ԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

Հայ բառարանագրական բազմաթիվ ու բազմապիսի հուշարձանների մեջ իր բացառիկ տեղն ունի «Նոր բառգիրք հայկազեան լեզուի» անվանումը կրող բառարանը, որ հայագիտության մեջ սովորաբար կոչվում է պարզապես «Հայկազյան բառարան»: Հայ հին մատենագրության՝ իր ժամանակին հայտնի ձեռագիր ու տպագիր հուշարձանների լիակատար բառագանձն ամփոփող, իր դարաշրջանի համար գիտական ամենաբարձր մակարդակով կազմված բառարան է դա, որ ահա 140 տարի շարունակ եղել է հայագիտությամբ զբաղվողների ուղեցույցն ու ուսուցիչը՝ գրաբար լեզվի իմացության, հայոց լեզվի բառագիտական հետազոտությունների և, առհասարակ, հայագիտական ուսումնասիրությունների մարզում:

Ուղիղ կես դար է տևել «Հայկազյան բառարանի» կազմությունը. հիսուն տարիների ընթացքում բառարանի երեք հեղինակները՝ Գաբրիել Ավետիքյանը (1750—1827), Խաչատուր Սյուրմելյանը (1751—1827), Մկրտիչ Ավգերյանը (1762—1854) մեղվաջան աշխատանքով, Մխիթարյան միաբանության մատենադարանում եղած մոտ 1000 ձեռագիր հուշարձանների և հայ հին մատենագրության այն ժամանակ տպագրված մատյանների բառաքաղությամբ, հնագույն աղբյուրներից մինչև նոր ժամանակների գրշագրական տարբերակների համեմատությամբ ու բառաբննական ուսումնասիրություններով, կազմել են մի ընդարձակ բառարան, որ ինչպես ներածության («Նախադրունք») մեջ ասվում է, բաղկացած էր 12 ձեռագիր հատորներից: Բայց ինչ որ կարողացել էին անել հեղինակներն իրենց անդուլ աշխատանքով, չկարողացավ հրատարակել միաբանությունը, և ոչ էլ՝ հայ հասարակայնությունը: Ամբողջ ձեռագիր աշխատության հրատարակության ծախսերն այնքան մեծ էին, որ ստիպված եղան հիսուն տարվա ընթացքում հավաքած ու մշակած նյութը համառոտել և ամփոփել միայն երկու հատորում: Այդ երկհատորյակն է, ահա, որ հրատարակվեց 1836—1837 թվականներին և այսօր էլ մնում է որպես գրաբարի ընդարձակագույն և անփոխարինելի բառարան:

Բառարանի մեծ արժեքը ամենից առաջ պայմանավորված է բանասիրական, բառաբննական ու լեզվաբննական այն խոհեմաուտ աշխատանքով, որ կատարել են հեղինակները: Հայտնի է, որ հայ մատենագրության հնագույն ձեռագիր հուշարձաններում շատ ու շատ բառեր ունեն զանազան գրչություններ (գրային տարբերակներ), աղճատումներ, որոնց ճշգրտումները՝ մատենագրության տվյալների հիման վրա, առաջնահերթ խնդիր էր: Այդպիսի աշխատանք արդեն կատարել էր Մխիթար Սեբաստացին իր «Բառգիրք հայկազեան լեզուի» երկհատորյա բառարանի առաջին հրատարակության (Վենետիկ, 1749): Սակայն հենց ինքը՝ Մխիթար Սեբաստացին առաջաբանում գտնում է, որ իր օգտագործած մատենագրական աղբյուրները բավական չեն գրաբարի լիակատար բառարան կազմելու համար, և հանձնարարում է իր հաջորդներին՝ հայտնաբերվող նոր աղբյուրների հիման վրա լրացնել իր գործը, նորանոր վկայություններով ճշգրտել այն ամենը, ինչ որ ինքը հնարավորություն չի ունեցել անելու, և դրանով իսկ ստեղծել գրաբարի ամբողջ բառապաշարը ճշգրտորեն արտացոլող բառարան: Բայց լոկ նոր աղբյուրների օգտագործումը դեռևս բավական չէր այդպիսի բառարան կազմելու համար: Դրա համար ամենից առաջ անհրաժեշտ էր լեզվաբննական հետազոտությամբ պարզել գրաբարի իսկական պատկերը ներկայացնող մատենագրական հուշարձանները և դրանք տարբերել հետին, «համակարծություններով» և օտարաբանություններով խրճողված լեզվով մատենագրական աղբյուրներից: Իսկ այդպիսի բնութագրության համար էլ անհրաժեշտ էր լեզվական բազմակողմանի հետազոտություն այն բոլոր աղբյուրների, որոնք օգտագործվում էին: Եվ ինչպես ցույց է տալիս այդ հետազոտությունների համառոտ ամփոփումը, որ զետեղված է «Նախադրունքի» մեջ, հեղինակներն իրոք կարողացել են լիովին կողմնորոշվել գրաբարալեզու մատենագրական աղբյուրների լեզվական բնութագրությունների մեջ, հիմնականում ճիշտ են գնահատել մեր հին մատենագրության հուշարձանների լեզուն, որ և բառարանի մեջ տեղ գտած բառերի ու նրանց տարբերակների (տարբեր գրչություններ, սխալագրություններ, հին և նոր ձևերի և այլնի) գնահատման հիմքն է հանդիսացել:

Բուն բառարանը բնդգրկում է գրաբարյան բառագանձը գրեթե լիովին, որ նանով որ դա հնարավոր էր իր ժամանակին: Բանն այն է, որ անցյալ դարի ընկրկրներին ներկայումս հայտնի շատ ձեռագրական

աղբյուրները դեռևս անծանոթ էին մնում, իսկ տպագրված աշխատություններում բազմաթիվ ու բազմազան աղավաղումներ կային, որոնք այն ժամանակ դեռ հնարավոր չէր ճշգրտել. միայն հետագայում լույս ընծայված այդ աշխատությունների գիտական հրատարակությունները կարող էին հիմք դառնալ այդպիսի ճշգրտումների համար: Եվ չնայած դրան, բառագիտական տեսակետից «Հայկազյան բառարանը» լիովին վստահելի աղբյուր է ու գիտականորեն հենություն է բոնել մոտ մեկուկես դարի ընթացքում, և այժմ էլ պահպանում է իր արժեքն այդ տեսակետից:

Բառարանի անուրանալի արժանիքն է բառերի իմաստաբանական և լեզվաբանական մշակումն ու բացատրական մասի մատչելիությունը: Ամեն մի բառի տարբեր իմաստային առումներն ու գործածությունները ստուգած ու ճշտած լինելով բազմաթիվ բնագրային վկայություններով, հեղինակները բացատրել են բառերն ամենայն ճշգրտությամբ և նշանակությունների հմտալից տարբերակումներով: Սա կայն բացատրական մասն առավել արժեքավորվում է նրանով, որ բառերի իմաստները ոչ միայն բացատրվում են հայերենով (գրաբարով), այլև բերվում են տվյալ բառի հունարեն, լատիներեն, բուրերեն, շատ հաճախ նաև պարսկերեն, արաբերեն, ինչպես և՝ ֆրանսերեն, ռուսերեն համանիշները: Սրանով «Հայկազյան բառարանը» ստանում է բազմալեզվյան բարգմանական բառարանի բնույթ, որ է՛լ ավելի է արժեքավորում այն:

Կարող է տարօրինակ թվալ, որ հայերեն բառերի դիմաց, որպես բացատրություն, բերվում են բուրերեն բառերը, և այդ էլ՝ այն հեղինակների բառարանում, որոնց նպատակն էր հայերենի իմացության բարձրացումը, գրաբարին տիրապետելուն գործնականորեն նպաստելը: Բայց դա միանգամայն հասկանալի է դառնում, երբ նկատի ենք ունենում իր դարաշրջանի իրադրությունը ընդհանրապես և լեզվական իրավիճակը՝ մասնավորապես: Պատմությունից հայտնի է, որ անցյալ դարի սկզբներին, ինչպես և դրանից առաջ, արևմտահայության որոշ մասի առօրյա խոսակցական լեզուն բուրերենն էր. բազմաթիվ հայեր չգիտեին, կամ շատ վատ գիտեին հայերենը, բատ որում խոսակցական հայերենն էլ խճողված էր բուրերեն բառերով: Այդ իրավիճակը խորապես գիտակցել էր դեռևս Մխիթար Սեբաստացին, որ իր առաջին՝ աշխարհաբարի հերականությունը գրել էր բուրերեն, որպեսզի բուրերենով հայերը սովորեն իրենց խոսակցական լեզուն ու ձեռք բերեն անհրաժեշտ հետակայական գիտելիքներ՝ դրանից հետո գրաբարին անցնելու համար: Իր բառարանում էլ նա բառերի մեծագույն մասի բացատրությունները օժտել է բուրերեն համանիշներով՝ դարձյալ նույն նկատառումներով: Այդ ավանդույթն էին շարունակում, ասես, «Հայկազյանի» հեղինակները, և ինչպես գիտենք, արդյունքը ավելի քան գոհացուցիչ էր: Եվ եթե այսօր արևմտահայ գրական լեզուն լիովին ազատվել է ոչ միայն բուրական փոխառություններից, այլև կենդանի է պահում գրաբարյան բազմաթիվ բնտիր բառեր, ապա դրա մեջ չենք կարող չտեսնել այս բառարանի վիթխարի դերը:

Բառարանում ամեն բառի դիմաց տրվում են հոլովական ձևերը և բայերի խոնարհումները, որոնք հավաստի են ու հիմնված են մատենագրական վկայությունների տվյալների վրա:

Վերջապես, բառարանը օժտված է մատենագրական բավականաչափ հարուստ վկայություններով, որոնք ունեն ոչ միայն լեզվաբանական, այլև բնդհանրապես հայագիտական կարևոր նշանակություն: «Հայկազյան բառարանի» վստահելի աղբյուր է բառերի գործածության մասին անհրաժեշտ տեղեկություններ ստանալու համար: Իսկ սա այնպիսի մի իրազեկում է, որի համար, առանց «Հայկազյանի» տվյալների, հարկավոր կլիներ պրպտել մեր ամբողջ հին մատենագրությունը:

Արդեն գրեթե մեկուկես դար է, որ հրապարակի վրա է այս բառարանը, բազմաթիվ հայերեն բառարաններ են հրատարակվել այդ ժամանակաշրջանում. և նրանցից ոչ մեկը դեռ չի կազմվել առանց «Հայկազյանի» օգտագործման: Ավելին, չկա մի բառարան, որի հիմքում, ուղղակիորեն թե անուղղակիորեն, ընկած չլինի այս բառարանը: Այն ժամանակ, երբ լույս էր տեսնում «Հայկազյանը», հայերենը դեռևս իր վրա չէր գրավել պատմահամեմատական լեզվաբանության հիմնադիրների ու ներկայացուցիչների ուշադրությունը և դեռևս հայերենի. գիտական առաքարանությամբ զբաղվողներ չկային. «Հայկազյանի» հեղինակները կարողացան ստուգաբանել պարսկերենից, հունարենից, լատիներենից, եբրայերենից և այլ լեզուներից փոխառված բազմաթիվ բառեր, իսկ որ ավելի կարևոր է, նիշտ կերպով հայերենի մի շարք «բնիկ» բառեր համեմատել հունարեն, լատիներեն, պարսկերեն, սանսկրիտ և սլավոնական համապատասխանների հետ:

Հարադրվածը բավականաչափ պատկերացում է տալիս «Հայկազյան բառարանի», որպես հայ բառարանագրության խոշորագույն գանձերից մեկի, ինչպես և նրա՝ գործնական նշանակության մասին՝ հայագիտության համար: Այդ խոշոր նշանակությունը նկատի ունենալով է, ասես, որ Երևանի պետական համալսարանը վերահրատարակում է այն:

Պատճից վեր է, որ «Հայկազյան բառարանը» այս հրատարակությամբ դադարելով մատենագիտական հազվագյուտ արժեք լինելուց և դառնալով հայագետների ու հայերենով հետաքրքրվողների սեղանի գիրք՝ դեռ շատ ու շատ տարիներ կշարունակի իր անուրանալի դերը կատարել հայագիտության զարգացման մեջ:

ԼԻՐԱՊՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ԴՈՐ

ԲԱՄՈՒՊԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԻՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՑ

ՑԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԵՆՔ ՄԵԾԻՒ ՄԽԻԹԱՐԱՑ ԱԲԲԱՀՕՐ

Հ. ԳԱԲՐԻԵԼԻ ԱԻԵՏԻՔԵԱՆ, Հ. ԽԱՉԱՏՐՈՑ ՍԻՒՐՄԵԼԵԱՆ,

Հ. ՄԿՐՏՉԻ ԱԻԳԵՐԵԱՆ

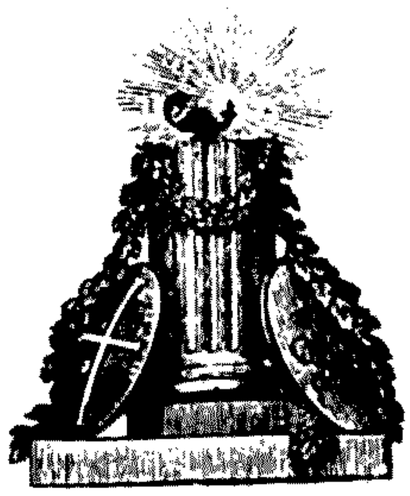
ՏՊԱԳՐԵԱԼ ՑԱՐԱՁՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՍՈՒՔԻԱՍԱՑ ԱՐՀԻԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՍՄՄԱԼԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԱԲԲԱՑԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՈՒԽՏԻՆ

ՀՏԱՏՈՐ ՎԱՌՎԱՀԻՆ

Ա—Կ

Ի ՎԱՆԱՆՑԻԿ

Ի ՏՊԱԲԱՆԻ ՍՐԲՈՑՆ ՂԱԶԱՐՈՍ

1836 ԹՎԻՆ

ԱՌ ԿՐԱՃԱՓԱՅԼ ԻՇԽԱՆԱ-

ՅԱԿՈՐ ՀԱԼԼԻՊԻ ՏԻՒՂ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՍ ՈՒԽՏԻ

ՆԱՄԱԿ

Բարբառ վեճական մերոց նախահարց այս երկրագործ անգամ վերա-
կենցաղեալ՝ի լոյս, առ ո՞նախ հատուածէ զիւրն շնորհակալիս բոլորապատուճ
նուիրմանդ, եթէ ոչ առ Ինեզ, ո՛ ազգասիրաց մերոյ աշխարհիս ընտիր Վարա-
գլուխ, որ բազկաց վաստակելոց բազմամեայ տարժանմանդ՝ի տալին անվճար
կատարուածն գոյր հզօր կազդուրիչ՝ Ինչին հմտութեամբդ և կիրճ ճաշա-
կաւ, և երկասիրողացին քաջալեր դրուատոք անթերի վարձահատոյց։

Ապա՝ի քաղցր ժպիտ և յախորժ հաճութիւն մեծի Աշխանիդ
զուարճացի մատեանս, և այնպիսուա հանդիպեցայ շքեղ պայծառութեան,
որպէս զի եթէ և ոսկի առ ուսոք Թուեցայ չեւ անխառն զուեալ՝ի հնու-
թեանն ժանդոյ, սակայն՝ի դրշմած արդարակշիռ և ներոզամիտ Ինչին
պերճութեան՝ի տրտայս ձակատ՝ ըստ ձշգրիտ արժանեացն յարգեալ պա-
տուեցի։ և ոչ միայն վաստակաւորացն՝ի սոյն բերկրեալ զուարճացին
բազմաշխատ ոգիք, այլ և առ յապա երկերցն խրախուսեցին աշխոյժք՝ և
քան զևս արժանի Ինդիմ անմահական յիշատակի արձան զուա յօրինել։

ՆԱԽԱԲՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎՍԷՓ ԷՄԻՆ ստուգապէս համատարած տիեզերածաւալ ընդ ուղիս երկրի՝ յարածուփ երեքաչեան, որպէս մարդկութիւնս ընդ արեգականմբ յամենայն ազգաց և՛ ի լեզուաց յոքնակոհակ կուտակեալ, ըստ ասացեալումն, Ջուրն՝ զոր տեսեր, ժողովուրդք են և բազմութիւնք և ազգք և լեզուք. սակայն ոչինչ ընդհատ է իմանալ զբարբառ նոցա՝ ի միաշուրթն լեզուէ Նախամարդոյն բաժանեալ ի բազում առաջս իբրև ի մասունս մասունս մայր ծովու, ովկիանոս ասեմ մեծի, ուրոյն սահմանօք պարագրական։

Յորոց սակի անշուշտ ընդ գլխաւորս՝ որ Մայր անուանեցան Լեզուք, զառաջինն ունի տեղի Հայկանս մեր բարբառ, որպէս մտերիմ և կարևոր ընտանութեամբ յառաջագայեալ ի լեզուէ մեծի նահապետին Նոյի յԱրարատեան աշխարհ մեր դադարելոյ աշխարհակեցոյց տապանաւն իւրով հանդերձ ցվախճան իւր։ Եւ այն իսկ է պատճառն անժխտելի, զի յամենայն գոգցես լեզուս ազգաց և ազանց սփիւռս տարածեալս յետ վաղափուլ աշտարակին մինչև ցօրս ցայս նշմարին հետք հայերէնաբարբառք։ Զոր և հարկ համարեցաք հետաքննել մասամբ ի զանազան բառս յընթացս գործոյս, լծորդս յորջորջելով իրերաց զըստ իմիք մերձաւորս հնչմամբ. մինչև յակամայից բերիլ մեզ ուրեք ուրեք և ի գնել զբառս այլոց ազգաց համեմատութեամբ մերոցս՝ առ ստուգագէտ իմացուած ոգոյն և նոցին։

Այլ եթէ գժոխերասան վկայեաց գիր զլեզու մարդկան խադնախօս և դիւրաասէ ի բարոյից կարգի, ոչ դիւրամոքելի գտանեմք և գյախուռն ընթացս նորին ի կարգաւոր բանից յօրինուածս՝ օրինօք ընտիր շարագրաց և քերթածոց։ Սմին իրի և առ ամիսոփել զամենայն զհանգամանս միոյ միոյ ի լեզուաց՝՝ի քերան մեծ մտին և մտանեն քաջ լեզուագէտք ի դարս դարս. այլ ոչ երբեք ձեռնհաս գտանին անվրէպ բովանդակել։ Քաջ խելամուտ լինին այսմ խուզարկուք բառարանաց իւրաքանչիւր լեզուի. զոր և վասն հայկականիս ի միտ առնու խորամիտ վերծանողն մեր. այլ սացուք և մեք գոյզն ինչ ձաշակս ի նախերգանի աստ ըստ առաջիկայ կարգիս։

Ա· ՅԻՇԱՑԱԿ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՆԱԽԿԻՆ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ ԱՑՆ Ի ՄԵԾՆ ՄԽԻԹԱՐ ԱԲԲԱՑԿԱՑՐ։

(1) Առաջին իրաւամբք՝ ի նախերգանիս ունիցի տեղի՝ դովասրժանաւոր՝ առաջին մեծ բառարանի հայկազեան լեզուիս յօրինելոյ Մխիթարայ Աբբահօրէ մերմէ Սեբաստացւոյ՝ դրոշակութիւն ոմանց ոմանց՝ ի ձեռաւսուն և՝ ի բանիբուն աշակերտաց իւրոց· յորս բազմավաստակ ճգնող հանդիսացաւ յառաջ հասանիւրոց· յորս բազմավաստակ ճգնող Անդրէաս Մկրտիչ վարդապետն Անանեան կոստանդինուպօլսեցի՝ Արժան է առաւօտ նշանակել զձեռնարկ յառաջաբանի անդ մեծի այնր երկասիրութեան նախահօր մերոյ «Թէ զինչ է կազմել զբառգիրք՝ ոչ ոք գիտէ, բայց միայն նա՝ որ յօրինէ և կազմել զբառգիրք՝ ոչ ոք գիտէ, բայց միայն նա՝ որ յօրինել իցէ երբէք զնոյն։ Եւ այս՝ ևս քան զևս ծանրանայ մարդոյ, եթէ ոչ ունիցի առընթեր զբառարանս ինչ, կամ ոչ ոք իցէ յառաջաւոլ քան զնա՝ ի յօրինել զնոյն ըստ կարգի, այլ ինքնին՝ ի բնութեան դիտուստ նորոգ կազմիցէ· որպէս մեզ յայսմ աշխատասիրութեանս դիպեցաւ։ ... Սկսեալ յամի տեառն 1727, հասեալ՝ ի տառն Ե, և՝ ի պակաս ... Սկսեալ յամի տեառն 1727, հասեալ՝ ի տառն Ե, և՝ ի դիպիլն մեր մեծամեծ զբաղանաց՝ խափանեցաք մինչև ցամն 1742· և ապա վերստին բուռն հարեալ՝ հասուցաք յառաջ գործակցութիւն աշակերտաց մերոց, յամի տեառն 1745»։ Եւ ահա յե— —ղոլ կ մեռ՝ ի կատարումն տպագրութեանն՝ զկնի պատրաստելոյ և զնիւթ յառաջաբանութեանն՝ եհաս՝ ի վերայ երջանիկ փոխումն նորա յաշխարհաքանութեանն՝ եհաս՝ ի վերայ երջանիկ փոխումն նորա յաշխարհս հեգ յամի տեառն 1749· յասպր· 27։ Ցիշատակ արդարոյն օրհնութիւն։

Ապա ուրեմն գլուխ գովութեանն այդր պանծալի գործոյ մեծի այն է, զի և առաջին էր՝ ի Թուղտմեան ասն, և կատարեալ յիւրում ժամանակի, ճոխութիւն բառից ըստ տանելոյ ժամանակին, անվթար մեկնութիւն, կարգաւորութիւն և յատակ ոճով, և յայտարարութիւն տեղեաց հին մատենագրաց առ ձեռն եկելոց· և պարզաբար՝ այնպիսի հանգամանք, որ զուգահաւասար գտաւ եւրոպեան ընտիր բառարանաց ցայն վայր երևելոց, և իւիք իւիք յաղթօղ՝ քան թէ յաղթեալ։

Ցետ հանգիստանալոյ այսր գործոյ՝ որ էր հատոր առաջին, և կոչէր Մեծ կամ Գրաբառ Բառգիրք՝ որպէս տիրապէս աշխատասիրեալ մեծին Մխիթարայ, ապա ըստ խոստանալոյ նորա և ըստ յանձնելոյ աշակերտաց իւրոց վաստակակից եղելոց՝ ի լոյս ածաւ և՝ ի տպագրութեան հայրն երկրորդ, սկսեալ առ կենդանութիւն Ցեառն Մխիթարայ, և հետզհետէ յառաջ խաղացեալ յաւուրս արժանաժառանգ յաջորդի նորա Սահմանոսի Աբրայր Մելգոնեան։ Աւարտ յերկրորդ հատորի անդ՝ Մնացորդաց բառգիրքն է առաւել երկայնութիւն Հ· Սիմոն վարդապետի կոստանդինուպօլսեցւոյ· իսկ Ցաւելուած անուանցն կրկին, մին Ածաչնչի՝ երկ Հ· Զաքարիայ վարդապետի ակնեցւոյ, և միւսն՝ Ստացին պատմութեանց՝ քիւրեան Հ· Իգնատիոս վարդապետի խաչատրեան կոստանդինուպօլսեցւոյ։ Նոցին է գործ միաբան այլովք գործակցովք և՝ ի Գրաբառն յաշխարհս բառն· իսկ յԱշխարհաբառն՝ ի պրաբառն՝ գործ տարժանելի և ճոխ՝ է առաւել աշխատասիրութիւն նախանշանակեալ Հ· Մկրտչի Անանեան· որում՝ ի պատանեկութեան ձեռնաւու գտաւ և Հ· Սահփան Ալիկեան՝ զմիւռնեցի, քաջն՝ ի բազմալեզու հմտութեան· Զբոլոր վանդակ ձերկրորդ հատորին ևս գլխով ընդ առաջնոյն լիով ծանեաւ ոգին ողջոյն, և օր քան զօր զարգացաւ՝ ի հարազատ հայկաբանութեան, և յաղթի ոգի մահացութենիս, որոց նախաշաւիղ առաջնորդ է բառգիրքն։

Բ· ՑՕՐԻՆՈՒԱԾ ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ

Ոչ անյայտ, այլ յայտնի մարդասիրութիւն նշանակեալ էր՝ ի յառաջաբանի նախկին բառարանին՝ կազմութեի երկրորդիս այս այսպէս· «Եթէ տեառն կամք լցեն, զկնի հատանելոյ և այլոց բազմաց մահուընէ հայկազանց՝ ընծայեսցի քեզ այլ բառարան ինչ առաւել ճոխ, և ընդհանրական, և բազմալեզուս։ Դիւրաւ և ոչ զակի գուշակէին վասն հարքն մեր ընդ հօրն հատարակաց· զի՝ ի միոյ կողմանէ հաւատոյ համարէին՝ թէ ոչ յիսս բազում ամաց ապառն ազգն ծարաւեալ զթիւս տպագրութեան առաջնոյն, և՝ ի միւս կողմանէ տեսանէին՝ ի փորձոյ, զի ամ ըստ ամէ՝ ի վեր երևին հին մատեանք ազգիս յանկարծելի վայրաց· յորոց ելանեն նորանոր բառք և ոչք նախնեաց արժանիք նորոգ յաւելուածով պերճ և պանծալի ընծայիլոյ զազգային բառագիրս։ Նովին յուսով և մեք դեղեցիկ յանդգնութիւն գուշակեմք վասն միոյց աշակերտաց և աշակերտացն նոցունց, թէ՝ և նոքա այլ բառարան յօրինեսցին ըստ ժամանակին տեսումբ՝ ևս ճոխագոյն և կատարելագոյն՝ մանաւանդ զաշխատասիրողս առաջնոյս նոր բառարանիս յանուանէ նշանակել։

Ըստ անդուլ խրախուսանաց երիցունց անընդհատ յաջորդաց ազգիս մերոյ մեծին Մխիթարայ, Սահփանոսի ասեմ Մելգոնեան, Սահփանոսի Ագոնց, և Սուքիասայ Սոմալեան, բուռն հարին Աստուածով՝ ի յառաջատուութիւն նոր բառարանիս՝ երիքին անխոնջ երկաթսիրօղք, Հ· Գաբրիէլ վարդապետ Աւետիքեան կոստանդինուպօլսեցի, Հ· Խաչատուր վարդապետ Սիւրմելեան կոստանդինուպօլսեցի, և Հ· Մկրտիչ վարդապետ Աւգերեան անկիւրացի, սկիզբն արարեալ յամի տեառն 1784, և աւարտակիտեալ՝ ի 1834· յորում ամբողջ յոբելինի յիսնամեան ժամանակի, մերթ ընդ մերթ ընդհատութիւք յերեսաց այլևայլ կարևոր գործոց դրատրոց և բանեղինաց, ևս և բազմավրդով յիղափոխութեանց գարէ՝ ի գար ընդ ամենայն տիեզերս· որով և գործս զգեցաւ զբազմօրինակ կերպարանափոխութիւն։

Ցերկարէր գործն՝ ի սկզբան անդ՝ առ՝ ի կարօղ լինելոյ վերծանել և քաղել զբառս կարևորս՝ ի նորագիւտ մատենից· և զի՝ ի սկզբան անդ լոկ զանուանս և զտեղիս մատենագրաց կամք էին նշանագրել ըստ ոճոյ նախկին բառարանին, ապա՝ ի յորդորելոյ բանասիրաց ընկերաց և արտաքոյ՝ լաւ ևս դատեալ եղև վերագիր առնել յաշխատութիւն զբուն իսկ վկայութիւնս նախնեաց փոխանակ առ՝ ի ստեղծ, անկան որպէս թէ զձանապարհային, և օրհասին՝ ի վերայ ոտից, և ընդ ամենայն ինչ ի ձեռն ունելոյ զանազան ձեռագրաց՝ ի տեղիս ուր գտանէին։ Եւ ահա յիսս այնորիկ գոյին հասանէին՝ ի ձեռս մեր այլ մատեանք՝ գանձարանք լեզուիս հայոց անակնկալելիք· որպէս Քրոնիկոն Եւսեբի՝ յիսս եկեղեցական պատմութեան, Փիլոն Երրայեցի, Դիոնեսիոս արիսպագացի ըստ վաղեմի Թարգմանութեի՝ յորմէ կազմակերպեալ էր նորն, և մանաւանդ ոսկեմատեանք Յովհաննու Ոսկեբերանի՝ ի մեկնութիւն Մատթէի, և յորդորակք նորա՝ ի Թուղթն պօղոսի՝ հարազատ երկք սքեղ Թարգմանչաց մերոց· և բնագիր Հառք Հ· Մանդակունւոյ, Հ· իմաստասիրի, Հ· Սարկաւագ վարդապետի· որպէս և Ղևոնդ երէց, Թովմա արծրունի, այլովքն հանդերձ։ Թուղթ յաւելեան զանազան օրինակք գրոց նոյն մատենագրաց արդէն ստացեալոց· զորս ըստ կարի պէտք եղին բազդատել առ՝ ի գիւտ ըստուգագոյն ընթերցուածոյ· և ապա սփռել զայն ամենայն Ճոխութիւն՝ ի վերայ նախատատրաստեալ գործոյն· մինչև տիրապէս համարել ասել՝ թէ արդ չատ է, բուռն հարցուք՝ ի տպագրութի· զի եղեալ էր դրչագիր օրինակ մեր երկոտասան հատոր երևելի, ոյր կիսոյ չափ գոգցեաս ունէր լինել տիպն՝ ի հինգ կամ վեց հատորս՝ ի ձև առաջնոյն· Բայց ո՞ կարէր ծախս առնել այսպիսւոմ գործոյ· զի թէպեան ոմանք՝ ի թաւերարաց ազգայնոց յօժարէին ձեռն տալ մասին, բայց բոլորն ուժով խլեալ և ոչ ոք· Ապա այս խորհուրդ յաղթէր առ ժամն· կարձեալ զվկայութիւնս՝ գրեան թէ առ հասարակ, կամ ծայրագլուխ աներ նշանակել, թօթափել զբազմալեզու կառարկութենէ, և անդրէն միւսանգամ գրել զոն պահել նախկին բառարանին· Եւ յայս ևս փորձ միանգան աշխատասէրք ոչ սակաւ ժամանակ՝ իրրև՝ ի նոր ձուլումն գործոյն, բայց լքեալ սրտիւ, զի ամենայն աշխատութեի իւրեանց յերկիր անկանէր, և ոչինչ երևելի բարեվաստանք լինէին նախկին բառարանի· Եւ ահա յիսս անսիրտ ուղևորութենս նորոյ՝ ի խոր ծերութենէ ևս հասեալ երկուց յաշխատողաց, անկան որպէս թէ զձանապարհային, և օրհասին՝ ի վերայ

հասեալ՝ երկոքին ևս զուարճանամենիւք անցեալ՝ փոխեցան առ աճ ։

Ի լինել այսմ այսպէս՝ նորանոր քաջալերեալ ի վերայ յորդէին երբորդիս , որ զեօթանանամենիւք ուրախ էր , յայլ և յառաջնորդէն և ի համօրէն միաբանից զօրանալ և պահակել զդործն անդադար ինդրեալ ի բովանդակ ազգէս , զիարդ և ից՛ե օրինակաւ ընդ միջին իւն շաւիղ ուղղութեամբ երկայնութեանե և համառօտութեանե գործոյն ։ Եւ այսպէս յիտ կրկին և երեքկին փոխելոյ՝ կարկատելոյ՝ և նորոդելոյ զդործն , որպէս ընդ համատարած ծով վերատին նաւարկելով եկ ի դլուխ երկասիրութեանն յիանաւորն , և սկիզբն եղև տպադրութ՛ հանդերձ երեքեքին գուշ և դադար առնելով . զի ծանր էին ծախիքն՝ ոչինչ ընդհատ յաշխատութենէ ։

Ցընթացս այսր յոբելինի նախ քան զվերջին լրումն գործոյս՝ քաղեաց ի ամենէ զնւբ յոքնաւաստակ աշխատութենէ չ . Մանուէլ վարդապետեան մեր Ջախջախեան . այն է լնակատար բառարանն ի հայէ յիտալական ։ Ա յսոքիկ այսքան ։

Գ . ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ ԳՈՐԾՈՅՍ

Նազմապատիկ բանից մեզ պէտք էին ի խնդամուտ առնել զեմսոսն ընթերցասէրս նոր բառարանիս , թէ առ ի մի՞ զայս ինչ այսպէս , և զայն ինչ այնպէս կարդեալ իցէ մեր յընթացս ոլջոյն . այլ քանզի ընդհանրական բանք կարևորք ճոխաբար ծանուցեալ կան ի յառաջաբանի առաջին բառագրոց , որք ի դէպ գան և երկրորդիս , չերկարեմք ասս զբանս մեր . Թո՛ղ զի բանասէրքդ հայելով նեթ ի դործն ինքնին իմաստասիրեն բազում ինչ՝ զոր մեք ոչ նէաք ասել : Ա յլ զի մի՛ անպատճառ տարտամութենք խորհրդոց և յոյզք խնդրոց լինիցին առ սիրելի վերծանողս մեր , քանի մի կարևոր տեղեկութենս յիշեցուցանել կամ եղև մեզ , զի հատցուք զպատճառս բանախնդրաց ։

Նպատակ առաջի եդեալ է գործոյս՝ բովանդակել ի ծոց իւր ըստ կարելւոյն մեզ ծանուցեալ գիտութենի հայկազեան լեզուիս՝ եթէ՛ նիւթապէս , և եթէ տեսականապէս , այսինքն ըստ տառից , ըստ փաստութենց , ըստ բառից , և ըստ իմաստից : Ըստ տառից և ըստ վանկից միշտ նշանակեմք , եթէ կայցէ խառը ինչ նշանաւոր ընդ հին և ընդ նոր դրչութենի . սե՛ս առաւելապէս ի տառսն Բ , Գ , Դ , Զ , առընթերս տառիցս Մ , Ն , ևն . որպէս և Ւ , Ո , Օ . տե՛ս և ի սկիզբն իւրաքանչիւր գրոյ ։

Ա՛ռաւել յամենայն ի բառս տեսանես զգուշմունս ըստ սկզբան գրչութենէ , կամ հոլովման , կամ լծորդութենէ , ևն , թէ և այլազգ գտանիցես՝ քան զոր գուդ գիտեիր , կամ ընթերցեալ էր քո յայլ և այլ տպագիրս և ի ձեռագիրս . զի կանոն լեզուի է միաբան վկայութենի նախնեաց , և ոչ այլափոխ կարծիք յետնոց , կամ խանդարումն և սխալագրութենի , որ ակամայ՝ և որ կամաւոր ։

Եւ՛ս առաւել իմաստ կամ նշանակուն բառից ճշդեցաւ ի մէնջ ամենայն զգուշութե՛ ըստ համեմատութեան հարազատ ոճոյ նախնեաց , և ընտիր ընտիր հին թարգմանութենց նոցա : Քանզի ոչ սակաւ բառք ի յետին դարս յայլ միտս առեալ լինէին . և մեր իսկ դլխովին յայլևայլ գիրս մեր զնոյն բառ ըստ յետնոց էր ի կիր արկեալ . այլ ոչինչ ամօթ համարեցաք նախ ուսանել զուղիղն , և ապա այլոց ուսուցանել յայս գործ . վասն զի իրաւամբք յաղթեաց և յաղթեսցէ յայսմհետէ և անդր կանոն առաջնոց ։

Ի հաստատութենի իրացս ոչ յաւելորդս յաշախեմք զվկայութենս , և զհամեմատութենի յունական բառից ըստ հմտութենե նախնեաց մերոց , և անաչառ ծանուցանեմք զսխալանս հին դրչաց անգամ : Զայս քաջ իմաստասիրէ՝ որ միանգամ ի կշիռ դնէ բազդատութ զհայկական մատեանս սկսեալ ընդ միմեանս , զդրչագիրս հին և նոր , զտպագիրս և զձեռագիրս , որպէս և զայլ ամենայն գիրս թարգմանեալս ընդ վաւերական բնագիրս : Մինչև զայն ևս աչօք բացօք առնել , զոր ամենայն բառագիտունք լինին խոստովան , թէ ոչ ոք քաջ չիկ իմանայ զնոսկութենի բնիկ լեզուի նորոյ , եթէ չնայե խնդամուտ՝ զկնի փոքր ի շատէ և այլոց լեզուաց , մանաւանդ առինչունակ եբրեւելոց , որպիսի են ի պէտս մեր պարսկականն և մարն՝ սահմանակից յարևելից կողմանէ , ասորիք այլովքն հանդերձ ի հարաւոյ կուսէ . և առաւել յունականն յարևմտից կողմանէ . յոր քաջկիրթ նախնիք մեր՝ ի փոխ առին անուն զազգի ազգի ոճս բանից և բազադրութեան բառից կամաւ և ի հարկէ . այլ և ոմանք խոպան հելլենացան յիմաստասիրական ձայնս, զորս այլք վոյիլական հայ կաբանութե՛ յերիւրեցին : Եւ ի սե՛ գիրս անդամ , ուր գեղեցիկ պահի լեզու հայկազեան քաղցր և համեղ , հանդիպին ուրեք ուրեք աշնպիսի բառք և ձևք բանից , զորս այլազգ լմնցան հայերէն ևէթ վիրծանօղք՝ թէև կարի իմաստուն՝ առանց համեմատութեն եբրայական և յոյն բնագրին , կամ թարգմանութենե եօթանասնից : Զամենայնի զօրինակս նշմարեա ի կարգի խուռն և հոծ վկայութենց բառարանիս նորոյ . ուրով ուղղագրի և լինչ լինչ ակամայ վրիպակ հնոյն ։

Բազմաբարբառ է մասամբ իմն՝ բառգիրք մեր այս. ոչ առ ի չեղջակուտելոյ անխտիր զձայնս զանազան լեզուաց հանդէպ իւրաքանչիւր բառի , այլ առ ի տալ ըստ տեղւոյն զիմաստս հայկական բառից ան վրէպ՝ ըստ հետոց հնութենան . վասն որոյ բաց յարևելեան դիւրահաս բառից՝ յիշեցաք ասէպ և զպարսկականս , զարաբականս , զեբրայականս , ևն . և ս առաւել յաշախեցաք զյունականս՝ համեմատութե՛ լատինականի . ոչ բաս յետնոցն ոճոյ , այլ ընտ վեղմի թարգմանութենե նախնեաց մերոց , ցորչափ կարևոր դատեալ եղև , զի ուսցին և յետինք թարգման լինել հարազատ հայկաբանութեամբ ։

Զանազանութենն պէսպիս նշանակութենց և իմաստից մի և նոյն բառի՝ կրկնակի նշանակեցաւ ի մէնջ . մի ի նոր տողէ սկսանելով զայս և զայն առումն՝ մանաւանդ յորժամ տիրապէս որոշեալ բառից յունաց ի դէպ պայմն ըստ թարգմանութենանց առաջնոց : Եւ միւս ևս՝ ի նախկին ընդարձակ նշանակութենն դնելով և զզանազանութենն բացատրութենց նշանակեալ գլխատառիւք . ուր է զի նոյնպէս մի բառ էր և այլոց ազգաց ընդարձակ առմամբ , որպէս ի մեզ . և կամ այլևայլ բառք էին առ այլս , բայց որպէս փաղանութ՛ ոլք ի նայն իմաստս հայէին : Աւելի քան զայս ճապաղել զբացատրութենս պատճառ լինէր կրկին և երեքկին մեծութենե բառարանիս . զոր չտանէր ժամանակս ։

Պէսպիսութենի հնագիր մատենից գլխովին , Թո՛ղ զնուագիրս (յորս ոմանք զուգակշռին ընդ հնագոյնս վաւերական օրինակօք իւրեանց) , և կասկած մեր ի վերայ ոգէս՝ մանաւանդ Թէ գիտնական հարցեալ գրչաց լմնատակաց , հանդերձ զանազանութե՛ հին և նոր տպագրութենց՝ որ յայլոց , և որ ի մէնջ , ոչինչ զմեզ զարմացոյց . բայց աշխատութենի յոյժ հասոյց , քանզի անդադրանելի է պէսպիսութենի սխալագիր գրչաց . մինչև յանհնարս մատանել ամենայն իմաստուն մտաց , Թէ զնրն ընտրեսցէ . միայն ի գլխաւոր գիրս միշտ ի կիր արկեալս գիւրին է ընտրել զսովորական ընթերցուածս . զոր օրինակ է սե՛ գիրքն , շալականն ևն , որպէս և ի գրեալս ի հին և յարեւմուն գրչաց : Վասն որոյ իրաւամբք պատուիրեն Ընորհալին ի նախերգանս Հաւատով խոստովանիմին . «Ախմալքն ի գիրս՝ ուղիղ գիտողացն տացեն գրել , զի ուղղորդ լինիցի » ։

Նախկին դիտումն մեր այն էր , զի զընտիր բառս ևեթ յ ոգեացուք ի մի մատին գործոյս , զեօրէթան և զօտարոտի գտանելս հաւաքելով ուրոյն իբրև ի մնացորդս : Բայց յետոյ հարկեցաք ի խնդրոյ այլոց զամենայն բառ գտեալ յոր և է մատեան՝ պատուաստել ի կարգիս . միայն այնմ ուշ կալաք , զի մի՛ դիցի բառ ինչ առանց վկայուէ կա՛մ առանց նշանակելոյ զմատենագիրն . զի սովիմբ ինքնին կշռի յորգ միոյ միոյ ի բառից անտի ի յարգուէ կամ յանարգուէ մատենին , ի հնութէ և ի նորութէ . զորմէ ճոխագոյն լիցի ի մեծոյ բան ի կարգի մատենից՝ մատենագրօքն հանդերձ : Ապա ուրեմն ոչ ամենայն բառ եդեալ ի մէնջ ի բառարանիս ունի զտեղի ի կիր արկանելոյ ուժ և իցէ յոր և է բանս , այլ ուզպի ի նպատակ իմանալոյ ևեթ : Ա յս էր և ասելն Հ . Մկրտչի Ակնանեան յոտանաւորն որ յաւարտ յառաջաբանի երկրորդ հատորին . «Ինչ ինչ գլխի վասըն կարգի , այլ ինչ գլխի՝ զի է յարգի »։

Դուն գործեցար և ի բացատրութիւն մեր չվարել զբառս յեռին դարուց, այլ անմարթ էր զամենայն ինչ այսպէս խարխլ. զի իւրաքանչիւր գործ հարկաւորին յուսումնական կարգի ջնջեա երթալ դպրոցական ոճոյ. վասն որոյ լաւ համարեցայք վարել զառ մեզ ստուգաբանական ձոյնս յակամայ կամս. որպիսի են Ածական (ըստ նախնեաց Մակադրական կամ մակդիր՝ իմա ոճով յունաց), և Գոյական (իբր գոյացական, որ առ նախնիս՝ իսկ ասի). որպէս և Զայնական կրական կամ կրաւորաձայն (վասն չէզոքական բայից յանգելոց ի իմ), ևն. զի զայսպիսիս հարկ ժամանակին անմեղադիր առնէ։

Ոչ կարացաք, և ոչ իսկ կամեցաք հնոտիօք լինել սուղորէն ոմանց ոմանց ի գրչաց, որք կարճեն զառաջ ինչ կամ ղվանկ, երբ կրկնեալ իցէ ի կարգի բանին, անչուշտ տալով իմանալ ընթերցողաց՝ թէ երկարեա կամ կրկնեա անգ զձայնն. զոր օրինակ գրեն, *Դնի նոր գնրեզմանի։ Մատուցանեմ քեզ։ Անկանդ։ Ցուցէ, կեցէք։ Հովուեի, թեթուեի ևն. որք վերծանելի են, *Դնի ի նոր գերեզմանի. մատուցանեմք քեզ. անկան անդ. ցուցցե, կեցցէք. հովուուլի, թեթուուլի, ևն։ Զայսպիսիս ըստ սեզոյն ծանուցաք յընթացս գործոյս, կամ փակագծիւ յստէպ զպակասեալ տառն. ապա եթէ առաջիկայ բանն չէհայէր յայն բառ, զսովորական հընչումն եգաք։ Զայլ սեղեկութիւնս կարևորս պահեմք նշանակել ի կարգի ի սրաքանչիւր բառից։

Դ. ՀԱՆՐԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԲՈՒՒՆ ՀԱՑԿԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Որ միանգամ չիցէ քաջվարժ ի հարազատ բարբառ գրաւորելոյ մերոյ, և անխորհուրդ յորդ ընծայեսցէ ամենայն բառից ծովացելոց ի բառարանիս, այնպիսին անձամբ զանձն խորասոյզ առնէ յանդունդս յայս. ուսանել ուսանի ինչ ոչ, և մոլորի ի շաւիղս յետին ոգիտութեանէ. վասն որոյ սակս յուշ արարաք յընթացս բառ արանիս, թէ այս բառ է անյայտ կամ անստոյգ. այս ինչ բաղադրութեան կամ բարդութեան է պիտակ. այն ոճ է եբրայական, այս հելլենական, միւն լատինական ևն։ Արդ առ ընդհանուր հմտութեան ուսումնասիրաց կանխեմք յուշ առնել յայսմ վայրի զքանի մի օրինակս։

Եբրայական ձևք բանից՝ ճարտար իմաստութիւն սքից Թարգմանչաց մերոց այնպէս են յեղեալ ի հայ բարբառ, որպէս այն թէ հայերէնաբարբառ իցէ նախամարգարէն մովսէս, համարձակախօսն եւասայի, այլովքն հանգերձ։ Եւ եթէ դուն ուրեք պահեալ իցեն և բուն եբրայական բառք կամ ոճք, զայդ այդպէս տեսեալ մերոցն և յհօթանասնից Թարգմանութեանն յունական, խորհրդով Թողեալ է նոցա այնպէս։ Քանզի զի և ինչ ինչ է հեւևողութեանն այլոց ընթերցուածոց, կամ ինացուած է կանխագոյն Թարգմանութեանն յատուկ օրինակէ. ուր Թողից զայն՝ զի ի գիրս սուղմանի պէսպէս են և հայերէն ընթերցուածք ըստ պէսպիսութեանն յունին և ասորւոյն։

Հայացեալ համարին և յոլով ոճք յունականք, զորս սովորութեանն քաղցրացոյց, չասեմ թէ ոմանց հաճոյ Թուեցաւ խրթնաբարբառութիւն հելլենասանել, քան ըստ յատկութեանէ հարազատ լեզուիս սղոլախօս լինել. այլ է թէ ի պէտս մտին քերթուածոց ինչ ինչ պատկանացի ըստ տեղւոյն։ Զոր օրինակ. օտար է ի բուն հայկաբանութենէ՝ ասել, վասն ուղէ, վասն գնալ, փոխանակ ասել ևն. զի առ յոյնս չիք դէպքայ, կամ հոլովականն աներևոյթ բայն. վասն որոյ հարկաւ այսպէս ջարդարեն՝ հոլովական յօդիւ հանգերձ. իսկ հայկական ուղղախօսութենէ է, վասն ուղէ, փոխանակ ասելոյ ևն։

Ոճ է և յն. λο. Դուլ ընա, Լինել վիս, Որպես զի լինէր, Որպես ոչ ասէր ևն. իսկ հայերէնախօսն ասէ, Դուն մ, Լինել ինչ. Որպես զի լինիցի, Որպես ոչ ասիցէ ևն։

Կրկին հայցականն և՝ ոճ չն. և λο. գուն ուրեք վարեալ. զոր օրինակ. Ասաց ընա զնմա զիմաստութիւն. Դու զի առնէս պտէղ. ևն. փոխանակ ասելոյ՝ Ասաց նմա զիմաստութիւն. Դու որպիսի ոք առնէս պտէղ, կամ՝ ոչ հաճարէս զանձն ոք ևն։

Զէ պարտ յամաչել և պլուռնական ընդունելութեան կամ ըզբերեալս առանց նախադրութեան. զոր օրինակ, Ասացին ցերեսս էէլոյ կամ էէլոյ կամ լինելոյ. որ ըստ հայումս ասի, Ցէս ցառիւն, Իբրև ցայս ցառեալ էէլ ևն։ կամ Դրանդն ֆալելոյ, վիճն ֆոխելոյ. որ ըստ լս. և հյ. ասի, Դրօճն ֆալելովս. վիմէն ֆոխելով. ևն։ կամ՝ իսկ նոցա խլացեալոց և կուրացեալոց ի ճշմարտութենէն՝ նախանձելն. Ապա. այսինքն խլացեալ և կուրացեալ։ Զայլ ևս խոհս գտցես լիագոյն զննեալ յընթացս գործոյս։

Ե. ԽՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԵՆԻՑ ԵՒ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՑ. ՑՈՐՈՑ ՔԱՂԵՑԱՆ ԲԱՒԻՔ ԲԱՒԱՐԱՆԻՍ

Լայս են սիրապէս մարմին և հոգի ամենայն բառագրոց, վասն որոյ ամենայն մատենագրութիւնք, սնդին աւանդք նախնեաց, գանձարանք հարազատ լեզուաիւսութենէ ի դարս դարս. սմին իրի ամենայն փոյթ մեր և ընթերցասիրաց մերոց ունի ի մատեանս ապատան լինել և ի մատենագիրս ազգիս, և յաղթօղ լինել մտաց բոլորից լաւութեի մատնին և մատենագրին։ Ազգասիրն մատեանք. այսինքն գլուխք գրեանք, զորս ուսումնասիրէն Հեռագիրս անուանեմք, է որ մագաղաթեայ, և է որ թղթեայ, իմա անխտիր՝ երկաթագիր, բոլորագիր, նօտրագիր, ընդ մեծ և ընդ փոքր՝ ընդ հին և ընդ նոր՝ ոչ պակաս քան զհազար հաշուին ի գրատուն մերում. և զի ոմանց ի նոցանէ են կրկին և երեքկին օրինակք, վասն որոյ սակաւաթիւ են յոյժ մատենագիրք քան զմատեանս. այսինքն այնչափ՝ որչափ գտանես յանուանէ ի կարգիս։ Թուոյ զօրինակս ապագրեալս յայլևայլ տեղիս և առ մեզ։

Նպատուիթ մատենին ձանաչի ի հնութենէ և յանախակալ դիպուածէ և ի հաւաստարմութենէ գրչաց. զորոց զընտրութիւն առնել նոցա է անկ, որ ի գիրս Թարգմանչին միշտ։ Իսկ լաւութեի մատենագրին յառաջիկայս նկատի ի մէնջ ըստ ոճոյ հնութենէ և ըստ գեղեցիկ հայկաբանութենէ. ապա Թէ ոչ՝ մարթի և ոչ ոք անմահն լինել ի կարևոր լեզուագիտութենէ, և անդարթ չարագրածս առնել. Թող զի կան և սքիք անգէտք գործութենէ, և գրագէտք աննորք։

Զայս յայն սակս նշանակեմք՝ Թէպէտև զինքնին յայտնին մտաւորաց, զի գոնէին միամիտք և սխմարիք՝ որք զամենայն գիրս միօրինակ լաւ վարկանին. և զոր և է մատենագիր՝ իմաստուն, և որ առգնեն։ Իսկ լաւութիւն բառարանիս կախեալ է զհաւաքմանէ հարաջոտ բառից և բանից ըստ բուն հայկաբանութենէ յերիւրից. այլ Թէ մատենագիրն գովելի կամ պարսաւելի ոք իցէ, զայն ինչ ոչ հոգայ առ ժամս։ Այլ զդով և զպարսաւ ոճոյ և ոգւոյ առն առն իմացիս ի գրուածոց միոյ միոյ ի նոցանէ։ Ապա կարի իմաստութիւ գրեաց հանճարեալ մեկնիչն եսայեայ Գէորգ վարդապետ՝ ի վերայ բնաբանիս. *Եւ զհանճարեղ ունկնդիր. Ընդրկք են, ասէ, և այս՝ հոգևորք և ճշմարտութիւք. զի որ ունի զընտրութեի հոգւոյ, կարէ լմանալ՝ ո՞ ոք հոգւով ոչ խօսի, և ո՞ քեհղեքբուղաւ. զի յոլով բանք են վարդապետաց բազմաց, որ զբարւոյ ունին զդէմս. այլ անհանճարք և առանց քննութեե յատիշտակին, և չատ մնասին. իսկ իմաստուն լսողն իբրև հմուտ տեղանաւուր զօգտակարն ընդունի, և զանօգուտն խոտէ իբրև զպիղծ դահեկան. լսելով պօղոսի, Թէ զաննշանացն փոյձ եղիցէք, և զբարին ընկալարուք. և ի չարաց ի բաց կացէք։

Ուստի ունի ամենայն ոք ի միտ առնուլ, Թէ որպէս ի բանս հաւատոյ և վարուց ընտրել պարտ է ընդ մատենագիր ոչխամիտ և ընդ մոլար, նոյնպէս ի լեզուագիտութենէ մասին ընտրութեան պէտք են ընդ մատենագիր դրատպեա և ընդ հնաւանակ, ընդ բառս և ընդ ոճս առաջնոց և միջնոց և յետնոց։

Ինքնին իսկ յայտնի լինի ասացեալս և ի վկայութենէ եդելոց առ ընթեր իւրաքանչիւր բառից՝ պիտանեաց և անպիտանից. որք առնուն զյորդ իւրեանց ի մատենագրաց վարդապետաց զայն՝ բազմաց կամ սակաւուց յայլևայլ դարս։ Ցայտնի է և այն, զի Թէ յորդի ինչ է և Թէ անարդ վկայն, յորժամ մի միայն է վկայութենէն՝ նշան է, Թէ

առ այժմ զայն ևեթ վկայութեն գտեալ է մեր. զի թէ գտանէաք այլ ևս, ՚ի վերայ բերեսք ՚ի առուգուեն նոյն բառի պիտանւոյ կամ անպիտան կարծեցեալոյ ։

Հանրական հմտութեք գիտելի է ամենեցուն, զի ընտիր հայկաբանութեն փայլէ յոսկի դարու սքեայ Թարգմանչաց մերոց, որպէս ՚ի շարադրութենէնս նոցա, ըստ նմին և ՚ի գիրս Թարգմանեալս ՚ի նոցանէ ։ Եւ այս իսկ է առանձին պատգև ոյ մերումս աղգի, զի և ոչ գիր է պանչելի Թարգմանութեն նոցա անսխեղծ, քաղցր և առատեալ քաղցր։ Ցեա այնուհետև, այսինքն ՚ի հինգերորդ դարէ մինչև յերկոտասանն, եղեն և ոչ սակաւ հայկաբանք, բայց և ոմանք օտարաբանք. իսկ յերեքտասաներորդէ մինչև յուԹուտաներորդն՝ յոյժ սակաւ եղեն ճշգրիտ հայկաբանք, և յոլովք յաւէտ ոսմկաբանք, և խանգարիչք լեզուիս. մինչև յիս ՚ի լոյս ընծայելոյ առաջին բառարանի սկսաւ կենդանանալ նախկին հայկաբանութէն. զորոյ ընդ բարգաւաճանս ակն ունի տեսանել երկրորդս բառարան. միայն Թէ ոյք վարինն սուաւ, գիտացին ընտրութէն տանել ըստ նախագրեցոյս ։ Զայս ամենայն լաւ ևս իմացիս յաջորդ ցուցակաւս ։

Զ. ՑՈՒՑԱԿ ՄԱՏԵՆԻՑ ԵՒ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՑ, ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ՝ ԶՈՐ ՎԱՐԵՄՔ ՅԸՆԹԱՑՍ ԳՈՐԾՈՑՍ

Ո՝ ՝ ձծաչունչ Աք գրոց՝ հին և նոր կտակարանաց նշանակս գիրք՝ բառ ՚ի միտ առնու սովորութէ ամենայն ոք. զի յայտնի են՝ Թէ ՚ի գնել մեր Ծն. Եւ. Դտ. Ցէս. ՚՚ Ռփ. ևն. կամ Սղ. Աաի, կամ Ես. Երէմ. ևն. որպէս և Մթև. Մրկ. Հ՚՚. ևն, զոր մասն Աք գրոց սիրէ իմանալ։ Յորում կարգի երբ դտանես եդեալ, Սիրաք. կամ Սէր. իմա անխափ զկրկին օրինակս Թարգմանութենէց. յորոց մին է քաղուածոյ և անշուք ոճով բազպրեալ. զոր կոչենք նոր՝ Թէպէտև ՚ի վաղնջուց այնպէս յարմարեալ. և միւսն և՛ հին և՛ ընտիր՝ հաւանեալ յոյն բնագրի, յեղ տպագրութեան ՚՚ձծաչնչի հասեալ ՚ի մեր ձեռս ։ Ցայսմ տեսանես և զայս իմաստուն ընԹերցօղդ, զի ուր սակաւ ուրեք դտանի բառ ինչ ՚ի Աք գիրս, զբանն ոչնչայն եդաք՝ հանդերձ նշանակօք գլխոյ և համարոյ. իսկ յորժամ յաճախեալ իցէ տեղի նոյն բառ այլևայլ ոճով, առանց այլոյ ծանօթութէ քաղելք զայլևայլ բանս գրոց ։ Մնայ ասել զայլոց մատենից մի առ մի ։

Ալաքէն ըստ նախնեաց՝ նախատպատիս են ՚ի կարգի մատենագրաց ՚ի պէս բառարանի հեղինակք լեզուի հնագոյնք ժամանակաւ. վասն որոյ պէտք էին աստանօր զայնպիսիս նախաչարգել, և ստացչեսինս գարուք և զստուգինս ոճովայլ զի յընԹացս գործոյս խառն նշանակեալ անուանք նոցա գիւրագիւտ լինիցին խնդրելեաց, յայտ վայրի շարադասեմք զնոսա ՚ի կարգ այբուբենի օրինակ զայս ։

Աբր. Ռսէի ։ Աբրահամու մամիկոնէից եպիսկոպոսի յԵլս է գաղրու, պատմութէի Ժողովին եփեսոսի պարզ և վայելուչ հայկաբանութէ. և հատուած բանից նմ ընդ վաչագանայ ալուանից արքայի ։

Ագաթ ։ Այն է Ագաթանգեղոս ատենագպիր սքեայն տրդատայ ՚ի ՚՚ գարու, պատմագան վարուց և գործոց նորին, և առաւել սքեայ հօրն մերոյ գրիգորի լուսաւորչի, քաջածանօթ ազգիս համօրէն, ԱՀող քարաւղար վերադանեալ ՚ի խորենացւոյն և յորոց զինի ։ Բովանդակ գլուխն է վեմ և հարազատ հայկաբան ։ Կայ և արձպատգրութէն գործոյն յայլոց և ՚ի մէնջ ։ Գտանի մեծաւ մասամբ և յունարէն Թարգմանուն յառաջ բերեալ ՚ի Մետափրաստիսէ, և տպագրեալ ՚ի Բոլլանդեան վարս սքեց յն. և լուս Տեսանի ՚ի կանոնագիրս հատուած մի բանից յոլոգս կայենի՝ յանուն ագաթանգեղոսի՝ ոչինչ օտար յոճոյ նորա ։ Տէս զինի և ԹղԹ. գալ ։

ԱԹ. ՚՚. Ք. Գ. ևն ։ Աճապանական ձառք սքեայն աԹանասի՝ ասիք. սանգրու հայրապետի ՚ի ՚՚ գարու, հին և ընտիր Թարգմանութ, որպէս և մատեանն է հին և ճարտար դրչութէ ։ Ոչ պակասին յընԹացս և հելլենական ոճք ։

ԱՒ. անփ ։ Վարք սքեայ Ծօրն մերոյ անտոնի արքայի՝ ըստ հին Թարգմանութէ՝ համառօտեալ ՚ի ձառընտիրս ։

ԱՒ. հՔ. խլ. կոտ. ՚ի սպէէ. ևն ։ ձառ ՚ի համբարձումն քրի կամ ՚ի վերացումն ած և ՚ի խաչն, ՚ի կոյան և ՚ի առեփանոս. Թարգմանութէ մինչև կամ անհարԹ ։ Կայ և հանդամանակ ՚՚ նոր Թարգմանութ ՚ի լատինէ ։

Հց. ասՔ. Ե կի-ղչ ։ Պարզախօս գրուած ինչ ՚ի վերայ պէսպէս խրատց՝ հարցմամբ և պատասխանւով, իբրու ընդ աԹանաս և ընդ կիւրեղ եէմացի ։

Ախտղ. կամ ԱՀՔտղ ։ Անպէտ գրութէ անպիտան ոճով ՚ի վերայ բախտից և վիճակաց ըստ գուշակական առաղաՀմայութէց, տուտ քնախօսութէց, և որոց ՚ի նոցին սակի են ։ Օրինակք այսպիսեացս ոչ երբէք լինին նման միմեանց՝ հանդոյն բանից տուտ վկայից ։

Աչէտս. Տ. Պմ. ոչէտս ։

Անան. էՒէղ ։ Անանիայի վարդապետի նարեկացւոյ՝ հօրեղբօր մերոյ սքեայն գրիգորի նարեկացւոյ, ձառ ՚ի վերայ եկեղեցւոյ՝ պերճ և փառացի ոճով, հանդերձ անտուղոյ բարդութէք բառից, ուղղեալ ընդգեմ Թոնդրակեցւոց ։

Անան. ղՀղ. կամ ֆհ. և ՚ի յհ. Ղ. և ՚ի յոՒ. և ՚ի պէՒղ ։ Անանիայ քահանայի (չերմակացւոյ կարծեցեալ յոմանց) խրատ առ քահանայս, և վասն խոնարհութէ, և յորդորական բան վասն զըղջման և արտասուաց՝ պարզ և վայելուչ ոճով։ Եւ անանիայի ուրուանի վարդապետի բանք ՚ի յովհաննէս մկրտիչ, ՚ի պետրոս առաքեալ, և ՚ի յուխան ևն, լաւ ևս ոճով ։

Անան. ղէր. Տ. Շէր ։

Անան. առնահն. Տ. Սանահնէ

Անդէպոր ։ Անթիպատրոսի բռստրացւոց եպիսկոպոսի քանի մի ձառք Թարգմանեալ միջակ ոճով ՚ի կարգի ձառընտրաց ։ Ալ զայսպիսի մատենագիրս յոլովսկի նշանակեմք ընդ տատիւքս, ՃԿՒ ՃՃ ։

Անյ. կամ ԱնյաղՔ. Բաւէր ։ Սքեայն գաւԹի անյաղԹ փիլիսոփայի հարքացւոյ կամ ներփինացւոյ, յաշակերտութէ սքեց Ժպղտման, ձառ պանծալի և վսեմ ՚ի ՚՚ խաչն, որոյ սկիզբն է Բարձրացուցչէք. ուր կան և հեռք հելլենաբանութէ ։ Տէս և գէՔ ։

Անյ. հղ. ԽՀ ։ Հարցուածոյ սիրատուԹի ընտիր և իմաստասիրական՝ ձչգրիտ հայկաբանութ վսեմագունիւ. որ յաւուրս տպագրութէ գործոյս եհաս ՚ի ձեռս մեր. վասն որոյ ՚ի Խ տառէ և անդր կոչի ՚ի վկայութէն. յաւելցի ընդ ինչ ինչ և ՚ի մեծացորդս ։

Անյ. պօրփ. կամ պՔօրփ. կամ պերէՔմՀ. կամ Վերէ. օրէփ ։ Լուծմունք հինգ ձայնից պօրփիւրի, և ստորոգութէց, և սերբիանենիասի, և վերլուծական գրոց արիստոտէլի, առաւել հելլենաբանութէ և խրԹին ոճով ։ Ի սոսին վերածին և առածք հինգ վասն սահմանի, և բաժանման, և նկատուածն արիստոտէլի ։ Տէս և ՍահՀ. և փէէ ։ Կան և քանի մի գրուածք դաւԹի բազբեանդացւոյ. որում մարԹ է ընծայել և ինչ ինչ ՚ի հատուկտիր բանից՝ որք կրեն ղանուն դաւԹի անյաղԹի ։

Անէ. նշանակս է անընչան առ մեզ, զի այսպէս դնի ՚ի հատուածս բառարանի սահմանոսի լեհացւոյ ։

ԱսՔէԼ պՔմ ։ Վասն քանի մի ևեթ կարևոր Թուեցեալ բառից յառաջ բերեալ զիտելն գարու պատմագրութէի առաքել վարդապետի գտելեժցոյ. զորոյ ղշարադրութէնն Թէ չէր խանգարեալ տպօղն Ոսկան վարդապետս, առաւել գովելի լինէր ։

ԱսՔին. կամ Մ՚՚ ։ Եւ յայս գրոցս Առաքինութէնէ և մոլութէնէ, որ է ՚ի լատինէ Թարգմանութէի յակոբոյ ջահկեցւոյ՝ տանելի ոճով, նշանակեցաք զբաւս ինչ ըստ իմիք պիտանիս ։

Ա՚՚ ործ. ՚՚. Բ. Գ. ևն ։ Գիրք ձառից սքեայն գրիգորի ՃԺ. սքեանի նազիանզացւոյ. ուր քանզի նախկին ձառ դնի ՚ի մեզ այն՝ որոյ սկիզբն է, «Առ որս բանիս են պաճուճեալ՝ բանքս», անուն մատենին կոչի առ Դայս՝ Առ որս գիրք ՃԺ. Ի Թարգմանութէի հին՝ կէս մի հայկաբան, և կէս մի հելլենախօս. Թուղ զսկսեալ վերպակս գըրչաց, որոց չէր ինչ գիւրըմբռնելի ճարտար ճառաբանութէի այնպիսիս Տէս և ԱՀոբ ։

Աոզ. ՚՚. ւ. կի Բ. և Գ ։ Պատմութէ ատեփաննոսի վարդապետի տարոնեցւոյ՝ մականուն Ասողիկ կի Ասոլնիկ ՚ի սկիզբն ժԸ դարու, յերիս բաժանեալ դիպս. միջակ ոճովաւրեք հարթ, ևաւրեք անհարթ ։

ԱՀոբ. ծՆ. հՀփ. պաոե. նոր կիր. պԷՆփէ. խլ. ֆահոբ. կիպր. կոփս. ոչխ. և ծղ. ևն ։ Տօնական ճառք և բեմբասացութէնք գրիգորի ՃԺ. սքեանի, գրեալք ուրուն, կամ սիրեալք ՚ի ձառընտիրս. որպէս ՚ի ծնունդ և ՚ի մկրտութէի տեառն, ՚ի պատեքն կամ ՚ի պասքային, ՚ի նոր կիրակէն, ՚ի սինեոկոստէն, ՚ի խաչն, և ՚ի մեկնաբայեցիս, և ՚ի կիպրիանոս. և յորագս կալուսի, և ապքաստիրութէնէ. որպէս և մեկնութէի ՚ի ժողովոյն, գործ առաջին Թարգմանչաց՝ քաջ հայկաբան՝ խառն ընդ հելլենախօսութէ ։

ԱՀոփխ. ՃՃ. Ֆ. ևն ։ Երիքսաստան Թուղթք սքեայն իգնատիոսի ՃԺ. ղեկաց հայրապետին անտիոքայ, տպագրեալ ՚ի կոստանդինուպոլիս յամի 1783. համեմատու Թեամբ՝ որպէս ասի հին Ձեռագրօք, բայց ուրեք ուրեք այլայլութէք հոլովից և խոնարհմանց բառ յեղանոյն կերպիւ ։ Ի հին Թարգմանութէնն անհնեալ՝ պարզ և ընտիր, հատարակօրէն բառ առ բառ ձայնակից ընտիր օրինակաց յոյն բնագրի ։

Ակէոփակ. Նաոակոփ. կի ՀԸփ ։ Ճառ արիստակէսի սուրբ վարդապետի (եԹէ չիցէ լատինվերացին) ՚ի մկրտութէի տեառն և ՚ի

ընդհանուր ժողովի որոշմամբ, կամ տնօրենների խորհրդի որոշմամբ՝ ընկերության կանոնադրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով։ Ընկերության տարեկան հաշվետվությունը հաստատելու մասին որոշումը կայացնելուց առաջ ընդհանուր ժողովը պետք է ծանոթանա աուդիտորական եզրակացությանը։

Հոդված 15. Ընկերության տարեկան հաշվետվության հրապարակումը

Ընկերության տարեկան հաշվետվությունը հաստատելուց հետո՝ տասնհինգ օրվա ընթացքում, ընկերությունը պարտավոր է այն հրապարակել իր պաշտոնական կայքէջում կամ տարածել զանգվածային լրատվության միջոցներով։ Հրապարակման ենթակա են նաև աուդիտորական եզրակացությունը և տնօրենների խորհրդի տարեկան զեկույցը։

Հոդված 16. Ընկերության լուծարումը

Ընկերությունը կարող է լուծարվել կամավոր կարգով՝ բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի որոշմամբ, որը պետք է ընդունվի առնվազն երեք քառորդ ձայների մեծամասնությամբ։ Լուծարման դեպքում ընկերության ակտիվները նախ օգտագործվում են պարտքերը մարելու համար, իսկ մնացորդը բաշխվում է բաժնետերերի միջև՝ նրանց սեփականության համամասնությամբ։

Հոդված 17. Վերջնական դրույթներ

Սույն կանոնադրությունը կազմված է հայերեն լեզվով՝ երկու օրինակից, որոնցից մեկը պահվում է ընկերության գրասենյակում, իսկ մյուսը՝ ընկերության գրանցման գործը վարող մարմնում։ Կանոնադրության մեջ կատարված ցանկացած փոփոխություն ուժի մեջ է մտնում միայն այն պետական գրանցումից հետո։

հաշտարծնի 'ի ժԷ գարուս։

կԲր. Է. Խհ. կամ կԲր. էրէ. Խր. և Հ։ կիրակոս վարդապետի երջնկացւոյ կամ արևելցոյ 'ի ժԷ և ժԷ գարուս, պարզ ոճով առումի ուղ խորհրդոց մահուշափ մեղաց՝ ըստ ընթացից նեղոսի և եւագրի. որպէս և ուրոյն բացատրուձի հարիւրեկաց եւագրի, և այլ ձառ խրատական. և յայտուածով։ Սորա է և շարականն Արևելք գերարփին։ Ցմէս և Ցայտնաս։

կԲր. պԽ։ կիրակոս վարդապետի գանձակեցւոյ՝ աշակերտին վանականայ՝ 'ի ժԷ գարուս, պատմուձի ժամանակի իւրոյ, մանաւանդ վասն եղից Թաթարաց՝ ստորին ոճով։

կԲրէտն. առ աԲէ։ Թղթակցուձի 'ի մէջ կիւրիոնի վրաց կաթողիկոսի, և ստրատամոս հայոց կաթողիկոսի։ Թուի լինել հատուածք պատմուձեն ուխտանէսի եպիսկոպոսի, որ գործն չև է 'ի վեր բնեալ։

կԲրէտ. փանյ։ Սձն կիւրղի ալեքսանդրացւոյ՝ գիրք գանձուց՝ զօրաւոր ձեռնարկուձիք ընդդէմ արիանոսաց, եւնոմեանց, և հոգեմարտից. հին Թարգմանուձի ընտիր, այլ օրինակն էր սխալագիր յոյժ, զոր համեմատուձիք յոյն բնագրի եղև մեզ ստուգել 'ի սերգիս սերգիս։

կԲրէտ. հանգ. և ԲղԲ։ Մեկնուձի նիկիական հանգանակի կամ հաւատոյիքի իբրու Թուղթ առ միայնակեացս. Թող զայլ Թուղթս նորա առ զանազանս։

կԲրէտ. ԽոՀ։ Ճառ 'ի վերայ ՀԳյ կուսի ածնեամբ։

կԲրէտ. ծն. էլ. ՀՆ. մինչև ԲԳ. և ճ։ Մեկնուձի ածնաշունչ Հգ դրոց, ընտիր Թարգմանուձիք նախնեաց։

կԲրէտ. չՆ։ Մեկնուձի աւետարանին՝ որ ըստ ղուկասու. օրինակին էր պակասաւոր։ կան և հատուածք զանազան բանից նորա 'ի ձառընտիրս։ ՏԷս և Գրգ։

կԲրէտ. ԷՀՀ. ԲղԲ։ Ընդ Թուղթ սձն կիւրղի երուսաղէմացւոյ առ կոստանդ կայսր վասն երևման խաչի։ ՏԷս և կ-Լ. և ԱԲ. ԼԲրէտ։

կԱխմ. ։ ՑովՀաննու կլիմաքեայ կամ կլիմաքոսի 'ի Ջ գարուս Հգ ձգնաւորի և ապրայի 'ի օրինէական լերին՝ գիրք կրօնաւորական առաքինուձեաց՝ ըստ անուանն իւրում Սանդուխք կոչեցեալ։ Որպէս ոճՁով է պարզ, նոյնպէս և Թարգմանուձին՝ յանյայտ ժամանակի։ ՑԲչին և բանք ինչ նորա յընթացս Հարանց վարուց։

Լկ-Լ. ա. Ի. ևն։ կոչուձն ընծայուձեն սձն կիւրղի երուսաղէմացւոյ՝ հին և ընտիր Թարգմանուձիք նախնեաց։ Ի հին տիպն պակասցուոյ՝ հին և ընտիր Թարգմանուձիք նախնեաց։ Ի հին տիպն վեննայու ոչեր Ճառն ԺԷ, և սկիզբն յաՀղորդին. զոր ընու նոր տիպն վեննայու ըստ ձեռագրաց։

կԲրէտ։ Պատմուձի վարուց սձն մեսրոպայ, և գիւտի գրոց, 'ի կարին անուն աշակերտէ նորա, որ մի էր 'ի գլխաւոր Թարգմանչաց առաջնոց, և կարդեալ եպիսկոպոս 'ի սահմանակցուձեն վրաց և աղուանից, այր աքանչելի կարդացեալ։ ՈձՆ է բուն և հարազատ հայկաբանուձի, ուրիք պարզ, և ուրիք վսեմ. այլ համառօտաս խօսուձին քերէ զմեծուձի. որ և առաւել անհմուտ գրչաց էր ընծայելի, եթէ չէր և փարպեցւոյն վկայեալ Թէ կրկին և կրկին ընդԹերցմամբ լինի իմանալ։ Թող զի խորհրդով իմն պատուաստեալ է դարեանն այլևայլ հատուածս յագաթանգեղոսէ և 'ի բուզանդայ առ 'ի նմանեցուցանել զՁգն մեսրոպ ընդ սձն գրիգորի և ընդ Ցբյն յակովբայ ժԹբնացւոյ։

Հ. և Հ=Ց. Ց. Ցայտնաս։

Համ. առ. կամ յԱչՀ։ Հռամամոյ արևելեան վարդապետի 'ի Ք և Ժ գարուս, մեկնուձի առաւելացն սուղմունք՝ յատակ և ընտիր ոճՁով։ Որպէս և յՍ'վ ես գա գլուխն յովքայ։ կան և քերականական խրԹին բանք նորա այլաբանուձ՝ առեալ յատաջ քերեալք 'ի ընդարձակ քերականուձ երջնկացւոյն։ Գտանի և հատուած չարականի 'ի ձեռագիրս ինչ։

Հայրնախօս, կամ խօսէր։ Գործ նախնեաց՝ որպէս հատուածք հարցիր կամ շարականներ. գտեալ 'ի հին գիրս երդոց։

Հհհ. պԽ։ ՀնԹմոյ իշխանին կոստիկոսայ յԻկս ԺԷ գարուս, կրօնուրիցոյ յարեմտեաս, հատուածք պատմուձի Թաթարաց իւրոյ ժամանակի ստորին ոճՁով, կամ տարիգրուձի 'ի Թուոյն հյ. շիե. մինչև 'ի շիճ։ Գրեալ և նորա և գազիարեն զպատմուձ իւրոյ ժամանակի։

Հհհ. ոփ։ Ոտանաւոր ոտքային հնԹմոյ երկրորդի՝ իբրև յիշատակարան ածնաշնչի գրոցն յԻուր պեաս. ուր ցրի և վիՁՁն ծռազգաւակին։

Հին ֆա։ Հատուածք բառից 'ի գրչագիր հատուածս բառագիրս. գործ ԺԷ և ԺՀ գարուց՝ 'ի գիտնոց և 'ի ոտիտաց կցկցեալ 'ի պեսպես օրինակս այլևայլ օրինակաւ։

Հին ԼԲ. ԽոտԳէ։ ընդարձակ լուծումն գրոց եւագրի 'ի գրիգորէ սկեռացւոյ, ոտքոյն 'ի հատուածս լուծմանց յիտանոց։

Հին ոնէ. Ց. ՎԽէ։

Հց. ոն. կիւրղ. Ց. ԱԲ։

ՂոգաԲ. ֆուգ. Ց. Փուգ։

ՂԼանգ։ Ղևոնդեայ վարդապետի կամ երիցու 'ի Ը գարուս, պատմուձի երկից տաՁկաց, և գործոց նոցա յարևելս մինչև ցԹուականն ՈՂԷ. 788. 'ի խնգրոյ շապհոյ բագրատունւոյ, յատակ և ընտիր հայկաբանուձիք։ Ջմասն մի մատենագրուձեաս ունէաք կանխաւ. այլ լրագոյնն հասաս 'ի մեր ձեռս՝ զկնի ժամանելոյ ոսկագրուձեն բառաբանիս 'ի խ տող։

Ձ. Ա, Բ, Գ, ևն մինչև 'ի ժ. կամ ՁՁ։ Ճառընտիրք ազգի ազգի, ընդունարանք հին Ճառից՝ բնագրաց և Թարգմանելոց 'ի նախնեաց, ոտնականաց իմն, և նեղրագլականաց, ևս և հատուածոց մեկնուձեաց մք գրոց. յորում սակի են և վարք և վկայաբանուձիք սձց ընդարձակք քան զյայտնաւուրացն՝ հատարակօրէն Թարգմանուձիք երանելւոյն գրիգորի վկայասերի որդւոյ մագիստրոսի։ Յերքեմն տան Թուով էին առ մեզ այսպիսի մատեանք. այլ զկնի յաւելան և այլք հետզհետէ. վասն որոյ զոմանս 'ի յետնոցս նշանակեմք ընդ անուամբս Ճ. ժ. և զոմանս ՁՁ. մանաւանդ յորժամ նոյն գրուձի հանդիպի յայլևայլ Ճառընտիրս։ Ոտէպ գնեմք Ճ. Ա, կամ Բ. յորոց առաջինն բոլորագիրն՝ սեծուձիք դրից և բառական հնուձիք է երևելի. բայց սակայն Բ, է հնագոյն, և բազում մասամբ երկաթագիր։ ՑաՁախ ևս գնեմք Ճ. Գ. որ է նոտր դրով գրեալ յերուսաղէմ, լի ոտնական Ճառիւք սձց հարց. զորս երբեմն յանուանէ նշանակեալ է մեր, այլ առաւել յանուն Ճառընտրիս 'ի մէջ բերեալ։ Ցորչափ նոյն Ճառք գտանին յատատնձին մատեանս՝ են առաւել վաւերական՝ հանդերձ անուամբ մատենագրաց. իսկ եթէ անցեալ իցեն և 'ի կարգ Ճառընտրաց՝ ուրիք ըստ բառից, և ուրիք ըստ իմաստից են օրինակեալ։ ՏԷս և Տնախան։

ՃԼ։ Ճաշոց, կամ գիրք Ճաշոյից, այսինքն ընԹերցուածոց պատարագի. ըստ նախնեաց Տնամսոյ կոչեցեալ, այսինքն ընդունակ Տննից Ամին ողջոյն. ուր բաց յընԹերցուածոց կան և աղօթք և Ճառք ոտնականք։ Հատատօտ էր մատեանս յատաջագոյն. այլ յետոյ Ճոխացոյց զայն գրիգոր վկայասէրն հանդերձ գլխաւոր աշակերտաւ իւրով կիրակոսիւ. որպէս տեսանես 'ի յիշատակարանն նորա տպագրեալ 'ի մէնչ 'ի վերջկոյս վերջին հատորոյ վարուց սձց։

Մոփ. ։. Ք. ևն։ Գրիգորի մագիստրոսի փառաւոր իշխանին պահլաւունւոյ՝ հօր գրիգորի վկայասիրի, Թուղթք առ զանազանս՝ խրատ Թէ հայկաբանուձիք և հելլենական հնախօսուձիք՝ հանդերձ անլուր բառիւք, լի իմաստիւք Ճարտարուձեբ։ Ատ յԻ ժԷ Թղթին, որոյ սկզբնատառքն յօգեն, Գրիգոր մագիստրոս, լի են անխմա նախ բառք, զորովք զանց արարուք։

Մոփ. ոփ։ Ոտանաւոր հազար տուն՝ որպէս քաղուած պատմուձ հին և նոր կատակարանաց՝ ըստ առաջարկուձեբ մանուչէի ամիրայի, որ սովին գործով լուսաւորեալ՝ ընդունի զՁգս հաւատս։ Կայ առընԹեր և յիշատակարան կամ պատՁառ յօրինուածոյս՝ նշանակեալ 'ի մատենագրէ անտի։

Մոփ. ԽԼ։ Հատատօտ ոտանաւոր 'ի մք խաչն՝ ուղղեալ առ սիոն րոս կաթողիկոս գեռատարձ՝ հանդերձ ընծայիւ գաւազանի որ 'ի ձև խաչի։

Մոփ. ֆէէ։ Մեկնուձի քերականուձեբ Թրակացւոյն՝ ոչ սակաւ հմտուձիք. զոր քաղէ և երջնկացին բազում մատատ։

Մահ Հպփ. կամ Նահապ։ Հատատօտ պատմուձի կաստրման սձց մարգալիէից կամ Նահապետաց, գտեալ 'ի ձեռագիր ածնաշունչս և 'ի Ճաշոցս։

Մաչփ. աԲէչ։ Մաղաքիոյ աբեղայի յԻկս ԺԷ գարուս, պատմուձ ազգին Նեստորից, ցի գալստեան Թաթարաց 'ի հայս. ստորին ոճով։

ՄոմԲէ։ Երանելւոյն մամբրէի վերծանողի մեծխոստ վարդապետի՝ կրտսեր եղբօր խորենացւոյ, գեղեցիկ Ճառ 'ի յայտուձին զատուրս՝ որպէս մեկնուձի աւետարանին յովՀաննու՝ ընտիր հայկաբանուձիք և Ճարտար յօրինուածով։ կան և երկու Ճառք նորա 'ի գալուստ սեռատն յերուսաղէմ յատուր սրմաւեննեաց՝ Թէպէտ և առաւել բառազարդ։ այլ նուազ վսեմուձ. Թող զայլափոխեալ օրինակ 'ի ածնական մատեանս՝ ըստ հաՃոյս հաւաքողաց 'ի զանազանից։

ՄոմԽ։ պատմուձի տարօնոյ իբրու յատելուած գրոցն զինորայ 'ի յովՀաննէ մամիկոնեան 'ի Ե գարուս, ստորին և անշուք ոճով. ևս և բազում տարբերուձ գրչաց 'ի հին տպագրուձէ և յիրերաց։

Մանդ. ։. Ի. ևն։ Երանելւոյն յովՀաննու մանդակունւոյ՝ աշակերտի սձց Թարգմանչաց, և կաթողիկոսի 'ի Ե գարուս, Ճառք խրատականք՝ յատակ և մաքուր ոճով, 'ի կրկին օրինակս՝ այլևայլ գտեալ խոհարգուձիք. յորոց մին է առաւել հին և ընդարձակ, և միւսն աւելի կարճ և նոր։ Այլ յոլովք 'ի Ճառից ատսի 'ի ճ. դ. և յայլ գիրս գտին յանուն սձն եփրեմի. զոր ժամանակն ատուգեսցէ։ Ցայտնի են և սքանչելի քարոզք և աղօթք մանդակունւոյն 'ի ժամատիրս, և 'ի հին մաշտոցս, որպէս և 'ի պատարագամատոյցի։ Պանծալի է և հատատօտ ատենախօսուձի նորա 'ի վախճան պատ. Փարպեցւոյ։

ՄովՎ։ Գիրք ապօթից զՁգականաց՝ գրիգորի իմաստասէր վարդապետի մաշկուտցւոյ, 'ի մաշկևոր վանուց, պարզ և մատուր ոճով, և ուրիք ուրիք գեղեցիկ ձեռվ ներատգրուձեբ. վասն երբեմն և կՀա-

Ը. յն. ա. և Է. դ. և այլն : Ըղթայ մեկնութիւն եօթանց թղթոց կաթողիկեայց, առեալ 'ի թարգմանութէ նախնեաց, և շարադրեալ և յարմարեալ որպէս երևի, մասամբ 'ի Շնորհալւոյն, և մասամբ 'ի միոյ 'ի յաջորդաց նորա, կամ 'ի գրիգորէ ապիրատայ. զի 'ի վերջաբանս երկին հին օրինակաց եղելոց 'ի մեր ձեռս կան այլևայլ յիշատակարանք՝ երկին կարծեաց նշանակք :

Ը. համառօտ խոսք. 'ի ծն. Աքանչելի աղօթք 'ի Իք տառս, վասն ամենայն հաւատացելոց՝ անցեալ 'ի ժամագիրս, թարգմանեալ 'ի բազում յոյժ լեզուս առ մեօք. կայլն և 'ի նախընթաց դարու թարգմանութիւնք նոյն 'ի քանի մի բարբառս եւրոպիոյ. 'ի ձեռագիրս կայ և յառաջաբան սորին :

Ը. ամենայն չար : Մեկնութիւն պխտառութեան որ սկսանի «Ամենայն չար առնջելիս». և կայ 'ի գործս Նիւսացւոյն, և անյայտ է :

Ը. հրեշտ. և տպ. հրեշտ: Արձակ ներբող հրեշտակաց՝ քաղուածով իմաստից և ոճոյ դիոնեսիոսի. և ոտանաւոր մաղթողական առ սէ հրեշտակս :

Ը. բարձր. և տպ. բարձր: Մեկնութիւն Բարձրացուցէքի Ճառիրսութի անյաղթին 'ի սէ խաչն, հանդերձ ոտանաւոր յօրինուածով նոյն իմաստից :

Ը. ճ. տոհմ : Չափաբերական գիրք ոտանաւորաց՝ մաղթողական ձևով և գեղեցիկ քաղուածով հին և նոր կտակարանաց, առեալ զանուն ասփորական 'ի սկզբնաւորութէ առաւ, «Յիսուս որդի հօր միածին» : Յորում բովանդակին հատարակօրէն բառ հին ընտիր գրչաց և առաջինկայ ոտանաւորք :

Ը. խոստովան: Բան հաւատոյ, որ սկսանի, «Խոստովանիմ ած ըզհայր» :

Ը. ողբերգ: Այլևայլ ոտանաւորք 'ի վերայ աղբաբեննից 'ի խրատ մանկանց :

Ը. ին եղով: Ոտանաւոր յաղագս զարդուց երկնից, սկսեալ 'ի գիմաց նորա, «Իմ եղական գոլով բնութեն և սկզբնականն» :

Ը. մխիթ. և մխ. էէդ: Ոտանաւոր թուղթ մխիթարութեան առ Մխիթար (որպէս կարծի) վասն վաղամեռիկ զաւակին. և այլ բան խորհրդաւոր, որոյ սկզբնատառքն են. «Մխիթար բժիշկ ընկալ 'ի ներսէսէ զայս բան» :

Ը. առ ապիրատ: Ոտանաւոր թուղթ առ Ապիրատ եղբօրորդի իւր, որ և յետոյ ուրեմն եղև կաթողիկոս. այն է գրիգոր ապիրատն :

Ը. յիշ. առք. կամ առ: Ոտանաւոր յիշատակարան ինքնագիր օրինակի առակացն սողոմոնի :

Ը. եդես: Ոտանաւոր պատմութե առմանն եդեսիոյ յայլազգեաց՝ 'ի խնդրոյ ապիրատայ :

Ը. գնդ. և տաղ: Քանի մի գանձք, և բազում տաղք գեղեցիկք. յորոց զոմանս ասեալ էր մեր, այլ յետոյ յաւելան և այլ ոչ սակաւք նորագիւտ :

Ը. վիպ: Ոտանաւոր վիպասանութեան նախնեաց յօրինեալ 'ի պատանեկութե :

Ը. առակ: Հանելուկք կամ բոխանք զուարճալի իմաստիւք՝ 'ի ռամկական լեզու ժամանակին՝ 'ի հասուն հասակի :

Ըողհ. բժշ: Հատուած 'ի պատմութէ Ըապհոյ բագրատունեաց. այլ բուն գործ նորա յիշատակեալ 'ի Ցհ. կբ. չև ևս երևեցաւ յագգին :

Ըար: Ըարական՝ որ է երգարան սքանչելի, 'ի յոլովից քերթողաց ազգիս յօրինեալ. որոց անուանք բազում մասամբ են յայտնի. և առաւել նշանաւորք 'ի նոսա Ճանաչին մովսէս քերթող խորենացի, և ներսէս շնորհալի՝ հոգելից բանաստեղծք :

Ըիր: Անանիայ վարդապետի շիրակացւոյ կամ շիրակունւոյ կմ շիրակայնոյ համարողի՝ յԱնի քաղաքէ 'ի է դարու, գիրք աստեղաբաշխութէ, հայկաբան և Ճարտար, քաղելով և բազում ինչ 'ի վեցօրէից բարսղի նովին բառիւք : Զկնի ավելուակաց կան և քանի մի հատուածք բանից դժուարիմաց մասք, որ մարթի լինել յաւելուած այլոյ ուրուք իմաստակի :

Ըիր. եղբ. և ըստ: Համառօտ տեղեկութիւն վասն կշռոց և չափուց ազգաց : Ուր յայլևայլ օրինակս գտանին և յաւելուածք 'ի յետնոց :

Ըիր. վասն յենոց խոցոց: Պատմութիւն զանձնէ վասն ջանից ուսումնասիրութե իւրոյ՝ մանաւանդ 'ի թուաբանական և յաստեղաբաշխական մասին :

Ըիր. յոյսոն: Բան վասն տօնի յայտնութե :

Ըիր. զատ: Բան վասն տօնի զատկին՝ ատմարական հետազօտութբ : Իսկ բուն ատմարական քննութիւն իւր՝ ըստ վկայելոյ իւրոյ՝ ոչ հանդիպացաւ կամ չեղաւ 'ի գործ յագգին :

Ըիր. քրոն: Քրոնիկոն կամ ժամանակագրութիւն՝ քաղեալ 'ի նախնեաց, մանաւանդ յեւսեբեայ և 'ի խորենացւոյն և այլն, և հասուցեալ ցաւուրս իւր, եթէ չկայցեն և ինչ ինչ պատուաստեալ յայլոց. զի է գործ խառնակ յոյժ ըստ բազում գլխոց, և խառն յառաստելոց աւուրց : Երկոքին այս յետին գործք հասին 'ի մեր ձեռս յաւուրս տպագրութե իս առաւի :

Ոսկեփորիկ : Սովին անուամբ նշանակեմք զամենայն ժողովածու գրուածս հաւաքեալս 'ի զանազանից՝ մանաւանդ յետ ԺԲ դարու, պիտանի և անպիտան ոճով իբր ծաղկաքաղ պատմական, մեկնողական, բանասիրական, իմաստասիրական, իմաստակական, վիճաբանական, վարդապետական, Ճառական և այլն. ընագիր կմ թարգմանեալ. հանգոյն այնմ՝ որ ըստ յն. ասի Պանդեկտէս (ամենացան), և ըստ լտ. Միսքէլլանէա (խառնուրդք) : Ոսկեփորիկ անուանէ և զիւր ոտանաւոր և վարդապետական հաւաքմունս Մովսէս վարդապետ եղնկացի. նոյնպէս և ոմանք 'ի գրչաց զայլևայլ հաւաքմունս իւրեանց : Տես և Պէտրոս. և Տօնակ :

Ոսկ. Ճ. Ը. և այլն. կամ Ճգ: Սբն յովհաննու Ոսկեբերան հայրապետի և տիեզերալոյս վարդապետի յետ Դ դարու՝ մեկնութիւն յաւետարանագիրն մատթէոս, ոսկեհրաշ յօրինուածով, յեղեալ 'ի հայ բարբառ յետ ոչ բազում ամաց փոխման սրբոյն 'ի սբց թարգմանչաց մերոց սքանչելի հայկաբանութբ :

Ոսկ. եփ: Մեկնութիւն եսայեայ՝ նովին հին և գեղեցիկ թարգմանութբ :

Ոսկ. ծն. եղէկ. կամ հռ. կոր. գաղ. եփէս. փլպ. և այլն: Մասն մեկնութէ գրոցն ծննդոց և այլոց բանից հին կտակարանի, և մեկնութեն թղթոցն պօղոսի, ոսկեբուխ յորդորակօք. ըստ նմին պանծալի ոճոյ հին թարգմանութեն : Որոց կայ և քաղուած՝ զոյգ ընդ քանի մի բանից եփրեմի՝ 'ի ձեռն անանիայի վարդապետի, կարծեցեալ սանահնեցւոյ, 'ի հին մատենի. զոր նշանակեմք ընդ անուամբ Ոսկ: Իսկ յառելն Ոսկ. 'ի ծն. իմա զՃառն 'ի ծնունդն քսի. որ է անշուք թարգմանութեն 'ի միջին կմ 'ի յետին դարս :

Ոսկ. յհ. Ճ. Է. 1. 2. և այլն: Երկմասնեայ և բաղադրեալ թարգմանութիւն. զի զայս գործ ըստ Ճ հատորոյ՝ առ չգտանելոյ հին թարգմանութեն՝ յասորւոց թարգմանեաց կիրակոս վարդապետ աշակերտ վկայասիրին՝ գործակցութբ գէորգեայ մեղրիկ վարդապետի, պատուաստելով և զհետս հին օրինակաց. իսկ Բ հատորն է առաւել ըստ հին թարգմանութեն 'ի յոյն բնագրէ :

Ոսկ. գծ: Մեկնութիւն գործոց առաքելոց, ոչ ընդարձակն՝ զորոյ զհատուածս միայն ունիմք, այլ համառօտն՝ որպէս շղթայ՝ զոյգ ընդ բանս այլոց վարդապետաց, որ յառաջ և զկնի քան զաւուրս վկայասիրի. զի սա զմի օրինակ ետ 'ի լոյս ընծայել թարգմանութբ կիրակոսի յոյն հաւատրի հայագիտի, և ուղղագրութբ աշակերտին իւրոյ կիրակոսի վարդապետի. և առա այլք կէս մի համառօտեցին, և կէս մի յաւելին 'ի նոյն և ինչ ինչ քաղեալ յայլոց մեկնչաց. այլ յայսր ամենայնի վերայ տեսանի դարձեալ բուն ոգին ոսկեբերանին:

Ոսկ. աղաչեմ. կամ աղօթք. կամ 'ի Ճ խրատս. 'ի քորինթացիս. 'ի մատթէոսն, 'ի յհ. Դ. և 'ի հեբրայեցիս, ևն. կամ յանէտիս. խաչ. յար. և այլն. Այլի այլի Ճառք՝ է որ ընտիր, և է որ միջակ թարգմանութբ, սփռեալ կան յաճախութբ 'ի Ճառընտիրս և յայլ բազում մատեանս :

Ոսկ. 'ի մելք: Ներբող 'ի սբն մելետիոս անտիոքայ հայրապետն, յորոյ 'ի ձեռս կրթեալ էր ինքն ոսկեբերանն: Է 'ի դասէ հին թարգմանութեց :

Ոսկ. լս: Ներբող 'ի սբն Գրիգոր լուսաւորիչն մեր՝ յօրինեալ յաշխարհին հայոց յաւուրս աքսորանաց իւրոց : Թարգմանութիւն գործոյս եղև 'ի ձեռն հայերէնագէտ կարծեցեալ յունի անհարթ ոճով. և 'ի ձեռն Շնորհալւոյն հարթեալ ձևացաւ ըստ հայկական մաքուր ոճոյ :

Որբել: Պատմութիւն օրպէլեան ցեղին վրաց, յորմէ և ուռպէլեան տոհմ հայոց 'ի սիւնիս, խառն և ստորին ոճով քաղեալ յանանուն գրչէ, և տպագրեալ առ մեօք 'ի մատրաս ընդ մակագրիւ «Պատմութի ծնագործաց հայոց և վրաց» զոյգ ընդ պատմագրութե Մեսրոպայ երիցու :

Ուռհ. և Գր. երէց: Պատմագրութիւն մատթէոսի երիցու ուռհայեցւոյ, և շարունակութի նորա 'ի գրիգորէ երիցուէ, 'ի ԺԲ դարու, պարզ և ստորին ոճով:

Ուռպ. կամ Ուռպէլ: Ստեփաննոսի ուռպէլեանց կամ օրբէլեանց, եպիսկոպոսի սիւնեաց՝ որդւոյ տարսայիճ իշխանի 'ի ԺԳ և ԺԴ դարու, պատմութիւն սիւնեաց աշխարհի՝ խառն և ստորին ոճով, հին և կարևոր յիշատակարանօք հանդերձ : Կայ և նորա ձեռնարկ իբրու ժողովական քանի մի վարդապետօք և իշխանօք առ գրիգոր անաւարզեցի՝ խիստ ոգւով: Որպէս և անշուք ոտանաւոր՝ ողբ 'ի վերայ էջմիածնի :

Պալատ. Տես 'ի Մարտին :

Պետր. սիւն: Պետրոսի սիւնեաց եպիսկոպոսի քերթողի յետ Է դարու ներբող 'ի սբ կոյսն : Կան յանուն նորա և հատուածք բանից ընդ վաչագանայ. ևն :

Պերճարմ: Գիրք արիստոտէլի՝ պերիարմենիաս, ըստ յն. Բերի Երմենիաս, այսինքն յաղագս թարգմանութեն, կամ մեկնութեան

ձից կամ Տօնապատճառք։ Ան է Հառօրէն մեկնարանուի խոր-
հրդոյ ոտնից՝ տէրունականաց կամ սից գլխաւորաց. միանգամայն
և քաղուած մեկնուեցից ընթերցուածոց ըստ աւուր պատշաճի,
համարեալ մատեամբ գործ դրիգորի կամ յովհաննու գանձակե-
ցւոյ, և յովհաննու սարկաւագի, անանուն անձանց, ապ-
ակս յորմարեալ ըստ կամս գրչաց ցկատին գալս. այլ յամենայնի
գտանին և հետք հնուեցեր յընտիր բառս հինչ։

Տճառակ. Տ. ճշ։

Տնաւոյն։ Հին և նոր օրինակք ոտնացուցի ազգիս՝ իւիք իւիք
այլափոխուեցեալ գրչաց ի գարս գարս։

Փարզ։ Ղազարայ փարպեցւոյ՝ Հարտասան կամ հռետոր կոչե-
ցեալ, աշակերտի աղանայ արծրունւոյ՝ աշակերտի սրնի սահակայ
պարթևի, պատմուեցի հայոց ցաւուրս յովհաննու մանդակունւոյ,
և վահանայ մարզպանի մամիկոնենի՝ եղբօրորդւոյ սրնի վարդանայ։
Ոչն է ընտիր հայկաբանուեցի՝ ճոխ բացատրուեք պարագայից գոր-
ծոց, այլ առաւել ըստ սովորական և ընտանի զրուցաբանուեցե
քզուագիտարանց իւրոյ ժամանակին, քան եթէ մատենագրա-
կան ոճով։

Փիւ. Լին. էւ. կամ փ. բագն. ի ճ. բան. այլաբ. և նխ. ա. և բ.
Վ... և խմաբ. և փեսական. և փեսիւ աբբ։ Փիլոնի երբայեցւոյ՝
հելլենախոս և պղատոնական փիլիսոփայի յաւուրս առաքելոց
քի և աշակերտաց, գիրք ինդրոց և լուծմանց՝ առաւել այլա-
բանական տեսուեցեր՝ յայտագս լինելոյեցե, այսինքն գրոցն ծննդոց,
որպէս և ելից, և վասն քահանայից ահարոնեանց, և վասն բագնի՝
այսինքն սեղանոյ պտհից կամ զևտական գրոց. և վասն տաճարա-
նեան օրինաց՝ և այլաբանուեցե սրբ գրոց. և վասն նախախնամու-
եցե. և վասն կենդանեաց առ ընտիսքս. և վարք իսմասնոյ՝
այսինքն սրոց նահատակաց. և տեսական կենաց երանեանց, և տե-
երից արանց առ աբրահամ։ Թարգմանուեցի հելլենական բուլորո-
վին՝ ըստ կազմուեցե, այլ աքանչելի հայկաբան ըստ ճոխուեցեան
հին բառից։ Ան է երկասիրուեցի եւսեբացոյն Թարգմանչաց՝ նախ
քան զգնալ կրօսերացոյն գասակցաց յոթնից. քանզի հետք բա-
նից և բառից փիլոնի կան յոյժ նատակս՝ ի գիրս խորհնացոյն,
մամբրէի. և եղիշէի՝ առաւել՝ ի բերանոյ սրբն վռնդեալ միոյն՝ ի
հին Թարգմանչաց անտի վնցից. որպէս և յամենայն՝ ի գրուածս
նախնեաց մերոց։ Եգեալ կայ ուրոյն և՝ ի հին բա. հաւաքուին
քանի մի խորհն բառից փիլոնի. Թոյլ զլուծմունս համառօտս՝ առ
ժամանակագ Թերևս եղծնկացոյն։

Փոփ. Խդ։ Թուղթ փոռոյ յունաց պատրիարգի առ աշոտ իշ-
խան, և առ վաքարիա կաթողիկոս հայոց, Թարգմանեալ առ նո-
վաս յաւուրս ժողովոյն շիրակավանայ, Թերևս՝ ի ձեռն բերդին հայ-
ազգի վահանայ կամ յովհաննու եպիսկոպոսի նիկիոյ։ Կայ և
Թուղթ սահակայ ուղուամն Մռուտ կոչեցեալ՝ առ փոռ։

Քէբ. Խրաւ. Տ. Թրաւ. և Մ՞փ. և Երէն. և Հ՞մահ։

Քէբ. Խէրն։ Մովսեսի քերթողի, և առեփաննոսի սիւնեցւոյ՝
մեկնուեցի քերականուեցե, խառն ընդ բանս գաւեթի անյաղթի,
պատուաստուեցե խորին ինդրոց իմաստասիրուեցե և ճոխ աբանու-
եցե։ Թուղ զի կան և յայլ մատեանս ուրոյն հատուածք քերակա-
նուեցեն յանուն մովսէսի խորենացւոյ, կամ դաւեթի անյաղթի. Ե՛ն
ևն և այլ բազմապիսի բանք քերականականք անանուն անձանց ի-
մատանց և իմաստակաց յայլևայլ գարս, որպէս և համարոտական
առաստպելաբանուեցի ուրուանի զակատուղոյ գիտա եօթնադրեանց.
զորս առ հասարակ որպէս անյայտս դուն ուրիք նշանակեմք վեր՝ ի
վերոյ ընդ անուամբ անանուն հինն էէր։

Քէբն. Եւէղ. և փաղ։ Մովսեսի քերթողի անուամբ մատա-
դրեալ՝ հատուած մի բանի՝ ի վերայ ուեց ձայնից շարականի՝ ոճով
հնահիսուեցե. և տաղք կամ մեղեդիք ինչ նորագիւտք յանուն
քերթողի՝ խառն՝ ի հին և՝ ի մէջակ ոճոյ։

Օրէնք Նոգաւորաց. Տես՝ ի Մէ. տբ։

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ա.	Ածական.
Աբ. կս Աստր	Աստիրէն.
Ար. կս Արաբ	Արաբացի լեզուաւ.
գ.	Գոյական.
գաղղ. կս գղ	Գաղղիարէն.
գերմ.	Գերմաներէն.
դաղմ	Դաղմատերէն. ռուսերէն, ևն.
դերան	Դերանուն.
դիմազ	Դիմազուրկ բայ.
եբր	Երբայեցերէն.
թ.	Թուրքերէն.
իտ	Իտալերէն.
լտ	Լատիներէն.
խնդ. սեռ. հյց. ևն . .	Խնդիր սեռական, հայցական, ևն.
կ. կս կր	Կրաւորական բայ.
հ.	Հասարակ բայ.
հյ	Հայերէն.
Ձ.	Զայնակցական բայ.
Ձ. կս ձձ	Ձեռագիր, կս ձեռագիրք.
Մ. կս Մկ	Մակբայ.
Մչ	Միջարկուեցի.
ցն.	Ցուեալերէն.
ն.	Ներգործական բայ.
նխ	Նախադրուեցի.
նշ. ա. բ, ևն	Նշանակուեցի բառի՝ առաջին, երկրորդ, ևն.
Շ. կս Շղ	Շաղկապ.
Չ.	Չեզոքական բայ.
պ. կս պրս	Պարսկերէն.
Ոսկ	Ոսկիօրէն.
Սանս.	Սանսքրիտ, գրաւորլեզուս հնդկաց.
վ. կս վչ	Վերադրեալ բառ. կս բառք.
վր	Վրացերէն.
տ	Տես.
տձկ	Տաճկերէն. ք Թուղթերէն՝ խառն՝ ի պրս. և յարաբ.
տպ	Տպագրեալ օրինակ գրոց.
փաղէ	Փաղեէարէն.

ՆՈՐ

ԲԱԾՈՒՐՔ

ՀԱՅԿԱԶԵՆ ԼԵԶՎՒԻ

Ա Ա ԱԲԲ

Ա. Առաջին նշանագիր հայկական՝ ձայնաւոր, անուանեալ՝ Ա՛յբ, որ և Ա՛յի· որպէս յայլ բարբառս՝ ա՛, այ՛ք, այ՛ք, է՛ք, օյ՛ք. * Անհնայն տառից առաջին և հայր Ա՛յբն է, և առաջին ձայնաւոր· Ե՛նէ՛ւ ծն. առ վարդանայ:

Բ. Երկամնանակ ասի ՚ի քերթողաց և յերաժշտաց, զի երբեմն ձկոի իբր երկար, և երբեմն ամփոփի ոյձ սուղ· և ըստ առողանութեանն՝ չեշտեալ, այլ միշտ քաղցր լերև բնական, վասն որոյ և յաշխարհաբար յոյժ ՚ի մեր բարբառ:

Գ. Լծորդ է երբեմն ընդ այլ ձայնաւորս, և փոխադրի ընդ նոսա· որպէս՝ աղաւիւր, եղուիւր· երախայ, երեխայ· Թերթհաւատ, Թերեհաւատ· աղաւնավաճառ, աղաւնէվաճառ· եւրոպա, եւրոպէ· անկուլին, ընկուլին· ականջաց, ակընջաց· առոգանել, ոռոգանել· խահարար, իոհարար· աշնառ, օձառ· յաւանել, յօտել: Իսկ աւանել, զօրաբաբել· յա· ծւոի, զօրօպապել:

Դ. Ի վերջս անուանց ոչ վարի, այլ դերանուանց ևեթ, կամ բայի· որպէս՝ սա, դա, նա, գնա, գրեա, և այլն: Սորին վասն ՚ի վերջս անուանց և այլ բառից ևս սովորաբար յաւելուածով դնի, գիր, Թէ և առանց հանեալոյ զձային:

Ե. Իբրև յօդ ՚ի բարդութիւն և յածանցս բառից· որպէս՝ աւետարան, բանսեղան, գործասէր, աքաչական, իրաւացի: Բայց ոչ ուրեք յետին մասն բարդուէ սկսանի այբուկամ այլով ձայնաւորաւ, անդ յօդ ոչ դնի· որպէս ասի՝ սմենարդար, ամենիշխան, եւթապքեմայ: Երբեմն բնաւ ՚ի բաց ձգի· զոր օրինակ՝ ճշմարտութիւն, եղբայրսիրութիւն, կարճամանակեայ:

Ուր պատահէ երկու այբ միմեանց զկնի, յ գիր դնի ՚ի միջի· զոր օրինակ այսպէս, նայապէս, գնայաք, երթայաք: Եւս և ՚ի յաւուրս անուանս ըստ ոմանց՝ հանգոյն ա առոց՝ յարտասանէն ընդ մէջ սնանէ յ· Թէսալեա և ՚ի հին մատեանս սովորաբար գրին առանց յ գրոյ· զոր օրինակ՝ աքայաք, գաղղայադ, տայան, և այլն: Դուն ուրեք յայտնիսիս միշնորդէ հ· որպէս Աբրաամ, կամ Աբրահամ:

Զ. Թարմատար· զի նոյն են նօթի, անօթի· նօսր, անօսր· սպարապետ, ասպարապետ· ղեկ, ղեակ· սարեկ, սարեակ· ցերեկ, ցերեակ· ասեմ, ասեամ· մի խըն նայեր, մի խնայեաւր, և այլն· որպէս և ասորիք, ըստ այլոց՝ սիրի· որ և սիւրիա· և ասորիին ասորիք, կղէսուր:

Է. Նշանակ բացասութեան կամ պակասութեան՝ իբր ան, ն փ· զոր օրինակ՝ ակամայ, ախմար, որ և տխմար:

Ը. Ըստ գրոց յօրինակ առեալ է Այբբուկն զի առաջին է քան զամենայն, և յառաջ քան զնա ոչ այլ ինչ· * Ես եմ Ա՛լֆ և Փէ, սկիզբն և կատարած· Յայտն· ԺԲ· 13: Յարմարապէս ՚ի մերում լեզուի և անունս Աստուած սկսանի յայբէն, որպէս առաջնին գիտեն ամենայն բանականի:

Թ. Իբրև սկիզբն դպրութեան կամ ուսման· * Ջգեղջկիս այսորիկ ուսման և ոչ զայլ մի գիտեմ· Վրք հց· ծԸ:

Ժ. Նախկին ձև այբուբենից մերոց՝ Ա՛ենտրոպեանն՝ կոչի Էրկոպագիր: Ցետ ժամանակաց վասն դիւրութեան սովորեցաւ Ա՛յբն սիւնաձև կամ սանդրաձև սուեղանիքս դրոշմիլ (ա), որ ասի Բուր գիր, և երևի ՚ի գրչութիւնս յետ տասաներորդ դարու, որ և հետզհետէ արագ գրչութեամբ մանրեալ՝ նօթր կոչեցաւ, (ա): Առ ամենայն ձևս իսկ յարմարի առնուլ զայս եռատառն նշանագիր առ Քերթողն, և առ Ընորհալւոյն յօրինակ հռանձնեալ և մի ՝ծծուածք: Ի համառօտ գրչութիւնս սովորուի երբեմն կրճատել զիր կու սահղունս բոլորագրին՝ գրելով (ւ), որ ումն· սէն կոչի· և ՚ի մէջ բառից առաւել գտանի՝ այսպէս, սնարկին, անարտ· սակայն ՚ի գրչադիրս երկոտասան դարուն սահմանի և ՚ի սկիզբն բառից, ոչ, նօթէն, և:

Ժ. կամ ՚ա պատուով՝ է նշան Թուոյ, և ցուցանէ Մի կամ Առաջին· որպէս է և առ Եբրայեցիս և առ յոյնս՝ իբրեւանցն ալէֆ, ալֆա: * Ա՛լֆն է սկիզբն բոլորից Թուոց· Եզէկ· ծՀ· առ վարդանայ:

Ա՛· Ձ· Ա՛յ, այ՛· է՛յ, է՛ա, հա՛, պրէ՛· * Ա՛հ դու աստուած իմ ես· Ոսկիբեր: * Ա՛ թէ չուառական· Ճառընտիր:

Ա՛ Ա՛· Ձ· Οἴμοι. Hei mihi ! Եբր· ա՛ա: Ո՛ ո՛· ահ ահ· ծծ, այ այ, վայ վայ·*Ա՛ա, տէր տէր, զի տեսի զՀրեշտակն տեառն· Դոփ· Ը· 22:

ԱԲԱՍ, ու· Տ· ԱԲԲԱՑ, ԱԲԲԱՍ: * Պատմեաց աբասուն: Ուրախ եղև աբասն· Վրք հց· ծԸ:

ԱԲԱՄԲԻ· Տ· ԱՓԲՐՓԻ:

ԱԲԲԱՑ, ի, ից· գ· Ա՛ββᾶ· Abba, abbas· Բառ քաղդ· և ասոր· ապ, ապօ· և արաբ· էպ, էպոս· այս ինքն Հայր· վասն որոյ և կից ընդ Թարգմանութեանն ասի առ Հայրն երկնաւորս՝ Աբբայ Հայր: Մարկ· ծԸ· 36: Հռովմ· Ը· 15: Գաղ· Ը· 6:

ԱԲԲԱՑ ասի և Հայր վանաց· վանական, միանձն, կրօնաւոր: * Աբբայ վանից: Աստ աբբայ անտոն ցաբբայ պիմէն: Ի վանս սաբայի աբբայի: Աբբայ, զինչ արարեր· Վրք հց:

ԱԲԲԱՑ ՀԱՑՐ, կամ ԱԲԲԱՀԱՑՐ, հօր: Նոյն ընդ վերնոյն· զի ասի զԱստուածոյ հօրէ, և զվանաց հօրէ, այսինքն զառաջնորդէ վանաց:

ԱԲԲԱՍ· Նոյն ընդ Աբբայ, Աբաս, իբրև Հայր վանից· վանական· * Ջհմիդ ասաց աբբասն· Վրք հց· ծԸ:

ԱԲԲԱՍՈՒԻՏ, հւոյ, հեաց· գ· Գբլոսի կրօնաւորեալ կուսից կամ հաւատաւորաց· մայր վանից· Յաբապէփ·էրոս գլօխ: Ճառընտիր:

ԱԲԵԹ, ի· գ· Լուցկիք· նիւթ վառելի՝ ՚ի կատաւ կամ՝ ՚ի մնկոյ· Բոաս· գաս· *Կայծոտս հրահանաց աբեթի վառել· Նոյ· խցաք: (իակ ըստ յն· ագդօ՝ է լուցանել, վառել:)

ԱԲԵՂԱԹԱՂ, ի. ց. Յուղարկաւորուն և Թաղման աբեղայի վախճանելոյ: Մ՚ալ:

ԱԲԵՂԱՅ, ի, ից. ց. Μοναζων, μοναχὸς. Monachus, religiosus. Իբր Ան՝ այսինքն Հայր եղեալ կրօնաւորութեամբ, մանուցն. հրաժարեալ յաշխարհէ ուխտիւք և զգեստուք. միանձն. վանական. հաբէնայ. արաբ. էպիւ. *Աբեղայն հայց ասի. Տծոմ: *Խորհուրդ միայնակեաց կառավարման, (յաւելու Թարգմանիչն,) ՚ի աբեղայից. Դիոն. Ելիզ: *Զաբեղայս, զվուռանս, և զայլ ամենայն աշխարհականս. Կոչ. ծԳ: *Վաղ եղեր աբեղայ: Գոհանայր զաբեղայէն. Վրք հց. յ: * Հանդերձ Սորմակաւ փառամոլ աբեղայիս. Աբծբ. ՟ա. 15: *Երևիմք նոցա ձևովս աբեղայք... Խաբ ելար, և ոչ կրօնաւոր: Լմբ. պգ:

ԱԲԵՂԱՅԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Յաբեղայական աբեղայից. կրօնաւորական: * Ընդ այլոցն երից վանիցն աբեղայական դասուցն. Մաբիւն:

ԱԲԵՂԱՅԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Նմանն աբեղայի կամ կրօնաւորի՝ զգեստիւ, կամ վարուք: Ճառընտ:

ԱԲԵՂԱՅՈՒԹԻՒՆ. որ գրի և ԱԲԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Μοναχισμὸς. Vita monastica. կարգ կրօնաւորութեան. հրաժարումն յաշխարհէ: *Ա յոքան է կարգ աբեղայութեան (կամ աբեղութիւն), ոչ առեալ պատիւ և ոչ իշխանութիւն: Կրկին փոփոխումն առեր. որպէս յաբեղայութիւն յաշխարհէ, այսպէս և ՚ի քահանայութիւնն յաբեղայութենէ. Լմբ. պգ: *Ցորգորէ զնա լինել աբեղայ, որ ոչ զօրէ կրել զկապգ աբեղայութեանն. Հց. ա՚. ԻԲ:

ԱԲԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱԲԵՂԱՅՈՒԹԻՒՆ:

ԱԲԻՈՆ, որ և ԱԲԻՈՆԱՑԻ. } Բառ Հբր. պիծ. յն. ἄπορος, πένης. Ազքաս. Հին բ՚ա: Տ. ՅՈՒԱՆՆ: *Աբիոնն ազքատ կոչի ՚ի լեզու Հեբրայեցի... Զնոսա (զԵբիոնիտ աղանդաւորս) առաքինքն յԱբրաւիկոչեն աբիոնացիս, փոխանակ զի աղքատաբար և տկարաբար ունէին զհաւատ. Եսեբ. պմ. գ. 27:

ԱԲՈՆ կամ ԱՐԲՈՆ. Ողջոյն. (որպէս թէ ասելով լաւ ասոր. և արաբ. ապՀա, հայր մեր. կամ լտ. ավե. հյ. աւետիք.) * Հայրն Ովր ոչ երբեք յաւաքէր, և տայր արբոն ուսեալք: Եսո ինձ աբոն. Վրք հց. յ:

ԱԲՐԱՀԱՄ. Տես ՚ի բառ. յոկ. ան:

ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, եանք, եանց. ա. գ. Որ ինչ հայի ՚ի նահապետն արբահամ. և Սերունդք նորա. ինքն և իւրքն: * Ցարբրա համեան ժամանակին, կի կայենիցն: Ագրա համեանք և մովսիսեանք. կԻ՚ւրղ. գլ: Տծոմ: *Խնդրէ ՚ի յովսեփայ Թաւել զինքն ՚ի գերեզմանին աբրահամեանց. Նխզ.ծԻ: *Ա յապիսի հին և աբրահամեանքն. օտարք հին յամենայն աշխարհս, և այլ ինն աշխարհ խնդրեին. Ոսի. եԲր. իԲ:

ԱԳԱԹԻՍ. Տ. ԱԿԱՏ:

ԱԳԱՀ, ի, ից. ա. Μεσονέκτης, ἁπλοῦστος. Avarus, avidus. Յաստիկ ցանկացող ընչից ՚ի ստանալ կամ ՚ի պահել. արծաթասէր. աւերաստաց. ընչաքաղց. ալ ՚ևօղ. լԻ՚ա, գամ՚ծԲաբ: * Ոչ ագահք... ոչ յափշտակօղք՝ զարքայուն ՚ևյ ոչ ժառանգեն. ՟ա. Ի՚ա. Բ. 10: * Դժոխք և կորուստ անյագ են, նոյնպէս և աչք ագահ մարդոյ (կամ մարգկան). Առակ. իԲ. 20: * Պատրաստեալ է մեծատանց ագահաց. Մաթ՚ա: *Դժոխային ագահ. Նար. ծՀ: * Որքան տեսանէ ակն, այնքան բաղձայ ագահն. Բրս. ա՚ ընդ.: * Եւ ե տղօրուկ՝ միտք ագահաց. Համամ. ա՚ա՚կ:

ԱԳԱՀ. Անյագ. յօժարեալն յոր և ե իրս, ևս և յօրինաւորս: * Ա յոսկիսի ագահացն և ցանկացողացն՝ որ ագահեն ՚ի բարեգործութիւնս, ձեռնտու և օգնական ե ՟ա՚ծ. Բրս. մրկ:

ԱԳԱՀ. Ագահական: * Զագահ աւերաստացուեցն բաղձան ընդ փափագումն. Պիս:

ԱԳԱՀԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կի՚ կարի ագահ. էէ՚ գամ՚էԲաբ: * Ա պա Թէ ագահագոյն էցես, մի ցանկանայ ցես խորակաց նորա. Առակ. իԳ՚ա. 2:

ԱԳԱՀԱԿԱՄՔ. ա. Ո՚ր կամքն է ագահ. ընչասէր. խնդիր փոփ ըսպնի եփնե. * Որովայնամոլն և ագահականքն. Լմբ. իալ:

ԱԳԱՀԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Սեպհական ագահաց և ագահութեան. անյագ. անյագաբ. *Ագահական իղձք, տուգ. Ոսի՚իԲբ:

ԱԳԱՀԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ԱԳԱՀԵՄ: * Եթէ (քաղցր քեզ երևեսցի) ագահանալ, զմտաւ ածՙ Թէ փրկեսցես ոչ կասի. Ոսի. յհ: *Ագահացեալ յոսեռէն և յբանեբէն. Ասող. ֆ: *Սատուպ ագահացեալ՚ի պաճարս հօտին. Լմբ. ատակ:

ԱԳԱՀԵՄ, հցի, հա. է. Πλεονεκτέω, φείδομαι. Aveo, parco. Անկարգաբար յօժարիլ կինչս կամ յայլ իրս. ագահանալ. * Բառնայ... զվերձաւորսդ խնամոլեն, զոր վասն ագահելոյ սեփհական ազատուԹեն առնէին: Ագահելով՚ի գանձս սպասնելոյն և ՚ի ժառանգութիւնս. Խոր. գ. 20. 24: *Մի ագահեսցուք անցաւորիս. Մէնի. ֆ. կոր: — Աստ և իբր ուխ. * Հանապազ ագահիմք. Վրդն. ատակ:

Եա՝ խնայել կինչս. Ճնդել. անխայել. ՃչՔել. գամ՚էէ՚, խաւխալել էնդէ՚. * Մի՚ ագահեսցին աչք ձեր ՚ի կահ ձեր. Ծն. խԲ. 20: * Աւրհնեն, Թէ ագահեաց յարծաԹեն. ՟ա. ՃՀ. ծԳ. 18:

ԱԳԱՀԵՆԻ ԶԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. Չհեռ լինել, կի՚ զհեռ պնդիլ ագահուՃ. ոՀՀ դնի ՚ի յին. ագահուՃ էսնե ինինալ. * Ամենայն ոք ագահ զագահուՃ. Երեմ. Ը. 10:

ԱԳԱՀԵՄ. ն. կամիլ յափշտակել զտարբինն. զրկելով առնուլ. այն գինէլ. * Մի՚ Թէ ագահեսցի ինչ զձեր տիտոս. Ը. ւօր. ծԲ. 18: * Գնծէ զմարմինն, և զայլոց ամենուն Թիւնն ագահէ. Մէնի. հ: * Ծոմ զվՃնո դրոյն լուսաւ՚ ոչ ագահէ զգամաքս. Ճառընտ. Ա:

ԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλεονεξία. Avaritia. Անկարգ բաղձանք ընչից՚ ՚ի ստանալ կամ՚ի պահել. արծաԹախորուՃ. ընչասիրուՃ. աւերաստացուԹիւն. փամ՚, խոսխանէ. * Սիրտ քո չէ՚ ՚ի բարուՃ, այլ յագահուԹիւն... և յանիրաւուՃ. Երեմ. իԲ. 17: * ՑագահուՃ բռնաւորաց նորա պաշտպանեաց նմա. Խոսոփ. Ֆ. 11: *Ցեռնէք և զգոյշ լերուք յամենայն ագահուՃէ. Ղմ. ծԲ. 15: * Ըստ ագահուՃ իւրոց մտացն ՚ի ցանկուՃ ընչից հարեալ. ՃԿ. լԲ: *Ոչ ինչ՚ ՚ի բարեացն քնակի անդ՝ ուր նչկ ագահուՃ. Վրք հց. Բ:

Եւ ԱգահուՃ. անկարգ յօժարուԹիւն՚ ՚ի կերակուրս կամ յայլ հեշտալիս. ալ ևօղ. լԻ՚ա: * ԱգահուՃ՚ի զանազան իրս տեսանի, կինչս, նմանապէս և՚ ի փառս և յուսմունս, և յաշակերտացն յոլովուՃս, և յայլս սոյնպիսիս: Առ ագահուՃն (չուն) ՚ի փրսխածն իւր դառնայ ուտել. Սրգ. Բ. պԲա. Ֆ:

Եւ գովելի յօժարուՃ և չան՚ի պատշաճ իրս. հալՃս, ՃչԿՔ. * Լիացուցանել զագահուՃն իւրոյ ինև չանայր զուսումնասիրուԹիւնն. ՃԿ. իմ. ապէն: *Ոչ է պարտ քեզ առաւել ՃգՔնել, որպէս ագահուՃէ առագաստ աշխատուԹեանդ չանձնգ. Վրք հց. Բ:

Եւ կաշառք. իրք յաւիշտակեալ, զոկաՆոք առեալ, և կամ խնայուԹիՔ տուեալ: * ԶագահուՃն արծաԹոյ ես ոչ առի. Դտ. Ե. 19: * Ա՚նպէս իբրև զօրհնուԹիՔ, և մի իբրև զագահուՃ. Ե. կոր. Ե. 5: * Դարձոյց՚ի կամսարականն... ոչ իբրև զանիրաւ ագահուԹիՔ հօր իւրոյ արչակայ, այլ որպէս պարգևս ընդ վաստակոց. Խոր. գ. 38:

ԱԳԱԼԱՂ. (լծ. լտ. Gallus. հյ. այգ աղաղակ.) Տ. ԱՀԱԼԱՂ: *Ագաղաղաք փետրատրուք. Խոր. Յ. յ:

ԱԳԱՆ. ա. (որոյ հակառակն է Անագան.) ժրաջան. ուշիԹ. անգադադաղ. լիսեռ, ծագայեք.

* Չի սիրելի իցես մարդկան,
Լիր յատանելդ մանուկ ագան. Տաղ:

ԱԳԱՆԵԼԻ, լօղ, լեաւ, լեաց. ա. Որ ինչ է ՚ի պէտս ագանելոյ՝ ՚ի զգեստիդ. յարմար ՚ի զգեստուդ. հագնելիս. ևիչեՃէ. *Պատուականքս առ մեզ զգեստուց՝ և սակաւուց ագանելիք՝ հասարակաց նոցա է ըզգեստս. Խոր. Ե. 78:

ԱԳԱՆԵԼԻՔ. գ. Զգեստ. ծածկոյԹ մարմնոյ, ոսկից, և այլն. հագուստ, հագնելիք. ևիչեՃէ. * Ագանելեօք առէ հանդերձից մի պարծեացիս. Ոսի. եԲբ: * Տուր ագանելիս ոսկից դտրա. Ճառընտ. Բ:

ԱԳԱՆԻՄ, ագայ, ագիր, ագեալ կի՚ ագուցեալ. հ. Περιβαλλω, ἐνδιδύσκομαι. Induor. Զգենլի ինչ առնուլ զանձամբ, յոստս, կամ յայլ մասն մարմնոյ. հագնիլ, հագնըմիլ. ևիչինէ, ևիչինիք. * Եղիցի նմա որպէս հանդերձ՚ զի ագանի. Սղմ. ՃԸ. 19: * Մերկացայ զպատմուճան իմ, զինդր ագանիցիմ (այլ ձ. զգեցայց) զնա. Երգ. Ե. 8: * Զգեստ փառաց ագցես զնա. Սիրաք. Ը. 32: * Ագաներ զսամսրմենս: Զգայլենիս ագաներ. Բառը. Ը. 2: * Ագաւ զնա իբրև զբահա. Եղիւ. Ը: * Ագանեալ հողաԹափս. Մրմ. Ը. 9: * Ագիր կօշիկ յոտս քո. Վրք հց: * Եւ ինքն գլխանոց ագուցեալ երկաԹի. Խոր. ա. 11: * Հարցէ զեօթնաձորն, զի համարձակ լեցի գնալ ընդ նա և ագեալն. Եա. ծա. 15: * Մերկ՚ի մերէ չըԿնլ՚ի մէջ ագելոց. Ոսի. յհ: * Շմոանել ագելոյ (զկօշիկ) ՚ի քահանայանալն... զի զմմ զայլ կամ զայլ ինչ կոխէ անցեալն. կԻ՚ւրղ. Եւ: * Եթէ կամիս հանդերձս ստանալ, զայն ստասՔիր՝ որ՚ի վեր՚ի բարձունս ագանիցի. Ոսի. եԲբ:

ԱԳԱՆԻՄ, ագայ, ագիր, ագուցեալ. յ. Μένω, αὐλίζομαι. Diversor, pernocto. Ցայգ, կամ միւնչև յԱյգ օԹել. երեկօթս առնել. իՔևանել ուրեք. լուծանիլ. գիՔնըը փեղ մը իՔևալ. գծնագ, գծնագ եՔնէ. * Ագարւիք աստ զայս գիՔերս... Եւ ագան իշխանքն միաբան. Թոռոց. իԲ. 8: Առ մեզ ագիր, զի ընագ երեկս է. Ղ՚ւ. իԲ. 29: *Հրամայեաց բռնէլն յառաջիկայ գիՔն տանել զնա... և անդ ագուցեալ, և ընդ առաւօտն յաւետնի նստեալ. Ճառընտ: * Եթէ ալքաստ իցէ այրն, մի ագցի ընդ գրաւսան իբրով. Օրին. իԲ. 13:

Աստ և զայլոց իրաց՝ որպէս կալ մնալ ուրեք, և յաւել միւնչև ցառաւօտ: ևնալ, հասլինլան առաւօտ. գալմագ, գաւրմագ. * Մի՚ ագանիցի մարմին նորա ՚ի փայտին: Մի՚ ագցի ձաղալ ոտնի միւնչև ցառաւօտ: Մի՚ ագցին վարձք վարձկանին. և այլն:

ԱԳԱՆՈՎԹ, այ. գ. Երբ. աիաօի. յոքնական բառիս աՔան. այն է Աման հնդանեՔից: Եա. իԲ. 24: Ցայլ տեղիս դնի Թակոյկ, խասնելիք:

ԱԳԱՊ, ի, ից. գ. Բառ յն. Ἀγαπη, ἀγαπαι. Agapae, charitas. Սէր, սիրելու-

թէ, որպէս Հայկերոյթք. կերակուր արա-
րեալ 'ի սիրոյ և վկայան սիրով մանաւանդ
'ի պէտս ողորմած աղքատաց, և յօժան-
գակութիւն հոգւոց ննջեցելոց: Կանոն:
* Զայն օրհնութիւնն յագապացն զենմունս
խառնել. Ցհ. իմ. ապ:

ԱԳԱՊԱՏԻՐ, տեառն. գ. ցեր կամ
մատուցող ագապէի վան աղքատաց. *Ալ-
քատաց տացեն 'ի նմին ժամու յանդիման
ագապատեառն (կամ ըստ այլ ձ. ագապա-
տանն). Կանոն:

ԱԳԱՑ, ի, ից. ա. Որ չունի ագի, կամ
որոյ հատեալ է ագին. պոլաթ. փոյրոգ-
ատ: Ոսկիփոր:

ԱԳԱՐԱԿ, ի, ից. գ. Ա'γρός, ἔπαυλις. Ager, villa. ըստ եբր. անէզ գետին բաց ա-
ձեալ սիկահեալ, ուր արտորայք են, և ա-
կաս ընակուած. որ և Անդաստան, Անդ.
արօեր. լիքիւլիթ. * Ագարակն է անդաստան
արժէք. Վ.բդ. ծ՛: *Որ է 'ի վիճակի ագա-
րակի իւրոյ: Հրմիգ արար զամենայն անգս
և զագարակս նոցա: Որ գայր յագարակէ
(կամ յանգէ): Ցագարակս և 'ի գիւղս: Զա-
գարակս նորա և զաւանս նորա: Ի վերայ
ագարակացն, և այլն. ագեպ 'ի ՚ՈՒ գիր:
*Գնեզքաց առաւել պատիւ լինի քան ընակ-
չաց ագարակի. Մխ. տք: * Ագարակ մի
վաստնոյ յագարակս Ոսկ. չհ:

ԱԳԱՐԱԿ. կալուած գեանոյ շուրջ ըզ-
քաղաքօք և զգեղիւք. արճուղէթ. * Հրա-
մայէ զահմանս գիւղից և ագարակաց որո-
շել: Որում առաքալ զաւանն Տատեանս
հանգերձ ագարակօք. Խոր. Ի. 53. 59:

կամ Գիւղ. աւան. գեղ. ղեց. * Պատ-
մեցին 'ի քաղաքին և յագարակս: Ի գիւղսն
և յագարակսն հանգիրեն. Դ.յ. Ը. 34: Ա. 12:
* Շինէին եկեղեցիս 'ի մնասատանս և յա-
ւանս և յագարակս. Ցհ. կԲ:

ԱԳԱՐԱՆ. ա. իբր Ագարակային. *Կար-
գեաց չորս չորս հոգս երգոց յամ ագարակ
տեղիս. Ագաթ:

ԱԳԱՐԱԿԱՑԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Պատ-
շաճեալ ինչ ագարակի. լիքիւլէյք փոփքիփ.
* Սահման ասի 'ի փոխաբերութէ գիւղից, և
ագարակային սահմանաց. Սահմ. Ը:

ԱԳԱՐԱԿԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Ոիւ զա-
գարակ լինել, կամ անչէն ինալ: * Ագա-
րակին քաղաքացեալ էր, և քաղաքն ագա-
րակացեալ. Մամբրէ 'ի գլխ:

ԱԳԱՐԱԿԻԿ. գ. փոքր կամ անպի-
տան ագարակ. անգ փոքրիկ. ուրիւ. լիքիւ-
ՃՅէզ. *Փոքրիկ ագարակիկ մի 'ի փոխ ագա-
կուս ծէ: *Նուաստ ագարակիկ մի. Ցծագ:

ԱԳԱՒՈՐԵՄ. Իւր Ագաւորել. Տ.
ԱՑԳՈՐԵԼ:

ԱԳԵՑԱԿ, կամ ԱԳԻՑԱԿ, ի. գ. Ներ-
քոյք ագւոյ կենդանւոյն. պոլին փոլը.
գոյրոգ ալիը: Վ.օգ. ուր ոամիօրէն հոլո-
վի Ագեսղիի, ակէն:

ԱԳԵՒՈՐ, ի, ից. ա. Ոունող զագի.
պոլ ոանէյօղ. գոյրոգլու. *Գազան ագե-
ւոր. Խոր. Ճ:

ԱԳԵՒՈՐ ԱՍՑՂ. Գիսաւոր աստղ. պո-
լուվ ասպղ. գոյրոգլու էբլուդլ. *Լինի աստղ
ագեւոր: Վասն ագեւորդ աստեղն. Տօմար:

ԱԳԵԻՈՐԵՄ. իբր Ագաւորել. Տ.
ԱՑԳՈՐԵԼ:

ԱԳԻ, ագւոյ, գեաւ կամ գւով. գ.
Οὐρα. Cauda. Թաւ և երկայն մասն չորքո-
տանեաց՝ կախեալ զգաւակէն 'ի ծածկել
գլեռոյս, և 'ի վանել զճանճս. որ և Զեռ.
պոլ. գոյրոգ. * Բուռն հարկանէ զշան
ձեռոյ, կամ ագւոյ. Համամ. առաք: *Կախեցին
զմանուկն գրիգորիս զագւոյ (կամ զագւոյ)
ձիոյն. Բուզ. Գ. 6. Ն ՃառՃնփ: *Ա յոր անդր
զագին գալարեալ Մ գ. Ը: *Առիւծ ագւոյն
գնէտն խաղալէ. Եգէ. Էզրայ: * Ագեաքն
(կամ ագաւն) զքամական և զկողան ծեծել.
փիլ. լիս: *Կալան զագոյն (գայլոյ). Հ=Ց.
տրս. Ը:

Եբ Տուն կամ ծայր տուան կարճի, օձի,
և այլն. * Ունէին ագին ըստ նմանութէ կար-
ճի, և խայտոց յագիս նոցա: Ագիք նոցա
նմանութէ օձի. Ցայտ. Ը. 10. 19:

ԱԳՈՑԾ, ուցի. մանաւանդ ԱԳՈՑԾՒ,
ուցից, ցիւք. գ. Διωστήρ, μοχλός. Vectis.
բառնալիք. ձող կամ լծակ ագուցանելի
ընդ օդամանեակս՝ բառնալ ինչ. *ըրբէի,
ԹԸՐՓալ, պիտրի. * Զուլեաց նմա չորս օդա-
մանեակս ոսկիս . . . և ագոյցս՝ բառնալ զնա
ագուցիւքն: Եւ զագոյցս տասանեակին և
զսեզանոյն արար յանփուտ փայտից. Եւ.
Ա. 10:

Եւ՝ Լամքէն, օդամանեակքն, յորս ան-
ցանեն բառնալիքն՝ լծակքն կամ նիգքն.
օդոյ. հալփա. *Եղեն օդամանեակքն ագոյցք
լծակացն առ 'ի բառնալոյ զսեզանն: Եգ
'ի նմա չորս օդամանեակս . . . գահաւորակի
սեղանոյն, ագոյցս նգացն: Զուլեաց . . .
ագոյց լծակացն. Եւ. Ա. և Ը: * Վիրին
ագոյցք շրմայիցն. Վ.բդ. սագ:

ԱԳՈՆ, ի. գ. Բաւ յն. Ա'γών. Certa-
men. կամ Մրցանք. պէսպէս արիական
խաղք ոլմպիականք. ՃՒՐԻՒ կամ ՃՒՒՒ,
ՃՒՒՒի, փեօյնուլ. * Ի մրցանակս ագոնին
առաւելեալ (տրդատ) քան զկլիտոսթրա-
գոս հռոդացի. Խոր. Ի. 79: * Վասն ագո-
նին: Դիր ագոնին: Զագոնն եդ: Վասն
ագոնին դնելոյ, (յաւելուլ Թարգմանին) որ
են մրցանքն հրահանգք. Եսեբ. տր. ա:
* Մեզ առաջի կայ մրցուլի ագոնի. Սիսիան:

ԱԳՈՆԱՐԱՄ, ի, ից. գ. Ա'γωνιζόμε-
νος. Certans in agone. Որ առնէ զագոն,
կր որ հանգիսանայ 'ի մրցմունս. ախոյեան.
նահատակ. ֆէհլիվան, ՃՒրԻՃՒ. * Ար-
այսու ժ ամանակօք ագոնարալացն տրա-
գոս տուաւ, որ է գօշ. Եսեբ. տր. Ը:

ԱԳՈՆԻՍԱՑԱԳ, ալց. գ. Ա'γωνισταί.
Certatores. Մրցողք, գեՃՒՆգեմ ոտիք
'ի խաղս ագոնի. ֆէհլիվանլար. * Ագոնիս-
տալքն աճեղեստալք կոչէին. Եսեբ. տր. ա:

ԱԳՈՐԱՆԳԱ.Մ Մերոք աղքատաց. Հին բա:

ԱԳՈՒԱԳԱՑ, գայից, գայիւք. գ.
Α'γωγή, ἀγωγός. Aquaeductus. Ο'χετός.
Canalis, rivus. (Ըստ յն. է ածուն, բե-
րուն) Խողովակ 'ի քարէ կամ 'ի Թրծեալ կա-
ւոյ և յայլոց իրաց՝ ընդ որ անցանէ ջուր
կամ հիւմ ինչ. ագոգայ, ֆողրակ. ուրդ, օ-
լոգ, ֆեռնի. * Ի ձեռն երակացն որպէս
Ը ագուգայս 'ի լեարդն (անցանէ արիւն).
Նիս. բ. Ի: * Իբրև ընդ ագուգայս իջա-
նէ արիւնն այն 'ի սակնս մեր. Կանոն:
*Ագուսարք . . . իբրև ընդ ագուգայս իջա-
նեն յաչսն. Վահրամ:

ԱԳՈՒՒՈ. գ. Δράξ. Pugillus. Բուռն
մարդոյ, կր ասի ձեռին ամփոփեալ. բ.ա.
ավ.ձ. * Լիցի զագուռս քո կայծակամբք
հրոյ. Եղէի. ք. 2:

ԱԳՈՒՒՈ. ա. կամ գ. Պինդ, անբեկանելի,
կուռ. կամ որպէս պրա. ակնա, աղեա
Թրծեալ: * Աղեա Թրծեալ հրով ա-
գուռ՝ կայցէ 'ի լուի լաւ քան զքար. Վ.բդ
հդ. ծԸ:

ԱԳՈՒՑԱՆԵՄ, գուցի, գո. ն. Πε-
ριτίθημι, ὑποδέω, εἰσάγω. Circumpono,
calceo, induco, induo. Ցալ ագանիլ
հանդերձս կամ կօղիկ և այլն. հագցընել.
ՃՒրԻՐՓէ. * Ագուցէք նմա (զպատմուճան):
Ագուցի քեզ զերկնագոյն: Զուլեհնան ա-
գոյց 'ի բազուկս նորա: Ագոյց զսահս: Ա-
գուցին նոցա կօղիկս: Ագուցեալ զոտս.
Ագուցեր ձիոյ զօրուի. Դյ: Եւեի: Ծն.
և այլն:

ԱԳՈՒՑՆԵՄ. Անցուցանել. մուծանել
զինչ յայլ ինչ, և այնգէս անշէնել խոչէս ՃեւԻՐ-
ՓէՓ, ՃՒրԻՐՓէՓ, օգնագ. * Ագուսցես զքճական
յօղամանեական. Եւ ՃԸ. 14: *Պատմուճան, և
մատանի հրամայէ ագուցանել նմա. Ցհ.
իմ. եՃեղ:

ԱԳՈՒՑԱՆԵՄ. ն. Ξενίζω. Hospitio accipio. Ցալ ագանիլ՝ որպէս իլևանել.
օթեցուցանել. տալ օթևանս. հիւրընկալել.
գծնագ ՎրՓէՓ, ալը գօմագ. * Կոչեաց զնա
'ի ներքս, և առ իւր ագոյց. Գ.օրծ. ծ. 23:
* Ոգնագուրեալ գնա՝ ագոյց առ իւր զա-
ւուրս. Վ.բդ հդ. յ:

ԱԳՈՒՑԻԿ. ա. Ագուցեալ անդապէս
յայլ ինչ. խորամանի մածեալ. ՃԸՐ ՃՈ-
ՃԾի՝ գրագ. ՃՒրԻՐՓէ. * Ագուցիկ մեքենին
խորհուրդք չարուէ. Մծբ. ծՃ:

ԱԳՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ ագու-
ցանէ. զգեցուցիչ. * Լիր նոցա (ալքա-
տաց) կերակրիչ և ագուցիչ. Մանդ: (այլ
ձ. զգեցուցիչ:)

ԱԳՈՒԱՒ, ու կամ ոյ. ուց կամ աց,
ուք կամ զք. գ. Κόραξ. Corvus. Թռչուն
սեաւ՝ արագուսց՝ գիշակեր. գագիա. * Ար-
ձակեաց զագուաւն. Իբրև ագուաւ միայնա-
ցեալ: Զագուց ագուաւուց. Ծն: Երեմ:
Ղմ. և այլն: * Ագուաւուց գնալն. Եբեի:
*Ցայլն 'ի ձեռս ագուաւայ . . . Ի բերանոյ
ագուաւոյն. Մծբ. ծՓ: * Ագուաւքն կերա-
կրեաց. Լսար. ծԸ. 10: *Մտեմ 'ի բոյնն ա-
ղաւնի, և անտուստ ագուաւ ելանեմ: Ոչ.
կա: * Որ ինչ ագուաւ, նա և սեաւ. այլ ոչ
որ ինչ սեաւ՝ նա ագուաւ. Ածդ. պոբի:

ԱԳՈՒԱՒ գնի 'ի մեզ և իբր Գիշերագուաւ
բառյն. որ և Բուռ, և Հաւապատիր: Օրէն.
ծՓ. 16: ա. Թգ. իԸ. 26:

Ագուաւ Ը սկիզ Թռչունս համարեալ
Ը օրինաց: Ղևս. ծա. 15: Ցառասպելս հե-
Թանոսաց՝ երբեմն սիրելի ապղոնի վասն
ապիտակին գողոյ, այլ յետոյ փոխեալ 'ի սեւ-
Թէ. և վասն յամելոյն 'ի քերել ջուր' փոխա-
գրեալ յաստեղս 'ի ներքոյ աստեղասանն
Առիծոն և կուսին' գեպ յԸմպանակն,
առ ստամբ վիշապին: Շիր:

ԱԳՈՒԱՒԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Իբրև ագ-
ուաւ լինել, նմանիլ ագուաւոս. ագուա-
գաոնալ. * Ագուաւացեալ սեւոլթէ մեզայ
մերոց, հրով ապաշխարութէ սրբեսցուք.
Նար. յովէգոյն: * Ագուաւացեալ հոգւոց
անժուժից յերկիր անկեալ. Տօմար:

ԱԳՑԱՆ. Տ. ԱՓՑԱՆ:

ԱԴԱՄ, այ. Տէս 'ի բռ. յոկ. ան: Ա-
ռաջին մարդն, նախաստեղծ. իսկ երկրորդ
կամ նոր ագամ ասի Քս տէրն մեր. ագամ,
ագեմ. * Եղև մարդն առաջին ագամ 'ի
շունչ կենդանի, երկրորդ ագամ 'ի հոգի
կենդանարար. առաջին մարդն յերկրէ՝ հո-
ղեղէն, իսկ երկրորդ մարդն՝ տէր յերկնից.
ա. Կոր. ծԸ. 45: * Երկրորդ ագամ վան ա-
ռաջնոյն անձաշակ լինելով: Իսկ նոր ա-
գամ 'ի վեց դարուն այլ արարեր կորուս-
սելոյն: Նոր ագամ հնոյն ագամայ որդիա-
ցաս. Շար: Շ. Փիլ եՒէ: * Երկրորդս ա-
գամ առաջինոյն գտաս նորոգող: Ցառա-
ջինն ագամայ չինեցաս 'ի կողիցն կին. իսկ
յերկրորդն ագամայ կողեցն՝ յորմէ եՂ արիւն
և ջուր, չինեցաս եկեղեցի. Ցհ. իմ. ԵԸԼ.
Ն եՒեղ:

ԱԴԱՄԱԶԳԵՍՏ, ի, ից. ա. Ցագամայ
և ըստ ագամայ զգեցեալն. ագամային.
ագամայ հագածը՝ ՈՒեղածը. * Ցագամա-
զգեստ 'ի մարմնի քումմ չուշեր նոցա. Ճն:

ԱԴԱՄԱԾԻՆ, ծնի, ծնաց. ա. փ. Ցաւ գամայ ծնեալ. որդիք ադամայ. պտղ. ուրդ. *Ադամածին ապաշնարողքս. Տծնայ: * Մխիթարէ զադամածինքս՝ որ ապաշխարեն. Լձ. խուլ: *Ադամածնացս քաղաքակիցս լինել երկնախուռմբ բանակայն. Ցհ. խ.ելէդ:

Եւ Ցադամայ կոչէն յառաջ եկեալն՝ Եւայ: *Ադամածին կոյս Ցադամածին կոչէն եւ հուր. Աչալ. բարբ: Ճառընտ. Թ:

ԱԴԱՄԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Ծնունդք և սերունդք ադամայ. պտղն ծնածներբը. *Հողաստեղծեալ զարմ ադամածնութեաս. Թէոդոր. 'ի նոյն:

ԱԴԱՄԱԿԱՆ. Տ. ԱԴԱՄԱՑԻՒ: *Եկիր 'ի յորդանան կատարեալ հասակ ադամական մարմնովդ. Ճէ:

ԱԴԱՄԱՑԱԾԻՆ. Տ. ԱԴԱՄԱԾԻՆ: *Ջառաջին օրէնս ոչ պահեցաք ադամայս ծինքս. Լձ. խուլ. յ:

ԱԴԱՄԱՑԱԿԱՆ, ի, ացս. } ա. Ադա-
ԱԴԱՄԱՑԻՆ, նոյ, ոց. } մայ պատշաճեալն. ադամեան. պտղինը: * Ադամայս կան ծնունդք, մարմին. կնոջ. վ: Ճառընտ. * Ադամային զգեցեալ մարմին. Ըստ:

ԱԴԱՄԱՑԻՆՔ. փ. Տ. ԱԴԱՄԵԱՆՔ. *Ընդ ղազարու կենդանացեալ ամենայն ադամայինքս: Հնձան լի կոխեաց զմեզս ադամայնցս 'ի խաչին. Տծնայ: Լձ. խուլ:

ԱԴԱՄԱՆԴ, կամ ԱԴԱՄԱՆՏ, ի. որ և ԱՆԴԱՄԱՆԴ. փ. (տես 'ի տառն Ն. զի և անդրիանոս, հանդրին, և այլն, ասի' որպէս ադրիանոս, ադրիական. և կրուկ իբրև կրունկ. մեքենայ, մենքենայ, և այլն). Ա'ծամաց, սեռ. ձծամάντος. Adamas, սեռ. adamantis. քո անտիրելի, անընկենելի, աննուաճելի: Քար պատուական՝ սպիտակափայլ մեծագին 'ի գոհարս, յոյժ կարծր և գժուաբարեկ. էմս: Ամվ. Ե. 7. 8: * Մարմինն էր քան զադամանդ անվթար և անգիծ: Ըստ կարծրութեան որպէս ադամանդ: Երևեր նոցա իբրև զանդամանդ, որ ոչ կարէ ազդել 'ի նմա երկաթ: Որոգինէս Ադամանդ կոչեցաւ ըստ յառաջադրին հռչակեալ իմաստուհին և մաքրուհին հաւատիփ. Փիլ. յոբ: Մագ. ւէր: Վրք ոսկ: Ոսկիփոր:

ԱԴԱՄԱՆԴ. խանդուամանդ, որ է մագնեսիա. Ֆագնէս. * Ջօրուկ ադամանդին 'ի վեր քարշէ զերկաթ. Շիր: * Ադամանդ քար. մինասիս. Բծվէրն: * Իբրև զերկաթ յանդամանդէ քարշեալ. Ոսկիփոր:

ԱԴԱՄԱՆԴ. ա. Ադամանդեայ. և կման ադամանդի, անխորտակելի. * Ադամանդ անդամանդ. Վրդն. ծն: *Նա խորտակեաց զդրունս անդամանդ. ԺՀ:

ԱԴԱՄԱՆԴԱԿԱՆ. Տ. ԱԴԱՄԱՆԴԱՑԻ: * Իբրև զքար հաստատ յադամանդական վիմէ. Տծնայ:

ԱԴԱՄԱՆԴԵԱՑ, դէի, դեայց. որ և ԱՆԴԱՄԱՆԴԵԱՑ. ա. Ադամանտινος. Adamantinus. Որ ինչ է յադամանդէ, կամ նման ադամանդի. էմաթքն, էմա. * Ադամանդեայ պարիսպ. Ամվ. Ե. 7: *Վէմ անգամանդեայ. Աբծր. Ի: Լձ. խուլ: *Դրունք անդամանդեայ. Ճառընտ. ժ: * Իբրև զպղինձ անդամանդեայ. Խոր. Ֆ. 37:

Իբր Մագնիսեայ: * Ադամանդեայ գըմբէթ. Շիր:

Փոխաբերութեամբ, իբր ՑոյԺ կարծր. կարծրակուռ. կարի խիստ, հաստատուն. բիմոյնան. էմա ինպի էէ. * Գրչաբ երկաթեաւ, ադամանդեայ (կամ անդամանդեայ) եղիգամբ. Երեմ. ժԷ. 1: *Ցովք՝ որ ադամանդեայն էր, և քան զվէմ ևս հաստատուն: Ամօր վառեաց զնոսա, և երկաթիս անդամանդեայս գործեաց. Ոսկ. տիմ. Պտ. ին:* Բաւական էր ապա և զանձինս անդամանդեայս դարձուցանել. Ոսկ. յհ: * Ադամանդեայ կարծրութիւ սպառազէն նեալ. Պիտ: *Եւ եթէ անդամանտեայ էին, կակղել պարտ էր. Մխ. երեմ: * Արժան էր ստանալ զքօնութիւն, թեև ադամանտեայ և վիմեղէն ոք ունէր հոգի. Սթլ. հանգ: *Նմա նմանեացուք՝ արիագունին այնմիկ և անդամանդեայ հոգւոյն. Ոսկ. գծ:

ԱԴԱՄԵԱՆ. ա. Ադամական. ադամային. այն՝ որ է յադամայ կամ ըստ ադամայ. պտղինը: * Ադամեան մարմին. Ագաթ:

ԱԴԱՄԵԱՆԻ, հանց. փ. Որդիք ադամայ. պտղորդիք. * Ադամայ և ադամեանցն օրինակաւ. կամբ: * Ազատեաց զադամեանս՝ 'ի կեանս անմահ. Շար: *Ադամեանքն՝ արուքն, և եւայեանքն էգքն. և քեռեանքն ոչ արուքն և ոչ էգքն. Վրդն. հայր մեր:

ԱԴԱՐ, այ. փ. Անուն ամսոյ երրայեցւոց՝ որ փետրվար, և երբեմն որ մարտ. Ե. եզր. Ջ. 11: Եսթ. Ե. 16: Ա. Ի. Է. 42.

ԱԴԵՆ, կամ ԱԴԻՆ, որ և ԵԳԵՄ. Տ. 'ի բռ. յոկ. ան: Տեղի դրախտին ադամայ: Երբ. ոպին, էպէն. ՚ք փափկուհի:

ԱԴԵՆԱԲԻՂԱ կամ ԱԴԻՆԱԲԻԽ. ա. Եգեմաքուխ, բոլսեաք յադենայ կամ յեգեմական դրախտէ. երթոպէն բիոծ՝ Է. լծ. * Ադենաքուխ քառասնակ գետոցն. Անան. Եիեղ: * Ադենաքուխ աղբիւր. Թեոդոր. Մոպսու: Երբ. լսս:

ԱԴԵՆԱՅԻՆ. Տ. ԵԻԵՄԱԿԱՆ: * Եդիր 'ի դրախտին ադենային. Գր. փղ սպ:

ԱԴՈՎՆԱ. և ԱԴՈՎՆԱՅԻ. Բառ. երբ. ապծաս. ապծայն. Տէր. ւոր իմ: * Ադոնէա ւոր եւրովե սաքաւռվե: Ալսպէս ասէ ադոնիայի ւոր, ևն. 'ի ՚ի գիրս: * Զերրէգրգրեանն (Եհռաւե) յայլըսւ վայրի գտաք ադովնայի իսկ գրեալ. . . Ադոնիայի և ահէաւ զայ անունն նշանակեն. Ոսկ. ես. ծա:

ԱԵՐ. Տ. ԱԵՏՐ:

ԱԶԱԶԱՆԱՄ, ացայ. լ. Յորόομαι, λεπτόομαι. Aresco, macresco. Ազազիլ. ազազուն լինել. չորանալ. ցամաքիլ. նուազիլ. ըրնալ. փոքրանալ. * Ա յգի մնկէ. . . ամենեցուն ազազացելոց և ապականեցելոց՝ որ յերկրի էին. Փիլ. Ա. Ե. 67:

ԱԶԱԶԵՄ, եցի. ն. Յηρόω, λεπτόω. Arefacio, attenuo. Չորացուցանել. ցամաքեցուցանել. ըրնալ. փոքրանալ. * Ի չորացուցանել և յազազել առաւել փուԹան զմարդատուսնկս. Սթփ. յոթ. Ե: *Չալեաց զառանն կուապաշտուէ, և ազազեաց զքրչելքն ուրացուէն. Ճառընտ. Բ:

ԱԶԱԶԻՄ, եցայ. յ. Տ. ԱԶԱԶԱՆԱԼ. * Չորացան ազազեցան բուրաստանք ծաղկոցաց նոցա. Եղիւ. Ը:

ԱԶԱԶՈՒՆ. ա. Λεπτός, ξηρός. Tenuis, minutus, aridus, siccus. Չոր. ցամաքած. սին. վոխտ. արուգ. գօս. գոտրա, արըփ. կմ՝ նուազ. դոյզն. ճաղաճ. ապ, պայքի, ոավգ. *Եօթեն հասկք ապականեալք, ազազունք և խորշակահարք. Ծած. խա. 23: * Ոստ ազազուն: Ցերև ազազուն: Նչխար հնոյն՝ նախ նեացն առաքինութեց սերմն դոյզն և ազազուն. Փիւ լձ. Ե: *Երկիր ունկն զնե սեր մնացից, ոչ սին և ազազուն անուցանել զնոսա. Լմբ. ովս: * Գեօղ ազազուն, և առանց չնորհի. Ա ոբս. Ը:

ԱԶԱՆ. ա. և ԱԶԱՊՈՒԹԻՒՆ. փ. Ռամկական բառք յետին դարուց: Չև ամուսնացեալ. և վիճակ անամուսին. * Իր ազապ իշխանորդին, և խնդրէր զօրիորդն ամուսնոյ. Պտմ. Ինչ:* Բաւական կէնայ ազապութեէ, կայ գուս սիրոյ ազապուէ. Տազ ինչ:

ԱԶԱՏ, ի, ացս կամ լց. ա. Ելεύθερος. Liber. Ելεύθερος. Nobilis, generosus. Նոյն և պլս. տՀկ. ազատ, եղոպ, ազոպէ: Անկախ զայլմէ, ոայ որ չէ ընդ այլով իբրև ծառայ. տէր անձին. անձնիշխան. * Մարդս ազատ 'ի սկզբանէ ստեղծաւ, իսկ ծառայ մերքն արար. Համմ. ասաէ: *Ազատ Թողեաց'ի կամս անձանց իւրեանց: Անձնիշխան և ազատ ունելով յիւրեան կամս. Եփիւ. Ե: Պիտ:

ԱԶԱՏ. փ. Ազնուական. իշխան. ոստայնիկ. պարան. աղա, էհպոբ, էիլիզոպէ. * Ձկէք խորը, ոչ ծառայի, և ոչ ազատի: Առ Ծերս և առ ազատս քաղաքին: Որդի ազատի. Գաղ. Ճ. 27: Ճ. Ըաֆ. իա. 8: իմ. ք. 17: * Ծառայի իմասանոյ ազատը 'ի սպասու կայցեն. Սիր. ք. 28: * Ազատից և ծառայից. Ճառընտ: *Ջտէրն ազատ, և զըստրուին ծառայածին. Նար. ղԷ: 'Ոչ ազատ փափկացեալ Ջ զգեղջուկ վշտացեալ: Բազմուի ազատաց և չինականաց: Ըստ ազատաց կարգի: Բազում և այլ ազատ մարդիկ, զոր ոստանիկս անուանէին. Եփիւ: *Հանդերձ ազատաքն վանանդայ: Ջոմանս 'ի պատուական ազատաց: Ջայլս ևս ազատ կատնայս. Ցհ. ին: * Ո'վ երանելի սէր վհան ընտրեալ յազատաց. Շար: * Վ.ետան սարգիս... ազատ սարգիս. Ոսահ:

ԱԶԱՏ. ա. Ջերծ յօտար կապոյ, 'ի հարկաց, 'ի պարտեաց, 'ի բռնութէ, ևն. խնդա. *Ապա ուրեմն ազատ են որդիքն. Մփռ. ծԷ. 25: * Ի սուրբ եկեղեցւոյն՝ որ էր ազատ... դու ընդ հարկաւ եւիր: Ջեկեզեցի և ըզվանք ազատ գրեաց: Ազատք 'ի հարկէ. Եղիւ. Ե: * Ազատ 'ի տաժանելի աշխատութէց: Ազատ 'ի մեզաց: Ազատք յամէ ախտաւոր կրից: Ազատ յամենայն ախտից. Լմբ. պրք: Ցձի. ծՁ: Սրփ. ա. պ. Է:

ԱԶԱՏ. Ազատական. * Ընտրհ և բարեկամով ազատք են. Ասաւ. իԷ. 10: *Ազատ առաքինութէ յանարատ սրբութին փափաքաջ նոք միացուցանէ. Ցձի. Ճ:

ԱԶԱՏ. Ազնակ. ընդարձակ. բացատ. ձակ. բարձր. բաց. ալԷփ, պիլինա. *Քաջ ասյանդ է յազատ և ընդարձակ գաշտի կրուելէ: Ցազատն 'ի վեր 'ի մասիս. Խոր. Ճ. 28: Է. 58: *Աստ նախ մեզմ ձայնիս, միաձայնեմ աղաղակէն ազատ ձայնիս, բայց մեզ ուէր. Ճառընտ:

ԱԶԱՏ. Ջատ. հեռի. մեկուսի. անմասն. անբաժ. պէրէ, էմն. * Ալ ոչ ազատ 'ի մեղադրանաց բազումք: Սրփ. ա. պ. Է: *Ի ցասմանէ և 'ի ցանկանալոյ 'ի վեր և ազատ է ամբ. Եղիւ:

ԱԶԱՏ ԱՇՆԵԼ. Ազատել. Թողուլ յազատուի. աղա էհիփ. *Ջամենեսեան զՀեզ արարից ազատս հանդերձ ընծայիւք. Խոր. Ճ. 28: * Եւ այնպէս ազատ զնիսս իմ առնէ 'ի բոլոր երկիւղէ կարծեաց. Ցհ. ին:

ԱԶԱՏ. ֆ. Տ. ԱԶԱՏԱՐԱՐ. * Ազատ և առանց հարկի սիրել: Ազատ և անխոչոր մեզանչին. Լմբ. աղ: * Ազատ ասէ. Եսա. պտմ. Ե. 28:

ԱԶԱՏ ԳԵՏ. Տծա 'ի բռ. յոկ. ան:

ԱԶԱՏԱԲԱՆԵՄ, եցի, ն. ւ Արձակաբար ասել, ազատաբար խօսել. * Ազատաբանեալ ասաց համառօտաբար. Թէոդոր. ընդդէմ Ֆայրափ:

ԱԶԱՏԱԲԱՐ. ֆ. Ելευθέρως. Libere. Ելεύγενῶς. Nobiliter. Իբրև տէր. իշխանաբար. որպէս վայել է ազատի: * Ազատաբար ոչ բնաւ ուժիք ծառայել. Պիփ: *Ա զատաբար 'ի նոյն բերի, և ոչ Թէ ծառայաբար:

քար. Լմբ. ոչ: *Ո՛չ ազատաբար արարեալ՝ Թողէք զերաքանչիւր իշխանութիւնս. Խոր. Գ. 42:

Եւ ՅօժարաբարՅ, ազատ կամօք. ասէր ինքեան. * Ազատաբար զնաջն առնուլ և գալ զկնի քո. Մագ. իմ: *Ազատաբար զբաւին կատարել. Սրգ. ա. յհ. ը:

Եւ Համարձակ. անխափան: * Ուղղապէս և ազատաբար բերիցէք ի կրկին տեսս. Թիւնս բանից. Շնորհ. ի. բ: * Ազատաբար տեսանել զարեգական. Բրս. վ. լ:

ԱԶԱՏԱԲԱՐՈՑ, ի, ից. ա. Eὐγενής. Generosus, nobilis. Ազատ բարոյիւք կամ բարուք. բարեբարոյ. բարեսէր. ազնուատոհմ. քանիբուն. բնաւորիք ազնի, խօսք հաս. իլ. օղ. *Փութայր գողանալ զազատաբարոյ միոս նր. Շ. ֆր: * Որ մարմնով ազատ խին է, բայց ազատ և ազատաբարոյ է կամօք. փիլ. իմաստ: *Ազատաբարոյ լսողացն առաջի դիցուք. Նիւս. իակ:

Եւ Համարձակ. անարգել. անսանձ. յանդուգն. սէրպէսի, պ պսբղ. *Ազատաբարոյ կամք յամենայն մեզս միտել. Շ. ա. պէտր. ծի:

ԱԶԱՏԱԲԵՐԱՆ. ա. Որ ինչ ասի ազատ և համարձակ բերանով. * Ազատաբերան բարբառով յիւր լեզուն գործեալ. Ոսկ. յհ:

ՀՄ. Ազատ բերանով. անեղկիղեղ համարձակութ. * Ազատաբերան իսկ յայտնապէս ասացի. կոլ. ծա: *Ազատաբերան քարոզեր. Ոսկ. յհ:

ԱԶԱՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բերրութեն յազատուի ի գերութ. փրկութիւն. խեղս, գոբիռուսաչ. *Զնմամբ գառինն զազատաբերութե իսրայէլի (նշանակէր). Փարպ:

ԱԶԱՏԱԳՈՑՆ. ա. և ՀՄ. Արաւել ազատ, և կարի ազատաբար. * Զգործոյն ազատագոյն առնեն զընտրութին. Ճառընպ:

ԱԶԱՏԱԳՈՒՆԴ, գնդի. գ. Գունդ ազատաց. գասք ազատորերոյ. ազատ զօրագան. ալպէքեան. * Ժողովեաց զամենայն ազատագունդ մարդկանն մնացելոյն. Բաւղ. ե. 1: *Ժողովեալ առ նա միաբան ամենայն ազատագունդք աշխարհիս հայոց. Փարպ: *Ամպատկառաքար յազատագունդն պատրէին. Մագիսպ. և լ.ասպ: *Ամենայն ազատագունդք իշխանացն. Ճառընպ:

ա. Խմբեալն յազատաց կամ յազնուականց զօրաց. * Ամ՛ ազատագունդ բանակաւն. Ագաթ: *Մեծ ապարապետն, և այլ և ազատագունդ տեղք: Կանայք ազատագունդ սրանց. Ցհ. իբ:

ԱԶԱՏԱԴԻՄ. ՀՄ. Աննպատրուակ. հասարձակ. ճանաչբիծ, յայտնի. ալբ՛գ. * Մերը կագղուի ազատագէմ առանց պատճառաց նաց զարգարուին յուցանէ. Ոսկ. յհ:

ԱԶԱՏԱԶԱՐՄ, ի, ից. ա. Որ է յազատ զարմէ, ազատատոհմ. *Ազատազարմ կուսակալաց. Ոսոպ. է:

ԱԶԱՏԱԶԳԻ, գ.ոյ, գ.ից. ա. Ազատազգաւ. ի բնէ ազատ. * Որ ի ծառայուէ ազատես զազատազգին. Սարկ. հանգ:

ԱԶԱՏԱԶՆԵԱՑ. ա. Ննյն ընդ վ. երկնաւորիդ ոչ ազատազնեայ պաշտօնեայք. Նար. յա:

ԱԶԱՏԱԶՕՐՔ. գ. Ազատ զօրականք. ազատագունդն. *Ազատազօրքն նախարարացն հայոց. Բաւղ. ճ. 21:

ԱԶԱՏԱԻՈՂՎ. շ Տ. ԱԶԱՏԱԳՈՒՆԴ, ԱԶԱՏԱԽՈՒՄԲ. Տ ա. *Ազատաժողով արեաց գնդին. Ոսոպ. ծէ: * Բառնալ զազատախուռնքն տոհմին յաշխարհէ հայոց հանդերձ նորին հեծեծելովք. Ղեսպ. է. ուր և ասի իբր գ. * Կոչէր առ ինքն զհամազունս իւր՝ զազատախուռնքն բանակին:

ԱԶԱՏԱԽՕՍ. Տ. ՀԱՄԱՐԶԱԿԱԽՕՍ. * Ոչ ձայնիւ երգոց և քնարաց, այլ ազատախօս լիզուաւ. Տծակ: * Զազատախօս բարբառ (եսայեայ). Ոսկ. էս:

ԱԶԱՏԱԾԻՆ, ծնի, ծնաց. ա. գ. Ծնունդ ազատի, ազատորդի, ազատազարմ: *Աղախնածինքն (հալածեցին) զազատածին մանկունս. Ագաթ. էիէղ: *Ազատածին ծնունդք ազատաճերն՝ վերնոյն սիոնի: Ազնուականքն և ազատածինք. Երզն. լ. Ն էէր:

ԱԶԱՏԱԿ, ի, ից. ա. Eὐγενέστατος. Nobilissimus. Ազատ յազատաց. կարի ազնուական. գիւցազն՝ իբրև Միհր աստուածն պարսից. *Մարս պարսիկք զիւրեանցն՝ առնեն կանայս, և որք ի սոցանէն ծնանին՝ ազատակս համարին, և Թագաւորուէ արժանիս առնեն. Փիլ. ծ. բան:

ԱԶԱՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Eλεύθερος, ρὴ, ρὸν. Liber, ra, rum. Սեպհական ազատի և ազատուէ. և անվճէհր. անեղկիղ. * Ազատականօք և արձակ յարձակմամբք փոխէր զընակուէն. Փիլ. իմաստ:

ԱԶԱՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազատն գոլ. ազատուի. *Կորուսեալ զազատակա. նուի իւր անազատուէք չարուէն. Ճառընպ:

Վ իմակ ազատաց. ազնուականութիւն. * Զտուն իւր բարւոք կարգաւորէր ըստ արժանի ազատականուի իւրոյ. Վ իմ ասէ:

Ազատ կամք, անձնիշխանուի. ինքնայօժարուի. * Որպէս Թէ ոչ ունիցիս ազատականուի ի ընորհաց հոգւոյն որբոյ: Զի փորձեսցէ զազատականուի կամաց միայնակեցին. Վ իմ հց. է:

Առաւաձեռնուի վայելչական ազատաց. ինքնայօժար բերումն ի մեծամեծ և յօգտակար ծախս. * Ազատականուի է առաքինուի անձինն՝ գիւրածախ ի գեղեցկագոյնն: Ազատականութիւն է յօժարատրաստ կանն գոլ յերս գովելիս. Աբէսպ. ասպ. յորմէ և Լմբ. ոչ: * Ազատականուէք առ նա վարեացուէք. Շ. ա. յհ. հէ:

ԱԶԱՏԱԿԻՆ. գ. Eλευθέρα, այսինքն ազատուհի. Libera. կին ազատ և ազնուական. * Ազատակինն ազատուէն զարդարեսցի... ազատ կինն զանպերճն զարդ ունիցի յանձին. Ոսկ. էէր. էէ:

ԱԶԱՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կցորդ ազատուէի կամ ազատաց. որ է ի կարգէ ազնուականաց. *Որդիքն բազպատաւոյ՝ հան. դերձ այլ ևս իբրեւնց ազատակցք. Ցհ. կբ:

ԱԶԱՏԱԿՈՑՏ. գ. Կոյտ ազատաց. դասք ազնուականաց. *Նաև ազատակոյտն՝ խառնիճաղանճ ամբոխիւն հանդերձ զմիմեանց դիպաներ. Ագաթ:

ԱԶԱՏԱՂԱՑ. ա. կամ գ. Ուր ազատուէիւն է աղալ ամենեցուն. աղօրիք ի պէտս հասարակաց կարգեալ. * Ընձեցի զքաղացս, և արարի ազատաղաց. Ցիզպս:

ԱԶԱՏԱՐԱՑՐ, մբ. գ. Ազատ մայր. * Մանկունք ազատածին ծնունդք ազատաճերն (կամ ազատ ճերն) վերնոյն սիոնի: Երզն. լ.ա:

ԱԶԱՏԱՄԻՏ. ա. Ազատ մեզք. անխափ. սէրպք Տպ.ոբ.* Ազատամիտ լինել յասելոյն, կամ՝ ի նախանձուէ, ևն. Եսփր. է: Սրգ.յն.է: կամ Ազատական. առատաձեռն. * Մեք ծահոգոյուէ և ազատամիտ առաքինութիւն կալ օրինակ զառաքեալն ասս. Ոսկ. գբ:

Ուսամ՝ ԱԶԱՏԱՄԻՏ ԼԻՆԵԼ ՑԳԳԱՀՈՒԹԵՆԻ, է առատաձեռն լինել: Ցձիս. է:

ԱԶԱՏԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազատամիտն գոլ. անխափուէն. *Պահել ազատ (յախտէ) զմնացս գիտուէի. զի աստէն աղբայուէ է ազատասիուէին. Տծակ:

ԱԶԱՏԱՆԱՄ, ացայ. է. Eλευθερόομαι. Liberor. Ազատ լինել. ելանել ի ծառայութենէն. ոչ միաւ ընդ սերուէ. * Մինչ ծառայէն էիք մեղային, ազատացեալ էիք յարդարութենէն. Հա. ը. 20: * Անձնիշխան կամքն ազատանալ ի բռնադատողական հարկաւորութէ. Պխ: * Լիցուք ազատացեալք զՀմարտուն ազատուէն. Ոսկ. յհ:

Ազատիլ. զերծանիլ. գոբիռուվոգ, խեղս օլմգ. *Ազատանալ ի գաւն պարտաց գհեղինին, կամ յամէ զօսանաց. ՑՁիս. Ագաթ: *Ազատացեալ յամ կարեաց. Եփիի: *Ցամ փոփոխմանց ազատացուս մանուին. Ոսկ. Ֆիլ: *Ազատացաք ի հարկաց աղքունի. Եզնիկ. Գանձ:

Ի կարգ ազատաց վերադրել, և ինքնագլուխ կամ արձակ լինել. * Ցառաջադիմէ՝ ազատացեալ (առն զնոսա), որպէս ընտանեաք Թագաւորաց. Խոր. Է. 7: *Ո՛ Թող զքիս ազատացեալ. Ցոբ. լԸ. 5:

ԱԶԱՏԱՆԻ, նւոյ կամ նոյ. գ. յոգն. Eὐγενεῖς. Nobiles, proceres. Ազատք, ազատորեարք. իշխանք. աւագանի. պարոններ. ազալար, բէձալէֆպար, ազաբէկեան. * Հայոց ազատանոյն ախոյեանացն. Բաւղ. Է. 5: Լբ. Հաւ ազբայրն պարսից յազատանոյն. Փարպ:

ԱԶԱՏԱՆՄԱՆ. ա. Նման ազատի. անցեալ ի կարգ ազնուական. * Պատեր զազատականքն՝ վերհագոյնք և ազատանմանք լինելով. Պխ:

ԱԶԱՏԱԾԽԱՀԻԿ. ա. Eὐπατρίδης. Patricius. Ազատ և ազնուական ըստ աշխարհի, այս ինքն հայրենեաք. պապաասար. *Ազատաշխարհիկ ոք դէպ իցէ. Փիլ. կհ:

ԱԶԱՏԱՏՈՀՄ, ի. ա. Eὐπατρίδης. Patricius, praenobilis. Ազատ և ազնուական ըստ տոհմի. ազատազարմ. ազնուատոհմ. ազալպպէ. * Զատուցանել ազատատոհմ, որք ոչ ի հարց, այլ Թէ և ինքեանք նախանձաւորք լիցեն նոցայն բարեպաշտուէ. Փիլ. լին. ֆ:

գ. Ազատորեար. ազնուականք. ազատանի. ազալար. * Հանին արտաքս զազատատոհմն յարգելանէն. Ղեսպ: *Պատանդս յազատատոհմէ տալ լինէր. Ցհ. կի: *Զազատատոհմն, և զնոցին նախագահս հռելիս. Ոսոպ:

ԱԶԱՏԱՏՈՀՄԻԿ. Ննյն ընդ վ. ա. իբր Ազատականն, ազնուական. * Պաշտօն ընդունի ոչ յանազատաց միայն, այլ և յազատատոհմիկ գաւառաց. Փիլ. ծ. բան: *Քաղաքացեօքն և համայն ազատատոհմիկին զարմիս. Պխ:

ԱԶԱՏԱՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատուական ծնեալ ի տոհմի. ազնուականուի. ազալպպէկէի. * Հայրենեացն արժանի է ազատատոհմուէ. Փիլ. լին. ֆ:

ԱԶԱՏԱՐԱՐ, ի, ից. ա. Արարիոլ և պատճառ ազատուէ. ազատեցուցիչ, ազատրեցուցիչ. փրկիչ, և փրկարար. աղաօղլ. գոբիռուբջճը, խեղս էպիճի. *Փրկիչն և ազատարար. Փիլ. էւ: *Ազատարարն մեր. Սրգ. ա. պ. ֆ: * Զազատարարգ հրամանն. Զազատարարգ քո բան. Նար. ծֆ. կէ: * Ցայդքան չարեաց չէիզ ազատարար: Խնկով ազօթիցն անուշահոտից՝ պարտաւորացան ազատարարու. Երզն. լ.ա:

ԱԶԱՏԵՄ, եցի, եա. ն. Eλευθερόω. Libero. Ազատ առնել. ապրեցուցանել, զերծուցանել ի ծառայուէ, ի գերուէ, և յամենայն նեղուէից. խեղս էիճէ, գոբիռմգ. * Ազատեա զայրեալսն՝ որ կան ի ծառայուի անարգելոց և պղծոց: Շշնարուէն ազատեսցէ զձեզ: Ազատեալք (կամ ազատացեալք) ի մեղաց՝ ծառայեցէք արդարուէն: Ազատեցին յօրինայն մեղաց և

մահու: Ազատեսցին 'ի ծառայուէ ապա- կանուէ. և այլն: * Ազատեաց զնոսա իւր ժողովուրդ սեպհական. աւասիկ ուխտ ես ազատեալ է 'ի հարկաց անտի Թագա- ւորաց. Մծբ. ի: * Ո՞րպէս ազատիցիմ 'ի մեղացս. Վ.բ. հդ:

ԱԶԱՏԵԼ. բառնալ 'ի բաց. փարատեալ. * Ձարչարանքն քոի զտանջանքն ազատեալ. նոցա ազատեաց. Շ.ա.բ.փ. թ:

ԱԶԱՏԵՐԱՄ. ա. Ուր իցէ երամ ա- զատաց, կամ ժողով պատուական արանց. * Ի բոլոր ազատերամն երաստից բարեբա- նեսցիս. Պիս:

ԱԶԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ա- զատ կացուցանեմ. ազատել. եղաք ելիդ, ազատեցաք. * Ելեհ որդին զձեզ ազատե- ցուցէ, Ճշմարիտ ազատք լինիջիք. Ցհ. ը. 36: * Ազատութեն՝ որով Քրիստոս զմեզ ազատեցոյց. Գաղ. ը. 31: * Ձնախաստեղ ծընն 'ի ծառայութէ մահու ազատեցոյց. Ըար:

ԱԶԱՏԵՑՈՒՑԻՉ. տ. ԱԶԱՏԻՉ: *Ազա- տեցուցիչ յուսոյն ամենեքեան ապատաչին: Ծպատչին ազատեցուցիչ յուսոյ. Ագաւ: Ըար: *Ընորհեալք ազատեցուցչիդ. Նար.ժ:

ԱԶԱՏԻՃԽԱՆԱԿԱՆ. տ. ՏԻՐԱԿԱՆ. * Ազատիչխանական ձայնիւ հրամայէ, եկ արապաքս. Տծաւ:

ԱԶԱՏԻՉ, տչի, չաց. ա. Ազատեցու- ցիչ. ազատարար. փրկիչ, փրկարար. * Ա զատիչդ մատնելոց. Նար. ը: * Գերելեաց ա զատիչ. Ըար: *Ջազատիչն ագամային զա- ւակիս 'ի նորին ծառայուէ. Սրփ. ա. պ. ա:

Իսկ եպէս. Խս. *Երկիւղի ազատիչ. խմն փարատիչ:

ԱԶԱՏՈՐԴԻ, դւոյ, ոց. գ. Որդի ա զատի. ազատատոհմ. ազնուական. * Ազ- րեցուցին զազատորդիան, զի մի ծառայես ցեն 'ի տրկուէ մարդոյ. Եէբ. Խ.գ: * Գունդ կազմեր 'ի հայոց ՚ռեծաց՝ զազատ և զազատ որդի: Զազատս և զազատորդիս փուէրով առ մեզ հասուսլիք կազանգօք. Եղիշ. ա: Աւծր. ը. 1:

ԱԶԱՏՈՐԵԱՄ, երոյ. գ. յոփ. Ազատ ծրեալ. որք ազատք. ազատանի. եչխանք. * Բազումք են յազատորերոյ: Ազատորե- րոյն վասպուրականի. փարպ: Աւծր. ը. 11: —Կրի առ Փարպեցւոյն՝ և *զազատորերան արձակեմ. ել լինի և զմարդիկ, զնաբուիկս:

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ելեսներία. Liber- tas. Ազատն գոլ. ազատականուէն. ազնուա- կանուէ. իչխանուէ. պատիւ. *Ուր հոգի սեռան է, անդ ազատութէ է: Սպրգեցին մտանել դիտել զազատութէին մեր՝ զոր ու- նիք 'ի քո չի: Չի գուք յազատութէին կոչեցեալ էք եղբարք, միայն զի ազատու- թէին ձեր ոչ լինիցի 'ի պատճառս մարմնոյ. և այլն: * Որ սե սպհական ազատութէ անն է պայազատութէն: Զոսոսանն անուանեալ կողմանցն այնոցիկ ազատութէի. Խոր. ա. 2. 29: * Ոչինչ չիշեցին բնաւ զանուն փափ- կութէի մայրենի ազատութէն. Եղիշ. ի: * Հաստատեցին նմա ազատութէիս. Ազա- ռաւէ պահաւ պատեալ. ա. Ա. ծ. 26: ճ. Ա. ճ. 18:

Անձնիչխանութէ. ազատ իչխանութէի կա- մաց. ինքնակամութէ. համձոյ. ինիենյոյ, ի- բոպէ. *Ունէր ագամ ազատութէ և անձն իչխանական կամս. Ագաւ: * ի կամս ազա- տութէ մերոյ գործեցաք զանարժանս: Ձա- ւովք՝ որ ոչ 'ի կամս մերոյ ազատութէէ է. Եղիշ. ի. ը: *Առնէլն և ոչ առնէլ 'ի կամս ազատութէ իւրաքանչիւր անձին է. Շ. ընդ. ճանր:

Անկախութէ. անպատրուէ. ասլահարկու- թէի. իրաւունք. ապոփւէի. * Իակ ընդէր բը- նաւ ազատութիս իմ գատիցի յայլոյ խղճէ մտաց. ա. Կոր. ժ. 29: * Սիրեցի զերէ իմ, և ոչ գնամ յազատութէ. Եր. ի. 5: * Ազա- տեցին 'ի ծառայուէ մեղայն այնու ազա- տութէն, որ 'ի վեր է քան զամենայն ազա- տութիս. Ագաւ: *Ջազատուն եկեղեցւոյն արկանէր 'ի ծառայութէի. Եղիշ. ի: *Ազա- տութիս քահանայական. Մագ. ծէ:

Համարձակուէ. աներկիւղուէ, և յան- դգնուէ. սէրպենուիս. *Ազատութէ խօսիցի զհաւատն՝ որ 'ի քս: Ա յն որ յայտնապէս խօսէր և ամենայն ազատութէեամբ. Ոսկ. յհ: * Դարձուացես յհոս զաչս քո, զի մի տեսցես զունայնութէի. զի ազատուն սա- տակիչ է անձին. Վ.բ. հդ. ծէ:

Ազատին. վերծուսին. փրկուէի. ելք 'ի գերուէ, 'ի ծառայութէէ, և յամենայն նե- ղութէեց. ապոփւէի, գօրհնութիւն. * Ազա- տեսցին 'ի ծառայուէ ապականուէ յազա- տութէի փառաց որդւոյն ՚ռոյ: Ազատութէն՝ որով քս զմեզ ազատեցոյց: Նոցա ազա- տութէի խոստանան, և ինքեանք ապակա- նութէեանն ծառայք են. և այլն: *Ջեկուս ցանէր համօրէն զիրկուէի և զազատութէի ազգին. Պիս: * Ազատուէ յերկուց ախտից ընորհեաց. Խոս: *Քո վէճուն ազատութէի է. Նար. խգ:

Առատաձեռնուէ. ազատականուէ. ձեռ- ներփութիւն. *Ա յնպիսի է ազատութէի, որ ոչ յանչափս և յանօգուտս ծախիցէ, և ոչ 'ի հարկաւորն ժլատիցի. Նիսս. ի: *Խոր- սաղն զմեզ 'ի զեղուուէ՝ ասէ, թէ այս ազա- տուէ է. Լ.ի. ոչ:

Ազատաբարոյուէ. մեծածախուէ. * Ջար- մացեալ ընդ քաջուէին և ընդ ազատուէին. Բ.ա.ղ. ի. 2:

ԱԶԱՏԱԴԵՂ. փ. Πετροσέλινον. Apium agreste. Ըստի ԱԶԱՏԱԴԵՂՈՑ կամ ԱԶԱՏ- ԱԴԵՂԻ ՍԵՐՄՆ: Քէլակարոս. լսխուր վայ- րենի՝ խոշոր յոյժ զընտանին. Վոյրի փե- րենիկ. թագիի Ռաբա. Ֆազիանոս: Գազիան:

ԱԶԱՏՕՐԻՆ. ՛ծ. Ըստ օրինի ազատաց. իրրև ազատ և ազնուական. *Կամէր ազատ օրէն մեռանիլ՝ քան անկանել 'ի ձեռս անօ- րինաց. ի. Ա. ծ. 42:

ԱԶԲԱԽՈՒՄԲ. ա. Խմբեալ և խրո- կեալ իրրև զազգն. կուտակեալ. բազմա- խիտ. * Կոտեր զամենայն անցաւորս, և Թռչել անցանել 'ի վերայ ազգախուռն զօ- րուեացն. որ ասէին առ մեզ պատասխէքն. Բ.ա.ղ. ի. 5:

ԱԶԲԻՆ, բնի, բամբ. փ. Δίασμα. Li- cium Ծուռ որ լինի սկիզբն կուսոյ ոստայն անկաց. մասն կուսոյն կից ընդ ծոպս. ոսկ. ևս ապէ, ասպ. սալափ: Ասի ոսկ. և ըստ ոմանց՝ նաև զսանտրաձև հիւսից՝ ըստ որ ան- ցանէն առ էջքն. էօձիս, էօձիս. Եթէ անկ ցես զէօթանեսին գիսակս գլխոյ իմոյ ընդ ազբին... Իսս զէօթանեսին գիսակս գըլ խոյ նորս հանդերձ ազբամբն... Կորզեաց զգիսոյն հանդերձ ոստայնին և ազբամբն յոր- մոյ անտի. Դ.թ. ծէ: * Ազբամբ զնոյն յար- մարեալ պատմուճան. Լ.ի. ոչ. ձէ:

ԱԶԳ, ի, աւ կի ով. աց, զք. գ. Γένος, γενεά, ἔθνος. Genus, generatio, gens. Ա զեռ կենդանեաց՝ բանականաց, որ է միատե- սակ, և անբանից՝ որ են բազմատեսակ. ձիս. ըստ այսմ ասի. * Ազգ մարդկան: Ազգ հողեզինաց: Ազգ ազգաք կենդանեաց անբանից. և այլն:

Ազգ. Ազն. զարմ և զասակ սերեալ 'ի միոյ 'ի նախնեաց. ծնունդք միոյ նահապետի ա- ռաջնոյ. Ռուքի. ըստ այսմ ասի. * Փիւնիկ ասորի յազգէ: Կղզիք ազգաց: Ազգ եբ- րայեցւոց: Ազգ հայոց: Ազգ յունաց, և այլն: *Մանեթովս այր եգիպտացի յազգէ. Ե.ա. ել. ա: * Ա յր մի երեց՝ աղուան ազ- գով. Կոբիւն:

Ազգ. ձեզ և ոտիմ սերեալ 'ի նմին ազգի 'ի մասնաւոր ցեղասեռէ. ճեռ. ասյ, ճէպա. * Ուրդիք յակոբայ ազգք երկոտասան: Ի- խանք վևտացւոց ըստ ազգս իւրեանց. Ծն: Եր ևն: *Ցազգէն սիմեաց. յազգէն արծ- րունեաց. յազգէն մամիկոնէից. և այլն: Եղիշ. ը: * Հզոր է 'ի հօրէ ազգ՝ քան 'ի մե- րէ. ՄԿ. ասակ. ճէ: * Ուր 'ի նմանէ ծնեալ ազգ՝ լինել յանուն նորա կոչմամբ բագրա- տունի: Զինքն փոխանակ ծնողին սահմա- նելով ազգ զնա սերե յանուն հօրն. Խոր. ի. 3. 87: * Եւ գու գերի ազգով յերեր. Ը. Եէեռ:

Ազգ. Տուն, ազգատոհմ. ծնունդք և սե- րունդք 'ի միոյ հաւէ կամ նախահաւէ. ա- րեանաուս ազգականք իրերաց. պինդէ, խըսբ, ագբապա, ասյ ասք. *Եղբայր իմ իակ ես՝ 'ի բարի և յազնուական ազգէ: Ցար- մատոյ և յազգէ մեծամեծաց ես, եղբայր: Ոչ ոք է յազգի քումմ որոյ կոչի անուն յով- հաննէս. և այլն: *Ազգ 'ի բազումս բաժա- նեի. յեղբայր և 'ի քոյր, և 'ի քեռի, և կամ ոչք միանգամ ասին յարեւնէ քումմէ. Եբէս- էէբ: * Հայէր մուրճէքն ընդ ուսուսր ազգ իւր. Մծբ. ճ: *Կնաւ և որդւովք և ազգաւ կորուսանեմ. Փաբպ:

Ազգ. Ցաչորդք նոյն տան. սերունդ որդ- ւոյն և Թոռանց. պաբա. * Ի չորրորդում ազգի գարձցին այսրէն: Եւտս յովսէփ զոր- դիս եփրեմի մինչև յերրորդ ազգ: Ցաբրա- համ մինչև 'ի դաւիթ ազգք չորեքտասան. և այլն: * Ի յիշատակ Թողուլ զայս քեզ, և որ զնիի քոյինքն են գալոց ազգք. Խոր. ա. 1:

Ազգ. փոփոխուէ մարդկան հին և նոր ժամանակաց. գար. ժամանակ. ապէն. վէ- ման. *Նոյ այր արդար կատարեալ էր յազգի անդ իւրում: Ազգ գոյ, և ազգ երթայ: Ազգ ազգ յազգ պատմեացին: Ազգաց յազգս եր- կիւազածաց խրոց: Ցետ բազում ազգաց այցելուէ եղեցի նց: Ցարքունուստ լեզի, որպէս ընդ առաջին ազգան. և այլն: *Ցետ քան և ինն ազգաց: Ցաղգս հարցն և 'ի ծնունդս նոցա: Աս մերով ազգաս. Եղ- նիի: Նար. ի: Ոսկ. ֆսբ: * Ցիսկզբանէն մե- րոց ազգաց մինչև ցայժմուս. Խոր. ա. 2:

Ազգ. ժողովուրդ. ամբոխ. մարդկ. խումբ, ոգամ. * Ցամենայն երկրին երգիսատացոյ, յորմէ հետե եղեալ էր 'ի վերայ նորա ազգ. Եր ի. 24: *Եղեն և զօրացի 'ի վերայ նորա սակաս ազգաս. Դան. ծա. 23:

Ազգ. վիճակ մարդկան. կարգ. դաս. պէօլիսի, պապէի, գբսն. *Եկեալ հասանէին հանդերձ ամենայն քահանայական ազ- գաւն: Ա ատեմարս 'ի յազգս հրաւիրելոց: Ա յնպիսի են ամենայն ազգք արդարոց: Պատուէր տուաք և կանանց ազգի: Ազգ ծառայից, կամ ծառայական: Ազգ եր- կրագործաց. Խոր: Նար: Սարփ: Ընորհ. Լն:

Ազգ. Հեթանոսք. օտարազգիք. այլազգիք. բարբարոսք. ազգք և ազինք՝ արտաքոյ հա- րայեկեցուց. վ.ոոպ, ֆոսիֆէբեոիսէբ. *Ոչ այսպէս արար ամենայն ազգաց տէր: Ցը- րուէ զնոսս ըստ ազգս: Ի նախատինս ազ- գաց: Ջամենայն ազգս՝ զոր արարեր: Աք գի օտարուսոյ. և այլն:

Ազգ. Սեռ և տեսակ ամ իրաց. որիչ ո- րիչ պէտպիսուէի. պապէի, ասյ, գէօբէս, ՆԷՀ. *Ա յս ազգ (դիւաց) ոչ ելանի՝ եթէ ոչ աղօթիւք և պահօք: Ոտւկանի արիւեցոյ 'ի ծով և յայմ ազգաց (ձկանց) ժողովեցոյ:

Ճագար ազգ անհզօր։ Սերմանել սերմն ըստ ազգի։ Կենդանի ըստ ազգի։ Գազանս երկրի ըստ ազգի․ Թռչունս թեւաւորս ըստ ազգի։ Ազգ լեզուաց․ և այլն։ * Մի՛ոյ միոյ ('ի կենդանեաց) ըստ իւրաքանչիւր ազգաց անուանս յօրինէր․ Եզնիկ։ * Ազգաւ ոչ ունին կցորդութիւն ընդ միմեանս փայտագիտութեան և խաչս․ Շ․ Բարձր։ *Ո՛ր ազգ յիշմանց բերցէ զողբս, զայն յիշեսցես․ Վրք հց․ ա։ * Յորժամ տեղի գտանիցեն 'ի մեզ նետք նր, յայլ ազգ զախորժական շարժեն․ Խոսր։

ԳԻՐՔ ԱԶԳԱՑ, է Գիրք Դատաւորաց դատողաց զազգն խորայելի․ * Մեկնութիւն գրոց ազգաց։ Ի սկիզբն գրոցն ազգաց․ Եփրեմ․ Թգ․ դաւ։

ԱԶԳ ԱԶԳ, կամ ԱԶԳՔ ԱԶԳՔ․ Այլ և այլ, կամ բազում մարդիկ․ և պէսպէս սերունդք հետզհետէ․ սօյ սօյ․ * Երթայցին վիրաւորք ազգք ազգք յարանց․ Ողբ․ ա․ 9։ * Որք յուսացեալ են ըստ ազգս ազգս իւրեանց՝ ոչ տկարասցին․ Ա․ Պ․ բ․ 61։ *Կոծեսցի երկիր ըստ ազգս ազգաց առանձինն․ Զաք․ ժբ․ 12։ * Ի ձեռն սրբոց քոց, որք յազգս ազգս իւրեանց հաճոյ եղեն քեզ․ Բուզ․ բ․ 24։ *Ժողովեալ ազգ ազգ յընտրելոց զօրաւորաց․ Արծր։ * Ազգէ յազգ պատմեսցիս զճշմարտութիւնս քո։ Ազգաց յազգս․ և այլն։ * Ազգէ յազգ երդմամբ հաստատեաց զքահանայութիւն․ Եղիշ։ *Ազգաց պատմի յազգս․ Պիտ․ * Ընկալան անուն բարի յազգս յազգս իւրեանց․ Փարպ։

Կամ Ազգի ազգի տեսակք իրաց․ Տեսակ տեսակ, պաղեբ պաղեբ․ *Զազգ ազգ սերմանցն սերմանեն։ Զազգս ազգս բուսոց և տնկոց․ Խոսր։ * Ազգք ազգք չարութեան․ Ոսկ․ յհ։ * Ամենայն ազգք ազգք մեղաց․ Կոչ․ ժղ։

Իսկ Հռ․ ժբ․ 6․ *Ունիմք մեք շնորհս՝ ըստ շնորհացն որ տուեալ են մեզ՝ ազգս ազգս․ Իմա՛ իբր ած․ ազգի ազգիս․ յն․ շնորհս զանազանս։

ԱԶԳ․ ա․ Իբրու գլարդիչ յանգքս, պէսպէս, գունակ, տեսակ, օրինակ․ որ Այր ազգ․ ո՛ր և իցէ ազգ․ այլ և այլ ազգ․ մի ազգ․ որ ամենապէսի, ամենակերպ, ազգի ազգի, միօրինակ․ * Խնդրեսցէ ած 'ի նմանէ զնոյն ազգ առաքինութիս։ Եթէ անկանի մարդ յոր ինչ և իցէ ազգ փորձութեան մեղաց․ Վրք հց․ ա․ ղ։ * Զբազումս կորոյս ջրով և հրով, և այլ և այլ ազգ պատուհասիւք․ Յճխ․ ղ։ *Լցայ ամենայն ազգ աղտեղի մեղօք․ Մաշտ։ * Մշակն եթէ այսպէս և կամ այնպէս կորուսանիցէ զսերմանսն, մի ազգ (յն․ միօրինակ, կամ նմանապէս) սուգ առնու։ Ամենեցուն մի ազգ եւ զիշխանութիւն․ Ոսկ․ Մտթ։ *Եւ ա՛յլ եւ ազգ (որ այլազգ ես)։ Ոչ մի ազգ երեւէր ամենեցուն, այլ՝ այլ ազգ։ Տե՛ս զազգ ազգ պատուիրանս․ Ոսկ․ Եփ։

ԱԶԳԱԲԱՆԵՄ, եցի․ ն․ Γενεαλογέω. Genus recenseo. Ճառել զազգն կամ զազգէն․ ծննդաբանել․ Տիւղագրել, սերունդ սերնդի աղիւր պատմել․ * Զորդի 'ի հօրէ ծնընդաբանելով ազգաբանիցեմք զքովանդակն։ Ազգաբանելով զնա յառաքինութեանց։ Նոյ և յոբ ո՛չ 'ի հաւուց, այլ յառաքինութեանց ազգաբանեցան․ Խոր․ ա․ 1։ Փիլ․ Իմաստ։ Երզն․ Մտթ։ *Ազգաբանէր զտէրն ըստ մարմնոյ։ Աստուածաբանն բան, բայց ազգաբանի մարդ․ Ածան․ ա։

ԱԶԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Γενεαλογία. Genealogia. Պատմութիւն ազգի՝ ծննդաբանութիւ․ Տիւղագրութիւն՝ սերնդոց սերնդեան ընթերց․ * Զայրապետաբանութիւն մերոյ ազգաբանութեան։ Ըստ ազգաբանութեան սեռման։ Որդի դստեր հաւածին եղբօր նորա ըստ հաւատոյ ազգաբանութեան․ Խոր․ ա․ 1։ Յհ․ կթ։ Նար․ խչ։ * Աւետարանչացն ազգաբանութիւն, կամ առաքելոցն վկայութիւն։ Զվերկչին մերոյ յոյր քնի զըստ մարմնոյ ազգաբանութիւն գրելով աւետարանիչն․ Ածան․ ա։ Արծր․ ա․ 1։

ԱԶԳԱԳՈՐԾ․ Իբր Արարչագործ ազգի ազգի իրաց․ * Իմաստունն ասէ, եթէ յարարածոց ասուի իւրաքանչիւր՝ ազգագործն երևի․ Ոսկ․ Եփ։

ԱԶԳԱԹԻՒ․ ա․ Մտեալն 'ի թիւ և 'ի համար ազգի․ ազգակից․ ազգախառն․ * Ազգաթիւ բարբարոսական 'ի զարմէ անմաքրի․ Նար․ Մծբ․ այս ինքն քեռորդի Անակայ, կմ հօրաքեռորդի Լուսաւորչի․ որպէս և յԵսուէբ․ պտմ․ գ․ 11․ Ազգաթիւ գնի որպէս յն․ ἀνέψιος, որ է հօրեղբօրորդի, մօրաքեռորդի, և այլն։

ԱԶԳԱԹՈՒԵՄ, եցի․ ն․ Թուել զազգն, ազգահամար առնել․ * Ոչ հաստատ գոլութիւն ծննդոցն յազգաթուելն իւրում․ Եւս․ պտմ․ ա․ 7։

ԱԶԳԱԽԱՌՆ․ ա․ Խառն և կցորդ ազգականութբ․ ազգակից․ Խընամ, ազգապա․ * Որք և ազգախառն և արիւն ձեր եմք․ Փարպ։

ԱԶԳԱԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ազգակցութիւն․ ազգականութիւն․ Խնամութիւն, ազգապատութիւն․ *Ոչ միայն աշակերտք (գործոյ), այլ և ազգախառնութբ եմք հաղորդեալք․ Փարպ։ *Ընդ օտարոտի ազգախառնութիս առնէին․ Ոսկ․ Եփ։

ԱԶԳԱԾԻՆ․ գ․ Ծնօղ կմ նախահայեր ազգի․ * Նստեալ իւրաքանչիւր ոք առանձինն՝ ազգածինք և ցեղապետք․ Խորոնեն։

ԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Առաջնորդութիւն ազգի․ * Յազգապետութիւն և յազգածուին վիճակաւորեալ․ Դիոն․ երկն․ ժհ․ ը։

ԱԶԳԱԿԱՆ, ի, աց․ գ․ Συγγενής. Cognatus. Մերձաւոր․ 'ի նմին ցեղէ և յազգատոհմէ․ արենակից․ արեանառու․ Խնամ․ *Հօրեղբօր քո կին՝ ազգական քո է։ Յազգականաց նոցա։ Որդւոցն գեթսոնայ ազգականացն ղեւտացւոց։ Ունիմք մեք հանգչել առ հաւատուելայ, և նա ինքն ազգական է քո։ Եւ ահա եղիսաբէթ ազգական քո։ Մի՛ կոչեր զազգականս քո և զբարեկամս․ և այլն։

Ի միոյ ազգէ․ ազգակից․ * Վասն եղբարց իմոց և ազգականաց ըստ մարմնոյ, որ են իսրայէլացիք․ Հռ․ թ․ 3։ Նոյնպէս և Բուզ․ գ․ 13։ Երզն․ Մտթ։

Բնութենակից․ մարմնակից․ *Զի զգեցցի զմարմին մարդկեղէն, և ազգականաւն մերձեցուսցէ զմարդիկ առ քեզ․ Ագաթ։

Նմանակից․ մերձաւոր իւիք բանիւ․ *Ազգական ջուրց է հողմ․ Կիւրղ․ ծն։

Ազգային, իբր հայրենական, և ցեղական․ յայտարար ազգի․ *Իւրաքանչիւր յազգական վաճառին․ Օրէն․ ժը․ 8։ *Ո՛րքան ծանր և դժուարին են իրքն, յորժամ ազգական լցէ մարմն․ Ոսկ․ Գործ։ * Ազգական (անուն) է, որ զազգ յայտնէ․ որպէս, վրացի․ Թրակ․ քեր։

ԱԶԳԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից․ ա․ Մերձաւորագոյն ազգաւ․ և Նմանագոյն, ընտանեգոյն․ * Նաև ո՛չ գուք ազգականագոյն ինչ էք քան զտունն եփրեմի․ Մխ․ երեմ։ *Ի վերայ գրուեցն յազգականագունիցն հալիմք, քանզի ընտանեգոյն է ոյ կեանք և բարութ յաւէտ՝ քան օդ և քար․ Մագ․ 'ի տթոն։

ԱԶԳԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Συγγένεια. Cognatio. Մերձաւորութիւն ըստ ազգի և ցեղի և ազգատոհմի․ ազգակցութիւն․ արենակցութիւն․ *Ելխուս յազգականութէ որեամայ․ Յոբ․ լբ․ 2։ *Ազգականութե անուամբ պատուեալ։ Որ 'ի քում հարազատութեան ազգականութէ տանն յուդայի։ Որք հարազատ առ 'ի յարենիկցն ազգականութէ էին մարդիկ․ Խոր․ բ․ 71։ Նար․ Իւ։ Պիտ։

Իբրև 'ի թանձրացեալն, Ազգ․ ցեղ․ տոհմ․ * Եւ չորրորդ վիճակն որդւոցն իսաքարու ըստ ազգականութե իւրեանց։ Այս է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն դանայ ըստ ազգականութե իւրեանց․ Յես․ ժբ։ * Խաղայ սատանայ ընդ մերսեր ազգականութես (որ ազգի մարդկան)․ Նար․ Մծբ։

Ազգական․ ազգակից․ * Հրաժարեալք 'ի կնոջէ, և 'ի մանկանց, և 'ի մարմնական ազգականութէ․ Սրգ․ գ․ յհ։

Բնութենակից․ համօրդոյ․ * Մին անպատումն ազգականութեց․ Նար․ հէ։

Իսկ նախնաւթ՝ Որպիսի և է մտաւորութեն․ ընտանութի․ կցորդութի։ *Անմահութի է ազգականութիւն իմաստութե․ Իմաստ․ ը․ 18։ *Մխիթան՝ ստուգաբանեալ մեկնապէս ըստ մեզ՝ մեռելոց ազգականութի։ Տե՛ս և զտպաւոր ստուերին յօրինակին զազգականութիւն առ ճշմարտութիս․ Նար․ ղգ։ Ոսկ․ յհ։

ԱԶԳԱԿԱՆՈՒՀԻ, հւոյ․ գ․ Կին ազգական․ * Հոգի մարդարէութե առաքեր յազգականուհին․ Ճառընտ։

ԱԶԳԱԿԻՑ, կցի, ցաց․ գ․ ա․ Συγγενής, ὁμόφυλος. Cognatus, conjunctus. Համազգային, 'ի նմին ազգէ․ ազգային, Ռէլ ազգի․ *Ազգակիցքն գայլուկ ելանէին արտասուաց կցորդ լինել․ Գ․ Պ․ ա․ 10։

Համասեռ․ բնութենակից․ և Մարդկային, մարդ․ * Զազգակիցս ինքեան մարդիկ վարէին 'ի դերութե։ Առ մարդիկ առ քո բնութք ազգակիցս․ Պիտ։ Փիլ․ Բազն։ * Ազգակից մարմնոյն որ 'ի մէնջ՝ տեսեալ զնծութին, յարդեսցուք։ Ազգակցաւ մարմնոյդ առելոյ 'ի մէնջ․ Ագաթ։ Նար․ ղէ։ *Ազգակից բարբառոյն (յովհաննու) լուիցուք։ Զի ազգակիցք հաւատասցեն նովաւ․ Ոսկ․ յհ։

Համազգոյ․ էակից․ * Մարմնաւոր տեսլեամբ 'ի վերայ ազգակցին իւրոյ իջեալ։ Ազգակիցն քո՝ որդին։ Փչմամբ ազգակցին տպաւորեցաւ յառաքելսն․ Յհ․ իմ․ պաւլէ։ Նար․ լգ․ ձա։

Համանման․ համեմատ․ նման, յարմար․ ուղղական, ուղար․ * Մօր և մօրուփ անուն ազգակից են։ Ազգակից է բան առաքելոյն՝ այսր բանի մարգարէութ։ Մերան կրթութ՝ ազգակից և դրացի է բողջախոհութ․ Փիլ․ ծ․ բան։ Սրգ․ ա․ պ․ ա։ Պիտ։ *Կախարդութիք, խոլամանկութիք, և որ այսոցիկ են ազգակից ախտք։ Եւ որ ազգակիցք այսոցիկ․ Բրս․ յղ․ չար։ Ճ․ Բ։

ԱԶԳԱԿՑԱԲԱՐ․ մ․ Իբրև ազգակից՝ (ըստ ամենայն առման)․ *Կարեկցիլ ազգակցաբար։ Ընտանեցաւ մեզ ազգակցաբար․ Մամբր։ Կանոն։

ԱԶԳԱԿՑԱԳՈՅՆ․ ա․ Առաւել կամ կարի ազգակից, մերձաւորագոյն, ընտանեգոյն․ * Մարդ ազգակցագոյն է մաքրագոյն բնութեն երկնի։ Այն՝ որ իմաստութ ազգակցագոյն մարդն է։ Ազգակցագոյն միմեանց քաջահամարն (այս ինքն օրհնեալն) և սուրբն․ Փիլ։

ԱԶԳԱԿՑԱԿԱՆ․ ա․ Սեպհական ազգակցաց և ազգակցութեան․ *Ազգակցական արեամբն։ Ազգակցական իմն ընտանութի․ Փիլ։

ԱԶԳԱԿՑԱՊԷՍ․ Տ․ ԱԶԳԱԿՑԱԲԱՐ։

* Քև զանձանօղին հօր տէրունէ ազգակցացակեսս օրհնաբանեցաք.Նար. կոս։ * Վ կայք լինելով յարմարութեն միւսանց հանգիստաքար և ազգակցապէս ։ Նմանաբար և ազգակցապէս 'ի ձեզ յարմարի. Ցհ. ի՛. ապ։ Նար. ա՚՚ա՚։

ԱԶԳԱԿՑԵՄ, հցե. լ. } Ազգակից
ԱԶԳԱԿՑԻՄ, հցայ. յ. } լինել, և խնամեցնել. * Ոչ խնամոք իւիք ազգակցել. Ցհ. իԲ։

ԱԶԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Սպյգենեια. Cognatio, conjunctio. Ազգակիցն գոլ. ազգականանալ. արենակցուել և բնութեանակցուել և բնուել. * Ի նախնեացն յարենէ որ ասին ազգակցութիւնքն ։ Որ ինչ յազգակցութ՚ առ որդիսն. Ծնօղքն. փիլ։ * Քանզի ազգակցուին մի է ։ Առ մարմնական ազգակցութիւս այսպիսի սիտակցիս ունիմք ։ Ոչ հեռի 'ի միմեանց գոլով ժամանակաւ և ազգակցութ. Մի. ԹԲ ։ Սրփ. յի. է։ ՃաՃՃ։ * Ա՚ն է հարազատ քումդ ազգակցուէ ։ Անպատակիրն ազգակցութ՚ երկնիլ վերսաքին. Նար. կԳ. և ԽՃՃ ։ * Որ անկաւ՝ դարձեալ կանգնեցաւ, գալով բանին յազգակցութ՚ հոգեղինացս. Համա. ՃՃաՀ ։ * Հաւատակ է 'ի վերայ երկոցունց ազգակցութ՚ն իրաւունք. Բրս. Բ՚ք ։

Կցորդութ՚ն. մերձաւորութ. ընտանութ. հաճախմանութ. համեմատութ. * Ազգակցուի մարդկան ընդ վերնոց բնութ՚ն ։ Եղբայրասէր կրօնաւոր ազգակցուի ունի առքս ։ Լուսինն առ մեզ ունի ազգակցութ՚ն քաոնարհութ՚ն ։ Ազգակցուի իմն առ նախկինսն համանգամայնքն ընդունին ։ Խեժ ձառն սրբեր զամանն խեցեղէն. ազգակցուքն զազգակիցն միսիթարեր ։ Ցհ. իմ. Եղիզ։ Նեղոս ։ Շ. բաբէր։ Աւյալե. համանգ ։ Խոհ ։

ԱԶԳԱՀԱՄԱՐ, ի. գ. Գենեալογիա. Recensio generis. Ի համար արկումն ազգի ըստ ծննդաբանութ՚ն. ազգաբանութ՚ն. դիր համարոյ ցեղի. ՃԻՆՂԱ գրոնի. բեսի պինդիք. * Խնդրեալ զնոսա՝ ոչ գոսին ըստ ազգահամարին ։ Ազգահամար դրոց նոցա ։ Զգիրսն ազգահամարին. ա՚. Ի. Ճ. Եվբ։ * Ընդէր յովսէփ մնաւէ յազգահամարն... Քանզի և անկաւ իսկ ոչ յազգահամարն կոյսն ... Արամէ գայր յառաջ ազգահամարն. Ոսի. ս. ա ։

ԱԶԳԱՀԱՄԱՐԻՄ, հցայ. յ. Մտանել 'ի կարգ ազգահամարի ։ * Ցովսէփ ազգահամարեցաւ (փոխանակ կուսին). Ոսի. ՃՃ։

ԱԶԳԱՀԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. Ա Զ Գ Ա Հ Ա Մ Ա Ր. * Զխառնակութ՚ ազգահամարութ՚ն գործեն այնպիսիքն. Մի. ԹԲ։ * Ի գրուածս ազգահամարոյ. Ցհ. գաա՚։

ԱԶԳԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. Ա Զ Գ Ա Հ Ա Մ Ա Ր. * Ցովսէփ մնանէ յազգահանութ՚ փոխանակ մարիամու կնոջ ևւրոյ. Աբծր. ա՚. ։

ԱԶԳԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Սպառումն ազգի. ընկումն առմի. ազգին՝ ցեղին հոպ նուբ. * Վ ասն ազգահատութ՚ն առմին բզնունեաց. Բ՚ա՚. գ. 8։

ԱԶԳԱՀԱՒ, ի. գ. Հաւ կամ առաջին հայր ազգի և ցեղի. նախահայր. * Եղիցես հայր ազանց, և ծնցես ազինս. ՃՐ ևւրուքանչիւր ոք քոյին որդւոց՝ ազին լեցել ազգահաւ. փիլ ևՒ. գ. 42։

ԱԶԳԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Սեպհական ազգի և ցեղի. ցեղական. հայրենի. իր ազգինը, հօրենական. * Ազգային պատերազմունք լի էր երկիր. Ի՚ա՚։ * Ընդէն 'ի նմին ազգային գաւառին մնայց. Նար. Ի՚ա։

ԱԶԳԱՑԻՆ. գ. Ազգական. մերձաւոր. տոհմակից. իւրոյին ազգ. * Յազգայնոց և 'ի գայեկաց Թագաւորին ։ Ազգայինք ընդ ազգայինս ընդվզեալ 'ի նախանձ ։ Յաղագայնոյն սպանաւ սատուղ ։ Բնաւին ազգայնովքն սրբասիրովք ։ Սէր՝ որ առ մարմ նաւոր ազգայինս է ։ Ոչ ոք յազգայինս կամ 'ի կարևոր բարեկամին հայեցաւ. Պիա։ Ցհ. իԲ։ Նար. ղՃ. Ե Ի՚ա։ Լ՚ա՚ա։ իՃ՚ ։

ԱԶԳԱՃԱՂԱԽ. ա. Որ շաղախէ զազգ և զազգատոհմ. * Ազգաշաղախ պղծութ՚ն. Ո՚իՒ՚որ ։

ԱԶԳԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Գեναρχής, ἐθνάρχης. Gentis auctor, princeps. Պետ և նախածնօղ ազգի մարդկան, և առանձին ազգի. նախահայր. նախահաւ. նահապետ. * Գործակից լիներ ազգապետի մարդկան ամենայն ինչ ։ Իսահակ այսչափ ազգի ազգապետ. փիլ ևՒն. ա՚. Ե Ճ ։ * Սենեքերիմ արքայ ազգապետ ասեն արքունի. Աբծր. ա՚ ։ ։ * Աբորիգինացիք Թարդմանին իշխանք ազգապետք, կամ նախծինք. Ե՚ա՚. գ. ա՚ ։

Իչիան և առաջնորդ ազգի. հրամանատար ժողովրդոց, ցեղապետ, և կուսակալ ազգի գլխոյ, իաաալոյ. * Ազգապետն առ ըեռայ արքայի ։ Հանդերձ ազգապետօք ազգաց. Ճ. իոր. ծա՚. 32 ։ Օբին. ՃՃ. 21 ։ * Տոհմքն և ազգապետքն պարհեաց։ Հրեից ազգապետ զարքեզայոս կացուցանէ. Ա գաթ։ Խոր.Ճ. 25։

ԱԶԳԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. ն. Իբրև ազգապետ. ազգապետութ՚ն. * Մեստրայիմ 'ի քամայ՝ չինէ զեգիպտոս, և անուղ հարստացնան ազգապետաբար. Աբծր. ա՚. ։

ԱԶԳԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ե՚Θνάρχη. Gentilis principatus. Պետութ՚ն կամ իշխանութ՚ն ազգի, ցեղապետութ՚ն. նախարարութ. * Յազգապետութ և յազգածոր ութ՚ն վիճակաւորեալ ։ Յալուգս քաՀանայապետուէ և ազգապետուէ վիճէին։ Եթէ յազգապետուի ոք ձեռնարկէր՝ ոչ հրամայեալ նմա 'ի Թագաւորէ, իրաւամբք պատուհասէր. Դ՚ա։ * Սակս բարձրագահ ազգապետուէ արծրունեաց. Աբծր. ա՚. 9։

ԱԶԳԱՊԻՆ. ն. Իբրև ազգակից. ընտանեբար. հանգէս. նմանաբար. * Զոր ազգապես սորին՝ Թեւլադրեալ բանն ամենունակ հայրենի. Նար. ՀԲ։

ԱԶԳԱՊՒՂԾ. ա. Որ ապականէ զազգական. Ո՚իՒ՚որ ։

ԱԶԳԱՊՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա՚նարժան խառնակութ՚ն ընդ ազգականի։ * Ազգապղծուէին՝ հանապազ պոռնկուի է, և ոչ ամաևնուի. կէր. Ը. խոր։ կանոն ։

ԱԶԳԱԱԻՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրոյ ազգի, ազգայնոց, և ազգականաց. * Որք ազ գասէրք ևս էին, և համբուրասէրք ։ Ճռոմաքաևնեն ազգասէր ծնկուքն. Պիա ։ կանոն ։

ԱԶԳԱԱԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր ազգի, կամ ազգականաց ։ Ճա՚ընա։ Գ ։

ԱԶԳԱՆ ԱՒՆԵԼ. ՀՆՀԼՀ զազգն կամ զտոհմն. ուղղովիմբ կորուսանել. ապիբ վերընել. * Ձբազումս կոտորեաց, զբազումս ազգատ արարեալ անՃխուեաց. Բ՚ա՚. իՀ. 19։

ԱԶԳԱՈՅՄ, լ, իս, կամ աս, աց, լից, ոք կամ ովք. գ. Փυλή. Tribus. Սպյգենեια. Cognatio. Առանձին տոհմ ազգի. զարմ, ցեղ. ոց, սիոսիք. * Զազգատոհմն իմ խնդրես, Թէ վարձուր։ Ելեն ժառանգութ՚ն Թագաւորի հօրն իւրեանց։ Տոբ. Ե. 17։ Թաա՚ղ. ևԸ. 12։ * Նր. նմին ազգային գաւառին մնկաց. Նար. Խ։

ԱԶԳԱՑԻՆ. գ. Ազգական. մերձաւոր. տոհմակից. իւրոյին ազգ. * Յազգայնոց և 'ի գայեկաց Թագաւորին ։ Ազգայինք ընդ ազգայինս ընդվզեալ 'ի նախանձ ։ Յաղագայնոյն սպանաւ սատուղ ։ Բնաւին ազգայնովքն սրբասիրովք ։ Սէր՝ որ առ մարմ նաւոր ազգայինս է ։ Ոչ ոք յազգայինս կամ 'ի կարևոր բարեկամին հայեցաւ. Պիա։ Ցհ. իԲ։ Նար. ղՃ. Ե Ի՚ա։ Լ՚ա՚ա։ իՃ՚ ։

ԱԶԳԱՔԱՂԱԽ. ա. Որ շաղախէ զազգ և զազգատոհմ. * Ազգաշաղախ պղծութ՚ն. Ո՚իՒ՚որ ։

ԱԶԳԱՑՈՒ. գ. Ազգական. մերձաւոր. տոհմակից. իւրոյին ազգ. * Յազգայնոց և 'ի գայեկաց Թագաւորին ։ Ազգայինք ընդ ազգայինս ընդվզեալ 'ի նախանձ ։ Յաղագայնոյն սպանաւ սատուղ ։ Բնաւին ազգայնովքն սրբասիրովք ։ Սէր՝ որ առ մարմ նաւոր ազգայինս է ։ Ոչ ոք յազգայինս կամ 'ի կարևոր բարեկամին հայեցաւ. Պիա։ Ցհ. իԲ։ Նար. ղՃ. Ե Ի՚ա։ Լ՚ա՚ա։ իՃ՚ ։

ԱԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. Ա Զ Գ Ա Կ Ց Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն. յն. ազգային տոհմակցութ՚ն. * Ո՚չ վասն ազգատոհմակցութ՚ն վերացուցանէ զնոցայն. Ո՚իՒ. յհ. ՃՃ. 32։

ԱԶԳԱՏՈՀՄԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Սեպհական ազգականաց համատոհմից. ընտանի. * Միաբան և ազգատոհմային ջերմութ՚ (սիրոյ). Պիա ։

ԱԶԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγγένεια. Cognatio. Ազգատոհմ. ազգականութ՚ն. համացեղութ՚ն. ոց ոփ. * Նոցա՝ և հայոց Թագաւորացն մի ազգաւորութ՚ն էր տոհմին. Բ՚ա՚. գ. 6։ * Տուն և ազգաւորուն և գաւառ ոչ էր ընտանի իմաստնոյ, բայց ազաքինութ՚ն ։ Տոհմքն մեծ իմն են ազգաւորութ՚ն և բազմամարդիկ. փիլ իմաոփ.Ե Ե Ս

ԱԶԳԻ ԱԶԳԻ, գիք, գեաց. ա. Διάφορος, παντοίος, παντόδαπος, ποικηλός. Diversus, varius. Զանազան. պէսպէս. այլևայլ. բազմապատիկ. ՀԲՊ ՀԲՊ. ոց, ոց, դի՚ւրի՚ դի՚ւրի՚. * Ազգի ազգի իւրովք կի՚ անուշրուք. Բ. ճ. ծՀ. 14։ գ. ՃՃ. Ի՚. 11։ * Ազգի ազգի զինուք, կամ հնարիւք. Եփիի։ Եվի. Ը՚։ * Յազգի ազգի տրտմութ՚ն։ Յազգի ազգի վնասս. Խոր։ * Ամպարշտացն ոչ մի են բարք, այլ բազմութ՚ն և ազգի ազգի. փիլ բաֆն ։

Յոփն. յեպոպա. * Բոտոտոք ազգի ազգիք։ Ցնկեաց ծառս ազգի ազգիս։ Զփորձ առնուլ զհեշտուէց ազգի ազգեաց ։ Վասն առուեստից ազգի ազգեաց ։ Նար. ԻՀ։ Ե՚ա՚. գ՚. ՃՃ։ Ասպտածիւբ. ծղ։ Սրփ. ՃՃ. պ. ծՃՃ ։

ԱԶԳԻ ԱԶԳԻ. ն. Պէսպէս օրինակաս. * Թէպէտ և բիւր և ազգի ազգի տանջիցէք զմեզ։ Զանազան հնարիւք, և ազգի ազգի քանացեալ։ Ազգի ազգի պղծի. Ափոի ։ Պիա ։ Խոսր ։

ԱԶԳԻԿ. ա. Լաւազգի. ազնուական. տոհմիկ. ՀնՃ ազգէ՝ փնէ. ոչչոփէ. * Ազգիկ և ընչասէր կին եմ. կանո ։

ԱԶԳՈՎԻՄԲ. ն. Բովանդակ ազգաւն, զարմիւ, տոհմիւ, ցեղիւ. ՃԷՓՓի ինէ. * Սա տակեսցեն զնա ազգովիմբ. Խոր. գ. 15։

ԱԶԳ. գ. որ և Ազգումն, Ազգեցուի. Αἴσθησις. Sensus, sensio, instinctus, monitum. Զգացումն. լսացումն. խնդ. փնդ, հեսս. * Յորժամ զերծանիցին 'ի վշտացն, առնուցուն զազգ բարերարութ՚ն. Ո՚իՒ. ն. է. 3։ * Որովք հանդերձեալըդ իրիք իրաց ազգ լինիցի նոցա ։ Որպէս չայ տեսչուէն ազգ լինի առ ամենեսեան. Եփիի։ Լ՚ա՚. իՃ։ * Զննեալ հուսն մերձեցաւ 'ի մարմինս, և ազգ լինչ հրոյ ոչ եցոյց։ Ազգեսուն, ժողովեցան ։ Ո՚վ լցեր որ ազգացայ՝ գուշակ լինիցի անգելց զնահատանէ մարդկան. Ո՚իՒ. Ե՚ա։ Է։ Եէր. ԹՀ։ վէրգ. Է։

ԱԶՈ ԱՈՒՆԵԼ. Ἀναγγέλλω, διαγγέλλω, σημαίνω. Denuntio, indico, si-

gnifico. Զգացուցանել. զեկուցանել. ծանուցանել. նշանակել. իմացնել, հասկըցնել. խոպեր վերմէ, իւրէնի՝ իճապէ երմէ. *Ազդ առնիցէք բարբառով փողոց: Եթէ ազդ բարեաւէր ինձ, առաքէի զձեզ ուրախութիւն: Ազդ արարին ի տուն Թագաւորին ի Ներքոյ: Որ ինչ ի սկզբանէն էր, ո՞ ազդ արասցէ ձեզ: Յորժամ գտանիցէք, ազդ արարջիք ինձ: *Ազդ առնէ առ գվնաւորս պարսից. Լսոփ. ի: *Ազդ արարեալ առ շապուհ զնմ. Խոր. Ֆ. 3ղ: *Գվնաւորն ազդ՝ կամ ուսմբ կամ ձայնիւ առնիցէ. Ոսի. ա. փխ. ծէ:

Հռչակել. տօնախմբել. *Ա՛զդ արասջիք զյիշատակ սրբոյն սարգսի. Շար:

Յորմէ ԱԶՏԱՐԱՐՈՂ, իբր Մեծաձայն և ազդոյ. * Քարոզէր յանապատի ազդարարող բարբառովն: Ազդարարող բարբառովն ընու զսիեզերս. Շար: Յհ. իմ. նիե:

ԱԶԴ ԼԻՆԵԼ. Յայտ լինել. լու լինել. պատմիլ. իմացուիլ. փոխյօսիլ, խոպեր ը լսանմագ. լստ յն. ասի և նշանակել. գիտակ լինել. զգալ. աւդեվուլթէ առնուլ. ևն. *Ազդ եղև մէրթքէի բանս այս: Ազդ եղև ինձ վասն ձեր: Ազգ եղև մակաբայեցոյն պաշարումն ամրոյն: Ազդ եղև նմա վասն յոգւապահից ի կոլմանցն շամրատացւոց: Իբրև ազդ եղև նենգուած յայդր լինելոյ ի նոցանէ: Գուցէ ազդ լինիցի զմէնջ ի գէթ. ևն:

ՑԱԶԴՈՀ. փոխանակ գրելոյ ՑԱՍՏՈՀ. ՝ի յառոյգ հասակի. ՝ի ժրութէ. յաւուգուե. * Ա յլ արդ մանկացիր, և հասմարեա զանձնդ յազդոլ: Ոգիքն առաւել ՝ի ծերութէն առողջանան. յայնժամ ազաւել յազդոլ լինին. Ոսի. էէր. է:

ԱԶԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ե՛նεργός. Efficax. Ազդուլական, ազդոյ, ներգործական. ազդեցող. զօրաւոր. հաստուտ. ազհաւոր. խորհրդ ի յոգոյն, խորհ. տէսչին, գործիքի. *Զանգուն բնութիւնն, զազդական զօրութիւնն: Զօրութիւն ինչ ազդական. Ոսի. էա. է: Սէէր. է: *Քանզի ահա թուր ազդական, սուրըն սրեալ ածական. Շ. էէա: *Հռչակաւոր և ազդական արարեալ զծագործ յարուին. Ագաթ:

Եւ Ոչնող ազդումն ինչ կամ զօրութէի ազդելոյ. *Չի թէպէտ են յանկենդանի ևս աց նոքա ու անբան, սակայն շարժմամբ ան ձանց ունին ինչ ազդական. Շ. իմ էդ:

ԱԶԴԱՄԱՆ, ի, աց. գ. Ընդունայ բան՝ գործարան և գործի ազդմանց. զգայարան. *Պօղոս... բնակարան՝ աղդարան՝ և ընդունարան բանին ասի: Խոպանացեալ սիրտ, աղխեալ ազդարան. Նար. ծէ. կձ:

ԱԶԴԱՄԱՐ, ի, աց. ա. Ազդ արարօղ. որ ազդ առնէ. գործի ազդելոյ. *Ազդարարն ժամահար: Ազդարար փող: Նախ քան զՀարկանել ժամուն ազդարարի. Յհ. իմ. նիեղ: Մոմիկ: կէր. պա:

ԱԶԴԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազդ առնելն. նշանակելն. ձայնաւորուն, և պատգամաւորութէի. Խոպէր. *Ազդարարութէի ժամահարին զգաբրիէլեան փողոյն ունի զօրինակ: Ազդարարութէի ժամուց. Յհ. իմ. նիեղ: Ճառընտիր: *Հրեշտակ կոչի վասն ազդարարելոյն. Պտպտ. կէ:

ԱԶԴԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Զգալի. երևելի. *Ազդեալի և սահմանեալի տարերցս: Ազդելի աշխարհ. Վէշօր. ա. է:

Եւ Զգայուն. * ի մարմինս ազդելիս: Շնչաւորս և ազդելիս. Յճխ. ծէ: Վէշօր. գ:

ԱԶԴԵՄ, եցի. ն. լ. Ա՛ναγγέλλω. παραγγέλλω. Denuncio, moneo. Ե՛νεργέω. Operor efficaciter. Ազդ առնել. իրազեկ առնել. յայտ առնել. յուշ առնել. զգացուցանել. ծանուցանել. լսելի առնել. իմացնել, հասկըցնել. փոխյօսիլ, խոպեր վերմէ. *Ազդեալքս փոլով: Ազդեացին ուժգին: Եթէ ազդեաւ իցէ լուր այսպիսի. Թագաւոր. ծ. 9: Յես. ը. 8: Օրին. է. 32: * Ազդեր նմա և զորութիւնք զարեաց աչխարհին. Եղիշ. ը: * Զողջոյնն և զբարեաց աչխարհին. Եղիշ. ը: * Զողջոյնն և զբարեաց ազդեսցէ: Մեծաւ բարբառով կենդանուն անմահութ ՝ի սմա ազդեալ: Ազդեալ հառաչմամբ զնշանութէն նուագ ձայնի: Որ զոլորմութեցդ քո փողով բարբառոյ ազդէ. Նար: *Ազդեաց նմ յա. Ոսի. չհ. է. 42: *Հովուացն ազդեալ աւետեին, փառք ի բարձունս վերին. Ցա արդէ:

Իակ իբ. ոմպ Զգալի լինել. զգացեալ լինել. փոխյօսիմագ. *Որ ինչ ՝ի զգայնոցս ազդի, այն մարմնաւոր է. և որ զգայնոց ոչ ազդի, անմարմին: Նուրբ է սարը հրոյ, այլ զի ջերմուքն ազդի մարմնոյ, մալմնաւոր է. Եղնիկ:

Եւ ոմպ Զգալ. *Ի չարչարէլն ոչ ինքն ինչ զայրանայ, և ՝ի տանջելն ոչ ինքն ազդի. Ոսի. էա:

ԱԶԴԵԼ. Ներգործել. ուժել. էան մը ընել, Ներսէ հասկնել. ինեմէ երմէ. * Ո՞ ազդեաց և արար զայս եամ. Եա. Խա. 4: *Արկին զնա ՝ի բարձանդ ՝ի խորս, և ոչ ինչ ազդեաց նմա: Զգան զինաս վնանգին, զոր ազդեն մարմնոյն: Զօդ վիրաւորելով ընկերին կարծիցէ ազդել զնոցուածան. Մծէ. է: Նար. իի: Լմէ. ապ:

Կամ Զօրել. օգտել. ստնանել. էանի գալ. էաբամագ, էէաբ երմէ. *Թէ այլն ան համի, ոչ խիք ազդիցէ այնուհետեւս. Մփռ. ը. 13: *Հաւաստամ ազդել քոյ կարողութէգ առ յարութէի և բժշկութէի: Զինչ ազդեսցէ փորը խաւար՝ աւուրդ այ. Նար. ծէ. կէ: *Ոչինչ կարաց ազդել նոցա: Նեաք հրեղինք աստանայլ՝ խաւարելոյն ազդեն: Բան մեր Թերևս ուժգնագոյնս ազդեաց առ ձեզ. Եղիշ: Խոր: Ոսի. չհ: *Երկնաւորացն աղերս՝ որ առ քեզ, հոգւոյս ազդեսցէ: Ուր դրանն բացևել ոչինչ ազդիցէ. Նար:

Ուսի ԱԶՈՂ, ԱԶԴՈՂ, իբր Ազդական. ազդոյ. Ներգործական. զօրեղ. *Կենդանի է բանն այ և ազդող. Եբր. Ե. 12: *Ազդող համարեալ բարեկամացն զայսպիսի խրատս: Պետոյ է ինձ գործել՝ առ ամենս արժանս ձեր ազդող: Եկայք կերայք զհաց իմ ազդող. Խոր. ա. 26: Լմէ. ապ: Կրպա: * Ազդեցող զօրութէ. Գէ. Ես:

ԱԶԴԵԼ. Շարժել՝ի ներքուստ. շնչել. դրդել. փոսն փալ. իլեամ երմէ. *Ազդեաց յօրէնսն, շնչեաց ՝ի մարգարէսն: Ազդես միայն (յաստէղս), և նոքա ընթանան: Առ հեղեաս զօձերսլոյն ազդեաց յհեռոյ և ալայելի: Ի քէն ազդեցաւ գրել ինձ զսմանն. Նար: * Որպէս ազդեցաւ նոցա ՝ի հոգւոյն սքի: Նա միայն գիտէ՝ որում ազդին. Եղիշ. ը: Յճխ. ծ:

Կամ Բախել, չարժել արտաքուստ. * Ի ծայրից ծփմանց ազդելոյ ծովուն: Զազդելչլթանդ (խօսիք). Նար. իէ. խէ:

ԱԶԴԵՐԱՆՔ. գ. Ազդելք, երանք. ձիերը. գաբբրար. * Զչամիուրն եդին ՝ի կրակի և չերուցին, և եդին չազդերանս զուարակացն. Ճառընտ. Ա:

ԱԶԴԵՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ազդեցող. ազդական, ազդուլական ՝ի քնէ. զգացուցիչ կամ զգացող. * Ի բնական և չազդեցական բնութէենէ (չունչ անասնոց). Են. Նիւ: * Որպէս ՝ի զգայուին է զուգաոեսուն

Թէ տեսանելեաց, և ձայն ազդեցականին ընդունող առ բերուն մտաց. Մագ. Ն Երբ. էեր:

ԱԶԴԵՑԻԿ. Տ. ԱԶԴԱԿԱՆ. *Ի մարգկէդէն կերպարանաց զայ ազդեցիկ զօրութէն դրոշմ: Գալուստ զազդեցիկ զօրութէն կոչէ. Ոսի. էա. է. Ն Ե:

ԱԶԴԵՑՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԱԶԴԱԿԱՆ. *Ազդեցողական, և նշանք յուցականք յայ ընգացուցիք եղեալ. Երբ. էեր:

ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ե՛νέργεια. Efficacitas. Σημασία. Significatio. Ներգործուի. զօրութ. *Գխոսել զազդեցուի բնութեցս՝ հայելի անարատ այ ազդեցութէնս ցաղթեաց՝ ոչ զօրութէ մարգոյ, և ոչ զնուազդեցութէ: Հաւատովք այ ազդեցուէն: Որոյ գալուստն ըստ ազդեցուէ սատանայի է. ազդեցուէ մոլորուէ. ևն: *Պահէք կատարեալ հաւատոց ձմարտուէ ազդեցութէի: Լուսան զազդեցուի չարին ՝ի մէջ նոցա. Յճխ. է: Ճառընտ. Ա:

Եւ Ազդարարուի. նշանակուին. ազդ. լուր. նշանակ. խոպէր. *Ըստ Թուոյ ամացն յետ ազդեցութէն սատացի ջնկէրէ իւրմէ: Հարկէք փող ազդեցուէ: Զերկրորդ փողն ազդեցուէ: Եւ փողէն ազդեցուէ ՝ի ձեռս նոցա: Ազդեցուէ ազդ եղև մեզ: Թողուէ ազդեցուի է այն. Ղնտ: Թուոյ: Յես:

Եւ Ներքին չարժուի. գրգուծին. Թելադրուի. իւիամ. *Հոգւոյն խորհի արբուի ՝ի սքի հոգւոյն ազդեցութէ: Ոչ ՝ի մարդկէդէն մտաց, այլ ՝ի յազդեցուէ հօրն լուսոյ: Վերին ազդեցութէք լուցեր զսաճար կոյց ձեզ: Որ յիս բնակեալ է, և ինչ որչխ ազդեցութիս գործէ: Ա յ ս ազդեցուիք՝ բնական են յանասունն, և ոչ խորհրդական. Յճխ. ծ: Սրփ. յհ. ֆ: ժմ: Սէէր. է: Եղնիկ:

ԱԶԴԵՑՈՒՄՆ, ցման, անց. գ. Նոյն ը վ: *Հոգւոյ ազդեցմանէն խօսեալ չիք: Սատղծչին ասեմ ազդեցմամբ կոչեցաւ ղօն: Զոգի կենդանի էին ազդեցմանն յինքեան ընկալեալ: Հաւու զօսար ազդեցումն ՝ի մահ կրթողին. Նար:

Իբր Ազդումն բանիս. բան բերանոյ. իւօք ուղղեալ առ լսելիս. *Զարթուցաննէր՝ յորս միայն ազդեցումն մեծարգի բանին տրա հասանէր: Թէպէտ պարզամտաբար լսողացն Թուեսցի զչարչարն իմն ազդեցումն: Վ բիսակ ազդեցմամբ զկենացն բան լուսացաւ լեզուս. Պիպ:

ԱԶԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Զգացուցանել. զեկուցանել. ազդել. խոպէր երմէ. *Զոր մարգարէն աւրամբ ազդեցոյց: Ազդեցոյց ՝ի ձեռն գանապանին՝ հօր վանիցն: Ազդեցուցին վասն նորա՝ աղքային... Առաքեցայ ազդեցուցանել քեզ... Ազդեցոյց ՝ի գեօղն. Նար. էբ: Վբ. հղ. ՀՀ = Յ:

Եւ Ազդ յուցանել. յուշ առնել ոմպ զգուշալի. *Ճառընտիրն ՝ի բժշկայ յորժամ ազդեցուցանեն զքաւն, ապա սկսիլ Թէ ցաւոյն մատուցանեն. Մէր. էէր:

Եւ Ներգործել. առնել. * Սի էուի է, որ զմմ յսմի ազդեցուցանէ. Եղնիկ: *Ազդեցուցանող յատուկ կացեալսն. Մագ. իբ:

ԱԶԴԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չայ. ա. Ե՛νέργων. Qui operatur. Որ տայ ազդիլ ՝ի զգալ. ազդիչ. Ներգործող. *Ոչ ծանեաւ զառեղծիչն իւր, և ոչ զայն որ ընչեաց ՝ի նա զշունչն ազդեցուցիչ (այլ ձ. ազդեցուն). Խ. ծէ. ու:

Ազդարարող. յայտարար. նշանակ. *Ազդեցուցիչք էին նմանութէիք՝ ճշմարիտ

կերպարանացն քրիստ. Ագաթ։

ԱԶԴԵՒՈՐ, ի, ց. ա. Ուր լինի ազդ ինչ. զգալի. զգայուն. *Ի ներգործուէ չարին՝ ոյք վերին յազգաւոր տեղւոյ՝ յայտ նեցաւ ախտ կռապաշտուհին. Տծոկ։

ԱԶԴԻԶ. ա. Ազդող. ներգործօղ. *Օրհնեալ ես փայտ որ պարարիչ ... ի մեռելին նախ ջուրն ազդիչ Շ. պ. Բ՟։

ԱԶԴՈՂԱՒԱՐ. ս. Ազդող կամ ազդոյ բանիւ. սերտիւ. խստիւ. *Թէ զքեզ իւրաւէ ազդողաբար, մի երկնչիր անյուսաբար. Կրպ։

ԱԶԴՈՂԱՒԵՐ. ա. Բերոյ չինչեան զազդումն. ազդեցուցիչ. *Ցորժամ իջան նէ փոյթ ազդողաբեր. Գանձ։

ԱԶԴՈՂԱԿԱՆ, ի, ց. ա. Ունօղ զզօրութիւն ազդելոյ. գործի նշանակելոյ զերս ինչ. *Ոչ ձեռն (ունէի) ձգողական, որ համերայն է ազդողական։ Ցեւեաւ զազդողականացն գործի ապաձայն. Նար. ծԷ. կէ։

Զգայարան. զգայուն. զգայական. կենդանական. *Միայն մարդ բնաւորեցաւ ընդունել ՚ի ազդողականին զգիտութիւն։ Եկեալ-որութիւք ազդողական ընդոյս զօրայեալ։ Մասունս չափոց զազդողականացդ հինգ զգայուէց. Սահմ. Բ։ Նար. իԷ. խ՟։ Ե զ՟։

ԱԶԴՈՂԱՊԻՍ. տ. ԱԶԴՈՂԱՒՈՒ. *Ազդողապէս կռեալ և կրթեալ զինքն ընթերցողութիւք. Երզն. ֆԷր։

ԱԶԴՈՂԱՐԱՆ. տ. ԱԶԴԱՐԱՆ. *Որով բաժնեալ զձայնարձակուէնն զազդողարան (զժամահարն կամ զլսեվիս), սեմափեցաք կանգնեցաք. Նար. ղԷ։

ԱԶԴՈՂՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ, որպէս ներգործուիթ, զօրութիւն, ոյժ. վաւերականութիւն. *Զանճառ պարգեւանն յայտ առնէր, և զանբաւ զազդողութիւնն։ Ի ձեռն ազդողութիւն գլխոյն կարող է ղդալ։ Ճաշակելիքն զդայ իւրաքանչիւր համադամացն զազդողիս. Ոսկ. յհ. ա. 5։ Ղ՟է. պրգ։ Գր. հրահանգ։ *Անդէն իսկ այսպաքսեալ է ՚ի ժողովոյն, և ոչ ունի զազդողուի. Կանոն։

Եւ Նեղութին չարժութիւն. Թեղադրուի. և ներգործուի գիւտին կամ ախտին. *Ըստ ազդողութ բանսարկուին։ Եսես զազդոս ղուին իրուն զծուխ, ղն էլանէր. Վ՟բ հղ. յ։ *Եսես զազդողուի ախտին ոյզ զծուխ վերացեալ. Ղ՟է. ոչ. ծԷ։

ԱԶԴՈՑ. (որ առ յետինս առաւել գրի Ազդու.) ա. Καίριος, χρωτάτος. Tempestivus, opportunus. Ազդող, և Ասոյ. Ներգործօղ զօրութ և հաստատուէ. կալի դիպուղ. կարևոր. զօրաւոր սիրապէս. ասպիսի յարմար, իրօք. գեղիկ, ֆէր էդրար, էեար էաեր. ամեւլի. *Բազում բանիցարս առնոյն, և մի դեղ կազմեն. և ՚ի բազմացն միոյն կարի է ազդոյ. ասյնպէս և յապաչիսարուեն այս բանիցար (ոլորմածուի) ազդոյ է քան զամ. Ոսկ. եբբ։ *Ոդորմութիւն է կարևոր և ազդոյ քան զամ առաքինուէնս առ ՚ի զմեզս քաւելոյ։ Առաւել ևս ազդոյ է առ ՚ի ցաւոցն փարատումն։ Ազդոյ (կամ ասոյ կամ ազդու) և օգտակար և կարևոր են պահոյ պնդուի։ Ազդոյ պատասխանի. Մ՟ԷԲ։ Եէբ։ Իսրօ՟վԻ։ *Վարդին արմատն ազդոյ է, և բուրէ ա ռաւել քան զայլոցն. Ոսկիփոր։ *Մովսէս վասն այսոցիկ որ ազդոյ ազդոյ տեղիքս են (գրոյց) զքարոզիչս իւր ունի. Ոսկ. գծ։

ԱԶԴՈՑ վերք, կամ Նորուած, կամ ախտ. Դարեւ վերք. մահաւորիմ. չարաչար վերք, ցաւք. Նոսոիպեճնի, Տաճեմնի. *Զայնպիսի ազդոյ վերս առեալ ՚ի սատանայէ, և ազդոյ վերս եդ՝ քան զոր էառն։ Ազդոյ (կամ ազդու) վերս դնէ լսողացն վասն անհաւատութեն նոցա. Ոսկ. Նոսկ. Ե յհ։ *Չի մի զազդոյ վերն ՚ի հոգիս մեր ընդունիցիք։ Գեր ցուրն կարի ազդոյ ունի զսխտն։ Առաւել պատչաճ՝ մանկան՝ մարմնոյն հաղրուածք քան մեռացն, զի այս ազդոյ է։ Դուք զազդոյ վերս (ՈՐ կարեվեր) ՚ի զօրուն նիզակի հարչիք զնա. Սէփ. Գ. յհ։ Լ՟է. սղ. Ե ա՟։ Աբծր. Բ՟։ 2։

ԱԶԴՈՑ, կամ ՑԱԶԴՈՑ. ս. Ուժգնակի. սաստկապէս. սիրապէս. *Հաստ աղերսին ազդոյ ձգէ զնեան ՚ի Թշնամին։ Ցազդոյ և անաչառապէս հարկանէ. Լ՟է. սղ։ *Թէ և նման չէ այս ազդոյ, զի երկոքեանն են ՚ի նեւթոյ. Շ. խ՟ա։

ԱԶԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծանօթութիւն. տեղեկուէ. հասկացողուէ. *Ահա ՚ի յայտնի և հաստատագոյն ազդութեն, ոյք կարծեմ, յոյժ և յանմտին. Փիլ. Նո. Բ։

ԱԶԴՈՒՄՆ, դման, անց. գ. Ենէրգեւա. Operatio, actus, instinctus. Ազդեցուէ. ազդեցութիւն. Ներգործութեի. շարժումն նեղբերն. շնչումն. Թեւլադրութեի. ԵՐԵՒՈՄ. ախէ, իւհամ. *Ազդ զինչ, ազդմանն կարօտ է որդի. ՚ի բաց տար։ Ազդմունս արար առ հրեայսն. Ոսկ. յհ. *Ցազդմանէ հոգւոյն զինեալցս նախատեսեալ։ Ցազդմանէ սատանայի։ Արկածք ՚ի նաստուց յազդմանէ չարին։ Ազդումն ինչ, և ոչ էուի անձնաւոր։ Ոչ գիտեմ ասել՝ յորպիսի ազդմանէ զմիմեանս կոտորեալ։ Ազդումն եղև հոգւոյս իմոյ։ Ի նմանէ նախ զազդումն ընկալցի։ Խափանումն ազդմանցն (աստեղաց). Յհ. իմ. ոթ։ Վ՟բ հղ։ Յձի։ Խոր։ Եղիւս։ Լ՟է։ Բբ։ Ծն։

Իբր Թանձրացեալ. Ազդօղ. Ներգործօղ. շարժիչ. *Ի կուակս օրինացն և մարգաբերիցն՝ ազդումն և պատճառ։ Շարժական չրթանց, ազդումն բանի. Նար։

Կամ Սեռական գործ արդիւնք. *Եթե նոցա ասծ հոգի յիմարութեի. զնան աստ մի ինչ ազդումն կարծիցես ՚ի նմանէ, այլ Թոյլ տալ. ՄէԲ. հա։ *Ոմն, և ազդմունք իւր. որոտումն, և ազդմունք իւր. Նար։

ԱԶԴՈՒՄՆ. Զգացումն. զգածումն. տպաւորութեի. զգայութեի. հասս. *Են և ազդմունք ինչ բնականք. Թափուր յազդմանէ բարեաց իմոսոից։ Ի չորից բնութեց (տարերց), որ անկանին ընդ ազդմանս։ Զայնի բնուի ՚ի հեռաստանէ տայ զազդումն։ Ի գործելն միայն ունին զազդումն (հնչուուէք). Եղնիկ։ Նար։ Վէրօր. Գ։ Շ. Բ՟է։ Սէփ. յօտ. Բ՟։ *Անգամոյ ցաւ ՚ի գլուխն տայ զազդումն. ՚ի գլխոյն և ամ զօրութեիք ազդմանցն յայլս իջանեն. Սինա. յար։

ԱԶԴՈՒՄՆ. Ազդարարուի, ձայնաւորուէ, զեկուցումն. լուր. ձայն. բարբառ. իմաց, յան, խօսփ. խոպէր. *Ազդմամբ ձայնի. ՑՆ՟ որէի. և Շար։ *Ա յս ամ ազդումն հասաներ առ զօրավարն պարսից։ Ազդմունք վայելչականք, օրհնեալ, գովեալ։ Ի գոչումն ազդման, ՚ի ձայն ցընծուէ։ Զօրուի ազդման ՚ի տուր հաւագի։ Վաղազեկոյց ազդմանս գուշակեցար ՚ի գրոցն. Եղիւ. Է։ Նար. ուր և *Զքարն բաւես ցուցանել կերպարան ազդման ... իմն խօսողական։ Եւ *Մինչդորդ ազդման չընծանց, կամ գործի ազդման լեզուիս չարժուէ ՚՚ Է բերանն խօսողն։

Ուսոմ՝ ԱԶԴՈՒՄՆ ԱՒՆՈՒԻ Է Զգալ, զգածիլ. կրել. *Նախ քան զզգալն զվնասուցն՝ յանհոգուէնն կայ. և արդ յառնելոյ զազդմունս չարեացն՝ ՚ի տագնապի կայ։ Որոյ ոչ զկենդանութին զգացեալ՝ և ոչ զըզմահու ազդուսին առնուն. Եփիւ։

ԱԶԴՄԱՏՐ. ս. Ներգործուէք. արդեամբք. իրօք և յանձին զգալով. *Ասացաք՝ զօրուէք բաժանել զչարութեն, և ոչ ազդմամբ։ զի ազդմամբ բաժանելն՝ տարրոշ առնէ։ Բանական գոլով մարդոյ՝ ոչ երբեք բաժանի, ոչ ազդմամբ և ոչ մոռածուք։ Եկեր (ադամ), և մեռաւ զօրութք, Թէպետ և ոչ ազդմամբ. Սահմ։ Լծ. պրէ։ Իգն։

ԱԶԴՐ, դեր, բաց. գրի և ասցր. գ. Μηρός, μηρίον, σκέλος. Femur, crus, ilium. Մասն կենդանւոյ ՚ի միջաց և ՚ի վայր՝ մինչև ՚ի ծունկս և ցոլոգս. զնաս. երանք. բարձք. պոպ, ոայտփ, պայբր, ինձիւ, խուլ, պեւ. *Դիցես ՚ի դմա զանդամահեիդ, զազդր և զերի քանցեալ յոսկերաց. ԵՒՒ. իԲ. 4։ *Դիք իւրաքանչիւր զսուր իւր յազդեր իւրում՝ Եդ յայղ ազդեր իւրում... Ար զսուրն յայղոյ ազդերէ իւրմէ։ Ա՟ր իւրաքանչիւր սուր յազդեր. Եւ։ Դս։ Երէ։ * Գաշանք զազդերաց ոսան ընդ պորսիւն ամփոփեն իբրև զգազանս, և զառաջինն Թաճան ոչ նոյնպէս. Կի։ րդ. վնթ։

ԱԶԴՐ, դերի, բաց. Նմանութ երանաց և բարձից՝ մերձ իրանք ուսոց, և բարձք Թիկանց ՚ի վերայ Թիկաց. ուզն, և ոզն. կամ անձն. չալակ, կռնակ. օմուղ, սբրն, արփս. *Ի յուս կենսունակ ՚ձեռնէն ազդերի ամբարձեալ։ Ի պարանոց ազդերի ձերոյս ամբարձօղ։ Մի ստուար ծանրոյն ընդ բեռանոցս մեզոց՝ տիրեսցէ Թիկանց ազդերոց. Նար։ Խլ. և ասսփ. և ծը։ *Առեալ յազդերս զմին լուծն, և զթեմեզ բեռն։ Աչահոն ինքն զբեռն ՚ի վերոյ ազդերիս ծանրանայ։ Զայսպիսի ծանր բեռն փոքր ինչ յազդերէ մերմէ Թօթափեալ կանացուք. Լ՟է. ովս. և սղ. Ի։ *Զահ և զերկիւղ քո ստակլին դիր ՚ի վերոյ ազդերս նոցին. Գր. փղ. չԷՏ։

ԱԶԻՆ, զնի, զինք, զանց. գ. Γένος, γενεά. Genus, gens. Ε՟θνος. Populus. Եբր. ղան, ղԷՆԻ։ * Ազգ զանազանեալ և ազատ. սերունդ. զարմ. ժողովուրդ առանձին. հիւնբ. * Երկիրպագեն նմա ամ տոհմք ազանց. Օրհնեցիք զեր ամ ազինք. Սղ. իա. ճծղ։ Իակ Ի՟. ՀՀ. ծԻ. 29. *Առ ազգն հրեից ո՟ ումանց՝ առ ազն։ *Ցանձն առնելով զբովանդակ ազինն՝ արմենակայ որդւոյ իւրոյ։ Որ հայոց ազինս հաւատոց եղեն առաքեր։ Իսրայէլեանն ազին։ Ազինն յակոբայ ... ի ժողովս ազանց ... Ազինք զանազան ազգաց։ Բազմաց ազանց հայր՝ աբրահամ. Խոր։ ՁՀ. իմ։ Նար։ Պիփ։ *Ազգք և ազինք։ Ազգաց և ազանց. Շար։

Սեռ և տեսակ կենդանեացն՝ մանաւանդ բանաւորաց. մարդիկ և հրեշտակք. հոյլ ժողով. ՁԻՆ, ՆԷՂ, գբամ. *Մարդկանս ազն։ Ընդ հանուրս երկնաւ ազնս կենդանեաց. Պիփ։ *Ի մարդկային ազնէ։ Ի կանանց ազանցն կերպիւք։ Ազինք աւազակաց։ Մաքրակրօնից ազանց միանձանց։ Աճապարէ ազինք գնդից։ Վերակացուէ երկանկացն ազանց ընտրելոցս(հրեշտակաց). Նար։

ԱԶՆԱԿԻՑ. իբր Ազգակից. Հին Բ՟։

ԱԶՆԻՈՐԴԻ. գ. ա. Առաւել ասկան իբր Որդի ազնուականի. ազնուատոհմ. ոյզաբե. *Ոչ էր ինքն ազնիւորդի և կամ յերևելի ազգէ։ Կանայք իշխանացն և ազնիւորդացն՝ մեծազգիք։ Դասեորք այս ազնուն ազնիւորեաց։ Աճապէն պահ։

ԱԶՆՈՒ, նուի, նուաց կամ, նուից, ա.

Ե՛υγενής, ἀγαθός, καλός. Generosus, nobilis, bonus, probus. Որ է ՚ի լաւ ազնէ. ազնուատոհմ. պատուաւոր. քաջազարմ. լաւ ազէ. եւրէֆ, լէվպէ, տոըլըոֆե. *Որդիք ազնուական. Խ. ծԸ. 9: *Աբգարիոս այր ազնիւ, ՚ի բնութէ արեաց, յազգէ ազնուական: Հարան ազնիւ: Յաղագս ազնուի, կամ ազնուից. Եսա. ԻԸ: Նար. Իւ: Շ. գալ: Դիան:

Մանաւանդ՝ Պատուականն յիմ ազգս իրաց. բարի. լաւ. ընտիր. գեղեցիկ. անոյշ. ազէ, ըմբիռ, սիրան, պիծուական. սծյ, ազ, ՚ի՚ուղէս, գըմդիւլի. *Ոսկի երկրին այնորիկ ազնիւ: Զպատմուճանն ազնիւ: Էր յովսէփ ազնիւ երեսօք: Իբրև զդինի ազնիւ: Ազնիւ փայտակերտ, փայտ, ծառ, ձիթենի, անուշահոտ: Իւղոյ նարդեան ազնուի մեծագնոյ. ևն: *Ցոսկս ազնուէ: Ազնիւ կնդրկաւ: Ա յնպիսի հոտոյ անուշութեամբ ազնիւ և օգտակար: Ի վերայ ազնիւ երիվարի. Մագ. ծԳ: Նար. ղԳ: Ոսի. ԷԲ: Լսող. ծԸ: *Մարթի և այսպիսի հանդերձիւք ընդոծնել ևս չար՝ քան ազնուագ: Վասն ազնիւ ապաշխարութեանն նինուէացւոց խնայեաց. Ոսի. ֆԲ. Ն Ես:

Եւ Սրբազան. Նուիրական. մեհենական. էրէֆ, եւրէֆ. * Հիւին յաղնիւ լեզուն եգիպտացւոցն Թագաւոր նշանակէ. Եսա. իբ. ա:

Ազնի՛ւ ս. Ն Յզ. Ե՛υ, εὖγε. Bene, euge. Քաջ. բարեւք. վաշ. կեցցես. ազէ, չա՛ք ազէ, չա՛ք ապրիս. էե՛ էյէ, աֆերի՛մ. *Զիմարդ կան որդիքն իմ. ասէ, ազնիւ: Ազնիւ ասացեր, այդ այդպէս է: Ազնիւ լուա եղբայր ալէքսանդր, վասն զի կուաս է. ՃաՁնի. Ա: Վրէ հր. ոեէպ: *Ազնիւ, ծառայ բարի և հաւատարիմ. Մթ. ԻԸ. 21. 29: Ղյ. ծԸ. 17:

Ազնուաբար. ս. ա. Իբրև ազնիւ. բարեաք՝ այսպէս և այնպէս. *Միասեռակ ազնիւ է ՃԾ. վասն զի ոչ ցրուի յունական կուի և տարբերուին ազնուաբարս. Մոփս. ՚ի էի՛ն:

Ազնուագոյն, գունի, էից. ա. Βελτίων. Melior. Լաւագոյն. պատուականագոյն. չքնաղ. ալ ազէ. էւրէֆ, ֆեէրէմ. *Ոչ գտան համեմատ գտութեանն յորոյ ազնուագոյնք ՚ի ներքոյ երկնից: Ազնուագոյն էի, և եկի ՚ի մարմին անարատ. Ցոբ. ԻԸ. 15: Իմ. Ը. 20: *Թէ կամի, և այլ ազնուագոյն քան զայն կարող է առնել. (որ լինի և ին.) ԵՒՒ: *Զբարձրագոյնն և զազնուագոյն վէճակ: Ա յնպէս ազնուագոյն գիտէր զառաքեալն նուէ ձանապարհ: Զոր ինչ օրէնս և հրամանս ազնուագոյնս գիտէին՝ նորոգեցին: Ըստ ճահագունին ինչ էին ազնուագոյն կարգի. Ոսի. յհ. Ն էԲ: Եսա. իբ. Ը: Պիս:

ՏԼաւ կա՛ պանծագոյնս. *Ազնուագոյն քան զնոսա կալաւ զտէրունն. Եսա. իբ. ա:

Ազնուագործ. Տ. Ազնուարար. գեղեցկարար. Καλοποιός. Pulchrificus. *Զօրէն լուսոյ փայլատակել յայնմ զազ նուագործն հաղորդութեամբ աղբիւրեզէնն ճառագայթին իւրոյ. Դիան. ա՚ծայ. Ը:

Ազնուագութ. ա. Ե՛υσπλαγχνος. Bona viscera habens, misericors. Բարեգութ. քաղցրագութ. անուշսիրտ, հապէէծ. ֆէրհաֆէլի. *Համամիաբ իցէք, ազնուագութք, իսոնարհ ք. ա. պէս. Ը. 8: *Ազնուագութ է և ողորմած տէր մեր. Ճ. Ա:

Ազնուագիտութիւն. գ. Ե՛υγένεια. Nobilitas. Ազնուութի ազգի. ազնուականութիւն. ասյլոպէէի. *Իբր Թէ ազնուագոյնս ազգաւ և փոքրկանայր. Ոսի. յհ. Ը. 9:

Ազնուական, ի, ացս. ա. Εὐγενής, εὐπατρις. Generosus, nobilis, patricius. Որ է յազնիւ զարմէ. ազնիւ և ազատ. քաջ. յատոհմիկ. ասըլզոֆե, ասյղոֆե, լէվպի, էւրէֆ. *Էր այրն այն ազնուական քան զամ արեւելեայսն: Այր ոմն ազնուական: Ոչ բազում իմաստութիւք ըստ մարմնոյ, և ոչ բազում ազնուականք: Ի բարի և յազնուական յազգէ ... Յարմատոյ և յազգէ մեծամեծաց. ևն: *Տեսանել զնէլեան ազնուական ազն. Պիս:

Եւ Պատշաճեալն ազնուատոհմ ազատացս. *Յազնուական պատուոյն գարշելացուցանէին անարգեալ: Զազնուական բարուցն յինքեան բերելով մտերմութիւն. Եղիս. ԷԲ: Պիս:

Պատուական և ընտիր. ազնիւ. գերազանց. գեղեցիկ. լաւ. և սրբազան. ՚ոբ. * Հանգերձս ծիրանիս ազնուականս: Մուտ ազնուական յոտոյն: Նա աւանիկ ազնուականի իմն ցանկայեալ են, ըստ է երկնաւորին. են: *Եթէ զշէշմարիտն ճանդ պաշտիցէ, գործ ազնուական գործէ: Ազնուական և նոր օրինաքն: Եւ այս յայտնագոյն է յոյժ ազնուական գրոց. Եղիս: Ոսի. ֆԲ: Եսա. իբ. ա: *Ազնուական շառաւէղք (որմի). Աբ. Ը: *Իւղս անուշ, զգաշասամոնն ազնուական. Ոսի. ԷԲ:

Ազնուականագոյն, գունի, էից. ա. Εὐγενέστερος. Nobilior. Աւաւել ազնուական. *Սոքա ազնուականագոյնք (կամ ազնուագոյնք) էին՝ քան որ ՚ի Թեսաղոնիկէ էին. Գծ. ծԸ. 11: *Բարեսէր և ազնուականագոյն մարգկան. Պիս:

Եւ Լաւագոյն. պատուականագոյն. *Գոյ այլ ՚ն օսարին՝ գեղեցիկ և ազնուականագոյն քան զնորայն: Ի մտանել ազնուականագոյն յօտոյն. Եղիս: Յհ. իՀ. Ես:

Ազնուականութիւն. գ. Εὐγένεια. Nobilitas, generositas. Պատուականի կամ պայծառութեամբ ազգի. բարեմտոհմութեամբ ազատ. ասյղոֆէլի՛ֆ, էւրէֆ. *Զազնուականի փառաւորէ, (կամ ազնուականութեամբ փառաւորէ). Իմ. Ը. 3: *Որոյ ազնուականութիւնքն յիմ ճանաչութիւնչ գրոց պատմի: Ոչ մարմնոյ միայն հաղորդելոք նորին ազնուականութեն, այլև հոգևորապէս. կորնթ. Շ. ոփԷ:

Ազատական առատաձեռնութիւն. մարդասիրութիւն. բարութիւն. ՃՀօֆերփէլի՛ֆ, էւրեմբի. *Փանդի բարերար էուի է ՃԾ, ոչ կամեցաւ զազնուականութիւն իւր ծածկել: Ծանուցեալ զազնուականութենէն կիւրոսի ... եթէ արձակելոց է զգերիս. Եղիս: Ոսի. իբ. ա:

Լաւութիւն յոր և է կարգի. ալէյոնլի՛ֆ. * Զիթենին ՚ի բոլոր գոյացուէ ծառոց ՚ի վեր համբարձեալն առաւելեալն ազնուականութիւք. Պիս: *Ի յոռութէ յազնուականութիւ փոխելոյ էր. Շ. ֆԲ:

Ազնուականերպ, ի, էից. ա. Ե՛υμορφος. Formosus. Ազնիւ կերպարանօք. բարեաւսիլ. գեղեցիկ. չքնաղ. ինուէնէ, էէրի՛ն, փէյզեր. *Զի և մարմին՝ Թէ որպէս ՚ի սկզբանն սաւղծաւ, և նոյնպէս կայ մինչ, ազնուակերպ հանգիպի. Աբ. Ը:

Ազնուականաբար, ացայ. է. Ազնիւ և յարգի լինել. լաւանալ. զգաստանալ. գըստեաւիլ օլմագ. *Ոսկի ազնուանայ ՚ի պահին. Երե. ՖԲ: *Լսելեն զպատառնալսին, և ազնուանայցեն. Ոսի. Նս. Ը:

Ազնուականացնօն լինել. Ե՛υσέβια. Pietas. Տ. բարեպաշտել, բարեպաշտութիւն. *Արդար կոչեցաւ՝ վասն որ առ ՃԾ ազնուապաշտօն լինէր, և առ ազգակիցսն խնամակալ. Եսա. իբ. ա:

Ազնուապիս. ՛ս. որ և Ազնուաբար, Ազնիւ: Քաջ. լաւ. բարեաք. ազէ. էյէՃէ. *Ազնուապէս տեսանել (մտօք): Ազնուապէս քաղաքավարեալ. Մոփս. էի:

Ազնուատոհմ, ի, էից. ա. Բարեմտոհմ. քաջատոհմիկ. ազէյ ծէզէ. ասյղոֆե. *Ընտիրք ինչ էին վայելուչք ազնուարարի և բերկրեցեալ գեղեցկութեն ՃԾանուՃնութիւք. Դիան. ՃԾայ. Ը:

Ազնուացուցանեմ, ցուցի. ն. Ա՛γαθύνω. Bonum facio. Տալ ազնուանալ. պատուական և արգոյ ընծայել. ազէյզընէլ, ըմբիռ յզընէլ. *Ազնուացուցեր գոլ զգովել քո. Հասու. Ը. 10:

Ազնուութիւն. գ. Ե՛υγένεια. Nobilitas. Տ. Ազնուականութիւն. *Ազնականել՚ի ձեռս անօրինաց, և պղծել զանձին ազնուութիւն: Զսպարտուլուի կորուսանէ զսիրտ ազնուութեան նորա. է. Ղ. ծԸ. 42: ՃՂ. Ե. 8: *Աւգուստ զհամ ազնուութեն, որ յոյժ տուեալ է մեզ: Թէ յազնուութ ազգատոհմին վայելել կամիցիմք. Ոսի. յհ: —Գաւանի յուսվգաս գրեալ և Ազնուութիւ: *Որոշումն ամենալաւութեն դնէ զանձին զազնուի. Ոսի. Ե. իոբ:

Ազոխ, ի, էից. գ. Օ՛μφαξ. Uva immatura, vel acerba. Բէր որթոյ տհաս և Թթու, իսկն խաղողոյ. գօռուգ. *Ազոխ աստանայ ՚ի սաստկար է: Բուսանգակեսցի ծաղկին և ազոխն: Որ ուտիցէ զազոխն, նորին ատամունքն առցին. ևն. Աստ: Եռ: Եբ: Եղէի: *Փոփոխումն յազոխէն խաղող գործէ. Փիլ ՚ի՚ես: *Խակագոյն ազոխից անտիոքն. Մագ. ծԸ:

Ազոխ վայրի որթոյ. Πολύπη. որ և Դգումա վայրենի. Cucurbita agrestis, vel Colocynthis sylvestris. *Եգիտ որթ յանդին, և քաղեաց ՚ի նմանէ ազոխ լի շալակաւ. Ծ. Ի գ. Ծ. 39:

Ազոխանամ, ացայ. է. Օ՛μφακίζω. Uvas acerbas produco. Տհաս և խակ գոյանիլ որպէս զազոխ. ազոխ լինել. ազոխ բերել. *Ծաղկեացէ ծաղկին ազոխացեալ. Ես. իբ. Ը. 5:

Կամ Ազոխ ուտելով Թթութիլ կամ առնուլ առատանց. *Ցազոխանալ հարցն՝ առաւիսառուին պէտպէս բարկութիւք՝ որ գեացն պատահեացի. Վրէ ոսի:

Ազոխացնեմ, ցուցի. ն. Տալ ազոխանալ. իբր ազոխ կացուցանել. Թթութեցուցանել. պատճառել զկերս երկիւղի ևն. * Ազոխացա՛ ՚ի մեզ զԹթութիւն երկիւղին. Լմ. ա. ՃԸ:

Աթաբէկ կամ աթապեկ, կամ աթաբակ, և աթաբէկութիւն կամ աթաբակութիւն: Բառ Թուրք. ալոպէյ, ալոպէյլի՛ֆ. որ է հայր տէր. հայրիշխան. Թագաւորահայր, փոխաբերեալ. և իշխանութեի նորին: Գաւանի առ յեսուին մատենագիրս յետ գալստեան Թաֆարացւ: *Առնու յինքն զպատիւ ալոբակութեի, սպանեալ վհազ քեկն ալոբակ. Ոսի իբ:

Աթերաբան, կամ աթերաբերան. ա.

ի բառէս Ամբ : Ո յր բանն կամ բեռ-
ռանն է լի հմտութ աճուրդայից և մակա-
ցուածց, և կամ լի իբր հասել աթեռաս՝ փո-
խընդով խնամս . *Ջի մի արտաքին ին չ
լեզուս բերիցէ աճեռքան (կամ աթեռ քա-
քերան) որ է Հարստաբոհօս (կամ Հշմարտա-
խօս) . Շ . յ . լ :

ԱԹԵՐ, երից. ամանաւանդ } գ. Բառ.
ԱԹԵՐԱՑ , ի , ից կամ այլց. } յն. Ἀθήρα. Athera, pultis genus. փոխինդ . խիւս.
կերակուր . զանգուած կամ ճան ի խմորոյ
և յարմանաց . խաշոյ , լոփճա , պուլամաճ ,
լոփա , ղըմաճ , հէրիսէ , ևն . *Ազացեալ
ցորեանն , և աթերայ արարեալ՝ եռուն
քանակչացն . . . Բաշխուին առնել աթե-
րայն . Պտ. ալէտս . յորմէ և խոր . ՟ք. 62:
* Տուր նոցա փոքր ի աթերայ . . . Տեսին
զաթերայն . Վ.բ. հդ . յ :

ԱԹԻՆԵԱՆ . Թուի իբր գՀնեալ պա-
ճուճեալ , կամ զարդարեալ վերջաւորօք ,
ևն . * Եւ ինքն զաւէնն աթինեալս և զուա-
պակեալս զծապաւինեալս նարօտօք ապա-
նէր . Բառ . ՟ք. 2 :

ԱԹԻՒ . Տ . ԱՑԹԻՒ , և ԱԿՃԻՒ :

ԱԹԼԵՍՏԱՑՔ . լաւ ևս՝ ԱԹԼԵՏԱՑՔ :
գ . Բառ . յն . Ἀθληταί . Athletae . Մրցա-
կանք . Նահապակք . * Ցայնժամ մինչև ի
հանդէս նորին որդւոյ , յորմէ ագռնիս-
տայքն աթղեւտայք կոչեցան , իբր որորիսք.
Եսա . ԽԲ . ՟ա :

ԱԹՈՌ , ոյ . ոց . գ . Δίφρος , καθέδρα, Ջρόνος. Sedes, sella, solium, thronus . Նստարան , յոր լինի հանգչել՝ գնեալով զոտս
ի պատուանդան նորին կամ ի գետնին .
խոնջոյթ , խոչդէմ , էնբոսի . *Հեզի քահա-
նայ նստեր աթոռով առ սեամն տա-
ճարին : Դիցուք ի նմա մահիճս , և ոե-
սան , և աթոռ : Նիստ ի գետնի , զի չիք
աթոռ : Արկաներ ի հրապարակս աթոռս
իմ : Արկցես զաթոռ քո ի միջի նորա :
Աթոռս արկին , խորհուրդ խորհեցան :
Զաթոռս ապատնեվաճառացն են : *Հիւս-
նուքեզ են թագաւոր է փայտ . իսկ կա-
ապարանն ունի աթոռ առնել : Հիւսնուի
է աթոռոյ արարչական. Ա՟Ի . ՟ք : —Նոյն
բառ է՝ որ դնի ի Դոփ . ՟ք . 24 . որպէս
նստարան ի պէտս կարեաց ընծաէ :

Գահ արքունի , և իշխանական , դատա-
ւորական , և վարդապետական . Խոխ .
* Արար արքայ աթոռ փղոսկրեայ . վեց
աստիճան աթոռոյն : Բայց միայն աթո-
ռովն ի վերոյ եղէց ես քան զքեզ : Եր.
կինք աթոռ իմ են : Առաջի աթոռոյն ՟ա :
Աթոռ փառաց : Աթոռ յորմայեցն : Քա-
կեալ զՀզօրս յաթոռոց : Յաթոռն մովսե-
ի նստան գպիրք . են : *Աթոռն գաստ-
ղուածէ է նշանակ . Լ՟Ը . ոչ : —Անպէտ է
Հոլովս , * ի վերայ աթոռին՝ ուր նստեր .
Վ.բ. հդ . ք :

Ուստի և իբր Իշխանութիւն . աշխարհաճան
պատուոյ . պետութիւն . ֆայէ , ֆանըզդ . *Յա-
թոռն դաւթի նստցի : Եթէ ցանկայք
աթոռոյ , պատուեցէք զնմանստուի : Ընդ-
արեցի զնա քան զիշխանութիւնս և զաթոռս
Ուր աթոռն է սատանայի . են . *Զասէ
զնչխանէն , այլ զնչխանութիւնէ , ՟ի զաթո-
ռոյն . Լ՟ապ . *Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ .
Ննասս Ճոխնութ ի յաթոռն իւրական .
Նոր : *Որ առ զաթոռն դաւթի . Սէր . ՟ք :
*Որ յանարուեստս աթոռս նստես . Շ՟ր :

ԵՐԿԱՆԵԼ ԶԱԹՈՌ , է Դնել առ ի
նստել : — Ունել կամ առնուլ զաթոռ՝ է
վարել զնչխանութի , կամ յաջորդել : —Փո-
խել զաթոռ՝ է Տեղափոխել զկայան ուրու
թե : Տես ի վեր և յայլ գիրս :

ԱԹՈՌ ՀՐՈՎԱՐԱԿԱՆ՝ է Դաքիրն ի
սրբուհե սքեց , ուր հանգչէր ևծ , և խօսէր
ի միջոյ քրովբէից . խորհրդաբար ՟ը կոչի ,
և խաչն , ևն . *Նստեալդ յաթոռ քե-
րովբէից՝ նիստ գԻսրաէլ ի մեր հոգիս :
Որ յաթոռս քերովբէականս : Որ ի քա-
ռակերպեան աթոռ . Շ՟ր : *Բազմելոյն
յաթոռ քրովբէից . Նոր . ՟ես : * Քերո-
բէական աթոռ ցուցար ևծածին : Աթոռ
քրովբէական երևեալ այսօր սիմէոն : Սա
է աթոռ սերուհնեան . Շ՟ր : * Երկրաւոր
մարմնով երկնայնոյն աթոռ կազմեցար .
Նոր . ՟ես :

ԱԹՈՌ . Անուն միոյ ի նախկին գասա-
կարգ երկնային քահանայապետութեց ,
ըստ դիոնեսիոսի՝ ևս , սերովբէք , ՟բ , քե-
րովբէք , ՟է , աթոռք . իսկ ըստ Շնորհ . և
Շար . ևս , աշխոռք . ՟բ , սերովբէք . ՟է , քե-
րովբէք . առեալ յաւաքելոյն . *Եթէ ա-
թոռք , եթէ սերովբէք են . կոչ . ևս . 16 .
երբեմն ևս յետ և յառաջ դնին : *Անմահ
ազքային անարուեստ աթոռք . Շ՟ր : *Ա-
թոռքն հունգիստ ՟ի լեալք և անուանեալք :
Աթոռոյն անուն յայտնէ զանհնևիմբ համ-
բառնալն . են . Շ.հրէպ . ըա Դիմնէս :

ԱԹՈՌԱԳՈՐԾ , և ԱԹՈՌԱԳՈՐԾԵԼ :
Շինող զաթոռ . և Աթոռ չինել՝ հիմնա-
լով . *Ե՟ որ աթոռագործ . կամ *Ի՟ որ ա-
թոռագործէ . Երէմ . և Գերէմ . ՟բէ :

ԱԹՈՌԱՀԱՒԱՆԳ . գ . ա . Ժառանգ
կամ ունօղ աթոռոյ իշխանութ . աթոռակալ
փոխանորդ . *Սէ թագաւորիդ քեհան ա-
թոռաժառանգ աւանդապահի . Գագիկ
ասս ասմ :

ԱԹՈՌԱԿ , ի աց . գ . Աթոռ փոքրիկ .
հատարան և նեցուկ ապլի , և սանի կամ
պուտան . * կանչելն առնէր աթոռակին .
Նոր . փաղ ասյն : *Պարառեալ զերբեն ա-
թոռակ և զտեսիլ չլմեանն՝ ցուցանէր ըղ-
տարագ սանի . Մագ . ՟կէ :

ԱԹՈՌԱԿԱԼ , ի , ից . գ . Διάδοχος . Successor. Որ կալեալ ունի զաթոռ իշ-
խանութ նախորդին իւրոյ . աթոռաժա-
ռանգ . գահակալ . յաջորդ . Նայն ասե-
ցը անձնօղ , փեղբ բանօղ . էեբինէ էեչէն ,
խոչֆ . առաւել սեպհական կամ թոռիդ
կոտաց . *Խնդրեցին ՟ի վռամայ այլ աթո-
ռակալ : կայանք աթոռակալացն սքեց :
Այս աթոռակալ խնդրելի այսմ վիճա-
գունի : Ժառանգք և աթոռակալք : Ա-
թոռակալն և արեանաուռն մեծի լուսա-
ւորչին . Խոր . ՟ք . 64 : Յ՟ձ . ՟ի : Նոր . Ֆէ :
Շ . ապ . Ե ընդ՟ : * Ոչ պակասեցին աթո-
ռակալք և գահակալք մինչև ցհերովդէս
այլազգի . Տօնակ : *Լինել աթոռակալ ա-
թոռոյ քաղաքին . Հ = Ց :

ԱԹՈՌԱԿԱԼ , ըստ յետին դարուց ա-
ռաւել , որպէս փոխանորդ . երկրորդին .
տեղակալ . Վ.բ.ի , Վ.բէ . լտ . Վիկա-
բիոս . *Ասէ ցնա աթոռակալ թագաւո-
րին . . . պատրիկն . Շ . Ա :

ԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ . գ . Ընկնլն
զիշխանուի իրիք աթոռոյ . գահակալուի .
և Ցաջորդուի , կամ փոխանորդութի . *Ց-
ղագս աթոռակալուէն սահակայ : Ցեօթ-
ներորդում ամի աթոռակալութէ սորա .
Խոր . ՟գ . 32 : Յ՟ի . ՟ի : *Հանդերձեալ էք
զանուանակոչուիդ և զաթոռակալութիդ
(Ճշմարտին Իմմանուէլի) ոչ միայն օրինա-
կաւ կոչէլ , այլ և արդեամբք և Ճշմար-
տութ . Շ . ԻԿ : — Ցօան . Աթոռակալք ,
գահակալք . *Աթոռակալուեց նահագա-
հից . (յր պատրիարգաց) . Նոր . ՟ե :

ԱԹՈՌԱԿԻՑ , կցի . ցաց . ա . և գ .
Παρακαθήμενος , συγκαθήμενος , σύνεδρος.
Assidens, consedens, una solium obti-
nens . Առընթեր գվլաւորին նստալն
յաթոռ . բարձակից . հարազատ . ընտա-
նի . համապատիւ . պիւք օխտրոճոս ,
հէմսէր . *Որք էին մերձաւորք և աթո-
ռակիցք արքային . Եսթ . ա . 14 : *Աթո-
ռակից լինել քեզ խոստացար : Աղօթիւք
սորա և աթոռակացաւ ամենեցունց : Հան-
գերձ աթոռակցաւ մերով : Եղբօր սիրել-
ւոյ և աթոռակցի . Շ՟ր : Ոչ . ապալէ :
Խոր . ՟գ . 19 . 57 : *Ա յրն՝ արուեթ վար-
ժող է , և աթոռակցաց նորա առաքինու-
թեց : Ասէ առ իւր աթոռակիցսն և խոր-
հրդակիցս խորհուրդ՝ ոգին . Փիլ . լին :
*Թագաւոր եթէ ոչ ունի զնմանատուիթիւն
աթոռակից իւր : Ընդ անգամ կին , ընդ
աթոռակից ժանտն . Եղիւս ՟բ : Սրգ . ա . ՟ե :
Իբր Գործակից . փոխանորդ . Վ.բ.իւ .
*Ջիւր աթոռակիցն զնաց . Բառ . ՟ք . 15 :
Իբր Աթոռակալ յաջորդ . Խ՟Ֆ . *Ջոր
կիւրեղ կարգեաց նորին (յակոբայ) աթո-
ռակից . կամ՟ջ :

Գառաւն ՟ի նմին ժողովի . մերձակայ .
առաջնակայ . * Ցէ հարքն ՟ի նիկիացւոց քա-
ղաքի ժողովեալքն , որոց աթոռակից էր
քո : Աթոռակից նոցա ինքն քո էր , որ
ասաց , ուր երկու և երեք ի հոգեն ժողո-
վեալ են . կ՟ս . ա . Լ՟ք . հանգ :

Իսակից . փառակից . իշխանակից . *Ա-
թոռակից հօր (որդի) , և նմին պատուա-
կի , ի նոյն մեծարանս . Ջաթոռակիցն նորա
և զպատուակից բանն : Աթոռակիցն հօր .
Սէբ . ՟է : կ՟ս . գ . ՟ջ . Ե պրպ՟ : * (Ամբար-
տաւանն) ամենակալ համբառեր զինքն , և
ՙՑ աթոռակից . Լ՟ապ . ծ՟ը :

ԱԹՈՌԱՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Συνέδριον , γέρας . Consessio, honor, munus. Աթո-
ռակիցն գոլ . բարձակցուի . բարձ և պա-
տիւ ՟ը առագանւոյ . * Արժանի վեալ երկ-
րորդ աթոռակցութէ իմոյ հաւանն . Եսթ .
ծ՟ձ . 3 : *Առնես անուանցն քանաւորացն
յոլով աթոռակցուիս : Արանց բարեհոգ-
մից աթոռակցութէ : Ընդգրկեամ զնոյն
որպէս զքեզ աթոռակցուի : Ընդ պետրո-
սեան աթոռակցութէցն վերապատուիլ .
Ա՟ ուրս . ա . ՟ը : Լ՟ք . ապ Լ՟ան : Մ՟ա :

ԱԹՈՌԱՑԻՆ , ոյ , ոց . ա . Θρόνιος . Sedilis, solii . Սեպհական երկնային ա-
թոռոց . ունօղ զնմանուի ՟ծային աթո-
ռոյ . * Ոնմի և զաթոռայինն առանձնա-
ւորուի զվերաթոռացեալ զՙծայինն ՟ըռս-
նակուի յայտնելով : Աթոռային առանձ-
նաւորուիս ասէ զվճռակատարն երևեալ
սքեցն աթոռոց իշխանուի . Դ՟ան . էբին . ծ՟ը :
Մ՟ա . ՟ի գ՟ան :

ԱԹՈՌԱՆԱՄ . է . Ցաթոռ ամբառ-
նալ . գահակալել . *Ջնորհն իսկ (աստկի)
զօրացեալ պետական իշխանուին , որ եր-
բեմն աթոռացեալն հանգչէր . . . քակեաց-
կ՟ս . ղ՟ :

ԱԹՈՌԱՆԻ , նոյ . գ . յոփ . Աթոռք . ա-
ռաձնէր . *Խնդրեն անդ զբեթղեհեմն զգահ-
երեց աթոռանին . Մ՟ագ . ոթ . Համառ :

ԱԹՈՌԱՍԷՐ , սիրի , րաց . ա . Սիրող
իշխանութէ . ցանկացօղ աթոռոց . * Սո-
քա հանդերձապատճոյճ և աթոռասէրք .
Ո՟ի . ը :

ԱԹՈՌԸՆԿԱԼ . Տ . ԱԹՈՌԱԿԱԼ . *Ցա-
ջորդ և աթոռընկալ ՟ը առաքելոյն սե-
պուհ : Պետրոս , և աթոռընկալ յաջորդն
իւր . Մ՟ա . ապագ :

ԱԹՈՌԹԱՑՔ , լից . գ . իբր ԱԹ և ԹԹ ,
աթէրք . ՟ր Ցօդք և զօդք տառից և վան-
կից . կապք կամ տարերք փապաւուէից ը
կանոնաց առոգանուէ . զի ան կամ հագ ,

ը եբր. քաղդ. և ասոր. է ցօդ, մանրիկ. նիշ. նշան, որ և յն. լտ. Ἄρθρον. Articulus. իսկ ասոր. ախոխա է տառ, նշան, նախեց. *Առ ձեռն պատրաստ մեսրոպայ փոխատրելով զհայերէն աշուղթային ը անապյղաքուե սիղոքայից հելլենացւոց. Խոր. գ. 53։ * Երանելին մաշթոց հանդիպեցուցանէր զհայերէն աշուղթային ը կարգման սալտվթայիցն յունաց, ստէպ հարցմամբ և ուսանելով ի ԵՂ կաթողիկոսէն իսահակայ զաշուղթային գալափար ը անապյղաքուե յունին. փարպ։

ԱԹՈՒՐ. ը հին բռ. ոտք։ Տ. ԱՌ ԱԹՈՒՐ։

ԱԹՐ, աթեր, աթերը. գ. ցօդ. մասնիկ. ոյղ, ս, գ, ն. տես ԱՐԹՐ։ *Ամթերը, զօդիս. հին բռ։

ԱԻԱՆ. յաժան. ա. ֆ. առաւել ոմն. Դիւրագին. դիւրագնի. ոաճառ. *Ջմանկունս եզբայեցիս գնեին յաժան. Լմբ. յովհ։

ԱԻԱՆԻ. գ. Տ. ԱՐԱՆԻ, որպէս կնիք. ին. χάραγμα.

ԱԻԵԼ. Տ. ԱՐԱԵԼ. *Աչխարհ ոչ աժէ զնոսա. ճ. ժ։

ԱԻԻՒ, էից. գ. Ադժէք. արժողութիւն. յարդ և գին իրաց. պահա, գընդիւ. *Տուեալ նմա տեղիս, որ յոյժ պակաս էր քան աժէիցն անդ։ Առնու զաժէքն՝ մինչ նոր էր. Լսող. ֆ։ Մխ. ըա։

ԱԻԽՈՑԻ. Տ. ԱՀԽՈՑԻ.

ԱԼ իւ. (կամ ԱԼԻ, ալ-ոյ.) գ. Սեռն. լեսեռն. առանցք անուոյ, աղօրեաց. կամ ձախարակ։ (իակ յին. ἄξων է Թափառումն. որպէս և ἀλέω, աղալ.) *Ալի հոլովելով ոչ փոխէ զտեղին. ինքն յինքեան չշրջելով ոչ մատչի ի բաց. նոյն օրինակ և երկին պատի յինքեան՝ ոչ տեղափոխուելի. փիլ. էև. է. 55։ Տես և ԱԼԻ, և ԱՒԼ։

ԱԼԱՒՈՒՆԿ, կամ ԱԼԱԻՍՈՒՆԿ. գ. ոյղ բազմաստեղք է հին բռ. և ճ։

ԱԼԱՓ ԱՒՆԵԼ. } ն. առաւել ոմն.
ԱԼԱՓ ՏԱԼ. } իբր ցաւարի առ.
ԱԼԱՓԵՄ, էցի. } նուզ. գերել գերփեզ. յաղիշտակել. խուճապաւ կորզել, քաղել. ապտէլ. խալաճագ, եաղմ եմնէ. *Սկան ալափ առնել զարտորայն։ Արարին ալափ զդրուշ չէնն։ խորհեցաւ սպաննանել զնա, և առնել ալափ զմէ քալաքն։ Հրամայեաց ալափ տալ զսեբաստիա քաղաքն եամ զօրացն հռոմոց. և յալափեցին արարին սպանումն բազմաց։ Դալձուցին'ի փախուստ զզօրսն հռոմոց, և ալափեցին առ հասարակ զմէ բանակին նոցա. ՅՈՀ։ * Որոգայթ աւազակաց, որք ալափին զնան, և գերեն. ՈՍԻՓՈՐ։

ԱԼԵՒՈՑՔ, ուղի. գ. Գոթ. Senectus. Ալևորուն. աւագոյնք ծերութեան. հալօրուն. գօճաղէգ, էրէլիկ, ելմալիչէր. *Որ'ի ծերուէ զպատշաճն գործիցէ, որ յալևոյին դառնայցէ ('ի լաւ անդր). ՈՍԻ. ԵՒԲ. Ե։

ԱԼԵՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Պոլուծ. Canus. Ալիս ունող'ի մօրուսն. սպիտակացեալ մօրուօք և հերովք. հասեալ'ի խոր ծերութիւն. ծեր. հին աւուրց. հալօր, ձերբակ մօրուսք. գօճաման, ագ ոաճալէր. ԻՒ. Ի՛յոբ. *Ձշմարիտն ալևորաց՝ ոչ մօրուսով, այլ միօք։ Ալևոր հերովք, ալևոր և խորհրդովք։ Ալևոր հերով։ Ալևորք հերօք. փիլ. լԻ։ Ածաբ. ֆակաբ։ Պոմ. ապ։ ՅԻ. կԻ։ *Գարշէալ ալևոր։ Ի վեճամէծաց և յալևորաց իսկ զրգ'ի մէջ ածցուք։ Մի. Թէ զերիցունց պատուոյ ասիցէ. ոչ, այլ զալևորաց։ Այր ալևոր իբրև հին աւուրց, և լի խնամատուբ... Աստն՝ ոչ զսովորական ձայնն, Թէ ահաւասիկ ես և մանկունք իմ, այլ Թէ միք և ալևորս մեր. Խոր. Բ. 85։ ՈՍԻ. ՄԲՒ. և ՙՒ. փիմ։ Աբդ։

ԱԼԵՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Պոլուօմաւ. Canesco. Ալևոր լինել. ծերանալ յոյժ. հալաոբնալ. գօճամագ. *Ալևորեալ և լի աւուրբք։ Մինչև յալևորել և'ի ծերանալ մի Թողուր զնս. ԾՒ. ԻԵ. 8։ Սղ. Ի. 18։ *Ցոլովակի, որպէս վաթանամինին ալևորել. իսկ սակաւուորս, որպէս ուսինին վաթանամինի ոչ ալևորել. Պորֆ. և Նխօ. ին։ *Ծերք ձեր՝ ՁԾայինն հանճարով ալևորեալքն. ՈՍԻ. գԲ։

Սպիտականալ հերաց կամ մօրուաց իբրև զալիս փրփրեալ. աղաւմագ. * Հեր գլխոյն ալևորեալ էին, այլ մօրուքն սեաւ. ԲՒՒ. Ե. 56։

ԱԼԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պոլուծոտης, πολιά. Canities. Խոր ծերուն ալևորաց. հալաոբուԹիւն. ԻՒԻՒԹԻՒԼԵԳ. *Տարօքն միջավայր լինի ը մանկուն և ը ալևորուն. ՄԻ. ԷԲԼ։

Նմանուիլ՝ կատարելուն. ԷՒՄԼԷՅՈՒ. *Ալևորութի գիտուէ. Լմբ. ող։

ԱԼԻԳԵՏ, ոյ. գ. Ալեաք կուտակեալ գետ. լատ հին ասպ. Ագաթ ուր ասի. *Որ բարկագոյտ ալիքն լեառնամէն կուտակին, մեռ'ի մէտ խոտորիշին ը ալեդիտն։ Տես ԱՂԻԳԵՏ, որ ուղիղ ևս է։

ԱԼԻԼՈՒ, կամ ԱՂԻՂՈՒ, ի, ից. գ. Աչելուխա երգն. նուագ փառաբանուե. օրհնուի ասյ. *Աչելուն նշանակեաց պատրաստ գտանել։ Աչելուն քալՔահնչող ձայնիւ։ Աղէղուին զննի՝ աւետարանն. ՅԿ. ԻՆ. էի։ *Զի սմա վայրէնն սաղմոք և օրհնուԹիւք, աչելուք և երգք հոգևորք։ Եւ քեզ միայ նոյ՝ օրհնուիք երգոց, աչելուք լեզուաց։ Աչելուն զնյ օրհնուԹեն նշանակ. ԺՆ։ Նար. ղԷ։ Լմբ. յայպ։ *Օրհնաբանեն զքը երեքկին աչելուօք. Նխ. յայպ։

Երգք՝ որ սկսանին Աչելուխա ասելով. *Մի ամենեքին խառնեացեն զգործ ասոնՔ ձանին, զաչելուն, և զառաքեալն. Լմբ. պոբգ։ * Աչելուք գիշերապահիք։ Աստղին աչելուի. երկրորդ աչելուի. ԺՆ։ Տծաղ։

ԱԼԻԼՈՒԵՄ, էցի. լ. Աչելու երգել. օրհնուԹի վերաստքել. *Ազդեցեր մեզ աչելուել քեզ յաւուր յիշատակի բարեաց քոց. Եբէր. արմաս։

ԱԼԻԼՈՒԻԱ, կամ ԱԼԻԼՈՒԻԱՑ. որ և ԱՒԷԼՈՒ. Ἀλληλούια. Alleluja. Բառ երբ. հաՔնս եամ. Օրհնեցէք զՔծ, կամ գովեցէք զնր. երգ փառաբանուԹեան. *Գլուխ բանից բարձառոյն և վախճան երգին զաչելուխայ. գ. ՆՆ. Ե. 9։ * Օրհնուի գովուե... Աչելուխա... Աչելուխա. Ոչ ը. ՃԲ. ՙՇ։ *Լուայ ձայն մեծ բազմուե յերկինս' ասելով, աչելուխա։ Եւ կրկին անգամ օրհնեցին և ասացին, աչելուխա. ՅՈՒ. ԺԸ։ *Աչելուխա, որպէս նախագոյն Թարգմանեցին, գովեցէք զնր է. և սրգ նշանակէ աչելու՝ գովեցէք. իսկ իա՝ զնր կամ զնն. Եպիփ. սղ։

ԱԼԻԽԱՒՆ. ա. Ոյր մօրուքն խառնեն ալեաք կամ սպիտակուԹը. գբ սագալբբ. *Սքն մարկոս էր աչխատուն։ Ցերկրորդ միան հասակի խառնին ալեք, և լինի մարդն աչեխատն. Հ = Ց։ ՃՃ։ Ոսիփոր։

ԱԼԻԿՈՆ. ա. կոծեալ, ծփեալ, բախեալ յաչեաց. խռովեալ. ուր իցեն յոյզք ինչ և ծփանք. լաՔանչեբք, ֆոաչբ. բիա. *Սքնչելեօք ալեկոծն ծովածուփ իցէ'ի մէջ բազում փոքումեց։ Նմանեալ իւսկ էր ծովածուփ ալեկոծն խռովութեանց։ Աննկալեցեն ամ հոսանաց, և ալեկոծ ծփանաց։ Հեղձեալ'ի ծով Ցիս ալեկոծ կենաց. Ոսի. ֆ. ա. 24։ Եղիշ. Բ։ Մալխ. Երզն. ֆակ։

ԱԼԻԿՈՆ ԱՒՆԵԼ. Տ. ԱԼԻԿՈՆԵՄ. *Բռնուիք հողմոյն ամբոխեալ զծովն՝ աչեկոծս առնիցեն զեզերան. Վէպօր. Ը։

ԱԼԻԿՈՆ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱԼԵԿՈՆԵՄ. *Տարի ոմք հանդերձեալ էր (տապանն) ալեկոծ լինել։ Ընդ ծով անցանել, և աչեկոծ լինել. փիլ. լԻ։ * Ցամ կողմանց ալեկոծ լինելին միաք նոցա. Եղիշ. Ը։

ԱԼԻԿՈՆԱՆՔ, նաց. Տ. ԱԼԻԿՈՆՈՒԹԻՒՆ. և ՈՒՒԹԻՒՆ. * Պատմել զնեղչեացն'ի վերայ եկեալ զալեկոծանացն. Սիոն. ֆմ։

ԱԼԻԿՈՆԵՄ, էցի. ն. Կυμαίνω. Fluctuo. կոծել ալեաք. ալեկոծ առնել. ծփել. տատանիլ. և նմանուիլ ձմեռ՝ խռովել. փոՔոխուիլ ընե. լաՔանչմամբ, ալեխառն եղնել։ * Ալեաց աստուծոյն ալեկոծէ զնաչ անհաստատուն։ Սկիք յանցս, նաց զես ալեկոծեն. Նեղոս։ Շար։ *Ալեկոծեն զմիտս և զզգայուիս։ Որ ալեկոծէ զմիտսն։ Մի խռովեցուցաներ զամբխեալս, մի ալեկոծեր զբնաչեալս. ՁՅի. ֆը։ Լմբ. սղ։ Նար. ֆե։

ԱԼԻԿՈՆԻՄ, էցայ. իր. և ՙյ. Ալեկոծ լինել. ծփիլ. տատանիլ. խռովիլ. լաՔանչ գանձմէ, ֆոաչբաբիա օչմէ. * Ալեկոծիմ հողմով անօրէնուե իմոյ։ Ալեկոծի անհնարին ծփանօք. Շար։ Պիտ։ * Մի նաւ հոգւոյս ալեկոծեալ (լեսի)։ Մի ընկղմեցի նաւ հաւատոց մերոց'ի մէջ ալեկոծեալ մեղաց ծովու։ Ջանքոյծ կայանն'ի մրրկաց և ալեկոծեալ խռովութեց. Նար. յԷ։ Եղիշ. Ը։ Պիտ։

ԱԼԻԿՈՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Κύμασις. Fluctuatio. Κλύδων, χειμών. Tempestas, aestus. կոծումն ալեաք. ծփումն. տատանումն. և ծուփք. խռովուե. յոյզք. փորձանք. արկածք. ԻնՔվԼԻՆՁ, ՓՈՈԲՈՒՆԱ, հաբէպէի. *Ալաւսպետես, զնաւդ զերծո յալեկոծուե։ Ջծովային մրրկացն ալեկոծուն լուծանել. ... ՁՅայնոս ալեկոծուէ ... Ալեկոծուէ սահման եղեալ կենցաղս։ Ալեկոծուէի ծփանացս։ Պատմեաց զնեղչացն գաւաՃանուե, և զաղդի ապրի ալեկոծուէն։ Համօրէն Ցի ալեկոծուէին (յերեսաց ջրհեղեղի). Մանդ. Ֆ։ Պիտ։ Նար. լԷ։ ՁՅ. ՅՆ. էի։ Շ. ֆի։

ԱԼԻԿՈՆՈՒՄՆ, ծման. գ. Ալեկոծիլն. ալեկոծուե. ամբոխումն. *Ջալեկոծումն իւրոց խորհրդոց նիւԹեալ մրրկեց. Լմբ. սղ։

ԱԼԻՏԱՆՋ. ա. Ալեաք տանջիլ. ալեկոծիլ. *Ծով միշտ հանապազ'ի ծուփ է, և յալէտանջ լինել. Լմբ. սղ։

ԱԼԻ, ալ-ոյ, կամ ալոյ. գ. Պետակ հզաւականն բառիս Ալիք. փալպ. *Ձհերս սպիտակացեալ ալի ցուցանել։ Ջծովս զահագին ալի։ Ես եղէց ալի, և հեղձուցանեմ զնս։ Վհրեաքայր ալի առ ալի։ Գնաց լուանալ'ի ծովն, և հարեալ ալոյն՝ առ զսկին'ի ձեռանէ ծառային. Պիտ։ Մաթ. Ե։ Եբէր. յԽ. ՀԲ։ Ճ. Ա։ Վ. բԽ հց։ *Իբրու Թէ ալի ինչ'ի նեղբոյ եզերացն բեկեալ տարածեցաւ. Բբս. բոբլ։

Եւ իբր ալիք մօրուաց. ափ սափալ. *Ալի ծովու, և ալի մարդոյ. Եբէ. ֆեբ։* ՋԵբհասարդան իբրև յալոյ ծերս զգաստա-

գոյնս ցուցցուք. Ոսի. ՟ե. ՟ք. 24։ Տճս և Ա՛Լ, կամ Ա՛ԼԻ. ևս և Ա՛Ղ, կամ Ա՛ՂԻ։

Ա՛ԼԻԱՆՈՍ. ա. Ո՛ւր լոկ սասա կամ սասակուճ ալեաց. ալկոծ. ալէտանէ. փոթորիկ. փոլտը. *Աչխարհս է ծով ալեսասաս. կրպ։

Ա՛ԼԻՒՐ, կամ **Ա՛ԼԵՒՐ**, ալեր, յալեր. և ալիւրոյ կամ ալերոյ. գ. Ἅλευρον. Farina. Ագացեալ փոշի ցորենոյ և այլոց արմտեաց. տ. ած. *Առ ալիւր, Թրեաց։ Առ երկան, աղա ալիւր։ Ջոսաս. Ներսոդ գրուվ ալիւր (կամ ալեր) գարեղէնն։ Արդու մի ալիւր բաղարջ։ Սակրոր ալերն մի պակասեսցի։ Ցորեան և գաբի և ալիւր և փոխնիդ։ Ի գրիւս երիս ալեր։ Ցալեր երից գրուաց. ևն։ *Ջեվաս Հոհաննան Նորա ալիւրոյն և եւղոյնէ։ Եգիսս լցեալ զաուենն ցորենով, և զանօթ ալերոյն՝ ալերով։ Տարեալ զալիւրս իւր ի փուռն՝ արար հացս. Լ՟Բ. ա՛։ Վ՟ը հց. ՟ծ֊. ՟ծ֊։

Լայնաբար ասի՝ *Խմորն՝ եթէ զբաղարջ ալիւրին ոչ փոխոխիւ յաձուածն, չ՟ի խմոր. Ոսի. ՟ե. ՟ք. 6։

Ա՛ԼԻՒՐԱԻԻԹ, ի, ից. գ. Ἀλευρόμαντις. Qui ex farina divinat. Դիւթիչ ալերք. որ հմայէ ի ձեռն ալեր. *Ա՛լիւրագիւթիւն և գարեգիւթիւն և հարցուկիւն. Մի. երեմ. *Ոչ ընդունել զալիւրագիւթս, զյարեգիւթս, զհնաւանդեայս. Վ՟ը. յայս։

Ա՛ԼԻՔ, ալեաց, եաք. ցճս և ղեալեան Ա՛Լ. գ. Κῦμα, κλύδων. Unda, fluctus. կոհակք. մրրկեալ և փրփրեալ ջուր ծովու կամ գետոց. փալա, գամ, ելա, ելէ. *Որ խռովիմ զծով, և գալ չեցուցանեմ զալիս նր։ Ընդ ամէն ալիս կամիցի ձանապարհորդել։ Անասատ ալիք ծովու։ Իբրև զծով ալեաք կուտակեալ։ Այդրէն՝ի քեզ խորտակեացին ալիք քո։ Ա՛յն ինչ կամեր՝ի վերայ ալեաց ծովու սատեր. ևն։ *Ցնդամբք ալեացն՝ ծովին զձուկն արտաքս ընկենուլ։ Բարկացայտ ալիքն կուտակին։ Ո՛ւրուծական ալեաք կոծեցեալ։ Զալեաց ծովու բերէր զնմա. նուի. Յ՟Ճ. ՟իւ։ Ափ՟ն։ Նաբ ՟ի՟ե։ Լ՟սաբ. ՟ծ։

Նմանութ՟ Ցոյզք կրից. ծուփք սրտի. խռովութեի. հարեալք, իպէրտաց. *Ջաւասրդ ալիսն ցանկուճ կուտեալ՝ի քնուխ՝ արգելուլ. Սբփ. ա. պ. ՟է։

Ա՛ԼԻՔ. Πόλαι. Canities. Πόλαι, Canicapilli. Սպիտակացեալ հերք ծնօտի ալանց. մօրուք փրփրացեալ իբրև զալիս ծովու. ձերմակ կամ ձերմակ մերսոփ. ազոց. մզ՟ ափ սափալ. *Փառք ծերոց ալիք։ Ա՛լիք՝ լմնատուն մարգոյ են. (յր բուն ալիք մարդոյ՝ խմնատուի իւր է)։ Մի՛ խորչեսցուք՝ի բազմաճանաչակեայ ալեաց ծերոյն։ Նաղ. կեցին ալիք նորա, և դա ոչ զիթոց։ Ցաւալ քան զժամանակն ածէն ալիս հոգք։ Ա՟սաի։ Խ՟։ Ով։ Սէր. ւ. 26։ *Բան ի մասունոյն, որ ալիս զնմասուուն կոչէ. Ցի. ւսա. ՝ի լ՟ք։ *Անգէն խակ՝ի հային քարշէն զալիսն արգասիս։ Ծագկեալ ալեաք մերուան։ Խայտայր ալեաքն ծերունին. Խ՟ր ՟ե. 48։ Ցճ. ի՟ե։ Շ՟ր։ *Ոչ զուր սուրասպարտուց եկին ալիքս իմ. Ե՟։ պ՟ե. 24։

Եւ Սպիտակ հերք գլխոյ կանանց. ձերմակ ծաք ծածկոյ. ազարմանք սաս. *Գոնասոր քալ գեացուց՝ ընկեաւ զքօղ քո, քարչեաւ զալիս քո. Ե՟։ ՟ե. 2։ *Ջսոմինն ցուցանէր,և առաջի կարկառեր զալիսն։ Եբաց զգլուխ իւր սեհկուսա, եցոյց զալիսն։ Առեալ՝ի պարկէշտ պատաուսն ալեացն մանն ինչ. Ա՟ծ՟։ Յ՟ա՟ե։ Հ = Ց։ ՃՃ։

Նմանութ՟՝ Ծերուն. ալևորուն. խնթիւ. ուլքի. և որպես Թանձրայեալ՝ Ծերք. ալևորք. *Ոչ իմ՟ուցես զալիս նորա խաղաղութ՟ի դժոխս։ Իբրև զի գերեցիկ է ալեաց՝ առնել դատ. ՟ք. Ի՟ե. ՟ք. 6։ Սիր. ՟է. 6։ *Ա՛յր հասակաւ խոնարհեալ յալիս։ Եթէ ի՟ցես ծեր և ծոյլ ալիքն զքեզ ոչ չահեցուցանեն. Լ՟սաբ. ՟ծ՟։ Սրփ. ՟ե. պ. ՟ք։ *Ալեսացս արժանի. փիլ. ի՟սասի։ *Բարեկեցուկ ... տարաժամ ալիս սանէ. Ոսի. ՟ե. ՟ք. 19։ *Առալչի ալեաց յարիւես։ Տանէին զքազմութ՟ի ծերակոյս ալեացն հնացելոց. Ղ՟ա. ՟ծ՟։ 37։ ՟ք. Ի. ՟ը. 5։ Ցճս և զեզականն՝ Ա՛ԼԻ։

Ա՛ԼՈՋ, ի, ից. կի՟ ոյ, ոց. գ. Χίμαιρα. Capra, capella. Ովէդ. Էդ այծ մատալ. ՟է՟ի՟ճ, ՟է՟ի՟ս։ *Ա՛լոջ անարատս։ Էդ յօդեաց ոլոջ, կի՟ ալոջ մի յայծեաց։ Ա՛լոջ մի տարևոր. Ղ՟ա. ՟ը. 28։ ՟ե. 6։ Թ՟ասդ. ՟ե. 27։

Խակ ըստ Երեմ. ՟էր. Ա՛լոջ ասի լինել չէզոք, կի՟ հասարակ արուի և իգի։

Ա՛ԼՈՑԱԳՈՑՆ. ա. իբր Ա՛լ համեմիչ, կամ ալոս, հեգիկ. ըստ հին բ՟ա. *Ա՛լոցագոյն, անդադարար կի՟ պատրաստին։ ուսասի լինի ընդդէմ ը՟լս. ալօս, ՟ը անուսանել։* Դիկլաճ՝ անալոցագոյն և ինասակարագոյն՝ի գեսոց է. իսկ արածանի՝ ալոցագոյն և կենդանարարագոյն և աձեցուցանօզ. Փիլ. ի՟ն. ՟ա։ 13։

Ա՛ԼՈՒՑ, ալքի. գ. Μυχός. Penetrale. Ա՛լք. ներքնագոյն վայր. խորք. խորք. խոր. գոռձ, խորոսիկ փեղ. ռաճոպռաճոփ. *Օդ՝ի վերուսս ձգտեալ մինչև՝ի ստորինս երկրի՝ի բուն յալուցս... Ա՛յնք՝ որք՝ի ներքին յալուցն են, անտեսանելիք են։ Ոչ էր հնար յալցի ուրեք կալ թագուցեալ. փիլ. ի՟ն. ՟բ՟։ էլ. ՟բ՟։ *Ցալուցս ծովվուց և գետոց. Ա՛ր. ՟ը։ *Եզինն ձմերա՟ն՝ի ընդ ալուց կողմն նստելոյ, և մօտ՝ի գաղուանն ը՟ղոց կողմնն գտանելոյ. Եղիի։

Ա՛ԼՈՒՍ. գ. Բոյս բժշկական. Մի՟բ՟։

Ա՛Լփ կի՟ Ա՛Ղփ, ի, ի՟. գ. ՟ը Ա՛լբ, կի՟ ալՃա. ալէՃ, էլիՃ. Նախկին տառ յայլևայլ լեզուս։ Գրի և Ա՛ԼՓԱ, Ա՛ՂՓԱ. *Էհ՟ին գաղձեալ եգիպտացերեան, և հակն՝ Թանձրացեալ Աւիփիան հանդերձ՝ գերիս իակ յայտնի նշանակէ. Ե՟ս. ի՟ը. ՟ա։

Ա՛ԼՓԱԲԵՏՔ, կամ **Ա՛ՂՓԱԲԵՏՔ**, սաց. գ. Ա՛լբուբենք. այբ և բենք. ՟ն. ալՃա վէա կամ պէա. երբ. և այբ. ա՛լՃ. պէի կի՟ էւիՓպէ. *Ա՛ռանց սալփաբետաց ուսուցանել։ Նշանագիրս այփաբետաց հայերէն լեզուին։ Ա՛ղվփաբետացն զառաջինն և զանուանն անգամ զգլոյն չհամարձակի երկրորդել։ Ըստ գծագրացն գումարուբ, որ յալփաբետաց անտի վերծանեսք։ Մեսրոպակ եգիսս նշանագիրս դպրոցս հայերէն լեզուին՝ վարելոյ ալփաբետացն հանգամանս։ Զ՟ինչ ինչ Թեոփն քան զալփաբետան ուսանել կայցէ (յն. գրաառս. στοιχεῖα.) Մ՟սէր։ կ՟բ՟։ Մ՟ես. Բ։ Նա՟. չի՟։ Եղիի երեց։ Ոսի. ՟ե. 24։ *Որպէս և գիրն ալփաբետաց յուսուսն դպրուէն։ Լուծանիլ՝ի տղայական ալփաբետացն, և կասկել ը՟ղոյն սլ՟։ Տծա՟։

Ա՛ԼՓԱՎԻՏՔ, սաց. Նոյն ը՟ վ։ *Սի՟ դիրն է ըստ ալփաբետացն հաստոյ. Վ՟ր՟ի. պմ։

Ա՛ԼՔ, ալից, որ և ԱԼՈՑ. գ. Μυχός, ἄδυτον. Penetrale, intimus locus, recessus, advtum, profundum. Ներքին և խորագոյն վայրք անմատչելիք. խորք. խորշք. խոր փեղ. փերին եէր, էնսերոան, *ե՟օչ պոճաճ. *Ջերկրի ներքին ալսն. որ մինչ յանդունդս և՝ի ներքին ալս ոգուցն։ Յաղագս անմարմնոցն խօսեալ նշանակօք, յորժամ ըստ ներքին ալիցն զտապանակն ՃՃաբաանէր։ Թռունաքերքն (ՃՃիք) և՝ի նոյն ինքն յալս տաՃարաց գաբանամուռք են. փիլ. *Ձգէ զտկարուն հոգւոյ խմոյ յալս խաւարի և՝ի մահ մշտնջենական. Սաբ՟։ աղ։ *Նուրք է և Թափանցիկ, մինչ զի՟ի ներքին ալս մտանել զօրէ։ Իբր գոռոզն այն գներ զաճառն յամպս, անկաս՝ի ներքին ալս ոգի փայլակն։ Երբն. ՟ծ՟ի։

Ա՛ՂՒԻՄԻԱ. Տ. ԳՒՄԻԱ. (որ են նոր և այլազգական բառք.) *Ոչ միայն սերն է ոսկի, այլ և ալքիմիա, որ վայրս ոսկի առնէ. Ա՟ած. 243։

Ա՛Խ, ի, ից. գ. ոյզ **Ա՛ղխ**. կահ կապոսի. ինչք. աղբրագի, ՒՆՃԻՄԻՆԻ. *Կանամբք և որգովք և ամ աԽիս իւրեանց։ Գնայ ընտանեաք և աԽիս առ կայսր։ Զոս արարեալ սատիկ կազմոՃք, և ուժգին աԽիւք. Ա՟ած։ ցճ. ի՟ե։ Փ՟ած։

Եւ Տերութի. իշխանութի. (առասել. ոմկ.) Փ՟Ե՟Ա՟Ի։ *Հայկ մեռանելոր, յանձնեալ զանս, այս է զտերութիւն արմենաց. Պ՟ա։

Ա՛Խ. Տի. առասել. ոմկ. Ո՛՟հ. ոմ՟. ա՟ած. ահ. *Եւ աստղականն (մանկայ). ահս, ուսս, ոհ, ի՟շ, վահ. Թ՟. ՟էր. հյ։

Ա՛ԽԱԶ. գ. իբր ասկականն բառս Ա՟ԲՈՍ. ոյզ ՒՆՃԻՄԻՆԻ, և ասմաբ. կամ ՟ած, ասմաբ. *Նմանին ոզնախուհք ասխազաց, որք Թոլուսն զինքեանս ըսխանիլ յորտորդաց՝ քան Թէ շաղախիլ. Ք՟ա՟. ահ. որպես լտ. Mustela alba.

Ա՛ԽԱՏՐՈՑԶ. Տ. ԱՂԽԱՏՐՈՑԶ. որ և ԱՂԽԱՏՐՈՑԾ. իբր ցճլուզակ. բարբարոս. և բարբարոսական. անՀԵԹԵԲ. *Բնաւ կինչ տասրոս լերինն ը՟ախատրոյզ իւրանց բարուցն։ Զախատրոյզ բնակիչսն գուգարայց. բազում ախատրոյզ չհոմանս զնոքօք զնչեալ. ցճ. ի՟ե։

Ա՛ԽԱՏՐՈՒԶԵԼ. ՟ն. Ախազակել. յաւարի առնուլ. *Ե՟լուզակք և այլք ախատրուզքին զնչս երկրին. Գ՟ա. ա՟ած ՟է։

Ա՛ԽԱՒԵՂԱԳԻՍ, գիսք. գրի և Ա՛ՀԱՒԵՂԱԳԻՍ. գ. Γέισος. Suggranda, gisus, epistylium, coronamentum. Գլուխ սեան իբր գիսաւոր աղխիւք. խոյակ. վերնախրխիս. տճս և ԿՈՎՔԱՆ. սընգլուխ. փէրէ՟ պ՟ա՟ը՝ սալ՟ը, սէրսիսեան. *Սեան՝ ջան ... ախաւեղագլուխն նոցա պղնձիք. և բարձրուն միոյ ախաւեղագլխին՝ի հինգ կանգնոյ. և վանդակապաք և նռնաձևք՝ի վերայ ախաւեղագլխին. Երեմ. ՟ծ՟ի։ 31։ իակ Ոսի. ՟ե. 25. գրի. *Սիմնս ախաւեղագլուխս խոյակօք ո՟ն. սեանց գլուխս։

Ա՛ԽԵԼ. Տ. ԱՂԽԵԼ։

Ա՛ԽԵՐԱԿ. ա. Ա՛ղՀ. անպիտան. աւերակ՝ կամ հնտսի. *Մինոք՝ի կերպասրանային (հաւատոց) Թափուր և ունայն իբր ախերակք. Բ՟ած. ՟ե. 5։

Ա՛ԽԵՐԱԿԱՆ, կի՟ Ա՛ԽԵՐԿԱՆ. յորմէ ցԱԽԵՐԿԱՆ. իբր ցանօգուտս. ի զուրս անինայ. և կի՟ ցախուռն. յախուռ. յանհուր. *ցախերկան (կի՟ յախերական) կուտրել զանատնս իւրեանց՝ի զոհս ձեռն ՃՃերոյն. Ա՟ած։ Իակ Հ՟ին բ՟ա. *ցՃախերկան. Ա՟ած։ անինայ, կի՟ ընդ վայր։

Ա՛ԽԻՒՔ, կի՟ Ա՛ԽԻՒՆՔ. գ. Ագռաւ ատորիկելաչ. մրուղք. դէրս. փոքրիս. *Ո՛ւր առասել լինի ծծուսք և ժիսակ և մրրկանք և ախիւնք, եզև պղինձ, որ և մրուր արծաթոյ. Ո՟ն՟ի՟ս։ *Աի՟ ախիւնիցն՝ի յատանն նասի. վ՟ի. ՃՃս։

ԱԽՄԱՄ, ի, աց, որ և Տխմար. ա. Ἰδιώτης, σκαιός, εὐηθης. Idiota, rudis, imperitus. Տգէտ. ուսումն. գուշակ. գուշակութիւն. անուսումն. Թանձրամիտ. պարզամիտ. տղայամիտ. ահմագ, գապա, պէտ. արաբ. եզ. զոմբ. յոգն. աղմար: *Որ ոչն էր ախմամբ գիտութեաբ: Ախմարաց է ձեռնարկուիս: Ըմբռնել զախմարս և զպարզամիտս ի մարդկանէ: Փոփոխմամբ խաբէուէն զկէն զանձինս ախմարաց: Ըստ ախմարացն կարծեաց: Որով տուաք՝ ոչ Թէ գիտնոց, այլ ախմարաց և տղայոց. Ա՛ ուս. է: Ախ յաղն. պարոգ: Յհ. խմ. պաղ: Պիտ: Լխբ. պարգ: Ընէէս:

Ե՛ Ախմարական. *Ախմար և տղայական բարք: Շամփուշ և ախմար լինձ Թուփ՝ կէանս անմահ ի մահկանացուս (յայս Ց) գտանել: Ա՛յո արդարև յիրաւի, և ոչ ախմար կի անգիտաբար. Փիլ. նխ. ա: Մագ. ին:

ԱԽՄԱՐԱԲԱՐ. ս. Տխմարաբար. տգի. տուբ. անմտաբար. *Չի մի այլ ոք ախմարաբար բար զանչարմարն բարբառելի. Երզն. մագ:

ԱԽՄԱՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Ա՛ռաւել կի յոյժ տխմար. տգիտագոյն. անմտագոյն. աւելի կի չափ գգէա. *Ախմարագունիցն զԹեթևաշարժ երագուլեե երևեցուցանէ կարծիս: Ա՛յս անիրաւ դատաստան և ոչ ի կարի չար գատաւորացն և յախմարագունից հաստատին: Պիտ: *Զպարզամիտս և զախմարագոյնս յինքեանս ձգելով: Չի մի վարկապարազի գիտայեալ ախմարագունիցն էն. Ընէթչյ:

Կամ Ցոյժ տխմարական. կարի անմտական. *Ախմարագոյն է և Թերևս չամ բուշ՝ երկայնաբանել յաղագս այսպէս յայտնեաց: Ի վերայ այնորիկ ախմարագոյն յիմարուէ. Փիլ. ծ. բան: Պիտ:

ԱԽՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Տխմարութիւն. տգիտուն. անուսուն, տղայամտութիւն. չաւնէնուգի, «էրսէնէի», գապաւլգի. *կէնաց կինչ է ախմարն՝ ախմարուէ, և իմաստունն՝ իմաստուէ: Իբրև տղայոյ ախմարութիւն. Փիլ. լին: *Եւ յանդան կէնդանիս անկար է այսպիսի ինչ գտանել ախմարուէ կուրուի: Չախմարուի ի բոլորն բարիս: Տէսեալ զզլիկանն, և զախմարուի զկէզլոյն: Զնոցա ախմարուին արգելու. Պիտ: Մագ. իկ: Լխբ. ոչ: Գէ. է:

ԱԽՆԹՈՐ. ԱԽՆԹՈՐԱԳՈՑՆ. որ և ԱՂՆԹՈՐ. ԱՂԽՆԹՈՐ. ՑԱԽՆԹՈՐԱԿԱՆ. ԳՈՑՆ. ա. գ. Ա՛նդράποδον. Mancipium. Ախմար ծառայ կի ալախին առ ամուր, ջի ոանակաց, սորուկ և գերի. տխմար, անմիտ, բերու. այագ խղճնէ՛էբէը, չամար օշանը. *Ախնէթորագոյնք, որոց օրինաց կէնք զէշն. Խոխ:

ԱԽՈՑԱՆ, ի, ից կիմաց. ՝ գ. Πρόμαχος, μαχητής, ἵπαρχις, ἀριστεύς. Antesignanus, propugnator, omnium fortissimus. Ցառաջամարտիկ բանակին խազացեալ ընդեմ Թշնամեաց. Նահատակ զօրավար. դիմակաց. ոսոխ. ասոչի ֆրինճ, ասաչնէ. ասօղ. «էրսէն էնէտի, մագասագէնէի ձագէր, էյէա, էնէվիէվան. *Իբրև զախոյժ անդ յարձակեցան: Ախոյեանք հեծելոց. Յոնէլ. է. 7: է. ԹԿ. ա. 6: *Զօրականն փախուցեալ, ախոյեանն գերի վարեալ: Աւադիկ ախոյեան ելանեմ քեզ ի մէյոց աստի: Դաւիթ զինեալ ընդդէմ այլազգին գնայր ախոյեան: Զախոյեանն ընկէց: Ա՛յր զախոյեան իւր հարուածեալ յերկիր կոր. Ծանէր: Ցաչխարհօրէն պատերազմին ա. խոյեանն եկեղեցւոյ. Բրս. ն. Ա: Ագաթ: Պիտ: Եղիշ: է: Յհ. ին: Ընդ: *Ընդդէմ խրոխտ ախոյենին (կամ ախոյանին): Ոչ գոյր չափ գլխանոյն ախոյենիցն: ՑաղԹել ախոյանից ... Կործանին վատաՆուն յախոյանէ անուն: Ի փախուստ կացուցանէլով զնինքն առանց նահատակեցլոյն ախոյանից: Նախամարտիկ և առաջին ախոյանից: Ախոյանաց քաջալերուի. Խոր. հատիս: Բուզ. է. 4: Եղիկ: Պիտ: Սարկ. Ա: *Մատնեցաւ ի ձեռս ախոյեան Թշնամոյն. Խոսրովիկ: *Առ պյալլեռուէ ի վերայ ախոյանին իւրոյ... Ցախոյանէ անաւ իւրմէ. Եէէ. ծ:

Նմանուէ ասի. *Զօրեղ ախոյեանու ձեռս կանս: Ախոյեան անվանական: Ախոյեանն դիմամարտիկ՝ գիւաց նեւրհակաց. Նար: *Մէուռւցանէ յանդամս իւր զար ախոյեանն: Որպէս անմարմինս քաջացան ընդէմ չար ախոյանից. Սարգ: Ախոյեան ընդէմ իմ հանին պյուսահատուէ խառնվուէն: Նորա է մարտն և կռիւն, նորին և յաղԹուէն ի վերայ անմարմին ախոյանն: Լխբ. ոչ: *Եկեցուք քաջ և ախոյենանք ի պահս. Վրս հղ. է:

ԱԽՈՑԵԱՆ. Τρόπαιον, τροπαῖον. Tropaeum, monumentum ան. ՑաղԹանակ. յիշատակ կի նշան յաղԹուէ կանգնեալ. Քխուռհամ ալանէի. *Ընդանօր մահն Թագաւորեաց, անդ զախոյեանն կանգնեալ. իբրև յախոյանի ուրուք (ք իրիք) վերայ այնպէս եդ զդիրն. Ոսկ. յհ. է. 39: *Ա՛խոյեան և կնիք յաղԹուէ ընդեմ Թշնամանն. Ըստ:

ԱԽՈՑԱՆԱԲԱՐ. ս. Իբրև ախոյեան. որպէս քաջ նահատակ. արիաբար. խրճի պէս. Խրիմճէ. *Ոչ տրտմեցաւ ընդ այն, այլ՝ ախոյանաբար (կամ ախոյեանաբար) և ուրախաբէ կրեաց. Վրս հղ. է:

ԱԽՈՑԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է ախոյենանից, կամ քաջաց: Իսկ ԱԽՈՑԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԻ, Σκάμμα, Scamma. կայան և չաւիղ մրցողաց. *Առանց յաղԹուէ յախոյանական տեղւոյն լոկ գնաստցուք. Ոսկ. Եսա. է:

ԱԽՈՑԱՆԱՅԱՐՁԱԿ, կամ ԱԽՈՑԵԱՆԱՅԱՐՁԱԿ. ա. Ցարձակեալն իբրև ախոյեան. Նախամարտիկ. արի. և որ ինչ հայի ի յարձակումն ախոյանից. Նախամարտական. արիական. *Եւ զոքն ախոյեան. Նայարձակ զպատերազմին վառէին: Ախոյանայարձակ ալացմամբ, կի զօրուԹէ, կի խրոխտանօք: Բազում իրս քաջուԹեե ցուցեալ յախոյանայարձակ պատերազմունս. Ագթ:

ԱԽՈՑԵԱՆ. Տ. ԱԽՈՑԱՆ:

ԱԽՈՑԵՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ախոյեան ելանել. գիմել. յարձակիլ. խոյանալ. *Աշտանակէր ի սեաւն քաջ երիվարն, ա. խոյենանայր ընդեմ Թշնամոյն. Ոսոպ:

ԱԽՈՆԴԱՆՈՑ. ա. Բառ յեռոց, իբր Ա՛խտացեալ յախոնդանս, կամ սեա. մալմոտ. «էկաալը. *Տխուրք են ախոնդանոտք, և ցնորիւք ախտանան բազմիցս. Բծվ. ասա ը: (Հայի՝ ի չին. ձայնս ὑποχονδριακὸς. քանզի և χόνδρος, ὑποχόνδρια, մերձի ի հյ. ախոնդ:)

ԱԽՈՆԴԱՆԴ. դանդ. կամ.
ԱԽՈՆԴԵՆԱՆԴ, դեանդ. և կամ
ԱԽՄՆԴԻՔ, դեաց, կի դաց, դզք գ. Θώραξ, στόμαχος. Thorax, stomachus, orificium ventriculi superius. Ներքին մասունք կենդանւոյ. Ներքեակոյսին լանջից. փորոտիք վերին, կի բերան փորոտեաց. խախայոց. ստամոքս. Ւոր ծ ին կամ փորին գէչի գործարանէը. Ի՛ծիխս իւի, պաղը, ջրե. *Զախտնդանան՝ զերիրա. գոյնն գործարան ընդոյն: Որոց ախտնգանքն ախտացեալ են. Նխս իս. Ե կայմ: *Փորոտիք եօԹն. ախտնդանք, սերտ, փայծաղն, լեարդ, Թոքք, երիկամունք երկու: Մարմնոյն մեծուէն, և որ էր ի նմա ախտնգացն՝ յայտնի է և ի կերակրոյն կազմածոյ (զոր կարէ ուտել). Փիլ. այլսէ. Ե լին: *Անասական զախտնդանան պաղեցուցեալ. Պիտ: *Ախտնգեացն ներգործուէ զինքն զիւղնաբերդուն Ճաշակս զօրէ արիւնացուցանել. Զլացն ամրէից՝ ախտնդեացն ջնասակարուԹի որդւոցն խրայէլեան: Ցախտնդիան պատապարեալ օԹևանեաց: Տաղտկացուցեալ ի յախտնգեացն ուժիսայն (ի միչոյ սատափին մարդաբիտս) ընկալեալ, զոր չԹէք ամպոց զնա գործեն. Մագ: *Իւրն զախտնգանս (ք գնեցրքսակզնն) զդայարանացս հեշտացուցանէ. Լխբ. ոչ:

ԱԽՈՒ, ոյ, գ. նոյն և տՀկ. ախոյ, ահզբ. Σταθμός. Stabulum. կայուրան կի գոմ գրաստուց. *Որոք կամի, գնե. բաւ մնանէ յախտուս գոցա, և լուծեալ տանի գյաւանական. Վրս հղ. է:

ԱԽՈՒԱՊԱՆ, ՝ի, աց. գ. ՍպասաՆԱԽՈՒԱՊԵՏ, ՝ի. տր ախտոց. գարմանչէ ձիոց. պէյս. և Ոտիկան՝ի վերայ երիվարաց. Ահբի ախօր, խրճախօր. *Դիւցէ զնա ախտապան երիվարացն իւրոյ. Մոբնին: *Շահ ախտապետն արքունի. Եղէ. է. այլ յ. շախտապետն, բառ անչայտ:

ԱԽՈՐՀ. ա. Հ՛ծնչ, ἀρεστός, χρηστός. Suavis, jucundus, placitus. Ախորժելի. ախորժական. հաճելական. հեշտալի. զուարճալի. քաղցր. խօչ. լաՀիք, հաչ էգէեչէ. *Ախորժ բանք: Ախորժ և ցան կալի է ճառս. Լխբ. ասոպ: Վբդն. երկ: *Ախորժ տեղեանօք լցեալ: Տարար զնա՝ի քեզ ախորժ հանգաստեամբ կատարն հաճուէ: Ցորոյ պատուլ վայելեացես ախորժ բերկրանաց ճաշակմամբ. Նար: *Զհկուցանէ զերկրին զախորժ և զվայելուչ վայրացն. Համաշ. ասոպ:

ԱԽՈՐՃ ՑՕՃՈՒՐՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ս. Ախորժաբար. մտադիւր. կամակար. սիբով, ուշիւվ. խօչանաբոգ, հաչ էգէբէէ. *Ախորժ յօժարուբ սկիզբն արասցուք պատմել: Ախորժ յօժարուբ զպարտնոյն կարկատէր. Ագաթ: Ցհ. իմ:

ԱԽՈՐԺ, ժից, ժիւք. գ. յոգն. ԱխորժուԹիւն. ախորժակ. յօժարուԹիւն. հաճոյք. կամք. ուղեցին. իչիէնա, դուբաա, հաչ, էեյճ. *Ընդդէմ կալ և ախորժից կերակրոց: Վարէցան ըստ բնաւէն ախորժից: Ցանախորժակացն ախորժից հրաժարել: Խօսել և գործել ըստ մտաց ախորժից և կամաց: Ըստ ախորժից իմն ձեռական և նոր ստեղծանել պայազատս: Եւ մեք կամօք և ախորժիւք յանձն առնումք. Վրս հղ. է: Ցհ. իմ. էն: Մագ. իէ: Նոնայ: Ցհ. իմ: կանան:

Ա ԽՈՐԺԱԲԱՐ. ս. Κατὰ βούλησιν. Voluntate sua, ultro. Ախորժելով. ա. խորժ յօժարուբ. յօժար կամօք. *Ախորժաբար ծանուցանել, կի սիրել, ընունել, լսոզ լինել: Առկայանալ ախորժաբար. Փարպ: Պիտ: Փիլ: Ցհ. իմ: Ը. ամար: *Ի սոցանէ ոչ ոք գտանի անախորժաբար ասել կամ ախորժաբար ծնանել զորդի. Կիւրղ. գնյ:

ԱԽՈՐԺԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Ա՛

ուսանել ախորժելի. *Որպէս ի քաղմապատիկ պատկաց ախորժադոյնք (ի թաւ ոստոցն՝) ածայինք են. փիլ. նո. է:

ԱԽՈՐԺԱԼԻՑ. ա. Լի ախորժիւք. կարի ախորժական. *Ախորժալից ձայնիւ. ճ. Ա:

ԱԽՈՐԺԱԼՈՒՐ. Տ. ՀԵՇՑԱԼՈՒՐ. *Ընկալեալ ի յախորժալուր ի ուրչէն զգիւտ խնդրոյ իւրոյ. փոբ:

ԱԽՈՐԺԱԿ, ի, աց. ա. Տ. ԱԽՈՐՃ. *Ախորժակ բանիւ: Քաղցր և ախորժակ բարբառ վիրկչին. փոբ: *Որով զպատրոյն դառըն ճաշակ՝ փոխեաց մեզ քաղցր և ախորժակ: կնդրուկ հաշուուէ՝ նմին ախորժակ: Մաքուր և ախորժակ է լուսացեալն... Մեզ ոչ քաղցր և ախորժակ վարդապետուելիս կոչէ. Շար: Նար. Ներ: *Ընդ ախորժակացն և հակառակքն... Զնիւ ինչ յախորժակաց և սիրելեաց՝ սմին (երանուէն) արաքոյ: Ոչինչ կրելով յախորժակաց՝ որ աստ: Ախորժակս յիւր լսելիսն զպիղծ հայհոյուիսն ամբարեալ. Լմբ. ոչ: Ոսկ. յհ. ը. 41: Ցհ. կբ:

Ցօժարական. մտադիւր. իրաբեբէր. *Լռեալ խնդութեամբ և ախորժակ ունկնդրութեամբ: Որ ը լծոյն քոյ ախորժակ կամաց մտեալ եղիցէ: Գուցէ վերապացիս յախորժակ խոստմանց քոց որ առ ինր. փոբ: Նար. Ներ: Մաշ:

ԱԽՈՐԺԱԿ. ն. Ախորժելով. *Արդ մի ըմբերը խիստ ախորժակ՝ զանցաւորիս սիրոյ բաժակ. Շ. այբաբ:

ԱԽՈՐԺԱՆ. գ. Προαίρεσις, πόθος, ἔγκλισις. Voluntas, desiderium, inclinatio, affectus. Ախորժք. ախորժանք. Նախայօժարութիւն. կամք. բերումն. հաճոյք. իղձ. փափաք. իաչխանի, սրտին ասպնջիք. սրտոյ, սէրք, հեվէս, ջերմ: *Որ և սիրելն խոյց իսկ ախորժակացս է: Զախորժակս մտացն յայտնել բանիւք... Մարդկան է սովորութիւն զկատարումն ախորժակին՝ հանպիտս կոչել: Ըստ ախորժակի իւր և աղօղակ զինուորութեան: Ըստ իւրեանց ախորժակացն զքանս և զխորհուրդս այլոց գաւոին. խոր. ա. 1: Խոբ: Ցհ. կբ: Վրդ. ասկ: *Մարմնէղով ընդ մարմնոյ՝ հոգւոյն ախորժակք: Ո՛չ թէ ի տկարութիւն վերջացար կատարել զքանս օրինացն, այլ կամաւ ինքնայօժար ախորժակացդ. Շ. Խզ: Լմբ. ոչ:

Գործ և պարապուժն ախորժելի գտեալ ումեք. հեշտալի թուեցեալ արուեք բարի կամ չար, արուեստ, մարզք, վարժք. ասպնջիք սիրոյ բանք գործը. սէվա, իւ կիճ, էօլ, ոպէր, սենահաւ, մարխճէր. որպէս յն. Ἐπιτήδευμα. Studium; institutum bonum vel malum, quod studiose sectamur. *Ամ գաւառ և ազն և քաղաք չար ախորժակօք վարուց լի լիներ: Չէնս շարժեալ յաչխողակաբար, և այլ պատեր բազմականս ուսեալ ախորժակս. փիլ. ի. տասն: Խոբ. ը. 76: *Ձեռագործականն բոլոր ախորժակք, եթէ զինուորականն, և եթէ մշակականն իցէ, և կամ նաւաստականն ուղեկուէ: Զնիւ և ձեռնարկիցէ ոք վարժելոցն և հրահանգելոց յանցնիւր ախորժակս: Չկենցաղագործակարապոյնս ախորժակացն: Քերթողականս ախորժակ: Ընդհանրական ախորժակիւ. Լ:

Ախորժական, ի, աց. ա. Տ. ԱԽՈՐՃ: *Չախորժականն ասաց զի չախորժականն դիւրաւ մեղկեին: Աստացուբ նմա զախորժական զձայնն: Ախորժական էր նոցա չարչարել վասն քոյ: Չքոյոդ ախորժականաց կնդրակաց: Երևելիքն դաժանք են, և աներևոյթքն ախորժականք. Ոսկ. մ. ա: Լիք. կոչ: Խոբ: Նար. Ներ: Ն էրփ:

Ցօժարական. կամաւոր. կամակար. *Չընչից չքաւորուէն ուրախութեամբ տանէին, և քաղում ախորժական դիւրութեամբ. Ոսկ. ե: *Ո՛չ ի հարկէ էր, այլ ի զեղջ և յախորժական կամաց: Վասն մարմնաւոր սիրուելոյ և ախորժական ցանկութեն: Շար գովն՝ ախորժական կենցաղավարութիւն (է)... Ոչ զընաւորական մտին, այլ զախորժականն. որով մեռեալսն գործէ ախտից. Գէ. ե: Եղնիկ: Սահմ. ը:

ԱԽՈՐԺԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կամակից. հաճ և հաւան. *Գոանեմ զոլրէնն՝ խորհրդոյս միաբան, և ախորժակից բարւոյն. Ոսկ. հա:

ԱԽՈՐԺԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Η՛δονή, ἐπιτήδευμα, βουλία, προαίρεσις. Voluptas, jucunditas, electio, studium accuratum. Ախորժք. ախորժանք. զուարճուն. յօժարուն. սէր. հաճոյք. հեշտալիք. քաղցրութիւն. *Գերապայապէս անուշահոտուէն զնմանալեաս մեր ընուլ ածայնով ախորժակութէ: Չապականեալսն ախորժակութեամբ իւրեանց սխտից: Ախորժակութէ բազմաւ յարձակի: Ընթերնողացն ախորժակութեց. Դիոն: *Մանաւանդ. յախորժակութենէ կամաց. փիլ. խնոփն:

ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ. ա. Տ. Ախորժ համով. համեղ. քաղցրահամ. աղէկ համով. փոխը, ևէրէ, ևէրէվի. *Հայցեմք ի Քս չահողագործ յայսմ սեղանոյ՝ յորմէ որէն և ախորժահամ հանդերձելոյ. Նար. յիշ:

ԱԽՈՐԺԱՃԱՀԱԿ. ա. Նոյն ը վ. Քաղցր՝ իրօք կամ նմանութ. *Ախորժաճաշակ բանս նապաստակ առ ականգրութ. Նար. խը:

ԱԽՈՐԺԱՄ, ացի. Տ. ԱԽՈՐԺԵՄ. *Տեսանել այնպէս, որպէս ամ քրիստոնեայ կամի և ախորժայ: Որ և անգէն իսկ ախորժայն (կամ ախորժէրն) մատնել զնա. փոբ: Ոսկ. յհ. ա. 24:

ԱԽՈՐԺԱՆՔ, նաց. գ. Ախորժք. ախորժակ. ախորժուն. իղձիկա. *Ախորժանք կերակրոցն երևեցուցանեն, եթէ որովայնատպարտք եմք. ճ. Ա:

Եւ Ախորժակ, ախորժեալ սովորուէ. Ἐπιτήδευμα. *Ոչ անկեալք ի չար և ի գժնեայ ախորժանս վարուց. փիլ. խնոփն:

ԱԽՈՐԺԱՆՕՔ. իբր ս. Η՛δέως. Libenter. Յօժարութ. սիրով. ախորժաբար. հնանի իրաբեբէիչէ. *Նա ախորժանօք համբերէ այսմ ամ, և ախորժելով քաղցնու, զի գու կերակրեացիս. Ոսկ. յհ. ա. 26:

ԱԽՈՐԺԱՊԵՍ. Նոյն ընդ վ. Տ. ԱԽՈՐԺԱՒԱՐ. *Որք ախորժապէս ընթեռնուն: Ախորժապէս վատահուէ և համարձակութ ի քաղաքն տանէր. Ոսկիբոր: Նխես. ապանէ:

ԱԽՈՐԺԱՄԱՄ. ա. Որ առնէ կամաւթէ զախորժս. ախորժական. հաճոյական. *Ըստ որում են սիրելի, քաղցր, և ախորժարար. Լմբ. պրբփ:

ԱԽՈՐԺԵԼԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ ախորժելի. *Երկոքեան լաւք են, և ախորժելագոյնք. փիլ. լին. ը:

ԱԽՈՐԺԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Προσηνής. Jucundus, suavis. Ախորժ. ախորժական. հաճելի. հաճոյական. սիրելի. բաղձալի. ցանկալի. քաղցր. խօչանաճաճ, հաւ էաէձէ, խօշ, մաթպոռ, լէվէշ, լաթիճ. *Չոր ցուրտ անձին ծարաւոյ ախորժելիւն. Աստ. իէ. 25: *Ճաշակ ախորժելի: Ախորժելի բարիք: Պոռոտ ախորժելիս. Պիս: Ցհ. կի: *Ախորժելի վերնոյն: Բարեբանեալ կամաց քոց ախորժելիք: Ախորժելի (ած) քնակարանք: Ցաւէտ ըղձական և ախորժելի խորհուրդ ցուցանի: Ընդ անակար կարէլոյդ՝ և կամելդ է ախորժելի: Ցոր զկենդանուէ ընչոյս քանելն է ախորժելի. Նար:

Իբր Ցօժարատիպ. պատրաստական. *Ընկալարուք ախորժելի կամօք. Շ. ընդհ:

ՈՉ ԱԽՈՐԺԵԼԻ. Անախորժ. անհաճոյ. խորչելի. *Ոչ ախորժելի եմք. Պիս: *Հանդիսանալ յոչ ախորժելիսն ած: Զոչ ախորժելիս ասելզծչին կատարէ. Նար. իէ. իէ: *Ի՞մանան զախորժելին կամ զընչն ախորժելին. Շ. Խզ:

ԱԽՈՐԺԵՄ, եցի. Αἱρέω, προαιρέω, θέλω, βούλομαι, εὐδοκέω, ἐπιτηδεύω. Praeeligo, volo, probo, placet mihi, studeo. Նախայօժար կամօք ընտրել. կամել. հաճիլ. հաւանել. սիրել. խոչանաճ, հաւ էաէձէ, հեվէս՝ չհաւ էաէձէ. *Ախորժեցին զնահ, և ոչ զկեանս: Մինչչչ ախորժեալ զչարսն՝ ընտրեսցէ զբարին, Ոչ ախորժեաց ժողովուրդդ այդ զքուրն սիրելայ: Ինքեանք ընտրեցին զճանապարհս հրս իւրեանց, և զգաչրէլիս իւրեանց՝ զոր անէնիք իւրեանց ախորժեցին: Ախորժելով արջիք. ևն: *Արժան էր զառաքինեսն ախորժելը. փիլ. խնոփն: *Սիրելի իմ, զոր ախորժեաց անձն իմ: Նա միայն ի մեծատանց ախորժեաց զաղքատացն հանդերձս. Ոսկ. տաս. Նէբէ: *Եթէ զնաւուց ախորժեսցես միս: Որպէս իմն ախորժեն կամք. Աբէ: *Ոչ ախորժես չար. Նար: *Ի՛ ինչ զոր ախորժեն ուսեալ, և ի՛ ինչ զոր ոչ ախորժեն: Խորհրդով այսք զգինի. յո զօգտակար ընծրհան հոգւոյն ախորժեամ, որպէս այլք վերևեալին ախորժեն գինի: Եղնիկ: Հաճոյ: *Զչայեղոցն լինել ախորժ. Ոչ ախորժեալ առնուլ զգեղ: Ոչ ախորժել (կամ ախորժելով) լսել զբանս չարուէ. Լմբ: Ցհ. կի: Շ. ագ: *Զ իւրան ցուցանէ ախորժօգս: Ախորժողացն ղերկնից: Զախորժողաց բանին. Պիս: Նար. Խ. Ն էրփ:

Լաւ համարել. բարիոք Թուիլ. *կալցի զայս ոք, որպէս և ախորժէ. Նխ. ա. Ոչ *Ուցուք, Թէ ախորժէք, նախ զօրէնս այ ի ձեռս մեր. Լմբ. ապ: *Պղատոն ոչ ախորժ յան ձնէ և ի մարմնոյն գալ պնդնեն: Արիստոտէլէս ի միայնոյ յարենէ ախորժէ լինել զմարմինս կենդանեացն. Նխ. բն:

ԱԽՈՐԺԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Ախորժ ընծայել. հաճեցուցանել. զուարճացուցանել. *Մեւնոյն ը ինքեան և զմարդիկ ախորժեցուցանէ, և զնոցան սատակէ՝ ոչ կարացեալ բերել զնուչհահոտութէնն. Մատ. ի գիտ:

ԱԽՈՐԺԻՄ, եցայ. հ. առաւել ռմկ. Տ. ԱԽՈՐԺԵՄ. *Եթէ ախորժիս, այժմ Թոզից զայսոսիկ. Մագ. ժ:

ԱԽՈՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԱԽՈՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Աչճայնութիւն ախորժութէք ընուն. Դիոն. *Հպարտանայ այնպիսին յախորժութէնն: Յառաջսակամ ախորժուէն չարժման. Ոսկ. տաս. Նէբէ: *Ախորժուէն են կարիք, և ոչ բնութէք ինչ ի հարկէ. Նիս: *Ոչ ը մարմնոյ ախորժութէք բաղձանաց, այլ առ գութ սիրոյն քոյ. Եղնէ. էրէ: *Դարձցի մրրկին սաստկութէն ի սիկ ախորժուն: Ակս ախորժուէ ճաշակաց՝ բարեբանեալք քո քաղցրուէ. Նար. ւէ. հգ:

ԱԽՈՐԺՈՒՄՆ, ժմանն, անց. գ. Η՛δονή, αἴρεσις, βούλησις, θέλησις. Voluptas, voluntas, optio, electio, illecebrae. Ախորժելն. ախորժանք. ախորժք. հաճոյք.

կամք. ընտրութիւն. յօժարուիլ. ցանկութիւն. հրապոյրք. խօլս-փ, հաճ եմ-եի, սէիմ, ակնիմ, ակնիմ. *ի վերասական գործոյն ասի, և ախորժուն այնոցիկ՝ որ յօգուտ են, ձա-պականիչ ախորժմունս ցանկայութիւն. փիլ: *ի հակառակիչն ախորժմանց կամ սոքո-խութեց յրմբռնման գոլով. Դ:ին: *Եթէ ես ախորժուն ոչ առնուց բանի լինի, զնիմդ ախորժուն յախորժման լինի. կ:ուդ. գ:յ: *Սիրոյդ՝ մտացդ ախորժմամբ գլցեալն ես անառակութ: Տես ասլ՝ ի մէզ զախորժուն մեղաց՝ խորհրդով Նար. խ:

ԱԽՈՐՏ· ԱԽՈՒՐ· Տ· ՑԱԽՈՐՏ· ՑԱ-ՀՈՒՐ:

ԱԽՈՒՆԱ, կամ ԱՂԽՈՒՆԱ կամ Ա-ԿՈՒՆԱ գ. Ծաղիկ ինչ յարաբլաս: Խոր. Ց:

Ախտ, ի, յց· գ· Պաձոց. Passio, affectus. կիրք մարդոյ՝ նեղչին և արատաչին. որ ինչ կրի՛ ի մարդն ի՛ հոգւոյ և ի՛ մարմնոյ. չարժմունք արտ. բեւրութիւն. ազգ. կարիք բնութեց. բնական պէտք. հիվայի նկճ, ախտ, ցաւ, ցաւս, գարուն. խոսխեչիւ. *ի մարմնանալն ձեռ հիւանդութիւս և ախտաժեստութիւս եղոյծ: Իբրև ախտաժեստութիւք ինն հատարակաց: Ցաւս անբժշկելիս, և պէսպէս ախտաժեստուիս: Խորշակաստն պատուիք մատուս. ցանէն ախտաժեստութի ձաշակողացն... Բերեն ախտաժեստուիս: Զախտաժեստութիս հոգւոյ և մարմնոյ: Կշռով բաժանել իւրաքանչիւրութեն զօգտակարն, զառողջութի և զախտաժեստուի. Աճապ. ծփ: Աճաք. պղտիպ: Մանր. ի՛: Պիպ: Շ. իրի:

ԱԽՏԱԼԻ. ա· Լի ախտիք. ախտաւոր. ախտագին. *կի՛ խորհեացիս զախտալի՛ զա-զիր և զպիղծ գործս. Վրք հց. է:

ԱԽՏԱԼԻՑ. ա· Լցեալ ախտիք մե-ղաց: Նոյն ընդ վ: *Ցախտալից սրտե ա-ղօթքն խոտան երեին. Նար. խր:

Լցեալ ախտիք մարմնոյ և հոգւոյ. լի կարեաք և կրիւք. ցաւալից. վշտալից. *Ախտալից կեանք: Զանձրայնեալ իցէ և լանեալ յախտալից մարմնոյս: Առ ախտա-լից մարմնոյս մաքրութի: Մի երկարս ինձ զվէր մեղայս՝ ի յախտալից մարմնիս ծած-կեացես. Խոր: Եվէ. է: Նար. վ. իր:

ԱԽՏԱԽՈՆԱՆԱՆԴԻՆ· ա· Ծնեալն ի հիւթոց խոնաւուե. (կամ առիթ ախտից խոնաւուե.) *Ի՛ ինչ՝ ի շնչաւորաց ախտա-խոնաւածին. այն լուղակք են. Գերի. Ե ԼՐագ. ել:

ԱԽՏԱԾՈՒ, ծից· գ· Բերմունք և հե-տեւանք ախտից. ախտաբիծք. *Ցանհնա-րին կարիս ալքատուե անկեալ, և ախտա-ծիւք մեղացն բրդգվել. Աբէսպաի:

ԱԽՏԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Պաձդտւոց, ե-մպաձդիչ. Patibilis, passioni subjectus. Ընձակաչ աւուից՝ կրից և կարեաց. մարմ նաւոր. կրական. *Ոչ ամ չարժուիքի ախ-տականին՝ ախտ կոչի: Ըստ որում չար-ժուիք են ի նոսկուիչ յախտականացն անձ ձին, ներգործուիք ինն են: Զախտական և զարատաւոր կիրս. Նիւս. խոս: *Ծնունդն եթէ էր մարմնաւոր, ախտական էր. ան-ախտ է անմարմինն: Եւ մեք մարդիկ եմք ախտականք իբրև զձէզ: ի վերայ փայտին ախտական առաքրութեն: Ապականացուք և ախտականք են երկրաւորք. Աստ. գ: Ոսկ. յհ. ի. 18: Թէոդոր. խլ: Տծակ:

Եւ Ախտաւոր. չարժիչ ախտից մա-լեկանաց. *Տուեալ դեմոնահարականաց ի կատարել զպղծուիս ախտից. Խոր. սա սկի սրծր:

ԱԽՏԱԿԵՐ· ա· Պատճառ չար ախտից

գործօնեայ մոլութեց. չարագործ. մոլի. *փրկեա զիս ի դառն աւազակութէ ախտից և մեղսասէր դիւացն. Մաթ:

ԱԽՏԱԿԻԾ. ա. և ս. Ախտիւ մեղաց կծեալ զգածեալ վառեալ. *Մեղայ՝ մեղկ և տխտակիծ խօսելով. Մագ:

ԱԽՏԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Ε'μπαθής. Passionibus aut morbis obnoxius. Ընթեակաւ ախտից ցաւոց. ախտաժէտ. ցաւոտ. Մարգ. *Ախտակիր մեր մարմին՝ առաւելուքէ և պակասուքէ վշտանայ: Սոքօք և զայլն զախտակիրս խրատէ: Աղաղակեմ ընդ ախտակիրն. Բրս. հղ: Ոի. յհ. ա. 37: Յա որդի:

Եւ Ախտաւոր. մոլեկան. *Ազատիս յամէ ախտակիր խուհրդոց մարմնոյ. Վրք հղ. իա:

Եւ Ախտական. կրական. չարչարելի. *Անախտանալի բանին, և ախտակրի մարդոյ. Սարկ. պոպ: *Նոյն ախտակիրն ածէ բան՝ մարմնոյն ախտակրեալ. Ոսահէլ:

ԱԽՏԱԿԻՐ ԼԻՆԵԼ. կամաւ կրեալ զկիրս մարդկայինս. կարեկիր և կարեկից գտանել. *Ախտակիր եղեր հոգւոցն քնուեաս: Զչարչարանս յանձն առեր, ախտակիր հոգեղինացս եղեր. Շար:

Մերթ՝ Ըմբռնիլ յախտաւոր կիրս. *Զոր կինոջն դաւաճանեալ, ախտակիր եղեալ խաբանօք. Զքր. իի:

ԱԽՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συμπάσχων, συμπαθής. Compatiens, qui pariter movetur. Կրակից՝ հանդերձ կարեկցութէ. չարչարակից. վշտակից. հետևութ. ողջոյն. *Ախտակիցն ամի, և հաղորդ վշտաց: Ախտակից է բոլորն կեդծանի ինքեան: Կարօղ է ախտակից լինել ուղղութեան մերում: Եթէ եղեր հայր որբոց, եւթէ ամի ախտակից եղեր. Սկօ. կբ: Նէս. բն: Պարպմ. կբ: Բրս. սա ընկեր: *Ահա նայեցեալ՝ ախտակից լերուք. Ժմ:

Եւ Գործակից ախտից մեղաց. ձեռնհինդ. *Զվարաւոնին ախտացաք զծանրապտուղ, և իւրոց ախտակցաց: Տեսեր զնա ախտակից՝ յամօթոյ ծաղկին: Ախտակից լինել ինձ կոչեի բարկանէ և անիծից. Ղսպ. ծա: Լմբ. սղ: Սկօ. սղ:

ԱԽՏԱԿՐԱԿԱՆ. ա. Ուր իցէ ախտակրօն լինչ՝ բնաւորական կամ օտար. և Ախտակիր. կրական. *Կանանց եթէ նոյն ծորուն լինիցի ախտակրական. Կանոն: *Ջսիօղոսի ասեր զքո՝ ախտակիր՝ ոչ մտնաբար իմանալք, և ոչ զշծուն ախտակրական կարծեմք. Խոսրովիկ:

ԱԽՏԱԿՐԵՄ, եցի. ն. ւ. } Πάσχω. Pati. ԱԽՏԱԿՐԻՄ, եցայ. հ. } tior. Ախտակիր լինել. կրել զմարդկային կիրս և զչարչարանս. տալն, լուլորութիւ. լեհութէ, ինձինքս. *Ախտակրեալ՝ ի վէր քառաթև խաչին: Ի չարչարանս և՝ ի մահն զմարմնոյն ախտակրեր: Եզ՝ ի բարձունս, ոչ ևս զմարմնոյ ախտակրեալ. Շար: Սրփ. ա. պ. ը: Ալմ. համբ:

Եւ Կարեկից լինել. վշտանալ. ցաւոյնէ. փերփնէ. *Զոր՝ ի չարաց բանիդ քո արտօր՝ առ որ մերով՝ ի յիւրն ախտակրեաց. Նար. խը:

Եւ Յաւագնիլ. խօճանալ. կրել զախտ մարմնոյ կամ հոգւոյ. վարակիլ չախտաւոր կիրս. ցաս ոռնենալ, մարտնէը օմաթ. *Ի բժշկուի ախտակրելոյ. Յհ. իի: *Ախտակրեցան մանաւորքն՝ ի բոլորին: Աճ զգայութիւք ախտակրեալք՝ դողացեալ երկեն ընդ հեշտութեն. Եղիշ. իա: *Ախտակրեալ՝ ընդվզեալ Թումս, և վա այնորիկ ախտակրեր՝ որպես՝ ոչ տե սեր վկեզ. Յհ. իի:

ԱԽՏԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Πάθος. Passio, ut morbus animi; aegritudo. Կիրք ախտից հոգւոյ և մարմնոյ. ախտաւորութէն. տկարութ. մարտ. *Քաւմինելի ախտակրութ: Հոգւոյ և մարմնոյ, կի աստեաց ախտակրութ: Ի վեր է (ասծ) ք զնմ ախտակրութ... Հոգիք սքեան հեռի են յայսպիսի ախտակրութէց: Մարդկէղէն մեաց ախտակրութ է. Մաթ. ա: Շ. Բարյր: Սրփ. յ. Ա ք. պ: Իփն:

Եւ Հեշտախտութէն. *Սիրեմ քնաւթապէս, և մոլիմ յախտակրութ: Զայնից քաղցրութէ՝ ի բազում ախտակրութիս ընդգեաց. Լմբ. սղ: Վրք հղ. ք:

Կամ Ախտակցութէ. ցաւակցութէն. *Ախտակրութ եզբայրական. Իփն:

Եւ Կիրք մարմնոյ. չարչարանք. *Ան ախտակրին ախտակրութ՝ ի մարմնի: Զամ ախտակրութս մերոյ բնութես յանձն առեր առանց մեղաց. Գագիկ սա սոմ: Գանձ:

ԱԽՏԱԿՑԱԲԱՐ. ս. Συμπαθῶς. Cum commiseratione. Ախտակից լինելով կարեկցութէ. սրպոսոսք, ղասուին ըւլուլ. փերփնէրէ. * Ախտակցաբար արտասուեացուք զուրացողն հաւատոյ: Ախտակցաբար սաստիկ արտասուս հեղոյր՝ ի վր նց: Ախտակցաբար օգնեա մեզ. Շար: Վրք սղ: Լմբ. պոբփ:

ԱԽՏԱԿՑԱԳՈՑՆ. ա. Περιπαθέστερος, συμπαθέστατος. Vehementiori passione adfectus. Ցոյժ կարեկից. կարի գթածագոյն. հոգնահիւծ. աճքփը, փերհոգիւն. *Ախտակցագոյնք պատուէրն զվախճանեալն յիշատակաքն: Երեմիաս՝ որ ք զնմ մարդ դարեան ախտակցագոյն էր: Ցեղմունք լուսնոյ եօթներեակք լինին՝ ախտակցագոյնս առ երկրայինս նշանակելով. Ածոր. է. ֆա: Փիլ. խմոփ:

ԱԽՏԱԿՑԵՄ, եցի. ւ. } Συμπάσχω. ԱԽՏԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. } Simul patior, una adficior. Ախտակից լինել. կարեկցել. վշտակցել. ցաուիյ ըւլու. փերփնէ. *Ո՞վ մեզ օգնեսցէ՝ ախտակցելով ասիցս: Ախտակցեցաւ հիւանդութէն՝ ոլոր. մուք. Խոր. ք. 68: Լմբ. սղ:

Կրել զնոյն կիրս ցաւոց. *Առի իշխանութէ բժշկել՝ որոց ախտակցիմս. Լմբ. պոբփ:

ԱԽՏԱՆԱԼ. լի լինել ախտիւք. *Ախտակցեալ հոգի՝ և ոչ միոյ խորհրդակցի հնազանդի. Ճ. գ: Լաւ ևս ի ընթեռնուել՝ Ախտացեալ:

ԱԽՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Συμπάθεια, τὸ συμπαθές. Commiseratio, humanitas, eadem pati. կարեկցութէ. վշտակցութէն. չարչարակցութէ. ցաուիյոնէ. *Ախտակցութէն յոգւոյն... Մարգ՝ առ՝ ի նմանապէս ախտակցութէց: Զանմարդութէն խրթև զազատուն ողջունեմք, իսկ զախտակցութէն իբրև զգարշելի ինչ անպատուեմք: Սէրն չարժի՝ ի յախտակցութէի միմեանց: Ա. ֆ: Աֆ. ազ. Շ. ֆպ: *Առ մարմնական ազգակցութս այսպիսի ախտակցութս ունիմք: Ողորմութէին ի ախտակցութէ, յորժամոք՝ ի գթոյն ստիպի. Սրփ. յի. է: Լմբ. էր ընդ եւէ: *Խարչեցաս փոր իմ՝ ի լալոյ, զախտակցութէն ասէ: Զայծ առ՝ ի մեր իննայոսն չարժէ ախտակցութէ. Վանակ. յոբ:

Եւ Բնութիւն ախտաւոր. անկարդ յօժարութէ. ցանկութէ. յաբսմ, մալի սեր. ազգ, սեռկա. Προσπάθεια. Addictio, cupiditas. *Մաքուր և անխոտան չմտնեն ախտակցութէ: Ա չինպիսեաս ախտակցութ բոլորովին լինիցի մարմին և արիւն: Ի բաց կացցեն յերևելեացն ախտակցութէ. Նիս. յաս: *Աշակերտեացն աւետարանին, և օտարացան՝ ի զգայական ախտակցութէից. Սրփ. ա. պ. ա:

ԱԽՏԱՀԱԼԱԾ. ա. Հալածիչ և փաղստիչ ախտից ցաւոց. բժշկարար. ըշխպ. ղնօղ. ազբյը փեփ էպիճի. *Ախտահալած բժշկութէ մերձաւորս արարեալ: Տուք զվարձ իմ՝ զախտահալած բժշկութէցն: Անպ գտանին ախտահալած սպեղանիք. Ագաթ: Տծոյ: Յհ. փար: Փարպ:

ԱԽՏԱՀԱՒԱԿ, կի ԱԽՏԱՀԱՒԱԿԱԾ. ա. Սկիզբն և առիթ ախտից. պատճառ խօթութէ. *Հոդւոյ ախտահաւակք (կամ ախտահաւաքք.) Խոր. փ. 68:

ԱԽՏԱՄԱՏ. ա. Որ մարտնչի ընդդէմ ախտից. վանիչ մոլուց. *Պահեսցուք՝ ի ձեռն ախտամարտ յաղթութէն. Թէոփ. ֆ հ:

ԱԽՏԱՄՈԼ, ի, ացս. և } ա. Մոռ. ԱԽՏԱՄՈԼԻ, լ-ոյ, լեաց. } լեալ ախտիւք. զակատեալ զհետ ցանկութէց մարմնոյ. *Սեղան ամենայն արարեալ էր ախտամոլացս՝ ի պատրանս, ոչ թէ ընդհօղ տուփանաց իցէ. Մխ. էբեմ: *Ախտամոլն անմաքուր. Մագ. ծէ:

ԱԽՏԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. փ. Մոլութէ ախտից. ցանկասիրութէ. հետախտութէի. *Ո՛չ է վն որդէծնուէ, այլ ախտամոլութէ. կանոն:

ԱԽՏԱՅԻՆ, ինոյ, ոց. ած. ԱԽՏԱԿԱՆ. և ԱԽՏԱՒՈՐ. *Բայց զի որդի ասի որդին, ոչ մարմնական և ախտային. Շ. խոսփ: *Նիւթականն՝ ախտայինն մարմնաձևն՝ ըզգայականն. Փիլ. էլ. ա. 8: *Ծնունդ գոլով դիւրային ախտիւք բերեալ և ախտայնի... Ցերդ և քնար՝ ձայն ախտային, փոխան երգոցն ածայնի. Յա որդի:

ԱԽՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. Νοσέω, ἀλγέω, ἀσθενέω, μονέω, πάσχω. Morbo laboro, doleo, aegroto, patior. Նեղիլ ախտիւք ցաւոց. խօթանալ. ցաւագնիլ. տկարանալ. ցաս փափլ, հիւընդանալ. ազբյը ազբյը լեփ, խասնա օմաթ. *Որք խոստանային հալածել չանձինն ախտացելոյ. Նք գծաղկալից երկիւղն ախտանային: Մարմինք նորա ախտացան: Ախտացան ասայլ ոսք: Տաց ախտս, և ախտացին՝ ի նմին. Իմ. ֆէ. 8: Յոբ. ֆէ. 22: է. ճ. ձ. 12: Երեմ. ձ. 21: *Հիւանդ որ յերկար ախտանայ: Ախտանամք չանձն և՝ ի մարմին. Եզեկ. դփ: Նար. ֆա: *Բիւրք աչաց չախտանալն այլըմ կարօտանայ աչաց: Ախտանամք և մեռանիմք, որպէս ոչ կամիմք. բայց հոգւով եթէ կամիմք, ոչ ախտանամք և ոչ մեռանիմք. Շ. ԲղՆ:

Կամ Վնաս ինչ կրել. խանդարիլ. չարաբ լեփ, պօզոլմաֆ. *Ախտացան արմատք եփրեմայ. Ոսա. ի. 16: *Անզգայքն ախտանան, և ոչ խօթանան. Նիս. էն:

Կամ Վշտանալ. տխրիլ. և զայրանալ, զչարիլ. խոխալ. ինձինքս, ինձենքս. *Ախտասայր հոգւով, զի և ինքն ոչ եղև ողջակիզեալ. Ած. Ա: *Ախտանան առ աստացեալսն: Սպասէր նմա (զի սպանցէ). և այսպէս միշտ ախտանայր առ նա. Ոսի. յհ. է. 4: Մաթ. լէ:

Յարիլ յկրս ինչ ախտաւոր կրիւք և զգածմամբ. անկկնտանալ. *Եթէ ոչինչ ախտացաք՝ ի գոյս ապականացուս. Իփն: *Ի մարդկային ինն ախտ ախտացեալ էին յայն: Համբոյրն պղծուէ, որով ախտանայ հոգին. Իփն: Բրս. մղ: Սրփ. ա. պ. 12: *Հինգ բանիս ըստ ղգայուէցն, որով ախտացան. Աբշ. իը:

Կրել զհիւանդութի հոգւոյ. զառա-

ծանիլ՝ ի մոլուԹիՆ. *ՑԻԹ մարմնականին ախտի վՃարիլոյ՝ ախտանալէ օր ըստ օրէ ի_մանալեաւ՝ փոքրու և մեծաւ: Չի մի կարՃիլէ ախտանալ յերկուց զմին, արհամարհուի կամ անգիտուի. Շ. Ի. Ի: *ՉպեՀեայ զԼեռատաղացւոց գոռոզին ախտանալ (զյիմարուն): Չփարաւոնին ախտացաք զծանրասրտուԹ. Ց՛. ԻՀ. ապ: Լ_ապՃ՝:

ԱԽՏԱՑԵՆԱԼ, ցեալ, ող. ա. խօՀ. հիանալ. ախտաՀէտ. Տրտղալը, խռռիլ. *Ախտացեալս ոչխար: Ախտացելք տեմանեՀեջ, կամ մեղք: Ախտացելոյ դէղ առողջուԹիՀ. Նար: *Վայ ախտացելոյն յախտէ, որ խոցի՝ և ոչ ընդոստնու. Շ. Ի. Ի: *Ախտացելոց՝ ի պէտսէս ցաւս Պարգ:

ԵՀ Ա յահաղ. որ ըստ չին. Ներգործ. ծեալ աւի, ՚ք ՆերՀեալ յայոյն պղծոյ, հարեալ՝ ի դիւՀ. Է՛ներգούμενος. Energumenus. *Արտաքս ելանեն երեխայքն, և ըստ Նոքօք ախտացեալքն, և որք ընդ ապաշ_խարուԹեան են: Չերախայն, և զախտացեալն, և որք ըստ ապաշխարուՃեն: Չախտացելոցն բաղմուՀ. Դիտ. Է՛Է՛ղ. Գ՛:

ԱԽՏԱՆԿԵՆԱԼ, ելոյ, ող. ա. Անկեալ ըստ ախտիւք. ախտացեալ. *Ծագեաց զԼեր ճառագայԹեան ամ հիւանդացելոցն և ախտացելոյն մեղաք. ԱԳաւ:

ԱԽՏԱՀԱՐԺ, ի, ից. ա. Շարժիչ՝ գրգռիչ ախտից. *Ըզծաւրածոյ խելկատակին և զախտաշարժ բանըս նոցին... Սէր Ցիս այս ախտաշարժ. Ց՛ ուրէի:

ԱԽՏԱՀԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Շարժումն ախտից. գրգիռ ցանկուՀ. *Հարկէ ցուցիչ ՚ի մեղս ունի զորբոզումն ախտաշարժուԹՀ. Գր. հրահանգ:

ԱԽՏԱՊԱՀԱՐ. ա. Պաշարեալ ախտիւք. զգածեալ ախտաւոր կրիւք. *Ո՛րքան տմարդութիՀ էր մանկան հասակի և ախտապաշար մոց առ՚ի յաՅծային խորհրդոյս ձեռնարկել քննուՀ. Լ՚Ի. պգ:

ԱԽՏԱՒԻՐ, սիրի, բաց. ա. ՓիլոպաՅής, φιλήδονος. Indulgens affectibus, amans voluptatis. Սիրող հեշտախտուՀ. ցանկասէր. Տարճապաշ. հեվեայի Նեֆնե Թապի՛. *Լինի ախտասիրին վՃաւկ ախտն: Ո՛չ է յախտասիրացն: Եվև ախտասէր փոխանակ առաքինասիրի. Փիլ. այաբ: *ԳորՃ ծակացց ախտասիրաց. ՑձԽ: *Ընդայիր ասէ՝ ախտասէր (կամ ախտասիրի) դիւրին հաւանՃալ: Շունք, որք ախտասէրքք են. Լ՚Ի. ող: Մէին. ա. ՚որ:

Իբր Ախտասիրական. *Ախտասէր և անարի բառք: Իմացեալ զախտասէր բարս Նր. Փիլ. լին: Խոր. ա. 16:

ԱԽՏԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. տὸ ΦιλοπαՅές. Amor affectuum. Սէր ախտից. ցանկասիրուՀ. *ՉախտասիրութիՀն ընտրեալ քան զԸծախրուՀն: Չոր յախտասիրութիՀ իւրմէ գտանեցոց էր մարդն: Ցանամանական ախտասիրութիՀն գաւՃուացէ. Փիլ. այաբ: Խոսրովիի: Երբ. լոս:

ԱԽՏԱՊԱՆ, ի, ից. ա. Որ սպանանՀ զախտս մեղաց. Իր ՏէրունիՀը Ննբօղ. *Մարք ոչ ուսուք մարմնասպանք լինել, այլ ախտասպանք: Մարմնասպան լինելով յաւէտ՝ քան Թէ ախտասպան. Վ՚Ր Հոգ. յ: Ցհ. ԻՀ. ապ:

ԱԽՏԱՆԱ. ի, ից. ա. գ. որ և յունական ձայնիւ ասի Փիւսիկեան. Փυσικός. Physicus. այն է Բնական, և Բնաբանական. Փիլիսոփայ՝ որ քննէ զբնուԹ զգալի և ախտական ՚ք կրեական. բնախօս. Իւր հիւԹիՀ ա_ա հիւր. *ՊիԹագորաս յախտարուկաց փիլիսոփոս: ՔաՀնոփանէս յախտարակաց երգահան. Եսս. իբ. Ի: *Իյոմանց ազգս ախտարակաց խտրադիմայ հմայից կոչեցաւ զգօն. Նար. ՏԺ:

Կիրք բնաւորական. կարիք. աղյաւոր բնուԹիՀ. ոգի՛ն. Փύσις. Natura. փայ՛ն, ՀեՀեպ. *Ուրախացեալք զերծաՆիՀք յերեքալից ախտարակաց կենցաղոյս: Որ ունի զկիրս և զախտարակս բնուԹիՀ. Փարպ: Վ՚Ր՚ն. ող:

ՑԱԽՏԱՐԱԿԱՑ. իբր ՀՄ. Ի բնէ. ըստ ինքեան. փիլիՀապէս. զգալապէս. փայ՛ն, ա՛այբ: *Ի ինչ՝ որ բնուքք ծանր է, և Է ինչ՝ որ յախտարակաց ԹեԹև է. ՍԷՒԷՀ՚ն: *Ոչ յիւրմանց ինչ ախտարակաց (կամ ախտարաց): Ոչ ըստ ինքեան ախտարակաց: Ոսկ. ՀՄ. Է՛. 5. և Երբ. Տիմ:

ԱԽՏԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Արարող կամ պատՃառ ախտից մարմնոյ և հոգւոյ. Տաբաղ ՀեՀիէՀեն, Տաբաղի. *Չախտարար ոչատ Ճառս մատչին՝ ի բաց լռանալոք ՚ի մէնջ մնոյս: Հարցանեալով Հհիւանդն զախտարար պատՃառան. Շ. Տիմ: Սէփ. ոփէպ:

ԱԽՏԱՐԱՐԱԿԱՆ. իբր ՀՄ. Ի բնէ. ըստ ինքեան. փիլիՀապէս. զգալապէս. փայ՛ն, ա՛այբ: *Ախտարարական պատՃառս. Ցախտարարական ոչատ Ճառս մատչին՝ ի բաց լռանալոք ՚ի մէնջ մնոյս: Հարցանեալով Հհիւանդն զախտարար պատՃառան. Շ. Տիմ: Սէփ. ոփէպ:

ԱԽՏԱՐԱՐԱԿԱՆ. ՀՄ. Է՛μπαՅῶς. Cum adfectu vel passionibus. Ախտաւոր օրինակաւ, անկարգ ախորժակաւ. *Չքաղաղատեղիչ նիւԹեղինապէս և ախտաւորաբար մնան... Ի գեռնանախանՃէ նըշանաւուԹեն պատկերացն ախտաւորաբար խօՀիլ. Դիտ. Ի_ղ. Ն Է՛բին: *Ախտաւորաբար ոչ սիրել, կամ աղօԹել. Սէփ. յի. Ծ: Ա՛ ապ. Ի՛:

Խակ ԱԽՏԱՒՈՐԱԲԱՐ ՆԵՐԳՈՐԾԵԱԼՆ՝ Է Ա յահաղ. Է՛μπαՅῶς ἐνεργούμενος. Դիտ. Է՛Է՛ղ. Գ՛: Տ. և ԱԽՏԱՒՈՐ, և ՈՆՄԱՔՈՒՐ:

ԱԽՏԱՒՈՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Է՛μπαՅέστερος. Vitiosissimus. ԱռաւՀել ախտաւոր. ՀամԻ Ներքոյ անկեալ ախտից և կրից. *Ախտաւորագոյնքն ՚ի նոցանէ զախտսն ՀՀծս կարծեցին: Ախտաւոր ՀամԻրօք, և ախտաւորագոյն լինել քան Թէ ոչ յառաչն էր. Ա՛ ապս. Է՛: Նի՛ա.կա՛ն:

ԱԽՏԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱԽՏԱԿԱՆ. ΠαΘητικός. *Չախտաւորականն Նր (զվՃակ) բժշկել: ՉԼՀնամէրն գաղտնաՃիգ ՆէտաՃգուՀս ախտաւորական չարժիւք. Դիտ. Ի_ղ: Սի՛ա. ՀՄ:

ԱԽՏԱՒՈՐԱԹԻՒՆ. գ. ΠάΘος, προσπάΘεια. Passio, adfectio. Կիրք ոգւոյ և մարմնոյ. *Եւ անդ ախտաւորուՀԹ է, եԹէ մարմնաւորապէս առեալ լինիցի: Ի բաց մերժել (՚ի հրեշտակաց) զնիւԹեղէն ախտաւորուԹիան. Ա՛ ապս. Է՛: Դիտ. Երի: *Ա՛ՃուՀն մեր, և ախտաւորք՝ ի վՐ երկրի բառմանալ: Անբանիցն ըստ ժամանակի ՀՀունել զայսպիսի ախտաւորուՀԹ. Չչէ. Ի_ղ: Պիպ:

Եւ խօՀուՀԹ. հիւանդուՀ. *Ախտացեալ է՛ յախտաւորուՀ անաւոզուԹե. ԵդԻ՛. Է՛: *Չանազանից ախտաւորուԹեց մահացուցանողաց: Չերմնաստագնապ ախտաւորուԹեց ամվ փարատիչ: Շօշափեա բժշկապէս զամենաԹշուառ ախտաւորուՀԹիս. Նար:

ԱԽՏՈՒՆԱԿ, ի, ից. ա. Ունակ ախտից ինչ. ախտաւոր. ախտական. *ԴառարկուՀ ախտունակաց կրից ՚ի բնուՆս. Մէսայէ:

ԱԽՐԻՉԱՆ, ի, ից. գ. Նաղկի ինչ, և բոյս նորին. *Ոմանք ասէին զչուշան լինել (Թագաւոր), և այլք զախրիչան ՈՀ զախրիչանն երիս ունելով կենդանիս յարմատս: Անյայտ և զախրիչանն արտ՝ լուսով ձրագի՝ ի գիշերի գտանել. Մէ. ապ՛. ԻՀ. ԻՀ:

ԱԽՑԻՓԵԽՑ. ա. Բառ ռասիկական, որ և Ախեդպիէղ. ՚ք Թուլամորի. անկարգ, խառնաձաց. (առեալ՝ ի բառէս Ակց՝ կրկնուքք. որպէս Թուղք. այՆօյէն). *Դնեն զերքիշոս ասորի, և զչմուեվ՝ ի նոյն ցեղէ ախցիփեխցք և վատավաղք. Վ՚Ր՚ն. պփ:

Ա՛Ծ. իբր Ղ. հրամայական բայիս Ա_ծել. որ և քեր, աղէ. յն. ագե, Φέρε. Age, agedum, eja. հայ_

փե, փէյնիփ. *Մատնրամանոյն (մակբայ). աղէ, թոզ, ածա, եկ, բեր. թր. փէր:

Ած. մանաւանդ ԱծՔ. գ. արմատ Ածել բային. ոյ ին. ազդէ. Ա'գոյգ. Productio. Ածուած՝ իբր Ընձիւղ. բողբոջ. աճ և գՅՈՒԹ. փիթան, փիլնդ, ելուզ, ալ. *Ածս որթոյ գտանել կենդանատնկեալս. փիլ. լին. է. 67: *Գատուածատս, և ածս, և արմատս արուեստիս հանեալ տնկեն մարդիկ: Սերմանել կուտս, կորիզս, արմատս, և ածս, որ սերմնական զօրաւիգ ունին պէտսէտս: Իբրև ածս ոստոց ծառոց, և կամ մատունս որթոյ. Վ.բդ. ին:

Ածական, ի, աց. ա. Եղական. զգալի. ոչ միայն լինելութեամբ՝ այլ և ծննդեամբ՝ ի լոյս ածեալ. մարմնաւոր. հոլովիչն. փոփոխական. *Ի նմանէ են յառաջացեալք ածականքս, և միեղնոյն գոյք. Մաթ.է:

Ածական՝ ըստ քերականաց յետին գրոց, հակադրեալ գոյական անուան՝ յոր յիշեսս. Լսուք: Տե՛ս ՄԱԿԱԴՐԱԿԱՆ, կամ ՄԱԿԴԻՐ. Ἐπίθετον. (ք վերադրական). Adjectivum. (ք յատկածական, յատկական): Ըստ այսմ գրի՝ ի հին բո. ինչ *Դրական, ածական ,,. ք գրութ յատկեալ ոյ մակդիր յ'իսին, ք՝ ի գոյականն:

Ածական, ածայ. հ. Περιζώνυμι. Cingor. Ընդ մէջ ածել. սփածանիլ. Ալնչ կապել. գօտեանմագ. *Զգեցաւ որ զօրուն, ք մէջ իւր ածաւ. Սղ. ղէ. 1: Շաբ: *Ընդ մէջ իւր ածաւ. . . ած ք մէջ իւր, զմի զօրուն. ղտկարուն. լմբ. պրբգ:

Ածանց, ի. մուծիդ } ա. գ. Παράγω-
Ածանցք, ցաց. } γον. Derivativum. Բառ. ըստ քերականաց՝ ածեալ և անցուցեալ՝ այս ինքն վերածեալ՝ ի նոյ իսասիպ գոյոյ յայլ վիճակ յատկեալ ածով անինչոյն մասնական, որ տայ զմասնաւոր նոր. չանակուն. *Տեսակք են ածանցոյն էօթին. հայրանունական, աստցական, բաղդատական. ևն. թր. փէր: *Տեսակք ածանցոյն յոյժ անհոմն և անբաւ են. Եբդ. փէր: ոյ և ի դերանունս. *Դէմք նախագաղափարոյն, ես, դու, նա. և ածանցոյն, իմ, քո, նորա. (իմ, իմոյին, քոյին, նորայ. ին կամ նորայն). թր. Ն Եբդ. փէր: Գոյա. նի գրել և Ածանցի, ածանցից:

Ածանցաբար. ն. Ածանցմամբ կամ փոխաբերութ. վերածաբար. յարմարաբար. *Ազգի ազգի առ նոսա գործոյն և բանիցն՝ այնպէս ածանցաբար անուանին. Սարկ. փհ:

Ածանցական, ի, աց. ա. Παράγωγος. Derivativus, deductus. Ըստ քերականաց՝ նոյն ք ածանց. ք բառ ծագեալ ի նախագաղափարէ, յոր յարեալ է մասնիկ ինչ անհնչեան՝ փոփոխիչ յայլ վիճակ, ոյ և նոյն իսկ մասնիկն պատճառ այլափոխուն. հաւելագ. *Տեսակք են երկու. նախագաղափար, և ածանցական. հիբար, երկիր. և ածանցական, որ յայլեկ զանուն (ք զծագումն) ընկալաւ. որպիսի, երկրային. թր. փէր: *Ածանցական է, որ յէն (ք ի նախադրեալ բառէ) ունի զգայուն. որպէս ի մարդոյ՝ մարդկային, ի ծովէ՝ ծովային. Եբդ. փէր: Իսկ ի բայս՝ ք ին. և լո. չէք անցողական, ոյ ի հյ. և ի տձկ. փախչիմ, փախուցանեմ, ևն. այլ կայ ածանցական, ք բայ՝ որ կազմի միջնակեալ Թարմատար մասնիկամբ իւրք բաղդատուէ, որ ոչ այնչափ փոխէ զնշանակուն, որչափ ազնագարգէ. *Նախագաղափար է, ուրգոն՝ ոտոդեմ. և ածանցական է՝ ոտոդանեմ. (ἀρόω, ἀρότευω; rigo, irrigo.) թր. փէր:

Ածանցական. Որ ինչ ք ածին և ընդ երևիլն՝ իսկ և իսկ անցանէ. վազանցուկ. վայրկենական. Ի՛ղ ՀէՀՀ. *Ոչ քթթել մի ական, ոչ խուռն մի տեսուէ ածանցական. Նար. կծ:

Ածանցապէս. Ցառաջ ածեալ՝ ի չգոյէ ի գոյ. երևական և զգալի: Տես և Ածանական. *Որք արհետուին են մակացու, յածանցական մաքրադրոյս և վճռոտս ք իւրաքանչիւր կերպարանի խոհան յարմարել: Մերոցն և մերականացն ածանցական բաղկայուէ. Մաթ. ա. ՀՀ:

Ածանցականութիւն. գ. Ցառաջ ածուածն. այսագրութ. որ և Ածանցուած. հասըսի. *Թէպէտև հիւթանիւթ հոլոյ ընծիւղեալ (փայտախալին) ածանցականաց թք. թէոդոր. Խա:

Ածանցիմ, եցայ. յ. Παράγομαι. Producor, deducor, derivor. Ցառաջ ածիլ. գոյաւորիլ. հասըլ օշմագ. *Որ ի հոդոյս ածանցին կենդանական սերմունք, ի հասարակաց երկրէ ածանցելոց կենդանեացս. Պիպ:

Ըստ քերականաց՝ Ցառաջ գալ կամ ծագիլ ածանցաց ի նախագաղափարաց, և բաւադրելոց ի պարզից. *Ածանցականք են, զի նախագաղափարն իմանալի է նախօրիսակ ինչ, յորմէ ածանցին, իբրև յերկրէ բոյսք և կենդանիքն. իսկ սա սուկսկի՛ ի վր ձայնի միոջ վանգիւ ածանցեալ. Եբդ. փէր: *Ածանցականք գերանունս ածանցին այսպէս. թր. փէր: *Թրէակերէն ածանցեալ է ի գիւղերկերէցն. Նոննոս. (Θουρίν. Θρηκιάνα, ի բայէն Θέρω, Θραπεύω.)

Ածանցումն, ոցեալ. ն,ոյն ընգ վ: *Ամենայնքս առ ի նմանէ (յոյ) ածանցումեալք. Ցհ. խմ. էբ: *Բայածական է, որ քրիստոյ (ք ի բայէ) ածանցումեալ է. թր. փէր:

Ածանցութիւն. գ. Παραγωγή. Productio, deductio, derivatio. Ցառաջածուած. ածանցականութ. գոյաւորութիւն. եզանուած. *Գոյութիւն ի գոյոյն ասի. իսկ գոյն՝ ածանցուած իրիք մատածուած ենթայագրե. Մաթ. ի բիսն: Ցորմէ և Մաթիսոր. է. Ե ՀԷ. *Ցորմէ և գոյքս ածանցուած իրիք մատածուած ենթագրե: Գոյն՝ ածանցութիւն իրիք ենթագատուին նշանակե:

Ածանցուանեմ, յուցի. ն. Παράγω. Produco, deduco, transfero. Ածել անցուցանել յոչ գոլոյ ի գոյ. ոյ և ի վիճակէ ի վիճակ փոխադրել. *Որ զմմ ինչ ածանցոյց ի գոյանալ. Նէս. իսգ. ծիւ: *Ցոյս գոյն և ոչն գոյ ածանցուցեալ է. Ան. պէրէսդ:

Ածանցն. Տես ի վեր՝ ԱԾԱՆ:

Ածեզազի. Տ. ԱՃԱԾԱԶԱԶԻ:

Ածելիմ, եցի. ն. Սափրել. որ և ասի Ածել զվերս. ածիլել. Ի՛ղալ էՀՀ. *Զվերս գլխոց նոցա ածելեցին կաշոյն. Ես=ց. հոխ. ծէ:

Ածելի, լոյ, լեաւ կամ լովի լեաց, լեզք. գ. Ξυρόν, σιδηρος. Novacula, ferrum. Զմեզին կամ երկաթ, որով լինի սափրել և գերծանել զվերս. ածիլ, ասպասոյ. *Ածցի ածելի ի վր ամ մարմնոց նց: Ածելի ոչ եւլցէ ի գլուխ իմ. Թոսոյ. է. 7: Դաս. ծէ. 17: *Ոյզ ածելի սուր սրեցին զնեղուածն. Ցհ. կէ: *Ածելի աստ զանհնարին բարկուածն կոչէ. Ոսի. Նս. է:

Ածելեան կամ Ածելիով Ածել. Տես Ածելիս:

Ածելի. ա. իբր Ածող. բերող. *Մատնեսցի ինքն, և ածելիքն իւր. Դան. ծա. 5:

Ածեմ, ածի. ածս. ն. Ա'գω, ἀνάγω, ἐπάγω, προάγω. Duco, adduco. Բերել. մերձ կամ առաջի դնել, կացուցանել. ևՆիրՀէս. *Ած զնոսա առ ադամ. . . ած զնա առ ադամ: Ա'ծ զնա առ իս. . . առեալ զնա՝ ած առ առաքեալսն: Լուծէք ածէք ինձ: Ածի զդա առաջի քո. ևն: *Առ ինքն զայրն ոյ ածել: Զհիւրկանոս կապեալ ածէին տիգրանայ: Զորս ինքնին իսկ էր կալեալ և ածեալ ամիրապետին. Ցհ. ևի: *Ոչ յանձանց, այլ յոյ աստանօր գումարեալ ածայք: Զօրէն չէ բագործի բռնաբար ածեալ լինի. Լմբ. ոփ: Պիփ:

Փոխադրել տեղւոյէ ի տեղի. խաղացուցանել. վարել. առաջնորդել. ևՆիրՀէս, իսէՀՀէս, հիփոյէՀ էՀՀէս. *Ցիշեսցես զնմ ճանապարհն զոր ած զքեզ տր ք անապատն: Տէր միայն ածէր զնա: Առ և ած զնոսա յեմանին: Ածել արտաքս, կամ ի ներքս. ևն: *Ածել յատարի կամ ի գերեսս. ևն: *Զօրէն Թագաւորի իշխան և առաջնորդ լինել, ածել առաւել՝ քան տանել. փիլ:

Ձգել. չարժել. հասուցանել. վերածել. *Ածել ի բարկուէ, ի զղջումն: Ած զնա յայն առնել զոր ոչն կամիր. Պիփ: Ցհ. ԻԷ: Եփնի: *Չհնազանդութեամբ յանձին բերեալ՝ ածայ յայս. Ցհ. ԻԷ: *Ածել ի պատիս. Եփնի: *Ածել ի հաւանուէ, կամ ի հաւան, կամ ի կամս իւր. ԵՀԻԷ: Ոսի. ֆսի: Ցհ: *Ի հաշտուութեան ածել. խոր: Պիփ: *Ածեալ զնմանուէն ի գերեզկուէ: Բազում որդիս ի փառս ածել. Իմ. ծք. 19: Եբր. է. 10: *Ի ծայրս իմաստից ածել. կամ ի վերջին Թշուառութիւն, կամ յանառակ ցանկուէս. Պիփ: *Օշաքաղուէ ածեալ. կանոն: *Ի գլուխ, կամ ի կատարումն ածել. Պիփ: Շ. Լմբ: *Ի կերպարանս ածել: Ի հաստատուն, կամ ի գոյ ածել. Եփնի: *Աւտց՝ Թէ արտացոյք, ցայն՝ որ զմմ ինչ ածէր զօրութք բանի իւրոյ. Վ.Հ.որ. է: *Էած զասպաւէրն և զամայի վայրս ի քաջաշէնուէն. Պիփ:

Ցածեցուցանել. յեղյեղել. *Զմմ պղծուէս ք բերան ածէն: Ի ինչ զոր ցերեկ ք բերան ածիցէ մարգն: Ի գիշեր և ի տիւ զայն ք լեզուս ածեմք. Ոսի: Եփնի: Լմբ: *Ի բանս ածեալ խօսիք և սիրիք զայնս՝ որք պղծեն զաւելիս. Ոսի. յհ: *Աչս ածէին փախչելոյ. Փոպ: *Միմչդեռ զաչս իւր այր և անգր ածէր. Վ.բդ. հղ. Իէ:

Պատել. բոլորել. կապել. գօտեմագ, գօտեանմագ. *Ած զգօտի քո: Գօտի ածեալ պաշտեաւ զնս: Սուսեր ածել ընդ մէջ: Ածի ք մէջ քո զբեհեզ: Ածէք նշ կամարս: Ածցեա՛նշ ապարօշս: Ած զորմոիք սանն պատուասար: Ածից զքն պատնէշ: Ած շուրջ զնուաս ցանգ ևն: *Համարձակուածի տայ նմա վարսակալ ածել: Թաշկինակաւն՝ զոր ք գլուխն էր ածեալ, հանեալ պատեր. խոր. ա. 12: Բ.ոզ. է. 2: *Զուարսն մք զահեակ բազկաւն ածեալ. Լմբ. պրգ: *Ածին փոս զքանակաւն. Բ.ոզ. է. կ:

Արկանել. հեղուլ. ընուլ. կաթեցուցանել. փաշանագ. *Ածցկ ի սուրբ իւզոյն յատապանն: Թացցկ զմանն իւր ի ջուր, և ածցկ զշրեամիք խմոյք. Մաթ: Ոսի. չմ:

Հարկանել. ոսրմագ, պարպ էՀՀէ. *Ած ապտակ յմի. Ցհ. ծշ. 22: *Ած սուսերս: Ածել ումեք սուսերաս: Ածեալ նմ մականաւն՝ ասէ, ծանիր զքեզ. խոր. է. 31. 82: ֆ. 55:

Ի վերայ բերել. կատարել. 'ի գործ, կմ 'ի կիր արկանել. վարել. *Ած կատարեաց տր զարտմտութի բարկուե իւրոյ: Ածել զբարկուԹն: Որ ածէ 'ի վր զպատճառս տանջանացն: Ածցէ տր 'ի վր աբրահամու զնմ զոր խօսեցաւ. Ծն: *Քաղաքացն ածեն վանդումն: Եւ ոչ ուժգին հողմ ածիցէ ձմեռն ապականուե. Պիտ: Ցհ. կԲ: *Զպատուհասն 'ի վր ածելով. Եղիշ: *Ածեր պատիժ 'ի ծոց նոցին. Ցռուրտ: *Ի շահ ածել. Ոսկ. Եփես:

Ցաւելուլ. յարել. դնել 'ի վր. *Ոպ և ածէ խսկ զնովիմբ Թէ փող հարկանի: Եւ զնովիմբ ածէ: Ածէ զնովիմբ, եԹէ հայեցարուք յարբահամ. Եղիշ: ՄէԲէր: *Ապա ածէ 'ի վր: Ի վրածէ: Ած Թափեաց վաղվաղակի, և ասէ: Ած Թափեաց մխիԹարեաց. Ոսկ. յհ: *Ած զձեռն իւր զակամբ խմով. Վրք. հց. խա:

Ըմբռնել. ունել. էնէ կէԲիրմէ+. *Զձեռօք ոչ կարաց ածել զայրն. Բ. Պ. ծդ. 31: *Զձեռամբ կամեցեալ ածել. Լմբ. ող: *Որ զբռամբ ածելոցն խսկ է ըղմեծ վիշապն. ՑոԲ. Գ. 8: *Զվիշապն մեծ' կարԹիւ ածեալ որսացար: ԿարԹիւ պատրանաց ածար. Նար. Ղ. և խղ:

Ցանկուցանել. շահել զսիրտ. *Յինքն ածէր յանձանձէր: Պատուասիրաբար յինքն ածէր. Ցհ. կԲ: *ԵԹէ կամիցիմք, գիւրաւ ածեմք զնա զմեօք: Կարիցես ածել զնա զքև: Զհրէայսն զիւրև ածիցէ: Ածել զնա զիւրև կմ զիւրեաւ. Ոսկ:

ԱԾԵԼ Ի ՑԱՑՏ, Ի ՄԷՋ, կմ ԸՆԴ ՄԷՋ ԶՄՏԱՒ, ՑՈՒՐՏ, ԶԴՐՕՒՆՍ, ևն. Տ. ՑԱՑՏ, ՄԷՋ, ՄԻՏ, ՈՒՐՏ, ԴՈՒՌՆ. ևն:

ԱԾԵԼ ԶՀԵՐՍ. Տ. ԱԾԵԼԵԼ. *Ածին զհերս և զմօրուս ծառայից նորա: Զհեր գլխոյն ածելեաւ ածին: Զհերս գլխոյն ածելով (կմ ածելւով) ածին. Վրքն. ող: Տէր ԻԷւ: Կիր. Երդ:

ԱԾԵԼ ԶԲՈՑՈՎ. Անցուցանել ը բոց. ող դնել 'ի յն. և յերր. ՕրԷն. ծը. 10: Դ. Բգ. ԻԳ. 10: Եզեկ. ԻԳ. 38:

ԱԿՆ ԱԾԵԼ. ԾՈՒՆՐ ԱԾԵԼ. ԽՂՃԻՒՐ ԱԾԵԼ. ՍՏՈՒԵՐԱԾՍ ԱԾԵԼ. Տ. ԱԿՆ. ԾՈՒՆՐ. ԽՂՃԻՒՐ, ՍՏՈՒԵՐԱԾՔ:

ԸՆԴ ԲԱՆՍ ԱԾԻՄ. Տառանիլ յայլ և յայլ բանս և 'ի խորհուրդս. *Առանց ը բանս ինչ ածելոյ. Գծ. ծ. 29. յն. անընդդիմաբանաբար:

ԱԾԵՑԱԼ ԼԻՆԵԼ. Ն. Ածել. լինի ածել. *Միահաղոյն ածեալ լինէր քո (կմ ածէիր) զարքայուԹի քո: Ի զարմացումն զբոլոր գղերբինկոսս եկեղեցւոյն ածեալ լինէր (կմ ածէր). Ցհ. կԲ:

Իսկ ԱԾԱՒ, իբր Էած. Տ. ԱԾԱՆԻՄ, ածայ:

ԱԾԽԱԿԷԶԱՐՆԵԼ. Հրկէզ առնել. յածուխ և յածիւն դարձուցանել. *Ի մէջ փակեալ զմարզպանն . . . և զհուր կրակարանին բորբոքեալ՝ ածխակէզ արարին զնա. Արծր. Բ. 1:

ԱԾԽԱՆԱՄ, ացայ. Ն. Ցածուխ կմ յածիւն դառնալ. +էօմիւր' +իւլ +էօլմէ+. *Մինչ ածխանալ (կմ ածղանալ) տեսանել զքաղաքն ակնունէր, պսակակիր տեսանէր. Փիլ. յոճ:

ԱԾՈՂ կմ ԱԾՕՂ. ա. Որ ածէ. *Ածողդ 'ի յարմար զիրին կատարումն. Նար. ԻԿԻղ:

ԱԾՈՂԱԳՈՑՆ. ա. Ուժգին ածող. բուռն ձգող. *Իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ (յուսմանց) ածողագոյն է, և բունիքարշէ՝ կցորուԹիս ունելով. Փիլ. ԼԲն:

ԱԾՈՂԵՄ, եցի. Ն. Առնուլ ածել. վարել. ձգել. առաջնորդել. *Ի տրամաբանեալսն ը հանուր երկրի ածողեալ զնա. Մագ. և Երգն. +Էր:

ԱԾՈՒ, ոյ, ոց. գ. Մասն արտոյ կամ պարտիզի, ուր լինին ածք կամ բոյսք ընտանի բանջարոց. ածօու+, արծու կմ արծուն. Բարլա, օճագ. *Արբուցից զածուն. Սիր. իԴ. 41: *Ի յարտորէից գարնք գան 'ի հունձս, և 'ի յածուոց բոյսք և բանջարք. ՈսկԻփոր:

Նմանութբ՝ Ազգ սակաւաթիւ. փոքր ազ. *Թէպէտև եմք ածու փոքր, և Թըլուլ յոյժ ը փոքու սահմանեալ. Խոր. ա. 2:

ԱԾՈՒԱՏԵԱԼ. ա. Հատեալ և որոշեալ ածու ածու. Բարլա Բարլա պէօլիւնմիւշ. *Պատշաճագոյն չափով և ուղղակի կշռուԹբ ածուատեալ միջոցն՝ յաղագս քաջառուգագոյն զարգացման բանջարացն . . . և ծաղկաց. Պիտ:

ԱԾՈՒԽ, ածխոյ. գ. Ἄνθραξ. Carbo. ἀσβόλη; fuligo. Ըստ կրկին Թարգմանուեցս յայլ լեզուս՝ ուղիղ գրի 'ի Հին բռ. *Ածուխ. գործելի, կմ մուր ,,: Եւ ըստ յետնոյս (տճկ. իս.) է բանն. ՈղԲ. Դ. 8. *Թըխացան քան զածուխ տեսիլք իւրեանց ,,: Այլ ըստ նախկին նշանակուե է փայտ կամու խանձողեալ և փոխեալ 'ի նիւԹ սեաւ յոյժ 'ի պէտս տոկուն կրակի. գօրծէնէ. +էօմիւր. *Ածուխ՝ սեաւ է քան զտօռէր և որ այլ ինչ սևուԹք իցեն: Իբրև զածուխ սևացեալ . . . Իբրև զածուխ սևացուցեալ զնոսա. Ցծր. Ղ: Ագաթ: Գրի և ԱԾՈՒՂ:

ԱԾՈՒՄՆ, ածման. գ. Բերումն. ածելն, ածիլն: Իսկ Ի ՎԵՐԱՑ ԱԾՈՒՄՆ՝ է Ցաւելումն. *Հնարի, զի նոքա սպրեսցին 'ի ձեռն այսր 'ի վերայ ածմանս. Ոսկ. յհ:

ԱԾՔ. Տ. ԱԾ, ԱԾՔ:

ԱԿԱՀ. ա. պրս. աքէահ, աքէհ. Գիտակ. տեղեակ. հասու. վագուֆ. *Չիցեմ ականհ (յն. ոչ գիտեմ), ամբարշտաց ժամանակ եկն եկաս 'ի վր: Այնմ չէք ինչ ականհ, քանզի չէիք մօտ: Խորհրդոց անտեսուԹեան չէին ակահ. Ոսկ. Ն. Բ. 17: և Գաղ: և Էս: *Ե՛ւ ըստ զօրուԷցն ակահ լինիցին, և իւրեանց խնամոյն՝ որ առ 'ի նմանէ. (յն. ուսցին, կմ 'ի մտ առցեն). ՍէԲէր. Ի: *Խորհրդոց խաչին և յարուԷն ոչ եղև ակահ. Երգն. Տոբ: *Ակահ այն որ չեղև, նըկահ եկաց իւրյն բանին. Մագ. ոփ:

ԱԿԱՂՁԵԱԼ. ա. գրի և ԱԿԸՂՁԵԱԼ. ԱԿԱՂՁՈՒՆ. լի (բեռամբք). լցեալ. խռնեալ. խճողեալ. լնուլի. Ճէ+ ճէյուն. փօ+փօլու: Ըստ Հին բռ. դիզեալ կմ լցեալ: *Ի խաղաղ նաւահանգիստն հասանիցեմք բազում բեռամբք ակաղձելովք. Ոսկ. Տ. ա. 23. (յն. լոկ, բեռամբք): *Ծառք բարձրածայրք պտղովք ակաղձեալք: Զերկիր ակըղձեալ բոլորաւէտ լրուԹբ. Պտհ. ողէ+ս: Պիտ: *Թերևս իբրև զձագ մի աղաւնոյ տեսանիցես 'ի հեռուստ զնաւն ակաղձուն: Տեսանեն կապեալ կծկեալ զնաւն ակաղձուն. Վէցօր. Ղ. Է:

ԱԿԱՄԱՅ, ի, իչ կմ այց. ա. Ἀκούσιος, ἀβούλητος. Involuntarius. Ոչ կամեցեալն. անկամաւոր. բռնական. պատահական. ըօղմըղէղած, կամ+ ճէղած. իրափէԹօիղ, գիէՄԵյար. *Թողցի նոցա, զի ակամայ է: Վա մեղաց . . . ակամայիցն իւրեանց: Իբրև յակամայ կամս. Թուոց. ծԵ. 25. 26: ԺԴ. Ծ. 8: *Ցակամայ ագիտուԵ մեղաց: Ակամայ անգիտութբ գործեաց . . . Ակամայ խոստովանուԹբ: Զակամայ սանձիցն բռնադատուԵ: Ընկալարուք զակամայութ կամաւոր: Զակամայիցն ը կամաւորացն. Ագաթ: Պիտ. Ցհ. իՏ. ոփ: Ցհ. կԲ: Նար. խԲ: *Զկամայ և զակամայ. ԺՏ: *Այս ինչ՝ որ ակամայ է, ոչ է մեղադրելի: Ակամայիցն բռնադատելոց՝ ոչ է կատարել սէր. Սրգ. յԿ. Դ: Նար. ԻԷ: *Վս ակամայց և մեծամեծ ենԹադրուԷց: Հասելոց չարեացս՝ կմ յուսացելոցս, կմ սպատրաստիցս ակամայց. Փիլ:

ԱԿԱՄԱՅ. ՑԱԿԱՄԱՅ. ՑԱԿԱՄԱՅԻ. ՑԱԿԱՄԱՅՍ. ՑԱԿԱՄԱՅՑ. ԱԿԱՄԱՅ ԿԱՄՕՔ. ՑԱԿԱՄԱՅ ԿԱՄՍ. Տ. Ἀκουσίως, ἄκως, ἀβουλήτως. Involuntarie, non sponte, invitus, nolens. Ակամայաբար. ակամայուԹբ. չկամելով. ընդդէմ կամաց, առ հարկի. ըօղմըղէղ, ծօրօվ. գիէՄԻԵյար իլէ, Թօնէր Թօնէմէղ, նաչարէ. *Հարկանիցէ կմ մեղիցէ ակամայ: Թէ ակամայ ինչ յանցեայ: ԵԹէ կամաւ զայն առնեմ, և եԹէ ակամայ. Ծն: *Ակամայ մեկնի հոգի 'ի մարմնոյ: Որ կամաւ, և որ ակամայ: Ցայտնեաց ակամայ: Ակամայ բռնաբռնելով զմեզ: Ոչ քինքն հետևիւր կրիցն ակամայ՝ այլ մեզ. Ոսկ: Ագաթ: Եղիշ: Ը. ԲղԲ: *Լինի 'ի գլխեայ յակամայ գալ յիրս սխալանաց: Ցակամայ զօր գումարէ . . . Ցակամայ հարկեցաւ դառնալ յետս կոյս: Զմարիամ յակամայ մովսեսի պատժեաց ած: Կամաւ, և ոչ յակամայ չարչարի. Պիտ: Ցհ. կԲ: Ոսկ. ՄտԲ. և Եփես: *Արարին զիս եղբք յակամայի. Վրք. հց. ԽՂ: *Ոչ յակամայս պարտաւորեալ. Նար. ՄծԲ: *Բազմումն յակամայց 'ի վր յարձակեալ (մահն): Ցործամ յակամայցն ինչ 'ի վր հասանիցէ. Փիլ: *Ցետ ակամայ կամաւ նուաճեցին նոյն: Ակամայ կամօք մուծանէին: Ակամայ կամօք 'ի մարտ պատրաստեցան. Ցհ. կԲ: *Իբրև յակամայ կամս (կմ ակամայ իմն). ԺԴ. Ծ. 5:

ԱԿԱՄԱՅԱԲԱՐ. Տ. Նոյն ը վ: *Ակամայաբար 'ի բաց պարառին յայսմ կենցաղոյս: Ակամայաբար արկանեն շուրջ զինքեամբք բիւր չարիս: Ակամայաբար խոստովանել. Դիոն: Ոսկ: Պորփ:

ԱԿԱՄԱՅԱՆԱԼ, կմ
ԱԿԱՄԱՅԻԼ. } Ն. Ἀκουσιάζομαι. Involuntarie ago. Ակամայ սխալել. յակամայս ըերել 'ի յանցանս ինչ. *Քաւեսցէ քահանայն 'ի վր անձին ակամայացելոյ (կամ ակամայեցելոյ). Թուոց. ծԵ. 28:

ԱԿԱՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Չկամուծի. բռնադատուԷ. անյօժարուԷ. հարկ ինչ, կմ առ հարկի եղեալն. *Զառաւել մասնն ակամայուԹե ունելով: Ի բաց պարուրեցէք զակամայուԹն, զզօշաքաղուԹն: ԱկամայուԷ ասի, որ ամենեւին հեռի իսկ է ('ի մտաց). Ը. Բ. պ. ԽԷ: Սրգ. ա. պ. ծա: Կանոն: *ԵԹէ ակամայուԹբ իցէ զոհելն, և ոչ կամօք: Զայն բարեկենդանուԹե իբրու զսպիս խոցուածոց 'ի խառնուԷ ակամայութ եկեալ. Կանոն: Մաշկ:

ԱԿԱՆ, յական. գ. Διόρυγμα. Fossa, perfossio. Փոս կամ ծակ իբրև ակն՝ փորեալ ը երկրաւ կմ յորմն առ գողուԷ և յայլ պէտս, որ և վիհ. Նկուղ. ալ, +էնփի, փէւէ+, իէնփէգ, լաղըմ. *ԵԹէ յական գտանիցի գող, և խոցեալ մեռցի, չէ այն նմա 'ի սպանուԷ. Ել. ԻԲ. 2:

ԱԿԱՆ ՀԱՏԱՆԵԼ. Διορύττω, կմ διορύσσω. Perfodio. Հատանել զորմ. փորել. ծակել. ծակ կամ փոս բանալ. փէլմէ+, գազմագ, լաղըմ ալմագ. *Ուր գողք ական հատանեն, և գողանան: Ական հատանել զտան իւրոյ, կամ 'ի տան իւրում. Մտթ. Ղ. 19. 20: ԻԴ. 43: Ղկ. ԾԲ. 39: *Որ ոք ական հատանիցէ զտուն վս գողուԹե, մահապարտ է յօրինացն. Մխ. տա: *Յոր-

սքս սանն ոչ ական հատուած. Ոսկ. Ֆսե. ՆԱՄանուէթ՝ Հնարիլ գողանալ զպարկեշտուէն կամ զամուսնուէն այլոյ. ապականել. գաւել. *Զցածուէն (զզգաստուէն) իբրև գող ական հատանելու: Մի գուցէ ա կան հատանիցի առ ամուսնութիւն. Ոսկ. Ֆսե. Սրփ. ՚. պ. է:

ԱԿԱՆԱԴՈՑՆ. գ. Գոյն ական՝ ըստ գոհարի. *Զվճռագոյն ականագոյնն երկնից. Ոսկ. Նա. ծ՚:

ԱԿԱՆԱԽՏ. կամ ԱԿԱՆԱԽՏՏ. ա. Խիտ առ խիտ կան ականջք. կամ խտտողիչ աչաց. հմձելի հեր. կամ ներ գամաչըրան. *Ոչ ի լերա նանէ փայտս նոճա, կամ հանդերձս ականաւոր. Նահաց:

ԱԿԱՆԱԿԱՊ. ա. Λιθοκόλλητος, λιθόστρωτος. Gemmis distinctus, lapidibus stratus. կապեալ ականջք. յեռեալ պատուական քարամբք. ականակոփ. գոհարով բանած. հմձելվեր. *Գահոյքն ականաւ կապք. փիլ. Նա. է. և Եզեկ. է: *Ջմէջ նր ականակապ. Երփ. գ. 10: *Կամարս ականակապս ի համակ ոսկւոյ: Ագաթա. կապ պակ. ՁԿ. իր: Նաւ. կոս:

Խակ իբր գ. *Գործել զոսկին և զարծաթ... և զականակապն ի լուսե գործոյն. Եւ. ՚. 5. իսկ ՚ն. գործ ականագործոց. Զարդ ականջաց իբրև նշոյլ. *Հրամայեաց զականակապս մերկացուցանել ի նոցանէ. Հ=Յ. հոկ. է: Ուր Տր իջեալ կիր. գնեն, *Հրամայեաց մերկացուցանել ի պատուոյն, և զականակապ ոսկի ճանճանին հանին ի պարանոցէ նոցա՚՚:

ԱԿԱՆԱԿՆՏՂ. Բառ. անյայտ և վճիռ պակ, իբր Պայծառ, կամ Աւարիակ տեսութիւ: *Աւրար երևելին տեսել ականակեաղ աչաց տեսանելի. Վէպոր. է:

ԱԿԱՆԱԿԵՐՊ. ա. Որ ի կերպ ականց. նման քարանց պատուականաց. ՃԷվէիր հսալը. Նկարեալ և զպատուականս ոտիցն կապուտակագոյն ականակերպ. Սփոխ:

ԱԿԱՆԱԿԻՏ. ա. Վճիտ և մաքուր՝ փայլուն իբրև զսկանս. կամ պայծառ իբր յաղբերականց կիտեալ. յատակ. անխառն. զտա, խոյտն. Վէսալ. խոբափ. ՚ն. լուսանշոյլ կամ յատակափայլ. Διαυγής, διαυγέστατος; pellucidus, limpidus, limpidissimus. *Ջուր ականակիտ: Ականակիտ և վճիտ միաք. փիլ պեսոխան. Նէմ: *Ականակիտ բղխեալ աղբիւրք: Հոսանք ականակիտ աղբերաց: Բղխէ աղբիւրն՝ ականակիտ պարզուածիւ. Խոր. ա. 11: Պիս: Յհ. իր: *Չհրաշալի սպիտակափառ ականակիտ (մարգարիտ): Վճիտ և ականակիտ չափաբերական մանուածոց. Մոփ. ծ. ծ: *Աստեղք մաքրափայլք և ականակիտք: Առ. Ճշմարիտ և ականակիտ լոյսն հայեցան. Սհկ. իր: Երփ. Ֆսե: *Մի խառնեսցի պղտոր ուսումն ընդ յատակ և ականակիտ վարդապետուէ գրիգորի. Փորպ:

ԱԿԱՆԱԿՈՒՄ. ա. Կռեալ և խոկեալ ամաքք. ականակաց. *Ականակուռ ոսկի համար: Պաղպաջունք ականակուռք և մարգարտաչուքք. Ցհ. իր: Տծնկ:

ԱԿԱՆԱՀԱՆԳԻՏ. ա. Հանդէտ ականց. ականակերպ. *Ականահանգէտ առաքինութ զարդարիլ. Գր. հրահանգ:

ԱԿԱՆԱՀԱՏ, ի, աց. ա. Որ ական հատանէ զսուն. Ծակ բացօղ, պոսք Ծակօղ. *Դողոց ականահատաց. Մխ. Դպ:

Գերեզմանակրկիտ. Τυμβωρύχος. Effossor sepulcri, busta eruens. Գող՝ գերեզման բացօղ. *Ա յս հանդերձք և ոչ յականահատաց գողացեալ լինին. Ոսկ. յհ. Ֆ. 39:

ԱԿԱՆԱՄՈՄ. և իբր ռմկ. ԱԿՆՄՈՄ, ոյ. գ. Πρόπολις. Propolis, cera sacra. Նիւթ ինչ իբր ստինս՝ դեղին խառն ընդ կանաչատոց գողացեալ լինին. Ոսկ. յհ. Ֆ. 39:

ԱԿԱՆԱՄՕՄ. և իբր ռմկ. ԱԿՆՄՈՄ, ոյ. գ. Πρόπολις. Propolis, cera sacra. Նիւթ ինչ իբր ստինս՝ դեղին խառն ընդ նաչ անուշահոտ ծանր, և դառնահամ, որով մեղուք ծեփեն զնա՝ խնգբունս փեթակին և զեզերս բջջաց, և նովիմբ մածուցանեն զբնակուն իւրեանց զմոմակերտ ընդ փեթակի. Վեր ըստ յին. Նախաբաղաք ասի. և ի մէջ իբր ակն մոմոյ կոմ մոմ ական. որ և իբրև դեղ գնի ի վերս ուռուցեալ աչաց են. էէրսոլօս, էրսոլօս. *Մեղուաց զդուրս մեղուանոցացն՝ յառաջ քան զյուրան՝ ականամոմով խնդոյ. Եղիէ:

*Պրոպողին, ակնմոմ. Գազիան. Ի Բիվէրն:

ԱԿԱՆԱՏ. և իբր ռմկ. ԱԿՆԱՏ, ի, աց կամ ից. գ. Որոգայթ վերս ըմբռնելոյ ըզականս և զայլ կենդանիս. գաճաճ, փոքր. *Զգեաց զանական, զի կայցէ զնա: Այլ մի հողագործ չինեաց ականատու բազում... Խաբեցից զբազում կաքաւս, և ածից յականատս քո: Կեցցես ոչ զայծեաւն ի յականատէ. Եբէ. ի յհ. Ֆ: Ոսկ. Էէրոր. ոփեպ: Վ. իբ հդ. իե:

ԱԿԱՆԱՏԵՍ, ի, աց կամ ից. ա. Ա՚ստόπτης, ἐπόπτης. Suis oculis videns, inspector, testis oculatus. Ինքնին աչօք իւրով տեսօղ. ինքնատես. իբ ասելոյ պես. Նօղ. էնէպի Էօսէ՚ էւն Էօրէն. *Որք ականատեսք և ապաստաւորք եղեն բանին: Մէ զեն եղեալ ականատեսք նորա մեծութեն: Ականատես և ականջալուր արդարն բնակեալ ի մէջ նց. Ղ՚. ա. 2: ե. պ. ա. 16: ե. 8: *Ի չէմն անուանեալ հաւատոյ և զորդիան որոտման ի մերձաւոր ականատեսացն իւրոց. ՁԿ. իմ. եՂեզ: *Զուարճասցեալ լինիցէ յականատեսն գալ հաւատոյ. ԼՀէ. Պիս:

Ուստի ԱԿԱՆԱՏԵՍ ԼՒՆԵԼ. Α՚υτοπτέω. Ipse meis oculis cerno. *Քաջալ նայք անմտանան, և նայեալք ականատես լինին (յարուցեալն). կոլ. ծէ: *Ինչպէս Թագաւորն ականատես լիներ իրացն յանդիմանութե. Եզեկ. է: *Որ ի բերանոյն լսեր, և կերպարանացն ականատես լիներ. Ագաթ:

Իսկ ա. ՁԿ. ա. 1. *Զորմէ լուաքն, որոմ ականատեսն իսկ եղեալ ՚՚. յն. զոր տեսեալ աչօք մերովք: Եւ Ոսկ. յհ. ա. 17. *Ոչ ձայնիւ միայն վկայեաց զնմանէ, այլև ականատես եղեալ ՚՚. յն. այլև աչօք:

ԱԿԱՆԱՏԵՍ. ն. Իբր՝ Ականատես գոլով. աչօք տեսանելով. կամ առ ի տեսանել աչօք. Էօզ Էօրէ. *Ականատես իսկ փայլեցուցանէ զնորհսոյն բարձրութիւն: Զնձն եւտս բան, և առընթեր բղխորեն ցունդ ականատես եղոյզ մատամբ. Ագաթ: Պիս:

ԱԿԱՆԱՏԵՍ. Օ՚φθαλμοφανής. Oculis conspicuus. Երևելի ինչ՝ տեսանելի աչօք. ընդ տեսութեամբ ական անկեալ. ակներև. ալօս փեսընէլօս. Էօզ Էօրէնիւր. *Անտեսանելին՝ եղև ի միաւորումէ անուի ականատես մարդկան. Խորովիկ: *Չէ ականջալուր և ականատես՝ սիրոյացն զնձն պատրաստեալ փառքն: Բանիւ լսեցեալն ականատես ասի: Ականատես մեր ունէր զնձայնութիւն իւրեանց. Երփ. Էէր: Այս. Բոբիր: Լ՚ք. պէրփ: *Ականատես ինչ ճշմարտութե: Մօտ առ մեզ տուր, ականատես (յն. ակներև) տուր զնշանն. Եսս. էր. ՚. կալ. ծէ:

ԱԿԱՆԱՏԵՍԱԿ. ա. կամ նոյն է ընդվէրնոյն, և կիբ Ականակերպ. (բառ անստոյգ). *Մեծամեծ իբք՝ որ ի բացատ ականատեսակ ուրևիւն, իբրև սակաւիկ ինչ երևիւն. Վէպոր. է:

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ. Ոպ բայ՝ Աչօք կամ աչաց տեսանի. կիբ ոպ անուն՝ Աչօք տեսանելի. (զի և ականատես գրի երբեմն ականատեսի). *Ոչ խաչն ականատեսի գըլխովին, զնարդ ոչ յանդիմանակայ անդ իսչէլտւին հաւատացի. Այս. Բոբիր:

ԱԿԱՆԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեսութե կամ հայեցուածք աչաց. յն. հայեսյք. Βλέμμα. Intuitus. *Բացում առնէր ըզնախախնամուէնն աչակերտին, ի ձեռն ականատեսուէն իւրոյ յարուցանելով զանհեալն. Ոսկ. յհ. Ֆ. 37:

ԱԿԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Երևելի յաչս բոլորից. Նշանաւոր. անուանի. հռչակաւոր. հոյակապ. փառաւոր. Ֆէվհոբ, նամպար. *Զգաւառն այրարատոտ զհռչակաւորն և զականաւորն: Եւ զայլ ականաւորս և քաջ արս: Ականաւորք ի խորհրդի. փարպ: *Քաղաք ականաւոր ի մէջ Տայոց: Որ հոյակապ և ականաւոր էր ամենայն Տայոց. Լամպ: *Կործանումն յականաւոր ումեք, ամենեցուն՝ որք ի նա հային, է ամենի. Լ՚ք. պէ: *Հոյակապ և ականաւոր քաջամարտութե. Ագաթ. Ֆ. 1:

ԱԿԱՆԵԼ. ն. որ և ՁԱԿԱՆԵԼ. Դիտել. փնտռել. ալէս. ԷօզԷՓէ, ԷօրՓէ. *Անգեպ ի հեռաւոյսէ զպիղծ ականելոյ. (ըստ տեսելոյ). Եղիէ: Տ. և ԱԿԱՆՈՂ:

կամ Ակնարկել. յղՀԷս. * Որ ականճ զքահանայն յեսու. Վ՚ր. պ:

ԱԿԱՆԻ, նոյ, նեաց. ա. Βλέπων. Videns, oculis praeditus. Ունօղ աչաց. առողջ տեսանելեօք. ալէ ոնԷօղ. ԷօզԷՓ, Էօրէն, ԷօրԻՒ. *Ո՞վ արար զնոսա, զհամր, զականին և զկոյր. Ես ՚. 11: *Զգեալ երեսայր կոյրն ի ծածուկ զականին՝ որ կոտրացեալն էին ի նեղեալ. Եբէ. համբ:

ԱԿԱՆՈՂ, ի, աց. } գ. Օ՚φθαλԱԿԱՆՈՂԻՔ, ղեաց. } μός. Oculi. Աչք՝ հայեցուղ և տեսօղ. ակն. տեսանելիք. Էօզ. *Կախեցէք զդա, և քերեցէք յականոզաց մինչև ի ծնօտս. Ճ. Ա: *Որ են կապուտակ ականողիք. Առաւ. իՓ. 29:

ԱԿԱՆՈՑ. գ. Բառ. անյայտ՝ որպես Ակն կամ ծակ գնոտ անուղ, և կամ կունդ գլխով. *Հևան և գանգան, կունքք և ականոցք ՚՚, որպես փաղանուն. Երփ. էէր:

ԱԿԱՆՋ, ի, իս կամ ովս. այլ առաւել յոգն. ԱԿԱՆՋՔ, ջաց, ջք կամ ջովք. գրի յոմանց և ակընջաց. գ. Օնչ, սեռ. ώτός. Aures. Ունկն. որ և ώτίον; auricula. Լսելիք. գործարան լսելոյ. անկճ. գոլագ, խոն. էէս. *Եթէ գոյր արեգական ականջ՝ ջականջն տասամբքն ի բաց կորէ: Եհատ սուսերը զականջն այլոյ. Եղիէ: Ե: Խոր. Ֆ. 18: Շոր: *Որ ոչ իցէ հատեալ ականջիս: Ընդունի և գրոյմ յականջի իւրում: Քերթեցին զձախակոյս յականջ յականջ. Վ՚ր. հդ. ծ՚: Եբէ. Ես: Հ=Յ. հայ. ծՁ: *Զգալի ականջ: Զականջ մարմնոյն: Զոր ականջովին լուաս. Լ՚ք. Եբ ըԷ: Ն ա՚: *Ի՞ երբէք և զականջ մանկանն Ձգելով, և ձ զի տանջելով. Փիլ. Նա. ՚. *Ըմի որ լսիցէ զնոյ հնչեցուեն երկոքեան ականջք իւր: Ականջօք մերովք լուաք: Ի լուր ականջաց լսելի ՚ք եղեն: Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ. ևն: *Սրեգանն և լուսինն առանց ականջաց լինան: Հրամայեաց զերկոցունց ականջսն մօտ կորել: Անպիտանս առնէր յաչաց և յընչաց և յականջաց: Խլացեալ ականջօք: Թէ զականջացս գրուեսս խցցես. Եղիէ. Ե. Է: Յհ. իր: Պիս: Նոր. ծՁ:

ՈՃՈԼ Պէսպէս նեղգործուԹի լսելեաց մարմնոյ կամ հոգւոյ. լսողուԹի կամ անլսողուԹի. *Քաջուն յականջս արջառայ հասուցցանէր ։ Սաստեցուով յականջս խորհրդոց իմոց · Ց4. ԻԲ ։ Ց4. ի՛ն. ապ ։ *Ծանրացուցցանէ զականջս առ՝ ի չլսելոյ զգատասխանն ։ Ծանրացուցին զականջս իւրեանց առ՝ ի չլսել. Ե՛ռ. ԼԳ՛. 15։ Զ՛է. Ե՛. 11 ։ *Ոյ աչխատուԹիւն կրեալ՝ յականջս լինել խօսեցեալ մեռելոց · Խոր · Ե՛. 89 ։ *Լսել իւրով ականջօք, կամ այլոց ականջօք · Փարպ։ *ընԹեռնուել յականջս ուրուք. Երզն. մխ։

ԱԿՆԱՆ կամ ՈՒՆԶԻՒ ծՈՎՈՒՐ. Իբր Երկայնեալ և ոլորեալ մասն կամ խորշ ծովու.*ի Հարաւոյ ականջն (ովկիանոսի) գընացք մարդկան · Շէր ։ Ն վ՛ըդ · ծն ։

ԱԿԱՆՋԱՀԱՒՐ · յականջալուրս · ա · մ · Ականջօք լսոյ՝ և լսելով · ի լուր ականջաց · ի լոյր · գ՛ոլաղըլա Իւիսէն, վէ Իւիփէրէ։ *Ոչ զինքեանէ ՃառԹ գոլ ականաՀես և ականջալուր՝ որ ի քէն նշանքն և վարդապետուԹիքն · կի՛ըդ · չ։ *ԱկանաՀես և ականջալուր (կամ տեսուԹ և լսողուԹ) արդարն բնակեալ՝ի մէջ նոցա · Է՛. պ · Է՛. 8 ։ *Ցառաջագոյն ականջալուր լսելի զքէն ։ Իրքն նորք և չքնաղք, որք և ոչ յականջալուր երբէք եկեալ էին՝ի նախնեաց· Լ՛ծ · իս։ Ո՛ռ · մ · ա՛ · 3 ։ *Իրք նոր և չքնաղ նալ էին, որք և յականջալուրս երբէք չէին լուեալ · Շ. ՏԱՒ։ *Ոչ յականջալուրս լսել, այլ՝ աչօք իսկ տեսանել։ Զոր յականջս լուրս լուեալ զգործոց մերոց՝ ոչ հաւատային։ Զայս նա բնաւ և յականջալուրս ընկալաւ (կամ չընկալաւ, կամ իբր չլսելոյ ապարա) գ է · ես ։ Սրփ · ա՛ · պ · Է ։ Լ՛ապ · ի՛է։ *Մին աչօք իսկ երևի, և միւսն յականջալուրս պատմի հեռաւորաց ։ Յականջալուրս լսիցին։ Ո՛ռ · ես ։

ԱԿՆԱՆՁԱԼՈՒՐ · ա · Ականջօք լուեալ բնչ · անլՀա՛ալ լսապ · գ՛ոլաղըլա Իւիսէն, Ֆէ · ՚Հէ ականջալուր · · · պատրաստեալ փառաբն · Երզն · ԹԷր։ *Որք զի յականջալուրս իբր՝ի տեսիլ աչացն հաւատացեն · Սրփ · ա՛ · պ · ա՛ ։

ԱԿԱՆՋԱԼՈՒՐ ԼԻՆԵԼ· լսող լինել· անապ· Տիւլ ընել· *Լինել ունկնդիր ամ հրամանաց նր, և ականջալուր լինել ամ լուսաւոր վարդապետուԹ նր · Ո՛ռ՛ա ։

ԱԿԱՆՋԱՄԱՆ · գ · Ական ականջաց · քնդունական լսելեաց · *Ական խնդիրքն են ականջամանդք, և ոչ բաւանդակին անՃառելեացն լսու լինել · Նար · Երփ ։

ԱԿԱՆՋԱՄՈՒՏ, մսի, լց · գ · որ և ՈՒՆԿՆԱՄՈՒՏ· Ճղի՝ որոյ տուան է երկՃղիտիւ ձևիչ, յորմէ զգուշալի՝ զի մի մտցէ յականջս ուրուք · անկաՃգոսւ · Տագաս պէօ Ձեյի · *Ականջամուտս, և այլ՝ որ ոչ արիս նաւոր զեռունջք են. կանան ։

ԱԿԱՆՋԱՏ· գրի և ԱԿԸՆՋԱՏ · ա · Ω՛τότμητος. Auribus truncatus. Ոյր Տաւեալ է ունկն, կամ՝ի քնէ պակասաւոր են ականջք · անկաՃը կոփած · գ՛ոլաղ·ըղա, գ՛ոլաղը Իւիսէ։ *Այր կալ · · · կի՛ ականջատ ։ Զարջառ և զոչխար զականջսայս կի՛ զկրճատ. Ղ՛ևտ · Լ՛ա · 18 ։ Լ՛Է. 23 ։

ԱԿԱՆՋԱՑԱՒ· ոյ կի՛ ի· գ · ա · Ցառ ականջաց · և Ուռնոզ զյառ յականջս ։ վ՛ոփ · Ֆէի ։

ԱԿԱՆՋԵԼ, կամ ԱԿԱՆՋՆԵԼ· լ· Ունկն գնել· անկաՃ գՆել, Տիւլ ընել· գ՛ոլաղ ասՃագ · Տ՛ես և ՀԱԿԱՆՋԱՆԵԼ, ՍԿԱՆՋՆԵԼ · * Աձմնագեղացն պարսից յականՃիւս կալով ականջել (կամ ականջնել) · Խոր · Ճ. 65 ։ *Ականջնեաս հնչման սուրբ հոգւոյն · Լ՛ծ · իս։

ԱԿԱՆՋԹՈՒ· գ· Բլթակ ունկան · *ՋականջԹոուն և զքներն օծնէ որ՝ի քուն լինի· Մ՛ս· բ՛ծ ։

ԱԿԱՆՋԿՐԿԻՏ, կտ· գ· Գործի կրկը տելոյ և մաքրելոյ զականջն· հ՛ելու· *ԵրկաԹ կալ կեռ՝ յականջկրկտի կերալ · վ՛ոփ · ֆ՛ղ ։

ԱԿԱՒԱՆԱՁ, անց · գ · Բնակիչք յականան · բերդեանք · ամրականք· բերեալ է՝ ղԵրեր· գ՛ալէլիէր · յի· ղյք յականան · օՀ τῆς ἀκρας. *Տիրեր՝ի վր կողմնացն գաղրոնայ և բեԹեսդայ և ակառանց ։ Եա ածել զամրապահ միջնաբերդին ակառանց· ա՛ · ՀԳ · ծ՛Ճ · 7 ։ Ե՛. Հ՛Գ · ծ՛Ե · 31 ։

ԱԿԱՒՆ· գ· Բառ յն· Ա՛κρα. Arx, summitas. Բերդ· ամրոց· վերինակողմն քաղաքի՝ի բարձու· գագԹ, հ՛ևաբ· *Ամ բարձրացեալն զքաղաքն բեԹեսդայ, և զակառն· Եգ զնոսա յակառն էՀմ՝ի պահեստ։ Զպատանդան՝ որ էին յակառն· ա՛· Հ՛Գ · 52 · 53 ։ Ֆ՛· 6 ։

ԱԿԱՍՏԱՆ, յակաստանի· գ· ԱմրուԹի· հաստատուԹի· աստուԹի· անքակՏի կայք իբր յապաստանի· ապահով վիճակ· կարգ և պայման յանկատր և անայլայլակ ։ Վարի ընդ բայս՝ կալ, կացուցանել, ունել, պահել· (յորս ա՛ն· ասի, կալ ձեալ ուրեք· ակնդ ունել ևն) ։ *Ցորժամ որ՝ի հաւատոյն անկանիցի, չկարէ կալ յակաստանի, այլ կործի ծփի, մինչև ընկերք մեսցի։ Զկայր երբէք յակաստանի։ Աչա ԹԷ անձրև՝ի դիմի հարկանիցի, չկայ յակաստանի ։ Ասանց սորա ոչ կարէ կալ յակաստանի· Ո՛ռ· ա՛ · փ՛ՀՀ · Է ։ Եգ՛ԷԻ ։ ՍԷԲԷր· Ր՛ ։ Սրփ · ա՛ · պ · Է ։ *Ե՞րբ լինիցի այնպիսի ժամանակ՝ի դէպ՝ զկին յակաստանի կացուցանելոյ ։ Իբր յակաստանի լինն կացուցանէր, զի մի հպարտասցի· Ո՛ռ՛ · Է՛է՛ս · և Է՛. Ի՛որ ։ *Եթ այն ևս ոչ կարաց ունել զնա յակաստանի։ Սակայն և այնու ոչ կալաւ զքեզ յակաստանի· Ո՛ռ՛. Հ՛ · ա՛ · 17 ։ Ճ՛· Թ՛։ *Ջոմանս հաւանողականաւ, իսկ զոմանս բռնաւորականաւ կարգաւ Ջանայր պահել յակաստանի· Ց4· ԻԲ ։ (Իսկ Հին Բ՛ա· *Ա կաստան · կարգ, կամ Ճանապարհ ։)

ԱԿԱՏ, ի· գ· ոյ յն· Ա՛κάτιον, կամ ἄκατος. Navicula, cymba. Փոքրիկ և անշուք նաւակ · կուռ · մակոյկ · գաւԷգ, սանգալ· *Իբր զակատ մի անձուկ նաւի՝ի չարժուեն ալեաց · Նար · ԼԳ՛ ։

ԱԿԱՏ· գ· որ և ԱԳԱԹԷՍ· որպէս յն. Α՛χάτης · Achates. Ակն պատուական՝ պէսպէս գոնով, կամ խառն երանգօք · Փրէնկի բաֆամ, այնի հոռ, այնի՛հէրբ, լէնդիւրպէ, ըր կատուի աչք · *ԳոՃաղմ, և ակատ, և տուտակ ։ Ջամ ականս պատուականս · · · զականն են · Եև· ի՛Ե· 19 ։ Եզէի· ի՛Ե· 13 ։ *Ականն նման է յականՃի՝ աեսլեամբ կապուտակի՝ շուրջ սպիտակ ունեցովնման կՃոյ · և է որ առՃիծագոյն է · Ո՛ի՛է՛օր ։ *ԻմաստուԹիւն ասեն, ԹԷ կայ ակն մի՝ որ ագաԹէս կոչի · ի մի կողմն նէն երևի եօՀն պատկեր կուսի գի ղեցիկ, և ի միւս այլ կողմն պատկեր Թագաւորի · Տ՛ոռ։ (Տ՛ես և ի ծան · Թէսսարոսի) ։

ԱԿԱՐ · գ · ոյ յն · Α՛καρι. Acari · ՃՃի փոքրիկ՝ որ երևի ի մոմ, ի պանիր, և ի մորԹ մարդոյ· Տ· ԱՒՒԱԼԱՐ, և ԲԱՀԱ։

ԱԿԵՂԴԱՄԱՑ· գ· Բառ եբր· իբր գեօղ արեան· Գործ· ա՛ · 19 ։ Լ՛այնաբար՝ Գերեզմանատեղի · *Բացեալ պատուով պատուական զմարմին աղքկանն եգին յակեղդամայ հարցն· Վ՛ր՛ հգ· Ը· որ և ըզկնի կոչի՝ Լ՛ատնական հարց ։

ԱԿԸՂՁԵԱԼ· Տ· ԱԿԱՂՁԵԱԼ ։

ԱԿԻԾ, ակըծ, չոք · գ · Գործի երկաԹի ՃանկաՀար՝ի պէտս դնելոյ և հանելոյ ինչ՝ի Թոնրէ · լինի և իբր՝ի ձև Թիոյ կամ ԹաԹի, վՀ և այն ունկ· ԹաԹակիչ ասի · Էնիչ, Էյնչ ՀՒՒԷչ· *Ակիչ մի տապցի· ԵրկաԹն՝ի խոփս, ՚ի մանկասս, ՚ի կեռս, և յակիչս · Վ՛ոփ · յԷ ։ Ցի· ղրի՛ · *Ակոջք զերեսն քերԹեցին ։ ԵրկաԹի հրացեալ ակոջք խարեալ զլեզուն։ Ակոջք կորզեցին զաստամունս նր · Հ=Ց · և Տ՛ Է՛Է՛։ Ֆ՛Է՛։ Ա՛ա · ծ՛Ը։ յոս· ծ՛Ը։

ԱԿՂԹԼ· Կրմէլ· ըա՛ Հին Բ՛ա ։

ԱԿՃԻՒ· յակաՃիւս· որ և ԱՃԻՒ, ԱՃԹՒ· վարի Ը բայս՝ կալ, լինել ևն· գրի և ՑԱԿՃԻՒՍ, կի՛ՑԱԿՃԻՒ· Ուենն դնել ուշի ուշով միտ դնել հետաքննուԹիք և հիացմամբ· յապուշ կրԹիլ, մանաւանդ կարկառմամբ անձին՝ և՝ի ծայրս մատանց ոտից յերկնլով· ոյ կն· Α՛χροβατέω. Summis pedibus incedo, և ἀκροάομαι, audio discendi causa; կամ προσέχω, attendo. *ՑակՃիւս կալով, և զականջս ուղղեալ չականջանէր ։ Ամ բազմուՀ հրապարակին յակՃիւս կալով։ Ցորժամ ծնԾղայքն և տաւիղքն բարբառեսցին, առաւել ևս յաԹիւս և յակՃիւս կան ընկՃեալք ։ Խաւար պատեալ էր, և նոքա յակՃիւս կայրն, զի մի այլ որոգայԹ ընդ խաւարն հասցէ՝ի վր ինքեանց ։ Նաոտեցանել իբր՝ի սեպանի՝ յակՃիւս ետ կալ աՃին, ԹԷ կերակրելոց է զնա· փէ· ծ՛ · բառ ։ Խոր · Ճ· 65 ։ Վ՛էոր· Ր՛ ։ Լ՛Բ· Ի՛ն· Երզն · ՏԱՒ ։ *Մահապարտն յակՃիւսակալ լսել բան միսԹարուԹ։ ՑակՃիւս եղեալ՝ի նկատելն ։ Մի ձայնս զազմուԹ ժողովրդեան յակՃիւս արար առ դասս քահանայիցն · Լ՛Բ · ա՛ա՛ա՛ · Հ՛Է ։ Ն պ՛ր՛Ֆ ։ *ԸնԹանային աՃքն յակՃիւս աեսանել զնոսա, ԹԷ զնարդ՝ի գլուխ ելանիցէ աստեանն· Աւծր · Ճ· 5 ։

ԱԿՄԲԱՀՈՑԼ· ա · ի մի ակումբ ժողովեալ· համագումար· *Ակմբահոյլ ժողովոյն՝ի քեզ հաւատացեալոց · (գրեալ էր՝ ակումբահոյլ)· Թէոդոր · Խլ։

ԱԿՄԲԻՄ, եցայ · ի· Ակումբ լինել· հաւաքիլ· ժողովիլ· բոլորիլ· *Ակըմբին յիւրաքանչիւր աեղիս · Նէիէ· Խր ։

ԱԿՆ, ական, ակամբ · դուն ուրեք և՝ ականկ, ակունք · եզականն բառիս ԱՃԲ · Գործարան աեսանելիք · աեսանելիք· ալ· ՚Հօպ, ՚Հմ, այն · Օ՛փԹալմός. Oculus. *Ակն ընդ ական ։ Ոչ գործցի ակն իմ՝ի աեսանել զբարին ։ Եա ական չէր աեսեալ զնս ։ Խոռվեցաս՝ի սրտմտուԹ ակն իմ՝ Պահեաս զնս որպէս բիբ ական ։ Ակն իմ իջոյց արտասուս, կի՛ արտօսր ։ Մ՛իով ականՃ քով։ Ճրագ մարմնոյ ակն է ։ Զի՛ աեսանեաս գչիւղ յական եղբօրդոյ ։ Զոր ակն ոչ եաես ևն ։ *Զլուեաքն ունկանն ականՃ եանկա՛ աեալ· Ագաթ· *Անհնար է քեզ միով ականՃ յերկինս հայել, և միով ականՃ յերկիր · Մանր · *Ակն երագ է քան զունկն · Շէր ։ *Իբր անքնԹիլ նման ականՃ և մեծաս զգուշուԹ· Ցի· ԻԲ ։ *Ակն գծագումն լուսոյ ընԹեղով զգայ և ձանձչէ · Փ՛· հրահ ։ *կաՀ՝ ակն եղեալ աեսանէր ։ Ցորժամ ակն իւսլայցէ, բնական սղգեցուԹ վասն զնորոգ ոք աեսանելոյ լինի ասեն նշանակ· եՀէի ։

Դուռն ուրեք լինի ասել · *ՓԹԹաւմն ակին ։ Ցանկան և զալ ակին խրձ· Եզէ · ֆէր ։ Լ՛Բ · Ի՛Լ ։ *Փոխանակ ակին գայլոյ՝ ակն արջոյ տացի նմա ։ Երկու ակունքն · Մ՛ագ · ԼԸ։ Սէաե · ծ՛ս· Իսկ Վ՛ր՛ · հ՛ղ · Է՛Ճ · *Հաւատար են լոյս երկուց ականց աչից՝ի աեսանել ։ իսկ իբր աղբերՃկանց աչաց·

ԱԿՆ ներքին. որպէս Տիտոսի խմանալի. *Իբր մարգարէական ակամբ հայեցեալ: Հոգւոյ ակամբն նայի ... Ոչ յատեցի զակն ոգւոյս ի գլուխն իմ կենաց քո: Սուրբ ինչ զմտաց ակն ի ներքս հայեցուցանելով. Խոր: Նար: Պիտ: *Միտք ակն է հոգւոյ. Երզն. Տիր:

ԱԿՆ. որպէս Ակնկալութիւն. յոյս. կարծիք. կասկած. Խոփ. *Ուստի ակն չկայ՝ գող ըստզուգամ անդամ ական հատանէն. Նոյնպէս և ի չարիսն՝ որում ակն չկայցէ այնու կորնչիմք: Զ'ինչ ինչ այնուհետև կայր ակն յուսոյ վերկուն ... Ընդամ ոչն կայր ակն՝ զգեցաւ պատկ ... Զանոյսա՝ որոց ոչ ակն ինչ կայր, ապար վարդապետս, ոմն զպօղոսն. Ոսկ. ՟. ԲԵՈ. Ն ԵՈ: Տիս և ԱԿՆՈՒՆՈՒՄ:

ԱԿՆ իրաց, որպէս Ծակ՝ խոռոչ՝ խորշ նմանն աչացց. գօղօգ, փեղէ, ԵՈՒՐՈ. *Ակն ուռկանի զշուր ոչ ապրելու. Ոսկ. ԵՈ. ԾՈ: *Զվիպոն արկեալ ի ջուրսն՝ մտեալ յակն ապապրին՝ հաներ զերկաթն. ԵԳԻՓ. Իւ: *Մինչև ի գերեզմանին յուղ արկեմք ակն. Պիտ:

ԱԿՆ խալի. Մինչին վայր Թևոցն.*Տիտոս, նագրէ առաքս իւրոյ նախ զակն խալին. Մ՟պ:

ԱԿՆ ԱՐԵՒՈՒ. Աբեգակին. արևակն. լերնին աջբնոպ. որպէս և արաբ. այն, է ակն և արեգակն. *Ակնապարար ականն արևու: Ի մտից լուսոյ ականն արևու: Ակն արևու ի մէջ Ցի. Նար. յիւ. Ն Ցբ. Ն խէ:

ԱԿՆ, ակներ. Տիս ԱԿՆՈՒՆ. ոգ Ակն ուսոց որթոյ: Վ՟օփ. ոպեպ:

ԾԱԿԱՆԷ. Տ. ի բառն ԱՆՈՒՆ, ԾԱԿԱՆԷ ԾԱՆՈՒԱՆԷ. *Մինչև կոչելին զնա յականէ ի սեռեակ Թագաւորին. Եսի. Է. 14: Զամմն ի յականէ ձանաչէ. Փսրպ:

ԱՈ ԱԿԱՆԷ. Տ. Հառնելով զաչս այլոց. առ աչս. առ երեսս. ակնառուաքս. էրէս. պաշտօնէ, էրէսանց, դրսնանց. խոպր էլհան. *Մի առ ականէ ծառայել իբրև մարդահաճոյք: Մի առ ականէ ծառայուքս իբրև մարդահաճոյք. Եփես. Ը. 6: կոլ. Ճ. 22. յն. ակնածառայութիւն. ὀφθαλμοδουλεία, ad oculos servire.

կամ Ակն ածելով ցորչափ լինի երևել յաչս այլոց. *իսկ նա առ նորա ականէ գնայ ընդ նոր. բայց ապա յետոյ վառեալ ճն. Բօղ. Է. 43:

կամ Ցանդիման աչաց. *Առ յականէ տեսողացն զտեսիլ իւր ևն. Եփր. հոմաբ:

ԱԿՆ Ի ԽՈՆԱՐՀ. Ակնկործալ. ապէր վար. Եբէ պաճարագ. *Գլխակորճալք և ակն ի ծանարհ՝ լեզուակապք կան առաջի. Մ՟անդ. Ճ:

ԱԿՆ Ի ՃԱՆԱՊԱՐՀ. Դէտակն կալեալ ապաստելով. ապէր ճաճան. ԼԷՕՀԻ ԷՕՓԱ. *Չապաստարն յոչղի առաքելով ներգնեմ յոյժ՝ ակն ի ճանապարհ. Վ՟ր հղ. յ:

ԾԱԿԱՆ ԹՕՓԱՓԵԼ, Ի ՓՓԹԵԼ ԱԿԱՆ. Տ. ԹՕՓԱՓԵԼ. ՓՓԹԵԼ:

ԾԱԿԱՆ ԱՆԿԱՆԻԼ. Երևիլ աչաց այլոց. ապէր էրէնալ. ԼԷՕՀ ԻՒԼԻՓԻ. *Եթէ ոչ պահապանացն յական անկեալ (յարուցեալն): Ի մտանել Թագաւորի՝ պատժապարան ձիշնէ յական անկանիլ: Կերպարանք գազանաց յական անկանելով: Բողից ձն պաճուճանք, որք յական ևեթ կամին անկանել. անգր յերկինս զարդ. ռիւց, անգր անկիր յական. Եզէն. ԲղՏ: ՍԷԲԷՐ. Ը: Նէս: Ոսկ. Ֆսի: *Մի ևս յաչեզեալս գու անկանել յական իմ. Եփր. Էլ:

ԾԱԿՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. Բներել յանդիման ա. չաց այլոց. երևոցնել. ԼԷՕՀԻՆԷ ԼԷՕՀԻՆԵՐՓԻ. *Զերեսս ինձ ինձ յական մի արկանէք. ՟. Ղ. Է. 3:

կամ Ցաչս իւր մերձեցուցանել. տեսանել. ալէ անցնել. Նաղար ասրմաֆ. *Ազատ չեմ զամնն՝ որ զդիրդ յական արկանիցէք. Ը. Ղ. Ը. 12:

ԶԱԿՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. Ա՛պերոպտոμαι. Despicio. Զաչս ի բաց դարձուցանել. անտես առնել. ալէ՝ երէսն յգեալ. անհոգ ընլալ. ԷՒՈՂ ԼՒԼԻՐՓԻ. *Ցընտանեաց զաչս կի քո զակն մի արկանիցես. Ես. ԾԸ. 7: *Կորացեալ արկանէր զակն իւր (առիւծն) յաչերսն անտի, զի մի երկեցուսցէ. Եփր. Ֆփ:

ԾԱԿՆ ԱՈՒՈՒԻ. Լաւ աչօք նայիլ. հաճիլ. սիրել. սիրով ընդունել. խնամ տանել. ալէը վրան ընլալ. նաղարը խոսիանփ օլմաֆ. *Մեծապէս արքայ շահոց յական առեալ սիրեր զնա. Բոզ. Ը. 16: *Տան. չէ զմմ որդի, զոր յական առնու. Գանաչ. լեց առնէ զորդի՝ զոր յական առնու. Վ՟ր հց. յ: Ագաբ: Ն ՍԷԲԷՐ: Ն ԻՈՒՓ: *Ցական առեալքդ և սիրեցեալքդ ևն. Ագաբ. որ է կր. ոգ ոմի. ալէը մաֆ:

ԱԿՆ ԱԾԵՄ, ածի. Ելαβ'ομαι. ԱԿՆԱԾԵՄ, եցի. Revereor, vereor. պատկառիլ. զգուշանալ. խորհիլ. իմիթալ. զանգիտիլ. ակն առնուլ. խպնիլ, փալօսիլ, վախալ. հնձապ էնմէ, լէյնմէ, ոսգընմաֆ, խոդըը ասյմաֆ. *Սաւուղ ակն ածէր յերեսաց նր: Եւ յաւել ևս ակն ածել ի գաւ. Ղէ. ՟. Ի՛Ֆ. ԺԸ. 15. 29: *Ոչք ոչ ակն ածէին ի ծերոյն. Բար. Ը. 16: իակ Ղևփ. Է. 4. *Ապա Ղէ ակնածելով ակնածեսցեն բնակիչք երկրին աչօք իւրեանց յառնէն յայնմանէ ՟. իմն, խնայեսցեն չսպառնանել զնա. կի անտես արասցեն զնովաւ: *Միայն ակն ածէին ի մուրացանէն որպամ, զի այր քալ էր: Ակն ածէր ոգ արդարոն ի Թշնամոյ: Ի ծերուէ հօրն ակն ածելով. Խոր: *Եւ ոչ ի վեհմինգիրս վայրէ պատկառել ակնածեաց. Պիտ: *Մի ի Թշնամեացն ակնածեսցուք: Զարհուրեսցուք ի դատաստանէն, ակնածեսցուք ի պատասխանւոյն. Սրփ: *Ոչ ողորքաշեցն ակն ածէր: Առ այն ակն ածէր: Ակն ածել եա՝ Թէ գուցէ ոչ ընծուցս զսակ հարկացն. Ճ. Բ: Ոսկ. Ֆսի: Յհ. կի:

Եւ խնամ ածել. հոգ տանել. յական առնուլ. նաղար էմէնէ, լէյնէմէ. *Առ զքա, և ակն ած ի վր դորա ... Ե՛կ, և ածից ի վերայ քո ակն. Երեմ. ԼՔ. 12: ՖՔ. 4: *Չխնգդ ի վր չգոյացելոյն ած ակն ածիցէ. Իսիս: *Տեսից զնա, և ակնածեցից ի վր նորա. Կին. Ծ:

ԱԿՆ ԱԾԵԼ. Յածել զաչս. ակնարկել. լրո գին նայիլ. պաֆըշմաֆ, լէյնէմին փըշըբմաֆ. *Գառն անհեղ ի մէջ գայլոց տարակուսեաւ՝ ակն ածէ յայսկոյս և յայնկոյս, և ոչ գտանէ հովիւ: Պաշարեալ կայ ի մէջ սպանողացն, ակն ածէ արտասուալից առ նր. Մ՟նոր. Եր:

ԱԿՆ ԱՈՒՆԵԼ. իբր Ակն առնուլ.*Ոչ ակն առնեա Թագաւորական յանկին. Երզն. Տիս:

ԱԿՆ ԱՈՒՈՒԻ. Πρόσωπον λαμβάνω, ἐπιγινώσκω, Θαυμάζω, ἀρετίζω, ὑποστέλλω. Personam accipio, submitto, miror, in gratiam suscipio. Աչառել. հաճել որ և առի խորհիլ յերեսաց, և Ակնածել. Եբէոպատրովի ընել, նէոփէլ. խոդըը ԼԷՕՀԻԼ պաճմաֆ՝ ասյմաֆ. *Ակն առեր երեսաց ոմանց: Կո՞ Թէ առնուցու քեզ ակն: Ակն առնուք մերաւորաց: Մի առնուցու ակն ի գաւսաւսանի: Ոչ առնու ակն ամենից ևն: Ակն աղքատի մի առնուցուս: Ակն առնուլ անկարշոի՝ չէ բարւոք: Տես զի ակն առի երեսաց քոց: Եթէ չէր առեալ ակն յովսափատայ արքայի. ևն: *Մի ակն առնուցու որդի՝ հօր պատուոյ. Եզէկ. Ֆ: *Ոչ առնու ևս ակն բազմոցն: Ոչ'ի բազմութիւ, այլ յապաշխարուէ ակն առնու. ԳԼ. Ես: *Ակն առեալ'ի նմէ իբրև'ի պատուականէ ումեքէ: Ո՛չ'ի Թիւրէ ակն առնու, և՛ոչ'ի բռնաւորէ. Սրփ. յի. Ը. Ծ: *Ակն առնուլ ազօթից, կամ յանցանաց. Եփր. Էլ. Ն վերա: *Վ՟ր Թիւրական պերճուեդ ձեր ակն ոչ առնուամ, զի գոյին ինձ այդոքիկ. Վ՟անտ. յոբ:

ԱԿՆ ԴՆԵԼ. Աչս արժակերէ և հաստատուել'ի վերայ իրիք' ագահութիւ, ցանկութիւ. ալ փնիէլ. ԼԷՕՀ ՓԻՓԻ. *Ոչ ոք իցէ՝ որ ակն դնիցէ երկրին քոյ: Չի իւր ակն եդեալ էր ուէլուԹԷ նր: Ակն եդ ևց հայեցուածովք աչաց. Եւ. ԼԸ. 24: ՟. Ղ. Ժ. 11: ԵՂԻ. ԻՓ. 16: *Այլուամ ումեք ակն դնելով կենցաղական տարփանաց: Որոմ ակն եդեալ կորզէին զժառանգուն: Մի աւենևին յայլոց ինչ (իրս) ակն դնել. ՑՀ. յմ. ապ: Մ՟ԼԻՆ. Ի՛Ֆ: Բօղ. Ը. 14:

ԱԿՆ ԿԱՌՈՒՑԱՆԵԼ. իբր Աչս առեղծուածաւ ցտես ցառուած. *Ի ծնէ կուրին ակն կառուցանել. Զչր. կի: Տ. և ԱԿՆԱԿԱՌՈՑԱՆԵԼ:

ԱԿՆ ՈՒՆԻՄ, կալայ. Տես զինի ԱԿՆՈՒՆԻՄ:

ԶԱԿՆ ՊԱՀԵԼ ԾՒՄԻՒ. Ակնարկել յիրա. հայել ուշով. * Զի'ի նմա պահէլով զակն՝ անմոռաց ընդ քնաւն անցանել ապ. Խոր. Ֆ. 1:

ԶԱԿՆ ՏԱԼ. կի՛ ՏԱԼ ԱԿՆ. Նայել. նկատել դիտել տիրապէս. ակնկառոյց լինել. ալց առնել. Նաղար էնմէ, Նաղար ասյմաֆ. *Ցորժամ զակն ոգւոց'ի քէն մարմնոն տան: Որով ապա ակն տուեալ'ի խաչն՝ խոցոտէր զսիրտն. Լ՟ՓՓ. սգ: Բիս. Տիլ: *Տալ ակն'ի սիրելս. Տոգ: *Աչն ներսէս չրջէր և ակն տայր ևմ եկեղեցեաց. Ոսկ՟ՓՓ: *Տուք ակն բանդարգիլոց, և գնացէք'ի տես հիւանդաց. Եւ՟Լ. յես:

ԾԱԿՆ ԳԱԼ. Ականիլ ընդ ակամբ. ընկալ աչաց. ալէի փակ ինինալ, ալէը էրնանալ. *Որ յական գայրն, տաներ առ ինքն. Բօղ. Ը. 58:

ԸՆԴ ԱԿՆ ԽՈՑԵԼ. Վ՟իրատրել զսիրտ, ոգ զաչս հանելով. *Զագահս չկամիմ առել գուցէ ընդ ոմանց՝ որ աստ խակ կայցեն՝ ընդ ակն խոցկցեմք. Ոսկ. էէես:

ԸՍՑ ԱԿՆ ԱՆԿԱՆԻԼ. Հազիւ երևիլ. ծածկիլ յաչաց. ալէի էրնանալ չէրնանալ. *Նայէր Թագաւորն և առատակեր, զի ըստ ակն անկանէին, ինչ զի ոչ երևէին նշանքն մուշրնի. Բօղ. Ը. 4:

ԶԱԿԱՐԱ ԳԱԼ. Գալ իշանել'ի վր աչաց. պատել զերեսն. մեծագնել զաչսն. ալէին իջնալ. *Ոգ բիւ զակամբ եկեալ՝ ոչ Թողացուցանէ տեսանել զպատշաճն: Ճարպոյ հեկեալ զակամբ՝ յայլոյլութիւն մտաբերելին: Յորժամ արբեցաւ, և գինին եկն զակամբ նր: ՑՃի: Ագաբ. և Ազբր. Ը. 12: Բօղ. Ը. 7:

ԾԱԿԱՆ ՏԻՍԱՆԵԼ. Հայել յիրաս. աչօք տեսանել. *Տարադիր առնէ, չտեսանէ յական ոչ. ռմի. Երեսը լռվեր փեռնէլ. Սրփ. Ը. յՀ. Ը:

ԱՈՐ ԱԿԱՆ ԴԻՊԻԼ. Պատահել աչաց. տեսանել ըստ գիպաց. ալէին կռնէլ հանդիպիլ. ԼԷՕՀԻՆԷ փօՓանՃոփ՝ ԻՒԼԻՓԷ. *Ցոմ ինչ տարրեղէն՝ որ առ ական ի դիպեցան. Ագաբ:

ԸՆԴ ԱԿԱՄԲ ՀԱՑԵԼ. Խեղիւ կամ

խոժոռ աչօք հայել. ծռաց աչօվ խօլոր մօլոր նայիլ. խօր՝ էյրի պագմագ, ակ նազար իլ պագմագ. Ὑποβλέπομαι. Torve aspicio, subdole observo. *Ընդ ականս հայէր սաւուղ (ի դաւիթ) յօրէ յայնմանէ և առ յառաջ: Եւ որ շուրջ զմեզք՝ ը ականս հայէին ի մեզ: Ընդ այնսիկ մի խոչհիլ գուս, որ ը ականս նայիլին ի քեզ. ՟. Ի. ծը. 9: Ե. Ղ. Ե. 25: Սէր. Ա. 8: *Ընդ ականս հայէր ի նա՝ խորհելով չարիս. Խոր. Գ. 38. և Ցհ. ԺԸ: որպէս և Զենոբ. *Զեզ ը ականս հաք յո. իբր խիճալը կիմ առնէլ:

Ական, ական, ականք, ականց. գտանի և ակունք. գ. Λίθος. Lapis pretiosus, gemma. Քար պատուական՝ ազգի ազգի. գոհար. ճէլէնէր, գիահէր, ճէլահիր. *Ակն գահանակ: Ականս սարդիոնս, և ականս գրոյ: Ականց պատուականաց: Սարդիոն ականդը: Իբրև զվէմ չափիղայ ական: Ցականց չափիղայ: Իբրև զտեսիլ ական կարկեհանի: Զամ ականս պատուականս. ևն: *Քար՝ մարգարիտն, քար՝ ականքն իւրա քանչիւր ոք. Բրս. ՟. ընդէղս: *Ակնս պատուական սուզեալ: Ի ծովվ մեծ ակն մարգարտոյ. Նար. ԺԷ. և ՃԲ: *Ականքն պատուականք: Քան զականս պատուականս. Մ՟Բ. ՟: Շար: *Պատուական ականս: Ականքն մեծագնիս. Շ. ընդհանր: ՑՃԻ. Ե. Վ՟Բ հդ. Բ: Տ՟ԻԿ: *Բացեալ պատուհանօք լուսաբերօք՝ ի տապանի, ասեն և ակունս լուսարձակս գնել ը պատուհանաքն. Վ՟Բ. պիմ:

Ական վանի, կիս ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԻ. Տ. ՎԱ նի. ԲԱԶՄԱԳՈՑՆ, գունի:

Ական, ական, յականէ, ակունք, զակունս, յակունս կիս յական. Օ՟πή, ᾐξοδος, διέξοδος. Foramen, exitus, origo, scaturigo, ևն. Սկիզբն և ելք ծագման և բղխման աղբեր. աղբերակի, և որ ինչ նման է նմա. ակ, բուռն բէբռանը. ևօղ այն, գայնագ, էնէմօսը. *Մ՟իմէկ աղբիւր անդառին՝ ի միոյ ականէն բղխեցէ քաղցր և գառն: Եւ էին յերկիրն երիքոսաան ակն ջրոց: Եւ ել էրկնակէ յականս ջրոցն: Հասեալ իցես յակն ծովու. ևն: *Ծովվ է ակն գլխաւոր՝ ջուրցն օգոց: Ակն ջուրց: Ելանեն եղիսէի յականս ջուրցն. Վ՟ԵՁՕՐ. Ե: *Անասհման ծովուն ակունքն՝ ծաւալք ծարաւեացս, և ոռոգմունք սիրելեացս. Տօնակ: *Ցակունէ աղբերն պղտոռեալ է ջուր նորա. Եզեկ: *Ցակունս երիքոսական գետոյն: Ի յականս եփրատայ. Ագաթ: Շար: *Ցակունս աղբերացն: Զականէ Գիհնայ. Խոր: *Ջուր հոսեալ յականէ: Ի քաղցր ականէս յայսմանէ բղխեցոյց աղբիւր յորդահոսալաց. Սրփ: Լսող:

Ական Լուսոց, կիս ՏՈՒՐՆՋԵԱՆ. Արեգական, ոյք աղբիւր լուսոյ՝ և աչք աուրնջեան. Ընչեի աՓիլաց. *Աղբիւրքն խնամոտելեն ի նոյն լուսոյ ականէն առ նուսին բղխեալ: Զքո զդեցան, և զհոգին նորին լուսոյ ականն. Ագաթ: Ցնա և ԱՂԲԻՒՐ ԼՈՒՍՈՑ: *Զականն տուրնջեանն գործելովք զայս արեգական: Դարձաւ ականն տուրնջեան: Տեսանեն զականն տուրնջեան՝ ունել նմա ջերմուխ, ճառագայթ, և լոյս. Ագաթ. Նոր ԼԸ: Մ՟ագ. Նաւ. և Ռգ. Բ: *Չնոյն լոյսն վառեաց ականն յարեգական. Վ՟ԵՁՕՐ. Ը: *Ի վէր առաւաւականացն մինանունեալ. ականն աչից, և աղբեր, և ակն քարի պատուականի. (որք առ հասարակ՝ ի գէպ գան և ականն արևու.) Երզն. ՃԸՐ:

Ական, ակունք. գ. Պինայ՝ ժժմական ծռ. վայրի. ՃԻՆԷՂ. Πίννα. Pinna. *Նա՝ ի ծովվ ասր (յն. ծաղկունք), կիս խղճալոյնք, կիս ակունք՝ առաւել քան ԶԷ զոչխարաց ասք. Բրս. ընէՂԷ:

Ականաբեր Լինել. Ցածել զաչս. ականի և չըլսհասյեաց լինել. ԼՐՐ ԴԻՆ ՆայԻ, ալՐՈՒՈՑ ԸԼԼԼ. *Լաւ է ակնաբեր լինել երբեք, և պատեսիլ՝ ի ստոյգ հատուածն գիտութ բարւոյն և չարի. Փիլ. Լին:

Ականագործ, ի, ից. գ. Λιθουργικός. Lapidarius, gemmarius. Արուեստաւ գործ քարանց պատուականաց՝ քանդակելով. յայլ և այլ ձեւս փոխելով, ընդելուզանելով. ՃԷլահիրճի, գալայիճի, հէՐՐԷՍԷ. *Առցես երկուս ականս զմուխաս, և գրացես՝ ի նմ զանուանս որդւոցն իէլի ... գործ ճարտարութեաբ ակնագործաց. ԵւԻԷ. 9=11: *Զմրուխտն է որ ներքինիս ասի, ՝ի ներքոյ ակնագործէ գտեալ. Տծնակ:

Ականախտիդ. ա. գրի և ականախտ.

Ականախտիտ. Ինր խտտղէ կամ խիճ զաչս. ևՀօղ գամալոբէրտն. *Բազմապատճոյճ զարգարանօք պճՃնեալ զինքն՝ ակնախրտիդ կազմեաց որոգայթ: Փիլոթեալ յարաժամ ամանաւոյին ակնախտիդ գերազանցառուԹիքն. Պիս. Ե. Ե: *Կատարեալ զերկերգչին՝ ակնախտիդ սեռողաց. Ոսոգ. Խ: *Ընկալեալ զյոքնական պարգեւս զակնախտիդ և երևելիս. ՃՃ: *Տնկախիտ պատրաստուբ, ակնախտիս վայելբուբ. Աբծր. ՟. 11:

Ականածեմ, եցի. ցնս ի վեր՝ ական ածել:

Ականածեցուցանեմ, յուցի. ն. Տալ ական ածել, պատկառեցուցանել. * Այլ չհասանեցուցանիցէ զքեզ հայր. չակնածեցուցանի՞ն պատգամք մարգարէիցն. Սէբէր. Ը:

Ականածու, ի, աց. ա. գ. Էφορος, ἐπίτροπος. Inspector, moderator, procurator. Ականածոյ՝ տեսչութ և խնամարկուբ. տեսուչ. ոստիկան. խնամածու. չանձամանձիչ. պարետ. վերակացու. Նաղբ. *Աճ՝ որ ամ նեղբլոցն է ականածու: Ի քոլորեցուցն ականածուէ Ճողոպրել ոչ կայ. Հասանել ականածուին և տածչին աՓցն: Զոր տեսեալ ականածուն. քանզի միայն պարտ և արժան է ոյ զոգի տեսանել: Վերակացուին և ականածուին մարդկային գաղտասանին: Ոչ կարծեն վերակացու և ականածու գոլ մարդկային իրաց. Փիլ: *Խաչն՝ ականածու այրեաց: Ոչ ինչ Թոյնքունս յամենահզօրեաց աչաց ականածուին մերոյ քրիստ: Հաւանական կանոք ականածու սմա ընդունողացն լինելով. Աբդ. Բարբ: Սարկ. ԺԿ: Պիս:

Ի վերուց ականածոյ՝ պիտակ ոճով նոյն ը վ իբր ը յն. գարդուեբ. կիս վերատեսուչ. *Ականի՝ ի վերայ ականածուացն իշխանութ Թառ զակնդեմոնացիս. Փիլ. Նի. Բ:

Ականածոյ. ա. Ականածոյ յերեսաց այլոց առ ահի կիս ամօթոյ. ուստի՝ ո՟Չ ականածոյ է անամօթ. սահանդ առալանդ. *Ո՟վ վիրագ անհնարին, ոչ՝ ի մերձաւորէս ականածու, և ոչ՝ ի հզօրէն սպասող. Պիս:

Ականածութիւն. գ. Α՟ἰδώς. Reverentia, verecundia. Պատկառանք. ամօթ. խածոյ. զգուշութիւն. հիմաղ, հիւրկին, բիայեբ. *Խրատու ականածուբ իմոյ լուայց: Կանայք ... ականածուբ և զգաստութիւբ զարդարել զանձինս. Ցօբ. Ե. 3: ա. գիմ. Ե. 9: *Որ ոչն էր գոյղն ինչ սիրոյ և ականածութիւբ: Գաղտագողի չըթելով ականածուբ՝ ի մարդկանէ. Ոսի. չհ. Բ. 24: Մանդ. ծը:

ականածութիւն. Ե՟πιφροσύνη. Providentia, prudentia, instinctus, suggestio. Գործ և ներգործութիւն ականածուի. տեսչուի. նախախնամուի. Թելադրուի. ազդեցութիւն. նազար, գ-պաչէբէբ. *Նախախնամուի ականածուէ: Որ (ինչ) առանց ճածային ականածուէն է՝ անօգուտ է: Ոչ առանց ճածային ականածուէն և օգնակա նուէ վճարեցաւ. Փիլ. օգեպ:

Ականական. տ. ականականց: *Ականական վակասիս: Թագ յերկինց ականական զարգարեալ. Սիոն. ՃՆ: Գնյ:

Ականականիկ, ագնց. գ. որ և ականականիկ. Օ՟φθαλμός. Oculus. (Πυελίς, σφενδόνη. Pala.) կապիճք աչաց. գոգ ական. բիբ. (ծակ՝ ոՀ ընգունարան մատանւոյ). ալին ամանը ծակը՝ գիշը. ԷէՐ խանէ, Հեօզ խանէ, գեղէ. (Էխալիճ գաշը.) *Թէ յորդանան գիւնագէ՝ ի վերայ նորա, յականականիկս իւր ընկալցի զնա. Ցօբ. խ՟ 19: * Բիբն ականականիկըն է. որք արտանամբքն միշտ և անյագապոյ պատրաստին զաչն. Լ՟Բ. ոչ:

Ականականոցն, որ և ականականոցն. ա. Հայեցող անյագուժ աչօք կիմ աչք. փիգ. գաւ իւր գագան. * Սերովբէքն ականականոցք: Ականականոցք աչքն. Ցհ. խ՟. Եւիշ: Աբծր. ՟. 3:

Ականականոցն Լինել. Կատուցանել կիմ ուղղել զաչս ի վ՟Բ իրեք. անհագեցաւի նայել. գէտացն ունել. և Ականն ունել. ալիչ գնգաճ նայիլ, յոյս դնել, սպասել. գաՐԷ փիգագաւ իւր պագմագ. *Ցոր ականականոցք լեալ քաջացն հայոց, և յարձակեալ ոչ կարէին ինասել: Ասա ինն ականականոցք լեալ այրասիրուն և կամեցան շամիրամ. խոր. գ. 9: ՟. 15: * Բայց ես ականականոցք ինն ի գաչուստ Թագաւորին գագկայ լինէի: Ի մերս առաս լինէաք ի Թագաւորս և յիշխանս ականականոցք: Ականականոցք առ ՟ծծ լեալք. Ցհ. ԼԲ:

Ականականորիմ. տ. ականորիմ:

Ականականիւ Լինել. կատուիլ յաչս այլոց. տեսանիլ. ալիւ գալիլ. ևօղ ի լիգագ. *Ցորժամ ոք ի նա (քո ի մէջ քրմոհաց) ականականիւ լինիցի յանցաւորաց Ճանապարհին. Թղի. Բարսագ:

Ականաչաճող. ա. Հաճոյ աչաց. և խնգրող զչնաճոյս աչաց. *Զգալ երեսաց ցուցանելին առաջի ականահաճոյ կամաց Թագաւորին. Ագաթ:

Ականաչարիւմ, որ և ականաչարիւմ, եցայ. ի. Հարկանիլ ի չարաչին անճանց. նազար ալճագ, ևօղ գեղագ, նազարբան վարսալճագ. *Արարից քեզ պահանորգս, զի մի ականահարեսցին (կամ ականահարիս, կամ ականհարեսցին) յոճմէքէ. Վ՟Բ հդ. Ի=Ց. Ա կիր. յոճս Ի՟:

Ականաղբիւր. Տ՟ն ԱՂԲԻՒՐԱԿՆ: Ագաթ:

Ականացայրաս. ա. Ուր լոյծ յայրատութիւն աչաց. *Ականայայրատս (կամ ականայարատս) այցուէ. Նար. Խը:

Ականապարար. ա. Պարարիչ և զուարճացուցիչ աչաց. այս չէնօղ՝ հէչաճնօղ: *Ականապարար ականն արևու. Նար. յիչ:

Ականաւիծ, եցի. չ. Աչառել. ակն առնուլ. ականածել. *Ոչ յոմէքէ ականառաց. Վ՟Բ. հդ. յ:

Ականաւոր, ի, աց. ա. Προσωπολήπτης. Qui personas accipit. Աչառօղ. Խորոչագէչ. *Ծանեիցեն՝ Թէ ճծ ականառու չէ: Չէ (կիմ ոչ է) ականառու ճծ. Ոսի. ՟. Ռէս. Ե Է: Գէ. Է: *Չծերն և զականառուն: Դատաւոր ականառու: Ոչ ականառու

առու կաշառաց. Ես. ե. 15: Նար. ծէ: Եփր. խոսք:

ԱԿՆԱԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσωπολημψία. Personarum acceptio. Աչառանք. աչառուիլ. Էրէոպագոտէ. Խոտոր կերծիքս. աչառութիւն՝ ակնածութիւն. Ակնածիլ ոմանց. Ակնածութիւն ոչ գոյ առաչի նը: Ակնածութիւն առաչի այ: Ակնառութիւն. Մաղ. ա. 9: Կո. է. 11: Եփես. ը. 9: Կող. գ. 25: ռայ և գ. ծ. 34. (ուր չի. ոչ է ակնառու ած:) *Մի՛ ոք կարծեսցէ ակնառութիւն քաշիլել զնորին: Եւ ոչ առ մի ոք երթալ ակնառութիւն պնայ: Որամ ոչ կարեն օգնել ակնառուիք կաշառաց. Ցմխ. իա: Պիտ: Յհ. խ. ա:

Ակնածիլ. Յարգուիլ. Ա՛ւծծ. Reverentia. *Ակնառուիլ պահեր առքն, զի ոչ վասնզիարեաց զասացեալն՝ի նմանէ. Ոսկ. յհ. ա. 23:

ԱԿՆԱԼԱՑԵԼ. ա. Վախչկական և զուարճացուցիչ աչաց. *Անդ էր այնու հետև պատկեր ուրախութիւն, և ակնավայել տեսիլ հայեցելոցն. Ագաթ. Ե կորեան:

ԱԿՆԱՀԱՏ. ա. Որոյ ապերախտին է վհատ. յատակագոյն. *Ըստ նմանութեանէ երկուց ակնավհատ ապերոց: Ապերիւր ակնավհատ տեսանիցէ. Աբծր. է. 3. 6:

ԱԿՆԱՏ. Տես ԱԿՆԱՏ:

ԱԿՆԱՐԿԵՄ. հցի. ե. Νέυω, ἐννέυω, κατανέυω. Innuo, annuo, nuta significo. Նշանակել աջքո. Նշանակել աչօք զիսան կամ ընդ ոմն ընկերս իւրոյ՝ կամ ընդ ինքեան: Ակնարկելի ակամբ: Ակնարկելին որսակցան: Ակնարկել նմա ոմիովք: Ցակնարկել նմա գաւառորին իսկել. լեն: *Ակնարկեր առ յովհաննես. Շար: *Հայլին՝ի կամս ակնարկելոյ արարչին իւրեանց: Ակնարկելովք աթոռ զնոմ արարածս: Ակնարկելով արարչին ընկալան զպարտ: Ակնարկեալ միշտ զօրել՝ փախիստ չարութեցս որ յիս. Եղիշ. է: Ագաթ: Պիտ: Նար. ԽԷ:

Հայել. Նայել. ուղղել զաչս. ակն ածել. Հայեցիւք յայսմհետ զնիւս կամ զնա. ըեկցուք. պիր պտըշ պտփտ, պտը վեր. Ռ, Նայոր սայմտ. *Առուանոնութք քո արդար ակնարկեացեն. Աթոռ. ը. 25: *Առ քեզ ակնարկեմ: Ի բացուստ սարսեփով նմին ակնարկեաց. Լմբ. սղ. Ն պտրփ: *Եթէ ուժգնիւն ակնարկես, ուսզանիմ: Ակնարկելով քո՛ի յալերս բանիս: Ակնարկեա՛ի բեկուիս: Ի կործանեալս յիս ակնարկեացես: Առ պատուար գերիս ոչ. Ջամիս կամաք ակնարկեն. Նար: *Ցակնարկել քո յարարածս՝ յիշեա և զիս. ժմ:

Իբր Ակնածել. պատկառիլ. Խոհիլ. առ՝ հիճաղ է՛ի. *Ոչ մարգարէիցն լուան, և ոչ յարգարոցն ակնարկեցին: Ցորժամ սեանեան զայքան, ակնարկեա՛ի նմա. նէ իբրև՛ի սեղանոյ քո՛ի. Սրփ. ա. պ. է: Ոսկ. ա. կոր: *Ջոճ ոչ ակնարկեցին զըրպարտել. Վ. Էյօր. է:

ԱԿՆԱՐԿԵՄ. Ն. Նկատել. նշմարել. տեսանել. փնտռել. Էնօրհ. *Ջոր նոքա թեւաբօզելով ակնարկեն. Նար. Խոս: *Տռփոմ ակնարկել զդէմագ...Ակնարկեալ զկերպարանեալ զնուսրն Ը Թագաւորին յաթոռն: Ջանեբևոյթեան՝ հաւատոյ ի մտացմամբ ակնարկեն... Նախասահն աղբ չարգ զարգարա, յորժամ ինչ բիծ և արատ՝ի նոսին ակնարկեն. Լմբ. սղ. Նառ:

Նշանակել. յայտ առնել. իմացնել, Նշոր պաշ. վիճ՛ իւրեան՝ փակաւի էնդհ. *Զնորոգումն տիւզերացս ակնարկ. Ա. գաթ: *Ակնարկեաց վերկոյսթ գալուստն. Մ՛ոմբր: *Զձշմարտաւէն աչխատասիրութեա մերոյ ակնարկէ: Ա՛յսպիսի իմն ակնարկէ վարգապետութեի հոգւոյն: Եւ եսայի Ձշմարտապես զսոյն ակնարկէ. Խոր. ա. 18. 31: Նար. զՁ: *Երկնիւք դՀրեշտական ակնարկէ. Լմբ. սղ: *Զայնպիսի յանցաւորացն ակնարկէ: Զառաքելոցն ակնարկես... Զկատարածէ Ցիս ակնարկէ: Ակնարկեաց և վը կենդանարար աւետարանին խրոյ. Սրփ. բ. պ. ը: Գնէ. Ագաթ: *Ոչ սեանչելաւոբ քնոյ, կամ երազոց ակնարկելով. Վ. Էյօր. ը:

Հայեցուցանել, յարմարել: Ր. Հայել, ուղղել, ը վերածել. *Առակս վերջինն առ իս ակնարկէ զդիպուածոյն չար պատահմանս: Ի բամբասանաց՝ որ՛ի վէմս ոմանս ակնարկի: Ըստ մարգարէին ձայնի՝ որ՛ի քէզ չը ակնարկի. Նար: Ի. ծ. Ն:

ԱԿՆԱՐԿԻ ԱՌՆԵԼ. Ակնարկել ը ած. ճանաւանդ՝ իբր ծայքելով, կամ խեռապով. Դւանէսս. Annuo, nicto. *Ակնարկն առնէին յիս աչօք իւրեանց. Սղ. ւը. 19: ուր Վրդն. *Խիթի հայէին, ակնկեր առնէին »:

ԱԿՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Νέυμα. Nutus. Ակնարկելն ը ա. Նշ: Նշան կամաց. ազդումն. հրամանն անձայն. Յմ, իւրէնի. *Զգովուելին՝ ակնարկուէ աչօք, քան գըլխոյ՝ ազդելով. Փիլ. պեռպան: *Ակնարկութք զնոմ կացուցանել: Ածայնով (կամ՝ ձայնին) իմն ակնարկութ: Վերին ակնարկութ: Աւանց կամայ քումդ ակնարկութ. Խոր: Յհ. լի: Նար. սթպ:

Հայեացք. Նկատումն. դիտողութ. Նայուածք. պտըշ, Նայոր. *Ոչ սոտերացուցցեր զտեսիլ աչացս՝ի քումդ ակնարկութ: Զակնարկութց իրրև զարդիւնականաց մեզանաց: Ընդ ալօս ակնարկութ նկատել: Առ որ բնաւգդ ունելով զակնարկութի. Նար: Է. Խէ: Լմբ. սթպ. Ե Իղի: *Ոչ կարեն հատուցանել բոպէիցն ատելոյ ակնարկութ իւրեանց. Վ. Էյօր. ը:

Ցայտարարութ. զեկուցումն. Նշանակ. ծանուցում, իմաց պատճէր, պեշտրեն. *Զակնարկուէ մերոց սիտոյիցս առնելոյ: Ըստ այլ տեսուէ մարգարէաճառն ակնարկութ. Խոր. ա. 1: Նար. Խէ:

Իմաստ. միտ բանին. դիտաւորութի. Նշանակոթէը, դիպը. Նիչէն, փիպ, Նանա. *Առ մեզ հայի ակնարկուէ սաղմոսիս: Առ գարձ գերելոցն է ակնարկութի ասելոմս: Լմբ. սղ: *Ուսաի տայ ակնարկուէ, ելնէ՛ի մասն ինչ երրորդ յաւիշատակեցաւ եղելի:

ԱԿՆԱՐԿՈՒՄՆ, կման. գ. Նոյն ընդ վ. ը ամ առման. *Պաշտօնեայք ակնարկման կամաց բարերարին: Ցակնարկմանէն են այ: Ակնարկումն քո բաւական է: Ոչ ակնարկումն վհհիցն. Ցմխ. է: Վրփ. հղ. Ք: Բնիկի: Պիտ: * Բանիցս ասացուածո ունի զակնարկումն մեռացն տալ մեզ սակս Ձշմարիտ կենացն: Ցաւանակին ակնարկումն՝ սրբոյն հեթանոսաց. Սրփ. ա. պ. է: Մ՛ոմբր:

ԱԿՆԲԱՑԵԼ, կամ ԱԿՆԲԵԼ. բայ ոամկական: Ծակ և առուակ բանալ կամ խորշ խորշ առնել յանգս և յայրս՝ի պէտս ոռոգման. և պեզեզով զերկիր՝ նոյոցել: Վոսկ. սթպ:

ԱԿՆԵՐԵՒ. ա. Եռեւելի աչաց. յայտնի. զհիր, աչիւեաբ. *Զանեւոյթ... ակնեբև տպաբ գծագրեաց: Ցաւել և զեբւեանցն ակնեբև տեսանէ. Նար. Խէ: Շ. ա. յհ. ԼԳ:

ՏՀ. Ակն յանգիման. յայտնապէս. աչքն. *Դորա պատիւ ակնեբև յօրինակի անդ ցուցաբ: Ահա ակնեբև յանդիման քեզ և ասեն՝ յերկինս համբառնալ: Անդ ակնեբև տեսանիւբ զօրութեին քոյի. Ածխ: Լմբ. հմբ: Ոսկ. յհ. ա. 11:

ԱԿՆԹԱՐԹ. գ. Թարգեալն կամ քեզեալ ական. ալէտ Նարեալ՝ Նարեալբ. Կօզ գբչէբ. Կօզ գբչէբ. Կօզ գբչէբ. *Բնական չարժմունքն լինին յանկեզարեալ մի. Բբս. Տրկ:

ԱԿՆԿԱԼԵՄ, Եցի. ԱԿՆԿԱԼԻՄ, Եցայ. կամ ԱԿՆ ԿԱԼՈՒՄ, կալայ. ե. Նոյն ը ԱԿՆ ՈՒՆԵՄ, ակն կալայ. ուսոի ԱԿՆԿԱԼՍԱՒ, ը ակնկալեալ լինի. Προσδοκάομαι. Expector. ԱԿՆԿԱԼԻՒ, կամ ԱԿՆԿԱԼԻ, իբր Ակնկալելի, ակնառնելի. Προσδοκώμενος. Expectabilis. և ԱԿՆԿԱԼԻՔ, իբր Ակնկալութ: *Ակնկալեսցի իբրև զանձրև բարբառ իմ. Օր. լբ. 2: *Ե՞ն ինչ՝ որ ասէն մերձ են, և են ինչ՝ որ ակնկալ լինք: Ակնկալելն բարի՝ ցանկութի է, իսկ անդէն մերձն՝ հեշտութի: Ոչ նմանապես զարհուրելոցսանիկ չար՝ ակնկալելն, և՛ի վը եկեալն: Ցուսով հանդերձ լոցն փառաց, և ցանկութ ակնկալեաց բարեաց. Նիս. բն: *Ցակընկալեացն վիրապին. Գր. պղ. յեբ: *Փորձութի ակնկալելը. Տօնակ: *Զյարուցին զակնկալելն հաստատացելոց: Դիպուած ինչ բարւոյ լինիցի առանց աշխատութ և ակնկալեաց: Աճին ակնկալելք գու էս... Ցանդգնուի էր ինձ այս. Նաև յածայնին կողմանէն պատժոց ակնկալելք. Օրփ: Խոսր: Նար. Երփ: Ոգ և Մ՛ոմբ. Ի՛ն. *Երկայնամտեալ՝ ակնկալով գարձի ապաչխարութի »: իմն, ակնկալելով կամ՝ ակնկալելով:

ԱԿՆԿԱԼԻ կամ ԱԿՆԿԱԼԻ. Տես՝ի բայդ ԱԿՆԿԱԼԵՄ:

ԱԿՆԿԱԼՈՒ, ի, աց. ա. Ակն ունօղ. որ ակնկալեալ մնայ իմիք. Գ՛ոնդաբէբ. *Ակնկալութ կատարման ուրախարար խորհրդոյ: Ցարևելից ակնկալու էմք գալստեան երկնաւորն արքայի. Ցհ. խ. ԼՒԷ:

ԱԿՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσδοκία, ἀποπαραδοκία. Expectatio, exspectatio. Ակնկալելն. ակն ունելն. յոյս. վստահուի. և Սպասեալ բարիքն կամ բարերարն. Ինիվոբ, Խ՛ոբ. *Նա է ակնկալութի հեթանոսաց: Մինչդեռ՝ի ներքս է, սակաւ ինչ է ակնկալուի: Ցամ ակնկալուի ժողովրդեան հրեից: Ակնկալուի արպաշծոց յայտնուի որդւոյն ամ սպասէ: Լոյս ակնկալուի և յուսոյն խոյ. ամ: *Ակնկալուի կենաց: Ե՛իչ. ա: *Ակնկալուի կենաց: Եղիշ. ա: *Ի զուր ակնկալուի կապեալ կան: Ի բարւոք ակնկալուէ վերկեցուսցէ, և՛ի մեռոյ յոյս կապեացէ. Ենթիի: *Ակնկալութ՝ն ոչ հանդիպեալ. Ցհ. կ: *Վ՛ոսահպէս ակնկալութի: Չհեցն ակնկալութի՝ չեկայ յոր ինչ էրն: Արգելոք մոռացիս զբարերարութ՝ ակնկալուի: Ակնկալութի հաւատոյ: Ամենից ակնկալութի. Նար:

Մ՛ոնչն չարեաց ինչ. երկիւղ. կասկած. վախ. Իւրն, վհհմ, գօրգոս. *Ոչ ինչ յիչեին զնեզուհան՝ որ անցեալ էր ընդ նոս, և կամ որ այլ ևս ակնկալութի էր գալ՛ի վր: Զաչխարհին եկեալ ապեաս, թէ զապատգայիցն ակնկալուի (լացից)... Ածպաշտուի մոռացեալ, և ակնկալուի դեհենի: Ակնկալութի ոտանական: Ակնկալութի հեշտասուէցն. Եղիշ: Նար: Լմբ. սղ:

Դիտուսն. նպատակ. ռայ σκοπος; scopus. Նիչէն, Ռբոմ. *Ջնոյն ակնկալութի բարեպաշտուէ յանձն առեալ. Բբս. հղ. ը:

Ակնածութիւն՝ ըստ որում սեաչա-

թէ. խնամք. ալբ վրան ըլլալը. նպաթ, նպըրէն. *Ա յսոքիկ կառավարին ոճծոց մերոց ակ՝կալուքն. Ճ. Ա:

ԱԿՆԿԱՊԻՃԿ. Տ. ԱԿՆԱԿԱՊԻՃԿ. *Բիլը ոչ արտաքս մոլորեալք և յածելոյք քան զակնկապճայն դիր. Փիլ. Լին. Ք. 5:

ԱԿՆԿԱՒՈՑՑ. Տ. ԱԿՆԱԿԱՒՈՑՑ: *Մեծապէս զարմացեալ՝ ակնկաւոյց լինէր. Բ.ոպ. Ը. 8:

ԱԿՆԿԱՒՈՒԹԻՒՆ. Ա) Գ. կառուցանելի. ԱԿՆԿԱՒՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. Յցանելն զակընն. հայեցուած. տեսութիւն. պիգիա. *Ըստ միում ակնկառուցի միտքն երկու ըմբռնեն երևոյնս. մի՝ իբրև այլ, և միւն՝ իբրև օտար արանց: Ըստ միում տեսակին ակնկառուցուէն, ևն. Փիլ. Լին. Ք. 2:

ԱԿՆԿԵՐ ԱՒՆԵԼ. Տ. ԱԿՆԱՐԿԻ ԱՒՆԵԼ:

ԱԿՆԿՈՐ. ա. կորացեալ աչք. դէմս կոր. ամբիծապատ. վէր նայօղ. երէսը վէր նայած. սնէրէս. վերվինք. *Ջմանկունն զպիզծ և զանասնի և զակնկոր առ ետին: Առ՝ի բազմայ փառաւորուին՝ ակնկորս և կեղծաւորս գործէ: Մի՛ առնիցես ակն կոր զբազուգ. ապա թէ ոչ՝ զիմդ պազա տիցի մի քո, յորժամ ինքն զքեզ համարձակուքեն կորուանէ. Ոսկ. Տիտ:

ԱԿՆԿՈՐԵՄ, ԵցԻ. Լ.) Κατανύσσομαι. ԱԿՆԿՈՐԻՄ, Եցայ. յ. Ցμαι. Compungor, sileo, confundor. Կորացուցանել զաչս. զերկիր նշմարել. ամբիծապատ գտանիլ. ամաչել. պատկառիլ. վէր նայիլ երէսը խոնել. երեսին ալղձ օլմակ, ամրնմագ. *Փոխանակ զի ակնկորեաց յերեսաց իմոյ՝ ոչ ածից չարիս յաւուրս ինչ. Գ. Ի Գ. Ի. 29: *Թէպէտև ակնկորիցես, Թէպէտև քան զնմանն անարգ իցես. Ոսկ. Ա. Ա. 22: *Ակնառուքն ակնկորին. Ոսկ. Ա. Բէս: *Չարեաք ակնկորիլ. Ոսկ. Ես:

ԱԿՆԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ամբիծապատառուիլ. ամօթ. *Չակնկորուելն մեր անպատկառելի գործեսցէ: Թափեցաւ յայնկորուէ. Կանոն: Երփ. Տիտ:

ԱԿՆՀԱՃՈՑ. Տ. ԱԿՆԱՀԱՃՈՑ:

ԱԿՆՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. փոխանակ գրելոյ՝ ԱԿՆԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱԿՆԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ: Գողուիլ. դաւաճանուիլ. Խորէնէ. *Ոչ ՚ի յափշտակուէ իրացն ըզչարիսքն, ոյք ընդ ամօսանուէ ակնհաւատքն. Ոսկ. Ա. Բէս:

ԱԿՆՀԱՐ. ա. Հարեալ միսահալ ՚ի չար աչաց. ապիլած. նաղար փոֆանըլ. *Ակնհար է, ասէ, մանուկդ. Ոսկ. Իոչ. Ը:

ԱԿՆՀԱՐ կամ ՍՈՒԱԿՆՀԱՐ. Գ. Προβασκάνιον. Praefiscina, amuletum. Խըրատուիլակ առ ՚ի ահէն կամ յաչալուլթէ հարկանիլ զաչս տեսողայ. գօրգոնտոփ, ոյոփ, էֆրէնճէ. *Չոր օրինակ խալամ մի ՚ի պարտիզի առ ակնհար է կանգնելոյ զոյնպէս և դիքն նշ. Թղթ. Բարսղ:

ԱԿՆՀԱՐՄՈՒ. Տ. ԱԿՆԱՀԱՐՄՈՒ:

ԱԿՆՄՈՄ. Տ. ԱԿՆԱՄՈՄ:

ԱԿՆՑԱՑՏՆԻ. Տ. Նխ. Ցայտնապաչեա. յանդիման աչաց. դէմ յանդիման. անկնքեա. ալէյ առջև. ևէօղ ևէօրէ, այտնէն, եէ. ապէտրէ. *Ակնյայտնի զտեղին ցուցաներ. Ճ. Գ: *Ջնոր իշխանուէին ակնյայտնի ցուցանել: Իբրև ակնյայտնի տեսեալ: Ակն յայտնի տեսողացն անամօթանան. Սէփ. Ա. պ. Ի: Ի. պ. Ե: յոպ. Ի:

ԱԿՆՑԱՆԴԻՄԱՆ. Նխ. Նոյն ԸՎ. Ե՛ξ ἐναντίας. Coram, in conspectu. *Ակն յանդիման նեղչաց իմոց. Սղ. ԺԻ. 5: Իակ Սղ. ճԻ. 5. *Ակնյանդիման արասցէր, կամ *Ցանդիման արասցէ ՚ր. իմն, յանդիմանել. կշտամբել. ելέγχω. arguo. ուր ասէ Լաւեր. *Ցանդիմանեսցեն ակներև ՚ի միտսդ:

ԱԿՆՈՒՆԻՄ, ակնկալայ. հ. Προσδέχομαι, προσδοκάω, ἐνδέχομαι, ἀναμένω, προσμένω. Expecto, exspecto. Ուղղել զաչս յուսով ակնկալուէն և ընդունելոյն բարւոյ. սպասել միսալ՝ բարւոյ կամ չարի. յուսալ, սպասել. Իսկ ես ընկեր. պէտ՝ պէտ, իւյիէ՝ էնկեր, գօրգոփ. *Ակնունելի ՚ի՝ որ փրկեր զիս: Ամ ուսելի կերակրոյ ոչ կարասցէ ակնունել: Պատժի ոչ ունին. ակն: Ակնունել կործանման իւրեանց: Ա յս այն օր է՝ որում ակն ունէաք: Ակնկալեցուք ողորմել: Ցուսոյն ակնունելնիմք միաւանգամ ծննդեանն յարուէ մերոյ: Զի եթէ յարուէիցէ ակն ոչ ունէր, ևն: *Ակն ունել զնոյն ՚ի տեսանել զյաղթուէն և զխնայարուէն: Հաւատարիմք սիրով ակնկալելոյ ևն: Մի ակնկալիլ մարդն այն առնուլ ինչ յայլ: Ակն ունէին ջրոցն յուզելոյ: Ակն ունիմ նմա երջանկութիւն գերձ: Ակն ունէին նմա այսոցիկ. չսա ակնկալեալ. ևն: *Ակնկալ և դու քոյմ փրկութիւնդ: Ինքեանք յարուէ ակն զնայդ ունէնչին: Առ նա ակնկալելն փոխարինին. Կոչ: Եփիի: Լ՚է. պոլփ: *Եթէ զնուոր տեսանիմ, մահու ակն ունիմ: Մինչ ակն ունի առատական մահու. Նար: *Ակնկալ այնմ՝ որ ՚ի վերն նստի, և այժմիկ սատ ՚ը մեզ է. Կոչ:

Իբր Ակնախառոյց լինել գեսական ունել. և ապաւինիլ. ապէ պինել. ինօզ փնփէ. *Ակն կալաւ սպասս ՚ի վէր ատելոյ. Մոփ: *Ակն յոյժ ունելով, և ՚ի ձեր արքունէ ազօթից. Ճ. Զ: Վ. Ի Գ:

Համարձակ. կարծել. խոխալ. սեպել. սայմագ, սանմագ, զանն էնմիգ. *Եւ զայս ոչ եթէ ես լինչ ակն ունիմ ՚ի հատուցման վաթսուն ինաւսեալ գտանիլ: Մի այդպէս ակն ունիցիք, Թէ մեք չնորհեմք ինչ ՚ի վերկայել անգր. Ոսկ. յհ: *Ցեւտս ակն ունէր, եթէ ՚ի Թշնամեայ նոցա իցէ. Մծբ. Գ:

ԱԿՆՈՒՒՆ, ի, կամ ոյ. Գ. Ուռ նորընձիւղ յորիոյ և յայլոց ունկոց. ակն սրնկոց. ալբ ինօզ: Վպգ. պգէպ:

ԱԿՆՎԱՆԻ. Տ. ՎԱՆԻ:

ԱԿՈՆԻՏՈՆ կամ ԱՆԿՈՆԻՏՈՒՎՆ. Ա՛κόνιτον. Aconitum. Խոտ Թունաւոր. Տես ԸՆԾԱՒՈՑ. գագլան օխռ. *Ա՛յլ արմատք, որ անուանեալ կոչին եղերբորս, և անկոնիտոնիւն. Վ. Իոչ. Ե:

ԱԿՈՒԹ. գ. կրակեայ, ուր պահի կրակ մնանաւոր յերկիր ինչ. օճագ, ալեր նան. *Մտանելով ՚ի Թոնիր, ՚ի Թուայ, յակուէ՝ որ ասի ՚ի հայս: Թէ ՚ի Թոնդրուք, կամ մերձ առ ակուէ գտանիցի. Վրդն. Եւ: կանան:

ԱԿՈՒՄԲ, ակրմբի, ից. գ. Խումբ հանդիսական. ժողով ուրախուէ կամ ոգոյ. բազմուէի բոլորեալ. պար. բազմական. ախոմ օբօան ձողովրդ. ախոմ պեղի կանդես. Հեհէս, ՀեՀիչեէ. *Բոլորեցաւ ամբոխ բազմականին, և հայոյեցին աստ՚ի կերպասուն. Եղիս. Ը: *Պէսպէս դասք պաշտօնէիցն յակուէ հանդիսի չուրջ ըզնուաւս դասակցեալ: Քերովբէքն ակուէ կային. Շ. ա. յհ. Խ՚ը Ե էդէս: *Բազմեալ իմ՚ի գլուխս պարու ակմբից դասուս՝ այլոք երեսանաց: Մատուցին ընծայեցին շուրջ զնովաւ ակուէ զբազումն խնկոց ձայիւք վառեալովք. Նար. Իէ. և Իչ:

ԱԿՈՒՄԲ ԱՒՆՈՒԼ. Բոլորիլ. պար առնուլ. Բոլորիւլ. փեՀր՝ ՀեՀէ դոմնագ *Հրեշտակք ակուէ առեալ եղանակին: Ակուէ առեալ չուրջ զնով: Ակուէ առեալ՚ի սպասու կան: Զերգս օրհնութեանց եղանակեալ՝ քաղցր ձայնիւ, ակուէ առեալ. Լ՚է. հմ: Մ ա ե. ՚ի դիան: Ոսկէ. Ը ո ր: Շ ա ր:

ԱԿՈՒՄԲԱ. գ. Սեղան. բազմական. *Ընդ նմա և ՚ի նորա ակըմբի դարմանեին բազմելք. Բ.ոպ. Ե. 4:

ԱԿՈՒՄԲ ՄԱՀԿԵԱՑ. Κώδειον. Pellis villosa. Մաշկեղէն օթոց կամ սփռոց բազմելոյ, և ՚ի պէտս սեղանոյ. էօսթ, էէօսթէ, սէսթէ. *Արկ նմա բազմական ՚ի գետնի զակուէն մաշկեայ. Ցօպէ. Ժէ. 15:

ԱԿՈՒՄԲԱՀՈՑԼ. Տ. ԱԿՄԲԱՀՈՑԼ:

ԱԿՈՒՄԻՏ, կամ ԱԿՈՒՄԻՏՈՍ. ա. գ. բառ. Ա՛κοίμητος. Անքուն. ալբնօզ. աննիջող. հսկօղ. որ և Աննհանգստից վանք. այն էր կարգ միանձանց անդադար աղօթականաց զքայդ կ զքերեկ փոփոխ պաշտամամբ, ուր էր և վարժարան խնաստուէ, ուստի ելանէին մեծանուն բաբունք կամ մեծիմաստ վարդապետք. յորոց սակի գրեցին յոյնք և զմեր սքն մեսրոպ մաշտոց. ոյլ և եկեղեցասիրք անուանեցին, որ է ժողովող, ևն. *Հրաման ելանէր (՚ի Թէոդոս կայսերէ փոքրէ) վայելուչ մեծարութ զքան ակումիս անուն կոչելոյ. Կոբիւն: կամ ը խոր. Ֆ. 57. *Ցառաջինն վարդապետն գրեցաք զնաս: *Հանդիպեցաւ նմա միանակեաց մի անհանգստից վանացն, որ կոչի ակեմիտ. Վ. ր ս հդ. ծէ:

ԱԿՈՒՆԴ. Տ. ցԱԿՈՒՆ. Էագ ս ա. *Լի՛ նի ակն ակունդ սպիտակ. լինի կապոյտ, լինի գեղին, լինի կարմիր. Ոսկէ ս:

ԱԿՐԿԱՐՀԱՑ. գ. արաբ. էօփըլֆակր. Անուն խոտոյ. Պύρεθρον. Pyrethrum. Նոպլա օխռ, փաղըփէսի: Մ՚է. բ ծ լ:

ԱԿՐԱՆ. որ և ԵՎՒԱՆ, և ՈՒՈՒՋ. գ. Ա՛κανθ, ἀκχόυχ. Երբ. Խօխա. Carduus, spina. Թուփ փշալից. Թերևս ՀԷՆ կամ փԷՆ ԲիՀԷՆՀ: Ե. Ի գ. ծ է. 9: *Ակ քանն բանջար ինչ է, և կամ Թուփ փոքրիկ՝ նման մորի կամ կաղանչնանի. Կիւրղ. Ի գ:

ԱԿՕՍ, ի, իս, ից կամ ացՑ. գ. Αὖλαξ. Sulcus. Առու և ածու հերկոյ. հեռք արօրոյ բացեալ խոփով. ՀՎԼՀ+. *Չակօս նորա արբեցուցեր: Ակօսք նորա լսցին առհասկ: Զգիցէ ակօս ՚ի դաշտի քոմ. Սղ. ԺԵ. 11: Յոբ. ԼՓ. 38: ԼԻ. 10: *Չսիրա իւր տացէ ՚ի ձգել ակօս. Սիր. ԼԷ. 27: *Անհնար է ումեք միով եզամբ ակօս՚ի դաշտի ձգել. Սէփ. յՀ. Ե: *Առաքեալքն քաղցր լծոյին քրիս եգին ակօս ՚ի բնութիս՝ ՚ի դաշտս մեսրկեղէնս. Համամ. ա ո Ի: (Ցորս Ակօս ձգել ասի և արջառն և արօրդաղիր հողագործն:)

Նմանութ ասի. *Հերկեսք զանդաստան մեաց՝ սրբուէ ակօսիս: Ի նոսա յերեալ՝ զչաւիղ ակօսի ալօթիցս կատարէ. Լ՚է. ոգ:

ԱԿՕՍ ՊԱՏԱՌՆԻ, կամ ԿՈՏՈՐԻ, ՀԱՏՏՆԻ. Ակօս բանալ կամ ձգել. ակօսագրել կամ առնել. ակօսել. արօրագրել. Հերկել. Α՛υλακας τέμνω, ἀνατέμνω. Sulcos duco. ԷվԼէ+ ալՀգ. ԼիՀՒ՚ի սիրՀէ+. *Երկրագործ եղի՝ ակօս պատառեալով ՚ի ժամանակի աերմանահանուէ: Եւ ոչ զդեալին ոք եւ տես ակօս պատառեալ. Փիլ. ծ. բառ: Ա ո ր ս. ծէ: *Ոչ զերկիր դոյծէր, և ոչ ակօսս կոտորեր. Ոսկ. Տ. ա. 10: *Ի խորս մտաց ձերոց հատիք ակօս. Ոսկ. լս ս:

ԱԿՕՍԱԲԱԿ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Նոյն ԸՎ. *Ո՛չ մատճ՚ի ձեռն առնում, և ակօսաբեկ առնեմ: Ոսկ. Խլ: *Ամ լեառն ակօսաբեկ լիցի. Ես. Ի. 25:

ԱԿՕՍԱՀԱՑ. ա. Հատանօզ զակօս, և հատեալն յակօս. հերիօզ, և հերկեալ. *Բուսանեղին յակօսահատ բանկէ բոյոր ագռի ագռի. Ոսկ. ըստ. *Ցանկաքն լշնգոր ծովուն ակօսահատ՝ ընդունօզ սերմանց ի բարի երկիր. Թէոփ. ի հ:

ԱԿՕՍԱԶԵՒ. ա. Ունօզ զմև ակօսի, ոյոի են փոզոցք ջաղաքի. *Քաղաքս ակօսաձև հրապարակօքն և փողոցօք. Ագէոր. ը

ԱԿՕՍԱԶԻԳ. ա. Զգօղ զակօս. և Զգեղով զակօս. կամ հերիօղ, և հերկեալ. *Զեզն ամոլոյ՝ զգործունեայ և զակօսաձիգ. ՃՃ: *Անդաքեայն ի տեառնէ երկու երկու ոյոի ամոլք ակօսաձիգք առ ի հերկել զընտրեցեր սերոյ անդաստան. ՁԾնօղ: *Մշակուքեին հերձեալը ակօսաձիգս սաստառեալ զերկիրն. Ագաթ:

ԱԿՕՍԱՑԱՄ. ա. Զգեղով զակօս՝ յառաջ ասրօզ ցահմանեալ վայր. *Ամոլք կենաց հաստատոց, ակօսատարք խոհեմք ի նաւահանգիստն վերին. Նար. ՃԻ:

ԱԿՕՍԵՄ, հբգ. ն. լ. Ակօս պատառել. արօրագրել. վարել. հերկել. լիճի ոխրմէ. *Օրինակէ երկրի սերմանց զսերմ ՁԾպաշտուսք, և յիշէ զակօսերն. Խոսր. ԺՀ:

ԱՀ, ի, իս, ից, իւք. գ. Փόβος. Timor, metus. Երկիւղ՝ մանաւանդ աստիկ. տես կոտմն. սարսուռն. վախ. փօրփռս, խավճ, պաւ, վհհմ. *Ցահէ նը խոտվեցան: Ահիս և ինգուքե բասվաս. Անկասահ ի վը նը: Եղև ահ ի վը ամեն՝ որ լսեին զայս: Լի եղեն ահիս: Ահ կալաւ զնոսին: Ահ սպառոց զնս: Ահիս մեծասս տապնապեին: Աշակերտս յոի ի ծածուկ վը ահին հրեին: Ահ և երկիւղ և սոսկումն մատուցին: Ցահ և յերկիւղ և ի գոլոսմն. ևն: *Երկիւղս և ահս մատուցանեն: Ցտեսնէքք, ահիւք: Ահիւք և պարգևօք. փիւ: *Սբ սիրով և ահիս գիցն: Եբ ձեզ ահ լիցի այս, և երկիւղ ի մահուանե: Որ կացեալ են յահի քոմ. Ագաթ: *Ահ ընդունոց: Ահ ապակ ահիւք. Եղիշ: Պիտ: *Ահ երկիւղ ի: Ահս պահպանցնօզս ի վերայ նը հեղոմն. Ցհ. ին: *Ցահագին ահիցն յայն ահնածելով: Ցորոց յահիցն սարսեալ. Աստ. եիէ: *Ահիս զահն արտաքս հաներ. Ոսկ. յհ: *Ցոյժ ը ահիս անկեալ է քնուքեին մարմնոյ: Զահ և վերկիւղ մարգոյն արկեալ է արարչին ի վը գազանաց. Եղիշ. ԲՀ: Եփիփ:

Դողումն. Τρόμος. Tremor. դող. դիւրբեյու, դիւրբեմե. *Տալ զահ և վերկիւղ քո առաջի ամ ազգաց: Զահի հարեալ էին. Օր. ԲՀ. 25: Մրմ. ծԷ. 8:

Պակուցումն. հիացումն. ապշուն. սրհաւիքք. Է ξστασις. Exstasis, terror, stupor. հեյրան, *էրլէրփանլըք, ապօռչմփ. *Ամեսս ահ ամն ի վը ամ ժողովգնեանն... եղև ահ ի տեառնէ: Եղիցի ահ մեծ ի ամեն ի վը նց: Ան մեծ անկաս ի վը նց: ա. Ի:Գ: Զ.բ: Դան:

Երկիւղալի բնչ. ահաւորուն. սպառնալիք. չարիք. *Ցերևեալն իւրում սրգաս. բոցն՝ զահ իւր յինքն ամփոփեր. Ագաթ: *Ցանէրևութիցդ ոմանց՝ ահիցդ զօրուն ըստ. տուցանիզ մարգկան: Գործեցին նմա ահս ապիրատս, և Յաւերս կործանումն. Ցհ. ին: *Ցոր ոչ բնչ երկրաւոր ահք ազգեր կարասցեն. Խոսր:

Ահ արկանել. Ε'κφοβέω. Exterreo. Երկեցուցանել. զարհուրեցուցանել. վախեցնել. գօրփռսիցգ. *Ահ բնչ արկաներ ձեզ Թլմոլքս. Բ. Խոր. Ծ. 9: որ յերկի. Լ. 26. գնի. * Եասն զահ իւրմանց ի վը երկրին կենդանուե ,,: *Ահ արկանել սքեզն, կամ ամ քրիստոնէութե. Եղիշ. Ը: *Ահս պահպանիզ զմիմեանց արկանեին. Խոր. Ա. 10:

Ահ անկնել. Նոյն ընդ վ. *Ահ առնելոյ իսկ էր. Ճ. Բ:

Ահէն Հարկանիմ. Տես ի տասն Ջ:

Ահ ահէն. իբր ս. Ահ երկիւղի. յերկիւղէն. վախեն, վախանէն. գօրփռսոյ, գօրգոսոպան. *Ահ ահին աղաղակեցին. Մրմ. ծԷ. 26: *Ահ յոյժ ահին ոչ կարէին ընտրել զնւրանացն և զօտարացն. Պիտ: *Ահ ահի արտաս ասէ՝ զայն գործեցի. Ցհ. ին:

Ահէիս. իբր ս. Φρικτῶς. Horribiliter. Ահաւորուե. արհաւրօք. *Ահիս և ասգ. նապատ հացէ ի վերայ ձեր. Իմ. Ը. 5:

Ահ ընդ ահ. ս. Υ'φειμένως. Submisse. Զանգիտելով. զգուշեաս. մեղմով. վախեցեալ. փաղաքեալ. գօրգարգ, լեզուներէս. *Ես ոչ այնուհետեւ ահ ընդ ահ խօսեր. Ոսկ. յհ. Ի. 12:

Ահա. ս. Ի'δού, ήδη. Ecce, en. Զայն նշանակ յուզական առաջինիկայ կամ միջամկայ իրաց և գործոց, որ և անցելոց իբր ներկայ առաջի եգելոց. Նայէ, փես, հայ. նայիս որ. իլնէ, էօլնէ, հա, անէ, էյ. նէ. *Ահա փեսայ գայ: կին գուս, ահ ա որդիքո: Ահա մեղք քո: Եբ ահա եղիցիս համր: Եբ ահա յղասցիս: Ահա հրէշտակ ահն երևեցաւ նմա: Ահա կոյս յղասցի: Գիտաց չի, եթէ ահա ամ ինչ կատարեալ է: Ահա հուր, և ահա փայտ, ևն: *Ահա անկաս... Ահա գառաատատան, ահա յանգիսանուե. Նար: *Ո՞չ ահա մի անգամայն զանձանցն և զէարցն տացեն. Եղիշ: *Լիով ահա և անկարօտ վայելէին: Ցօրոց մին զնշխարին ահա ամբաստանէ ձեռաց. Պիտ: *Ահա բառգ՝ սուսերգուլեին և մնասնցդյց առնելոյ է: Ահա ասեն՝ ապատնական իմն է բարբառս. Գե. էս: Երբն. փէ: *Ահա ասէն՝ յանկարծումն նշանակ է: Ահա ձայնգ առ այնոսիկ պատշաճի: որք ակն ունեին և սպասեն տեսանել զոք. Գե. էս: Թուզ զի բազում անգամ իբր Թարմաստար վարի և ի զարգ:

Ահա. Εἶδη, ήδη. Jam, modo, nunc, mox. Արդեն. արդ. այժմ. կանխաւ, կամ փոքր մի յառաջ. այն ինչ. իսկ և իսկ. հանապն. հէնին. *Որք ոանին ակնարկուս Թի յահա ասացեալս: Ահա ասէի է: Ցարժամ ահա բասական է մեկնիչ գոլ սովորականաց անուանց և բայից: Քանզի ահա որ երգնու, յանհանանուե կարծիս տայ. փէ: *Բազում ամանակիզ ահա բնաւորեալ. Աբիսփ. որոյ: *Ի մեռաս յահայ եղելոյց տանցն. Պիտ. ագէոս: *Զահա հաս սեալն ի չասի խրատե. Նիս. ծԷ:

Ահա ահաիւկ, Ահա ահանիւկ. Նոյն ը Ահա. ահաւասիկ. աւասիկ. աւադիկ. աւանիկ: Ոսկ. էս: եէբ. հա. Նա. իսբ. ևն:

Ահաբեկ. ա. Որ բնկանէ ահիս ընկերս. ահացուցիչ. ահասուր. տես կալի. վախ յֆօղ, վախալա. գօրգոսոպա, հէյոպէնլի. *Ահաբեկ իշխանաւք սաստեալ: Ոսկ. գագ. *Ցահաբեկ լուսոյ ծագմանն քո տեր: Ցահաբեկ գալստեան որգուոյն ՅՀ. Շսբ: Ցծոսկ:

Ահաբեկ անոնել, լինել. ց. Ահաբեկնել. *Ահաբեկ արար զնոսս Տէրն. Եղիշ. ա: *Գահապանքն պահպանեալ ահաբեկ լինէին. Շսբ:

Ահաբեկելի. ա. Այն ինչ յորմէ պարտ է ահաբեկ լինել. *Դնեբ և զայն ահաբեկելին և զարհուրելին. Ոսկ. յհ.ա.40:

Ահաբեկեմ, հբգ. ն. Ահաբեկ առնել. զարհուրեցուցանել. գոլացուցանել. դողդոջել. ահ արկանել. վախ փալ. գօրգոսոպ. *Ահաբեկեր զլաօղն... կամ մեին ահաբեկել զիոյին, ոյ զի ուրասցի: Ահաբեկեաց զնս ասացելովքս. Ոսկ. յհ. Ե գբ: *Ահաբեկեալ զամենայն ամբոխն. Ագաթ:

Կր. Զարհուրիլ. ահաբեկ լինել. *Ահաբեկին ամ ազգք հատատացելոց քոյ. Ոսոհ: *Ցահաբեկեալք լինէին ի ժամանակին, զի նահանգեալ էր. Ոսկ. ծգբ. Ե յհ: *Ոչ երկեաս ամբարիշտն, և ոչ ահաբեկեցաս. ՃՃ: *Ահաբեկեալ յահէ անտի զօրուեց արարչէնե: Բազումք ահաբեկեալ՝ ակամ զլաշհլ այնդասկիս: Ցուժգնոյ կենգաղնեաց ահաբեկեալք. Ագաթ: Եղիշ. ի:

Ահաբեկութիւն. գ. Ահիս տագնապումն. զարհուրանք. ֆնի վախ, սըբ. *Հաշեալք ահաբեկուե՝ գտանին ի մեջ կիսամահ տագնապի: Երկիւղածքդ՝ ահաբեկուե զարհուրալք. Ագաթ:

Ահագին, գնի, ից. ա. Φοβερός, άπηνής. Terribilis, immanis, saevus. Ահաւոր յոյժ. ահարկու. զարհուրելի. սոսկալի. գժնգակ. ահռելի. փօրփռսլու, էօրքլէս, հէյոպէնլի. * Շրջեցաք ընդ ամ անապատն ընդ մեծ և Ը ահագին: Ալն պէս ահագին էր տեսիլն: Ահագին գազանաց. ևն: *Ցահագին մահուանէն: Ահագին սպառնալիքք. Ագաթ: *Ահագինք երևեացին. Եղիշ: *Ահագինք էին ի տեսանել. Զերագաւորսն հզօրս և ահագինս. Պիտ: *Ահագին է օրն գառաստանին: Զինչ պիտի ասցուք յաւուրն (կամ յօրն) ահագին. Շսբ: Վ.բփ հդ. Բ: *Շարժմանց ահագնից եղելոց ի բիւրազնդին. Խոր. Ֆ. 52: *Լուսաւ նա զահագին խրճիջնն. Պիտ. ագէոս:

Իբր Մեծ և երևելի, ծանր, և սաստիկ. բազում. անհնարին. չաք ինձ, լաէ ի գոսրս. աճայըզ, հիւհիւէլ, հիքիւէլ. *կործանումն ահագին: Գառակեր մի մեծ, և երկաք նր և սեսիլ նորա ահագին յոյժ. Ցօբ. ծԷ. 12: Դան. Բ. 31: *Ահագին ծովուն: Ցահագին սրոյ. Ագաթ: Եղիշ: *Ահագինս չնեաց աշտարակս. Խոր: *Քան զմրպիսի երանութիեն և մեծութիս այն չիցէ ահագին. Սրբ: *Ահագին բինչ են բանքս, և այնք չիցեն ահագին, յորժամ են. Ոսկ. ա. Ութս: *Ահագին քաջութիեն նահատակեալ. Խոր. Բ. 84: *Հողմ ահագին: Ահագին իմն գողդոմանբ: Ահագին իմն շարժմանց եղելոց: Ահագին մարտս. Ցհ. ին: *Սորիանալ ձգ՝ ահագին զգուշութիեն (մեզ) նշանակ է: Ահագին զգուշութիեն յուշ արարեալ. Ագաթ: *Հիանալով և ահագինն գրաւելով տարակուսիցք. Պիտ: *Ցաղէմ և ահագինն Ջուրց բազմութիեն. Վ.բփ: Բ:

Ահագին. ն. Ահարկու օրինակաւ. անհնարին սաստկութե. ահասարսուռ. *Հրաշ մանգք և սաստիկք ահագինն կայր ի վերայ գիւացն. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Ահագին իմն մրմռեալ. Ցհ. ին: *Ահագինս ի գիսի հարկանիլ, կամ հայել, կամ կրճռեալ զատամունս, կամ բարբառել. Ագաթ: Խոր: Ցհ. ին: Եղիշ: *Ի կերոյ վիշապի... եւին անց ընդ մէջ տաճարին, և չնչեաց ահագինն. Պիտ. ագ:

Ահագնագոյն. ս. կարի ահագնիս. ա հագնագոյնս. *Ելջ առ նոս ծծ ոբ հոգին վայրատակեալ յոյժ ահագնագին. Գնչ:

ԱՀԱԳՆԱԳՈՑՆ, գունի, յց. ա. կարի կամ առաւել ահագին. *Աճեցաւ չորից գազանակերպից ահագնագունից. Գնդիր:

ԱՀԱԳՆԱԳՈՑՆՍ. ս. կարի ահագին, ահագինս. *Փոխանակ ամպաշուրի տեղալի որոտայնի ահագնուէ, ձա որոտաց առ ձեզ և՛ ահագնագոյնս. Ագաթ:

ԱՀԱԳՆԱԼՈՒՐ. ա. Ահագին՝ի լսել. որոյ լուրն է ահարկու. զարհուրելի. անառանելի. սոսկալի, սարսափելի. *Ձայն ահագնալուր, ոչ գիտեմ զձեզ: Ահագնալուր սպառնալիք, կամ հրաման. Ոսկիփոր: Շ. ընդհ: Ոսկ. լ: *Չհեղելոյս հոսանաց ահագնալուր անօրէնութեաց: Զարիս մեծա մեծս և ահագնալուրս. Բենիկ:

ԱՀԱԳՆԱՊԵՐՊ, ի, յց. ա. Ահագին կերպիւ կամ տեսլեամբ. *Ահագնակերպ նշոյլք, կամ կերպարան. Ճղ: Բենիկ:

ԱՀԱԳՆԱԿԻ. ս. Ահագին օրինակաւ. ահիւ մեծաւ. լի երկիւղիւ. ընդպատա. *Ցոյժ ահագնակի Թմբրեալք յերկիր կոր ծանեցան. Ճղ:

ԱՀԱԳՆԱԿՈՂՈՃ. ա. ս. Ահագինս կոչկոճող կամ կոշկոճեալ. և կամ Ահագին կոշկոճմամբ. *Անխրական յօժարութիւք ահագնակոշկոճ՝ի չարչարանն համեբեալ. Նար. փաղ:

ԱՀԱԳՆԱՀԱՑԵՑԱՑ. ա. Ահագին հայեցիք և ահաւոր տեսլեամբ. սոսկալի. *Ահագնահայեաց աչք: Ցորում ահագնահայեաց գիմօք բռնաւորքն նստին. Ամ. ի սթեփ: Շ. ա. պ. ծգ: *Ցահագնահայեաց վիհ կորստեան գահավիժեալ: Ահագնահայեաց խնամալի լերինս բարձրուի: Զահագնահայեացն զայն զարաչափելին գալիրա. Լծ. Եսափր: Տծաւ: Ահ նան. Նիկ:

ԱՀԱԳՆԱՊԱՐԻՍՊ. ա. Որոյ պարիսպն է բարձր և ահագին մեծուքն. * Ահագնապարիսպ քաղաքաքնակ քաղաքին կոստանդնուպօլսի. Նար. Խշ:

ԱՀԱԳՆԱՊԵՍ. ս. ա. Ահագնակի. և Ահագին. * Պատմէ զնւրոյ գլորմանն վերանգնումն, և զահագնապէս շնուհն. Վրփ հդ. Խշ:

ԱՀԱԳՆԱՍԵՏՕՐԻՆ. ս. ա. Ահագին աստիւ և աստղուքն. *Ո՛վ ահագնաստղաստօրէն օրհասին (առ Ջրհեղեղսն). Աբծր. ա. 1:

ԱՀԱԳՆԱՏԵՍԻԼ. ա. Ահագին տեսլեամբ. ահագնակերպ. * Նմոյ լրեցագոյն ահագնատեսիլ: Զահագնատեսիլ կերպագրանս նորա. Նար. Շ: Լմբ. սղ:

ԱՀԱԳՆԱՑԱՑՏ. ա. Ահագինս ցայտեալ. շրոտցիչ. սոսկալի. *Դիտելոյր յաս հագնացայտ ահիցն պակուցմանէ. Անան. Նիկ:

ԱՀԱԳՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Հիմնաքի փոփոխուել. այլայլուի հրաշալի. *Եցոյց զահագնափոխուել երեսացն՝ի մահկանացու բնական տեսչութէս. Փարպ:

ԱՀԱԳՆԵՐԱՆԴ. ա. Որոյ ահագին է եռանդն. ահագինս եռացող. * Թէրևս կարասցէն զերծանել յայն անդնգապատոյտ ահագնեռանդ բարկութենէդ հարաւայնոյ. Ո—ա:

ԱՀԱԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահագինն գոլ՝ ըստ առման. ահաւորութիւն. ահեղութիւն. ահարկուի. *Սամփսոն՝ի նոյն ինքն յահագնութէն զկորիւնն պարուրէ. Փիլ. սահ: *Փոխանակ որոտալոյն ահագնուէ. Ագաթ: *Զահագնութէ անքուն որդանցն: Ագրեսցիս՝ի յայնմ ահագնութէնն. Ցհ. գառն: *Ահագնութէք պոռտկացն պիսիրոնի: Ան. դնդոց խորութէ և ահագնութէ նմանեցուցանէ. նոր. Խլ. Ա յովէր: Իսկ նոր. յիշ. *Ահագնութէ խարդախանաց, հարուածիչ դիւաց». գլխ և ԱՀԱՆԱՊՈՒԹԻՒՆ, իրը ահարկուէ, կամ ահացուցիչ:

ԱՀԱԴԻՏԱՆ. ա. Որոյ ահեղ է դիտանին, կերպարանն: Շիր:

ԱՀԱՆԱՈՏՈՐ. Տ՛ս ԱՀԱՔԵՂ: *Զքաղցումն առներ սրտաթափ և ահանոտոր. Պոմ. ազ:

ԱՀԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ահիւ ընդունիլ. զարհուրիլ. * Եւ ահացեալք անկան՝ի վերայ երեսաց. ՃՃ:

ԱՀԱՆԳ, ի, յց. գ. պրս. ահնգ. Ցարմարուէն ձայնից և իրաց. հանդէս. *Դրօշս կանգնէին ընդգէմ ահանգինն պարսից. Մխ. եր:

ԱՀԱՆԻ. գ. յոգ. ոյ. Ահք, արհաւիրք. *Ահկի, ցս ահանի. ի յառնել գետոց և՛ի թուլանալ ձեռն՝ ահ է ասեն մարդոյ եամուրեք. Վահան. փոքմ:

ԱՀԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ի վերջ բառիդ ԱՀԱԳՆՈՒԹԻՒՆ:

ԱՀԱՌՊԱ. ած. Տ. հԵՊԱ. * Ահմայա առաքինիք, եհաս ժամ կատարման մերոյ. Եփես. ը. (այլ ձ. հմայա):

ԱՀԱՊԱՐԱՆՈՑ. գրի և ԱՀԻՊԱՐԱՆՈՑ. ա. Ահաւոր պարանոցաւ. Վիրը փնաթ. ներքան գերան. ներփեթեղ. *Երիվարս ահապարանոցս պատպատեալ: Եւցեն յերիվարս ահապարանոցս: Երիվարս արագարս և ահապարանոցս. Ցհ. ին:

ԱՀԱՐԿԵԼԻ. Տ. ԱՀԵՐՈՒ. *Ի խորհրդոցն զորաւոր, և ահարկելի առ հզորսն: Ահարկելի և անշուք ցուցանի տեսողացն. Սթեփ. սԵան: Լասփ. ծը:

ԱՀԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Ահ արկանել. զարհուրեցուցանել. * Եղելովքն ահարեկեալ զնա. Ագաթ: * Ո՞չինչ ալիտոյական զգեստուց ահարկուցաց. Ցհ. ին: *Դիւք զարհուրին՝ ահարկեալ՝ի սմին զորուեն. Շ. Բարյր:

ԱՀԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Որ ահ արկանէ. ահաւոր. ահընկէց. պատկառելի. ահիւ լի. գոչգոնած. *Ա՛ր հանճարեղ, և ահարկու տեսողացն զնա: Ահարկու ըզգեստուք. Ցհ. ին: *Ահարկու դիւաց և ամ չար պատահարաց: Ահարկու ախոյեանք, կամ դէմք, հրաման, վկայ: Ահարկու նուիրեալ փայտիւս: Ահարկուս սրտաբեկուելք. նար:

ԱՀԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահ արկանել. ահաբեկ առնելն. վախ յգելն. գոչգոնմունք: *Առ՝ի յահարկուեցէ բազմաց: Առ՝ի տեսիլ և յահարկուեցէ բազմաց: Մի ահարկուքդ առ փոշիս: Ի յահարկուէ ապստամբ բիցն. Ցհ. ին: նար. ծէ: Շար:

Եւ Ահարկու գոլն. ահաւորութեի. ահեղութի. * Ահարկուէ դիմաց պատկերի: Ի յիշատակ ահարկուէ վերագրեցելոցդ. նար. Խշ. կը: *Ջծնովս ահարկուեցիւն: Լմբ. սղ: *Ջտանն վայելչուէ և ազգեստուցն պայծառակերպութեի, որով ահարկուեցի նոցա (մեծամեծաց) պարագրի: Եւ որ այլ ահարկուէք և պատմութեիք նորս Թագաւորութեն արժանաւորք. Շ. ա. յհ. Խշ: Աբծր. Խշ:

ԱՀԱՑՈՑՑ. ա. Որ ահ ինչ ցուցանէ այլոց. ահարկու. ահաւոր. հիանալի. *Նովին ահացոյց նշանաքն յայտել ամենեցուն՝ի նեխուէ մեկնին. Ագաթ:

ԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Երկեցուցանել. զարհուրեցուցանել. վախեցնել. գոչգոնմափ. * Արկին՝ի բանս, Թերևս ահացուսցեն զնա: Ոյզ վիշապ բանայ ըզբերան իւր՝ յահացուցանել զմեզ. ՃՃ:

ԱՀԱՒԱԴԻԿ. } Տ. ԱՀԱ. Իծոմ, ոյծոց.
ԱՀԱՒԱՆԻԿ. } Ecce, en. իպէ նո՛
ԱՀԱՒԱՅԻԿ. } պո՛ ծ, նոյնպա՛ պոռնկա՛ ծնպա. ևն. *Ահաւադիկ ետու ձեզ զնա՛ խոտ: Ահաւանիկ՝ի իորանի անգէ. Ահաւասիկ ատա է քան. ևն: *Ահաւասիկն զյանկարծահասն ասէ և զանակնոյն ներկին. Տծաւ: *Ահաւասիկ ես. (իբր ահա ես պատրաստ կամ): Ահաւասիկ կամ՝՝. որ և ասի, Ահասիկ եմ. ևն. հրաւէ, ինչ ներհաւս. պոյ՛ր, իյնէիմ:

ԱՀԱՒԵՂԱԳԱՍ. Տ. ԱՒՒԱՒԵՂԱԳԱՍ:

ԱՀԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Փոβերὸς. Formidabilis. Ահարկու. զարհուրելի. ահագին. պատկառելի. անկնածելի. հիանալի. ահեղ. չքեղ. փառաւոր. մեծ. ահոելի, վախառլա, սոսկալի. փոքփոլա, էօրքելի, հեյպեթելի. *Աի մեծ և հզոր և ահաւոր: Զգեցեալ էր զպատմուճանն փառացն իւրոց, և էր ահաւոր յոյժ: Ընդգէմ գարձաւ Թագաւորաց ահաւորաց. ևն: *Ահաւոր ես Թագաւոր: Ցահաւոր քո գալստեանդ. Շար: *Աւուրն ահաւորի: Զահաւորդ երկինի և երկրի: Զքնուրքեզ անքիծք ահաւորքն: Ի սանձս ահաւորին ընթեռնեցելոց: Եւ զոր ահաւորն է, ասէ՝ կարգեմ աստանօր. Նար: *Մինչ կուսի յայնպիսի ահաւոր բանիկ լեալ. Խոր. Ե. 82: *Ահաւոր Թնդիւն. Ագաթ: *Ձեք ինչ ահաւոր՝ ուր սէր հոր է. Ցհ. ին: *Ահաւոր փառք, կամ իշխանուէն: Ահաւոր պակուցումն: Ահաւոր կրձիին՝ի մէջ անկեալ: Ահաւոր ծանրութէ վայրաբերելոյ զինուցս. Պիտ: *Վերջինն և ահաւոր առաքանն, և իրաւացի առաքե՛քան եթէ ոքեան ահաւոր. Աճառ: Խոյտ:

ԱՀԱՒՈՐԱԳՈՑՆ, գունի, յց. ա. Φοβερώτερος. Formidabilior. Աւաւել կամ յոյժ ահաւոր. * Ցայլագս նորին է ահաւորագոյն առեանն, վասն զի իրաւացի է. Աճառ. Խոյտ: *Ահաւորագոյն նշանագործուէ. ևս աքանչելագոյն և ահաւորագոյն ազդեցուէ. Ագաթ: *Ահաւորագոյն միայն ձայնիւ հալածականս առնեն. Պիտ:

ԱՀԱՒՈՐԱԳՈՉ. ա. Որ առնէ ահաւոր գոչիւն. ահեղագոչ. մեծաձայն. *Ահաւորագոչ փողովք ետուր պատգամս. ՃՃ:

ԱՀԱՒՈՐԱԼՈՒՐ. Տ. ԱՀԱԳՆԱԼՈՒՐ. *Ջահաւորալուր ամրուն զինուն ցեղեալ վեր՝ի վայր. Փարպ:

ԱՀԱՒՈՐԱՀԱՑԵԱՑ. Տ. ԱՀԱԳՆԱՀԱՑԵԱՑ. *կապիկ ահաւորահայեաց՝ լեալ ծաղր յոմանց. Աբշոյ:

ԱՀԱՒՈՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ահաւոր և ահարկու լինել. *Ահաւորացաւ՝ի վերայ դիւական զօրացն. Նար. յովէր:

ԱՀԱՒՈՐԱՊԵՍ. ս. ա. Ահաւոր օրինակաւ. և Ահագին. ահեղ ներգոլ սոսկալի. * Տերեալ համայնից ահաւորապէս: Ահաւորապէս քահանէ յայնոսիկ՝ որ շուրջ են զնովաւ. Նար. Խշ: Շ. ա. յհ. հը: *Կնքեալ ամեն ահաւորապէս երդմամբ զնոր աւետարան ուխտին. Փարպ:

ԱՀԱՒՈՐԱՑԵՍ. ա. Ահեղ տեսլեամբ. մեծագործ. զարմանալի. արմնալա. հեյպեթելի, հետզհետէ. *Դնէք դրունս ահաւորասեաս հաստահեղոյս. Աբծր. Է. 7:

ԱՀԱՒՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ահաւոր երևեցուցանել. ահեղ կացուցանել. *Ա յապիսի խորհրդով ահաւորացուցեալ զմովսէս: Եւ այնպէս ահաւորացուցեալ զանձնին: Ահաւորացուցեալ (զառաքեալսն) իշխանութէ՝ի վր գլուացս. Աբշոյ:

ԱՀԱԻՈՐԱՓԱՅԼ. ա. Ահաւոր փայլ. մեռք. աչեղ և պայծառ. *Տեսանել ի հեռուստ զՀանգերձեալսն հանգէս ահաւոր բարիայլ. Նար. է:

ԱՀԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահաւորն գոլ. ահեղանալ, և ահարկուիլ. *Քաղցր աչացն ահաւորուէ առ Թէոբս. Խոր. Ֆ. 68: *Ի խորոյէ ահաւորուն սորա զահի հարեալ. Աբէ: *Մխանգամ գալստեան ահաւորութեան. կամիլ: *Զայնին կի գառաստաս. նին ահաւորուէն: Ամաչեցելոյս յերեսաց մեծիդ ահաւորութեան. Նար: Ուր և *փող ահաւորուէ. փառք կի հնչիւն կի խորհուրդ աշաւորուէ ,, . իբր ահաւոր:

Եւ Ահաւոր զօրութեի ինչ. մեծավայել. լուի. *Ահաւորուն նշանաց յարուէ: Ա հաւորուի տեսլեանն երևեցոյ: Ահաւորութեի զօրուէ փառացն քոյ. Ագաթ: *Մինին յերկնակափառ համազօր ահաւորութեի: Ա յիքան ունի անահաւորութեի՝ անունս օ. ծուէ. Նար: *Ոգրախուէի կալ առաջի ահաւորուէդ ձերոյ. փառդ:

Գաւակառանք. երկիւղ. խիղ, վախ, ահ. սոդղ. հիճակ, գօրգոս, *Ամի տարերքս ահաւորութէ կան ի ապատու (արարչին). Ընէր: *Ահաւորութէ օրհնեկին: Ահաւորութեի դողան ի կիզանօղ հրոյ ածուէ. Նար. յովէդ:

ԱՀԱԲԵՏ. ա. Ահիւ փեւռօղ՝ տագնապօղ, և տագնապիւղ. ահաբեկ. *Ահագնին ահափետ օրհնաք մահու հաստատանէին. Ցհ. իե:

ԱՀԱԲԵՏԻ. գ. Արհաւիրք. *Յաստանու. Թէք, և ահափետք մահու. Ցհ. իե:

ԱՀԱԲԵՏ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԱՀԱԲԵԿՆԵԼ*Ահափետ արարեալ զօրհան գուշակեն: Ահափետ արարեալ դադարեցուցանէ ըզիւրոխտացեալսն ի վէր եկեղեցւոյ. Ագաթ: Աբծր. է. 2:

ԱՀԱՒԵՐՏՆԻԼ. յ. Փրտնուլ յահէն և ի տագնապէն. սփելեւթեն ՒԷրկեթե. *Զահագերտնիլն (քան ի պատրիզն) ոչ յեշատակեաց. Թէոդոր. Մոյսէ:

ԱՀԱՒԵՐՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փրտնուլն առ տագնապ. *Զահագերտնուէն պատմեն ամենակարող բանին. Թէոդոր. Մոյսէ:

ԱՀԵԱԿ, եկի, կաց կի կից. ա. և գ. Ա'ριστερός, αἰριστερὸν, εὐώνυμος. Sinister, tra, rum. Զախ. ձախոյ՝ ձեռն կի կողմն. ոտ եւ՝ դարաք, լեզ. *Ցուտոյ սանն յաջ. մէ մինչև յուս ահեկի կողմանն: Ցահեկէ կողմանէ: Աղէզամբ յաջոց և յահեկաց. է. ճ. իգ. 10: Ցես. ձէ. 27: ա. ճ. ձէ. 2: *Ահեակ անկիւնն. Ագաթ: *Ցահեակ կողմն. Եզէկ: Նիզակն արի ի ձեռին իւրում ա ջոյ, և յահեկուէն վահան: Ահեակ ձեռամբն: Որ յաջ և յահեակ Թևան էին. Խոր: *Ցոտպ յահեկում բերելով ձեռին: Ի ձեռն առնուն յահեակն զքաս. Գիւս: *Ոչովս մատակարարեմ, և ահեակ կող մամբս առերեմ. Նար: *Սեբեմնեակ գողոր մունէ երկոքեան ձեռազբ, և հնձես աջովգ և ահեկաւգ. Եէր: * Ի հակառակ գինուցն աջիկաց և յահեկաց. Տճակ:

ՑԱՀԵՆԱԿ. Ընդ ահեակ կողմն. Էեղ ի յոխը. սոյա փոչրոս. *Ցաջ և յահեակ Թեռաւորիր: Խուսեր կի խոտորել յաջ կամ յահեակ: Մի յաջ և մի յահեակ: Ո՛չ յաջ և ոչ յահեակ: կամ Թե յաջ՝ կամ Թե յահեակ. են:

ՑԱՀԵՒԿԻ. } Յահեակ կողմանէ կի
ԸՆԴ ԱՀԵՒԿԻ. } կողմն. յոխ գին. սոյա. *Մերձ կայի յաջկէ և յահեակէ: Եւ յահեակէ իւրմէ փառք և մեծուԹիւն: Ցածեալց սրեալց յաջկէ և յահեակէ: Ընդ աջմէ և ընդ ահեակէ արքայի: Մի ըստ աջմէ գնգին լուցելոյ, և մի ըստ ահեակէ: Ընդ աջմէ և ըստ ահեակէ աշտանակին: Նստոյին՝ մի ըստ աջմէ քուսմէ, և մի ըստ ահեակէ: Որ ըստ աջմէն և ըստ ահեակէն է. են:

ԱՀԵՒԱԿ. Նմանուէ, որպէս Թիւր, յոտի, չար, անարգ. վատճար. վհատական, կի ինաս. *Որ (տղայք) ոչ ծանեան զաչ և զահեակ իւրեանց. Ցօշ. Բ. 11: *Խոտորուէն է որովայնամոլուէ յահեակ: Կարծելով ըստ ահեակին մերկիլ յաչին գԹեցի: Զահեակին հեԹանոսացոյ աչ ձեռնագրեցին. Խոր: Նար. ծէ. Ն ատաք:

ԱՀԵԿԱԿՈՂՄՆ, ման. գ. և ա. Զախակողմն. և Զախակողմեան. Թիւր. մեր. * Ցահեակողմնին գանգաչէ խոտորեալ ձանապարհի. Ցհ, իմ. ոբ:

ԱՀԵԿԱՆ, ի, աց. ա. իբր Ահեկեան, ը Զախակողմեան. և մեղրեալ. վատճար. *Ահեկանացու կապից ուժգնուէ տալով յաղԹեցի (աչոյս): Ա յլք յահեկանացն (հերեսիովասաց): Մի յիչեր զնս ի հանգեա կորուսելոյն ահեկանաց. Նար. է: Ցհ. իմ. էբ: Բենի:

ԱՀԵԿԱՆ, ի. կի ԱՀԵԿԱՆԻ. որ և ԱՀԵՒ (անհոլով). գ. Անուն ամոյ հայոց, որ ը անչարժ տուամարի համեմատ ութ ապրիլի և մայիսի. որպէս և ՔսանԹիւ կոյն յունաց. *Մինչև յերեսունն ահեկանի ամսեան: Ցամսեանն ահեկանի. է. հ. ժա. 30. 33:

ԱՀԵԿԵԱՑ. եալք, եայց } ա. գ. Զահեկանի. խոկող. մեան. ահեկան. յոխիը. ասլաբի. Ե'υσύμος, μα. Sinister, tra; laevus. *Զոր միանգամ կապծես աչոյ կողման, զայսոսիկ նա կարծէ ահեկեայս: Զսիր արդեօք կող. զահեկեայսն, Թէ զաչըն: Զահեկեայ զարմանկինն ի գուբս կորզեալ. Փիլ: *Տես ուալ ապս ընտիրս ը նմս աչինս և ահեկինս կազմիչին. Խոր. ա. 10: Ցհ. իե: *Ա լեացն և ահեկեացն հակառակգքն միա բանեալով. Եւիւ. գա: *Որով ընգ ալեացն և ը ահեկեացն ասի ի բաց որոշեալի. Աչ. բաչէ:

ԱՀԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Զախողուէի. ձախողակգ. յոխորդութիւն. մասխիէ. *Վան աղքատուէն և անպատուուէ, և յահեկեալէ կենցաղոյս խոտորեցի ի ձչմարտուէ ձանապարհէն. Մխ. ապոբ:

ԱՀԵՂ, ի, լոյ. Տ. ԱՀԱՒՈՐ. Փոβερός. Formidabilis. *Ահեղ իմն է աեղիս այս: Գազանն չորրորդ՝ ահեղ և զարմանալի: Ձգազանն վառեալ պատրաստեր յահեղ պատրաստուէ. են: *Ձահեղ հրամանն: Ցահեղ մերկել: Ձանոնն ահեղ... ձառագայԹիւք ահեղ բաբձրուէեան. Եւիւ: Ցհ. իե: Նար: *Ցայնմ աւուր ս հեղին: Ահեղիցն նմանեալ հրեղինաց գաստն: Շար:

ԱՀԵՂ. ս. Տ. ԱՀԱԳԻՆ. *Ա յն որ ստղայ նման օձին, ահեղ գոչէ ը առիւծին. Ցե որդի:

ԱՀԵՂԱԳԻՆ. ա. Ահեղ յոյժ. կարի ահագին. *Ի բերան նորին կշտամբանք անձնին էր ահեղագին. Գնչ:

ԱՀԵՂԱԳՈՑՆ. Տ. ԱՀԱՒՈՐԱԳՈՑՆ. Φοβερώτερος. Terribilior. *Դարձեալ դատաստան եդեալ լիներ ահեղագոյն քան զառաչինն: Ահեղագոյն Թագաւորուէն աղեքսանդրի. Փիլ. յոչ: Պաւ ալ:

ԱՀԵՂԱԳՈՅՆ. Տ. ԱՀԱՒՈՐԱԳՈՑ. *Ահեղագոչ աատաեիկ հնչմամբ. Շար:

ԱՀԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ահեղ. ահաւոր. ահագին. *Գայ ինքանէ մեծ թագաւորն ահեղական. Շ. իմ եղէկ: *Նչան կատարել և պատչէլիս ահեղականաս: Ահեղական օր. Ճճ:

ԱՀԵՂԱԿԵՐՊ, ի, լոյ. ա. Ահեղ կերպարանօք կամ տեսլեամբ. ահաւոր. մեծավայելուչ. հրաչագործ. ահոելի, և Թաւաւոր, սսոյալի. *Ձահեղակերպ զաւտածուէ քո ցուցեր ի լերին քո ընտրելոց. Գնչ: *Որ յահեղակերպ աՀՈՒ նչս ոիս: Որ յահեղակերպ հայրենի կառս: Ահեղակերպ փայլմամբ. Շար: *կաՃառաք հրեղինացն, և անՃառ քնուք ահեղակերպին. Բենի: *Ձկին երիցն գազանացդ առեալ չորրորդ ահեղակերպ և զարմանալի. Համամ. առ: *Գազանայն և հրաչագործ՝ ահեղակերպ բարձրագործ. Աբծր. է. 7:

ԱՀԵՂԱՀՐԱՇ. ա, Ահեղ հրաչիւք. ահաւոր և հրաչալի. սխրալի. *Ահեղահրաշ ՃառագայԹիւք դոլանայ յերկինից: Ցահեղահրաշ փայլատակման փառաց քոյ: Ահեղահրաշ առեալեամբ ցուցանիցէ. Շար: Բենի: Ագաթ: Էնէզ:

ԱՀԵՂԱՀՐԱՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Ահաւոր և զքանչելի մեծուէ. մեծավայելչուէ. հիասրաշուէ. *Քակտեալ լուծանին յահեղահրաշուէ փառաց քոյ. Բենի:

ԱՀԵՂԱՀՈՒՀ. ա. Ահեղ շքով. մեծագործ. պանծալի. փառաւոր. *Ահեղշուք և երկնաւոր արծուին. Նար. յովէդ:

ԱՀԵՂԱՅԳԱՑ. ա. Որ ունի ահեղ սպայս կի զօրականս. ուր ինչն ընտիր ընտիր այրուէի, կի պաշտօնեայք ի սպաս. *Ահեղասպայ դնգին երկիւք եռանկեան Թևաքն պարագծագուէեամբ. Ցիշ. ոսկ. չհ:

ԱՀԵՂԱՏԵՍ. Տ. ԱՀԵՂԱԿԵՐՊ. *Ցաբուցանէ յորևեչից կողմանէ Թագաւոր ահեղատես և զարմանալի. Լիսոբ. էբ:

ԱՀԵՂԻՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Ձահեղութէի ի բաց Թողոյր. Շ. Ա:

ԱՀԵՄ, եցի. Ն. գբի և ՑԱՀԵԼ. Տ. ԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Φοβέω. Terreo.*Խորհրդոգակից եղէ, ահեցի, ասատեցի. Ոսկ. է. ևոբ: *Ոչ ահեսցէ զիս առ գարեհիւ կռնիան: Ձքեզ ահեալ ոչ պակուցանեն. Գսմ. ոչ: *Չարուածեալք էին, և ահեալք: Հրեշտակք ի տեսլենէ փառաց նորա միշտ յահեալք են. Ագաթ: Խոսբ:

ԱՀ ԸՆԴ ԱՀ. Տես ի բառն ԱՀ:

ԱՀԸՆԿԵՑ. ա. Որ ահ ընկենու յայլս. ահարկու. վախ յգօղ. ԵօրՓԼԻս, գօրգոնաճ. *Վ էաք, բարկացօղք, ահընկեցք. Շ. Գ: *Ահընկեց երազ տեսանէ. Ոսկ. ևոբ:

ԱՀԻԱՀ. գ. Երբ. Եհովահ, Եհահ. իբր էեւէ, չորեքգրեան անուն ՅՀ. Որ էն. Տ. *Ձչորեքգրեան գնէ Ահիահ զի չորեքգրեանն և ադովիայի և ահիահ զայ ա նունն նշանակեն երրայեցերէն. Ոսկ. եսթ. սր ը կնոբչ. էլ. ԱՀՑԱՀ:

ԱՀԻԱՄԱՍԱՓ. ա. ս. Ահիւ սարսափելի. սասկացեալ. լի դողութէ. Թողուի սահմռկած. *Ուր հրեշտակք և հրեշտակապատք ահիսարսափ կան առաչի տես կալի տաճարին. Շ. բաչէ:

ԱՀԻՊԱՆՈՑ. Տ. ԱՀԱՑԱՐԱՆՈՑ. *Ցերիվարս ահիպարանոցս աշտանակ կեալք. Ցհ. իե:

ԱՀԿԻ. գ. Նոյն ը ամոյն ԱՀԵԿԱՆԻ. *Ա յս ամ եղև ահկի ամոյ՝ որ տասն էր: Ցամսեանն ահկի՝ որ օր եօԹնեասան էր. Ցհ. իե: *Ահկի, ը ահանի, ի յատնել

գեաց և ի Թուլանալ ձեան , ահ է ա-
ւեն մարդոյ ամ ուրեք . վ՚անակ . փոքէմ:

ԱՂՈԿ . գ . վ՚նաս . զեան . յանցանք . ա-
տգիւտ . ահաւ , ղէն . վ՚ան , զարբ , ասաս
ւէսէբէդ պէհանէ . *Մերթ գեղոց ահոկ
դնէք՞ և մերթ պատկերացն և նկարուց .
վ՚րի . ասբի : *Ցորդորէ գոլանալ , և ու-
սուցանէ՝ թէ ոչ է ահոկ , և ոչ վասն այդր
պատժիս . լ՚ի . ագ : *Բաղանիսն (նմա)
չատ ահոկ է և զեն . Մի . էթվ : *Ի մէջ
եղբարց ահոկ մի խօսիր՝ որ չամաչես .
Ոսկիփոր . (իբրու բան մեզգրական կամ
ստգտանութիւն :) Որպէս և վ՚ոսկ . մհա . մեղ .
(իբր ինաս):

ԱՂՈԿԵՄ, եցի . ն . ւ . վ՚նատել .
զեան բերել . *Գիտեն՝ որ բաղանիսն
ահոկեաց , և զնւր ահոկն ցուցանէ առ հի-
ւանդն . Մի . էթվ : *Լոյսն լուսնկային
ահոկէ կտրած փայտին : Ծառոց չահոկէ
գետափին , այլ՝ օգուտ է . վ՚ոսկ . խոչ :

ԱՂՈՂՈՐԻՆ . Տ . ԱՂՈԿ . *Գար-
նան յօտէն յուրն որ եղնէ՝ ահոկուճ առ-
նէ տնկին և բերին . վ՚ոսկ . հշ:

ԱՂՈՒՐ . Տ . ՑԱՂՈՒՐ . որ և ՑԱԽՈՒՐ,
ՑԱԽՈՒՏՆ :

ԱՂ , ի , իս . գ . Ա՚λας , άλς . Sal .
Նիւթ սպիտակ՝ ծովային և ցամաքոյին՝
գառնահամ , և համեմիչ , և պահպանիչ
՚ի նեխուէ . գոչ , ֆհկ , նէմեկ . *Ամ պա-
տարագ զոհից ձերոց աղիս ամն յաւելացի :
Եզ յականս ջրոցն , և արկ անդ աղ : Ու-
ոիցի՛ հաց առանց աղի : Դուք էք աղ եր-
կրի : Բարւոք է աղ . և եթէ աղն անհա-
մեսցի , ի՞ համեմեսցի : Իբրև աղիս հա-
մեմեալ լիցի . ևն : *Աղ եղև նա անհամե-
լոց : Ասան է աղ՝ հրոյ , միանգամայն և ՚ի
ջուր մածեալ . . . Ունի աղն բնուբ և զհրոյ
ներմուճ . եղիս . ը . Ե յես : *Աղս սեաս
կաս , այլ ոչ համելոցբ . նաբ . լ՚ : *Աղ
՚ի ջրոյ գոյանայ . իսկ եթէ մերձեսցի ՚ի
ջուր , հալի և կորնչի : Սատակիչ որդանցն
է աղ , և մերժօղ ժահահոտուբ . վ՚բ հշ.
բ . գ : *Աղն՝ մաքրուբ է օրինակ . Շ . ի՚ղ :

Ես ամ որուամ սիրելի խաչանց՝ ասի .
*Զայնեալ կոչեաց յայն երկնաւոր : Դիւ-
մեցին ՚ի մահ իբրև խաչինք սքբ յայն երկ
նաւոր . ձՁ : եղիս . գ : *Աղ ոձ հօտ
հովուապետին՝ յայն երկնային գերսոհ
աւային . Շ . եբես :

ԱՂ ՈՒԽՏԻ . } Նշանակ հաստատուն
ՈՒԽՏ ԱՂԻ . } բարեկամութեան և սե-
ԱՂ ԿՆՔՆԱԼ . } զանակցուբ . սեր ան-
քակտելի . *Մի պակասեցուցանէք զալ
ուխտին : Ուխտ աղի է առաջի ամն : Եմ
զմոագաւորութեին իւրում դաւթի և որդւոց
նորա ուխտ աղի . Ղ՚նթ . բ . 13 : Թուոց .
ծ . 19 : բ . ֆ . ծգ . 5 : *Տր եամ զմա-
գաւորութիւն դաւթի և որդւոց նորա իբրև
աղ ուխտի , ցր ուխտին ձչմարիտ սիրոյ .
եէբ . ֆ : *Ապար նմա հաստատմութիւնն
յոյժ գրով , և կնքեալ ասիս ամ սովորուբն
իւրեանց երդմանն : Եմ բերել ամ օրինացն
հաստատիմ երդմանց մագաւորութեին
պարսից՝ աղ կնքել վարագ նկարագիր մա-
ամանեաս . Աբծբ . բ . 3 : Բ . ոուղ . ր . 53 :

ԱՂ ԱՐՆՈՒԼ . } Սեվանակից լի-
ԱՂ ԵՒ ՀԱՑ ՈՒԽՏԼ . } նել . հաղորդել
ԱՂ ԵՒ ՀԱՑ , ի . } սեվանոյ , հա-
ցակից լինել , որպէս նշանակ անքակտելի
սիրոյ . Ծ . ՚ի ագ . էթվ . ամ ամ ամ ամ
զակք յորժամ ամ միմեանս աղ առնու-
ցուբ , մուռանան զբարան . Ոսկ . մ . բ . 7 :
*Իմ զի ասլ և հաց կերեալ է յ՚ձին ձե-
բսամ , գուբ և սէր ունիմ առ ՚ձն . Ե-
ղիս . ը : *Ալ և հայց սեվանոյ զաւագակս

՚ի հաւատուբի ածէ ամ ամ ամ ամ :
Աւագակքն գիտեն պահել զդաշինս աղ
և հացի : Ալի և հացի և սեվանոյ կցորդ
եղաբ . Ոսկ . էթես . ի՚ . մ . բ . 23 ; յհ . ա . 13 :

Իակ Եվէի . Ե՚ . 11 . *Մի սրբեսցին ,
այլ՝ յաղ մանանեսցին ,, . յն . յաղս . լտ .
յաղի վայրս :

ԱՂԱՒԱՂՈՎՆ , } ի . աւ , զբ . որ և
ԱՂԱՒԱՆՈՍ , } ԱՆԱՓԱՂ . և ՂԱ-
ԱՂԱՒՈՂՈՆ , } ԲՈՂՈՆ . գ . Բառա
յն . Ա՚αβολή , ἀναβόλαιον , ἐξωμίς . A-
bolla , amictus , tunica brevis , superhu-
meralis . վ՚երարկու . Թիկնոց . մեկնոց .
երիճաղ . փիլոն . էաղմոբլուաֆ , էաֆոան-
ձա . կմ փիլոն գաֆֆոանը , ֆնիան . *Ու-
ներ աղաբաղոնն , և փոքր մահալ . վ՚բ
հշ . յ : *Պաճուճն հանդերձից՝ լրհանաց
է , աղաբանոսաց՝ վարգապետաց , և կրկնո
յաց՝ քաղաքացեաց . Մ՚ա : *Ձարտարա-
խոսք և փիլիսոփայք , որ քան զալաբողոնն
(կմ զաղաբողոնն) այլ ինչ ոչ արկանէին
զանձամբ . Ոսկ . է : *Ծածկոյթ զգես-
տուցն ՚ի միջոյն և ՚ի վայր սփածեալ ու-
նէին , և դոյզն ՚ի վերոյ զթիկամբք ալա-
բսլոնս . Պիպ : *Ա՚մ իւ չանամք արտաքին
իմաստասիրացն նմանել , որ ազաբոլոնաբն
պարծէին . Սրփ . յհ . է : *Առնեն և նոքա
հանդերձս անպատ՚ոյնս . արհամարհն և ա-
զաբողոնս մեկնաւորս : Նւ իմ յարուցեալ
մերկացայ լիներ , զազաբոլոնն՝ զոր զգե-
ցեալ ունէի . եղիս . Խոր : Վ՚բ հշ . ֆ՚ :
*Մերկայ՝ առանց ազաբողոնի և ուրարի և
բոկոտն ՚ի բեմբ ելանել , և խոսնկ ծխել
սեղանոյն . Մ՚ա :

ԱՂԱԳ . գի , դաս , ազագս , յաղագս .
գ . (չծ . տճկ . ըղաճ , իլաճ .) Հանճարաւոր
եղանակ , կերպ . օրինակ . հնար . ճարակ .
զեղ և գարման . Τρόπος . Modus . ա-
սաս , ձօն , գաբէ , ասաբեր . *Սեռ եռակի
ասի . ամ միոյ ազագի՝ ՚ի ծննդենէ , ամ այլ
ազագի՝ ՚ի տեղւոյ . ամ երրորդ ազագի
սեռ սսի , որ ՚ի տեսակս բաժանի .
Դամասկ : *Յորժամ պարտ էր զայրանալ՝
մինչ պատուհասեալք էին , ոչ այնպիսի
ազագաս վարէին առ նա : Մարմնականն՝
հոգևորական ազագաս հոգևորական լե-
նիցի : Ըստ էական բնութեին ազագաս :
Ոսկ . յհ . ա : *Սմին իրի՝ ազագաս մեծաս
չանան զհմաստնագոյնսն գտանել հնա-
բիւք . Պիպ : *Ոչ գիտեմ՝ որպիսի ազագաս
հաւեհատեաց զարծուի ծիծառան . Մ՚փ .
Ե Երփ . էէբ : *Կերպաւորական սիրով
ազագս ելից հնարել խոկային : Խնդրէր ՚ի
նմանէ զհորհուրդս ազագս ելից : Ելի կմ
հեսի ազագս գտանել . Աբծբ . Ք . 12 .
Ե . 3 : ՑՀ . կի . ոթէպ :

ԱՂԱԳ . Λόγος . Ratio . Պատճառ . սե-
պէպ , կնճհ , ասս , կեոկնք . *Որով ազագաս
և անցեալ հայցէք պատասխանիս . Պիպ :
*Ա՚յսոս ազագաս անհրաժեշտ և ան-
հրահանգս մնան . Շ . ընդհ : *Ցայն ա-
զագս զմեզ զուր դատիք . եղիս . ը :
*Վասն այնր ազագաս յոյժ աշխատի .
Վ՚բ հշ . բ : *Ո՞րպէս , կմ սակս ո՞ր ա-
զագաս . ՃՁ : *Վասն ո՞ր ազագաս լինչն
ո՛չ սկրաբր : Ո՛չ վասն աշակերտս գրաաբ .
լղս ազագաս . Ոսկ . յհ . Ե գգ :

ԱՂԱԳԱՒ . իբր նե . յետադաս քան
զինդիրն . ՚ի հյ . ա՚յ . Περί . Causâ , gra-
tiâ . Ε՚νεκα . Propter , ob , de . Ի պատ-
ճառս . ՚ի սակս . վասն . յաղագս . պոպ .
ճառով , համար . իւրն , ելի՚բրիս , սեպէպի
ինչ . *կարգի իմն ազագաս յարեաց զնո
յառակն . Ոսկ . մ . բ . 22 : *Քաղքենացոց
իմաստուբեն ազագաս այսչափ ինչ . Եսս .
ֆբ . ա : *Բաբւոյ ազագաս են ամ : Վախ ,
ձան , ոձ՝ որոյ ազագաս . Դիսն . ա՚ծոյ :
*Պատրանաց ազագաս : Կոչեցաս նիկա-
նովը այնորիկ ազագաս . Խոր . ա . Ե բ :
*Նորին ազագաս : Ոյոյ ազագաս : Ամ
բին վարկեալ ազագաս : Դուզնաքեայ
ինչ հնգացեբցն ազագաս հանդերձին .
Պիպ : *Ա՚րբեցութեբ դիւին ազագաս ասէ :
Կառապաշաս կոչելով տերունեանն ազա-
գաս նշանապաշտութբ . ՁՀ . խհ . պաս :
*Ոչ ետուն զդիրքն , այնր ազագաս ոչ առ-
նուն զմեծն . Սրփ . յհ . ը : *Ձեր ազագաս
ամենքեցայ . ձեր ազագաս ՚ի վերոյ փայ-
տին քացախ արբի . Վ՚բ հշ . յ : *Լուսեալ
իմացան գհիւբընկալութբ ազագաս .
Վ՚բ հշ :

ՑԱՂԱԳՍ . Տես ՚ի տառն Ց . *Մի լինչ
պատճառս տալ հակառ ակորդին ՚ի հայ-
հոյութ ազագս (կմ հայհոյուն ազագաս) .
ա . փիմ . բ . 14 :

ԱՂԱՃԱԹԱՒ . ա . իբր . Թաթաւել .
յաղագս : Ա յապես գրի յօրինակ ինչ Ա
գաբ . փոխանակ բառիս ՄԵՂՄԱԹԱԹԱՒ:

ԱՂԱԼԵՋՈՒ կմ ԱՂԱՒԱԼԵՋՈՒ ,
ի , ացս . ա . Ալու , և աղուաչ քեզուաս . քաղ-
ցրախօս , և չաղաւաշուրթ , ատախօս ,
*Ամ ցոփոգեացն և աղալեզուացն չև խօսք
՚ի սրան՝ երդուսն ՚ի լեզուն կայ պատ-
բասս : Ցոփոգեացն և ալաւալեզուացն՝
թեպետև բիւր անգամ երդնուս , ոչ ոք
հաւատայ . Մ՚անբ . ծէ :

ԱՂԱԽԱՐՀԱՆՔ , նաց . գ . Ալեաց
խարշումն . այրուցք սրտի . խռնչոսք .
*Չարաչար կսկիծք և աղախարշանք .
Մ՚անբ . ծէ : *Անչէզ հրոյն աղախար-
չանքն . Ոսկ . էէբ . ա :

ԱՂԱԽԱՐՀԵԱԼ . ա . խարշեալ հան-
դերձ ալեաւ ՚ի ջուր , կմ խարշաւեալ .
*Ձակնկեզ աղախարշեալ . Վ՚բ հշ . յ :

ԱՂԱԽԱՐՀՈՒՄՆ . գ . խարշումն
ալեացց ՚ի գիոյ . կարեկցուբ . սրացաւուբ
թի . խոխիծ . *Աղախարշումն բաւեկա-
մաց . ճ . ա :

ԱՂԱԽԻՆ , ինոյ , ով կմ աւ . Նայք ,
նայց կմ նաց , կմ նանց , նովք . և նեայք ,
եայց , եաք . գ . Δούλη , Θεράπαινα , παι-
δίσκη , οἰκέτις . Ancilla , serva , famula .
Նաժիչս . աղջիկ կմ կին սպասաւոր ՚ի
տան՝ արծաթածին կամ վարձաւոր . հա-
լոյճ , խալայիճ , պեուէճ , ճարխէ . *Ա-
գար՝ աղախին սարայի : Եղեն նորա ծա-
ոայք և աղախնայք : Վաճառիջիք ՚ի ծա-
ոայս և յաղախնայս : Մինչև յանդրանիկ
աղախնոյն : Ի վերոյ աղախնաց (կմ աղախ-
նանց) իմոց : Ծառայից և աղախնայց : Հո-
լանեցաւ առաջի աղախնանց . ևն : *Ջծա-
ոայս և զաղախնեայս արբունի . եղիս :
*Ծառայիւք և աղախնեօք . փոբպ : *Թէ
յաղախնեաց (կմ յաղախնաց) զբ . Նոբ :
*Սիրելի աղախնաւդ իմով . ՃՁ : *Ուր-
պէս աղախնաց յայրաստաեղոց ամբոխիւք
լուռթի լինի , տիկնոջ ուրուք ողջախոհի
մերձ գոլով . Բր . հայեաց : *Որգիք ա-
ղախնացն : Ամազաւուբի աղախնեացն .
եէբ . ծն :

Ի յարգանս մեծի ուրուք՝ տիկինն կամ
կին ազատ կոչէ զանձն Աղախին , կմ այլ
ոք զգուստր իւր և կմ զկին , և զմայր .
*Խօսեացի աղախին քո յականջս քո . և
լուբեցես բանից աղախնոյ քո : Ահաւա-
սիկ կամ աղախին ամն : Կեցի զորգի ազախ-
նոյ քո . ևն : *Աղախին քո՝ գուստրն իմ .
վ՚բ հշ . իգ :

ԱՂԱԽՆԱՆԻՆ . ա . Ծննեալն յա-
զախնոյ . ծնունդ ագարայ , որ և ԱՂԱԽ-

նորդ. *Ազահնածին որդիքն հագարու. Երե. ից: *Զի մի ժառանգեսցէ ազահնածինն ընդ ազատին. ՃՃ: *Ազահնածինքն զաղատածին մանկունս (հալածեցեն): Ազահնածին սեռ (որ յագարայ). Ածո. էն: Սկե. չբ:

ԱՂԱԽՆԱԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհականն ազահնոյ, կամ վիճակի նորա. *Ազահնական պաշտաւնէութիւն: Իբրև ազահնական աղքամբ. Ածո. էն: *Ազգն որ ծառայքն էին բնական, ծնունդ որդիքն ազահնական. Շ. ԷԲա:

ԱՂԱԽՆԱՅԵՄ, եցի. Տ. ԱՂԱԽՆԵԼ: *Խոնարհութեամբ ազահնայեր ազահնաց, և ապաստաւորեաց ապաստաւորաց. Ճ. Ա:

ԱՂԱԽՆԱՆՈՒՆ. ա. Ազահնին անուանելի կամ անուանելի իրօք. *Ազահնանուանն հագարու՝ սորկածինն սինայի. Նար. խե:

ԱՂԱԽՆԱՊԵՍ. ս. Որպէս ազահնին. *Հաւաչել ազահնապէս. ՃՃ:

ԱՂԱԽՆԵՄ, եցի. լ. որ և ԱՂԱԽՆԱՑԵԼ. Ծառայել ազահնապէս. ազահնոյն առնել. հայոյգ ինդի խղճի էնդի. *Մի ասեր ի սրտի քումմ, ի տոհմի Թագաւորաց եմ, ազահնել պարտին ինձ, և ոչ ես նոցա: Զինչ մեզաւ քեզ եպրաք սէս, որ կամաս ազահնես ատոյգ ազահնոյդ. Ծ. Ա:

ԱՂԱԽՆՈՐԴԻ, գ-ոյ. ք. Որդի ազահնոյ. ազահնածին զաւակ. *Որ յազահնէն լինիցի անկանել: Ցազահնեսե կացցէ. Ես. իբ. ա: *Եթէ վաճառեսցէ ոք զդուստր իւր յազահնուհի՝՝. ին. յազահնին. Եւ. Ի. դ:

ԱՂԱԾՐԻ. ա. գոտիի գրեալ և ԱՂԱՐԾԻ. Բառ անյայտ իբր Երախայ, մատաղ. կամ Համախտանէ որպէս խաչն գինեալ յայ. *Անկեալ աղաչէն աւասիկ ամ ալածրի երամ երամ բազմութիւն տղայոց՝՝. ին. ամ կամ համարէն բազմութիւն տղայոց. Ճ. Ա. Ը. 12:

ԱՂԱԿԱՏԱՆՔ, նաց. ք. (լծ. Աղաճատանք. Աղ, և կատակ.) Ջերմութիւն. ցուիսուի. շռայլուի. ներհամ, հագոնիս ը. գոհութ. սեգիլէ. *Զաղնուականի ուրուք զորդի յաղլակատանս հասեալ տեսանիցէ ոք, և ասիցէ, Թէ կորուսանելոց է զինչս հայրենիս. Եփէ:

ԱՂԱՀՈՒՄ. ա. Աղի և հում ինչ. կամ կարի հում, անեփ. *Ոմանք առ սասուիկ կարօտանէն զպորեանն՝ իբրև չէր աղաղաչ կամ Թրեալ, ուտէին. և այլք ի կրակսրանաց զաղհումն յափշտակեալ ուտէին. Ցհ. կբ:

ԱՂԱՁԱՅՆ առնել կամ ԱՂԻ ՁԱՅՆ առնել. Ձայնել ւոյ աղ՝ առ խաչին, որք վասն սիրելոյ զաղն խոստն ընծիանան յոտել զայն. *Աղաձայն (կամ աղի ձայն) աբար խաչինն, զի գոհ (կամ գոհոյն) ոտյցեն, և գրդեսցին զնին սպանելոցն. Ճ. Ա. և Բ:

ԱՂԱՂ. գ. Աղիս յաղելն. սէ. ուսոի՝ ՑԱՂԱՂ ԴՆԵԼ՝ է Աղալել, իբ աղել զմորթի յարդիւ կամ Թեփով առ ի կակղել. սէէլսէ. *Չանկցին զմորթն, և յայլ ամն յաղաղ դիցեն. Կանոն:

ԱՂԱՂԱԿ, ի, աւ. գ. յորմէ չն. Ալալագմօ. Jubilatio, vociferatio. Կռաւգի, βοή, ἦχος; clamor, sonus, sonitus. Գոչիւն. ձայն մեծաբարբառ՝ յոր և է դէպս. կանչ կանչողութիւն. ղամիս, լռութիւն պաղերեզ. փերէսբ, աղաղ, նիսա. *Լուիցէ գոյժ իբ առաւօտու, և աղաղակ ի միջօրեայ ժամանակի: Աղաղակ խոյտն մաքեաց: Աղաղակեաց ամ ժողովուրդն առ հասարակ մեծ և ուժգին աղաղակաւ: Ամբոխ յոյժ և լսականս, և աղաղակ յոյժ: Աղաղակ սոդոմացւոց և գոմորացւոց յաճախեաց: Եւ եղև աղաղակ մեծ: Սրմոմուսի, և աղաղակ, և հայհոյութիւն: Ոչ սուգ, և ոչ աղաղակ: Տի լուր աղօթից իմոց, և աղաղակ լմոտ քեզ եկեսցէ: Լուաւ աղաղակի իմում: Եւ եղ աղաղակ նոցա առաջի ամ ի գործոյ անտի: Զինչ և ձայն աղաղակին այնորիկ: Աղաղակ ի բանակին այլազգեաց: Լցին տունք նոցա աղաղակաւ. Եմ: *Աղաղակն ցնծութիւն և ծնունդ. Լմբ. պրբգ: *Նսիւթ բարկութիւն աղաղակին է: Աղաղակ զանիրաւ ցասումն և զանհնազանդ կռիւսն առ. Ոսկ. չհ: Գեվ: *Պատիւ մեռելոյն ոչ են լալքք և աղաղակք. Ոսկ. չհ:

Որպէս Հնչիւն անկենդան, ձր ժամա. հարի, լերանց, եմ. *Սոյն ինքն աղաղակ բարձրութիւն գոչման: ի մեծ ազգմանէ այսր աղաղակի. Նար. ղբ: *Յերկոցունց աղաղակէ դռչմանն (իսրայէլի և լերանց). Գ. Ի. Ը. 13:

ԱՂԱՂԱԿ ԲԱՌՆԱԼ, կամ ԴՆԵԼ, ԱՌՆԵԼ, ՀԱՐԿԱՆԵԼ, ՏԱԼ. Տ. ԱՂԱՂԱԿԵԼ. Կռաչգ, βοάω. Clamo. *Գոչեցեալ, և ի բաւան տալիր զձայն քո, աղաղակ բարձ յայնկոյս ծովուն, զաղաղակ բարձէք, գոգիք: Զաղաղակ բարձեալ՝ կարգային առ չմանն: Զաղաղակ բարձին: Կացի ի մէջ եկեղեցւոյ աղաղակ բարձեալ: Աղաղակ արասցէ վասն նոցա յաւուր յայնմիկ իբրև զձայն ծովու ամբոխելոյ ալեաց: Փող հալածանքին, զաղաղակ դնէին. Ես: *Փողք եղեալք՝ զկռչաձայնն զաղաղակ բարձեալ: Որոյ և աղաղակ իսկ եգեալ՝ ասէր: Մեծաւ գոչմամբ զաղաղակ հարեալ: Ո՞վ իցէ ի մարդկանէ, որ ի տագնապել հոգւոյն՝ զաղաղակ տացէ. Ագաթ: *Առ սասուիկ ձեռ տագնապին զաղաղակ եգեալ՝ զօգնականն խնդրէն. Գէ. էս: *Առ հասարակ զաղաղակ հարեալք յորդագոյն գոչմամբ. Պիտ:

ԱՂԱՂԱԿԵՄ, եցի. լ. Աղաղակ բառնալ. գոչիլ. կարգալ. Ալալάζω, κράζω, βοάω, φωνέω. Clamo, vociferor, vocem edo, jubilo, invoco, եմ. կանչիլ՝ կանչողս փեւ. լաղբմագ պաղբմագ, ֆերէսբ էմիս. *Աղաղակեաց ժողովուրդն, և հարին քահանայքն զփողսն: Ամբոխ յոյժ և լսականս, և աղաղակ յոյժ: Աղաղակ սոդոմացւոց և գոմորացւոց յաճախեաց: Եւ եղև աղաղակ մեծ: Սրմոմուսի, և աղաղակ, և հայհոյութիւն: Ոչ սուգ, և ոչ աղաղակ: Տի լուր աղօթից իմոց, և աղաղակ լմոտ քեզ եկեսցէ: Լուաւ աղաղակի իմում: Եւ եղ աղաղակ նոցա առաջի ամ ի գործոյ անտի: Զինչ և ձայն աղաղակին այնորիկ: Աղաղակ ի բանակին այլազգեաց: Լցին տունք նոցա աղաղակաւ. Եմ: *Աղաղակն ցնծութիւն և ծնունդ. Լմբ. պրբգ: *Նսիւթ բարկութիւն աղաղակին է: Աղաղակ զանիրաւ ցասումն և զանհնազանդ կռիւսն առ. Ոսկ. չհ: Գեվ: *Պատիւ մեռելոյն ոչ են լալքք և աղաղակք. Ոսկ. չհ:

Որպէս Հնչիւն անկենդան, ձր ժամա. հարի, լերանց, եմ. *Սոյն ինքն աղաղակ բարձրութիւն գոչման: ի մեծ ազգմանէ այսր աղաղակի. Նար. ղբ: *Յերկոցունց աղաղակէ դռչմանն (իսրայէլի և լերանց). Գ. Ի. Ը. 13:

ԱՂԱՂԱԿ ԲԱՌՆԱԼ, կամ ԴՆԵԼ, ԱՌՆԵԼ, ՀԱՐԿԱՆԵԼ, ՏԱԼ. Տ. ԱՂԱՂԱԿԵԼ. Կռաչգ, βοάω. Clamo. *Գոչեցեալ, և ի բաւան տալիր զձայն քո, աղաղակ բարձ յայնկոյս ծովուն, զաղաղակ բարձէք, գոգիք: Զաղաղակ բարձեալ՝ կարգային առ չմանն: Զաղաղակ բարձին: Կացի ի մէջ եկեղեցւոյ աղաղակ բարձեալ: Աղաղակ արասցէ վասն նոցա յաւուր յայնմիկ իբրև զձայն ծովու ամբոխելոյ ալեաց: Փող հալածանքին, զաղաղակ դնէին. Ես: *Փողք եղեալք՝ զկռչաձայնն զաղաղակ բարձեալ: Որոյ և աղաղակ իսկ եգեալ՝ ասէր: Մեծաւ գոչմամբ զաղաղակ հարեալ: Ո՞վ իցէ ի մարդկանէ, որ ի տագնապել հոգւոյն՝ զաղաղակ տացէ. Ագաթ: *Առ սասուիկ ձեռ տագնապին զաղաղակ եգեալ՝ զօգնականն խնդրէն. Գէ. էս: *Առ հասարակ զաղաղակ հարեալք յորդագոյն գոչմամբ. Պիտ:

ԱՂԱՂԱԿԵՄ, եցի. լ. Աղաղակ բառնալ. գոչիլ. կարգալ. Ալալάζω, κράζω, βοάω, φωνέω. Clamo, vociferor, vocem edo, jubilo, invoco, եմ. կանչիլ՝ կանչողս փեւ. լաղբմագ պաղբմագ, ֆերէսբ էմիս. *Աղաղակեաց ժողովուրդն, և հարին քահանայքն զփողսն: Աղաղակեցին ի վր քո: Աղաղակեսցէ ամ ժողովուրդն, և յաղաղակէն նց կործանեսցին ինքնին պարիսպք: Աղաղակեաց ամ ի՛ն մեծաձայն: Ի ձայն բարձր աղաղակէ: Աղաղակեաց յականջս իմ մեծաձայն: Աղաղակեաց մովսէս առ ամ: Աղաղակեցի՛ ի ձայն բարձր: Մեծաբարբառ աղաղակեցի: Որ աղաղակեն առ նա՛ ի տուէ և ի դիշերի: Գոչեա և աղաղակեա: Ամբոխն աղաղակէր, Թէ ամ բարեաւ է: Վա՛ որոյ յանցման այնպէս աղաղակելին զնմանէ: Աղաղակեաց ի ձայն մեծ առ հրեշտակն. Եմ: *Բերանն ծիծաղի, լեզուն աղաղակէ: Աղաղակել հրամայեաց ցնծացելոցս. Լմբ. պրբգ: *Ոչ ձեռքն գնան, ոչ ոտքն աղաղակեն. Ագաթ: *Աղաղակեցին բերկրալիր բարբառով: Ամ ձայն աղաղակեն: Սոյն գիր խոսվ ձայնիւ լերկն զնս ամ աղաղակեսցէ. Նար:

Ն. և Լ. Հյց. խնդրով. *Ալյք այլ ինն աղաղակելին (զնմանէ) յամբոխն. Գծ. ծե. 32: *Որոմ աղաղակեն ողորմագին ձայնիւ զվերջին գերեզմանական ձայնն. Ածբ: *Աղաղակեմ առ քեզ վրկիչ քանաձայնացւոյն զձայն. Շար: *Ոչք մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն զյաղթանակ բարեաց քոոմդ հանդիսի. Նար. ծբ:

ԱՂԱՂԵՄ, եցի. Ն. Աղելս յ աղիլ. յաղաղ գնել. յաղել զմորթի յարդիւ կամ Թեփով առ ի կակղել. աղաղս դնել. սէէլսէ, սէզգ էմիս. *Թոյլ տացեն, զի նովին ամանուիքաղաղեսցի (մորթն). Կանոն:

ԱՂԱՂՄԱՂԱԿԵՄ, եցի. խմի կամ ընթերցիր Աղիկել. զի յն. է Θορυβόμαι. Tumultuor. *Ալյք արբենոյն և բարբաջեն, և այլք աղալմաղակեն. Ոսկ. էբբ:

ԱՂԱՂՈՑ, ի. գ. Ամն յորում աղաղեն զմորթն. *Եթէ յաղաղոց անկանիցին, ամանքն խորտակեսցին. Կանոն: (Աղաղոց ասի ոմն. և Հանդերձանքն աղի և յարդի:)

ԱՂԱՄ, աղացի, աղա. Ն. Ա'λέω, ἀλήϑω. Molo. Մանրել զցորեան, և յանիւր դարձուցանել յաղորիս կամ յերկանի. լեսուլ. Էձիւ-ի-մէ, էս-ի-մէ, դահն էմ-ի-մէ. *Ա՛ռ երկան, աղա ալիւր: Աղայր ի տան բանտին: Եթէ երկու աղայկան ի մի երկանս: Եթէ երկուցն երկու՝ աղալ ի միասին. Ը. Ես. 2: Դտ. ծԷ. 21: Մթ. էբ. 41: Ղխ. ծԷ. 35: *Զցորեանն՝ իբրև չէր աղացեալ, ուտէին. Ցհ. կբ:

Մանրել և զայլ իրս իբրև զիմոյն. լեսուլ. Συγκόπτω. Concido, contero. ծէ, ծեէ, ֆանըդնել. փէօյմէ, էզմէ, սահգ էմմէ. *Ա՛ռ դու քեզ խոսնկս անուշոնս, և աղալցես ի նմանէ մանր: Խնկով հանդերձանաց մանր աղացելով. Եւ. Ը. 34. 36: Ղես. ծԷ. 12: *Ոսկի մանր խարտիս աղացեալ. Ցհ. կբ: *Աղացեալ աղ ցանեցին ի վերայ վերաւորեալ ժողովոյն. Ջ. ԻԼվԲ: *Մանն ջուրքն աղացեալ որ. Թուն առ սիրտ նց. Եփբ. Նե:

Նմանութ՝ Ծասքել, որոձել. էյնէմէ. և Գիշասել. Էբբնծգ. *Ոչգոն որոձայ ըզկերակուրն՝ ի վերստին աղալով և ծասկելով. փէ. էն: *Չկենդանասեր մարդիկ՝ ժանեօք մանրեալ աղացեալ՝ ուտէին. Ցհ. կբ:

ԱՂԱՐԱՈՒԿ ԱԾԵԼ. Աղամղ առնել. այլայլել. խառնակել. չփոթել. լեզաչչել. փոխուելայ ընել խառնափնդորել գարմագարըն աւերեսն էմիս. *Ապա եթէ զաճեմն ի սկզբանն իբրև զվնասդիր դուլխոյն մերկանայցէ, զընաւն եղծանէ, յամի վր աղաւնասուկ ածիցէ. Ոսկ. էէե. է:

ԱՂԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ախտարուի կամ տխտարուի ստգտանելի յատաչ եկեալ ի պղերգուէ. անհոգուէ. Թուղուէ. Նափնէփ, էհմաւէփ. *Ցայտնի է Թագաւորացն մերոց և այլոցն առաչնոց առ ի լեսուսան ալամարուի. Խոբ. ա. 2:

ԱՂԱՐՈՂ. ա. Իբր Աչդուամայի, այլ. Ποικίλος. Varius, variegatus. Պեսպէս. բազմագունի. գանգփոն, խոփոփի. ալաճա, ալաճա պոալաճա. * Բազմագունի և շաղապատ, և ալամուղ բազմապատուիկ, ոգ օձին չարժուելն, այապէս և հեշտացնկուելճ. փէլ. այլոբ: *Բազմագունի.

աղաճող՝ լը ակիւռասայ. Նլ. եղէն: (իսկ չէն բա. հայերով՝ ի նախընթաց բառադիրլոյն՝ բազմաման և չաղաղատ, որ և կամակոր ասին, մինչև՝ դերլաթիւր, կի՛ ան դարձ, փոխանակ գրելոյ՝ գիւրագարձ:)

ԱՂԱՄՈՂԻՄ, եցայ. ȝ. կի՛ (Իբր Ποι-ΧΧιλλομαι. Variegor. Ածայլել. այլափոխել. այլագունել. ծածանիլ. խառնակիլ. *Երևուման լինեն յաղամողեալ լուսոյն. Ճիր: *Ջերծանիլ՝ի բազմամանն և յաղամողեալ չարի որարդական հնարից. Սարկ. ւհ:

Եւ խոտորիլ. մոլորիլ. տատանիլ. ցընդիլ. Πλαζομαι, τρέπομαι. Erro, vertor. սոխմոխ, փաղըմոխ. * Ջուղղորդ Ճանապարհն գնայցեն, և չաղամողեցին առ անառակ կոմեիան: Մի՛ ոք այսու հետեւ լեցի յորգ, և մի այսր անդր աղամողեալ իբրև զունդ: Աչք սխալին լերկայնուէ, և յօդոց, և՛ ի մեաց այլուր աղամողելոյ. Ոսկ. ՚ս. ա. 6. 11. 13: *Բազում հետք են ազամողեալք յամի կոզմանս. Վեցօր: ի:

Խակ ցհ. ի՛ս. երե. * Աղամողիս՝ի բանս քո, և յայլմէ առ այլ վարեալ անցանես առաքելական մեծագործս ես. անխոհեր հայի՛ի կրկին նշանակիս, իբր տատանիլ:

ԱՂԱՄՈՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Աղամողելն՝ ը կրկին առման. իբր ծածանումն, տատանումն. * Ցորգագողի ծիր, ոմանք կարծեն գոլ լուսոյ ազամողումն, զոր աստեղքն փայլակեն. Փիլ. նկ. ի:

ԱՂԱՆԱԶԳԻ, և ԱՂԱՆԱՐՕՇ. Բառք անկայունք՝ յանուանէ արմատոք Ալանանց քաշեայց, կի՛ Ալուանից, կամ՝ ի՛ նմանութիւն ազաւնեայց. *Աղանազգիք, աղանազգաշք, արծուենշանք. Բոզ. ը. 2: Տե՛ս և ԱՂԵՂՆԱՐՕՇ:

ԱՂԱՆԴ, ոյ, ոց, և ից կամ աց. գ. Αἵρεσις, δίδαχή, δόγμα, Θρησεία. Secta, religio, haeresis, dogma, doctrina. Այլ ը այլոյ կրօնք, մոլար հաւատք, կամ վարդապետութիւն. հերձուածոց, հերձուածած, վարդապետութիւն, ուսումն, դէն. Խոլորեի, ծուռ հաւատք. Ղևկէպ: (Թո՛ղ զի չի՛ ան՛լի, ալտիւ, և ասձի՛. ան՛լ, խոլտիւ, է՛ խաբ, պատարանք, սխալ, մոլորութիւն.) *Ոչ ասաց զգուշանալ՝ի խմորոյ, այլ յաղանդոյ փարիսեցւոց և սադուկեցւոց. Մտթ. ծը. 12: *Ջոր աղանդ կոչես. և չէ աղանդ, այլ՝ ճշմարտութիւն. Սեբէր. ծ: *Ժանդ և անմեծ աղանգ կամեցաւ ածել զերկրաց ձօնել (Նեստոր): Կիւրղ. ՚ի յոյն: *Ցանհանճար ա՛ղանգին մեզրէր զեգիպտոս. ՃՃ: *Ցաղանգից հերձուածողաց. Մծբ. ա: *Ջգիսն ոչ մարթեացաք հաճել վասն քրիստոնէից աղանգին: Ի մոլար աղանգէն. Ագաթ: *Մոլորիցին զինի նոցա արեգաց աղանգին. Եղիշ. ը: *Ցի՛ մայրիկիոնաց աղանգին. Եւ նիկ: * Ի չարաչար աղանգաց կործանին խոտորուցաք. Ցհ. ի՛ս. ոթ: *Ջմոլար աղանգաւորսդ՝ի բերանոյ զատ ցրկս. Նար. Խ: *Նոցին գիւտական ազանգուին վարդեցաւ. Լամբ. ի՛ը:

Եւ Դասս գոյս կամ գայրոց աղանգոց և աղանգաւորաց. Քէզիա, պեղևխ: *Ամենեքին՝ որ ընդ նմա, և աղանգ սադուկեցոց. Գծ. ը. ւդ: *Դեպ երկն ինձ սահաստնել յաղանգոյդ ուսման նոցա զրկորդ մի կոյս. Ագաթ: *Ի նոյն խարխափել անկեալ և աղանգոյդն: Ուսոյ օձ աղանգացն սուտ՝ նոցին գանգաչեին: Ջհամարին զնոսա (զի սիկիւրեանս՝) աղանգս: Ոչ ասեն ա՛ղանգըն. Եղէի:

Պիտակագոյ ԱՂԱՆԴ ասի և ՀՀմարիա վարդապետութիւն. ոչ յն. δόγμα. (*ժողովոյ յարութեն՝) մարգեկային խորհրդովք յերկնուէն աղանգիս բերեալ յարձակին. Նիսս. կոչ. իը: *Աղանգ վայելչութեան նուագերգուեն. Բե. սղ:

ԱՂԱՆԴ, ԱՂԱՆԴՈՒ. իբր Աղանգիք, աղանգիք. կախարդանք. դիւթական հնարք. բժժանք. *Խոյտառակիչ կախարդաց, դըժխել աղանգից. Նար. ղՀ: *Կախարդ է ոմն, և ընձեռնու զաղանգ ինչ, և ոչ չհոլթի: Աղանգիւք և դիւթուքն. Վբ. կդ. Ը: *Ոչ. Լացոյց ազանգք. ՃՃ:

ԱՂԱՆԴԱԲԵՐ, բ, ից. ա. Բերօղ աղանգոյ կինքեան. աղանգաւոր. աղանգակից. * Ասասցին մեզ ազանգաբերքըն. Թէոփր. Խոյրափ:

ԱՂԱՆԴԱԳԼՈՒԽ. գ. Գլուխ ազանգոյ. գլխաւորն ազանգաւորաց. ազանգապետ. * Զազանգագլուխն հրով սպրեալ Ոսոհ. ձԼ:

ԱՂԱՆԴԱԳՈՐԾ. ա. Ականջառ. որ և Ազաջուր. և Աղանգահնար. եղեռնագործ. չարեաց առաջնորդ. Ժանտաժուռ. և չարաչահնար ոք կի՛ ինչ. Scelestus, nequissimus. *Խրել յազանգագործ և՛ ի վերասակաւր գիւաց փախչիցին. Ոսկ. ՚ս. է. 8: * Զգուշ լերուք՝ի նոցա ազանգագործ ազգութեէ. Ոսիփոր:

ԱՂԱՆԴԱԴԻՐ, գրի, ըաց. ա. Դնօղ կի՛ հիմնադիր ազանգոյ իրիք. հերձսիուվ առաջնորդ. *Եկեղեցի՝ նզովէ զազանգագիրն զօձասոյն զնեստոր. Մխ. տպագ:

ԱՂԱՆԴԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Αἱρετικός, κή, κόν. Haereticus, ca, cum. Մոլորական. հերձուածական. *Նա քահանայն ազանգական ամբաստանեաւ այսպիսին յառաջաձայնեալ է քան. Նիսս. կոչ. ծը:

ԱՂԱՆԴԱՒԻՑ, կցի, կցաց. ա. Որ է՝ի նմին ազանգոյ. Խոլորել ընկեր. *Լինալ հին միմանց ուսումնասիրեալ և ազանգաւիցք. Առեալ զբազում չարաչար իւրոց. Վբդ. պմ: ՃՃ:

ԱՂԱՆԴԱՀՆԱՐ. ա. Չարահնար ոք կի՛ ինչ. Տ. ԱՂԱՆԴԱԳՈՐԾ: *Ա՛յս արբեալ մոլեցիւն՝ ազանգահնար բանասարկուին եր գործ. Լմբ. ոչ: *Սլանգահնար պատրաստ նոքա չարաչար խորամանկեսցէ. Նար. լԷ:

ԱՂԱՆԴԱՄԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. Մարտնչել՝ի վր՛ ազանգոյ կի՛ մոլար կարծեաց. * Ոչ ևս հակառակեալք՝ նմանեալ այնոցիկ, որ ազանգամարտն գիտեն լինել. Փիլ. նկ. ի:

ԱՂԱՆԴԱՄԱՏԻՑ, մաի, մացաց. ա. Մոլորեալ մտօք. ազանգաւոր. *Չերեսելի Ցաձ հանապարհեան, որք ազանգամտօք գնացեն (լինել.)՝ի փիլիսոփայից. Եղէի:

ԱՂԱՆԴԱՊԱՇՏ, ի, ից. ա. Պահապան ազանգոյ իրիք. մոլորահաւատ. *Ազանգապաշտ ոք. Կանոն: Ոսիփոր:

ԱՂԱՆԴԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Պետ ազանգոյ. գեղապետ. հերձուածապետ: Ցորգ՝ի ԱՂԱՆԴԱՊԵՏԱԿԱՆ. ա. Սեպհական ազանգապետի. *Ցազանգապետական կարգեալ պատուի՛ մեծագործն. ցհ. իմ. պա:

ԱՂԱՆԴԱՍԱՐ. տ. ԱՂԱՆԴԱՊԱՏ, և ԴԱՒԱՐԴԱՍԱՐ. *Աղանգասարքն իրաւամբք պատուհասեսցին. Երզն. տթի:

ԱՂԱՆԴԱՍՈՑԱ. ա. Մեռօղ ազանգոյ. և Մեռեալ յազանգ իրէ. *Ցզոյգ ազանգասոցաց հք, և ծերք գիւապարմանք. Ոսիփոր:

ԱՂԱՆԴԱՒՈՐ, ի, ից. ա. գ. Ուղօղ և հաւատոյ ազանգոյ իրիք. մոլորահաւատ. այլափառ. հերձուածող. Էհէի պիտաւ. *Ջի մէ մոլորացին զինի սուտ կարծեաց ազանգ. վարդապետութեան. ոչ յն. δόγμα. (*ժողով յարութեն՝) մարգեկային խորհրդովք յերկնուէն ազանգիս բերեալ յարձակին. Նիսս. կոչ. իը: *Ազանգ վայելչութեան նուագերգուեն. Բե. սղ:

ԱՂԱՆԴ, ԱՂԱՆԴՈՒ. իբր Աղանգիք, աղանգիք. կախարդանք. դիւթական հնարք. բժժանք. *Խոյտառակիչ կախարդաց, դըժխել աղանգից. Նար. ղՀ: *Կախարդ է ոմն, և ընձեռնու զաղանգ ինչ, և ոչ չհոլթի: Աղանգիւք և դիւթուքն. Վբդ. կդ. Ը: *Ոչ. Լացոյց ազանգք. ՃՃ:

ԱՂԱՆԴԱԲԵՐ, բ, ից. ա. Բերօղ աղանգոյ կինքեան. աղանգաւոր. աղանգակից. * Ասասցին մեզ ազանգաբերքըն. Թէոփր. Խոյրափ:

ԱՂԱՆԴԱԳԼՈՒԽ. գ. Գլուխ ազանգոյ. գլխաւորն ազանգաւորաց. ազանգապետ. * Զազանգագլուխն հրով սպրեալ Ոսոհ. ձԼ:

ԱՂԱՆԴԱԳՈՐԾ. ա. Ականջառ. որ և Ազաջուր. և Աղանգահնար. եղեռնագործ. չարեաց առաջնորդ. Ժանտաժուռ. և չարաչահնար ոք կի՛ ինչ. Scelestus, nequissimus. *Խրել յազանգագործ և՛ ի վերասակաւր գիւաց փախչիցին. Ոսկ. ՚ս. է. 8: * Զգուշ լերուք՝ի նոցա ազանգագործ ազգութեէ. Ոսիփոր:

ԱՂԱՆԴԱԴԻՐ, գրի, ըաց. ա. Դնօղ կի՛ հիմնադիր ազանգոյ իրիք. հերձսիուվ առաջնորդ. *Եկեղեցի՝ նզովէ զազանգագիրն զօձասոյն զնեստոր. Մխ. տպագ:

ԱՂԱՆԴԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Αἱρετικός, κή, κόν. Haereticus, ca, cum. Մոլորական. հերձուածական. *Նա քահանայն ազանգական ամբաստանեաւ այսպիսին յառաջաձայնեալ է քան. Նիսս. կոչ. ծը:

ԱՂԱՆԴԱՒԻՑ, կցի, կցաց. ա. Որ է՝ի նմին ազանգոյ. Խոլորել ընկեր. *Լինալ հին միմանց ուսումնասիրեալ և ազանգաւիցք. Առեալ զբազում չարաչար իւրոց. Վբդ. պմ: ՃՃ:

ԱՂԱՆԴԱՀՆԱՐ. ա. Չարահնար ոք կի՛ ինչ. Տ. ԱՂԱՆԴԱԳՈՐԾ: *Ա՛յս արբեալ մոլեցիւն՝ ազանգահնար բանասարկուին եր գործ. Լմբ. ոչ: *Սլանգահնար պատրաստ նոքա չարաչար խորամանկեսցէ. Նար. լԷ:

ԱՂԱՆԴԱՄԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. Մարտնչել՝ի վր՛ ազանգոյ կի՛ մոլար կարծեաց. * Ոչ ևս հակառակեալք՝ նմանեալ այնոցիկ, որ ազանգամարտն գիտեն լինել. Փիլ. նկ. ի:

ԱՂԱՆԴԱՄՏԻՑ, մաի, մացաց. ա. Մոլորեալ մտօք. ազանգաւոր. *Չերեսելի Ցաձ հանապարհեան, որք ազանգամտօք գնացեն (լինել.)՝ի փիլիսոփայից. Եղէի:

ԱՂԱՆԴԱՊԱՇՏ, ի, ից. գ. Պահապան ազանգոյ. գեղապետ. հերձուածապետ: Ցորգ՝ի ԱՂԱՆԴԱՊԵՏԱԿԱՆ. ա. Սեպհական ազանգապետի. *Ցազանգապետական կարգեալ պատուի՛ մեծագործն. ցհ. իմ. պա:

ԱՂԱՆԴԱՍԱՐ. տ. ԱՂԱՆԴԱՊԱՏ, և ԴԱՒԱՐԴԱՍԱՐ. *Աղանգասարքն իրաւամբք պատուհասեսցին. Երզն. տթի:

ԱՂԱՆԴԱՍՈՑԱ. ա. Մեռօղ ազանգոյ. և Մեռեալ յազանգ իրէ. *Ցզոյգ ազանգասոցաց հք, և ծերք գիւապարմանք. Ոսիփոր:

ԱՂԱՆԴԱՒՈՐ, ի, ից. ա. գ. Ուղօղ և հաւատոյ ազանգոյ իրիք. մոլորահաւատ. այլափառ. հերձուածող. Էհէի պիտաւ. *Ջի մէ մոլորացին զինի սուտ կարծեաց ազանգ. վարդապետութեան. ոչ յն. δόγμα. (*ժողով յարութեն՝) մարգեկային խորհրդովք յերկնուէն ազանգիս բերեալ յարձակին. Նիսս. կոչ. իը: *Ազանգ վայելչութեան նուագերգուեն. Բե. սղ:

ԱՂԱՆԴԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և Ա՛ղանդաւորութիւն, ԱՂԱՆԴ. Մոլորութի՛. խաբեբէութի՛. և կախարդութի՛. գործ դիւթական. քաշիքեւթի՛, պիւյիս. *Ցամ գիւական ազանգաւորութէ՛ի քաց կալ: Աղանգաւորութեէ և կախարդուէ սաս զգաստանէքիմն: Ցաձախեն պռունկուն՛ք, չնուն՛ք, ազանգաւորութի՛ք. ՃՃ:

ԱՂԱՆԴԵՄ, եցի. ն. կախարդել, և մոլորեցուցանել. պատրել իբր կախարդանօք. խոխրտի պէս որսալ, այլ խոբէլ. սըհըրնէ՛, չաւլամագ, այսրնամագ. *Մի՛ կախարդանքիք զձերոց ազանգաւոր որայեցէ լըզգայարանս. Ագաթ: * Շրջաբերական Հրեղէնով ազանգէր զոհից կրակ. կանոն: *Ախտք մարմնոց ազանգէն ջհոգին. Վբդ. կդ. Ը: *Որ ազանգաւոր էին՝ի կառոյն մոլորեալ էին՝ի կառոյն մոլորեալ. ՃՃ:

ԱՂԱՆԴԵՐ. գ. Աղնիւ համազանգ յիւս սովորական կերակրոց. ՚ընդ, ՚նգաւ. ն. *Եւ՝ի ժամ ազանգեր մատուցանելոյ եգին առաջի նորա միրգ, խնձոր և վարունգ և ամէն, զի կերիցէ. Բոզ. է. 7:

ՙԱՂԱՆԴԻՆԳ. գ. որ և ասի ԱՂԱՆԴ, ԱՂԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. Ք-կախարդութէ՛. գիւթութէ՛. հմայք. պիւյիճի՛ւթ, պիւյիս, քաւլ, ոքիր. *Ի մեհեան դիւթութէ՛ս և ազանգինս մատուցանեն: Դիւթք՝ի ներքս՝ի մեհենին առնէին զազանգինն: Եւ ականս առնէր զազանգինն (կի՛ զազանգըն) ՚ի հասարակ գիշերին. ՃՃ: *Ոչ ազանգինս գիտեմք, և ոչ կախարդութէ՛ս. Ա՛ղ=ց. Խորս. իը:

ԱՂԱՆԴԻՔ, դ երաց. գ. կախարդական գործած. *Ոնէի զազանգիս՝ի գօտի իւր. Վբդ. կդ. Ը:

ԱՂԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. իբր կախարդութէ՛, կիւսութէ՛. Γοητεία. Praestigiae, incantamentum. *Ջիսիդ երաց զաչս քո, ք՝ է՛ միթէ զազանգութէ՛ս իւիք. Ոսկ. յհ. է. 2:

Եւ իբր Մոլորութէ՛. հերձուած. *Ազանգութէն արիանոսաց. Բոզ. է. 5:

ԱՂԱՆԴՈՒՍՈՑ. ա. Ուսուցիչ նոր ազանգոյ. մոլորութէ՛ վարդեք. *Ջսուտս թագուս, և գուս ազանգուսոյց և ազանգաստաշտ առաւ ունէին գնեռս. կանոն: Ոսիփոր:

ԱՂԱՆՁ. գ. (չծ. խանձանձ.) Եղեմոմրկի. խարտեակաւ յորման: Ցորգի՛:

ԱՂԱՆՁԵՄ, կամ ԱՂԱՆՁՆԵՄ, եցի. և ում. Աղնձել, աղընձել. ն. Καίω. Uro. Καταφρύγω կի՛ καταφρίσσω, καταφρίττω. Torreo, cremo, exsugo. Խարտիել. խարտուիել. խանձոռել. որպես և Ցնգձել. զոյծա. Բոհրեն խորիեն խանծեն, երել մրիել. գաասրմագ. *Ա՛ռ ազիսակ հող. և ազնձե՛ ի կրակի: Աղընձեք զինքս: Աղնձած (կի՛ ազընձած) ազ, չամիչ, կոլմակ, կն. վ. ոսկ: Մ՚ս. էնչ: *Ա՛յրիմ և ազանձեցիմ. Ոսկ. էէր. իը: *Ոչ խոնաւոյն ազանձեցելոյ առաւելութէ՛ չերմոնէն, և ոչ չերմինն չրջեցելոյ յաղթութէ՛ խոնաւութէն. Նիսս. կոչ. ւբ:

ԱՂԱՆՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Աղանձելն, և ազանձիլն. Ոսիփոր:

ԱՂԱՋԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ընկերել յա-

ղաչանս. ազդեմակից լինել. ինչպէս ազաչեմ. *Հրամայեցեմ ազաչակից ինձ լինել. Լմբ. պոլճ:

ԱՂԱՉԱՆՔ, նոց. գ. Ἀξίωμα. Precatio, preces. Խնդրուած. աղերս. ազօթք, պաղատանք, մաղթանք. եավաբ, փիւէ, նիչոզ. *Աղաչանք իմ և խնդրուածք իմ այս են. Բան ազաչանացս իմոց ընդունելի քեզ լիցի: Չլինչ են ազանչանքդ. քո. եսի. ե. ե. ձէ: *Աղաչանք, ըր թեսիան ձանք և գերարկուածք առաջի ամենաբարի բնութ. ի այս է ազաչանաց զորութիւն և սահման, զեր կատարումին յուսանել, և ի նմանէ զենգիվս պահանջել. Լմէ. ոզ: *Բազում անգամ առաջի աչաց ուրուք աղաչանս ապարակ առնեք, ամ՛ս զաղաչանս. խոսբ: *Ընդհալիճն քեզ բարերար՝ ազաչանք մերազարաց քան զինդրուածս ազգազգոց. Նոբ. ծե:

ԱՂԱՉԱՆՍ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՂԱՉԵԼ. ցհ. կե: ժմ. ան:

ՆՈՄԱԿ ԱՂԱՉԱՆԱՑ. Գիր ազերբանաց օգնական: ցհ. կե:

ԱՂԱՉԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Աղաչող. ա զօթական. աղօթող. *Աղաչաւոր կառապաշ առաջ (սղոմոն): Աղաչաւորս բազմս պատեհաս. Նոբ. խէ. ի:

ԱՂԱՉԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց. ա. ոյ Աղաչող. ազաչաւոր. Ἱκετεύων. Supplicans. *Ամ՛ ուրեք կամաց աղաչելեացն ուշ ուներ. Ոսի. ս. է. ւ:

ՂԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՂԱՉԱՆՔ: *Ցգնաց գեհապնան՝ ազաչել՝ ի խաղաղուեն. և ոչ լռանն ազաչելուն նր: Դադաւ՝ ի գահիճէն կոյս պատճառաս աղաչելուե. Աւծր. գ. 4. 7:

ԱՂԱՉԵՄ, եցի. ն. է. Աղերսել. պաղատիլ. մաղթել. աղօթել. աղաչանս մատուցանել. եավաբճգ, նիչոզ. փոա կե. ձէ. Δέομαι, ἱκετεύω, παρακαλέω, αἰτέομαι, ἔυχομαι. Rogo, peto, deprecor, oro. *Արհամարհեցաք, յորժամ աղաչէրն ըզմեզ: Աղաչեցի զեր ասե: Աղաչեցէք առ ասե ձեր: Չերկնա ան չէր ազաչեալ: Աղաչեան զերկնա ան ասլ քո: Աղաչեցաց այլն ասլ առաջի ան: Հողուգդովքն հանդերձ աղաչէին զնա: Աղաչեմ զձեզ յիշել ձեզ զերահասին: Աղաչեացեք զքեզ եղբայր քո: Աղաչեաց զերկնա ազգային մովաբայ: Անկեալ աղաչէիք զկուռան ձեր: Ազաչէ, և ոչ ամաչէ: վան կենաց զմեռանալն աղաչէ: Մուռ, և աղաչեալ զարքայ: Մի աղաչեր վան գոցա: Աղաչէլ սկան նազա գնա, զի գայինս ասացե: Աղաչեին ձեռն տալ նոցա: Ցաղաչէլ քոսմ առ նա՝ լուիցէ քեզ: Ցաղաչել իւրում առ ասր՝ ընդունելի եղիցի նմա: Աղաչել՝ ի խաղաղուէ, ան: *Աղաչելն քան զնդեպ գթելն առաւել ունի զկամացն բաղձանս: Աղաչեացուք զաս. ք՝ ի սրաէ պաղատուս ցաւք. խոսբ: *Ձայս միայն աղաչեացուք զնձ, զի համբերելք կարասցուք. եհէ: *Ձայս աղաչելին նոքա զերն. ձձ: *Չհանդուրժելին զերկնա ազաչեմ: Ձզոյդ զկերպարանս և զքէշտասիկս անուանցն աղաչել՝ ձե իսկ վզգոզասիճեսաց: Նա ահարսն ոչ գոյր ազդաչելը: Աղաչեաց մովսէս առաջի ան ձե. Նոբ: *Մխայնոյ քեզ մարգասիրի աղաչեմ Ձոբ: *Աղաչելին ինձ գնալ. ցհ. կե: *Ազաչեալ զգրիգորեոս. Ագաբ: *Սրբովք ազաչելեալ զձե՝ օգնականուելն գասաներ. Եսնի:

Կբ. գան ուրեք. * Ոմն աղաչէ, և ոմն աղաչի. Ովմբբ: *Ոչ նա ինչ աղաչելեաս և ազոթք, այլ ինքն յանձինէ կարգեաց զամ: Աղաչին և աղերսին, և զերախտիսն սիրելեացն ոչ յիշէին. Ոսի. Տգի. Ե հերոդ: *Աղաչելեցեալ՝ ի նախարարացն՝ ոչ առնոյր յանձն. ցհ. կե: * Ցաղաչելեցելոյն զնոյն կատարելն. Լմբ. սղ: *Անխաբելի կամեք ազաչեալ (ասծ) ի մէնջ. Նոբ. ֆ:

Խակ խոբ. * Ձսոյն և ի պօզոսէ աղաչինք գԹուքն այ պաղատեալ յոբ. ոձ է յն. ք զոյն ազաչէ մեզ պօզոս, կամ վե սորին ազաչէ զմեզ:

ԱՂԱՃՈՂ կամ ԱՂԱՃՕՂ, ողի, ղաց. ա. Որ աղաչէ: Տ. ԱՂԱՃԵԼԻ, ԱՂԱՃԱՒՈՐ. *Աղաչօղ վե քա ուխտաւորացս. Շաբ: *Փռո ազաչողիս: Աղաչողացն աղերս: Աղաչողաց մատանց. Նոբ: *Պատկառեցի յաղաչողէն. Սբփ:

ԱՂԱՃՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՂԱՃԱՆՔ. *Երկրորդ ձայն զխմբական աղաչողութե ունի. երրորդ ձայն զիգական աղաչողութեան. Մովս. բերբ. եէրբ. եէէ:

ԱՂԱՓԱՏԱՆՔ, նոց. գ. Իբր Աքէք գԹոյ և սիրոյ պատուոյն. քնատրական քերուած. սէր և կարեկցութ. Συμπάθεια. Consensus in adfectibus. *Ձայն որ ըստ երկնայնոյ առ երկրայինս աղապատանք. փիլ. իմոպն:

ԱՂԱՓԻՏ կամ ՂԱՓԻՏ, ի, աս. գ. Գեաղ աղի և կարևոր ուտելեաց. պարէնն ոգևպահ կերակուր. Նաքագա. *Հիւանդացդ հարկ առնելք՝ որչափ ունիցին չունչ, կերակրիլ գոյզն ինչ ազապետաս (տպ. աղսպէտաս). Խոսբ: *Փոխեն (բաժինքդ) զդեղն և զաղապէտան. Լբ. Նոբ: *Դարմանեալդով և կերակուր և աղպէս մատուցանելով. ճճ: և Բծչնբ:

ԱՂԱՋՈՒՐ. գ. Ἅλμη. Salsugo, salsilago. որ և ԱՂՋՈՒՐ. Աղի կամ աղեալ ջուր. աղտաղտուկք. Խոսբ. սս: *Դարձդոյց զջուրս յաղաչուրս. Սէր. Ս. 29:

ԱՂԱՋՈՒՐ. ա. ժամտ. անպատմ. պիղծ. Ἐναγής, ἀνόσιος. Ἀλάστωρ, μιαρὸς. Scelestus, exsecrandus, flagitiosus. *Դուք ասէ, ով աղաչուր դու: Ասա ինձ ով աղաչուր դու: Զարհնաց հոգւով, և աղաչուր բարուք. ճճ: *Ջինչ խօսիս ով աղաչուրդ, և աննենիկ աղաչուրդ: Զոր բազում աղաչուրդ՝ ի փիլիսոփայիցն ասեն որ ծագրն եղեն և ծանակ կան. Ոսի. ֆի. Ե էս: *Թքեալ՝ ի նա՝ ասաց. մի բարի լինի քեզ՝ պատանեակ աղաչուր. Գմ. ազէս:

ԱՂԱՐԻԿՈՆ. գ. Ἀγαρικόν. Agaricum. Սունկ ինչ ծառոյ. զորիփան, աղարիփան. *Սոխրատ աղարիկոն: Աղարիկոն և սինապքի. Մխ. բծվ:

ԱՂԱՐԾԻ. Տ. ԱՂԱԾՐԻ:

ԱՂԱՐՁԱՆ. գ. Ազձան ալի կամ յաղէ. *Կին մի արտաքոյ քան զազգս բռնոյ ծննդեան՝ աղարձան (կամ ան ազձան. յն. աղ) լիներ կոչ. ծշ:

ԱՂԱՐՏ ՎԱՐԵԼ. ըյն. Ալ սերմանել, կամ ցանել աղս. ցհս ԱՂԱՐՏԵԼ. *Ձքաղաքն կործանեցին, և աղարտս վրէցին. Դոփ. ի. 45: *Ցերկնեալ մեր բարի՝ ի հակառակացն սիրեաց աղարտս վրթել ձեռանէ. Պիփ:

ԱՂԱՐՏԱՆՔ, նոց. գ. որ և ԱՂԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Ընդ վայր հարումն (որպէս զանպիտան արտ աղի, կամ ոչ աղալուր.) Թշնամանք. նախատինք. անարգանք. և պերանք. *Ձաղարտանան և զհեգնուէնն, որք կարի կակծեցուցանեն զինս մեր. Ոսի. եէբ. իէ:* Ձարդոյն Թուելով աուսանել քան Թշնամանաք լի, և ազաղտանս անձինս. Պիփ:

ԱՂԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Ընդ վայր հարկանել (ոչ զանպիտան արտ աղի). յոչինչ կամ պիղծ և անհարթազատ համարել. առոսն հարկանել. Թշնամանել. քամահսանել. անարգել. անգամնել. Ἐξουδενέω, ἐπισκόπτω, διαβάλλω, καταβάλλω, κακίζω, νοθεύω, βδελύσσομαι. Probro do, nihili facio, contemno, vitupero, objurgo. վր կրնել, ոգի պակ առնել, ծաղհարել. խորչոմաք. * Ո՞չ աստնիկ զդր զոր ի՝ զդր գուն աղարտեիր: Ձաղարտեաքն յայդմց. Դոփ. ի. 38: Ես. խի. 7: *Սէրմն ժանս. ոչ զընուին աղարտել, այլ ցուցանէ յառաջին հասակին բուսն հարեալ զչարեաց: Մանկունքդ և տկար կանայք աղարտեն զմեզ: Ձամ խակ զհրեականն աղարտեաս և զդրհան: Ձգործն չաղարտէին, և զնանագործն բամբասէին: Աղարտել զաքանչելին, կամ զքրիստոնեուն: Նան քաղաքաւն ևս աղարտէին, ի նազարտել ի ասէին. Ոսի. Ես. Ե խի. Ե յհ. Ե էէբ: *Աղարտել զայն՝ որ ամ ընտնելոլեն արժանի է. փիլ: * Ոչ իբրու օտարացուցանել և ազարտել զնորա ջանն. Նիս. խամ: *Ո՞վ ոք ոչ զնմն ազարտեացէ յանդգնուելն. Նանայ: *Ինքն իսկ կամքն չարուելն ազարտեալ լինի (յահեղ առեանն) յոնտղացն գնա յատալ: Ա յիչափ ազարտեր, և համբերեր ամի. Տճոի: Ոսի. եէբ: *Ալ քան ինչ անառելի են և ազարտեալ: Նջատնաւք ապատեալովք. Դիոն. էբի: Նոբ. ե:

Եւ Աղատաղել. ինսալ. անպիտանացուցանել. ի բաց ընկենուլ. եղծանել. խանգաղել. նկուն առնել. սուբել, ֆճայընել, վր յգել. պօյֆգ. Βλάπτω, ἐκβάλλω. Officio, deludo, abjicio. * Ա յն ոչ եղէ զշմարտուէ պատմուէցն ազարտել: Զյիչ չողոլելին ոչ կարէր ազարտել, կամ մոռանալ: Ցաղելեաց ձե, և ազարտեաց գնոսս (կռոյն բացեալ). Ոսի. ֆի. Ե յհ: *Չնկիպս դժոխոյն ազարտեալ հզօրելազպէս. Պիփ: *Ազարտել զշմարտութենն զարդացումն. Պիփ: *Ցօրինակ նմանուէ ազարտեալ նաւի. Նոբ. իէ:

ԱՂԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Տ'ես ԱՂԱՐՏԱՆՔ. *Ոչ եղէզ անց գնեզք բաղմոյն ազարտուէ. Սէբէբ. է:

ԱՂԱՑԻԿ. ա. Աղացեալ. լեսեալ. ա զաղած, լսած, ֆանպած. *Ձլուսն անուշ չունս, զնսունկն աղաչիկս. Ոսի. ա. փիմ. է:

ԱՂԱՑՈՒՄՆ, յմանն. գ. Ἀλησμος. Contritio. Աղալն և աղացեալ լինելն. լեուսմն. փշրումն. *Գաղանք, և չրումն ոսկերաց, և հատուսմն անգամոց, և աղացումն ամ մարմնոյ. Աֆոգփ. է: *Ոչ գպորեան արկանել յաղացումն. Լմբ. սղ: *Քան չամ բուրումն անուշից, և քան՝ ի խառնեալն երբեմն աղացմամբ. Նոբ. ֆա:

ԱՂԱՒԱԼԵԶՈՒ. Տ. ԱՂԱԼԵԶՈՒ:

ԱՂԱՒԱՂ, ի, ացս. ա. Աղամող և աղարտեալ. այլայլեալ. խանգարեալ. աղկաղկ. ակար. փոսա. խարխուլ. ասլաճ, անպիտան, փոսփճ, վոսոճ. գոսվէնիկ, զազան. Σαθρός. Imbecillus, imbecillis. *Բնութ ամ բան աղաւաղ և գիւրաշարժ. Աա սբս. ֆէ: *Առաչնոցն (զգայութիւնք) սրեալ կեն ամ իրոք. մեք աղաւաղայց հասաք. ոձ և մարմնոյս կազմածի փանաքայ. Փիլ. Վն. ա. 32:

ԱՂԱՒԱՂԵՄ, եցի. ն. Այլայլել, աղարտել, և աւերել, տկարացուցանել. անպիտան կամ խոտան կացուցանել. ապականել. եղծանել. խանգարել. անչքացուցանել. ասբէլ, ֆճայնել. պօյֆգ. պերպաք էնմէբ. *Եկեն ազդահամու ձե ազաղ-

տուէն, և աղաւաղեաց զայն (զհեթանոսութիւն) · Եղիէ : * Զի զհաւատն աղաւաղեացեն : Զի զքահանայ աղաւաղիլ մարթասցեն զորդւոյն ած · Եփես. է : Ոխ. չհ : *Աղաւաղեացեն զբաղկրութիւնդ քարեշնորհ ծառայիդ: Մանրագրս աղաւաղեալ · Նար. Ե. ին : * Ոչ ժամանակք աղաւաղեն զնա ըստ ոչ երկայնութեանն աւուրց · Սրփ · ած · պ · ծա : *Ոչ աղաւաղիլ (կամ աղաղոել) զնոցայն · Տծոկ : * Զի մի՛ ի հակառակութիւնն բարեւտոմութիւնն աղաւաղեցի · Լմբ · ոթ :

Եւ Աղաղոել, որպէս· Անարգել· արհամարհել, խոտել· մերժել· խոչընդոտ· *Զերկնաւոր փրկութիւնն աղաւաղեւ և անարգես · Եփես · Ե : *Ոչ հաւանեալ աղաւաղել կամ փոխանակել զերկնաւոր կենացն զփրկուն ընդ անգիւտ կորստեանն · Ցհ · իբ :

Խակ ՚ի ՃՃ · *Ցանգնդային աղաւաղեալ խորխորատ ,, · իմն խարդաւանեալ :

Կամ կասեցուցանել· լքուցանել· տալ յանգիլ և լքանիլ· որ ե ըստ յն · Ադիգω , իբր լքանիլ· Desino, finem facio. *Ոչ աղաւաղէր զինքն ՚ի յոյսդ երկնաւոր փրկութիւն · Ցհ · իբ : *Ոչ երբեք աղաւաղեալ յանկեալ լինի փութով եկեղցն բազմութիւն · Նիս · Ռեոդոր :

ԱՂԱՒԱՂԵՑՈՑԱՆԵՄ , ցուբ · ն · Նոյն ընդ վ : * Ոչ աղաւաղեցոյց ինչ զաւաչիկայ ուրախութիւն · ՃՃ :

ԱՂԱՒԱՂԻՉ · ա · Որ աղաւաղէ · խանգարիչ · *Զկարկուտ՝ իմանալն բուռացս մերոց աղաւաղիչս · Լմբ · ոչ :

ԱՂԱՒԱՂՈՒԹԻՒՆ · գ · τὸ Βραδὺ . Exiguitas . Աղկաղկութիւն · փանպուտիւն · տկարութիւն · անպիտանութիւն · *Աղաւաղութիւն մարմնոյս մերոյ և գժուաբաշարժութիւն զձին ՚ի ալեաս ածեալ մատոյց · Նիս · կամ · ը :

ԱՂԱՒԱՐ · Տ · ԱՂՈՒԱՐ :

ԱՂԱՒՆԱԲԵՐ · ա · Բերեալ յաղաւնոյ · աղաւնիւն բերածը · *Ընկալաք զաղաւնաբերն ձիթենւոյ աղաւնաբեր : Աղաւնաբեր չղով · Ցհ · իմ · եւ : Զտր · իբ :

ԱՂԱՒՆԱԿԵՐՊ, ի, ից · ա · ն · Երևեալ ՚ի կերպարանս աղաւնոյ · աղաւնոյ նման · աղաւնիի նման, աղաւնիի փետուով · *Ցաղաւնակերպ նմանութեանդ անսի առեալ զձիերպարանս · Ագաթ : *Աղաւնակերպ իմնամբ կամ երևմամբ : Գուռնա սիրով աղաւնակերպ · Շար : *Հոգին ըզ աղաւնակերպ իմանէ : Ընորհք հոգւոյն ըզ աղաւնակերպ ՚ի վերայ դլխոյ նորա հանգուցեալ · Ագաթ : Ցհ · իբ : * Աղաւնակերպ հրեշտակք ըզ կերպարանս աղաւնոյ ունեալ · Հ = Ց : *Հոգւոյ Ճշմարտին՝ աղաւնակերպին · Գնչ :

ԱՂԱՒՆԱԿԵՐՊԻՄ , եցայ · ի · Աղաւնակերպ լինել · նմանել աղաւնոյ · աղաւնոյ նման ըլալ · * Աղաւնակերպիլ և սպիտականալ : Սպիտակածն աղաւնակերպեալ հաւատովք · Նար · յովէտ : *Բռովանդակ անձամբ փայլէ աղաւնակերպեալ · Վրդ · Երփ :

ԱՂԱՒՆԱՁԱԳ · գ · Ձագ աղաւնոյ · աղաւնեակ · *Ըք կիրակոս աղաւնաձագ՝ հեզաբարիկ քաղցրանուագ · Գնչ :

ԱՂԱՒՆԱՆԱՄ , այց · է · Լինել իբրև զաղաւնի՝ սպիտակ , մաքուր , անմեղ · *Որք սևացուցին զաղաւնացեալ հոգիս իւրեանց · Մաթաի :

ԱՂԱՒՆԱՆՄԱՆ · ա · ն · Նման աղաւնոյ · աղաւնակերպ · *Մաքուր հոգին և լեալ յերկինս աղաւնանման: Հոգւոյն իբր մանր աղաւնանման · Գնչ :

ԱՂԱՒՆԱՒԱՃԱՌ · Տ · ԱՂԱՒՆԱՁԱՌ · *Զաղաւնավաճառան , որ նշանակէր զվաճառողս շնորհաց հոգւոյն , քո արտաքսեաց · Զտր · Ծտրծ :

ԱՂԱՒՆԱՐՕՏ, կամ ԱՂՈՒԵՆԱՐՕՏ · (զոր Ստփ · լհ · կամ ընդեռնուլ ոգ ոմն ԱՂԱՒՆՈՏ ·) խոտ՝ որ լինի արօտ կամ ճարակ աղաւնեաց · ը յն · Աղաւնական · Περιστερεὼν . Peristereon , verbenaca, verbeneca. իտ · Erba colombina. ՚ի օրը , ասլըկմամ : Գաղիան : Բծղէն :

ԱՂԱՒՆԵԱԿ, նեկի , կաց · գ · Աղաւնի անողք , կամ ձագ աղաւնոյ · *Ե՛կ դու աղաւնեակ իմ ընդ հովանեաւ վիմիդ · Երփ · Ե · 14 :

ԱՂԱՒՆԵՎԱՃԱՌ , ՚ի , աց · ա · որ գրի

ԱՂԱՒՆԻՎԱՃԱՌ , ՚ի և ԱՂԱՒՆԱՎԱՃԱՌ : Վաճառող աղաւնեաց , ոյ գնի ՚ի յն · աղաւնի ծախող · *Կործանեաց և զսեղոնս աղաւնեվաճառացն : Զսեղոնս աղաւնեվաճառացն կործանեաց · Մթ · իա · 12 : Մրկ · ծա · 15 : *Զհատահմայուէն կործանեալով, և զնիստ հեշտասէր աղաւնեվաճառ ցանկութեաց · Տծոկ :

ԱՂԱՒՆԻՏՈՒՆ · գ · Տուն և տեղի աղաւնեաց · աղաւնոց · ևեոյէրձինէ · վօփ · յէ :

ԱՂԱՒՆԻ , նւոյ կամ նոյ , նեաց · գ · Περιστερά . Columba. Հաւ թռչուն ընտանի սպիտակ յոյժ , ևս և մոխրագոյն , դեղեցիկ աչօք , և մաքուր , և անմեղ , և յամաչածին · պղտիկ , աղտի · ևեոյէրձին , ֆէռիւերէ , համոզ · *Աշտակեաց զաղաւնին : Դարձաւ առ նա աղաւնին : Իբրև զաղաւնի սյնպէս ծիչեցի : Եղեն իբրև զաղաւնիս բունեալք ՚ի քարածերպս : Եւ էր եփրեմ իբրև զաղաւնի անմիտ՝ որոյ ոչ ինչ սիրտ : Միամիտք իբրև զաղաւնիս : Զաքս աղաւնեաց : Տեսանէի զհոգին, զի իջանէր իբրև զաղաւնի յերկինց, և հանգչէր ՚ի վերայ նորա · ևն : Իակ Եփե · ա · 14 · ի · 1 · *Ածք զո աղաւնիք ,,, որպէս գիսի ՚ի հյ · և յն · լսմն , սիրունք որպէս աղաւնեակք : Զներքոյ աղաւնոյ սեաւ ՚ի գիպ · Ե · 5 : * Աղաւնեաց երամ երամ խաղալոյ : Աղու աղաւնիս միշտ յիմարութիւ , այլ ոչ հանդարտութիւ · Նար :

ԱՂՃՓԱՐԻՄ , եցայ · յ · կամ ե Շաւադունել , և կամ Մթագնիլ աչօք · (զի յն · ալծέω՝ ե մթագնի կամ զաչացու ·) *Երկնչի յամօթոյն (փոխառուն) , աչքն պատրուակին , իբրև շուն ընբռնեալ ՚ի տեղիս (չնուճ՝) ամօթոյն աղափարի · Մանր · ը · կամ ծը :

ԱՂԲ , ղոյ , ոց · և բ , ից · գ · Κοπρία , κόπρος , βολβιτον . Stercus , fimus. Ցաւելուած ոտվույնի կենդանեաց · կղկղանք · ապաւառ չորաչեալ ՚ի բացի · քակոր · սպտուր · ծիրտ · և աղբակ · փոփ , Ռրէփ · Ռեղէփ , Նեձաուէր , Ռեբս , ևիւորէ , Ֆբւէբ · *Եթող զնդ քակոր արջառոյ փոխանակ աղբոյն (կամ աղբիւն) մարգոյ : Աղբոյ աղաւնեաց : Շուրջ զդովաւ բրեցից , և արկից աղբ : Մոխրով և աղբով եղկց զգլուխն իւր : Եղեն գեհակունք նոցա իբրև աղբ զձանապարհաս : Իբրև զհող , և իբրև զաղբ · ևն : * Ծխեսցեն ՚ի ներքոյ նորա աղբ · Ագաթ : * Հարի զմարմին յովթայ քոսովք , և թաց զնդի յաղբի · ՃՃ : *Ցեմեն ուր բարձրացար յաղբատուներն և յաղբէն : Զինչ այլ աղբ , քան թաղել զպատկերն ՚ի հեշտասթռեիս որովայնամոլութեանն , ընաւ ևթե · Լմբ · ոչ :

ԸՆԴ ԱՂԲ ԳԱՒ · լստ յն · Ընկեցիկ լինել · ձեռ տի յգոտին , կամ աղբիսօք նսփիլ · * Ընտրեցի եւս ընդ աղբ գալ ՚ի տան ՚ծոյ աստուծոյ , քան զբնականալ ՚ի յարկս մեղաւորաց · Սղ · յֆ · 11 :

ԱՂԲԱՐՈՑՆ ՈՐՈՎԱՅՆ · Աղիք և քաղիրթ ընդունսպան աւելորդաց · պղէբ · սոփ , ինվէմպէ · * Որդունքն ղուսլցին , և զաղբաբոյն որովայնն փուեալ ապականիցէ · Մանր · ծը :

ԱՂԲԱԽՕՂԼԲ · գ · Փորտὸς. Quisquiliae, scrobs, coenum. կոյտ աղտեղութեց · աւելորդք , տիղմ և խռիւ , որ ժողովի ՚ի տանց , և արտաքս կրի · ճոռոռնի , ռուրսփ · լեօր լեօփ · *Աւել ածելովք զաղբախուղքն ՚ի բաց տանին , խնամ տանելով մաքրութեւ · փիլ · ոփ · ծէ :

ԱՂԲԱԿԵՐ , ի , աց · ա · որ և ԱՂԲԱՃԱՃԱԿ · կերօղ աղտեղութեց · ճոռոռնի ոռօղ · *Խոզ աղբակերը և տղմասէր · Տօնոկ : Ոսիէոր :

ԱՂԲԱԿՈՑՑ , կուտի , ից · ա · գ · Տեղի՝ ուր ճաղքք կուտիցին · աղբակ · լեօփ լիսփ · *Զպատուական գլուխն թաղեցին յաղբակոյտ տեղիս քաղաքին · Հ = Ց · հոկ · ծէ :

ԱՂԲԱՂԲՈՒԿ · Տ · ԱՂԲՂԲՈՒԿ :

ԱՂԲԱՂԲՈՒՏ · Տ · ԱՂԲՈՒՏ · *Որպէս երկիր աղբաղբուտ՝ բանսարս խառնամանս քուստցանէ · Ոսիէոր :

ԱՂԲԱՃԱՃԱԿ · Տես ԱՂԲԱԿԵՐ · *Զիարդ պքարշելի զաղբաճաշկին զաղբ ՚ի սրբութիւն յարմարեա · Մագ · Հէ :

ԱՂԲԱՆՁՈՑ , ի , ոց · գ · Տեղի աղբոյ և աղտեղութեց · ևերիս : Իակ անձք նոցա՝ ԱՒՈՒՐ ԱՂԲԱՆՁՈՑՑ · Ἀμαρά , կամ ὀχετὸς αμάρας . Cloaca. *Զքերանն և զաչս և զականջսն անպատն առհասարակ առուս աղբանոցաց գործէ · Ոսի · ֆ · ֆ · 4 :

ԱՂԲԱՊՏԻՒ · ա · Աղբեայոյզ պատօղ և խնդրող իրս ինչ ՚ի մէջ աղտեղութեւ · աղ փեղուրե մէջ բան պլպօզ՝ ֆնփոփօզ · *Ոզ աղբապտիւ խոզին՝ նիւթ ոսկւոյ , զոր մարդիկ սովորեցին պատուել , անպատշաճ է · Լմբ · ասի :

ԱՂԲԱՒԻՐ , սիրի , բաց · ա · Սիրօղ աղբոյ , և աղտեղութեց · *Աղբասէր որ կրամոլութեւ դևքն · կևփ :

ԱՂԲԱՆՈՒՆԴ · ա · Մնեալ յաղբս կամ աղբոմբ , որպէս խոզ , բզէզ · *Բազրիատաց բանսարկուն զմեզ խոզանման աղբաստնուեղ մեղայն քաղաքակիցս արար · Լք · իւլ :

ԱՂԲԱՏԵՍԻԼ · ա · Նման աղբոյ · հանդոյն աղբաւոյ · աղտեղի · ազբի պես , աղ փոփ · *Կորուսեալ գրամին մաքրութեն յաղբատեսիլ ախտիցն · Լք · ըծաբ :

ԱՂԲԵՂԷՆ , ղենի , նաց · ա · գ · Κόπριος , κόπριον . Stercoreus, stercus. Որ ինչ յաղբոյ , կամ յաղտեղութեց է բաղկացեալ · և Աղբ · աղտեղուի · * Փառք նորա աղբեղէնք են · ա · Մ · ք · 62 :

ԱՂԲԵՄ , եցի · ն · Աղբ արկանել ՚ի գետին կամ պարարացուցանելոյ · ևխոբէնէ , ֆբւէբևէ · *Բազում և յոլով անգամ պարտ է աղբել զվատ գետինն , և ոչ մեկ հետ · զի թէ հետուհետ չաղբի , նա պակ քիչի · Վ · փ · ը :

ԱՂԲԵՐԱԲԱՄ · Տ · ԱՂԲԻՐԱԲԱԲ · *Որդւոյ պատճառ ծնողեամբ անձառ , հոգւոյ բղխումն աղբերաբար · Շար · յ :

ԱՂԲԵՐԱԲՈՒՂՈ · Տես ԱՂԲԻՐԱԲՈՒՂՈ · * Խորուբ ձորոյ քոյ աղբերաբուղջ վտանգ աղօթից · Երշ · ը :

ԱՂԲԵՐԱՏՈՑՑ , գուսի , ից · ա · *Աբատահոս քան զաղբիւր · յորդաբուխ · *Քան զեղևայի բանն աղբերագոյնք · Ցաբ · ը :

ԱՂԲԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Πηγαῖος. Fontanus. որ և ԱՂԲԻՒՐՑԻՆ. Սիրտհոգեան աղբեր. բղխեալն յաղբերէ. (Ընդհ՝ ֆոնտ (տոյտ.)) *Հրոյ աղբերք՝ ընդ երկրաւ դոլով մերձ Լուսոյ աղբերականաց՝ զոյնս ահի ջերմացուցանեն. Աբիսթ. ալքմէոն:

ԱՂԲԵՐԱԿՆ, կան, հուանք կի կանք, կանց. փ. գրի և ԱՂԲԵՐԱԿԱՆ կի ԱՂԲԻՒՐԱԿԱՆ. Ակն աղբեր. և աղբիւր. որ և ԱԿՆԱՂԲԻՒՐ, կամ ԱԿՆԱՂԲԻՒՐ. Լբի ակ, ակ-ուր. ևիպ. ևէնե. ֆոնար պուէ. ան. ըստ յն. աղբիւր Լոյս. *Ո գտանէաց ըզ-վէմն ի վտակս Լուսոյ, և զաղաւաւորն յաղբերականսն: Ընդ աղբերականս ածցէ զնոսա. Սղ. ճԺփ. 8: Ես. խԲ. 10: *Ընդ ցամաքել աղբերականն. Երէ. ԻԿ: *Աս. ցուրտ աղբերականէ խաչատան. Լսող. ծԷ: *Եղիցի երկիրն ծաղատատս յաղբերականս. Ոսէ. ես: *Ի բերս յաղբերականաց հասեին. Եզիղ. Է: *Չէրկիրս գնասցէ և աղբերականքդ վայելեացուց. Սրփ: *Ցամաքեցուցեալ զահեաղբերսն նը. Ակաբ:

ԱՂԲԵՐԱՀՈՍ կի ԱՂԲԻՒՐԱՀՈՍ. ա. Հոսանալ յորդութիւն իբր աղբիւր կամ յաղբերէ, կամ ղաղրիւր. * Աղբերահոս կողմն մերձակայ զպատգամէ ապիկ մերձ կան. Շիր: *Աղբիւրահոս արիւն. ճՃ: *Աղբիւրահոս միութ. Ոսէ. ս: *Մորենիք անկեղ, և վկայ աղբիւրահոս. Շ. գԽ:

ԱՂԲԵՐԱՑԻՆ. ած. ԱՂԲԵՐԱԿԱՆ, և ԱՂԲԻՒՐԱՑԻՆ:

ԱՂԲԵՐԱՆԱՄ. ած. ԱՂԲԻՒՐԱՆԱՄ. Πηγάζω. Scateo, scaturio. *Ի կարծր վէմն աղբերանայր յանապատն կամնան ձոր. Դտ՚ոսէ: *Որոյ և չամնարանքն ազ-բերացան պատնէշապես. Խոր. Է. 31: *Ցորմէ և ինանքն աղբերացեալ. Շ. Վիպ:

ԱՂԲԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ած. ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Πηγάζω. Scatere facio, vel effundo in modum fontis. *Աղբերացուսցէս *ի մեզ զշնարհս քո զողորմութիւնդ. Շոր: *Աղբերացոյց մեզ զանապատն և զերը վտակս կողից ետրոց: Զվէմն եհար և աղբերացոյց փոյտն. Դտ՚ոսէ:

ԱՂԲԵՐԱՑՈՒՏԻՉ. ած. ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՏԻՉ. *Անուն խաչին՝ մեհաղատչէչ մեհաս, և կենաց աղբերացուցիչ. Անան. պեսբ:

ԱՂԲԵՒԱՑՈՑԶ. ա. Ցուաքէչ աղբեաց. աղբեապատ. * Չի եր փոխեալ նա *ի կերպարանս աղբևայրդին խոզաց. Ագաթ:

ԱՂԲԵՒՐ. որ հնչի ԱՂԲԻՒՐ. ամն անգ.

ԱՂԲԵՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ած. ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ:

ԱՂԲԵՒՔ, հուաց. փ. որ և ԱՂԲԻՒՔ, և ԱՂԲԻՒ կամ ԱՂԲԻՒ. Κοπρία. Stercquilinium, fimetum, stercus. Աղբևոց. կոյտ աղբոյ, կամ հուսոց յատ-քաւածոց ասանց. տեղի հաւաքման իրաց՝ որք ասել անելով *ի գուրս ձգին. աղտեղութիւնք. մնիրոց. ևօփևօփ, ևրւրևք, ևիս-պրևևփ. սիսիրևսիսիրևփ, փիւևևսփ. *Ցա-յտանիի զաղբատն, կամ բարձր առնել զաստաւածոցաւ՝ յաղբևաց: Գիքիս սպիտալ աղբևաց. ա. ի-գ. Ի. 8: Սղ. ճԺԲ. 7: ՈՂԲ. Ը. 5: *Նսաեր յաղբիւս (կամ յաղբիւս) արտաքոյ քաղաքին. Ցուիբ. Ի. 8: *Ցի-բատ նատաս յոմբ *ի վերայ աղբևանցն, զի աղբևաքն վաղվաղակի երիվերքն առ. աղ-բևան, զի մեզրինն աղբևք իսկ էին. Խոխ: *Ձհէմս հեղեալ *ի գահիս աղբևաց. Նար: ՅԲ: * Սարսուկ աղբևաքն զովանցին քննելով զաղբիս (կամ զաղբիսս կի զաղբիսս) մե-ծացուցանէք. Խոր. Ի. 21: * Ոստեղբաց և ըմնդհըաց պատահարել զաղբևս մեծա-

ցուցանէք. Լսող. ծԲ: * Ողորմեացաւ մեզ բժիշկն երկնաւոր, և յորոյց յաղբևացան. Լի. Խուլ:

ԱՂԲԻՆ. ց. ԱՂԲՈՑ. *Դիպաւմ և սեր զաղբին զաղէկ գեհենին սկբեն. Վարխ. ԻԿ:

ԱՂԲԻՒ, յաղբիս. } ցհ՚ս ԱՂԲԻՒՔ.
ԱՂԲԻՒՍՔ, սաց. } *ցաՀոռոգ Թա-գաւորութեանէ իշեալ, և յաղբիսն նստալ: Որպէսզիկ եղեալ՝ յաղբիս անկեալ կայ-ցէ. Սրփ. յն. Ֆ. Ը: *Տկարացեալ գներ յաղբիսն. ճ. ի: *ցաղբիս ամ էսրեալ օձագանդեցաք. Լի. Խուլ: *Որ յաղբիսացոյ հաս. զիս. Վրդն. և Ոսկիփոր: *Իբր զաղբի-Թագաւոր յաղբիսացոյ: Ժողովեալ յաղ-բիսացեալ *ի փողոցսց զանկեալ հնոտիսն. Ոսոզ. կէ: Վրփ. կց. է:

ԱՂԲԻՒՐ, աղբեր, երբ կամ երաս. բիւրք կամ բղբք, բիւրաց կամ բղբաց կամ բղբց. բղբքք..կամ բղբք. փ. Գրի անխափ նովին հնչմամբ ԱՂԲԻՒՐ, ԱՂ-ԲԻՒՐՓ. Թոռ զի ոմանք *ի գրչաց *ի բաց Թողուն զաստաղ ա, և գրեն ԱՂԲԻՒՐ, ԶԱՂ-ԲԻՒՐ, իբր Աղբիւր, զաղբիւր: Πηγή. Fons. աղբիւր. ֆոնտար, ան, ևէնե. Ցեղի՝ ուտաք Լուսոյ բղխեալ, ոչ աղբերական. կամ հոսանաք կենդանի Լոյոյ՝ ասուեստու *ի մի վայր յորինեալ. *Աղբիւր ելանէր յերկրէ, և առագանէր զամ երեսս երկրի: Գասաս-ւեցան ամ աղբիւրք անդնդոց բացվեցոյ: Բաց յաղբերոց Լոյոյ և *ի Լերինորոց և *ի Լոսկաստաց: Հասանալ կամ *ի վերայ աղ-բեր Լոյոյս: Աս աղբերն: Ընդ Լերինսցուք առ ամ աղբերսցք Լոյոյ: Զամ աղբերս Լոյոյ խցվիք: Աղբիւր կինքեալ. ևն: *Ոչ Լուր և բղխեսմն յաղբիւրէ: Ի կենաց աղբիւ-բէն. ցձի: * Ի միոջէ աղբերէ. Եփիի: *Աղբերսք հանդերձ. Աբև. Ֆ: *ցաւետաս խաղացի աղբերաց. Գիս: *Զաղբերոց հե-զեզեալ մշտահոսութիւն. Նար. ՀԲ: *Լուր յաղբերի միոչ ոչ գոյ, առն գաստարկ և ընդունայն է. Կիմաթ:

Նմանութիւն ասի. *Արբուցէ զնս յաղ-բերէ արեան Նորա. Ղնա. ծԲ. 7: *Խոտ-նեալ հեծութիւն աղբերացս արտասուաց: Աղբերաց երկուց (կ աչաց): Աստար աղբերց երգուցն. Նար. ծԲ. ՀՀ: *Աս բիւրքն խմասաուն. Ագաթ: *Աղբիւր գի-աուն: Աղբիւր կենաց ած: ցաղբերացն խտացեալ. Շար: *Աղբիւրս ընորհաց յո-զեցին. Նար. խւ: *Ամենայն բնութիւնց ապ-բիւր են կամքն ած. ցձի: *կենդանի է, և աղբիւր կենդանութիւն. Եփիի: *Թողեալ զաղբիւրն եկեղեցոյ (զտակերբսն). Խոր. Ֆ. 57:

ԱՂԲԻՒՐԱՒԱՄ. ֆ. որ և ԱՂԲԵՐՆ, ԲԱՐ, ԱՂԲԻՒՐՕՐԻՆ. Իբրև զաղբիւր. յոր-գութիւն. առասաւութ. ապիսորի պես. ևէնե իիոի. *Որ աղբիւրաբար բաշխեաց զընորհս յապարածս. ցձի. Ի: *Աղբիւրաբար (կի աղբերաբար) բղխեաց. Փիւ: *Աղբիւրա-բար հոսել կամ բերել յիրեքեան. Պիս: *Բանն ճշմարտութեան բղխեալն *ի հօրէ ապ-բիւրաբար. ցՀ. իխ. նէ: *Աղբերաբար հե-զեր յանձինս նոցա. Շար:

ԱՂԲԻՒՐԱՒՈՒՂԻ. ա. Բղխեալ յոր-գեալ աղբիւրաբար. * Ի ձեռն անխորժելի աղբիւրաբաւուղի ապաստանացն զընտուն մե-զասցն լուանալ. Բբս. ապաչի:

ԱՂԲԻՒՐԱԿ, ի, աց. փ. որ և ԱՂԲԻՒ-ՐԻԿ. Աղբիւր փոքրիկ կամ դիւզեցիկ. ֆոս-նարէփ. *Աղբիւրակն՝ որ բղխեաց *ի կողից նորա, կանգնեցաւ զեկեղեցի նոր փառա-ւոր. Լի. Խուլ:

ԱՂԲԻՒՐԱԿՆ, կան. ց. ԱՂԲԻՒՐԱԿՆ. * Ի լիճս և *ի ծովս և յաղբիւրակունս. Վրդն. ոչ:

ԱՂԲԻՒՐԱՀՈՍ. ց. ԱՂԲԻՒՐԱՀՈՍ, և ԱՂԲԻՒՐԱՒՈՒՂԻ. *Ի քրէ բնիկանի հայն անմահութիւն, և բաշխի աղբիւրահոս ա-բիւնն. Գնչ:

ԱՂԲԻՒՐԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. ց. ԱՂԲԻ-ՒՐԱԿՆ. *Արկանէր Լուր աղբիւրացին *ի լսականն. Գոմ. ալեք:

ԱՂԲԻՒՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. որ և գրի ԱՂԲԻՒՐԱՆԱԼ, ԱՂԲԻՒՐԱՆԱԼ. Բղխել և յորդել իբրև զաղբիւր. ալբիւրի պես ա-ասա վազել. Ճաբի օլմաք, ձիրեան էնմիք. *Ի միոյ խոցուածէ սիդնեի՝ *ի ներքոյ Լուր աղբիւրանայր, և *ի վերոյ արիան. Ոսէի-ֆոր: * Ընարհչն աղբիւրասացին. Նեղես: *Ընդ կենդանաւս Լոյոյն՝ որ *ի սանկ ան աղ-բիւրանայր. Լսող. իԲ: *Որ յասակ խոր-հրդով աղբիւրանան *ի բարեգործութիւս. ցՀ. ծԲ: *Աղբիւրացաւ *ի մեզ *ի ցգ մարմ-նոյն զանազան վասակք հոգւոյն չնորհաց. Լի. ոչ: *Զուսաւճանայ ալիսն իմ, աղբիւ-րանան միոք իմ. այլ սուզ ի լերկուս. Բրս. ծն: *Փաղաքուսք աղբիւրացեալ որ ածա-մանք. Նար. խսս. (իբր զերգեալ *ի լերս-թէ): *Ո-րախաւմն *ի ներքոյ փոխանակ անկծիցն՝ աղբիւրանայոց (է). Կիւրղ. չլ: *Գերբագոյն պարզուսք աղբիւրացեալ Ճա-ւագայթին (ածանյոյ). Դիան. երբ. Ի: (յն. աղբերական, կամ աղբիւրեալն):

ԱՂԲԻՒՐԱՐԱՐ. ա. իբր Աղբիւրացու-ցիչ. (կի կրկին բառ, ԱՂԲԻՒՐ ԱՐԱՐ.) *Ես Ճաշակեալ զլեզուն յօժար՝ զիմանալ մերձակայն աղբիւրարար. Շ. ոգ. Բարչիր:

ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. որ և ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒ-ՑԱՆԵԼ. Πηγάζω. Բղխել և հասել յբիւր-մէ. ալբիւրի պես բիւել վոսչընել. սաբբը էնմիք. *Որք զքաղցրահամն աղբիւրացու-ցանեն զհոսանս. կիւրղ. ևոս: *Մա-հուամբն զանմահութիւնն *ի մեզ աղբիւ-րացուցանել չնորհ. ցՀ. իմ. էրե:

կամ Զէրուլ. լնուլ. չընել. փոլաբ-մագ. *Օրս և աղբիւրացոյց օրհնութիւն. Աբև. Ը: *Զկնանս *ի մարդիկ աղբիւրա-ցոյց. Անդ. Բարչիր: *Աղբիւրացուսցս զնս քաւութիւն և մեծ ողորմութիւն. Գնչ: *Մինչս աղբիւրացուցանել զանմահութիւն. Խոր:

Ես Աղբիւր կացուցանել. առնել որպէս զաղբիւր. *Փրկիչն զնս աղբիւրացոյց. Աբև: *Զվէմն աղբիւրացոյց. Լի. ոչ:

ԱՂԲԻՒՐԱՑՈՒՑԶ, ցքի. ա. Որ բղխէ աղբիւրաբար. յն. աղբիւրեզէն. Πηγαῖος. *Զնոյն յն ներհագրէ մեզ (միւռոնն) աղ-բիւրացուցիչ գոլ անդադարապես անուշա-հոտութեան պաշտօնասնութ. Դիան. ենէիս. ը:

ԱՂԲԻՒՐԵԼԻՆ, կամ ԱՂԲԵՒՐԵ-ՂԻՆ. ա. Աղբերական. նման աղբեր. որպէս աղբերային առասաւութեան. Πη-γαῖος. Fontalis, scaturiens. *Զաղբիւ-րեզէն և զանմահացն պատճառ, և բաշ-խումն բարեվայելչապէս պարգևից: Վասն զի է աղբիւրեզէն ածութիւն հայր. ևն. Դիան. ածայ. Ի: * Ի միջի և *ի սրտի տեղ. ւոլ է խմանալ դիտ, և ոչ զբևեռ աղբիւ-րեզէն սերտանալ. Մ ատ. *ի ջրեր:

ԱՂԲԻՒՐԻԿ, բկան. ց. ԱՂԲԻՒՐԱԿ. *Ձոբայ *ի բարեհամ աղբեւբղին. ցՀ. իԲ:

ԱՂԲԻՒՐՕՐԻՆ. ց. ԱՂԲԻՒՐԱԲԱՐ. *Ուսաի բղխման առնին հրաման, ուսաղ-բիւրօրէն բարեանեցան. Հին. ինէ. ինէ:

ԱՂԲԿՈՒՏՈՑ, ի, ած. փ. Աղբակոյտ տեղի. աղբեք. ևօփևօփ. * Ամենայ յաղբ-կուտոց, և չարաչար սատակեցաս. Հ = 8: ապր. ա: * Տարեալ Թաղեցին յաղբկու-տոցի քաղաքին: ցուցանել նմա և զաղբի

ազգակառոցին. Տես ԽԷԼ. հոկտ. ֆէ։

ԱՂԲՂԲՈՒԿ, կամ ԱՂԲԱՂԲՈՒԿ. գ. Բառ. անչափ առ. Գալիանոսի. իբր Աղա պղնձոյ և այլոց իրաց. դիրթ. փոր. Բառ., ԽԱՍՓԷ. ոտ և ԱՂԲԸՂԲԸԿՈՒ ՀՈՒՆԴ. իբր անուն խոտոյ։

ԱՂԲՈՑ. ա. առաւել ոմն. Ըաղա. խեաղ աղբով կամ աղաքղումբք. աղաքզի. փիճ. աղտոտ. ԷԼԻԱ, ՓԻՇ. Թէ աղ բառ է ինչ, ինասէ. ՈՍԻՔՈՐ։

ԱՂԲՈՑ, ի, ից. գ. Աղբանոց. լոսալքք. *Եղիս եզ յաղբոցս զգահաղ։ ՃՃ։

ԱՂԲՈՒՏ. ա. որ գրի և ԱՂԲԱՂԲՈՒՏ. Ուր արկեալ լեզ աղբ՝ ի պարարտութիւն. ՀԱՊՓԷԱՆ. *Երկիր աղբուտ՝ բանջարս խառնամանս բուսուցանեն. Մանդ. գ։

ԱՂԲՐԱՑ կամ ԱՂԲՐԱՆՑ ԱՐԻՒՆ. ՈՐ ԵՂԲՈՐ ԱՐԻՒՆ. Լծ. գաբգաբ գանը, որ և արիւն վիշապի կոչեցեալ, է խիժ հնդկային ծառոյ կարմիր. Sanguis draconis. Բծ՝ չէ։ Մխ. բծ՝։

Իսկ իբր ԱՂԲՐԱՑ ԱՐԻՒՆ՝ է ըստ հայ. աստանցոց ծաղիկ կարմիր՝ բարդ, նուազ հոտով, և դիւրաթառամ, մերթ յակունս աղբերաց լերանց։

ԱՂԵԱՑ. ա. Որ է ձուլեալ յայէ. ազի ւթոբ. թոռ թոբչեսի. *Աղեայ արձան յողոն բարձեալ. Շ. ՎԻԿ. Տես և ՀԱՐԱՆ ՀԻՒ. ԱՂԻ, և ԱՂՈՒՃԱԿ։

ԱՂԲԱԽՓ կամ ԱՂԻԲԱԽՓ. գ. Բախտանի աղեայ, ըստ լարից նուագարանաց. քնարահարութիւն. քնարերգութիւն. լատ. ոտ. *Զոր ի կանոտցահար աղեբախս ընդ վիշապաց համբաւէին կռուել նմա. ՅԿ. ԼԻ։

ԱՂԻԲՆԿ. Տ. ԱՂԻԲՆԿ։

ԱՂԿԱՑ. Տ. ԱՂԿԱՑ։

ԱՂԿԱՐԴ. ա. իբր Ալակարդ. յեղակարդ և նորատեսիլ իմն անկարծելի. *Աղկարդ եղև նա նոցա, յորժամ եկին աւերն նմանութեաց. ԵՓՐ. հանթ։ Տես և ԱՂԵԿԱՐԴ և ՑԱՂԱԿԱՐԴ։

ԱՂԵԿԵՐ, ի, ից. ա. Σπλαγχνοφάγος. Viscerum comestor. կերօղ աղեաց իւրոց, ըստ սիրելի զաւակաց։ Իր պղիտ ոտփոչ. *Զորդէկոտորան զանողորմն, և զաղեկերան (կամ զաղէկերան) մարդկէղէն մարմնոյն, զոր ւնուցանէին. Իմ. ՅԲ. 5։

ԱՂԿԻՋ. ԱՂԿԻՋԻՄ. Տ. ԱՂԵԿՋ. ԱՆ։

ԱՂԵՀԱՄ կամ ԱՂԻՀԱՄ. ա. Ուռնոյ գհամ աղի. աղի. Ջղահամ. Խաղտ, աճը. *Ջաղեհամ աղբն մի արկաներ ի գետին, զի չէ բարւոք։ Մեծ կորեկին զաղեհամ վայրէն սիրե։ Աղեհամ կամ բորբոտահամ գինի. Վոփ։

ԱՂԵՂՆ, եղան, զոնք, ղանց. գ. Τόξευμα, τόξον. Arcus. Գործի նետաձգութեաց, որ է փայտ կամ ոսկր կիսակամար՝ լարիւ աղեայց միացեալ՝ ստորկ առ՝ ի ձգուել և թողուլ երթալ զնետն՝ ի նպատասկին. աղեղ. Էայ, ելան, գալիս. Ա՛ն. դու զդործի քո՝ զաղեղն և զկապարճն։ Սրով խմով և աղեղամբ։ Փքեցան զորուքն աղեղունք իւրեանց։ Իբրև՝ ի լայնալիճ աղեղանէ. ևն։ *Ճայլմամունք լարից աղեղանց. Եղիս. Ջ։ *Լարեալ ալեզն Թիւր՝ պատրաստական՝ ի ձգել զնետս։ Լայնալիճ աղեղամբք ապա քաջակորով. ՅԿ. ԼԻ։ *Ցայս աղեղինն առաքինոսն ձգեալ նետք գործոց։ Ըստ նմանութեան աղեղան, որ Թէ և ձգի յոլղել, ի Թողուլն՝ յիւր Թիւրոսքեն դառնայ. Լմբ. ոչ։

ՈՐՔ ՂԱՂԵՂԱՆՑ. Քաջ աղեղնաւորք. Ծն. Խէ. 23։

ՄՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ԱՂԵՂՆ ՀՈՒԱՔ ԻՐՈՎՔ. Լարիւ և քարշել զաղեղն. Ֆ. ԼԳ. ՃՓ. 16։

ԱՂԵՂՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ կամ ԵՐԿՆՑ. Ծիսածան. ծիրանի գօգի. ւեմանի ասխանի, իկիւմա սաղմա. *Զաղեղն իմ եդից յամպս։ Իբրև զաստիլ աղեղանգ՝ որ ձգի յամպս յաւուրս անձրևաց. Ծն. Ը. 13։ Եզեկ. ա. 28։ Ես Ե Ոսկ. ես. ևն։

ԱՂԵՂՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հմտութիւն քաջ արհեստի աղեղնաւորութեան. հրահանգք ճարտար նետաձգութեան. ւեմանւեղնիս։ Ցայս անուն կոչեցաւ և ուղն գաւթի՝ ի վերայ սաւառոյ և յոլիալեանոս քաջ աղեղնաւորաց. *Եւ սասց դաւիթ ուսուցանել որդւոց յուդայ աղեղնաւորութիւն. յն. աղեղն. Ը. Ի Ֆ. ա. 18։ *Զաւրտեմիա սահն որոյ և աղեղնաւորութեանն վերատեսուչ գոլ. Ն. ՆՈՆՈՍ։ *Փորձք կորովակի աղեղնաւորութեաւ։ Ոնեալով զաղեղնաւորութիւն (ըստ զաղեղանց) և զնիզակաց և ըզսուսերաց և զսիգաց պատրաստութեան. Պիս։ *Աղեղնաւորութիւք՝ վատասրասացի և անարուեաց առանձինն նահատակութեան է. Փիլ. լին։

ԱՂԵՄ, եցի. Տ. ՑԱՂԵԼ. փոպլամագ. *Ի ձեզ աղի ետմ անհամուն ՅԵՒս։ Եւ ոչ աղեսցին ը անհամին. Եզեկ. յե։ Մծբ. ծԲ։

Իսկ Վրդն. ագ. ՃԸ. *Հողմով հիւսիսոյ փչելով ի գէջ ամպ, և աղեալ՝ առնէ կարկուտս։ ընձեռեցիր կամ իմա, պատճառ, և այնպէս իբրև զաղ։

ԱՂԵՆԱԼ. Տ. ԱՂԵՆԱԼ։

ԱՂԵՏԱՒԵՐ. Տ. ԱՂԵՏԱՒԵՐ։

ԱՂԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Աղետաւոր. գորովական. *Աղետական սիրով փութայր ածել զնա ի կամն իւր. ՃՃ։

ԱՂԵՏԱԿՈՆ. ա. Ուր լեզ աղետ և կոծ. ցաւագին. ողբալի. *Սկսանի ասել այսպիսի ինչ տաղս գորովալի, և երգս աղետակոծս. Գամ. ազ։ *Աւալ անգերծ և վտանգալի ագետակոծ տարակուսաց նաց. կէլա։

ԱՂԵՏԱՆԱԼ. Տ. ԱՂԵՏԱՆԱԼ։

ԱՂԵՏԱՒՈՐ. Տ. ԱՂԵՏԱՒՈՐ։

ԱՂԵՐՍ, ի կի՛ ոյ, ից. գ. Աղաչանք, պատուանք, մաղթանք, ողբ, զաղետ սրտին յայտնելով, կամ զայլս գթոյ Թափելով. Խեղճ Խփելս Խնդրածփ. բիձա, Նիւագ, Եալբարագ. *Ընկալեալ աղերս ի յիմոյս ձայնէ։ Բոտեզք ի քէն աղերսիս քանի, որ ես քաղցրալուր գրաս ՅՅի։ Աղերս հառաչական։ Ցատակուն ագերսին Խնայս պղատրել։ Որոց ագերսիցն յարգմամբ ընկալ զիս նորոգ. Նար։ *Ցաղերսաց և յողբանացն չգադարեր. Ոսկ. Ես։ *Աղերսիս հնդրէ զնա ես ի չնորհս. Լսող. ՃՓ։ *Անցանել ը խռովուէ երկիս. զնէ՝ աղերսիս՝ և ողբովք. Լմբ. ազ։

ՑԱՂԵՐՍ ԱՆԿԱՆԵԼ կամ ՄՑՑԵԼ. և ԱՂԵՐՍ ԼԻՆԵԼ. Աղաչել կրկին և կրկին. պատուիրել. Προσδέομαι. Insuper rogo, supplex sum. եալբար եագար օլմագ, բիձա խ նիյագ եմիչ. *Աղբատն պղիեցաւ, և նոյն յաղերս անկեցի. Սիր. ծԲ. 4։ *Եւ պատպոյ յաղերս աղաչանաց անկեալ, զի մի մեռցի. խոր. Գ. 39։ *Ցաղերս մատուցեալ՝ հայցեր. ՅԿ. ԼԻ։ *Աղերս լինել ըզ երրորդութեն. Գնչ։

ԱՂԵՐՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Նոյն ը վ. *Եւ ա ւազային աղերս արկանէ, յաղբայութիւն յիշել աղաչէ. Գնչ։

ՑԱՂԵՐՍ ԱԲԵԼ կամ ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԱ. Նել. ի գութ ածել աղաչելով. ողբալ. ամպբել. *Հէ ոք՝ որ ածէ յաղերս ... Եգ զանձն առաւքի, ած յաղերս զնձ։

Արտասուեցին այրիքն, և ածին յաղերս զնա. Սեբեր. Է. Է: *Չգայր յաղերս պաղատանաց ... Ջյանձնապահութ հայրն զհանապազհեղուցանէ յաղերս և յաղօթս. Նոյն. Է:

Եւ Բարեխօս 'ի մէջ առնուլ. միջնորդ բռնել. ըէճայի տուալ մոզ. *Յաղերս ածեալ վասն իմ անձին՝ զարդարութի գործոց նոցին: Յաղերս բանիւ քեզ ընդ բազմին՝ ընկալցս ածեալ զերծման. Յհ. որբ:

ԱՂԵՐՍ. որ և ԱՂԵՐՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ԱՊԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՂԵՐՍ ԱՊԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ. Պատասխանատուութի առ 'ի զանձն արդարացուցանելոյ. ջատագովութի անձին. առաջարկութի իրաւանց՝ խոնարհ և ողոք բանիւք. խրատունք. փաստ. չքմեղութի. Ἀπολόγημα, ἀπολογία. Apologia, causae defensio. Թնեղոր, որդ. *Արդար ես տէր, և մատուցից առաջի քո աղերս: Տեսից առ 'ի քէն զվրէժխնդրութի 'ի վերայ նց, զի առ քեզ յայտնեցի զաղերս իմ. Երեմ. ծԷ. 1: Է. 12: *Դատանայ այնուհետև յաղերս: Գրեթէ աղերսիւ խնի իբրաւունս ցուցանէ: Աղերսիւ ասէ. զայս ուսուցանես, և զանձն քո ոչ ուսուցանես. Ոսկ. եռ. և մթ. և Է. խոր: *Յառաջնցեալ յաղերս ապաքաւանութեն յերկարեսցեր: Ի նոյն աղերս ապաքաւնութի անպիտութի ապաստանել. Փիլ: *Ի գնել իմ ընդ քեզ դատ խառնեալ աղերսիւ. Նար. ա:

ԱՂԵՐՍ. իբր Ողերձ՝ ընծայ. տուրք. պարգև. ձիրք. շնորհք. ծէալէշ, օրծաղան, հէտիյէ. *Կոչեալ առ ինքն զզօրս աղերսիւք և արօձք. Խոր. Է. 41: *Որպէս ոք առ իշխան մատուցեալ՝ նախ զաղերս իւր նուէրէ, և ապա համարձակեալ նովաւ՝ զխնդրուածս հայցէ. Եղն. մթ: *Առեալ կենին աղերս՝ տարաւ առ Թագաւորն. Յհ. կը: *Զայլ բազում յաւայրեկան աղերսիւք. ՃՃ: *Աղերս առաջի մատուցանեմ ձեզ զպիտառութի զայս բանի. Յհ. կը: *Կրկնեալ զլուսոյն անապատիւ, զոյին աղերսիւ առ քեզ մատուցից: Աճա զքոյոյդ յատուկ աղերս՝ 'ի քոյոց այսոց պարգևեալ շնորհեռ. Նար. ծփ. հզ:

ԱՂԵՐՍ. Ունելութի. յարաբերութի. ս. լոֆա, ինիիմս. և Հաստատութի յուսոյ կամ յարմարութի. մունաֆէգէթ, գեւմանիյէթ: Σχέσις, ὑπόστασις. Habitudo, relatio, substantia, subsistentia, certa persuasio. *Աղերս 'ի միջի կայ ընդ ծառային և ընդ տէրն. Ոսկ. եբր. իզ: *Եթէ ասէցեմ, թէ կայցէ ինչ ինձ աղերս, և լինիցիմ առն աշխարհականացեալ. Հռութ. ա. 12: *Յորժամ ասէք, շնորհակալ եմք, յայս առնեմք, թէ ուստի չունեմք աղերս՝ պարգև առնաւ. Խոսր:

ԱՂԵՐՍ. ա. Աղերսական. ողոք. մեղմ. օէրթ ամանէլու, խօխող, մեալ. մուլայիմ, խօշ խոտր էսև ուլնան. *Սկսաւ քաղցր և աղերս բանիւ խօսել ընդ ամենեսեան. Եղիշ. Ճ: *Քաղցր բարբառով և աղերս բանիւք: Աղերս բանիւք զնմա նորա համբերէ. Եփր. եւ: Ոսկ. ապաշխ. *Դուք մաղթեցէք աղերս հայցմամբ. Ըաֆ: *Օրհանդիսի քեզ աղերս լեզի, և ընդունեցի. Գնձ:

ԱՂԵՐՍԱԲԱՆ, ի, եց. ա. Παράσιτος, κόλαξ. Parasitus, adulator. Քաղցրաբան. մարդաճոյ. շողոմարար մեծատանց առ 'ի վայելել 'ի սեղանոյ նց. խօջամեդ, ֆալֆալ. *Ուներ սեղան ամենայնդ, (բաժանեալ) աղերսաբանս, շողոմայս. Ոսկ. գծ:

ԱՂԵՐՍԱԲԱՆԵՄ, եցի. Տ. ԱՂԵՐՍԵԼ. *Համայնից ունողս զգնացից աղերսաբանեալ զմեռելոցն՝ քեզ կենդանեաց. Նար. ճզ:

ԱՂԵՐՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπολογία. Apologia. Բան աղերսանաց. մանաւանդ Աղերս ապաքանութ. պատասխանատուութի ըստ իրաւանց. ըէճա, խողիոր. և հոգ, բիթէղոր. *Արձակեցին զնա հրեշտակութ յաղերսաբանութէս 'ի հնազս հայթայթանաց: Եղիշ. Ճ: *Առանց փրկանաց և աղերսաբանութ հաստուցանելոց են զկորուսեանն ապարս. Սրկ. ծհ: *Նշանակ չափաւորապէս զօրութ առաւելեկոյ իրողութեցն՝ հանգերձ աղերսաբանութք. Մխ. դփ: *Վայելուչ աղերսաբանութիւնս զուարճացուցանել զորմմանց ձեր բարեպաշտութիւն. Գործոց. ւԷ:

ԱՂԵՐՍԱԼԻ. } ա. Աղերսական. և ԱՂԵՐՍԱԼԻՑ. } լի աղերսանօք. Թախանձագին. *Անդ աղօթք աղերսալիք, և խնդրուածք հաշտեցուցիչք. Կորիւն: *Աղերսալի հառաչանօք և մաղթանօք զնա հաշտեցուցանէին. Եփր. պհ: *Աղերսալի պաղատանօք 'ի քնէ հայցէր: Յաղերսալի գոհութիւ ծախէր: Աղերսալի և հեշտալի բանս առաջի գնէին. Յհ. կը: *Պաղատանս աղերսալից անդր առ նա մատուցանէին: Մեղմով և աղերսալից բարբառով ասեր ցյանդուգեալն. Յհ. կը: Եղիշ:

ԱՂԵՐՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Մաղթողական. խնդրողական, աղերսալի. աղերս. *Զայս ձայն աղերսական. Նար. ճե: *Զաղերսական բանս նորին: Աղերսական բանիւ. Յհ. որբ: Մագ. Ղ: *Աղօթս աղերսականս գիտուք մաղթանօք առաջի նորա. Ճ. ծ: *Ոչ բանս ինչ ողոքս, և ոչ բարբառս ինչ աղերսականս լուաւ. Ոսկ. եռ: *Աղերսական պաղատանօք. Յհ. փոր:

Իբր Հայցական (հոլով) ըստ քերականաց. *Աղերսական. զնս, զքեզ, զնա. Երզ. ժեր:

Ջատագովական. Ἀπολογητικός. Apologeticus. *Կիւրղի (բան) աղերսական՝ գրեալ առ Թէոդոս. Գործոց. ւԷ:

Եւ Աղաչաւոր. աղերսող. աղօթական. և Թախանձանօք խօսող կամ միջնորդիչ. Գո'ֆեղէր. *Ցեանել զԹագաւոր Թողուն տրտմերն, և պարգևս աղերսականացն ընկալցին. Փիլ. յոհ: *Աղերսականաց և վրէժ տուցելոցն հայցք (զսև 'ի մերձենալ մահուց), սիրելիք և դրացիք, ոզորմն 'ի վերայ քո առնելով, և ոչինչ օգտելով. Բրոսողոնս:

ԱՂԵՐՍԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Աղօթակից. աղաչակից. *Աղերսակիցք են մեզ ողբս առ հայրն պաղատանաց. Լմբ. պորգ:

ԱՂԵՐՍԱՀԱՅՑ. ա. Աղերսիւ հայցողական. աղերսական. *Աղերսահայց մաղթանօք անկեալ առաջի աղաչէմք. Սհան. էկեղ:

ԱՂԵՐՍԱՀԱՅՑ ԼԻՆԵԼ. Աղերսանօք հայցել. *Գաղղիկ արծուեն աղերսահայց յարքայն սեղատարայ լեալ՝ առ ինքն զխաղաղն նախնեաւ խնդալու գալուստեանն. Յհ. կը:

ԱՂԵՐՍԱՆՔ, նաց. գ. Աղերս. աղաչանք. աղօթք. ըէճա, նեյազ, տուա. *Անառակ որդին աղերսանօք աղաչէր զհայր. Ըաֆ: *Ջայն և զաղօթս և զաղերսանաց բանս խօսեցի. Ոսկ. մ. Է. 8: *Զձեռն շարժմանց 'ի պատճառս աղերսանաց. Յհ. կը: *Զաղերսանս ընծայս յերկինս առաքեմ: Այս օտարօտի յուսոյ աղերսանք. Նար. իփ. իէ: *Հայրենացս յաղերսանս բանիս. Լմբ. պորգ: *Եթէ 'ի Թուչման աղերսանքն կասեցին, ողորմութեն զօրութի զնա Թեթևացուցէ. Բրոսողոմ:

ԱՂԵՐՍԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Անձն կամ բան նորա՝ որ աղերս արկանէ. աղերսական. *Երկրպագեմք աղերսարկու մաղթանօք. Գնձ:

ԱՂԵՐՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղերս արկանելն. աղերսանք. աղօթք, և բարեխօսութի. *Երջանկացն փառաւորական աղերսարկութի: Աղօթանուէր աղերսարկութի: Մաղթողական աղերսարկութբ մեծին 'ի ծնունդս կանանց. Նար:

ԱՂԵՐՍԱՒՈՐ. Տ. ԱՂԵՐՍԱԿԱՆ. *Ցեսցուք այժմ զամենակալ անունն՝ յաղերսաւոր բանից սքչն երեմիայի. Լծ. խոլ:

ԱՂԵՐՍԵՄ, եցի. ն. չ. Աղերս մատուցանել. աղաչել. մաղթել. պաղատել. ետլէմոմաք, ըէճա՝ նեյազ էթմէք. Ἱκετεύω, δέομαι. Supplico, rogo. *Բերան իմ աղաչէր, և աղերսէի զկին իմ: Աղաչեցէ զքեզ Թշնամին քո, և 'ի ձայն բարձր աղերսիցէ: Աղերսեա առաջի նորա. Յոբ. ժԹ. 17: Առակ. իզ. 28: Սիր. ծԶ. 22: *Աղերսէր 'ի սէր զարտաշէս. Խոր. Բ. 7: *Ի ձեռն սիրոյն մտերմաբար աղերսեցեր. Նանայ: *Աղերսեմք զփառաւորեալ տրարչութիւ: Ոչ կամեցայ առ այս զոք աղերսել. Նար. ձ: Մխ. դփ: *Պիղատոսի աղերսէր: Գերեալն աղերսէ գերողին ... Աղերսեն առ նա. Ըաֆ: Լմբ. ող: *Ընդ նմին վասն նորին աղերսել առ քեզ: Ջատեանն դատաւորին Թողեալ՝ խառնակերանցն աղերսեմ. Նար. խԸ. հա:

Հայցել. խնդրել. փիւմք. *Բժշկութ հոգւոյս աղերսեմ: Գրեթէ զայն աղերսեալ խնդրէր. Նար. ծԸ. զՔ: *Եւ ոչ յայլմէ աղերսել. Վրք հց. իզ:

Որպէս Աղերսաբանել. ջատագովել. 'ի չքմեղս լինել. Ἀπολογοῦμαι. Excuso. Քեղէոր փիւմք. *Եթէ յողոք անկեալ ինչ ձեզ աղերսիցեմք. Բ. կոր. ժԲ. 19:

Գրի և ԱՂԵՐՍԻՄ. *Ոչ հօղայ զաւուրցն և ոչ աղերսի զամաց. Մծբ. ժԲ:

ԱՂԵՒԱՂԵԼ. ն. Աղաւաղել, իբր ընկենուլ, ցնդել. յանհոգս ցրուել. *Զաղաւաղել հնձողացն՝ զորրորել մանգաղին՝ ափս ածեալ ժողովէր. Ոսկ. հերոդ. (յն. զ'ի բաց անկեալս. Բաֆիխոտը. փէօփիւխ:)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՑԻՔ, ցւոց. գ. Բնակիչք քաղաքին աղեքսանդրիոյ. և Զօրք աղեքսանդրի. *Աղեքսանդրացիքն մեկեն զգարեհացիքն. Գործ. ող:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԵԱՆՔ, եանց. գ. Յաջորդք և զօրք աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ. *Արշակ ... արհեստեան կողմանց ակրեալ, զաղեքսանդրեանսն փախուցեալ. Ը. Ուռ:

ԱՂԷ՛. մկ. Δή, ἀλλά, γαρ, πλήν, εἶα. Nunc ergo, enim, eja. Ἄγε, φέρε. Age, agedum. հէյտ, դէ, դէյինդի, էյ. Հմմտ. ձե. բայց արդ. եկ. ած. բեր. *Մատնըաման (մանկլյ). աղէ, Թող, ած, եկ, բեր. Թր. ժեր: *Աղէ հարց զնա: Աղէ պատմեա ինձ: Աղէ հարց զազգն առաջին: Աղէ ածէք զմեզ: Բայց արդ աղէ դուք եկայք: Բայց աղէ զարժանն իւր, տուք ողորմութի: Բայց աղէ դու, քեզ առամ. Դատ. ժԵ. 5: Յոբ. ոփեդ: Եզր. ժԲ. 3: Ղկ. ժա. 41: Ճ. Ա. ա. 9: *Արդ աղէ Է մեր հարկանելով 'ի ձեզ հրեշտակս դիմեցէք: Բայց աղէ զվարդնիցն յիշեցէք: Աչն ով, աղէ, դարձեալ պաշտպանեալ Թշուառականս ես հեծեծելի և եղ

կելի. Պիտ։ *Աղե գուք, օն եկայք, ՚ի վեր յերկինս ելեալ մոցուք. Ոսե. յհ. ա. 1։

ԱՂԻԲԵԿ, կամ՝ ԱՂԵԲԵԿ. ա. իբր Աղեբեկ. Աղեխառն. ալիք ՚ի մորուսն կմ ՚ի հեբս անկեալ. Ձերմակ ընկած. գբա. *Աղեբեկ ծայրիւ հերայ՝ երուսաղեմեան սիգրան. Խոր. ա. 23։ *Զաղեբեկ ծագ. կեալ մորուսն ոսկեփոունջ կազմեալ. Ցհ։

ԱՂԻԲՈՂՈՆ. Տ. ԱՂԱԲՈՂՈՆ։

ԱՂԻԳԻՏ. ա. Գիտակ ՚ի հարկանել զաղիս կամ զլարս նուագարանին. *Ըստ աղեգիտեան պատմողի մարմնաքնար գուսեթեան երգոյն. Ագաթ։

ԱՂԻԽԱՐՉ. ա. Խարշիչ և խարշաօրէ աղեաց, կամ արտ. տուչորիչ. կրս. կծեցուցիչ. և խարշաւեալ արտիւս մորմոքեալ. գորովական. *Աղեխարշ հուրն անշէջ. Բրս. Տիւ։ *Աւասիկ ուշեղով զմեռանալ որպէ՚ աղեխարշ գորովոյն ասացեալ պետ գնաս։ Աղեխարշ գթով կործել հնազրիմ. Լմբ. պտրգ։

ԱՂԻԽԱՐՉԻՄ, եցայ. յ. ՚ի վերջ. խոտրովիլ արտի գորովանօք գթոյ. գալարիլ աղեաց. կարեկցիլ. որ և ԱՂԵԿՆՋԵԼ. պիրգ երիւ ՚ի պրպեւ նուիրաս *Աղեխարշ լինիր ըստ ընդ բուսաս աղքատաց. Ճճ։ *Մայրենի գթոյնիս աղեխարշեալ. Աբաք. Յովաք։ Ես վերբ պեղբ։ Ես Լսօփ. ծ։ (*Ազգի մերն ՚ի նային) որպէսզի հրով որովայն աղեխարշեալ. Նիսս. Յով. ծէ։ *Աղեխարշեալ լիներ ՚ի վերջայ ապրեաց և որքաց. Վբր. ոսկ։

Եւ Զգնդիլ. տուչորիլ արտի ստրջանօք. պիրգ երբ հասիլ մաքիլ. *Բռոցակիզեր չաքերօքն, ապեխարշեր անօրէնութիք. Սբգ. ք. գ. ձ։

ԱՂԻԿԱՑ, կամ ԱՂԵԿԱՑ. գրի և ԱՂԻԿԱՆ. գ. Ա՛τρακτος, ηλακάτη. Fusus, colus. որ և Մարմինեան. մանելիք, ձողաձև գործի կամ մեքենայ մանելոյ՝ հանգերձ գլխով յոր պատաւի վուշն կմ այծեայն մանելի. բոփ. Էօրէպէ. (տե՛ս և Ռ, իլոյ. Ռ Լ Կ.) *Թելքն՝ որ գործեալ և պարապաւեալ, զանգաղն նշանակէ. որ գնա մանեալ լինին՝ զներկայս. և որ ասկաւրն յաղեկաւն է, զապառնին. Աբիսփ. աշխարհ։

ԱՂԻԿԱՐԾ. Տ. ԱՂԵԿԱՐԾ, և ՑԵՂԱԿԱՐԾ։ *Ցանգէաս ազեկարծում ժամանակի. Պիպ։ *Նշանակ պարտ է համարել զձիաստացդ՝ անյոյս և ազեկարծուած զօրսուն. Փիլ. եղ։

ԱՂԻԿԵՐ. Տ. ԱՂԵԿԵՐ։

ԱՂԻԿԻՉ կամ ԱՂԵԿԻՉ. ա. կիզիչ աղեաց. տուչորիչ արտի. աղեխարշ. *Չի մի աղեկնեզ բժշկուքս վասն ՚ի խոր հարմանս զգեզ բանիս՝ երևեցայց Թշնամի. Լմբ. պտրգ։

ԱՂԻԿՈՋԻՄ կմ ԱՂԵԿԻՋԻՄ. Տ. ԱՂԵԽԱՐՈՒԻՄ. *Ցանանիցք գնա այր Թագաւոր, և աղեկիզեալ ոգորմեացի նման։ Աղեկիզին ՚ի ցաւս և ՚ի կարեաս ընկերին։ Աղեկիզնն մարք ՚ի վերայ Թշուառուսէ ոգոյս. Սբգ։ յ։ ֆ։ Ես ա. գ. է. ֆ։

ԱՂԻԿՈՋՈՒԹԻՒՆ կամ *ԱՂԵԿՈՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Արտցաւութիւն. մորմոքումն. կարեկցուն. գորով. գութ. խնդիր. *Սիրով և աղեկիզուքս խրատեր. Լմբ. պտրգ։ *Երկիւղիս ասյ՝ աղեկիզուքս յանգեմանել. Բրս. Ման։

ԱՂԻԿՈՏՈՐ. ա. Որ ինչ լինի կտտրմանէ աղեաց. աղեխարշ. գորովական. ազեխարշեալ, պիրգ կրկոզ կմ կրկոզ. *Աւասլի գնելով նման զեզուկ աւազուտին այրուելոյ՝ յայտ ածեր զաղեկաւորս խնամոյն։ Ոչ յիշեցան նոցա ազեկաւորք խնամք ծնողականաց. Ցհ. իբ։

ԱՂԻԿՈՏՈՐ ԼԻՆԵԼ. Աղեխարշիլ. մորմոքիլ. խռնիլ, խռչաւ. ձիւերի ֆարալան. Ցհ. *Թէև կարի յոյժ սիրելին, ուսաղեկաւորք իսկ լինէին. Շ. էդէս։

ԱՂԻՀԱՄ. Տ. ԱՂԵՀԱՄ։

ԱՂԻՑԱՐՄԱՐ կամ ԱՂԵՑԱՐՄԱՐ. ա. Աղեաք կամ լարիւք յարմարեալ յօրինեալ. պիրգիւրի, պիրգիւրի, ահեկնի. *Սկըզբ նապար նախընթացուն աղէյարմար ջուխակաց. Նար. ղբ։

ԱՂԻՆԱԼ կմ ԱՂԵՆԱԼ. լ. Աղի լինել. վերջանալ. աճըլանմագ. *Դումն նուազեալ էր, և աղենալը առ ՚ի չմոռանել ջուրցն քաղցրականաց. Ոսե. հէբոր։

ԱՂԻՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ներգործուն կամ գործ զօրութիւն աղեաց, իբ լարից աղեղանց. Նետաձգուն. պիրգիւրի գործ վերի. Նիւթ, էակ պիրգ. *Առնելով զպաղլմանակ աղենրգործուէց, ՚ի վայր ընկենլով զանբաւս յերկրին. Պիպ։

ԱՂԻՊԱՏԻՒԹԻՒՆ. գ. Փափուքն և ձկտուքն աղեաց, իբ լարից նուազարանաց. փուղն. *Խորհրդով իմն իսնարտուքս արաբուեալ է քնարն՝ յաղեպնդութիէն և ՚ի ձևոյն բազորակութէն. Փիլ. լիս։ *Անդ քնարիցն արուեստքն, և աղեպնդութեցն պատրանք. Ճճ։

ԱՂԻՏ, էտի կմ եաի, կմ իսի, իցի, իւք կմ զբ. գ. Աղեաց գալարումն. գորով. գութ. ցաւակցուէն. սրտցաւուէն. սրտի ցաւ, իւիծ. ամբ, եաբ. *Ոչ ուրէն աղետ յաղնս իւրեանց. Վբր հդ. ք։ *Մանուկն տանջէր բրօք, և մայրն առաւել լսելագին աղեաքք գրտնվոյն. Թեոփ. Ես Հ։ *Աւետրեք աղետ աղգասիրուքդ։ Ծանիցուք զդուք աղեսից քոնի. Ոսիիբոր։ *Ձմիեցուցանեն զաղեսից կարեացն պատին. Նար. իղ։

ԱՂԻՏ. Ցաւ սրտի յանձին. կիրք և գառնուէ ցաւոց. վիշտ. տառապանք. Նեղուէ և անձկուէ ոգւոյ՝ հանգերձ տրտմուքք կմ առելուքք. ցաս, սրտնեղուք. ամբ, դիմնեցի, հալ. *Ա՛յնչափ աղետ տարակուսի էր ՚ի վերայ վշտացն։ Անհնարին վերջին աղեաքն (յն. առելուքն) քան զառաջին սէրն. Ճ. Հ. Գ. 4։ Ք. Ի. 15։ *Աղետ վշտաց. Երկունք աղետից։ Ճնշեալ հեգմամբուկ նեղուքք աղետից։ Պիպ։ *Ցտայք աղետուք հրաժարեցին ՚ի ծնողաց. Ցհ. իբ։ *Ոչ բան ունէի, որով և զքաւոցն աղետ պատմեի։ Վ իշտք աղետից, խճճեք մտաց. Նար։

ԱՂԻՏՈՒ ՎԱՐՈՒ. որպէս դրել աղետս ինչ, վշտանալ. տխրիլ. *Աղետս վարեալ աղեքսանդրի՝ Ճճ զինչ իցէ նշանակս, յորում կոչեաց նշանաղրծս. Պամ. ազ։

ԱՂԻՏ. ցաւոյ. ա. Ալυκός. Salsus. Որ ինչ աղ ըստա, կամ համ ՚ի. գառն. աղի, սեւի. Թաւալս, աճը. *Ի մանուկ ազի ծովուն։ Ծովին ազի։ ի ձորն ազի, որ ՚ի ծով ազանից։ Մինչև յերգ ծովուն ազոյ. Թուոց։ Ես։ ՃԼ։ *Հասանեք յերգ ծովին կին ձեզ, որոյ ազի են ջուրք. Ես. ա. 10։ *Զուրս այս եր յոյժ ազի քաղցր, և այժմ ազի. վբր հդ. ք։

Նմանութ իմն ազի. *Ազի ապտուտս։ Ազի ցորով ապտուտուսն. Նար. ԼԸ. ԼԸ։ *Ազի ազոյ զաչեսան նուագիցին. Ոսի. Ես։ *Ելոյց ազի ոգոյնք. Լմբ. ասի։ *Զազի աչեաս ոգոյնն. Ագան. Նիս։

ԱՂԻԱՁ, ի. գ. Իմն կամ ընձեղեցիք. ԱՂԻՒ. Ալίνδος. Later. ելբէյնի, ինուզ։ ախիչ. *Ձչ ասելոք զաուն խոսանեալ և յոգեալ ՚ի հզոյ և ՚ի ջուր, այլ ՚ի յաչեայ և փոյտ. Դամասկ։

ԱՂԻ ԵՒ ՁՂՈՐՄ. Տ. ԱՂԱՁՂՈՐՄ։

*Ցորժամ կին՝ զայգի և զվազդամ և զայգեր-
ատեաց բանս խօսիցի: Ի ձայն ազի և ո-
զոդամ աշխատանաց աշխատութեան. Ոսէ. ՚ս.
Ի. 8: ՚ԽԲ. ՚ԼԳ:

ԱՂԻԿ. գ. Դարձ ինչ ազ. ազ լակ.
Խոշիլըալ. *Ի չորեքեակ սեղանին մեռելին.
ոմն հացիկ և ազիկ, և ոսոնգը խաղիկ ևս չա-
մելոյն. Ոսէ. ՚ա. ՚ԽՀ. ՚ԵԳ:

ԱՂԻԿԱՄԻ, ից, իս. ա. որ և ինքնո-
րեն. ազատ իշխանութեամբ՝ ըստ կամի վարող
զիւր օրինս. Αὐτόνομος. Sui juris, liber,
ad libitum. ազոտ, դուխահ, ՚ինոփ պա-
ղատ. * Չմահեգոնացիս հռոմիայեցիք
ինքնօրինս ազիկամիս Թողին: Առեալ կա-
րասի յանտիոքացւոց՝ ինքնօրինն ազիկամի
գքաղաքն Թողեցք. Ես. ՚ԽԲ. ա:

ԱՂԻԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐτονομία. Libertas. Ազատութիւ ըստ կամի ինքնօրէն
ազիկամի գոլոյ. *Ինքնօրէն ազիկամու-
թիւն ասէք ժի: Առին ի հռոմիայեցւոց
զինքնօրէն ազիկամութիւն: ՉՀնին ինքնո-
րէն ազիկամուն. Ես. ՚ԽԲ. ա:

ԱՂԻՃ, աղճի. գ. Աղ ջիկ աղճատեալ.
(յորմէ և ՊՂՃԱՐԴԻ.) բազ. կին պոռ-
նիկ. Ἑταίρα, ἑταίρη. Amica, meretrix.
գահէիկ, բասկի, ֆահիշ. *Աս որովք դէհ
նա ազիճ նոցին բանագատեալ զնեցոց
գաշնաւորացն գուշակիչ իւրումի զնեւր լե-
զուն կարեաց. Ես. ՚ԽԲ. *Ազիճ, կամ ե-
զոպագիճ. բազ. ՀԻՆ ԲԱ:

ԱՂԻՃ, կամ ԵՂԻՃ. Տ. ԵՂԻՆՋ կամ
ԵՂԻՆՃ:

ԱՂԻՄԱ. յն. ալեմա: Տես ի բառն
ԽԱՐՇԱԿՈՒՄ:

ԱՂԻՈՂՈՐՄ. որ և ԱՂԻ ԵՒ ՈՂՈՐՄ.
ա. Որ ինչ յողորմ շարժէ զանիս. ցաւա-
լի յորժ. ազխասատ. ոզալի. ցաւագին.
խղճալի, խեղճ, ողբոսի. ՚ոսոխպէնիլի.
*Աչքեալի ազիողորմ առնել. Մամբր: *Ա-
զիողորմ հնձնծանաց: Ընդ ազիողորմ Թը-
շուառութեանն կամականաւն ձայնի. Նար. ՚ԲԷ. ՚ԲԷ:
*Ի ձայն ազիողորմ հառաչէին. Սբփ. Է.
պ. Ճ: *Ձայն ազիողորմ ուժգին գոչ-
մամբ յերկինս բարձրացուցանէր. Վրփ
ՁՆաւ: *Ազիողորմ արտասուօք լային.
Մաղաս:

ՀՄ. Ցաւագինս. ողորմագին. *Ցազգս
որոյ լայք ազիողորմ. Վրփ հղ. ՚ԲԷ:

ԱՂԻՈՂՈՐՄԱԳԻՆ. ա. Կարի ազիո-
ղորմ. յորժ ցաւագին. *Խոնարհիս յազա-
չանս յազիողորմագին արտասուաց քոյոց
ընծայելոց. Ճ. Ջ:

ԱՂԻՏԱՔԵՐ. Տ. ԱՂԻՏԱՐԵՐ. *Ամե-
նայնիս անմուռն ի սաժմանելի և յազիտա-
բերն լինել դժնագոյնն. Գիս:

ԱՂԻՏԱՊՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առա-
ւել ազէտաւոր. անբերելի. *Անդր ևս
ազիտապոյն գեր զմահուն վտանգս բե-
րեալ ցուցանէ. Գիս:

ԱՂԻՏԱՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Որ գործով
կի պատճառաւ զազէտս. ազիտարար. ա-
զէտաբեր. *Ազիտագործ սարսափս լցեալ
սեւանի. Գիս:

ԱՂԻՏԱՀԱՐԺ. ա. Շարժօղ ազէտից.
*Ազիտահարժ ժամ. Վրդն. դան:

ԱՂԻՏԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ առնէ զգործ
ազիտից. գառն և գառնացուցիչ. *Խոկ ոգիմ
առնուլ այնպիսւոյն մարդոյն, որ զայն
ազիտ ազիտարար առեր ունիցի: Ցայլոց
մեզան ազիտարար առարք եմք, և գառն
գահրիձք. Ոսէ. ՚ս. ՚Բ. 15: Ես ՚ԵԼԻԳ. ՚Ք:

ԱՂԻՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԱՂԻՏ.
*Ո՛վ անհուն ազիտաւորութիւն, սահանք
սքառնէք. Գիս:

ԱՂԻՒՆ, ոյ, ոց. գ. Զանգաւած կա-
ւոյ քաւանգութի ի սպեաս որմոյ, ճ որ շա-
ղիալ յարդիւ և չորացուցեալ յարևուս.
պրա. սխէյդ և ճ որ անյարդ (Թրծեալ հրով,
կամ տգուռս. պրա. աՀաբ, ալիեա: Πλίν-
θος. (լծ. բլիճ) Later. (Թրծեալն, ὀπτή,
coctum, կր երկուն.) ՚ԵՐԻՒ, ԲԱՂԱԼ,
՚ԵՐԵՓ, որ և կղմինտր. *Եկայք ազիկոյք
ազիս, և Թրծեացուք զայն հրով. և եղև
նոցն ազիսն ի տեղի քարի: Ընդէր ոչ բա-
վանգաճեցէք զաակ ազիսայն ձերոյ. Ցարդ
ոչ ասեն ծառայիցդ քոց, և զազիսան հրա-
մայեր գործել: Մուտ ի կաս, և կոխեաց
ընդ յարդի, և ազիգեաց քան զազիս: Իբ-
րև պղտրծած ազիսոյ չտիվեալ. ևն: Խակ
գ. ԲՓ. Ի. 10. *Եթէ բաւեացէ հող սա-
մարեայ ազիսավք (կիմ ազուռեաւք) հան-
գիցի ոմ. յն. ևս՝ ազուռեաւք. զի ընԹեր-
ցեալ են յերր. լշաս. ուր այլք ընդ լու-
ընԹեռնուն՝ լաս յո բառիք չտան: *Նու-
աէին ոմն վէմ, ոմն քար, ոմն ազիս.
Ագաթ: *Ցազիսոյ և ի փայտէ կազմեալ,
Ջգուրան փակեալ ազիսով. ՑԿ. ՚ԼԻ:
*Ի Թրծոնն ազիսոյ և ի նաւեցոյ կազ-
մեալ. Ես. ՚ԽԲ. ա:

ԱՂԻՒՍԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλινθουργία. Տ. ԱՂԻՒՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. *Կատա-
ւեալ զհաղոյ ազիսագործուէ. ՑԿ. ՚ԼԻ: *Ձաղ-
չեցէք զձեզ փարատմնն ասատնայ ի մե-
ղաց ազիսագործուէս. ԼՓ. ա: *Դարբ-
նաս յերկիրացոյս քո ի խաւարտմն ազիս-
սագործուէիդ իմանալի փայտատնին. Վրփ
հղ. Ճ:

ԱՂԻՒՍԱԹՈՒՌՆ, դրան. գ. Ըս-
ցն. Նախագուռն. Πρόθυρον. Vestibu-
lum. Դուռն չինեալ յաղիսոց, ոյնի և
արտաքին գուռն ասն կամ ապատանից.
*Թագաւոր գնաց յազիսագրան Թագաւոր-
ան ի մուտս ապատանիցն փարատնի. Երեմ.
ԽԳ. 9:

ԱՂԻՒՍԱԹՒՒ, Թուի. գ. Թիւ ազիս-
ոց. իբր սահմանեալ ազիսագործուէ-
ն. ազիսաւորկու. Πλινθεία. *Ոչ ոք Թո-
զու մեզ զսակ հանապազորդ ազիսաս-
Թուին. Ես. Ե. 19:

ԱՂԻՒՍԱԿ, ի, աց. գ. Πλινθίς. Late-
rculus. Ազիս փոքր. Նաւագնէք և Ա-
զիսաձև խորշք կամ շարք գլուսածոց, և
Թուոց են. ՚ԼԻՃ. *Գասանէ զդրեալ ա-
նուսանան ի խեցեղէն ազիսակի. Երէմ.
՚ԵԲ: Ցոմոր: Կանոն. ևն: * Շափիւղա
յակինէն՝ որ ազիսակէն. Գիմ: *Գուսա-
սուն և հինգն ծննդական Թիւ է՝ բաղկա-
ցեալ յազիսակէ երիքգնացն. և է ազիս-
ակն, ղ. Լ. ժԷ. ԺԷ. շարագրելին խե:
Զամ երկին ընդ ոտիւք գոլ էին. քանզի
և գոյնն՝ շափիղայի առասել նմանեալ էր.
և ազիսս՝ միահամուռ առասղոց է ազիս-
ակ, գասիս Թուոց՝ բանից և հասմնա-
մասուեաց յարմարեալ. Փիլ. ՚ԼՒ. Ե. 27:
Եւ. Է. 37:

ԱՂԻՒՍԱՁԵՒ. ա. գ. Որ ինչ է ի ձև
ազիսոյ. որպես և գիրք քառակուսի ինն
կազմեալ. *Աքամանացիր ի վերոյ ազիս-
ասձև սոսիերիս. Մալ: *Ազարակալ ազիս-
ասձևս երկուս. Երէմ. ՚ԵԲ:

ԱՂԻՒՍԱՑՔ կամ ԱՂԻՒՍԵՒԱՑՔ.
գ. Շինուածք կամ կազմուածք քառակոյ
յազիսոյ. ՚ԵՐԻՒ՝ Նոաչա իւր. *Աքրա-
նէին խուհիս յազիսացս իւրեանց (կամ
յազիսեւացս). Ես. ՚ԼԷ. 3. (կր. յազիսաս)
Տես և ԱՂԻՒՍԵՒԱՑՔ:

ԱՂԻՒՍԱՆՄԱՆ. ա. Նման ազիսոյ.
ազիսասձև. *Գասաուանգան ոսկին ազիս-
անման: Երկնալ ազիսանման ակն պա-
տուական ի ձև խաչին. Ագաթ: Շար:

(ըստ Եւհ. ՚ԽԲ. 10:)

ԱՂԻՒՍԱՐԿ. ա. Որ ինչ հայի յազիս-
արկուէ. * Ի խիստ ծառայուէ եգիպտա-
ցւոցն, և յազիսարկ կառանացն. Ես.
յովէտ:

ԱՂԻՒՍԱՐԿ, արկի.) գ. Աա-
ԱՂԻՒՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ.) Ցձև, πλινθ-
ουργία. Laterum confectio, laterifi-
cium. Ազիսարկուէ. ազիս արկանելն.
՚ԵՐԻՒԼԵՒԼԻՒ, ՆաղլաՀլուէ. *Ի գործ խիստ
կաւոյ և ազիսարկի: Զսակ ազիսարկին.
Եւ. ՁՁ. 14: Է. 8: *Որ ի կաւագործնն և
յազիսարկին կապակ կային . . . և այժմ
սատանայ հրամայէ յազիսարկի ազխա-
տել. Ոսէ. ՚ս. ՚Բ. 14: *Մրի ևս յաւելուցուք
տալ յարգ ժողովրդեանն յազիսարկուէն.
Ես Է. 7: *Ապրեցեալոցն ի սատանատոյ
ազիսարկուէնն. Նար. ՀԷ:

ԱՂԻՒՍԵՑԱՑ. ա. Ցազիսոյ չինեալ.
կաւեղէն. *Ցազիսեայ առանս բնակեալ
եմք: Մարդիմբ և յազիսայս (իբր յա-
զիսեայս) առանս կեալ. Ոսէ. ՚ԼԻ. Ե: Ե
ԵՐԻ ՒԷ:

ԱՂԻՓ. գ. Բառ անյայտ (տես և ԱՂԱՓ.
որ է Աստր. Խալան.) *Կառավարն տեր-
ղեակ զնդացեցէ և կազմեացէ զնաւս իւր,
ղի մի անկեալ չարդեացի, և զազիփ առ-
ցէ. ՄԺԲ. Ե:

ԱՂԻՔ. աղեաց. (զորոյ զեզական
ասն՝ ի վեր՝ ԱՂ, ալոյ.) Σπλάγχνα,
ἔντερον. Viscera, intestinum. Ընդգրկք,
մանկնզէն խողովակ երկայն ոլորեալ՝ ի
վար ելնդացանեաց՝ ընդունարան չաւե-
լուածոյ կերակրոյ՝ կից ընդ քաղրէթի. գո-
րըն ինչ, գալէր, պաղերաք. *Աս՝ ի գերես
իւր զազիսն արեամբն հանդերձ: Աղիք
անվպարչատց անողորմ են: Գալարէին ա-
զիք նր՝ ի վր երգոյն իւրոյ. Ը. Ի. ՚Ե. 46:
Աստ. ՚Ե. 10: Ես. ՚ԽՓ. 40: *Գաբրիա
վարեցին ընդ գոգս նորա, և ի վայր Թա-
փեցին զազիս նորա. Ագաթ: *Ի պատուաւոր
աղեացս: Աղիք անգԹականք. Նար ՒԸ. ՚Ե:
*Աղիքն գալարէին ի գուԹ խանգաղատա-
նաց. ԵՒԻ. ՐԺ:

Ցանձնուէ: ԳուԹ. ողորմուէ. Οἰκτειρ-
μός. Commiseratio, miseratio. σπλάγχνον,
affectus maternus. բահմ, մբհահիէ. *Ե-
գեվ զազիս նր. Դաբ. Ը. 30: *Աւաքե-
լական ազեացն են բանքս. Ոսէ. հա: *Հայ-
ելոնի աղեաք ապաշնապեալ. Աբ ՍԲ. ՚Ե:
*Ընդ ջերմ կաԹամբ մերն ևցէ՝ բաղատա-
գԹով և ջերմաջերումն բնական ազեաքն.
Կ՚ՍՂ. ԵԼ:

ԱՂԻՔ, կամ ՈՐԴԻ ԱՂԵԱՑ. Սիրելի
զաւակ. գԹով սիրելի. Ճան ՃԻՆԷ. Σπλάγ-
χνον. Viscera. *Եա գու զդա ընկալ ջեր,
ք է զիմ ազիս: Հանգած զազիսգ իմ՝ ի քա-
փիւնի. 12. 20: *Եղկայր ասէ, և որդի
ազեաց: Ջոննախոհս զհոգևոր ազեացն ըզ-
ծնուածդ. ի քս. Ոսէ. ՚ԼԻՒ: *Աքեաղոմ
ապաստանեցաց՝ ի գաւԹայ, իբրու որդի
ազեաց էր նորա. ՚ԵՒ. ԵԼ: *ՈՃ հայր ի
վերայ ազեաց խաչքի. Վրփ հղ. ՃԸ:
*Ջազիս որովայնի իւրոյ (զոմս զգաստս)
գներ առապէի նոցա: Աղիք իմ էք, և իբրև
յորգւոց վերայ գԹամ ի ձեզ. Սբփ. Է.
պ. Է: Ե Ճ. յհ. Ճ:

ԱՂԻՔ. Լար կամ Թել քնարի կազմեալ
յաղեաց գառանց և ոչխարաց. Χόρδα.
Chorda. ՚ԵՐԻՒ, ԲԼԼ. * Աս ի չինել յոր-
մարանն քնարի պատա է զնմ ազիսն բա-
ղեպատմելոց գոլ. Սահմ. Ճ: * Աքիազ (կամ
ազիսք) առաքին. Վրդն. ող: *Ջազատս ա-
զեացն պատկանատոյ. Մոփ. Ը *Քահա-
նայք մեռանեալ ընդ եպիսկոպոսի իրեն

զաղխա քնարի. Աճապտ. Ճ: ցՀա և ՈՂՒ՝ յեզականն:

ԱՂԽ կամ ԱԽ, ի, ից. գ. Κλεῖθρον, σύγκλεισμα, πτέξις, κάτοχος. Claustrum, clausura, repagulum, plicatura. Փակ. փականք. փակագակ. կապ. զոգ ամգիչ. ախլակ, ախլախ, իղդախ, իղդախ. փխիւթ, պաղ, ինկնե, փխիւթլոմե. *Ամիսք երկինից սարսեցին՝ ի նմանե: կոտորեաց զաղխան մեքենովքիայն: Ընդ ագխս պատեհնից նորա ո՛ մուտիցիցե: Որոյ նիցք իւր ամիսք յատիւնից. Ցոբ. իԷ. 13: Ե. ԼԿ. ծԷ. 17: Ցոբ. իա. 4: Ցոբ. Ե. 7: *Եւ ոչ զանդունդս ամխիւքն հանգերծ: Եգիակի չրեմանցս արժանափակ ագխիս կաթգիլոյս. Նար. իՂ. ծԷ: *Բայց մեզ զդուրս ասանդ. և ոչ կամիլովերիցուն՝ ամիսքն բացան. ՃՃ:

Եւ որպէս լծորդ ընդ ոմի. հալխա, հալիս. ք Օզ. Ճաղմանգ. օղակ, կռճակ. Κρίκος. Annulus. *Ագասցեա յիսուս ագխս ոսկիս, և խառնեսցես զիւրգական ընդ միմեանս ագխիսքն: Եւ տացես զագխս նորա ի վերայ մինգեանցիցե վեկասին: ՑԷր վերայ հաստատեցան ագխք դորա. Եւ. իԷ. 6: իԷ. 27: Ցոբ. լԷ. 6:

ԱՂԽ ՀՈՒՈՑ, կամ ՑԱՆ. կահ կարասի. ստացուած. կազմած. ինչք. վաճառք. սպաս. պատրաստուածք. Եւ և Աճխոխ կամ ագխ. ՆԷՀԿՒԼԷՒ, գագիաճագ, ԷՒՀ, աղբյուրք. Ե եվրոփ, խագ, գեմ. Ապարտία. Sarcina. Ἀποσκευή. Apparatus, supellex. *Չուռեցին ամենայն ագխիք իւրեանց: Զամենայն ագխ առցես քեզ յաւարի: Եւ այլ ագխդ ձեր երեխիցեն ընդ ձեզ: Այր հետևակ. Լծոր գոյր ագխ. Զկանայս մադիամու, և զաղխն նոցա, և զանասուն նոցա առին յաւարի: Շինեաց ցուք քաղաքս ագխից մերոց, և բնակեսցեն ագխն մեր ի քաղաքս: Կոտորեցիք զամենայն արու յամենայն ագխից: Զամենայն ագխ կանանց. ևն: *Չու արարեալ գնայ բոլոր ագխիս: Ամենայն ագխիս իւրով աւազաքն գնա. Խոր. ա. 9: Ի. 18: *Ընասնեզք, և ագխիս. ՃՀ. ԼՒ: *Զգերին և զաղխն յետոյ առանէին. Լսող. իա: Խակ Եղէ. իԷ. 18. *Դամասկոս վաճառականայ քո ի բազում ագխէ (կամ ագխի, և կամ բազմագխի), և ի բազում զօրութիէ քումէ մէ ա. յն. ի բազմութ գործոց քոց, կամ ի բազմութ ամենայն զօրութիէ քո:

ԱՂԽԱՋԻՒ. ա. Ախչուք. խառնակ. անհեթեթ. դառնհկական. որ ինչ է սեպհական խառնիճաղանձ ամբոխի. խօչրալ. *Կոկորդախօս, աղխաղուր ... գաղգաղա. յօց լեզուին. Խոր. գ. 54:

ԱՂԽԱՂԽԵՄ, ից. ն. Զօգել և յաբել ի մի զրաղում ինչ ինչ. կուտել. բեռնաւորել. խոկել. լնուլ. յօրինել. ինգալբել. երիւղ. իմնիմնել ընդ ինքեզ. դիւք գօմագ, փղգէ, էզմագ, էնիգնէ. Συντίθημι, πληρόω. ևն. Compono, conjungo, repleo, instruo ևն. *Զհետևականն և զհեծեծազօրն և զփիլսն աղխաղխեալ սանները. Ե. Ի. ծա. 4: *Զհամատարած անդունդան ագխաղխեաց եղից (մամմոնայ) բազում անօրէնութիւն: Բազում բեռամբք աղխաղխեալ գնար. Ե: Նիւթս վաճառականս նոյն աղխաղխիցէ: Թեպէտ և զամենայն ինչ աղխաղխիցեն, աղքատանան: Զփխեանիկ սատրին լցեալ ագխաղխեալ արձակեաց. Ոսկ: յորմէ և Սրգ. յօգ. Ե: *Բարձեալ բեռիցէ (նաւն) ագխաղխեալ օդերձեալ զրազմաշոգ վաճառան. Վէպօր. Ը: *Զայլ ամենայն ագխագխելով զնայսուս ազգաց: Զաղխագխեալ ի սայլսն

զծանուննս ինչ բեռինս ձգել զինի. Գիա: *Ուղիւք գնասց՝ փայտ և քարինք, և ամենայն որ ինչ գխալիցին՝ ագխագխել լով հոսանաքն բերին. Նիս. իօս:

ԱՂԽԱՄԱՂԽ, ի. ՀԳ. ա. Սմուխ.

ԱՂԽԱՄԱՂԽԵԱՑ. Ստոց, ա. տա, գ. Commistus; miscellanea. խառնիխուռն ագխք վաճառաց. բազմերեսի ընչից. ստացուածք. և խակերակ խառնեալ (դոյք). փէնի փէնի, պապէի պապէի նալ, յանահ. *Վաճառագ քո բազմացեալք յասպնանախ քումնէ: ի յաճախութենէն ագխամամալխ քո: Ցագխամամալխ վաճառաց քոց մեծացուցեր զամենայն Թագաւորս երկրի. Ե. Ազի. իՀ. 16. 25. 33. ուր ի 17. *Ոմն ասէ լքին զագխամամալխակ վաճառաց քոց ՚ի:

ԱՂԽԱՏՐՈՑԶ կամ ԱԽԱՏՐՈՑԶ. ա. գ. խոռվարար, խռովայոյզ ամբոխ, և ամրոխակալ. խառնակ. *Անգ ապա ըզնուաճեալսն առ ինքեանս զագխատրոյզսն բանիւք համոզեալ: Ոչ սակաւ ինչ ձայն ամբոխի աղխատրոյզ շխոթից ՚ի վերայ ածեալ. Ցհ. իՀ:

Եւ որպէս Աղխաղուր. *Ցարգ. ևս բան ըստ խրատանց աղխատրոյզ բառին պատմի. Ցհ. իՀ: (Իակ հին բառ. *Ախատրոյժ. ձայն ամբոխի ՚ի:)

ԱՂԽԱՓԱԿԵԱԼ. ա. փակեալ իբր ապիկ. որոյ իցեալ է մուտ. գոյած. *ի մէջ աղխափակեալ գրախային թեսոր. Նէ:

ԱՂԽԵՄ կամ ԱԽԵՄ, ից. ն. Ագխիք փակել. ամրափակել. խնուլ. ամբաւնդել. Ճφηνόω. Obstruo. իղդել, գոյել. փխիւթլել, գագաճագ. *փակեաց զդուրս վէրնասանն ընդդէմ նորա, և աղխեաց. Դա. Ճ. 26. *Ձդրունս քաղաքին ամրեսցես. Ագա: *Հրամայեաց ագխել ընդդէմ շաւղով. Խոր. Գ. 26: *Ձվերելցեն գուռն ագխեցեր. Նար. Խ: *Ընձրպետեաց չուրն ի մէջ երկնի և երկրի, և ագխեաց զլոյսն ի վերուստ. Տծ:: *Վահանք հոգւոյն ագխեր զզեցայսպանսն իւր. ՃՃ: *Բայցեր զաղխեալ գրունսն ագինայ: Զաղխեցեալսն կարել փութեալ մանուածոն ... Շիրմացն ախեալ գրունք: Ագխեալ ազգարան (քարան). Եզէկ. Ը. Գիա: Նար. Խ: *Որոք քո ոչ ագխեցան ի շղճայս. Ի. Խգ. Ճ. 34. ք ոտնակապեք ոչ պնդեցան:

ԱՂԽՆԹՈՐԱԿԱՆԱԳՈՑՆ, որ և ՑԱԽՆԹՈՐԱԳՈՑՆ. ա. կարի ծառայական կամ ազախնական. անարգ. Ἀνδραποδωδέστατος. Maxime servilis. *Իբրև մի միայն ունելով զգայուն զազխնթորականագոյն ճաշակաւորուն. Փիլ. փեսախան. (այլ ձ. զաղնթորականագոյնս:)

ԱՂԽՈՒՄՆ, իսման. գ. Ագխելն, իլն. և ագխիչ. *Ագխուսն գիւաց, և բաց զդրանն հետևանոսց. Եզէկ. Խ:

ԱՂՆԱԳԻՂՆ, պղծի, ից. ա. Եզծ և պիղծ, զեղծ. անմաքրասէր. գարշ, և աղտեղի, կամ սոգոմական. (Է որ գրէ ՆՂ ԾԱԳԻՂՆ, կամ ԳՂԾԱԳԻՂԾ.) *Ցագղծապղղծից անուն կուռքն կանգնեալ լինէին. Ցհ. իՀ. պաս: *Մի լիցի զմասս ածել զաղծասպիղծ կրօնս նոցն. Ոսիիթոբ: կան:

ԱՂՆԱԳՂՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գարշ պղծութիւն. գործ աղտեղի և անսրբուն. *Աղտեղագործն աղէտք աղծասպղծութիւն: Հանուրքն իսկ աղծասպղծութիւք ասպրաց ցիս... Գազանական սպանութիւն, և այնոցիկ աղծասպղծութիւն. Ցհ. իՀ: Գիա:

ԱՂՆԵԱԼ. ա. Ցաղխալ. կամ ագխալ

ագխատալ. ագխէր կամ ագխք. ագախ. *Ագդի ագդի ագգս ձկանց՝ իբրև ագծեալ ասպխտիլ. Եզ. իԷ. ՁՁ:

ԱՂԿԱՂԻ, ի, ից. ա. Πένης, πτωχός. Inops, pauper, egens. Աղքատ. անանուկ. չքաւոր. կարօտ. ցանկանալ. անհագ. ասատասպատ. փափէր, փափագէր, սեփիլ. *Ցագղագս Թշուառութիէ ագքատին, և հեծութիէց ագիսագին այժմ յարեայց ասէ Տր: Ցագղագս զրկեցելոցն և ագկակաց. Աչ. ագտպտիր: *Եղէգ լսէ ագքատ, գխոէ զինքն ագկակ, և ամենայնի կարօտ. Բր. ոչ: *Ողբալի է ագքատն և անանկին և ագկակին. Խոր: *Իբրև զանանկ և զագկագի՝ որոց և ասլրատուանոց ձայն ագծակերբ. Սրգ. ա. պ. ա:

Ցհատանալ. անմասն. անքաժ. զուրկ. լգաուսէլ, ֆանրսմ. *Աագքինութ հոգւոյ է այնպիսին ագկագի ՚ի խոհեմութէ և յաղուութէ. Ոսկ. գծ:

Տկար, անարգ. ընչին. փոշ, անգիպան. ալլագ, ճնչէլ. *Դառնայ և առ հեթանոսացն ագկագի յօդուածս առասպելից. Լծ. ածծ: *Նկուն ձիրանք ագկագիաց մնոցն մորմոքոցաց՝ զիս կենդանեացն. Նար: իԷ:

ԱՂԿԱՂԿԵՄ կամ ԱՂԿԱՂԿԻՄ, եցայ. Ὀλιγωρέω. Parum curo. Անփոյթ առնել. լքանիլ. յհատնիլ. ինմաւլէ եմիէ. *Որ յօտղիզ հաւատոյն ոնիցոյ են ագկագել կենաւք՝ յանեռատամնուսէ. Գնորդ. հանգ:

ԱՂԿԱՂԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ագքատուսի. յետնուսի. տկարուսի. խեղճսի, ընչաքսի. հագագբէի, էօխոս-ալոգ. *Ղոմո գիւր ագկագկութին խոստովանէ՝ ասելով ոչ կարել ամենևին ՚ի բաց կալ ՚ի քաղաքէ. փխլին: *Ցիշել և զիմ ագկագկուսիս ապօսպասբառիս մտգիանօք. Սրգ. յօգ. Ե յիշ. ևն:

ԱՂԿԵՐ. գ. Ագծեալ ձուկն. որպէս ամի. ապրիչ. լուս յին. ազգիկական կամ ապրդունական տատեխոցեալ. Σάρδιος τεταριχευμένος. Եգիէ. յչ. ալանդ:

ԱՂԿԻՈՆ, ի. գ. բառ յին. Ἀλκυών, ἀλκυόδων. Alcedo, balcyion. Թռչուն ծովային, (որպէս ձկնկուղ, ծոված հաւ, կամ Հայ ծովու. Տրիւզ:) *Ագկիոնին Թրռչուն առ ծովեզերբս բնակէ: Դագարէ ծոմն ՚ի խառվուլեցէ, մինչ ագար Թռչունն ագկիոն Թխէ գնուս զհօրեն օր: Ցատրդքն զատուրան զայնոսիկ յամուն ագկիոն Թռչնոյ անուանին, և այսպէս կոչեն, Ագկիոնի տատակ՝ ատուրք. Վէպօր. Ը:

, ԱՂԿՐ. ագկրեր. գ. Թոռի որպէս ոսկ. Թագաւոր. սագէ, սագսը. *Ընկնէ մեծ ագկրեր. ծերփէ զագկրեն ՚ի ներքուստ և ՚ի գրուստ: Եւ Թէ որպէս յատակ գրեցաք, ագկր առնես. Վսփ. հա. հէ:

ԱՂՀԱՑՔ. Տ. ՈՂՈՒՀԱՑՔ:

ԱՂՃԱՏԱՐԱՆԵՄ, ից. ն. լ. Ագճատանս բարբառել, ագճատիլ. *Զմիատուրելնին ասէին, Թէ ագճատ ըստ չնորհի և ըստ արժանաւորութէ ագճատասրանէին. Սարլ. հանգ:

ԱՂՃԱՏԱՆՔ, նաց. գ. Ախրոչ, ληρημα. Delirium, nugae. Ἀηδία. Taedium, molestia. (որ Թարգմանի և ՈՂՄՈՒԿ.) Ցնորք մոաց և բանից. զառամցանք. բանգագաբանք. չաղպատգիսուբք ՚ի. անմիտ և անհամ զրոյց և խոք. յիմմարութէնն. ֆճախօսութիւն, պատասխօսէր. հերէք, ինդրէկոմ, սաքոտ սոսկաբ՝ փէւ սէօհպէնի. *Զյաճախութենէն ագճատասանացն՝ որք յաղագս ձեռնոյ Զգոնեալ զինակրէն զաղճատանն: Ըստ մանրիքն յատոց ալճատասանաց: Շատախօսութ

և ազնաւանաք : Ոչ ինչ ոչոսկի խոր. հուրգ ածեն հնթանաք, որոց՝ ազնաւանաք են ինձ սակնաչն նուէրքն և խոր. հարգքն. Աբ. : Ըստ նոցա ազնաւանացն. կիւրղ. գին : *ի մանկըտեսցն հոգի ազնաւանա . ցկ. խ. էրեսաբ : *Ազնաւանաք պատասանոց . Ը. խ եղուն : *Ոչ առ. նի ազնաւանաք՝ պահանջաբարս պատկերով գրասաս . խոր . ֆ . 62 : *Ջնորհնեան զան. շահ ազնաւանան , զվերդրատարբ բերմանան. նար . խե : *Ապրելոյր զհնթանասական առ. վարուք ազնաւանացն . վ . բ . ոն . ի ճ . ր :

Իբր Աստուածան բան. նախատանիքը . *Մեք և ոչ ազնաւանաց բանի հասնիմ. բնաք վան նազա . վ . բ . ին : *Նմա պատհին անապատանք , առանըանք , գանք , և յանհնդրանաց ազնաւանաք . կ . ի ն . :

ԱՂՃԱՑԵՄ. հայ. ն. Συστρίβω. Contero. Ջազքանիկ. փշրել. ապականել. ահերել. նզնանել. տանջել. լքնել. մանրել. *Եթէ իրուն զայր մի ազնաւանալ ո. ահ. ծեծելոյ՝ կեցարբ . եբեմ . խ . 9 : *Ջերեսաւգին ... զայն ազնաւանալ յաղագս չարին . գր . փ . չ : *Ջանան կանան քրքինս և խաստապատնոցս ազնաւանալ մի խնայողս . կ . ի ն . :

ԱՂՃԱՑՈՒՄ, հոյ. յ. Ջաւանալ. ցնորել. զառանցել. ցնդել. քնմորել. մոլել. և ազնաւաւգանել. խոփիլ. զառանգ. ապրնտանգ. էլբերանգ . *Մարգոյ ազնաւանալոյ ո. յն . զառանցեցոյ , կամ յանցանգեցոյ , որոց ծնեալ . ծեր . ս . ահմ . ֆ . ի . ս . գ . ծ : *Ազնաւանալ . յորմամ հոգ ծագաւորժանի . ճճ : *Ի քրքինն հասանիցէ ծերասլին , և սկիզբն առնի ազնաւանալ և բազգանիցեցոյ : Մի խոտան վարկանիլ վն գազգալ և ազնաւանալ հասանիին : Ազնաւանալ ազնաւ , միշտ չնորհ ընդ քեզ լինիմ . . Ազնաւանալ ծեր . ս . ահմ . ֆ . ի . ս . գ . ծ : Վ . բ . հց : *Ցնմարգաց են այդպնսի կարծիք , որպես և ոչք վան լուանալ խաւարնանն ազնաւանին , ի ատոյ միշտապին գաւառգնգաստանալով . Ջի մի անդաւգանիցի ի զանգանի երնկայնցանել ազնաւանիցիք . Յաբ . չորբ : *Մերկացաւ , ի սկատ լուանալ . զոր անատալ սպասաւորին՝ ասե , ազնաւանցաւ ծերն . վ . բ . հց . ֆ :

ԱՂՃԱՑԻՉ . ա . իբր վնասակէր . Թշնամանիչ . գազանիչ . *Ազգ՝ կրկին լնցուք մի ազնաւանիչք , այլ ցաւանիչք . լ . ի . ա գ :

ԱՂՃԿԱՄԱՐԴ . տ . Ա Ղ Չ Ա Մ Ա Ր Դ :

ԱՂՃԿՈՒՑԱԿ . տ . Ա Ղ Չ Կ Ա Ծ Ա Կ :

ԱՂՄԿԱՄ, ի, աց . կ . Որ առնէ կամ յարատանէ ազնաւկս. ազնիկ. խառնագար . փոխողոյ ընդ . *կամնլով յանգնմանել որպես զնառնագնցիչ և զազգ մարար . Ռոխ . չհ . ֆ . 37 :

ԱՂՄԿԵՄ, հոյ . ն .) Ταράσσω , ΣοԱՂՄԿԻՄ, հոյայ . յ .) ρυβέω, κυκάω , ἐκκρούω, συμφύρομαι. Turbo , conturbo , confundo , misceo . Լնռւլ ազնկաս . վարգավել . խառնանկել . շնոտնել . խառներ . խառնիկ , վերգավել . փոխոռնայ ընել՝ ընդ ընդ . ապիսուն էնիդ՝ օլմագ . *Ազնկեր զնբառանան . Ց . ի . ւ . 10 : *Ազնկեր զնրնկան . Խոր . ֆ . 8 ն : *Ազնկել զնիսս նոցա Ազնկեին զամնանայն՝ ի վեր և ի վայր յեղդեղալով : Երկնւգիս և խառվոտնեամբ գաղմաս ընկանոալք ազնկեին : Մի ազնիր կնոջիս , քանզի զնշման էք երկալ իրքն . Ռոխ . չհ : *Մի ազնկել (ի իլ) առ խնգիրսն : Ցգաստալք ազնկեին : Գոնդեն հագաբաշաց ազնկեալ՝ յետս կոյս հարան . ցկ . խ . փոխ : ցհ . կ : *Ազնկեալ ի ցնորէց իմն խնդասպարաց . Խոր . ֆ . 58 : *Ջողովուրդք ազնկեին ի վերայ մեր . Ջէր . կ : * Ծով Ցքանակ զնկրնսն արտաքս , և ազնկի առ ամեն ծփանօք . Պխէ :

ԱՂՄՈՑԻ . տ . Ա Ղ Մ Ո Ա Ր Ա Ր . * Իբրև զսպնկիչ զոք բանգաւեին զնաս . Ռոխ . ֆ . գհմ . ա :

ԱՂՄՈՒԹԻՆ . գ . Θόρυβος կամ ταράχος . Turba, turbatio . Ազնկիչն , իմն . ազնակ . *Ամենայն ինչ խառն ի խառա . . . ազնկութիւնք բարեաց , երբախառաց անդիշատակութիւնք . խ . ծ . 25 :

ԱՂՄՈՑԻԿ , ական , ա , աց կամ կց . և ոյ , ով . գ . Σύγχυσις , Ծόρυβος , σύστασις , ἀνδία . Confusio, tumultus, turbatio, seditio, molestia . Խառնակութիւն . չհնթանութիւն . ամբոխուսնն . խռովութիւն . տագնապ . վշտագնութիւն . վշտագնութիւն իրբ ալնւք և ազգագնաս . Իրաբ անցամ . գոբբեւբերէ , Ցնցնւք , անագաս ինիս , խոբերոգ , Ինիւնալ . *Եթէ առբ առն ի վերայ ընկերի խոբոյ , և ազնկիկ մեծ յարի : Մերձ ձնեալս օր , և ոչ ազնկիս , և ոչ երկնալք : Ջայն ազնկիկ և գազգազգի ի վերայ գաղաքին հաստատանեին (զգրգն) . ա . ֆ . ծ . 20 : Եվնի . ե . 7 : ե . գ . ծ . 36 : *Նահ զնկը կնանս ազնկով և խառվոտնեամբ ընաւնք . Բբա . հց : *Ցնանեին գաստանն լի ազնկաս : Սաբբ են յարնք Ցմ յայնպնսի յաղագս (յն . յաղագոց) . ոխ . չհ . ե փխ : *Ազնկաս և խառվոտնեամբ : Ազնաւկ չհոնեց . խոբ : *Գազաստաւգ յաբմանց չհոնեց և ազնկեց : Գազբ ազնկի ազգագնաս ընդ ոյգսաս ագնաբ . ցկ . կե : *Ջկրնաց բնչ ազնաւկ ի բգոյ կարնաց մնգանայ . Սնեբեբ . ե : *Ոչ գնանաւ գազնաւկս՝ յորաւ ընգանեցայս . Բաւղ . ա . գ . 9 :

ԱՂՄՈՒԿ ԱՈՒՆԻ , Գ Ր Գ Ռ Ե Լ , ևն . Ցաբտյաններ գնաւոլոնեի . *Ո՛չ , որպես նոքա կարծնին , ազնկ ազնեցոյ . Ռոխ . չհ . ե . 37 : *Ռաւնկի հաստկացի եւ ի հանգիսի անցնալ՝ գրգռելին զազնկաւ . ցկ . կե :

ՋԱՂՄԿԱՒ ԼԻՆԻ . Θορυβέω . Turbor , tumultuor . Ազնկիլ . խռովիլ . գազգալ յայգնմս չհոնեցից . *Աւազ զերծաւ ի սիրուկիա , զնինչ նոքա զազգնկան էին . Դգ . ֆ . 26 : *Մնինչդեռ հոտոգը գնեցաստուրացն ազնկան էին . Լ . ա . փ ն :

ԱՂՄՈՒԿ . ա . իբր Ազնկական . խռովկան , խառնակ . *Գահնացին յաշխարհն աստ յաստնանայն ազնկ գազանացս . Մ Ծ է . ծ է :

ԱՂՆԹՈՐԱԿԱԴՈՑՆ . տ . Ա Ղ Խ Ն Ծ Ո Բ Ա Ն Ա Գ Ո Ց Ն :

ԱՂՆՁԵԼ . տ . Ա Ղ Ա Ն Ձ Ե Լ :

ԱՂՀՈՐԵՄ , հոյ . ն . Սոխրել . բանագատել . զոր էնդէ . *Նգնգին նա խատանաքգ , և գազգ առնել անգրելն ազգնդրնն . Ե . ա գ . 2 : *Ռրպէս և հնն ազգնդրնն՝ ասե , զի ոչ ազգնդրնն զանգնդրնն . Ռոխ . չհ . ե . 37 :

ԱՂՈՑ . գ . իբր Թրնոց ազնւ . ուսոի ցԱՂՈՑ Դ Ն Ե Լ . անս Ա Ղ Ա Ղ Ե Լ . * Աւրեալ մնագործացն զկաշնն՝ եդին յագոց . Ռոխ . ի ի ֆ . որ :

ԱՂՈՒ . ա . իբր Աղնւ հասնմնալ . հասմեղ . գազգ . անոգ . հալաքնւնս . *Ցաանեն գազգրուածքն բարուց՝ ազուռ ձայնէնն զնաս . Խոր . ե . 7 : *Ցաղագս յայտագրնն հրաւհանգէցոյ զնինքն՝ ազուռ յուսցաներ խոբամանկութիւն . Գնբ : * Ազուռ ազաւնիս . Ղաբ . ե . ուր կ . * Ազուռն գազգր ասե . որպես և ե ազաւնին գազգր ի տես ոչ .

Եւ Ձհայնալն կամ հեղձաւորնալն գազգր բարուք . իրգ՝ ժանաս , ներնգաստոր , ազուռիսաբարոյ . (որպես և առնի . ազուռ՝ ե Թոյն . և ազուռս՝ Թուհաւոր .) *Ինչոյծ գնաս պատոր , ազուռ , և գնագ բանիւք : Վատհնալն չարաբարոյ գժնհաստագի , ազուռ , ներնգաստոր : Ազուռ խնաստութ ե կի , ոչնինչ առողջ խորհնալ . փխ . սահ . Ե կին : *Որ յոյժ գժնհասնեռ՝ ազուռ և գնագ բանիւքն վարեր : Ջոր ի վազնչուցն ազուռն որսացեալ խորատանեկութ . գիպ : *Գնագ և ազուռ բանիւքն պատրանս զնոյ ուխտատորին զատմիատնցնի . Սարկ . հանգ : *Խայհնկես իբրև զկարճ , և ազուռ լնինկես իբրև զնիճ (յն . ներնգաստոր խրճնի զազուռս . Ռոխ . ֆ . ա . կ . :

ԱՂՈՒԱԼԵՋՈՒ . տ . Ա Ղ Ա Լ Ե Ջ Ո Ւ Ն :

ԱՂՈՒԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Որ ինչ քաղցր և հնշատնի երնկի . պատոր , և ցանկնական . *Խածմնանս ազուռականաս : Ջհրատնկն ջերմռնեն ազուռական ախտին (ի հնշտախտէ) . Նար . կե . գ : *Ազուռ կանան՝ քաղցր ասէ . և ախտին ցանկախառնին խածմուն քաղցր Թռչ . կ . Նար :

ԱՂՈՒԱՄԱԶ ՄԱԶ . Θρίξ . Capillus, pilus . Բարակ մնզ . որ յարմատս բուսոց Մաղնզուկ ասի . գԼ . Ռխ . * Եբ ի ծոս մազ ազուռատազ խարտնշացեալ . Ղնփ . ծփ . 30 :

ԱՂՈՒԱՆԱՅ , ացայ . ւ . կեղծատորնչ իբր ազուռ , կի ազուռնսաբարոյ լնենալ . նեն գնչ . խոպոպախնչ . չարանալ . *Եթէ ի ներն հնմատնեն ինս ապատանեալ նոքա չէր ազուռացեալ , ոչ մտաներ գնոտս ի ձեռն Թշնամեացն . Եփխ :

ԱՂՈՒԱՔ . որ և Ա Ղ Ա Ի Ք . ա . (գրի և Ա Ղ Ա Ք , Ա Ղ Ք , Ա Ռ Ա Ղ Ք .) ասի և սալն . այն է լուս յն . Տաևոց . Ցհնսար (ձնացնալն) . բանած . բախոռ , խնդոռ . ահմագ , ոսղոս խալնր . *Ամենիքնն ազնկին , եթէ ազուռաչ է : Ազուռաչ աբեզայ մի : Ոզոկս զառնաչ խաղ առնեին գնա . ՃՃ : *Դու ես ազաւաչ . Հ = Ց : *Ազռաւ այսօնս առ ասծ ոչ ազաւաչ . Ազաւաչ մնզոյ . Ազաւաչի մնհն . վ . բ . հց : *Նման ես գնս կարտաւնի ազուռաչն , որ երբնմն կարկ , և երբնմն պատառէ . Մ . ա ն : (Խակ Մ ա ծ . ե . *Ցօգաւգնացաց և ազուռաչ լնզուաց ... գրնվի է ըստ այլ ձ . ազաւնզուաց , կամ ազուռաւնզուաց :)

ԱՂՈՒԵՆԱՐՕՑ . տ . Ա Ղ Ո Ւ Ե Ն Ա Ր Օ Ց :

ԱՂՈՒԵՍԱՏՐՈՒԸՄ, կի ԱՂՈՒԵՍԱՆԴՐՈՒԸՄ . գ . ա . Խաղանի որպես Դրոշմ կամ հնդք ի ձահատ և կի յերնաս յանցաւորաց և աղանդաւորաց քանգահատ նամանութնե նեղաւոր ազուռատս . Խնսի փամպոզ . * Ազուռատրոշմ ի ճակատն գնդցին : Ազուռատրոշմ կերպարանօք խաբան յերնաս նր եգնալ . կանան : Լ . ա գ . ի ե :

ԱՂՈՒԵՍԱԿԵՐԳ ԴՐՈՂՄ . նման է վ . * ի կնդատն գնանց , և ի գրոշմ ազուռատսակնքով , իբրև ազուռատս գոզս և ապահատնէս այգեաց . Մ գ . ա :

ԱՂՈՒԵՍԱՑԱՒ . ի . գ . Ցաւ . որ տայ Թափնլ մազոյ կի հերայ . ասլ գԼ ան . * Թե ի վերայ ազուռատացաւի օծանեսս սոս ընդ քացախի , զմազն բերնլ . Վ . փխ . Ցհբ :

ԱՂՈՒԵՍԱՓՈՒՆ . գ . Թնեղև քուն իբրև ազուռատս հակողի վասն որսոյ . կեղծնալ ինն և հարնասցի ներհ . հ . գ . * Բազում երկնւղն ձայ չսայ ի խոր ի քուն ընկղմնլ մտացն , այլ ծանծաղագոյնս յազուռասպատնս միայն զքաղցր ցանկուն քնոյն ևնեի կատարնն ... յն . վեր ի վերոյ ննջնլով . Ռոխ . ա . փխ . Ցհբ :

ԱՂՈՒԵՍԵՆԻ , նոյ , ներայ . գ . Մորմ ազուռատս Թաւ ի սկեսս մազկնկ-

ԲԼՒԽ փԷՐԻՒ՝ ֆՒՐՓԽ , նաՓՔ. *Աղուեսաբ-
նիս զանձամբ արկեալ նատէին. Բառս. Ճ. 2:

ԱՂՈՒԷՍ, եսու կի՛ սոյ , ուց. գ. (յն.
ևս ալՓԷԽս . լտ . վՒլՓԷՍ . եբր . չուԱԷ.) 'A-
λώπεξ . Vulpes . Գազան դժնդակ՝ խորա-
մանկ և գող, իբր աղու հեղգիկ ձևացեալ ,
'ի չափ փոքր շան , Թաս մազով. Ածխ.
*կալաս երիքհարիւր աղուէս: կալարուք
մեզ աղուեսունս (կի՛ աղուէսս): ՈՂ ևլա-
նեն այժմ աղուէսք , և քակեն զքարինս
պարսպաց նորա : Բաժինք աղուեսուց և
ւիկին : Աղուէսք մուտ և ել առնէին 'ի
պահս նորա : Աղուեսուց որջք գոն. ևն:

Ըստ խորամանկութեանն ասի . *Երթայք
ասացէք աղուեսոն այնմիկ . Ղ;. ՃԳ. 3 2:
*Աղուեսուն փորու : Ըստ բազմապատիր
նենգութեանն բարոյից գաւազ աղուեսուց: Ի
ժամենաց աղուեսոյն ... Ցորոյ աղուեսոյն
ազատաւալ . Նար . ՃՁ . ԼԸ . Ե էրգ : ՑԾս և
'ի ՄԽԻՒ . առաւ ղԷ. Ճ:

ԱՂՈՒԷՍ ԽԱՐԱՆ . Տ . ԱՂՈՒԷՍԱՆ-
ԴՐՈՑՄ . *Աղուէս խաբանաք դիմեմ նոցա
դրոշմիլ. զի իբրև զայր գազան հալածա-
կան լիցին . Լսող . ԼԳ:

ԱՂՈՒԷՍՈՒ ՁՈՒ . Բոյս կամ գեղ ինչ,
որ'ի ԲԺշկարանի բազատորի այսպէս .*կար-
կոտաև. կոտրկուտաև. խուսաթէլսայլապ:

ԱՂՈՒԷՍՈՒ ՕՈՒՏԸ, կամ ԱՂՈՒԷՏՈՒ-
ՏԸՐ . Անուն խոտոյ՝ առ. Գաղիանոսի , ոմն
յն . երիոս . Թերևս 'Երύσιμον . Erysimum ,
որ է խոտ յաճախել՝'ի քարուտս տեղիս:

ԱՂՈՒԷՍՈՒԿ . փ. Աղուէս փոքր . Ձագ
աղուէսուս . և ոմ աղուէս . Ածխ.*Ո՛վ
գեղի աղուեսուկ: Լաեւս գուս գաղշելի
աղուեսուկ . Ոսկիփոր :

ԱՂՈՒԹ. Տ . ՑԱԿՈՆԹ . *Ջրմրուխ
կանաչեալ , աղուէի խոտ րուխրեալ . Գնչ :

ԱՂՈՒԹԻՆ . փ . կծուռուքի և համ
ազի . գառնուկ . ազիսկի , ցոռուկ . գոռալոս-
լոգ , աճՂԼԸՓ , ՀԼՒՀաԲ . 'Αλμυρότης . Sal-
sedo. 'Αλμ. Salsugo. *Աղ՝ երեկ աղուի ոչ
ունիցի , ոչ իսիք և ախիամանացու . Շ . ՃՓԲ :
*Ճաշակականքն կոշերկուք որակութիք
են քաղցրութեի , և գառնուքեի, աղուքեի.
Նիսս . Բ . Է : *Ջպատճառս լուրցն ա-
ղուքեան . Ա Էդ ՕՐ . Է : *Ծով լուրս հոսա-
նաց բազմաց ըմպելովք զանազանելի աղուե
քեիւն 'ի խորոց զգայոն . Պիսիդ :

ԱՂՈՒՀԱՑ , ի . գ. իբր Աղ և հաց, սա-
կաւագոյնս կերակուր . *Որ զնւր աղուհացն
ուտէ : Աղուհաց ոչ ունի . Ոսկիփոր :

ԱՂՈՒՀԱՑՔՐ , ցնց. գ . որ և ԱՂՀԱՑՔՐ,
ԱՂՑՔ. ՃամանակՃ ազ և հաց ևեթ ՃաշաՃ
կելոյ . քառասնորդական պահք . մեծ պահ,
պաղպէ . պիսիխսէ օրսաՃ . *Ցաղուհացից ըն-
ծիերցուածոն . Աբշ . Է: ՃՀ: Տօնաց : Վայ
գրէ խոտորմիկ'ի Ճառն քառասնորդաց .
*Անմերձ յասմնական կերակուրս՝ բայց
յաղ և'ի հաց՝ ըստ նորին անուանակոչու-
ՇԵՆ : Խակ'ի ՃառընԹք . գրի ևս , *Ի զատկի
աղհացս :

ԱՂՈՒՃԱԿ , ի , ացս . գ . Աղ մածնալ
սառնատեսակ . հասարս և շառաւղիղ ազի
յատակ . ֆՐլՈՓ ԲՈՒՂ ֆՐլՀՈՒ , ՈՒլՀԿ
ԲՈՒՂՐ . *ԹՒռգիսոյին սակ , իբրև զաղ
մածցին . զվանագոյն ակնագոյնն երկնից
ազուՃակի նմանեցուցանէ կերպարանաց .
Ո՛ի . Է.. ԺՈ :

ԱՂՈՒՆ . գ . որ և ԱՂՕՆ . Նկուճ
աղալի յատրուիս . *Որ զքազացն չինէ , նա
կալցի է զաղունն պատպաստակ . Ոսկիփոր :

ԱՂՈՒՆՔ , ունց. գ. եզեռն . և Աղէս.
*Չհնչու ցանկութիցն և զայրոց ախտիցն
զանվնաս զազէսան . որոց իսրաքանչիւր
ոք 'ի տոցանէ աղուեաց գործակ է. Փիլ. ԼԻՒ.

Ե. 69 : *Հաւակ այնքանեացն եղեալ ա-
ղունց : Ոչ մանաւանդ ինչ գործելով աղուե-
նիս: Ցիշեցեք զդորս աղունս . զվայրավա-
մունս ընչեցն , ևն : Ջգործեցեալ'ի գմանէ
աղունս յանդիման կացուցանել : Ջան-
վայելուչն կատարելով աղունս՝ առաւելով
զՆեղան. Պիս : Իսկ 'ի հինն Բ.. գրի . *Ա-
ղունք, չարիք : Աղուէք՝ աղեաց և Թշուաս-
ուութիե անուն է ,, :

ԱՂՈՒՈՐ . ա. Բառ ռմկ . քր Գեղեցիկ .
*կոյս մի կայր ալաւոր աչեր . Ը . առակ . :

ԱՂՈՒՈՒԹԻՒՆ . գ. Աղու կի սպաւե-
զոս գոլ . քաղցրաբանութիե . չատախօ-
սուե . շաղաս ուրութիե աղուաշուե . *Ամ
ոք 'ի մոացն հասատատութիե և յատալքի-
նուքեի հայի , և ոչ ընդ վսդրած լեզուին
աղուի . ԼՒսիբ . ԺԷ . (այլ Ձ. լեզուին շա-
ղատրքեանցն :)

ԱՂՈՒՐԱՑ . յոգն . աղուրայնի .) Ո-ղէշ.

ԱՂՈՒՐԻ , րիք , րեաց . գ . Հշատա-
ւիղ . բարուեական որեոյ . ղսի , ԼԸՊՈՓ .
փաՓՐՐմ .*ՎՒ՛ աղուրայնոյ , որ զհին այգին
նորես : ՔաՐՂՏ աղուրայ : Տար զաղուրայ-
նիդ : Աղուրայ տար : Ջաղուրայդ դատք
ևն . Վօսկ : *Որեոյ զարդարեալ զատեցն'ի
վայելչութիե երկայն ձգմամբ աղուրեաց՝
պատատմամբ գնդակաց՝ տարածեալ տե-
ղեւովքն. փիլ. ԼԻսս :

ԱՂՈՒՒՓՈՒ . ա. Որ փոխէ զգաշն ուխ-
տի ասլի . կամ ապերախտ հացի և ազի
քաղերեալաց . *Ուրլն զվաքեալսյ Թուխիմ ,
և իբրու աղուափոխ համարիցիմ ևս նոցա .
ԵՓԲ . ԷԼ:

ԱՂՊԱՐ . գ . Ազգ ծաղկոյ . որ և Թու-
Թիա , կամ Թուխիե աչաց . ևս և Համեմ :
'Αμμώνιον . Collyrii genus ex Tutia car-
manica ևն . ԲԺշկ :

ԱՂՊԻՏ . Տ . ԱՂԱՊԻՏ . *Ջայն գինին
ջրախառնեն , և խմեն հինս ազպէտին .
Վօսկ . Է:

ԱՂՋԱՂՋ , ի . գ. Նոյն ընդ ԱՂՋԱՂ-
ՄՈՒՂՋ (որ է իբր աղջամուղջ , կամ ազա-
ուամուղս .) և ԱՂՑԱՄՈՒՂՑ : որպէս ուսի .
ֆաստասնաս , ՀՒՆՀՂՂ , Հաուհնիմաե են. Մ էգ .
մատաիսուղ . Ձօփոս . Caligo . *Ո՛ր զնահս
լինքեանս ձգեն , որք յաջքայ չէ մոլորեալք
'ի խորս ծովուն նաւեն (յն . 'ի միգի , կամ
'ի մատաիսի .) Նիսս . ոփանչ :

ԱՂՋԱՄՂՋԱԼ . ա . ՄԹագնեալ . մի
գաստատս արարեալ , և եղեալ նահմ . ազտս .
*ԽՃողն զորովայն , և աղջամղջեալ Թմբրե-
ցուցանեն քաղցրամ անմտութիե զանձինս
խրճանց . Ոսկ . ապաչխ : *Բիւրատատիկ
չարեաք զկնանս մարմնոյն աղջամղջալ ա-
պականեն. Երզն . ՃսկՒ: *Երեկոյին ամանակի
ոչ բացատիալ ուսի զնչղչան , և ոչ աղջա-
մղջեալ է: Բան անարգին և վատաբարին՝
մՀագոյն . զի Թէպէտ և մեծ ազատս հասցէ
(յոսկին) , աղջամղջեալ է. Փիլ :

ԱՂՋԱՄՂՋԻՆ . ա . Ձօփերոս , ցոփե-
րոս . Caliginosus , tenebrosus . Աղջամղջալ
պատեալ . մատաիսալատատ . ՄՀին . խաւա-
րասին . *ՄԹին և աղջամղջին . Ցոբ . ժ . 21 :
*Ցաղջամղջին ատպի հասցեալ . Սահմ . ԺԷ:
*Աղջամղջին վիճակ ժամանակի: Աղջամղջին
կուրատնս խաւար . Պիս : *Ջաղջամղջին գա-
նոյն սեաւնի փոխել'ի ձեան պայծառուեի .
Նար . ԺԷ : *Փարատեան յանձամնց մերոց
զաղջամղջին և զխաւարային խորհուրդս .
ԺՒ: Խակ Ամ . Է. 20. * Օր ևն ... աղջամ-
ղջին ,, . յն. աղջամուղջ . Ցոփոս. Caligo .

ԱՂՋԱՄՂՋՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՂՋՈՒ-
ԹԻՒՆ :

ԱՂՋԱՄՂՋՈՒՑ . ա . Աղջամղջեալ .
խաւարչուտ . մՀՀնագոյն . ՀՒՆՀՂՂ . գ Ոսանս ,
փսման . *Վկայ՝ որ'ի վերոյ մերմ է երկինս
աղջամղջուտ , և սերեալ երկիրս . փիլ . յ :

ԱՂՋԱՄՈՒՂՋ . մղջի , իս կամ ա ,
մուղջս . գ. որ և ԱՂՑԱՄՈՒՂՑ . թանձր մէգ .
մատախուղ . խաւար . քաղ . մուղին . մՀՀս-
ԼԹի . Σκότος , ζόφος , γνόφος , ἀχλύς . Te-
nebrae, caligo, nebulo . ֆաՒՒ . գ ոսանս ԼԸՓ ,
դասլեի , ֆաւս , գսման . *Ընդ աղջամուղջս
առաւաւտին եղիցն արքն արտասաք . ՃԼս . Է .
աՒս և ԱՐՀԱԼՈՒՐ : *Որոց աղջամուղջք
խաւարին (ք խաւարի) յաւիտեան պա-
հեալ կան . Է . պԼս . Է . 17 : *Աղջամղջաս
խոռվութիեն զինքն ծածկելով. Ա ոս .
ՃԷ : *Ծագեալ արեգական՝ զաղջամուղջ
զնաւար (յն . մի բառ , ζόφος) զոգոյն լի
արար լուսով: Աղջամղջիս լի են ամենայն .
փիլ. ոյլՔ . Ե լիս : *Միգապատատեալ կաս
'ի հուր հնոցին , և աղջամղջիս յանկեղմ
գեհենին . Մատ . ԱՒ . Ե ԵՓԲ . խոսփով .
*Ջխմանալի նոցս աչս'ի բաց մատրել յան-
գիտութիե աղջամղջին , որ չուրջ զնորքն
կայ . Դիան . ՃԸայ . Բ: *Ցորժամ ամէն
մի կողմն լուսնի , միւս կողմն զնշանակ ազ-
ջամղջի ցուցանէ . Շիր : *Ջանլոյս աղջա-
մուղջ գիշերոյն . Պիս : *Անլոյս աղջամղջիս .
Աղջամղջաւն անօրհնութիե . Սրփ : *Աղ-
ջամուղջն մնան ինչ լուսոյ ունելով ընդ
խաւարին(որպէս արշալուսյ). Իգիբս խոսբ:

ԱՂՋԱՄՈՒՂՋ . ա . իբր Աղջամղջին .
*Աղջամուղջ խաւարասս նահմոցաս . Սրփ .
ա . յհ . Բ :

ԱՂՋԻԿ , ջրկան կամ ջկան , ամբ կամ
աս , կունք , կանց . գ . Կորáσιον , νεᾶνις ,
ἡ παῖς , παιδίσκη . Puella , virgo . Օրիորդ .
կոյս . էգ զաւակ . ախՃԻ . գԷԼ . *Եթէ
եղեցի աղջիկ կոյս՝ խօսցիսալ առն : Ոչ եթէ
մեռեալ է աղջիկդ : Աղջիկ գուս քիզ ասեմ
արի . ևն : *Հանգերձ աղջկան . ՃՃ :

Մանկամարդ կին. *Տարաս զնա'ի ներքս
աներն իւր՝ հայր աղջկանն . Դտ . ԺԲ .
4=9 :

Նաժիշտս. ազախին . խոսոյԸՓ . *Իր նորա
աղջիկ մի եգիպտացի: Եկն երկու աղջ-
կամբք ... ասէ ցաղջկունան : Աղջիկն' որ
դնանպատն էր. ևն: *Ի յաղջկանէ վիմին
շարժեալ . Շիր :

ԱՂՋԿԱԿԱՆ , ի , ացս . ա . Սեպհական,
աղջկանց . որպէս և կոչումն փողազչական,
գորովական. Κοριακός, κορίκιος. Puellaris,
virginalis . *Փողազչական և աղջկական
(ըստ յոանաց) . և զի ոչ ասացաս 'ի մե-
րումս վասն պատկառանաց . Մատ . Ե
ԵՐԲ . ԷԲ :

ԱՂՋԿԱՄԱՐԴ կամ ԱՂՃԿԱՄԱՐԴ ,
ոյ . գիկ , գկաց կամ գաց . գ . ա . Մանկա-
մարդ . կին մանկահասակ կամ ծաղկա-
հասակ . ՀնԸՆ գաբԸ . * Աղճկամարդ մի
ունի 'ի կնութեե . Վքր հց . յ : *Որ աղճկա-
մարդ այրիքն են , 'ի նոցանէ 'ի քաց մեր-
ժեաց : Ուսուցանել և խրատել զաղջկա-
մարդան . ԵՓԲ . Ա . փԽ . Ե ԽՓ : *Ամեաս-
ուանէ զաղջկամարդաց ապրուստն . Ոսկ . Ա .
փՀ : *Անտի է պատասխանի յայրեսուսէ ,
և աղջկամարդացն գիշերութիե . Մատ . ԺԷ :

Կնամարդկի. այր կանացի բաբառք. փսխն-
նկս .(Շաւասաց ասացչասուհ ասէ.)*Աղջկա-
մարդ , 'ի բաց լեր յասպատատիկ առապարձ-
սից , և այր կանացի գործով ծանիր . Աւրծր .
Ա . 15 :

ԱՂՋԿՈՐԴԻ. գ.սյն. որգի աղջ
կանց . Գոռնկորգի . յաղջկ մերկ ծնեալ .
ֆիՀ . *Աղջկորգի անճառանան . Ա . ԼԳ .
Ի . 30 :

ԱՂՋԿՑԱՆ . փ . գրի և ԱՂՃԿՈՒՑԱՆ ,
կամ ԱՂԵՃԿՈՒՑԱՆ . Մոլոշ . եգիմ ՀՒՀՓՀՒ ,

ֆրլրչեան, զտապաչ. լատ ոմանց կամ փօրտ-
զա։ Մխ. ինչ։ Ռծվրն. ուր ասի և ՀՆԱՀՈՂ
ՏԱԲԼԻԹ ։ Տես և ԵՂԻՀ, ԵՂՀԿԻ ՅԱԿ ։

ԱՂՂՈՒԹԻՆ. գ. Մ Ճառ. խաւտար.
*ՈՅՃ, և ապլուանք խր. Նոր. Հ. (յայլ տրի-
նակս, ապլուանքութիք, կամ ապլուանութիք)

ԱՂՂՈՒՐ, ղրոյ. գ. Ջուր յոր սրսկեալ
լից է ապ. ապ և ջուր. ապղյուր. տալտա-
բա, գոպղլա ատ. *Թանապր գինոյն յապղ-
ջուր. չնաւթացի (ասէ) կլլանել զպատառս
հացին ապիւ, այլ տրիվ ջուր և ապ ի պնակ
և Թռչի. Վ.գ հց.ժ։ *Արտ ապղջուր. և Ճե
ծովու ջուր գանաա, լաւն այն է։ Խոտա-
նէն գլուխ մոխրին ի յապղուրն ։ Շինէ
աղղուր ։ Մոխրապղով և ապղյուով լուանալ.
Վ.փիւ. ՅԷ. Ահ։

ԱՂՂ, ի, ից. գ. ա. Ապտյին կամ ապի
գարան, վայր, տեղի. որպէս Ճե ից՝ Ա
զրտա, աղտի։ Ըստ յն. Ապ, և Ապի *Ալհ.
Sal. գ.ղ. *Գուռմարեցան ի Հորն ապի, որ
է ծով աղտից ։ Քաղաքք աղտին ։ Գնաց
ի հովիտս աղտին ։ Բաժ աղտից, կամ
տարազ այսպէս ։ Հարիանէր յովքր ջնորն
աղտից. Ած. ծԹ. 3։ ՁԼա. ծԷ. 62։ Ք. ՜ն.
ԽԷ. 11։ ա. Ա. ծա. 35։ Սղ. ծԷ. Վէր.
Նափ ։ կամ *Ալհչծ. Salsus. գ.ղ.ղա., և
գ.ղ.ղա. *Ձ ահատեցան ի Հորն աղտից ։ Եւ
ի Հորն ապտից՝ ջրհորք, ջրհորք Նահեմ.
Ած. ծԹ. 8. 10։ Խահ ՁՀ. ԽԲ. *Ընկա-
ղեալ պարտեաս զերկիր մնան զնգաղաղային
հողայ, և զաղտոս նորին բովանդակապար ՚ն-
կամ է Հանձ ապի, և կամ Հապ, կամ
Ըքնահայ վայրք և գետք իրք ապէի. կամ
Վէտ։

ԱՂՂ, ոյ, ոց. և ի.ից. գ.*Ռպոս. Sordes.
Σπίλος. Macula. *Ալծ. Limus, lutum,
faex. Անհագուր բնչ շաղախիչ այլոց, և
հեռաց նորա երևեալ՝ի շաղախեալն. կիզա-
արատ. բիծ. փէր, ֆէռէփ, էէրփ, վ.փէ.
և Գայա. ցեխ. ախտ. մրուր. ցեխ. Ռ.ծ.
լ.ոնոր, պաւլէգ. *Սաստկացեալ ապտով
ճնեալ գին։ Լուացեք ևր զաղտն ուս-
տերաց և գաւառաց ասենի։ Ոչ գմաթեմոյ
աղտն ի բաց ընկենլով. Ց.ե. Ք. 31։
ծԹ. 4։ Ե.ո. Թ. 4։ ա. ո. ֆ. 21։ *Ա.ր-
ատաքս վտարի ի ձեռն ականջացն ապտն որ
ի նմանէ. Ն.ոա. ՌՒ. ՅԷ.ե *Ո՞ր ճն՝ որք ի
տղմին Թաւալին, և գուռնաքարայ ապտով
մերով զուարճանան. Աա ար. ծԹ։ *Լի
են ապտով (տղմոյ), և ի ՚ն ջրէ ապտոյն են.
Ո.ի.յհ. ա. 23։ *Թաւալաւեալ և Թաղեալ
ապտով. Եղ.։ *Ն.ախատինս ասելորդ
ասոյդ իւրեանց զկրաին առնելին. փարդ։
*Ջոտա լուացի ի հնոյ ապտից. Ը.ար։
*Ծատկեալ փուշտվ և ապտիւ. Վ.ր.ե հց. ծԹ։

Իբր Ապտ հոգւոյ, կամ ախտ. մեղք.
*Ի բայց Հոգեաիւնջիք զամ ապտ չարեաց.
Ած։ *Ո՛ր զոգւոյն մաքրեաց զերկրս
յապտոյ մեղացն. Գիս։ *ՍխրականաւՀիք
ապտոց մեզանից. Ն.ար. ՀԷ։ *Ցորժամ յա-
գահանիցէ և յամ ապտոց սուրբ իցեն.
Խ.ի.ե։ *Մեղքն այնչափ ապտ և կեղտ
կուտեն. Ո.ի. ՛ն. Ք. 12։

ԱՂՏ. Ածելոյզ մատանեք հրահալելեալ ա-
ժանիկ. մեռար. կղկղանք. էէրփ. փօրԹա.
ֆաս, ի.ի.վ.ել. *Արձիձի ապտ այծ ի ատկին.
Վ.գ.ի. փԷ։ Բծ.վրն ։ *Նախ ընտրեսցէ
իրրև ոսկեաւՀ, զի ապտն ապրեսցի. Ափ.ի։
*Գոյ ապտ յոսկին քո՝ որով պատծխա.
Վ.ոնա. յոբ։

ԱՂՏ. գ. Χόριον, կամ χόριον. Secundina, secundae. ԹաղանԹ ապղի կնոջ
գանեաց յարգանդի ևր, որպէս շաւակի կի
քօղք բնութիք. փղի ընկեր, փղոյ. փ.ա.վ.գ,
ռ.վ.ի.ի. *Ջապտն եղեալ՚ի մէջոյ իւրմէ,

և զծնռնգոտ զոր ծնանիցի, կերիցէ. Օրին.
ԽԷ. 57։ *Ի ծնռնգէն (քուռակի ձիոյ)
զապտէն մի քաղէր. Վ.ոի. յծ։

ԱՂՏԱԽԻՆՔ. գ. կ.զ. ապատ. ապ.
փոտ.ի։ Վ.ոէ. ֆիսվ.ի, ֆէր. *Ջանառանն
իւրեանց զապտախինս յանգիծեան կախել
զայիցանէ, որ զերկինէ բազատիցեն բուռն
հարեալ ունիցին։ Ց.ի. Խ. պատ։

ԱՂՏԱՀԱՆՔ. գ. (ըստ այլ ձ. Աղտա-
խառնք.) Ընդ ապտոյ արդանդի, և կի
յետսակողին, սպտան. Նատոյք. օ.ն.ոբ.գ,
փ.ոպ.ր. *Մի ոք ը ապտահանս (կի ապ-
տախառնան) արգանդի մարմնոյ խառնա-
կեսցի ըստ տվորում հեԹանոսաց. Կանն։

ԱՂՏԱՂՏ. ա. } Ալհչծ. Salsus. Ո.
ԱՂՏԱՂՏԻՆ. } Նօզ զապտ՝ ը որում
ապ. ապի. ապհհամ. ապի, վ.ր.ի. ղ.ա, գ.ղ.
ղ.ա, ա՛ը. *Ցերևեալ խապղոյդ յորԹոյ
ջուր ԹԹու և ապտապտ ունի. Վ.ե.ղ.ր. ը։
*Ձ ևս զապտոյն ջուր ըմպելի՝ ատելի քան
զապտապան դառանել անպիտանուն. Գիս։
*Եղէն ապտապտ կերակուր գիւաց. Վ.ր.ե.
ող. Ե էրփ. ուր գրի ՂԱՏԱՂՏԱՆ ։ *Եւ
ոչ ապտապտին տեղւոյ ջուր քաղցր առ-
նել. Ցի. Ֆ. 12։ * Ձապահատուածեմբ
ապտապտին ջրոց Թմբրեցուցանէ. Պիս ։
*Ջուրս ապտապտին՝ անախորժելի ծարա-
ւեաց արբանն. Նար. Ը։

ԱՂՏԱՂՏՈՒԿ. տփոյ, կամ տվի, ով.
ա. Նոյն ը վ. Ա՛լմսրօς. Salsus. ապ.
ղր, գ.ղ.ղա. *Բնակեսցէ յերկիր ապտապ-
տուկ. Եր.ե.մ. ծԷ. 6։ *Ցապտապտուկն ա-
ւազեաս ծով. Մ.ափ. ծէ։ *Ապտապտուկ
ջուրս ծով. Մ.ափ. ծէ։ *Ապտապտուկ
կով խառնեալ ըմպիչին։ Կինն փոխեալ
լինէր յապի բնութի. քանզի հրապկէ և
զերկոյ գաւառին՝ ապտապտուկն ոչնչէ
նուազ (քան զայն) անպատղ է. փիւ։

Նմանութիք ասի. *Ցապտապտուկ կո-
րըստական ջուրցն մեզաց. Իփն։ *Ցապտապ-
տուկ անհատապատութիւն՝ ի վեր ամբարձան.
Աֆաբ. Նոր ՀԲէ։ *Ապտապտուկ կենցաղ.
Լ.ֆէ. ագ։

ԱՂՏԱՂՏՈՒԿ, ուկք. գ. Ապի և ծո-
վային վայր. երկիր ապի և խոնաւ. չոա
փէղ. չ.ր.ի.ան, չ.ր.ափ էէր, չ.ր.գ.ւէփ.
Ալմա, ալմո, ալմսրիչ. Salsugo, salsi-
lago, marina vel salsa loca. *Բնակեսցէ
յապտապտուկս անապատի ։ Բնակուսիցեն
նմա զապտապտուկս։ Ապար զերկիրն սրտ.
զաբեր յապտապտուկս. Եր.ե. ծԷ. 6.Ց.ե.
ւԷ. 6։ Սղ. ՁԷ. 34։ * Գաղաբերսէ գա-
ւառին գարձաւ յապտապտուկ. Խ.ր. Ֆ.
7։ * Որ յապտապտուկ ՅԹի միանալ ևս.
Մ.ավ։

ԱՂՏԱՄՈՒՂՏ. ՏԱ.ԶԱՄՈՒՂԶ (որ
ասսի ծագի, իբր ապտ և մուղտ. կամ
մուղձի.) *Իբրև զոն տարաժամեցաւ, և
ապտամուղտ եղեն, գազատուկ մնացին զնա
աշակերտքն ի քաղաքն. Ո.ի. գ.ե։

ԱՂՏԱՆԱՄ. ացայ. ւ. Տ. ՂԱՏՂԱՂ.
ՆԱՄ։ *Երկուցեալ եմ, զի պերձ համա-
րիս զապտանամս և զմարմնաւորս. Եէր.
յատ.ե.ար։

ԱՂՏԵՂԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խօսք
ապտելի. Ճշնամանք. և բամբասանք.
բան վնաս անաբժան գործոց. Լ.իր.ին սէ.վ.
պէր. *Կոտանալ իշխանացն Հայոց բա-
զում ապտելաբանութիս ի վերայ Թագա-
ւորին իւրեանց. Փ.ր.գ։

ԱՂՏԵՂԱՕՁՆ, գ.ունի, ից. ա. Բ՚ս-
պարծերος. Sordidior. Առաւել կի յոյժ
ապտելի. փիծ. ա.ն.լ ապ.ո. գ.ա.յ.ի.ե փէր
լէ. էէս. *Ձիք իմչ քան զմեզս ապտելա-
գոյն. Ո.ի. յհ. ի. 6։ *Ապտելագոյն

նիւթ. Նէա. Էրգ։ * Որ քան զամենայն
ապտ ապտելագոյն է. Սրգ. ա. պ. Ք։
*Ապտելագոյն ապէտք ապծապղծութիւն.
Ց.վ. ի.ի։

ԱՂՏԵՂԱՊՈՐԾ. Տ. ԶԾԶՐԾԳՈՐԾ.
* Սուտք, անպիտանիք, ապտելագործք.
փ.ր.գ։

ԱՂՏԵՂԱՊՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶԾԶ-
ՐԾԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. * փողոտաւել ապտե-
լագործութիւնից. Ճճ։

ԱՂՏԵՂԱԾՈՒՓ. ա. Ծփիւել յապ-
տելութիս. Չարեալ կամ գլուխել յապ-
տելի իրս. *Ոնդ բարձրացուցանին զան-
ձինս իւրեանց ի գետնաքարշ և յապտե-
ղածուփ կենցաղոյս. Չ.ր. ի։

ԱՂՏԵՂԱՆԴԵՐՁ. ա. ՛ն. Ապտե-
ղի հանգերձիս. որպէս և գնի ի յն. με-
τὰ ῥυπαρᾶς ἐσθῆτος. Sordida veste. գ.ղ.
փոփ լ.ի.վ. *Ոչ ապտելագանդերձ մուա-
նել ի սեզան այսր. Ո.ի. յհ։

ԱՂՏԵՂԱՆԱՄ, ացայ. լ. Բ՚ս.ա, ῥυπῶ, καταῤῥυπόομαι. Sordeo, sordidor, conspurior, contaminor. Շաղախիլ ապ-
տելութի. պղծիլ. պղտոփլ, ֆ.ո.ի.լ, ա-
պ.ո.ի.լ. փ.ի.վ.ի.փ. *Որ ապտելանալոցն է,
ապտելացի. Ց.ոյ. Խ.ի. 11։ *Ձ.ս.ա.ցն և
երեսացն և այլոց անդամոցն ապտելացեալ
՚ի կայծականց հրոյն. Ն.ոա. ա.փ.ի։
*Հարանդ ոչ ապտելացար. Խ.ր. Ֆ. 68։
*Ի գարշ ցանկութեանց ոչ ապտելացան.
Սրփ. յ.ի. Է։

ԱՂՏԵՂԱՅԻՐ, սիրի, րաց. ա. Սի-
րող ապտելութիս. անմաքրասէր. գարշա-
սէր. ցանկասէր. գաղջասիրի. *Իշխանք ապ-
տելասէրք. Խ.ր. Ֆ. 68։ *Ձեր ապտելա-
սէր օրինացդ. փ.ր.գ։ *Ի տեղի՝ ուր չիք
իշխանութիւն ապտելասիրաց. Մծէ. ծէ։
*Ապտելասէր պղծութիք. Աբծ.ր. ա. 15։

ԱՂՏԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն.
Ցաղ ապտելանալ. ապտելի առնել. ապ-
տելել. զպղծացուցանել. շաղախել. պղծ.
ծել. ապ.ո.փ.ել, ի.ե.ո.փ.ել, ֆ.ո.ւ.ի.
ֆէր, պերզոպ է.ֆէր. Μολύνω, ῥυπαίνω. Polluo, inquino, sordido, maculo, conspurco, contamino. *Լուացի զոտս իմ, զի մի՛գ ապտելացուցից զնոսա։ Ոչք ոչ ապ-
տելացուցին զՀանդերձս իւրեանց. Եր.գ
է. 3։ Ցայտ. գ. 4։ *Զբերան բամբա-
սանօք պղծեցի, և զլեզու իմ գաւտարկ
բանիւք ապտելացուցի. Եէր. Խ.ոտ։ *Ա-
մենայն մեռք ապտելացուցանէն զՀոգին.
Ո.ի. յհ։

Եւ Ապականել. արատել. անպատիւ
առնել. խանգարել. ա.բել, պէրի յգել.
պ.ոմգ. Διαλυμαίνω, λυμαίνομαι. Violo, vitio, corrumpo, labefacio. *Գ.ակեբով
զՀՀմարտութիւն, և ապտելացուցանելով
զՀոգեաւորութիւն. Բր.ո. ֆն։ *Ջառ.ոյնն
մարդասիրութիւն ապտելացուցք. Վ.ր.ե Հց.
Ք։ *Թագաւոր ոչ ապտելացուցանէ զինքն,
որ ոչ անմիջականաբար խօսի ընդ ամբոխի.
Սահմ. ֆա։

ԱՂՏԵՂԱՑՈՒՑԻՉ, չչի. ա. Որ ապ-
տելացուցանէ. *Արբուրիթե ապտելացու-
չիչ. ՃՃ։

ԱՂՏԵՂԵՄ, եցի. Տ. ԱՂՏԵՂԱՑՈՒ-
ՑԱՆԵՄ։ ըստ ամենայն առման։ Խակ է.
իբր յ. Տ. ՏԱ.ՏԵՂԱՆԱԼ։ Μολύνω, ῥ.ա-
μαίνω, σπιλόω, ἐπ. * Ոչ է իմ ապտե-
լեալ զանուն իմ և զանուն Հօր իմոյ։
Եւ ղպատուհճանն որ ի մարմնոյն իսկ
ապտելլեալ. Տ.ի. Ֆ. 17։ Ցա.ե. 23։
*Ցերսին զարբուրիթիւնն աւերմեալ, և զան-
դանուն ապտելացեալ. ա. Ա. Ֆ. 38։
*Ձգիրս Հայհոյեցին, և զՀնարիան ոչ

խնացեալք՝ աղտոտելոցին ղեկին. փիլ. սահ. *Զսրբուհի մեր աղտոտելոցաք. Սրփ. յհ. Ը: *Եթէ միով խիզք աղտոտեսցի, ոչ կա- րասցէ ունել զանապատութիւնն. Նխս. խոս: *Աղտոտեալ վիրային՝ զձեզ առ անմիտս ու- նէին. Փարպ: *Ընդճր զանտողացդ ոտից սրբութեի Ճանապարհաւն ժանգից աղտո- տեր (ք աղտոտելոցեր): Աղտոտեալ գու- նով զազրութեի: Ոչ աղտոտիչ յուրուա- կան ինչ պղծութեի. Նար. խեղ. իս. ղէ:

ԱՂՏԵՂԻ, ղ-ոյ, ղ-ից. ա. Ῥυπαρός. Sordidus. Շաղախեալ կի՞ նեղբիեալ ազ- տոտվք. անմաքուր. ապտոտ, ինդոտ. *էրէխ, ֆոբիտոր. *Զգեցեալ էր հանդերձս ազ- տեղս: Մաանիկն անգր և աղքատ զբ՝ի հանդերձս ազտեղիս. Զէր. գ. 3: ՃՀ- է. 2: *Որ՝ի հրեշտականն օրհնի, ի ձեռ- ացդ ազտեղացդ (ք յայտնի օրհնի ձեռացդ) ընկալեալ լինի. Ոսկ. Նոր կիր: *Աղբեր զազտեղիսն, և պահել զպրեալսն. Ագաթ: *Աղտեղի անուն, կամ ազգ. ՃՁԽ: *Չէ- բեացն ազտեղի տեսիլ. Նար. իէ: *Ոգ- ւով ազտեղեաւ անհնարին մեռանցանես. Լմբ. պոլճ: *Ոչ կարեմ յայտնել զնի կենաց նորա տեսանել զնա. Վքէ հղ. ծէ:

Եւ Աղճատալի. անհամաձայն. անվայել. ապիզծ. անպատշաճ. Aiσχρός. Turpis, foe- dus. այբդ. *Որ՝ի ծածուկ ինչ գործի՝ի նոցա, զայն և խօսել ազտեղի է. Եփես. է. 12: *Որ ոչ ունի զազտեղի շարժմունս. ՃՁԽ. ՀՀ: *Դաւանեաւ զնարհռդ աղտեղի գործոց զնա ինչ: *Ոչ միայն զանձինս ազտեղի առնեն, այլ և զայլս ընդ իւրեանս գործոց ՃՀ. իՀ: *Սէր աղ- տեղի. Ը. այբուբ: *Աղտեղի արուեստագի- տութեի. Եփէ. Խոսոց:

ԱՂՏՂԱՆ ԱՈՒՆԻ. Աղտեղել. ազտե- զացուցանել. Ἐμολύνω. Inquino, pol- luo. ապտոտել. *էրէխենդել. *Գիշերութեի զայր ժանտագործ ազտեղի առնէ. Ասող. իՀ- ղ:

ԱՂՏԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ῥυπαρία, ῥύ- πος, ἀκαθαρσία. Sordes, immunditia, impuritas. αἰσχημοσύνη, turpitudo. ազ- տոտութի, ֆոտոտի. *էրէ, *էրէխէ, ֆոբիտորութի. Աղտ. աղտոտութի. արատ. և աղտոտի և ա- մեհաւլի իրք, որք պղծեն զնմանին կամ զհոգի. աղբ. աղբիք. անսրբուհի. պղծու- թի. *Ի բաց թօթափեալ զամենայն աղ- տեղութիս: Ջի մի ունիցի ինչ արատ կամ աղտեղութի: Ծագիտացեն երիսք քո իբրև զքուր յատակ, մերկասցես զաղտեղութի: Հանիւն արատաբ զամենայն աղտեղութի՝ որք գտան՝ի ոսկն ետն: Փորեսցես նո- վաւ, և ածեալ ծածկեսցես զաղտեղութի քո. ՃՀ: Եփես: ՃՁԲ: Ը: ՈՀ: Օրէն: *Չնիքրին և զարտաքին աղտեղուիս մեր նոքազք (զքովք) լուանասք. Եղնիկ: *Տուն գաշտանաց և աղտեղուհ չինիք: Անօթս աղտեղութի կազմիք. փարպ: *Զոգիս իւրեանց սրբութի առանց աղտեղութեան պահել. Ագաթ:

Իբր Աղտեղապանութի. *ՃԺտարութի լսեր աղտեղութեան բանիցն առաքեալ. Խոր. փ. 6:

Եւ որպես գործոյ ցանկութեան. գար- շութի. զազգագործութի. *Որ անխտիրն է յայտնեղութեն: Անժոյժ աղտեղութք. ՃՀ: *Մարգիկ՝ լի ամենայն աղտեղութք. փարպ: *Լսել անգամ զաղտեղութեանցն իբր առնոյր յանձն. Գիք: *Զսէր յեղա- ջիջեալ փոխէ՛ի յայտնեղութի: ՃանկալԱ- կանիս բնական ներգործութեն՝ առ ՃԺ սէրն է, և ոչ ազտեղութեն. Լմբ. սղ:

ԱՂՏԻՒՐ, կի՞ ԱՂՏԻՒՐ. Տ. ԻՂՏԻՒՐ:

ԱՂՏՈՐ, ի կի՞ ոյ. գ. գլխ և իբր ուղ. ԱԻՏՈՐ, և ԱՂՏՈՒՐ. թուփ, և պատղ

Նորա պղկուզաձև կարմրագոյն՝ թեթև և զովացուցիչ. ասմա, ասմա, սիամա, խոնիր: Բծ-ղիւն: Մի. բծղ: *Լիքի՛ի ցայս և ազ- տոր. Խոր. Ճ:

ԱՂՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղտ. արատ. ա- բատաւորութի. բիծ. վէրք, պիղծ. *Ինծ լինի, որ վարուքն ազտութի խոյտաբզեսս զանձն առնէ. Նխս. էրգ:

ԱՂՑԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ընտիր ազգիկ՝ պիտոյից՝ կարեաց. ընդ հարկաւ կարօտեալ անկեալ. իբր Ἐνδεής. Indigens. պէպ. ա- նէցուղ, խարտ. եօխտալ, փակիտէ, կամձէրէլ. *Միակի մերովս ազգաւոր, յոքնապատիկ պատառով բիւրաւոր. Նար. ծբէ: *Ազ- ցաւոր գոլով նախ սրբել կարօտանալոք. Լմբ. պոլճ: *Ազգաւոր կենաք, կամ կեն- ցաղ: Ազգաւոր կոչէ զներկայ կեանս, ք հարկաւոր (ընդ հարկաւ պիտոյից ան- կեալ.) Ընդ. Ե. Բ. բէ. էն:

Հարկաւոր. կարեւոր. Ἀναγκαίος. Ne- cessarius. պիտոանի, լազմ, իգիրիգալ. *Աւելորդ է, զի չէ ազգաւոր: Առ կեալ ազգաւոր հաց և ջուր են, իսկ առ՛ի բարի կեալ՝ անախտութի և առաքինութի: Ազգաւ- որ հանճարեցաւ մնան ընդունել: Ազգաւ- որացն գիւրագիւրք լինէին. փիլ: *Ազ- ցաւոր պիտոյից կարօտալ: Զազգաւոր չափաւորացն գիւրուն: Վասն չգաւորութե ազգաւորացդ գիր: *Որ յօրէնս երկիրայնիս ազգաւոր կրից զերկնային ածեալ մնասու- ցեր. Նար. խոս:

Կամ Ընդ հարկաւ անկեալ խիք. ան- հրաժեշտ. մոգիներէն, զոբոբէնէ օլան. *Ազգաւոր ծանրութի հարկահանաց. Եղիւս. է: *Զխոնաւն՝ի վեր առ ազքէ իբրև հանգանակ ազգաւոր. Նխս. խոմ. ՀՀ: *Որոշեալ յանձնէից և յազգաւոր առաքեց- Ած. Եփէ:

ԱՂՑԱՒՈՐԱԳՈՑՆ, գ-ունի, ից. ա. Հարկաւորագործ. կարևորագործ. *Ծաս- ցուածք արգարութեց են հաւկաւոր. և ազգաւորագոյն համարի (զաւելորդն) ի բաց բառնալ առ՛ի լաւուի բարեաց. փիլ. լմբ. Ը. 172:

ԱՂՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ աղ- ցաւոր. կարեաւորի կամ կարիք և պատճառ բնութ. իգիրիգալ, իգիրիցած. *Խոնաւորին քան յանցանացն ազամոյ ընդ մարմնոյ ազգա- ւորութի և կրիւք: Եղոյզ իւք զազգաւոր- տիկ չարչարանացն կիրս՝ի մարմնոյս ազ- ցաւորութի. Լմբ. սղ: *Ազգաւորութիւն աղքատութի. Ը. յհ. ծ:

ԱՂՑՄԻ. աղջիկ, մեաց. գ. ք Ցազ- ուհացան մի ասեր: Ա՛ն են չորսիսկք՝ի կարգի հարցիցն ազգաւոցի՝ յաւել- լեալք, և պահեալք՝ի ազեաս միջոցի ա- պայից, են: Շաւ: Ցծաց:

ԱՂՑՔ, ղից. գ. Ἀνάγκη. Necessitas. հարկ. ակեաք. կարիք. հարկաւորութիւն. իգիրիգալ, հաճգիր, իգիրիցած, իգերէգիւ. *Ազգիկ և հարկի առեալ է ոգին՝ի հակառակացն միջոց լցեալ: Գազգաւոր չորսացն գազանալոք յաղցիցն բառնագառնալք. փիլ. լմբ. Ե գհ: *Ցապահանութի լուծեալ՝ի յոյզից հարկէ մարմնոյն: Եւ ոչ մի ինչ ազգա՛ի վերայ ածելով. Նխս. խոմ. Ե խոս: *Ա- ՚ի զմեծասիրացն և զդիչասրագոյն ազգս կարեացն գիւրելոյ. Գիք:

ԱՂՓ, ԱՂՓԱՒՆԵՑՔ. Տ. ԵԼՓ, ԵԼՓԵ, ԲՑՑՔ. որ և ՃՑՐ, ՃՑՐ ՈՒՐՆՆՔ:

ԱՂՓՈՒՆ. ա. Բառ անչափ, որ և գրի ԵՐՐՈՒՆ, կամ ՓԵՂՔՕՒՆ: *Ի գեռատարդ լոյս և յայդիսուն հասանկին. նկատ. ապ.:

ԱՂՓՈՒՑԱՆԵԼ, կի՞ ել ի հարցս ար. ԱՂՓՈՒՈՑԱՆԵԼ. հկանել. և խա- փուցանել. գիմք բառնել որոշ. դեռևս գոփոխագ. *Վաղվ գործին, և ազգիսուցանէ զնա: Արկանէ նմա կերբ, և ազգիսուցանէ զնա Հաւատաւ գործոցն. ՄԾԲ. ծբ:

ԱՂՔԱՑ, ի, ոց. և ոյ, ով. ա. և գ. Πτωχός, πένης, πανιχρός. Pauper, inops, mendicus. Ձքաւոր յայգիկ կի՞ յայգից. անինչ. անանիկ. ցանկանալ. կարօտեալ. տառապեալ. մուրող. ակնոտ, խոբոյիան. ֆեփըր, ֆոփոբէ, փիկնէի, փերպեռէր. *Աղքատ ասէ զՔրիստոս յՄամ գրից. Սրփ. յհ. Ը: *Ակն աղքատի մի առնուցուս, և մի երեսաց աչառիցես կարասի: Ոչ չա- գաղ զՀոս երթասասցուդ՝ զաղքատաց կի՞ զմեծասիրեաց: Ոչ ոք ինաց բաց յաղքատաց երկրին: Զաղքատս անչարկս տայր՝ի առն քո: Մի գործուցաներ գու զերերս քո յամենայն աղքատաց: Որ կատարիչ զաղքա- տաւ, բարկացուցանէ զարարիչն Նորա. ևն: *Մեծասանց տալ պատիւ, և զաղքատացն զանց սեռնել: Գարշէցար յալքատէն, գարշելոցի՛ի քէն՝ որ յայգպա աղքատին աղքատացաւ. Սրփ. յհ. Ը: *Աղքատ հպարտ. Նար. ծբ: *Որ ողորմի աղքատոյն՝ ոչ փոխ տայ. Բէս. Լաւխ:

Որպես ցեռանեալ. պակասեալ. անբաւա- ռանական. կարօտ. զրկի. հակառամ, դիւհիամ. *Եթէ աղքատ էցէ՛ի գնացն. Ղևս. իէ. 8. (յն. խոնարհ, կամ՛ի վեր): *Իբրև զայր ոք աղքատ՛ի մերգսակիսէ. Ռուի. Եռ. ծբ: *Թէպէտ և յանօթոց Տէս աղքատ իցէ: Ճոխ բարբրութի ընդ լռաւգունեն, և աղքատ՛ի հակառակին. Գբ. Հբ: *Ոչ քահանայութե աղքատ այն որ յամենայն իսկ քահանայութենէ առնոյր զպաշտն. Սէբէբ. է: *Ա՚լ մերկ փարթամ կամ՛ի նոսին, աղքատ բաղանց ասնեսին. Ցե արբ:

Իբր Աղքատին. յեռին. Նուաստ. հա- փին, ակճիւ. *Ցաղքատ ասնէ երեվ: Ցաղ- քատ չքաւորութե փոխելը. Գիք:

Եւ իբր Տկար. Ընչին. գուշնաքեայ. վէնիւ. *Ի ձեռն մերազքատս բանի. Լմբ. Խղ: *Ըստ ազքինին (ազքինի) աղքատ մնաց ծուլենն. Խոսրվին:

ԱՂՔԱՑԱՒԱՐ. ծ. Πενιχρῶς. Pauperum more, per inopiam. Խրև աղքատ. աղքատութե. *Ընկալայք յոգւոց աղ- քատախոսե բանս, մի աղքատաբար, այլ առատապես. Աբեր. ագբ: *Փոխանակ զի աղքատաբար և տկարաբար ունէին նո- քա (ք աքինանցիքն) գան. Ես. պոմ. ի. 27:

ԱՂՔԱՑԱԳՈՑՆ, գ-ունի, ից. ա. Աղա- ւել կի՞ յոյժ աղքատ ըստ ասելոյն առաքեալ. *Աղքատագոյնք են նոքա քան զաղքատս. Սրփ. յհ. Ը: *Աղքատն ասաւ լուսաւոյ մի- այն ունելիցի, և զմիւսն աղքատագունին ևս ասցէ. Մ՚ոնդ. ծ: *Առաւելեալ իցէ աշխատ- հական մեծուքն, և մեռք աղքատագոյն. Եղիւս. է: *Զքնչ աղքատագոյն ես քան զնառայի զկերպարան. Նխս. էբան:

ԱՂՔԱՑԱԶԳԵՍՏԵԱՆ. ա. Իրրև աղքատ, կամ աղքատին ինչ պատկանել. *Պատառատառն աղքատազգեստական ՃՁ:

ԱՂՔԱՑԱԿԱՆ, ,կանք. ա. Տ. ԱՂՔԱ- ՑԻՒ. Ցոյն. գ. Դասք աղքատաց. Փոփոխ Ի-գիրէ. *Զամենայն աղքատականան կերա- կրելով ողորմութիւն գտցեն նոքա յՀՈ- Ը. Ի՚ղ:

ԱՂՔԱՑԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ողորմ զինչ աղքատաց. հաւատահատութի. յա- փշտակութի. ապշտի բանիւբ ուսիւբ. *Դառ- ձայք՝ի զրկութիս և յաղքատակերութիս. Բ-ոս. է. 14:

ԱՂՔԱՑԱԿԵՐՈՑ. ա. Նման աղքատի.

որ և ԱՂՔԱՏՈՒԶԻ. ապրիլի ԼԲ. Հայ. Ժող. * Դաւիթ աղքատասիրակ՝ գիմնական. Ասող. Ճ. 7։

ԱՂՔԱՏԱԿԻՑ, ից, ցաց. ա. Կցորդ աղքատաւէ կամ աղքատաց. Հսմբէնոց. Paupertatis vel inopiae socius. * Աղք եղբայրք և աղքատակիցք. քանզի աղքատք (ևաք) ամենեքեան, և ծածկին ընորհին կարօտութեաք. ԱՃԱ. ապր։ * Դարձուցանելով զնոյնն ի զրկեալսն, կամ ի նոցին աղքատակիցն. Աղքատակիցքն քոյ զրկեին ի ընորհացն. Լմբ. փնգ. Ն պորփ։

ԱՂՔԱՏԱԶԵԻ. ա. Ոնհոզ զձև և զկերպարանս աղքատի. աղքատակերպ. կամաւոր աղքատ. ապրիլի պէս. * Ականատես աղքատաձև եղեալ՝ առ մեզ բնակեցար. Վրք հղ. ծՃ։

ԱՂՔԱՏԱՄԻՏ. ա. Տկարամիտ. պակասամիտ. խելսք նօսր. * Ականատես աղքատամիտ ես, և զատաիս խնդրես. Լմբ. պորփ։

ԱՂՔԱՏԱՆԱՄ, տցայ. լ. Պտոչեւսս, πένομαι. Pauper sum, mendico. Աղքատ լինել. անանկանալ. և կրել կամ յանձն առնուլ զաղքատութիւն. ախրբիանալ. փոփոխ օլմագ՝ գալմագ. * Եթէ աղքատացի երբայր քո՝ մի երկինչիցես որդեակ, զի աղքատանայ ցաւք յոյժ։ Վասն ձեր աղքատացաւ, որ մեծատունն էր. ևն։ * Որք վն աւետեսցն հոգւով կամաւ աղքատացան. ՁՃա. ծ։ * Մեծ է աղքատանալն վասն քրիստ՝ քան սատանալինլս և տալ աղքատաց. Շ. ընդ. հանր։ * Աղքատանալ զվերջին աղքատութեին. Հսմ. առ։

ՁԵռնիլ. նուազիլ. պակասիլ. սակաւանալ. * Աղքատացաւ ի տկարութիւ զօրու. թիւ իմ. Սղ. Ը. 10։ * Աղքատացան լսպտերք մեր. Զէր. ԼԲ։ * Որ աղքատացեալն է յիւրում կերպարանէն. Նիւս. կազմ. ծԲ։ * Որքան է գործակիր, աղքատանալք տալ օրինակ. Խոր։

Անտուր է ասելն Մտթ. Նչ. ԵՒԵղ. * Որ չարութեան աղքատացեալ է (կամ աղքատեալ է) ոչ իբրու թէ՝ ազատ է ի չարուէ։

ԱՂՔԱՏԱՆԻ, նուղ. գ. յոխ. Աղքատաբար. * Չինչս ևս ի հայրենին՝ ևս յաղքատանին. Գնձր։

ԱՂՔԱՏԱՆՈՑ, ի, ապ. գ. Բնակատեղի վասն աղքատաց. անանկանոց. և հիւանդանոց կամ աղքատաց. հոգեբոյծ. կամ գերեզման. * Շինել աղքատանոցս. Խոր. Ճ. 20։ ՁԿ. կԲ։

Գահճական աղքատաց. * Աչերին զոր ինչ ունէր՝ զոյն հարկ ի յաղքատանոցն, և ժառանգեաց զաղքատութեին. Ոսկ. մպաշ։

ԱՂՔԱՏԱՆԱՒ, նաց. գ. Աղքատութեի. աղքատին վիճակ կամ իրք. * Աղքատանաց և տառապանաց և անշքութեի էր կենցաղն յայն. Սիմ. յեսայ։ * Կերակրեսցես յիմում բարին՝ յաղքատանաց և ի ընչին։ Ընկալարուք վհկաք ի անանկաց՝ զընծայս քանի աղքատանաց. Շ. յԾ. օրդ. Ե հրեշտ։

ԱՂՔԱՏԱՊԷՍ. ս. Որպէս աղքատ որ. աղքատապէս. խոր. խելքաբար. փոփոխ՝ ակերիլ ևիպի. * Աղքատապէս երևեցաւ (ոգին մեր). Լմբ. ող։ * Եգեալ ի մեռս աղքատապէս. Եփր. ծԱ։

ԱՂՔԱՏԱՍԻՐ, սիրի, րաց. ա. Փիլոպտոչոց. Pauperum amans. Սիրող և խնամող աղքատաց. ախրբիանալ սէր՝ գոլ ասէյօղ. * Որք միանգամ քրիստոնեից և աղքատասիրեաց կաք. Աբեռ. ապր։ * Ա. յոչնախ աղքատասէր եւս, և զաղքատս յիմ տեղիս կարգեցի. Զէր. կԲ։ * Աղքատասիրեալ ոչ ոք ի քաց բառնայ իսրատ. ևն։ * Մեծատուէ և աղքատասիրեալ. Վրք հղ. ծԲ։

ԱՂՔԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՂՔԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. * Աւ յոյժ աղքատասիրութեան։ Աղքատասիրութեաք և առատաձիր բաշխմամբ. Բառզ. Ճ. 4։ Մտթ. իԸ։

ԱՂՔԱՏԱՒՈՑ, նուցի, ցաց. ա. Մնուցիչ և ուսուցիչ դարմանիչ աղքատաց. * Աղքատասիրոյց հարիւրապետ. Բրս. ողրմ։

ԱՂՔԱՏԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Մնուցանելն զաղքատս. խնամք աղքատաց. ախրբիանալ սէր պէս ընելը. * Նաև յաղքատասնութիս քան զբազումս յատաջադէմ ցուցանիւր. Լսող. իՁ։

ԱՂՔԱՏԱՏԵԱՑ. ա. Մւսօպտոչոց. Odio habens, vel fugiens pauperes. Ատելով աղքատաց. ախրբիանալ երէս դարձնող. * Աղքատատեացդ, վէրք և հպարտք. Մխ. ծՃ։

ԱՂՔԱՏԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ատելն զաղքատս. անգթութեի առ աղքատս. ախրբիանալ դէմ ափէրնի. * Ցանիչսատութեի, աղքատատեցութեի. Բառզ. Ճ. 12։

ԱՂՔԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ոտոչիշա, πτωχεύω. Pauperem vel mendicum facio. Աղքատ կացուցանել, անանկացուցանել. ախրբիանալ ևիգիր՝ ակերիլ էնդիր. * Ցէր աղքատացուցանէ, և մեծացուցանէ։ Թէ աղքատացուցանէ (յն. աղքատանալ) կոչեցեր զմեզ այսր. ա. Ի գ. ա. 7։ Դպ. ծԲ. 15։ * Թէ աղքատացուցցանէ զմեզ, փորձէ՝ Թէ ևմք ժուժկալք. Իգն։ * Աղքատացուցին ի սատացուածոցն առաքինութեի. Լմբ. ող։

Նուաստացուցանել. ցածցընել. * Նա զփառսն իւր աղքատացոյց, զու գտնես զնչեան քո նուաղեցի. Ոսի. Ե. Ինր։

ԱՂՔԱՏԻԿ. ա. Ցճռին կիմոտասպեալ աղքատ՝ արժանի գթալոյ. խեղճ ապիա, ախրբիանալ. սեգիլ գոպրելճի։ * Աղքատիկն այն՝ զոր ի դրանէն հալածեիր։ Չինչ արար ոմ աղքատիկ. Վրք հղ. ծԲ։ * Այն աղքատիկն՝ որ զաղար կոչեալ. Գնդ։

ԱՂՔԱՏՈՒՄԱՏ. ա. Տկար և փնաւքի

ԱՂՔԱՏՈՒՄԱՑ. ի իմաստութիւք կիմիտացուածոյ. անճարակ խելսվ. * Աղքատութիւմատ քնուելիք մարդկայնոցս. Աբ. Իս։ * Աղքատիմատ իմոյ խոհարանաց շարժումն։ Իմով աղքատիմատ բանգիտութիւ. Աբծր։ * Փորր ի չատե օրինակեալ աղքատիմատ և աղօտ գիտութիւ. Զէր. իԲ։ * Ըստ իմում աղքատիմոյ մտացս. Աբան. ղԼ։ * Ցոտատ փորր ի չատե յաղքատիմոյ և ի տկար իմատութիւ մերոյ։ Աղքատիմոյ մերով բանիս. Շ. իԲ։ * Ձիմով աղքատիմատս և զդուշաբերեալ ընկալցիս բան. Նիւս. ոպէ։ * Աղքատիմոյ բայիւք զբանս յիշատակիս գրեցի. Աոող. Վերկ։ * Ձայս ընդին և աղքատիմոյ բան. Սիմ. ես։

ԱՂՔԱՏԻՆ. ա. Աղքատական. յանկատոր աղքատ վիճակի. անպատճոյ. տղէրտ։ վէմիլ. պոյաղէ. * Ամենայն անօթք քո՝ անարգք և աղքատինք եղիցին. Վրք հղ. Ր։

ԱՂՔԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պտոչեւս, πενία. Paupertas, mendicitas. Վիճակ աղքատաց. չքաւորութեի. անընչութեի. անանկութեի. փո-գոպրելճի, էօխսո-ըլսոգ. * Ոչ աղքատութեաք կերիցես զհաց քո։ Ես ըստ աղքատութեի իմում պատրաստեցի։ Զաղքատութեի և զնեղութիս մեր։ Աղքատութեի զայր խնդարհ ասէնէ (կամ անանկութեի խոնարհեցուցանէ)։ Բնկալաւին ամբարշտութեաց, աղքատութեի։ Զաղքատութեի և զանարգանս ի բաց բառնայ իսրատ։ ևն։ * Մեծութեի և աղքատութեի պատճառք. Եփիփ։ * Աղքատութեին կարօտութեից. Եղիշ։ * Վասն աղքատութեի ընչից. Պիտ։ * Հասեալք ի խոր աղքատութեիս. Ցհ. իԲ։ * Ձվերջին աղքատութեին առակի գնեհ. Սրփ։

Պակասութեի որ և է իրաց. և յեանութեի. խհիյոճ. * Ունէի և զաղքատութեի մտեներից, յորոց զնիւթս հաւաքեալ ի դէպ էր. Մխ. ԺԲ։ * Վերջին աղքատութեաք մեայ վարեհալ. Սրփ. յոչԸ։

Առաքինութեի կամաւոր աղքատութեի. * կամաւոր աղքատութեաք արքայութիդ երկնից ընդ նմին լնցուք արժանի։ Աղքատութեին ուսուցանեհ ամ մարդոյ զՀնմարտութեին. Շար։ Վրք հղ։

ԱՂՔԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՂՔԱՏՈՒԹԻՒՆ. Փիլոպտոչիա. Pauperum amor. Սէր աղքատաց. գութ և խնամ առ աղքատս. * Ցաղագս աղքատասիրութեի։ Ընկալայք յաղագս աղքատասիրութեի զբանս. Աբ. ապր։ * Ակատացուք զաղքատասիրութին բոլորով սրտիւ. Մ. Ե։ * Առաւել և պատուական է ևծութեին աղքատասիրութին յամ բարեգործութիս. փոփոխ։ * Զարթարեալ նախ զոր յինքն պատկեր՝ աղքատասիրութեաք. Շ. Խ։ * Բարեգործ ողորմածութեաք և աղքատասիրութեաք. Մ. ա։

ԱՂՔԱՏՕՐԻՆ. ս. ա. Աղքատաբար. ի օրինի աղքատաց. աղքատին. * Աղքատօրէն ձևով չրջելն. Եփր. ծԲ։

ԱՂՕԹԱՒՈՒՂԻ. ա. Որ բոլնէ ի սրտէ զանդադար աղօթս. մշտամատուցիչ յաղօթս. * Խառնեալք յաղօթաբուղիս ի զօրս քրիստեցոյց գնդին. Ագաթ։

ԱՂՕԹԱԼԻ կամ ԱՂՕԹԱԼԻՑ արաստուք. ճաբնե. Բ. Գ. ընթերցիր ըստ Ա. * Արտաստալի աղօթիք ։։

ԱՂՕԹԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՂՕԹԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Ցաղօթս կալն. աղօթելն. * Որ յաղօթակայսէն զահաբերս նուէին պատուին. Թէոդր. Յայրգ։

ԱՂՕԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Δεητικός. Precatorius. Սեպհական աղօթից. որ ինչ հայի յաղօթս. մաղթողական. * Պարգևեհ աղօթականն բանիցն զվհհս մահուն. փիլ. յնդն։ * Աղօթական է բանս, և յոտսոյ. Լմբ. ասաք։ * Աղօթական զբանն՝ նոցա առաջի դնեհ. Սրփ. յօգ. ։։ * Ճոխացուցանեհ պայծառապէս զնմ աղօթական ժամակարգութիս. Ցհ. իԲ։ Իսկ Բրս. ին ԱԿ. * Զայս աղօթականս միմեանց ասային ։։ յն. παρακλητικός, որ է՝ միխիթարական՝ միանգամայն և աղաչողական։

ԱՂՕԹԱՆ. ա. գ. Εὐχόμενος, ἱκέτης. Orans, supplex. որ և ԱՂՕԹԱՐԱՐ, ԱՂՕԹԱՒՈՐ. Ան՝ որ յաղօթս կայ. աղօթող. պարապահալն յաղօթս և ի խնդրուածս, և ուխտաւոր. աղօթ ընդ. փառս էպէն, փառաճբ. * Ձերոն իսկ է լերոյս աղօթականաց, և նովաւ բուռն հարկանեմք զոտիցն ձոյ։ Ո՛չ զաղօթականաց զգեցեալ զկերպարանս. Ոսի. Ճոխ։ յորմէ և Մտթ. Ր։ * Աղօթականքն անդադար լինեին յաղօթս իւրեանց. Եղիշ. ճ։ * Պէտք են աղօթականին՝ աներկմիտ հաւատով զաղօթան ձոյ նուիրել։ Ցօրինակ աղօթականաց. Խոսր։ * Աղօթական անխրախոյս. Նար. ծՀ։ * Ի ձեռն աղօթական եղբարցդ ուխտաւորաց. Շ. Խղ։ * Հոգի աղօթական ունէր և անձնամարգարէութիւ. Լմբ. կանգ։ * Դիպուածաց զաղօթականն զիսահակ առ. ի օրհնել զնաւս ձէ ողորմ, այլ կարծիք ապաշխարութիւ առ լսան. քանզի ետես զնա՝ զի լայր. Փիլ. լին։

ԱՂՕԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղօթա-

կանն գոլ. ուխտաւորուիլ. *Ի գործս աղօթականութեան եկեալ հասայ յԵՀմ. Մաթաք:

ԱՂՕԹԱԿԵՐ. ՚ Տ. ԱՂՕԹԿԵԱՐ. *Ա

ԱՂՕԹԱԿԻՐ. ՚ղօթակերս արձակել, ի հաշտութիւն խաղացուիլ. Բուզ. Ք. 21: *Աղօթակիրն քան զայն զոր ազատեսցէ՝ խոնարհագոյն է. Սեբ. Ի:

ԱՂՕԹԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. Կցորդ և ընկեր աղօթից. աղօթող ը այլս, և վասն այլոց. Συνεύχόμενος, ἐυχόμενος. *Ապա ը մեզ և ը աղօթակիցս մեր առաւտապահ զղողմուխ. Պիտ: *Եւ՝ ի վերայ մերձաւորին՝ աղօթակից մաքսաւորին. Ցո որդի: *Որ յայլ արուեստս ընարիցին, բազում նախանձաւորս ունիցին. և որք յայս պայծառանայցեն, աստիկ աղօթակիցս (յն. բիւր աղօթողս). Ոսկ. ՚. Ի. 27:

ԱՂՕԹԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. ի միասին կից միաբան ը այլս, և վն այլոց աղօթել. Συνεύχομαι. Simul oro. Ցիւթէղ աղօթ+ ընել. *Հրեշտակք տեսեալ զվարս քո՝ աղօթակից քեզ լինին. Վրք հց. իէ: *Խակ նա և ոչ աղօթակից հաւանէր նմա լինել. Վրք ոսկ: *Աղօթակիցք լերուք՝ և մեզ առաւտաբար զայս ձեզ մատակարարել. Աճաբ. ադ: *Ցանց ձերս մի՛ զիջերիս՝ ի յաղօթելն աղօթակից լինելի. Պիտ: Աստ և ըստ յն. ուձոյ. *Վասն այ խօսիմ, և ձեզ զնոյն զայս աղօթակից լինիմ զգովելի կիրսս և զերանելի ցո. յն ֆնդրեմ աղօթիւք. Աճաբ. Ճրթ:

ԱՂՕԹԱԿՑԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Ամիսս իբրև ինն ը նոսին աղօթակցեալ. ՁԿ. իւ:

ԱՂՕԹԱՀԱՑԱՑ. ա. Ուր իցէ հայցուածք աղօթից. աղօթական. մաղթողական. *Աղօթահայց ապաչխարութիւ: Աղօթահայց պաղատանացն առ. ՅԵՀ. ՁԿ. իւ:

ԱՂՕԹԱՁԻԳ. ա. Որ յերկարաձգէ զաղօթս. անձանձիր յաղօթս. *Կայր զժամանակին ձմերայնոյ աղօթաձիգ և անկերակուր. ՁՃ:

ԱՂՕԹԱՄԱՏՈՑ, ուցի. ա. գ. Մատուցօղ աղօթից. քահանայ աղօթասաց. աղօթ+ ըստ. *Տայ և առնու զխաղաղութիւն աղօթամատուցին, և ոչ ևս եւթան. Խոսր:

Գիրք աղօթից. ժամագիրք. *Սաղմոսարան, կամ՝ աղօթամատոյց ընտրեռնուն. ՚ի գիրս խոսր: *Աղօթամատոյց գիրս. Ցիւթաթ:

ԱՂՕԹԱՆՈՑ, ի, ացց. գ. որ և ԱՂՕԹԱՑՈՒՆ, ԱՂՕԹԱՐԱՆ. Ἐυκτήριον. Oratorium. Տուն և տեղի աղօթից. եկեղեցի. տաճար. մատուռն. աղօթ+ ընելոց փէղ, ծամ. գոռա էէրի, նամազվեհ, խաթիբ. ՅԵՀ. *Քո իբրև եկն, զնմա երկիր պլանաց, և ամէ երկիր (կամ տեղի) աղօթանոց եղև. Ոսկ. Խ: *Ցուն իմ առուն աղօթից ասե. այս է՝ առուն հայրենի, և հարց աղօթանոց. Հմամ. առ: *Կացցէ առ գուռս աղօթանոցին. Կանոն: *Ցամ տեղիս՝ եկեղեցիս և ամբողջանոցս վերականգնեալ. Վրք գր. օսմ.:

ԱՂՕԹԱՆՈՒԻՐ. ա. Ուր իցէ նուէր աղօթից, կամ աղօթք նուիրական. նուիրօղ աղօթից, և նուիրեալ աղօթիւք. *Եւ եմ պատուհասաւոր աղօթանուէր ամ Ցի: Ի սմին աղօթանուէր լուսաւորեան կենաց. Նար. Իը. կէ: *Աղօթանուէր թևիւքն հալածեաց զրազմունի լեզուին զօրաց: Աղօթանուէր մալեանք: Աղօթանուէր հայցմամբ. Շար: *Աղօթանուէր պաղատանաց. ՑՃԲ. ծը: *Ի մէջ աղօթանուէր սաղմոսաց՝ և խրատականս խառնել. Լմբ. սղ:

ԱՂՕԹԱՒԻՐ, սիրի, րաց. ա. Աղօթասէր. ջերմեռանդն աղօթական. ՚ջերմեռանդ. ՚նպաստէ+էաբ. *Աի՛ աղօթասէր անձինք. փաբպ: *Որպէս զի երևեսցին ասէ մարդկան, թէ աղօթասէրք էցեն. Երբ. Մթ:

ԱՂՕԹԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր աղօթից. ՚ջերմեռանդութի՛ն. *Զաղօթասիրութիւն առնանելով. ՀՃ. ժ:

ԱՂՕԹԱՏԵԱՑ. ա. Առեցօղ աղօթից. ծոյլ յաղօթս. աղօթ+ ղիւրօղ, աղօթի պակ. *Ծոյլք, և ազօթատեացք Սրբ. ա. պ. ՚ի:

ԱՂՕԹԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Առեղծն զաղօթս. խորշանն յաղօթից. աղօթ+էն պակ. *Մեզայ աղօթատեցուբ՝ Մ. ՚ի:

ԱՂՕԹԱՏՈՒՆ, տան. Տ. ԱՂՕԹԱՆՈՑ. *Ամօթ տանջանարանին (յոլ պղծի՛) ևզև նոցա աղօթատունս. ՀՃ. Բ: *Զաղօթատունս նոցա լցեալ արամբք՝ այրել հրաժայեր. Վրք. պիմ:

ԱՂՕԹԱՐԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՂՕԹԱՆՈՑ. *Աղօթարանք կոչին, և արբարանք. ՍԿ. կի: *Դատաստարան և ըստ աղօթարանէն. Խոսր: *Եկեսցեն յաղօթարանն առ քահանայն. Շ. Ի.ղ: *Կրօնաւորաց աղօթարան է. Լմբ. պիմ:

Իբր ած. *Ցաղօթարանն վայրի ընդ պատաղմունս այսր կենցաղոյս չքնանակեցայ. Նար. Ի:

ԱՂՕԹԱՐԱՆ ասի ոմի. և Ագիւղք. իբրև կոչին աղօթելոյ սովորաբար:

ԱՂՕԹԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ առնէ աղօթս. աղօթական. աղօթամատոյց. աղօթաւոր, և ուխտաւոր. աղօթ+ ընօղ. փաստաբ. *Եհաս առ նուաստս աղօթարար ոք թագաւորութեաց: Խոնարհ և աղօթարար: Աղօթարար և ծածկապարդ քահանայիցդ. Շ. ՚ղբ: Ռ-ի՛բոբ: *Հիւրքք և աղքատք և աղօթարարք՝ որք դնան ՚ի վանքն, հանգիստն. Կանոն. և Երբ. խբ: *Աղօթարար առաքինի. Գ-ի՛բ:

ԱՂՕԹԱՒՈՐ, ի, ացց. ա. Նոյն ը վ. *Ծուրք ունիմք, որք աղօթաւորք կոչին. Վրք հց. ֆ՚ի: *Ոմանք յայգեկն իւրմէ, որք առին հաձի, աղօթաւորի կերպիւ լեալ՝ մտանէին ՚ի նորա տունն, և սպանանէին զնա. Ոսոհ. ՀՀ՚:

ԱՂՕԹԵՄ, եցի. ն. է. Աղօթս առնել կամ մատուցանել առ ած. յաղօթս կալ. աղաչել, պաղատիլ. խնդրուածս մատուցանել. աղօթ+ ընել. փաստ էՀՀ+, նամազ գլամ. Ե՚ւչօμαι, προσεύχομαι. Oro, precor. *Ան գրունս ելէք և աղօթեցէք. Պիտ: *Եւ վասն այլոց ՚ի մարդկանէ աղօթեցէք գառնալ առ ած. Աճաբ. ֆ: *Ցաղօթեէն առ քեզ կեցուցիչ. Նար. ֆ: *Աղօթելիր ՚ի վ՚՚ք քո քարաձիգ ժողովեցին: Անառհասն ժամանակաւ աղօթել միշտ առ ած հոգւով և մտօք: Աղօթելով զայս ասեր, հայր անդր լինէին զքաժակս. Շար: *Աղօթելով միշտ ել, և աղաստաւելով. Սրբ. յն. ֆ: *Ի գէմս հոգւոյն սկն զայս աղօթեցին: Զոր ՚ի կարգ սաղմոսիս է աղօթել. Նար. լֆ. ի: *Դնեին ուխտ, և աղօթէին աղօթս. Պիտ:

ԱՂՕԹԵԼ. տր. խնդրով, իբր վասն, ՚ի պէտս. *Թէ թշնամւոյն չաղօթես՝ որպէս քեզ, ապա լուծ է չաղօթել. Եփես. Խր: *Փրկուածեան նոցա աղօթեն. Ոսոհ. ՚. Խր: *Աչյոց աղօթելով զայոց աղօթս մեզ շահեցուք. Խոսր: *Փրկուածքն մեր աղօթեն (հրեշտակք): Հանապազորդեան հացին աղօթեմ: Եւ ոչ սատակման ինքեան աղօթեաց: Որում սպասեմք, և յոր աղօթեմք. Նար: *Ժողովրդեանն՝ որոց պէս պէս աղօթեմք. Լմբ. պիմ:

ԱՂՕԹԵԼ. հյց. խնդ. իբր հայցել, խընդրել աղօթից ՚ի ած. աղաչելով. փաբ. Ղէ+: *Զոր և այլքն ամենեքեան ողորմածին ձայնիւ աղօթէին. Աբբ. Ի՚: *Փրկուածն ՚ի թշուառութէ բազմաց աղօթեաց. Նար. ֆի՚: *Աղօթել զիրկուածն, կի՛ ղնուասարուբ թիւն. Աբբ. Ի՚: Նար. ֆի՚: *Աղօթէ զի զործանաւթիւն, կամ՝ զպատճառս թշնամեացն. Լմբ. սղ. Ե ՚ի:

ԱՂՕԹԸՆԿԱԼ. ա. Ընդունող աղօթից. *Ոչ հայէրով ՚ի գովուիս մարդկան, այլ յաղօթընկալն միայն յած. Երբ. ֆի:

ԱՂՕԹԿԵԱՐ. գ. որ և ԱՂՕԹԱԿԵՐ, ԱՂՕԹԱԿԵՐ. Աղօթաբար. աղաչաւոր. բազթիաս. պահպանաւոր. (զի +էաբ, +էրփէն, պաս. ֆ գործ, արարք, գործել, առնել. կերտել.) Իպոփէ+էաբ, պատճ, էլ էի.) Πρεσβευτής. Orator, nuntius, legatus. *Աղօթկեարս արձակէր՝ առաքել նմա թիկունս օգնականութէ. Ե. գբ. ա:

ԱՂՕԹԿԵՐ, ի, ացց. ա. գ. Նոյն ընդ վ. Աղօթաւոր. աղաչաւոր, ևն. *Ընկալ լեալ զամէն պատկառանաց զաղօթկերին (աքբրահամու և սառայի): Պատուիրէ իբր սիրելեաց՝ աղօթկերաց և հաւատնողաց. փիլ. լին: *Զաղօթկերացն բազմուէ առաբեալ մահու իողիոզելոյ. Նար. ֆա: *Բազում աղօթկերօք աղաչէր Թագաւորն. Բուզ. Գ. 13:

ԱՂՕԹԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղօթակատարութէ. աղօթք. *Կէտոսն զգերեանն եգաց յեկս աղօթկերուէ, և զլեզուն փոխ տուեալ՝ ի բանից բարբառս. Փիլ. յոէ:

ԱՂՕԹՒՈՐ, ի, ացց. գ. ռմկ. իբր Աղօթաւոր: Գ-ի՛բ. ոֆէպ:

ԱՂՕԹ-Ք, Թից. գ. Աղաչանք առ ած. (որպէս լինի և յատաչելոյ՝ ամօթ. ՚ի ՀանաչելՀ՝ ծանօթ. յարածելոյ արօտ.) մաղթանք. խնդրուածք. պաղատանք. խօսք ընդ ած. և ուխտ սրտի առ ած. ոշ և յն. է-ւխ, ֆ աղօթք, և ուխտ. Ե՚ւչի, προσευχή, δέησις, ἱκετεία. Preces, precatio, oratio, petitio, supplicatio. փաստ, փէլէփ, նամազ, իպոփէ. *Աղօթք՝ ընդ ած խօսք, ցանկալեացն խնդիր, տեառնէ խնայելեացն. Ոսկ. հա: *Աղօթքն՝ խօսք ընդ ած թարգմանի, կամ՝ տուգաբանի. Վրք. յաւեք: Տծոպ: *Աղօթք՝ հայցուածն բարեաց առ ՚ի յած. Ռ-ի՛բոբ: *Աղօթքն խօսք է ը ած, և յամէ իրս պիտանացու: Աղօթքն՝ խընդրուածք բարեաց են ՚ի նմանէ. Սրբ. ա. պ. ֆ: *Աղօթքն՝ յաղագս յուսացելոցն մաղթանք և պաղատանք. Լմբ. սղ: *Դուռ ած լուար աղօթից խմոց: Տաց քեզ զաղօթս իմ՝ որ ըստ օրէ: Ոչվիղ եղեցին աղօթք իմ: Աղօթիւք և պահեք: Յարուցեալ յաղօթից՝ եկն առ աշակերտան: Էին հանապազորդեալ միաբան յաղօթս՝ իմ կանչ պաթ, և աղօթք առ ած՝ վասն նոցա են ՚ի վերուէ. են: Խակ ֆ. ի. ֆ. 20. *Աղօթից բարբառովք. յն. էՀՀոպիա. λιτανεία, supplicatio.

ԱՂՕԹՍ ԱՈՒՆԵԼ, ՑԱՂՕԹՍ ԿԱԼ, ԿԱՆԽՆԵԼ ՑԱՂՕԹՍ. Ա յապէս դնի միշտ ՚ի աքգիրս՝ փոխանակ բայիդ ԱՂՕԹԵԼ. Ե՚ւչօμαι, προσεύχομαι. Oro. *Աղօթս առնեմ: Աղօթս արարէք: Գոգտ է յամէ ժամ յաղօթս կալ: Յորժամ կայցէք յաղօթս: Կացին յաղօթս հոգւով, կացին յաղօթս և մտօք: Կանխեսցի մեք յաղօթս մեր վս ձեր. են:

Կամ ոձով *կալ առ քեզ յաղօթս զաղօթս զայսոսիկ: Զի զոր կաճէն յաղօթս, որպէս արժանի իցէ, ոչ գիտեմք: Զդոյն ինչ և աղօթս առնեսք վասն ձեր յամէ ժամ: Ցոր և աղօթս առնեմք վասն ձեր. են: *Եւ մեզ աղօթս արասչիսք: Խոչանոցացն աղօթս առնեսի. Ագաբ: Ե՚ւբ հց. իէ: *Որ զմեծ աղօթսն յաղօթս ակաց. Փիլ. այլոք:

ԱՂՕԹՍ ԱՌՆՈՒԼ. Աշխատիլ զբաղիմունքի և զարհմարհանքի ազօթական. *Եւ այնպէս աղօթս առնուլ՝ ի նմանէ՝ գնացից. Վրք. հց. Ի:

ՑԱՂՕԹՍ կամ ՑԱՂՕԹ ԱՆԿԱՆԻԼ. Ցաղերս անկանիլ. ապաչիլ. ողբալ. *Ցաղօթս անկեալ՝ նոքա ուրանան զքոյն (ք զանեն ինչ՝ ի տալ). Ոսկ. հեբ:

Եզականաս ԱՂՕԹ, է անաւոր. բայց նշմարի ուրեք՝ ի բանս Ոսկ. և ՑԿ. Իմ. և Սարկ. և՝ ի Գնչ. ոգեղ:

ԱՂՕԹՔ. որպէս Ուխտ կամ՝ խըճ սրտի. փափաքանք. ապերս. աչքս. *Զի և այս իսկ էին աղօթք նորա, զի յաղթահարեսցի՝ ի գեղջ նորա. Եփր. Ի: *Աբգար ետս տանել առ նմա Թուղթ աղօթից. Եսեր. պտմ. ա. 12:

ԱՂՕՆ, ի, ից. գ. որ և ԱՂՈՒՆ. Նիւթ ապալոյ. արմնիք ապալի, և ապացեալ կամ զաւեալ՝ ի թերփոյ. *Ապա թէ պատճառանքն (ընտասուն) ՝ի գինուիցէ աղօնէն իցէ, անպարտք լիցին. Մխ. դտ. Փ:

ԱՂՕՆԱՒՈՐ, ի, ից. ա. գ. Աղօրեալ կամ ապացօղ. կազդուրեալ. կազկանեալ. ուժգնացեալ. ապրիլեալ. *Ցապագա՝ ի կազապաւորից. Մխ. դտ:

ԱՂՕՍ, ի. ից կամաց. ա. Ամսդրօս, մեծրօս. Hebes, subobscurus, parvus, tenuis, exiguus. Նահանջ. մեղմ. բարձր. նուազ. գոյլն. ակար. Թոյլ. նսեմ. հինգալ. խուլ. գաղանիք, տկարագիտ, ճնշիչ. *Որպէս մեծի յոյսոյ ապօր նշոյլք. Ա՝ ոսկ. Ի: *Օրինակք լուսաւորագոյնք՝ ապօրից. Փիլ: *Ապօրիւք պատկերօք ձշմարտութեան. Դիոն. ելիզ. Ը: *Ապօր է խառնեալ երկնագծումն. Ուռ. ասէփա: *Որչափ՝ ի բացակայ է ձայնաղն, ապօր է (ձայնն, կամ լսողութիւն). Շ. ծգի: *Ապօր ապօր կերպարան տպաց. Փիլ:

ԱՂՕՍ. Ըստ քերականաց՝ Սուղ վանկ կամ ձայնաւոր, որ և կարճ. Βραχὺς. Brevis. *Սուղ փաղաւոյն լինի, յորժամ ունիցի եզ ինչ՝ ի քնէ աղօտին: Աղօսի և աղօսացելոյ ձայնաւորի: Ցաղօսէ և ն՝ ներկայնէ. Ն՝ ներկուց աղօսաց. Ն՝ աղօսէ և ն՝ ներկայնէ. Ն՝ ներից աղօսաց. Թր. փեր: *Ոնիցի զմի ինչ՝ ի քնէ աղօտիցն, զի՝ ի բնականաւոր նուազելոյն, կամ բնութեամբ նուազելոյն. Եփե. Ն. Նլ. փեր:

ԱՂՕՍ, ԱՂՕՍՄ, ԸՆԴ ԱՂՕՍ. ՆՑ. ԱՂՕՍՔ. ԲԱՐ. Ամսդրօս, λανθανόντως, ἀδρανές. Obscure, subobscure, emisse. *Մտաք միայն նկարագրեալ, և այսոքիկ չոյժ աղօտ և չափաւորապես. Աբ. ժ. Ի: *Մեզմով ընդ աղօտ յայտնէ զանձն բժիշկ: Ընդ աղօտ տեսանելն զանձն մեզմով ակնարկէ, թէ ինչն և որ պարզևացեալ. Ոսկ. ծ. Է. Ե. 7: *Ձառնել զանեզէն և զպարզագունէն, և այն՝ աղօտ և չափաւորապես Շ. հբէ: *Ոչ Լեհ աղօտ տուաւ հոգւոյն ընդոհ և հեզեցոյց. Ոնին զգուռնն յերկինս աղօտ ակն արկեալ. Լմբ. ող. Ն հմբ: *Խզեսեցին նուազս և ազօտս. խօսին նուազս և ազօտս, և լսող ոչ ոք. Բրս. հբգ: Մաթ: Իակ ա. պ. ա. 12. *Զոր ցանկալին տեսանել գոնեա ընդ ազօտ հրեշտակք. յն. παραικύπτω, prospicio. Ք յառել, կամ կարկառել հայեզ: *Գոնեա ընդ ազօտ աղօտ մերձենալ. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԸՆԴ ԱՂՕՍ. անխոփ իբր ի. և ածել. *Ոչ-տցս աչեք ընդ ազօտ տեսանելով (ք յուսել տեսուք): *Ցորժամ՝ ի վերայ հասցէ տեսուլին, ընդ ազօտ երկոք (ք աչք նուազատես) լինին, և ականչք գժուռատ լուզք: Ընդ ազօտ ազօտ անյայտ է. Փիլ: *Եկաց լոյս շողապէս ընդ ազօտ՝ նշան իւրեան. Խոր. Ճ. ճղ: *Ըստ կարգի ընդ ազօտ տեսուլիս. Պփ. *Ընդ ազօտ ակնարկուք նկատեալ. Լմբ. ոփդ: *Թէպէտ և ընդ ազօտ ի միտս. ձճ: *Աղրիւրանան միտք իմ, այլ սուզ է լեզուս, և ընդ ազօտ բանս. Բրս. ծն:

ԱՂՕՏԱԲԱՐ. ՛ն. և ա. Ընդ ազօտ. ազօտս. Նահանջաբար. մեղմով. նուազագոյն. Թերապես. գոյլն ինչ. Ինչպէս ՛ի ԼԷդպ՝ի, ԹԼ ն. Լաւնդանօղտաց, ἀμυδρῶς. Obscure, subobscure. *Համառօտաբար և ազդեն իսկ լուծաք, և ոչ ազօտաբար: Ազօտաբար տեսանես զարեգակն. Ա՝ օրս. Է. Ն ծէ: *Հաւատոցեա զազօտաբար Թուեցեալ ասացեալսն. Գրգ. լԷ: *Ազօտաբար իմն համբաւ մեզ տուաւ. Բրս. գօրդ: *Որ լսէն ծայրիկք լսելեաց, կարէ ազօտաբար իմն առնել զասացելոյն ըմնենալուն. Փիլ. Ե: *Ազօտաբար սուզ ինչ առ աչս մատուցանէ զտեսաւորութիւն: Ազօտաբար զլոյսն ձգէ. Եփիլ. Ա՛ր: Լմբ. պօրփ: *Ազօտաբար զմեր գիտողի գործուն. Շ. Ի՛ր: *Զազօտաբարն նուազեալին նուազեալն զնչնչուն. ՁԿ. Իմ. ոփ: *Ընդոստուցեալ յաղօտաբար ինչ ձայնից. Պիս: *Ծխոյ նմանութիւն ունել ասայ՝ ըստ ազօտաբար ակնարկութեան տեսութեան. Պիոէդ:

ԱՂՕՏԱԳՈՑՆ, գ. ուն, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ աղօտ. նահանջական. մեղմագոյն. նուազագոյն. ՛Ամսդրότερος, ἀμαυρότερος. Obscurior. *Ազօտագոյն ունի զլուսաւորականն երևումն: Լուսաւորեալքն՝ ոմանց յայտնագոյն, և ոմանց ազօտագոյն քաղեալ. Դիոն: Մաթս: *Լուսոյ յաւելուած առնելով զլոյս, աղօտագոյնս զասացեալսն: Ցոյզք ասացելոցն առաւելապէս ոչ երևելիս նոցա յայտնի. այլ աղօտագոյն. Ոսկ. յհ: *Ազօտագոյն երթից շարժմանց ոչ հմտանան. Շ. իմ էգպ: *Ոչ ևԹէ ազօտագոյն գաւառապատումն արժանի լիցէ. Բրս. էտբ:

ԱՂՕՏԱՆ-ԱԳ. ա. Ազօտ ծագմամբ. նահանջ նշուլիւք. *Եւ ամ իակ մարգարէքն աղօտածագ լուսոյ երևումիւք առնանէին զնծայայտնութեան. Տծաք:

ԱՂՕՏԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՂՕՏ. *Նքշուլիցն աղօտականաց: Ջփայլումն ազօտականին ասա պայծառումէ. Նար. ծէ. Ն Խլ:

ԱՂՕՏԱՁԱՅՆ, ի, ից. ա. Նուազաձայն. նրբաձայն. Ἰχνόφωνος. Voce gracili. *Մովսէս աղօտաձայն ասելով զինքն և յամրալեզու. Բրս. էէրօէտ:

ԱՂՕՏԱՃԱՃԱՆՁ. ա. Նուազ ճաճանչօք. ազօտածագ. *Ի խաւարի՝ և աղօտաճաճանչն է պատուհաս լոյս: Ջերկրորդն՝ որ աղօտաճաճանչն է՝ ի ներքս ածելով լոյս. ՁԿ. Իմ. ոփ:

ԱՂՕՏԱՆԱՄ, ացայ. է. Ամսդրսյմաւ, ἀμυδρούμαι. Obscuror, obfuscor, obliteror, hebetor. Նահանջել. մեղմանալ. նուազիլ. ակարանալ. հինգալ ընկալ. հինգալ. գօրնալ. գաղնիլ. *Անարծարծելի է աղօտանալն: Ջխոցք ազօտացաւ փայլեցեալն. Նար. է. Խէ: *Ի ծագիլ լուսնի՝ պարտեցան (ասաներք) և աստեն. այսպէս ՛ի ամանէ ազօտացաք. զինչ և յալ ընկեցական ծագելն լինցուք. Մխ. ասալ. է: *Ոգիքն ձնչին (՛ի գինուց), զգայուէց ազօտացելոց. և մարմին ծանրանայ. Փիլ. փե: *Ոչ ազօտանայ խորհուրդն. կափլ: *Ձայն, որչափ հեռի են մարդիկ, ազօտանայ առ նոսա. Լմբ. պօրփ: *Փղքր ինչ չարին ազօտացեալ, հայոց ոգի և չունչ առնել. Շ. Վգ:

Ըստ քերականաց՝ Սղել, կարճել վանկի. *Ցորժամ ազօտի և ազօտացելոյ ձայնաւորի վերայաբերիցին երկու ձայնորդքն. Թր. փեր:

ԱՂՕՏԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Ազօտ նմանութիւն. նուազ ձայնակցութիւն. ՛Αμυδρὸν ἀπήχημα. *Հաղորդ է բարւոյ ըստ նորին միաւորելոյն և սիրոյ ազօտանմանութեանն. Դիոն. ՁՅայ. Ի:

ԱՂՕՏԱՆՈՒԱԶ. ա. Ազօտ և նուազեալ. նահանջ. *Ազօտանուազ և՝ անծագելի առաւերաս ծածկեալ մշհանան. Նար. խլ:

ԱՂՕՏԱՊԵՍ. տ. ԱՂՕՏԱԲԱՐ. *Այս Թէպէտ առ մեզ գործարկիւքն էր ազօտապէս, քանիս ոչ արեգական ջՅս լուսաւորեաց... Ձանազանդհորդեցեալսն ազօտապէս, մինչև ծագեցաւ արեգակն. Ազօտապէս ձգտիմք յանձաւ խորոյն քննութիւն: Կամեցաւ զկարդ երկնաւորացն և յերկրի ազօտապէս գրել. Լմբ. ասէ. Նպտփ. Ն էր ընդ եղբ:

ԱՂՕՏԱՋԱՀ. ա. իսր. Ազօտաճաճանչ. գ. Ազօտ ջահ. ՛Αμυδρὰ λάμπας. Ո՛, որ զազօտաջահն լուսնի յարեգական հրաջիայլութիւն կենդանախաւրուկաբ. Պիոէդ:

ԱՂՕՏԱՃՈՒՃԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ազօտանալ. նահանջացուցանել. նուազեցուցանել. քօղարկել. ընդ ազօտ ցուցանել. Ինջնել, պոխեցնել, գոջել. *Ստուերք հակառակասիրութեան ազօտացուց զնմանալի լոյս մտաց մեր. Լմբ. պօրփ: *Ոչ զքորութիւն նորա ոգւոյն ազօտացուց. Նիս. իսս: *Զմի մի ասն երկոքեանքաբ հանգերձ կապաքե, և զմինն ՛ի միւսումն ազօտացուցանէ. Աբ. Ը:

ԱՂՕՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Նահանջութիւն. մեղմութիւն. նուազութիւն. *Ըստ յերկին ազօտութեան հնչման քանակաբար զգալի. Մաթս. ՛ի էիսն:

ԱՂՕՐԻ, ըոյ, ըիք, ըից. գ. Մանաո. Molatrina, mola. Մէքենայ և գործի ազալոյ զարմանից. Ջաղօ. փեյերդն, ասէյող. *Եթ զնա՛ի տուն աղօրեաց. Եբէմ. ծէ. 11: *Ցաղօրիս համակեալ (սամիսոն՝) յայսկն և խալ եզև նշ. Եզնկ. զտ: *Ոչ հատ՛ի բազում հատից աղօրեաք (կամ աղօրիք) մալեալ, և հրով փորձեալ. Ցօնաղ:

Եբ Աղօն. աղացօղ՝ այր և կին. ոչ և երկանաքարն. և նմանութ՛ Ասամունք, որք փշրեն զրուտելիս. ՛Αλητρὶξ τοῦσα. Molitrix, moles. *Դաստարկացան աղօրիք, զի նուազեցան ՝ի ակարութէ ձայնի ազօրացն. ՃԿ. ծէ. 3. 4: (ուկ. ասա, աղ ա. լծ. է աղօրի:) աղ փեւնէբէ. *Որ տաս ապատանեկաց աղօրիս լսելոյ. Նար. իէ: Ջազացօղն ձրևի ցուցանել. ասելն եթէ. էզաբ. վը յովնփայ. *Աղօրի կարծէին զանուսն, և մոլորակիկ կարծէին զկերակրիչն ոչ:

ԱՂՕՐՀՆԻՀ. գ. Աղօթք զրնուիլ ապի: Մաբ:

Աձ, աձիք. գ. ապտաս Աձելոյ, որպէս Աձուն. (որ և ՛ի յն. լտ. ասփս. ասի. կամ աձ. վեձ.) *Վարս անախտական, աձ հրեշտականական, ոչ ցաս ախտական. Գնչ:

Աձաւել ունի Աձեցեալ մսան, կամ աչք քաւսող և անկող, և յաւելուած ի թաց. բերքք. ծնունդք. աճածը, ասբ. ֆիւնս պիւնի, Խաչափ. *Թէ ակներն արձակ լինի որթոյն, ան զընտորին և զաձիկն, և անսի Թող զաձն, մի աձ, և երկու: Մի Թողուր որ ծառն շատ բարձրանայ. զայլ աձն ՛ի լայիքն առաբ. Վարի. իձ.

մը։ *Եթէ անաւուն բերեալ իցէ, զգլուխն տացէ. և զաձն յերկուս բաժանեսցէն՝ յայլագս աշխատելոյ՝ի պահելն։ Մխ. բժ։ *Տունկք ըստ աչս։ զգործնականն ըստ սեռս։ կամ ընդ աձս՝ յորքանքրդունք լինել։ Ոսկիփոր։

ԱՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Աւξητικός. Vegetabilis, crescens. Որ ինչ աճումն ընգունի. աննկական. բուսական. աճեցական. պինիը, նոպիլ. *կենդանեաց և աճականաց. Սարկ. հանգ. *կենդանաբոյս եւրով աճական մարմինն։ Աճականք և անաձք... Զաճականս և զանաճս... Աճական նաց և անաճից. Մագ. Իգ. և ԻԲ։ *Էստ աճմարտապէս զաճականն, զգայականն, և զբանականն։ Մխ. ապոր։

Եւ իբր Աճեցուցիչ. Աւξητικός. Augmentum elficiens, auctificus. *Տեսանեմս, զնորդ աճական է ուերն։ Ոսկ. յի. Ը. 32։

ԱՃԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συναύξομαι. Cresco cum aliis. Կցորդ լինել աճման. աճել անընդեմայ ոսպ զմեզ։ *Տգայակից եղև, և աճակից, և կատարելակից։ Աբ. ա։

ԱՃԱՊԱՐԵՄ, ևցի. ն. (՝ի բառէն ՀԵԿ. չոյապ. լափոփ, աճելէ.) Ταχύνω, φθάνω, προφθάνω, προκαταλαμβάνω, σπεύδω. Accelero, anteverto, praevenio, festino, propero. Ճեպիլ. փութալ. յապաղիլ. կանխել. վաղվաղիլ. երագել. նախաժամանիլ. արթրալ. էվէրնէփէ, ինչ. փաքանմագ. *Աճապարեայց գաւթի, եկ ընդառաջ արքայի։ Աճապարեաց եւրանել՝ի կապս իւր, և փախչէր։ Աճապարեցի փախչել՝ի Թարշիշ։ Աճապարեաց արգելու, անկաս՝ի վերայ երթայց։ Եթէ ոչ վաղ աճապարեսջիք, ևս մեծաւեծ ինչ քան զայս գործիցեն։ Աճապարեացուք գնել ընդ նմա ուխտ. ևն։ *Աճապարէին հասանել յառաջ՝ի խելս կամերին։ Ագաթ։ *Եթէ ոչ աբբայդ աճապարեացես նմա՝ ի ներդեւոյն աճապարեալ հսկային. Խոր. Բ. 23. 83։ *Նախանձաւ՝ի բարիս աճապարել. Մագ. իա։ *Մի աճապարեալ ցէ այս վտանգ հիւանդութեանդ մեռանիլ զմեզ. Ցհ. իբ։

ԱՃԱՒ, ի, աց. և ոյ, ոց. փ. Ἐμπῆγμα, πόα, ποή. Smegma, pigmentum, herba. ոսպ Օձաս, որ գրի ՈՒՃՈՒ. Սապոն. օշնան. բոյս, և զանգաւած խլզախառն՝ փրփրեցուցիչ ջրոյ՝ի սփռս լուանալոյ. սապոն, լոյան. *Տալ նոցա խոզ և աճաս (կիսաճաս)։ Խերիք ինձ խոզ և աճաս։ Եթէ լուասցես բազում, և յաճախես ցեւս զքէզ աճաս։ Իբրև աճաս լուանալոյց։ Եսի. Ը. 3։ Դան. ծԺ. 17։ Երեմ. Բ. 22։ Մալ. գ. 2։ *Լուասցուք բարիոք ս աճասովն զգեստն ապրն և զլսալախմունս։ Աբ. ապր։ *Ոչ վերջնականաբ աճասովք հերքի. Նար. ղԺ։ *Լուացողական աճասաբք (կամ աճասովս). Լմբ. պորփ։ *Ոչ լուացման կարօտի, և ոչ ապիկ ապիկ աճասաց. Սրկ. ա. գ. ը։ *Մի զնաթմնոյ և զաճասաց կարծիցես զլուացուն. Մխ. երեմ։ *Աճաս. լուալի, կամ ձրագրուս, կամ սապոն. Հին բառ։

ԱՃԱՒ. ոսպ Νεῦρον։ ՚ից, ւոսյ. Nervus, fibra. Ջնարգ. ջիղ. ձգանք. խոնիկ, ինձ. ճուկ. սինէր, սինըր, ինձ փամբ։ *Ձգմամբք և իւղմամբք աճասաց գաժանս երկունս առնէ ծնողացն։ Աստանայն կափկափ, աճասացն արկմամբ. Բբս. սղ. ձՃ. Ե. ՚ի ՚ն ՚ն։ *Մինգամայն կազմին զոսկերսըն յորացելովք միսըն և ջիղըն և աճասըն. Ագաթ։

ԱՃԱՒ. ոսպ ասկ. «ճաւթ, սախ. Մարդակ կամ մանր գերանք յարկաց առաստաղաց. *Աճասագ կապել գործով ողորմութեամբ, և՝ի վեր աճասս ագիանել որ է հանգերուածն. Հց. սխ. ԻԻ։ *Աճասս առաստաղ, առանք, ոճոգք. ԼԺ. Նար։

ԱՃԱՒ. իբրև վերարկեալ զարդ ձիոց. Տես և ՕՃԱՒ, և ՕՃԱՆ. *Զի վարիցէ ոսկւովք զձիսաձ, և ականակալ աճասաձք երիվարօք. Ոսկ. Եբբ։

ԱՃԱՒԱՊԱՏ. ս. որ և ՆԵՐԴԱՊԱՏ. Գաւառակ աճասովք՝ նեապոլեաք և Լոզք. Νευρώδης. Nerveus, nervosus. ՚ի Ղկուտ, իբր ՚ի Ջլային. *Մօտ՝ի մեռս շատասւելոս լինն աճասապատաս խուռնեալ ունեն. Նիսս. կամ. ֆ՚ի՝ի՝ Ὑμενοειδής. Membranaceus. ՚ի թաղանթի նման. մանչկային. *Ընծանեցուցանէ լինն ոչխ ձեռն փորոյն եղեալ ձայնն՝ աճասապատ արտուղելեն զանցիւք չուրջ զիւրեաս հնչեցեալ. անտ. ֆ։ կամ Τεταμένος. Extentus. ՚ի Ձկամեալ. պրկեալ. *Խորտակեցից զաւազս նորա հզօրս՝ նեբգսպատս և զաճասապատս. եսի. Ը. 22։ *Ցաճասապատ փազան՝ որ պարանոցսն՝ ընդ խոշորութիւն ընչեալ վանին երիւրեցեալ հագագին ձևանայ. երէ. ԻԵԲ։

ԱՃԱՒԱՊԻՆԴ. ա. ՈՍ զաճասապատ. գէզ պնգեալ՝ կամ պնդիչ. *Աճասապատիզ գործեացն բանիւք։ Աճասապատիզ չգիմայիւք կապուտն։ Պիս։

ԱՃԵԼԱԿԱՆ. տ. ԱՃԱԿԱՆ. *Աճելական նա՝ բոյսք և տունկք և սերմունք. Խոսրով։ *Բաժանի՝ի ծննդական, ՚ի սննդական, յաճելական։ Աճելական ծառոյցանեցուով զքնուիս. Խոսրովի։

ԱՃԵԼՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՃՈՒՄՆ. Αὐξησις. Accretio, augmentum. *Ի ներհական աճելութեան՝ նուազութեան. Ագիսթ. ղոբք։ *Ի զարգացումն աճելուէ հասանել։ Աճելութեամ ծննդոց երկրի. ցհ. իի։ *Եւ ոչ ըստ անդապար խառնիցն զապրմուելն առնեա աճելութիւն. Պիս։ *Աճումնականք՝ի ծննդոց աճելուէ։ Անդակաս աճելութեամ լքման թերութեան։ Ջ պատան աճելութեամ յապրմատական գրութեաց ազերսեամ ընորհել. Նար. Ը. Ե. Ն ՚ից։ Ն ՚ից։

ԱՃԵՄ, ևցի. ւ. Աւξάνομαι. Cresco, augeor. Զարգանալ. մեծանալ և առաւելուլ իրաց իրաց, անկաց և կենդանեաց՝ քանակաւս կամ հասակաւս. աճիլ. գնդնալ, երինալ. պեօյհնէ, արմագ, ալմագ, իզֆիտ պուլմագ. *Աներանելիքն բազանելիքն և աճելիքն։ Յարտամ աճիլք, մեծ ի քան զամ բանկաթս։ Աճեալ մանուկին։ Աճեցին մանկունքն։ Մինչև աճեցին մերոք ձեր. են։ *Ծառք յարմատոց աճեն, և փառք՝ի հեզութէ, եղիւ. ես։ *Թե չէր՝ի քէն աճեալ ուղէն երկնային. Նար. ես։ *Աճեցէք ըստ բոլորին՝ և մեսուներն աճեն. Ան. յարիսփ։ *Աճեն և զարգանայ հասակաւս. Ագաթ։ *Ցաճել լինել մանկան. Ոսկ. ես։ *Մայրեացն աճելոյց. Ագաթ։ *Ջ՚ի խոր աճեցեալ արմատս։ Քոյովք ցօղով յոգի աճեցեալ. Նար։ *Որպէն յատաւել աճելն՝ Թուրեալ վերանայ՝ի բարձունս. կվխփ։ *Աճել պատուոյ՝ի բերանն. կանան։

Թուով առաւելուլ. բազմանալ. սերիլ. չոփալ. չօղալ, ֆէսէր օյֆափ. *Աճեցէք և բազմայարուք։ Եւ որգիքն խորհելի աճեցին, զի բազմացուցաներ զնոս երկիրն։ Աճեաց ժողովուրդն. են։ *Ի բազմաճի աճեցեալք (երէքն) լքին զանուսան. Խոր. Բ. 38։ *Ոչ վասն ցանկուէ առաւել քան

Թէ զի ծածկին ձայնին զաճեցեալն կատարելով. Պիս։ *Ընդարձակեա, ասէ, և ազեցիր. Գէ. Ես։

Ուռճանալ. զարգանալ. յառաջադէմ լինել. յորգիլ. ԲԵօբէնէփ, ակբէնէլէ։ *Աճեցեալ ընորհագ և գիտուքե. Ե. գ. Ը. 18։ *Որ՝ի նմանի աճեցոյց հին արուեստիք. Խոր. Ե. 7։ *Ցորմէ սովորեցին սիրելուելին աճել բարիք։ Խնամառնէցն աճեն հնարատգիտուելիք։ Աճ՚ի՝ինչ քնական առացուածն՝ կրճուելիք աճել։ Խնամառնասիրացն աճեալ գիտուքե. Պիս։ *Մեծն ծծասէր պաշտօն՝ի հանգոյականատան բարուքե.. աճել բազմացաւ. Բաղ. Ը. 3։ *Որպէսզի աճեցեալ յովսէփ, որպէսզի աճեցեալ նախանձելի. Ծն. խԸ. 22։

Դուռն ուրեք՝ իբր Աճեցուցանել. *Օրհնել՝ աճել և բազմացուցանել զզաւակ նոցա. Ագաթ։

ԱՃԵՑԱԿԱՆ. Տ. ԱՃԱՊՆ. Որ կարէ աճել կամ՝ աճեցուցանել. Աւξητικός. *Ամ՝ ինչ՝ որ՝ աճեցական է, չէ կատարեալ. Սէփ. ա. պ. Ը։ *Աճեցական, և կերակրական։ Աճեցական զորութիւն զգայականին առ նմա բուսոյն. Նիսս. խպ. Ը։ *Հասասրակ աճեալ՝ է բան աճեցական էից բանեաց կամ չարեաց. Պիս։

ԱՃԵՑՈՂԱԿԻՑ, Տ. ԱՃՈՒՆ. ԱՃԵՑՈՂԱԿԻՆ, } տե Աւξետικόν.
ԱՃԵՑՈՒՄՆ, ցման. } (աճեցականն զգալութիւն. իբր աճեցուցիչ, և աճական.) Αὔξησις, augendi virtus, accretio. *Աճեցողականն հոգեբարեան գոյ՝ի նե. Շ. հերեց. աճեալ՝ի գիւն. երին. ծԸ։ *Ընդեղէն, և աճեցողականք, և աճեցողութիւն ոչ. ուր վերջին բառագ կայ և՝ի չին. այլ՝ի մեր օրինակի պակասի։ *Եւ ոչ թուոյ աճեցողութիւնք. Սէփ. յոտ. փ։ *Ըստ աճեցուած չարժուածի. Նիսս. խպ. ծԸ։ *Շատաւելոյց ընդհանրելով աճեցուածս Ջանազան բուսոցն աճեցմունս։ Լուսկացն աճեցմանք. Պիս։ *Նովին աճեցմամբ՝ առատանալութեք քո ողորմութիւդ աւետարանեացի. Նար. Կա։ ըէ։ Իակ՝ի չէ. ոը միւսանն կոչի Աճեցուցիչ տալոյց, իբր աճեցուցիչ։

ԱՃԵՑՈՒՆ. ա. Αὐξομένος, ηὐξημένος. Crescens, vegetus. որ և ԱՃՈՒՆ. Որ նոր զաճեցումն. աճեցեալ. ուռճացեալ. զարգացեալ. յառաջադէմ. ծլած ծագ կած, հնձոյծ, հնձոյծ, հնձոյծ. գոպպ լէյէն, նապիլ. *Գոտյարերք և աճեցունք գիտութեան այ. Նազ. ա. 10։ *Ծաղկովքն և հասովքն աճեցունք. Ագաթ։ *Աճեցուն հասակաւս. Աճեցունս զբաստօրէ գործելով զարգարփառութեացն իշխանութե. Պիս։ *Աճեցուն ստորի զգուշեցն բերկասոյ։ Ջամ առ ինքն վերաբերեալ (խմորն) աճեցուն առնէ։ Ջի բազմացի առաւել աճեցուն երթալ յամաս ազուչութեի առ առահմանելի քոյդ աքանչելեաց. Նար։

ԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Αὐξάνω, ἀὐξω. Crescere facio, incrementum do, augeo, amplifico, cumulo. Πολυωρέω. Multiplico. Τρέφω. Nutrio, alo. Տալ աճել՝ըստ առմանն. զարգացուցանել աճմանբ. ուռճացուցանել. և ձոխացուցանել. բազմացուցանել. որ և ասի՝ մեծ կռնել, բազում առնել. աճեցնել, ծծնել. պիոյհնէփ, արնըմագ, իզֆիտ վէրփ։ *Իբրև զերկիր՝ որ աճեցուցանէ զծաղիկս իւր։ Ես անկեցի, ապաղոս ջուր տուի, այլ ես աճեցուցի։ Աճեցուցից զքեզ յորժ։ Օրհնեցից զնա, և աճեցուցից զնա, և բազմացուցից զնս յորժ։ Ցաւուր յայն՝ միկ աճեցոյց տէր զյաւուրս աւազի ամենայն

աղբին։ Եւ ասէր ածէցէք զ յոմէ։ Ածեցաւ ցե զբեզ որ ածէ զու յամ գործս ձերաց քոց՝ ծննդովք որովայնի քոյ, և ապրեսցէք երկար քոյ, և ծննդովք անասնոց քոց։ Աճեցուցեալ զվարս. են։ *Եւ ածեցի յերս վերըսաին՝ զանասնական սերմէն բանին. Ց՝ օրէր։ *Աճեցուցանել զասհման. զքանի պատրաստին . զերկրի և զաւերն նուաղու. լեի. կի զվաստակս արգասրուե. զհոգւոյն իմաստուե. ցհ. իմ։ վ. բ։ հց։ Պիս։ ցհ։ ցհ. կի։ *Ա յասկան բանիւք զքանս գրաս. ասեաց նոցս աճեցուցանել. Նախերգ. էիս

Աճեցուցիչ, ցչի. ս. Որ ածեցուցանէ. *Ոչ՝ի խրատուցոյ ձերոյ է, այլ յոյ որ ածեցուցիչն է։ Եբր. ա. ի։

Աճիւղ, եցայ. առաւել ածի. Տ. Աճեմ. *Գալով յորում ցանս յաքեքի, որ՝ի հայկայ սերեալ աճի. Գնչի։

Աճիւն, ի, կի ոյ, և աճեան կի ձենի, եաս. գ. Σποδός, τέφρα, ἀσβολη. Cinis, fuligo, favilla, pulvis. Մոխիր. յաւելուած կրակի կի այրեցելոց՝ մոխրակալ կամ կայ. ծախատան. գազազ. մուր. փոչի. փեալ, խաչխոխէր, ըչնափ, գըվըզըմ, գոռոմ. *Որ հուրն սրտուի կայր, և աճիւնն։ Զքաղելոցս սոգովմայրեցողն և գոմոցայոց գարձաս. ցեալ յաձիւն՝ գասեեցաս. Ե. Ա. ֆՀ. 8։ Ե. պ. Ե. 6։ Յի հնոյնի աճիւնէ, զոր ցաս նէ մովսէս յերկինս. Աչ. Ե. ի։ *Լը. ցեալ լինին պատրանակըն (ուղղոյ) աճեաձին, զոր գինին՝ի վեր գալորչացեալ բերէ. Բս. ա. Ե. 2։ *Ծածկեալ՝ի փոշոյ աճենի (կի աճիւնոյ) բրաին. վ. բ. Հց. Ջ։ *Զաճիւն հնոցի միայն զանճաձի արկեալ. ցհ. կի։ *Վ. առաքան իւզոյն աճիւնոյին հնոցի լցեալ. Նա. ի Ֆ։

Փոչի հողացեալ մարմնոյ. *Զհանգըստ. ասեան աճիւն՝ փրկուածն ասեղ մեծ. լեաց. Նա. Ֆբ։ *Ցանկամ ասեաներ զաճիւն մարմնոյ արգասրոյն. . . զաճիւն ոս. կերաց, բերանոյ, աչից. Սբգ. յ։ ֆ։ *Աճիւնի ասկերաց երկիւղածացն ասյ. Լ. Ե. ոչ։

Ցնարհուրզանել, կի վնասճանել, կամ գասեալ. Տբգոյն. Ե. պ. Ե. 6։ *Աճի՝ հրոյ կերակուր լինիր, և յաճիւն վախճանիր. Ոի. յհ. ա. 12։

Զնարհուն Լիզնել. Մոխիր ուտել. *Քեզ բարձրութիւն անձառ գովեսից, և ինձ զաճիւն լնդելոյ պատրեժ. Նա. Ե։

Աճիւնանման կրակ. որ և Նարհուն. իրր գազազ. տեղ. Տբգոս. Ե. 18։ Ե. 2։

Աճիւնանամ, ացայ. լ. Τεφρόομαι, ἀποτεφρούμαι. In cinerem redigor. Ցաճիւն կի՝ի մոխիր գառնալ. Նոխիր ինրիւ. տիալ տեսիլեւ, խաչխոխէր օլմագ. որ և ՄՈՒՐԻԼ. *Ոչ հուր բորբոքի, և ոչ եզեգն աճիւնանայ։ Մոխրեալ գասանես, և աճիւնացեալ. Ոի. ոչ. լԷ։ Նա ։ Ի։ Ե։ *Երկիր՝ի հրոյ աճիւնացեալ. Ճ. Գ։ *Ազբանչալէն սրահ աճիւնացեալ. Լսոփ. ֆա։

Աճիւնացուցանեմ, ցուցի. Ն. Τεφρόω. In cinerem redigo. Ցաճիւն գարձուցանել. Նոխիր դարձնել. տիալ եմիլ, Ինչրիփ եմիլ. *Զամաճար պատասանն նոցա աճիւնացուցեալ՝ հողալըսուր կացոյց. Սբգ. ա. պ. Ֆ։ Ճ. Ա։

Աճող, ական. ածող, աճեցուն, և ուռճացեալ. բերկնաւոր՝ առոյգ. ը յն. Նաև աճեցուցանօղ. Αὐξητικός, ἐπακμάζων, γόνιμος. Crescens, vigens, vegetus, faecundus, augens, auctrix. *Տունկն ունի աննդական և աճողական զօրուի. Դ. Նախ։ *Ընկի զբոլոխս, զաճողականն, զանեզականն։ Զաճողականաց նոցա զօրուեցէ. Ան. պ. Ֆ։ *Զզարդալին և վերիաստղապականն հասակ (հրեշտակաց՝ իմն) զմեզ աճողականին կենդանական զօրուին։ Իսկ զգօտին՝ զաճողականացն նոցա զօրուեց պահ պանուին։ Հուր՝ զանխլաբար աճողական իւր՝ առ ընդունելն նիւթին յայտնելով զիւր մեծուին. Դիան. Երի. ֆԷ։ յորմէ և Շ. հրէից։

Աճողականութիւն, Աճողական

Աճողութիւն. գ. } գոլն. աճումն. զօրուեի և ներգործուի աճելոյ. առաւգուեի. Αὔξησις, τὸ αἰχμαῖον. Augmentum, vigor. *Ցայտնել վարկանելի է՝ ոչ կանացս, զմանկականուեին և զաճողականուեին. Դիան. Երի. ֆԷ։ *Կանչէն՝ զաճողուեիւնն միշտ՝ի բարիս. Շ. հրէից։

Աճուկ. ի. Բառ. ասկական, որպէս ազկ. գասփ. որ և ասի ԵՐԱՆԻ, ՑՑՑԼՔ։ Մարին։

Աճուկն, ձման. գ. որ և ԱՃԵՑՈՒՄՆ. ԱՃԵԼՈՒԹԻՒՆ. Աճելի՝ը ամ առման. առաւելուեի, և յաւելուած՝ բուսոց, հասակի, սերնդոց, պատուոյ ևն. Αὔξησις. Incrementum, augmentum. աճիւը, ինն. նալը, ղափալը. իդիսա, ընչագիա. *Ցաճումն և՝ի փառս սեղ. ոյն։ Ամ մարմինն ամէ զաճումն ամ։ Զաճումն մարմնոյ գործէ. Ե. Ա. Ե. 16։ կոզ. Ե. 19։ Եփես. Գ. 16։ *Երրորդ հօրէ. ներկուս. յանգումն է աճման. քանզի մինչև՝ի մի և՝ի քան ամայն աճէ՝ի սէ. ծուի մարդն։ Լուսին յաճման անգ և՝ի կասրէն յաճմանին յեղյեզմունս գործ. փիլ. այլք. Եղնի. Ե։ *Ցորժամ յաճմունան իցէ (լուսինն)։ Եղնի։ *Նովաս օրհ. նին տալոյք նոցա յաճումն։ Եղնի։ *Սերմանիք աճմանն։ ի հասակ աճման համբառնալ. Նա։ *Ցաճմանէ յաճումն վիսեր. ցաս. Լ. Ե. ոչ։ *Գան յաճումն ամուսնութեաց. Եղնի։ *Բազմորդուեին աճմամբ։ Զաճումն ազգիս գործէ. Գիս։ *Աճումն երկիւղին ամ՝ սկիզբն սերոյն է. Կ. Ա։ *Զիս յարմարեա սեր ը նոսին՝ առնուլ աճումն ը բոլորին. Ց՝ օրէր։

Աճումնազիգ կի Աճունազիգ. ա. Զգեալ յաճումն, տարածեալ աճմամբ. *Աճումնածիգ (կամ աճումնածիգ) ուռք վարսատղք. Նա. ասաք։

Աճունն. Տ. Աճեցումն. *Բոյսք աճունք. Ագաի։ *Ցանկարծակի երկն աճունն և պղտաքեր. Գէ. Ե։ *Սաիսրն և սրուակն աճեցուցին՝ որ ինչ արկեալ էր՝ի նոսա. և երկն արմատք (նոցա) գնայունք և աճունք. Եբր. ֆԳ։

Աճունազիգ. ա. Որոյ ձիւղքն են աճուն կամ ուռճացեալ. աճումնածիգ. փալը պտղաբեր. *Նառա աճունազիգս. Նա. Խ։

Աճպարար. ա. Բառ. ասկ. և անասոյգ. ոյ Ամայիս իրաց արարօղ, կամ զսչս պատրօղ չուիմափող ձեռնածուեի. օգտապաշ ևօղ պայճառ. *Ոյ աճպարարքն առ աչօք իրք ձևացուցանեն. Լ. Բ։ *Աղանգաւորաց և աճպարարաց... Աճպարարն՝ որ ոչ խազայ, սուտզորաց մարդ է. Ո՝իիբ։

Աճուել կի Աճըլուել. Բայ ասկ. ոյ ձմրել. մանել. ասիով. (՝ի բառս Ագուս). *Աղ ցանէ (՝ի վր ձիճապողոյ), և աճուէ, որ միաւորի ը ինքն. Վոփ. ֆԷ։

Ամ, ի, աց. գ. Տարի. ժամանակ ժք ամոց արեգական. արաբ. սենի, և ամ. յոքն. սամ, նյամ. պրս. սալ. լտ. annus. եբր. շանա. Թ. ԷԷլ. *Ἔτος, ἐνιαυτός. Annus. *Եկայ ազամ ամն ... և երեն ամ աւուրք ազամայ՝ ամք իննհարիւր և երեսուն։ Եղիկին աւուրք դոցա՝ ամք հարիւր քսան։ Նոյ էր ամոց վեցհարիւրոց։ Զերկոտասան ամ՝ի ծառայուեէ կացեալ էին, և յերեսեաստասներորդում ամին ապատամբեցին։ Ծերուի պատուական ոչ բազմաժամանակեայն է, և ոչ որ թեւով ամացն չափիցի. ևն։ *Ա յն ընտրուեի ամէք չափեցաւ Շրջանակիս զժամանակս ամաց։ Ականն արևու որ հոլովվ կուռեի ամաց յոլովուեի. Նա։ *Ցակզբան ամին Նոյոյ (ը հայոց) ՝ի մուս նաւասարդի. Խոր. Ե. 63։ Տոմար։ *Ի գալ միւս ամին. Ագաի։

Հասակ կենաց մարդոյ. Եաչ. *Յամանակ ամաց մերոց եօթանասուն ամ։ Օրհ. նեաց զամս արգարոց։ Բայց արդ ծերացայ, և գոք հերիք էք յամս իմ. ևն։ Եթէ հասից յամս ծերուեի։ Զպակասուեն ամաց՝ մաղթանացն հայկամաս կրկնեաց. Նա։ *Զմոսա ածեն յամս ամաց յերկս տասարգուե հասակին ինալ. Երդ. Տի։ *Ես երեսդրք վաթսուն և հինգ ամ եմ՝ի սեր մեր։ Անցեալ խորհրդով զամաք (կի զամեաք) իւրովք գնայդ։ ը հասուն խորհրդով քան զհասակն վարեր. Եսա. պ. Ե. 24։ Ը. 3։

Զարմ ժամանակի երևելի իրաց. Նբէիա. *Ցամին վեցհարիւրորդի կենացն Նոյի։ Ցամին ուրհուասանեերորդի նաւուքդոնոսորայ։ Ի հինգհազարամեերորդի ամի սեղրութենն սերեերեայ. են։ *Սկիզբն ապաքեալ յամացն արշակայ մինչև յամին վեցերորդ արտաշեսի. Եղիշ։

Ամ ամ. իրր Ցայամ ամի. *Կերիցես այս ամ զերմանեաւք. Եա. Ե. 30։ Ասի և Ամն ամ. Զամն ոզամն. Զամն ամ. Զամն ոզամն. ևն, իրր Ցամի։

Ցամբ եւս. իրր Ցհատարուց միոյ. յերկրորդ ամի. Ինչեհ. Եղլ. *Ցամէ ևս կերիցես զինացորդսն։ Ցամէ ևս (յն. յասպա գայն) հատցես զդա. Եա. Ե. 30։ Պ. ֆԳ. 9։

Ամ ցամ Ամնել. Տարաշրջ՝ի տարի յերկարաձգել կամ յամեցուցանել. փոբաց փոբի յգել, ասլաչել. *Ա յտպիսի են պատրանք Թշնամեոյն, ամ յամ առնելով և ժամ՝ի ժամ սահմանելով գործել զբարին. Մանր։ ։

Ամ ցամբ. ամ ըստ ամէ. ամ զամ զհնէ. ամ ամ։ ֆ. հեռզհեռ յերատքանչիւր ամի. փոբոռ փոբի ասրանաի. Եղլ փան Եղլա, հեր սենէ. Ἔτος ἐξ ἔτους. Annus ex anno, annualia. Κατ' ἔτους. Per omnes annos. կի Ἐνιαυτὸς κατ' ἐνιαυτόν, ἐπέτειον, ἐνιαυτὸς ὁ ἐχόμενος ἐνιαυτοῦ. Annis jugiter. *կարգեցին ամ յամէ զգոն զայն՝ ասն տարեկանաց. ։ Ա. Է. 49։ *Ամ յամէ՝ի նմին տեղւոջ ժողովել ամեցն։ Ա յապես ամ յամէ ասվորութեի կարգեաց. Ա փոխ։ Եղիշ։ * Ցասանդրդեացես ամ ը ամէ. Օբ. ֆԲ. 22։ *Եւ երկն սուվ վերիս ամն՝ ամ զամի ղինի։ Եւ այնպես առներ ամի ամի։ Ամի ամի ծառայեաց քեզ. Ի. Ի. 14։ 1։ Օբ. ֆԷ. 18։ ։ Ի. 4։ ։ 7։ Ե Ղ. Է. 41։ ԵԲբ. ֆ. 3. և այլն։ *Ջարեգաին ծագէ, և զամ ըստ ամէն զյօրն պարգևէ. Ոի. Ա. ։ 18. յն. զտարեկան։

Ամ. Մասնիկ բազադրական. ոյ Ան, և Համ. Տ. ԱՄԲԻԾ, ԱՄԲԱՐԻՇՏ, և ԱՄԲԱՆԱԿ, ևն։

Ամաձոնկ, կամ Ամոձինկ. գ.

'Ամազονեῖς. Amazones. Տ. ՄԻԱՑՆԻՑ. և 'ի բա. յոկ. ան: Ե.ա. ԺԸ. ՟Ե: գրի և ՀԱՄԱԶՈՒՀԻ. *Ակիւթիա կոլին հիւսիսային է մինչև 'ի գերման, և 'ի համազուն, որ կոչի կանանց աշխարհ. Տծոկ:

ԱՄԱԺԱՆԴ կի ԱՄԱԺԱՆՏ, ի, լց. գ. ոյ. յն. 'Αμάρυμα. Sordes per cloacam defluens. Ապականութիւն ժանտ 'ի դուրս ամայեալ. յատ լուսած որովայնի. աւելորդք աղբոյ. ՝ներիս. * Դարձոյց զգայուԹեանն յետու կոյս զնա գնացից առուացն, զի մի զմեզն 'ի մաքրուԹ ուղձադելոցն զամաժանդն տեսանելով զանճԹալի երեսն՝ գարշելիցիք: Խնամատարութիւն սէր զհոգանան խնամատուԹիւն ամբողջ պահելով այլ ամաժանդս (կի ամամժանոս) ընդ այնմ քարշելով. Փիլ. լին. ՟Ե. 6: գ. 24: *Ամաժանդ. ժողով գարշուԹ կի ապաւառի. հին ԲՈ:

ԱՄԱՀԱՄԱՐ. ա. ս. Համարեալ Թուով ամաց. 'ի համար արկանելով զոգ. սարիս. *Ամահամար չափեալ զկենցաղոյս չափ. Ասղ. յիկ:

ԱՄԱՂԹԵՂՋԻՒՐ. գ. գրի կարճելով և ՄԱՂԹԵՂՋԻՒՐ. Անուն ՀԻՊ 'ի դստերաց յովսէս: ՑՈԲ. ԼՒ՟Ե. 14: Ալ ըստ քերՂեոդաց՝ Եղջիւր ԱմալԹեան, որպէս ԹԷ Եղջիւր ամալԹեայ՝ այծոյ կամԹառուի արամազդայ, նշանակ առասուած կի ՀՈՒխաւ. և ըստ երբ. եղջիւր ծաղրոյ՝ ոյզ ա նօԹ ունգուրի, նշանակ գեղոյ. 'Αμαλθαίας κέρας, 'Αμαλθεια. Amaltheae cornu, Amalthea. *ԱմաղԹեղջիւր. առասպել հեԹանոսական առեղծ զամալԹեայ պատմոՂին, որ այծ էր՝ սան. որոյ մի եղջերն խզելոյ՝ 'ի բաց բղխեալ 'ի խոր տեղւոյն զանձնապատուէրն. Նխա. երգ: *ԱմաղԹեղջիւր. առասպելական (կամ դեղոյ) անուանեցաւ. և այլք՝ պաղոյն քաղցրաբերուք՝ եղջիւր ամաղԹեան այծուն ասեն. Ոսիփոս:

ԱՄԱՄ, ացի, ա. ն. որ և ԱՄԱՆԱԼ. (ոյզ ԹԷ ցամանն 'ի ներքս կի յամանոյ 'ի դուրս արկանել.) 'Εμβάλλω, πατάσσω. Injicio, percutio. Ընկենուլ. ԹափԹել. ԹօԹափԹել. ընուլ. վրԹել, ՀԷՅՒԼ. փղ փոյթագ. *Ամ զմարախն, և ամաց 'ի ծովն կարմիր: Զհոգն 'ի ծովն ամապէ: Ամապեր 'ի ծով զզօրսն ՆՐ. ԵԼ. ՟Ե. 19: ԵՀԷՒ. ԻՀ. 12: Զա. ԼՒ. 4: *ՑորժամՀ զանապահն 'ի ներքս ամապեն, կաապոլին. Փիլ:

Իակ ԵՐԷՄ. Ի. 30. *Ամապես ծարիր յաչս քոյ. յն. օծանել. որ և ասի ԴՆԴՒԼ:

ԱՄԱՄԷՋԻ. գ. Միջոց պարապոյ քանի մի ամաց. պէր գաւ ԷԶԼ ԹԱԱԼ. *Ցարուցեալ ՆՑ գաւառս. և էր զի ամամՄէջս արարեալ ՆՑ. ՆՓՈՒ:

ԱՄԱՑ. Տ. ԱՄԱՑԻ. *Ցերկիր յամոյ երԹեցէ. ՈՒՄ. յԻ. ՁՈ. 28: *Զի Թուի որ քեզ՝ օրս այս պահին, յորժամ ամոյ գացիս և մին. Գր. ՓՂ. յԷԷՄ:

ԱՄԱՑԱՒՆԱԿ, ի, ացս. ա. Բնակեալ յամոյի վայրս. յածեալ ընդ վայրս. ԷԷպանի. * Հովիւս տածողական զՀօրաՆս ուղղուցն ամայաքնակաց. Նար. խԼ:

ԱՄԱՑԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Վայրենի. ոչ ընտանի. ԷԷպանի. *ԶնրԷննիս ամոյս կան, անպաղական. Նար. ՀԷ:

ԱՄԱՑԱՆԱՄ, ացայ. լ. Երημόομαι. Desolor. Անապատանալ. ամոյի և աԷլսակ կի անբնակ մնալ. Թափուր մնալ. զրկիլ. Խարտ՝ վէրան օլմագ. *Աչխարհս մեր յանիշխանուԹիՀ ամս երիս աՀ ըՒԹալ ամայանայր. Խոր. գ. 56: *Ոչքան սուրբ մարգարէքն զամայանալն ԷՀմի: Հայրապետական աԹոռն ամայացեալ 'ի քնաքաղէն: Ամայացաւ 'ի քնակչացն երկիրս ՆՄ. Լասփ. ծ. ծԷ:

ՆմանուԹ՝ իբր Հեռանալ, Հեռի գտանել. *Ոզբ վՒ մեկայ ամայանան 'ի սուրբ հոգւոյն. Խոս: *Ամայացեալ է և ոչ ոք լիմաստուՀ. ՓԻԼ. Ւ՟Ե: *ԵԷ ամասարդն 'ի գաւազանէ ամայացեալ՝ սուահակէ. ԼմԷ. ասաք:

Մխայնանալ. յանապատ. աւանձնանալ. *ԵլեալՀ 'ի լերինս ամայանայր: Ամայացեալ միայնակեացք. Գր. օրի. 'ի լսս. ՃՈ. Ա:

Խափանիլ. 'ի մոռացօնս լինել. պատԹալ գայմագ. *Զբազմամեայ ամայացեալ բանս բերի քեզ 'ի սեսուի. Մագ. ԻԷ:

Ես փոխանակ գրելոյ ԱՄԱՆԱԼ. իբր ԹօԹափիլ. (որպէս ԼԹ և ամայանալն իսկ Թափիլ իբր յամանոյ.) * Զմինիսկահեղ ձոյլն չալեաց սային տոկոսիս՝ յանգըՆ դապաղոյ խոպան ամայանալով: ՍԻՒ. ոգ:

ԱՄԱՅԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ամապատ ամայի և Թափուր կացուցանել. դատարկացուցանել. *Եզեկեսաս քարեպարիչս՝ ամայացոյց 'ի կախարդացն զեՀմ. ՈՒՄ. Ե գԷ. էս:

ԱՄԱՅԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՄԱԼ. *Զի մի երբեմն և զնոսա.. 'ի ծով ամայեացէ. ԵրԸ. ՀՓԷ. Ը. 35:

ԱՄԱՅԻ, լոյ, լեայ. ա. Ἔρημος. Desertus, a, um. Թափուր կամ ԹօԹափուած 'ի բնակչաց. անշէն. անապատ. աԷլսակ. անտիս. խարտ, վէրան, իզձիչ. *Ուրոց գագաղք՝ անապատք և ամայիք (ջրամայի վայրք). Խոր. գ. 20: *Ամայի անդաստանաց: Ամայի ծառեացեալ և Թափուր 'ի մարդկանէ: Զաշխարհ իսկ ամայի 'ի վիճակեալն կացուցաներ բնակչաւն: Ամայի վայր. պիտ: *Ճանապարհանդն ամայի լինել 'ի չգոյէ մարդկան. Նար. ծԲ:

Զրկեալ. ԹօԹափեալ յիւրոցն, և յայլ ևս իրաց. Թողեալ լքեալ. անտերունչ, Թափուր, անգաւաժ. Էրէսի վերայ ՅԳածի, զոյի. ՒՒԷՐ օլուանուլ, ՀԷՐՐՈՓ, մակրոմ. *Ցառնէն և յորդւոցն ամայի և անապատ է. փիլ. ԺԳ: *Ոզբ ասելիքդ 'ի բարեկամացն գոն և Թափուրք: Ամայի զաուն 'ի տրնսեսուէ ԹողեալՀ: Ամայի լքնչեցն առնՀէ: Ցեմ կենցաղոցուս զարդուց ապալեր և ամայի է. պիտ: *Ամայի 'ի զգուշուէ պատհոլացն: ՑողորմուԹիՀդ ամայի ՀնացեալՀ. Նար. գ. յԷ: *Ի հօրէ և 'ի մօրէ ամայի ՀնացեալՀ մանկանց. ՍԷՓ. յԻ. Ե: *Ամայիքդ եղեն յօգնականուէ ՆՐ. գԷ. ԷՈ: *Ողորմէր աղքատաց, գերեաց ամայեաց. ԲՈՍՐ. Է. 44: *Ան պատրոն բերուածն ամայի. Նար. ծԲ: *Վ ան ապաշխարուս ԹեԱանն՝ ՀՈղաւորն ամայի՝ գտանիցի ներելի 'ի քէն. ԿԼԻՄԱ:

ԱՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐρημία. Desolatio, solitudo. ԱնմարդուԹիւն. աԷրակ և անապատ Հնան. անչքուէ. լքուՀն. խարտուէ, ՒՒԷՐՐ. *Անմարդուէն և ամայուէ քաղաքաց. Փիլ. փԷՈԱ: *Տգիտուէն և ամայուԹիւն յաչխարհի տարածի. Խոս: *Զբազում ամնցն ամայուէ: Զամայուէն ասնն. պիտ: *Ի ապրակուսանս և յամայուԹիւն. ՈՒԼ. յԻ. Ը. 33:

Մխայնուէ. առանձնուէ. մեկուսուԹի յաչխարհէ կամ յամբոխէ. ԲՆՆԻՀԱԼԸՐ. *Բարիոք է ամայուէ և լռուԹիւն. ԱՃՓ. ապ: *Ցարմարագոյն է առ խնամատարելն ամայուէն. ՈՒԼ. յԻ. ՁՈ: *Սիրեցեալ վլերինս և զամայուէ. Խոր. Ը. 88:

ԱՄԱՆ, ոյ, ոց. և ի, ացս. գ. 'Αγγεῖον, ἄγγος, σκεῦος. Vas, receptaculum, instrumentum. ԱնօԹ. ընդունարան. գործած 'ի սԷաս ամալոյ ինչ. սպասյոր և է նիւԹոյ՝ որ տանի ինչ յինքեան. գագ, ղարՓ, փան, սլաԲ: *Լնուլ զամանս նոցա ցորնով: Ցամանն մի ամանեացս: Ձեր ԹափեալՀ ամանյոյ: Զկահիւն և զամանուն: Խեչեղէն ամանաւս: Ցամանս խեչեղէնս: Ամանն ինչ լի քացախովՓիտեալ զիւր ամոյ (զմորմին) առանալ սրբուԲն: *Նովին ամանօք: Զհնացեալն մերժել յամանոյ անտի. ՁԿ. իՀ. ապ: *Ցամանն մաշկեզէն: Ցամանն ինչ մորԹոյ արկեալ: 'ի սկար ամանս այս նիւԹոյ հոգեկրի (ՀՐ 'ի փայտ ժամահարի). Նար: *Իւղ անողք ամանիս աՓիսիւի: Իւղ որ ԹափեալՀ է յամանէ, միայն ամանէն Ճանաչի. Նար. երգ: *Գառաս անդ փղբր ամանաս ինչ պիՀ նի: Ցաղտուս վաՃառոյ ամանաց. ՎԷՐ Հոգ. Է: ՄՀ. ԴՓ: *Ի ծովէ ջուր բառնալով ամանօք, ընուլ ամանացն, և ծովուն ոչ նուազանալ. Խոսրովի:

ԱՄԱՆ. ոյզ յն. Ἀποθήκη. Repositorium. Դարան, չուխմարան, համբար. ա Թերանոց. և սափոր. *Զամենայն զանԷլորդն (մանանայի) Հողուցուք յամանս մինչև ցառաւսօս: Լցէք լի չափով ոսմանաւոյդ յամանս մի, և պահեցջէք յազգս ձեր. ԵՒ. ԺՂ. 23. 32:

ՆմանուԹ՝ Ընդունարան և գործարան բնական, կի գործի փոխաբերական. *Ցայդ 'ի նորա լուսոյն՝ 'ի լուսանի ամանն լոյս ծագԷ. ԵԷԻՒ: *Սոխնք՝ կամԹինն աման են. Նար. երգ: *Ամանն ուղղոյն. Նար. ղԷ: *Բաց խեչեցջ զամանս լայոյն արտաւուսաց: Արտաւուսացն ամանոց բախմունք. ԱփաՒ: Սարի. լ: *ԽողոՐեալ զամանս ցանկումն. ԵՀԻՒ: *Նակոտեր զքաղմամԹեր ամանս խորհրդոյն (զմիտս կի զսիրս.) ԵզԻ. Է: *Զարին ամանս գտեալ զԹաւսուորն՝ ոյզ 'ի դրախտի անդ զօձն: Եղև ամանս չարին, և ելից պնա սատանայ Համ խորամանկուԹ. ԱփաՒ: ԵԻՒ. Ր: *Մինչ 'ի մարմին և 'ի զգայական ամանսն (որովայնի): Զկերակրոյն ամանն ներքնատուն ասԷլով: Թափուր եղելոց ամանոցն՝ հարկաւոր էր քաղցնուլ: Ընչաբերակք ընչոյն ամանք... Եղկու են ամանք երակք և ընչափողք. Փիլ: *Աղբատ ամանով մատաց մատուք 'ի լոյնատարած խորհուրդ աւուրս. Տծոկ:

ՈՏՒՑ ԱՄԱՆ. Ռամկական է, իբր ԱգաՆեկք ոսից. *Ցանգիսմանեկի է զարդ յոսից ամանան. Ոսիփոս:

ԱՄԱՆԱԿ. Տ. ԺԱՄԱՆԱԿ. Χρόνος. Tempus. ղՀման. *Զաւուրս և զգիՀերս, զամիսս և զտարիս, և միանգամայն առհասարակ ամանակ՝ ո արգիՀք եղոյց: Ամացեալքն ըստ մասանցն ամանակի քաղագրուԹիՀք: Բայց ժամանակ ոչ է ամանակի (ՀՐ միջոցի աւուրուէ) լուկ ամառն, (այլ) հանգերձ վՀարելոյ. զի ամանակ է վՀարելոյ ուղղուէ ժամանակ. Փիլ: *Ի քաղցում ամանակի: Ամանակաց ԹիՀ: ԵրկարագոյնՀ ամանակք. պիտ: *Ընդելոյն առաջի գնՀք ամանակաց. ՁԿ. իՀ. ապ: *Ի հարուսաս աւուրս, և յերկայն ամանակս. Նար. խԼ:

Ըստ քերականաց. *Բայ է ընդունական ամանակաց: Ամանակք երիք. ներկայ, անցեալ, և ապառնի: Ամանակի են յայտնիչք (մակբայքս), այժմ, յայնժամ. Ամանակին (յառաջանուԹիՀ) երկու. երկար, սուղ. ԹՐ. Ւ՟Ե:

ԱՄԱՆԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. իբր Ամանակական. (ՀՐ ասի՝ ներհական, իբր

ներհակախոսեն) ժամանակախոս. Χρονικός. Temporalis, temporis. *Ամանակաւոր առաւելի գոյացած (քո բառիս առնեմ). Նիւս. խոյ. իէ:

ԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. Տ. ԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. ա. գ. *Ե՛ս յիշէ ժամուց, ոչ ամենայն կեանց, և անդրադառնալ՝ կրկնալոյ ամենայն առաւելի քան գասու յարմարեալ. փիլ. լին. ճ. 12: *Որ յաւերժահաղորդէն առ ամանակիսն ունի, այսպէս և հակառակն հարկաւորին առ այլան. Անյ. պերիսրմ:

ԱՄԱՆԱՈՒԹԻՒՆ, կամ ՀԻՆԳԱՄԱՆԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամանակ. ժամանակ. տարի. (ունի և յն. χρόνος կ ժամանակ, և տարի.) *Մինչև ցհինգ ամենահուժիւ արեգակնային ճառագայթիցն դիպելոցի առ՝ յաւելեցելոցն. Ընէ:

ԱՄԱՆԱՄ. ածայ. հ. Ց. ԱՄԱՄ, ասք. լծ. և Ամանել. իբր յասեան՝ ի ներքս լնուլ. և խճճանել. ընդնէլ. խոնել. փոխել. Ἐμβάλλω, ἐμφορέομαι. Injicio, repleo, infercio. *Ցասեան մի ամանայցիս. Օր. իճ. 25: *Ամանալով ամաց լից զնա. Եփ. համաճ: *Ամանալ խոյ մի յշտեալ՝ ամանայր՝ ի սան. և զառ՝ի ներքոյն բորբոքեր հուր. Պիտ: *Ամանալ զքորանն՝ ի գուռ ամանայց: Ջազգաստայն յորովայն ամանան. Ոսի. ՛ս. ՚՚. 9. Ն ես. գ: *(Ամաստանն) զքոյոր գան անչապ. կերակրովք ամանայ (կամ ամանայ զինքն). Փիլ. Լմաստ:

ԱՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Ցասեան ածանիլ, լնուլ. որ և Ամանալ. ամանալ. հնծուլ. ուռել. ընդնէլ. փոս լլկիլ փոյտրմամբ: *Ամանալ հոգ՝յոյն ամենեցուց զարմանեն: Զնեռալ յօշմանէ՝ ի սան ամանելոյ՝ երգին՝ ի վէր հերձմանալ (ցի երակի). Մագ. իճ: *Որ փաթիանայ, ի ծակ կապաս ամանեսցէ. Բրս. գիւ: *Ամանելի կերակրատու ձեռագին ամանեցոյ յորովայնս. Վ.երր. է: *Զի ամենիցեմս ցին ամանեցոյն զպատուլ նորա ի մարմնիս խրամանց. Եփ. համաճ: *Ցասեան ջնոյ առաւելիկ զիրեն, զի զոր ամանէ ի նա ապրի՝ լնուր ի գէպ ժամանակի ըմպել զնմանել մանկանցն գիտոյն վայելը. Լիճ. ասէ:

ԱՄԱՆՈՐԱԲԵՐ. ա. Բերել ընդս ասոյթի և գործս երազախրիս. *Ի ժամանակս կի գիշեր ամենազարեր նոր պատգոյ ասէին հիւանդիակալ գիշեր (պատանեցոյ) վախտագրի. Ագաթ: (ուր յն. ի ժամանակագ նոգոյն յերազախորհրդս պատգոյ:)

ԱՄԱՉԵՄ, եցի. ե. Αἰσχύνομαι, καταισχύνομαι, ἐντρέπομαι. Pudefio, erubesco, perturbor. Ամեմ կամ. զամեմի հոգ՝ կանիլ. պատկառիլ. չամառգունիլ. խառնիլ. ամլանալ, խոփիլ, խորհիլ. ոսիամանգ, ասպանգ, գլուխմագ. *Իմին երգիցդ ամանեմ մերկ, և ոչ ամենչելին: Ցերկրագասուն ամենչելոցն, որպէս ամենչելոցն յառաջասուն: Կացին ամենցին ամենչելոցդ: Որպէս խորհ չեզի զոր ամենչելոյ: Թէպէտ և նախասուի վատ, ոչ ամենչի: Ամենչելոցն և յասեմ լինցին: Ամենչելոցն անօրինք յասեալոյսն եւրեսոյ: Մի ամենչելոցն վասն իմ՝ որ հասնիցեն քեզ: Դարձցին առաջասոյն ամենչելոյ. են: *Ցերկրասոյ բանիցն խակ ոչ ամենչիցին. Եզնի: *Ամենչեր ընդ նոյնն, և ապասիր. Գր. գլ. ին: *Ամենչեմ ընդ քո, Թագաւոր: Ամենչեմ՝ ի վէր անչը գասուածոց ձերոյ. ՃՃ: *Ամենչեսցէ ասաս նայ՝ ի գործս չարեսց: Ո՞վ ոք զաղջացաս, և ոչ ամենչեսց: Ամենչելոյ գիմաց. Նար: *Ե՛ս եմ ասէ, ոչ ամենչեալ յառաջագոյն հուրուշն. Ոսի. յհ. է. 11: *Ցոյժ ամենչեալ երգն ընդ պիտակ երգայրն. Ա.գ հղ: *Ամենչելի գործ՝ անհրաժարելոյ ամենչելոյ առ մարգկայինս. Բրս. գհ:

Ամանելիքն և ամաչալ ասէ. *Կապի յոյժ ամենչեաց նովաս չուսյասուելիք. Եփես. է: *Ցայնժամ չամամարանք զերգելոյք, խակ այժմ գասարկայեալք և ամենչելոյք. Ցհ. իէ:

ԱՄԱՉԵՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Καταισχύνω. Pudefacio, pudore afficio. Ցոյ ամենչել. յասեմի առնել. պատկասեցուցանել. ամընդունել. խոչնդոտել. ոսնամբերգանք. *Ցոյս ոչ երբեք ամենչեցուցանէ. հռ. է. 5: *Մի՛ ամենչեցուցաներ զպատկասելս: Չնա ասատկապես ամենչեցուցցե: Խակ ամենչելոյց՝ որով պատկասեսցեց. Նար: *Եսաս անարգելոց զնայր խոր. և ամենչեցոյց զհայրն. Համամ. ասէ:

Ոձով ասի. *Ջարժամենիրսուն ազբասասուիցն ամենչեցուցանէ. Սրփ. ա. գ: *Ջաղաղուի խորհրդոյն արուեստսան ամենչեցուցանել. կնմաս:

ԱՄԱՉԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ ամենչեցուցանէ. ամընդունչ. *Գնի ամենչեցուցչէ. Լիմաս. պորփ:

ԱՄԱՉՈՑ. ա. առաւել ասի. իբր Ամբլիա, Խըտիա: Πολίτης: Տ. ԱՐՈՑ. ԽԱՍ:

ԱՄԱՈՒՆ, ասան կամ բան, բանիք. գ. Θέρος. Aestas. Մին՝ ի չորից եղանակաց տարւոյ՝ ընդմէ սկսեալ. ամառ. եղ. էայ. պրս. գաղիերէն. (հյ. տապ.) *Ամառն և գարնան զամիս և զչափեր մի գործոցն ասացին: Ջամառն ոչ ճիպն լնուցանեն, այլ և խորշակահար առնեն. Ցաբ. ը: *Ցամանգան ժամանակիկ ինչ. կուլ. ծը: *Ջբազանալով յամարան առաջան՝ ի վերոյ ՚նորա. Մաղի: *Ամառնոյն և ձմերնան կատարելով. Փիլ. նիս. ը: Ա.յլ գՀոլովան հասարակարէն՝ ի գիտս առնու՝ ի բառիգ ԱՄԱՌԱՑԻՆ:

ԱՄԱՈՒՆԱՊՈՏ, գամ. գ. Մուտ կամ սկիզբն ամարայնոյ, ի մասանել արեգական ի խեցգեհարն, ի յունիսի ԹՁ. կամ բուս հնն առաւելոյն ի Թ. ամբոխագ: Սոլի. գամ:

ԱՄԱՈՒՆԱՑԻՆ, գնոյ. ա. Θερινός. Aestivus. Որ ինչ հասի յասեան. ամարայնոյ. ամբոխան. եաւլէգ, եաւլը. *Ժամանակ ամենաղային եր: Որ ե ամենաղային երգանակ. խոր. ա. 25: *Ցամանաղային երգմանէ. Ցհ. իճ: *Ցերգմանէք ամենաղային և ձմերնային: Ամենաղոյն յերգաղային՝ ձմերնային, և գառագրեցին. Փիլ. լին. ճ. 3: *Ցամենաղային պատուգան. կնմաս:

գ. Ցօգիս՝ իբր Ամենաղային երգանակ. *Ջոր ոչ ամենաղային, և ոչ այլ ոք յերգ. կուգն տարաս ձմեռուն. Պիտ: *Մինչև ամենաղային յարշաւն յերգանակսալ յերգափոխեր. Ցհ. իճ: *Ցաս յասենաղային՝ ի խաղալն իւր՝ ի կոգմանս հիւսիսոյ. խոր. ա. 16: *Որք յասենաղային ասգնամբ առաջին ժամիցն վերատացանեն. Պիտ:

ԱՄԱՈՒՆԱՆԱՑ. զին. Ամառն լինի. ասէ լինի. *Աչխարհն հնգկաց ամենաղանայ՝ ի պատահատելն. Ցօմ:

ԱՄԱՄԱՐԱՈՎԱՓ. գ. Բառ երբ. համիպ. գր. Μασμαρώδ. Pelvis, vel phiala. Մի յանօթոց ասաձարին՝ որպէս Ցաղա, կամ Սկաւառակ. *Ելան և զաղ. փակիցն և զամասարակովիցն. Եբեմ. ծէ. 19:

ԱՄԱՏՄԱՄ. գ. Բառ երբ. որ և արտաս. Ա.մամ. Ն.պատակ. Նշաւակ. Նշան. որպէս և մեկնի՝ ի հին էս: և ա. խգ. է. 20, յն. Ἀμαρταρά ἢ լտ. գնի Signum. *Ամատարան կի տունկ է, կի տեղի (իմն կարգեալ, որպէս նպատակ նեսի). և նշխարս երբայեցերէնն մնացեալ է բանն. կէսրդ. նիգ:

ԱՄԱՄ. գ. Անյայտ բառ՝ զոր ընթերա. նու՝ ի Մագ. էէր. Սահագ. լիմ. և մեկնեն՝ հաս ջրային գազանին՝ փոքր ինչ մեծ քան զաղաւնին. (որպէս ձայ ծովս. Տոր. իգ.) այլ ինչն գնե՝ ի լտ. Fulica, lorus; որոց առաջինն կոչի յոմանց ոսկի. Ներկեր. ի Մեծենաբեայ, Խնկիի. *Որպէս ոչ ե. գերոյ լուգակացն՝ զամոր հասն կոչեն ա. մամ. ,,:

ԱՄԱՄԱՅԻՆ, յնոյ. ա. Տ. ԱՄԱՆԱՑԻՆ. Θερινός. Aestivus. *Ինքև գիտչի կալոյ ամարայնոյ. Դան. է. 35:

ԱՄԱՄԱՑԻ, նոյ կամ նոյ. գ. Ամառային երգանակ. ամառ. էաչ. որ ընթերգր. Ամառն գնի. խակ ըստ յն. Հունձ. Ἀμητός, Θερισμός. Messis. (գի և երգր. տայ է ամառն. և տալիր, Հունձ.) *Ջառն ամարայնոյ՝ առաջնոյ արմտեաց ջոց: Իբրև զամոյ ցօղագործն յաստարս ամարայնոյ: Իբրև զարգիւնս ամարայնոյ ամիսիցելոյ. Եւ. իճ. 16: Ես. ծէ. 4: իճ. 3. *Գառագ ամարայնոյ (կամ ամարառնոյ): Ծաղիկ և պտղաբեր լինի գարնայնոյ՝ ոնգի և ամարայնոյն. փիլ. լին. ե իւ: *Բազգատանի գարնայնոյ և ամարայնոյ: Ջամարայնոյն ցուցանել կատարելագործն ծնունգ. գիտ: *Ի գալ ամարայնոյն առաքի՝ ի Թագաւորին գառատոր. լատ. իգ: *Ջառագ ամարայնոյ: Ամարայնոյ ժամանակ. Մագ. իէ: Ոսի. ՛ս. է. 17: *Ամենակեզ յամարայնի. Ցհ. իճ: *Իբր այն Թէ հասեալ երգ ձմեռն յամարայնի. Նար. իէ:

ԱՄԱՐԱՑԻՆ. ՛ս. Ἐν ἀμητῷ, Θέρους. Aestate. ամառ գիւնը. եաչը, էագրա. իբր Ցամարայնի. ամարայնի. յն. ի հունձս, կի յամառն. *Որպէս ձիւնադարձ ամարայնի՝ աօմագրելոյ օգնական է: Որպէս ցօղ ամարայնի, և անձրև ի հունձս. Ա. ասի. իէ. 19: իգ. 1: *Ամարայնի՝ եա յին հրկեզ լինիցեմ. Շնը: *Ամարայնի և ձմերայնի, ի տուէ և ի գիշերի չէն զգաչ. նուչ: Ձմերայնի լեռնաուչ, և ամարայնի զովանալ (ըստ դրից ասնց). Փիլ. ք. իճ. Նոխ. է:

ԱՄԱՐԱՑՈՑ. ՛ս. Նոյն ընգ վ. Θέρους. Aestate. ամբոխնե. եաչե. *Մրջինն պատրաստէ ամարայնոյ (կամ յամարայնոյ) գիշերոցաւք իւր. Ասաղ. լ. 25:

ԱՄԱՄԱՆԻ, նոյ. գ. Նոյն ընգ Ամարայնի. Θερσία. Aestas. Հասանելին՝ ի ծով երգան լընգգիրել ամարանոյն. Եսա. իր. ա: *Ցամարանի և՝ ի ձմերայնի միշտ ասգար. Թագեալ լինի. Նահոս: *Ժամանակք ամարանոյ և ձմերանոյ. Եփր. եէր:

ԱՄԱՐԱՆԻ, ԱՄԱՐԱՆԵՑ. ՛ս. որպէս և ՄԱՐԱՑԻՆ. ՛ք յամարանի. յն. յամարան, կամ՝ ի հունձս. Θέρους, ἐν ἀμητῷ. Aestate. ամառ, ամբոխնե. եաչը. *Մրջինն, պատրաստէ ամարանի (կամ ամարայնոյ) գիշերակուռ: Խորշակահար լինի ամարանի՝ որգի անօրէն: Որ առ. նու ցորեան փոխ ամարանի. Ասաղ. ը. 8: ք. 5: իէ. 4: *Օգտակ լով և միասար լով ամարանի՝ ընդմանգ. Ցհ. ը: *Կոզգրա (գգնեռնա) ամարանի. եաչե. Խր: *Ձիգ ուսուցալ մեր ամարանի. Վ.երր. է: *Ոչ ամարանից օգնելոյն ժամանակին

ընծայեն զպտուղս, այլ՝ի տօրաժամու· Եփ. հաճ:

ԱՄԱՌԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Տուն և տեղի ամառնային. ամբոխ փեղ. Եազ. Եվ, Եազլեփ, Եայլա. *Ամարանոցաց պահակս. Խոր. Բ. 7: * Պատրաստիչս ձեւան ամանրանոցաց. Ցհ. իե: Ե Աղ. ա. 6: Իակ Դոփ. Ք. 20. *Նատեր յամարանոցի՝ի վերնատանն ,, այլ ձ. յամարայնոյ՝ի վերնատունն. որպէս և յն. ՝ի վերնատունն ամառնային. Θερινός. Aestivus. Եազլեփ ֆեօչէֆ:

ԱՄԱՌԱՆՏԻՆԻ· փոխանակ գրելոյ Ագամանտինէ կամ Ագամանգեայ, որպէս ասի յն. *Աւեգային՝ սառնային բիւրղեայ, և լուսին՝ ամարանտինէ. Գիմ. ազ:

ԱՄԱՌԱՈՒՆ. ա. Ընտել և աձեղեակ յամարայնի. *Ի ժամանակ գարնայնի հասեալք՝ առաստաքուղիք, ամարտուռնք. Ագաթ:

ԱՄԱՐԱՏԱՆ, ի. Տ. ԱՄԱՐԱՆՈՑ. *Ի խաղալն իւր՝ի կողմանս հիւսիսոյ՝ի քաղաքն ամարատանի. Խոր. ա. 16:

ԱՄԱՐԱՏՈՒՆ. գ. Նոյն ընդ ԱՄԱՐԱՆՈՑ. * Լուսաւորէ զնմ նրբափողոցս և գամարատուռնս. Վէպ. Ը. որ առ Շիր. գրի, *Զնմ նուրբ փողոցս, և զամարատանս (կամ ցամարատանս),,. և՝ի հին բս. Ամարատուռն, իբր տուն ընդարձակ և բարձրաբերձ:

Իակ ա. որպէս Ամառնային. Θερινός. Aestivus.*Խորտակեցից զապարանսն ձմեռս աորս՝ի վր ամարատուռն ապարանիցն. Ամո. Ճ. 15:

ԱՄԱՐՈՒ. գ. Ըստ հին բս. մեկնի, որոյ կամ ոչխար: Այն ե ըստ աստուծոյ ճմարտս, զի էգ գառն, որոյ:

ԱՄԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՄԱԼ. (որպէս ձե առնել՝ զի ամացեալ լիցի.) *Զարշարելով զերգիստս, և ամացուցանել զնոսա՝ի խորան. Սիւն. ազ:

ԱՄԲ. Տ. ԱՄՊ, հանգերձ բարդուածք իւրովք. զի Բ զկնի Մ ասաւ՝ մեղմ հնչի որպէս ապ: Իակ ԱՄԲԱՆ. Նար. ԷՐԳ. Տ. ՀԱՄԲԱՆ:

ԱՄԲԱՀՆԱԼԻՔ, լեաց. գ. Բառնալ ընդ. ժող. վերընչելոս կամ վեր բռնօղ ձեռ, ձող. սբրգի, սաք. *Մանրացին ամբառնալիք գրոչեցն: Լծակազ ամբառնալեաց նոր տապանակիւք. Նար. ղ. ղԲ:

ԱՄԲԱՀՆԱՄ, բարձի, բարձ. ն. կամ ա. Նոյն ընդ Համբառնալ. *՝ի վեր բառնալ. բարձրացուցանել. *՝ի վեր առնուլ կամ հանել. Աիրա, էռաիրա. Tollo, extollo, elevo. վեր վերչնել. եօթարը գաթարմագ. *Ամբառնալ զձեռս, կամ զգլուխ, զաչս, զինչան, ևն: Ամբարձ զնա հոդի: Ամբարձին ժողովուրդքն զձայնս իւրեանց, և լացին: Ամբարձեցէ աեր զերեսս իւր՝ի քեզ, և տացէ քեզ խաղաղուխ: Ամբարձին քեզ բովքեդն զձեռս իւրեանց: Եւ ամբարձան փառքն տեառն՝ի միջոյ քաղաքին: Զոտս իւր ամբարձեալ չկարացայ գնալ. ևն: *Զաչխարհ տէրունէ իւրոյ ամբառնայր՝ի գլուխ ամուր լերանց. Ցհ. իե: *Ամբառնայր աչքս ձեռամբն զտիրական գաւազանն: Ցերկինս փոխանակ աչացն զնորս հուրդս համբարձեալ: Ի խորհրդածումն պաշտօնին ամբառնալ զհոսս իւրեանց: Ամբառնալ վինչեանս յամարոկ գործոյն. Գիք: *Լուսով ամբարձեալ՝ի լերկնատունս լոյն. Նար. Բ: *Ցերկինն ամբառնի. Մագ. Ի: *Եւ հողմք՝ի յորից վեր՝ի յօդս ամբառնին (կր վերամբառնին). Տագ:

ԱՄԲԱՌՆԱԼ ԶԳԼՈՒԽ, ՋԻՆՔՆ, ևն. որպէս Բարձրավազիլ, ընդվզիլ. գլուխ վերընչել. պագ գալ ընդ. և Զօրանալ. համարձակիլ. ոչ առնել. գոռվելի ալմագ, ուերպեսկինեի. *Ոչ ևս յաւելցին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց. Դոփ. Ը. 28: *Խրոխտացար՝ի վեր զինքն ամբարձեալ. Ցհ. իվ: *Զօրէն գովելոյ՝ գլուխ ամբառնայ: Գանակաւ պճնուած Թագին՝ յառնուն քո քե գլուխ ամբառնայ. Նար. հե. զք: *Ընդ ամբառնալին զձեռն՝ միաւորեալ՝ի վերայ սակայիցն. Խոր. ա. 9: *Մի ամբառնար եզ ձիւր՝ի բարձունս. Նար. իբ:

ԱՄԲԱՒՈՒԱԼ ցՆՈՒՆ, կամ յայլ ինչ. Ըստանձնել. բառնալ՝ի վերայ. գնել, հաւնել. * Զայսոսիկ յամբառնային իւր քառադրուի ամբարձեալ բերէ: Ընդայօրէն ճոխութիւք յինքեան ամբարձեալ. Նար. խ: *Ամբառնալ՝ի նաւս անդր արս ևօ. Թանաստուն. Ցհ. իե:

ԱՄԲԱՒՈՒԱԼ, բարձայ, ձիր. լ. Աւրոմաւ, էքսաւրոմաւ, ἀναβαίνω, προσαναβαίνω. Elevor, ascendo. ի վեր ելանել. վերանալ. վեր էալ, վերինալ. եօթարը լբգիմագ, գագիմագ. *Ընդ ամբառնալ բոցոյն՝ ամբարձաւ հրե շռաւիղ: Ելէք ընդ անապատն, և ամբարձայք՝ի լեառնն: Ամբարձան միմեանս յատեսիս: Մտեալ՝ի նաւ՝ ամբարձաք յատուին. ևն: *Ընդ ամբառնալն՝ և այսրէն բերիմ. Նար. հա:

Կամ ի վեր կոյս տարածիլ հասանել. Էալ հասնիլ. լբգիմագ, էքինէնէֆ. *Որգուոյն յովսեփայ սահմանք ամբառնան լերկիւղ վե՝ի լեռնակոյսն: Եւ ամբարձին սահմանքն՝ի հարաւոյ երիքովե ընդ հիւսիսի. Ցեռ. ծԷ. ծԷ:

Վերանալ՝ի պատիւ. զարգանալ. և ձեռնհասիլ. զինել մեծանալ. ամբարձաւսաւ Նվ. փաստալ. *Ի փերազանցելն ամբարձաւս տատիճան: Բարձրագոյն քան զնա կցուի ամուսնանալն ամբարձեցեալ. Գիք: *Ի հասակ ամճման ամբառնալ. Նար: *Գարա է նախ՝ի բնականէն յուսումնականն ամբառնալ. Մագ: *Ագռնիա ամբառնայր, ասէ, ես Թագաւորեցից. Գ. Ի.թ. ա. 5: *Զի մի յորժամ լսիցեմք՝ պատկեր ձայ, ամբառնայցեմք, և անկանիցեմք՝ի վայր ամբառնալոյն՝ի վիհս կորուսեան. Ցձի: *Սուրբքն յորժամ մեծի ընտրհաց արժան նացեալք լինէին, ոչ ամբառնային իբրև զարժանաւորս չնորհէն. Իգն: *Ի վեր ամբարձայ մոխիրս մերժելի: Ամբարձեալն հպարտութիւն: Հպարտից ամբարձելոց. Նար:

Վերականգնել. յառնել. փրէնկէֆ. *Ամբարձեալ՝ի կործանմանէ հոգևորական մնուն. Նար. իէ:

Վերաբերիլ. յանգիլ. պատկանիլ. ՏԷՆ. ասպ օլմագ. *Առ քո ամբառնայ չնորհ քաշկռնէն. Լմբ. ապ:

ԱՄԲԱՍՏԱՆ, ի, աց. ա. Կատիգորոս. Accusator. Դատախազ, համայն՝ իրաւացի կամ անիրաւ փաստ բերելով յատենի ընդգէմ այլոց. չարախօս. ստոխ. փաղաձը, էֆէյիէնճի, էֆէվաձը, խոսիմ, փօլայըձը, գամանդ. *Ամբաստանեցեալ ամբառնայն՝ և ոչ մի ինչ ունաս (կր փասատ) չգտնէ՝ի մէջ բերելին. Գծ. ԻԷ. 18: *Զի ԹԷ չէր զամբաստանն ապանեալ, նաև յայտներ իսկ ոչ այնչափ յանդգնութիւն. Ոսկ. ՀՀ. Ք. 23: *Մի զամբաստանի կամ զգատախազի միայն լուիցէ զբան: Սովորութիւն կալան ամբաստանք և գատախազք՝ի վարձու խօսել նոցա: Ամբաստանաց և գատախազաց և տէր իսկ խրատ տայ. Մխ. Ըգ: *Զարբեն մեծին այ ամբաստան իմն իրաւացի առաջի իմ տարածանեն նար. հՀ:

Եւ իբր Ամբաստանական. *Մատուցաներ ևս (վահան) ամբաստան գրգռուԹիւն զարքային հայոց արշակայ. Բուզ. Ը. 50:

ԱՄԲԱՍՑԱՆ, ցՆՈՒ. գ. Տ. ԱՄԲԱՍՑԵԼ ՆՈՒԹԻՒՆ. Կատիգորիա. Accusatio. *Զխորհուրդս նա մեզ գատախազ կայ ամբաստանի. Ոսկ. Եռ. Ի: *Եգաբ վան այնցիկ՝ որ սիրեն զամբաստանս. Եռ. գ. Ը. 34: *Հնարէին՝ ԹԷ գուցէ յայսմիկ առնքն գտցուք ամբաստանաց. Ոսկ. Ք. Ի: *Ցածուցանել զմամ բարկութիւն և զընտասկար չարժմունս, որ ամբաստանաց լի է. Ցձի. ք:

ԱՄԲԱՍՑԱՆ ԵՄ, ԼԻՆԻՄ. Տ. ԱՄԲԱՍՑՆԵՄ. լ. ն. Ἐσηγχάνω, κατηγορέω, κακολογέω. Accuso, maledico. * ԵԹԷ գքեն ամբաստան լիցին գոքա, գատաստան յիւսաւի կալցուք: Մի ոք իշխեսցէ ամբաստան լինել վան գորա: Թէպէտ և բազումք էին յանօրինաց անտի ամբաստան գնմանէ: Վասն սորա ամ ժողովք հրաւէց ամբաստան եղէն ինձ յԵՀՄ: Ամբաստան լինի այ գիարայէլէ: Ամբաստան եղէն գժողովրդենէն: Ամբաստան լինէին գնմանէ ընկերքն իւր առ անտիոքոս: Զորոց սոքա ամբաստան լինէին գնէն. ևն: *Ամ բաստան առ արքայի լինի. Ցհ. իե: *Ան ողորմածութեն նորա ամբաստան լինիցի. ճճ:

Կամ հյց. խնդրով. * Արգ նոքա գոյս պատճառս մեհեանապատ առնէլոյ ամբաստան եղէն. Իգն: *Զոր և յովհաննէս ամբաստան քնի. Գէ. Եռ: *Ամբաստան լինել զաւրէյն երկայն կենացս. Խոր: *ԵԹԷ ամբաստան լինիս գնոսա, ունիս մխիթարուԹ. Ոսկ. ա. Իոր:

ԱՄԲԱՍՏԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ՝ի մէջ բերէ զամբաստանուԹի.* Ամբաստանականն քո բան՝ որ գնոցանէն. Ցհ. իմ. Եբ: *Ցամբաստանական ձայնն նախադրեալ յայ. Նար. ասաք:

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵՄ ; եցի. լ. ն. Ամբաստան լինել. գատախազել. յանգիմանել կամ բողոքել յատենի. չարախօսել. մեզ գնել. վնասակար առնել. չէֆէյիէնէմէ, փօլամագ, ֆէլնէ, այբէլամագ, զմվէնէմէ. Կատիգորէօ, ἐγκαλέω, καταμαρτυρέω. Accuso, incuso, contra testor. *Ամենայնի հասու լինել՝ զորոց մեքս ամբաստանեմք զգամանէ: Կամէցար գիտել զինեան՝ վասն որոյ ամբաստանէինն զգամանէ. Զոր գտի ամբաստանեալ վասն խնգրոյ իրիք իւրեանց օրինաց: Մինչև ամբաստանեալն յանգիման ունիցի զդատաւորսն: Վասն որոյ յուսոյ ամբաստանիմ ասրալ՝ի հրէիցդ: Զոտս ինչ պատասխանի՝ զինչ գոքա ամբաստանեն զքէն, կամ Տէս քանի ամբաստանեն զքէն. (յն. հակառակ վկայեն.) և այլն: *Զմէկին ամբաստանէ ձեռաց. Գիք: *Մի իբր սուգտեալ ինն ամբաստաններ. Նար: *Իբրև զամբաստանող՝ պատճառս ստգտանց՝ի վերայ դնէ. Փիլ:

Կամ հյց. խնդրով. *Ոչ էլբէք չարուԹիք ամբաստանէր զայն: Աստ՝ք, անհնարին է ձեզ մեղս ինչ գործել, ոչ տկարուԹիւն ինչ նմա զայս ամբաստանելոք: Նորին ինքեանք զանձինս իւրեանց ամբաստանեն: Ամբաստանէ զանժուժ կալեալ նոցա. Ոսկ. յհ. Ե ա. Իոր: *Ամբաստանեցաք զառաջինն նախնեացն մերոց զանխտաստասեր բարուց ախորժակս: Վասն անառակ ինչ վարուց, զոր նոքա ամբաստանեն. Խոր.

ած. 20 : Գ. 64 : *Ցկար ամբաստանել իր գործ առնելոցդին. ՃՃ :

Հանդիսաբանութեամբ է ասելն. Բրս. 49. Գ. 2 : *Նայ և եւս ընդ մեծամեծ չարեացն զանժուժկալութիւն ամբաստանեալ երևիս. Ք որպես զմեծամեծ չարեաց՝ վասն անժուժկալութեանն :

ԱՄԲԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամբաստանելն, իմն. Κατηγορία, ἴγκλημα. Accusatio, incusatio. վերջ, վերեցութ, գործ. ՅՈՒԼ. զրկ. Ցմա և ԶԵՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. ՍՏԳՈՒՆԿ, ՄԵՂԱԴՐՈՒՆԿ, ՑՍՆԴՄՈՒՆՈՒԹԻՒՆ : *Որդեհաճ ունիցի հաւատացեալս, և ոչ յամբաստանութիւն անառակութեան : Ամբաստանեալն տեղի պատասխանոյ առնուցու վասն ամբաստանութեանն : Վ ամ ամբաստանութեամբ հրելից զինեն. ևն : *Ըստ մարգարէին որ զիպարկէն ամբաստանութ. Նար : *Զամ՝ ամբաստանութեանն արկանէին զանօրէնն վասակաւ. Եղիշ : *Զի մեծագոյն յամբաստանութի ինքեան զխոպանքն մատուցանիցէ երկիր : Ցամ կողմանց հաւաքելով զամբաստանութեան բան : Իսառ զինքեանք զանազգամանական ամբաստանութեամբ պարտաւոր : Պիտ :

Անսխա Թագուհանութ է գնել ԱՄԲԱՍՏՈՒՆՈՒԹԻՒՆ իբր Պատրաստութի՝ ըստ հոմանձայնութեամբ յն. Κατηγορία. Categoria, praedicamentum. *Ա՛յն՝ որ՝ի քնութենն ամին ամբաստանութիք, ասան միայն ասեն գոլ. նիւթ (ψ գոյացուի), որպիսութեի, քանութի, առինչ, ևն. Փիլ. ծ. բան :

ԱՄԲԱՐ, յոյ, ոց. գ. որ և ՀԱՄԲԱՐ. (Ճ. արաբ. ալ. անպար, էմպար, էմբար, որոց եզական է, էմբոյ). Խնկէն, խոպինկ. Ἀποθήκη. Horreum, repositorium. Համբարանոց. չտեմարան. մթերանոց պարէնից. *Ցամբարս ասէն ասասն. ա. ճ. իբ. 12 : *Թէ քո չարայլ որկորն է, մեր չիրակայ ամբարքդ չեն. Խոր. ա. 11 :

կամ Մթերք. իբր ամբարեալք. պնխէ, ջահրէ. *Զամբար յորենոյ իւրոյ յերկիր սիմռէ. Լիմ. ոչ : *Բազմոնական ծոցոյ անթիթռ ամբարոյդ : Նար : իւ :

ԱՄԲԱՐԱՒԵՐ, ի, ից կամ ացս. ա. Որ բազմեալ բերէ ամբարս, մթերս, պարէնս, (գրասա). *Ճանապարհորդք ի սկեսս, ամբարաւերք. Աբր. Գ :

ԱՄԲԱՐԱՆՈՑ. ց. ԱՄԲԱՐԱՑԻՑ. *Հրամայիցէ ամբարակապետին, որոմ անուն էր գնչապուհ. Եղիշ. է : *Եկէք ամբարակապետին ի շահաստանն. Փարպ :

ԱՄԲԱՐԱՆՈՑ, ի, ից. ց. ՀԱՄԲԱՐԱՐՈՑ ըստ ա. Ղ. *Ամբարանոցք խոտի և զարդի. Ասող. Գ. 29 :

Լաչնաբար՝ Դարան արքունի իրաց. գանձարան. Θησαυρός. Thesaurus, repositorium. խավինէ. *Ցամբարանոցս մեր առնից Թագաւորացն այսպէս արդիոք գրեալ. Խոր. ա. 5 :

ԱՄԲԱՐԱՑԻՑ, ի, ից. գ. որ և ԱՄԲԱՐԱՐՈՑ. ՀԱՄԲԱՐԱՐՈՑ. Վերակացու հաւաքարոց և մթերից արքունեաց. էմպորոս, գանձէրէ կրնի, գոփան նայիպ, էնկերճի պաշը. (որ է մեծ մեսակապետ). *Հրամանաւ տայր վերակնդնչացիոյ ամբարապետի. Հասանէին յանկարծակի բազմութիք գահճացն յամբարապետին. Փարպ. ոգիզ :

ԱՄԲԱՐԵՄ, ի՛ցի. ն. որ և ՀԱՄԲԱՐԵՄ. Ἀποτίθημι. Depono, repono. Մթերեմ, յամբարս, ժողովէլ, գնել՝ի պահեստս. չտեմարանել. ամփոփել. գանձել. փինել պահել. փեչէնարել, էբէմեզ. *Զի՞նչ ամբարեցից (կամ հաւաքեցից) ի նմ. Ցա-

Վել. ա. 18 : *Ամբարեմք զսոսա՝ ի չտեմարանս մեսց ձերոց : Որ՝ի ներքս յորովայնի ունի սղբիւր ամբարեալ, ոչ ծաւալացի երբեք : Որպես պարտականս հաւատացանեն, և ոչ երեսիս ամբարեն առաքարեցուցիչն. Ռոմ. յԳ : *Զօգտակարսն՝ի մեզ ամբարեն. ՑՃՃ : *Ամբարեցուք պաշար այնր Ճանապարհին. Սրգ : *Զվերջինն Թշնաւառեցին ամբարեն կորուսս. Պիտ : *Մի՛ ամբարեր զկորուստանցն. Նար : *Ի յոյնսանէ մի՛ ամբարեսցէ կերակուր ոսն իւր : Զոնձէն իւրոյ աշխատուէ ոչ հաւատացոց եկեղեցւոյն, այլ իւր միայն ամբարիցէ : Ի մերմնոցդ աշխատութենէ հոգւոցդ ամբարել գանձ. Շ. Խղ. և ընդ : *Ցձեր լսելիսն զպիղծ հայհոյութիսն ամբարեալ. Ցգ. իմ : *Ցանկանալ ամբարել գանձս. Ղ. Խղ. և ընդ : *Ցձեր լսելիսն զպիղծ հայհոյութիսն ամբարեալ. Ցգ. իմ : *Ցանկանալ ամբարել գանձս. Ղ. Խղ. և ընդ : *Ցձեր լսելիսն զպիղծ հայհոյութիսն ամբարեալ. Ցգ. իմ : *Ցանկանալ ամբարել գանձս. Ղ. Խղ. և ընդ : *Ցձեր լսելիսն զպիղծ հայհոյութիսն ամբարեալ. Ցգ. իմ :

Կր. որպէս փոխադրել. Μετατίθημαι. Transferor, migro. *Ի ցնծալի կայանն ո. գաղթեաց լինելով ամբարեցաւ. (եղիա). Պիտ : *Սրով գլուխն հատանել, այսպէս առաքն ամբարի. Աբեթ. ի իիզ : *Ա՛յսպէս ամբարեցաւ երանելի մեծքն, և հանգիստ՝ի քո. Ճ. Ա : *Ցարժան՝ի կատարել հասանն ամբարեցաւ. Ճ. Բ :

ԱՄԲԱՄԻՉՏ կամ ԱՄՊԱՄԻՉՏ, լոյն, ասց. ա. Լիմ. սղ. իճ. Ն ՀՀ. հայերէն առոգագրանէ՝ որպես Ամբարի. *Մի՛ հաւատար ընդ ամբարիշտս զանձն իմ. անգամ՝ի նմ է՝ որ գիտէ զբարին, և ոչ առնէ : Ամբարիշտ է՝ որ անմահն է՝ի բարւոյ, ի հաւատս և՝ի գործս պիղծ ։։ Բայց որպէս բարեպարիշտն է բարեպաշտ, նոյնպէս և ամբարիշտն կամ անպարիշտն է իբր անպաշտ, ՀՀ կազմումէ այս. Հայիկս էեէեօն. զի և յն. Ἀσεβής, և լտ. Impius, զորոյն հաւատամն. ի իբր Ամբրոն, անօրէն և անհաւատս. օտարպաշտ, յԱծպաշտութենէ. փինախ, էեսիբէ, քամիբէ, հնանոքիփ, ինաքիփ. *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ :

ԱՄԲԱՄԻՉՏ կամ ԱՄՊԱՄԻՉՏ, լոյն, ասց. ա. Լիմ. սղ. իճ. Ն ՀՀ. հայերէն առոգագրանէ՝ որպես Ամբարի. *Մի՛ հաւատար ընդ ամբարիշտս զանձն իմ. անգամ՝ի նմ է՝ որ գիտէ զբարին, և ոչ առնէ : Ամբարիշտ է՝ որ անմահն է՝ի բարւոյ, ի հաւատս և՝ի գործս պիղծ ։։ Բայց որպէս բարեպարիշտն է բարեպաշտ, նոյնպէս և ամբարիշտն կամ անպարիշտն է իբր անպաշտ, ՀՀ կազմումէ այս. Հայիկս էեէեօն. զի և յն. Ἀσεβής, և լտ. Impius, զորոյն հաւատամն. ի իբր Ամբրոն, անօրէն և անհաւատս. օտարպաշտ, յԱծպաշտութենէ. փինախ, էեսիբէ, քամիբէ, հնանոքիփ, ինաքիփ. *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ : *Ամբարիշտ է, որ զհուն ևս առաքեցէ Լիմ. առ՝ :

Ա Մ Բ

Ներեսպիր, մաղրուր, հալ-փինի պիսեչեն. Ὦρα. Venustas, իբր jactans de venustate. τετυφώμενος, inflatus. σοβαρὸς (լծ. σπατ. և լտ. severus), իբր fastosus, magnificus. ὑπερφίαλος, superbus, arrogans, insolens. * Ընդէր զտէր մոռացան ամբարհաւաձք. Յոբ. իբ. 1 : *Մաանիչք, յանդգնութք, ամբարհաւաձք. Ք. փիմ. գ. 4 : *Ի կիկ պապայէ յերկիրն յամպարհաւաձից, յանօրինաց, յանգաստից հասաք. փիլ. նո. Ք. ի հոգիսոն : *Զի ամբարհաւաձ, միանգամայն և անարի : Ոչ հասարակացն է ստացուած, այլ մանաւանդ ամբարհաւաձից. Պիտ : *Մի՛ իբր ամբարհաւաձի ուժգինս մանչեցաիս. Նար. իբ. Խակ՝ի փորպ. դրի, *Զանբաւարհաւաձ բարսն ։։

Իբր Ամբարհաւաձական. *Սկրտանորգն երանեցուցանէ զգերեզկոչքն փախչուղացն՝ հանգերձ ամբարհաւաձ գնացիք. Ա՛ սրս. Ք : *Ցորոտացն միացն ասնելով զկերպարանս վարգապետութ, յամբարհաւաձ բանս խօսելն. Սրգ. յաբ. Ք :

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԱԲԱՐ. ս. Ամբարհաւաձութ. յանձնապատութենամբ. յանգգունս. զսրոբ՝ գործս իւր. *Ամբարհաւաձաբար գոչէին՝ աղաղակաւ ըզգ լսօղսն զարհուրեցուցանել խորհելով. Ոսկ. փծ :

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԵՄ, կամ ԱՄՊԱՐՀԱՒԱՃԵՄ, եցի. ց. որ և ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԻՒ. Περπερεύομαι. Effero me, jacto, vanae ostentationi deditus sum. Ամբարհաւաձ լինել. փքանալ. բարձրանալ. անապարծել. սահմանալ. խօսքանմտագ, պեծպիւրկնիգ, գեապոմագ. *Սէր ոչ ամբարհաւաձեի. ա. Կոր. ծԳ. 4 : *Ա՛յնչափ առ բարհաւաձեցին, մինչև խորհեցան հակառակել ի երինային ճծոցն. Ն. ՀՀ. ա : *Վ ամբարհաւաձեցոյն յանվարս՝ի վերայ գաւթի. եէր. լԳ : Խակ Ագաթ. գրի, *Ա՛ն բարհաւաձեցոյ մոլեգնութի ։։

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ամբարհաւաձոիլ. փքացուցանել. սահմանել. գեապոմագ, մաղրուրքմագ. * Զի առաքեալն հայհոյացուցանել ամբարհաւաձեցուցանէր որոգայթագիր իշնամին. Ագաթ : *Զկամն մեացն ամպարհաւաձեցուցանէր. Կիրղ. ծն : *Զխորհուրդն ամբարհաւաձեցուցանեն (գիմ). Կիմագ :

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԻՄ, եցայ. յ. ց. ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃԵՄ : *Զիսրգ ամբարհաւաձեցաւ ընծորոն. Նար. իբ : *Յառուած է փոքրաոհոգութի փոքր ինչ բարեխառնել ամբարհաւաձին. Աբեսփ. առաք : *Հանգերձ ամբարհաւաձեալ գոռոզասն. Պիտ. *Ամպարհաւաձեցայ կատ ձայնատար. Նար. Ք : *Ամպարհաւաձեալ, որպես կարծեր. ՑՃՃ. Ք :

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՄՊԱՐՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. (գրի վերայ. կատ և ԱՄՊԱՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ.) Ἀλαζονία, τύφος, ὑπερηφανία, ὑπεροψία. Fastus, ostentatio, jactantia, arrogantia, superbia, despectus. Անձնահաճոյութի. փքացուցումն. յանձնապատանութի. բարձրացութիւն. անապարծութիւն. սիգուութիւն. ինծուրդունիւն. էեսիսհէրգ, ինքեպոմագ, գեապոմագ, մաղրուրքմագ, գեօգրաղ. *Ընդհանրին՝ի խորհուրդս ամբարհաւաձութ. Իմ. ծԳ. 7 : *Հեռանալ լինի անհրաժեշտ ... ամբարհաւաձութի. Աբեսփ. առաք : *Տրուպքն՝ի վերհագոյնան ոչ կարեն անցանել՝ վասն և ոչ պարտ իսկ գոլոյ նոցա յայսպիսի անպարհաւաձութի

ձեռնարկել. Դիտ. եվ. Է։ *Զ բարձրա-
վզու լեին ասեմ և զամբարհաւաձուլեին
(փարիսեցւոյն). Ռոմ։ *Ամբարհաւաձուն,
ք որ միշտ իւր բարուցն հաւանի, և ոչ
կամի յառաջ քան զինքն կամ հաւասար ին-
քեան. կիր. երէց։ *Դաւոյ ամպարհա-
ւաձուլեի։ Ամպարհաւաձուն և բազում
այլոց չարեաց գործակ է։ Մի բարձրացի
վիքացեալ յամպարհաւաձուենե։ Մի
գուցէ թագաւոր ոք զդեզջուկ արհամարհ
հեացէ՝ լցեալ ամբարտաւանութեամբ և ամ-
պարհաւաձուլեամբ. Փիլ։ *Կամիմ ասել
զամբարհաւաձուն մերոյ ազգիս. Խոր։ Է.
89։ *Խրոխտ ամբարհաւաձուլեի (ձեոյ)։
Սնոտի պարծանք ամբարհաւաձուն է։ Ամ
բարհաւաձուլեի՝ ի բանին. Պիտ։ *Փա-
ռասոյզ ամբարհաւաձուի։ Խրոխտանաին և
ամբարհաւաձուլեի. Ցհ. կիր։ *Վանեցին
զհպարտն ամբարհաւաձուլեի։ Փշրեցին
ամբարհաւաձուն հպարտացողն։ Խո-
նարհուլեի յամպարհաւաձուլեի. Նար։

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃՈՒՄՆ, ձման. գ. Փրկնμα. Elatio, vel impetus animi, fastus. Ամբարհաւաձեալն. ամբարհաւաձու-
լեին. *Փանդղ ոչ ընդգէմ էր ամբարհա-
ւաձումն (հակայիցս առ աշտարակին)։
կս. ծէ։

ԱՄԲԱՐՁԱԹՌԱՉ. ա. Թռուցող կամ
թռչելական՝ ի բարձունս։ Գանչ։

ԱՄԲԱՐՁԱՆԱԳ. ա. Ամբարձեալ
ձգմամբ. ՝ի բարձունս ձգեալ. լաթ
բառիյ. *Ալեոտ բարձրացեալ և վերա-
ցեալ ամբարձմամբ ձգմամբ։ Նար։ Խե։

ԱՄԲԱՐՁԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐՁ-
ՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Առակաւ մանկան ցա-
ծուցանէր զոգւոյ նոցա ամբարձամտու-
թիւն. Յաբէլ. ԵԳ։

ԱՄԲԱՐՁԱՑԻ, յոյ, ոց. ա. Με-
ἀρσιος. Celsus, sublimis. Վերամբարձ.
օդական, կամ երկնային. *Մոգքն ՝ի սպա-
սանելի (ք ՝ի վերնոյն) ամբարձեալն ոգին
պարապարելք. Բրս. ծՆ։

ԱՄԲԱՐՁԱՒԱՍ. ա. Ամբարձեալ
սասեաւ՝ կամ սասակուք. Մեծասասան. ահ-
ոելի. էօրքլիս. *Ամբարձասասան սու-
լաղէին (խաչ), և գասպան երկնաչէն.
ԳՆՀ։

ԱՄԲԱՐՁՈՒՂԻՉ. ա. Որոյ ուղիչքն
են ամբարձեալ ՝ի բարձունս. Բոյիր ձեռնո-
վն *Ծառս ամբարձուղիչ. Նար. ի. Ն իւ. Ն
առաւ։

ԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Ամբառ-
նալն, և ամբառնիլն. վերացումն. վեր
ելլուլ կամ վերչնելը. Էօփորը գոփմասը՝ գոլ
փըմասը. *Ամբարձմամբ բազկաց։ Ցամ-
բարձումն գլխոյ՝ ընկճի։ Հանդէպ տե-
սանէ աչացս ամբարձման։ Ի կէս ամբարձ-
մանն նուիրի։ Որպէս ՝ի վէմ ամբարձմամբ
հանեալ զծանրութիւն մարդոյս. Նար։

Կառավարումն. գիշանալն. ոսոխլը. *Ամ
բարձումն ալեացն, որ ՝ի պատառամանեալ
ջուրցն, վարէ զինեալ նաւսն. Խոր. Է. 7։

Բարձրութիւն. բարձր դիրք. Բոյիր ըն-
ալը, Բոյիր փեշ. էի-ւ+էէլի+, էի-ձէլի+,
դեէի. *Ցամբարձմանէ բարձրութեէ գե-
րազանցին կայից ատորատուզնալ։ Կայցին
ամբարձման ՝ի կայից իւրոց խլեցաւ։ Ի
կատար ամբարձման գլխոյն կարելոցյ։
Ըստ ամբարձման կամարի. Նար։

ԱՄԲԱՐՁՏԱՒԱՐ, կամ ԱՄՊԱՐՁՏԱ-
ԲԱՐ. ՛ս. Ἀσεβῶς, δυσσεβῶς. Impie. Խրթն
ամբարիշտ. ամպարշտութեամբ. փինոխկնե-
*Մի ինչ զձեզ հաւանեցուսցէ ամպարշտ
առաքար ինչ խորհել. Փիլ. Նիւ. Է։ *Մի
այսուհետև ամբարշտաբար ստոյգեցեն ո-
մեսք. կիսրպ. գԽ։ *Ամպարշտ այսպէս ամ-
պարշտաբար. Աստղ. գ. 21։ *Ոչ եթէ ամ-
բարշտաբար զնոյն մոռացայ. ԼՄ. ոչ։

ԱՄԲԱՐՁՏԱԳՈՑՆ, կամ ԱՄՊԱՐՁՏ-
ՏԱԳՈՑՆ. ա. Ἀσεβέστερος, δυσσεβέστερος,
ἀσεβέστατος. Magis impius, impiissimus, um. Առաւել ամբարիշտ, և ամբարշտա-
կան. ա-եւի փեչ, ա՛լ լաբ. փահա փեօխե-, փեէ
փէնա. *Ամպարիշտ է, որ ... ամպարշտա-
գոյն քան զիշխանս, որ ... են. Ցոբ. Ը. 18։
*Ամբարշտագոյն քան զամենայն հերձուա-
ծոցս. Շ. Խլ։ *Առ ոճծան ամպարշտա-
գոյն կոչելով (զվկայն). Նիսս. Խեսիոս։
*Ամ միւսն ևս՝ զոր ասեն, ամբարշտագոյն
է քան զամենայն. Եփիփ։ *Ձիք ինչ քան
զայն բարեսէս ամբարշտագոյն՝ օրէնս դնել
գաւառորին. Ոսի. Ես։ *Ամպարշտագոյն
անարժանագործութեէ։ Քան զամենայն
ամպարշտագոյն է. Փիլ. Ֆ. բան. Ե. Նիս.
Է։ *Ամպարշտագոյն գեր զասացեալսն՝
այս էր. Ցհ. իմ. պաւլ։

ԱՄԲԱՐՁՏԱՆԱԼ, ացեալ. Տ. ԱՄ-
ԲԱՐՁՏԵԼ. *Ցորժամ զասանայ ամբարշտ
ասացեալ առ ասանիցեն։ Եփիփ։

ԱՄԲԱՐՁՏԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՄԲԱՐՁԸ-
ՏՈՒԹԻՒՆ. *ԳէՃ և ազատզի ամպարշտանաք.
Փիլ. Նիս. ա։

ԱՄԲԱՐՁՏԵՄ, կամ ԱՄՊԱՐՁՏԵՄ.
եցի. և. ԱՄԲԱՐՁՏԻՄ, կամ ԱՄՊԱՐՁՏ-
ՏԻՄ. եցայ. ի. Վարիլ որպէս ամբարիշտ.
անօրինիլ. անիրաւիլ առ ասծ և առ այլս.
Ἀσεβέω. Impie ago, impius sum. փին-
սիւլի+՝ +էաքճիւլի+ եմիէ+. *Որ յհան մեղան-
չեն, ամբարշտեն յանձինս իւրեանց։ Սա-
կայն բերան իմ ամպարշտեացէ։ Չի եթէ
ամպարշտեցի յանձն իմ, ոչ գիտեմ։ Ամ
պարշտեն յօրէնս։ Մի՛ ևս ամպարշտեսցի։
Մարգարէն եթէ ամպարշտեսցի խօսել
յանուն իմ։ Ոչ ամպարշտեցայց յայլ իմմէ։
Ամպարշտեցաք, և ստեցաք ասն։ Ամպարշ-
տեցար, և պատնկեցար։ Հովիւքն ամպարշ-
տեցան յիս։ Ամենեքեան դուք ամպարշտե-
ցայք։ Ի որ ասծ քո ամպարշտեցար. ևն։
*Չ իսդր ամպարշտեցաւ բարեպաշտն։
Ցանցեալ ամբարշտեցայ։ Մուտք յուսոյ
ամբարշտեալոյս։ Ամբարշտեալս լերուսա-
գամբ. Նար։

Եւ Անպարշտաբար խօսել. հայհոյել.
Թշնամանել. Δυσφημέω. Probra et convitia jacto. փ+ֆր էմիէ+. *Միինչև ցայս
վայր ամպարշտել սակս հոգւոյն խորհե-
ցան. Ած. ծԷ։ *Ու սոյց չարաչար ամբարշտ-
ասէ՝ ոչ գոլ զորդի հաւատոր հօր. Խոր.
Է. 86։ *Բայց թէ զայն ևս իշխիցեն ամբա-
րշտել. Եփիփ։

ԱՄԲԱՐՁՏՈՒԹԻՒՆ կամ ԱՄՊԱՐՁՏ-
ՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարութիւն ամբարշտաց.
անօրէնութիւն. ասծընդդէմ մոլորութիւն բա-
նից և գործոց. Ἀσέβια, δυσσέβημα. Im-
pietas. փինոխիւլի+, հնաֆքիւլքե, իւլեաթ,
+էաքճիւլի+. *Առ հասարակ ասելի են այ՝
ամբարշտութիւն, և ամբարշտութիւնն իւր։
Վասն ամպարշտութեան նոցա ած ՝ի վե-
րայ նոցա զհեղեղատուրն քաղքենացւոց.
են։ *Ամպարշտութիւն տիրապէս ասի յայն
մեղս. Բրս. ոչ. ։։ *Ամբարշտուն է՝ առ
ասծն և առ ծնողսն և առ հայրենիսն սը-
խալանս. Աբիսա. առաւ։ *Ցշղացեալ իսկ
հին յամբարշտութեան կռապաշտութեան.
Ագաթ։ *Ամարգելալ ՝ի բաց զկռամոլ ամ
բարշտութիւն. Ցհ. կիր։ *Ա յգապիսի խորին
ամպարշտուն կարծեաց. Շ. Խլ։ *Լի-
նին յամբարշտութէն բարեպաշտ. Լմբ. ոչ

ԱՄԲԱՐՈՒՄՆ, ման. գ. Ամբարձին,
իմն. և Ամբար. մթերք. հաւաքումն.
*Գողոցն քաղցրագունից առ բարեդդ ծա-
ռոյդ ամբարումն. Շ. Խլ։ *Քաջափա-
ռագոյն վայելչանաց ամբարումն. Պիտ։

Ըստ հոմանայնեաւ յաւնին դնի և որպէս
համաձայնութէ. հաւանութէ. Συγκατάθεσις. Adstipulatio, assensus, consensus. *Ոչ
ընդունի զհաւատոցն զամբարումն. Ոսի.
յհ – ։։ . 29։

ԱՄԲԱՐՏԱԿ, ի, ից. գ. որ և ՀԱՄ-
ԲԱՐՏԱԿ. Շինուած ամբարձեալ յերկրէ
յերևելի բարձրութէ. որպէս Բաբելոն. աշ-
տարակն բաբելոնի. գոլէա, տաւմ, պիրճ-
լուս յն. Πύργος. Turris. *Ի ժամանա-
կէ անկարգ ամբարտակին շինուածոց.
Խոր. ։։ . 2։ *Գործեալ զբարձրաբերձ ամ
բարտակին շինուածս. Ցհ. կիս

Որպէս պատսար. պատնէշ. Թուսք.
հղոպբլուր. քարկոծոց. ևն. հիսար, պե-
քեն, սեպտ, պէնա. Χῶμα. Agger, ևն.
*Զամբարտակ գետոյն մեծամեծ վիմօք
շինել՝ անբաս լսյնութէ և բարձրութէ։
Ընդ բազում ասպարէզս անցուցեալ զամ
բարտակս. Խոր. ։։ . 15։ *Քարինս կո-
փել չորեքկուսի, և չորեքկուսի ՝ի վերայ
յարուցանել ամբարտակ՝ առակս ինչ
բարձրագոյն յերկրէ. Խոր։ Է. 53։

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Ὑπερήφα-
νος, ἀλαζών, μετέωρος. Superbus, jactabundus, inflatus, sublimis. Ամբարձեալն
ինքնահաւանութեամբ կամ արտաքինամբք.
Հպպրտ. բարձրամիտ. մեծամիտ. բարձ-
րայոյս. փառասէր. մնափառ. խրոխտ.
ոեգ. վիքացեալ. Համբարտ, փօփոլ, հի-
ռեէպոպէր, փոքբլը. *Ի կորնչել սկսելոյն
ամբարտաւանութէ։ Որ ամբարտաւան էր ա-
չեք։ Կարծօղն և արհամարհօղն սյր ամ
բարտաւան է։ Ցբուեաց զամբարտաւանս
մտաք սրտից իւրեանց. ևն։

Իբր Ամբարտաւանական. *Ծնունդ չար՝
ամբարտաւան աչս ունի։ Աչք ամբարտա-
ւանի խոնարհեցոյն։ Սկսաւ բեկանել ՝ի
հպարտ և յամբարտաւան խոտոռել ան-
տի. Ա-ոի. Հ. 13։ Ե-. Է. 15։ Է. Ի. Ի-
11։ *Հնազանդեցուցանէր զամբարտա-
ւան և զբիրս ապստամբութէ նոցա։ Ջամ
բարտաւան կամն կամեցեալ իւր. Ցհ.
կիս *Ամբարտաւան ախտ. Լմբ. ոչ։ *Հը-
պարտութեամբ չինեալ քարամբք՝ ամ
տաւան ամբարտակին. Ցհ. ոչդի։ *Գրե-
ցեր ինձ թուղթ ամբարտաւան։ Գե-
ղեցկութէ ամբարտաւան ստացեալ ունէր.
Պիմ. ոչ։

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ. Սեպհականեալ անուն
Սաւանայի, ք սադայելի. *Որ առ ՝ի քէն
մարմնոյն ընկէց զամբարտաւանն յամեո-
ւոյ. Շար։ Որպէս և զայլոց ասի. *Նմա-
նեալ ամբարտաւանին առաջնոյ. ևն։

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆՈՒ. գ. և Տ. բանս կամ
խորհուրդս ամբարտաւանութէ. և Ամ
բարտաւանութէ. Ὑπερηχή, ὑπέρογκα. Superbia, և superba, praetumida. *Մի
խօսիք զամբարտաւանս ՝ի վերայ ամն
տուոյ խօսեցի ամբարտաւան. ։։ . Ցգ.
Է. 3։ Դան. ծ։։ . 36։ *Բերանք նոցա զամ
բարտաւանս բարբառին. Ցոբ. 16։ *Մի
ամբարտաւանս ինչ խորհեացուք. Ոսի. ԷԷբ։
*Ամբարտաւանս և բարձրայօնս փքեալ.
Ցհ. կիս

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԱԿԱՆ. ա. Ուր կայ
ցէ ամբարտաւանութէ, կամ նշան հպար-
տութէ։ *Ոչ այնպիսի ինչ զձեզ բարկա-
ցուցանէ, որպէս և ամբարտաւանականն
միտք. Ոսի. Ես։ Ե Ճ. Ա։

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԱՆԱՄ, ացայ. Տ.
ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԻՄ։ *Արբենաս, ամբարտա-

ւանանաս, և ասեա սուրբ լինել. Ոսկ. Ա. Տիտ. ի: *Մխիթ ամբարտաւանացան (փալկոն) ՅՃՆ մեր. Ճ. Բ. (կամ ամբարտաւանեցաւ. Ճ. Ա:)

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԱՏԵԱՑ. ա. Misobbrię. Odio habens superbiam, alienus ab insolentia. Ամբոջ ամբարտաւանութէ և ամբարտաւանից. հպարտութիւն. *Ամբարտաւանութեամբ, բարեսէր, ողորմած. Գ. Ի. Ը. 8:

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԵՄ, եցի. է. ՝ հբ.

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԻՄ, եցայ. յ. Կպարծանալ. վիքանալ. գոռոզանալ. մոնքալ. մաղթութեամբ, խօրոզանմամբ. Ὑπερηφανεύομαι, ὑψηλά φρονέω. Superbio, arrogantior ago, alta sapio. * Խոնարհեցուցէր զանձն քո, և ասացեր, թէ ամբարտաւանեցի: Մի՛ ամբարտաւանիջիք, այլ ընդ խոնարհսն ձկիջանիջիք: Բարձրացաւ սիրտ նորա, և ոգի նորա զօրացաւ յամբարտաւանել: Կամեցան հպարտանալ, ամբարտաւանել: Ցամբարտաւանիլ (կամ նեմ) ամբարշտին այրի աղքատն. ևն: *Ի բաց ոտոտեցեալ վայրենագոյս ամբարտաւանէ: Ի սակաւ առն տրտչուէ գոյդն փառաւորիլ ոչ ամբարտաւանին: Ամբարտաւանեցայ փոչիս ընչաւոր. Նար:

Գոյանի և ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ամբարտաւանեցուցանել ջանասս յիւնէն զժողովուրդսդ. Ճ. Բ. որ ի Ճ. Ա. գրի ԱՑՍՏԱՄԲԱԼ:

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ὑπερηφανία, ὕβρις, ἔπαρσις, ἀλαζονεία. Superbia, fastus, elevatio, tumor, arrogantia, insolentia, jactantia, gloriatio. Հբ. պարտուելի. անկարգ բաղձանք գերազան. ցեղոյ զայլոցք. սխտ բանսարկուին, և արժան ամենայն մեզաց. որոյ ծնունդք են ամբարհաւաճմութիւ, փքացումն, ինքնահաւանութիւն, և արհամարհութիւն այլոց, փառասիրութիւն, անապարծութիւն, անհնազանդութիւն. ևն. Խաղբարբառ. Փոթոռ լոփ, փիւռ, ինքնագիր, զառոտ, գոքբա: *Ցամբարտաւանութիւ կորուստ և խոռվութիւ յոյժ: Ամբարտաւանութի առեալեաց քոց վերասցի հանապազ: Ջինչ չուշ եղև մեզ հպարտութիւն և զինչ մեծութիւ ամբարտաւանութեն իցէ մեզ նպաստաւոր: Սկիզբն մեզայ ամբարտաւանութի: Առեալ է առաջի ՚ուն և մարդկան ամբարտաւանութիւ. (ըստ հին թրգմ.): Ամբարտաւանութիւ զայր նկուն առնէ, իսկ զխոնարհս փառաւոր առնէ ՚ուր: Բարձրացեալքն ամբարտաւանութէ՝ խորտակեացին: Պատճիք յամբարտաւանութէ ձերոյ: Ամբարտաւանութիւ ասսի կենացս. ևն: *Խոնարհութէ կռփեցին զամբարտաւանութի. Եփ. Ջ: *Ամբարտաւանութիւ կործանող: Ախտ ամբարտաւանութեն միշտ զանձն արդար համարի. Լմբ. ապ. Ե ոգ:

ԱՄԲԱՒ, և ԱՄԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԲԱՒ, ԱՆԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. *Որ զամբաւութիւն Թուոց պարագրէ. Նար. հմ:

ԱՄԲԵՂԻՆ. Տ. ԱՄՊԵՂԻՆ:

ԱՄԲԵՒՏ, ի. գ. Բառ. անստոյգ. զի կամ է ՚ն. Եմիլիոն, *Եմբրիոն, որ է Սալմն. և կամ Թերևս Խլոդ. *Որ յորովայնի մեռանի, ըստ այն համարէ, թէ զամբեւտն ոք ապականիցէ. քանզի ամբեւտն կոյս է, և ոչ գիտէ ինչպես ապականի. կիւրղ. օրին:

ԱՄԲԻՒ, բծի, ծաց կամ ծից. ա. իբր Անբիծ. *Ամոմος, ἄκακος. Immaculatus, sine labe, innocens, expers malitiae. Անարատ. մաքուր. անմեղ. սուրբ. անբասիկ. արարս մը՝ պահուելի մը լուսնեղօղ. ի-

ջեւոլ, սուլտուղ, ֆաֆ. *Ընդ առն ամբիծի՝ ամբիծ երդնցիս: Ճանուչէ զաւուրս ամբիծ ծից: Ամբիծք և ուղիղք կցորդ երդին ինձ: Երանեալ են անբիծք (կամ ամբիծք) ի ճանապարհի: Ճանապարհ անբիծ (կամ ամբիծ): Հերձին զարիւն ամբիծ. ևն: *Ժողովեցան վասն պատրաստրութէ առն ամբծի և ուղղարատի. Վ. ի՛ ոսկ: *Ցամբծացն ճանապարհ ապրհ հանէ զաշակերտն: Ամբծացն ՚ի ճանապարհն. Լմբ. ոգ: *Ջամբիծ հաստատ՝ առոյգ դաւանմամբ. Նար. ծբ: *Ամբիծ այցելութէ ուշ եգեալ ամծային գրոց. Յհ. կբ:

ԱՄԲԻԿՈՒՆ կամ ՑԱՄԲԻԿՈՆ կամ ԱՄՊԻԿՈՒՆ. Բառ. ՚ն. Ἰάμβος, ἰαμβικός, ὀν. Տաղաչափութէ, որոյ ոտք բաղկացեալ էին ՚ի սուղ և յերկար փաղաւութեց. *Գրեաց ամբիկուն երգականս և չորրորդ գաղտիս. Հ = Ց. ՚ն. Ի: Ճ. Բ:

ԱՄԲԻՈՆ. Տ. ԱՄՐՈՆ. *Ի սուրբ առ փի ՚ի յամբիոնն նստեր ը ամենայն վարդապետան հռոմոց (գագիկ աշոտեան, և ա քաւաեան, և գր. մագիստ). Ո՚՚հ: *Խմաստասերն յամբիոնն երկներ. Վ. ա՚ոհ. Հդ:

ԱՄԲԾԱՓ. Ֆ. Անարատապար. ամբիծ մտոք և արտիս. սրբութ. *Ո՚ւրախասէ և իւնդուսի՚ ի դէպ էր լինել այնմ, որ մեզբաս պէս և ամբծաբար զենոյր. Փիլ. Վի. 63:

ԱՄԲԾԱՓՈՑՆ, գուսի, ից. ա. Ա ուսել կամ ամենևին ամբիծ. մեզբագոյն. սրբագոյն. *Ամբծագոյնք իրրև զաւազ քեալս. Նար. Ե:

ԱՄԲԾԱՒՕՍ. ա. որ և ԱՆԲԾԱՒՕՍ. Արդարասիսս. Ճշմարտասիսս. *Ասաց ամբծաւսոն գէտ: Աղաչէր զանբծաւսոն մարգարէանալ. Պամ. ազ:

ԱՄԲԾԱՆԱՄ, ացայ. է. Ամբիծ լինել. մեզբիլ. սրբիլ. արդարանալ. *Սիրտն ամբծանայ: Հաստանեցան մարդիկ, և սրբ բեալ ամբծացան: Աբրահամ ամբիծ և անառատա գաւուինն ամբծացան. Լմբ. ոգ:

ԱՄԲԾԱՆԱՒ. Տ. ԱՆԲԾԱՒ:

ԱՄԲԾՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆԲԾՈՒԹԻՒՆ. Ἀχαιία, ὁσιότης. Innocentia, probitas, sanitas. Անարատութէ. անմեղութիւն. սրբութէ. անկեղծութէ. պարզութէ. սուսլասլասգ, սալիւիւ. *Ըստ ամբծութէ (կամ փնբծութէ) խոսի՚ որ յիս. Սղ. է. 9. որպես և իբ. ւ. 11: ՟ա. 37: Ի. 13: ՟ի. 13: Ճ. 3: *Ո՚ւ վասն ամբծութէ սրտի քո մնասնես ժառանգել զերկիր նոցա. Օրին. է. 5: *Ջամբծութէն ապատ կանսարան: Անազտ ամբծութէ: Ո՚ւղիղ ամբծութէ: Ի հաստատ ուղիղ և անխոտորնակ ամբծութէ. Նար:

ԱՄԲՈՒՄ, ի կամ ոյ, ից. գ. Ὄγκος, ὄδημος. Turba, populus. Հաւճորէն խուռմբ ռամկին. Ժողով խառնիճաղանջիցս. բազմութէն մեռդկան կամ զբաց. Ժողովուրդ. խումբ, պայազբ խումբ, ձէնդիլբ, ձիւմիխա. ա. Ենոսահ. *Ամբոնն աստուաց նոցա: Եղ ամբոնն ՚ի բաց: Ո՚ղ կարէին մերձենալ առ նա յամբոխէ անտի: Կամէցաս մտալ նել յամբոխն: Ցամբոխին բազմութէ: Եղ եգուսլընդդէմ նոցա ծանր ամբոխիս. ևն: *Ամբոխիս հեռանակ զբաց: Ամբոխոյն քեալ: Սատակեաց զբազմութէ ամբոխիսյն. Խոր. Ա. 10. 12: *Խառնիճաղանձ ամբոխին հանդերձ. Ագաթ: *Ամբոխս մեռդկան և հոյլս հինից պատրաստեալ. Յհ. կբ:

ԱՄԲՈՒՄ. Θορυβός, στάσις. Tumultus, seditio, perturbatio. Περίστασις. Turba circumfusa, calamitas. Աղմուկ. խռովութէ. չխռոնթէ, խառնաթոռթէ, իբրպ անդամ. զանգէ, գալաթալըգ, վեւվեւ. գա-

բզբզիւբզ, փեսաթ, փիւնիւ. *Եսաես զյոզդրան, և ամբոխ յոյժ: Ցեսանէ ամբոխ յոյժ և լալկանս: Յեսս գադարէլոյ ամբոխին: Ո՚չ կարաց գիտել զաւոյդն վասն ամբոխին: Ո՚չ բազմեաք, և ոչ ամբոխիս: Ի բազմանալ ամբոխին՝ երկուցեալ հազարապետն. ևն: *Ամբոխ ազալակին. Եզէկ: *Ըմբոնի իմն ամբոխից լեալ. Խոր: *Խռովութէն ամբոխից. Նար: *Լի ամբոխիս զինեն յարուցանէ սլիս. Պիս: *Ազատութէ յամբոխից և ՚ի խռովութէց. Յճ: *Ջի ՚ի ձեռն խաղաղական ոգւոնիս այսորիկ ՚ի բաց հանցէ զամբոխն ՚ի մտաց նոցա. Ո՚հ. հա: *Ո՚ղքան ամբոխիք եղէց զսիրտ ձեր ասասնայ. Ճճ: *Սկիզբն ամենայն չարսց ամբոխ և չխոճ է. Վ. ի՚ հդ. Ք: *Ո՚ղորմիլիք գասեսցին ոչ յաղտս ամբոխեցն: Ո՚չ բերբլով զդժուարագոյնս իրացն զամբոխ. Բրս. գահ. Ե. լոյ:

Խակ ԱՄԲՈՒՄ ԱՌՆԵԼ. օՀλοποιέω. Խոփէ պիրի+պիրէ՝ գալոպալըգ էՒՀէ+. *Ամբոխ ազրարեալ՝ խռովէցին զքաղաքն. Գ. ծէ. 5ա

ԱՄԲՈՒՄ. ա. իբր Ամբոխական. *Մինչեն երկիրն չարժէր յամբոխ ալազակէ անսի ո. յն. ՚ի ձայնէ բանակաց. ա. հ. է. ւ3: *Ամբոխ հեռակաց. Խոր. է. 41:

ԱՄԲՈՒՄԱԲԵՐ, ի. գ. Բառ. կազմեալ ՚յունական բարդութէ. Δεωφόρος. Via publica. Ազահճոտ, աքքուսի ճանապարհ, հուռ պողոտայ. աշխարհապողոտայ, ըստ որ ամբոխն բերելոյ լինի. հասարակաց ճամբայ. ոսլոս էօլ, իւլէ+ էօլ, փիլան էօլս. *Ջմրջնանցն բերելով զնմանութէն՝ ասասս նոր բերող ամբոխաբերին, ոմանց եւանելով, և ոմանց տեղի սալով եկեալոյն. Նար. Ի՚ոգոր:

ԱՄԲՈՒՄԱԺՈՂՈՎ, ոյ. գ. Ամբոխ ժողովեալ. *Ես ոչ ամբոխաժողովոյն զինքն երևեցուցաներ կամբր. Ո՚հ. յհ. Ի. 11:

ԱՄԲՈՒՄԱԾՈՂՈՎ ԼԻՆԵԼ. ժողովիլ զամբոխ. ամբոխ առնել. Ὀχλαγωγέω. Populum congrego, concito. *Դասեեցին (ըստ խիճացին), զի մի Թողեալ՝ ամբոխաժողովել լինցի. Ո՚հ. յհ. Ի. 38:

ԱՄԲՈՒՄԱԼԻՑ. ա. Լցեալ ամբոխամբոխ խռովեալ. փոռ+ըլսոյ. ալի+իսլ. *Իյուզմինակ ամբոխալոյց մրրկելոյց ալեացն. Պիս:

ԱՄԲՈՒՄԱԿԱՆ, ի, ացա. ա. Ὀχλικός. Popularis. Ταραχώδης. Turbulentus. Սեռ. հական ամբոխի. ռամկական. *Վերացուցեալ զլիւռս նոցա յամբոխական ալալակեն. Շ. յհ. լա:

Եւ խռովական. ալիկեալ. *Ջժողովուրդս ամբոխական բարոյսն (ըստ բարոյիւք) ոչ ՚ի վեր ելանել. Փիլ. Եւ: *Ջանկայուն զայսոսիկ՝ զամբոխական և զամբոխական զկեանս՝ ջուրս և խորս ծովու և պատյոս կոչէ. Նիս. Ի՚ոս: *Ամբոխական երկիւղն սաստկապէս ստանայ զՀգուեսս մարմնական առաքինութեցն. Լմբ. ոգ:

ԱՄԲՈՒՄԱԱՍՑ. ա. Ո՚ր իցէ սասսիկ բազմութէ, կամ ահեղ սասսիւք. *Ամբոխասսս զօրու գայ յերկիրս հայոց. Ասող. Բ. 2:

ԱՄԲՈՒՄԱՐԱՐ. ա. Ὀχληρός. Turbulentus, molestiam adferens. Որ ամբոխ առնէ. խռովիչ. խռովարար. աղմկարար. փոխռոխոյ ընօղ. Փիլոն կօփարշեը. *Հրեշ տակ ամբոխարար. Մծբ. ծէ: *Ջարարաք բայն զայր մի ամբոխարար և սպանող. Վ. Նոմ. յոբ: *Ո՚ղ երբեք զամբոխարար զմարմնոյն սխտակցուիս ընդունիցէ. Բրս. գահ: *Ջամենայն ամբոխարարն իւր զնորմիսս կան ցանկուիս ՚ի բաց հալածեսցէ. Ո՚ոՒիէոր:

ԱՄԲՈԽԵՄ, եցի. ն. Θορυβέω, ταράσσω, συγχέω. Turbo, conturbo, perverto, confundo. Խառնվեցուցանել. ապշեցնել. վրդովել. շփոթել. խառնախփել. փակնատվայ ընել. գայթակղեցուցանել, ալիքոտ նինդել. *Մի ամբոխեցիր զլսօգոն որդի՝ որ. հետ ասելով իբր առ ի հզօրէ զկնանան. կնոջդ. գին: *Ցուսացեալքն զնդատոռոզ թիւնն ամբոխէ: Ամբոխէ զտեսանելսն՝ փութանակի շարժուելին. Նիսս. նոս. ն բն: *Ցուցեալ զնծագործ զօրութիւնն ի խառնակելն յամբոխելն. Ագաթ: *Ամբոխեաց զհանգստուն. Նար. ին: *Համբաւն ամբոխեաց զմեզ ի խռովոյնակ կարծիս. Գր. պշ. Ի՛ն:

ԱՄԲՈՒԽԻՄ, եցայ. ւ. ց. Ταράσσομαι. Turbor. Κυμαίνομαι. Fluctuo, aestuo. խռովել. վրդովիլ. ապշիլ. ծփիլ. յուզել. խառնաւիլ, փակնատվայ ըլլալ. գայթակղիլ, փալ ելանմագ, ալիքոտ օլմագ. *Ծով լռեաց հովանաց բացմանց ըմպելով առատեալ արբեցութեն ամբոխի. Պիսիդ: *Իբրև ըզձայն ծովու ամբոխելոյ ալեաց. Ես. ե. 30: *Ալիք խորհրդոյս ամբոխեալ է և ամբոխի. Լ՛ի. սգ: *Ի խաղալանալս խմոյ ամբոխիմ. Նար. հա: *Մի առ քեզ և մի առ մարդիկ ամբոխիցիք ինչ. Խոսր: *Ոչ ամբոխեցան (երկուանաք) ի միտս. Ոսկ. յհ: *Զի միաւք նոցա մի զայլ ինչ բանիւք կամ գործով ամբոխեալք՝ ազնիւ կարասցեն ի միտ առնուլ. Նանայ:

ԱՄԲՈԽՈՒԹԻՒՆ. փ. որպէս Ամբոխումն. Ταραχή, στάσις. Perturbatio, seditio, factio. խռովութիւն. ազմուկ. շփոթ. *Ի հակառակիցն ախորժմունց կամ ամբոխութեանց յամբոնման գոլով. Դիոն. էն: *Ոչ մի ինչ ամբոխուի և երկպառակուի. Կիսրզ. գին: *Առ որս յաւէտ է ամբոխութեի, և բնաբանանեալ հակառակութեի. Նար. ըբ:

Որպէս Ամբոխ. բազմութիւն. *Որչափ ամբոխութիք մեռան: Միսրապետալ ամբոխութեի հիւսիսականաց. Խոր. բ. 57. 62: *Դիւացն ամբոխութիք ի նեղնգոսի փոքր. Թանայիին. Սարկ. լ:

ԱՄԲՈԽՈՒՄՆ, խման. փ. Σύγχεσις. Confusio, perturbatio. Խռովումն. շփոթումի. պղտորութիւն. *Բնութեան ամբոխումն. Նիսս. նոս: *Բորբոքումն առաջնին, որ է ամբոխութիւն. Վ՛ր. հդ. ք: *Ամբ բոխումն ինչ այլայլական. Նար. ըբ: *Ամբոխումն մտաց. Իգն:

ԱՄԲՈՂ, կի՛ ԱՄԲՈՎԿ, կի՛ ԱՆԲՈՂ (գործ.). փ. Ամբողջ լրումն՝ կի՛ փոյթ և նպատաս ի կատարումն գործոյ գիտելոյ՝ կիսադրելոյ՝ ժամանդրելոյ. գիտասրութիւն. Նպատակ. կէտ. ընճայ, մերայ, նիհայեր, ակնէր, ինհայ. *Ոչինչ ժամանեցաց հասանել յամբավկ գործոյն. Ագաթ: *Հարկ առնէր ինձ երթալ յամբոկ գործոյն: Ա՛ճապարեալ գայ յամբոկ գործոյն: Ժամանեցան ամբոխեալ վինքեանս յամբոկ գործոյն: Կոչելով և զսիրելսն իւրեանց յամբոկ գործոյն: Ցուղարկէ առ ի յիւրմէ զաշխոյ ժողովուրդ հայոց յամբոկ գործոյն. Ցհ. կե:

ԱՄԲՈՂՋԻ, ից. ա. Ολόκληρος. Integer. Համբաւն ողջ, կամ անթերի մասամբք, բովանդակ. կատարեալ. պիոնիան, ընհայ, ընեփել, ետմել. *Հիւանդաց, ողջից. յապաւելոյց. ամբողջից. փիլ. պյսէ: *Ամբ բողջ և պատարտուն: Պատճառ ամբողջ չինուելն աշխարհի: Ամբողջ յաղթութի, կի՛ կատարումն. Պիս: *Որք ի հրէիցն ընկալեալ զօրէնս՝ ամբողջ պահեցին: Ան-

պակաս ի ըմբռնէ անբողջ նոյնուէ. Նար. ծբ. կե:

Եւ Ամբիծ, (իբր ան'բաղդ, անպիղծ.) անարատ. անվնաս. անեզծ. անապականն. անփորձ. ֆոփ, ևբեսիկ, պրոբոսըզ, ևբեբեսիկ, պիբ ևնեհմ. *Ամբողջ պահելով զկոգի և զմարմին մեր. Ժ: *Ամբողջ ի յաւպակաս նագործ արկածիցն ընասուց. Պիս: *Եւ զնս պահեսցէ մինչև ցվախճան ամբողջ ի մոլորութեց քոց. Վ՛ր. հդ. ծէ: *Ջիւրոյ ամբանին գայն ամբողջ և հաստատուն պահեսցէ: Պահել զպատգիչսութեին ամբողջ. Պիս:

Եւ իբր ս. Ցասպահովի. ողջանգամ. անվնաս. *Օգ խաղաղական եհան զնս ամբողջ ի ցամաքն. Հ=Ց. դ. ևիս. Ք: *Անեղ կիսով Ը այն և ամբողջ լեզ գնալ. Պիս:

ԱՄԲՈՂՋԱՒՈՀ. ա. Ո՟ Ողջախոհ. ուսուի

ԱՄԲՈՂՋԱՒՈՀԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ կարի ողջախոհ. *Եւ ոչ ամբողջ ևսիսոհագոյն ցուցից զանամբողջախոհն. Փիլ. ասմէ:

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ. տ. ԱՄԲՈՂՋ ըստ Ը. հշ. *Ի միմանց երկիւղէ հնազանդ ամբողջական. Մ՟ափ. Ջ:

ԱՄԲՈՂՋԱՆ. ն. իբր Ամբողջապէս. ևնհմէն. *Ամբողջան ուսեալով (յո կերեալ լինելով) ի ժամու՝ մերկանամ զեշուէն. (առէ ընկոզի) . Մ՟ս. ասաւ. ձէ:

ԱՄԲՈՂՋԱՆԱՄ, ացայ. ւ. Լինել ամբողջ, իբր լիացեալ, և առողջ. *Հայրեն ի առացուածովքն ամբողջանալով բազմանան օր ըստ օրէ. Պիս: *Ամբողջացեալ է և հզօր. Նիսս. նոս:

ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ. ն. Բովանդակապէս. կատարեալապէս. անթերի. լման. պիոնիան, ևնհմ. *Ոչ բաժանաբար, այլ ամբողջապէս. Նար. նոս:

ԱՄԲՈՆ, ի. փ. որ և ԱՄԲԻՈՆ. ասի. ամպիոն. Բառ յն. *Ամբաւն. (իբր վերելք, ուռայեք.) Pulpitum, suggestus. կազմած ի բարձրանդակ վայրի առաջարի, որպէս բեմ քարոզութեի. գիտանոց առնախոսութեի, և ընթերցուածոց. բահկ, գիսպեր: Վ՛ր. ասի. սգէպ. ուր այլ ձ. և տպ. ԱՄԲԻՈՆ: *Երթալ յամբոնն՝ կարգաց զպատարան. ճճ: *Եւ յամբոնն՝ իջոյց զնս յամբոնէն. Հ=Ց. յոս. ինս: *Ո՛չ ի յամբոնն եղանեն, և ոչ ի բեմն մեռեն. Մխ. դպ:

ԱՄԲՈՎԿ. տ. ԱՄԲՈՂ:

ԱՄԲՈՎՏ, ի, ից. փ. Բառ յն. *Ամպատις, ἄμπωσις. (որպէս Լեհ առասս ըստ ըմկրն ծովու). Ջեղուն ծովու. մակընթացութեի. հոսանք. հրվանք. յորձանք. *Ամիսոփումն ըզոյն ի փորձս երկրի՝ ասի ամբովս. Ննիոս: *Բազում ամբոսք (վիսկուս գրեալ ամբոսպ) ասացեալ լինին, և կոհակաց բարձրութեցք ընդ լուսնէն միշտ ըզկաբերեալք. Աբիսպ. Ցն:

Իակ ի բառս գաղիանոսի իբր ցծովոյ գնի ԱՄԲՈՍՏ կի՛ ԱՄԲՈՑՔ, ԱՄՊՈՏՏ են. որ յամանց կարծի որպէս յն. *Օրսէ, ըստ Մենինաքեայ՝ ձեյսէլ. որպէս ազգ միոնքերեաց:

ԱՄԲՈՒՈՒՔ, ուից. փ. որ և ԱՄԲՈՒՈՒՑՔ, յո ՈՒռայեք ամպոց. ամպրոպ. խառնակութեի օգոց. մրրիկ. փոթորիկ. փսսըրսա. ևիբիսպաս. Τυφών. որ և ՏՒՒՈՆ. Typho, vortex, ventus acrior. *Շրունէք հովմոց և ամբուռից (այլ ձ. ամբուռուցից), և որոտմունք, և փայլատակունք. Աբիսպ. Ցն:

ԱՄԲՐԱՒ, և ԱՄԲՐԱՒՕՂԻ. ֆ ուից ԱՐՄԱՒ, ԱՐՄԱՒՕՂԻ: *Սնուցի զնս ամբրաւով և բանջարով. Վ՛ր. հդ. իա: *Ձգի, որ յամբրաւոյն առնէին, և՛ի պէտս պինոյ փոխէին, զայն կոչէ. Ոսկ. ես: *Գինի և ձգի ոչ ըմպէին, զի գինին և ամբրաւօղն մի են. Կանան:

ԱՄԵԹ. ա. Թուի որպէս երբ. ասի, ևմի. ճշմարիտ. ուղիղ. անփոփոխ. հաստատուն. զգրաւոր. գավի, սպին. և բառ. գաւաճ. բերրի. պերէևեի, դոմպիի. *Մինչ այս՝ ամեծ և զեռզ պահեսցի կարդ, ամենազան բարեփառութեի յաշխարհս յորդեալ զեղգի. Պիս. Ե. 1: *Պատրաստացուսիցեր ամեծ քարոզութիք զամենեսին. Ագաթ:

ԱՄԵԹԱԳՈՑՆ. ա. Հաստատագոյն. զգրագոյն. և Առաւել արդիւնական. *Արգիւնքն քան զբանան ճարտարագոյն են, որպէս վաստակքն ամեծագոյն են. Եսափր. ծ:

ԱՄԵԹԱՆԱԼ, ացեալ. ւ. Զօրանալ. ուռճանալ. բազգաւորիլ. *Մինչ ի գոյութեան հզգով ծածկիք. ամեծացեալ պատրաստիքք. Շ. եէե: *Զբարձրացեալ ամեծացեալ և մեծացեալ առացուք զբոյս ոճոյ. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԱՄԵԹԱՒՈՒ, կի՛) գ. Բառ յն. ԱմեԱՄԵԹԻՍՏՈՍ.) Θυστος. Amethystus. (իբր ոչ արբեցօղ.) որ Թարգմանի ի մեզ նաև ՄԵՂԱՍԻՒ. ՑՈՒՏԵՑ. Ակն պատուական ծիրանագոյն՝ որ և ի գոյն գինւոյ և մանուշակի հարկանի. Ր. ըստ ոմանց՝ կապոյտ, կապոյտ ըստ Մենինաքեայ՝ ձեղեւսէ գոյն, գԳԱՐԸՂ ելմասը. *Ցակինթի . . . ամեծ Թովս. Ցայտ. ի. 20: *Ցերրորդ կարգն՝ լինգիրոն, ակատ, ամեծիսատուս: Ամեծիսատոս՝ և սա ըստ Եբրայեցւոց բազագոյն Թանձրութիք. բայց ՀՀոյլ սպիտակ՝ ի մի՛ջնի գինեհատիլ երևի. Տ՟ոսկ:

ԱՄԵՀԱՒԱՏ. տ. Իբրև ամեհի, անահ՝ անվեհեր՝ համարձակ, անասնձ գնացիք. կատաղաբար. *Իբրև զգազան ամեհագար խռովեալ լինի: Ամեհագար մուխգնեալ լինէր. Եբէ. հանաբ: *Ամենևին ասնձակատարք եղայք, և ամեհագար յերկրի շրջելիք. Մ՟ափ. ծէ: *Ջատայր Թոյլ մնարնոյն ամեհագար բերել. Սբփ. յն:

ԱՄԵՀԱՄԱՒՈՒՂ. ա. Որ զամեհին մղէ, կամ ամեհագար կաշկանդէ. *Եւ Թէպետ և այսպիսի ամեհամոլ ասնձք ի բերան կալցեն, սակայն բազում անգամ անասատեցին. Ոսկ. տ. բ. 18:

ԱՄԵՀԵՄ. եցի, եալ. ն. Անահ և անվեհեր կացուցանել. ասղբեալով սրասայնգել: Կբ. Համարձակիլ. յանգգնիլ. անասատել. *Որ վախեալ է, և երկիւղած նի, ասիհէ, և աներկիւղացած. Մխ. բ՟ձկ: *Մէ ի սկզբան միանգամայն զամենայն ծանրագոյնս և գժուարակիր բեռինս վրուց ի վերայ ամեհելոցն հռոմայեցւոց. Մ՟ափ. ը:

ԱՄԵՀԻ. հւոյ, հեաց. ա. Ադամաստος, ἄγριος. Indomitus, agrestis. Անահ և անվեհեր ի բնէ. աննուաձելի. վայրենի. կատաղի, և կորդ. անզսաց, խոյս. զալբ, եալնաւ, սերի, վահկի, զազիսըզ. ասի ըզկենդանեաց, և զասարեցաց, և զախտից. *Որպէս ձի ասեհի ձիոյ՝ ի վարժոցս կայցէ: Սանձք ձիոց ի բերան դիցեն, ոչ յամեհոյ, այլ ի զարդ ու և ի կերպարանաց վասն: Քան զանձս ամեհի երիվարացն. Ոսկ. ա. փխ. ե յհ: *Էարկ զնոսս ղհասրիւր ջորեօք ամեհեօք. Ջենոփ: *Սուսաբանալով ընդ ամեհեացն կիցս ընկեցի. Սկես. սգ: *Ընդ ամեհի ալիս կամիցէ ձանապարհորդել. Խ՟. ծփ. ւ: *Խակ և ամեհի է մանկուն, և քաղցր վարդապետաց

կարօտ. Ոսխ. ես. փխ: *Ամհնդաց տանջանքներէն. Մագ. է: *Երկրագործ՝ ի բազում ժամանակս աշխատի ընդ ամենայն երկիրն. Մ՚ոչ. զոր ոչցուցէս փոխեն Յժող. *Երկրագործն ոտիւս աշխատի ընդ ամենայն երկիրն, և բազում պտղոց սիրն ունի՚՚:

ԱՄԲՀՈՒԹԻՒՆ. փ. Ամենայն բնութիւն կամ բազք. անասնոցմէ. վայրենոցմէ. կատաղութիւն. զարհուրէի. սիրելի, վհուկի. *Զբոլոր շրջիցդ ամենայն մեր՝ ի բաց մերկ. Մագ. ՅԷ: *Զամենայն անբանական մարդկան ցաւոտացին. Սրգ. ես. գ. Բ: *Զան սիրեսի՝ ի վաստակ առաքինութեան, զոր յոկեր միաբան, և փոչ ամենայնի խրկի. Լմբ. ծղ:

ԱՄԵՆ. Աղաչանս բարեգութիւն հեռատես բառից. Տ. ԱՄԷՆ, հետ. և ԱՄԵՆԱՑՆ, ՀԱՄԱՑՆ. ապ. և պրս. ամէն, իսմ, հեմ. լտ. օրհ. յն. բան. բամ: *Գալաս է պՀՆել զքանս՝ ի գործէն. վասն զի ամենն (կամ ամէն) առանց գործելոյ անկատար և կոչ է. փիլ. եւ. Ք. 120:

ԱՄԵՆԱԲԱԶՄՈՒՄ. ա. Παμπληθής, πάνδημος. Permultus, universus, publicus. Ամենայնիւ բազում. կարի չատ. բազմաժողովուրդ. և հանդիսական, հասարակաց. լօգ ՚ի լօգ, հետ. գիւրելիս. *Ամենազգուշ ամենայն ներքոգոնեան: Ամենազգաստ ամենքիւք են: Ունի և այլ առաքինիս (կամ զրոյիս) ամենազգաստն: Կատարեր զբնոն ունի ամենազգաստն: Ցնանելոյ ամենազգաստ ինչ. փիլ: *Զամենազգաստ ՀՀշ. մարիս սիրոյն Նուազուած. ... Ձիք ամենազգաստ ազգաբանելոյք ՚ի հարց իրեն ըզմարդիկ: Զամենազգաստ չարուհս հրապարակաց տանջանօք ՅԾ ոզջախոհացուցանել. Բր. ընդ. Ն լոր. (որ են առհասարակ հեղինակաբանութիւք:)

ԱՄԵՆԱԲԱՒՏ. ա. Ամենայնիւ բարեբախտ, երանելոյ, երանելի. առաւել սեռ. հասկան ես. *Նմանութի կամ բազդատուե կամ առակ ոչ ընդունի երջանկին այն և ամենազգաստ. փիլ. լին: *Աճ այնինն ամենակատար և ամենազգաստ բնութ, որ և երանելի. Սբլ. հանգ: *Ամենազգաստ՝ ՅԾ հոգին: Ամենազգաստ և ամենօրհնեալն ՚ի կանայս սրբոցն ՅԾ ածածինն մարիամ. Տօնակ: *Ո՛ բազմերար և ամենազգաստ ժամանակին. Վ.ԴՐՆ. լբ:

ԱՄԵՆԱԲԱՂԶ. ա. Բաղձալի յոյժ յոյժ. հասկայն ցանկալի. *Ամենազգաստ գաշնն այրազոյ. փբզ: *Մոլորեալ ամենազգաստ կերպարոյ. Նոր. յԷ:

ԱՄԵՆԱԲԱՆԴ կամ ԱՄԵՆԱԲԱՆՑ. գ. Բանաւ գժնդակ քան զամենայն. որ գերեալն ամենայն արգարոյց, կամ մեղաւորաց. և գերեզմանն հասարակաց. *Որ ՚ի բանտին հերոգիայ յամենազգաստն գժոխոց անկեալ կայր. ՃՃ:

ԱՄԵՆԱԲԱՇԽ. ա. Որ բաշխեհ ամենայնի զամենայն. ամենազգաստ. *Ամենազգաստ ասէ. Նոր. Ճ. խԷ: *Ցամենազգաստն (աչէյն) բազդատութիւն բանի ժամանակալ. Վ.ԴՐՆ. յԽ: *Եկեղեցի՝ միազգաբաժիչ մարդկան քոյ և արեան ամենազգաստն աշ. Ան. նեն. եւ:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԵԶԵՒ. ա. Ամենևին բարեձև. բարեշուք. մեծավայելուչ. *Ցաշ՝ ամենազգաստ ձև կարգաւորութիւք զարդարեալ. Թեոդոր. ի՚սա:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԵԳՈՒՅՑ, և ՚՚ ա. կատար. ԱՄԵՆԱԲԱՐԵԳՈՒՅՑԻԿ. ՚՚ բնաւ բազդատութ. և յոյժ բարեպարիշտ. *Խակ առ քև, ամենազգաստ պաշտ Թագաւոր: Քրիստոսենից կարդ է ամենազգաստ պաշտիկ. կի-ըզ. ԷՔ, առ Յոսք:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԻ, ըստ, ըստց. ա. Ոչ ծայրագոյն բարի, մի միայն բարի քան զամենայն ինչ. (անպհականաւ այ և ածայ. նց.) Βέλτιστος. Optimus. Ի՚ն էյիսի, էլս, էվս, ֆվս. *Ամենազգաստ Թագաւոր. Պիս: *Ոչ յայծուսս ամենազգաստ գանձուցդ չտրիս. Նոր: *կամք ամենազգաստ: կամք այ ամենազգաստիք են: Ամենազգաստին յիս. Սրգ:

Լաս ինչ ՚ի լուսց. ամենազգաս. Παγκαλος. Omnino bonus, pulcherrimus. ագէկին ագէկը. ֆեփ էյիսի. *Ամենազգաստի առանի, կամ իր, իրագործութիւն, սիսորժակ, երազնութիւն. Պիս: *Սիգան ամենազգաստ. ՃՃ: *Ամենազգաստի եղեն միտք, ամենազգաստ բարբառք: Ո՚վ ամենազգաստ և ածավայելուչ կարգի: Զկարգն իրեն զամենազգաստի և զգաւակի ընդունի: Աքանչելեացն և ամենազգաստ ընծայիցն. Փիլ:

ՀՀ. Որպէս Ամենազգաստ. կարի քաջ. Խիսք ագէկ. ֆեփ էյիսի. Παγκαλως, βέλτιστως, ἄριστα. Optime, perpulchre. *Ամենազգաստի, ոչ զքերելոյն, այլ ոզք մաուցանէին զպատարագն, յառաջ քան զպատարագելնն՝ սեռանել սակ զքոծ. Փիլ. Լին. ես. 61:

ԱՄԵՆԱԲԱՐՈՒԴ. Տ. ԱՄԵՆԱԲԱՐ. ՒՈՒԴ. ա. ՀՀ. *Եղիցի ամենազգաստիդ և սքան չելագոյն միաբանութիւն: Եւ ամենազգաստիդք այս յաւելու ՚ի վերայ, Թէ զքեզ սեռան արդար առաջի իմ. Փիլ. Լին:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԶԱՐ. ա. Ամենայնիւ և քան զամենայն բարձր. առաւել քան զառաւել բարձրացեալ. *Ամենազգաստ և ամենազգաստ ՅԾ հոգին. Տօնակ:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԻՈՒԴ. որ և ԱՄԵՆԱԲԱՐՈՒՈՒԴ. որպէս ա. և ՀՀ. Ամենազգաստի, և յոյժ բազում. *Ցաղագս ամենազգաստդն վարել օրինագ. Պիս: *Ընծայեցոյց ՚ի միաս ընդունոլացն իրեն զամենազգաստդս և զպիտանելս. Սրգ. յԽ. Ք: *Քաջ և ամենազգաստդք ասացեալ է: Ամենազգաստդք՝ փոքր և ոչ փոքր գքաղաքս զայս տէրունական հրամանքն հաստատեաւն: Ամենազգաստդք և ՅԾ ածավայելուչ՝ ի հրոյն ձայնն ասի ՚ի դուրս գալ. Փիլ: *Ամենազգաստդք և վայելչական, ուսանի պատր եր տալ զաւետիսն՝ անուն սկսանի. Խգն:

ԱՄԵՆԱԲԱՒ. ա. որպէս Ամենազգաստական, և Ամբաս. *Աճ ամենազգաս ընդարձակ զօրուքն առնէր. Ոսխ. յԽ. ես. 41:

ԱՄԵՆԱԲԱՒԱԿԱՆ, ի. ա. որ և ասի ԲՈՒՈՒԿԱՆՆ. Մի ՚ի տատրոգելոց այ, որպէս ամենազգաս և ամենազգաստի՝ լցուցիչ ամենայնի. ըստ երբր. ապագայի, որպէս յուսոյ ՚ի կամ ամենայն առնանց. *Ամենազգաստական աղ, ձեռն, կամ ձեռք այ: Ամենազգաստական ողորմուն, կամ ողորմուն ընորհ. կամ Ջօրութիւն ամենազգաստականի. Պիս: Խոսր: Լ՚ք. ապ. Ն ՚ի. Ն ապիս: Ըսր: ՀՀ: Համ. առ:

ԱՄԵՆԱԲԵՐ. ա. Բերօղ զամենայն բերս. բերրի և պտղաբեր ամենայնիս. որ և ԱՄԵՆԱԲՈՒՈՒ. *Տնկեցի ՚ի նոսա փայտս ամենազգաստ ՚՚. յն. զամենայն փայտս պտղոյ. ՀՀ. ի. 5: *Ցամենազգաստ երկրէ ՚ի վեր բուսեալ. փիլ. Լին: *Եւ ի կիլի՚նա ամենազգաստ բեր: Աչխարհս այս ամենազգաստ. Խոր. ես. Խորհ:

Ընմանութիւք, իբր բազմազգաստիկ, կամ կրօղ յինքեան զամենայն գժուարսուն անբերելի. *Թագիսէ զնա՝ միաղգասէրն և զնս յամենազգաստ վշտե առաքելոյ չարչարանացն. Գիս:

ԱՄԵՆԱԲԵՐԿՐԵԱԼ. ՚՚ ա. Ամենևին բարեկիր, և ունակ բարի ասելոյ. *Ցիշ և ամենազգաստ ասելոյ աւետարանն գոչէ, ուրախութիւն ՚ի վերոյ միոյ մեզաւորի՝ որ ապաշխարէ. Լմբ:

ԱՄԵՆԱԲԺԻՇԿ, բժշկի. ա. գ. Ամենգնացուն բժիշկ. գերագոյն բժշկապետ՝ բուժիչ յամենայն ցաւոց, քո սերն մեր. զի և ցՈՒ անունն ՚ի փրկիչ՝ ըստ երբր. բժիշկ՝ ըստ յն. և յոյս՝ ըստ հյ. *Ամենազգաստիշկն իւրաստաց զձեզ: Ցամենազգաստիշկ կեն հոգւոց. Սգոս: Շ. Խլ:

ԱՄԵՆԱԲԻՆ. ա. Ամենայն բնիւք և արատով կամ պղծութիւք լի. *Մի արատացաց զնաւայս քո ամենազգաստ նոսին՚՚. (գուցէ որպէս խորշակաս). Ճ. Ա:

ԱՄԵՆԱԲՈՒԼՈՐ. ա. ՀՀ. Ամենայնիւ բոլորեալ. կատարեալ. ծայրագոյն. և բոլորակին. *Զխորդ երանելից զամենազգաստ փառսն ՃՃ: *Ամենազգաստ ախտաց ցեալ հոգիս. Նոր. ծԲ:

ԱՄԵՆԱԲՈՑՆ. ա. Որ զամենևեսին բուծանէ՝ գործանէ՝ կերակրէ. *Հօրն մերում լինիմք փառաւորիչք, և ամենազգաստ մատակարարին. Վ.ԷՕՐ. Ը:

Եւ բուծիչ ամենայն լուսկիսաց ցանկութեաց, կամ բուծեալ ՚ի նոցունց. *Սրիաց ցեալ ամենայն զօրութիք խրով ընդգիմ ամենազգաստ չարժմանց. Մագ. սէԷ: (գուցէ ցէ գրելի էր՝ ՅԾԵՆԱԲՈՑ:)

Եւ Ամենայնիս բուծեալ ՚ի սեղանոյ մեծատանց. պորտաբոյծ. Παράσιτος. փալ գաւգափ. *Մեծատունն այն ունէր սեղան, ամենազգաստս, և ոչդքիչս. Ոսխ. ղի. ուր և գրի գաթէեալ, *Սեգան ամենազգաստ՚՚ (Թերևս փոխանակ գրելոյ՝ ՍԵՂԱՆԱԲՈՑՑ:)

ԱՄԵՆԱԲՈՑՍ. ա. Տ. ԱՄԵՆԱԲԵՐ. *Գաւառս ամենազգաստ. փբզ: *Ամենազգաստ փշածին բնութիւս. Նոր. ծԲ:

ԱՄԵՆԱԲՈՒՀ. ա. Բուժիչ ամենայնիս յամենայն ախտից. ամէն ցաւը ըստ ընկալողաց. *Ամենազգաստ հնար անճարութիւն. Նոր. ԽՓ:

ԱՄԵՆԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բոլոր յիւրմէ զամենայն բարիս. կամ ուսոյն բոլորին ամենայն բերը. որ և ԱՄԵՆԱԲՈՑՍ, ԱՄԵՆԲԵՐ. *Գաւառս ամենազգաստդս. փբզ:

ԱՄԵՆԱԲՈՒՐԵԱՆ. ա. Բուրիչ զամենայն անուշահոտութիւն, կամ ընդ ամենայն կողմն. Խիսք անուշահոտ. *Ամենազգաստ բուրեան աղինիս էնգրկաս. Նոր. ղԷ:

ԱՄԵՆԱԳԱՐՀ. ա. Παμμίαρος. Omnino execrandus. Ամենևին գարշելի. ամենապիղծ. Խիսք գանելս. Ֆէրոսի. *Ո՛վ պիղծք, և ամենագարշք. Ոսխ. յԽ. Ք. 12:

ԱՄԵՆԱԳԵՂ, և ՚՚ ա. Պագխալος.

ԱՄԵՆԱԳԵՂԵՑԻԿ. Pulcherrimus. Ամենևին գեղեցիկ. չքնաղ. վայելչագեղ. գովելի. ցանկալի. Խիսք ազատ, ըսք ամենազգաստ գեղ, ըՆիսք. ֆեփ ՆիսՀԱ: *Ամենագեղ զարդուքն: Զարգս ամենագեղս. ՅՇիս: Ն՚ք. յԽ: *Ամենագեղ ազգ. Մ՚ՅԷ. ծԼ: *Ցամենագեղ ստաւքինութիւն ամենագեղեցիկ է: Իրրև նկար ամենագեղեցիկ: Ամենագեղեցիկ գործ: Սիրամարգ՝ ամենագեղեցիկ տեսիլ ցուցանէ. փիլ: *Ամենագեղեցիկ յօրինեալ պատ: Ամենագեղեցիկ պատճառս, կամ ախորժակ, կենդանագրուի, բարեբախտութիւն, վայր. Պիս: *Զպատկերեալ զայս և զամենագեղեցիկ վիպերգս աստպարեզ՝ Բր. գբզ: *Դնեալ ամենագեղեցիկ մարմնոյս զգլուխն կատարման քո. Վ.ԴՐՆ. ԽԲզ: *Ամենագեղեցիկ գաւառ նուիրեի. Խոսրովի:

ԱՄԵՆԱԴԵՐԱՁՈՑՆ. ա. Գերագոյն և գերազանց քան զամենայն. ամբնէն վեր

ծայրագոյն. *Ամենագերագոյն և անհնչելի. Մաթ. Ի: *Ամենագերագոյն Թագաւորն: Ամենագերագոյն առանգութիւն. Լմբ. պղ. Ե պարգ:

ԱՄԵՆԱԳԻՏ, գիտի. ա. Ἐποπτής, ὁ πάντα προειδώς. Inspector, omnia praevidens, ևն. Ամենայնի գիտակ, Ճանաչօղ, տեսօղ. ամենատես՝ սեպհական ասի. ամէն բան գիտօղ՝ պեղեակ. հնչիպոն. *Ձեւս ինչ ապրելոց յամենագէտ (յն. ՚ի վերատեսուչ) գաւառապանացն ասի. Ի. Ա. Ե. 35: *Ամենագէտ է ամենայնի (յն. նախագէտ է հինէն). կալ. Ը: *Ո՛չ միւս ուսանիցի ամենագէտն (յն. զամենայն նախատես օձին) Սեբէր. Ի: Ե Ոսի. ՛. Ի. 6. 14: *Զամենագէտն ետծ՝ անգէտ հաստերեցաւ: Թէպէտ և նա ամենագէտ է, գու մի յապաղեր խոստովանիլ նմա զմեզն. Եփր. պհ. Ե խոսք: *Ամենագիտին չէր ի ծածուկ: Անցանել զամենագէտ երեսաքն (յն զամենատես աչքն) աննհնար է: Ամենագէտ հոգւոյն. Ագաթ: *Ցեսեալ ամենագիտին զնտսոի աշխատութեան. Խոր: *Ամենագիտին հայեցեալ ՚ի գարձս իմ՝. Փոփ: *Խոստովանիմ ամենագիտիդ. Նար: *Բաւական դակ ունի յինքեան ամենագէտ գիտութեին. Եղիշ: *Միթէ չունիցի զամենագէտ գիտութիւն, որով զամենայն գործս իւրև ՚ի գլուխ գրեալ ունի. Ոսի. Ես:

Զմարգոյ ասի՝ իւր խնամատուն ամենայնիս. բազմահմուտ. ածխ. *Ամենագէտ յանցատուր (սողոմոն). Նար. խԷ: *Զոր ասելորդ է ձերումդ երկորդել ամենագէտ մտաց. Գր. գպ. իպ:

ԱՄԵՆԱԳԹԱԾ, ի. ա. Ամենևին գերթած. ամենագութ. ամենողորմ. *Ողջացոսցէ զնզ քև հանդերձ ամենագթածն բժիշկ. Փարպ: *Նոյն ինքն ամենագթածն ետծ. Լմբ. հանգ:

ԱՄԵՆԱԳԻՐԵՐ. ա. Παννύχιος. Pernox. Որ տևէ ընդ ամենայն գիշերս մինչև ցառաւտօտ. *Լապտերաց երևելով իւրում ամենագիշերը Քահանայապետութիւն. Նխս. Խեոդոս: *Ամենագիշերը աղնութիւն. Յհ. իհ: *Հակումն ամենագիշերը. Կնխոփ: *Ամենագիշերը օրհնութիւն հակերին. Ոսի. գծ: *Ամենագիշերս աղաղակութիւն. Մագ. իչ:

ԱՄԵՆԱԳԻՏԱԿ. } տ. ԱՄԵՆԱԳԻՏ:
ԱՄԵՆԱԳԻՏՈՂ, ի. } *Անվրէպ կատարին յամենատես և յամենագիտակ հոգւոյն մեզ ասացեալքն. Խոսրովիկ: *Փեղ ամենագիտողիդ յանձն առնեմ զպահպանութիւնի հոգւոյ իմոյ: Հոգւոյն մեզ ամենագիտողի. Ճճ:

ԱՄԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամենագէտի գոլ. գիտութիւն ամենայնի ամենայնիս. *Ծածկեաւ զանօրէնութիւնս իմ յամենագիտութիւնդ քումմէ. Վրփ. հդ. յ:

ԱՄԵՆԱԳԻՏՈՑ. ա. Գաւօղ զամենայն հնարս. ամենահնար. ամէն բանին ճարը գիտօղ. *Ամենագիտաս սէր (է ետծ): Ամենագիտաս սիւոյն գործ երևեցաւս: Ամենագիտաս ամենաչահ իրաւնիւք: Ամենագիտաս հանձարոյին: Զմուսա ածել զհնարս զամենագիտաս. Ցճխ:

Ոչ ամենայն ինչ գտանի. լի ամենայն բարեօք. *Աշխարհ ամենագիտաս. Խոս. Ե: *Գաւառ ամենագիտաս. Փարպ: *Ամենագիտաս գտնձ. Մծբ. ծէ:

ԱՄԵՆԱԳԼՈՒԽ. ա. Գլուխ կամ գլուխաւորն և նախկինն յերեսաքս, (լոյս). *Ի լինելս լուսեղէնաւն աշխարհի սկիզբն և ամենագլուխ. Շիր:

ԱՄԵՆԱԳՈՀԱՐ. ա. փ. Աղնիւն յամենայն գոհարս. փայլուն և գեղեցիկ քան զամենայն գոհարս. *Ամենագոհար աղին. Խոր. Ե:

ԱՄԵՆԱԳՈՑ. ա. Ցորում գոյ ամենայն ինչ կարևոր. ամենազան. բիւրազգի. *Ամենագոյ արգասաւոք լցեալ. Նար. Ծբէ:

ԱՄԵՆԱԳՈՅՆ. ա. Բազմագունի. գեղեցկանկար. *Ամենագոյն և վայելչագոյն մատուռն ՚ի վերայ դերեզմանին քոյ չի նեցաւ. Հ. իէ:

ԱՄԵՆԱԳՈՎ, և } ա. Ամենայնիւ.
ԱՄԵՆԱԳՈՎԵԼԻ. } գովելի. ամենայն գովուբ արժանաւոր. ամէն իերոյվ գովելոս. Էէ: Ի՛վհաւ. *Կարկառեաւ առ իս զաջդ ամենագով: Նշան ամենագով: Ամենագով և բազմերկնիկ մարգարէն գաւիթ. Նար: *Ամենագով հայդդ բազձալի: Ամենագով որն: Ամենագով այր ցանկալի՝ մայրդ ընդ որգւոյդ նահատակի: Ցամենագովն՝ յանկոխն ՚ի Թշնամեաց ՚ի կոստանդնուպոլիս. ԳԽ: Ոսիէսր: ՃՃ: *Կամք՝ առ ՚ի քաւութիւն գերբոյս զօրաց ցեաւ ամենագովելի. Նար: Ղէ: *Ամենագովելի, և քան զերկինս բարձրագոյն. Շար: *Զվարս և զպաճուճելիս ամենագովելի և զերկրիցս երանեալ վարդապետին: Ամենագովելի Թագաւորքն մեր քրիստոնեայք են. Վրփ. ոսի:

ԱՄԵՆԱԳՈՎԵՍՏ. ա. Գարունակող յինքեան զամենայն գովելոս. *Ամենագովեստ երգ. Մաղր:

ԱՄԵՆԱԳՈՐԾ. ա. Παντουργικός, παντουργός. Omnium opifex, omnipotens. Ամենայնի Հաստատարար. կարող գործել զամենայն, և արդեամբք արարող. ամենահնար. *Զամենագործն բնութեանց մարդկունէն մեռք բանիասեր. Ոսի. Ես: *Ամենազօրն ալ, և ձեռնն ամենագործ. Պտռաք. Ք: *Զոր ամենատես ամենագործ արարչին սահման եղեց. Վեցօր. Ը: *Կոչէ և ձեռն վասն ներգոյին ՚ի նմա ամենագործ զօրուն: Յաստղեձեալ ամենագործ զօրութ. Կիւրղ. գԽ:

ԱՄԵՆԱԳՈՐԾ. ա. Παντουργικός, παντουργός. Omnium opifex, omnipotens. Ամենայնի Հաստատարար. կարող գործել զամենայն, և արդեամբք արարող. ամենահնար. *Զամենագործն բնութեանց մարդկունէն մեռք բանիասեր. Ոսի. Ես: *Ամենազօրն ալ, և ձեռնն ամենագործ. Պտռաք. Ք: *Զոր ամենատես ամենագործ արարչին սահման եղեց. Վեցօր. Ը: *Կոչէ և ձեռն վասն ներգոյին ՚ի նմա ամենագործ զօրուն: Յաստղեձեալ ամենագործ զօրութ. Կիւրղ. գԽ:

ԱՄԵՆԱԳՈՐԾ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ. և ԱՄԵՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. և ԱՄԵՆԱԳՈՐԾ. ըստ յն. Զարտհնար իարդախութեան. չարարուեստութեան. խորամանկութեան. ոսպնէ, վարդեթորթիւն լար, ամէն գործ չարը. Թէոբ. Պանούργημα, πανουργία. Calliditas, vafritia, vafrum factum. *Զկնոջէն զամենագործ խարդախուն յանդիմանեցից: Ամենագործ խարդախութեաբ և սուտ լորդիմն իմ խնամատութեաբ վարել: Անիրաւութեաբք, ամենագործ խարդախութեաբ: Խարդախութեին և ամենագործութեին (կամ ամենագործ չարուն) ժամանակալ հասանել յամպարշտութեւ. Փիւ: *Քան զամենայն պիղծս չար աղտեղի, որ զամենագործս ծանականոց առնիցէ. Ոսի. Եէր:

ԱՄԵՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ այ. Առնելն այ զամենայն արարածս ամենայն իմաստութեաբ. *Ցայ ամենագործութեին՝ երկու արարածք պատուականք հաստատեցան ՚ի բարերարէն. Ագաթ: Տճն և ՚ի վեր ՚ի բառգ ԱՄԵՆԱԳՈՐԾ:

ԱՄԵՆԱԳՈՐՈՎ. ա. Ունող զամենայն գործով սիրոյ. գործագութեաբ. տղեխարչեալ. *Ամենագործով Թախանձմամբ կրկին վչտացար. Նար. ՝:

ԱՄԵՆԱԳՈՒԹ. ա. Նոյն ընդ վ. Տճն և ԱՄԵՆԱԳԹԱԾ. *Ի փրկուելն իմ՝, և ՚ի փառս քո՝ ամենագութ. Նար. ՅԷ: *Ամենագութ իմնամէ բարերարին. Ցճխ. Է: ԼՅԲ. պղ:

ԱՄԵՆԱԳՐԱՒ. ա. Որ զամենայն ինչ յինքեան գրաւէ, կամ ընդունէ զամենայնն. զամենիմն իր ՚ի վեր յամենագրաւ ուղին սոսկալի: Կարիք անթոուելիք, պատահարք ամենագրաւք: Ամենագրաւ տարտարոսն. Նար. Է. ծԷ. Է:

ԱՄԵՆԱԴԱՀԱՆ. ա. Ամենևին գաժան. գժնեայ յոյժ. ժանաւոր ատ. *Ո՛վ ամենագաժանիք, ոմ պիղծք և մարգասպանք. Ոսի. ֆծ:

ԱՄԵՆԱԴԱՒ. ա. Դասալ ամենից կամ ամենայն օրինակաւ. պատիւք և շնորհակալ. *Զամենատեղին և զգաղութեաբն, և զայլ ամենագաս չարեաց. Պխ:

ԱՄԵՆԱԴԷՏ. ա. Ամենայնի գիտող. ամենահայեցող. ամենատես. *Ամենագէտ ակամբն երկայնամտեաց. Պխ:

ԱՄԵՆԱԴԺԴԱԿ. և } ա. Ամ-
ԱՄԵՆԱԴԺԵԱՑ, նէի. Ճնագաժան և անթերելի. *Ամենագժգագ, և լի չարբօք այր: Խրոխ զայս ամենագժնեայ. Պխ: *Աւ օձուն ամենագժնէիս՝ զորտելք. Նար. Ը: *Ամենագժնեայ մեզք նայք. Ճ. Ա: *Դասալ և ընտասակաբ, և ամենագժնեայ իրք է ցանկութիւն. Տծոփ:

ԱՄԵՆԱԴԺՈՒԽ. } ա. Παγχάλε-
ԱՄԵՆԱԴԺՈՒԱՐ. } πος. Perdifficilis, gravissimus. Դժորոշմբք յոյժ յոյժ. գժուարին և ծանր ամենայն իրաք. անբնդելի. անպատելի, չաք գծար. էէ: Ի՛ճճ, Ռեհամիալ օլանմաղ. *Դժնեայ է. այլ այն ամենագժուխ է: Ամենագժուխ է և մանկանցն երկրպագութեին (՚ի չնացեալ մերէ). Փիւ. ծ. բան: *Ոչ եթէ մահ դժնեայ է, այլ որք լինին ՚ի վերայ հնազանդութեաբ, և ամենագժուար հնազանդութեաբ. Փիւ. Նխ. Է:

ԱՄԵՆԱԴԺՊԱՏԵՀ. Նոյն ընդ վ. *Ամենագժպատեհ պատահիւք լի է իրս (նաւարկութեաբ). Պխ:

ԱՄԵՆԱՆԻՐ. ա. Ամենայն իրաք ՚ի գէպ եգեալ, պատեհատական. յարմար, կամ դիմակաց. *Աւ դիմական՝ ամենագիր. Նար. Ծբէ:

ԱՄԵՆԱՆԱԶԱՆԻՐ. ա. Ամենևին զանգիր. ամենագարշ. ամենապիղծ. *Զայս բանս լսելով ամենազազիր ոգւքայն՝ հրամայեաց ևն. Հ=ց. հոկտ. Է: *Սիրէ բանզոմ անգամ ամենազազիրն (սիրտ հայհոյութեաբ) զքէ ժուլունն (սրբոց). Կնխոփ:

ԱՄԵՆԱՆԱՀԱՆ. ա. Ամենապիսի. ամենապատիկ. ամենազգի. ամէն տեղ. հէր տէրութ, ֆանթելիճ. Պանտօյոց, παντοδαπός, παντοίκηλος. Omnigenus, omnimodus, varius. *Ամենահան պաղովք առ լցեալ. Խոր: *Ամենահան ծառոց պտղաբերաց. Աճոբ: *Ամենահան պտղոց քաղաբերութ. Փիւ: *Ամենահան անկոցն զանազանութեաբ. Նխս: *Ամենահան ծակիզք և երանգք. Տծոփ: *Ամենահան ձիրք շնորհաց. Սարկ. հանգ: *Ամենահան առաքինութեաբ գերելեկութեաբ. Սարկ. հանգ: *Ամենահան գունովք. Վրփ. հդ. յ: *Ամենահան չարեօք լցեալ: Ընդ ամենահան ախտիւք անկեալս: Ըստ ամենահան առասակաց: Ի ձեռն ամենահան չարիոց և նուազագոյ: Բազմահան և ամենահան առաքերաց բանս՝ ետծայինն գիրն. Փիւ:

ԱՄԵՆԱՋԱՐԴ. ա. Ամենայնիւ զարդարեալ. ամենագեղեցիկ. վայելչապանծ. *Ամենազարդ սրբոցն, կամ բարձրութեաբ, կամ պայծառութեաբ. Ցճխ. Ի: Նար. Կէ: Աստղ. Ք. 9: *Գաւոկեր ոչ մարգ.. ամենազարդ. Ոսի. Ես:

ԱՄԵՆԱԶԳԱՅՏ. ա. Ամենևին զգաստ. Բուբուլն խնչը վան. *Ամենազգաստ արթնութիւն. Նար. թէ:

ԱՄԵՆԱԶԳԻ. տ. ԱՄԵՆԱԶԱՆ. *Ոչ յիղուլ ամենազգի չփոխմամբ. Պիտիք:

ԱՄԵՆԱԶԴԵՑԻԿ. ա. Ամենեցուն ամենայնիւ ազդեցուլ. որ ամենան կիմացընէ. *Ամենազդեցիկ փոդզ մեծուն. Նար. կէ:

ԱՄԵՆԱԶԵՂՈՒՆ. ա. Ամենայնիւ ղեղեալ. ամենալի. ամենաառատ. խոսք ընդան. խփբալ փալէն. *Լի և ամենազեղուն բարութիւ. Նար. չէ:

ԱՄԵՆԱԶՈՒԱՐԾ. ա. Լի ամենայն զուարճութիւ. բերկրապատար. սիրբ ճիսոյբ. Նօղ. *Ամենազուարծ խնդութիւ գոհանալ, կամ ուրախել. Խոսք: Գնդ:

ԱՄԵՆԱԶՕՐ, ի, ացի. ա. Պանտօծնամոս, παυσθενής, πασια ἰσχύων. Omne superans, omnipotens. Որ յամենայնի և ամենայնի զօրէ, իշխէ. ամենակարող. որ ամ ինչ ինա կիտայ ընել, ամինչ ինալ ուզիր հաս նօղ. հէր վերն գոփէր. *Ամենազօր, ամենայն իրաց բաւական: Ամենազօր ձեռն քո, կամ բան քո. իմ. է. 23. ծա. 18: ծէ. 15: *Բանն ասծ՝ ամենազօրն ալ: Որ զի լսան բնութիւ՝ ամենազօրին ալ. Գծամ. ևէ. վէ: *Ինքնիշխան, ինքնազօր, ամենազօր. Աէսբ: Ե Շար: *Կարկառեալ զամենազօր ալիդ յօդնականութիւ. Եվէր: *Զօրութիւ կամացն ամենազօրաց. Ագաթ: *Ազգեալ բանիւդ ամենազօրաւս. Նար: *Ամենազօրին ալ. Ցհ. իի: *Որոց հովանի լինէր ամենազօր. Համամ. առ:

Իբր Ամենայաղթ. և ամենայնիւ զօրաւոր. *Ամենազօր նշան: Ցամենազօր քո բարեխօսութիւդ միշտ ապաւինեալ. Նար. խլ. Ե լօս:

Մեծամուր. անվանելի. և կարող լսան կարի առ ամենայն գործ. *Քաղաք էր ամենազօր մարդն ալ առաջին լնալ և յարմարել. Համամ. առ: *Ձեռքս ամենազօր՝ ապիկարեալ. Բէնիի:

ԱՄԵՆԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. փ. տօ Παυσθενές. Omnipoteutia. Ամենազօրն գործ. ամենակարողութիւ. *Ամենազօրաւ ձեռայ. նոյն կենդանուե. Դիան. ացայ: *Էսապէս ուժի զամենազօրուե. Գծամ. ևը: *Ցայսնեալ զամենազօրութիւդ քո. ճ. Ա:

ԱՄԵՆԱՊԱՏԱՒՈՐ, ի. փ. Թագաւոր ամենեցուն. Թագաւոր Թագաւորաց և տէր տերանց. ամենիշխան. Παμβασιλέυς. Omnium rex, summus rex. *Ճանաչել զամենաթագաւորն ասծ՝ ի հասմագոյականին իւրում որգոլ. Աի. է: *Աճպարուելիւն կռչէ ամենայն ուրեք զամենաթագաւոր երրորդութիւն. Մ փս. ի փեան: *Ալ ամենաթագաւորի վկայել չսկանն հատուածոց գոնելութիւն: Ամենաթագաւորն ասծ՝ որ ամենայն բարութիւց է տուիչ. կիսրչ. էէի. Իղի: *Եթէ հրաշագործեացես ամենաթագաւոր ես. Նար. կէ: Ամենաթագաւորն քո. Աբծր. է. 2: *Իբրև զքալ նախամարտիկ, ամենաթագաւորին քոի զինուորալ. Սրգ. յի. ծա: *Ամենաթագաւորն յիս. Մագ. իի: *Ամենաթագաւորն ոչ գայրի զմեզ տիակել. Ի յէ. ծղ: *Արծաթոյ վաճառի ամենաթագաւորն քո. Գնդ: *Զամենաթագաւորն գքո և զտուօղ բարութիւց ամենայն գործք օրհնեցիք. Հաբդնափաս:

ԱՄԵՆԱԹԱՓՈՒՐ. ա. Թափուր ամենեին. բոլորովին գաւառակ. գամ գաբգալ, գաս գարտագ. գօմ գոչ. *Գտանալ գիւղին ամենաթափուր վայրն ի խնամոց մարգամարին. Փարպ:

ԱՄԵՆԱԹՇՈՒԱՌ, ի. ա. Παναθλιος, ταλαιπωτερος. Miserrimus, valde miser ac aerumnosus. Ամենայն իրօք թշուառ և ողորմելի. հնչապէս ալ. չուառական. Խեղճին խեղճը. էեի ահքիւ, գաղուսը, գեսին, գոսհասագ. *Զամենաթշուառ ծերասնի ծնողացն. Պիտ: *Ամենաթշուառ չարաչգործս: Ամենաթշուառ աղքատիս: Վասն ամենաթշուառիս հեծուղիէ. Նար: *Ի բանսի արդելուլ զամենաթշուառ անձին. Լսօփ: *Ոչ ազատեալ ամենաթշուառն ի ծանրութիէ պարին. Լէի:

Եւ Ամենագժոխ. էսրաչար. ողորմ. յետին. անհնարին. *Ամենաթշուառ կոչուած. Վչբ հղ. ծա: *Ամենաթշուառ հիքուլեցին գանձի պատճառ. Պիտ: *Ամենաթշուառ չիքիմ, կամ ախասուրուէ, կամ տարակուսանք. Նար:

ԱՄԵՆԱԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ. փ. ցեսին թշուառութիէ, կամ վատթարութիէ. *Ցոյժ ասելի բարեպաշտին, որոց միան գամ ամենաթշուառութիէ եղև քաջածանօթ. Պիտ:

ԱՄԵՆԱԻԱՄ. ա. Իբր ցայտնիչ ամենայն ժամու և ժամանակի, ջր լուսին. *Ցամենաժամ յաստղս այս. Շիր:

ԱՄԵՆԱԻԱՄԱՆ. ա. Որ առ ամենայն կամ ամենայն փուլթով ժամանէ յօգնեալն. ամենահաս, արագահաս. *Մէ ծիգ այ գՓուլթէ ամենաժաման կանուխ ազգեցաս. Նար. կէ:

ԱՄԵՆԱԻԱՆՏ, կի ԱՄԵՆԱԻԱՆԴ, ի. փ. Παμμίαρος. Scelestissimus. Ամենեին ժանտ. ժանտաժուռս. յին. ամենայն սիգծ. *Ո՛չ աստց ժանտի և ամենաժանտի, այլ ի քաղաքին անուանէ կոչէ, թէ յուգա սկարիովացի. Ոսկ. յ. իէ. 7: *Ոչ աստց՝ ժանդին, և ամենաժանդ թշուառականն. Երբն. անդ:

ԱՄԵՆԱՒՈՂՈՎ. ա. Ուր իցէ ժողով ամ բազմութիէ. աշխարհախումբ. տեւս և ԱՄԵՆԱՒՈՒՄԲ, ԱՄԵՆԱՀՍՈՒԴԻՍ. Բուբ ծուվերվ. ասմսի, գինեգրէ. Պանդոյոս. Publicus, plebejus, universus. *Զենուլին (պատերի) ամենաժողով. փիլ. ծ. բան: *Ամենաժողով է հանգէս ապաշխարողաց: Ամենաժողով լինելոյ ժողովոյ ապաշխարողաց. կամբէ: *Ամենաժողով բարեկենդանուե ամենի մահն իմ լինելոյ է հաւատացեալ. Երբն. անդ:

ԱՄԵՆԱՒՈՂՈՎ ՏՕՆ, կամ ՇԱՀԱՎԱՁ. Պανήγυρις. (յորմէ ռմկ. էէնայիր, խանայը, իբր փանմա.) Panegyris, coetus publicus, celebritas publica, nundinae, pompa. Տօն մեծահանդէս. ալոյ, գինեգրէ. և Տօնավաճառ. *Զենլի պատարագօք, և ամենաժողով տօնիւք: Փուլթ պսակիլ զբարեգաւաճ պսակն, զոր և ոչ մի ամենաժողով տօնք մարդկան տանել կարացին: Փիլ. ծ. բան. Ե այլք: *Ցամենաժողով տօնն. Իգն: *Տօն ամենաժողով վասն գիւ. որ ըս աւետարանին մատթէոս. Հ. իէ. 1: *Ցայսմ աւուրս արգելուիէ պահոց՝ ամենաժողով տնաժողով չհաճաւաճառք մարգարէն լուսոյ և ակնոցն պատուականաց. Եբէ. ի խորս:

ԱՄԵՆԱՒՈՒԱԿԱԼ. ա. Ամենայնիւ ժուժկալ. Իակ Սիրաք. իէ. 19: *Ո՛չ է կշիռ ամենաժուժկալ անձին նորա. ընդեր ցիր լսան յն. *Ո՛չ է կշիռ ամենայն՝ արժան ի ժուժկալ անձին:

ԱՄԵՆԱԼԱՒ. ա. Լաւն ի լաւաց. ամենագովելի. ազէնի ազէնը. *Ամենալաւ քալ սեպուհն մամիկոնէից վասակ. Փարպ:

ԱՄԵՆԱԼԱՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Յաւուլ ծայրագոյն քան զամենայն. *Որոշումն ամենալաւութեն գնէ զանձին զալնուլ (կամ զալնուուլ). Ոսկ. է. իոբ:

ԱՄԵՆԱԼԻ. ա. Ամենայն իրօք լի. բաղմեցաւատ և անսպառ. որ և ԱՄԵՆԱԼԻՐ, ԱՄԵՆԱԼԻՑ. լէի լէցուն. փօբ փօբս, էուլթէ. *Եթէ պարգևեա, ամենալի եա: Ընձեռեա մեզ ձեռն ամենալի. Նար. կէ. չէ: *Ի նա ոչինչ յաւելու ամենալին, այլ ի մեզ յոյժ մեծուղիէ և չնորհ ասծելին. Եվէր. ծն. ա. ֆ. ապբ: *Մեզան ամենալի. Ցա որդի: *Ամենալի լուսաստան. ճճ: *Իբրև զծառ մեծ, և ամենալի բազմանկար պատկերէ է բոլոր նիստ երկնից և երկրի. Ոսկիփոր: *Հնձեալ որպէս ամենալիս. Յէ. ղաբ. ի յէ:

ԱՄԵՆԱԼԻՐ. լսի, լից. Նոյն ընդ վ. *Կատարեցեր զառեցեալն ընդ ամենալիր ասծուղիեդ. Նար. յէ: *Ամենալիր բարեաց. Աֆաթ:

ԱՄԵՆԱԼԻՐԲ. ա. Ամենևին լիրբ, անամօթ: Իակ Համամ. առ: *Ստոնակ է շուն լիրբ, և ամենալիրբք զնմանէ բուռն հարկանէն ,, լաւ ևս է ընդեռանուլ, և ամենայն լիրբք:

ԱՄԵՆԱԼԻՑ. ա. Ամենայն բարեաց լցեալ, և լցուցիչ. բազմաճաս և առատ. լէն. ὁ Πλήσων, ἡ πλησουσα, πολυτελής. Repletus, refertus, omnino plenus, և lautus, sumtuosus, ևն. և ևս բուս յն. ամենալաւ. կատարեալ. բարեբեր. ևն. *Սէ. գան ամենալից՝ խորտիկք: Երկիր է անգան ամենալից, և հանդերձ և կերակուր: Վայրք լինչ բազում, և ամենալիցք: Զքաղաքս մի մեծ և ամենալից: Երկինք են ամենակ, և երկինք առագաստաւն ամենալիցք. Ոսկ: *Անգաստան ամենալից. Եվէր. դա: *Իբրև զդրախտ ամենալից. ճճ: *Հալածական յամենալից տեղւոյն (դրախտին). Պիտ: *կերակուրս ամենալիցս. Իգն: *Զնմանեալ խաչին ամենալից բերէ (խոյն ասթեկայ). Եբէ. երաբ: *Ցայրարատեան գաւառին և յամենալից աշխարհն, որ նման է դրախտին ալ ամենալից ամ պտղովք. Մէսէբ: *Ցօրինէ ի նմա փոզգս վաճառոց ամենալիցս և բաւականս. Աբծր. ա. 11: *Ամենալից պարգևաբ իւրովք. Ցճն: *Ամենալից բարութիւ. Պիտ: *Զամենալից չբնորհս. Նար:

ԱՄԵՆԱԼՈՑՍ. }ա. Ամենայն
ԱՄԵՆԱԼՈՒՍԱՓԻՒՆ. }նիւ լուսաւ
ԱՄԵՆԱԼՈՒՍԱՒՈՐ. }ւոր, լուսաւ

պայծառ, ամենապայծառ, լուսաճաճանչ. լուսածաւալ. հրաշափայլ. Բուբովին լուսաւոր՝ պայծառ. փայլէն նոսբանի՝ բուլէն, լիօհկէփօբ. *Ամենալոյս լուսոյին. Ցճն: *Ամենալոյս արարչութիեդ. Նար: *Զամենալոյս փայլական յերկինդ փայլեցուցեր: փարելով շուրջ զամենալոյս և գկուսականն անձամբն. ճճ: *Ամենալուսաւորիւս աւետարանչացն ճառագայթ. Մ փս. էի: *Լուսաւձևքն՝ ամենալուսաւորք իցեն. փիլ. լի:

ԱՄԵՆԱԼՈՒՐ. ա. Ուր զամենայն լսէ, և ունկն դնէ բոլորից. *Ամենահնուսմ, ամենալուր, ամենապարգև. Մ փս. ի ծն. ճէ: *Լսել նախ՝ զոր ասացեալքն մեզնէն, և ապա յամենալուրս ականջս ալ արկանել. Խոսք: *Ամենալուրս ականջաց մեծիդ ալ ընծայեցուցի. Նար. կէ:

Եւ Ամենեցուն՝ ընդ ամ տեղիս՝ լսելի. աշխարհալուր. տիեզերալուր. *Զմուսս ածելով զամենալուր գձայն փողոյն: Զա-

մինալուր զձայն փողոյն՝ի յերկինից. Մեսրէբ։ ԳԿ։

ԱՄԵՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Լրութիւն ամենայն բարեաց. լռութիւն. առատ բերք. պօղոպ, պէճ պերէէբէ. *Դադարացան ամենայնմ՝ւթիւն զկամս աշխատասիրացն կորզել լաւ. փարպ։

ԱՄԵՆԱՂՈՑՈՑ. ա. Լքուածիչ բոլորից, և շատացուցիչ. *Լի և անկարօտ ամենայն ցոյն չքէրս. Ագաթ։ *Քաղցրութիւն երգոց, և ամենալցոյցն հոտով զբարհաճութիւնս հոգւոյ փրախտականս՝ի վայրացն առնէին. Ճ. ծ։

ԱՄԵՆԱԽԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանդատսία. Convivium opiparum ac lautum, mensa sumtuosa. խոհարարութիւն ամենայն խորտկաց. խրախճանք կոչնոց. սեղան մեծածախ. *Զմեծս զայս և զամենազան ամենախահուի խրախուճ պատրաստեալ. Նիւս. յաղ. ճ։ *Պատրաստէ ամենախահուլթիւն։ Ցետ ամենախահուլթեն՝ի քուն լինիմ. Նիւս. երփ։

ԱՄԵՆԱԽԱՂԱՂ. ա. Ամենևին խաղաղ և հանգարտ. *Ցամենախաղաղ Նահանգիսան գնացին. Ոսկիփոր։

ԱՄԵՆԱԽԱՅՑ կամ ԱՄԵՆԱԽԱՅՑՏ. ա. Խայտառ, խարխ բոլորովին. ամենածաղկի. խոտոռիկ. պոպ պոպ, պէննէ պէննէ. *Ցծովազն ամենախայծ (կամ՝ ամենախայտ) է իրրև զծաղկեալ պատմուճանն յովսէփու. Եզնիկ։ Բարդ։

ԱՄԵՆԱԽԱՆԱՐԱՐ. ՛ն. Պամբուկիճ. Nimis confuse. խառն ամենայն իրօք. խառնիխուռն. *Ի միմեանս ամենախառնաձաթար չկոխեցաւ. Դիոն. ՁԾայ. ծ։

ԱՄԵՆԱԽԻՂՃ, խղճի. ա. Լի ամենայն խղճմտութիւն, կամ առգաստանօք. *Ինձ մեզա՝ երիս և ամենախղճիւ լցեալս. Ոսկ. պոփ։

ԱՄԵՆԱԽՆԱՄ, ի. ա. Ամենայն խնամով ինասնոյ բոլորից. նախախնամոյ. գամ ինչք հոգացող, ամեն պէպէնայօղ. *Զնա ժողովեսցեն ամենախնամին ած եղոյզ հովիւ. Եսա. ւէ. ա. յորմէ և խոր. ա. 3։ *Տուաւ ընորհ հոգոցուլթեն յամենախնամէն ած. փարպ։ *Ամենախնամ դուս։ Ցամենախնամ աչաց հզօրիդ. Նար. յԿ։ *Ամենախնամ սէր. ՑՁԽ. ծԼ։ *Եւ մեզ լեցի հոգին պահապան՝ ամենախնամ ընորհօքն իւրական. ԳԿ։

ԱՄԵՆԱԽՆԿԱՒՈՐ. ա. Ամենևին խրնկելի. օրհնելի. կամ Ամենայն բուրմունք անուշից լի. *Զողորմուլթիւն վերնասուս վրաստակ ամենախնկաւորս. Նար. ծԼ։

ԱՄԵՆԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ ՈՄԵՆԱԽՈՒՀՈՒԹԻՒՆ. (որպէս և խոհակիր է խոհարար.) *Զ՚ինչ էր երիվեան ամենախոհուլթիւն անկերակրելոյն առաքելական գործոցն պատուիրէ. Ա՚ որս. Ճ։

ԱՄԵՆԱԽՈՐ. ա. Ցոյժ խոր. խորխորին. *Ամենախոր բանս. ԶԶ։

ԱՄԵՆԱԽՈՒՄԲ. ա. Պանդեմոս. Publicus. Ամենաժողով. մեծահանդէս. *Ոչ երթայ՝ի ժողով ամենախումբս. Նեղոս։

ԱՄԵՆԱԽՈՒՄԲ ՄԱՐՏ. որ և չն. ձայնիւ սահ ՊԱՆԿՐԱՏԻՈՆ. Παγκράτιον. Certamen omnium virium. Ողջմբրիական խաղ ինչ, յորում լինէր հանդիսացուցանել զամենայն մեզմունս ուժոյ. *Ցամենախումբ մարտին՝ պղծեցամբս յաղթեմանդամին (յաղթեաց)։ Ամենևին աւերեալ յամենախումբ մարտին։ Արիաւամենեսս առ դաշի՝ երրորդ՝ի հերակլեայ՝ յամենախումբ մարտին. Եսա. ւէ. ա։

ԱՄԵՆԱՆԱԽ. ա. Որ զամենայն ինչ ծախէ և մաշէ, կամ այրէ տոչորէ ամենայն իրօք. Բասղեղ։ Երջ. ֆճայնօղ. անձին բան հաղցնօղ. *Զամենածախին յայտնասիլ։ Ամենածախ հրոյն. Նար. իԷ. Ն խել։

ԱՄԵՆԱԾԱԽ. Ամենայն ծախիւք եղեալ. անթանայ. բազմածախ. առատաձաշիկ. բազմատիպ. շատ ծախուվ ըսբլուվ եղած. լօգ հարճէլը, մասրաֆլը, խահուլը, պօլ. Պանտոդապոչ, կամ պոչ. (՚ի δαπανή, ծախիք. և δάπεναν, գեհոն.) Sumtuosus pretiosus, omnigenus. *Ամօմք ամենածախիք՝ ոսկերղէնք և արծաթեղէնք։ Տունս ասա. նան մեծամեծս, լցեալ զնոսա ամենածախ գանձիւք. Բրս. հայեաց։ *Ամենածախ գանձիւք՝ առատաձեռն պատուով. Աւրծր. ա. 3։ *Վաղ ժամանակաց յամենածախ սեզա. նակալմուլթեան. Ոսկիփոր։

ԱՄԵՆԱԾԱՂԻԿ. ա. Լի ամենայն ծաղկօք, ամենևին ծաղկեալ. և Ամենախայծ. խայտաբղետ. *Լեառն, կամ պարտէզ ամենածաղիկ. Սեբէր. Ճ։ Վրբն. երփ։ *Որպէս զպանթերոյն (որ է ինծ) ասէ բաբոյախօսն, Թէ ամենածաղիկ է. Եզնիկ. Բարդ։

ԱՄԵՆԱԾԱՂՄ ԱՒՆԵԼԻ. իրր Παγγέλοιον. Valde ridiculus. Ամենևին ծաղկելի. ծաղու արժանի ամենայն իրօք. *Կարծել՝ իբր Թէ արդեօք ոք յանտիոքացական փղիցն զրկեալ յառաչապատուլէն՝ անդէն մոլեգնեալ, ամենածաղր առնելի է. Փիլ. լիս։

ԱՄԵՆԱԾԱՅՐ. ա. Որոյ ծայրք կամ եղերք ընդ ամենայն կողմն են տարածեալ. համատարած. ամեն դին փարթած. *Հաւ մահաւաքիչ ամենայն չարեաց՝ զորհն ամենածայր ծովուն, որ՚ի գագս իւր կրէ զամենայն բազմուլթիւն ձկանց. Բէնիկ։

ԱՄԵՆԱԾԱՅՐԱԳՈՅՆ. ա. Ծայրագոյն քան զամենայն. ամենապատիւ և անգին. *Զամենածայրագոյնսն փրկանս խորհրդոյ պատարագին՝ արտաքոյ կալով՝ արհամարհեցաք. Լմբ. պփզ։

ԱՄԵՆԱԾԻՆ. ա. Որ ծնանի՚ի ծոցոյ իւրմէ զամենայն բոյս և զկենդանի՝ զգալի կամ խնամալի օրինակաւ. *Որով երևեալ ցամենք ամենածին. Ագաթ։ *Չերկիր՝ ամենածին կայեան յորիներ. ԳԿ։ *Ամենածին կուսի Թագուհւոյ (յԵկեղեցւոյ). Նար. ԿԷ։

ԱՄԵՆԱԾՆՈՂ, ի. ա. Ծնօղ ամենեցուն՝ արարչուլթիւն, և որդեգրուլթիւ ընորհաց. *Ամենածնողն ած յորովայն պահոյն յղացեալ է զերթայան. Ցծնակ։

ԱՄԵՆԱԿԱԶՄ. ա. Ամենայն յորինուածով գեղեցիկ կազմեալ և յարգարեալ. հանդերձանօք յորինեալ. և գեղեցկայարմար. վերնով ընդհատ օրինած. էէփ փէ՚էիան՝ փէ՚էէնի. *Ճաշակ հեշտալի որոց հաղորդին՝ չամբել պատրաստեալ ամենակազմ յարմարուլթ. Նար. ղԷ։ *Զամենակազմ զպատաշաճեական զգեղեցկա. զարդ զգործս ձեռացդ խոց ոչ տաց գիւաց. Ոսկ. էս։

ԱՄԵՆԱԿԱԼ, ի, աս. ա. Պանտոքράτωρ. Omnitenens. (Թարգմանի՚ի լս. և omnipotens.) Որ զամենայն իրօք՚ի բռին կալեալ ունի արիապէս. ամենիշխան. ամենատէր. ընդունակալ ընդկալելոյ, և Թագաւոր Թագաւորաց. որոն յԵսայն և ամէնն բան. հէր վէյին սահիպէ, փոփըչ ֆոզլուգ. *Աստ ամենակալ՝ ամենակալուլթեն, որպէս զամենայն կալլով, և ամենառատաբար կարգաւորեալ ցոյցն տիրելով, և որպէս ամենեցունց փախագելի և առիթելի գոլով. Դիոն. ՁԾայ. ծ։ *Ամենակալն այն է, որ ամենայնի իշխան է. կալ. է։ *Նոյն տէր է ամենեցունց և բաւական առ ամենեսին, և զամենայն ունի ընդ իւրով իշխանութ. զի այս է ամենակալն. Խոսր։ *Ամենակալ է հոգին Ցբ, վասն զի ընդ հօր և ընդ որդւոյ իշխէ երկնաւորացն և երկրաւորացս, և կալեալ ունի զսոսա՚ի ներքոյ զօրութեն. Լմբ. պփզ։ *Ամենակալ, զի զամենեսեան կալեալ և պնդեալ ունի յանքակտելի միութեն և խաղաղուլթեն. վահր. երբ։ *Ամենակալ ձեռաւք լմբանեալ։ Ամենափեսա ամենակալդ Թեազք. Նար. լէ. իԷ։ *Բարեկամքն յոյսդ և երկնաւ Աստուծով միայն ամենակալեալ խոսեին ընդ նմա. Եզնիկ։

Իակ՚ի ՚ի գիրս՝ ուր յն. և հյ. է ՏԷՐ ԱՄԵՆԱԿԱԼ, ըստ եբր. է զի դնի պեպօթ, կամ ապաւավՀ (տէր զօրութեց), և է զի ոսոփպոյի կամ սոբբոյի (բաւականն). ոչք զնոյն միտս ընծայեցուցանեն, որպէս յայտ է՚ի նախագրելոց։

Ի ՝ն՝ին բերի և այս ևս բացատրուել. *Ամենակալ, ըս զամենայն ունող, զգեցուլթի և զողորմուլթի, զնախախնամուլթի, և զամենայն պէտս բարեգործուլթեն. Խոսր։

Նովին ամենակալ ինքնիշխանութե և անբաւելի զօրութե ասի և ի ծն *Ամենակալ՝ ամենակարող. կամ ամենազօր. Շար։ *Գոյ ծն ամենակալ (յն. Կուրուստ կամ Կղօր, δηνάστης.) յերկինս. այո, գոյ տէր ամենազօր (յն. Նոյնպէս) կենդանի. Ը. Ղ. ծԷ. 3։ *Ընկեալ՝ ած ամենակալն կարգային. Ը. Ղ. Ճ. 22. յն. Παγκράτὴς. իբր ամենազօր, ամենազօր. Praepotens. *Զօրութ չկալչ ամենակալից (ք յամենակարողէդ)։ Եզնիկ Նորգեաս, ամենակալ ես. Նար. Ղ. Կ։

ԱՄԵՆԱԿԱԼ, ի, ացս. Փոտակաբար դնի ոմն ինքնակալ կամ ամենիշխանակալ յաշխատիւն. որպէս հոգեպէս իշխեցօղ տիեզերացդ, և որպէս յինքն պարունակօղ զամենայն հաստատեալս. *Ցայգ իսկ որոշեալ զատուցցայգ յամենակալն ասեմ Թագաւորացդ. Փիս։ *Եկեղեցին՝ ի խոտանոց ի՝ բոլորից ամենակալ. Վրբն. ոս։

Իակ Վահրամ՚ի Ճառն յարութեն, ՚ի մեկնելն զբան. Դոփ. է. 10. *Աստուած ամենակալացդ՝՝, ընԹերցնու Ամենակալացդ. վասն որոյ ասիպի այսպէս խոսել. *Ի հղօր և ամենակալ Թագաւորացդ և բռնաւորացդ յաստուանս... Ցիշրասի ամենակալք Ճանաչին առաքելականն խոսք... Մի խոք մեր իբր ամենակալ իմն են, յամենայնի՝ զորիմանալն կարեն, զնուքն ըմբռնեն... Ցաստուանս ամենակալացդ, այս է՝ հօր և որդւոյ և հոգւոյն Ցբ, երեք անձանց՝ և միոյ ՁԾուլթեն. վասն որոյ և ամենակալացդ ասացդ, և ոչ ամենակալք... (այլ ըստ ՁՀ. ՝նչ. յարեկ.) Ձէ հնար երեք ամենակալ լինել, կամ երկու, այլ մի. զի ամենակալ է՝ որ զամենայնն ունի ո։

ԱՄԵՆԱԿԱԼԱԿԱՆ. ի, աս. ա. Պանտοκρατορικός, παγκρατορικός. Cuncta continens, omnipotens. Որ ինչ անկ է ամենակալին՝ զամենայն ընդ ձեռաւքն ունողի, կամ ամենակարող զօրուլթէ. *Բարբին է, յորմէ ամենայն ինչ գոյացաւ, և է որպէս ամենակալականաւս հիմամբ պահպանեալ, և կալեալ. Ոչնչէ է յեկեց յամենակալական զգուշուլթէ և պարունակուլթէ ՁԾայնոյն զօրուլթեն՚ի բաց արձակել. Ամենեցունց ամենակալական հաստատեալ. Ցինքնէ զբոլորս որպէս յորմանոյ յամենակալականէ յառաջ ածեալ. Դիոն. ՁԾայ. Ճ. Է. ծ. ոփզ։

ԱՄԵՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանտο-

κρατορία, τὸ παντοδύναμον. Omnipotentia, summa potentia. Ամենազօր իշխանութիւն. ամենակալ սեպհականութիւն. ամենակարողութիւն. *Դուս պատկ փառաց իմոյ ամենակալութիւն. Գրիգ. յայտն: *Աշ վայրկ է մարգարէութիւն և ամենակալութիւն. գալ. ջ: *Ամենակալութիւն ի հայր և յորդի և ի հոգի որ ճանաչի. Սեբեր. ք: *Զամենակալութիւն նորա և զամենանահան զինամակալութիւն. խոսր: *Զատ մի զիագատորութիւն քեզ, և զամենակալութիւն ի ծագաց միւնէ ի ծագս երկրի. կամրէ: *Ես և հայր իմ մի եմք՝ վասն ամենահալութեան, եմն. Հոգեշունչ ամենակալուն առաքեալն քարոզէ. իսկ զհոգեշունն ամենակալուն մարգարէն յայտանէ. Լծ. խալ:

ԱՄԵՆԱԿԱՏԱՐ, ի, ից. ո. Παντέλειος, παντελής. Perfectissimus, plenus, integer, universalis. Ամենևին կատարեալ. ունակ ամենայն կատարելութեան. անթերի ամենայն իրաց. ծայրագոյն. անբասելի. անթերագտ. ամենեցուն. ամէն իերպով կոփած, բեալ, անթօթոփ. հեր փարիզեան ընտիր. սուրսող, իմիմաճաշէ. *Ըստ իւրում բնութեան ամենակատար գոլ աստուծ զատ ի յոյն բանն, ոչ յատաջադիմութեան կարօտ: Որ ի ամենակատարին հօր. կիւրղ. պղամ. Ն գիւղ: *Ոչ զի ինքն յաւելուած կամ փառս առցէ, որ ամենակատարն է. Խոսր: *Ամենակատար խազաղութիւն ասէ զամենակատարն ածն. Մաթս. ի դէմն: *Ամենակատար բնութիւն, կամ լուսութիւն, լրութիւն, փրկութիւն կամ փրկիչ, ողորմութիւն: Ամենակատարութիւնքն բարեբարութիւնք ... Յամենակատարչին կամ ի մանաւանդ նախատիպումեցեք. Յհն: Պիտ: Նոր: Ամ որս: Ոսկ: Համամ: Դիմն:

Որպէս Լրացեալ իւրովք մասանցք. ամբողջ. կատարեալ. լի և բովանդակ. Խոսմամ, Ընդհ. *Ամենակատար և ամբողջ լինել քահանային հրամայէ: Ի Թուի գլուխ առաջ առանձինն յամենակատարի: Տատնեկան ամենակատարիս յանգնցեալց. Փիլ *Ամենակատար բժշկուն էարին. յորժամ չարն յամաքեալ լիներ. Փիլ: *Ամենակատարիք մերքրութիւք նշանակեալ. Դիմն: *Վէմ քեզ անձն իմ, զի ոչ գնեալքին ամբողջ յամենակատար առաքինուն հաստեցեալք. Մաղ:

Կարի յոյժ ատաղիկ. անհնարին. խոր. *Խոտոր իմն ամենակատար. Շ. յոսէ. Ե:

Կարի բազմածախ. մեծածախ. ամենածախ. և մեծահանդէս. մեծաշուք. Πολυτελέστατος. Sumtuosissimus. *Եւ զայս ամենակատար կանգնեալ տաճարս քոյ. Պզամ. Ել: *Ցայսմիկ յամենակատար և ի փրկական ոտնիս. Ճգ:

Որ զամենայն ինչ կատարէ. հեր ՀԵՅՒ ԷԿԵՑԻ. *Ամենակատար կամաց հօրդ էմմանուէլի: Բառնաս զկարիս մերոց ամենակատարդ բանիւ. Նոր. ՀՓ. ԽԸ:

ԱՄԵՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παντέλεια. Summa perfectio, integritas, ingens sumtus. Որպէս Ծայրագոյն կատարելութիւն. *Տեառնէս զամենակատարուն հոգւոյն. Լմբ. ոգ:

Ամբողջութիւն. անաբատութիւն. և լրումն կատարելութիւն յիւրում կարգի. Իմմամ, ԷՏալիչեան. *Ամենակատարութիւն տանէ զի Թուչն: Կատարեցելումն ամենակատարութիւն ընծայեցուցանէ որ տէրունական բանն: Ամենակատարութիւն հրամայէ ի մորին գոլ և ի հոգիս. Փիլ. Լին. Ե ԽԳ:

Բազմածախութիւն. մեծագնութիւն. *Մի պատուհասցուք զանոյշ իւղոյն զամենակատարութիւնն. Աբեթ. ի ծն:

ԱՄԵՆԱԿԱՄ, ի. ա. Տ. ԱՄԵՆԱԿԱՐՈՂ. որ և ԱՄԵՆԱՀԱՐ. *փիլիսին գիւրական անօրինի յամենակարին ես: Ալացեալ ամենակարն զօրութեն. Լմբ. ոչ. Ն օգնպ: *Վասն ամենակար զօրութենն: Ի մէջ անցուցեալ զամենակար բժշկարանն. Ագաթ: *Ամենակար հնազանդութեք: Ո՛րչափ զօրեսցէ առաւել քան զամենակար: Զհոն զամենակար. Նոր: Ընամենապէս և առամենակար միաս ըստ հաստատուածն է տեառնեղէ. Մաթս. ի դէմն:

ԱՄԵՆԱԿԱՐԾ. ա. Ամենևին ընդկարծեցեալ երկբայութեք կամ երկիւղի անկեալ. յոյժ կասկածելի. կարի խիթալի. *Ապա ինձ զամենակարծն գայթագղութեք մեծ վստահուն. Նոր. յէ:

ԱՄԵՆԱԿԱՐՈՂ. ա. Παντοδύναμος. Omnipotens. Որ ամենայնի և յամենայնի է կարող. որ և ԱՄԵՆԱԿԱՐ. ամենազօր. ամենահնար. գոգբէրի ծոտլեպ, հեր ՀԵՅԵ գաթբէ. *Ամենակարող զօրութեք. ՅՀն: *Ամենակարող զօրութեդ միշտ թագաւորի յաւիտեանից: Ամենակալ՝ ամենակարող: Ամենակարող աջոյդ քո. Շար: *Զամենակարոցն անունն ոչ կարդամք ի վերայ. Յհ. իմ. Եվ: *Խզեսցէս ամենակարող սուսերաւ բանիդ. Նոր. ծէ:

ԱՄԵՆԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. իբր Ամենակարողութիւն. ամենազօրութեի. գոգբէրէի ԻՒԱՒԻՆԵ. *Մարդկէղէն ոյժ նպաստս լինէր ոչ ամենակարութեան. Լմբ. ոչ: *Մի սահմաներ ի վերայ իմ զանսահման ածուածգ ամենակարութեդ. ԲԵՒԻ:

ԱՄԵՆԱԿԱՐՕՏ. ա. կարօտեալ ամենայնիւ. ի յետին կարիս անկեալ. խիթալ կարօտ. *Բուծանեաս զամենակարօտ քաղցեալդ անձինս. Թէոդոր. Խլ:

ԱՄԵՆԱԿԵՐ. ի. ա. Παμφάγος. Omnia devorans. Որ զամենայն ինչ ուտէ՝ լափէ. ամենակալ. ամենածախ. սմին բանը ՀԵՅՕՂ ԼՓՕՂ՝ ԻՈԼ ԳՕՈՂ. *Խզեալ զամենակեր որովայնն գժոխոց. Ոսկ. Նոր ՀԻՐ: *Զամենակեր որովայնէ նորա իմով չարչարանօք հանեալ կորզեցից. ՃՃ: *Ամենակեր հուր. Ճ. Ա:

ԱՄԵՆԱԿԵՐԱԿՐԻՉ. ա. Παντοτρόφος, παντρόφος. Omnium nutritor, altor. Որ զամենեսին կերակրէ. բոլորեցուն սնուցիչ, տածիչ. սմինքն ԼՒՐԱՇՆՈՂ. *Ամենակերակրիչ պարգևիդ քոյ լիներ ըստ պատուար. Իմ. ծԶ. 25: *Զարեգական, զամենակերակրիչն հուր. Փիլոէ:

ԱՄԵՆԱԿԵՐՏ. ա. կերտող և յօրինիչ բոլորից. կամ ամենագործ, որ զամենայն հնարս հնարի. *Գիրեկ զմիտս նորա յամենակերտ զդայուեն իւր. ՄԵՓ. ծՐ:

Եւ Ամենայն ճարտարութեք կերտեալ՝ յօրինեալ. *Տապանակ՝ ամեն զարգուց, և ամենակերտ հանդերձից. Տծոմ:

ԱՄԵՆԱԿԵՑՈՑ. ա. կեցուցիչ ամենից. փրկիչ և պահպանիչ բոլորից. *Ամենաւրկիչ, ամենակեցոյց, որ ակնարկէ լոյն դարմանիւ զամենայն արարածս. Մաթս. ի ծն: *Ամենակեցոյց Թագաւոր. Նոր. ԽԷ: *Զհնի ամենակեցոյց իսաչելոյն: Ամենակեցոյց նչանի: Բացեցէ զամենակեցոյց ճշմարտութեն վարդապետութեն. Ագաթ: *Ամենակեցոյց գալստեանդ. Շար: *Ամենակեցոյց յարութեդ. Ժ:

ԱՄԵՆԱԿԻՐ. ա. կրօղ յինքեան զամ, որպէս ընդունարան. *Աստ տապանն (նոյի) ամենակիր. Նոր. ծբ:

Բարձող կամ կրօղ ի բանին զամ. ամենակալ. ամենախնամ. *Զհեռն ամենակիր. Վրդն. Լ:

Կրից մաքրիոյ և չարչարանաց ամենայնի ընդունակ. *Մարտիրոսացն ընտրելոց նահատակութեք, որք ամենակիրն անդամովք պսակեցան. Նոր. յԷ:

Եւ Ամենայն կրից ախտից ներքոյ անկեալ. ախտաւոր յոյժ. կամ ապտի ապտի կրիւք վարակեալ. * Ամենակիր բաղմածուփ խորհրդոց. Նոր. է:

ԱՄԵՆԱՈՐԾԱՆ. ա. Որ զամին կործանէ, կամ ամենայնիւ աւերէ. համայնապինչ. խապան կործանիչ. ԲԵՐԲԵ ա-բօղ, ԲԵՐԲԵ-ՎԻՆ վոր ՅԳօղ. *Ի զրահեզէնից ամենակործանն գարու: Հայեաց տէր՝ յամենակործծան վտանգ ներելոյս: Ամենակործծան գլորման. Նոր. յէ. ղ. ղԷ:

ԱՄԵՆԱՈՒԼ. ա. Որ զամենեսեան կլանէ. ամենակեր. զամինէք ԽՈԼ ՓԸՈՂ. *Ի վերոյ ամենակուլ մահուանն՝ կենաց երևեալ. Կորիան:

ԱՄԵՆԱՈՒՐԻ. ա. Ամենայնիւ կըռնալ. պնդակամ. խիսք ամոր. *Ամենակուռ զէնոյ. այլ ձ. ամրակուռ. Մաչս:

ԱՄԵՆԱԿՐՈՂ, ի. ա. Ամենայնի կրօղ կամ իշխեցօղ. ամենակիր. *Եթէ ոչ նորին հրոյ ամենակրոլի կրեալ հայէին. Ածոյաղ. Բաշյր:

ԱՄԵՆԱՀԱՃԵԼԻ. Տ. ԱՄԵՆԱՀԱՃՈՑ. *Ամենահաճելի կատարելութեք. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՀԱՃՈՑ. ա. Παναρίστος. Omnino placens, optimus. Ամ իրօք հաճոյ, հաճոյական, հաճելի ամ և մարդկան. ընդունելի. ցանկալի. գովելի. քաջ. ամենալաւ. *Ահա ամենեքին ամենահաճոյքն և թմնատուհք մեր հարք՝ ածածին անուանն զտուրբ կոյսն: Ամենահաճոյն (կամ ամենահաճելին) յոբ: Ամենահաճոյն այն և սուրբն եղեկիա: Ամենահաճոյն պետրոս: Ամենահաճոյն պօղոս. Գրագ: *Զամենահաճոյ և զկրաշալի գովաբանութիւն. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՀԱՄ. ա. Որ ունի զամ համ կամ զհամ ղեալ. չոփ համալ, անաւ անաւ. *Ամենահամ կերակուր. Վրփ հղ. Է: *Ամենահամ առակագրութեք. Նոր. խԷ:

ԱՄԵՆԱՀԱՄԲԱՒ. ա. Ամենայնիւ համբաւեալ. ահիզերասիզակ. ամեն տէն աղէ անանձ ելած. *Ամենահամբաւ առաքեալք. Լմբ. յոյս:

ԱՄԵՆԱՀԱՄՈՒՄ. ա. Ամենայնի միահամուռ. հանուր. համօրէն. բոլոր միանգամայն. բովանդակ. * Գիտք լինին մի ըստ միոյէ նաւասպետացն առ ի ինամ, և առ յամենահամուռ նաւատորմին զարգուս. փիլ. Եւ. Է. 44:

ԱՄԵՆԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Πανεπίσκοπος. Omnia intuens, omniscius, perspicacissimus. Որ ամենայնիւ ամ յատակուքն. ամենատես. ամենահատուչ. * Հոգի՝ ամենահայեաց. Իմ. Է. 23: *Տեառնէն զամ իւրովք ամենահայեաց աստուածութեքն. Դիոն. Եվ. Ք: *Ամենահայեաց աեասուն. Նոր. ծԲ: *Ոչ ինչ Թագնու յամենահայեաց աչաց. Սոփ. Ֆհ: *Ամենահայեաց աչն հոգւոյն. Վանք: *Ըստ ամենահայեաց գիտութեն. Լմբ. պԲՓ: *Ոչ զրկեաց զնւրեական արարածս յամենահայեաց ճառագայթիցն. Տծոմ:

ԱՄԵՆԱՀԱՑՐ, հօր. գ. Ամենեցուն հայր հաստատեաց՝ ածն. մանուանդ հայր ածն. *Մի ածուածին, ամենահայր, ամենասէր. ամենագութ: Ա յիսպիսի գԹով խնայեա յիս ածն իմ, ամենահայր բարի. Մաթս. ծն: Մարթ: *Զհնազանդեն զնա

մագոյակցին առ ամենահայրն. Աղ. բ՝ոչ է: *Ընդի է գալեթի, և ամենահօրն քնուԹիւն. իգն: *ԲարկուԹիւն ամենահօրն զնչաս. Լմբ. հմբ:

ԱՄԵՆԱՀԱՆԴԻՍ. Տ. ԱՄԵՆԱՓՈՂՈՎ. *կատարեալով ոտն ամենահանգիս. Ննիան:

ԱՄԵՆԱՀԱՒԱՉ. ա. Մեծահառաչ. լի հառաչմամբ. հեծեծագին. *Լուր խնդրուածոց ամենահառաչ ձայնիւ. Նար. գն:

ԱՄԵՆԱՀԱՍ. ա. Որ ամ ուրիք և ա- րագ հասանէ. *Ամենահաս, ամենառատ. Մաղ. ծն: *Ամենահաս Թևռցն ձգմամբ. Նար. խչ: *Ամենահաս ձեռագբն զբռամբ ածէ զձէզ. Լմբ. ոչ:

Եւ Ամենայնի հասու. ամենիմաստ. ա- մենագէտ. (տիրապէս զնոյ ասի, եւ և ըզ- մարդոյ չափաւորութիւն.) *Աչք և ականջք ոյ զամենահասս զօրուԹին դնեմք: Ամենա- հաս քննուԹ. Լմբ. ոչ: *(Աստ) ամենա- հաս գիտուԹիւն մարգարէանայ. Ագաթ:

ԱՄԵՆԱՀԱՅԱՄԱԿ. ա. Որ հաստատ կացն է սովորական և վայելչական՝ առանց անցանելոյ ըստ չափ. *Ո՛վ պանծալի պատ- կեր ամենահաստատակ արուեստ. Փիլ. նթ. բ. ի պինդ տոմոսէ:

ԱՄԵՆԱՀԱՅՏՈՒԶ, տչի. ա. Ամենից հասուկ. արարիչ ամենայնի. ամենեան ակն- ծօղբ. ած. *Ուսեալք յամենահաստիչ ա- րարչէն. Ագաթ: *Ջանուծական անուն ամե- նահաստչի. Պաո. եկ:

ԱՄԵՆԱՀԱՑ. ա. Հաստու ամենևին. խիտ տար, խորհ. *Եւ ոչ ամենահաստ պողովատիկք Թեքի առ ի վանուն Թշնա- մեաց. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՀԱՐԹ. ա. Ամենայնիւ հարԹ և հաւասար. տար, իղ. փխ փխ. *Ջմէջ գտալեթի յատակացի՝ ամենահարԹ գոյիւ՝ պատշաճ պատրաստեաց. Նար. խչ:

ԱՄԵՆԱՀԱՐՈՒԱԾ. ա. Լի հարուա- ծովք խոցուածոց. ամէն պիտոյ զարիւածի. *Ի բժշկուԹ ամենահարուած վիրաւորե- լոյս. Սիսոս. ոչ:

ԱՄԵՆԱՀԱՐՈՒՍՏ. ա. Հարուստ և ճոխ ամ իրօք. լի ամ մեծուԹ և առա- տուԹ. խիտ հարատած. էեւ զնիկն. *Թոռ լով արուս զաւակ ամենահարուստ. խոր. ա. 19: *Ամենահարուստ և բազմահան- ձար Թագաւոր. ՅԿ. կն: *Ջամենհա- րուստն ունայն ի ստացուածոց իւրոց. Ամենահարուստ մեծուԹ յաւէտ պատ- կեալ: Ամենահարուստ բարուԹ՝ ամենևին ունայն ի չարէ. Նար. ծա. ւԹ. կե:

ԱՄԵՆԱՀԱՒԱՏ. ա. Ուր ամենեքին հաւաքին, կամ որ զամենեսին յինքն հա- ւաքէ. ամենաժողով. ամենախումբ. *Հրա- պարակ ամենահաւաք զեկեղեցի է իմա- նալ. Համ. առաւ: Ես վիրն. սղ:

ԱՄԵՆԱՀԵՁ. ա. Հիզ ամենևին կամ քան զամենեսին. յոյժ քաջագործ. էեւ մաղուէ, Ռաւէլ՝ եաւել. *Ջամենահիզ ծնողին Թիւ- րեր գաստատան, Պիտ: *Տիրամայրն իմ ասեր, ամենահեզ ձայնիւն. Լմբ. ոչ:

ԱՄԵՆԱՀԵՇՏ. ա. Կարի հիշողին և հեշտալի. ախորժելի. քաղցր յոյժ. հեչ ա- ՌԷՒԼ, խոտ, անուշ. խուչ, լաՒԻՔ, հա- ՓԻՔ, ղեյդ. *Հնոյանդեալ ընդ ամենաս հեշտ լծոնլն, որ Թեմեև է առաքինեաց. ՅՃԲ: Ագաթ: ՃՃ: *Ամենահեշտ բարե- մտուԹեն կերք. Պիտ: *Ամենահեշտ բար- բառ. Ճղ:

ԱՄԵՆԱՀԶՕՐ. ա. Παναλκής. Robu- stissimus, omnino valens, potens. Հզօ- րեղ և կարօղ յամենայնի. ամենազօր: *Ա- մենազօր է բանն ասյ, և ի վեր քան զմահ. Պրպտ. լԲ: *Օրհնէին զամենահզօրն ած. Փարպ: *Հասցէ ի լսելիս իմ ընորհք շքե- Թանց ամենահզօրիդ. Բենիկ:

ԱՄԵՆԱՀՆԱՐ, ի. ա. Գոտակ ամ հնա- րիւք յայտ դժուարութիւն. ամենաՃարտար, և ամենագործ. ամենարուեստ. լսատ յն. քաջահնար. քաջարուեստ. Եւսեբիոս, ἀριστοτέχνης. Industrius, ingeniosus, ar- tificiosus. ամէն բանին ձարբ գտնօղ, խիտ ձարտար. էեւ հնանելի, մարիքելի, ասպա. *Ամենահնար ամենագէտ է: Եւ ի փո- քունն ամենահնար ձարտարապետ է. Ոսկ. ծսի: *Ո՛րչափ ևս ամենահնարն ի դէպ ժամանակի առնէ. Եփիկ: *Փառս մատուցանեին ամենահնարին. Փարպ: *Ա- մենահնար արուեստաւորիդ. Նար. կԲ: *Ընբժշկելը վիրաք առ ամենահնարդ մեղ Թեմ բժիշկ. Մեսր. եր: *Ամենահնար ի- մաստութեի, կամ գիտութեի, կամ զօրութե. Եփիկ: Պիտ: Նար. ծա:

Եւ Մենաքենաւոր. բազմահնար. ամե- նատպատիր. չարարուեստ. *ՑաղԹել ամե- նահնար չարիս (կամ չարեաց) առատանալի. ՃՃ: *Ամենահնար պատերազմին առատա- նալի. Մաղ. Բ:

ԱՄԵՆԱՀՆԱՐԱԳԻՏ. ե. Որպէս ա- մենահնար ձարտարապետ. ամենայն ա- րուեստից իմաստութե. *Ի վերայ ծովու հիմունս էարկ ամենահնարապետ և կարո- ղաբար. Սոփ. ղԲ:

ԱՄԵՆԱՀՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամ- նահնար ձարտարութե. ամենակարութե. *Ցնմաստանալոր զքեզ ամենահնարութեին ոչ յայտնեալ. Ոսկ. գԲ:

ԱՄԵՆԱՀՈՂԱԿ, և) ա. Պանέս- ԱՄԵՆԱՀՈՂԱԿԵԼԻ.) փիմος, διա- βόητος. Omnino celebrandus, omni laude dignus, celebratissimus. Ամենայն հռչակաւոր բարեհամբաւ, գովելի, և գո- վեալ. *Ջպաշտօնեան և զգերահռչակ և զա- մենահռչակ ծնօղսն ծնութեին. Դիոն. էրին. է: *Ազգասիրն այն ամենահռչակն: Երաս. նեղոյն և ամենահռչակելի (կամ ամենահրա- չակին) հօրն մերոյ աթանասի: Ամենա- հռչակ քարք. կնբղ. պրպտ. ա հանգ: *Ամենասիրաս աղեքսանդրի հայրապետն՝ ամենահռչակն և սուրբ: Նազելի յոյժ քան զամենայնին յաչխարհի և ամենահրա- չակ ըստ ձշմարտութե է. Սոփ. հանգ. և ւԹ:

ԱՄԵՆԱՀՐԱՀ. և) ա. Ամենայ- ԱՄԵՆԱՀՐԱՀԱՓԱՒ.) նիւ. ի վեր քան զհրաշս կամ զպարծիս մարդկան. իբր յն. Παραδοξότατος. Qui est praeter o- mnium opinionem, admirabilis, incre- dibilis. Խելագ վբ, խիտ արհնալս, անհար- ծելի. ձիզ գաղբաձագ, էեւ ահայիպ. *Ա- նուն իսկ ամենահրաշ պանծալի. Գիտ: *Պատուոյ ամենահրաշ ըստ եղելիելի. Նար. խոս: *Ո՛վ ամենահրաշագործ զօ- րութե ածբնակալ նշանիս. Նանայ:

ԱՄԵՆԱՁԱՅՆ. ա. Մեծաձայն յոյժ. լսելի ի ամենայն տեղիս. *Ջամենաձայն գոյժ նոցա և մարգարէական հոգւոյն ի հեռուստ լսէր. Հ. Իւնի:

ԱՄԵՆԱՁԵՒ. ա. Παύσχημος. Omnis figurae. Ունող զամենայն ձև կամ զկերպա- րան նմանութե. *Ամենայն համանգա- մայն ի նա ստորոգի, և ոչինչ է յամենայ- նէ. ամենաձև, ամենատեսակ, անկերպ, անգունդկիկ. Դիոն. ած. Է:

ԱՄԵՆԱՃԱՌԱԳԱՅԹ. ա. Παμφαί- νων. Totus lucens, collucens, splendidis- simus. Ամենայնիւ ձարտարապետեալ կամ լու- սաւորեալ. որպիսի է միջօրեային, և լու- սինն ի լրումն. *Ջվերջերորդ ժամուն՝ յամ- ստուեր և յամենաձարտարապետ ժամուն. Ոսկ. գծ: *Քան և չորք՝ աւուր և գիշե- րոյ չափ. հնգետասան (լուսնի՛) ամենա- ձարտարապետ՝ երեքտասան՝ կենդանագործ. Փիլ. լին. ա. 91: *Ադարին զկենաս մեր ամենաձարտարապետ, որպէս լուսինն զըն- թերցուածն գիշերն խոր. վ. Ագաթ. լբ:

ԱՄԵՆԱՃՇՄԱՐԻՏ. ա. Ամենևին ձշմարիտ. Ոսկ. յհ:

ԱՄԵՆԱՄԱՐՏԻԿ. ա. Որ յամենայն մարտս քաջ հանդիսանայ. մրցող հաս և առիկ. *Պատրաստաբար ունի, որ ամենա- մարտիկն է, զմարմնոյն զառոգութիւն և զզօրութիւն. Մաղ:

ԱՄԵՆԱՄԱՔՈՒՐ. ա. Մաքուր և անարատ ամենևին. ամենասրբ. ամ- նայնիւ ողջախոհ. Παράγνος. Purissimus, castissimus. Παναγής, παράγιος. Sanctis- simus. *Ջկարօտսն առ ի լինել ամենա- մաքուրք՝ կատարեալսէս մաքրեն. Դիոն. էն. ֆ *Ջձեզ պրաչանդ և զամենամա- քուրդ նորա հարսանեաս. Պրպտ. կԲ: *Հո- գեղենքն ամենամաքուրք. Նար. յէ: *Ա- մենամաքուր գլխոյն. Սոփ. յն. ծա: *Որ ամենամաքուրն է բնութե. Իգն: *Ցա- մենամաքուրն մատուցանեա սեղան: Ա- ռաքատա ամենամաքուր փեսային. Սոփ. հանգ: *Գնդեցիկ իւ ամենամաքուր մարդ. կուէն պատմուճանաս, որ ոչ սրատ մարդ Լի. ած: *Վասն ամենամաքուր մարդ- նոյ և հրաշափառագոյն գրկաց սրբուա- հոյն, յորում գգուեցար. Բենիկ: *Ա- մենամաքուրն հովիս. Կլիմաք:

ԱՄԵՆԱՄԵԾ, ի. ա. Παμμέγιστος, μέγιστος. Maximus. Մեծ քան զամենայն. գերագոյն՝ և կարի մեծ. *Ընկալ ամենա- կալ ամենամեծ ած. ժմ: *Ամենամեծ իմն և յոյժ գերազանցեալ յաստուածս կան իմաստք. Նիւս. երփ:

ԱՄԵՆԱՄԵՂ, ի. ա. Ամենայն մե- ղաց լի. ամենայն մեղաց պարտական. բազ- մամեղ. խիտ ինդաւոր, ամէն չանչափ փեր. *Ամենամեղս հոգւոյ: Կենսագործեա զնս զամենամեղս. Նար. խ. յԳ: *Ամենամեղ անձն իմ. Շար: *Ջամենաչարսն և զամե- նամեղս. Ոսկիփոր:

ԱՄԵՆԱՄԵՐՁ. ա. որև ԱՄԵՆԱՄՕՏ. Մերձ առ ամենեսին. անընդմիջելի մերձա- ւոր, հպատուր. անմիկնելի. Բուզովին ծօդիլ. էեւ էոփեր. *Կարկառեա՛ի վերայ իմ զա- մենամերձ աչ քոյ Մաան ամենամերձ. Նար. կբ. խբ: *Ցամենամերձն զօրուէ. Լմբ. պիրփ:

ԱՄԵՆԱՄՊԱՐԻՐՏ. ա. Լի ամենայն ամպարշտութե. հայհոյիչ. *Խիղ զամեն- ամպարիշտ բերան քո. Ճ. Ա:

ԱՄԵՆԱՄՕՏ. Տ. ԱՄԵՆԱՄԵՐՁ. *Ա- մենամօտ գոլ, և զամենայն ինչ առաւանել անքուն աչօք. Փիլ. էտին:

ԱՄԵՆԱՅԱՂԹ. ա. որև ԱՄԵՆԱՑԱՂ- ԹՈՂ. ՑաղԹօղ ամենայնի և յամենայնի. ամենաղօր, և քաջայաղԹ. Եւսեբիոս, καλ- λίνικος. Victor egregius, invictissimus. որ ամենեսեան ևյաղԹէ. *Իփառս ամենայաղԹ եկեղեցւոյ. Եղիշ. ա: *ԱմենայաղԹ առ- ւոյն Թեմ, կամ զօրուէ, կամ խաչ. Պիտ: Շար: *Հայցեցին յամենայաղԹն քրիստ յաղԹել մեծի պատերազմին: ԱմենայաղԹ նահա- տակն քրիստ. Աբծր: *ԱմենայաղԹ մարտիկ բոլոր, և ամենայն սրբովք. Թեոդոր. խոս: *Երկիւղ ամենայաղԹ. Վբփ հղ. իԷ:

Եւ կարի յաղԹ. մեծ յոյժ. Ընարձակ. անհնարին. Պամբգէնիս. Maximus, va- stissimus, immanis. ԱմենայաղԹ ջուրքն՝ որ են ի վերայ երկնից. Ճ. Թ: *Երկնի

ամենայապէն գնացիցն չարժուէին. Դիտ. ՀԵՒ. Ք։

ԱՄԵՆԱՅԱՂԹՈՂ, ա. Նոյն ընդ վ. ՔՀ ՀՆ. *Ամենայաղթող իւր փափաք քեզ, ամենազօր փրկիչ փափաք քեզ. ԳՒ։ *Աստուած ամենայաղթող։ Ածխեան ամենայաղթողս. Նար. ղԳ. Ե Ք։

ԱՄԵՆԱՅԱՑՑ. ա. Որ յայսմ է ամենեցունն. քաջայայտ. հրապարակեալ. այսուսիկ. *Ամենայայտ պռոնիկ. ՃՃ։ *Զայն ասէ ամենայայտ պռոնկոն է. Սրգ. յօտ. ա։

ԱՄԵՆԱՅԱԶՈՂԱԿ. ա. Ամենայնիւ յաջողեալ. յաջողակի վճարեալ. անհնարին և բարեյաջող. որ է ԱՄԵՆԱՁՈՂԱԿ. *Գահանայր զիշ ամենայաջողակ բարեացն. ՃՃ։

ԱՄԵՆԱՅԱՐԴԱՐ. ա. Ուր իցէ ամենայնիւ բարեկարգ յարդարումն. բարեձև. կարգաւոր. օրինաւ, ըստնոյ. փոյթ իւիան, սբրաբէս. *Ամենէքեան ամենայարդար իմաստութեաբ արարչին կան յիւրաքանչիւր ասհմանին. Վեցօր. Է։ *Ախորժակաց հոգւոյն ցհնս երթայ ամենայարդար պատրաստութեաբ. Սրգ. յ։ Ե։ *Ժողովէալ ազգ անդ յընտրելոց զբարաւորաց ամենայարդար պատրաստութեաբ։ Ցաչողեցաւ ծագաւորութեին պատրաստել ամենայարգար պատրաստութեաբ. Աբծր. ա. 5. 11։

ԱՄԵՆԱՅԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեզարդութեաբ և բարեկարգութեաբ ամենայն իրաբ, և ամենավայելչութ. *Զայն հաստատութեաբ քաղաքին և ամենայարգարուն ոչ ոք կարէ բաւանգակել. Մովս։

ԱՄԵՆԱՅԱՐՄԱՐ. ա. ս. Պաւարմուսος. Concinnissimus. Ամենայնիւ յարմարեալ հանգոյն ընտիր ներգաշնակուն. Կարի յոյժ հաճելմատ. բարեչափ. վայելչական, գեղեցիկ. Խիսթ յորմոր, օրինաւ, ձամբուվ. էնչ ուչիան, ուսլա, փիւղէնի, ենաս. *Ամենայարմար, և արդարև երկնային՝ ներաժշտականուն. Փիւ. լին։ *Ամենայարմար աչխատասէր զերգան. Աբեսբ։ ծգ։ *Ամենայարմար սառուգեալ. Ամենայարմար խնամատութեաբ առնեալ. Ոսի. հս։ *Ամենայարմար պատկանաւոր բանեաբ, կամ պատրաստութեաբ, կամ իրաս. Սիս. ալ։ ՃՃ։ Երբ. ֆի։ *Ամենայարմար հասակ. Մագ. ծԲ։ *Ամենայարմար պահի խնամատուն ստղովմնի. Նար. խլ։

ԱՄԵՆԱՅԱՐՄԱՐԱՊՈՑՆ. Նոյն ընդ վ. իբր ամենայնիւ հանմատ քան զայլս. *Զաղբեակ՝ Թուոց է ամենայարմարագոյն, իբր կատարելագոյն։ Ամենակատարութեաբ աստնեկի Թուոյն ամենայարմարագոյն է, և չափ անբաւութեան Թուոց. Փիւ. լին։

ԱՄԵՆԱՑՆ, ի, իս. ամենայնաբ, այնց կամ այնից, նիւք. ա. Ամէն. համայն. համօրէն. համակ. հանուր. բնաւ. ամէն. հէր. ձիւմբ, հնմբ, ամմբ, փիւաբ. (որպէս և լա. ծինս, ծինս.) ՊաՀս, պաՀա, պաՀ. Omnis, omne. Σύμπας. Omnis simul. *Ընդառ ամենայն չունել զեռնոց կենդանեաց, և զամենայն Թռչունս։ Իչխեացեն ամենայն երկրի, և ամենայն ստղոց։ Եաու ձեզ զամենայն խոտ սերմանելի. և ամենայն փայտ՝ որ ունիցի յինքեան պտուղ։ Երկինք և երկիր, և ամենայն զարգ նոցա։ Յամենայն գործս իւր։ Յամենայն գործոց իւրոց։ Մարդ ամենայն կենդանեաց։ Ամենայն աւուրբք ագամայ։ Ամենայն ոք. ամենայս մարդ. ամենայն բան. ամենայն ինչ, զամենայն ինչ. Ը ամենայն Ց. Ը ամենայն երկիր. ամենայն խորհուրդք կամ բանք, կամ գործք. ամենայն ազգն մեր. ամենայն հեթանոսք. ևն։ *Յամենայնէին կարևոր է մեզ փախչել յախտից. Ոսի. չհ. Ք. 2։ *Յամենայնցն գոգասթել չարեաց։ Ընդ ամենայնան էր անցեալ Թիւրութիւն։ Ամենայնց լինել մարգկան. Պիս։

Բոլոր, բովանգակ. ալքոյն. Օλος. Totus. պի-բիխ, ձկի. *Ած ասր հողմ հարատարոյ յերկիր զսիւն ամենայն, և զդիչերն ամենայն։ Սիրեսցես զտեր ած քո յամենայն սրտէ քումմէ, և յամենայն անձնէ քումմէ, և յամենայն զորութենէ քումմէ։ Այս ամենայն եղև, զի լցցէ Ըրկերչն Ը ամենայն կողմն գաղիլեացոց. ևն։ *Եթէ զամենայն զձէ յամենայն ի հեռուն լինել ասիցին։ Ընդունել զամենայն զնա. ԵՆԻ։

ԱՄԵՆԱՅՆ, յեզակի հոլով յաթեաւ Ը յոյնական գոյականս. *Զօրացն ամենայնի. Ը. Ա. Ը. 9։ *Լեռնականացն ամենայնիս. Խոր. Ը. 47։ *Զայլոց իրաց ամենայնի։ Ա յլովքն ամենայնիս վարին ազրեալ ամենայնիւբ. Պիս։ *Պատճառս բոլոբաց ամենայնի։ Եգիմ զնս ամենայնիզ պատասխանի չարեաց։ Մարտիկք ամենայն. Նար. յԲ. հԲ։ *Ազարաձք ամենայն։ Զսիրելեբս ամենայնս. Շար։ *Ա յսոցիկ ամենայնիւ. կամբլ։

ԱՄԵՆԱՅՆ, ամենայնիք. գ. Որպէս Ամենայն ոք, ամենեքեան. և Ամենայն ինչ. ՊաՀտես, պանտա. Omnes, omnia. ամէն Նարդ, ամմեն բան. հէր ոէչ, հէդէոի, հէր չէյ, ձիւմբնի, փիւաբնէ. *Ամենայն՝ որ սպանանէ։ Ամենայն որ լսէ զձայնս իմ։ Յամենայնէ՝ որ լսէ զձայն արքայութեաբ. Ընդ ամենայնի ամենայն եղէ։ Որ յայլոզ զամենայնի յամենայնի։ Որ մատակարարէ ամենայնի զամենայն։ Դու տէր ամենայնի, աննիաղ յամենայնէ, լի ամենայնիս։ Սահեալ ի ներքոյ երկնից, և չքերևեալ ընդ ամենայն. ևն։ *Ինքն պատճառ զամենայնիս, ի ներքոյ ամենայնի, ի վերոյ ամենայնի, արտաքոյ ամենայնի, և ամենայն ի նմանէ, և ամենայն ի նա, և ամենայն ի փառս նորա։ Ամենայնի նա է հաստուցանող։ Զինքն արարեալ օրինակ ամենայնի. Ագաթ։ *Տայ ամենայնի կենդանութիւն. Եղնիկ։ *Տիրես ամենայնի։ Սկիզբն ամենայնի, և յամենայնի. Նար։ *Զկայնան չյերարոգ ի նոյն ամենայնիք ի ժամանակի նակագրացն գրեն. Խոր. ա. 4։ *Որ ամենայնց ես արարիչ. Շար։ *Ցոչնչէ արար զամենայնս. ՅՃԲ. Ք։ *Զամենայնցն վճռել լինքեանէ զգործառնութիւս. Պիս։ *Հնարաւոր են քեզ ամենայնիք. Նար։ *Ընդ իւր ածելով զկամսար ամենայնիւբն. Խոր։ *Ի ձեռն ամենայնիցն (տպ. ամենիցն) ուսցանել զնս խոնարհսմիտս լինել. Ոսի. չհ։ *Ցայնժամ ամենայնքն լուեալ գադարեն. Շ. Բարձ։ *Իբր թէ անհնար է այ յամենայնս լինել. ՁԿ. իմ. պա։

Եւ հեղինակաբանութ, որպէս Տիեզերք. աշխարհ համօրէն. Պան, պանտա. Universum, orbis, mundus. Բարբ ալեաբք. պիա. Ինձ փիանէա, ալքմ, ձիհան. *Որպէս արգելոք գոյացաւ ամենայն. Աբեսբ։ ալ։ *Բասիլիոս (՚ի գիրս վերոյհիշ) զբաժբր զամենայնիս զարդարանս գիւրաւ ըմբռնելի բաղմաց արար. Նիւս. Լոմ. ա։ *Որ ամենայնի մասն է, և գիտէ նախախնամութիւն ամենայնի, հակիճ է յամենայնէ ուսնել զնախախնամականն. Փիւ. Նի. ա. սպէպ։

ԱՄԵՆԱՅՆ ԻՐՕՔ, ԱՄԵՆԱՅՆ ԻՒԻՔ, Ա. ամենայն երկիր. ամենայն խորհուրդք կամ բանք, կամ գործք. ամենայն ազգն մեր. ամենայն հեթանոսք. ևն։ *Յամենայնէին կարևոր է մեզ փախչել յախտից. Ոսի. չհ. Ք. 2։ *Յամենայնցն գոգասթել չարեաց։ Ընդ ամենայնան էր անցեալ Թիւրութիւն։ Ամենայնց լինել մարգկան. Պիս։

Բոլոր, բովանգակ. ալքոյն. Օλος. Totus. պի-բիխ, ձկի. *Ած ասր հողմ հարատարոյ յերկիր զսիւն ամենայնի, և զդիչերն ամենայնի։ Սիրեսցես զտեր ած քո յամենայնի սրտէ քումմէ, և յամենայնի անձնէ քումմէ, և յամենայնի զորութենէ քումմէ։ Այս ամենայնի եղև, զի լցցէ Ըրկերչն Ը ամենայնի կողմն գաղիլեացոց. ևն։ *Եթէ զամենայնի զձէ յամենայնի ի հեռուն լինել ասիցին։ Ընդունել զամենայնի զնա. ԵՆԻ։

ԱՄԵՆԱՅՆ, յեզակի հոլով յաթեաւ Ը յոյնական գոյականս. *Զօրացն ամենայնի. Ը. Ա. Ը. 9։ *Լեռնականացն ամենայնիս. Խոր. Ը. 47։ *Զայլոց իրաց ամենայնի։ Ա յլովքն ամենայնիս վարին ազրեալ ամենայնիւբ. Պիս։ *Պատճառս բոլոբաց ամենայնի։ Եգիմ զնս ամենայնիզ պատասխանի չարեաց։ Մարտիկք ամենայնի. Նար. յԲ. հԲ։ *Ազարաձք ամենայնի։ Զսիրելեբս ամենայնիս. Շար։ *Ա յսոցիկ ամենայնիւ. կամբլ։

ԱՄԵՆԱՅՆ, ամենայնիք. գ. Որպէս Ամենայն ոք, ամենեքեան. և Ամենայն ինչ. ՊաՀտես, պանտա. Omnes, omnia. ամէն Նարդ, ամմեն բան. հէր ոէչ, հէդէոի, հէր չէյ, ձիւմբնի, փիւաբնէ. *Ամենայն՝ որ սպանանէ։ Ամենայն որ լսէ զձայնս իմ։ Յամենայնէ՝ որ լսէ զձայն արքայութեաբ. Ընդ ամենայնի ամենայն եղէ։ Որ յայլոզ զամենայնի յամենայնի։ Որ մատակարարէ ամենայնի զամենայն։ Դու տէր ամենայնի, աննիաղ յամենայնէ, լի ամենայնիս։ Սահեալ ի ներքոյ երկնից, և չքերևեալ ընդ ամենայն. ևն։ *Ինքն պատճառ զամենայնիս, ի ներքոյ ամենայնի, ի վերոյ ամենայնի, արտաքոյ ամենայնի, և ամենայն ի նմանէ, և ամենայն ի նա, և ամենայն ի փառս նորա։ Ամենայնի նա է հաստուցանող։ Զինքն արարեալ օրինակ ամենայնի. Ագաթ։ *Տայ ամենայնի կենդանութիւն. Եղնիկ։ *Տիրես ամենայնի։ Սկիզբն ամենայնի, և յամենայնի. Նար։ *Զկայնան չյերարոգ ի նոյն ամենայնիք ի ժամանակի նակագրացն գրեն. Խոր. ա. 4։ *Որ ամենայնց ես արարիչ. Շար։ *Ցոչնչէ արար զամենայնս. ՅՃԲ. Ք։ *Զամենայնցն վճռել լինքեանէ զգործառնութիւս. Պիս։ *Հնարաւոր են քեզ ամենայնիք. Նար։ *Ընդ իւր ածելով զկամսար ամենայնիւբն. Խոր։ *Ի ձեռն ամենայնիցն (տպ. ամենիցն) ուսցանել զնս խոնարհսմիտս լինել. Ոսի. չհ։ *Ցայնժամ ամենայնքն լուեալ գադարեն. Շ. Բարձ։ *Իբր թէ անհնար է այ յամենայնս լինել. ՁԿ. իմ. պա։

Եւ հեղինակաբանութ, որպէս Տիեզերք. աշխարհ համօրէն. Պան, պանտա. Universum, orbis, mundus. Բարբ ալեաբք. պիա. Ինձ փիանէա, ալքմ, ձիհան. *Որպէս արգելոք գոյացաւ ամենայն. Աբեսբ։ ալ։ *Բասիլիոս (՚ի գիրս վերոյհիշ) զբաժբր զամենայնիս զարդարանս գիւրաւ ըմբռնելի բաղմաց արար. Նիւս. Լոմ. ա։ *Որ ամենայնի մասն է, և գիտէ նախախնամութիւն ամենայնի, հակիճ է յամենայնէ ուսնել զնախախնամականն. Փիւ. Նի. ա. սպէպ։

ԱՄԵՆԱՅՈՐԴՈՒՈՐ. ա. Ամենայնիւ յորդորեալ յորդառատ սիրով փոխեմանն. յօժարամիտ. մտադիւբ. Բարբ սբսանդ Ջանք ընդ. էէբ հաւասի, մտագայբ. *Ամենայորդոր էին՝ ի բարեպաշտուն ընթացս. Ճ. Ա։ *Որդահասցիր ամենայորդոր բերել բանիք՝ ի փառս փեսայացեալ բանին. Ա նան. էէ։ *Ամենայորդոր արձնուԹիւբ. Ցհգաան։ *Ամենայորդոր փոխեմով փառատուրել, կամ երկրպագել, կամ գալ զՀետ ամենայնի սիրոյ քո. Գիբգ։ Ե Աւե. հմբ։ Ե եէբ. ալ։

ԱՄԵՆԱՅՕԺԱՐ. ա. Նոյն ընդ վ. *Ա-

մենայնի երկիր. ամենայն խորհուրդք կամ բանք, կամ գործք. ամենայն ազգն մեր. ամենայն հեթանոսք. ևն։ *Յամենայնէին կարևոր է մեզ փախչել յախտից. Ոսի. չհ. Ք. 2։ *Յամենայնցն գոգասթել չարեաց։ Ընդ ամենայնան էր անցեալ Թիւրութիւն։ Ամենայնց լինել մարգկան. Պիս։

Բոլոր, բովանգակ. ալքոյն. Օλος. Totus. պի-բիխ, ձկի. *Ած ասր հողմ հարատարոյ յերկիր զսիւն ամենայնի, և զդիչերն ամենայնի։ Սիրեսցես զտեր ած քո յամենայնի սրտէ քումմէ, և յամենայնի անձնէ քումմէ, և յամենայնի զորութենէ քումմէ։ Այս ամենայնի եղև, զի լցցէ Ըրկերչն Ը ամենայնի կողմն գաղիլեացոց. ևն։ *Եթէ զամենայնի զձէ յամենայնի ի հեռուն լինել ասիցին։ Ընդունել զամենայնի զնա. ԵՆԻ։

ԱՄԵՆԱՅՆ, յեզակի հոլով յաթեաւ Ը յոյնական գոյականս. *Զօրացն ամենայնի. Ը. Ա. Ը. 9։ *Լեռնականացն ամենայնիս. Խոր. Ը. 47։ *Զայլոց իրաց ամենայնի։ Ա յլովքն ամենայնիս վարին ազրեալ ամենայնիւբ. Պիս։ *Պատճառս բոլոբաց ամենայնի։ Եգիմ զնս ամենայնիզ պատասխանի չարեաց։ Մարտիկք ամենայնի. Նար. յԲ. հԲ։ *Ազարաձք ամենայնի։ Զսիրելեբս ամենայնիս. Շար։ *Ա յսոցիկ ամենայնիւ. կամբլ։

ԱՄԵՆԱՅՆ, ամենայնիք. գ. Որպէս Ամենայն ոք, ամենեքեան. և Ամենայն ինչ. ՊաՀտես, պանտա. Omnes, omnia. ամէն Նարդ, ամմեն բան. հէր ոէչ, հէդէոի, հէր չէյ, ձիւմբնի, փիւաբնէ. *Ամենայն՝ որ սպանանէ։ Ամենայն որ լսէ զձայնս իմ։ Յամենայնէ՝ որ լսէ զձայն արքայութեաբ. Ընդ ամենայնի ամենայն եղէ։ Որ յայլոզ զամենայնի յամենայնի։ Որ մատակարարէ ամենայնի զամենայն։ Դու տէր ամենայնի, աննիաղ յամենայնէ, լի ամենայնիս։ Սահեալ ի ներքոյ երկնից, և չքերևեալ ընդ ամենայն. ևն։ *Ինքն պատճառ զամենայնիս, ի ներքոյ ամենայնի, ի վերոյ ամենայնի, արտաքոյ ամենայնի, և ամենայն ի նմանէ, և ամենայն ի նա, և ամենայն ի փառս նորա։ Ամենայնի նա է հաստուցանող։ Զինքն արարեալ օրինակ ամենայնի. Ագաթ։ *Տայ ամենայնի կենդանութիւն. Եղնիկ։ *Տիրես ամենայնի։ Սկիզբն ամենայնի, և յամենայնի. Նար։ *Զկայնան չյերարոգ ի նոյն ամենայնիք ի ժամանակի նակագրացն գրեն. Խոր. ա. 4։ *Որ ամենայնց ես արարիչ. Շար։ *Ցոչնչէ արար զամենայնս. ՅՃԲ. Ք։ *Զամենայնցն վճռել լինքեանէ զգործառնութիւս. Պիս։ *Հնարաւոր են քեզ ամենայնիք. Նար։ *Ընդ իւր ածելով զկամսար ամենայնիւբն. Խոր։ *Ի ձեռն ամենայնիցն (տպ. ամենիցն) ուսցանել զնս խոնարհսմիտս լինել. Ոսի. չհ։ *Ցայնժամ ամենայնքն լուեալ գադարեն. Շ. Բարձ։ *Իբր թէ անհնար է այ յամենայնս լինել. ՁԿ. իմ. պա։

Եւ հեղինակաբանութ, որպէս Տիեզերք. աշխարհ համօրէն. Պան, պանտա. Universum, orbis, mundus. Բարբ ալեաբք. պիա. Ինձ փիանէա, ալքմ, ձիհան. *Որպէս արգելոք գոյացաւ ամենայն. Աբեսբ։ ալ։ *Բասիլիոս (՚ի գիրս վերոյհիշ) զբաժբր զամենայնիս զարդարանս գիւրաւ ըմբռնելի բաղմաց արար. Նիւս. Լոմ. ա։ *Որ ամենայնի մասն է, և գիտէ նախախնամութիւն ամենայնի, հակիճ է յամենայնէ ուսնել զնախախնամականն. Փիւ. Նի. ա. սպէպ։

ԱՄԵՆԱՅՈՐԴՈՒՈՐ. ա. Ամենայնիւ յորդորեալ յորդառատ սիրով փոխեմանն. յօժարամիտ. մտադիւբ. Բարբ սբսանդ Ջանք ընդ. էէբ հաւասի, մտագայբ. *Ամենայորդոր էին՝ ի բարեպաշտուն ընթացս. Ճ. Ա։ *Որդահասցիր ամենայորդոր բերել բանիք՝ ի փառս փեսայացեալ բանին. Ա նան. էէ։ *Ամենայորդոր արձնուԹիւբ. Ցհգաան։ *Ամենայորդոր փոխեմով փառատուրել, կամ երկրպագել, կամ գալ զՀետ ամենայնի սիրոյ քո. Գիբգ։ Ե Աւե. հմբ։ Ե եէբ. ալ։

ԱՄԵՆԱՅՕԺԱՐ. ա. Նոյն ընդ վ. *Ա-

ՄԵՆԱՅՈՒՆ, ՅԱՄԵՆԱՅՈՒՆ. ֆ. ՊաւտաՀս, պանտի. Omnino. Ամենևին. ըստ ամենայնի. բոլորովին. ամենայն օրինակաբ. կամ հանգամանաբ. արգասիւբ, անչուշտ. ամենայն մասասբբ. յամենայն իրս և ի տեղիս և ի ժամանակս. Ֆիւաիյեն, եզ ձիւմբ. *Ամենշարժաբ ամենայն իրաբ ամենևին. Աբիսթ. սթօրգ։ Ե Գօրբ։ Ե Ա- ոբս։ *Անկար ամենայն իրաբ. Գաջայայտ ամենայն իրաբ է. Պիս։ *Ամենայն իրաբ զՀետ երթայր։ Հարիւրեակ ամենայն իրաբ բերիլ. ՁԿ. ԼՀ։ *Ամենայն իրաբ նախատեալս, կամ ամբաստիլսս. Նար։ *Ամենայն իւիբ ըստ ըզձիցն յարմարի գործ. Պիս։ *Ամենայնիս ինքեաբ ամբ ասասցէ, տէր ո՞նման է քեզ. Խոր. Ք. 89։ *Կարի յոյժ ամենայնիս բարեբարեսիրին վայրս։ Բարեհամբաւաբ ամենայնիս. Պիս։ *Ած՝ որ ամենայնիս լոյս է, ամենայնիս լուր է, ամենայնիս տես է, ամենայնիս բան է։ Երկինք ամենայնիս և տիեզերբ ամենայնիս՝ ի վեր ունել ոչ բաւեն. Ագաթ։ *Հաստատ՝ քո ամենայնիս։ Ամենայնիս հատուցից զպատիժ պատճառս։ Զամենայնիս նորոգափիճ. Նար։ *Ագաթ ես յամենայնի։ Յամենայնի արգար. Շար։ *Յամենայնի օրհնեալ ես տէր. Գիբգ։ *Զբնաւն յամենայնի բովանգակապէս հրաշագործ ծեցեր։ Յամենայնի տէրդ բարերար։ Յամենայնի ողորմած։ կարօղ ես յամենայնի Թողուլ զմեզանս. Նար։

Ոճով կրկնութիւն նոյն բառից. *Ամենայնիս յամենայնի քաջապէս համբերեալ։ Ամենայնիս յամենայնի չնուԹիւ պատասխցուցեալ։ Յամենայնի ամենայնիս առհասարակ զամենեսեան իրատուել։ Ամենայնիս յամենայնի յարակցեր նմա. Ցհ. խԲ։ *Մեզայ ամենայնիս յամենայնի։ Զի յայսմ ամենայնի յամենայնի ծանիցի։ Ա յս է ամենայնիս ամենայն իրաբ՝ մեզանչելն։ Զամենայնիս յամենայնի ամենայն իրաբ՝ մեզանչելն։ Յամենայնիս յամենայնի ամենայն իրաբ՝ մեզանչելն։ Նար։

ԸՆԴ ԱՄԵՆԱՑՆ. ֆ. Տὰ πάντα, πάντες, ὅλως, ὁμοῦ. Omnia, omnes, simul, summa, universim. Բոլորն ի միասին. միանգամայն. միահամուռ. Բարբ Բարբբ. պիաիխ, էէօփէռիխ, ձկի, փիւաիյեն. *Ընդ ամենայն՝ Թէ քաջ իցեն քանքարաբք ազծամեծոյն չորեբք հարիւբ։ Ընդ ամենայն՝ ոգիք չորք հազարք. Ք. ՀՀ. Գ. ԺԱ։ Երէմ. ծԲ. 30։ *Ընդ ամենայն՝ ամբ յատուածոյ (ցքսհէուզեն)... Եւ ընդ ամենայն՝ ամբ...ևն. Եօս. ԽԲ. ա։ *Զորք են ընդ ամենայն՝ եւ րեկոյին աղօԹից սալմոսք. ՁԿ. իմ. ապ։

Իսկ Բօաղ. Բ. 5. *Սատակեսցաբ մանուկն որդի կայսերն. և ընդ ամենայն այն ժառանգ գտանեբ նմա։։ իսկ ոչ ոք այլ բայց միայն այն. Բարբ Բարբբ. օլաճ օլաճաղբ։

ԱՄԵՆԱՑՆ ՈՒՍՏԵՒ. Տ. ՈՒՍՏԵՒ. Πανταχόθεν. Undique.

ԱՄԵՆԱՑՆ ՈՒՐԵՒ. Տ. ՈՒՐԵՒ. Πανταχῆ. Ubique.

ԱՄԵՆԱՅՈՐԴՈՒՈՐ. ա. Ամենայնիւ յորդորեալ յորդառատ սիրով փոխեմանն. յօժարամիտ. մտադիւբ. Բարբ սբսանդ Ջանք ընդ. էէբ հաւասի, մտագայբ. *Ամենայորդոր էին՝ ի բարեպաշտուն ընթացս. Ճ. Ա։ *Որդահասցիր ամենայորդոր բերել բանիք՝ ի փառս փեսայացեալ բանին. Ա նան. էէ։ *Ամենայորդոր արձնուԹիւբ. Ցհգաան։ *Ամենայորդոր փոխեմով փառատուրել, կամ երկրպագել, կամ գալ զՀետ ամենայնի սիրոյ քո. Գիբգ։ Ե Աւե. հմբ։ Ե եէբ. ալ։

ԱՄԵՆԱՅՕԺԱՐ. ա. Նոյն ընդ վ. *Ա-

մենայժամ սրտիւ խնդութ ուրախացաւ. փոխ։

ԱՄԵՆԱՆԱՀԱՏԱԿ, ի. ա. Քաջն ի նահատակս. Կռիւ ձեռներուն կռիւը. Էյիր պատը, պահապը. *Ամենանահատակն յովը ասէր, եթէ ոսք էղ կալաց, և աչք կուրաց. Ոսկ. Ես։

ԱՄԵՆԱՆԶՈՎ. ա. Նղովեալ և նզովելի ամենայն իրօք. Նզովեցին նզովեցը. յանէելի. *Ո՛եր տգեղն և ամենանզով ձուլածոյն. Նար. խե։

ԱՄԵՆԱՆԿԱՏ. ա. Որ զամենայն նկատէ. ամենահայեաց. ամենատես. *Ըստ էակեան ամենանկատ տեսութեան աչացն. Նար. խլ։

ԱՄԵՆԱՆՁՈՒԿ. ա. կարի անձոռնի և նիզ. Նէլսոն. գայլի պատ՝ ինձ ձիճ. *Ամենանձուկ ձանապարհին փայտ նորոգեցեք. Նար. խլ։

ԱՄԵՆԱՆՈՒԱԶ. ա. Ցոյժ նուազ. պակասուր. ակար. յետին. խեղճ, էն ճաշակ. *Ի մեր ամենանուազ զանգուած ծոյս. Խոր։ *Ամենանուազ անձկութիւն լքեալ հրէութենէն. Նար. ծգ։

ԱՄԵՆԱՆՈՒԱՏ. ա. Նուաստ ամենևին. տրուպ. յետնեալ. ցած, խիստ վրէժ. ալ լափ, հագբը. *Ամենանուաստ աշակերտ. Թղթ. հագբ. ատ գր։

ԱՄԵՆԱՃԱՀ. ա. Ամենայնիւ շահաւոր, շահեկան. կարի օգտակար. էէ ճոխ. տէր՝ հասխէնէի. *Ամենաշահ գիտութիւն էր և է։ Ամենաշահ խրատիւք։ Ամենաշահ դարմանք. Ցձի. ջ. ճ։

ԱՄԵՆԱՃԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամենից շահ. լեռնի բարեաց. *Զի աշխատասէրը լիցուք պահպաց և փառաց յաւիտենից ամենաշահութեցն. Ցձի. ա։

ԱՄԵՆԱՃԱՍ. ած. ամենաւոյթ. Ոլոտելής, εὐσθαλής. Opiparus, floridus. *Սեղան ամենաբարի ամենաշատ։ Այն պէս ծաղկալից և ամենաշատ վայրքն էին. Ոսկ. ղ։ Ն ա։ Ռէս։

ԱՄԵՆԱՃԻՋ. ա. Բոլորովին չիջեալ. Բուրբ մարած անցած. *Ամենաշէջ ճրագատեան. Նար. լճ։

ԱՄԵՆԱՃԻՋՑ. ա. Զամենայն ինչ կամ ամենայնիւ չիջուցանող. ամին կամ Բուրբվին մարող. *Ցամենաշիջոյց ջուրն առաւել ներգործէր հուրն. Իմ. ծճ. 17։

ԱՄԵՆԱՃԽԱՐՀԻԿ. ա. Համարձակ աշխարհի։ Ոսկիփոր։

ԱՄԵՆԱՃՆՈՐՀ, ի. ա. Որպէս տէր ամենայն ընծրհաց, և ընծրհատու ամենայն բարեաց. *Որում և պարգևէր իակ վճռակին յամենաընծորն ըայ. Ագաթ։

Որպէս Ամենայն ընծրհօք լի. ընծրհալից. ընծրհազարդ. Նաղելի և գովելի. *Զարդոյ և գեղածանճի կապին ամենաընծորհ պատակիր. Ցարի. պգ. զոր մարթի է ի մինակ և հրաշագործ՝ իբր միմիտգ պետ պէս ընծրհաց։ *Ի չափ հասանել, և ամենաընծորհ երևեալ (մարութեա), և հաճոյ ըայ և մեղկական. ճ. Ա։ *Որպէս Թարգմանեն ոմն ամենաընծորհ (գաւիթն անյաղթ), թէ սահմանն բան է կարճառօտ. Ցծոյլ։ Ն Ոսկիփոր։ *Ամենաընծորհ Թղթովքն ասիեղերաց հզել քարոզ. ճ. Ա։ *Ո՛վ գեղեցիկ և ամենաընծորհ հայցուածոյս. Լմբ. պտգ։

ԱՄԵՆԱՃՆՈՐՀՈՂ, ի. ա. Նոյն ընդ վ. բան ած նչ. *Որում պարգևէր իակ վճռակի յամենաընծորհողէն ըայ. Կոչիւն։

ԱՄԵՆԱՉԱՐ, ի. ա. Παμπόνηρος, παγκακος, παγχάλεπος. Pessimus, omnino malus, plane improbus, malignus, molestus. Կարի չար (ոք կիսի իմն). լի չարութեբ, և առիթ ամենայն չարեաց. Հետասակար. դաժան. դժնդակ. գեչէն գեչը. գոյեի գեօղիս, էէ քենա՝ ղուբմ, էեմ ըէ. *Ղազարոս՝ արդար, իակ մեծատունն՝ մեղաւոր և ամենաչար. Ոսկ. չ։ *Ամենաչար գիքն. Ցկ. իմ. պաս։ *Տե՛ս զամենաչարն՝ թէ զինչ ասէր. Լմբ. ոգին։ *Զամենաչար գայլն՝ որ ծովոր էր քեզկանել զմնլորեալ ոչխարն. Ոսկիփոր։ *Զկապիկս անապատական և ամենաչար՝ ուսուցանեն. Եփես։ *Վաղք ամենաչար։ Ամենաչար խորամանկութիւն. Ցձի։ *Ամենաչար արծաթսիրուի, կիսի խորհուրդք, կիսի տաճանմունք. կիւրղ. խոս։ Աբեր. ձղ։ *Ամենաչար խարդախանք, կամ վաճառատուրք, ունակութիւք, սուէտք, տեղի. Պիտ։ *Ամենաչար խափանումն. Նար։

ԱՄԵՆԱՉԱՐԱՐՈՂ, ի. ա. Ամենայն իրօք կիսի զամենեսին չարչարօղ (փառասէր). *Ամենաչարչարողին հանդերձն վառնուսին. Պիտ։

ԱՄԵՆԱՉԱՀ. ա. Պահօղ և պահպանիչ ամենայնի, և յամենայն չարէ. ամենայնիմամ. ամենիւէը պահօղ՝ հոգատօղ. *Ամենապահ ձեռամբն փակեալ զտապանն։ Ամենապահ չնորհացն. Ածաբ։ *Ընդ ամենապահ աւծիլն ըայ ամրանալ. Խոս։

ԱՄԵՆԱՊԱՅԾԱՌ. ա. Παμφαής, περιφανής. Totus lucens, splendidissimus, undique conspicuus. Ամենայնիւ պայծառ. լուսապայծառ. ամենաձառագայթ. երեսիլի ամենայն իրօք. չքնաղ. փառաւոր. վայելչապանծ. անարատ և յոտակ. խիտ պայծառ՝ էայլուն. գոյեի Նարեկի՝ բոլորէն, ընծրհէբէ. դուէնէբ. *Ամենապայծառ լոյս, կիսի հոգւոյ. Դիտ։ *Ամենապայծառ է քաղքին Երուսաղէմ՝ նշան նշոյլ իսկին քրիստոսի երևելին և ամենապայծառ։ Նաւոր ի կառս բարձրանալ և յամենապայծառս։ Ոսկ. Հբ։ *Ամենապայծառ. ծագմամբգ. Շար։ *Ամենապայծառ դանձուցգ. Նար։ *Ցամենապայծառ անուանց բարութեց. Մանդ։ *Մտաս նել յամենապայծառ աւետարան։ Ցարձակեալք ամենապայծառն վայելչութեբք. Պիտ։ *Ցիւր մարմինն առ ընդ ամենապայծառ անմահութեն. Լմբ։ *Դրախտ ամենապայծառ և լուսագեղ։ Ո՛վ ամենապայծառ. (յն. երանաւէտ) դրախտ. Ոսկիփոր։ Ոսկ. ծճ։

ԱՄԵՆԱՊԱՆԾԱԼԻ. ա. Ամենայնիւ կիսի ամենեցուն պանծալի. գերապանծ, *Դու ամենապանծալի փայտ պէ. Զոր. լճ. Խ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏԱՂ. ա. Ցամենայն իրս պատապալ՝ ընդգէալ. զբաղեալ յոյժ յոյժ բոլորվին փոփոխած՝ ընծրհ. *Նայեա՛ ի բնութեէս ամենապատաղ խառնուածոյ. Նար. ծէ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏԱՐ. ա. Ամենևին պատարագ. առլցեալ. առասելեալ. *Ի ձեռն ամենապատարի չարութեց զպարսաւն կրծոցն զպատիժս. Պիտ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻԺ. ա. Ամենայն պատժոյ արժանի. *Վրիպեալս ես յատեան ամենապատիժ. Նար. խէ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻԿ, ոկի, կաց. ա. Παντοίκηλος, παντοίος, παντοδαπός. Omnigenus, omnis generis, multiplex. Ամենատեսակ. զանազան. բազմատեսակ. բազմապատկեալ. բազմապատիկ. և մեծաշուք կիսի բազմագունի. ամին ինչպ, լոպ ինչպ հէր ասյ, հէր գեղբէ. *Որ ինչ միանգամայն կազմիչք են հեշտ ցանկութեն՝ ամենապատիկք։ Ծաղկաներկս յամենապատիկ երանգոց։ Դրախտն՝ ամենապատիկ ծառուվք լի։ Ըստ ամենապատիկ փոփոխմանց. Փիլ։ *Ի տոնէս պայծառս քարամբք ամենապատիկք ծաղկեալս. Աբեր. ոգ։ *Մեծուն ամենապատիկ յարքունիս համբարեցաւ։ Ամենապատիկ իրատուռ քաղցրութեն, կամ մրրկօք ալեաց. Նիւս. ֆ. Ն էրգ։ *Ամենապատիկ պարգևք, կիսի երանութիք, քարութ, կամ չարութեն. վայելչութեն. Պիտ։ Սրգ։ Լմբ։ *Ամենապատիկ ներքոյիս։ Ի բազմամանս ամենապատիկս. Նար։

Իակ Խոր. Բ. 85. *Ամբ կոստանդիա նոսի ամենապատիկ յարգալեալ (զքիւզանդիոն) անուանեաց Նոր Հռոմ։ իսկ իբր Ֆ. ամենապատկաչէս, կամ ամենայն վայելչութեբ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՐ. ա. Պատիր կիսի պատրաստական ամենայնիւ. Խիտ խոբէբայ, խաբօղ, *Ամենապատիր ընծաւակաւ։ Ամենաձպատիր խաբէութեն. Ցձի։ *Ամենապատիրն խաբեութեբ. Նար. կե։

Եւ Ամենեին պատրաստ. բոլորովին ի պատրաստ անկեալ. Խիտ խոբեաց. *Ամբ մահացուս ամենապատիր. Նար. ծ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ. ա. Պատիւոս. Honoratissimus. Ամենայնիւ պատուելի. ամենայն պատուոյ արժանի, մեծապատիւ, պատուաւոր. *Ամենապատիւ մեծ վայելչութեի. Գործ։ *Ամենապատիւ իշխան. Վրք հց. Ը։ *Զամենապատիւ և զբանելի առաքինութեն յիշեմ. Կիմոթ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏԿԱՊԻՍ. ած. Ամենապատիկ օրինակաւ. ամենայն յետնեալս բազմօրինակաբար. *Մարմնով լինէր պատկեալ ամենապատկապէս. Սարկ. փկ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏԿԱՌ. ա. Լի պատկառանօք ամենեցուն. ամենայնիւ. խիտ օնէրէս. *Ո՛վ անձն իմ թշուառ ամենապատկառ. Նար. ի։

Կամ Լի պատկառանօք յարգանաց, և մեծարանաց. *Աչիքան ամենապատկառ պատուասիրութեբ խրայել ասնէր. Նար. խլ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏՃԱՌ. ի. ա. Παναίτιος. Omnium causa, effector, vel effectrix. Այն որ պատճառ կամ պատճառող է ամենայնի. *Ի գերագոյնէն և յամենապատճառ ետ ծումբէն։ Զօրութիւն ամենապատճառին ըայ։ Ամենապատճառ նոր խոսխոսութեան։ Ցամենապատճառէ և ազբիւրէն բարեբարութեբ. Դիտ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏՃԱՌ. ա. Ամենայն իրօք պատճառել. բարեչարեալ. *Կազմէ ամենապատճառ յօրինուածով. Սարկ. փկ։

ԱՄԵՆԱՊԱՏՐԱՍ. ա. Ամենայն իրօք պատրաստուած. ամենայնիւ պատրաստ. և Ամենակազմ. ամեն ինչպով պատրաստ. պատուով. Ն ամօթ. *Ժառանգս առանձ իւր ամենապատրաստ Թագաւորութիւն. Խոր։ *Երկայն յաւուց ամենապատրաստ տեսութիւն։ Ամենապատրաստ հանդերձիւ՝ ամենեին անվտանգելի։ Ամենապատրաստ չքմեղութեբ պաշտապանել։ Ամենապատրաստ պնդութեբ միշտ արժանացայց. Նար. ծբ. կճ. ղճ։

ԱՄԵՆԱՊԱՐ, ի, կամ ու. գ. Գար կամ պարակցութիւն կատարեալ ամենայն մասամբք. *Բարիոք ասացեալ է, ոչինչ մեկնեալ, որպէս յամենեքսանչեան յամենապարի, և ամենեցուն ձայնակցութ. Փիլ. Էլ. Բ. 38։

ԱՄԵՆԱՊԱՐԳԵՒ, ի. ա. Գործակատու ամենեցուն կիսի ամենայն բարեաց. ամենապարգեւող. ամենաընծրհ. *Ամե-

նախնաբար, ամենապարգև. Մանր. ին. *Ցամենապարգևն այ. Ագաթ. *Զամենապարգևիգ արգահատեցից: Ամենապարգև ձեռն. Նար. ին. լբ:

Եւ Ամենեցուն կամ հասարակաց պարգեաւ. *Աստ մեզ զամենապարգև խաղաղութիւն նորա բերէ. Խոր. *Ի քէն իսկ վարգապետեաւ զամենապարգև կարգս եկեղեցւոյ. Նար. հբ:

ԱՄԵՆԱՊԱՐԳԵՒՈՂ, ի. Ննջ. ընդ վ. ըստ ա. Նշ. *Մխիթարութիւն ընկալան յամենապարգևողէն այ: Զննջն ցօղ օրհնութէ յամենապարգևողէն քրիստոսէ յերինջս. Կոչան. Աբծր. գ. 5:

ԱՄԵՆԱՊԱՐ. ա. Ցոր օրէն ի պարծիլ ամենեցուն. ամենապանծալի. *Ամենապարծ խաչիւն ծանուցեալք. Ածաբ. Ա: *Ամենապարկեշտ աղջիկն. ճ. Ա: *Զամենապարկեշտ պրպտաշունագործութիւն իւղոյն կատարման. Դիոն. էն. ը: *Ի հեղգութեան վարգապետութիւնն մեր յամենապարկեշտ. Սարկ. պա:

ԱՄԵՆԱՊԱՐՏ. ա. Ամենայնիւ պարտաւոր, կամ պարտական պատճառ. *Զամենապատ ոգիս ընկալայց: Ամենապարտս մահու: Աստ ամենապարտս ես ներօղ. Նար. ծը. լ. ծը:

ԱՄԵՆԱՊԵՏ, ի. գ. Պանդարչոց. Omnibus imperans. Պետ և իշխան բազմութեան. ընդհանուր հրամանատար յաջքսնիս, և ի պատերազմի. Հազարապետ տան, և տպարապետ. պաշ. եկահէս. և սերպոպէր. *Կարգէր զնա սենեկապետ, և ամենապետ հաստատիմ ի վերայ ամենայն կենաց Թագաւորին. Մխոր. էր: *Աչք ձոհս ի դրան պղծութեի, և տոհրատեղ լսատ, այսինքն ամենապետս. ճ. ի:

ԱՄԵՆԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանդարչիա. Imperium in omnes. Ամենիշխան տէրութեի ի վերայ ամենեցուն. *Զամենապետութիւն իւր ցուցանէ. Վրք հդ. իէ:

ԱՄԵՆԱՊԻՍ. ն. Պաւտօձոպ. Omnifariam. Ամենայն օրինակս. ամենայն իրօք. ամէն կերպով. հեր վեճմ ինչ. *Օգն կրկան գոլով զորութեք, և ամենապէս այլայլական. Աբիսպ. ֆ: *Ամենապէս յամենայն իշխանութեի միաբան արժան է պահել: Ամենապէս այս յայտ լինի. կանոն: *Ա յինպիսեացն ամենապէս իսկ և ամենեին ապականեալ են խորհուրդքդ և միտք. Խոսրովի:

ԱՄԵՆԱՊԻՂԾ. ա. Միարծ, պամպիարոս. Impurus, scelestissimus. Ամենեին պիղծ. ամենագարշ. ամենագարշ գիր. էնց ծաղրաբար, նապատ, ոչերանոտ. *Ամենապիղծ գէն. Ոսի. ծաւ: *Ո՛վ պիղծդ և ամենապիղծդ. Սրբ. յն. է: *Ո՛վ ամենապիղծք, միթէ մարդարէքն չէին մարգարէք, զի ոչ ապրեցուցին զանձինս. Տօնակ: *Զայս ահագինս գործելով ամենապիղծդ անձն. Պիտ: *Ամենապիղծ չարութեի. Նար. յովէտ:

ԱՄԵՆԱՊՈՒՆԻԿ. ա. Լի պատուհանութեք. անասէր բազ. *Ամենապատուհնիկ, ընդհէր թողեր զայրն քո. Վրք հդ. իէ:

ԱՄԵՆԱՊՏՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանգարպիա. Omnis generis fructus, fertilitas. Առատ պտղաբերութեի. բերք ամենայն պտղոց. առատութեի. *Նռնենիքն զամենանպաղոցս բոլոր ամանն ծառոցն բուսուցանեն: Ամենապտղութեի իմն փափկութիւն յամենայն տգիէ ծառոցն պտղոց նուռն լինի: Ամպղձայ մի երկիրն իսգելոյ ի բաց բղխել ի խոր տեղւոյն զամենապտղութիւնն առատապէս արար. Նիս. էրգ:

ԱՄԵՆԱՊՏՈՒՂ. ա. Պանգարոս, պանգարիոս. Fructus omnis generis habens. Ունօղ կամ բերօղ զամենայն տգի պտղոց. պտղալից. ամէն պտուղ. *Զամենապտուղն գայն զդրախտն: Պարտեզ ամենապտղոց. Ցհ. իմ. երե: վրդն. երգ:

ԱՄԵՆԱՋՈՂԱԿ. Տ. Ամենագաձողակ. *Ակաս պայծառանալ օր ըստ օրէ յաճոռ հօր իւրոյ ամենաջողակ վաճառատորութեի. Աբծր. ե. 2:

ԱՄԵՆԱՌԱՏ. ա. որ և Ամենագործ. Լի ամենայն առատութեի, և առատապարգև. *Ազատեա յանբաւ պարտեացս ամենառատ. Բենիկ: *Ածային ամենառատ գանձուց հաւատարիմ և խնամառուս անտես. Ոսկիփոր:

ԱՄԵՆԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամենառատ գոլն այ, և անբաւելի բերկրութեի ներքին առնչական ծագմամբ. *Մի ած յաղագս նոյնութեան բնութեին, և անձինք երիք՝ վասն ամենառատութեին. Սարկ. հանգ:

ԱՄԵՆԱՒԱԴԻՆԱՒԷՐ. ա. Ցոյժ առաքինասէր. բարեկրօն. երկիւղած և բարեպաշտ, ջերմեռանդ. *Ամենառաքինասէր մայր քո. Մագ. ծէ:

ԱՄԵՆԱՒԱՔԻՆԻ. ա. Ամենայնիւ առաքինի, ամենայն առաքինութէ զարդարեալ. որպես յն. Պանդարետոց. Omni virtutum genere ornatus. Իսկ յասէրն. *Ընդ ածային այնոցիկ վաստակոց ամենաքաղաքինիս այս շաքամէ յն. խան, օր սրբոյ. թեն և ամենայն վաստակոց առաքինութեի. Ոսկ. յոգամ:

ԱՄԵՆԱՒԱՍԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանոլեզթία. Internecio, integrum excidium. Խափան սատակումն. ընկնումն, կործանումն, կորուստ. *Ոսաոի ամենասատակութեք քաղաքաց. Բրս. լար:

ԱՄԵՆԱՎԵՉԱՒԱՆ. ա. Բնիկ և սեպհական. կամ ընչանատոր. երևելի. *Ցամենասեփհական տաճար սքղն ժողովն Աստուծոյ: Ամենասեպհական տաճար. ճ. Ա:

ԱՄԵՆԱՎԻՐ. ա. Ամենեցուն սիրօղ. *Ամենասէր, ամենագութ, ամենախնամ Մանր. ծն:

ԱՄԵՆԱՎԽԱԼ. ա. Ցամենայնի սխալական. բազմավրէպ. որ չոփ իշխօսի, ոխտանփսլ ընդուն. *Ա որս միշտ ե վերպտեթի և ամենասխալ տարակուսութեի. Նար. խփ:

ԱՄԵՆԱՈՒՐԲ, սրբոյ. ա. Ամենեին սքղ. որպես Աղբիւր ամենայն սրբութեան, սքղն սրբոյ. (այ և ածայնոց սեպհական.) Պանգիոս, ια, ιον: παναγιώτατος, παναγέστατος. Sanctissimus, a, um; sacrosanctus. *Սքղ սքղ սքղ, սքղ Էս Ճշմարտապէս, և ամենասքղ. Պփրփ: *Ամենասուրբ երրորդութեի: Ամենասուրբ երրորդութեի վայելէ փառք. Շար. ժմ: *Հաշմութէ ամենասքղն հօր հոգւոյնի սրբով: Ամենասքղն յն: Զամենասքղն ածաբանութեի. Դիոն: *Ամենասքղ անուն. Ագաթ: *Ցամենասքղ ձեռացն այ. Ցհ. իլ: *Ամենասքղ մեծութիւն. Նար:

*Մարմինն քրի ամենասքղ. Ոսկ. յոգամ: *Ամենասքղն ի մեզայ: Ամենասքղ Հգուին եբարձ զկուրութեի հոգւոց և մարմնոց մերոց. Եղիշ. հէփ. Ե ի լուսաբան: *Ողբ սրբութեք ամենասրբոյն ախորժեն քննել հաղորդ. Գր. հբ:

Իբր Ամենամաքուր. ամենեին յաստակ և զինչ. անարատ և ողջախոհ ամենայնիւ. սրբազան. նուիրական. հոգեպէս, եկեղեցի, հոգեպարէս. Պանգιος, παναγνος, πανίερος. Sanctissimus, castissimus, sacratissimus. *Ամենասուրբ անդրանիկ քն զորութէք. Ամենասքղ աչքք մեռաց վերամբարձեալս: Ամենասքղ են և անմարմինք խմացութէք. Ամենասքղք են և անարատք, և ոչ է նոցա պէտք մաքրութեի. Դիոն: Մաթ: *Զեօթներորդն (օր) ամենասքղ իմն կարծեցեալ. Փիլ. փեսախ: *Զամենասքղ սեղանն ուղղին: Ցամենասքղ գանձն ածային նուիրեաց. Եղիշ. գ. Ա յն: *Ցամենասքղն գրութեի աստուածայնական պատմաբանութեին. Նար. առաք:

ԱՄԵՆԱՊԱՄ. ա. Որ զամենայն ինչ սպառէ. վատնիչ և ծախիչ հատարակաց. գոյմնէը հոգւովդ ընդգ. *Համալսունք ամենասպառ ջրհեղեղ. Ոսկ. ա. փմ. ծէ: *Գերազանցեալ քան զհեղեղին ամենասպառ ծովեան յորդութեի. Նար. ծէ:

ՀՄ. Բոլորովին, իսպառ. կորուսմամբ. * Ոչ'ի համբաւէն զքեզ կորուսեալ՝ համայնապնիկ և ամենասպառ զաբրին ծնեալ. դոյն կրճատեցեր. Նար. ւէ:

ԱՄԵՆԱՍԱՅԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանհտսία. Completa possessio omnium. Ամենայնիւ ամենայնի տասցողութիւն. ի բնէ ունօղութեի ամենայն լսութեի. ծայրագոյն բարութեի և իշխանութիւն. (անհտրի Թարգմանութէք ի յունէ.) *Տիրութեի (այ է) ոչ միայն քան զվատթագոյն գերեանակութեի, այլ և ամենայն ազնուիցն և բարեաց ամենակատար ամենատացկութեի: Ամենակատարն և ամենայն ազնուիցն ամենատացկութի. Դիոն. ՁԾ:

ԱՄԵՆԱՍԵՂԾ, ի. ա. Սաեղծող բոլորից. ամենեսն և ամեն բանի պեղծող. հեթանէի վի հեր էնյի եարպան. *Որպէս ողորմած և ամենասաեղծ՝ ստացիր վերստին: Կատարեալ ամենասաեղծին զնա արձակեսցէ: Կեցուցիչ կամաց ամենասաեղծիդ. Նար. ծէ: *Աստղի անհատ էութեան ամենասաեղծիդ. Բենիկ:

ԱՄԵՆԱՍԵՂԾՈՒՉ, ծչի. Ննջ. ընդվ. *Ամենասաեղծիչ միածին. կանոն: *Խնդրել ի նմանէ զնծն ամենասաեղծիչ. ճճ:

ԱՄԵՆԱՐԲԱԶԱՆ, ի, ից. ա. Պանέερος. Sacratissimus. Սրբազան ամենայնիւ. նուիրական. ածային. ածաբրեալ. սքղ. *Օրհնաբանութեի ամենասրբազանիցն: Ածայնոց ամենասրբազանից գրոց ընթերցմանց. Դիոն. էն. ճ: *Ա յր մի ի մերոցն ամենասրբազան. Լմբ. ի գր. պա:

ԱՄԵՆԱՐԲԱՊԻՍ. Տ. Պանάγνως. Purissime, castissime. Որպէս ամենասքղ. ամենայն սրբութէք, ամենայն անարատութէք և մաքրութէք. *Աստ ինքն քո նմանութէք զածայինսն կատարել և բաշխել ամենասրբապէս. Դիոն. էն. ճ: *Եւ ապա ամենասրբապէս զնոսա ի հաղորդութեի մարմնոյ և արեանն իւր կոչեաց. Լմբ. պբփ:

ԱՄԵՆԱՐԲՈՒԹԻՒՆ. գ. տὸ Παναγιον. Omnem habere puritatem. Ա-

մենեին արբունքի. կատարեալ մաքրուի. անապատուելի. *Ամբիծք են (հրեշտակք) ամենեինիւք, և զամենասրբութեին գերա- զարդաբոյս ունին. Դիտ. է։ ե։

ԱՄԵՆԱՍՐԲՈՒՀԻ, հ.ոյ. ա. Ամենասքանչ կոյս. (սեպհականեալ մակդիր տիրամօր). Παναγία. Sanctissima. *Առ քեզ ապաւինիմք ամենասրբուհի. Շար։ *Հոգին սքանչելագործեաց զամենասրբուհին մարիամ՝ ի մայրուի անուսի թագուհորին. Վրդ. երփ։ *Եւ ես ամենասրբուհի կոյսն զմիածնին իւր այնպիսի անարգանօք՝ ի խաչին մեռեալ. Սինաք. յոր։ *Ամենասրբուհւոյ ածածնին գլխագիրն. Հ = Ց. յոալ. ը։

ԱՄԵՆԱՍՓԻՒՆ. } ա. որ և ԱՄԻՆ.

ԱՄԵՆԱՓԻՒՆ. } ած. Ամենայն ուրիք սփռեալ. համասփիւռ. համայնածաւալ. իւրով լրոյ դիմ փարածած. *Ջիշխանականին զամենասփիւռ բացարձակութիւն։ Ամենասփիւռ (կամ ամենասփիւռ) ՃառագայթիՆ։ Նոր. խէ. կէ։ *Հաւատոք համահաւաք, ամենասփիւռ, և բոլորից բովանդակող. Տծոակ։

ԱՄԵՆԱՓԱՆՁ. ա. Ամենայնիւ պատճէնել, ամենահրաշ. զարմանագործ. *Ամենապատճէն է լով բնութիւն. Փիլ։ *Ուրացան զամենապատճէն նշանն. Կիւրղ. վլ։ *Ամենապատճէն զօրութիւն. Լմբ։ *Ամենապատճէն իրագործուի. Երզն։

ԱՄԵՆԱՓԱՆՁԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Ամենապատճէնելի յարութիւնն կայ և ճնայ առաջի մեր. Սարգ. յի. գ։

ԱՄԵՆԱՎԱՃԱՌ, ի. գ. Παντοπώλης. Seplasiarius. Վաճառօղ ամենայն իրաց մանուանց. փերեզիկ. էայմանը, ենձա առիբանը, ապրաբ, չէրլի. *Քան այն չափ՝ ի լկտութիւն ածել լաւ իցէ ամենավաճառին կամ բանջարավաճառին տալ զգուաստն՝ կին. Ոսկ. կոզ։

ԱՄԵՆԱՎԱՃԵԼՈՒՀ. ա. Ամենայնիւ վայելուչ. կարի վայելչական. քաջայարմար. գեղեցիկ. էէր էօլբա, էբ. էեաւբ, էաֆբէրգբ. *Բարիոք և ամենավայելուչ կարծեմ... Ամենավայելուչ կարգաւորութիւն։ Այս բանիս ամենավայելուչ, և ցանկալի օրինք. Լմբ. պրբգ. Ե պէ։ *Ամենավայելուչ և մեծագոյն պատուով նազապատնել։ Ամենավայելուչ խնամատարութիւն առնուլ զանկելութիւնն։ Ցամենավայելուչն քերթողայն պարս։ Ամենավայելուչ գեղեցկութիւն պայծառացեալ. Պիս։

Եւ Ամենեին ցանկալի և զուարճալի՝ի վայելել ամենեցուն. *Ամենավայելուչ բարեբախտութիւն, կամ արգասաւոր։ Ջամենավայելուչ կենցաղոգրութիւն։ Ա յնվայելութիւն ամենավայելուչ. Պիս։ *Ջայսոսիկ յանձնել հալածէ, զի մի յայն ամենավայելուչ հայեցողութիւնն ատուբերաց. Լմբ. ա։

ԱՄԵՆԱՎԱՅԵԼՉԱՆԱԼ. է. (եթէ առոյգ իցէ գրութի.) իրր վայելչանալ. ամենայնիւ. արուսափայլել գեղեցկութի. *ի լոյս ամենավայելչացաւ (այլ. ամենայն վայելչացաւ) բնութիւն. Խոր. Լրդվ։

ԱՄԵՆԱՎԱՅԵԼՉԱՊԷՍ. ՛ս. կարի վայելչապէս. ամենայն Ճահատրութի և ի բաւականի. *Հրաման գոհանալոյդ ամենավայելչապէս արժան է. Լմբ. պրբգ։

ԱՄԵՆԱՎԱՅՐ. ա. Ը յամենայն վայրս հասանէ կամ գտանի. *Օրհնաբան նեալ ահաւորութի ամենավայր ձեռնհասլութի. Նոր. գի։

ԱՄԵՆԱՎԱՅՏԱԿ. ա. Ամենեին վատակեալ. յամենայն վաստակս աշխատեալ. լաւ յոգնած. *Ամենավաստակ ոտք խոստովանողին. Եւթ. է։

ԱՄԵՆԱՎԱՐ. ա. Ը զամենայն վարի տեսչութի. ամենատես. *Ցայնպիսի փոքրիութի խոնարհի ած՝ ամենավար առաչնորդութի։ Վէոր. է։

ԱՄԵՆԱՎԱՐԱՆ. ա. Վարանեալն ամենայն իրօք, և վարանեցուցիչ. լի ամենայն հոգով և տատամսութի. ցնդեալ և ցնդիչ բոլորովին. անհնարին. խիստ փորձելի, ըստ ոք, նմա փորձելոյ. *Ցոգնապատճառեան ամենավարան (մեղաւորն)։ Ամենավարան տարակուսանաց։ Պատասխանատուութիւն ամենավարանս։ Ջամենավարան ձայն կոկոզոլոնաց որսոյս։ Եղիցի խաղաղութի հրամանաւ մեծիդ՝ ամենավարան բերոյս սատանման. Նոր. ը. ա. է. լա. հա։

ԱՄԵՆԱՎԷՐ. ա. Ը լինչ տայ զգաստ վերս, կամ Ը լին է վերջ. *Բժշկեցեք զամենավէր խայթոցս չարին. Բէնէկ։

ԱՄԵՆԱՎԻՉՏ. ա. Ը լոյ իցէ վիչտ բազում. *Ցանհնոյ վանեն զմարմինս ամենավիչտ ալիսիւք. Պիս։

ԱՄԵՆԱՎՆԱՍ. ա. Ը մեծապէս ինասէ. յոյժ ինասակար. *Ջգաժնդակ վարսն՝ զամենաչարն և զամենավնասն՝ անձեր. Ցճխ. ը։

ԱՄԵՆԱՎՈՒԱՄ. } ա. վաեմ ամենայն.

ԱՄԵՆԱՎՍԵՄ. Ինչ կիր քան զամենայն. գերյարդոյ. ամենապարկեշտ. աբե. ամենատուրք. *Դուստք առաքելոցն սրբոց փարեալ չուրջ զամենավսեմ կուսական մարմնոյն. Դիտ. իղ. ծա։ *Աճեռանն ամենավսեմ գրոցն վերծանութիւնք. Մաթ. էկ։

ԱՄԵՆԱՎՏԱՀ. ա. Ամենայնիւ վստահելի. անկասկած. հաւատարիմ. և համարձակ. բացարձակ. *Խնամոյ ուղղիչ ամենավստահ։ Ամենավստահ կաւանարութի (ընդ օգս)։ Շաւաւիղս ամենավստահս՝ ի խոնարհ առաքեալ. Նոր. գանի էկէ. Ե հոգ. Ե խլ։

ԱՄԵՆԱՎՐԴՈՎ. ա. Ը ամենայն իրօք կամ զամենեսեան վրդովվել. յոյժ վրդովեալ. *Ցամենավրդով՝ ի վշտալից հեշտութիւնս զերծեալ՝ ի նեղ և՝ի գժաւար ձանապարհս նր ընթացօգը. Վրթ հդ. ա։

ԱՄԵՆԱՎՐԻՊ. Տ. ԱՄԵՆԱՍԽԱԼ. *Մարդք երկրածինք և ամենավրիպք. Նոր. հվ։

ԱՄԵՆԱՏԱՃԱՐ, ի. ա. Տաճար մեծ յոյժ և ընդհանուր. *Աշխարհս արարաւ ամենատաճար յաւուրք քան զառաճարն սքի. փիլ. էլ. ը. 85։

ԱՄԵՆԱՏԱՐ. ա. Տարօղ յինքեան զամենայն. ընդունարան ամենայնի. *Որ պէս զանօթ ամենատար, և իբրև զքաղաք առանօղ ամենեցուն. Ոսկիփոր։

ԱՄԵՆԱՏԱՐԱԾ. Տ. ԱՄԵՆԱՍՓԻՒՆ. *Ի բաղուման ագդեալ (հոտ) հաւասփիւռ ամենատարած։ Ամենատարած օգոյս պարզումի. Նոր. լգ. կը։

ԱՄԵՆԱՏԵՂԱՑ. ա. Տեղացեալ յամենայն տեղիս որպէս ջրանանալ. իբրեալ որպէս ցօղ յամենայն վայրս առասապէս. *Ամենատեղաց գեղ (ածի). Նոր. գ։

ԱՄԵՆԱՏԵՂԻ. ա. Ցիւրքն գրաւօղ զամենայն տեղի. ամենավայր. անպարագիր. *Ամենատեղի ընդարձակութիւն. Նոր. հգ։

ԱՄԵՆԱՏԵՆՉ. ա. Ամենայն իրօք տեղիչելի, ցանկալի. *Թողեալ զանձկալի և զամենատենչ վայրս։ Ցամենատենչ և ա- նուշահոտ ընծիրեան քաւի. Փոտ։

Կարի տենչող. փափաքօղ. *Եւ զինչ արդեօք մայգարէին հոգևոր ըղձականաւք ամենատենչ բաղձանացն իցէ խմանալ. Նոր. ղգ։

ԱՄԵՆԱՏԵՍ, ի. ա. Տեսօղ ամենայնի. ամենահայեաց. ամենանկատ. ամենագէտ. և Ամենատես. ամենախոհեմ. *Ո՛չ յամենատես ականէն խուսեցեալ. Փիլ. յոէ։ *Որ ոչն ծածկի յամենատես ականէն ած. Խոր. ֆ. 24։ *Ոչ զարհուրեցաք յամենատես ականէն. Մով. էբեմ։ *Ցամենատես աչաց. Պիս։ *Ամենատես արարչութէն։ Նոր. իէ։ *Ծասծ ունիք մարդկան յայտնի են քեզ ամենատես ած. Տծոակ։ * Ջամենատես անտեսութին մեծազօր զօրութէն. Ոսկ. մ. ա. 1։ *Որ ամենատես ակնարկութէ աստրիչեալ՝ ի խնդիր կորուսելոցն. Աբէր. ա. 1։ *Ամենատես նախախնամութէ։ Հաւատոյ ջիատարութէ ամենատեսին. Պիս։

Ամենայնիւ տեսանելի. կարի գեղեցիկ, և երևելի յոյժ։ *Հիացեալ զարմանայ՝ի տեսիլն ամենատես. Մծբ. ծի։ *Բազմութիք արհամարհք էին, բայց իշխանիք ազգ էին ամենատեսք. Ոսկ. յհ. ը. 11։

ԱՄԵՆԱՏԵՍԱԿ. ա. Παντοδαπός. Omnis generis. Ամենատարիկ. բազմատեսակ յոյժ. բիւրազգի. բազմադիմի. պէսպէս. ամէն ցեղ. հեր դիւրելիս, հեր նէվ, հեր ձին. *Ամենատեսակ տնկոցն սաղարթք։ Ամենատեսակ կենդանիք. Աբէտ. ֆ։ *Ծովացեալ ամենատեսակ անօրէնութէ. Սարկ. հանգ։ *Ամենատեսակ ամօթ. Ճճ։

Եւ որպէս Παντείδεος. Omnis formae. փակօղ յինքեան զամենայն տեսիլ և զկերպարան դեղոյ գերազանցապէս. *Ամենայն ձև, ամենատեսակ, անկերպ, անգեղեցիկ. Դիտ. ած. ։ ը։

ԱՄԵՆԱՏԵՍՈՒՀ. ա. Ամենայնի տեսուչ, տեսօղ և խնամող. *Ջամենատեսուչն ած ծանուցեալ. Ճճ։ *Ջամենատեսուչ նախախնամութի. Դիտ. ած. ։ բէ։

ԱՄԵՆԱՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ. ա. Ամենայնիսի տեսչութի ած ծանուցեալ. նախախնամութի. *Հայել յամենատեսչութէն ած. Վէոր. է։

ԱՄԵՆԱՏԷՐ, տեառն. գ. Տր ամենեցուն և ամենայնի ամենայնիւ. *Եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենատէր ես. Նոր. հզ։ *Ողորմի ամենատէրն. Սէբէր. ֆ։ *Ջօրութէն ամենատեսուն քոյ։ Ցայսոսիկ է ամենատեսուն տէրութէն. Ագաթ։ *Գեղեցիկ օրհնութէս ամենատեսուն մատուցանէր. Ար. անպ։ *Գովութէս ամենատեսուն մատուցանէր. Խոր։

ԱՄԵՆԱՏԽՈՒՐ. ա. Տխուր ամենայնիւ. կարի տրտում կամ տրտմագին. *Եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենատէր ես. Նոր. հզ։ *Ողորմի ամենատէրն. Սէբէր. ֆ։ *Ջօրութէն ամենատեսուն քոյ։ Ցայսոսիկ է ամենատեսուն տէրութէն. Ագաթ։ *Գեղեցիկ օրհնութէս ամենատեսուն մատուցանէր. Ար. անպ։ *Գովութէս ամենատեսուն մատուցանէր. Խոր։

ԱՄԵՆԱՏԽՈՒՐ. ա. Տխուր ամենայնիւ. կարի տրտում կամ տրտմագին. *Եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենատէր ես. Նոր. հզ։ *Ողորմի ամենատէրն. Սէբէր. ֆ։ *Ջօրութէն ամենատեսուն քոյ։ Ցայսոսիկ է ամենատեսուն տէրութէն. Ագաթ։ *Գեղեցիկ օրհնութէս ամենատեսուն մատուցանէր. Ար. անպ։ *Գովութէս ամենատեսուն մատուցանէր. Խոր։

ԱՄԵՆԱՏՈՒՆԿ. ա. Ը յինքեան ազգ տնկոց. * Դրախտ անթառամ և ամենատունկ. Հ. իէւիկ։

ԱՄԵՆԱՏՈՒՐ. ա. Ամենայնիւ առատատուր, կամ ամենեցուն տուեալ առատութէ. *Ընդ ամենատուր պարգևացն առատ։ Եխախտեաց բարձրելոյն ամենատուր լիականութէն. Նոր. խէ. կէ։

ԱՄԵՆԱՏՐՏՈՒՄ. ա. Տրտմեալ յոյժ յոյժ. կամ ամենեցուն տրտմեցուցիչ. ամենագժնեայ. *Փրկութէն հայցելովառ՝ի յամենատրտում թշնամէն. Ճճ։

ԱՄԵՆԱՏՕՆ, ի. գ. ա. Παναέορτος.

Omnis festivitatis, festus maximus. Ա-մենայնիւ տարեւանի տօնելոյ, և Ցերծն 'ի տօնս. *Ջեօթնեքերորդն (որ) ամենատուրբ իմն, և ամենատօն գոլ կարծեցեալք, առ-անձինն իմն պատուոյ արժանի առնեն. Փիւ. փեսախան:

ԱՄԵՆԱՄԱՐ. ա. Ամենայնի արարիչ. ամենատեղծ. *Ամենարարն արիւ մեծա-զօր բանիւ իւրով. Վէպօր. Ք: *Օրհնեալ աքե և ամենարար երկրորդումէն. Ո-սիէոր: *Ամենարարն հրամայեն վերկինս նորանկեր-տեր. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՐԱՈՂ, ի. նոյն ընդ վ: Մաշ:

ԱՄԵՆԱՐԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Արարչա-գործումէն ամենայնի. *Ցայ ամենատա-բումէն. Ագաթ:

ԱՄԵՆԱՐԻ. ա. Ամենայնիւ արի, զօրա-ւոր, առիւծն. *Աչերաժ միմիգ, և ամենա-րի. Մագ. Ք:

ԱՄԵՆԱՐՈՒԵՍՏ. ա. Պանտեχνος. Plane artificiosus, omnimodas artes sciens. Παναρέτος, Omnis virtutis, vel artis; omni virtutum genere ornatissimus. Քաջարուեստս. ամենաճարտար. ամենահնար. ամենատաքնին. լաւ վար-պետ. էէր ասպա, հիւնէրլի, գագիլչիէբ-լի, խուիճքիւրլի, հէզարլիճքնդ. ասի զնոյ և զիմաստասէրէ կիմ զչարուեստնէն նորա. մաս-նաւոր առումամբ և զաղղմանէ և զլեռատայ սիրաքայ, և զիմաստասէն գրոց նոցա. և զա-մենայն առաքինի անձանց և զչարծոց: *Կարօղ ևս ամենարուեստ: Ամենարուեստ բժիշկ. Նար. իէ. չէ: *Ամենարուեստան ասէ, եթէ ոչ զուարճանայ ոք ընդ կո-րուստս կենդանեաց. Ո-սի. ե: *Վկայես-չէ ամենարուեստս խմաստուն. Եփիի: *Սպասաւոր (ք անուս) ամենարուեստս. Մաշ: *Ցեւստս սիրաքայ, որ զկոչէցիսէ ամենարուեստս խմաստութէն կարգեաց. Եսա. ԽԶ. է: *Արար և զատոյց ամենա-րուեստան խմաստութէք. Եփիի: *Ամենա-րուեստս զօրութէն. Աթան. Նի: *Ամենասքե երրորդումէն' որ լիւն է ամենարուեստս քաա-րութք: Ամենարուեստս երախտեաք: Ամեն-արուեստս քաջութէքն նահատակեալ: Ա-մենարուեստս պահոց, ևն. Ցծէր. ոփէպ:

Մերմ՝ Ջարարուեստս. Նենգաստր. ամենայապարիս. Քենփպազ, հիւնէպազ. *Ա-մենարուեստս նենգաստր. Մխէ. իվ: *Պատճ զնս ամենարուեստս հնարիւք. Սիսա. ազ:

ԱՄԵՆԱՓԱՅԱԼ. Տ. ԱՄԵՆԱՅՆԱՓԱՅ-ԳՈՑԹ. Παμφαής. Totus lucens, splendidissimus. *Ամենափայլ արեգական. Ագիսփ. Ցծ: *Ամենափայլ Ճառագայթ-ն. Նար. Ք:

ԱՄԵՆԱՓԱՌ. ա. Պάγκλητος. Celeberrimus. Փառաւոր և մեծանուն. Մե-ծաշուք. *Ամենափառ վիպ. Ճ. Ա: *Ծագագային, ք համատարած և ամենա-փառ. Շնորհաբա լրացեալ. Լք. Նար:

ԱՄԵՆԱՓԱՓԹԱՍ. ա. Լի ամենայն փարթամութէք, և Ճոխ յոր և ե կարգի. առատ. հարուստ մեծութէք և պէսպէս ձրիք. *Ա՛ն ոչ իմիք կարօտեալ է, այլ ամենափարթամ և մեծ. Փիւ. լին. Ք. 8: *Բուրաստան խնամալի' ամենափարթամ պտղով վայելչացեալ. Ո-սիէոր: *Զայս-պիսի գեղեցիկ և ամենափարթամ շնոր-հաց պարգև. Պիտ: *Ամենափարթամին (խմաստութք) գորոծեաս. Ճճ:

ԱՄԵՆԱՓԱՓԱՌԵԼԻ. Տ. ԱՄԵՆԱ-ՏՆՉ. *Ամենափափաքելի ճճ. Լք. ոչ:

ԱՄԵՆԱՓԵՏՈՒԹ. ա. Բոլորովին փերթեալ, իբրև զծաղիկ բացեալ. Ծաղ-կաՀաւաքեալ. *Զսաւսյատակ Թանձրութէն գեռանոյս յարդարեաց ամենափերթեր գե-ղեցկութէք. Մաւ:

ԱՄԵՆԱՓՈՑԹ. ա. Ամենայնիւ փոյթ. ամենայորդոր. Էէր Խոգայէպ, գայրէնէլի. *Ամենափոյթ առ' ի գիտութէն. Նար. ղէ: *Տօն յիշատակի առնեն ամենափոյթ պա-տուով. Փարպ:

ԱՄԵՆԱՓՈՐՁ. ա. Որ փորձէ և որո-չէ զամենայն. *Հուրն ահեղ և ամենա-փորձ, որ այրէ զնասականն, և զչիսն լոե-ասորէ. Ցճխ. իգ: Ն Նար. յէ: զէ:

Որ փորձ է ամենայնիւ և Ճարտար. *Ամենափորձ հնարատորութէք պատճառս կենաց. Նար. Խէ:

Անգամ ընդ փորձ բազում տանջա-նաց. բազմաչարչար փորձանաք. ա. Ե ՛ն: *Վկայէք Ճշմարիտք ամենափորձն մահու (անձանց, կամ քնի). Նար. յէ: *Ցա եղև տան Լևսաւ ամենափորձ 'ի զանազան գի-ւաց. Վէր. Ե-ոգր:

ԱՄԵՆԱՓՐԿԻՉ, կչի. ա. գ. Փրկիչ բոլորից. ամենակեցոյց. *Ամենափրկիչ, ամենակեցոյց. Մանդ. ծն: *Ամենափըր-կիչն քո. Կ-րխ: *Տեզերկացեալ իսկ Էին յամենափրկչէն քէ: Ամենափրկիչն իսկ նշանակաց. Ագաթ: *Որպէս ինքն ամե-նափրկիչ գուշակեաց. Զօր. կ:

ԱՄԵՆԱՔԱՋ. ա. Քաջ և արի ամե-նայնիւ. անվեհեր, և արիական. *Ըստ ա-մենաքաջն իսրահանայոց երթեալ ժամա-նէ. Պիտ:

ԱՄԵՆԱՔՆԻՆ, և ⟩ ա. Որ քինէ զա-
ԱՄԵՆԱՔՆՆՈՂ. ⟩ մենայն. քինիչ ամենեցուն. *Հոգին սէր ամենաքինին բնա-կեալ էր 'ի նոսա. Ո-սի. գծ: *Ամենա-քինին զորութէն իւրով Ո-սէ: *Ամենաքինող և Ճշմարիտ ահեղ դատաւորին. Մանդ. ծէ: *Ամենաքինող ետուն. Նար. յ-ղէգ:

ԱՄԵՆԵՐԱՀՇՏԱՆ. ա. Ամենա-յասքար. բազէյասքար' ըստ անվրէպ ե-րաժշտութեան, իբր յն. Παναρμόνιος. *Բարիոք ասացեալ է, ոչինչ մեկնեալ, որ պէս յամեներաժշտեան յամենապարի. Փիւ. Եւ. Ք. 38:

ԱՄԵՆԵՐԵԻ. ա. Ամենեցուն երևե-լի' յայտնի. ակներև. քաջայայտ. Խոյ-յոյնի. էէ+ ա-էէ+ե. *Ամեներև. Ներանին իբրև յայտնապէս երևեալ. Նանայ:

ԱՄԵՆԵՐՋԱՆԻԿ. Տ. ԱՄԵՆԵՐՋԱ-ՆԻԿ:

ԱՄԵՆԵՒՄԲ. Տ. ԱՄԵՆԵՒՆ. (գոյանի գրեալ և ԱՄԵՆԵՒՄ. որպէս ՍԷՔԷր. Ք:) *Ամենևիմբ վերս անուն հաս-տատեաց Ռուով ամենևիմբ զատչեցին 'ի յոր-նաց. Խոր. Ք. 74: Ք. 55: *Ամենևիմբ ընդ մեհու կոյսատեառք գրաւեալ. Ցհ. իմ. Եւ: *Ցայտնի զամենևիմբ հաստատ-նալն. Շ. հրեայ:

ԱՄԵՆԵՒՆ. մ. որ և ԱՄԵՆԵՒՄԲ. (որպէս Թէ Ամենիւ.) ք Ամենայնիւ. ամենայն իրաք. բոլորովին. բոլորովիմբ. իս-պառ. քնաւ. Ընդ պանտ, պանտի, պանտա, ձπαν, παντελές, παντελῶς, παντάπασιν, καθόλου, ὅλως. Omnino, prorsus, totaliter. ըստ ամենայնի, ամենի բանիվ, ամենի ևէր. գով, ամբողջ. հէր էնհմ իւք, պիւրնէան պէս-թիւնէ, պէր իսամ, գիւսւէյնէն, ձիգ. * Ցորժամ արձակեսցէ զձեզ, ամենևին հանցէ զձեզ աստի: Օրէն յաւիտենական տատան ամենևին կատարեսցի: Ոչ կարէք ամենևին 'ի վեր հայիլ: Ամենևին մի երդնուլ եւ արդ ամենևին իսկ վատթարութէն է'ի ձեզ: Որ-պէս և ես ամենևին ամենեցուն հաճոյ լի-նիմ: Ամենայնի հաւատայ, ամենևին (յն. զամենայն) յուսայ: Պատուիրեցին ա-մենևին մի խօսել: Մոլախոտ ամենևին: Ոչ մերձենայր ամենևին հուրն 'ի նոսա. ևն: *Ամենևին իսկ անհնանելի: Ամենևին իսկ օսար. Պիտ: *Ամենևին անբաժնութէ. Նար. ծէ: *Ո՛չ, ամենևին ոչ. Լք. պրբտ: Յորս բացատականքն' ռամկօրէն բացա-տրին, բիա, խոյն. հէր, հէր պէր վէհմ իւք. յր բնաւին ոչ:

ԱՄԵՆԵՒՈՒՆ. Ցարի և յանուանա, մա-նաւանդ յածականս' պատմամբ նշանա-կութէք մանկացի, կամ որպէս Հասակ. աղջկոյն. ամենազան, կարի յոյժ. Բուլբ, ամէն էէրպ. պէս պէնիւն, հէր դիւրնէ-Παντοδαπός. Omnigenus. ὅλος, totus. *Խառնակութէնք, և ամենևին բնութէս աղբոխումն. Նիւս. Նոս. Ք: *Ընտագոյն ամենևին. Ծն. իէ. 25: *Ամենևին պատ-շաճագոյն: Նորագադոյն ամենևին: Ա-մենևին վատթարագոյն: Ամենևին ուղղ-մէլի, կիմ ընտիր, կիմ պիտանացու. Պիտ: *Ընդ ամենևին անարգիս: Ամենևին բարե-բարութէն. Նար. ծէ. ճ:

ԱՄԵՆԵՒՆ. իբր Ա յն. և կարի իսկ քաջ-զՀէր, Հզկէնթէ. *Ուրեմն զայն ասես: (սիս.) Ամենևին իսկ. Բրս. ընդ ապղ:

ԱՄԵՆԵՔՆԱՆ, ⟩ նեցուն կիմ յունց,
ԱՄԵՆԵՔԻՆ. ⟩ նեսան կիմ նեսին, յամենեցունց, ամենեքումբք. գ. գրի և ԱՄԵՆԵՔՆԱՆ, ԱՄԵՆԵՔԻՆ, զամենի-սեան կամ զամենեսին. Պատրս. Omnes. Ամենայն ոք. ամենայն անձինք' զորոց իւրք բանն' առեալ միանգամայն. ամենիսն ալ. հէթօթ, ձիւմլէ ալէմ. սպրս. հէմիլէն, հէ-մլէյի, հէմլէյինան. *Իմին ամենեքեան միա-բան 'ի միասին: Լցան ամենեքեան հոգ-ւով սրբով: Ամենեքին սոքա: Ամենեքին զովչանեսս իբրև զմարդարէ ունէին: Յանդիմանի յամենեցունց, և քննի յամե-նեցունց: Ամենեցուն' որոց էք 'ի հռովմ վան ձեր ամենեցուն: Ամենեքումբք հանգերձ' որք կարգան, ևն: *Խաղաղու-թէն ամենեցուն, կամ ընդ ամենեսեան, կամ ընդ ամենեսին: Ջամենեսեան օրհ-նեա, զամենեսեան խնամեսցի... և ամե-նեցուն պարգևեա. Ա՛: *Սէր կալցես առ ամենեսեան, բայց մեկնեալով մեկնեսցիս յամենեցունց. Վ-ր+ հղ. իէ: *Ի ձէնջ ա-մենեցուն (իբր յամենեցունց). Եփր. Ք. նր:

Եւ ա. Ամենայն և իւրաքանչիւր. հա-մայն. առհասարակ. ամէն, բօվանդակ. պիւրնէան, հէր. *Հաղքն մեր ամենեքին: Սրբովքգ ամենեքումբք. ևն: *Մարգա-րէիւքն ամենեքումբք: Ամենեցուն ա-րարածոց ցուցանէր. Ագաթ: *Առ ամե-նեքումբք մրգաբերքն: Ջայլոցն ամենեց-ուն խնամոյն: Ամենիքեան օրինակք: Ի ցանկալիսն յամենեսեան. Պիտ: *Չերծոյ զնս յամենեցունց ընդդիմացողաց: Ցամե-նեցունց մասանց: Ջամենեսին զարթոյն սպառս. Նար:

ԸՆԴ ԱՄԵՆԵՍԵՍԱՆ. ա. իբր յ. Ամենե-քին 'ի միասին. միանգամայն. Բուլբ. գա-գէղ. գիւլէնէյին. *Ընչացի քաղցմութէն առ-ատցայ ես յերկինս, և ընդ ամենեսեան ոչ են բաւական լուսաւորել զարհուր տրտմութէն գիշերոյն. Վէպօր. Ք: Ն Շիր:

ՑԱՄԵՆԵՑՈՒՆՑ. որպէս Ցամենայն մարգկանէ, է անուն հանրական. իսկ իբր Ցամենայն կողմանց կամ յամենայն իրաց, լինի իբր յ. Ամենայնիւ. բոլորո-վին. *Տարակուսեալ յամենեցունց' յղեր առ մեծն ներսէս բազում անգամ ապաշէ-

լով. Խոր. Ճ. 29։

Ըստ սեռական Ճշմարտաբար է ասելն Աբիստակեայ գրչի. *Ամենեքեան զքոյսն նշանակեն (իսկ ընդհանուր՝ ամենայնքն). իսկ Ամենեքին՝ մանաւանդ. (յր ամենեքին տղա, դաշա, նոքա) ։։

ԱՄԵՆԸՆԴԱՆԱԿ. ա. կարի յոյժ ընդարձակ. ամբաւելի. ամենատաս. *կամք ամենընդարձակ. Նոր. Լ։

ԱՄԵՆԻՄԱՅՏ. Տ. ԱՄԵՆԻՄԱՅՏ։

ԱՄԵՆԻՇԽԱՆ, կամ ԱՄԵՆԻՇԽՕՂ. Տ. ԱՄԵՆԻՇԽԱՆ. ևն։

ԱՄԵՆԻՐԱՒ. ա. կարի իրաւացի, յոյժ արդարացի. *Դատել զիս նոքօք ամենիրաւ հատուցմամբք. Նոր. ԿԲ։

ԱՄԵՆՈՂՈՐՄ. Տ. ԱՄԵՆՈՂՈՐՄ։

ԱՄԵՆՈՒՆԱԿ. Տ. ԱՄԵՆՈՒՆԱԿ։

ԱՄԵՆՈՒՍՏ. ՑԱՄԵՆՈՒՍՏ. ծ. Πάντοθεν. Undique. Ամենայն ուստեք. յամենայն կողմանց, և ամենայն իրօք. բոլորովին. ամէն դիւց, ամէն կերպով. հէր եէրփէն, հէր դարաֆքան. *Որոց խրատուցանկութիւն հարցասէր և ուսումնասէր է, ամենայն ինչ ամենուստ և երիցագոյն է. փիւ. լին։ *Պարագիտեցան զինեւ ամենուստ տագնապաւ վշտաց։ Յամենուստ պարսուտալ, և խապառ լքեալ։ Ի յամենուստ պարփակեալ կոյորդուածք հրեշտակացդ. Նոր։ *Ցամենուստ անպարտելի ձնալով։ Ցուցանել՝ ի յամենուստ իւրում զմեծ. Պիտ։

Եւ ա. իբր յԱմենայնի կամ յամենից. *Զամենուստ գոյից զբարեհռչակեալ անուն. Ցամենուստ մատանց (ձի կողմանց)։ Ամենուստ մատանց բարեկարգեցեալ։ Ի յամենուստ ծառայուկ. Նոր։

Իսկ ԱՄԵՆՈՎՔ կամ ԱՄԵՆՈՎՑ, բառ. ականական. ծ. իբր Ամենայնիւ. ամենևին։ Մի. բծվ. ոգի։

ԱՄԵՆՈՒՐԱԽԱՐԱՐ. ա. Ամենայնիւ. ուրախարար ամենեցուն. Խնա չէն. *Ամենուրախարար սեան. Լմբ. պոլմ։

ԱՄԻՆ. ծ. Որպէս բառ. երբ. արաբ. ևն. ամէն, ամին. Ἀμήν. Amen. Ի վերջին բանից՝ նշանակէ, Այր այդպէս է, և այդպէս եղիցի. ամէն. հէվքի՝ ծլռուն, հայ հայ, պէնի, էվէր. որ և առեալ Թարգմանի՝ Եղիցի. և կրկնութեամբ՝ Եղիցի եղիցի։ *Օրհնեալ տեր ամէն իսրայէլի յաւիտենից մինչև յաւիտեանս. և ասասցէ ամենայն ժողովուրդն. ամէն. ա. ճ. ծ. 36։ Նէեմ. Ը. 13։ Ը. 6։ *Եւ փառք յաւիտեանս, ամէն։ Որ է օրհնեալ յաւիտեանս, ամէն։ Աթ. լով. ամէն։ Յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն։ Աթէլով, ամէն, ալէլուիա. Մոլ։ Հա։ Ցայգ. ևն։ *Զհարդ ասիցէ՝ ի քում գովութեամբ զԱմէն. քանզի զոր ասեան՝ նա ոչ գիտէ։ Ապա որոյ և նովքն Ամէնն մեզք՝ ի փառս ձեր. ա. Կոր. ծԲ. 16։ Ը. Կոր. ա. 20։ *Այր, ամէն, ալէլուիա. Նոր. ղԲ։

Ի սկիզբն բանից նշանակէ, Ստոյգ, ստուգութիւն. հաստատուութիւն. ապաւէն. Ձնմար. ապաւէս. այս այսպէս է, և այսպէս լինիք. էրասընէ, ըսըրտ, հաստպա. Ի-հիգինգ, ահիկ, հագըգինէ. *Ամէն ասեմ ձեզ, կամ քեզ. Մոլ։ Մրկ։ Ղկ։ կամ *Ամէն ամէն ասեմ. ցհ. ոգի։ *Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, հաստատութիւն և աստգութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 43։ *Ամէն ամէն ասեմ քեզ. ի հաստատուն և ճշմարիտ, զոր գիտեմ, այս է. լինէն ասեմ, կամ յանձնէ ասեմ. Տծակ։ *Զամենին ոմանք՝ և ղնդի Թարգմանեցին, և կէսք՝ այո, և այլք՝ Ճշմարիտ. Ոսիփեոր։ *Ի ամենն երթայցի բարեաւով, այո, և արդարև. Խոր։ *Ցաւել ևս զԱմենն տէրն վասն առաւել հաստատուեն. Մանե. ա։ *Իրաւամբք ուխտի երդմնալ կանաւ Ամենիւն ազգեալ զանփոխոխ բարեացն. Նոր. իԲ։

ԱՄԵՆՆ. որպէս Անսխալ Ճշմարտութիւն ած. ծ. Ἀμήν. *Ա յապէս ասէ ամենն, վերկայն հաստատիմ և Ճշմարիտ. ցայգ. Ֆ. 14։

ԱՄԻՆ, ամենի, ից. ա. Նոյն ընդ Համայն, և Ամենայն, որ յերկուց անտի ծագէ. Պձ, պձա, պձա. Omnis, quivis, universus. Ὅλος, ὁλόκληρος. Totus. ամէն, բոլոր. հէր, ձիմէ, պիւրիւն, գամա, հէմ, ամմ. *Ամէն ամենազան բարեօք վայելէ չաղացեալ. Պիտ։ *Զամէն ճնացեալսն յանձն առնէր չնորհացն ձոյ. կորնէ։ *Որ կերակրէ զաշխարհս ամէն. Ը. Խոսի։ *Ամէն նոքա անգամք։ Եւս զբերանն ամենի նըշէրն. Լմբ. պոլմ։ *Զաւուրն զգերեկումն ամենի. Ոսկ. յհ. ա. 8։ *Զփայտն զայն՝ զամենայն բարեացն պատճառական, որոյ անուն է ամէնն (τὸ πᾶν, ձի ամենայն ինչ). Նիւս. Լսմ. իա։ *Զպատճառան խնդրեաք զոք զամենիք. Եփր. ասէի։ *Ամենից գոյից, կամ հաստատածոց, եղանակաց, բնութեանց։ Ամենից հոգւոց։ Ամենից կուսից. Նոր։

ԱՄԻՆ. գ. Ամենայն ոք, և ամենայն իրք. ամէնի, ամէն բան. հէր ինա, հէր ինչ. Πάντες, πάντα. Omnes, omnia. *Դպրոցի ածային նկարեալ՝ ի դէմս ամենի. Զտր. լԲ։ *Ամէն, և յամենայնումն. Նոր. ղՀ։ *Ամենումն՝ ի միոյ էանց։ Ցամենում (ձի յամենայնի). Պիտ։ *Ամէն նմա հնազանդեցին։ Եթէ ուրուք կայր լինչ՝ ի թագաւորեան, զամէնն հանեալ. Լսոս. ծԹ. ծԲ։ *Զառեզծողգ ամենից։ Կենացն ամենից։ Ի դէմս ամենից. Շար։ *Ամենից տիրոյ։ Փրկչին ամենից. Նոր։ *Ո՛վ, որ ամենից ես գիտելի, և գժուարագիւտ ճնացեալ. և ամենից ունելի, և ըմբռնիլ ոչ կամեցեալ. Պիտ։

ԱՄԻՆ, կամ ԱՄԻՆԱ. Սկիզբն բառ. դուեց, նոյն է ընդ ԱՄԵՆ, կամ ԱՄԵՆՆ. Նմին իրի զնոյն բառ ոմանք՝ ի դրչաց՝ է տուեալ գրեն, և այլք է. ևս և նոյն գրիչ՝ երբեմն է, և երբեմն է. վասն որոյ և զաւանչիկայսդ վերածեալ յատալինան՝ գիտելով և զայն, զի առաւել աստ եգալք զայն բարդուեալ՝ որոց յաջորդ բառն քնիկ ձայնաւորաւ սկսանի, Թէպէտև ըստ ինքեան ուղիղ ևս է ասեն, քան ասեն, որ է առաւել ականական. Թուղ զի և հոլով տուա է ամենի, ից։

ԱՄԵՆԱԴԻՈՑ կամ ԱՄԵՆԱԴԻՈՑ ՄԵՀԵԱՆ. Πάνθεον, Πάνθειον. Pantheum, templum omnium deorum. իտալ. Rotonda. Մեհեան երևելի՝ ի հռովմ միով բացագլուխ գմբեթաւ կառուցեալ՝ ի մարգ կոսէ ագրիպպայ՝ ի պատիւ ամենայն չնծոց. որ այժմ է տաճար Ցբ ածածնի՝ Թագուհւոյ ամենայն սրբց. *Պանթէոնն՝ որ է ամենագիւտ մեհեան, ի փայլատականց աստակեցաւ. Եսս. իր. Բ։

ԱՄԻՆԱԽՏԱԼԻՑ. ա. Ամենայն սխալիւք լի. *Ցամենախտալից առեան մատուցանել զնմ հիւանդացեալ հոգւով որդի. Փոտպ։

ԱՄԻՆԱՃԵՑՈՒՆ. ա. Ամենայնիւ ածեցուն, կարի բարգաւաճ. լիապատար. *Ամենաճեցուն առաւելութեամբ. Նոր. յԹ։

ԱՄԻՆԱՐԻՒԾ, կամ ԱՄԵՆԱՆԲԻՒԾ. ա. Ամենայնիւ անբիծ անարատ և անշուշտ. Πάντῃ ἀχραντος. Omnino immaculus. *Որբուածք է յամենայն պղծութենէ աղատ, և ամենակատար՝ և ամենանբիծ մաքրութենէ. Դիտ. ՁԽ. ծԲ։

ԱՄԻՆԱՅԵԼՈՒ. Տ. ԱՄԵՆԱԴԻՑ. Παντεπίσκοπος. Omnia lustrans. *Հոգին նը՝ ամենազօր ամենայցելու. Ա որս. Ը։ յորմէ և Լծ. Իգ։

ԱՄԻՆԱՊԻԿԱՐ, կամ ԱՄԵՆԱՊԻԿԱՐ. ա. Ամենևին ապիկար, տկար, անկար. *Բաւականացեալ ամենապիկար կալիս. Նոր. ԼԲ։

ԱՄԻՆԱՒԱՏ, կամ ԱՄԵՆԱՒԱՏ. ա. Աստուածեղեն յոյժ յոյժ. առատապարգև տուօղ. և տուեալն ամենայն ազատութեամբ. լի և ճոխ. անապատ. * Որ յամենատան ձոյ պարգեւեցաւ. Պիտ։ *Մեծդ միայն, և ամենատաս։ Ամենատաս կամաք մատուցանես. Նոր։ *Զրկեցան յամենատաս բարեբարութեանցն. ՅՁի. Բ։ *Զամենատաս չնորհաց նորին. Խոր։ *Վերջացալքս զամենատաս քո չնորհէ. Շար։ *Ամենատաս քաղցրութեաբ, կամ պարգեւաբ, կամ լքմամբ. Նոր։

ԱՄԻՆԱՒԻՒԾ. գ. իբր Աւիծ հզօր. *Պանդալէոն (կամ պանդալեոն), որ Թարգմանի ամենաւիծ. Հ. և ՃՀ։

ԱՄԻՆԱՐԱՐ. Տ. ԱՄԵՆԱՐԱՐ. *Աշէզ զամենարար (կամ զամենարար) զօրութեն նորա. ՑՁի. Բ։

ԱՄԻՆԱՐԺԵԱՑ. ա. Որ զամենայն ինչ արժէ. անգին. անհատնելի. *Խոտորեցոյն յայսպիսի ամենարժեայ տիրայկան սիրոյ. Խոսր։

ԱՄԻՆԱՐՄԱՏ. գ. Արմատ և պատճառ կամ առիթ ամենայնի. *Զամենարարման բարեաց զնըբ կոյսն մեծացուածդ. ՃՃ։

ա. Հաստատուած. անյեղլի. *Ամենարմատ փառք. ՃՃ։

ԱՄԻՆԱՐՈՒԵՍՏ. Տ. ԱՄԵՆԱՐՈՒԵՍՏ։

ԱՄԻՆԱՐՓԻ. ա. Լուսափայլ քան զարփի. ամենափայլ. երկնային և ամենապայծառ. *Ամենարփի ճառագայթ (ձծ). Սիա. ա։

ԱՄԻՆԵՐԱՆԵԱՆ. Տ. ԱՄԵՆԵՐՉԱՆԻ։ Պրպ։

ԱՄԻՆԵՐԵԻԵԼԻ. Տ. ԱՄԵՆԵՐԵՒ. *Ամեներեւելին և հռչակաւն սիոն. Գէ. Կ։

ԱՄԻՆԵՐԿՉՈՑ. ա. Ամենևին երկչոտ. վհերոտ յոյժ. Խոփ վխոփ՝ կախափոփ. *Քանզեալ վերացաւ դրանգն ամեներկչոտ խնեղչութեամբ կարճամտին. Նոր. ղԲ։

ԱՄԻՆԵՐՋԱՆԻԿ, նկի, կաց. Ὀλβιότατος, πάμμακαρ. Felicissimus, beatissimus, fortunatissimus. Ամենայնիւ երջանիկ, երանելի, և բարեբաստ, ճոխ և աղողակ. *Ամեներջանիկն մարիամ։ Ամեներջանիկն ի կանայս. Զտր. լԲ։ *Ամեներջանիկ կոյս. Գր. Կր։ *Ամեներջանկին գրիգորի. Աղզ. Ճ. 21։

Երանաւէտ, մեծահարուստ և յորդառատ. Παολβιος. Beatissimus, & luculentissimus, abundantissimus. *Հաւր ամէն երջանկաբն խրատիւք զամենեսեան հաղորդութեաբ (ձր հաղորդելոյ) անծախ ձնացեալ. Դիտ. Երկ. ծԲ։ *Ամեներջանիկ լուսոյն զքեզ պայծառացոյց. Ցծակ։

ԱՄԻՆԵՐՋԱՆԿԱՐԱՐ.) ծ. Παολβιος. Beatissime, & luculenter, abundantissime. Ամեներջանիկ օրինակաւ. Ճոխագարդ լինելի. *Ամեներջանկագարդ պարգեւեցեալդ առ ի չմեծապատկանէն անքաւագէտ իմաստասիրութենէ։ Ամեներջանկապէս սրբազան Ճառագայթիւ լցեալ ըստ ամենայնի.

դիսն. էրին. ծբ. Ս ֆ:

ԱՄԻՆԸՄԲՌՆՈՂ. տ. ամենակալ. *կորզեա զիս կարողդ և ամենըմբռնող աեր: Մի թողուր ի ձեռսդ ամենըմբռնող. նազ. Բէնի:

ԱՄԻՆԸՆԴԵԼ. ա. կարի ընդել. յոյժ ընդելացեալ՝ սովորեալ՝ վարժեալ. *Ամենընդել իմն կրթուածք սովորաբար մատուցեալ լինէր. Նար. ղճ:

ԱՄԻՆԸՆԹԱՑ. ա. Որ ընդ ամենայն կողմն անխափան և արագ ընթանայ. *Ջննեա ինձ գտթձեալ զամենընթաց տա. րածմունս երից արեանս: Որ ունիս զլծոց ամենընթաց իշխանականիս. Նար. հր. ղ:

ԱՄԻՆԸՆԿԱԼ. ա. Պանձեχής. Omnicapax. Որ յինքն ընդունի զամենայն. ընդունարան կամ ընդունակ ամենայնի. *Ամենընկալ է (փոքր մեր), և նմանեցաւ մանոյ զամենայն գաղափարս և տիպս զգալղեցիկս և զամենքառիս ընդունելով. Փիլ. այսբ: *Աւանդելով ի պանդոկի ամենընկալ կաթողիկէ ՚ռբ եկեղեցւոյ. Ճղ: (զի և յն. πανδοχεῖον, որ է պանդոկ, առուգաբանի Ա ՚ենընկալ:)

ԱՄԻՆԻՄԱՍՏ, կամ ԱՄԵՆԻՄԱՍՏ. ի. ա. Πάνσοφος. Omniplenus sapientia, sapientissimus. Լի ամենայն իմաստու. թիւն. իմաստուն ամենայնիւ յամենայնի. ամենագէտ. ասի պարզապէս զԱստ և զԱծոյ. նոց. ամին իմաթուրիէ ուսեալ. *Ամենիմաստ ամենից հայր. Շար: *Ամենիմաստն Աստ: Ամենիմաստ կամաք. Յճխ: *Քոմ ամենիմաստ էուլծեդ. Նար: *Յամենիմաստ. տէն Աստ յերբեսց սարտուցեալ. Գնչ: *Ամենիմաստն ասծ աքաքնուիէ (ՙռ գիրք). Դիսն. էրին. ֆ:

Բազմիմաստ և հանճարեղ. կարի իմաստուն ոք ի մարդկանէ. Խոսք Խելոյի. էէ+ ափըսբ. ալխ. *Ամենիմաստի է զարուեստն (ՙռ յարուեստի՝) յառաջ քան սկսանել զիմիքէ կալմածէ՝ զբաւականն գիտել նիւթ: Ամենայն տունն այզրահամու ամենիմաստին: Ար մովսէսի ամենիմաստին. Փիւ: *Ամենիմաստ Թագաւորն աղոտմին. Պիս: *Ամենիմաստն պօղոս: Ամենիմաստին պօղոսի. Սարկ. հանգ: *Ծանեաւ ամենիմաստն (առաջնորդ վանից). Վէր հղ:

Որ ինչ ունի յինքեան ընշանակս բազում իմաստուէ և հանճարոյ. *Պատուաստիրել իմով ամենիմաստ արուեստիս. Խոր. ֆ. 68: *Ամենիմաստ հանճարով առլցեալ. Ճ. Ա: *Ամենիմաստ իրատ, կամ գիտութիւն, իշխողուէ, երջանկուէ, գոյութիւն. Պիս:

ԱՄԻՆԻՄԱՍՏԱԲԱՐ. } ս. Πανσό-
ԱՄԻՆԻՄԱՍՏԱՊԷՍ. } փաց. Sapientissime. Ամենայն իմաստութիւն, և մեծաւ խորհրդով. զոք էաքակ խելոյի. էէ+ ալխմա նէ, ափըսնէ. *Ամենիմաստաբար որոշեաց, կամ ասացեալ է. Փիւ. լին. ա. Ս ֆ: *Ընդ.քիր սիրեր. ամենիմաստապէս է. քան զի առաքինին ոչ վասն այլոյ իրիք ինչ սիրի. Փիւ. լին. ֆ: *Ջայս արարեալ, և առնէ ամենիմաստապէս ամենեցուն տէրն. Լսող. ծ:

ԱՄԻՆԻՄԱՍՏՈՒՆ. տ. ամենիմաստ. *Ջոր և ոմն ամենիմաստուն արտաբերեաց բանիս. Պիս:

ԱՄԻՆԻՄԱՑ. ա. Ամենայնի իմացօղ և գիտակ. ամենիմաստ. իբր Πανσοφικός. Omnia vel omnino intelligens. Ամենիմացն ասծ գործ տեսչութիւնք կառարեր. Սէբէր. ը: *Որ անակնդէն է, և ամենիմաց. Յճխ. ծբ:

Omnino intelligibilis. Ամենայնիւ իմանալի, դիւրաւ ճանաչելի. *Աչերաբառնելին, բազմաճայնն. անգիտութիւն (ՙռ անգիտելին), ամենիմացականն: Իսկ ամենիմացական գարձեալ ասծ, ի պարգևատուէր նախանամուիէցն իմացեալ, ըմէ է, և փըրկիչ է. Դիսն. ասծոյ. ը: Մ տ+ս. անդ:

ԱՄԻՆԻՇԽԱՆ, ի. ա. որ և ԱՄԵՆԻՇԽԱՆ. Պάνταρχος, παντάρχης, կամ χος. Omnibus imperans, omnium dominus. Տէր և իշխան բոլորից ասծ. և մարդ կարգեալ յՈՒ իշխան ի վերայ բազմաց. ամենապետ. *Ամենիշխան Թագաւոր երկնի. Նար. գԿ հոգ: *Ամենիշխանին ՈՒ ծանօթ առնելով. կորիան: *Ընդհէր զամենիշխանս մեռցուիկ արարիր, ընդհէր զԹագաւորս՝ աշխարհի ծառայ կացուցիր. Ոսկ. ծն:

Որ իշխէ բաւ առնել զամենայն զոր կամի. ամենազօր. *Եթէ միթիարես, ամենիշխան ես: Յամենիշխան հրամանաց: Ձեռն ամենիշխան: Յամենիշխան չքնանց կամ բերանոյ. Նար: *Ամենիշխան զօրու. թիւն զսա կեցոյց. Լմբ. ոչ: *Այսաց ըստ ամենիշխան ասծուէնն. Սէբէր. ի:

ԱՄԻՆԻՇԽՈՂ, կամ ԱՄԵՆԻՇԽՈՂ, ի. ա. Ջօրաւոր իշխանուէմամբ. կարօղ յոյժ. *Բայց իշխանքն արք էին ամենիշխողք. Ոսկ. յհ. ի. ԺԺ:

ԱՄԻՆՈՂՈՐՄ, կամ ԱՄԵՆՈՂՈՐՄ, ի. ա. Παντελεήμων. Omnino misericors. Ամենայնիւ ողորմած. ամենագթած. որ ամենեցուն ողորմի. տէրհամբէ.է, էֆֆէէ. է, էրհամ խրբահիմն. *Ամենողորմ և կեցուցիչ: Ամենողորմ տէր, ողորմեա. Շար: Ամ: *Գոհից մասն և ողորմուիէն յամենողորմիդ: Ի միոս ամենողորմիդ. Բէնի: *Ոչ ևս անուանեսցին պանդոկիսն, այլ՝ պանդխէէիմն, որ ի թարգմանի ամենողորմ. Հ. և ճ:

ԱՄԻՆՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Անբաւ ողորմուիէն, և գթուիէն ասծային. *Ցայսպիսի մտղճանս խոնարհեցուցանէք զամենողորմուիէնն ՈՒ. Ոսկ. լսս:

ԱՄԻՆՈՍԿԻ. ա. Ամենայն իրօք ոսկեղէն կամ պատեալ ոսկւով. *Ամենոսկին այն բարեպաշտուն սեղանն. Նիս. էրփ:

ԱՄԻՆՈՒՆԱԿ, կամ ԱՄԵՆՈՒՆԱԿ. ա. Παγχρατής. Omnicapax. Որ զամենայն ինչ ունի յինքեան, որպէս ասծ և ասծայինք. և պարունակօղ կամ պարփակօղ զբազում ինչ. ամենընկալ. ամենալից. *Բանն ամենունական հայրենի. Նար. ծբ: *Հոգին ամենունական. Վահր. եէէ: *Շարժեացէ զմեզ և ածցէ առ ամենունական ասծ. Տծոն: *Ամենայնի հիմն ամենունակ. Դիսն. ձծոյ. ֆ: *Նկարէր և կերպարանէր ամենունական ջուրըքն անբաւուէնէ: Ընծայել ամենունական ծոցոյ մօրն որովայնի զարմի: Անգս ամենունական. Նար. հէ. ասատ. Խլ: *Գանձ առատ, և ամենունակ չտեսմարան. Տծոն: *Ամենունակ քո գանձարանիս. Ժ ասէ: *Ծոց եկեղեցւոյ ամենունակ է ի խորհրդական անհնար գանձուցն: Քաղաք ամենունակ: Աեղան ամենունակ. Վէրփ. էրփ. Ս ոչ:

ԱՄԻՆՈՒՈՍՈՑՑ. ա. Որ զամենայն ինչ ուսուցանի ամենեցուն. *Ամենասոյց չբնորհէք հոգւոյն. Ագաթ:

ԱՄԵՆՍՓԻՒՌ, կամ ԱՄԵՆՍՓԻՒՌ. տ. ԱՄԵՆԱՍՓԻՒՌ. *Ամենսփիւռ վարդապետութիւնք սերմաներ. Ագաթ. Ս կորիան:

ԱՄԻՆՕՐԻՆԱԿ. ա. Παντοίος. Omnigenus. Ամենազան. ամենատպատիկ. ազգի ազգի. պէսպէս. ամին իէրպ. հէր էհբւէս. *Լսելեացն ամենօրինակ ընդունելով ձայնս. Նիս. կպհ. ֆ: *Թշնամեացն ամենօրինակ չարեացն. Ղևանդ. Ի:

ԱՄԻՆՕՐՀՆԵԱԼ, կամ ԱՄԵՆՕՐՀՆԵԱԼ, էլլ. ա. Ամենայնիւ և յամենայնի օրհնեալ. ամենայն օրհնութիւն և բարեբանութիւն արժանի. ամին իէրպոլ օրհնած, ա օրհնելս. հնպաբէէ, հնիէպէրբիէ. *Ամենօրհնեալդ հոգւոյ: Ամենօրհնեալ Թագաւոր: Ջամենօրհնեալ անուն քո. Նար: *Օրհնեցան յամենօրհնեալ աջոյն. Լմբ. հմբ: *Օրհնեալ ես ամենօրհնեալդ ՚ի կանայս: Օրհնելն զամենօրհնեալ որբուհին. Շար:

ԱՄԻՆՕՐՀՆԵԱԼ. } ա. Ἀοίδιμος.
ԱՄԻՆՕՐՀՆԵԱՆ. } Decantatus, celeber. Ներբողելի և գովելի ամենեցուն կամ ամենայն իրօք, մեծահռչակ. պատուական. *Որք ՚ի հնդկացն ականք (կամ ակունք) զամենօրհնեալդ ձերս պայծառացուցանեն զգլուխս: Ջոր ՚ի քէ սիրոյն պատակ գնել, որ ամենօրհնեան գլխոց ձերոց է պատշաճ. Գպմ. կ. Ս Շ ըսփ ֆ:

ԱՄԻ ԱՄԻ. ԱՄ ՑԱՄԵ. ԱՄ ԸՍՑ Ե. ՄԷ. Տ. ԱՄ:

ԱՄԻԿ, ամկի կամ ամկան. գ. Ուշ ապրու. արու այծ փոքր կամ միոյ ամի, տապրևոր. ըստ յն. այծ, կամ գառն՝ որ ասի ահեց. Χίμαιρος. Caper, haedulus. Ἀμνός, Agnus. էէէՀ, ողաֆ, ոլաֆ, ԲէէՀէՃէ. *Ամիկս վասն մեղաց ամենայն իսրայէլի: Ամիկս յողջակէզս: Ամիկս վասն մեղաց երկոտասան. ա. Եզր. Ը. 8: Ը. Եզր. Ը. 9: Շ. 35: (Հին բ. *Ամիկ. քոշ կիՀնոխազ: Ամիկ. անմոռաց ձիաքուռակ ՚ր:)

ԱՄԻՃ, ամճոյ, ոց. գ. (որպէս Թէ ապիկ եփեալ, կամ համուկ կերակուր.) Խոզ. ապիկ ՚ի մսոյ կամ յորսոյ. Ծուծ կենգանեաց. (յբ. Թ. էՀճէէ, ծծելի ինչ.) *Սնեալ հին ուղղովք զուարակաց, և ամճովք ե. ըէոց. Եվէէ. Ը: *Եդին առաջի նորա միրգ, ինձոր, վարունգ, և ամիճ. Բ ա. ղ: Տէս և զգառն ԱՄՃԱԲԵՐ:

ԱՄԻՍ, ամսոյ, ոց. և ամսեան, յամսեան. գ. Μήν. Mensis. Որպէս Թէ Ամ փոքրիկ, ՙռ ամ լուսնի, որ է ամբողջ շրջան մի նորա ՚ի իւր, կամ ՚ի Շ աւուրս. և երկոտասաներորդ մասն տարւոյ կամ շրջանի արեգական. վասն որոյ տձկ. ա՛յ, է անխտիր լուսին, և ամիս. Ահ, էէհր. *Ցամէ սեամն տուաջնում՝ որ օր մի էր ամսոյն: Ցետ ամսոյ միոյ աւուրց: Ցետ երից ամսոց: Մէն մի ամիս ՚ի տարւոջէ: Սպասեցի ամսոց անտեառց: Ըստ միոյ միոյ ամսոյ տալին զպատուղս իւրեանց: Ամիս այս ելիցի ձեզ սկիզբն ամսոց, առաջին ելիցի ձեզ յամիս տարւոյ: Ի տասներորդում (աւուր) ամսեանս այսորիկ. էէն: *Ապատրեր երկուս լուսաւորս առ ՚ի պէտս շրջելմանց տարեաց, ամսոց, և ժամանակաց (ՙռ եղանակաց): Ի հանդերձեալ աշխարհին ոչ աւուրք, և ոչ ամիք. Սփա: *Ջլինչ է ամիս. տեսանելով ուրուսին յաւուրցն զլուսինն լցեալ և մեչեալ ինձցաւ զանցաւորութիւն կենաց իւրոց, ասաց, Թէ իմ կա (օրինակ). Տծոյ: Վանակ. փա. բէսփ: Ցի. ղբ:

Ըստ շարժական տումարի ազգիս՝ յայլ և այլ տարիս ամիք հայոց ՚ի գէպ գան այլևայլ ամսոց հռոմկայեցւոց. իսկ ըստ յայտնաւորսդ՝ որ յարմարեալ է ըստ ժամանակի Թարգմանչաց կամ ըստ Թարգմանուէ ասծաշնչին, և կոչի անխաղաց կամ անշարժ տումար Աարկաւագ վարդապետի, միշտ նաւասարդի ա. կապակ է ընդ ժա.

օգոստոսի : *Ամիսք սարկաւագին յարա-
կայ ընդ երեսաս այսպէս զուգին . նաա-
սարդի , աւգոստոսի Ⅾ (կամ Ⅾա) . հո-
ռի , սեպտեմբերի Ⅾ (կամ Ⅾ.) ևն . Տ՚ոմար :

Ասանդուձ ազգային վասն ամաց հայոց .
*Որպէս յանուն Հայկայ ազգս Հայ անուա-
նեցաւ , այսպէս և ամիսքս ի զաւակաց ա-
նուանց նորա զանուն ընկալան . և են այ-
սոքիկ . Նաւասարդի , Հոռի , Սահմի , Մե-
հեկի , Արեգի , և Հրոտից . սոքա որդիք
էին : Ադաց , Մարերի , Տրէ , և Քաղոց ,
սոքա դստերք էին : Իսկ Մարդաց , և Հա-
րոտանց՝ որ է Ահկի , զայս ի գործոց առին
զանուանս . իսկ ընդ այն ժամանակս ամա-
նայինք էին այսոքիկ . Յ՚. ՂԻՆ :

ԱՄՍՆ ՅԱՄՍՈՑ , ԱՄՍՈՑ ԱՄՍՈՑ . կամ
լոկ՝ ՅԱՄՍՍ . Յիւրաքանչիւր ամսեան .
ամսէ ամս , ամսին ամս . հնչ այ , այսոյ այս ,
այս պիր , պհհէր հա . *Այս ոչքահեզք ի-
ցեն ամիս յամսոյ : Արկանէր վիճակ օր
յօրէ , և ամիս յամսոյ : Եղիցի ամիս յամ-
սոյ՝ և շաբաթ ի շաբաթէ , եհեծցէ ևն .
Թ՚՚՚ոյ . ԻԷ . 14 : Եսթ . Է . 7 : Ես . ԼԷ . 23 :
*Ամսոյ ամսոյ՝ յաւիտեան ամիսս տարեւոյն :
Զոր դտանէին ամսոյ ամսոյ ի մէջ քա-
ղաքացն . ՚՚ . ՚. Ի՚. 1 : ՚՚ . Ղ . ՚՚ . 61 :
*Զլուսին , որ ամսոյ ամսոյ հիւծանի :
Յերկրորդումն և յերրորդումն , և այլ ևս
ամսոյ ամսոյ . Եփիկ : Եէր . համան : *Յա-
միսս միայն առեանիցեն զաքսայ . Աբ .
ՂՒ՚՚ՂԻ :

ԱՄԻՐԱՑ , ի , այք , այից , և այիք ,
այեաց կամ այաց . Գ . որ և ԱՄԻՐ . Բառ
արաբ . Էմիր , Ամր , Ամրի Ամրան , Էմիլ Էմին .
(ի՚ ամր , Էմր , հրամայն .) Իշխան հրամա-
նատար . բդեաշխ . կուսակալ . նախարար .
պարոն . տէր . աղա , իւ Էրի , պեյ , ֆալա ,
ևն . *Ամիրայն (ամիրն) անդ գնաց յատըր
պատական : Իսկ ամիրային Թոդլով երկուս
ստիկանս ի վան . Աւծր : *Ամիրայն պար-
տաւոյ և գանձակայ . Ո՚՚՚ . : *Ազդ ազար
ամենայն մօտաւոր ամիրայեացն . Ո՚՚՚ :
*Քերին և Թուղլա երդման զօսդդանին ,
և զմեծամեծ ամիրայսդ նորա . Երզն . Ֆէր :
Տէս և զԸռդիճ Մագ . առ աբրեհիմ ա-
միրայ : *Օգնութիւ ամիր քրդին . Յիլպ :

ԱՄԻՐ ՍԳԱՍԱԼԱՐ , կամ ԱՄԻՐ ՍԳԱ-
ՍԱԼԱՐՈՒԹԻՒՆ . Մեծ սպարապետ , սպա-
բապետութիւն . Յիլպ :

ԱՄԻՐԱՅԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Իշխանա-
կան . նախարարական . *Ո՚վ մանկունդ
ամիրայական սերի աբրահամ . Մագ . է :

ԱՄԻՐԱՅԱՊԵՏԵՄ , էցի . է . Ուսնիլ
զիշխանապետութիւն . տիրել իբրև դուքս .
*Ահմատ Թևկին ածէր ամիրայապետել ա-
մենայն հայոց . Աւծր . ՚. . 4 :

ԱՄԻՐԱՅՈՒԹԻՒՆ . Գ . Իշխանութիւն
ամիրայական . բդեշխուն . դքսուն . պեյ-
լիկ , ֆալաչէթ , ազալէթ . *Եւ առ զամի-
րայութիւնն կրսեր եղբայրն փաստ-
ըննոյ խուշչիրն . Վ՚րդ . պամ : *Յամիրու-
թիւն քրդի . . . օգնութիւ ամիր քրդին . Յիլ :

ԱՄԼԱԾԻՆ , ծնի . ա . Ծննդեան յա-
մուվ մօրէ . ամիրդի . որպէս Սամուէլ ,
մանուանդ կարապետեան Յովհաննէս . *Ամ
լածին որդւոյն . Նար . ի՚՚՚ . : *Ուշ եդեալ
առ նախընթացն ամլածին . Մ՚փ . ծԷ :

ԱՄԼԱԾՆՈՒԹԻՒՆ . Գ . Ծննդեանէն
ամլոյ , և ծնանիլն յամլոյ . *Ի նեղլին աս-
տիճանէ ամլածնութենն բարձրացուք ի
վերին աստիճան կուսական ծննդեանն .
Հ . ԻԼԻՀ :

ԱՄԼԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Սեպհական
ամլոյ կամ ամլութեէ . *Չի թեպէտ և ա-
սի ծնունդ , և ծնունդ , այլ միևն կուսա-
կան , իսկ միւսն ամլական . Եղիշ . ի Դրա-
ֆն : *Կցորդութեէ որդւոյն ամլական (յո ամ
լորդւոյն յովհաննու) . Գ՚՚՚ :

ԱՄԼԱՆԱՄ , ացայ . է . Ամուլ մնալ .
ստերջանալ . և նմանութեէ՝ Անբեր կամ
անդործ լինել . յիտնիլ . Գբսբր օյմգ՚ գալ
ֆագ , հասբյբզ օյմգ . *Ցայն սահմանի (կէ-
նայ) ամլանալ տիրէ . Կանան : *Ամլացեալ
լինի իւր աւագնին բոյսքն (անկոյ խորշերոյ
յայլմէ անկոյ) . Փիլ . Լ՚՚՚ : *Ամլացան
յածային բարեգործութենէն . Ճ . Թ : *Ամ
լայեղոյն ի բարեաց . Երզն . Ֆի : *Եղէն
չրծունեք նորա ամլացեալ ի բանից . Եէր .
համաճ :

ԱՄԼՈՐԴԻ , գ՚ոյ . ա . գ . Սեպհական
նեալ անուն ՅՀ . մկրտչի , որ եղև որդի
ամուլ պառաւոյն եղիսաբեթի ի ծերու-
ցեալ Չաքէ զաքարիայ . ամլածին . *Մկըր-
աեցաւ ի ՚՚՚ ամլորդւոյն յովհաննէ . Ե-
ղիշ . է : *Չորեքկերպեան կենդանեացն
զնորհուրդ քարոզեաց ամլորդին : Որ յամ
լորդւոյն վկայեցաւ գառն ՚՚՚ . Շ՚՚ :

ԱՄԼՈՒԹԻՒՆ . գ . Ամուլն գոլ . ստեր-
ջութիւն . անբերութիւն զաւակի . և անպտղու-
թիւն . գբսբյբզգ՚ , հասբյբզգ՚ . իբր Στεῖρω-
σις . Sterilitas . (որ են յԱ . ընդ ստերջուն .)
*Ա յս ամլուն (եղիսաբեթի) ոչ պատահ-
մամբ ինչ էր . Իգ՚ : *Ա՚՚ ամլութիւ յղա-
ցեալն զքեզ յորովայնի . Շ՚՚ : *Տեսանէ
եհեղեցի յամլութիւն աննայի զամլութիւն
իւր . կամբլ : *Բառնալոյ է զքնաւորական
ամլութիւն . Մխ . փա : *Զամլութիւ՚ի միտ
ոչ ածելով . Փիլ . Ծ . բան : *Արձակիլ
՚ի կապանաց ամլութեան մտաց . կէր .
է . խ՚՚ :

ԱՄՂԱՆ , ի . գ . Զգեստ . հանդերձ .
պատմուճան . վերարկու . էբր . ոպՓԷրէՒ .
Στολή . Stola , կամ toga . *Տեսի յաւարին
ամղան մի նկարէն . Ցես . է . 21 . ուր ե-
նի՚՚ բառգարան՝ ասրեղէն հանդերձ : (Ստեփ .
լեհ . ընթերնու՝ Ամղան , որպես թէ
լծորդ լեզ ընդ կն . խմդեան . որ է զգեստ ,
հանդերձ :)

ԱՄՃԱՒԵՐ , ի , աց . ա . Որ եփէ և
բերէ ամճա . խոհակեր խորհակաց և հա-
մագամաց . Ὀψοποιός . Opsonia apparans ,
pulmentarius . *Ո՚րչափ կոտորուածք ի
բարեկեցութենէն աննչանացն գործին , որ-
չափ յամճաբերացն և խոհակերացն . Ոսկ .
մ . Գ . 17 :

ԱՄՈԼ , լոյ կի՚ լի կի՚ ամլոյ . մանուանդ
ԱՄՈԼՔ , ամոլայ , կամ լեց , կամ
լեաց . ա . գ . (ի՚ համ , և ուլն .) Լծորդ ,
լծակից . զոյգ արջառոց՝ որք ուլամբք զնոյն
լուծ ձգեն , կամ զոյգ ձիոց՝ որ լծին ի
մի կառս . և նմանութէ՝ երկու անձինք գոր-
ծակիցք իրերաց , որպէս պետրոս և պօ-
ղոս , լուսաւորիչն և Ցակոբ մծբ . անտոն
և կրօնիդէս , ևն . ամոլ , ղամախան , ընկեր .
Լիքն , պէր Լիքն . Ξυνωρίς , συνωρίς , συνω-
ρίδες . Bijuga , bijuges , par , biga . *Եղն
ամոլին . Նար . փաղ : *Բարձ պօղոս վերջք
զլուծ նորա , զոր ձգեր եղն ամոլոյն (կամ
ամլոյն , պետրոս կամ ստեփաննոս) . Ա-
գաթ . Ե՚՚ . Ա : *Առեալ հերակլեայ զին
նի ամլոց եզն : *Ամլոյ արգանդին բանալով .
յամլոց եզանցն՝ եզին և ձաշակեաց .
Ն՚՚՚՚ : *Բարեաց լծակից ամոլքն (յն .
մի լեթ բառ) պետրոս և պօղոս . Կ՚ր ծԷ :
*Ամոլք հաւատոյ այսօր փայլեն՝ . Շ՚ր :
*Լուծն քեզ բարւոք ուղղեցաւ ի ձեռն
ամոլիցդ . *Սեանցն եկեղեցւոյ՝ ամո-
լացն հաւատոյ : Ածոք եզն ամոլեաց .
Կ՚ր . Է : Շ՚ր : ՃՃ՚ ի պէտ . Ե պ՚ր : *Ա-
մոլքն (առաքեալք) որ իսօեցան զամե-
նայն լեզուս . Ագաթ : *Ամոլք ուղղաճիպք
և հանդարտաքայլք . . . Պատուհասեալն ա-
մոլք գառանց : Ամոլք կենայ հաւատոյ .
Նար . ա՚՚՚ . Ե ծԷ : *Ամոլք հաւատոյ ,
և պարծանք եկեղեցւոյ , և հովիւք քաջին
Թաց . Շ՚ր : *Երկոքեան ամոլքն ատ է-
կեալք . Ջնոյբ : *Միաբանեցին երկու եր-
կու (սիհնայք) իբրև ամոլք հաւանք և
հաւասարք՝ ուղիղ տանելով զակօն . Ե-
ղիշ . է :

ԱՄՈԼՔ ՋԷԱՑ . Տ . ԱՄՈԼՔՈՒ . *Ջը-
զացն ամոլեաց ղեսաւակարուն . Մագ . է :

ԱՄՈԼՔ ԿՑՈՐԴՈՒԹԵՆՆ . Երեսելի մա-
տունք ի նաւի կցեալք ընդ իրեարս .
*Լուծք ստուարք ամոլեցն կցորդուն բա-
ժանեցան . Նար . իէ :

ԱՄՈԼՔ Ի ՏԱՒՍ . Տառք լծորդք ընդ
միմեանս վասն համանմանութեէ ձայնից ,
բր մ , պ , բ , փ , որք երբեմն փոխանա-
կեն զտեղի իրերաց՝ ընդ նովին լծով մտեալ ,
մանաւանդ ի լծորդութենս բայից յոնաց .
*Բեննն ի միկնացն , և զմեննն և զպէն իբր
ամոլք ի լերկինն , իսկ զիբեր (յն . փ .)
ի թաւացն չարայարեալով ի մի լծակցեն .
Երզն . ֆէր . ի Համամայ :

ԱՄՈԼԱՋԻՆ , չլի . գ . Զոյգ կամ
հաստատիք չնչ՝ որ ի զնան կամ ի յետին
կողմն բարձից կենդանւոյ . (ռմկ . ըստ
ոմանց՝ Ֆամոչէզ .) ըստ եբր . ֆաֆ , իբր ո-
լորք . յն . Ք զի դնէ πλάτος , քր լայնուէ ,
կամ տախտակ (զբատի) . և Ք զի νεῦρον .
որպէս և լտ . nervus , քր ջիլ . *Բուռն ե-
հար զամոլաջնէ զբատի նորա , և ընդարմա-
ցոյց զամոլաջնէ զբնտին յակոբայ . . . Զա-
մոլաջնէն՝ զոր ընդարմացոյց , որ է ի վե-
րայ տախտակի զբատին . զի բուռն եհար
զտախտակէ զբատին յակոբայ , և ընդար-
մացոյց զամոլաջնէ նորա . Ծ՚ . է՚ . 25 . 32 :

ԱՄՈՒԽԱԽ , կամ ԱՄՈՂԽԱԽ . գ .
(իբր ամոլք ի խահս , և ի՚ ան ունդս . կամ
համախահ , խուահակից .) Ամնդակից . և որ
ինչ հայի ի համատունդս . ընտանի . ըն-
դել . Σύντροφος . Simul nutritus , edu-
catus ; և assuefactus , familiaris . . τροφί-
μος , alumnus . ևն . *Ջտուս և զնոսս իբրև
զամեհիւսիս ի նոյն յանձանձիչ դոգս տա-
նի զամենեսեան : Ցառաջինն իսկ հասակիւ
ընդ օրինօքն անեալք , զամողխախ սնոյն
դեանն զառաքինութիւնն Թոդեալ՝ փա-
խեաք անկաք ի հաւատան քոյ : Ջյա-
րեացն (կամ գկարեացն) ասացեալ իսկ
է մերովք ամոխախ անուամբքս . հուր է՝
ասէ՝ անդ , և խաւար , և կապանք , և որդն
անվախճան . Ոսկ . մ . ՚՚ . 16 : Ե գաղ . Ե էբր :

ԱՄՈՒԼ , ամլոյ , ոց . ա . Στεῖρα . Ste-
rilis . (Ի՚ . Ֆ . Ֆափլ օլման . հյ . անյղի .)
Ստերջ կին , կամ սպանդ անկար ի յզա-
նալ . անծնունդ . անզաւակ . ամոյլ , փղայ
էբէօղ . գբսբյբ , ածիմ . *Եւ էր սարա ա-
մուլ , և ոչ ծնանէր : Մի եղևցի անաբիմ
(այր) , և ամուլ (կին) յերկրի քումմ : Ա-
մուլն ծնաւ եօթն : Չի ամլոյն բարի ոչ
արար : Բնակեցուցանէ զամուլն ի տան
ուրախասիրտ՝ որպէս մայր որդւովք բերկ-
րեալ : Երանելի է ամուլն անարատ : Երա-
նի ամլոց են : *Ամլոյ արգանդին բանալով .

Խոսր ։ *Զբազմածին յամլից գործել. Ճ. Գ ։ *Յորովայնէ ամլոյն երկրպագելով ։ Յամուլ մօրէ զմայրն քո պարգևեցեր. Ըռր ։ *Զամուլն արգանդ սառայի. Նար. լ՟ ։ *Յամուլ արգանդէ խնդրել որդի. Մանդ. Ղ ։

Որպէս Այր անսերմն. *Յաղագս դատաստանաց ամլոց, արանց՝ և կանանց. Մխ. դտ ։

Նմանութիւ՝ Անպտուղ, անբեր. հաւըլ օըը, դիհաւըլ, դուրի մահրիւ. *Զամուլ վէմն գործուցեր 'ի ծննդականութիւն ջուրց ։ Ոչ եթէ այնպիսիք իցեն սերմանիքն ամուլք. Ագաթ ։ *Յամուլ վիմէն գետս գընացուցաներ. Յհ. իմ. պաւլ ։ *Ամուլ որթն զօսացեալ պտուղ տայցէ. ՃՃ ։ *Հոգի ամուլ բարեաց գործոց. Յճ. ոտք ։

ԱՄՈՒՍԻՆ, ոնի կամ նոյ, նաց կամ նէից. գ. ա. (որպէս թէ համամտին, 'ի միասին. ծ. և յն. զումէրիօ, զումէրճ). Γαμέτης, ἡ γαμετή, γαμέτις. Maritus (այր). Uxor (կին). ὁ, καὶ ἡ Συζυγή, σύζυγεὶς, εἶσα. Conjugatus, conjux. Κοινωνός, σύνων. Particeps, conversans, qui sunt simul. Այր կանամբի, և կին արամբի. ըծակից. փեսայ և հարսն. էրիի ֆիլի, էրիկը՝ խամ ֆիլիք, հարսաւֆէսայ, պուխօսած խամ նշանած, խորգոսած. էհլ, էօլտաշ, էշ, պէվճ, հէմսէր. *Որդի (խաշակ) յամուսնէ լինի խմատնոյն՝ հարազատ և սիրելի և միայն. Փիլ. իմաստ ։ *Նոցին ամուսինքն առն ընդ անձն փոխանակ երիտասարդութեան ցնծութեան ։ Նա էր ամուսին և կին ուխտի քո. Գ. Մ. գ. 7 ։ Մաղ. բ. 14 ։ *Որպէս անդամնէ կին զամուսին իւր. Եբր. Գ. 20 ։ Իսկ Յովէլ. ա. 8. *Ողբա առ իս լաւէ զհարսն քրձազգած 'ի վերայ առն իւր ամուսնոյ ». յն. կուսականի, կամ կուսի. լտ. յորբանոյս հասակի. (որպէս նոր փեսայ, կամ խօսնայր ։) Նոյնպէս և Եղիշ. Գ. *Կին կուսեացի ընդ առն ամուսնոյ իւրոյ » ։ Իսկ 'ի գիրս Պիտոյից առաւել գնի վասն կանանց. *Անցնիւր այր զերրայ ամուսնին գաշն պահեսցէ ։ Հանդերձ ամուսնաւ ։ Յորդորմամբ ամուսնին ։ Նմանապէս և զամուսնացն ։ Ի հարազատն ամուսնաց. Եղ ։ *Հեռանայցին յընդանեաց և յեղբարց, և յամուսնէից, և յորդւոց. Մեսր. եր. (որ կամ է անստվոր հոլով իբր յամուսնից, կամ յամուսնոյ. և կամ յայտ առնէ զխօսեցեալ կինն ։) Տես և ԼԾԱԿԻՑ, ԿՈՂԱԿԻՑ, ԶՈՒԳԱԿԻՑ ։

Այլաբանութիւ՝ որպէս Հարսն Քնի. *Այլ և ամուսին սրբութեան բանին ոչ ասի եկեղեցի նա, և այր նորա քն բարձրացեալ 'ի պարծանս խաչին. Համամ. առլ ։

Անսովոր ոճով իբր Զուգահասակ մերձ. գակից, հասակակից, ժամանակակից. պօյ. փաշ. Ἰσῆλαξ. Aetate par, aequalis. *(Մխոք, զգայութիւն, և ցանկութիւն) հասակաւ զանազանիք առ յիմանալ միայն, իսկ ժամանակաւ ամուսինք և զուգահասակք (յն. մի բառ) ։ Յառաջնումն գոյացութեանն ամենայնի՝ յորում և զաշխարհ արար, հասատատէ զամենայն ընդ նմին լի իւրեանց պտղովն ամուսին խորհրդոցն. Փիլ. այլաբ. ի եւ. ա ։

ԱՄՈՒՍՆԱԲԱՐ. մ. Իբրև ամուսին. ըստ օրինաց ամուսնութեան. օրինօք լծակցութեան յառագաստի. Γαμικῶς. Nuptialiter, consuetudine conjugii. *Գալ առ աջամայ 'ի գիտել ամուսնաբար զզուգակիցն իւր. Նիւս. կազմ. ծէ ։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γαμικός, γάμιος. Nuptialis. Սեպհական ամուսնութեն կամ ամուսնաց. խորգոսածներօս ճէ. րաճերէտալ. փէսնէյտ կիրէնմէրէ մուտալիգ. *Կին համարեալ, թէպէտև զամուսնական մերձաւորութին ոչ ունէր. Բրս. ծն ։ *Զամուսնական ողջախոհ պարկեշտութեցն ։ Ամուսնական կարդաւորութք որ ըստ բարւոյն կամաց. Պիտ ։ *Սէր ամուսնական ։ Մաքրել զմիտս և զխորհուրդս յամենայն մարմնաւոր ամուսնական մտածութեց. Նար. երգ ։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. Տ. ԱՄՈՒՍԻՆ. *Ամ մարդոյ բաւական լիցի ամուսնակից իւր (յն. իւր կինն) ։ Բազումք և յարդար ամուսնակցէ պահեն զանձինս իւրեանց. Ոսկ. յհ. բ. 17 ։

ԱՄՈՒՍՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Կապիլ ամուսնութբ. պսակիլ. փեսայանալ և հարսնանալ. խորգոսիլ, պսակսիլ. էվլէնմէք, փէսնէյտ կիրմէք, նիշանլանմագ. Γαμέω, ἐπιγαμβρεύω, συνοικέω. Nubeo, affinitatem ineo, cohabito. *Լաւ է չամուսնանալ ։ Ապա թէ ոչ ունիցին ժոյժ, ամուսնասցին ։ Ամուսնասցիս ընդ նմա, և յարուսցես զաւակ եղբօր քում. Եփ ։ *Եւ ոչ միում ումեք կամէր ամուսնանալ. Նոննոս ։ *Որ օրինօքն ամուսնացեալ իցէ. Եղիշ ։ *Ամուսնութեան և զինուորին. Պիտ ։ *Ընդ ամենայն մօտաւոր ընտանիսն ամուսնանայն աներկիւղութք. Մեսր. եր ։

Եւ Գալ առ միմեանս ամուսնաբար. մերձաւորիլ. զուգիլ. դիտել. գիտենալ. մտանել. Խռարուր գալ. ըՃբլիկնմէք. *Եթէ առնացուլ ոք կին, և ամուսնասցի ընդ նմա, և ատեսցէ զնա. Օր. իբ. 13 ։ *Կին՝ որ յղի իցէ, մի ամուսնասցի, մինչև ծնցի մանուկն. Կանոն ։ *Ո՞ ամուսնացաւ ընդ երկիր կոյս, որ ծնաւ զադամ. ՃՃ ։ *Ո՞ւր իշխիցեն շշնջել, թէ հրեշտակք ընդ կանայս ամուսնացան. զի նոքա հրեղէնք կոչին, և մարդիկ կաւեղէնք ։ Չէ մարթ անմարմնոցն ընդ կանայս մարմնաւորս ամուսնանալ. Եղիշ ։

Յունական ոճով ասի. Եղբ. ճ. 6. *Եմթեր է գետն, զոր ամուսնացաւ թագաւորն ». այն զոր ընդ իւր ամուսնացոյց, կամ ընդ որում ամուսնացաւ ։

Անսովոր է և ասելն Երզն. մթթ. *Ըստ օրինացն՝ մեծ թշնամանք էին որդւոց, եթէ մարք 'ի տագերաց ամուսնանայցեն ». այ. տացին 'ի կնութիւն տագերաց ։

ԱՄՈՒՍՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող զամուսինն կամ զզուգակիցն. ըն. կէրը սէրօզ. էհլինի սէվէն. *Տարապին ամուսնասէր երևեալ. Ագաթ ։ *Ըստ նմանութեան ամուսնասէր տատրակի. Առծր. ե. 1 ։

ԱՄՈՒՍՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ յամուսնութիւն զդուստր կամ զորդի. Γαμίζω. Nuptum do. Ἐκγαμίζω, ἐκγαμίσκω. Nuptui colloco, a domo eloco. որ և ըստ յն. ոճոյ, է ամուսնացուցանել զինքն. առն լինել. խորգել. էվլէնտիրմէք, էվերմէք, ՊԷՇԷՀԻՒԼԷՊմէք. ն. խորգոսիլ. էվլէնմէք ։ Ըստ վերջնոյս այսմ իմա զասելն. *Որ ամուսնացուցանէ զկոյս իւր, բարւոք առնէ. և որ ոչ ամուսնացուցանէ, լաւ ևս առնէ, ա. կոր. է. 38 ։ Այլ ըստ առաջնոյն ասի. *Դաւիթ ոմն ամուսնացուցանէ զնա 'ի դուստր իւր մարիամ ։ Ամուսնացուցանել զորս ընդ միմեանս. Վրդն. պտմ ։ Մագ. ծդ ։

Նմանութի ասի, *Ամուսնացուցաք զտրտմութիւն մեր ընդ գնն բարկութե. Լմբ. ատ ։

ԱՄՈՒՍՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Γεγαμημένος, νη. Nuptus, ta. Ամուսնացեալ այր կամ կին. խորգոսած, ավլարհն մնած. էվլի, մուճէհհէլ, մուճէվէզզիճ. *Ո՞յք էին ամուսնաւորք յառաքելոցն ։ Յովհաննէս և յակովբոս եղբայր իւր և թովմաս կոյսք էին, և այլք ամուսնաւորք. Վրդն. յաւետ ։ *Ամուսնաւորաց և մահկանացուաց ազգ է տոհմ ածոց նոցա. Եղիշ ։ *Ամուսնաւոր քահանայ. Կանոն ։ *Լեալ էր ամուսնաւոր յաշխարհական կենսն. Բուզ. դ. 3 ։ *Զոր ամուսնաւոր կանանցն չհրամայէ պօղոս՝ պահուճել. Ոսկ. մ. բ. 24. *Պսակ փառաց ամուսնաւորաց. ՃՃ ։

ԱՄՈՒՍՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՄՈՒՍՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ամուսնաւորեալ (զորիորդն) ընդ ինքեան վասն չքնաղագեղ կերպարանին. Խոր. բ. 75 ։

ԱՄՈՒՍՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. *Զօրէնս և զկարգ ամուսնաւորութեն. Յհ. իմ. ատ ։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Γάμος. Nuptiae, matrimonium, conjugium. Պսակ. օրինաւոր լծակցութի ընդ այր և ընդ կին 'ի մի մարմին՝ անմեկնելի մինչ 'ի մահ. խորգոսիլը. նիքեահ. *Վասն ամուսնութե, և որդւոց, և ստացուածոց ։ Եւ ո՛չ զամուսնութի ոք տակաւին պահեն ։ Պատուական է ամուսնութի. Իմ. ծգ. 17 ։ ծդ. 24 ։ Եբր. ծգ. 14 ։ *Արդ յաղագս ամուսնութեց այսպէս ճշգրտագոյն ասացեալ է քահանայապետին, մինչ զի և ոչ զայրին թողութի տալ նմա յամուսնութեն. Փիլ. քհ. ա ։ *Որք յամուսնութի անդր գայցեն, յարժանաւոր անգխն զնոսա պսակեսցեն. Յհ. իմ. ատ ։ *Յողջախոհն ամուսնութե ։ Ոյք զամուսնութեցն պահեցին զհարազատութիս ։ Ընդ որում բազմաժամանակեայն զուգեալ իցէ ամուսնութի. Պիտ ։ *Տես թէ որպէս 'ի հինն և 'ի նորս սրբքն և հաճոյքն են ընտրեցան յամուսնութե անտի. Վրք հց. ծդ ։

Եւ Գալն լծակցաց առ միմեանս ամուսնաբար. մերձաւորութի. խառնք. Γάμος. Connubium. Συνουσία, ὁμιλία. Congressus, consuetudo, concubitus. *Ոչ յամուսնութե, այլ ընդ քեզ անգրէն 'ի տան բնակել ։ Ապաց՝ եթէ 'ի հոգւոյն է, և առանց ամուսնութե. Ոսկ. մ. ա. 4 ։ *Յաղագս ամուսնութե հրաման ետուն ։ Վասն անյարմար և անարժան որդւոյն ընդ մարմն ամուսնութե (առ պարսիկս). Փիլ. ծ. բան ։ *Հրոյ ընդ խոտոյ ո՛չ ամուսնութի լինի, այլ ծախումն ։ Միումն ևեթ մարթ եղև 'ի կուսէ ծնանել առանց ամուսնութե. Եղիշ ։ *Հնար էր կուսի առանց ամուսնութե ծնանել. Կոչ. ծբ ։ *Ո՛չ յամուսնութե էառ յանձն զայն, այլ 'ի պարկեշտ կուսէ և յանփորձ ամուսնութե. Պրպմ. լբ ։ *Յո՞ր ժամանակս ծնաւ արգանդ ամուսնութե. Կոչ. ծբ ։ Վէցօր ։ և ՃՃ ։ *Յարմարական կարգիւ գտաւ գան յամուսնութե. Պիտ ։

Պէսպէս նմանութբ ասի. *Յամուսնութիւն ջուրցն՝ բղխեալ էր ամենայն ինչ. Եփր. ծն ։ *Բնաւորելով զեղջին խոնաւ և հիւթական (լուսինն), միաւորեալ յամուսնութե կլիզողական (արեգականն). յորոց խառնից գոլ համայնից ծննդական՝ բուսոց տնկոց և ըզգայնոց որք շնչական. Շ. իմ եղակ ։ *Յայնքան չարիս շաղախեալ՝ ամուսնութք ստարոտի օրինաց՝ պոռնկեցան յայս ։ Ստեցին նոքա ամուսնութե այն իւրեանց՝ պաշտել զկուռսն բահաղու, և առեր երկիրն նոցա՝ ամուսնութե խարեանց, և հնազանդի թշնամեացն. Լմբ. ոլը ։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. Իբր Ամուսին. լծակից. *Որ արդ ևս նորոգ ամուսնութիւնք 'ի

միմեանս հասեալ (յն. *ի նոր ամուսնու-
թիս) . գ . ղ . ֆ . 5 : *Զամուսնութիւն նա-
խանձայոյզ առն կոչականգեաց (օտարն) :
Անչատելով զամուսնութիւն այլոյ . Պիս :

ԱՄՈՒՏ . ա . ո.մկ . ամոյ , ամպոյս .
լծ . Թ . համառ , և էմն . Ὀχυρός կամ ἐχυ-
ρός . Munitus, firmus, tutus. ἐπικαίριος. commodus. ἰσχυρός. fortis, validus. ἀσφα-
λής, cautus. ἀχείρυτος, insuperabilis, qui sub manu redigi non potest. Անքոյթ-
ապահով . զրուսոր . զգուշաւոր . պարըս-
պաւոր , ապատ , անաւերիկ , անձեռնարկե-
լի . անվհատելի . այնգաւակամ . ամինգ . հաս-
տատուն . գաւէ , դ-հպէմ , էէպ , սարէպ . *Տե-
ղի ամուր՝ կետցաւանել զնս : Քաղաք ա-
մուր : Քաղաք ամուրք և պարսպաւորք :
Գաղիատեք ամուրք : Ցամենայն քաղաքան
յոդայ յամուրս : Ի վերայ ամուր քա-
ղաքաց : Ամուր քաղաքի առնելոյ : Իբրև
պարիսպ պղնձի ամուր : Հրամեք առնէր զա-
մուրս ամենս ահեղիս Թշնամւոյ : Են : *Բըռ-
նադատացի ոք ամուր (յն . ամրագոյն)
զօրութիւն . Փիլ . կհ . թէ : *Ամուր և անկոխ
է ամենեցուն աշխատն այն : Ըստ սարան ա-
մուր՝ ուղղութիւնն , մոռացումն ուղղութեան
է : Ամուր յամենայն ինասուց գործէ , և
անընկճելի՝ ի սատանայէ . Ոսկ . մթ : Խակ
Սղ . ճո . 3 . *Դուռն ամուր շրթմանց լեզուա-
յին . գուռն ամրուն : Որպէս և ի ը . ծբ .
ճէ . *Քաղաք ամուրս . յն . ամրուն , կամ
չքնաղապատ ութիւն : *Բերդ ամուր : Ցամուր
վայրս : Ցամուր գաւառն : Ի ծորմորս ա-
մուր լերանցն : Ամուր աշխարհաին խարով-
ակօսի : *Ամուր պատսար , կամ մահարձան : Կնիք ամուր պահպանութիւն . Նար :
*Ամուր զինուք . Պիս : *Ճիւղերէր զամուր
գլխովնոցն . Ցհ . իհ :

Դառն ատրճք հոլովեալ գաւանի իբր ա-
ծականն . *Ի ձորակի միում ամրոյ չինէ
ձեռաւորեալ . Խոր . ա . 11 : *Վահանեաք ամ-
րոք . Ցհ . իթ :

ԱՄՈՒՐ . ս . Ամիսապէս . ամսագապէս . յա-
պահովս . ֆէպ , սըգնա , գաւիը , դ-հպէմ .
*Մեկնին ասել քանին ոչ այնպէս ասէրը
հատատակ զվճիռն : Ա յապէս ասէրը վա-
ռելը . Ոսկ . յհ . Ե մթ : *Գնայի ամուր՝ ի
վերայ նորա . Վ բ ի հդ . է : *Միւնչ ասէրը
ոնէր զգանգատաւանդն հեծեծալն , հան-
գատ գնայր (ձին) . գլխմա :

Կամ անխափան որպէս ա . և ս . *Վճիռք և
ասէրը կացիք . լ ասս . թէ : *Տեսանեմ
զանձն իմ պահեալ ասէրը ի քէն . Վ բ ի
հը . է :

ԱՄՈՒՐ , ասրի , բաց . կամ րոյ , ոց . գ .
որ և ԱՄՐՈՒԹԻՒՆ , և ԱՄՐՈՑ . Ասէրը ան-
գին . անկոյզի վայր՝ յոր կրնի ասէրանալ . ան-
գի ապատատանի կամ փախատանն . զգա-
ւոլեցի , պահպանութեան . ասրատեց . պա-
րիսպ . պատնէշ . բերդ . ապառն . աչառա-
բական . անձաւ . Ὀχύρωμα , περιοχή , φρού-
ριον , φυγαδευτήριον , βάρις , ἄκρα , ἀσφά-
λεια , էն . Munitio, munimentum, praesidium , propugnaculum , confugium, refugium, arx, turris, cautio, էն . էմն՝
ատկն՝ սարէպ՝ էէր , գաւթ , գոռնք , էն . *Ջա-
ւորա նոցա հրձիգ արասցեն : Բաժանեցէք
զաւորա նոցա : Կործանեաց զեմ ասէրս
նոցա : Եւ ես գ՝ ի հովանի ասէրոյ : Դիմէր
՝ի վերայ ասրոյն պաշարելոյ : Բերէին
մեքենայս՝ ի վերայ ասրոյ : Ամենայն պա-
րիսպք ասրոյ հրէ աստանի չինեալ սպին : Եւ
որ էին զամրոքն , աստակեցան յասրական
նոցն : Որ յասրի անգ էին : Ջեչխանութեան
զամրիզ : Ցայսո առներ յասրէ անտի : Պա-
շարումն ասրոյն : Դիպեցան ասրոյն այն-

միկ : Ցամուրս ապրիլոյն : Ցամուրս անապա-
տի . էն : Խակ Ե . ծբ . 6 . *Ցամուրս եզե-
դան և պրոտոյ յն . ἔλος , palus. ի ճա-
ղատիւր , ջրակոյտ , խալ , մնոգ : *Ցասրի
պահելոք զգուշութիւն : Ցասրի կայ , զգու-
շութիւն պահի . Ոսկ . ֆ . ա . 3 . (յն . լոկ ,
՝ի զգուշութիւն :) *Դուք էիք մեր ամուր
ապատանի . արգ մեծ ամուրգ այդ հիմն
՝ի վեր տապալեցաւ : Աստալ զգօրսն՝ հա-
տանէք՝ ի վերայ ասրին . Եփէ . գ . ը : *Եր-
թեալ ամրանայ յամուրս լերդի միոջ .
Լսող . գ :

ԱՄՈՒՐԻ , բոյ , բոց . ա . գ . ὁ καὶ ἡ
Ἄγαμος. Caelebs, et Innupta. Ապիկն
(այր) , և Աներայր (հին) . չև ամուսնա-
ցեալ , կամ այրի միայնակեալ . աղագ . էրկին ,
պէպէաբ , էրկէր . և գոռ . *Ամուրսեացն և
այրեացն ասեմ . ա . Կոր . է . 8 : Խակ Ցօ-
հ . 21 . *Ամրոյն բարի ոչ ապարո , ամուր-
ոյն ոչ ողորմեցաւս ո . յն . ըստ ամանդ է
գնաւսը , կին ազգատս կամ անտէրունչ .
Խեղճ իհի . muliercula. և ըստ ամանդ , ա-
գնաւսը , անկին . qui uxore caret . *Ամու-
րեաց քահանայիցդ՝ որ ըստ աշխարհի . զի
որում՝ ի մանկական հասակին հասանէ
վախճան առնուանդն , էմն . Ը . ընդեմնը :

ԱՄՈՒՔ . ա . Արմատ յոյզդ բառիցդ .
որպէս Ոդոգ . մեղմ հպոյիմ , հաղիմ . *Մա
րի ամոք տասծմանէն զձագս հանել . Փիլիմ .
աա սպէք . լհ :

ԱՄՈՒՔԱԽԱՆ . ա . Բարեխաւսն .
մեղմ . խոնարհ , անազ . բիւրգաւոր , մխրճիպիլ .
*Ամոքախաւսն օգն : Ամոքախաւսն խաս-
նուածոյն . Վեթոր . ը :

ԱՄՈՒՔԱՆՔ , նաց . գ . Παραρτύσις ,
ἤδυσμα. Conditura, condimentum. Հա-
մեմումն . յօրինուած համեմիլք . համ-
դերձանք համեմուած . Խէրպէյէ . *Կազմու-
թիւն պատրաստուածոց , և համեմոյն ամոքա-
նոք (յն . մի բառ) : Հացք և ազ առանց
ամոքանաց . անխմոր են հացքն , և ազն
անհամ . Փիլ . գեոպոն :

ԱՄՈՒՔԱՐԱՐ , ի , ից . ա . գ . Ὀφαρτυ-
τής. Cupediarius. կազմիչ համեմոցանոց .
համեմիլ կերակրոց . *Հացից և խաչից և
զանազան կազմուածից պատրաստութիւնք , յորս
հացագործք և ամոքարարք աշխատին հոգ
առնելով . Փիլ . գեոպոն :

ԱՄՈՒՔԵՄ , ևցի . ն . որ և ՀԱՄՈՒՔՍԵՄ .
Εὐδοκέω, παραρτύω, συγχεράννυμι. Placo, complacere facio, commisceo, tempero, apparo, condo. Բարեխաւսնել . անուշնել .
մեղմել . հաճել , հանդուրժական գործել . հա-
մեմ առնել . համեմել . հանոգել . քակղել
իրագ կամ նմանութեամբ . անուշցնել ,
խուշցնել . փնփրմէ , դ-ուշյիմ՝ բէթոփն
էնհէ , ևէլէնհէ , իրիմաթ վերհէ . *Ամո-
քեսցէ զինեանս իւր իբրև զվարձան : Ջա-
մոգիւքդ՝ ի հնազանդութիւն . Ցօ . թէ .
6 : Եբր . Ե . 2 : *Հաց կերակուր , և խոր-
տիկ՝ աղ . որոց էր երբեք , զի և զուարապ հա-
մեմով ամոքեալ լինէիր . Փիլ . գեոպոն :
*Ըստ դեղոցն (յն մեսագեղոցն) չարուեր ,
որ ամոքեալ է մեղու . Նիւս . կոմ . իէ :
*Ջկատոյն կինատութիւնն յայրիս իմն ամո-
քեն , և այնուհետ առնեն կարծրագոյն ըզ-
լոյծն : Ցառաքելական ամոքելի զանգուա-
ծոյն էին . Սեբեր . Ե . է : *Նման է կարեւի՝
զվէր ցաւացն ամոքել : Ջցաւսուածն պարի ա-
մոքել . լ ֆբ . սղ :

ԱՄՈՒՔԼ , եցի , ամոքաւ , անց . Մ ապառել .
Ἑψω, πέπτω, συνπέπτω, կամ πέττω, πέσ-
σω. Coquo, concoquo, digero. պէպէրմէ ,
պինգրմէ , հաղ էնհէ . *Ջոմանս (՝ի
ձկանց) ՝ի սանի հանդերձ պոսիգոնիս Ջը-

րով) ամոքեալ Մ ափ . ծէ : *Լերդին ընկա-
լեալ յորովայնին զնիւթն՝ ամոքէ , և ոմա-
նից ցանկանէ իւր : Փայծաղն ոչ փոքր ինչ
նպաստ լինի առ՝ ի յամոքել (պիերմալ
կերակուրն) : Բնութիւքն եղեալքն , որպէս՝
ամոքելն և աճելն : Ամոքելն և աճելն ոչ
կամաւոր է , և ոչ ակամայ . Նիւս . քնն էէ .
ի՞ :

ԱՄՈՔՈՒՄՆ , քման . գ . Ամոքելն , ա-
իլն . ամոքանք , որպէս Մեղմութիւն կամ
մեղկութիւն . *Ամոքումն և զղջումն և ար-
հաւիրք խառնուածք սիրէ նմին . Լմբ . սգ :

Որպէս Մարսումն կերակրոյ . Հէփոս .
Concoctio, digestio. Համմ . *Խարտեաշն
մեղմ առ՝ ի յամոքումն կատարէ , և զարթ-
ժէ զարտասուս երանելոյ . Նիւս . բն . իէ :

ԱՄՊ , ոյ , ոց . գ . գրի և ԱՄՓ . (լծ .
Ամբար , և Ոճավոյ .) Νεφέλη, νέφος. Nubes. պուլսիւ , էպր , ռէհագ . Գոլորշի ջրոյ և երկ-
րի՝ ջերմութիւն արեւու վերացեալ՝ գիշխացեալ
Թանձրացեալ յօդս . կամ մէգ ՝ի բարձրս ,
անձրևածաղ , հողմահածեալ , և հողմաբերիչ ,
և հովանի ՝ի վերայ երկրի . *Ամպ է Թանձ-
րութիւն գոլորշատեսակ Թագիկեալ՝ ծննդա-
կան ջրոյ . Աբէսփ . Ց : *Ամպք ցօդսդին ըզ-
ջուր : Ծորարկ զջուր յամպոց իւր : Ամպք
անջրդիք հողմահոծեալք : Հողմ հիւսիսոյ
զամպս յարուցանէ (յն ՝ի վեր յարուցանէ ,
ըստ յն) : Սիւն ամպոյ (իբր ամպկղէն) :
Ամպ միգախառն , կամ Թեղեմ , մեծ , լու-
սաւոր : Իբրև զամպ ջնջեալ յերկնից :
Անցցեն կեանք մեր իբրև զհետս ամպոյ :
Ընդ ամպս երթինդ . են : *Ամպ խաւարեալ
կամ լըմնագոյն , ահագնատեսիլ , կարկը-
տաբեր , անձրևածիր , հրաձիգ , լուսարվիթ .
Պիս : Նար . են : *Գամ ես յամպոյ : Ամ-
պովքն ջհրամանեան կատարէ . Ափսե : *Ցան-
կարծակի խառնեցան ամպովք երկինք .
Լսող : *Ամպ անջրդի հալածի ՝ի հողմոց .
Նէղս :

ԱՄՊԱՓԵՐ կամ ԱՄԲԱՓԵՐ . ա .
Բերօղ զամպս . որ զամպս յարուցանէ .
ամպ հանօղ . պուլսիւ լէփերան . *Ամպաբեր
ձեռս ասէ զինքն արտանգղ . Ն ննս . լսող
յն . ամպապարոյկ . Νεφεληγερέτης. Nubes excitans, cogens. է մանկիկ պատանեզգայ :

ԱՄՊԱԳՈՑՆ . ա . Ἐπινεφής. Nubilus, nubibus tectus, subductus. Որ ինչ է ՝ի գոյն ամպոյ . ամպագոյն . ամպախառն . Ἀνεφελής չոգ ամպագոյն ՝ի վերայ ծա-
գեաց . ֆ . ի . ա . 22 : (Խակ իբր Ամպատակ ,
ըստ յն . ասի . Νεφελοειδής . Nubis specimen habens.)

ԱՄՊԱԳՈՐԾ , կամ ԱՄԲԱԳՈՐԾ .
ա . Ցամպոյ գործեալ . ձևացեալ . ամպա-
գին . ամպ չինագ . *Զայ աշակերտացդ ՝ի
Թաթար լերինն զամպագործն խորանն պըր-
բուլեն եցոյց . Տժակ : ճ . ֆ :

ԱՄՊԱԽԱՂԱՑ . ա . ս . Որ խաղայ ընդ
ամպս . և խաղալով ընդ ամպս . *Վըռան ա-
հաւար և ամպախաղաց գաղատեան խրոյ :
Ցահաւար և յամենայնայց գաղատեան քո
ասէր . Ափսե : Ը . բ : *Ձագախառնեալ
ազգըս մարդկան , ամպախաղաց յերկինս
Թռեան . Գ.Ն :

Կամ Որ ամպագ խաղան և չանդին . պատ-
ռնական օգոց . *Ցերկրէ մինչև յերկինս
հինգ պարսնակք են . առաջինն՝ ամպա-
խաղացն , երկրորդ՝ լուսինն , էն . Ոսկիփոր :

ԱՄՊԱԽԱՒՆ . ա . Խաւն ընդ ամպոյ .
միգախաւն . *Ամպախաւն ցօղ . ճ . Ա :
*Ամպախաւն միգապատուէն . Աճառ . Եկ :

ԱՄՊԱՆԴԻՆ . ա . Ծնօղ կամ պատճա-
ռօղ ամպոց . ամպարբեր . *Ուռաքի ծնանին
օդք ամպանդինք , և ՝ի նոսին ապատին . Ա-

գոյ։ (խակ իբր ցամպոյ ծնեալ՝ ըստ յն. առի νεφελογένης, որպէս մակդիր յուպիտերոյ կամ կենաւրտոյ։)

ԱՄՊԱՀԱՐԻՄ, հցայ. ի. Հարուած ծիւ կամպոյ. շանթահարիլ. իայծակէ զրիւքիս. *Ցանկարծ օրէն ամպահարեալ՝ անիւժատանջ ոգեզատնայր. Սկեւ. ղբ։

ԱՄՊԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՄՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κεραυνός. Fulmen. ցիս և ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ։ Հարուած երկնաւ յամպոյ. շանթահարութիւն. շանթ. կայծակն. կայծակ. էշնչէր. *Ամբահարուհիս ածեալ հակայիցն (ըստ՝ ի վերայ հակայիցն)։ Որոտամունք և փայլատակմունք և գլորմունք ամպահարութեանց։ Կիզմունք և ամպահարութիւք։ Փայլակաւն հուր բռնութիւնամբ ամպահարութեան որ մինչև յերկիր հիզոս, կիզոնաս (յն. գեωπόνος) լինի կոչեցեալ։ Ցայտափայլ ամպահարութեանց, որ մոխրատեսակ փոշի բերէն, փուլոսք անուանին։ Արկանելով յերկիր զի յերկրէ նից ամպահարութիւս. Աբէսք. ֆ։

ԱՄՊԱՁԵՒ. Տ. ԱՄՊԱՁԵՒԻ. *Ամպաձեւ տեսողացն ցուցանի. Լսող. ծէ։

ԱՄՊԱՁԱՐԿ. ա. Ամպով չարկեալ, կամ ծածկեալ՝ի վերուստ, հովանացեալ. որոն ծածկը ամպ է, ամպով պատած. *Ի սկզ. Նեական լերկրին ամպապարկ խորան հաստեալ. Ագաթ։ *Զոր եռանս յամպապարկ խորանին. Սրբ. ։ պ. ։ *Ի սինա ամպապարկ ծածկոյն ծանուցաւ մեծին մովսէսի. Ճ. ժ։

ԱՄՊԱՁԱՄՄԱՐ. ա. Ամպով կամ իբր զամպ չարեալ։ Ճ։

ԱՄՊԱՁԻՆ, ոյնոյ, ոց. ա։ Ἐνεφίος, ἐνεφέλιος. E nube proueniens, prorumpens. Ջերմահալման ամպոյ. չամպոյ չաւազի, եկեալ. *Հողմք, որ ի պատառմանէ ամպոյ՝ ի վերլուծմանէն Թանձրամէն կինչքանաս յաւելուն, ամպային լինին կոչեցեալ. Աբէսք. ։ պ. ։ *Ի սինա ամպապարկ ծածկոյն ծանուցաւ մեծին մովսէսի. Ճ. ժ։

ԱՄՊԱՁԱՄՄԱՐ. ա. Ամպով կամ իբր զամպ չարեալ։ Ճ։

ԱՄՊԱՁԻՆ, ոյնոյ, ոց. ա։ Ἐνεφίος, ἐνεφέλιος. E nube proueniens, prorumpens. Ջերմահալման ամպոյ. չամպոյ չաւազի, եկեալ. *Հողմք, որ ի պատառմանէ ամպոյ՝ ի վերլուծմանէն Թանձրամէն կինչքանաս յաւելուն, ամպային լինին կոչեցեալ. Աբէսք. ։ պ։

ԱՄՊԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Ամպ լինել. լինել որպէս զամպ. ամպ պատանալ. պատանալ ջանմաթ. *Ձև ևս ի Թանձրացեալ և ամպացեալ օդոյ. Եղիչ։

ԱՄՊԱՆՄԱՆ. ա. ք. Նմանն ամպոյ. ամպի նման, ամպի պէս. *Ամպանմանն խորան. Սիօն. ծ։ Ճ. ։ *Որոտաձայն ամպանմանն. Սկեւ. ոգ։

ԱՄՊԱՀՈՂ. ա. Որ ընդունի զջուր ամրեալ յամպոյ. ամպին ղողն փոփոխ. *Ի ժամանակ գարնանային հասանելոյ (տուհկք), ամպաջրոցք, որոյ ընդունողաց, անձրևաբաղխիք (լինին)։ Ագաթ։

ԱՄՊԱՀԱՒԻՓ. ա. ք. Եղեալ չգիմանալ ամպոյ ընդ միմեանս. *Փոխանակ ամպաշրոյն ահագնութեան՝ ձեծ որոտաց առ ձեզ. Ագաթ։

ԱՄՊԱՁՈՒ. ա. Որ չուտ ընդ ամպս. ամպախաղալոյ. *Ամպաչոտ թռչնոյ. Նոյ. Խ։ *Ամպաչոտ թռչնոց պատճառ՝ի վերուստ սիոն. ցհ. ։ի։

Եւ ընդ որ լինի չուտել ամպովք. *Ամ պաչոտ ճանապարհաւ զնալ քո յերկինս ուղղասրտեցեր. Գնչ։ *Ամպաչոտ ճանապարհին (քան ընդ երկինս)։ Տիմ։

ԱՄՊԱՁՈՒԵՄ, եցի. լ. Չուտել ընդ ամպս, կամ վերջանալ ամպովք. ամպերոյն դիմի կամ ամպով ճամբա ընել՝ վեր երթալ. *Հաստատապէս զդէմս մեր դարձուցանէր լով՝ի հարատևակոմ անգր ամպաչուտելոյ. Լծ. Եսփր։ *Լատատորապոյնս պատճէ զամպաչուտելն նորին. Ագաթ։ *Սորին զըթութիւն ամպաչուտելոյ վերապատուք ընդ առաջ քո. Մագ։

ԱՄՊԱՎԱՄ, ի, ացս. ա. Որ վարէ և շարժէ զամպս. ամպերէզ փոշի. *Ի ընծեալ հողմոց ամպավարաց. Վեցօր. ։։

ԱՄՊԱՑԵՒԻԼ. ա. որ և ԱՄՊԱՁԻ. Ամպագոյն. ամպանման. Νεφελοειδής. Nubis specimen habens, nubilus. Ուռնոյ զառեալ ամպոյ. *Օրհնեալ ես փայտ որ՝ ամպացեալ սիրէ. Ան. Բոյնք։ *Ամպասեալ միգով չուրջ փարի. Մագ. ֆ։

ԱՄՊԱՄ. գ. որպէս Ամբար, հաւաքարա. *Ցամպարս չտեմարանաց. Լմբ. ամն։

ԱՄՊԱՐ. գ. ըստ Բ֊ի ամպոյ՝ ԱՄՊԱՐ, ԱՆԱՊԱՐ. Բոյս, և ծաղիկ նորա անուշահոտ յոյժ. ամպեր, անպեր, էպիր. Ambra, ambarum. խակ ԱՄՊԱՐ ՊՈՒ, կամ ԱՄՊԵՐ ՊՈՒԾ, (յորմէ ասի. ամպեր պոյ ծածկիկ), է բուրումն ամպարի, կամ ուռնոյ զհոտ նորա։ (խակ չհասոյ, որ է այլ ծաղկի, ըստ Մեծնիոքեայ է նաև ամպէրն։)

ԱՄՊԱՐԻՐՏ. Տ. ԱՄՐԱՐԻՐՏ. (անխոիր ծագեալ՝ի հյ. անբարի կամ անբարեպաշտ, անհաւատ։

ԱՄՊԱՐՀԱՒԱՀ. ձեալ, ձուած. Տ. ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՀ, ևն։

ԱՄՊԱՐՉՏԵԼ. տուած. Տ. ԱՄՐԱՐՉԵԼ. տե։ ևն։

ԱՄՊԱՐՏ. Տ. ԱՆԱՊԱՐՏ. *Ա յապէս ամպատ է նա՝ի գաստատանի խրտում. եէր. հա։

ԱՄՊԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ամպանալ. գագաթուցանել իբր յամպ ջրալի և ջրատրեմ. *Ի վերայ երկրի զվէմն ամպացուցանէր զկաթնեն։ Վրդն. ոչ։

ԱՄՊԱՒՈՐ, ի, ացս. Տ. ԱՄՊԱՑԱՒՆ. *Որոտք ամպաւորս, և երգ ցօղաւորս. Գնչ։

ԱՄՊԱՓԱՑԻ. ա. ֆ. Իբրև զամպ վայրէալ, և փայլեցուցիչ ամպոց. *Ակն ա բեամ՝ ծիրանածագ և ոսկեձայնանիչ լուսով, ամպապայծ, լուսաւորելով զանձինս յողդողդաց. Ոսկիփ։

ԱՄՊԵՑՑ. } Ցամպոյ կամ ամպով
ԱՄՊԵՂԻՆ. } կազմեալ. ամպային. ամպէ. պոլոմիան. *Թանկազօղ մի ամպեայ։ Թանկազօղին ամպեայ, զի ամպով վերջանան արգելքն ընդ առաջ քոյին. Ա գաթ։ Ցծոյ։ *Սիմնք ամպեղէն. Ագաթ։ *կամարն ամպեղէն. Ըսր։ *Զամպեղէնն և զլուսեղէնսն կամարն երկնի ցուցանէր. ցհ. իմ. էն։ *Լոյս ամպեղէն. Խոր. առ արծր։ *Ցամպեղէնէն կառատրն ասիցէ։ Որ յամպեղէնէ կառաւն նստեալ իջցեն. Կոչ. ծէ։

ԱՄՊԵՄ, եցի. լ. Գոլանալ իբրև զամպս. պատրաստ երևիլ՝ի տեղալ. ամպանալ. *Մի՛ լերդի լինձ ամպել, և ոչ անձ բանալ. Նոր։ է։

ԱՄՊԻՈՆ. Ռամկականն բառիս ԱՄԲՈՆ, զոր տեսցես. ոյ գրի և ԱՄԲԻՈՆ. *Եւ սարկաւագն յամպիոնին՝ ընթերցանող զաւետարանն։ Եղիեզ յամպիոնին. Վրք հց. ծէ. իէ։

ԱՄՊՈՐՈՑ. ա. Ուր իցէ շատ որոտումն ամպոց. (կամ ընթերցիր որպէս ասի. ԱՄՊՈՑ.) *Ցաւազն երթայր, բայց յետոյ ամպորոտ և ջրալի. Շէր։

ԱՄՊՈՒՈՒՔ. Տ. ԱՄԲՈՒՈՒՔ, և ԱՄԲՈՎՔ։

ԱՄՊՐՈՊ, ի, ացս. գ. Թուի ամպուտք, ամպուտայք. կամ բոպք՝ ըստ արկած՝ ամպոց. որոմունք ամպոց. ամբոխումն օդոց. մրրիկ. փոթորիկ. և ամենայն խառնակութիւն, վրդով, յոյզք. խռովութիւն. Կղծուμός. Tumultus, turba. ըստ մեզ նաև turbo, procella. գայ, գէյամէլ, գաւաամպոց, գաբէւգէւգէ, ֆէ֊ի֊բոֆ, ֆաֆբէրգը. Ըստ նախկին նշանակութեանէ կարծին բանքս. *Ո՛ պատրաստեաց զձանապարհս ամպրոպաց տեղեաւ յերկիր. Յոբ. ։ԼԵ. 25։ *Զքնութիւն օդոցն փոխէ՝ի ջերմինս, և անգադաս՝ի վիշաս ամպրոպաց. Պիս։ *Ոչ ոք հնձեացէ, եթէ ոչ յամպրոպան (կամ յանպարոպ) սերմանեսցէ. ՃՃ։ *Ոմն, և ամպրոպք իւր. Նոբ. ։։ *Ամպրոպք՝ խռովութիւն և վիդովման անուն է, որպէս յամպս է ստանել. յորժամ ոյսամունք լինին և կայծակունք. Լծ. Նոբ։

Ըստ երկրորդին՝ իբր նանութիւ ասի. *Տեղաց՝ի մեզ զամպրոպ դառնութեան։ Ամպրոպ չարութեն զերծեալ չուրջ զերկեզեցեան այ։ Արեան, և աւետեայն չար ամպրոպաց։ Մեծագոյն խին ամպրոպ՝ի վերոյ խրոխտացեալ հաստացանել։ Աղաչանի այնմիկ չար ամպրոպի վինքեանս վարկեալս. ցհ. ։ի։ *Ազգերցին ամպրոպք յանդգնեցոյն. Նոբ. ։։

ԱՄՊՐՈՊ. ա. իբր Ամպրոպային. խառնակ. յոյզեալ. *Ամպրոպ խռովութեն և գառն տուգ հասեալ։ Զի և ամպրոպ խռովեցեալ գարձցի. Ճ. Ա. յերկու տեղիս. իակ Ճ. Բ. ՝ի միումն ոմնի, *Ամպրոպ խռովութեամբ։

ԱՄՊՐՈՊԱՅԻՆ. ա. որպէս Ամպաբեր, կամ ըստ յն. Ամպայարոյց, մակդիր աստմոզդայ. որ և ասի գիտոս՝ չանթահատաք ջուծ. Νεφεληγερέτης Ζεύς. Nubes excitans Juppiter. որ և Fulgurator, fulminans, tonans, altitonans. *Կործանեաց զամպրոպային պատկերն ապականդայ. Խոր. ։։ 83։

ԱՄՍԱԳԼՈՒԽ. գլխոյ, ոց. գ. Νεομηνία, νουμηνία. Noviluniom. Գլուխ ամսոց. սկիզբն կամ առաջին օր ամսոյ, և կամ լուսնի. ամսամուտ. և Հնդկէս այնր աւուր. ամաս կամ լսանի առջի օրը. այ պաղը. *Ցամսագլուխս ձեր հարկանիցէք ըզփող։ Մատուցանէին այլ ևս ոզջակէզս յամսագլուխս։ Ցաւուրս ամսագլխոցն բացցի. Թուոց. ։։ 10։ ։։ Եզր. գ. 5։ Նէէ. ։։ 1։ *Զամսագլուխս ձեր և զտօնս ձեր առեաց անձն իմ։ Զտօնս քո և զամսագլուխս քո գարձուցից ի քէն. Ես. ։։ ։։ 14։ Եզեկ. ։։ 34։

Խակ կոչ. ծէ. իբր ածակ. ասի ՝ի հյ. *Ազատեաց զվիշ ՝ի չարաբասպասէն կրօնիցս, յամսագլուխն լուանացոյ. այլ յն. է մի բառ՝ որպէս նորամսութիւն, կամ նորալուսին։

ԱՄՍԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. գ. Μηνιαῖος, ἐπιμήνιος. Menstruus. Սեռական ասնոյ. ամսային. ամսաւոր. ամսօրեայ ժամանակ. ամօքան. պիղ այլբգ, յամենայն. *Դագարէ անդ ամսական աւուրցդ։ Ամսականաւք աւուրցդ եկայց ՝ի վերոյ քաղաքդին. Լսող. ։։ ծէ։ *Ամսականաւք Թագաւորեալ (աւուրցք). Խոր. ։։ դ3։

ԱՄՍԱԿԱՆ. առաւել ածական. որպէս Օրենք կանանց. գաշտան, և գաշտանական. տեառատուն. *Եμμηνος, τὰ ἐμμηνα. Menstrualis, mestruum. այլբգ. *կանանց՝ որ ըստ ամսական սահմանաց լինիցին ըստ ապականածնութեան արեանն. կանան։

ԱՄՍԱԿԻՍ. ա. գ. կէս ամսոյ. կէս ամս. էսրբմ այ, այլն էսրբը. *Վեց ամսակէսք. Զէր. ։։ ՝ի լբւրնս։

ԱՄՍԱՄՈՒՏ. մտի, իցս. Տ. ԱՄՍԱԳԼՈՒԽ. Νεομηνία, νουμηνία. Noviluniom. *Ցամսամտի ամսոյն։ Զոզջակէզսն ամսամտից։ Մասամբք ամսից կամ ամսամտիւք. Եւ. ։։ 2։ Թոս. ։։ 6։ կոչ. ։։ 16։ *Շաբաթս և ամսամուտս սահել.

Ոսկ. փղ։ *Վիրք և յոյնք իւրեանց սամա-
մատվք ոչ վարին, այլ զհետ երիցան այ-
լոց. Վանակ. փարեմ։

ԱՄՊԱՑԻՆ. ինոյ, ոց. ա. Տ. ԱՄՊԱ-
ԴԱՆ. ամբաստան. *Երեսունն՝ ամենային է
(չափ կամ Թիւ), անհրաժեշտ մեկնուիլն
լուսնոյն շրջանակք. Փիլ. Լին. գ. 27։

ԱՄՊԱՆԱԿԱՆ, ի. ած. Նահանջ կամ
յետս մնալն ամենոյ այսր ազգի քան զայիր
ազգի, և յատկապէս միոյն քան զմիւսոյն.
*Զի՞նչ է՝ որ ասէ. է ած՝ ի վերոյ հա-
մարակածին, ամենահահանջ է. Զի զե-
րեքտասանեան ահկի՝ քան կատարեալ (այլ
հայիւս), որ է մարտի ամիս. որ է հոռոմին
հասարակածն. Սարկ. պոմ։ (Առ միջք ամ-
անհահանջն ընդ հին և ընդ նոր տոմարսի՝
յանցեալ գարուս ժա, և յայժմեաս ժբ
աւուրց միջոցաս էապէս։)

ԱՄՊԱՊԱԿԱՍ. ած. Պակասաւորն ամ-
ամով իւրք քան զսովորական չափն. ամով
պակաս, ինն ամիսք լինիցած. *Զի՞նչ է, լցան
աւուրք ծնանելոյ զնա. Իմաստասէրն ծնունդն
ոչ է ամենապակաս, և ոչ օրապակաս, այլ
լիք և կատարեալք. Փիլ. Լին. գ. 158։

ԱՄՊԱՏՕՆ, ի, ից. գ. Տօն յամա-
գլխի. կազանդ ամոյ. *Լսեմ զամանց
առ եւբքինոս ծովու եգերքն պտնաւորոյ.
Թէ իսպս հանդերձ արուարձ և սպանուելիք
յամենատոնս կատարին. Սարկ. պոմ։

ԱՄՊԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Տ. ԱՄՊԱՊԱՆ.
և ԱՄՊՕՐԵՆԱՑ. Μηνιαῖος. ամսեան. *Ամ-
լուսնահանք, քր ամենաորք. Ես. ի. ա։
*Ածէքին առէպ առէպ տոգհնապատ յամենա-
ւոր յոր ամսի ծնունդն Թագաւորին. Ի.
Ա. Ը. 7. Ա. Յաստ ամսոյ Թագաւորին
ծննդեան յոր։ *Յամենաւորէն մինչև ցհինգ
գեմեանն. Ղեպ. իԸ. 6. (այլ ձ. յամ-
սորէնէ, կամ յամսորէից)։

ԱՄՊՕՐԵՆԱՑ, բէն, ից. ա. Μηνιαῖος.
Menstruus, unius mensis. Ունոզ զա-
ւուրս միոյ ամսոյ. երեսնօրեայ՝ ըստ հա-
սակի. Ռէլ ամեան, ամեան Ը. պէր պղէգի,
Ամա. *Յամսորէից՝ ի վեր առնիցէք հունձ-
գէս։ Ամենայն արու յամսորէից և՝ ի վեր։
Թուոց. Ճ. 15. 22. 28։ ԺԸ. 16։ ԻԸ. 62։
Իսկ ՂԵպ. իԸ. 6. *Յամսորէն (կամ յամ-
սորէից) մինչև ցհինգ մեամն ոչ այլ ձ. յամ-
սաւորէն (որ առաւել՝ ի գէպ գայ յա-
նսկանին)։

կամ Միոյ ամսոյ միջոց. ամսական. ա.
գ. յն. ամիս աւուրց, կամ աւուրս ամ-
սոյ. *Եթէ էր ընդ նմա ամսորեայ մի ժա-
մանակ։ Եթէ ամսօրեայ ժամանակ յա-
ձախիցէ ամսին։ Զամսօրեայ աւուրս ու-
միցէք։ Կերիցեն ամսօրեայ ժամանակաս։
Թագաւորից սեղբամ ամսօրեայ մի ա-
ւուրց. Ծն. իԸ. 14։ Թուոց. Ը. 22։ ԺԱ.
20. 21։ Ճ. ԻԳ. ԺԷ. 13։

ԱՄՐԱՒԵՐՁ. ած. որ և ԱՄՐԶՐԱՄՈՒՐ.
Ամուր և բարձր. բարձրաբերձ ամրացեալ.
անսասանելի. անառիկ. պահով. *Իբր ըզ-
պատանեաս ամրաբերձ. Ներ. ղԷ։

ԱՄՐԱՒՆԱԿ, ի, ից. ա. Ե Ս. Բնակ-
եալ յամուրս, կամ յամուր վայրս. և
անքոյթ ապահովեալ. ապահով բնակած.
ապահով. Եփր. *Եթ այլ ամրաբնակ ա-
զատորեբոյն պարգեւս և պատիւս օրզատօրէ
բաշխեր. Աւծր. Ճ. 4։ *Որոց միանգամ
պատրաստան հանդերձին լինել, զնոսին և
ամրաբնակ յիւրմանց պահեն հովանաւոր-
գիւք։

ԱՄՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Աա-
ւել կամ կաթի ամուր. աւելի անքոյթ.
յապահովագոյն. և ամրաբերձ. անկոր-
ծան. *Որպէս զի ամրագոյն լինիցէ իշխա-
նութիւնդ նորա. Ոսկ. յԿ. ա. 30։ *Ամրա-
գունելոք պատրաստք. Խոր. ա. 15։ *Իբրև
ամրագունելոք պատրաստ պահպանեցան.
Խորհրդ։ *Ամրագունի ևս տեղւոյ երթալ
ի խնգիր։ Ամրագոյն տեղի մի գտանել.
փոխ։ *Ամրագոյն քաղաքաց. Շ. Խղ։

Պնդապահ. կարի զգուշաւոր. *Ցակաս
բանիցդ խրատական, լեր ամրագոյն գու
պահպանան. Շ. սա. ապիրաք։

ԱՄՐԱԳՈՑՆ. Տ. հաստատագոյն. անյող-
դողդ. *Եկեղեցի (հիմնեալ)... յանշարժ
վիճին վերոյ ամրագոյն. ԳԻԺ։

ԱՄՐԱԳՈՐԾ. ած. Ամուր և ամրաբերձ
լինելով. *Պարիսպ ամրագործ. ՄԾԲ. ԺԸ։

ԱՄՐԱԽԻՏ ԱՒՆԵԼ. Տալ Թաքչել
յամուր տեղիս. խիտ առ խիտ լնուլ՝ ի
խորշս Թաքստեան. Ծակածուկ փնջեր յն.
դնել՝ ի ծածուկ վայրս, կամ՝ ի փապարս
եան. *Արարին ամրախիտ զնպայել յամե-
նայն տեղիս ամրոցի ապաստանեաց նոցա.
ա. Ա. ա. 56։

ԱՄՐԱԾԱԾՈՒԿ. ած. Ծածկով յամ-
րոցի. անքոյթ և յապահովի պահօղ ընդ
հովանեաւս իւրով. *Ամրածածուկ ապրուկ
քո. Շար։ *Ամրածածուկ ձեռաւքն ձոյ.
ճ. Ա։ *Պահպանիչ ընդ ամրածածուկ զօ-
րուելոյն. Շ. Բարձր։

Եւ ծածկեալ պատապարեալ ամրուքն.
անքոյթ. Թաքուն յապահովի. գաղտնա-
ծածուկ. ապին, երին, իիւլի. *Ցամրածա-
ծուկ հաւատոցեկն գիտացիս առաքեր. Ե-
ղիս. գ։ *Պահպանելով յամրածածուկ
սենեակս. Պիտ։ *Ամրածածուկ չտեսա-
բան. Վ Ե Ղ Ե. Ը։ *Զխորհուրդն՝ որ ծած-
կեալն էր. Ջատաց վայրապար ծածկեալ,
այլ ամրածածուկ (զի յն. է բացածած-
կեալ. ἀποκεκρύμμενος.) Ոսկ. Ղուկ։ Ար-
ակս և գ. Ա. ԺԸ. 6. *Ամրածածուկ քա-
զաձիգ ծնկասեր հարսուկք ո. յն. առագաս-
ծածկեալք յատագաստի։

կամ իբր ած. Ցապահովագոյն. անքոյթ
ամրուքն. յն. զգուշագոյն. ἀσφαλέστερον.
*Օրհնեքն՝ ևս ամրածածուկ քան զայս-
բիսան պահեին զնոսա. Ոսկ. Ես։ *Եթ զնս
պահեա՝ ի հեղեղէ... քո տապանաս ըզ
խորանին՝ ամրածածուկ ընդ հովանին. Ցո
ուրէի։

ԱՄՐԱԾԱԾՈՒԿ ԱՒՆԵԼ, ԼՒՆԵԼ. Բար-
ուրք պահել, ծածկել, և պահել. ծած-
կիլ. Καλύπτω, ομαι. Obtego, or. ևն.
*Ամրածածուկ՝ ի վերատակարացն յարձակ-
մանց զպատուհանն առնելով. Պիտ։ *Ամիու-
վեալ յորջոյն՝ ամրածածուկ լինի. Վեցօր.
ի։ *Ամրածածուկք եգեն ամպով հոգւոյն
Ցոյ. Վ.ք+ ՁԺԹ։

ԱՄՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որպէս Ամուր,
ա. անքոյթ. անվտանգ. ամրակատարյց
անմատչելի. անառիկ. ապահով. Եփր.
Տաճ., հ-հոգեմ. *Յերբին Նամանեցւոցանէ,
զի զամրական զանառիկ (յն. մի բառ,
ἀχαταγώνιστος, inexpugnabilis) միաան
յայսր առնիցէ. Ոսկ. Ես։ *Ի մէջ ամրական
վայրացն. Եզնիկ. է։ *Ամրական և պահ-
պանական պարիսպ։ Զմեծանունն վկայա-
բան՝ ամրական գրուածքն նորոգապահս վայ-
ելչացուցին. Նար. Ղոս. Ե Խոյ։ *Որ նեն-
գաբար գաւանիցի անձին տեառն իւրոյ,
կամ տեղւոյ ամրականին նորա։ Բուռեղ՝ ի յայս
վայր ամրական. Շ. ընդհանր. Ե ած ապի-
բաք։ *Ամրական քերդաքաղաքք. Ցամրա-
կան քաղաքաձեւ. Աւծր. ա. 14։ Ճ. 11։

ԱՄՐԱԿԱՆ. գ. Որպէս Տեղի ամուր.
ամրաւէտ. ամրոց գզեակ. էեզր. գաւխ,
երին էեզ. *Զաւանն ամրականաան հան-
գերձ՝ ի ծառայութիւն եկեղեցւոյ նուի-
րեցեալ նորա. Ոսկ. յԿ. ա. 30։ *Ամրա-
գունելոք պատրաստք. Խոր. ա. 15։ *Իբրև
ամրագունելոք պատրաստ պահպանեցան.
Խորհրդ։ *Ամրագունի ևս տեղւոյ երթալ
ի խնգիր։ Ամրագոյն տեղի մի գտանել.
փոխ։ *Ամրագոյն քաղաքաց. Շ. Խղ։

Պնդապահ. կարի զգուշաւոր. *Ցակաս
բանիցդ խրատական, լեր ամրագոյն գու
պահպանան. Շ. սա. ապիրաք։

ԱՄՐԱԳՈՑՆ. Տ. հաստատագոյն. անյող-
դողդ. *Եկեղեցի (հիմնեալ)... յանշարժ
վիճին վերոյ ամրագոյն. ԳԻԺ։

ԱՄՐԱԳՈՐԾ. ած. Ամուր և ամրաբերձ
լինելով. *Պարիսպ ամրագործ. ՄԾԲ. ԺԸ։

ԱՄՐԱԽԻՏ ԱՒՆԵԼ. Տալ Թաքչել
յամուր տեղիս. խիտ առ խիտ լնուլ՝ ի
խորշս Թաքստեան. Ծակածուկ փնջեր յն.
դնել՝ ի ծածուկ վայրս, կամ՝ ի փապարս
եան. *Արարին ամրախիտ զնպայել յամե-
նայն տեղիս ամրոցի ապաստանեաց նոցա.
ա. Ա. ա. 56։

ԱՄՐԱԾԱԾՈՒԿ. ած. Ծածկով յամ-
րոցի. անքոյթ և յապահովի պահօղ ընդ
հովանեաւս իւրով. *Ամրածածուկ ապրուկ
քո. Շար։ *Ամրածածուկ ձեռաւքն ձոյ.
ճ. Ա։ *Պահպանիչ ընդ ամրածածուկ զօ-
րուելոյն. Շ. Բարձր։

Եւ ծածկեալ պատապարեալ ամրուքն.
անքոյթ. Թաքուն յապահովի. գաղտնա-
ծածուկ. ապին, երին, իիւլի. *Ցամրածա-
ծուկ հաւատոցեկն գիտացիս առաքեր. Ե-
ղիս. գ։ *Պահպանելով յամրածածուկ
սենեակս. Պիտ։ *Ամրածածուկ չտեսա-
բան. Վ Ե Ղ Ե. Ը։ *Զխորհուրդն՝ որ ծած-
կեալն էր. Ջատաց վայրապար ծածկեալ,
այլ ամրածածուկ (զի յն. է բացածած-
կեալ. ἀποκεκρύμμενος.) Ոսկ. Ղուկ։ Ար-
ակս և գ. Ա. ԺԸ. 6. *Ամրածածուկ քա-
զաձիգ ծնկասեր հարսուկք ո. յն. առագաս-
ծածկեալք յատագաստի։

կամ իբր ած. Ցապահովագոյն. անքոյթ
ամրուքն. յն. զգուշագոյն. ἀσφαλέστερον.
*Օրհնեքն՝ ևս ամրածածուկ քան զայս-
բիսան պահեին զնոսա. Ոսկ. Ես։ *Եթ զնս
պահեա՝ ի հեղեղէ... քո տապանաս ըզ
խորանին՝ ամրածածուկ ընդ հովանին. Ցո
ուրէի։

ԱՄՐԱԾԱԾՈՒԿ ԱՒՆԵԼ, ԼՒՆԵԼ. Բար-
ուրք պահել, ծածկել, և պահել. ծած-
կիլ. Καλύπτω, ομαι. Obtego, or. ևն.
*Ամրածածուկ՝ ի վերատակարացն յարձակ-
մանց զպատուհանն առնելով. Պիտ։ *Ամիու-
վեալ յորջոյն՝ ամրածածուկ լինի. Վեցօր.
ի։ *Ամրածածուկք եգեն ամպով հոգւոյն
Ցոյ. Վ.ք+ ՁԺԹ։

ԱՄՐԱՆԱ. Ապաստան լինել յամուր տե-
ղիս. յապահովի նստել. ապահնիլ. որբևս
նալ. քունել. պատապարիլ. Καταφεύγω, συμφεύγω. Perfugio, confugio. ἐννοσσεύω. nidifico. ապահովիչ փղոխիլ նոսիլ. սղոցիլ
ֆաֆ, փարթ՝ խոխիչեամ պոլմաֆ, խլխիճա ելի
ֆէ։ *Ամրանայցէք ի քաղաքս ձեր։ Ի մե-
հեանն գազանայ ամրանալ անկանէին։ Զմե-
հեանն ամրացեալքն հանգերձ աղքեր։
Բնակիեալք ի վիրաման, ամրացեալք ի մէջ
մերձից. Ղեպ. իԸ. 25։ Ա. Ի. Ֆ. 84։ Երեմ.
իԸ. 23։ *Խորհեր ի միջոցի ամբոխին ամ-
րանալ. Խոր. Ա. 10։ *Ամրանալ հանա-
պազ յանխոով հանգստարանի. Պիտ։
*Վ ան՝ ի վերինս բարձանս ամրանալոցն։
Ի հովիտս խորագիրս ամրացեալ լինէին.
Ցհ. իԲ։ *Ընդ լրտեսն փախագանայ
ձերոց յերկինս երկնից կատարեալ ամրա-
ցաս. Լմբ. հմբ։ *Ի հովանի Թեռց ձերոց
ամրացեալ. Ցհ. իԲ։ *Ամրանալ ընդ յայրեր-
կանն նոցին քաղաքիքեն. Պիտ։ *Ան. նա
ամրանայ հակառակն. Լմբ. պրբփ։ *Ամրա-
նալի գործակ. Ոսկ. Ը. (տպ. անմատոյց)։

ԱՄՐԱՀԻՆ. Տ. ԱՄՐԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Ա-

նախ՛ քաղաքք ամրաշէն. Ոսկ. Եռ: Ի Եփր. չէս: *Ամրանայիւն 'ի քարանձաւս ամրաշէն բերդից. Արծր. Է. 1:

ԱՄՐԱԳԱՀ. ա. Որ անդորրութ պահէ. աներկեան. որ և ԱՄՐԱԳԱՀԵՍՑ. *Յանձանէ զանուշահոտ հոգին իւր յամրապահ ձեռն տեառն. Տօնակ:

ԱՄՐԱԳԱՀ. գ. Պահապան ամրոցի. բերդապահ. կմ խումբ արանց պահելոց և ամրացելոց 'ի բերդի. *Եւ առեալ զամրապահս միջնաբերդին զակառանց ... զորս յաւէտն. Է. Գ. ծԷ. 31:

ԱՄՐԱԳԱՀԵՍՏ. ա. Որպէս Ամրապահ. ըստ Թ. ... *Նաւորդացն ամրապահեստ. Մագ. խլ: *Հովանի ամրապահեստ. Արծր. Է. 11: *Ամրապահեստ իմաստք. Սիսան:

կմ Անդորրութ պահելով. *Ամրապահեստ օրհնական հայրենիք. Մագ. ծԴ:

ԱՄՐԱԳԱՀԵՍՏ ԼՈՆԵԼ, ՄՆԱԼ, ԼԻՆԵԼ. Անդորրութ և անվտանգ պահել, պահիլ. ամրացուցանել, ամրանալ. *Եւ նա զնոսա զգուշաւորաբար ամրապահեստ առնէին: Ի նմա ամրապահեստ առնէր զընտանիս իւր յերոյ: Ամրապահեստ զնոսա առնելով 'ի խորաձորս. Յհ. կԲ: *Յաղագս ամրապահեստ 'ի թշնամեացն լինելոյ. Մագ. Է: *Ամրապահեստ լինէր 'ի հովանի թևոցն այ. Յհ. կԲ:

ԱՄՐԱԳԱՀԻՄ, եցայ. չ. Անդորրութ պահիլ. *Գտցանք ամրանոց ոչ հասանէին, այլ զգուշութբ ամրապահէին. Ցհ. որդ:

ԱՄՐԱԳԱՏ. ա. Որ քաջ պատէ և ամրացուցանէ. կմ քաջ պատեալ և ամրացեալ. *Ամրապատ վահան. Ճ. Ա: *Ամրապատ պարսպօք. Մագ. ՂԶ:

ԱՄՐԱԳԱՑԵՄ, եցի. ն. Քաջ պատել. շրջափակել. և ամրածածուկ առնել, լինել. *Անդ ամրապատեալ զգիրս միշտ արտաքսեցին ... որ ... ղօրութբ. Ճղ: *Ծածկել զմոլորութիւն ամրապատեալ, որ յայտնեցաւ այլ իւրոց. Ոսկեփոր:

ԱՄՐԱԳԱՐԻՍԳ. ա. Որոյ պարիսպն է ամուր. ... *Եւ ոչ յերաս ամրապարիսպ կարէս մտանել: Քաղաքք ամրաշէնք ամրապարիսպք անյաղթք. Եփր. Բգ. Ի չէս:

ԱՄՐԱՎԵՐԱՐԿՈՒ. ա. Ամրութբ վերարկող. պատող. ... *Պատուպարութբ աւետարանական ամրավերարկու օգնեա եկեղեց. Նար. խԷ:

ԱՄՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὀχυρόω, προσοχυρόω, κατισχύω, περιφράσσω, στερεόω, διαφυλάττω, κατακρύπτω. Munio, fortifico, firmo, roboro, circumsepio, custodio, abscondo. Տալ ամրանալ. ամրութբ պնդել՝ զօրացուցանել, պատել, շրջափակել. ծածկել, պահել, պահպանել, յապահովել, պատսպարել. ... *Ամրացուցէ զպարսպունս զօրաւոր իւրոյ: Ամրացոյց զնոսա պարսպօք: Ամրացոյց ես զնա: Ամրացոյց զկեառն աստուծոյն: Զամուրս որ ամրացուցեր: Խորամանկութեամբ պարսպին, և ամրացուցին զնա: Զձանապարհս երկիրն ... ամրացուցէ: Ամրացուցեն զնոսա 'ի ծածկոյթ երեսաց քոց: Ամրացուցէր զպարսպին նորա, և զնեցեալն տան նորա. ևն: *Զմիջնաբերդն ամրացուցանէր բարձր պարսպօք. Խոր. Բ. 36: *Ամրացուցանէր իւրև զքաղաք մի ամուր. Եղիշ. Է: *Բազում ուժովք զամրոցն ամրացուցեալ. Յհ. կԲ:

կամ Ասոնել, ապաւէն պահել. անդորրութ կացուցանել. *Ի հասեալ բարկութեան ամրացոյց. Ղևտ: *Ի յօժին թխոյնից միջոց ամրացուցես: Յորոց պահեցեր և ամրացուցեր. Նար. խԷ: *Զիս ամրացո 'ի սրոյ նոցին ... Ամրացուցես աջով քով 'ի զաղտաձիգ նետից նոցին. Ցհ. որդ:

Նորոգել զամրութիւն. հաստատել. զօրացուցանել. *Ամրացո հաստատութ հաւատով յանձինս մեր՝ զյոյս, զսէր և զհաւատ մինչև յաւիտեան. Ղևտ: *Զմիմեանց զաւն զսիրելութն ամրացուցանել. Պիտ: *Վարդապետական մեր բանիւ ամրացուցանել զառաջինն. Յհ. իմ. ա:

Եւ Յամուր ամփոփ դնել 'ի զգուշութե անդորրութ. ... *Ամրացուցեալ զնոսա 'ի ծործորս լերանցն. Յհ. կԲ:

ԱՄՐԱՓԱԿ. ա. մ. Քաջ փակեալ՝ պնդեալ՝ պարսպեալ. հաստատուն. ամուր գոյան, ... հասար. ... *Ամրափակ խցմամբ համրացոյց արգել հողմ բանն տարկութիւն: Բնեռօք սեռեալ՝ ամրափակ ուղերձմամբ. Նար. ծԷ. Ի խլ: *Ի մեծայն ամրափակ ... միջնաբերդ չարաց՝ մտցէն ես առաւել յաւաւսրի. Լմբ. ա. ...: *Զկառաֆում ամրափակ 'ի ներքոյ փարախին պարսպել. Տօնակ:

Եւ իբր Ամրապահ, քաջ պատսպարող. *Ամրափակ վահանք. ՃԶ:

ԱՄՐԱՓԱԿ, ի, ով, ոց, օք. գ. Ամուր փականք, և փակողականք, ... *Փակէր նա զգուան առաջարին ամրափակով. ՃԶ: *Դրունք գժոխոց կրկին ամրափակօք արեալ լինէին. Ը. ...:

ԱՄՐԱՓԱԿԵՄ, եցի. ն. Քաջ փակել. ամրացուցանել. ... *Ամրափակեսցէ զդրունս. Լմբ. ...: *Ամրափակեալ էր առ ն կուսին յամենայն կողմանց. Վրք հց. Է:

Պատսպարել. պաշտպանել. ամրապահեստ առնել. ... *Ընդ հովանեաւ խրատուն իւրեանց ամրափակեն զնոսա 'ի ժանեաց որսողացն դիւաց: Ամրափակէ զնուաստութիւն մեր յամենայն կործանմանէ: Մարմնական նոցա իշխանութիւն ամրափակեալ հոգևորաւն՝ մնայց 'ի հաստատութեան. Լմբ. առակ. Ի ող. Ի դործ:

Շուրջ ցանկել՝ պատել. Περιφράττω. Circumvallo. *Ցնկագործն զծառն յամենայն կողմանց ամրափակէ քարամբք և փշօք, զի մի յուսեսցէ վնասելոյ. Ոսկ. Գծ:

Ապաստան առնել իւր յամուր վայր. յանձն առնել պնդապահելոյ. *Իւրեղ ամրափակեմ զնոսա պամենեսեան. Լմբ. ...:

ԱՄՐԱՓԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամրութիւն շուրջանակի. պատսպարութիւն. զգուշութիւն. *Շինեաց պարսպաւոր ամրափակութբ զբլուրն. Արծր. Գ. 11: *Ամենայն իրօք կարօտ եմք ամրափակութե, զի թշնամիքն ընդ խուռն իւրցանեն. Լմբ. առակ:

ԱՄՐՈՍՏԵԱՆ. ա. Ունօղ ոստս ամուրս, կամ ձիւղս (մասանց) զօրաւորս. *Ճարտարարուեստ ամրոստեան մասանցն զինուք. Նար. խւ:

ԱՄՐՈՑ, ի, աց. գ. Նոյն ընդ ԱՄՈՒՐ, գ. Ամրութ. տեղի ամրանալոյ. վայր ամրափակելոյ. և մարտկոց. որպէս Ὀχύρωμα, περιοχή. Munitio, munimentum, propugnaculum. ... *Մինչև ցքաղաքս ամրոցին սուրացցոյ: Եկին յամրոց տանն բերթեզգեթերթայ. այրեցին 'ի վերայ նոցա զամրոցն հրով: Եւ առ. գաւիթ զսիոն, և զամրոց նը: Նստաւ դաւիթ յամրոցին, և կոչեցաւ այն՝ քաղաք դաւթի: Յո՞ դուք յուսացեալ նստիք յամրոցդ եէմի. են: Իսկ Է. Դ. Ժ. 80. *Պաշարեցին զամրոց գաղատականացն ...: յն. զբանակ. παρεμβολή, castra. *Յանձնառախիտ ամրոցս մայրեացն: Յամրոցս քարանձաւին. Յհ. կԲ: *Քանդեսցին ամրոցք ապստամբողացն: Կոչէ ձեռամբ յամրոցն անմատոյց՝ փախուցելոցն պատսպարան. Նար: *Պահպանին ընդ մարուր ամրոցաւ ողջախոհութե: Երանի թէ յայն ('ի լեառն Թաբոր) եղեալ էր ամրոց դժուարպարուժելի խրամատութեամբ. Պիտ:

ԱՄՐՈՑ. Դղեակ. բերդ. միջնաբերդ. ... որպէս Ἄκρα. Arx. *Պահեալ զզանձն ամրոցաւն հանգերձ. Խոր. Է. 79: *Սուտ երդմամբ խաբէր և իջուցանէր յամրոցաց անտի. Եղիշ. Է: *Մարտ ընդ բոլորից իսկ ամրոցաց հայոց դնէր: Բնակեալ կային յամրոցի անդ: Գտանէցաւ շուրջանակի զամրոցաւն. Յհ. կԲ:

ԱՄՐՈՑ. Լայնաբար՝ որպէս Ամրութի պահպանութե. պահապանք. պահակ. պահականապան. զօրականն. ... Φρούρα, φρούριον. Custodiae, praesidium. *Եդ գաւիթ ամրոց յասորիս. Է. Թ. ծԷ 6:

Եւ Ամրութի սպառազինութե պարսպօք. ... *Քաջապինդ զօրուն ձիոյ՝ զիւրն պատրաստական ձիազէնս, և զամրոցս, և զսպառազինութիւնս զինուորին բառնալ զինքեանք կարգադրեալ. Պիտ:

ԱՄՐՈՑ. ա. Որպէս Ամուր, ա. (կամ սեռ. յոգն. գ.) Ամրական. անմարտնչելի. անմատոյց. կմ Ամրութեց. *Զայլս ոմանս արգելեալ 'ի տեղի ինչ ամրոց. Փարպ: *Ղօղէր յամրոց վայրս. Յհ. կԲ:

ԱՄՐՈՑԱԳՈՅՆ. ա. Խմմ, կամ ընթերցիր Ամրագոյն. *Երկեայ չինէ զերկեամբ ամրոցագոյն մեքենայիւք եօթնպարսպեան. Տօնակ:

ԱՄՐՈՑԱՆԻ. գ. յոգ. ՚թ Ամրոցք. *Եւ անառիկ ամրոցանին. Գր. տղ. յէԷմ:

ԱՄՐՈՑԻԿ. գ. Ամրոց փոքրիկ. բերդակ. ... *Չոգաւ մինչև 'ի ձեռակերտ ամրոցիկն իմ բնակական. Յհ. կԲ:

ԱՄՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀχύρωμα, ἐρυμνότης, χρημνότης. Munitio, munimentum, firmitas. Ամուր և անդորրութ գոլն. յապահովումն. պատսպարումն. հաստատումն, սերտութիւն. պնդումն. տոկունութիւն. անսասանութիւն. ... *Ամրութիւն սոցա երկիւղ տն: Յամրութիւն քաղաքին յուսացեալ էին: Ի պարսպացն ամրութի. Առակ. Ժ. 29: Է. Գ. Ժ. 34: ԾԲ. 14: *Լեառն զեկեղեցի կոչէ, և ընդկրօնից ամրութիւն: Զհաստատութիւնն եկեղեցւոյ զամրութիւնն. Ոսկ. Եռ. (յն. անմարտնչելի գոլ. անձեռնարկելի լինել:) *Վասն սեղանոյն ամրութե անդր ժողովեալ էին. Լաստ. ԾԷ: *Պարիսպ ամրութե (յն. ամուր). Ղևտ: Ի Պիտ: *Դարան կմ նշան ամրութե (յն. ամրանալոյ): Անկեղծակարծ յուսոյ ամրութիւն: Գտանէրեալ միջամտոնդ ամրութբ. Նար. ՅԳ: *Զգեցեալ յանձինս իւրեանց զհաւատս և զսէր իբրև զզրահս ամրութբ. Ագաթ: *Ամրութի քաղաքին՝ ոչ քարինքն են, այլ բնակչացն առաքինութի. այլ ուրեմն ամրութի քաղաքի բարեպաշտութի միայն է. Մխ. երէմ: *Պահեալ ամրութբ ղհովուական: Համօ_

րէն ժողովգիան քուա սովիկ ասքուլեն. Նար:

Եւ խրը Թանձրացեալ, ցնդել ամպանալ լոյ կամ պահպանուլեն վայր անաւրիկ. բարձրաւանդակ, գղեակ, պարիսպ. պատենէշ. ցանկ, փականք զգուշուլեն. ապաստան. գոլչ, հիւթ, կին նէր. *Նստիկ յարմուլեն (յն. յամբարատակ կամ՝ ի բարձրաւանդակի) վքսի: Զքաղաքն ասքուլեն հանդերձ ի ձեռն (յն. զընդ. ձեռամբն) առնուին. Ցօբ. ի՛. 24: ե՛. ին. ծ՛ե. 28: *Եւ ինքն գնաց ապաստանեալ ի կողմանս ասքուլեն մարդոց: Չի քանդեալ աւերքսդին զաքուլեն ամենայն քաղաքաց. Խոր. ե՛. 60: գ. 35: *Բոլոր երեց գաւգարեալ յիւրաքանչիւր ասքուլեն: Բուռ. բառասանն պարսկահեալ ունէր պարապատճառ կազմուլեն ասքուլեն ի խիտ և խցուտող մեջտեղուտ փշոց. Պիս: *Աստուլեն գունագիսակաց, կամ սեռից, կամ որմոց. Նար: *Ոչ պէտք են մեզ գրանց և նգաց, և ոչ այլ ինչ ասքուլենց. Ոսկ. յհ. ե՛. 13: *Անգ հանգուցին զասպանակն և զնարանն յատկուլեն լերինն (սիոնի). Լմբ. ոգ:

ԱՄՓՈՓ. ա. ս. գրի և ՈՒՓՈՓ. (յն. ամֆի, շուրջանակի, յասնէական կողմանց և այլ. ամֆօ. լատ. ամբո, երկոքեան.) ժողովեալ ի մի, ի շորից կողմանց կամ երկոտասանք, կամ երկոքսանքը ասիտք. հաւաքեալ. զուտ. պինդ. պարկեշտ. ծողնջած, կծկած. ԲօրԲօփ. *Իրը ժողովեալ ինքեզ ամենեքեան ամիտի միաբանուլեն. Մծե. ք՛ե: *Ունի յինքեան զամիտի զլոյծ բնուլեն շորցն: Հասատատեալք յարարչէն՝ ունել ամիտի ընդ ինքեանք զամենայն որ ի միջի նոցա է. Եփիփ: *Լոյսն՝ որ յառաջ քան զարեգակն, ոչ էր անփուի և ժողովեալ. Եփ. ծ՛ե: *Ամիտի կալ զանձն քո ի քեզ: Ամիտի (յակաճիռս, կամ յաղօթս. յն.՝ի կամ) կային միտք ձեր առ ի լսել զանձկացեալն. Գալ. ե՛. ծ՛ե: *Որոց և ամիտի ինչ տարրն: Զպարկեշտուլեին և զգաստուլեին, զանփուի հանգերձիվին. Ոսկ. էիւ. Ա ա. փիմ: *Մի առ զարդարել, այլ առ ամիտի զգեստուլ. Գալ. ե՛. ո՛. *Անփուի վարուքք՝ ժողովեալ կարելիւք յարքունական կայանն. Ցհ. կի: *Որդիք ոչ կոչեցան, զի ամիտի էին կեանք նոցա. Եփ. ծ՛ե:

ԱՄՓՈՓ. Անձուկ. նեղ. չափաւոր. փոքր. սուղ. փա, ձիւղի. Ὀλίγος. Parvus, angustus. *Ցամիտի գնանի կայ՝ զինչ սերմանեալ լինի. Գալ. ե՛:

ԱՄՓՈՓ. Անձայն. պահատեալ. գոսկ, պայս. մահկամ. *Եա՝ որ քնալուց բարեաց ամիտի. Շ. յիւ. առ:

ԱՄՓՈՓԵՄ, կամ ՈՒՓՈՓԵՄ, եցի. ա. Συνάγω, ἀπισυνάγω, συστέλλω, περιστέλλω, παραλαμβάνω, κομίζω. Congrego, colligo, contraho, assumo, apporto, circumtego. ժողովել ի մի. հաւաքել. յինքն ձգել կամ առնուլ. կարձել. զաւել. պատել և թաղել. ծողնջել ծողնջեցնել, իրեն իրեն գալ. ծնչել. ծօթլամագ. փրկել. փեչեչնօրել. լնչել. *Զաոծն արմատաց ամէ փոսիլոյ: Մի առ հաստատուն զնչխոյ հնձոց ամիտի ածեցես: Ամիտիլեցէ զկալ քո: Ա ուաքեաց գաւթի, և ամիտեսաց զնա ի տունն իւր: Ամիտեսաց զձեռն անգրկին: Շայս ե արգ, ամիտիսի զձեռն քո: Ընդ էր ամիտեսաց մողբամ զգագ: Ամիտեցին զնա, և տարան թաղեցին: Երթեցեք ամիտեսիցես զմեռեալն: Ամիտեսել զմարմինս անկելոցն ի պատուրազմի. ել: *Ցինքն ամիտել զմեղագրելեանն խոշորուլեին: Ցորժամ մտ եմք և յունկրն դրուլեին վայելչեմք, ամիտեսիմք. երբև արտաքս ելանեմք, գարձեալ այլք ընդ այլոց լինիմք. Ոսկ: *Ջմեծուլեի հնուլեանդ անհաս գերազդուլեին ամիտեցեր. Պիսիդ: *Ի մի վայր ամիտեսել. Գրկ: *Երկաամանակք ապին, վան զի երբեմն ձգտին, և երբեմն ամիտեսին. Թր. իէր: *Ջահ իւր յինքն ամիտեսր: Ջմիտան ամիտեսեն ի հաձոյան ձոյ. Ագաթ: *Գարդեսէ, ամիտեցուցէք. Ցձի: *Կարկառեսէ, և անգրկեն ամիտեսէ: Եհ զկենացն ճաշակ ի քեզ ինքն ամիտեսացես... Ամիտեսեցես զբարձրացեալ զսուր: Ամիտեցաց սրգապուլեին զսուրն ի տեղի իւր. Երե. Նար: *Ամիտեսել զիւրս ի հայեցուածոց աշխարհս. Լմբ: *Ամիտեսցոք զնչխարս սոցա. Ագաթ: *Թունաւորացն օձից ըզլեհեանն ամիտեսել. Շ. փագ:

ԱՄՓՈՓԵԼ. իրր Ամով կամ ձեռամբ շօ շափել. և փայփայել. սփոփել. մեղմել. Բառեր. Ե ւյտել. իրր յն. Ἅπτομαι. Tango. *Ջաոտեզս երկնից ամիտեսել հաւատքս. ե՛. ին. ի. 10:

Կամ Καταστέλλω. Sedo, mitigo. *Իակ ձեռաքս զհիւանդացեալ հեզութեք (ըստ հեզիկ) իւրեանց մերձաւորացն ամիտեսին. Բար. չոզիք:

ԱՄՓՈՓԻԼ. Բանգակիլ. պարադրիլ. *Ամիտեսցար անասհման. Նար: *Ամիտեսիցաս ի մարմին. Ագաթ: *Ինքն յոմ մարթեր ամիտեսէ, զի չէր ուրեք մարթ ամիտեսելոյ: Փանդի չգոյր ուրեք տեղի ամիտեսելոյ. Եփիփ:

Կամ Ծածկիլ. Թաքչիլ. պատկամիլ. գուամարիլ. Նուաճիլ. պահուիլ, ծիւրիլ, փալուիլ, սբմիլ. ինդնիմիլ, ինոիլ, վհիմիլ. *Ի սեռեակս զզնեալ ամիտեսիցիմ: Ի քո ապառնալեաց ամիտեսին քերթեք: Ա մեռնայն չարին երևոյթք մերժին խաւարնին, և բնաւին ամիտեսին: Իբր զհեղգեալ՝ առ իս ինքն ամիտեսցայ. Նար: *Թէ և Թաքուն իմն ամիտեսեալ, յոսափիկ ալեաց միջի ծածկեալ. Շ. վիպ: *Ամիտեսեսցին, և մոցեն երկիրս ընդ ոչ հնազանդուլեն: Ա ամիտեսելոյ ընդ երկիրս արարչին. Եփիփ: *Արջն ամիտեսեալ յորջոն. վէր. օբ. ե՛:

Կամ Դարձ առնել. յեղաշրջիլ. գառնալ. Ἀναχάμπτω. Revertor, deflecto. *Սուրն սաւառնայ ոչ ամիտեսեցաւ գատարկացեալ. ե՛. ի՛գ. ա՛. 22: *Ոտք անփոփեցան ի այնդուլեի պահոց. Ցձի: *Ան գրէն ի նոյն ոգևայիսս մեզրուլեին ամիտեսել. Գիս: *Ծոչուսն որոտման յետս հասելոյ զանձրև կենաց՝ ամիտեսեալ երկինս՝ առ առաւգողն անգրկեն գարձան. Շ. փագ:

Կամ փակիլ. խցանիլ. գագաթիլ. գոյուիլ, բառնիլ. *Ի բանալ բերանոյ լեռնոյ՝ ոչ ևս ամիտեսեցաւ անդրէն. Եփիփ. ւ՛ե. 22: *Վտակք արտասուաց քև անփոփեսցին. ճ. Ա:

Կամ Անձկանալ. պակասիլ. *Լայնուսէ ակնկալուլեին սմենևին խափան ամիտեսիմեալ: Ո՛չ՝ի լրանալ ամիտեսեալ: Ցաչեսն անձկուլեն ամիտեսին ի բերուսն քովանդակուեն արարչական բանին հանգուսեան. Նար:

ԱՄՓՈՓԻՉ. ա. Որ ամիտեսէ. հաւաքիչ. բռավանգակիչ. *Ջափգ ամիտեսիչ ամենից հոգւոց: Ամիտեսիչ խորհրդոց. Նար. ւ՛. ղ: *Ծանեաւ զնուսս (զգևսն)՝ վերիչս անձին իւրոյ, և զքո՝ ամիտեսիչ. Լմբ. ոգ:

ԱՄՓՈՓՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Σύμμετρον. Իրր Հափսատրուլեի, կամ չամակցուլեի. *Վան լսելեացն ամիտեսուլեի զյօժարուլեին կարձեցուցք. կոլ. ծ՛ե:

դրուլեին վայելչեմք, ամիտեսիմք. երբև արտաքս ելանեմք, գարձեալ այլք ընդ այլոց լինիմք. Ոսկ: *Ջմեծուլեի հնուլենդանդ անհաս գերազդուլեին ամիտեսեցեր. Պիսիդ: *Ի մի վայր ամիտեսել. Գրկ: *Երկաամանակք ապին, վան զի երբեմն ձգտին, և երբեմն ամիտեսին. Թր. իէր: *Ջահ իւր յինքն ամիտեսեր: Ջմիտան ամիտեսեն ի հաձոյան ձոյ. Ագաթ: *Գարդեսէ, ամիտեսուցէք. Ցձի: *Կարկառեսէ, և անգրկեն ամիտեսէ: Եհ զկենացն ճաշակ ի քեզ ինքն ամիտեսացես... Ամիտեսեցես զբարձրացեալ զսուր: Ամիտեցաց սրգապուլեին զսուրն ի տեղի իւր. Երե. Նար: *Ամիտեսել զիւրս ի հայեցուածոց աշխարհս. Լմբ: *Ամիտեսցոք զնչխարս սոցա. Ագաթ: *Թունաւորացն օձից ըզլեհեանն ամիտեսել. Գրկ: *Երկաամանակք ապին, վան զի երբեմն ձգտին, և երբեմն ամիտեսին. Թր. իէր: *Ջահ իւր յինքն ամիտեսեր: Ջմիտան ամիտեսեն ի հաձոյան ձոյ. Ագաթ: *Գարդեսէ, ամիտեսուցէք. Ցձի: *Կարկառեսէ, և անգրկեն ամիտեսէ: Եհ զկենացն ճաշակ ի քեզ ինքն ամիտեսացես... Ամիտեցաց սրգապուլեին զսուրն ի տեղի իւր. Երե. Նար: *Ամիտեսել զիւրս ի հայեցուածոց աշխարհս. Լմբ: *Ամիտեսցոք զնչխարս սոցա. Ագաթ: *Թունաւորացն օձից ըզլեհեանն ամիտեսել. Գրկ: *Երկաամանակք ապին, վան զի երբեմն ձգտին, և երբեմն ամիտեսին. Թր. իէր: *Ջահ իւր յինքն ամիտեսեր: Ջմիտան ամիտեսեն ի հաձոյան ձոյ. Ագաթ: *Գարդեսէ, ամիտեսուցէք. Ցձի: *Կարկառեսէ, և անգրկեն ամիտեսէ: Եհ զկենացն ճաշակ ի քեզ ինքն ամիտեսացես... Ամիտեցաց սրգապուլեին զսուրն ի տեղի իւր. Երե. Նար: *Ամիտեսել զիւրս ի հայեցուածոց աշխարհս. Լմբ: *Ամիտեսցոք զնչխարս սոցա. Ագաթ: *Թունաւորացն օձից ըզլեհեանն ամիտեսել. Գրկ:

ԱՄՕԹ, ոյ, ուվ, ամօթս, զամօթս. գ. Αἰσχύνη, ἀντροπή. Pudor, verecundia. Կիլք ամաչելոյ. (որպէս յապաշխելոյ՝ աղօթք, յապածելոյ՝ պատ.) չառագունեալ գիմաց. պատկառանք՝ հանգերձ նշանակութեք անձին, կամ ընդ նախատինս իւր. խայտառակութիւն. Խիպ, խոխիլը, խազտոսիք. ամ, հիմաղ, ոսք, ոսխանմգիլը, այդ, բէղանիւ. *Ի ամօթ՝ որ ածէ ի վերայ զմեզ, և ի ամօթ՝ որ ածէ զմիաս և ըզընտրեալս. Յուդ. իէ. 11: *Ամօթն՝ զանազան հոգւոյ է կիրք: Ամօթն մեծ է քան զերկիւղն. Լմբ. ոչ: *Ամօթն է երկիւղ ի վատթար ինչ գործոյ. և այսու տարբերի խարշանն յամօթոյ. քանզի ոմն ամաչէսց՝ յորոց ինչ գործեացն, իսկ ոմն խորշեալ երկնչի՝ զի մի անկցի յանփառութիւն ինչ. Նիս. բն. ի: *Բորբոքեսցին ամօթով իւրանց: Ամօթ կրեսցեն յաւասցեալքն ի քաղաքս և ինչս: Թշնամիք նոցա զգեցցին զամօթ: Կրեսցեն զամօթ: Ամօթ և րեսաց իմոց ծածկեաց զիս: Հեղեր ընչավատ զամօթ: Աղիկեն որպէս կրկնոց զամօթ իւրեանց զերեսացիք: Թշնամեսց նոցա զգեցուցից զամօթ: Ամօթ հօր որդի անպիտ: Խայտառակեալ զամօթ եգիպտացոցն: Եղիցի ձեզ ի թիկունսն փարատեալ յամօթ: Զերեսս անանկաց լի առնէք ամօթով: Պոռնկուլեիւն քո յամօթ լինիցի քեզ: Ամաչեցիք զամօթ մեծ: Գնասցեն ամօթով: Զերեսս իմ ոչ գարժուցի յամօթոյ ընդ երեսս թքանելոյ: Ա՛ ամօթոյ ձերոյ ասեմ. եմ: *Առանց ամօթոյ և պատկառանաց կալ առաջի մեծուլեի քո. Ագաթ: *Ինձ ամօթ և պատկառանս. Նար: *Ա՛ բազում քան զերկիւղն ձոյ առաւել զօրէ ընկերակցացն ամօթոյ երկիւղ. Շ. ընդհ: *Ամօթ յանձին ունել. Ոսկ. էիւ. *Ամօթով քով մեծաւ լի եմ. կնմոփ: *Մեռանելոց զինչ փոյթ է վասն ամօթոյ: Վրփ հդ:

Ընտանեօր է հոլովս. *Առ ամօթի և առկամայ կամաք առ ձեռակեաց. Շ. Ա: *Դարձան մեզաւոցք առ ամօթի (ըստ յամօթ) Թլխատելոցն. Եփ. համաբ: *Ցամօթի եղեալ խոտորվանին ակամայ, Թէ մնան ձոյ է. Սանահն:

ԱՄՕԹ. Ընդհէս գործ ամօթոյ և խայտառակութեք. ամօթալի և զգուելի ինչ. գարշուրեի. ըսավայլըգի. Ἀσχημοσύνη. Turpitudo. *Ցայսմենացի ամօթ պատճառ հնուլեք քո. Եփիփ. ծ՛ե. 36: *Մարգարիտք ամօթոյ (առատարուոյ գարշելուոյ): Ցայտ ներացի ամօթ քո. ֆ. ի՛գ. ծ՛ե. 25: Ես. ի՛. 3: *Ո՞րպէս հնար է գործել զամօթս առաջի գոցա. Վրփ. հդ. ծ՛ե: *Ոչ գոյ ասեացց ամօթոյ յամօթոյ զերծանիլ. Կնմոփ:

ԱՄՕԹ. Նախատինք. Թշնամանք. *Ամօթ սրարին ժողովգիանն գաւթի. Ցանձն առ զնաչէն, արհամարհեաց զամօթ. է. ի՛գ. ծ. 6: Եէր. ծ՛ե. ւ: *Հաւաքեսցեն ամենայն ամօթոյն ասեացս և ասացս. Ես ոչ փոյթ ինչ նամ ւ՛ինս և ամօթս կրեմք վասն նորա. Վրփ հդ:

ԱՄՕԹ. Անամօթիլ լրբութի անամօթից. *Աքանչանամ, որովք ամօթով դու առաջի Թադաւորիդ չամպիաղիս. Շ. Ա:

ԱՄՕԹ, ԱՄՕԹՈՒ, ած. որ և ԱՄՕԹՈՑԿՈՏ. Աւծօ՛ιον, αἰδοῖα. Pudenda. Ամօ՛թալի անդամք. առ ակատիք, և երբեմն. առլնը, էգնը. այլոց, կնոջ. *Ղևնդևան է, որ յամօ՛թոցն ծածկոյթ. փիլ. 144. ա: *Ծածկեսցեն զամօ՛թս իւրեանց. Ագաի: *Ջխոզ անգամ ամօ՛թոյն անուանծածելի յուցանէ (ազգասան). Մանդ: *Բացեալ զորունս, զի յայտնեսցի ամօ՛թ նորա: Ի կալել զաչերս Թզենւոյն, որով ծածկել կարծէին զամօ՛թս իւրեանց. Աբլ. 1՝: *Ցերեսս ամանն ... յամօ՛թս մարմնոց իւրեանց առին զկարտուղածան (այլազդիք). Լ՝: ած:

ԱՄՕԹ ՀԱՄԱՐՔ. իգաբև ամօ՛թալի ինչ անուանի կամ անարգ համարիլ. ամօ՛թ սեպել, խոնէլ: *Որ ոք ամօ՛թ համարեսցի զնա և զգանա իմ: Ապա թէ ոք ամօ՛թ համարեսցի վասն կուսին իւրոյ. Մրի. ը. 38: ա. խոր. ը. 56:

ՑԱՄՕԹ ԱՌՆԵԼ. ԱՄՕԹՈՎ ԱՌՆԵԼ. ընդ ԱՄՕԹ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Աւծχύνω, καταισχύνω. Pudefacio, pudore afficio. Ամօ՛թացուցանել. խայտառակել. ամլեցնել, խոնէնել, խոտ ընել. ամեծաբերմաթ, րեպիւեմիթ: Ասա՛. ի՛. 15: ա. ի՛փ. ֆ՛ֆ. 4: Ցվե՛ւ: ա. 12: Սղ. ֆ՛ֆ. խ՛ֆ. ֆ՛ֆը: ա. խոր. ա. ի՛ֆ. ևն: *Ամօ՛թով առնէ զերեսդն, և ապառամ. վ՛րտ 4ց: * Եւ զինւոն ընդ ամօ՛թ հարկանել կորացուցանէ. վ՛ֆ՛որ. ը:

ՑԱՄՕԹ կամ ՑԱՄՕԹԻ ԼԱՆՆԼ. ՋԱՄՕԹԻ կամ ՑԱՄՕԹԻ ՀԱՐԿԱՆԻԼ. ԱՄՕԹՈՎ ԼԱՆՆԼ, կամ. Καταισχύνομαι. Pudefio, erubesco, pudore afficior. Ամաչել. պատկառիլ. զգինուլ զամօ՛թ. ամօ՛թ կրել. խայտառակիլ. խոթիլ, խոտ ըլալ. ամբանաֆ, րեպիւօմաֆ: Սղ. ի՛ֆ. ւ. ֆ՛ֆ: ֆ. րեմ. ը. ֆ՛. ֆ՛ֆ. 17: Ղէ. ֆ՛ֆ. 17. ևն: *Ցամօ՛թի էգիտալ՝ խոստովանին ականայ, թէ մնան ամ է. Սանահն: *Զահի զամօ՛թի հարկանէ՝ անկաւ ի վերայ երեսաց իւրոց. եսի. ի՛. 8: *Ցամօ՛թի հարան և զարհուրեցան: եւ յամօ՛թ հարայ, վասն որոյ ի՛աքեալ. Գեղ: *Չի մի լինիցի ամօ՛թով առ բնաւորական սէրն. Լ՝ֆ. ոզ: *Թէպէտ և ի՛աղաւորն Թզուզէն պատժոց առնիցէ, սակայն ցանգ ամօ՛թով կացցէ. Ոսի. էէ՛ես:

ՑԱՄՕԹ ԱՌՆԵԼ. Տ. ՑԱՄՕԹ ԱՌՆԵԼ. *Ընդէր արարէք զիս յամօ՛թի. Վանակ. յոբ:

ԱՄՕԹԱԴԻԵՂ. Տ. ԱՄՕԹԱԱԾ. *Առաքինութեանն լուսաւորեալ է, և բնութեան պատկառոտ ամօ՛թագիզ. փիլ. լին. ֆ՛. 35: *Ամօ՛թագիզ ամենայնիւ լոյսն. Պիս:

ԱՄՕԹԱԶԳԵՑՑ. ած. Զգեցեալ կամ կրօղ զամօ՛թ. ամօ՛թալից. նշանակեալ. խոտ խայտառակ. *Դիարձուցանէ զնուրին ամօ՛թագգեաց և պատկառելս. Լ՝ֆ. ոզ:

ԱՄՕԹԱԼԻ, լ-ոյ, լ-ացց. ած. գ. Աἰσχρός, τὸ αἰσχρὸν. Turpis, deformis, inhonestus, probrosus. Որ ինչ բերէ զամօ՛թ. ամաչելի. արժանի ամաչելոյ, ան. վայել. անարժան. յոռի. զազիր. ոտիզ. ռեապարկեշտ. գարշ. և Գարշելի կամ անարգ ինչ. խոնէնա բան. այլգ՝ ամենաանճոփ ընչ: *Ո՛չ է արժան բանալաւոր ինչ ամօ՛թալի: Ծածկել զամօ՛թալին արժան է, քան ի՛ր ի մէջ բերել. փիլ. ֆ՛. բան: նխ. ի՛: *Ամօ՛թալի ինչ իրս յանձն առցե կրել, կամ գործել: Որք զամօ՛թալիսն կամ գ՛ժգոհս ինչ կրեն. նխ. բն. ի՛ի: *Ամօ՛թալի ախտիւ զազրագործ էր: Նախասեռաց գնասս ազգայ ամօ՛թալի բանիւք. խոր. ֆ՛. 38. 25: *Ամօ՛թալի գործք (անարգք): Ընդ վաղուց զգեցեալ են ամօ՛թալի ձաղուածս. Գիս: *Ո՞վ ոք յամօ՛թալիացն գործեսցայ, և ոչ գնչերն մեռցին ձաղեսցայ. Նար. ի՛ի:

ԱՄՕԹԱԼԻՈ. ած. Ն. ֆ. Ամօ՛թով լի. խոտ խոսէր. ճաղ. * Մերկանալ զամօ՛թալի գէմս ոգիսուհեանն. ցհ. ի՛: *Մերկ և ամօ՛թալի եւանելոց եմ յերկրէ. վ՛րտ հդ. ֆ՛: *Ա՛յնուհետև հնանգերծանել ես ամօ՛թալի ժուժկալել. Կ՝նոփ: *Ամօ՛թալի են կեանք հրեից ի՛ մէջ պարկեշտ հեթանոսաց. Տծոկ:

ԱՄՕԹԱԼԻՈՒԹԻՒՆ, ԼԻՆԵԼ. ՑամօՀ առնել, լինել. *Ամօ՛թալիս առնէ զքորան յաչս ամարտաց. վ՛րտ հդ. ֆ՛: *Չի մի այնօ. ժարեալ ամօ՛թալիք լիցուք. Նիս. բն. իէ՛:

ԱՄՕԹԱԼԻՈՒԹ. փ. Գործք ամօ՛թոյ. գաղշտութիք. անառակութիք. և Անգամք ամօ՛թոյ. առականք. *Իմ իսկ լուեալ է զայգպիսի աղէտս ամօ՛թալեաց. Խոր. ֆ՛. 63: *Զամօ՛թալեացն զգեստս մերկացուցի. Նար. ի՛ի: *Սպառ տարաս ամօ՛թալեացն իրրև չարաչար սիկնոջ. Սիփ. յ՝. ֆ՛:

ԱՄՕԹԱԼԻՑ. ած. Աἰσχύνης γέμος, αἰσχυντηλός, κατησχημένος. Pudoris ac ignominiae plenus. Լի կամ լցեալ ամօ՛թով. խայտառակ. նշանակեալ. ամօ՛թասպառ. խոտ խայտառակ. րեպիւի՛ ճառ. *Քան զայս չարչարանս ոչ ինչ այլ ինչ է ամօ՛թալից, անարգ, և անօգուտ: Քրիստոսի առնելս զաչսդ ամօ՛թալից բարսն յանձին ունել. Ոսի: *Լի՛ նի նա մերկ և ամօ՛թալից և խայտառակեալ. Մ՝ֆ՛. ը: *Կողոպտեալ և ամօ՛թալից թողոյր: Ամօ՛թալից առնել զերեսս իւրեանց. Ագաի: *Ո՞ զամօ՛թալից գիծն լուսացէ մեզ առ ի լուսագունի և գերեզման ընդունելոյնէ գրոյ. Սրի. էէ: *Տըրտնջալք և ամօ՛թալից. ցհ. ի՛ի: *Ամօ՛թալից խաբէութիւն եփր. ի՛. խոր: *Արձակ ունելով զխորհուրդս ձեր՝ չրջին յամօ՛թալից. ՃՃ:

կամ ցոյժ ամօ՛թասած. ամբանաֆ, խոթնէոֆ. *Խրատեցին զամօ՛թալից բարսն յանձին ունել. Ոսի. էէ՛ես:

ԱՄՕԹԱԼԻՈՑ. ած. Լի ամօ՛թով. խայտառակաբար. *Ամօ՛թալից կորիցեն (յն. ամաչեսցեն, և կորիցեն): Ամօ՛թալից ննջեցին անհլկատք. Սղ. յ՝ի. 18: եզէի. լ՝ի. 32: *Գնաց, կամ գնայ, կի՛ չրջի ամօ՛թալից. Բրս. ի՛ի: խոսր: թագի. բարսի: *Որ վերակացու էին նոցա՝ ամօ՛թալից տրամեցան. եսս. պամ. ի՛. 16:

ԱՄՕԹԱԾՈՒ. ած. Որ ածէ զամօ՛թ. ամօ՛թալի. *Չի առակեացին ի ցանկութիս ամօ՛թածուս. ճ՝. ֆ:

ԱՄՕԹԱԿԱՆ. ած, ացց. ած. Ամաչելի, և ամաչեցուցիչ. ամօ՛թալի. *Փառասեռ ամենապարգև զամօ՛թական սիրուելիանս. Նար. ֆ՛ի: *Նպատ և ամօ՛թական. արդ կամ՛քդ, զի արժանակեցից ձեզ զարքայն հրեից. յն. յամօ՛թ առնելոյ օրինակաս. Ոսի. յհ. ի՛. 58:

ԱՄՕԹԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ած. Կցորդ ամօ՛թոյ. *Փոխայիր խաղալել և ծածկել (զչարիս եղբօրդ), զի և զքեզ նմին ամօ՛թոյ ամօ՛թակից չհամարեիցեն. Ոսի. ֆ. ֆ՛. 6:

ԱՄՕԹԱՀԱՄԻՒՄ. եցայ, եալ. ֆ. Զամօ՛թի չհայեցանիլ. ամաչել. *Ցերեսիս եալ առ սակ պատկառեալ և ամօ՛թահարեալ. փիլ. լին. ֆ՛. 41:

ԱՄՕԹԱՂԵՑՈՒԹԻՒՆ, և ԱՄՕԹՂԵԱՆ. փոխանակ գրելոյ ԱՄՕԹԱԾ. ԱՄՕԹԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ. Մ՝ի՛. պօղ. օրէգ:

ԱՄՕԹԱՆՔ, նաց. փ. Ամօ՛թ, և իրք ամօ՛թոյ. ամօ՛թալիք. գարշելիք. ծանաք. կանք. առակիանք. անվայելութի՛ խայտառակութի՛. խոնէնիւ. այլգ. րեպիւի՛. բոսոփեշէգ. Աἰσχύνη, αἰσχύνω. Turpitudo, pudor, ignominia, dedecus. τὸ αἰσχρὸν, turpe, probrosum. *Չի մի մերկ չրջեսցին, և երևեսցին ամօ՛թանք նրանց. Յայտ. ֆ՛ի: 15: *Մինչ մերկ են միտքն յիմանալոցն, և զգայութի՛ն զգալոյ, ոչ ինչ ունին ամօ՛թանս. խակ յարժամ սկսցին հասանիլ և զդալ. յամօ՛թանս և՛ի ճշմամանս լինին: Որ լսոս ամօ՛թանացն է, Ոչինչ այսպէս ամօ՛թանս վարկանիմ. փիլ. այլաբ: *Ոչ ամօ՛թանաց ինչ էր գործն, զոր գործեր: Ջասաց, թէ ամօ՛թանք է նոցա պահելն, և ասցս ոչ պահելն: Զամենայն առնել՝ի փառս, և ի՛ճարիլ յամենայն ամօ՛թանաց: Ամօ՛թանաց ինչ իցեն այսպիսի կապանք. Ոսի: *Զամօ՛թանացն յայտնելս կի գիտուլթի՛ն աներևելիս պարտ էր առնել. Պիս: *Զվիրջինին հանդերձեցի ամօ՛թանս անպատուելիս: Ամօ՛թանաց ցոյզք. Նար. ի՛ֆ. խ՛ը:

ԱՄՕԹԱՊԱՏՍ, ի, ից } ած. Գարշա-
ԱՄՕԹԱՊԱՏՍԵՒ. } ւար ամօ՛թոյ, կամ ամօ՛թով պարտաւոր. ամօ՛թահարեալ. *Ամօ՛թապարտ զղջացեալ (առգոմեն). Նար. խ՛ը: *Ամօ՛թապարտեալս հանդերձ թագաւորսն կացուցանէր. Բ՝ոպ. ֆ՛. 8:

ԱՄՕԹԵՐԵՍ. ած. ն. Ո. յ՛ներկոք ծածկեալ են ամօ՛թով. լի ամօ՛թով. ամօ՛թապարտ. պատկառոտ. ամբանաֆ, խոտ խոսէր. բոսոփեշ, խոխ ած խոսէր. բոսոփեշ վայ. *Ամօ՛թերես արձակել զշնամին. Ոսի. յհ. ֆ՛. 3: *Ամօ՛թերես կորացեալ կայիր. հսամ. ած:

ԱՄՕԹԽԱԾ, } ի, ից. ած. Աἰσχυντὸς,
ԱՄՕԹՂԱԾ, } ρός, αἰμνότατα, ἀγνὸς. Verecundus, pudicus, pudens, honestissimus. Գրի և ԱՄՕԹՂԵԱԾ, ԱՄՕԹԼԵԱԾ. որ և ԱՄՕԹԱԾՈՒ. Գեղեցիկ ամօ՛թով խածեալ կամ խայծեալ. առ գեղեցկակոծ և պարկեշտուլթի՛ չինեալ. պատկառոտ. պարկեշտ. ամբանաֆ, խոտ խոսէր. ասխանախ, առլը, ըրվեհի՛, եփեպլի՛, էհլի հիճապ, գնեփոփգ. *Ընտրեալ՝ի վերայ ընտրեալ՝ կին ամօ՛թալած: Նախ քան զամօ՛թածն ծածկացին չնորհք. կամ Ձառաջ քան զամօ՛թածն նախ չնորհքն երևեցին. Սիրոփ. իէ. 19: Ոսի. էէ՛ես. և ֆփ. ի՛ ախրոփայ: *Ոզջոյն տամ ամօ՛թածած այրեայ. Ագաի. է:

Իակ եփր. համաբ. *Աղուհատգիտութի՛ն (աստուածային) բժշկութի՛ն գիտեցաւ. ամօ՛թածած տանջանացն ոչ. խնամ իրր Ամօ՛թածու. պատկառելի:

ԱՄՕԹԽԱԾՈՒԹԻՒՆ. } փ. Σωφρο-
ԱՄՕԹՂԱԾՈՒԹԻՒՆ. } σύνη, αἰμνότης, ἁγνεία. Temperantia, honestas, pudicitia. Ամօ՛թածն լինել. պարկեշտուլթի՛ն. զգաստուլթի՛ն. պատկառանք. խոտ. խոխնոփուլթի՛. ասխանախլթի՛, հիճապ, եփեպ. *Կայցեք ամենայն մաքրութիւնսմբ և ամօ՛թածուլթի՛ն՝ի քս յն մարմնով և հոգւով. Ագաի: *Կանայք՝ որ յոյսս ածեալ էին յԱ՛ծ, ամօ՛թածուլթի՛ զարգարէին զանձինս. Սիփ. ա. պ. ի՛: *Ցայսոցայս յայն կոյս ընթանային ամօ՛թածուլթի՛. լ՝ի. հդ: *Աչեհամարձակելի յաթոռն գովելի ամօ՛թազուսուլթի՛ն կացցէ. Կ՝նոփ:

ԱՄՕԹՈՑ, և } Սեռականն բառիս Ա-
ԱՄՕԹՈՑԿՈՏ. } մօ՛թ. որպէս ա. և փ. Ամօ՛թալի. ամաչելի. և Ամօ՛թալից. ամօ՛թանք. առականք. որ և ԱՄՕԹ ասի. խոտ. Նէլսս բան իմ փեղ, ամօ՛թ, այգւէ, այլգէ, ասփ. Ἀσχήμων, τὰ αἰσχήμονα, εὐσχήμονα, τὰ τῆς αἰσχημοσύνης. Quae sunt pu-

doris, turpia, indecora, pudenda. *Որ գաղջնայ և ամօթոյ եմ: Չի ամօթոյ են. Ոսկ. յհ. ա. 17: Եփ. փիս. *Ի բանիցդ լինին գործք ամօթոյք և անօրէնութիւնք. Վրս հց. Ի: *Չամօթոյ մատնիտ ի պարկեշտագոյն կողմանն Թագուհեայ պահէ. Դս. Ը: *Ա՛նչքան միայն, մինչև զամօթոյն ծածկիլ անգամն. Պիս: *Ամօթոյքն մեր առաւել ևս զարկեշտութիւն ունին. ա. Խոր. ծԻ. 13: *Ձեռք՝ որ ըստ ազատուի ցանկութեաց ի յամօթոյն չարժամերձեալ. ՅՃԹ. Ի:

ԱՅ. Ա՛. ա. ոմ. ովվ գու. Ք՛ց, հա՛, պրէ՛, Ե՛ա, պէհէ՛ց. Ո՛, կամ ՝ա. Օ՛ օն, ւս. *Ա՛յ սէգ հպարտ: Ա՛յ Թշուառ: Ա՛յ հնացեալ աւուրգը չարութեան. Ի. գ. Ի. 9: Ճ. գ. Ի. 21: Դան. ծՃ. 52: *Ա՛յ սակաւահաւատ: Ա՛յ անուսոյց հրեայ (կամ հրէայք), ուսումի եղև ապաշ. կոչ. Ե. ծԻ: *Ա՛յ Թերահաւատք: Ա՛յ գուքո քիզ ասեմ. Ոսկ. ա. 16. 22: *Ա՛յ սուտ և չարագործ. Եղիս: *Ա՛յ աստանայ խուզ և կոյր և յիմար: Ա՛յ Թշուառականիս: Քեզ ասեմ, այ քարեկեցն. ՃՃ: *Ա՛յ Վիգէն՝ ուր եւս ասէ, կամ առասիկ. Վրդն. պժ:

ա՛ց. Առանձինն եգեալ, որպէս Ո՛վ, ով գու, ով գուք. *Ա՛յ, մի լինիք սոխրա ապանուք. Բառ. Ե. 37:

ա՛ց, որպէս Ք՛. իբր յն. ո՛, յորմարեալ ը Մագիտա. Ն Երէն. ւեր. ասի յուսկիզեա. *Ցորժամ ասեմք, այ այս անուն, այ գուք, իգական է ո:

ա՛ց Թե. Ուռմկաբար ասի, իբր Հայ Թեզ ի իսկ Թեզ: Ոսկիփոր:

ԱՅԲ, բ, իս. գ. Անուն նախկին առաքեալ մերոյ Ա. զոր առաջեա. ասի և Ա՛ղաբ կամ ԱՀԱԲ, որպես ալքա, ալեք, էլիք, ելաք. *Եա եմ Ա՛յբ, և ես եմ Քէ ո. Ի առաջին և վերջին. Ցայտ. ա. 8: *Գիր է երեսուն և վեց՝ յայլէ մինչև ձգէ. Թր. ւեր. ուր ի յն. ասի՝ *Փասն և վեց ի α, մինչև ի ω: *Կոչիւր աբբատ, յեւոդ աբբատաս, տատի այբին կրկնեցելոյ. Փիւ. Խոսան. Ե լին. Ձ. 43: *Զայրն միայն յաւել, և հայր ազգայ բազմաց արար. Ոսկ. վ: *Ա՛յբն՝ անբակիզեալն ասէ զնծ, անեղ բնուի, ոչ արարած. յերիս անձիս նրա բաժանած, ի մի բնուի միաւորած: Ա՛յբն առաքին ըզքէզ տըղայ, հանէ յիմատարն գերբակայ. երրորդութեէն մերձաւ կայ լինիս երիւք սահմամբ նորա Շ. այ. Բաբ:

ԱՅԲԻԵՆ, բնիք, } ից, կի՛ աց, գ.
ԱՅԲ ԵԻ ԲԵՆ, } Հայկական նշանագիրք ողջոյն.
ԱՅԲՈՒԻԲԵՆՔ, }

ալֆաբետք. էլիփպա, էլիփպե. *Ալֆաւիթայ. յայնմ տեղւոջ ուր այբբենքն են գրեալ: Գոմիտաս արար զերգս շարականաց հայերէն այբբենիւք. որոյ սկիզբն է այս, Անձինք նուիրեալք. Մաղա. Լոհ: Վրդն. պժ: *Զհոռովմայեցն և զհելլենացի առնացայ զիարատ (զտառսն), բայց զայբ և բեն (կամ զայբ և զբեն) վայրենւոյս այսորիկ (զեղ ջուկ եգիպատացւոյ) ոչ երբեք ուսայ. Վրդ հդ. յ: *Գրէ նմա նախ զայբ և զբենն: Ուսաւ զայբ և բենս. Լմբ. ոգ: *Մեկնեաց զայբուբենն զամենայն: Ի հայերէն այբուբենն. Ճ. Վրդ ՃԵաբ: *Ի վերայ այբուբենիցն յարմարեալ շարագրեաց: Ըստ Թուոյ այբուբենացն գրոյ (լատինացւոց՝ իգ) վանորայս չինեաց. և այսպէս կատարեաց զամենայն այբբենքն. Մաւրին:

ԱՅԲԵՆԱՒՈՐ կամ ԱՅԲԲԵՆԱՒՈՐ. ա. գ. ռակ. Ալբենարան, կամ քերականն, և ալֆաւիթոն ուղայոց գպրոցի. Էլիփպե, հէնգ. *Որպէս գիրն այբենաւորին յուսումն դպրոցիցն. Աբր. ւթ:

ԱՅԳ, ոյ կի՛ ու, ուէ, ուց. գ. կատարած գիշերոյ և սկիզբն առաւեան. ալտօ լոյս առաւօտու. ընդ արշալուրջն նախ քան զարեւագալն. լուսանալն վաղուեան աւուր. և Լոյս. առաւօտ. արեգ. օր. (Ձ. յն. աՀէ, αὐγή, splendor, lux, jubar, lumen. չՎՓ, չՔփագ.) Ἠως. Aurora, oriens. փան, առագ. սեգակ աղջմաղ, սեգեր. Diluculum. Երեկն. *Ա՛յգն առաւակ օրինաց կի և զգալի լուսոյ: Առաքինութեի ծագեալ յոգւոջ (արեգակնաբար՝) զայգն իւր ծագէ, և զլոյս առաքէ: Ա՛յգ գեռևս խորին է, զայլսն ոչ կարի քաջ սեւանալ կարացեալ: Աստեղային յորժամ երկնի առ այգն (ը ձօտ՝ի ծագել յարևելից ընդ այգն) և կի առ միջօրեայն (հարաւակողման), ցրտացուցանեալ երկայն հեռաւորութեէն գհիւսիսային կողմն ապականեաց. Փիւ. Ել. Ե այլաբ. Ե նե. Ի: *Իբրև այգն զառաւօտն մերկացաւ: Ընդ այգոյն առաւօտուն լուսանալոյն: Ընդ այգուն առաւօտուն լուսանալոյ. Ագաթ: *Դարձուցանեմ յայգ զստուերս ճահու: Ա՛յգ արփիսակիզքն. Նար. ծՀ. Ե լաս: *Ներքին և գնացին, զի յայգ էր գեռ օրն. Վրդ հդ. Ի: *Ընտրհել նմա այգ մի ժամանակ կենաց. Վրդ հդ. Ի:

կամ կանուխ ժամ առաւօտին. առաւօտ. վաղորդայն. օր վաղուն ակաւել. կանուխ առաւօտ, առաւօտ. լին սոգահ, գան. Πρωΐ, πρωΐα. Mane, hora matutina. *Իբրև այգ եղև: Ըղձանալին այգաւն լինելոյ: Ցայգուէ մինչև ցերեկոյ: Ոչ ծողոցուք ի նմանէ յայգ: Որ ինչ ծնասցէ ի նմանէ յայգ. Մտթ. իԷ. 1: Ցհ. իա. 4: Գծ. իԷ. 29: իԷ. 23: Եւ. ծԻ. 10. և Թուոյ. Ի. 12: *Ա՛յգաւն եղելոյ՝ զսպասն նեալն Թաղել հրամայեաց. Խոր. Ի. 45: *Որ և ոչ այգուն կացին ծնային. Նահ: *Ցայգուէ մինչև յերեկոյ. Գիս:

ԸՆԴ ԱՅԳՆ. ԸՆԴ ԱՅԳՈՍ ԱՅԳՈՑՆ. ս. Ընդ առաւօտն. Πρωΐ. Mane. առաւօտուց, իա. նոխ. սոգահլայնէ, երէկն. *Ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ. Մրի. ա. 35: *Ընդ այգն ընդ առաւօտն հրամայեաց. Ագաթ: *Ընդ այգս այգոյն եկին հասին. Բառ. Ե. 10:

ԵՅԱԳՈՒԻ. ս. Πρωΐθεν. սոգահԹան. *Ցայգուէ իսկ ելանէր ամբոխս. Է. Եգ. Ի. 27: *Երեկ տեսաք զնա՝ զի ի տանս է, բայց յայգուէ ոչ ևս. Վրդ հդ. իԷ: *Ցայգուէ և երեկոյն այնպէս շատ փորձ փորձեաց զնա. Բառ. Ե. 54:

ԵՅԱԳՈՑ կամ ԵՅԱԳՈՑՆ. ԵՅԱԳՈՑ ԵՅԱԳՈՑ. Ընդ առաւօտն. ընդ առաւօտս առաւօտս. առաւօտուց, առաւօտեղբ. սոգահ, եղբ սոգահ. *Ա՛յգոյն ձերբակալ արարեալ ածին ի բանսկն. Փիլ: *Ա՛յգոյ այգոյ գնեալ քահանայիցն. Ոսկիփոր:

ԶԵՅԱԳՈՑ. Տես ի տատն Զ:

ԵՅԱԳՈՒՆ, և ԵՅԱԳՈՒՈՑ, կամ ԵՅԵՅԳՈՒՈՑ. Տես զնի ի կարգին:

ԵՅԵՅԳ. ԶԵՅԵՅԳ. որ է գիշերն ոզջոյն մինչև ցառաւօտն. Տես ի տատն Յ:

ԱՅԳ ԿԻՐԱԿԻ. Գիշերն կիրակամուտ, կամ շաբաթու՝ որում լուսանալ կիրակէ. *Ա՛րժան է գիշերապաշտն առնել յայգ կիրակէ. ՅԿ. ԻՀ. ապ. խնդ մինչև յայգն կիրակէի:

ԱՅԳԱԼԱՅ, ի. գ. Լայգ կամ պաշտօն և կանոն ի վերայ ննջեցելոյն՝ ընդ այգն, ի վաղուն օրն ննջման. այգոյ, ապ. *Ցերկրորդում աւուրն՝ յորժամ յայգալացն ժողովին. Մաշ. ուր և ի խորագիրս գնի՝ *Ա՛յգալաց:

ԱՅԳԱՆԱՂԻԿ կամ ԱՅԳՈՑ ԾԱՂԻԿ. գ. Ծաղիկ ինչ: Վպի. ՅԼ. ՅԼՀ:

ԱՅԳԱՆԱՆ. ւ. Այգ լինել. լուսանալ. առաւօտ ընել. առաւօտ ընդ առաջ. առագ օլմագ. *Ընդ այգանալ աշխարհին. Խոր. Ի. 39: *Մինչև ցառաւօտն այգանալոյ սը կիւլայկեին. Վրդ հդ. իա:

ԱՅԳԱՍՏՂ, տեղ, տեղք. գ. Φωσφόρος, Ἀφροδίτη. Lucifer, Venus, Stella matutina. Աստղ առաւօտեան. արուսեակ. լուսաբեր. վՀուէ, սոգահ էլմըզը. *Լուսաբերն՝ այգաստղ, ափրոդիտէ. Շիր: *Ոմանք ի մոլորակացդ՝ որ բարի հաւատացանեն ի մեզ, որպէս լուսնիմագն, և այգաստղ: Այգաստեղքն է լուսաւոր և պայծառ քան զամենայն մոլորական, վասն այն լուսաբեր անուանի. Տօմար:

ԱՅԳԱՒԵՏ. հեռի, տաց. ա. որ և ԱՅԳՆԻՒՏ. Ոչ իցեն յաւէտ այգիք. Եէիի փէզ. որպէս դնի՝ ի յն. երկիր այգեաց. պաղ եէրի. *Երկիր ցրտնոյ և գինւոյ, հապ ցաւէա և այգաւէտ. Ե. ւԷ. 17: (Յօրինակս ինչ վերպակաս գրի, գինաւէտ.)

ԱՅԳԱՒՈՐԵԼ. Տ. ԱՅԳՈՐԵԼ:

ԱՅԳԵԳՈՐԴ, ի. աց. գ. գրի և ԱՅԳԵԳՈՐԴ. Ἀμπελουργός. Vinitor. Գործօղ այգեաց. այգորգ. մշակ և պահապան այգւոյ. Եգեպան. պաշճը, պաղպան. *Թզենի մի էր ուրումն անկեալ յայգւոջ իւրում. ասէ ցայգեգործն: Մաշկակալք և այգեգործք քո: Ցաղքատաց երկրին եհմոզ գահճապետն յայգեգործս և յարգիւնապարս: Ա՛յգեգործք ի լերինն. Ղկ. ծՓ. 7: Ես. Ի՛ա. 5: Ի. ԼԳ. ԻԷ. 12: Ե երէմ. ծԲ. 16: Ի. ՃՀ. ԻԷ. 10: *Պտուղ նեխեալ անօգուտ է այգեգործի. Նէղոս: Ա՛յգեգործս լինելով. Շ. ընդ: *Ցաղագս այգեգործաց. Մխ. Դս:

ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ կամ ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործեղն զայգի. մշակուն այգեաց. եգի Բանիւղ. պաղճըեգ. Ἀμπελουργία, ἀμπελούργημα. Vineae cultura. *Յամն զվաճառաշահումն սիրէ, և ոմն զայգեգործութիւն: Բաժանեցաք յայգեգործութիւն: Որոց եղեալ պատճառք այգեգործութիւնն մերով. Սրգ. յ: *Զայգեգործութիւնն հնարս վարժին անհմուտքն ի հմուտսն ունիցին. Շ. ընդ: *Զվաստակոյ և զաճառս յաձգային այգեգործութիւնն. Փարպ: *Որք վարձկանեան յայգեգործութիւն եկեղեցւոյ. Լմբ:

ԱՅԳԵԿՈՒԹԻՔ, որ և ԱՅԳԵԿՈՒՈՒԹԻՔ, կԹոց. գ. կուԹք կամ կԹումն այգեաց. ժամանակ խաղող քաղելոյ կամ կԹելոյ զայգիս. պաղ պօղամա, գարգաֆ. *Զերկրորդ այգեկուԹիւնն առնել: Զերկրորդ այգեկուԹիւնն արասցես: Եւ ասաի խմասլիք զմեր այգեկուԹոյ խալասան. Վպի. ծԳ. ծԲ:

ԱՅԳԵԿՈՒԹ, կԹի, Թաց. ա. Որ կԹէ զայգին. եգի կնողբ. պաղպօղամա, գարգաֆ. *ԱյգեկուԹաց և հնձողաց. Ոսկ. Ե:

ԱՅԳԵՄԻՋԻՔ. գ. Միջին վայրք այգեաց. ասհմանք և ճանապարհք ընդմիջ այգեաց. *Ցրուեալ զնոսա ընդ այգեմիջս. Զքնոբ:

ԱՅԳԵՆԱԼ. Տ. ԱՅԳԱՆԱԼ. *Ցառաւօտուն ժամուն այգենալոյն պաշտամանն. Բառ. Ճ. 7:

ԱՅԳԵՍՏԱՆ, ի. աց. } գ. Ἀμπελών. Vinea.
ԱՅԳԵՍՏԱՆԵԱՔ, ևայց. }
ԱՅԳԵՍՏԱՆԻ, նոյ, նեաց. }

եգեպան, եգինէր. պաղ, պաղլոր, գէսէր,

ֆէր֊. *խոստրեցաւ սահմիսոն յայգեստաններն Դարանաւանուս լերուք յայգեստաններին: Եթէ ջաք յայգեստանացն: Միւնչև ցյաթիդ այգեստանեացն: Ամպս և այգեստանս: Ցայգեստանի քոմ: Եգին զնս պահապան այգեստանի: Ի միջ այգեստանեաց ենգագ֊գայ· Դտ· ծէ· 5: իա· 20: 21: ծա. 33: ա· ԹԳ· իէ· 7: Ես· ծէ· 10: ԵրԳ· ա· 5. 13: *Ցառաւամիչն այգեստանուքն: Ի հնձանայարիս այգեստանուքն. Ագտ: *Բազմուի այգեստանուց· Խոր· է· 39: *Ի վճուղս այգեստանուքն անկիաւ: Ա֊յգեստանէք և լուրաստանդ անկոց: Ցայգեստանս առաւն զրոմիից: Ի կոսքս այգեստանեայց· ՑԳ· իթ:

ԱՑԳՆԻՆՏ· Տ· ԱՑԳԱՒԻՏ·*(Գաւառն ըռչտունեաց) այգևկա քաղմութիք յոյժ վարիչ֊ցաիւ զարգարի· Աւծր· է· 6:

ԱՑԳՆԻՈՐՆԼ· Տ· ԱՑԳՈՐՆԼ:

ԱՑԳԻԴՈՐԴ· ԱՑԳԻԿՈՒԹ· ԼՆ· Տ· ԱՑԳԵՑՈՐԴ· ԼՆ:

ԱՑԳՒ, գ.ոյ, գնաց· գ· որ և ԱՑԳՑԵ֊ՑՈՆ· Ἀμπελών· Vinea. Գարտեղ՝ ուր խիտ տու խիտ ունկաւ իցեն որիք խաղողոյ, ևս և Թզենիք ևն· էգի, պտղ, փխէ֊ւ·*Թզենի մի էր՝ անկաւ յայգւոյ իւրում: Ե՛րթ գործեա յայգւոյ: Ա֊յգի եզև սիրելոյն· ցանգով փակիցի, անկեցի սրճ սորեկ· Ամաչի՝ ոչ ելցչ խաղող, և եղեր փուշ·· գան արարիք ընդ իս և ընդ այգի իմ·· զինչ լինչ առնել էր այգւոյ իմոյ, և ես ոչ արարի նմա: Նոյ անկեաց այգի: Ցքն֊կեցին զայգիս: Տնկեցի ինձ այգիս: Զանդ կամ ղայգի· Զընակիր այգւոյ իւրոյ տու֊ժեսի: Անգոց և այգեաց: Ցառաւամիչն այգեացն: Զայգին իմ ոչ պահեցի: Ա֊պուեստնս ապականիչս այգեաց: Ա֊յգի եզև տոլոմնի: Ես զայգին իւր չպահա֊պանս· Լն: *Ա֊յգւոյ, որոչ գոյ պարիսպ, գազանք ապականիչք և խոզք մոտնեն՝ ի նս· Մ֊տ· ա: *Ցամենայն կողմանս ցան֊կով ամրացուցանել զայգի· Սրփ· յն· է: *Ոչքան ցանկն չուրչ է զայգոյնի, անդրժե֊լի է՝ ի թշնամեացն պատուհն· Լ֊ի· ոչ·

ԱՑԳՒ· Որի այգւոյ· ասմ· լսաս հոռա֊ձայնեմէն յն· *Ἀμπελος· Vitis· *Զվեց ամ յատցես զայգի քս· յամին հոմնեցորք֊գի զայգի քո ոչ յատցես: Ո՛չ սեխեներք, և ոչ այգիք, և ոչ նռնենիք: Երկիր ցորե֊նոյ և գարւոյ և գինւոյ, այգեաց, նռնեն֊նեաց: Նշանին ընդ այգւոյ իւրոմանց և ընդ Թզենեաս· ա· Ի· ծէ· 12· ևն:*Ցայ֊գեացդ ոսոս հատեալ: Ո՞ր են ողկոյզք ի յայգւոյ· Կ֊ղ· ծէ: *Զքանդ ծակոտեալ գրոշմեալ են զարմանալի սերմովքն այ֊գեաք· Վ֊ղոր· է:

ԱՑԳԿԻՐԱԿԵ· Տ՛ե՛ի վերջկոյս բա֊ռիգ ԱՑԳ:

ԱՑԳՈՑ· ՉԱՑԳՈՑ· Տ՛ե՛ի բառն ԱՑԳ, և ի տառն Չ:

ԱՑԳՈՐԴ, ի, աց· Տ· ԱՑԳԵՑՈՐԲ: *Կոչեաց առ ինքն զայգորդն· Բ֊ղ· է· 9: *Ոմանք յայգորդացն գլուխպր առնէին զձեռկաս երիվարացն· Չ֊ևոբ:

ԱՑԳՈՐԵԼԻ· Տ՛ե՛ի բայն ԱՑԳՈՐԵՍ:

ԱՑԳՈՐԵՄ, եցի· է· որ և ԱՑԳՆԱՒՈՐՆԼ· գրի և ՑԱՑԳՈՐՆԼ· ԱՑԵՒՈՐՆԼ· Որպէս Թէ Ա֊յգորևլ Բաբելացւոյ էրքալ· (Հծ· լա· ասի֊ւորէ· բառերմաղթել·) կամ Ընդ այգին աւուրն յանդիմանն լինել մեծի ումեք, և ողջունել· գալ յաստեան հրաւիրանաւս· կոչել և մոտանել՝ ի հրաւպարակ ազգունի· հրամանն առնուլ կամ տալ· պատրաստիլ, հասարբա ելելեւ· Ուսոմ և ԱՑԳՈՐՆԼԻ ՏԵ֊ՂՆ՝ է Դասկիճ· Գեհվիլ, փիլոխոնէ, փիլո֊

նէ Թափլսահի· *Մարդիկ հանապազորյայ գործել ելեալ մոտանէին· Բ֊ղ· Ե֊ի 22: ԱՄՄ ԱՑԳՈՐԵԼԻՆ՝ է ժամանակ ասելոք· *Իբրև եղև ժամ այգորելի Թագաւորին պատիպ, և ասէնայն Թագաւորը և իշխանք իւր և մեծամեծք իւր այգորեալ կային առջևյին պարսից, յամաց (արշակ) գալ յայգո֊րեալ Թագաւորին պատիպ չապհոյ· Բ֊ղ· Ե· 20: *Ընդ չնանուլն արեգական՝ մինչ ագևորեալքն մոտանէին առաջի ամիրային: Ի ժամու՝ մինչև ագևորեալքն կանգնին մոտա֊նել զառաչեաս· Աւծր· Ե· 2: *(Թագաւ֊որն) նստեալ՝ ի տեղւոջ յայգորելին· յն· ի հրամանատ֊ի· χρηματιστήριον· ա· Եզր· Ե֊15:

ԱՑԳՈՒՆ· ա· Առաւօտ· առաւօ֊տեան· Πρωϊνός· Matutinus. Ընտի ԶԱՑ֊ԳՈՒՆՆ՝ τὸ πρωϊνόν, լսատ ասնոց է (իբր անուն), Զառաւօտու որան· և լսատ ո֊մոց (իբր ն), ընդ առաւօտն· *Զայդունն գնաս ուտիցէ, և առ երեկս բաշխեսցէ կերակուրս· Դտ· խԲ· 29:

ՑԳՈՒՆ· ն· Պրոյ· Mane· Ընդ այգն· ընդ առաւօտն· ի վաղիս անդր· որ և ՑԳ֊ՈՑՆ, ՑԳՈՒՆ֊տառաւօտուց· առաջուան, առաջուանց, առաջուանց· վաղը առաւն· առ֊պահլոյն, առպահն· երիւնի առպահ, երիւնի ի կիսն· *Մատուցանիցեն զկես նորա այգունն· Եւ եղիցի այգունն՝ եթէ ևն· Հայե֊ցայ ընդ նա այգունն· Ղևթ· Ը·20: Հաւսի֊Գ· 13: Ե· ԻԳ· Գ· 21: *Իբրև խոտ՝ որ այգունն ծագիցի, և երեկոյն չորանայ· Ճ֊Ա: *Եւ առաւ այգունն՝ ի խնդիր լիներ իսեզբաւանայ ժամանին· ՑԳ· իէ: *Ոչ գոյ մարթի այսոր բանական իմանալ զկենդա֊նի, այգունն՝ անբան· Ան֊ պրէի:

ՑԳՈՒՆ ՑԳՈՒՆ· ն· Պրոյ պրոյ· Mane mane, per singulos dies· Ընդ առա֊ւսոս առաւսոս· ամեն առաւօտ, առաւօտ֊նէրէ· հեր առպահ, առպահլորէ· *Քաղելին այգունն այգունն իւրաքանչիւր ըստ բաւա֊կանի իւրում· Եւ· ԺԸ· 21: *Ա֊յգպէս ծխելիս այգունն այգունն· Է· ԻԳ· ԺԳ· 4: *Սովոր էին երկրապագել այգունն այգուն· Խոր· Ի· 83:

ՑԳՈՒՑ, ՑԱՑԳՈՒՑ· ն· Պրոյ, պրոյա, ἄφριον· Mane· Առաւսուց· այգուն· յայգուհ· յառաւսուց· ընդ առաւսուն, ի վաղիս անդր· առաջուան, էգուց, յէ֊գուց, գալ առպա, դիալ առպան· առպահ֊լոյն, էրիւնի՝ էառլ առպահ· *Ցարեաս ցայգուց, և անձն նոցա ընդ նմա: Եւ էր այգուց: Ա֊յգուցն իբրև գարձաւ ան֊դրէն ի քաղաքն: Մինչգեռ այգուցն առ֊նովաս անցանէին· Սիրափ· ՃԸ· 24: ՑԳ֊ԺԸ· 28: Մ֊տ· իա· 18: Մրկ· ԺԱ· 20: *Մարթ է այսոր ինչ եթէ գէպ լինի գի֊տալ ումեք, և այգուցն մոռանալ· ՍԿՀ· Ժ: *Ցերկրորդումն աւուր այգուցն երթան՝ ի գետիզմնեան, էն· Մ֊ղ· *Որ երեկ սեր֊մնեցան, յայգուցն ապականեալ՝ այս արասաւեցան (ՁԲ բառս յերկինս)· Թէսփ֊ի Ա: *Արասցես յայսմ գիշերի հակումն, և կոչեացես յայգուցն զերգաւորն: Կացեալ այսոր վասն սերոյն ՀՁ, և յայգուց գնաս֊ցից: Խորհեցաւս ընդ երեկս՝ սերկանալ ի յայգուցն ղՂՀաս: Զի ղՂՀցի յայ֊գուց: Ցայգուց (տալ· այգուց) գիալելոց է սեզ վախճան· Վ֊ղ· Հղ:

ՑԱԳ, այգր կամ այգորիկ, այգմ, յայգմանէ կամ յայգմ, այգու կամ այ֊գուիկ· այգք կամ այգդիկ, այգց կամ այգոցիկ· յայգցմանէ կամ յայգոցիկ կամ յայգց, այգդիւք· գէր· ցոց· ա· Մի֊ևնոյն ընդ այս մեռաւոր, և ընդ այն հետա֊

ւոր· ապ, ապի, ապիկ· ըս, ըլ· ի յին· և լո· ևնք այս որոշումն, այլ գնի՝ Ա֊յս· Οὗτος, αὕτη, τοῦτο. Hic, haec, hoc. *Վան այգր բանի: Վան այգորիկ: Ցէս այգր բանից: Ոսկերգ այգորիկ· ոսկեր֊րայգ այգոցիկ· ցոսկերսդ ցայգոսիկ: Ցա֊րանցդ յայգցանէ: Ի մասինդ յայգմիկ: Ի կարգի այգց պարծանաց· ևն·

Ցայլ լերուս բացատրի երբեմն դժ֊գերանուանաւ՝ իբր Ա֊յգպիսի, կամ այգ֊չափ· ապանի, ապլաի գնդ· ևօյնէ, ըս֊գերպ· *Ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել: Մինչև ցերբ խօսիցիս զայդ· Զինչ է չա֊րաչիդ այդ· Զարշիպ զայգոսիկ· ևն:

Հոլովք ինչ գուն ուրեք գտանլք· *Եւ արդ այգիս ժառանգիցեք զերկիրն· Եզնի· ւԳ· 20: *Ոչ այգիս պղծի մարդ· Եթէ այգիս ապատամ· ՃՃ: *Ա֊յգիս ա֊րատցես եօթնեւրեակ· Սարի· փոմ: *Ա֊յգ֊պէս այգերս այսինքն այգու կամ այգիս· Եէր· Ի· Ւոր: (գուանի և Ա֊յգավ· իբր ունի· ապավ·) *Ցաղագս այգոց (ամի· ապանց) գոհացիր· Բր֊ս· յո֊վիւ· Բայց չէ անսո֊վոր՝ ասելն· *Ցանօգուտ երթիցէ յայգո֊ցիկ· փորգ· (որպէս լինի և Ցայգոցիկ եր֊թիցէ):

ԴՈՑՆ ԱՑԳ· Տ՛ե՛ի ԴՈՑՆ:

Ցուսկան է ոՃ՝· *Ա֊յլ գուք զկնիք և նեւիք· և այդ՝ զիղբաս ևս· ա· Ւոր· Ե· 8· յն· καὶ ταῦτα· et hoc, կամ haec· ա֊պ ալ· օպա· ցի որ առաւել անբանիցի կամ անկարծելին է: Ա֊յլ հայկազան է ասելն· *Ա֊յդ՝ զի սեսլոդ զնս, և հաւատացիք· ՑԳ· Ի· 29· յն· լսկ, Զի֊ցի Զէ ինչ մեծ այդ, իբր զի· ևն:

ԱՑԳԱՆՕՐ· ն· Ա֊յգր· յայգմ սեղ֊ւոջ· ապ փէդը, հոգ· ըսրսգա, ըսնգա· *Ա֊յգանօր լուր զնոս հառաչանք յերկինսգա կեզ նուիրեամ այգանօր· Լ֊ի· պրփ· Ե ոչ:

ԱՑԳՈՊԵՍ· Տ· ԱՑԳՈՊՍ· փոբգ:

ԱՑԳՈՈՒՆԱԿ· Տ· ԱՑԳՈՑՍ· *Զմե֊րոսդ գեղեցիկ գաւառուրեցէ յայգ֊գունակ առնուլ մարդկանէ (ՁՆ յայգպիսի մարդկանէ առնուլ) հառուցման վրէժ· Պնգ· Ւ· 3:

ԱՑԳՒ· Տ· ԱՑՑ· (որոյ արմատն է ԱՑԳ·)

Ա՛ՑԻՉԱՓ· ա· ն· Τοσοῦτος, τοσόυτον· Tantus, tanto. Ա֊յգքան· այգու չափով կամ աստիճանաւս· այգպիսի, և այգպես· փոխ· ւ֊ոփբոր, հեղինէ֊գ, լիւնան· *Ա֊յլ այն զինչ է առ այգչափ մարդիկդ· ՑԳ֊Ը· 9· *Գաւառաչէր զայգչափ մեծամարի զո֊րամեացն ոչ առ ամենեսին ոչ· յն· լսկ, զմեծամեծան ՁՆ· Է· ն· Գ· 54: *Ա֊յգ֊չափ (յն· այսպես) անվախ էք· Գ֊ղ· Գ· 3: *Եա այգչափ ինչ կարօղ էի ո՞· յն· այս կար էր իմ· Է· ն· ԺԷ· 39:

Ա՛ՑԳՊԵՍ· ն· Ա֊յգու օրինակ· ըսան այգամ օրինակի· ապանի· ևօյնէ, պեօյնէ, էօյնէ, ևօյնէ֊ն Οὕτως· Ita, sic· *Ա֊յգ֊պէս պատասխանեաց ասա֊քահանայապետ ոտքս ՔՀ արդարն այգ այգպես իցէ: Մի֊թաս֊նեցին և հրեայքն, ասեն, այգ այգպես եւ Ո՛չ այգպես, այլ ծիծաղեցար· ևն: *Մեր այգպես հասեալ է՝ ի վերայ քնութիւնգ գտաս: Եւ ամենայն որ ոչ այգպես է, ՚ի նա չարին ապարած խասնեալ է· Եղիցի· Ե֊Է: Ա֊յդպես ասկասին ընդ վիմեանս գա֊սէին· ՑԳ· իԲ: *Ընդհէր այգպես գաւասիս քահան· Պնգ· *Ա֊յդպես ուսաք՝ ի առաս֊նէն քոսանի, այդպես վայգասարեաց· Լ֊ի· ապ:

Ա՛ՑԳՊԵՍ Ե· Որպես՝ ի մէջ՝ նոյնպես և

յայլ լեզուս, բացատրի երբեմն իբրեւ Ա յի՛, և երբեմն իբրու՝ Ա յդպիսի. յայսմ է յիգեցոյց օրինակացդ։

ԱՑԴԳԻՍԻ, սեռ, սեաց. ա. Τοιοῦτος. Talis, ejusmodi. Որ ոք կամ որ ինչ է այդպէս. այդմ նման. դոյնպիսի. ա֊փանի, ապանիը, ապր նմանը. ընոյնք, ընոյնէից, նմանապէսը, նոյն ինքն։ *Ա յդպիսեաց եղբարց կերկնից, կամ ոյ։ Բարձ յերկրէ զայդպիսիդ, զի չէ պատ այդպիսոյդ կեաղ։ Թուղաւ զայդպիսի կին։ Լուայ այդպիսի ինչ բազում. ևն։ *Ընդհ՚ի այդպիսեաւ վարես զիս ջերմուԹ֊ե. Խոր. ֆ. 3կ։ *Այդպիսեամ հանդիպեցան ա֊նուանց։ Այս. պոէտ։ *Ի բաց լերուք յայդպիսեաց աշխարազգեաս գայլից. Շ. Ի֊ղ։ *Ելեալ այդպիսիդ (ՃՐ որգիդ ոյ) մարդ յայլագս մերոյ փրկուԹե֊ Գործ։

Մերթ իբր ս. Ա յդպէս. *Մարդկային բժշկուԹե֊ այդպիսի գիտեմ քամահել զամենայնիս. Եղիշ. ը։ *ԵԹէ այդպիսի իցէ՝ ասեն, փորձելոյ վասն հաստատեալ է զնա ոյ։ Եփես։

Ո՛վ ԱՑԴԳԻՍԻԴ, Ո՛վ ԱՑԴԳԻՍԻՑԴ. Ըստ ին. ով այդ, ով այդոքիկ. իբր Ո՛վ գոս, ով գոք. ո՛ արք. ով խելացի կամ անխելք, պեհկ՚ ափըսէը, եմ ափըշըկըմ։ Ω οὗτος, ὦ οὗτοι. Vir bone! o viri, boni viri! *Ջ֊ինչ գործես, ով այդպիսիդ. ինչուցա֊նես ի յերկիր գոյդն վեր։ Ուսումի գոք, ով այդպիսիքդ, և մեծին և փոքուն զբա֊նակն ի վերայ բերիք։ Աստուածք մեզ ով այդպիսիքդ։ Աման ինձ, ով այդպիսիդ. կիսրդ. պրամ. ք։ Ն գնոյ. ծա. իմ։ *Ո՛չ ամենեցուն, ով այդպիսիքդ, է յայլագս ոյ խաստատիցիկ. Ա որ. ա։

ԱՑԴՐ. ս. Ἀυτοῦ, ἐντᾶυθα, χἀντᾶυθα. Hic, ibi, huc. Ա յդանօր. ի դմին տեղւոջ. յայդ վայր. հոգ փեղը. հոգ փեղ ըսբաբա, ըսբայա. *Նստարուք գոք այդր։ Տեւանեն, զինչ ծերք ասեն խրատիչի գործեն այդր։ Մի մնասցէ այդր քար ի քարի վերայ։ Նստարուք այդր։ Ի՞ ոք այդր սկր. ասացեալ, Թէ ոչ է. ևն։ *Ո՛չ ինչ պիտոյ է այդր մեկնուԹի, այլ զի կատարեսցուք զասացեալն. կոչ. ծէ։

ԱՑԴՐ. ա. Որպէս Ա յդ֊. *Ի դրախտ այդր։ Գրեցի ձեզ ի ԹղԹի այդր։ Ծն. ձ. 1։ ա. իոբ. է. 9։

ԱՑԴՐԻՆ. ս. ա. Ա֊ի զարդ կամ Թարմատար վարի բանս՝ նշանակ իրիք կրկնուԹե֊. (զի յայլ լեզուս չգոնի ինչ.) որպէս Ա յրեն. անդրէն. վերստին. նո֊րէն. կին, Ռեբէքա. կամ Ա յդր. ի դմին վայրի, ի դոյն իսկ. ի դոյն ինքն. նոյն պեղը, բուն, ինբը. ասըև. ինպի. *Ա յդրէն ի քեզ (ըն. ի քեզ ինքն) խորտակես֊ցին ալեք քո։ Ա յդրէն ի դոյն Թաղա֊ւեալ։ Ա յդրէն ի ձեզ մեծանալոյ. Ցօբ. ւբ. 11։ է. ի. է. 26։ է. իոբ. ձ. 15։ *Ա յդրէն յաչխարհիդ ձերում գոանին գիրք դորա. Եղիշ. է։ *Ա֊ք֊ղ այդրէն գարձցին քոյս գրեցեալք. Շ. Ի֊ղ։

ԱՑԴՐԻՆԱԴԻՆ. ա. գ. Ա յդր ի բուն և ի նոյն երկրի կամ ի քաղաքի ծնեալ, բնակ. Αὐτόχθων. Indigena. բուն փեղոյի, էբւրոյի, ֆազաֆոյի. ասըև Վնայեի. էբւրի. * Եկայք և պանգիսասց, որ և գնացին ձեզ իբրև այդրենածինք. Եղիշ. իէ. 22։

ԱՑԴՐՔԱՆ, ոյ. Տ. ԱՑԴՁԱՓ, և ԱՑՍ֊ՔԱՆ. ափսի, ափսէի. ըսբափսը. *Զայգ֊քան բազմուԹե֊ հաւատացելոց կանայք խոնարհէր. Շ. Ի֊ղ։ *Ոչ գնեմ սպ զայսմ ծանրագնոյ ... ոչ տամ այգքանոյ պա֊

կաս. Ոսկ. ապալ։ *Զի՛ է գի ես՝ նուազ գիշո, և գոս այգքան ստուար։ Ընդէ՞ր այդքան զանգիտող ես. Մխ. ասկ։

ԱՑԵՐ, ի. գ. որ և գրի ԱՑՐ, և ԱՑԵՐԱ. Բառ յն. Ἀήρ, Ἥρα. Aër, Juno. Օգ. և ընդարձակուԹե կամ վիՃակ օդոց. և Հերա՝ չՅաձուհի օդոց. *Օդոյ այերի։ Եկանէին և լինանէին ընդ այերս օդոզենս. Մխ. ծ֊ք. ծ֊ն. ծի։ *Դեմմեռը՝ երկրի ի Թիկունս իցէ, և պոսիդոնն՝ ծովու, և այերա՝ օդոց. Ոսկ. ես. ե։

ԱՑԹԻՒ. ՁՑՁԹԻՒ, կամ ՁՑՁԹԻՒՍ ԿԱՀ. գրի և ՁՑՁԹԻՒՍ ԿԱՀ. Նոյն ընդ ՁՑՍՀՃԻՒՍ ԿԱՀ. պատրաստիլ իբր ի Թրա֊չիլ յօգս, կամ վերառնուլ զոտս և կար֊կառիլ առ ի լսել. *Գաստերազմողին պատրաստ է վարկապարագն ինչ գլխոյ դատար֊նել, զի իբրև յառուցս և յայԹիս և ի Թռիչս կայցէ ի բնակուԹեն։ Ոն. իբրև հանդերձեալ վաղվաղակի ի վեր յառ֊նել. Ոսկ. ֆ. ձ. 16։ *ՑաԹիս և յակ֊ձիս կան ընկճեալ. Վ֊ոյ. ը։

ԱՑԺՄ. ս. (իբր այս ժամ.) Ցայս ժամ. յառաջիկայս. ի ներկայումս. արգ. Νῦν, νυνί, τέως, ἄρτι. Nunc, modo, interim. հիմա, հիմաՃուխ. էնխի, էյմի, հալա. *Ա յժմ՝ զառ ձեռն ժամանակին ասէ. Խոսր։ *Ա յժմ գիտացի, Թէ երկիւղած ես գու. յայ։ Ցուցից նմա, և ոչ այժմ։ Ա յժմ յայսմ ժամանակի։ Թուղ. առ. այժմ։ Հաստա֊ցանիցէ այժմ այսր։ Ա՛յժմ հաւատացաք. ևն։ *Երբեմն էի վերնային, և այժմ ան֊դընդային։ Նախ արար, և այժմ գործէ. Նոր։ *Ա յժմ չնորհս բաշխէ, այժմ ըզ֊վէրս Թողու. Սրփ։ *Որ այժմ գեռ ևս կայ պահի. Ցհ. իբ։ *Ա յժմ մնաբերացուք բանիւն. Ածաբ. յայսն։ *Ջի գեռ այժմ է՝ այժմ ի կային, Թէ և չարժի ըստ երեգ֊նին. Գր. փղ. յէ՛ի։

Ցօգիս վայելուչ ասի. *Ա յլ որ այժմն կեսմ մարմնով։ Բարձցի՝ որ այժմիկ ուներ. Գղ. ի. 20։ ի. խես. ի. 7։ *Որ այժմ բանապատնոյճ. Նոր. հգ։

Եւս և նախդրիւ. *Եւ զպատմուճանն զառաջինն պայծառացոյ զայժմ ազատգին. ՃՏ որդի։ *Ա յնքիկ որ յառաջ քան զայժմ ի պատիւ Թագաւորութե կդորդ նորա էին. Ես. գ. է. 11։

ՍԻ ԱՑԺՄ. իբր ըշ. Եւ արդ. Ո՛չ հիմա. փ՛էիփ. *Եւ այժմ՝ գանա արարէք ընդ իս և ընդ այդիս իմ. Ես. է. 3։ Ա յլ հաստա֊բակօրէն՝ ուր ըստ չն. ի ՃՐ գիրս է, ՍԻ ԱՑԺՄ, ի մեզ գնի ՍԻ ԱՐՓ. *Եւ այժմ նորոգ հաստատեաւ։ Եւ այժմ ազաչեմք զքեզ. ևն։ Նոր։ ժմ։ Մ֊ոյր։

ԱՑԺՄ. իբր Աստ. յառաջիկայ բանագ. *ՏաՃառ այժմ զերկինս ասէ. Կեսրդ. ԻԳ։

ՄԻՆՉԵՒ ՁՑՁԺՄ. } Մինչև ցայս ժամ.
ՁՑՁԺՄ. ս. } ցարգ. խլտան հիմա. էնխիչէփէ, պաս անէ էելինձէ, պաս անէ փեչին. *Եաց ցոՍ ՆՆ, ἕως ἄρτι. Usque modo կամ nunc. *Ի սկզբանէ արարած ոց աչխարհի մինչև ցայժմ։ Ցաւուրցն յով հանդուստ մկրտչէ մինչև ցայժմ։ Մինչև ցայժմ ոչինչ խնդրեցէք. ևն։ *Մինչև ցայժմ, ևս և յանցաւս յաւխտեանս. Պիս։ *Որ ցայժմ կենդանի կայ։ Որուամ ցայժմ զոհս մատուցանեն. Եղիշ։ *Ցայժմ վասն ձերոյ Ճշմարիտ հաւատոցն՝ և ի մեզ փոքր ի շատէ խնայեին։ Ցայժմ իբրև զմոգ չարաբուսեալիր. Եղիշ. ֆ. է։

ԱՑՈ ԱՑԺՄ. ս. Աս ժամս. հիմայուց հիմա. էնխիչէփ, էնխէփի հալա. Τέως. Interim. *Դու աս այժմ ներեմ զիս. Գծ. իէ. 25։ *Աս այժմ փոքր ինչ զեկուցանեմք. Պիս։

* Ոչ աս այժմ միայն ապատնայ զայս, այլ աս հանդերձեալն ահագին երեիզ. Ագաթ։ *Աս այժմ աստ հանգուսցուք ըզ֊քանս. Ոսկ. ս. ա. 1։

ԱՑԺՄԱԴԻՆ. ա. Նորածին. այսօրուա ծին, այժմ և ի ժամանակի յայսմիկ ծնեալ անժամանակին. *Ա յժմածին մա֊նուկ։ Ա յժմածին Թագաւոր. Ջգ. կե։

ԱՑԺՄԵԱՆ. ա. Ա յժմու. հիմնուան. *Ջարչարանք այժմեան ժամանակիս. Սրփ. յէ։

ԱՑԺՄԻՆ. ս. Ցայսմ ժամանակէ. ի ժամէ ասսի. արգէն, կամ արգ. նորոգ. այժմ. յայժմուս. հիմնուընէ, հիմըլնոց, հիմակ. էնխիչէն, հէրկն էնխի. *Ա յժմէն գուշակեալ չարժմունս յուսգնից։ Դա֊ասկնիքն այժմէն գուակալ։ Ջապատնեացն զիրոյ այժմէն իսկ գոն. Նոր. ա. է. կե։ *Ո՛չ այժմէն, կամ նորոգ առաս այս խորհուրդ։ Ո՛չ եԹէ այժմէն ևս բաց ուն֊նելով (տէրն զվէրսն). Շ. Բ֊ոյէ։

ԱՑԺՄԻԿ. ս. Ա յժմ ի ժամուս յայս֊միկ. արգ. հիմակ, հիմաՃուխ. էնխիՃէփ. Νῦν. *Ա յս այժմիկ ոսկր յոսկերաց խմոց։ Ցորում այժմիկ պաշտպեալ կամ. Ծն. է. 23։ ա. Ղ. է. 11։ *Ա յժմիկ սկսեալ է կոչել զձեզ յիւր փառան. Ագաթ։ *Ջորս ոչ է ինձ ասել այժմիկ մի ըստ միոջէ. Ցհ. կե։ *Որպէս նկարեսն այժմիկ. Պիս։

ԱՒՈ ԱՑԺՄԻԿ. Տ. ԱՒՈ ԱՑԺՄ. *Աս այժ֊միկ առաջ դուք չնորհս՝ որչափ կարէք ըն֊դունել. կուլ. ծէ։

ԱՑԺՄՈՒ, կամ յոգիս. ԱՑԺՄՈՒՍ. այժմուք, ուց. ա. գ. օ, ո, τὸ Νῦν. Qui, quae, quod nunc est. παρῶν, praesens. Ա յժմեան. արգի. առաջիկայ. ներկայ. որ ինչ այժմ ի ժամուս յայսմիկ, կամ աս մեզք, կամ յայնհարհս յայսմիկ կայ. հիմնուան, առնչնիս էնսծը. էնխիփէ, ևօ. նէխուպէնէփ, էնհանէնէչին. *Ցայժմու ժա֊մանակիս. Է. իոբ. Ը. 14։ *Ցայժմու յա֊իսուներս. Լմբ. պփբգ։ *Ա յժմու փրկու֊Թես. Նոր. ղէ։ *Աս ի յայժմու Ճառս նպաստ լեսալ։ Ոչ իսկ պիտոյ է այժմու Ճառիս. Ցհ. կե։ *Մի զայժմու կերպա֊րանգ, այլ զառաջնու գործեցեսցուն նկա֊տեալ յիշեցէք. Պիս։ *Ա յժմու ասեռուկ զոր ուներս։ Ա յլ ազատիկ յայժմուս ասի֊ոից. Շ. Ի֊ղ։ *Ջայժմու մի ասիս՝ յայն֊ժամ նորա (եգիպատացիք) ասաբի կոչէին. Ես. ւբ. ա։ *Միայն զայժմուս աստա֊նեմք առաջարկուԹե. Լմբ. ապ։ *Միոյն յայժմուս՝ և ոչ ըլնին. Ցա պրգ։ *Իսկա֊գոյն ասացեսն է ի վերայ այժմուցս և֊զեսցս. Փիլ։ *Ա րհմարհել զայժ֊մուս։ Որք վասն պատուիրանի ներսս Թո֊ղին զլինչ և իցէ յայժմուցս. Բւս. հգկ։ *Ա յժմուքս իսկ նախ ի նժանէ նկատե֊լեան։ Ա յժմուքս ոչ այլ ինչ՝ բայց կերա֊կուր ցեցոյ։ Վայելչագոյն քան զայժ֊մուս. Ոսկ։ *Ցիսկզբանէ մերոց ազգաց մինչև ցայժմուս. Խոր. ա. 2։ *Որ են ծածկեալ յայժմուցս։ Նչանն ահասոր՝ այժմուցս յանդիման երեալ. Նոր. կե։ Իսկ Շ. Ի֊ղ. *Եւ ոչ ցանկանէ յոսկեա֊տականան բնութե, ըստ այժմուս՝ և ոչ երբեք։ իսկ, ըստ այժմու վիՃակի կամ ցանկութե։

ԱՑԺՄՈՒՍ. ՁՑՁԺՄՈՒՍ. Ջ֊ԱՑԺՄՈՒՍ. ԱՒՈ ԱՑԺՄՈՒՍ. ս. Ա յժմ. յայժմու ժա֊մանակի. ի ներկայումս. և աս. այժմ. հիմակ, հիմաՃուխ հիմա. էնխի, էնխիփէ. Τανῦν, ἐν τῷ παρόντι. Nunc, impraesentiarum. *Ցուցից արդ այժմուս զՀնոյն յիս առասակ. Նոր. կե։ *Ա յժմուս ոչ ոք ե֊

ոգէտ յամենակարողութենէ բարւոյն ։ Ցաւալի քան զամենայն յաւիտենանս էր, և այժմ ևս է. Ղ. ընդհ ։ *Այժմեւս զայն լուծէ. Լծ. ող ։ *Սակաւ ինչ առաջեաց յայժմուս ։ Ցայժմուս՝ ականայ բանաղբօսելով։ Արգելու յայժմուս այսու պատճառաւ ։ Ցանցեալն՝ յայժմուս՝ յապագային, և յանըմբռնելի յաւիտենին. Ղ. Թղթ. և յն ոբբի ։ *Ի յայժմուս և 'ի հանդերձեալումն. Ոսկիփոր ։ *Զայժմուս պատուիրէ և խրատ տայ. Փիլ. այլաբ ։ *Դուզնաքեայ ինչ բան բաւականացի առ այժմուս. Ղ. Թղթ ։

Դուն ուրեք ստեանի անյօդ ԱՅԺՄՈՒ՝ իբր մակբայ, բայց և այն միանգամայն իբր ածական. *Զայժմու եւ ըմբռնեալսն. Ցհ. կբ ։ *Ի յայժմու երգեցեալ օրհնաբանութեն. Նար. ղէ ։

Ա՛ՅԻ՛. Ձ. որպէս Այո. կամ Ա՛յ, ով զու. *Նա ասէ. այի, չիք ինչ հնար. Թէ կամիք, և թէ ոչ, բայց թէ մեռանեմ. Փ. Ձ. ա. ց ։ (յն. այլազգ է ։)

ԱՅԼ, ոյ, ում, յայլմէ, լով, լոց ; լովք. ա. Նոյն ձայն է և յն. լտ. տճկ. ա՛լլօս, ա՛լիուս, էլ, էւ. Ἄλλος, λη, λο. Alius, ia, iud. λοιπὸς, ἐπίλοιπος. reliquus. Որ որոշեալ կամ զանազանեալ է 'ի միւսմելոյն, որպէս ոմն կամ ինչ. *Այլք ասին, որք չեն նորին էութեն, այլ՝ զանազանին 'ի միմեանց ըստ իւրաքանչիւր առանձնութեն. Սհողբ. առած ։ Բայց Ա՛յլ ասի և թուով տարբերեալն. ուրիշ. էօվլէ, պաշգա, ղայրի, Գայրը, օտեր, ախեր, փիկեր. *Այլ է՝ որ սերմանէ, և այլ է՝ որ հնձէ։ Այլ ես եօթն երկինք.. արարծէին առ այլ երկրին։ Զգեցցի այլ պատմուճան ։ Ե՛կ ընդ իս յայլ տեղի ։ Տարայց զքեզ յայլ տեղի ։ Ընդ այլ ճանապարհ ։ Այլ առաւ ։ Այլ ծառայս ։ Այլոց մշակաց ։ Եղիցի առն այլում ։ Ազգի այլում ։ Զայլս ապրեցոյց, զանձն ոչ կարէ ապրեցուցանել ։ Եւ այլ բազում կանայք ։ Կէսքն ասէին.. այլք ասէին ։ Այլք այլ ինչ աղաղակէին ։ Այլ ոք, այլ ոմն, այլք ոմանք ։ Ցայլմէ ազգէ ։ Ցայլոց թագաւորաց և յայլոց քաղաքաց ։ Ցայր յայլ. յազգ յայլ. ևն ։ *Այլովք պատերազմականօք գործեօք ։ Այլով կազմածովքն. Պիտ ։ *Զայլոց մարդկանն ։ Զբազումս յայլոց 'ի պէսպէս զբօսանաց կոչեալ. Ագաթ ։

Անհոլով ինչ երբեմն՝ զօրութբ հոլովելի գոյականի. *Այլով օրինակաւ խօսել ընդ մանուկն, և ա՛յլ ընդ ծերն. ա՛յլ ընդ յանցաւորն, և ա՛յլ ընդ բարեգործն. Լծ. պորփ. և ող. յէ. ղէ ։ *Ա՛յլ օրինակաւ բժշկի պտունկն, և ա՛յլ մանկապարտն, և ա՛յլ կախարդն. Վրք հց. ե ։

Երբեմն հոլովի ՅԱՅԼՈՅ, ԶԱՅԼՈՅ, իբր Ցայլմէ, զայլմէ. այլ անսովոր ևս է ասել, ՅԱՅԼՄԱՆԷ, իբր Ցայլմէ կամ յայլոց ։ Ոսկ. յհ ։ Վրք հց ։ Իսկ ԶԱՅԼՄԷՑ, որպէս Զայլոց, է անպէտ ։ Անյ. արիոփ ։

ԱՅԼ. որպէս Օտար. Ἀλλότριος. Alienus. ... ուրիշի. էւ. այրը. էօզգանըն, էյրէնի. *Մեք երանեմք այլոց ։ Քանզի նա զայլոյն ապականէր ։ Զի մի իբրև յայլոյ հիման վերայ շինեցեմ. Մտթ. Փ. 15 ։ Ա. տիմ. ե. 13 ։ Հռ. ժե. 20 ։ *Ընդ այլով նուաճեալ թագաւորութբ. Խոր ։ *Ոչ պճնեցայց այլով պայծառութբ. Նար ։

կամ Տարբեր. արիշ. միւս. Ἕτερος. Alter. ուրիշ. ախեր, Գայրը. այրը, օտեր. *Ցարոյց ինձ ած զաւակ այլ փոխանակ հաբելի ։ Փորձեաց այլ Հըհոր ։ Զեօթն ամ ևս այլ ։ Ի թագաւորութենէ 'ի ժողովուրդ յայլ ։ Զայցելութեն նորա զայն այլ առցէ ։ Այլով կերպարանաւ. ևն ։ *Ուժգնագոյն քան զայլ աւուրցն. Եղիշ. յէ ։ *Ի յայլոց անկոց. Պիտ ։ *Զամն ամեն, և զայլն պատուանդան. Նար ։ *Որ յայսմ ամի օր ծննդեանն, 'ի միւս այլն ոչ հանդիպի լինել օր ծննդեան. Լծ. ապ ։

կամ Մնացեալն. Λοιπὸς, ἐπίλοιπος. Reliquus, residuus, caeteri. ... *Ցետոյ զան և այլ կուսանքն ։ Զեզ տուեալ է գիտել, բայց այլոցն առակօք ։ Որպէս և յայլ հեթանոսս ։ Եւ այլոյն լուեալ՝ զահի հարկանէին. ևն ։ *Նզբօք և զայլսն՝ իմաստասիրեսջիք. Նար. ը ։

ԸՆԴ ԱՅԼ. մ. Ἀλλαχόθεν. Aliunde. Ցայլուստ. ուրիշ կողմէն. Գայրը տարաֆտան, ախերտէն. *Որ ոչ մտանէ ընդ դուռն 'ի գաւիթ ոչխարացն, այլ՝ ընդ այլ ելանէ, նա գող է. Յհ. Ժ. 1 ։

ՅԱՅԼՈՒՆ. մ. Ἀλλαχῆ, ἄλλοθι, ἐν ἑτέροις. Alibi. Այլուր. յայլում վայրի կամ նուագի. Գայրը եէրտէ. *Ցաղագս որոյ յայլսն առաջաք ։ Ցայլսն առացեալ է. Փիլ ։

ԱՅԼՈՎՔՆ ՀԱՆԴԵՐՁ. ԵՒ ԱՅԼՆ. իբր մ. որ և ասի ԵՒ ԱՅԼՆ՝ ՈՐ ԶԿՆԻ. ԵՒ ՈՐ Ի ԿԱՐԳԻՆ. կամ Թողում ասել, Թո՛ղ զայլսն. ... Ἑξῆς, καὶ τὰ λοιπά. Et quae sequuntur, et caetera. Կոչ. ընծ ։ Ցհ. իմ. և յայլ գիրս սահսս ։ *Զանձինս 'ի նոցանէ կարեվէրս առնելով, և զայլս այլովք հանդերձ. Պիտ ։ *Սամոսացի զգեղ գրելովն, և այլն ևս. Ղ. Թղթ ։

ԱՅԼ ԱՅԼ. իբր Այլ և այլ. զանազան. *Ցայլոցն յայլոցն հարազատ ազգացն. Ցհ. կբ ։

ԱՅԼԱՅԼ. Տես զկնի 'ի կարգին ։

ԱՅԼ ՅԱՅԼՄԷ ԼԻՆԵԼ. Ἄλλος ἐξ ἄλλου γίνομαι. Alius ex alio efficior. Այլայլել. յայլ այլ փոխիլ. այլափոխ ինչ լինել. զգածիլ յայժ ուրախութբ կամ երկիւղիւ. ... *Այլ յայլմէ եղև (զաքէոս), փոխանակ մաքսաւորի նախանձաւոր, փոխանակ անհաւատի հաւատացեալ. Ոսկ. ղուկ ։ *Փոխակերպեալք զինու առ այլ 'ի յայլմէ. Նար. ծէ ։ *Ի հեշտութեէս փոքր ինչ այլ յայլմէ լինիմ. Սարգ. յէ ։

կամ ն. Այլայլել. փոփոխել. *Զամենայն մարդկային բնութեն այլ յայլմէ յարդարեցին. Սրկ. Է. Թղթ ։

Իսկ *Այլ 'ի յայլմէ երեւմունք. ՃՃ. իբր Այլ ընդ այլոյ ։

ԱՅԼ ԱՅԼՈՅ, ԱՅԼ ԱՅԼՈՒՄ, ԱՅԼ ԱՅԼՈՎ. ևն. ոճ յն. իբր Միմեանց, իրերաց. ... Ἄλλος ἄλλον. Alius alium, unus alterum. *Մի այլ այլում չաւլութբ յաղթել փութասցուք. Ածաբ. ծն ։ *Իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէն այլ առ այլով 'ի մէջ միմեանց մնեալ (ժամանակ թագաւորելոյն). Եւս. քր. ա ։ *Եւ այսպէս այլ այլոյ 'ի միմեանց միաբանութեն հորդէր ճանապարհ. Ոսկ. մտթ ։ *Այլ ոք առ այլ ասէին. Ոսկ. գծ ։

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼ. մ. ա. Այլոց անդր. և Տարաամ. խառն. այլ ընդ այլոյ. *Ի բազում խորհուրդս միտք պատառեալ այլ ընդ այլ ակարայցեալ բաժանին. Ոսկ. յհ. ա. 1 ։ *Լինու զնա այլ ընդ այլ մտածութեամբք. Վրք հց. Է. *Ցուցանելով նոցա այլ ընդ այլ (կամ այլ ընդ այլոյ) առնութբ. Եղիշ. Ը ։ *Ցերկուցն փախիցէ (խորհրդոց), և յիւրում ժամանակի այլ ընդ այլ ընթացցի. Կլիմաք ։

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՅ. գ. Այլ ոք փոխանակ այլոյ, և Այլ ինչ փոխանակ այլոյ իրիք. ուրիշ մը, ուրիշ բան մը. *Նախ հօգին իջանէր, և ապա ձայնն հօր գայր 'ի վերուստ, զի մի ա՛յլ ընդ այլոյ կարծիցեն. Ղ. մտթ ։ *Թերևս առ աչօք ինչ համարէին, կամ ա՛յլ ընդ այլոյ յարուցեալ և երևեալ. Ոսկ. յհ. Բ. 17 ։ *Ցանուծ չմուծելի զայլ ընդ այլոյ առեալ ածես. Եփր. Թգ ։ *Զսերմն զոր սերմանես, ոչ ա՛յլ ընդ այլոյ գայ. Եղիշ ։ *Երդնուն՝ ա՛յլ ընդ այլոյ առացեալք. Ցհ. իմ. պաւլ ։ *Իբրև սրտաքս ելանեմք, դարձեալ այլք ընդ այլոց լինիմք ... փոփոխիմք. ուրիշ մարդ կըտառնանք. Ոսկ. մտթ ։

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՅ. ա. խառն. շփոթ. անհաստատ. Թիւր. սուտ. *Բնաւ այլ ընդ այլոյ լինի իմաստն ամենայն. Փարպ. *Ի պատմութեն՝ այլ ընդ այլոյ կայ. Եղիշ. դփ ։ *Զոր ոմանք 'ի ձերոց այլ ընդ այլոյ կարծեօք ծանուցին ձեզ. Ղ. Թղթ ։

ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՅ. մ. Խառնիխուռն. այլազգաբար. շփոթաբար. ընդ հակառակն. ձախողակի. Թիւրութբ. ստաբար. Ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων. Aliud pro alio. և ἀπεναντίας, contra, ex adverso. ... *Ակն պղտորեալ՝ այլ ընդ այլոյ տեսանէ ։ Ո՛չ զայն գիր գտանեմ, այլ՝ այլ ընդ այլոյ՝ խանգարս և կամակորս ։ Մոլորեցուցիչքն այլ ընդ այլոյ ինչ բանդագուշեն.. Այլ ընդ այլոյ իրքն երևէին. Ոսկ. գղ. և մտթ ։ *Բազումք բազում ինչ այլ ընդ այլոյ պատմեն. Խոր. ա. 6 ։ *Ոչ այլ ընդ այլոյ տեսանէր, այլ 'ի նոցունց յանձանց ևն. Եղիշ. Է ։ *Այլ ընդ այլոյ տայք զպատասխանիդ. Եղիշ. Թղմ ։ *Սովորութիւնք այլ ընդ այլոյ յեղանակեցան. Նար. խէ ։ *Անսային իսկ ոչ, և այլ ընդ այլոյ մեկնելոց էին ։ Ոչ գայթակղեցան՝ այլ ընդ այլոյ բանին կատարելոյ ։ Ոչ ածին զմտաւ՝ թէ այլ ընդ այլոյ բանն կատարեցաւ (որպէս թէ՝ ստեցաւ). Ոսկ. մ. Բ. 16 ։ յհ. Բ. 16 ։ *Որպէս դուք այլ ընդ այլոյ կարծես՝ թէ արեգակն ած է ։ Ըստ կամաց իւրոց զամենայն այլ ընդ այլոյ երթեալ պատմէր սուտութբ. Եղիշ. Բ. Է ։ *Այլ ընդ այլոյ՝ մեկնել. ՃՃ ։ *Թերևս այլ ընդ այլոյ ինչ լինել իրացն կարծէին. Ղ. մտթ ։

Եւ իբր Այսր և անդր. այլուր և այլուր. ... *Այլ ընդ այլոյ 'ի միմեանց մոլորեալք՝ այր յեղբօրէ իւրմէ անջատեալ ցրուեցան. Ագաթ ։ *Մի մեկներ զսոսա ըստ անսանոյ, մի հայեցիս այլ ընդ այլոյ. Կրդփ ։

ԱՅԼ ԻՄՆ. ԱՅԼ ԻՆՉ. ԱՅԼ ՈՄՆ. ԱՅԼ ՈՔ. Տ. ԱՅԼ, ԻՄՆ, ԻՆՉ. ՈՄՆ, ՈՔ ։

ԱՅԼ. մ. որպէս ամ. ա՛լ, ... Ἔτι. Adhuc, amplius. Ե՛ւս. և ևս. այլ ևս. առաւելին. այսուհետև. Նշանակ կրկնութեան, և առաւելութեան. *Եթէ և այլ տեսանեմ զանօրէնութիւնս զայդ, տամ հրաման ևն ։ Ոչ ևս այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ ։ Ի կորուստ մատնեցայ, և այլ ոչ ևս իցես յաւիտեան. Դ.ԷԷմ. ծգ. 21 ։ Ցհ. ծդ. 30 ։ Եզէկ. իէ. 36 ։ *Փառաւոր արարի, և ա՛յլ փառաւոր արարից. Ագաթ ։ *Մի անկանիցի 'ի սիրտս նոցա ասել այլ զայդ. Արշ ։ *Մաքրիմ, և այլ մրճոտիմ. Նար. հա ։ *Ես այլ 'ի քաղաք անդր ոչ մտից ։ Եւ ոչ

մի բանս ունիմ ընդ քեզ այլ. Ա. Լուկ. ԻԳ: *Գրեալ ես ոչ այլ գալառ մեզ. Շ. Ի. Ա: *Մի՛ այլ լռյան ընդ գրուանաս լեցի Թագուհեալ. Լ. Ա. ոփ: *Տուր զքո որգիդ ինձ պատանդ, և այլ ընդ իս և ընդ քեզ խաղողեցից է. Լ. ոփ. Ը: *Ջմեզ բանիս այլ մի հարցաներ: Մի՛ այլ վասն այգպիսի իրաց հարցանէք ցմեզ. Եղիշ. Ի. Ը: *Ո՛չ ներգործէ այլ: Ո՛չ կարես այլ զլանալ. Բարձաս այլ դասակարգուածի: Ի ընուլ եօթն ամի այլ՝ խառնին յարուածե: Աեւլորդ համարեցաս այլ աշխատ առնել... Իակ գու այլ առաւել խելս քան զքոյին ի քեզ խառնեաս. Լ. Ա. Ա. պոփ. ոգ. ոփ. ոփ: *Եւ այլ յաւելից: Եւ այլ կրկնեցից. Նար. Ի:

Կամ որպէս Նաև. Եւս. ա՛լ. Ա՛Ե, փե, փոխ. *Ոչ համարեցան զնիքեանս այլ ընդ քանանացիան. Լ. ոփ. Իը: *Եւ նոքա այլ հասին անողորմք ի վերայ Թշուառականացս. Լ. Ա. ոգ:

ԱցԼ, կամ ԱցՙԼ. ը. որպէս յն. ա՛լλ, ալλա՛. Ալλά, ἀλλ'. և արաբ. իլլա. Sed. Ստորաստելի որոշիչ ի բացատութեցս Ո՛չ, մի. իբրու՝ Ա յոպէս յաւէտ. մանաւանդ առելի է. հապա. եա՛, անձագ. *Ո՛չ դրով, այլ՝ հոգւով: Մի իբրև ակամայ, այլ կամաւ: Ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ, այլ ամենայն բանիւ, որ ելանէ ի բերանոյ աց: Ո՛չ եկի լուծանել, այլ՝ լնուլ: Մի կալ հակառակ չարին, այլ՝ եթէ են: Մի յաղ Թիր ի չարէն, այլ յաղթեա բարւեաւն չարն լին. ևն:

Որպէս որոշիչ ստոյգ դրուելե, յեն. Թագրուելե խափնիւ բացատրելոյ բառիս Թէպէտ և, կամ Թէ և, զորութ կամ ներդործութ. վասն որոյ նոյն լինի ընգ Բայց, սակայն. այսու ամենայնիւ. ամմա, ևմմա, լոփին, վէ լոփին, եինե. Δὲ, ἀλλ'. Sed tamen, autem, vero. *Թէպէտ և բաժինք ընորհաց են, այլ տէր նոյն է: Թէպէտ յաչս մարդկան տանջեցան, այլ յոյս նոցա լի է անմահութե: Մտաւաս և յարգասան երբեմն փորձ մահու, այլ ոչ ընգերկար կալաս. ևն: *Թէև գացին յիս անօրէնութիք, այլ ոչ հայհոյութիք. Նար: *Կենդանի եմք մարմնով, այլ տկար երկոքեան մարք. Շ. Ի. Ա:

Կամ որպէս Բայց միայն. Եթէ ոչ. ինչ Ի. Փաթա, անձագ. *Ջինչ շահեսցի յաչխարհականաց, այլ կամ վնասիցի, և կամ զհանդիսու մարմնոյ. Ա. Լոփ. Կղ. Ե: *Այո՛ հայեցայ, այլ ի խոնարհն և ի հեզն. Ոսի. Ֆրի:

ԱցԼ. իբր Ա՛Լ և. այլ գլեսովին իակ, անգամ. հապա, ալ. Ա՛Ե. պիւէ, փե. որպէս և ի լտ. փոխանակ ասելոյ Sed etiam, առ ընուիր մատենագիրս երբեմն դնի լոկ Sed. *Մի՛ զանձանց ևեթ գիտել, այլ (յն. ալλ) ի բարեացս ոք զնկերին. Փիլիպ. Ե. Կ: *Ոչ թագաւոցք և ոչ յեղկանաց ոք, այլ մանկ ոչ իշխեն. Փարպ: *Ոչ միայն ուռբլի կոչեմ, այլ տէր երկնի: Ո՛չ ձեռնիդ միայն ձգմամբ, այլ ի բացեայ դոլով. Նար. ծէ: *Ոչ միայն քահանայից, այլ աշխարհականաց. Լսոփ. Իէ: *Ոչ յեգիպտոսէ միայն, այլ յերուսաղէմէ մինչև ի լիւրիկիա. Լ. Ա. ոփ: *Ոչ միայն յոլովիլ (բազմանալով) այլ ածել յոլղուելոյ. Սի. Երեմ:

ԱցԼ. իբր Ա՛րդ, և արդ, իակ, և. յորս կայ և զորուելի ձայնիս Բայց. Ալλά, δέ. Autem, verum, vero. *Ա՛Լ ես ասեմ ձեզ: Ա՛Լ ես վկայ կոչեմ զանձն իմոյ: Ա՛Լ եկեսցեն աւուրք: Ա՛Լ իբրև լցան. ևն: *Ա՛Լ ես ոչ երթեք կասեցից գասուել: Ա՛Լ ահա ձեզ ասեմ. Նար: *Ա՛Լ գու եթէ սիրես, աղօթեա. Շ. Ի. Ա: *Ա՛Լ ինձ ով ասյր հաւասարել: Ա՛Լ ասալ: Ա՛Լ գու նայեա յիս. Լ. Ա: *Ջինա ցորդս ազգի իմոյ կեցուսցես գու. այլ ես և եղբայր իմ հրաժարեցք ի քէն. Ափո: *Ա՛Լ՛ի վախճանելն վաղենտիանոսի՝ Թագաւորէ անօրէնն վաղես. Ցհ. Իի:

Կրկնի և ի տպացուցանել զբանն. *Եւ գուք այնպիսիք ոմանք էիք, այլ լուացարուք, այլ սրբեցարուք, այլ արդարացարուք. Ա. Կոր. Ե. ԺԱ: *Ա՛Լ ոտրդիմ յանցաւորիդ, այլ գԹամ ի կողոպատելդ, այլ զդեցուցանեմ զներկացեալդ, այլ կենդանացուցանեմ զմեռեալդ. Սրփ. Ե. պ. Ե:

ԱցԼՆԱ. Տ. ՆԱ:

ԱՑԼԱԲԱՆ, ի, ից. ա. փ. Օսար բանիւ խօսող, և ասացեալ, և ասացուած. մտաց. իսառնակ. *Ջմիոյ այլանդակի և այլաբանի զհնա երթաս. Ճ. Ը: *Ջմիա բարբառս լեզու մարգկուէ շփոթեաց յայլաբան խլրտըտիւնս. Ա. Ե. Ա. Ա: *Ան հնար է ասել, եթէ այլաբանք ինչ և ոչ ստուգութ պատմին ասացեալդ ի ձէնջ. Փարպ:

ԱՑԼԱԲԱՆԱԲԱՐ. ՛ս. Ա՛լլովք բանիւք. ստրկիւ և անհնման կամ օսար բանիւ. իխիւիւք խուէ. *Ոմանք այլաբանաբար զոյցս մատեներից տային. Խոր. ա. 5: յորմէ և ՃՀ. ԱԼ. *Ա՛լլաբանաբար զոյցոց վէպս ասեն:

Կամ Ա՛լլաբանութե. Նմանաբանութե. առակաբանութե. Ալեգորիա. Ալληγορηκῶς. Allegorice. *Ջարտաշէսէ և զորդւոց նորա յիշէլով (երկոցուցց) այլաբանաբար: Որք զՀնչևտրատութէ իրացն այլաբանաբար լինքեանս ունին Թագուցեալ. Խոր. ա. 29. 31: *Ա՛լլաբանաբար, և ոչ որպէս են, ասացեալ լինին այտոքիկ (զնց՝ աչք, ձեռք, ևն). Շ. Ի. Ա: *Բանք գրոց՝ են որք առ ի միտս միայն են, և են՝ որք այլաբանաբար միայն, և այլք հոգևոր... Նկատես ցուք և զայլաբանաբարն... Ցհաս այլաբանաբար լուծմանս տեսցուք և զհոգևորն. Վահր. յոբ:

ԱՑԼԱԲԱՆԱԿԱՆ. ի, ից. ա. Ա՛լληγορικός. Allegoricus. Առակաւոր. խորհրդական. Նշանակաւ ասացեալ. Հնչդի, փ. Ի Ե Ա պ Ի Կ. *Ըստ այլաբանական տեսակի (ըստ տեսութե) է և յաւանակ է հոգի և մարմին. Երզն. Տփ:

ԱՑԼԱԲԱՆԵՄ. ես. ն. Ա՛լληγορέω. Aliud verbis aliud sensu ostendo, allegorice expono, interpretor. Նմանութե և առակաւ խօսել կամ նշանակել, և յաւակաւոր միաս մեկնել, Թարգմանել. Ի Ե Ա Ի Ի Ա Ի. *Ջերկին և զվայր փոխանուն նաբար կոչեաց՝ այլաբանելով զմիաս: Ջհայրենի օրինագրութիւն այլաբանելով: Ա՛լլև այսոքիկ բնականաբար այլաբանին: Քանզի զգայութիք և կիւք՝ հոգևոյ են օգնականք: Ջեկուցեալ է ի ձեռն այլաբանելոցն յայլուամ տեղիս. Փիլ: *Ոչ ինչն եկեալ այսր, այլ զկրաման նորա և զզօրս այլաբանելով. Խոր. Ը. 51: *Դարձեալ այլաբանեցից. Նար. Իէ: *Գեղեցկապէս այլաբանեաց զմարմնաւորացս անմարմնոցն հաղորդել: Որ վերլուծեալ այլաբանին՝ ոմանց միայ բանից նորին. Շ. Բարչ. Ե յ: *Ոլպէս այլաբանեն նովաս զբացակեալք. Եղիշ. Իփ: *Ի դեմս օրինացն այլաբանէն զայս իբրև ծերացելոյ. Իփն: *Ամենայն իրաք այլաբանելի է զասայելս:

Ա՛լլաբանելի է ամենայն իրաք, և ոչ բազանս ըստ պարզ առեալ Թեանն խանալի. Լ. Ա. ոչ:

Կամ Ցօսար միաս մեկնել. խառնակ բարբառել. օտարոտիս և այլ ընդ այլոյ իօսել. Παρερμηνεύω. Male et perverse interpretor. ևն. փինայէ ածղլամփ, էանլէլ Ռէէվիլ էՌէփ. *Ջայս ամենայն այլազգ այլաբանեն. Բր. ոպալ: *Ջանուանս նահապետացն կեղակարծութիք այլաբանել (քաւպէճացւոց). Աէծր. ա. 2: *Ոբուրք անկարեաւ գիպողս, այլաբանեալ ելնաստաց. Փարպ: *Մի այլաբաներ՝ զքեզ խաբելով. Ճ. Ա:

Կամ Ցայլ ոձ՝ գարձուցանել զկարգ բանին. *Ջգիր ընթացից պատմութե բանս աստուստ կնքեսցուք, և փոխագրեալ այլաբանեսցուք ի դանազան բարեբաստութե ներբողականս. Նար. Խէ:

ԱՑԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա՛λληγορία, ἀλλεγόρημα. Allegoria, figura, interpretatio allegorica. Նմանաբանութե. առակ. ձև. նշանակ. բան խորհրդաւոր կամ գաղտնի իմաստիւք. և իմաստ խորին, և մեկնութե նորին. Ռէմնիլ, Ռէփէր, Ռճաւլ, Տանայի Տաքփէ. *Երևելի է ոչ միայն յայն մանէ, որ յայլաբանութե տեսութե է, այլ և ի ճառէ գրոյն: Ըստ մտածութեան այլաբանութե: Փիլոնի (գիրք) ՃԾայնն օրինացն այլաբանութե. Փիլ: *Գողգոթեալ զառ ի յԱծոյն հուր, և չնորհեալ մարգկան. որ է այլաբանութե: Ջայլաբանութե (երգոց) Ճշմարտեսցուք. Խոր. ա. 6: Ե. 46: *Ա՛լլաբանութե ունի բանս. Եղիշ. փ: *Ջոր և պօղոս ըստ այլաբանութե առակախօսեալ՝ ասաց, հագալ լեառն սինայ է. Փարպ: *Գիտեալ զԷնմարգարէութե, ընդ նմին և զայլաբանութե նորա. Շ. Բարչ: Իակ Աֆոբ. Ռիրփ. *Գիտեմ հուր մաքրական՝ զոր քո եկն արկանել յերկիր. հուր և ինքն այլաբանութե կոչի. յն. վերածութե բանիւ. ἀναγωγῆς λόγος. anagoge. որ է համեմատութե:

ԱՑԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Διαφωνία. Dissonantia. Ա՛լլայլութե և օտարութե բանի, կամ այլ և այլութե խօսից և մտաց. երկբանութե. անմիաբանութե. փարչայնութե. իՌՌէՔփափըլէփ. *Ոչք գողգոթեալ զմերն ի մեկ, այլաբանութե յառաջ բերել իբր իւրեանց սեպհական. Ցհ. Իի: *Բազմութիք ազանց այլաբանութեց ի մի բերիւր միաձայնութե. Գնչ: *Պօղոս վասն այլաբանութե և չմիաբանութե ասացելոցն ասաց զայլ աւետաբան, այլ ոչ վասն Թուոցն. Ոսի. փ: *Երկոցունց մարգարէութեցն մի և նոյն գիտաւորութե է, և չիք ինչ այլաբանութե ի միջի. Եղիշ:

Կամ Ա՛լլ ընդ այլոյ և երկդիմի բան. անյարմար խօսք. պՀՀոփէ՝ փնաւոփէՌէՌիվ սՌօվ. *Եւ խուժիկն սատճառագրելով իսկեր ընդ նմա այլաբանելս, տուտ պատճառս և դիպատոյ. Փարպ: *Եթէ ոչ Թեւեսցի ուժիք՝ արատաքոյ տեղւոյ այլաբանութե. Կամրէ:

ԱՑԼԱԲԱՐ. ՛ս. Ա՛λλως. Aliter. *Ա՛λλεπως. Alio quodam modo. Ա՛լլով օրինակաս. այլապէս. տուիչ ՀԵԵդով. պՀՀփ Դ Ա Ր Ի Ս գայբը ԷՀՀպՀՀԷՀ. *Ա՛լլաբար է առ ի յայլ բարին, և այլ առ ի մարդոյ... Ա՛լլաբար է դիանականն առ յայլ, և այլաբար առ ի մարդոյ: Ա՛լլաբար պղտատն առաքաբաժանեի զտեսականին, և այլաբար ապիստատեալ. Սահմ. ծ. ծՂ: *Ընդ այն գաւուն և մուտ քո յաշխարհս, որպէս և ինք, թէ

պէս և այլաբար (քո՛ ի կուռէ), սակայն ծնունդ առեալք։ Սահ։

Իակ ԱՑԼԱԲԱՐ ԸՍՑ ՆՀԱՆԱՏ, է Այլաբանաբար, նշանակաբ. *Ըստ նշանակի այլաբար (անկագործ) անուանի վերածացուն վարդապետ. Սրխ. ւհ։

ԱՑԼԱԲԱՐԱՒ. ա. Որ բարբառն է անաւորը և օտար. այլաբան. *Ընդ ծանոթական բանսն խառնելով անկանէ ընդբանն, զի մի ամենևին ուրեք օտարաձայն այլաբարբառ կորնչիցի. Ոսխ. ՛ծ. 15. յն. οτοτραδαγλωττ. Ξενοφωνίσθαι.

ԱՑԼԱԲՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. τὸ Ἑτεροφυὲς. Differentia naturarum. Ա յլաբանն գոլ՝ի բնէ զանազանուիլ ըստ էուԹէ, կամ ըստ խակուԹէ բնուԹէ. *Մխոք տեսանին զայլաբնութիւն միաւորեցելոցն (՛ի քո՛ ծծուԹէ և մանգիուԹէ). Գրգ. ի։ (մի ՛ծ. և տպ. միաւորեցելոյն. յր քո՛ ունողի զայլ և այլ բնուԹիս)։

ԱՑԼԱԲՈՒՆ, ի, ից. ա. Ἑτεροφυὴς. Alienae vel diversae naturae. Որոյ բնուն կամ բնուԹիւն այլ է. անմման իակուԹիւ. օտարաբնուն. բաւն բնաւորիչք փարբերք. սպէղ գապիկիւի պալիս. *Ա յլասաերիցն և այլաբանիցն զնոյն ներգործուԹիւն ունել ոչ ոք ներհուած յոգիսահոգին. քանզի և ոչ ջուր և հուր զնոյն ներգործեացեն։ Ո՛ր բան ուՆի այլաբանն և արարած կարծել զաս ՛ի հօրէ յայտնեալն (յն՛. բնաբաղանն) ՀՀծն բան ... Որ ծնողին էուԹէ պատուղ ՀՀնաբրիա, զի՛նչ օրինակաս գացի այլաբանն։ Ա յլաբանն է մարդինն առ հոգին, սակայն մի յերիցոյնցն մարգն կատարի։ Օտաբառեական, յր այլաբանն քան զնոսա. Կի-ըղ. գնյ. Ե պրպ։ Սորին հակառակն ասի հԱմՍԲՈՒՆ։

ԱՑԼԱԳՈՑ, ի, ից. ա. Ἑτερούσιος. Alienae essentiae, diversae substantiae. Հակառակն ձայնիս Համագոյ՝ որպէս Օտարագոյ, հնարեալ յարիանոսաց. յր Որոյ գոյացուին կամ էուին և գոյութին իւրէ այլ. ոչ նոյնագոյ. ոչ էակից. այլաբանն. *Ա նեն՝ այլագոյ գոլ դաւԹի, այլագոյ գոլով ոյ. Աթ. է։ *Եթէ այլագոյ է որպէ՛ի հօրէ, զինքդ հայր ՛ի նմա երևի, և որպէ՛ի հայր։ Թէ ՛ի հաւասարուԹէ հօր է, զինքդ երևիցի առ նա այլագոյ։ Մասն ՛ի ձեռին համեմատուն գոլով նմա, և ձեռն գարձեալ ՛ի մարմինն ոչ այլագոյ. Կի-ըղ. գնյ։

ԱՑԼԱԳՈՑՆ, գանի, ից. ա. փ. Որպէս Ոձոզ զայլ գոյն, կամ ժպգոյն. և Օտար գոյն. գոնը գոբէբէր. գեսյբը բէնի. *Շլագոյն իւրէ արածն, և յայլագոյն չիցէ փոխանակ՛ի մարՀն. ՂԼա. ծէ. 6։ *Իբրև զածուխս սևացուցեալ զնոսա՝ յայլագոյնս գարձուցանէ. Ագաթ։ *Ապրեցաւ ՛ի մեզայ բորոտուԹէն և յայլագոյն մահկանացուԹեն (կամ ԹԻնեէն). կամբլ։ իակ կ՚ը. ծէ. *Զ ինչ բնուԹիւն է մարդոյ փոփոխել ՛ի միում ժամանակի յայլագոյն անգամոց, և գարձեալ ՛ի նոյն գոյն հաստատել։ ի՛ սնա ըստ չն. ձեռին մարգոյ փոփոխել ՛ի միում ժամու յայլ գոյն (կամ տեսակ)։

ԱՑԼԱԳՈՑՆ. Ա յլակերպ. այլազգ. տարբեր. որ և ԱՑԼԱԳՈՒՆԱԿ. տրիւ ՀԷրպ. պոլիս գԻՒրլԼս. *Թէ՛սկետ և այլագոյնս իմն բանս ՀՀառէ, սակայն միշտ զնոյն։ Ոսխ. Նս։ *Ի բոյսս են այլագոյնք և հոտովք և համովք. ՅՀՆ. Ք։ *Են նոյնք ՛ի նոքին բնուԹէ, որ այլագոյնք են. Ագաթ։ *Ա յլակերպ քան զանձնայն գազանն՝ վասն այլագունիկ կարողաց իշխանուԹեցն. Լծ. իւլ։ *Ա յլագոյնս կերգծաւորեալ դիմակս. Գիտ։

ԱՑԼԱԳՈՑՆ. տ. Ա յլով օրինակաւ. այլազգաբար. *Ա յլագոյն մեկնեն. Շ. Բոյէ։ *Ա յլագոյն իմն (կամ այլազգագոյնս) վարկ զազգահամարն. Ոսխ. տպ. ՛ի ՀՀ։

ԱՑԼԱԳՈՑՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Հակառակն ՀամագոյուԹ, Ա յլագոյ գոտնինն. օտարագոյուԹէ. Ἑτερουσιότης. Alienae essentiae vel substantiae esse. *Որպէս հարկաւորաբար ունողաց առ միմեանս զայլագոյուԹէն. կի-ըղ. գնյ։

ԱՑԼԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Որ գործէ կամ գործեալ ՀՀէ զայլանգակս և զանարժանս. յայտնի էարագործ. *Մի ոք կարգեացէ զընացեալն և զայլագործն յերիցուԹէն. Կանն։

ԱՑԼԱԳՈՒՆԱԿ, ի, ից. ա. Որ և ԱՑԼԳՈՒՆԱՑ. Ա յլագոյն՝ ըստ ձ. Նշ. Դւաֆորոս. Differens, diversus. ἐναντίος, contrarius. Տարբեր. այլազգ. այլագոյն. Նորօրինակ. անմման. օտար. հակառակ. պէսպէս. պղպտ, պէնպէՀէպ, դիւրԼս. *Նշանագիրք երբոյեցուոց այլազգ առ հրէայս գոանին և այլագունակ առ շամբրոտացիս. Եսա. ւր. ա։ *Ի ժամանակին հայել և ՛ի գէմն այլագունակս։ Մի կամք էին երկոցունցն (յոր և յհ. մկրտչի), թէպէս և վարքն այլագունակք։ Ո՛չ կռուոյ ինչ են բանք, այլ այլագունակ պատմուԹէ. Ոսխ. տպ։ *Վասն այլագունակ կրօնիցն. Խոր։ *Ծածկէ յայլագունակ ՀՀ կամսից. Նար. ղՀ։ *Ցնս զայլագունակ կերպարանս որդւոցն ՀՀյ. Սրփ. ա. յհ. Ք։ *Վերսին սկիզբն առնէ գործել այլագունակ արարչուԹէ. Լաոփ. ընՀԷրց։ *Վասն այլագունակ կերպարանացն՝ զոր ցուցանէր. Լծ. իւլ։

ԱՑԼԱԳՈՒՆԱԿ. տ. Տ. ԱՑԼԱԲԱՐ. Ἑτέρως. Aliter. διαφόρως, cum differentia, diverse. *Ա՛յլազգ ձեզ, և այլագունակ նոցա քարոզէ։ Զմի ինչ այլագունակս պատմեցին. Ոսխ. գղ. Ե տպ։ *Ա յլագունակ ունել զՀաւատոն. Նանայ։ *Ընդ այլագունակ (գրէ), և ոչ այսուհետ կատարեալ իգրու զայս. Սրփ. ա. յհ. Ք։

ԱՑԼԱԳՈՒՆԵՄ, եցի. ն. Ա յլագոյն առնել. յայլ գոյն կամ ՛ի կերպարան շրջել, և այլազգ կացուցանել. այլայլել, փոխել. յերազշրջել. այլակերպել. Ἀλλοιόω. Muto, diversum reddo, vario. Μεταβάλλω. Transmuto, permuto. գոնը կամ բանը փոխել, ոչրիւ ՀԷրպ յՀայնէլ. ՆեպոփԼ ԷՒՀէ. *Սկիզբ մարդոյ այլագունեցոյց մարգոյ։ Ոչ այժմ զերկնս այլագունեացոյ իսրայէլ։ Ա յլագունեաց զերկնս իւր առաջի արիմէլեքայ. Սիր. ծՔ. 31։ Ես. իՐ. 22։ Սղ. կՓ. 1։ *Մի ոք այլագունեացէ զգոյն երեսաց իւրոց օտար գեղովք. Շ. ընդ։ *Ա յլագունեաց զերկնս իւր որպէս զառիւծ մռնչոյլ. ՃՀ Ա։

ԱՑԼԱԳՈՒՆԵՄ, եցի. ն. } Ա յլագոյն
ԱՑԼԱԳՈՒՆՈՒՄ, եցայ. յ. } լինել. յայլ գոյն կամ ՛ի կերպարան փոխիլ. այլակերպիլ. այլայլիլ. փոփոխիլ. յերազշրջիլ. ֆոխոռիլ, ոչրիւ ՀԷրպ ըլլալ. ԼՀպոփԼ օլՄՔ. Ἀλλοιόομαι, μεταπίπτω. Mutor, immutor, degenero. *Մարմին իմ այլագունեաց յերազ։ Ա յլագունեաց արծաթեայ սպիտակ։ Ա յլագունեալ իգիք նշանն ՛ի մարՀն. Սղ. ՃԷ. 24։ ՈՂ. Ք. 1։ ՂԼա. ծՔ. 7։ *Ասահդ նուապէցան, օրն այլագունեաց. Ոսխ. հՀ։ *Երիկամունք իմ այլագունեցան։ Վարիք նոցա ոչ այլագունեցան. Սղ. ԿԷ. 21։ Դան. Ք. 9Ձ։ *Մարգն մահ կանայուԹիւ այլագունեցաւ. կսՓԼ։ *Ոչ ԹԷ ինչ՝ ՛ի կերպարան ինչ այլագունեալ անձրևն՝ յերկնից բաժանեալ իլանէ. Կլ. ծՔ։

Եւ Զևանալ. կերպարանիլ. *Ա յլագունեալ առաջի նոցա (դաւիԹ), որպէս ԹԷ ՛ի սաուղայ պատգամաւոր է առաքեալ. ԼՀԲ. պգՓ. (հայի ՛ի սղ. ՀՔ. ուր և վ՚ըն. *Ա յլագունեաց զբանս իւր»)։

ԱՑԼԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ա յլագունելն. այլագոյն կամ տժգոյն գոլն. *Ի ծոց աւազանին սրբեցաւ ՛ի բորոտուԹէ մեզայ և այլագունուԹէ. Լծ. իւլ։

ԱՑԼԱԴԵՆ. Տ. ԱՑԼԱԳԴԵՆ։

ԱՑԼԱԴԻՄ. ա. Օտար և այլանգակ գիմագ. գժնգակ երեսաք. պէՀ սոբաՀԼԲ, սոբաՀսԲՂ. *Ցարուցանէ յարևելից կողմանէ Թագաւոր այլադէմ. ՄԷսք. Էր։ *Ծնաւ ՛ի սուգանէ ծնունդ այլադէմ։ Ա յլադէմ և գազանաբարոյ ազգս այս (ԹաԹարաց). Մաղտ. աԲ։ Իակ Ոսխ. յհ. Ք. կօ. *Ա յլադէմ իմն բարբառիս». ըստ սպ. և մի ձեռ. այլազգ է բանն յայլ ձեռ. և ՛ի յն։

ԱՑԼԱԶԱՆ, ի, ից. ա. Ա՛յլ ըստ ազգի կամ տեսակի. անմման. տարբեր. այլագունակ. ոչրիւ ՀԷրպ. Ἑτερόζως. Diversus a reliquis, dissimilis. *Անիսան և այլազան (ճն՛ի բնէ տարերցն). Աբիսթ. ՅՀ։ *Ա յլազան զարմի։ Ա յլազան զարմից. Նար. ատտ. Ե ՅԲէ։ *Ցայլազանս բաւլաւռին լեզուս։ Որ յայլազան տեառիցն յարաբարեալ ժողովի ՛ի մի գոյուԹ. Ածն. Ել։

ԱՑԼԱԶԳ, կի՛ Ա՛ՑԼԱԶԳ. ա. Նոյն ընգ ԱՑԼԱԶԱՆ. Ա՛յլ. Ἕτερος, ἄλλος, ἀλλο. Aliud, diversus, alius. *Ոչ ոք ՛ի Թագաւորաց այլազգ ինչ սկիզբն կալաս լինելոյ։ Ոչ այլազգ ինչ խորհիցիք. Իհ. Է. 5։ Գղ. Է. 10։ *Հրով և չրով, և կամ այլազգ ինչ չարիս. ՅՀՆ. Է։ *Ցայտ է ԹԷ այլազգ իմն իրք լինին։ ԵՀԽԻ։ *Նշանագիրք երբոյեցուոց այլազգ առ հրէայս գոանին, և այլագունակ առ շամրոտացիս. Եսա. ւր. ա։

Առաւել հ. Իբր Ա յլաբար. *Ἄλλως, ἑτέρως. Aliter. *Ոչ այլազգ ժուժկալ լինիցիս։ Եւ որ այլազգ ևս ինչ իցէն, Թաքչել ոչ կարեն. Իհ. Է. 21։ ա. փհ. Է. 25։ *Եթէ այլազգ ինչ խորհիցիք. ՓԷլԼպ. Ք. 15։ Իակ ա. փհ. Է. 3։ *Ա յլազգ ինչ ուսուցանիցէ»։ յն. մի բաս. ἑτεροδιδασκαλεῖ. *Եւ այլազգ գարձեալ. Դարձեալ և այլազգ ևս. ՓԷլ. Իմաս։ ԵՀԽԻ։ Պրբփ. ևն։ *Ո՛չ մի ազգ երևեր ամենեցուն, այլ՝ այլազգ հրէից երևեցաւ, և այլազգ առաքելոցն, և այլազգ մարգարէին։ Ոչ ինչ այլազգ արար հայր, և այլազգ ևս. Ոսխ. Ես. Ե յհ։ *Ա՛ռ հայր իմ և առ հայր ձեր. այս ինքն այլազգ՝ իմ, բնուԹիւք. և այլազգ՝ ձեր, պատուաստիս. Կլ. ծա։ *Ա յլք այլազգ կարծեցին. ԵՀԽԻ։

Նոյն է և քննդմլիլ այլոց բառի, որպէս և ՛ի գնիլ լոկ Ա՛յլ փոխանակ կրկնելոյ զբան ասեղաչ Ա յլազգ. *Մի հաստիրը այլ ինչ ազգ (յն՛. այլաբար) արտերատ առ քեզ յայտնուած. ՃՀ. Ե. 3։ *ԵԹԷ այլ ոք ինչ ազգ յոք վատահ լինիցի. Ոսխ. տպ։ *Ցովհաննէս այլազգ ինչ առեք զկոչումն սուտ, և մատԹէոս՝ այլ. Շ. տպ։ *Մեծին այլ ազգ ծառայանալ, և փոքուն այլ. Սրփ. Է. պ. Ք։

ԱՑԼԱԶԳԱԲԱՐ. տ. Նոյն ընդ վ. ոչրիւ ՀԷրպ. Ա՛ՀԼաս, ἑτέρως. Aliter, alio modo. *Ա յլազգաբար զոդոյս մատնեցին սպային. Խոր. ա. 5։ *Առ այլս այլազգաբար պատմի. ՅԽ. իՔ։ *Ոչ զոք կարծեմ

այլազգաբար զմնաւս ածել յաղագս այսոցիկ : Ա յլազգաբար բացատրե . Այս. Բ ոբյբ. Ե Ա . պ ոբէ : *Ա յլազգաբար ազգել ինչ . Ա Ի . Ը : *Ա յլազգաբար վասն մեր վկայել ծիս ունուլ : Ա յլազգաբար արդեօք ոչ կարեր ապրեցուցանել . Բ ր ս . հց . Ե ա պ ոչ : *Ա յսպէս բացատրեցին , կամ որպէս զնմանէ և ի նէ այլազգաբար . Ա բ ի ս փ . ա ա յ ինչ :

ԱՑԼԱԶԳԱԲԱՐ . Իբրև այլազգի . հե թանոսաբար . *Մի՛ տրամիցիք այլազգաբար , զերդ հեթանոս՝ կի՛ հրեաբար . Շ . Է ր ե ս : *Թէ ի՛ նոյն չար սովորուէ կացցեն այլազգաբար : Որ ապականեն այլազգաբար զբերանս խլրտանց կանան :

ԱՑԼԱԶԳԱԲԱՐ . Ըստ չե՛ ոհոյ , իբր Ա յլ ա ա . ապա Թէ ոչ . *Ա՛ննաչ . Alioqui, alias . Է ո չ ր ա ա . *Ո՛չ հրով , այլ՛ ջրով լըզուսան ողջակիզեաց (եղիա)· զի այլազգաբար՝ հրոյ բնութիւն ընդ ջրոյ կռուի : Ա յլ ազգաբար՝ ուսանել զնաղաղուիւ ուրացեալ է ի՛ ա՛ն է , ասելով , զնաղաղուի զի՛ ասաւ ձեզ , ոչ որպէս աչխարհս աս՝ ես ասաւ ձեզ . Բ ր ս . հ ր ք . Ե հց :

ԱՑԼԱԶԳԱՑՈՑՆ . ſ . ա . Կարի այլ ազգ , և ընդ հակառակն . Ե տ է ր ա չ , καὶ ἐναντίως . *Ո՛չ որպէս ասացաքն միայն , այլ այլազգագոյն եա . կ ա լ . ծ Ի : *Ա յլ ազգագոյնս իմն վարէ զազգահամարն . Ո ա ի . ſ . ա . 2 : *Եթէ այլազգագոյն ինչ խորհիս . Փ ա ր ա :

ԱՑԼԱԶԳԱՑԱԾՆ . ſ . ա . Կարի այլ ազգ , և ընդ հակառակն . Ե տ է ր ա չ , καὶ ἐναντίως . *Ո՛չ որպէս ասացաքն միայն , այլ այլազգագոյն եա . կ ա լ . ծ Ի : *Ա յլ ազգագոյնս իմն վարէ զազգահամարն . Ո ա ի . ſ . ա . 2 : *Եթէ այլազգագոյն ինչ խորհիս . Փ ա ր ա :

ԱՑԼԱԶԳԻ , գ ա յ , գ է ա ց . ա . գ . Եր բեմն՝ Որ էր յայլմէ ազգէ և ի՛ կրօնից արուսաքոյ երբայիցս ց ա . և այժմ՝ Որ չիցէ քրիստոնեայ . օտարազգի . օտարատ ի . այ լասեռ . բարբարոս . հեթանոս . դրսի ա ա գէ , այլպէ . եպանձի , եձնեպի , ախէր դիւքիսի , պարպարըզև , ի ն ի ր . ևն . Ա լ ո գ ե ն ի ս , ա լ լ ո փ ի ս ո ս , ա լ լ ո տ ր ի ո ս , β ά ρ β α ρ ο ς . Alienigena, alienus, extraneus, barbarus . *Հանել զանմնայն կանայս այլ ազգից : Ա ր տ ա ք զկանայս յայլազգից երկրիս այսորիկ : Յամենայն հեթանոսաց երկրի և ի կանանց այլազգից : Ցամենայն որդւոցն այլազգից : Ա ա ժ ո ղ վ ո ւ ր դ ս այլազգիս : Ամենայն այլազգի մի կերիւկէ ի նմանէ : Զ այլազգիսն՝ որ ի կենաց յեցեալ լցեն ի տեր : Ինձ այլազգիք հնազանդեալ եղեն . ևն . *Ձի ոչ այլազգիք հնազանդ գիս . Ա գ ա ի : *Ի ձեռս օտար մարդկանս և այլազգեաց գրաւեալով գիս : *Ոչ միայն առ հաւատակից քրիստոնեայս , այլ և առ այլազգիս : Ի քրիստոնէից ոք ընդ այլազգիս իշխանութիւ . Շ . ը ժ ի :

Վասն Որ է յայլմէ ցեղէ . և կամ Օտարական և անծանօթ ոք . զ ա ր ի ա . *Ա յլազգի ոք՝ որ չիցէ ի զաւակէ ահարոնի : Օտար համարեցան զիս , այլազգի Թուէիի առաջի նոցա . Թ ա ա ց . ծ Ը . 40 : Ց ո ի . ծ Ը . 15 : *Ա յլազգիք յայլ ոք առնեն (այսինքն այլք ի քրիստոնէից) . Ո ի ի ո ր :

Իբր Ա յլազգ . այլագունակ . այլափոխական . և տարբեր . Է ξ ή λ λ α γ μ έ ν ο ς . Immutatus, diversus . *Աննման են ոյլոց կենդանեաց նոցա , և այլազգի չուելոյք նորա . Իմ . Ի . 15 : *Ա յլազգի համարձակուի ունիմ առաւել իմ . Ճ . Բ :

Եւ Ա յլաբան . այլագոյ . կամ այլ ցեղ . *Է ի փ ո ս . *Ոչ որշեմք յերիս այլ ազգիս և օտարատոհս , զի մի զայրիսին մեզ քրիստոս . Ա ա ր ա . Ի :

ԱՑԼԱԶԳՈՒԹԻՒՆ . գ . Ա լ լ ո փ ս ի ո մ ո ՛ ս . Alienigenarum secta, ritus . Հեթանոսութիւն . դէն և օրէնք այլազգեաց . *Սկիզբն արարեալ այլազգութիւն և հեթանոսութիւն : Հանեալ ի գուռն վախճանի՝ յայլազգութիւն գարձաւ . Ի . Ի . Ի . 13 : Ի . 24 : *Եւ ոչ յայլազգութէն գարձեցաւ . Ո ի . ſ գ ի :

ԱՑԼԱԶԳՈՒԹԻՒՆ . Պեսպիսովի . Ποικιλία . Varietas . *Իսկ եթէ ոչ ուրուք մերազգեացն թազութի , զնմին զանազանելոց այլազգութեց . Բ ր ս . ապակ : կամ ոչ . Ի . *Զնմին զանազանութեն յայլազգուէն ։։

ԱՑԼԱՋՆ , զին , զինք . ա . գ . Ա յլազգ . գ է . և Ա յլազգ . տարբեր . անմիաբան . *Զօտարացեալսն և զայլազինան կարծեալ կարգ բանից . Սի ն ա . ս ի է :

ԱՑԼԱՋՆԵԱՑ . ա . Իբր Ա յլանգակ . այլազան . *Ա յլազինեայ արձանն փագուվ բայ . Ն ա բ . Խ է :

ԱՑԼԱՋՐԿՈՒԹԻՒՆ . գ . որ և ՋԱՑ ԼԱՋՐԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Զրկելն զայլս . ը ր ի ո ղ ի է . զ ա ղ է ի . *Ոմանց ազահութիւն , ոմանց այլազգութիւն . Մ ա ր . Է : *Աներէլի է ա՛յ ազահուվ , այլազրկութիւն (կի՛ զայլազրկութիւն) . Բ ա ղ . Է . 6 : Ն ճ Ճ :

ԱՑԼԱԹԻՒ , թ ի ւ ք . ա . Որ կարէ թուել իբրև զայլ թիւս . արմատ այլոց թուոց . ա ր ի ւ հ ա ճ ր ա փ ա լ հ ա ր ց ո ղ . *Զափոյն և թուոցն են ոմանք , որ ինքնաչափք և ինքնաթիւք են , և նոյնք՝ այլաթիւք . քանզի տասն ինքն զինքն թուէ ըստ եզական անացն՝ ու՛ի նմա . բայց թուէ որպէս այլաթիւս ջ ա ս ա ն ըստ երկուց , և զերեսուն ըստ երից . Ս ա հ ա . Է :

ԱՑԼԱԼԵԶՈՒ , ի , ց ա . ա . Ա լ լ ո գ լ ա ս ս ո ս , ἀλλόφωνος . Aliena lingua, vel alia voce utens . Որոյ այլ է լեզուն կամ բարբառն , և ազգն գլխովին . այլաբարբառ . ի ր ե ա փ ե ր ի ր . *Ազգ լերք և այլալեզու : Ա ա ժ ո ղ վ ո ւ ր դ ս այլալեզուս . Բ ա ր . Բ . 15 : Ե ի ի . Է . 6 : *Ոչ օտարք հարաք ջոտարս , և ոչ զայլալեզուս այլալեզուք : Ժ ո ղ ո վ ո ւ ր դ այլալեզու իբրև լիա բոամ գաւառի ընդհանայ յօտարոտին . Ա ա ր ա . Ը . ծ Ի : *Ի գիտակսն ոք ուսա նիցի (զնեզու) , և այնպէս այլալեզուացն լինիցի ձայնակից . Ն իւ ա . յ ա ա : *Ա յլալեզուաք զնուրանայն լսեն առ՝ ի պետուն ըզխօսան . Ցձի : *Իբրև այլալեզուիք և այլալեզուաք ասեիցիք և բերուիք զմիմեանս . Ցհ . իմ . ա ա : *Որ ծածկեալ եր յայլալեզու ազգասեաց ազգանց (առ աստրես) . Շ . ի ա ի : *Ծի յայլալեզուս ցեղից էին , զդուշանալ գնացին եր . Լ ա ա ա . իԷ : *Ի հանդարտից և յայլալեզուաց . Լ Ի . պ ո ր ի :

ԱՑԼԱԼԵԶՈՒ , ուոյ կամ ի , ւ ո վ . գ . Օտար լեզու . այլ բարբառ . և չնորհ լեզուախօսուելոյ . *Որ զայլալեզուան խօսեր , ոչ լսելի էր յայլուն , այլ ոյ : Ա յլալեզուով այն տուեալ եղև , որ նշանակեր՝ որ ինչ խորհրդոյն էր . Ո ի . ա . ի ա ր :

ԱՑԼԱԽԵԼԻՄ , հ ց ա յ , հ ա լ . յ . Ցայլ խելս լինել . Խ ե լ ը ն ծ ա յ ե ւ . լ ւ ա ը ց ն ա փ . *Դահիճքն այլախելեալ կախեցին մեծ կոճակի մի փայտ . հ = ց . ն ա յ . ԻԷ :

ԱՑԼԱԾԻՆ , ծ ն ի , ն ա յ . ա . Ա յլով ա ր ի ն ա կ ա լ կամ յայլմէ ծնեալ . այլաբոան . այլասեռ . Բ ա ձ ը ս ր ի ւ . ա ս լ ը պ ա ց ի . *Հողածնին Թիւ ընասանեգոյն քաղքենաւ ոտաւ վերցեակ , իսկ այլածնին՝ վերագոյն ընութիւն հօմիներորդին . Փ ի ւ . Է . 46 : *Ի ձեռն աչայն ոտհանալ ունելով զգոթծն՝ ի վերայ այլածնացն սեռոտութեց՝ ընդ ասկոտանին հարկանին և ընդ սեռոն : Զ ի ն չ այլածնին հղելոցն խառնոտածոյն օրինակ .

նի ա . կ ա յ . ծ ա . ծ Է :

ԱՑԼԱԿԱԲԱՆԵԼ . ſ . Ց Ց Լ Ե Բ Ա Ն Ե Լ . *Ա յլակարանի իւրացանչիւր ոք՝ ի վերայ բերելոցս ըստ ճանապարհին պահպանութե , և՛ն . Փ ի ւ . Է ւ . Է . 13 :

ԱՑԼԱԿԱՄՈՒ . գ . Ա յլ և այլ յ ա ժ ա մ ո ւ թ ի կամաց . *Ցայնոսիկ՝ որ ընդգէմն խառնոտածք միաբանեալ թեան են , միոք խորհրդոյ այլակամս գնէ՝ ի նոսա , առ՝ ի կամել և ախորժել զնեզան , և փախստեայ է՝ ի ցաւադնացն . Փ ի ւ . Լ ի ա :

ԱՑԼԱԿԱՄԱԾԻՐ . ծ ա ց . ա . Որ է յ օ տար կարծիս . այլափառ . Ց ո ն . Ունօզք զայլ և այլ կարծիս . *Իշխանք են , որք յ ա ռաջակաց են , և վերակացուք են բանից այլակարծեացն . Փ ի ւ . Լ ի ն . Ր . 217 :

Իակ ԱՑԼԱԿԱՐԾՈՒՒՆ , որպես Ցնեղ կարծուց , տե՛ս ի տառն Ց :

ԱՑԼԱԿՈՂՆ , ի , ից . որ գ ա ռանի գրեալ և ԱՑԼԱՑՈՂՆ . ա . Որոյ գէնն է այլ . այլհաւատ . փ ի ի ի այրը , գ ա յ ր ը ի ն ի ւ . *Զայլակղենան փոխանակի կարձեա՛ ի կենաց . Ե զ ի ւ . Ը :

ԱՑԼԱԿՐԻԳ , ի , ից կամ ա ց . ա . ևս և գ . յ ո ւ ն . Ե տ ե ր ό μ ο ρ φ ο ς , ἕτερος , διαφέρων, διάφορος , παρηλλαγμένος , ἐξηλλαγμένος. Qui formae diversae est , alienus, diversus , differens . Ուն օզ զայլ կերպ և զկերպարանս . այլապան . այլափոխեալ . օ ւ ա ր . տ ա ր բ ե ր . ա ն ն ի ւ մ ա ն . այլագունակ . պ ա ղ ծ ա գ ա ր , ֆ ը ռ ի ն է ֆ ի ւ . *Ա յլակերպք և այլատեսակք երևեացին . Փ ի ւ : *Ա յլ ա կերպ զայլս երևեցուցանէ . խ ա ր : *Գ ո ղայեալ զմերն՝ ի մէնջ , և այլակերպ տարբերալ . Ց հ . ի ի : *Ա յլակերպ Ճառագայթաձև երևմամբն՝ ի Թագոր . կ ի ր ւ . չ : *Եվև տեսիլ երեսաց նորա այլակերպ : Գ ա զ ա ն ք այլակերպք՝ ի միմեանց : Ա ւ ա ւ ե լ այլ ա կերպ քան զամենայն գազանն . Ղ ի . ի . 29 : Դ ա ն . է . 3 . 7 . 19 : *Թ է ա կ ա ն և այլ ա կերպք իցեն (հին և նոր կտակարանք) , սակայն միտքն միաբանին : Եթէ ամենայնն այլակերպս և նոքս ի միմեանց էր գրեալ . Ո ի . է ա . Ն ֆի : *Ց ո ն ա ր ե ն Թարգմանութեն ո ւ ո ւ ց ո ւ ե ի ի ՝ ի հրեական նեն իւիք իւիք կարի իսկ այլակերպ է : Պեսպէս երես այլակերպս ՝ի միմեանց . Ե ա . ի ր . ա : *Հոգին սը չարժեաց զքնարս մարգարէիցն , և ՝ի բարբառս այլակերպս երգեաց ՝ի նոսա . Լ ֆ . ա վ :

ԱՑԼԱԿԵՐՊ ՑՈՐՁՈՐՁՈՒՄՆ . իբր Ա յ լաբանութեի . փոխաբերութեի . Μεταφορὰ. Metaphora . *Ա յլակերպ յորջորջումն , կամ յորջորջանք . Ո ի . ե ա . ուր և ա ա ն ա ի *Ա յլասացեակ կամ այլաչքնկ յորջորջումն ։։

ԱՑԼԱԿԵՐՊԱՑ ՓՈՓՈԽՈՒԹՒՆ . իբր Ա յլափոխութեի . այլայլութեի . *Ոչասի չիք ինչ բնաւ այլակերպացդ ինչ փոփոխութեան . կ ա լ . Ի :

ԱՑԼԱԿԵՐՊ կամ ՑԱՑԼԱԿԵՐՊՍ ԼԻՆԵԼ . Տ . ԱՑԼԱԿԵՐՊԻՄ . Μεταμορφούμαι. *Ա յլակերպ լինելով (՝ի նմանութ հրեշտակի՝) ուսանէ զձեզ . Եէր . Ի . յոբ : *Ցայլակերպս երգս առաջի նոցա . Մրի . Ի . 1 : *Ցայլակերպս լեալ եր . Բ ա ղ . Ի . 43 :

ԱՑԼԱԿԵՐՊԱՐԱՆ . Տ . ԱՑԼԱԿԵՐՊ . *Ա յլակերպարան քանիցս մնանէ՝ ի Ճառս . Ո ի . Եէր :

ԱՑԼԱԿԵՐՊԵՄ , հ ց ի . ն . Ա լ լ ո ւ ո մ , μεταβάλλω, ἐξαλλάττω. Muto , vario , permuto, transmuto. Ա յլակերպ առնել . այլայլել . այլագունել . այլազգ և նորօրինակ գործել . ֆ ո խ է . Ի կ ո փ է է Ի ֆ է , Ի ե չ ի է է Ի ֆ է . *Ա յլակերպեաց առ այլն

նորա զերեսս լուր · ա · ԹԳ · Ի՞ա · 13։ *Ա յլակերպէր զինքն ձևով ապշտառութեան · Ճ · Ա։ *Չիքան ամենայն այլակերպիչը ։ Ա՛չ զամենայն ինչ այլակերպակաց, և ոչ զամենայն հաստատակ եղելոց ·· Ցարժամ կամ՝ այլակերպել (զքնթացս արեգական)· Ոսկ · մթ · Ե Ես։ *Զոգաս առ արթմիկիչդ՝ այլակերպակաց զպատճառն · Վ.ՊԳ · ոչ։

ԱՑԼԱԿԵՐՊԻՄ, եցայ · յ · Μεταμόρφουμαι. Transformior . որ և ՑԱՑԼԱԿԵՐՊՍ ԼԻՆԵԼ · Ցայլ կերպարան փոխիլ, կամ մտանիլ · Իր ՝ի երջարձիջ՝ ՝ի երջոյգ էոխել· Ի՞ՔԷՂԷԱԹԻԼ օլմագ , փայլը առուրեին ՝ի երԹ։ *Ա յլակերպեցաւ առաջի նոցա , և լուսաւորեցան երեսք նորա· Մ՞ա · ԺԸ · 2։ *Արի, և այլակերպեայց , և մի գիտասցին՝ ԹԷ գու կին յերուսաղէմայ իցես· Ջ· ԻԳ · ԺԸ · 2։ *Կերպարանօքը աչխարհիս վարիցը, և այլ և այլ այլակերպիցը· Բ՞ս · հդ։

Ս՞պտիլ· ընդ օտար կերպարանաւ ծածկիլ· Συγκαλύπτομαι· Cooperior , վերայ գլուխը էոխելով ՀԻՒԹԸ ծածկել· ՊեպԹԷ կԷչափեՒ ՝ի երԹԷ· · Ա յլակերպեցայց , և մտից ՝ի պատերազմ· ·· Եւ այլակերպեցաւ արքայն իսրայէլի· Ջ· ԻԳ · ԺԲ · 30։ *Վասն խզձին մարգարէութեան (եղիսէի՝) այլակերպի (արքային իսրայէլի· Եէբ· ԻԳ։

Օտարանալ ՝ի նմանութեան · այլայլել· տարբերիլ· *Ոչ ՝ի մարգկան հաղագրգուեցաւ այլակերպեցաւ , զի մի խոտվեցուցանիցէ ինչ· Ոսկ · Ես։ *Կնիքս այլակերպեալ ՝ենաս նուՀիոս փոխեալ· Նար· ՀԷ։

ԱՑԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ · Փ· Ա յլակերպիլն ասն ՝ի Թաթոլը · որ և ՑԱՑԾԱՑՍՆԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ · ուսանի և ասՀն վարգապետի· Μεταμορφώσις. Transfiguratio, transformatio. *Փայլեաւ ձառնայիցիւք ձառագայԹեաւ ՝ի մեղ , որպես յաշակերտսն յորժամ ձԾային աւուր այլակերպութեանն· Դիտ· ՁԾայ· Ձ։ *Ի լերինն անառանելով զայլակերպութիւնն փառացն ասն · Պիտ։ *Ցոսկոյիլ հիացմանիք զայլակերպուԹ քո Ձրնն · Ը՞ր։

Մերկ Ս՞պատանին · կերպարանափոխուԹիւն · ԻՀպոԻԼ սուրԻ , ՒՀՀԷԼԻ · *Թաւեցաւ աքաչաքոս , եԹԷ այլակերպութիւնն ապրեցուցանէ զնա ՝ի գառաւՀՃաՒն · Եէբ · ԻԳ։

Կամ Ա յլայլութիւն · փոփոխութիւն · ՒՀԷՀՊոխԼ· *Ոչ այլակերպութիւն ինչ ՝ի քնուԹեան մուծանելով· ՍԷէԲԷ · Ի· (ար մարԹի հայել և ՝ի յաչերդ Ձ։)

Մանաւանդ՝ Տարբերութիւն · պատճառ ԹիւՒն · զանազանուԹիւն · ՔարԻ · Διαφορά· Differentia. *Գիտեալ զայլակերպութիւնս անկոց , և զգրգռիՒիս սրմատաց· Իմ· Ի · 20։*Զգոյր ինչ ՝ի միջի նոցա այլակերպուԹիւն միՒնչև ՝ի Ձնչանագրացն փոփոխումն : ԽնչաՒռնա լինիլ այլակերպուԹիւնքս զուարճալուր պատճառիՒիցն· Ե՞ա· ԽԲ· Ձ։ *Ջինչ այլակերպութիւնն կարծիցին ՝ի միջի ընդ Ձուան և ՝ի Ձանուն · ցոյց զայլակերպութիւնն՝ որ ՝ի միջի կայցի · ՍԷէԲԷ · Ի։ *Ահաւասիկ կարի մեծ այլակերպութիւն · զի Ձորա արարածք են, և սա արարիչ : Ցարժամ անանկիցս բարւոք վերիոցուցեալ այլակերպուԹիւն · Ոսկ · ԵէբԷ · Ե մթ ։ *Ա ռաւել այլակերպուԹիւն մի քան զմի գերա հրաշապէս փայլին (չինուածք) · ԱբԷր · Է · 7 ։ Իսկ Նար · ԽԷ · *Չնմանեսցի այլակերպութիւն ։։ · կարծի հայել՝ի ք Ձ։

ԱՑԼԱԿԵՐՈՒՄՆ , ոմանց · Փ · Ն՞պն ընդ վ · ըստ ա Ձ։ · *Զայլակերպութեամբն ՝ի լերինն · Ոսկ · յԻ · Ա · 10 · Ե Կ2։

ՒՑԼԱԿՈՒԹԻՒՆ· Փ · Տարբերութիւն· պէսպիսուԹիւն , կամ այլայլուԹիւն· *Ի նմանութիւն և յանմանութիւն , ՝ի նոյնութեան և յայլութիւն · ՓիլԻ· ԼԻ· Ի · 33 ։ *Չի մի այլակերպութեան յատկիչ փառապատուԹիւնն խառնեսցի · ԵՒԻ· ԽՐ ։

ԱՑԼԱԿՐՕՆ , ՝ի, ից · ա · Որ է յոՒ

ԱՑԼԱՀԱՒԱՑ , ՝ոտ կրօնից կամ ՝ի հաստատց · այլազանդ · այլակեցն · այլազ գի · և այլափառ · ուրիՒ հաստատի կամ գաՒանական գեր · պաշտս ՀԷՂԷպոն · *Չվայրենութեամբ ազգս և զայլակրօնս նշանակէ· ԵրԷ · ՀՒ · *Չոր կապիցես յերկրի զանուրբս և զանիրաւս , և զայլահաւատս · ՑՃՒ · ԺԲ ։ *Ա յլահաւատոք միապէս պահեն · ԽոսրովԻ։ *Ա յլազգին զգեցն ոչ այլահաւատքն · Վ.ՐԻ · ՀԷՂԷ ։ *Ա յլահաւատքն կալան զպրիՒան · Հ = Ց · ԻՒՀՐ · Ե ։

ԱՑԼԱՋԱՑՆ · ա · ՀՒ · Տպատաւոր · օտար բառական՝ և այլաբարբառ · *Իակ պատուն պատրիկ քահանան էր, ապստաւոր մոլորեալք տէր յիպրոբէ · ԱՓաՒ ։

ԱՑԼԱՋԱՑՆԻՄ, եցայ · յ · Տպատաւոր Ի· տարբերիլ· անմիաբան գտանիլ· *Մի ա՜ետատրանիչն՝ զինի ուՀ ատար ասէ , և միւսն՝ վեց ատար· և այլաձայնին առ միմեանս , ևԹԷ ոք ոչ բարւոք քննեսցէ· իակ առուգողին ոչ այլաձայնին · Դամասի ։

ԱՑԼԱՋԵԻ , ՝ի, ից · ա · ՀՒ · Παραλλάγμαγος. Discrepans, musitatus, prodigiosus. Ա յլակերպ · տարաձև · անասովոր , և անակնկալ · տարահրաչ· *Սկսանիլ Նորոգ գործոնի և այլաձևի իրաց· ՓիլԻ· իմաՒն ։ *Բազմատարափք եղաք յանբնափաբար և զանազան և այլաձևն առնելոց· ՑՀ· իՒ· ապ։

ԱՑԼԱՋԵԻԱԳԻՄ · Ի· Ա յլաձև օրինակս · անհաման յիշատակս · տարբեր ՀԻՒրինք · *Ա յլաձևապես ՝ի վերայ բերել Հրամայի։ Ա յլաձևապես վերամոՒ ընդ երկուսեանն անցանելին խարհուրդս · ՑՀ· ԻՒ· ապ։

ԱՑԼԱՋԵԻՄ, եցի · ն · Ա յլեալ օրինակաւ ձևացուցանել՝ յատմարել · յօգուտ և Ա յլակերպել· այլանդակել · *Ըստ իւրաքանչիւր լեզուաց այլաձևելով զիորա զանան · ՑՀ· իՒ· պաՒ։ *Ա յլակ երպին երկրպագիք Նորա , այլաձևին աչք Նորա · Նար · Խբ ։

ԱՑԼԱՂԱՆԴ, ՝ի, իոց կի՞ ած կամ ոց · Տ· ԱՑԼԱԿՐՕՆ · *Խոնաւանան ոչ ՀիացԻ զՀամ ազգիս մարգկին և զքաՒս , այլ և զայլազգիս և զայլալեզուս ապստաւցանել · ՓիլԻ · Ի · ՀԻ · *Սմանեաւ ՝ի հեԹանոսաց և ՝ի հրեից և յայլազանաց , կամ յայլազանգիցն · ՈսԻ · ՆԷբ · Ե Մ՞ա · ԻՒ · *Մի մոլորիլ ՝ի միասիրաւոր բանս այլազանգացն : Չգուշացայց յայլազանգիցն պատրանաց · Սրփ · ԲՒ · պ · Ե · Ը։ *Չգինի ի՞ միասից հիւրնեացս , կամ հրեից , կամ այլազանգացն՝ զի առանց խորհելոյ և քննելոյ ընկիր և ասիեիրակ · ԼՒ՞ · ա՜ա ։ *Որ առաքելական ասանգից և հետեւողաց նոցին հետեւել , իբր այլազանգ ՀիշատակեՒին·

ԱՑԼԱՄՏՈՒ , մոՒ , ատց · ա · Օտար մոգ , կամ նենգավոր · և Օտարազգաւոր կամ այլայլեալ ՝ի մոգս · ուրիՒ ՏԻՒի էրայ· Ե խնչը Ի՞ա · ՀՒ · *Ցուցանէր այլատիպ խարհուրդս ունել (յի · օտարս խորհիլ) Նման ընդ օրէնսն արգունի · Ք· Ես · ԺԲ · 26։ *Ա ՀՒնեալն մոլկան և այլատիպս կացուցանե · Ճ · Բ։

ԱՑԼԱՄՏԵՄ. հցի · ն · Ա յլատիպ կացուցանիլ· յիմարեցուցանել· խնչը էոխել, խնչդեցնել· ԼՒՐԸՐՆԱՒ · *Ա յլև Թուանար Ճ՞ՃԻք կարն անզգայացուցանել և այլասնել· ՑՀ՞ · ԺԲ։

ԱՑԼԱՄՏՈՒԹԻՒՆ · Փ· Իբր նենգաւոր Ի· գամառութիւն · խարդախուԹիւն· *Ա՞ԼԸԾուԹիւն · Ա յլայլամտուԹիւն · Նար · ՀՀ ։

ԱՑԼԱՑԱՑ, ԱՑԼԱՑԱՑՍ· ա · ՀՒ · Ա յլևայլ, կամ այլ ընդ այլոյ · խառն · օտար · անհնԹԻԼ · *Եւ ոչ մեացի այլայլ առչուի առաջի արևակաւ · Նար · ղԷ ։ *Զգոյզ ՀԻր , գուցէ այլայլս ինչ խօսիցիմք ։ ԲարբաջԻմք , զայլայլս խօսիմք · ՕԷԲԷ · Է · ՈսԻ · ԵԲԷ ։ *Ցոյժ հայհոյէր նա զպզտիկն հրէից, և ասեր այլայլս · Ե՞ա · պՀ · Ի· 5 ։

Իսկ ԱՑԼ ԱՑԼՈՑ· ԱՑԼ ԸՆԴ ԱՑԼՈՑ · ԱՀՒ· Տե՛ս ՝ի վերջ կոյս բառիդ ԱՑԼ ։

ԱՑԼԱՑԱԼԱԳՈՑՆ · ա · Ա ՀԼուՀ՛ԷրոՀ · Alteratus. Դարի այլազգ եզեալ· այլափոխեալ· ԲոլոՀ ԻՀԻՒա՜ալ· այլայլեալ· ՒՀպէս ՊԻՒՒԻՒՆ ՈՒՀՒՒ· *ԱՀՒաց , բայց այլայլացոյն և ոչինչ եզև · ԱրԻսք· ԼՀՀՒ· *Չկերբ պարանն աՀաՒնելով այլայլագոյն · ՈսԻ · յԻ · Ի· 41 ։

ԱՑԼԱՑԼԱՒԱՒՆ · ա · ՀՒ · Խառն յայլևայլ իրաց կամ ՝ի ՆիւԹից · *Մի զգեՒնուցուս այլայլահառն՝ զոտ և զկտաւ ՝ի միասին · Օր · ԻԲ · 11 ։

ԱՑԼԱՑԼԱԿ · ա · Գեապէս · որպես զանազան , և ոչ միօրինակ · *Ա յլայլակ գունդովք երանեցոյց ·Նար · Խ։ *Ա յլայլակ և չիՀոՒեալ լինէր ՝ի բազմաց չարժուՒին , և ոչ կարգաւորաբար · ԱՀՒր · ա · 1 ։

ԱՑԼԱՑԼԱԿ· Լսատ բնախօս սրամտաբանից՝ և գատաՀաբար տարբեր յայլմէ , և ոչ գոյացուԹիւն զի մարդ և ձի՝ ՒՀՒ ասիրապէս այլ · իակ առուղին և հիւանդն՝ ՒՀՒ ըստ պատահման այլ Իրբև այլայլակ , այսինքն ըստ իմիք այլևայլ , կամ այլայլեալ եէՒ · *Ա ՀԼուՀ՛ԷրոՀ · ՀԷՐՈՒՀ · Diversus, alteratus , dissimilis · ԻԼ ՀՐ ԷոխուածՀ · պիրաՒ պաՒ գա · *Ընդ Հանուր՝ ամենայն տարբերուԹ այլայլակ առնէ · Հասարակաբարն և յատկապես՝ այլայլակ առնեն , իակ յատկեգին՝ այլ · ՈՒք ըստ իՒքեան առնլինին , ՝ի գոյացումէ առեալ լինին բանի , և առնեն այլ· իակ ըստ պատահմանէն չառնեն այլ · այլ՝ այլայլակ · ՊՀՐՔ ։

ԱՑԼԱՑԼԱԿԱՆ , ՝ի , ացս · ա · Որպես Ա յլայլող · կարօղ այլայլել · Ա ՀլուՀտիԿՀՀ · Alterandi vim obtinens. *Ա յլայլական (է հուր), հալողական ցուցիչ իւր զամենեսեան, որք զինչ և է օրինակաւ հային ՝ի նա · ԴիՀոն · ԵրՒ · ծԹ ։ *Ա՛ՀԷոխումն ինչ այլայլական · Նար · Ը։

Որպես Ա յլայլելի · գիւրափոփոխ · պիՀՀարբ · Ա ՀլուՀսՒմենոՀ · Alterabilis, variabilis , mutabilis . *Օգն՝ կրական գովով զօրութեամբ, և ամենապես այլայլական · Աբիոս · Ը ։ *ՈՀ զանկոց այլայլականաց առ օտար բերումն պատոյց և խնամոՀ · Նար · ծԲ ։

Որպես Ա յլայլակ · այլևայլ · պէսպէս · գունագոյն · *Ի փոխագայի քարանց այլ այլականաց · Նար · Խ։

ԱՑԼԱՑԼԱԿԱԻՏ ԼԻՆԵԼ · Συναλλοίουμαι. Simul immutor. Զոյգ ընդ այլուս այլայլիլ · փոԹԷ էոխուՒ։ *ՈՀ ախտակից եզեալ, ոչ ապականակից և այլայլակից · Նիս · ԲՒ · Ք ։

ԱՑԼԱՑԼԱՆԱՄ· ացայ · լ · Որ և ԱՑԼԱՆԱԼ · Ա ՀլուՀսՒմաՀ. Commutor, varior. Ա յլայլիլ · փոփոխիլ · պէսպիսանալ· *Որ փոփոխմանցն այլայլանայ ։ Ի յարուԹԷն այլայլանան՝ առ անապականուԹիւն փոխեցեալ։ Որպէս զնմրդ ինչ մերձացի՝ ըստ այմի և այլայլանալ · Նիս · ԲՒ ։ *Որպիսի հարկաւորն էր՝ այլայլացեալն լինել · ՓիլԻ · ԼՒ · Է · 7։ *Եւ ոչ ՝ի միջէ

ուածքէ (հոդուածուցէ զբերդ՝ի վերայ անդ կենցաղ այլայլասցէ. Բեր. յոան:

ԱՑԼԱՑԼԱՊԻՍ. ս. Ալլագ. տարօրինակ. Ἐξηλλάγμενον. Diversum, segregatum. փարիսեր. պատճա դարձ. *Ոչ ունի հայր այսմ նման, և ոչ քաղաք, այլ զանհնարին այլայլակաց ունի. Ոսկ. յհ. ա. 20:

ԱՑԼԱՑԼԱՅԵՒ. ա. Փճապես. ազգի ազգի. դիւրին դիւրին, օր օր. *Ալլայլասեռ տարազով մրգայ. Նար. Խռ:

ԱՑԼԱՑԼԵԼԻ. լոյս, լեաց. ա. որ և ԱՑԼԱՑՈՒԿ. Որ կարճ այլայլելի յեղյեղուկ, անկեալ ընդ այլայլութիւն. փոխոխական. հնխդայիբ. Ἀλλοιούμενος. Qui alteratur, mutatur. *Ալլայլելի կամ փոփոխելի. Հանգ:*Ոչ ուրեմն յայլայլելեացն և՛ի փոփոխելեացն է, այլ նման հօր անփոփոխելի և անայլայլելի գոլով. կիրզ. գինի:*Տալ այլայլելեացս զնոյնսի. Դիոն. ածայ. է:

ԱՑԼԱՑԼԵՄ, եցի. ն. փոխել. փոփոխել. այլագունել. և խանգարել. պղտորել. վէր՛ի վայր առնել. իբր Ἀλλοιόω, ἑτερόω. Muto, altero. Ի ԿԳԲԳԻ՝ ալՔԻ—ՍԻ ԷՒՀԷ. *Ալլայլեացեմ զմարդասիրեցդ: Զպատակեր պատուոյն այլայլեալ. Նար. Ք. ԻՀ:*Ի ծիծաղելն այլայլեն զդէմս. Ը. ընթ:*Զչան իմ այլայլէ. Լմբ. սղ:*Ապականեն զնոգին, և այլայլեն զմիտս. Վ.բ. հղ. Ք:

ԱՑԼԱՑԼԵՄ, եցի. է. իբր Ալլագիմ. ֆոխոթիլ. *Ընդայն առանձնական անգամ չգտանեաւել այլայլեաց. ՃՃ:*Ի վերայ այլայլող և գիւրաշփոթիս բնութեանս: Ալլայլող՝ի բարեաւն՝ի չարն. Լմբ. սղ. ծԼ:

ԱՑԼԱՑԼԻՄ, եցայ. ի. Ե Յ. որպես փոխոխիլ. այլափոխիլ. ՒՒԿԳՒՐ՝ ՒՒԿԳՒՒԲ օլմգ. *Ոչ այլայլես՝ի գԼծուԼնէ: *Ալ այլ լիցեն երկինք յանեզծ փոփոխութիւն. Նար. հՊ. հՋ:*Ալ յաղ այլայլեցաւ. առվթուԼնի կարգաց հրեշտակաց. Լմբ. հմբ:*Ոչ քնաւ աորհեալ իսկացական՝ ըստ էութեանն՝ ըստ էութիւնն այլայլիլ. Նիւս. բն:*Եւ ոչ պարզ և անմոլորելիան քնութիւնն ոչ այլայլեցաւ յիւրմէ յաւէտ պարզութիւն. Ը. Խղ:*Հրեղէն երկինքն չուրջ գալ ասի, և ոչ այլայլիլ. և երկիր այլայլիլ, և ոչ չուրջ գալ. Վանակ. փս. ԸՆԿ:

ԱՑԼԱՑԼԻՄ. Որպես խանգարիլ. օտարանալ. պօղոսմգ. *Բարկացոյին այլայլին աչք. Ոսկ. յհ:*Կերպարանքին այլայլեալ ոգեզանայր ձև. ՁՀ. խմ. պատ:*Մի այլայլեացեն լինեն գրոշմգ լուսապաճոյճ: Օրինակուի բանիս ոչ է այլայլեալ յորմանրութիւն. Նար. ՒԷ. հ:

Որպես Աճառիլ. ծփիլ. պղտորիլ. իւռվիլ. վեր՛ի վայր լինել. ալիւնսՒ՝ ֆոպտարիդ օլմգ. *Մի ոքանչանար, և մի այլայլիր. Ոսկ. յհ:*Ալլայլի միտք իմ յասել զգաստն չարշարանաց բանս. Սիսիան:*Ոչ այլայլեալ ինչ՝ի ցասմանէ: Իբր յարեգակնէ այլայլեալ աչաց սիսրութիւն. Ն. Ար. Ի՞Ք. ԼԷ:*Եթէ սեռականիկք (զգեա), այ լայլիկիք. Կիմգ:

ԱՑԼԱՑԼԻՄԱՑ. ա. Ալլ ընդ այլ իմացօղ. այլակարծիք. այլամիտ. այլափառ. Ἑτερόφρων. Aliter vel contra sentiens. *Երկուս սրգիս իմանան այլայլեմացք (նեստորականք). Գրամ. Խգ:

ԱՑԼԱՑԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ալլայլիլն. ալ ազգ իմն լինելն իւիք օրինակաւ. փոփոխումն. յեղումն. այլուն. այլայլումն. և ըստ իմաստասիրաց՝ փոփոխուԼն որակի. Ἀλλοίωσις. Mutatio. ֆոխոթիլԷ. ՒՒԿԳՒՐ՝ *Փիտան Թարգմանի՝ բերանոյ այլայլութիւն: Ալլայլութիւնբերանոյն (իսաստասակ ասի ոք, և ոչ իսաստասուն). փիլ. այլաբ:*Ի յառաջ այլայլութիւ՝ առ՛ի բարին փոխարկուԼնէ: Դիմիք այլայլութիւն: Ցայլայլութիւն Նորոգ յէպչեցեալսն. Նար. ևՀ. հՀ. Խ:*Ոչ փոփոխուԼն կամ այլայլութիւն ունի լոյ՛ի միաւորութիւնն. Շ. ՒԼ:*Ալլայլութիւնդ ամենայն. Շ. ՒԼ:*Ալլայլութիւնդ վճռեցան. Ը. ընթ:

ՏարբերուԼ. պէսպիսուԼ. զանազանուԼթիւն. այլևայլ գոլն. ֆարգ, իՒՒՒԼՒՖ. Διαφορά. Differentia. *Զայլայլութիւնն (ընդ հրեայս և ընդ առաքեալս)՝ի ներքս ժողովէ. Ոսկ. յհ. ա. 32:*Օասպասցիդ ինն են՝ի միաբանց այլայլեալք նմանութեամբն: Զանազան ծաղկանց բազմութուքան այլայլութիւն. Նար. ծ. ղՀ:*Զոյս ինչ ըստ աչխարհի զանազանուԼթիք էին և այլայլութիք, զամենայն՝ի մի միաբանուԼ ածին. կամբլ:

Ախտախուն. պղտորուն. այլամուԼ. իդէդիոպ. *Եառս զնս այլայլեալ, և ծանեաս զնմոյ այլայլութիւ զորինակն: Ճարպոյ ևկեալ զախտիք՝ յայլայլութիւ մաաքերբեն, անգիտացեալք յիմանալեացն. Վ.բ հղ. Ք: Ախտ:

ԱՑԼԱՑԼԱԿ. ց. ԱՑԼԱՑԼԵԼԻ. Ալլոատός. Mutabilis, variabilis. *Ալլայլակ ամենայն իրօք եղականքս. Գրամ. ԼՀ:

ԱՑԼԱՑԼՈՒՄՆ, լման. տ. ԱՑԼԱՑԼՈՒԹԻՒՆ. Ἀλλοίωσις. Mutatio. *Մի այլ այլուսն ինչ անփոփոխելոյն նորոգուԼթիւ կարծեացաք. Դիան. ածայ. ֆ:*Ըստ այլ այլման իրաց և ժամանակաց. Փարպ:*Առանց այլայլման կացին անթաւիմն. Նար. Խլ:*Ոչ այլայլումն ընկալաւ յայնմանէ որ էքն. Գրամ. Խգ:*Ի վերայ մեռնելոյ մեռաւորուԼթի այլայլումն գործէ. Նիւս. Բ. ֆ:*Ամենայն լոյս փոփոխ, և այլայլումն կրե. Ի գիր Խոսր:*Ալլայլմանէ ամենայնի զմիմեանս. Եզն:*Օգոյ ջնջումն և այլայլումն. Կլիմաք:

ԱՑԼԱՆԱԼ. նոյն ընդ ԱՑԼԱՑԼԱՆԱԼ. ԱՑԼԱՑԼԻԼ. *Մարմին միշտ հոսելով զօրէն գնայ՝ըստ հասակաց, և ըստ հասանելոյ՝ի վերայ նորա հիւանդութիւնց՝ այլանալ բնաւորութեամբ. Փիլ. նլ. ֆ. 55:

ԱՑԼԱՆԴԱԿ. ի, ագ. ա. Գտանի գրեալ և ԱՑԼՈՆԴԱԿ. Ἀλλόκοτος. Alienus, inusitatus, absurdus, monstruosus. Անընդունելի. անհնարին. անկարգ. անվայել. յոյսանխաւոր. պեծ, փսսգիպեծ. օխ, էսիՔՒՄԱՒ, ՒՒՐՈՒՒ, ՈՀԱԼ ՈՀՈՅՒԿ. *Ալանդակ իրացն չասանդալ: Ալանդակացն՝ի ներքս անկիւնոյ յանկուԼթեանց. Փիլ:*Ալանդակ վարուք. ՁՀ:*Առաջնոյ յիմարութիւն այլանդակ մնացի. Ագաթ:*Ցայլանդակ միտս զնա փոխելոյ. ՁՀ. ԼԲ:*Որկորամոլ այլանդակաց Պիտ:*ԸնդՔր խորհուրդք այլանդակ և յանկեն՝ի սիրտս մեր. Սիմա. յար:*Արդեաց զայլանդակ լսելիս նոցա. Եղիշ. դտ:

ԱՑԼԱՆԴԱԿ. Ցայնգուգն. խրոխտ. սեգ և ամնք. մեծաբան. ագաղջաբ. ֆագրաբ, պէՒՒՒԼ. Ἀλαζών. Arrogans, superbus. *Ամբարտաւանութիւ և այլանդակաց յանգիմանուԼթի է քանս, որք իբրև ոչինչ գիտեն, զամենայն ինչ գիւսել խոստովանին. Փիլ:*Ցանդիմանել զայլանդակ նորուն ամուսնին (յեզեքիէլայ) չարաբարոյ կամակարուԼթիւն. Պիտ:

ԱՑԼԱՆԴԱԿ. Օասար. օտարոտի. խորհրդաբարոյ. անկիրթ. անհարթ. գեղջուկ. անընտրհ. օթաբանի, վարչինի, կոպիտ. անընդհատ. էապանձի, զարիպ, խօրհանի, էզդան, հանդալ. *Զօրս իբրև ուսուցանէր, վարդապարտիսս այլանդակ կոչէին զնա. Մթբ. ծԼ:*Ոչ իբրև զգաբթարոս այլանդակս: Ցայլանդակ բարս գԺնեայս. ՁՀ. ԼԲ:*Ալանդակ յանձնային կարգաց և կրօնից: Կրեաց յիւրոյն և յայլանդակացն: Դրացեաց և այլանդակաց: Ձէ միջն մերոյս նահանգի, այլ և այլ ազգաց և այլանդակաց. Մ.ա:*Մի վասն այնորիկ սակս ՃշմարտուԼթէ այլանդակս պատմեացին (կամ մեկնեացին). Ա.ա. ծԲ:*Ոչ արատաբոյ ՃշմարտուՆն ուսուցանէին ինչ, և ոչ այլանդակս բարբառէին. Սրփ. ա. յհ. Բ:*Զոր յառաւսիել ոմանց առեալ, և այլանդակըս բարբառել. Շ. Վպ:*Ալանդակ իմն (օրինակաւ) պատմեն զլինելութիքերկինի և երկրի. Մ.ա. Է:

ԱՑԼԱՆԴԱԿԱԲԱՐ. ս. Ալանդակ իմն օրինակաւ. անընդհատ ՒԷՐՈՒ. *ՏէսուԼթեքն (ազքն) այլանդակաբար յատճին. Պիտ:

ԱՑԼԱՆԴԱԿԱՊՈՒՆ, գունի, ից. ա. կարի այլանդակ. *Մեկնիակ այլանդակագունիս՝ի մուսցողագոյնն վայրաց. Պիտ:

ԱՑԼԱՆԴԱԿԱՔԱՆ. ի. ագ. ա. Սեփհականն այլանդակաց. այլանդակ և անընդհատ գՒՒՒովին. *Զայլանդակականն օտար ուսուԼթի՝ ընտանի զօրուԼթէ ազին համեմ. Նար. Խլ:

ԱՑԼԱՆԴԱԿԱՑԵՄԻԼ. ա. Այլանդակ տեսլեամբ. հորատանիլ. հիացուցիչ. մեծահամբաւ. Παλίμφημος. Famosus. *Արուեստք (այսինքն հրեշք ծնանին) օտարաձեւութիւք այլանդակատեսիլք: Մի ինչ ծնցի կին ծնուածոյ այլանդակատեսիլ ինչ. Փիլ. ֆ. բան:

ԱՑԼԱՆԴԱԿԱՓԱՌ, ի, ագ. ա. Այլաբանական. օտարաբարբառ. չարաբարբառ. *ԶԹզուշ նամին առեալ, ոչ միայն որ և զպատրուագ մեցն գործ գործեն, այլև զայլանդակաբանութիւնս. Փիլ. Ել. ֆ. 22:

ԱՑԼԱՆԴԱԿԻՄ, եցայ. ի. Այլանդակ գտանիլ ըստ ամենայն նչ. *Դու փոխարկեալ այլանդակիս ամբարտաւանուԼթ. Ճ. ՔՒ:*Եւ էր այնուհետև տեսանել զայլհարկս մեր ոչ որպէս զպարբարոսս այլանդակեալս. Խոր. ֆ. 20:

ԱՑԼԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Որ և ԱՑԼԵՆԴԵՑՈՒԹԻՒՆ. Այլանդակին գալ ըստ ամենայն առաքին. Որպէս Անհնարին և անվայել ընթացք և գործք. Էօլսոպլօսփ. *ԽաբեուԼթէ և այլանդակուԼթէ: ՍտուգուԼթեան և այլանդակուԼթէ. Թղթ. Բարձ:*ՈրուԼթիք և այլանդակուԼթիք: ԱլանդակուԼթէ մտացն, և չուայտուԼ զգայուԼթեցն. ՁՀ. է. ֆ:*Բազում ունի այլընդակուԼ բարուց. Եփես. գտ:*Գազանաբարոյ կամ օտար այլանդակուԼթէ. Պիտ:

Որպէս ՑանդգնուԼթէ, ամբարտաւանուԼթէ. ֆաղբուրուփ, փՒՒՒԼՒՓ. Ἀλαζονεία. Arrogantia, insolentia. *ԱմպարտաւանուԼթէ գործակ է այլանդակուԼթէ, հպարտուԼթէ: Ի հպարտուԼէ և յամբարտաւանուԼթէ և յայլանդակուԼթենէ. փիլ. ֆ. բան. Ե Ել:

ԱՑԼԱՆՄԱՆ. ա. Օտար՝ի նմանուԼէ. անմանութիւն. այլազան. այլատարազ. օտարայլազգ. տրիւ ՒԷՐՈ. պաՔՈ գՏՐՈ, պՒՒՒՔՒՒՒ. *ԸնդՔր այլանման լինին (իրգէ) յաչս ձեր իբրև օտարգք. Եփր. հա:*Ոչ օտար ինչ, կամ այլանման, կամ հակառակ խօսիմ. Ոսկ. յհ:*Իբրև այլանման ինն

թուն աղդահամարութիւնք նոցա : Բայց այլանմանք ի ատցանէ, և յոյժ վայելուչք . Շ . ֆր . Ն ի ղ :

ՅԱ . Ա յլով նմանութ ի ւ . այլով օրինակաւ . *Դարձեալ յայնի այլանդման՝ առ ծովակին ասէր ոմն . Շ . խոսք : *Ա յլանման զանուանն կոչէ . Սահ . Երէց :

ԱՑԼԱՆՇԱՆ . ա . Օտար նշանաւ՝ ձևով . * Ա յլակերպ , այլանչանք . Վէց . օր . Ե :

ԱՑԼԱՇԱՓԱԾ , ի , ից . ա . Ἑτεροκίνητος . Ab alio vel aliunde motus . Ցայլմէ շարժեալ . ոչ ինքնաշարժ և ոչ անձնիշխան . ստատաշարժ . *Անմիաքն ասեն , թէ պարա էր տալ ինքնաշարժիցն զայլաշարժն հարկաւորութ ի ւ , և այլայլեւացս՝ զնոյնսին . Դիոն . ՁԾոյ . Ը : *Ցինքնաշարժս և յայլաշարժս . Սկեա . ագ :

ԱՑԼԱՇԱՓՈՒԹԻՒՆ . գ . Ցայլմէ շարժիլն . և շարժումն օտար կամ պատաքին . *Ի այլաշարժութ ի ւ բազում , այս ինքն (կամ զոր օրինակ) պէսպէս պատճառք . կանոն :

ԱՑԼԱՇԽՈՒՀԵԱՑ . հայք , եալց . ա . Որ է յօտար աշխարհէ . էրսեցի . Եապանէք , էձնեցի . *Աստուածքն օտարաց նմանեալ այլաչխարհականց՝ անգիտութ ի ւ չքնէին . Փիլ . ի հոգեբոյս :

ԱՑԼԱՇՈՒՆ , շնոյ . ա . Իբր Օտար , անհարազատ . խորն . *Ա՛յլ իմն այլաշնոյ կարգս ի մէջ բերեալ՝ Թիւրելին զուլիլ կարգս . կանոն :

ԱՑԼԱՇՄՈՒՐԹՆ , չրթ ո ւ ն ք . ա . Օտարբարուրթին . որ այլ է բերանն , և այլ է սիրտն . երկխօս : երկլեզու . *Ա յր երկխօս՝ տայ բան խորհրդականին սիրոյ , և երկի բանակայ ի նմանէ այլաչրթութ ի ւն . Լմխ . առ :

ԱՑԼԱՇՄ ՉԵՄ , եցի . ն . Շրջել՝ դարձուցանել , փոփոխել այսր և անդր կամ յայլ կերպ . *Չաչսն այլաչքէ , վերանն այլագունէ . Մանդ . ֆէ :

ԱՑԼԱՇՄ ՉԻԿ ՑՕՐՉՈՐՉՈՒՄՆ . Իբր փոխաբերութ ի ւն . Μεταφορά . Ոսկ . Ես : Տ . ԱՑԼԱՍԱՑՈՒԿ , և ԱՑԼԱՓՈԽ . և ԱՑԼԱՆՏԵՐՔ :

ԱՑԼԱՉԱՓ . ա . Չափօք այլոց իրաց . *Չափոցն և Թուոյն են ոմանք , որ ինքնաչափք և ինքնաթիւք են , և նոյնք այլաթիւք և այլաչափք են . Սահմ . ֆ :

ԱՑԼԱՑԻՍ . ս . *Ա՛լլως . Aliter , alio modo . Ա յլապար . այլագր . *Ո՛չ օտար , կամ այլաչափ քան զկերն : Եւ ես ոչ այլաչափ գաւթիւ , բայց երեք որպէս հարց : Զոր ինչ և մարգարէացաւ , ոչ այլապէս էառ զնաւասարսէն , այլ՝ որպէս և ասաց իսկ . Ոսկ . յհ : *Այլապէս ի միմեանց վերծանք . Ցհ . խ . ապ : *Ա յլապէս զինքն կերպարանեալ : Ա յլապէս ի մէջ ինքեան յոյժ ոյժ զբրինակ պատկերի նմանութ ի ւն ասէ . Ցհ . իբ : *Եթէ և այլապէս կարծէք . Շ . խգ :

կամ իբր Ա յլագր . ա . *Ա յլապէս կարգագր անչափ ատեանք ի միմեանց . Լմխ . գբգ :

ԱՑԼԱՈԱՀՄԱՆ . ա . Որ ինչ սահմանի զայլ իրս . (զտրօրինակ սահմանին պատմաբանական .) *Ա յլասահման , վասն զի նոյն զայլ սահմանէ . Սահմ . ֆ :

ԱՑԼԱՈԱՑԻԿ , իկք . ա . և գ . Որ և ԱՑԼԱՓՈԽ , ԱՑԼԱԲԵՐՔԻԿ . փոխաբերական . այլաբանական . առակաւ և օրինակաւ կիմ նշանակաւ ասացեալ . ուսոյ յորմէից գոյականաւ վարի որպէս Ա յլաբանութ ի ւն , փոխաբերութ ի ւն , այլաասցուածն . Μεταφορά , կամ *Ալληγορία . Metaphora , Allegoria . *Շրջէ զբանն յայլասացիկ յորլորլումն : Ցորժամ գիրք այլասացիկ բարբառով իրս ինչ ճառիցեն , անդէն վայվաղաս կի զնիկնութ ի ւն այլասացիկ յորլորլմանն ի մէջ բերեն : Վ այրապար է ցանկութ ի այնոցիկ , որ զայլասացիկն հաստատեալ կամին . Ոսկ . ես : *Ցամէ յայլասացիկ յորլորլմանն : Ոմանք և յայլասացիկ ինչ իրս չորլեն (չն . պլաքանեն) : Ըստ պիտակութ ի ւն զրինական այլասացիկ առակ կոչէ . Ոսկ . ֆր . Ն ֆգ : *Մեկնէ զայլասացիկ բանին զդէմս . Դէ . Ես : *Են ոմանք՝ որք յայլասացիկ իրս չրլեն զասպարալս . Երէ . ֆր :

ԱՑԼԱՅԱՑՈՒԹԻՒՆ . գոյականն վերնոյն . Ա յլաբանութ ի ւն . փոխաբերութ ի ւն . առակ . ՔԷոթ , ՀՃաղ . *Կայ և այլասացութ ի ւն՝ ի տեղւոջս յայսմիկ : Ա յլասացութ ի ւն ասի , յորժամ զայլ ինչ ասիցէ , և զայլ ինչ նշանակէ : Տես , զի չէ այս այլասացութ ի ւն , այլ՝ օրինակք (պատմական) . Ոսկ . փիս :

ԱՑԼԱՅԵՒ , ի , ից . ա . գ . Որ է յայլ մէ տեղէ առ մարդիկ . օտարազգի , և այլ ազգի հիմանաս . իբր Ἀλλογενής . Alienigena , ex alia gente oriundus . Էձնեցի . *Ի տունս բարեկամաց սիրով ընծայ նուէք այլասեռից զուարճացուց : Ցայլասեռից զուարն հարեալ : Ընդ հարկաւս և երկեղած այլասեռից : Հաւատացեալքն առնսա պարծին ի մէջ այլասեռիցն . Շ . յ՞ արէի . Ն վէպ . Ն ապ . Ն Բարյբ :

Եւ Որ ինչ է յայլմէ տեղէ կամ ի տեսակէ իւրաց . Էձնեցի տնտեսութ ի ւն . Ἑτερογενής . Heterogena . *Հնար՝ տիրել ի միմեանց զհամասեռսն և զայլասեռսն . որպէս՝ զձանգն յարծաթոյ : Զայլասեռսն , որպէս յորժամ ապրհիմք զասան թիս ի քերականութ ի ւնէ (կամ զթուաբանութ ի ւն ի քերականութ ի ւն) . Սահմ . Բ : *Ա յլասեռ նխ ի ւթոյն հալուած : Լեզուաց այլասեռ ձայնից . Նար . խլ . Ն ապաւ :

ԱՑԼԱՅԵՐ , ի , ից . ա . Նոյն ընդ վ . մանաւանդ ըստ Բ . Նշ . Ἑτερογενής . Alterius , vel diversi generis . *Անհաւն գոլ ախտից՝ օրէնքն զայլասեռսն . Մ էն . ղՆ ա : *Միոյ առ բազում այլասերս . որպիսի , գասլի արտաքոյ քան զքերացան . Թղ . ֆէբ : *Զայլասերսն ոչ ոք հաւմեմատիցէ : Ա յլասեր ուրեմն է նման ւն՝ մեծն . կիսուլ . գԽ : *Զայլասերսն ի Թևսն . Նանաս : *Զայլասերսն Թևս և անհնամանս . Սոփ . հանգ :

ԱՑԼԱՅԵՐԵՄ , եցի . ն . Ցայլ ազգ կամ ի ներպաքսն փախել . այլայլել . խորհրդակել . յն . տարաձևանալ , օտարացար գրոշմել . Παρασημαίνω . Perperam signo , adulterо . *Ա յլասերեն ոմանք զՀնմատաւորութ ի ւնն գերծկութ ի ւն , որպէս ըզգահենսն ինչ փոխակ յայլ գիծ . Գզոյ . կ :

ԱՑԼԱՅՏՈՐԱԿԱՑ , ի , ից . ա . Մակգիր պատասխանի , որ յայլմէ հնոմանէ կայանայ , այսինքն յինքնատարակայ գոյացութ ի ւն . *Ինքնատարակայքն բազկացուցանեն զայլատարակայն , իսկ ըստ պարփիրի՝ այլատարակայքն բազկացուցանեն զինքնատարակայն . Ար . գոյք :

ԱՑԼԱՏԱՐԱՔ , ի , ից . ա . Ἕτερος , ἑταροῖος . Alius , diversus , varius . Ոնոզ զայլ տարազ . օտար տեսակաւս . այլազան և տարբեր . այլևայլ . օրինակ երես . պալեա գործ . Նոյնպես և ատա այլատարազ բանիս վերոյ նմանութ ի ւն . Ոսկ . ես :

*Յայլատարազեցան ձևոց և կերպիցն բացմանէ . Դիոն : *Խազմանչան և այլատարազ տեսութ ի ւն : Ա յլատարազ առաքինութ ի ւն . Տծոյ : *Երկիւղ ոն արմատանայ ի միտս քո այլատարազ հաւատով որքան յայսաչ էր . . կոչէ այլատարազ պարդեւաչ ի խրատս : Են և այլատարազք հասակաչ կենդանեաց ի ծովս : Զպարգեւս ընորհի այլատարազ լեզուախօսութ ի ւն : Սկան յայլատարազ խօսս զլեզուն չարժել . . Ա յլատարազս խօսելով . Լմխ . առ . Ե սկ . Ե ապ :

ԱՑԼԱՏԵՍԱԿ , ի , աց . ա . Ἑτεροειδής . Alterius vel diversae speciei . Տեսակաւյլ . զանազանեալ ըստ տեսակի . այլագան . և այլատարազ . օրինակ կերպ . էնվայէ ծախենէփֆերեն . *Ա յլատեսակք են այսոքիկ (հոգի և մարմին) , և միմեանց ոչ հակագրք . Պզոյ : Ե Շ . Բգբ : *Ա յլատեսակքն ոչ ուրեք երբեք երեսեցին : Ցոլովեցն և յայլատեսականացն չարակացեալ : Պզոյ . լՃ : *Թէպէտ և յայլատեսակայ իցէ նիւթն . Ցկ . խ . պաւլ : *Պատմուճանաւ փայլուն այլատեսակ . ՃՃ :

ԱՑԼԱՏՈՀՄԻԿ . ա . Որ է յայլմէ տոհմէ՝ զարմէ . *Միոյ այլատոհմիկ ազգին գտելոյ , զհեռատարագոյնս յայզգակցէ սատակեալ՝ զվերջատարագոյնսն զարդարեաց . փիլ . առմ :

ԱՑԼ ԱՐԴ . Տ . ԱՐԴ :

ԱՑԼԱՑԵՂ , ի , ից . ա . Ἀλλόφυλος , ἔκφυλος . Qui non est ejusdem tribus , alienus , nullius tribus . Որ է յայլմէ կիմ յօտար ցեղէ . օտարազգի , և անազգի . օտարտոհ . օտար . էձնեցի . *Օտար ասմնեին և այլացեղ . Ած . ի : *Ոչ սահէլ յայլացեղ չորորգութ ի ւն . Պխէր : *Ոչ այլացեղք ոմանք ածք լինէին վերակացուք . Դիոն : *Ա յլացեղ ցանկութ ի ւն . Մ ապ : *Ա յլացեղ ինչ և օտար յատկութ ի ւն . կԻ ւդ փ :

ԱՑԼԱՓԱՌ , ի , աց կամ ից . ա . Ἑտերόδοξος . Heterodoxus , aliter sentiens . Ա յլազանգ , այլահաւատ . իբր Ո՛ւնայ զօտար փառս այսինքն զվարկ մտաց , զկարծիս ինս ի հաւատս . մոլորեալ մտօք . հերձածողք . գատանափք գոբէբէր , հաւատգ ծուռ , հերէսիարք . բաբբէք . *Հաստատուն մտատեացն այլափառաց . փիլ . էլ : *Ա րիանոսացն այլափառաց . ՃՃ : *Ա յլափառից բան : Զայլափառիցն զծուագ . Պզոյ . մ : *Ո՛չ ի հայոց այլափառաց ըղգդք կալ ուսուցանէ , այլ յաղանգոյ . Երէ . ֆր :

Եւ իբր Ա յլափառական . մոլար . օտար . *Զամենայն զայլափառ բարեպաշտութ ի ւնն խորհուրդս հալեալ ապականէ . փիլ . էլ : *Որ այլափառս խօսին , և այլ աւետարան աւետարանեն . Սրգ . ա . յհ . Բ :

ԱՑԼԱՓԱՌԵՄ , եցի . է . Ա յլափառ .

ԱՑԼԱՓԱՌԻՄ . եցայ . յ . Ի լինել . մոլորիլ . օտարանալ կամ անկանիլ յուղղափառութ ի ւն . հերէսիարս գտանալ . իբր Ἑτεροδοξέω . Orthodoxis non adsentior . *Ա յլափառեալ՝ Թոզով զուղղափառ գանանութ ի ւն . . Ա յլափառեալ ընդ սխմոնի մոգի . ՃՃ : *Ի բաց կացեալ ի նմանէ՝ այլափառեալ . Սրգ . ա . յհ . Բ : *Ա յլափառեր , և զատակս Ճշմարտութ ի ւն իւր մոլորեն լատագով առնդր . Լմխ . առ : *Որք այլափառեալքն ի հաւատոյն . Շ . ա . յհ :

ԱՑԼԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀλλοδοξία , ἑταροδοξία . Heterodoxia , error . Մոլորութ ի ւն ընդգեմ ուղղափառ հաւատոյ . օտարութ ի ւն ի Ճշմարտէ . մոլար կարծիք . բաբբէրէսէ , բաբբ . *Վասն նոցա այլափա-

ուելթէ և սատանայական յանդգնութէնէ ի ձեռն սակաւուց գրեցի զնոսա. ԱՒ. ծԲ։ *Ոչ գտայք առ նոսին գտնեա ոսկւոյ ինչ այլափառութեի. Լմ. ոփ։ *Ցորժամ հանցէ զանձն իւր յածեղէն գաւազանն որով և ինչ պատճառանաւք այլափառութէ. Շ. Ջ. չհ։ *Ցայլափառութիւն և յօտար կրօնս ոգեկանէ. Երէ. ծիւ։

ԱՑԼԱՓՈԽ. ա. Ցայլ ինչ փոխեալ. այլայլեալ. այլազան. այլագունակ. տարբեր. *Այլափոխ՝ այլաձայն մոլորեալք. Ագաթ։ *Անունն այլափոխ է, և արարածն այլազգի. Վէյոր. Ջ։ *Այլափոխ կոչմամբ ձայնելով զանունն. Նաննոս։ *Թէպէտ և այլափոխ են բանքն, այլ ոչ այնչափ ինչ և միտքն. Կիւրղ. Խփ։ *Այլափոխ միտս ի վերայ առաքինոյն ցուցանել։ Այլափոխք են ի միմեանց խրատքն՝ զոր ածէ ի վերայ ամբաստանուց. Գէ. էս։

Եւ իբր Այլասացիկ. այլաբանական. *Եւ այսու այլափոխ բանիւ զառաւելսն պարգևացն յայտ առնէ. Ոսի. ՚ս. ա. ։։. յն. μεταφορά.

Եւ ցեղակոյծ, կամ խառնակ. *Ցերկիւղ և յայլափոխ շաւալէն տապնապին. Ոսիփեր։

ԱՑԼԱՓՈԽ. ՚ս. Այլազգ. դեմ ընդդէմ, կամ փոխանակաւ. *Այլափոխ վարին. Վբփ հդ։ *Այլափոխ ասեն. Եսա. փբ. ա։ *Այլափոխ՝ հրանելով և մատանելով. Նխս. կագ. լԲ։

ԱՑԼԱՓՈԽԵՄ, հցի. ն. փոխել յայլ. փոփոխել. այլայլել. փչրնկրնփչել, ինեպ. փիւ եմիչ. *Եւ ոչ զամին այլափոխեն. Եսթ. Ը. չդ. յն. այլազգ վարել։ *Զնոքա զործոցն եաւլեն այլափոխեաց։ Զհնանգամն այլափոխեն զկերակուրս և զվայրս. Փիւ. լԺն։ *Այլափոխեցին (զանձն) ի գեմս երկրպագութէն. Լմ. ոբզ։ *Զայս զոս քեզ յերկինից լուսաւորելով այլափոխեաց. Եփբ. ֆոփ։

Իբր Այլակերպել. կերպարանափոխ առնել. *Այլափոխեացէ իբրև ի սեռս քանիք զկերպան. Փիւ. լԺն։ *Այլափոխեալ զինքն ի ձև ծառայի. Վբփ հդ. ծԲ։

Եւ Անհանել. զգոմէլ. *Մի այլափոխեր զանձն քո. զի ես առից զքեզ. ՄԹոս. Եբ։

ԱՑԼԱՓՈԽԻԿ. ա. Որ սովոյ փոփոխի. *Երևմամբ այլափոխիկ և տրծուխ. ՃՃ։

ԱՑԼԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ, Ցայլ. յ. Տ. ԱՑԼՑԼՒԹ. *Ոչ չարժեալ այլափոխեցաւ կուռ առաքելի փառաց Նորա. Ջբբ. կԲ։ *Ոչ յօրէնսդիրէն այլափոխեր. Շ. Խոսփ։ *Ջայլափոխել ժողովրդեանն յերկիւղ և ի գոռոզութիւն. Լմ. ոբզ։

Եւ Տարբերիլ. զանազանիլ փառաք գերազանցիլ. *Հանգիստ ննջման քո այլափոխեալ առաւաւելքն պարգևաց։ Որոյ զանազանակ է լուսո մարգարէից ծնունդն և այլափոխեալ. (այսինքն անհաւար ի կուսէն). Ա՚ս. ոբս. ֆ։

ԱՑԼԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ, Թէ. ՚ գ. Ա.

ԱՑԼԱՓՈԽՈՒՄՆ, խման. ՚ լափեալն, և իրն. այլայլութէ որ և է օրինակ. փչրնկրնփ, ինեպեփ-ը. *Փոփոխմամբ և այլափոխութէք անուանցն։ Խորհրդոյն այլափոխութէն. Փիւ. լԺն. Ե նն։ *Ինձ Թուի ոչ փոքր ինչ հնանալ ի վերայ անուանցս այլափոխութէն. Անյ. Խոյք։ *Վասն այլափոխութէնէ կերպատրաստացն. Գէ. էս։ *Եթէ ասիցէ ի ձենչ ի վերայ եկեալ հասանէ յայլափոխութէց յայսցանէ. Վբփ հդ. ֆ։ *Վասն պատնչելի այլափոխմանն ասէին՝ Թէ արբեալք խ-ցեն. Լմ. ոփզ։

—ԱՑԼԱՓՈՓՈԽՄՆ, խմունք. Նոյն ընդ վ.* կենդանեաց ոմանց այլափոխմունք մեռանք մեծամեծք՝ լցելոց Թափելոց, որպէս խեցեմորթացք բան ունի. Փիւ. նԽ. ֆ։

ԱՑԼԱՓՈՓՈԽՍ. ՚ս. Διαφόρως. Varie. Պետպ. այլևայլ օրինակս. ՚ երէպ ՚ երէպ. *Աւետարանիչքն այլափոխս եառնուն մեզ զծնունդն քրիս. Եսս. պփ. ա. 6։

ԱՑԼԳՈՒՆԱԿ. Տ. ԱՑԼԱԳՈՒՆԱԿ. ա. ՚ս. *Նովին մաքուռավս յարեալ ի գերեզմանէն, և ոչ այլգունակ մարմնով. Տծաւ։ *Եւ որ այլգունակ ձեռաց ինասք. Խոսփ։ *Այլապես այլոտ Թուի, և այլգունակ այլոտ։ Լինի և այլգունակ ըստ ընտրուեն աչացն։ Այլազգ ձեզ, և այլգունակ այլոց քարոզէ. Ոսի. ՚ֆբ. Ե չհ. Ե գէ։ *Զի ոչ այլգունակ ինչ իմացեալ լիներ ըզծնունդն։ Դարձեալ այլգունակ զնոսա յորդորէ ի սիրոյ հաստատութէնն։ Նաննոյ։

ԱՑԼ ԵՐԲԵՄՆ. ՚ ՚ս. Ցայլոտ նուաստ.

ԱՑԼ ԵՐԲԻՔ. ՚ դբ. ո-րիւ ան-գամ, ո-րիւ ոքէ. զոյրի փեփ. *Մխաքըն այլ երբեմն այլապէս լեզուով, և հաստատութէի ոչ առնու. Փիւ. էւ։ *Այլ երբեմն ի մանկական խաղն. Խոբ. փ. 55։ *Այլ երբեմն դալժեալ ասէ. Երբեմն ի գառաձանութէի ընտանեացն պատրաստին, այլ երբեմն ի կորուսանելոյ դուլան. Սբփ. յի։ *Զայս և այլ երբեմն առեալն. Երփ. ֆբ։ *Եւ այլ երբեք այլպէս զանազանութէն այլայլեաղ. Փիւ. նԽ. ա։

ԱՑԼԵԻ կամ ԱՑԼ ԵԻ. ե կրկին ը. Այլ և ևս. այլ նա և. նաև. միանգամայն ևս. Նոյնպէս և. հիմ այ, հապա այ հիմ, հիմիպե, ես, ժ պիւ, փախ. Ἀλλὰ καί. Sed etiam, verum etiam. *Խնդամ, այլ և ուրախ ևս եղէց։ Ոչ միայն Թզնեղոյդ առնիցէք, այլ Թէպէտ և լերինդ ապիրէք։ Ոչ միայն լուծաներ զչաթաթս, այլ և հայր իւր կոչէր զնա։ Այլ և ոչ հերձուիցեն։ Այլ և աթոռ գիտեմ։ Եմէ անկակից եղեալ նմանուիլ մահու նորա, այլ և յարութեան նոցա լինիցիմք։ Եմ։

Ա՚ԳԼ. ԵԻ Ա՚ԳԼ. ա. գ. Որպէս կրկին բառ՝ և Այլ ոմն, և այլ ոմն. կամ Այլ իմն, և այլ իմն. (զորոց զգնանազանութէնն քաջ պարտ է գիտել հասկնալոյ.) *Ἄλλος, καὶ ἄλλος. ἄλλο, καὶ ἄλλο. Alius, et alius; aliud, et aliud. ուրիւ ուրիւ. պուքա պուքա. *Չի գիտասցուք զմի առաուածն, ուր այլ և այլ. Իբրև Թէ ոմն բարի, և ոմն չար. Եղիւ. ֆ։ *Ա՚յլ և այլ (ինչ), յորոց փերկիչն, և ոչ այլ ոք և այլ (անձն), քաւ լիցի։ Առաջ այլ և այլ ընդգէմ նմին կերպարանութէնն ունի. քանզի անգ այլ ոմն է և այլ. ոչ այլ և այլ (ինչ). Ա՚ս ոբս. ֆ։ *Հայր և որդի՝ ոչ են այլ և այլ (ինչ), այլ մի և նոյն բնութէք. Շ. ընԳ։

ԱՑԼ ԵՒ ԱՑԼ. ա. Որպէսմի բառ հոլովական, զանազան. ակնպես. տարբեր. ՚ երէպ ՚ երէպ. երէրւէս-երէրւէս, տօսխիկէիֆ. "Ετερος, διαφέρων, διάφορος. Differens, diversus, varius. *Հագեալ տեսից այլ և այլ գոլով ընտրեալն՝ այլև այլ ունին և զարժչեալ Թիանն. Վբփ հդ. ֆ։ *Ակնան խօսել յայլ և այլ լեզուս (կամ յայլէյայլ, կամ յայլելեզուս). ԳԳ. ֆ. 4։ * Խօսելոյն յայլհայլ լեզուս. Ճչ։ *Ցայլև այլ գործոցն։ Այլ և այլ զանազանել կերպարանիք. Գիս։ *Ծառկեցան այլև այլ և պէսպէս գազանովք. Նար. էրփ։ *Հագի և մանուիւն մարդոյ են այլ և այլ բնութիք։ Ըստ այլ և այլ ժամանակի. Շ. ինփ։ *Ցգեաւ փայտս հոգւոյ վնասէն, և զվիրաս սալ դարբնայ ի նմա. զի յայլևայլոյ ուռանցդ հարկանելն վնաս մի դլուխացիս. Կնխոփ։ *Ոմանք կամ յայլում և յայլում ժամանակս, և կամ այլովք պատուհասիւք ասեն ընաչք եղեն. Փիւ. նԽ. ֆ։ *Այլևայլք և որիշ են նմանութէ՚ի միմեանց. Լգաթ։ *Ցայլ և յայլ տեսլիս և ժամանակս գրեալին. Սկաա. յար։ *Այլևայլ քան զարժանաւորն դէպ եղև կրել վարուց հեռանալոյն. Պիփ։ Տ՚ս և ի բառն ԱԶԳ՝ ԱՑԼ ԵՒ ԱՑԼ ԱԶԳ, այսինքն պէսպէս։

Կամ իբր ՚ս. Պետպէս օրինակաւ. զանազանաբար. և կրկին կամ խառն. *Զայս հազարամեայ ժամանակս վարգապետք այլև այլ ասէին։ Ա՚ԼՑ այլ զառ նա հայրն ուսուցից առնել։ Լ՚ֆ. յայս. Խ ոփ։ *Մեծացոյց զմիասն, և այլև այլ ևս խառնել. Կիւրղ. Խփ։ *Զայգի քո մի վարժացես այլ և այլ. ՂՆոփ. ծԲ. 19։ Օր. ՚ի՚ֆ. 9։ առնպես է և յն. διάφορον, diverse. կամ ձիφորոչ, իբր կրկին բերս քաղել, կամ երկից սերմանել։

Ա՚ԳԼ ԵՒՍ. ա. Եւ այլ. ձեացեալ. ոբիւ ալ. փախ, դայրի. *Ցայլ ևս ասեն։ Զայլ ևս ժամանակին. ՂՆոփ. ՚ի՚ֆ. 1՝ 3։ պէփ. ֆ. 2։ *Ասացուք և.զայլ ևս պատճառան. ԵՂՒի։ *Եւ որ այլ ևս ՚ի կողմանց կողմանց. ԵղԻէ։

Գամ ՚ս. Տաճաբին. ևս. գեռ. և ևս. ալ. փախ, փախ. "Ετι. Adhuc. *Եւ այլ ևս եօԹն օր, և ածից ես անձրև. Վասաս. կեացես ինձ զեօԹն ամ ևս այլ։ Ա՚ԼՑ ևս երեք աւուրք. ևն։

ԱՑԼ ԵՒՍ. Մ՚ ԵՒՍ ԱՑԼ. ՈՉ ԵՒՍ ԱՑԼ. Ա՚ԼՑ անգամ. միւսանգամ. գարձեալ. ևս. ևս. այսուհետև. կամ Մ՚ի ևս. ոչ ևս. (յորս Ա՚ԼՑ, և Ե՚ԼՑ, զորոյ նշանակեն. իբր ամի. ամ, հիչամ. փախ, պիր փախ.) Տ՚ս և Ա՚ԳԼ. ՚ս։ "Նա այլ ևս զրաստապետ ականի անուանիչէր. Ոսի։ "Նախ՝ զի .. Եւ այլ ևս.. ԵՂՒի։ *Մի ոնաչասցէ վարգապետութէնն այլ ևս լեզի աչառանաց մարդկան պատրաստակեալ. Լմ. ոբ։ *Ե՚ԼՑ ի գմանէ, և այլ ևս մի մտանիցես ի գա. Մրի. ֆ. 24։ *Ո՚չ ևս այլ չաստ խոսացայց ընդ ձեզ. ՃԿ. ծԲ. 30։ *Եւ այլ ոչ ևս իցիս, կամ իցէ. ԵղԻ։ ՚ի՚ֆ. 36։ Շբ։

ԵՒ ԱՑԼ ԵՒՍ. Եւ այլն. այլուիքն հանդերձ։ Եփբ. համաբ. ոփկ։

ԱՑԼ ՋԻ. ւ. Ի կրկին բառս, իբր Այլ քանիք. այլ որպէս ևն. բայց ևն. բայց եՂԷ. *Ա՚ԼՑ ևն սիրեաց զնորգիկ, վասն այնորիկ եղև իբրև զնոսա։ Ոչ եՂԷ ՚ի ինքն գրել ապաստան, այլ ևն լուիցին ապաստանել. Ագաթ։ *Մի դիցի ապրեալ ՚ի պատի, Թէ ամենայն որդիք ապրեալի մեռանի, այլ ևն ամեն միայն մեռանի. ՚ֆ. ԼԳ. ՃԷ. 33։

ԱՑԼ ԸՆԴ ԱՑԼՈՑ. Ցմն ՚ի վերջէ բառիւք ԱՑԼ։

ԱՑԼԸՆԿԱԼ. ա. Այլուստ կամ յայլ մէ ընկալեալ. ակամառ. *Ոչոք հնչասցէ վարեին՝ հանգիրձ այլընկալ և առաջ վտրաք. ՃՃ։

ԱՑԼ Թէ, կամ ՚ ւ. Կրկին բառս, իբր՝

ԱՑԼ ՆԹԷ. ՚ Խոկ ԼՈՂ. և Ա՚ԼՑ. *Ա՚ԼՑ ԼՈՂ զաղջեալ և Թշնամին քո, են։ Ոչ ասաց նմա յիւ, Թէ ոչ մեռանիցի, այլ Թէ կամիմ ես՝ Թէ կացցէ. են։ *Զի մի կարծեսցեն, ԼՈՂ ՚ի կուսէն առ սկիզբն. այլ՝ Թէ յառաջ քան գյառնիլ առանս ՚ի հոգւէ. Շ. ինփ։

ԱՑԼՒՄԱՍՏ. ա. Որոյ խնամարն կամ հանձարն է այլազգ. *Եւ Թէ քան զիս այլևնասատ ոք յառնիցէ, և ասէ՝ Թէ զիս-

ցի· Լ՚ի· ֆէ։

ԱՑԼ ԻՄՆ· ԱՑԼ ՈՄՆ· Տ· ԻՄՆ· ՈՄՆ։

ԱՑԼՈՐԴ, ի, ացս· ա· Ա՚լ, ասաց· ու բիւ· զայրի, պատ· ՙԾանիկք ապ. այլորդ· Ագաթ։

ԱՑԼՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἑτερότης. Diversitas, alteritas. Ա՚լ գոլն որ և է օրէ նախաս· տարբերութիւն· պէսպիսութիւն· զանազանութիւն· փարթ, ինքնութիւն· ՙՏարբերել այլ առյոյ ասի՝ այլութիւն զանազանեալ։ Տարբեր է առիւսաէս ՚ի պատանեկ այլութիւն· և ինքն ինքեան՝ մանկան եղոյր, և այրացելոյր, յիւր ինչ պէտս ունել այլութիւն· Գործ։ ՙԱյլութիւն զանազանութիւնն այ ըստ բազմապատիկ տեսլեանցն ձևոյ, որ անդր է քան զանհնոյն գոյութիւնն կերպիցն և ձևոյն ։ Զնոյն զնծայելին այլութիւն մի այլայլումն ինչ անփոփոխելոյն նոյնութիւն կարծեցուք, այլ զինեկն նոր բազմապատկութիւն· Դիան· ՙՁեայ ։ Ի՚նչ է բաժանելի յառանձնական այլութիւն· Գրգ՛· լ։

ԱՑԼՈՒՍՈՒՄՆ, սմունք· ա· Տ· օցՍ· ՈՒՍՈՒՄՆ։ ՙՈր այլանգակք և այլութիւնք են, որոչէն զնոսա ՚ի բաց հոտով պրգավ· ՑՁ՚ա· ֆ։

ԱՑԼՈՒՍՏ· ՑԱՑԼՈՒՍՏ· ՛ս· որ և ՑԱՑԼՈՒՍՏ ՈՒՍՏՑՔ, ԱՑԼՈՒՍՏՑՔ· Ցայլ ազ խնդրէք կամ ունիք կամ տեղալիք· ասէրիւ փեղց· գայրը ելերկն· ՛Αλλαχόθεν. Aliunde. ՙԱյլուսա (կամ յայլուսա) քնի օգնականութիւն և փրկութիւն հրեից· Ես· ֆ· 14։ ՙՈր ինչ այլուսա, և կամ ՚ի մեզ՚ Փախստական լինել՝ ոչ ՚ի մարգնէ միայն, այլև յհոգ այլուսա այլոց զօրէն ունելոյ հասեցելոց· Խոր· Ի· 61։ ՙՆաև յայլուսա (կամ այլուսա) ևս մերթեմք ի մանալ· Եղիս։

ԱՑԼՈՒՍՏՑՔ, ՑԱՑԼՈՒՍՏՑՔՒՆ, ԱՑԼՈՒՍՏ ՈՒՍՏՑՔ· ՛ս· Նոյն ընդ վ՚ՈՐ այլ ուսանէք ոչ ծնանիմ, եթէ ոչ յանմուռ թէ։ Ոչ այլուսանք, բայց ՚ի հպարտասէ· Ոսի· յհ։ ՙՈչ այլ ուսանք առաւել քան եթէ ՚ի քրիստոսէն պատմուիմ։ Պիտ։ ՙՈչ այլուսանք, բայց եթէ ևն· Շ· ապ։ ՙՈչ ուսանք այլուսանք, բայց եթէ ևն· Ոսի· յհ· ։։ ՙԱյք՝ մարգկանէն մի է ասենն, այլ այլ ուսանք· իսկ հոգևորականն մի է ասենն, ներցուն ։Ոչ մի դաւաճ էր պարտն, քանզի այլք յայլուսանէք էին ծնեալ· Խոր· Ի հ։ ՙՈչ ունէի այլուսա ուսանք ձանաչել· Փիլ· սոփս ։ ՙԽնամատութիւն միեռ այլ ոչ սա ուսանք խնամանանայ, քան և մի լեզի· Աթ· Ի։

ԱՑԼՈՒՐ· ՛ս· ՛Αλλαχή, αλλαχοῦ, ἄλλο. Alias, alibi. Ցայլուս վայրի, կամ ժամանակի· Ես և Ցայլ վայր· ասէրիւ փեղ կամ ապին· զայրի ելերկ, գոլիս ելերկ· ՙԱյլ ոք այլուր անկեալ կիսամահ։ Ի՛· ծԻ· 18։ ՙԵս այլուր ասէ նոյն պատմս ։Այլուր նոյն յովհաննէս ասէ ։ Ես այլուր ասէ երեմիա· Աթ· ։։ սպեպ։ ՙԶայլուր երթալն՝ առաքի աչաց տեսանելոր· կոչ ծԻ։ ՙԹաքչել զանապր, այլուր յայլ անապատ փոխէր· Նիս· սփան։ ՙԵթէ այլուրն Ես գիտեցի ժամանապրին· Վ՚ԼՅՕՐ· Ի։

ԱՑԼՈՒՐԵՄՆ· ՛ս· Նոյն ընդ վ՚Գոսա նէ նա այլ ուրեմն հանգիստ· Վ՚ԼԻ հղ· Փ։ ՙՈրպէս և այլ ուրեմն ասէ· կամ՚լ։

ԱՑԼ ՈՒՐՄՆ· Ը· Տ· ՈՒՐՄՆ, ՈՑՈ ՈՒՐՄՆ։

ԱՑԼ ՈՒՐԻՑՔ· ՛ս· Ցայլ տեղի· ասէրիւ փեղ· պատ· էերկ· ՙՄԻ այլ ուրէք երթիցես քալել հասկ· Հռոսի· Ի· 8· յն· յայլուսա անդր։

ԱՑԼ ՈՒՔ· Տ· ՈՒՔ։

ԱՑԼՑԻՍ· ՛ս· Տ· ՈՑԼՈՑԻՍ· ՈՑԼՈՑԶՈՒ· Ἀλλοίως, ἀλλοίον. Aliter, dissimiliter. ՙԲազաձայայս այլ երբեմն այլկէս ասաց Ճառելով· Ա՚լ օրինակ փորձեն մարդիկ զկեանս վարուց, և այլկէս ասծուլիեն· Փիլ։ ՙԱյլազգապէն և այլկէս առնիցէ քան զոր յառաջն հրամայեցաւ· Բիբ· կղ։ ՙԲայց հերովդիառս այլկէս ասէ յայլագաս գիւգիսի· Նանաս ։ ՙԱյլկէս և առ այլ· Աբիսք։

ԱՑԼ ՍԱԿԱՑՆ· Տ· ՍԱԿԱՑՆ ։

ԱՑԼՏԱՀԱՐԱՐ· ՛ս· Ա՚լ՚ով տարտղնաւ և յեզանակաւ· ասէրիւ ՚էերպէ· պաղ գս դաբ· ՙԱյլազգապէս և այլտարազաւ բար· Մ՚ապ· էէ։

ԱՑԼՕՐԻՆԱԿ· ա· Ե՛ս· } Տարբեր· **ԱՑԼՕՐԻՆԱԿԱՐԱՐ**· ՛ս· } այլազգ· այլկէս· ասէրիւ ՚էերպ կամ ՚էերպէ՚լ· պաչիա էրէրլիս· ՙՏեսանեմս, որպէս այլ օրինակ տեսանելի մերձ տեսանելին զգալուսան քնի· Սրգ· Ի· պ· Ի ։ ՙԱյլ օրինակ փորձէն մարդիկ, և այլկէս ասծուլիեն· Ա՚լ օրինակ հասուցանելն· Ա՚լաւիսխոսեցի իրրև ՚ի տեսապանի զկերպան այլօրինակ· Փիլ։ ՙԱյլօրինակաբար ինչ կցորդուլիի ունել· Գոգիի սա սաս։

ԱՑԾ, ի, ից· գ· Տ՛ս և զինի ացծՒՒ· Նոյն բառ և ՚ի յն· սՒ՚ս կամ էս· ՙԱՒՀ· սեռ· ձւոյծ· Capra և Caper. Ազգ խաշին՝ նման ոչխարի, այլ անհանգստու, յանդգնագին, և Հաւտասէր, մօրուսնի, և երկայն գիսովք կամ մանղվք մարմնոյ ոզջոյն· ապրանին կոչի Քազ իսկ Ա՚ծ՝ է առաւել էգն քան ապրուն· այծ, էծ, ԻԾոյ· ֆէւի, պիւղ, էնդ· ՙՁայրայնի (կենդանաւսակք), այծեղջիւրն, ջրհոս, ձիուհք· Ձայծեղջերուկ սահն, ևն· Փիլ· Եւ Շ՚իբ։

ԱՑԾԱՆԱՁԵՒ ՆԱՒ· (ը յն· Ա՚լ ծեմնաւսաս·) Δόρκωνας· Ի ձև այծեմանն չինեալ կամ արընթաց ՚նաս, ՚նաւակ· ՙԱՒՆԷլ այսպիսի ինչ ՚նաս, արգոն, այծեմնաւձև (կամ այծեամնաձև)· Ա՚ահ՛· Է։

ԱՑԾԱՄՆԻԿ· գ· Ա՚ծեամն փոքրիկ· որ և յատուկ անուն կնոջ· Δορκάς. Caprea. Ըստ մեզ, δορκάδιον. capreola. Գծ· ֆ· 36· 39։ (ըստ եբր· յէպիթա, ասոր· ֆապիթա, այն է Տաբիթա։)

ԱՑԾԱՆԱՓՈՐԴ, ի, ացս· ա· Ա՚լուսաապրած այծենոյց կամ այծէից· մազապրած· ոսկճաս, էրիֆրիֆէի· ՙԽազի մանանեալ (առաքեալն) յայծենագործէ· ՁՁ։

ԱՑԾԱՆԱԿԱՁ· գ· Հանգերձ յայծենւոյ կամ այծեայ կամ Թագեայ· Տ՛ս ԿԱՁՁ, և ԿԱՁ· ՙԱյսպիսի ինչ կամ այսպիսի հանգերձ կայձն, և այծենաձձն· Ան· պրէ։

ԱՑԾԵՆԻ, նւոյ, նւոց· ա· գ· Տ· ԱՑԾՆԱՑ· ՙԱցւոց· Caprinus. ՙՄորթովք այծենեօք· Եէր· ֆ՛ա· 37· որ գրի և այծենւովք ։ ՙԱյք և այծենի խառնեալ· ՁՁ։ ՙԲերցեն նմա այծենի և վուշ· Վ՚ԼԻ հղ· Իէ։ ՙԱ՚յծենի վուշ։ Ա՚յծենի ծածկոց· Հ = Ց։

ԱՑԾԵՐԱՄԱԿ, ի, ացս· գ· Եբրայեցի կամ Հրան այծից· ՙԱՒՈՒՀՈՒ· Grex caprarum· ֆէւի ոՒ՚ՐՒ՚ՒՒ· ՙԱ՚յծերամակս, և անգամայս, և հօտս։ Հօտից, և անգէտց, և այծերամակաց· Փիլ· ֆհ· ֆԻ՛։

ԱՑԾԻՔ, էից, կամ էց· Նոյն ընդ ԱՑԾՆԱՑ, ծէի, ծեայք· գ· Զգեստք ՚ի մազոյ այծից· ցգիսի· խարազն· սքեմ միանձանց· Խոյոր· ՙՊարտ է ագանել այծէս։ Զգինու զայծէս հաւատոյ ։ Զսպեն այծէոովքն, բաձկոնուիլն· Մ՚ապ· ոՒՒ՛։ ՙԱյն էապան ֆէւիսի, գարամէ, էիյի՛ ոզգիը, ձիյրան, ղաղւ· ՙԻրրև զայծեամն և զէզ՚լերու։ Որպէս ուսիցի այծեամն և զէզ՚լերու։ Աասյել էր Լծելն ուսիք իրրև զմի յայծեմանոյ ՚ի գալոմ։ Թելեւսգոյնք ուսիք իրրև զայծեմուն ՚ի վերայ լերանց՝ նման է հոգևորդին իմ այծեման, կամ որթուց եզանց։ Իրրև զիրկու ուլս հրկուռ ըհս այծեմանն։ Իրրև զայծեամն փոխուցեալ· ևն ՙԱրգելով ՚ի ներքս այծեամնաս երադուսնս· Խոր· Ի· 38։ ՙԱ՚յծեամն՝ սեռ առնող· Սրգ՛· Ն Ն՚ապ· Իրգ՛։

ԱՑԾԵԱՄՆԱՁԵՒ· Տ· ԱՑԾԵՄՆԱՁ· ԶԵՒ ։

ԱՑԾԵՑ, ծէի, էց· ա· կազմեալ ՚ի մազոյ այծից· և չանգերձ մազիչէն· խորգ· խարազն· և մազ այծից· ՙԱյգեւոս, αἰγέη. Caprinus, caprina pellis. Τρίχινος. Qui e pilis est, cilicinus. այծապատկէ վինած· խարազ, լոս, ազգ է չուռ· և փիֆիրիգ· ՙԱրեգահն եզև սեաւ խրճև ըզկապիրս այծեայ· Ցայս· Ի· 12։ ՙՑուցանելով նմա զգիսիան այծեայս· ՑԿ· կի՛։ ՙՎերացուցեալ զայծեայ զգեստուց նորա· ՁՁ։ ՙՈրք միով այծէիս չատանան· Լապ· Ի։ ՙԱռեալ զգեցաւ զայծեայն· Վ՚ԼԻ հղ· ֆԻ՛։ ՙ Բերին վուշս և այծեայս (՚ի մանել)· Վ՚ԼԻ հղ· Իէ։

ԱՑԾՆԳ՚ԻՒՐ, ջեր· Αἰγόκερως. գ· Capricornus. Նիսն միոյ ՚ի կենդանակերպից՝ յսրմարկաւ ՚ի հեթանոսական պատմուհց, յոր յածի արեգական ՚ի իւս գեհեսյսունվարի իւս· և յայնժամ կոչի ՍՐԾՈՆԳԵՐՔ ԱՑԾՆԳ՚ԻՒՐ· օվլոփ, ձնիփ, ձեփ պիւրդի, պիւղե· ՙՁՒՒրայնի (կենդանաւսակք), այծեղջիւրն, ջրհոս, ձիուհք· Ձայծեղջերուկ սահն, ևն· Փիլ· Եւ Շ՚իբ։

ԱՑԾՈՄՆԱՁԵՒ ՆԱՒ· (ը յն· Ա՚լ ծեմնաւսաս·) Δόρκωνας· Ի ձև այծեմանն չինեալ կամ արընթաց ՚նաս, ՚նաւակ· ՙԱՒՆԷլ այսպիսի ինչ ՚նաս, արգոն, այծեմնաւձև (կամ այծեամնաձև)· Սահ՛· Է։

ԱՑԾՈՄՆԻԿ· գ· Ա՚յծեամն փոքրիկ· որ և յատուկ անուն կնոջ· Δορκάς. Caprea. Ըստ մեզ, δορκάδιον. capreola. Գծ· ֆ· 36· 39։ (ըստ եբր· յէպիթա, ասոր· ֆապիթա, այն է Տաբիթա։)

ԱՑԾՆԱՕՐԴ, ի, ացս· ա· Ա՚լուսաապրած այծենեաց կամ այծէից· մազապրած· ոսկճաս, էրիֆրիֆէի· ՙԽազի մանանեալ (առաքեալն) յայծենագործէ· ՁՁ։

ԱՑԾՆՆԱԿԱՁ· գ· Հանգերձ յայծենւոյ կամ այծեայ կամ Թագեայ· Տ՛ս ԿԱՁՁ, և ԿԱՁ· ՙԱյսպիսի ինչ կամ այսպիսի հանգերձ կայձն, և այծենաձձն· Ան· պրէ։

ԱՑԾՆՆԻ, նւոյ, նւոց· ա· գ· Տ· ԱՑԾՆԱՑ· ՙԱցւոց· Caprinus. ՙՄորթովք այծենեօք· Եէր· ֆ՛ա· 37· որ գրի և այծենւովք ։ ՙԱյք և այծենի խառնեալ· ՁՁ։ ՙԲերցեն նմա այծենի և վուշ· Վ՚ԼԻ հղ· Իէ։ ՙԱ՚յծենի վուշ։ Ա՚յծենի ծածկոց· Հ = Ց։

ԱՑԾՐԱՄԱԿ, ի, ացս· գ· Եբրայեցի կամ Հրան այծից· ՙԱՒՈՒՀՈՒ· Grex caprarum· ֆէւի ոՒ՚ՐՒ՚ՒՒ· ՙԱ՚յծերամակս, և անգամայս, և հօտս։ Հօտից, և անգէտց, և այծերամակաց· Փիլ· ֆհ· ֆԻ՛։

ԱՑԾԻՔ, էից, կամ էց· Նոյն ընդ ԱՑԾՆԱՑ, ծէի, ծեայք· գ· Զգեստք ՚ի մազոյ այծից· ցգիսի· խարազն· սքեմ միանձանց· Խոյոր· ՙՊարտ է ագանել այծէս։ Զգինու զայծէս հաւատոյ ։ Զսպեն այծէոովքն, բաձկոնուիլն· Մ՚ապ· ոՒՒ՛։ ՙԱյն

որ այծէս զգենոյր · Սէփ · յ · ծ՟ : *Հան. գնաց նորա այծէս խոչորս , և վերարկուս այծէս · ճ · Բ : *Սրճն 'ի նոցանէ այծէս զգեցեալ· Վ.բ· հդ· յ :

ԱՑԾՒ , ծ.ույ · մ՚ենդ } Տ · Ա.ՑԾ, ԱՑԾՒՔ , այծեաց · } այծք · 'Ալէչ , ἔριφος . *Ջ՚ինչ օգին է , կամ զի՚նչ այծին . կ.ե. ծէ : *Մի օր՝ օգի ասիտակաց. ցեալ , և մի օր՝ այծի սևաՀոյր · Մ՚անբ· ի՚ֆ : *Ոչխար կատարեալ՝ յօգեաց և յայ. ծեաց առնուցուք:Եթէ յայծեաց իցէ պա. տարագն : Ջամինայն զՀատրպ զայծեաց մի ուտիկեք : Նոխազ յայծեաց : Սալ մի յայ. ծեաց : Իբրև զնոյս այծեաք հանգերձ : Մեկնեացէ զօգիս յայծեաց· Ջայծեան 'ի ձախմէ · էն : *Ո՚ձ յօգեաց ատր, այլ յայ. ծեաց ցգիսխ · Ց՛. կ՚ :

Ա.ՑԾՍԱ. իբր Ա.յծենի, կամ այծեաք · *Մազ այծեաց · Ղ՚ե· ֆ · ւշ · (յն. այ. ծենի մազք :) *Նոքին զգեստու այծեաց · Ա.ւշ: *Ջգեաս բահեզեայ ընգ ասուոյ և այծեաց · Շ · ընդ՛:

ԱՑԾՈՑՆ, ոսգ. ա · Ո՚նՀոզ զոտս նման այծեաց · *Որ յետոյան այծոյգ էին· Հ=Ց· գեէ· ա՚:

ԱՑԾՔԱՂ, ի· գ · որ և Ա.Ց.Ծ.Ա.Ք.Ա.Ղ · Ազգ այծեամն . (որպես Թէ քաղն այծի , արու այծ .) Նմանի է և խարզուզ , այս ինքն էշյայծեամին · որիչս · ՙՕρυξ . Οιγx · ակ՚այէս Տ՚ն և Ց.Ա.Մ.Ո.Ց՚Ր · *Ջայծեամին , և զխարբուզ և զայծգազ և զ.պ.սմդր · Օր· ֆ՚ֆ · 5 · (ուր ըստ յն. փոխանակ երկից նմանեաց գնի մի կամ երկու բառս · ՚ὄρυξ, կամ τραγέλαφος .

ԱՑՆ , այնր, այնմ, յայնմ, այնու. այնք, այնց · կամ այնորիկ, այնմիկ , յայն. մանէ , այնուիկ , այնոքիկ, այնոցիկ, յայն. ցանէ, այնոքիւք · Ե.Բ.Ր · ց.ո.ց · ա · Որ լինչ Հեռագոյն է քան զայս և զայգ · Ἐκεῖνος, νη, νο . Ille, illa, illud. ան, անի, էն. ե , ուչ. պրս. ան. *Մարդն այն . արքն այ. նոքիկ · արքն այն : Ցաւուր յայնմիկ. յա. ւուրան յայնոսիկ : Ընգ այն Ճանապարհ: Ընգ այնմ եւրկիրն ընգ այն : Ցայնմ օրէ կամ յօրէ յայնմանէ և առ յաստս : Ա.յնք ժամու : Ծառայինն այնորիկ : Մշա. կացն այնոցիկ : Ցայնց ժամանակաց: Ա.յն՝ որ ինչ վասն Նիկանոպայ իրացն խօսք են, այսչափ : Ա.յս այն այր է: Ո՚չ այս այն մեծ բաբէլոն է . էն: *Ջայս ջուրս իբրև զայն ջուրսն արաբ : Համբարձեալ 'ի կող. մանն յայնցանէ . Ա.փ.ե : * Ա.ռ աէր այն յուսայ : Ջայն առեղաքն վիսրէր . Մ՚ամբ : *Ինչքն այն. Շ. ընդ՛: *Ջայն և սմոյց· Ց՛. կ՚ : *ՆՀԹ այնք ոչ էին լնալ յայնզուսանէք : Ձէր ինչ յայնցանէ մնացեալ բարեաց· Գ՚ե· *Ի հրէշտակէն և այնոքիկ են ապրմունք . Շ . հրէչ : *Ցայնմ մարդկէ: Ջայնմ ամենայնէ : Ջայնմ ընտրեմնէք: Ց՛. կ՚ : Եվէչ: Շ. ի՚ն :

Դուն ուրնք ինգրով ըստ օրինակի մատնահան ասուածոց . *Գովուլեն աբժա. նի այնք 'ի Թագաւորաց էյեն . Խ.բ · ա. ձ : *Ջի ընգ այնոսիկ քրիստոնէից փոխա. նակեսցէ · Ց՛. կ՚ : *Ձնիք այն մարգ 'ի մարգկանէ : Ա.յն ազ ոչ էր 'ի մարգկանէ . Ո՚ի. յ՛. :

Հոլովք ինչ ոչ այնչափ յաճախականք , և գտուչքն · *Ցաւուրան յայնս . Խ.բ : *Ջկիրճս մնից առաջոյն այնմ՝ : Ցարմենէն յայնոսիկ կուգեցէլ· Ց՛. կ՚ : *Ո՚չ հաւա. ատրե այնբ · Նբ : *Ջակեաչ յայնոցիկ հզեն : Ա.յնիս . այնով. զայնցա. նեաց : Խնգրաւածովք այնոքիւքք . Խ.բ : Ճճ : Եէր · ֆ · ի.բ : *Նովիկիք այնուք մա. կուկաք · Գփ՛. ոչ · *Արհամարհեա զայդիկ՝ որ ատ. ի ստանալ ընչից փուրեան . Ո՚ի՚. է.բ : *Վասն այնու խորհրգոց· Վ.բ՛ հդ : *Վասն այնու . Լ՚ն: *Ջայնան զամենեսեան. Ո՚ի՚. ֆ՚ն :

Ա.ՑՆ · Գէսպէս ոՃով վարեալ վայել. չապէս . իբր Ա.յնպիսի , նա , նոյն , այն որ, և՚ն . *Բազմահանդէսն այն և յայլոզան : Վ.ասաչն այն և տուփոտ· Ց՛. կ՚ : *Հէր. քեաց զայնոսիկն զայն՝ արևելայինն . Ն.բ · խ.ւ : *Իբրև զարիսան զայն : Ա.պա և մեծատուն այն : Ջի՚նչ որ և յայլազս մե. ծին այնմ ասիլդ . Շ. ի.պ՚ . ե՚ն : *Ցերբ. տասարգաց մինչև յայն՝ որ բնաւ զալ և գնախ ոչ գիտեր : Հրեշտակքն այն են՝ որ ապատաւորքն են նորա մեծատնէն . Ա.փ՚ : *Սա այն է՝ որոմ գնացն մեքենայեցեր . Լ՚ֆ . կ՚ֆ : *Եւ այնք բազումք էին՝ որ առ. ահչին յիմարութենէ ընգ խրեանց գնեան ելա. նէին : Շատք ևս այն են , որ և՚ն՚էգեալք իսկ իցեն . ֆ՚. ի՚. ֆ՚ֆ . շշ : ա՚. ի՚որ . ֆ՚ա. յօ: *Ի ուրնք զի · · և բազում այն է , որ յայլմէ գառաւ եղեք , և ոչ յայլմեալք . Եվէչ. ֆ՚ : *Ցօղն՝ որ՝ի քէն ցօղէ՝ այն բժշկուլեն է նոցա . Ա.փ՚ : *Ձէ ինչ կա. րի չար , եԹէ մահն՝ որոմ պարտապան եղեք , այն մեզ վրիժառաւ հատանիցէ . Ց՛. կ՚ : *Մարտիկ ազգն՝ որ մնացին , այն գՀեռ փախստականին չոքան . Լ՚ոփ . ի՚ա : *Ա. մենազօր բնուլեին , այն՝ որ սրսոր : Տ՚ա. ցուք 'ի ձեռս հեզ և խոնարհ քէնի , այնմ՝ որ առաւսպի առ գուբա . Շ. ի.պ՚ : *Լուսաք ձայնի ան ոչ ձերոյ , այնմ՝ որ ժողովեաց զձեզ . Լ՚ֆ . ոփ : *Իմմանուէլին , այն՝ որ արար խաղաղուլեն : Ջարարչէն ամենայնի, այն՝ որոյ բանիւ երկինք հաստատեցան : Դատաստանացն ոչ , այն՝ որ չափով և կշռով բաժանէ : Ջարիսոսին կամն հեր. ձուած , այն՝ որ չարչարելի առաց զնծոու. լեն բանին : Ջատանայական յանդգնա. նս , այն՝ որ հակառակ եհաց ոչ . Շ. ի.պ : *Ձառաւել , և այն չափաւորապես : Սակաւք եղիցին , և այն հանգարտուլեն : Փոխել , և այն՝ Ճշմարիտ վկայիւք . Շ. ի.պ : *Եզ բայր ընգ եղբօր գառի , և զայն (յն. այս) 'ի մէջ անհաւատից . ա՚. ի՚որ : Ը՚. 6 : *Ոչ միայն զաւազուս , այլ զմին , և զայն 'ի փո. քուն . Շ . հրէչ :

Ա.ՑՆ . իբր Հանգերձեալ . միա . ին|ալ . օ պէր . *Որ արժանի լինիցին այնմ աչխարհ հի հասանելոյ : Մ՚տանել յայն հանգիստ : Ջոր հատուսցէ ինձ յաւուրն յայնմիկ . էն: *Եւ յայսմ աչխարհի , և յայնմ . Ո՚ի. յհ: *Եւ այս ասաւ ժամանակը , և այն յա. ւեան անԹիւս ատեր . Շ . այբ՚ :

Իբր Առաջինիսկ գործ կամ իբր ինչ . *Մ՚ինչ գեռ նորա յայնմ էին . Խ՚ր . ֆ . 45: *Հրամայեաց գանձ բազում ապրանալ ցերկ , զի զայնու (կամ զայնով) առնկին . Ճճ :

Իբր Պատճառ կի՚ բան , և պէտք . գեպք. ժ Վ.ՑՀ՚ն . *Եւ յայնմանէ պիղատոս խնդեր արձակել զնա . Ց՛. կ՚. ւշ: *Ա.յացին ոչ ունել (պատճոյ) զիւրէ , և յայնմանէ տալա օտար գասնին 'ի գառնուլեէ . Գէս: *Եթէ ասիցէ , չեմ 'ի մարմնոյ անտի , ոչ այնու չիցէ 'ի մարմնոյ անտի . ա՚. ի՚որ . ֆ՚ե. 15 : *Եթէ այլք ոչ ուսին առվրտաւ , մի՚ ոք այնու զմեզ առգտանիցէ . Շ. ի.պ : *Ձերի անապգեցայ , և այնու ծիծաղիմ . Վ.բ՛ հդ· է : *Ա.տաց և առակ մի նոցա՝ առ այն , Թէ պարտ է յաստնեացն ժամ կալ նոցա յաղօԹս , և մի ձանձրանալ . Ղ.ի. ֆ՚է. 1 : *Ջայս ասեր ծերքն առ այն , զի էն . Վ.բ՛ հդ· է : *Ընդէր երկոք . յայն ինչ , զի էն . անբ . է՚.

ՑԱՑՆՄ՚ՀԵՑԷ . Տ՚ն՚ի տասն Ց :

ՑԱՑՆՅԱՄ . ՑԱՑՆ Վ.Ա.Ց՚Ր . էն . Տ՚ն՚ի տասն Ց :

Ա.ՑՆ Ջ՚Ի . Ա.ՑՆ Է . Ա.ՑՆՈ՚Ի Ջ՚Ի . էն . Ց՚ն զկնի՚ն կարգին :

ԸՆԴ Ա.ՑՍ ԸՆԴ Ա.ՑՆ . ՛. Ցայսպէս յայն կայս . *Փախուստն ընգ այս ընգ այն գնացին. Բ.ու.ղ. Է . 58 :

ԱՑՆԳՈՑՆ , գ.առնի , ից · ա · Ա.յնպի. սի . անանկ . անանկ բանէր . օ Է.ա.ր.ց . օ ՛ն՚կ՚ն. *Ա.յնգունկիչքն վայելչացեալ յարկատրի յօրանան . Գ՚ի՚ :

ԱՑՆԳՈՒՆԱՆ . ա · Ա.յնգոյն . այնպի. սի . անանկը , այնպէս . է՚ոյնի՚ն , օ Ե.ր.գ.ր · *Ըստ այնգունակ ամենաքաջն խրատա. նաց : Ա.յնգունակ փոփոխմանէ կխաց 'ի վեր եվնալ : Ա.յնգունակ բաղմապատիկ երկչոտուլեն ընդոստուցեալ· Գ՚ի՚ · *Ցայն. գունակ տես . Ո՚ի՚. ֆ՚ի :

Կամ՛. Ա.յնպէս . անանկ . է՚ոյնի , օ ՛ն՚օ. ն՚է . *Ա.յնգունակ դվնաւորեալ , կամ կո. չեալ , կամ երԹեալ հասանել: Եւ այն. գունակ՝ էր ինչ , զոր ծերսունն մեկներ հայր , և էր ինչ որով ևս , էն . Գ՚ի՚ :

ԱՑՆ՝ Ջ՚Ի . Ո.րպէս երկու բառս · դ՚է՚ . և ՛. Ա.յն՝ Թէ · այն՝ որ · ան ս՚ր . ժ ի՚ն . պրս . ան ի՚ն . *Ա.յն՝ զի Հնչեաց երկիր , զձայն Հնազանդուլեն ծառայուլեն (ի. բոյ առ. ՚որ) բաւլբառնէցաս . Ա.փ՚ն : *Իակ այն՝ զի գթուցայն ասեն ոչ ընգունելի . ստուա են : Եւ այն՝ զի ոչ կարացեր առանց այ տալ զչահն մեզ . վկայի 'ի ձայնէն : Ի բանից խնասանոյն ուսանիմք , այն՝ զի ասէ (այսինքն 'ի բանից անտի՝ զի ասէ). Շ. ի.պ՚: *Ա.յն՝ զի (այսինքն ասա այն՝ կի՚ այնու զի) ձեծ եմ , և որդի այ , ոչինչ վկայուլեն ինձ ապատ է յուսմէքն· Ո՚ի՚. յհ · ՚ . 7 :

Ա.ՑՆ Ջ՚Ի . Ե՚Ի Ա.ՑՆ Ջ՚Ի . Ո.րպէս մի բառս . չ՚ *Վասն զի . քանզի . այնու զի . և Թող զի . մանաւանդ զի . ևիբա , Լ.ուծի , Խ.ւսք փ՚. *Նաև ոչ ծնգովքն վարեցաս , այն զի անչարիք էր : Ա.յն՝ զի ծավ է ինձ ծփա. նաց՝ կենդանագոյս բերմանք . Նբ . ֆ՚ֆ . կ՚ : *Ցանդգնեալք՝ որոմ չքք ներքուն Թագաւէ , այն զի անվեռչ է 'ի չարին : Ձկիք այլ խնատ և նուրբ Ճանապարհ քան զլեզուին պահ. պանուլեին , այն զի գիւրաշարժ է . . . Ի՚ր վասն գնէ զնոսա հզօր , այն զի նոքա ան. մարմինք են , և մեք մարմնաւորք : Ա.յն զի վերջացաք 'ի սահմանի իրաց կենդանագոյս նայել 'ի աքանչելի փառս այլ աւուր . Լ՚ֆ . ոփ . Ե ոչ . Ե հդ՚ : *Ջմարդաւր կուսուլեն պահելոց աւանդուլեա . և այն զի կերգալ 'ի տան Թագաւորին հանգերձ փառիցեք· Գ՚ի՚ : *Ցօժանդակեք զՀնազանդ, ընկալաք . և այն զի 'ի փեղց . Մ՚ափ . ա՚: *Եւ այն զի ոչ Թէ այլ բնուլեի է նոցա , և այլ ձեր , այլ՝ 'ի միոյ կաւոյ . Շ. ընդ՛: *Եւ այն զի հրամանն ընկալայք՝ ոչ քրիս. տոնէից և պղտոց , այլ և հեԹանոսաց ցան. ցանել ջանայ . Լ՚ֆ . ոփ :

Ա.ՑՆ Է . կամ } Իբր ց . Ա.յսինքն . Ա.ՑՆԻՆՔՆ Է . } բնաւ . որ է . էակն . Ա.ՑՆ ԻՍԿ Է . յն . որ է , այս է , այսինքն է էն . *Ընդի մեռնիկայ ընգոծնի իմոյ , այն է եղեալսդ գամասակաչք : Ի Ճանապարհին եվբանեայ , այն իակ է բնէ. զհեմ· Եաստն պատերազմ ընգ Թագա. ւորեն բազակայ , այնինքն է սեգոնք . էն : Ա.ՑՆ ԻՆՉ . ա · է փ · Ա.յն . իսն այն . *Ջայն ինչ էնէ : Ջայն ինչ բանս . Շ . ի՚պ : *Ջայն ինչ՝ի վեր ոչ հասներ . Ա. գաս : *Հաստատեալ յայն ինչ՝ զոր գոս իակ վկայեցեր . Նբ . հի : * Թէ պարտաւոր

ոք և գաւաթ յայն ինչ, որ ի մուացս խզձէ ոչ գաւաթի, ոչ փոյթ ինչ առնեմ. Շ. ի՚ղ։

ԱՑՆ ԻՆՁ. ս. Դեռ նորոգ. Προσφάτως. Recenter, nuper. Նոր նոր. փակ ենէի, հնինուշ. *Այն ինչ եկեալ յիսաւ լեայ. Գծ. ծԷ. 2։ *Այն ինչ կորիւն ա աւիւծոս մատակ յատապց. Եղիշ. էփ։ *Այն ինչ զարմանալ. Նար. ղԷ։ *Դեռ ևս զոյն ինչ վախճանեցելոյ վիհ. Պիպ։ *Ընկեր առ այն ինչ ծնեալ մանուկն. Սրփ. ա. պ. ա։

կամ խակ և խակ. անզգէն և անգ. լոպ ի, խուլն, ճգնէնիմի. հգին, պիրպին, ծ ահաւթ, ֆիւ հաւ. *Ո՛չ է պարտս յասնելոյն նենգաբանացան այն ինչ յասնենգեմբն անենգաբանացան մատչել. Սահմ. ծԷ։ *Ոդը յաղթեալ ինչ տեզալ եւլով այն ինչ յաղթագին հարիւ ձեռնարկին. Մագ. ծԷ։

կամ Ալդէն. ապդ եա. *Հծդ. Jam. *Ցեփին, զի այն ինչ մեռեալ էր. ցհ. ծԷ. 33։

կամ Մինչգեա. ի ընեալ անգ իրացս. զդդ ընգ. էրէոր դէս. գահա ... իէն. յին. և լաս. պէսպես. *Եւ իդրև այն ինչ մերձ եղև։ Այն ինչ ընեալ նոցա հաստեալ։ Այն ինչ նոցա բանիւն ի բերան էին։ Այն ինչ գեա Թուղիքն ի ձեռին էին. ևն։ *Այն ինչ գիւերջոյն ժամս ունելով ատկաս. Խոր. ա. 25։ *Այն ինչ ընեալ նոցա ի պաշտամանեն հանգչել. Եղիշ. ը։ *Այն ինչ գեա ակգ մուրացոյն բռաստաներ. Փարպ։

ԱՑՆ ՈՐ. Իդր յարաբերական ՈՐ յայնոյն հզամբ. *Մինչև ցարբոհամ, այն որ պարծին նովաս հրամայեցիք։ Իր ընգ պօզամբ ապիստապրաս, այն որ վասն այսորիկ կոչէ զնա գերեզման իւր։ Դիանեսիոսն այն որ ասէ վասն նորա ի գործս առաքելոցն. Եսոէբ. պոմ. ոգկզ։ *Խորհուրդքն միներհելի, այն որ զայս գիւաս նախանձաս հնարեալ գասանել. Եփբ. Խոսոց։ Տճս և ԱՑՆ ըստ բ. Նշ։

ԱՑՆՈՒԳՈՒՆԱԿ. Ց. ԱՑՆԳՈՒՆԱԿ. ֆ. *Եւ իդրև այնուգունակ տեսանելին անձ նատանած լինեալ. Գիս։

ԱՑՆՈՒ ՉԻ. իդր չ. Վասն այնորիկ զի. այնուիկ իդր զի. որովհետև. լիսէի, օւգեպեզպես փի. *Ինքն է պատճառ չարեացն՝ այնու զի ոչ եզծ զարն։ Աչնու՝ զի ընգ չանեաց գործոցն վրէժս պահանջէ, յայս է՝ եթէ ոչ տեսուժէ զչարիսն. Եզ նիմ։ *Անպիտանք գտանին՝ այնու զի ոչ ի մեծ առանիցն վարին հանգէս, և ոչ յայլ ինչ։ Խնամանագոյն ցուցան քան զամենեսեան, այնու՝ զի զամենեցունցն կարացին ծածկել գիտուելն. Գիս։ *Ո՛չ այնու՝ զի ասէն գիրք անուանս անգամոց և զգայարանաց նման, ըստ մարգոյս ձևոյ և նմանութեան պարտ է իմանալ զնս. Շ. ի՚ղ։

ԱՑՆՈՒՀԵՏԻ. ֆ. չ. Զհետ այնորիկ. ապա. այլ եա. և Արդէն խոհ. ապդ. անկիւ եգս, անանկ ըւլալն եգս, ան. ար. ի՚ղփ, գայրը. *Ետ. Ultra. *Հծդ. Jam. *Ոչ իմիք ազդիչէ այնուհետև։ Այնուհետև ոչ եա պիտոյ է վասն մեզոյ պատապատագ։ Հայեցաւ ի մարմին իւր այնուհետև իդրև ի մեռեալ։ Գիտաց եւ ի բազում ժամանակք են այնուհետև։ Փախուստայ գնացին այնուհետև քնակիչքն յերուսաղեմ. ևն։ *Այնուհետև եկեալ մեռեալ էին։ Ապգ այնուհետև ի՚նդին ժամանակի լցեալ կատարած ասացեալն բան. Ագաթ։ *Ի հարբ եկ յուզիլն այնուհետև վարին կարդաւորութեի. Գիս։ *Ապա այնուհետև հաստատեին. ցհ. ի՚ղ։ *Սկսաւ այնուհետև խոստովտ յաւելով. Եղիշ. ա։ *Տասելիբ այնուհետև զմիութեի երկոցունց. Լ՚ի. ապ։

ԱՑՆՁԱՓ. ա. Որ ինչ է այնու չափով նոյնչափ. այնքան, և այնպիսի՝ մեծ կամ փոքր, չատ կամ սակաս. անչափ. ծլ գբ փոք, լինան. Տօսօ՚τος. Tot, և tantus. τηλικοῦτος. *Ցայնչափ քաղաքեցինք սրտիս Հայնչափ տարապարտուց բռնութիւնն։ Այնչափ հաց, մինչև յագեցուցանել զոյգյաքի ժողովուրդ։ Այնչափ նշանս ապրուեալ էր առաքելի նոցա։ Այնչափ ինչ կայր, և ոչ պատասխանեալ գործեին։ Ո՞ի՚ չափ գնաց զգիշոն վաճառականդ. և նա ասէ, այո այնչափ։ Այնչափ ազգ ձայնից են յաչխարհի։ Այնչափ անգք անցին։ Ցհս այնչափ ժամանակաց։ Այնչափ լաւագոյն ուխտ. ևն։

ԱՑՆՁԱՓ. ֆ. Նոմին չափով. նոմին հասնիմասուելիք կամ հաստատութեամբ. յայնմ աստիճանի. ժ գբպաց, օւ պէրէձէփ, օւ գերնեպէփ. Տօսօ՚τῳ, τοσοῦτον. Tanto, adeo. *Այնչափ տառաւել եղեալ քան զԿերեզաման որչափ լաւ ևս ևն։ Եւ այնչափ ևս առաւել, որչափ տեսանիցէք։ Որչափ փառաւորեաց զինքն, այնչափ հատուցէք գմա տուգ։ Ոչ այնչափ միայն, որչափ և յաստղիսն նուագին։ Այնչափ ոչ տային քնոյ զանձինս, որչափ զգնչելն սանձոյն զմասս ածելին մեզբե. Նայեր. Թէ այնչափ կարացին գիտել. ևն։ *Ոչ այնչափ ի հալածել, քան որչափ ի նուաձել։ Այլ այս այնչափ առ յինէն տեսցի, զի ոչ տայցէ կարգի բանին ևն. Ցհ. ի՚ղ։ * Ոչ կարեն միասս ինչ պահել ի նոցանէ, և ոչ այնչափ Թէ լուս մի հանել ի տանէ. Ագաթ։

Եւ Ցայնչափ ժամանակս. ցայն վայրս. *Այնչափ էր փակեալ գուռնն, մինչ ոչ բանեալք. Լ՚ի. ապ։

Իակ Ո՚ի. յհ. ի՚. 13. *Ոչ եթէ՝ ի չքաւորէն այսչափ կամ այն՝ ուսոյանգս պահանջիք ո. իսմ, կամ այնչափ։

ԱՑՆՁԱՓԻՒ. փեաց. ա. գ. յոքն. վերնոյն. որպէս Թէ եզսկանն լինեալ և ԱՑՆՁԱՓԻ. Տ. և ՈՐՁԱՓԻՒ, ԱՑՍՒԱՆԻՒ, ԱՑՆՔԱՆԻՒ. Տօսօ՚τοι, τοσοῦτων. Tot et tantorum, a tantis, ևն. *Զայնչափեսցն գոնէ զերկրորդ մասն ասցուք ՅՅ։ Կապարալ և ածելալ յայնչափեաց. Ոսկ. յհ. ի՚. 33. 37. (ապ. զայնչափիկն. յայնչափ.)

ԱՑՆՊԻՍ. ֆ. *Օւտա, օՒτως. Ita, sic, tam. Որպէս զայն. այնու օրինակաւ. այնպիսաւորաբ. նոյնպէս. և այնչափ առաւել կամ նուազ. յայնմ աշխարհին. անպէս, անոր պէս, անանի. Եօյէ, օւ պէրէձէփ. *Այնպես լուսաւորեացէ լոյս ձեր, որպէս զի։ Եւ այնպես ուսուսցէ զմարդիկ։ Ան այնպես զգեցուցանէ։ Այնպես սիրեաց ես զաշխարհ, մինչև... Այնպէս՝ որպէս անշուշտ ձայն ասյցեն։ Մինեն որպէս նայն եհար, սա այնպէս վիրաւորուեցի։ Գիտասցիք զայնպիսին, որ այնպէսն գնայցեն. են։ կամ *Ոչ գրեցի զայդ, զի ինձ այնպես ինչ լինիցի (յն. այնպես լինիցի) Չի այնքան ես ձշմարիտս մեծ զօրուն նատ անգ. ևն։

Կամ *Ինչուցեալ զառաջասան՝ այնպէս երեայնին և գային։ Եւ այնպէս յանցուցեալ յերկաբս՝ ի քո մեղանէէ. ևն։

Կամ *Ցաձախեցեր ի պոռնկութիս քո, ասկայն և այնպես ոչ յագեցար։ Սակայն և այնպէս ոչ կասեր ի հպարտուէ անտի. ևն. (ամկ. էայ անոկ ալ այսս ոճնայիս։)

*Խրեա այն այնպէս իմն նոցա ի դիմի հաքանէին. Ագաթ։ *Այնպէս իմն սրժանաւոր գառեալ, մինչ զի, ևն. Գիպ։ *Որ պարգևեացն զայնպէս բարեբաստիկ պայծառութեին. Գիպ։ *Ոմն այսպէս կարծեօք, և ոմն՝ այն (այսինքն այնպէս). Լ՚ի. եր ընդ։ և Շ. ի՚ղ։ *Այնպէս անեարկիւզս առաջ զմարդիկ՝ իբրև զանմաբմին զօրս հրեշտաս կաց. Եղիշ. ի՚։

ԱՑՆԳԻՍԱՒԱՐ. Նոյն ընդ վ. *Այնպիսաբար յայնենգացունցն առաքելով պատասրուելի։ Այնպիսաբար միտհամուռ երաժշտական ձայնիւք երգէին. Գիպ։ *Զայնպիսաբար երևեալն աշխարհի. ցհ. իմ. պա։

ԱՑՆԳԻՍԻ, սւոյ, սեաց. ա. Տօսօ՚τος, τηλικοῦτος. Talis, tantus. Այնմ նման. նոյնպիսի. և Այնպես մեծ կամ փոքր, լաս կամ վատթար. անանի, անանի. օ դաբդ, էօյնէի, ծնձուլչէ. *Ցառաջ քան զայն ոչ եղև այնպիսի մարարս, և յետ այ նորիկ ոչ եղև այնպիսի։ Որ յայնպիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ։ Շատ է այնպիսւոյն պատուհասն այն։ Չարի էր օրինաւորացն այնպիսեացն սրբել։ Ցամենայնէ յայնպիսեաց անտի։ Եւ դուք այնպիսիք ամանք էիք։ Ընդ այնպիսւոյն և հաց մի ուտել. ևն։ * Այնպիսեացն պատուհասից։ Ցայնպիսւոյ կապանաց. Ագաթ։ *Այնպիսւոյ չարաչարք առն ողորմեցար. Նար. ծԷ։ *Ոչ կարացեալ առնել այնպիսւոյ ինչ. վասն Թարուելիք։ Այնպիսւոյ ապաշխարութեի մտաք յերկիսպատս. Խոր. Ֆ. 25. 62։ *Ազատանի գայ այնպիսւոյ իմն ծառոյ աղէատ. Գիպ։ *Ցայնպիսւոյ չարեացն միջի. Սրփ. ա. պ. Է։

ԱՑՆԳԻՍԻ. իդր ֆ. Այնպէս. *Այնուհետև այնպիսի զգաստայաբ, և այնպիսի ողորմած եղև, որ և ի մարդիկն իւր ոչ թնայէր. Վ՚ի. հդ. ծԷ։ *Ո՞ի հայր գերած, կամ որ մայր ողորմած այնպիսի աղեկիզին ի վերայ Թշնաւորութեե որգւոց. Սրփ. ա. պ. ծա։ * Որ այնպիսի խոնարհի մտաք. Խոր։ *Որ այնպիսի իմն զօրաւորագոյն գտաս խորհրդով, մինչ զի ... Այնպիսի իմն ըստ նոցա քաջարութեանցն զուգաս հաւասար և զիւրմանցն ցուցին խնամատարեի. Գիպ։

ԱՑՆԳԻՍԻԱՐԱՐ. Տ. ԱՑՆԳԻՍԱՐԱՐ. *Այնպիսեացսյն Թնանց զուգակցի էր կարօղութեի ծնանել. Խոսրովի։

ԱՑՆԿԱՆ, ոյ. կամ ԱՑՆԿԱՆԻ, նոյ, նիք, նեաց. ա. Ուղղ զայն՝ զնոյն քանակ. նոյնքան. այնչափ. այնպես մեծ կամ փոքր. անփա, անչափ. օչփոփոբ. *Ա յնքան բարեացն։ Չերծուսաք յայնքան չիւսուց. Ցհս. Ֆ. ծԷ։ *Ցայնքան բարկուելոյն չարժեալ. Գիպ։ *Անալի այնքանոյ Թագաւորի. Խոր. Ֆ. 65։ *Ոլքան վիրացն հարուածք անբժշկականք, այնքան նեազ չսփովք կրկին առ սին և խմասոք արուեսաից բարձրեալ բժշկիք. Կոչ. ի։

ԱՑՆՈՒՆ. ֆ. Այնու քանակաւ կամ հաւասարութեք կամ համեմատութեամբ. այնչափ. ծ փոփոբ, օւ պէրէձէփ. *Ո՛չ ի պարգևան ես այնքան հռչակեալ, որքան յողորմութենե։ Նար. ԽՁ։ *Չի եզեց այնքան ես, որքան նա մարգ. Շ. Խի։ *Որքան ոք յաւելու ի մեծութենի, յաւելու այնքան ի ցաւս անձին իւրոյ. Սրփ. յի. Է։ * Գիշեր ոչ այնքան զժամանակն, որքան Թե զչրեականն զանհաւատութենի անուանեալսդ. ցհ. իմ. ապ։ *Զքաղցրութիւն գերազանցեաց քերթուածովք՝ այնքան, մինչ զի .. Պիպ։ *Այնքան ծալաւես իմամ

վրկուլեմ, մինչ զի ... նոյ. ՟։ *Այնքան յաչալանքն գրաւեալ զոռալնորդական զմիտս, որպէս զի զայրքան իմ զվէրս Թողեալն. Լմբ. ապ։ *Այլ որչափ անկցուք, այնքան կանգնեսցուք, մեծայոյս լեցուք։ Դնդ։

ՅԱՅՆԿԱՆ. ած. Նոյն ընդ վ. ևս և՝ Մինչև ցայնչափ ժամանակ. *Յայնքան կրթեալ, մինչ սիրելիք կարի քաջ՝ Թագաւորացն եղանիլ։ Յայնքան, որ զի և զինքն իբրև զգօրավար նշանակէր։ Զիւրեանցն հանէին յաչերդս՝ ցայնքան, մինչ ի սպառեալ չլսուին։ Զլռելովքն ցայնքան ոչ հանէին խօչիւն, մինչև ... Պիս։

ՅԱՆ ՕՐ, այսինքն Զայն օր, կամ յայնմ աւուր. Տ. ՕՐ։

ՅԱՈ՛. ած. Այդ պիսակս է. և կարի խոկ քաջ. արդարև. յիրաւի. անշուշտ. ամէն ասեմ. հա, հրաժեշտս. հէ, պէս, էվէրե, (լծ. հյ. յաւետ.) Ναὶ, νή, ἦ μήν. Nae, etiam, certe, ita. *Մահ բայ բազատորադրութեանն. այոյ, հայոյ. և խոնարհութեականն, հա. Թր. ԿԲ։ *Ես զնցի ձեր բան, այոն՝ այո, և ոչն՝ ոչ. զի աւելին քան զայն ի չարէն է. Մ Փ. Ե. 37։ Նա Ն 8ի. Ե. 12։ Ե. Ւոր. ա. 17։ *Այո, օրհնելով օրհնեցից զքեզ։ Աստ ի բաքանչելիս ոք ցեղբայր Իւր. այո, քանզի ի մեզ եմք. ևն. ուր ասէ Եփես. *Այո այո, արդ յիշեցաք, զի հասին մեզ այն մեզք կարեացն եղբօրն մերոյ։։ *Ո՞վ է ուրախութիւնն. և նա ասէ, այո այս է։ Ոսաւէ գաս, Թերևս յաղքայութիւնէ՝ անտի. և ասէ, այո իսկ, յաղքայութիւնէ անտի գամ. Ագաթ։ *Այո առ ամենեսին ամենայնիս ամենայնի կարօղ ես. Նար. ԻԵ։ *Այո մարգ հայի յերկաս մարդոյն, ած՝ ի սիրտս. Մագ. ԾԵ։ *Տէրն ի չարէն ասաց զաւետ լինն քան զայն և զոչն. Սրփ. յն. ԾՈ։

ԱՅՈ՛ ԱՅՈ՛. Կրկնութեի վերնոյն առ ա առաւել հաստատութեի. *Այո այո, և ես մի եմ՝ ի նոցանէ. Նար. ՀՁ։

կամ իբր վայ վայ. Εὖγε εὖγε. Euge euge! *Ես ասացին, այո այո, տեսին աչք մեր. Սղ. ՁԻ. 21։

ՅԱՊԱՆ, բ, աց. Տ. ԱՅԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Նա ըզմանկունսն բեթէլին տապաստ էարկ վասն այապանին. Ցո՟ ուդէ։

ՅԱՊԱՆԱԼԻՑ. ա. Լի այապանօք. այլ պանելն. *Այլ ոչ այապանալից ծաղուն. Ոսի. Տ. ո՟. 9։

ՅԱՊԱՆԵՄ, եցի. ն. (լծ. Թ. այբալամագ.) Παίζω, ἐμπαίζω, καταπαίζω, καταγελάω, μυκτηρίζω, χλευάζω, γελάω. Illudo, derideo, irrideo, subsanno. Այպն առնել. խալ առնել. ծաղր առնել. ունձա առնել. կատակել. ձաղել. եղծերել. գոտռվել. յամօթ առնել. անարգել. արհամարհել. Տոնօթա՝ խնդինգա էնիգ. գէնիչ՝ չեռինգիչ ալմագ, զկիւնէն գէ, իւրմանգէ, խօրհամագ. *Այապանեցան զքեզ։ Այպանել, հարկանել, և ի խաչ հանել։ Իւրացանչիւր զբարեկամ իւր այպանեն։ Ծանեան զքեզ և այպանեցին։ Զօր ամենայն հանի ի գլուխ այպանեալ։ Ուր համարհօյա, այպանօյա։ Ոչ նուաստ յաւետնի այպանոցս։ Այպանեաց զնոսա երկա թեզբայն, և ասէ. մեծամարն կարգացքէ, զի ՈՁ է։ Եթէ ոչ այպանիցէք զքանիսք իմովք. ևն։ *Մի զմեզ այպանեսցէ պատրաստիցես. Խոր։ *Ի միտս իւրեանց սկսան այպանել զնա. Եղիշ։ *Որ այպանէ, երգիծանի։ Մի այպանեսցի մարգարէութեի ի վատնդելոցս անհաւատութեի. Լմբ. Նեղ. Ա ապ։ *Աճ ոչ այպանի. Մաղ։ *Երդ այպանելի և ծաղրական. Պիս։ *Այպանեցիք զքրիստոս. Եփես. Ե4։ *Այպանօյք զաբրիօք. Մծբ. ծԸ։

ՅԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Այպանելն, իւն. որ և Այն. ծաղր. խալ. կատականք. անարգանք. Թշնամանք. Նախատ բուբգ, խնդինգա, գէչ. Παιγνία. Lusus, ludibrium. *Այպանութի քո արար քեզ զայդ. Երեմ. խ. 16։ *Այպանութեան բաժակ, քացախ ընդ լերոյ. Ագաթ։ *Ընթերցեալ զգիր այպանութեն Աստ. Ե. 4։ *Ձաղեցաց և այպանութե համբերեալ. Վբ. ԽԵԲ։

ՅԱՊԱՆՈՒՄՆ, նման. Նոյն ընդ վ. *Եւ ոչ անօրինաց մատնել ի ծաղր և յայպանութիւն. Խոր. Գ. 63։ *Եթէ ձաղանօք այպանման զնս կատակեսցէ։ Ծաղրական. նաև այպանմամբ հեղնեցաց։ Ի խաղ այպանման ծաղրս. Նար։

ՅԱՊԵՐԱՆՔ. Տ. ԵՊԵՐԱՆՔ (որ ասի ծագէ). *Կրեաց նախատինս և այպերանս. Տծնկ։

ՅԱՊՆ. գ. Որպէս առՁ. այդ, այնպ. Ամօթ. ամօթալի պակասութե. ամրիծ այպանութե. խայտառակ ինչ. խոզդոպ. Ի. բեղաքի. Ἀισχρὸν, ἄισχος. Probrum, probrosum, turpitudo, dedecus, pudor. *Զինչ է այդ այպն կատականաց՝ Թողուլ մեզ զայդպիսի կին. Յօպի։ ծԲ. 11։ *Եթէ ընտ վեց ամիսն, և ոչ գտանի այպն ի ծառայն, լետ այնր ոչ գործեսցանե. ՄԽ. Փ։

ՅԱՊՆ. Որպէս Այպանութի. այպանութեն. և նշանակ այպանութե. Ἐπίχαρμα. որպէս ռամկ. Լբբան խնթալբ, փնաղ. խուխիկ. χλέυασμα, μυκτηρισμὸς, ἐμπαιγμὸς. Ludibrium, insultatio, subsannatio, irrisio, derisio. *Զի մի մատնեսցէ ի նախատինս և յայպն հեթանոսաց։ Արարեր զմեզ նախատինս, ծաղր և այպն կատանց. կանաց Թշնամեաց մերոց։ Եզաք մեք այպն կատականաց։ Եղոտ զքեզ յայպն ամենայն աշխարհաց. Ցօ՟ր. Ե. 10։ Սղ. խԳ. 15։ ԿԲ. 4։ Եզեկ. խԳ. 4։ *Զի մի զոք այպն լինիցի սրտաբնոց սուտոպաց. Շ. ընդ։

ՅԱՊՆ ԱՒՆԵԼ. Տ. ՅԱՊԱՆԵԼ. Ἐμπαίζω, γελάω, ἐπιγελάω. Illudo, rideo, derideo, irrideo. *Այպն առնէին զնս, և ոչ գիտէի Աչինպէս այպն առնիկեն զձեզ։ Տատապեցուցանէին, և այպն առնէին։ Այպն առնէին զնովսւս, և հարկանէին։ Այպն արարեալ են։ Մերձաւորքն իմ այպն առնէին, և ասէին. արդ ոչ ևս երկնչի մեռանել։ Զնս այպն առնէին՝ որ լսնկէին գինի։ Դառնութե բանից իմոց արարից այպն զարհամարհութիւն. ևն։ *Այպն առնէ զտէրտունական բանիս. Շ. նթ։ *Զայպանարարսըն մանկունս. Մագ. ՀՅ։

ԸՆԴ ԱՅՊՆ. Իբր ած. Ընդ խաղս. ընդ կատակս. ձագալբ, լաղիբեին։ *Ոչ ևս ընդ այպն կամ ընդ խաղ խօսիմ ընդ ձեզ. Հ = 8. ապր. ծԵ։

ՅԱՊՆԱԿԱՏԱԿ ԳՈՒՍԱՆ. Մխմս. Μίμος. Mimus. Խաֆալուի. *Երեթեալ նատիրիճ այպնակատակն գուսանացն լսելոյ. Ոսի. Յհ. ՅՅ. 1։

ՅԱՊՆ ԵԻ ԿԱՏԱԿ ԱՒՆԵԼ. Καμῳδέω. Sicut in comoediis irrideo. Այպն առնել լսոյ միմոսաց և ծաղրածու խաղալ կաց. Խաֆալա՝ խնդինգա էնիգ. *Եկիր նախասեր զնս, այպն և կատակ առնել. Ոսի. Յհ. ՅՅ. 36։

ՅԱՊՆԿԱՏԱԿ ԼԻՆԵԼ. Այպն առնել. այպանել. Թշնամանս ձգել. *Որ ի նեղըս անգ էին, այպնկատակ լինէին երբ լսէրցուցն. Ե. Ի. Ջ. 34։

ՅԱՊՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Այպն առնելն. այպանութե. *Այպնարարութե այրհամարհութեի բանից. Լմբ. ած։

ՅԱՊՆԵԼ. Տ. ՅԱՊԱՆԵԼ. *Քան զայդ նեղն զոք և զարհամարհելն. Եփր. ասԲ։

ՅԱՊՈՒԿ ՊԱՅԹՒԿ. Այնայս իմն իմաստիւք՝ ղայդ ընդ բառիցս ՍՐԿ ՍՐԲՆ. ՅՈՒԹՒՒՆԿ, դնի իբր յն. Τραγῳδία. Tragoedia, որ է Ներերգութե. *Ե՛ս չար անցք քան ընդ հրէայն՝ ընդ մեզ անցան. Նեին հանապազ այդպէք պայթիք երդ արբերգութիք. Ոսի. Եփս. Ը։

ՅԱՍ, ոյ կամ ու, ոց. գ. (լծ. առՁ. Էս, Էսի, Էսիլ.) Ընչիք, փշրումն կամ հնչիւն հողմոյ. հոգմ. աիք. հվ. փսփ. Եէլ, բռաչիւնք. Πνεῦμα. Ventus, spiritus. *Այս մրրիկ. Սղ. ծ. 7. ուր Վրդն. *Այս՝ որ է հոգմ ։։ Նոյն առումն է առ ասորիս, զի գրէ Եբէլի. *Գիտեմք՝ եթէ այն հոգմ է. քանզի յորժամ մեք ասեմք, Թէ սիք չնչէ, ասորնեայք ասեն, այս չնչէ ։։

Առաւել նմանութե վարի՝ ի մեզ՝ որպէս Ոգի, իմն չար կամ պիղծ, այն է գև. որ իբրև զհոգմ մրրկեալ յածի և յոռգէ զտնեզերս. ՁԻն, փԼ, էերի. պրս. ասյէ. (ասասի ռամկ. ասյալը, սարալը. պրս. ասյէ. փար, այսակիր.) Πνεῦμα. Spiritus. *Ահա ասաց՝ ի նա այս։ Ա յսով պատնկութե մոլորեցան։ Ա յս գիւի պղծոյ։ Ա յս հարցուկ։ Ա յոք պիղծք։ Ա յսոց չարաց։ Ըսա իշխանին իշխանութեան օդոյս, այսոյ՝ որ այժմս ընդգմտեալ է. ևն։ *Ասի և գնՙ ոգի, այլ ոգի չար. զոր Թէպետ և՝ ի մեր լեզու այս չար ասեմք, որպէս՝ ի խորհուրդ Հարցն մերոց առաքեաց ըսա սուլորութե՝ ի մեզ կարգելոյ, այլ գիտեմք՝ եթէ այսն հոգմ է. Եփիփ։ *Ա յսոցն օդոյնոց։ Դասիմ՝ ի պարս հեզոց, և ընդ այս կարգեաց. Նար. Ի. 4։ *Ա յս մոլորեցուցիչ գերբիչքն են. Մ Ի. Էբէմ. ուր զկիսին նշանակութե՝ ի մի յօդէ ըսա հոմանայ. նութե բանիս Երեմ. Ե. 11. *Ա յս մոլորութե յանապատի ։։ որ՝ ի 12. գնի Ոգի։

ՅԱՍ, այսր, այսմ, յայսմ, այսու, այսք, այսց. կամ այսորիկ, այսմիկ, յայսմանէ, այսուհետ. այսոքիկ, այսոցիկ, յայսցանէ, այսոքիւք. Եէր. յոց. ա. Իբր Մերձաւոր քան զայդ և ղայն. ըսա կարգի յօդիցս՝ ս, գ, ն. ունս և ՍՈՑՆ. ՍՈՑՆ ՍՑՍ. ասս. պնս, իպոս. Οὗτος, ἄυτη, τοῦτο. Hic, haec, hoc, is, iste, ևն. *Ա յս այր։ Ա յրս այս։ Զայրս զայս։ Վ սան այսր քանի, կամ քանիս այսորիկ։ Քարինքս այսոքիկ։ Ի քարանցս յայսցանէ։ Որ ոչ յայսց արա բածոց։ Զառնէս զայսմանէ։ Յայսմ գործ ծոյ է շահ մեզ։ Պօղոս այս։ Բանիքս այսոքիւք. ևն։ կամ *Ա յս է գործն ձեր։ Ա յս է մարմին իմ։ Ա յս ամենայն երկն։ Զայս ասաց։ Յայսմ է լսանն Ձմեռիս. ևն։ *Ա յոք, և որ սոցին նման. Ցհ. խս։ *Ա յսց Թղթոց։ Սինդեռս նոքա յայսմ էին. Խոր։ *Նեզոտեցաց այսոցիկ։ Ցձ։ *Հանելով զնս յայսմ կենացս. Ագաթ։ *Ա յս է խոստումնակ Ճանապարհ, այս է մոլորումն. Լմբ. ապ։ *Ա յս պատուքս օրհնութե. այս արգասիք կենաց, այս նշոյլք լուսոյ։ Ա յս նահատակ յաղթող, այս սպառազէն արի. Նար. ԿԲ. Ե ՃԲ։

Եղ. իբր յոգ. * Պատշաճեցան բանքս այս։ Արդարքս այս ցանկացան. Ագաթ։ *Ա յսպէս խառնեսցէ են տուրերքս այս. Եղիշ։ *Ցիշատակեքս այսուիկ։ Զայսոս աւուրքս։ *Ո՞վ այսմ գտաւ։ որաց.

Ո՛ւ. հբ. *Ցայսմանէ իրակունէց. Ց՛. կ՛:

ԱՑՍՈՒՒ (առաւել ռ.մկ.) իբր Ա յոր կամ այսորիկ, և այսոցիկ. *Վասն այսու ժամու հոգայիր: Զկնի այսու ամաբանոյս: Սակս այսու պատճառի: Վասն սակաւիկ այսու արհամարհանաց. Եւն. Վ.բ՛. Հց. ոթգ:

ԱՑՍՈՒՒՄԲՈՒ. իբր Ա յսոքնէք. Եփ. Ի՛. ի՛ը: Ե Սրփ:

Հղովք պէսպէս անուռոյր գոանիւն՝ կամ ըստ ինքեանս, կամ ընդ միմեանս փոխանակութիւ. զորօրինակ *Ա յսիս, կամ այսուվ (ռմկ. ասուվ). այսովք. ՃՃ. որպէս և յօրինակս ինչ. Լ՛ի. պ՛ոփ. *Եւ մեք ոչ այնիս, և ոչ այսիս պատկառեմք՝՝. ՚ք այսու, կամ այսուիկ: *Զփառս տանս այս. Շ՛ը: *Զանուն ոչ գիտեաս զառնս զայսմիկ. Եղիւս. Խ՛ւ: *Բուռն հար զայսոքիկ խրատուց. Ցճ՛ի: *Ա յսմ խորհրդով բազումք վարին. Ց՛կ. Խ՛ւ: *Կենդանականաս այսր (գուցէ իբր աստանօր) յաւիտենիս: Ընդ այսմ ուսմանաս: Ա յսմ փրկանօք. Ն՛ը: *Որպէս միտվս այս է տեսանել: Ի վերայ այսմ ապականացու քնութիւն. Շ. Ի՛ը: *Առանց այսմ չէ հնար: Ոչ նմանապէս այսորիկ կարծէի. Գիւ: *Լուր այս ալօթիկ. Աւգ: *Կազմէ զայս. փիւ: *Ա յսոս եղբօր բերան ծանր բարձիր: Ցայց ամենայնէ ոչինչ միւձննայ ի խոնարհն. Վ.բ՛ հց: *Ի ներքոյ այսմ գատապարտութիւն: Ուստի և զսովորականն նորա այս խորհուրդ տեսանելիք. Լ՛ի. ոփ: *Աասցին զօձն ոչ օձ մարմնաւոր, այս՝ զոր այժմս տեսանելիք. Շ. Ի՛ը:

ԱՑՍ. ՆՒ ԱՑՍ. Զօրութիւն ունելով զնախադիր կամ զբայ՝ յայլ և այլ միտս բերին. *Ա յս ոմանք՝ այս որակ երիվարիք նամակ տանին. Աբծ. Ր՛. ւ: *Ուստի և ծնաք ի նոյանէ, այս ընդհերիկար ժամանակ, զոհս կատարել առ եղեալս: Շատ վկայիք լինել ի բարեպ արարչէն. և այս ոչ զինւոյ միայն, այլ զմարգ. Լ՛ի. ոփ: *Նա այս, զի քաջալաւութիւն վերադունից երևեսցին. Շ՛իբ: *Եւ այս յայնմ ժամու, ևիթէ առանց այնմ գործոյ կալ անհնար իսկ. Վ.բ՛ հց:

ՄՒՆՉԵՒՈՒ ԱՑՍ ԷՒՆ. իբր Ցայնմ վայրի. մինչ այս՝ մինչ այն: Ո՛ւիի՛ը:

ԱՑՍՄԱՆԵ. իբր ի բանէ ասաի. վասն այսր պատճառի. ասի՛ը, ասը՛ր համար. *Ցայսմանէ՝ բազումք յաշակերտաց նորա չոգան յետս. Ց՛կ. Ջ. ճ՛ը: *Մի յայսմանէ համարիցիկ, թէ ես մեծ եմ քան զնա. Ո՛ւ. յ՛կ. ՚՚. ւ:

ԱՒ ԱՑՍ. Որպէս՝ ի գէպ այսմ. ի սոյն պէտս. և վասն այսորիկ. և ևս. *Զ՚ինչ օրինակ առ այս՝ քեզ նմանագոյն առասնօր եգից: Նա առ այս զգուշութեան առաքինին զքանն ի լերդ ինձ առի. Ն՛ը: *Ա յսքան առ այս. Վ.բ՛ հց. ՚՚: *Նա այս ստացեր ինձ և զնա փեսանն. իսկ չար առ այս՝ և յանձնառուրն բաժանեալ. Լ՛ի: *Եւ առ այս՝ որ ոչ պատի մնաք առնուցուն և տայցեն զոգ խազաղութիւ, Թաթուր մնասցեն. Խոր: *Բայց ունիմք առ այս և զվակասական դրացն զրանս. Իգն:

ԱՒ ԱՑՍՈՒՒՒ. Որպէս՝ Եւ ևս. (Հանգոյն յն. լս. Πρὸς τούτοις. Ad haec, praeterea.) *Տեսանելիք առ այսորիկք և զայս ևս: Ահ այսորիկք՝ են ոմանք գործ ձևալ. Ց՛կ. Խ՛. ոփ: *Եւ ևս յոքունս առ այսորիկք. Շ. հբէզ:

ՑԱՑՍ. իսր Ցայս վայր. յայս ժամանակ. *Ահեղի քան զՀարիւբ և հոլմանասուն սա մինչև յայս. Մ՛գ:

ԸՍՑ ԱՑՍՄ, ԸՍՑ ԱՑՍՄԻՒ. Տ. ԸՍՑ:

ԱՑՍ Ի. չ. Տ. ԱՑՍԻՆՑՒ. *Սկացեալ ի յառաջադէմն, այս է՝ ի լեառն ՚ձյ՝ի քորեբ. Գիւ: *Սաղարթօք վերսից, այս է՝ արտաքին գիմօք: Որ է հաստատուն, այս է անսիփոխ. Ն՛ը. ի՛. Ե Տ՛բէ: *Ցամաքեցաւ խոան, այս է՝ մեռաւ. Գէ. Ե՛ւ: *Ցայնմ ժամանակի ասէ, այս իսկ է՝ Թէ յոմն կոզոգեալ. Ե՛ւ. պմ՛. ի՛. ց:

Իսկ Ցայս. ծ՚ի. ւշ. *Հանեբրուի ՚ձգն աստ է, այս՝ որք պահին զպատուիրանս նորա՚՚. յն. աստ է, աստ՝ որք են:

ԱՑՍԱԲԵԿ. տ. Իբր Ա յսահար. Տ՛ես ի բառն ԱՑՍԱԿԻՐ:

ԱՑՍԱԲՆԱԿ. Տ. ԱՑՍԱԿԻՐ: Երփ. Տ՛բի:

ԱՑՍԱԽԱՒՆ. տ. Խառն յազգեցուԹէ այսոյն չարի. գիւական. *Հերբեալ առ ի մէնջ զայսախառն հեծեծումն. Ն՛ը. ղ՛է:

ԱՑՍԱԿԱՆ, ի, աց. տ. Կախականի այսոյն պղծոյ. գիւական. Ը՚յ՛ծի. *Ա յսականն գ՛ծեալ զհարբասորումն. Ն՛ը. ղ: Տ՛ես և ի բառն ԱՑՍԱՆԱԿ:

ԱՑՍԱԿԱՆՓ. փ. Ազգանեակաց սատանայի. այսոք պիղծք. ՃՒՆԷր, ՃՒՆԱՆ, փիւնէր, ՀԵՌԻՒԷր. *Անունդ յոյն հայհոյի՝ ի մէջ այսոյ կանաց: Գնդին՝ ի մեռոպս ահեղ հրամայ. նիզ այսոհիանացն գումարք. Ն՛ը. ի՚՚. ղ՚՚:

ԱՑՍԱԿԱՆՓ. փ. Ազգանեակաց սատանայի. այսոք պիղծք. ՃՒՆԷր, ՃՒՆԱՆ, փիւնէր, ՀԵՌԻՒԷր. *Անունդ յոյն հայհոյի՝ ի մէջ այսոյ կանաց: Գնդին՝ ի մեռոպս ահեղ հրամայ. նիզ այսոհիանացն գումարք. Ն՛ը. ի՚՚. ղ՚՚:

ԱՑՍԱԿԻՐ, կրի, բայ. տ. Պնեւմատոբօրօς, δαιμόνων. Spiritu (malo) ductus, afflatus, a daemone actus. Որ կրէ յանձին զայն պիղծ. այսահար. ՃՒՆԷր, ասյա. ԼԷ. կամ Բնակարան գիւաց. փիւԷՒՒԱԼԷ. փիւռապ. *Իբրև զայր մի այսակիր: Մարգարէք նորա այսակիրք: Ա յսակիր (կամ այսաբեկ) եղև. Ո՛ւ. Ի՛. ղ: Սփ. Ճ՛. կ: Երեմ. Ի՛. ձկ: *Նա ապանօղն և այսակիրն և կատալելն. Ո՛ւ. յկ. Ի՛. ւշ: *Ընդ այսակիր անզգայէլոցն: Մ՛ուսացանէ առնի այսակիր բարձանցն կռամոլութիւ. Ն՛ը. ծ՛է. կ՛է:

ԱՑՍԱԿՐԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Ա յսակրեալք ախտիւ գիւական. ի գէբս խոր:

ԱՑՍԱՀԱԱԱԾ. տ. Հալածիչ այսոց պղծոց. գիւահալած. սոփանաս հանօղ՝ էզոզ. *Ի խորին չարութիւ կռապաշտութեն ՃՀմարիս բարի և այսհալած. Սարի. ը: *Որ այսհալածն էր, և ահարկու գիւաց. Սրփ. ՚՚. պ. ծ՛է: *Եւ կամ գաւթեանն սազմոսի՝ այսահալած մարգարէի. ՃՒ՚՚ ոզգի:

ԱՑՍԱՀԱՐ, ի, աց կամ իկ. տ. Դաւմոնիզ՚ոմենոս, δαιμονιζόμενος, ἐνεργούμενος. Daemonium habens, daemoniacus, energumenus. Հարեալ յայսոյ պղծոյ. գիւահար. որ և ասի ԱՆՄԱՓՈՒՐ. և ԱԽՏԱՑԵԱԼ. գՒ ահեղօզ. ՃՒՆԷ, ՀՃՒՆԱՆ, փիւփոզ, ՀԷՐԻՈՅ. *Զ՚ինչ եզև այսահարին, և զինչ վասն խոզին. Մ՛է. Է. ւն: *Ի՞ ինչ պակաս՝ ի մոլեգին այսահարաց անտի. Ո՛ւ. յկ. ՚՚. Ե: *Տ՛ես, զի ընդ այսահարիցն գասէ՝ զորս ի մարմնաւոր հիւանդութիւն են քարշեալք. Մ՛ոս. ի՛ դէսն:

Եւ Մ՛ոլեգնեալ իբրև զգիւահար. վերհաս. ասյալ. լԷԱԷ, դՒՒՒԷ՚՚. Էպիլեպտոս. Furens, furiosus, insanus. *Ահա տեսէք զայրն այսահար: Մոլեալ կարծ՚ինչ լինիմ ես այսահարգ. ՚՚. Խգ. Խ՚՚. ւկ. ւ:

ԱՑՍԱՀԱՐԻՄ, եցայ. յ. Դաւմոնիզ՚ոմաւ. A daemonio vexor. πνεῦματοφοροῦμαι. spiritu (malo) ducor. ἐπιλῃπτεύομαι. furo insanio. Հարկանիլ յայսոյ. Լ՚ելիլ ի գիւէ. ՀՃՒՆԱՆ ալՀգ. և Մոլեգնիլ. մո-

լել. յիմարիլ. գասպսրՀգ, ԼԷՒՒԷրՀգ. *Դուստր իմ չարաչար այսահարի: Ա՛կէք զգա այսահարել առաքելի իմ. Մ՛գ. ծ՛է. ՃՃ: ՚՚. ԻՀ. Խ՚՚. ւ: *Ա յսահարեալք ամենեքեան. Ագ՛ծ: *Ա յսահարեցար ուր գեակ. Վ.բ՛ հց. ծ՛է: *Ա յսահարէր յարքայութենն արտաքոյ քան զարժանն. Ե՛ւս. պ. Ի՛. ւ:

ԱՑՍԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա յսահարիլն. այսահարին գոլ. գիւահարՀ՚՚. *Նէ՛ղեալք յախտից կամ յայսահարութենէ. Ը. Բաբէր: *Ա յսահարութենէն անլուժչելիս է, և ՃՀ ձեռինն կատաղ. Երփ. Տգի: *Եթէ ոք անարժանութենէ յօրէնս մատչի, հանգիպի նոցա այսահարութենէ. կանան: *Ա յսահարութենէ յանապատնս գտեալ՝ ոչ լինքեանց լինի ալագաւ. Մ՛ի. դփ:

ԱՑՍԱՄՈՒՏ. ՚ ա. Ցոր մտեալ իցէ

ԱՑՍԱՄՏԵԱԼ. ՚ այս պիղծ. այսահար. դիւահար. ՃՀնան, փիլագաթ. *Ա յր մի անօրէն և այսամուտ. Բ՚՚ղ. Ճ. 18: *Ա յսամտեալ բազմութի. Ո՛ւ. ը:

ԱՑՍԱՑԱՄԱՆ. փ. Θέατρον. Theatrum, spectaculum. Թէատրոն, որ է տեսարան կամ տեսլարան, առեալ ի Թարգմանչէ որպէս Դիւական կամ գից հանդիսարան. *Խորատոյզ եղեալ (նետատր) չարեօքն, և Թէատրոն իբ այսայարան՝ ողբերգութեան առնեալ տիեզերաց. կի՛ւզ. ի ՚՚ոյն:

ԱՑՍԱՆԱԿ. տ. ՚. Ա յսոքի. այսագունակ. այսպէս. *Վ երբերական է. որ և նմանական. որգն, այսանակ, այսալի. այսչափ, այսքան. Թր. ւէբ. (ուր սրի. նակք ինչ վերապահ գրին ԱՑՍԱԿԱՆ:) *Կարաւան Թշնամեացն այսանակ ձաղանօք գնայեալ մոլին ի գուբն քաղաք. Ց՛կ. ի՛ը: *Ա յսանակ ՃոհապատՀիչն վերջոյ և առաջոյ պատուհադիրքն յաՃախեն ըզփառս: Ա յսանակ և զա հրապուրտրտղաքանդ քս բանիւք ծուաբուսեր. Ց՛կ. ի՛. ոփ. Ե էրե:

ԱՑՍ ԱՆԳԱՄ. ՚. Ցայս նուագ. ասանգամ. պս փՀՓ. Τὸ ἅπαξ τοῦτο. Hac vice. *Ոչ է բարւոք խորհուրդն՝ զոր խորհեցար աքիտոփէլ այս անգամ. Է. Խփ. ծ՛է. ՚:

ԱՑՍ ԱՆՈՒՆ. Տ՛ես ի բառն ԱՆՈՒՆ. որ և ԱՑՍ ԻՆՉ. ԱՑՍ ՆԻՀ. Ք՚ԷԱՆ. *Իմով զօրութիւ առի զայս անուն և զայս անուն աչխարհ. Ո՛ւ. Ե՚՚:

ԱՑՍԲՈՒՐ. ՚. Տ. ԱՑՍՊԷՍ. որ և ԱՑՍՊԻՍԲՈՐ. *Ա յսքար անօրինեալ յաշխարհ ծովացուցանէին. Գիւ: *Ա յսքար յարմարեալ այրուցանէ: Ա յսքար լինաց ձիս և զմէզ: Ա յսքար և իմաստասիրաց անձինք. Մ՛գ:

ԱՑՍԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Տ. ԱՑՍՊԻՍԻՆ. գա՚՚ ՚ՀՀնէ, գա՚՚ գՒՒԷ. *Ա յսգունիս բերեալ ցանկութի. Ց՛կ. ի՛. ոփ: *Ըստ այսգունի պատմութեա. Սա՛. Էբ: *Ընդ ձեռն այսգունի անճառ միաւորութենն. Խ՚՚ՒՒ:

ԱՑՍԳՈՒՆԱԿ. ա. Ա յսգոյն. այսակն. *Ա յսգունակ բարութի. Ա յսգունակ կարգօք: Ա յսգունակ յաշխղեալ բարեբաստութի. Գիւ: *Որոց պայազատութենէն ունի զայսգունակ ձև օրինակի. Ե՚՚. Ւբ. ՚՚:

Կամ տ. Ա յսպէս. *Եթէ այս այսգունակ հաւատարմացաւ: Որ այսգունակ ՚ի սկզբանէ մինչև ՚ի ծայր առութի է զանգեալ. Գիւ:

ԱՑՍ ԻՆՉ. Տ՛ես ի բառն ԻՆՉ:

ԱՑՍ ԻՆՔՆ. Որպէս գերազանն կրկին. Սոյն ինքն. սոյն այս. սոյն սա. *Ա յս

ինքն է արտմուլի վարդապետի, այս ինքն է դուլի հոր: Ա յս ինքն օրէն է հաստատուն վարդապետի. Ոսկ. յհ: *Ա յս ինքն է ձանաչելն զնա տիեզերաց: Որք ասեին զերկնաւոն իւրեանց, այս ինքն են վիշտք. Ագաթ: *Ջ ի այս ինքն են (յն. ոտքին են) երկու կատարանք. Գղ. Ը. 24:

ԱՅՍԻՆՔՍ. ը.) Ա՛յս է. որ է. յայտ է՝

ԱՅՍԻՆՔՍ Է.) լել. իմն. ասեմ. էա. նի. Τουτέστι, τοῦτ' ἔστι, δῆλον, δηλονότι, δηλαδή. Id est, hoc est, scilicet, videlicet. *Նաւագունք, այսինքն՝ ոգիք իրրև ուլի: Ինչի՞ եւ ինչ. . ջ է՞ ոձ իմ ոձ իմ: Խաւնական ձեռաք, ջ է անլուայ: Ակնդգամայ, ջ է գիշող արեան. ևն: *Ջ իանկանացն ոսկի, ջ զաջելնն ասեմ վիոլ. Լմ. ապ: *Մինայ՝ որ է գառնուելնէն, ջ նչանակ իմն յառնականան. Նար. ղե: *Գնակ ոչ լուրոյ ի վերայ գլխոյ նորա, այս ինքն ասլօնեաք ոսիսի նորա. Եփր. զնա: *Հոլմ ար կա. մի ասէ, ընչէ, այսինքն է՝ որ յասինեայն մեղգիկ մատակարարէ. ցհ. խմ. նէ:

Կամ ԱՅՍԻՆՔՍ Զի. Իրր զի. վասն զի. *Ե՞ զինչ այս. ջ՝ զի որպէս ի սկզբանն ևն: Ե՛կ և զգուելնէ իրին քննեացուք. ջ՝ զի յասինայն սմ. . Ընդհէր բարկանայր Նոցա ոճն. ջ զի ոչ ըստ սիրոյից էր ցան. կուելնէ կերակրոյն: Բայց էր վասն ցնծուելնա. ջ՝ զի վիշտ էր մեզ ևն. Լմ. ապ. ե ող:

ԱՅՍ ԿԵՐԳ. Իրր ս. Ա յսոր կերակուր. այսպէս. այնպէս. *Ա յս կերակ և բարձրն եսայիաս (ասէ). Լապ. ֆ:

ՑԱՅՍՄ ՀՑՏԻ. Տճս ի տասն Ց. և ի բառն Հ Ց Ց:

ԱՅՍ ՆԻՀ. Տ. ՆԻՀ:

ԱՅՍՈՏ, ի, աց. Ց. ԱՅՍԵՀԱՐ. ձինւի. *Քանզի արտաքոյ կալով այսոսկն, յայս ժամու՝ ի նեցքով ածէին սարկաւագունքն. Խոր. պփզ:

ԱՅՍՈՒՀՑՏԻ. ս. ցայսմ հետէ և առ յապա. հետևաբար յայժմու ժամանակէ կամ յայսմ օրէ և անգր. ասի՝ ես էպ, այլ պատճան սնրա, պատճան պէսյնէ, ընդոնն ների. արնէգ. ճաց՝ որ. գաւթը գի. Ἀπὸ τοῦ νῦν, λοιπόν. A nunc, իրր ab hoc tempore, dehinc, deinceps, in posterum, de caetero. *Մեռայց այսուհետև, որովհետև տեսի զերկուս քո: Ոչ ևս յաւելից հարկանել. . . այսուհետև . . . մի գազապատցեն: Ննջեցէք այսուհետև, և հանգերուք: Ժամանակս կարճեալ է այսուհետև: Ա յսուհետև եզարք, ոչ լերուք, հաստատուն կացէք. են:

Մանաւանգ. ը. Եւ արգ. արգ. և այժմ ապէ. ուրեմն. ուստի. և զի այս այսպէս, ապա հետևաբար՝ ըստ ասացելոցս. Τοίνυν, ὥστε, τοιγαροῦν, ἄγε νῦν. Itaque, nunc ergo, igitur, unde, agedum, reliquum est. երբեր ասասկ է նէ, հապա. փեչինփ, ինփ. *Ա յսուհետև զգոյշ լերուք յանօգուտ քրմնելենն: Ա յսուհետև խրատեցարուք բանիւք իմովք: Ա յսուհետև՝ որ անապրեցէ, ոչ զմարդ անապրեսէ, այլ զԵՀՈՎ: Ա յսուհետև և մեք՝ որ այսչափ չուրջ ունեմք մածեալ ունիմք. են: *Արդ այսուհետև մեծասուքը լացէք. այսուհետև ապրելով Թռւի ինձ, եթէ խոր իմն միտս ընծայեցուցանէք. Սրփ. յն. ծ:

ԱՅՍՉԱՓ, ի, ից կամ աց. ևս և փիք, փեաց. ա. Τοσοῦτος, τηλικοῦτος. Tot, et tantus. Որ ինչ է այսու չափով. այսքան. այսպիսի, այսչափ մեծ կամ փոքր, չատ, են. ասլոփ, ասլոփ. պատ գաթար, պընձաճ. Հրամայեաց նա նմա զայսչափ գանձս հանել: Ա յսչափ ժամանակս ընդ ձեզ եմ: Ա յնչափ հաց, վիրև յագեցուցանել զայսչափ ժողովուրդ: Ա յսչափ բազմութիւն վկայից: Ա յսչափ մեծութիւնս քո. են: *Ի վերայ այսչափ սուգ ասացեալ: Ջայսչափ օգտուելոյն պատճառս. Պիփ: *Ի՞նչ կերցուք այսչափ այնչափ զօրաց բազմութիւք. ՃՃ: *Ա յսքան և այսչափիկս (մեզ) բարեգործին ետծ. Բրս. կդ: *Ա՛ռ այսչափից մատուակ բարու թիւն բազում ժամանակ լինի ի վերայ: Արգ այսքանից և այսչափից արկածից չարեաց ի վերայ արկելոյ են. փիւ. կ. դ. և ի յապափ:

ԱՅՍՉԱՓ. իրր ա. Այսու չափով. ցայսքան. *Եւ ոչ այսչափ միայն (յն. և ոչ միայն), այլ և մեք իսկ՝ որ զպտուղ հոգւոյն ունիմք են. Հա. Ը. 23: *Ա յսչափ ևեթ գիտել. Ագաթ: *Ա յսչափ ասել բաւական է. Լմ. ապ:

ԱՅՍՊԻՍ. ս. *Օυτω, ὄυτως. Sic. Ա յսմ կամ սմին հանգոյն. ըստ այսմ. այսու օրինակաւ. ասանկ, ասպէս. պէսյնէ, պատ ինձնէ. *Իբրև այս իրք այսպէս հաստատեալ կային: Ա յսպէս եղիցի ամենայն առն՝ զոր ատելոյ փառասիրն: Կատարեալ այսպէս էր, ևեթ, ևն: Ցոի քեզ ծնունդն էր այսպէս: Ա յսպէս գրեալ է: Ա յսպէս վայել է: Ա յսպէս և այսպէս խօսեցաւ. են: Իսկ *Ա յսպէս ասեմ ասէրս. ի գիրս մարգարէից հաստատակօրէն գնի ըստ չ. և լո. Զայսոսիկ, կամ արդ զայս ասեմ ասէրս. տձե. haec. *Ա յսպէս ասէ, ջ ըստ այսմ օրինակի վարդապետութե. Սրփ: *Ա յսպէս իսկ առքանագործն զմեզ, և այսպէս քեզ հաստատութացին. Ցհ. կբ: *Ե՛ զի այս այսպէս է: Ե՛ արդարև այս այսպէս. Լմ: *Ե՛ այսպէս ամ յասի սովորութե կարգեաց: Որպէս ոչ խաւնեցաւ ի կարգ ՚ր ամենանուեն աշխարհիս, այսպէս չեմնաւ ընդ մարմնաւոր պիտոյիւք. Եղիւս: *Ա յսպէս արասցեն ինձ ձեզքն, և այսպէս յաւելցեն, եթէ ոչ վաղիւ եղից զանձն քո իրրև զմի ի ապանեղցոյն. Ոսկ. պեփզ. Ե՛ եզ. որ է բացատրութե երկամեան օն ՚ր օն:

Մերմի իրր ա. Ա յսդոյն. այսպիսի. *Ա յսպէսն մանկավարժ: Ա յսպէս բարեկարգութե: Ոչ այսպէսն ընդ պատճառաւ է. Պիփ: *Ո՛ւնայն համարիլ զայսպէս ապացուելն վահր. յայփ: *Ջայսպէս երեսման կերս. Խոսրվիի:

ԱՅՍՊԻՍՈՐԻՆ. Տ. ԱՅՍՊԻՍՈՐԻՆ. *Ա յսպէսօրէն պատկերոյ կաղց՝ պատիւս ետուն ամենայն անշնչից. փիւ. ծ. բան:

ԱՅՍՊԻՍԱՀԱՐ. ս. Ա յսպէս. ասանկ. պէսյնէ, պէսյնէնինչ. *Ջխնասուն հեշ. ապալի պատ. ջ ձիմեձնուցս կանգնելոյ բարձրացուցանէ այսպիսաբար: Իր՝ որ այսպիսաբար յամենայն կուսմանց վայելչանայ. Պիփ: *Ա յսպիսաբար՝ նանրական մտոք Թագ կապեալ սպարապետին. Ցհ. կի:

Կամ ա. ջ Ա յսպիսի. Τοιουτότροπος. Hujuscemodi, id genus. ասանկ. գա գարդ, պատճառելնէն. *Խորշակս և Թնիս, և որ ինչ միանգամ այսպիսաբար է. փիւ. փհ: *Ա յսպիսաբար վերաբերութե, կամ կրնաւ Թե: Ա յսպիսաբար իմն վայելչեաք. Պիփ: *Ա յսպիսաբար յինքեան ունելով զեկուցանէ մեզ միտս. Ցհ. խմ. ապ:

ԱՅՍՊԻՍԱՀԱՍ. ա. Ա յսպիսի օրինակ հաստատ՝ ջ վիճակեալ, տուեալ. *Ցայսպիսահաս կերակրոց ամենայնէ ոչ մեղք գան, և ոչ արգասրութե. Մ Ծ է. ծ Ֆ:

ԱՅՍՊԻՍԻ, սուդ կամ սոյ, հաց կնոճ. ուց. ա. Τοιοῦτος. Hujusmodi, talis. Ա յսմ նման. այսպէսյն. ասանկը. պէսյնէսի, պատճառելնէն. *Ա յսպիսի ինչ եդրեք ոչ ունայք: *Մանուկ մի այսպիսի: Զօրութիք այսպիսիք ի ձեռաց սորա լինին: Լինել այսպիսի՝ որպէս և հաս եմ: Ցոյս մի այսպիսի ունիմք: Զայսպիսեաց աստի օրէնքն չեն հակառակ: Ամենայն ինչ այսպիսի պարծանաք՝ չարութե են. ևն: կամ *Ո՞եր երկև այսպիսի չարուե (յն այսչափ մեծ): Ա յսպիսի իսկ և վայրէր մեզ քահանայապետ, տը, անուկ. են: *Պարապալքն այսպիսասեմ ձգնուելնէց: Կոչմամբ այսպիսեաս. խոր: *Ցամենայնէ այսպիսեացս անըսդիւտ երկեալ: Ա յսպիսեզք գործմանզք. Պիփ: *Ցայսպիսի իմն պատճառս նոց: Վասն այսպիսեաց բանից: Ա յսպիսեացն ձգնից: Ա յսպիսեաց իրրև զանց իմն յառնեալ իմն յարմարութե. նար: *Ա յսպիսեաս ծիծաղական աւանդից: Գոպանալով կամ ապանանելով, կամ որ յայսպիսեաց իցեն. Շ. Իւլ: *Ա յսպիսեաս տեսակաս բանից վկրեցաս. Բրս. գ. ղ: *Ա յսպիսի ահաւոր խորհրդոյ. Պիզփ: *Ցեռս այսպիսեայ գերեզկայացմամբ կարգաց: Ջայսպիսի չար ազէաս. ցհ. կի: *Ա յսպիսի հուչակի գործեալ իրք: Ջի մի զանձիլացեալ այսպիսոյս լիցի գժնդակութե. Պիփ: *Եւ այրոց այսպիսոց. Մ ծ է. խ:

ցն. ոձով ասի. *Ջոր ասէաս, այսպիսի ինչ է: Եւ զար ասեմն, այսպիսի ինչ է. Ոսկ: Աճաք: Սրփ. ևն. ասի. փգ բանին ան է. ըսկ կաղնի:

ԱՅՍՊԻՍԻ. ս. իրր Ա յսպէս. *Ոչ բաւեաք այսպիսի պատասխանել և չինել միան գամայն. Նեմ. ֆ. 10: *Ա յսպիսի մեծատյաս, զի չտեմաբանս տարր նա ասելոյն է արծաթոյ. Եփր. ն: *Որ այսպիսի կարծանի յար և իցէ ինչս, մեռանել է. Լմ. սգ: *Ա յսքան և այսպիսի տառապանք: Զորօրինակ տուօգ բարեացն անձառելի է, այսպիսի և երկնատար բարիքն. Սրփ. ա. գ: *Ա յսպիսի իմն ևկեալ հասեալ էր վասն Ձան ասէրաէն. Եղիւ. ա: *Ա յսպիսի իմն զկատարեալ լոգոյնան թերն չահս, զինչ զի . . . ժամ է վարկանել զի բաց ի ննջեցեալս խուզումն այսպիսի ինչ. Պիփ:

ԱՅՍՊԻՍԻԱՐԱՐ. Տճս ԱՅՍՊԻՍԱ.

ԱՅՍՊԻՍԻՕՐԻՆ.) բաբ. ս. ե ա. *Ջայսպիսիաբար բաժանեալն . . . Ա յսպիսիաբար գաւանութե. Խոսրվիի: *Մոլորեցոյց զմարգիկ խորհել զայսպիսիօրէն խորհուրդս. Վէյոր. ի:

ԱՅՍՊԻՍԻՆԻՆ. փ. Ա յսպիսի գոլն. գրական բան. *Ոչ ասէն այսպիսութե, այլ միայն բազարարձակեաս, անմահ, անապիրգն. Վահր. Եզրզբ:

ԱՅՍՊԻՍՕՐԻՆ. Տ. ԱՅՍՊԻՍԱՐԱՐ. ս. ա. *Ա յսպիսիօրէն գործով. Լապ. ֆա. ֆէ:

ԱՅՍՐ. ս. Ἀυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτῆσε, ὧδε. Huc, hic. Ցայս վայր, ասր միջս եմք. ի անգիս յայս. հաս. պոբայս. *Զայնեաւ ատ իս զամենայն այր յուդայ, և գոս այսր եկեսցեն: Գալիք զնա անտի այսր գանալից: Եթէ գայցէ այսր այրն: Մատուցանեմ այսր: Մատուցէք այսր զամենայն ազգս իպայէլի: Ե՛կ այսր: Սոքա և այսր հասին: Մի մերձենար այսր: Ո՞ած զբեզ այսր: Եկեսջիք առ իս այսր. են:

ԱՅՍՐ ԱՅՆՐ. կամ ԱՅՍՐ ՆՒ ԱՅՆՐ. իրր Ցայս և յայն (առքի, կամ ինչ). Ցայս կոյս յայնկոյս. ὧδε κἀκεῖσε. huc illuc. են. ա տիս անդին, հելդին ձիկալ տին, հաս հան. օրայս պատրայս, էօհե պէրի. *Ա յսր անգր վառեսալք ընթանային: Ցհեբրայեան այսր անգր խոսձասպեցան. Ը. Ղ. Ե. 26: ծ Ը.

44։ *Ա՛յսր անգր տարաբաբիւմ. Նար. Ը։ *Շարժեցա՛ գնգնացուցանեն՝ այսր և անգր երերեալք յատկան. Փիլ. ծ. էան։ *Ա՛յսր և անգր հարկանել զվիսան. Ոսի. ՛ս. ա. ւ. և 8։ *Ի վիսս խոցեանց այսր և անգր կածեալ լինէին. Նվիւ. դս։ *Ա՛յսր և անգր լինել (Թագաւորել)։ Ը՛իր։

ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՑՍՐ. իբր Մինչև ցայս վայր կամ ժամանակ. *Եως ὧδε. Usque huc. *Ասհատ՛ալ ՛ի գալիլէէ մինչև ցայսր. ՂՀ. ՀՀ. 5։ *Ա՛ՀԳուստա մինչև՝ ցայսր հնչեալ պատմի, Պիս։

ԱՑՍՐ ՓԱՆ. նխ. Առաւել յառյս կազմին. մնասագոյն անգհաս կամ ժամանակաւ. յետոյ. ա՛լ ասդին. փահա պէրի։ *Ծովվերբերեալք, և այսր ևս քան զնասս. Խոր. Ի. 50։ *Ա՛յսր քան զժամանակին նոցա։ Զկինի ուրեմն այսր քան զժամանակին բնկաւորի. Սարի. ւհ. Ե հանգ։

ԵՒ ԱՑՍՐ. ՛ս. կամ նխ. ի վեր կոյս. գէպ այսր. և ՛ի վայր. յետոյ. դէպ ՛ի հս, անդիր վար. պէրիսէ, պէրիփե, ալաղբ. Καὶ ὧδε. Citra, intra. *Ի քէն և այսր է փքինն. ՚ս. ԹՀ. Ի. 21։ *Ի միջայն և այսր՝ բարձ բացեալ վհատակէ. Պիս։

Կամ Հետ. անտի և յառաջ, ըստ յետս այնորիկ կազմաբ՝ մինչև ցայս վայր, ցարդ. անդիր էՀե՝ յալբրտաբար. ծագան պէրի. Καὶ ἔτι. Ordine, deinceps. *Ամենայն մարդ գարէք՝ որ ՛ի սամուէլէ և այսր. Գծ. ՀՀ. 24։ *Անդասանին և այսր յառաջնորդեալքն։ Ի նախնեացն և այսր բերեալ. Նար. ՀՀ։ *Ի նմանէ և այսր եղև այս ամենայն։ Որ ՛ի յաբրահամէն և այսր խոստացեալ էր Նոցա. Եփր. ծն. Ե յն։

ԱՑՍՐ. ա. Ա՛յս. ս (յօդ)։ Ὁ, ἡ, τό. Hic, haec, hoc. ա. պս. *Եմէկ ՛ի գայ. ցէ ՛ի ոսն այսր. ՁԿ. ծա. 56։ *Ես ոչ ՛ի տար աշխարհ այսր զհետ նոցա գնայիք. Եփս. Ը։

ԱՑՍՐԱՆԴՐԱԲՈՒԹԻՒՆ. փ. Բառ անպէս՝ իբր Ա՛յսր անգր բերութիւն. տա. առանուամբ. *Գիտգեաւմն այսրանգրաբերութեան. Նիս. Յագ. ծՁ։

ԱՑՍՐԻՆ. ՛ս. Վերսին այսր. անգրկէն այսր կամ յետս, և միւսանգամ. Նորանց հս, նոյնն. ԲՀէրբ, ԷՀՒԻՔՒՆ, ՚ՀԵՐԻ, պէրԻ պտբայս. Ἐνταῦθα. կամ բառ բառաց դրեալ ՛ի ἀνα ... Huc, retrorsum, re... ևն. *Յոդովուդդ իմ գառնգին այսրէն Ը՛Ջ, և Ե՛Ը այսրէն։ Իբրև մանկեր մովսէս, մերկանալոյ զպատրուականն, մինչև այսրէն Ելանելոյ։ Ա՛յսրէն վաղվաղակի տապնասաս գառնային։ Հաստատ այսրէն՝ ուներին զՀակատուն առաքն. ևն։ *Մինչև ՛ի գարձ գայառան իմոյ այսրէն. Ագաթ։ *Ես ինքն ոգևնգամ այսրէն գառնայր. Եփս։ *Այս բէն գարձիայք՝ ուսոի եկին։ Ոչինչ տարբեր մերք յայսրէն գարձուցանեն (յետս գառնալն)։ Շ. Ի՛Ջ։ *Ա՛յսրէն ի մեզ Նորա. գնալ սահաս Թագաւորութեին. ՁԿ. ԼԹ։ *Ա՛յսրէն ՛ի հոգ լուծուսին. Պիս։ *Ա՛սի ինձ այսրէն։ Ոգով չափով չափեցից զան. Հինս առգաւոնք, ՛ի քոցդ անոնասզ գԹուսթեց այսրէն չափեցայից. Նար։

ԱՑՍՐԻՆ. որպէս Աւտէն. աս. հս. պտբագս, պանգս. Ἐνταῦθα. Hic. *Ա՛յս բէն այլք վաստակին, և այլք հանգչին. իսկ անդ էն իւրացանչիւր ոք վաստակոց իւրոց տիրեսցէ. Ոսի. ւհ. Ե. 19։ *Ալաչեցի զբեզ, կաց այսրէն աւուրս երկու. Վ.բ. հց. ԻԷ։ *Ա՛յսրէն հանդիպիլ։ Ա՛յսրէն հաստատել. Նար. ծԷ. հԷ։ *Ա՛յսրէն ՛ի սկզբանս. Լ՛Ե. ոգ։

ԱՑՍՔԱՆ, այսքանայ կամ նի, նից. } ԱՑՍՔԱՆԻ, նւոյ կի՛նոյ, նիք, նեաց. } ա. Որ ինչ է այսու քանակաւ՝ մեծաւթեամբ՝ հատատորութեամբ՝ հասանգամաւթեամբ. Տ՛ես և ԱՑՍՉԱՓ. ասպան. պտգտպար. Τοσοῦτος, τηλικούτος. Tantus, tot կամ talis et tantus. *Ա՛յսքան քան խոստաս։ Ա՛յսքան անառակք. ՁԿ. կԷ։ *Ա՛յսքան աս այս. Վ.բ. հց. ա. ևն։ *Ցայսքան խորհս։ Ա՛յսքան սարակաւանաց Ցայսքանս և ՛ի տոյն պիսիս. Նար։ *Ա՛յսքանիք և այսպիսիք. ՁԿ. խ։ *Ա՛յսքան երկար ժամանակ. Լ՛Ե։ *Ա՛յսքան բազմաժամանակ կեաց քառասուն աւուրբք. Պիս։ *Ցնա այսքան ընորհաց. Սրգ։ *Ա՛յսքանի ամբ են, զի ծառայիմ քեզ։ յն. ահա զայս քան ամս. ՂՀ. ծԷ. 29. (որ տովվորութիւն ունգ ընթերնալոյ ՛ի մեզ. « Ա՛յս քանի՛ ամբ են »)։ *Ա՛յսքանի ժամանակք են՝ որ առ մեզ քնակեալ է, և ոչ գիտեաբք ղդա։ Ա՛գան. (յն. Եա, այսքան կամ բազում ժամանակագք են։) *Ա՛ղբան իցեն ամօթ և պատկառանք մեզ, որք այսքանի ամբ զգեցաբք զառաքա զգայս և գխտբգ, և գայուբք մերկ. Վ.բ. հց. Է։ *Ա՛յսքանոյ չնորհի. Նխս։ *Ա՛յսքանառամ վայելուչ կազգի. Պիս։ *Գառնայ վաՀառականքն զայգ. և նա ասէ, այսքանոյ. Վ.բ. հց. ծԲ։ *Ա՛յսքանից և այսչափից ապրանգից. Փիլ։ *Ա՛յսքանիվ ՛ի ամէն երանուելոյն։ Իսս. հց։ *Ես այսքանօբք (կամ՝ այսքանով) ոչ չարժեցին. Ցս ուբէ։ *Ա՛յսքանէաս պիտոյիսք կարգաց. Շ. Խգ։ *Ա՛յսպիսգք և այսքանօբք ժողովգովք բազմացեալ. Խոր. Ի. 88։ *Ըստ այսքանէաց առաստատուբ պարգևաց. Պիս։ *Ա՛յսքանէաց և այսպիսգ սեաց ազանց. ՁԿ. կԲ։ *Ընդ այսքանէաց բարեաց։ Զայսքանէաց խնամոց յանձանձեալս։ Ի վերայ այսքանէաց յաւտահաստուելոյն։ Ա՛յսքանէաք բանիսք. Նար։ *Ա՛յսքանէաց պրատանից հարց. Շ. ապ։

ԱՑՍՔԱՆ. ՛ս. Ա՛յսոբ չափով. այսչափ. ասլաք. * Ա՛յսքան վաստակ եղէ ՛ի քոբգ և ՛ի մոխիր. Վ.բդ. ոգ։ *Ա՛յսքան առաջեբեալ։ Ա՛յսքան արձանացեալ էր հաստատուն։ Եւ այս վասն սորին այսքան շատացաք. Պիս։ Լ՛Ե. ապ։ Շ. Խգ։

ԱՑՍՕՐ. ՛ս. որպէս Թէ Ա՛յս օր. Ցայսմ աւուր. Σήμερον, τήμερον. Hodie, իբր hoc die. ա. օր, ա. օբս. պս. ՚ՀՀ., պէօյՀՀ. *Ո՛չ է այսօր իբրև զերկին և զառանգն։ Ա՛յսօր է, և ՛ի վաղս այլ ոչ գԸ. ատանի։ Ա՛յսօր եղև փրկուԹիւն տանս այսմիկ։ Ցա քա՛ն երեկ և այսօր, նոյն և յաւիտեանս. ևն։ *Ա՛յսօր մեզաբուբ հոգեկիբ, և վաղիս մոգի խնդագաբ. Նար. հա։

Իսկ յառաջն՝ *Ա՛յս օր է՝ զոր ասաբ տեբ. այս օր է որ Տէրգ ՛ի քաղն. է կրկին քաղս. Տ՛ես ՛ի քաղն օր։

ԱՑՍՕՐ. իբր Ցաւուբ յայսմիկ. այժմ. առ մեզ. ա. օրէբ, գէբ օրէբբ. *Ա՛յս է խոտորնակ Ճանապարհն և մոլար, ընդ որ այսօր հետեւիմբ։ Իսկ այսօր բարձաւ պատկառանքն։ Ո՞ղբան էարբք գործի այսօր յարևելս. Լ՛Ե. ապ. Ն պրբգ։

Առնու երբեմն գյօդ կամ զհոլով պատհելով զինչ ինչ նշանակութիւնք. *Մինչդեռ այսօրդ առապէն կայ։ Դաբձեալ զայգ օր ասհմանէ զայսոյն ՛ի գաւթի. ԵԷբ. գ. 13։ Բ. 7։ *Ա՛ՀՀնայն կեանգք մարդոյ այսպէս կատարի՝ յայսոյն և ՛ի վաղիւն. զի ամենայն օր այսօր է, և վաղիւն ծնանի. Սրգ. ՀՀ՛Ը։ *Տ՛ուր ինձ զայսօր, և առ քեզ զվաղիւն. Ոսի. ՛ծգ։

ՁԱՑՍՕՐ. իբր Ա՛յսօր. յայսմ աւուր. *Ընդեմբ զքրհասաւ անգեալ հբեայքն, և զայսօր կեցեալ գտանին։ Զայսօր քեզ չնորհ կալցին նոբա. Գ. Ի. Ե. 9. 10։

ՅԱՑՍՕՐ. որ և ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՑՍՕՐ. ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՑՍՕՐ ԹԱՄԱՆԱՑԻ. իբր ՛ս. Մինչև յորս յայս. մինչև յայժմ. Ինչառն ա օբս. պտՀՀնէգէէ, պէօյՀՀնէ գէյին. *Զի ասիցեն յայսօր։ Ի մանկուԹէ մինչև յայսօր ժամանակի. Ծն. խԷ. 14։ Բ. Ի. Թ. 2։ *Որ յայսօր այնգեալ են. Եփիփ։ Տ՛ես և ՛ի առաջն 8։

ԱՑՍՕՐԱԾԻՆ. ա. Ա՛յսօր ծնեալ. նորածին. Նոր ծնած, աս օբսան. *Որբ աշակերտելոց իցեն այսօրածին Թագաւորին. Կի՛ւղ. ղՀ։ *Ա՛յսօրածին մանուկ. Ապտ։ *Ի կուսէն սգի խանձարրատպատ տղայնայ այսօրածին. ԶԳբ. ԼԷ։ *Ի կուսէն այսօրածնին որդի. ԿամՀ։ *Ա՛յսօրածին տղայ եգեալ ՛ի մօրէ վասն մեր առանց հօր. ՁԿ. փա։ *Մ՛եք այսօրածին, և նա (առաջնայ) չարեաք ծերապետալ. Լ՛Ե. ոչ։

ԱՑՍՕՐՆԱՑ. } ա. Որ ինչ է այսօր ա. ԱՑՍՕՐԵԱՆ. } հուբ. սերկեան, և առաօրեայ. առաջիկայ. Ἐνέστος. Instans. *Զգիւրահասանուբ խոտան, որ այսօրեայ ասՀի զկենալն. Եբէ. Տիս։ *ԱՀբլատատցուբեի՝ որ աւերի քան զայսօրեան օրն տարին է և փութալ ինչ վասն խոբ. Բբս. Կց։ *Թնդիսդբսլեի այսօրեան տօնախմբեալ բառնեին է լինելն ՚ձյ մարդ. ՁՁ

ԱՑՏ, ի. մ՛ունգ } Որպէս Թէ Ա՛յ. ԱՑՏՔ, տից. } առաջեալ կամ ՛ի յայտը եկեալ մնան երեսաց. որ և ԹՈՒՐԾ. որպէս և Երևս՝ իբրև երևեալ. Փափուկ մնան ծնօսից գիմաց՝ ՛ի գոյն խնձորոյ կամ դեղձի, որոյ ներքին կողմն ասի Թուա. էբէս, Թուա. էանգ, ալբաբ. Μῆλον, (որ և խնձոր). παρειά. Mala, gena, maxilla. *Իբրև զկեզև նաան են այսք քո. Եբփ. Ք. 3։ Ը. 6։ *Ցերկոցունց կողմանց հուրբ զչրմամբքն այսոս որոշելով. Նխս. Կամ. ծգ։ *Ջանգորդն ՛ի յայսոսն ծեփելոյ. Ոսի. ՛ս. Ք. 5։ *Ջախջախեալ մանրեացաս ոսկերբք այսոցն. Ճ. Ա։ *Ծապը ասէ՝ ոչ այսոբքն անկեալ հիշատմունն եւանգեամբ այնմանն, այլ զանասակ զուսբհոտելեին. Բբս. փա։ *Իբրև զնկալ գեղեցկայսոյսմբ զայսոսն զարգարբին. Լ՛սփ. ծԸ։ *Պայծառանայ գէմբն գուսնուլն, ակառնի մորուսն ՛ի վերայ այտիցն բոլքորԸլ. Լ՛Ե. ոչ։ *Երկակ կնձոցգ փայտ ձևացալ ՛ի պատկեր այտիս։ Որ յայտս մաքուրս՝ հերս ընծայես. Նար. ԼԸ. ԼՀ։ *Ոչ զայտս ցտեր. Մ՛ատթ. Ք։ *Ո՛չ աստց՝ վայ գինև, և զայտս ոչ պատաեաեաց. Վ.նաւ. յոբ։

ԱՑՏԻ. որ և գրի ԱՑԴ. ՛ս. Ἐκεῖθεν, ἐντεῦθεν. Istinc, illinc. Ի ատգաղջէգ յայգմանէ. և ՁայգՁ իրաց. ափԼԸ, հափԼԸ. լսանգան, ղսբաբան, ծգան. *Ես ոչ այտի ոգս առ մեզ անցանել։ Ե՛Ը այտի. և ասէ յտվաբ, չերևանեմ. ՂՀ. ծԸ. 26։ Ք. Ի.Փ. Ք. 30։ *Ոչ վերկանցն այտի բան, մինչև կատարեսգի ամենայն. Փսբգ։

Եւ ևս իբր Ա՛յգբ. անգր. հոգ փեղբ, հան. ծնգս. Ἐκεῖ. Illic, ibi. *Ցառն կաց դու այտի. ՁԼ. Ք. 3։

ԱՑՑԻ. իբր ա. Ցայգմանէ. յայգՁ. գ (յօդ)։ Ὁ, ἡ, τό. Hic, haec, hoc. *Ե՛Ը՝ ի տասանէ այտի։ Բազումք ՛ի մանկրատ այտի. ծն. Ը. 16։ Ք. Ի. Ը. 20։ *Ի պատուհասէ այտի։ Ի յոանականաց այտի. Ադտ։ *Ի բարեսիրուԹ այտի ձերմէ։ Դարձ ՛ի բարկուԹ այտի. ՁԿ. կԲ։ *Ի մասանց այտի քուսմ դիմումԹեաց։ Ի քոյոց ընդեմբ զթհասաւ անգեալ հբեայքն, և զայսօր կեցեալ գտանին։ Զայսօր քեզ չնորհ կալցին նոբա. Գ. Ի. Ե. 9. 10։

ՅԱՑՍՕՐ. որ և ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՑՍՕՐ. ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՑՍՕՐ ԹԱՄԱՆԱՑԻ. իբր ՛ս. Մինչև յորս յայս. մինչև յայժմ. Ինչառն ա օբս. պտՀՀնէգէէ, պէօյՀՀնէ գէյին. *Զի ասիցեն յայսօր։ Ի մանկուԹէ մինչև յայսօր ժամանակի. Ծն. խԷ. 14։ Բ. Ի. Թ. 2։ *Որ յայսօր այնգեալ են. Եփիփ։ Տ՛ես և ՛ի առաջն 8։

ԱՑՍՕՐԱԾԻՆ. ա. Ա՛յսօր ծնեալ. նորածին. Նոր ծնած, աս օբսան. *Որբ աշակերտելոց իցեն այսօրածին Թագաւորին. Կի՛ւղ. ղՀ։ *Ա՛յսօրածին մանուկ. Ապտ։ *Ի կուսէն սգի խանձարրատպատ տղայնայ այսօրածին. ԶԳբ. ԼԷ։ *Ի կուսէն այսօրածնին որդի. ԿամՀ։ *Ա՛յսօրածին տղայ եգեալ ՛ի մօրէ վասն մեր առանց հօր. ՁԿ. փա։ *Մ՛եք այսօրածին, և նա (առաջնայ) չարեաք ծերապետալ. Լ՛Ե. ոչ։

ԱՑՍՕՐԵԱՆ. } ա. Որ ինչ է այսօր ա. ԱՑՍՕՐՆԱՑ. } հուբ. սերկեան, և առաօրեայ. առաջիկայ. Ἐνέστος. Instans. *Զգիւրահասանուբ խոտան, որ այսօրեայ ասՀի զկենալն. Եբէ. Տիս։ *ԱՀբլատատցուբեի՝ որ աւերի քան զայսօրեան օրն տարին է և փութալ ինչ վասն խոբ. Բբս. Կց։ *Թնդիսդբսլեի այսօրեան տօնախմբեալ բառնեին է լինելն ՚ձյ մարդ. ՁՁ

ԱՑՏ, ի. մ՛ունգ } Որպէս Թէ Ա՛յ. ԱՑՏՔ, տից. } առաջեալ կամ ՛ի յայտը եկեալ մնան երեսաց. որ և ԹՈՒՐԾ. որպէս և Երևս՝ իբրև երևեալ. Փափուկ մնան ծնօսից գիմաց՝ ՛ի գոյն խնձորոյ կամ դեղձի, որոյ ներքին կողմն ասի Թուա. էբէս, Թուա. էանգ, ալբաբ. Μῆλον, (որ և խնձոր). παρειά. Mala, gena, maxilla. *Իբրև զկեզև նաան են այսք քո. Եբփ. Ք. 3։ Ը. 6։ *Ցերկոցունց կողմանց հուրբ զչրմամբքն այսոս որոշելով. Նխս. Կամ. ծգ։ *Ջանգորդն ՛ի յայտս ծեփելոյ. Ոսի. ՛ս. Ք. 5։ *Ջախջախեալ մանրեացաս ոսկերբք այսոցն. Ճ. Ա։ *Ծապը ասէ՝ ոչ այսոբքն անկեալ հիշատմունն եւանգեամբ այնմանն, այլ զանասակ զուսբհոտելեին. Բբս. փա։ *Իբրև զնկալ գեղեցկայսոյսմբ զայսոսն զարգարբին. Լ՛սփ. ծԸ։ *Պայծառանայ գէմբն գուսնուլն, ակառնի մորուսն ՛ի վերայ այտիցն բոլքորԸլ. Լ՛Ե. ոչ։ *Երկակ կնձոցգ փայտ ձևացալ ՛ի պատկեր այտիս։ Որ յայտս մաքուրս՝ հերս ընծայես. Նար. ԼԸ. ԼՀ։ *Ոչ զայտս ցտեր. Մ՛ատթ. Ք։ *Ո՛չ աստց՝ վայ գինև, և զայտս ոչ պատաեաեաց. Վ.նաւ. յոբ։

ԱՑՏԻ. որ և գրի ԱՑԴ. ՛ս. Ἐκεῖθεν, ἐντεῦθεν. Istinc, illinc. Ի ատգաղջէգ յայգմանէ. և ՁայգՁ իրաց. ափԼԸ, հափԼԸ. լսանգան, ղսբաբան, ծգան. *Ես ոչ այտի ոգս առ մեզ անցանել։ Ե՛Ը այտի. և ասէ յտվաբ, չերևանեմ. ՂՀ. ծԸ. 26։ Ք. Ի.Փ. Ք. 30։ *Ոչ վերկանցն այտի բան, մինչև կատարեսգի ամենայն. Փսբգ։

Եւ ևս իբր Ա՛յգբ. անգր. հոգ փեղբ, հան. ծնգս. Ἐκεῖ. Illic, ibi. *Ցառն կաց դու այտի. ՁԼ. Ք. 3։

ԱՑՑԻ. իբր ա. Ցայգմանէ. յայգՁ. գ (յօդ)։ Ὁ, ἡ, τό. Hic, haec, hoc. *Ե՛Ը՝ ի տասանէ այտի։ Բազումք ՛ի մանկրատ այտի. ծն. Ը. 16։ Ք. Ի. Ը. 20։ *Ի պատուհասէ այտի։ Ի յոանականաց այտի. Ադտ։ *Ի բարեսիրուԹ այտի ձերմէ։ Դարձ ՛ի բարկուԹ այտի. ՁԿ. կԲ։ *Ի մասանց այտի քուսմ դիմումԹեաց։ Ի քոյոց

այսի պարգևեալ ընտրհեան. Կաբ: *Զի մի ոք ի մերոց այսի լսելով այսպիսի բանս. ևն. Շ. Խղ:

ԱՅՏՆՈՒՄ, տեայ, տուցեալ. ե. որ և ԱՑՁԻՄ. Οἰδέω. Tumeo. Ուռնուլ. ուռիլ, ուռեցնալ. ևիմէ, գապարմագ. *Եւ նոքա ակնունէին նմա այտնոյց, կամ անկանելոյ, և յանկարծակի մեռանելոյ. Գծ. իբ. 6:

ԱՅՏՈՅՑ, ուցի. կամ ԱՅՏՈՑ, ի. գ. Ուռոյցք. ուռեցք. ևիմ, գապարձգագ. Φλεγμαίνειν. (ուռնուլ). Tumere, turgere. *Զորժամ ոչ այտոյց իցէ, և ոչ ներբ գևեալ, զինչ ևիչ այնր առողջութեն զղջագ կայցէ. Ոսկ. իիև. ծբ: *Այտոյց առնու երեսն: Ի յերեսն այտոց անկանի: Ի յոտ ներն այտոց ընկնի. Մաթ. իծ:

ԱՅՏՈՒՄՆ, տման, տմունք, մանց. գ. Այտնուլն, և այտոյց. որպես խոալաւարտ, ուռոյցք. հեռք գանից ի մորթ մարմնոյն. ուռեցք. ևիմ, գապարձգագ. Οἴδημα, φύσημα, ὄγκος. Tumor. *Այտուն. ուռգմա (յն. օիգիմա, կամ իգիմա). Գաղիան: *Այտուն ի մարմնի ունիցի: Զկնագողութեն, և զայտմունս և զզայրացմունս մարմնոյ. Ոսկ. ՚ա. ա. 23: Ա ապաչիե: *Տեսանելով զայտուն զայրացեալ աիւտին. Վրք հդ. իէ: *Այտուն թմունից. Լմբ. ոգ: Իսկ ե. ա. 6. *Ոչ վերք, ոչ այտուն, ոչ հարուածք խոնայեցուք յն. յն. մանաք, vibex. հեռք գանից:

Կամ Ուռնուլն այլով օրինակաւ. և փքացումն. ուռիլը, փոխիլը. գապարմագ. *Իսկ փողն՝ միեթ եղջիւր ևիչ գոչիցէ: Թուալիր օգով փողիցն այտմամբ. Ագաբ: *Այտուն խորհրդոց ապիրատուաբ. Յհ. իբ: *Ի քաղաքն ապաստանեցի այտման. Սիաա. ոգ: *Զայտուն հպարտուաբ. Վրք ոսկ: *Զամբարտաւանութեանն այտուն. Սարկ. պսի:

ԱՑՈՒՄՆ ասի առ գաղիանոսի և որ ինչ ի վեր երևի յայտս կամ յերեսս մարդոյ. որպես դեղաբոյս հերք մօրուաց, կամ մազ աղուամազ. և բիծք կամ պիսակք ծաղկան. Խոյ, լիւ. Ἰουδὸς. Lanugo primipili, villus, et faciei lentigo.

ԱՅՏՈՒՍՏ, կամ ԱՅԴՈՒՍՏ. ՚ս. Տ՚ես ԱՑՏՒ. *Եւ այդ պիտանացու այտուստ ի մացեալ. Բրս. կբ:

ԱՅՏՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի, ուցեալ. ն. Տալ այտնուլ. ուռուցանել. ուռեցնել. ևիմէ, գապարմագ. *Դու ի բժշկելն փուեցար, և ոչ յայտուցանելն. Ձտբ. ծօրծոբ:

ԱՅՏՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. Տ. ԱՑՏՈՒՄՆ. *Զչարագործին նիւթեցին այտուցմունս գԹագաբար առուլացուցանես. Նար. ծԸ:

ԱՅՏՉԻՄ. ՚ս. Տ. ԱՑՏՈՒՄ. *Ձեռքն և բազուկն յորժամ այտչի. Մաթ. իծվ:

ԱՅՐ, առն, յառնէ, արամ. արք, արանց, արամբք. գ. Արու մարդ. չափահաս կամ կատարեալ. յարբունս հասեալ, երիտասարդ. և լի աւուրբք. էրիկ մարդ. էր, էրէէ, հէրիք, ֆերա. (լծ. և յն. լատ. վիր. Ἀνήρ. Vir.) և ἄνθρωπος, homo. այսինքն մարդ. և βρότος, մահկանացու. mortalis homo. *Ա՚յր՝ մի՛ ի հալարաց դուի, բայց կին՝ ամենևին ոչ: Ի արբեցէ զայր հզօր, և զկին զօրաւոր: Յորժամ՝ եղէ այր, զորզայրէն՚ի բաց խոսիանեցի: Աբբ և կանայք արանց և կանանց. ևն: *Տայցես առ զահնոյ քում՝ զաւակ առն. ա. ի. ա. 11. ոմանք իմանան՝ զաւակ արու. իսկ երբ և յն. զաւակ կամ սերմն արանց. այսինքն տալոհիասուելի որդւ. Ծնուէ: *Նկին առ իս

մանուկ այր մի,,. այսինքն երիտասարդ. Վրք հդ: *Ի քոան և ուէ սմն գաղարէ ազնուն մուրուացն, և անուանի այր. Լմբ. ոգ: *Եւ այրն յաւուրս սաւուղայ ծերացեալ, և հասեալ յարս. ա. ի. 12. ՚ր հասուն տիօք յարսն, ի մէջ արանց, քան զայլ արս. յն. ἐν ἀνθρώποις, in viris. *Ծա. խեցան աւուրք բազումք, և ոչ հասեր յարս. Մաղ: *Մարմնով ազեր և զարգացնայր, որով մանկունք հասանեն յայր. ՚ձ՚ երդ:

ԱՑՐ. որպես Ամուսնացեալ ընդ կնոջ. Vir, ut maritus. Էրիկ. գօձա, էր, ղէձ. *Այր է գլուխ կնոջ: Կին երկնչիցի յառնէ իւրմէ: Ակն սիրեցէք զկանայս ձեր: Սոյնպէս և կանայք հնազանդ լինել արանց իւրեանց. ևն: *Մի ամուսնացնիս ձոհասցի այր քան զկին. Սրփ. ա. պ. է: *Ա՚յրն աւագագոյն պարտի լինել քան ժամանակի քան զկինն. Շ. ընդ:

ԱՒՆ ՏԱՆ, և ԱՒՆ կամ ԱՐԱՆՑ ԼԻՆԵԼ. Ամուսնացուցանել. ըաղ ջիկ, և Ամուսնանալ. խորգել, խորճոխել. էվէրմէ, եվանիմէ, գօձայա վերմէ, վարագ. Δοῦναι. Dare. և ἐχγαμίζω, կամ ἰσχω, ἐχγαμίζομαι կամ ἰσχομαι. Nuptui colloco, or; nubeor. *Լաւ ևիչ քեզ տալ զնա՝ քան տալ զնա առն օտարի: Որ առն ևիցէ տուեալ ևն: *Դուստր առն քահանայի եթէ լինիցի առն այլազգոյ: Կանայս առնէին, և արանց՝ լինէին: Ի յարուեթէ ոչ կանայս առնեն և ոչ առանց լինին. ևն:

ԶԱՐԱՄԲ ԳԱԼ. Սիրել զայր իւր կամ զտասր. *Իբրև կին՝ որ զայլ արամբ գայցէ. Վրդն. ոգ:

ԱՑՐ. որպես Արի. քաջ, երևելի. լաւ. ևրէնճ, մարդ ըռելա մարդ, ինձ մարդ. էրէա, էրէնէ, պիոյեա էիչ. *Քաջալերեցարուք, լերուք ալք ո՛ այլազգիք. ա. Ել. գ. 9: *Ա՚յր գու անօրէն, վատ արանց. Ե. Ի. Ե. 34: *Ա՚յր՝ արանց կացեալ գլուխ: Ալք դխռեալ արանց՝ ոչ ոք զպարտուեթէ յանձն առնոյր: Ալդ այժմ անցից՝ ի թիւ սերոց արանց, մանաւանդ թէ թագաւորաց. խոր. ա. 21. 23: Ֆ. 29:

ՓԱՋ ԱՐԱՆՑ ասի կայարն. Տ. ՓԱՋ:

ԱՑՐ ՄԱՐԴ. Տ. ՄԱՐԴ:

ԱՑՐ ԱՍՏՈՒԾՈՑ, կամ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ, ԶՕՐՈՒԹԵԱՆ, ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ևն. սուէպ՝ ի ՝ալ գերս և յայլ մատեանս, որպես Աշխարհաշէն, խաղաղարար, զօրաւոր, քաջ մարդ. ևն.

ԱՒՐ ԱՑՐ. իբր Իւրաքանչիւր ումեք. Տ. ԱՒՐ:

ԱՑՐ ԱՑՐ, ԱՑՐ ԱՒՐ ԱՑՐ. ԱՑՐ ԶՀՆ. ԱՑՐ ԸՆԴ ԸՆԿԵՐԻ. ԱՑՐ ԸՍՏ ԱՒՆ. ԱՑՐ ԶԱՐԱՄԲ. իբր Իւրաքանչիւր, մի մի. և միմեանց. խուռն խուժան. *Ե՚καστος, καθ՚ ἑαυτόν, ἕτερος τοῦ ἑτέρου. ևն. Singuli. ամէն մէկը, մէկմէկու, իրար. հէր պիրի. պիրի պիրինէ, խալե. *Զայր այր յիւրաքանչիւր գահ հրամայեր մատուցանել. Գ. Ի. Ե. 3: *Զառն առն քաջկոչ պատմել նոցա. Եղիշ. ի: *Ա՚յր առ այր, և մարդ առ մարդ կուտակիլ. Յհ. իե: *Ա՚յր զընկեր կամ վարանեալ ապանանէ: Ի նանիր խօսեցաւ այր ընդ ընկերի իւրում. Ի. ծե. 24: Սղ. ծ. 3: *Ա՚յր զընկերի փախուստս չդխէր. Եղիշ. ը: *Ա՚յսպես առ հասարակ ոչոք ստացեալ այր ջընկեր. Յհ. իե: Տ. և Ել. ծը. 15: Թուոց. ծը. 4: Ես. ծգ. 8: Շար. ևն: *Ա՚յր ըստ առնէ՝ ի վերայ գործոյ իւրեանց: Ա՚յր ըստ առնէ մոլորեցան. Թուոց. ե. 49: Ես. խե. 15: Տ՚ես և ԸՍՏ: *Ա՚յր զարամբ էլանէին ա-

ՐԼ աշխարհս. Խոր. ա. 30: *Տրտմադոյն երեսօք այր զարամբ զինքն՝ ի միջոյ անտի՝ ի բաց մերժէր. Գ. Գ. Ե. 19:

ԱՐԱՆՑ ԾԱՂԻԿ. Տ. ԼՕՀ: Գաղիան:

ԱՑՐ, այրի, բնց. գ. յորմէ և ԳԱՐԱՑՐ. Անձաձ, քարանձաձ (մեծ կամ փոքր). փապար. ծերպ. որպես և աւերակ՝ ուր իցեն գարափուռք կամ ուեղիք թաքստեան: պրս. զաբ. Թ. Հաղարա. երբ. Ղեբա. Σπήλαιον. Spelunca. *Նստէր՝ ի լերինն, և բնակեաց յայրի անդ: Տայեք ևիճ զայր՝ ի կրկին (որ էր այր՝ ի մէջ այրի): Ագաբաակն, և այրն՝ որ՝ ի նմա: Որ է առ կրկնով այրեաւն: Ի կրկնուեն այրի ագարակին: Թաքեան՝ ի յայրին: Ի բերան այրին: Դամ՝ ի լերինս՝ յայրս և յամուրս: Թաքեաւ ժողովուրդն յայրս: Սաւուղ յաբեաւ յայրէ անտի: Թաքուսցեն յայրս և՝ ի ծերպս վիմաց: Յայրս և՝ ի քարանձերպս: Ալբս ամուրս: Նստաւ յամուրս այրիցն: Եղկցին՝ աւանք քո այրք յաւիտենից. ևն: *Եղև զարմանալի երեսք՝ ի մաչկեկէն, և յայրերցն և՝ ի լերանցն. Ոսկ. ծգ:

Անսովոր է հոլովիլ՝ այրոյ. *Եմոյծ ընդ դուռն այրոյս,,. ՚ր այրու. Վրք հդ. իէ:

ԱՑՐԱԲԱՐ. ՚ս. որ և ԱՑՐԱԳԷՍ. Իբրև այր մարդ. որպէս մարդ կատարեալ. ևիչ պէս ճմարիտ մարդ. Ինոան կիպի. Ἀνδρικῶς. Humaniter, ut homo. *Զայրաբար նորա գոյանալ,,. ՚ր զմարգանալն քոյ. Դիոն. ճծա. Ե:

Եւ Արիաբար. առաքինաբար. առնապէս. Ἀνδρικῶς. Viriliter, generose, strenuo animo. խբճի պէս. խիճէ, ևերճանէ. *Զամենայն զնայան և զիորձուեթէն այրաբար և առաքինապէս արուաբս մերժեաց. Աճոբ. կիպր:

ԱՑՐԱԹՈՂ, ի, ացի. ա. գ. կին՝ որ թողու զայր իւր. էրկիզ ԹողՀ. գօձասընբ ՌԷր էէնէ. *Զայրաթողացս կարգս կրեսցեն. կանոն: *Մի այրաթողացս կանանց առանց կանոնական հրամանին դիցէ ոք պսակ. Շ. ընդ:

ԱՑՐԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Սեպհական առն մարդոյ. և Մարդկային. մարդկեղէն. Ἀνδρικός, κή, κόν. Virilis, humanus. էրկի մարդոս, մարդոս. *Ա՚յրսկանին չնի ածագործեն: Զայրականն չնի ածագործուեթէն: Դիոն: *Աբելոյն այրական՝ յայտնելով թէ կատարեալ մարդ ելև. և ածագործութէն, թէ ած է և մարդ՝ նոյն ինքն զածայինն նշանագործեալ. Մաթս:

Կամ Արիական, և առաքինի. *Առ այնոսիկ այրական զօրութեիս վաստերագոյն. Սրփ. ա. պ. է: *Հեռանեալ բոլորն այրական սերտուեթէ. Մաթ. ա: *(Մկրըն աեալն՝ սպիսակ զգենու), վասն զի այրականիս և ածատեսակաս առաքինութէ՝ ի հակառակիցն՝ անզարդն զարդարի. Դիոն. էկ. է:

ԱՑՐԱԿԵՐՊ. ա. ՚ս. Որ է ՚ի կերպարանս այրի առն. իբրև այր ձևացեալ. մարդակերպ. Տարտոս էէրպանէով. ինոան փովէ. Ռինոէ. *Զայրակերպ երևեալ նախածանօթ գանիէլի. Վրդն. դան:

ԱՑՐԱԿԻՆ. ա. գ. Այն՝ որ լիցէ հանգամայն այր և կին. որ և ԱՐՈՒԷԳ ասի. ևս և կամաւոր նեղբինացեալ. կամ խզացեալ. կնամարդի. Ἀνδρόγυνος, ἀνδρογύνης. Androgynus, semimas semifemina. և Semivir, castratus, և efleminatus. *Յաղագս գիւղական այրակնի գողոյն, ասեն՝ Թէ զարանց իւս գործէր, և վկանանգ կրէր. Կանոն: *Ոչ գիոնիսոս, և ած այրակնի, և այր արբեցելոց. Աճոբ. յայն:

*Ջայրակինն՝ որ զքնութիեն օրէնս *ի բաց հաաեաալ, և ոչ մի ժամ թոյլ տալ կեալ. (որ և զկնի ասի՝ իգացեալ.) Փիլ. ծ. բան:

ԱՑՐԱԿՈՐՈՅՍ. ա. Առիթ կորուսանել. լոյ զայն իւր, կամ պատճառս մերանչելոյ նորա. *Ընդհակ արտօսր բազում և *ի վերայ այրակորոյս նախամօրն գլորման. Գնչ:

ԱՑՐԱՁԵՒ. գ. որ և ԱՑՐԱՑԱՑՆԵՐ. Անգրի. Ἀνδριάς. Statua. Տարտս արձան. *Որպես այրաձեգ, *ի նիւթոյ՝ *ի պղնձոյ, և *ի ռեսակէ՝ *ի ձևոյ: Ջայրաձևն պղնձի. Պօրփ: Ն Աչալէ: *Հռոմանոսն՝ մարդ կենդանի, և այրաձևն. որպես նիՁ՝ մինչ այրաձևն հարկանիցի, զայն ասիցէ որ զվերս ընդունել. Սարկ. հանգ:

ԱՑՐԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. Ե. Այր լինել, ի յաթքունս հասեալ, չափահաս. Տարտ ըլլալ. ածամ օլմագ. Ἀνδρόομαι. Vir fio, aetatem virilem attingo. *Մանկան եղոյր, և այրացելոյր: Մանկան եղոյր այրանալ. Պօրփ: Ն Աչալէ:

ԱՑՐԱՆԱԼ. որպես Այրիանալ. Տ. ԱՑ. ՐՒՄ. *Երբեմն քեզ հարանացելոյս, և այժմ *ի քէն այրացելոյս (կամ այրեցելոյս). Շ. յերգերգ:

Կամ *Մարդանալ բանին ևս. *Քաղաքս այրացելոյ ձածուԼեն. Իգն: *Վասն մեր այրացեալ (բանն). Լիւ. յայտ. որպես լո. Homo factus.

ԱՑՐԱՆՄԱՆ. ա. ած. Նման առն մարդոյ. Տարտս նման, Տարտս յԱալ. ածամ՝ ինսան ըԼէվիթք. *Տայր երևելագուցանել կոՃեզս ծառոց չնեռալս այրանմանս. Փարպ:

ԱՑՐԱՊԱՏԿԵՐ. Տ. ԱՐԱՆՊԱՏԿԵՐ. և ԱՑՐԱՁԵՒ. Ἀνδριάς. *Գործել այրապատկեր սաեմք. Նխա. Իալմ. ԼԲ:

ԱՑՐԱՊԻՍ. Տ. ԱՑՐԱՐԱՐ. *Ջի ուա ջի այրապէս, և ոչ ապայթար խօսել. ՃՃ:

ԱՑՐԱՒԻՐ, սիրի, րայց. ա. Որ սիրէ զայր իւր. Էր ԷրԻնԷ սիրօղ. Փիլանդրոս. Amans viri. *Աստերս լինել. Տիպ. Բ. 4: *Իմաստուն և այրասէր և պարկեշտ. Մ Ենոր. Էր:

ԱՑՐԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փիլանդրիա. Amor mariti. *Այրասիրութեն առաւելութիւն (*ի սաուս)՝: Ջարմացեալ ընդ կնոջն այրասիրութիւնն. Փիլ. լին. Ե Ի. Տասփ: *Ընձին ասել իւրաոս զայրասիրութեն, որգևսիրութեն. Ոսկ. պէպ: *Ջեզբայրասիրութեն, զայրասիրութեն, զկուսութեն. Աա որս. ա: *Ուսանել զնձասիրութեն և զայրասիրութեանն երկիւղ. Սէփ. ա. պ. Է:

ԱՑՐԱՒՐՏ. ա. Ունօզ զսիրտ և զոյրիոճի առն մարդոյ. քաչասիրտ. (որպէս կին ժրագլուխ, և այր քաչ.) Էրիի Տարտս սիրտ ոանեղօղ, խրիճ. *Այրասիրտն այն չամիրամ. Խոր. ա. 15: *Տացէ ինձ ած յոյդւոց իմոյ այրասիրտ նման հօր իւրոյ. Աէծր. Բ. 12:

ԱՑՐԱՒԱԿԱՆ, ի, ացս կամ ից. ա. գ. որ և ԱՐԱՆԱՊԱՆ. Սպանօղ առն կամ մարդոյ. մարդասպան. Ἀνδρόφονος. Virum occidens, homicida. Տարտ ՀառՒնօղ, սրանգեր. ածամ էօլդիւճի, գանԼը. *Ջի ԼՁ այրասպանն *ի մի ոք ՊատաՀելոյ անձն իրաւամբ ըմբռնեալ. Պիպ: *Շանդ և այրասպանաց (կամ այրասպանիկ) իսկ Թոյլ առաս. ՃՃ: *Աննեղելի պատիժ պատուհասից այրասպանացն: *Ի վերայ այրասպանաց և մատնչաց. Փիլ. լին. Ե Նխ:

Եւս և Սպանօղ զայր կնոջ ուրուք. *Ջայրասպան գնն (զԱզմոդ) յիւրմէ առնէն *ի բաց պարտուհաց. Ոսկիփոր:

ԱՑՐԱՍՊԱՆԵԼ. Իբր Ա յրասպան լինել. Յունական բարդութիՁ, Ἀνδροφονεῖν. *Երկրորդ պատուիրան (յերկրորդ տախտակի՝) ոչ այրասպանել... ոչ այրասպան լինել. Փիլ. ծ. բան:

ԱՑՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ἀνδροφονία. Homicidium. *Կայէն սկիզբն եղեալ այրասպանութեՁ. Փիլ. լին. ա. 77:

ԱՑՐԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνδροπλασία. Viri formam affingere. Սահել ծուըն կամ ձևացուցանելն որ գրոց զնձ մարդակերպ *ի ձև առն. *Ա յրաստեղծուԼեն եմ (այլաբանեն), և գազանաց և այլոց կենդանեաց, և անկից և ականց բազմակերպութեամբ ստեղծուն. Դիան. ԲղԼ. ը:

ԱՑՐԱՏ. ԱՑՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԾՍՑ. ՐԾՏ. ևն:

ԱՑՐԱՑԱՒԵՐ ԱՒՆԵԼ. Այրել ա. ևերել. Էրէլ աբէլ. էափափ էզդմափ. *Ա յրացաւեր առնէին առհասարակ զերկիրն պարսից: Ա յրացաւեր զերկիրն Հայոց առնէին. Բոպ. Բ. 21. 23: Տես և ԱՑ. ՐԾՍՏ:

ԱՑՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀνδρόω. Virilem reddo. Տալ այրանալ. յայր կատարեալ հասուցանել. այր քաչ կացուցանել. արիացուցանել. *Պահք զամսիսան մեուցին, պահք զնա այրացուցին. Բր. պՀ. ա:

ԱՑՐԵԱՑ. յայրեաց. գ. Այրումն. առչորուԼին. ԷրԷւԷ, ԷրԻւԷ. Καῦσις. Combustio. *Ջոմն մի *ի նոցանէ յայրեաց տուաԼ է. Կալ. Լ: *Ցայրեաց և յաւեր գաՀձուցանէին. Բոպ. Ճ. 20:

ԱՑՐԵԼԻ. լոյ, լեաց. ա. գ. Որպես Այրօղ. այրեցօղ. էրօղ. *Այրեցաւ մեՀեանն, և ոչ զանուն անգամ այրելեացն կամեցան յայտնել. Ոսկ. էէէ:

Եւ Որ ինչ ունի այրիլ, կամ այրի. և նիւթ հրոյ. և Հուր գլխովին. *Աբ սեր մանիք ցանեացին *ի ձեզ, և մի փուչ այրելի. Ափոխ: Իակ ԵԼէկ. ւԼ. 9. *Ջի իցէ մարդկան այրելի՞. յն. յայրումն. ը *ի պէտս այրելոյ: Ուր և ԼՒ. 9. *Այրեացեն իւրեանց այրելիս եօԹն ամի՞. յն. հուր, կամ կրակ:

ԱՑՐԵՄ. եցի. ն. Հրով կիզուլ տոչորել և ծախել. էրէւ. էափափ. որպէս Καίω, ἑκκαίω, κατακαίω. Uro, exuro, comburo. *Ոսկերս մարդկան այրեսցէ *ի վերայ քո: Հուր բորբոքեալ այրեսցէ մինչև *ի դժոխս ներքինս: Այրեսցէ *ի վերայ նորա քահանայն փայտ: Հուր այրեսցէ զսուտս կաշառատուաց: Այրեցիկ ծխով զազմուԼ քո: Այրեսցեն զկենս, զասպարս *ի կրակի: Հանէք զնա (զյանցաւորն) արտաքս, և այրեսցի: Մորենին վառեալ էր հրով, և ոչ այրէր մորենին.. զի Ե՛ զի ոչ այրի մորենին: Որ ինչ մնաս ցե *ի նմանէ յայդ, հրով այրեսՀք: Այրեսցեն զգուարակն, զորօրինակ այրեցին զառաջինն զուարակն. ևն:

Կամ որպես Հրձիգ առնել. հրդեհել. Ἐμπυρίζω. Incendo. Իրաւ յԷէԼ, Իրաւ փալ. ոՒԷւ ՎԷրՓփ, դաԼՈւԼՈւրփագ. *Ա յրեաց յԷաս զքաղաքն հրով: Գուցե այրիցեմք զքեզ և զսուտն հօր քոյ: Այրեաց զօրանն: Ա յրեցեալ էր քաղաքն: Այրեցին *ի հուր զբերսւԼքի. ևն:

Կամ որպես փայտել. լաւիԼ հրոյ. Διαφλέγω, καταφλέγω. Exuro. *Որպէս հուր զի այրէ զանտառ: Ընտանեաց այր բոյն, զի մի այրիչք զարձակեալ գազանաց: Զնաւսն այրեցին. ևն:

ԱՑՐԵԼ. որպէս Լուցանել. վառեալ ըզկրակ կամ զՀրաց. բորբոքել. դՈւԼՈւ Ւուրմագ, Էագմագ. Καίω. Accendo. Իր. ardeo. *Ի վերայ աշտանակին այր այրիցեք զՀրաւունսն առաջի ՈՒն: Ա յրիցի Հրագ հանապազորդ արտաքոյ վարագուրին *ի խորանին վկայուԼեՁ: Հուրն՝ որ այրիցի *ի վերայ սեղանոյն. ևն: *Հուր ասէ այրեսցի *ի վերայ բագնին անչէջ: Ա յրել բազմկա *ի վերայ սերուՒնեան աշտանակին. փիլ. էագն: *Ջոր ունէին *ի նիւթ Հրագի յայրել. Վ.ԸԹ հդ. Ե: *Խմաստնոցն (լապտերք) այրէին, և այլոցն ոչ այրէին. ՃՃ: *Ա յրիլ անաղօտ *ի մեծախորհուրդ արքումս սեղանիս. Նաբ. յա:

ԱՑՐԵԼ. որպես Կիզուլ արևու, տօթոյ, և գինւոյ, ևն. տապացուցանել: Կր. տապանալ. տոչորիլ. Συγκαίω. Comburo. փափչԷնել, գԼԽոս զարԷնել. գԷչԷբՓագ. *Ջգեղեկ այրեալ լինէի *ի տօթոյ, և զքայդ *ի ցրտոյ. Ծն. լՒ. 40: *Ցամաքնային ջերմուԹէն տոչորմամբք կիզեալք այրէին. Ցհ. ԻԼ: *Գինին իակ անդէն զնոսին այրէ. Ես. Ը. 11: *Աղի ցօղով արտասուացս այրիմ. Նաբ. ԻԷ:

ԱՑՐԵԼ. որպէս Մորմոքեցուցանել կամ ՃմՐել և վառեալ զսիրտ: Կր. մորմոքիլ. տապալիլ. նեղիլ. բորբոքիլ. ԽաչաչԷնել, ԽաչաչաՏ փափալ. Էիւբէյինի էափափ, էամֆագ, գԷղմագ. փաԼՈւչափագ. Παραθερμαίνω. Calefacio. ἐμπυρίζω, incendo. προσεχκαίω, inflammo. ζέω, ardeo. *Ջի մի պնդեսցի մերձաւոր արեանն զկնի սպանողին, մինչ դեռ այրիցի սիրտ նորա: Ցասիրատաւանել ամպարշտի այրի աղքատն. Օբ. ծԼ. 6: Սղ. Ե. 29: *Դու խլեցեր այրեցեր զիս. Բոպ. Է. 4: *Ցոգւոց հանեալով ասեն. այրեն զմեզ և խորովեն: Ա յրին և խորովին առ սեր ընչեցն. Սէփ. յՒ. ծ: *Պայմեք ասէ սիրտս, և այրիմ ընդ թշնամանս. Ոսկ. յՀ. ա. 3: *Ջմի մրցիս, զի այրիս. ԵՀէզ. ա: *Ա յրեցին զնա կարծիք նենգաւոր թշնամւոյն. Էէր. ծՆ: *Ա յրէին ցասմամբ: Ա յրէալի այրեցեալք *ի ցասմանէնն. Ոսկ. ծգԼ: *Մի մխանաքք ոյրիլ. վաԼր. յայտ: *ՋարԹայց և այրեաց զխոր. Հուրդս նոցա. Ես. պ. Է. 16:

ԱՑՐԵՆՈՑ. ի, ացս. գ. Բնակարան այրեաց. փոս օթալԷը. *Աւերել զայրենոցան և զորբանոցան. Բոպ. Է. 31:

ԱՑՐԵՑԱԾ, ի, իս. կամ ոյ, ով. գ. Այրեցումն. այրումն. որպես Այրուք, մուսորդ երին այրեցելոյ, և Հետք այրման. սալի, խարան. խանձող. մոխիր, աՁիւն. ևն. էրոսփ. էաՀգ. Κατάκαυμα. Adustio. *Եւ մարմնոյ երեք լինիցի *ի մորթ նորա այրեցած Հրոյ, և եղիցի ոչՁացեալ մորթ նորա յայրեցածէ անտի, և լինիցի տեղի այրեցածին փայլուն: Ապած բորոտուն է ընդ այրեցածին բորբոքեալ: Սակ այրեցածոյն է: Դիտել այրեցածոյն է. ՂԼոփ. ծԳ. 24 = 28: *Ա յրեսցէն զերինըն. և առցէ քահանայն փայտ եղինեայ և զոսպ և կարմիր, և արկցէն *ի մէջ այրեցածի երինըսուն. Թուոց. ծԼ. 5: *Որ ունէին զօրինակ յայտնուԼեՁ զմերկուԼեՁն այրեցածին. Ափոխ: *Ցօրինել չնինել զամենայն զգերուԼեՁս յաւերածոյն և այրեցածոյն. Բոպ. Բ. 24:

Կամ Մուր. ֆօ. Պրόσχαυμα. Adustio. *Ամենայն գեմք, կամ երեսք ամենեցուն իբրև զայրեցած պուտան. Յ.ՎԼւ. Բ. 6: Նաա. Բ. 10: *Ծուխն այրեցածոյն եԼեալ մածեալ զնոքօք. Ափոխ. (որք հայրն և *ի ա. Նչ):

ԱՅՐԵՑԱԾ, ի. իբր գ. ասկ. Այրէցած գօսի. կոչի և ԱՅՐԵՑԵԱԼ կամ ԱՅՐԵՑԱԿԱՆ ԳՕՏԻ. Տապակին գօսի երկնից ընդ հասարակածիւ. Καπυρά (ζώνη). Torrida (zona). ՆԻՒՀԱՓԻ ՏԱՀՐՕՏԵՑ. *Զափիեցին յայրեցածէն մինչև ցքիմէուռն: Ի վերայ այրեցածին բերին կենդանաձեւակքն. Խոր. ա. 29. Ն Ո: *Ի վերայ այրեցածին ասին երկուսեան ասեղապատուհքն. Շիր:

Իակ ԱՅՐԵՑԱԾ. ա. ԷՆ Այրեցեալ. Է. ըած. ԵՒՆՄԸԼ. *Զմարմինն այրեցած. Ն ՆՈՒՈՑ:

ԱՅՐԵՑԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Իբր Այրելի կամ այրող. *Ինքեանք բուցակային ի մեզանն գնայից, և յայրեցական (կամ յայրեցան) փչոցն. Հմամ. ՈՒՀ:

ԱՅՐԵՑԱԿԱՆ ԳՕՏԻ. Տ. ԱՅՐԵՑԱԾ ըստ Ո՛ նշ: Խոր. Ո: Շիր:

ԱՅՐԵՑԵԱԼ, ելոյ, ոց. ա. Այրեալ, Է: Էրած: ՈՒ. Ի. Ր. 38: Ե. ՀՓ. 16: Իակ ՍԳ. Է. 14. *Զնեռս իւր այրեցելովք և գործեալ յո. յն. καιόμενος, ardens. Իբր բորբոքեալ, ջանեացեալ. կամ ըստ սիմաքոսի՝ յայրուելն, ի տօչորուելն: Իակ Լ՚Ք. ըստ ոմանց այսպէս մեկնէ. *Զսլսեաքս նեռիցն՝ ի պէտս զմեզ կարեվէր խոցելոյ՝ այրմամբ և ջրով է մեռեալ. զի այս է այրեցելովքն, մխոան առնել յո: Եւ վ՚ԸՐԵ. անդ. *Այրելիք մեղքն են, փայտ, խոտ, եղէգն. հոգեկան և մարմնական մեղք մեծին նեռաք ցասման նորա յո:

ԱՅՐԵՑԵԼ ԳՕՏԻ. Տ. ԱՅՐԵՑԱԾ. *Իակ յայրեցեալ գօսին ի հարաւային կողմանն պնդ: Իակ զայրեցեալ գօսին չսպեղցին վաճառել մարդ. Շիր:

ԱՅՐԵՑԵԼ. իբր Այրեալ, Ն. այրելով. ԷՐԷՒԼ. *Նախ ի նա ձեռն արկեալ՝ քակեալ այրեցեալ քանդէին. ԱԳԹ:

ԱՅՐԵՑՈՂ, ի, ացի. ա. Այրող. ԷՐՂ. *Զայրեցող բնութիւնն (հրոյ) անկիզանօղ առնէր. Շիր: *Այրեցող ջերմն. Մ՚Ի. ԻՃԼ. ՈՒԲԳ:

ԱՅՐԵՑՈՂԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ունօղ զգօրութիւն և զներգործութիւն այրելոյ. այրիչ. բորբոքիչ. լուսիչ. *Աստղաձևքն բոց հրոյ ածայինք էուրէիքն ոչ այրեցողականք են, այլ՝ կենդանարարք. Մ՚ԱԹ. ի ԳԻՆ: *Այրեցողական զօրութիւն. Շ. ԲԱՅՁ: *Առաւել ևս քան զբաբեղինին ի վեր զբոցն բարձրացուցանէին այրեցողական նիւթով. ՅԿ. ԼՒ:

ԱՅՐԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. Փ. Զօրութիւն և ներգործութիւն այրելոյ. ԷՐՂ ըստ. ԷՍՓ. ՀԱԾ. *Թողեալ զայրեցողութիւնն ի լուսոյն. Վ՚ԸՐ. ԴԱՒ:

ԱՅՐԵՑՈՒԱԾ. ոյ. Տ. ԱՅՐՈՒԱԾ, որպէս Այրելի. *Ի ջրատակէզ այրեցուածոյն առ զկերպարան թխուէ. Վ՚ԵՂԷ. Է:

ԱՅՐԵՑՈՒՄՆ, ցման. Տ. ԱՅՐՈՒՄՆ, իբր Այրելն, և խն. *ԶսաՃարն լուցեալ զգուռոց՝ գիտեալով զայրեցուածն ոգւոց նոցա. ՃՀ՚. *Քաղաքաց և չինից այրեցուին. ՁՃ: *Այրեցուածն ի հուրն քաղդէացւոցն. ԱԷՒ. ԺԸ: *Ցայրեցմանէ չար խորհրդին. ՑՓ՚ԸՐԲ: *Այնուհետ այրեցմանն պատրաՃ.. պատրաՃաձոյն են այրեցմունքն: Մ՚ՈՐՄՈՔՈՒՆ այրեցման ծնողական աղէտի. Մ՚ՓՓ. Է. ԼՀ:

ԱՅՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԱՑ. ՐԲԼ: *Զվարսաձև բոյսն գալարոյն մեռ առ կարճեան այրեցուցանէ. ԱԳԹ: Ո՚ՀԱՒ

ԱՆՕՕՓ ԱՅՐԵՑՈՒՑԱՆՕՂԻ, կամ ԿԻՆՋՈ ԱՆՕՕ կոչին գործիք այրելոյ և խարելոյ: ԿԼԻՆԹ:

ԱՅՐԻՆՁԻ, առն և ձիոյ. Տ. ԱՅՐՈՒՁԻ. *Զօր հաւանէր, այրևձի ունէր իբրև վեց հազար. ՈՒ. ՀՓ. Ի. 28: *Ի թիկունս հասանէին մեծաւ բազմութիւ ժիր և քաջ առնևձիոյ: Լինէր առաջնորդ առնևձիոյ յուշոց. ԱԳԹ: *Սատակութիւն առնևձիոյ. Փ՚ՐՂ:

ԱՅՐԸՆԾԻՐ. ա. Փ. Ուր ինչ այր կամ այք ընտրանաւ, քաջք. ընտիր ընտիր մարտիկք. ընտրած ՝ոէիճՆԷՐ. *Գունդ կազմէր այրընտիր բազմութի՝ ի պարսից և ի յունաց: Բազում այրընտիր գնդաւ յարձակէին: Այրընտիր զօրօք դիմեալ. Փ՚ՐՂ: *Զայրընտիր ժողովել. Կ՚Ե. ՈՒ:

ԱՅՐԸՆՏԻՐ ԼԻՆԵԼ. ժողովել արս կամ զօրս ընտրանաւ. *Այրընտիր եղեալ՝ նըմա յսլաՃէշ. ԱՅՈՂ. Է. 3:

ԱՅՐԻ, լոյ, րեաց. ա. Փ. Հին. Vidua. կին՝ որոյ այր մեռեալ ինչ. ՈՐՔԱՐԲ. փոՂ. պիղե. *Այրիք կոչին միայնաՃեալքն յաստն. Շ. ԲԱՅՁ: *Նախ այրի ի տան հօր: Եկեղի կին նորա այրի: Եկեղին կանայք ձեր այրիք: Կին միայրի եմ ես, մեռաւ այր իմ: Ողբի կինոջ այրեայ: Ողբոց և այրեաց: Աւանդք այրեաց: Զայրիս պատուեա՛, որ ստոյգ այրիքն ինչեն (նուիրեալք ՀՈՅ յետ մեռանելոյ առն). այլ ի մանկամարդաց այրեացն հրաժարեա՛. ԼՆ: *Չ՚ինչ ողորմելի քան զայրի յաստն ունացեալ. ՍԷՓ. յՒ. Է:

Նմանութիւ՝ ասի. *Այլ անմահ ոք փեսայիդ այրի հոգի իմ պաղատի: Զայրի երկու՝ ի քէն հոգիս մեղք. Շիր: *Այրի երկոցին, ք՝ անառաչնորդ. Լ՚ՔՔ. պիղէ: *Ոչ եղև այրի խրայել և յուգա յՅՀՅ խրեանց. ԵՐԵՄ. ԺՈ. 5:

ԱՅՐԻ ասի և Այր անկին միացեալ յետ մեռանելոյ առնուանցն. Χῆρος. Viduus. փոՂ ԷՐ. ԷՐՒԷ. *Այմուրեաց անկանապյեդ, ՝ի որ այրիք լեալ են արք և կանայք. ԵՒԷ. ՈՒ. ՆՈՐ:

ԱՅՐԻԿ. Տ. ԱՅՐՈՒԿ. *Փաղաքչական է, որ զնուազուցն նախադասելարին անբաղձասականին յայտնէ. ոյգդն, այրիկ, քարուկ, խոզքորուկ. ԹՐ. ՎԷՐ:

ԱՅՐԻՄ, եցայ, ցեալ. յ. Որպէս Այրի լինել՝ ունալ. իբրու Այրիանալ. Χηρεύω. Vidua sum, viduam ago. փոՂ գալՃաֆ. *Ամուսին սորա էր հազարդ ունել տեսուՂեն ոյ, յորմէ հեռացեալ այրեցաւ, և յայս աշխարհս պանդխտեցաւ. Լ՚Ք. ոչ: *Երբեմն քեզ հարանացեալոյս, և այժմ՝ ի քէն այրեցեալոյս (կամ այրացեալոյս). Շ. ՅԵՐԳԵՐԳ:

ԱՅՐԻՄ. Ի. բայիս Այրել. Տ. ԱՅՐԵՄ:

ԱՅՐԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՅՐՈՒԹԻՒՆ ըստ Ո՛ նշ. *Այրուհին առանձին ըստ ինքեանն՝ սատակ ներգուՂի է. ՍԷՓ. յՒ. Է:

ԱՅՐՈՂ. ա. Որ այրէ. այրող, այրեցող. ԷՐՂ. ԷՓՓ. ԷՓՐ, ԷՓԲԸ. *Զայրիչ հրոյն չարուաՃ: Այրիչ ՀՂողիւքն տապաղեցանէ: Այրիչ վառակքն: Այրիչ և ցամաքեցուցիչ է: ՃրագԸ (անուն յՀ՚. ակ.) յայս առնէ այրիչ (գոլ) բերանոյն իւրոյ (որպէս զերգիա). ԵէԷ. համաբ: *Դարձոյց ի նմանէ զայրիչ զօրութիւն. Վ՚ԵՂԷ. Է:

ԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. Փ. Որպէս Այր գոլ. և Մարդկութիւն. մարդկղութիւն. *Ոմանք՝ ի մանկութիւն, կէսք ի կատարեալ այրութիւն. ԵէՂՆ. Տիւն: *Իբրու Թէ զուր անօրինեալ ասկս նորա բոլորն ածեղէն այրութիւն յետ. Մ՚ՓՓ. ԾԸ:

ԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Այրի գոլն. այրիութիւն. վիճակ այրեաց. օբՀՈՐԻՈՒՆ. փոՂԱՓՓ. Χηρία, χήρωσις, Viduitas, vitа vidua. *Եհան զհանդերձս այրութի՛ իւրոյ: Զգեցաւ զհանդերձն այրութի՛ իւրոյ: Իր արկեալ զնուրև հանդերձ այրուե՛, և սգհեր նա զամենայն աւուրս այրութե՛ն իւրոյ: Այրութի՛ և անպատկութի՛: Նախամինք այրութե՛: Նստաւ այրութի՛. Ն՚: ՅՈՒԲ. Ե. ԷՐ. ԽՓ. ԾՁ. 20: *Առանց մարդկային օգնականութե՛ց է այրութի՛ն: Փան զամենայն կանանց և աղջկանց տաբաժամ հասեալ յայրութի՛: Չեմ յայրուե՛, զի զգեաւոյն ընկալաք. Ոա: *Մնաց մայրն այրութի՛ ի մատաղ հասակի: Զմեռն այրութի՛ ի վերայ կայր. Վ՚ԵՒ ՈՒ: *Այրութի՛ և որբութի՛ և անպատկութի՛. Մ՚ՈՒ. ԻՁ: *Իբր այրութի՛ ինն անխնամ մնացեալ. ՑՀ. ԼՒ:

ԱՅՐՈՒԿ. Փ. որ և ԱՅՐԻԿ. Այր ոք փոքրիկ, կարճիկ. ՀՈՐԱՆ. ապահմբգի, ՈՐՓԷՒ. Ἀνδρίον, ἀνδράριον. Parvus vir, homuncio. *Եւ այլ ոմն ընդ նմա փոքրիկ այրուկ՝ ի Տեսանէր ի հովտի միում փոքրահասակ այրուկ մի. ՁՃ:

ԱՅՐՈՒՁԻ, այրուձիոյ կամ առնևձիոյ. Փ. որ և ԱՅՐՈՒԶԻ, առնևձիոյ. Այք հեծեալք ի ձի. գունդ ձիաւորաց. հեծելագունդ. հեծելազօր. ὁ Ἵππος, ἱππεῖς, ἱππασία. Equitatus, equites. ՅԻՈՐ ՂԻՒ. ՈՐԼԸ ասՒԷՐ, ՈՐՓԱՒ. որ և ապայ. *Մեծաւ զօրութի՛ և այրուձիով: Զայլ այրուձին յայլ և յայլեակ թիւս գնդին կազմեցին: Այդչափ այրուձիոյ: Զեր ինքեանն լուսաւոր էիք վասն առնուձիոյ Ճանապարհին. Է. ԷՐ. Ի. 23: ա. Փ. Ի. 38: Ֆ. 73: Փ. Փ. Փ. 9: *Արդեւղոյր զգազմուե՛ այրուձիոյն հայոց. ԵՂԻՒ. Է:

ԱՅՐՈՒՄՆ, ման. Փ. որ և ԱՅՐՈՒՄՈՒՄՆ. Այրելն և այրիլն՝ ըստ ամենայն նշ. Καῦσις. Ustio, combustio. *Մարմին նորա տուաւ յայրումն հրոյ: Հոգւով դատաստանաց, և հոգւով այրման: Լիբանան չէ բաւական յայրումն: Մերձ է յանէծս, և վախճան նորա յայրումն. Դան. Ի. 11: Ես. Ի. 4: ՅՒ. 16: ԵՒԷ. Ի. 8: *ՓրկուԼքն ապրանքիք յայրմանէն՝ որ գալոցի է: Աբրուհին նոցին և զհամ հրաբաժակ գինւոյ այրման նոցին. ԱԳԹ: *Եւ զհրաբաժակ դատնուԼքե այրմանն ընկալաւ սոդոմ՚ի յատուին տուղորման. Շիր: *Եւ ոչ այնչափ այրումն կիւզէ լի ագոյ անկանէր՝ի նոսա. Ոա. յՀ. Է. 16:

ԱՅՐՈՒՔ. Փ. Որպէս ումԲ. ԷՐՍՓ. Տ. ԱՅՐԵՑԱԾ, իբր Մնացորդ իրաց այրեցոց, որպէս աՃիւն յօտեաւ ուռաց արմտոյ են. *Թէ այրեա զՀօտն, և զայրուքն՝ ի վերայ խայտածին (կարՃի) դնեա, օգտէ. նոյնպէս և ամենայն հօտ մոխիր օգտէ. Նաև զմարգրտի սատաՃին ծխեա՝ի ծանի, և զայրուքն ընդ ծանի՝ի վայր ածեա, փախչին մրջմունքն. Վ՚ՈՓՒ. Է. ՁՆ:

ԱՅՑ. Փ. (լծ. Հայհայ. աչս, ակն. և հայց). ԴիտողեաԼ և խուզարկուԼքե լսաց և վաստԼարաց, լուսուԼքե կիճկարօտաց Լքեան, և յանցաւորաց. ՈՒԹԱՅՈՒԼՔԻ, խըն. ՀՀՈՒՄ. և ՎԻՐԿԻՆԴՐՈՒԼՔԻ: ՏՀՈՒ և ԱՑՏԼՈՒԹԻՒՆ, և ՀԱՆԴԻՊ: *Ոչ կայր նոցա (յանցաւորաց) այց և խնգիր. Խոր. Փ. 27: *Ասան որոյ և ձեզ այց և խնգիր ի ղեալ հայապատան աշխարհիս. ԱԳԹ:

ԱՑՑ ԱՐՏՆԵԼ. Ἐπισκοπέω, ἐπισκέπτομαι. Inspicio, observo, visito. ԴիտաԼ. զննել. հայԼել. նայԼել. ալԼել մը նայիլ, այլ անգնել. փըփոԹի իւԼ պոփոԹ՝ նայոլ ԷՒՀԷ, ՅԵՀԼԼԷ. Է, ՅԵՀԼԼԻՆ ՅԵՒԷՐՀԷ. *Այց արա և աՃս՝ի տունս պահպանուԼքեդ գրոց յիշատակարանաց: Այց արար՝ խնգրեաց և հգեաս

'ի տունս Թագաւորաց: Կային 'ի վերայ գործոյն, և վերակացուքն նոցա վևտացիք՝ այց առնել: Ես ինքնին խնդրեցից զնաչենս իմ, և այց արարից դոցա: Եւ անդ այց արարից ընծայից ձերոց. ևն: Որպէս և Ղեւ. ա. 48. *Հայեցաւ 'ի խոնարհութիւն աղախնոյ ։։ յն. վերահայեցաւ. 'ի ՃԾ. ասի. *Այց արար 'ի վերայ խոնարհութիւնէ ։։ *Որոց (բանից) հեթէ ոք ինամով այց արասցէ, գոցէ բազմապատիկ. Սէփ. յ. Ֆ:

Կամ Հայել 'ի կարօտութիւն և 'ի պէտս, և խնամարկել. *Այցելութիւն այց արասցէ ձեզ ած, և հանցէ զձեզ յերկրէս յայսմանէ: Յայցելութիւն՝ յորում այց արասցէ ձեզ ած, հանկիցէ և զնմ ոսկերս: Ուրախ եղէ, զի արար ած այց որգւոյն իսրայէլի: Եւ այց արար աւեր անտառի, և յղացաւ: Ո՞վ է որդի մարդոյ, թէ այց ինչ արասցես դու նմա: Այց արա այգւոյս այսմիկ, և գարման տար սմա: Այց արա մեզ 'ի փրկութիւն քումմ: Այց արար ած ժողովրդեան իւրում 'ի բարութիւն. ևն:

Կամ ի տես երթալ. տեսանել և յանձնձել զկարէն էնդէ.*Այց արար սամփսոն կնոջ իւրում. Դատ. ժԵ. 1: Ի սոյն և 'ի նախընթաց առումն անխոհեմ հայի ասելն. *Ես ինքնին խնդրեցից զնաչենս իմ, և այց արարից դոցա: Որովք այց արասցէ մեզ (ՃՀ. երեսցաւ) արեգակն 'ի բարձանց. ևն: *Կենդանի մալքիանք նորա այց ինձ արասցէ: Ոչ ձեռն կարկառի առկիցս վանդաքարին՝ այց առնել նմին. Նաե. ժ. 3: *Այց արարեր կորուսելոյն: Այց արա փրկիչ յուսացեալդ 'ի քէզ. Ծար:

Կամ վրէժ խնդրել. քննութիւն պատուհասիւ 'ի հատուցումն. *Յաւուր՝ յորում այց արարից, ածից 'ի վերայ նոցա զմեղս նսւրնանց: Այց արարից մեզաց նոցա: Եւ այց արարից 'ի վերայ նոցա՝ որ նստէին յերկրին եգիպտացւոց, որպէս արարի այց երուսաղէմի, սրով և սովու: Այց արարից անօրինութիւնէ մանկութիւնէ քո. ևն:

ՑԱՑԱ ՆԱՆՆԱ. Նոյն ընդ վ. ըստ պէս պէս նախկին առմանց. *Նէ տէր յայց եղ սառայի, որպէս և ասաց: Զի երեալ է նոցա յայց տէր ած խրեանց: Յայց եղ, և ծանեաւ ած վնւրան: Օրհնեալ տէր ած խրայէլի, զի յայց եղ մեզ. ևն: *Զի ած գթած է և մարդասէր, յայց եղ ձեզ, և եաես. Ագաթ: *Ո՛րչափ գոս ինձ ասա յայց երթալ առաւել ողորմեացիս: Փոխանակ զի ես ոչ ինդրեցի հեռանել լուսոյդ, դու երկես ինձ յայց. Նաե. ւԲ. ծԲ. հԲ:

ԱՅՑՆԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. Տես ԱՑՑ-ՆԱՈՒԹԻՒՆ. *Ընծայն իսկ այցելականութեն 'ի բաց տարեալ մղեալ վարասեր զերկոր ուխս չարութեի. Ցհ. իԲ:

ԱՅՑՆԱՆՄ, երթ. ա. Այց երանեալ. և յանձնձել. *Ի սէր միաբանութեն ընդ իւր կապակցեալ՝ այնպես նմա այցելէր: Զի թէ ած գերբնէ, և ոչ այցելէ, զնս ընդ չարագործն որոշեցէք. Ցհ. իԲ: *Այցելես միշտ յարարածս քո. կամ Այցելուս միշտ արարածոց քոց. ՃՀ:

ԱՅՑՆԱԻ՛ Է. Տես 'ի բայն ԱՑՑՄ:

ԱՅՑՆԱՈՒՄ, ի, ից. գ. Որ յայց ելանէ. այցելոց. այցող. Ἐπισκοπος, ἐπόπτης. Inspector. Որպէս Տէսուէլ. վերաւուսուէլ. գիտող. վերակացու. ոստիկան. Հաղէր, փոփոխէր. *Եւ այս ստացուած ընչից նորա յայցելուէն: Տաց զայցելուս քո յարդարութիւն: Այցելու և վերակացու 'ի վերայ նոցա. Յոբ. Է. 29: Նա. ի. 17: ռԵԵՀ. ծա. 9: *Այցելու և օգնական է նմա (ած). Է. Ֆ. Է. 39: *Այցելութիւք ուղղադատք. Նաե. ա՚՚ա՚:

Եւ խնամող. յանձնձիչ. պէս ընդ այլ էրէմիա. Ἐπισκοπή. Episcopatus. *Եւ զայցելութիւն նորա զայն այլ սարցի. Սղ. ճԷ. 8. (որ և Թագեմանի), *Եւ զկարգ նորա առցէ այլ. Գծ. ՚՚. 20: *Այցելութեաց բարեզգեստից գիտողութեց: Ընծայեալ մատուցաւ վիճակին այցելութիւն, 'ի պարկեշտ պատիւ եպիսկոպոսութեն. Նաե. Է. Ե խ:

ԱՅՑԵՄ, երթ. Ն. լ. Տ. ԱՑՑ ԱՐՆԵԼ. *Մի ինդրեսցէ զնս. յայտ է Թէ մի այցեսցէ: Նախասահեցիմն այցող փրկիչ. Ի պէտ: Շար: *Ձէ հնար այցելոյ. Ոսի. ՚՚. Է. 27:

ԱՑՑԵԼԻ Ե. գիմաստրի (որ ըստ յն. մակբայ ասի). Արժան է տեսանել կամ պէտք են այց առնել, գիտել, նկատել, խուզել, ինդրել, հոգալ. ալէկ մը նայելմ է. պէր էյէ պոփմալը, ֆալահաղա էմիէլի. Ἐπισκεπτέον. Oportet inspici, visendum est, respiciendum, dispiciendum. *Մարմին քա հանային այցելի է, զի մի ինչ վերիսումն ինասու գացի: Ճառս այս նշանակ իմա. նալեաց է, իսկ առ 'ի միտս՝ այլաբանուե քաննովք այցելի է: Այցելի է և խուզելի ամենայն ստուգութիւք՝ բանիցն ընթերցանելիս ոք. Փիլ. ԹԴ. Ն Ք. Բան: *Բայց հաւատս աննրկմիտս յո՞ասաց ոք. նել, այցելի է. Երբ. Ֆի:

Ան. Մասնիկ բաղադրութեն 'ի սկիզբն բառից՝ հասարակօրէն է նշանակ բացատութեն կամ պակասութեն, որպէս 'ի մեզ Ապ. յն. ա, ան, աբ, նի. արս. նա, պի. Թ. ('ի վերջ) սղ. զորօրինակ տեսցի յայսմհետէ յաձախութիւք: Սովին մասնիկ կամք բաղադրեալ գոնային առ յետինս և քանի մի այլազգական բառք. զորօրինակ ԱՆԽԱՆԱՑ, կամ ԱՆՂԱՆԱՑ. յր Անհոյակ: ԱՆՆՈՊԱԾ, ՆԷօպէնիպ. յր Անկարգաւոր, ԱՆՓԱՆԱՆ, փալանըղ, յր Անհամեմատ, և այլք:

Ան. Յոչ սակաւ բառս ևս է նշանակ ստորասականի, ըստ որում նոյնանայ ընդ նախդիրդ ըն, ընդ. և ընդ մասնիկդ էան, որպէս համ, համա. արս. հէմ. որպէս յն. և լտ. ἐν, ἐμ. in, im. συν, συλλ. con, coll. ևն. Տես զառաջ ԱՆԶԱՏԱՆ, ԱՆԶԻՊԱՏ, ԱՆՈՏՏ, ԱՆԳԱՄ, ԱՆՏԱՌ, ևն:

ԱՆԱՒՈՂ, ի. ից. որ դրի վերնակաւ և ԱՆԱՓԱՂ, ԱՂԱՐՈՂԱՆ ևն. Բառս յն. ա. նաղըմ, անաղնդծ. յր Վերարկու. Ἀναβολή, ἀναβολαιον. Amictus, amiculum. *Առնում տարազ միայնակեցի, և զգենուսւ զհանգերձ անաբուղն 'ի վերայ: Լուծին զանաւանն (կամ զանափաղն) առաջի իմ և զգօտիսն, և կողմնեցան. Վդ. հդ. յ:

ԱՆԱՆ, ի, կամ ոյ, ից. գ. արաբ. Ենգ. Kassίτερος. Stannum. Հրաշալելի սպիտակ փայլուն՝ անարգ քան զարծաթ, և աշնիւ քան զկապար. կ՚ըսեն. գեղց, էրվէր. եբր. պեռիւ. (իսկ անոխ՝ եբր. և ծնօ՝ ասոր. է կապար.) *Բաց յոսկւոյ և յարծաթոյ, 'ի կապարոյ և յանագէ: Ա նագ և կապար և արծաթ: Զանագ և զկապար. Թուոց. լա. 22: Եզեկ. իԲ. 18: իԵ. 12: *Իբրև զանագ 'ի մէջ հրոյ ծախեաւ սպասեացս. Ագաթ: *Հուրն անագասուն զարծաթեն յաղտոյն մաքրէ. Լ՚ըս. ոչ: *Ծրթրատդն իբրև զանագ (երկին երկին ե. րևեաւ): Զվիմեամբք հոլովեալ զբերն սանագի. Մագ. ֆԳ. Ը: *Գոյն արծաթոյ և անագոյ տեսլեամբ 'ի բացատս նմանին. կ՚ըմա: *Ահեն, եթէ հայելի 'ի պղնձոյ ի յանագոյ լինի. Եէր. յահ:

ԱՆԱՆԱՀ. ա. Որ ոչն ապահէ. անապ.

ծաթաւէր . առւտ . և որ չէ անյագ , այլ չափաւոր . *Ա֊յր անագահ , և պատուիրազ֊մասէր , և աղօթական . Վրդն . պտմ : *Ան֊ագահ բարս ունել . Վահր . յայտ : *Չի ծանրիցես զանագահ պարղուքին զիմդ մը֊տաց առ քեզ երևեալ . Առ . ծ֊ : *Ան֊սուտս լինել ՚ի բանս , և անագահ . Պտմ . առ :

ԱՆԱԳԱՆ , ի . ա . գ . *Օփւմος . Serotinus. Ո՛չ ագան , ոչ ընդ այգն . ոչ կա֊նուխ . յամր . յետին . ուշ , ուշ ծագօղ . էպէ . ՚ի՛ճ , ՚ի՛ճի֊փդ , սեմ . *Յորեանն և հաճար ոչ հարան , զի անագան էին : Տացէ զանձրև՝ զկանուխ և զանագան : Իրրև զամպ անագան . և այլն : *Յուցա֊նել զհանդէս մեռելոցն ՚ի կանուխս և յանագանս . Յհ . ը : *Գիտացեալ զվաղ և զանագան կենցաղոյս զվախճան . Փարպ : *Չկանուխն ոչ կասլսեցի պատուղ , և անա֊գանին ոչ ժամանեցի : Ի կանուխին ժամա֊նումէ , և յանագանն յորագնումէ (ասպա֊գային) . Նար . ՚ի՛ճ . ե խ . *Յանագանէն ՚ի դոյզն շարժմանէ պատղաթափ լինելով . Պիս . յ յանագան պատահարէ , կամ վասն անագան մեռցին :

Տարաժամ , երեկոյ . մտ ՚ի ժամ ա֊գանելոյ ընդ երեկս . ուշ ոտքն , էրէյոան֊ԹԷՄ . ՚ի՛ճ վերջի , ոտ֊ք իւսի֊ս . *Անագանն ՚ի վերոյ հատանէր , կամէցան անդ ագա֊նել զդիւրն . ՃՃ : *Վասն անագան ժա֊մուն մեկնէին . ՟ի . Ղ . ՚ի . ԺԱ : *Ծոզոս֊վասն անագան ժամուս . կալ . ծ՟ի :

ԱՆԱԳԱՆ . ԱՆԱԳԱՆ ՈՐԲՈՆ . ս . ՚Οψέ . Serò. βραδέως , tarde. Ցեա անկանելոյ ժամանակին . Յհտդ ուրբնի . Ցեւ զնին և ԱՆԱԳԱՆ՝ մանաւանդ որպես Ընդ երեկս . ուշ , ուշ֊վէ , էպէն , ին էպէը . ՚ի՛ճ , ՚ի՛ճի֊փն ՚ի՛ճ , ՚ի՛ճպէն ուծ֊ը . *Եթէ վաղ , և եթէ ան֊ագան , սակայն քակտի մնացեալ մասրմինն . Ագաթ : *Ոչ կարի վաղ առնիցէ և ոչ յոյժ անագան . Եղնիկ : *Որ անագան ՚ի ձերս ձգեցաւ բեմ . Պիս : *Կանխաւ նկատեալ զսոյնս՝ և ոչ անագան ապաշաւեցի . Նար . լե : *Գտանեա անագան և ուշ զնոյն խո֊կացուքս : Ցորդացիր գոնէ անագան ՚ի չա֊րեացդ . Լմհ . ոփ . ե հմբ : *Գիտէ անագան երբեք դիմեացուք առ լոյսն մեր քրս : Դարձ֊ցուք գոնէ անագան ինն առ մեր պաղա֊ատանեք և ապաշխաթուքիւ . Խոր . ծմ . և պտրփ : *Անագան ուրեմն խոստովանեալ յայտնեցաւ . Պիս : *Ցեա կամեք մեր գի֊րելոյ ՚ի հակառակութենն խորհուրդս՝ գի֊րեցաք անագան ուրեմն և ըստ մարմնոյ . Լմհ . ոփ :

ԱՆԱԳԱՆԱԳՈՑՆ . ա . ս . Առաւել կամ կարի անագան . յերկարաձգեալ . *Անա֊գանագոյն խակ էր այնուհետև պաշաոման ժամ . փարպ :

ԱՆԱԳԱՆԱՒԱՐ . ա . ՚Οψίσπορος . Qui sero seu tarde seritur. Անագան սերմա֊նեալ . ուշ ցանած . ՚ի՛ճ է֊իւն . *Յորեանն և հաճարն ոչ հարաւ , զի ոչ էր բուսեալ . քանզի անագանաւար էին : Հաճար և յո֊րեան չհարան , քանզի անագանաւար էին . Եփ֊ . է֊ . կի֊րղ . է֊ :

ԱՆԱԳԱՆԱՑԵԱԼ . իբր Անագանեալ . *Որպէս զամպ անագան . որ ՚ի յետին ա֊ւուրս անագանացեալ գալուստս նորա սակս մարմնոյն զիջման . Համամ . առ :

ԱՆԱԳԱՆԵԼ . ա . Անագան եղեալ կամ ծնեալ . յետ ժամանակի գոյացեալ և ոչ անեզ կամ յաւելեալ . Օփւգե֊նոյս . Sero genitus, factus; tarde natus. *Ոմանք (որպէս կերինԹեանք և արիանոսք) անագանեալ զիշանչենաստրակիցն Տր հա֊ւատացին : Անագանեալ գանգաչէն զնա , որ անդրն է քան զամենայն յաւելեանս և ժամանակս : Թէև է անագանեալ՝ ըստ ո֊րում մարդ է , այլ էր նախ քան զյաւել֊ուեանս որպէս ասէ . Պտպ . ՚ի՛ճ :

ԱՆԱԳԱՆԻ . ս . Անագան , իբր ՚ի ժա֊ղամէ աւուրն . ընդ երեկս . յերեկոյի . Ե՛σπέρας, ἐν ἑσπέρᾳ . Vespere. Իրիկուն Ե֊գածդ , ուվիկ . ագլ՟ալ՚ը . *Ա՛յր մի ծերբ և մուա ՚ի գործոյ յանդոյ անագանի : Եւ եղ անագանին ննջեաց յանկողնի իւրում . Դպ . ծ՟ի . 16 : ի՛ . ի֊գ . ծ՟ . 13 : *Անագանի ածել առ նա զչիւանդս իւրեանց . Ոսկ . ՚ս . ի՛ . 2 :

Եւ իբր Անագան ուրեմն . *Եւ ոչ գէթ անագանի զդաստանայր դառնալ յեր֊կիւղն ՚ած . Սրգ . ա . պ . ի՛ :

ԱՆԱԳԱՆԻՄ , եցայ . յ . որ և ԱՆԱ֊ԳԱՆԵՄ , եցի . է . Χρονίζω. Tardo, moror. Ցամենալ . յապաղել . դանդաղել . քան զժամանակն յետոյ ինալ՝ ժամավաճառ լինելով . ուշանալ . ՚է՛ճ՚է֊գ . *Գայ , և ոչ անագանեսցի : Որ գալոցն է , եկեսցէ և ոչ անագանեսցի . Եբ . ծ՟ի . 1 : Ա՛ի . ի՛ . 3 : *Որսորդք անագանեալք , որք զխորս գե֊ւոցն ոչ ժամանեն որսալ . Ածբ : *Զկռնիք անագանեալք ՚ի ցամաքի՛ մեռանին . Ա՛ի . անք : *Չի մի առաւել ծուլութիւն անա֊գանեսցուք . Խոսր : *Մի՛ զղջացեալ գնա֊ցիւքն յամեն և անագանեն . Վ՟ի֊որ . ՚ի՛ :

Եւ Յանագան ժամու՝ ընդ երեկս գալ . ՚Οψίζω . Vesperi venio. *Կանխեալ , և ան֊ագանեալ՝ արձանանայր . ա . ի֊գ . ծ՟ի . 16 :

ԱՆԱԳԱՆՈՍ , ի , ացս . գ . Բառ յն . ա֊նաձ֊օպիս . այսինքն վերծանող . Ἀναγνώ֊στης . Lector. Ընթերցօղ յեկեղեցւոջ որ պէս գպիր . *Ուսերորդ գաս եկեղեցւոյ անագանոսք , որ թարգմանի ընթերցողք . և գործ է սոցս ընթեռնուլ զմարգարէս և զանագիրս և զվարդապետականս . Լմհ . պթրգ : *Երիցանց , և սարկաւագաց , կամ անա֊գանոսաց . Ագաթ : *Յորժամ առեալ զե֊սային ընթերցեր , զկարգ անագանոսացն ուսուցեր . Լծ . նար :

ԱՆԱԳԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Անագան գոլն . անագանելն . յետին ժամանակ . ասլանալն . ՚է՛ճ գալմսը . *Կանուխքն (՚ի բուսոց) ըստ կանխուլեն , և անագանքն ըստ անագանուլեն . Վ՟ի֊որ . ի՛ :

ԱՆԱԳԱՆՈՒՍՈՒՄՆ . ա . ՚Οψιμαθής. Sero discens, vel doctus. Անագան ուսա֊նող . ՚ի հասուն հասակի կրթեալ յու֊սումն . Ինձ֊ասլ սրվեզ . *Յորս թէպէտև այնքան անագանուսումն էր , յոյժ սաստ֊կուլեք քան զնախաժամանեալսն զօրա֊նայր . Աճաբ . լիսէր : *Ա՛յսպիսեաք հինա֊ցեալ (լինէր) , վասն զի անագանուսումն էր . Ճ . Բ . ՚ի լիսէր . ՚է՛ի :

ԱՆԱԳԱՆ ՈՒՐԵՄՆ . տ . ԱՆԱԳԱՆ :

ԱՆԱԳԵԱՑ . ա . Κασσιτέρως. Stan֊neus. Ցանագէ կազմեալ . նման անագի . լեայնէկ . գալմ . *Տեսին զմէնին անագեայ ՚ի ձեռն զօրաւորելի . Զ՟ր . ը . 10 :

ԱՆԱԳՈՐՈՑՆ . ա . գրի և ԱՆԱԳՈՐՈՆ . ԱՆԱԳՈՐՈՒՆ . ՈՑՆ ԱՆԱԳՈՐՈՒՆ . Իբր Անգորով , անգուժ , անկարեկից , խստասիրտ . *Աստր֊գոյց . Naturalis amoris expers. ἀσυμπαθής, adfectu carens. ὠμός , crudelis. Են . ան֊ողորմ . ՚է֊րհամ֊ՐՈՒԹ , պալմ . *Ա՛նմիտք , ուխ֊տադրուժք , անագորոյնք . Հա . ա . 31 . ուր Մ՟էն . *Անագորոյնք , այսինքն անգո֊րովք և անգուժք : Անագորոյն , անյագ գառնուլեք . Ա՛ր՟իսպաւ . գբլ : *Ցանագո֊րոտին Հնգետասանից եղծանէին կարգք և ե֊րկնք : Անագորոյնս համարիս զայնոսիկ , որք ոչ ընդ քեզ սգայցեն : Զանց առնես անագորոյն մտօք . Ոսկ . ես . ե ՚է՛ր . ե տիթ : *Ձեմ անագորոյն իբրև զձեզ . զի անձանց առելի էք , և այլոց Թշնամի : Ա՛յսպիսի անագորոյն տպաւորանի պատահէ : Անա֊գորոյն քարոտք . Պիս : *Անագորոն է վայրին , սոյն և անողորմ առնէ . Մ՟անր :

Իբր Անմիտ . անիմաստ . անիգան . ան֊զգամ . անառելի . ապլուչ , պեծ , օրանօղ . ՟Ασυνετῶν, ἀνόητος, ἄλογος. Insipiens, stultus, stolidus, absurdus. *Հայէի յանագորոյնս , և մաշէի . Սղ֊ծ՟ը . 158 . ուր Լ՟ի֊ . *Որք յանմտուլեք զկին ոգւոց խաւարեցոյցին ,, : *Եւ այս անագորոյն մտաց է . ի֊ . ՚Ո . ի֊ . 33 : *Ցիմար ոք էգէ , և անագորոյն : Ցանագորոյն կար֊ծեաց անոի երկնչէր : Ի բաց քառնալ զանագորոյն կամին : Անագորոյն ախտիցն : Ոչ գոյ լինչ անմտագոյն քան զնոսա , և ա֊նագորոյն . Ոսկ . յհ :

Եւ Անամրքելի . անգիջող . *Անգարձք ՚ի մեզաց , և անագորոյնք ՚ի չարեաց . Ե֊ղիւ . էրէյ :

ԱՆԱԳՈՐՈՑՆՈՒԹԻՒՆ . գ . որ և Ա֊ՆԱԳՈՐՈՆՈՒԹԻՒՆ . ԱՆԱԳՈՐՈՒՆՈՒԹԻՒՆ . ՟Ωμότης. Crudelitas. ԱնգԹու֊թիւն . անողոր֊մուլեք . որ ըստ յն . հմուլեիւն կամ խա֊կուլեք ասի . *Նոքա անագորոյնուլեք են , և սոքա մարդասիրուլեք : Ցաւիշտակէն և ագահել ոչ մարդկան զգծնուլեք է , այլ՝ գազանաց անագորոյնուլեք : Մի՛ այսու֊հետև յանագորոնուլեքն ցուցանէ . Ոսկ . յթբ : *Անագորոյնուլեք գԹով առողջ֊նայ . Խոսր : *Զևն՝ մարդոյ , և անագորո֊նուլեին որպէս չար գիւս . Մ՟անր :

Եւ իբր Անբանուլեք . ՟Αλογία. Brutalitas. *Մ՟ասնէր զինքն ՚ի ձեռն ամբոխին , որք լի էին անագորոնուլեք (կամ անա֊գորոյնուլեք) . Ոսկ . յհ :

ԱՆԱԳՈՐՈՆ .
ԱՆԱԳՈՐՈՎՆ . } տ . ԱՆԱԳՈՐՈՑՆ :
ԱՆԱԳՈՐՈՒՆ .

ԱՆԱԳՈՐՈՒՆԱԳՈՑՆ . ա . Առաւել կամ կարի անագորոյն . *Քան զամենայն մարդիկ անմտագոյնք և անագորուն֊գոյնք . կալ . ծ՟ի :

ԱՆԱԶԱՏ , ի կամ ոյ , ացս . ա . ՟Ανελεύ֊θερος. Illiberalis. Δυσγενής. Ignobilis. ՟Αγνωστος. Ignotus. Որ չէ ազատագգի և ազատաբարոյ . նուաստատոհմ . տոկա֊կան . անառհմ . և ծառայական . տղըրդ , հագէք . էրվէն , տլսֆ . *Ազատն և անա֊զատն . Ցհ . լե : *Բազմուլեք զօրացն՝ ա֊զատացն և անազատացն . փարպ : *Դառապ֊արտաքսեալք ՚ի տանէն ըստ անորժանու֊լեն անազատոյ . Ոսկ . ես : *Արդի մեծա֊տունքս քան զամենայն ստրուկս ևս անա֊զատք : Ինձ՝ որ ՚ի պատուի փառացն են , անազատ երևին , եթէ ծառայամիտք իւ֊յեն : Ձիք ինչ՝ որ այնպէս անազատս առ֊նէ , որպէս զինքնագործուլեքն . Ոսկ . տթբ . Ե ղ . Ե ա . փխ : *Առն անազատի զահ սաստիկ ոչ կարացէք առնել . Պտմ . ա :

ԱՆԱԶԱՏ . Անմարդի . տմարդի . խօրեաթ . և ժլատ . ագահ . նէ֊էս , նամբրթ . *Ոչ հա֊ւատցանելով զայլոցն՝ անազատ լինէր , և ապախտաւոր . փիլ . ասմ : *Չի մի կար֊ծիցի անազատս ինչ առնել , կամ անա֊զատս ինչ խօսեացն . Ոսկ . տթբ : *Անա֊զատն մտօք և փոքրաչոգին . . փոքրաչո֊գին և անազատ միտքն : Անազատ ուշգուս֊լեի . Լմբ . ասոկ . Ե գնպէս :

ԱՆԱԶԱՏ . Իբր Հարկաւորեալ ՚ի մար֊

դահաձիճ. աչառօղ. և բռնական. ակա-մայ. *Առ՝ի բավմաց փառասիրուԹիւն ան-ազատաս գործէ. Ոսկ. Ֆի՛ : *Խնդրուածք և աղաչանք անազատ. Պիտ. ազ:

ԱՆԱԶԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. որպէս Ծառայական. անշնորհ. *Ծառայից վայելուչ հանդերձք անազատա-կանք. Աբիւս. ա՜ա՛ա՛ :

ԱՆԱԶԱՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνελευθερία. Illiberalitas. Տմարդի ագահուԹիւն. ժլատուԹիւն. ուշդուԹիւն. Նէդէնիւթ, խոպանիւթ. *ԱնազատականուԹիւն է չարուԹիւն անձին՝ ըստ որում շահի ըղձացեալք լինին յամենայն կողմանէ. Աբիւս. ա՜ա՛ա՛ : *ԸղձալուԹիւն, և անազատականուԹիւն. Լմբ. ազ:

ԱՆԱԶԱՏԵԼԻ. ա. Ուսոյ չէ մարթ ազատիլ. լիաբերան. *Ձարաչար մեռեալ յանազատելի ծառայուԹիւն. Եփիւ. ՟ :

ԱՆԱԶԱՏԻԿ. ա. Անազատական. ա-նարգ. ցած. ալոգ. *Իշահա, ի գին և ի վաճառս անազատիկս ծնեցեալ. Ոսկ. ՛ս. ա՜. 20:

ԱՆԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. ԳհակատուԹիւն ազատուԹիւն. ծառայուԹիւն. և Ազատա-մուԹիւն. ալէկոքէզ, հագուքէր. *Անազա-տուԹիւն և տարագրուԹիւն քանանու. Փիւ-լին: *Խոնարհութեան ազատքն յանազատու-ԹիՀ ազանիսեան. Եփր. ծն: *Անազատու-ԹիՀ հրեական օրինացն. Փարպ: *Ամուրին չէամարի այլ ինչ կարի անազատութիւն, քան՝ զկինն չունել. Ոսկ. Ֆ՛. ֆիմ: *Կո-րուսեալ զազատականուԹիՀ իւր անազա-տուԹիՀ չարուԹիւնն, ՛ս. Գ: *Թէև մեծա-տուն է ընչիւք, բայց մուացն անազատուՀ կարօտ է. Լմբ. ա՜ա՛ :

Եւ ԱնազատականուԹիՀ. ուշդուԹիւն. խոպանիւթ. *ԱնազատուԹիՀ տեսակք երիք են, չարաչահուԹիՀ, ժլատուԹիՀ, և անհա-զորդուԹիՀ. և է յատուկ անազատուԹիՀն՝ յորժ փոյթ ունել ընչիցն, և ոչինչ նախա-սինս համարել յայնոցիկ՝ որ շահու առնԹիՀ իցեն. Աբիւս. ա՜ա՛ :

Եւ ԳռեհկուԹիՀ. գործ սին՝քարտ մարդ-կան. յանգուգն ձեռներիցուԹիՀ. ինչնա-գլխուն. խօրեռլէզ. (որպէս ԹԷ գրեալ լինէր ըստ յն. ԱնպատուԹիՀ). Ἀπελευ-θέρωσις. *ԱնազատուԹիՀ գործելով՝ ի կա-մակորուԹիՀ ինքնահաճ միշտ վիճիցին հո-վիւք. փիւ. խ՜ապան :

ԱՆԱԶԱՐՄԱՐԱՐ. ա. ս. } Գրի և Ան
ԱՆԱԶԱՐՄԱՐԱՊԻՍ. ս. } զարմա-բար. Անզարմապես. որպէս Թ. ջերմուԹ, ջերմ իւԹ. Ῥαγδαῖος, ῥαγδαίως. Impetuo-sus, impetuose, abrupte, magna vi. Բուռն, և բռնի. ուժգին. անագորոյն. անխնայ. անփոյթ, աապրիլ. զաւրմ, խիչանելի. ձե. *Մի՛ լինիք զօրագլուխք անազարմա-բարք (կամ անզարմանարք) և անագո-րոյնք. Եզեկ. ը՜ա՛ : *Անազարմանարք սա-կակելով. կամ ի բերան սրոյ անզարմա-բար արկեաք. Սամ: *Դաւաստանեսա, և ոչ անազարմանաբար (կամ անզարմանբար) դատէ. վ՜ըդն. պիտ: *Հարեալ զդուշա-բար, և ոչ անազարմանալես (՛ի լս. ուժ-գնագոյն, պինդ), ապան. քանզի անգիտա-ցաւ, ԹԷ՝ ի հանգարտ հարկանելոյն մե-ռանիցի. Նիւս. բն. ը՛: *Մի՛ անազարմա-պէս առ միմեանս լինիլ, այլ կարողաց՝ ո-ղորմուԹիՀ առ անկարան խոնարհիլ. Մխ. զբ. ա՜. 5:

ԱՆԱԶԳԱԲԱՐ. ս. Իբրև անազգի. անարի վատուԹիՀ. ԷՆԷՆ+ԻՒԹԻՒՆ. Ἀγεννῶς. Ignave, non generose. *Օ՜ի զարհուրիս՝ ի հանգերձելոյն, որ ոչ անազգաբար և զան-ցեալս յուզարկեցեր. Բրս. Ղբփ:

ԱՆԱԶԳԱԿԱՆ, ի, ացս. Տես ԱՆԱԶ-ԳԱՑԻՆ. *Մեքենաեգեկ ևը քահանայի, անհայր անմայր անազգականի. ԳԱյ:

ԱՆԱԶԳԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Օտարու-ԹիՀ յազգակցուԹիՀ. անհարազատուԹիՀ. *Արկաներ առ նոսա զանազգակցուԹիՀն՝՝. այսինքն ցուցաներ զնոսա չլինել որդիս աբրահամու. Ոսկ. յհ:

ԱՆԱԶԳԱՑԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Ոչ հա-մարեալ յազգահամարի. անծանօթ ըստ ազգի. անազգական. *Անհայր անմայր ան-ազգային, և քահանայ ոճծային. Ցն՝ օրէի:

ԱՆԱԶԳԱՒ, գ. ոյ, գեաց. ա. Ἀγεννής. Ignobilis. Անհնազանդ. ապստամ՛ի. *Ի նուաստ զարմէ. ալլագ, հագիր, ասլը պէս լինիլ. *Անազգիքն փստաւորեցան, և սր-համարհելքն պատուեցան: Նուաստից, բարձրագոնից. բարեռոմից, անազգեաց. Աֆէ. Լբփ. Ե Ղբփ: *Ճօխից և անազ-գեաց, աղքատաց և փարթամաց. Աբէր. ՟. ԱԱ: *Որք միանգամ անազգիք էին՝ի վաշտս, և անճամբ երևելիք. Խոր. ՟. 6ԱԱ: *Անազգի ասաց. ընդ այս ուրախանալ պարտ էր քեզ. Սարգ. յՀ. ՟:

Եւ Օտարազգի, կամ վատատոհմիկ. երեի կամ ցած ազգէ. *Զանազգիսն՝ի բաց լքեալ հերքեալ, և զնահապետուԹիՀն ազ-գի իւրոյ նորոգեալ. Ցհ. ԼՀ: *Ոչ կամե-ցեալ իւրուն կարգօք և անազգի մարդկամբ վարել զթագաւորուԹիՀն իւր. Ոսկ:

ԱՆԱԶԴ. ա. Ἀκήρυκτος. Non denun-ciatus. Որ ինչ լինի առանց ազդելոյ. յե-տակարծ. նախեահ, նամանիմ. *Անհաչտ Թշնամի է, և անազդ և անդադար պա-տերազմ կալաւ ընդ մեզ. Ոսկ. ՛ս. ա՜. 13:

ԱՆԱԶԴԱԿ, ի, ացս. ա. Որում ոչ ազդի ինչ իրաւ կամ հնարք. առաջակ. անզգայ. անզգամ. ապիրատ. անհնարին ինչ կամ չար. փէնիփէ, իւլահա ՀէՀէ, լա-բէ-իւ. *Իակ չարն կարի յոյժ յոռի այր անազդակ է յաղագս նախախնամուԹիՀ. փիւ. նխ. ա՜: *Անազդակ, խեռ. Հին բա: *Գործք անապրժանք, և կործանումն ան-ազդական առնել կարեն անմեղսական մեռեալ զմարմինս՝ի Թունաց չար գազանաց. Ոսկ. ֆա՛. Ե Ես:

ԱՆԱԶԴԱԿԵԼ. է. Անզգամել. ան-սաստիկ. առաջակել. գժկամակել. զայրա-նալ. *Սովով ձնչել պատ վարկաս զչրել զիրուԹիՀ անազդակեալսն. Ոսկ. Ես: *Տե-սանէք զնմանութիՀն անազդակեալ՝ի քաղաքի. Պիտ: *Ոչ կարէին ալարասել զգաքանչելիսն յայսմանէ անազդակեալ. Եզեկ. ֆա՛: *Անազդակել, և գառնալ՝ի բամբասանս: Անազդակել և գառնալ. փիւ: *Անազդակել. խեռ. կամ ընդգի-մանալ. Հին բա:

ԱՆԱԶԴԵԱԼ, ելոյ, ոց. ա. Անազդ. ոչ ազդեալ կանխաս. անծանօթ. Նամա-նիմ. *Անազդելոյն և անհամաչաելոյն (չհաւատալոյն). Ագաթ:

ԱՆԱԶԴԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ան-զգալի. անլսելի ազդման կամ զգայու-ԹիՀց. փոյթ՝ոչ, ղայրի ֆահասս. *Ըստ ան-ազդելիս անասհմանելի մեծուԹին ևյ. Վէր. օբ. ա՜: *Խորհուրդս իմն անազդելեաւս ծած-կեաւ սիդ զսոյն պատասել. Նար. ԼԹ:

Եւ իբր Անազգական. աններդործելի. *Յամենայն չար ցանկուԹիՀց անազդելիք եղիցին. Խոր: *Անազդելի պատրանաց չարին. Նար. ՀԲ:

ԱՆԱԶԴՈՂԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Նոյն ընդ վ. բաս ա՜ կամ ՀԲ՝ նշ. *Վսեմաձանի զան-ազդողական զմահն. Խոր:

ԱՆԱԶՆՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա-գենեια. Vilitas. ՊակասուԹիՀ ազնուական բարուց. տմարդուԹիՀ. խոպոռՀիՀ. խօրեաՀ-ւԷփ, իչանուԹւԷփ. *Չէաւելի անազատակա-նուՀ ... յոյժ ցածուԹիՀ, անազնուակա-նուԹիՀ, տմարդաւեցուԹիՀ. Աբիւս. ա՜ա՛ :

ԱՆԱԹԵՄԱՅ, կամ ԱՆԱԹԵՄԱ. գ. Բառ յն. Ἀναθεμα. որ է վերագրուԹիՀ, որպես իանադրանք, նզովք. ափօասս, ի-լէնճ, լանէՀ: Մ՜ալա: կանան:

ԱՆԱԹԵՄԱՅԵՄ, էցի. ն. Ἀναθεμα-τίζω. Exsecror, diris devoveo. Նզովել. անիծանել. բանադրել. լանէՀ օփ՜ասփ. *Անէծ և անսԹեմայեաց զնս. ՛ս. Գ:

ԱՆԱԹՈՒՓ. գ. Որպէս Սէրովբէք և քերովբէք զանազանեալք՝ի դասուց ԱՀծ-ռոյն: ԵգիՀ. ԹաՀ:

ԱՆԱԻԱՆԱՄ, ացայ. է. Անալի լինել. անհամանալ. անլի ըլալ. *Եւ վասն զի ան-ալացան միտք իմ, չնորհգդ քո աղՀՀմար-տուԹ համեմեայք զսիրտ իմ. Վէր ԿՅ. յ:

ԱՆԱԼԻԿՈՆ. ա. Ոչ ալէկոծեալ. իւաղաղ. հանգարտ. անխռով. էլՀՀան. *Հասոյց յանալէկոծ և յատպահով նաւա-հանգիստ. փարպ: *Անալէկոծ յամենայն հոլմոյ չարուԹիՀ. Սրփ: *ԽաղաղուԹիՀ ու-նել յինքեան անալէկոծ հանդարտուԹիՀ. Նխ. երփ: *Անալէկոծ վՀմ, կամ կեանք. Գբ. ոփ. Ե Ոսկիփոր:

Տ. Առանց ալէկոծուԹիՀ. խաղաղուԹիՀ. *Որ բռնելով զԹևս՝ անալէկոծ անցուսցէ զքեզ. կիՀմփ:

ԱՆԱԼԻ. ա. Անաղ. անհամ. անլի. գոպսաւոր. յն. անալօս, Ἄναλος. *Ցաղի և յանալի ջրերոյն լինի լերդ. Ոսկիփոր:

ԱՆԱԼՈՑԱԳՈՑՆ. ա. Որ չէ ալոցա-գոյն. ոչ անդադար, և ոչ պղտածին. իբր կարի անալասկեալ և անբեր. անհամ, ան-պէս և ՀՀասակար. *ԴկալաՀ անալոցա-գոյն է... արածանի ալոցագոյն. փիւ-լին: *Զյորձանուտն բաժանէ ընդհար-մամբ զանալոցագոյն բերմունք կենցաղոյս. Սկաա. ՛ի լբ: (՛ի հին բա. ինչ յուսկեսաս դրի. *Անալոց. անաւեՀ կամ անառելի):

ԱՆԱԼՈՒԹ, որ և ՉԱՆԱԼՈՒԹ. Տ. ԸՆԶՈՒԳՑ. Καμηλοπάρδαλης. պիւ-բնափս, պիւ-բաՀՀ: ՕբՀՀ. ֆԹ. 5: ԳալՀան: Խոր. ՀՀ: ուր ասէ՝ գտանիլ՝ի գուգարս, որպէս և յԵթէովպիա և՝ի հնդիկս:

ԱՆԱԽՈՐՃ. ա. որ և ԱՆԱԽՈՐԾԱԼԻ. Ἀηδής, ἀβουλιτος. Injucundus. Որ ինչ ոչ է ախորժելի. անհաձոյ. անհամ. փաս-սըլ. նախօշ, նամաքաբիլ. *Անախորժ ձա-շակ. Խոր: *Անախորժ դառնութիՀ պաղոյ. Նար: *Խնգրէ զանախորժսն ախորժակս. Մագ. իԷ:

Եւ Ձախորժօղ. գժկամակ. էբէս ցաբ-յէնօղ. հազ էՀՀէյէն. *Սղաչս բնութիՀ անմար-միՀն, և անախորժբ չարի. Լմբ. ազ:

Կամ Որ անախորժանայ, որ հատեալ է յախորժից. *Անախորժ լինցի կոկորդն որ ծկայ. և դարձեալ այլ ըմբեսցէ, և փըս-խէ. Աբ. իՀ-ըզ:

ԱՆԱԽՈՐԺԱԲԱՐ. ս. Ἀβουλήτως, ἀ-βούλως. Involuntarie, inconsulte. Ա-ռանց ախորժակաց կամ հաձուԹիՀ. դըժ-կամակուԹիՀ. ակամայ. անխորհրդաբար. պիէխիյոյ էլէ. *Անհաւատալի է, զոր ինչ քակեցեն ուղղակի, չինել անախորժա-

բար: *Լուեալ զատենն, թէ ես և հայր իմ մի եմք, անհաւան լինին անախորժաբար: Ոչ որ գտանի՝ անախորժաբար ասել կամ անախորժաբար ծնանել զորդի. Կիւրղ. որդ. և գանձ:

ԱՆԱԽՈՐԺԱԿ. ի, աց. Տ. ԱՆԱԽՈՐԺ ըստ ա նշ. *Յանախորժակացն ախորժից հրաժարել. Մագ. ԻԷ:

ԱՆԱԽՈՐԺԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Կայթից անախորժականաց կամաց հզօրիդ. Նար. ԼԲ: *Զունիցիս ինչ ակն ունելք անախորժականի. Ոսկ. Յ. Գ. 14:

ԱՆԱԽՈՐԺԱՆԱՑ. Գիմսդ. Հատանի յախորժից. *Որ 'ի հոգեւորս է, անախորժանայ յամենայն ախորժակաց իւրոց. Ոսկիփոր: Նար. Խր:

ԱՆԱԽՈՐԺԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Անախորժ. անհաճոյ. *Կերողացն անախորժելիք, զի զլինդս ատամանցն ոլոռսեն. Համամ. առկ: *Անախորժելի յանդիմանութի. Յհ. Իմ. Էկ: *Բանք անախորժելիք. Սրգ: *Ջուր անախորժելի: Անախորժելիս հատուածին: Զանախորժելիսն քո. Նար: *Եթէ հաւանականք ձեզ, ած գոհութի. ապա թէ անախորժելիս, և այնպէս գոհութի. Ը. Բղբ: *Իսկ Թէոփիլոսի անախորժելի թուէին դրեանքն յովհաննու. Վրք ոսկ:

ԱՆԱԽՈՐԺԵԼՈՒԹԻՒՆ.
ԱՆԱԽՈՐԺՈՒԹԻՒՆ.
ԱՆԱԽՈՐԺՈՒՄՆ, ժման. } գ. Ἀβουλησία. Nolle. Չկամութի. դժկամակութի. *Ի վերայ որոց արտաքուստ կուսէ են, ախորժումն և անախորժութի լինի: Եւ ոչ մի ինչ տեղի ունելով յայսմիկ ախորժելոյ կամ անախորժելուէ: Անախորժելոյն ասել, կամ անախորժութը ծնանել զնա: Որ 'ի բնութէն են յառաջ եկեալ, ոչ ախորժելով են, և ոչ անախորժումն ընդունին. Կիւրղ. գնձ:

ԱՆԱԽՏ, ի,ից. ա. Ἀπαθής. Illaesus. Ազատ յախտից ցաւոց կամ կրից. *Անախտ յամենայն չարէ մնալ: Ոչ կարի գժուարել (ընդ մահ սիրելւոյ), և ոչ անախտ կալ մնալ. Փիլ. *Անախտ և անկարօտ բնութի կենաց. Պիտ: *Մեղօք մեռելոյս անախտ կեանք. Նար. Ղ:

Կամ Անապական. *Եթէ իցեմք ցանկացեալ անախտ կերակրոց. Եղիշ. Է: *Ցօրինօղն անախտ սրբութե: Յարգանդ մաքուր, և 'ի ծնունդս անախտս. Նար:

ԱՆԱԽՏ. մ. Տ. ԱՆԱԽՏԱԲԱՐ. *Որ գթացար յերկիր, և ծնար անախտ, ազատելով զախտ 'ի ծնունդս (կամ զախտի ծնունդս). Շար:

ԱՆԱԽՏԱԲԱՐ. մ. Ἀπαθῶς. Sine passione, sine affectu. Առանց ախտից ցաւոց կամ կրից. և Անապականաբար. *Ամպ, քանզի 'ի հոգւոյն սրբոյ սաղմնաւեալ, և ծնաւ անախտաբար. Ոսկ. 'ի յոյն: *Անախտաբար ծնանելով 'ի քէն. Շար: *Զերկնայնոցն զօրութեանց անախտաբար ընդունելութին ածպետականին լուսափայլութեց. Դիոն: *Մինն ծնօղ և յառաջատաքօղ, ասեմ՝ անախտաբար և անժամանակ և անմարմնապէս. Ա. որս. Գ: *Միտք մարդոյ անախտաբար ծնանին զբանս. Պրպմ. Յ: *Ասի և բան, քանզի անախտաբար է ծնունդն: Անախտաբար բերումն և իմանալի. Ը. Բղբ. և հրէշ:

ԱՆԱԽՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ ամենևին անախտ. *Ամլ է անախտ անուն, և այլ է քան զանախտ անախտագոյն. Կլիմաք:

ԱՆԱԽՏԱԾԻՆ. ա. Անախտաբար ծնեալ. *Անախտածին նկուն (լոյսն): Ցանկենդանեաց անախտածինն. Քեր. քերթ:

ԱՆԱԽՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անախտ. անարատ. մաքուր. մաքրական. *Կենացն անախտականաց: Բժշկեալք անախտականիդ: Օծեալ զգլուխս անախտական իւղովդ. Նար: *Հարսանիքն անախտական. Նիւս. երգ: *Անախտական մաքուր դրկին. Յհ. որդի: *Անախտական սիրարկու. Նար. ղԲ: *Վասն բարեզարդութե անախտականացն (հրեշտակաց). Նար. ՅԱ: *Տալ քահանայից վարս անախտական, սաքկաւաղաց ոգի զգաստութե. Գնձ:

ԱՆԱԽՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. *Հրեշտակացն անախտականութե. Նար. ԼԲ:

ԱՆԱԽՏԱԿԻՐ, կրի. ա. Ոչ կրօղ զախտ ցաւոց և կրից մարմնոյ. անչարչարելի. անայլայլելի. *Անախտակրին ախտակրութի 'ի մարմնի. Գագիկ առ ամս: *Յանախտակիր բնութէն ոչ որոշէր. Սարգ. ա. պետ. Է:

Եւ Ազատ յախտաւոր կրից հոգւոյ. *Իբր անախտակիր ապականութեց որ 'ի մեզ շարժմանց: Հաշտեա անախտակիր. Նար. Ի. ՀԷ: *Անախտակիր կերպարան. Նար. ՁԲ: *Բազմանալ 'ի միմեանց անախտակիր (այսինքն առանց ցանկութեան). Զքր. կԲ:

Եւ իբր Անկարեկից. *Որ զմեզս ամենից ինքեան ոչ համարեսցի... որպէս անախտակիր գոլ բնուէս. (որ հայի և 'ի նախընթաց նշ): Բաշխօղ ժլատ, ոգի անախտակիր, բարք սանեցող. Նար. Ծ. ԾԲ:

ԱՆԱԽՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ἀσυμπαθής. Qui miseratione alieni mali non tangitur. Անկարեկից. որ ոչն վշտակից լինի այլում. *Մի կարծէք անգութ և անախտակից զիս. Ճ. Ժ. և Բրս. գոհ:

ԱՆԱԽՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσυμπαθές. Անկարեկցութիւն. չախտակցիլն. *Զանախտակցութիւնն իբրև զգազանային իմն արտաքս խոտորեցոյց. Բրս. գոհ:

ԱՆԱԽՏԱՆԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ոչ անկեալ 'ի ներքոյ ախտից մարմնոյ և հոգւոյ. *Անախտանալի բանն ած. Սարկ. պղ: *Կայ և մնայ անախտանալի. Վրդն. ող: *Ո՛չ ըստ բնութե, որ անախտանալին է: Ոչ հիւանդացաւ անախտանալին. Երզն. մթ:

ԱՆԱԽՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անախտ գտանիլ. ազատանալ յախտից հոգւոյ կամ մարմնոյ. *Իբր թէ անախտացաւ, արհամարհեաց զժուժկալութին: Արբին զպատուական արիւնն, և անախտացան. Լմբ. ող: *Դու, և որք ընդ քեզ յաղագս ած անախտացան: Մեծ իցէ՝ որ ախտիւ (կամ յախտէ ազատեալ՝) անախտանայ, և մնայ. Կլիմաք: *Կամիս ամբիծս և անախտացեալս. Մագ. ԼԷ: *Մինէ զանախտացեալ և զհեռացեալ յաշխարհէ զոգին 'ի սիրոյն ած տուչումն. Լմբ. առկ:

ԱՆԱԽՏԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԱԽՏԱԲԱՐ. Ἀπαθῶς. *Հոգին սբ է մի և նոյն՝ զանազանաբար և անախտապէս յամենեսին ներգործեալ: Անքաժանաբար և անախտապէս. Կիւրղ. գանձ: *Որով ուրախանայի անախտապէս յանարատ բերկրուէ. Պիտ:

ԱՆԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. *Լսելիք մեր առողջացան զանախտաւորութին երկնաւոր. Եղիշ. Է:

ԱՆԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπάθεια. Adfectuum vacuitas, sanitas, integritas. Անախտ վիճակ. ազատուէ յախտից հոգւոյ կմ մարմնոյ. ամբծուէ. անարատուէ. որ և ԱՆԱԽՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ԱՆԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Զանախտութիւնն զգեղեցիկ համբարեալ ընկալցի. քանզի եթէ անախտութիւն ըմբռնեսցէ զանձն, կատարելապէս բարեբախտիկ լիցի: Որ առաքինութեանն է ցանկացեալ, ոգիքն նորա միշտ յանախտութե կան մնան. Փիլ. *Զինչ օգուտ 'ի բազում անախտութեցն, 'ի միոյ ախտէ ապականեալ մարմինն. Բրս: *Զէ և չէ օգուտ 'ի բազում անախտուէց հոգւոյն՝ երբ միով ախտիւ արատաւոր լինիցի. Սարգ. յԿ. Է: *Ոյց միշտ յանախտութե անցեալ մնացին գոյացութիւնքն. Պիտ: *Պատահեալ վիճակի անմահութե և անախտութե. Ը: *Փոխանակ անախտուէ ախտաւորք յաչս նոցա գտաք. Լմբ: *Որք ստանան զայն առաքինութիւն, դիւրաւ ստանան զանախտութի. Վրք հց. Գ: *Փոխադրութե էաք կարօտ ըստ ախտից, զի զայսոսիկ յանախտութե փոխեալ կայցուսցէ. Ամ. Գ:

ԱՆԱԾԵԼԻ.
ԱՆԱԾՈՒ. } ա. Ἀκαμπής. Inflexibilis, rigidus. Զոր չէ մարթ ածել յինքն կամ թեքել. անկորանալի. կարծր. *Եսու է կաղնին անածելին և անխոնարհեցուցանելին, և թաւ. Փիլ: *Պարանոց ձեր, ասէ, մի խիստ լիցի, այսինքն է՝ մի անխոնարհ և անկորանալի և անածու լիցի միտքն. Փիլ. (յն. մի բառ փոխանակ երից 'ի հյ:)

ԱՆԱԿՆԱԾԱԲԱՐ.
ԱՆԱԿՆԱԾԱՊԷՍ. } մ. Առանց ակնածելոյ. անխտիր. *Զապականեալ կերակրոց և ըմպելեաց անակնածաբար 'ի ներքս ընդունելուէս: Պատմեն բանս առանց երկիւղի և պատկառանաց անակնածապէս. Սարկ. հանգ. և քհ:

ԱՆԱԿՆԱԾԵԼԻ. մ. Նոյն ընդ վ. *Յամենայն 'ի ցանկութիս վայելեմք անհոգաբար, և հանդչիմք անակնածելի: Զծերս և զողջոյս առ հասարակ սատակել անողորմ և անակնածելի: Անակնածելի ուտեն զանձինս անանկաց. Մանդ: *Անակնածելի տայ արհամարհել զմեծամեծ պատուիրանն ած. ՃԳ: *Անակնածելի իմն ճաշակեն 'ի փափուկ կերակրոյ. Եփր:

ԱՆԱԿՆԱԾԵԼԻ.
ԱՆԱԿՆԱԾՈՂ. } ա. Որ ոչն ակնածէ յումեքէ. անխիղճ. աներկիւղ. անպատկառ. յանդուգն. *Անկասկած 'ի բռնաւորաց, և անակնածելի յամենայն զպարտողաց. Մանդ: *Տես զանակնածելի թշնամանսն. Նանայ: *Լեզուագարութիւնք անակնածելի. Վրք հրս: *Բարկացողն՝ վայրենաբարոյ, անամօթ, և անակնածող. Մանդ. ԺԳ:

Իսկ յասելն Ճ. Ա. *Յառաւել ուրախութէն և յանակնածելի խնդութենէն ծնօղք նորա անկան անմռունչ». իմա կմ ընթերցիր՝ անկարծելի, անակնունելի:

ԱՆԱԿՆԱՌՈՒ. ա. մ. Տ. ԱՆԱՉԱՌ. *Անակնառու է ած. Վրդն. ող: *Անակնառու դատողութբք յանցաւորացն հրամայէր. Սհկ: *Արդարև նախախնամեն անակնառու. Ը. հրէշ:

ԱՆԱԿՆԱՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱՉԱՌՈՒԹԻՒՆ. *Ո՞ւր արդարուէ իցէ, ո՞ւր անակնառուեթի. Ոսկ. Ա. Բես: *Տես և զաւե-

սարանչին անակնառուԹիւն, որ ոչ խորՀրդ-
ցաւ ի պատմուղն. Նմանոյ: *Գաւառ առ-
նել իրաւացիք՝ անակնառուԹ. Նոր. Երփ:
*Մի ոք գործիցէ ինչ առանց օրինաց և ի-
րաւանց, այլ՝ արդարուԹ և անակնառու-
ԹիՀ. Մխ. Դտ:

ԱՆԱԿՆԱՐԿԵԼԻ. ա. Ցոր ոչ լինի համ-
արձակ ակնարկել. անառաւանելի. անՀր-
պելի. *Եւ ոչ հրեղինաց հոգիքն նկատեն
զանակնարկելի կամս ՏԾուԹիՀ քո: Ան-
ակնարկելի կայանք: Անակնարկելի ի առ-
ատակ մեղացն. ՃՃ:

ԱՆԱԿՆԱՐԿՈՒՄՆ. գ. Անառս առ-
նելն. չհայելն. լբեռնելս ղուրեղը. *Ան-
ակնարկումն ի կարիս եղբօրն. Խոսր:

ԱՆԱԿՆԿԱԿ. ած. Ապրոսδόκητος. Inexpectatus. որ և ԱՆԱԿՆԱԿՆԵԼԻ. ԱնՀո-
ռալի, անկարծելի. ի վեր քան զյոյս և
զկարծիս՝ ի բարւոյ և ի չարի մասին. Նա-
հ.ԱԼեվագիր. *Զանակնկալն բարի՝ չարիս
ի յուսահատուԹիւն առնուր չնորհեացես:
Արուեստիս սկիզբ զանակնկալն գիւտ մե-
ղաւորաց նշանակեցեր: Ցանակնկալն գոյժ
առեալ ինձոյ: Ցանակնկալն հանդիպուեցաւ.
Նոր: *Անակնկալ աղեաց հանդիպեցաւ
անձն իմ. Պիս:

կամ Ձունօղ գոյս. յուսահատ. ան-
յոյս. յուսահատելի. խ-ինդի օլմայն, ՏԷ
եյոս. *Հերուի է ի ԹոզուԹիՀ մեզաց, ան-
ակնկալ յարուԹիւն, և անյոյս վիրկուԹիւն.
Մանր. իԲ: *Ցանակնկալս կենաց՝ վՀԷ:
Ցանակնկալս կենաց՝ յուսահատուԹ: Ցան-
ակնկալ ժամուն յուսահատուԹիւն. Նոր:

ԱՆԱԿՆԿԱԼԻ՝ կամ ՝ ած. Նոյն ընդ վ.

ԱՆԱԿՆԿԱԼԻ. ՝ որպես անակն-
կալելի կամ անակնուելի. Ապրոսδόκη-
τος. *Անակնկալելիքն, որպես գերիգման
փորելով գանձ գտանել. Նիս. իԲ: *Ող-
բալով ի վերայ անակնկալի չարեացն.
Վրք ասխ. յ: *Ցորժամ յանակնկալին սիրան
խոկայ, յայնժամ ՃշմարտապԷս ի ծու-
լումէն ազատի. կԼՀմփ: *Ցանակնկալէ
այրիւրացն արբուցանէր. Պգմ. կԲ:

ԱՆԱԿՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ ակն-
ունելն. չկարծելն. *Կենաց մարդկան
անյայտ է վախճան, և անակնկալուԹեամբ
կործանումն. Խոսփ: *Ծուռելի է յորի-
նակ հաւատոյ ակնկալուՀիՃ անակնկալու-
ԹիՆ. կԼՀմփ:

ԱՆԱԿՆՈՒՆԵԼԻ. ած. ԱՆԱԿՆԿԱԼ.
Ապրοսδόκητος. Inexpectatus. *Անակն-
ունելի գիպուած, ժամանակ, լուուԹիւն.
Խոր. ը. ւօ: Վրք ԿԳ. Ը: ՍրԳ. ը. գ. Ը:
*Մի անակնունելն (գողով) գայցէ մեզն:
կարի օսար էր բանն, և անկարծելի և ան-
ակնունելի ասացեալքն. Ոսկ. չԿ: *Ես
նոյնպէս զանակնունելին լինեն կատարե-
ցի. ՃՃ:

ԱՆԱՀ. ած. Ս. ած. ԱՆԵՐԿԻՒՂ. ան-
վախ. *Անահ անեղկիւղ համարձակուԹիՀ
Տայդոյտս. Եփես. Ի: *Որում և գիսիմ
քրիստոնէուԹիՀ, ուրախ եմ և անահ.
փոքր: *Անահ յամենայն երկիւղական
վտանգից. ՃՀ: *ՏարՀք զնս անահ, և մի
վհատիք. Վրք ԿՅ. յ: *Քարոզել անահ և
անամեթ առաքելի աշխարհի զփառս քո.
Մաթաւ: *Աւետիք զօրացն գիւաց ինձ եր-
կիւղապՀերիք անահ. Ոսկիփոր:

ԱՆԱՀԻՏ, Տոհմ. Ἀρτεμις. Diana. Տե՛ս ի բառ. յակ. ան:

ԱՆԱՀՈԿ. ած. Ուր չկայցէ ահոկ ինչ.
անվնաս. անվՃար. *Սիլ ուսանելոյ լինով
զարուեստս աստղաբաչխուԹիՀ, այլ ահաս-
ՀիլՀեանդ և անվհատ և անահոկ. ՀՀիս:
*ԻնվՃար, անահոկ. Հին ԹԷր.

ԱՆԱՀՈՏԱԿԱՆ. ի, ած. ած. Պատկա-
նելն անահատոյ գիցուհւոյ. *Ցանահ-
տական մեհեանին. ԱգաԹ: Իսկ ԱՆԱՀՏԱ-
ԿԱՆ ԴԻՑ Է ԱՆահիտն, կամ պատկեր նո-
ցին. *Աւերել անդ զքազգին անահտական
դիցն. ԱգաԹ:

ԱՆԱՂ. ած. որ և ԱՆԱՂԻ. Ուր պակասի
աղ՝ իրաք կամ նմանուԹիՀ. անհամ. անա-
խորժ. անլի. գաՀաՀղ, ԲուռդասԷ. *Բանք
ձեր ոչ լինիցին անհամ և անաղ՝ որպէս
զաւասիկ անմտաց. Շ. ընդ:

ԱՆԱՂԱԾ ԾՄՌՈՑՐ. Որպէս ԹուռԼԹիա ասէաց: ԲԹվԷ:

ԱՆԱՂԱՂ. ած. Ոչ աղաղեալ. չա-
ղեալ առ ի կակղել. ԱԷլէՆԴիՀ. *Եթէ
գեռևս անաղաղ իցէ մորԹն. կանոն:

ԱՆԱՂԱՄՈՂ. ած. Ոչ աղամողեալ.
չխանգարեալ. անաղօս. ուսուի ի չին բա-
գրի. *Անաղամող անտուեր ՚՚:

ԱՆԱՂԱՆԴ. ած. Ուր չկայցէ աղանդ
ինչ. անմոլար. անախալ. ուղիղ. *Անա-
ղանդ արուեստս բարձրուԹեան. Նոր. ղԲ:
*Փոքր ինչ ի սերտ և յանազանդ հաւատոյ՝
բազում հրաշս կարէ գործել. Երզն.
ՀՓԲ:

ԱՆԱՂԱՃԱՒՈՐ, ի, ած. ած. Որ ոչն
ազաչէ, կամ անկարող առ աղաչել. որ
և ԱՆԱՂԵՐՍԱԼԻ. *Անեղաչաւորսայ լե-
զուաց կարողապէս բաՀս ողորմել.
Նոր. ՀՁ:

ԱՆԱՂԱՊԵՏ. ած. Ձունօղ ազապէտս.
անտռաՀիկ: Հին ԲԷ:

ԱՆԱՂԱՐՏԵԼԻ. ած. Ἀνεβδήλευτος. Non adulteratus. Ἀνεπίπληκτος. Irreprehensibilis. Որ ոչն աղարտի. անեպՀա-
նելի. անայլայլելի. անխարդախ. անքամ-
գիւտ և անապատաս. ԱԷօղ ԼօփՀ, խիլաՀ
ԼօփՀ. *Պատկեր մարդու և անաղարտելի.
Նոր. Կա: *Հաւատամ զՀՀմարիտն և ան-
աղարտելի վսան քոի բան: Սրբազանից
ուսանողուԹեաց անաղարտելի գիտուԹիւն.
Պրգմ. ԼՀ: *Եղև մեզ օրինակ, յորժամ և
անաղարտելին էր մարդկուԹեամս չափուք
վարել նմա. Պգմ. ԼՀ:

ԱՆԱՂԱՓ. Տ. ԱՂԱԲՈՂՈՆ. *Զանա-
ղսիս (ընկալաւ) ի նմանուԹէ խաչին զար-
դարել. Մաղ. ոփՀ:

ԱՆԱՂԵԼԻ. ած. Որ չէ յայգեաւ ընդ
ծնանիլն. լաղած. հոփած. *Հոմանակս ան-
լուսոյ և անաղելի. Նոր. ծԲ:

ԱՆԱՂԵՐՍ. ած. Ուր չկայցէ աղերս
և ողոք բան. յոխորտ. սաստիկ. *Ցան-
գըգնուԹՀ անաղերս խօսիցի. Մխ. ԲՓ:

ԱՆԱՂԵՐՍԱԼԻ. Տ. ԱՆԱՂԱՃԱՒՈՐ.
*Անաղերսալի պարգեաւ. Նոր. իԼ:

ԱՆԱՂԵՐՍԵԼԻ. ած. Ἀκολάκευτος. Nullis flexibilis blanditiis. ՀընդունՀոյ
աղերսից. անողոքելի. *Հհամարհատին
զհամանակ, և զանաղերսելի զղջաւուրն.
Ոսկ. ի ծ ի:

ԱՆԱՂԻ. Տ. ԱՆԱՂ. *Անհամ և անա-
ղի համարեցան (զքանան). ՎէՀՀր. ՁՁ:

ԱՆԱՂՋԱՐՈՒՂՋ. ած. Որ չունի
զաղջամուղջ ինչ. անաղօս. պայծառ.
*Անաղջամուղջ լոյս. Շ. ՁՁ. յհ. ՂԾ:

ԱՆԱՂՑ, ի, ից. ած. Ἀκηλίδωτος. Immaculatus. Մաքուր յաղայ. անարատ.
անբիծ. ԱԲՐՈՒ, ԱԷՆԷՆԴ, ԴԷՆԷՂԷՆ. *Գայ
ի մկրտուԹիՀ անաղտն ի մեղաց. ԵղիՀ.
ՀԲՐ: *Անաղտ ծնունդն, և հարանիքն ան-
ախտական. ՆիՀ. ԵրԹ: *Հայիցելիս ան-
աղտս. ԳիՀն. ԼրԲ. Ճ: *Անաղտ էր իրեն
զաչս. ԼՀ. յանահաՀ: *Ընդ անաղտ մաք-
րուԹեանդ և անբիծ բարի: Զաւուել ի
խղՀ անաղտ աւրծուԹիՀ. Նոր. յ. ղՁ:

ԱՆԱՂՑԱԿԱՆ. ՝ Նոյն ընդ վ. *Զու-

ԱՆԱՂՑԵԼԻ. ՝ լեցեր զրգիս մարդ-
կան՝ իբրև զուսկի անաղտական. ԳԻՀ:
*Գու եաուր զաս (զընուԹիս մեր) անաղ-
տելոս, հայրն իմ ադամ բազում աղտով
ոկարացոյց զաս. ԵԹր. ի Տարփարիսն:

ԱՆԱՂՏՈՒԹԻՒՆ. գ. ՄաքրուԹիւն.
անարատուԹիՀ. (ըստ յն. Նահ անապի
գոլն.) Ἄσπιλον. Immaculatum esse.
ԱԷՆԷՆԴԼԻԷ, ՈՍՓՎԼԷՒ. *ԵԹԷ միով իւիք աղ-
ուԹելոցի, ոչ ևս կարէ ունել այնուհետև
զանաղտուԹիՆն. ՆիՍս. ԼՈՍս: *Ի հոգւոյն
ունի զմաքրուԹիՆն և զանաղտուԹիւնն.
Սրգ. ՁՁ. պ. ԲՀ: *Մնայ յանաղտուԹեան
ձանապարհն. ԼՀ. ոդ:

ԱՆԱՂՕՓՒՔ. ած. Ցեառնեալ յաղօԹից
ծոյլ յաղօԹս. *ԱնաղօԹս և անպահս առ-
նէ. կանոն:

ԱՆԱՂՕՏ. ած. Ս. Ոչ աղօտացեալ.
պայծառ. յԻոփակ. բուվԷն, այփՆԷը, ՆՈՐ-
ԼՈՍ. և Անաղօտաբար. առանց մԹուԹեան.
*Անաղօտ ծագումն: Աչիրել անաղօտ.
Նոր: *Անաղօտ վառեալ լապտերք հա-
ւատոյ. Շ ած:

Խոր Անեղծ. անԹերի. չայտնի. անմո-
ռաց. ԱվԷՍԷրԷ, ՆՈՎԱՓԷրԷր, ԱԷՕՆՓԷ.
*Ցայտնի և անաղօտ ունին զՀԱՏս քոյ
պաղտասին: Անաղօտ միշտ պահէր զմիա-
Նու նորա յիշատակ: ՁՀՀղումն արեանն
կամեցաւ նշանակքն տարմնականաք անա-
ղօտ արձանացուցանել ի սիրտս մեր: Ցոր-
ժամ յիշատակ նորա սիրոյն և հրախտացն
անաղօտ լինի ի մտաց մերոց: Եւ զոր ի
նոր ցնծուԹեին՝ անաղօտ կալան. ԼՀ:

ԱՆԱՂՕՏԱՓՈՐԲՈՔ. ած. Անաղօտ
բորբոքեալ. պայծառ և անչէջ. *Անա-
ղօտաբորբոք ՁաւուագայԹք. Խոր. հաԲէ:

ԱՆԱՂՕՏԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԱՂՕՏ. ած.
*Անաղօտական ծագմամբ. Նոր. խԼ:

ԱՆԱՂՕՏԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԱՂՕՏ. Ս.
*Անաղօտապէս ծագել ի ատորինս. Նոր.
ոոոփ:

ԱՆԱՂՕՏԵԼԻ. Տ. ԱՆԱՂՕՏ. ած. Ἀμείωτος. որ է Անուազելի. *Հոգին սՀ
(որպէս զարեգակն) ամենեցուն զառ. ի
լինքենէ ընծրեւելով անաղօտելի
մնայ և անբաժանելի. Բրո. Երրորդ: *Ան-
աղօտելի լոյս. ՃՃ: *Ա յս նիւԹ անա-
ղօտելի: Ցարակայ վառմամբ անաղօտելի
սարած անեցեր. Նոր. ՂՀ:

ԱՆԱՃ, ի, ից. ած. Որ ոչն աՃԷ. ան-
աՃական. չունող ղգօյուԹիՀ աՃելոյ. ոչ
բուսական. ոչ անկական. *Ելով ածական
մարմինն՝ այժմ անաՃիցին հաւանի սատ-
րակիլ: Որպէս անաՃ մարմին, քար և
երկաԹ... Եղեալ անուանակոչուԹիւն
անմարմնոց և մարմնոց, աՃականաց և ան-
աՃից. Մաթ. ծա. Ե ԹԷր:

կամ Տկար ըստ աՃման. ազազուն.
ՃաղաՃ. ապրԹ. *Եւ ոչ գուշնաբեայ ինչ
անաՃ երևեցուցեալ լուսոյն. Պիս:

կամ Անյաւելուած. ոչ առաւելեալ
և ոչ նուազեալ. արՀմաղ. *Գուբն ոչ բոլոք
զջուր, այլ միայն զժողովելն պահէ ան-
աՃ. Գէ. Ե ած:

ԱՆԱՃԱԿԱՆ, ի, ից. ած. Նոյն ընդ վ.
ըստ առնային առումն. *Ոչ միայն բոյսք,
այլ և անաՃական մարմինք. Մաթ. ծԲ: *Մի
աՃեցուցաներ զկատարեալ և զանաՃական
ԹիՆն. Սոփ. հանգ:

ԱՆԱՃԵԼԻ, լոյ, լեաց. ած. Նոյն ընդ
վ. Ἀναυξής. Non crescens, nullum accipiens incrementum. *Կատարեալ գործ
Ճեալասի որպէս անաՃելի, և միշտ կատա-
րեալ: ԱնաՃելի և անեղծանելի՝ միշտ կա-

ատրեալ · Դիան · ածայ· ծ֊ · յորմէ և Երչն · տիւ ։

ԱՆԱՃԵԼՈՒԹԻՒՆ · գ· Ձաճելն · նուազումն · լիլսփանչ · *Անաճելութիւն կենդանեաց · խոր · ֊ · 68։

ԱՆԱՄԱՆԱԿ· տ· անժամանակ · *Ընամանակն արգանդի ծանուցող ծննդեան · նոր · ի՜ա ։

ԱՆԱՄԱՆԱԿԱԲԱՐ· տ· անժամանակաբար · *Եւ ոչ նամանակում ներգործութիւն նոցա ընդունի զնութիւն , այլ անանմանակաբար · Ագ · պերիոդ ։

ԱՆԱՄԱՉ· ա· ս· տ· անամօթ· 'Αναίσχυντος , ἀναισχύντως . Impudens , impudenter . *Ձանամաչ զարան նոցա առ վաճառն : Ձանամաչ բերանս հրեիցն պատանեցուացե · ՈՒ· յհ ։ *Անողորմ են և անամաչ · ՈՒիէոր ։ *Ընամաչ միացին · ճճ ։ *Մաանկ անամաչ և աներկիւղ · ՈՒիէ ։ *Անամաչ միանաս 'ի գայլերլիսն · Մ֊վ ։ *Անամաչ կացցես առաջի ևոյ (այս ինքն պարզերես) · Վ֊ւ հց · իչ ։

ԱՆԱՄԱՉԵԼԻ· Նոյն ընդ վ· 'Αναίσχυντος· *Անամաչելի չարուքի՝ խիստ և լերբ · ՈՒ· յհ · ի֊ · 9 ։ (ապ· վիրապաւ , Ամաչելի) ։

ԱՆԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ · գ· 'Ατυφία . Vacuitas a fastu , modestia . Ձոհնելն զամբարհաւաճուելի· անհպարտութեի· *Ձնմտանուելի և յանհամբարհաւաճուելի կոչելով: Անհպարտ անամբարհաւաճուելի · փիւ· ֊ · բան ։

ԱՆԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ· ա· Հեռի յամբարտաւանութէ · ցածուն · հեզ· դ֊ւնէլա֊ չիւ ։ *Որ միայնդ ես բարեբար և անամբարտաւան · Իր ընդ եղէ ։ *Հոգի անամբարտաւան՝ նուաստ և իտնարհ · ՈՒ· յհ ։ *Անամբարտաւան միտ · նոր · իչ ։

ԱՆԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ · գ· Անհպարտութիւն · ցածութի· խոնարհամտութի· Ռէվելա֊ցիոն , ալլագ ԷՀՈՒԼԻՒՄ֊ի · *Ձիշատակ մերոց՝ իտնարհութէ առիթ , անամբարտաւանութէ մայր · Կէմա ։

ԱՆԱՄԲՈՒԽ· ա· *Ανοχλος , ἀτασίαστος. Turba et seditione carens . Հեռի յամբոխէ և յամբոխմանէ · անխռով· անվրդով · հանգարտ · սաւին , ղէպէնիչ · *Ձանամբոխ անապատ ելանէ՝ կալով 'ի լռութէ · Աբէսփան ։ *Անամբոխ լռութի· Վ֊ւրդն · ագ ։ *Ձանամբոխ և զանխռով կամսըն մէզ նշանակէ · ՈՒ· յհ ։ *Ուշեր մեր հօտս զանգաժանեցին և զանամբոխն (գոլ)· Ա֊ ագ· ֊ · ծ֊ · *Անկռիւն և անանգրուին լինել· փիւ ։ *Իմաստութի հոգւոյն 'ի բարձանդ՝ պարզն և անամբոխն · Հ֊մ֊մ ա֊ւ ։ *Ձմէն հարսին անախտ և անամբոխ և պարիսպաւորեաց · թէոդոր · իա֊ ։

ԱՆԱՄԲՈՒԽԵԼԻ· ա· 'Αστασίαστος · Անամբոխ , իբր անվրդով · *Անփոխարերելիս և անամբոխելիս · Դիան · ածայ ։

ԱՆԱՄԲՈՒԽՈՒԹԻՒՆ · գ· Անվրդովութի· անխռովութի · հանդարտութէն· ասա֊պելի֊ , բահաւ · *Անամբոխութէ առաջնորդ · Մ֊փս· 'ի դիան ։ *Աւգեն լերբնիք զխաղաղութի , գաւառք զանամբոխութէն և զանխռովութի · Տճնակ ։

ԱՆԱՄԲՈՂՋԱԽՈՀ , ի · ա· Անողջախոհ · բոլջախոհ · *Եւ ոչ գարձեալ՝ վն սմ բողջախոհագոյն յուցից զանամբողջախոհն. Փիւ· 'ի սահմ ։

ԱՆԱՄԵՆԱԳՈՐԾ· ա· (յն · ոճով·) Անենդ · հիւսնիչ · 'Απάνουργος . Simplex. *Ոչ ամենայն խաղ պարսաւելի է · քանզի անխորգահ և անամենագործ հասակ խաղակաց է · Փիւ· լին · ֊ · 188 ։

ԱՆԱՄՈՒՄՆԱԿԱՆ· } ա· Իբր Ան֊
ԱՆԱՄՈՒՄՆԱՅԵԱԼ· } հարմանալի , ըստ որում Անմերձ յառնէ · անապական · *Կոյս անամուսնական : Կոյս անամուսնացեալ ծնցի պարանչէլեաք որդի · ճճ ։

ԱՆԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ · գ· 'Αγαμία. Innuptum vel innuptam esse, caelibatus. Ոչ գոլն ամուսնացեալ · կուսակրօն կեանք · ապատ֊ութի· էրկնէփ , պէտէրբէփ · *Ի տակ բուելի՝ զօրուելի· յանամուսնութէ՝ գերկեցորդուի· Ա֊ ագ· ֊ · ծ֊ · *Ոբք անուսամբ չափ զանամուսնութէ հրահանգիցեն , ոչ լինչ զանազանեալք են 'ի հասարակաց վարուց · Նիա֊ · իա֊ ։ *Օրինաւոր ամուսնութէանն և անամուսնութէանն · Ոի· ֊ · իօր ։ *Լաւ է ամուսնութիւն , այլ լաւագոյն է անամուսնութէ , և առաւել լաւագոյն ևս կուսութէ · Ջ֊ր · ֊ · ծ֊ · ։

Եւ Պահպանութէ կուսութէ յետ պըսակման · անմերձն գոլ յառնէ · մինչ կուսէն Տիրամօր · *Մարմնանալն քեի՝ յանամուսնութէ և առանց մեզայ էր : Մարմինն քեի յանամուսնութէ և առանց մեզայ էր · Ա֊ւղ · ֊ · 21 · Շ · ի֊ւ ։

ԱՆԱՄՈՒԲԵԼԻ, լ֊ւյ, լ֊ւց · ա · Որ ոչն ամոքի · անմեղկելի · ըստ յն · անեփ , անմարսելի · *Ἀπεπτος . Crudus . *Ծովք ջուրս հոսանաց բազմաց ըմպելով զանամոքելի ալուէն 'ի խորոց զգայարի · Պիոէր ։

ԱՆԱՄՊ· ա· 'Ανέφελος . Non nubilus, serenus . Առանց ամպոյ , պարզ · բաց , յըսպաւ · պ֊ւլսա֊ւզ , ալբէփ · *Անամպ և հանապազ ջինջ գոլով օդոյն · Ս֊ահմ · ծ֊ ։

ԱՆԱՄՓՈՓԵԼԻ· ա· Որ ոչն ամփոփի · անպարոյր , և անթաքցելի · *Անամփոփելի առաւելութէ բազարձակութէ : Ձպատժաւորս անամփոփելի 'ի քոյ սեռութէից · Նոր · ծ֊ւ · յ֊ւ ։

ԱՆԱՄՕԹ , ի , լ֊ւ · ա · որ և ԱՆԱՄՕԹԱՁ · 'Αναίσχυντος. Impudens. Որ ոչն գիտէ զամօթ · որ ոչն ամաչէ · անպատկառ · լերբ · անէրէս · ռ֊ւնանդ , ռ֊ւբզ , ռ֊ւլանդ , փիսլիա֊ · *Ի բերան անամօթին քաղցրացի մոյր · Սէր · խ · 32 ։ *Առնիկեն յամօթ զանամօթն · Ձկարի անամօթիչն խնուցու զբերանս : Յանամօթից և 'ի լըսայ : Անամօթ հրեիցն ոչ թողոյր սեղի : Ամենայն բերան իշցն , այսինքն նոյն անամօթիցն · ՈՒ· էս · Ա֊ յհ · Ա֊ւ հա֊ · *Յանցաւորն թէ անամօթ մնայ · յես խորհրատ չարեաց անկանի · Լ֊ւք · ագ · *Դէմք անամօթ : Անամօթ լըսելոյ · Ա֊ւ · ի֊ւ · *Անկռիւն և անանգրուին լինել · փիւ ։ *Իմաստութէ հոգւոյն 'ի բարձանդ՝ պարզն և անամբոխն · Հ֊մ֊մ ա֊ւ ։ *Ձձև հարսին անախտ և անամբոխ և պարիսպաւորեաց · թէոդոր · իա֊ ։

ԱՆԱՄՕԹ· Պարզերես · աներկիւղ · աչալուրջ · համարձակ · անվախ , ճակատբ բաց · սէրպէսի · *Անամօթ քարոզ խաչին · Շ · բաբէր : *Անամօթ զվշմամբ վերծանել 'ի յահուէն · Բ֊ւ · կդ · խա · յն · ἀνεπαίσχυντος. որ 'ի Ե֊ · փհ · Ե֊ · 15 · մշակ առանց ամօթոյ : *Աւաքինեցոյն՝ անամօթ լինել , և յանցաւորին՝ ամաչել : Ի սուրբն և յանամօթն լինել փոխեան ապաշխարութէ֊ · Լ֊ւք · սգ · Ա֊ պորփ ։

ԱՆԱՄՕԹ· Ոչ ամաչելի · որ ինչ չքերէ զամօթ , այլ զիաուս · *Համբերուի զհանդէս , և նա զանամօթ յոյն : Յոյն անամօթ միայ , և սիրուին զովանայ 'ի քո · Լ֊ւք · ագ · Ա֊ խմսփ : *Անամօթ փառաքն զգեցեալ իբրև հանդերձիւ 'ի դրսիսին · Ագ֊ւք ։

ԱՆԱՄՕԹ· ս· Անամօթաբար· անպատկառաբար · լըբաբար · փիսլիահեի · 'Αναιδῶς , ἀναιδές . Impudenter . Վերծիելով· ռ֊ւնանդսփան · *Պահոցն՝ պարկեշտ գոյն , ոչ չառագուհեալ անամօթ ծաղկելով· Բ֊ւս · պհ : *Դատապարտիլ անամօթ · Վ֊ւ հց : *Յանամօթս ժողհելով· Նէղոս ։

Մանաւանդ՝ համարձակ · աչալըլրութէ · առաջի խպնէլա՝ փալ֊ելս · սէրպէսի , ևֆինիչերէս · 'Αναισχύντως . Sine verecundia . *Քարոզեա անամօթ վխաչելեալն քոյ : Անամօթ ձգնին : Անամօթ կոչեցեք զնոսա երբարս իւր : Անամօթ յանդիմանել · Լ֊ւք : *Կալ զանձս իմաստութէ , որով անամօթ արշաւես : Թափծեալ սուրիք սուր երկնային Թագաւորն անամօթ վերարաղակէին : Պարտ է՝ անամօթ զողորմութէն ևոյ թախանձել · կվհա֊ ։

ԱՆԱՄՕԹԱԲԱՐ· ծ· Նոյն ընդ վ· ըստ կրկին առմանն · 'Αναιδῶς , ἀναισχύντως . *Անամօթաբար հրաժարեալք 'ի փրկական խորհրդազգածութէնէ · Դիան · *Մեծապէս անամօթաբար առնէին զլարախօսութէնն · ՈՒ· *Խորտակէին անամօթաբար զնայն · Լ֊ա֊ · *Գիտեն գալ ընդդմամբ չծից անամօթաբար · Վ֊ւ հց · *Անամօթաբար Ֆեմարձակին · Նէղոս · *Որքան անամօթաբար յարձակի , մի թողայուցաներ · կվհա֊ ։

Կամ *Ուսանել անամօթաբար , և ուսուցանել աննախանձապէս : Անամօթաբար պատմեցք զծածկեալս ամօթոյն , և ոտոխ իւր լինիցի · Բ֊ւս · ի֊ւ · Ե հց · *Առայնոսիկ՝ որք անամօթաբարն հային առ Ճշմարտութէն · ՈՒ· յհ ։

ԱՆԱՄՕԹԱԳՈՅՆ , գունի , լց · ա · Ա֊ուսեալ կամ յոյժ անամօթ · ասէլի անէբս · *Ո՞վ լիցէ քան զնա անամօթագոյն · Մ֊անդ · ի֊ : *Քան զնոսա մեք անամօթագոյնք (եմք) · ՈՒ· յհ ։

ԱՆԱՄՕԹԱԿԱՆ· տ· անամօթ· 'Αναίσχυντος. *Ընչաւակեցաւ 'ի Ճանճոյն անամօթական եգիպտացոյն լսլըչութիւն · ՈՒ· էս ։

ԱՆԱՄՕԹԱՆԱՄ , ացայ · լ· տ· անամօթանի· *Ակն յայսմի սեռողացն անամօթանան · Սաբփ · յօթ · ֊ : *Ընաւակս իսոսել հոգւոյն ոչ անամօթանաս · Սաբի · հանգ : *Մայրն անամօթացաւ 'ի գործս իւր · Լ֊ւք · ովս : *Մոլար սխտիւն (վաղնաւուք) անամօթացեալք · Մ֊անդ · ֊ ։

ԱՆԱՄՕԹԱՓԱՌ· ա· (եթէ չիցէ գրեալ ԱՄՕԹԱՓԱՌ·) Որում անամօթաբար 'ի փառս համարեալ է ամօթ իւր · ըստ փիլիպ · ֊ · 19 · *Ընդապրոյք , անամօթապառաք · Մ֊ւբ · ծ֊ւ ։

ԱՆԱՄՕԹԻՄ , ևցայ · յ֊ · որ և ԱՆԱՄՕԹԱՆԱԼ · 'Αναισχυντέω , ἀπαναισχυντέω . Impudenter vel inverecunde ago . Անամօթ լինել · անամօթի գործ գործել · և լըբիլ · յանդգնիլ · անէրէսանիլ ընէլ · էփէպ֊ պիլի֊ էմ֊է , ռ֊ւբզանամագ · *Երեսաք կնոջ պոռնկի եւլեն քեզ , անամօթեցար առ ամենեսեան · Երէմ֊ · ֊ · 3 · *Ոմանք ընդ կայնոյս անամօթէին : Անամօթել 'ի կին մարդ · Վ֊ւ հց · իչ · ճճ · *Անամօթիս ևս ասել , եթէ տամ մին , և երկուս առնում · Մ֊անդ · ֊ : *Առ նոյն ինքն վէ հագոյն բնութէն անամօթեցար զՀայհոյութէդ քո ձգել բան : Պահաբակել զմեզ անամօթին · ՁՀ · իմ · Երս · Ա պաւլ · *Եթէ քօղով լուսոյ խաւարականի մաոնել ընդ աչս անամօթեսցի · Նոր · իչ · *Ա՜յլ անամօթեալ · · · յաւել առնուլ զկին նորա · Խոր · ֊ · 24 · *Անամօթել յայնպիսի իրս : Ձկը վերայ այնչափ անամօթեալ ժխտիցիս · ՈՒ· յհ · Ա էէր : *Ամենայն ուստեք անամօթեալք երևին քոամարտքն · կի֊ւղ · գ֊ւյ ։

ԱՆԱՄՕԹՈՒԹԻՒՆ · գ· 'Αναισχυντία. Impudentia , inverecundia . Ձամաչելն ·

բարձունքին ամենայն. անպատկառուածի. լըր-
բութեի. լպրծութեի. յանդգնութեի. անե-
րեւոյթի. առաջաբերի, եթէպոխէ. *Անա-
մենթութեին ա՝ն ձէին ուրոյն վաստիարին
է: Անամենթութեին յարագոյնք՝ ամենայն
խայտառակութիք են. փիլ: *Յատանայ յայն-
ժամ եմուտ ի՝նա յանամենթութեին. ՈՀ-
յհ: *Ընդ վայր ծալը, անամենթուի. Մանթ:
*Լրբի անամենթութեք պտիւ գալ առ մեզ
յողջոյն. փրպ: *Խոտուեի բանիքն և յան-
դիմանութեին բազում անգամ ի լրբութեի
ածէ զմիւրացեալն և յանամենթուի. Սրփ.
ա. պ. ը:

Եւ ֆաուութեի. համարձակ թոխանձանիք.
*Թերևս ըստ բազում անամենթութեք մերոյ
բացցէ մեզ. Վ.Բ 49:

ԱՆԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ լի-
նելն այլակերպ. նոյնութեի. համանմա-
նութեի. *Ա յսոյ զանայլակերպութին յայտ
առնէ. ՈՀ. ԵԲԲ:

ԱՆԱՅԼԱՅԼ. ա. Չայլայլեալ. անայլ-
այլակ. անփոփոխ. *Աննայլայլ մնալով
յիւրում ձևոջ: Չնար է աձել և նուազել՝
անայլայլ մնալով. Աղ. սթ.բ գ:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱԲԱՐ. ս. Ἀναλλοιώτως. Sine immutatione. Առանց այլայլուելի. ան-
փոփոխապես. և անշարժ. *Ըստ մեզ մարդ-
դանալոյին՝ առ չարագրութեին անայլայլա-
բար եկին. Դիոն. էի. գ: *Հայել մարքրա-
պես ի քեզ պչրուցեալ անայլայլաբար.
Նար. ղբ:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱՆ. ա. Նոյն ընդ վվ.
*Ջի թէ տղա են արարած, և միտանո
անայլայլած. Շ. խոսք:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱԿ. ա. Նոյն ընդ վվ.
*Անայլայլակ նոյնութեք: Անայլայլակ խոր
հըրդով: Օրինակ ուղղութեի անայլայլակ
վրիպուածի (այսինքն յերեսաց վրիպուածի).
Նար:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն
ընդ վվ. *Երկուց միութեի անայլայլակա-
նի: Աբդարացար վերին խմաստուի անայլ-
այլական հօրդ հանճարոյ. Նար:

ԱՆԱՅԼԱՅԼՊԵՍ. Տ. ԱՆԱՅԼԱՅԼԱ-
ԲԱՐ. *Անայլայլապես և անշրջութեաբար
կյորդ եղև մեզ. Դիոն. ՁԲայ. ը: *Ան-
խուսափակաբար և անայլայլապես. Ոսկիփ:

ԱՆԱՅԼԱՅԼԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա.
Ἀναλλοίωτος, ἀνεπηρέαστος. Immutabilis, alterationis expers. Որ ոչն այլայլի. ան-
փոփոխելի. անյեղլի. անշարժ. անվրէպ.
անխափան. կեդրէվմէդ, ԻեղոյԻսիոպ. *Ա-
ՄՆեղոյն գոյացուցիչ, և էիցս անլոյծ յա-
րատևութեի անայլայլելի հաստատուեի:
Հուր ընտրոլական անայլայլելի. Դիոն.
երկ: *Ջանփոփոխելի և զանայլայլելի հա-
մագոյութեին. ԱՔ. ը: *Ոչ այլ ինչ նշա-
նակել կամի հաստատութիւն, բայց ճշմարիտ
և անայլայլելի. կնդրկ. գկդ: *Խոտացա-
կանքն անայլայլելիք են ըստ էութեն.
նէսս. բն: *Մինչս անփոփոխելի և անայլ-
այլելի և անասիս. Աբէսք. ՃՁ: *Ընդ աջ-
մէ իմոյս վրիպուեի կանխեալ ներսութեն ան-
այլայլելի: Անսիալ և անայլայլելի պա-
հեսցի. Նար. էը. խը:

Եւ՝ Ո՛չ այլևայլ. մխելքն. նոյն. զու-
դափառ. Ἀπρόλλακτος. Non differens, par, equalis. *Մխալուն և անայլայլելի
զորութեի. ՈՀ. յհ. ա. 37:

ՏՀ. Առանց այլայլութեի. անվրէպ. *Ան-
այլայլելի գերանելի և զհամառօտ ճանա-
պարհն ընթացեալ. Կէմա:

ԱՆԱՅԼԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անվոփո-
խութեի. տ. Ἀναλλοίωτον. Immutabilitas. Նմնահաւութեին և անայլայլութեին. Աբ որ-
ը: *Հանդերձ անփոփոխութը և անայլայ-
լութը. Պզմ. ֆգ: *Մխութեի յանայլայ-
լութե, և անայլայլուե ի միութե խոստո-
վանեալով. ՅՀ. իՀ. էրԼ: *Ընայլայլութի
գերբարուն ընորհին. Աստ. գ. 2:

Եւ Չուփոփոխաստատութեի. տ՝ Ἀπα-
ραλλαχτον. Paritas, equitas. *Չհաւա-
սարութեին և զանփոփոխ զանայլայլութեին
(ընդ հոր): Տեռանին զանփոփոխելի ան-
այլայլութեին. Ոսկ. յհ. ա. 37. 38:

ԱՆԱՅԼԱՅԼՈՒԿ. Տ. ԱՆՑԵՂԾՆԿՈՒԿ:

ԱՆԱՅԼԱՓՈԽ. ա. Ἀπαράλλαχτος. Ա՝նայլայլելի. անփոփոխ. զուգահաւասար.
*Ամբողջ պահելոյ նմանութեն անայլափոխ
նկարագրութը. ԿԻՐՂ. գԻ:

ԱՆԱՅՐ. ա. Չունօղ զայր. ամուրի.
չև ամուսնացեալ, կամ բաժանեալ յառ-
նէ. առանց էրկան. էրսիզ. ի՝ Ἄγαμος. Innupta. *Ապա եթէ մեկնեսցի, անայր
մնասցէ. ա. կոր. է. 11:

Եւ իբր Ա՝նհարմնացեալ. անփորձ յառ-
նէ. մինչ կոյս. որ և ասի ԱՆԱՐԱՆՑ, այս-
ինքն անմեռձ յամենայն արանց. *Մայր
ծնեալ, և կոյս մնացեալ. ծնօզ անայր,
և որդի անհայր. Գր. ոփանչ: *Ցզայեցալ
կուսին յանաբասկան արգամ-
դին զորդին ՀՅ. ԱՓՄ: *Չանարանց ան-
պականն կոյս գոլ ուսաք. վանակ. յոս.
բաթոցիէն: *Որ զանարանց հարսին ուսին
ղձև անահաս. Թէոփոր. կոս:

ԱՆԱՐ. Որ չիք այր կամ որգի մար-
դոյ. անմարդի. անբնակ՝ ի մարդկանէ.
Իսուիզ. *Անայր արտուիք զամենայն տուսն
ասաձկաց. Ճ. Ա:

ԱՆԱՅՐԵԼԻ, լոյ. ա. Որ ոչ այրի. որ
չէ այրելի. Եանմազ. *Անայրելի՝ ի հրոյ.
Պմ. ազ:

ԱՆԱՅՐԵՅՈՂ, ի, աց. ա. Որ ոչն այ-
րէ. որ չէ այրեցօղ. Եագմազ. *Ի հրոյն է
սման այրեցօղ... և անայրեցօղ. Եսագր. ը
Իսկ ԱՆԱՐԵՑ ԾԾՈՒՄ ունի. որպէս
Ա՝նայրեցեալ, ծծումբ բնական: Մի. բծչ:

Որպէս և ԱՆԱՅՐԵԱՑ, (որ ըստ այլ օրի-
նակի, ԱՆԱՐԵԱՑ) իբր սեռ ականն բառին
ԱՆԱՐԻ, կամ յայտ առնէ զչև այրի մնա-
ցեալ կանայս, և կամ նշանակէ զարս պա-
կասեալս յայրական բանէ: *Յաղագս գա-
տաստանաց անայրեաց. եթէ այր ոք ոչ
լինիցի՝ ի գործ արուեե, և կինն եւանէ՝ ի
նմանէ. եթէ ոք զկինն զայն կին առնիցէ,
ևն. Մի. դփ:

ԱՆԱՅՑԵԼՈՒ, ի, ացս. ա. Ἀνεπίσκεπτος. Neglectus. Որ չիք ոք այցելու. ա-
ռանց այցելուեե. անվերակացու. ան-
խնամ. անուերուշ. Խոտ լսանէցօղ, էրէսք
յեթէ. ԲԷրէ օլսանմազ. *Անայցելու եր.
Նար: *Ընկեալ կայցէ՝ անայցելու, անմիսի-
թար. Սարգ: *Ոչ անայցելու թողու ած
զզղկեալսն. Գէ. էս:

Որ ոչն լինի այցելու այլում. *Մի ան-
այցելու խոցելոցն վիրաւորաց լինիցիք.
Երզ. լբա:

Որ ոչն այցելու լինի քննութե իրաց.
*Մինչ զի՝ ի ձեռն այսոցիկ երևելի լինել
այնոցիկ. ոորք ոչ անայցելու են. Նիսս.
կազ. լը:

Որում ոչ լինի այցելուի վրէժխնդրութե.
ըստ կամի գործօղ անօրէնի. *Ընկեալ՝ ի
ձեռս անօրէնն և անյագ և անայցելու գոհ-
ձայն. ԲՆԿԲ:

ԱՆԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընայցելու
և անօրհնական գործոյն. *Տարակուսեալքն
մինչ՝ ի ոտաւ անայցելութե. փիլ. էիս:

ԱՆԱՆԱՊԱՏ. ա. Ոչ անասպատացեալ,
ոչ գաստակատացեալ յերկրաւորսայ. *Յան-
անապատ անձն ոչ գնայ բանն ՀՅ. Շ.
ՀԳԲ:

ԱՆԱՆԳՈՒՆԵԼԻ, լոյ, լեայ. ա. Ա-
διάβλητος, ἀνεπίληκτος. Irreprehensibilis. Որ չէ անգոնելի. անպախարակե-
լի. անպարսաւ. անմեղադրելի. այբ՛ևան-
ման, զայրի մա՛ռելով. *Անանգոնելի պա-
հեալ զնւսն սահման ամբողջ: Յանձն առ-
նուլ և զքուն, և խոռվել և արտմել, և
զայլան զմարդկայինս անանգոնելի (կամ
անանկոնելի) կերս: Անանգոնելի հա-
մարիմ զամենայն. Պաւպմ: *Չանանգոս-
նելի կերսն կրել ըստ մարինոյ. Շ. ՌՂՀ:
*Ունի և զմերս, և զկերս սոյա զանանգոս-
նելիսն՝ առանց մեզայ ասելոյն... Գեր
՝ի վերոյ բնաւին իսկ կրից անանգոնելեաց.
Տծաւ: *Փորձեցաս ըստ ամենայնի մերոյս
անանգոնելի կրիւք. Լփ. ՁՖաբ: *Որք ան-
անգոնելի ունին զկեանն. Մ Ե Ի. Վաբ:

ԱՆԱՆԳՈՐՐ. ա. Անհանգիստ. բա-
հաւոքչ, պիհաւոչ. *Սակս անպարապ գո-
լոյ, և անանգորոր՝ ի տեղւոյ. ԵրՊ. ֆեբ:

ԱՆԱՆԽԱՅԵԼԻ. ա. Որ ոչն անխայտ.
անխնայ. անաչառ. խիստ. ֆեսկին, Եա-
ոսպ, գբյաֆ. *Մինն գոյզն ողուքսնօք, և
միւսն անանխայտելի բարկութը: Անաչառ
կշռամբիչ, անանխայտելի գործիչ. Նար.
Շ. ՀԸ:

ԱՆԱՆԿԱՆԵԼԻ. ա. Իբր Անհետանելի:
Ճ. Գ:

կամ Անկործան. *Համբերօղն միշտ է
անանկանելի. և եթէ անկանիլ, յոլովիկ
և. կէմաֆ:

ԱՆԱՆԿՈՂՄՆ. ա. Ոչր չիք անկոչին.
գեանախշուի. գեթսի վբայ պաոնէթ. գեօ-
ֆէսիէ. *Անվերարկուք, և անանկոչինք.
ԵՀԼ. Ը:

ԱՆԱՆՁՆ, ձին, ձինք կամ ձունք,
ձանց կամ ձնից. ա. *Ափսիոչ. Inanimis, inanimatus. (՝ի բառիս Անձն, ուր ըստ ո-
րում գիմք, այլ ըստ որում հոգի կամ
շունչ բանական. որպէս և Անձնաւոր
ասի Հոգեիաւորն, ընչաւորն. Տծս ՝ի կար-
գին.) Անհոգի. անշունչ. Տարփային հո-
գի լռանեցոյս. ճանաչող, պիճան, Եաբէվան.
*Անանձանց և անձնաւորացս, անսունոցս
և առնոց... այսպէս և յոգւոցն՝ և ան-
անձունքն և անկատարքն և հիւանդու-
քըն. փիլ. այլաբ: *Մարմին եթէ արուա-
քառստ չարժի, անանձն է. իսկ եթէ ՝ի
ներքուստ. անձնաւոր. Նիսս. բն: *Բանն
ասծ ոչ միայն բան ինչ անանձն, այլ և բան
անձնական, և մարդ կատարեալ. Ոսկ. Ես:
*Մարմին անանձն և անվիս ոչ ընգունի
յինքն տրոմուեի: Յորժամ հոգի մարդ
միածինն, ոչ անանձն և անվիս մարմին ա
ռեալ, այլ ընչաւոր յաբեան: Ընդ անձ
նաւոր մարմնոյ, և ոչ անանձին զինքն ան
ճառաբար միացուցեալ: Ունք ապողինարի
կարծեաքն պատրեալք, ասելով անանձն
և անվիս գոլ զմիաւորեալն ընդ բանին
մարմինն. Պաբպմ. ոգեպ: *Ոչ եթէ ըստ
ապողինարի անանձն մարմին ընդ ինքեան
միաւորեաց բանն, այլ՝ մարմին՝ բանական
անձն ունօղ. Սարկ. կանգ:

ԱՆԱՆՁՆ. իբր Անկենդան. անկեղպա-
ծան. պատուհական, կամ անդոյ. *Ինքա-
նելն՝ զանձնաւոր իրաց նշանակէ, և ոչ զան-
անձինից: Անանձն թուին իրքն՝ որ յոչ-
նոյն են. և հաւասարն անձն ընորհեն նո
ցա. Սարգ. յի. ք. Նա. յհ. ը:

ԱՆԱՆՁՆԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Չինելն
անձնաւոր. չանդրելն զանձինն ևեթ. *Ան-
ընչուեի, անկեղծաւորութե. անանձ
նապիրութե. Մանթ. ֆ:

Անանձնաւոր, ի, ից. ա. Զուտ ոգի, այսինքն զգեմ առանձին. (այլ է և անանձն.) *Էս և հայր լմամի եմք. մի վան անքակութեն ասէ, և զեմքն՝ զի մի ոք անանձնաւոր զերիան համարեսցի. Սէբէր. ՟. (գրեալ էր վերագաւ՝ անձնաւոր:)

Անանձնգով, ա. Որ ոչ գովէ զանձն, կամ չէ անապարծ. (յն. ἀνεπαίσχυντος.) *Անհպարտ, և անանձնգով ուսուցանեմ մեզ լինել. Որ. ՟. ա. 25:

Անանձնցարգութիւն, գ. Չյարգելն զանձն իւր. անվառասիրութիւն. *Չի անպանծուճի և անանձնյարգութեն ուսուցցեն. Երզն. Տաղ:

Անանձուկ, ա. Ոչ անձկալի. ոչ նեզ. լայն. ընդարձակ. լանուրիյակ. լենէլ. *Անանձուկ կայան. Նար. խե:

Անանձուկ. իբր Ոչ անձկալի. կամ Յորում ոչ լինի անձկալ իմիք. *Յիշատակէ զանանձուկ և զանաչր ժամանակն գէհէնին. Ոսկ. յանդամոյնն:

Անանձրեւի, ի, ից. ա. Ուր չիք անձրեւ. անկրկի. ցամաք. չոր. *Երկիր անանձրեւ. Խոր. ՟: *Ի վերայ երաշտու, եթէ անանձրեւ իցէ. Մագ: *Անդալոր բուսովք ի լերինս, և անանձրեւաք զվայրսն առակէ. Երզն. ֆէր:

Անանուխ, նխոյ. գ. Հδύοσμον. Mentha, menta. Բանջար անուշահոտ և համեղ, այլ կծու և ջերմ. որոյ վայրին կոչի Դաղձ. անոխ, աննոխ. նաէ. *Տատանորդէք զանանուխ. Մագ. իճ. 23: Գյ. ծ. 42: Բծ. (կայ և ձրի նանէ. Բահկինէ, պոտիկին. և հռոմի նանէ. Տաւսէ):

Անանուանելի, լոյ. ա. Մակդիր Աշ, որում չկարէ ոք դնել անուն իսկական. զի է անսահմանելի. Ἀκατονόμαστος. Qui nullo nomine exprimi potest. *Աճուրդին անանուանելի է. Նա որս. ՟: *Անհասանելի և անանուանելի. Շ. ա. յճ. լ՟:

Անանուխ, ուան. ա. Որպէս նոյն ընդ. սեպհական ա՟յ. Ἀνώνυμος. Nomine carens. ἀκατονόμαστος, qui nominari non potest. *Վ ասն առաւել սիրոյն իւրոյ՝ անանունն յանուն գայ. Յճ. ՟: *Գերագոյն քան զամենայն անուն՝ էն անանուն: Որպէս անանուն օրհնաբանեն զնա՝ և յամենայն անուանէ: Աճապարէլապէս օրհնել զանկոչին և անանուան ասելոցն բարերարականն բազմանունութիւն. Դիոն. ա. ՟: *Ինքն անանուն է, և անձառ՝ որպէս անհասանելի. այլ ըստ գործոցն Որ էն անուանի. Փիլ:

կամ Որ ինչ է անպատմելի. իմանալի. *Խոնարհութեի՝ անանուն ընդրէք հոգւոյ. Կլիմաք:

Անանոյն. Որպէս Ան՝ որոյ անուն չէ յայտնի կամ չէ ծանուցեալ ի պատմութիւնս. *Անանուն որդի աբգարու. Խոր. ՟. 31: Շ. վիթ: *Զկինն անանուն. Եղիշ. յես:

կամ Աւանդ անուան թողեալ. *Անանուն և ծածուկ տանջանք (գժոխոց). Վրք հդ. ՟: *Վ այրապար է անանուն բառնալ Թողուլ զնոսա. Փիլ. լին:

կամ Անկոյն. ոչ անուանի. և վատանուն. *Որում անուն էր Վրիւ, անանուն ըստ աղգի, և անփորձ իրի՝ որդի առն ասորւոյ: Գուցէ անանուն և անպիտան մարդ հուսամբ եղանիցէ՞ մեք ի կենցաղոյս. Փարպ:

Անանոյն. գ. Բացատութիւն անուան իրի. որպէս՝ Ո՛չ մարդ. *Եւ է այս՝ անուն, կամ անանուն... քանզի ոչ մարդ՝ անուն ոչ ասէ՛, այլ անորոշելի անուն. քանզի ոչ մի իմն նշանակէ... Չ՛ինչ անուն, և զինչ անանուն, յատուկդ ասացեալ է. Պեբէրմ. ՟:

Անանոյնութիւն. գ. Անանուն կամ անանուանելի գոլն ա՟յ. Ἀνωνυμία, τὸ ἀνωνυμόν. Nomine carere. *Միտ անել մանալն, և անանուանութեի, և ոչ ըստ միոյ իրիք յեկեցս գոլով... որում ոչ գիրն և զանանուանութեի պատկանէ, և զամենայն հեցս անուանս. Դիոն. ա՟այ. ա՟:

Անանջատ, ի, ից. ա. Ἀχώριστος. Inseparabilis, inseparatus. Որ չըռնի զատանիլ. անջատիլ. անբաժանելի. անբաժան. անմեկնելի. այրըմաղ, նամիքրոգ. *Չ՛ի քէն մարմինն՝ անանջատ՛ի բանէն՝ հանապատուիս հօր փառաւորէ. Նար. խոա:

Անանջատ ըստ փիլիսոփայից ասի այն ինչ, որում անհնար է բաժանիլ յէութենէ իրին կամ եղելակային. որպէս բանականութեին՝ ի մարդոյ, կամ սևութին յեթով պատուոյ. *Անանջատիցն ումանց ելոց ըստ ինքեանց, և ումանց ըստ պատահման. Պոր: *Պատահմանց անշրջատից և անանջատից. Յհ. լ՟: *Որակութեց անանջատ սիտ. Մագ. կե:

Անանջատ. ք. իբր Անանջատաբար. առանց՝ ի բաց մեկնելոյ. *Բազումս փոխանակ միոյ տեսաս և ալինսյս ստասցես՝ ի նեբքս՝ ի քէզ որջայեալս, որ զքո զոգիդ անանջատ և անմեկնելի ընչեն. Փիլ. լին:

Անանջատաբար. ք. Ἀδιαιρέτως, ἀμερίστως. Sine divisione. Աւանդ անջատելոյ. անբաժանաբար. *Զանանջատաբար լծակցութեի նոցա նշանակելով. Դիոն: *Յաւէտ անանջատաբար. Սոբէ: *Միասրեալ անանջատաբար կցորդութեր. Մագ: *Անախտաբար և անանջատաբար. Կիւրղ. գեյ:

կամ Անմեկնելի օրինակաւ. Ἀχωρίστως. Inseparabiliter. *Սեաւն անանջատաբար ագռաւոս և եթէոփայցոյ պատահեաց. Պոր:

Անանջատական, ի, ից կամ ից. ք. Անանջատաբար. Ἀχωρίστως, ἀδιαίρετος. *Անանջատականիցն են որ ըստ ինքեանց են: Որոնց ելոց անանջատականաց. Պոր: *Պատահումն անանջատական՝ առնէ զյատկականն: Յայսմանէ զերկակին գոլ և անանջատականին պատահման. Անյաղ: *Յատուկ տարբերութեի է անանջատական պատահումն. Դամասկ: *Զայս միատեսակ և անանջատական կեանս խոսլուրեի. Դիոն. էկ. գ՟:

Անանջատական. ՟ք. ք. Անանջատաբար. Ἀχωρίστως. Inseparabiliter. *Սեաւն անանջատաբար ագռաւոս և եթէոփայցոյ պատահեաց. Պոր:

Անանջատապէս. ք. Անանջատաբար. Ἀχωρίστως, ἀδιαίρετος. *Անանջատապէս զառ՛ի նմայն պարագծագրելով. Անան. էկ:

Անանջատելի, լոյ, լեաց. ք. Անանջատ. *Անանջատելի պատահումն՝ խաժակնութեի: Ի տարբերութեեցն են ումանք անանջատականք, և ումանք անանջատելիք. Պոր: *Սակս անանջատելի բնութեն. Սոբգ. ա. պ. ը: *Հօր համագոյն որդի, և անանջատելի: Անանջատելի գոլով բանն՝ ի հօրէ ըստ ածայնոյն բնութեի. Ան՟:

Անանջրպետ. ա. Ուր չիք անդրպետ, կամ խորոց բաժանման՝ ըստ սեղոյ կամ ըստ բնութեի. անբաժան. անանջատ. անմեկնելի. այրըմաղ, նամիքրոգ. *Անանջրպետն պատ՛ի հօրէ և յորդոյ: Անանջրպետագոյ՛ի քէն վարժողաց. Շար: *Բնականան անանջրպետ ընդ միմեանս. Ցո՟ որդի: *Անանջրպետ միականութեի: Անանջրպետ կամքք: Անանջրպետ հոգեառհմութեք, կամ գաստիարակութեք. Նար: *Անանջրպետ միջոցաւ (այսինքն անդրդհատ և միշտ) խաղաղացնալ. Ածան. եիէ:

Անանց, ի. ա. Ἄβατος, ἀνέκβατος. Invius. Ընդ որ ոչ լինի անցանել. անգնալի. անհուն. անկոխ. լանդնելը. ՟ելելի. ՟ել. *Զանանց և զանկոխ հրապարակն՛ի խոհերայն և՛ի տղմոյն. Խոր. ք. 24: *Յանանց անապատս երթեան. Փիլ. լ՟ա: *Յարևելից յարևմտեաս անանց լեցի ճանապարհ. Եղիշ. ՟: *Որ ինչ լինէ անանցն է, քեզ հպատոր է. Նար. ծե: *Զանանց և զանկոխ անապատ հորդեաց՝ արար արքունի պողոտայ. Ոսկ. ես: *Անանց ամենեցուն և անտեսանելի՝ բայց՛ի քահանայապետեն միայնոյ: Մաքուր մարմին և որ և առնէ՝ անանց եղեալ յամենայն մեղաց. Ոսկ. ծն:

Անանց. Որ ինչ չանցանէ ժամանակաւ. անվախճան. յաւիտենական. յաւէժական. աշխնչենաւոր. Ἄπειρος. Infinitus. լանդնօղ. Վերջ լ՟անդնօղ. ՟ելելի, ՟ելեպի. *Գոյաչափ անցականն զանանցէդ: Անանց թագաւորութեի, լոյս, ուրախութի, գաստատանաք. Ագաթ: *Անխուսափան կացցէ ընդ ածայնն անանց ժողովն. Եղիշ. ՟: *Գնել ընդ անցաւորիս զանանցն: Անանց բոցոյն: Անուն բարի յերկրի և անանց յաղագս ապգի. Փարպ. ուր և հաւաքումն Անանց կոչի, իբր Հաստատուն և ընդաբեղյս:

Անանցական, ի, ից. ա. Նոյն ընդ վ. *Անապատնին և անանցականին միայն հսկելով. Խոր. ք. 87: *Հաստատացնելոց են զանանցական վերաժս տանջանաց. Եղիշ. ՟: *Հուր անանցական. Փարպ: *Բաժանեցին զիս մեզք իմ յանանցական աշխարհէդ. Վրք հդ. յ՟: *Զգենուն հոգւոյ ցեալքն զանանցական մկամին: Յանանցական յաւիտենին: Անձկացեալ կենաց անանցականայ. Ոսկ:

Անանցանելի, լոյ. տ. անանց ըստ ա՟. նշ. *Հրեղէն են գեաքն, անանցանելի են վտակքն. Նար. ՟:

Եւ ըստ բ՟. նշ. *Փառք, կամ դիտուն. կամ պատուհասս անանցանելի. Յճխ. ծ: Լ՟ք. փոփէս: Ոսկ. յհ:

Յերկոսին նշանակութիւս իսկ բերի՛ասելն. *Զանանցանելին՝ անսկիզբն անուանեաց. Աճաբ. ծն:

Անանցաւոր, ի, աց. տ. անանց ըստ ա՟ նշ. *Չի ոչ բանն անանցաւոր է՛ի նմա. Լ՟ք. պոբգ:

Եւ ըստ բ՟. նշ. ըստ յն. Ἀνέκβατος. Ա՟այլ՛ի հյ. նոյնանայ ընդ ա՟. (իբր Անհուն.) *Շահել գանձս հոգևորս, և մեծութեն անանցաւորս. Ոսկ. ֆէլիպ. ծ:

Անանցութիւն. գ. Մշտնջենաւորութեի. անեղծութեի. *Տամ նոցա զուրախութեին անապատ և զանանցութեի. Ոսկ. ՟ե նեռ: *Ոչն՝ անանցութեի իմացմունք. Եղիշ. յես: *Կայ յանանցութեի, և պահէ զնոսա. Վրք. սղ:

Անանփոփ. տ. անատփոփելի. *Անթիվ և անանփոփ... Անանփոփ՝ խորհրդոց. Ագաթ:

Անանցուցանօղ. ա. Ἀναυδεής. Non indigus. Ոչ անկատար. անկարօտ. *Անանկատ՝ անկարօտ և ապէնիսզ է ածութեին. Ոսկ. յհ. ա. 9:

Անանձխանց, ի, ից. ա. Ἀκάματος. Indefessus, infatigabilis. Անխոնջ. անվասատակ. էյոգնօղ. էօրս-լմագ, պահնէ լէ՛ելոց.

*Ընաշխատ և կենսաբեր բնութիւն. Աորս. է։ *Անաշխատ զօրութիւն, կամ հրամանն. Ագաթ։ Տծոպ։ *Նոքա անաշխատ, և մեք միշտ վաստակեալ։ Ի վաստակս առաքինութիւն անաշխատ լինել. Լմբ. ոդ։ *Պատմութիւնք անաշխատ լերզուաս, և անհնար գիստ բարբառով. Ագաթ։ *Ալաչէր հանդիչել անաշխատին, որպէս աշխատելոցն. Սարկ. հանգ։

ԱՆԱՀԱՍ. Անմահն յաշխատութենէ. կամ ի տառապանաց. անվիշտ. հեշտասէր. հանգիստ. պահճիսիկ. *Կեանս անցաւս և անաշխատս. Ագաթ։ *Անաշխատ հանգըստ առամբ. Ցհ. իմ. ոգ։ *Անաշխատ երկիր պայազատաց. Աբէր *Աշխատութիւն անաշխատութիւն է, որ և զարտասուս հոգւոյս ստացեալ ունի. Կլիմաք։ *Կայր առաջի իմ անաշխատ տէրան. Ասիճ։ *Բհուն իմ անաշխատ է։ Անաշխատ կայր ի խորհրդոյն. Վրք հց։

ԱՆԱՀԱՍ. ս. } Առանց աշխատութենէ և տարաժամանակ. գիւրաբեր. հեշտահաս. ձրի. փիլ ապիոփանէզ պահճիսիկ, փոյթս, սահմերձ. *Ἀκόπως, ἀκοπότατα, ἀμογητί. Sine labore, indefesse, nullo negotio. *Անաշխատ և երազ չի հետ։ Հարիկն անաշխատ առ քեզ ոչ եկեսցեն. Խոր։ *Անաշխատ կատարել, կերակրել, հնձել, ընդունել. Պիս։ Աբէ։ Լմբ։ Լբ. իս։ *Անաշխատ ընկալաք զպատկերին արժանաւորութիւն. Լբ։ իս։ *Ոչ անաշխատ փրկեսցաք. Տծոպ։ *Անաշխատաբար կարող գոլով առնել. Պտմ։ *Ոչխար առանց դրօշմի անաշխատաբար դժրժի։ Մըտաց չարժմունք անաշխատաբար կատարին. Բրս. Ածբ. Ե հայեաց։ *Որ կարօղն են անաշխատաբար (կամ անաշխատապէս) ասել զմեզ ի գուռն երկնից. Ոսկ. համբէր։ *Անաշխատաբար դուցէ խնդրօղն. Ցհ. իմ. ոգ։ *Առաժամայն ուսեալք անաշխատաբար. Մագ։ *Դիւրաբար և անաշխատաբար գործեացէ. Վրք հց. է։ *Պահակատուրս գործ ծեաց զաշխատն անաշխատաբար. Ճճ։

ԱՆԱՀԱՍՏԵԼԻ, լ.ոյ. ա. Ἀπονώτερος. (որ է անաշխատագոյն.) Տճս ԱՆԱՀԱՍ քան կրկին առաման ի հց. և յն. *Ոչինչ էր բարձրագոյն քան զմեզ, և ոչ՝ անաշխատելի, եթէ աւելի՝ գործոյ կատարումն լինէր։ Դժուարակ է փոխանակ անաշխատելի բժշկուածս զաշխատելին գործել. Աճէ ա օրս. է. Ե հգս։ *Անյագ ցանկութիւն ունիմ, և անաշխատելի ընթացս. Նոր. էրգ։ *Անաշխատելի զօրութիւն հանգիստ անուանեցաւ (չաբաթն). Եփես. դա։ *Հանդիստ քրիստոնէից անաշխատելոյն. Շ. հէլա։

ԱՆԱՀԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἀπονία. Պակասութիւն աշխատութենէ. իբր Անգործութիւն, և Դիւրութիւն. *Հետևեալ լինի զանդիտութենէն՝ անարժութիւն, անաշխատութիւն. Աբէսփ. ասաս։ *Եւ ամենայն գիւրաւ վճարի և անաշխատութիւն. Փոզս։

ԱՆԱՀԱՐ Հ. փ. Որ չէ այս աշխարհ, այլ՝ վերին հանդերձեալն. Ածբէ. *Ա մենայն ինչ ձերոյ. եթէ աշխարհ, եթէ անաշխարհ. Ցճխ. է. (տպ. այս աշխարհ, և այն աշխարհ)։

ԱՆԱՀԱՐՀԻԿ. ա. Որ չէ ի նոյն աշխարհէ կամ գաւառէ. տարաշխարհիկ. օտարական. նիզակեհ. պանդուխտ. երկեղի. փոքրաքիչ, եզնեցի, ղարիպ, եռպանճը. *Ընդ մի օտարական և անաշխարհիկ եկեր յարեցար ի մեզ. Ագաթ։ *Անաշխարհիկ գոլով կարելեացաւ ի գաւս զինուորաց. Վրք ոսկ։ *Անաշխարհիկս կոչեցաց զնոսա՝ աւերով գուք չէք յաշխարհէ ասեի ըստ իս. Ոսկի։

Հանեալն ի քաղաքակցութենէ. գերի վարեալ յօտար աշխարհ. վտարանդի. ըստ տրուկ. Ἀνδράποδον. Mancipium. իբրև զգերի մի զանաշխարհիկ. Եփես. է։ *Ձորս և կապեալս ևս ածին բազում լկոտութիւ և չարչարանօք իբրև զանաշխարհիկս. Ք. Ղ. է. 3։ Իակ ա. Ղ. Ք. 4. *Գալ դնել զորդիսն իսրայէլացւոց յանաշխարհիկս իւրեանց։. այժմիս յն. ի կորուստ. ἀπόλειαι. այլ ըստ մեզ՝ ἀπολίτης. qui civis esse desiit. *կին և որդիք այնպիսւոյն անաշխարհիկք եղեալ՝ յարքունիս երթիցեն։ Ուստերք և գաւերք իւրեանց յանաշխարհիկս գրեցան. Եփես. է։

Հրաժարեալն յաշխարհէ. միայնակեաց. *Մի ապականեսցին զնոյն խորհուրդք չարք՝ առնելով աշխարհականս զանաշխարհիկսն. կլիմաք։

ԱՆԱՁԱՒ. ա. Ἀποσωπολήπτης, ἀδέκαστος. Non accipiens personam vel munus. ἀπότομος, severus. Որ ոչն աչառէ. անակնառու. որ չառնու անկն կաշառ. արդարակարով. անխտիր. անխիղճ. Նայ. հատու. Ժողով. խոտըր կեծխիլ պագմող. *Դատաստան անաչառ. Իմ. է. 5։ *Անաչառ կշռատիրիչ։ Անաչառ աստան. Նոր։ *Անաչառ բժիշ, բան, միտք. Պիս։ Ոսկ։ Լմբ։ *Ընաչառ անդորմ ձեռն պատերազմի. է. Ղ. ժ. 29։ *Անաչառ սուր. Պիս։ *Անաչառք և ինձ կամաւոք երկանկայն. Նոր. հա։ *Ան աչառ հրամանն. Իմ. ժէ. 16։ *Անաչառ վարդապետութենէ, քննութենէ. Լմբ։ *Ա յսու բանիւք առանց կարծեաց արար զանձն իւր, և զվկայութենն՝ անաչառ. Ոսկ. յհ։ *Անաչառ պաշտպանութիւն, բաշխումն. Նոր։

ԱՆԱՁԱՒ. Զակինածօղ. անպատկառ. հիմնապրչ, առաջի. *Անաչառ խոչտառականօք վերապատուեցից. Նոր. լէ։ *Լիրք և անաչառ պատնիկ. Եփես. արմա։

ԱՆԱՁԱՒ. } ս. Առանց աչաԱՆԱՁԱՒԱԲԱՐ. } ռանաց. առանց ակնառութենէ. անխտիր. անխնայ. սաստիկ. որ և ԱՆԱՁԱՒՈՒԹԵԱՄԲ. Խորէ ի նէնէ պագմոցաց. *Իրաւունք արարչին անաչառ վարելով առ ամենեսեան. Ցհ. իմ։ *Անաչառ տանջել, ծառայեցուցանել. Ճճ։ Սարգ։ *Անաչառաբար կշռամբեալ. Նոր։ լ։

ԱՆԱՁԱՒԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԱՁԱՒ. *Սպառնալով անաչառական գալստեամբն որ դատի՝ այ. Բոզ. է. 4։

ԱՆԱՁԱՒԱՊԻՍ. Տ. ԱՆԱՁԱՒԱԲԱՐ. *Անձրևեաս երկաքանչիւրոցն անաչառապէս։ Մի անաչառապէս (վարկացիս) առաւելեցուածս. Նոր. կէ. ծէ։ *Անաչառապէս Ճարակի յոյրել և յապականել. Ցհ. իմ։

ԱՆԱՁԱՒԱՏԵՍ. ա. Որ անաչառ տեսանի՝ գիտի՝ զինէ. *Անաչառատես ակն. Նոր. է։

ԱՆԱՁԱՒԱՓԻՒ. ա. գրի և ԱՆԱՁԱՒԱՓԻՒՒ. Անաչառ սիրօղ. անխտիր բաշխօղ զձիրս իւր. *(Աձ) արեգական անաչառասիրու (կամ անաչառասիրու). Նոր. էգ։

ԱՆԱՁԱՒԵԼԻ. } Տ. ԱՆԱՁԱՒ. ἈδέԱՆԱՁԱՒՈՒ. } καστος. *Տեսանէաս անաչառելի դատաստան հնոցին, զի յեղելոցն ընտրեալ զնախահօրն և զքոյին. Ոսկ. յհ. ա. 31։ *Անդրադարձ և անաչառու։ Հրամայեաք անաչառաւ լսել. Մագ. ծէ. ծհ։

ԱՆԱՁԱՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Ոչ աչառելն. չառնուլն ակն մարդոյ. անխտրութիւն. անվրէպ արդարադատութիւն. *Անաչառութիւն սիրել զմեծ կամ ծն և զփոքրունս. Եփես. է։ *Տաս ամենեցուն առատապէս անաչառութիւն։ Հաւասարապէս պնաչառութիւն ընկալցին ի քէն մասն երանութեան. Նար. ծէ. է։ *Բուռն հաբեալ զանաչառութիւն դատաստանիդ. Լմբ. ոգ։

Կամ խոտութիւն ի դատելն. չնայելն. ոչերկնչիլ, ոչսոխիլ, խուճ. *Վրէժ առնուլ անաչառութիւն. Եփես. է։ *Որ ներէ երկայնմտութիւն, և հաստուցանէ անաչառութիւն. փոզս։ *Ահաւորին անաչառութեն. Նար. հ։ *Մի խոտութիւն և անաչառութիւն, այլ մեզմով ի կարգ ածել. Կանոն։ *կամեցաւ զմեծատունն երկեցուցանել՝ մի անաչառութիւն խլրտու զակարս վարկանել զալքատուն. Սրփ. յհ. ծ։ *Շարժեն ի բարկութիւն, անաչառութիւն զնոյն ասելով. Լմբ. ոգ։

ԱՆԱՁԵԱՑ. ա. Ἀνόμματος. Exoculatus, oculis captus. Որ չի աչք մարմնեղէն. որ ոչն տեսանի մարմնոյ աչօք. *Դաւ հաւասամն, զսնուչէական յեզեալ աչացուն հայզցանէր սէրն, յորդի ՚այ. Խոսբովիւ։ *Անձն ածատեսակ երեսալ՝ յանմատոյց լուսոյն Ճառագայթս ձեռնարկէ անսչեայ ձեռնասկութ. Դիտ. ՚այ։ *Անաչեայ մայրութենէ մտաց։ Գերեալիր արատեալ զանաչեայն խնացութենէս. Պատ. ի էիտ։

ԱՆԱՁԿ, անաչս. ա. Նոյն ընդ վ. իբր կոյր ըստ մարմնոյ. ալէայ. կեղտիս, կեղտ. Խոսբ։ կեծ կեծրեզ. *Տեսանէք զսա՝ որ անաչս է, ի մեծ չափ է. Վրք հց. ծէ։

ԱՆԱՊԱԿ, ի, ից. ա. փ. Ἀκρατος, ον. Merus, um. Որոչէս պրս. Նոզ, պաճեի Նոզ։ Անչուր. գինի անխառն. ասճի, առաջ չերզ. *Բաժակ քո որպէս անապակ արբեցոյց զնս։ Բաժակ ի ձեռին տեռ գինի լի անապակ արկեալ։ Ա՛ռ զբաժակ դինոյս անապակի այտրիկ։ Յանապակէ բարկութեն բաժակին։ Գազանացուցեալքս անապակաս. Սղ. իբ. 5։ հբ. 9։ Երեմ. իբ. 15։ Յայտ. ծբ. 10։ ը. Ղ. է. 1։ *Գինի անապակ՝ մեծ տրամեկեղցոյս։ Անապակ գինեաս սերոյդ. Նոր. իբ. ղբ։ *Ի առաջիկ անապակաց զմրեալ. Մագբ։ *Սպրգեալ անապակն ի վերին որովայնին վայրս. Պիս։ *Անապակ զմարթեայ զբուսեղինն Թուզացանէ. Փիլ. ԺԱ. ը։

Կմնունըճ՝ Որպիսի և իսկ անխառն կամ անմատն ի հակառակէ խմիչքէ. գուտ. առակ. լուկ. պարզ՝ (բարի կամ չար, յոյժ ազնիւ, կամ կարի յոռի.) *Անապակ (կամ անապական) օրինք. է. Ղ. ծբ. 38։ *Սա նշան տեառն և անապակ այ առ մարդիկ սիրոյն. Անյ. էաչէբ։ *Ծորումն անապակ սիրոյ քո հեղցին։ Զանապակ ծորմանն. Նոր. իէ. լէ։ *Անապակ բարիք, կամ չարիք։ Անապակ չարութիւն կամ վայրագութիւն։ Անապակ ահիւք. Պիս։ *Աշակերտել զայլ ևս գաւառս վասց յանապակ լեզուէն. Խոր. է. 83։ *Ա՛յն օր՝ անապակ է յողորմութիւն արգար իրաւունքն այ. Լմբ. ոգ. ճէ։

ԱՆԱՊԱԿԱՆ, ի, ից. ա. *Ἀφθαρτος, ἀδιάφθαρτος, ἀδιάφθορος. Incorruptibilis, incorruptus, integer, inviolatus. Որ ոչն ապականի. անեղծ. անվթար. անբասն. անմահ. անփուռ. մաքուր. անջնաս. պղծալմաղ, եօթնեքնիգիւղ, խալիս, ոգ, լ՝ էեղծս։ *Անեղն և անապականն և մշտնջենաւորն ես։ Անապականն յանապական սան միշտ կայ մնայ։ կենսապր-

ծեալք անապականիդ։ Անապականք, և ոչ մահկանացուք։ Գրաբական կենդանուքեաս անապական է. Նար։ *Յանապականն ծնանիլք անապական. Խոսք։ *Յանապականէն տեղւոյ հանդերձեալ էր մնալ անապական. Շ. Ի.Ք։ *Ոչ ոք տան. ջեալ՝ անապական. Հակառակք ուրեմն ոչ են անապականք։ Խոտիի՝ որ ոչ տանջի, անապական է բնութիք.. Անապական բարին՝ ոչ ինքն ապականէ զոք, և ոչ ցան. կայ ընդ ապականութիք ուրուք. Անյ. Ն Շ. յամենայն լար։

ԱՆԱՊԱԿԱՆ. որպէս Անշաղախ. *Ա. χραντος. Inviolabilis. *Անապական ձա. ձանչ։ Դիան։ *Անապական կոյս, որս. վայն, տաճար, հարսանիք, առագաստ. Շար. ևն։

Լայնաբար և ոճով ասի. *Անապական պարգևք, գեղ կերպարանաց, պակ, մեծութիք, օգք, անձրև, լոյս. Ագաթ։ Պիս։ Եղիս։ Նար։ Շար։ *Որ զսիրելիս քո զերիս մանկունն անապականս պահեցեր ի հրդոյն. Շար։ *Հաւատոք անապական, կամ անապական բան ձշմարտութիք։ Ներգոր. ծութիք անապականաւ. Նար։ *Աղբերացն անապական. Շար. ևն։

ԱՆԱՊԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ ասի զՔրիստ ի նոր յարութեան և յերկինս, զի է այժմ ի փառաւորեալ վիճակի. իսկ ըստ նախկին վիճակի յերկրի՝ որպէս անփուտ ի գերեզմանին, որպէս անախտ, կամ հեռի յանգուստեալ կամ ի տարկեցուցիչ կրից. զի զամենայն կամաւ կրեաց։ *Մարմին քո անապական լուցի ինձ ի կեանս. Պիսգ։ *Եւ զմարմին իւր զերկնաւորն՝ զանապական և զհոգևոր։ Զանապական զմածագեաց մարմինն. Շար. ևն։

ԱՆԱՊԱԿԱՆ. ս. Իբր Անապականութիք. և յաւէժաբար. *Մեռեալն եկն արտաքս անապական. Շար։ *Զմարմինս զայս անապական զգենուն, և անապական կենցաղավարին յաւիտեան. Վրք հց. ծիք։ *Մինչև չեմ յայժմ անապական նորոյն պատմին մարգարէութիք. Պիս։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱԲԱՐ. ս. Առանց ապականութիք. և անախտաբար. *Անապականաբար կոչմամբ զգորիքօրեայն ի Թաղիանէ։ Ի յայգանգիի անապականաբար կրեցեր։ Զարգանգիի քոմ անապականաբար բնակեցաս. Շար։ *Յղացար անապականաբար (յն. անսերմնաբար). Կիւրղ. ի Յոյն։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ ամենևին անապական. անարատ. *Պատրվք պայծառացեալ անապականագործ գերեզմանիի քո աւետաւորեաց խնկաբերից. Գանչ։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱՅՐԻ, ի, աց. Տ. ԱՆԱՊԱԿԱՆ. Ἀφθαρτος. *Ընկեալք վերստին ոչ յապականութիք սերմանէն, այլ յանապականացուէն. ա. պ. ա. 23։ *Աբժան է հռչակեցուցանել զշնորհներսն՝ անապականացուաց յառաջ քան զմահ կանացուսդ։ Յաճախչին և յանապականացուէ. Փիլ։ *Ճաշակեցաք զանապականացու կերակուրն. Սարկ։ *Ստեղծեր զերմարդն ի տոլոյ՝ կենդանի և անապականացու. Բ.ղ. Ե. 28։ *Մեռեալք որ ի քո յառնեն անապականացուք. Եղիս։

ԱՆԱՊԱԿԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. Տ. ԱՆԱՊԱԿԱՆ. *Ընթացքն հոյ և ջոյ անապականելի են. Ածս. պոբէ. *Անչեզլի հոգւով, և անապականելի մարմնով. Շ. ի.Ք։ *Ապականացուս՝ զանապականելի կեսնան. Փարպ։

ԱՆԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Ἀφθαρσία. Incorruptibilitas. Վիճակ անապականն. անեղծութիք, անմահութիք. անախտութիք. անարատութիք. Խ.ծաբ օրէնադուբք. *Եւ ոչ ապականութիք զանապականութիք ժառանգիք. ա. Կոր. ծիք. 50=54։ *Զապականացու մարմինս մեր խառնեաց յանապականութիք ետծութիքն. Ագաթ։ *Ընկալայ ընդ հրաշալի անապականութիքն՝ այրքն ի հող զլուծուին. Պիս։ *Յանապականութիք յապականութիք ածեալ լինի վասիրան. Փիլ։ *Մանանայն, և անապականութիք իւր. Նար։ ևք։ *Անուշահոտ կնդրկի անապականութիք. Լմբ. ոփիս։ *Անապականութիք աղբիւր, և ի մնոու կեանք. Շար։

ԱՆԱՊԱՀԱ. ա. Ἀμεταύσητος. Quem non poenitet. Որ ոչն ապաշաւէ. անեղջ. անապաշխար. յամառ. Ռէօպէոիպ. *Անապաշաւս թշնամութիք։ Անապաշաւ կամիք. Լմբ. ոփ. Ե ող։ *Յանապաշաւս բարս մնալ. լով. Համամ. ոոմ։ *Անապաշաւս սիրտ կալ. լան. կալ. ք։ *Ըստ խոտութիք քոմ անապաշաւս բարուց որսի. Լծ. իղ։ *Դողութիս մահու է յանապաշաւս յանցանաց եկեալ. Կիմաթ։

ՏՀ. Առանց զղջման. *Անապաշաւս մեռաս նել. Վրք. ոզ։

ԱՆԱՊԱՐԱՒ. Որ ինչ ոչ բերէ զապաշաւս. անտրտում. կումակար. *Անապաշաւս ցնծութիք. Լմբ. պոբգ։ *Անապաշաւս և դորովագոյն խանդաղատանաք ի տածելն պատրաստականք. Պիս։

ԱՆԱՊԱՇԽԱՐ, ի, ից. ա. Չապաշխարող. անզղջ. անապաշաւս. անդարձ. ծրդեալ մեղաք. Ռէօպէոիպ. *Որ գալոցն ևն ի վերոյ անապաշխարիցն (տպ. անապաշխարուելոց). Յհ. ծիք։ *Բարկութիքն եկեալ ի վերոյ անապաշխարիցն։ Անապաշխար՝ մեղաք լինին. Շ. Տիտ. Ե յե որդէ։ *Նոքա յաղթականք լցեն իքր ապաշխարեալն քան զանապաշխարն. Նար։ ին։ *Երս վայ ասելով հոգւոյն և մնաց և մարմնոյն անապաշխար անձանց. Լծ. իզ։

ՏՀ. Առանց ապաշխարելոյ կամ զղջալոյ. խոտասրտութիք. *Ջի մի կորիցուք անապաշխար զսաքիսեռնական կորուսան. ՃՀ։ *Որք չար խորհրդով յլացան անապաշխար. Ճ. Թ։

ԱՆԱՊԱՐԱՒՈՒՐ. Ան ինչ՝ ընդ որ ոք չապաշխարէ. անհոգւելի. աննեղելի. *Բազում և անապաշխար չար գործեալ էր. Փարպ։ *Ան ի իսկ է անապաշխար մեղքն, որ ոչ գայ ի խոստովանութիք. Եփր. երզ։ կամ Ուր չիք տեղի ապաշխարութիք. *Տանջանքն անվախճան, և ժամանակն անապաշխար. Վրք հց. իք։

ԱՆԱՊԱՀԱԽԱՐԵԼԻ. ա. Նոյն ընդ վ. իքր Անզղջանալի. անհոգելի. Ἀμεταύσητος. *Ան՝ որ ոչն հաւասայ, անապաշխարելի ունի զսանջնան. Ոսի. չհ. ա. 27։

ԱՆԱՊԱՇԽԱՐՈՂ, ի, աց. Տ. ԱՆԱՊԱՇԽԱՐ, իքր Անզղջող. *Վսան անապաշխարութեաց պատմեցայց. Ոսի. Ե. ևբ։ *Մի ոք յանապաշխարողաց մերձեսցի. Նահաց։

ԱՆԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Չապաշխարելն. զղջմունք. յամառութիք ի մեզս. *Ոչ կամի ած զոք յանապաշխարութիք. Մ.ծիք։ *Ջի մի անապաշխարութիք նոցա սուգ առցէ. Ոսի. Ե. ևբ։ *Ի.նդգեմ երկրորդին՝ անապաշխարութիք. Եփր. Տիտ.

ԱՆԱՊԱՏԱՆ. ա. Ոյր չիք ապաստան. կամ ուր չիք տեղի ապրուելոյ. տապանական. *Անապաստան կորուսեալս։ Զանապաստան գերիս. Բէնիէ։ *Ապաքիկ են անապաստան հարցմունք. Վահր. Երզրզ։

ԱՆԱՊԱՏ, ի, աց կամ ից. ա. գ. (պրս. նաոպաթ, այսինքն անչէն. յն. ἀλωτος, այսինքն անկոխ, անգնալի). *Աβατος. Invius. խոսիպ. Վէրս. *Անապատ երկիր։ Անապատ է ի մարդոյ և յանասնոյ։ Եղեն յաւեր և յանապատ։ Մոլորեցոյց զնոսա յանապատի և ոչ ի ճանապարհի. Երեմ. ող. ևն։ *Ցայնմ ծովէն՝ զոր ոչ կոխեցին նաւք, յանապատի ծովուն և ի ներքին կղզիսն.. Խաւնել նաւ յանապատ նորա. Վէյոզ։ Ե։

Այլ առաւել *Երημος, ἐρημία, ἐρήμωσις. Desertus. Ամայի. վայրի. անբնակ. աւերակ. դաշտ աւազոյ. լեռն, լեռնափ, պերիսկ յ խարտ. *Գնաց յանապատ տեղի առանձինն։ Տեսիլս անապատ է։ Յանապատ եղելոյ երկիրն։ Եղիջիք յանապատ։ Պատկեր պղծութիք անապատի։ Անջրդի իքրև զանապատ։ Յանապատ անմարդի. ևն։ *Ի գիւղս, յանապատս, և ի պատս։ Ո՛չ ըզպատն յանապատ յեղափոխել. Մագ. խե. ծ։ *Յանապատ լերինս, կամ տեղիս. Ա գաթ։ *Ի կղզի ինչ անապատ. Խոր։ *Անապատ տեղեաց. Լապ։ *Լերանց և անապատից պարապէին. Յհ. իի։

Իակ Գնձան անապատ, ըստ յն. Վայրի. *Ագրօս. Է. ԻԳ։ Ծ. ԻԳ։ Յօբ։ Ես։ Ոնս։

ԱՆԱՊԱՏ. ա. (հանդերձ ինդրով). *Երημος. Desertus, destitutus. Լքեալ թողեալ. լետնեալ. զուրկ. անմասն. ամայի. թափուր. ազատ. Ռէբէ օլեանդ, ռէբրօսթ, Տահրամ. *Փախեաւ յայ. զոր վայր անապատ յայ գտանելոյ էիր։ Անապատ մնացեալք ի կառավորէն։ Որքան յօգնականութիք են անապատ։ Յիսնանալոյ անապատ ամսոյի (յն. մի բառ.)։ Ի մատուռիք՝ որ է ի մեծամեծացն անապատ ի ջարեաց, յանուսումնութիքնէ և յանխրատուէ. Փիլ։ *Անապատ ի սիրելոյ, ամոյի յօգնականաց. Բրս. ընչ։ *Անապատ է ի սիրելեաց, հեռի յօգնականաց. Մանդ։ *Անապատ ի ցնորից և ի կենցաղական պատրանաց. Մագ։ *Անապատ է յաշխարհական զբաղմանց։ Ի տեղւոյն և ի պտղոյն անապատք. Շ. Տիտ. Ե ևբ։ *Անապատ առնէ ի կեհաց. Վրդն. ող։ *Անապատս ի պաշտամանէ արարիր զդիս. ՃՃ։ *Անապատ ի չար արկածից. Լմբ. ող։ *Անապատ լեալ յաւ. ի նմանէ վիրկութիքն. Աբիսա. ասաք։

ԱՆԱՊԱՏ ասին և վանք միաբանից՝ փոքր մի հեռի ի քաղաքէ։ Յիշատ։ Վրք իդ. և այլն։

ԱՆԱՊԱՏԱԲԱՂՁՈՒԹԻՒՆ. փ. Բաղձալն առանձնութիք անապատի. *Յաղագս երկչոտութիք և անապատաբաղձութիք յիշէ զԹուչոն զայս. Վրդն. ոզ։

ԱՆԱՊԱՏԱԲՆԱԿ. ի, աց. ա. *Բնակիչ անապատի. անապատ կիւղ. *Զելիա անապատաբնակ. Երզն. Տիտ։

ԱՆԱՊԱՏԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Բնակելն յանապատի. կեանք անապատական. *Գիտակ են նորին ճգնութիք և անապատաբնակութիք. Վրք հց. իէ։

ԱՆԱՊԱՏԱԳՈՑՆ. ա. Ἐρημότερος. Desertior. Առաւել անապատ անչէն. իսպատ աւերակ. հեռագոյն. *Քան զամենայն անապատ անապատագոյն է այժմ։

րան զամենեսեան անապատագոյն (տպ. անպիտանագոյն) և մերկ եղև. Ոխ. ա. Խես. ը: Ե յհ. ի. 32: *Առակ մի յայտնեմ ե. ղև. ուր երջերուք զեզ լիւրս ընկենուն, արդարև վայր անապատագոյն է: Տեղա. ցեալ լինի և յերկիրս (վայրք) անապատագոյնքն և անպտղագոյնքն. Փիլ. Ւ-ս. Ե Նխ. ի:

ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ἐρημίτης, ἐρημικός. Solitarius, eremita. Գտեալ կամ անեալ յանապատի, և յանչէն վայրս. վայրենի. և որ ինչ անկ է անապատի. Էպ. ա, սահրանչէն. * Ցոյց անապատականի: Անապատական աշխատութեանցն գործաւոր. Ցօբ. ծ. 12: Իմ. ծէ. 16: * Չկապիկս անապատականս. Եսթ: *Ընդ ցիւս անապատականս. Ես. իշ: *Անապատական տատրակին (յհ. մկ). ՃՃ: *Ես՝ որ լեռնասէրք՝ անապատական բարոյս. Վ.Երօր. ը:

Առանձնակեաց յանապատի ՃգնաւորՈՐ, և ԱՆԱՊԱՏԱՒՈՐ, ԱՆԱՊԱՏԱԿԵԱՑ. ապ. փալ, զահիք, բահապան. *Զանապատական առաքինեաց զվարս տպաւորեալ. փոր: *Անապատականաց առաքինորդ. Վ.Երօր. ը:

Եւ Միանձնական. Ճգնաւորական. *Անապատական կրօնք, վարք, լուսէ. փոր: Վ.Երօր. Ես: Ե Լ.Ես: Ոխ. լ-ս:

ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անապատական վիճակ. միակեցական կարգ. ինքնիշխ, զահիքսիս. *Զի մի պահանջեսցէ զքո կամքդ յինէն անապատականութի, և ես լինիմ քաղաքացի. Լ.Ես. ոզ:

ԱՆԱՊԱՏԱԿԵԱՑ, եցի, ցայց. ա. գ. Ἀναχωρήτης. Anachoreta. Միայնակեաց յանապատի. *Մենակեաց անապատական կեաց լեառնական. Բ-ած. ը. 6:

ԱՆԱՊԱՏԱՀՈՍ. ա. Ցանապատի և ընդ անապատ հոսեալ գետխմանէ. *Անապատահոս աղբիւր. ՃՃ:

ԱՆԱՊԱՏԱՅԻՆ, յինոյ, ոյ. Տ. ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆ. *Ցոյժանութիւն անապատայինոյն. Ի.Եօթ. գ-ած:

ԱՆԱՊԱՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. Իբրև անապատ ատերակ և սամբի լինել. յաւելն գառնալ. վերա՝ խոտոտ օլմագ. *Անապատանալ քաղաքացն իսրայէլի. Նար. ծէ: *Գարտեցաւ սրսից երկիրս մեղջէն՝ անապատացեալ մարդկան. Ագաթ:

Եւ Ընապատաշխատ լինել. առանձնանալ. *Ընդ երեսսի՝ ի կարմէլոս լերինդ անապատացեալ. Աբէ:

Չրկիլ. որքանալ. հեռի գտանիլ. ամայանալ. օտարանալ. ազատանալ. ծանբոամ գալագ, ինէր օլանագ, խալի գալագ. Ἐρημόομαι. Deseror, orbor. *Որք անապատացեալն են՝ ի ծնողաց: Անապատացեալ՝ ի գործոց բարեաց. Բէս. հց. Ե ի բն: *Անապատանայ յօգնութենէն: Անապատացաք յամենայնէ. Ոխ. չհ: *Անապատանայ հոգին. Վ.Երօր. հց: *Ի բնական նախահնութենէդ անապատացեալ եր. ՃՃ: *Հանցեն զես՝ ի լեռն որ է՝ ի յորկս քո զանապատացեալս՝ ի գիրակայ բնութէն՝ ի ստորին նուաստութենս. Ցհ. իմ. նէ: *Անապատացեալ՝ ի զբաղանաց աշխարհիս. Լ.Ես. ոզ: *Անապատացեալք յախտից. Փիլ. այլք:

ԱՆԱՊԱՏԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Փիլէրոյոս. Solitudinis amans. Որ սիրէ զանապատս կամ զառանձնութենէ. *Անապատասէրք, որ յսխալից և՝ ի չարութենէ՝ ի բաց խուսե, (այլ ձ. անապատս ասէ): Ջ.տատրական, քսիսլն անապատասէրք և կենդանի. Փիլ. լին: *Բնակութեի չայլմանց, զի անապատասէր է Թուղտնդ: Անապատասէրք Թռչնոց լինել գաւառ. Մխ. երեմ: *Ընդ անապատասէրս ցիրան. Նար. յ-վէտ: *Ցովհաննէս անապատասէր, և ոչ մարդատեաց. Կոլ. ֆ: Ե Մաթ. ֆ:

Կամ Սիրօղ անապատաւորաց. *Անապատասէր և կրօնաւորասէր. Մաթ. ֆէ:

Կամ Առանձնասէր. *Ըստ ցանկութեի անձին անապատասէր կենացն զվայրան գտեալ. Աստ. ֆ. 32:

ԱՆԱՊԱՏԱՆՈՒՆԴ. } ա. Ցանապատ
ԱՆԱՊԱՏԱՈՒՆ. } ակի անեալ որև է օրինակաւ. *Անապատանունդ ծառոյն. Թէոփ. պհ: *Սոքա այսպիսիք՝ նախնիք և անապատասուկք. Վ.Երօ հց. իզ:

ԱՆԱՊԱՏԱՑԻ, ցուոյ, ցեաց. Տ. ԱՆԱՊԱՏԱԿԵԱՑ. *Անապատացիքն՝ բազուկք խոտաճարակք են, և այլք չարաչիս ձգեն անասուն. Հց. ոֆ. իխ:

ԱՆԱՊԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐξερημόω. Desertum facio. Առնել անապատ կամ յանապատ. աւերակ և ամայի կացուցանել. խոպոպ եմիչ. *Անապատացուցանել կամելով զաշխարհս հայոց. Ա ասղ. ֆ. 7: *Աւէ սոփռնիաս. անապատացուցից զձանապարհս նոցա՝ ասէ Նախնին ոչ գնալ. Ա- սղ. ծա. (խակ Ութ. ֆ. 6, աւերեսցից): *Անապատացուցանել զերկրասաղեմ. Բէս. լա:

ԱՆԱՊԱՏԱՒՈՐ, ի, ացոյ. Տ. ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆ. *Ցաշխատելն գողով և իբրև զանապատաւորս ընդ կեզեալս աշխարհի անցանելոց. Ցհ. լե:

ԱՆԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐρημία. Solitudo. Անապատ լինել. և անապատացընակութեի. ամայութի. առանձնութի. Ինչ հալգի. *Լինել օգնական անապատն անապատութեան իւրով, ծարաւն ներգութեան իւրով. Եէր. էւ: *Որպէս թէ ոչինչ անապատութեա օգտեսցաք. Բէս. Խգ: *Կրասխատոս սուս սեսեալ որգի մեծասան, զի պատեալ էին շրջմոգք բազուկք (սուս բալսկամք), ասէ, պատանի, ողորմիմ՝ քոյդդ անապատութեգ. Ո-ւիթէս ես Ոխ. ա: *Մեծ ծատուն կորուսեալ զապգականութի իւր անապատութեա չարութեան իւրովն. այլ ձ. լաւ ես, անազատութեա. յն. անազգութեա չարութենէն:

ԱՆԱՊԱՒԷՆ. ա. Որ կամ ուր չէք ապաւէն. անօգնական և անապատասան. *Ցհսանեսլով զանձինս անապաւէնս. Աբէ: *Անապաւէն ասնլեալ: Անապաւէն մնլար. Նար. իէ: *Փախնեա արշաւեա յանապաւէն սահմանն, և անգէն ետհանցի. Նար. ծբ:

ԱՆԱՊԵՂԻ. ա. Ուր չէք ապրեցութի. անխռով. անչիսթ. *Տեսաւորութի պատ. ծառ և անապաչելի. Նար. կա:

ԱՆԱՊՈՒՐ. ա. լատ յն. ոճոյ. *Ասատոս. Անառակ. կորստական. որ չկարէ կամ չէ արժանի ապրիլ, կամ չպահէ զինչս. վատնիչ. շռայլ. զեղիս. *Որպէս զանապատս որգիսն ոչ անեաս առնեն ծնօղքն: Անապատս և չռայտեալ կեանք կենցաղոյս՝ ամենեցուն գաւոզ թշնամի է. Փիլ. նխ. է. Ե փեսան: *Անապատս գոլով որգիք՝ խիստք և չարաբարոյք. Վ.Երօ. ոչ:

Կամ Դժուապաս պահելի. Ասֆիլաստոս. *Չերագուցութի գալատեանն, զանապատն լինել (յերեսաց Ճանճի). Ոխ. Խս:

ԱՆԱՊՈՒՐ. ս. Առանց ապրելոյ, անճարելի. *Անապատ սատակեալ՝ ի կարծեալ անդորրութէ. Ոխ. ա. Խես:

ԱՆԱՊՏԱԿ. ա. Ոչն ապտակեալ. *Աչք առնհեան չըջեցաւ անապտակն (ծնօտ) ընդ ապտակին. Եէր. համաբ:

ԱՆԱՌ. Տ. ԱՆԱՌԻԿ. *Անառ ամրացաւն: Մտանել յանառն անի: Անառ մնաց մանազկերտ. Լսող: *Պաշարեալ զանառն Դարիւնա. Աբէր. ի. 3. 8: *Զանառ քաղաքն անի. Ո-ահ: *Վասն անառ ամրոնէ գրկեին. Վ.Երօ. պժ:

ԱՆԱՒԱԳԱՍ. ա. Ոչ առաջասեալ ծաձկութ. անպտրուակ. յայտնի. *Անառագասս փողեալ ճառեաց բան. Սհ. իի. ոչ:

ԱՆԱՒԱԿ, ի, ացոյ. ա. (՛ի հյ. առակ. և թ. ա, ըզ). Անամօթ. անպատկառ. անարգել. վատնիչ ընչից. զեղիս և շռայլ. ա-ոչ, էսէպէի, էօմա, չհիվէի, դ-ոբէ. Ἀκόλαστος. Luxuriosus. *Անառակ է (այսինքն պատճառ անառակութ) դինի. Ա-ահ. է. 1: *Անառակ կեանք կոչեցան, այսինքն ոչ ողջախոհ. Յահ. է: *Զանառակ որդին մերձեցոյց՝ ի հայրենի ծառանութէն. Նար: *Ընդ անառակին որգւոյ գոչեմ առ հայդդ գիշած. Շար: *Անառակ է, պոռնիկ է, այլ քրիստոնեայ է. խոր. ֆ. 63: *Ցանառակ կանանց, կամ յարանց. Շ. ընդհ: *Զանառն հայրենի անցուցեալ (էր) անառակ սեղանով. Ո-ւիթոր:

Եւ Անօրէն. անկարգ. խառնակ. Ἀθεσμος, ἀτάκτος. Lege carens, ordinis expers. Եօթոռ. գաբրիէլ, իսմայէլ, օրանբէ. *Անառակ մոլորութէ զգածս՝ աչք. է. պ. ֆ. 17: *Ծով ծփմամբ և անառակ բռնմամբ հողմոց ոռնեալ վայրենաբար. Գիւթ: *Վասն անառակ վարուց. Խոր: *Անառակ որովայնամոլութէ. Գիւթ: *Անառակ անօրէնութէ. Փոր: *Անառակ խօսք, երևմունք. Խոսր: *Անառակ ընթացք. Նար: *Անառակ և անկարգ գնացիւք. Շ. ընդհ: *Ոմանք չամբուշք և փառամոլեալք յանառակ շրջառնացութէն. Պիթ: Իակ յաւել անդ. * Զայս մի ըստ միոյէ Թուեալ զանառակն կորուստ (պատուոյ, իշխանութեան, և ընտանեաց) ոչ է հարկաւորացմարթ է խմանալ որպէս Անօրինակ, մեծ յոյժ:

ԱՆԱՌԱԿԱԲԱՐ. մ. Անամօթ լեր. բութէ. անառակութէ. անկարգաբար. *Կեալ, կամ հայիլ անառակաբար. ՃՃ: Վ.Երօ հց:

Եւ Ցանդգնաբար. *Սաստել անառակաբար. Պհմ. կ:

ԱՆԱՌԱԿԵԼ. Ց. ԱՆԱՌԱՊՆԱ:

ԱՆԱՌԱԿԻՄ, եցայ. յ. Անամօթել. առաչլանմամբ. *Ընդ անառակեալն և զըսպեալսս. Նար. լէ: *Իբր զմանուկ ոք վերացուցեալ՝ ի հանդոյր, և յանառակեալն զարկուցանէ զգեանի. Վ.Երօ. ոչ:

Եւ Չհնխել. *Ոչ անառակիլ՝ ի կերրակուրս և յըմպելիս. Եէր. փղ:

ԱՆԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσωτία. Luxuria. Κῶμος. Comessatio. Անառակ ընթացք. անկարգութի. և զեղխութի. շռայտութէ. էէրօխամ, նախոլոնի. նէճաթի. լխ, չհվէի. *Նեայր անառակութէ: Եւ ոչ յատեսանութէ անառակութէ: Մի անառակութէք, ապրեցուցէք: Արբեցութէք, անառակութէք: Գինեհարութէք. անառակութէ: Զմոլեգին յայտոց կրօնից անառակութէս բերալ: Ամուսնութենց անառակութէն (յն. ἀταξία, անկարգութէ). Ղկ: Տիտ: Հա: Գաղ: ա. պեփ: Իմ. ծէ. 23. 26: *Նոցին նմանեալք՝ զնոյն անառակութիս անխտիր գործեսցեն. Եփի-

*Բազում անաւակութիւք վարեր զձագաւորութիւնն. փոխ: *Չերևեցիս կարծեաք արարիչ, և գործեաք զամենայն անառակութիւս. եփ. ը:

ԱՆԱՌԱՉՆՈՐԴ, ի, աց. ա. Առանց առաջնորդի մնացեալ. անգլուխ. անտեր. *Յետ մահուն յուսկայ անառաջնորդ լինէր երկիրս հայոց: Անառաջնորդք եղեալ իբրև զկոյրս մոլորեցան. բ-ղ. գ. 3: *Չիմ լքեր զիս իբրև անառաջնորդ. ճ. գ: *Սողոկեալք ի չարն՝ մնացին անառաջնորդք. լմբ. ա-ի: *Առաքե յաչխարհս հայոց՝ իբր անառաջնորդ զսա վարկուցեալ: Դիժուարին վարկուցեալ զանառաջնորդն լինել. խոր. գ. 10. 48:

ԱՆԱՌԱՉՆՈՐԴ. ſ. Առանց առաջնորդի. *Ո՛չ խաւնիխոսեն, և ոչ անառաջնորդ այս լինէր. խոր. ա. 31:

ԱՆԱՌԱՉՆՈՐԴ. գ. ըստ յն. ոճոյ, իբր Անկեկավարուած. τὸ Ἀκυβέρνητον. *Վանն անհովուութեան և անառաջնորդի. Ա-որս. ի:

ԱՆԱՌԱՉՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναρχία, δημοκρατικόν. Anarchia, democratia. Անիշխանութիւն. աղիկամութիւն. ինքնագլխութիւն. *Մի՛ խուզիք վասն հրամանատուացն, քանզի այսպիսի սովորութիւն՝ խորհուրդ և հեռուսին անառաջնորդութիւն լինի: Մի՛ ի մեկուսանալ առաջնորդին՝ անառաջնորդութիւն ձև առցէ զեղերայրսն. Բրս. ձգ. ե. 4: *Ա յս ամենայն յանուսումնութիւն լինի և յանառաջնորդութիւն, ուր հովիւք չհօսից ոչ հոգան. խոս: *Յետ յորից սկաց անառաջնորդութիւնն լմբ. պորգ: *Յաւուրցն անառաջնորդութիւնն, որպէս գրեալ է ի գիրս դատաւորաց. է. ինէ:

ԱՆԱՌԱՒԵԼ. ա. Ոչ առաւելեալ քան զչափն. կարգաւորը և չափաւորը. *Սակաւասիտութիւն, գիւրութիւն, և անառաւելութիւն աքինութիւն (աշխատութիւն). փիլ. եւ. ա. 6: *Երկեք ոստքն՝ անառաւել միաձիւք պտղովք. Տէրիլ. սկ. ի ճ. (ըստ փարպ. և էին առաւել):

ԱՆԱՒԱՕՏ. ա. Որ չունի զառաւօտս կամ զսուր. անշուք. *Գիշերը անառաւօտ, և սուր աներեկ. Ոսիէ:

ԱՆԱՒԱՓԻՆԱՐԱՐ. ſ. Առանց աղաքինութեան. անիմաստաբար. անխորհրդաբար. *Ո՛չ անառաքինաբար յակոբոս սահմանեաց. եփր. ա-եփր:

ԱՆԱՒԱՓԻՆ, նոյ, նեաց. ա. Ոչ առաքինի. անբարի. անկարգ. փպղնչեցի օլմայն. *Ցանառաքինի կանանցն՝ որք ի հեթանոսաց. խոր. ա-ս սկ. ա բ:

ԱՆԱՒԻԿ. ա. որ և ԱՆԱՈ. Ἀκαταγώνιστος. Inexpugnabilis. Ջոր չէ մարթ առնել, որպէս Անարար. անստեղծ. անեղ. *Իբրև մի՝ անառնելի եծ. ցկ. խմ. երևոսի:

Որպէս Անվնասելի. անհնարին. չբաւարար. օլմայաճագ. *Ա յս կարի յանառնելեացն գոլ՝ ինքեամբ զինքեան յայտնել թշնամանս. Պխ:

ԱՆԱՒՈՂՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութեի առողջութեե. խօթութեի. տկարութեի անրուժելի. *Ախտացեալ էք յախտաւորութեի անառողջութեե. եփ. ը:

ԱՆԱՍԱՑ. տ. ԱՆԱՍԵԼԻ. *Անակիզքն՝ անասաց և անճառելի ինաց. Շիր:

ԱՆԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անխոսութեի. պապանձումն. *Ցորժամ կամիր ասել, ընդ անասացութիւք փակեցաւ: Չի մի իբրև զանբանս երևեսցուք անասացութիւք. Շ. իսդ:

ԱՆԱՍԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ջոր չէ մարթ ասել. անպատում. անճառ. փե-նիկիզէ, վասք օլուանդաղ. *Վայելէ ի չնորհս հոգւոյն, զոր անասելի է. ցճկ. ք: *Անհասանելի և անասելի. եզիզ. հայր մեր: *Անասելի բարեկենդանուն. իգն: *Անասելի բարիք. Աբիսպաի: *Ընկալան անասելի սիրով: Զանճառ և զանասելի չնորհս մարիամու: Անասելի է սիրոյն հանգամանք. ցօհաան:

ԱՆԱՍԵԼԻ. Ջոր չէ օրէն ասել. անվայելուչ. անպատշաճ. անպարտական. անբաղդ, անհրամասնական լայըգ. *Բորքաքեցան ցանկութ իբրեանց յանասելի աղտեղութիւնս. ցճկ. է: *Ա յն՝ որ գործէ զայտեղութիւն, զանասելին մարդոյ լեզուին. Շ. էդէս: *Ղովտ արբեցաւ, և զանասելի գործան գործեաց. կիր. է. խգ:

ԱՆԱՄԱՌԱՐ. ſ. որ և ԱՆԱՍՆԱԳԷՍ. Նման անանոյ. ըստ անբանից. հայվան իպ. *Որ ինչ միանգամ առ ի կերակուրս անանաբար է, և յրմնէլիս: Անասնաբար ընդ անասունս հաւասարել. փիլ: *Ցորժամ ուտէ, մեղմութիւք (կերիցէ,) և մի անասնաբար. վրփ հղ. է: *Անասնաբար սահեցմամբ ընդ երկիր մածաք. Նաբ. իէ: *Մի յաօրեայս անասնաբար՝ դէնք ըզայս իբր անհանճար. Շ. էդէս: *Անասնաբար գազանամութի. Բ-ղ. գ. 10:

ԱՆԱՍՆԱՌԱՐՈՑ, ի, ից. ա. Կτηνώδης, δὲς. Belluinus, um; pecudi similis, brutus. Նմանեալն բարոյիւ անասնոց. ուղ նօղ զբարս անբանից. և անբանական. հայվանի. *Առաւել անասնաբարոյք են քան զգազանս յարս. Ոսիէ. իգ: *Ի ձեռս բժըշկացն (ևերե) զայսն ունել, և ի նոցանէ զառողջութի՝ անասնաբարոյ է. Բրս. հդ: *Անասնաբարոյ աչխարհաբանակքն. Ագաթ: *Անասնաբարոյ աչխարհն. կորնթ: *Անասնաբարոյք լինելով դատարկութեն. Պխ: *Անասնաբարոյ մտաք: Ցանասնաբարոյ ընթացիցն. լմբ. ագ. ե ա-ի:

ԱՆԱՍՆԱՐՈՑՆ, բուծի, ից. ա. Ζωοτρόφων, οϛ. Animalia nutriens, pecuarius. Որ բուծանէ զանասունս. հայվան պէտչնեն. *Պատճարատուք և անասնաբարոյնք են քան զայլս. փիլ. իհ:

ԱՆԱՍՆԱԳԻՏ, գիտի, ասց. ա. *Որ խառնակի ընդ անասնոյ. անասնամոլ. անասնազանց, անասնասիրդ. հայվանըլա փալան. *Ապաշխարութեի անասնագիտին՝ ի վերայ եղիցի. կանան: *Հաւասար անասնագիտաց. Մանդ. ի: *Անասնագիտաց մարդոց. Մխ. դա:

ԱՆԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Խառնակումն մարդոյ ընդ անասնոյ՝ ընդդէմ բնութեե. անասնամոլութի. անասնազանցութի. *Արուամոլութի և անասնագիտուի. կիր. ը. խհ: *Ցորժամ զառն ըզչար գիտասցէ զանասնագիտուեան. Մխ. դա:

ԱՆԱՍՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Ἀλογγότερος. Irrationabilior. Անբանագոյն քան զանասուն, կամ վատթարագոյն. *Քան զդազանն անասնագոյն... Ե՛ւս անասնագոյնք քան զանասունս եղէն... Զի՞դդ ոչ իցէ անասնագոյն քան զամենայն անասուն: Գոյ միւս ևս պատճառք անասնագոյն և անմտագոյն. Ոսիէ. ſգլ. Ե չհ: *Անասնագոյն էր քան զամենայն անասուն. (չն. լոկ, անասուն էր). կալ. ը. 13: *Զմարդ՝ որ անասնագոյն հանդիպի քան զեշն. խոս: *Դուք անասնագոյն եա էք. վրփ հդ. է: *Զանճինս իւրեանց ևս անասնագոյնս և գազանայինս առնեն. Ոսիէ. գբ:

ԱՆԱՍՆԱԴԻՄ. ա. Նման գիմաց անասնոց. հայվան առաքուը. *Ծնանիցեն կանայք անասնագէմս և այլակերպս. Մեսր. եր:

ԱՆԱՍՆԱԶԱՆՑ, ի, ից. Նոյն ընդ ԱՆԱՍՆԱԳԻՏ. *Կցորդ է անասնազանցի. կանան:

ԱՆԱՍՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ընդ ԱՆԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Զմեզս պոռնկութե... և անասնազանցութե. Սարգ. ա. պ. է:

ԱՆԱՍՆԱԶԵՆՈՒԹԻՒՆ. ſ. գ. ԶենուԱՆԱՍՆԱԶՈՀՈՒԹԻՒՆ. ſ. Մէն անասնոց՝ ի զոհ. զոհ անբանից. գաւրպան. *Անասնազեղծութե կարծէին զքաջ հաչտեցուցանել. լմբ. ագ: *Անասնազոհութեին առ ոտն կոխեցաւ. եզեիէ. խե:

ԱՆԱՍՆԱԽԱՒՆ. ա. Խառն ընդ անբանութե, և ընդ ցոփ զբոյս. *Ընդ զանասիաւսն բանսն՝ ի բերան ունեցին, և չրթամբք իւրեանց պղծին. կանան:

ԱՆԱՍՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. *Ալογος. Brutalis, irrationalis. որ և ԱՆԱՍՆԱԳԻՏ, ԱՆԱՍՆԵՂԷՆ. Անբանական. հանգէտ իրաց անասնոց անբանից. հայվանի, վահվի. *Բանական, և՛ անասնական: Անասնական զգայութիւնք. փիլ: *Անասնական անարգելութիւն, կամ խառնակութիւն, յարձակումն, ախտք. Պխ: *Անասնական մտաւնք. եզիզ. դա: *Կիրք անասնականք. Շ. հբէս: *Բանականս անասնական. Նաբ. իէ:

Սեպհականն անասնոց, և որ ինչ անկ է նոցա. *Վարձառէին զանասնական մեծոուին (այսինքն զանասունս). Աբէլ: *Ցանասնական սեռէ. Պխ: *Ոչ բան անասնական գաւրինն որ յեգիպտոսն երթեին էր պատարագեալ. կիր. չ: *Ցանասնական կենդանեաց: Անասնական սպանգ. Նաբ. ֆբ. Ե ֆգ: *Անասնական երկիր. Շ. իաբէս: *Եա եղէ պատարագ վասն քո, և ազատեցի զքեզ յանասնական պատարագէն՝ որ ոչ ունէր զփրկուի. եփր. ժբ:

ԱՆԱՍՆԱԿԵՆՑԱՂ. ա. Որ իբր անասուն կենցաղավարի. անասնաբարոյ. *Սաորնասեր անասնակենցաղս: Հողեղէնն՝ մարմնասէրն՝ անասնակենցաղ. Նաբ. ֆա. Ե ֆբ:

ԱՆԱՍՆԱԿԵՐՊ. ա. Նման անասնոյ.

ԱՆԱՍՆԱՁԵՒ. ſ *Անասնակերպս և այլասեռս ծնցին. ճճ: *Անասնաձև միաբիկ. վրփ. սղ:

ԱՆԱՍՆԱՄՏԻՍ, մտի, ասց. ա. Գրաս-

տամիտ. Թանձրամիտ. անմիտ. պէծ, հայ. վան. *Անաստամիտ մարդիկ. Լմբ. սղ:

ԱՆԱՆԱՄՈԼ. ի, աց. Տ. ԱՆԱՍՆԱ. Դ.ԵՏ. *Վասն անանամոլաց: Անանամոլացն պղծուէք: Զայնպիսի մոլեգնուլեան՝ զոր (այսինքն որով) անանամոլքն պղծին. Մանդ. թղ:

ԱՆԱՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱՍՆԱԳՏՈՒԹԻՒՆ. *Գտանիք են անանամոլուլեճ և այլոց չարեաց. Վրդ. սղ: *Արտաքոյ բնուլեճ է անանամոլուլեճին. կիր. ԷՀ. խհ:

ԱՆԱՆԱՆՅԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ԱՆԱՍՆԱՆԱՆ. *Անանայինն լծակցուլեք. Նար. հէ: *Մարմնովս այսու անանային. ՑՀրդէ: *Որ յանանայինն և ի գազանայինն խտորին զազգագործուլեճս. Գր. հբ: *Չաւասարեաց անանային անմտուէ. Տծակ:

ԱՆԱՄՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἀποκτήνομαι. Obbrutesco. Նմանիլ կամ հաւասարիլ անասնոց անբանից. հայվանա պէնվէ. Ագէ. *Դէպ լինի՝ զի և բանս անասնայ՝ ի ձեռն ոտ անասունն միուելոյ. Նխա. կամ. Է: *Ոչ միայն փափկասիրուլեձն անասնական, այլև անմտուլեձն. Լմբ. սղ: *Ոչ ևս խոտով ճարակեցուցանէ, որ է անասնացեալ մարդոց կերակուր. Նար. Երգ: *Մի՛ անասնանալ ախտիք: Ծովահեղձ արար զանասնացեալ և զգազանացեալ ազգս մարդկան: Խաչիւ և եկեղեցեաւ փրկեաց զանասնացեալ և զգազանամիտ ազգս մարդկան. Տծակ:

ԱՆԱՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահուելն զանասունս կենդանիս, կամ պահումն անասնեղէն կոց. *Եւս ասէ անմիտուլեճն՝ քան զվայրս պահուել, և զկաս (՝ի ձև մարդոյ՝) է անասնապահուլեճն. Լմբ. խմ:

ԱՆԱՆԱՊԻՍ. Տ. ԱՆԱՍՆԱԲԱՐ. *Թէ գայ յօրանջն անասնապէս, պիգեա զչերքն Թումնորդ մարդկապէս. կըպ:

ԱՆԱՆԱՊԻՂՆ, պղծի, ծաց. Տ. ԱՆԱՍՆԱԳԻՏ. *Ալէք՝ ի դատաւորաց արժան վարկան հատանել զառակնա անասնապղծի: Յաղագս դատաստանաց անասնապղծաց. Մխ. դթ:

ԱՆԱՆԱՊՂԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱՍՆԱԳՏՈՒԹԻՒՆ. *Անասնապղծուլեճ, ապրատմուլեճ. Ռ.ՒՖ:

ԱՆԱՆԱՆՈՑ. ա. Կտրնօ́τροφος. Որ ինչ քաջ սնուցանէ զանասունս. խոտաւէտ և պարարտ (վայր). անանաւոյծ, խաշնագարման. *Երկիր անանասնոյց է. Թուոց. լԷ. 4. (յօրինակս ինչ վիպակաւ, անասնոց է:)

ԱՆԱՆՆԱՎԱՑԵԼ. ա. Որ ինչ անասնոց վայել է. հայվանա ճայիլ. *Անանասվայել կենցալ. ՃՃ:

ԱՆԱՆԵՂԻՆ, ղնի, նաց. Տ. ԱՆԱՍՆԱԳԱՆ. *Ցանասնեղէն՝ ի բնուլեճն նորա ստեղծեալ Շար: *Անասնեղէն է ընձայքն, և ոչ հոգեպէս. Լմբ. սղ:

ԱՆԱՄԻԿ. գ. Անասուն փոքրիկ կամ տատապէալ՝ ստացուած ապաքսոր ուրուք. հայվանձգի. *Զնուրեանց անասնիկին առնուին՝ ի նոցանէ. Ոսկ. Ծգի: *Զնիպտ այն պէս գիւրաւ Թոյլ հասուն լուծանել զնբեանց անասնիկն. Տծակ: *Զգծնացոյց և զանասնիկն՝ մեղմապար սպասաւորել նմա. Նրզն. Ծգի:

ԱՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀλογία. Rationis privatio, brutalitas. Անասնային բնուի կամ բարք. անբանուլեճ. գազանուլեճ. հայվանուէթ. *Դու քաշ՝ ի բաց քան զնոցա անասնուլեճնեան գնասս գնացս. Ոսկ. Ծ. ա. 4:

ԱՆԱՄՈՒՏ. ա. որպէս յն. Κτηνώδης. Անասնակերպ. անասնական. *Որպէս զի անասնուտ մարդկան պարգեւեսցէ զնոր հըրդեական կերակրոյն հաղորդուլեճ. ՃՃ:

ԱՆԱՄՕՐԷՆ. Տ. ԱՆԱՍՆԱՐԱՐ. *Անանօրէն դիմեցումն: Անանօրէն ապրատա. Նար. խԷ. ծԷ: *Մերժեալ եհան յադին դրախտէն՝ մերկ խայտառակ անանօրէն. Գնձ:

ԱՆԱՈՒՆ, անոյ, ոց. գ. Κτῆνος, ζῶον. Jumentum, armentum, animal. կենդանի չորքոտանի՝ ընտանի և վայրի. արջառ, ոչխար. գրաստ. դուար. երէ. անբան կենդանի. հայվան, հայվանաւ, պէհէ, ճանվէր, ճանավար. *Զգազանս, և զանասունս: Ամենայն անասնոց, և ամենայն թռչնոց երկնից, և ամենայն գազանաց վայրի: Մեծատուն յոյժ՝ անասնով և արծաթով: Արդարն ողորմի անասնոյ իւրում: Որոց անասնոց մատչէր արիւն: Իբրև զանխօս անասունս. Ածէ: կամ *Եղև նորա անասուն ոչխարի և արջառոյ: Մարդ և անասուն, խաշն և արջառ ածէ: կամ *Հաւասարեաց անասնոց անբանից. Սղ. ԽԷ. 13: *Բեռնակիր անասնովք. Պիս: *Ընտանի անասնոց և վայրենեաց. Սրգ: *Ո՞՛ի վեր իցէ, մարդն՝ որ անասնոյն սիրէ, Թէ անասունն՝ որ մարդոյն՝ ի հարկի կայ. Եղիէ: *Ի բանականութենէն ընդ անասունս գտանակարգեալ. Նար. իՁ: *Իբրև զանբան անասունս՝ ի գերութեի վարեին: Իբրև անբան անասուն՝ ժանեաք մանրեալ ուտէին. ՁՀ. ԼԲ:

ԱՆԱՍՈՒՆ. ա. և գ. Անբան. որ չէ ասուն. որ չիք բան, այսինքն բանականութեիւն, ասք և խօսք. *Ἄλογος. Irrationalis, brutus. ջնչէի նագրէփ. *Զխօսունն և զանասունն, զծերն և զտղայն. ԱփՔ: *Ամենայն երկնաչացեալ՝ ի բոլոր ստացուածոց՝ ասնոց և անասնոց. ՁՀ. ԼԲ: *Ի տեսիլ նմա նուէեն անասուն խոտակեր կենդանեաց: Ի չիսան անասուն կենդանեաց: Անասուն կենդանիքն. ԱփՔ: Սահմ: Պէա. ԼՃ:

ԱՆԱՍՈՒՆ. իբր Անասնական. անբանական. անիւս, անբարբառ. *Ի բանս աղբականէն և յանասուն մասնէն՝ ի մի գոյացեալք: Որպէս խոտք անասնոյ կերա կուր է, այսպէս զգալին՝ անասուն մասին հոգւոյն վիճակ հասեալ է: Կին՝ զոր ոչ յաղագս անասուն ցանկութեի ածես, այլ զգրէն բնուէ ընդ հարկաւոր. Փէ: *Գոյ և՛ ի մեզ անասուն մասն՝ բոլոր հոգի զէն բնութեի մարմնոյս. Եղիշ. Դտ: *Անասուն մտաւոքս ձեռաց՝ ի ձեռն հնչման գործոցն՝ բանին կցորդեսցէ յաջօգնուեան. Վրդ. սղ:

ԱՆԱՍՏԱՌ. ա. (հին բառ ոմկ.) Անունց ասասառի կամ պաստառի, մաշկի, Թաղանթի. *Նկանն լինէր այսպէս. սալ ջեռուցանէին, յորոյ վերայ գՁարան Թագեալ անաստառ անգ գնէին, և ապա մաղմալ՝ ի վերայ արկանէին. կԲզ. ԼԳ:

ԱՆԱՍՏՂ ԵՐԿԻՆ կամ ԳՕՏԻ. *Ἀναστρος σφαῖρα. Վերին երկինք անդր քան զաստեղս. Սահմ. յոԼԲ: *Գօտի մի պարզ շրջադայութենէն՝ որ է անաստղ. Ոսկիփոր:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾ, ի, ից. ա. *Ἄθεος. Atheus. Որ չընդունի ոճ զոք. և ուրացօղ Ճշմարտին Աղ. պաշտանեայ սուտ ոճոց և ապանգոց. սնապարիշտ. նախապա, փիսիփ, ֆըհւվ, ֆեղէկոփ, ֆոլիֆէրէոփ. *Անոճք էին յաշխարհն. Նէե. Բ. 12: *Ոըք անոճք էն, հոգւով մեռան: Անոճ ոմն էս: Աս անոճիպ (այսինքն անոճ գոլով) և աւերես ղերդուսին: Անոճի կարծիք են ոչն կարծէլ զոճային ակնն զսմենայն տեսանէլ. փէ: *Որ անոճ հերէ սիովտացն իշխանք են. կՂ. ծԷ: *Պարսից անոճից: Յանոճիցն պարսից. խոր. Գ. 5. 19: *Մի՛ երկիցուք յանոճ ազգէն հեԹանոսաց. Եղիշ. Է:

Իբր Անոճական. հեԹանոսական. օտար յաղ. *Անոճ ոճոճանօթուլեճ. ՁԿ. ԼՒ: *Անոճ մտածմունք: Մոլեգնուլեճ անոճ. Նար: *Զանոճ բարս, կամ զնըսնդրեա: Անոճ ժամանակ (երիտասարդաց). Սբգ: *Անոճ ցաւք (մոլորուլեճ). Վրդ սղ: *Անոճ զոհք, կամ դէր. ՃՃ: *Դիս անոճ տիս, պաշտամունս անոճս. կՂ. ծԷ:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐ. մ. Ἀθέως. Sicut atheus. Իբրև անոճ. հեԹանոսաբար. *կեալ չարաչար և անոճաբար. Աֆոբ. ծՆ: *Անոճաբար ձճնեալ մոլէին. Նար. խԷ: *Անոճաբար սուտ վկայուլեճի տան. Երզն. Իբոփ:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՑՆ. ա. Ἀθεότερος. Magis atheus. Առաւել կի՛ խսպառ անոճ. առաւել հեռի յոճապաշտուլեճ. *Անոճագոյն ազգի կիկլոպեայց: Քան զոր (կարծես) զինչ ոք կարծեսցէ անոճագոյն. Փէ. Նխ. Է: *ՄիԹէ չամարիսքն (սամարացիքն) անոճագոյն ևս իցեն քան զնոսա. կՂ. Չ:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱՀՕՍ. ա. Որ խօսի իբր անոճ, կամ զոճընդդէմ բանս. *Զորս պարտեցաւ յանոճահաս լեզուաց նոցա. ՍԷԲԷ. Չ:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐ, ու, ուց. ա. Որ ոչ դիտէ պարել զոճային պար. պարօղ ըստ պարուց անոճից. *Ոմանք յաներաժշտաց և յանպարուց, տխնա յառաւել անխորհրդիչ և յանոճապարուց. Փէ. ԼԽ. Ֆ. 42:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱՐ, ի, ից. ա. Ոչ ոճարուել. ոչ ոճիմասու. *Ծածկեալ յանփորձից և յանոճարից. Փէ. ԼԽ. Ֆ. 143:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀθεότης, ἀθεΐα. Atheismus, impietas in Deum. Ուրանալն զոճ՝ դոնէ գործովք հեԹանոսուլեճ. օտարուլեճ յոճ. ամպարշտուէ. փինդէլէփ, ինկաբ, փէֆիրէփ. *Աղբիւր ամենայն անհրաւուլեճց անոճուլեճ է. Փէ. ծ. էա: *Մարկիոն անոճուլեճ քարանի. կՂ. Չ: *Մի՛ դարձեալ զբարեմտուլեճնս մէջ՝ անոճուէդ առնիցես ակիզան. Աբ. Բ. Է: *Անոճուէ խաւարին մուԹն պատեր. խոր. հոէիփ: *Ձարեացն՝ անոճուէին և անճնասիրուլեճն է կառավար. ՁՃ. Է: *Ընդէ՞ր սիրէք զանօրէնուլեճ և զանոճուէ. խոր. Բ. 89: *Կարճել կամ մեղով զնոցա անոճուլեճն յանդգնուլեճ. Սրգ. Բ. պ. Ֆ:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ընդ Անոճուլեճ՝ լայնաբար առեալ. կռապաշտուլեճ. ամպարշտուէ. փինդէլէբէնէփ, փինդէլէփ, էէֆիրէփ. *Աւրին ուսան զանոճապաշտուլեճնս նոցա. Աֆոբ: *Անոճապաշտուէին պատրիչ. Սրգ. ա. պ. Է: *Ի ձեռն սովորուլեճ ամբանացելոցն ընդ հեԹանոսական ազգին՝ ուսան զանոճապաշտուլեճս նոցա. կանոն:

ԱՆԱՏԱԿ. ա. Որ չէ ատակ կամ չատակէ. անկար. տկար. լաթիւօղ, լէ իրթօղ. փա-փրէնէթիփ, ֆՃիփ. *Մինչև համարել վնիքն անզօր և անատակ առ՝ ի պահել զորբուէն. Վրդ հղ. Է:

ԱՆԱՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ոչ արական.

կնամարդի. իգացեալ. անառակ. շուայտ. *Շիտիտի, Տապզէ, անուն իգացելոյն և կանացեացն, և անարական պղծիցն. Մագ. ի Երգ. ժէր:

ԱՆԱՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Անարի լինել. թուլանալ. կէվշէմէք. *Որ ահաւադիկ անարանայցք վատթարեալ. Պտմ. աղ:

ԱՆԱՐԱՆՑ. Տե՛ս 'ի բառն ԱՆԱՑՐ:

ԱՆԱՐԱՏ, ի,ից, կամ ոյ. ա. Ἄμωμος. Immaculatus, sine labe. լէքէսիզ, պէրէսիզ. Աղատ յարատոյ ըստ մարմնոյ. *Որոջ անարատ. Գառինս անարատս: Ոչխար կամ խոյ անարատ: Արու կամ էգ անարատ: Ընարել 'ի մէջ անարատին և արատաւորին: Մանկունս անարատս գեղեցիկս երեսօք. ևն:

Կամ Մաքուր. անշաղախ. անապական. Ἀμίαντος. Impollutus. փաք, փաքփաքէն, տահիր խալիսաք, պէքը. *Երանեալ է ամուլն անարատ, որ ոչ գիտաց զանկողինս յանցանաց: Եկի 'ի մարմին անարատ. Իմ. Գ. 13: Ը. 20: *Ցանեալ և յանարատ և յանթառամ ժառանգութիւն: Պահեաց անարատ զքո պատուիրան. Ա. Տիմ. Զ. 4: Բ. Պ. ԺԵ. 34: *Անարատ կոյս: Հարսն անարատ: Մայր անարատ. Ճառ: *Ցանարատէ որբուհւոյ. Նար. առաք. (որ հայի և 'ի յաջորդ նշ:)

Կամ Աղատ 'ի մեղաց. անբիծ հոգւով, և ըստ այ քաղաքավարութե. անախտ. անմեղ. արդար. անպարտ. անստգիւտ. Ἄμεμπτος, ἀθῶος. Inculpatus, irreprehensibilis, innocens, insons. կիւնահսըզ, պէկիւնահ, մասում. *Հաճոյ լեր առաջի իմ, և լեր անարատ առաջի այն: Ո՞ ոք իցէ մարդ՝ որ եղև անարատ: Այր անարատ: Կեանք անարատ: Գնայցին յամենայն պատուիրանս և յիրաւունս այն անարատք: Ըստ արդարութե օրինացն լեալ անարատ: Հաստատել զսիրտս ձեր անարատս 'ի սրբութե: Զի եթէ առաջինն անարատ էր, ապա երկրորդին տեղի ոչ խնդրէր: Գիտեմ, զի անարատ զիս ոչ թողուցուս: Ցանօրէնութէ անարատ ոչ արարեր զիս: Անարա՛տ արա զիս 'ի հալածչաց իմոց. ևն: *Անարատ կրօնիւք: Անարատ վարուք. Պէտ: Ճառ: Ժմ. ևն: *Անարատ զքնաւ անբիծն նշանակէ: Անբիծ և անարատ այն է, որ և ոչ միոյ ուրուք 'ի կարեացն ծառայանայ. Արգ. յէ. Է: և Բ. Պ. Ը: *Անարատ սուրբքն, յարատոյ՝ որ ըստ հոգւոյ և մարմնոյ իցեն, մաքուր լինել հրամայէ. Ճ. ընդհ: *Ի մաքրոյ և անարատոյ... Անարատովք. Փիլ:

Կամ Սբ. այծային. ծիպարէք. *Անարատ բազուկ, կող, լոյս, խորհուրդ. ևն: Ճառ:

Կամ Անթերի. անպակաս. ամբողջ ըստ մարմնոյ կամ ըստ հոգւոյ. ողջանդամ, և ողջամիտ. պիւթիւն, թէմամ. Ἀνεπίληπτος. *Պարտ է եպիսկոպոսին անարատ լինել: Զայս պատուիրեա, զի անարատք իցեն: Պահել քեզ զպատուիրանն անբիծ անարատ. ևն: Տե՛ս և ՈՂՋ ԱՆԱՐԱՏ:

Կամ Անկասկած. անշփոթ. առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ. աներկբայ. շիւպհէսիզ. *Անարա՛տ կալ զմիտս քո, զի մարգարէ է այն. Կոչ. Է: *Հաւատամ, զի 'ի փոպարդմկացեալս ոչ ոք թագաւորեաց. անարա՛տ կալ զմտածութիւն քո. Վրք հց. ԺԷ:

ԱՆԱՐԱՏ. գ. Որպէս թարգմանութիւն. ձայնիս ամիանտօն, Ἀμίαντον. (զոր տեսեր 'ի վերոյ իբր ա. Ἀμίαντος). Քար՝ ուստի ելանէ նիւթ նման բամբակի կամ

վէմ՝ անարատ կալով և 'ի մէջ հրոյ. *Է բնութիւ մարմնոյ՝ զոր կոչեն Անարատ. որ 'ի բոց անկեալ կալով կայծանալ թուի. արտաքս առեալ 'ի հրոյն՝ որպէս ջրով փայլեալ մաքրագոյն լինի. Բրս. պհ. Ա:

ԱՆԱՐԱՏԱԲԱՐ. } մ. Ἀμωμήτως, ἀχράντως, ἀμέμπτως. Immaculate, impollute, inculpate.
ԱՆԱՐԱՏԱՊԷՍ. }

Անարատութեամբ. մաքրապէս. սրբաբար. անստգիւտ. լէքէսիզ, բէգիւնահ. *Ցղացար անարատաբար. Ճառ: *Անարատաբար մտեալ. Դիոն: *Մնուցին անարատաբար. Վրք հց: *Զինքն ուղղակի վարէ, այսինքն անարատաբար կեայ. Պրպմ. ԼԲ: *Մատուցաւ անարատապէս կամաց բարձրելոյն: Անարատապէս առ քեզ հեռանել. Նար. ծզ: *Անարատապէս քաղաքավարել 'ի մարմնի. Արիստ: *Անարատապէս ունել միտս. Մեկն. ղևտ:

ԱՆԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարատն գոլ ըստ ամենայն առման. ամբծութիւն. ամբողջութիւն. մաքրութիւն. կատարելութիւն. սրբութիւն. անեղծութիւն. լէքէսիզլիք, փաքլըգ, սաֆաթ, բէքմաքլըգ. *Անարատութբ և սրբութբ մեկնեցաւ յաշխարհէ: Անեղծ անարատութե. Բ. Պ. Է. 40: Բ. 26: *Սկզբնարար կուսից անարատութե: Ցանարատութիւն զիս պատրաստեսցես: Վնասեալ է հաստուածոցն անարատութե. Նար: *Ցամենայն ճանապարհս ձեր ածի զձեզ պահելս անարատութբ. Ագաթ: *Զամենայն մասունս առաքինութեացն անարատութբ 'ի կատարումն հասուցանիցէ. Արգ. յէ. Բ:

ԱՆԱՐԱՏՈՒՀԻ. ա. Կոյս անարատ. *Ամենասուրբ այծածին կոյս անարատուհի. Թէոդոր. խոսս:

ԱՆԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Ἄκτιστος. Increatus. Ոչ արարեալ. անստեղծ. անեղ. ինքնագոյ. լափելիած, չէեղած. խալքօլունմամըշ, օլմամըշ, պո՛յրէ մախլուգ. *Անարար բնութիւն այ: Անարար բնութիւ էականին այ. Սեբեր. Է: և Տօնակ: Ագաթ: *Որ անեղն է, նոյն և անարար է. Ճիր: *Եթէ արար (զնմն), զնմրդ իցէ՝ զի անարար իցէ: Քո արարիչն անարար է, և դու արարած. Ոսկ. Եփ: *Երկուց անարարաց 'ի միասին չէ մարթ լինել: Ուստի լեալ խսկ երևի (այսինքն տեսանի) հիւղն, և ոչ անարար. Եզնկ: *Անարար ասեն (մոլորեալք) զերևելի արարածս, և ոչ յայլմէ եղեալ. Արգ. Բ. Պ. Է: *Անարարն գոյանայ (այսինքն անեղն եղանի). Զքր. ծն:

Որպէս Ἀποίητος. Non factus arte. Անկազմ. անկերպարան. անպատրաստ, անշուք. չի շիւիւթ. ադիմն չի յափըլմըշ. բէքմիլ օլմամըշ, նա թէմամ. *Զերկիր... զանդունդս համատարածս... անկազմս, անարարս. Ագաթ: *Ի սկզբանէ իսկ ունէր զնւսկին, այլ յանձեռնէ եկն 'ի ձև, և յանարարէ արարեալ. Ճճ:

Որպէս Ἄποιος. Qualitate carens. Անորակ. առանց որպիսութե. (ուր թարգմանեալն Անարար՝ որպէս և Անարարոյ, Անարարուած, է վիպական. տե՛ս և 'ի բառսն ԱՐԱՐՈՒԱԾ, և ՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. որք 'ի թարգմանութիւն չփոթին ընդ ՈՐԱԿՈՒԹԵԱՆ.) *Ոչ կարէ ներգործուբ գոլ մարմին նախ քան ընդունել զտեսակն, զի նիւթ է անարար (այսինքն անորակ), և ոչ մարմին: Ըստ այսոցիկ որակութեց և ջուրն անարար ('ի լս. անորակ) ասի. Նիւս. բն. Բ. և Թ:

ԱՆԱՐԱՐԱԾ. ա. Չև ևս արարեալ. չեղեալ. անգոյ. *Ցամենայնի է և յամենեան, 'ի տեղիս և յանտեղիս, յարարածս և յանարարածս. Վանակ. հոփ:

ԱՆԱՐԱՐԱԿԱՆ. Տե՛ս ԱՆԵՂԱԿԱՆ. *Սկիզբն քահանայուէն այ է. այս էառաջին և անարարական և 'ի բնէ քահանայութի. Մխ. այր:

ԱՆԱՐԱՐԻՉ. ա. Ոյր չիցէ ոք արարող կամ հնարիչ. *Ոչ ոք կարէ զանարարիչ և անձնաւոր զչարն ցուցանել. Եզնկ:

ԱՆԱՐԱՐՈՂ. ա. Որպէս Անարար՝ ըստ Ը. նշ. վրիպակ թարգմանութե. այսինքն Անորակ. և անհամ. անախորժ. Ἄποιος. *Անարարո՛ղ նոցա ջրի գինին, թէպէտ և անապակ է. Բրս. արբեց:

ԱՆԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Զառնելն. չներգործելն. *Ի ձեռն անարարողութե դոցա՝ անարժան սահման տալ. Խոսրովիկ:

ԱՆԱՐԱՐՈՒԱԾ. ա. Իբր Անորակ. Ἄποιος. *Անորակ և անարարուած (յն. մի բառ) է այն: Պարտ և արժան համարել զնա անորակ և անարարուած ինչ. Փիլ. այլաբ:

ԱՆԱՐԲ. ա. Ոչ արբեալ. չըմպօղ. հրաժարական յըմպելեաց զգինի. չիմօղ, չիմէյէն. իչքիսիզ. *Սերմանեն 'ի նա խորհուրդս անկերպս և անարբս և անքունս. Վրք հց. Բ:

ԱՆԱՐԳ, ի, աց, կամից. ա. Ἄτιμος. Inhonoratus. Ոչ արգոյ. ոչ յարգի. անպատիւ. անշուք. նուաստ. արհամարհ. անաւագ. տրուպ. ստորին. ցած, խօրի. բաղդէսիզ, գըյմէթսիզ, իթիպարսըզ, պայաղը, ալչագ, էտնա. *Ընդհարցի մանուկն ընդ ծերոյն, և անարգն ընդ պատուականին: Տեսիլ նորա անարգ՝ նուազեալ քան զամենայն որդւոց մարդկան: Այս համարեալ զորս և յանսուտն թշնամեացն (կամ թըշնամանացն) անարգք էին: Չիք մարգարէ անարգ, եթէ ոչ յիւրում գաւառի և յիւրում տան: Դուք փառաւորեալք, և մեք անարգք. ևն: *Եթէ հանցես զպատուականն յանարգէ (յն. յանարժանէ, կամ յոչ արժոյէ), իբրև զբերան իմ եղիցես. Երեմ. ԺԵ. 19: *Հուսկ յետոյ քան զամենեսին իբրև անարգի միոջ (յն. վիժածի) երևեցաւ և ինձ. Ա. Կոր. ԺԵ. 8: *Անարգ եղիցին նոքա որպէս ջուր զի հեղու (յն. անարգեսցին, կամ յոչինչ գրեսցին). Սղ. ԾԷ. 8: *Դիւրին է այ՝ անարգօք զմեծամեծ իրս կատարել. Եղիշ: *Եթէ կարի յանարգաց ոք իցէ, և կամ 'ի պատուականաց. Ագաթ: *Ցանարգ և յանզգայ նիւթոյ. Պիտ: *Ի փոքունէ տարրիէ անարգէ: Անարգ ձայն, կամ մոխիր: Քարինս անարգս: Ցանդամոցս անարգացս. Նար: *Ի գեղս անարգս ծնեալ և անեալ. Վրք հց. Ը: *Ցործամ բազմանոյ ինչ, և անարգ լինի. Ոսկ. յհ. Ա. 2:

ԱՆԱՐԳԱԲԱՐ. մ. Իբրև անարգ. անարգութբ. անարգանօք. Ἀτίμως. Ignominiose. *Անարգաբար թագաւորեալ շարաչուհ. Խոր. Գ. 5: *Անարգաբար խաչեցաւ տէրն. Ճառ:

Կամ Անչքաբար. նուաստութբ. հագիրանէ. Εὐτελῶς. Viliori modo. *Ընդ ամենայնսն անարգաբար անցանելով՝ ընդ կերակուրս, ընդ հանդերձս, ընդ տունս. Ոսկ. յհ. Բ. 38:

ԱՆԱՐԳԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀτιμότερος. Inhonorabilior. εὐτελέστερος, vilior. Առաւել անարգ. նուաստագոյն. խոտան. չնչին. *Քան զկաւն անարգագոյն՝ կեանք նոցա: Ոչք թուէինն՝ թէ անարգագոյնք իցեն մարմնոյն. Իմ. ԺԵ. 10: Ա. Կոր. ԺԲ. 23: *Ամենայն ինչ՝ որ վասն իրիք եղեալ

է, անարգագոյն ամենայն իրօք է, վասն որոյ լինին. Նէս. Լաւ. Ը: *Ջինչ քան զծաղիկ գաշտի անարգագոյն լինիցի երբեք. Ոսկ. յհ. ա. 41: *Անարգագոյն իշխին. Եղիշ. յես: *Մարդուկքն անարգագոյնք. Նար. կը: *Պղինձ կամ այլ ինչ անարգագոյն նիւթ. Շ. Ռեվ: *Պիւրագոյն յարգանք: Ջմի ի ծառայից իւրոց անարգագունից. Յհ. կի:

ԱՆԱՐԳԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարգ գոյութիւն. կամ ըստ յն. Անգոյութիւն անարգաբար. զի ասի զանկեալ բնութիւն, *Յանարգագոյութիւն անկանէր, և ի կորըս տեան վանգ. Դիոն. էկ. ֆ:

ԱՆԱՐԳԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυσμορφία. Deformitas. Անարգ կերպարան. անշքեղ. *Յորդորել զվերաբերումն հզգեցոյս՝ ընտրութեամբ անարգակերպութիւք չառ բադրութիւնն. Դիոն. էրկ. ֆ:

ԱՆԱՐԳԱՀԱՏԵԼԻ. լ. լեաց. ա. Զոր չէ մարթ արգահատել. անողոքելի. անխնայ. խօսք լինիս, անգութ. գալոի ֆէտ, ֆէրհոմֆինէդ. *Ա յասպիսի անագորոյն ապականչի պատահելնմանապէս անարգաց հատելի ձեռվ՝ արուեցի է. Պիս:

ԱՆԱՐԳԱՄԱՀ. ա. ս. Անարգ և նախատական մահուամբ. *Զոր քահանայքն և դատաւորքն անարգամահ սպանին. ՃՃ:

ԱՆԱՐԳԱՄԵԾԱՐ. ա. Որ մեծարել և զանազգս և զնուասս. խեղճերեան ալ պա պիս ա աէր ցշօզ. *Անարգամեծար սէր է. ՅՃԲ: Ե Ագաթ: Ե Սարգ: *Անարգամեծար խօսեցար քո. Կոբէան: *Անարգամեծար խոնարհութիւք արժանի համալրեցար ղերանուեցի մարգկան ընդունել. Հ. իկ:

Եւ որպէս Անմեծարդի. խոնարհ. *Զի մի ուրեմք ասիցին թէ նա է քոն. նախ զանարգամեծար բարս իւր ուսուցաներ ա շակերտացն. Երզն. ֆաի:

ԱՆԱՐԳԱՄԵԾԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեծարելն զանարգս գլխովին. Իրմէ վերինին երեսը նայիւը. *Զհարկ խնգրոյ ձերոյ ընկալեալ, և զանարգամեծարուեիդ. Սիսիան:

ԱՆԱՐԳԱՐԻՏ. ա. Անարդ մտօք, լեսամիտ. գեռնաքարշ իսրհրդով. *Որովայնամոլք ոմանք գոլով, և անարգամիտ. Շ. յոտ. Ք:

ԱՆԱՐԳԱՆԱՄ, ացայ. լ. Անարդ և արհամարհ գոանիլ. *Իշխանքն անարգացան: Հովիւքս անարգացաք գործովք մերովք. Լմբ. ոչ:

ԱՆԱՐԳԱՆՔ, նաց. գ. որ և ԱՆԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. Ἀτιμία, ἀτιμασμός. Ignominia. Անպատուութիւն. արհամարհանք. վատանունելութիւն. նշանակութիւն. ամօթ. այբդ, բոռվայլեք, ըրդ նօֆանլըզը. Ի իմ անարգանօք: Լից վերեսս նոցա անարգանօք: Փառք նոցա լցան անարգանօք: Առաքեցէ ի պատիւ քո անարգանս: Զանարգանս իւրեանց ոչ առնի ի մէս: Ընկալցին զանարգանս իւրեանց: Յաւս և անարգանս կրէ: Որ իսրատէ զլաքս, առնէ անձին իւրում անարգանս: Ընդնել անօթ, զոմն ի պատիւ, և զոմն յանարգանս: Այլ եթէ գիտաւոր է, անարգանք են նմա. Ան: *Ընկալ զմեծարանս, և սրտմտարհն սի զանարգանս. Եղիշ: *Անարգանս ածելով ի վերայ խորհրդոյ իրին. Յհ. խ:

Իբր Նախատինք. Թշնամանք. սէօյնէ. սիւկմ, ալար. *Ոչ թողից քեզ զանարգանս դիոյն, զոր թշնամեցեր զնոսս. Ագաթ: *Մի՛ ի վիճակն՝ թշնամանաց և անարգանաց բանս բարբառեր. Շ. ընդհ: *Անարգանս, լսոս որում դհեղուսիս անձանց պատրաստուելով այլոց նախատինս հասուցանեն. Ագիպ. առաք:

Կամ Խայտառակութիւն. առականք. ամօթանք. Ἀσχημοσύνη. Turpitudo. *Մերը կացից զկետուս քո, և երևեսցին անարգանք քո: Կոր ի գլուխ առնէին զնա, զի տեսին զանարգանս նորա. Երեմ. ֆ. 26: Ոչ. ա. 8:

Եւ Անարգուկ նուաստութիւն. խոնարհութիւն. անչքութիւն. ալլոգլէֆ, հաֆարլէր. *Աճն մեր՝ որ վասն մեր խոնարհեցաւ յանարգութիւն, ոչ թողեալ զմեզ յանարգանս. Ագաթ: *Իսկ եթէ բազում անարգանօք ասէ զայս, ոչինչ է սքանչելի. զի զիջման էին Հառելացն. Ոսկ. յհ. ի. 34:

ԱՆԱՐԳԱՊԻՍ. տ. ԱՆԱՐԳԱԲԱՐ. *Եւ ոստ անարգապէս եղև, զոր պարտ էր մով սեսի հեղգութ գգուեի. վ. ըդ. պ: *Կիւրոս ի կնոջէ անարգապէս սպանաւ. փիլ. նի. ա:

ԱՆԱՐԳԱՍԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Անման յարգասեաց և յարգեանց գործոց. անարգիւն. անպատուլ. անգործ. անզօր և անկերպարան. Ἀδρανής. Infirmus. *Յանարգասաւորին ձեռօք՝ զարգասաւորութիւն խնդրէ. Իմ. ֆ. 19: *Հիւանդ՝ զոր ասէն անարգասաւոր և անկերպարան: Անարգասաւոր է հիւանդ. և ասծ ած զնա յարգասիս: Անարգասաւորն զնաթրդ կարեր յայլս արգիւնս ծնուցանել. Եզնիկ:

ԱՆԱՐԳԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր ցձևութիւն անկերպարան, անհարթութիւն. յետնութիւն. *Զանարգասաւորութիւն մարմնոյն պարտասանս՝ ըստ նկնաձև հասակին, և այլոց մասանցն տգեղութիւն. Պիս:

ԱՆԱՐԳԱՍԻ. ա. Ասձև. անհարթ. որպէս յն. Ἀνέργαστος. Inultus, rudis. *Եւ թերևս մարմնոյս անարգասի տեղծութիւն փոքրա գոյն է ասել. Պիս:

ԱՆԱՐԳԵԼ, ի, ից. ա. Ըստնօղ արգելս. զոր չէ մարթ արգելուլ. անխափան. ազատ. հատմարձակ. արձակ. Ἀκώλυτος, ἄσχετος. Impedimenti expers, expeditus. պէրի, խալ, ֆռ'աֆ. *Անվրէպ, բարեբար: Անարգել սէրութիւն, և հաստատուն իրաւունք. Իմ. ֆ. 23: ֆ. ֆ. ֆ. 19: *Եթ (գէտոց) զընթացան անարգել. Աթ որր. ֆ: *Անարգել և անխափան. Ոսկ. յհ: *Արդ ֆ հրաժարումն՝ առ բազմութին առացուածն անարգել պատճառ: Ծալը արձակ և անարգել ունէ՝ սղծութիւն ֆ նշանակ. Բրս. հց: *Բազում բերս անարգել բազմութիւք յորդել: Անարգել յարձակումն: Յորժամ իրաւտու անքաւ ֆ, բերիսլ լինի զորին ինն յորձանաց անարգելից. փիլ: *Անարգել լեզուաւ իսօսացիս: Անարգել գիւմանն: Անարգել Հայթմամբ իմն. Նար: *Ձնիք ինչ յերկրաւորացս՝ որ ձերում անարգել սերութիւդ ընդդեմ գառնայցէ. Եղիշ: *Անարգել հրամանն, կամ յօժարութիւն, կամ սիրս. Ագաթ: Պիս: Նար:

Կամ Ակոլաստոս. Անժուժկալ. անառնձ. անզսպող. զազրելոյ. բիւթիսալըզ. որ ասի բսան յն. և ԱՆԽԱՌՆ. Ἀκρατής. Intemperans. *Ջհիւանդագործ նիւթին, զոր չար կերպակրութիւք յինքեանս անարգելք սրմեցուցին. Բրս. ալ: *Անարգել վաւաշոտ: Անարգելն և Հակաճանն: Գէջք և անարգել սլիզք: Իբր անյագ պաճարի և անարգել մոլոյ և պղծի: Անարգել ցանկութիւն. փիլ: *Քան զանասունս անարգել են յաթաս: Ո՛վ լսբեացն և անարգել ախտից. Յճխ. ը: *Անարգել սրմոլորութիւն, կամ պղծութիւք. Յհ. կի: *Նա հանդիման անարգել ձեռացն, որ ձգտեցաւ ի փայտին պատղ. Նար. խե:

ԱՆԱՐԳԵԼ. ՛. ՛Ακωλύτως. Expedite, libere. Առանց արգելման կամ խափանաց. *Անարգելչնորհն ասյ յամենեսեան տարածեցան. ՃՃ: *Որչափ հնդրէ ոք յանուն քո, անարգել առնու ի քէն. Ճչ: *Աննախանձ տան, անարգել գործուցանեն: Ուսուցանէին անարգել և անխափան. Ագաթ: *Կացցես յօլմնաւոր իսօս անարգել: Անարգել աղտեղեաց զանձն իւր. վ. ֆ հց: *Մաքուր և անմարմին բնութիւն տարեալ լինի անարգելաբար ընդ ամենայն. Նէս. Քն: *Թանձրամսին մարմնով անալգելաբար մտանէ ընդ փակեալ դրունս. Սարէ. Տաբէէ: *Անարգելաբար երթեալ էնայցէ ընդ նմա. Գր. հբ: *Անարգելաբար բերայ յամենայն կամս հակառակին. Սէնս. ալ:

ԱՆԱՐԳԵԼԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Որ ինչ է անարգել. ազատ. *Զարտաքուստ զօրացն, զյօժարութիւնն, զանարգելական մտածութիւնն նշանակէ. Ոսկ. էս:

ԱՆԱՐԳԵԼԱՊԻՍ. տ. ԱՆԱՐԳԱԲԱՐ. *Քո գուշն անարգելապէս քաղցի ժողովրդեան քո. Խոսք: *Տարեալ լինի անարգելապէս. Մոսս. ի էիս:

ԱՆԱՐԳԵԼԱՓՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Չակառուն արգելութիւն. անժուժկալութիւն. *Արգելաւորութիւն ծածկոյթ ցգեցցի զանարգելաւորութիւն և զնուկաճանութիւն: Ի բաց դնացեալ արդելական կրօնաւորութիւն՝ ի ներքս անկանի անարգելաւորութիւն. փիլ. Լին. ֆ:

ԱՆԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարգել և անխափան գոլն. և յարձակումն բնութ. բուռն գիմեցումն. որպէս Ἀκωλυτον. Non impeditum esse. ὁρμή, impetus. *Անկարելի գոլ յաղագս յորձանիցս անարգելութեէ. Պիս: *Ի վեր քան զնասց անարգելութիւն յարսձգեալ ամենայն ուրեք. Նար. հե: *Ապա եթէ զնւր անարգելութեանն ցչեռս երթայցէ, և զչնաձոյն իւր արասցէ, մեծ քան զոսկերքին են յանցանքն. Բրս. ձգն: Ե Մաղ. հին: *Անարգելութ յաստուածայինն բարեկրուն վերաբերեալ. Դիոն. էրկ. ֆ:

Իբր Անարգելաւորութիւն. անժուժկուն. անառակութիւն. ար և Անխառնութիւն. Ἀκρασία, τὸ ἀκρατές. Incontinentia, impotentia, lascivia. անգլսպուն, ինչը գինչը ֆեղէն լբռնելը. զաղնըզլըզը. *Դժուար առ ի բժշկութիւն չար մարմնոց և ոգւոց անարգելութիւն: Մանկաբարոյ անարգելութիւն լի. փիլ: *Ողջախոհութիւնն ի բաց խլեալ էր, և անարգելութիւն ոտոգանայր. Ոսկ: *Անբաժին անարգելութեան նմանեցան. Մաթ. երկ: *Իմանելով յանասնականն անարգելութիւն. Պիս: *Ախտից անարգելութեան, և առ հեշտութեան անչափութիւն. Նէս. լ: *Ախտուածն հանդարտագոյն, զանարգելութիւն ծածկու ողջախոհացուցանելով. Աթ որ. ֆֆ:

ԱՆԱՐԳԵՄ, հցի. ն. Չյարգել. անպատուել. արհամարհել. յոչինչ հասանել. խոտել. մերժել. ապախտ առնել. Ἀτιμάζω, ἀτιμόω, ἀθετέω, ἐξουδενέω, ἀποδοκιμάζω, ֆաուլիշ. Ignominia afficio, dehonesto, despicio, contemno, vilipendo, praevaricor, reprobo. լռեալ, վար ղրնել, խոպ ընել. խօրլոմաֆ, սայմաֆ, ըաւֆիք կնէ, ղէնիլ գոռնմաֆ, բռովայ կնմէ, խաղբնա փօֆանմաֆ. *Որ անարգէ զանանչին, մերձանչէ: Անարգէ զայր, և մերժէ զմայր.

Որ կամակորի 'ի ճանապարհս իւր, անարգեսցի։ Խոնարհեսցի մարդ, և անարգեսցի այր։ Անարգեսցին փառքն մովաբու։ Գան հարին, անարգեցին։ Պատուեմ զհայր իմ, և դուք անարգէք զիս։ Որ արհամարհէն զիս, անարգեսցի։ Իւրն արքն անարգեալք յոյժ։ Եւ ես անարգեցի զնա՝ չթագաւորել։ Անարգեսցէ զչարն, և ընտրեսցէ զբարին։ Անարգէ տէր զխորհուրդս ժողովրդոց։ Զպատկերս նոցա անարգեսցես։ Եւ դուք այսօր անարգեցէք զԱծ։ Անարգեն զհրաման թագաւորի։ Անարգեաց զերդումն, և անց զուխտիւն։ Զվէմն՝ զոր անարգեցին շինողքն։ Զբանն տեառն անարգեցին։ Անարգեաց եսաւ զանդրանկութիւն։ Անարգել զմարմինս իւրեանց յանձինս իւրեանց են։ *Եթէ ծառայ է՝ որ անարգեացն զքեզ, մի ինչ զչարեսցիս. Սրք։ *Զդաշամբքն օրինացն անցին, որպէս կին անարգելով զարամբն. Մխ. երէմ։ *Զիմրդ անարգեցաւ փառաւորն. Նար։ *Ոչ պատուել կարեն զպաշտօնեայս իւրեանց, և ոչ անարգել։ Անարգեցին զտէրունին պարթևաց. Ագաթ։ *Անարգել զփափկութիւն. Փարպ։

Իբր Գարշիլ. Βδελύσσομαι. Abominor. *Զօրհանապազ զբանս իմ անարգեցին։ Որ անարգէք զիրաւունս. Սղ. ծէ. 6։ Միք. գ. 9։

Եւ որպէս Անիծանել. նախատել. թշնամանել. Κακολογέω. Maledico. որ և Զարախօսել. *Զհայր և զմայր անարգէին 'ի քեզ. Եզեկ. իբ. 7։

ԱՆԱՐԳԻԿ. ա. Անարգ յոյժ. չնչին. *Զեռուն անարգիկ. Վեցօր. է։

ԱՆԱՐԳԻՉ. ա. Որ անարգէ. անարգող. անարգու. անգոսնիչ. թշնամանիչ. *Մի անարգեր զանարգիչն քո. Վրք հց. է։ *Անարգիչք բաժանմանն եղեն, և լինին. Լմբ. սղ։

ԱՆԱՐԳՈՂԱՍԷՐ. Տ. ԹՇՆԱՄԱՆԱՍԷՐ. *Անարգողասէր, և կատակերգասէր. Արիստ. առաք։

ԱՆԱՐԳՈՒ. Տ. ԱՆԱՐԳԻՉ. *Զծնողս անարգուք. Հռ. ա. 30։

Մերթ իբր Անարգեալ. *Այնու՝ որով անարգէին զնա, ոչ էր անարգու. Ոսկ. յհ. բ. 12. յն. նա ոչ անարգիւր։ Այլ գուցէ թարգմանն իմացեալ է, ոչ անարգէր զայլս. վասն որոյ և եդեալ, ոչ էր անարգու, այսինքն անարգիչ։

ԱՆԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարգ վիճակ. նուաստութիւն. հոգորէբ. *Զի մեծացուսցէ զպարարանս իւր՝ իւրով յանարգութիւն իջանելովն. Ագաթ։ *Ցիշեա զքո մեծութիւնդ տէր, հայեցեալ 'ի յիմ անարգութիւն. Նար. յգ։

Մանաւանդ՝ Անարգանք. անպատուութիւն. արհամարհութիւն. խայտառակութիւն. ամօթ. նախատինք. իբր Ἀτιμία. Ignominia, են. բոււղվայլըգ, րեզալէթ, դէփնամլըգ. *Հեղու անարգութիւն 'ի վերայ իշխանաց։ Արասցէ զկառս քո զգեղեցիկս յանարգութիւն։ Զփառս նոցա յանարգութիւն հասուցից։ Մատնեաց զնոսա Ած 'ի կարիս անարգութեան։ փառօք, և անարգութեամբ։ Են՝ որ 'ի պատուի են, և են՝ որ յանարգութեան. են։ Իսկ Եբր. թ. 26. *Յանարգութիւն մեղաց լիրով պատարագաւն՝ յայտնեցաւ է. իմա. մերժումն, եղծումն. Իսկ Օրին. իդ. 1. և իէ. 3. *Եգիտ 'ի նմա իրս անարգութեան (այսինքն խայտառակութեան)։ Անարգութեան լիցի եղբօրն քում առաջի քո. այսինքն խայտառակումն։

ԱՆԱՐԴ. ոյ կամ ի. ա. Որոյ չկայցէ արդ, այսինքն զարդ կամ յօրինուած. անյարդար. անշուք. անհարթ. անհեթեթ. անձև. տձև. անզարդ, փգնգ. անշընորհք. սուլըփսըզ, չիրքին, նաքըզ. Ἀσχήμων. Figura carens, deformis, turpis. *Հարկ է այնմ ընդ անպիտոյն և ընդ անգեղեցկին ձևանալ. Նիւս. կազմ. ծդ։ *Երկրաքարշ և անարդ (տունկ որթոյ). Պիտ. ը։ *Էր երբեմն հիւղն անզարդ և անարդ։ Անզարդ և անարդ և 'չար էր։ Յանզարդս և յանարդս էր. Եզնիկ։

ԱՆԱՐԴԱԿ. ա. Որում չէք զուգական յօրինուածով. անհամեմատ. աննման. գերազանց. դիմսալ, դիմսալսիզ. *Զանհամեմատ հարթութեան, և զանարդակ թևակոխութե բոլորին մակացուն ծայր 'ի քումդ խոկման։ Զի ըստ կրից իւրն անարդակ առաքինութե զմեզ հաղորդս արասցէ (տրն). Մագ. հղ. յա։

ԱՆԱՐԴԱՐ, ոյ, ոց. ա. Անիրաւ կամ հեռի յարդարութենէ. անիրաւ. անօրէն. Ἄδικος. Injustus, iniquus. ադալէթսիզ, ինսաֆսըզ. *Մեռաւ արդարն 'ի վերայ անարդարոց. ա. պետ. գ. 18։

ԱՆԱՐԴԱՐԱԴԱՏ. ա. Որ ոչ առնէ դատաստան արդար և անաչառ. *Կոչէն զնա ակնառու և անարդարադատ. Մանդ. ը։

ԱՆԱՐԴԱՐԱԿ. ա. Անարդ. անհարթ. անյարմար, կամ անհաւասար. *Անօգուտ համարել արժան է զանարդարակ շարադրութիւն վայս. Պիտ. գ. 2։

ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն յարդարութենէ. անիրաւութիւն. ադալէթսիզլիք. *Կամիցս բաղձանքն առէ՝ արդարութիւնն, բայց նոքա պատրանօք յանարդարութիւն մոլորեցուցանեն. Լմբ. սղ։ Իսկ Կող. ծդ. 49. *Անարդարութիւն, կամ անուն արդարութեան ;; ըստ յն. է հոմանունութիւն։

ԱՆԱՐԴԻ. ա. Անարդ. անհեթեթ. իբր տարադէպ. դժպատեհ. անվայել. անշնորհք, ամօթ բան. այըպ. իբր Ἀσχήμων. Turpe. *Ո՛վ երկիցս երանելւոյ ոգւոյ, յորում Ած ո՛չ անարդի համարեցաւ բնակել շրջել. Փիլ. լին. դ. 8։

ԱՆԱՐԴԻԼ. Նոյն ընդ վ. Անհեթեթ, իբր Անճոռնի. վիթխարի, անարի մեծութբ. հանտալ, դիւլիմսիզ, փըլվան, գըլաբլա. Ἀσχήμων. Indecorus, immoderatus, procerus, gigas. *Դաւիթ արհայեալ՝ զանարդիլն յոյժ զօրութբ գողեադ կործանէր։ Ոչ իբրև զանարդիլսն է անհեդեդ։ Անկեալ կայ 'ի ներքոյ ոտից իմոց մեծս և անարդիլ կերպարանս. Պիտ. ա. 4։ է. 5։ ը. 3։ *Անարի և անարդիլ մարմին զեկուցանէ՝ հանդերձ բուռն զօրութբ. Փիլ. լին. դ։ *Զմարմինս (հսկայից) անճոռնիս և անարդիլս. Վրդն. երգ։

ԱՆԱՐԴԻՒՆ. ա. Անբաժ յարդեանց. անարգասաւոր. անպտուղ. և անգործ. դիհասըլ. *Անդաստան անարդիւն. Խոր։ *Անարդիւն անպտղութիւն. Յհ. կբ։ *Առանձինն խորհուրդք և յանձնառութիւնք՝ անգործք և անարդիւնք են յինքեանց, եթէ ոչ շարժեսցին 'ի մտացն առ անդամն իւրեանց արդիւնս և ներգործութիւնս. Փիլ. լին. դ. 56։

ԱՆԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարդ գտանիլն. տձևութիւն. անկազմութիւն. տգեղութիւն. իբր Ἀσχημοσύνη. Deformitas. *Յանարդութենէն և յանհեթեթութենէն դարձոյց 'ի զարդ. Եզնիկ։

ԱՆԱՐԵԳԱԿՆ. ա. Մակդիր նախաստեղծ լուսոյ. որ էր առանց մարմնոյ արեգական. արեգակսըզ, արև լունեցած. *Անմարմին և անարեգակն (լոյս). Ագաթ. նոր կէր։ և Սարկ. քհ։ *Երից աւուրց արարչութեանն լոյս՝ զերրորդութեան լոյս նշանակէ ... աննիւթ և անարեգակն. Կոմիտ։ և Յհ. փորձ։ *Աւուրք անարեգակն. Տօնակ։

ԱՆԱՐԵՒ. ա. Ուր չկայցէ արև. անլոյս. խաւարին. արև լունեցող, մութ. *Անարև միգով յամենայն մասանց պարփակեալ։ Յոյժ անարև և անվերարկու 'ի տարտարոսի. Նար. իգ. իդ։

ԱՆԱՐԺԱՆ, ի, ից, և աց. ա. Ἀνάξιος. Indignus. Որ ոչն է համարեալ արժանի իմիք բարւոյ. նալայըգ, լայըգսըզ. *Երանի որ ոչ ծառայեաց անարժանի իւրում. Սիր. իե. 21։ *Անարժանիցն գործէին զօրութի՛ շնորհքն. Ոսկ. եբր։ *Արժանիքն իցեն նորա որդիք, և ոչ անարժանքն. Ագաթ։ *Յորոց և իմ անարժանիս եղեալ 'ի կարգ եպիսկոպոսութե. Կորիւն։ *Անարժանիս ոմամբ սուտանուն քահանայիւ. Խոր։ *Անարժանս կարծեցեալ զանձինս գիւտի երկնաւոր գանձուցն. Փարպ։ *Անարժան նորա բարերարութեն լինելով. Պիտ։ *Անարժանիս իմոյ անձին։ Ո՛վ անարժանդ 'ի փրկութենէ։ Զանարժանս կենաց. Նար։ *Յարժանաւորս և յանարժանս տարածանի. Լմբ։ *Զի և անարժանից տայցեմք։ Լինիցին 'ի հեռ և 'ի նախանձ յանարժանացն. Ճճ։

ԱՆԱՐԺԱՆ. Որ չէր արժան. անարդար. անիրաւ. անօրէն. նամուսաթհագ, նահագ. իբր Ἀπάξιος. Indignus. ἄδικος, injustus, iniquus, են. *Ապրել յանօրէն յանարժան ձեռացն նիկանովրայ. բ. Մ. ը. 14։ *Անարժան վարկանիմ. Ար. որ. ա։ *Լի ամենայն անարժան յանդգնութբ. Պիտ. *Մի անարժան հարկօք նեղել քան ըղձափն. Բուզ. դ. 4։ *Տենչայր ապրել յանարժանիցն. Խոր. հռետ։

Կամ Անվայել. անպատեհ. անտեղի. անպատշաճ. անշնորհք. դէլ, նարաշըգսըզ. μὴ καθῆκον. non conveniens. ἄτοπος, absurdus. *Գործել զանարժանս։ Տեսեալ զանարժանս ոչ առնէ անտես. Հռ. ա. 28։ Յոբ. ծա. 11։ *Անարժան ուղջակիզի. Պիտ։ *Անարժան իւր դնէ զընդ նոսա կործանիլն. Լմբ. սղ։ *Անարժան է այնքան երանութեան՝ յանարդսն և 'ի փոքունս իջանել. Նիւս. բն։ *Այնպիսւոյ առն որդի էր, որ կարի իսկ անարժան էր նմա. Ոսկ. մտթ։ *Ըստ անարժան անմտութե և ո՛չ պատասխանի աւնելոյ արժանի են. Եզնիկ։ *Անարժան ուսմունք, կամ հարուածք. Եղիշ. է։ *Անարժան գործք, կարգ, բանք։ Ոչ զոք հարցանէր 'ի մարդկանէ զարժանն և զանարժանն. Փարպ։ *Անարժանս իմն համարեալ բանի պատմութե. Յհ. կբ։

Կամ Անսուրբ. պիղծ. չար. վատթար. չարաչար. Ἀνόσιος. Impurus, nefarius. նաբաք. *Թարգմանի սոդոմ՝ կուրութե կամ ամլութի. քանզի կոյր է և ամուլ յառաքինութե ամենայն անարժան. Փիլ. լին։ *Յանարժան պղծութեն. Ագաթ։ *Զանարժան խառնիցն։ Անարժան լուրս (զչըգնութեն). Պիտ։ *Վասն անարժան պատարագաց. Մանդ. ա։ *Մեռանի յիւրոցն ընկերաց անարժան մահուամբ. Փարպ։

ԱՆԱՐԺԱՆ. Անպարտ. անպարտական. *Անարժանն անիծից՝ վասն մեր զանիծից մահ մեռաւ. Լմբ. սղ։

ԱՆԱՐԺԱՆ. մ. իբր Անարժանաբար. ըստ ոչ արժանեաց. ոչ իրաւամբք. նահագ էէրզէ. *Անարժան գոռոզացեալ (այսինքն իշխող). Փարպ։ *Անարժան մեծարեալ. Լմբ. սղ։ *Որք անարժան հալոր_

դին։ Ոչ միայն անարժանս չվայելեցին յայնս, այլ և կարի խիստ յիրաւի. Ոսկ. յհ. Ե տիւր։

Կամ իրրև զանարժան և զանօրէն. անարդանաք. *Անարժան կորակոր յանձանց ի բաց մերժելին. Ք. Ա. Ե. 1։

ԱՆԱՐԺԱՆԱԲԱՐ. ս. Անհաց արժանաւորութիւնք. անարժանութիւն. անարժան. *Եկաց յանեռս ... անարժանաբար ամբաստիչսն նեռսոր. Խոր. Գ. 61։

ԱՆԱՐԺԱՆԱԴԻՑՆ. ա. Կարի անարժան, անպատեհ, և անուրբ. Ἀνοσιώτατος. *Վկայ կոչել ի վերայ սուի զբաժ՝ անարժանագոյն պղծութեի է. Փիլ. Ք. Բան։

ԱՆԱՐԺԱՆԱԴՈՐԾ, ի, ից. ա. Որ գործէ զանարժանս, զպղծութիս, զչարիս. Ἀνοσιουργός. Nefarius. *Անարժանագործ. ծացն ոդիք զմահկանացու գՀետ երթման մարմնոյն՝ ապականեալք (մերձք)։ Ամենից յոսն անարժանագործացն ի բաց գնալ. Փիլ. Լիս. Ե նե. Ք։

ԱՆԱՐԺԱՆԱԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ անարժան. ապիրատութիւն. եղեռն. պղծութի. Ἀνοσιούργημα. Nefarium. *Ուսուցանէրն և ուսանիլն իւղադէպեալս՝ ոչ փոքր ինչ անարժանագործութեի է։ Ամ պարշտագոյն անարժանագործութեի։ Նա հատակ անարժանագործուսե (դիմնեփոս բառնաւոր). Փիլ. Բագն։ Ք. Բան։ Նե. Ք։

ԱՆԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. տ. ԱՆԱՐԺԱՆԱԲԱՐ. ևս և Ցանիրաւի. անպատճառ. *Զարա հասարքն անարժանապէս ի Հէմթրատեսէ յուսոյն անթանին. Ճճ։

ԱՆԱՐԺԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. տ. ԱՆԱՐԺԱՆ. *Սովոր են միշտ բարութիւնքն ծուլացուցանել զմեզ, և անարժանաւորս առնել ի պարգևացն. Ոսկ. Ես։

ԱՆԱՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անարժանութի. և Անպատեհութի. *Պատճառս անարժանաւորութենն խորչիմք. Լմբ. պրփ։ *Մի գուցէ սիրոն անարժանաւորութի կոչեցեալ ի չարի ուրուք հաղորդութի՝ ընկալցի. Նիս. Ես։

ԱՆԱՐԺԱՆԻ, նոյ, նեաց. տ. ԱՆԱՐԺԱՆ՝ ըստ ամենայն առման. *Հանապարհով զինքեանս անարժանիս ընդ տիկնոջն կեալ։ Անխորհրդից և անարժանեաց ի վեր հանել զհորհուրդս. Փիլ. Լիս։ *Անարժանիք եզեալ գրոց և յիշատակական պատուոց։ Եթէ ոք յանարժանեացն լցէ չարձրութեան այսորիկ, ամենեցին մի հպեսցի. Ա որս. Ե։ *Զամենայն խորհուրդս՝ հոգևորական վարգապետութեն անարժանիս. Ճճ։ *Ոչ ինչ ի չարեաց և յանարժանեաց գործեցի. Եսիի. յոբ. Ա։

ՑԱՆԱՐԺԱՑՆ. ս. Ցանիրաւի. նահագ Եբէր. *Ցարժանի և յանարժանի բռնաբար ունէին. Եբր. Ութ։ *Մի ոսոխար լինցիս ոմանք ի նեղութեն ժամու, յարժանի կամ յանարժանի. Վանակ. յոբ։

ԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναξίων, ἀπαξία. Indignitas. Անարժան գտանիլն. անարժանաւորութի. ոչն արժանի լինել կամ երևիլ. և ցեստութի. ցածութի. նուաստութի. լայբգբուքէ, նուգեպուքէ. *Որ զանց արարեր զերով անարժանեալս։ Մի հայիր յանարժանութիս մեր. Պրփ։ *Որ արժանի արարեր զանարժանութիս իմ քոյոյ պարգևիդ. Ագաթ։ *Աղօթս արարք ի վերայ անարժանութես իմոյ. Եղիշ. Ե։ *Ցառաջ կոչելով զմերս անարժանութիւն. Ե. որթ։

ԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹԵՄԲ. իբր Ա. Ἀναξίως. Indigne. անարժանաբար. կամ παρὰ τὴν ἀξίαν. praeter dignitatem. ըստ ոչ արժանեաց. յանիրաւի. *Որ ուտէ և ըմպէ անարժանութե՝ ա՝ Կոր. ժա. 29։ *Մի ոք ի ձենջ անարժանութե ածցէն իսորհրդոյն սպասաւորեացե. Շ. ընդ։ *Իբրև լեզ անարժանութե թշնամանեցար. Բրս. Բբի։ *Վճարիլ ի բարւերար լուսոյն, զոր անարժանութե և ոչ իրաւացի տեսանէք. Փարպ։ Ալ Կոր. 7. *Ոըք անարժանութեքն զօրացեալ էին ժանտութեք իւրեանց։ (Յայլ ձեռ. վրիպակաբ դնի, արժանաւորութեքն. իսկ յն. անարժան ժանտութե)։

ԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. իբր Անպատեհութի. անտեղութի. անկարգութի, զոր չէ արժան առնել. այլոյ՝ նայոյգ չէ. *Կատարեցին զդործն անարժանութեն. Ագաթ։ *Ազգի ազգի իսօս անարժանութե. Փարպ։ *Անարժանութի իմն կարծէին նմա ի ծառայեն մկրտիլ. Ոսկ. Ֆտ։ *Անարժանութեի ասեն զկին զՀոգ։ Ձմերժենալ ի մեղաւորս անարժան է մարդասիրութեն նորա. Եզն. Ֆտ։

ԱՆԱՐԻ, ըոյ, ըեաց, և ըից. ա. *Ասանդրոս. Non virilis, ignavus. Ոչ արի, անմանն յարիութեէ. երկչոտ. վատասիրտ. վատ. վախկոտ, անխրտ. ձանձրոտ, խրխինչ, ևևնէտ, փօրփոք, նամերտ. *Ցառաջ կոչել զանարիս ի քաջ արանց. Եղիշ. Ե։ *Արդար կամ արի, անզգամ կամ անարի. Փիլ։ *Ամբարհաւաճ միանգամայն և անանր Անարեացն վերաբերիցին Թշուառութիւնք. Պիտ։ *Անարիս առ կարիս պիտաս Նեացն և օգտակարացն. Նար. Ե։ *Իմասատնոյն և արիացելոյն վատասին անկանի ի ձեռս անարեացն և անիմաստին. Լմբ. Ծշ։ *Ջարիսն և զառաքինասէրսն ... Անարիցն և ծուլիցն. Մոփ. Ծե։

Կամ Ոչ արիական. *Անարի վատութե, կամ տատրակութեք, կամ խենեչութե, կամ վատութե. Պիտ։

ԱՆԱՐԻ. Օտարազգի ալտաքոյ պարսից՝ որ կոչէին Ադրիք. խուժադուժ. այլազգի. Էրմէնի. Եմնեի. *Անարի բարբարոսաբքան զտիկինն հարաւային. Նար. Ե։ *Որ ի բարբարոսաց և յունաց, յարեաց և յանարեաց. Եսս. Էր. Ե։ (ըստ պրս. երան և տանեերան։)

ԱՆԱՐԻ, ըոյ, ըեաց. ա. (որպէս լծ. Թ. Էբի, Էբի Էաբլ. հմմ Էբի). Անարդիլ. վիճիարի. անճոռնի. անհեթեթ. խճբաի պիւրիւ, փըչան. *Զկուռիք անարիք ծուվանիք. Եղնիկ։ *Զվիշապ անարի սանձեալ։ Անարի ոմն սկայ. Խոր. Ա. 25։ Գ. 9։ *Զայնչափ այրն անհեթեթ զանարին. Բոզ. Ե. 37։ *Նման են մեծուսեթք անճանց անարեաց. Վեղոր. Ե։ *Անարի արձան. Շ. Լիս։ *Որպ վիշապի անարւոյ. Ճճ։ *Սպառազինեալ անարի նիզակօք. Մոփ. Ծը։

ԱՆԱՐԻԱԲԱՐ. տ. Աւանց արիութե. վատութե. Ἀνάνδρως, ἀδρανῶς. Non viriliter, ignaviter. ԵՒևչէտիչէ. *Անանբիաբար զարհուրեալ։ Անարիաբար սկսուրեթ ընդունել. Դիոն. Էվ. Ե Էբի. յորմէ և Շ։

ԱՆԱՐԻԱԲԱՆ, գունի, ից. ա. Ἀδρανέστερος. Vilior. Աւաեալ կամ յոյժ անարի. սկարագոյն. աղկատ. խիսա վախկոտ, անձրկած, փսոր. *Աւ ոստայնս ատրդից, և սուտերս և երազս, և առ անարիաբդոյնս քան զայսոսիկ վարեալով. Ոսկ. յհ. Ե. 25։ *Անարիագոյնս քան զնուսա մի երևեսացաք. Սեփ. ա. պ. Ծ։ *Մի ինչ անարիագոյն սիսանար ոմ նահատակ իմ. Ճճ։

ԱՆԱՐԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. տ. ԱՆԱՐԻ. Ἀνανδρος. Imbecillis. *Երկչոտ և անարիական առնէք զանձն անուսումնութե. Ոսկ. յհ. Ե. 30։

ԱՆԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνανδρία. Invirilitas. որ և ԱՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. Պակասութի արիութե. վատասրտութի. վախկոտութի, անձրկածութի. փօրփոքութի, նամերտիւթ. *Հեռանեալ լինի զանգիտութենն՝ անարիութե. Աբիսա. առաք։ *Ո՛վ անարիութեն և ընդվայր երկիւղիլն. Ոսկ. յհ. Ե. 38։ *Մի՛ անկանիցիս ի կործանումն անարիութեան։ Արիութե զվարս զգեցիր. Վրթ հդ. Ց։

ԱՆԱՐԻՒՆ, ըեան, եանց. ա. Ἀναίμος. Sanguine carens. Ոչ յր կամ ուր չինք արիւն. արեան լսանելոյ. գանսըչ. *Բազումք են անարիունք, բայց չնչաւորք։ Անիւնաւորացն կենդանեացս, և անարեանց. Նիսա. Բ. Ե։ *Անարիուն ձիպուանցն նմանեցին. Եղիշ. Ե։ *Սովորութի է մեզուայ՝ քաղցր և անարիուն կերակուր մատուցանել. Մոփ. Ծե։

Եւ Անհոգ, հոգեղէն, անմարմին. զի ուր չինք միս, և ոչ արիւն գտանի. *Անմարմին և անարիուն ածուածեն անմարմին և անարիուն կերակուր ազօթք և սրբուսի. Նար. յովեր։ *Անմարմնոց և անարեանց. Ասրս. Է. Ե Երփ. Լ։ *Զհեռս անարեանց համարձակ կոխէ. Լմբ. հմբ։

ԱՆԱՐԻՒՆ. Որ ինչ լինի առանց հեղման արեան. *Իբրու զանարիւն զեհումն կատարելով. Փիլ. Էլ։ *Անարիւն զեհման ըզքահանայութի աւանդեցեր մեզ. Պրփ։ *Բաշխումն անարեան զեհմանն. Խոր. անդ։ *Հոտոտեացիս յայս նուէր բանիի անարիւն զոհի. Նար. յէ։

ԱՆԱՐԾԱԹ, ի, ից կամ ից. ա. Զուսնոդ կամ չնկրօղ զարծաթ. և Որ ինչ լինի առանց արծաթոյ. Ἀνάργυρος. Argento carens, և argento non comparatus. *Անարծաթի բժշկացն կոզմայի և դամիանոսի. Ճճ։ Հ. Ե Տիտ։ *Զօդ զանհնայն ուրեք սահեալն և մածեալն, զանարծաթին տուր. Պիսիդ։

ԱՆԱՐԾԱԹԱՒԱՅՐ, սիրի, րաց. ա. Ἀφιλάργυρος. Ոչ սիրող արծաթոյ և մեծուսեթան. անընչասէր. ըսիբէի Վբրայ ալ ըստնէդօղ. *Բաղք անարծաթասիրեքք լինիցին. Եբր. Ծգ. 5։ *Ցոյժ անարծաթասէր էր. Վրթ ոսկ։ *Ոչ տրամի անարծաթասէրն ի առեգանան անկեալ. Նէղոս։

ԱՆԱՐԾԱԹԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ սիրելն զարծաթ. ոչ խնդրելն զմեծուսեթի. անընչասիրուսի. *Անարծաթասիրուսի՝ այն պէս կամիլ զընչնելն՝ որպէս ոք կամի զուսնելն. Ոսկիփոր։

ԱՆԱՐԾԱՐԾԵԼԻ. ա. Այն՝ զոր գըժուարին է կամ անհնարին արծարծանել, վառել, նորոգել զվառումն, կամ զերըծումն, և զոր և է պակասութի. *Անարծարծելի է աղօսականալն։ Անարծարծելի է չնչոցեացս. Նար. Ե. Ի։ *Որպէս զերըծեալ սանն խեցեղէն փչրեցայ անարծարծելի. (զոր ոչ լինի նորոգ զանգանել և ըրծել). Նար. Ե։

ԱՆԱՐՀԵՍՏ. տ. ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ՝ ըստ ամենայն առման. *Աներհեաս ձեռն. Սմմ. Էբէց։ *Անկոխ և անարհեաս էին չաւիղքն. Ոսկ. Ես։ *Ցանհոնեաս ոչ է պարտս առնել զքաժանումն, զի անարհեաս է անմոակացական է. Աին. պրփ։

ԱՆԱՐՁԱԿ. ա. Այն՝ զոր գժուարին է կամ անհնարին արձակել, քակել, ածլոյծ. Ἄλυτος. Insolubilis. Լուծանելի. *Շղթայք անարձակք. Ճճ։ *Սիրով անարձակ կապովք յաւրմարեալք։ Սոքօք լամ բանեալ ուրի զմիմեանս ամենայն ինչ ան-

արձակ կապով. Փիլ. ՃՀ. և Ել: *Խառնեաց յիւր բնութիւն՝ անարձակ կապակցութեամբ յարամնացեալ. Անան. 'ի պէտր: և Տօնակ:

ԱՆԱՐՁԱԿԵԼԻ. ա. Որ չէ արձակելի երբեք. անլուծանելի. *Առնուլ զկենն անարձակելի. Մխ. դփ:

Եւ Անազատելի. *Զանարձակելին խոստյել յեգիպտոսէ ազատէր. ՃՃ:

ԱՆԱՐՄԱՏ. ա. Որ չունի արմատս. քէօքսիւզ. Ἄριζος. Radice carens. *Անարմատ եղէց յերկրի. Յոբ. լա. 8: *Մի վէմ ապառաժացեալ՝ անարմատ ցուցանիցէ զբարեպաշտ բանին զօրութիւն. Նիւս. Բնութ: *Նա ինքն միայն արմատ առեալ, և զանարմատսն արմատացուցեալ. Ոսկ. լս: *Պտուղս կոչէոց յանարմատ փայտէ ('ի գաւազանէն ահարոնի). Վրդն. լս:

ԱՆԱՐՄԱՏ. Ուր ոչ լինի արմատ, կամ տունկ. անբոյս. անբեր. *Զի անարմատ աւազ միայն էր. Բուզ. դ. 6:

ԱՆԱՐՄԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անարմատ կացուցանել. սարսատեցուցանել՝ չորացուցանել յարմատոց. արմըղըն քուրութմագ. քէօքտէն գուրութմագ. *Անարմատացոյց զխոնաւութիւն պղծութեան. Ճ. Ա:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ, ի, ից. ա. Ἄτεχνος. Arte carens, imperitus. Որպէս Անգէտ արուեստի. անտեղեակ. անվարժ. և ոչ ճարտար ոք. արհէսթ պիլմէզ. ուսթա տէյիլ, աճէմի, խամպէշ. *Բժիշկ անարուեստ. Աճառ. Դրփ: *Անարուեստ գրչաց: Ինքն անարուեստ ցուցաւ. Երզն. Քեր: *Անարուեստ գոլով զարուեստաւորին խնդրեն վնչանակն: Անարուեստ եմ բանիւք. ՃՃ: *Արուեստաւորաց և անարուեստից. Խոր: *Անարուեստից գործաւորաց, և ընտրելոց յամենայն արուեստաւոր գործաւորաց. Խոր. ա. 15. և Բ. 24: *Անարուեստ և դիւրաշարժ յիւրաքանչիւր առաքինութիւնս. Մաշ:

Որպէս Անարուեստական. օտար յարհեստէ. անիմաստ. անդէպ. անշնորհք. պէլէմիզ, պէթ. ἄτεχνον, ab arte alienum. *Անարուեստ և անօրէն մշակութի. Մանդ. ծը: *Զանարուեստ և զանդուան լեզուն կարկեցուցանել. Պրպմ. լէ: *Յանարուեստ գովութեանց. Վեցօր. է: *Յանկարծակի երևեցուցանել (զգաղտնիս հաւատոյ) անարուեստ է. Ա— որս. գ: *Անարուեստ բանքս առ 'ի յասել. ՃՃ: *Ոչ անձայն և անարուեստ. Լաստ. ԻԳ: *Ոչ փոքր ինչ թողուլ անարուեստ և անհպատակ. Նիւս. Բն:

Կամ Անպաճոյճ. անզարդ. անշուք. պարզ. պօյաղը, սատէ. *Պարզամտութեամբ և կենօք անարուեստիւք (կային 'ի դրախտի). Աճառ. Ծն: և Երզն. Մտթ: *Ուղղութի լցէ՝ անարուեստ և առանց պատրաստելոյ բան. Կլիմաք:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ. Ոչ եղեալ մարդկային արհեստիւ. անձեռագործ. անհիւթ. *Որ յանարուեստ աթոռ նստիս: Անմահ արքային անարուեստ աթոռք. Շար: *Զանարուեստ ձեռաց մարդկան զխորանն կանգնեաց. Ճ. Թ:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ. մ. } Ἀτέχνως. Sine arte, imperite.

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՐ. } Առանց արուեստի. առանց ճարտարութեան. անհմտաբար. անխորհրդաբար. մարիֆէթսիզ, բէյպէքէլ. *Ոմն իմաստասիրեաց, ո՛չ անարուեստ, (որպէս) ինձ թուի. Ա— որս. է: *Անարուեստաբար զմիտս իւրն զանխլացուցանէ: Որպէս այժմ առնեն անարուեստաբար. Երզն. Քեր: *Ոչ անարուեստաբար գրեաց օրինադիրն. Եփր. առաքար:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏԱՀԷՆ. ա. Ոչ շինեալ մարդկային արուեստիւ. որ և ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ ասի. *Անարուեստաշէն քաղաք. Զքր. կթ:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀτεχνία. Nulla ars, imperitia. Անհմտութի արուեստի. արհէսթ պիլմամագ. մարիֆէթսիզլիք, աճէմիլիք. *Եւ ոչ անարուեստութեան յարհեստի ուսման: Դիոն. ածայ. գ: *Վասն անկարութեան և անարուեստութեան. ՃՃ: *Ի միջասահմանի կալով (մարդոյն) արուեստից միանգամայն և անարուեստութեց. Պիտ: *Խոհականն՝ որ զանդամսն ոչ ուղիղ յօշիցէ, անարուեստութիւն 'ի բազմաց եպերանս կրէ. Երզն. Քեր:

ԱՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. Ἀνανδρία. *Յանկականին (չարութ) վաւաշոտութիւն և անարութի, յորմէ լինի անձինն անիրաւութի. Վանր. յոր: *Խենեշութի և անարութի: Անարութե և իգութե առաջնորդ: Փոխեցին միայն մեր յերկիւղէ և յանարութէ յարութի և 'ի քաջալերութի: Անարութի եղջերուաց. Փիլ: *Գաւառք քանդեալք ոչ յաղագս անարութէ նախամարտկաց, այլ վասն մերոյ չարութէ. Ա— որս. ծէ: *Անարութէ գործ: Իւրով անարութեան լքուցանէր ընդ ձեռս մարտիկ նահատակացն: Արութէ և ոչ անարութէ են ցոյցք. Պիտ: *Զարութիս և զանարութիս. Յհ. կթ:

ԱՆԱՐՏԱԲԵՐԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ հանել և արտաքս բերել. *Աներևակի նետիւք խոցոտեալ, անարտաքսելի մշտակիր բեռեալ. Նար. ԻԳ:

ԱՆԱՐՏԱԾԱՆԱՊԱՐՀ. ա. Բառ անպէտ, իբր Անել. Ἀδιέξοδος. Բրս. ապաշխ:

ԱՆԱՐՏԱՔՍԲԵՐԵԼԻ. ա. Բառ անպէտ, իբր Անհերքելի. Ἀνεξέλεγκτος. Դիոն. Եղբ:

ԱՆԱՐՏՕՍՐ. ա. Զունոց արտօսր. առանց արտասուաց. արցունսըզ. *Ոչ մնաց անարտօսր. ՃՃ:

ԱՆԱՐՕՐ. ա. Ոչ արօրադրեալ. ոչ հերկեալ. անգործ. Ἀνέργαστος. Incultus. չիֆթէրլենմէ, չի բանեցուած. սիւրիւլմէմիշ, պօզ տուրան. կամ Ոչ մշակեալ. և անսերմն. *Յետին անմտութի է սերմանել սերմանիս յանդործ և յանարօր երկիր. Ոսկ. յհ: *Մեղք՝ պտուղ քաղցր և անարօր: Զքաղցունսն գործեալ պար մեղուացն՝ մատուցեն տափողացն անարօր. Աճառ. նոր կէր: Մագ. կե: *Ի կոյս և յանարօր արգանդէ բան բեղմնաւորեցեր. Նար. կատ:

ԱՆԱՐՕՐԱԴԻՐ. ա. Նոյն ընդ վ. և Ինքնաբոյս. *Ունի անարօրադիր բոյս բերաստեղունս. Նար. ծծբ:

ԱՆԱՒԱԳ, ի. ից կամ աց. ա. Ταπεινός, ἀσθενής. Humilis, imbecillis. Որ չէ աւագ ոք, այլ կրտսեր և խոնարհ. անզօր. տկար. խեղճ. ֆագիր, հագիր, գուչուքլու. *Կոփէք զանաւագն: Դատեցայց 'ի մէջ հարուստ և անաւագ ոչխարաց: Տեսջիք զժողովուրդն՝ որ նստի 'ի նմա, եթէ զօրաւորագոյն իցէ, թէ անաւագ. Եզ. ծէ. 4: Եզեկ. լդ. 20: Թուոց. ծԳ. 19: *Զանաւագն հարուստ արար, և զհարուստն անաւագ. Ոսկ. Եփ: *Որ ընդաբար յանաւագէն հանիցէ, չարութե գործէ. Եղիշ: *Մատաղ մանկտւոյ, և ծերոց անաւագից. Յհ. կթ:

ԱՆԱՒԱԳԱԿԵՐ. ա. Կերող զանաւագս. կեղեքիչ սատակելոց. *Զայս պարտի ածել զմտաւ ագահն անաւագակեր. Վեցօր. է:

ԱՆԱՒԱԳԻՄ, եցայ. ձ. Տկարանալ. վատթարանալ. *Յանհնարին ճգնական վաստուց յոյժ անաւագեալ: Սովով և ծարաւով ծնգեալ և անաւագեալ. Յհ. կթ:

ԱՆԱՒԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցետնութի. տկարութի. խեղճութի. հագարէթ, ֆագիրլիք. *Զօրացուցանէ զտկարութի մեր, և մոռանամք մեք զանաւագութի մեր. Եփր. առաքար:

ԱՆԱՒԱՐՏ, ի, ից. ա. Ἄπειρος. Infinitus, sine termino. Որ չիք ծայր և աւարտ. անսահման, անհուն, անվախճան. անզրաւ. ծար ճոռ լրանեցող. նիհայէթսիզ. *Ած զամենայն աւարտէ (այսինքն բովանդակէ), և ոչ ինչ է յէակացս անաւարտ. Արիստ. աշխարհ: *Ի սահման անաւարտ և անստուեր յաւիտենին. Նար. խլ:

Ոչ աւարտեալ. անկատար. Թերի. որ ոչն եզրակացուցանէ տիրապէս. պաթամամ. գուսուր, թէմամսըզ. *Որ աւարտուն, և որ անաւարտ: Աւարտնոց և անաւարտից: Աւարտեալն և անաւարտն՝ ստորոգականացն միայն գոյ հաւաքաբանութեց: Այսոքիկ ամենեքեան անաւարտք են հաւաքաբանութիւնք. Անյ. Ի ծդ. Գւ. արիստ: Իսկ անդ. *Կոչեցին անաւարտունս ,,. իմա անաւարտք, ոչ աւարտունք:

ԱՆԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեռի լինելն յաւելաստացութէ. չափաւորութի. սակաւապիտութի. քըյըլ գոհ ըլլալը. գանաաթլըգ. *Ցստացուածսն հարկաւորացն՝ անաւելաստացութբ. Բրս. խոնոն: *Զանաւելաստացութի ուսուցանէր. Լծ. ածաբ:

ԱՆԱՒԵԼԻ. ա. Որ չունի աւելի ինչ և յաւելուած. անշուք. պարզ. պօյաղը, սաֆի, սատէ. *Անպաճոյճ կերակուր (է՝) անաւելի հաց, և ըմպելի՝ ջուր. Փիլ. Ել. Բ. 18:

ԱՆԱՒԵԼՈՐԴ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Զանաւելորդն գնէր կերակուր. Սկևռ. լմ: *Մեռանել ուսար, այլ՝ պիտոյ, և ոչ՝ անաւելորդ և հարկաւոր կերակրոց. Սարկ. հանգ: *Անաւելորդ և թեթևագին լինել (հողաթափին). Բրս. հց: *Ոչինչ ուտէր 'ի պիտոյական կերակրոց անաւելորդաց. Վրք հց. ԻԳ: *Անթերի մնալ և անաւելորդ. Ճ. Եղբ:

ԱՆԱՒԵՐ. ա. Որ չէ աւերակ կամ ափայի. ապահով. անքոյթ. *Տեսի զդամնս յանաւեր ուղիս յոյյ ոչ երկուցեալս. իսկ 'ի հաջել չան՝ յետս ընկրկեցան երագեալք. Կլիմաք:

ԱՆԱՓԱՂ. Տ. ԱՆԱԲՈՂ, և ԱՂԱԲՈՂՈՆ. *Լուծին զանափաղն առաջի իմ և զգօտիսն, և կողմնեցան. Վրք հց. ձ:

ԱՆԲԱԳՁԱՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ոչն բագձածի կամ չամփոփի. անբովանդակելի. Ἀπερίληπτος. Incircumscriptus, incomprehensibilis. *Որ յօդոտ բաղկացեալ են բնութիւք, անճառելիք են տեսակքն, և անբագձաձականք բանիւ. Փիլ. նմանպն:

ԱՆԲԱՂՄԱՑՈՒՑԱՆԵԼԻ. ա. Ἀπληθύς. Առանց բազմացուցանելոյ. անյաւելուած. *Զորս մնդն կան ('ի Ծբ գիրս') պահպանել անբազմացուցանելիս և անծախելիս և անփոփոխելիս փութացուք. Դիոն. ածայ. Բ:

ԱՆԲԱԺ. ա. Ἀμέτοχος, ἄμοιρος. Non particeps, expers, carens. Զունօղ զմասն և զբաժին. անմասն. անկցորդ. անունակ. հեռի. օտար. դուրկ, հէտոու, տատնց. լագա_

սէն, պէրի, մահրամ, պինաթիզ. *Անմահ և անբաժ է սա՝ ի բարւոյն քոյնէ։ Երկինքն՝ ի հոգեղէն գոյացութենէն անբաժ է։ Անբաժ՝ ի բաղի յուսոյ։ Անապակ ահՀ՝ բաբի յուսոյն անբաժք։ Զայնի անբաժ է յօդուսորի անասունք. փիլ։ *Մոլորեալք ոմանք՝ ի ձչմարիտ խնամատարէն անբաժք. կ՚ուրդ. գիմ։ *Ծռով անբաժ՝ ի վիմաց։ Անբաժ՝ ի բուրաստանաց, կամ՝ ի հակառակ կին հաղորդութենէ, կամ յիմնատուրենէ մանել, կամ՝ ի զգալոյ։ Ոչ անբաժս՝ ի քենող հասմանէ. Պիպ։ *Անբաժ՝ ի պլոզոյն, կամ՝ ի պտղոյն արգասաւորութենէ. Սրփ։ *Չի և Նոքա յայսպիսեաց աստի անբաժ ոչ են. Իփն։ *Անբաժ բարւոյ. Պիպ։ *Անբաժ զօրութենէ, տարակուսանաց, սխ. ալ. Անյ. յօրիսպ։ *Անբաժք բթաց, և աչացուք. Մագ. Շ։

Անբաժ. իբր Անբաժան. անանջատ. անզատելի. չբաժնված. այբլմալ, Նռնիքբոպ. *Զպարղն և զանբաժն։ Ըստ միոյ պարզ և անբաժ հաւատոյ. Մաթս. Նղ. էի։ *Անբաժ և անորիչ գոլով՝ ի մարմնոյն ձծոտութեն... Հուրն անքակ և անբաժ մնայ յոսկին և յարծաթէն. Զգր. Ի՚ղ։ *Խոնարհեալ՝ ի ստորինս, որ էրն իակ՝ ի քնէ անբաժ՝ ի նեւքնոցս. Նար. ՃԸ։ *Ոգւով բնեռեալ ընդ սրբոնէ սիրոյգ անբաժ հիւսմանէ. Տաղ։

Անբաժան. ա. Անբաժանելի. *Անբաժան ՃԸ երրորդութենէ. Փարզ։

Անասնոյր է վարել իբր Անման. զուգական. *Ամօրօս, և ամօրօճս. *Մեռնալ լինի մանն՝ ինքնակամ ընչից անբաժան եղելալ. Նիւս. կազ. լԸ։

Անբաժանաբար. տ. Ἀμερίστως. Indivisibiliter, sine divisione. Առանց բաժանման. անանջատաբար. առանց բաժնելու, կամ բաժնվելու. այբմայարգ, այբլմագան. *Հայր Հառագայթեաց յինքենէ զորդի անբաժանաբար և անմիկնելի... անբաժանաբար և անմիկուսաբար. Կիւրղ. գիմ։ *Բաժանի անբաժանաբար, և միատարի որոշմամբ. Ոսկ. ՃԸ. խոր։ *Բաժանեալ մի անբաժանաբար. Շ. իղի։ *Անորիչ և անբաժանաբար սահման ունելով. Զգր. ծն։ *Անբաժանաբար միացեալ յարժանիսն։ Բևեռել ընդ բանս ոյ անբաժանաբար. Անան. նին. Ն պէտր։

Եւ Առանց որոշելոյ. անխտիր. *Վասն որոյ այլոր անբաժանաբար դնէ զանունանան. իգնաթ։

Անբաժանական. ա. տ. Անբաժանելի. և Անբաժան որինակաւ. Ἀμέριστος, ἀμερίστως. *Բաժանեալ անբաժանականին. Սեբեր. ՃԸ։ *Զինքն գիտելով ձծայինն իմաստով՝ գիտասցէ զանձինսն, անհիմաբար զնիւթեզենս, և անբաժանականս զքաժանականս, և զքազմանս միութիւն նուպէս. Դիմն. ՃծայԸ։

Անբաժանապէս. տ. Անբաժանաբար. Ἀμερίστως. *Ծնանիլ (զքանն) անաճառաբար և անբաժանապէս անմարմինն. կ՚ուրդ. գիմ։

Անբաժանելի, լոյ. ա. Ἀδιαίρετος, ἀχώριστος. Indivisibilis, inseparabilis. Որ չէ բաժանելի. անանջատ. անմիկնելի. անզատելի. անհատանելի՝ ի մասանս. այբլմալ. Ի գոխմ օլանմալ, լա խանգիչ։ *Ցանգաս անբաժանելի և ՃԸ երրորդութենէն։ Բնութենէն միանչնաւոր և անբաժանելի։ Բաժանելով զանբաժանելին՝ ուզայան. եղէգ բանն մարմին եղև։ Անբաժանելի է մարմինն՝ ի բանէն։ Հոգի է ձծ, նոյն ինքն անբաժանելի, ոչ ունելով ահղի՝ ուր ոչ է. Աբ։ *Անբաժանելի և միատնական ՃԸ երրորդութենէ. Նար. Ե ժմ։ *Աճուքն անբաժանելիսա։ Անբաժանելի բղխուն. Նար. խԸ. կԸ։ *Վասն ոյոր թագաւորութենէ, որ կայ և մնայ յաւիտեան, և անբաժանելի է յառուղէն. Ոսկ. յհ. ՃԸ. 38։ *Բաղում և անբաժանելի էր լնալ սուգն. Ոսկ. ի ՏԸիս։ *Եկուսմունք բարունակոյն ընդ գերակայ ծայրս ծառոյն շարամանելաք, ոյց գրեթէ անորիչ յիրերաց և անբաժանելի թառէր յանկուն. Պիպ։ *Սէրն որպէս սեռ՝ անբաժանելի գոլով, ոչ ունի զանազանուն. Անյ. պրէ։

Ս. Իբր Անբաժանաբար. *Ի քէզ միանալ անբաժանելի։ Ցձծ միացեալք անբաժանելի. Նար. իԸ. յՁ։

Անբաժանութիւն. գ. Ἀμέρεια, τὸ ἀχώριστον. Indivisibilitas, inseparabilitas. Անբաժանելի գոլն՝ պէսպէս օրինակաւ. Ի գոխմ օլանմալըզգի. *Գերբարձն յեալ անբաժանութեի բոլոր ձծայականին միութեն։ Վասն պարզութենէն և միութեն գերաբուն անբաժանութենէն. Դիմն. ՃծայԸ։ *Փանակութեաւ ստեղծն բաժանի. իսկ անբաժանութեն անեղութեն է մարմնոյ. Մագ. անդ. *Ոչ ոք է՝ ի մարդկանէ, որ ոչ ուրոչեաց զնիւթ յձծայինսն կամաց ըստ մասին ինչ իբրև կամ ժամանակի. բայց միայն քեի անբաժանութենէ կամացն պահեցաւ. Աբ։ Ք։

Անբաժանօրէն. տ. Անբաժանաբար. *Անբաժանօրէն ընդ նեւթական մարմնոյն՝ վտանգեալ։ Ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միացեալ՝ ի մի. Նար. հԸ. ղ։

Անբաժանցեալ. Անբաժ և անման գտեալ. պակասեալ. զրկեալ. Ἄμοιρος. Expers, privatus. *Ի զրկութենէ անբաժացեալ. Նիւս. կազ։ Ե Շ. բաղիչ։ *Ի մըրկ և լեզ զուակէ անբաժացեալ. փիլ. լին։ *Անբաժացեալ յարքպարութենէն կատարմանէ. Պիպ։

Անբաժին. ա. Առանց բաժնի մնալ. որ չառնու ինքեան բաժին կամ ժառանգութի. Տրեսպան ԷԸիլիչ. *Եղանէ գոսար՝ ի տանէ հօր բաժնիւ. և որ տա կաւին՝ ի տան է, անբաժին ևս է... Լիլի անբաժին առնուլ (զկոյս բռնաբարեալ). Մխ. ԴԲ։ *Տարագիր առնէ (զորդի յանցաւոր), և անբաժին հանէ զնա. Սրփ. իՁ. յհ. իՁ։

Կամ Անբաժ. անման. գոբլ. լափազ, պինաթիզ. *Ոչ կամ գոն գժոդովելոյն անբաժին՝ ի ժողովրդենէն առնել։ Անբաժին գնալ. լՁ. պրփ։

Անբաժն. իբր Անբաժան. անբաժանելի. անքակ. անմիկնելի. Ἀδιαίρετος, ἀμέριστος, ἀδιάζευκτος. Ի գոխմ օլանմալ, այբլմալ. *Անքակ անբաժին լինելոյն. Ա գոխ։ Նար. իԸ։ *Սուրբ երրորդութենին և Լրանելի միասնականին՝ անբաժին և միաւորեալ է յինքեան։ Անբաժին է, և՝ ի նմին ինքեան. Աւ. ծԸ։ *Զանբաժինն բնութենին, և զանքակ Թագաւորութեն. Սեբեր. Ե։ *Թէպէտև յերկուս իրայ երևի (այսինքն խմանի), այլ՝ ի միութենէ յանբաժին միացեալ. Պրգմ. ԽԸ։ *Ընծային բնութենէն՝ անբաժին մնացեալ առ մայրինն և առ հոգին. Զգր. իԸ։ *Ծածկեալ յարդանդ սքղ կուսին, և՝ ի ծոցոյ հօր անբաժին. Շ. Խոսթ։ *Ցառաջագոյն սահմանեցաւ յանբաժին Նորա և հօր նուին խորհրդոգ. Աբ. Ը։ *Որպէս զերազարս հարապատ անբաժինս։ Անքակ սէր արասցուք ընդ արշակաց, զի մինչև յաւիտեան անբաժին լինցի նա՝ ի մեզ. Ռոպ. Ե. 16. 20։ *Անբաժին գանձ. (այսինքն անչորնթելի, անկապուտ). ՃՁ։ *Ա յոսկս և՝ ի հօրէ ընծունին՝ անհոս և անբաժին հանդիսի. Աբ. Ը։

Կամ Մխաձոյլ. անհատ. *Եպիկուրեանքն ասեն, անհատ և անբաժին էին մարմինքն զառաջինն։ Մարմինք անհատք և անբաժինք էին. Եփիփ։

Անբաժ. ա. Որ ոչ բաժի. անգրգռուելի. անվանելի. *Չհիմունս նորա անբաժս և անչարժելի և հաստատուն պահեա. Մաշ։

Անբաժտ կամ ՝ ա. Իբր Դժբաժտ.

Անբաժտելի. ՝ հէգ. պահնըշ, Ճալխիչ. *Անբաժտիլ եւսիբոսի արշևմնաբրիսին. Ոսիիէր։ Իակ Ոսկ. ոգ. ւԸ. *Որ՝ ի բարեբաժտութենէն անբաժտելին». յին. անբերելի. ձիրդոտ.

Անբաժտութիւն. գ. Ἀτυχία. Infortunium. Անյաջողութենի բաժտի. վնձակ ձաժտոլ. գժբաժտութենէ, յաժորդութենէ. պախնըշելէ. պէլա. *Յաստուկ է փորքաշոգութենէ՝ ոչ բարեբաժտութենէ, ոչ անբաժտութենէ կարելն բերել. Աբիպա. ա ասա։ *Զանբաժտութենէ քո Ճաքո, զի մի զնշանին քո ուրախ արասցես. Ոսիէր։

Անբաղադար. տ. և ա. Ոչ բաղադրեալ. առանց կցկցուածոյ. իբր Անբաղադրելի. անխառն. պարզաբար. *Ի բաղկացուցիչն զօրութէ անբաղադարն բարւոյ (ՃՁ). Մագ. Ըա

Եւ իբր Անպատճառ. անբաղադրեալ. անառգիւտ, և անեղբայր. *Գոցես՝ ի մէնչ անբաղադար գՀայցուն։ Անբաղադար մըտածութենի. Մագ. ծԸ. ծԸ։

Անբաղադրելի. ա. Ոչ բաղադրելի, իբր Պարզ, կամ անզուգական. *Որդի անբաղադրելի. ՃՁ։

Անբաղաձ. ա. տ. որ և անբաղադաձ. Որ չկայցէն պատճառանք կցկցելիք. անպատճառ, և անմեղադրելի. անառգիւտ անպարտ. որպէս յին. Ἀνυπαίτιος. եղէգ. ադ, մահանագ. *Որ ոչ՝ ի մեղ է, անբասդոյ է։ Անչնորհակալութենէն անբաղաձ նախախնամութենէ մատուցանել. Փիլ. լին. ա. 68։ Ե նխ. ա։ *Անբասդոյ ազատութե՝ ի բաց գՀոգա ընկենլով աշխարհականս։ Ի բառնունգ ոչ ասեն Թոյլ (գողցն) ասառաս անբասդոյս անցանել գնալ։ Չի երթեալ անբասդոյ վնաբ լինքեան մահու տարցի վճիռ. Պիպ։

Եւ որպէս Ոչ բաղադրեալ. պարզ. *Բացատրեմ՝ ի միմեանց զանբաղադարն և զբազադրեալն. Տօնակ։

Անբաղաձապէս. տ. Առանց կարծրլոյ, պատճառել լինչ. անեղբայր. անշուշտ. Ե ոգ հէ ի ֆ. *Տրամականացն անբասդոյապէս հանդիսանալ. Ցհ. իմ. ոգ։

Կամ Առանց տոգաանելոյ. անպարտաս. *Զաչս արձակեալ յարատարութենէ բանիս մանրական մազ անբաղադապէս. Ցհ. իՁ։

Անբաղադապէս. Նոյն ընդ վ. կամ անբաղադարար. *Հոգի մարդկային վնաբոց մասանցն անբաղադապէս ընդունի զկիրս. Խոսբովիչ։

Անբաղադաղաձ. տ. Անբաղաձ. Ἀνυπαίτιος. այսինքն անպատճառ. անվնասա, անդատելի. Irreprehensibilis, insons. *Տարցի զպատուս վասն անբաղադապէս ապատուհեն՝ Պատճառեն և բաղադրեն զանպատճառն և զանբաղադարն (զգործ ասյ)։ Անբաղադարն կինն՝ մաքուր գոլ վարուք և կեալ պարս է. Փիլ։

Անբաղադելի. ա. Նոյն՝ իբր Անբաղադաձելի, անվնասել. *Արեգական և լուսնի անբաղադելի ընդմայն. Փիլ. ա։

ԱՆԲԱՂԴԱՏ. ա. Անհամեմատ՝ ի գործոցէ մասին. անբաղդատելի. աննման. անզուգական. Ἀσύγκριτος. Incomparandus. պինպիէր, պիծաւէր. *Ցոյժ անբաղդատ լինելով առ այլսն մարմինս. Նիւս. Ի՛ք ոգիդ՝ *Ծրնաբ մարմնով կոյս անախտ, ըզմիա՛ծին անբաղդատ. Գնձ։

Եւ ի պարսաւանաց մասին, Անյարմար. *Անբաղդատ շարադրութիւն. Երզն. 166։

ԱՆԲԱՂԴԱՏԱԲԱՐ. մ. Անհամեմատ օրինակաւ. Ἀσυγκρίτως. Sine comparatione. պիլոթէպիհ. *Եւս առաւել ի վերայ բանին ասի յաւէտ անբաղդատաբար, և ըստ ՃՀմարութեանն անմարմնոյն (ի բնէ). Նիւս. բն. յորմէ և Շ. Ռզ։

ԱՆԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ, ի. ած. Տ. ԱՆԲԱՂԴԱՏ, ըստ ա՛ն չ. Ἀσύγκριτος. *Փաղաքշական է, որ ընտրազուտն նախագաղափարին անբաղդատականին (յն. անբաղդատապէս. ἀσυγκρίτως) յայտնէ. Թղ. 166։ *Ցայտգս առ մեզն գԹուԹէ անբաղդատականի։ Ո՛վ անբաղդատականի սիրոյն առ մեզ՝ նայեցիր ականի. Սարկ. 64։ *Ա՛յսօր բղխեալն յետնեայ գուարճան՝ (ի Թաղեր) ծաղկեալ դուռնով անբաղդատական. Գնձ։

ԱՆԲԱՂԴԱՏԵԼԻ. Տ. ԱՆԲԱՂԴԱՏ. Ἀσύγκριτος. Incomparabilis. *Խնդալ ի վերայ (ընկերին) ուղղութեցն, որոց շահն անբաղդատելի. Բրս. 49։ *Անբաղդատելի ներբողեանութիւն, կամ պարսաւանք. Պիծ։ *Վայելչութիւն անբաղդատելի. Լմբ. 29։ *Անբաղդատելի գոլով հանդիպիլ. Սիոն. Լմբ։ *Անբաղդատելի են առ մի մեանս՝ յանցանք մեր որ յոյծ, և ընկերքս՝ որ առ մեզ. Գր. 52։

ԱՆԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անւսաղգատելի գոլն. անհամեմատութիւն. *Առ իմս համեմատուԹ յոյժ նուազանայ անբաղդատութ. (այսինքն անբաղդատաբար.) Սիոն. 29։

ԱՆԲԱՂԿԱՑԵԼԻ. ած. Որում անմարթ է բաղկանալ ընդ այլեսմ. անզօրելի. հեր. հանգ. այնպէս, իմիէ՛ք էմ՛ք՝ն։ *Ըստ գիտական անբաղկացելոյ՝ զանականին և զանդամին, զմահկանացուին և զանմահին։ Երբէք անբաղկացելիք, և միւն բաղկացելի. Ան. պորփ։ *Բաղկացելիք և անբաղկացելիք. Տծոփ։

ԱՆԲԱՂԱՆԻ. ած. Ոչ բաղձալի. անախորժ. *Տ.քնութեան այժմ անբաղձալի. Սիոն. 29։

ԱՆԲԱՂՑՕԴ. ած. գրի և ԱՆԲԱՂՕԴ. Ἀσύλλαβος. Ըստ յունաց՝ այն բառ, որ ոչ երբէք կարէ առնուլ զյօդս ὁ, ή, τό. ν, ρ, ν. *Ի դերանուանցս են որ անբաղյօդք են, և են որ բաղյօդք. որդոն, Եա, (ἐγώ.) և բաղյօդք, որդան, Իան (ὁ ἡμῶς). Թր. 162։ (այլ՝ ի հյ. լինին և Եաւ, եան)։

Իակ ըստ հյ. ձայնին, Մագ. Ե երզն. 162։ ի դէպ վասն անուանցն ասեն. *Ա՛ն բաղյօդդ է պարզ յառ. իակ բաղյօդք յաւելուածով՝ ի պարզն »։ Ա՛յլ անդէպ է գրեալն՝ ի հին բ». 162։ *Բաղյօդք, պատճառք։ Անբաղյօդք, անպատճառք »։

ԱՆԲԱՄԲԱՍ. ած. Ἀκατηγόρητος, ἀνεπίληπτος. Accusationi non obnoxius, irreprehensus. Որ ոչն բամբասի. ազատ՝ի բամբասելի իրաց. անպարսաւ. աննախատ. անդրելի. անսադիւտ. այպ ոչնձոպ, այպ՝ ՚ըզ, զայրի ծո՛աՒէք. *Չարշապիկ ոչ անբամբասելի՝ նի, եՀԷ անբամբաս է. Փիլ։ *Եղիցի վերակացուն անբամբաս յամենայնի. ՑՃՆ. *Երկեւոյն տերութեանն անբամբաս. Եփես։ *Անբամբասն առաւել է քան զանբիծն. Ոսկ. Ղուա։ *Պէտն՝ պատուիրէ կալ անբամբաս՝ի յայս չարեաց՝ յորոմ Թէ կաս. Շ. այբ։

Եւ Որ ոչն բամբասէ զայլս. *Լինել անոսկալ, անբամբաս. Սիոն. ած։

ԱՆԲԱՄԲԱՍԱԲԱՐ. մ. Ἀκατηγορήτως. Sine contradictione. Անբամբասաբար՝ անսուգամանելի և անդիմախոսելի օրինակաւ. *Աճ յաւէտ՝ անբամբասաբար յամենայն պարագայսն երկրպագեալ. Կիւրղ. գԺ։

ԱՆԲԱՄԲԱՍԵԼԻ, լոյ, լեաց. Տ՛ն ԱՆԲԱՄԲԱՍ. յն. անդրդուսելի. Ἀλοιδόρητος. Conviciis non obnoxius. որ և Ա՛նանգոնելի. *Յորոց՝ ի մարմնոյն անբամբասելոցս կրից և բանից. Կիւրղ. գԺ։

ԱՆԲԱՆ, ի, լց. ած. գ. Որոյ չիք բան, այսինքն բանականութիւն, և խօսք. անասուն. հայվան, չայրէ Նաթէգ. Ἄλογος. Irrationalis, carens ratione et verbo. *կէն գանիք՝ ունիք բանականք, և ոմանք անբանք գոն։ Աւելորդ բանական՝ որոշեաց յանբանին. կենդանի բանաւոր, և կէն գանի անբան. Զանբանին և զբանաւորսյ զբնութիս։ Ոչ երբէք բանականն յանբանութիւն տեսանի, և ոչ անբանն՝ի բանս կանուսի. Սահմ։ *Անբանին զմտաւորս ղշտաւացուցանես։ Անբանիկ գազանսց գաւուք. Նար. կԺ. հԲ։ *Ճարակել անբանիւքն զսնդուցն բարուԹի։ Զայս և յանբան կենդանիսք գոյ խմնալ. Պիծ։ *Եթէ էր երբեմն՝ որ ոչ ունէր բան, նա ուրեմն յայնժամ անբան էր. Մագ. Ե։ *Նախահիմնութիւնքն անբանՃն է, եթէ բանական. բանական. Փիլ. Նիս. ։։ *Ոչ ոք ասիցէ յոլջախոհից՝ անբան դալ երբէք զիիտուն. քանզի ոչ երբէք եղիցի միտք, Թէ ոչ ունիցի բան. Կիւրղ. գՃԺ։

ԱՆԲԱՆ. Որպէս Անբանական. օտար՝ի բանէ. անպատճառ. անխորհուրդ. անմտական. անկարդ. ունիրաս. տգէտ. անխելք. ապշամիտ. *Զի մի անբան և անպատճառ եղիցի. Սահմ. ԺՀ։ *Անլսւսր ՃՀմարութեանն սիրէ լինել անբան յամառութիւն. ՑՀ. Իմ. ապ։ *Անբան և անիրաս փափագութիւն. Շ. ամենայն լար։ *Բանիւն առաչնորդելով մի ինչ անբանս դործեսցեն. ՃՃ։ *Մի անբանս ինչ և անխելագս բամբասիցէք. Ոսկ. Ղաղ։ *Ցայտգս անբանից սրանց. Խոր. ։։ 2։

Եւ որպէս Բնական, զգայական, Նիւթական, արտաքին, առանց բանաւոր մըտադրուԹ եղեալ. *Անբան մտաւնքն հանդուկին կործանիլ՝ի մեղան, և բանականն ընդգէմ գործեալ՝ ոչ տայ Թոյլ. Լմբ. պԲ։ *Անբան առաքինութիւք .. անբանք կոչին վասն ոչ գիտելոյ զպատճառն, Թէ զինչդ պարտ է ոչխանոն լինել. զի և յանբան կենդանիսն բնաւորեցաւ այսպիսի առաքինութիւն տեսանիլ։ Անբան արհեստք, ևն. Սահմ։ *Ի հովուական ցեղոյ և՝ի մանակալութիւն դործոյ, և յայլոց անբան արհեստից. Լմբ. պԺԳ։ *Անբան կրթութիւն վարին. Պիծ։ *Առանց խորհրդոյ դործ առաքինութեան անբան և անպտուղ անուանի։ Մարմինն ալալակէ զանբան աղօԹս. Լմբ. պԲ։

ԱՆԲԱՆ. որպէս Անխօս. անբարբառ. անշունչ. անձայն. *Անբանն (առաջար) ՚ի բանաւորէն կառուցեալ. Նար. կԹ։ *Մարգն առաջար է այ, և բանական աշխարհ՝ի մէջ անբան աշխարհի. Ոսկ։ *Անբանն նիւթք. Լմբ. էբ ընդ։ *Բերանակապ և անբան ևս եղեալ յառաջ քան զպատանեկն. ԱԳՃ։ *Ի բարբառ ձայնի անբան բերանոյ. Նար. խ։ *Անբան և անլեզու ոմն. .. Ոչ անբան ոք, այլ՝ հռետոր և բանաւոր յոյժ էր նա. Վրք հդ. ծԲ։

Կամ Պատանձեալ. կարկեալ. համր. *Անբանս գրեԹէ՝ի կաՃառս առեղնից. Պիծ։ *Չնոսա (զփարիսեացիս) անբանս արար. Իգն։ *Եառս զդէւան, զի կայնի ազխուրս և անբանս. Վրք հդ. ծԲ։ *Զլեզուն հատանել, անձայնս՝ի բաց առնել և անբանս. ԱՃԱԲ. Ի՛պր։

Կամ Որ ինչ լինի առանց խօսից. *Ինքն մեռաւ անբան, և ոչ ասաց ինչ. Վրք հդ. Ի։ *Զանազանութեն բանական պաշտամունն, և անբանի. Բրս. 49։ *Դու և անբան պաշտօն. որպէս և է սերն, և ողորմութիւն, հեզութիւն. այս ամենայն և այլն պիսիքն անբան պաշտօն կոչին. ի գիր խոսք։

ԱՆԲԱՆԱԲԱՐ. մ. Ἀλόγως, ἀλογίστως. Sine ratione, inconsulte. Իբրև զանբան. անխորհրդաբար. անպատճառ. հայվանի ի՛պէ, ՌելԷ+էԱՒ. *Ոչ եթէ անբանաբար, այլ խիստ ուԹ նախանձմամբ. Սահմ։ *Ոչ վայրապար կամ անբանաբար՝ առանց գիտելոյ զորպէսն. Գր. փղ. Իղ։ *Ոչ ուղղապէս, այլ և ոչ ամենևին անբանաբար. Աճաբ. ի՛պէ։ *Անբանաբար աղօԹելով իբրև զանշունչս. Խոսք։ *Բանականացն բաղքաղայս՝ի վերայ գնէ, եԹէ անբանաբար. փիլ. Նիս. ։։ *Ոչ անբանաբար՝ի սոյնս շարժիմ. Լմբ. պոԳ։ *Նո՝ ողք ապաշխարել ոչ կամին, և զմահն անբանաբար խնդրեն. Կիւմա։

Եւ Անբարբառ կալով, առանց խօսից. *Լռեալ կայր ամենևիմբ անբանաբար. Վրք հդ. Ձ։

Իակ Մաթա. ՚ի դէմն. *Նախախնամական ծառայ յառաջնոյսարհօք բազմապատ կայեալ՝ ծառ անբանաբար մի՝՝ խմ, առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, կամ անձառութեան։

ԱՆԲԱՆԱԳՈՑՆ, գունի, լից. ած. Ἀλογώτερος, ἀτοπώτερος. Rationis magis expers, absurdior. Առաւել անբան կամ անբանական, և անտեղի. *Մի երբէք ՚ի բնութեացդ անբանագոյնք քան զմանկունս։ Քան զերպիկուրեայսն զլիմարութիւն (կամ զանհատն) անբանագոյն և պատուականն եղիցի. Բրս. 49։ *Անբանագոյնք ՚ի բանս։ Ցանանականսն անբանագոյն զառածանէ յաւուրն. Պիծ։

ԱՆԲԱՆԱԼԻ. ած. Զոր ոչ լինի բանալ. փակեալ. փակ. գաղ. ալբմաղ. Ἀπαράοικτος. *Քանզի իւղ ոչ ունէին, գոյն անբանալի զիականս արքայութեն երկնից. Ոսկ. ՃՃ. ՚ա։

ԱՆԲԱՆԱԿԱՆ, ի, ած. ած. *Ἄλογος. Irrationalis. Սեպհական անբանից կամ անբանութեՃ. զգայական. *Ա՛յլ օրինք են անբանականին (մասին՝) հակառակ զինել մտաց. Մաթա. ՚ի դէմն. *Անբանական բարոյից է՝ Թմբրութիք մտաց ՚ի յարտաս մանս. Ճարակել։ Անբանական վնասք. Նար. ։ ։ Իւ։ *Անբանական բանութեՃ. Շար։

Իբր Անբան. *Մարմին եղեալքս՝ և անմարմին, անբանականք՝ հանդերձ բանին. ՑՃ արդի։

ԱՆԲԱՆԱՆԱՄ, ացայ. ։. Իբրև անբան լինել. արտաքոյ եԼանել բանի. անմտանալ. Ἀλογεύομαι. Ratione destituor. իակ ἀλογέω, յոչինչ գրել. արհամարհել. *Ի գիՃութեՃ և յատկանալ անբանացեալ կենդանին բանաւոր. Սարկ. ։։ *Ի տուէ ցեղոյն նոցա պատուիրանէ անբանացեալք՝

լինելին ապաստամբ չլայ. Պրպմ. ւԷ:

ԱՆԲԱՆԱՊԵՍ. Տ. ԱՆԲԱՆԱԲԱՐ. *Չի մի թուէսցուք անբանապէս հաւատալ ա ասացելոցս. Նիւս. բն: *Անբանապէս կա պեալ ախտիւն. Իգն: *Անբանապէս հայ եալ: Անբանապէս կենդանիք. Դիոն. եի. Ե երկն: *Արեգակին անբանապէս տալ լոյս. Ոսիփ: *Ոչ անբանապէս, այլ ամե նեին հանճարեղք. կԱխմ:

ԱՆԲԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ոչ բանա ւոր, այլ՝ անբան. *Չբանաւորս և զան բանաւորս: Անբանաւորացն անասնոցն. եԷրիւ:

ԱՆԲԱՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. Տ. Անբանաբար. և Առանց բանաւոր պատճառի. *Մի՛ ան բանաւորապէս կարծես. Լմբ. ոգ: *Ոչինչ վայրապար, և ոչ անբանաւորապէս հրա ժայեցաւ. Աճաբ. պասէփ:

ԱՆԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. խակուի և յատ կուիքի անբանի. պակասուիքի մտաց և բա նի նորա. և Անտեղուիքի. Ἀλογία. Irrationalitas. *Սրամտութիւն անասնոց՝ ամե նայն անբանութեամբ է լի. Դիոն. էրկն: *Չմարմնաւոր պէտն անբանութիւ հարկա նել. Խոսբ: *Տղայն մերձ է յանբանութիւն ասակ անկատար հասակին. Սրփ. ա. յհ. Է: *Անբանութիւն է՝ ոչ ի զօրութիւն դիտմանն հայիլ, այլ ի բառն. Դիոն. ա֊այ: Ուր և *Անբանութիւն և անիմաստ՝՝ ասին իբր ի վեր քան զբնական բանաւորութիւն և զգ միտս: *Ցաւանիսի կապտել զհայր ի յիւր մ բանէն, և անբանութիւնն բամբասանօք պատուել վարկանի զվերին մեծութիւն. Նար. ւ֊:

կամ Անմտուիք. անպիտանուիք. *Զան բանութիւն բազմաց ի մարդկանէ նշանակէ. Լմբ. ոգ: *Ցանտեղիան ճարտարագործք, և հանճարեղք յանբանութիւն. Սարկ. պսիւ: *Զգայութագրեալ մարդն անբանութիւ. Նար. յէ:

Եւ իբր Անխօսուիլ. անզգայուիլ. լռու թիւն. *Մի յանգգնաբար իսօսլով անբա նութիւն մատնեցայց: Դժոխական անլսա նութիւն (՝ի գերեզմանի). Նար. լէ. ղէ: *Ձէ իսկ արժան զայնքան առաքինութիւն այնպիսւոյ առն՝ անբանութիւն տալ,,. այս ինքն լռել, զանց առնել իբր ոչինչ. յն. ἀλογέω. *Գերեզմանութիւն է հմուտիւն... Թուեցաւ ոմանց յանբանութիւն ածել փո խանակ առաւել գիտութիւն. Երզն. փէր. իբր տալ լռել՝ի խօսելոյ՝ առ չգիտելոյ զկանոնս քերականութիւն:

կամ Անհետեւելի զօրութիւ. *Մի արդեօք յոննական պերճ և ողորկ առասպելքն ի ձեն հանդերձ պատճառաւ. այլ ասես մեզ՝ պատճառս տալ անբանութիւն նոցա. Խոր. ա. 31:

ԱՆԲԱՀԽԵԼԻ. ա. Որ չէ բաւհնելի. Ἀδιάδοτος. *Անհաղորդելի և անբաւհելի. Դիոն. էրկն. ի:

ԱՆԲԱՒԱՉ. ա. Որ ոչ բառաչէ. ան մռունչ. յան լի հանօղ, մռնիլ ի ելեամբ. *Ան բառաչ գառամբեն, որ զվրէժ անձին իւրոյ ոչ կարեր խնդրել. Եփր. էւ:

ԱՆԲԱՒՆԱԼԻ. ա. ն. Որ ոչն բառնի. զոր չէ մարդ ի բաց առնուլ. անկողոպտելի. *Ընտրեաւ զբարիսք բաժինն զան բառնալին. Խոսբ. պրփ: *Զզօրուին ասյ՝ որ միապաս ի սմա, նշանակէ անբառնալի գոլ. Ը. Բաբյէ: *Զոր ունիմ՝ ինձ ունիմ, զքանս և զիմաստութիւս, և ունեցեալ ան բառնալի. Ոսիփոր:

ԱՆԲԱՒԻՐ. պ. Ազատ ի բառանաց. անպարսաւ. անսադիսա. անբազայ. անա բասո. անդէպաբերեալ. տհասանագրէ, այլպէսբ. *ի միտս անբաւհրս սովաւ զձեզ հրաւի րեալ. Ց4. իի: *Անբաւիր սրբութիւ. Վրփ հդ. ծէ: *Անբաւիր կրօնաւորութիւք: Ար գար է տէր ի բանս իւր, և անբաւիր ի յաղթութե իւրում. Լմբ. պրփ. Ե հանգ:

ԱՆԲԱՍԻՐ. ն. Առանց բասրանաց. ամբը ծութիւ. անբաղայապէս. *Տնուր ինձ, զձտ նապարհս իմ որ առ քեզ՝ անբասիր վճռ րել. Իր ընտ եգբ:

ԱՆԲԱՐԲԱՆ. ա. *Ἀφθέγγος, ἄφθεγκ τος. Voce carens, mutus. Որոյ, կամ ուր չէք բարբառ կամ ձայն յօդական, ի բնէ կամ իւիք օրինակաւ. Լեզու լանեյօղ, համալ. փլսիկ, պեսիկ. *Անմռունչ անբարբառ՝ պակասեալ յատենային յուսոյ փրկութե. Ե. Դ. գ. 29: *Նոցուն ձկանց զանբարբառ բանան ուսեալ լինէր սննդակիցն նոցա. Ոսի. յհ. ա. 1: *Զանբարբառ բոլորակ լուանին: Առ պատասխանիս բանիկ ան բարբառ: (Մեռեալն) պատկեր անբարբառ. Նար: *Անբարբառ մեռելութե. Ագաթ: *Անբարբառ բարեխօս. Շար. Ե Աեյ. Բաբյէ: *Մարտիրոսք՝ անբարբառ բա րեխօսք են չարչարանաց. Շ. Բաբյէ: *Ան բարբառ ազազակ. Լմբ. ոգ:

ն. Առանց բարբառելոյ. *Զանբարբառ ի սպանդ ածիլն. Սկեա. էս:

ԱՆԲԱՐԲԱՌԱԲԱՐ. ն. Ἀφθέγκτως. Ineffabiliter. Տ. Անճառաբար. *Ցանբար բառելին և անծանօթս անբարբառաբար և անծանօթապէս հաղորդուք. Դիոն. ա֊այ:

Եւ Առանց բարբառելոյ. *Բարեխօսեա աս տէր անդադար ... կցորդ քեզ խաչն անբարբառաբար. Գնչ:

ԱՆԲԱՐԲԱՌԵԼԻ, լոյ. ա. Իբր Անճառելի. անասելի. անանուանելի. Ἀφθέγμων, ἄφθεγκτος. Ineffabilis. *Անբար բառելին, բազմաճայնն: Թաքնութիւն ան բարբառելոյ ածութիւն: Ցանբարբառե լիսն և անծանօթս. Դիոն: *Անբարբառե լի խորհուրդ: Անբարբառելի (իբր ան բարբառ) փափաքութիւն. Լմբ. ոգ. Ե էր ընտ եգբ:

ԱՆԲԱՐԲԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφθέγ ξία, ἀφωνία. Insonantia, defectus vocis. Անբարբառն գոլ. անճայնութիւն. լռութիւն. *Ածայնոյն իսաղաղութիւն և լռութիւն, զոր սրբազանն յուսաստս անբարբառութիւն կո չէ: Անբարբառութիւն և անշարժութիւն ա նուանեալով զհաւաղաղութիւնն ասյ. Դիոն. Ե Մ֊ս: *Եւ է իսչիւն՝ տրտմութիւ, անբար բառութիւ արարող. Նիւս. էն: *Անբար բառութիւք լցեալ զնոսա. Լմբ. իւս: *Եկաց առաջի սմբարիչտ պիղատոսի և հերովդէի անբարբառութիւ. Չամաճ. ասէ:

ԱՆԲԱՐԳԱՒԱՃ. ա. Անշուք. անփառ ունական. անարդ. ուստի *Անբարգաւաճ անարգութիւն,, որպէս յն. անփառութիւ. ἀδοξία, ignominia. Փիլ. իմասփ:

ԱՆԲԱՐԳԱՒԱՃԱԳՈՑՆ. ա. Առա ւել անշուք. նուաստագոյն. *Զանբար գաւաճագոյնն ի վերայ ածէր հանապազ հանգերձ պատառանոք. Պիփ:

ԱՆԲԱՐԴ. որ և ն. ա. Որ չէ բարդեալ,

ԱՆԲԱՐԴԵԼԻ. ՝ կամ չէ բարդե լի. անամփոփելի. յեր և ցան, և անպարփա կելի. *Որ(ձն՝ անբարդ զօրէն սեղանեցոյ զերեսաք երկրի տարածեալ՝ի կոխումն. Պիփ: *Թուականութիւն՝ մտաց անբարդե լիս. Նար. իէ:

ԱՆԲԱՐԵԳԹՈՒԹԻՒՆ. ա. Պակասու թիւ գիոյ. անգիտուիք. *Կործանին վասն նորա անբարեգիտութիւք. Ճճ:

ԱՆԲԱՐԵԽՕՍ. ա. ն. Որ չունի բարե խօս զրաք. անուերուն. անօգնական. բիճա ճըըզ, խմփաթըզ. *Անբարեխօս կապեալ՝ի պահեստ գառն արդելանի. Նար. իէ: *Անյիշատակ և անբարեխօս յամենայն սրբ տից ՚ի մոռացար. Մաղ:

ԱՆԲԱՐԵԿԱՄ. ա. Ոյր չիք բարեկամ: Բարեկամ լանեյօղ. փօսիսա օլմայան. *Վասն որոյ և անբարեկամ և անսիրելի են յալ խարհի. Պիփ:

ԱՆԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ. ա. Երբ պահին պահք առանց նախընթաց բարեկենդանի. ա֊անդ Բարեկենդան. *Անբարեկենդան ա ւուրքը պահոց. կամբլ:

ԱՆԲԱՐԵԶԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. Ան կարգութիւն. *Ոյր աղագաւ է մուտ այս պիսի անբարեձևութիւն՝ի մէջ մեր. Լմբ. պրփ:

ԱՆԲԱՐԵՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. կեղծա ւորութիւն. Նենգութիւն. չարամտութիւ. *Ան բարեմտութիւ. անձնահաճութիւն. Մանփ. Է:

ԱՆԲԱՐԵՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Ἀφιλ άγαθος. Minime amans bonorum vel boni. Ոչ սիրող բարւոյ. ատելոյղ բա րեաց. չարասէր. *Վէրք, անբարեսէրք. Է. փմ. Ճ. 3: *Անբարեսէր մարդիկ, կամ մարմին, միտք. Սրփ. յա֊ր. Ճ: Ճճ: *Կա պարձք անբարեսէր իշխանին խաւարի. Բէնիի:

ԱՆԲԱՐԵՓԱՌԱՊԷՍ. ն. Չարափառ մոք. ոչ ողջմտութիւք. Նոյոյ Ֆփսվ. *Նէս տոյ զմիաւորութիւն բան անբարեփառա պէս թերաբանէր. Խոսբվիի:

ԱՆԲԱՐԵՓՈՐՁ. ա. Ἀπειρόκαλος. Որ ոչն գիտէ փորձել և ընտրել զբարին և զլաւն. միամիտ. պարզ. և Անմիտ. տարու. դէպ. *Անբարեփորձ մտածութիք ՚ի հնա զանդութիւն. Ցմխ. Ճ. (տպ. անփորձ:) *Շամբուշ մտաց է, և անբարեփորձ խոր հրդոց. Սրփ. հանգ: *Չարագործութիք բանից անբարեփորձ մտածութեանցդ. Բբս. ծն:

ԱՆԲԱՐԵՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπει ροκαλία. Անփորձն գոլ բարւոյ. անընտրո ղութիւն. անյարմարութիւն. միամտութիւն, և անմտութիւն. *Ցոյզք հայցաւուց՝ փառասի մեծութիւն (գործ համարեալ)... բայց որպէս ունի Շմարտութիւն, անբարեփոր ձութիւն. փիլ. բեսոփան:

ԱՆԲԱՐԵՔԱՒԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Ան մասն ՚ի բարւոք վայելչութիւն. անշուք. անլաւ, անպարկ. *Ամենասա տագնապաւ վշտաց ըմբռնչնեալ զանբարեքաւվայելուչն պատիւս. Պիփ:

ԱՆԲԱՐԺ. Տ. Անբաժ, ըստ որում Անբաժան. *Մերս բան՝ առ լսողսն գո լով, անորիչ և անբարժ միայ առ միտսն: Զանբարժ միութիւնն յայտ առնէ. Նանայ:

ԱՆԲԱՐԺԱՆԱԲԱՐ.) Տ. Անբաժա Անբարժանապէս.) նաբար. Ἀδιαιρέτως. *Բարժանի անբարժանաբար. Աճաբ. յայսմ: *Աստ ոք երրորդութիւնն բարժանիլ անբարժանապէս, և միաւորիլ որոշմամբ. արդ բարժանի ըստ գիմաց, և միաւորի ըստ բնութիւնն. Խոսբվիի:

ԱՆԲԱՐԺԱՆԵԼԻ. Տ. Անբաժանե լի. *Անբարժանելի բարժանեալ ոք երրոր դութիւնն. Լմբ. յայս: *Դաւանութիւն նոցա անբարժանելի միայր. Սէոխան:

ԱՆԲԱՐԺԻՆ. Տ. Անբաժին, որպէս Անբաժան. *Անբարժին, և բնաւին անբաժա կաց: Զպարզն և զանբարժին. Մ֊ս. Նչ. էվ:

ԱՆԲԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. Տ. Անբաժանու թիւն. *Միով բանիւ ՚ի ներքս ածելով զանբարժութիւնն և զանբաւհութիւն զկարգա

Անբարժութիւն կալեալ զանձնաւորութեան. Նախայ:

ԱՆԲԱՐԻ, բ-ոյ, բեաց. ա. Ὄνος կամ μὴ ἀγαθὸς, μὴ τ'αγαθὸν, οὐ καλὸς, ὀν. Non bonus, um. Ոչ բարի. որ չէ բարի. անբաժ 'ի բարւոյ. որ ապիկ է, ապիկ մը է. Եյի օշյան, Եյի սայլմաղ. *Տանի զնոսա 'ի Ճանապարհս անբարիս: Եւտու Նոցա հրամանս անբարիս: Յիշեսջիք զդիացս ձեր զանբարիս. Ա-ած. ծ-. 29: Եղէկ. ի. 25: ա-. 31: *Ո՛չ ե հրոյ ցրտացուցանէլն, և ո՛չ բարւոյ լինչ անբարի ածել յառաջ. Դիան. ա-ոյ. ի: *Անբարի բարեբարուէ, կամ արուեստ. Խոր: *Բարուց անբարեաց. Նար: *Ջչար խլևեցողաց և զանբարեաց զկամս. Շ. ապ: *Իւք աշխարհիս ամենայն անբարիք են: Ջանբարի ժամանակն զայն 'ի դէմս ածել. Սարգ:

ԱՆԲԱՐԻՈՏ. տ. ԱՄԲԱՐՈՏ:

ԱՆԲԱՐԿԱԿԱՆ. ա. Իբր Անբարկացող. *Սիրտ անբարկական. Գ.յ:

ԱՆԲԱՐԿԱՆԱԼԻ, լ-ոյ. ա. Ἀόργητος. Ira carens, qui non irascitur, aut irasci non solet. Ազատ 'ի կրից բարկութէ (ած). և (մարդ) անբարկացող. հեզ. հեռի 'ի բարկանալոյ. *Ըստ բնութէն անբարկանաչի է ած: Անբարկանալի է բնութէ. Ար. Եբէմ: *Բարկացուցաք զանբարկանալի բնութէին. Սրփ. յ՛. է: *Զանբարկանալին 'ի ցասումն ածեն. Վ.բ. հդ. Ի՛: *Անբարկանալի մեզ զաղօթան այնուհետև. Խոր: *Երանեն տէրն ոչ զամենևին անբարկանալին. Շ. Ֆիլ: *Զինչն զարգացրել հեզութէն և անբարկանալի լինելոյն. Սրփ. ա. պ. ծա:

ԱՆԲԱՐԿԱՑՈՂ, ի, ացի. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ որում ասի զմարդոյ. Ἀόργητος. Լէաբլաչօղ. Եօրէնիկ, Խաչուքմ. *Անբարկացոյ անձն տաճար է հոգւոյն սրբ. Նեղս: *Ժուժկալն ոչ տրտմի, և ո՛չ անբարկացողն. Վ.բ. հդ. ծ-. յ: *Ոչան կրնաւորն այս ինչ է ... անբարկացող լինել. Վ.բ հդ. է:

ԱՆԲԱՐԿԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ἀόργητον. Ira carere, moderatio. Անբարկացօղն լինել. ջարկանալն. հեզութէ. հանդարտութէն. *Անհպարտութէն և անբարկացողութէ. Նիս. սթան: *Քաղցրութէ, անբարկութէ. Ոսկ. պեար. էդ: *Ազօթք են հեզութէ և անբարկութէն բղխումն. Նեղս: *Ջօրանամբ 'ի հեզութէն և յանբարկութէն. Լ.բ. առ: *Ջհեզութէն բուռն հար և զանբարկութէ. Կէր. է. խ: *Ի ձեռն պարզութէն և անբարկութէն: Անբարկութէն է ցանկուի անյագ՝ անպատեհութէն. Կ.մա:

ԱՆԲԱՐՀԱՒԱՃ. տ. ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃ:

ԱՆԲԱՐՁ. ա. Ձուխող զբարձ. Եռ. փԹ-ղ: *Անբարձ գլուխ. Նար. էրփ:

ԱՆԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն բարուէ 'ի սպառ. բարիատեացն գոլ. *Ձէ անբարի մարդ, այլ՝ նա (այսինքն սատանայ), որ միշտ է յանբարութէն. Լ.բ. ողբ:

ԱՆԲԱՐՈՒՆԱԿ, ի, ացի. ա. Առանց բարունակի մնայեալ. քշտեալ 'ի շառաւիղաց. Ճղէր լուսեղօղ. Փիլոն.ըդ՝ Փիլդ. սիկ. *Երկն անբարունակ որթ. Շար:

ԱՆԲԱՐՏԱՒԱՆ. տ. ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ:

ԱՆԲԱՑ. ա. Ոչ բացեալ. անբանալի. լէայօաճ, գոց. *Անբաց գերեզմանին կը նիքն եղև. Ճճ: *Մտանէր որպէս 'ի վերնատունն դրամբք անբացիւք. Կէր. պմ:

Եւ Անփախատելի, կամ անլոյս. աննըշոյլ. Ἀχανὴς (որ պէսպէս մեկնի). *Աննըշոյլ անբաց (յն. մի բառ) խաւարասէն պատեցան. Իմաս. ծէ. 16:

ԱՆԲԱՑԱԿԱՑ. ա. Որ ոչն կայ 'ի բաց. անանջկտեր. * Բնաւին անբացակաց. Մ-ս. նչ. էկ:

ԱՆԲԱՒ, ի, ից. ա. ('ի բառէս Բաւ. հասուիմն, հուն, չափ). Ἄπειρος, ἀπέραντος. Infinitus, termino carens. ἄμετρος, immensus. ևն. *Ընհուն. անանցանելի. անհաս. անասհման. անեղը. անչափ. հոգիպէն գալբա, հոգուբդ, նիհայելիպիլ, Եօլլէաոիւղ. *Յանապատին՝ յանբաւ և յանկոխ երկրին. Եբէմ. է. 6: *Որոյ անհուն և անբաւ է բանմութէն: Անչափից և անբաւից բանմութէ. Փիլ: *Անբաւ ամբարշտութէի. կ-ւղ. գխ: *Ջարն անբաւ և անտանելի. Ա- որս. ա: *Անչափ է, անբաւ է, անհաս է (յն. մի բառ, անբմբռնելի). կ-ւ. ծէ: *Երից անբաւից՝ անբաւ բնակցութէի. Ագ-ոյ. ֆէր: Գրի յոմանց և ԱՄԲԱՒ:

ԱՆԲԱՒ. (՛ի բա. բայ, բառ, բան). Ἀμύθητος, ἄφατος. Ineffabilis, inenarrabilis. Անպատում. անճառ. անասելի և անթուելի, անհամար. վոփ օլոնմոզ, փէք վոփչ էնէմէզ, Եապէր օլոնմոզ, հիսապսըզ. *Ի վերայ անբաւ մարգկան: Լինիցին առաքինքն քո սակաւք, և վերջինքն քո անբաւք. Յոբ. ա- 28: է. 7: *Անճառ և անբաւ: Անբաւ արկածիւք: Անբաւ չարիւք: Չարիք անբաւք. Փիլ: *Ջանճառ պարգևն յայտ առներ, և զանբաւ զաղտղուքին. Ոսկ. յհ. է. 5: *Ջանբաւ մեսն ասէ. Ոսկ. մ. ա. 21:

Ի նախագրեալ կրկին առմունս յոնանկան անխուիր բերին և հայկաբան վկայութիւք. զոր օրինակ զայ ասի. *Ամենեցուն կեանք է և կեցուցիչ, և յամենայնի անբաւ. Յճխ: *Ա՛ն՛ որ անբաւն էր և անհաս. Ագաթ: *Մնաս յայտնիկ անբաւ և անհետատրելի. Նար: *Երից անբաւից 'ի միում աերութէն. Սրփ: Եւ զայլոց ի բաց. *Հեղմունս արեան առնելով անբաւս: Սովք անբաւք. խոր: *Անբաւ ազէաք, կամ գալմանք: Անբաւք յիրէոցն. Պիս: *Սաստիկ և անբաւ շփոթմանց: Ջանբաւ վարուցն. Փոպ: *Սողնոց անբաւից. Ածէ: *Յերկիւղէն մեծէ, և յամմէծոյն անբաւէ. խոր: *Նուաղք յանբաւից: Ի յաձախուէ անբաւիցն: Անբաւից ծննդոց մարդկան: Անբաւից հրաշից: Բարեայ անբաւից. Նար: *Ժամանակք անբաւից. խոր: *Անբաւիւք ծայրիւք. Ածն: *Անբաւ Թանձրութէի, կամ խորութէի. Նար: *Անբաւ հեռաւորութէ. Սրփ:

ԱՆԲԱՒ. իբր Անբաւական. այսինքն Անհնարին, որ և ԱՆՀԱՒ ասի. Անարուեստ, կամ անհմուտ, իբր ոչ վերահասու. *Անբաւ է մարդոյ տեսանել զծծ գոյիւ իւրով. Ագաթ: *Անբաւ յարմարութէի (առ արուեստս). Ա- որս. է: *Ջանբան 'ի ձեռն երևեւթեացն ուշի՝ նպատակի արուեստին հանդիպեցուցանել. Նիս. խոչ. է:

ԱՆԲԱՒ. տ. Յոյժ. շատ. և անսահման. Նաբար. *Անբաւ 'ի սրտմտութէի չարժեցաւ. Ճճ: *Հեռաւ (է) յիշեալ արութէն անբան 'ի հաստատուէ սիրոյն. Կ.մա: *Անբաւս մեղայ: Փառաւորեալ յանբաւս. Նար. իէ. ղ:

ԱՆԲԱՒ. գ. Եկը վերջին, ընդ որ ոչ գոյ այլ անցանել. կատար. կատարած. որ և ԱՄԲՈՒՀ, կամ ԱՆԲՈՒՀ. ԱՄԲՈՒՀ. Նիհայելի, Էնճամ. *Իբրև ոչինչ ժամանեալ յանբաւ գործոյ պատեբարային. Փոպ: *Ա՛ճապարել յանբաւ գործոյն: Հասանել ժամանել յանբաւ գործոյն. ցհ. իճ:

ԱՆԲԱՒԱԲԱՀ. ա. Որ յանբաւս և անսպառ բաշխի կամ բաշխէ. *Անբաւաբաշխ բարիք. Վ-որ. Երբորդ: *Վաստահացեալ յանբաւաբաշխ շնորհս հոգւոյն. Ո-ւիէ:

ԱՆԲԱՒԱԲԱՐ. ֊. Անհաս և անհպելի օրինակաւ. *Նա անբաւաբար անբմբռնելի է. Նիս. էրփ:

ԱՆԲԱՒԱԳԻՏ, գիտի. ա. Անբաւից գիտակ. ամենիմաստ. Ἀπειρόγνωστος. Infinitorum conscius. *Պարգևեալ ստ. 'ի յԱծպետականէն անբաւագիտ իմաստս. գործոյթէ. Դիան. էրփ: *Գիտելի միայն ատ. 'ի յԱծպէն անբաւագիտ իմաստուէն. Շ. հրէպ:

ԱՆԲԱՒԱԳՈՅՆ. ա. Կարի շատ. բազմապատիկ. *Ըմանք զիմաստասիրութիւնն ունելով, և այլք Ճարտասանութէի, և մի ըստ միոջէ անբաւագոյն՝ զըստ իւրաքանչիւրն չիւրն ցանկութէց. Պիս:

ԱՆԲԱՒԱՋՕՐ, ի. ա. Անբաւ կամ անբաւելի զօրութէ. ամենազօր. յամենայնի կարող. Ἀπειροδύναμος. Infinitae virtutis vel potentiae. *Ամենայնի պատճառ գոլով, և որպէս անբաւաջօր՝ ոչ միայն զամենայն զօրութէի յառաջ ածելոյ, ևն: Օրհնաբանել զանբաւաջօր բարերարուէ: Անբաւաջօրս ևն բաշխումն յամենայն էաս տարեալ լինի. Դիան: *Հակառակ անբաւաջօր կարողութէն ևն կանգնէին զամբարտաւանութէն ամբարտաւան. Վ-որ. յապ: *Ձկարութէք ըստ արժանւոյն վճարել զանբաւաջօր խնամին ևն. Տծ:

ԱՆԲԱՒԱԾԱԻԱԼ. ա. Ցանբաւս ծաւալեալ. համատարած 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս. համասփիւռ. *Անբաւածաւալ ծով. Ա՛ած. ող: *Ցանբաւածաւալ Ճառագայթից արեգականն արդարութէեան. Ո-ոգ:

ԱՆԲԱՒԱԿԱՆ, ի. ա. (գոյանի գրեալ և ԱՆԲԱՒԱԿԱՆ). Որ չէ բաւական անձամբ անձին. անձեռնհաս. անկարօղ. գոսպրեհնիկ. *Անբաւականքն այլովք խնամից են. Մխ. դա:

Եւ Որ ինչ չէ բաւական. որ հերիւ է. էէնիկ. *Անբաւական (համարի) ջժամանակն առ 'ի կարգի պատմելոյ: Գուցէ անբաւական եղանիւ (ձէբեն) երկաքանչիւրոցս. Ջսր. ֆմ:

Ոչ շատացեալ. անյագ. փծգոռ, լիլյաօղ. փոյմաչ, գանաճի պիլդեղ. *Անբաւական ագահութէն արծաթոյ և փառաց. Լ.բ. պգրգ. (որ հայի և 'ի յայլորդ նշ)

ԱՆԲԱՒԱԿԱՆ. իբր Անբաւ. անբաւելի. անչափ. *Վասն անբաւական սիրոյն՝ որ սիրեաց զմարդիկ. Ագաթ: * Բնակեցաւ յարդանդի քոմ անբաւական բանն: Մանաւանդ տեսութէի շնորհեաց աչաց նոցա զիւրոց փառացն անբաւական անեղին. Ճճ: *Բարձր անբաւական՝ գահ անբաւական. Գ.յ:

կամ Անամիտիկելի. *Դաշտ անբաւական 'ի տեսութէի աչաց. Աբծր: ա:

ԱՆԲԱՒԱԿԱՆԱԵԼԻ, լ-ոյ. ա. Իբր Անբաւելի. *Եւ ևս բաւական եղէ անբաւականելոյն. Նար. էրփ:

ԱՆԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անձեռնհասն գոլ. տկարութէի. յիտանուէ. նուաստութէն. անփոյթութէ. *Մատնախուզ (յայտ առնէ) զայլոց անբաւականութէի տեսութէն: Գամեցաւ 'ի ձեռն խոյ անբաւականութեաս յայտնել զքոյ իւր. Ճճ: *Ասձեռն էր պատճառն՝ տկարութէի մարմնոյ, և անբաւականութէի բանի. Երբ. փէր:

ԱՆԲԱՒԱԿՈ. ֊. Ἀπεφάνις. Infinite.

Անբաւ անդամ. յանբաւս. անհնապէս. *Անբաւական անբաւս գոյից զօրուեց այլս ածել յառաջ. Դիոն. ՟ձ՟այ. Ը:

ԱՆԲԱՒԱԿԱՑԵԱՑ. ա. Ցոր ոչ բաւէ հայել տեսութեան. այլ և ջերէր. ՟ի՟օվ անդնդական խորոք, անձաւաք անբաւահայեցեալք (առ Մովսէսէն). Տծոակ:

ԱՆԲԱՒԱՀԱՐԱՀ. ա. Յանբաւս հրաշալի. գերահրաշ. *Որ կոյսն՝ բարձր քան զերկինս, և անբաւահրաշ քան զծով և զանգունդս. Տծոակ:

ԱՆԲԱՒԱՅՕԴ. ա. Յանբաւս իրաց յօգեալ. անհամար բանէրով լեցեալ. *Տեսցուք զերկիր, որ է անբաւայօգ. Վէ՟որ. ՟Բ:

ԱՆԲԱՒԱՆԱՄ. ացայ. ս. Զլինել բաւական. ոչ բաւել, չզօրել, անկարանալ. *Աւել անբաւանամ. Պիս:

Իբր Անբաւ բաղմութեան լինել. անհամար գոյանիլ. *Անբաւանան դաշտք տորայս վիճագործ ալեխիւք: Հանգերձ անբաւացեալ զօրու. Պիս:

ԱՆԲԱՒԱՆԴԱԿԱԿԵԼԻ. Տ. ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼԻ. գրի և ԱՆԲԱՒԱՐՁԱԿԵԼԻ. որ և ԱՆԳԱՐՁԱԿԵԼԻ. Ἀπερίγραπτος. Incircumscriptus. ἄπειρος, infinitus. *Բաւանդակելի մարմնով, անբաւանդակելի ՟ձ՟ուԹեամբ: Անբաւանդակելոյն հզօր բնակարան՝ ՟ձ՟ամայր և կոյս. Ա՟ոս. Բ: *Որ Թէ ոգեան երկինք և երկիր, չէն բաւական իմ անբաւանդակելի կորաւեանս. ԲԵՆԿ: *Անհասքն անբաւանդակելիք են մեզ. իսկ անբաւանդակելիքն մեզ՝ անգիտելիք մեզ. Նիս. Բե:

ԱՆԲԱՒԱՆԴԱՊՈՒԹԻՒՆ. Գ. τὸ Ἀπερίγραπτον. Անբովանդակելին գոլ. անպարագրելի. *Յորմէ կայ է անբաւանդակուԹիւն (հոգւոյն ՟ձ՟այ). Ա՟ոս. Ը: յորմէ և Սահակ:

ԱՆԲԱՒԱՊԱՏԻԿ, տկի. ա. Ἀπειροπλάσιος. Յանբաւս բաղմապատիկ կամ աւսւելագոյն. չոփ աւելի. պին գաւ ևիսփե. *Յետ մեւսցն սուրերի՝ ի լոյս կեցցուք ըստ անբաւապատկին, իբրու առ չորսԹեան չափս՝ բարեացն բնուԹիւ աւելի գտեալոյ. Նիս. կա՟ՀԱ: *Անբաւապատիկ մարդասիրուԹիւն աւաչնորդեաց մերումն սաւեղծուածի: Եւ ահա ԹշնամուԹ զհետ ելիցայ՝ յորս անբաւապատկին է սէր և խաղաղուԹիւ. Խոսրովիի:

ԱՆԲԱՒԱՊԱՐԳԵԻ, ի. ա. Ἀπειρόδωρος. Յանբաւս առատապարգև և Յանչափս առատաձեռնեալ. *Որք յաւէտն հալորդին միոյ և անբաւապարգևին ՟ձ՟այ, յաւէտ են մերձ առ նա: Ըստ անբաւապարդև հեղմանն՝ անծախելիք են աւետնին. Դիոն. ՟ձ՟այ:

ԱՆԲԱՒԱՊԵՍ. ՛ս. Յանբաւս. անբաւուԹիւ. անչափ. *Գեաս անբաւապէս բղխմամբ հնւր բորբոքեալ. Դիոն. Երիս: յորմէ և Շ. հրեշք: *Անբաւապէս կրկոցէ մեհեանս պատուհաս. Պիս:

ԱՆԲԱՒԵԼԻ, լոյ. ա. Անչափ. անբովանդակելի. անպարագրելի. և Անձաւաւելի. *Ἀόρητος. *Յապագս անբաւելի՝ ինքեան և հօր իւրոյ՝ մարդասիրուԹեան. Ա՟ո. Ը: *Անբաւելի բնուԹիւ: Անբաւելիոն երկնի և երկրի. Շ: *ԽոկուԹիւ անբաւելի: Անբաւելի քաղցրուԹիւ: Անբաւելի աբեան վտակ. Նիս:

ԱՆԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀπειρία, τὸ ἄπειρον. Infinitas, immensitas. Անբաւն գոլ. անչափուԹիւ. անսահմանուԹիւ ՟ձ՟այ. Նիհայելիպիւիս, հաթսըւլըք. *Ամենայն էիցս սկիզբն և վախճան՝ նախն, բովանդակուԹիւ ամենայնի, և անբաւուԹիւ ամենայն անբաւուԹիւ և բովանդակուԹ գերաւնականս. Դիոն. ՟ձ՟այ: *Երկդիմի անբաւուԹիւ տեսանի՝ ըստ սկզբանն և կատարածի: ԶանբաւուԹիւն և զանեղանելին՝ անսկիզբն անուանեաց. Աֆոբ. Ծն: *Կայ՝ ի լնուԹիւ իւրում և յանբաւուԹիւ. Յճխ: *Որ է փոքր առակ մեծուԹ քումդ անբաւուԹիւ: Զանբաւուն մեծին սքան չացոյց. Նիս: *ԱնբաւուԹիւ մարդասիրուԹիւ. Աւս:

Զարարածոց ասի՝ իբր ԱնԹիւ և անհամար բազմուԹիւ. և մեծուԹիւ կամ ընդարձակուԹիւ յոյժ յոյժ. *Անբաւուն մարդկան. Խոս: *ԱնբաւուԹիւ ձկանց, յամճրաց. կամ գանձուց. կամ բիւրաւորաց հրանիւԹից. Խոս: Պիս: Աւս: *ԱնբաւուԹիւն լռանաւսատած խորոց ծովու. Պիս: *Զչուրսն՝ որ իբրև զկատարս լերանց յայսկոյս և յայնկոյս բաժանեալ կային անբաւուԹիւքն. Ագաթ: *ԱնբաւուԹիւք ծովուց: Ջուրքն անբաւուԹիւ: Զանգունդս՝ և որ ի նմա են անբաւուԹիւք: Ջոր չէ մարԹ ի Թիւս արկանել վան անբաւուԹիւ. Նիս: *Ա յսոս յաւիտեանս անբաւուԹիւն. Լ՟Բ: *ԱնբաւուԹի ծովուն՝՝. իբր ծով համաւոտած. պելագոս. πέλαγος, pelagus. Ոսի. յհ. Ը. 3:

ԱՆԲԵԿԱՆԵԼԻ, լոյ. ա. որ և ԱՆԲԵԿԵԼԻ. Անխորտակելի. անիշխելի. անեղծ. *Ա՟էմ անբեկանելի. Եպէփ: *Ոչ կարաց լուծանել զանբեկանելի կնիքն տէրունական. Եվէս. ննչ:

ԱՆԲԵԿԱՐ. ա. ս. Ազատ ի վճ՟որելոյ զբեկաւոր. առանց տալոյ զարքունի տակ տորոց. *Զկէս շնորհին կալցի անհարկ և անբեկար. Մխ. դա:

ԱՆԲԵԿԵԼԻ. և Տ. ԱՆԲԵԿԱՆԵԼԻ.

ԱՆԲԵԿՁԵԼԻ. Տ՛ՈՐք բոլորովին հաստատուն և անբեկչելի պահելին զՀաստատարն հանդերձ բարի գործովք. Վ՟ր ոսի. հին յԵս. (իսկ նոր ձ. և տպ. անբեկելի):

ԱՆԲԵՂՆԱՒՈՐ. Տ. ԱՆԲԵՂՈՒՆ. *Անբեղնաւոր (կամ անբեղնաւոր) կապատեԹիւն. Պիս:

ԱՆԲԵՂՈՒՆ. ա. Ἀγονος. Infaecundus. Անբաժ ի բերկոյ և ի բեղնաւորուԹէ. անբեր. անպտուղ. ամուլ. անծին. պեբեղեղիպ, զայրի ֆեմալիե, փեռբր. *Զեղջերոց սեղանոյն բուռն հարկանել, որ է անդամ մարմին անբեղուն ըստ բառոյ. փարպ: *Պատասխանեալ կարկաի անբեղուն ի պտղոյ արար զայգի և զանպատուին. Լ՟Ե. ՟ձ՟աբ: *Ի խոր անասելս յապահովացեալ և անբեղուն ոչ միայն ի պտղոց, այլև լմնկիլ ջրոց. Փիլ. ՟ձ՟. բան:

ԱՆԲԵՐ. ա. *Ἄφορος. Non frugifer, sterilis. Որ չունի բերս. անարգիւն. անպտուղ. անբեղուն. ամուլ. հասըլսըզ, պերէւեբիպ. *Անբեր անդաստան. Նար. կԲ: *Ընորհեա փոխիլ անբերս անձին՝ ըստ պտղաբեր քոյոյ անկին. ՑՁ՟ որբէ:

ԱՆԲԵՐԱՆ. ա. Որ չունի զբերան խօսելոյ. անիւս. անբարբառ. *Մանկունքն լռեալ վասն քոյ վկայեցան, քանզի ոչ էին անբերան քան զվիրտիչն. Եփր. Երալաբ:

ԱՆԲԵՐԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Զոր չէ մարԹ բերել՝ կրել՝ տանել յինքեան. անտանելի. անբաւելի. *Բարձ յինէն ողորմած զանբերելի ծանրուԹիս: Չերերոր. դուԹիւն անվնտելի զգայուԹեց, անբերելի եղելոց. Նար. կԷ:

Մանաւանդ՝ Անտանելի, որպես Անհանդուրժելի. անըմբերելի. սաստիկ յոյժ. չաչանելու. լերխանալու. լեէրլիպէ. *Անբերելի աղէտք. Խոր: *Անբերելի ցանկուԹիւ. Իգն: *Անբերելի բողոքս ապազակի: Անբերելեցեալ տոյժ: Զանբերելիսն յիշատակել. Նար. Իա. Իէ. ԽԲ:

ԱՆԲԵՐՈՂ. ա. Որպէս Անտնակ. անմատն. անբաժ. *Յոտս անբերողս բնուԹիւ բարձից: Անբերող պարտեաց՝ չարին յանցանաց. Նար. Խւ:

ԱՆԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀφορία. Infertilitas. Չունելն զբերս. անպտղուԹ. պակասուԹիւ արգԹանց. հասըլսըզլըգ. *Ըստ խաղաղուԹիւն կամ ըստ պատերազմի, և կամ բերոյ, և անբերուԹեաց: Պտղոց անբերուԹիւ: Անբերութիւնք բարեաց, և չարեաց բերք. Փիլ. իմասն: *Ա՟ըներ կայ երկրագործուԹիւ անբերուն. Բբս. Ալբ: *Երկրի անբերուԹիւ պատղոց. Խոր. Գ. 68: *Նովին գարմանովքն՝ որովք խնամէր, տանջէ և խրատէ անբերուԹիւն. ՟ձ՟Ե. Ե: *Ընդ երկրագործուԹիւ լծակցի ՟ձ՟երբեմն և չարաչար վտանգ անբերուԹեան: ԱնբերուԹիւն դառնագոյն հարուած: Անդաստանի անբերուԹիւ. Պիս: *ԱնբերուԹի բարեաց. ՟ձ՟Ճ:

ԱՆԲԵՐՈՒՆԱԿ. Տ. ԱՆԲԵՐ. *Անբերունակ որԹ. ՟ձ՟Ճ: Ե ԲՆԵԿ:

ԱՆԲԵՐԲԻ. ա. Որ չէ բերբի. անաբգաւանդ. անբէղուն. հասըլաւսըզ, չայրի ֆեմալիե. *Սերմանօղ անբերբի երկրի. Նար. Բ:

ԱՆԲԹԱՑԵԱԼ. Տ. ԱՆԲԹԵԼԻ. *Իշխանաց՝ զհէն զօրաւոր, ՛ի պատերազմ՝ անբԹացեալ. Մ՟Ճ. Խւ:

ԱՆԲԹԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Որ ոչ բԹի. որ չէ բուԹ. հաստատ. սուր. ազդոյ. որ լի գօրութիւ, լիգըլըալը, իկրամ. ֆեկինի. *ԱնբԹելի սուր ՛ի ձեռին կալեալ. Նահայ: *ԶքաւաԹել զանբԹելի ղարեալ արեամբ որդւոյն ՟ձ՟այ զնչանն: Անեղին արեամբն սրեալ անբԹելի. Զէր. կի. Խւ: *Զհէն անբԹելի միշտ ընդդէմ գիւաց գնդին. Ի գէր. խոսր: Ե Գահոյ:

Իբր Ամրողջ. անսուրտ. *ԱնբԹելի պահել զմարմին իմ. Ոսի. Ը:

ԱՆԲԻԾԿԱՒԱՐ. ՛ս. Ἀνιάτως. Insanabiliter. Առանց բժշկուԹեան. անուղղայ մեալով. *Անբժշկաբար կալով նորա, սեղանոյն հալորդ սրար (գյուտա). Ոսի. յհ. Բ. 25:

ԱՆԲԻԾԿԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ἀνίατος. Insanabilis, irremediabilis. Անբոյժ. անբուժելի. անդարմանելի. լըճըպնալը. ՟ձ՟ար լըլլալը. լարեպիլ, իւաՃըլ. նեձիս. *Յանբուժ բժշկական ցաւս սրտից: Հանգոյն փայտի անբժշկականի. Երեմ. Ը. 18: Յոբ. իԲ. 2: *Յաւուրց և ծանրուԹեաք անբժշկականաց. Փիլ. իմասն: *Ոչքաչ զանբժշկական ցաւս անուտացելոց: Մանկանց զանբժշկականն անուտացելոց.. Զանբժշկական ախտն ջրանէին. Ոսի. էս. Ե Նահ: *Զբովանդակ Թոյնս անբժշկականս իժից և քարկից եհեղ ի վերայ քրիստոնէից. Աբեր. ՟ձ՟. 14: *Անբժշկական վէրս յոգիս և ի մարմինս տեսաներ. Եվէս. Բ: *Անբժշկականս հալուածոց. Պիս: *Խոցեալս անբժշկական: Տոչորման անբժշկականի: Մեղանաց անբժշկականաց: Որ ինձ անբժշկականն է, քեզ անվտանգելի է: Նար. իԲ. ԽԵ. ծ՟. ծԲ:

ԱՆԲԻԾԿԱՊԻՍ. Տ. ԱՆԲԻԾԿԱԲԱՐ. *Ի մահիճս յանցանաց անկեալ դնի անբժշկասլես. Մանդ. ծԵ:

ԱՆԲԻԾԿԵԼԻ, լոյ, լեաց. Տ. ԱՆԲԻԾԿԱԿԱՆ. *Անբժշկելի հիւանդուԹիւն, կամ չարուԹիւ. Ոսի. յհ: Փիլ: *Անբժշկե-

լի չարիք, կամ հեղգութիւն. Պիս. *Մեղքը վտարանգի լինել անբժշկելոյին. Ծանուցեալք զանբժշկելի միտս հեթանոսացն. Ցհ. իբ. *Զանբժշկելիսն հատանել. Իգն. *Ապականեալն յանբժշկելացն՝ ի բաց հատանի. Յճխ. իք. *Որպէս զանբժշկելի մանրեցեալ: կրճռումն առատանայն անբժշկելի. Նար. Ի. հէ. *Չինչ տապար. անբժշկելի անձին՝ ի բաց հատումն. Աբեթ. յայտ. *Աիտանալն ոչ այնքան չար է, որքան անբժշկելին մնալ. Ոսկ. Ես.

ԱՆԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անբժշկելի գոլ. անբժշկական ցաւ կամ սխալ. անյուսալիք առողջութիւն. *Եհաս նա զերկիր եգիպտացւոց հարուածովք անբժշկելս կոտորել. Յոբել. Ե. 11: *Մրմունջ և ռացեալ խաղաղարտիւք՝ ի նէրքս ածիցին զանբժշկութիւն. Աբեթ. յայտ: *Ձէ առողջութիւն, այլ ամենևին անբժշկութիւն: Զառողջութիւնն անբժշկութիւն: Զանբժշկութիւնն հարուածոյ օձին: Զանբժշկութիւնն սպդելլքելոյս: Փառեան վէրք իմ՝ի յանբզգամիս անբժշկութիւն. Նար: *Վասն անբժշկութիւն ոգւոյ նոցա տարակուսի. Մխ. երեմ: *Անդամ տպականեալ և սխտացեալ զանբժշկութի՝ ոչ կարէ պահել զյօդակապութիւն գլխոյն. Սինոս. յար:

ԱՆԲԻԾ. Տ. ԱՄԲԻԾ, և ԱՆԱՐԱՏ. *Ամաւրօս. Immaculatus. և ἄσπιλος. (չծ. անսպիղ). ա. փիմ. ղ. 14: ա. պ. ա. 19: Ե. պ. գ. 14: Եբ. ձՅՈՀ, իբր Անմեղ. անպարտ. քաւեալ. Սղ. ի. 8: ծէ. 26: ղգ. 23: ճէ. 38: *Անբիծ է, այսինքն անարատ. Խոր: *Կեանս անբիծս. Ագաթ: *Անբիծ բնութ: Անբիծ յանմաքուր շաղախմանէ. Պիս: *Անբծոյց ընտրութե: Ի նպատակն վարուցն անբծոյց: Զանբիծ հաւատս: Անբիծ դաւանութե: Անմեղս և անբիծս ընդ հովանեաւ սորին բազմեցո. Նար:

ԱՆԲԾԱԲԱՐ. Տ. ԱՄԲԾԱՊԻՍ. *Ընդ ամենայնն ուղղորեալ անբծաբար. ճճ:

ԱՆԲԾԱԽՕՍ. Տ. ԱՄԲԾԱԽՕՍ:

ԱՆԲԾԱՊԻՍ. Տ. ԱՄԲԾԱՊԻՍ. *Կատարեալ եղեցի առաքինութե և անբծապէս գոլով. Մեծ. վԼա: *Զդիշերական չափս անբծապէս անցուցանել, և անփորձ՝ի չարէ. Մաշ:

ԱՆԲԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՄԲԾՈՒԹԻՒՆ. *Զանբծութե՝ի բաց դնէ, և բոլոր ոգւոյն գանոյանացն դնէ զբիծ. Խոր: *Պատկ անբծութե: Անձինք անբծութե: Զի մի յանբծուին խաբէութէ խոտնեցցի. Նար: *Անբծութե հոգւոց. Սրփ:

ԱՆԲՆԱԲԱՐ. ն. Παρὰ φύσιν. Praeter naturam. Արտաքոյ բնութե. *ի վեր քան զբնութե. *Գաւսպանն ահարուի՝ վասն պատկեր դոյոյ կուսին՝ անբնաբար ծագիկեցաւ. Ոսկ. *ի կոյս: *Զաւ՝ի յերանեայ դաւսպանն այնպէս անբնաբար զշառաւեղ ղեայն վառաւորեցուք. ճճ:

ԱՆԲՆԱԿ, ի, աց. ա. գ. Ուր չկայցէ բնակիչ. անմարդի. անչէն. ամայի. ՚ջայրէ ամօթ, ջայրէ ՚ջնօտ. *Չնգամսանց երկուս հաշիւ ընկալան մայրիկ, և անբնակք մնացին երկքն. Փիլ.նիւ. Ի: *Զբաւ զամ անբնակ երկիր եղիկ բնակչաց: Զաւ վիճեցին զջով և զանբնակ. Խոր. ա. 13. ձկ: *Անբնակաց տայ արեգական զլոյս. Ճէր:

ԱՆԲՆԱԿ. Որ չունի ՚զբնակարան. անյարկ. անտուն. Նժգ.Ե.ն. տարաբնակ. զբիտ, ջորբեկիսք օլան. ՚Αγέστιος, παρεπίδημος. Tecto carens, peregrinus. *Անմաքուր այսն ոչ ներէ անտուն լինել և անբնակ: Օտար առաջի անկեալ՝ անտուն, անբնակ, ընկալ յաղագս այնորիկ՝ որ վասն քո օտարացաւ. Աբեթ. Ադր: *Անբնակ էի, և հաւաքեցէք զիս. Զէր. Տիւ: *Եւ մեք անբնակ իմն վայրագացեալ. Ցհ. իբ: *Գնակատուք և անբնակք ի գալար վայրէ. Երէ. լ: *Անբնակի վայգատուն զօրութիք. Բոզ. գ. 7:

ԱՆԲՆԱԿ. իբր Անբնական. *Ցուսմիջ լուսոն զանբնակ գործոդ լուր. Թէոդոր. Մոյսէ:

ԱՆԲՆԱԿԱԿԱՆ. ա. իբր Անբնակ, կամ անբնական. *Վտարանգի բացամերժութե յանբնակական (կամ յանբնակ) վայրի վարանեալ. Նար. ծէ:

ԱՆԲՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Օտար ի բնութէ. հակառակ բնութե. անվայել. անտեղի. բնաւին դառն, բնաւին դեղ. դառ պիծրիչն խորխ, ապէրիչն գաւրտ. *Անբնական յինքն ունելով զվայելչութե: Զանբնական իրա՝ բնականս կացուցանել: Ցանբնական իրաց ե՝ ցամաքայինց ընդ ծով ճոճ նապարհորդել. Պիս: *Ես զանբնականացն ասեմ, դու զանբնականն ի նէրքս մղես. Ցհ. իմ. երե: *Անբնական մահ հոգւոյ (մեղք): Ցանբնականացն տխուից բժշկել. Շ. ածնաչ լար. ե ընդէ: *Անմինայն բնական և անբնական մեղք լցեալ. Խոր. պրգ: *ի մարմնական հեշտութիս՝ որ բնական և անբնական՝ շաղախեալ էր. Կէմաք: *Անբնական հեշտախառնութե. Լմբ. անառակ: *Խոտորեցան յանբնականս (՝ի պաշտամունս կռոց), և յանբնական խառնակութիս. Սինոս. ես: *Ցանբնականացն զմեզ ծառայեցուցչաց. Լմբ. հանգ:

ԱՆԲՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գ. ուն, ից. ա. Ցոյժ անբնական. ընդդէմն բնութե. *Զբնականագոյնն զպէտսն յանբնականագոյնսն յեղափոխեալք. Մաթ. ֆ:

ԱՆԲՆԱԿԱՆԱՊԻՍ. ն. Անբնական օրինակաւ. ընդդէմ բնութե. *Զհոգս ցան կուսէք անբնականապէս բորբոքեցին յինքեանս. Սինոս. ազ:

ԱՆԲՆԱՒՈՐ, ի, ապ. Տ. ԱՆԲՆԱԿԱՆ. *Ընդ բնականն անբնաւորսն միշտ խառնին. Սինոս. ազ:

ԱՆԲՆԱՒՈՐԱՊԻՍ. ն. Անսովոր օրինակաւ. արտաքոյ բնութե. *Վասն տեսչութե անբնաւորապէս ՚ի կերակուր խոնարհիլ կամեցաւ (անմարմինն). Սարկ. հանգ:

ԱՆԲՆԻԿ. ա. Ոչ բնիկ տէր. անհարազատ. օտար. *Հաւանէր մտանել ընդ լծով ծառայութե անբնիկ գութրգենայ. Ցհ. իբ:

ԱՆԲՈՂ. Տ. ԱՄԲՈՂ. ԱՆԲԱՒ, գ:

ԱՆԲՈՂՔՈՋ. ա. Որ ոչ բողբոջէ ինչ յիւրմէ, անբոյս. *Անասպատ ծառաւի, անբողբոջ գալարութե. (որ զգալարիս ոչ բաւատացանէ). Աման. էվ:

ԱՆԲՈՑԱ, բուժի, լց. ա. Անբուժելի. անբժշկելի. անբժշկական. անդարմանելի. անփարատելի. որում չիք ապաքինումն և դեղ. դեղ լըլալը. ճար լըլալը. Ելմաբլ, լըբնիկը. Ἀνίατος, ἀθεράπευτος, ἀνήκεστος. Insanabilis, irremediabilis. *Անբոյժ հիւանդութ: Անբոյժ ախտ: Անբոյժ մոլութ (այսինքն մոլնգնութ): Վբասանգած և ախտս անբոյժս: Անբոյժ թշնամութ. Փիլ: *Տրամութ անբոյժ. Պիս: *Գիւտեւով զանբոյժ չարութէն. Նար. ծէ: *Ցաւս անբոյժս. Շ. էդէս:

ԱՆԲՈՑՍ. ա. Որպէս Անբողբոջ. ոչ բուսուցանօղ ինչ. ուր ոչ լինի բոյս ինչ. անբեր. լբնասոցնօղ. ջայրէ ինանիկ. *Անասպատ անբոյս. Եղէն. է: *Քարինք՝ որ անբոյոք են՝ի խոտոց: Անբոյս էին յածածայն բարեպաշտութէն. Մոսէս: *Նման ա-

ւազոյ բազմացան անբոյս չարիք նոցա. Մխ. երեմ: *Մի յրուացուսցէ զերկիր, և լինիցի անբոյս և անպտուղ. Վեյօր: է:

ԱՆԲՈՈՑՍ. Ոչ բուսեալ. լբնասած, որ լբնասնիր. պինդ. *Ընդ ապառաժեալ կոյին ընդ հողով անբոյոք. Մոսէս: *Արտաքս հանեալ զերքան յանգաստանէն՝ անբոյս առնէ. Կանան:

ԱՆԲՈՒՎ. Տես ԱՆԲՈՒ. *Չնեգութէս անբոյ յանձին ունելով. Գնչ:

ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿ, ի. լց. ա. Անքաւ.

ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿԱԿԱՆ. Յանհոգուն. անբաւեցի. անբավանգակելի. *Ապերոս. *Աստոցին անբովանգակիցս ամենեցունց, և չարաց՝ ակիզն և վախճան երկնից բարին. Դիան. ածաց. Ե: *Անհաս և անբաւ անբովանգակ է. Ագաթ: *Անփակն և անբովանգակն երկնի և երկրի. Թէոդոր. Կոս: *Անբովանգակ բնութ. Խոր: *Անբովանդակ, որ զամենայնն բովանդակէ, և ինքն յոմեքէ ոչ բովանդակի. ճճ: *Ձիք չափ ինչ հանգոյն անբովանդակական ձեռինն... Չարաչչական նորա ուսար, և զհնարանականն, և զանբովանդականն (զգրութի). Ոսկ. Ես. յորմէ և Գէ. Ես:

ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼԻ, լ.ոյ. ա. որ գրի և ԱՆԲԱՒԱՆԴԱԿԵԼԻ. ՚Απειρος, ἄπλετος. Infinitus, immensus. Զոր ոչ լինի բովանգակել՝ պարագրել կամ ընուլ. անբաւ. անեզրական. անչափ. անսահման. անհուն, և անհաս. անճառ. անիմանալի. որ լմաֆոխիր փեղով ՚յոյխեւով. հիւ պիր էերե՝ ոփըլա ոըշմաղ, ֆեհմ ոլուհմաղ. Աստ զնոյ և զանձայնոց. *Աձպեռտականին լուսոյ անբովանդակելի և առատ անգունդքն: Անբովանդակելի լուսոյն (հայոցրգութե)՝ համեմատաբար լցեալ. Դիան: *Որ յարատածոց էս անբովանդակելի. Շոս: *Ցաստեղծոցունց անբովանդակելի. Մոսէս: *Ո՛րպէս անբովանդակելոյն՝ և բարերարելի է անճառելի. Նար:

Լայնաբար և զայլոց իրաց. *Անբովանդակելի է ըստ մասինն տարբերութե (անհատից): Անբովանդակելի է ուրեմն և պատշաճ նախանձամոլ նոցա բան. իսկ եթէ անբովանդակելի, (ապա) և անգիտելի մեզ. Նիսս. բն: *Զոն են այս ամենայն բարութիք անբովանդակելիք. Նար. իէ: *Ո՛վ անբովանդակելի արտմութէս, ամ զղջանայ անզղջանալի բնութին. Սրփ. ճ. պ. է: *Ընդաս՝ որ արդարքն էին, անբովանդակելիք էին յուսով և հաւատով. Վրդն. գան:

ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպարագրութի. անչափութի. անսահմանութի. ըստ չին. անհնութի կամ անբաւութի կամ անեզրականութի. ՚Απειρία. Infinitas. *Բովանդակուէ հակակայ անբովանդակութին... իսկ ամ զամենայնիւք դերազանցեալ է. քանզի՝ ի նա բովանդակ ամենայն, և անբովանդակութի է յամենեցունց անբովանդակելի. Մոսէս: ՚ի գիտ: *Ցամենեսեան ընկալելոյ լինի... յորմէ յայտ է անբովանդակութին. Աս որս. է:

ԱՆԲՈՐԲՈՍ, և ՚ ա. Ագգ Չերքեզի

ԱՆԲՈՐԲՈՍԱՑԻ. Կամ ուեցի, որում հակագրի բորբոսային: Մխ. բծչ. 31. 43. 58. 113:

ԱՆԲՈՐԲՈՔ. ա. Ուր չիք բորբոք և վառուցին. անարծարծելի. *Արտիցս անբորբոք չիջուցին. Նար. յա:

ԱՆԲՈՑ. ա. ն. Ուր չիք բոց. առանց բոցոյ. ածվիւղ. *Աստեղին կիզեալ անբոցս արեգայց. Նար. հէ: *Չհուր եթէ թա-

քուցանէ զք 'ի յարդի, կայ մնայ 'ի մէջ յարդին անբոց. Սարգ. յի. ծ:

ԱՆԲՈՑԱԿԻԶ. ա. Ոչ կիզեալ, կամ անծախ 'ի բոցոյ. պահվ իւիւրք էանմոխ. *Անբոցակեզ մորենի. Շար: Տծնի:

ԱՆԲՈՒԺ, ի, ից. } Տ. ԱՆԲՈՑԺ. որ և
ԱՆԲՈՒԺԱԿԱՆ. } ԱՆԲԱՀԿԱԿԱՆ, ԱՆ-
ԱՆԲՈՒԺԵԼԻ. } ԲԱՀԿՈՂԻՄ. *Զանբուժ տրտմութիւնն կրեցէ. Ոսկ. կծ: *Անբանաբար յարձակմանց անբուժ. Լմբ. հանգ: *Զանբուժականն մարմնեղէն ախտն 'ի մարդկեղէնն դեղարանաց. Սկի. գա. ընդ: *Անբուժելի վտանգ, բեկուի, գաստատան, կատաղութի. Պիտ: Նար. ը: Կամբիզ: Աբծր: *Չի մի ինչ անբուժելի կրեա ցեն. փիլ. լխս: *Չի մի հարցիկ յօձէն չարաձոյն և անբուժելի. Երզն. ը:

ԱՆԲՈՒԺՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ոչ կարէ բուժել կամ օգնել. անձեռնհաս. *Ցանբուժողական ՝ կոծողացն հայելով յանօգնականութի ('ի ժամ մահու). Բրս. ապաչխ:

ԱՆԲՈՒԽ. ա. Որ ոչ բիսէ ինչ. անբերր. *Առաւել անբուխ և անպտուղ գոլով. Անան. եվ. (եթէ չկայցէ սխալ ինչ գրչի):

ԱՆԲՈՒՆ. ա. Որ չէ իւր բունն. անբնական. օտար բնութ. Παρὰ φύσιν. Բնութիւնն գոլս. *Ցանբուն 'ի բարի ձիթենւոյն պատուաստեցար. Հռ. ծա. 24: *Գիզ (ետաւայ) անընտանի և անհնազատ և անբուն ստացուած է առաքինութէ. փիլ. լին:

ԱՆԲՈՒՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ոչ ըստ չէից զօրութէն բուսական՝ մնականն՝ աճական. *Զմարմինն բաժանէ 'ի ներքնասականն և յանքնասականն. Սահմ. ք:

ԱՆԲՈՒՐ. ա. որ և ԱՆԲՈՒԼԻ. Ազատ 'ի բզոց ձմերայնոյ. *Զիմիդ անբուզ անձմեռն յաշխարհական ձմերանիս և ապրար կայ մնայ. փիլ. յովե:

ԱՆԲՈՒՆԱԲԱՐ. ֊. Առանց բռնութէ: ՃՃ:

ԱՆԲՈՒՆԱԴԱՏ. ա. ֊. Ազատ 'ի բռնադատէ. ոտանց բռնադատութէ. զբաւորէնութ, ՛ՀԹՐ ԷՒՀԷՐԷ+, ՀԷՃԱՕԸ ՕԼ. Նայծրափ. *Անբռնադատ կիրք, կամ երևաւորութէն. Նար. յք. Ե գին էլ: *Անբռնադատ 'ի մեղաց և 'ի մահուանէ. Տծնի: *Որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես լեծնյն քաղցրութէ. Նար. խէ:

ԱՆԲՈՒՆԱԴԱՏԱԲԱՐ. ֊. Նոյն ընդ վ. *Անբռնադատաբար և դիւրաբար ապրացուք զամենայն գործս. Վրք հդ. ք:

ԱՆԲՈՒՆԱԴԱՏԵԼԻ. Տ. ԱՆԲՈՒՆԱԴԱՏ. *Անբռնադատելի է ասէ՝ իմ գալուստս. Լմբ. յայսն:

ԱՆԲՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազատութէ 'ի բռնութէ կամ 'ի բռնաւորութէ. τὸ Ἀτυραννευτον. *Ո՛չ սահման մահու, ոչ բռնութէն բանաստրկութի... բայց առաւելութիւն բազում ըստ անմահութէն, ըստ ազատութէն, և անբռնութէն. Ան. ք:

ԱՆԲՐԴԱԲԵՐ. ա. Որ ոչ բերէ յիւրմէ վըրդ. էխ+ ՀԷրէկ, էոփոսըշ. *Ոչ խարիք անբրդաբերիք. Վրդն. ծն:

ԱՆԲՒԱԼԻ. Տ. ԱՆԲՈՒՒ. *Անխոտովութէ... անախտութէ բարուց զանգաստելն (վիճակ) ունելով. փիլ. նթ. ա:

ԱՆԳ, ի, ից. Տ. ՃՆԳ, իբր ա. Անկատար. յանկատար. պատեհ, պատշաճ. Ճայ իւ, փիւռէր, փնաթիպ. Ἐπιτήδειος. Convenient. Եւ իբր գ. Ցանգ. յանգուման. Նիկոլ. ԼՆ:

ԱՆԳԱՆ. Տ. ԱՆԿԱՆ:

ԱՆԳԱՂԱՓԱՐ, ի, աց կամ ից. ա. Ատύπωτος. Typo non signatus. Ոչ իր չէք զգալի գաղափար. անտիպ. անտպաւոր. անօրինակ. հոգեղէն. *Անտեսանելիք են զգալեացս և տպաւորականաց պարզքն և անգաղափարք: Անգաղափարիցն և պարզիցն և անմարմնոց. Դիան. ՃԺայ: Մաթս. անք:

ԱՆԳԱՄ. ֊. Որպէս Թէ Ա,յն գամ. յայն ինչ և յայնչափ ինչ նուագի. հէզ, փարպ. փէՃ՚, ֊էրրէ. Տ. ԲԱԶՈՒՄ ԱՆԳԱՄ. ՄԻ ԱՆԳԱՄ. ՄԻՒՍ ԱՆԳԱՄ. ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ԼՆ:

ԱՅՑ ԱՆԳԱՄ. Յայսմ նուագի. ան անգամն. ο փէՃ՚ա. *Ա,յն անգամ ևս ոչ կարէին 'ի բուռն արկանել զՄերուժանն. Բոզ. ք. 35:

ԱՅՑ ԱՆԳԱՄ. Յայսմ նուագի. աս հէզսաս պաս ֊էրրէ, պաս փէՃ՚ա. *Ո՛չ է բարւոք խորհուրդն, զոր խորհեցաւ աքիտոփէլ այս անգամ. ք. Ի֊ծ. 7:

ԱՅՑ ՄԻ. որ է իբր ոմն. այսինքն Մի անգամ, կամ երբեմն: Երզն. Ֆսի. է. 20:

Կամ իբր Առ անգամ մի. Ֆէյ Ֆը. *Չի անգամ մի 'ի նեղութէ զանձինս ապրեցուսցեն. Եփես. ք. (այլ Ճ. առ անդամ մի):

Անտոնը է ասէ, *Յերրորդում անգամ. Նեղս:

ԱՒՐ ԱՅՑԱՄ ՄԻ. Τέως. Interim, interea. Առ մի նուագ առաջիկայ. առ ժամս, առ ժամն. առ ժամայս. առ ետեղ. հինգ ՚ոց հինգ, ան ապէն, ՀէյՀը. էիմիրէի+, պէր. փէՃ՚ա, պէր էօլ, ο հալըէ, օլ էանապէ. *Ի֊բաքանչիւր պատառատաուն հանդերձիւն պատերս զբանն առ անգամ մի. Ագաթ: *Եւ այս էէր փոքր՝ առ անդամ մի հասանելոյ նէրցուցանել զնոսա... Առ անգամ մի անդրէն արձակէը զնոսա, զի այնչափ առ անգամ մի հանձնցէ զնոսա: Առ անգամ մի զայն ուսուցեալ. Ոսկ. յհ. Ե նթ: *Ո՛չ առ անգամ մի ունել զհասանսն, և արտաքսիլ 'ի բաց ուրանալ. Նանայ: *Առ անգամ մի հանդիպումբ 'ի հոգոց. Խոսր: *Տեսէը առ անդամ մի զհամբերութէն և զհամարձակութէն կնոջն. Ոսկ. յհ. ք. 16: *Աղէ դու առ անգամ հրովարտակ տուր. Եղիշ. ֆ:

ԱՆԳԱՄ. ը. Եւս. և իսկ. գլխովին. այլ. ալ. պէՃ, փախ, փա, փէ. Δὲ, καὶ. (և բացասաբար, οὐδὲ, μηδὲ). Quoque, etiam, et quidem; (neque). *Մինչև բառնալ նոքաս անգամ խոնարհեցաս: Եւ հաց անդամ չէամանեին ուտել: Չի և թագեղէոյ անգամ էէին բաւական կենդանիքն. Գաղ. ք. 13: Մրկ. ը. 31: Իմ. ֆը. 12: *Եւ ոչ ոսկաւուց անգամ հասանելի: Զոր և արժան անգամ ոչ է ընդ միտ առնել. Փիլ: *Չի և մնոզ մի անգամ ոչ շարժեալ լիներ: Մինչև 'ի բազումն անդամ. Ագաթ: *Մինչև զկանանս անգամ սրհամարհել. Եղիշ: *Եւ ոչ 'ի միոս մեր անգամ. Եղիշ. ֆ: *Բանիւք անգամ լսել ոչ կարեմք. Փարպ: *Եւ ոչ դէրեզմանն անգամ զնա ընկալաւ. Ցհ. լի: *Զոյն և յէրացոլն անգամ չտեսանես. Ոսկ. Ֆսի:

Գտանի և անսովոր կարծեցեալ շարադասութէ. *Մինչ զի անգամ և աղօթիւք զմահուն հայցեն հանդիստ: Բոլորովին իսկ անգամ և բանիւ երբեք չէ օրէն: Եւ անգամ զանուանս լսելոյ զարին: Եւ առ հասարակ իսկ անդամ և զազգակիցս վաբերին 'ի գերութէն. Պիտ: *Զոր անգամ և ոչ երբեք յիշեմք երբեք զմեզն. Փարպ: *Որ անգամ և հետք մի երևեացին. Սրփ. ա. պ. ը: *Որ անգամ զհրեշտակս զարմացոյց. ՃՃ: *Անգամ և ոչ զբերանդ կալցիցս բանալ. Ոսկ. յհ. ք. 12: *Անգամ խրտանց ուժիք ոչ ողորկեին: Մինչ անգամ և զէգան կատորեցին: Մինչ անգամ վանն կաշոյ միոջ. Բոզ. ք. 59: ֆ. 18. 20:

ԱՆԳԱՄԱԳԻՏ. } ա. Ուր չիցէ մարթ
ԱՆԳԱՄԱԳԻՏՈՑ. } գանագիտ լինել, կամ կռիւ ոտից գտանել. անբռնանելի. անձեռնհաս. *Տուեալ պատերազմ ընդ քաղաքին զտարի մի, անգամագիտ լինելով գառնայ. Աբծր. ը. 1: *Նաև տէրունեան գրոչին, զի անգամագիտ լիցի գողոց. Լծ. ՃԺաբ: *Անգամագիտ էր յոբ 'ի չարէն խնամքն ոչ. Տծնի: *Անգամագիտ պատուոզ Նորա ժամեաց 'ի քնափիցն կացեր արկածից. Յհաս. ազ:

ԱՆԳԱՅ. ա. Որ ոչ գայ 'ի խոնարհ. անխոնարհելի. որ լիՃքիէր. Էիլքէզ. *Անխոնարհ և վգան և անգայ, նմանեալ կաղնւոյ՝ որ բեհկի յաուալ քան զխոնարհելն և զգալ. փիլ. լին. ը. 161:

ԱՆԳԱՅԹ. ի, ից. ա. Որ ոչ գայթէ. որ ոչ գթէ. անկործան, անշարժ. սերտ. որ լիսահիր, հաւապա. գայմալ, փիւլթէզ, հարէէէնիկ. Ἄπταιστος. *Անգայթ գնացիք վարի. փիլ. խնա. *Անգայթ հաւատք. ՃՃ: *Չմնայն հոգւոյն անգայթ յաուսքինի գործս. Լմբ. ոչ: *Հաստատուն նոցդ գեռևս և անգայթիպդ. Փարպ: *Անգայթ, անվրէպ, և անսխալ յաուալքբուլթէ. Երզն. ֆէր:

ԱՆԳԱՅԹԱԴՂ. ա. ֊. որ գրի և ԱՆԳԱՅԹԱԿՂ. Նոյն ընդ վ. Ἄπταιστος, ἄπτωτος. Non impingens, qui non labitur, firmus. *Ի ստուգութէ, որ անթիւրն է և անգայթագդ. Խոսր: *Տէս զանգայթագդ ընթացքն: Անգայթագդ ինայ 'ի մեծուէնն: Անգայթակղ է լեզուաւն. Լմբ. ոչ: *Հաստատիմն և անգայթագդ. Վրդն. փրդ: *Վերծանուէ է՝ գրոցն անգայթակղ յաուալքբուլթէ. Մաթ. էէր: *Անգայթակղ դնայ: Անգայթակղ ուսանել. Լմբ. ա. Ե պարբ: *Իյուս այսմ երկից աստիճան, նաց կատարման և մեք անգայթակղ գըստացուք 'ի սմա. կվխոփ:

ԱՆԳԱՅԹԱԴՂԵԼԻ. ա. ֊. Նոյն ընդ վվ. գրի և ԱՆԳԱՅԹԱԿՂԵԼԻ. *Անգայթագդելի է 'ի մեզ երրորդութէն և անշարժ. Աոսս. ծէ: *Անգայթագդելի լիցի առ յապա խոստմանն աւետիք. Շ. ա. յհ. հէ: *Վերոյ նոցա մնայ անգայթագդելի. Լմբ. ոչ: *Ոտից գարշապարագ իւրոց ահաւասիկ անգայթակղելիք: Քեզ պաշտպանիմք անգայթագդելի: Անգայթագդելի երկք, կամ ժամանգութէ. Նար: *Չկատարեալ սէրն հալքն մեր անգայթակղելի հրամայեցին. կվխոփ:

Մերթ՝ Առանց տալոյ զգայթակղութէն. *Անգայթագդելի լինել հրէից և հեթանոսաց և ամենայն հաւատացելոց. Ոսկ. ա. խոր:

ԱՆԳԱՅԱՒԱԳԵՂ. Տ. ԱՆԳԱՒԱԳԵՂ:

ԱՆԳԱՅՏ, ի, ից. ա. Իբր Անխոտ. ա նսար. նսար. ոչ հոծ. նսար, լանկել, ցանցոտ. սեյրէ+, ինձ. Μανός, ἀραιός. Rarus, tenuis. *Անգայտ և թոյլ ինն է: Չխիտն, և զանգայտն. Նիսս. լայմ. Ե էն: *Անգայտ, և հոծ որակութէ զանազանութէն. Սարկ. ֆհ: *Անգայտ մազովք զգործած գբոցն յօրինէ (մեղուն). Վեցօր. ը: *Որք զայս տատանին յանգայտս յանգեն. Մագ. ը: *Հոծն՝ վասն մնանկացն չարամտոն գոլ առ միմեանս, և անգայտն՝ վասն տարակայելոյն 'ի միմեանց. Աբխոս. սբակ:

կամ Աշօար, որպէս նուրբ, թեթև. էաքաւ. ինձէ, էաՀքիա. Մանուֆատος. *Զանգայտ ամպոց զՀնչումն. Աա որս. է:

(իակ Ռա. ս. է. 9. *Ակն յոռի, անգայտ, և բիրա », յն. τραχύς, խիստ):

Ըստ քերթողաց անգանցս ասի բառ երկավանգ՝ բաղկացեալ յերկուց սկզբանց և առ (իբր նուրբ) ձայնաւորաց. որպէս յն. Πυρρίχιος. Pyrrhichius. *Անգայան՝ ներքուց աղօտաց երկամանակ. հիպէս. քՆօք: Զանգայան և զմեծասարն գործեցէ երկայն. Թր. ԹԷր:

ԱՆԳԱՅՏԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. որպէս թեթև. բամբակը նօսր. *Անգայատական տրամախոհութեան. Մագ. ծէ:

ԱՆԳԱՅՏԱՆԱՄ, ացայ. է. ԱՀօսրիլ. յանդգնանալ. ԱեյրէԹէՆՀէ. 'Αραιοῦμαι. Rarasco. *Կատուցեալ՝ ի ցրտութենէն՝ ի գիշագոյնն առ՝ ի յոչ հեղուլ, այլ անգայատացեալ. յն. և ոչ անգայատացեալ. οὐδὲ ἡραιώμενος. nec rarefactus. Աբիսա. ալՀսրՀ: *Ցաղագս հոծութեան, և անգայտութեան. Ան. որակ: *Ընդ անգայտութեան ցան և սկիր հողոյն երկրի խառնեալ. Ըէր: *Որպէս անգայտութեան օգոյ յամենայն տեղւոջ հեղուլ, և ոչ հեռի գոլով յումեքէ. Ոսկ. գթ:

ԱՆԳԱՆԵՄ. Տ. ԱՆԿԱՆԵՄ:

ԱՆԳԱՆԻՄ Տ. ԱՆԿԱՆԻՄ:

ԱՆԳԱՆԱԳԵՂ. ա. որ և ԱՆԳԱՁԹԱ. ԳԵՂ. Ոչ փակեալ՝ ի գառագլի. արձակ աքաղաղ վանգակի. գոՀքԷսՀՆ. *Զգառ չացեալ յանգայտագել գազանէն: Ան. գառագեղ գազանաց: Իբրև զանգառագեղ գազան, կամ առիւծ. ՁԿ. կԲ:

ԱՆԳԱՄ, ի. գ. Հմիհրանիա. Dolor circa medium caput, hemicrania. Ցաւ գլխոյ կիսով մասամբ, կամ՝ ի կէսն գլխոյ. ՀԷ գլխաց ցաս. պագաչրբաբ չէգիկեի. *Ախր ոմն ունէր ախտս ցաւոց, զոր անգամ կոչէն, այսինքն ցաւ որ է՝ ի կէս գլխոյն. Վյ. ասկ. (ուր նոր ձ. անկատ. ասգ. աբգաս. որ են վերնագ):

Իակ Եզնի. *Եթէ յայն միտս ուխտաւոր էին, ասէաս և կուտումէն չէր յանգալ կռաւումէն ». իմա, ի համարի. (այլ առ այժմ Ոնայ անաւոյդ բառս. իակ չին ասգ. ըստս կազգի):

ԱՆԳԱՐԸ. ա. Որ ոչն գաղջի. Ի գաՆգ. Իւրաւ էՆիէդ. *Աւտաս, անգարչ: Ըգ յանցաւորս անգարչ կամաք ընկալեալ քՀի. Լ. գգ. 'Ազաչէր զնա, զի անգարչ լեցի գալ և սպրեցուցանել զծառայն Նորս. Եէր. համաբ:

ԱՆԳԱՐՉ. Որ չէ գարշելի. ԼԳանԼԷՆս. Իէրաւ օլանմագ. * Բանական անգարչ արեամբ՝ հանել՝ ի սեզան, կամ չաղախեալ. Տծաւ: Վ. ՀՀ. Իէղ:

ԱՆԳԱՒԱՌ. ա. 'Αγέστιος. Domo et sede propria carens, sine lare. Ի գաւառ և՝ ի տանէ իւրմէ օտարացեալ. անաշխարհիկ. *Անգաւառք և անվայրք, թշնամիք հայրենի գաւառին. փիլ. փեսաՀան:

ԱՆԳԱՒՈՐ. Տ. ԱՆԿԱՒՈՐ:

ԱՆԳԵՂ, կամ ԱՆԳՂ, եղբ. գ. Ունկն կամ ունկունք ամանոց. Ճարմանդ. անկղ, ճանկ. գաւլ, ԼԷՆԼԷ. *Սփիւռիքս ունէր, և դնէր զանգեղս նորս: Չունիմ անգեղս սփիւռիքդ իմոց: Գնաց երան յիւրոց սփիւռիքդն զանգեղան, և մատոյց եղաոր իւրոյ. Վյ. Հդ. յ: (Ի գէրս Վասպոյ գրի ԱՆԿՂ):

ԱՆԳԵՂ. ա. }
ԱՆԳԵՂԱՂԻՔ. } Ցեռանեալ՝ ի գեղոյ.
ԱՆԳԵՂԵԱՑ. } գագ. անչոք. ԼԻԷ. ին. *Վատթար է նիւթ իւր ՁԾոց (կան), և անգեղ. Լ. Ք. խ: *Դոյզն և անգեղաղէչ է. փիլ. ԱՆ. Ք. 47: *Վասն առաւել ժահագիմութեն ձայնէին անգեղեայ. Խոր. Ք. 7:

ԱՆԳԵՂԵՑԻԿ, ցկի, կայ. ա. Նոյն ընդ վ. 'Αχαλλής. Deformis. *Անգեղեցկի և անաքո: Սուտանուն ՁԾոցն անգեղեցկիկ բազմութեն: Խոյս տան որպէս յանգեղեցկէ՝ ի յանգիման առաւկերոյն. Մէի. Վոփ: *Զհարդ է անգեղեցկի՝ աղանդ Նոր. Պզմ. Լ: *Ընդ անարդոյն և անգեղեցկին ձևանալ. Նխա. ՀագմՀ. ԾԷ:

Իբր՝ ի վեր քան զամենայն գեղեցկուէ. *Ամենատեսակ, անկերպ, անգեղեցիկ: Անգեղեցիկ ասէ, որպէս գեղեցկութէ՝ ի նմանէ ելելոյ. իակ ինքն՝ ի վեր քան զգեղեցկութէ է. Դիտ. ՁԾոյ: Մփս. անբ:

Իակ ԱՆԳԵՂԵՑԿՈՆ. ըստ յն. ոՀոյ՝ է Անգեղեցկութէ, և անտեղութէ. τὸ Ἀχαλλές. *Շարժեալ յանգեղեցիկն: Ցեզեալ յանգեղեցիկս. Պզմ. Լ. Ք:

ԱՆԳԵՂԵՑԿԱՓՈՐՁԱԳԻՏ. ս. Անբարեփորձ և անշուք կամ անհաւանելի օրինակաւ. Ἀπειροκάλως. Inepte. *Չի մի Թուեսցուք ոմանց անգեղեցկափորձապէս ներբողել զմարդն. Նխա. բՆ. Ա:

ԱՆԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀχαλλές. Պակասութէ գեղեցկուէ. տգեղութէ. անտեղութէ. ԼԻԻԼՆԼԻ. *Պատկերին անգեղեցկութն ընթացքի ամենայն իրօք առնախատիսն: Զքաղցր յոյժ զուշօսլան զանգեղեցկութէ. Պզմ:

ԱՆԳԵՄ. Իբր Անկել, Ցանկել. *Զակիզն և զկատարուածն՝ ի նա անգել (կամ անկել, կամ յանգել). Սահմ. ՃԳ:

*Ո՛ւր անգի կատարուածն. Լ. Ք. պՔԳ:

ԱՆԳԵՐԱՆ. ա. Որ ոչ ունի զգերան. ԻԻԷԷԻՆ, հաՀԸԸԸ. *Անսիւն անգերան (եկելոցի). Շ. ասաԻ:

ԱՆԳԵՐԵԼԻ. ա. Որ ոչն գերի. ազատ. *Մոռացմամբ միոք անգերելի գործեացի (՝ի չար խորհրդոց). ԿԼՀաԻ:

ԱՆԳԵՕՂ. որ և ԱՆԳԵՒՂ, ԱՆԳԻՒՂ. ա. Ս. Ջունեղ կամ չունեալ զգիւղ սեզհական. *Անգեօղք և անքաղաք ընդ ամենայն աշխարհ չըղջին. Ոսկ. էս:

ԱՆԳԻՀ. ա. Ուր չկայցէ կամ չկարէցէ լինել գեզ, այսինքն ՆիՀ արաւոյ կամ խրատոյց. անկիծ և անգծելի. անարատ. անբիծ. անաղտ. վՀՀտ. աեռն և ուրատ. ԻԻԷԷԻՆ. *Աքաղաղ անգիհ և ուրատ. Ակ. ասք:

ԱՆԳԻԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ուր ՀցկՀ անգեղուէի. անխնայ. *Աչքք անգեղականք: Ընգեղական ատամնացաւուէ. Նսր. ծՂ. ղՔ:

ԱՆԳԻԱՒԻՐ. ա. Աքիլոստորգος. Անմասն՝ ի գեղասիրելոյ. անգօրն. ԻԻյանՔԻ. *Ոչ հին անգեղասէրք ոմանք, այլ յառաջ

ԱՆԳԻՒՏ. ա. Ոյր չիք գէս. Ճազ լանՔյօղ. գեղաՀն, ԻԻյաԻԻյ. *Լերկ և անգէս է մորեի փղաց. ՃԳ:

ԱՆԳԻՏՏ, գիտի, տաց կամ տից. ա. Ագνοῶν. Nesciens, nescius, ignorans. Ոչ գիտօղ. տգէտ. անտեղեակ. անհմուտ. անուսումն. տխմար. լգիաօղ. պիՆդ, ահմագ, պէՀապէր, նաբան. իսմի. *Զազգ մի զանգէտ և զարգար կորուսանիցես: Զանգէտան Ճարտարին համարձակեաց առատուի արուեստգիտաուէ. Ծա. Է. 4: Իմ. ծԷ. 18: *Թէ զայս ոչ գիտես. զի եԹէ անգէտ ես, անՀծ ոմն ես. փիլ. ծ. բան: *Գիտուէիւ պարգեւէ ամենայն անգիտաց. ԵՆԻԻ: *Պատկերք ոմանց անգիտից՝ իմաստնոց նախադասեալ մեծարեցան. Սաբլ. հանգ: *Անգէտ մարդկան. կոբՀան: *Անգէտս հրամանի Թագաւորին, կամ քո նենգաւոր գործոյդ. փագ: *Թագաւորանել զամենայն չարուէիւն իւր առաջի ձերոյ փնդէտ սերուէեդ. ԵՀԻԼ. է: *Ոչ անգէտ յայսմանէ է յովք. Խաբ: *Անգէտք էին մերում արուեստի: Ոչ անգէտ եմ, զի տան պատճառս. Խոր. Ք. 61: *Եւ ոչ իւր անգէտ եւրով (այսինքն անգիտանալով) զոմանց երկբայուէիւն. Ագ. սաբսփ:

ՑԱՆԳԻՏՍՍ. ս. Անգիտուէեամբ. անգիտացեալք. Κατ' ἀγνοίαν, ἀγνοοῦντες, ἐλαθόν. Ignoranter, ignorantes. լգիաՆալ. պիՆՀՀԻէ, պիՆՀԻԻԷՆ. *Ցանգէտս կերիցէ զսրբուէիւնն: Չի մի յանգէտս կորնչիցին: Ցամենայն յանգէտս յանցաւորէ քաՀՀ. ՂՆաբ. իԷ. 14: Իմ. ծԷ. 19: ԵՆԻԻ. ԻԷ. 20: *Ցանգէտս ընկալան զՀրեշտակս. ԵԷր. ծՃ. 2: *Բարերարն յանգէտս (լինել զինքն) պատճառեալ՝ նախ ոտնատգին առնէ. ԱՃաԼ:

ԱՆԳՏՏ. Ոչ գիտէլի. անյայտ. անճանօթ. լգիգաՆաբ. պիլինՀԻ, ՀՃհաոմ, նամախմ. *Ագνωστος. Ignotus. *Ոչ եԹէ զանգէտէ ումեքէ զնՀ՝ որ չիցէ ումեք ծանուցեալ, ասէ զայս: Զանգիտին ՀՀ ՃՀաս՝ ի մէջ բերեալ (յաՀԷՆսն). Ոսկ. Իգէ. Ա գիս: *Անգիտին չափոց չարուէեն դործոց. Նաբ. է: *Անգէտ Ճանապարհ. կալ. է: *Անգէտ չարիք. ՃԳ: *Անգէտ մէզ խառնակոչուէեն նոցա. Ան. պէրիաբմ: *Բժշկականն (արուեստ) յառաջագոյն անգէտ լեալ. Նխա. իաա: *Բայց այս նոցա անգէտ չէղեալ, որ զբերԹողին սուտ վերծանեալ. Շ. ՎԼԳ: *ՓնՀ միայն անգէտ է գարեհի անունս. Գաբ. ազ: *ԱնՃաուելի բարեացն յայտնուի, զոր պօղոսի անգէտք էին. Աբիսագ: *Ի մուտ ՀեալԼ յանգէտ լոյս հուպ է. փիլ. լիս. Ք. 18: *Ցանապատի յանգէտ տեղիս Թաքուցեալ բնակեր. Եա. պմ. Ը. 9:

ԱՆԳԹԱԲԱՐ. Տ. Աւանդ գԹուէեն. առանց խղճալոա. զալՀանէ. *ԱնգԹաբար հրամայիցէ գործել. ՄԻ. ԻՔ: *ԱնգԹաբար արձակեցից. Մագ. իՔ: *ԱնգԹաբար յարձակին յիրերաս իբրև գազանք. Գէ. էս:

ԱՆԳԹԱԼԻ. ա. Անարժան գԹալոյ. լաղՀալոա. *Ողորմացին, և անգԹալի ձայն արձակեալ՝ ասէր, Եա ոչ պատնկուէեն կոչիմ. Ա. անբ:

ԱՆԳԹԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ուր ՀցկՀ անգԹուէեն. անխնայ. * Աչքք անգԹականք: ԸնգԹական ատամնացաւուէեն. Նսր. ծՂ. ղՔ:

ԱՆԳԹԱԱԻՐ. ա. 'Αφιλόστοργος. Անմասն՝ ի գԹասիրելոյ. անգօրն. ԻԻյանՔԻ. *Ոչ հին անգԹասէրք ոմանք, այլ յառաջ

ած ասելը : Ոգեա եղեն իսկաք և անգթա-
սելը . Պրպ . լԷ :

Անգթելի . տ . անգԱԹ . *Անվթար և անգթելի . փիլ . լին : *Ստոյգ և անգը-
թելի աստղագաւահ . Պիս : *Անգթելի վա-
հան . Շ . յի . Ֆ :

Անգթութիւն . գ . Ἀποτομία . Cru-
delitas , acerbitas . Պակասութիւն գթոյ .
անողորմութիւն . անագորոյնութիւն . անիր-
նայութիւն . հրէամիխիթարիւթ . *Եղև ողոր-
մած քահանայապետ , ոչ ևս օրինակա-
նացն անգթութեանց իշխել հրամայեալ .
Պրպ . Ը : *Խլելով զանգթութեն արմատ .
Խոր . Ֆ . 20 : *Ընդ մեծատանն անգթու-
թեբ . Շար : *Որ գթած է քնութեբ , անգը-
թութի երբեք առ մեզ ոչ ցուցանէ . Սրփ .
ա . պ . թ : *Ողորմութեի յանդթութեան :
Զանգթութեն իմ չարիս կրկնէ : Եւ այլ
ոմն անգթութեբ . Նար . լա . կա . յէ :

Անգիանաս , ի . գ . որ գրի և անգօգնաս ,
անկոնծաս . պրս . Ենիհ-ծէլի . տ . ԿԱՂ .
ԲԱՆ : ի բաս գաղ : *Ակն գերն է , որ
անկիժատ ունի : Զանգիժատի մատճռնին
տուր . Մխ . Բծղ . ոսկեպ : *Անգօժատ տրո-
քէ ի Թուխ գինին . Վսպ . յԷե :

Անգիծ . ա . Որ ոչ գծէ երկաթ .
կտրիր յոյժ . անգծելի . *Մարմինն էր
քան զանգամանդ անվթար և անգիծ .
փիլ . սոփ : *Անգիծ և լարծռոտ լսկոնացի
վիմաց . Մաթ . Շ :

Նե Որ չունի զարտուղին նշանս երևելիս.
լուիկ . անբարբառ . *Հուր ծախիչ է եղե-
գան , և անգիծ արտասուք՝ ամէ երևե-
լի և լսանալի մեղայ և ազտոյ . Կլիմաք :

Անգին . ա . Որոյ չիք գին . պատուա-
կան . մեծագին . պահպանել . էԷ գեղեցիկ .
*Ինգին գանձ . Նար . Խ : *Անգին մար-
գարիտ . Սրփ . ա . յԿ . Ֆ :

Անգին . տ . Առանց գնոց . Ձրի . ճա-
պա . *Զանգին և զձրի զաշխատարանն քա-
րողիչն . Ոսկ . Ֆ . Ի՛ը : *Ձրի և անգին
տուեալ ի ժառանգութեի . Եփես . կ :

Անգինաբար . տ . Առանց գինոյ
իւր կամ այլոց . յանգէտս . պիտեէրէԷ ,
պիտեաէյէա : *Անգիտաբար և ակամայ մե-
ղաւորեալ . փիլ . լին : *Ի մէջ պատերազմի
մարտիկացն անգիտաբար մեռանել : Անգի-
տաբար լինի թագեալ ի հովուաց . ՅԿ . կի :
*Մարմնոյն հիւանդութեբն բժշկել անգի-
տաբար զհոգւոյն հիւանդութիւնսն . Շ .
Ի՛ղ :

Եւ Տգիտաբար . անհմտութեբ . *Զոր
ոմանք անգիտաբար տասիղ կարծեն .
Վ բրն . սղ :

Եւ Ակդէտ ձևանալով . իբր անգէտ ոք .
*Յագամ և ևկայէն անգիտաբար հարցա-
նէր . ՅԿ . իմ . երե :

Եւ Անգիտելի օրինակաւ . անձառա-
բար . *Ի յանմարմնոյ և ի մարմնոյ՝ անգի-
տաբար գոլ միասած . Շ . խոսով :

Անգիտական , ի , ացս . ա . Ոչ գիտակ . տ .
անգիտ . *Ո չ որպէս անգիտակ հանդերձ
ձեզոյ նոսա պատահմանց . այլ և յոյժ իսկ
ճանուչէր . Ա . Է : *Յանգիտակաց ոմանց
ասծ կարծեցաւս . Տծոկ : *Ոչ եթէ անգի-
տակ էզև բանիկ նոցա . Վ Էդօր . Ի՛ : *Մինեն
անգիտակի ես զնարգասութեի և զայր
հնարս սատանայի . Վ բ հդ . ծէ :

Իսկ Թէոդոր . Տայբաֆ . *Անգիտակ զմի
արդեաքն կարծեցին ... Իբրու բան անգէտ
և վերլոյ :

Անգիտականաբան , ի , ացս . ա . Ոչ կոյ-
ակ անգիտութեի , կամ ագիտութեի , կամ
անյայտութեի . *Անգիտական խորհրդովք .
փոշ : *Անգիտական մեզաք . ՃՃ :

Որ ոչ գիտէ զայր . անփորձ յատնել .
*Զիմդր ինձ այգ լինի՝ անգիտական մար-
մնականին . Մաթ . Նանաչ :

Անգիտակութիւն . գ . Անգիտու-
թի . անտեղեկութի . *Յանգգնութեն
ևս իցէ անգիտակութեբ ի փորձ գալ , և
ոչ արտաքոյ վտանգիցն կայ ... յն . անգի-
տեբեաց . Նխս . կոս :

Անգիտանաւմ , ացայ . ն . Ագնօեա .
Ignoro . Անգէտ լինել . չճանաչել . ագի-
տանալ . յանգէտս առնել ինչ և Ձանաչ
չգիտել . լքիծալ . պիտէէ , խաչերի օյմա-
մագ , ԻԷճահիւ էնիէ . *Անգիտանայեք ա-
կամայ : Քաւեսցէ վասն նորա քահա-
նայն՝ վասն անգիտութեն , զոր անգիտա-
ցաւս : Մի ածերի վերայ մեր մեղս , զի ան-
գիտացաք : Ոչ անգիտացեալ , թէ չար է
արար նոցա . Ղևփ . Բ . 13 : Ե . 18 : Թուոց .
ծԲ . 10 : Իմ . ծԲ . 10 : *Պարտ է ոչ զայն
անգիտանալ . փիլ . ծ . բան : *Մի յաճախա-
գոյն անգիտացուք զանձինս . Ա օբս . ա :
*Ո՞րպէս արդեօք զայլ ինչ ուսցի՝ որ զինքն
անգիտանայ . Նխս . էրփ : *Թէ զհայր գի-
տէ , զբեռին օրն զիմդր անգիտանայ .
Ալ . ա : *Անգիտանան զպատճառս : Ոչ
անգիտանալ և զքնութի կենդանեացս . Սահմ .
սոքէ : *Անգիտանաս զոր կրես . Շ . Իգ :
*Ոչ անգիտանայ ամենայն երազամիտ
լսոյզ զզօրութեի առաքիս . Սրփ : *Հուրն
անգիտանայր զքնութենին իւր , և անթա-
ռամ պահեր ըզ զմանկունսն . Հաբդնափաս :
*Գիտելով որպէս անգիտանալով հարցա-
նէր : Ոչ գիտել ասէ զժամին զայն , և ոչ
ձշմարտութեբ անգիտանայ : Գիտէ զամե-
նայն որդի , թէև տնօրինաբար անգիտա-
նալ ինչ ասէ . Կիւրղ . գնյ :

Կր . *Տակաւին ևս անգիտանային առ-
ի մեկնչ . Ակ . պօփ : Ա յլ անսովոր է ա-
տելն անդ . *Տակաւին ևս անգիտանիւբ ի
մեկնչ ... :

Զեչ . իբր Անտեղեակ լինել . *Ա յնմ
արուեստի անգիտանալ . կօրնե : *Եղե-
լոյ առ նա մարդասիրութեն ոչ անգիտա-
նայր . ՃՃ : *Անգիտանաս , ովվ դուս , ի-
մոց բիւրաւոր և զանազան ախտից : Ան-
գիտանալոյ վասն տնօրինական մարդասի-
րին խորհրդոյ . Շ . Խղ . Ե հրէաք : *Ոչ
անգիտանայր ինչ հայր առ հայցուածսն .
Նանայ : *Անգիտանաս առ տնծային խնամ
ոտութեի . ՃՃ :

Անգիտանամ . ն . լ . Ձգիտել՝ թէ զինչ
առնիցէ . վարանիլ և Անակնկալ իրաց
հնդիպիլ . և իբր Յոյզոյ խելս լինել .
ընէէբէ լքիծալ , ղօսբիև վաբծէս , պիտէբ
ծոանալ . *Ես զի այսոքիկ այսպէս , անգի-
տանամ յերկաքանչիւրոցն ընտրութենէ :
Վասն որոյ անգիտանամ , թէ զինչ գոր-
ծեցից ... Եւ թէ զինչ արարիցէ , անգի-
տանամ զելս վտանգիս եղելոյ . Շ . ապ . Ե
ընդ : *Իբրու հասանելով յանգիտացեալ
դահագլուխս ասուիճան . Պիս : *Զայս ա-
մենայն ուսոի առ նոսա , և լուայ , և սկսա-
լիւ մի զանձն իմ անգիտանալ եղէ . Վբ
հդ . Ֆ :

Անգիտել , ոեալ . ն . Նոյն ընդ ան-
գիտանալ . *Այսէ , ուր ես ագամ՝ ոչ ան-
գիտելով . Սանահն : *Ոյք գիտեն , գործեն
զանգիտողսայն . Ոսկ . յհ . Ֆ . 16 : *Զի և
ձեզ անգիտելոց՝ զանցուցելոց լինի Թո-
ղումէ . Ածաէ : *Զառ ի նոցանէն զան-
գիտեալսն ընկալաւ . ՃՃ :

Անգիտելի , լոյ , լեայ . ա . Ագνω-
στος , ἀγνοούμενος . Ignotus , quod ignora-
mus . Որ չէ գիտելի . անծանօթ . ոչ ծա-
նուցեալ . անյայտ . անիմանալի . անհաս .
անիմացական , խելք լհասանելոս . պիլինէլ , ա-
գելերմէլ , ՀՀհմ օլանմաղ . Յածայինս ասի ,
*Աճայինն անգիտելի է ըստս ինքեան .
Սահմ . ա : *Անգիտելի է ասծ , ոչ վասն զա-
նաղան մտածութեց անգիտացեալ մեզ ,
այլ միեղէն իսն անըմբռնելոյ գիտութեե .
Մաթս . ի դիտ : *Անգիտելիք են ի մարդ-
կանէ , կամ մարդկան մտաց . Շ . Բոյնչ :
*Միչտ ի գիտութեի նորա վայելէ , և հա-
նապազ անգիտելի զնա հաւատայ . Լիբ .
սղ : *Բազումք ինչ յատ ի մէնջ անգիտե-
լեացն՝ ունին պատճառս ասծուվայելուչս .
Դիտ . էէ :

Եւ յայլ իրս . *Զի թէ հրեշտակք ան-
գիտելի են մեզ , որչափ ևս առաւել ասծ .
Մաթս . ի դիտ : *Անյայտ է օրն , և անգի-
տելի ժամին . Սրփ . յի . ծ : *Յանգիտելի
տեղոյ գայցէ . Ոսկ . յհ . Է . 4 : *Կամեցաւ
և այլոց յայտնել զհաւատան աքրաահամոս ,
զի ի մարդկանէ անգիտելի էր . ՃՃ : *Ան-
գիտելի էր մեզ գիրն , և գրողն . Շ . Խվ :
Տ . Առանց գիտելոյ (մեր) . *Որպէս և կա-
պեցաւ անգիտելի ի մէնջ . Սրփ . Է . պ . Է :

Անգիտելի . Որ ինչ չանկանի ընդ գի-
տութեբ . ղորմէ չիք գիտութեի . *Թէպեաև
տասք զէն ի հոմանուանցն գոլ այլ ոչ
եթէ այսուիկ ինչ անգիտելի է : Եթէ ընդ
սահմանաւ և ընդ ստորագրութեբ սրկա-
նեմք , յայտ է թէ ոչ է էն անգիտելի .
Սահմ . ա :

Անգիտելի . Ոչ գիտելի առն . կոյս ան-
փորձ յատնէ . *Որպէս զսէղան յանգործ
քարանց , և զմայրն՝ նոր և անգիտելի առն
ընտրեաց . Բբս . Ֆէ :

Անգիտենաւմ . տ . անգիտանաւ . Ա-
գνοέω . *Գիտէ ոմն՝ եթէ նուազուն լինե-
լոց է լուսին , բայց անգիտենայ , թէ
զիարդ և զինչ օրինակս լինիցի . կիւրղ .
գնյ : *Զննջեցէք , և զանգիտենալն , զպար-
հուրեբն , և զազօթեբն . Սոփ . հանգ :

Անգիտութիւն . գ . Ἄγνοια , ἀ-
γνόημα , ἀγνωσία . Ignorantia . Պակասու-
թի գիտութեի . չգիտելն . անգիտանալն .
անհմտութի . տգիտութի . և մեղք տգի-
տութեի . պիտէպէփ , նագանէբէ , խոբս .
*Ածէիր ի վերայ մեր անգիտութի . քա-
ւեսցէ վասն անգիտութենէն՝ զոր անգիտա-
ցաս : Զմեզս մանկութեի իմոյ և զանգիտու-
թեան իմոյ մի յիշեր : Զվասն մեղացն և
զվասն անգիտութենէն ցորս էր ցմ անգի-
տութի : Ծանրացուցանէ անգիտութեամբ
զբանս : Պատանձէցուցանել զանգգամ
մարգոյ զանգիտութի : Գիտեմ զի անգի-
տութեբ արարէք . ևն : *Զանգիտութիւն ի
բաց մեզքէ գիտութեբ . Դիտ . էրն : *Խա-
ւարեալք անգիտութեբ՝ տգիտանան ի
բարւոյն ծանօթանալ : Երկուց այսոցիկ
անգիտութեեց առեր զքեզ եպերանս . Պիս :
*Գոյց սովորութի է միշտ խաւար զանգի-
տութեն անուանել . Լիբ . սղ : *Ձանգի-
տութէ ի ձշմարիտ ասծգիտութի առալչ
նորագեաց : Զիմդր զձշմարիտ օրինն գրես-
ցուք առ ձեր անգիտութիդ . Փարպ : Խակ
եղիւս . ը . *Անգիտութեբն գնայ (նաև)
զուտևորութեն ի ձեռն հմտու Ձարտար
նաւապետին ... իմն , յանգէտս , առանց
գիտելոյ :

Իբր Անգիտելի գոլն . անյայտութենն .
*Զանսկզբնաւթեն ևս զանգիտութենն ի
յեկեցս՝ ցուցանէ . Շ . հրէից : *Կամեցաւ
գիտութեբ ծայրիցն յայտնել զանգիտելի
միջոցին . Ածաէ : *Սպատեաց արեգ-
նուքեբ տեառն գալստեան , իբր զանգի-
տութեի լուսաւ ժամուն . Ալեք . յբէ :

Անգիր . ա . Ագραφος , ον . Non scri-

ptus, um. Որ ինչ չէ գրեալ ՚ի սէ գիրս կամ յարտաքինս. չանցեալ ՚ի գիր. ա-ւանդութիւ՛ն հասեալ ՚ի բնէ յոյսինի. լիգրած. եաղբմ՛ըն, եաղբըդ, հաթխի. *Օրէնս անգիրս։ Անգիր օրինագրութիւն։ Աբրահամ ոչ գրովք ուսեալ, այլ անգիր բնութիւ՛ն ձեռեալ, օրէնիք ինքն ելով, և անգիր գիրք. փիլ. ՚ի. բան. Ե խմաս։ *Որք գրոյն չէն ինչ գիւրընկալ, անգիր զինու մարտիկներ ընդ նոսա. կոլ. ծէ։ *Անգիր հին վաղուց։ խոր. ա. 5։ *Անգիր յիշատակօք. պիս։ *Ոչխմագիտս անգիրս. ես. իր. ա։ *Թէ այնպէս իցէ, յանգիր (իրս. յն. յանգիրս) եկեալցուք, որ այժմ իսկ յաշխարհիս լինին. ոսկ. ա. ՚ի։

Անգիր. տ. Առանց գրոյ. ՚Αγράφως. Sine scripto. *Գրով և անգիր՝ աստ և հեռաւորագոյն հաւատս մեր քարոզէ. Ա ես. ի։ *Գրով և անգիր քարոզել. Տծնակ։ *Զյոհաթորի ևս զնորատն չանցուցեալ անգիր. կոբիւռ։ *Ջնննեցի զչակաճառու-թի՛ երկուց կոլմանցս գրով և անգիր. Լ՛ի. ապ։

Անգրոգիր. Որպէս նոյն ընդ վ. *Գրովք և անդրովք քարոզէ նոցա. ՃՃ։

Անգիր. Ուր չիցէ ինչ գրեալ. ոչ փո-րագրեալ. ոչ գրոշմեալ. ՚Ασιμος. Non signatus. *Գարտուխս է անգիր՝ միտս մեր. վ. իր. հդ. ը։ *Զորիքգրամեան մի ոսկի անգիր. ՅՈՒ. խԲ. 11։

կամ իբր Անգրելի. ոչ գրոշմելի տա-ւիւք. որ չէ գրութիւ. եաղբմ՛ը. ՚Αγράμματος. Qui scribi non potest. *Նշանա-կեն իմն և անգիր թնդմունք. ոսկան, գա-զանացն. Պերիպմ։

Անգիր. Անգէտ գրոյ կամ գպրութե՛. *Տացեն զնոյն գիր ցայր մի անգիր. Գէ. ես։ *Ի չէնն տասն աղքատս և անգիր ա-բանց. Ոսկ. գծ։ *Նորին անգիր և չկնորս և յիսիսր աշակերտացն հեռաւեացուք. վ. իր. հդ. ա։

Անգիրգ. ա. Ուր ոչ գրդիւ. անամրքե-լի. անսասս. *Սահակ և անգիրգ. վ. իր. հդ. յ։

Անգիրկ. տ. Անգեօղ։

Անգիրկն. տ. Անգիրկն, և զածանցս նորա։

Անգիրկտ. ա. Որ ոչն գտանի, կամ չէ գտեալ, և անգտանելի. անգարմանելի. անհնարին. պոլսահնդ. լարչեսիլ. *Զթա-գաւորացն զմեծութի՛ հաւատոցն ան-գիւտ յիարայելի ասէ. կոբիւռ։ *Զձեր անձինդ անգիւտ արարեալ էիք ՚ի կորըս-տեան. Բառղ. ձ. 14։ *Յանգիւտ կո-րուստն յոտղարկի. Եղիշ. ը։ *կորնչեալ զանգիւտ կորուստն. փիլ։

Անգիրկտ. Դժուարագիւտ. մեծագին. անգին. ապնիւ յոյժ յոյժ. աննման. Ճ-նեկոի Եօփ. *Մարգարիտ անգիւտ. Զե-նոբ։ *Անգիւտ բարի, կամ բարիք. Սոփ. ա. պ. ը։ Շ. եբես։ *Ոչ հասին յամս ժամանակաց մերոյ ՚ի բարի և յանգիւտ. ՃՃ։

Եւ Ուր ոչ գտանի օգուտ ինչ. անպի-տան. ֆառՃ. *Անգիւտ աշխատութիւն՝ սուտ վարդապետութի՛. Ագաթ։

Անգիրկտ. իբր ի վայր անգտանելի, կամ ՚ի կորուստ անդիւտ. *Զի մի յան-գիւտ մոլորեացին. Ցե արէի։

Անգիրկտ. իբր Ցոչ գտանիլն. առ ՚ի չգոյէ. *Պապաքակ ՚ի ծարաւոյ յանգիւտս ջրոյ՝ կայր յայօթս (սամխոն). Ոսկ. հե. րէ։

Անգիրկտիր. ա. տ. Առանց գլխա-ւորի. *Ոչ անառաջնորդ և անգլխաւոր այս լիներ. խոր. ա. 31։

Անգլխիմ, եցայ. յ. Պակասիլ գլխոյ դրամից. վլնասիլ բուն ընչից. *Զի մի որ սեպհական և ուրոյն է եպիսկոպոսին, անգլխեսցի. կանոն։

Անգլուր. ա. Որ ոչ գլորի. անգայթ. անկործան. *Լեր անգլոր անձն ՚ի մէջ սրտմտութե՛ց. կլիմաք։

Անգլուխ. ա. ՚Ακέφαλος. Capite carens. Որոյ չիք գլուխ՝ իւրական կամ նմա-նական. պալբզ. *Գազան անգլուխ. խոր. ե։ *Ոմանք ՚ի նոցանէ առանց ոտից են, և ոմանք անգլուխք. նխա. բ։ *Եւ զի գլուխ պատուիրանին ուր է, անգլուխ առնելով զպատուիրանն՝ մեռեալ առ-նեմք զնոսա ՚ի մեզ. խոր։ *Առին զանձ գլուխ մոլորութե՛ն (հպատութե՛ն) զմեր. ձեցեալն ՚ի յիմար սկզբան. կլիմաք։ *Եղէ այրի և անտերունչ և անգլուխ. վ. իր. հդ. ծէ։ *Անգլուխ իմն և անկատար այնպիսին յանգիմանեալ լինի բան. նխա. խալմ։ *Գլուխըն բարձաւ ... անգլուխ (ՃՃ) ասացաւ (յակոբոս վերգաբայ). Գէդ։

Անգնդագիր. և } ա. Զոր անմարթ
Անգնդագրելի. } է գծագրել, կամ պարագրել. անսահմանելի. *Անչափ՝ անգծագիր, ժամանակաւ համարոյին. Մագ. Յանաւս։ *Անգծագրելի կերպարան լուսոյ. Նոր. ղէ։

Անգնդանկան. ա. Իբր Անգիծ. անգծե-լի. *Անգծական զհոյծ խոչոր կերտացու-ցանեմք. Մագ. ֆ։

Անգնդելի, լոյ, լեաց. տ. անգիրկ. *Վէմ անգծելի. Տծնակ։ *Յանգծելի վի-միի. Ասան. պեպր։ *Անգծելի կամ-մարդ՝ վիմօք. Երզն. Նխ։ *Անգծելի կամմարդ՝ կարծր պահպանեալ։ Անգծելի կարծրու-թե՛. Նոր. ղՃ. Ե ասաս։ *Անգծելի շաղ կապութե՛. Մագ. Ը։

Անգղ, գեղ, եղոք, և եղագ, ղօք. գ. գրի և անգղ. Γὺψ. Vultur. ագաս. պս. Թռչունն մեծ՝ գազանային՝ կորակը. սուց՝ չաղղակեր, որոյ այլև այլ ևն տե-սակք, բազմագիմի օրինակաւ նշանակեալ առ մատենագիրս. կայ և նմանն արծուոյ, որպէս և ոսկրկուլի. *Արծուի, և պասս. կուՃ, և գեռաարծուի, և անգղ, և ցին. ղնաս. ծա. 14։ Օրէն. ծէ. 13։ *կարբ. գեալ է ՚ի կերակուր անգեղացս։ Ոչ գի-տաց զնա ամն անգեղ։ Բառգ, արծուի, անկղ. Յոբ. ծէ. 23։ իԸ. 7։ լԱ. 27։ *Ըստ նմանութե՛ն անգեղոց ՚ի վերայ մե-ռեալ գործոց անկտիս. խոխ։ *Բարբ անգեղս. Վէրօր. Ը։ *Անգեղք աչխարհացս. ՅՀ. խմ. պսալ։ *Արծիւ աստ, որպէս ՚ի վերջօրեայն յուշանէ սքէն բարեսէր, զանգղան ասէ. Լմ. ոգ. ՃԲ։ *Լքաւ տաճարն սեաւ անկեղջօք. Հ = Յ. յօս. ծէ։

Անգղ կամ Անգղ. որպէս Ունկն կո-ղովղ. (լտ. ոանիօլա). տ. Անգեղջ։

Անգնդալի, լոյ, լեաց. ա. ՚Αβατος. Invius. Անկոս. ընդ որ գժուարին է գնալ. ևթէսէմէ, ևելևմէ, եօլսոս. *Զայս Ճանապարհ, որ սխտից և չարուեմէց է անգնդալի. փիլ. խմասք։ *Ընդ անգնդալի Ճանապարհս ընթանամք. Ոսկ. յհ. ա. 38։ *Ամենեցուն զանգնդալի ընթացս պատրաս-տեաց. ՃՃ։ *Անգնդալի խորութե՛ն. Պիս։

Եւ Ուր գնալ հասանել անմարթ է. անմատչելի. ասր որ էրնալ հասնիլ էբլաբր. ևթէսէմէ, եէնիէվևմէ. *Ալն ուեղն՝ ամե-նայն չարեաց անմէրձենալի է և անգնա-լի. Ոսկ. յհ. բ. 13։ *Անդնդալի միշտ չա-րութե՛ն. ՃՃ։

Իակ Դէ. ես. *Նոխ քան զգալն քոխ անգնդալիք էին առաքինութե՛ն, հայի ՚ի կրկին նշ։

Անգնդալի. Որ խրտչի և ոչ երթայ յա ռաջ. *Զորքսուսին վաՃառեալ՝ մի գո-ղոնն լսէ, և մի անգնդալի ՚ի կատրճի, և մի հարկանօղ. Մխ. ղա։

Անգնդաց. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նչ. *Տեղի անգնդաց. Պամ. ազ։ *Անգնդաց Ճա-նապարհ. Գէ. ես։ *Ընդ անգնդաց տեղիս առնէին զՃանապարհն իւրեանց. վէր. ոսկ. յ։ *Ընդ անկոխն ընդ անգնդաց հոր-դեցէք նմա Ճանապարհ. Ոսկ. ես։

Անգոգ. ա. Որ չունի զգոգ կամ զծոց-ուղիղ. ոլորկ. *Անխորշ անգոգ է սահն ծոցին այն. վէրօր. է։ *Երկին՝ մարմին անգոգ. Շէր։

Անգոլ. ա. Որ չունի զգոյութի՛. չգոյ-անգոյ. *Ի գոլս և յանգոլս. երզն. կեր։

Անգոհ. ա. Որ չէ գոհ. անգոհացօղ և գժկամակ. գանգատական. փիլոս. Խօչաֆօսով. *Անձինք անգոհք և ան-շնորհակալքս։ Աստ անգոհ ձայիւք, ես ննջեցի. վ. իր. հդ. է. ծէ։

Անգոհացող, ի, ացս. ա. ՚Αχάριστος. Ingratus. Որ ոչն գոհանայ. անշնորհա-կալս. ապաշնորհ. էիգոհացօղ. բաւի-օլ. յայտ, էնօթիւր վերծէյեն. էլէի պիվեզ. *Անունդ իսկ մեծիգ զընտանութի՛ ասե-տարանէ անգոհացողաց. Նոր. խՃ։ *Ան-գոհացողք ծուացին առ անսպառ շնորհն։ Քաղցր է ՚ի վերայ անգոհացողաց. Դիոն. Ել. Ե խղ։

Անգոհացողական, ի, ացս. ա. Սեպհական անգոհացողաց. ապերախտա-կան. *Անկըի յօրինաւոր ժառանգութե՛ն վասն անգոհացողական կամայն. Մխ. դա։

Անգողանկան, ի, ացս. ա. } ՚Αλή-
Անգողանանի. լոյ, եաց. } στευ-τος. Զոր կամ ուսանի չկարէ ոք գողանալ. լալևնաղ. *Յանգողական տեղւոջն եգիր. Ոսկ. տ. է. 6։ *Մնասցէ անգողանալի. վ. իր. դան։ *Զմիտս ուսնել անգողանա-լի. կլիմաք։

Անգողին. տ. Անգողին։

Անգոյ, ի, էից. ա. գ. Որ ոչ գոյ. չգոյ. չէ եղեալ. ոչինչ. որ լմայ. եօգ. *Անգոյք են, որպէս եաչքերոսաքսն և ա-րյոլեղն։ Ի վերայ անգոյիցն զե թէ էն խնգրել պարտ է. Սահմ. ա։ *Անգոյ է ա-ռաւել քան զեչքերսաքսն անուանեալ. Շ. խղ։ *Յանգոյից տեղծագործել. Նոր. խա։ *Էիցս էակ ՚ի յանգոյից. Շար։ *Ի յանգոյից գոյք էացեալ. Շ. վիպ։ *Յամենայն գոյս և յանգոյս. Նանայ։ *Խաւարն անգոյ և սկզբնատին. Շար։ *Ան-գոյիցն նախագոյ. Նոր. ծթ։ *Տէր և տեղծիչ գոյ յանգոյոց. (որ է հոլով քեր-թողական.) Շ. խապ։

Անգոյացեալ կամ համարեալն. ուն-այն. անկեպարատն. ֆառՃ. էոսփ, խէյալ. *Ոչ եթէ սնգոյ, և թանդ բնութէ զմերն ընկալաւ ՚ի կնոջէ. Յհ. խմ. երես։ *Ի նիւթէ անգոյ բարեգործեալ զիաւի-կութէ զդրախտն. Գէդ։ *Յայսմ յանգոյ և յանապատութեան նմանութէ. Նոր. հե։ *Խմասուն գիտեն, եթէ գեղեց-կուհին անգոյ է. Մխ. ասկ։ *Ընդ անգոյս անցանելով յաւխնխս. խոր. հոխես։ *Մանկունք բազում անգամ՝ անկատար լեզուաւ, պարզ և անգոյ բանիւք զՀայրն իւրեանց՝ որ յերկինս՝ հաշտօղ և պարգևա-տու արարին. կլիմաք։ Ոսկ

Անգոյացս. տ. Ընդունայն. ՚ի զուր. *Նա աւանիկ յանգոյս մարանչէր. Երզն. տխ։

Անգոյացս. իբր Անյայտ. և Անյոսալի.

պէս. խոնջ. օվսյաճաք. *Աւանց անուան աւելցային ինչ անպէտ է. յոխ: *Թագաւորն գագիկ մաքուր խորհրդովանգոյն՝ի գոյ ածէր. ՅԿ. կի:

ԱՆԳՈՅԱԿԱՆ. ած. Իբր Անգոյ, կամ պակասական. *Ինքն ըստ ինքեան անգոյական է ապականուած. Սահակ:

ԱՆԳՈՅԱՑԵԱԼ. Չքացեալ. անհետ եղեալ. օտարացեալ. *Անգոյացեալ էր՝ի բնութէ մերմէ չնորհք հոգւոյն սքի յորէ յորմէ յանցեաւ ազամ. Լաստ. ընթերց:

ԱՆԳՈՅՆ. ած. գ. Պակասեալ՝ի գոյնոյ. ժժգոյն. և Տժգունութէն. բէնխէպ, պօղաբլօպ. *Անգոյն ասացեալ՝ի (առտս) գեղոյ. Վրդ. սղ: *Յաւք հասանիցեն, և յանգոյն հանիցեն և զգոյն. Ոսկ. ԵԲբ:

ԱՆԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. ած. Ապսարքէս. Զգոյութէն. չքնութիւն. և անհետ լինել. *Եւ ոչ թոռունք եղիցին յորդւոց անգոյութէ. Խոր: *Մեռեալութիւք և անգոյութիւք. Դիոն: *Պահ է՝ի վերայ մեր՝ ոչ էութեամ անգոյութէ, այլ միաւորութեան անջատմունք. Մագ: *Գոգցես թէ յանգոյուն զգոյն խնդրէ ներսնել. ՅԿ. խմ. ԵԲԼ: *Անգոյութէ գոյացուցիչ. ԲՆՒԿ: *Յանգոյութէն ոչ անկանի, այլ վտիտ նուրոգմամբ. Վանակ. փարխմ: *Յանկայնի յանգոյութէն անկանել. Վրդ. սղ:

ԱՆԳՈՒՈՂԱՒԱՐ. ած. Առանց գուռոզութէն, բռնակալութէն, և ամբարտաւանութէն. ցածութիւն. խոնարհ էէրպէլ. տաֆրաօզլ. *Եղոյզ զանգուռոզաբար կեալն իւր՝ի վերայ իշոյ նստելոյն. Նար. Երզ:

ԱՆԳՈՒՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Անիշխանասիրութէն. անհպարտութէն. τὸ Ἀκόμπαστον. Alienum esse a fastu. *Գիտեա զանհպարտութէն նորա և զանգուռոզութէն. (յն. մի բառ.) Ոսկ. յհ. ԵԲ. 26:

ԱՆԳՈՄԱՆԱԻՐ, սիրի, րայ. ած. Որ սիրէ անգամանել և ընդ վայր հարկանել զայլս. *Մի անգամանաւեր, մի բամբասօղ. Նահգր. ծԵ:

ԱՆԳՈՄԱՆԱԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր և յօժարութէն անգամանելոյ. արհամարհութէն. *Մրեալ անգամանաւիրութիւք. Մագ:

ԱՆԳՈՄՆԵՄ, եցի. ն. գրի և ԱՆԳՈՍՆԵԼ, ԱՆԳՈՒՀՆԵԼ, ԱՆԳՈՒՀԵԼ. Μυκτηρίζω, ἐκμυκτηρίζω, ἐξουδενέω, ἀθετέω, φαυλίζω, περιφρονέω. Contemno, vilipendio, praevaricor. Անարգել. արհամարհել. ունայն առնել. կիմ կշտով գրեթէ. առանգամանել (՚ի պրս. կնաւ, ունկն.) առոգքինէ համաքել. ընդ վայր կամ առ ոտն հաթկանել. պահպակել. պարսաւել. նչկահեղ ապահաս առնել. ԲՈՒՎԷԼ. ԼԵԽԵԵՍ ԷՆԷԽ, պՀԵՓ պՈՐՄԱՓ, ՍԱՅՄԱՓ, ԽՈՐԼՄԱՓ, ԲԱՀԱԳԻՐ ԷՒՄԷԽ, ԸԼՓՓ ԷՒՄԷԽ. *Ընդգամն անգամանէ զնորա տօր: Անգամանէ զբանս անօրէն: Արհամարհեաց անգամանաց դնս: Քանզի արձաթասէրք էին, անկամանէին զնս: Անգամանէին զնս իշխանքն: Անգամանէ կին զամուսին իւր: Անգամանեցին ծառայքն: Անգամանէին զվաստակս նորա. Լեւ: *Զգիտին անկամանել. Ես. խբ. ա: *Անկամանէ և անարգիալ զհրաման Թագաւորացս. Ածաք: *Դու գնա, և ոչ Թէ նա զքեզ անգամանացս. Լմբ. ապ: *Մեծաձայն ծաղրս անգամանացին զբանիւքն: Ըստ սրբասէր մերոց օրինաց արժանաւոր է և անգամանելոյ. Փարպ: *Բռնադատիս՝ի մարդասիրութէ, և ոչ անգամանիս: Ոչ անգամանիս յերկայնմտութէց. Նար: *Բարեհամբոյր են ապգի մարդկան, և ոչ եթէ անգամանօղ. Վրդ. հց. ծա: *Նզովելով զանգամանօղն, որք զձէզ խռովեցուցին. ՅԿ. կի: *Ի յանգամանէլի կենդանւոջս. Պիտ: *Զանգամանէլի գարշուԹիս. Նար: *Զի՞նչ քան զծորուն սպականութէ անգամանէլի է՝ի մեզ. Շ. Իգ: *Բոլորովքս ազատս յամենայն անկամանէլի կրից մերոց. Տծան:

ԱՆԳԱՄՆՈՒԹԻՒՆ, Թէ. գ. Անգամանէլն, և անգամանիլն. Λοιδορία. (Հյ. լուսանք.) Contumelia. (Թշնամանք.) *Ապա երԹէ նորա անգամանէլոյն նոյնպէս անգամանուԹիւն չարկանես, զհուրն բորբոքեցեր. Ոսկ. յհ. Ե. 2: *Մարմնական միսիԹարուԹէ հանապազորդ անգամանումն. Վրդ հդ. Ծ:

ԱՆԳՈՎ. և ԱՆԳՈՎԵԼԻ. ած. որև ԱՊԱԳՈՎ. ՈՂ.

ԱՆԳՈՐԾ, ի, լոյ. ած. Արգօն, (յորմէ արգոյ օր.) ἀργώτερος, ἄπρακτος. Otiosus, inefficax. Որ ոչն գործէ կամ ներգործէ. գործառեաց. դատարկապորտ. պղերգ. անգործօնեայ. ծուլ, լիբանօղ. էշխիլ կիճաւթ, ալբտ. *Անգործն՝ի բարեաց աղքատանայ զվերջին աղքատուԹէն. Համամ. առ: *Անգործ միայնակեաց լուծ ծանիլ զյօժարութէն եղբարցն: Անգործ մեկնալ լաւ է քան զժիր պիծակ. Նեղոս: *Թշնամանիլ զձեզ զանգործագ և զպղերգագ. Աբեթ. Ղբփ: *Անգործ և առանց իրս ինչ վճարելոյ է ինքն յինքենէ: Յորժամ միտքն ըմբռնեալ էչխեսցին, ըզգայարանն անգործ տեսանի. Փիլ: *Ցերեկաւր լուսոյ անգործ մնայ խաւարն. Ածան. յհ. Ի: *Հրամայէր անգործ լինել՝ի շաբաԹուն. Սիոն. յար: *Ցերկաքանչիւրան անգործ կան, ՚ի բարիսն միանգամայն և ՚ի չարիսն. Սրփ. ա. գ. ծԲ: *Անգործ զբաղումն. Ոսկ. յհ. ա: *Անգործ իսնեչուէ. Պիփ: *Պարկեշտութ առ ՚ի չարն անգործ լեալ. Նիս. խաս:

ԱՆԳՈՐԾ. Ἀκατέργαστος, ἀνενέργητος, ἀργός. Non missus in opere. Չեգեալ ՚ի գործ. չև գործեցեալ. ոչ գործելի. ոչ մշակեալ. անխնամ. Լքեալ, լիբանաթ, որ չի բանիր. օլմաըլ, իւպէնմէյ, իւպէնմէզ. *Զանգործս իմ՝ առեսին աչք քո: Ապառաժ և անգործ քարաձիգ չինեցաս. Սղ. ՃԼԷ. 16: Ք. ԼԳ. Է. 7: *Ա՛յ յայտնի է անգործք մարդոյն. Եղիշ. Ք: *Անգործքն և հրատարակեալ երեսին առաջի քո. Բենէ: *Տեւօղ բնաւիրս՝ գործոց և անգործից. Լմբ. պգբ: *Անխոնանելի էր յետ արեգականն մտանելոյ բաղանիքն, և անգործ. Նիս. ապա: *Երկիր անգործ. Խոր: *Աշխի անգործ. Խոր: *Անգործ փոկ. Ոսկ. հէբդ: *Անգործ բոյս կիմ հաց. Նիս. Երփ: *Ծառք անգործք և առապարինք. Վեցօր. Է: *Սեղանն արհամարհեալ և անգործ մնայէ. ՅԿ. խմ. ապ: *Մինչև յանարգ զեռնոյս ոչ միայ անգործ՝ի խնամոյն ձայ: Եւ ես Թողեալ զնին անգործ՝ օգնեցի նմա: Մատանել զանգործ բանս. Վրդ հդ: *Ցանգործ մատանոյս (այսինքն չև մեկնեալս) վաստակել. Վրդ. սղ:

Կամ Անեներգործելի. անգործօնեայ. Ἄπρακτος. Ineficax. *Անգործ եղեալ գտանումն Թէ՝քեզ այսոքիկ: Անգործ առնեմք զպատասխան գաւառացիսդ՝ի վերայ մեր. Սրփ: *Անգործ դնէքնայս Թշնամեայն առնէին. Լմբ. ապ: *Գայլսխաղն անգործ մնայ՝ի ճարատագ. Կամէլ: *Ոչ խիստ և անգործ. Շ. Իգ: *Իբր զմանկունս՝ յորս անգործ է ամբարտաւանուն. Տծան:

Եւ Ուր կամ երբ չլինի գործել. *Որք՝ի գիշերն անգործ վերջինն՝ ինձ արձաԹով ոչ վաճառին. ՅԸ. ոԹԲ: *Անգործ սմինչին, վասն զի չգոյ անգ գործել, և ոչ վաստակել. Բրս. Տբ:

ԱՆԳՈՐԾ. ած. Առանց գործելոյ. անաշխատ. գաստարկութէ. *Անգործ ոտառել. Ոսկ. Ռէս: Բրս. կան:

Կամ Ընդայնաձեռն. գաստարկ. բան մը լաբաձ. *Ապրաքտոց: *Համբերես անգործ առաքել զաղքատն. Բրս. ընթէց:

ԱՆԳՈՐԾՍ. վայրապար. ՚ի զուր. *Ապրաքտոց. *Ունայնս և անգործս բարբառել: Անգործս լացցես ՚ի վերայ խորչըրգոց քոց: Թափ զնոսա անգործս՝ի քէզ հայձել, և ՚ի յիրեքանս երգիծանին. Բրս. յոսէիփ. Ես Բաբ:

ԱՆԳՈՐԾԱԳՈՑՆ. ած. Ապրաքտότερος. Առաւել անգործ. անբաժ ՚ի գործոյ. *Քան զմեռեալսն անգործագոյն կայ. Նիս. կանս:

ԱՆԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Անգործ. գործատեաց. * Տնաեաս անգործական. Նար. ԼԲ:

ԱՆԳՈՐԾԵԼԻ, լոյ, լեաց. ած. Անգործ, որպէս Զգործօղ, և որպէս Աններգործելի. *Եթէ այնպէս էր, անշարժ և անգործելի կայր մնայր. Նիս. կոմ: *Վեմ անգործելի առղնական սկզբնաչար օձին. Անան. պեփբ:

ԱՆԳՈՐԾԻՄ, եցայ. ՚ի. Անգործ մնալ անպիտան գտանիլ. *Ուր ինչ լոյս, անգ անգործեացի խաւար. Սահակ. Ես Ասող. ՚ի ԼԻՐՐԼ: *Լուսաւորք ընկղմին և անգործին և նուազին ՚ի ծագմանէ խաչին լուսոյ. Տծան:

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπραξία, τὸ ἀνενέργητον. Otium, cessatio, ineptio. Անգործն կալ մնալ. դադարումն ՚ի գործոյ. գաստարկութէ. հեղգուԹէ. էշխիլիփ, ավրեվէփ. *Զբատ քնոյն անգործութիւն (աչաց) ոչ է՝ի մէջ առնլիս: Գաստարկութէ և անգործութէ է այսպիսիս. Փիլ: *Պահէ չարեացն անգործութէն զչաբաԹս, և զբարեացն անգործութէ ոչ ընդունի. Նիս. Երփ: *Գիչերս կոչէ զՀանդերձեալն վասն անգործութէ. քանզի բարի կամ մեղք անդ այլ ոչ գործին. Ոսկ. յհ. Ի. 10: *Ընդ անգործութեան խառնել և զքնոյն խորութէ. ՅԿ. խմ. ապ: *Ցանգործութէ մշակաց մոլախոտի. Սրփ. յի. Ի: *Խրատքանչիւր չարի յօրինել զներհակին. անգործութէն՝ զգործախրատն. ՅՅ. ԼԳ: *Անասնաբարոյք լինելով գաստարկութէն և անգործութէ. Պիս: *Ա՛ղքատացի մերկութէն է (պատճառ.) անգործութիւնն. Համամ. առ:

Եւ Անգործ Թողեալ լինելն. չարկանելն՝ի գործ. ԼԱՆԷՆԵԼԸ, բանի ԼԵԲԵԼԸ՝ ԼՓԱԸ. *Ցանգործութէն էին կապարանք մեր: Որ լայր զկոր անգործութէն. Աւետ. ԼԷ. կԼ: *Ոչ ծպտեալ անգործութեամբ. Սիոն. մԷ:

ԱՆԳՈՐՈՎ. ած. ֊. Ἀσπλαγχνος. Visceribus carens. Անթաժ ՚ի գորովոյ. անսագորոյն. անգութ. պղձամարդ. անկարկկոր. անխնայ. գոռ լանեցօզ. ազբմակ, ՏերհամՀնԽԿ, ԽյՀանՀԲ. *Ջոտքսանն արտաքս վարէին անգորով և տմարդի կամօք. Լմ. ՓծաՓ: *Անքաղութեամբ և անգորով կամաց. Լմբ. հանգ: *Կարի վատթարութէն է՝ քան զանբան անասունն և զՇնչխանն՝ անգորով և երախատկորոյս գտանել՝ առ ծնողն. Վրդ. ծՀ: *Մի անգաւթ և անգորով առ խածեալն լինիցիք. ԵՐԸ. ը:

*Ա յապէս անգուրթ և անդորով տուժէսց զես։ Վրք։ ոա։

ԱՆԳՈՐՈՎՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἀσπλαγχνία. Durities cordis, crudelitas. Անագորոնութիւն. անգթութիւն. խիստանձիւ։ *Աղքատին մերձաւոր գրանն լինել այսքան վտոյօք՝ զանգորովութիւն մեծատանն նշանակէ։ Անգորովութիւն իմն գտեալ. կիսրգ. վ. Ե՝ի յոյն։ *Ոչ էր բաւական քեզ անագորովութիւն, այլև կռապաշտութիւն յանձն առնուս. Եփր. էջաղ։

ԱՆԳՈՒ. ա. Իբր Անկաւոր. յանկաւոր. սրժանաւոր. *Աւետարանիչն սիոնի, օծութեն անգու, առեալ զպատիւ նախնեացն քահանայութե. Ագաթ։

ԱՆԳՈՒԹ, գ.թի, թից կամ թաց. ա. Անման՝ ի գթոյ. անգորով. անողորմ. ներհակ խնայողի, խիստանձիւ։ *Անգութ աչօք, և անողորմ սրտիւ։ Անգութք անհնարելք. ՁԳ. ԺԱ. Ե. 26։ Ք. պիմ. Ձ. 3։ *Անգութք առ վշտացեալս. Գէ. Ե։ *Անգթելին և տմարդւոյն ոչղբմելոցն. Ոսկ. Ք. պիմ։ *Անհնազանդից, անգթից. Ովհան. ազ։

ԱՆԳՈՒԺԱՆ. որ և ԱՆԳԱՆ, ԱՆԿՈՒԺԱՆ. Տ. ԳԱՂԲԱՆ։ Մխ. բժ։

ԱՆԳՈՒՄԱՆ. ա. Բառ. ռմկ. (Ի պրս. ԱՀ՚ան, կարծիք.) Անկարծ. անկարծելի. և ս. Յանկարծ. *Յանգուժմունիս (կամ յանգուժանիչ) և յանպատրաստս(ից) զբրն անգոկայ՝ ի ներքս գիմեցին. Ո՚՚պ. ը։

ԱՆԳՈՒՄՆ, գման. Տ. ՅԱՆԿՈՒՄՆ. *Ենիձակէան ոչ անգման ունի զօրութի. Երփ. ժԵր։

ԱՆԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անգոյն գոլն. ժժգունութի. *Բոլոյ հրով բժշկին զանագունութին. Նխս. երգ։

ԱՆԳՈՒՐԱԿ. ա. ս. Առանց գուրակ գոլոյ կամ ազգելոյ ուրուք. անկարծ. անյայտ. *Տեսեալ զզօրականս՝ կարծեմ ՃՃել անգուրակս զարհուրելով. ՃՃ։

ԱՆԳՈՒՐԵԱՄ. Տ. ԱՆԿՈՒՐԵՄ. *Անգուրեալ բաղում երիվարք հեծելոց. Ագաթ։ *Անգուրեցեր (կամ անկուրեցեր) սիրելոյն. Լմբ. պիզ։

ԱՆԳՈՒՐԴ. գ. Իբր Յանկուրդ. յանգուն. *Անգուրդ, կատարելութիւն. Հին. իա։

ԱՆԳՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ՑԱՆԿՈՒՑԱՆԵՄ։ ՃՃ։

ԱՆԳՏԱԿԱՆ, ի, ից. } Տ. ԱՆ-
ԱՆԳՏԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. } ԳՏԻՏ. *Ոսկի չարս անգտական. Նոբ. իԲ։ *Անգտանելի հետք։ Արուեստոք անգտանելիք. Նոբ. Ք. ԺԲ։ *Թէպէտև գԺուարագիտ է, այլ ոչ ամենևին անգտանելի. քանզի անգտանելոյն ազգակից է կորուստ, իսկ գտանելումՙ վիրաւորի. փիւ. լԲն. Ք. 27։ *Ընկենուն զքաղուստս, մանաւանդ եթէ զանձինս ի կորստեան անգտանելի դուք. Սարկ. ԺԳ։

ԱՆԳՐԱԳԻՏ, գիտի, տաց. ա. Ἀγράμματος. Illiteratus. Անգէտ գրոց. անգիր կամ առանց դպրութեան. խմմի, նոպան. *Տգէտք, անուսումնք, և անդրագէտք. Ոսկ. ՀԲ. 8։

ԱՆԳՐԱՍՏ. ա. Որ չունի զգրաստ. հետևակ. յիւ լանեցօզ. պէնիրուէզ, աւուզ. *Եւ մեք ևս անգրաստ եմք, վրնչ արաս. յոսք քեզ. վրք Ժ. ԺԱ։

ԱՆԳՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ից. Տ. ԱՆ-ԳՒՐ. Ἀγραφος. *Զքնաւորական օրէնսն զանգրաւորականսն. Աթաբ. ադպապրէ։

ԱՆԳՐԵԱԼ, եղոյ, ոց. ա. Ոչ գրեալ. անգիր. լգրած. Եապըմմէզ. *Բաւական են յայտնի գրեալքն, և անդրեղոյն ոչ կարօտասայ. Շ. Ռղ։ *Գումարեաց ի գրեղոյց և յանգրեղոյց. Ոսկ. ԵԲԲ։ Ե Ճ. Գ։ *Զանգրեղոյց ինաստացն (խոստովանեալ) իբր զնկարեղոյց տեսողն. Նոբ. Խե։

ԱՆԳՐԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Որ չէ գրելի. անյիշատակելի. և անարժան՝ ի գրել. *Իբր զվնճած անգրելի կոչման։ Կանացի կերպին անգրելին խայտառակ կուե. Նոբ. Ի. Խբ։

ԱՆԳՐԻՃԵՄ. Տ. ՀԱՆԳՐԻՃԵՄ. *Ամենքն առաջի բանին եւիայի անգրիճէին վնտնաւալից առորոտս իբրեանց. Եփր. Ի։

ԱՆԳՕԱՑԵԱԼ. ա. Ոչ գօսացեալ. լէլերյած. գոբոմամբլ. * Անգօսացեալ անդամոց. Մագ. իԷ։

ԱՆԳՕՏԻ. ա. ս. Զունող զգօտի. ա ռանց գօտւոյ. գոբլագոբլ. *Հոլանի, և անգօտի. Լմբ. պիզ։ Ե Մխ. ԺԳ. ոգեպ։

Անդ, ոյ, ոց և ի, ից. գ. Ἄγρος. Ager. γεώργιον, arvum. որ և Անդաստան. ագարակ. արտ. արատրայք. էդէն էեղէ, լիճՔ, Ի՚ալ. *Իբրև զհոտ անդոյ լեոյ։ Ի քաղաքի և յանդի։ Վիճակ անդի՝ լի ոսպամբ։ Թաղիցին զնոսա ընդ անդիւն։ Որ գայր յանդէ։ Ետուն անդք տոհմականս։ Իբրև անդ մի, և իբրև այգի։ Տեսանէ զանդ դեվեցիկ։ Էն։ *Հասեալ էր յանդս նոցա որոմն. Ագաթ։ *Խլեցի յանդէ քումմէ զխուշ անիծից. Խոր. հոեէս։ (Գրի և Անդոյ, չիոմեալով ընդ Անդի, դ.ոյ, զոր տեսցես։ Որպէս գրի և Անդ, իբր Անեմ, կամ Անուք։)

Անդ Ա Տեչենդ. Թռվի Տեղի անդրեադ. ըստ յն. տուն կոտց. Ἐιδωλεῖον. Delubrum. *Նուիրեալ սեղանս կազմել, երևեցուցաՀել անդս մեհենից. ա. ԺԱ. ա. 5ο։

Անդ. ս. որ և ԱՆԴԱՆՕՐ. Որպէս Թ. անդ, ծնօտ, օրպա. պր. անձ, անճա. Ἐκεῖ, αὐτοῦ, αὐτόθι. Ibi, ibidem, illic. Յայնմ տեղւոջ. ի նմին վայրի. հան, հան փեղը, ան փեղը. *Անդ՝ ուր ոսկին է։ Որանդ կայնի։ Չնոսա երթոց անդ։ Եւ անդ լիներ։ Արարեալ օրևանս անդ. ևն։ *Ուր խաչ, անդ և իսաչելեալն. Աս. Բոբյբ։ *Անդ եռալ հոգւով, անդ աղօթք աղերսալիք. կոբիան։ *Ո՚ր անդ տրամուլթի, որ անդ բարկութի. Վրք հդ. Ք։ *կենդանութեալ զանդ խոստովանեալն. Նոբ. խԷ։ *Անդ ուրեմն ի ծայրս աշուս բակի վարուկ. Խոր. ա. ԺԲ։ *Որպէս անդ ուրեմն ի վերն. Աս. պրք։

կամ Յայնժամ. երբեմն. ապէնով. վէ. Ֆանի նէսայէլպէ, ο վեգբ. *Որպէս անդն ասաց, Թէ արասցուք մարդ, նոյնօրինակ և ասաս. Ագաթ։ *Ոչ ըստ այնմ օրինակի՝ որ անդն գործեցան. կոբիան։ *Անդ լերինք զնծութեի զգեցեալք, իսկ արդ անզարդացեալ. Ցհ. ԼԲ։ *Որպէս անդ տոհմին յուդայի։ Անդ է ոտորմէն իսկապես, յորում հատուս ակնկալուել վաստակոյն. Նոբ. յՁ. հԲ։ *Անդ ուրեմն ի հինսն ա Թեներիքն. Խոր. Ք. 89։ *Անդ ուրեմն երբեմն ի հարուածս հզովմայեցուց. Նոբ. ա։

կամ ի հանդերձեալն. անբին. ախբէն. փե. *Աստ դարովեալ, և անդ կշտամբեալ։ Աստ հեծուծմն, և անդ հառաչանք. Նոբ։ *Լալելն վայից և աստ և անդ։ Յուսոյին աստ, և պսպղելոքն անդ զուարճանաս. Խոսբ։ * Տանջիլն՝ աստ, և անդ. Շ. ՁՏ լոբ։ *Որ աստ արձակի, և անդ. և որ աստ դատապարտի, և անդ. Լմբ. ազ։

ԱՆԴ. ս. իբր Անդր. յայն տեղի. յայն վայր. օբոյա. *Յաւիենայն կողմանց անդ փութեան։ Չտսեալ գեսպանին անդ. փաբգ։ *Անդ փոխելով զաթոռ հայրապետութեն. Ցհ. լԲ։ *Գնացի ես անդ։ Մտաս նել լինձ անդ. Վրք հդ. Ք։ *Աստ անդ ցրուել զանձինս կարասցեն. փաբգ։

ԱՆԴ. իբր յօդ. կամ Յայնմ. յայն. *Ահաւասիկ՝ ի խորանի անդ է։ Ի ձմիսս կոլնի Թևի անդ։ Ի տաճարի անդ։ Ի պարտիզի անդ. ևն։ *Յակզբան անդ։ Յիսկզբան նուագի անդ։ Ի ձեռնադրութե անդ։ Յառաչնորդութե անդ իւրում. Ցհ. լԲ։ *Ի վեր անդ ուսաք։ Սահմ. ԺԲ։ *Որ՝ի վեր անդ եգաս. Ոսկ. յհ. Ա. 3։ *Ծանուցեալ՝ի կարգ անդ բանին։ Ի յուշ անդ եկեալ։ Նոբ. ՀՁ. իԳ։ *Ի յերին ժամ անդ հասեալ. Ոսկ. յհ. Ա. 3։

Ա՚յլ է նախուգաս եգեալն, ուր պահի բուն նշանակութեին մակբայի, և յարակից անունն կարծի իբր բացայայտիչ նորա. *Անդ՝ի վեր՝ի սինհական լերինն։ Անդ յալբայրութեն. Ագաթ։ *Անդ՝ի կողմանն քաջին վտակայ. փաբգ։

ԱՆԴ. ա. օ, ոյ, τὸ Ἐκεῖθεν. Quod est ibi. Որ անդ է. հանդերձեալ վերին. անդամօր. ան փեղինը. ծնօտի, օրպատի. *Եթէ ոք յերկինս նայի, և զանդ գեվեցկութեին՝ի մէտ առցէ. Ոսկ. յհ. Ք. 2։ *Անդ երանութեէն։ Զանդ երանութեէն. Աթաբ։ *Զանդ երանուեցայն տալով փառս. Խոր. Վրդվ. *Գահակարպեալ յանդ երանութեան. Ցհ. լԲ։ *Յանդ ուրախութեինն փափաքեն. Մանդ։ *Զանդ ուրախութեինն նշանակէ. Ցհ. իմ։ *Որ ասա իրքս են, ընդգեմ են անդ իրացն (կամ անդն իրաց)։ Փիւ. լԲն. Ք. 82։ *Թաղտամ ասել զանդ իրաւունան. Աթաբ. խբկա։ *Վաճառէր յեգիպտոս, և զանդն աւուրս ի ծառայութե և ի բանսի անցուցանէր. Սարկ. ժարդեէ։ *Եւ ճառք զանդ էիցեն աստուստ ընթեռնուն՝ ասծութեէն ոտին հետարան. Նոբ. ծԲ։

ԱՆԴԱԴԱՐ. ա. Որ չունի կամ չառնու զդադար. անընդհատ. անհանգիստ. որ լի դադրիբ. լարաճախ. փոբմոպ, փայխ. Ἀκατάπαυστος, ἀδιάλειπτος. Incessabilis, continuus. *Անցին անձինք մեր ընդ ուղիս անդադարս։ Աչս ունին . . . անդադար՝ի մեզայս. Սգ. ՁԳ։ Ք. պ. Ք. ւ4։ Խոկ Ա՚՚յ. Ի՚Ը. 28. *Բերան անդադար՝ առնէ (կամ գործէ) խուովութիս ոյ. յն. անյարկ. ἄστεγος. non tectus, sine tecto. *Արտասուս անդադարս. կոբիան։ Անդադար բերանով։ Անդադար փառաբանութիւն. Ագաթ։ *Անդադար երկով. Պիս։ *Անդադար երգոց. Նոբ։ * Անգադար Ձայնիւ. Շոբ։ *Ձայտ էր յոստոստեղոյն և յանդադար լինելոյն. Փիւ. լԲա։ *Եղաք անյագ և անդադար՝ երթալ զհետ Ճառիցն. Վէյոբ. Ը։ *Անդադար լիներ՝ի չարչարել զնսա. Եղիշ. Ը։ *Որ եղեր գու անդադար վարդապետ մեր. Փաբգ։

ԱՆԴԱԴԱՐ. Տ. Առանց դադարելոյ հետ զհետ. անպակաս. հանապազ միշտ պոբմա, պոբմաքան, պայխ. Ἀδιαλείπτως. Indesinenter, incessanter. *Ցիշատակ առնել յաղօթս մեր անդադար։ Անդադար աղօթս արարէք. ա. Ներ. ա. 2։ Ք. 16։ *Աչերացն անդադար կուտակելոցն. Ագաթ։ *Անդադար զինքն վարժեր։ Անդադար բերի՝ի վշտալիան. Պիս։ *Անդադար՝ի Թարգմանութիւն պարապեալ. Ցհ. լԲ։ *Ցօրնեալ անդադար յանվախճան փառաբանողաց. Նոբ. յԷ։

ԱՆԴԱՆԱՐԱՄ. Տ. Նոյն ընդ վ. *Շարժուն ունին անդադարաբար. Բբս.

հայեմ։

ԱՆԴԱՐԱՐԱՊՈՅՆ. ս. Նոյն ընդ վվ. *Եւ այս գործառնութեան անդադարագոյն պէտք իմն պատուղ. Բրս. Խղ։

ԱՆԴԱՐԱՊԻՍ. ս. Նոյն ընդ վվ. *Երկնի յաճախաբար և անդադարապէս յառէտ շուրջ հիւռ գալով. Փիլ. Ք. բան։ *Գոլորեալ ընդ նմին պարակից լինին ամենայն այսոքիկ տարերքս անդադարապէս. Աբխա. ՟։

ԱՆԴԱՐԵԼԻ. ա. ս. տ. ԱՆԴԱԴԱՐ։ *Դարձեալ գնացին անդադարելիքն այնոքիկ. վ.բ+ հդ. Է։ *Հեղուին յաչաց նորա արտասուս անդադարելի. անդ. ՟Ք։ *Կան միշտ ի վերայ դրան պահին անդադարելի։ Ընտանի մտաց է անդադարելի գոլ կէ՞սթ+։

ԱՆԴԱԼԱՐ. ա. Ոչ գալար. չորացեալ. ցամաքեալ. ըրցած. գոռ-ռ. *Անդալար քոյս. Երզ. ՟Ե։

ԱՆԴԱՃԵԼ, որ և իբր ռմկ. ԱՆԴԱՃԵԼ, ՈՒՏԱՃԵԼ. ի պրս. Էնթիլիյէքն. Մտաճել, քննել, յուզել վարանք. ուլթյէ քէէ. *Սկսաւ անդաճել և քննել զամենայն ուամունս. Եղիշ. Ք։

ԱՆԴԱՃՈՒՄՆ, ՃՄունք. փ. պրս. էնփալէ, էնթիյէ. Մտածութիւն վարանական. անդհական խորհուրդ. *Հոդս հալոցս կանս, անդաճմունս անհնարաւորս. Նար. ՟Է։ որ և ռմկ. ԱՆԴԱՃ. *Անդաճմունս. անգէձք անհնարինք, որ ընդ միտս անցա նին։ Արկածից, անդիճից. Լմ. Նար։

ԱՆԴԱՄ, ոյ, ոց, ք կամ ովք. փ. պրս. էնփամ. Μέλος. Membrum. Մասն մարմնոյ կենդանեաց՝ որոշեալ կամ որոշելի յայլմ մասնէ. Խով. Եզ, աղ. *Մի յանդամոց քոց։ Անդամս բազումս ունիք։ Անդամք բազումք են, և մարմին մի։ Լերզու փերթ ինչ անդամ է. ևն։ կամ ճմանուելքը. *Միմեանց անդամք եմք։ Մարմինք ձեր անդամք են քրիստոսի. ևն։ *Յօդասպաս անդամք զանդեալ՝ ի հողոյ. Ագաթ։ *Անդամք կանգնի հասակ. Յճխ։ *Ամենայն անդամովք. Լմբ. ոչ։ *Փառաւորութիւն միոյ անդամոյն բոլոր անդամոցն բերէ զինդութիւն. Խոր։ * Պարտ է՝ ի վերայ մեղուցեալ անդամոցն խնդրել զոլորմութիւն. Փարպ։ *Զարիագոյն անդամոցն գլուխ. Պիտ։ *Անպիտանս՝ ի ձեռաց և յոտից առնելին, և՝ ի բոլոր անդամոց. Յճխ. ՟Ի։ *Գլխաւոր թիւք անդամոց մարմնոյ երկոտասան. Նար. խՂ։ Դ.տանի և *Անդամուհի. զանդամունս. Թղթ. Ի՞ Ա։ վ.բ+ հդ։

Իակ Նեղս., *Եւայլ ևս անդամք չարեաց զմիմեանց կապեալ կան ,, իմն մատունք հանգէտ անդամոց։

ԱՆԴԱՄ. Բոլոր մարմինն անդամք, կամ մասունք՝ զորս պատ զգեստն. Ածխ. *Պատառեցին զհանդերձս նոցա յանդամոց նոցա։ Կայսրային օձք զանդամք իմով։ Ընդ անդամս ոսկերացն քաւեալ էր խոզանաւոր. Ագաթ։ *Մերկ կուգէք անդամոցս այս է զգեստ. Յհ. կԲ։ *Մինչև ի ներքին իսկ չապիկան՝ որ յանդամն զգեցեալ էր. Վ.բ+ հդ. Ք։

ԱՆԴԱՄ ԱՄՕԹՈՑ կամ ԾԱԾՈՒԿ. Ամօթոյք, առականք. *Ամօթոյ անդամք առաւել ևս պարկեշտուի ունիցին. Յճխ. Ի։ *Յանդամս ծածուկս՝ չարչարանս հասուցանէին. Յհ. կԲ։

ԱՆԴԱՄ ԱՆԴԱՄ. տ. Ըստ իւրաքանչիւր անդամոց. Լոմ յոմ. *Ձխոյն յօշեցոյս անդամ անդամ. Եւ. ՒԲ. 17։ Ղեպ. ՟. 6. 12։ Ե. 13։ *Մինչչև զամենայն մարմինդ անդամ անդամ լուծեալ է. Ք. Ղ. 7։ *Անդամ անդամ յօշեալ. փիւ. իմասն։

ԱՆԴԱՄԱՀԵԿ. ա. Բեկեալ անդամք ինչ. խեղ. սոխոճ. սոփոփ. *Անդամաբեկ կոչի հեփեստոս, քանզի կաղ էր. Նոննոս։

կամ Բեկանօղ անդամոց. *Ի խաղան անդամաբեկան պատրեալ ուրեմն ամաչէր. Մփ. ԺԸ։

ԱՆԴԱՄԱԹԻՒ, Թուի. գ. Անդամք յօշեալք և ուրոյն ի Թիւ անկեալք. մարմին յօշեալ. յօշուած. Διχοτόμημα, σῶμα. Segmentum, pars; corpus, vel cadaver. *Ի վերայ յօշելոյ անդամաթուին, Դիցես ի դմա զանդամաթիւդ զամենայն։ Ծն. ԺԷ. 11։ Ե ՂԽփ. ՟. 8։ Է. 20։ Եփի. ԻՒ. 4։ *Ոչ ձեռնձեր ինչ ընդ անդամաթիւս մտոյն ծախի. Նար. ՀՔ։

ԱՆԴԱՄԱԹԻՒ. տ. Ըստ Թուոյ անդամոց. անդամ անդամ. յօշ յօշ. *Եթէ և անդամաթիւ զայգս կոտորեացես, ոչ առնեմ զանօրհնութիւդ զայդ. Վ.բ+ հդ. Է։

ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾ, լուծի, ից կամ լից. ա. գ. Παραλυτικός, παραλυόμενος. Paralyticus. Լուծեալ անդամք. որոյ ջիւք և անդամք լուծեալ են. փեՒբիւմ, ՀՔՓլաՀ. *Անկեալ դնէր, կամ գնի անդամալոյծ։ Բերէին անդամալոյծ մի լար ձեալ՝ ի չորից։ Զլուանոտս և զանդամալոյծս. ևն։ *Ոլորմեալ անդամալուծացն. Մանդ։ *Ածէիք օրինակ անդամալուծացդ. *Անդամալուծաց առողջութիւն. Մագ. Ե։ *Եւ զայս՝ ի յերկուց անդամալուծից և տեսանէր. Ը. Խղ։ *Անդամալուծին գթացեալ ողորմեացար. Նար. ԼՀ։ *Ա յսպիսի ինչ սխոտացան և առ անդամալուծ ծաւն. Խգն։

ԱՆԴԱՄԱԼՈՒԾԻՄ, հցայ. յ. Անդամալոյծ լինել. փեՒբիւմ օլմաՀ. *Հայրն ղունկլինոս անդամալուծացաս՝ ի բազում ցաւոց. Վ.բ+ հդ. Ե։ *Նեղեալ լինէր յայսոցն պղծոյ և անդամալուծեալ. ՃՃ։

ԱՆԴԱՄԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Պάρεσις, παράλυσις. Remissio, nervorum resolutio, paralysis. Լուծումն անդամոց, Թուլումն ջլաց, և անկարութիւն չարժման. փեՒբիւմԼիւ, փեՒՃ. *Ի մեղաց անտի եղև անդամալուծութիւն նորա. Իգն։ *Պատճառք երեսունեւերեքամեայ անդամալուծութեանն. Ը. Խղ։ *Ձեռաց խեղութիւնք, անդամալուծութիւնք. Ոսկ. յհ. ՟. 21։

ԱՆԴԱՄԱԽԵՂ, ի, ից. ա. Խեղ անդամք, Թոյլ և ցաւագար. անդամալոյծ. սպղոյր, սոփոփ. *կայր որդի կեդրոնի անդամախեղ՝ ի ծնէ. Ճ. Բ. Վ.բ+ Ծբ։

ԱՆԴԱՄԱԽԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Βλαxεία. Mollities. Խեղութի անդամոց, Թուլութի, անպիտանութիւն. լուր տիւ բանը. լը, բնական. *Անդամախեղութիւնք, սեւամատչք, պղերգութիւնք, տկարութիւնք. Ոսկ. յհ. ՟. 21։

ԱՆԴԱՄԱԿԻՑ, հցի, ցայց. գ. Անդամ կցորդ անդամոյ, որ՝ ի նմին մարմնոյ իցէ. Ոչ մարին ուանէցոզ անզոմ. *Պահս որովայնին՝ ուսուցանէ և զանդամակիցս իւր լինել գործակից։ Առնել հաղորդ նուաղութեանն անդամակցին. Թղթ. կհ։ *Չի չնորհք գլխոյն՝ և անդամակցացն ախտեացի. Վ.բ+ ՟. ՟։

ԱՆԴԱՄԱԿՈՏՈՐ ԱՌՆԵԼ. Անդամ անդամ կոտորել, յօշատել, գիշատել. *Իբրև զգայլ յափշտակօղ անդամակոտոր առնելով զնս. ՃՃ։

ԱՆԴԱՄԱՀՅՍ. ա. Որոյ անդամ ինչ հատեալ իցէ. պահաս անզոմ. *Եթէ պատահիցի լեռաց միականի և կամ անդամահատ ինչ. Վ.բ+ հդ. ՃՒ։ *Ոչ ոք անդամահատ ձեռնադրեսցի. Մաղ. ՀԿ։

ԱՆԴԱՄԱՄԱՍՆ. ա. Մաչիչ անդամոց քերթնօք, կամ խանգարիչ և խախտիչ մարմնոյ. լրս տին Տաղ, Խորթող. *Անդամամաչ կախարան. Ոսկ. լ։

ԱՆԴԱՄԱՅԱՂԹ. տ. ՅԱՂԹԱՆԴԱՄ. *Ծառայեք անդամայաղթք, առ.ոչք։ Յորժամ տեսանիցես և գլխաւորս քաղաքաց մարմնագեղս՝ անդամայաղթս. Ոսկ. Եռ։

ԱՆԴԱՄԱՆԴ. տ. ԱԴԱՄԱՆԴ։

ԱՆԴԱՄԱՆԴԵԱՑ. տ. ԱԴԱՄԱՆԴԵԱՑ։

ԱՆԴԱՄԱՊԱՏ. ա. Պատեալ անդամք։ Շէր։

ԱՆԴԱՄՆԱՒՈՐԻՄ, հցայ. յ. Ձհաճնալ անդամովք, յարբունս հասանել. *Ձնիք չարագոյն Թշնամի քան զմեզս. որ երբ զօրանայ՝ անդամնաւորի և մարդանայ, և աստանալի դարմանիցք լինին. Վ.բ+ն.ծն։

ԱՆԴԱՆԱՂ. ա. ՚Αοκνος. Impiger. Որ ոչն դանդաղի. ժիր. արագաչարժ. անձանձրոյթ. որ լիպսիս. լիսս, լսիս, ղայրնիլ, խալնիզ, խլիս. *Թէ անդանդաղ լինիցիս, եկեսցէ իբրև զաղբիւր սամառն քո. Առակ. Ը. 11։ *Անդանդաղ մշակ։ Անդանդաղ աշխատութիւք, կամ յօժարամտութիւն. Պիտ։ *Անդանդաղ զօրսամուելն. Ագաթ։ *Անդանդաղ ձեռամբ, կամ ձայնիս. Նար։ *Անդանդաղ է՝ ի մարտնչելն. Լմբ. ոչ։

ԱՆԴԱՆԴԱՂ. տ. Առանց գանդաղելոյ. անյապաղ. անխոնջ. իհմալսըզ, խալնիզիկէն. ՚Αοκνότατα. (անյապաղս ամենայնիս.). Diligenter. *Ցառաջել անդանդաղ՝ ի վաստակս. Պիտ։ *Անդանդաղ կատարել զբանն. Լմբ. ոչ։ *Անդանդաղ՝ ի նոյն կանխեր. Սիմ. ՝ի լմբ։ *Անդանդաղս հաստատեա զձեմարիսն վասն քրիստոսի բան. Պտմ. Ք։ *Անդանդաղս և առանց զանգիտելոյ. Սարկ. ֆհ։

ԱՆԴԱՆԴԱՂԱՐԱՐ. Նոյն ընդ վ. ՚Αοκνότατα. *Անդանդաղարար եկն յոր արժանն էր. Պտմ. ԼԵ։

ԱՆԴԱՆԴԱՂԱԿԱՆ. տ. ԱՆԴԱՆԴԱՂ. *Զանդանդաղական բնութիւն՝ զոչ ասեմ. Սեբեր. Ի։

ԱՆԴԱՆԴԱՂԵԼԻ. տ. ԱՆԴԱՆԴԱՂ. ՚Αοκνον. *Չի փառք չարչարեցելոյն մեծացեալ, անդանդաղելի լիցի այլոցն չարչարել. նիս. բն։

ԱՆԴԱՆԴԱՂԵՒ, եցի. է. Ոչ դանդաղիլ. փութալ. յօժարիլ. իհմալսըզի էՒմիզի. *Միշտ անդանդաղեցից զընծայս բարօրութեանդ առաքել. Յճ. կԲ։

ԱՆԴԱՆԴԱՂՈՒԹԻՒՆ. փ. Ընդանդալն գոլ. ժրութիւն. փոյթ. իւյի-ղարըզի, համարձուզի, ղարլեի. տս ՚Αοκνον. Diligentia. *Շահել անդանդաղութիւն զհունձսն, ապաերքն՝ զոտվացուն. Աճաբ. Ղբա։

ԱՆԴ ԱՆՁԱՒՈՒ. ուից. Կրկին բառ է. Թէև կից գրեացի. Տճա ԱՆԴ, ա. Որ ինչ անդ՝ ի հին օրէնս անձառք կամ գաղտնիք խորհրդաւորք կային. *Արբուտեցին անդ անձառուից գերազանցեալ նոր սրբութիւն. Նար. ԿԷ։

ԱՆԴԱՆՕՐ. տ. Անդ. յայնմ աեղւոջ. յայնմ վայրի կամ՝ ի ժամանակի. անդէն. գրի և ԱՆՑԱՆՕՐ. հմ, նոյն փէՂԸ. *Առաուսս ապշեալ, և անդանօր լքեալ։ Հանդիպել և անդանօր ընծայի բանիկ. Նար. ՒԷ. Ե Ի-ս։ *Թէպէտև ոչ անդանօր (ի գրախոսին ընդ ձայնակերն) մեռաւ լսաս մարմնոյ, այլ զկնի բազում ժամանակաց.

նանայ : *Անդանօր է բժշկութիւն ածային քոյ ձեռինդ , յորժամ բնաւ անգամոյն տեղի ետ կենդանուն : Թագաւորութիւն ոչ էր պանծալի անդանօր (ի հնումն) , եթէ ոչ եղջերք իւղոյն օծութեան ձեռնադրեալ . Նար . կբ . ղբ :

ԱՆԴԱԶՆ . ա . ս . Մերժօղ կամ մերժեղով զգաչն . անհաչա . Ἀσπονδεῖ . (որ պէս և ἀσπονδέω , չառնուլ յանձին զգաչն .) *Անգաչն՝ առանց խաղաղութեան , և անհամբոյր լինի (յն . մի բառ) . փիլ . ծ . բան :

ԱՆԴԱՊԱՀ , ի , աց . ա . Պահապան անդոյ . տեսուչ ագարակի . *Առնն էր ագարակ մի , յորում էր այր մի անդապահ (կամ անասնապահ) . Ճ . Ա :

ԱՆԴԱՒՆԱԼԻ , լ-ոյ , լեաց . ա . Անդամբ . որ ոք կրի որ ինչ ոչ գառնեայ յետս անդեղջ . և անխոտոր . հաստատուն և անհրաժեշտ . գ ե ն դ ե ղ . *Սիք և անգաւնալիք ի չարիս . վ ր ե հց . ի ա : *Եսես բառնալոյն զանգաւնալի միտս և զանեղկքայութիւն հաւատոցն . Աբծր . ճ . 2 : *կարգէ ի նոյն իրս և զմիանգամն անգաւնալի , և ի սմանէ մանգակութիւնք . խոր . է . 7 : (որ լինի և հիբ) : *Գիտէր զանգաւնալի միտս նուցա ի չարիսացն . Սրփ . ա . պ . է : *Տես սեալ արարչին զանգաւնալի միտս ազգիս : Ոչ այնքան ընդ խոտորումն մեղացիր են , որքան ընդ անգաւնալի միտսն . Մ ե ր . ե ր է ց : Մի . ե ր է ս : *Անգաւնալի հրամանն , կամ պայման , կամ պատիժ . Ա ի ե . ա ղ : Մի . դ ա : Գ է . ե ս : *Անգաւնալի գնացիք : Ցանգաւնալի կորուսան . լ ա ա ծ . ի : Ա նան . ե ի : (որք հային և ի յայլոյդ ն ը) :

Ո-ասի ոչ լինի գառնալ յետս . ի ե ր է գ ե ծ ի - ս ի ե . *Անգաւնալի ուղւոյն յիշատակ : Փախուստս անգաւնալիս . Նար . ծ ը . ի ը : *Ձանապարհ՝ որ գնալոց է , անգաւնալի է . Ո ի ի ծ ր :

ԱՆԴԱՒՆԱԼԻ . ս . Առանց յետս գառնալոյ . անդարձաբար . ասլա գ ե ծ ի ե ր է ս . *Անգաւնալի հային ի գլուխն երկնից . Նար . ե ր գ : *Անգաւնալի գնային ի կամս անձանց . ՁԿ . կի :

ԱՆԴԱՒ . ա . Ուր չիք գասաւորութի ինչ . անկարգ . *Ատակտος . *Անկարդ և անգաս . (յն . մի բառ .) փիլ . կ ի . ա . 55 :

ԱՆԴԱՕԱՐ . ս . Առանց գաստառրուն իրիք . անկարգաբար . խառնիխուռն . ἀτάκτως . *Անկարգասլէս և անգաստաբար չարժէ ցնծալ նիւթոյ . փիլ . նի . ա :

ԱՆԴԱՒԱԿԻՑ . ա . Որ չէ գասակից կամ ի նմին կարգի . անկցորդ . ἀσύνταχτος . *Ծնեալ , և ոչ արարեալ . անգասակից հայ հապէս արարածոցս . կ ե ր դ . հ ն գ : *Մի անհպատրոյ և անգասակից գաստատարտեր վրէզ ի հօսէն քոյ . վ ր ե ոմ ի :

ԱՆԴԱՒԵԼԻ , լ-ոյ . ա . Որ չիցէ գասելի ի կարգ իմն լսաւորել . չփոխ . խառնակ . *Որպէս և հոգին եթէ ոչ ի պատճառէն նշանակեցի , ապաշուքն ոմն թափառեալ իբր զլուսնէ ինչ անգաստելի . Նար . ւբ :

ԱՆԴԱՒՈՒԹԻՒՆ . ց . ա ն դ ր ո ց ու թ ի ւ ն . Ἀταξία . *Զանգաստելութեն և զանկարգութիւն նուիրոյն ի կարգ գաստ ի ֆ ո խ ե լ ով . փիլ :

ԱՆԴԱՒՍԱԿ , ի , աց . գ . Գաւթի . (իբր ի չափ անգոյ ֆիոյ) . Նախագաւառ տան . սրասլքին սրահ . Προπύλαιον , πρόθυρον . Vestibulum . ա վ ա ռ , հայսի . *Ա չ ի մ գ ի ա առաջի գրացն կամ մօտ յանգաստասին : Ջմի անդաստակ չանցանել , եթէ ոչ ի ջորեաք բարձեալ բեռիցին : Ե ՛ ր բ ժ ա մ ե ն ա ց ա ս ս գ է ք զարտաքին անդաստակս պատուիրանացն կոխել . Ոսի . ի . ա . 2 . 7 . 15 :

ԱՆԴԱՒՏԱԿԱՆ Ք , նաց . գ . Ἐπιτήμιος . Correptio . Իբր Սաստիկ խրատ ընտանեաց և ծառայից . յանդիմանութեի . սաստ : *Անգաստուկանք ասեն , և նախատինք փոխաստուի . Սէր . իէ . 35 . (նոր Թարգ . պահպարակեաց) :

ԱՆԴԱՒՏԱՆ , ի , աց . գ . Անդք . տեղի անդոց . ագարակ . արտ . վայր . *Ագրος . Ager . էդին էէրի , էիքինի , ֆարլա . *Արդեամբք անդաստանաց : Ելին յանդաստանան և կճեցին զայդին իւրեանց : Դարաննամուտ լեր յանդաստանին : Ցանդաստանին այլազգեաց : Անդաստանք պղծեց : Յուժգնուին անդաստանի : Երթային յանդաստանան . ան : *Բեղմնաւորութեք անդաստանացն և բուսաստնացն : Գեղեցիկ անդաստանաք սրսխանայի : Բաղդատութեի անդաստանի և նաւահանգստի . Պիտ :

Նմանութ ասի . *Անդաստան ընծայեալ ես . Աքէ . իիգ : *Հովեաւ զմեզ յանդաստանի կամաց քոց . Պիտ : *Մայր բազում բիւրոց , և անդաստան ժողովրդոց . Սրփ . ա . պ . է : *Ցանդաստան կենաց խնամոյ քոց կամացդ : Զամուլն արգանդ առ այլ՝ անդաստան պտղաբերի : Ի յանդաստանէ մերն իմոյ սեղեկի : Ի տհասն անդաստանի գործոյ գրկի : Շառաւեղզ հաստատեցեալով ի յանդաստանի անօրէնն մարմնոյս . Նար :

ԱՆԴԱՒՏԱՆ . Օրհնութի անդաստանաց կամ արտորէից , որ հրեանցն լինէր ի բացէ , իսկ այժմ առաւել յեկեղեցւոջ : Տ ծ ա ց :

ԱՆԴԱՒՏԱՐԱԿ . ա . Ἀπαίδευτος . Imperitus , indisciplinatus . Ոչ գաստատրակեալ . անկիրթ . անհրահանգ . և Անպայման . Ի ե ր ե կ ի ե ի . *Չի մի բարեգործել անգաստարակ իցէ : Չերմաեթիւն անդաստարակ . Ա ա ր ս . ծ ա . ծ է :

ԱՆԴԱՒՏ , ի , ից . ա . Ἀδίκαστος . Non judicatus , indemnatus . Ոչ գաստեալ , և ոչ գաստելի . զերծ ի գաստաստանէ . անպարտ . անմեղ . հ ի ֆ ա յ օ լ ա ն մ ա ր ի յ օ լ ա ն մ ա յ ա ճ ա կ . *Գաստաւորն անգաստ որպէս գաստապարտեալ ի գաստաւորաց . Ճ Ճ : *Որ կամիցի անդաստ և անգաստապարտ մնալ , մի գաստապարտեաց զերգայն իւր . ՁԿ . գ ա ա ն : Ե ս Ո ի ի ե ր : *Եթէ արատալոյ քան զբազաքն ապաստանի սպանօղ ընա , անդաստ լիցի . Եէր . է ւ : *Ապա թէ աստ անգաստ կայցեմք միայցեմք ի գործել զմէգն , զիմիրդ ոչ է պարտ երկնչել . Ոսի . յհ . ա . 3 :

Կամ ՈՂ քննեալ . անծաւծօթ . անյայտ . *Չի մի և երեսվից ներքոյ գնեալ . զմահ տեսուլեն մտացդ դիտման անգաստ եղիցի . Նար . խէ : (ի նոյն միտս մարթի բերիլ և որ ի կ ե ն) :

ԱՆԴԱՏ . Ոչ քննօղ և ոչ գատօղ ըստ օրինի . անիրաս . ապականիչ , պիսպիսիչ . Ἀδέμιστος . Injustus . *Ի կիսզոպալց երկիրն՝ յանօրինաց , յանդատից հասաք . փիլ . նի . է : *Դատաւորն անդատ զդատաստրոց դատաւորն ի գերեզմանի Թողաս . ՁՃ : *Չանդատ ատելութենէն : Չանդատ քո ոգի մեծացուցանես , Թէ փորձեա զիս աեր . Նար . խէ . կ ե :

ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏ , ի , ից . ա . Ἀκατάκριτος . Indemnis , irreprehensibilis . Չոր չէ օրէն դատապարտել . անպարտ . անմեղ . և անսոգեալ . անպարտաս . անպարտաս . հ ի ֆ ա յ օ լ ա ն մ ա ր , Թ ա ղ ի ր օ լ ա ն մ ա ր , ո ա ս ր ո ա ր . *Չանդատապարտն իբրև զդատաստապարտ վարեալք . ՁԿ . կի : *Եւ զմեզ անդատապարտ պահեա՛ ի քահանայապետ ծուլեի . Գրգ : *Անդատապարտ մնաց ի կանոնական հրամանաց . վ ր ե հց . է : *Իբրև զքո անդատապարտ գաղափար : Նար . խէ : *Ա՛յլ դատապարտելոցն , և այլ անդատապարտիցն վայելէ ժուժկալութի . կ ե ի մ ե :

Ուր չէիք դատապարտութի . ազատ . պարզերես . *Անդատապարտ երանութի ի ն : Անդատապարտ համարձակութի . Նար . ծ ա . և ի ա ա :

ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏԱԲԱՐ . ս . Ἀκαταχρίτως . Sine damnatione . *Բազում ինչ առ ի միջնոյն կարգ անդատապարտաբար ներգործեցելոց . Դ ի ա . է ի . է :

ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏԱԿԱՆ . } տ . ԱՆԴԱՏ .
ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼ . } գ ա ր տ . *Անդատապարտական մարմին . Աստղ . ճ . 21 : *Ոմանք ի դատապարտելոցն այնոցիկ անդատապարտելոյ (կամ իբր անդատապարտելոցն , լեացն) . վ ր ե հց . գ : *Գնեաց ի ծառայութի մեզաց յանդատապարտելի առաստուե . խոր . հ ո ի ե ս : *Առանց կշտամբանայ և անդատապարտելիք լեալ . խոս :

ԱՆԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Անդատապարտ և անսպարտ վիճակ . արգելի . *Եղիցի սա ամենեցուն մեզ մերձեցելոցս յանդատապարտութի . Գրգ :

ԱՆԴԱՏԱՍՏԱՆ . ա . ս . Աներաս ինչ կամ գր . և Ընտրելոյ իրատանց գատաստանաի . յանիրաւի . նահագ . *Անդատաստան է ի չէնամեաց հարկել (այնպէս) զհատատագեալս : Անդատաստան է փոխել (զլաւն) . Մի . դա : *Եթէ անդատաստան է , զերկիրն աւերէ . Ոսի ի ե ր : *Անդատաստան ոչ մերժեաց . վ ր ե ն . ագ :

ԱՆԴԱՐԶ , ի , ից . ա . Ἀμεταγόητος . Animum mutare nescius , impoenitens . որ և ԱՆԴԱՐՁԱԼԻ . Անքեզք . յամառ . անփուխս ի չարեաց . գ ա յ ի ի ե ի ղ . գ ե ծ ի ե ղ , գ ե ծ ի ե ն , ի ե ի օ վ ե ե ի ղ . *Վասն ջաժչկելոյն և անդարձիկ պաղատեցի : Ջկիսոց աստ և զանդարձիկն անդ պահանջէք վճեժա մտրդաւեր ասծ առ ապաշխաղոզս , և բարկացայ անդարձից . Ոսի . կգ . Ե ե ս : *Ի կըշտամբանս չարագործաց և անդարձիկն առասծ . Եէր . խասգ : *Անդարձք ի մեզաց . Համամ . առ : *Անդարձիկն ի մեզաց . Գր . էէդ : *Ի իստատարուե անդարձիկն . Սարկ . կհ : *Անդարձ խաչօդքն և յուգա . Տծան : *Խրատեւ բարկութի զանդարձան . ՁՃ . է : *Գովեցաւ անառակ որդին առ անդարձիս ուխտազանցսն . Նար . է : *Անդարձ ամբաղշտութի . Եղիչ . է : *Անդարձ խոստովանութի մեզաց . ՁԿ . իմ : *Զանդարձան (մնացեալս) ի չարիս . Եէր . կգ :

ԱՆԴԱՐԶ . ա . ս . Ուսասի չիք գառնալ . և Առանց յետս գառնալոյ . ի ե ր է գ ե ծ ի ե ի - ս ի ե , գ ե ծ ի ե ն , ի ե ի օ վ ե ե ի ղ . *Ընդ ճանապարհ անդարձ գնացիկ (յն . յորմէ ոչ դարձայց) . Ցոբ . ծ ի . 21 : *Անդարձ օտարութի , կամ ուղևորութի , որոշումն . Եղիչ . է : Լ ա ա գ . ի : Նար . է : *Անդարձ տարագրեալ : Անդարձս վտարել կայ . Նար : * Օտարութիւնն է՝ Թողուլն անդարձ գրոյ ի հայրենիսն . կ ե ի մ ե : *Տարեալ ուրեք յերկիր օտար և անդարձ անցուդիքք գնասս . փարպ :

Կամ Ա ե ի գ ա ի գ ա ի : *Անդարձ վճռով : Գիր առնեն անդարձ . Շ . ա ա ֆ : Մ ի ա գ ա ի

ԱՆԴԱՐՁ . գ . որ և ԱՆԴԱՐՁԱԳԻՐ . պրս . ե ն գ ի ր է , ե ն գ ի ր է ղ . Διαθήκη . Testamentum . կտակ . գիր կտակի . վ ա ֆ ի ղ է Նահ . * Սահակ կաթողիկոս գրէ զվերջինս բանից իւրոց յանդարձի առ զ ո

թավարն խամայելի. Ղևնդ. Է: *Վասն անդարձ առնելոյ: Անդարձ առնէ. և քահանային գրէ ի թղթին զգան անդարձ նորա. կանուն: Ա Երէ. Խ: *Անդարձ է ասեն, և հաստատուն զկնի մահու է կտակն: Փոխեցաւ խոստովանութիւն, և անդարձիւ ըստ արժանւոյն: Եւ անդարձն անկրկնելի կոչի ստուգաբանութեամբ. Վրդն. պմ: *Զայս անդարձ արարեալ էր նոցա ի ժամ մահուանն. Ոսահ:

ԱՆԴԱՐՁԱԲԱՐ. ſ. Ἀνεπιστρόφως. Առանց յետս դառնալոյ. *Անիւք յառաջ կոյս անդարձաբար և անխոտորապես գնալով: Անդարձաբար անշարժ կալեալ. Դիոն. յորմէ և Շ. հրէշտ:

ԱՆԴԱՐՁԱԳԻՐ, գրոյ. գ. Անդարձ. կտակ. գիր կտակի. *Տայ անդարձագրով զհայրենական իւր՝ի վաճին. Վրդն. պմ:

ԱՆԴԱՐՁԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԴԱՐՁ. ա. Ա գ. *Նա գրեաց կտակ մահու. և տէր մեր գրեաց քանս իրատու և անդարձական՝ի պատուէր աշակերտացն. Կէլաա. յաղէս:

ԱՆԴԱՐՁԱՆԻ, նւոյ. գ. Անդարձք, այսինքն կտակք. *Անդ ասէ (յո) աշակերտացն՝ ըղհրաշալի անդարձանին. Մոփս. Ոսահ:

ԱՆԴԱՐՁԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμεταvοήσις. Impoenitentia. Անդարձն գալ. անպղծութիւն. խատասրուածին. պնդութիւն. Ռեօպէնիվէս. *Զկնի կախարդութիւնք մոլորեալ են անդարձութիւն. Եղիշ. *Գինացին անդարձութիւն՝ի խաւարն արտաքին. Փարպ: *Մի՛ տրամեցուցանէր զարարիչս անդարձութիւնդ. Սրգ: *Ոչ եթէ անգիտանալով գնացա անդարձութին: Յուցաց. Նէ գլանգգնութիւն նորա անդարձութիւն. Նանայ: *Ցեսեալ յանդարձութիւնէ զայդպս մարդկան. Սարկ. յոթ: *Ագռաւացեալ հոգւոց անժուժից, դիակամբք յղփացեալ անդարձութիւն. Տօնակ:

ԱՆԴԱՐՄԱՆ. ա. Որ չէ դարմանելոյ. յետնեալ՝ի դարմանոյ. անբնական. ոչ միջակեալ. *Խնամք արարչին ոչ թողլն անդաբման զարարածս նր. Յճխ. Է: *Մի անդարման լինի տագնապելն. Նար. յէ: *Եթող զայգին՝ անգործ և անդարման. Մծբ. ծԷ: *Իշաներ յանկարգ և յանդարման տեղիս գողիան. Կորիւն:

ԱՆԴԱՒԱՃԱՆ. ա. Ոչ դաւաճանեալ. անպատիր. Լաբ՛ոսաֆ. *Անդաւաճան մնաց մեզ՝ի նորա պատրանացն. Լմբ. ոչ:

ԱՆԴԱՒԱՃԱՆԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ դաւաճանել և կապտել. անկապտելի. *Սրի մերժեսցի՝ի յոգւոյս անդաւաճանելիք փրկութիւն. Նար. յԷ: *Անդաւաճանելի գանձարան. ՃՃ:

ԱՆԴԱՒԱՃԱՆՈՂ, ի, աց. ա. Որ ոչ գիտէ դաւաճանել. անխորհուն. անկիզծ. Ἀκαπήλευτος. Sincerus. *Անդաւաճանող բարուք հետացօտեն խուզեն զնա որպէս զգանճ ինչ երկնաւոր. Կիւրղ. գանձ:

ԱՆԴԵԱՑ, դեղոյ, ոց կամ իւց (ԱՆԴԻ), դեղոյ, ւոց. և գիւղ, ոց. } գ. Βοῦς. Bos, armentum. Պաշար. արջառ. նախիր. ջոկ զուարակաց և երկնջոց. (իբր այն՝ որ ձարակի կամ պահին՝ի վայրս անդոց.) էվ՝ իվ, պարէ. սըղբր, փաթ. երբ. պաթր. *Ցանդեայ ընծացաւ աթոռահամ: Եվէն նորա խաչինք, անդեայք, և էշք: Օրհնեացէ զանդեայս արջառոցդոց, և զհօտս ոչխարաց քոց, ամ: *Զերամակս ձիոց, և զդասակս անդեոց, և զհօտս ոչխարաց. Ցհ. իբ: *Լուսաւ զձայն բարբառոյ խաչանց և անդեայց. Մծբ. ծՁ: *Հօտք անդեվից արօտականայ. Լաստ. ծԸ: *Զուսք բակ մի յանդեոյ: Դատակք անդեոց կամ անդիոց. ԱՆ. ի ոքւ գիրս, և առ այլ մատենագիրս: Գրիչք և գհոլովս ԱՆԴ բառիդ չփոթեն ընդ ԱՆԴԵԱՑՆ. զոր օրինակ *ի փշագետին անդեոց (այսինքն անդոց) սահման դալարոյ: Ճողովեցից ի պարարտութիւն անդիոց: Անգեոց պատղաբերութիւն: Զանդեոցն բարութիւն. ԱՆ:

ԱՆԴԵԱՐԴ. Տ. ԱՆԴԵՈՐԴ. Βούκολος. *Անդեաւորդք և հովիւք. Նիսա. բԸ:

ԱՆԴԵԴԵԻ. և ա. Ἀκράδαντος. ԱՆԴԵԴԵԻՈՒՆ. } Inconcussus, immotus. Որ ոչն գեղուի. անդրդուելի. անշարժ. հաստատուն. գէէրկնդէղ, հարէ+էքսիպ. *Ցծածփութիւնովք հաստատուն և անդեղուի ճանապարհ ուղիղ վարեն. Փիլ. խ. Ֆաֆ: *Անգեղուի մնան որպես վէմ յերկր ծովու. Երզն. Ֆթ: *Ցանդեղուն մնայ առեալ մեք կապեցաք ևն. Ցհ. խ. պաւլ:

ԱՆԴԵՂԱՑ, ի, ից, կամ այց. գ. Ἀντίδοτον, կամ օς. Antidotum, remedium veneni. Դեղճափ. դեղ ընդդէմ թունից կամ ցաւոց. էանվէհիր, էանվէհր, Ռիբէաբ. *Զթոյնս մեղայն միշտ անդեղայ քոյ մեհոն բժշկէ: Անդեղայ՝ մահարար դեղոց, կամ մահու: Խոշճի մտայ մերոյ անդեղայ. Լմբ. սղ. Ե պթրգ: *Ի թիւնատր գալաս. նաց և իժից քարբից անդեղայք ստեղծան յօդուս և ի փրկութի մարդկան. Կոլ. ի. 19: *Անդեղայս սղջացուցիչս հոգւոյ. Սրգ. յոթ. ֆ: *Իբրև զանդեղեայ սաստիկ մահճոյ. Սեբեր. ի: *Իբրև զանդեղեայ ետ զաւազանն. Ոսի. էիւիպ: *Անդեղեայ՝ի զուր հարեալոցս. Լմբ. սղ: *Ծաստուցաք նեին նմա թիւրակէս և անդեղեայս վասն ապրելոյ. Բոզ. Ե. 26: *Ի ձեռն բազում անդեղեաց միաւորելոց առաւել ներգործեն զբժշկութիւն քան միով. Մխ. առաբ:

ԱՆԴԵՄ. եցի. ն. Մշակել զանդ, կամ զերկիր. *Ունէր սակաւ բանջարս, և զայն ևս խլեաց և ցնդեաց... այլ թէ հասիւթ լել ոչ կարիցէ, այլ անդիցէ (կամ անդէ) ևս կրկին. Վրփ կդ. Ե:

ԱՆԴԵՐԶԱՊԵՏ, ի, ացի. գ. Պաշտօն և հրամանատարութիւն ինչ՝ի դրան պարսից՝ մանաւանդ՝ի կարգի մոգուեց. մոգպետ. *Զմոգաց անդերձապետն. Բոզ. Ք. 45. 47: *Մովան անդերձապետ. Եղիշ. Ը: Ե փոխ:

ԱՆԴԵՒ. ա. Ազատ՝ի գիւռ. ոչ դիւահարեալ. գեղ լուսնէոզ. ՃԻսիդ. *Ո՞ որ ի կախարդաց անցաւ և անդև և անմահ լիցէ. Եղիշ:

ԱՆԴԻՄՈՒ. ա. Որ ոչ ցուցանէ զորոշեալ դէմ ըստ քերականաց. *Անդէմ և անտեղի է անուն. Երզն. էեր:

ԱՆԴԻՆ. ſ. Անգ. ի նմին վայրի. ի չիշատակեալ տեղւոջէ. հան փեղէ, նոյն փեղէ. անգ, օրաց, օրացս. Αὐτοῦ. Ibi, ibidem. կամ լոկ յօդիւ, ἐν τῷ ևն. *Հաճոյ Թուեցաւ չիպալի մնալ անդին: Կրա. տեր անդէն՝ի տան: Ալ էր անդէն՝ի տեղւոյն ևն. (յն. լոկ, ի տանն, ի տեղւոյն): *Անդէն ի քաղաքին արգելուլ: Անդէն շուրջ զքաղաքաւն էին. Ագաթ: *Էին անգեն ի կարաւանին. Եղիշ. Ի: *Անդէն զայն տեղւոջ. Փարպ: *Որ աստէն անդառնալ եմ, և անդէն (ի հանգերձեալն) խայտառակեալ. Նար. ԼԷ:

ԱՆԴԻՆ, ԱՆԴԻՆ ԻՍԿ. ԱՆԴԻՆ ԵՒ ԱՆԴ, ԱՆԴԻՆ ԱՒ ՆՄԻՆ, ԱՆԴԻՆ ՎԱՂՎԱՂԱԿԻՆ. ևն. Ἐξαύτης, ἐυθύς, αὐτίκα. Statim, illico, mox, continuo. Նոյն հետայն, վաղվաղակի. Նոյն ժամայն. իսկ և իսկ. անյապաղ. զոյգ ընդ. Համայն. իսկոյն, նոյն օրէն. ԼԼ՛ան, քիւնալ, օլ փէմ, ԼԼ՛անքէմ. * Եւ ահա անդէն երեք արք ևկին: Անդէն առեալ զօրականս՝ գիմեաց. Գծ. ծ. 11: Ի. 32: *Անդէն գիշերայն ընծացեալ: Անդէն՝ի նմին գիշերի ևկին հասին. Ա գաթ: *Թէ սխալեցայ, անդէն ինասի: Խոսչաւեալք՝ անդէն՝ի փախուստ գառնային. Պիտ: *Բարդիմ, և անդէն աւորդիմ. Նար. կա: *Արդի ևս յերկրէ՝ի վեր բռնեալ՝ և անդէն առ կատարեալ դեղեցկութիւն հասեալ. Նիսա. խպ: *Անդէն իսկ՝ի ծնանիլն: Անդէն իսկ սկսանին. Պիտ: * Անդէն իսկ վաղվաղակի Թողուն զհայրն իւրեանց: Ո՛չ անդէն և անդ յանկարծամահ. Ագաթ: *Անդէն և անդ ծանեան. Փարպ: * Անդէն և անդ իսկ վտանգեալ: Անդէն և անդ վաղվաղակի սատակեալ լիներ. Պիտ: * Եւ այս ամենայն անդէն և անդ առ նորուն ծնունդեամբն: Անդէն և անդ իբրև եղ՝ի տաճարէ անսէ, բժշկեաց զկոյրն. Ոսի. յհ: *Հարապատ և սիրելի որդի ստացեալ զսա միայն, անդէն առ նմին ուներ և զսխտ դորովանացն. Փիլ. խ. Ֆաֆ: * Անդէն վաղվաղակի պատուհաս՝ի վերայ հասաներ. Ագաթ: *Անդէն առանց միոյ վաղվաղակի երկայնուէ պատուհասեր. Պիտ: *Անդէն յանկարծակի պարիսպեալ մնաս ախղով. Ագաթ: * Անդէն առձեռն պատրաստ՝ի գործն յաջորդի. Պիտ: *Անդէն խակոյն՝ այսր անդր տարաբերին. Նար. կԸ:

Կամ իբր Անգսին. ՛ի սկզբանէ. ՛ի բնէ, կոնկուսս. *Որ և անդէն իսկ ՛ի նախնուէն. Պրփ: *Անդէն ՛ի սկզբան ընծայեցոյց՝ զոր յետ անցելոյ յաստեանց կատարեաց: Անդէն իսկ աճառակից, անդէն ժառանգն, և ոչ եկամուտ ոք. Ագաթ:

Կամ ՛ի սկզբան անգ. արգէն. առաջնոց. հէհան պիրպէն. ἐκ Προοιμίων. Initio. *Ոչ կամի անդէն սատակութ ՛ի դիմի հարկանել, այլ առ սակաւ սակաւ աճեցեալ լեռնանայ. Ոսի. Ը. կոր:

Կամ իբր Անգրէն. վերսին. էնէնք, Ռէէրոր. * Դառնալոյ իսկ մեզ աճդէն անվստահ եմ. Փարպ: *Ճաշակեաց վհատութիւն, և արգել անդէն տարակուսանօք: Արշաւէ, և անդէն նահանջի... Մի մեանց պատահին, և անդէն շրին. Նար. կԷ. Ե ծԲ: Իակ փիւ. *Անդէն և անդ զքնիք եկեալ երևեր ». յն. Նոյնաբանութիւնք, կամ կրկնութիւն բանի. Ταυτολογία. Repetitio dictorum.

ԱՆԴԻՈՐԴ. ի, ացի. գ. գրի և ԱՆԴԵԱՐԴ, ԱՆԴԻՈՐԴ, ԱՆԴԻՈՐԴ. Βούκολος. Bubulcus. Հովիւ և պահապան անդեայց. եզնաբած. Նախիր արծօլ. սըղբր լծանը. *Հովիւ և անգէորդ յարմարեցուցանեն փողս. Աբեր. Նոր կիր: *Ի հովուապետն և յանգէորդս: Զորդի հովուաց և զանգէորդաց. Խոր. Ը. 34. 35: *Անգէորդայ է տարաժամ ճաշակել. Երզն. Տբր:

ԱՆԴԻՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Հովուական անգէոց. սըղբր լծանըղբր. *Անմխիթար յանգէորդութեան ընդ ցլոս ոգորեր. Եփ. էր. Ա:

ԱՆԴԻՊ. ա. Որ չէ ՛ի գէպ. տարագէպ. անյարմար. անտեղի. անպատշաճ. անվայելուչ. տարաժամ. անհարկի, ան-

ջրհփ. փոնաւիպէրոիպ, պէր. *Ἀκαιρος, ἀσύμφορος, ἀσύμβατος, ևն. Intempestivus, inconveniens. ևն. *Դու ես պատճառ նորա կորստեանն ի ձեռն անարժան և անդէպ առաւուրձէ.. Յորժամ անդէպ, և յորժամ զգէպն ինչ խնդրիցեն.. Ո՛չ եղէ բարկանալն ինչ անօրէնութիւնի իցէ, այլ յանդէպն ժամանակի: Զանդէպ մտածութիւնն ի բաց կացցէ. Ոսկ. մխ. Ե յհ: *Ա յասէս բազկացուցանես զանդէպ բնութիւնն. Պեսիք: *Դէպ ժամանակ այժմու կեանքս և անդէպ՝ հանդերձեալքն. Խոռ: *Զանդէպ քաջութիւնն. Նար. խէ: *Սկրս անդէպս ցուցանէր. Լսոփ. իէ: *Հաւատայ անդէպ բանին: Լուն անդէպ բանից. Ոսկիթոր: *Լսելիք մեր առ ի զանդէպսն ախորժելով լսել լսելոյ՝ են ի ցասս: Անդէպ խորհուրդք. Մանդ. ծը: Ե ը: *Աւետիք (հ) ձեզ և անդէպ՝ այլ մարզպան կացուցանել. փարպ:

ԱՆԴԷՊ. ԹԱՆԴԷՊՍ. ſ. Ո՛չ ի դէպ. տարադէպ օրինակաւ. արտաքոյ կարգի. լսան յն. ասի, արտաքոյ նպատակի կամ բանի կամ օրինի. տարաժամ, ևն. *Ո՛չ վայրապար և անդէպ գովեալ. փիւ. ի. Տասփն: *Նա չառնելով ստահակեաց, և դու անդէպն առնելով. Ոսկ. ſ. ա. 20: *Պայքն են ցածուցանել և զսեղնին յանդէպ լսելոյ. Եփր. պհ: *Ցանդէպն ածել լսանի. Եսա. իր. ա: *Անդէպ կերոզք. Մխ. ատաւ: *Պահակին վարել, յանդէպ վարել խուխլով: Անդէպս ինչ ապատնեցէ. Ոսկ. ſփն: *Եղեալ չորչէր (գաւիթ) ի վերայ տանեաց, յանիսիրս հայեցեալ, յանդէպս տեսանէր. կալ. ի:

ԱՆԴԻՒՓ, հից. փ. կրկին բառ, որպէս Անդ եղեալքն, հանդերձեալքն. տես ԱՆԴ, ա: *Եւ ճառք զանդ հիշն աստուածապ ընձեռնուն. Նար. ſիբ:

ԱՆԴԱՆԴՈՒԿ, ի, աց. ա. Ոչ այնչափ գաժանակ. ոչ կարի չար. *Դաժնագոյքն այսոքիկ, թէպետև յանգաժնագոյնն. ԱՃաբ. իարիա. (Թարգմանին մեր ընձեռնոյր, Καίπερ ἀδεωῶν. իսկ այլք ընձեռնուն, καί πέρα δεωῶν, և առաւել քան զգաժնագոյս):

ԱՆԴԱՈՒԱՐԱՆԱԼԻ. ա. Ոչ այնչափ գաժանարելի. անդաժանակելի. Ἀνεπαχθέστερος. Minus odiosus. *Անգաժանարանալի առնէր (լսողաց) զվարդապետութիւնն. Ոսկ. յհ. ա. 38:

ԱՆԴԱՈՒԱՐԻՆ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր Անգաժանակ. անանախանձ. Ἀνεπαχθής. Non molestus. *Եւ դու դիտեա ինձ առատաձիոր զանգաժուարին խնամատութիւնդ ածանարանչին. Ոսկ. յհ. ա. 28:

ԱՆԴԱՐԵԼԻ. Տ. ԱՆԴՐԱԾԵԼԻ.

ԱՆԴԻ, գ.ոյ կամ գիոյ, ոց. Տ. ԱՆ ԴԵԱՑ, և ԱՆԴ:

ԱՆԴԻ. ſ. ա. Տ. ԱՆՑԻ:

ԱՆԴԻԼԻՊՍ. փ. Բառ յն. Ἀντίληψις. Ընդունելութիւն, և առիթ. ձեռնառու. օգնական. *Մոցէ առաջի հօր, և անդիլիպս (՝ի լս. առիթ) և միշնորդ լիցի. ԼՓ. պորփ:

ԱՆԴԻՄԱԴԱՐԶ. ա. Որ ոչն դիմադարձի. անհակառակ. դէմ ելիելոյ. *Անդիմադարձ իբր ապառնին. Ցա որդի: *Ընդունելութեան անդիմադարձ. փիւ. ասփ. (որ հայի և ի յաջորդդ):

ԱՆԴԻՄԱՀԱՐ. ա. Որում չէ մարդ ի դիմի հարկանիլ. բռնաւն. ուժեղակ. ը. բոան դէմ չի դրոխիր. փարչը փծնմալ. *Հզօրս կայս անդիմահարս. Լսոփ. իբ:

ԱՆԴԻՄԱՀԱՐԵԼԻ. ա. որ և ԱՆԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐԵԼԻ. Որում չէ մարթի ընդդէմ ինչ ասել. որոյ դէմ լինիմ իր. փարչը *Ջոյլենդիպ. *Ապացուցականն ի հաստատութիւնի, և անդիմահարելի (կամ անընդդիմահարելի). Աղ. պորփ:

ԱՆԴԻՈՐԴ. որ գրի և ԱՆԴՈՐԴ, ԱՆԴՈՐԴ. Տ. ԱՆԴԵՈՐԴ. *Հովուաց և անդիորդաց. Զիր. կի. ծն: *Մանուկ էր անեալ ի լերին յոմանց յանդիորդաց. Եսա. իր. ա: *Ոչ վայրապար և այն ասի, թէ անդիորդաց ունին միտս խորհրդոյ արջառասցն գասակք, և հօրանք այծարարածոց, և հօտքն հովուաց: Յառաջախոհ լինի մարդ որդւոց, և անդորդ խաչանց. Փիւ. լիա: Ե նի. ա:

ԱՆԴԻՊԱՔԱՐ. Տ. ԱՆԴԵՑ. ſ. *Ոչ վասն փառացն քոնի, այլ յոլովակի անդիպաբար ընդդէմ նորա դանդաչողին. Պրպ. լԷ. (մի ſ. անդէպաբար. յն. անսրբաբար):

ԱՆԴԻՏԵԼԻ. Տ. ԱՆՏԵՍ ԱՈՒԵԼԻ. *Զանց առնել, անդիտել ակամբ. Վ յհ հդ. ծէ:

ԱՆԴԻՒՐ. ա. որ և ա. Որ չէ դիւրիչ.

ԱՆԴԻՒՐԱԿԱՆ. ſ այլ՝ նեղիչ. լուրբը. իօղ, ոսբ որ հանգիպս լինի. *Քաջախ վիրի անօգուտս է. քայսախ անուանէ զանդիւրս և զհին վարս Թշնամանչն. Համմ. ասաւ: *Օգ դառնաշունչ... յանդիւրական վայրին. Շ. փաղ:

ԱՆԴՐԴՐԻՍՏՈՍ. փ. Բառ յն. Տ. ՆԵՈՒՏ. *Անդիքրիաուս, նեռն. Հիւ բա:

ԱՆԴԼԱԿԻ. Տ. ԱՆԴՈՒԼ. ſ. *Անգլակի փառասրէն զեսիանն ասծ. Թէոփոբ. Յայբաք: *Անգլակի յարակայոյց ի քարոզ ճշմարտութեան՝ բան սեաոզացն. Ցիշ. ոսկ. յհ:

ԱՆԴԼԱՆԴԱԿԱՆ. ա. որ և ԱՆԴԼԱՆԴԱԿԱՆ, ԱՏԼԱՍ ԱԿԱՆ. Տ. ի բռ. յտկ. ան. ԱՏԼԱՍ: Ἀτλαντικός. Atlanticus. *Անգլանդական անուանեալ ծովիս չրջահոսեալ: կլեալ զայս ինչ տիւ զերս առ այն ծով անգլանդական: Ծով՝ այն, որ ասդրաքոյ բնակութեանն՝ անգլանդական լինի կոչեալ, և այս՝ որ չուրջ զմեզ հոսեալ, ովկիանոս. Աբիսա. ծ:

ԱՆԴԼՈՒԹԻՒՆ. փ. Անգուալ և անդադարելի գոլն. անհանգարտութիւն. անհամբերութիւն. բաբար լինելոյ. *Զանդլութիւն կանանց ոչ ոք զբերբ ցածուցանել. փարպ:

ԱՆԴՈՂՈՐԴԵԼԻ. ա. Որ ոչ դողորդի.

ԱՆԴՈՂՐԴԵԼԻ. ſ անդրդուելի. անսասան. անխախտելի. անշարժ. ամաբ. գավ, երէրէնդ. *Անդողրդելի (մնասցէ) հաւատս: Անդողդելի սիոն. ճճ: *Ցանն են նշանակք վիմադրական՝ անդողրդելի: Ի նոյն ինքն յիցեալ կայ կանգուն անդողդելի. Նար. ծբ:

ԱՆԴՈՆԴԱՒՈՒԱԻՆ. ա. Բաժանօղ անդնդոց, այսինքն խորոց ջուրց. *Ծովս վահերձ անդնդաբաժին ճանապարհն. Ցծնա:

ԱՆԴՈՆԴԱՒՆԱԿ. ա. Բնակեալ յանդունդս կամ ի խորս աներևոյթս. *Որ հալածեալ վանեաց զանդնդաբնակ խաւարն. Զիր. կի:

ԱՆԴՈՆԴԱԼԻՐ. ա. ſ. Լիր արկեալ մինչև յանդունդս. ի խորս յոյժ արկաղնեալ. խիսթ խորանի դնելով. *Անդնդալիր հաստատեաց զհիմունս պատուարին. Խոր. ֆ. 59:

ԱՆԴՈՆԴԱԼԻՑ. ա. Որ ինչ լցեալ է զանդունդս կամ զխորս: Իակ ԱՆԴՈՆԴԱԼԻՑ ԾՈՎ՝ է համատարած ծով. պերազոս. Πέλαγος. Pelagus. *Անդնդալից աղբեամբդ. Ջով լի: Փոփոխումն յանհունն անդնդալից ծովէն ի նաւահանգիստն: Հաստաք անցաք զանդնդալից ծովուն զբոյնութեան. Ոսկ. զվ. Ե էս:

ԱՆԴՆԴԱԽՈՐ. ա. Խոր իբրև զանդունդս. յոյժ խորին. էէփ փէրին. *Անդընդախոր ձոր. Շար: Վբրէ. լբ:

ԱՆԴՆԴԱԽՈՐԴ. փ. Անդնդային խորք. կամ բնակիչք անդնդոց. *Ցանդունդս ունցուցանէր պօղոս, զի զանդնդախորոց մոլորութենն ի վեր բերել մարթասցէ. Ոսկ. իբ. խբ:

ԱՆԴՆԴԱՑԱՆ, ի, ից. ա. որ և ԱՆԴՆԴԱՑԻՆ. ԲՄՅուց, ἄβυσσος. Profundus, fundo carens. Սեպհական անդնդոց. խորին յոյժ. անյատակ. համատարած, և դալտնի. և Դիմոխային. փերին վէ փէպուիս. *Իջեալ ի բարձանց ի խորութիւն անդնդացական ծովուցն. Ագաթ: *Զայն ծովն զանդընդականն, որ շուրջ պատեալ է զերկրաւս. (այսպէս գրի յոմանց և յԱբէսպ. Տ. վերանական գրելոյ Անդընդական). ԼՓ. սղ. ձգ ե*Անդնդական գիտութիւնն բանալ զնորհուրդ աւուրս. Վանակ. փարէնպ: *Ընկեալ ի վիշ գալչութիւնե մեզս՝ անդնդականաց տպականութեանց: Զանդնդականացդ գործոց խոստովանեա իբր ի յականջս արագ ժամանելոց. Նար. իբ. իբ:

ԱՆԴՆԴԱԿՈՒԼ. ա. կանոչ իբրև զանդունդս. կամ կլեալ իբր յանդունդս. *Վերացոյ յանդնդակուլ վիհ խորոցս: Անդնդակուլ կենցաղոյս: Զխաւարն անդընդակուլ չոշափեցի. Բէնիկ:

ԱՆԴՆԴԱՀԵՐՁ. ա. Որ հերձաւ նէ զանդունդս, կամ պատառէ զխորս, և ընդ իւրև. *Անդնդահերձ հեղեղ. Սիմա. ապ:

ԱՆԴՆԴԱՀՈՒԾ. ա. Հոծեալ իբրև զանդունդս. ծովացեալ. *Մի արծաթ ծեր զգառնութեի գեհենին իմով անդնդահոծ չարաւուվ (մեղաց իբր նաւթիւ). Բէնիկ:

ԱՆԴՆԴԱՁԻԳ. ա. Մինչև յանդունդս ձգեալ, կամ յանդնդոց ի վեր ձգեալ. *Զհեղեղածուփ անդնդաձիգ սահանացն. Աբծր. ֆ. 11:

ԱՆԴՆԴԱՂՈՒՂԱԿ. ա. Որ լուղի յանդունդս. ծովային. *Ցանդնդաղուղ ղակ կայտառին կերեւեաց կորզեալ զսաեռն. Աբծր. ֆ. 3:

ԱՆԴՆԴԱՄԱԾ. ա. Մածեալ զնորդն զովք. պատեալ զնորովք ծովու. *Դիմեցի առ անդնդամած խաւարն. Բէնիկ:

ԱՆԴՆԴԱՅԵՂՑ. ա. Անդնդական. անդնդային. խորին յոյժ. անբաս. *Նաև ծով անդնդայեղց խորութիւն բազմազան կերակրելն լուսական աձեցմամբ. Պիս:

ԱՆԴՆԴԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Անդընդական. որ է ի խորս ջուրց. ծովային. խորին. և Դիմոխային. ԲՄՅուց. *կոկորդիլոսն անդնդային. փիւ. նա. ֆ: *Ջվիշապն անդնդային. Շար: *Ջանդնդային խորսն պատառեցեր. Ճչ: *Անդնդային մնդգինն աչեացն. Սփա: *Անդնդային ծփանացն. Պիս: *Ոզք յանդնդային դնացան (ծովու) յոտաով ընչեղոցն առաքեն. Նիս. երփ: *Անդնդային տանջանաց ի վիրապին. Շար: *Ցանհնարին գբի անդնդային. Ա գաւ: *Ի խորս մեզաց անդնդային: Զանկեալս ի մեզս անդնդային. Ցա որդի: *Երբեմն էի վերնային, և այժմ անդընդային: Ցաղթեաց անդնդոց և անդնդայնոց. Նար. իէ. Ե ատաս:

ԱՆԴՆԴԱՐՄԱՀ. ա. Որ շարժէ զանդունդս, և զխորս երկրի. *Անդնդաշարժ վրդովմամբք նեղչնաչդին խորոցն (՝ի սասանութիւն երկրի). Աբծր. ֆ. 4: *Անդընդ-

դաշարժ գոչումն (յեռալն) փողոյն. Եփէ. խոսք:

Անդնդաձոյ. ա. Ծովաչոչ. և որ ինչ լինի չուեբլով ընդ խորս. *Ծովամոլն անդնդաձոյս ձանապարհով չորչարեալք. Վրդն. երփ:

Անդնդապետական, ի, աց. ա. Սեպհական պետի անդնդոց կամ ծովու, պատկան ի լսելիան, և սատանայ. *Խաղայ անդնդապետականաւն ծովականաց սատանայ ընդ մերսերս ազգականութեան. Նար. ՃԲ:

Անդնդապետոյց. ա. Պատուհաս յանգունս ծովու. անդնդային. * Անդնդապետոյս ալէաց, կամ կուտակմանց. Ագաթ: Ե Աւետ: *Ճանդնդապետոյս յորձանս ծովու. ՃՃ: *Անդնդապետոյս կորստեամբ սատակիւր. Ածան. էն: *Անդնդապետոյս լինելոյ բոլոր չնչականաց. Ցհ. իե: *Ի մէջ անդնդապետոյս ջուրցն լերանց: Անդընդապետոյ խորոյն հերձիչ. Տօնակ: *Նսեմութիւնն անդնդապետոյ կենցաղոյս. Բ.ԵՒԻ:

Անդնդաձոյց. ա. Սուզեալ յանգունս. ծովահեղձ. *Եդխսուացին անգընդասոյզ լինելոր. Նիւս. կոս: *Հոյլք խաւարային անդնդասոյզ այսոցն. Ածան. էն: *Անդնդասոյզ կորստեամբ բառնալ. Պիտ: *Անդնդասոյզ կորնչին. Շար:

Անդնդաձիւծակ. ա. Վիժեալ կամ վիժմամբ յանդունդս. *Անդնդավիժակ ընկղմելութիւն. ՃՃ:

Անդնդաքաղակ. ա. Շուրջ փակեալ անդնդավք. խոր և անհուն. *Ի ձեռն նշանի իւրոյն ծովին անդնդավիակ բաժանէր. ԱՒ. խե:

Անդնդաքաղաղ. ա. Որ ունի զխոս կամ զկնեամ խորին, և զանդունդս ծովու. *Հաւանէր ի քուն բնակուել անդնդափոս քաղաքին՝ կոստանդնուպօլսի. Նար. խե:

Անդնդաքաքակ. ա. Քակիչ անդնդոց. բացող խորոց. և քակեալ բացեալ իբրև զանդունդս. *Ի ուահանաքաց և յանգընգաքակ վիգովմանցն: Իբրև զալիս ծովու ուժգին գոչելով անգընգաքակ յուզմամբ: Դուռնակ կոլոսային քանակին յանդնդաքակ առնուն զքնակութեան արարչին. Աբծր. ա. ւ: ք. 5: ՟. 4:

Անդնդեզպեցն. գ. Իբր Անդնդապետ. գնչպետ. գնչպետ անդնդոց դժոխոց: Երբեմն: Ցոփն. Դիւք:

Անդնելի. ծ. Ոչ ի բաց դնելի. ա. առանց ի բաց դնելոյ. *Իւրաքանչիւրք սուսեր... անդնելի յագգերն հաստատեալ է. Նար. երփ:

Անդնոհ. գ. պրս. Ենթհ. հոգ. վրանք. ծխծխոտ. խոտ. յորմէ անդնոհական, անդնոհէիմ: խակ ռո. չհ. ք. 10. *Ցայսմ քաղաքի՝ մեծ և հոյակապ, և անգոհ, և թագաւորական ոչ, թէպէտև մարթէր իմանալ՝ բազմահոգ, այլ ստոյգ երևի ընթեռնուլ անդ՝ ոչ որ. զի և չի. է՝ ենթհ. *Ելծգ. այսինքն ասա, անդ, ուր:

Անդնոհական, ի, աց. ա. Վարանալական. տատամսելի. վհդովիչ. տխրական. ծխծխոտ բէբօզ. վրխ չգօզ. ֆեւֆեւեւելի. խոսալը. *Երազք այնպիսեացն՝ անդնոհականք և զարհուրելոյ ցուցիչք. Սարգ: *Զարհուրի տեսանելով ձևս անդնոհականս. Մագ:

Անդնոհէիմ, եցայ. յ. Վարանիլ. տագնապիլ. նեղիլ. գողալ. անդոհիլ, իբրեզ նեփեւ. գասաւելն էնհէ, այլ խոսի օլմագ. *Ցորժամ երազ տեսանեաս, և անդնոհիս. Ածծրգ: *Ա՛ռ տակաւ մի ըմպելի կամ չաքար, որ լերարդ չանդոհի (կամ չանտոհի). Ոսկիթ:

Անդնդղդոձ, ի, ից. ա. Ատրճմուն. Intremulus. Որ ոչն դողդոջէ. անսասան. անշարժ. անխռով. անդորրական. անփոփոս. ասլ դեղերկնիվ՝ ևեղայիւ պոսյագ. *Անհիւթիւք և անդողդոջիւք աչօք ի նեղբս ընկալեալ. Դիտ. երփ: *Ցաւիտեան ա. սիմք զանդողդոջն զայն և համանգամայն զկեանսն և զանքաւն. Մագ. անք:

Անդողդոջ. ծ. Աւանդ դողդոջելոյ. անշարժաբար. հանդարտիկ. *Անդողդոջ խաղաղագեալ ի մարմնի զգայուեցս. Քուն է անտ՝ անդողդոջ խաղաղանալ ի մարմնի զգայուեցց. Նիւս. խգ: Վարք. Երբեմն:

Անդոյլ. տ. Անդոյն. *Ցանդոյլ և անդադար վաստակոց. Հյ. աի. իի-բղ: Նոյնպես և Մանդ. Իմ եփէ. ագ. (այլ ի լաւ օրինակս, անգուլ):

Անդոյցր, կամ Անդոյցր. տ. Անդոյր, իբր Ընդարձակ, և ընդարձակուեր. *Երկնչիմ, մի գուցէ զանդոյր ձանապարհ գնայցես. Սեբէր. ծ: *Ճանապարհ անդոյցր. Ցճի. ՟: *Ծով մեծ և անդոյցր: Աբար անդոյցր նեղուեցեն. Լմբ. ոչ:

Իսկ Ոսկ. ծ. ա. 15. *Ամենայն գիւրաւ քակի անկանի ի վայր, և յանդոյր վախճան կործանի՝՝. իբր անդիւր, գժուարին. որպէս ունի յն:

Անդոյցրութիւն. տ. Անդոյրութիւն. *Ոչ յանդոյցրուեն գոհանալ մարթեին զնչ, և ոչ ի նեղուեցե պազատել առ նա. Եփիչ. ՟փ:

Անդոյրր, յանդոյր, յանդոյրու. գ. տ. Անդոյրութիւն. և Ծոյրութիւն. Πλατυσμός, εὐρυχωρία. Dilatatio, latitudo. ՀԱՒԻՉԻՒ. *Ի նեղուեցե ինձ անդոյր արարեր: Անդոյր արար արտի իմոյ: Եհան զիս յանդոյր: Լուաւ ինձ յանդոյր: Դնչ նայի ես յանդոյրու. Սղ: *Ի նեղուեցե և յանդոյրու. Ցճի. ա: *Ցանդոյր հանել. Եփիչ. ք: *Ցայսմ նեղուեցե դայ վաղըն. ջուցն անգոյր. Պիտ: *Ալայ ինձ անդոյր ի մեղացս աշխատուեցեց. Նար. հ: *Չնչ անդոյր ի բերելն ընդ երկիր: Անդոյր և մխիթարուեցի ելև: Անդոյր և հանգիստ են մեզ անմեայն նեղուեցեն: Չէ յանդոյր, այլ ի մահուն երկիւղէ խոտովեալ. Լմբ. սղ: *Ամենայն ուրեք չարամանեալ լինէին իրողուեցեն ի նեղուեցե և յանդոյրու (այսինքն յանդոյրէ, յանդոյրու. թեանէ). Ոսկ. գֆ:

Կամ որպես Ընդարձակ, ընդարձակի. յատկապ. Էսքչոքօս. Spaciosum, amplum. *Կացուցեր յանդոյրու զոտս իմ: Արձեսցէ զնոսս սեր իբրև զգառն յանդոյրու: ի տեղոջ պարարտուեցե և յանդոյրու. Սղ. Ը 9: Ոնբ. ՟. 16: Ես. Ը. 23: Իսկ Ոսկ. ոգ.ալբ. *Ցորժամ կամ ռաւարն արծուն է, կառացն անդոյր էցն. կառաքն բազուրք վրսի:

Անդոյրր. ա. Πλατὺς, εὐρύχωρος. Latus, spaciosus, amplus. Լայն և արձակ. ընդարձակ. դիւր և հանգիստ. ՀԱՒԻՉ, գօլ, ՀԱՒԻՒ: *Ուչս ծով մեծ և անդոյր: Ցոյժ անդոյր են լինձ պատուհասքդ քո. Սղ. ՃՃ. 25: ՃՃը. 96: *Ի մեծն և յանդոյր ծովուն. Վէպօր. է: *Անդոյր եղիցի լինձ բանսն բարկութիւն. Նար. իէ: *Անդոյր լինել մտացն ի ղրպանսց. Լմբ. ոչ: *Ընդոյր դադար, կամ հանգիստ. Վրդ հղ: Նար: Լմբ:

Անդոյրրաձիս. տ. Անդոյրրագիս. *Ձի հասուածոցս անդոյրաբար՝ յանքոյլ տեղիսն խաղաղարար. Շ. ասբ-բ:

Անդոյրրամիտ. ա. Անդոյր միտք. անխոհ. *Սէր՝ անգոյրամիտ. Մծբ. ծե:

Անդոյրրանաւ. ածայ. և. Ընդարձակիլ տեղոյ, և ոգւոյ. ՀԱՒԻՉԱՒՆԹ. *Երբեմն ըստ նեղ դնացից ի պարանոցս՝ գործեալ անդոյրրացեալ լսյնուեցե. Աբիսա. ՟: *Անդոյրրանայր և հանգարտեր. Վրդ հղ. իէ:

Անդոյրրագիս. ծ. որ և անդոյրրաբար. Ընդարձակապէս. յընդարձակի. յանդոյրրու. հանգստեամբ. խաղաղութեամբ. ի գիւրուեցե. գոչեա, բահաւճա. *Զոր աչխարհս ոչ սանի, սա անդոյրրագիս բառնայ. Պրովիզ. ի սաբեթ: *Անդոյրրագիս յոսով հանգստեան զամենեսեան գրգեալ պարարտս. Նար. խս: *Զի որ հանդերձ ձևայն է գալ երկինսս որ թագաւորն, գնասցե ընդ ձիզ անդոյրրագիս. Շ. ծբ:

Անդոյրրացուիցանեմ, ցուցի. ն. Անգոյր առնել զոք կամ ուխք. գիւրել. *Զիարդ ուսուցանես ինձ, թէ անդոյրրացու աղքատաց. Մծբ. ծե:

Անդոյրրեմ, եցի. ն. Նոյն ընդ վ. *Զատարակուսեալսն վրկեցէք, և նեղելոց անդոյրրեցէք. Շ. սբ. կբէպ:

Կբ. և յ. իբր Անդորրանալ. * Ծովքն ընդարձակեցան անդոյրրեցան, զի բաւական իցեն ընդունել զայլ ջուրս. Եփէ. ծն: *Զի անդոյրրեցի կատարսուորն նեղուեցեանն ատարկուսանաք. Պիտ: *Թագաւորուեցին մեր անդոյրրեցաս յամենայն վերդումանց: Փափագմամբ յուսոյ անդոյրրեցարս՝ (կամ անդոյրրացարս). ՃՃ: *Զբկեալ ի փղշտացւոցն, և ասլ անդոյրեալ. նե. ծե: *Ամենեցուն բնակեաց աշխարհս անդոյրրեալ՝ յանհոգս և յապահով լինել. Աբծր. ՟. 11.

Անդոյրրեցուիցանեմ. նոյն ընդ վ. *Ճգնուեցե իւրով անդոյրրեցոյց զմեզ. Մծբ. ծե:

Անդոյրրիչ. ա. փ. Որ անդոյր առնէ. ընդարձակիչ. գիւրիչ. *Եթէ լայնեաս նեղուեցես, անդոյրրիչ եաս. Նար. հգ: *Նեղուեցեք նորա անդոյրրիչք են մեր. Եփէ. համաբ: *Անդոյրրիչ վասանգելոյց. Ցճի: *Աչխատութեամբ անդոյրրիչ. Ղևոնդ: *Անդոյրրիչ իսոովելոյ. Նար. կէ:

Անդոյրրութիւն. փ. որ և անդոյրր, փ. (լծ. հյ. հանոյն գիւր. կամ թ. փոչ, փոչեփոչ.) Էսքչոքօս. Dilatatio. և Էսծէա. Tranquillitas. Ընդարձակութիւն տեղոյ, և ոգւոյ. գիւրուեցե սրտի. հանդարտութիւն. խաղաղութիւն. ՀԱՒԻՉԻՒ, ածծիւ խօչ-ո-չօ, բահաւճէ. *Կոչէաց զանձն նորա անդոյրրութեն. ածուէ, զի այժմ ընդարձակիւս մեզ տեր. Ծն. իէ. 22: *Ի նեղուեցե մեծ անդոյրրութ մեզ ընդարձակեաց. Նար. ծե: *Վասն անդոյրրութեն օգոյն՝ որ եղև նոցա, և հասին ի նաւահանգիստ. Աբծգ. ՟: *Բնաւ կէսուացանէ յանդոյրրութեն սպառուածի վրացին մեծի լերինն. Խոր. ՟. 24: *Մի փոխեսցեն զխաղաղութեին և զանդոյրրութին ի գառնութեն: Աբցցուք ընդ անդոյրրեան անչնին, որ կայ և պահ պահողացն. Ցճի. է. ք: *Անդոյրրութ կենցաղ հանգրստեան: Աւ վասանգն՝ անդոյրրութեին: Ամ ձինն անդոյրրութի. Նար: *Եսո նոցա ընդ հոգևոր խաղաղութեին և գմարթութ անդոյրրութի: Ա.յս անդոյրրութս արար վկայիցն զհուրն և զսուրն խաղալիկ. Լմբ. ոփ. Ե սղ:

Անդոյւլ. ա. ծ. Որ ոչ գոյ. չունող զգուշ և զգաստ. անխոհ. անհանգարտ. անդնդհոտ՝ ի չարժման. և Անդադար. հանապազորդ. գործ չունեցօղ. փոփոխ. փոչրմ. *Թռուչունք անդուլք. Աբր. ՟:

*Անդուլ չըլլաքերութիւ անհանգիստ մնալով։ Անդուլ լինելով զգայք և զբերկ. Աբծր. Ք. 7։ Ֆ. 12։ *Զանդուլ հոգւոյն զբարժմունս. Խոր. Ա. 1։ *Զանդուլ հինից արշաւանս։ Անդուլ միամտութիւն ծառայութեան. Ցհ. ին։ *Անդուլ խոնջին. Խոր։ *Անդուլ և անդադար զգրգռումն ալիկին ի վերայ յաձախեալ. Ցհ. ին։ *Փուլթա ասէ վարժիլ անդուլ. Ը. այբ։ *Անդուլ դատիչ։ Անդուլ գոչմամբ պատմեացի։ Անդուլ պատմղես. Նար։

ԱՆԴՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. ք. որ և ԱՆԴՂԼՈՒԹԻՒՆ. Անդուլն դող. անընդհատուն. ընթանալութիւ. Խոսվ. *Թանձրացեալ անդուլութիւք զպաշտօն պղծութիւն իւրոյ. Եղիշ. ա։

ԱՆԴՈՒՂԵԿՑՈՒԹԻՒՆ. Կրկին բառ. Անդր կամ վերին ուղեկցութիւն. Տ. ԱՆԴ, ա. *Տեառնիք անդղոցն յարմարուն, և զիս ի վեր տանելոյն անդ ուղեկցութիք. Նար. զիք։

ԱՆԴՈՒՆԴԻ, դընդոց. գուն ուրիք ձգակի՝ ԱՆԴՈՒՆԴ. Ἄβυσσος, βυθός. Abyssus, fundus, profunditas. Խորք. վիհ. իբր անյատակ խորութիւն. ալք. խորին վայրք. գժոխք. որպէս խորք ծովու կամ ջուրց. ծով. փերէ՛ն փերէ՛ն լեայ. *Խաւար ի վերայ անդնդոց։ Աղիւրք անդնդոց։ Ի՛նկլան յանդունդս իբրև զվէմն։ Ծփեաք ի հանգրին անդունդս։ Ցանդունդս տապաստեայ։ Անդունդք խորոց, ևն։ *Եւ զինէ իցէ մեկնուի անդնդոցն, այլ ջուրքն բազումք ծովացեալք. Վ.բ.օր. ա։ *Յայտնէ և անուն անդընդոց զնիւթոյն անբաւութիւն. Նխս. բ։ *Երբեմն կայան անդունդս է, և երբեմն չարժուն. Պիտ։ *Հաւասել յատակս անդնդոց. Նար. իէ։

Որպէս խորք երկրի, կամ՛ որ և է իրաց. փիս, փերէ՛ն։ *Ընդ անդունդս և ընդ բարձունս։ Վերին բարձանց, և ստորին անդնդոց. Ագաթ։ *Յերկնային ուրվագն անդնդոց մնանիցայ. Նար. ծէ։ *Վաղեն, որիտս յերեսուն ամծս ձկտեայ (զալանդ իւր), և ասէ անդունդս. զի վայել իսկ էր նմա՝ որ անդունդ չարեաց, յանդնդոց չարէ անտի ակիզբն առնել. կալ. ը։ *Անծայր անդունդս անօրէնութեան, և անհնատեղի խորխորատս վհին յաւիտենից. Բնին։

Որպէս Դժոխք. Ձ՛կ՛ենդ՛ փիսի. *Անդընդոց մատնին հրեշտակք օտարին։ Յաղթեաց անդնդոց. Նար։

Որպէս Գերեզման. *Լուր՛ի խորոց անդընդոց մահուան գերեզմանի. Նար։

ԱՆԴՈՒՈՒՆ. ա. Ἀπλατος, ἀδιάστατος. Portà carens, patens, effrenis. Որ չունի զդուռն՝ իրօք կամ նմանութիւք. անփակ. արձակ. անսահման. յանդգնութ. *Անդունն են ապարանք գոյա, և գայլք ուռնեն զյովանակ գոյա. Վ.բ. հց. յ։ *Ոչ ամենեքին ունելով անդուռն քերան՝ նման այլոց կանանց. Խոր. Ք. 79։ *Զարաչար քամ բասանեաք և անդուռն բերանով։ Անդուռն քերանով նախատեմ. Շ. ընդհ։ Լ՛ֆ. ապ։ *Զանապուռեստ և անդուռն լերզուն կարկեցուցանել։ Զանկասկ և զանդուռն նորա լեզուն ատեցեալք. Պտմ. լԸ։ ուր և խԸ. *Անդուռն բերան ոչ. չն. քարոզեալ բառ. ածծրոստոմία.

ԱՆԻՄԱՍ. ֊. որ և ԱՆՑՈՒՍ. Ἐκεῖ. Ἐκεῖθεν. Inde. Անտի. յայնմ աեղւոջէ, վայրէ, կողմանէ. անկէց, անդրկէն. օրագան, ծագան, օգիը գարագիան. *Ա՛լ ոք անդուստ յանդգնագոյնս լարբառեցյս։ Անդուստ քալ՛ելէ ակաս յուդա. Ք. ՀՀ. ա. 9։ Ք. 58։ *Անդուստ յուլարկեցին։ Անդուստ ի հռովմայեցւոց աշխարհէն։ Անդուստ յերուսաղէմ. Ագաթ։ *Ոչ ան դուստն եղեալ՝ ի խորս նաւէին. Պիտ։ *Անդուստ և այսր լսել լինել բարբառն. Ոսկ. չհ. ա. 11։ *Աստուստ և անդուստ ի՛լաս տալ. Նար. իբ։

Կամ Անդտին. ի սկզբանէ անտի. յայնմ հետէ. ծագան պէրի. *Անդուստ մինչև ցայժմ՝ ի նոյնութիւ միշտ զաշխարհս պահելով։ Անդուստ մինչև ցայսր հինգետ պատմի. Պիտ։ *Անդուստ գուշակմամբ։ Անդուստ իսկ՝ ի լինել նախակործան բերքդան. Նար։ *Սկսեալ անդուստ աստի սկիզբն արասցուք պատմել։ Անդուստ՝ ի վերստաս իսկ մարգարէքն գուշէին. Ագաթ։ *Մարգարէին անդուստ՝ ի վերստաս խոստանայր. Սարգ։

Կամ Որ ինչ անդ. *Զբարութիւնն՝ որ անդուստ (՝ի հանդերձեալն). Ոսկ. չհ. ֆ. 33։ *Իբրև եհաս ի մէջ գետոյն, զանդուստն (որ կայր յայնկոյս) յաւիշատեաց սուրճն. ՃՃ։

Կամ Յայնմանէ, յայնկանէ. *Զբնակն օդոյն վտիտ ի ներինս, և անդուստ ի վիշտս սմպրոպաց։ Բարեին առնել օգս, և անդուստ զառողջագործ յամենեսեան զերկրացանել իմամ. Պիտ։ Ամենեքեան անդուստ վայրէլալ։ Խնդալ անդուստ իբր ի ծանր ինչ բեռանց վերծանել. Ցհ. իմ. ապ։

ԱՆԴ ՈՒՐԵՄՆ. Տ. ԱՆԴ, մ. ՏԷՆ և ՑԱՆՑՈՒՍ, ընդուստ. *Οἰκοθεν, (իբր ի տանէ, յընտանեաց)։

Անդիպիր. ա. Ձունչ զդպիր կամ զդպրութիւն. անուսումն. տգէտ. *Զերկկանայս, և զանդպիրս. կանան. ներս։

ԱՆԴՈՒՈՒԹԻՒՆ. ք. Ἀμαθία. Ignorantia. Անուսումնութիւն. անգիտութիւնն զպրութիւ. *Անդպրութիւնք, և ամենայն այսպիսի սիտք. Ոսկ. չհ. ա. 21։

ԱՆԴՍՏԻՆ. մ. Ἀνωθεν, ἔτι, ἐξ αὐτοῦ. A principio, adhuc, jam, ex ipso. Անդուստ ի սկզբանէ. ի բնէ անտի. հետէ. արդէն, ի նմին իսկ իրէ. յինքենէ. բուռն պէրէն, անչէ, իրմն. ի՛ա, փ՛ էրագան, ասէնգան. *Անդստին յորովայնէ։ Անդրստին ի կատ սուեղծ։ Գնդակ ի ներքոյ երկուց ստեղանցն անդստին ի նմանէ։ Քերովբէ ի վերայ գլխոյ քառութիւնն անդրստին ի քառութիւ անտի։ Անդստին ի մեքենավիայն ուղ իւր։ Խորչք նորա անդստին ի նմանէ. ևն։ *Անդստին յօրի նացն։ Անդստին ի նոցին բանիցն. Եղիշ։ *Անդստին ի տղայական հասակէն։ Անդրստին ի սկզբանց։ Ի մատաղն իսկ անդրստին սա սիրոց. Պիտ։ *Անդստին և այսր յառաջաբերեալ։ Անդստին յինքեան ունի. Նար։ *Անդստին իսկ ի տղայականն տիս. Պիտ։

Անդստեն. ա. բուն. ածել. *Ըստ անդրստին բարեբարոյ մտաց լուրոյ. Ցհ. ին։ *Ջմխաստութեին այ զանգաստին. կալ. ֆ։

Անդստեն. մ. իբր Անդրէն՝ վերստին. նորանոր. Ռեւերս, էնէրթէ. *Ի զառամս նաբէ պարարելոյս՝ անդստին այսպիսեաք դարմանիք բարեկրեալ գրգի. Պիտ։ *Անդրստին յոմՁն առաջին մատեայ. Նար։

Կամ Անդէն և անդ. հեմանգէմ. *Անդրստին ընդ յատնելն՝ փառս զգենուցուն։ Անդէն և անդստին ի գործ արկեալ զանգազատ վարդապետութիւնն. Ագաթ։ *Մոռացիր զմիւս չարեացն, և անդստին հաստարձակեցայց։ Մատոյ մատն այլգէլուէ, և անդստին իսկ կատարեցայց. Նար։

Անդր. մ. Ἐκεῖσε. Illuc. Ան. Յայն տեղւոյ. յայն ինչ վայր. հան, դէպ՝ի հան. օրագան. *Փոխեաց աստի անդր։ Անդր մուծին։ Եւ անդր մատ էս։ Երթիցուք միւնչ ցանդր. ևն։ *Ցղէնին անդր նախարար զոմն. Ագաթ։ *Անդր՝ի վեր զվեր միաս ձգէ. Ոսկ. չհ։ *Ի քէն և յայլոց սկսեալ անդր՝ի վեր հանելցեմ՝ի սկիզբն. Խոր. ա. 2։

Անդր. ա. Ա՛յն. ն. ὁ, ἡ, τὸ (յոդ). *Ի գաշա անդր։ Ի ասուան անդր. ևն։ *Դարձեալ առ ածութիւ անդր. Ագաթ։ *Պալատանն անդր առ ածծ մատուցանէին։ Զայսոսիկ՝ի տեսուլ անդր թողայուցեալ. Ցհ. իբ։

Կամ Թարմատար, իբր՝ի մի կողմն. ՝ի բաց. դիդէ. փ՛, հայ՛փ. *Թողչք անդր զառաջին յանցանսն ձեր։ Անդր՝ի բաց թողեք զնաւարային խորհուրդս մոլորելոցն։ Թող անդր՝ի բաց զբրիստոնէութին. Եղիշ։ *Դուք անդր թողեք զի վերդ քան զձեզ. Ցհ. իբ։ Տէ՛ւ և օ՛ն անդր։

Անդր. իբր Անդ. անդանօր. ֊. Լ ա. հան փէդը, հան էդածը. օրագա, օրագագէ. *Անդր գոյր ապա աեւաունել զիսրայէլեան ազն. Պիտ։ *Մի յապաղել անդր ընդ դնել արբու աչխարհականացն մանկունս. Շ. ընդհ։ *Ելեր յերկինս, և անդր գիտացեր. Լ՛ֆ. պգրգ։ *Ահա գերքդ և հանդերձք քո անդր ուրեմն է. վ.բ. հց. բ։ *Փոխեցեալ (կամ փոխեսցես) աստի յանդր երանուեթիան. Ա. օր. ը։ *Զանդր փառացն լսել, և խնաստասիրել. Լ՛ֆ. էր ընդ։

Անդր. և անդր գան. } Ἐπέκεινα. Ultra, et superans. Աւելի. և ևս անդր. յատակ քան. ի վեր քան. գեր քան. է-էն, ասելի անդին. վ՛ագէ, իսկ-նիսկ, ալէրը, էվ՛ձև. *Անդր և ծայրագոյն աստուածային ստաբանութիք. Պիտ։ *Որքան անդր և ի վեր կամարն յարկի անդրանքանցն կայից. Նար։ Ֆ՛ը։ *Փոխեցից զձեզ անդր քան զդամասկոս։ Յաղգ. օսար և ի չար, զի ոչ ևս ոք էսկ քան զինս անդր. Ա. Տովբ. է. 27։ Ե. ֊. ժը. 2։ *Ո՛չ պարզաբար ի հեռուի, այլ ևս՝ի հեռագոյնն, որ ոչինչ ևս է քան զնա անդր. Սահմ. ֊։ *Ի վեր քան զերկինն, և անդր քան զծով. Նար. ֆ՛ը։ *Որ անդր է քան զամենայն ժամանակս և յաւիտեանս։ Որ անդր է քան զամենայն միտս։ Զարչարեալ՝ որ անդրն է քան զամենայն չարչարանս։ Աճ գոլով բնութիք՝ անդր խնացեր քան զչարչարանսն. Պտմ։ *Ձէ ոք ևս անդր քան զնս, որ անտի և այսր անուանիցէ. Ագաթ։ *Անդր քան զպայման սահմանի խնամալեացն յաւիտենից. Նար։ *Անդր քան զերկնուելթի. Ոսկ. էբբ։ *Խորհուրդն, որ քան զամենայն խորհուրդս ևս անդր է. ՃՃ։ *Անմարմին՝ի մարմնի, և անդր ևս քան զմարմին. Հաճոյ. առ։ *Եւ ևս աւելի քան զասացեալսս անդր։ Քան զասացեալսս և անդր ևս։ Անդր ևս քան զանիրատութեն ատեակս. Պիտ։ *Ջոր մահաթոյնն ընկեր վիշապ անդր քան զհիւսիսի. Խոր. հոիթ։ *Անդր քան զհրամանն՝ զհանգէս առաքի. նուելեն լցին. Ցհ. իբ։ *Անդր քան զմանուելեն, զօրինական, զորքանութիք, զթիւ, ևն. Նար։

Եւ ԱՆԴ. նխ. բյս. խնդրով. Ἐπέκεινα. Trans, ultra. Առաւել ևս յայն կողմն. աւելի անդին. փակա էօնէկե. *Ի քէն և անդր է վքենն։ Բազում է՝ի քէն և անդր Ձանապարհդ. ա. Ինթ. ֆ. 22։ ֆ. Ինգ. ֆ՛ը. 7։ *Ի նմանէ և անդր չինեաց աշտարակս. Խոր. ֆ. 59։

Կամ Հետ. յետ. յետոյ. էգա. պէ-

էի, օծնդրա. *Յօրէն ուղիորդէ և անդր ընդունելի լեցի: Եւ եղև յօրէ յայնմանէ և անդր ։ կարդացէք զվերոս ձեր յօրէ յայսմանէ և անդր. ՂԿ. ի՛. 27։ ա. ի֊. ։. 28։ Ա֊. ի՛. 19։ *Ի սկզբանէն և անդր քարոզէին. Սրփ. ա. յհ. ը։ *Ամենայն սպանօղ՝ որ ի՛ քէն և անդր լինի. Եէր. ծ՛։

Ա֊յլ անաւորը է ասել. *Ա֊յնուհետև և անդր ։ ցետ նոյի և անդր. Ո֊յ. յհ. ա. 2։ Աբծր. ա. 1։

ԱՆԴՐԱՒԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παραφορά. Անդր քան զկայս բերումն. գանդացումն այսր անդր. *Զդեղումն անդրաբերութիւն ։ յն. մի բառ. Նխ. ֊յ։

ԱՆԴՐԱԳԻՐ. ա. Իբր Անգրկագիր ։ փորագրեալ՝ քանզակեալ որպէս զանդրի. և Արձանագրեալ. *Զեռնաձուլեցին առ պարտուղ սրագործ անդրագիր սրճան պատմաքանական. Նաբ. խ։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ. ա. Առաւելագոյն. անդր և քան. *Անդրագոյնք ևս քան զնոսա (զչինականս) յանձն առին զհամբերութիւն. Եփղ. ը։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ, ի. գ. Անդրէն դարձ ըստ ետեղոյ. երթևեկ և փոխադարձ գործոց. և Պատասխանի թղթոյ. *Յորոց միշտ վիհ անհնարին, և անդրադարձ բզնաւին չեք. Շ. եբես։ *Եւ ակն ունիմ անդրադարձին՝ ըստ աւետեաց ամենաօծին. Գր. փղ. յեՀ֊։ *Ընդ լուսակազմ ասթիձանին, յերկրէ յերկինս անդրադարձին. Ը՞ պրդ։ *Եւ անդրադարձ փոխարէն նի՛ բազում երկանցն պատշաճի։ Որում զերթալն ոչ յանձն առեալ, բայց անդրադարձ թղթին յղեալ. Շ. Վիպ։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԵՄ, եցի. ն. Անդրէն գարձուցանել. երկրորդել զպատասխանի. բ՛ֆֆի Ձեվպ ԷՒՆէ. *Սէվն քամահէր զընկուզի՝ մեծ ծառ, և փղոր պտուղ. որում անդրադարձեաց. զի եթէ.. ևն. Մխ. ա. ասա. ծ՛։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԻ, ձին, ձիք, ձեալ. տէ. տալ. Ցետոյ գառնալ անդրէն. դարձ առնել ։ ի նոյն վիճակ. *Որով երկրով տապալի, և յորդանան անդրադարձի։ Գեանի յորդանանի՝ յետս անդրադարձի. Մագ. Յանօւլ. Ե Գնյ ։ *Ի բաց կացեալ ։ հայրենատուր հաւատոյն, և այժմ անդրադարձեալ՝ պաշտե զնոյն ոմն զնաչէսլն. ՃՃ։ *Հոդով գոյացելոցս ։ նոյն անդրադարձիք երկիր. Պիփ։ *Ի հոդոյ ստեղծեալ մարդոյն անդրագարձիլ հրամայեցաւ. Ցծնակ։

Եւ փոխադարձիլ. հակադարձիլ. շերջնէն գարձուածով ասիլ. Ἀναστρέφεται, ἀντιστρέφεται. Revertitur, controvertitur. *Ոչ անդրադարձի բանս. քանզի ոչ եթէ ամենայն՝ որ և եղիազարոս, նոյն և ասացեան կարէ կոչիլ. Թղ. ֊եբ։ *Կատարեալ սահման այն է, զր անդրագարձի առ սահմանեալին. ։ Յատուկն անդրագարձի առ այն՝ որոյ է յատուկ։ Անդրագարձեալ մարգ, գրամ. Անյ. սահմ. Ե պորէ։

Կամ ի հակառակն փոխիլ. *Եւ այս պէս անդրադարձեալ եղև մեզ տէրունական բանն, զի մեք վատասկեցեալք, և այլք ի վատասկս մեր մտին. Ցհ. ի՛։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցետս գարձումն. Էպ գառնալն, ևերէն պեծէ֊ը, ավ պէՒ. *Անգրագարձումէն ինգպէցին յհգեպատս. ՃՃ։ *Որ զյորգանանու ջրոյն սրաշարժ վազեկումէն՝ հրաշալուր անդրագարձութիւն ի Թիկանոս ջրվէնն, և ոչ երբեսց անդրագարձութիւն. Նաբ. ի՛ֆ. հ՛։

Փոխադարձումէն բանի. կրկնումէ. *Զի անդրագարձումէն սկզբանէն և վերջաւորքն բառիւք եդից. մեկայ մեծիդ բարերարեաւ, անարդս մեղայ։ Յամենայն ժամ յաւիտեան, անդրագարձումէն բանին միշ նորդեալ զկրկին հաստատումէին, Թէ՝ և յաւիտեանս յաւիտենից. Նաբ. ի՛ֆ. ի՛։

Կամ Պատասխանի. Ձեվպ. *Գրեաց նոցա անդրադարձումիւն՝ օրինակ զայս. Պփ. ազ։

Եւ փոխարէն հատուցումն. *Անդրադարձումէն պարտ է զպատշաճն հատուցանել զիպուածոցն. ՃՃ։ *Չնոյն լինելումէ երանիտին՝ անդրադարձումէնն ի նոսա, պատուհասիւ զնոսա. Լփ. ի֊։

Եւ Անդրէն առացումն. Նորոգումէին. *Զփառաց նախնւոյն առակէր զանդրադարձումէ. Նաբ. զի֊։ *Փոխանցարուք անդրադարձումէն (ի խաւարէ մեզոց) լնել որդիս լուսոյ և տուրնջեան. Ածն. պեփբ։

Եւ հակադարձումէ բառից կամ տառից. շրջուն առաւ. Ա֊ստրոփն. *Գոյէ դարձեալ ի վերայ հօր զհաւասար անդրադարձումէ. (զորօրինակ՝ լոյս է հայր. որպէս և որդին ասէ, Ես եմ լոյս աշխարհի). Կ֊ւրչ. փանյ։ *Ոչ ունելով առ հայր և որդի զանդրադարձումէնն, որպէս առ լրեարս. (զի հայր ա֊չ է որդի, և ոչ որդի՝ հայր). Վ֊հր. երբ֊ր։ *Եւ է Ձչմարիտն՝ բարի, և բարին՝ Ձչմարիտ, անդրադարձումէ. Վ֊րդ֊. ոչ։ *Գրաւեն է մարդ՝ առուիքն անդրադարձումէ. Մխ. բա։ *Մարդն՝ անդրադարձումէ դրամ է. Տծնի։ *Ա֊յս պէս ըստ անդրադարձումէ. Նխ֊. ֊յսվ. այսինքն ընդ հակառակ, փոխանակաւ. ափսինէ, պէր ափս. որ առ յհաւնա՝ եւ ան դրադարձում՝ ասի. Մխ. ապբ։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. Նոյն ընդ վ. *Մտուցն և առ աղդէին զանդրադարձումն Ճանապարհին յերուսաղէմ երկեր. Տծնի։ *Պատր է ինձ կրկ դգեղեցիկ անդրադարձումն. Ա֊ֆ֊. ծ՛։

ԱՆԴՐԱԿ. Տ. ԱՆԲԱԿ. Κλείς. (հ֊ թ. ֆիլիպպ֊ի. *Յաւաչ կոյս՝ կուրծքն, և անդրակին խառնուածք առաջոյ արկեալ է. Նխ֊. ֊յսվ։ *Ալոյ անդրակ նորա... լուծ ծանալ էր յանդրակէ անտի. Ճ. Ա. Ե Գաւիան։

ԱՆԴՐԱՆԱԼ. լ. կրկին և կրկին անդր դառնալ. Հանապազորդել. *Գիշերի անքունք, որք կանխեն յաղօթս ։ գիշերին. այլ յոյժ գժկադագոյնք և տքնեցելոցն յանդրանալն. (յն. վերստաքնելոց). Բբս. Ֆրբ։ *Ոչ որպէս զոմանս ։ ծաւոց, առ որս անդրանալով յանվճար գործմանն մատուցանելոյ. Պիփ։

Եւ Իբաց գառնալ. *Յորմէ անդրանալ լի, և ամենեին պատճառ մրժանի. Պիփ։

ԱՆԴՐԱՆԻԿ, Նկան, կամ Նկի, կաց. փ. ա. (հ֊ լ֊. անբէրէօ. ռմի. ա֊լինէ). Προτότοκος, Primogenitus. Նախածին և երիցագոյն զաւակ. առաջին ծնունդ կնի գանեաց. Իւ եվ֊ա. Իւ եվ֊ել փօլմ֊ը. *Ռուբէն անդրանիկ իմ, սկիզբն որդւոց իմոց։ Զանուն անդրանկանն։ Անդրանկին իւրում. փոխանակ ամենայն անդրանկաց։ Եա եմ որդին քո անդրանիկ։ Անդրանկաւ եզին քո։ Ցանդրանիկ անտի փարաւոնի՝ մինչև յանդրանիկ աղախնոյ, և մինչև ցանդրանիկ ամենայն անասնոց։ Ցանդրանկանէ ունաւ փարաւոնի. Ել։ *Որ ըստ մարդկումէնէ անդրանիկս է՝ և այլ եղ բարս ունի. Կոլ. ծ֊։ *Ցօրէնսն՝ անդրանկան տուաւ երիցուէ պատիւն. Մխ. գփ։ *Ա֊. ։ անդրանիկ։ Ցովսեփայ բողոքէն անդրանիկ. Նաբ։ *Անդրանիկ եղբայրն առ րուն. Ցհ. կե։

ԱՆԴՐԱՆԻԿ. Միածին, որոյ ոչ գոյ այլ եղբայր կամ քոյր. միամօր. Ալ հոգիւ. պէր գանէիքն։ *Անակիզեն որդի՝ անդրանկին, և ընդ հօր յաւիտեան. Շաբ։ *Միածնին անդրանիկ քնումէնէն հօր։ Միածինն հօր՝ և քեզ (կուսիդ) անդրանիկ։ Միածնին անդրանիկ ձածամայր տիրածին կուսին. Նաբ։ *Զորդիումէնէն պատիւ, զոր անդրանիկն հօր՝ անդրանիկ մեր լինելոյնէ՝ մեզ սեպհականեաց. Սկաա. Եա։

ԱՆԴՐԱՆԻԿ. Նմանումէ յիմիք կարգի՝ պէսպէս առմամբ, Առաջին. սկիզբն. ա֊. Լինը. էսփ, պաշ, էէր. *Եղև անդրանիկ Թագաւորացն իսրայէլի. Եվէլ. է։ *Անդրանիկ ըստ սալմատղին՝ քան զամենայն Թագաւորս երկրի։ Անդրանիկ նիւմոյս այս հոգոյ։ Ցէյն ստեփանոսի, որ է որդի անդրանիկ փրկագործ կրից երկրորդն առաջոյ. Նաբ. ֊ը. յէ֊. Ե գանյ խ։ *Անդրանիկ արքանեաց և հանճարուն հօրն ամենայն չարեաց. Լաոփ. ի֊։ *Աբէլ անդրանիկ մեռելոց (այսինքն նախկին մեռեալն). Եէր. ֆ֊ը֊ր։ *Անդրանիկ ։ մեռելոց (այսինքն զառ նախկին յարուցեալն ։ մեռելոց յանմահ կեանս, և յարուցիչ մեր). Կոլ. ա. 18։ Իակ անդ. 16. ասի։ *Անդրանիկ ամենայն արարածոց՝ զի՛ ըստ մարդկումէն նախկին դիտեալ որպէս նպատակ և վախճան ամենայնի. իսկ ըստ ածումէն՝ արարիչ ամենայն արարածոց՝ նախայաբեան քանն հօր։

ԱՆԴՐԱՆԱԿԱՑՈՒՆ, գունի, լց. ա. Երիցագոյն. աւագագոյն. դերագոյն. Πρεσβύτερος, πρεσβύτατος. *Ընտրեք անդրանկագոյն և երիցագոյն է ըստ իւրաքանչիւր առաքինութեանն ներդործուի. Փիլ. էին. ֆ. 1շ2։ *Ի վերնոցն և անդրանկագոյնի՝ նիցն էեռ֊ից մինչև ցկատարն Թագաւորիցի է։ Զի Թէ ոչ համեմատութիւք էր հպեալ առ իւրաքանչիւր ոք քարին, էր արդեաք ածայնագործունէյն և անդրանկապետունէց ըզկատարոյն ունել կարգ. Դիան. ածայ. ֆ֊։

ԱՆԴՐԱՆԿԱԾԱԽ. ա. Ծախիչ կամարիչ անդրանկացն հգեպատաշտց. *Անդրանկածախ սատակումն. Զէր. ի՛։ Ե Շաբ։

ԱՆԴՐԱՆԿԱԾՆ, ծնի, նաց. ա. Πρωτοτοκούσα. Primo parturiens. Ծնեալ անդրանկի (մայր). ա֊լինէլ ծնօղ. *Զձայն իբրև զերկանց անդրանկածնի լուայ։ Եւ լինէր անդրանկածնիս. Երէմ. ֆ֊. 31։ ա. ի֊. ֆ֊. 7։ *Զձայն անդրանկածնի. զի ա֊ռաւել գժնդակ է անդրանկածնին երկն. Մխ. էրէմ։

ԱՆԴՐԱՆԿԱԾՆՈՒՆԴ. ա. Նախկին ծնեալն. անդրանիկ. *Սերտումն յօրհնեալ երից որգւոցն Նոյ մինչև ցանգրանկածընեան արբահամ. Նախէրփ. էին։

ԱՆԴՐԱՆԿԱՊԱՏՈՒՈՒ. ա. Որ մատուցանէ կամ մատուցանի ոչ յանգրանիկ անասնոց. *Ձանգրանկամատոյց պատարագն աբէլի՝ հրով ընկալեալ. Տծնի։

ԱՆԴՐԱՆԿԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Անդրանիկ զաւակ գառնիլ. ա֊լինէլ ըստ. *Անդրանկանալ ցանդրանկացեալ (անդրանիկն հայկայ). Շ. Վիպ։

ԱՆԴՐԱՆԿԱՐԱՐ. ա. Որ անդրանիկ առնէ՝ կացուցանէ զոք. որպէս օրհնողին իսահակայ առ յակոբ՝ ասի *Անդրանկարար ձեռնադրութիւն. Նաբ. խ։

ԱՆԴՐԱՆԿԱՑՈՒԱՆՆՄ, ցուցի. ն.

Πρωτοτοκέυω. Primogenitum facio. Անդրանիկ առնել՝ կացուցանել՝ զկրտսերն. տօնկիւնլիւ փէզը տնըրմէկ. Իր էլտօ էէրինէ գօնմգ. *Մի իշխեսցէ անդրանկացուցանել զորդի սիրելւոյն. Օրին. ԻԱ. 16: *Մի վասն սիրոյ կրսերին զնա անդրանկացուսցէ. Մխ. դպ: *Ընդ ինքեան և զմեզ անդրանկացուցեալ, և ընդ Հօր ընծայ նուիրեալ. Տօնակ:

ԱՆԴՐԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անդրանիկն գոլ. պատիւ և իրաւունք անդրանկի. Πρωτοτοκεία, κια, κα. Jus primogeniturae. *Վաճառեա ինձ այսօր զանդրանկութիւն քո: Առ իմէ իցեն այն անդրանկութիւնք: Նա է սկիզբն որդւոց նորա, և նմա անկ է անդրանկութիւն. Ծն. ԻԵ. 32. 33: Օրին. ԻԱ. 17: *Ի նոցանէ արդարութեամբ բարձաւ անդրանկութիւն, փոխանակ զի 'ի խաչ հանին զտէրն անդրանկութեան. Եփր. ծն:

Կամ Երիցութիւն. աւագութիւն. առաջնութիւն. Πρεσβεῖον. Primas. *Զանդրանկութիս գոլոյն բաժանէ վեհագունիցն էութեանց. Դիոն. տծայ. Է: *Յանդրանկութիւն երկնայնոց քաղաքականութեան կոչեցան. Ցհ. ԻՍ. ԷԼ:

ԱՆԴՐԱՍՏՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ. ա. Անդրադարձութիւն ստորոգելեաց. հակադարձութիւն. *Այսպիսի հաւասար անդրադարձին, և անդրաստորոգութիւնք ասին. Դամասկ:

ԱՆԴՐԱՎԱՐ. Տ. ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ:

ԱՆԴՐԱՎԱՐՏԻՔ, տեաց. գ. τὸ Περισκελές. Foemorale, vestis crura ambiens. Վարտիք ներքին կամ արտաքին. ('ի Անդր. կամ Ակրս. էնտէր, ներքին). ծածկոյթ մարմնոյ 'ի միջոյ և 'ի վայր. Իչ տօնու, տօնլուգ, տիւմէն, շալվար. շաքշըր. *Արասցես նոցա անդրավարտիս կտաւիս ծածկել զառականս մարմնոց իւրոց միջովք չափ և բարձիւք չափ: Անդրավարտիս կտաւիս ագեսցի 'ի վերայ մարմնոյ իւրոյ: Անդրավարտիս կտաւիս ունիցի յանդամս իւր: Ունիցին անդրավարտիս կտաւիս յերանս իւրեանց. Ելից. ԻԸ. 42: ԼԹ. 27: Ղեւտ. Զ. 10. ԺԶ. 4: Եզեկ. ԽԴ. 18:

ԱՆԴՐԱՔԱՅԼԵԼ. չ. Քայլել յառաջ. և վազել. անցանել յայնկոյս. *Անդրաքայլեալ գլխոյ զըլուրն մանգղին: Սուկալի իրս արտաքոյ բնութեան տեսանէին, զի մարմինն (մեռեալ) անդրաքայլէր ճախութեամբ. Պտմ. աղ: Ճ. Թ: *Որ ընդ եփրատ անդրաքայլեալ, և զաւազակսն ըսպանեալ. Ճ. Կիպ:

ԱՆԴՐԴՈՒԵԼԻ. ա. մ. Որ ոչ դրդուի. անխախտելի. անշարժ. հաստատուն. և Ըստ Այնց դրդուելոյ. պէտրէնմէզ, հարէքէթօլը. *Յիշատակօք յուսոյն միայ անդրդուելի. Յմծ. ծա: *Անդրդուելի պարիսպ, կամ դաւանութեամբ. Պիտ: *Իբր քաղաք՝ անդրդուելի արուեստաւորեաց. Նար. Խէ: *Անդրդուելի աշտարակ. Ոսկ. պէտր. Էղ: *Լեառն իմանալի է քո յաղագս անդրդուելի զօրութեան. Ը. Մթ: *Դիպեսցին քեզ անդրդուելի. Վրք հց. ԻԷ:

ԱՆԴՐԴՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. որ գրի և ԱՆԴՐԴՈՒԹԻՒՆ. Անդրդուելի հաստատութիւն. *Անզգայութիւն ամենայնի, և անդրդութիւն 'ի վատասկոց. Կլիմաք:

ԱՆԴՐ ԵԻՍ. Տ. ԱՆԴՐ:

ԱՆԴՐԷՆ. մ. Վերստին. դարձեալ. և Յետս. ընդ կրունկն. Նորէն, էտ. Բէտրար, կէրի. ուստի ԱՆԴՐԷՆ ԴԱՌՆԱԼ ասի՝ իբր վերադառնալ. Ἀναστρέφω. Revertor. *Եւ, և անդրէն ոչ դարձաւ: Եւ այր խորայելի դարձաւ անդրէն: Դարձիր անդրէն, և ննջեա. և դարձաւ անդրէն, և ննջեաց: Երթ, դարձիր անդրէն: Դառնայցէ անդրէն 'ի տեղս իւր: Ելեալ ոգին՝ անդրէն ոչ դառնայ. ևն: *Դարձեալ դարձուցից անդրէն յողբս զքանս իմ. Ցհ. կբ: *Գլորեալք անդրէն կանգնեցան: Վերստին անդրէն միաւանդամ. Նար: *Անդրէն դարձեալ 'ի նոյն բնութիւն խաղաղացեալ: Որ պարգեւացն, նոյն անդրէն և 'ի բաց հանել կարող է. Պիտ:

Կամ փոխանակաւ. անոր տէղը. գօրշըլըգ. *Ոչ փոխադրել անդրէն չարի չար. Նար: *Զբարւոք ծերաստածութիւն անդրէն փոխանորդեալ ծնողացն: Անդրէն պատասխանութ դաւանեցի ստուգապէս. Պիտ:

ԱՆԴՐԷՆ. իբր Անդր. անդ. Նոյն տէղը. օրայա. Ἐκεῖ. Ibi, illuc. *Եւ դարձեալ երթաս անդրէն. Ցհ. ծա. 8: *Զանտխին 'ի քաղաք տանել, և զքաջաքիսն անդրէն ածել. Պիտ:

Կամ Անդէն. անդէն վաղվաղակի. հէմէն. Εὐθέως. Statim. *Մտեալ անդրէն փութանակի առ թագաւորն. Մրկ. Զ. 25: *Կորեցին զլեզուն անդրէն 'ի նմին ժամու. ՃՃ: *Անդրէն իսկ կատարի կամեցեալ. Պիտ: *Ղեկացն կառուցմունք անդրէն սուզան. Նար:

ԱՆԴՐԷՆԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. } գ. Իբր
ԱՆԴՐԷՆԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. } Անդրադարձութիւն բանի. Ἀντιστροφή. Inversio. *Պարտ է երկիր պագանել ոչ մարդոյ տծագեստի, այլ այ մարմնացելոյ, որ պայծառութիւն իւր ունի պաճուճանաց առաքուք անդրէնադարձութեամբ. Ա. որս. Ծ:

Եւ Յետս դարձումն. *Իսկ սոքա, ոչ որպէս նոքա, (յանէրևութանալ առնելն՝) անդրէնդարձութիւն խնդրեցին. Ճ. Գ:

ԱՆԴՐԺԱԿԱՆ. } ա. մ. Անկողոպտելի.
ԱՆԴՐԺԵԼԻ. } լի. անխլելի. *Գանձ աղքատաց անդրժական. Ը. Բարձր: *Գանձ անդրժելի. Իգն: *Գանձել յերկինս՝ որ անդրժելին (կամ անդժրելին) է գողոց. Գր. հր: *Անդրժելի է 'ի թշնամեացն պատուղն... Անդրժելի 'ի կիզմանէ արեգական: Պահել անդրժելի զնոյն. Լմբ. աղ. և պտրգ: *Զարու ազգն անդրժելի թողուլ. Փիլ:

ԱՆԴՐԻ, րւոյ, րեաց. գ. որ և ԱՆԴՐԻԱՆԴ ասի. Բառ յն. անտրիաս, իբր այրական. որպէս և անտրիա. քաջութիւն. Ἀνδριάς, սեռ. ἀνδριάντος. Statua. Արձանապատկեր. արձան 'ի ձև մարդոյ կանգնեալ, եթէ քաջաց, և եթէ կռոց (որ յայնժամ ասի և դրօշեալ). Հէյքէլ սուրէթ. *Պատկեր այ մարդ, զանդրիդ ասէ զամենազարդ (որպէս զքաջութիս իմ) զգործս ձեռաց իմոց՝ ոչ տաց գիւաց: Յանդրիս անդ, այն՝ որ ոսկին է, և կաւեղէնն, սակայն անդրի կոչի. Ոսկ. եռ. և յհ: *Ի պէննագա տեսանիցէք զտէրունեան անդրին կանգնեալ, և բժշկեալն (տեառնաւ) բուռն հարեալ ունի զգրօշակէ նոր. և ընդ նորին անդրեաւն բուսեալ արմատ, որ մատուցանէ զբժշկութիւն ախտացելոց. Եզնկ. մտն. փն: *Զինքն անդրի ընդդէմ նորա հաստատել: Զինքն անդրի 'ի միջին հաստատեաց. Խոր. Ա. 31: Բ. 33: *Ցետ մահուցն՝ մեծապէս գովութեանցն միոյ յիշատակ անդրեօքն. Պիտ: *Թէատրոնին յերակլիա. որ է տեսարան չլնեալ 'ի վերայ անդրոյ միոյ, այսինքն պատկերի, որ ընդունի յինքն արս քան հազարս. Տօնակ: *Զորոյ և զպատկերս անդրի արարեալ 'ի պղնձոյ, և օծեալ ոսկւով. Մագ. ԽԵ: *Քարեղէն անդրեաց. ՃՃ: *Անդրիս հաստատէ արեգական և լուսնի և իւրոց նախնեաց. Խոր. Բ. 7: *Զկռապաշտիցն ընդ ձեռն երևելի անդրեացն առ ինքն ձգեալ ընդունէր զերկրպագութիւն. Ցհ. ԻՄ. պաւլ:

ԱՆԴՐԻԱԳՈՐԾ, ի, աց. գ. ա. Որպէս Շինող զանդրիս. Տես ԱՆԴՐԻԱՆՏԱԳՈՐԾ:

Կամ Շինեալ որպէս զանդրի. արձանի պէս շինած. *Ձուլեալ 'ի ձև կերպադրեալ՝ պատկերաց ցլուց՝ անդրիագործս և արհեստակերտուածս. Նար. առաք: *Յանդրիագործ պատկերաց առաջին մարդկանն հրապուրեցան գործել զայն. Ագաթ:

ԱՆԴՐԻԱՆԴ, ի, աց. գ. Նոյն ընդ Անդրի. որպէս հոլովական յոյն բառին, անտրիա, սեռ. անտրիանտօս. գրի և ԱՆԴՐԻԱՆՏ, վրիպակաւ և ԱՆԴՐԻԱՏ. *Կոչի անդրիանդ. արդ 'ի նմա պղնձն նիւթ է, իսկ անդրիանդին (կամ անդրիանդաց) ձևն՝ տեսակ. Դամասկ: *Զանդրիանդս՝ որ 'ի գեղջն էր. ասի՝ թէ մեծագոյն է անդրիանդն. Նանն: *Տախտակք և անդրիանդք, բազմութիւն պատկերաց. Սարգ. հանգ: *Անդրիատք և պատկերք: Պատկերօք և անդրիատօք. Եւս. փր. Բ: *Գրեալ զանդրիանդաց գիրս (յհ. ոսկ. վասն կործանման կայսերական արձանաց). Հ. Կիւրղ: (զորս յետինք ԱՆԴՐԻԱՆԴԻԵԱՑՍ կոչեցին):

ԱՆԴՐԻԱՆՏԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. որ և ԱՆԴՐԻԱԳՈՐԾ. Ἀνδριαντοποιός. Statuarius. Արհեստաւոր՝ որ գործէ անդրիանդս. արձան շինօղ. հյքէլճի. *Քան զամենայն նկարիչ, և քան զբնաւ անդրիանտագործ պատկերակուռ. Ոսկ. մ. Գ. 6:

ԱՆԴՐԻԱՍՏԵՂԾ, ի, ից. Նոյն ընդ վ. Πλαστής. Fictor, fingens. *Հիւսունք և նկարագրողք և անդրիաստեղծք. Նիւս. բն:

ԱՆԴՐԻՏԱԿ. գ. Մեկնեալ 'ի Բծշխարանէ՝ Կարգամանա. որպէս վայրի չաման:

ԱՆԴՐՈՄԻԴԻՍ. Ցաւուկ անուն՝ կարգեալ յաստեղատունս: Շիր:

ԱՆԴՐՈՑԹՔ. գ. Անդրանալն, կամ անդր 'ի վեր բերումն ստամոքաց. զզուռումն. ործ. անմարսութիւն. օրտի վէր տալ. որ և ԱՆԴՐՈՑԹՔ ԳԱՐՇՈՒԹԵԱՆ. իբր Տաղտկալի նոզկանք. Ἀηδία. *Այն՝ որ թուքն ճմլել զառ սրտին մասն, ոչ սրտին, այլ բերանոյն է որովայնին անդրոյթք գարշութեան. Նիւս. կազմ. ծԳ:

ԱՆԴՐՈՇՄ, ի, աց. ա. Ἀσήμαντος. Minime signatus. Որ չունի զդրոշմ. անկնիք. աննշան. և Անկնունք. նիշանսըզ, թամղասըզ. մէօհիւրսիւզ, մուհիւրսուզ. *Ոչխար դրոշմեալ ոչ գիտաւ դաւաճանի. բայց անդրոշմն՝ գողոց դիւրըմբռնելի է. Անտիոքացր: *Ոչխար անդրոշմ առանց պատժի (գողոյն) է, եթէ ննջէ: Յորժամ տեսանէ (ստամբոյ) զհաւատացեալսն, թէ կնքեալ է. յորժամ տեսանէ զքեզ յանդրոշմից, համարձակապէս յառաջ պատահէ. Սեբեր. Ծ: *Աստի անդրոշմն յուղարկեցաւ, և քակեալ տրոհեցաւ բարժանելեան և անբարժանելեան (հոգւով և մարմնով). Եղիշ. ննջ:

ԱՆԴՐՈՒԱՏ. ա. Ոչ դրուատեալ, կամ ոչ գովելի. *Անդրուատ բասր. Մագ. Ձ:

ԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոլն անդր քան զամենայն. գերագունութիւն. ծայրագոյն կատարելութիւն այ. *Գերագոյն բարերարութեամբ բարին, անդրն քան զամենայն՝ անդրութենն քան զամենայն բոլոր յատկութենն նոյնութիւն. Դիոն. տծայ. Բ:

ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ, ի, աց. գ. Գրի և ԱՆ-

ԴՐՈՒԱՐ, ԱՆԴՐՎԱՐ, ԱՆԴՐԱՎԱՐ. վրիպակաւ՝ և ԱՆԴՈՒԽԱՐ. Ջոյգք գրաստուց վարողաց զկառս. երիվար, գրաստ, ջորի, մանաւանդ ձգօղ զկառս գաղաւորակի. և որ ինչ նման է սոցա. 'ի յն. է զի զոյգք ջորւոց ասի, է զի կառք, են. *Լծեալ յերիվարս գեղեցիկս, յանդրուարս ազնիւս։ Ո՛չ երիվարս, և ոչ անդրուվարս։ Առ կառօքն կամ առ անդրվարօք. Ոսկ. Եփ. Մ. ա. 6։ Բ. 12։ *Խնդրեր վաղվաղակի անդրուվար՝ երթալ 'ի տունն իւր. Փարպ։ *Որպէս 'ի դրախտի անդ զօձն անդրուվար արարեալ առ. 'ի զպատուիրանն մոռանալ իւր. Ագաթ։ *Արա՛ 'ի ներքոյ լծոյ զարմուղ վիզս, և լե՛ր անդրուար քոյ. Սեբեր. Ծ։ *Ո՛չ վարիչք, ո՛չ անդրավարք 'ի սպաս, և ոչ ջորիք 'ի կառս լծեալ. Ոսկ. Եփ։ *Նմանեցայք անդրավարին հօրն ձերոյ (օձին առաջնոյ). Եղիշ. Բղմ։

Իսկ Երզն. Քեր. ԱՆԴՐԱՎԱՐ, որպէս աղք ինչ ձիոյ։

ԱՆԴՐ ՈՒՐԵՄՆ. } Տե՛ս 'ի կարգի բառիդ ԱՆԴՐ։
ԱՆԴՐ ՔԱՆ.

ԱՆԴԻՈՐԴ. Տ. ԱՆԴԻԵՈՐԴ։

ԱՆԵԶՐ, զերք. ա. Ἄπειρος. Infinitus. ἀπέραστος, qui transiri nequit. Ո՛ր չիք եզր, ոլորտ, հուն. անհուն. անոլորտ. անսահման. անչափ. անվախճան. անբաւ. անթիւ. Ծար ձոբ լուհեյօղ. Նիհայէթսիզ. *Երևեալքս այսոքիկ են արդեօք անեզերք, եթէ ոլորտացեալք. Փիլ. Նխախ։ *Իմանալին անեզր է և անսահման. Սրգ. ա. դ. ա։ *Անեզր զսէրն քո առ մեզ տեսանէ. Լմբ. ող։ *Զանեզր շնորհացն զեկուցանէ։ Փառօք հօր գալցէ, անեզր զօրութբ հրեշտակաց՝ անհամար գնդիւք։ Ի բազմութի անեզր տարածեալ լինէր իւք հաւատացելոցն. Ոսկ. յհ. և մթ. և գծ։

ԱՆԵԶՐԱԿԱՆ, ի, աց. 'Նոյն ընդ վ. *Անեզրական իմաստութի, կամ թագաւորութի. գթուի, խնամք, չարիք. տանջանք. տառապանք. Կիւրղ։ Ոսկ։ Սարգ։ Մագ։ *Անեզրական ունի պերկալաձդուլթի։ Անեզրական ճանապարհ, ուղևորութի, զօրք. Շ. Բարիք։ Տաղ։ ԾԾ։ *Աներբ՝ անսահման, և անեզրական. Գնձ։ *Առաքինուբ ծայրացեալ անեզրական վարուք. Մագ. Գ։ Իսկ Աբ. Է. *Ընկալան զանեզրական նորա զպատկեր». ըստ հյ. յն. եր ἀπέραστος, իսկ այլ յն. ἐπέραστος, այսինքն տարփալի։

ԱՆԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութի եզրակացութե. բանի՝ ուր չիք հետևանք. *Պարապնդեալ սկզբմունս առաջարկութե, անեզրակացութե լինի բաղբաղմունս 'ի քեզ ձգելով. Մագ. ԼԲ։

ԱՆԵԶՐԱՊԷՍ. մ. Անսահմանաբար. յաւէժաբար. *Անեզրապէս մշտնջենաւոր ճոխութբ. Վ. րդն. ող։

ԱՆԵԶՐԱՑԵԱԼ. ա. Անեզր դտեալ. անծայրացեալ. *Թո՛ղ ինձ զանհուն և զանեզրացեալ անօրէնութե բեռինս երկնակատարս. Բէնին։

ԱՆԵԶՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անեզր գոլն. անսահմանութի. և անչափ տարածութի. *Զվերնոյն անհասութե զանեզրութի բանիւ առաջի արկանեմք 'ի քննութի. Կմ. Յոհ։ *Անբաւ հրեղինացդ բանակք տարածեալ կալան զանիմանալի եւ անաւէտ աշխարհացդ զանեզրութի. Բէնին։

ԱՆԵԼ. ա. որ և ԱՆԵԼԱՆԵԼԻ. Ἀνέξοδος. Nullum habens exitum. Որոյ չիք ելք. ուստի ոչ լինի ելանել. անզերծանելի. Ճեպմուր. Չըգըլմազ, Չըգմազ. *Փակեաց յանել գառափելն. և յիրաւի ասացի անել և ամուր, քանզի չիք անդ տեղի փախստի։ Անել արգելան. Եղիշ. Բ։ և Նար. Է։ *Ի բանտ անել դժոխային. Յոհ. որդի։

ԱՆԵԼ. Որ չկարէ ելանել. և Անջնջելի. *Ըունքըն զինև պատեալ էին, անել ուսանմուտ զիս առնէին. Շ. Եդես։ *Անել գոյն. Գնձ։ *Ներկեաց ընդ միտս անել գունով. Շ. Խոստ։

ԱՆԵԼ. Ուր չկարէ ոք ելանել. անկոխ. անհպելի. Ἄβατος. *Անունդ սինա՝ ասի անմատոյց. արդ անել և անմերձենալի արդարև է ամային վայրն։ Ցանել և յանմատոյց և որք անդ սերմն անկցի. Փիլ. Էլ. և քհ։

ԱՆԵԼԱՆԵԼԻ. Տ. ԱՆԵԼ ըստ ա. նշ. *Անելանելի բանտ, կամ բռնութի, կամ խաւար. Սարգ։ Անան. Նին։

Ըստ բ. *Որպէս զներկուած որդան՝ 'ի գոյն կարմրութե անելանելի. Գր. հր։ *Կիրք երկանց անճարակ ճեպոյ 'ի պատուած ալեացս անելանելի. Նար. Խզ։

Ըստ գ. *Աճական զօրուն և մեծութե բարձրացեալ, լեռնական, սեպացեալ, անելանելի արարածական բնուե. Լծ. կուչ. (հին տպ. անտանելի)։ *Զլեառնն անելանելի և անմատոյց եցոյց ժողովրդեանն. Փիլ. Էլ։

ԱՆԵԿԱՄՏԱԲԱՐ. մ. Ոչ իբր եկամուտ, այլ՝ անդստին 'ի ներքուստ, 'ի բնէ. ինքնին. *Ի ջահէ անտի զօրութբ անեկամտաբար վկայակաւորեալ (հուրն). Նար. դգ։

ԱՆԵՂ, ի, ից կամ աց. ա. գ. Որ չէ եղական, այլ՝ ինքնագոյ, որ էն. Այծ, և իւրքն. Ἀγένητος. որ գրի և ἀγέννητος (որ է անծին). Non factus, increatus. Եարադըլմամըշ, դատիմ մախլուգ. *Անեղն և մշտնջենաւորն այծ։ Արդեօք երևեալքս այսոքիկ են անե՞ղք, եթէ լինելութե առին սկիզբն. Փիլ. Ծ. բան. և Նխախ։ *Արձակապէս անեղ և միշտ գոյ և ինքնակատար։ Արձակաբար անեղ ասի այծ. վասն զի ոչ ոք է նորա պատճառ. Դիոն. և Մաք։ *Անեղ, և էիցս էակ։ Անեղն՝ 'ի հօրէ ծնեալ որդի։ Հոգիդ անեղ և համագոյ. Շար։ *Ցիւր այծ, և 'ի լուսոյ լոյս. և յանէ ւէն անեղ.. և ապգելու այսուհետև ոչինչ, միոյ գոլով անեղին հօր՝ անեղ գոլ և զառ 'ի նմանէն բանն. Կիւրղ. Գնձ։ *Մի կարծել զչարն անեղ, կամ յանեղէն իւր եղեալ. ոյք տանջին, ապականին, և յայնմ տան զցոյցքն, թէ ոչ են անեղք, այլ՝ եղականք. Անյ. ամենայն չար։

ԱՆԵՂ. Չեղեալն, չգոյ. այլ՝ լինելոցն կամ ապագայն, և կարելին. *Անեղ, ոչ որպէս չև ևս եղեալ, կամ անկատար, կամ յայս ումեքէ, և կամ յայս ինչ ոչ եղեալ. Դիոն. այծոյ. Բ։ *Մինչև էր արարեալ, ոչ խառնիխուռն ճանաչէր զանեղսն, այլ՝ կարգեալ. Եղիշ. Բ։ *Ամօրութի է մարգարէիցն՝ զանեղն որպէս եղեալ դնել. Լմբ. ող։ և Շ. ա. դէփ. են։ *Յանեղիցն յօդիլ, (կամ յանեղացն). Երզն. Քեր։

ԱՆԵՂ. Անլինելի. որ ոչն է, և չէ լինելոց. անգոյ. ոչինչ. զոր զոյդ ընդ առաջինն այսպէս յիշատակէ Վահր. Երրորդ. *Է անեղ, որ չէ եղեալ, և ոչ կայ. որպէս եղջերուաքաղն, և այլ անգոյք. և է անեղ, որ ոչ է եղեալ ներգործութբ, այլ զօրութբ կայ. որպէս 'ի կաւն՝ կարաս, և 'ի պղնձն անդրի, և 'ի փայտն արկղ. և է անեղ, որ կայ և է, սակայն եղեալ ո՛չ է, որպէս՝ Այծ»։

ԱՆԵՂ. Որ ոչ լինի, այսինքն չծնանի, չբուսանի. անծին. և կոյս (Թիւ, այն է եօթն). *Զանեղն 'ի նմա (յեգիպտոս՝) դիւրածել գետոյն բերիւք. Խոր. Գ. 62։ *Ցաւուրն եօթներորդի, որ նա ինքն է անեղ և անապական. Եղիշ. յէ։

ԱՆԵՂԱԲԱՐ. մ. Անեղ օրինակաւ. ոչ գոլով արարած. *Զորդւոյ ծնունդն անեղաբար. Շ. այէութ։

ԱՆԵՂԱԳՈՅՆ, գունի. ա. Բուն և 'ի բնէ անեղ, անծին, անել, աղբիւր եւ մանց յայծայինս. անպատճառ պատճառող. սեպհական յորջորջումն այծութե, և անձին հօր. ուր որդի և հոգի որք անեղ ասին և են՝ իբրև ծնունդ և ելումն. *Յանեղագոյն էութենէն (յայծութէն) հայր կամ որդի կամ հոգի առանձնակի յիշեալ՝ դէմ առասի։ Էնն անեղ (որդի) յանեղագունէն իջեալ հօրէ՝ մարմին սատացական յարգանդէ կուսին զգեցաւ. Յհ. Իմ. Երև։

ԱՆԵՂԱԾԻՆ. ա. Ցանեղ հօրէ ծնեալ անեղ որդին միածին. *Ինքն իսկ անեղածինն ասէր, ես եմ որթն ճշմարիտ. Պետր. Ալեքս։ *Բարունդ երկնային, հօր անեղածին՝ որդիդ միածին. Գնձ։

ԱՆԵՂԱԿԱՆ, ի. Տ. ԱՆԵՂ՝ ըստ ա նշ. *Բանն անեղական. Շար։ *Ցանեղականէն լուսոյ լուսաւորեալք։ Առ անեղական բնութին այծ. Շ. հրէշտ. և ամենայն չար։

Իսկ Ոչ ծնեալ ըստ հասարակ կերպի, կամ սննման և անդիւտ. *Անեղական պարսկական հաւն. Մագ. ԾԷ։

ԱՆԵՂԱԿԵՐՏ, ի, ից կամ աց. ա. Կերտեալ յանեղէն. այծակերտ. այծ ստեղծ. *Խաչ անեղակերտ. Նար. Խաւ։

ԱՆԵՂԱԿԻՑ, կցի. ա. Կցորդ անեղ գոլոյ. էակից. համագոյ. *Անեղակից բանդ հօր։ Անեղակից որք հոգի. Շար։

ԱՆԵՂԱՆԵԼԻ, լւոյ. Տ. ԱՆԵՂ՝ ըստ ա. նշ. Ἀγένητος. գրի և ἀγέννητος. *Անեղանելի բնութիւն. Շար։ Ոսկ։ Փիլ. Լին։ *Անեղանելին, և եղականն, այծ՝ և որդին մարդոյ. Ածաղգ. Գ։ *Այն Բանի բնուե՝ անեղանելի, և 'ի հօրէ. իսկ մարմնոյ նորին գոյացութին 'ի կուսէ, և արարածական. Յհ. Իմ. Երև։

Եւ ըստ բ. նշ. *Այլ ևս երեք սեռք մտհկանացուք պակաս գոն մեզ՝ անեղանելիք. որոց ոչ եղելոյ՝ երկին անկատար։ Անեղանելիք, այսինքն տակաւին ոչ ևս եղեալք. Սահմ. ա. 'Ի պղատոնէ։ և Լծ. հյ։ և Մագ. Է։

ԱՆԵՂԱՇԷՆ. ա. Ցանեղէն իւր շինեալ. այծաշէն. տիրաշէն. անեղակերտ. աստուածաշինեալ. *Անեղաշէն դրախտ, կամ հարսնարան. Շար։ Խոր. հռիփս։

ԱՆԵՂԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԵՂԱԲԱՐ. (այլ է և ԱՆՑԵՂԱՊԷՍ). *Անեղապէս գոլով ծնեալ. Շ. Վիպ։ *Այլապգ է հայր իւր. և այլ նոյա. զի իւր հայր բնութբ է՝ 'ի նորին էութէն անեղապէս ծնեալ, իսկ նոցա՝ շնորհօք. Սկեւռ. յար։

ԱՆԵՂԲԱՅՐ, բօր. ա. Ոյր չկայցէ եղբայր. Քարտաշսըզ. Լմբ. պարգ։

ԱՆԵՂԵԱԼ, եղոյ. Տ. ԱՆԵՂ՝ ըստ ա նշ. Ἀγένητος, կամ ἀγέννητος. *Անեղելոյն և մշտնջենաւորին, և բոլորեցուն պատճառին։ Զլինելին (այսինքն զեղականն՝) անեղելումն, և զմահկանացուն անմահին 'ի միասին առնել փութայ. Փիլ. Ծ. բան։ Լին. Դ. 188։

Ըստ բ. նշ. *Եւ էր ընդ այս ոչ կարի աւելի քան զչարին դժուարիլ իբրև 'ի վերայ նորոգածնի և անեղելում աղետի թշուառութե. Փիլ. Նխախ։ *Զյաւելուլ զանեղեալսն յընդունոյն աճմունս բա

նից, չնաւաղեցուցանել զեղեալն. փոքր։

Անեղելութիւն. գ. Անեղութիւն. անեղ էակ. *Խոհեմութիւն ինքնագոյ, ինքնաստհման անեղելութիւն անպատճառ յաւիտենականութիւն. Բժ։

Անեղծ, ի, ից. ա. *Աφθαρτος, (չծ. անվթար). Incorruptus, incorruptibilis. Որ ոչն եղծանի. անեղծանելի. անեղծական. անապական. և Մշտնջենաւոր. անչքնչին. անմահ. անոսկրոխտ. որ չարչիր. պղպջակ, խաւիս, սաղ, իճաթ ելանմոլ. *Անեղծ հոգիդ քո ես յամենեսին։ Զփառս անեղծին ես։ Թագաւորին յաւիտենից՝ անեղծի։ Անեղծ ժառանգութիւն. Իմ. ծբ. 1։ Հա. ա. 27։ ա. գխմ. ա. 17։ ա. պ. ա. 4։ *Անեղծ լոյս, կամ Թագաւորութիւն, յարակայութիւն։ Որ ապականացուս ասանդեաց՝ անեղծս տանիս։ Հրեշտակացն անեղծից։ Անեղծք՝ ի սուրբսն. Նար։ *Նա՝ որոյ բանքն անեղծ է քան զերկիր. Լմ. ոդ։ *Անեղծ կուսութիւն. Խոր. հոմ։

Անեղծական, ի, ից. ա. Նոյն ընդ վ. *Աφθαρτος. *Անեղծական՝ ետուրեան ճանաչի. Ագաթ։ *Թէ զանեղծականն խնդրիցեմք, եղծականքս յորդառատ գոյցին մեզ. Ոսկ. երէս։ *Անեղծական քո նկարագիր։ Ցիշատակս անեղծականս։ Անեղծականս ձառել զատեղծականսդ։ Իբր յանեղծական (այսինքն միշտ կեանս դանի) մաղթողք. Նար։

Անեղծանելի, լոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. ա. ի. *Արձան անեղծանելի։ Ի նորոգութիւն անեղծանելի։ Նկարեալ՝ի մեզ անեղծանելի. Նար։ *Քննուի իցէ խղճմտութեամբ անեղծանելի. Կէմա։

Անեղծապէս. ի. Անեղծութեամբ. առանց եղծման. անապականաբար. *Որ և յետ վախճանին զօրեա անեղծապէս նորոգեալ. Նար։

Անեղծեալ. ա. Անեղծ. իբր Անոքսեղծ. անապատ. *Անեղծեալ և անիսան դար բարք. Փիլ։

Անեղծութիւն. գ. Ἀφθαρσία, ἀδιαφθορία. Status incorruptus. Անեղծն գոլ. անեղծ վիճակ. անապականութիւն. մշտնջենաւորութիւն. անմահացութիւն. անփոփոխութիւն. և Աննաւասարդի. անեղծութիւն. իճաթ օլանմայութիւն։ *Աճ հաստատուց լըմարդն յանեղծութիւն։ Անեղծութիւն մերձաւոր լինել առնէ ոյ։ Զանեղծութիւն ինգրեն, վկեանան յաւիտենից։ Սիրեն զոչ մեր քո անեղծութիւն։ Զկեանս և զանեղծութիւն։ Վարդապետութիւն զանեղծութիւն ունել, զորբութիւն։ Անեղծութիւն հնազութիւն. Իմ։ հա. ե։ ի. գխմ։ Տիս։ ա. պէս։ *Ընկալան ի քէն զպատկան անեղծութիւն. Ցհ. իւ։ *Հոգին, և անեղծութիւն իւր. Նար։ ւբ։

Անեղութիւն. գ. Անեղն գոլ ըստ ամենայն առնման. τὸ Ἀγέννητον. (որ Թարգմանի և Անեղն, ևս և Անծնեալութիւն իբր ἀγέννητον.) *Բնութիւն՝ որ զանեղութիւն ոչնի յինքեան, որ է յաւտուկ ոյ, անմահ և անապական է. Ը. ածան լար։ *Որ միայն ունիս զանեղութիւն և զանմահութիւն. Շար։ *Ցպազատս անեղութիւն, և լինելուն։ Բազում իւիք նշանակելով առեալ լինի անեղութիւն։ Անեզութիւն է՝ որ չև ևս եղեալ. իսկ հնարաւոր լինել, և գործեալ անեղութիւն ասի, որ ոչ եղեալ երբեք, և ոչ լինել կարող է. ասի գործեալ անեղ, որ էն և դղայ, սակայն ոչ եղեալ յաւիտեան. (այն է բուն անեղն՝ ած) ապա ուրեմն եղեցի ա մնայն իրաք անեղութիւն՝ անեղութիւն պատկեր (այսինքն անեղին՝ անեղ պատկեր). կնոջ. գխ. ա։ *Անեղութիւն բան՝ հասատրակ գաւանեսցի, որպէս հօր և որգոյ, նմանապէս և հոգւոյն սըբ. Լմ. հանգ։ *Անճառանութիւն զանեղութիւն դնէ ակիզբն՝ առեալով. Աճ էր միշտ, և է. Լծ. ածաբ։

Անեպեր. ա. ի. Որ չունի ինչ արժանի եպերանաց. անպարսաւ. անքաւելիս. ուսատ և Անպարտ. ամբողջ. պակասութիւն մը լանելոզ, անշնաս. լիւէնիչ, պարբոչէ. *Կանոնիւ հաստատութիւն անեպեր ի կամս ոյ։ Դիպող սուրբ ատեաւիլ ի վանդիզ, որ է անեպեր (եթէ իցէ հոմանաչնուն յոյսն նի). Մխ. դթ. Ն ած։ *Զկիլեալսդ զամենեսեան ի մահաբեր որովայնէ վիշապին անեպեր ապրեցուցից։ Կանգնեալ ի մէջ հնոցին ամբողջ մարմնով անեպեր և առանց ամենայն ինասու. ճճ։

Անեպերելի. Նոյն ընդ վ. *Անեպերելի ուներ զկենդանական ոգիս. Ագաթ։ *Թէ զանեղծականն խնդրիցեմք, եղծականքս յորդառատ գոյցին մեզ. Ոսկ. երէս։ *Անեղծական քո նկարագիր։ Ցիշատակս անեղծականս։ Անեղծականս ձառել զատեղծականսդ։ Իբր յանեղծական (այսինքն միշտ կեանս դանի) մաղթողք. Նար։

Անեղծանելի, լոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. ա. ի. *Արձան անեղծանելի։ Ի նորոգութիւն անեղծանելի։ Նկարեալ՝ի մեզ անեղծանելի. Նար։ *Քննուի իցէ խղճմտութեամբ անեղծանելի. Կէմա։

Անեղծապէս. ի. Անեղծութեամբ. առանց եղծման. անապականաբար. *Որ և յետ վախճանին զօրեա անեղծապէս նորոգեալ. Նար։

Անեղծեալ. ա. Անեղծ. իբր Անոքսեղծ. անապատ. *Անեղծեալ և անիսան դար բարք. Փիլ։

Անեղծութիւն. գ. Ἀφθαρσία, ἀδιαφθορία. Status incorruptus. Անեղծն գոլ. անեղծ վիճակ. անապականութիւն. մշտնջենաւորութիւն. անմահացութիւն. անփոփոխութիւն. և Աննաւասարդի. անեղծութիւն. իճաթ օլանմայութիւն։ *Աճ հաստատուց լըմարդն յանեղծութիւն։ Անեղծութիւն մերձաւոր լինել առնէ ոյ։ Զանեղծութիւն ինգրեն, վկեանան յաւիտենից։ Սիրեն զոչ մեր քո անեղծութիւն։ Զկեանս և զանեղծութիւն։ Վարդապետութիւն զանեղծութիւն ունել, զորբութիւն։ Անեղծութիւն հնազութիւն. Իմ։ հա. ե։ ի. գխմ։ Տիս։ ա. պէս։ *Ընկալան ի քէն զպատկան անեղծութիւն. Ցհ. իւ։ *Հոգին, և անեղծութիւն իւր. Նար։ ւբ։

Անեղութիւն. գ. Անեղն գոլ ըստ ամենայն առնման. τὸ Ἀγέννητον. (որ Թարգմանի և Անեղն, ևս և Անծնեալութիւն իբր ἀγέννητον.) *Բնութիւն՝ որ զանեղութիւն ոչնի յինքեան, որ է յաւտուկ ոյ, անմահ և անապական է. Ը. ածան լար։ *Որ միայն ունիս զանեղութիւն և զանմահութիւն. Շար։ *Ցպազատս անեղութիւն, և լինելուն։ Բազում իւիք նշանակելով առեալ լինի անեղութիւն։ Անեզութիւն է՝ որ չև ևս եղեալ. իսկ հնարաւոր լինել, և գործեալ անեղութիւն ասի, որ ոչ եղեալ երբեք, և ոչ լինել կարող է. ասի գործեալ անեղ, որ էն և դղայ, սակայն ոչ եղեալ յաւիտեան. (այն է բուն անեղն՝ ած) ապա ուրեմն եղեցի ա մնայն իրաք անեղութիւն՝ անեղութիւն պատկեր (այսինքն անեղին՝ անեղ պատկեր). կնոջ. գխ. ա։ *Անեղութիւն բան՝ հասատրակ գաւանեսցի, որպէս հօր և որգոյ, նմանապէս և հոգւոյն սըբ. Լմ. հանգ։ *Անճառանութիւն զանեղութիւն դնէ ակիզբն՝ առեալով. Աճ էր միշտ, և է. Լծ. ածաբ։

Անեպեր. ա. ի. Որ չունի ինչ արժանի եպերանաց. անպարսաւ. անքաւելիս. ուսատ և Անպարտ. ամբողջ. պակասութիւն մը լանելոզ, անշնաս. լիւէնիչ, պարբոչէ. *Կանոնիւ հաստատութիւն անեպեր ի կամս ոյ։ Դիպող սուրբ ատեաւիլ ի վանդիզ, որ է անեպեր (եթէ իցէ հոմանաչնուն յոյսն նի). Մխ. դթ. Ն ած։ *Զկիլեալսդ զամենեսեան ի մահաբեր որովայնէ վիշապին անեպեր ապրեցուցից։ Կանգնեալ ի մէջ հնոցին ամբողջ մարմնով անեպեր և առանց ամենայն ինասու. ճճ։

Անեպերելի. Նոյն ընդ վ. *Անեպերելի ուներ զկենդանական ոգիս. Ագաթ։ *Թէ զանեղծականն խնդրիցեմք, եղծականքս յորդառատ գոյցին մեզ. Ոսկ. երէս։ *Անեղծական քո նկարագիր։ Ցիշատակս անեղծականս։ Անեղծականս ձառել զատեղծականսդ։ Իբր յանեղծական (այսինքն միշտ կեանս դանի) մաղթողք. Նար։

Անեղծանելի, լոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. ա. ի. *Արձան անեղծանելի։ Ի նորոգութիւն անեղծանելի։ Նկարեալ՝ի մեզ անեղծանելի. Նար։ *Քննուի իցէ խղճմտութեամբ անեղծանելի. Կէմա։

Անեղծապէս. ի. Անեղծութեամբ. առանց եղծման. անապականաբար. *Որ և յետ վախճանին զօրեա անեղծապէս նորոգեալ. Նար։

Անեղծեալ. ա. Անեղծ. իբր Անոքսեղծ. անապատ. *Անեղծեալ և անիսան դար բարք. Փիլ։

Անեղծութիւն. գ. Ἀφθαρσία, ἀδιαφθορία. Status incorruptus. Անեղծն գոլ. անեղծ վիճակ. անապականութիւն. մշտնջենաւորութիւն. անմահացութիւն. անփոփոխութիւն. և Աննաւասարդի. անեղծութիւն. իճաթ օլանմայութիւն։ *Աճ հաստատուց լըմարդն յանեղծութիւն։ Անեղծութիւն մերձաւոր լինել առնէ ոյ։ Զանեղծութիւն ինգրեն, վկեանան յաւիտենից։ Սիրեն զոչ մեր քո անեղծութիւն։ Զկեանս և զանեղծութիւն։ Վարդապետութիւն զանեղծութիւն ունել, զորբութիւն։ Անեղծութիւն հնազութիւն. Իմ։ հա. ե։ ի. գխմ։ Տիս։ ա. պէս։ *Ընկալան ի քէն զպատկան անեղծութիւն. Ցհ. իւ։ *Հոգին, և անեղծութիւն իւր. Նար։ ւբ։

Անեղութիւն. գ. Անեղն գոլ ըստ ամենայն առնման. τὸ Ἀγέννητον. (որ Թարգմանի և Անեղն, ևս և Անծնեալութիւն իբր ἀγέννητον.) *Բնութիւն՝ որ զանեղութիւն ոչնի յինքեան, որ է յաւտուկ ոյ, անմահ և անապական է. Ը. ածան լար։ *Որ միայն ունիս զանեղութիւն և զանմահութիւն. Շար։ *Ցպազատս անեղութիւն, և լինելուն։ Բազում իւիք նշանակելով առեալ լինի անեղութիւն։ Անեզութիւն է՝ որ չև ևս եղեալ. իսկ հնարաւոր լինել, և գործեալ անեղութիւն ասի, որ ոչ եղեալ երբեք, և ոչ լինել կարող է. ասի գործեալ անեղ, որ էն և դղայ, սակայն ոչ եղեալ յաւիտեան. (այն է բուն անեղն՝ ած) ապա ուրեմն եղեցի ա մնայն իրաք անեղութիւն՝ անեղութիւն պատկեր (այսինքն անեղին՝ անեղ պատկեր).

*Արտանուագ ձայն ունելով երգել ձեռն արկիցէ. կրկին աներաժշտութիւն ցուցանելով տեսիլ, զայն՝ որ ի գործիսն, և կոյր յառաջագոյն զայն որ ի բարն է. Փիլ. նխ. է։

Աներախտի, ից. ա. ի. Զրկեալ յերախտագիտութենէ. առանց շնորհակալութեան. *Գագիկ աներախտի մեաց առ Թագաւորն (որ էառ զժառանգութեան նորա). զշնորհակալսն և զարիս տուրան կաթողիկոսին հատուցին. Լաստ. ծ։ *Շնորհս ոչ ունի պարգևին, այլ առ ցոփուն մեաց իւրոց՝ աներախտի շնագունի. Կանոն։ *Բերդին ծառայութեանց բարիք, և զիմ հայս կերպիք աներախտս. Մագիլ։

Աներանամ, ացայ. է. Աներ լինել. *Եւ զի մի շնորհս արկանիցէ նմա ղաբան՝ սակս աներանալ զաբանայ վան նորա. Եէր. ծն։

Անեֆաւան, ի, ից. ա. Ἀχαλινος. Infrenis, effrenis. Արձակ յերասանակէ. անսանձ. լիրբ. էսլարուշ, ևէմիլ, պաղլաղ. *Ռափսակ անկապ և աներասան ի վերայ ոյ զիւզուն լուծեալ։ Ըստ նոցա աներասան յանգգնութենէն. Պրպմ. լէ։ *Աներասան յանգգնութեն. Նար. ծէ։

Աներասանաբար. ի. Ἀχαλίνως. Infrene. Առանց երասանակի. իբրև անսանձ յանդգնաբար. *Որ և զերեսն էր աներասանաբար (տես. աներասակաբար) յապստամբութիւն. Պրպմ. լէ։

Աներասանակ. Տես աներասան. *Աներասանակ կամքն լինիցին. Նար. յովէտ։ *Երիվար տրմուղ աներասանակ էր պղոյս. Սէբեր. ծա։ *Աներասանակ բերան. Թեոփր. Մայրագ։

Աներբ, ի. ա. Որոյ չիք երբ. անժամանակ. յաւիտենական. ոչխնի պակ լինի. *Աներբ յաներբ (որպէս ի հօրէ). Զօր. իթ. ծն։ *Անուղ աներբ իսկականին. ճա որբէ։

Աներբաբար. ի. Առանց երբի. ժամանակաւոր. *Անակիզքն զհայր իմաց ցեալ, և աներբաբար զծնունդ անճառելի հանգուանակից միածնին իւրոյ. Տծակ։

Աներդոմ. ա. գ. Որ չերգնուլ. հետի յերգմանէ. և Չերգնուլն. τὸ Ἀνώμοτον. Non jurare. *Ուսուցանէ ամենևին աներդումն լինել. Տծակ։ *Գնդեցիկ և յարմարելի բանական քնուն՝ աներդումին. փիլ. ծ. բան։ *Աներդումն՝ լաւ է քան զսուտորմնելն և զպատարագս. Մագիլ։

Աներեակ, ից. ա. Որ չունի զերեսս, այլ միշտ առաջ. իբրև լանելոզ. *Աներեակ միաւանգամ գայաստեանն քեզ. ճ. թ։ Տծակ։ *Ի յաներեակի և ի մեծի աւուրն. Գնչ։ *Զսա յաւուրն աներեակի՝ լուսաւորեա լուսով քովին. Շար։ *Օրն այն մեծ և ահագին՝ երեակի և աներեակ. Ոսկ. յն։ *Զի մի օրն այն՝ է աներեակ և անվախճան. Շ. իմ եղակ։ *Աս աներեակ լոյսն ճանապարհորդեցին. Ոսկիփոր։

Աներեկոյ, ի. Նոյն ընդ վ. *Լոյս աներեկոյ. ճճ։ *Գաւակեր աւուրն աներեկոյի. Գնչ։

Աներեսանակ. Տես աներասան. *Զոր դու աներեսանակ արձակ բերանով հայհոյես. Եզիւ. է։

Աներեւակ, ի. ա. Անհրապոյր. անտես. անյայտ. աղօտ. մթին. և Աննշան. Ἀφανής. Obscurus. ἄσημος, ignobilis. *Հաստատութիւք զքեզ, միշտգեա աներեւակդ ես, ընդ երեւելիսս. Նիսա. Ինգորոյ։ *Ընդ

ներքին մարդս աներևակ. Նար. ղէ: *Աներևակ Նորայն քանք. Մաթ. ի՛ե: *Նա աներևակ էր... իսկ սա յոյժ երևելի էր: Ո՛չ միայն զերևելիսն և զչքնաղսն, այլ և զաներևակ զաղքատսն. Ոսկ. չհ:

Աներեւակ. ſ. Աφάνως. Invisibiliter, obscure. Աներևութապար. անյայտապար. *Շարժեալ լինին երբեմն աներևակ, և երբեմն երևելապէս. Արիսթ. ֆ: *Յորժամ ոչինչ զօրանայ երևելապէս, պա՛ տեսցուք աներևակս. Աթան. հլիբ:

Աներեւիակ. Նոյն ընդ վ. ա. *Որ զաներևակի զօրութեան թափանցից լո՛ ւսով իւրով ելանէ. Ագաթ: *Աներևակի նեռուկք խոցոտեալ: Որդոյքն գալստի՛ ն, և հնարագիրն աներևակի. Նար. իճ. ծէ:

Անեռերեւակ. ձանեռերեւակ. Նոյն ընդ անեռերեւակ. ſ. *Այնպէս աներևակի էր ընդ նոսա ըստ խոստմանն իւրում. Լմբ. հանգ: *Ոչ հատերեւոյթ տանջանացս, զոր կրեալք յաներևակի. ճճ:

Անեռերեւան. ա. Նոյն ընդ վվ. Աόρατος, ἀφανής. Invisibilis, non apparens. *Աբրաքոյ պարտուին յանեռերևան տեսիլս. Մագիկ: *Ամենեցուն իշխան իսկ՝ և ծնօղն (ա՛ծ) անեռերևան գոլով այլոց՝ բայց՛ ի մտաց: Ի հատուածն՝ այն որ յանեռերևան բոլորէն լինի բեռնաւ (այսինքն՝ ի հարաւային բևեռ՛ ն չնչէ:) Ի ձեռն ուժեին անեռերևան ա՛ բարբառոյ մեռ (այսինքն՝ Հարտարութե՛ ն փիլիսոփայի). Արիսթ. ֆ: *Նախատեաւ յոյ՛ մեծիմէ՝ եթէ՝ ի հարանց անեռերևան իսկս, ասէ. յինէն ակնարի ազդ իմ. Ոսկիփոր:

Անեռերեւի, լոյ, լեայ. ա. Աόρατος. Invisibilis. Աներևոյթ. աներևակ. անտես. Ներքինմէդ. *Անեռերևելոց մեծ՛ ծավայելչութե՛ ն: Հասիր առ պատուոյդ քոյոյս յիշատակի անեռերևելի բարեկամ՛. Նեռոնէդոս: *Ի ձեռն անեռերևելոյն երևե՛ լեալս իմացեալ լինին: Զանեռերևելոյ ա՛ծոյ թեամն: Մանկանացս մտոյզ լոյս երևե՛ լոյս, իսկ լոյս անեռերևոյն անմահ. Մաթոս. նչ. նկ: *Պատկեր անեռերևելի Հօրն. Սկի. կե: *Անեռերևելի սիրոյին այ երևելի ցուցցէ զարմիս բարւոյն. Յճի. ե: *Անեռերևելս պարտ էր առնել, և ոչ հրապարակագոյժ ինքեանք զնո՛ ւն՝ ի մէջ ածել կորանս. Պիս:

Եւ Անհոյն. *Անեռերևելի և յանեռերևե՛ լեաց. Բրս. իոգ: *Անփառաք և անեռերևե՛ լեալք գոլով. Այս. գոդ: *Ի ծնողաց անեռերևելեաց: Նուաստ և անեռերևելի ծնողաց. Պիս: *Ո՛չ այր անեռերևելի. ճճ:

Անեռերեւացուցանել. ն. Իբր Աներևոյթ առնել. պղտորել. սղոտացուցանել. *Որոգայթ է գիւացն՝ ի ձեռն խռովութե՛ ն՝ ի լուսեղէնացն զայրեցուցանել. Կլիմաք:

Անեռերեւոյթ, ութի, ից. ա. Որ ոչն երևի. անտես աչաց. աներևակ. անեռրևան. ալէի վերնոյդ. Ներքինմէդ. Մոսխիկի. Նաւէկիպս. Ἀόρατος, ἀδηλότα՛ τος, ἀφανής. Invisibilis, invisus, non apparens. ևն. *Երկիր էր անեռերևոյթ: Անեռրևոյթ ընծայեցք, կամ տեսիլ, հարուածք, կամ աւանդք: Եւ նա եղև՝ ի նոցանէ անեռրևոյթ: Հետախուզող ծածկելին, զի ամենայն (կամ ամենեքին) տեղւոյն անեռրևոյթ լի՛ ցի: Անեռերևոյթք նորա՝ ի սկզբանէ աշխարհի՛ արարածովքս իմացեալ տեսանին: Ցանեռերևութիւ զերևելիսս եղեալ: Զաներևոյթին իբրև զտեսեալ համբերութե՛ ն համարեցաւ: Որ է պատկեր անեռերևե՛ ին այ. ևն: *Արարչին ամենեցուն անեռրևոյթ է՝ ի մարմնաւոր աչաց, այլ մտաց իմանի՛ ն զօրութե՛ ն նորա. Եփր. ը: *Անեռրևոյթ՝ ի՛ ա՛ եռերևելէն է: Ի մէջ անեռերևութե՛ ին արարեալ անեռերևոյթ փառաւորիչն՝ զօրս հրեշտակաց: Զանգունդս անեռերևոյթս. Ագաթ:

Եւ Անծանօթ. գաղտնի. ծածկեալ. ի՛ ե. *Համարս ընդ անեռերևոյթ կողմանս՝ ի՛ ներքս մատուցանէր. Բ. Դ. ծգ. 20: *Անեռերևոյթ որոգայթ, տեղի. Պիս: *Անեռերևոյթ մեքենք, մտածուկք. Նար: *Յայտնի են առաջի քո ամենայն անեռերևոյթք խորհրդոց. Եփր. Բ:

Կամ Անստոյգ. անյայտ. պէտրիճ. *Անեռերևոյթք են ելք յաչակուհս. Մոսէ: *Յանեռերևոյթս եգեալ է աւետեցուն վախճանն: Յանեռերևոյթն մի յուսար. ճճ: *Բանքն քո անեռերևոյթք են և անվկայք. Սրփ. յ՛. Ե:

Կամ Անհնի. *Ձի մի գուցէ թագաւոր ոք զանեռերևոյթ գեղջուկ արհամարհեացէ: Սարգ՝ անեռերևոյթ և անպատուն թեամի դոյ կենդանի՛ կատարելագոյն յոյսս անկանելութե՛ ն: Անեռերևոյթք, անփառք, նուաստք: Զանհոգալիսքն և զանեռերևութի՛ ւք. Փիլ:

Իսկ զԱՆԵՐԵՒՈՑՔ ԲԱՑ ասացեալն առ մեզ՝ տե՛ ս՝ի բառն ԱՆՈՐԻՉ. *Այո՛ մանաւանդ, իմանամ. անեռերևոյթ, իմանալ: Անեռերևութե՛ ն հերքործական, ընուր. կատարման, ընդանիք. Սիմն ջ՛ ղ: (Ըստ յո՛ սաի, ἀπέμφατον. այլ և և ἀόρατον. իսկ լս. Infinitum).

Անեռերեւոցթ. կամ Անեռերեւոցթիւ. և Անեռերեւութաբար. } ſ. Անեռերևոյթ օրինակաբ. (ըստ ամենայն առման). անտեսապար. անյայտապար. յանծանօթս. ծածկապէս. լռի՛ կ. խորհրդաբար. Ἀορἀτως, ἀδήλως. ևն. Ներքինմէդ. Երէ՛ ն, պէտրիճ, Նիւսիէճ, օբրէն. *Օդսմն երեսուն լուսն և անեռերևոյթ չորքեալ՝ ի մէջ մարդկան. Ագաթ: *Ըստ ան՛ երևոյթ սպգրելոյ նոցա՝ ի վերուստ. փառք: *Բարբառեացես ընդ այսու ինչ անեռերևոյթ. Սէբէր. ֆ: *Ըղնեցանամ, ուչ որպէս յանեռերևոյթս (յի՛ ն. անյայտապար). ա՛ ։ Բ՛ ։ 26: *Աստ և վերս ուղղուեցին ձեռն, այլ յանեռերևոյթս. Ոսկ. ա՛ ։ Ի՛ ։: *Ահաւկի աչաց մերոց կայլակեացեալ հրաչնեք յանեռերևոյթս. Այ. Բարչ: *Անեռերևոյթ՝ ի՛ ։ Թաբար՝ ա՛ խնացելոյ, և գոյի ճշմարտապէս. իսկ անեռերևութապէս՝ մարդոյ չջշմարտապէս. Ան. ֆ: *Նախանշանմունքին արարչին անեռերևութաբար ներգործել. Յճի. ֆ: *Ի Մանեայ այրս կեցեալ անեռերևութաբար ամն բազումս. Խոր: *Անեռերևութաբար գոյացնալ, կամ մտանել, հասանել, կամ չարժել հոմոյ. Եփր: Վրփ ասի: Շ. Տիւ. ևն: *Անեռերևութաբար առաքին թշնամիքն. Կլիմաք: *Երբեմն անեռերևութաբար հեղ ձուկիան տալ առնել զմանկունն, և երբեմն յայտնապէս. Պիս:

Անեռերեւութականաբ, ի, ից. Տե՛ս անեռերևոյթ. *Ի հնամոտ և՛ ի զգուշացուց ցիչ անեռերևութականացն (ոգւոց) պահպանեալ. Ագաթ: ա՛ ։ 3:

Անեռերեւութանամ, ացայ. է. Աφανίζομαι. Evanesco. Անեռերևոյթ լինել. անհետանալ. վերնալ, տալ վերնալ. Ներքինմէդ, Ներքինմէդ օլմագ, Նագէպիփ օլմագ. *Ո՛չ թէ անեռերևութանան ըստ նմա խոտոպին, այլ զնչմարանս նորա պայծառացուցանեն. Շ. յի. իճ: *Ձի մի, որպէս առ կղէոպէ անան, անեռերևութացայլ փափագէ՛ լին՝ ի միոյ. Լմբ. հէ: *Որպէս անդոյ անեռերևութացաւ. Վրփ հդ. Բ: *Հալեալ անեռերևութանայ: Անեռերևութացեալ չլի՛ ն: Անեռերևութացեալ այնուհետեւ աւելի դոլ քան զայս և ոչ ինչ. Պիս:

Անեռերեւութապէս. ſ. Անեռերևութաբար. *Հնար առ ամենեսեան ուրեմն անեռերևութապէս. Դիոն: Ե՛ Շ. հրեչք: *Գիտ գահագլուխ էր այլ ժողովոյն անեռերևութապէս. կնոջ. հանգ: *Ներգործէ՛ ի մեզ անեռերևութապէս. Լմբ. ոչ: *Ամենայն զօրք երկնից՝ ի յերկիր ծաւալին անեռերևութապէս. ձչ:

Անեռերեւութացուցանեմ, ցուցի. ն. Ἀφανίζω. Ab adspectu removeo. Աներևոյթ առնել՝ կացուցանել. անհետ առնել. ծածկել. Նագէպիփ էնմէ, էօզ էնմէ. *Զաստեղս ոչ անեռերևութացուցանէ խաւար, այլ յայտնապէս՝ ի գիշերի երևին. փիլ. էչ: *Գիտ հրեղէն զնոյ անեռերևութացուցանէ. ճճ: *Յարուցմունն անեռերևութացուցանելով յինքեանս յաչէ՛ աստղացն ալքերայ. Պիս: *Մոռայ՝ մուսիք անեռերևութացուցանել զսպաւորութե՛ ն. Մաթոս. նչ. նկ: *Շաստախուսութե՛ ն պահոց անեռերևութացուցանող, մտածուե՛ ն ցրուիչ. Կլիմաք: Ուր և ասի, *Աստեղի է՝ սիրոյ անեռերևութացուցիչ»:

Անեռերեւութերակ, ի. ա. ա. Ոլոյ երակք կամ անդք են աներևոյթ և գաղտնի. *Անեռերևութերակ վիրիսակ արատ հետ գաթշէլե՛ ի մեզացս ջրգողեցեալ ոգ՛ նոյս կերպարան. Նար. ծէ:

Անեռերեւութիւն, եցայ. ſ. Տ. անեռերեւութանամ. *Հզօրացեալն՝ ի վերոյ մարգկային բնութե՛ ն մահ՝ յարագոյութե՛ ն ձեռնտեղն անեռերևութեացաւ. Բրս. ֆն:

Անեռերեւութիւն. և Անեռերեւութութիւն. } գ. Անեռերևոյթ լինել. անտեսութե՛ ն. ծածկութե՛ ն. անյայտութե՛ ն. *Անտեսութե՛ ինչ և անեռերևութե՛ այսութեաւ առ երկնացեալն, իբր թէ տեսանելի ինչ ոչ լինել. Նոննոս: *Զանխոյցեւոյ լինի բանն յանեռերևութե՛ն. Եփր. ֆէ: *Զի՛ նչ իցէն պատճառք անեռերևութե՛ երկրի. Վեղօր. Բ: *Երկնայնոցն զարգուց անեռերևութե՛ն խոնարհագոյնքն գաստեան առ գերագոյնն. Մաթոս. ի՛ գիտ:

Անեռերեւութիւս, կամ ՅԱՆԵՌԵՐԵՒՈՒԹԻՒՍ. ſ. Յանեռերևութե՛ յանկարծ. չբնաջիջ. ոչ անդրդեան. ներքինմէդ. *Զհաստատեցք յանեռերևութեաս՝ ոչ յստակագոյն տեսեալք՝ ի վերայ թերևչին. փիլ. էչ:

Անեռերկ, ոյ, ոց. ա. Ուր չիցէ երկաթ. անուսիատ. չահմէնէդ. *Եօթնեներորդ այն՛ քանքարեակ բարեաց է յիշատակ՝ անեռերկոյ. փիլ. մ՛ ։

Անեռերկաթ. ա. Ἀσίδηρος. Carens ferro. Ուր չկայցէ երկաթ կամ չոլեայ. փերիչիկ, վինչիչիկ. Յանեռերկաթ քանան ալագեկալ (՛ի խաւարի). Իմ. ֆէ. 15:

Անեռերկաթ. ա. Որ չիցէ հատեալ և բաժանեալ յերկաթոյ. *Որպէս միակդ աներկաթ. Մաթ. յէ:

Անեռերկաթայ. ա. Ուր չկայցէ երկաթոյ. ուժի՛ ն չի յանձին՝ և զիրէն. անկաւածած. անվճեռ. անառարակոյս. աներկմիտ. աներկաթայնելի. *Անեռերկայ մոգք, կամ յոյսով. Յճ. կ՛ ։ *Ի խորհուրդ յուսոյ անեռերկայ գիտման. Նար. խւ: *Անեռերկայ բարեացն՝ յուսով տեսեալոյն. Նար: *Անեռերկայ խոստումն, կամ հաստատութե՛ն, կամ ստուգութե՛ն. Պիս:

Անեռերկաթայ. ſ. Անեռերկայ. Անեռերկաթաբար. } Առանց երկայ. երկոյ. Հեզոյ կամ երկ բայութե՛ն. անշուշտ. հաւաստաբար. և Անվճեռ. անփարախոյս, անվախ. ընհոգեւոր.

գօրգոռօռ. *Ա յապէս աներկբայ ունի առ պարտաւէլին յանկուէ բանի. Պիւ: *Ի սոյն հաւատոյմբ յաներկբայս. Եղիւ. ք: *Ոմանք աներկբայաբար ունին զդոյութիւնն. Սահմ. ա: *Չկնի եկեալ զանակին աներկբայաբար Թադէոս յիշատակ: Ի հաւատարմութիւն աներկբայաբար խմաստասէր լսողաց. Պիւ: *Վասվաղակի աներկբայաբար զինդրեալն տուեալ. Ցհ. իւ: *Աներկբայաբար կատարեացուք զպատուիրանս այ. Սրփ. յհ. ձ: *Չնոյն ինքն նովինն պատվ աներկբայաբար բառնալ զդլուխս: Արագապէս և աներկբայաբար բառնալ զդլուխն համարձակ քաջութիւբ. Պիւ:

ԱՆԵՐԿԲԱՅԱՊԻՍ. նոյն ընդ վ. *Աներկբայապէս մարդ եղև որդին այր Սարի. հանգ:

ԱՆԵՐԿԲԱՅԵԼԻ. տ. աներկբաց. ա. մ. *Աներկբայելի պտուղ մեծարել. Ցհ. իմ. պաւղ: *Որով ծանուցեալ լինիս, թէ իցես աներկբայելի: Ամենասէղծ աներկբայելի. Նար. ևՁ. ղ: *Կացէք ի նմին անշարժ, հաստատուն, աներկբայելի. Սրփ. ա. յհ. ք:

ԱՆԵՐԿԲԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Զուսնելն զերկբայութիւբ, և աներկբայ գոլն. անշարժութիւբ մտաց, և հաւատոյ. չխոպանիթ. *Ալլոմ հուսա հաստատուն աներկբայութէ. Ա որս. ծէ: *Իբրև ետուս առնաւորն զաներկբայութիւն հաւատոյն, և զաներկիւղ պատասխանին. Աբծր. ճ. 2: *Վէմ (կոչէ) զհաւատոյն հաստատութիւն, և գյատոյն աներկբայութիւն. Եփ. ֆբ:

ԱՆԵՐԿԵՂ. տ. աներկիւղ, և զածանց նորին:

ԱՆԵՐԿԵԻԱՆ. ա. մ. Անմատն յերկուս նայ և յերկիւղէ. աներկբայ և անկասկած. անխիղճ. անկեղծ. զուարթագին. աչալուրջ. *Պահել զձեզ անարատս և անբիծս հաստատեալ առաքի խրատ փառաց աներկեանն՝ ցնծութիբ. Յոբ. 24. (յն. պահել աներկիւղս... կացուցանել անարատս ի ցընծութէն): *Աներկեան պահեցուք զհաստատուն. Սկհ. իւ. եվ: *Առցեն ի տեսլենէ անտի զբարւոյն զաներկեանն առաւնոյ. Ագաթ. *Աներկեան սիրով պաշտպանեալ. Ցհ. իւ: *Չխբեանց միսա և զբանս անքակ և աներկեան առ միմեանս հաստատուէին. Փարպ: *Աներկեան տեսուլ: Աներկեան մտայ տեսութիբ: Վասն աներկեան նորոգմանն: Չարդարն և զաներկեանն նորոգապէս խոկութիբ պատմեաց. Նար: *Ի տեսլենէ անտի գիմացն յաներկեան քարոզեցէք զշնորհսն. Սինոս. յար:

ԱՆԵՐԿԵՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աներկբայութիւն. և Անկեղծութիւն. զուարթուն. *Չի աներկեանութէ խոստացելոյն ի միտս ունկնդրացն ծանուցեալ հաւատոյացի. Նար. իբ: *Չմտացն աներկեանութէն մարմնոյն խոնարհութէն հաստատեր. Նրսե. տպ:

ԱՆԵՐԿԻՒՂ, ի, ից կամ աց. ա. գրի և ԱՆԵՐԿԵՒՂ, ԱՆԵՐԿԵՂ. *Ἀφοβος, ἀπτόητος. Metu carens, intrepidus. Որ չունի զերկիւղ. անահ. անվախ, գօրգնաղ, գօրգոռօռ, պիէերվ. *Եթէ նասիցիս, աներկիւղ իցես: Փարուկք աներկիւղք: Ծառայ աներկիւղ ի տէրէ իւրմէ. ևն: *Անտրտում և աներկիւղ՝ այ բնութէն է. փիւ. իմասթ: *Աներկիւղք են ընդ մահս: Աներկիւղ էր ի մարդկան հարուածոց. Եղիւ. ը: *Ի յանդիմանել զարքայ՝ ահաւոր սաստիկ էր. և աներկիւղ. խոր. գ. 31: *Աներկեղ լինիս ի միահաբեր նեղ

ութէ սատանայի. Նեղոն: *Ի պատերազմի դիւացն զազգս մարդկան աներկիւղս պատհեցեն. Ագաթ:

Կամ Ուր չկայցէ երկիւղ ինչ և կասկած. *Աներկիւղ խնդութէբ. Շար: *Ան երկիւղ ամրութէն, քաջալերութէն, կամ գրկախառնութէն, համարձակութէն, ընթացք, փրկութէն, գաւառ. փարպ: Պիւ: Նար: Լմբ: Եփ: *Չի աներկիւղս արասցէ զգաղջապարս աւետարանչացն. Ագր: *Աներկիւղ և քաջասիրտ, կամ իրօնխա մտոք. փարպ: Ն Լսող:

ԱՆԵՐԿԻՒՂ. որպէս Աներկիւղած. ալ լաֆան գօրգմաղ. *Ի յայ աներկեղն, ի մարդկանէ անամօթին: Բազմաց աներկիւղ ղից պատճառ կորսուեան լինի հոգւոյ. Շ. յբ որդէ. Ն ընդհ: * Տգիտաց և աներկեղոյց. Ոսկիբար: *Ի վաճառէն զձեռ աներկիւղ եմք. Լմբ. պորգ: *Աներկիւղ կամ կարութէբ. փարպ: *Յայդպիսի աներկիւղ սովորութէց. Շ. ընդհ: *Ո վ աներկիւղ երկիւղածութէդ. Աբեղ. Ադրս:

ԱՆԵՐԿԻՒՂ, կիւղ.) տ. Ἀφόβως, ἀ- ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԲԱՐ.) δεῶς. Impavide, absque metu, tuto. Հեռի յերկիւղէ. յաս պահովս. անքոյթ. համարձակ. գօրգոռօռ. *Դադարեսցէ աներկիւղ յամենայն չարութենէ: Եւ ոչ՝ որ ունէր զնոսա մտութէն, զերկեղս պահեաց: Տեսջիք զնմանէ աներկիւղ լինիլն առ ձեզ: Աներկիւղ զանձինս ձգարակէն. Ա որս. ա. 37: իմ. ծէ. 4: ա. իր: ծը. 10: Յոբ. 12: *Ուսաի սակաւ մի կասկածէր, անտի աներկիւղ հաստատեր. Եղիւ. ա: *Ծանուցաք աներկիւղ զինդրին: Կեալ խաղաղութէբ աներկիւղ յամենայն թշնամեաց. Փարպ: *Անկիւղ ղ գնալ, կամ ապրեցուցանել. Պիւ: *Գնաց ինքն ի բաց անհոգութէբ և աներկիւղս: Յաներկիւղս յաջ ձախեալ. Փարպ: *Յաներկիւղս հայցեացեր. Ագաթ: *Յաներկիւղս իշանեն յատուրս աշխարհին. Եղիւ. է: *Յաներկիւղս մտ տան նոքա ի մարմինն քոյ. Եփ. ա. իոբ: Իսկ Սիբաթ. է. 5. *Մի յաներկիւղս լինիր՝ յաւելուլ մեղս ի վերայ մեղացդ. ի աներկիւղ: *Անկիւղաբար ժառանգել. Խոր. ճ. 51: *Աներկիւղաբար ապրիլ. Պիւ: *Ցառաջ մտաւորեցուք, աներկիւղաբար սկսաւ խօսիլ. Փարպ: *Աներկիւղաբար գնացից: Աներկիւղաբար առ նէր պատասխանի. Ցհ. իւ: *Աներկիւղաբար չքնել, բարբառել, յանդգնիլ, չնկել. Փիւ. նխ. է: Ամ. է: Ցհ. իմ. եւ: *Ոլով ամրացեալք՝ աներկեղաբար կոխիցեն զձեռ և զկարիճն. Նահաշ:

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԾ, ի, աց. ա. Աներկիւղ գոլ, կամ ի մարդկանէ. անխիղճ. և Արհամարհական. *Ամենք ի պակասամտաց և յաներկիւղածաց այ. Մանդ: *Ապշեալ ընդ աներկիւղած ոյժն. Փարպ:

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Աներկիւղն գոլ, կամ ի մարդոյ. * Լմբ. ի փոքր բաժին երկիւղիս ան՝ քան զգանձս մեծամեծս աներկիւղածութէբ. Ա որս. ծէ. 16: *Եկսպանց սովորութէնք յաներկեւղածութէնէ. Մանդ. ծէ: *Ծառայել իբրեանց որովայնին և աներկեւղածութէն. Լմբ. պորգ: *Ընդ համարձակութէի աներկեւղածութէնս արանցն զարմացեալ. Փարպ:

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԿԱՆ, ի, աց. տ. Աներկիւղ. *Աներկիւղական բնութէն. Թէոդոր. Տայբգ:

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱՊԷՍ. տ. աներկիւղաբար. *Աներկիւղապէս տալ զանձն յայսպիսի վաստակս: Կային աներկիւղապէս 'ի մէջ անուանեալ իշխանացն: Լուեալ Թագաւորն զամենայն աներկիւղապէս խօսեալսն Գիւտայ. Փարպ:

ԱՆԵՐԿՒՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Քաջալերել. փարատել զտրտմութէն ուրուք. *Որ վախեալ է, և երկիւղ ունի, աներկիւղացո. Մաթ. իծ:

ԱՆԵՐԿԻՒՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասուի երկիւղի. յատկահոգութէն. համարձակութէն. ազատութէն. և Աներկիւղածութէն. *Ἀδεια. Securitas, libertas, licentia. *Ընտանացեալ է աղաւնին յաներկիւղութէբ: Աներկիւղութէի տուեալ ամենեցուն՝ քորս առնել կանայս. Փիւ: *Կացցեն աներկիւղութէբ յիրաքանչիւր ումանս. Եղիւ. ֆ: *Եկայք չենեցարուք աներկիւղութէբ, և մի ինչ զարհուրիք. Փարպ: *Չմեղաւորս աներկեղութէն լքուցանէ. Ցհ. իա: *Չաւազակացն աներկեղութէ. Պիւ: *Աներկեղութէբ և արհամարհանօք զպատուիրանն առ ոտն կոխել. Սրփ. է. պ. 4: *Չաներկիւղութէն, զանգաստութէն. Նար. խէ: *Աներկիւղութէբ վարին 'ի կերակուրս և յըմպելիս. Շ. ընդհ: *Վայրապար ձեռագ առնուլն (զնբ գիրս) նշան է աներկիւղութէ. Ոսկ. յհ. է. 7:

Կամ Անվհերութէն. արիութէն. քաջասրտութէն. առ ոտն հարկանելն զերկիւղ մարմնաւորս. գօրգոռօռութէ, ձիրաքեր. *Մեծ և այս ևս շնորհ արդարոյ է այն, որ յաղագս մահու աներկիւղութէն է. Փիւ: *Ընդ համարձակութէ աներեղութէն զարմանային: Աներկեղութէբ առ ոչինչ հանդերձեան զհրամանս ապրեանի. Եղիւ. ք: *Ա յնքան սակաւուք գէմ յանդիման կուռել աներկիւղութէբ. Փարպ:

ԱՆԵՐԿԻՒՂՈՏ. Տես աներկիւղ, ըստ բ նշ. *Աներկիւղոտս ունիցի զձայնապարս. Փիւ. լին:

ԱՆԵՐԿՀԱՒԱՏ. ա. մ. տ. աներկմտութ. *Խոստովաներ զնա որ յն որդի այ՝ աներկհաւատ անթերահաւատ. Եղիւ. 'ի խլ:

ԱՆԵՐԿՄՏԱՆ. ա. մ. Որ ոչ երկմտի. ուր չկայ երկմտութէն. աներկբայ. չխոհեմ. ինքնին. *Աներկմիտ պաշտօն առ այ: Աներկմիտ յոտով հաւատամ. Նար. ծ. ծէ: *Աներկմիտ խնդրոցացն զամենայն հայցուածսն կատարէ այ. Փարպ:

ԱՆԵՐԿՄՏԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. Տես և աներկբայելի. *Չհոգւոյն զորութէն տալիմբ և 'ի սոյն համարիմք ունել աներկմտելի: Ի մեզ հաստատուեալ աներկմտելի. Նար. չէ: *Հաւատ է հացումն հոգւոյ աներկմտելի. Կիմաթ:

ԱՆԵՐԿՈՒԱՆԱԼԻ. տ. անցերկոսկնալի:

ԱՆԵՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Չլինելն երկուս միտ. պէրլիա. գրի և աներկերկութիւն, իբր աներկուսութէի, կամ աներկատութէի. *Չկամացն, կամ զքնութէբ (ձեռացոյ) աներկութէի զերբն և զչօր ամենայն ուստեք ցուցանել, կամ հաստատել. Նահաշ:

ԱՆԵՐԿՉՈՏՈՒԹԻՒՆ. տ. աներկուղութիւն. *Չքաջ վստահութէին, զաներկչոտութէն. Նախա. էզ:

ԱՆԵՐԿՐԱԳՈՐԾԵԼԻ. ա. Ոչ մշակեալ, և կորդ. չբանած և նոչա հող. *Անդաստան աներկրագործելի. Ճճ:

ԱՆԵՐԿՐԱՉԱՓ. և) ա. Անգէտ ԱՆԵՐԿՐԱՉԱՓԱԿԱՆ.) երկրաչափութէբ, կամ երկրաչափականին (արուեստի). Ἀγεωμέτρητος. Գլատոն գրեալ 'ի վերայ դրան գպրոցի իւրոյ. *Աներկրաչափ ոք մի ներսանդնէ. կամ Աներկրաչափն մի ներքաւամուտացէ. Սահմ. ա. ծէ:

Ե Մ՝ Փ. Ծէ. որ և ԻԷ, գրէ. *Աներկրաշարժական ոգի։

ԱՆԵՐԿՐՊԱԳԵԼԻ. ա. Ապրօսկնդետος. Որ չէ երկրպագելի. որուամ ոչ լինի երկիրպագանել. *Որպէս զծառայ, որպէս ըզմարդ (ոք) աներկրպագելի. ԱՒ. Ք։

ԱՆԵՐԿՐՊԱԳՈՒ, ի, աց. ա. Ոչ երկրպագօղ. որ ոչն երկիրպագանէ. Ծն պրօսկսւոյա. *Աներկրպագութեան քեզ (սքի իայէլիդ) գայթակղեցան նեղելով զնուրն. Ած. Բ՝ Բ։ *Ուրացողացն և աներկրպագութեան դիւացն (կամ նմանեցան գիւաց). Կ՝ Բ՝ Ղ։

ԱՆԵՐՋԱՆԻԿ, նկի, կաց. ա. Անբուժ յերջանկութիւն. Թշուառ. հիւթացեալ. Խէզճ. դալխիկ, ակքիլ, գօշ-օսոգ. *Զկնի մահու աներջանիկ իշխանին (ապանեղոյ յօտարաց). Աբէր. Բ. 1։

ԱՆԶԱՅՐ. ա. Որ ոչ զայրանայ. անբարկացող. անդիմակաւակ. Եզրաբանիչ, ևիւ-ձեն-գէչ. *Անիւսով և անզայր միտս կալ. Վ՝ Բ՝ Ղ. յ։

ԱՆԶԱՆԱԶԱՆ, ի, ից. ա. Ապուկնէտος. Invariatus. Որ ոչ պէսպիսանայ. անայլայլակ. *Միով անզանազան և միաւորիչ միութեամբ ածպետականին վայելմամբ (այսինքն վայելման)։ Աղեղաբոլոկ անզանազան. Փիլ։

Մանաւանդ՝ Ադիաֆորος. Indifferens. Անտարբեր. անորոշ. միջասահման. անիմաստ և անընդոտող. դիպ, դիպն. օրինաց պագնէ, մոռհայիչ, դիպահ. *Բարի, և չար, և անզանազան։ Իբրև բարիս, կամ իբրև անզանազան, կամ իբրև չարս։ Անզանազանք՝ որք երկրորդ բարի կոչին։ Միչև սահման որդայոյն և անիրաւի անզանազան։ Զանազանութիւն յանզանազանին. Փիլ։ *Մեռան (մնատուցօղք օտար հրոյ) անզանազան դատողութեն գայթագղեալք. Եփ. առեաբ։

ԱՆԶԱՆԱԶԱՆԱԲԱՐ.) ած. Անբաժանելի. Անբաժան. Զան. *Գոյք կոչին առաքինութիւնք. իսկ անզանազանելիքն՝ առուքք. Փիլ. Մ՝ Բ՝ 148։

ԱՆԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անբաժանութիւն կամ անտարբերք գոլն. *Ոչ իբր բարի, այլ իբրու յաւելուածք, ըստ անզանազանութեանն խառնիկք և առուքք. Փիլ. Մ՝ Բ՝ 147։ *Մի ինչ միասեռիկ ղՀոգւոյ մարտութեանն՝ բաւուն անզանազանութիւնն (այսինքն անիմաստ առումն). Կ՝ Բ՝ Փ՝ յ։

ԱՆԶԱՆԳԻՏԱԲԱՐ. ած. Անբերկիրկ. Բար։ Վ՝ Բ՝ Ղ. յ։

ԱՆԶԱՆԴԻՏԵԼԻ. ա. Իբր Աներկիւղ. *Անզանգիտելի պարիս հանդարտական ոյիք։ Անզանգիտելի նահատակութիւն։ Անզանգիտելի քաջութիւք վաւերեալք. Պիս։

Անզանկ. ա. որ և անզանգ. Ոչ զանգեալ ընդ այլոսմ. անզանդ եալ. անզգեալ. Ասիդխելտոց. Non connexus. *Եթէ կանխառնեան և զանզանկան ի մի վայր ածցես. Փիլ. պլաբ։

ԱՆԶԱՍ, ի, ից. ա. Ադիաստատոց. Dimensione carens, indivisibilis. Որ ոչն զասանի. անհատ ի մասունս. անբաժանելի (կէտ). պէս-պ-նդիչ, Բաժանիչ օլանոզ, ա խնդիր։ *Ունելով յինքեան զանբաժան ընութիւն և զզասականն։ Քանզի անբաժան կարելեալ գասի ըստ նշանի միայն. իսկ զատականն ըստ երից տեսակաց։ Թիւք ևն (համմասս), անզասս նշանին՝ մի, և գծին՝ երկուն, և վեր ի վերոյ երևմանն (մակերևուելին) երեք, և հաստատանոյն՝ չորք. Փիլ. Ծ՝ Բաս։ *Զանմասնն այնր ամանակի և զանզասս վախճանն։ Գործել յանզասն զղտականն քնուել. Նիս. Կաղ։

Կամ Անբաժան. անանձնաս. այրերմաց. *Անզասս հաստնուքն միաւորիլ. Յիս. յհ։

Կամ Ոչ զատուցեալ. ոչ հեռի. *Անզասս ի մարդկանէ զկայանս քնակութեն առաքեալ. Պիս։

ԱՆԶԱՏԱԲԱՐ. ած. Անզատ կալուած. միաբան. դիք փոփէդ. այրերմայոգ. Ադիաստատոց. Nunquam separando. *Տճս զպետրոս և զյովհաննէս՝ անզատաբար ունելով զմիլիաճաս ի յերկնէն ի տաճարն. Ող։ Ա՝ Ք՝ 26։

ԱՆԶԱՏԱԿԱՆ.) տ. Անզատ. *Ե՛ւս
ԱՆԶԱՏԵԼԻ.) քան զայս՝ անդատական. Մամբր։ *Որդի անզատելի. ՃՃ՝ իսկ Դիսն. Ճծայ. Ք՝ *Անզատելի է բազմութեն միեղինութեի յՅածայնոյն առաքիսն։ յն. Աչհարետօս. Անշնակէ և Անատնելի, անբաժանելի։

ԱՆԶԱՐԳԱՑԵԱԼ. ա. Չև զարգացեալ. ոչ հասեալ յարգանս. փոխ՝ Լ՝ ած, պզիկ։ ԷԷԻ՝ Աւ ի հասատատուի անզարգացեալ որդւոցն։ Մխ. Դս։

ԱՆԶԱՐԴ, ի, ից. ա. Ախօսմոս. Ornatu carens. Մերկ ի զարդուց անարդ. անշուք. *Անզարդն զարդարի (ի մկրտութեան). Դիսն. Էն. Բ՝ *Զարդարել զանզարդն. Խոր. ա՝ 31։ *Անզարդ ի գեղեցկութենէն մասին։ Անզարդ յարտուսան զարդարանաց. Պիս։ *Անզարդ ոգւոց զարդ է նախախնամութի՝ յատաքինութեն հրաւիրելով. Փիլ. Նիս. ա։

ԱՆԶԱՐԴԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Զմասնոյն հոգւոյ ունայն Թողի անզարդական. Եզն. Երն։

ԱՆԶԱՐԴԱՆԱՄ, ացայ. է. որ և անզարդիմ. Ապօկոսմէօմաւ. Ornatu privor. Մերկանալ ի զարդուց. անչքանալ. *Անզարդացեալ առ ի չգոյէ արօսականաց. Յհ։

ԱՆԶԱՐԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ,) ցուցի.
ԱՆԶԱՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ,) ցո. ն. Անզարգ կացուցանել, մերկացուցանել ի զարդուց. անչքացուցանել. *Ինդէր և ըզմերս կամի անզարդացուցանել զեկեղեցիս։ Անզարդացուսցէ զնբ զեկեղեցիս քոի. Վ՝ Բ՝ ած։ *Անզարդեցաւ, և անզարդեցոյց. Վ՝ Բ՝ ած՝ ի ՃՃ։

ԱՆԶԱՐԴԻՄ, հացայ. Տ. անզարդանամ. *Անզարդեցայս, և անզարդեցոյց ՃՃ։ *Զարդարէն զեկեղեցի, որ ի ապ անզարդեցաւ, հանդերձիւ. Տճոյ։ *Ի բաց անզարդեցայս և անպատուեցայս. Աճ՝ Բ՝ Լ՝ Ի՝ *Շինուածոյն չուքանզարդեցայս. Նոր. ԻԷ։

ԱՆԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ախօսմէա, τὸ ἄκοσμον. Dedecus, ornatûs defectus. Պակասութի զարդուց. անչքուհի. ամհուհի. *Ի բաց ընկեցուք զայնպիսի զարդս, մանաւանդ Թէ զանզարդութենի. իսկ Ո՝ Ի՝ Ե՝ 5։ *Գոսոի անզարդութե (կամ անզարդութե) զարդ։ Ա՛ Բ՝ Ծ՝ Ք՝ *Զխոպդ ի վաղչկուց նիւթ, այն՝ որ ոչ բնաւ ամենևին յաչխարհի և անզարդութե եղեալ. Փիլ. Նիս. ա։ *Ի խուն վարկեանի կազմեցեր, պատրաստ կացուցեր զանզարդութի ամենից եղանակաց։ Ի՝ Ղ անզարդութե երկաթոյն՝ պղինձ պճնելի. Նոր. ԻԷ։ Բ։ *Պարտ յաւուրն անզարդութեն. Լ՝ Բ՝ ապաքանութե, և անզարդութի երկրի ծննդոց. Ած. ԻԷ։

Մերթ բան հոմանչնութե յաւելն՝ Անկարգութե. խառնակութե. *Եսաւ՝ օրինակ անառակութե և անզարդութե. Փիլ. Լ։ *Անզարդութե և անկարգութե՝ ճածայնոյն կրօնից և առհմանաց ի լուծուցն. Դիսն. Ռղ։ *Անկարգութե և անզարդութեն ի յօգագ (առնէ) զշնեթիս. Ա՝ Բ՝ Ք։

ԱՆԶԱՐՀՈՒՐԵԼԻ. ա. Ախաταλήπτος. Imperterritus. Ազատ ի զարհուրանաց. անվհեր. աներկիւղ. *Հաստատուն դիմօք և անզարհուրելի կամօք զպատասխանին վերադրէր. Նիս. Ռեզորբ։ *Անզարհուրելի վեսաղոմամբ. Նոր. Ծէ։

ԱՆԶԱՐՄ. ա. Պակասեալ ի զարմէ. անզաւակ. զաւակ լուծեալ. ասյոս Ռիս. ԷՆԻՒ. *Զի բնաւին անզարմ և անձեռս թողցէ. Մ՝ Փ՝ Լ՝ Ի։

ԱՆԶԱՐՄԱԲԱՐ. տ. ԱՆԶԱԶԱՐՄԱԲԱՐ։

ԱՆԶԱՐՄԱՆԱԼԻ. ա. Աβάυμαστος, ον. Non admirandus, non mirum. Որ չիցէ արժանի զարմանալոյ. լարՀնալոս. ՃՃայլ ԷԷյԼ։ Խ՝ ՈՉ ԱՆԶԱՐՄԱՆԱԼԻ, իսկ, ՃՀյԺ զարմանալի. *Ի վեր գոլով քան ըզհրաշս, և ոչ ումեք յէիցս անզարմանալի։ Որ ողորմելն է բնաւորեալ. և ոչ անզարմանալի ունի յոյս փրկաւան. Պիմ. Լ՝ Լ։

ԱՆԶԱՐՄԱՊԻՍ. տճս ԱՆԶԱԶԱՐՄԱԲԱՐ։

ԱՆԶԱՒԱԿ, ի, ից. ա. յ. Ատեκνος. Carens liberis, orbus. Պակասեալ ի զաւակէ (որ չէ ծնեալ, կամ մեռեալ է). անորդի. անմարդի. Եվաթոզ։ *Անզաւակ և այրի էի։ Ոչ ևս լինիցիք անզաւակ՝ ի նոյ ցանէն։ Անզաւակ յաղգէ քումմէ եղեր։ Զաղդդ քո անզաւակ ոչ ևս արասցես։ Զուրքս չար, և երկիրս անզաւակ. Ե՝ Խ՝ 2։ Եզեկ. ԼՀ. 12=14։ Բ՝ Ի՝ Ք՝ 19։ *Աւնուալ զկին եղբօր իւրոյ վախճանելոյ և անզաւակի. Եզն. Ծղ։ *Օրհնեցան անզաւակ որովայնք նոցա. Եփ. Ծ՝ Ն։ *Անզաւակ էանց յաչխարհէ։ Կեաք անզաւակ իսկ եւանեն յաչխարհէն։ Մամբր։ Մաթ։ իսկ ՃՀ. *Անզաւակ ըստ. իբր անպէս կամ միասակար ի ծնունդ զաւակաց։

ԱՆԶԱՒԱԿԱՆԱՄ, ացայ. է. Տ. անզաւականամ. *Ըլաս նմանութե մօր անզաւակացաս յորդւոց։ Անմարդացեալ և անզաւակացեալ՝ խոպանացեալ. Յհ։

ԱՆԶԱՒԱԿԵՄ, հցի.) ն. Ատեκνόω. Liberis orbo. Անզաւակ կացուցանել. անորդի կամ որդեկորոյ առնել. զանէ զնէ զանէ զպատ զՀոգոյ զանէ. Եվաթոզ պրագմաթ. *Արտաքուստ անզաւակեայք զնոսա առ։ Անզաւակեայք զանանկայս որովայնից նոցա. Օրէն. Լ՝ 25։ Ոնէ. Բ. 16։ *Սրով զո անզաւակեացես. Սիմ. ազ։ *Անզաւակեցոյց զնոսա որդւոցն քեզ Թզեհեմի. Շ. Ղ։

ԱՆԶԱՒԱԿԻՄ. հցայ. Իբ. յ. որ և ԱՆԶԱՒԱԿԱՆԱԼ. Ատեκνόομαι, ἀποκτείνομαι. Liberis orbor. Անզաւակ ՃՀալ. անորդի լինել. Եվաթոզ փալմթ. *Գոլ ոչ անզաւակիցիմ յերկրացն ի ձէնջ ի միում աւուր։ Բայց եւս որպէս անզաւակեցայ, անզաւակեցայ։ Ի գրունս ժողովրդոց իմոյ անզաւակեցան։ Թէպէտև անուսցէն զորդիս իւրեանց, անզաւակեսցին ի մորգեսնէ։ Ազդդ քո ոչ ևս անզաւակեսցի. Ծն. ԻԷ. 45։ Խ՝ 14։ Երէմ. ծԷ. 7։ Ոնէ. Տ. 12։ Եզեկ. ԼՀ. 15։ *Նա

մի ևս սպառսպուռ անզաւակեցոյն մայր ահն ի մանկանց առաքաստն. ՁԿ. ԼԲ։ *Զաւակ կամիցան յարուցանել, զի աշխարհս մի անզաւակեցցէ։ Անզաւակեցան արդանդք նոցա յոլոիլ ծննդենէն. Եէր. ծՆ։

ԱՆԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀτεκνία, ἀγονία. Carentia liberorum, orbitas, sterilitas. Զրկումն ի զաւակաց. անորդումէ. ամլութիւն. անժառանգ մնալն. *Լաւ է անզաւակուէ հանդերձ քաջութ։ Ա յրուէ և անզաւակութիւն եկեսցէ յանկարծակի ի վերայ քո։ Մի ևս լիցի այդ ի մահ և յանզաւակութիւն. Ի՛. Ք. 1։ Ես. Խէ. 9։ Ք. ՆԳ. Է. 21։ *Զանզաւակութիւնէ երկիւղ և գնդա ի միս ոչ ածելով. Փիլ. ծ. բՆ։ *Օրհնեալ օրհնեցից զանզաւակութիւնդ քո. Եէր. ԼԷր։ *Զբնութիւն անզաւակութիւն՝ վիմի կարծրութիւն նմանեցոյց. Ոսէ. Ի՛։ *Որ երջանիկ ամուլ լաւ սառայի՝ անզաւակութիւնն տեղւոյնոք առցուիւալ. Ա՛ած. Եէ։ *Զիարդ ոչ լացից զանզաւակութիւնս իմ. Վ.Ր՛. ԽՅ. ծՔ։

ԱՆԶԱՒԱԿՈՒՆԻ, նոյ, նեաց. ա. Զաւնող զգաւակ. ամուլ. եվ ևսրբ օլմայն. *Զասատիսն (ընտրեաց ի ծնողաց) յանզաւակունեաց. Եզնկ. ԳԳ։

ԱՆԶԲԱՂ. ա. ս. Ἀμετεώριστος. Constans, intentus. Ազատ ի զբաղանաց. ոչ ցնդեալ. հանդարտ. անզբօս. գրի և ԱՆԸՄԲԱՂ. ևշխատ, անչափ. փաղաքաստիր, ռեալ պաչընթաց, հոգատրութ։ *Անզբաղ ոչ նկոյի զառաւղ ... Անզբաղ կացի զմիտն։ Ընդ ոչ անզբաղ կացի զմիտն. Բրս. Կդ. Ե հայեցից։ *Անզբաղ կեանս առանալ. Սրփ. յ՛. Է։ *Անզբաղ լինել յաշխարհական իրաց. Շ. ընդ.։ *Անզբաղ յապահովութիւն. Պիպ։ *Անզբաղ կալ յաղօթս. Խոսր։

ԱՆԶԲԱՂԱԲԱՐ. տ. ԱՆԶԲԱՂԱՊԷՍ. *Անզբաղաբար կեալ ոյ. կնրդ. փ՛։ *Անզբաղաբար և աշխատասիրաւէս զսովորութիւն տուցէ (այսինքն արասցէ) զգործն. Բրս. Կդ։

ԱՆԶԲԱՂԱԿԱՆ, ի, աց. տ. ԱՆԶԲԱՂ. *Լինել առ ոճ անզբաղական կենօք. Վ.Ր՛. Կդ. ծՔ։

ԱՆԶԲԱՂԱՊԻՍ. ք. որ և ԱՆԶԲԱՂԱԲԱՐ, ԱՆԶԲԱՂ. Ἀμετεωρίστως, ἀπερισπάστως. Sine ulla distractione, cura; constanter. Առանց զբաղանաց. անցնդելի մտօք. անչխոթ. հանգարտիւ. փաղաքաստիր, հոգատր էր։ *Անզբաղապէս կալ յաղօթս, կամ խոսել ընդ ոյ, կամ ոյ խոսակից լինել. Նեղ։ Խոր. Ք. 88։ Գր. Կր։ *Կամաարել զչիշատակ վկայիցն անզբաղապէս։ Անդ կալ անզբաղապէս, և աղօթից պատրաստել. ՃՃ։ *Արածէին զՀօտն անզբաղապէս պտիւ. ՁԿ. ԼԲ։

Եւ Աչխատաղ, անդանդաղ, առանց ուշ ունելոյ այլոց իրաց. առնի բանը ան ընելով. *Վազվազակի փութով և անզբաղապէս արձակոյր արս երթիս. Ագաթ։ *Փութով և անզբաղապէս զայրն առ նա ածցին. Բռզ. Ե. 10։ *Հանապազ ընթացիր անզբաղապէս ի յիշատակ վկայիցն. Եէր. Խոսփ։

ԱՆԶԲԱՂԱՅԻՐ. սիրի, բաց. ա. Որ սիրէ զանզբաղ կեանս. կուսութիւն սիրոյր. *Մարիամ անհարանացեալ և անզբաղաբեր կոյս. Թեոդոր. Կոս։

ԱՆԶԲԱՂԵԱԼ, ելոյ, ոց. տ. ԱՆԶԲԱՂ. *Անզբաղելոյն՝ գիւրաբաչ յաղոթի սերն ոյ. Լ՛Ր. ոչ։

ԱՆԶԲԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆԶԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. Ἀσχολησία. Ազատութի ի զբաղմանէ. հանդարտութի. խաղաղութի. հոգատրութ. փութ. փեպ։ *Կրօնաւորի բերդ ամուր է անզբաղութի. Նեղս։ *Պարտ է նախ զՀաւատս մտացս առ տեսութին ոյ անզբաղութէն ընդելացուցանել։ Զմտացդ խնացուին սրբ. բուքթ սրտի և անզբաղութէն հոգւոյ հպճցո յած. Լ՛Ք. ոչ. Ա՝ած։

ԱՆԶԲՕՍ. ա. Նոյն է ընդ ԱՆԶԲԱՂ. (չ. և յն. աբեբαιοπαθοσ. ոչ այսր անդր ձգձգեալ). Ազատ իբր ի զբօսանաց աչխատաց. անհուով. հանդարտ. ասապէ, բաղաքաստիր. Ἀπερίσπαστος, ἀμετεώριστος. Non distractus. *Վասն անզբօս մտածումէ. Բրս. Կդ. ուր ասի և Անզբաղ։ *Անզբօս և անքնին ունել զմիտն. ՁՀ. ծՁ։ *Անզբօս խորհրդովք ընդ ոյ և ընդ ոյն պարտիսք խօսել. Խոսր։ *Արքունն մտօք և անզբօս խորհրդով կացցուք միաբան յաղօթս. ծ՛։ *Թէ զերկիւղն ոյ ունիցին գաստիարակ, անզբաղ մնան չար. Լ՛Ր. ոչ։

ԱՆԶԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՆԶԲԱՂՈՒԹԻՒՆ. *Անզբօսութի խորհրդոց. Խոսր։

ԱՆԶԳԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Որ չէ ըզգայուն, և ոչ խնամալի. Հեռի ի զգայութէ և ի մոաց. օսար. փոյթ չդնոյ, զանչի ևաց. *Անզգալի է ինձ այդ խորհուրդ և խոովեցուցիչ. Վ.Ր՛. Կդ. ծՔ։

Մանաւանդ՝ Անզգայ. չզգացօղ. փոյթ, պիլհբս. *Ընդ ամանդ՝ անախտ գոյ, և ամենայն երկաթոյ հարուածոց անզգալ։ Անզգալոյն դրակից իմն է և հուպ անչունչն։ Յածին ընդ անզգալն արարածոց յածմունս։ Ընդ անզգալան մարմնոյն (այսինքն հատաւորք ընդ չորս). Պիպ։

ԱՆԶԳԱՆ. ի, լից. ա. Որ ոչ զգածի, կամ ոչ զգայ. անզգայ. անիմաց. *Անզգած եղեալ՝ ոչ երբեք զգացի։ Յանզգածին արտակարար և արտակարգ. Մաթ. իԷ. Կդ։

ԱՆԶԳԱՄ, ի, աց. ևս և՝ լից. ա. գրի և ԱՆԸՄԳԱՄ. Ըստ ձայնին է Անզգայ, անգործ. և ըստ այսմ անասնոյր է ասելն Փիլ. Լին. ֆ. 39. *Ինքնեակ բարեաց անզգամին և անեղկոյնն։ Ա՛Լ ըստ իրին՝ Անմիտ. անիմաստ. անխոհեմ. անզգայ ձևացեալ. որ չկամի զգալ. կամաւոր անբան. յիմար. չար. ժանտ. անխելք, խենթ. ահմագ, հայվան, փեւէ, փիվռնէ, գռփիփ, չերէր. Ἄφρων, παράφρων, πονηρός, φαῦλος. Insipiens, amens, stultus, malus, malignus, pravus, insanus, ill. *Անզգամ է՝ որ բանականութն սխալէ, և զչարն հաճոյութիւն որպէս զբարի գործէ։ Անզգամ վասն այնորիկ է, զի զոր գիտէ՝ կամաւ արհամարհէ, և չար կամացն իւր հետեւելով արհամարհէ զգիտութիւնն ոյ. զի այս է տեսակ անուանդ զրուաի. Լ՛Ք. ասաի. Ն ագ։ *Անտեղւն արարէք զնս՝ երևել անզգամ ամենայն քնակեաց երկրիս։ Մի ոք համարեսցի զնս անզգամ։ Խրատիչ անզգամաց, վարդապետ տղայոց։ Անզգամաց արմատս ձգեալ։ Զանզգամ սպանանել բարկութիւն։ Այր անօրէն և անզգամ գնայ զձանապարհս թիւրս։ Անզգամն անգթանել զնրատ հօր։ Անզգամն ծիծաղելով գործէ զչար։ Յականջս անզգամի ամենևին մի խօսիր։ Իբրև զմի ի կանանց անզգամաց խօսեցար։ Ես։ *Անզգամքն այնորիկ մոլորութի կոչէին զոլքսիսոհութիւնն. Նխս։ Ինչոբ։ *Զարացն, և անզգամաց փիլ։ *Անզգամք, և խնաստունք. Լ՛Ք. պոբփ։ *Դրունս գժոխոց կոչէ զբերանս անուգամիցն. Հ՛ամա. աաի։ Անզգամաց՝ զգաստուի. Աղ. Բաբյբ։

Իբր Անմտական. յիմարական. և Յանգուգն. անզգոյշ. *Նա ուրեմն քանիք իմ անզգամք են. Ցոբ. ը. 3։ *Վ իշապն յարձակեցաւ ի վերայ երիւարին ահագին և անզգամ չնչմամբ յոյժ. ՃՃ։ *Մաեալ յանզգամ ունկն կնոջն առ սկնոյ. ԱՓՔ։

ԱՆԶԳԱՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անզգամ զործք. չարաբանութի. *Ի ձեռն պարսաւագիտացն անզգամաբանութեց. Մաթ. Նչ. Է։

ԱՆԶԳԱՄԱԲԱՐ. ա. Անզգամութ. չարութ. անամօթաբար. ևբէր ինչ, էսեպսիչնիչ. *Յայտնի անզգամաբար ոչ կարացին տաել ցնա, կուրացիր. Ոսէ. յՀ. ը. 2։ *Ասնել զկամս բնակեցելոցն ի նոսա գիւացն անզգամաբար. Մաթ. ի էեմ։

ԱՆԶԳԱՄԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Առաւել անզգամ կամ անզգամական. *Ուր ուրիք այնչափ անզգամագոյն անմոռութիւք (նոր ձ. անմոռագոյն անզգամութիւն) կայցեն. Մաթ. ֆՔ։

ԱՆԶԳԱՄԵՄ, եցի. ն. Յանդիմանել զանզգամն. *Զոմանս անզգամս (նոր ձ. յանդիմանեա), զոմանս միսիթարեա. Լ՛Ք. ասի. ը. 9։ Տճս և ԱՆԶԳԱՄԱԾ։

ԱՆԶԳԱՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Փայλον ποιέω. Pravum facio. Անզգամ առնել՝ կացուցանել. *Զանբարիշոս անզգամեցուցանեն մեզք. Աասի. ֆՔ. 6։

ԱՆԶԳԱՄԻՄ, եցայ. յ. Πονηρεύομαι. Malignor, male facio. Չարանալ. գործել զչարիս ըստ անզգամաց. անզգամ լինել. անմտանալ. մոլիլ. *Գաս լեցի ձեզ ևչարքս, մի ինչ անզգամիք։ Անզգամեցար սկզբէ զձանապարհս քո։ Եւ դուք անզգամեցայք առնել առաւել քան զհարն ձեր. Դաթ. ֆՔ. 23։ Եբէմ. Է. 33։ ֆՀ. 22։ *Զի մի անզգամեալ աստցեն, թէ չիք ած. Իփն։ *Անզգամեցաք ամենեքեան՝ քահանայք և ժողովուրդք. Սրփ. ա. յԿ. Է։ *Ի վերայ ամենայն մեղանաց՝ որով անզգամիք, ընթանայ մոլեցաքս. Լ՛Ք. ոչ։ *Տեսանեմք և զզգօնսն անզգամեալս. Եփիփ։ *Որ յանզգամել անատոց՝ ի սրտմտութէն յուզին. Եսփէր. Է։

Մերթ՝ Չարանալ, որպէս զչարիլ, գրժկամակիլ. կիճէնմէ. Ἀγαναχτέω. Indignor, stómachor. *Մի՛ անզգամեր (նոր ձ. մի՛ անզգամիր) ի վերայ եղելոյց իրացդ ընդքեզ յաուենն քումմէ. ՊաՀ. ոչ։

ԱՆԶԳԱՄՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἀφροσύνη. Insipientia. Πονηρία, φαυλότης. Malitia, pravitas. Ամմութի. անխոհեմութի. և Չարութ. փքըզուքէ, չերէր. *Մի՛ առնիցէք զանզգամութիդ զայդ։ Ըստ ամենայն անզգամութէ զոր արարին ի մէջ իսրայէլի։ Թողէք զանզգամութի, և կեցջիք։ Ոչ ետ անզգամութի ոյ։ Գուցէ խօսիցիս ընդ յաղօրայ անզգամութէ։ Մի՛ տար պատասխանի անզգամին ըստ նորա անզգամութեն։ Վասն անզգամութե չքնաղոյ՝ յօտար լեզուս խօսացին։ Մի՛ ի խմորն չարութե և անզգամութե։ Չարակնութի անզգամութե չկացուցանէ զքարիս. Լին։ *Մտաց լոյս՝ խնաստութիւն է. վասն զի և հակառակ խաւար ոգւոց՝ անզգամութի է. փիլ. բաֆն։ *Անզգամութե է չարութիւն բանականին՝ պատճառ կելոյ չարաչար. Աբէսփ. ասաի։

ԱՆԶԳԱՑ, ի, ից. ա. Ἀναίσθητος. Sensu carens, insensatus. Որ չզգայ. անբաժ ի զգայուէ. և անչունչ. անկենդան. լքփոչ. փոյմաղ, պիլ հբս, ձանօչչ. *Մեռեալք ոչ անզգայ յամենայն չարժմանէ. Յհ. իՀ. Ն։ *Մեռեալն անզգայ է ի զգալի լուսոյս. Լ՛Ք. ոչ։ *Արձան անզգայ. Նար. հՖ։ *Ան-

զգայ Թմբրուել. Պէտ: *Անզգայ առաքինութեան վարուց. Շ. Նար: *Յանդգնեալ նիւթոյ. Պէտ: *Անզգայ ախտածաք. Ագաթ: *Ով ոչ ունի անզգայ էութիւն: Ընդ անզգայից և չարժուականաց. Նար: *Անզգայ իբրն կզգուածք զգայոյն քնահիկեան զարթուցանէ. Գէ. Ես:

Եւ Անմիտ. անխմաստ. անբան. անբանական. ապուշ. Ի՛մաց. *Իբրև զանզգայ պատճառս. Նար. Է: *Ձէաք այնքան անզգայք, թէ ոչ կարէաք խաբել զէն զփորդ: *Անզգայ յարձակմամբ յաւուրի առնուալ փութային. Եզնիկ. Է: *Սնեալ ախտիցկոր յանզգայ սնդրուածս էգ, և եկ ի քեզ. Մանդ. ՠ:

ԱՆԶԳԱԾ, ԹԱՆԶԳԱԾ, ԹԱՆԶԳԱԾՈՒՄ. Իբրև անզգայ և անմիտ. և Անզգալի օրինակաւ. առանց զգալոյ՝ խնամալոյ՝ գիտելոյ. անզգայաբար. անզգայութիւն. յանզգաստից. անբանաբար. ապուշաբար, ապանի խելօքանինալ. անբոնէիդէլ, ապըսըզուզըլըք, փոյտապան. *Անկարգ և անզգայ՝ ձեռքն այր և անգր կարկառիցին. Ոսկ. յԿ. ՠ. 3: *Զի մի անզգայ ծախեսցէ ընդ վայր. Վրք հց. ԺԲ: *Շուն՝ անզգայ առաքզհայն՝ վաղվաղակի փախեալ հեռանայ. Կիմաստ: *Անկեալ յանզգայ Թմբրութիւն: Բարձեալ բերէին յանզգայ. Է. Ա. Գ. 27. 28: *Մբռատանել յանզգայ. ՄԺԲ. ԺԲ: *Յանզգայ ելանիցեն չունչքն ի մարմնոց. Եփիփ: *Որ ոչ յանզգայ և արուսքոյ մտաց իւրեանց իցեն. Ոսկ. յԿ. ՠ. 3: *Յանզգայս փոխեն զառարան. Վէնցր. Է: *Որոյ յոտեւէն յանզգայս՝ ոչինչ չնորհ ունի պաշտօնեչին: Եւ ինքն յանզգայս զմեզ պատանեալ նեղեցէ. Փորփ: *Ըստ նմանութեան քառատանեաց պաճարելոյ յանզգայս ելեալ. Նար. Ժ:

ԱՆԶԳԱՅԱԲԱՐ. Տ. Նոյն ընդ վ. Ἀναισθήτως, ἀβρόνως. Sine sensu, stupide, stolide. *Անզգայաբար ունին զանձինս. Կանոն. Ի՛ոան: *Անշնչականս և անզգայաբար. Մատթ. Ի գիմ: *Եւ յայս աշխարհիս, յոր անզգայաբար կեացը: Ոտեղ և ընկեղ անզգայաբար. Յճխ. ԺԲ. ԺԲ: *Որ ձայնի միայն շնչիլն լոյ անզգայաբար, և ոչ այլ ինչ ի մանի. Խոսք: *Մանկանցն անզգայաբար է մտին. Մխ. Երեմ: *Անզգայն բայց ալ ըլ բերան՝ սկսանի անզգայաբար յոյսանել զնար անմոռալոյն. Ագաթ. ԺԲ: *Լսողացն՝ զանզգայաբար հարցմանըն ծիծաղելով. Փորփ: *Բազում անզգայաբար մտաք. Ոսկ. Տիտ: *Որպէս հիւանդք յանսան անզգայաբար լինել. Ոսկ. Երէ:

ԱՆԶԳԱՅԱՊՈՒՅՆ, գունի, ից. ա. Ա. ոաւել անզգայ. և Անմտագոյն. որ բնաւ ուշիմ՝ լի հասկնար, խիսա անխելք. Ἀναισθητότερος. *Յայտ արարեալ, թէ քան զգայն ևս անզգայագոյն են բանական քքն. Ոսկ. Ես. *Ջարուածեամբ անզգայագոյն և ևս քան զնա. Եզնիկ. Ը: *Որ քան զքարինս ևս անզգայագոյն գտանիմք... Որպէս չիգիմք քան զքարինս անզգայագոյնք: Զինչ լինիցի քան զձեզ անզգայագոյն: Որք կարի անզգայագոյնք էին. Ոսկ. Տիտ. Ե հա. Ե յհ:

ԱՆԶԳԱՅԱԿԱՆ, ի, ից. Տ. ԱՆԶԳԱԾ ըստ ամենայն առման. *Լուսարձակք լինիմ կղզիք. հրաւիրէ իբրև նշան ինչ զանզգայականն զգայնոցն. Ոսկ. Ես: *Պատկերացք անզգայականաց. Անզգայական տաւզայ: Վարան անզգայական է. Նար. Խ. Ե էրփ: *Անզգայական անբանութեամբ. Համամ. ա: *Յանզգայական արա. Մագ. ԼԳ: Իսկ Ոսկ. ապաչխ. *Ծովին և ձուկնին, որ է անզգայական բնութիւնք, լսելին և անասնին... խնամ ըստ յն. արտաքոյ բնութեան:

ԱՆԶԳԱՅԱՆԱՄ, ացայ. Ե. որ և ԱՆԶԳԱՅԻՄ. Իբրև անզգայ լինել. չզգալ ինչ. և Ընդհանուր. յայլոյ խելս լինել. փոյտապ օլմաք. ակբոնէնէ. *Որ առ. անպատուութիւնն կատարի, ի բազում՝ ցանկութեց անզգայանայ. Կիմաս: *Ոչ այնքան անզգայանայ: Ընզգայացեալ գոլով Ոսկ. յհ: *Ընզգայացա՝ի սրտի իւրում. Երէն. Ֆսի: *Ընդ ահի ՠծառութ բարկութենն անզգայացեալ՝ զմիմեանս սատակելին. Պէտ: *Ի բրու Թմբրութիւն լինն անզգայացեալ գնէ գալինս ընդ գժոխոց. Յհ. ԼՒ: *Մեռեալ և անզգայացեալ էաք յաճային գիտութեենէն. Լսող. ընկերց:

ԱՆԶԳԱՅԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԶԳԱՅԱԲԱՐ. *Մինայն անզգայապէս և անշնչաբար ունի չարժութիւն, որպէս տունկք ամենայն և բոյսք. Մաթ. Ի գիմ: *Չամբերեաւ ժող ժելով ոչ անզգայապէս. քանզի որ վարձք անզգայութեն. Բրս. յոանդիս: *Սխալեալ անկայ ի հաղես մահու անզգայապէս. Նար. ԾԷ: *Իբրև չունք կատաղեալք՝ անզգայապէս ի չար կրծեան յոդորելին. Ճ. Ա: *Վերացոյ առ տեր զինուիթեդ ակս. րութեի, և առգես շնորհս խնամատութեան անզգայապէս: Հեզութի ինչ՝ ի խռովուե ընկերին անզգայապէս գեղեցկիկ աղօթս վան նորին առնել. Կիմաս:

ԱՆԶԳԱՅԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Անզգայ առնել. Թմբրեցուցանել. Հանել ի մտաց. ակբոնէնէ. *Թունաւոր ՃՃիք, և գաժանութիք արմատոց և բուսոց կարին զմեզ անգգայացուցանել. ՃՀ. ԾԷ:

ԱՆԶԳԱՅԻՄ, եցայ. Յ. Տ. ԱՆԶԳԱԾ, ԱՆԱՄ. *Խոհեմութիւն իցէ, որ ոչ մինչև ի չարժուն քնոյ յանձին հաստատութիւն անզգայի. Կիմաս: *Եթէ բոլորովին անգամքն անզգայիցի. Ոսկ. Ը: *Ցերկոցունն անզգայեր փոքր մի. ՃՃ: *Զայն յանզգայելոց ի գիւսոյ լսեմ ես. Եւ. Լ. 18: *Անզգայեալ է ի մեզայն արբեցուէ. Սրփ: *Մոլորութիքն անզգայեալք: Անզգայեալք իբր ի գիւե. Ոսկ. Ֆփ. Ե յհ: *Անզգայեալք յայսոյն հայհոյութիէ. Ցհ. ԻՀ պաւ: *Զ՚ինչ վայելուչն իցէ կերակրոյն եթէ անզգայեալ ցաւոյք ուսիցեմ. Նար. ԼԷ: *Անզգայեալ՝ ոչ ճանաչէ. Լ՚Ֆ. պիրփ: *Որ չիցէ անզգայեալ, կմ ուրկոտ. Մխ. Գպ:

ԱՆԶԳԱՅՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀναισθησία. Sensu carere. Պակասութիւն կմ բարձուսն զգայութենէց. չզգալն. իբր անզգայ լինելն կմ վարքն. տպզուելի մտաց. գոյանալուէգ. *Տնկական անզգայութիւ. Մպւս. ի գիմ: *Ցանզգայութեն ընծայ՝ ցաւոյն՝ ի զգայութեի եկն նմին. ԼՖ. ոչ: *Չչարսան մանկանցն Թոպեալ, և այնպես անզգայութեամբ ևն. Գ. Ա. ՠ. 11: *Ընհարին անզգայութիք մերկ պանձն ընդ գաշտն կոծելով. Ագաթ: *Չարմուցմամբ որպէս յանզգայուն ըմբռնէին: Ընդ անզգայուեն արտին ոչ խմանայր. Փորփ: *Անզգայութիք պատուոյցն (յն. պատուոյն) բարեգործն Թշնամանեալ. Բրս. հց: *Բաթէ, ոլքան էր անզգայութենէ. Ոսկ. յհ: *Իբրև յանզգայութենէ խօսեցար. Վրք հց. Ի:

Եւ իբր Անմտութի. անխոհեմութիւն. անբանութի. որ ասի և ԱՆԶԳԱՄՈՒԹԻՒՆ. Ἀφροσύνη. Amentia, imprudentia, desipientia. անխելքութիւն, խելագարութի. ագբոնէնէ. *Շատիսսութենէն հոսանք իբրև յաղբիւրէ գիմեն յանզգայութենէն. Աշխ. ԺԲ: *Անապակի՝ մոռացման, միանգամայն և անզգայութի պատճառ լինի. փիւր: *Հոգի հեզութի անզգայութեանս իմոյ պարգևեցով. ՃԼ: *Մի՛ և մի ըստ միոջէ. հարկաւորկցիմք ասել կաւ թուել զանզգայութի ձեր. Փորփ:

ԱՆԶԳԱՅՈՒՆ, ընոյ, ոյ. ա. Ἀναισθητος. Insensitivus. Որ չունի զգայութի անզգայ. անզգայական. փոյտաչ. *Պատկեր կերպարանաց՝ ի փայտէ և յանզգայոյ կերպարանաց: Անզգայուն նիւթոցն. Ոսկ. Տ. ՠ. Հ. Ե Ց: *Զգայնոյն և անզգայնոյն. Պրփ: *Պարունակօղ եմ անզգայնոյ՝ և զգայական. Շ. Իմ եղէ: *Կրճոյ անզգայուն, քոյն միանձնեաւոր: Արիթ. նութի նոցա անզգայունք. Բրս. հց. Ե պրէէց:

ԱՆԶԳԱՍՏ, ի, ից. ա. Որ չէ զգաստ կմ զգաստացեալ. անզգոյշ. անխրատ. անհամրոյր. *Խժականաց և անզգաստոց՝ ատեցողացն զբարիս ի դիմի հարեալ. ՃՀ. ԼՒ:

Եւ Որ ոչն է զգացուցեալ կմ ազդեալ. չծանուցեալ. անկարծ. յն. չքարոզեալ, չհրատարակեալ. *Անհաշտ Թշնամի է, և անազդ և անզգաստ պատերազմ կալաս ընդ մեզ. Ոսկ. Տ. ՠ. ւՀ:

ԹԱՆԶԳԱՍՏՍՑ, ԹԱՆԶԳԱՍՏԻՑ, ԹԱՆԶԳԱՍՏՈՒՑ. Տ. Առանց զգացուցանելոյ, և զգալոյ. յանպատրաստից. յանկարծ. փոյտապան, ղաֆիլ. *Ճանկարծակի և յանզգաստս հասանիմ օրն մահու. ՃԾաք: *Ցորոց վերայ անկեալ յանզգաստս. փորփ: Իսկ Վէնցր. Է. յանզգաստս, իբր յանզգայս: *Յանզգաստից եկեալ հասանէին ի վերայ նոցա: Գալաս քնաս յանզգաստուց զարհուրեալ դնամք. փորփ:

ԱՆԶԳԱՍՏԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԶԳԱԾԱԲԱՐ. Ἀνεπαίσθητον. Sine sensu. *Երկիւղիս փոփոխմանն՝ անզգաստաբար ունի զերբաւորսայն վայելչասն. Նիս. Խոս:

ԱՆԶԳԱՍՏԱԹԻՒՆ. Գ. Պակասուէ զգաստութե. անզգուշութե. անհոգութե. ակբոնէնէ. Զայս խնաստ երևի տալ ի հյ. ասելն. *Ուս փոքր մի նիզակակցացն յանզգաստութէ ի սլարատութի մատնեալ. Է. Ա. ՃՀ. ւՀ: Իսկ յն. տալ և զայս միտս, ի գխնամարարիչն յանկարծ գալատեսնէ:

ԱՆԶԳԵՍ, ի, ից. ա. Պակասեալ ի զգեստուց. անհանդերձ. անվերարկու. մերկ. լտ լուսնեցէլ. եռվպոսըլ. *Անզգեստս և անբնակ. Զ՚ոբ. ԼՒ. Խաբ:

ԱՆԶԳԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Պակասուէ զգեստուց. մերկութիւն. *Արգելոյր զնա գալ առ նա. զորոյ հարկեալ զպատճառսն, առաջի գնէր զանզգեստութէին. ՃՃ:

ԱՆԶԳՈՑՇ, ուշի, ից. ա. Ἀφύλακτος. Incautus. Որ չէ զգոյշ. ոչ անձնասպահ. անզգաստ. *Ջար ոչ նախատեսեալ անզգուշից լինին: Մի լինիք գէտք անզգուշք. Բրս. Խաան: Երէն. Ը: *Ըստ ինչ բարի առնէ հողով. ահ և երկեղ անզգուշից, և անունդ բուսոց և անկոց. Վրդն. ոչ:

Կմ իբր Անզգուշական. անհարց. ուր չիք զգուշութի. *Ցանզգոյշ ժամուն տուինն պղտկորոյս հէն ընդ անիծիւք. Նար. Ե:

ԱՆԶԳՈՑՇ. Տ. Ἀφυλάκτως. Ա-

ԱՆԶԳՈՒՇԱԲԱՐ. Ի ունոյ զգուշութե. անզգուշութէք. անպահպանաբար. յանզգաստից. յանկարծ. *Անզգոյշ ոչ գնացից զՀանապարհն նորա. Վրք հց. ԺԲ. (այլ. անզգուշութէք:) *Ոչ ի մի ևեթ ուղղութե հայել, և ի հակառակն անզգուշաբար կալ մնալ. Նիս. Խոս: *Մուանի անդ անզգուշաբար ի յաւակնոյն

գիմացուածոցն . Աւծր . ա . 11 : *Մի ոք խաբեսցի անզգուշաբար . Ոսկ . էէր : *Անզգուշաբար ընծանցի զաստի Հանապարհս. Սրփ . ա . պ . է : *Անզգուշաբար ասել . Վ.բ. հդ . է : *Ո՛չ հեզգուեցի և անզգուշաբար վերիպեալ . Խոր . է . 73 : *Անզգուշաբար ի վերայ հասեալ . ՃԿ . կի :

ԱՆԶԳՈՒՇԱԳՈՑՆ . ա . Իբր Անխոհեմ յաձախեալ . *Առ մեծին պօղոսի անզգուշագոյն է առանել զայսպիսի ընտրուեիս . Աբ . ի սթէ :

ԱՆԶԳՈՒՇԱԼԻ . ա . Անզգոյշ . որ ոչն զգուշանայ . *Ընդհէր արդեօք խնամտուիզ քո անզգուշալի եղև . Ճ . Ա :

Մանաւանդ՝ Անզգոյշ թողեալ . ուր չէ եղեալ զգուշութեի . որ զգուշալին էր . Խ. ծաղ. օրինաւոր . *Ա յսպիսի անզգուշալի երբ կիսելի զանձինս առեալ . ՃԿ . կի : *Օձ հարկանէ զգաղշապար երիվարի , և սխալ ցանկութեի զանզգուշալի սրբոճի . Նեղս : *Անզգուշալին բան՝ ոչ գոլ ծանուցաս հա. ւասարիմ . Շ . ի.պ :

ԱՆԶԳՈՒՇԱԿԱՆ , ի , աց . Տ՚ս ԱՆԶԳՈՑ.*Անբուր իրի պատասխանէն՝ գործ է անզգայական անբանութեի , և անզգուշական անձին . Համա . առ. :

ԱՆԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ . ք . Պակասել զգուշութի , կի՛ արթնութի . *Եւ գուս ան. զգուշութի՝ նոցին զարհուրեցուցէ . Լմբ . պտրք : *Անզգուշութի ոչ գնայից. Վ.բ. հդ.յ :

ԱՆԶԳՕՆ , ի , ից . ա . Որ չէ զգօն . խոր. հրգաւորյս . անխրատ . անզգամ . *Անբզգօն և անկանոնզ ազգն հրեից . Համա . առ. :

ԱՆԶԵԽ, կի՛ ԱՆԶԵՂՈ . ա . Հեռի՛ ի զեզ խոհ . զգաստ . ժուժկալ . սակաւասպիս . *Ի յանզեխ զգաստութեի վարս հաստատուն պահելով . Պիս :

ԱՆԶԵԿՈՒՑԱՆԵԼԻ . ա . Իբր Անպատմելի , կի՛ անթաւ . *Առաւել ևս անզեկուցանելի և անվճար . Փիլ . ք . էան :

ԱՆԶԵՂԶ, զՁԻ , ից . ա . գրի և ԱՆԶԻՂ . Ἀμεταν όητος. Որ չունի զեղջ . որ ոչն զղջանայ . անապաշաս . անդարձ . Լուսկ . Լոգոս . ֆիւսման օլմայան , Ինքօպէտիս . *Լսատ անզեղջ պտոի քո դանձես անձին քոմ բարկութի . Հա . է . 5 : *Խստանայ սիրտ նոր. րա , և մնայ անզեղջ : Անզեղջ է՝ի չարիսն : Ո՛ւր ես անզեղջ՝ ի չարիս բանսարկու . Անզեղջ յանօգնէութի , կի՛ ի տապաստութի , կի՛ ի նենդութի : Ի վերայ կամաց կործոյն և անզղջից . Լմբ : *Մեղաւորաց անզղջից : Անզղջից դատաստան արուան : Անզղջից մահ որոշեաց . Մ . գպ :

Մերթ Այն ինչ յորոյ վերայ չէ եղեալ զղջումն և ցաւ . Լուզոյած . ֆիւսման օլսանքամբ . *Մահ՝ անզեղջ մեզքն է . Լմբ . սղ . ը:

ԱՆԶԵՂԶ-Անտարբալի . ընդ որ ոչ լինի զղջալ . անփոյթ՝ բարի կի՛ անբարի . որ ևս լիգտանար . ֆիւսման օլսանմազ . Ἀμεταμέλητος.*Անզեղջ են շնորհք և կոչումն Ած . Հա . ծա . 29 : *Անզեղջ խնամտութի : Անզեղջ սրտիս՝ օրհնել . ՃՁա . ձ . ծձ : *Անզեղջ գովեստիս . Նար . կէ : *Անզեղջ ուրախանալ , կի՛ կերակուր . Լմբ . սղ . Ն պտրք : *Ի տեառնէ ժամանեալ անզեղջ խոտովանի՝ի վերայ ապտամբ . Զէր . կի :

ԱՆԶԵՂԶ . մ . Առանց զղջանալոյ . *Ուրախանայ սիրտս՝ անզեղջ : Երդուաւ անզեղջ . Լմբ . սղ :

Անզեն . ա . մ . Ոչ զենեալ . ոչ զոհեալ որինաց . առանց զենման . Լմսրեցած . *Որ զենդրի պատառոցաս՝ ոչ ախորժելով, անզեն միտս հրոյ առեալ է , քան Թէ պատառոց մատուցեալ . Փիլ . էլ . ք . 50 : *Մորին ուտես , և զոյն՝ անզեն . Մ . առ . ՃՀ :

Անզենի , լոյ , լեաց . ա . Իբր Անպատրաստելի . որ ոչ մատչի՝ի զոհ . *ԱՅստոց. Sacrificio inutilis. *Ցանուտելեացն և յանզենիլեացն . Աճաբ . ծն :

ԱՆԶԵՑՏԵՂԵԱԼ . ա . Ոչ քաջ գետեղեալ . ազգի լեզաւորած . էերևնդիւ. *Անզետեղեալք են և անհաստատք՝ մեր կամքս . Փիլ . լին . 54 :

ԱՆԶԵՐԾ . ա . Ուսոի ոչ լինի զերծանել . անճողոպրելի . ասելիզ որ լինաբանութ. ֆոսրնասլաս լօփ . *Անզերծ պատուհաս . ՃՁա . ք : *Անզերծ վճիռ մահու . Սարկ . կհ : *Անզերծ սատնամանիք , կի՛ վտանգք , տագնապ . Նար :

Կամ Որով ոչ լինի զերծանիլ . *Անզերծ ընծացք , կի՛ փախուստ . Նար :

Եւ Անլուծանելի . *Անզերծ հանգոյց . Նար :

ԱՆԶԵՐԾԱՆԵԼԻ . Նոյն ընդ վ . *Անզերծանելի լինելով՝ի վերթրուեիզ ազգիս : Ցոյժ անզերծանելիք միտալով : Անզերծանելի հիքութի . Պիս : *Անզերծանելի ծուզակ . Աւծր . է . 11 : *Մահն ընթերական՝երկիւղ անզերծանելի քնաւիցն . Լմբ . սղ : *Զոմն սպան , զոմն եդ ՚ի բանտի անզերծանելի . (Իբր տ.) Մ գպ :

ԱՆԶԵՐԾՈՒԹԻՒՆ . ք . Հեռանալ նուիզ ասլ որպես Անկապանելի գոլն . յապահովութի . որպես քաղաք ապաստանի. Ἄσυλία. Asylum, incolumitas. *Անզերծութի դադարման՝ խաղաղութեան : Ոչ անզերծութի՝ որ զանկրաւուին գործեն , տուեալ . Փիլ . ֆ . Ն ծ . բան :

ԱՆԶԱՈՒԵԼԻ . ա . Իբր Ան՝ զոր ոչ ոք կարէ զղուել , խուել , նեղել . *Անզղուելի պահեցեր , մինչև յարկն լուսոյ ածեր . Նար . ծք :

Անզէն . ա . ն. *Ἄοπλος.Inermis.Որոյ չիք զէն կի՛ սպառազինուի . և Առանց զինուց . զէնէ լուսնեղօզ . ֆիւսիզ խոսոպոզ եարոփ ոզը . *Անզէն մարդիկդ այսպէս բանացան . Եվիւ . ք : *Առիւծ յարգեալ յորոյ՝ ոչինչ փոյթ առնիցէ զանզէն երեսոց . Աւծր . է . 3 : *Անզէն սպառազինութի խաղացեալք (գեգեսնեանք) . Պիս : *Զօրագլուխք մարտի քո անզէնք ՚ի գիտութեիզն օրինաց . Երե . ս : *Անզէնք և անկազմք աներկիւղ զաթար չզէնսցին . Փիլ . նի . ք : *Մերկաց ցուցանէ զմեզ՝ի շնորհէն , զի ըմբռնեսցէ գիւրաս անզէն և առանց պահպանութեի . Աճաբ . ին : *Ոչ ոք մերկ և անզէն իշխեաց ցէ՝ի ներքս մտանել . Ոսկ . ես : *Անզէն սամիկ առն յապտեիսց . Եվիւ . փա :

ԱՆԶԻՆԿԵՆԼԻ . ա . Ἀνυπέρθετος. Զոր ոչ լինի զընկենուլ և յերկարաձգել . էա լիմֆէսս . *Լքեալ՝ի հոգին երկուքն՝ փոխ. Թալք և ձեռեր առ անգընկենլին և անյապաղելի քին ընծանելոցն . Փիլ . խ.սպն :

ԱՆԶԻՂԶ . ց . ՈՆԶԵՂԶ :

ԱՆԶԻՆԱՀԱՐ . ա . Եղեալն առանց հարուածոյ զինու . *Թորուսին անզինահար արեան (քրոմանց) . Թ.ոզոր . Ֆայրաֆ :

ԱՆԶԻՐԿ . ա . (որ և ՈՆԶՈՒՐԿ) Ոչ զրկեալ . ոչ անկզոզք , ոչ անհագորգ . լի զրլեալ . *Ի հանգստեանն մխիթարուէ անզրկ միասցուք . Խոսր : *Ցամենայնի անզրկ պահէ զնոսա յիչխանութեէն . Ոսկ . կիբոր :

ԱՆԶՂԶԱՒԱՐ . մ . Առանց զղջանալոյ ՚ի մեզաց , անզղջութ. կի՛ Առանց ատրջանալ ընդ բարին . Ինքոպէտիս . *Հոգւոյդ կենդանուն է խիզճն , և ընարութեի բարոյ և չարին . խակ մահ՝ անզղջաբար մեզանչելն . Լմբ . սղ :*Չերախայրիս՝ երեցանց մատուցեն անզղջաբար մեզք . դանան :

ԱՆԶՂԶԱԿԱՆ , ի , աց . Տ . ԱՆԶԵՂԶ ըստ ածն . *Անզղջական զառածեալ : Ցանզղջական հոգւոյն . Նար . կա . Ն ծբ :

Եւ ըստ ք . Ἀμεταμέλητος. *Եռացեալ հոգւոյն՝ անզղջական խնամալեաւն Նահատակեր . Ոսկ . վ : *Աճ անզղջական բարեբարուէ իւրով կարգեաց : Գոհացալք զանզղջական փառացն քոմ : Ընդ անզղջական վարդապետութեէն . Ագաթ : *Որ ըստ ոյ տրտմութեէն է , անզղջականին հանգիսցի փրկութեէ . Ցհ . իմ . երեսուբ : *Անզղջական տուր : Զշնորհ պարգեւացն անզղջականաց . Նար . ք . Ն խլ : *Ցոր ուրախ լինէր անզղջական խնդութեէն : Զուարճանայ զառ ՚ի տեր անզղջական խնդութեէն : Ընորող մտացն հեռանի ուրախ լինելէն անզղջական բարերջանկութեէն . Լմբ . սղ . Ն առ :

ԱՆԶՂԶԱԿԱՆԱԲԱՐ . ՏՀ . Անզեղջ

ԱՆԶՂԶԱԿԱՆԱՊԷՍ . Յիմայլով՝ի էութիւն . անզղջութի . խոտապտութի . *Անզղջականաբար ըմբռնէ ՚ի մեզս . Լմբ . սղ : *Մինչև ցերբ յայակողմանն գթեմբ անզղջականապէս : Ցաճախուղին ՚ի մեզս անզղջականապէս . Լմբ . ապ . Ն սղ :

ԱՆԶՂԶԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՆԶԵՂԶ ԶՈՒԹԻՒՆ . *Զղջութի , և անզղջականութի . . Անզղջականութի մեզանչելն . . Ցանզղջականութէն ՚ի զղջումն ժամանակաց : Անզղջականութի առեալ ծնացին . . Ա յս ամօթ է մեզաց , և անզղջականութէ առնել . Լմբ . սղ . Ն առ :

ԱՆԶՂԶԱՆԱԼԻ , լոյ , լեաց . ա . Իբր Անընդունակ զղջման և սորջանաց . *Ո՛վ անառանեալ ձայնիս . ած զղջանայ անզղջանալի քնութեէն . Սրփ . է . պ . է :

Իբր Ան ինչ՝ ընդ որ ոչ լինի զղջալ կի՛ սորջանալ . անտրտմական , և անհրաժեշտ . անյեղլի . *Ուրախութի՝ որ անզղջանալին է . Լմբ . եր ընտ . *Ի տանջանան անզղջանալի , ՚ի յաւիտենական կորուստն . Գանյ . ՃՃ . Ն Մ եոր . եր :

Որպէս Անզեղջ . անապաշխար . ա . մ . *Անզղջանալի չարութեէն (յուլիանոսի) . ՃՁ : *Անզղջանալի եղև ՚ի չարեացն . Շ . ածնայն լար : *Անզղջանալի և առանց խոստովանութեէ երթին յաշխարհէ . Շ . էոյնր : *Ի նոյն միտս անբարոյականութեէ կացեալ անզղջանալի . ՃՁ : *Ի նոյնոսէ կացեալք անզղջանալի . Վ.բ. ոսկ : *Ի խստասիր ձնան , և անզղջանալի են արտիք . կվ.ոգ :

ԱՆԶՂԶԱՊԷՍ . Տ . ԱՆԶՂԶԱՒԱՐԱՊԷՍ . *Կամակորեաք անզղջապէս ՚ի վատթար հնչառութեան . Շ . ա . պ . ի :

ԱՆԶՂԶՈՒԹԻՒՆ . ք . որ և ԱՆԶԵՂԶԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ . Անզեղջ ձնալն ՚ի չարիս , անդարձութի ՚ի մեզաց . խոստովանութէ մեզաւորի . Ինքոպէտիս . *Անզղջութէն՝ զղջումն արտասուաց . ՃՁա . ծն : *Որ զանզղջութեան սուտ հնչէ . Նար . էրփ : *Որ յանզղջութի լինիցին մինչև ՚ի մահ . Շ . ընփ :

ԱՆԶՄՏԱԻԱԾԵԼԻ . ա . Զոր չէ մտրթ բռավանգակել մտօք . անհնչուելի . անապարհմանալի . *Ուստացանէ զծծային քնութեէն ամենևին անհասանելի գոլ և անզմտաածելի . Նիս . էրփ :

Անզնին . ա . Որ վերկապատ գրի ատեալ և ԱՆԶՆՆԻՒ . արմատն է ՉՆԻՒ , յորմէ ՉՆՆԷ . Որ չանկանի ընդ զինուել մտաց , կի՛ աչաց և ձեռաց . անիմանալի . անհաս . *Ցերկինի անձառ , և յերկրի անզնին : Աչ զնին զորութեզ : Ի խաւար անզնին ծածկեալ իմանի : Անզնին արուսեզնոց . Նար : *Ունիմք գարձեալ զիսաուն և զիմաստուն զոգին անզնին և անկերպարան . Վ.բ.ոգ . է :

Անզննական, ի, աց. } ա. Նոյն
Անզննելի, լ-ոյ, լ-ւոյ. } ընդ վ. *Անճառելիգ ած անզննական՝ի հրեղինաց. Շաբ: *Անզննելի՝ զգայութեց: Զօրութեի անզննելի: Գաւակեր անմոխոխ, պարզ, անզննելի. Նաբ:

Անզոհ. ա. *Ասυτον. Insacrificabile. Անպէտ՝ի զոհ. անտուրք. *Եթէ ուսեալով ուսոյցի յաւուրն երրորդի, անզոհ է մի ընկալցի. Ղեւ. ի. 7:

Ս. Աւանդ զոհելոյ. *Անզոհ կարդացար (գաւիթ) ՚ի հալածմանն իւր. Վրդն. ա:

Անզոյգ, զուգի, ից. ա. Որ չէ զոյգ. կամ՝ չունի իւր զոյգ. անհաւասար ըստ քանակի, կամ ըստ այլոյ բանի. անհանգէտ. անհամեմատ. անմիաբան. և կոճաս. *Ανισος. Impar, inaequalis. Լսիպ լերոյ, անդամ, անյարիր. եղեիդ, ոչդոնոտ, ինկնիփ օլոյան, ինէ, փենգսիպ. *Քանզոյն մանաւանդ հղեցի ուրոյն յաւուրի՝ զոյգ. և անզոյգ ասէր. Արիսթ. ետաղ: *Ես՝ ասէ, և հայր իմ մի հիմ. և արդ ուր իցէ անզոյգն (անհաւասարութեի). Սէբէր. է: *Որ բանիս (մեծութեան) անզոյգ են, և զոյգ և նման ազգակցութեք վարին: Զոյգս տալով անզուգիցի, ոչ ՚ի պատիւ նուաստիցին, այլ ՚ի քանաւնն լսելին: Որ զպատիւն անդամանիցն տայ, անզոյգ և անկշիռ է. իսկ անզոյգն (այսինքն անզուգութեին) աղքեր է յարեաց: Անզոյգ և անիրաւ և անհամբոյր չարութեի. փիլ: *Որ զանզոյգս և զըբացորոշեալս զուգակիցս միաւորութեք. Մաւր:

Ս. Անմիաբան և անհանգարտ կամ գրժկամակ արուիս. (որ է հեղինաբանութեի). *Նա զնարմինն գոհութեք և զոյգ հոտ. գուսմ հայիգ ուժգոհ և անզոյգ ատիկր. Ոսէ. է. նոբ: Ն ցծաւ:

Անզովանալի. ա. Որ ոչն զովանայր. Լիպսէր. սօվոմաց. *Կրեմ երգեհլիս զանզովանալի զկիզումն: Բորբորքմամբ մեծաւ անզովանալի. Նաբ. ձէ. իէ:

Անզուգաբար. ս. Ανίσως. Inaequaliter. Անհաւասարապէս. ոչ նոյնի չափով. *Անզուգաբար մեզ բաժանելով (ոյ) զկնէն ցաղոյս. Բրս. ապաչ:

Անզուգագոյն, գունի, ից. ա. կարի անզոյգ և անհաւասար. անհանգիսագոյն. *Նմանն՝ ուրուսն նման ասի, և անզուգագոյնն՝ ուրուսն անզուգագոյն. Աբիսթ. առինչ. յորմէ և Սբէ. հանգ:

Անզուգական, ի, աց. ա. Իբր Անզոյգ. անհաւասար. անհամեմատ, այսինքն անչափելի, անքաղգատ, անկշռելի. անզուգելի. ասյական, նահկիվոր. Ανισος, ανωμαλος. *Զանզուգական անուան գնեաս նմա. Ճճ: *Որ յոյժ անհամեմատ և անզուգական է իմոյ նշանացս. Նաբ: *Եւ եր մարտն անզուգական. զի նոքա բազումք և անհամարք, և սոքա սակաւաւորք. Ոսէ. ես: *Թեև կարի զանզուգականացն իցէ օրինակս. Իգն:

Դարձեալ՝ Անհամեմատ, աննման. որպէս՝ գերազանց. յոյժ առաւելելով. որում չիք զուգական. ինկնիփ նօգ. *Գեղեցիկ ոչ զկիրպարանացն ասէ, այլ զանզուգական փառացն. Ագաթ: *Անզուգական գուսմ, կամ բերկրութեի: Ի սէր պրթոց անզուգականիք: Ցանզուգական յաբեռանս. Նաբ: *Ցանզուգական բարձրութեին՝ որ առ Ած. Սբփ. յէ. է:

Անզուգականութիւն. փ. Անհաւասարութեի. և Անհամեմատ մեծութեի. գերազանցութեի. *Որ և այնպան ունի զանզուգականութեի, որ և ոչ զնայացս կոշնայց նորա եմ արժանաւոր լուծանել. կնօրդ. ղ: *Ա յնու զոյժ անհամեմատութեին և զանզուգականութեին յայտ առնէ. Նանայ: *Ցանապատումս վերացեալ անզուգականութի արքայութեին երկնից. Ագաթ: *Ծաւ նիցէ քո անզուգականութեիդ. ձճ:

Անզուգագոյնութիւն. փ. Զգուշգերն պատկերոյ օրինաք. անփորձ մնալն յառնէ. միշտ կուսուն տիրասեր. ճշդերք. աաբանէ զկուսին զյղուլեին յանզուգական յուեցենէ. Մաթէ:

Անզուգագոյս. տ. Անզուգաբար. *Ի սպառ սիրեաց զսէրն, և սիրեցաւ անզուգապէս. Շ. փազ:

Անզուգելի. Նոյն ընդ Անզուգական՝ եթ ոչ այսինքն Անկշռելի. *Ած միայն է սուրբ՝ անզուգելի ընդ ամենայն ապրածս. Վրփ կց. ի: *Անզուգելի են աշխարհի սուրբք. Վրդն. գաս:

Անզուգութիւն. փ. Ανισότης. Inaequalitas. Անզոյգ գոնութիւն. անհաւասարութեի. անհանդիսութեի. աննմանութեի, և անմիաբանութեի. *Ի հանդիսութեի և յանզուգութեի բոլորն բազկացաւ: Բանիքն զուգութեի՝ զայն որ ՚ի ձեռն գործոյն անզուգութեին՝ ծնոյի. փիլ. լին. Ե փհ: *Անզուգելի ծնող չարեաց. Եղիշ. ա: *Արատոյ է անզուգութեի՝ սրբոյն ժողով. Ի յիւ յաչս: *Ընչացի չերմութեք զանկշիռ անզուգութեին՝ ասէին ասոնք պատասխանս. Պիա:

Ըստ քո. ոճոյ, նաև Անարգարութեին, անիրաւութեի. խոտորութեն. *Օտար է ՚ի բնութեէն ոյ չարութեի և անզուգութեին. Լիւ. ոչ:

Մերթ որպէս Անզուգակցութեի. *Ճաև ած զծնոնէն յանզուգութեենէ կուսին. Տծաւ:

Անզգաբելի. ա. ս. Առանց զչարութեյ. առանց գժկամակութեի. մեագիւթ. *Չայմարձակելով երկոք ՚ի մաղթանս քո՝ անզգաւելի առաքել ամենեցուն մեզ թուղթ մի. Բբս. ԽԿ:

Անզգաւ. ա. Ανήνυτος. Infinitus. Որ չիք զքաւ. անասարտ. անեզր. անվախճան. անվճար. անսպառ. անքաւ. Նիհոյ. էնոիդ, իիւ-էնէդ. *Եւ այլոց ևս սիրոց և չարութեենց անզգաւ և անվճար բազմութեան. փիլ. փեսական: *Ընդդաւ սէր, կամ ուրախութեին. Սկէ. իի: Զոբ. իի: *Անզգաւ կապակցութեի ուիստի: Մեծաւ ցաւմամբ և անզգաւ հաշտմամբ. Աբեծր: *Անզգաւ խնդրատածով. փոփ: *Ցանզգաւ թախծանաց: Ցանզգաւ հիքութեին. Նաբ:

Անզգաւականն, ի, ացս. ա. Նոյն ընդ վ. *Անզգաւականի կեանք. Ագաթ: *Զանզգաւականացն ցուցանելով կեանս. Շ. էաբէր: *Անզգաւական ուրախութի. Լ-ոս. ընէերց: *Յուրախութիւն անզգաւական. Շաբ: *Անզգաւական պատժապարտութեի. Մագ. լա:

Անզգաւականիս. ս. Առանց զգաւելոյ. անկնգհատ. յաւիտեան. անսպառութեի. *Անզգաւապէս չարժեալ միայն զնալ, և յանգաւմն ոչ ունի չարժմանն. Մագ. նչ. էի: *Ա յտու ամենայնիս՝ և սոյնպիսի այլ անզգաւապէս վայելչանայ թագաւորութեի նորա. Ցծաւ:

Անզգաւելի. տ. Անզգաւ. *Անզգաւ ելելի ուրախութեի. Ան. ՚ի ապէ:

*Անզգաւկող. ա. Զգեղող. իրաւարար. անաչառ. զոյ էնիդնէ. *Անզգաւկոզ մնոզ զիւրաքանչիւր մարդոյ զարժանն հատուցցէք. փոփ:

Անզօր, ի, ացս. ա. Ανισχυς, αδρανής. Infirmus. Որ ոչ զօրէ. յեանեալ՚ի զօրուէ. ուժար. ազօր, անկարող. անոյժ. լոգիքոզ, ոաի լսանեզօզ. գոալքնիպ, գոսոբլնիպ, զայիք. *Ընտիրք՝ անզօրք եղիցին: Յաւմենայն կոլմանց անզօր. Եա. Խ. 30: Ե. Դ. Է. 4: *Անզօր լերուս. կնօրդ. գնյ: *Առնիցեն անզօր ՚ի զօրութենէ. Ոսէ. Եա: *Ետես զինքն թշնամին անզօր առ անտուին. Ան. անա: *Անզօր է առ սուրբս: Անզօր եղեալ ՚ի նորա զօրութեն. ՑՃա. ծէ. է: *Աբուն զօրաւոր ասի, և եգն անզօր. Լծ. ՃՃաէ: *Կանացի կնատ և անզօր լինելութեն. Պիա: *Ըմբռնէք զնա իբրև զանզօր տղայ. Աբեծր. է. 3: *Եզրէ զօրաւորդ առ անզօրն մրջնեն. Համամ. առ: *Զօրացուցանէ զանզօրս մեծազօր զօրութեք. Եփիի: *Տկարացս զմեծամեծացն առնես հարցուսըն, և անզօրացս հարկիս. Աբէաբ: *Առնէ զդիւացն մարտ՝ անզօր ՚ի հրեղէնէ լուսաւորութենեն մեռք անզօրք են. Խաոբ: *Անզօր սահմանս. իբր անհաստատս. Եփիի: *Կերակուր մեր անզօրս. իբր անշահ. Լաոբ. յէբ: *Անզօր ՚ի դալարութենէն. իբր անդալար. Շ. էաբէր:

Անզօրագոյն. ա. կարի տկար. *Եւ ոչ մարդին ուսիցի անզօրագոյն կամ ախտացեալ. Բրս. կց:

Անզօրական. ա. Անզօր. անկար. *Վասն ձերս սուէ հայհոյիմ, եթէ տկար և անզօրական լինչ իցէ, կամ անողորմ և անաւդրոյն. Ոսէ. Եա:

Անզօրանալ. է. Տկարանալ. Նուաղանալ և անզօրանալ. կանան:

Անզօրացուցանեմ, ցուցի. ն. Տկարացուցանել. *Անզօրացոյց զհզօրս. Մծէ. ծէ:

Անզօրելի. ա. Որում ոչ զօրէ ինչ. անգործանելի. *Անզօրելի գործոյ՝ չերմութենէ. Նաբ. իէ. այսինքն գեղեվճար լբլաբս:

Անզօրութիւն. փ. Αδυναμία. Impotentia. Պակասութեի զօրութեէ. անկարութեի. տկարութեի. գոալքնիպէփ. *Ո՛չ զօրութենէք են, այլ՝ անզօրութենի և տկարութենեն. Դիան. ՃՃաց: *Զձէր աղօթիդ օգնական ունել լսեամ՝ անզօրութենեանն: Կարծելով զայս իւրեանց անզօրութենեանն. Սիոան:

Անի, էք, էից. ա. փ. Անգոյ. էդոյ. ոչինչ. որ և Անչնութիւն. Ανύπαρκτος. Quod non est, nullum. Նօփ, հիլ. * Սմին գչիտս երթայ անէն և անգոյ. Նիաս. իայմ: * Ոչ է անէ և անգոյ. փիլ: *Էքս՝ հունէք են, և տեսակք. ոչ էն՝ անտեսակ եզիցի և անէ, բանի միայն տեսանելի. Մաոս. ՚ի գիան: *Ոչ թէ անէ երկիր էր. Ցծաւ: *Զէլ ին անգիտացեալ պատուագրութի՝ անէից գոյն մատուցանէին. Սաբէ. հանգ: *Ցանէան ունի (այսինքն յոչնչէ գրեի) զանականն պատիւ. Գիա: *Որ յանէից ստեղծեր. Շաբ: *Ցանէից փոխեսեալք՝ առնի զերութեի. Շ. ՃՀ լաբ: *Ստացուելին իմոյ յանէից: Ցօրինեցեր կարող ոյրապէս զգոյ. վանգակ բնութեիս ամենայն էից յանէից. Նաբ. ծՃ. էի: Իսկ անգ. ծէ. *Ցաղթ ժամս նակիս յանէից՝՝. այսինքն՝ ի հանգոյ ոչնչի, անցաւոր:

Անէական. Նոյն ընդ վ. *Ստականութեի՝ լուծումն էակին յանէական: Լուծիլ էակին յանէական. Սահան:

Անէակից, կից. ա. Ασυνύπαρκτος. Vix coexistens. Որ չէ հակից այլոյ. ողբ չիաբեն ՚ի միասին դոլ կամ կալ. *Ողբութեի և հիւանդութեի՝ ի նոյն անպատեհակիցք են և անհակից. կնօրդ. գնյ:

Անէծք. անիծից. փ. Κατάρα, αρν. Maledictio, execratio. որ և նզովք. Հա-

*կառավին օրհնութեան. չարիս մեղքերէն. չարքանութենէն ազատ՝ ի մեռելոց. ապաշխարութեան յօրհնութեան. պէսպէս, լս. նէր, իւրաքանչ. *Ածիցեմ՝ ի վերայ իմ պանծալս, և ոչ օրհնութեան: Քիմ վերայ անէծքն այն: Ի նմին բերանոյ ելանեն օրհնութիւնք և անէծք: Եթէ առցէ՝ ի վերայ ներս քանէծս՝ անիծանել զնա: Անէծք և ստոգութեան և սպանութեան: Անէծք զուր՝ ուխտք ոչ եղանեն: Որոց բերանք պինծիւք և դառնութիւք լի են: Մերձ է յանէծս. և այլն: *Ողկոյզք օրհնութեան՝ ընդ սպազոյս անիծոյս: Փակեալ առ՝ ի քէն զանիծիցն գժդնդակ լսելեաց մերոց ձայն. Նար: *Ընդ աղքատսդն անիծից՝ և ոչ անէծք մոանեն՝ ի տունս զլկոլացն. Շ. ընդ: *Անիծիքս. զի յայն սակս է խօսքն, զի որչեւցե զմեզ յոյ. քանզի անէծքն՝ որոշումն է. Լմբ. ած: *Փակեալ ընդ անիծիքս. Ագաթ: *Ենկն ընդ անիծիքս. Նար: *Զաչխարհս ընդ անիծիքս (կամ անիծից) արարեր. ՃՃ: *Ծ ընդ անիծիքն ընդ օրհնութիւքն արարեր. Վանակ. յոբ: *Անէծս հանել (այսինքն տալ). Լմբ. ած: *Անէծք այնպիսի կծծի բանից. Յով. ելէս:*

Գտանի և եզակի՝ ԱՆԷՆ. *Չի մի ընկալցին բազումք զանէծ. Եփր. օրին:

Անէութիւն. գ. Անգոյութիւն. ոչինչ. չգոլիք. անիք. անդոյք. *Որ չան. էութենէ զրնաւս՝ ի յոչցակութ ածեալ գոյացուցեր. Պիտ: *Յորժամ չանէութիւնէ՝ էս ոլորական ձեռագն կենդանանամեռցիցեալ լինէի. Պիտ: *Երևակ (հբարբ) է անգոյութեան տեսութիւն. Կլիմաք:

Անէր. ած. Ἄπτωτος, Non ruens. Որ չիյնանէ. անկործան. վեր լինող. լինող. Եղիզ. *Որ՝ ի ծորան ջուրց բազմանէ (կամ բնութիւն) անսի անշարժ և անկէզ (չն. մի բառ.) զերկինս հաստատեաց. կալ. ի:

Անէրկ. տ. ԱՆԷ:

Անըղձանալի, լոյ, լեայ. ած. որ գրի և ԱՆԸՂՁԱԼԻ. Ἀόρεκτος, ἀπέυκτατος. Որ չէ ըղձանալի կամ բաղձալի կամ ցան կալի. *Ըղձանալ զանըղձանալին (յեւս զզուելոյն) զծարաւ և զաղտղ. Փիլ. փեսան: *Ոգեյաւոյնութիւնքն յաստուծ է՝ անըղձանալի (կամ անըղձալի) հասարել զայնմանէն զգալոյն հեշտուն զկայելուածս. Աբէսթ. առաք. յորմէ և Լմբ. ած:

Անըմբելի. տ. ԱՆԸՄԳՆԼԻ:

Անըմբեր. ած. Իբր Անհամբեր. ապազբուղ. *Որ զանըմբերս պահիս պահեալ համբերութիւն. ՃՃ: *Դէին ոմանք՝ որք անըմբերք եղեալք զրկեցան յանվախճան կենացն. Սամ:

Եւ իբր Անըմբեր լեալ. անսանալի. ապազ օրինակ. Լեւիմէս. յն. անամրեքտոս *Ατορνδος. *Ոչինչ է քան զայնպէս միայնաբարն չաք և անըմբերք. Ոսի. յհ. ի. 32:

Անըմբերացուցանել. ած. կարի անհամբեր. *Անըմբերացոյցն գժուարութիւն զքաղրին. Պիտ:

Անըմբերելի, լոյ, լեայ. ած. որ և ԱՆԸՄԲԵՐԵԼԻ. Ἀφόρητος. Intolerabilis. Բռւոյ չկարէ ոք ըմբերել՝ համբերել. անհանգուրժելի անտանելի. Լմբ. Լեւիմէս. *Ո լրեալս անըմբերելի է տանջանացն աւելի. Բրս. ես ես: *Ի զբոսն անըմբերելի էր. փիլ. լիս: *Ցաւք անըմբերելի. ՅՃ. ծի: *Անըմբերելի կերպ, կամ վտանգ, ծաղալութիւն, աֆ, կոծ, տանջանք. Պիտ: Նբշ: Ած. եվ: Խոսք: Բենիէ: *Անըմբերելեացդ պատուհասից. Նար: ը:

Եւս և Անհամբեր. ապազբուղ. *Անըմբերելի միաք. ծ. Ա:

Անըմբերութիւն. տ. Անհամբերութիւն. *Ձանձրոյք (կատեալ է) զանըմբերութենէ. անըմբերելի զանհանգիստ. Նեղ:

Անըմբոն. ած. Որ չէ ըմբռնն. անպատուհաս. անպատաշաճ. անգէպ. Եփբլմ, Եփբլէփսէս. *Անըմբռն տրամախոհութիւն. Մագ. ծբ: *Անըմբռն վարիանին մանն գոլ զանբանին (բանականին): Անըմբռն վարկանել անքանելի բնութեանն քանականալ. Սարի. հանգ. Ե մարդեղ: *Ո՛չ անըմբռն կարծեմ երբեմն և զոգւոյ դնել դատաստան: Թէպէտ անըմբռն ասացեալքդ կարծի. Մխ. դպ. Ե ած:

Անըմբռնութիւն. գ. Անպատեհութիւն. անպատշաճութիւն. *Ոչինչ անըմբռնութիւն գտանել (իւ) ի նոսա. Եփբլէփ:

Անըմբռնաբար. տ. Անըմբռնապէս. *Հոգւոյ ընտանեցաւոր յանկարծ երևեալ, և գարձեալ անըմբռնաբար՝ ի բաց փախուցեալ. Յառաջնոյն մինչև յետինս երկրիլ ըմբռնելոցս ամենեցուն անըմբռնաբար, այս ինքն ոչ մարմնապէս ունելով. այլ նախանձուելեամբ գերագոյսն. Դիոն. երփ: Մաթ. անդ:

Անըմբռնական. տ. Անըմբռնելի. *Ի մարդկան նենգութենէ անըմբռնական (կամ անըմբռնողական) էղև. Ոսի. էս:

Անըմբռնապիտ. ած. որ և Անըմբռնաբար. Ἀκαταλήπτως, ἀσχέτως. Անըմբռնելի գոլով, վասն արագութեան կամ պատուհաս կամ անհասութեան յերեսաց ելոյականաց. յետ էնիալէն լամբոթելով. *Ածսլեւսուհան զորութեան յամենեսեան անըմբռնապիտ յերևակ, և ընդ ամենեսեան անըմբռնապէս թափանցիկ լինի: Անըմբռնապէս ի բաց փախուցեալ. Դիոն. երփ: յորմէ և Շ. հրէպ:

Անըմբռնելի, լոյ, լեայ. ած. Ոչ ըմբռնելի ձեռագ. անորսալի. ապատ. անհնարաձեռ. անարգել. անչօշափելի. տրամ. Ἀκαλωτος, ἀσχετος, ἀκράτητος. Qui non capitur, qui teneri non potest. *Ա չծեւսին անըմբռնելի է ի հաղթից՝ ոչ րութեք տեսանելեաց. Բրս. հայեաց: *Անըմբռնելիսք լիցոք ի սատանայէ. Պրպմ. ք: *Անըմբռնելի լինել ընդդիմամարտին. կամբլ: *Անըմբռնելի՝ ձեռաց ներհակին. Նար. ղի: *Թռչունք անըմբռնելիք յորոգայթիդիր որսորդաց. Պիտ: *Ջ ըմբռնելոյն անըմբռնելոյն. Եղիզ. է: *Կարծեցեալ ընդ նոսա ըմբռնել զանըմբռնելին. Ոսի. ևբ: *Անինչ կրծեալ՝ ճգնաւորի անըմբռնելի (այսինքն ըմբռիչ որ ոչ զիջոյ ըմբռնի). վբփ. հղ. ի: *Անըմբռնելի ածս գինն կառաջ վերացաւ. Եղիզ. է: *Թանձրացեալ բանդ անըմբռնելի. Շար: *Մնաց անըմբռնելի յայսպիսեացդ կրից. ԻԳՆ: *Ըստ բնութեն անծառայ գոլով հոգւոյն, և անըմբռնելի. Դիոն. երփ: *Հոգին անըմբռնելի եղեալ (թողու զմարմինն, և գնայ ի տեղի իւր. Ած. ը: *Անըմբռնելի և անոլորքելի սլացմամբ՝ ի բաց ոստուցեալ՝ նոր. իզ:

Իբր՝ ի վեր քան զըմբռնումն մտաց. անխմանալի. անբռնադատելի. անհաս. անպարագիր. ոչ սըղմոց, ոչ էրմէնէ. *Ἀληπτος. Omnem captum superans. *Ամենեցունց պարունակող. իսկ ինքն չամենեցունց բոլորովմբ անըմբռնելի է. Դիոն. ՁԺայ: *Անըմբռնելի՝ մտաց արագման: Անըմբռնելի խմաստից. Նար. իէ. հէ: *Ասաց զանըմբռնելի անարգանաց և զնաիւատանաց (փրկչին). Սիոն. էս:

Անըմբռնիլ. յ. Ձըմբռնիլ. չանկանիլ ընդ իւրք. *Կատարեալ առաջնորդ ասէ զամենեսին մաքրելն յախտից, և զանըմբռնելն դարձեալ ի նոյն տեսական վըճռաց. խոսք:

Անըմբռնութիւն. գ. որ գրի և ԱՆԸՄԲՌՈՂՈՒԹԻՒՆ. իբր Անըմբռնելի գոլն. *Չմերկն և զըոկ (լինել հրեշտակաց՝ իսմ) զարձակութենն և անըմբռնութենն և մաքրութեն զառաջս յաստուածոյն: Մերկ տեսանելի (իւն) կամ՝ զանըմբռնողութեն և զմաքրութիւնն նշանակէ. Դիոն. երփ: Շ. հրէպ:

Անըմպելի. ած. որ գրի և ԱՆԸՄԲԱ. Որ չէ ըմպելի. անախորժ յոմանց. էիթօ-եւօ. էւիմէզ. որպէս ջուր ծովու: Վրդն. երգ:

Անընդդիմաբանելի. Ἀναντιρρήτος. Cui nequit contra dici. Որում չէ մարթ դիմախօսել, կամ ընդդէմ ինչ ասել. *Անընդդիմաբանելի զբարաբարոյութեանդ նոցա դներ ցուցումն. Ոսի. յհ. ա. 40:

Անընդդիմադրելի. ած. Որում չէ մարթ ընդդէմ դնել. անհակառակելի. *Անընդդիմադրելի բան. Քեր. փերի: *Անընդդիմադրելի պատասխանեաք յերլով ընդորայն կարծիս. Ած. ի էին:

Անընդդիմակ, ի, ացս. ած. Երբեմն նոյն ընդ վերնոյն. *Անընդդիմակ զօրուն, կամ հրաման. Ոսի. յհ. ա. 1: Փարպ:

Եւ երբեմն՝ Անհակառակ. միաբան. *Ցուցցէ զերկուսն անընդդիմակ. Շ. խոսք:

Անընդդիմակամ. ած. Զորոյ չէ մարթ զդէմ ունել. *Բնութեն իրք անընդդիմակալ են, և յամենայնի բուռն. Ոսի. իէ:

Անընդդիմակաց. ած. Որում չիք

Անընդդիմակաց. տ. որք որ ընդդէմ կայցեն բանիւ կամ գործով. որում անհնար է հակառակ կալ. անհերքելի. անվանելի. գէմ չի ելեցուիր. գարեր գոսրալ. գծծացաց. *Չանընդդիմակայ ոքանչելիս: Ցիշէն զանընդդիմակայ զօրութենն. Փարպ: *Անընդդիմակայ՝ ի հակառակորդաց. Ած գաւ: *Ցիշել զանընդդիմակաց ընահատակութեանն: Ուռնալ զանընդդիմակաց հրամանն. կարէտ: *Անընդդիմակաց՝ ընդդէմ նոցա՝ զէն և ախոյեան. Ած. եվ: *Իշխանութենի անընդդիմակաց. Ոսի. յհ. ի. 15:

Ուերթ՝ Ա յն որ չկարէ ընդդէմ կալ. անկարող ընդդիմանալ. գարեր գոսրալ. գծծացաց. *Թէպէտև զանընդդիմակայ չարաւորութենի իւրեանց գիտէին. Փարպ:

Անընդդիմաձեմ. ած. Որում չէ մարթ ի դիմի հարկանել. անվանելի. *Անընդդիմակար զօրութեան. Խոսրովիտ: Ե Լմբ. ած:

Եւ Անարդել. անիսխան. աջող. *Ցուզարկելոցն ըմբռնչնեալ անընդդիմակար դիպուածով զատացուածոցն առաւելութենի. Պիտ: (Նովին առումբ նշանակէ և թափանցիկ:)

Անընդդիմաձգարութիւն. գ. Ձգիւ նեղն գիմահար. Թափանցիկն գոլ. *Ուղնոյն ընդդիմահարական բնութենի (մարմինն կամ վէմն) զգեցեալ լիներ և զծծական անընդդիմահարութենի ինքեանց գերբեզանին. Խոսրովիտ:

Անընդդիմաձայնաբարութիւն. գ. Բառ. տրամաբանական, իբր Հաւասարութիւ՝ ի քաց բաբձմամբ եղելոյ ընդդիմանէ, և ընդդիմանէ բարձումն վն հաւասարութեն ըստ այլոյ բանի. այն է պէսպէս համեմատութեն և զանազանութենի ընդ միջ սեռի և տեսակի. *Ի և այլ եւս երկուս զանազանութենս նեռի և տեսակի. զնին յանընդդ-

գիմահաճաստարութիւն ստորաստուհ, և զմիս յանընդգիմահաճաստարութիւն բացաստէ. Այս. պոլ. (իբր զի սեռն ունի զստարբեր տութիւնս բաժանականս. իսկ տեսականն ոչ զայնս, այլ զներգործականս. և որպէս սեռն չունի զգայկական տարբերութիւնս, այլ միայն բաժանականս, նոյնպէս ընդհանականն տեսական չունի զբաժանականս, այլ ունի բաղկացականս)

Անընդդիմաձանելի. տ. անընդդիմարար եւ անընդ. *Ընդհանրական զմանաւանդն առնել հաստատարիմ, որ է հաստատ և անընդդիմաձառելի. Ոսկիփոր :

Անընդդիմարգել. ա. ք. Ընտրեալ ձեր գիմադրել և խափան. անարգել. անխափան. *Հրեշտակք՝ նուիրեալք զի անընդդիմադրելք են, և յամենայն տեղիս ժամանեն: Նդրուելքն անընդդիմարգել անցանել ընդ քնաւան. Լմբ. խմ:

Անընդել, կամ Անընցնել, բ, ից. ա. Ատիճասօս. Inconsuetus. Ոչ ընդել. ոչ ընդ առլացեալ. անծանօթ, անփորձ, անառաջիակ տք, օտար. ուրեմնցի. ամահ. *Անընդել կամեցաւ լինել ի տուղութենէց մանկանց. Ար: անք: *Փախիմք, և չարեսցուք անընդելք. Ա- որ. ծիճ: *Անընդել գոլով կանոնաց. Վ.բ. հղ. ծիճ: *Անընդելն չտալցուց ի գիշերին ընթացեալ մոլորն: Ցաղագս անփորձ և անընտել լինելոյ. Լմբ. կբ ընծ. Ն ազ: *Անընտել գոլով տեսանելոյ զայրիցգ: Զանընտել օտարականն. Նար. խ: *Օտար և անընդել էր գաւթին ցան. կուժերանց, և վերնակաւ յանգգնեցաս. գիտրդ. խգ:

Եւ Անտուղ ինչ. որ ինչ չէ ընտրելեալ կամ ծանօթացեալ մեզ. նար. անյայտ և անծանօթ. Ասպոնիոց. Insolens, insuetus. ալէրնիմոքս, հանճել օլմայան. *Անընդել աշխատութեան տաղտալանք. ճ. ին. ճ. 6: *Որ զմեզ անընտել երկիւղալոյ յիմարութիւն. կոլ. ծճ: *Անընդել գիպուած: Անընտել ճանապարհ. Նար: *Ահաս է ի մեզ, և անընդել. Լմբ: *Մինգակից մարդկան կենդանին չուն, յորժամ յոտ. մեքեն յանընդել երեսաց բանիանցի, մեզի և կատապի. փիլ. լիս:

Իբր Անձեռնընդել. անընտանի. վայրենի. գազան և գազանագործ տք. գըժնեայ. անագորոյն. անգութ. Ատիճասօս, ἀνήμερος, ἀπηνής. Immansuetus, immanis, atrox, intractabilis, crudelis. եապանի, զաւրի, գազիլի ինչալիմ օլմեան. *Զ.ինել չար և անընդել (կամ անընտել) ազգացն առ ի յուզելն մեսնեալ: Ընդ անընդել գիւաց. Դիան: *Անընդել և անընտանի գազանաց. փիլ: *Ո՞ւմ նմանեսցեմ գազանին, քան զոր յանընդելոցն ոչ առաւելութեամբ վայրենութեամբ. Բրս. նար: *Խաչ և անընդել լինել յորդորէ և անապրիմ. Ոսկ. չհ: *Փախուցանել զանընդել կենդանիս. Պիփ: *Իբր զանընդել գազան. Նար: *Անընդել բարս ցուցանես. Սրփ: *Խաժոտ և անընդել գիմիք վարին. Իգնաց:

Անընդելանալ, ի, ացս. ա. Անտուղ. Նոր ինն. *Ոչ անգէն և անգ գնորընդայն յանընդելական մեծամեծս ձգելութեամբ ցանեն. Ագաթ: *Ո՛չ մեծամեծ խոստանայ, այլ զանընտելական իրս. Ը. նգ: *Անընդելական ինն բառնալ անուշից հոտ. ճ. գ:

Անընդելութիւն. գ. Անընդելն գոլ. ը ամենայն առնման. *Յուզելով զոգոստսէն անընդելութեամբ մոլորելոյ. Լմբ. պոբգ: *Վասն անընդելութեան՝ տեսանել կամ լըսելոյ պատահակ. Երբն. նգ: *Ոչք զանընդելի (վայրենի) առաքինութեն վարքանին. Նիս. խոս:

Անընդերկուանալի. տ. աներ. կուանանալի. *Անընդերկուանալի էր վկայութեն. Ոսկ. գծ:

Անընդիր. տ. անընդիր:

Անընդհատ. ա. Ադիաթատօς. Non interruptus, continuus. Ոչ ընդհատեալ. շարունակ. անդադար. լինելահպած. որսըզ, վնիրեխիլ. *Այ ընորհքն յաւէտ ախտազուց են, և անդադար, և անընդհատ: Ի խազաղութեան անընդհատ պատերազմ: Աչացն ներգործութիւնք՝ շարունակք և անընդհատք են. փիլ: *Անընդհատ հրատհանգիքք կրթութեք: Անընդհատ չթնջագոյութեք, կամ յերկարութեք. Պիփ: *Ցարատասա անընդհատ. Սկսս. լբ: *Անընդհատ խնամոցն ոչ առ. ժողովուրդ. Սոսկ. ւհ:

Կամ Ոչ զատեալ. անանդյատ. այրըմոզ. և Ոչ ինչ ընդհատ կամ աննման. անխուսիր. *Միշտ անընդհատ և անորիշ էր լինէն. ճճ: *Ոչքնչն ձայնի երեալ ի տուղէն երթայ առ լսողն, և անընդհատ է առ լսողն. Երբն. նգ: *Ընդ շատ յամերոյն խրատանց՝ անընդհատ ամենեցուն առին զհատուցումն. Բրս. տք:

Անընդհատ. տ. Առանց ընդհատելոյ. անդադար. միշտ և հանապազ. յաւէտ. ըստնախաքոյ. որթը որսը օլմայարակ. պիր փիւզիայէ. փայիմ. *Ի վերայ ամենայնի՝ որք յայլ երգեալ են, անընդհատ խնդամ միշտ: Երթայ զհետ պարգև ընտրելեն անընդհատ ի մանկունէ ի ծերուն. փիլ: *Անընդհատ ի քուն կալ. Մոսէս: *Անընդհատ խոկալ. պիփ: *Անընդհատ յորդիւրեն ասկի գոլով ի ծառայութեի բերեր. ցկ. լիս: *Անընդհատ տիրեր՝ ի վերայ նորա որդոյ երա. ւնեան. Լմբ. պոբգ: *Կամ՝ ի յատաի կենդանս անընդհատ, կամ՝ ի վերինն օրըն հատատատ. Շ. այբ:

Անընդհատաբար. Նոյն ընդ վ. *Անընդհատապարտ առ ամն յերկինս՝ ի վեր առաքել զխոտատարութեն. ցկ. իմ. ոփ:

Անընդհատ. ա. Որ ոչ հարկաւին կամ միջոցի և յարի առ այլ. անմիջական. անկցորդ. այդեպ. Ասύμβατος. *Անընդհատոյք և անխոտանք և անհամբոյրք. փիլ. իմասփ:

Անընդմիջաբար. ա. Որ և անմիջաբար. Ἀμέσως. Immediate. Առանց ընդ միջ մտանելոյ այլոյ իրի կամ միջոցի. անգէն միրձ կալով. հուսպ առ նմին. փվեն. օբրա խոչէ, տոփիկէրին, հեման. *Անընդմիջապար երեն առ. ոմանս երևմունք: Նախ քան զայլսն անընդմիջապար միաւորիլ: Առ. ամանդն իսկ անընդմիջապար հաստատեալ. փիլ: *Մարմնաւորապէս ասի յորժամ անընդմիջապար՝ ի նոյնն ի նոցանէ ինչ լինի. Նիս. բ: *Անընդմիջապար առնուն յայ զհերդումն չնորհայ. խոս: *Զմիշտ միրձաւոր բազոյնն անընդմիջապար ոչ. Շ. հրէայս: *Անընդմիջապար խոսել. Իգն: Ե Լմբ: *Առ. ժամայն իսկ անընդմիջապար երեան զնոսա ի բնութենէս. Իգն:

Կամ Անընդհատ. *Միրձ քազպէն հատվմ անընդմիջապար ունի զքէզ պահան յեր պահող զասկին. խոսվԱյ: *Անընդմիջապար սիրելութեք ի բաց առնել զմահ խանս Թառնատոս. Նանայ. յոտաքէ:

Անընդմիջելի. ա. Որ միրձ է առանց իրիք միջոցի. անորոշելի. անանձրդ. սրեա. անքաշտան. արաբերէն, են եսգէն. *Անընդմիջելի միրձաւոր: Աձ ընդհատեն անընդմիջելի ի միրաւորն մտորինոյ. Նար. լէք. հէ: *Անընդմիջելի հպաւորութեք. Լմբ. պոբգ:

Եւս և հետաւոր առանց իրիք միջնորդի. այբը, իբգ. *Անընդմիջելի անսահման միջոցաս անջրպետաւ բաժանեցար. Աստ. եի:

ք. Որպէս Անընդմիջաբար. և Անընդհատ. *Հոգւոյդ առաքինորութեք միաւնալ ի քեզ անընդմիջելի. Նար. ղէ: *Ա.յ. թէ հիւանդ խոխաբերիցէ անընդմիջելի, մի տացին հաղորդ. կանան:

Անընդունայն. ա. ք. որ և ԱՆՈՍՏ. Որ ոչ ընդդատանու. անչարժ. հանդարտ. անխուռվ. և Գկերգ. խաստատ. գեղըպանմալ. *Մեռաց իբրև զսալ դարձանաց անընդատատ. Լմբ. ծգ: *Ծատնորդն զգայութիւնք անընդատատ կան, մինչև յօգոյս բաթխալ ընդատոխցին. փիլ. ծ. բան: *Անընդատատ, անչարժ. Ոսկ. չհ. բ. ց: *Անընդատատ և խորին խաղաղութեք: Ցանընդատատ յաւակովութիւն. Պիփ: *Հայեաց ասեն՝ ի մեզ անընդատատ մնոզ. փոգ: *Զանընդատատն կանկզացուցեալս զարթնուլ և զգաստ լինել. Նար: ղէ: *Մի անընդատատ կացցես՝ ի գերակայ բարիսն. Սրփ. ա. ո. է:

Անընդունակ. ա *Աձեւտօς, ἀμέτοχος. Incapax, expers. Որ չէ ընդունակ. անկարող. անբաւական. անառակի տալի. փեշիփ լաթօզ. անյարմար. փապուլ. էմիճի. ինիրիգ. փապիլիեհիթ. խոհիփապըզ. *Հրեշտակք անկարգք են և անընդունակ ամենայն ախտի. փիլ: *Անընդունակ են ամենևին մերոյս ախտաւոր խնգութեն: Նևեմականաց ինչ ցնորից անընդունակ եղեալք. Դիան: *Աւրեալն անընդունակ ասի լինել խաւարի. Սահմ. ծ: *Ոչ ոք է անընդունակ ոչ չնորհացն. Բրս. հց: *Կատարեալ է ածուին, և անընդունակ նուաստութեն. Աբ. է: *Որպէս բնութեին անխառն և անընդունակ է վատթարի կրից, նմանապես և արդարութեն նորա անընդունակ է չարաչար կրից: Անընդունակ չարաչար գանձուց բանասարկուին. Սրփ. յի. ծ: Ն ա. պ. ծէ: *Անընդունակ յանցմանն մերոց, կամ ապականութեն. Նար: *Ամպ թեթև լուսաւոր՝ անընդունակ խոնաւութեան. Ը.ա: *Ոչ խիտ և անընդունակ առ իրագ. Թղթ. յն: *Անարժանս բանելոց, անընդունակս սիրոյ. Նար. իէ:

Կամ Ձընդունող, և չունող. *Ոչ երէկ զամենեսեան անընդունակ ասէ լինել նորա վկայութեցն. Նանայ: *Անընդունակք լինէիք՝ որ ի մեզ առաքեցեալքն գային առ ձեզ. Աբծր. ա. 5: *Աստ՝ թէ անընդունակ է (այգր հաստատ ծոյ) առաքէն Թարգմանութեն աստուածոյ. Թեոփոր. Նայրափ:

Անընդունայն. իբր Անընդունելի. չընկալեալ. անընկալ. գագաղ օլամայ. *Առանց ուղիղ հաւատոյ և առաքինութեն անընդունակ է պաշտօնն. խոս: *Քամահանացն զնա, և անընդունակ զվերպատասխանութեան ցուցցեն. Նանայ: *Գնացց ի գոզմանս մեզացց և երթեցաց, և անընդունակ եղեալ ի նոցանէ՝ ոչ կարաց կատարել ածչ զգործեն. ձճ:

Կամ Անատանելի. անբովանդակելի. *Անընդունակ բնութ. Աս որս. է: *Զանընդունակն լայնատարած գիմաց երկրիս՝ առ իւր պարփակել. Նար. խւ:

Անընդունակութիւն, ի, ացս. Ἀμέτοχος. տ. անընդունակ ըստ ած նշ. *Աձ յայսմ առնինալն անընդունակութեան է: Տգոյ մանկան անձն անկցորդ և անընդունակ է երկաքանչիւրոյ, ի բարւոյ և ի չարէ.

փիլ. նխ. է. Ե այլաբ. *Անընդունական եւ լավ հակակային. Աղ. հոխ. *Անընդունական անհնարինին. Մերոյս ախտաւոր խնդումէ. Շ. հրեղ. ըմբ Դիան.

ԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Ընդունելն. անհաւանումէ. որ և ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. *Չի մի ինքն լեցի պատճառս, այլ հրեից անընդունակութեան. Եբր. տպ.

ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ, լ-ոյ, լ-ացք. ած. Ընդունելի. անհաճոյ. գոպաւ օլանոյ, ևէմէդ. *Թայց զի ի բնագրին ոչ գտանի, մեզ անընդունելի է. Աբլ. ծէ: *Անընդունելի են պատարագք նորա. Մծէ. ջ: *Ջաղօթեան անգործ և անընդունելի առնել. Սէգ. յն. ծ: *Չի կարասցեն զայրն ոչ անընդունելի առնել Թագատորին. Ս-նէր: *Խօսից անընդունելեացն էր. Սիմ. Ա: *Անընդունելի աչխոդոսին չեպիս կոպատուկն. Հ= ց. Նոյ. իէ:

Իբր Անընդունակ. անկզորդ. *Ջճռուին անընդունելի է ամենայն չարութէ. փիլ. լին: *Անընդունելի է ի բարւոյն բնակուէ՝ չարութէ խիք ըմբռնելոյ հոգի. Նխ. Ա. նոյ:

Եւ Ա՛յն ինչ՝ զոր չկարէ ընդունել կամ տանել ոք. *Անընդունելիք են խնկութէ էութէ նորա սպասիսկքն. Ոն. յհ. ա. 3դ:

ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդունելն. որ և ԱՆԸՆԴՈՒՆԱՈՒԹԻՒՆ. *Սէր մանկաց սատանայ առ ոմանս ի ոգէա ժողովրդոց մերոց զպատկերաց սրբ զանընդունելութէ. որ և ի մեզ դարումիս այն պիտիքն. Շ. իգլ: *Չանընդունելոյն ազգ գիս գիտէի պատճառիւ. Մխ. զպ:

ԱՆԸՆԴՈՒՆՈՂ. ած. Ընդունօղ. *Դու միայն անընդունող եղեր, և ատելդ զմեզ. Ճ. Բ: (Ճ. Ա. անընդունակ):

ԱՆԸՆԴՐԱՐԱՐ. տ. ԱՆԸՆՑՐԱՐԱՐ:

ԱՆԸՆԹԱՑ. ած. Որ չկարէ ընմանալ իւրև. որ ոչն քայլէ. *Անընթացս ոտիւքն Թռուցեալ (նաւն) ի վերայ ծովուն. Ագաթ:

ԱՆԸՆԹԵՒՆԱԻ. ած. Չոր չէ մարթ ընթեռնուլ. անվերծանելի. անիմբռնելի. գաղտնի. օգտ.մաշ. *Տումար անընթեռնելի. Պեսբ. սխտ: Ե Տծոյ:

ԱՆԸՆԹԵՒՆՈՒԼ. Իբր Չհոգալ ընթեռնուլ և պատրաստուլ ի սալ զպատասխանի. *Հնազանդելի է... անընթեռնուլ ձի պատասխանատուութէ, աննրկիւղ ի մահուանէ. Կլխոփ:

ԱՆԸՆԹՐՑՈՒԱԾ. ած. Ուր չկայ ընթերցուած ըստ աւուր պատշաճի. *Չքնէ խորհուրդ (ունի) անընթերցուած առաջաւորաց պահքն: Չառաջաւոր պահն ըստ հինգ նահապետացն անընթերցուած, որք առանց օրինաց հաւատովք արդարացան. Աբլ. է. ծէ:

ԱՆԸՆԹՐԻՒ. տ. Առանց ընթերցուած. էրիխոան հաց լոսիելով. *Անընթերցս քան զոսմ անգամ նկնիս. Վ.իփ կդ. ծէ:

ԱՆԸՆԾԱՑ. ած. Ընծայական. ոչ նուէր բնաւ. *Ի տաճարն ընծայարարքն այսպէս են. խաչ անընծայքն՝ անխորհուրդք. Մխ. զպ:

ԱՆԸՆԿԱԼ. ած. (որ գրի և ԱՆԸՆԿՆԱԼ). Ընդկալելի. անընդունելի. *Չի մի յանկարծ երևեալ՝ անծանօթ անընկալ լինի: Անընկալ նզև (ի մարգկանէ). Ագաթ: *Ա պարհատրէն նոցա անընկալ լեցի: Անընկալ լինի՝ ասէն. կանան:

Իբր Անընդունակ. անկզորդ. *Քազ, չնաւ և ծարաւեցաւ՝ անընդակալ ի հոյակ նոց, և մանգուր ի մէջաց. Թէոդոր. Խոյրագ:

ՏՈՒ. Առանց ընդունելոյ կամ առնելոյ ինչ. *Մեծամեծ պարգեօք պատուէր. վասն ոչ րոյ հաւանեցուցեալ զարքունեին՝ անընկալ Թողոյր (մեսրոպ). Կորիւն:

ԱՆԸՆԿԵՐ. ած. (գրի և ԱՆԸՆԴԵՐ). Ընդունօղ զընկեր, կամ զհաւատարս անօգնական. միակ. առանձին. Խալբէզ. *Չի մի անընկեր մնացեք, խաղանէ զնա ընդ երկուսն ևս. Ոն. գբ. *Խոտեալ ընկենոյք զմիոյ անընկեր իրաց հանդէս. Աբեր. գ. 5: *Չգնել անընկեր գիր ի վերջս տոմին կամ յառաջս. Նէ. ժէր: *Մի է ձեզ հայր, անընդեր (ի հայրոյէ), և առանց պատճառանաց (ծագման). ճճ:

ԱՆԸՆԿԵՐԱԻՐ. ած. Իբր Առանձնասեր, առանձնութէ սիրօղ. Աֆիլեթաւրջ. *Անքաղաք, անտուն, անինչ, անընկերասեր. Բրս. Խզ:

ԱՆԸՆԿԵՐԵԼԻ. տ. ԱՆԸՆԿԵՐ. *Աշխարհական մարմին, անընկերելի անձն. Պիս:

ԱՆԸՆԿԻՑ. ած. Ոչ ի բաց ընկեցեալ. ոչ հեռացեալ. լինօթ. *Ի կերպարանս ծառայի, և անընկէց ի աերուէջ անտի. Լմբ. հանգ:

ԱՆԸՆԿՂՄԵԼԻ. ած. տ. Աβάπτιστον. *Ոչղիղ և անընկղմելի զանձն ապրեցուցանես. Բրս. յոգիկ:

ԱՆԸՆԿԱՃԵԼԻ. ած. Որ ոչն ընկճի. լինչթած, փակ լեզուի. ալի օլմալ. *Անընկճելիք լինելով ի վայրաւոր խորհրդոց. Պիս:

ԱՆԸՆՁԱՆԱՄ. ածայ. է. Անինչ լինել. աղքատանալ. ըսբէլի էիճեչ լինինալ, աղչըպնալ. *Հարկ է սիրողին անընչանալ, զի սէր և ինչք ի միում անձին ոչ բնակին: Ողորմութէք անընչանալեք, և նշանս մեծ ծաւմեծս առնիցէ. Մ.ծէր. ծ:

ԱՆԸՆՁԱՒԻՐ, ակի, բաց. ած. Որ չունի սէր ընչից. սիրօղ անընչուէ. սպակ լիբրօղ. *Վասն անընչասէր լինելոյ: Հանդարտ և անընչասէր, որպես վայել է սրց. Ոն. է. Ւոր. Ե ա. փյմ: *Լիր աղօթական, անընչասէր, հեզ, մարդասէր. Ածան. փհ: *Անընչասէրն ոչ ցանկայ ժողովել, և ագահել. կնր. ը. Խհ: *Ոչ իւք ի հոգեղէնս կապեաց զանընչասէրն. Վ.իփ հղ. յ:

ԱՆԸՆՁԱՒԻՐԱՐԱՐ. տ. Անընչասէր. *Ոչ իրուև անընչասէր. հեռի յարծաթսիրուէ. *Ցոյժ անընչատիրաբար ցուցաներ զիւր ախորժական. Խոր. Ֆ. 38:

ԱՆԸՆՁԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Աφιλοχρηματία, ἀκτησία. Contemptus divitiarum, inopia. Ձունելն զսէր ընչից. արհամարհանս ընչից. անասունս ծառուէ. *Անընչասիրութէք նոցա յոյժ զարմանալի էր. Վ.իփ ա՛ծաբ. *Եթէ զանընչասիրութէն կամիցիս ասել. Եւիւ. է: *Անընչասիրութէ Թէսաղն մեռելագոյն, առատաձեռնութէն կենդանագոյն. Աբեր. Ֆ. 8: *Եղբայրասիրութէք, անընչասիրուէ. Նոր. Եւգ: *Ցորժամ աբրահամեան յաւգտն զանընչասիրութէնն, որքան ասպնջական ընդ աղքատսոսւ Թէնն. Լմբ. սդ:

ԱՆԸՆՁԱՒՏԱՑԻՉ. տ. ԱՆՈՁ. Ἀχτήμων. որ և ԱՆՕՏԱՑՈՒՈՒԱԾ. *Ա՛յր անինչ անընչատատիչ. կոլ. Ֆ:

ԱՆԸՆՁԱՒԻՑ. տ. ԱՆՈՁ. *Անընչաձեա լինել. աղքատանալ. կնբզ. գնչ:

ԱՆԸՆՁՈՒԹԻՒՆ. Չընչեղ. անինչ և անասացուած կեանք. աղքատանի՝ մանանոյ կամեսոր. *Վասն անընչեից զոհն ի բազում խազագութէն և չանհոգուէն են կեանք աղքատին: Անընչեղութէ, ո. զրոմուէ. անընչուէ. Մանր: *Զոզոր մածուէ և զանընչուէ: Անընչուէ զկեանս իւր անօրինել. Սէփ: *Չինչ օգուտ է ինձ անընչուէն, յորժամ սէր խեղ կատակուէն ծառայ զիս ունի գրաւական. Լ.ք. սղ: *Եթէ կամիս զանընչուէ, առեա զարծաթսիրուէ: Դանճարան մեծ է կրօնաւորի կամաւոր անընչուէ. Վ.իփ հղ. ք. է:

ԱՆԸՆՏԱՆԵՒԱՐ.) տ. Ո՛չ ընտանեԱՆԸՆՏԱՆԵՑԻՍ.) ական. օտարազգաբար որպէս վայրենի. *Ոչ յոյժ անընտանեաբար սիս նա լինէին առ կայսեցեալ. Ոն. գծ: *Անընտանեպէս և վայրենաբար (գոչել). Փիլ. լին:

ԱՆԸՆՏԱՆԻ, նեայ, նեաց. ած. Ayoiκιος. Alienus. Ոչ ընտանի. օտար. անկզորդ. *Մի ինչ առնել ըստ գրգռուէ. իբր զի անընտանի է քրիստոնէին. Բրս. հղ: *Անընտանի են չարիք ի բնուէ նոցա. Եսթ: *Անընտանի ամենայն էիցս է. Պիս: *Քեզ անընտանի սատցուած է առաքինուէն. Փիլ: *Անընտանի մոգք. ցհ. իւ:

Իբր Անընդել. վայրենի. Ἀγρίμερος, ἀτιθασσος. Immansuetus. *Վայրենի և անընտանի իշխանուէն գործ գործէ: Զանընտանին և անձեռնընդելս: Զանցուցանելով և զանընտանեացն զվայրենագուշդ. Փիլ:

ԱՆԸՆՏԵԼ. տ. ԱՆԸՆԴԵԼ:

ԱՆԸՆՏԻՐ. ած. (գրի և ԱՆԸՆԴԻՐ). Ոչ ընտիր. անպիտան. (Թերևս և Անընդել). *Անընտիրք եզիալք ի հպատուէն՝ խոտեցան. Բ.ոգ. ը. 3: *Չանընդիրսն մնատուցանէր պատարագս. ճճ: *Անընտիր գտանք կրճուէն վայելման լուսոյ՝ իբր զնիւթ մոմոյ սպառեցալոյ. Նոր. է:

Եւ իբր Անընտրող. անփորձ. *Բաց ի ձեռնագրուէն վազվազակ և անընտիր սխալանաք հաղորգելոյն մեզազ օտարաց. Վ.իփ հղ. իէ: *Ատտաքա կալով խորանին՝ անընդիր էին զանազանուէ գաստ և կայանի. Լմբ պփզ:

ԱՆԸՆՏՐԱՐ. տ. Անընտրողաբար. առանց ընտրելոյ կամ ընտրուէ. անտեղի. անխորհուրդաբար. Ռեվէհէլ. *Չի մի անընտրաբար նուիրանն խոյասատակեսցի: Վ.իրատրուէ՝ քան Թէ բժըշկէ՝ անընտրաբար զկարծիս մտաց. Նոր. հե. զէ: *Անընդգրաբար մոլորիս. ճճ:

ԱՆԸՆՏՐՈՂ, ի, աց. ած. Որ չառնէ ընտրուէ. որոյ չիք ընտրողուէ. անխորհուրդ. ոգեա, ոգիասական. անընտրողական. ադէլ լիփնէօղ, ադէլը լընթօրգ, անխելք. *Տգէաս և անընտրող առաքինութէ՝ իբր զկնի խոցէ. Ն.եղոս: *Դատաստանդը անընտրողք իրասանց. Մխ. զպ: *Անընտրող մտաք ուՆեղով զծառայս, չընտրել զլաւն ի վատ Թարէն. Փոզ: *Երգմանց սովորուէիք՝ յանընտրող յիմարուէէ. Մանր. ծէ:

ԱՆԸՆՏՐՈՂԱԲԱՐ. տ. ԱՆԸՆՑՐԱՐԱՐ. * Առ ի չիլանել անընտրողաբար յանձեռնհասն բարձրուէէ. Նոր. իէ: *Մի ոք անընտրողաբար զամենայն հաւատաց համարեսցի. Շ. ընբհ: *Անընտրողաբար տալ. Վ.իփ հղ. իէ:

ԱՆԸՆՏՐՈՂԱԿԱՆ. տ. ԱՆԸՆՑՐՈՂ. *Մի ոք տպչականի բարուք, և անընտրողական ինչ մտաք ժարհեսցի ի վերահասուէէ Թանին ես. Մանր. է:

ԱՆԸՆՏՐՈՂԱԳԻՍ. ած. Իբր Անընտրաբար. անխորհրդաբար. անխելքաբար: *Ցոր և բերիմ անընտրողագիս. Սիւն. սղ:

Եւ իբր Անխոհեմ. առանց խորհելոյ. Ինչ

լիճ-ին. *Յետ միաւորումէն՝ անընտրողաց պէս ետ-ումէն և մարդկումէն դնեն գիրք զանաւանան. Շ. Ի.

ԱՆԸՆՏՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն ընտրողութեան՝ քննումէ և ուղիղ գատման. անխոհեմութիւն, տգիտութիւն. անխելքութիւն. *Յամենայն ինչ անընտրողութիւն մերձենան. Մանդ. ծ: *Եւ առ մեզ լինի անընտրողութիւն՝ ի կալքն. Լմբ. ող: *Նաւասաց լինել գաւազ անընտրողութիւն. Պիս:

ԱՆԸՆՏԻՏՆ. ձ. Ըստ չն. անդատ.

ԱՆՍՏԻՏՆ. ն գիտելի. Ἀκατάγνωστος. Irreprehensibilis, qui damnari nequit. Ընդ չիցէ տուիւտա կամ ինչ մի ըստգտանելիանդատաստ անդատաստ. անդեմ. կատարեալ. ստոյգ. անկասկած. *Ոչ մի ինչ պակասութիւն ի բոլորն անգամից, յամենայնէ այսպիսեացս անընտգիտա եւ զեալ. Պիս: *Անընտգիտա հաւատով: Անընտգիտա որթուս վասահ: Անստգիտա ուրախութիւն, կամ հաստատութիւն. Լմբ: *Անստգիտա բարգաւաճանգք. Պիս: *Անընտգիտա գանձ. Նար. իբ:

Եւ Ոչ ստգտեալ ի խղճէ անձին. անխղճ. (որ և վերածի ի նախագրեալս). *Չմեռցան մահ որպէս զկեանս սիրով և անընտգիտա մտօք ողջունեն: Անստգիտա մտօք բերին ընդ նոյն (ընդ մեզս). Լմբ: *Իղք՝ ստգտանգք մտաց դատապարտիլք, նորա է, և անստգիտան՝ մեր. Լմբ. էր ընդ:

ԱՆԸՆՏԻՏԱՆԵԼԻ. ձ. Անստգիտա.

ԱՆՍՏԻՏԱՆԵԼԻ. ն որ ինչ ոչ ստգտանելի կայելոց կամ ի խղճէ անձին. *Զայս հաւցեալ փորձեալ աղէքսանդրոս, և գըտեալ անընտգտանելի զժրիչին փիլիպպոս. Գօ. ազ. *Ամենտութի անընտգտանելի, որ ոչ հնշա ցանկուն ունկին կատարած, այլ հաստատա մանկանց զատակ (սերունդ): Եւ զի՞նչ իցէ ի մտացն՝ անստգտանելի և անպարսաւելի ծնողգք, եթէ ոչ խորհուրդք բարիք և քաջք. փիւ. լին: *Կեանգք զգաստ և անստգտանելիք. Նար. կա: *Զչար խորհուրդն Թոդեալ՝ որոյ վասն ի որոէդ ըստգտանիս, զանընտգտանելին ինգրեա և կատարեա. Լմբ. պրզ: *Ուր նել զվարս անստգտանելի Ճանապարհայ: Գործ անստգտանելի ժրուէ: Անստգտանելի բարեպաշտութ: Պաշտպանեալ բարձ. բացոյց անընտգտանելի օրինակաւ. Ցաննել գրով ամբաստանութ անընտգտանելեացն (անմեղաց). Պիս:

ԱՆԸՍՏԵՐԻՒՐ. ձ. Ոչ ստերիւրեալ.

ԱՆՍՏԵՐԻՒՐ. ն ոչ թիւրեալ. անխոտոր. անվթեալ. անսխալ. անթերի. *Մի՛ խայն ճշդութեան մտաց հետանայ ի նոր. մանէ. իսկ որ անընտերիւր ունէր զսա, տեւս թէ ղինչ աղաղակէր. Լմբ. պրզ: *Բազմիցիմբ ըստ անտուան խոտոման, և վայելիցեմբ ընդ. քոյ անընտերիւր յոտոյն մերոյ. Ցհ. իմ. նէ: *Անստերիւր և արդա կցորդն տատգտածոց քոնոն նշանին. Նար. իւ: *Անստերիւր ունել զմիտս: Ցեւս մաս հու անընտերիւր զթիւան ունել ալերսէ. Լմբ. պրզ: *Անընտերիւր հոգևորական վարուք. Շ.

ԱՆԸՍՏԵՐԻՒՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ցերկոսին նմանապէս անստերիւրական տուիրեցաք գնալ Ճանապարհա. խոս. ւվի:

ԱՆԸՍՏԵՐԻՒՐՈՂ, կամ ԱՆՍՏԵՐԻՒՐՈՂ. Նոյն ընդ վվ. *Անընտերիւրող Ճանապարհա բերիցին: Անստերիւրող խորհրդով առ հմտութի իրին վերածգեալ ածցին. Ցհ. իմ. ապ. Ն էբ:

ԱՆԹ. Տ. ԱՆՈՒԹ. *Ձեռքն և բազուկն յորժամ զարկք առնու, ուռենայ՝ ի յանթքըն (կամ յանդքն). Մխ. իծչ:

ԱՆԹԱԳԱՒՈՐ. Ἀβασίλευτος. Առանց թագաւորի մնացեալ, և մնալ կամեցօղ. *Ո՛վ յանդուգն մեկնիչ գոռ, և յորժ անթագաւոր. Ա՞ր ոբս. Է: *Անթագաւոր և անիշխան. Լսպ. յիչ: *Զանթագաւորըըս պարսաւեալ. Շ. վիպ: *Կացեալ աթոռ թագաւորուն անթագաւոր զամ մի. Ռահ:

ԱՆԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. տե՛ Ἀβασίλευτον. Ձուներն թագաւոր զոք՝ ի վերայ իւր. *Անհղութին և անթագաւորութեն: Ո՛չ ուրեմն է նոյն հուժեի անեղութե և անթագաւորութե. կնբզ. գխյ:

ԱՆԹԱԳՈՒՍՏ. Տ. ԱՆԹԱՒՈՒՍՏ:

ԱՆԹԱԽԱՆՁ. ա. Ազատ՝ ի թախանձանաց այլոց. *Զայլ ստացուածսն եւս՝ ի քաղաքին մատուակարարան՝ վասն անթախանձ լինելոյ նոցա՝ ի հարկէ դիմոսական պահանջմանէն. Վրբ ոգխ:

ԱՆԹԱԽԱՆՁԵԼԻ. ա. Իբր Անթախծելի. անտրտում. *Անթախանձելի ստողղութե. Մախ. Է:

ԱՆԹԱՂ. ա. տ. Ἀταφος. Insepultus. Ոչ թաղեալ. առանց թաղման կամ գերեզմանի. լեռ-սէրէ. *Եւ ոչ գերեզմանի արժանի առնել, անթաղ բառնալ ընկճնուլ. փիւ. նէ. Է: *Զգիա կունս նոցա քարշել ընկճնուլ անթաղ. խոչ. ձ. 32: *Անթաղ խոկ ընդ վայր ընկեաց. Եսս. իբ. ա: *Գոտաս անթաղ ընկեցեալ. Սահմ. Է: *Կայցէ անթաղ. Լմբ. յայբ: *Մերկս՝ անզէնս՝ անթաղս տեսա նէին. Ռահ. եա:

ԱՆԹԱՂՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. Ինման եղեկին անտեր և անթաղումն մեռեալոյ. Վրբ հդ. ձ:

ԱՆԹԱՆԱԼԻ. ա. Զոր ոչ լինի թաննալ. անթաց. անկլգի. ըստնանալ. *Գեղջին լուսակիսն անթանալի. Թէսբ. իսս: *Անկոխ և անկնաւ և անթանալի յերկնայ՝ ի իմանի ցօղոյն քալցրուեե. Հմամ. ասկ:

ԱՆԹԱՆԻ. գ. որ և թչրին՝ ամիս ե. քրայեցւոց. *Յամենանն անթանի, այն է ամիսն եօթներորդ. ձ. ԻԳ. Է. 2:

ԱՆԹԱՆՈՑ. փ. Նոյն ընդ Մեհեանգ, ըստ հին էս: Շար ոսկւոյ կամ լանջագեղ կամուր՝ արկեալ՝ ի միոյ ուսոյ ընդ միւս անթով: Ցեւս և ընթանոց, որ է պղինձակ:

ԱՆԹԱՆՈՑԻԿ. գ. Ἀγκαλίς. Manipulus, fasciculus ulnis gestatus. Խուրձ ցորենոյ, զոր ժողովեալ աղքատաց կրեն ընդ անթով. ցորենի կապոյ՝ խալեօրիչ զգիան. *Զանթանոցիկ որդոյն յատիչտակիչին. Ցոբ. իբ. 19:

ԱՆԹԱՌԱՄ. ա. Ἀμάραντος, ἀμαράντινος, ἀμίαντος. Non marcescens, immarcidus. Որ ոչն թառամի. անթաչշամ. միշտ գալար. անեղծ. անարատ. մշտատև. անխոտոր. որ չխօլնէր՝ չխոտորէր. ասչմագ. *Լուսատուր և անթառամ է իմաստուն: Անթառամ նահատակութեն պատերազմի յաղթեալ: Ցանթառամ ժառանգութեն: Ընդունիցիք զանթառամ փառացն պատակ. խմ. ը. 10: ա. պ. ա. կ: Ե. կ: *Անթառամ ծաղիկ. Շ: *Զանթառամն և զերկնայինն ծաղիկ-ցար ծաղիկ. Ան. իսչբ: *Անթառամ զվարդ իմոյ կուսութե պսհեղուլ. խոչ. կոխբ: *Ուր անթառամ փառաքս պսակէ զքեզ իւր. Շ: *Անթառամ աւետիսին՝ զմիշտ պատճառութեն նշանակէ, և զնոյնպէս ունէին: Անթառամն ա-սեղուլ զնոյնօրինակ ունէին առակէ. Սթփ: Ս. Առանց թառամելոյ. անեղծութե. *Որք անթառամ պսակեցան յանվախճան յաւիտեանս. Շ: *Անթառամ պատճառանաս. Մագ. խե:

ԱՆԹԱՌԱՄԱԿԱՆ. բ, ած. ձ. Ան-ԱՆԹԱՌԱՄԵԼԻ. լ-ոյ, լ-ացս. ձ ԹԱՌԱՄ. *Անթառամական պսակքն պսակէին: Զձմարիտ ուրախութեին զանթառամականն. Ոսկ. էս: *Ծաղիկ անթառամելի կենացն. Խոր. հոխբս: *Բողբոջեալ անթառամելի տերևաք. Զէր. իբ. Խ: *Պարգևեա զանթառամելի զպսակ. Նար. յէ: *Անթառամելի առուգտութե բուսուցեալ չառաւիղս. Պիս:

ԱՆԹԱՌԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Անթառամ մնալն. չթառամիլն. միշտ գալարութի. լեռ-սէրէ. սչմագ. *Զգեալ ստացուածն եւս՝ ի քաղաքին մատուակարարան՝ վասն անթառամութեն, և կանանչութեն, և հոտոյն. քանզի ասս միշտ անթառամ կոյ. Մագ. Ն երբ. ւեբ:

ԱՆԹԱՐԳՄԱՆ. ա. տ. Առանց թարգմանելոյ կամ մեկնելոյ. Ի-էրգի-ֆե-ւիչ. *Զալէլուն՝ անթարգման եթող. Վրբ. ող. իբբ. ἀνερμήνευτον.

ԱՆԹԱՐԳՄԱՆԱԲԱՐ. տ. Ἀνερμηνεύτως. Անթարգմանելի օրինակաւ. անճառաբար. *Զոր ամենայն սլսորածք ահիւ և դողութե օրհնեն, ասս միայն անթարգմանաբար առագաստեցոյց. Ոսի. իսս: *Որ ի հոլե անժամանակապէս, և ի մըե անթարգմանաբար. Շ:

ԱՆԹԱՐԳՄԱՆԵԼԻ. լ-ոյ, լ-ացս. ա. Ἀνερμήνευτος. Inexplicabilis, inscrutabilis. Զոր անմարթ է թարգմանել կամ ասկնել. անճառելի. ի-էօ-ւբէ փակ լինիօզ. Թագիր օլամանաց, լսափքե ի-էլբե. *Անթարգմանելի է քո անօրինութիւդ քո ամե. Գնչ: *Անթարգմանելի անօրինութե. Շ: *Խորհրդով անթարգմանելեաս: Օրհնասքաս նուագ անթարգմանելեաս: Անուամբդ անթարգմանելոյդ: Միոյ յոլովից անթարգմանելի. Նար: *Ընծայարգմանելի գործոցի. Մախ. Նչ. էվ: *Անթարգմանելի հանգիստն. Սրփ. ա. պ. Է:

ԱՆԹԱՐԹ. ա. Ի-ւսաւել ոսկ. իբր Անթարթափ. *Ցա՝ ի խայլն անթարթ աչօք՝ ի մայրն հայէր. Ոսի-էոբ:

ԱՆԹԱՐԹԱՓ. ա. տ. Ձունող զթարթափուն՝ կամ զթօթափուն. անքթիթ. անթարթելի. անշարժ. առանց խորհելոյ. ասալ օյնամագ. փէ փէ. *Անթարթափ քայցուն աչաց: Ջանթարթափ ալքոնէն աչօք. Նար. յէ: Լմբ. հմբ:

կամ Որ ոչ թարթափի յայլ իրս. անգամագ. անասյթագ. *Լուսո կարգաւորեալ նուագ խոսից անթարթափ լեզուոյ յոյժ պատկանաւոր. Նար. խս: Ի կրկին միտս հայի ասելն. *Անթարթափ՝ ի նոյն վերասլացեալ՝ ի յալ և յասելագ. Նար. յէ:

ԱՆԹԱՐԹԵԼԻ. ա. Նոյն ընդ Անթարթափ. անթարթ. անքթիթ. *Անթարթելի ակնարկութե նկատես յոյնոսկ, որք հաստատագ հայեին՝ ի քեզ. Բէնիչ:

ԱՆԹԱՐՉԱՄ. ա. ձԱնթառամ. եա

ԱՆԹԱՐՉԱՄԵԼԻ. ն և՝ Որ չէ խորչամելոյ. լեռ-սէրէ. օսլագ. էէօրէ-ւիչ-էրէ. *Հաւսլն՝ ի մէջ գալարոյն կանաչ ոստոց մերկոյն երևեալ՝ պահէաց զնա անթարչամ. Ագաբ: *Որպէս ծառ որ անկեալ է՝ ի գնացս ջուրց՝ անթարչամ է, նոյնպէս և որ զպատուհրանս ոչ քննէ, անթարչամ մնայ: Անթարչամ խնձորին: Անթարչամ փառաք կրկին պսակեցաւ: Թագ անթարչամ. Նար. էրգ. Ե ւոսս. Ե իս:

*Հանդիպիլ մատաղագուն և անթարշամ ի մեղաց երեսաց հասակին. Ցհ. ի՛. ոթ: *Անթարշամելի զուարճացմամբ տեսլեան. Պիտ: *Անթարշամելի երես. Զէր. ի՛. ննզ. ի՛ա:

Անթաց. ա. *Ἀβροχος, ἄνικμος. Immadidus, humoris expers. Առանց թաց եռալ լինելոյ. անթանալի. անիսնաւ. չիւրջած. ըստնմանէ. *Անթաց ոսիւք գնայր ի վերայ խառնաւուտ և անհաստատ քնումեանն. Դիտ. ՁԷ, ՁՅ. է: *Զմեղացն հերձանելով ծով անթաց ոտիւք. Խոր. հ՚ի՛ա: *Ընդ գետ անցանել անթաց ոտիւք. Լմբ. ոգ: *Անցի ընդ գետոս այս երկրային, անթաց յատիւք՝ գարշապարին. Ցա՛ որդի: *Ամենևին ցամաքեցոյց, զի եր առաւօտուն ծուխն չորւ և անթաց. Նիւս. օփանչ: *Երաշտութեի անթաց յանձրևաց. ՃՃ:

Անթաւալ. ա. *Ἀτρεπτος, ἀκλινής. Immotus, non vacillans. Որ ոչ թաւալի. անփոփոխ. անյեղլի. անշարժ. անմիսեալի. անգրդուելի. *Անյեղլի և անթաւալ լինել: Անմիսելի և անթաւալ եկաց ունայց: Վասն մտացն անշարժ և անթաւալ և հաստատուն լինելոյ. փիլ:

Անթափ. ա. *Ἄγναφος, ἄγναπτος. A fullone nondum purgatus, rudis. գաւէ պեօփ-ԼՓփ, խաւէ. Ոչ թափեալ՝ի բնիկ խաւոյ. չև լուացեալ՝ի թափչաց. Նոր. անմաշ. *Ոչ ոք արկանէ կապերտ անթափ՝ի վերայ հնացեալ ձորձոյ. Մթ. ի՛. 16: Մրկ. ի՛. 21: *Անթափ, այս է՝ ոչ լուացեալ. Եր՚ն. Ֆգ՚ի:

Եւ Ոչ՚ի բաց թափեալ, կամ քարձեալ. և Անմոռաց. *Տայ զպտուղ ժամու անթափ տերևով. Վ.բ՛ կդ. յ: *Անթափ՝ի մեռցն յիշեցուք գիշատակ ծառոյն կենաց. Ագաթ:

Անթափելի. ա. Որ ոչ թափի՝ի ձեռաց, կամ ձեռամբ այլոյ. անպերծանելի, և Անկասելի. *Կրկնադատ, և անթափելի. Նոմ. ի՛ը: *Բաժակ բերկրութեան, և անթափելի ցնծութեան. Վ.ա՛ր. յոբ. որ հայի և՝ի յաջորդ. Նշ: *Անթափելի և անլուծանելի պահեցաւ յաւիտեան Քրիստոս Թէն անապականութեի. Հ. ԻԷՀ:

Եւ Անթօթափելի. անփոփոխելի. անպակասելի. անանց. *Ջնորն մեզ լով յանթափելի արբեցութե զմայլութեն հոգևոր. Հ. ԻԷՀ: *Ճաշակեցաք յանթափելի քո փափկութենեդ. Բր. պգ:

Անթափոր. ա. Ոչ թափուր, այլ լի. *Լի և հոծ և անթափուր բնութիւն. Փիլ. ԼՒ. Ֆ. 30:

Անթառնաբար. ս. Անթաքչելի օրինակաբար, յայտնապէս. *Ցուցանէ զանթաքնաբար նշանակելին. Մ՚էՒ. վ՚ա:

Անթաւոիւն. ա. Որ չէ թաքուն կամ գուշտնի, այլ յայտնի. *Որ ե յայտնի և անթաքուն. Շ. հրէա:

Անթաւոիւս, կամ Անթագոիւս. ա. Նոյն ընդ Անթաքուն, և Անթաքչելի. որ չկարէ թաքչել կամ փախչել. *Զի անթաքուստ լեցին՝ի վրէժիմդրութե անտի. Ագաթ: *Գործք իւրաքանչիւր անթաքուստ առաչի նորա. Ռբ: *Անթաքուստ ատուերաւ (այսինքն յերեսաց ատուերի) ամենեքեան պայծառացեալ լինիցին վայրք: Անթաքուստ յուզմամբ երեալ՝ի վեր՝ փախչէին. Գիա:

Անթաւոիւթանող. ա. Որ ոչ թաքուցանէ զինքն. անթաքուն. *Անթագուցանող բան. Վ.բ՛ա. Էրփ:

Անթաւոչելի. ա. Որ կարէ թաքչել՝ի չէր. անթաքուստ. *Ջոր հրէից ծածկեալ զանթաքչելի (կամ զանթագչելի) զգանձն. Ըօր:

Անթեղ, ի. գ. Գազաթ. կամ կրակ ծածկեալ՝ի գազաթի. աՁիւն. մոխիր. էօգ, էիւղ. *Միջեն՝ի կրակին, և յանթեղ զաղջ իւրանց արկանեն. Փօրպ: *Նման են կրակի, որ ծածկեալ կայ յանթեղի. Վ.էօր. Ը:

Անթեղ հանողանել. Առնուլ պահել մոխրապատ զմնացորդ կրակին. որ և Անթեղանել, կամ Անդնդանել ասի ևս. *Ի խմրելոյն այլ խմոր պահի՝ զայլ հայս խմրել. որպես՝ի կրակէ անթեղ հարկանելոյ. և թեպետ կենդանի իցէ (կրակն), սակայն անյայտ է. Կիւրղ. Եև:

Անթեղան. տ. Անդնդան (որ է ուղիղ գրչութե):

Անթեմ, ի. գ. Բառ. յն. Ἀνθέμιον. Anthemium. Անուն բանջարոյ, և ծաղկի նորա. Թուի ըստ Մեննինաքեայ փափաքս էիէյի, որ է Երիցուկն. *Անթեմս այս երևելի բանջար է. չուրջ զիւրեաւ ունի բուսեալ ճառագայթաձև զտերևուին. Կոլ. ֆէ. յորմէ և ՃՃ. Ֆ տ՚ա:

Անթեմ, եցի. ն. Ցանուցանել առնուլ. Թաքուցանել ընդ անթովք. գօլ՚ոցով վ՚ոյմգ. *Աատ և անդ զոր ինչ ըմբռնիցեն, անթեն. Կանան:

Անթերահաւատ, ի, ից. ա. ս. Որ ոչն Թերահաւատէ. և Առանց Թերահաւատելոյ. *Ետ միամիտ և անթերահաւատ ինդրողացն: Անթերահաւատ յոյսով. փօրպ: *Խոստովաներ զնա տէր՝ անթերահաւատ. Եփես. Խ՚ա:

Անթերանաւի. ա. ս. Ո՛ր ոչն Թերանայ. անպակաս. անթերի. անսպառ. և Անպարտ. և Անընդհատ. *Անթերանալի գանձ. ՃՃ: *Լի և անթերանալի. Սիմ: *Ի մէջ ջրոյ Հրաւագ լուցեալ անթերանալի ձիով. Թէոփ. Ես ՚ն: *Լերառն՝ որ է կուսական արգանդն, անսպառի մեաց անթերանալի. Հ՚ամ՚. առ: *Աղօթք՝ի լսելիս ել եւանեն, եթէ միայն անթերանալի կարողասցեն առ նա. Մ՚ա՛ր. Ֆ:

Անթերի. ա. ս. Ո՛ր չէ Թերւոյ. կատարեալ. ամբողջ. անպակաս. և Անկուաղ. էօ՚էօ՚ի, գօսօսբ՚ոօգ, Ռէօ՚ի. *Անթերի բնութե: Լրութի անթերին. Անթերի մարդկութեն. Նոր: *Ցորմէ ապաչէ անթերի մեալ. Խոր: *Զվարդապետութեին իւր անթերի առնէր՝ի լսելեաց նոցա. վ՚ր՛ կդ. Էզ: *Լցան ամենեքին անթերի՝ չնորհօք նորա. ՃՀ:

Անթերութիւն. ա. Անթողութի. անեղծութե. *Ի պատկեր եղ է հոգի՝ յանթերութի հաստատեալ. Եսափ. ՀՓ:

Անթեի, ի, ից. ա. *Ἀπτερος. Non alatus. Որոյ ոչ գոն թևք. գանսփօգ. *Կէաք թևաւորք, և կէաք անթևք. վ.էօր. Ֆ: *Ոչ ոք զմարդոյ բնութի սահմանելով ասիցէ, անթև, ոչ չորքոտանի. Կիւրղ. գԿ: *Թևաւորին և անթևին հաստարակ ուներ զհրաման: Առաքեալքն անթևք. Եղիշ. յեա. Ե դա:

Անթիէիոպատոս, կամ Անթիոպատոս. ա. Բառ. յն.

Անթիպատոս, ի, ից. Ἀνθύπατος. Proconsul. փոխանակ բռնչխի կամ հիւպատոսի հռովմայեցւոց. գՓսօօլգ Ա՚ԼՒՒ: *Ցառաջս գրապատոեայ անթիչիւպատոսին ասիացւոց. Եսա. պ. Ֆ. 16: Ես ՃՃ:

Անթիպատոսութիւն. գ. Ἀνθυπατεία. Proconsulatus. Պաշտօն և իշխանութե փոխանակի բռնչխին. Ցամի չորրորդի անթիպատոսեն զառոդիկեայ. ՃՃ:

Անթիւ, թուոյ, ոց. ա. Ἀναρίθμητος. Innumerus, innumerabilis. Որոյ ոչ գոյ թիւ. անթուելի. անհամար. բազում յոյժ յոյժ. համբակ չանէցօզ. սայեզի, հաթսզի հիսապուզ. *Անթիւ են որսացեալք՝ի նմանէ: Անթիւ մեծութիւնք: Անթիւ են մեղք քո: Անթիւ լերի՝ի բազմութե: Ա՚ոտացաւ զնս զառուրս անթիւս: Բազում և անթիւս օտարացոյց. և այլն: *Եթէ՝ի վերայ անթուոյ եղի ղէեռս իմ. Ցոբ. լ՚ա. 25: *Ագգաց անթուոց. Վ.բ՚ն. ոգ: *Դորա յանթիւ ճակատ մեռեալ էր: Անթիւ բազմութիւ ամենայն կոտորեաց. Բ՚ա՚ա. Է. 36. 43:

Կամ Ոչ անկեալ ընդ Թուով, որպէս մի, և յաւելեանն կամ անյաջորդն. հ՚ա՚ա ՚էէէ. *Աճ՝ հոգի կենդանի է, հուր կիզչոյ, անթիւ. Ագաթ: *Ցանթիւ աւուրն ընտրութեան. Ն՚ոյնն: *Ցանկեաց և յանթիւ աւուրն յետնում, որ ոչ ունի վախճան. Խոս: *Ուրեքորդի անթիւ գառունն՝ որ յաւելեան, որում ոչ ամբ՝ և ոչ ամիսք են Թուական. Շ. ի՛. Էզա:

Անթիւն. տ. Անթոն:

Անթիւր. և } ա. Որ չէ Թիւր. զոր ուղիղ. անվրէպ. և Անկաշառ. *Ի սուտ դուեմ, որ անթիւրն է. Խոս: *Բնաւորապէս յանթիւրելին փուԹացեալ. Նիս. Բն: *Անթիւրելի հաւատ. Խոս. Էրէվ: *Անթիւրելի գաւառատան. Մ՚ա. Էփ:

Անթլփան, ի, ից. ա. *Ոչ Թլփատեալ. և Ամենայն այլազգի՝ առ հասմամատուեքը երբայեցւոց Թլփատելոց. փանՆէՒ՚ի. Ἀπερίτμητος, ἀκροβυστος. Incircumcisus, praeputiatus. *Ա՚ուն անթլփատ սատակեացի: Ամենայն անթլփատ մի կերիցէ՝ի նմանէ: Տալ առն անթլփատի: Յայլազգեաց անթլփատից: Անկանիցիմ՝ի ձեռս անթլփատից: Թողուլ զորդիս նոցա անթլփատս. և այլն:

Նմանութե՝ իբր Անհաւատ. անհաւատ. անհաւազատ. *Անաչեցեցէ սիրտ նոցա անթլփատ: Անթլփատ են ականջք նոցա: Ամենայն ազգք անթլփատք են մարմնովք, և ամենայն առունն իսրայէլի անթլփատք սրտիւք. ՂԿ. ի՛ը. 41: Երեմ. Ը. 10: Ե. 26: *Յաղագս իսրայէլի՝ խոտին և անթլփատ սրտիւք. Ա՚ես. Ֆ՚ը. 4:

Անթլփանոիթիւն. գ. Ἀκροβυστία. Praeputium. Ձոնձելն զԹլփատութիւն. հեԹանոսութե. հեԹանոսք. *Ձհանգ հնամարեցան. մինչդեռ՝ի Թլփատութե՝ն էր, եԹէ չանԹլփատութե. ո՛չ՝ի Թլփատութենէն, այլ՝ չանԹլփատութե: Հաստատեցին իւրանց օրէնս անԹլփատութեան. և այլն: կամ, *ՀեԹանոսք էիք մարմնով՝ որ կոչեցեալն է անԹլփատութե: Հաստատեալ է ինձ աւետարանն անթլփատութե, որպէս պետրոսին՝ Թլփատութեան: Դատիցի՝ որ՝ի բնէ անԹլփատութենէն, զօրենն կատարելով, զքեզ՝ որ գրովդ և Թլփատութեդն չանցաւոր օրինացն իցես. և այլն:

Եւ իբր Անդամ անթլփատ. *Թլփատեսչիք զմարմին անթլփատութե ձերոյ: Թլփատեաց զմարմին անթլփատութեան նոցա, կամ իւրոյ, կամ որդւոյն իւրոյ: Ոչ կամի ազգայ վարձանս. այլ հարիւր անթլփատութենս այլազգեաց: Եթէր զանթլփատութենս նոցա. և այլն:

Նմանութե՝ Անհաւատութի. խստասրտութե. *Թլփատեցէք զանթլփատութե սրտից ձերոց. Երեմ. Ֆ. 4:

Անթշնամանելի. ա. Ազատ՝ի

թշնամանաց, կամ՝ ի լուռանալոց. Ἀλοιδόρητος. անայպարտաւոր. անաղտաւանելի. *Որ զանթշնամանելն թշնամանէ, միխիթարու. թէ ոչ կարէ գտանել ախտին. Բրս. Բարի՝ *Եւ այսպէս եղիցի անթշնամանելի. Պտմ. ազ.

ԱՆԹՈՂ. ա. Իբր Անթողելի. *Զանթող մեղան մեղիցէ. ՃՃ:

ԱՆԹՈՂԱԻ, լոյ, լեաց. ա. Որում չէ օրէն թողուլ տալ. անուներելի. Ներոհ ւբւլալս. ակՀ օլանմայաճափ. *Անթողի է ամբարշտութիւնդ ձեր. Եղիշ. Ը: *Անթողելի մեղք այն է, որ ոք գործելոյ և պարծելի. Ոսկ. ԽԻԼԻՊ: *Թողից ասել զանթողելին յանցանք. Շ. ընդ: *Քրէական մեղաց վտարանդի լինել անթողուելի. ՁՀ. ԼԸ:

ԱՆԹՈՂՈՒԹԻՒՆ, թեան. գ. Խըս. ուլթի առանց ներողութեան. և Անթողելի յանցանք. *Ոչ ի քաղեղէն սալս գրեալ անթողութիւնք օրինացն. փոխ: *Շաղախեալ ի նիւթականս և յօժարականս անթողութիւնս. Նիս. բն: *Ցետ գործոյն (սագրելոյ ի գիւնն) անթողութիւն գոցես զնոյն անուանակալ. Կլիմաք:

ԱՆԹՈՑԼ. ա. Ἀνένδοτος. Non remissus, constans. որ և ԱՆԹՈՒԼԱՆԱԼԻ. Ո՛չ թոյլ և ոչ թուլացեալ. անձանձիր, և տերտ. պինդ. պնդագոյն. և Անկորանալի. ՀԷՀ. ՀՄԵՆ, գայլ. *Զգուշացող և անթոյլ և անխոտոր մշտաշարժութիւնն: Ցտրամգամ կանխեն և անթոյլ հետևմամբ. Դիոն: *Բարձրպարարոց՝ խիստ և անթոյլ, և ոչ հեզ և մարգասէր. Կլիմաք:

ԱՆԹՈՑՆ, թուանի, ից. ա. որ և ԱՆԹԻՒՆ. Որ չուշի զթոյն. ազըզըն, ՀՀՀԸ-սիլ. *Ի ձեռն անթոյն օձին բժշկեցաք: Ի գլուխսին Թիւնաւորն զանթոյնն եհար: Օձի նմանեցոյց զնոսա, ոչ խածանողին և հարկանողին, այլ՝ անթիւնին և բժշկողին. Եղիշ. խ.ա.ւ:

ԱՆԹՈՐԱԿ, ի, ացս. ա. ſ. Անմոռն՝ ի թոշակէ՝ որ մարմնաւոր կամ որ հոգևոր. անկերակուր. և Անհաղորդ. ճամբա պաշար էիւեսած. զահրէսիկ, ապրգիսզ. *Անապաւէն առնչելաչ՝ անթոշակ կամ ոտոր մեղի: Անթոշակ ապաձեռնուհեթ ընդ անկատար ուղին հետևել. Նար. ԻՀ. ՅԲ: *Անթոշակ և անիւսան յաձեղէն աւանդ դուրէն. Մագ. ծԲ: *Եթէ անթոշակ ոք մեռաւ. Մագ:

ԱՆԹՈՀԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձուներէն զթոշակ կամ զպաշար ճանապարհի. *Եթէ կայն ուղևորութեան ապաձեռն անթոշակութիւնս, Նար. ԻԲ:

ԱՆԹՈՒՆ, ունի. ա. Ոյր չիք թոռն. Ւսա լսանէզօղ. Ւօզռանաագ. *Անորդի և անթոռունս. Մխ. ԴԳ:

ԱՆԹՈՐԵԼԻ. ա. Որ ոչ թորի. որ ծորմամբ չսպառի. անապատ. անպակասելի. *Վաճառական՝ պատարագն տայ անթորելի յիւրմէն: Անթառամելի և անթորելի երբեք. Մագ. Ի. ԽԲ:

ԱՆԹՈՒԱԿԱՆ, ի, ացս. ⟩Տ. ԱՆԹԻՒ.

ԱՆԹՈՒԵԼԻ, լոյ, լեաց. ſ *Ցոյչըս մարդկան են յոքնակի՝ և անթուական. Շ. ԽՀ ԷԿ: *Զանթուական լուսեղինացն դասս նշանակէ. Վ.ԸՐԽ. ԴԱՒ: Իսկ Գ.Ի՝ *Ոհուն անթուական, կամ Անուր անթուական ՚՚. իսմ, ոչ անկիսալ ընդ թուով ժամանակի, անժամանակ: Եւ դարձեալ իբր Անթիւ ասի անդ, *Հոգիք բանական, անհամարական, անհուն և անթուական: *Իմաստուն գտանել մի միայն՝ գործ է. իսկ վատթարացն բազմութիւնն՝ անթուելի. փիլ. այլաբ: *Զայլ ևս անթուելին: Անթուելի վարեցեալ չարեաք. Պիս: *Կարիք անթուելիք. Նար: Ե Սրփ: *Ցանթուելի գիսականցն վտանգն ներկանէր արեամբ. Լ.ասթ. ԻԲ: *Դացոյց ևս հանդիսականս իւր անթուելիս և անհամարս: Փոխանակ մեծամեծացն և անթուելեացդ բարուեցեց. Ագաթ. փհ. Ե հանգ: *Եւ որ ի սոյնս յարմարին անթուելեաց ախտից զանազանութիւնք. Սիոն. էս:

ԱՆԹՈՒԼԱՒԱՄ. ſ. Աւանդ թուլասնալոյ. պնդապինս. յամառութիւն. *Դիմելն գանգրոյն քան զայս է անթուլաբար չարչարելն (կամ ճնալն ի կարծիսն). Նիսս. բն. (Նոր ձ. անթողաբար:)

ԱՆԹՈՒԼԱՆԱԼԻ. ա. ſ. Գիրկ և ԱՆԹՈՂԱՆԱԼԻ. Տ. ԱՆԹՈՑԼ. Ἀνένδοτος, ἀνενδότως. *Որ զնախան ծամել, այսինքն է զհաստատուն և զանթուլանալին. Իսիս: *Ի պահս՝ անթուլանալի. Սիոն. ազ: *Ժուժկալ և անթուլանալի: Խստովութիւն պատճառաք, և առ միմեանս անթուլանալի ունել. Բրս. հղ: *Խոկումն յանցանաց անթուլանալի. կլիմաք:

ԱՆԹՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. գ. տ՝ Ἀνένδοτον. Constantia. Անմեղկութիւն. պնդութիւն. հաստատութիւն. *Անախտութիւն և անթուլութիւն՝ և այլոցն բժիշկ երևեցոյ այսպիսեացն կրից. Դիոն. էկ:

ԱՆԹՈՒՆԴ. ա. Որ ոչ ննդայ. անգրդուելի, և անշարժ. *Անթունդ և անշարժ մնայ ի յանձրևայ և ի չնչմանց հով. մոց. Մաղ: *Որպես թէ անթունդ մեռանալս էի հառաչեալ առ քեզ. Լ.ք. Նար:

ԱՆԹՈՒՐԾ. ա. Ոչ թրծեալ. էիւրծած. *Իբրև զանթուրծ սման անպիսան եղեալ խորտակեցաւ: Անթուրծ ոսիսոր՝ ի ջուր թրջի. Եղիշ. ԴԳ:

ԱՆԹՐԻՉ. ա. Ոչ թրջեալ. անթաց. յն. անլուայ. *Ասւրտոց. Illotus. *Ոչ անթրիչ ոսիւք յօժարեցուցանել զստս պարկեշտութեն՝ ի վերայ էշանել զվարդապետս. Բրս. հղ. ծ. (գրեալ էր՝ Անթռիչ:)

ԱՆԹՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն թըրծեալ. անթուրծն լինել. *Մինր անթըրծութիւնս անդ թրծի. Եղիշ. ԴԳ:

ԱՆԹՐԻՒՆԴ, գս. ա. ſ. Ἀφοφητί. Sine strepitu. Առանց թրնդիւն հանելոյ. անչշունչ. լռիկ. անձայն. ասս ֆոս, ֆըսըլըըզ. *Աճ մինչ յանդունդս և ի ներքին ալս ոգուց ի ներքս մտեալ անթրունդս. Փիլ. Նիս. Ը: *Անթրունդ. անզգայ կամ անյայտ. Լ.ք. ԽԻԼ:

ԱՆԺԱՄ. ա. ſ. Παρὰ καιρόν. Praeter tempus. *Ἀκαιρος. Inopportunus. Որ ինչ լինի արտաքոյ դիպող ժամու. տա. ըսժամ. յառաջ քան ըժամանակն կամ անուգան. տարագէպ. պիլագի, ֆահաւըզը. *Ի՛ ինչ որ բարի է. իսկ յորժամ իցէ անժամ, ոչ ևս հաճոյ է ինչ. Բրս. հղ: *Անժամ ծաղր. Վ.ԸՐԽ հղ. Ը: Ե Ոսկ. ſ. Գ. 8: *Անժամ բարկութիւնն. Տօնակ: *Անժամ հարսանիք (պատանեկաց). կանան: *Եպերեր զանժամ խնամին. ՍԵԲԷ. Ը: *Անժամ կոչումն մեծարանաց. Աբէս: *Ոչ ըստ իրաց ինչ կարգի, այլ ըստ նոցա անժամ հակառակութեն էին իրքն. Ոսկ. գաղ: *Ամբաստանէ զանժամ պահս նոցա: Ցանժամ ժամանակի իսկ եկն. Ոսկ. ծն. Ե ſփլ: *Եւ ոչ պատուհասն ընդունի, քանզի անժամ է ժամանակն. Մանդ: Ե Եփէ: *Ընդ գեմ անժամ ազաչողիս՝ մի պատճառեր ըզդրանց փակին. Ցո արդէ: *Անժամ ծախելով զինչսն՝ ի ժամու ոչ ունին տալ: Անժամ եկի. Մխ. առաք *Մի անժամ և տարաժամ զբերանն ածել նեղաս: *Ջննեա զքեզ, զի մի՛ անժամ մեռցիս. ՃՃ: *Անժամ ելանիցէ ի կենցաղոյս աստի. Ոսկէփ: *Մերձեցյաւ ի կերակուրն անժամ. Բրս. հղ:

ԱՆԺԱՄ. Անցեալն զաւուրքը. և խօսողն յանդէպ ժամու. *Եթէ անցանէ ընդ սահմանեալ կէտն, ոչ է կենդանի, այլ որպէս զանժամ ոք ցաւօք և հեծուելի. Լ.ք. սղ: *Չի թէ արտաքոյ, արդեօք տօնիս զքան պատմելեաս ձգեցի, անդամնեցիքը որպէս զանժամ և շատախօս. Ա.ք. հմբ:

ԱՆԺԱՄԱՆ. ա. Որ ոչն ժամանէ. և Անձեռնհաս. լի հասնող, ոչ հասցող, լապիլօզ. Էկիւիլիզ. *Սուրհանդակ անժամման. Նար. ծՀ: *Հոգային վան իմ, այլ անժամանք էին ի նեղուելեցն. Ոսկ. էի. լիպ: *Ապաժաման ասէ զանժամանան. Երզն. փբը:

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ, ի. ա. որ և ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ. Ἀχρονος. Tempore carens. Անակիզքն և յաւիտենական, որ ի վեր է քան զամանայն ժամանակս. ոպեՀի փակ լինիկ նօղ. Վ.ՀՀանըզ՝ էզպեփ. *Անժամանակ ասեմ. Շար: *Անժամանակն ականի. Ա՛Հոբ. ծն: *Անժամանակ յանժամանակէ. Զէր. ԼԲ. ծն: *Անժամանակն ըստ աւուրց: Անժամանակ սերութեր: Զգեմս ձեր գրել շնորհօք որդիք էումեք, թէպէտև ոչ անժամանակք. Նար: *Ասաց (Նեբրոմէ) զինքն՝ հնագունիցն լինել անժամանակ բեր (քասդող չՀԱծ). այլ անժամանակին բեր ծախի ժամանակաւ՝ ի հայկայ. Աբէր. ա. չ:

Ըստ քերականաց՝ Ոչ յայտնող իւրև զժամանակ ինչ, որ սեպհական է բայի: Հին. փէր:

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ. ſ. Որպէս Անժամանակաբար. *Միմին ծնող և յատաչնաւաքող. ասեմ, անախտաբար և անժամանակ, և անմարմնապես. Ա՝ ար. Ֆ: *Անժամանակ ի հօրէ ծնեալ. Շար: *Հանապազ և անժամանակ՝ ի հայրականն ծոց է որդի. Ոսկ. չհ:

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ. Որպէս Անժամ. ա. ſ. *Անձրևք անժամանակք և անպիտանք. Խոր. Ֆ. 68: *Հոտ քաղցն անժամանակ իմն նախաբուսական պատահեաց մեզ. Մագ. ՀՀ: *Անկանել ի պղերգութիւնս, և անժամանակ զուարճանալ. Պտմ. ՀՀ: *Անժամանակ ձեռնամուխ լինին, ոչ գիտելով Թէ ամենայնի ժամանակ է. Մխ. առ: *Նշանակէ քարինք զպայքն, որ անժամանակք էին (այսինքն դեռահասակ). Ոսկիփոր:

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿԱԲԱՐ. ſ. Ἀχρόνως. Sine tempore. Առանց ժամանակի, նախ քան զամենայն յաւիտեանս. *Անժամանակաբար ծնօղն ծած: Որդի համադոյ հօր՝ ի նմանէ յառաջ եկեալ անժամանակաբար. կԻՐՂ. գԻՅ: *Որդի և հոգի՝ ի պատճառէ անժամանակաբար: Ծնեալն ի հզրէ անմարմնապէս և անժամանակաբար. Շ. ԼՂԼ. Ե Բարյր:

Եւ Աւանդ անցանելոյ ժամանակի. ի վայրկենի. *Շարժութիւնք և ձայնք ասրքն են. և գրեմք անժամանակաբար հնաձգանին կամաց խորհրդոյն. Նիսս. բն: *Ի վերայ անմարմնոցն և իմացականացն անժամանակաբար և առանց հեզգութեան կատարէ լսգործին. Մտս. ի գիտ: *Անժամանակաբար շարի. ԻԳՒ:

Եւ Անժամ. ſ. *Ի պատուղ ծառոյն

անժամանակաբար մերձեցաւ. Շ. Ի. Ի: *Անժամանակաբար նեղէր զնա. Ոսկ. յհ. ի. 39:

Անժամանակական, ի, աց. Տ. Ան. ժամանակ. *Անժամանակականն փիլասփի. Նար. կոռ: *Մի ժամանակ անժամանակականին հաւաքեսցես. Սէբէր. ա: *Անժամանակական է էրն. Սրփ. ա. յհ. ա:

Անժամանակապէս. Տ. Ան. ժամանակաբար՝ ըստ ամենայն առման. *Որ ի հօրէ անժամանակապէս. Շար: *Հոդմունդն զնոսա անուանէր՝ զորութիւն նոցա ցուցանել, և յամենայն գործել անժամանակապէս զթափանցելին արարողութիւն. Դիոն. երին:

Անժամանակաւոր, ի, աց. } Տ. Ան.
Անժամանակեցուց, կի, ից. } ժամ.
Անժամանակեան. ա. յ. } ման.

նակ, որ և Անժամանակական. *Անժամանակաւոր և յաւիտենական միշտ ծառայել. Սէբէր. ձ: *Անժամանակեայ լոյսն ընդ ժամանակիս խառնէր. Աճաբ. Ա.բ: *Անժամանակեայ գործով սկիզբն: Ո՛չ ժամանակաւ է անժամանակիցն ունանել. Վահր. երրորդ: *Ժամանակեան վերաբերութիւնն ժառանգեցուք: Անժամանակեան սէրն յորդորդին. Եզին. ե. Ա Խալէ:

Անժամանակութիւն. գ. Իբր Ցաւիտենականութիւն. մշտնջենաւորութիւն. *Զաւակերացոյց ինքեան զերկնային անժամանակութիւն. Վրդն. պիտ:

Անժամել, կամ Ցանժամել, եալ. է. Անժամ մնալ. չժամանել. *ի գնալ ժամու յետնիվ. ապէնին կամ ապենով լինալ. *Չի մի կարի խոնչեալք անժամեալք առ սկիզբն պատարագիկ մատիցուք. Ոսկ. յհ. ա. 2: (տպ. անժամանեալք. ձձ. յանժամեալք. *ի յն. լոկ՝ խոնչեալք:)

Անժամութիւն. գ. Ἀκαιρία. Importunitas. Անժամ գոլն. տարագիպութիւն. *Ոչ թշնամութեն, և ոչ անժամութեն, և ոչ այլ ինչ կարիցէ լինել արգել. Ոսկ. մ. ա. 22:

Անժանկ. ա. որ և Անժանգ. Անմասն *ի ժանկոյ. մաքուր. ջինջ. յատակ. փասպուղ. *Անժանկ և անախտ, և անխոց և անսպի արասցէ. Տծոկ: *Անժանգ զգայարանք. Վրդն. գան:

Անժանգ, ի, աց. ա. գրի և Անժանգ. Որ չկայցէ արու զասակ՝ ժառանգ զկնի իւր. անզասակ. անորդի. *Ապաց. թառանգ լսանելոյ. եվէսպուղ, վերիսի օլման. *Ցարու մանկանէ անժառանգ վախճաներ. Ես. կր. ա: *Ես այր մի անժառանգ եմ, բայց միայն *ի դրամս տերնէն. Աւծէր. է. 1: *Անժառանգ առնէին զաշխարհս *ի նախարարաց. Ղևոփ. ի: *Զանժառանգան քեասին: Վախճանեալն անժառանգ. Մա. դպ: *Անժառանգ գոլով. Վրդն. պիտ: *Անժառանգ եմ, անծին, ամուլ. Ոսկ. ես:

Եւ Հանանալն *ի ժառանգութենէ. եվէսպուղեցին՝ փրասլըգան փեսէն. *Տէրն մեր այնմանէն իւթով գրեաց զհերետյան անժառանգս. Շ. իսքէր:

Անժանգեմ, հցի. ն. Անժառանգ՝ անորդի կայուցանել. ազգովին ջնջել. *Անժառանգեալ զանձն իմ խորհեցան յորդւոց *ի մարգկանէ. Սղ. ւբ. 13: (յայն. անզաւակութիւն:)

Անժանգութիւն. Տ. Անզաւակութիւն. *Եթէ յապաղա անժառանգ, գութեանն տեսանիցէ զայրն սրտմտել. Մա. դպ:

Անժաղուվ. ա. Ուր չիք միաբանութիւն և կարգ ժողովոյ. յն. անկարգ, կամ իսառնակ. Ἀσύνταχτος. *Անհնչեան ինչ և անժողով՝ի չարժման ալեացն հնչեցեք քոմ քիւն. Նէա. կոմ:

Անժոյժ, ժուժի, ից. ա. Ἀκρατής, ἀκατάσχετος. Intemperans, incontinens. Որ չունի ժոյժ. անհամբեր. անժուժկալ. անարգել. անսանձ. անկարգ. ցոփ. ի՛. Ռիփսըզըդ, սապըրսըզ. *Անժոյժք, վեք, անքարեսեերք. է. փմ. ձ. 3: *Սրամտութեն անժոյժ բարկութեն. Ցոբ. լա. 11: *Անժոյժ որկորատութեն, կամ ագռեղութեն: Մի լինցուք որպէս զորդիան հեղեայ անժոյժք. Ցճխ: *Զառաքեհեացն և զանժուժիչն փորձս. Աւծէր. ա. ւ: *Ագիսպիս է անժուժիչն հանգէս. Սեխիան: *Քան զորկորայն անժոյժ և վատթար գոտնէի. Սրփ: *Անժոյժ որովայնիս. Մանր: *Անժոյժ մեր բնութեն. Լ.ֆէ:

Եւ Որ չկարէ տոկալ, տևել. փայտա. ծալ. *Չի մի անժոյժ եղեալ կիզգին արագածք. Ագաթ: *Տկար և անժոյժ (կամ թերևս՝ անոյժ) են չարչարանքդ քո. ձ. Ա:

Եւ Անժուժելի, կամ անպիտան. Ἀσύμφορον. *Փոխիսինէն ինքեանք (*ի գործոյ *ի գործ) անժոյժ է. Բրս. կղ:

Անժոյժաբար. ծ. Անժուժութեամբ. անժուժկալաբար. *Անժուժաբար և աւելորդք վարեալ ամս երիս. Խոր. ք. 64:

Անժոյժալի. Տ. Անժոյժեալի. *Անժուժալի զգրոսութեն. Աճաբ. պատ: *Անժուժալի չարիք. Գէ. էս: *Ոչ է թաքչել *ի յանժուժալի գատաստան. Գանձ:

Անժոյժական. Տ. Անձոյժ. *Ինքն քաղցեաւ և ժուժկալեաց համբերական, զանժամ ճաշակն բերժըշկեաց զանժուժական. Երզն. երին:

Անժոյժաբար, ացայ. է. Անժոյժ լինել. չհանգուրժել. լեամբէրէլ, անհամբեր ըլալ. ըրխանալ. սապըրսըզ օլմագ, ըզհամբերել. *Անժուժացեալ նա ճշմարտութեն. Պիտ: *Զինքն *ի յանժուժացեալն (այլ ձ. անժուժկալելոյն) տեղին կարգեաց. Բրս. իս ի:

Անժոյժելի, լ-ոյ, լեաց. ա. որ և Անժոյժալի. Անհանգուրժելի. անըմբռնելի. ըրխանալը. լէ՛իմսիզ, փայանըլմազ. *Ի բանսաւորապէն և յանժուժելի գիպուածոյ. Պիտ: *Անտանելի և անժուժելի՝ խաչ արարեաց. Մագ. իե: *Անժուժելի օր երևմանն քեի. Երզն. ւեր: *Անժուժելի եր սեր մարգարէին՝ զոր ունէր առ ետծ. Ոսկիփոր:

Անժոյժիմ. ներգ. յ. Տ. Անժոյժ. *Ա՛ռ անզգամն ունինցիք զնա, վասն զի անժուժեցայ ես պարծելոյ. Եփր. ի. կոր:

Անժուժկալ, ի, ից. ա. Որ ոչն ժուժկալէ. Նոյն ընդ Անժոյժ. լամբէրջի, չինչը լրանալ. սապըրսըզ, փասըմազ, փայանմազ, ի՛ռիփսալըզ. *Զանժուժկալսն լեզուսաս խրատել. Բրս. կղ: *Մարմնով փոքր, բահասական, և անժուժկալ լեզուաս. Վրդ. կղ. ձե: Ե կլինաք: *Որ անժուժկալք են, չարք են. փիլ. լին: *Ի վերոյ ժուժկալին և անժուժկալն: Ցաղթեալ ժուժկալիւքն, և պարտեալ անժուժկալիւքն. Նէա. բ: *Զօրականք անժուժկալք. Խոր. ք. 68: *Զանժուժկալիցն զկորուստ. Աբլ. իե: *Բարք անժուժկալք: Սպառազէն անժուժկալ: Ցանուն չարուեստ անժուժկալ գիւրին (որ դրդէ անժուժկալ լինել). Նար. ծե. ծզ. Ե կէ:

*Երևի տակաւին *ի գիշէ անձինս անժուժկալին. Տծոկ:

Անժուժկալաբար. ծ. Անժուժկալ լինելով. անարգելութե. ցոփութեամբ. *Եթէ ոք անժուժկալաբար լկէ զինքն. կանան:

Անժուժկալեալ. Տես *ի բառն Անժուժկալ:

Անժուժկալի. ա. Իբր Անժուժկալ. այսինքն Անժուժալի. անժուժելի. *Անժուժկալի վտանգս. Պիտ: *Անժուժկալի կսկծիս կարկամացին. Թղթփ. *ի Ա՛:

Անժուժկալութիւն. գ. որ և Անժուժութիւն. Չունելն զժուժկալութիւն. անհամբերութիւն. կարճմտութիւն՝ որպէս տղայոց և կանանց. սապըրսըզլըգ. *Զտղայս հրահանգէ՝ յանօգուտն ոչ ընդբաղխել անժուժկալութե. Ցճխ. ի: *Զձեզս և զանժուժկալութիւն կանանցն. Փիլ: *Վտանգեալ ասստիկ անժուժկալութե. Պիտ: *Զանժուժկալութիւնն *ի համբերութիւն ածէն և *ի ժուժկալուն. կամբլ: *Ոչ հաւանեաց անժուժկալութե սպասաւորիլ յայլոց. Վրդ հդ. ի՛:

Եւ Անարգելութիւն *ի կերակուրս և *ի ցոնկութիւս, ընդդէմ բարեխառնութե. ի՛ռիփսալըզլըգ. ըստ յն.՝ անխառնութե. Ἀκρασία. Intemperantia, incontinentia. *Առաջին անհնազանդուն վասն անժուժկալութե եմուս *ի մարդ: Եսաւ ընդ մեծամեծ չարեացն զանժուժկալութեն ամբաստանեալ եղև. Բրս. հդ: *Անժուժկալութեն հած և *ի սոդոմ գհրացան բարկութեն. Ոսկ. մ. ա. 13: *Եգան պահք խափանիչ անժուժկալութեն ամենայն ինաւսուց: Անժուժկալութե մերերեալ *ի հոգի և *ի մարմին գինաս. Ցճխ. ի: *Ի ձեռն պահոցն զանժուժկալութեն ապամայ յանդիմանել. Աբէնոփ: * Ի կիրակէի գայլ ինչ կերբք յաւելս անժուժկալուե ձերոյ: Եւ թէ ոք անժուժկալութեամբ սխալէ, բեռն ապաշխարուե *ի վերայ դնեմք. Շ. Խ:

Եւ Անկարելութե *ի հանդուրժել. անբերելի նեղուե. *Անժուժկալութե սասպիկ ցաւոցն ուրեք զամենայն գիշերն. Վրդ հդ. ձ: *Ցետ ընդարձակութեանն՝ վիշտք և ցաւք անժուժկալութե (այսինքն անժուժելիք). Ոսկ. վի:

Անժուժութիւն. Նոյն ընդ վերոյ ասմանայն առման. *Որպէս անժուժ ժուելեին ագամայ և եւայի առեծս *ի վերայ հած և մահ, նոյնպէս և ծնելոցս *ի նոցանէ՝ որ զնոյն անժուժութեին ունին. Ցճխ. ի: *Ըստ սովորական անժուժութեան մերոյ ազգիս՝ զրուեցան *ի առուս իւրաքանչիւր. Խոր. ք. 15: *Ցանժուժութեէ կսկծեցուցէք գեղոցն բամբասել. Վրդ հդ. ի՛:

Անժպիտ. ա. գրի և իբր ռմկ. Անժպտութ. Ἀμειδής. Tristis, tetricus. Որ չունի զժպիտ. անծաղր. խոժոռ. տխուր. ի՛ռիփսիզ, սկհրքսիզ. *Ցնորք անժպիտք խոժոռագիմացն երևելին. Իմ. ծէ. 4: *Անժիտ. խոժոռ, կամ անծաղր. Հին բս:

Անի. Տ. Անիր:

Անիամ. գ. Անուն իրիք ծաղկան. *Երփին երփին ծաղկանցն. վարդն, յասմիկն, անիամն. Ագաթ:

Անի ի բանս բանին ալ. ա. Զոր ոչ լիի *ի բաց բառնալ. և Անկապտելի. *Զանի *ի բաց բառնալն և անհատոր կրճիին. Պիտ: "Նոյն պատուիրան է անի *ի բաց բառնալն, և նոյն սպառնալիք. Լծ. ած: *Որոյ առացուած կայ մնայ մշանջենաւոր և ան-

'ի բաց բառնալի. Նիւս. երգ։

ԱՆ'Ի ԲԱՑ ԴՆԵԼԻ. ա. Որ ոչ 'ի բաց գնի. անփոփոխ. *Ընտանեաւորեալ՝ ծծաստակոցք և ան'ի բաց գնելի հաստիւք. Դիոն. երէն։ Ե Ոսկիփոր։

ԱՆ'Ի ԴՈՒՐՍ ԵԼԱՆԵԼԻ. ա. Ուր չկը հնար երթալ և անցից. անանց. անհուն. *Անվճար և ան'ի դուրս ելանելին. փիլ. ք. բան։

ԱՆԻԾ, անծոյ. գ. Մանրիկ սերմն ոմիոց և նմանեացն. սիւռէ. *Անծիք ան կերպաւորք. Նոր. կբ։ *Ձարչարեալ լուսով, ոմիով, անծոով, կծով։ Փոքր տարր զանձն ասէ։ Անծիք ծնանին անկերպք, զի ոչ ձանաչի վերջք կամ առաջք, գլուխ կամ ոտք. Լիւ. Նոր։

ԱՆԻԾԱԲԵՐ, ի, աց կամ ից. ա. Որ բերէ զանիծս. պատճառ անիծից. *Զմեզ անիծաբերս և մահածինս. Ագաթ։ *Ի սկզբան սակաւ և յանիծաբերս անձին ախտիցս. Ճ. ԲՂ։ *Ըստ նմանութեան անիծաբեր օձին. Երզն. Ծն։

Կամ բնթրոյ յանձին զանիծս. կրօղ ա նիծից. և բերելով կամ պատճառելով յա նիծից. *Անիծաբեր երկիր, կամ մարդիկ, կամ կենդանի, մոռնալոյն, կամ փուշք. Ածն. Նին. Լիւ. ՈՁԲԵ։ Սարգ. յի. Ք։ Մագ. յէ. Նոր. յԿ։

ԱՆԻԾԱԴԻՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. Գաղթ. ցրացուցեր մեզ զանիծադրական անկոյն գառնութեանն. Զէր. կԲ. Խլ։

ԱՆԻԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դրութիւն և գաւանիլեք անիծից. անէնք. *Որ և բարձ զիշաբեր անիծադրութեանն բուսաբեր բին։ Բարձեր զիշաբեր անիծադրութեանն. Ճար։

ԱՆԻԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ցորում են անէնք. 'ի ձև անիծից. *Բանքս անիծական կան են. Վանակ. յոբ։

Եւ Անկեալ ընդ անիծիւք. անիծեալ. անէծաց. լանկէնի. *Երկիր անիծական. Ճ. երես։

ԱՆԻԾԱՊԱՐ. Տալ անէծս իբր 'ի կուր կամ կերակուր. անիծանել չարաչար. *Վասն այնպիսի չար անզգամութեան անիծակուր զարքային արարեալ. ՁԿ. ԿԲ։

ԱՆԻԾԱՀՐԱԻՐԱԿ. ա. Որ զանէծս կամ յանէծս հրաւիրէ. անիծաբեր. *Բացատրեմն արատրեալ անիծահրաւիրակ պաշտամանն. Անան. Եփ։

ԱՆԻԾԱՆԵԼԻ, լ.ոյ, լեաց. ա. Իբր Անիծանօղ. անիծօղ. *Զօրութիւն իմ պակասեաց յանիծանելեաց իմոց. Երեմ. ծէ. 10։

ԱՆԻԾԱՆԵՄ, ծի, անէծ. ն. Καταράομαι, ἀράομαι. Maledico, execror. որ և ՆԶՈՎԵԼ. Անէծս հանել. ընդ անիծիւք արկանել. հակառակին օրհնելոյ. անիծեալ. լանկէն օգոստ, պէպրոս էնիւէ, ինկինէ. *ՁԼերկրէ՝ զոր անէծ ետր ետծ։ Ոչ ևս յաւելոյն անիծանել զերկիր։ Ե՛կ և անէծ ինձ զժուղվուրդս զայս։ Անիծանելով անիծէքդ զբնակիչս նորա (կոտորմամբ)։ Ան նէծ զօրն իւր։ Անիծից զօրհնութիւնս ձեր։ Անիծեալ լիցի, կամ լինիցէ։ Անիծեալ քանան։ Անիծեալ սրամոութիւն նորա. ևն։ *Թէ չար է անէծս առնուլ յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել՝ կրկին չա բաչար. Նոր. է։ *Օրհնեսցէ զպատուդ եր կրի քո, որ ագամսան անիծաւ. Աբէս. կԲ։

Տրական խնգրով. *Մի անիծաներ այլոց։ Ի մէնք քուս՝ մի անիծաներ Թագաւորի. ՃՂ. Ե. 23։ Ք. 20։ *Անիծանէ Թշնամեացն։ Անիծանէ գիւտացն առաջի ՅԼՔ. ՈՂ։

ԱՆԻԾԱՊԱՐՏ, ի, ից. ա. Պարտաւոր անիծից. պատճառ և ընդունակ անիծից. *Վտանգելոյ անիծապարտ մեղն՝ սիոփիչ քաւուն. Նոր. Ղոս։

ԱՆԻԾԵՄ, եցի. Տ. ԱՆԻԾԱՆԵՄ. *Զի՞նչ անիծեցից, զոր ոչ անիծանիէ Յահ. Թուոց. ԻԳ. 8։ *Եւ ոչ զօրն իւր անիծեաց. Նոր. ԻԸ։ *Ընդէր զԴաւիթն անիծեցեր. ՃՃ։ *Ցայնցանէ էիք՝ զորս անիծէիք։ Անիծեսցէ ինր յոյ։ Անիծեցին և արտաքսեցին. Մագ։ *Մի անէծք ընդ ա նիծողսն. Վրս հց. Ք։

ԱՆԻԾԻՉ. ծչի, չաց. ա. Որ անիծանէ. անիծանօղ. անիծօղ. *Զանիծիչս քո անիծից. Ծն. ԻՀ. 3։ *Ընդէր խառնես զօրհնիչսդ ընդ անիծիչսն. Մագ. Ք։ *Ոչ ես անիծիչ, այլ օրհնիչ. Նոր. յԲ։ *Եղև նա 'ի կողմ անիծչացն, զի մի ընկացին բազումք զանէծ. Եփր. օրին։

ԱՆ'Ի ԿԱՊ ԳԱԼԻ. ա. Որ ոչ գայ 'ի կապ. անզօդելի. անկապելի. *Անհնարին և ան'ի կապ գալի իրաց եղեն հնարք. և անյոռասալի իրաց կատարումն եղև. Սանահն։

ԱՆԻՂՁ. ա. Որ ոչ ըղձայ. որ չունի իղձառ իմն. անյօժար. Ἀνόρεκτος. Non appetens. *Ողջախոհութեի է առաքինուն ցանկականին, ըստ որում անիղձք իցեն առ դիւրութեան. Աբիսփ. ասաք։ *Անիղձ գոլ առ գիւրութիւս. Լիւ. ոգ։

ԱՆԻՄԱՑ, ի, ից. ա. Μὴ νοοῦν, ἀνόητος. Non intelligens, insanus. Որ չի մանայ և չառնու 'ի միտ. անմիտ. տխմար. ահմագ, ոչօզ ալեմագ. *Ասին, թէ անի մայիցն վայրապար աւանգեն զսրբազանսն աւանդութիւս. Դիոն. էն։ *Անիմայք էին ամենևին, և ոչ ունին դնէին աստղերոյն. Ոսկ. յԿ. ՁԱ. 22։ *Ճշմարտութեն անի մայք. թէոդոր. Մոպս։ *Եղեն անիմայք և ապերախտք. Ոսկ. գԲ։ *Ո՛վ կորրք և անիմայք. Հ=ՁԻ։ *Չինդրտոյն յոյ խելս բարիս, և զինքանս անխրատս գոլ, անի մայ ասեմ. Ոսկիփոր։

ԱՆԻՄԱԾ. տ. Առանց իմանալոյ. անգամ նաբար. *Անիմայ զօրին տղայոց 'ի մէջ ուսանողաց գանգաչէք. Երզն. Մաղ։

ԱՆԻՄԱՆԱԼԻ, լ.ոյ, լեաց. ա. Ἀνόητος. Qui intelligi non potest, inintelligibilis. Ἀπερινόητος. Qui mente comprehendi nequit, incomprehensibilis. Զոյ ասի որպէս Անպարփմանալի, անքո վանդակելի. անհասանելի. ՓՀՀՀ ՕԼՃՆ մագ, լաեաՔՓՀՀ. *Որ անիմանալիք են յԵոլեթէ։ Որ գասուց երկնաւորայ անի մանալի. Շ.ոյ։ *Անիմանալի, անիմանալի, անձառելի. Նոր. ԼՃ։

Զայլոց իմանալեաց փոքր 'ի շատե, այլ ոչ ամենայնից ծանուցելոց. անգիտելի. գժուալարիմաց. խորին. խելք լմանալ. խել, խելք վեր. անդլաւելմագ, ոգելերէգ. *Անիմանալի պարգև. Խոր։ *Հնարք անիմանալիք։ Ընտրութեամբ անիմանալեաւ. Նոր։ *Հնար իմանալոյ զանիմանալին ոչ այլ ինչ է, քայց հաւատալ աստուածլոյն 'ի գիրս սքս. Շ. ընդ։

Իբր Անծանօթ. անյայտ. պեէբոիս. *Ցանիմանալի տեղոյ գայցէ. Ոսկ. յԿ. Ք. 4։

Իսկ Նոր. երգ. *Զոր լուեալ մարդկան՝ անիմանալիզ մասք՝ յայլև այլ իրս իմանային ոդ, կամ է Անիմայ, չիմացօղ. և կամ Մեծին և անյայտ մասք։

ԱՆԻՄԱՍ, ի, ից, կամ ած. ա. Ἀσοφος, παράφρων. Insipiens, demens. հե ռի յիմաստութենէ. անմիտ. անխոհեմ տգէտ, իբր անբան. անխելք. ապլաստ. քիւխիչ, սէքիւհ. *Մի իբրև անիմաստք, այլ իբրև իմաստունք. Եփես. Ե. 15։ *Զիմարք ոչ են յոյժ ամբարիշտք և անիմանք, որք արարած ասին զորդի. կիւրղ. գԿ։ *Ան իմաստին այրիչ վտակն. Ագաթ։ *Ան իմաստից անձինք։ Ի ձեռս անիմաստին. Մագ. Շ։ *Միշտորդ անիմաստ։ Անիմաստին յաւաքինութեին՝ պատահէ հպարտա նալ. Լիւ. ոգ. Նոր։

Իբր Աւգան. անզգայ. անիմայ. *Ἀλογος. Ratione carens. *Ան յնպիսի իսկ են միչտ անիմաստացն ոգիք. Ոսկ. տ. Ք. 25։ *Առնել զբանաւոր արարածն 'ի մէջ անբան անիւսս՝ անիմաստ արարածոց։ Ագաթ։ *Աբեգային տարր է անիմաստ. Լիւ. ոչ։ *Երդնացեալ մի անիմաստ լիզուաս միայն, այլ 'ի միտս քո. Վրս հց. Ք։

Եւ Ցիմարական. տխմարական. անխոր հուրդ. *Զանիմաստս պատուհաս մահու յանձինս կրեալ. Ք. հ. Ը. 12։ *Զյիմար և զանիմաստս յարձակմունգ ընկրկեա։ Ո՛չ անիմաստ է գիտութիւն. և էթէ ոչ անիմաստ է, իմաստական է. փիլ. լԻՒ. Ե նիս. Ա։ *Անիմաստ կարծեցք. Ոսկ. յԿ. Ք. 4։ *Անիմաստ պատճառս յօդնն ընդդեմ Ճշմարտութեան. Սրգ. Ա. պ. 4։

ԱՆԻՄԱՍՏ. Իբր Անիմանալի. 'ի վեր քան զմիտս. *Ի Ճշմարտութիւն հաւատաց ցեալք, զի անհաս է և անիմաստ (Թերևս՝ անիմայ)։ Եսափր. ՃԸ։

ԱՆԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. տ. Առանց իմանալոյ. յանզգայս. *Ինքեանք յանիմաստս առ խարխափս երկին ածին 'ի գուրս սրբոյն. Բաս. Ք. ԻԻ։

ԱՆԻՄԱՍՏԱՐԱՐ. տ. Ἀσόφως. Insipienter. Իբրև անիմաստ. անմտաբար. տդխտաբար. անխոյհրդաբար. անխելքաբար. ագբսբշա, ահմագբզբսս. *Գիտուքն և ընդհչք, և մի վայրապար անիմաստաբար. Ոսկ. իԻՀՀ։ *Անիմաստաբար զայս չափ ժամանակս քնակիմ յանապատի. Վրս հց. իա։ *Որպէս Թուխ անիմաստաբար իմաստնոցն. Աֆաբ. իօրիա։ *Ոնեղ անիմաստաբար հակառակութեի ձեզ առ միմեանս. Շ. ԲՂ։ *Անիմաստաբար վարժմամբ իբրև զիմաստունս գոլ կալծէք զձեզ. Մագ. իա։

ԱՆԻՄԱՍԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել անիմաստ. կարի տգէտ, և տգիտական. իմարական. *Զիմիդ գուբ իմաստուհս անիմաստագոյն երեւաբ. ՃՃ։ *Ցառաջնում սիսն յոյժ անիմաստագոյն եմք։ Ձնիք և չնիք ինչ անիմաստագոյն քան զձնչին ծառայ. Ոսկ. տ. ա. ԻՀ. Ք. 21։

ԱՆԻՄԱՍԱՍԻՐ, սիրի, բաց. ա. Ἀφιλόσοφος. Օտար յիմաստասիրութենէն՝ անձն կամ գործ. իմաստասիրէ ընդ, իմաստասիրեն գուբս. *Սակս ոչ խնդրոցացն զսա անիմաստասիրայ անձանց. Մագ. Շ։ *Զանիմաստասէրս բարս առաջնոցն մերոց. Խոր. ա. 2։ *Անիմաստասէրս բարուցն անխորհրդութեի. Աբէբ. ա. 15։ *Զհակիռուրայ զանիմաստասէրս հեշտութեին։ Ա ՈՒս. ա։ *Անիմաստասէրք՝ հոտոտելիք և ճաշակելիք, յայտագս կեղծին միայն եղելոյք։ Ծանոյ է և անիմաստասէրս իմն հրամանագ. փիլ. լԻՒ. Նիս։

ԱՆԻՄԱՍԱՍԻՐԵԼԻ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր Ոչ սիրելի իմաստութեի. *Զանիմաստասիրելին լի արար ընդգատմամբ քոյին պինգարոս. փիլ. նս. Ք։

ԱՆԻՄԱՍԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գիտութիւն և ստարուի յիմաստասիրութենէն.

*Զախորժելի բաղձանս կերակրոցն յանյագուրժել գալ հասանել, և յանիմաստասիրութիւն • փիլ. լիհ. ը. 7 :

ԱՆԻՄԱՍՏՆԱՒԱՐ • փոխանակ գրելոյ՝ ԱՆԻՄԱՍՏԱՐԱՐ • Աբծր • ա. 15 :

ԱՆԻՄԱՍՏՆԱՆԱԼ • Տ • ԱՆՄՏԱՆԱԼ • *Անիմաստանանաս ով գուս, ոչ վստահանալով ի վերոյ այդոցիկ • ճ • թ :

ԱՆԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ • գ • Պակասութիւն իմաստութեան, և անիմաստն գոլ • անմտութիւն • տգիտութիւն • անխոհեմութիւն • անխելքութիւն • ափըսըչըլըգ, ահմագըլգ • *Եւ այս ոչ նախանձու միայն և ժպրհութիւն է, այլ յետին անիմաստութեան • Ոսկ. չհ : *Անիմաստութեան հաւաստի ցուցումն • կիւրղ • գիմ : *Ո՛չ անիմաստութիւն վարկցուք • փիլ : *Չլիք ի նմա անիմաստութիւն և նենգութիւն • եղիշ • ը : *Գիտեմ և ես զանիմաստութիւն անձին իմոյ • փորպ : *Յորոց անիմաստութենէ գրեանք աշխարհիս ի պարսից այրեցան • • Մեզ մեղադրանքն վասն անիմաստութեան : Եւ մեք վասն անիմաստութեանս հաւանիմք և կորնչիմք • լմ. ապ. ե սղ : *Փոփոխումն ի տեղեաց կամ ի տերանց՝ ոչ վիւսլ ուսուցանէ, և ոչ զանիմաստութիւն բառնայ • Ոսկիփոր :

ԱՆԻՄԱՍՏՈՒՆ • Տ • ԱՆՄՏՈՒՆՏ • *Ունք մեք օգուտ չեն • զի անշունչք են՝ անիմաստութիք • Ագաթ :

ԱՆԻՄԱՑ • ա • Չիմացօղ • անիմայ • անիմաստ • *Անիմաց եղեալ հաւասար անասնոց դառաւ • Խոսք : *Ի՛ւրլի ընդ աշխարհական զբաղմանցս խաւար՝ անիմաց ի լուսոյն ես • լմ • ծզ :

ԱՆԻՄԱՑ • Անիմանալի • որ ի վեր է քան զմիտս • *Անիմաց է յամենայն արուեստս • Ագաթ : *Անիմաց յամենայն իմացականացս մնացեալ • Ասող : *Հրեշտակաց անիմաց է • Խոսք : *Զանեաւն աչաց, և զանլուրն ականջաց, և զանիմացն արուեստ • Տօնակ :

ԱՆԻՄԱՑԱԲԱՐ • տ • Խոր Անզգայաբար • առանց զգալոյ • լռելեայն • *Որք զնոճ սուռգապահս անձանց հաչուոզ արարին, անխնայաբար ևս նենգելոց բարեպտծելոյ կարացին • Կիւրմ :

ԱՆԻՄԱՑԱԿԱՆ • ի, աց • ա • Նոյն ընդ ԱՆԻՄԱՑ ըստ ա նշ • *Ո՞վ իցէ որ այնչափ տպաշնորհ և անիմացական միտս ունիցի • Մանդ • իգ :

Եւ ըստ ե նշ • *Անիմացական և անճառելի անասհմանութիւն • Դիոն • երիս • ք • յն • Ἀνοητος , որ է երկգիմի որպես զկով • վասն որոյ գրէ անդ Մ տս • *Անիմացական ասէ ոչ զչհմանալն, այլ զոչ իմացեալն յոմեքէ » :

ԱՆԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ • գ • Գոլն ի վեր քան զամենայն իմացութիւ էական • և Մտալն անիմանալի • անհասութիւ • Ἀνοησία • *Միտս անիմանալի, անիմացութիւ, և անանուանութիւ • Դիոն • ա֊ձ֊յ • ա : *Ոչ կարի խորութիւք զանիմանալիսն ծածկել, զի մի՛ անիմացութիւն այսուամայի գիւտի ուսանիցէ համարցուցաց • Նար • երգ :

Մերձ՝ իբր Անգգայութիւ • կլիմտ • ցանկ • է :

Ան՛Ի ՄԻ ԿՈՑՑ ԹԱՒԱԼ • Բարգութիւն է քանի՝ քան բաւական • իբր ոչ թաւալեալ ի մի կողմն • հաստատուն կացեալ ի միջի • *Անմեռ , ան՛ի մի կոյս թաւալ, անհակառակ • հաստատուն , խարխեխալ • փիլ • լիհ • ը • 136 :

ԱՆԻՆԱ , անընչի , ից • ա • Ոյր ոչ դոն ինչք՝ գոյք՝ մեծութիւն • չքաւոր • աղքատ • անատացուած • բան լռնեղօղ • փոփոչ , փռ֊փարէ , էօխտալ • Ἀκτήμων , ἄπορος • Inops , pauper • *Եթէ չկարեցես անինչ և առանց կարասեղ լինել , առ ոչիր ապաստաց քո չիչիցն զոր ունիցիս • Ոսկ • ՛ • ը • 20 : *Միսյնակեաց անինչ՝ ըմբիշ է մերկ • նեղս : *Անինչ կրօնաւոր՝ տէր է տիեզերաց • կլիմա : *Ընդինչ վասն այն պարտ է լինել, որպէս զի փաքաս ազատեսցի յաշխարհէ, և ի վեր յառեսցի • ապա թէ ոք անինչ է, և անդր ոչ փոփաքէ , նաներ աչխատի • Լմ • ոչ : *Ո՞ւր է պակասութիւն արընչից և աղքատութիւ • Մանդ • ը : *Անընչին ոչ հակառակ կիւ ընդ փարթամին • Պիս :

ԱՆՈՆՁ • ՛ • Առանց ընչից • *Ի մանկութիւք իւրմէ անինչ և միայն ընթանայր • Վրք • հղ • է :

ԱՆՈՆՁ • գ • Որ չէ ինչ • ոչինչ • անգոյ • *Սովոր էս զանինչսն յինչ ածել , և յոչընչէ ի լինելութիւն արարածոցս • Ագաթ :

ԱՆԻՉԽԱՆ • ա • Ոյր չիք իշխան և տէր • անիշխան , ինքնաստեր • որ է սեպհական ոյ • *Աճ իշխէ ի վերոյ քնուից , ինքն անիշխան գտնով • Գր • հր : *Իշխէ ամենայնին , և ոչ իշխի յոմեքէ • զի բայց յոյ ոչ ոք է անիշխան • ճճ :

Եւ Զրկեալն ի սեպհական իշխանէ իւրմէ • անտերունչ • անթագաւոր • անառաջնորդ , ստրուկ • անգլուխ • պղծըղ , ոայե • *Անթագաւոր և անիշխան • Լսոփ • յիս : Անիշխանն (է) յոտաչորդէ զրկեալ • Գէ • ես : Ոմանք անիշխան ասացին զաշխարհս • ճ • թ :

ԱՆԻՉԽԱՆ • Չիշխօղ • որ չունի իշխանութիւն ինչ • մերկեալ յիշխանութենէ • ոչ ազատ • ոչ ինքնիշխան , անզօր • *Այն՝ որ անիշխան եղև ընչիցն , լաւ էր նմա՝ թէ չէր զարգացեալ • Լմ • ծզ : *Դու որ ստոլիցս և երկնից , և ես անիշխան չնչոյս և ոգւոյս • Նար • յձ : *Անիշխան կենաց էի • Սինա • ազ : *Մի՛ անիշխան առնել զմեզ ի մերում վճռակիս • Խոր • ձ • 57 : *Անիշխան արարիր զիս , և նախ քան զիմ գաւառն գաւառեցար • Լմ • ոչ : *Չի անիշխան արասցէ զմեզսյն համարձակութիւն • Եփր • ասեփր :

ԱՆԻՉԽԱՆԱԱՆ , ացայ • Ը • Անիշխան կամ անթագաւոր մնալ • յետնիլ յիշխանութենէ • *Անիշխանացաւ երկիրս հայոց • ՁԿ • լԲ : *Անիշխանանայ երկիրն պարսից • Աբծր • է • 5 :

ԱՆԻՉԽԱՆՈՒԹԻՒՆ • գ • Ἀναρχία , τὸ ἄναρχον • Anarchia • Պակասութիւն կամ քայքայումն իշխանի և թագաւորի , և թագաւորութենէ • անիշխան մնալն • չտնեցն զոք գլուխ • փոփչահօղչըգ , պղծըղ Նիզամըղ գոլմագ • *Զկնի մահուն խոտոր վոյ՝ ի ժամանակս անիշխանութենէն : Ցանիշխանութեան մնացեալք՝ յարեան ազգ յազգի վերայ • Խոր • է • 72 : ՁԿ • 2 : *Զաւրքին ամն անիշխանութենէ էր ի թեսալոնիկ • Եսս • ԺԸ • ա : *Անիշխանութի՛ անչար մարդկան է (ից) : Եւ եղև անիշխանութիւն քաղաքիշխանութենէն Աթ • ԺԲ • Ձ • ՁԲ : *Ցանիշխանութենէն իբր ի լաւագիշխանութենէն (մեղս) յոգեղոգեալք քակտեաք : Դրժենայ է անզգամացն՝ անիշխանութիւն : Դրժիզգաւագոյն է՝ քան ոգւոյն անիշխանութիւն • փիլ • լիսս • Ե չ էին : *Չար է անիշխանութիւն , և բազում վշտաց պատճառք • Ոսկ • էէբ : Իսկ ճճ • *Ոզբայր զանիշխանութիւն իւր ի տեղոյնէն » • իմ՝ զգուանն յիշխանութիւ տեղոյն :

ԱՆԻՇԽԵԼԻ • ա • Իբր Աննուաճելի • անհնասելի • որում ոչ կարէ ոք իշխել • *Եվս անիշխելի գազանաց • Ոսկ • լ :

ԱՆԻՍԿ , ի , ից • ա • Ոչ իսկական կամ իրական և գոյացական , այլ պատահական • պատահումն • *Բաժանման իսկիցն, և անիսկիցն ... ըստ էութեան և ըստ ինքեան , և կամ ըստ պատահման • Սահմ ծԷ :

ԱՆԻՍՈՆ , ի • գ • Ἀνισον • Anisum • Սերմն սամէթի , կամ ունդ ազգենիի՝ աղնուշահոտ և համեմիչ • էնիսոն , էանիսոն , պոփան , հոռմի ըռչիանի հասնք : Բծէլկաբան :

ԱՆԻՐ , ի • ա • ՛ • Որ չիցէ իր ինչ և ոչ գործօղ գնծն • անգործ • ունայն • և Առանց ներգործութեան • Ἀπράγμων • Negotiis vacuus , iners • որ իսն մը չէ , որ իսն մը չընէր • էոփ , պօչ , ալարէ • *Ո՛չ արժան կարծել զնախահնամութիւնն անիր և անխոյզ գոլ • փիլ • Նիս • ա : *Մարզիչ կոչի՝ ոչ անիր և վայրապար • Սարկ • ԹԿ : *Ուսնայն ասի անիր, անխնացուած , անբան և ձանձրագործ : Ի գոյէ և յիրէ՝ անգոյ՝ և անիր ասի : Բանականին գծածք՝ ձայնից են նշանակք , և ձայնք՝ խնացմանց, իսկ խնայուածն՝ իրին , և իրն՝ անիրին • Տօնակ :

Իսկ Վէցօր • ա • *Յունյաւ և յանի քննութեանն անկանիմք ,,, խնա կամ ընթերցիր անիր :

ԱՆԻՐԱԶԵԿ • ա • Ἀπράγμονος • Որ չէ իրաշէկ • ոչ հետաքրքիր • և Անտեղեակ • *Առաքինին անիրազէկ՝ նախանձաւոր վրաց եղեալ խորհի (յամբռնէ) • փիլ • Ի֊մապն : *Պահէին զանցս և զկիրճս • և նզգաս անիրազէկ հին քանին • Ո֊ոգ :

ԱՆԻՐԱԿԱՆ , ի , աց • ա • Որ չունի իրս ինչ, և զգէտս իսկ կարհորս • անինչ • հրաժարեալ յամենայնէ • յն • Ἀβιος , իբր անկենցալ • *Վարս անիրականս • Բր • Ի֊ղ :

ԱՆԻՐԱՆ , ի , նունք , նանց • ա • Որ ոչ գոյ իրան՝ վասն անմարմին գոլոյն • անձն , անկերպարան • *Անմարմնոցն և անիրանաց ոգւոց ոչ ինչ ծանր ընդ ոտս անկեալ է և իսափան եղեալ սեռանել և իմանալ զքնութենէն • փիլ • լիս • ա • 90 • յորմէ չէին իս • *Անիրանութիւք • անմարմինք , կամ անզգայութիւք ,, *Յայնմ նիւթոյ պարտ է կարծել (ասէն) զչարիս , որ անիրան և անկերպարան էր • Եփ֊ի :

ԱՆԻՐԱՒ , ի , աց կամ ից • ա • *Ադիկօց, Injustus , iniquus • Հակառակն իրաւանց, օտար յիրաւանց արդարութենէ • անարդար • անօրէն • սուտ • ոչ իրաւացի (անձն կամ իր) • Նեհագ , չէրէնիլ , ոպալէնիլ • *Մի՛ հաւանիցիս ընդ անիրաւի՝ լինել վկայ անիրաւ • Յաւանէ անիրաւէ փրկեցեր զիս • Յանիրաւէ փրկեացե զիս որ • Չչրթուռնա անիրաւս մերժեա՝ ի քէն • Լգզու անիրաւ • Լգզու անիրաւի • Ո՛չ է արգարոյ և ոչ մի ինչ անիրաւ • Որ չչնչին զանիրաւս • Խորտակէի զկզակս անիրաւաց • Լն • *Անիրաւելոյն է յաջողեալ • Լմ : *Սուացաւ ծոց՝ ի բաց առնելով, կամ անիրաւելոյ մահու՝ ի վերայ եկելոց • փիլ : *Անիրաւ հլսման, կամ պատատան • Խոր : Պիս : *Սակս սքն հայրապետին զանիրաւս խորհէր • Յհ • լԲ : *Անիրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ • Նար • խԷ : *Բայց միայն առ արս մի՛ ինչ անիրաւ առնէք ,, այսինքն անիրաւուն • փիլ • լիս :

ԱՆԻՐԱՒ , ՁԱՆԻՐԱՒՈՒ , ՁԱՆԻՐԱՒՈՒ • ՛ • Ընդդէմ իրաւանց • անիրաւութիւք • և ՛ի զուր • անպատճառ • Ադիկաց • Injuste , inique • Նեհագ էէրէ , նոֆիլէ • *Դատաստանքն բազում անգամ անիրաւ գտանին պատճեն • Լմ • ոչ : *Թէ բարւոք ինչ մոգք տանիցի ոք վտանգ յանիրաւի : Մի զոք

գատուցաք յանիրաւի . ա . գէպ . է . 19 : Ցրտ . յի . է : *Զի ցուցցէ՝ Թէ յանիրաւս չարչարիմ . Երե . Ֆսլ :

ԱՆԻՐԱՒԱՐԱՐ . ն . նոյն ընդ վ . *Անիրաւաբար գործեցին զոր ի նայն և ի նոսին . Ոս . յհ . է . 31 : *Զարին անիրաւաբար տայ ահզին , իսկ բարւոյն իրաւացի . Շ . ամենայն լար : *Ըստ երկոցունց անիրաւաբար մեզանէջ . Լմ . ա : *Անիրաւաբար յանդգնութիւն . Պիս : *Անիրաւաբար ի քաց բառնայ անգիսմեռ նեա զինգ հանրականան . Աթ . պրմ :

ԱՆԻՐԱՒԱԳԻՐ . ա . Անիրաւութիւն գրեալ . *Բազում մուրհակս անիրաւագիրս պատառեաց . Ագաթ :

ԱՆԻՐԱՒԱՍՈՒՆ , գունի , կց . ա . ն . Ադικոտերος . Injustior . Առաւել անիրաւատրոյ իրաւանց . *Ողորմելի է (առաւել) և Թշուառականն , առ անիրաւան՝ անիրաւագոյնն . Նիս . Ի Ե-ցոյ : * Որ այսր ի խնդիր ասկանիցի , անիրաւագոյնս և անպատրաստագոյնս խնդրիցէ . Ոս . յհ . ա . 3 :

ԱՆԻՐԱՒԱՒՈՂ , } ի . կց . ա . Ոչ ի .
ԱՆԻՐԱՒԱՒՈՐՀ , } բաւարար . չա . բաւարար : *Անիրաւարար միտք . Լմ . առ : *Չի՝ նչ պատասխանի առաջ անիրաւարարս . ՃՃ :

ԱՆԻՐԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ ԼԻՆԵԼ . Տաադικέω . Կղզոյ լինել անիրաւի կամ անիրաւութ . *Ոչ միայնչել միայն , այլև անիրաւակից լինել ևս ստուգեցանէ . փիլ . ի . բան :

ԱՆԻՐԱՒԱՆԱԼ , ացեալ . ց . ԱՆԻՐԱՒԻԼ . *Եթ յիս բառնալ ժամանակի՝ անիրաւացեալ ոչ գանխլացի . Աֆոբ . ծղ :

ԱՆԻՐԱՒԱՆՔ , նաց . ց . ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ . *Մեծ անիրաւանք գոլ այս ձեռնարկիդ . փիլ . նի . ա :

ԱՆԻՐԱՒԱՊԻՍ . ց . ԱՆԻՐԱՒԱՔԱՐ . *Անիրաւապէս մեռաւ (այսինքն ապատաւ) . Լսաթ . է :

ԱՆԻՐԱՒԱՑԵԱՑ . ա . Առնչով անիրաւութեան կամ անիրաւաց . *Խաղալարար, անիրաւատեաց . ՃՃ :

ԱՆԻՐԱՒԱՑԻ . ա . ն . Ոչ իրաւացի . անպատուհաս . և Ոչ իրաւամբք . *Անիրաւացի պատճառս : Եւ ոչ այս է անիրաւացի : Ո՛չ անիրաւացի է և՛ մեր գեամ յերաշքը Քրիստոսի . Լմ . ի . Ե ագ . *Ո՛չ անիրաւացի խորհեալ . Լմ . պրմ :

ԱՆԻՐԱՒԵՄ , եցի . ն . Ադικέω . Injuria afficio . Ցանիրաւի զգիել , ընդառնել . յանցանել կամ մեղանչել ումեք . չարաթար և վնասակար լինել . զբնած՝ յանցանի ընել , ընտ փալ . զարմ՝ ի ինքեր ընդ-սյ ելեի . *Որք առնեն զչարն՝ զիս-րեանց իսկ անձինս անիրաւեն և զգիեն մեծագոյնս : Չհրեայսն ազգիչ անիրաւեցին ; որպես գոս քաջ գիտեաս . Ոս . յհ . Ե գծ : *Անիրաւել զվարգապետան . Դիմն : *Անիրաւեցաք նախ զանձինս , և յետ այնորիկ զօրինս ձեր և զարգար իրաւս ծորին : Որպես Թշնամին զիս անիրաւէ : Անիրաւեն զմարդիկ ի գայթակղութիւս մեզաց : Մի անիրաւէք զերկիրք (հարուածովք) : Ոչ կարէ անիրաւել զարգար գաւառսան իւր , և ընդ մեզ հաշտեալ : Անիրաւեաց զնծ , և կամաս յանցեաւ ընդ օրէնս նորա : Ցանիրաւագոյն զերծանեալ . Լմ :

ԱՆԻՐԱՒԵՒՄ . կբ . Զրկիլ , զիրավել . կրել զանիրաւս . զբնած փալ . զարմ՝ զուլամ Լեփե . *Զպարտաւեցան , և ներեցին . անիրաւեցան , և ոչ հատուցին . Ոս . յհ . Ե . 6 : *Եթէ անիրաւիցէ ևս ի նոցանէ . Սէփ . ա . գ . Ե : *Որ անիրաւի ի գիւացն . Լմ . ագ :

ԱՆԻՐԱՒԻՄ , եցայ . յ . Ադոմέω . Injuste age . Անիրաւ և անօրէն գտանիլ . անօրինիլ . գործել զանպատեհս . ապաքինիլ՝ ինասփըւըփ եմիփ . *Որ ի տարապարտուց անիրաւեցան յիս . Սղ . ճՃը . 78 : *Ոչնինչ անիրաւիք հայրք սքը . Լմ . ապ : Իսկ Դան . Ե . 5 . *Մեղաք , անօրինեցաք , անիրաւեցաք ,, . յն . ադიκέω . (որպէս ինքս սեր այլոց .)

ԱՆԻՐԱՒԻՉ . Ադիκος , անիրաւ . զգիչ . ինասական . *Ա յս երկուքս են անիրաւիչ մարդկան . Լմ . սղ :

ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ . փ . Ադიκία , ադίκημα , ադικον . Injustitia, iniquitas, injuria. Պակասութիւն իրաւանց և արգարութեան . անիրաւ գոլն . և Անիրաւ ինչ , զրկանք . չարիք . անօրէնութիւն . ապաքինիչ , զօր , ձեվը . *Լցաւ երկիր անիրաւութեամբ : Կատարեցին զանիրաւութիւն ի կամաց իւրեանց : Բառնալ զանօրէնութիւնս և զանիրաւութիս և զմեղս : Ածէ զանիրաւութիւնս հայոց որգւոց՝ և յորդիս որդւոց : Ոչ գոյ ի գատաստանի նորա անիրաւութիւն : Ոչ գտաւ յիս անիրաւութիւն : Զանիրաւութիւ խորհեցաւ ի լերգուի իւրում : Երկիւղ ամն ատեալ զանիրաւութիւն ի բաց կացէք յինէն ամենայն ճշմարգ ան իրաւութիւն : Անիրաւութիւ , կամ խոտգաթխութիւն չեղեաց : Չքնչ գտին յիս անիրաւութիւն : Անիրաւութիւ և այգ : խօսին զարգարոյ զանիրաւութիւն եմ : *Ա յսոքիսի են բազք չարագործաց՝ զիրաւանան անիրաւութիւն ասել . Եփիկ : *Իրաւանցն կշիռ պահատել , և անիրաւութիւնն խակայն զբրացել . Նոյ : *Ամենայն չարեաց և բանիւ և գործով անիրաւութիւ է անուն . Շ . Ֆսլ : *Խոտգարեալք ի յարգարութենեն ուղիղ շաւղաց մոգիկ զսա գործի անիրաւութիւ . Պիս : *Ո՛չ ըստ իրաւանց և ոչ ըստ անիրաւութեանց պատու է գինքն ի բաց բառնալ ուժիք ,, . այսինքն ոչ պատճառաւ և ոչ անպատճառ անձնասպան լինել . Սահմ . ի :

ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԵԱՒԻ . ց . Ադიκως . Injuste. Ցանիրաւի . անիրաւաբար . *Խոտորելիք զսիտս արգարոյն անիրաւութեամբ . Եզնի . ֆԹ . 22 : Իսկ Հա . ա . 18 . *Որք զՀՀմարտութիւն այ անիրաւութ ունին ,, . յն . յանիրաւութեան : *Ոչ եթէ անիրաւութիք ինչ յայլմէ գեանակք , այլ իրաւամբք զՀՀնորհեան ասանիլ . Եզնի : *Եթ ոչ անիրաւութիք ապագաւանալ՝ որպէս վկճաւան . Շ . Ի գի :

ԱՆԻՒ , անուայ , ազ . կամ անուի , ուայ . գ . Τροχός . (լծ . ֆյ . գրուգն , անիւ բրտի .) Rota . Կազմած բոլորակ՝ որ չուիի ի վերայ լիսան իւրոյ , առաւել ի ձգել գնաւս և գասլը . Ի ե ի ի ի ե և գաս խաղալ . լուր . և նմանաձև գործի առնլաց նաց կամ խաղալոց . գուլագ . *Տեսանէի ա նիւ . և կերպարանք անուացն , որպես թէ չբլիցի անիւ ի մէջ անուայ : Ձորք անիւք պղնձիք . և գործ անուացն իրրև զգործած անուաց կառաց : Անիւք կառացն նոցա իրրև զերկրիկ : Ի չառաւելոյ անուաց նորա : Իրրև զնոյնչ անուայ ի փոխոգիկ ճգրիտիալ : Ի ձայնէ որոտալոյ քոյ անուի : Աւայ գնաս որպես զանիւ ; որպես գերգեցն առաջի հողմոյ : Անիւ կամնասալլն : Իբրև զանիւս կամնասալլից : Արկանէ գնոգաք անիւ (ի կոխումն և ի յարգումն) : Ընկրկեալ ա նիւն ի գուքն (ի յետին հոլովման կնեցոյ) : Վառէ հրով զանիւ ծննդեան (զքրիստ կենացդ) . Ան : Իսկ Եւ . ֆԹ . 25 . *Կապեցաք զանիւս կառացդ նոցա ,, . յն . զանիւս , ձէնայ . axis , orbita. Ա յլ է . ի . է . 3 . *Տասպակս , և կառասյս , և անիւս ,, . որպես դործի տանէլանաց , չիք ի յն : *Անիւն դիւրաս հոլովի , և վերին կոյնին ներքին լինի . Լմ . սղ : *Անիւ ի մէջ անուաց . Մխ . դա : *Բոլորակ անուին . կի-բղ . չեռ : *Անկցուք յանիւս ժուժկալութեան՝ յա նուաձև ժամանակս իբր յանիւս . Սփփ . ա . գ . ֆ :

ԱՆԻՒ . Որպես խաղալիկք տղոյց . *Մանկունքն և փոքունքն առ նուաստս և անարգ իրս հային , առ գունգս և անիւս , և յայլ բազում խաղալիկս . Ոս . յհ . է . 25 :

ԱՆԻՒ . Գունիս լուսաւորագ հոլովելոց . *Ճառագայթք արեգական զանուէն կախեալ կան : Որպես արեգական մի է , և բազում . զի մի անիւ է , և բազում ճառագայթք . Եփիկ : *Որք ընդ արեգականն մերկ չկարեցին հայել , նային ընդ ջուրն , և զանենայն իսկ զանիւն տեսանեն . Սէէեր . ֆ : *Կարծես անասնել զանիւն լուսնի . Վէյոր . է :

ԱՆԻՒ . Որպես տճկ . չէյնան արապաոը . այն է հաստնացեալ և չորացեալ սերմն կաճին և նման փշոց . ասկ . ըստ ոմանց՝ ապտակի լորիի փեսփ . *Ա րա գնասս որպես զանիս . . չրջանակեալ գնասս ասէ յինքեանս և ի չարիս իւրեանց . ոմանք ասեն , անիս կոչի փուշն՝ որ ի ծայրս կաճունն ի չորանալն անկանի . Վ . բրե . սղ :

ԱՆԼԱՑն . և } ա . Որոյ չիք լայ .
ԱՆԼԱՑՆԱԿԱՆ . } նութեի կամ ընդարձակութեի . Նեպ . անձուկ . էնոիպ . փա . Ἀπλατής . Latitudine carens. *Անլայն իրա նչանակէ տարբերութեին : Ինանի այսոքիկ անլայն են իսաունուածով : Անլայնական գոլով լոյս իսաունուածոյ՝ ոչ ընդունի զա ռաւելն և գնուազն . Ան . պոբփ :

ԱՆԼԱՒ , ի , ից կամ ացս . ա . Որ ոչն է լաւ . անբարի . յոռի . վատթար . փեչ . ֆեօիիս , փէնա . *Ինքն գիտասցէ զմարգ լաւ և զանլաւ . փորպ : *Անլաւք և Թուլաւիսք , որ ոչ ծանեան զՀՀնարիս բարին . Համա . ասի : *Ի գեամ լաւին և անլաւին : Ցազագա անլաւիցն կուչեցեալց . Երե . ֆեր :

ԱՆԼԱՒԱԻԹԻՒՆ . փ . Անլաւն լինել յոռութիւն . ֆեօիիս-լիս . * Հեռացաւս հոգի ոն՝ ի սաուսյ վան անլաւութիւ . Տճոկ :

ԱՆԼԵԶՈՒ , ի , ացս . ա . Ոյր չիք լեզու և բարբառ . կնոս լսանելոյզ . փիւրէ , փիւն օլմայն . *Անբան և անլեզու ոճն ա ռաքեցեր . Վ . բ ֆ կց . ֆԹ : *Անլեզուն ի յերկրի բարբառեր . Ճ . ֆ :

ՁԱՆԼԱՆԻԹ . տ . ԱՆԼԱՒՈՒԹ :

ԱՆԼԻՆԵԼԻ , ելոյ , լինաց . ա . Որ չէ լինելի կամ լինելոյց . անկարելի . լաաբս . օլմայաճափ . *Ա ուստ խոտոմամբք զանլինելի յոյսն առաջի գնեք . Եզնի . է : *Ձանկարելի իրս և զանլինելի . Նոբ . երփ : *Ա յսոքիկ այնքան բարձրագոյն և անլինելիք Թուեցան , մինչ զի գայթակղեաք իսկ էք . Նանայ :

Եւ Ձեզ ասեմ , անդ և ոչ ծնեալ յայլմէ . անծին . (բառ հոմանաձայնութեամբ յոյնին .) Ἀγέννητος , ἀγέννητος . Non factus, ingenitus. *Եթէ անլինելի է (աչխարհ) , ուրեմն ըստ նախախնամութեան . փիւ . նի . է : *Ասէն հերձուածողքն , եթէ լինելին և անլինելին ոչ են նմանք , արդ ուստր զերկուց զնազանութիւն . ագամ լինելի է և անլինելի . լինելի է՝ ըստ որում եզեն , և անլինելի՝ ըստ որում ոչ ծնաւ . եզև և առնզծաւ , ապ ոչ ծնաւ . իսկ կինն ոչ ծնաւ և ոչ առնզ ծաւ , այլ չինեցաւ . Ոս . յգոմ :

ԱՆԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ . փ . Անգոյութիւն . *Ցանիւութիչ , յանլինելութիչ . խոսբ . պրփ :

Եւ Անեղութիւն ՚ի. որ և Անծնութիւն՝ յանձին հօր. *Ոչ յանգաւս տարեալ հանելք զայնա՝ որք ՚ի ծննդեանն են՝ առ լինելութիւն, անլինելութիւն արգելեալ. փիլ. նխ. ՚ա:

Անլիութիւն. գ. Ոչ գոլն լի. չուն՝ նէրն զլցուն. Թերութիւն. անկատարութիւն. Թերակատարութիւն. և Անչագութիւն. չգոն լեալ՝ ՚ա լիութիւն. փոխ՚ակ՚ փոխակ օվասը. *Ցանկութիւնն աւուրց հայերով պատուն. խոր. գ. 3: *Ի տակոսին մեծ կապտութիւն է՝ անչանացն անլիուն. Սահմ. ՚բ. Ե ՚ի:

Անլիր. ա. *Ապληστος, ἄπλητος. Inexplebilis. Զոր ոչ լինի լնուլ. անյագ. որ չի լնոյթը, լինչպէս՝ փոխակ՚ փոխակ. *Անլիր է ծով. նխ. ծգ: *Անլիր է մարդկան ագռ առ աւելն, և առ ՚ի յայլոցս աւելցն լսիլ. Աբեթ. ծգ: *Անլիր և անյագ ցանկութեն (առ ՝ՠծ): Անլիր և անյագ առ առաքինութեան վարին յարձակմամբք. փիլ. լին: *Ամենայն չոհայտութիւն և անլիր ագահութիւն. Սարկ. հանգ: *Քան զանյագան, և զպղերգս, որ անլիւք, և ծոյլք են. Լծ. ՝ՠծաբ:

Անլլուկ. ա. որ և գրի ՝ՈՒԼՈՒԿ. Ագահ ՚ի լլկանայ, ՚ի հատուածհարութիւն կամ ՚ի տուաւպանաց. *Աղքատն անլլուկ է ՚ի նոցանէ. Մաթ. է: *Անլլուկ իւրեանց սուտեան կէանս. Խոր:

Անլծորդ. ա. Որոյ չիք լծորդ, կամ լծակից. կոյս. *Զուգաթիւեացի և աթենայ իւրով անլծորդ եօթներկիւն. Ա նան. եկ:

Անլոծ, լուծի, լից. ա. որ և ՈՒԼՈՒԾԱՆԼԻ. *Ἄλυτος, ἀδιάλυτος. Insolubilis, indissolubilis. Որ ոչն լուծանի ապականութիւք, և ոչ քակի. անեզծ, և անքակ. աերտ. հաստատուն. մշանկնելու. անմկնելի, և անթարգմանելի. լծօվ՚ն ՚ձգ, պօղոմ՚ակ. *Հոգւոյն անլոյծ ունելով զկերպարանն՝ որչէաւ ՚ի մարմնոյն. ԱՔ. ՚բ: *Անլոյծ կենդանութիւն: Անլոյծ և ՚ինայական է պատուիս. իգն: *Վանն կենայն անլուծից. Աբէրսոպ: *Հալորդ կենայն անլուծից. ՃՃ: *Նկոյս անլոյծ յապակոյութիւն անայլայլելի հաստատութիւն. Դիան. էբն: *Ի գերագոյականն երրորդութիւն ունին զհայեցուածս անլոյծ պարտութիւք. ՁԿ. իմ. եկ: *Ըմբռնեալ յանլոյծ (յն. անեւկակե) տագնապ հասանէր. իմ. ծէ. 16: *Ցանկոյծ սպառնալեաց զերծուցանէր. Պիտ: *Անլոյծ կապ, կամ կապանք, չզլծալք, միաբանութիւն ուխտի. փիլ: Փոքզ: Նոր. զ՚՚: Աւծբ. ՚է. 5: *Ա յ և մարդոյ անլոյծ միաւորութիւն: *Բնաւորականաւ ծննդեամբ, և անլոյծ միաւորութիւք. ԱՔ. ՚բ:

Կամ իբր ս. *Անլոյծ ՚ինայ. Նխ. բ: *Եւ զիշնամին անլոյծ կապիցես: Անլոյծ կապիմք. (այսինքն ոչ ևս լուծանիմք մեղհատաւք). Շալ:

Մերթ՚ Ոչ լուծեալ զպահս. անձաշակ. ծոմ. *Պահին քառասուն՝ անլոյծ բերանով պահեցաց. Խոսրովիչ:

Անլոցս. լուսի, լից. ա. ՝Αφώτιστος. Lucis vel luminis expers. Ուր չկայցէ լոյս. լոս լուսնոյզ. ըւզփաշզ. *Անապատս յերկրքին լուսոյն, և ՚ի աշխարհէն անլոյս: Նոր լուսաւորեալ՝ և անլոյս, ապայ՚ին՝ և անտէ. Նոր որս. է: *Խաւարաթաղ՝ ՚ի տուէ, և անլոյս ՚ի գիշերի. Եւնէ. է: *Անլոյս աղջամուղջ. Սրգ: *Ձրադալանաս անլոյս. Նոր. լէ: *Արգելանաց անլուսից. Ագաթ: Ն կոչեն: *Յայնլոյս իսաւար. Մանդ. ծէ: *Անլոյս ներքին կողին գնդին լինի. Շէր: *Ցանլոյս հիւթոյ կոզեցի. Սարկ. ը: *Ցանլոյս ժամու. ՃԹ:

Անլոցս. Իբր ոչ տեսող զլոյս կենացց, և ոչ լուսաւորեալ միտութիւք. *Անլոյս անկուսին. (վիժածն): Դիան: *Բազոտեաք կան միտացեալ անլոյսք և անկնիք (յն. մի բառ). Ոսկ. յհ. ՚ա. 6:

Անլուի. ի, ից. ա. Նոյն ընդ ՈՒԼՈՒՐ, իբր Անլսող. որ ոչ լսէ. և Ոչ հլու. անունկնդիր. անհնազանդ. *Ἀνήκοος. Non audiens, inobediens. *Ամենեին անլուի և ոչ ուշին է. և որ բոլորովին ոչ տեսանէ և ոչ ականի է. Դիան. ՝ՠծայ. է: *Ասա դու Հշմարիտ՝ հրէիցն անլուայց. կալ. ծէ:

Անլուիացն. ի, ից. ա. որ և ՈՒԼՈՒԱՑ. *Ἀνηπτος. Illotus. Ոչ լուացեալ. անմաքուր. լլօացած. էայգանմէզլ. *Անլուայ ձեռօք հաց ուտել. Մաթ. ծէ: *Խառնակ ձեռօք, այսինքն է անլուայ՝ ուսուին հաց. Մրկ. է. 2: որ և ս. *Թէ տեսանէն զմեզ անլուայ ուտելով. Վրէ հց. է: *Անլուայ ձեռօքն աղօթել ոչինչ ունի խորոց. բայց անլուայ խորհրդով՝ այն է ամենայն յետնութեն չարեացն: Եթէ աւետարան հասանիցէ ՚ի ձեռս առնուլ, անլուայ ձեռօք չկամիս հուպ լինել. Ոսկ. յհ. է. 27: ՚ս. ՝ՠ. 2:

Անլուացս. Իբր Անթաթի (հանգերձ). *Զսխածանեւքին ընդ ջուր ոչ ետուս անցանել, զի մի կարծիցի հին լեալ և լուացեալ. զի սովոր են մկրտիկ վնորն անլուայ ասել. Մխ. էբէմ:

Անլուացութիւն. գ. Ոչ գոլն լուացեալ, մանաւանդ ՚ի նշանակ սգոյ. լլզօվ՚ութիւք. *Փոխանակ անլուայութեն ձերոյ անթեռւսամ պահեցաք զարգարեացէ զձեզ: Փոխանակ անլուայութեն ձերոյ լուացաք զձեզ քո՚ յայտոյ մեղաց. ՃԶ:

Անլուիանալի. ա. Զոր անմարթ է կամ դժուարին լուանալ և մաքրել. էայգանլմալ. *Ἀπλυτος. Lautu difficilis, illotus. *Զի՞նչ այնպէս անլուանալի, որպէս զկարմիր (որդան). զի եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զանլուանալի դունք, եթէ լուասջիք, փոխի ՚ի մաքրութեն ձեան. Իսա. ազ. կամ ապաշխ: *Եթէ իցեն մեղքն քան զձանձալ իարիթ անլուանալն ուսութիւք. Գր. կբ: *Զանլուանալի սևութեէն զմեզսյն աղտ ՚ի ձեան փոխարկեալ գարձուցանեմ ՚ի սպիտակութի. Ածն. եկ: *Անարդոզոյն զբարեգործն ՝ՠծ՝ անլուանալի են մեղք. Գէ. էս:

Անլուիանալ. Ոչ լուանալ (զձեռս կամ զայլ իրս). լլօացալ, լլօացութիւ. *Ոչ լուանալոյ, և ոչ անլուանալոյ օրէնս անձանց գնէին. Երզն. ՃԹ:

Անլուիացս. տ. ԱՆԼՈՒԱՑ. *Ոչ թէ լսոյ առակին է անլուայ ոտիք մտանել յատակս տաճարին ՝ՠ: Ա յս՝ որ ասես, անլուայ ոտիք, արժան է ստգոտանել. փիլ. եւ. Ե լին: *Հալածակս անլուայ (՚ի ծննդեան). Նոր. ՃԲ: (Ա յլ է և ԱՆԼՈՒ, ի, ուայց. տես ՚ի վեր):

Անլուիացնկան. տ. ԱՆԼՈՒԱՆԱԼՈՒ. *Տղմաճաւալ անլուացական. Սիոն. ազ:

Անլուիացութիւն. տ. ԱՆԼՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Ի յաղաւէ կամ յանլուացուէ. Մխ. բծչ:

Անլուիծ. ա. *Ἄζυγος, πέρα ζυγοῦ. Extra jugum. Որ չէ ընդ լծով. ապաս. *Որդի է բնութիւք և ՚ձմարտապէս, անլուծեն, և ՚ի վեր քան զարարածս. Պզմ. լէ:

Անլուիծնկան, ի, ից. ա. տ. ԱՆԼՈՒԾ. *Ի վախճան հասանել մեղացն, և անլուծականի կենդանութեն լինել սկիզբն.

ցկ. իմ. երն: *Որով ունիս յանլուծական հաստատութե: Որ ստուգագոյնն է և անլուծական, նմա հեաւիլ. Սինա. ազ. Ն ՚ի:

Անլուիծանելի, լոյ, լեաց. Ցծ՚ ԱՆԼՈՑՆ. *Ἄλυτος. *Զանլուծանելի գժոխս էլոյծ. ԱՔ. է: *Զանլուծանելի կապանս մահու լուծեր. ՃԶ: *Կապեալք էին ՚ի կատապաշտութեէն անլուծանելի հանգուցիւք. Եւնէ. ՝ՠ: *Ի կապանաց անլուծանելեաց. Վրդն. ազ: *Անլուծանելի ունելով զիրացս կօշկաց. Լսող. ծ՝ՠ: *Անլուծանելի բանս. Ճ. Ա: *Գուշակեր զծննդեանդ բանին ՚ի կուսական և յանլուծանելի կուսութեէն. կէ՚րզ. չ: *Անլուծանելի կուսութե. Տծոմ: *Հարանարան անլուծանելի. Նոր. խոս: *Դուռն աղխութեալ, և տուժար անլուծանելի. Ը. գահ: *Անլուծանելի կեանք. կէ՚րզ. չ: Ն Մոմբ: Ն Ան: *Անլուծանելի է բանն՝ զոր ասաց. Սրգ. ՝ՠ. գ. ՚ք: *Անլուծանելի ունիցին զվրէժս. Իգն: *Զյաւիսեանական զանլուծանելի ուլտիսութեան. կէ՚րզ. չ:

Եւ զպահոց ասի. *Զուրբաթի և զշորեք շաբաթի անլուծանելի՝ չոր հացիս և ազիս և ջրով ընդ երեկոյս պահատն վճասիր. Սոփ:

Անլուծուզ. ա. Որ չունի իւր լուծիչ մահուամբ, կամ ոչ է ինքն լուծիչ. անմահական. անլոյծ. *Ցալագս անկեղոյն յանլուծիչ կենաց. Շալ: *Դու ես քահանայ յաւիտեան՝ ըստ զորութե կենացն անլուծիչ. (գուցէ՝ անլուծից). Աստ. ՚ի յհ. Ա:

Անլուծուիթիւն. գ. Անլոյծ գոլն. աերտ միաւորութե. անեղծութե. *Ընլուծութք եմք ընդ ՝ՠ, որում չէ հնար քակել. Եւնէ. ՚բ: *Հաստատուն անլուծութե. Նխ. կալ:

Անլուիութիւն. գ. Անլուս կամ անլուր գոյանելն. անլուսոզութե. անհլութե. *Զմարդն առաջին գաւոեցաս ասկս անլուսութե պատուիրանացն. Սարգ. յն. է:

Անլուիս. ա. Որ ոչ լուս կայ, կամ ոչ լոէ. սաս փոքմալ. *Որք անլուս բերանով բողոք բարձեալ յանգիսանէին. փալպ: *Զանլուս բերան բանալ. Ցծ՝ ՚բդէ: *Աչակերտքն անլուս լեզուօքն քարոզելին. Համամ. առ:

Անլուիսաւոր, ի, ից. Տ. ԱՆԼՈՑՍ. ՝Αφώτιστος. Luminis expers. *Եթէ կոյր (էս) և անլուսաւոր, լուսաւորեսյ պաշտքս. Աբեթ. ՃԲ: *Որպէս զի ծնէ կոյրն անլուսաւոր՝ չունիմ տեսարան. Նոր. ծէ: *Զի թէ անլուսաւորքն լուսաւորին, լուսաւորքն զերկրանցն զիարդ կորուսանեն. Գէ. էս: *Որպէս զհուր եթէ թաքուցանէ ոք ՚ի յարդի, կայ ՚ինայ անլուսաւոր. Սրգ. յն. ծ:

Անլուիսին. ա. ՝Ασέληνος. Illunis. Զուրկ ՚ի լուսնոյ, այսինքն ՚ի լուսոյ լուսնի. լուսնկայ լերաձ. Հաւհնապզզ. *Որ յանլուսին գիշերի յուղի երեմն՝ գողան. Ոսկ. յհ. ՝ՠ. 6: *Գիշեր ՚ինն անլուսին առ ձեռն պատրաստ ունելով. Պիտ: *Ամանական՝ գիշեր, և նա անլուսին. Տծոմ:

Անլուիր. ա. ՝Αγήκοος. Non audiens, inobediens, incredulus. Անլու. որ ոչ լսէ. խուլ. և Անհլու. անունկնդիր. անհաւան. լիւօզ, Տիկ լէձզ. իւլիմկզ. փինկեզ. *Ոչ հաճեն գիրք զանլուր հրէայսն. կալ. ծէ: *Ընդ զգայարանս իւրև ընդ պատուհանս տեսանելիք և լսելիք. և յորժամ առքս փակին, անտես մնասիք և անլուր.

Շ. Խ։ *Ձեզ ոչ անլուր քարոզուէ առաքարանին. Սրփ. ՟. յհ. Է։ *Աչք կուրաց բացցին, և անլուրքն լուիցեն. Տծնակ։ *Վայ քեզ սիրտ իմ, քար անլուր. Փ՟ա։ *Ըստ անլուր խաղալոյն արժանապէս մերժեցեր. Գանյ։ *Մինչ լուիք, և հանապազ անլուր մնայք. Ոսէ. յհ. ՟. 31։ *Ոըք ոչ կամ միջին լսել, անլուրք են. Շ. Խղ։ *Անլուր ականջք. Նար։ *Անլուր Ճշմարտութեն սիրէ լինել. ՁՀ. Խ։ *Ցորժամ անլուր խրատուն լինիցիմք. Լսփ։ *Ոչ եղև անլուր ձայնի սխրացելոյն. ՃՃ։ *Բազում անգամ ի լուր ականջաց խօսիմք, ասեմք, մի անլուր լինիր, այլ մատո առ իս զականջ պըզ. Խսբ։

ԱՆԼՈՒՐ. Իբր Անլսելի. անխմանալի. այն՝ զոր ոչ հասկանայ ոք. *Ոըք և անլուրք լեալք միմանց՝ զքակտումն ընկալան բարբարոսական միաբանութեն. Ագաթ. է։ *Ծննդոյ զանլուր միմանց ձայնիցն չը փոխուիլն. Ագաթ։ *Անլուր բարբառս իւրաքանչիւր ունիք բաշխեալ. Խսբ. ՟. 8։ *Անլուր իրի սատապանեալն գործ է անըզգայական անբանութեն. Համաս. առ։

ԱՆԼՈՒՐ. Ոչ լսելի եղեալ կանխաբ. Նոր և անկարծ. անհնարին. լսուածք. Իւիֆիլէթ. *Ανήκουστος. Inauditus. *Գործ ծեաց և զանլուր չարիս. Խսբ. Գ. 24։ *Հարկեցաբ գալ յայս անլուր չարութիւն. Պիս։ *Որ ոչ տեսին զնոր և զանլուր գործս. Ցհ. ԺԲ։

ԱՆԼԻՆԱՐԱՐ. ՛. Առանց լռելոյ. անլռելի ձայնիւ. անդադար. անընդհատ. Ἀσιγήτως. Incessanter. *Անլռաբար աղաղակել, համ վերծրհնել. Դիոն. Է։ Մ՟ա. Նչ. Է։

ԱՆԼԻԱԿԱՆ. Իբր Անդադար. ա. ՛. *Ագաթակէս չարժմամբ շրջին անլռական. Երզն. ոթ. Երզ։

ԱՆԼԻԵԼԻ, լ-ոյ, լ-եաց. ա. Ἀσίγητος. Non silens, non tacens, incessabilis. Որ ոչ լռէ. անլուռ. անդադար. *Անլռելեօք բերանովք գոչել. Դիոն. Է։ *Անլռելի հնչմամբ. Շար։ *Քեզ բարեբանութեն անլռելիք։ Գովեստս անճառս և անլռելիս. Նար. Ի. ծ՟։

կամ Ձոր չէ արժան լռել. *Անձայն լռութիւն փոխագրել կարծեցին զանլռելի խնամոտութեն ոչ. Համաս. առ։

ԱՆԼՌԵԼԻ. ՛. Տ. ԱՆԼՈՒՌԱՐ, *Ձէաս կիցդ հօր զորդի փառաւորութիւ անլռելի. Շար։

ԱՆԼՍԵԼԻ. ա. Իբր Ան՝ զոր չէ մարթ լսել ունկամբ. անլուր. Իւիֆիլէթէ. *Անլսելի ունկան. Սրփ. ՟. պ. Է։ *Վայ եւէ ի չնորհս հոգւոյն, զոր անասելի և անլսելի. ՅՃա. Ի։

Եթէ Որ ոչն լինի լսելի, իբր անընդունելի. գ-ա-ագ ասելով, փինկինկ։ *Ոչ լսիք անլսելի լինիցիք՝ զոր հայցիք ի նմանէ։ Բազում համարձակութիւ ունի առ Թագաւորն, և ոչինչ են անլսելի քանք նորա առաջի նորա. Վ՟ա ասկ։

Մերթ՝ Անլսող. անհաւան. անլուր. ա-ծ-ագ փինկինկ։ *Թէ անլսելի եղեալ յամառեալ մեղուցիսն. կանան։

ԱՆԼՍԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Չլսելն. և Չանսաքն. և Ոչ լինելն լսելի կամ ընդունելի. *Բազում պատճառք գոն ի միջի լսելութեն և անլսելութեն. Երզն. Տիւ։

ԱՆԼՍՈՂ, ի, աց. ա. Որ ոչ լսէ, կամ չանսայ. անհնազանդ. *Ոըք անլսող եղեալ՝ ապաստամբեալ գնացին առ չապուհ. Խսբ. Գ. 29։ *Ձմեզ մի ևս առաքեր զիս, զի մի անլսող ևղեց քեզ. Վ՟ա հղ. ծէ։

ԱՆԼՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. ՛. Չանսայն. անլսելի. *Անլսողութեամբ ունէք. ամբարտաւանութեն. Փրպ։ *Մի ընդ ոք ի մեզ որումեցիցէ զիա անլսողութ իսկը։ Ի պատրանս քանսարկուիցն, որ ի անհնազանդութեն և անլսողութեն. Վ՟ա հղ. Գ. ծէ։ *Վասն անլսողութեն բազումք կորեան. Ճ. Ա։ *Ի հակառակասէր բարուց ոմանց, կամ անլսութեց. Երզն. Խբա։

ԱՆԼՍՈՒԻՐԴ. ա. Իբր Անլսող։ Ոսկիփոր։

ԱՆԼՐԱԿԵԱԼ. Իբր Անլիանալի. խոր և լայնածաւալ. *Որպես ասեաբարը լրումն անլրարկելոյ։ Անլրարկեալ արտաքինայնումն սիրոյ. Բէնիկ։

ԱՆԼՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անլիր գոլն. անչգումէ. Լ-ուիլ Նպաստ Վիքիպետ. փոլ Վալ՝ փոյմալ օլմաբ. Ἀπληστία. *Ձանչգումն և զանլրութեէ զՀետ երեման հիւանդութիք. Փիլ. Լ-ա։ *Ցաղագս իշխանասիրութեէ զամենեսեան կլանել (կոռնոսի) անլրութ. Ա՟ ութ. Է։ Ե Յահմ. Է։

ԱՆԼՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անլուր գոլն. անլսողութի. Παραχοή. որ և ՍՏՈՒԳԱՆՈՒՄՆ ասի ի մեզ. *Անհնազանդութեն ոչ ի զանազանութեէ մեղանացն, այլ յանլսութեէն զսպառնալեան ունի. Բրս. Կղ։ *Դակեպսկ հերաքեր զալոյզ ականչն նորա. զի եղիցի նմա նշանակ անլսութեէ օգնեացն. Երզն. Տիւ։

Եւ Անհասկանալի գոլն, կամ անգիտելի լսողաց. *Ցորմէ ոչինչ էին կարող լսել և օգտել ժողովուրդքն յանլսութէ լեզուին աստղոյ. Փրպ։

ԱՆԼՐՈՒՄՆ. ա. Իբր Անյագելի. միշտ տենչալի. *Տուք որովայնին կերակուրս, որով գադարել. զի ի ձեռն լրմանն զանլսութեն գիտուին ի մեզ կացուցանէ. Կփմփ։

ԱՆԼՑՈՒՑԱՆԵԼԻ. Տ. ԱՆԼՒՐ. *Ո՛չ որպէս զումանս ի պաղեցեալսն և յանլցուցցանելի քնութէ ծառոց. Պիս։

ԱՆԼՔԱՆԵԼԻ. ա. ՛. Առանց ի բաց լքանելոյ. Երեսք լինալ և Առանց լքման սրտի. սրտակոծ լեալով. *Ցորում հանգուցեալ անլքանելի քնակեցցես. Նար. Կը։

ԱՆԽԱԲ. ա. Իբր Անիսաքելի. անսպատրելի. լիաբուռ. ապանձ. *Անխոթ ունայնութեն՝ անմեղ ցուցաբ. Լ՟ա. պրփ։ *Անպատուելիք և անխոցք. Փիլ։ *Անմոլորք և անխոթ ի չարէն. Խսբ։

ԱՆԽԱԲ. Իբր Անուիկ. անքոյթ. Ե-ին. *Վասն մեծասուսիս անխոթ տապարին. Ը. Ի. Գ. 12։ *Ոչ կարիք աւերել գոք զանխոթ ատուրս իմ։ Ունէին զանխոթ տեղիս բազում լերանց. Եղիշ. Ը. Ե։

ԱՆԽԱԲ. Ուր չնք խաբէութի և նեն գոլթի. ոչ խաբօղ և ոչ խաբելի. պարզ. անպատրուակ. անվրէպ. անաչառ. *Ոըք առ վարդապետս յաւուրսն հիմեացին, անխոթ միամտութեք ոտն զանձինս լուծանց. Կիմփ։ *Ա՟ա է Ճշմարիտ և անխոթ լոյսն. Խսբ։ *Ոչ երկնչելով յանխոթ գաստատանացն։ Ցանխոթ աստենին. Սրփ. յ. Է. Ե յոգ. Ը։ *Ձարհուրիմ յանխոթ և յանկաշառ աստենէն. Երզն. Խբա։

ԱՆԽԱԲԵՒԱՅ. Նոյն ընդ վ. *Անպատրելի, անխաբեայ. Փիլ. Բոփն։

ԱՆԽԱԲԵԼԻ, լ-ոյ, լ-եաց. ա. ՛. Անխոթ. անպատրելի. և Անհնեղ. հաւատմուն. անշուշտ. *Անքուն և անխոսքելի հոգւոյն կայ մեաց. Նխս. Երփ։ *Արդար գաստատուրն և անխոսքելին. Ոսէ. Իրփ։ *Անհաւատ և անխոսքելի գաստատուին. Նար. հղ։ *Անխոսքելի կամօք աղաչեալ։ Զպատժատուս՝ անխոսքելի ի յուղիղ կշռուէց. Նար. Գ. յճ։ *Ա՟յս է Ճշմարիտ և անխոսքելի կերպարան բանի. Նար. ծՃ։ *Անխոսքելի՝ տեսանեմ զմանուկդ՝ ի ծոց քո. Ճ. Ա։

ԱՆԽԱԼԱՄ. ա. Ուր չիցէ եղեալ խաղաղ, այսինքն նշանակ գվնոյ կենդանեաց. իբր Աստղաստան. *Ի վերայ նոցա անխաղալամ գեղք՝ նշանք արձակեալք իբր ըզսաղարթ ինչ հովանաւոր ծառոց. Խսբ. Գ. 37։

ԱՆԽԱԽՈՒՏ. ա. ՛. Ἀῤῥηκτος. Infractus, immotus. Ἀσάλευτος. Inconcussus, firmus. Որ չէ խոխտուս կամ խախտեալ. որ և ԱՆԽԱԽՏԵԼԻ. անքակտելի. անդրդռնելի. ամրոզջ. անխորճ. լըճախոփոճ, պոռոտաճոճ մը լուսեցող, ամոթ. փալի, փհակեմ։ *Ձնչխարհս այս իբրև զաուն մի անխախուտ ցոյցեի. Պիոէդ։ *Անխախուտ մնացեալ լինելէն. Ագաթ։ *Ոչ ամենեզ անխախուտ մնայիլք. Ցհ. ԺԲ։ *Ընարանս և անխախուտս պահէ զնեալն. Եփիֆ։ *Պահեաս զհօսս քո անխախուտս։ Ձկուսական արգանդն անխախուտս պահեաց. ՃՃ։

ԱՆԽԱԽՏ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր ռամկականն Նորուն. *Կուռուիլ անխախտ։ Անխախտ վէմ. Վրդն. յանխնամուն։ *Անխախտ պայմանաւ։ Անխախտ վճռիս. Ռոմպ։ *Անխախտ մնալով կնքոյն. Մաղաբ։ *Անշարժիք են և անխախտք։ Նովատ պահելն առանգք անխոտիք. Ոսկիփոր։

Իակ Ցհ. յ՟. Երեսբն. *Ըստ ասծուիլ քնութեէն անխախտ և անկարօտ։ Թերևս գրելի էր՝ անսխտ։

ԱՆԽԱԽՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա.) Տ. ԱՆԽԱԽՏԵԼԻ, լ-ոյ, լ-եաց.) ԽՈՒՏ. *Սէր անխախտական (կամ անախտական) պահեցիք առ Տայրն ձեր ասծ. Բրս. սթէփ։ *Անխախտելի պարտ է՝ ունել զնորհուրդս (մտաց). Պրպ. լ։ *Անարատ և անխախտելի կուսուիլ. Շար։ *Սպառազինուիլ անխախտելի. Վ՟ա հղ։ *Պարըսպաւ և խաղաղացու զսա (զեկեղեցի) անխախտելի հաստատուիլ. Բրս. Իրզ։ *Անխախտելի տերութիք պնդեալ հնաստատաց. Լ՟ք. ոփ։ *Կոյսիք կայուիք և անխախտելիք. Նար. ասաք։ *Ձյիշատրուածքն անխախտելի պահեր. Կփմփ։

ԱՆԽԱՆ. ա. Ոչ խառնեալ. ոչ խայթեալ. լինդաճ. *Անխուռն պարշապարօք գնալ զերանուիլ Ձանապարհն. Խսբ. հոխփ։

ԱՆԽԱԿ. ա. Ոչ խակ և ոչ սուսկակ. ընդհալ. խակ փեյին, ալբաբփ, ասկա. *Անխակ քաղցրութիք բերել (ձիոյ) զվերսլեանն. Պիս։

ԱՆԽԱՂԱՂԱՅԻՐ, սիրէ, բաց. ա. Որ ոչն սիրէ զխաղաղութիւն. խռովասէր. անհանգարտ. *Նեղէր ապստակէր անխաղաղասէր կենցաղ. քանզի յոյժ սիրելի էր նմա խռովութիւն. Եղիշ. ՟։

ԱՆԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Գակնասուիլ խաղաղութիւն. խառնակութիւն. խռովութիւ. վրդով. *Ի ժամանակի անհնչմանութեն և անխաղաղութիւն. Խսբ. Գ. ե։

ԱՆԽԱՂԱՑ. ա. ՛. Ἀκίνητος. Immobilis. Որ ոչ խաղայ ի տեղւոջէն, կամ յառաջ. անշարժ. անփոփոխ. Գէբէբէնէչ, գըմբ. պանմաղ, ինգպիւ օլմաբ. *Անշուշտիք են, անխաղացք, անշարժք. Ագաթ։ *Անխաղացք ի տեղւոջէն. Բ-ուղ. Գ. 3։ *Կապուսին անխաղաղ անուց նոցա կառացն

ժամաներ. Պիս. *Տարրն անխաղաց սահիս-ոյն և սրտակին արմատք եղեն գնայունք և աճմունք. Եփր. Ըգ: *Ամենայն աս-տեղք, անխաղացք, և շարժումնք. Փիլ. Եև: *Բանն և կարծիքն անշարժք և անխաղացք կան մնան. Արիստ. սոփ: *Անխաղաց յաւիտեանք, կամ մեծութիւն. Քեր. ժերի: Կէս-րդ. խե:

Ըստ տումարաւիւտաց ասի. *Ըստ ան-խաղաց ամաց, կամ հաշուի, կամ տումա-րի՝՝. որ և Անշարժ կոչին. Տօմար:

Անխաղաց. Ըստ քերականաց՝ ոյք Ան-հոլով և անխոնարհելի. Ἄκλιτος. *Մակ-բայ է մասն բանի անխաղաց. Թր. ժեր:

Անխամր. ա. } Ոչ խամրեալ. ոչ
Անխամրելի. } խամրելի. անթա-ռամ. (ուներ լինել և ԱՆԽԱՄՈՒՐ). *Դա-զիկ հրաշափառագոյն ալեացն զանթա-ռամն և զանխամուն փայլեցեալ. Մագ. ի: *Դառք անխամրելի. Գնչ:

Անխաճեամ. Նոյն ընդ Անխաճեմ. (որպէս ասի և առեամ, կամ առեմ.) *Կանխեա, և մի անխոչեար. Եսա. ծե. 2: *Սէր՝ որ անխափան յղնկերս իւր: Անիսա-եայր՝ ի վերայ նոցա: Պարտ և պատշաճ է ձեզ անխափան՝ ի վերայ այնպիսոյն. Եփր. ձն. Ա. Ըգ. Ա կոր:

Անխաճեմ, եցի. ն. լ. Φείδομαι. Par-co. Խնայել. գթալ. արգահատել. զգու-շանալ. պահել. ակն ածել. խղճալ. գըթ-նամագ, գբ՛ղամագ, էսէրլէմէ, աճբմագ. *Անխայեսցէ նա յաղքատն և՝ ի սնանկն: Զարգարն ասեմ, այլ անխայեմ, գուցէ ոք համարիցի ևն: Քակեաց, և ոչ անխայե-ցաց: Խոհակերեցեր, և ոչ անխայեցեր: Կոտորեցեր, և ոչ անխայեցեր: Քանւ լինչի անխայել սպաշաւել յանձն իմ: Ոչ ան-խայեաց՝ ի մահուանէ զանձինս նոցա. Սղ. կա. 13: Բ. Կոր. ծԲ. 6: Ոգէ. Բ. 17. 21: գ. 43: ա. Մ. ծգ. 5: Սղ. կԲ. 50: *Ոչ անխայեսցէ ակն՝ ի վերայ այնո-ցիկ. Ցօդ. Բ. 6:

Սոյնպէս և յայլ գիրս՝ երբեմն որպէս ընդ. *Ոչինչ անխայեաց թշգաւորն՝ ի մեծ պատիս նորա. Եվիղ. Ը: *Անխայ-եամ լիս ոլորմանըն: Զանխայելն՝ ի կոր-ծանելեան. Նար: *Ոչ անխայեալ ասյ՝ ի տաճարն, և ոչ՝ ի ժողովուրդն: Անխայեալ՝ ի վերայ նոցա. Լմբ. ապ. Ա ովս: *Ոչինչ անխայեն յանհաւանելեացն հաստա-տեաց. Շ. Ղևտ: *Անխայեցէք (այսինքն՝ ներեցէք) ինքնագրոյ, զի եմ պղծ ծեր. Կէնես:

Նա երբեմն որպէս Գերծ՝ *Զգուամ ոչ ան-խայեցեր զքաջելոքն մեռանուածսն: Մի անխայեր զպատարագդ քո ըստ. Նար. ծԸ. հԸ: *Ոյ զանձն ևս փոխանակ մեր, զհոգւոյն մեզաց ոչ անխայէ ինձգրոյցս: Ո՛չ անխայէ նոցա ևս զմարմնականս: Լմբ. ոչ: *Անխայեաց զնա յայսմանէ. Իգն: *Ի չարչարանաց մի անխայէք զմարմինս. Նրսե. Ֆգե: *Անխայեաց զանձն ևս յերգմանէ, կամ զբերս՝ ի ցանկութիւն: Անխայեալ լինին՝ ի վերասուտ: Անխայեալ լինէին յեր-թալոյ՝ ի գաւառստան. Եփր. Եև. Ա հա. Ա կոր. ոփպ: *Անհնայն մարդ՝ի առուէ ան-խայեալ լինի՝ ի գայթագղութ. Լմբ. ովս:

Անխաճել. Մերթ իբր Անխնայել. ոչ խնայել. գըմագ. *Ցանձն քեզ անխայեր՝ ի մեռանիլ. Բռուզ. Ե. 20:

Անխաճեցուիցանեմ, ցուցի. ն. Ա-գուշացուցանել. կամ պահել, անխայել: *Անխայեցոյց զպարիսէնքդ, զի մի մերձենայցի առ սատա. Եփր. ծն: *Վասն զի անխայ-ւցուսցէ վնաս՝ ի կարծեաց մնացն բա-

ժանելոցն այլոց. Եսա. պամ. Ֆ. 24:

Անխաճութիւն, ճեի. գ. Անխայ-

Անխաճումն, ման. } ելն. խնայ-
Անխաճում, } ելն, գթալն: Իսկ կոչես. Բ. 23. *Ան-խայութիւք մարմնոյ՝՝. ըստ յն. անխայու-թեամբ: *Պոռնկութիւն (առողջանայ) ան-խայութիւք մարմնոյ. Խոսէ: *Զնիք ոչ ան-խայումն՝ ի վերայ կատկար հեշտութիւք մեղուցելոց. Շ. յոթ. Ի: *Ցորժամ ան-զելք մնայցեն, ոչ ունիցի անխայումն. Երզն. Տմի:

Անխաճտանական. ա. Ոչ խայտա-ռակեալ. առանց ամօթոյ. պարզերես. խաղ ընդ ճշմ, ճերմակերես. *Անխայտառա-կելն պահելով՝ի տիեզերական յանգիման նուաճելն. Նար. յԲ:

Անխաճր. ա. իբր Անպատուէ. ապե-րասիտ. *Անխայրի տոհմին հրեից. Սթի. փա:

Անխանդամ. ա. Ոչ խանգարեալ. անեղծ. լիակատար, լրացեալ. *Առեալ աս-տուստ անխանգամ բարութիւ և անեղծեալ, անց գնայ. Փիլ. լին. Բ. 129:

Անխանձ. ա. Ոչ խանձեալ. ոչ խան-ձառեալ. լիակատար, լրացեալ. *Ի փայլատականց կայծա-կանց՝ առւսերս ուեաք՝ի պատճանան հա-լեալ, և պատեանքն անխանձ մնացեալ. Լմբ. իմ. ծԲ. 20:

Անխանի, ի, ունք, կամ ուսնք, նից. ա. Ἀμιγής, ἄμικτος, ἄκρατος. Inimixtus. Ոչ խառնեալ. չընդօղ զխառնուրդ. լրա-ւական. պարզ. անաւգական. սեռն. անքաճ. անմասն. զօտ, սոպէ, սոքի. (սեռ. խընդ-րով ըստ յն. ոճոյ և բզո. ըստ հյ.) *Ան-խանի տրամուածի խնչուսէ: Լոյս անխանի խաւարի: Որ անխանի է՝ի չարութէ և՝ի չարէ, կատարեալ բարիք են: Անխառն՝ի տրամուածէ յաւիտենական աստուածալ ունին խնդուն. Փիլ: *Ոչինչ չար գոյ՝ անխառն գոլով՝ի բարւոյ. Դիոն. ա՞ծայ: *Անխառն խնդուած տրամուածէ: Անխառն գովութէ առաքի զպարտաւանաս: Ուշնայնացեալն և ան-խառն՝ի բարւոյն. Պիս: *Որ գործոցն է, անխառն է խոպէուած: Անխառն տուորնայ-նոց ըրացս: Անխառն ամենայն վատութէ կրկից. Սրփ: *Անխառնին յամենայն չա-րութէից. Նիսս. կոմ: *Պարզագունին և անխառնի: Սեռնի և անխառնի: Անխառն և սք: Կերպագործն՝ի սկզբնատակ, կամ խառնուած յանխառնէն. Փիլ: *Ջան-խառն զանազակ օրէնն. Բ. Մ. ծԲ. 38: *Անխառն կերպարան սիւոյ: Անխառն իւ-րեն զօգ. Նար: *Անխառն և անապական բա-ժանական գնալոյդ. Ասն. էվ: *Նախ քան զյաւիտեանս անխառն (այսինքն ա-ռանց) մնալոյ. և որքան ինչ մնալոյն է. Շ. Իգէ: *Բնութէք անխառնիցն. Նիսս. կոմս:

Անխառն. իբր Անխառնակելի. ան-ջխրոն. *Ջմեր հոգւոյն բնութիս զգեցեալ, և խառնեաց յանխառն ածութեին. Ագաթ: *Ջմի խառնակեսս զանխառնդ. Ոսկ. յճ. ա. 2: *Մրմնէ զանխառն ինչ խառնիցէ. Սե-բեր. Ե: *Եւ ապա խառնեցան անխա-ռնութիւն. Կիւրղ. գԽ:

Անխառն. որպէս Անբարեխառն. ան-ժուժկալ. անարգել. ցանկասէր. *Ա-յսն պատճութէիան՝ի մարմնոյս անխառնից. Եսափր. ծգ:

Անխանի ար. մ. Ἀμιγῶς. Sine immixtione, pure. Առանց խառնման, պարզապար. և անչխրոն. *Յումնայն նը-ւաստութէ անխառնաբար բարձրագոյնք: Հուր ընդ ամենայն անխառնաբար անցա-նէ. Դիոն. երկն. յորմէ և Շ. հրեչա: *Յե-բրիս անձինս անորոշաբար բաժանեալ, և անխառնաբար միաւորեալ. Տօնակ:

Անխանունարհնդոր. ա. մ. Ἀσύγχυ-τον. Առանց խառնակութեան. անչխրոն. *Զառաքարկութէիս հաւատսի և անխառ-նընդոր յաղագս որոյ զնկնութէին փոր-ձեսցուք առնել. Բրս. լար:

Անխանունակ, ի, ացս. ա. Ոչ խառնա-կեալ. անչխրոն. *Անխառնակ և անչխրոն կայ մնայ. Նիսս. կոմ:

Կամ Անժուժկալ. անարգել. *Զմի տարբոյն ժամանակ դադարեմք յատուկան ցանկութէցն, զանխառնականացն զհետ եր-թալ. փիլ. լիս:

Անխանունակաբար. մ. Խառնից խառ-նակութէ. անչխրոնաբար. *Աճռութիւնն անքակ էր՝ի մարմնոյ՝ի իսկին, և յոգւոյն՝ ի գժոխս. անչխրոն՝ի հոգին, և անխառ-նակաբար և անայլայլապէս՝ի մարմինն. Ոսկիփոր:

Անխանունական. տ. Անխանուն. *Որ-պէս զլոյս պայծառ ծագել արեգական, ի գարշահոտ տեղիս մնալով անխառնա-կան. Երզն. ոպ. երին:

Անխանունակելի. ա. Անխառնակ. անչխրոն. *Եմք յերկուս (՝ի հոգւոյ և՝ի մարմնոյ) մի, անխառնակելիք և անջրոյզ-լելք. Սրփ. Բ. պ. Բ: *Որդի անխառնակե-լի. ճճ:

Անխանունակութիւն. փ. Ջխառ-նակելն. անշաղախ մնալն. չմերձենալն՝ի կնի օտար. *Ոչ հպիցաս՝ի նա. Ճառագ սրբ-բութէի ցուցանէ և անխառնակուն. Փիլ. լին. Բ. 63:

Եւ Անչխրոնութէի. *Ան՝ի յայտնուն անխառնակուն երկաքանչիւրոցն՝ մարմնոյ և բանի. Ոսկիփոր:

Անխանունելի, լուոյ, լեաց. ա. *Ամի-xτος. A mixtione alienus. Որ ոչն է խառ-նելի. ՝ի բնէ անխառն. *Դիւացն և նմա զոյդ սպասաւորելին, և այնպէս մոլորեալ՝ զանխառնելիսն խառնելին. Ոսիւ. յհ. ա. 32:

Եւ Անխառնակելի. անչխրոն. *Զան-խառնելի երկուց բնութէց հրաշափառա-պէս խաչելութիւն. Պրպղ. ղԲ: *Զան-խառնելի ածութէիգ քո՝ նոր խառնմամբ խառնեցեր՝ի մեր բնութիս. ճչ: *Զան-խառնելիսն խառնէ. Աթաբ. ԽԸ. յորմէ և Սրփ. Բ. պ. Ֆ:

Անխանունուած. տ. Անխանուն. *Խըն-գութէի ընդ սրբութէի հոտն, որ անխառ-նուածն է՝ի պղծութէէ. Եսափր. իԲ:

Անխանունութիւն. փ. տո Ἀκρατον. Puritas. Անխառն գոյն. պարզութէի. կը-փոխէ. *Անխառնութէի բաժանին. Ասող. Ֆ. 21:

Եւ Ջխառնելն՝ի մէջ մարդկան. ա-ռանձնութէի. հրաժարչա. տո Ἀμιχτον. Soli-tudo. *Հաստատակութէիք զանհասարակութէ պահէ (կատարեալ միանձն), և անխառ-նութէիքն զերկրայնսիրութէի. Աա որս. ծՖ: *Ամենայն անպիտանութէի և կենցաղական խառնակութէի անխառնութէի. Նիսս. երփ:

Եւ Ջխառնակիլն կենդանագոյ ընդ օտար տեսակի. *Անհնար է խառնացեալոյ բնութէ, և՝ի միմեանս անխառն, ըստ անխառնուած միոյն յարչառայն տեսակ. Մագ. Ե երզն. ֆեբ:

Անխանունութիւն. Ըստ յն. ոճոյ. Ἀκρα-σία. Intemperantia, incontinentia. Ան-բարեխառնութէի. անժուժկալութէի. ան-արգել բերութէն՝ի ցանկութէիս. *Ի ներ-քոյ լի են յափշտակութէէ և անխառնու-թեամբ: Ջի մի փորձեսցէ զձեզ սատանայ

վան անխառնուած ձերոյ. Մտ. ի՟. 25։ ՟ա. կոր. է. 5։ *Ընկղմիցին յանխառնուածն խորս. Ով. ես։ խակ երէն. տիւ. կամելով հայկաբանութիւն մեկնել, իբր Անհաղորդ. գակցութիւն, գրէ. *Անխառնութիւն կամ զայն ասէ, որ յայլոց առնու զգեստիւք, և ինքն քնաւին ուսիք ոչ հաղորդի. կամ անխառն՝ պարկեշտ անուսումն զեստոնային և զպիղծն ասէ, զի ոչ ոք խառնի 'ի նա վասն ազատութեան ՚ղ։

Անխամրդախ. ա. ս. *Ադօլօς. Doli expers, sincerus, non adulteratus. չէ ած 'ի խարդախուէ. ոչ խարդախօղ, և ոչ խարդախեալ. աննենգ. բարեմիտ. միամիտ. հարազատ. մաքուր. անարատ. հոգէբէրէլի, սոփե փիլ, փօզրաս. *Անխարդախ կացին վիպաքիցէք. ա. պետ. է. 2։ *Անխարդախ մարգկան։ Անխարդախ շահաւճառութեան։ Անխարդախ իրաւամբք վարել. Պիս։ *Անխարդախ ընթացք. Նտ. ՟ճ։ *Ամենայն հոգևոր իրաւուց անխարդախ կալ. ՟ճՁ. ի՟ճ։ *Զի պիշամանութեին անխարդախ փիլիսկայ պահիցէ. Ե.ս.փ. ա։ *Անխարդախ ատացես (յերեսաց գիւաց) զքո ընտրեալ չոնչ մարմնոյս։ Վերածեալ՝ 'ի փառս՝ անխարդախ ծնունդս և անեղծ ժառանգս. Նտ. ՟ճէ. Ե ա.ս.փ։ *Զի անիմաս զերբանցն և անխարդախ փորձեացին անցուցանել ժամանակ. Պիս։

Անխամրդախաբար. ՟ռ. Իբր Մտեր. մութիւն, կամ Անվերապ. հաւատարար. *Ընդ և հասին անխարդախաբար 'ի վերայ զօրութեին քեռ. Լ՟ի. ոգ։

Անխամրխամ. ա. Որ չունի զխարխափ, կամ չէ խարխափել 'ի վերայ հաստատուն գետնոյ. և լուսաւոր այս նաև ասի *Անխարխափ յարկ. Նտ. Խղ։

Անխամրխամ. ա. Ոչ խարխարեալ. ոչ խարխուլ. անխաթաւոր. հաստատուն, ա՟մար. գաւիթ. *Ունի զամենայն կարողութիւն առանելոյ, և անխարդախ պահելոյ. Եփիփ։

Անխամրշ. ա. Ոչ խարշելոյ. լիաջիտ, համ. հալլանմալլ. *Ճանկռեղ անխարշ. Վ.ր.ա հց. է։

Անխաւամ. ա. Որ չգուցէ խաւար. միշտ լուսաւոր. անազօտ. *Անխաւարքս զաք. Աբաթ։ *Անխաւար լոյս. Եփիփ. Խաչ.

Անխափան. ա. Ա՟ռ.մբօտոտος, ձխալտος. Non impeditus. Որ չկայցէ խափան ինչ կամ արգելք. անարգել. աջազակ. ինքնէսիպ. *Անխափան գործով կայր այնգամ. ՃանապարհՀ անխափան։ Ուսուցչ. նէր վան ասաւան յի քի անխափան ամենայն հաճարձակութիւն. Իմ. ծէ. 29։ ծէ. 7։ Գծ. իէ. 31։ *Երկանիւթիի ներգործուծութիի է անխափան քոյո ընծութիին ունայ կուի. Նիս. ըն։ *Անխափան գիմիցուցին. Նտ. ՟ճ։ *Անխափան լոյս. Աբաթ։ *Անխափան յառաջանալ, կամ պատրաստուիլ, կամ համակարուի. Պիս։ *Պատրեն զկատն, զի անխափան լինի առ սամեցոն ասելոյ. Կ.լ. ծէ։

Ի. Առանց իրիք խափանաց. անխոչընդոտաբար։ *Անխափան մատաւցանել։ Անխափան տացին. կամ տալիք նմա։ Անխափան ունել զպաշտօնն. ա. իէ.։ *Անխափան պատրաստակալք։ Անխափան ամենիքեան խառնեսցին յայն գործ. Ա գոռ։ *Անխափան վաղվաղակի պղտուծի գոռմարեցէք. Եփիփ. ա։ *Անխափան 'ի գոռն եկեսցեն։ Անխափան առնել. Փորձ։

Անխափանական. Նոյն ընդ վ. *Զաքառագով անխափանական. Նտ. ՟ճէ։

Անխեթեղի. ա. Ոչ խեթելոյ. ոչ հարեալ. եղջերաբեր. *Անխեթելի և առանց Թունից Թշնամոյն. Վ.ր.ն. կ։

Անխելքութիւն. գ. Պակասութիւն կամ իանգստուն խելացց. անխելքութիւ. ափերբաբեր. *Հանձարն գիւրաց փոխարկելի 'ի խելացս յանխելքութիւն. Դամասկ։

Անխեղկեալ. Ոչ խեղկալ. լսախափած. *Անխեղկեալ անգամոց. Մտ. իէ. ՟ճ։

Անխեղճ. տ. ա.ս.խ.ղ։

Անխեո. ա. Որ ոչ է խեռ, կամ է անխառ. հանգստատ. *Անխեռ և անխառ. անաղարտ. անապատաբար։ Ա.յլքն ամենայն կացին միացին անխեռք և առանց խռովութեի։ ՟ճանխեռ և յանհակառակ կիանս. Փիլ. ի. Տասփ։ (յն լսկ՝ անխռով, ձտարձաստոς.)

Անխեռութիւն. գ. Ոչ գոլն խեռ. անտառհակութեի. Հլուծեի. *Ձեռնելով, և լի անխեռութեք առ մարդկին հաւաներ 'ի նինուէ. փիլ. յ՟ճ։

Անխօելի, լ.ոյ, լ.ւոյ. ա. Որ ոչ խոշի. անքակտելի. անքան. անլոյծ. և Անվնասելի. *Ա՟ρῥηκτος, ա՟ρῥαφὴς. Indissolubilis, infractus. որ լ՟իբ՟իբ՟ լ՟իօծ. նոբէ. այբբ՟ալ՝ ա՟ե՟ի՟լ՟ե՟ի՟ գ՟բ՟ալ՟ալ։ *Անխոչելի կապ, կամ հանգոյցք, լուկք. Նտ։ *Բնաւորականաւ իւիք և անխոչելիւաւ կապով. կ՟ի՟բ՟ը. գին։ *Զայն պահեսի հաստատուն և անխոչելի. Ով. յ՟ճ. ա. ՟ճ։ *Առաւան երիքիկին անխոչելի. Տծով։ *Անխոչելի պահել զմիաբանութի եղբայրութեն. ՟ճՁ. ի՟ճ։ *Վասն զկապ սիրոյ զՀրոշալոյն անխոչելի պահելոյ. Խոր. է. 6։ *Անխոչելի ունին զկարգ սիրոյ մինաւորե. Շ. տիս։ *'ի չարուէ անխոչելի մնալ։ Անխոչելի լոգ մինս 'ի չարուէն պահնակեալ. ՃՀ. ի՟ճ։ *Անխոչելի աչառութիւն. ՃՁ։

կամ ՃաՀ և կին. աերբասութի. անվնաս. անսխալ, և անսխալապես. ա. տ. Ա՟ραρότος. Apte, firmiter. *Նե քո անխոչելի առաս զօրութեի ոյ է։ Աբր անխոչելի իմաստութեի է ասել. Անխոչելի ահա 'ի բազի իսորհուրդն իստուածանալ է չարաչուստ. Ա.ի. է։ *Անխոչելի աչառութիւն. ՃՁ։

Անխոհութիւն. գ. Անխուզ գոլն. չխոչելն և չքակելն զանձն. անաչգաբերութի. անառակութի. *Ա՟κολασία. Intemperantia. *Հեշտուեն բաղձացեալ չանկալ անխոչութեի, պակշռանալ, աւելաստացուած լինել։ Թե քինկալուս ջանկութեի, կոչի ցանհացօղ. Թե անխոչութեի, անխուզ. փիլ. Մ՟ի. Ն այլաբ։

Անխիթ. ա. տ. Ոչ չիք խեթի, ՟ք խոչ և խուեի. անխափան. և Առանց խիթալոյ կամ խիթելոյ արուին. անխիղճ. անկասկած. անվճիտ. հաստաբանկ. *Ա՟κόλυτος, ա՟κωλύτως. Sine obice. և ա՟ναλγήτως, sine dolore, impune. *Ա՟ինպէս գիւրիցուս և հարկենալս, զի բազումք անխիթ և աներկիւղ գործնեն ընդ այնոսիսի ձանապարհ։ Զայնչն ամենայն անխիթ 'ի վերայ գնինչ (հաստատուն հիմանն') չինօղն։ Անխիթ և առնկասկած գիմնագրաւել։ ՃԱա այսչափ մեզայ անխիթ և անկասկած կասք։ Ամենեցուն գիւրեցաց՝ անխիղճ անխիթ և անխափան զվարգապետութին հաստարձակիլ. Ոով. ես. Ն հոբ. ա. ւՅ. ւ՟։ Ն յա. ա. ՟ճ։ *Անխիթ լեալ յայնժամ ի խորամանկուէ նոցա. ՃԱ. ի՟։ *Անխիթ ածահրատման պատուիրանացն հնազանդել։ Եա ձերզ անխիթ 'ի սոյն պարտ է յատնել վերժիմնգիր. Ա՟փաթ։ *Զօրութիք անխիթ կոխեաց զանձնէն և զիշատչն. Լ՟ի. իոլ։

Անխիղճ, որ գրի՝ և Անխոչճ, խըղճի, ից. ա. Որ չիք խիղճ տագանաց, կամ խիղճ որ տացէ գթել մտաց. անստգիւա. անարատ. անկեղծ. ողջամիտ. Ա՟πρόσκοπος. Inoffensus. ա՟νυπόκριτος, non simulatus. ա՟διάκριτος, non dijudicatus. Են. խըղճ. ՟ըգանդ ՟ծ՟ա՟ոբ. *Անխիղճ միտս ունել առ ած։ Զանխիղճ հաւատան։ Անխիղճ, առանց կեղծաւորուէ. Գծ. իէ. 76։ է. փմ. ա. 5։ ՃՀ. Ճ. 7։ *Անխիղճ մտօք զայն Ճանապարհն երթայցէ. Ոով. ես։ *Անխիղճ մտացն ուրախուէն. Մտ. ծէ։ *Անբամբաս յաչխարհէ, և անխիղճ յանձնէ. Մ՟ա։ *Անխիղճ և անպատճառ իցէն առ հեռաւորս և առ մերձաւորս. ՃՁա. ծէ։ *Անիսիղճ են յամենայն եկեղեցիս այ (յորք աբեսատարանքն). Ե.ս. պմ։ *Անխիղճ ձեռօք մերձեցին 'ի մարմինն քեռ. Կ՟ի՟մ։

Ի. Առանց ունելոյ զխիղճ. յն. բարի խղճեի. *Անխոչճ և բարի կամօք հաստատուցիցէք. Բր. հց։ *Նաստան յիւրացանչիւր տեղիս անխիղճ, մինչ զի բժշկեցան. Եփիփ. յե։

Անխիղճ. որպես Ոչ խղճելի. խղճմտանք չբնէ։ *Ա՟յնու հետեւ անխիղճ են լոգքն. կանան։ *Ի հարցմանս խղճի և անխղճի. Մխ. փա։

Անխիղճ. Որ չիք խիղճ մտաց. որ ոչն խղճէ. ապահամարհատ. անզգոյշ. անգուշ. խղճմտանք չառնէցէ. Խնամքըչ. *Կայէն սպան զեղբայրն անխոչճ և անազգայ աղբոխս. Երբ. Խբ։ *Անխոտովանութեանն անխղճի (ընդդէմ կարգիլ) խոստովանութէ խղճիս մտացն. ՃՁա. ծէ։ *Զաշակերտան ցուցանէ անխղճս և յիմարամիտս. Ոով. ա. ՟ե։

Անխնայաբար. տ. Զանխնայանալ. *Նման այս իսորհուրդ անխնայաբար Թոդաւ 'ի մարգարէին. Լ՟ի. խ։

Անխնայական. տ. Զանխնայանալ. Ա.ա.ձάνω. Lateo. *Ընդիսպանայ ունուպային զգոյ լոյս և գոյիչ գիսուրեի՝ ըստ այ անգիսուրեին. Դիսն. Խղ։ իակ կէ.ուշ. գին. վերապահաբ գրի՝ Անխնայանալ. (արմատն է Անխուզ, Զանխուզ։)

Անխնիրս. ա. Որ ոչ խլըտի, կամ չիսխի 'ի ուխ ղէրն՝ նաև 'ի պատուհասիչն. փեղեն էլ՟ա՟ր՟ծ՟ոզ. գեմբաբանմաղ. Շուրջ գնուաբ ա. մենայն ուսուածք յուզի անխնդիսա ապրիի. փիլ. նե. է։

Եա Զև սչակեալ կամ վարեալ (երկիր). էլ՟ե՟ն՟ե՟ղ՟ծ՟ած, իոյս հող. գո.ա՟ն՟ը՟ջմ՟ը՟ն. *Ա.գամ յանիսխերտ դողոյ ասելն աբ.ը. Եփիփ. ծ։

Անխոգաբար. տ. Ա՟ռանց խղճելոյ. խոչճմտանք լսանելով, կամ էլ՟ե՟ղ՟ծ՟ով. ինաքֆ՟ը՟ղ՟ծ, ինչ՟ի՟ք՟ի՟ք՟ե՟ն. *Զինչն անխղճաբար կորզես. կանան։ *Զոգոյումի եղբարան չարչարանն անխղճաբար. Մխ. ղա։ *Սիք են, և ուսանիքը անխոչճաբար։ Զպանիր՝ որ յայլազգեաց՝ ուսանիչ անխղճաբար. Շ.խ.ի։

Անխոգական. ած. Անխոչճ լսան ա. նչ. *Անխղճական միտք։ Եա լսան ք նչ. *Որպես անխիղճ էր մարդն անարատ, նոյն պէս անբիծք և անարատաբք լինկացին զքոծս խառն մարդկին անխղճական. Վ.ր.ն. ՟ե։

Անխղճատանք. ա. Բաս ասելական, իբր լսան գրոց Անխիղճ, այս ինքն ազատ 'ի խղճէ. *Անխղճմտանք վարք. Վ.ր.ն. ոգ։

Անխղճատութիւն. գ. Թուլութիւն խղճի մտոյ. անխղճմտանքութ. *Անխղճմտ-

տուլեի առնէ զպղերդուլեի ուռնայնուլեի մտաց : Անիշխմուլեի է յիմար խնատաս սէր . Կիմաթ :

Անխմոր , ի , ից . ա . գ . *Աչխմոց, μα. Infermentatus, ta; azymus. Անխառն ի խմորոյ . բաղարջ . խաւարջ . *Եղիկք նոր զանգուած , որպէս էգդ անխմոր Մի ի խմորն չարունեի և անզգամուէ , այլ յանխմոր տուգուլեան : Արարին զսուն անխմորիցն զեօթին օր . ա . Կոր . Ե . 7 . 8 : Ե . ճ . Լ . 17 : *Ընդ բաղարջին հաց անխմոր . Ջա : *Զհացս իւրեանց ոչ կարացին խմորել , այլ անխմոյս բարձին : Ոչ եթէ զանխմորն իբրև զվեհաւլ համարիցէ . . Եւ խմորումն և անխմոյն է ապականելի . Լմ . ազ . Ե ագ :

Անխմոր , ցանխմոր . ս . Առանց խմորոյ . բաղարջ հացիւ . *Արժան է և զհացն անխմոր հանել ի նը սեղանն . ՁԿ . իմ . ագ : *Զմանանային յանխմոր , և ոչ խմորեալ ուտէին յանապատին : Խմորումն հացիւ և կիմ յանխմոր կատարել զնուագային խորհուրդն . Շ . Իզ :

Անխնամ . ա . Ցեանեալ ի խնամոց . պէտ լռանեցօղ . Ռէր + օլռնմուլ . *Զորոց անփոյթ առնելով սատարուլացն՝ Թողուցուն անխնամ նամն : Իբրև զանհնգիստ անխնամս . Պիտ : *Ի ծոյլ կամաց և յանխնամ խորհրդոց քուսանեին փուշք ելաստակաբք . Սրփ . յն . Ք :

Եւ ոչ խնամոլ . անփոյթ . անողորմ . անխնայ . պէտ լռնօղ . հաճախօղ , իմնալճէ . *Մի անխնամ՝ իսցելոցն վերաւորաց լինիցիք . Երէն . լ : *Բարս անխնամն և սպասնոյս սատցեալ ուներ . Ճ . Ա : *Զի մի կարծիցի անգուէթ և անխնամ : Թէ և կայ բի իակ անգուէթ և անխնամ և գազանամիտ եի . Ոխ . Ք . փմ . ա :

Անխնամ , անխնամս . ս . Առանց խնամոց . առանց ընգուներլոյ զնուամն . *Ի մէջ օսարաց կորեաւ , անսուգ՝ անխնամ . Ք . ղ . Լ . 5 : *Ի հիւանդուէթն անսած և անխնամ անկեալ սատանին . Պիտ :

Եւ Ցանխնայս . անխնամաբար . գոյագ ձա . *Եւ զյուզնատս անխնամ տանջելովք չարչէին զնս քեզեզով : Որ քարաձիգ ի նս լինէին , և անկրնամբս քարկոծէին . Գնյ :

Անխնամաբար . ս . Իբր Անխնայաբար . յանխնայս . *Անխնամաբար իսղնատղէին . Գբ . փղ . յեՀմ : *Կոտորեաց անխնամաբար ի սուր սուսերի . Սամ : *Եւ ոչ անխնամաբար ահաւորութք զառաւսկեալ հոգիս զարհուրեցուցեր . Նար . ղՔ :

Անխնամական . ա . Որ չէք իննամակալու . անայցելու . անօգնական . հոգոյս մէ լռանեցօղ . *Անհովիս , և անխնամական . Սրփ . ա . պ . Ե :

Անխնամականն . տ . Անխնամ . *Խոցեալս անխնամական . Նար . իՔ : *Մինչև չքեզ արգելեալ կամք . այլ և տեղին մեր անխնամական է . ՃՃ :

Անխնամարկելի . ա . Իբր Անգարմանն և անգուժելի . լարեսիս . *Վերս պահ հեալս անխնամարկելու : Յաւս անխնամարկելու . Նար . իՔ . իք .

Անխնամիմ , եցի . ն . Ամելեա, κατ-αμελέω. Curam non gero, negligo. Անխնամ Թողուլ . անուս առնել լռգալ , պէտ լբնել . գայբրմաղ , լեօղնիմիք , ՌերԷ ՌՒ . *Մի յաղագս այսր (կենաց) փուեի զտրկական քո կեանդ անխնամեսցես : Չայբ չիներեանս , և մի ինչ՝ որ ի քժշկուեի՝ երթան՝ անխնամել . Բրս . հայեաց : *Զի սիրական կեանք նոցա հասարակաց մի անխնամեցի . ՁԿ . կԸ : * Ո՛չ է անտես առնել , և ոչ անխնամել զանկեալն ի հասարակաց տկարուի . Աբ . ազ . ա :

Անխնամել . Մերթ՝ որպէս Անխնայանհայաս . *Անխնամելի հայցմամբ գատաստանն յինէն պահանջի : Անխնամելի յայտնիչ . Նար . իՀ . յԸ :

Անխնամութիւն . գ . Անխնամ Թողուլն , կամ ձգալն . և իբր պակասուէն նախախնամուէթ . *Ոչ զգայ զնամս օձման , և ոչ զանխնամուէթի . վրդն . Երգ : *Անխնամուէթի կարուակուէթեն յոչ բարի զարուեստան մակացոյց . Աեյ . պէրիարմ : *Խնամ՝ անխնամուէ ընգդէմ է . իբր ոչ ապա եթէ այդպէս է , եպերբսցէ նա խախնամուի զանխնամուի . Փիլ . Նխ . ա :

Անխնայ . ա . Որ ոչն խնայէ . ուր չէք խնայուէն , ի չարի մասին՝ որպէս անողորմ , և անխիղճ . վլէմ , գբյագ , ինաֆբէլ . *Անխնայ ապականուէթ վարելով առ նոսա . Պիթ : *Անխնայ անողորմ սրոյ նոցա . ՁԿ . կԸ : *Որ անխնայ էն ի չարուէթեան : Անխնայ չարուէթիք . ՁՃի :

Իսկ ի բարոյ մասին , որպէս Ոչ ՃՀդեալ . լինալի . պօլ պօլ . *Անխնայ առատուէթ չնորհեաց . Պիթ : *Նրսա զնմասան չափով տայ , զՀօրն իւր ունի ինքն անխնայ . Շ . ի սաղմ :

Անխնայ . որպէս Անխնամ . *Հպրց ցմբչակ , եթէ ոք յընտանի և ի պտղաբեր ածխնայ լինի տունկս . փիլ . յոն : *Անաւերուածք և անխնայ և անխնամք լինիք . Բ . գ . 14 : Յայս արդեօք բեւրի և ասէն . *Անիրբ նայ խաբար ... յն . խաբար անտեսուէթ (կամ կորուէ) . կ . Ք :

Անխնայ . ՁԱնխնայ . ս . Ἀφειδῶς, ἀποτόμως. Non parcendo, իբր severe, և munifice. Առանց խնայելոյ ի չարի կամ ի բարոյ մասին . լխնայելվ . գբյագճա , պօլ պօլ , իՔրաբ իւէ . *Գնայք ողորկեսցին անխնայ : Անիրնայ տայի զգինին ըմպել ամենեցուն . իմ . Ե . 23 : Նէեմ . Ե . 18 : *Անիրնայ զնբրն սատյուածս առաջի արկաներ . ՁԿ . կԸ : *Ցանխնայ անկեալ գործեր մեծ ամեծ կոտորածս : Ցանխնայ կոտորեացին . Ք . ղ . Ե . 6 . 12 : *Զբաղում հիւանդաց հոլլս յանխնայ զբաւելով : Անխնայ արարողաց չար . Պիթ : *Զի կապեսցին յանխնայ . ՁԿ . կԸ : *Անմատուէթ գնայր ի սպանուէթիւնս յանխնայ . Բ . գ . Ք . 19 : *Տալ յանխնայ զնբրեանց անասնիկն . Երէն . ղՔ :

Անխնայաբար . ն . Նոյն ընդ վ . *Կոտորուածս ի վերայ նորա հասուցեն անխնայաբար . ՁԿ . կԸ : *Հարի անխնայաբար . Սիաա . ազ : *Նոցա անխնայաբար հպեցելոյ ի նա ըստ իւրեանց անողորմութեն . Դիան . էիէ : *Ցոմբ անխնայաբար . Աբ . բ . Դ . 4 : *Տայր անխնայաբար : Տայցեն անխնայաբար . Վբ . հյ . ծբ : կԸիմ : *Անխնայաբար զարդարեցի զեկեղեցին . Ռ . գ :

Անխնայական . տ . Անխնայ . գ . *Սուր անխնայական . Սիաա . ազ :

Անխնայապէս . տ . Անխնայաբար . *Անխնայապէս խողխողել . Շ . էէե :

Անխնայելի . իբր ս . Առանց խնայելոյ . *Խըզեմ ըզհերս անխնայելի . Շ . էէե :

Անխնայութիւն . գ . Չխնայելն ի ծախս , ի մարմինն . և Անողորմուէթ . *Փոփոխին անմիտ յարձակմամբ յանխնայուէթ ի խնայուէթ , և ի փափուկ կենաց ի խրատավարուէթ . Փիլ . էլ : *Տեսեալ ոյ զանհպեին ձգնուէթեան , և զանխնայուէթ նը մարմնոյն . ՃՃ : *Անխնայութք դասեին զնսատս և զընտանիս իւրեանց . Բ . գ . Ե . 59 :

Անխնդիր . ա . Աζητητος. Qui exquiri nequit. Ոչ խնդրելի . անքննելի . *Զի խրն գրես զանխնդիրդ , զի քննես զանքննիդ . Ռոխ . յհ . ա . 5 :

Կամ Ոչ խնդրեալ . անայցելու . *Մարդն ի կորսուեան իւրում անխնդիր ոչ մնաց , այլ խնդրեցաւ . Ք . Կ :

Անխնդրող . ա . Ոչ խնդրող . չտչղ . չաչտղ . *Անխնդրող պարգևի . Նար . իՔ :

Անխոհ , ոյ , ից . ա . *Ἄφρων, ἀλόγιστος. Անխոհ , ոստոց . Որ ոչ խոհայ . անխորհրդ՝ ոք կամ ինչ . ըֆսաղօղ , անխելք . *Զառադեմ կուէք զհսկաուական և զանխոհս . Երէն . Կէր : *Թէ անխոհ երբեք հաւատան լինել զհայր , ապա հարցեն , Թէ խորհելով ծնաւ զորդի : Զայս ամբաղիշտ է և անխոհ՝ ասել . Կիրչ . գԿյ :

Անխոհագիծն . ա . Իբր Անմտագիծն . *Ցորոց ումանք անխոհագիծքն ասացին . Մ . Կ . ի դէտն :

Անխոհականութիւն . գ . Պակասուէթի խոհականուէ . անխոհեմուէթիւն . *Երկնագունն է զգայուէթի , խոհականուէթի , քաւն զանզգայուէթի և զանխոհականուէթի . փիլ . լէն :

Անխոհեմ , ի , աց կամ ից . ա . Անմաան ի խոհեմուէթէ . անընտրող . անմիտ . և անմտական . անխորհուրդ . իաբակ ըֆսաղօղ , անէելք . ափըսըզ , ՌեգաիբուԷ , ՌեվեԷԼ . *Անմաքուր կենդանի է ուղտ , և անխոհեմ . Գե . Ե : *Գնացք անխոհեմ . Նար . ծՀ : *Անխոհեմ ձայն . Երէն . Կէր :

Անխոհեմութիւն , գ . Ἀβουλία, Παραφορά. Imprudentia, consilii inopia, amentia. Անխոհականուէթի . անխորհրդուէթի . անմտուէթի . անէելքուԷի . ափըսըզուէթ , նոգանուէթ , ՌեգաիբուԷԼԷ . *Անլրնուէթի և անխոհեմուի (կոչէին) զէնգուէն . Նխս . ՌեԵդբ : *Զմոռաս ածցեն քնամարքն՝ զնբրեանց անխոհուէթեն մեծուէթի : Երագն յանխոհուի (ևնոմիոս) : Ըստ հերձուածոցացն անխոհուէթե . կիրչ . գԿյ :

Անխոհզգ . ա . Ոչ խուզող . չքննող . անհոգ . *Ո՛չ է արժան անարժան խորհրդով կարծել զնահատանամուէթին՝ անիր և անիսյզ գոլ : Անխոյզ իրազեկուէթի և անհոգուէթի . փիլ . Նխ . ա :

Եւ իբր Անխուզ , անխզելի , կամ անխուզարկելի . *Անխոյզ և անլուծանելի կապանօք միաւորեաց . Սհյ . կԸ . արմա :

Անխոնարհ . ա . Իբր Աննուաստ . և Անխոնարհելի . *Ա յսոր անխոնարհն խրոմ ծառային զգլուխն խոնարհեցուցանէ . Ճչ : *Պարանոց ձեր մի լինի անխոնարհ և անկորանալի . փիլ . բաֆս :

Անխոնարհելի . ա . Որ ոչ խոնարհի ի բարբրուէնէ . վերացեալ . *Ամբարձ զձեռս յերկինս՝ անխոնարհելի պահելով ի խնդրուածս . Խոր . ֆ . 3դ : *Ունէիմ առ կաւին զսուր բարկուէթեա անխոնարհելի : Առ անխոնարհելի բարձրուէթին : Կրօնք բարձանք և անխոնարհելիք . Նար . իՔ . ֆ . հա : *Չհաւատացն առաքասան պարզ և անխոնարհելի ունել . Լմ . Խլ : *Անխոնարհելիք խրհրդոյն պինք . Նխս . էրգ :

Եւ Անընկճելի . անմիկելի . անխոնարհելի . որ չնձգիւիբ . *Ахαμπτος. Inflexibilis. *Իակ վկայն անխոնարհելի և անհնազանդելի . Բրս . գոդբ : *Չկամս անխոնարհելի պահեալ . Լմ . ազ : *Ցաղագս ցոփութեն և անխոնարհելի մտաց . Լագ . իֆ :

Անխոնարհեցուցանելի . ա . Չոր չէ մարդի խոնարհեցուցանել . անձեքելի . *Եսաս է կաղնին անխոնարհեցուցանելին և Թաս . Փիլ . լէն :

Անխոնարհութիւն . գ . Չխոնարհիլն . չկորանալն . ուզգաբերձ պնդուէթի .

*Իբրև զսիւն ընձեռեալ զանխոնարհութիւնն. Նիւս. երգ:

ԱՆԽՈՆԱԻ. ա. Անբաժ՛ի խոնաւութեէ. անչրդի. ցամաք. չոր. Խոցոյի լանէջօզ. *Անխոնաւ երաշտ. Շ. Է Է:: *Երկիր ծաղաւտ զանխոնաւն՝ ի մարմնոյ ախակց նշանակէ. ՃՃ: Ե կանան:

ԱՆԽՈՆՋ. ա. Որ ոչ խոնջի. անաչ խատ. անձանձրոյթ. Լի յոգիոչ. Է օրուանց. *Անխոնջ պահելով զմշակացն մանկունս. Պիտ: *Ձեռն անխոնջ (կամ անաչխատ) ի գործ. Երզն. լուս: *Անաչխատ և անխոնջ է աստեղացն պարարերութիւնն. փիլ. Նիւ. է: *Անխոնջ հոգւաբարձուհի. Վ.ք. Հց. իէ:

ԱՆԽՈՆՋԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Անխոնջական փառաբանուհի. Շ. Հրեղ:

ԱՆԽՈՇՏԱՆԱ. ա. } Ա՛Ανέγκλητος. Iu-
ԱՆԽՈՇՏԱՆԱԿԵԼԻ. } culpatus. Ա զատ ի խոշտանգանաց՝ սաստից և գանից. անպարտաւ. *Անխոշտանակ և անպատուհաս լինել քեզ ի նմանէ: Չի գու անպատճառ և անխոշտանակելի լիցես. Պիտ. ոգ:

ԱՆԽՈՉ. ա. Ուր չգուցէ խոչ և խոտիր. Էնկելիոն. *Անխոչ լինիցին շաւիղք իմ. Ոսէ. Նս:

ԱՆԽՈՒ. ա. Ո՛չ խոտ. ամերոյզ. անտրատ. Լոռաձի. *Որ անեղծ և անխուռ ուղի զպատկեր սկզբնատպին. Ագթ. ա. պ. Է:

ԱՆԽՈՍՏՈՎԱՆ. ա. ֊. Որ ոչ խոստովանի, անգիջող. և Անզղջուրեքէ. Ընծոյէնիկ. *Վճարեալ զոգին՝ աստակեր անխոստովան. փառք:

ԱՆԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂ. Նոյն ընդ վ. և Ձգաւանօղ զձշմարտութիւնն. անհաւատ. *Որք ասեն ի մտի, ոչ գոյ ած, և անխոստովանողք. Վ.ք. հց. ֆէ:

ԱՆԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ք. Ձխոստովանելն. անգղջումի. խոսքովանութ. ԼԷԱԼԷ. *Անխոստովանութեանն անզղջի (ընդդեմ բէրեր) խոստովանութեի խղճիս մտացն. ՅՃԿ. ֆէ:

ԱՆԽՈՏԱՆ, ի, ից. ա. } Որ չէ խո-
ԱՆԽՈՏԵԼԻ, լոյ, լեաց. } տան, և ոչ խոտելի. ընտիր. պատուական. ընդունելի. անխարդախ. սղնիւ. *Ադօլոչ. (անհնեղ). *Խոհականութեին, զոր նմանեցոյց աննենդ և անխոտան ոսկւոյ: Պատճ սուրբ ոսկւով զտելով և անխոտանիս առ ի սրբութիւն էռւթե. Փիլ. այլաբ. Ե էլ: *Անխոտան կատարելութեն դիմաւորելոյ: Ամենևին անխոտանն և զօրավիդն կենդանի օգուտ պիտոյիցն: Բարեացն լըմնաք միշտ անխոտան ցուցաւ. Պիտ: *Արատաւորքն մարդկան՝ անխոտելի են ժառանգաք: Թէ պէտև ասացեալ անխոտելի է. Մխ. ղա: *Հանդերձիւք լոզալ, ոչ անխոտելի է,,. այսինքն զգուշալի է. Կէմաթ:

ԱՆԽՈՏՈՐ. ա. Ա՛χλυής, ἀδιάστροφος. և այլն. Inflexus, rectus. Ոչ խոտորուաղ. ոչ չեղեալ. ուղիղ. անվրէպ. անմոլար. լի ծածք, լիէ լիթաք. սաքմռ, փօս փօղրաս. *Անխոտոր տեսութեի, ճանապարհ, շարժուձեւ. Դիտ: փիլ: *Կամուրջ անխոտոր: Անխոտոր միտք. Նար: *Ստուգութեի անխոտոր. Խոր:

ԱՆԽՈՏՈՐ. ֊. } Ա՛χλυῶς. Non de-
ԱՆԽՈՏՈՐԱԲԱՐ. } clinando, con-
ԱՆԽՈՏՈՐԱՊԵՍ. } stanter. Ա՛անդ խոտորելոյ. գեղուզիլ. ուղղակի. լիթաք. փօղրաճա, սաքմռան. *Ա՛ւ նախաստիպ լինչ աեսակ անխոտոր հայի գործն (պատկերի). Դիտ. էրի: *Տեսանելութեացն զօրութիւք անխոտոր հայեցողք. Շ. հրեղ: *Անխոտոր ընդ այն գնացուք. Խոր: *Ա՛ւ նորա ւձծայինն վայելուելի հայելով անխոտորաբար: Ունք ամծայնովքն աստցելով անխոտորաբար (սուրբ գրովք) են անեալք. Դիտ: *Գնալ, կի՛ քննել ուղղակի և անխոտորաբար. Մէին. ղԼաբ: Ե կէրզ. հանգ: *Անիւք անխոտորապես գնալով. Դիտ:

ԱՆԽՈՏՈՐԵԼԻ. ա. ֊. Որ ոչ խոտորի. և Ա՛ւանց խոտորելոյ. անվրէպ. *Ընտիզքն, այսինքն անխոտորելիք, հաստատուն. Ոսէ. ա. Լոր: *Միշտ տեսցէ զնծ՛ի մարի անխոտորելի. Վ.ք հց. իէ:

ԱՆԽՈՏՈՐՆԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԽՈՏՈՐԱԲԱՐ. Ա՛προσκλινῶς. Non deflectendo. *Ընդ ձանապարհ հարցն խոտորվանութեէ անխոտորնաբար գնալով. կէրզ. հանգ: Ե Սիաս. լէ:

ԱՆԽՈՏՈՐՆԱԿ. ա. Տ. ԱՆԽՈՏՈՐ, ա. *կամուրջ անխոտորնակ: Անխոտորնակ՛ի՛ ի ջուրն. Նար. ղէ. Ե էրգ: *Անխոտորնակ հաւատոյ. Սրգ. յոդ. ֆ: *Նախ զհաւատս անխոտորնակս նմա ընծայեցուք. Տօնակ:

ԱՆԽՈՏՈՐՆԱԿ. ֊. } Տ. ԱՆԽՈՏՈՐԱԲԱՐ.
ԱՆԽՈՏՈՐՆԱԿԻ. } ԲԱՐ. *կատաղութեացուք՝ անխոտորնակ զարքունականն ընծայանալ պղծուտայ. Տօնակ: *Անխոտորնակի գնալով. Շ. հրեղ: Իսկ կէրզ. գնդ. *Աճ յաւէտ անքամեաւաքար և անխոտորնակի յամ արարածոցս երկրպագեալ,,. հմ. Լծրգ. ընձեռնոյր ἀνεγκλίτως. այլք ընձեռնուն, ἀνεγκλήτως, անսուգիլաս:

ԱՆԽՈՏՈՐՈՒԹԻՒՆ. ք. τὸ Ἀκλινές. Inflexibilitas. Անխոտոր գոլն. անվրէպ ուղղուած. *Զուղղական (չարժուելն ձածայինն) զանխոտորութեին է իմանալ. Դիտ. ձծայ:

ԱՆԽՈՐ. ա. Ուր չէ խոր. չունող զխորութիւն. փափկ. Եասը. *Անխոր տալտ. Վ.ք. Էրգ:

ԱՆԽՈՐԱՄԱՆԿ. ա. Ուր չունի զխորամանկութեի. աննենգ. անկեղծ. անխարգամն. անչար. անչար. Ապոηρος. *Են և ի մարդիկ անչարք և անխորամանկք. կէրզ. գնդ: *Միամիտ հաւատք՝ անխորամանկ և անխրամանգ: Ուսուցանէր զխաղալութեի անխորամանգ. Սէբէր. է:

ԱՆԽՈՐԱՄԱՆԿԱԲԱՐ. տ. ա. Ա՛ւանց խորամանկութեի. պարզ մտօք. *Անխորամանկաբար կամք ունել միաբանութի. Պիտ:

ԱՆԽՈՐՀԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ա՛βούλητος. Invitus, temerarius. Որ ինչ լինի առանց քալ խորհելոյ՝ կամ անխորհրդաբար. վայրապար. ակամայ. *Մի՛ գործս (այսինքն միտք) ձեռագործ ձեռացաւ ինչ անխորհելեացն. Բրս. հայեաց: (Նիւթական Թարգմանութեի է անհարմ:)

ԱՆԽՈՐՀՈՒՐԴ, հրդի, ից կի՛ ոց. ա. Ա՛μύητος, ἄμυστος. Non initiatus, imperitus, rudis. Անտեղեակ խորհրդաւոր իրաց. անխորհրդագործ. անիմաստ. անխոհեմ. բաքի բան խելք լհանձոզ. գաղա, ագըլըզ, նաթան, պիլոգաճ. *Բռնախօսութեէ անխորհուրդն և անկցորդն: Անխորհրդից և անարժանեաց ի վեր հանել զխորհուրդս: Ծածկեալ յանխորհրդոյն և յանփորձից: Անխորհրդոց սովորութեէ է՛ ոչ սրձան և ոչ յիշատակարան թողլ տալ ինալ բարեացն. Փիլ: *Զորս ընձեռեաւ ի անխորհրդիցն. Աա որս. ա: *Ցաղագս յանէաս անխորհրդիցն. Դիտ. ձծաբ: *Անխորհուրդ և թեզեւամիտ մարդոց. Փառք: *Անխորհուրդ, և առաստաստուր. Շիր: *Ա յնպիսի եգ բանս, որով զնոսա անխորհուրդս արար. Իգն:

Ուր ինչ լինի առանց խորհրդոյ. անմտական. վայրապար. լմածածք, անխոհեմական. ՌեՎէԵԱՒ. փԼաՒՒԵԱՒ. *Ոչ անխորհուրդ դիպմունք. Փառք: *Անխորհուրդ մտածութիւն. կնդ. գնյ: *Մի՛ ոք զայս վայրապար և անխորհուրդ վարկանել. Աբէ: *Ամենայն իմն այսպէսալ անխորհուրդ. գրս. Խոր. ա. 18: *Անխորհուրդ երկիւղ ելնէ զգածեալ. Յհ. իի: *Ոչ նորոգ եղև սկիզբն ձերոյ փրկութեէ իբրև փոքու ինչ և անխորհուրդ խրի. Սրգ. ա. պ. է: *Մի՛ զերկրպագուածն (իբր) անխորհուրդ լքցես. Նար. հէ:

Կամ՛ Ոչ խորհրդաւոր. անորբաւան. *Մի՛ ոք վայրապար և անխորհուրդ համարեսցի զքահանայական զգեստ. Շ. ընդ: *Անխորհուրդ օր. կամբէ: *Ընծայեալքն այսպէս են, իսկ անընծայքն՝ անխորհուրդ: Իսկ՛ի խորհուրդ եկեալքն մի լինին ընդ անխորհուրդս. Մխ. դա:

Կամ՛ ի վեր քան զխորհուրդս մտաց. ֆոփ չանցած, խելք վեր. *Որք զգրաքանին զանձառս և զանխորհուրդս գիտացին. Նիւս. կաշ:

ԱՆԽՈՐՀՈՒՐԴ. ֊. Տ. ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ. *Ոչ իբրև զանդգնս գործեցաք անխորհուրդ զայնպիսի մեծ և ահաւոր խորհուրդ. փառք:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ. ֊. Ա՛προβουλεύτως. Inconsulte, to. Առանց խորհրդոյ, կամ կանխաւ խորհելոյ. անմտաբար. անզգայաբար. վարկապարապի. վայրապար. անպատձառ. ՌեՎէԵԱՒ, հէդի լաքէն ԼԻպի. *Անխորհրդաբար և առանց յառաջագոյն ինչ իմանալոյ գործել. Փիլ. Նիս. ա: *Անխորհրդաբար դարձեալ յաւարն՝ Թուլայան՝ի հետոց նոցա. Ղևնդ: *Անխորհրդաբար յաւելով յոչ իւր պաշաշձագոյնն յանդգնեացի: Անխորհրդաբար զայդ ասելով. Պիտ: *Անխորհրդաբար արկանէ յանձուկ և՝ի նեղուց վայրս. Յհ. ԼԻ: *Անխորհրդաբար խիզախեն (ալիք). Նար. Ֆէ: *Զինչ հարկ ապա զերծին՝ի միասին տանել անխորհրդաբար. Շ. ԲԼԻ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԳԻԱ, ի, ից. ա. Ա՛μύητος. Mysterii expers. Ոչ ոչն է խորհրդագործ եղեալ. անկցորդ կամ ոչ իելսմուտ տուրբ խորհրդոց. արբաչան բանի Ֆանանկէց լեզած, կամ անգէնեակ. *Երախայքն անհաղորդք են և անխորհրդագործք ամենայն քահանայապետականին կատարողութե: Խոլորովքմբ անխորհրդագործ է յամենայն արքայական կատարմանէ: Մի՛ ոք յանխորհրդագործից լուիցէ ինչ յայսցանէ. Դիտ. էրի. Ե ԱՃԲ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԳԻԱՑ. Նոյն ընդ վ. կի՛ Անխորհուրդ. *Տէս զգուշութեք, և մի՛ իբրև զայսոսիկ՝ որ անխորհրդագործք են. Մաթ. է:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ. ք. Ձխորհելն. անխորհրդութեի. անմտածութի. *Եւ այս անխորհրդածութեիս ծնունդ է կոյր մտաց, որ միայն զառաժամայն իմանայ, և զառաքական ոչ առնէ. Նղիւ. Խալբ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. ա. Իբր Անխրգաւոր. հաստատակ. պայազբ. *Ձաարասաիեք լի իսորհուրդն անխորհրդական զգեստուք կատարեն. Շ. ընդ:

Եւ Անմտական. վայրապար. *Անխորհրդական իմն վարկուցեալ զանուանակոչութեին և անյարմարական. կէրզ. վ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Իբր Ունխորհրդութի. անխոհեմութի. *Յանխորհրդականութէն գործովք վերկրէն է լից. ՃՃ: *Ա յայսիսի անխորհրդականութեի ընտրութեիք և յանք. Սրբ. հանգ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԳԻՏ. Տ. ԱՆԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ. *Ո՛չ վարկպարապի և անխորհրդապէս: Մերձենալդ յերկոսեանն ոչ անխորհրդապէս. Շ. կրեաք. Ե ֆպի: *Անխորհրդապէս՝ի քաց մերկացեալ զլուսեղէն զարդարանն. Ճչ: *Ա յապիսիս մատուցանեն անխորհրդապէս ընդդիմադրութիւս բանիւք. Սարկ. հանգ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴԱՒԱՐԱԾ. ա. Անկերծ մաքր. անհմուտ. *Որ այնքան անյագաբար յածի անխորհրդաւարածն այն. Մագ. խգ:

ԱՆԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն խորհրդոյ. անխոհութիւն. անխոհեմութիւն. Ἀβουλία. Imprudentia. անմտութիւն, անխելքութիւն. դիւրահաւս էրիմէսի, ափերբուբուփ. *Ոչ լաւ քան զայլ խնամոտութիւն է մեր անխորհրդութիւնս. Նխս. կամ: *Ոչ անխորհրդութիւք ինչ չնորհեալ. Ոսկ. կղմս: *Ոչ անխորհրդութիւք և ոչ ըստ պատահի՝ անարժանից դասատանս գնին. Փիլ. Նխ. ա: *Ուսոմ անխորհրդութիւն, անմտութիւն, և մահ ժամանեալ. Համամ. ասկ: *Անխնամատաներ բարուցն անխորհրդութիւն. Աբծ. ա. 15: *Մեռաւ անխորհրդութիւք իւրով. Մխ. Եբէմ: *Անկան անխորհրդութիւն: Անխորհրդութիւք մերով և ծուլութիւք ոչ վայելեցաք՝ի վայելչութիւն դրախտին. Ցնտ խնամալոյ զնոր անխորհրդութիւնն չկարեր իւրովի եղանել. Վբդն. ոչ. Ե երփ:

ԱՆԽՈՐԾ. ա. Որոյ չիք խորշ, կամ գոգ, կամ ծակ, կամ արատ. հարթ. հաւասար. *Անխորշ ծով. Վեղօր. Է: *Մարմին անխորշ (է երկինք). Շիր: *Չմեշ գաւթի յատակայն անխորշ անդունքն պատշաճ պատրաստեաց. Նոր. Ին:

ԱՆԽՈՐՇ. ա. ս. Որ չխորշի. և Առանց խորշելոյ, համարձակ. անպատկառ. էֆինդեէ. *Անխորշ՝ ըստ հաւատոյն պատուիրանացն հնազանդել. Ագաթ: *Մի անխորշք և առանց երկիւղի առ այս մատուցաք. Խոռ: *Անպատկառ և անխորշ կայցի յեբեսացդ ձոյ. Բէնիի:

ԱՆԽՈՐՇԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. ս. Անպատկառ. առանց խորշանաց. էֆինդեէ. *Ցմա զանհնազանդելի Թշնամանան, և զանխորշելի չարութեանն. Նանայ:

ԱՆԽՈՐՏԱԿԵԼԻ. ա. Որ ոչն խորտակի. անփչրելի. որ էինվրիբլ. Գերբմաղ. *Խրոխ զվէմ անվանեալ և անխորտակելի. Շ. Բաչէր: *Տանիսակ անխորտակելի: Պարտիակարան անխորտակելի նորոյս սիոնի. Նար. գանձ խղ. Ե էֆ:

ԱՆԽՈՑ. ա. ս. } Անվէր. և Առանց
ԱՆԽՈՑՈՏԵԼԻ. } խոցոտելոյ. Եսբա. սբղ. *Եթէ զանց արասցես առ նովաս պարզամտաբար, անցեր անխոց. Փիլ. ասմ: *Ցայսպիսի փշոցս անխոցոտելի մնալ: Անմարթ է անխոցոտելի մնալ գաղշապատեան. Սբփ. յհ. Է: *Ամենայն՝ի վերայ եկելոցդ առանձանաց անխոցոտելի. Բբս. գ:

ԱՆԽՈՒՋ. ի, ից. ա. որ և ԱՆԽՈՑՋ. Երբեմն որպէս Անխուսելի. անհեռատեսուսելի. անբաս. Ἀνήνυστος. Infinitus. *Ընկեց՝ի ծով յատակմանութեն գործոցն, և յանխուղ խորս անդնդոց. Փիլ. պյաբ:

կամ Որ խոյզ և խնդիր չառնէ. անքնորոյզ. տարապար. իբր Ἀδιάφορος. Indifferens. կամ Ἀδιάκριτος. Indiscretus. *Նմանեցաք ամենեքեան անխուզ և յիմար անմիտ սրտանց. Ոսկիփոր: որպէս և չքնաբա. *Անխուզ, անխորհ ,,: *Պատրաստ եմ յանխուզ պարտաւորեալ զքամբասանս ժողովել. Մխ. դա:

Եւ երբեմն որպէս Անխզելի. ոչ խուզեալ. անսաչ. ոչ հատեալ. Ἄτμητος. Non sectus. *Այ բազին՝ ոգիք կառուցեալք՝ի կատարեալ առաքինութեան յանխուզ և յանհատից. Փիլ. բագն:

Միանուագ՝ Անխորհ՝ի յանկուածից, կամ անխզելի յախտաւոր ցանկութենէ. անարգել. անառակ. գէշ. Ճակաճան. Ἀκόλαστος. Intemperans, lascivus. *Զօրքն խոզի՝ գէշ և անխուզ պաճարին: Անխուզ վատաշուտ: Անխուզ պակշոտեալ: Անօրէն խառնակութիւք՝ անխուզ և անարգել: Անխուզ պղծութիւն. Փիլ: *Ակլեն անխուզ գիլքին՝ երազք, և այլ համեստ պարկեշտին. Նխս. կամ: *Անխուզ պագշոտեալս այր: Զյոյժ անխուզ վավաշոտութիւնն ցուցանէր. Պիս:

ԱՆԽՈՒԶԱԲԱՐ. ս. Ἀβασανίστως. Renon examinata. Առանց խուզելոյ, կամ ի խոյզ և ի խնդիր արկանելոյ. *Մի ոք ծաղր արասցէ զքանս իմ, որպէս զի անխուզաբար կատարեսցեն զնա. Սբփ. յհ:

Կամ Ἀδιαφόρως. Indifferenter, citra delectum. Անխորհ. անընտրողաբար. *Թողուլ անխուզաբար անշնորհակալաց ընծաուանացն զնբրանց ինչսն. Բբս. հղ:

ԱՆԽՈՒԶԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ἀνεξερεύνητος, ἀπολυπραγμόνητος, ἀνεξέταστος, ἀπαράβλητος. Զոր չէ մարթ խուզել. անհետազօտելի. անքննին. ընդունելի առանց ցուցման. անկշռելի. անզգուշական. *Անեղելոյ և անհասանելի, անխուզելի և անքննելի. Դիան. ՁԾայ: *Անխուզելի է բանիս, որ ինչ խորհրդացն է: Հարկաւոր է իւրաքանչիւր ուրուք անխուզելիս լինել զակրզքմնէնա՝ ուսողայն. Բբս. ծն. Ե ա: *Անհամեմատելի և ՁԾուքն, և անխուզելի. կնբզ. գնչ:

ԱՆԽՈՒԼ. ա. որ և ԶԱՆԽՈՒԼ. Որպէս լեզ նմանութ խուզ բոլորվին. անլուր. հեռի յայտնի. առանձին. անյայտ. ծածուկ. գաղտնի. անմատչելի. բանաւ լեզուի. ինչուի, «խուիչ ախոսիչ, ապուչը ելբ. ըստ յն. նեղ, անգործ. *Եղեզ արջ՝ի գազանադոյն զերծանելի, զանց դրունս փակեալք, և ընդ անխուզ տեղիս՝ի նեղքս աշտապարեալք: Զանխուզ և զանհոգ կենցաղ ինդրեսցէ. Ոսկ. ֆպի. Ե էէս: *Ցանխուզ տեղոջ: Ցանխուզ տեղիս. ՃՁ: *Ցանխուզ և յանամբոխ անապատ ելանել. Ասբխոպ:

ԶԱՆԽՈՒԼՍ. ս. Զանխուզաբար. առանց խմանալոյ. ըստ դիպաց. *Վիճակն յանգէտս և յանխուզս ելանէ. Ոսկ. էէս:

ԱՆԽՈՒՃԱՊ. ա. ս. Ոչ խուճապեալ. անվրդով. անխռով. հանդարտ. խաղաղ, և խաղաղութիւն. աչալրջութիւն. (չծ և թ. հնձապոչ. առանց ակնածութեան.) *Անխուճապ սրտիւ՝ օրհնաբանօղ ՚ոյ գոլ. Լմբ. ագ: *Գիշերին՝ անխուճապ աղօթից է ժամանակ. Տծակ: *Անխուճապ առնեմ քեզ պատասխանի. Ճ. Ա:

ԱՆԽՈՒՄ. ա. Ոչ սիրօղ զխուժ կամ զընկալելի արբեցուցիչ. հրաժարեալ՝ի գինոյ. *Պահօք և աղօթիւք, անկեր, անխում, պարկեշտ. Տծակ:

ԱՆԽՈՒՄԱ, ի, ից. ա. Ազատ՝ի խուռվութենէ. անշփոթ. անվրդով. խաղաղ. հանդարտ. հայրենասիրական. *Զանխռուիլս ՚ձե՝ի խռովութիւն է չարժեալ. Մանդ. ֆէ: *Անեղանելի քնութեն և անխռովի. փիլ. լին: *Վանն անխռով առնելոյ զքեզ՝ հալածելցի զնա յաշխարհէ. Խոր. է. 78: *Անխռով յապահովութիւք: Ցանխռով հանգստասիրանի. Պիս: *Կերակուր անխռով. ՃՁ: *Պահեսցէ զնեզ անխռովս՝ի տուէ և գիշերի. ՃՀ. որ լինի և ս:

ԱՆԽՈՒՈՎ. ս. } Ἀταράχως. Sine
ԱՆԽՌՈՎ. ԱՒՐԱՐ. } perturbatione. Առանց խռովութե. յանդորրու. խաղաղկ. հանգարտիկ. ֆէնալի բաներ լինէ: *Սիրով և անխռով զամենեսեան յուսարկել. ՅՃա. իֆ: *Ի կապանացն սրճակեցյաս, և անխռով՝ի առնն իւր գարձաս. Լմբ. գբ. պագ: *Բաժանեցեք ձեզ անխռովս. Վբդ հղ. ֆբ: *Ձի նմին ցնծացաք անխռովաբար. ՀՀ: *Անխռովաբար մնայեալ. Վբդ հղ. ֆբ: *Անխռովաբար՝ որ զամենայն գիտէր, զոյս այսպէս և սակը և առնէր: Գոլով՝ի խաչին՝ զամենայն գործեր անխռովաբար. Ոսկ. յհ. բ. 37. 39:

ԱՆԽՌՈՎԱԿԱՆ. ա. ս. Տ. ԱՆԽՈՌՈՎ. *Աճուրդեն ասա վասահ անխռովական. Եբէ. ոպ. էբի:

ԱՆԽՈՒՈՎԱՍԻՐ, սիրի, բաց. ա. Որ ոչ սիրէ զկռովութե. խաղաղասէր. *Անխռովասէր միտք. Գբ. փգ. ֆղի:

ԱՆԽՈՒՈՎԵԼԻ. Տ. ԱՆԽՈՌՈՎ. *Թողին զունայնութեան խռովութե, և գնացին յանխռովելի տեղին. Ոսկիփոր: *Անսասան, նեղելք և անխռովելիք մնային. Սիոան:

ԱՆԽՈՒՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Խաղաղութե. հանդարտութե. անդորրութե. *Առաքեալ նի այրն յանխռովութե է միշտ. Փիլ. Նխ. ա: *Հրեշտակական անխռովութե. Մոփս. ՝ի դէտ: *Ցանխռովութե անձանց զնեանս մեր անցուցանել. Բբս. պհ: *Տեսանէս զանխռովուն որսի նորա. Ոսկ. յհ. ա. 36: *Ցորում՝ ի խաղաղութե անխռովութե հոգին ամբոխի. Լմբ. ագ: * Զանխռովութե միտս ասացուք. Եբէ. ֆխ:

ԱՆԽՍԻՐ, որի, ից կամ աց. ա. Ἀδιάφορος. Indifferens. Որ ոչն խորէ զնտրելս. անընտրող. անխիղճ. աներկիւղած. անզգոյշ. համարձակ՝ի չարիս. ԻնաՓՔՉԻ: Ուսուի՝ ԱՆԽՍԻՐ ԼԻՆԵԼ՝ ըստ յն. ասի, Զպահելոյ զանձն կամ չզգուշանալ. չզրուչելոյ. *Զսէր Թողին՝ անխոհր լինել՝ի պոռնկուն: Ցանկուն եղև ամենայն ազգ որգուցն խորայելի, խառնակեցան ընդ հեթանոս. Ոսկ. գ. 10: ա. էչբ. 69: *Անխնայ սիրոն համանգամայն զոգուցն գեղ ապականեաց: Մեղանիք երկիւղածին, և անխորին. Բբս. հղ: *Առ անխորհրան՝ի չարիս: Անիզ սիր անօրէնութե. ՅՃա. է: *Որպէս զանձ փորձ անխորհ՝ գաւտապարտիմ: Անխորհր եղեալ՝ի մեզս: Անխորհր համարձակութե. Լմբ. պգբփ. Ե սղ:

Եւ Ոչ խորշելի խորանոք, ոչ խղձելի. և անզգուշական. անգթբէբէր. *Կերբիցեն անխորհ, և մի խոտեսցեն, որպէս և ծնեալքն յանասնոց անտի անխորհր են. Մխ. դա:

Կամ ըստ յն. Պեսպէս. տարբեր. *Մի ևնոյն է՝ անխորհր անուամբ անուանեալ: Մի վասն անխորհր անուանդ ևն. Կոլ. ֆէ:

ԱՆԽՏԻՐ. } ՚Ս. Ἀδιάφορως. Indif-
ԱՆԽՏԻՐՈՒ. } ferenter. ἀφυλάκτως, sine custodia. Առանց խորհելոյ, կամ խղձելոյ. անխոհար. համարձակ. անհոգ. կիւղ. յանզգոյշս. *Մտցեն՝ի նոսա անխորհր, և պղծեսցեն զնոսա: Ցամենայն տեղիս պատասխանի՝ անխորհր համարձակ մտաս-

նեմ. Եբեր. Է. 22: Գ. Ա. Ա. 9: *Ջհէյս և զձիս մեռելոտիս առ սովին վտանգի անխոնջ ուտէին. Եղիշ. Գ: *Կերիցեն անխոնջ. Մխ. Դա: *Անխոնջ տան զանձինս որկորատուն. Շ. Ընդ. 3: *Յանխոնջս հայեցցաս, յանգիպս տեսանէր. Կոչ. Բ: *Ջմասնչաց և զնաչահանուաց գործ գործծեն կամ տգիտաբար կամ անխոնջաբար. Խոր. պրգ: *Ջանասնօրէն դիմեցումն անխընդրաբար. Նար. Խը: *Ամենեցուն անխընդրաբար ընդ մեզ բերին. Լմբ. պրգ: *Ասպականագործ սխտիս պոռնկեցան ընդ նմա անխորագէս. Լսա. Լգ: *Յորժամ խոհականն անխորագէս ի չատխօսութիւն հեղու. Լմբ. ոչ:

կամ Անզանազանաբար. առանց խորհուրդ նաց. ոչ որոշելով զայս կամ զայն. անխաչառ. անստգիտ. Ռէէլիֆիւս, այրը պէյի ԷՒՆԷՐԷԼ. *Ընկալեալ զսերմն բարի յանխորհուրդն սերմանողէն: Անխորհ սփռօղ Սկնա. լմբ: *Ի մի բերէ զամենայն ազգս ի քո անխորհաբար. Ոսկ. գծ: *Անխորհաբար տալ Ճարացան այ. Ցհ. իմ. ել: *Անխորհաբար երկնային էութիւն կամ երկնային զօրութիւն կոչեմք. Դիոն. Երին: *Անխորհաբար կոչէ զամենայն մարդկային բնութիւնս. Մամբր: *Երբեմն լեզուաւ տային զոյ, ջոյնն, և երբեմն գրով անխորհաբար. Սրփ. յն. ա: *Անխորհաբար օրհնէ ընդ մեզ: Անխորհաբար եղեալ ածայնոցն գրոց՝ զբաւական ձայն ընդունելով. Պտմ. լբ: *Անխորհաբար վարին գիրք անուամբքս. Սարկ. Ղազրէզ: *Անխորհաբար առնու զանուանս ի վերայ երկոցունցն. Լմբ. ոչ: *Ջոր անխորհրապէս առեալ մեր՝ կապեցաք զայն նշան ընդ ամենայն նիւթս. Ցհ. իմ. պօա: *Ի վերայ բոլոր ածպետութեանն բողոքման է առնլի և անխորհապէս. Դիոն. ածայ:

Անխորհելի. ա. Ոչ խորհելի. անիմաստ. ոչ զգուշալի. զգաթոզդ. *Թէ ի միւս կողմանէ մի պատահի, անխորհելի է. Մխ. Դա:

ած. Անխորհ. միօրինակ. *Ածի ի յերկրի, մարդիկ ի յերկինս են՝ անխորհելի. Դեղ:

Անխորհոյժ. ա. ած. Ոչ չիք խորոց կամ միջոց կամ անչափ. անարգել. անխափան. ընդարձակ. *Սփիւռ տարած անեզր լեռասահման և անխորհոյժ: Անխորոց՝ ընդ քոյի գոյք փառաւորեալք. Նար. յիշ. Ա առա:

Անխորհրդածութիւն. գ. Ἀδιαφορία. Indifferentia. Անխորհ գոյն՝ ի չարի կամ ի բարւոյ մասին առեալ. մանաւանդ իբր Անզգուշութեան. անխիղճ համարձակութիւն, բերրումն. *Ջագահութեան, զանխորհրդածութեան (ի ցանկութիւնս. կամ յորկոր). Ցձի. ծա: *Կործանեսցին յանխորհրդածութիւնս մեղաց: Անխորհրդածութեամբ ախտից. Լմբ. ոչ: *Ա՛ն՛ի ըմբռնեալ զայնոսիկ՝ որ անխորհրդածութեամբ վարին յայսոսիկ. Սրփ. յն. Ը: *Ցամենայն ինչ անխորհրդածութեամբ մերձենան. Մանդ. ծը: *Ոմք յանխորհրդածէ աւս ձշգիւս վարս ածգիտութիւնն յօժարութեամբ. Բբս. հղ: *Դադարեցին զօրք Թագաւորին խնայողամբ լինել յայմ տեղիս անխորհրդածութեամբ. Եղիշ. Ե: *Մահուանն բոցոյ՝ հասարակաց և անխորհրդածութեամբ զամենեսեան. Լմբ. ոչ:

կամ իբր Անզանազանութեամբ. չքինել իսրայնոց կամ խաւանաց. *Ջամենայն զայսոսիկ անխորհրդածութեամբ բողոքվինք ամենայն ածութեան վերադրել. Դիոն. ածայ: Իսկ Պիտ. *Ի տրամախանացն ասելով սահմանեցեր զընտրութիւնն սորա յածայնոյն անխորհրդածութեանց. Թուխ՝ Անմասն լինել ի պատմականաց. վասն որոյ գրելի է. Անտրխրութեամբ և Սէէրէ. Է. *Եան և հայր ասէ՝ զանխորհրդածութեամբ անուանցն յայս ա-

բար». ընթերցիր ըստ յն. զխորութեան. τὸ διάφορον.

Անխորհուրդ. ա. ՚Ի որում չիք խորհուրդ կամ քաջ. անվատահ. որտտրեակ. լքեալ. անիւրք, անիրք տղ. Ճկաղէքնիկ. *Աղօթական անխորհուրդս. Նար. ծը: *Պակուցեալս անխորհուրդս ի բոլորեցուն: Պակուցումն անխորհրդածելի. Նար. խա. հիե:

Անխորհրդածելի. ա. Զոր չէ մարթի խորհրդածել կամ պատասխանել, և անցանելի. *Իբրև զպարիսպ պղնձի՝ անխորհրդածելի ի թշնամեաց. Աբծր. Ե. 2: *Ջբովանդակին արդեւրին վայր՝ անխորհրդածելիս գործեալով. Պիս: *Անխորհրդածելի երեսկին չըջապատել զնոսա. Ցհ. իմ. ոթ: *Ջհաւատոս անխորհրդածելի հիմն նագրեցի ի վերայ խնամալի վիմիդ. Ճ. Ա:

Անխորհրդան, ի, ից. ա. Ἀπαίδευτος. ἀχόλαστος. Ineruditus, indisciplinatus. Որ չէ խրատեալ բանիւ կամ գանիւ. անխիտատ. անհրահանգ. անկիրթ և ատահակ. խեղ. անատատ. Խալխալիչ, Ճահիչ, Էոբոտաղ. *Անխորհրդան դիք ի սերտս ձեր: Ոչ սիրէ անխորհրդան զյանդիմանիչ իւր: Բերդան անխորհրդից ոտն ի կանայ չարեաց: Ոչ ուրան լինի հայր ի վերայ որդւոյ անխորհրդի: Անխորհրդից պատահէ մահ: Անձինք անխորհրդաց մոլորեցան: Ազգք անխորհրդաց: Պատրաստին անխորհրդից տանջանաց: Ի տուժել անխորհրդի ևն: *Ընդ անխորհրդս հրեիցն լուծցուք առ ի նմանէ. Կիւրղ. գԺ: *Ծարպագս անխորհրդիցն և ծուլիցն. Շ. ընդհ: *Ցանխորհրդիցն պատուհասէ. Լմբ. ոչ: *Ի բազմի ուսմանէ անխորհրդս է. Երզն. Իբ: *Վարդապետ անխորհրդ՝ կորուսանէ և աշակերտսդ. Նեղս: *Կռուել ընդ այնպիսին անխորհրդս ոչ է պարտ. Եփր. Բ. փխ: *Ոչ անխորհրդ երկմտութիւնք. Նար. ծբ:

Իբր Տխմարական. յիմարական. *Ցանխորհրդս խնդրոց հրաժարեա. Բ. փխ. Բ. 23: *Ստեղծին յիմար և անխորհրդս ի մոլորութիւն բազմաց. Ած. Ե: *Հեռանալ յանխորհրդս անօրէնութիւն. Ցձի. Ը:

կամ Ոչ ուսուցեալ յայլմէ. ինքնին խրատեալ. *Օտարութիւնն է՝ անխրատ և մտաստութիւն. Կլիմաք:

Անխրատաբար. ած. Ἀπαιδεύτως. Imperite. Տխմարաբար. անմտաբար. իբրև անխրատ. *Անխրատաբար արարեալ զնշարցումն: Անխրատաբար զանմանն բերէք ի ներքս. Կիւրղ. գԺ: *Ամաչելի գործ անիրը բատաբար ունելով աւ ի մարդկայինն. Բբս. գհ: *Անխրատաբար է այսպէս ի մանալ. Պտմ. Խ: *Լաւ է ընդունել ի քէն խրատ և պատուհաս՝ քան եթէ ի քաց կալ ի քէն անխրատաբար. Լսա. յիշ: *Թէ անխրատ գոլով լուես, բարեաց է. ապա թէ խրատեալ իցես, անխրատաբար լուես. Ոսկիփոր:

Անխրատական. տ. ԱՆԽՐԱՏ. *Մանուկս անխրատական. Նար. Խբ:

Անխրատագիտ. տ. ԱՆԽՐԱՏԱԲԱՐ. *Ջարաչար և անխրատագիտ՝ զորս մարմնոյ իւր են, ի վերայ անմարմնոյ հուէ հայեցուցանէն ամանք. Կիւրղ. գԺ:

Անխրատութիւն. գ. Ἀπαιδευσία. Imperitia. Անխրատն գոլ. անհմտութիւն. անմտութիւն. անկրթութիւն. խեղութիւն. ատահակութիւն. Ճալխախչլութ, Ճահիչլութ. *Վասն անխրատութեան խատել լերդուի

խրբանց: Մեռանին նա ընդ անխրատս վասն անխրատութեան. Ոչ. Է. 16: Ա՚առ. Է. 23: *Անուսումնութեան և անխրատութեան. Փիլ. լին: *Ո՛վ անխրատութեն, ով յիմարութեան. Ագաթ. ոչ: *Անխրատութեան է այս: Բազում և այսոքիկ, ով ածամարտք, զանխրատութեան ունել դատելիքք. Կիւրղ. գԺ: *Անխրատութիւն՝ ամենայն ախտից մայր է. Ե՚առ. Է: *Կարծեացեալ անխրատութեամբ սիրտ քո՝ խոտորեսցի. Լմբ. ոչ: *Մարդաբէք զանխրատութիւն մարդկան խրատեցին. Հ. Իւիլ:

Անխօթաձեալ. ա. Ազատ ի խօթաձէ. առուղջ. *Անդամս անխօթաձեալս. Մագ. իէ:

Անխօս, ի, ից. ա. ՚Ἄλογος. Irrationalis, ratione et loquela carens. Որ չիք խօսք կամ բարբառ. անբան. անասուն. և անշունչ. ոչ խելք՝ ոչ լեզու. *Իբրև զանխօս անասունս. Է. պեփ. Է. 12: Ցոե. 10: *Ընդ քեր առնիկեսս ծառայ ըզխօսուն ոգիդ անխօս նիւթոյն՝ հօրն աւանդ չարեաց. Ոսկ. ծ. ա. 9: *Անխօս տատրցս երկիր պագանելով. Եփր. Է: *Անբեգակն և լուսին, որք անխօսքն և անմեռունչ են. Եղիշ: *Անխօս ալծան: Անխօս աստեղաց. Նար: *Թունդ անխօսից: Անասնոց անխօսից. Կոչ. Ե: ՃՃ: *Գառն խօսուն հարցանէր վասն գառինն անխօսի. Եփր. Դին:

Եւ Լռեալ ի խօսելոյ. որ և ըստ յն. անգործ լեզուս. *Եղև անխօս որպէս զորօրէ առաջի կորչի. Շ. Իւղ: *Կացեալ ժամանակս ինչ անխօս. Փոքզ: *Ա՚ւիքան ի միմեանց որոշեալք՝ որքան լեզուս չատիսս յանխօսին. Ա՚ա որս. ծէ:

կամ ած. Անասնոց խօսելոյ. լռութ. *Ջանց առնել զնովսա անխօս. Վ. իզ հղ. իէ:

Եւ Անճառելի. անասելի. *Անխօս լեզուաց (այսինքն ի լեզուաց՝ ած). Ագաթ: *Անխօս մարդարէս. անխօս ըստ այսմ ասէ, զի ոչ կարէ խօսք կամ պատմութիւն քանի առ նու ձգտել. Լմբ. կբ ընդ:

Եւ կոյս՝ չև խօսելոյ առն. *Որ զանխօս կանայս բռնադատեն. կանո.

Անխօսագիծն. տ. ԱՆԲԱՆԱԳՈՑ. ՚Ἀλογότερος. *Չեւթանոսք՝ որ քան զանասուն ևս անխօսագոյնք էին, ի դէւսատր առաքինութեան հասին: Գիտեմք զքաջագործս՝ որ քան զանասունս ևս անխօսագոյնք իցեն. Ոսկ. եա:

Անխօսագին. տ. ԱՆԽՕՍ. ՚Ἀλογότερος. *Չեւթանոսք՝ որ քան զանասուն ևս անխօսագոյնք էին, ի դէւսատր առաքինութեան հասին: Գիտեմք զքաջագործս՝ որ քան զանասունս ևս անխօսագոյնք իցեն. Ոսկ. եա:

Անխօսական. նոյն ընդ վ. ըստ ա և բ. նշ: *Դու վարդապետ մեզ ուսուցիչ անխօսական. Երզն. ոթ երին:

Անխօսելի. ա. Անասելի. անպատմելի. *Անխօսելի փառք. ՃՃ:

Անխօսնագոյն. ա. Իբր Անխօսագոյն. անբանագոյն. *Յորժամ խօսիլ լիցէ, և անասնագոյն և անխօսնագոյն քան զնոսա իցէ. Ոսկ. իէ:

Անխօսութիւն. տ. ԱՆԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Մի չունէք յանասունն ամենայն, որ ունի զմի նշանակ անխօսելիք: Ջհերելի անխօսութեանն՝ զոր ունին, ընտրելիք զգայուն բարոյիցն նոցա ելից. Վ. Ե: *Նոքա զնուելիք ունին զանխօսելի, և սակս ինքեանք զանձինս այսոցին անասունս. Ոսկ. էս:

Անխօսոյն, անոյ, ոց. տ. ԱՆԽՕՍ. ՚Ἄλογος, ἀλόγιστος, ἄφωνος. *Ընթակեցեր ի վերայ նոցա զգազմիլ անխօսուն անանոց: Իբրև անխօսուն մանկանց գաւառան ընդ խաղ տրձակեցեր: Ջհէն անխօսուն. Իմ. իա. 16: ծբ. 25: Բ. պեփ. Բ. 16: *Ջխօսունս և զանխօսունս. Եղիշ:

ԱՆԾԱԳԵԼԻ. ա. Որ չէք ծագումն լուսոյ. աննշոյլ, կմ անփարատելի. Ճռխ. *Անծագելի մռայլ: Անծագելի ստուերաւ. Նար. խէ. և խը:

ԱՆԾԱԼ. ա. Ոչ ծալեալ. չէծալած. պիւրիւլմէմիշ. *Ծալեալ կտաւ՝ անտես է, բայց 'ի վերին երեսաց նորա. իսկ անծալն, և որպէս դէպ լինի՝ ընկեցեալն, ոչ կատարելապէս յայտնի՝ որպէս զփռեալն. Սէբ. յար:

ԱՆԾԱԽ. ա. Ἀνάλωτος. Inconsumptus, inexpugnabilis. μὴ δαπανόμενον, quod non absumitur. ἀμείωτος, imminutus. Որ ոչ ծախի. անվատնելի. անմաշելի. անմնասելի. անսպառ. անկապուտ. աննուազ. որ չի մաշիր, չի հատնիր. պօզ՝ թէլէֆ օլունմազ. *Անծախ լինելոց են գանձք նոցա: Զայն մեծութիւն խնդրեսցուք, և զանծախ ընչաւէտութիւնն. Ոսկ. մ. ա. 20: բ. 22: *Աներանալի և անծախ պարգևաց առիթ լինել. Արծր. Գ. 2: *Քաղաքս 'ի քումդ մտանելոյդ՝ անծախ և անմնաս մնասցէ. Փիլ. յոհ: *Անծախ բարեպարգևութե. Խոսր: *Անծախ գանձուց. Նար. յԳ: *Առաքեսցես զառատ հոգին, որ է անծախ 'ի պարգևսն. Յհ. որդի: *Անծախ լինել կերակուր. Լմբ. պտրգ: *Ողջակէզ անծախ. Նար. ճթ: *Զայն միայն (մասն 'ի զմրուխտն) թողուն անծախ, որ ինչ 'ի նմա տեսանի կանաչագոյն. Նիւս. Երգ:

ԱՆԾԱԽ. որ և ռմկ. անծախս. Առանց ծախուց ընչից եղեալն. խարճսըզ, մասրաֆսըզ. Ἀδάπανος. Sine impensa. *Զամենայն անծախ երկնաւորութե ցուցանելով. Բրս. ընծղ: *Զանծախ առաքինութեան լիով կատարեն, և գանձ մի աղքատին ոչ կարկառեն. Սրկ. յկ. ի: *Առ անինչ և անծախ լինել յաւելորդս. Ոսկ. կողոս:

Ի կրկին միտս բերի ասելն, *Զհաց մեր զանծախն և զհանապազորդն տուր մեզ. Լմբ. պտրգ:

ԱՆԾԱԽԱԲԱՐ. մ. Առանց ծախելոյ լինելոյ. որ և ԱՆԾԱԽԱՊԷՍ. անվատնելի օրինակաւ. անսպառութբ, և առատապէս. *Պատարագիս անծախաբար յընդհանուրս ամենայն. Բենիկ: *Աղբիւր գիտութե 'ի նոցանէ բաշխի անծախաբար. Ցհս. ծա: *Անծախաբար բաշխէ զպարգևս շնորհի իւրոյ. Նանայ: *Զպէտս պաշտօնէիցն անծախաբար մատակարարէր. Ճ. Ա:

ԱՆԾԱԽԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԾԱԽ ըստ ա նշ: *Ոչ ժամանակ մաշէն, ոչ հող փտէ, այլ կայ մնայ միշտ անծախական. Ոսկ. եփ: *Ջեռնուլն և նոքա անծախական հրով. Եղիշ. բ: *Անծախական պատարագ. Գէ. եփ:

ԱՆԾԱԽԱՊԷՍ. Տ. ԱՆԾԱԽԱԲԱՐ. *Որ միշտ պատարագիս 'ի մեզ անծախապէս. Շար: *Որ անծախապէս միշտ պատարագի. Նար. ղէ: *Բաշխի 'ի միջի մերում միշտ անծախապէս. Պտրգ:

ԱՆԾԱԽԵԼԻ. Տ. ԱՆԾԱԽ. *Անծախելի պարգևք, կամ շնորհք, բարերարութի, ստացուած. Դիոն: Բրս: Արծր: Նար: *Լցուցէ զպակասութի ամենեցունցն յանծախելի ծովէն. Տօնակ: *Անծախելի իցէ ('ի) բորբոքեալ բոցոյն. Գէ. եփ: *Անծախելի պատարագ. Զքր. կթ:

ԱՆԾԱԽՈՂ. ա. Որ չտանէ շատ ծախս ընչից. կծծի. խասիս, նէքէս. *Ընչիւք 'ի պատշաճին անծախողք լինին. Արիստ. առաք:

ԱՆԾԱԽՈՅՏ. Տ. ԱՆՋԽՈՅՏ, կամ ԸՆՋԱԽՈՅՏ:

ԱՆԾԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Չծախելն: Իսկ ԱՆԾԱԽՈՒԹԵԱՄԲ, իբր մ. Անծախաբար. *Կենդանարար գանձդ անմահական զենմամբ մատակարարեալ՝ անծախութբ բաշխեցար. Փարպ:

ԱՆԾԱԽՈՒՄՆ. ա. Ոչ ծախեալ (հրով 'ի վերուստ). *Խորովեալ հրով, որ է անպաճոյճ և անծախումն երկնաւոր հրոյն. Ճ. Թ:

ԱՆԾԱԾԿԱԲԱՐ. } մ. Ἀπερικαλύπτως.
ԱՆԾԱԾԿԱՊԷՍ. } Non occulto, palam. Ոչ 'ի ծածուկ. յայտնապէս. *Անծածկաբար բուրեալ: Անծածկաբար գիտասցուք. Դիոն: *Խոստովանութբ առաջի ամորդւոյն անծածկաբար տարածանելով. Սհկ. արմա: *Խոստովանեսցի անծածկապէս. Գր. հր:

ԱՆԾԱԾԿԵԼԻ. Տ. ԱՆԾԱԾՈՒԿ. Ἀπερικάλυπτος. Apertus. *Զիմանալի աչս մեր անծածկելի լուսով լցո. Դիոն: *Անծածկելի է նշանդ յականջս. Ճ. Բ:

ԱՆԾԱԾԿԵՄ, եցի. ն. Բանալ՝ 'ի բաց բառնալով զծածկոյթ. *Անծածկեա զաչս իմ. Վրդն. ող:

ԱՆԾԱԾԿՈՅԹ. ա. Որ չէք ծածկոյթ. մերկ. բաց. էօրթիւսիւզ, աչըգ. *Անյարկ, անծածկոյթ. Ոսկ. լա: *Անծածկոյթ (կամ անծածուկ) գլխով. ՃՃ: *Զանծածկոյթման զարդարէ, և կազմութբ իւիք տայ պատել զնոսա. Դիոն. Երկն: յն. ἀσκεπής, անհովանի, այսինքն հովանի:

ԱՆԾԱԾՈՒԿ. ա. որ և ԱՆԾԱԾԿԵԼԻ. Ἀπερικάλυπτος. Abscondi nescius, apertus. Ոչ ծածուկ, և ոչ ծածկեալ. անթաքչելի. բացերև. յայտնի. բաց. աչըգ, աշիքեարէ. *Սերովբէք զանծածուկ և զանշէջ ունելով լուսատեսակ և լուսաւորիչ առանձնաւորութի: Հուր լուսաւորական՝ անծածուկ լուսափայլութբք. Դիոն. Երկն: *Անծածուկ երևութիւ յայտնեալ ճանաչին: Անծածուկ յայտնութբ. Պիտ: *Յայտնի և անծածուկ են. Փարպ: *Ամենայն որ ինչ 'ի մեզ է՝ անծածուկ է նմա և յայտնի. Վրդն. խր:

Կամ իբր մ. *Եցոյց վերին զօրութիւնն յայտնապէս անծածուկ. Փարպ:

Եւ իբր Անծածկոյթ. հովանի. ոչ ունօղ զգլխաշուք. գըփլեաց. էօրթիւսիւզ. Ἀκατακάλυπτος, ἀσκεπής. *Կինն անծածուկ գլխով 'ի մէջ անցցէ. Փիլ. ձ. բան: *Անծածուկ գլխովս. ՃՃ: *Կանայքն անծածուկ և մերկ գլխով մարգարէանային: Ո՛չ է հարկ առն միշտ անծածուկ գլխով լինել: Ընծածուկ ունելն՝ նոյնպէս թշնամանք է. Ոսկ. ա. կոր:

ԱՆԾԱԿ. ա. Որոյ չէք ծակ. ոչ ծակեալ. չէծակած. տէլինմէմիշ. *Անծակ մարգարիտ. Պտմ. աղ:

ԱՆԾԱՂԻԿ. ա. Անմասն 'ի ծաղկէ. որ ոչ բերէ ծաղիկս. չիչէքսիզ. *Ի ծառոց կէսքն ծաղկաբերք, և կէսքն անծաղիկք. Վեցօր. է: *Զմերանի՝ անծաղիկն և թառամեալն գոլ. Նիւս. Երգ: *Որ 'ի մեղուացն անծաղիկս ձմերայնի հայցէ մեղր. Մագ. ծէ:

ԱՆԾԱՂՐԱԾՈՒ. ա. Ոչ ծաղրածու. ո՛չ խեղկատակ կամ այպանօղ. *Խոնարհեցուսցէ կրօնաւորն զինքն՝ անծաղրածու լինել. Վրք հց. ծղ:

ԱՆԾԱՂՐԱՑԵԱԼ. ա. Որ չէք ծաղր կմ ծիծաղ. անժպիտ. տխուր. օրուն էրէօր չիծաղէր. էյլէնմէմիշ. *Իջեալքն 'ի գիւթարանն յայն՝ անծաղրացեալք եղանէին և դեղնեալք հանապազ. Նիւս:

ԱՆԾԱՄ. ա. Ἀμάσητος. Non mansus, non mandibilis. Ոչ ծամեալ. անծամելի. որ չի ծամուիր, չծամուած. չիյնէնմիշ, չիյնէնմէզ. *Իբր զխիստ ինչ զանծամ. Յոբ. ջ. 18:

ԱՆԾԱՄԱԾՈՒԻ. ա. Ἀδιάστροφος. Non distortus. Ոչ ծամածուռ. ոչ խեղաթիւրեալ. անվթար. անյեղլի. *Բնութբ քաջամասն վիճակի (հասեալք՝) ցանկ ամբողջ պահեցին զնա, անծամածուռ, և անապականելի. Փիլ. խմաստն:

ԱՆԾԱՅՐ, ի, ից. ա. Որոյ չէք կամ չերևի ծայր. անեզր. անսահման. անվախճան. ծայր ճիբ չունեցօղ, անհատնում. սոնսուզ, նիհայէթսիզ. *Անծայր անդունդք անօրէնութե: Անծայր անդունդք մրրկաց անօրէնութե. Բենիկ: *Մի գետ քո եղեալ յեդեմայ՝ յանծայր ծովէ ծագեալ հայրական փառօք ոռոգել զդրախտս եկեղեցւոյ. Լծ. կոչ: և Կմրղ: *Անծայր ծայրութե անբաւութե որք երրորդութեն: Անծայր ծայրիւք ծայրացեալ. Անան. եկ: Իսկ Ոսկ. յհ. բ. 16. *Զանծայր բարիսն այնպէս եդեալ են յերկբայութե». իմա ըստ յն. գլխաւոր, կամ ծայրագոյն: *Անծայր ցաւք ծնողի, անպակաս ցաւք ծնանելեաց. Համամ. առկ:

ԱՆԾԱՅՐԱԳՈՅՆ. } Նոյն ընդ վ. իբր
ԱՆԾԱՅՐԱՑԵԱԼ. } սաստկական. *Մի երևեսցի մրուր մթութե չարահոտ մեղացս 'ի սահման անծայրագոյն (կամ ծայրագոյն) լուսոյդ: Անծայրացեալ անդունդք. Բենիկ:

ԱՆԾԱՆ, ի, ից. ա. Իբր Անճանաչելի. անծանօթ. անյայտ. անգիտելի. անիմանալի. պիլինմէզ, պիլինմէմիշ, աքըլա սըղմազ. *Անծան է օրն և ժամն դատողական. Զքր. կթ. մթ: *Զանծան՝ իմանալեացն, և զանգիտելին բոլոր սեռի բանականաց. Ոսկ. յհ. յիղ: *Հաւատովք ընկալցուք զանծան դիմաց քատակ. Սահմն: *Զաներևելոյ և զանծանի զմեծաձայնութե ածութե լռութե. Մագ. նղ. եկ:

ԱՆԾԱՆԱԲԱՐ. մ. Անիմանալի օրինակաւ. *Անճառապէս և անծանաբար զինքն նորակերտեալ. Մագ. նղ. եկ:

ԱՆԾԱՆԱԿ. ա. Անբաժ 'ի ծանակաց կամ 'ի ծանակելի իրաց. անարատ. անշաղախ. *Առ անծանակ կոյսն գայ: Կոյսն անծանակ. ՃՃ: Իսկ Տօնակ. *Անծանակին յաղագս մեր տղայաբար բարձեալ գրկօք». թուի գրելի գոլ՝ Անժամանակն, կամ իմանալի՝ Անծանն:

ԱՆԾԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անարատութիւն. մաքրութի. *Անծանակութեան հայր. ՃՃ:

ԱՆԾԱՆՐ. ա. Չունօղ զծանրութիւն. թեթև. խաֆիֆ. *Զայն ինչ՝ որ ամենայնիւ անծանր եղև բնականին (բնախօսութե) ասել՝ ըստ առ ծանր հակառակադրութե. Փիլ. նխ. բ:

ԱՆԾԱՆՐԱԳՈՅՆ. ա. մ. Կարի թեթև. յոյժ թեթևաբար. *Վարկանէի անկողոպտելի և անծանրագոյն ըստանձնել քան զամենայն ինչ. Մագ. է:

ԱՆԾԱՆՐԱՊԷՍ. մ. Ἀβαρῶς. Sine gravitate. Առանց ծանրութե կմ ծանրելոյ. թեթևապէս. խաֆիֆճէ. *Թևոցն թեթևութե (յայտ առնէ՝) անծանրապէս 'ի բարձրն կոյս եղեալ. Դիոն. Երկն: և Ղ. հրեշտ:

ԱՆԾԱՆՕԹ, ի, ից. ա. Ἀγνοῶν. Ignorans. Ոչ ճանաչօղ. չևս ծանօթ. անգէտ. անտեղեակ. չճանաչօղ. պիլմէզ: Ուստի ԱՆԾԱՆՕԹ ԼԻՆԵԼ, Անգիտանալ՝ Ἀγνοέω. Ignoro. *Սամուէլ նախ անծանօթ էր այ: Իշխանք նոցա անծանօթ եղեն 'ի նմանէ:

իբրև անձանօթք, և ծանուցեալք . ՟ա . Ի֊գ . ֆ . 7 : Դ֊ն . ֆ֊ձ . 27 : Ի֊ւ . Ի֊ր . Ը . 9 : *Զա֊մենայն աւետարան առ նա գարձուցանէր՝ զանգետան (կամ զգիտակս) և զանձանօթ֊սն . Ո֊վ . յհ . Ի֊ե . 11 : *Անձանօթս առնէ ի ձչմարտութենէն . Յձխ . Բ : *Անձանօթ խնամոյն ՟այ : Զիարդ ոչ պահեցուիք զպատուիրանն՝ անձանօթ է ի նմանէ (այս ինքն ոչ ճանաչէ զնծ .) Սրգ . յհ . Ի֊ե . Ն ՟ա . յհ . Ի֊ե : *Ոչ զերկարագոյնսն յարդարեցից մատեան իբրու անձանօթի . Մ֊գ . ՟ա :

ՁԱՆԱՆՕԹ . ս . Ոչ ճանաչելով . յան֊գԱ֊տս . *Զոր դուք յանձանօթս պաշտէք : Յանձանօթս էի երեսաք՝ եկեղեցեացն . Գն . ֆ֊Ի . 29 : Գ֊ած . ՟ա . 22 :

ԱՆԾԱՆՕԹ . որ և ԱՆԾԱՆ . *Ագնոստος. Ignotus. ἀγνοούμενος, non notus. Ոչ ծա֊նուցեալ . օտար . անգիտելի . անյայտ . Թա֊քուն . անհայտ . և Անիմանալի . անհաս . չճան֊ցած . Նանըշատ, նամալիս . *Անձանօթի ՟այ : Անձանօթ ճանապարհ , կամ տեղի . Գն . ֆ֊Ի . 23 : Ի֊մ . ֆ֊Ը . 3 : Ի֊ե . Ի . ՟ա . 19 : Ի֊է . 7 : Իսկ Իմ . ֆ֊Ի . 13 . *Ձմանք զանծա֊նօթս եկեալս չընդունիցին ՟ս . յն . զան֊ճանաչսն . լտ . զանձանուցեալս : *Ես ծանուցեալ եմ ինձ , և ոչ անձանօթ յի֊նէն . Ղ֊ի . Ի֊ը : *Բազում ազգս անձանօթս ի մէնջ . Ագաթ : *Անուամբ անգամ անձանօթ . Գիւ : *Զերկրի անձանօթումն . Ի֊ես . ՟ա . 25 : *Պատկառեալ է դէմք իմ , և անձանօթ (պահեալ) ի պատուապա֊նաց . Վ֊ես Ի֊ղ . ֆ֊Ը : *Աւանց յօգի , այր էին , որպէս յապագս անձանօթ լուի ա֊մենք . իսկ այրն էին , զյառաջնում անձանօթ իրս նշանակէ . Ա֊ճմ . Ի : *Անարժանք և ան֊ծանօթք յազգէ տոհմկաց . Փ֊ես : *Վկայ֊ուածին ՟այ ի միշտ ճանաչելն (մեր՝) ըստ իսկուածն չափոյն անձանօթ մնայ . Լ֊ի֊ե . ՟ա : *Անձանօթ ի հրեշտակաց . Զ֊է֊ր . Ի֊ե : *Հայրենի անձանօթ ծոցոյն : Զանձանօթին հօր էուածի . Ն֊ր . Ի֊ա . Ն ՟ա֊ն : *Ա֊յր կար գաւոր ի ձանձրանալոյ անձանօթ է ՟ս . այս ինքն օտար է , կամ ոչ դիտէ . Կ֊ի֊մ ՟ա :

ՁԱՆԾԱՆՕԹ ԼԻՆԵԼ . Օտարանալ . ծած֊կեալ զանձն՝ ծպտուելով . Ἀποξενόομαι. Externum me simulo. *Եւ ինքն յանձանօթս լինէր : Ընդհէր իցէ այդ՝ զի յանձանօթս լի֊նիս . Ֆ֊Ի֊ֆ֊Ը . 6 : *Ցանձանօթս և զեաշ՝ հաւքեր խոնարհուածք . Ագաթ :

ԱՆԾԱՆՕԹԱԲԱՐ . ս . Իբրև անձա֊նօթ . օտարաբար . անյայտաբար . *Անձա֊նօթաբար առ բարեհաւատսն եղև վարք֊եալ . Գիւ : *Անձանօթաբար երևումն . Նանայ :

ԱՆԾԱՆՕԹԱՆԱՄ , ացայ . է . Անձա֊նօթ մնալ կամ ձևանալ . անգիտելի լինել , և օտարանալ . խանըմամբ . *Անձանօթա֊նալոյն և գժուարալուր լուսանացն բան . Գիւ : *Անձանօթացան ի բարեկամայ . Ո֊ևիէոր : *Մրիթէ անձանօթացեալ է առ իս վերկուածին . Ճ֊ճ : *Ո՞րպես ընդ ճանաչելն զձչմարտուին՝ և անձանօթացաք . Լ֊ի֊ե . Հ֊ի֊ե :

կամ՝ Ն . Ձճանաչելոյ . մոռանալ և Ձըլ֊կամիլ ճանաչելոյ . Ἀπογινώσκω. *Զքնուելն անձանօթացաւ , և զդուռն փակեաց ի նմանէ . Սլ֊ես . ՟ա : *Մրի անձանօթանալ մեզ ոգւոյն (բժշկուածէ ի մեզ) : Ամ֊նելեքան անձանօթանային միմեանց՝ի բան֊սարկուին լինասանուածէ . Բր֊ս . Հ֊ղ . Ե ՟ի գ֊ըր֊ր : *Զբարկուին արկ ի վերայ հեթա֊նոսաց , և որ բնաւին անձանօթանան քեզ . Մ֊ի֊ե ՟ս :

ԱՆԾԱՆՕԹԱՊԷՍ . Տ . անձանօթա֊բար . *Ագնոստոս. Modo incognito. *Յան֊բարբառելիսն և յանձանօթս անբարբառա֊բար և անձանօթապէս հակուցուք . Դ֊ան . ՟ա֊ծ֊ոյ :

ԱՆԾԱՆՕԹԻՄ , ե֊ցայ . յ . Ձճանաչել . անձանօթանալ . *Ոչ անձանօթի ի հա֊մագոյակցացն . Շ . ՟ա . յհ . Խ֊է :

ԱՆԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ . ֆ . *Ագնոια. Ignorantia. Ձճանաչելն . անգիտութիւն . պիղծ֊ա֊փ . *Ա՛յ անձանօթուածի մահ է անձին . Բր֊ս . Ա֊ր : *Եւ այս՝ ոչ յիւրքանչ միայն է անձանօթուածիս , այլ՝ի խորհրդ֊գակցուածէ Թշնամւոյն . Լ֊ի֊ղ : *Ոչ գի֊տեմ զձեզ , ոչ է անձանօթուածէ , այլ՝ ա֊տելութենէ և՝ի բաց գառնալոյ . Ո֊վ . ֆ֊ծ : *Անձանօթուածն ատոր սիրոյ , մեռելութեի յաչխարհէ . Կ֊ի֊մ ՟ա :

Եւ *Ագնոսία , τὸ ἄγνωστον. Ignoratio. Ձճանաչելին . անձանօթն գոնութիւ ումիք . Թաքնուածի . *Ոչ սակաւ չահ է կալ միտս յանձանօթուածէ ի նոցանէ . Ո֊վ . ՟ա . 23 : *Միխիթարեացի ի նեղութենէ անձա֊նօթուածէն . Վ֊ես . Հ֊ղ . ֆ֊Ը : *Գերագոյնէ նորա անձանօթուածն . Դ֊ան . ՟ա֊ծ֊ոյ . Ե էրի :

ԱՆԾԱՒԱՑ , ի , ից . ա . *Ադօնլատος. Non servus, liber. Որ չէ ծառայ այլոց , այլ՝ ազատ . գ֊ալ օմայն . *Ըստ բնութենէ անձառայ գոլոյ հոգւոյն , և անբռնելի : Անձառայ իմն , և յամենայն նուաստութենէ ազատ . Դ֊ան . էրի :

կամ Ո՛ր չիք ոք ծառայ . Խըզնէ֊ե֊ը֊ը֊ը . *Զանձրացուցանէին բազմաձառայքն զանձառայիցն զաւուրսն , խնդրելով հանա֊պազ զմիս այլևայլ որոց . Փ֊ը֊գ :

ԱՆԾԱՒԱՑԱԲԱՐ . ՟ա . ա . Ոչ իբրև ծառայ . ազատաբար . *Օ՛ի մի զանձա֊ռայաբարսն համարձակիցիմք զընդդէմսն . Մ֊գ . Ի֊ե :

ԱՆԾԱՒԱՑԱԿԱՆ , ի , ից .) Տ . Ան֊
ԱՆԾԱՒԱՑԵԼԻ , ելոց , ելեաց) ծԱՒԱՑ ըստ ՟ա Նշ . *Ադօնլատος. *Ձեռսդեայ զազա֊սուհաս բարբառ , և զանձառայական միտ֊սըն : Կացին միտքն հաւատաւոյն յանձա֊ռայական միտն ազատաբար . Ո֊վ . Ես : *Անձառայական անձասիքն ի մէջայ (կամ մեզային՝) սպան զգլուցացեալ մնէն . Ագաթ : *Ձունձառայականն ասէր ի ծառայի կեր֊պարանս սէրն խոնարհեցոյց . Տ֊ած : *Ըզգ֊խոնարհին անձառայականին ի մէջ նը֊ւաստութիս . Շ . Բ֊յէ : *Ձիիսս ազատս և անձառայեալս . Փ֊ես . Լ֊ին : *Անձառայե֊լի ի չարէն պահէ զհոհականուն . Նիս . կամ :

ԱՆԾԱՒԱՓԵԼԻ . Տ . անձԱՒ . *Ձան֊ծաքելին ժանեացն ՁՁեաց զնորհի հո֊գւոյն ծածկոյթ՝ որք սատուցեալքն են՝ զգեցուցաներ . Սլ֊ես . յմէ :

ԱՆԾԱՐԱՒ . ո . կամ ըստ այլ Ձ . ԱՆ֊ԾԱՐԱՒԱՊԷՍ . ՟ա . Որ չունի զծարս . կամ Առանց ծարաւելոյ . *Ոչ միայն ան֊ծարաւ , (կամ անծարաւապէս) , այլ և ան֊պրատում և անտագնապ . Ո֊վ Ի֊է :

ԱՆԾԱՐԱՒ . և) ա . Որ չտայ միւսան֊
ԱՆԾԱՐԱՒԵԼԻ .) գամ ծարաւիլ . զովացուցիչ յաւիտեան . *Զրհոր կենդա֊նի անծարաւ . Թէ֊ոդոր . կ֊ես : *Զանձ ծարաւելի բնակչին այրջոյգ . Ճ . Գ :

ԱՆԾԵՂ , կամ ԱՆՁԵՂ , ի , ից . ֆ . Թռչուն նման կկուի , կամ կաչաղակի , ի չափ ագռաւոյ , սպիտակափետուր . սևա֊խառն , երկայն տոտիք . ոտիքըսեն , կամ իպիկի փուլս : Գաղան : Մի . ա֊ո֊վ . Ճ֊Ի֊ե : Իսկ կ֊ս . ֆ֊Ը : Ե էր . Խ֊ր . գրի ԱՆԾՂԻ՝ որպես Անգեղք կի անկեղք . գ֊ուխ , vultur.

ԱՆԾԵՐ . ա .) Տ . ԱՆԾԵՐԱՆԱՒԻ .
ԱՆԾԵՐԱԿԱՆ .) *Զանձերք և զան֊թառամ կեանս առանալ : կեանք անձերք և անմահագոյն . փիլ . լին : *Պատկի յանձե֊րսկանս և յանմահս և յանսպառս են . Ո֊վ . ՟ս . ֆ . 18 :

ԱՆԾԵՐԱՆԱԼԻ . ա . *Ագիրոս, ἀγήρασος. Insenescibilis, senii expers. Որ ոչն ծե֊րանայ և ոչ հնանայ . յաւերժական . մշ֊ուխնչենաւոր . անփոփոխ . անեղծ . անանց . յաւիտենական . *Որպէս զհին աւուրց , որպէս զանծերանալի , որպէս զանայլայլելի : Անծերանալի և երանեալն կատա֊րումն . Դ֊ան : *Յանծերանալին և յանմահն կեանս : Սակաւ մի աշխատիս , և անծերա֊նալի է ուրախութիւնն . Ո֊վ . ՟ա . յհ : *Ի կեանն յաւիտենից , և յանծերանալի հա֊մաքանակութիւնն . Թէոդոր . կոս : *Առ ՟ած յոյսն անծերանալի էր ի նոսա . Աա֊րս . Բ : *Պայծառութիք պանծալի , զօրութիք անծերանալի և անապական . Աբէտա֊ . Ե : *Անծերանալի կալ մնալ . Պմ . ա :

ԱՆԾԵՐՈՒԹԻՒՆ . ֆ . Վիճակ անծե֊րանալի . *Եդիտ զանծերութիւնն և զմահ֊կութիւն զարգացեալ և միշտ ծաղկեալ . Փիլ . լին :

ԱՆԾԻՆ , ծնի . ա . *Ագոնος. Sine factu. Անծնունդ . անծննդական . անզաւակ . ա֊մուլ . ստերջ . անբեր . զաւակ կամ բերք չու֊նեցող . փծաւրմագ , հասըրըզ . *Ամենայն ան֊պտուղ՝ բնաւ անծնին . Ո֊վ . ՟ա . Բես : *Ոչ եղծող զաւրին անծնին մնալ . Դ֊ան : *Ձըր֊տուածքիւնն անծնին է , իսկ չափաւորապէս ջերմն ծննդագործ . Ա֊փս : *Վէմ անծնին և ապառաժ՝ սուեամբք վտակաց ջուրց ոռ֊բուցանէ զծարաւիս . Սաքւ . ազ : *Վէմն անծնին և անպտուղ : Ձի և գուբն անծնին է : Ա֊րգանդ անծնին . Գէ . էս : *Որ փոքր մի յառաջ այրի , արդ հարնացեալ և որ անծնին , արդ բազմածնին . Սլես . էս : *Ձանծնին բարեաց ծնօղ բանիցս՝ մի մա֊նանայք տօնողք վերհիցս . Շ . ոփ . հրէից : Իսկ՝ի Դ֊նէ . էլրամ որդն կոչի *Անծնին կենդանի ՟ս :

ԱՆԾՆՆ . *Ագէննետոս. Ingenitus, non natus. Ո՛չ ծնեալ կամ ելեալ յայլոէ անձ֊նէ . սեպհական առանձնաւորութիւն Հօր երկնաւորի . *Անծնին հանդիպիլ հայր . կ֊ուրց . գԽ : *Խոստովանիմք զՀօր յաս֊կուածի առանձնաւորութենէն՝ անծնին և ան֊ակիզբն : Ոմն անծնին է , և ոմն ծնուածք . Շ . Ռգ֊ի : *Անծնին ծնուածք . Սէբէր . ՟ա : *Որդի անծնին՝ի կուսուէ քուսմէ ծնանի . Ճ֊ճ : *Իսկուածէ անծնին . Յձխ . ՟ա : *Մի՛ երկու ՟ծս անծնինս կարծիցիս . այլ զի որդին միանգամայն ընդ ծնանելն՝ամենեցուն սէր էր : Զի մի իբրև լուիցես՝ Թէ՝ի սկզբանէ , և անծնին ևս համարիցիս զնա . Ո֊վ . ֆ . Ի֊ե . 13 . Ե յհ . ՟ա . 2 :

Մերթ՝ Ձծնեալն յարտաքսծս կատա֊րելապէս , այլ՝ միշտ ելեալ անկատար . *Որ֊պէս ապտղ և միշտ ելեալ զանծինն և անկենդա֊նի և անշունչս անկումն ունի յերկրի . Դ֊ան . էլ֊ի֊ն (թուղ զի և ագամ և եւայ՝ Անծին կի Աստեղ ասին , իբր ոչ հասարակ ծննդեամբ գոյացեալք) :

ԱՆԾՆՆ . իբր Անեղ և անսկիզբն կի ան֊ժամանակ , հասարակ երեքունց ՟ծ֊ային անձանց . մանաւանդ ըստ հոմանչութեան յունին Ἀγέννητος, Non factus, imcreatus. որ գրի նաև Ἀγέννητος, Non natus. *Ձհայրն և զորարիչ զանեզանեղին զանծինն ՟ած . փիլ . լին : *Բարեպաշտաձեռակս ասեմք անծին զէնութիւն ՟այ . Ա֊ր . ը : *Ա՛ծ մի է , անծին , միայն անձինչեան . կ֊ս . Ի֊ը :

ԱՆԾՈՒԱԳՈՑՆ . ԱՆԾՈՒԻԹԻՒՆ . Տ . ԱՆԶՈՒԱԳՈՑՆ , ԼՆ :

ԱՆԾՄԱԿ . ա . *Ասխւոս . Umbra ca-

rens, inopacus. Ո՛չ ծմակային, ոչ մթին. անտառներ. անաղօտ. *Անծմակ և անստուեր ճառագայթիւք: Իբրու յանծմակ յանստուերս լոյս միշտ կեալ. Փիլ. լին. Ե ՟. բան: *Բարձրանալ յերկրաւոր հովտացս յանծմակ լոյս երկնային: Ցորում ժամանակի անծմակ լոյս ընդ բնաւս ոլորտս ծագէ. Երզն. Ծոխ:

Անծնանելի. ա. Անծնուածգ. անզաւակ. որ՝ կամ որոյ ծնունդն ոչ է կեանդանի, այլ բերք ևեթ. *Ի դէպ եր յանծնանելի նեղեցոյ զնորա պաշտամանն ըզգեստս պատշաճեալ. Լխ. պտրգ:

Անծնեալ. Ոչ ծնեալ. անծին. *Զեր կաքանչիւրան անեալս և անծնեալս ասեն. Ը. յոպ. ք:

Անծնելասէր. ս. Առանց ծնանելոյ. իբրու ոչ ծնեալ, անծին. *Զհայր ծնեալ գոլ ասել, և զորդի անծնելասէր, և չիտիցի ամենայն. կի-ւղ. գԽ: (Հյ. Թղգ. ընթեռնոյր ἀγεννήτως. այլք ընթեռնուն ἀγέννητος.)

Անծնելասիր. ա. Փilագέννητος. Ingeniti amans, vel studiosus. Սիրող անծնեալ կամ անծին ասել. այն է աղանդն եւնոմեանց, որք զնակուին ոչ դնէին՝ի գոլն անծին. որպէս զի հայր ևեթ ասիցի, և ոչ որդին կամ հոգին. *Թէպէտ և յոյժ ես անծնելասէր: Հարցից և ես զքեզ ով յոյժ անծնելասէրդ. Ա՝ ար. գ. Ե ՟ք:

Անծնելութիւն. գ. Ἀγεννησία. Ingenitum esse, ingenitura. Անծնեալ կամ անծին գոլն. որ է յատկութիւն ոչ հօր, որպէս ծնելութիւն յատկութիւ է որդւոյ. և զի եւնոմեան աղանդաւորք զնակուի ոչ դնէին յանծնելութիւն, նովին ուրանային զծածուելն որդւոյ ծնելոյ, և հոգւոյն բղխելոյ. *Ո՛չ հայր՝ի բաց կացեալ է յանծնելութենէն, վասն զի ծնաւ. և ոչ որդի՝ի ծնանելոյն, քանզի յոչ ծնեցելոյն է. (իսկ եւնոմեանք) զանծնելութիւնն և զծնելութիւն՝ բնութիւն ասասցոյ գնեն: Եթէ անծնելութիւնն բնութիւն է ոչ, ծնելութիւն ոչ բնութ: Ասա դու զանծնելութիւն հօր, և ես զծնելութիւնն որդւոյ բնախօսելոյ քեզ. ևն. Աբ. Ա՛բր. Ե ա՝ ար. գ. ը. *Ոչին է անծնելութիւն, և ոչին ծնունգ. Կի-ւղ. գԽ: *Ուղիւ դասանոլթիւն է՝ զծնելութիւն և զանծնելութիւն ոչ բնութիւն ասել, այլ՝ի մի բնութիւն յասկուլթիւք առանձնաւորուեցն. Վահ. Երբ-բէր: *Զանծնելութ ասեմ (հօր), և ծնանլութիւն (որդւոյ), և եւլոգութիւն (հոգւոյն). Սահակ:

Անծնելութիւն. իբր Անեղութիւն՝ հատարակ երից անձանց Երրորդութեան. առաւել վասն հոմաձայնութեան յունին, որ անհրաժեշտ գրի երլուծին, τὸ ἀγέννητον, non factum esse, կամ τὸ ἀγένητον, non natum esse. վասն որոյ և կրկին թարգմանութ ասի, Կի-ւղ. գԽ. ա. *Ցաղագս անծնելութիւն և ծնելութիւն, անեղութիւն և եղելութիւն »: կամ պարզապէս Անծնելութ թարգմանի փոխանակ Անեղութեան, յասելն Կի-ւղ. գԽ. է. *Ամենայն՝ որ ինչ յանծնելութէն ծնանի, անծնելութիւ է. և զի ծնաւ որդի յանծնելութէն հօր (այս ինքն յանեղ հօրէ), անծնելուի ուրումն է և նա, և ծնողին ճշմարիտ որդի. Անծնելութի է հուութի հօր. անծնելութի ուրումն է և՝ի նմանէ յառաջ եկեալն »: (Տես և՝ի բառս՝ Լինելութիւն, Արարածգ, և ծՆՈՒՆԴ. որք անհատիր ասին վասն առաջին մանուհին Մովսէսի. զի՝ի յն. գրի Γένεσις, կամ γέννησις. և լտ. Genesis, իբր Creatio, և Generatio. վասն որոյ բազում արձնուի պիտի սակաւիկ՝ի բանս հարց, և՝ի Թարգմանուիս՝ համեմատութ քնագրաց:)

Անծննդական, ի, աց. ա. Ἀγονος. Non generans, sterilis. որ և ԱՆԾՆՈՒՆԴ, և ԱՆԾԻՆ ասի, իբր Անզաւակ, ամուլ, և անբեր. *Ոչ ծնունդ լսանի, էնէ մը լսնէցօղ. փշրս-ըմաղ, հաւլսըշ. *Զանծննդական զամուլ հնդիս. Ցո՝ օրէն: *Ոլոք ուր ամիսք լեալ յորովայնին, ըստ յոլով իրաց անպատուղք և անծննդականք. Փիլ. այաբ: *Քաղբինս անծննդականս. Ճճ: *Զանծննդական անդաստան՝ որպիցի յանկարծակի ցուցանէ մայր. Ոսկ. Ես. ա՝ ար. *Մառախուղ իսնաս գոլոշի՝ անծննդական չլոյ (այս ինքն ոչ բերօղ զանձրև). Աբէտ. Ցո: Իսկ նմա. Երգ. *Ոչ անծննդական (գտանին), և երկորիք լինին »: յն. ոչ անծննդանան:

Անծննդութիւն. Իբր Անծնուածգն գոլ. ամուլութի. անբերութի. Ἀγονία. Sterilitas, infertilitas. *Ցանծննդութէն ըզգացեալ ամուլս զնոսս: Սոդոմ ծծմբով և հրով ապականեալ լինէր, իսկ կինն (որվ սայ) փոխեալ լինէր յաղի բնութի. անծննդութի և անպտղութի ամենեքին տգբաս զեկուցանեն. Փիլ. ծ. բան. Ե լին:

Եւ Անծին գոլն. անծնելութի. ոչ լինելն ծնեալ յայլմէ. τὸ Ἀγέννητον. Ingenitum esse. *Որ ծնաւն զորդի, անծննդութէի իցէ. քանզի անծին հանդիպի հայր. կի-ւղ. գԽ:

Անծնութիւն. ն. ոյն ընդ վ. և երբեմն՝ որպէս Սին և ունայն ծնունգ ապականեալ. ըստ յն. Հոդմային. Ἀνεμαῖος. *Զձուս քարբից փչելով, նեխութիւն և անծնուի յանդիմանիցեմք. Ա՝ ար. ծՊ:

Անծնունդ. ա. Որպէս Անծննդական, անծին. անզաւակ, և անբեր. *Ագոնος. *Մի լինցի՝ի քեզ ամուլ և անծնունդ: Ի կաթսոսէ և՝ի սուի անծնունդ. Օրին. Ե. 14: ԾՈ. ւ. 3: իսկ Երգ. Ջ. 5. անծնունգ. այլ ձ. անորդի: *Կոյրք, և անծնունդք խնասուածիցեան բարք. Փիլ. լին: *Անծնունդ ոչ գոլ յանասունս նոցա. Սրգ. ա. պ. Ք: *Քարինք բնութ անծնունգք են. Ճճ: *Զանծնունդ բնութի արծաթոյն ծննգական առնել. Գր. հր: *Երբկրք՝ անծնունգ առ՝ի յարութէ պատուհ. Խոսք: *Անծնունգք՝ի բարի պտղոյն. Վրդն. ոչ: *Անծնունդ գաւազանն մերձեցեալ՝ի վէմն անծնունգ՝ Ջուր բղխեաց. Ճ. ժ: *Ըօձն՝ի ներքոյ տասնեկին անծնունգ է (այլոյ Թուոյ), և անծին (յայլմէ Թուոյ). Վանակ. փարէնք: Ե Աբէլ. ա՝ ար:

Մերթ իբր Ոչ ծնեալ. անծին. *Ցայնմ՝ որ անեղ և անծնունգն է. Նխս. Խազ:

Անծոդ, ի, ած. ՝ի չէն բա. մեկնի, Անսովոր, տգէղ. այլ առաւել Թուի նշանակել Արբանեակ էարու Թէ, որպէս առնիծ կամ առիթ մեղաց. ըստ յն. προσαγωγὸς (առածօղ), իբր կաւաս. որպէս յայս է՝ի յաջորգ բառէդ:

Անծողոյթիւն. գ. Προσαγωγία. Perductio (mulierum), lenocinium. Արբանեկութի մեղաց. կաւասուութի. *Արբանեկաս վարեր գիւացն՝ մարմնասիրաց և հեշտասիրաց. և վարձ անծողուէնն (կամ անծուլութեանն) զոհք, նուէրք. Աբէտ. Ինգ: *Դաւանաց և աստուածանութէ, որ է յոյժ անծողուէ, և նզովեալ գործ, հոգ տասլար. Փիլ. լին. ա. 70:

Անծոցիլ, ծուլի, ից. ա. Որ չէ ծոյլ. անհեզգ. ժիր. փոյթ. իւլիւզլոբ, համարթ. *Վասն ցանգ անծոյլս յօրինելոյ զնոսա զբաւարին հայոց. Փարպ:

Անծորելի. ա. Որ ոչ ծորի. ոչ թափելի. անթառամելի. փեօփլէչ. սղմոզ. *Անծորելի պտղով, և անթառամ տաղաւրթիւք. Վրդն. պփ: *Ի պղովեցից անծորելի ծաղկիս՝ի ծոցս բանիս. Երզն. լ: *Ծառք անխամրելի, պտուղն անծորելի. Գնձ:

Անծուլութիւն. գ. Անպղերգութիւն. անէամանձրոյթն լինել. համարթլըփ. *Անծուլութի յաղօթս. Նար. Երգ:

Անծուկ. Տ. ԱՆՁՈՒԿ:

Անծոփ. ա. Ἀκύμαντος. Անալեկոծ. անքոյթ՝ի ծփանաց. փալաբզ, գաղտաղ. *Ցանծուփ նաւահանգստի նստիցիմք. Ո՝ւ. ս. ա. 11:

Անկ, ի, կոց. ա. որ և գրի ԱՆԳ. Անկատար. յանկատար. պարտուպաստշաճ. դիպող. ինչ որ ինկին կինիայ, յարմար. փալչեր, ճայիլ, դիանոթ, ինեսաց. Ἐπίβαλλον, καταλληλον, καθῆκον, δέον. Conveniens, congruus. *Չամենատուեցեսցի անկից իւրաքանչիւր ումեք: Կամեցեալ ինչ իմանալ յարժանատրացն և յանկից: Գործեսցէ զանկան իւր: Իւրաքանչիւր ումեք զըստ անգին՝ի կիր առեալ: Շարժեացին՝ի մեացն առ անգան իւրեանց: Զգոյգն և զիւր անգն: Զանգ և զդէպ առնուն գաւառականաց՝ ոչ յապաղեաց կոչել քոյր. Փիլ: *Ճանաչել իւրաքանչիւր ումեք զիւր ինքեան անկ: Զողոմանցն անկս. Պիծ: *Ընտրել զանկան. Բրս. գՀՀ: *Սնձանց իւրեանց անկս և պատկանաւորս: Ցանկան իւր հալեսցի. Սարկ. հանգ. Ե ՀՀ:

Անկ. Ֆիմաբ. Պատկանի. պատշաճ է. ՝ի գէպ է. կինիայ. փոյթ, ճայիլ փէր. Καθήκει. Convenit, pertinet. *Նա է ըստկիզբն որդւոց նոցա, և նոսա անկ է անդրանկութին: Մինչև եկեսցէ՝ որոմ անկն է: Վասն զի տոքմայ անկ իսկ էր ժառանգել զնա: Զեզ անկ է առնուլ զմանուկն իմ. Օրին. ԻԸ. 17: ԵԷԻ. ԻԸ. 27: ՏՈբ. Ֆ. 25: Է. 9: *Որպէս անկ և յարմար էր և վայել էր ամուսնի, յանձն առնոյր. փիլ: *Ինձ անկ է իշխանութէն, ինձ պատշաճ է. Ե՝ ար. փ. ա: *Ա՛յս պարգևք ոչ ամենեցուն անկ. Եղիշ. է: *Ամանաւոր կրիւք՝ որ փրկչին անկ. Ագբ. ԻՖ: *Գրեսցոյք՝ եթէ բժշկեալքն էին ինչ նմա անկ. Նա ոչ թագաւորութէն ինչ անգ էր. Եղիի: *Մինթէ՝ի նա ինչ անկ էցէ վկայութիւք. Սէբէր. Ֆ:

ա Անկ, յանկ, կամ յանգ. գ. Իբր վախճան. լուծմն. անկումն՝ի նպատակ. Տես՝ի տառն Ց, ՑԱՆԳ. և ՑԱՆԿ ԵԼՑԱՆԵԼ, ՀԱՑՆԵԼ. ևն:

Անկ. ա. Անկած. անկեալ յընչից և՝ի պատուոյ. որ և ՑԱՆԿ. ընկած. փեվլիէն. *Ցարգաս վաստակոց զանկն և զանանկն և զհիւանդն կերակրէին. Մ՝ատ. Ֆ. (որ՝ի Ճ. Դ. գրի իբր պարզելով. *Զանկեալն և զհիւանդն »):

Անկաձդուիրական. ձ. ս. տ. Որ չունկատելի. անկանգնելի. անգարմանելի. անկար. անճարակ. լորկնիչ. *Գլորեցայ անկաձդուրական. Ալ՝ա. ա՛ղ: *Անկաձդուրելի խորտակեալս. Նար. հՀ:

Անկաձգ. ա. Ἀπαράσκευος, ἀκατέργαστος. Imparatus, incompositus, rudis. պարբաս լեզած. Ո՛չ կազմ. անպատրաստ. անկահ. և ոչ կազմեալ օրինաք. ձարգարեալ. անզսպուկ. անհարիճ. անկարգ. անշնորհ. հալբրօբլ, Լեզուբխօնիչ, փիլիչնիչ. *Անկենդանք և անկազմք՝ի մայրիս անտերկիւզարար չորեցին. Փիլ. Նխ. Ք: *Անկազմ

սակաւութիւն զայնչափ բազմութեի զօրացն չգտանաց · Փոխ : *Տղայոց մատուցանել զհացն՝ ոչ խոտ և անկազմ · Նիս. կազմ : *Անանի անկազմ բուսոյն պատրաստութիւն · Պիտ : *Անկազմ ազեղն · Նեղս : *Անեղծելոյն և անկազմին ծածկեալ ունէր որպէս խաւար զերկիր · ՅՃԹ. Ի : *Զանդունդս անկազմս · Ագաթ : *Նախ անկազմ եղեալ, և ապա զզարդն առեալ · Կիւրղ · Ծն : *Զանկազմին գործեալ գործեացէ իր · ՅԿ·ԱԹ:

ԱՆԿԱԶՄԱՕՐՈՑՆ · ա · Առաւել կամ կարի անկազմ · *Ցեւեալ գեղս անկազմագործդն զպատրաստուել զօրուն իւրեանց · Փոխ :

ԱՆԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ · փ · Անպատրաստութիւն · անզարդութիւն · *Գասանէ յանհնարութիւն վտանգս եկեալ զհիւղն քան զաւաչին անկազմութիւն · ԵՂԻԲ :

ԱՆԿԱԼԻ · ա · Զոր ոչ լինի կալուլ · անըմբռնելի · ազատ · Ἀκατάσχετος · *Որպէս արձակ և անկալի ի նուաստից՝ ի հիւրն իշխանութիւն գառնայ · Դիոն · ԷԱ :

ԱՆԿԱՒԱՂԱՆ · ա · Որ չունի զկախազան · ոչ կախեալ զնմանէ · Ամ·ԱԱփ · *Նոյնպէս երկիրս առ միջոցի յարամէնան, անսիւն ներքուստ՝ և ի վերուստ անկախեալն · Եզն · ոփ · ԷՐԲ :

ԱՆԿԱՒ, ի, ից · ա · Անկեալ · ընկեցեալ · կործանեալ · և ցեւանեալ յիմիք կարգի · աննշան · նուաստ · տկար · ընկած, յգածդ · փուլիսփ, փուլչիւն · Ἐκπεπτωκός, ἀπερρίμενος · Qui exciderit, vel ceciderat. Ἐυτελής. Ignobilis. *Զանկածն տատապեցուցին : Ոչինչ է մարթ՝ եթէ անկած լինի բանն ազ · ՅՓ · ԻԲ · 9 : Ջա · Ե · 6 : *Զկարի անկածսն հրամայէ ընդունել · Ոսկ · ՀՐ · 10 : *Ձէ իբրև զմարգարէ ոք անկած, թէ նախ առնուցու, և ապա տացե · Ոսկ · Ե : *Անկած հարս և հասս ուներին · Ոսկ · ՀՃ · 5 : *Անկածք ի պատուէ · Վչ·ՀՐ · Ճ : *Ցիշխանութէ պատուոյ անկած էր : Թէ և կարի ի մտաց անկած էր · Լսփ · Ճ · ԻԲ : *Անկածն մեղջ : Փոքունց և անկածից : Հզօրն յանկածէ (կամ յանկարծէ) պատկառէ · Նար · ՅԲ · ԼԲ · Ե ՅԲ : *Արիաբար հաստատին զնուաք յանկածսն պարսկին · Շ · ԷՀԵ :

ԱՆԿԱՆ · փ · Աւար անկեալ · կապուտ կողոպտեա անկեղցին · *Բազում ինչ յանկածէ պատերազմին պարգեւեաց · Խոր · ա · 11 : Ե Ի · 22 :

ԱՆԿԱՆ · Ըստ յարմարութեի չն · և լտ · ձայնից՝ Դի անկեալ · գեշ · ւէչ · Πτῶμα · Cadaver. *Ուր անկած է, անդ են և արծուիք · Ոսկ · Խէ : *Ուր անկանծն է, անդր և արծուիք ժողովեսցին : Անկած կոչէ ըզմարմինն յաղագս մահուան · վասն զի թէ ոչ էր անկեալ, մեք ոչ կանգնէաք · Մ·ԵՒ· ա · Յոբ : *Զմարմին իւր անուանէ գեշ և անկած · ԵՐՒ · ՃՓ : *Ինքն տէրն զմարմինն ի գեշ առակեաց վասն չարչարանաց իւրոց, և ի գերեզմանի գնեցոյն · պլ և անկած ասի ըստ այլոց, զի անկաւ նա ի բըզնութեիս մեր խոնարհագոյնիքն, Տճ·ա : *Ուր անկած Թագաւորական է, անդ և զօրք գումարին · Ոսկ·ԻԲ :

ԱՆԿԱԾ · որպէս Անկուած, հիւսուած · անկուածոյ ինչ և ընդելզելոյ · և ոստային, *Ὑφασμα. Textura. ԵՐՒ, ոյմ ԻՒ· *Անկած լանջասեսիլ և ի վերոյ պատմուճանի՝ նշանակ երկին : Սարդ իբրև կասայ ըհասցէ զանկածսն, ըստ միջոցի տեղւոյնէ իբր ի կիսոի գարանամուռ լինի · Փիւ· ԽԿ· Ե ԼԱ :

ԱՆԿԱԾ ԱՐԾԻՒ · ռմկ · ընկած արծիւ · Աստեղատուն արծուոյ՝ աներեւութացեալ եօթնեակ մի ի կարի մերձաւորութէ աբեւու, և անդրկին ի հեռանալն փոքր մի ի վեր երեւեալ · Ի դեկտ · ժԳ · օրն ինչ այն աստղ, որ Թարդմանի ընկած արծիւ · ՑեօթնԷն օրն ընկնի անկած արծիւն · Վ·ոփ · ԾԷ : Տճս և ԱՆԿԱՍՏՂ :

ԱՆԿԱՆՕՒԹԻՒՆ · փ · Վիճակ անկածի, յետնեալ, կամ անհնազան, նուաստ և արհամարհ · անատհմութիւն · տկարութիւն · յետնութիւն · ընկածութիւն, ցածութիւն · հափսէն, փուլչիանալ · Ἐυτέλια. Ignobilitas. *Զանկածութէ ազգին կամէին ի բաց քակել յանձանց : Ո՛չ զվարդապետութէնն պարսաւէին, այլ զազգին անկածութէնն արհամարհէին : Անկած հարս և հասս ունէին : Ունք առ անկածութէ հարցն հպարտանայցեն · Ոսկ · ՃԲ : *Մի՛ անկածութէ զանաեսութէնն համարել · քանի՛ որ թագաւոր է նոցա, անկածութէ բանս պատշաձես · ՍԷԲԷ · Ա · Ի : *Ցանկածութէն յաղթեցին · ԵՂԻԲ : *Դիք զանկածութէ և զերշնեսմանս ի վերոյ խոնարհաց բերեն · Ե·ԱՓԲ · Ֆ : *Զանկածութէնս ի լերդուն յեղլով անարգել զոք · Շ · ընդհ :

ԱՆԿԱԿՂԱՆԱԼԻ · ա · Որ ոչն կակղանայ · սերտ · անմեղկելի · անողոքելի · Ἀμείλικτος. Asper, implacabilis. Լիակողոք · Եսմչամայ ՀեվԼիվ, ագբի · *Կենդանի վէմ բնութէն նա միայն է, որ անկակղանային է յամենայն ախտից · Սարգ · ա · պ · Ֆ : *Անամօթ դէմս ունէր, և անկակղանալի · Ախորժեսս ուսանել, զնդրդ է նա անամօթ և անկակղանալի · Ոսկ · Խէ :

ԱՆԿԱՂ · ա · ն · Որ ոչն կապայ · առանց կաղալոյ · ուչ գայլ ի գայլ · անսայթաք · *Անկաղ և առանց ծանրոյ երթալ խօսեր ի յոյն լեզու (Եբրեա՛) · ՃՃ :

ԱՆԿԱՄԱՒՈՒԹԻՒՆ · փ · Ոչ գոյն կամակ · անյօժարուել · գժկամակութէ · և Անգործութէ · դատարկութէ · անզբաղ կեանք · Ἀπραγμοσύνη. *Զամսն ուղղոյն անկամակութէ չար Թնդեցուցեալ · Նար · ղԲ : *Զանհոգն վարեն կեանս, անկամակութէն զամենայն զպարապումնն անցուցանելով · Ոսկ · յԴ · Բ · 36 :

ԱՆԿԱՄԱՑՈՒԹԻՒՆ · փ · Չլինելն կամակից · անհաւանութէ · հակառակութէ · Ἀγνωμοσύνη. Improbitas. Խօսփ ւՀա ՆՀԱԼԼ · ՆագբաւԼփ · *Առաւել վերամբարձութէն ուրուք՝ մեզ անկամակցեսե սկիզբն առնելով · Բրս · հդ :

ԱՆԿԱՄԱՒՈՐ · Տ · ԱՆԱՄԱՑ · *Ալս է նորա անկամաւոր հիւնենալոյն պատճառս · Նիս · կազմ :

ԱՆԿԱՄՈՒԹԻՒՆ · Տ · ԱՆԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ · *Անհնար է անընդունի և անկամութէ զամենայնիս համարել · Փիւ· Նո · ա :

ԱՆԿԱՄՓ · ա · Ջունդ զկամս և զյօժարութէն · անկամակ · գժկամակ · կամփ լսանելոյ բանի չը · ՀեծԻւլփ, իբաբԷիսիփ · *Կամակար մեւոյզ զանձն իւր՝ որպէս զանբան ոմն, և անկամս · ԿԼՀսփ : *Ուիչտք առ այս, և անկամք, և անհաւանք · ԼՓ · ա · ի :

ՑԱՆԿԱՄՍ · ՀՀ · Ցոչ կամաց · ակամայ · առանց ուղեւս, լսվԼւսվ · Οὐ βουλομένου. Nolente, invitus. *Ոչ իմ կամաւ եղեն իրքն, յանգեստս յանկամս եմուտ տարաբգոյն · և ինձ որ վարձք լինիցին : Նաև յովքաց յանգեստս յանկամս իրքն գործելին · Ոսկ · ա · ՌԵս :

ԱՆԿԱՑ, ի, ից · ա · Որ չառնու զկայ · և Անկայուն. Ἀστατος. Qui non stat, inconstans · փոխ, ՀեԼՀՀ · *Ո՛չ զանկայն զանկապատան, և ոչ զայլասլէլին · Նիս · կազմ : *Զկարճն և զանկայ ժամանակն ողբայր (գաւթի) · Ոսկ · Հ · ա · 2 : *Զօրէն անհիմն ասն անկայ սասանմամբ տատանէ : Ցանկայ և յարատեսւ դարշուէ երեսաց · Պիտ : *Անկայիւս չարժմամբ հաստատեալ · Ասան · էԼ : *Օրինակաց յաւէտ անկայից : կտակի անկայի · Նար · ԿՀ · Ե ՅԲ : *Դադարեաց էուլեն հոգմոյ անկայ ուսակուլեն · ԲԼԻԼ :

ԱՆԿԱՑԱԿԱՆ, ի, աց · Նոյն ընդ վ· *Ի չարժմանէդ մշտախաղաց անկայական, զանշարժելիդ չարժօղ բնաւից՝ որ այժմ կան · Երբ · ոփ : *Սնոտի և չարժուն և անկայական զերկնելիս ցուցանել · Լբ · ՁԲՓ : *Ոչինչ հաստատուն յանկայականիս ցուցցանի բնութէ · Նիս · Երփ : *Մնացական է առաքինուէն, և չարիք նմին հակառակ՝ անկայական և անհաստատական · Ոսկ · Է :

ԱՆԿԱՑԱՆ · ա · Որոյ չիք կայան հաստատուն · կամ Անկայուն · *Ազկայան պատապարին գիւտիւքն մերովք · Վ·ԵՅօ· ա :

ԱՆԿԱՑՈՒՆ · ա · Ἀστατος. Instabilis, inconstans, caducus. Որ չունի զկայս՝ կամ չառնու զկայ · անկայ · անկայական · անհաստատ · չարժուն · անաւական · փոփոխական · անյաւոր · լայնօղ, լէյօղ · փոյրմաղ, էյրէնի, փաբարըղ · *Անկայուն ընութէն ջրոյ · Պիփ : Ե Սրփ : *Անկայուն ի հաստատութէց : Իբր զանկայուն հաստատ սասանի · Նար · կա · յԲ : *Զանկայուն զայսոսիկ զկեանս՝ ջուր և խորս ծովու կոչէ · Նիս · կազ : *Անկայուն, և ոչ հաստատուն · Ա· ոյս · Ը : *Տէր մեր ել յերկնից ի հաստատութ և յանկայուն յայս մեր բնութիս (որպէս յոհաննէս ի ծով) · Ամն · նին : *Անկայուն գաւազան զնծութէին · Սրփ · յի · ծ : *Անկայուն գոյիւ զբազեալք : Անկայուն երկիր : Ի միտս անկայունս · Նար · Ե · Խ Ե · Ե ԻԸ :

ԱՆԿԱՆ, ի · փ · որ և ԱՆԳԱՆ · Ածօթ գոգաւոր՝ յորում մանրին փչրելիք · հաւան, էանէ, փիզէ · Θυεία. Mortarium. *Լուսուին յանկանի (կամ յանգանի) · Թագաոց · ծ · 8 :

ԱՆԿԱՆԱՌՈՑ · փ · Փոխանակ գրելոյ ՈՒՆԿԱՆԱՌՈՑ կամ ԱԿԱՆԶԱՌՈՑ · իբր Բլիթ ունկան · ռմկ · ախոյեան · յն · ագկանջք · *Քորբին զանկանաքոնա իւրեանց · Կալ · ծԲ :

ԱՆԿԱՆԳՆԱԿԱՆ · } ա · ն · Ուսոի ոչ
ԱՆԿԱՆԳՆԵԼԻ · } լինի կանգնիլ · կամ Որ չկարէ կանգնիլ · անկարող ի յատենէ · *Խոցեալս անկանգնական · Նար · ԼԲ : *Ի կործանիլ և յանկանգնելն չարեսցայս · Մաթ · ծԲ : *Ցիւր անկանգնելի կործանումն · Աբծր · ա · 14 : *Զնաւատցումն անկանգնելի կործանմանն · Աբլ · ԼԲ : *Երկոքինն (սեւերս և յուլեանէ) ի ձեռն իւրեանց զանկանգնելին գլորեցան գլորումն · Խոսրովի : *կործանեցաս անկանգնելի · Շար :

ԱՆԿԱՆԵՄ, անկի, անկ · Ն · որ գրի և ԱՆԳԱՆԵՄ, գբ · Ὑφαίνω, ὑφάω, συνυφαίνω. Texo, detexo, contexo. Հիւսել · ՆիւԹել · յարամանել · յարմարել · հառնէլ, բանիլ · ԵՐՒԼ, փոփոխ, ՆԷՃ ԼՒՒԼ · *ԹիԹղատնս ոսկիս՝ ԹԹղս ԹԹղս անկանել ընդ կապուտս անին ևն : Զհառնուածան անկեալ անդրտին ի նմանէ : Անկանէր ընդ նմին անհատ ականակապ : Անկանել գործել զամենայն գործ ձարտարութէ : ԵԹԷ անկցես զեօթնանեսին գխաակս գլխոյ իմոյ ընդ աղքին : Զոստայնս սարդից անկանէն · ևն : *Ցերկինս անկանին այն հանդերձք · Ոսկ · Ֆ · ա · 23 : *Ուրսիսի ոչինչ յանկելոց առ

մեղ գոյ՝ վասն ապցծառուԹԻՒՆ. Փիլ. ի՛։ *Ի յորեցումն նուԹցա երանգոցս այսոցիկ նուԹԻՒնին և անգին զպատմուճանն. Սէբէր. ՟։ *Զանազան երանկովք անկեալ (կամ՝ անգեալ). Գիւտ։ *Անկանեալ անձառ սրտաԽտիւ հնարագիտուԹԻՒնէ մեզ և առաջնոյ. Նար. ի՟։ *Երկոքումեանց կողմանցն (ՆերողուԹԻՒն և անգորրուԹԻՒն) անկանէ զառաքինուԹիւնս արդարոց. Ով. ծ. ա. 8։ *Ընծայս քան է՝ իւրև հանգերձ ինչ գՀուաՀ յաղՀատ մեռեալս մերոց ոչ առանց երկոց անկեալ. Նիւս. կա՛։ *Ընդ սմա անկանեալ հարկաւոր է զմեզ հրամանս. Փիլ. ՟. բան։

Անկանիմ, կայ, կիր. յ. գրի և անգնիմ, գայ, գիր. Πίπτω, ἀποπίπτω, ἐμπίπτω, ևն. Cado, excido, incido, ևն. Վայրաբերիլ սահմանուԹիւն, իւրմէ կր. բայիդ ընկենուիլ, արկանել. հոսիլ. տապալիլ. կործանիլ. իջանել. խոնարհիլ. ընդինլ, ընկալ, ինալ. փուՀիլ։ *Որ Համաբոյիցի հաստատուն կալ, զգոյշ լեցի՝ գուցէ անկանիցի։ Զիաղդ անկաս յերկինից արուեստին։ Անդ անկին ամենեքեան։ Անկցի հպատակուիլ մարգկան։ Ապստամբք անկցին։ Անկաս պարիսպն չուրջանակի։ Ցորոց վերայ անկաս աշտարակին։ Անկցի՝ի վերայ նորա կարկուտն։ Իբրև զցօղ անկեալ՝ի տունէ։ Բարձրը, և անկիր՝ի ծով։ Անկաս՝ի վերայ երեսաց իւրոց։ Անկայ առաջի տեառն։ Անկեալ երկիր պագանէին նմա։ Անկեալ՝ի վերայ պարանոցին։ Անկաս զպարանոցանէն նորա։ Ցորմէ անկաս յոչնաս գնալ՝ի տեղի իւր։ Անկցին՝ի սանդ փափկուԹենէ իւրեանց։ Անդր անկցուք, զի տեր ՀԱծ մեր ընկէց զմեզ։ Անկաս՝ի գլխոց ձերոց պսակ փառաց ձերոց։ Անկցի՝ի դուռ առաքնոցս։ Անկցի՝ի հնոց հրոյն, յորոգայԹ, ևն։

Կամ ի վայր կախիլ։ *Խոնարհեցան անկան երեսք իւր։ Պոռնկեցան, անկան ոտիքք իւրեանց, կամ կուստԹԻՒ. ևն։

Անկանիմ. Ձգիլ. դիմիլ. ապաստան լինել. յարիլ։ *Ի քէզ անկայ ես յոլգան դէ։ Ցհետալիս բռնուԹեաՀ հոգմոյ անկաք։ Անկան ընդ կողմն գրանն՝ի ներքս։ Ահա քալաքաս այս մերձ է՝ անկանել՝ի նա։ Մինչև անկանիցիս անդր։ Անկցի՝ի մի՝ի քալաքաց։ Անկեալ էր և չնմոն՝ի նոսա։ Զանկեալսն՝ որք անկան՝ի նա, խազազցոյց նաՀատակարգան։ Ցարուա ԹեւԹպաս, յոր անկան արք, ևն։ *ՓուԹեալ անկիր յոզոմոԹԻՒնն ես։ Անկիր առ աէր ՀերմապԷս։ Վ.բ՛ հղ։

Կամ վ.իմաՀիլ. անկ լինել. յարմարիլ. *Անկցի երկիրն այն ձեզ՝ի վիՀակ ժառանգուԹԻՒն։ Տուր ինձ բաժին՝ որ անկանի բընչից։ Եւ որ ինչ անկանէին՝ նա կրէր. ևն։ *Ի նախարարս հայոց անկանէր ԹագաւորուԹիւնն։ Եղիւ. ա։ *Որ ինչ անկանի, ինր աա.անձին պահէ. Սրփ. ա՟, չհ. ի։ *Եթէ անկանի՝ի քէզ (ասկի)։ Զոր ինչ և անկանէր նմա սէր յաւուրն։ Վ.բ՛ հղ։ *Ցորժամ անկանէր յաՀախ՝ ուռէին և բմբռէին անյագաՀար. և յորժամ ոչ անկանէր՝ ժուժկալք էին. կիր. պտ։ Իակ Բ.ա.. է. 43. *Եկին անկան այր յայր։։ իմն ժողովեցան։

Կամ Մաանիլ. պաշարիլ. վարիլ. բռնիլ։ *ՑորոգայԹ՝ի նոյն անկցին։ Անկեալ՝ի մահիճս, ի ծառայուԹիւն. ևն։ *Անկաս նեղ՝ի ստրկուԹիւն ծառայուԹիւնէ. Եղիւ։ *Ոչ բնաւ անկեալք՝ի բաժին՝ զանուն ծառայուԹիւնէ կրեաք։ Յաւիտենից անլոյծ կապանսն անկանել. Փոլ։ * Անկեալ՝ի բանս հրապուրանաց։ Ի նոյն լինէին՝ի գործ անկեալք. Խոր։ *Ջանիրաւս՝ որ ոչ անկան յապաշխարուԹիւն. ՑՀԱ։ *Որ ոչ զհաստատուԹիւնն անկանին. կանոն։

Անկանիմ. Մեռանիլ, մանաւանդ՝ի պատերազմի կամ հարուածովք. *Անկցի ախտիւ։ Անկեալ մարդ, և ոչ ևս իցէ։ Գուցէ անկանիցին բազումք՝ի նոցանէ։ Անկանէին՝ի հեԹանոսաց անտի երեք հազար վառեալք. ևն։ *Ցազգսն անկանելոյ՝ի պատերազմին մեծի զօրավարին. Բաղ։ *Անկեալ էր զօրավարն հայոց՝ի մեծ պատերազմին։ Կողմանցն երկոցունց անկելոց։ Իսկ՝ի կողմանէ ուրացեալցն անկաներ յայնմ աւուր... ևն. Եղիւ։ *Ի կենաց ևս մերձ էր անկանել. Ով. ծ. ա. 3։ Որպէս և անկանիլ ցԱրԵՒԻՒ, սուս՝ի բառն ԱրԵՒ։

Կամ Լքանիլ. Թուլանալ. պակասիլ. դադարիլ. նուազիլ. զրկիլ. վհատիլ. կասիլ. *Մի՛ անկցի սիրտ ձեր՝ի վերայ իւր. ա. Բղ. ծԷ. 32։ *Բնական անկաս զօրութ ուժոյ իւրոյ. Եղիւ։ *Ցոգնեալ անկանէին յուժոյ. Պիւ։ *Եթէ աւնու զմիական, անգամանի՝ի տուն լինելոյ. Սահմ։ *Ի գնոյն անկցի ըստ արժանւոյն. Մի. ԹՒ։ *Անկեալք յաղԹեից, և ծնկեալք՝ի պահոց. կանոն։ *Անոռոգ՝ի մտաց էանկանի. Ագաբ։ *Անկանէր տուն սաղմոսին՝ի նմանէ. Վ.բ՛. հղ։ *Զանկանելն իւրեանց՝ի տերութ ԼԷՀն. Ածաբ։ *Անկեալք՝ի միոջէ ՀՀմայուէն՝ի բազմամ ոտնառեցին. Եղիւ։ *Անկանել նմա՝ի պատուոյն. Ցհ. կի։ *Ոըք զերկրաւորս առաւել պատուեցան քան զերկնաւորսն, յերկոցունց անկցին. Վ.բ՛ հղ։ *Ի սիրոյն, կամ յերեսացն ձեր անկանեալ. Սաբ։ *Թէ ոչ այս պահէի, անկանիմք՝ի ժամս նահկէն՝ յորում կրեացն քՈՒ. այսինքն խոռոբիմք. Գլխ. չի։ *Ի ստացուածոց ոչ անկանիմք. Սաբ։ *Ցառաջին տրաւոյն (գոյիչ) անկանիցիք. Ով. Ե։ *Որ Հաւ առուրք անկան մեզ՝ի գնալն ՈՒ. այսինքն ծախեցան, անցին. ՕրԻ. Բ. 14։ *Ի յուսոյ անսխտուԹԻՒ անկեալ. Վ.բ՛ հղ։ *Անկեալ հիւանդուԹիւն յանձնէ և յաՀացն. Ճճ։

Անկանիմ. Դեգերիլ. զբաղիլ. պարապիլ. *Մի՛ զբաղսւմ բանիւք անկանէր. Ցերկարագոյն նուագք զբանիւք անկանէին. Ցոբ. ծա. 3։ գ. Ա. Ե. 9։ *Մի՛ ըզքնով անկանիցիմք. ա. ՌԵս. Ե. 6։ *Իբրև անկան երկոքեան զհօսրք. Վ.բ՛ հղ. ծԲ։ *Ի ինդիր, կամ՝ի քնին անկանել. Սահմ. Բ։ Լ.բ. սղ։ *Ի պատգամն անկանէին. Բ. Ա. ծ. 20։ *Ընդ բանսւոր ինչ վաՀառս անկանել. Ով. չհ. ա. 1։ *Հրամայեաց կանՀ բազում արկանել ցրիւ, զի զայնով անկցին. Ճ. Գ։ *Առանց ընդ բանս ինչ անկանել. Իգն։ *Մի անկանել՝ի բազմախոյզ խնդիրս. Ցծա. Բ։ *Տղայ իմ դոլով, և յանգամն խորհուրդս պատահի ինձ անկանել. Կիմա։

Անկանիմ. Ցարձակիլ. ՝ի վերայ հասանել. պատել. *Եկին և անկան զբանս կանն այլազգեացս։ Անկաս ասլև զգլխոփև յոլիանոս։ Անկաս զնովաս հոգմ ուռուցիկ. ևն։ *Անկանէր զբանսկան վաչկատնայ. Բաղ։ *Զձեզ այդպէս ասպ մեզ անկաս. Փոպ։ *Հրոյ փայլատակ կուգք զբերանն անկանէին. Լսաբ։ *Անսրբութեամբ նորա անկեալ էր զհեռաւորսն և զմերձաւորսն. Եղիւ։ *Ոչ անկաս զնովաս ուրացութեամբ եղ օրինացն քոմ. Ցհ. կի։ Վասն որոյ նոյն է ասել. *Անկաս ահ՝ի վերայ նորա, կամ Ահ պատեաց զնա. ևն։ *Անկաս նմա քուն ծանր Թանձրամած. Բաղ. ի՟. 8։ *Անկաս՝ի վերայ իմ մուԹ. Գիւտ։ *Ազիք ծովու անկարգաբար բերին, յանկանել՝ի նա բռնուԹ հողմոյ. Աբգ։ *Ցարձակէին անկանէին՝ի վերայ նոցա։ Ելանէին անկանէին՝ի վերայ բնակչացն. Ցօ.բ. ծ՟. 6. 7։ *Ցարուցեալք անկան՝ի վերայ մանկանացն աղայոց, մէն մի յանԹիք հարեալք՝ի գուրս դնացին. Բաղ. ՟. 18։

Անկանիմ. ԳԹել. մեղանչել. յանցանել. և ՆՆջել ընդ կնով օտարի. *Եթէ եօԹն անգամ անկցի արդարն։ Ի յանցանսն իւր՝ յոր անկաս։ Անկան ընդ յանցանսգ Աստ։ Եվէ։ ևն։ *Դիւացդ միայն է անկանիլ, և ոչ յառնել. Կիմա։ *Լաւագոյն է անկանիլ՝ի բարձրութիՀ՝ի խառնարՀ՝ քան լեզուաւ. Նյան։ *Դարձեալ անկաներ։ Անկաս և յայնմ գիշերի. ևն. Վ.բ՛ հղ։ *Եկին առ գս պատանի, և անկաս ընդ գմա. Դան. ծ՟. 3դ։ *Հնարիւք սատանայի անկաս՝ի կին նորա. Վ.բ՛ հղ։ *Ընդ քեզն անկաներ, և լուսին ծնաներ. Եղիւ։ *ՄիՀր ՀԱծ (աբև)՝ի կնոջէ ծնաս, եԹէ ոք ընդ իւրում ծնողին անկցի. Եղիւ. ի՟։

Եւ կռուիլ. Հակառակիլ. քաԽիլ. ՀաժամաԽիլ. *Անկցի ժողովուրդն այր ընդ այր, և այր ընդ ընկերի իւրում. Եօ. ՟. 5։ *Գաւառակակից անկանէին ընդ միմեանս. Բաղ. ի՟. 5։ *Ոչ ինչ գործեաց զնուստ անկանել ընդ միմեանս. Եվիկ։ *Ազգաց ընդ միմեանս անկանել. Իգն։ *Կերպիւ (այսինքն կերպարանաց) մարդկան փոխոխուիլն յայնչափ բիւրս, և ոչ ուրեք անկանել՝ի միմեանս (նմանուԹ). Նյան. ԹՒ։

Անկանիմ. Արկանիլ. դնել. գիպիլ. *Փրկանք անկանիցին՝ի վերայ նորա։ Մի՛ անկցին՝ի վերայ նորա և մի՛ ինչ իր։ Ցօրէ յայգմանէ՝ յորում անկաս հիմն տաճարիդ։ ԱԹոռք անկանէին, և հինաւուրցն նստեր. ևն։ * Ձանկաս օձնն՝ի ձեռս փարիկասուն կանանց։ Ոչ անկան բաժակակալք յուրախուԹիւն. Եղիւ. ը՟։ *Ի կողմանէ նորա անկանի սառուցն։ Ի կողմանն անկանի սառուցն։ Ի մէջ անկանի սառուցն։ Ի կողմանն սառուցն՝ որ կան ընդգէմ, անկանի (յսառուցն)։ Ցայնմ ձայնէ՝ որ միշտ անկանի՝ի լսելիս նոցա. Վ.բ՛օր։

Անկանիմ. Ցերեւիլ առաջի. *Վնասակար ծառայք չիշխեն յերեսս անկանել Թագաւորաց. Վ.ա՟. յօբ։

Անկանիմ. Ի մտան. Ցիմարիլ. խելագարիլ. լըսըբմաց։ Եղիւ։ Լսաբ. ի՟։ Շ. Ի.լ։

Անկանիմ. Ի մտոս, ի սիրտ, կամ զմտոփ. Ցիշել. յաժարիլ. կամիլ. Ագաբ։ Եղիւ։ Գծ. ի՟. 23։ ՃՃ։

Անկանիմ. Ի ճանապարՀ, ցոՒղի, ի ձոՒ. Ելանել՝ ճանապարհորդել. երԹալ։ Գծ. ծ. 9։ Պիւս։ Խոր։

ցԱՀն անկանել. Ի գիրս անկանել. ևն. Տես՝ի բառադ Անն, գիրս. ևն։

Ի գՏցՏն կամ ցերկիր անկանիմ. Անկանել դնիմ, ևն. Տես՝ի յարակից բառսն։

Անկանոն. ա. Օտար՝ի կանոնաց. անկարգ. անօրէն. *Դատաստուր անկանոն կրծնին։ Մի՛ անկանոն կրծնիք ամբաստնեալք՝ի տան նահանգիդ. ցհ. կի։

Անկանոնապան (գիրք). ա. Այն՝ որ չէ անցեալ՝ի կանոն ընդունելի եղ գրոց։ կանոն։

Անկանոնիրդ. Տ. անկարուրդ։

Անկաշառ. ա. ՛Αδέκαστος, ον. Incorruptus, um. Որ չառնու զկաշառս, և ուր չէք հնարք կաշառաց. անաչառ. բիւ-

չքե՛ ալմաց, բիւձէ՛ի՛ւ. *Աճ, որոյ ա-տեւանն անկաշառ է և անպատրելի, միայն լի է շշմարտութեամբ. փիլ: *Անկաշառ գա-ւառտր, կամ ոստիկան, կամ կառափիչ. Նար: *Ձանկաշառ առնէին ազ. Եղիշ. ը: *Ձանկաշառ և յարդարագատ գատաստանն նէն. Լ-ասփ. իա: *Անկաշառ է գիտութիւնդ քո. Վ-րդն. սգ: *Դատաւորը կացցէ՛ ի վե-րայ մեր զնիւթ մտաց մերոց, որ և անկա-շառ դատի զմեզ: *Անկաշառ քարոզել. Ոսկ. յհ. ա. 13: Ն ը. իոր:

ԱՆԿԱՀԱՌԱՒՈՒԻ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. Ἀδωροδόκητος. Munera non capiens, immunis. *Զորս՝ զի չարք են, գատեցաւ անկաշառառուն և անաչառ հայցն: Ո-րոց բնութիւնն յանկաշառառու առեւնին գատապարտեաց մահու. փիլ. լին. Ն նի. ը:

ԱՆԿԱՊ, ի, ից. ա. Ազատ ի կապոյ. արձակ. Ἀνένδετος. Non colligatus. և Ա-ժոյժ. անարգել. անսանձ. Ἀκρατὴς. Incontinens. կապ լուծեալ, անզսպ. պաղ. օշ, զոխ-ողչ. *Մերկին և անկապն ընդ մարմնի միաբն բազում ոտնի զօրութիւնս. փիլ. այլոք: *Անկապ անասուն. Խոր: *Անկապ արձակումն. Նար. խե: *կապեցոց ասէ զանկապն ըզլեզոյ՝ ի չորրորդին յանօթ նիւթոյս. Շ. այբ-բ: *Ռասիսակ՝ անկապ և աներասան ի վերայ ազ զլեզուն լուծեալ. Գրգ. իը: *Մէջք անքանից ան-կապք են ի ցանկութիւս. Սրբ. յոթ. ը:

ԱՆԿԱՊԵԼԻ. ա. Որում անհնար է կապիլ. որ չի կապեցար անկապելիդ: Ո՛վ, կամաւ՝ զան-կապելին, կապեալ ըզձեռս արձակո-զին. Շար:

ԱՆԿԱՊՈՒՏ. ա. } Որ ոչն կապաւ.
ԱՆԿԱՊՏԵԼԻ. } անկզպտուտ. ան-կողպտելի. անեղծ. անկորուստ. որ չի ի-նալբիր. չի փոշոտիր. փոքրմաղ. *Գանձ անկապուտ. Ցճխ. ծա: *կուտեմք նորա անկապուտս ունալով. Զտր. իի. նկ: *Զգեստս կամ զարդ անկապուտս: Անկապուտս ձո-խութիւն կամ իշխանութիւն, կամ կեանք. Նար: *Անկապուտ ուխտ հաստատեալ. Շ. Վիպ: *Անկապուտս գնորայն պահելով զերջանիկ չարժման. Մագ. ը: *Անկապ-տելի գանձ. Այս. իարբ: *Աս պատկին ան-կապտելի: Անկապտելի անուամբ. Նար:

ՏՆ. Առանց կապտելի լինելոյ. անվնաս. անքոյթ. *փրկեսցէ անկապուտս զանձն քո. Առակ. իբ. 23: *կուռս վառեալ, անկա-պուտս անգնահատ. Նար. ծբ:

ԱՆԿԱՒՈՒՅԱԿԱՆ } ա. Որ ոչ կաս-
ԱՆԿԱՒՉԵԼԻ. } չի, կամ չառա-նու զկայ. և Ուր չէք կարան ոտից. Իսա-ղեղ. Իսահակեան. *Անկառուցական վայելչ: Անհատատելի և անկատչելի ղորհուրդ գը-նացից. Մագ. ծը. իբ:

ԱՆԿԱՍ. ա. Զոր ոչ լինի կատուլ կամ ծագեալ. առատմանիք. անծամ. էնինկնիկ. *կերան զազատրէն զնխտան և զանկատն. ճ. թ: Ն Տծած:

ԱՆԿԱՍԵԼԻ. ա. ՏՆ. Որ ոչ կարաս կա-ռ. առանց կարաս կատելոյ. կերի փոքմաղ, վոչ կերմեղ. *Ընդհատագ արիականագ և անկա-սելիք: Զակատեցայ՝ անկասելի ի պատ-կառելեացն գործոց. Նար. կա. Ն ի:

ԱՆԿԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. Փ. Սէր և փոյթ անկուսածոյ, հիւանդոյ, գործելոյ. ըստ չին. արուեստասիրութեան. Փիլոտեχνία. *Իբ-րև զմեզուս հաւաքել զպիտանացուսն՝ ի միոյ խոտաբոյս անկասիրուեին և քաղցրուե-ան: Աքեբ. Ճոխ:

ԱՆԿԱՒԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἀνύποπτος, ἀνυπονόητος. Non suspicans, incuriosus. Որ չունի զկասկած. որ ոչն խիթայ. ան-երկիւղ. յապահովացեալ, և անպա-տրաստ. կասկած լուծեալ. իշխիսիդ, ևիոպ հեթիւ, վաղիճեսի օլմայն. *Ձաշտ արար-ըմաց վերագունին՝ անկասկած լինիցի. Եղիշ: *Զի անկասկած լիցի՛ ի մտանելն առ նա և իբրևանելն. Ցհ. իի: *Անկասկածք յապահանոլէ. Այս. իարբ: *Ոչ ինչ խի-թացեալ զգուշաս անկասկած լինեիր. Բառս. ի. 20: *Վաղվաղակի եկն եհաս ի վերայ իբրև անկասկածից. Ոսկ. ես:

Կամ Ուր չինչ կասկած. անվտանգ. անգոյիի. ապահով. էմն, ասէին. Ἀνενδοίαστος, ἀνυπόπτευτος. Non dubitatus, non suspectus. *Զի տանէն անկասկած և ան-յերկուսանալի գալոյն քնակափոխուեին. փիլ. խնասն: *Ցանկասկած տեղի հեռա-ցուցեալ. փարպ: *Զանկասկած կենաց օգնութի: Ցանկասկած յապահովութե. պիտ:

ԱՆԿԱՍԿԱԾ. ՑԱՆԿԱՍԿԱԾՒ. ՑԱՆԿԱՍ-ԿԱԾՍ. ս. Ἀνυπόπτως, μετὰ ἀσφαλείας. Sine suspicione, tuto. Առանց կասկածե-լոյ կամ կասկածանաց. աներկիւղաբար. յապահովս. առանց վախի. փոքփոսոսոյ. *Ընդ համաստարածն անցանիցէ անկաս-կած. Ոսկ. ս. ա. 7: *Անկասկած ի դուրս ելեալ ի քաղաքէն. Լ-ասփ. ծէ: *Ցան-կասկածի երեալ առանձին ի բազմութե՛ զեր չարութեին յուշանէ. Նեղս: *Ցան-հոգս և յանկասկածի կէին. Լ-ասփ. ծէ: *Հաբել պարզաբար և յանկասկածս եր-թալոյ զնէտ եղբայրասպանի. Դիոն. իւի: *Որպէս ի հոգոյ աան անկեալ այնգեալ յանկասկածս. փարպ:

ԱՆԿԱՍԿԱԾԱԲԱՐ. ս. Նոյն ընդ վ. *Հրամայէ նմա զայն իշխանութե՛ անկաս-կածաբար ունել. Խոր. ա. 12: *Անկաս-կածաբար կալը. Ցհ. իի: *Դուք անկաս-կածաբար երթայք ի տօնն յայն. Նահայ:

ԱՆԿԱՍԿԱԾԱԳՈՅՆ. ա. Ընտանեաբ կամ յոյժ անկասկած. *Զասայնականսն անկասկածագոյնս եղոյց իսկ, եթէ նոքա առաւելագոյնս չահին փառս և օգուտ. Ոսկ. ս. է. 7:

ԱՆԿԱՍԿԱԾԱՒՈՐ. } Տ. ԱՆԿԱՍԿԱԾ.
ԱՆԿԱՍԿԱԾԵԼԻ. } * Ցանկասկած. ծաւորն վայրի. Նար. իգ: *Զանկասկած ծեզի զՊատկանն (ամուր). Եղիշ. գ: *Ա-պաւէն անկասկածելի. Նար. ղ: *Անկաս-կածելի մնալ նոցա ի նոցանէ. Ճ. Ա:

ԱՆԿԱՍԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱԳԱՀՈ-ՂՈՒԹԻՒՆ. *Աս ի հաւատարմութե՛ ան-կասկածութե՛ յաւելու և զայս. Գէ. է:

ԱՆԿԱՍՏԵՂ. փ. Անկումն աստղ. այսինքն ծածկումն լուսատուացն աստղն մեծ շուն կոչեցելոյ ի վայր քան զաստե-ղատունն հայկայ, աներեւութանալով ի մերձնալ արեգական, և անդէն ի հե-ռանալ նորին ի վեր երեւելով. որ յայն-ժամ ՅԱՍՏՂ. ասի. *Ցանկաստեղն ձիւն գայ. Շիր: *Եկաստեղ մայիս. իգ. անկ-աստեղ, ասրիլ. ժգ: Իսկ զի ասէ, Թ՛ի վերայ բեր նահանջի, և տուր մարեբի՛ ի գիտեալ զանկաստեղն, գիտեա՛, զի յառա-ջին ամի Թուականին՝ անկաստեղն ի մա-րեբի լինին էր. Տոմար: (Սահ. լեհ. ԱՆԿ-ԱՍՏՂ կոչէ զքոյլս բազմաստեղս ի վեր քան զհայկ):

ԱՆԿԱՏԱՄ, ի, ից. ա. Ἀτελὴς, ἀτέ-λεστος. Imperfectus. Որ չէ կատարեալ. ոչ լրացեալ. Թերի. Թերակատար. պա-կասաւոր. տհաս. էնմլրզ, նաԹէմ, գա-ռաբ, էտեփ. * Անկատար ժամանակք առանձինք մրգաբերից. իմ. ծ. 7: *Ըստ մա-սինն՝ անկատար ելով ոչ է ամենայն: Ծնաս-նի՛ ոչ կատարեալ գործ, այլ անկատար, իբր Թէ մանուկ: Ուր ոչ է մերձ ամ, ան-կատար է այն ամենայն. փիլ: *Որ յաե-լուածոց ասեսական կարօտ է, անկատար է. կիսրդ. փիչ: *Որպէս յանկատարից՝ ի բաց ընտրել զկատարեալսն. Դիոն. էի: *Զան-կատարսն մտաք և մարմնով. Ցճխ. է: *Ի-մաստասէրն խնամ տանի անկատար ո-գւոց: Միոյ մասին պակաս ելոյ՝ հարկ է զբոլորն անկատար գոլ. Սահմ. ը. ծէ: *Անկատար հասակք. Պիս: *Ոչ անկատար վարժմանէ յանգեալ. Խոր. ճ. 62: *Մանկունք՝ անկատար լերուսս զհայցն պար-գևատու արարչին. կնիմ: * Անկատար բան. Նիս. կալ: *կատարեալ, և անկա-տար Թիւ. Սահմ. է:

Եւ Անգործ. որ չէ եղեալ ի գործ. չերեալ ի գլուխ. և ոչ կատարելի. *Ան-տես և անկատար Թողուլ զհրամանն. Պիս: *Ամենայն գրեալք կատարեացին ի հանգերձեալսն. զի յոլովագոյնք (գիտ) են անկատարք. Շ. իայբ: *Երդնոյր վեր-գումն անկատար. ճ. ի. ճ. 23:

Կամ Զկատարող. *Ոչ ձեզ անլուր լի-նել, և անկատար հրամանացն. Ոսկ. յհ. է. 41:

Եւ Անկատարած. անվերջ. և Անել. Նէհայելնիւ. լէմնաղ. *Ոմք վերկին և վեր-կիր անսկիզբն և անկատար ասացին. Վէր-օր. ա: Ն Շիր: *Ընդ անկատար ուղին հետեւիլ. Նար. յէ:

ԱՆԿԱՏԱՐԱԾ. ա. Որոյ գործն է անկատար, կամ չունող զգործ կատա-րեալ. * Եւ ոչ որպէս զնատականն կարա-պետային անկատարագործ. Նար. ծէ:

ԱՆԿԱՏԱՐԱԾ. ի. փ. Որոյ չիք կա-տարած. անվախճան. Նէհայելնիւ. *Պա-տիժ անկատարած. Վ-բր հղ. է: *Ցանկա-տարած յաւիտենին. Ոսկիփոր: *Ծածկել ոտիցն՝ զանկատարածին նշանակէ. Շ. հբէ:

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԲԱՐ. ՏՆ. ՑԱՐԵԼԱԳԷՍ. Ἀτελὼς. Imperfecte. Ա-կատար օրինակաւ. իրրև անկատար և Թե-րի. անկապ ՀԷԳԿ-ի. * կատարեալսէս, այլ ոչ անկատարելապար. Աբեբ. պատէ: *Տեսանեմ, զնորդ անկատարելապար ու-նէին. Ոսկ. յհ. է. 39: *Երկրորդ սահման անկատարելապար ունի. Այ. պրէ:

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՑՆ. ա. Ἀτελέστερος. Imperfectior. Առաւել յեռնեալ ի կատարեալ գոլոյ. կարի անկատար. *Կա-տարեալ ոգւոցն ծնունդ կատարեալ են; քանզ և գործք. իսկ երկրորդիցն՝ անկա-տարելագոյնք. Փիլ. լին: *Վասն չև ևս գնտեսելոյն նոցա, և անկատարելագոյնս գոլ. Ոսկ. յհ. է. 32: *Ի կատարելագոյն իշանել (յաւազանն ՏՐ), և ի վեր երա-նել անկատարելագոյն. որպես Թէ ի կեն-գանութիւնն մկրտիլ, և մեռանել զոտին. Աբ որս. է:

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾ. ա. Անկատար օրինակաւ գործեալ. Ցճխ և ԱՆԿԱՏԱՐԱ-ԳՈՐԾ. *Տիտոս և անկատարելագործ հար-սանիս (առանց օրինութե). ցհ. խմ. ոգ:

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԿԻՑ. ա. Ἀσυντελὴς. կցորդ անկատարութե. և Աքեբեռնաոս. *Ել զք անկատարելակից, ոչ զք անշնոր-հակսլս. Բբս. ծն. (վերնակաս գրի՛ Անկատարելակից):

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԱԳԻՑ. Տ. ԱՆԿԱՏԱՐԵ-ԼԱԳՈՐ. *Անկատարելապես յատաբնու-թեա մեին. Նիս. էրփ:

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼԻ. Տ. ԱՆԿԱՏԱՐ. *Ո՛չ է պարտ Թողուլ զօրինակ և զկերպ եղ մանդ քո անկատարելի. Կլիմաք:

ԱՆԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. } Ἀτέλεια, ԱՆԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } τὸ ἀτελὲς. Imperfectio. Պակասութիւն կատարելոյ. Թերութիւն. պակասաւ. էսփէլի, խոփսիր. *Ցանկատարելոյն հաղորդ լինել կատարողական հանճարոյ: Կերակուր կատարելագործ է կերդողին՝ զանկատարելութիւն նոցա և զկատարումն ընդ. Դիան: *Ի կատարելութիւն եւանել յանկատարելութիւն. Կիւրղ. գԻ: *Փոփոխումն յանկատարելումն՝ ի կատարումն. Շ. ա. յԿ. ծԷ: *Ի գործոց՝ բազումս անկատարելութիւք յարէ՝ ոչ է պիտանացու. Բրս. կղ: *Անկատարելութիւն բանի. Մ գս. Նչ. եՒ: *Անկատարութիւն ոգւոյն բանականի. Խոր. ա. 2: *Իսկ առ ասծ՝ ոչ մարմին և աճումն նորին, և ոչ անկատարութիւն. Լմբ. պգ:

ԱՆԿԱՐ. Գ. Տ. ԱՆԳԱՐ:

ԱՆԿԱՐ. ա. Իբր Առանց կարանի. ոչ կարեալ, այլ հիւսեալ կամ փորանկեալ. և անձեռագործ. լաթաթ, լհասաթ. փիւրիւղ, էօրմ. * Մերկացուցին զանկար պատմուճան նորա, և զնափորսին: Արկին վիշակ ի վերայ անկար պատմուճանին. զայս պատմուճան աբգար առաքաց. Տծաւ: *Ո՛վ դու անկար խորան խորհրդոյ՝ սասլասարին հօրն հաւատոյ. Գնդ:

ԱՆԿԱՐ, ի, ից կամ ից. ա. Ἀδύνατος, Impotens, impos. Զունաւոր զկար զօրուն. անկարօղ. տկար. հիւանդ, կամ անձեռնհաս՝ անբաւական. գաթբըԸԸ, գաՀԱԲ. օԻ, գաթբէՒՒԻ. *Զկոյրս՝ որ ոչ ոտիւք և ձեռաք կարէն վարիլ, անկարս անուանեցին. Փիլ. բագՒ: *Ցարդար վաստակոց զանկարս և զհիւանդս կերակրէին. ԵԻէ. գՒ: *Անկարիցն ընծայ բերէ յարդար վաստակոցն. Խոր: *Հիւանդ է անկար՝ ի սակ հել պահս. որոյ Թողայցուցանէն պատուիրանք. Տծաւ: *Ոչ իբրև զայլ բոլորս անկարս, այլ կարող ունիք զօրութիւն. Պիս: *Անկար գոլ ձիավարել. Խոր. ՀԻ. 13: *Որքան անկար է մարդ քան զԱծ, այնքան անկար է մարդկան գԹուլեի քան զնոյն. Խոր: *Անկար եմ՝ արժանապէս որպէս պարտ է՝ խմանալ. Լմբ. պգ:

ԱՆԿԱՐ. Ἀδύνατον. Impossibile. Անկարելի. անհնարին. ԼԸԱԱԼԸ. օյմայՃափ, գաԻԼԻԻ, գաՄՓԻՃԱՒՃ. *ԵՒս ի մարդկանէ այդ անկար է. Մթ. ծԲ. 26: *Իրս իմն առաջի եգեալ իւր անկարս: Ասս ե. Թէ անկար իցէ. ոյպէս անկար է, կայ մնայ ասել՝ ոգւոյն գոլ հոդ այցելուԹեի. Փիլ: *Որ տակաւին ևս համարէին անկար գոլ, կարելի ասաց. Ոսկ. յԿ. Ք. 27: *Օրինք ետ ասծ մարդկան զկարելին բնուԹեաս, և ոչ զանկարն. Լմբ. սղ: *Մի անկար գոլեր զանկեալ պալանոց իմ կանդնել ի վեր. Բենէ:

ԱՆԿԱՐ Է. գԻՄՃ. Հկարէ լինել. անհնար է. անմարԹ է. ԼԸԱԱԲ. օյմաՃ, օյամաՃ. գաՃԻԼ գեյԻԼ. *Առանց սոցա անկար է լինել: Անկար իսկ զբովանդակն է Ճառել. Պիս: *Ի հոսանուտ գետի ի նոյն ջուր անկար է երկիցս Թանալ զոտն. Սահմ. ա: *Ա յապիսեացս անկար է ուզիղ ընԹանալ վասն ինքնիշխան լինելոյ. Լմբ. ԲԷՆԷՒ:

կամ ԱՆԿԱՐԱՃՆ Է. յն. ոՃով. կամ ՁԱՆԿԱՐԱՃՆ Է, հյ. ոՃով. տՕՆ ἀδύνατόν ἐστιν. որ և ասի ՁԱՆՀՆԱՐԻՃՆ Է, այսինքն մի ինչ յանկարելեաց. nequit fieri. *Ան կատյան է՝ ինքն ինքեան գոլ ինչ ներհական: Ցոյժ գժուարացն կամ յանկարացն էր լուծանիլ. Աբեսփ. փաՃ. Ե ասՒՒ:

ԱՆԿԱՐԱԲԱՐ. մ. Անկարելի օրինաւկաս. անհնարապէս. ուր չէ մարԹ լինել. *Ամենայն մարդկային իմաստասիրուԹիւն՝ անկարբար ունի զուգել հաւասարուԹիւք պարզագոյն ճաՃային ուսմանցն կերակրոց. Նիս. երգ:

ԱՆԿԱՐԱԸԱՆԿԵԼԻ. ա. Որոմ անհնար է ծածկիլ. անԹաքնելի. ԻԽԼՔՆՎԷ, ԻԽԼՔ գԱՆԱՂ. *Հոտոցն անկարածածկելիք են բուրմունքն. Ցհ. իմ. պաՂ:

ԱՆԿԱՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἀδύναμαι. Non possum, nequeo. Չկարել. անկարող և, նբաւական գտանիլ. ոկարանալ. չԻտնիլ. *Լսողացն միաք զՀետ երԹալ անկարացեալ. փիլ. փեօաՆ: *Անկարացեալ ընդգիմանալ. Խոր. գ. 50: *Անկարանայ պատմել լերզու. Խոր: *Ըստ արժանեացն անկարանալոյ հատուցանել. Շ. էայբ: *Անկարանայ բան յարժանաւորն խօսելոյ. ԵրՔ. լ: *Անկարանայր զԼըն (առնել) յարևելս. Պօ. ծԸ: *Անկարացեալ ի տրային լինիմ համոց (աղի ջրոյ ծովուն). Պիս:

ԱՆԿԱՐԴ. ա. Օտար ի կարգէ և ի կանոնէ. անտեղի. անիրաւ. խառնակ. անպատշաճ. (յն. և լտ. պէտպէս լինի). ԵօլՀՈՂՆԻԷՆԷՂ: *Չլեզուս մարդկան՝ զարն և զանկարդն. Ցի. գ. 8: *Ցանկարգ գիՂուԹեն դնացից. Է. պԵ. Է. 7: *Ոչ ինչ անկարգ և անօրէն գՀուցիւք: Համարիցիս զԱՔն անկարգս ինչ առնել. Է. ՀՒ. ծԷ. 23: Ցօ. ւԷ. 12: *Անկարգ ցանկուԹիւն, սուբարտակ, հրոսակ. տեղիք, ՃմԼՒՒՈՒՆՔ. պաշտօնեայք. ԱգՒ: Խոր: ԿօրՒՒ: ՃՃ: ԼՔ: *Մի զհամբոյր ողջունիս անկարգ ինչ վարիանիցիս. Նար. ԼԷ:

Եւ Արտաքոյ կարգի կամ բնուԹեԷ. անսովոր. օրՒՒՈՂ. ապէՔՔԷՆ խօրՒՃ. *Ամուլ էր ոստս, և ծնաւ որդի յանկարգ ժամանակի: Արդ ստէպն ծնանել (որպէս և պատահ.) անկարգ էր. կալ. ծԷ: *Ցանկարգ դդմնեղդ (յոլիանու) փորձեա և ճաշակեա, Թէ ղինչ համ է գԹուԺԻՆԷՆ այ. ՃՃ:

ԱՆԿԱՐԳ. ՑԱՆԿԱՐԳ. մ. Տ. ԱՆԿԱՐԳԱԲԱՐ. *Եւ եԹէ այս անկարգ և պատաքոյ յարմարականին աւսգեալ եղէ. Պիս: *Եր բեմին անկարգ գնան. Վք. կղ. ծա: *Մի յանկարգ իւրև հեԹանոս կոծ համ ազ խաչանս ոչ անդատաւՃ գնիցէ լինէ. Բոպ. Է. 44:

ԱՆԿԱՐԳԱԲԱՐ. } մ. Առանց ինամ ԱՆԿԱՐԳԱԳԻՍ. } ընդգիմ կարգի. խառնիխուն. յանդգնող. *Ոչ կարգիս, այլ խառն և անկարգաբար: Անկարգաբար յարուցեալ ընդգիմ: Անկարգաբարս վարել հրամանաւս. Պիս: *Զգանաւ զանուԹիւն ընտրելեացն չփոԹԻՆ անկարգաբար: Սարկ. պգ: *Ի սաստկուԹիւն անՃիւաց անկարգաբար հեղեղք յառնեն.. և անկարգաբար բերման նորա ոչ ոք ընդդիմանայ. Սարգ. յՒ. Է: *Ոչք եկեալ՝ անկարգապես բանակեցան. Խոր. գ. 67: *Ուտէին անկարգապես և որկորատաքար. ՄբէՔ. վԼա:

ԱՆԿԱՐԳԱՒՈՐ. Տ. ԱՆԿԱՐԳ. *Անկարգաւորաբար պտտեալ լոյն. Գբ. հբ:

ԱՆԿԱՐԳԵՄ, եցի. Ն. ՑանկարգուԹիւն գործոյ անել. խանգարել. *Չան զժանդն հական: Ցոյժ գժուարացն կամ յանկարացն էր լուծանիլ. Աբեսփ. փաՃ. Ե ասՒՒ:

ԱՆԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկարդ ինչ. և խոտորումն ի կարգէ. անտեղուԹիւն. խառնակուԹիւն. ցուխուէ. (յն. պէտպէս). ԵօլՀՈՂՆԻԷՆԷՂ, օրՒՒՈՂՆԻԼԼԷՔ. *ԶանկարգուԹիս տեսանել տէր ոչ կամի: Ի նոյն անկարգուԹիւնէ զեղևուն: Որ զնչ մերոյ չնորհան գործուցին յանկարգուԹիւն. Ցօ. Լ. 13: Ա. պեփ. Ր. 4: ՑօՒՒ. 4: *Չհամեալ լինի զեղիուԹիւն անկարգուԹի, անալատկաուԹիւն. Աբեսփ. ասաՒ: *Ցանգգնել առբանն՝ անկարգուԹիւնէ նշանակ. Բրս. կղ: *Ի միասին կապէ կարգ, և լուծանէ յանկարգուն. Աա որս. ծԲ: *Պարտ էր կարգ ինչ ցուցանել, և ոչ անկարգուԹիւն: Որ անհաւատն է, և լի անկարգուԹէ. ԵՔԲՒ: *Ի ծանր իրս անկարգուԹի բազմացեալ. Ցհ. իմՀ ասփ: *Մ իոյն անկարգուԹիք ամենայն կարգակիցք նորա անգունեացին. Շ. ընԸԿ: *Մ րրկաց անկարգուԹի. Ճ. Թ:

ԱՆԿԱՐԵԼԱԳՈՅՆ. ա. Ἀδυνατώτερον. Multo minus possibile. Առաւել կամ կարի անկարելի. *Ճառել զայն անկարելի է. իսկ իսմանալ և անկարելագոյն ևս. Աորս. Է:

ԱՆԿԱՐԵԼԻ. լոյ, լեաց. ա. որ և ԱՆԿԱՐ ասի. Ἀδύνατον. Impossibile. Ոչ կարելի. և անհնարին. համֆԻանՃԻ, գաՊԻԼԻԻ. *Ի հաւատ, որ անկարելոյնն՝ կարողուԹիք հաւատալ. Ա. Ք: *Զանկարելեաց կախի և աւելորդից յատոց. Դիան. եՒ: *ԵԹէ զայս ցուցանես, որ է անկարելի (յն. անտանելի). Ա. Է: *Անկարելի իր. Ս՝ահմ. ծ: *Չեղծումն գործել, երբորդ՝ անկարելեաւ: Չանկարելիսն կարելս կացուցանէ: Զմանգ անկարելի ածեսս. Պիս: *Որ ինձ անկարելին է, քեզ կատարեալ է. Նար. ծԷ:

ԱՆԿԱՐԵԼԻ Է. իբր ԳԻՄՃ. Անհնար է. անմարԹ է. օյմաՃ; օյմաՃ. *Անկարելի է մեզ գիտել վերինայնոյն իմացուԹեաց խորհուրդս. Դիան. էրՒՒ: *Նոյնն նմին նմանապէս միշ և հաւասար գոլ անկարելի է: Անկարելի է անցանել ընդ իւր սուաւերն՝ և յոյժ փուԹացելոյն. Աա որս. Է. Է: *Անկարելի է առանց խոնարհուԹեէ ժառանգել զտեղի անկելոց: Որպէս չարչարել առանց մարմնոյ անկարելի է, նոյնպէս և խաուԹել առանց հոգւոյ անհնար է. Զէր. լԲ:

ԱՆԿԱՐԵԼԻՔ. իբր Անկարող. անզօր. *Զանկարելի տկարուԹիւն նոցա տեսանելոց եՀՔ ամս. ի փրկչէն մերմէ. Վք. կղ. Ը:

ԱՆԿԱՐԵԿԱՆ. ա. Որ չունի զկարիս կրից. անկիր. անկրեական. անախտ. անախտական. Ἀπαθής. Passionis expers. *Ի սկզբանէ էր ասէ՝ բանն, զի զանկարեկեանն ուսանիցիս.. Զանկարեկեան ծնեցեանն մեկնէ: Աստս. ծնանս արգելոք անկարեկեանն. բնաւս և ծնանիցի. Սեբէր. Ք. Ե Է:

ԱՆԿԱՐԵԿԻՐ. } ա. Որ ոչն կրե կիր. ԱՆԿԱՐԵԿԻՑ. } քեան կամ չզգայ ըզկարիս ընկերին, և ոչ լինի նմին կարեկից. անգուԹ. գաՔ լՔՆԷՑՔ. ՀԷՀԱՒՆՍԻՔ. *Քարեղէն և անկարեկիր միտս էր առացեալ. Ցհ. իՒ: *Անկարեկից բնուԹիք ցուցանելով զձեզ առ նոսա օրինօք դասՃաց. Շ. ընԸԿ:

Եւ Ձունաղ կամ չունելով զկարեկից. էրեոք յԳածի. *Ի մահուն անկարեկից մեռանին իբր ի մէջ թշնամեաց. Պիս:

ԱՆԿԱՐԵԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ կարեկ-

ցեալն. անգիտուքեղ: ի գէպս խոսր:

Անկարեւոր, ի, աց. ա. Ոչ հարկաւոր. աւելորդ. պէտ չէղած. լաչքմ օվմայն, ֆիֆիլոսըչ. *Անկարևոր և անպատեհ ինչ համարելով. ՃՃ:

Անկարիճ, բեաց. ա. Ջունդ զկարիս մարմնոյ. անախտ. և անկարաս. *Հրեշ, ամակք անտխտոք և անկարիք: Մարդոյ զանախտին և զանկարեացն բերեալ զնմա նուքեղ. Նար. էրփ: *Ալ կերպարանք՝ արքայուքեղ ունէր զօրինակ՝ վասն անկարիք լինելոյն. Ը. Ֆալ: *Անկարիք մարմին. Լմբ. ոչ: *Ձեմ որպէս հրեշտակ անկարիք կերակրոյ. Զէր. Ծ-ծ-ծ: *Անկարիքն և անկարաս ՅԾ բազում անգամ հանէր զդիրէրն ի գլուխ յաղօթս. ՁԿ. գաան: *Որ ի ասասանին՝ անկարիք էին կրից ան. գոանելոյն. Գնչ:

Անկարծ. ա. Ἀδόκητος. Inopinatus. Ոչ կարծեցեալ. անկարծելի. անակնկալ. յեղակարծ. լի կարծած. գաքիւ, ասմալ ֆաղ. *Ար հասի իւրք անկարծք ի վերայ հա. սանէին. Խմ. ԾԸ. 17: *Ցանկարծ վտան. գէն երկնչէին. Ոսի. յԿ. Ը. Կ: *Անկարծ յուսով տեսեալք զանձինս (զերծ յալեկոծուքեէ). Փիլ. յոէ: *Թագաւորէն զան. կարծն և զարագն նշանակէ. Խոսր:

Կամ Անկասկած. աներկբայ. վիճակոսիս. *Անկարծ հաւատով գնա՝ ի խոստա. ցեալ ժառանգուքեէն. Լմբ. ոչ:

Կամ Անպատրաստ. անզգոյշ. *Զազգետս և զանկարծս իրաց խաբել. Սեբեր. Ը:

Կամ Անընդ. որ չէ՝ ի համարի. լոե. պոած. սայքմաչ. *Ուստի՞ ծնանիցին իրքս այս, բայց եթէ յանկարծ՝ ի վատոեցար ան. ձանց. Ոսի. յԿ. ՁՁ. 2: *Հզօրն յանկարծ (կամ յանկածէ) պատահէ. Նար. ֆծբ:

Անկարծ. ս. Տ. ՁԱՆԿԱՐԾ. ևն: Ան. կարծ կամ ՁԱՆԿԱՐԾ, երբեմն գրին՝ որ. պէս նոյն:

ՁԱՆԿԱՐԾԱՍ. ֆ. Առանց կասկածանաց. իւիւնիչ. *Բանակեալ էր յանհոգս յան. կարծս և աննենգ խաղաղուքեէ. Բոոչ. Ը. 38:

Անկարծապան. ա. Ἀπροσδόκητος. Improvisus. Ցանկարծական. անակնկալ. *Լինի տաճար այ, յորժամ ոչ անկար. ծական ախտիւն միտքն խռովեսցին. Բւս. սա ՁԾաբ:

ֆ. Ոչ կարծեաք, այլ՝ ՃշմարտապԷս. աներկբայ. *Ցոր ՃշմարիտՍ մէք հաւատամք անկարծապան. Ը. ոփ. Խալիբ:

Անկարծահաս. Տ. ՁԱՆԿԱՐԾԱՀԱՍ. Ուստի յասելն Ագաւ. *Զանկարծահաս զմուտ հոգւոյն ոս. առ դիւրուքեէ հնչման էգրի տառագ յ:

Անկարծելի, լւոյ, լեաց. ա. Որ չէր կարծելի. անկարծ. ապատաքոյ կարծեաց. անակնկնելի. յանկարծական. և Նորա. հրաչ. հրաշափառ. Նոր իմն. որպէս յն. Ἀδόκητος, παράδοξος, ևն. Inopinatus, inexpectabilis, ևն. *Անկարծելի ձգմանքն գարձուցանեն զմեզ. Ա- ոս. Է: *Ձմեռն անկարծելի. փիլ. փԿ: *Անկարծելի սա. ահակումն. Գն. Ես: *Կարի օտար էր բանն և անկարծելի. Ոսի. յԿ. Ո- 22: *Անկար. ծելի գործոյս: Անկարծելի աւերասուբ. րուքեէ. փոլպ: *Անկարծելի ժամանակ, տեղի. Վ.ք Կղ: *Գոյին անկարծելի վիրը. կումեաս. փիլ. Նս. Է: *Զպատնէլի և զան. կարծելի ծնունդն կուսական. Ոսի. յԿ. Ո- 45: *Եւ մի անկարծելի երևեացի սասա. ցելա. Բւս. սզ:

Եւ Անկասկածելի. Ἀνύποπτος. Non suspectus. ևհոկէսիդ. *Անկարծելի էր վկայուքեէն այն. Ոսի. յԿ. Ո- 28:

Անկարծիս. Անկարծիօք. ա. ՛ս. Անկասկած. աներկբայ. ևհոկէսիդ, իւիւնիդ. *Վասահուքե անկարծիս միաբորուքե իբրև անդամք մարմնոյ. ՅՁԼ. իՀ. յ: *Վարկայ զաս անկարծիս. Մգ. իՀ: *Թէ ան. կարծիս՝ ի բեկմանէ իցէ ամանն: Եւ այն պէս անկարծիս գատեսցին. ՄԼ. ԹԳ: *Աչաց տեսուքեէն ծանուցեալ՝ հաստատե. ցի անկարծիս. Շ. Ի. պէգ. Ը: *Միայն զայն գաւանեմք անկարծիս, զոր տեսաք. Լմբ. գբ. պագ: *Հաւատալ յՅծ այն է, անկարծիք իմանալ զէուքեն նորա: Հարց զՁշնամին, և վկայեն, որով անկարծիք լինիս ի լսելն: Որպէս զկուսուքեէ ծնա. նեալն եւսեբ Ճշմարիտ, յուսայր անկար. ծիք և զթագաւորելն: Ցանկարծիս գա. լոց և գայթակղուքեէ: Իբր թէ յանգէտս և յանկարծիս. Բւս. տրկ:

Անկարծութիւն. գ. Իբր Անկաս. կածուքեէ. τὸ Ἀνύποπτον. *Առ անկար. ծուքեէ խաւտանաց նախանձու, եթէ կա. միս, զնմ զնաժիշտս տար արա (քեզ կին). փիլ. իմոգան:

Անկարկաս. ա. } Որ ոչն կարկատի.

Անկարկասելի. } լայն պատառուած. ծով. հին և պատռատուն. պագաուածք. Ը ձեռ, իւրիգան լբաեօղ. գագանմագ, եա. մա գասիմագ. *Խրամատեցին անձանց իւ. բեանց ցանգս անկարկատս. Ագաբ: *Առ. գած անկարկատելի: Ցանկալկատելի ծուէնս պատառեցաս. Նար. Է. իԷ:

Անկարող, ի, աց. ա. որ և ՈՒՆԿՈՐ. Որ չէ կարօղ. տկար. անձեռնհաս. Լ. իշղօղ. գագբէ օվմայն, գագագբէնիդ. *Անկար. ղողք լինին հանգուցրժել. Աբիսա. ասաբ: *Տեսանել անկարող եմք. Լմբ. ոչ: *Սահ. ման ժամանակին առաւել քան զանկա. ղողացն լինի. ՄԼ. գբ: *Մխոք յառա. ջանալ՝ ի բնոէ անհասկցն անկարող գոն. Բւս. ֆծ: *Տկար խմաստիւք, և անկարող մտանել և ելանել՝ ի խորս համաստարած ծովուս. Տծաի: *Ըատահասն ոչ եթէ առ. ի խօսել կարող է, այլ առ՝ ի լսել անկա. ղող. Ոսիէաբ:

Մերթ՝ որպէս ցեռին չքաւոր. ևրօ. զուրի լանէղօղ. եօխոաու: *Եթէ ոչ ջուր իսկ ստացեալ իցես, վասն զի յանկարո. զաց ես. ՃՃ:

Անկարողանալ. Տ. ՈՒՆԿՈՐՈՂԱՆԱԼ. *Անկարողացեալ զահուքեէն բերել. Մ-ՏԷ: *Որով անկարողանայր իսկապէս տեսանել՝ ի լոյսն վերին. Նար. գՁ:

Անկարողութիւն. } Անկարողն գոլ.

Անկարութիւն. գ. } անզօրն լինել. տկարուքեէ. չկարելն. ՛Αδυναμία, οὐκ ἰσχύειν. Impotentia, non posse. ևբնաքն, լագիլնէն. գագբէ օվմայաբ, գագբէնիդ. պայիֆվագ. *Ոչ բնուքեէն անկարողուքեի գնեալք իբր յանբան կենդանիան. Շ. ա. յԿ. խՇ: *Կամքդ հալածի յանկարողուքէդ. քո. Ճ. Ա: *Ձկիք քո անկարուքեի, այլ ամենևին զօրուքեի. Նար. կՁ: *Եթէ անկարուքեի էր աղօթքն, ոչ անզօր միայն էր, այլև անգէտ. Ոսի. յԿ. ա. 18: *Եւ եթէ անկարուքեի է, ապա չքի մեզագրուքիւն. Շ. յՀ. խՅ: *Եւ ոչ խոսն ինչ ընդ մէջ անկարուքեէն ձեզ երևի անկեալ տարակոյս. Գիբ:

Իբր յն. ՛Αδύνατον. Impossibile. Ան. կարելի. անհնար. անհնարին. *Եթէ անկարողուքեի է անցանել բաժակին. ՃՃ: *Աճուքեէն՝ ոչինչ անկարուքեի է: Բոսուն հարկանել անկարուքեի է. Փիլ. լին. և այլոք: *ՋՅծ իմանալ գժուարին է, բայց Ճառել՝ անկարուքեի. Ա- ոբս. Է: *Ան. կարուքեի է (ասց) ընդունակ լինել չարին: Ոչ ինչ՝ ի պատշաճէին անկարուքեի (է) առ՝ ի յայ. Սահմ. ֆ:

Անկարոիրդ. գ. τὰ Κοιλαίδματα ին. խողք. խորչք. ուսուի Յես. Ը. 5. *Անկարուրդք կօշկաց նոցա, և հողաճափք իւրեանց հնայեալք ՚՚. կամ է ստորին կողմն, կամ վերին բերանն կօշկաց. իբրու Ը է քակեալ լցին կարեալ մասունքն, կամ մաշեալ անկար մասունքն, որպէս և խրատքն: (կայ և ֆ. ԱՆԿԱՆՈՐԴ. ոմանք՝ ի յն. և՝ ի լտ. ընծեռնուն պարզապէս՝ կօշկիկ):

Անկարոս, ի, լց. ա. Ἀπροσδεής. Non indigus, non egens. Որ չէ կարօտ իմիք. չունօղ զկարիս լինել. ունօղ զամ. նայն պէտս կարևորս առատուքեի. Ճոխ. աննուազ. ապՀնիազ. բանի մը պակասուքի նմ կարօտանուքի լանեղօղ, ասնաոր. ևհնաճ՝ հնհնաճ օվմայն, իհնիյամը եօփ, վարը. *Անկարոս է այլոց իրիք, և ինքնաբաւ անձին. փիլ: *Պարունական՝ անպարունակ, անկարոս այլոց. Դիան: *Անկարոս բնուքի. Պիտ: *Եթէ նախ քան՝ ի մինչ խնդրելն զու կարկառեցես, անկարոս ես. Նար. խՇ: *Անկարոս՝ ի վտակացն ոտոգմանէ. Պիտ: *Որ՝ ի կերակրոյ անկարոս է. Լմբ. ոչ: *Որովայն անկարոս Թշնամանէ զա. ռաքինորդականն. Մագ: *Անկարոս զգեղոլ: Անկարոտելոյն հանգուցեաւոր (իբր անկա. րիք). Նար. խԵ. Ե ֆծբ: *Փարթամաց ան. կարոտից. Մխ. էտ: *Ընդ անկարոտելոյն կռնեոց զինչ շահիցես. Մ-ՏԷ. Ը:

Իբր Անկարոտական. անպակաս. լի. ա. ռատ. ուր չինչ կարոտուքեի. *Անկա. րոտ լնուքեի, կամ արքայուքեի, գանձ, քաղաք. ՅՁԼ: Ագաբ: *Անկարոտ բեղ. մեաւորուքե, կամ բերկրանք, կեանք. Պիտ: *Ցրմպեգիս անկարոտս. Եղիշ. Խր:

Մերթ՝ Ոչ կարօտեալ. ոչ հեռացեալ. *Խոնարհեալ՝ ի վերուստ, անկապուտ մեալով վտառացն աճռոտոյ, և անկարոտ գիմացն ծնողին իւրոյ. Նար. Ը:

Անկարոս. ֆ. } ՛Ανενδεῶς. Largi-

Անկարոսարար. ter, ut nihil desit. Առանց կարօտուքեի իրիք. առատապէս. լնապէս. պօղ պօղ. *Լիով ահա և անկա. րոտ վայելեն: Անկարոտ բարեբաստանալ՝ ի կենցաղուսն: Փոխացան անկարոտ պատրաստեալ. Պիտ: *Անկարոտաբար ըզ. պետան լցուցեալ. Բւս. սա ՁԾաբ: *Նշա. նակ անկարոտաբար զգոլոյն, զոր և կա. րևոր են Ճոգ. Երբ. ԹԷ:

Անկարոսական, ի, աց. Տ. ՈՒՆԿ. ՐՈՏ. *Անկարոտական է ՁՅ, և ոչ՝ ի մարդ. կանէ բարձրանայ, այլ ինքն զնոսա բարձ. ձրացուցանէ: Աչինպէս ՁՅ զարդարի՝ որ անկարոտականն է՝ սիրով աքին. Ոսի. Ես:

ԱնկարոսաՃեմ. ա. Անկարոտ՝ ի Ճեմս կամ Ճեմելոյ յերկրի. խաղացեալ իրբ՝ ի Թռիչս Ճևոց. որպէս յորեքկերբ. պեան կենդանիքք, և անդիւք եղեկիէլի. *Զուգականիս հետևմամբ, անկարոտաՃեմ Ճախրանօք. Նար. Խւ:

Անկարոտութիւն. գ. Անկարոտն գոլ. լնուքեի. բաւականուքեի. *Ինձ անկարոտուքեի չտեմարանիւք. Գիպ: *Ուսցի՝ ի նմանէ զանկարոտուքեի. Եղիշ. Ը: *Եւ հարկաւոր պիտոյից անկարոտուքեի. Սոքմ. պոի: *Հաղորդ առնելով ՁՅային անկա. րոտուքեէն. Խոսրովիի:

Անկաւոր, ի, աց. ա. գբի և ՈՒՆԳԱ. ՒՈՐ. Անկ. յանկաւոր. գիպող. պատշաճեալ. արժանաւոր. փոխիր, Ճայիս, այ-

ըգ, դեռահասք. *Նման անկատար (կամ անգործ) է փառասէր լինել. Խոսք: *Ան կիրք՝ որ անկատար ծծումբեն է, հասարակ կաց է. Սրգ. ՚ա. պ. ՚ա: *Ջուտն հօր՝ կըրսեր որդւոցն սուրը են տալ. բայց տեսցի անկատարին լինել: Ամենայն ընտրին իսկ բռնանգակ յանկատարսն երթիկէ: Չի չը վայելէ զանձ եկեղեցւոյ ժառանգութիւնն յանկատարացն հեռացուցանել, բայց եթէ անկատարացն կամատրութիւ. Մխ. դպ:

Անկենանդ. ած. որ և անկենդան. Ան

Անկենաց. ած. մասն՝ի լաւէն կենաց. անյոյս՝ի կենաց. իբրու մեռեալ՝ի կենցաղոյս. Հէք. Թշուառ. ողորմելի. ցաւագին. խեղճ. որոյ կեանք կենաց չէ. *Զոմն աւանդն առնեցուն տեսանել կարծեցեալ (մանուկ) անկեանս զկեանս իւր կարծեր. Փիլ. ՚ամ՚: *Մեզ կեանքս՝ անկեանք են (յեւեսաց Թշնամեաց). Ոսկիփոր: *Ան կեաց կեանս՝ի վերայ հասուցանեն. Գ. Ղ. Գ. 15:

Անկենդանոց, ի, ից. գ. Տուն և տեղի, ուր անկեալ գնին և դարմանին ակարք ձրի. հիւանդանոց. հապճար, պիտմարիանի: *Եւ եր չինեալ նորա անկենդանոց աղքատաց և հիւանդաց. Վրք հց. ծԳ:

Անկեղ. ած. Ազատ՝ի կեղտ և՝ի կեղեքեալ գոլոյ իւրմէ. պերճախիչ. *Անմաղ և անկեղ (յն. մի բառ)՝ի կարծրութենէ ուղներ զտան. Նխած. ՚ապ:

Անկեղակարծ. ած. ՚Ակաւակած.

Անկեղակարծելի. ած. աներկբայելի. աներկբայ. հաւաստի. վիճաբանելոց, սփոյթ. վիճակեհիչ. *Անկեղակարծ յուսոյ ամրութենէ. Նար. ՚Գ: *Չի անկեղակարծ լինիմ և՝ի ըմանդ. Շ. յ՚. լՁ: *Մահ ձշմարիտ և անկեղակարծելի: Անկեղակարծելի ասիք. Ագաթ. Նէ: *Անկեղակարծելի խոստովանեսցի յամենեցունց՝ զօրաւորագոյն ունելով բնութենէ. Պիպ: *Անկեղակարծելիայն և անճառիլն. Փիլ. Նէ:

Անկեղեի. ած. ՚Ափλοιος. Decorticatus. Մերկեալ՝ի կեղևոյ. կեղևեալ. կեղևաթափ. կեղևոտ. կեղևած. գաղտգաղտ. *(Գաւազանն ահարոնի) անկեղևն և անցամաքն բուսաւ. Կղ. ՚Գ:

Անկեղծ, ի, ից. } ած. ՚Ανυπόκριτος. Non simulatus, minime fictus. որ և անկեղծուի. Անմասն՝ի կեղծեաց և՝ի կեղծաւորութենէ. անխաբ. գախ. պարզ. ուղիղ. հաւատարիմ. անպատրուակ. փօչրոս, հաճըգկեղևի, սպրգի. *Չիսիդր անկեղծ և ձշմարիտ կարծի սէր. Շ. Ի՚ի: Իակ Հմամ. առ՚: *Չպատմուճանն մտաց և զդուգս բնութենէ անշուշան և անկեղծ պահեցուք զ. լինի իմանալ և անկեղտ, կամ անեղծ: *Սէր անկեղծական. Նար. ՚Գէ: *Ցանկեղծաւոր հաւատոց. ած. փխ. ած. 5. (այլուր առեպ գնի՝ առանց կեղծաւորութենէ): *Սիրով անկեղծաւոր. Խոր. Գ. ճղ: *Քարով անկեղծաւոր. Աորս. ՚Գէ: *Անկեղծաւոր մարգարէ. Ի՚ի: *Անկեղծաւոր բարք, կամ բնութենէ. Փիլ: Մ՚ա: *Անկեղծաւոր խոստովանութենէ. Սարկ. փհ:

Անկեղծաւորութիւն. ած. անկեղծութիւն. *Առ ընկերականս սէր, առ կրսերականս անկեղծաւորութենէ. Ճ. Ա: *Ընդ սիրոյն միաւորեալ և կապեալ է իսոնարհութենէ, անկեղծաւորութ, անանձնասիրութենէ. Մանդ. ՚Գ:

Անկեղծիկ. ած. անկեղծ. *Ընդ անկեղծիկ հաւատոց զայսպիսի իւղ գնեա-

ջիք. Ոսկ. ած. փխ:

Անկեղծութիւն. գ. որ և անկեղծուրութիւն. Անկեղծն գոլ և հեռի՝ի կեղծաւորութենէ. պարզութենէ. յատակութենէ. *Ցորս չիք ինչ նշմարանք և կամ գիւտք խաւարի, այլ ամենևին անկեղծութենէն. Նար. հա:

Անկենդան. ած. որ և անկենդանի. Որ ոչ կեայ, որոյ չիք կենդանութենէ. անշունչ. անզգայ. ճանգըչ. պէտ հրաս. *Ի կենդանւոյ և յանկենդանոյ. Ածոց. բայբ: Ե նար. յա՚ եր: *Ի կենցաղոյս ծփեալ իբրև զանկենդան կեալ. Մագ. ՚ծ: *Եւ անկենդանք՝ որ ոչ չարժին. ՁՈ որդի: *Տունկն պտղակորոյս անկենդան: Անկենդան ցոյզ: Արեգակնս այս անկենդան. Նար. Ի. ՚Գ. յԳ:

Կամ իբր Անկենդանական. *Գարտաղանս անկենդան մահու. Նար. իԳ: *Այս է մեռեալութենէ անկենդան, որ զկենդանութենէ խնգրել հրաժարէ. Լմբ. ապ:

Անկենդանական, ի, ից. ած. Որ չունի կենդանանալ. ուսուի չիք մարթ ողջանալ. *Ցարեալցդ յանկենդանականս կորըստենէ. Նար. ՚ծ:

Կամ Որոյ անյայտ է կենդանութենէ. իբր անկենդան. ապաիծի պէս. *Լինդ Թոնաւորն Թրթռուր, և ընդ անկենդանական եւրևիչն. Նար. իԸ. Ձ:

Անկենդանագիտ. ած. ՚Ασῴζωος. Անկցորդ կենդանութենէ և կենաց կենդանեաց. *Ախտիւք մեռեալք, անապատականք և անկենդանակիցք առ ճծայինս անդամս և առաղջս. Դիոն. նէ:

Անկենդանաբոյր. ած. Անկենդանական, իբր մեռելական, անզգայական. *Չմահազեղկոյց տապանին ազդումն անկենդանաւորն Թեոփան. Նար. իԸ:

Անկենդանի, նոյ, նեաց. Տ. անկենդան. ՚Αζωος, μὴ ζῶον. Inanimatus; non animal. *Անկենդանիքն աւանդայն ըզգոլն (այսինքն ըստ պարզ դոլոյ ևեթ) են նմա կալորդք. Դիոն: *Կենդանւոյ առ կենդանի է նմանութենէ, և անկենդանոյ առ անկենդանի. Կիւրղ. գԳ: *Զայսոցդ զնա չայոյց՝ որք ոչ են կենդանի, այսինքն յանկենդանեացն. Սահմ. Ե: *Անմեղայն բնութենիք կենդանեաց և անկենդանեաց հնազանդեցան նմա. Տծած: *Անկենդանիք են քարինք, և այլ նմանք նոցին. Շ. իագ: *Որպէս զկենդանի Թուեսցի տեսողացն անկենդանին. Լմբ. ապ: *Ընչարժ և անգործ և անկենդանի գոլով. Նածայ:

Կամ Ուր չիք բնակութենէ կենդանեաց. անմարգի. *Անբնակաց և անկենդանեաց օտ արեգակն զլոյս: Հիւսիսայինն (երկիր)՝ի սառնամանեացն է անկենդանի. Շիր:

Անկենցաղ. ած. Նոյն ընդ անկենդան. անկենդ. Անբաժ՝ի վայելից կենցաղոյս. ձանձրալի. անպիտան. ՚Αβίωτος (βίος.) Non vitalis, vita misera. *կենդանոյս անկենցաղ եղև վասն ընչաքերութենէ. Ոսկ. ած: *Ի բաց անջատեալ յանկենդանոյ կեանս մահաբեր: Ցանկենցաղ և՝ի մեռոյ կենդանութենէ. Մագ. իԸ. Խ:

Կամ որպէս Օտարական, անաշխարհիկ. այլ պահմամբ նախկին նշանակութ. *Գրէ եթէ՝ի կենցաղումն իբրու անկենդան, և յոյժ տկարացեալ: Իբրու զանկենդանս վարեալ ըստ մեզոց խոց: Իբրու զանկենդանացաղս վարեալ ըստ մեզոց խոց: Մագ. իԷ. Ն ծԲ. իԷ: Իակ Փիլ. Լ՚ն. *Ըստ իմանալն և անկենդանացեալ կենաց իրաց ՚՚. յայլ և այլ միտս ձգի:

Անկեր. ած. ՚Որ չունի զկիր և զկիթ.

Անկերակուր. ՚Ըստ. չուտոլ՝ի ընէ կամ՝ի հարկէ, կամ կամաւ. անսուտալ. բան ընթրոց, և առանց ուրիշոց. էնդիչ, էնդիչոնիչ. *Անկեր, անխումար, պարկեշտ. Տծած: *Սերմանեն՝ի նա խորհուրդս անկերս և անարբս և անքունս. Վրք հդ. Է: *Լիցի անկերակուր կրակ իբրև զարեգակն: Զանկերակուր իմն հրեշտակաց բերեր զնմանութենէ. Եղիշ. Ը: *կայր անկերակուր. ՃՃ: *Ոչ միայն յոտն, և անկերակուր, այլ և լռութեամբ կեայր. Վրք. պփ: *Եկեալ յանապատէ՝ անկերակուր, խարազն զգեստիւ. իԳն: *Անկերակուրք և քաղցեալք գոհն կերակուր զընորհն ՁՅ. Հմամ. առ՚: *Զոմանս անկերակուր և անվարձ ծառայեցուցանելով. Սրգ. յ՚. Ի. (այսինքն առանց տալոյ զկերակուր): Իակ Փիլ. այլք. *Անկերակուրք և վկասակար իրք է օձիւս հեչտ ցանկութենէ յն. ձ. ձտրոφος, անսնունդ. իբր ոչ սնուցիչ, և կիմ անյագ:

Մերթ՝ Ուր ոչ գոյ կերակուր. *Ցանապատ տեղւոջ կալով յանկերակուր և յանջուր առասպարն. Տծած:

Անկերակրելի. ած. Անուսուցի. անծապքելի. անծախելի. անպարտելի. *Եւ ըրիկեան ամենախոհութենէ անկերակրելի պատուիրելի. Ա ած. Ի: *Վան անմեղութենէն՝ ապականութենէն անկերակրելի մնացեալ՝ յարեաւ: Հոգեկան առաքինութենէն արար զնա մարմնական վտանգիցն անկերակրելի. Լմբ. ապգփ. Ե ած:

Եւ որպէս Անկերակուր. անկարօտ կերակրոյ. *Զանկերակրելի անմարմնոց նըմանեալ կեանն. Ոսկ. ած:

Անկերակրողական. ած. Այսրմար՝ի կերակրել և՝ի սնուցանել. անսուտելի. *Մի ծառ է մարդկային բնութենիս, և ամենևին խիստ և անկերակրողական. Սրգ. յ՚. Ի:

Անկերակրութիւն. գ. Ἀτροφία. Inedia, et tabes. Ոչ կերակրելին. անսուտ. ղութենէ. և կորուստ ախորժակի կերակրոց. յորմէ և Մաշառական ախտ. *Հալել զմիսոյդ անկերակրութենէ. ՃՃ: *Ցանկերակրութենէ մեռանին. Վպփ. յա՚: *Ի հոգմոյ՝ ոմանք գիւթագեալ առնեն զհագեալսն, և այլք անկերակրութենէ տան, և այլք ամենևին սպանանեն. Աբիսա. Ե:

Անկերպ. ած. ՚Αμορφος. Informis, formâ carens. որ և անկերպարան. Տակաւին չունող զկերպ և զկերպարան ոչոչեալ. անկազմ. անհարթ. անձև. անհեթեթ. անկուռգ. պիլիմոխ. *Անկերպ նիւթ: Անկերպ և անորակ: Զփայտեայ պատկերան և զքարեղէնն պաշտեն, որ յառաջ անկերպ էին. Փիլ: *Զնիւթն, զանկիզն, զտեսակ յանկերպ գոյին. Սրգ. Ա: *Անկերպ և անհեթեթ. Գէ. Նա: *Դատարկ բանիցն հասմարք, և անկերպ մտացն հատուցմունք. Մանդ. Է:

Եւ ի վեր քան զամենայն կերպ. օտար՝ի մարմնեղէն կերպարանաց. անմարմին. ՚Αμορφος, ἀμορφώτος, ἀσχημάτιστος. Qui figurari nequit. *Զանկերպ էութիւն. Փիլ: *Ամենաձև, ամենատեսակ, անկերպ. Դիոն: *Անկերպ, և աննիւթ. Ոսկ. յԳ. ա. ՚Գ: *Զհասանելիսս մեզ կերպարանս առաջի գնեն զանկերպութիւն և գերաբնից տեսութենէց: Որպէս՝ի կերպի զանկերպութիւն նմանութենէ. Դիոն:

Անկերպարելի, ած. ոչ լինի գրել,

կամ նկարել, կամ դնել ընդ խիք կերպիւ. *Զանկերպագրելին չիշատակելի: Գոչ. մանք անկերպագրելեաւ (լաւ եա՝ անկերպագրելեաւ). ՆԿ. բ. իզ. ղբ:

ԱՆԿԵՐՊԱՐԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԿԵՐՊ. ըստ ա նչ. Ἀμορφος, ἀειδείς. Forma, vel specie carens. *Հաստատեաց զաշխարհ յանկերպարան նիւթոյ. ԽՀ. ֆա. 18: *Նա և ասէին անկերպարան՝ զկերպարանացն յայս առնէ (չև կատարելոց). Եզնիկ: *Անկերպարան ամենայն իրօք՝ և անձև է. Նիս. կոն. ի: *Ուրախ լինին անկերպարան առասպելքն. Մխ.:

ԱՆԿԵՐՊԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. *Չի մի կարծիցի, թէ յան կերպարանութիւն այսպիսի իրք գործիցին. Ոսկ. Ես:

ԱՆԿԵՐՊԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ Անկերպարան. անկերպ. *Ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ անկերպաւորՙ անունչ նական: Անիւք անկերպաւորիք. Նար. ձէ. իվ:

ԱՆԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. փ. Անկերպ և անկերպարան գոլ. տձևութիւն. անչքնութիւն. տգեղութիւն. պիւմիդիւէ, էյբրիւէ. Ամորֆիա. Deformitas. *Ակնարկեցուվ առ անկերպութիւն առաջնկայիցն (գիսականց) աստեղային տաղտկութիւն լցեալ. Նիս. ԲՂոզ: * Ի բաց բառնալով յաշխարհէ զզարդն՝ ընդունել սպասել զայն՝ որ էրն քնական իւր անկերպութիւն: Գեղեցկութիւնք ի բաց բարձեալ են, սխալուր անկերպութիւնք ամենայն ինչ զգածաւ. Փիլ. նխ. ա: *Ցրն գեալքն ի հող, և յանկերպութիւն նիւթոյ ատրածեալք՝ յարուցեալ կանգնեսցին. Երզ. հղ:

Եւ Ածային աննմանութիւն եղական կերպից. *Ի կիրպ անկերպութիւն իւրոյ նչխանական կերպիւն զմեզ զարգարեայ տեսակ. Աստ. գ. 1:

ԱՆԿԶ. ա. ֆ. որ և ԱՆԿՈՉԵԼԻ, ԱՆԲՈՑԱԿԶ. Ոչ կիզեալ. առանց կիզման. չերծ, առանց էրելոյ. խանձոտ, գոնհուշմապան. *Զնոյն հուր ընկալեալՙ պատճեցար անկեզ. Այս. իզ: *Անկեզ մորենի: Ի առչոյմանէ հրոյն զերիս մանկունսն անկեզ պահեալ. Շար:

ԱՆԿԻՏ. ա. Որոյ չիք աչարտման կամ սահման. անեզը. անվախճան. և Անսահմանը. անժամանակ. կամ Անչափ. անբաւեալի. վիրկ լոնեղօղ, յատիպենական. նիհայէնոիպ, էպէպի. *Ցանկէտ աւուրն: Ցանկէտ չարքայութիւնն: Զանկէտ յաւիտեանս. Ագաթ: *Անկէտ երանութիւնՙ կամ լալումն: Անկէտն խոստմանց: Ցերկին զանկէտն ակնեալ: Ի սրբասնեալ միջոց քո առեանց զանկէտն ի տաչխին ծրար թաղուցեր. Նար: *Ի վեր քան զերկինս, և քան զանկէտ և զանսահման քնութիւն սարբ ըեղն արարածոց. Ագաթ:

ԱՆԿԸՔԵԼԻ. Տ. ԱՆԿՈՉԵԼԻ:

ԱՆԿԺԱՏ. Տ. ԱՆԿՈՒՐԱՏ:

ԱՆԿԻԶԱՔԱՐ. ֆ. Առանց կիզման, կամ այրեցեալ լինելոյ. ասանդ էրուելոս. գոնհուշմայոգափ. *Որ զհուրն ածուքեՁն անկիզաբար ունիս. ՃՃ:

ԱՆԿԻԶԱԿԱՆ. ՛ա. ֆ. Անկեզ. և ԱՆԿԻԶԱՑԻՆ. ՛ի կիզանիօղ. *Ալ որ զանկիզականն ցուցեր երբեմն ի հնոցին, ցօղեա՛ և յիս տեր զոլորմութիւնՙ քո շնորհ մարդասէր. Հաբդ՝ափաս: *Իակ գու ցամաք փայտամարմնական, տարար ըզնոյն (զբոցն) նակիզական. Շ. ոփ. Բարչ: *Հուր անկիզական՝ լոյս Թաւիշնջական. Գնչ:

ԱՆԿԻԶԱՆՈՂ. ա. Ոչ կիզանիօղ. էյրօղ. Եագմաղ. *Զայրեցօղ քնութիւն անկիզանօղ առներ. Շար: *Հուր անկիզանօղ. Վրդն. սզ:

ԱՆԿԻԶԵԼԻ. ա. ֆ. Ἀκατάφλεκτος, ἀκαταφλέκτως. Incombustus, sine combustione. Անկեզ. անկիզական. և Անկիզաբար, առանց այրեցեալ գոլոյ. և Առանց այրելոյ. *Աճառ քոյ կիզու՛ի շերջափայլութիւնՁ ճառագայթիցդ, և ղբեզ կարող գոյ տանել անկիզելի՛ կոյսն. Ոսկ. յոնխիս: *Մորենի անկիզելի: Հրաբղինեաց անկիզելի զաշակերտսն: Մկրտեաց զդասս առաքելոյն՛ի հուրն անկիզելի. Շար:

ԱՆԿԻԶԵՄ, եալ. ն. Ոչ կիզուել. անկեզ թողուլ. *Զոր երկնային հուրն անկիզեալ. Մաթ. ոգ. Խլ:

ԱՆԿԻՆ, կնոջ, անկնոնայք, նանց կամ նայց. ա. ծ Ἄγαμος. Caelebs, և viduus. Ձուհնող զկին. ոչ կապեալ՛ի կին. չև ամուսնացեալ, կամ հրաժարեալ կամ զըրկեալ՛ի կնոջէ. ամուրի. անսամուսին. ինքն լոնեղօղ, ապագ. էրկեն, էրկէլ. *Որ անկինն է, հոգայ զնո. ա. Ղոր. է. 32: *Զի՞նչ արասցուք և վասն պլղոց անկանանցն. Դպ. իա. 16: *Զամանկուսս թո ղուլ անելչիատս, յորժամ լինիցին, քանզի անկին էին. Խոր. ի. 8: *Ամուրեացդ անկանայգդ, այսինքն որ այրիք լեալ են առք և կանայք. Եփր. ա. Ղոր:

ԱՆԿԻՉ, կչի, չաց. ա. Ὑφάντης. Textor. Որ գիւտ անկանել. ոստայնանկ. Նկարակերտ հիւսիչ. բան բանօղ, ջուլհակ. փոփաճաս. *Չգիտաք յոչխարաց՝ են ծալվիկք՛ ըստ արարչական արուեստին՝ անկ. չաց գովուելոյ. Փիլ. Նխ. է:

ԱՆԿԻՍԱԿ. ա. ֆ. Առանց հաշուելոյ զսուամարական կիսակն. *Տրուհնեան լրումն օր մի աւելի առնու քան ղայլ լրմունս տարւոյն, և վասն այնորիկ անկիսակ սայ երցեալ զվերադիրն. Սարկ. գոմ:

ԱՆԿԻՐ. ա. Որոյ ոչ գոն զդալի կիրք. որ չկրէ ինչ. անկարելի. անեսանո. անչարչարելի. *Ոչ ևս ասելի է անկիրս զայնպիսին զոլ ամենակին. Ագ. հակոչ: *Անկիրն կարեաց վերաց յանցանաց. Նար. խլ: *Անկիր գոլով և ոչ ձեռաք ըմբռնի: Ջիմարդ անկիրն կիրս ընդունի. ՃՃ:

Եւ իբր Անկրեալի. անտանելի. անբռնադատելի. *Անկիրն բարձրութեՁ երկնի. Նար. խլ:

ԱՆԿԻՐՐՆԴՈՒՆԱԿ. ա. Անընդունակ կրից. անկարելիք. *Բնութեի անկիրընդունակ, և առանց կարեաց. Խոսրովի:

ԱՆԿԻՐԹ. ա. Որ չէ կիրթ. ոչ կըրթեալ. անվարժ. անհմուտ. անփորձ. անմասն. լոռվեծ. Նալչմիդ, ալբէմմըլ, ճաճի, պէհաղէբ. *Անկիրթ մարդոյն. Եզնիկ. Բ: *Անկիրթ մոգք համոզել. Յհ. իբ: *Զանկիրթսն վարժից. Նար. խլ: *Որք անկիրթ են իմաստից. Լմբ. պգբգ: *Բարիքք՝ անկիրթք չարեաց (հրեշտակք). Նար. յա: *Անկիրթ մարմնական կրից (եաձ). Լմբ. ոզ:

կամ Անսովոր. օտար. նոյ իմն. ածայ ըզ. * Անկիրթ պատահումն. Նար. իվ: *Ի տան հօր սահէլն՝ վասն գաւթի կատծէլ՝ անկիրթ ոչ է. իգն:

ԱՆԿԻՑ. ա. Ոչ կցեալ. ոչ միացեալ. չմոնծ. մէբպծ, լգոյուածք. *Անկից վերացն խոցով հարցաչինեցաւ. Նար. խոս:

ԱՆԿԻՒՂ. գ. որ և գրի ԱՆԱԿԻՒՂ. թաւի բառ յն. Ἀγκύλος, որ է ոլորեալ, կոր, Ճարմանգաձեւ. Ազգ ինչ հանգերձ. ձից կամ պարեգօտի. * Էաւս կին մի գայ եանն նորին, ագաւ նա պարեգօտ մի՝ զոր անկիւղս կոչեն. Բառչ. Ֆ. 59:

ԱՆԿԻՒՆ, կեան կամ կիւնի, կեանց. գ. գրի և ԱՆԳԻՒՆ. (լծ. լտ. անհելաս. յն. զոնիա, զոնիօս. պ. խիանկ, գիանճ. ռմկ. գոռնը.) էօլե, պոճագ, զուվիյե. Գωνία. Angulus. Տեղի՛ յոր յանգին անձկութիՁ երկոքին կողմանք չինուածոց. և ըստ երկրաչափիցՙ խոտորնակ բերումն կամ անկումն երկուց գծից՛ի մի կէտ աւարտման: Լայնաբարՙ կոչին ինչ առանձին. գոգ. խորշ. ծայր. ծագ. յամենայն լեզուս պէսպէս առմամբ. *Երկու սիւնս աթրասցեա յանկիւնս խորանին: Արար և զեզ ջիւրս նորա՛ի վերայ չորեցունց անկեանց իւրոց: Ձանկիւնէն մինչև՛ի գուռն: Եղև գլուխ անկեան: Ձանկիւնս սան քոյ: Առ անկեամբ գնացից տան նորա: Առ ամենայն անկեան դարանակալ լինի: Ձանկիւնս հրապարակաց: Ոչ եՁէ յանկեան ուրեք գործեալ իցէ այս. ևն: *Զի՞նչ ի ցեն անկիւնք սեղանոյն, եՁէ ոչ զնաչն նչանակէ, որ և անկիւնս ցուցանէ չորս. բուն, անկիւնն՝ կատարն՛ի վեր ուղղեալ. աչ անկիւնն, ահեակ անկիւնն. Ագաթ: *Հուպ ընդ ձախակողմ անկիւնին. Զնոբ: *Զահաւորեալ՛ի չորս անկիւնս՝ աչխարհի. Անյ. Բարչ: *Ղորք անկիւնք (այսինքն աչխարհս ամենայն) լուան զերկրութիՁ. Եփր. եւ: *Կապէ իբրև անգիւն երկուց որմոց զարուն և զեգն. Աբղ:

Իբր գլուխ անկեան, նմանութիՁ գլխաւորութիՁ. *Գահերիցութիք վերագիտոզաց (եպիսկոպոսաց), ունողք անկեան անբծացն պարու. Նար. գախ եիէ:

Իբր Աստուծոյ կամ Թէ աթոռոյ. *Աչխոյ. *Անկիւնք աստի և անտի յաթոռն նստելոյ. Ֆ. ֆ. Ըլ. 18:

ՎԷՄ ԱՆԿԵԱՆ. բուս յն. անկիւնական. Γωνιαῖος. Angularis. *Ո՞վ եր արկ զվէմն անկեան՛ի գիս. Ցօբ. լԷ. 16:

ԱՆԿԻՒՆ ՀԱՏԱՆԵԼ. Տ. ԱԿԱՆ ՀԱՏՆ. ՆԵԼ. յն. զորմն հատանել. * Անկիւն հատեր, այլ զգանՁս իմ ոչ կարացեր գերլել. Ճ. ժ: *Երհատ անկիւն գոնն, և մուտ՛ի սենեակ. Ոսկ. ա. Ինս:

ԱՆԿԻՒՆԱԴԻՒ, գծի. Տ. ՏՐԱՓԵԳԻՒ. *Երկինի և երկրի՝ յանգիւնագծէն (լս. չափաբերապէս) առ միմեանս բաժանեցելոյն. Նիս. կոմ: *Աչխարհն ակիզբն և հիմունք հաստատեցան, ի յերկուս՝ անկիւնագծիս առկայացան. Երզ. ոփ. երի:

ԱՆԿԻՒՆԱԿԱԼ. ա. Որ պինդ ունի զանկիւնս երկուց որմոց. որպիսի է վէմն անկեան. ըստ յն. անկիւնական. Γωνιαῖος. Angularis (lapis). *Զանկիւնակալ քարն առաւել ընտրութիՁ արժանի վարկանին: Ի հիմունսն վէմ, և յանկիւնսն անկիւնակալ քար՝ զերկուս ոմսն՛ի միասին կապել. Սարգ. ա. գ. Ֆ: *Ալս է գործ անկիւնակալ վիմաց. Գէ. էս:

ԱՆԿԻՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական անկեան. էեօլնյէ փոփնիգ. *Ցաղագս երկուց տրամագծիցն անկիւնական. Երզ. ոփ. երի:

ԱՆԿԻՒՆԱՀԱՏ, ի, աց. ա. Որ անկիւն՛ կամ ական հատանէ. ոլոնափոր. պոպէ ծոլօ բոյօղ. *Գողաբար մտանէին առ նոսա իբրև զորմահատս անգիւնահատս. Ոսկ. գչ:

ԱՆԿԻՒՆԱՏԵԱՆ, ի, աց. ա. Ընծոյ զանեակ և զձև անկեան, կամ անկիւնատոր. *Հրոյ՝ ոչ լինել բոլորակ, կամ անկիւնատեսակ, որ է յերկայինս (այսինքն՛ի հոզայինս), կամ կրել զոր ինչ օդոյ են. Մաթ. ՛ի տիան:

Անկիւնաւոր, ի, ացի. ա. Ունօղ զանկիւն՝ իրական, կամ նմանական, ըստ երկրաչափաց և ըստ Թուաբանից. էօլէնի. *Անկիւնաւոր՝ խորանաձեւ՝ տախտակ յինքեան ունելով գահոյք զբօսանաց. Աբծր. է. 7։ *Անկեան անկիւնաւորաց սկիզբն՝ միակն է. Լիմ. ոահմ։ *Ի նմանէ (յերրեակ Թուոյ) յառաջ խաղայեալք բոլոր անկիւնաւորաց. Մագ. է։ *Ուրք զբռնքանկիւնան զերկոտասանեան շարագրեն՝ Թիւք անկիւնաւորք՝ են առաջ. ա, ք, է, է, Թ, ժա, ժք, ան. իսկ որ զայլ երկարան շարագրեն անկիւնաւորք՝ են այսոքիկ. բ, ք, ջ, ը ան. փիլ. լն. ը. 5։ *Յոհաննու քահանայի (Արկաւագ վարդապետի) արարեալ զանկիւնաւոր Թիւդ՝ ի փոխարերութիւնէ յերկրաչափական Թուոց (իբր ուղղանկիւնի, եռանկիւնի, քառանկիւնի, ան). անկիւնաւորաց Թուոցդ վերածեան մինչև յեօԹին է. բայց այլդ (եղաւ) վասն կրԹուԹեան մանկանց. Սաքի. փոմ։

Անկիւնադիմ. գ. Վեմ անկեան. քար անկիւնակալ։ *Որպէս վեմ յանմուռԹէ չինուպաց յետս ձգեալ յետոյ ոմն կիւնաքար լեցի. Երզն. ծգր։

Անկլանելի. ա. Զոր անմարթ է կլանել. որ կլնլու բան չէ. եռապատիկ. *Իբրև զնախատ ինչ՝ զանծամ և զանկլանելի. Խոր։

Անկղ. տ. անգղ, և անգեղր։

Անկղիտանամ, ացայ. լ. (լծ. ին. ἐγκλίνω, ἐγκλίνομαι. լտ. Ինքլինո. inclino. խոտորիլ, հակիլ). Ցարիլ. զակատիլ. մոլիլ. բանի մը չարաչար պէտ չգիտել. պէչտ մէկ, ,փապանամգ. *Կերպակրոց տենչանաք. և օտար ընչից բաղձանք, և փառամոլութիւնք, որովք անկղնտանալք՝ ի տրփանսյն։ Յայսոսիկ անկղնտանալք մեք կրօնաւորքս։ Մի երբէք յանկուԹիք մարմնոյ անկղնտանալ. ևն. Սարգ. ոգեպ։ Իսկ՝ ի հին բառգրի. *Անկղնտանալ. լիմարիլ՝ ի տուփանս, կամ պշնուլ՝՝։

Անկնդրուկ. ա. Որ չունի կամ ոչ մատուցանէ կնդրուկս. անունէր, ունայնաձեռն. *Քահանայ անկնդրուկ. Նար. ծիե։

Անկնիռ, կնքի, ից. ա. Ἀσφράγιστος. Non obsignatus. Որ չէ կնքեալ, չունայ զնիռք կամ զդրոշմ և զնշան. փակաբեր, մեօհրաբեր, նիշանաբեր. *Անկնիռք ոսկի գիրք ձեռնարկանելի է գողոց. Բրս. ԹԷրս։ *Զկնքելովք տումիքն տատակիչն անյանձեր, և յանկնիքսն մնացեր, և կոտորեր զանդրանիկն. Սէբէր. ծ։

Ոչ սկրտեալ. որ չունի զնիռքն քրիստոնէութեան. ոչ լուսաւորեալ սկրտութիւնն որ աւազանին. երախայ. *Իբրև զանկնիքս. Աբօ. ԹԷրս։ *Շրջանակեալ (սուրն լուցեղէն) յորժամ տեսցէ զոք յանկնիքսդ, ի բերան պատահէ. Բրս. ԹԷրս։ *Բազումք կան մնացեալ անկնիք. Ոսկ. յհ. ա. 6։ *Իսկ մեք ընդ անկնիքսն խառնակիմք. ՃՃ։ *Ուռեալ սկրտել որպէս զանկնիք. կաՀէ։ *Վասն անկնիք մեռանելոյ մանկանն. կանան։ *Լուսաւորեն զանկնիքս սկրտութիւնն ոչ աւազանին. Սարկ. չհ։

Անկնոյնկ. } Նոյն ընդ վ. իբր ոամ

Անկնոյկ. } կական. զի և կնիքն սկրտութեանն՝ երբեմն ասի որպէս ոմն կնոջիք, կնոյք. *Ընդ անօրէնն և ընդ անկնոյքսն խառնակիմք. Մանդ. ի. (որ ի ՃՀ. Դ. ընդ անկնիքսն)։ *Եթէ ի ծուլ. անկնոյք ոք մեռաւ. կաթգ։ Մաղս։

Անկշիռ. ա. Որ չնք կշռւս. անչափ. ընդ որում չկշռի այլ ինչ. անզուգական, անհամեմատ. Նչաոփ ընծայ աննման. դարնը. ըզ էօլէսոխոչ, ՀենԷոփ էօփ. *Որչափ այն արեգական արեգականս այսորիկ անչափ և անկշիռ է. Ոսկ. յհ. ա. 11։ *Անկշիռ կեցոյց. ՃՀ. է։ *Անկշիռ սահման, կամ իշխանութիւն, խոնարհութիւն։ Անկշիռ և անհամեմատ գովեստիք՝ ի սպաս մարտիրոսաց անկշիռք և անզուգականք. Նար։

Եւ Արտաքոյ քան զկշիռս արդար. անչափաւոր. լափ էի պահոչ. էզրէզբզչ. օրան. *Ի մարմինս մեր՝ ի յաձախութիւնէ լինին անկշիռս խառնուածք. Ոսկ. մ. ա. 10։ *Անչափ ներումնէիւ զանկշիռ անզուգութեանն տանին պարտաւանս. Պիս։

ՀՀ. Առանց կշռելոյ. *Անկշիռ (կամ անկշռեալ) վաճառեալ, և կամ կշռաւ. Մխ. օփ։

Անկշռելի, լոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. *Որքանութեամբ անկշռելի։ Անկշռելի բերկրանօք։ Անկշռելիս ուխտազանցութեանս։ Որ ինձ անկշռելին է, քոմմ անճառութեամբ չափեալ է. Նար։ *Զի մի զանկշռելի չարիսն ընդունիցեմք. Ոսկ. կա։ *Անկշռելի երախտիք. Լմբ. կմբ։ *Անկշռելի ոմն՝ ի գաւս քաղաքավարացն ամենեին ոք գտցի. Պիս։ Իակ Ագաթ. *Անկշռելի ականն տեսանելեաց ՚՚. իմն անըմբռնելի, կամ ուր չհասանէ կշռութեամբ այսինքն ձկտութիւն աչացդ։

Անկշռութիւն. փ. Ձկշռելն. չհամարելն ինչ. բան լիութեան. *Զփղբունցն (մեզայ) զանկշռութիւնս. Նար։

Անկշտամբելի. ա. Ազատ՝ ի կշտամբանաց. (անմեղադրելի.) *Անկշտամբելի՝ ի բամբասանաց տալմոսին. Նար։

Անկոխ, ի, ից. } ա. գ. Ἄβατος, ἀνεπίβατος, ἀτρίβης. Invius, non tritus. Ոչ կոխեալ. ոչ կոխոտեալ. դժուարակոխ անապատ. մարտ լիխոնաձ. պատըմբզ, խոչիչ, փբր, եչպան. *Ձերկիր անկոխ։ Ցանկոխ երկրին։ Անապատ անկոխ։ Անկոխ ձանապարհ։ Ցանկոխս (այսինքն յանկոխ վայրըս) հարին զնորանս։ Թողոյ զնա յանապատ, և ասէ նոխազն յինքն զանօրէնութիւնս նոցա յանկոխն։ Յագեցուցանել զանկոխն և զանչէնն. ևն։ *Ընդ խաւտ և ընդ քարուտ և ընդ անկոխ հետեւել և ընդ անձանապարհ. Փիւս բագն։ *Սերմանել և՝ ի վիհս անկոխս, Թէ հնար ինչ իցէ. Սահմ. ի։ *Լեռնանձև անկոխ կուտակմանց. Ածո. եիեչ։ *Ընդ անկոխ ընԹացաս սահմանի յատակի (այսինքն ծովու). Նար. ասա։ *Անկոխ դրախտին ձանապարհ բացաս. Ոսկ. նս։ *Զանկոխն օձի զարգունի գնալ ձանապարհ. Ածո. պեփ։ *Անդաստան ընծայեալ ՚՚՝ անկոխ. Աբօ. ինգր. յորմէ և խոր. հոխիս։ *Նեղ է փաթախս, սակայն գայլոցն անկոխելի. Ածո. ը։ *Վայր անմխիԹար, և ոմ մարդկային գնացից անկոխելի. Կնմա։

Կամ Ուր ոչ լինի կոխել. անմատոյց. *Բարւոք գոռաւ՝ ի գրունս անկոխից ՚՚. այսինքն անմատոյց սրբութեաց. որպէս յն. Ἄδυτον. Դիած. եչ։ *Անկոխ աՀծոս. Ոսկ. ոգի։ *Ի յանկոխն մարգկային մտաց սրբութեան. Շ. ա. յհ. ա։ *Անփորձ, և բոլորից անկոխ ունի զգոյութիւն. Մաթ. Նչ. եիեչ։ *Գերազանց քան զձնակուԹիւն անկոխելին սրբութեաց։ Ո՛չ քահանայութիւն՝ ի յանկոխ խելին տեղի ձեռնարկէր։ Խաստատիրութիւն վերնական և անկոխելի. Նար։

Անկոնդիւն, ղնի, նաց կամ նից, և ղնոյ, ոց. (որպէս ԹԷ ԸՆԿՈՆԴԻՆ, ընկղմանելի՝ հանգիստ կողին. կամ ուր անկեալ գնի ոք.) Κοίτη. Cubile. στρωμνή, στρῶμα, Stragulum, stratum, lectus. Խչտիք մարդոյ. մասն մահճաց՝ մաղեղէն, բրդեղէն, խոտեղէն, յորոյ վերայ լինի ննջել կամ ընկղմանիլ. փէօչէփ, եաՀափ. *Առնուցուն զանկողինս, որ ընդ կիսիք քովք կայցեն։ Կշտամբեաց զնա հիւանդութիւն անկողնի։ Ցարեաւ դաւիԹ յանկողնէ իւրմէ։ Ի սենեակս անկողնացն։ Ցանկողնի իւրում։ Արտասուեաք խոնվք զանկոլինս իմ Թացի. ևն։ *Ոչ էր հանգուցեալ ՚ի վերայ անկողնոյ. Փսլմ։ *Գեանատարած անկողնօք, կամ անկողնոց. կոբիան։ *Ջծածկարան անկողնոյս։ Մահճացս անկողնի. Նար։ *Գիշերային անկողնացն պատրաստուԹիւն հանգչել. ՅԿ. իմ. ոփ։ *Փոխանակ Թագաւորական անկողնացն. Խոփ։ *Լալով Թանայր զմահիճս անկողնի. Դնյ։

Լայնաբար, Սպասք անկողնոյ կամ մահճաց, բարձ, ևն. փէօչէմ, սէսիր, սեր. ին, եասՒՀփ. էերէչէր. *Անկողնիս ծիրանի՝ ոսկեՀուռս անկեալս. Փիլ. փեօսկան։ *Անկողնի կարասիք. Աբէոփ. ՃՀ։ *Անկողնին՝ որկայր՝ ի ներքոյ գլխոյ նորս. Եոս. պ. ԹԷ. 15։

Անկողնկն, կամ **անկողնկոտ**. Առատաստ ամուսնացեալոց. ամուսնութիւն. մերձաւորութիւն. *Պատուական է ամուսնութիւն, և սէր անկողինք։ Մի խառն անկողնովք։ Ջաւակ անօրէն անկողնոց։ Ելեր յանկողնոյս հօրքո։ Ցայնժամ պղծեսցեր զանկողնոյն՝ յոր եւլեր. ևն։ *Պղծել զնուիրեալ սէր անկողնոյն ընկերի նորոյ։ Չարատաստ ամուսնութեան պարկեշտ անկողնոյն պահին։ Պատուական անկողնի նեաՀն միաւորութեան. Պիս։ *Ի սէր անկողնոյ ծնութեան. Ոսկ։

Անկողմանութիւն. փ. Իբր ընկղմանութիւն. և Բաւիւ անկողնոյ. *Ոսկեղէն անկողմանութիւն, յորոյ վերայ զգլուխն իւր հանգուցանէ փեսայն. Նիսս. երփ։

Անկողնագիծ, կցի, ցաց. փ. Ամուսին. այր և կին. ὁ καὶ ἡ Σύγκοιτος. Concubitor, trix. երկ. ԽԽՀ. Եօթաչ. *Ցանկողնակից քոմմիչ զգոյչ լեր պատուել ինչ նմա. Մխ. ը. 5։ *Ալլազգեացն՝ ի ձեռս մատներ զիւր այրն և զանկողնակիցն. Ոսկ. ՀերՀ։ *Նեղատրեալ յանկողնակցէն՝ խնդրել զաւազանն, զի փախստական լիցի. Լմբ. ասկ։ *Արգելլոս զնչրան յօտար անկողնակցաց. Պիս։

Անկողնակցութիւն. փ. Անկողնակիցն դոլ. մերձաւորութիւն առն և կնոջ. *Ի հասանելն նոցա՝ ի միաբանութիւն անկողնակցութեան. Մխ. ԺԲ։ *Զջնջումն է անկողնակցութեան (ընդ օտարի) հետեւումն, և տրամութեի. Լմբ. խմասփ։

Անկողնարկ Լինել. Արկանել կամ յարդարել զանկողնին. փէօչէփ պրաֆմափ, փէօչէյի էապմափ. *Ոչ ումեք ոք անկողնարկ լինէր. Եզիւ. ը։

Անկողնոպուտ. ա. } Ἄσυλος. Inանկողնոպետի, } spoliatus, intemeratus, tutissimus. Զոր չէ մարթ կողոպտել. անկասպտելի. անքոյթ. անձեռնարկելի. անապական, որ չի խուզբիր. աօյոլմաչ, լալընմաչ, էմին. *Ցանկողնոպուտ գանձս արքայութեան համբարեցից։ Սատանայ անդամ չկարէ կողոպտել. այլ յանկողնոպուտս գանձին պահեացի. Ոսկ. մ. ա. 15։ ը. 25։ *Անկողնոպուտ մեծութեի. Լմբ. ոչ։ *Պահեաց զկուսութիւն անկողնոպուտս. ՃՃ։ *Աստի անդր մնասուցուք յանկողնոպատելի գանձանական՝ ի ձեռն աղքատաց։ Ջամենայն ինչ անդր ժողովեսցուք յանկողնոպատելի գանձարանն. Ոսկ.

չհ. ա. 24. 28։ *Գանձ կամ զգեստ անկողոպտելի. Շար։ *Հարան քեզ հարազատ, նուէր անկողոպտելի. Աբեղ. Լիպ։ *Անկողոպտելի մաքրուն. Խոր. հ. ա. 16։ *Անկողոպտելի ուրախութիւն. Զեր. 3։

Անկոնձ. տ. Ընկոնձ. *Գաւազանն ծռակերպաւ, և անկոյղ պատուաբերեաց. Ճ. ժ։ *Որպէս զանկոյղ պատոյտ հարեալ ի տապեղ. Շիր։

Անկոնիտուկն. տ. Ակոնիտոն։

Անկոշ, ի, ից. ա. ս. Մերձ՝ Ոչ կոչեցեալ, առանց հրաւիրման. Μὴ καλούμενος. Non vocatus, vel invitatus. *Անկոչ ինքնակամ յօժարեր երթալ ի տունն. Ոսկ. ս. Ը. 9։ *Փոյթ սիրելի յուրախութիւնն կոչեցեալ (այսինքն՝ ի կոչելն ևերթ) պարտ է մերձակայիլ. իսկ ի վորձութիւնն (բարեկամին՝) անկոչ. Ոսիէ։ *Ընթացուք առ տէր, և անկոչ եկեսցէ առ մեզ. կէմա։

Մերձ՝ Անանուն. անյորջորջելի յատուկ կոչմամբ. *Ἄκλητος. Nomine carens, appellatione potior. *Անկոչ, և գերագոյն քան զանուն երևեցելոյ գերագոյի ծածուէին։ Օրհնել զանկոչին և անանուան ծածուէն բազմանուն։ Դիմա. ՃԺայ։

Անկոշ եպիսկոպոս առի, որպէս Անթեմ, առանց անուան սեպհական վիճակի. *Անկոչ եպիսկոպոսք, որք արտաքոյ կարգադրութեանք են. կանան։

Անկոմնեմ. տ. Անգոմնեմ։ Սէր. ա. 26։ Յճխ. Ը. յ։ և յայլ դիմս։

Անկոնոր. ա. Որ ոչ կոտորի, կամ ոչ մանրի ի կոտորս. կարծր. որ չի նոթ. ցիր։ Գերբմաղ. *Իբրև զխիտ լինչ և զանկոտոր. Յոբ. Ը. 18։

Անկորանալի. ա. Որ ոչ կորանայ. անխոնարհելի. որ չի ձկիր, ևիւթ. Ֆիլ. Ἀκαμπής. Inflexibilis. *Պարանոյ ձեր ասէ մի խիստ լինցի, այսինքն է՝ մի անխոնարհ և անկորանալի լինցի միտք. Փիլ. Բագն։ *Երկինք՝ մարմին անկոյանալի. Շիր։ *Ուսուցաներ զՃգնոմէնի անկորանալի. Ոսկ. վ։

Անկորացուցանելի. Նոյն ընդ վերն Ա յն՝ զոր չէ մարթ կորացուցանել *Հաւատս հաստատուն՝ զանկորացուցանելի կազմութենէն՝ սորա գերկեցկութենէն ընձեռեալ գլուխ. Պիս։

Անկորդան. ա. } Որ ոչ կործանի,
Անկորդանելի. } կամ չանկանի. անասան. հաստատուն. վոր լինինց, ամուր ևեղած. եզբաչաղ. փոխիկ, ամուր. *Քաղաք անկործան։ Արձան հաստատեաց միշտ անկործան։ Կոյ կանգուն՝ անկործան։ Սիւն անկործանելի. Նար։ *Անկործանելի միաբ ի դրդուղացն. Լմբ. ոգ։ *Հաւատս անկործանելի զարգանայ խորհրդով ընդ խոկումն մահու. Կէմա։

Անկորնչելի. տ. Անկորուստ։ Դու միայն միաս անկորնչելի. Նար. ևՃ։

Անկորովութիւն. գ. Նուազութեի կորովութեի. տկարութեի. *Անփորձ և վհատած բանից անկորովութիւն. Սարկ. հանգ։

Անկորուսանելի. տ. Անկորուստ։ *Անկորուսանելի և անապատելի լինի քեանս պահէ. վ՚ահր. Երզ։

Անկորուստ. ա. ս. Ուր չիք կորուստ. որում անմարթ է կորնչել. անապականելի. անվանանելի. որ չիւրբբեր, փայտ՝ զայ օվազ. * Չի անկորուստ լիցի արդարութիւն. Ագաթ։ *Չի անկորուստ պահեսցի ճշմարիտ կամացն հաճոյութիւն. Ցճխ. Ը։ *Կեանք անկորուստ։ Ցաւանդ անկորուստ. Նար. ԺԸ. ԺԸ։ *Չի զնա զանարժանս՝ անկորուստ և անշնասելի ընդ փրկեցելոցն հաղորդեսցես. Նար. ևԸ։

Անկոնիան, ոյ, ոց. գ. որ և Անգոնիան. *Ὑφασμα, συνυφή. Textura, contextura. Ոստայնանկութի. և հիւսուած. ընդելուզումն. գործած. բանաձի, փոփոխուէ, եօրէ. և գործն անկեալ՝ հիւսեալ. բանած բան. իւլնինէլ փոփանմալ ևէյ. *Անկանէր ընդ նմին անկուած ականկաս։ Ըստ վերնոյ խառնուածոյն անկուածոյ վակասին։ Հիւսեալս ընդ միմեանս յանկուած վակասին. Եւ. լԸ. 10. 18. 19։ *Խոյր բեհեզեայ՝ անկուածով ոսկւոյ. Խոր. Ը. 31։ *Ոսկեքեզել անկուածովքն. Լմբ. ոգ։ *Երկդէմ մի անկուածս (յանկանոցին). Փիւ. 44։ *Չնկար անկուածոյ ձառիս գրուատի. Նար. ոոոփ։ *Մեծերս գունից և անկուածոց. Խոր. ա. 23։

Անկոնոնս. Դուն ուրեք՝ որպես Անկուսին, այսինքն անկանիլն. ինինալ, փիւ. Σύμπτωσις. *Չի մի երբեք կակղայեալք ախոյին՝ ի ներքս անկուածովքն հովտանայցեմք. Նիս. Երփ։

Անկոնուածոց, ի, ից. ա. Ոստայնանկեալ. հիւսեալ. հիւսակէն. ընդելուզեալ բանած, հոսուած. փոփանմալ, եօրէ. Ὑφαντός. Textus, textilis. *Անկուածոյ հիւսակէն։ Գործ անկուածոյ. Եւ. իԸ. իԸ. ւԸ. լԸ. ոփեմ. ուր չի. երբեմն է՝ հիւսածոյ, և երբեմն՝ հիւսուղի։

Անկոնութիւն. գ. Յանկաւորութեի. յարմարութեի. յարաբերութեի. ըստ չնոնեչուի. Σχέσις. Mutua affectio. * Ոչ ինչ նուազ դովելիք առ իրևարս անկուածի, քան եթէ ըստ իւրաքանչիւր ուրոյք տեսեալքն. Ա՝ որս. Ը։

Անկոնիմն, կման, անց. գ. Անկանելի, ըստ ամենայն նչ. իբր կործանումն. վայրաբերումն. զկուսն, վերնումն, մահ, պատահումն ևն. *Յորոցին ի գլորմանէ զանկումն ամենայն երկրի. Ագաթ։ *Ընդ անկումն անհնարին. Պիս։ *Չանկմունան երիքովի պարսպացն. փորգ։ *Առաջի անկմամբ. Յճ. լե։ *Անկումն կամ թոզիկոսին (յաթոռոյ)։ Սուգ առեալ վասն անկման փեսային. Յճ. լե։ *Բազմաց անկումն մեծամեծաց (ի ճակատու). Խոր. Ը. 82։ *Հիւանդութեիչ ի վերայ անկումն. Յճ. իմ. ոփ։ *Ի ճշմարտութենէն ի լսանն անկումն. Բբս. Ծն։ *Աւտաքս անկումն, ոյ. իբր ի դուրս բերումն, յաւելուած. Աւղ. ԺՁ։

Անկոնումն կամ Անգոնումն. որպես Անկման, ըստ չն. *Շարժին ըստ ուր անգամանցն։ Ընթերցուած՝ ի վեր բերեն ըստ ուր անդամանցն. Աբէսա. Տ։

Անկոնումն, կամ Անգոնումն. յանգման. որպէս ի յանգումն, չկատարած, ի վախճանի. յաւարտ. *Ի սկզբանցն մինչև յանկումն գալ կենցաղոյս. Պիս։ *Յանգուման բերեալ՝ աեսանէ զամենայն ի բարիս ասարտեալ. Մագ. Ը։ *Ասատ. նոր յանդման գործս կարգեաց գյաղագս ուսեալոցն բան. Ան. սթոգ։

Անկոնումն. որպէս Անկուած. գործած. *Բաբելացւոց անկմամբ ոսկեղէն թեղ Ճեզանակ. Պամ. ազ։

Անկոնուընեմ, } ևցի. ն. և ը. որ և
Անկոնուընեմ, } Անգոնուընել, Անգոնուընել. (լծ. ընդ Անգանեել, անկոս նել, անկուանել. մերձի և ի հյ. կուշտ և ի սպս. կ՚ուիպէն, ունկն գնել.) Ածս. չել. կիցս ընկենուլ. որպես թէ տալ անկանիլ յուսոց. Ἀπολακτίζω. Recalcitro. Ռեմի ետ-ծափ, էիճիք սալմափ. *Ձգաբեցաւ, յօրացաւ, և անկուչեաց զսիրելին. Օր. իԸ. 15։ *Անգուշեաց սիրելոյն. Լմբ. ոգ։ *Վազս առեալ փռնգալով, անկուչեալ չետս կոյս զիշխանն ընգաստուցեալ ընկենոյր։ ի պարարտութիւնէ պորտոյն անկուչեալ. Յճ. լի։ *Չի չետ գարձին և դուք գարձեալ անկուչեցէք. Ոսկ. Ե։ *Ընդքաջ գիրոնայ և անկուչէ. Եփր. հա։

Եւ իբր Անգոնել. ատուգանել, անատել. կամ Աւ ուռն հարկանել. ընդվայր հարկանել. ընդվզել. Ռօիվել, ետպել։ *Չի մի կիրճ բանիցն անկուչեսցեն (կամ անկոնչեսցեն) լսողքն. Ոսկ. հա։ *Մի հեթանոսաբար անկուչեսիր ի պատուիրանացն Ա՝. Մանր. Ը։ *Անգոս նեացն և անգուչեաց՝ մի բառ է. Շարի՝ ատորի, և սէ՝ հայերէն. Երփ. փեր։ Տես և Անկոնուսնել։

Անկոնիշտ. ա. Բառ ռամկական, իբր Անյադ. * Որովայնամոլ և արբեցող մարդոյ, որ անկուչտ լինի. Ոսիէ։

Անկոնուն. ա. Որ չէ կուռ (պղոտապայ). ոչ կռեալ. անկոն. չաթ ֆարդ էիճոճաթ. Ἄτριπτος. Non tritus. *Անկուռ է առուբքինութեանն Ճանապարհ. քանզի սակաւք են՝ որ գնան ընդ նա. և կուռ և կոխ՝ չարուքեն։ (Անիսրատն) ի յանկուռ Ճանապարհ ոչ խոտորիալ և խորչեալ. փիւ. այլաբ. Ե չին։ *Չէ անկուռ Ճանապարհ, ընդ որ ընթանալ ելիք հանդերձեալ. Լմբ. ոգ։ *Եւ ոչ ոքոյ հարցն է անկուռ Ճանապարհ. Գերմ. ԲԸ։

Անկոնուսնեմ, ևցի. ն. Ἀθετέω, διαπτύω. Sperno, respuo. որ և Անկոնուընել, Անգոնուսնել. Արհամարհել. անարգել. *Որ անկուսնեցոյն է, անկուսնէ. և որ անօրինելոյն է, անօրինի։ Մի ընդ ամենայն առաղջուն զարհուացուք, և մի զանտն անկուսնեացուք. Աբեղ. իոլիթ. Ե ոգ։ *Անկուսնեաց նախատանօք զկուռս։ Անկուսներ զանուն քոյ. Հ=Յ. երեթ. ծԸ։

Անկոփ, ի, ից. ա. Ոչ կոփեալ. անտաշ. և Դժուարին՝ ի կոփել. լաչաթ, վնոյաթ, յէ-ա էէզաթոյաթ. ամբողջ. պէ-ինէն՝ ենաթմըլը. * Ամենայն՝ ի քարանց պատուականաց, չափով յանկոփից (յն. ապգ է)։ Աւնէն վէմն անկոփս ըստ օրէնացն (յն. ամբողջ)։ Ե. Ել. Ե. 9։ ա. Ա. Բ. 47։ *Ի գլխոյ լեռնէն առեալ վէմն անկոփս՝ յայղէս. Ագաթ։ *Չկարծրութենէ անկոփ վիմացն՝ սխալալի կուիեալ. Մագ. ծԲ։ Իսկ Մագ. ծԸ. *Անկոփ բան կատակական ոյ. իբր անհարթ. անշուք։

Անկոփուն. ա. Որ ոչ կռնչէ կամ չկարէ ձիկ հանել. անբարբառ. ֆանը կոթած. ենոսիպ. *Ոչ ձայն պատառանաց զկնի արձակեաց. քանզի անկոփուչ էր. Նար. ծԲ։

Անկոփի. ա. Ոչ կռուօղ. և Ջուծող զկռիւ. հեռի, կամ ազատ ի կռուոյ. *Ամաչոչ. Qui non pugnat, pugna carens. *Անկռիւս լինել. Տիս. Ք. 2. (այլուր, մի կռուօղ)։ *Որոյ (հրեշտակաց) ոչինչ այնպէս առանձինն՝ իբրև զանկռիւն և զանմերձին (դող). Աբ. որս. ծԲ։ *Ի նոցա (գիւաց) բառնալն, և զմեզ մոռանալն՝ մեք անկռիւք լինեաք. Լմբ. ոգ։

Եւս և ըստ չն. ոճոյ իբր Անկռուելի. անառիկ. *Եռեսս նա զերկիրն յուսացեալ բերդիւք և անկռիւս ամրոցօք։ Եփր. ծն։

Անկռիւելի, լոյ, լեաց. ա. Ἀμαχος. Inexpugnabilis. Անմարանչելի. անառիկ. անպարտելի. ձեռն իւք ալշնաչ, փերչ գծնչալ. *Այ զօրութեանն՝ որ անկռուելն է։ Անշարժ հիմանն, անկռուելի նա-

ասհանգստին. Ոչ. ՝ա. Խոր. Խ եղ. *Ան-
կուսելի է յամենայն իրս սովորութիւնն.
Նիս. Խոս. *Չքո խորհուրդդ, և զան-
կուսելի (կարծեցեալ) թիւրութիւնդ
ծանեաք. Չ'ինչ իցէ ի մեծագունայն նո-
ցա և անկուսելեաց. Աճ որս. Ճ. Ե. *Ե-
կերհակս ինձ զօրացուցի՝ սպասումս և
անկուսելիս. Նար. Ի՝ա. *Եղիցի՝ զուա-
լակի ամրութիւն է անկուսելի. Իգն.

Կամ՝ Անյարձնելի, անմերձ. ուր չկա-
կուս ձեռին կամ կուսան ոտից. որոյ
լալար գալիս. փոփանելմագ. գուռնալմագ.
*Օձուծին՝ անկուսելի՝ ի ձեռաց թշնամ-
ւոյն. Վրդն. ող. *Փուշս չուրջ զպտղոյն
արկեալ, որպէս զի անկուսելի օգտագնա-
ցացն գարանակալութիւն պահեացի. Պիս.

ԱՆԿՏԱԿ. ա. ՛ս. Որ չառնէ զկտակ.
առանց կտակի. կտակ լալար. վասիլեոսիկ.
*Ցորժամ հայրն մեռանի անկտակ. Մխ որ.

ԱՆԿՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անկիր. ան-
կալական. ոչ կրող կիրս ինչ յինքեան կիմ
յայլմէ. անձնասեր. անախտ. անապա-
կան. *Անենդրդրձական, և անկրական.
Խոսրվ. *Ցանկրական հրոյ և լուսոյ
երկին բաղկացեալ. Տծակ. *Հրդեհեաց
անկրական հրով ահաւորիւք. Անկրական
և անսահման սիրոյ քո. Մի առագաս-
տեացէ մեռանիսուղ մեղասիրին զանկրա-
կան լոյս էութեանդ քո. Բենիկ.

ԱՆԿՐԵԼԻ. ա. Իբր Անթերելի. *Ո՞վ
ոք (յիշեաց) զանկրելիան էութենն, և ոչ
թախծեցաւ. Նար. ԻԲ.

Եւ իբր Անկրական. անչարչարելի.
*Աչ անկրելի մեայ ի կրից մարմնոյ. Սա-
նահն.

ԱՆԿՐԹԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԿՒՐԹ.
*Յովանական անկրթական. Նար. ԻԲ.

ԱՆԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. փ. Անկիրթն դրլ.
անվարժուն. սոչնթ լալար. իրիսոնիան
լանենալը. *Չի մի քանցեսցի ընդացն
փափկութեի և անկրթութեի. Նիս. կպշ.
*Մորուկ (է) մարմինն վասն անկրթութեան.
Երզն. տԲ.

ԱՆԿՐԻՃԵԼ. Տ. ՀԱՆԳՐԻՃԵԼ. *Ամենքն
անկրիճելին զնոնասալից ստորոտս իւ-
րեանց, և ուստի եկեալ էին՝ դառնային.
ԵԲր. ԲՓ.

ԱՆԿՐԿՆԵԼԻ. ա. ՛ս. Զոր ոչ լինի կրկ-
նել. անգառնալի. անհրաժեշտ. և Անընկ-
ճելի. որ ևս լիգոռաթաբ, լի ձիրբ. *Ахαμ-
πτος. Inflexibilis. *Անդարձն (կասկ՝)
անկրկնելի կոչի սուտգաբանութիւն. Վրդն.
պա՛. *Ոչ սրտապար քեզ տղորմելի, այլ ան-
կրկնելի և անհաշտ. Բրս. ապոփ. *Երկն
Ջոյն անկրկնելի գնալն. Տծակ.

ԱՆԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Օ՛՛ար՝ի ՃՀմարիտ
կրօնից. անհաստատ, մոլար. Պլնէպոսիկ.
*Մահու պատրաստուց է, և անկրօն. Առն
անկրօնի. ՃՃ. *Անկրօն կրօնք. Սահ. եբ.
*Ջ'ար կրօնն անկրօնս. Կոլ. Ճ.

ԱՆԿՑԵԼԻ. ա. Անկից, և անկարկա-
տելի. էփէնդիկ. *Անկցելի ձորձով սիա-
լեալ առաջի քո. Նար. ԻԲ.

ԱՆԿՑՈՐԴ, ի, ից. ա. Որ չէ կցորդ
կամ հաղորդ. անմասն. անբաժ. իւլեագ
օլմայան, լագաօղլ, պէբի. ՛Αμέτοχος. Non
particeps, expers. *Ամենայն ախտի ան-
կցորդ՝ ել բնութի է. Անկցորդ է և ի վեր
քան զամենայն աիաս. Անուն ունայն՝
անկցորդ ի Ճշմարտութենէ իրաց. Փիլ.
*Անկցորդ ևիացեր ի մանկ հողածնելոցս
հասարակաց. Անկցորդ տեսականաց, կամ
պարտեաց մեղանաց. Աս օրէնս երկրի
անկցորդ. Նար. *Մի հաղորդեացի խոր-
հրդոյս, այլ զգուշութիւ դրանցդ՝ անկցորդ

սիրեն լինիցի. Լմբ. պգրգ. *Կենդանւոյ ար-
ծաթեն (անգիկ՝) յամենայն աղտոյ մարմնոյ
անկցորդ. Կլիմաք.

ԱՆԿՑՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկցորդն
լինել. ի բաց որոշումն. զատումն. Խանա-
կին լալալը. այրելգբ. τὸ Ἀκοινώτον. In-
communicabile esse. *Ցորժամ ասիցեմք՝
ճծայելս ննջումն գոլ զարտաքս անհատութեան
ոչ և զանկցորդութիւն՝ ի նախահնամեցելոցս
(նշանակեմք). Դիան. Խղ. *Չհանճարե-
ղիցն, և զկարճամտացն զանկցորդութիւն.
Աբծր. յՈՁ.

ԱՆԿՔԵԼԻ, կամ ԱՆԿԸՔԵԼԻ. ա.
Որ ոչն կքի. անկորնալի. անընկճելի.
որ չի ձիրբ. էյիմբէդ, էբէիմբէդ. *Անկքելի
նահատակք, կամ նահատակութիւք. Ան-
կրքելի արութիւք, կամ բռնութիւք. Պիս.

ԱՆՀԱԳԱԿ. ա. Ոյր չգուցէ հագագ.
անշունչ. անչշրնչոլ. անձայն. *Անհագագ-
ութիւն, և անկենդան, և առ ամենայն հրաս-
ման նուաղեալ. Նար. ՃՔ.

ԱՆՀԱԼ. ա. ՛ս. Ոչ հալեալ. առանց
հալելոյ կամ եղծման. լալած, լաւած.
էրիմբէն, էրիմբէբէն. *Չմենանդրի զպատ-
կերն անհալ թողեալ՝ի ձաղանս յանպա-
տեհ տեղւոյ. Սոիր. *Զոր պահեաց ան-
հալ՝ նկարելով՝ի նմա պատկեր արքունի.
Երզն. Խի.

Կամ՝ Որ ինչ գժուարաւ հալի՝ի ստա-
մքան. գժուարաւ մարսելի. անմարս.
հակ օլալնամալ. *Ի ծանր և անհալ կերա-
կրոց. Մխ. բՅվ.

ԱՆՀԱԼԱՆԵԱԼ. Որ չէ հալածեալ.
ազատ՝ի հալածանաց. անվիշտ. *Աս ամ-
բարտաւանիս և առ անհալածեալ ընչա-
համան. Ոսկ. ա. Խոր.

ԱՆՀԱԿԱՃԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Չասելն
ինչ հակառակ. և բացասումքի. չհաստատ.
տելն զասացեալս. *Բոլոր հակաճառուա-
ծեից և անհակաճառուածեից անցանելով
գերազանց. Մաթս. Նչ. ելէղ.

ԱՆՀԱԿԱՄԻՏԱԲԱՐ. ՛ս. Առանց հա-
կամիտելոյ. առանց միտելոյ՝ի հակառակն.
անխտրոր. *Զոր ազաչեմ անհակամիտա-
բար ուղղել զքեզ յայսպիսի թևակոխու-
թեանց. Մագ. ԺԷ.

ԱՆՀԱԿԱՄԻՏՈՂ. ա. Ոչն խոտորեալ
անմոռախ. *Ցանեղծն և յանհակամիտողն
ամենայն լրութիւ. Մագ. Է.

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿ, ի, աց. ա. Որ ոչն կայ
հակառակ. անդիմադարձ. հաւան. ջեմ
ալեօզ. ոայր. *Զսէր եղբարցն յանհակա-
ռակ կամն հանդուսցէ. Լմբ. ասա. *Ան-
հառակ միաբանութեի օրինակ. Ոսկ. գղ.
*Թէ և լըցի զկամըս նորին՝ անհակառակ
գոլով նմին. Ցա որդի.

՛՛. Առանց հակառակելոյ. *Ընկալցուք
անհակառակաբար. Շ. Եղծ.

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿ. Ոչ հակառակելի. ընդ-
ունելի. *Ընդունել սմա և զանհակառակ
գովաբանութեանն հաստուցումն. Պիս. *Թիւ-
թէպետ ստորուստ՝ի վեր, և կամ՝ի վե-
րուստ՝ի խոնարհ ակսցի, անհակառակ է.
Երզն. փԲ.

կամ Ալողակ. անխափան. անարգելի.
*Սկիզբն անհակառակ ալողուածոյ առաջ
նորոգութենն. Պիս.

ԱՆՀԱԿԱՓԱԿԱԲԱՆ. ա. ՛Αναντίῤῥητος. Cui nequit contradici. Որում ոչ
լինի դիմախօսել, կամ հակառակ կալ բա-
նիւ. *Ալլ յուսամնաս տայր ստուգապէս
և անհակառակաբան. Ոսկ. յՀ. ՃՃ. 39.

ԱՆՀԱԿԱՓԱԿԱԲԱՐ. ՛ս. Առանց հա-
կառակութե կամ հակառակելոյ. միաբան.
*Անհակառակաբար հաւասարուքե զգիւտս

չհաւատուելե յերկիր յորդելաք. Գիս. *Եր-
կուց լինել անհակառակաբար՝ ճծայինն
և մարդկայինն. Ցորմա աստր և ասնե ոք
անհակառակաբար, հաճոյ է ՃՃ. Ը. Եգ.

ԱՆՀԱԿԱՓԱԿԱԳՈՑՆ. ա. ՛Αφιλονεικότατος. Որ առասել հեռի է՝ի հակա-
կալոյ, կամ՝ի յաղթասիրութե. ան-
կութ. *Անխռով, անհակառակագոյն, և
խաղաղականագոյն. փիլ. Խասգն.

ԱՆՀԱԿԱՓԱԿԱՄԱՐՏ. ա. Որ չունի
զհակառակամարտ, կամ զնախանձընդ-
դեմ. և անհամեմատ. ՛Αναταγώνιστος.
*Խոսասնոց այլոց, որք զառաքինութեան
անհակառակամարտ ընկալան. Փիլ Խասգն.

ԱՆՀԱԿԱՓԱԿԵԼԻ. ա. Որում չէ
մարթ հակառակ կալ՝ իրաք կամ մտաք.
անժխտելի. յին. անկերկոսանալի. *Ա-
յս է Ճշմարտութեն անհակառակելի արդիւնք,
յորժամ զիշնամիս ոք կոչիցէ վկայս. Փիլ.
Խասգն.

ԱՆՀԱԿԱՓԱԿՈՂ. Տ. ԱՆՀԱԿԱՓԱԿ
ըստ ա նշ. *Անհակառակող հաւանութե՝
հեզահայեաց առ միմեանս սիրոյ յորդոր-
մամբ. Աբծր. Ք. 11.

ԱՆՀԱԿԱՓԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Հա-
կառակելն. խաղաղասիրութե. յին. ան-
յաղթասիրութե. *Եւ գու տես զանհա-
կառակութեին. Ոսկ. ՛ս. Ք. 17.

ԱՆՀԱՂՈՐԴ, ի, ից. ա. ՛Αμέτοχος,
ἀμέθεκτος. Non particeps, expers. Որ
չէ հաղորդ խմբից. անկցորդ. անմասն. ան-
բաժ. մանանէից լէղօզ. իւլագ օլմայան, լա-
գասը էօֆ. *Ոչինչ յէից՝ անհաղորդ՝ի բա-
րւոյ, կամ անհաղորդ միոյ. Դիան. ՃՃայ.
*Անհաղորդ կամաց հօր երկրաւորի. Զա-
ւակք անհաղորդք չարեացն սոդոմայ. Նար.
ԼԷ. Խ ասաք. *Խնամակալութեն անհա-
ղորդ լեալ՝ի քէն. Գէ. Ես. *Անհաղորդք
են յեսուիքն բոլորիցն դերազանիցն ա-
ռանձնաւորութեից. Դիան. ԵՐԲ.

ԱՆՀԱՂՈՐԴ. ա. ՛ս. Չհաղորդեալ խոր-
հրդոյ սուրբ հաղորդութե. և չաստեան
՝ի սուրբ խորհրդոյ անտի կո՛՛ի հաղորդակ-
ցութե եկեղեցւոյ. հաղորդ՝ կամ սրբոնէ
լաստ, համանիցոնէ լգբած. *Անհաղորդ
եմ յանապական օրինացն. Վրդ հց. Ի՛՛.
*Հաղորդելոցն ասաց լինել՝ի Քրիստոս
մեղաց, և ոչ անհաղորդիցն. Գբ. հբ. *Ան-
հաղորդ կացցեն ամն երթս. Եթէ անհա-
ղորդ մեռցի. կանան. *Մի՛ անհաղորդ և
անգաստակից գաւտապարտեր զմեզ՝ի հօտէն
քոմ՝՝. որ հայի և՝ի ա. Նշ. Վրդ ասկ.

՛՛ ԱՆՀԱՂՈՐԴ. ՛Αμέθεκτος, ἀκοινώνητος. Incommunicabilis, non communis. Ան-
հաղորդական. անհաղորդելի. որում ոչ
լինի հաղորդ լինել ըստ ամենայն բանի.
*ՑՃայ անհաղորդ էնն յատաչ եկեալ ա-
ռատա հեղմամբ (գոլչ ամենայն)՝՝. այս-
ինքն յայ՝ որ ըստ ծածուելեն է անհաղոր-
դելի. Դիան. ՃՃայ.

Կամ՝ Որ չկամի հաղորդակից լինել մարդ-
կան, որպէս և որ չկամի հաղորդել այլոց
զիւր բարիս. ասրիշնէրէն հեասցօղ. Ես ա-
րիւք էսրէբ մը լբնօղ. *Որք՝ի լերինս և՝ի
ծերպս վիմաց մեռան՝ անհաղորդք՝ի մարդ-
կանէ. Լմբ. պգրգ. *Անհաղորդ կեանք
ագահաց. Ոսկ. յԻ. Բ. 4.

ԱՆՀԱՂՈՐԴԵԼԻ. ՛ս. ՛Αμεθέκτως. Imparticipate. Առանց հաղորդելոյ ըստ
բոլորին. *Ի հաղորդիցն և՝ի հաղորդեաց-
լոցն օրհնաբանին անհաղորդաբար հաղոր-
դեալքն. Դիան. ՃՃայ.

ԱՆՀԱՂՈՐԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և
ԱՆՀԱՂՈՐԴ ասի, ըստ որում Անհաղորդե-
լի. սեռական. ոչ հաւասարակ. ՛Ακοινώνητος.

*Ջանհաղորդական անունն (այ՝) քա-
րանց և փայտից եղեն. Խ. ծԷ. 21։

ԱՆՀԱՂՈՐԴԵԼԻ. ա. Իբր նոյն ընդ
վ. Ἀμέθεκτος. *Կամ ամենևին անհաղոր-
գելի առնէ և անբաւականելի, և կամ զհա-
ղորդութիւնս առնէ զանազանս. Դիոն. Երկ։
*Հաղորդելի է ած ըստ պարգևասէր հա-
ղորդեցուցանելոյն իւրոյ զամենեսեան.
իսկ անհաղորդելի՝ ըստ պատճառի գոլոյն
ած. Մաթ. ՝ի տիան։

Կամ Անմիաբան. կամ Անկցորդ. ան-
հաղորդ. *Որովհետև մեռաք յարմարութեան զքրիս-
նոմէիցն օտարոտին և անհաղորդելին. Նիս. Յոան։ *Անհաղորդելի մնացի ՝ի ձաշակմա-
նէն. Գիւս։

ԱՆՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհաղորդ
գոլն, ըստ որում է ՝ի բնէ անհաղորդելի.
Ἀμεθεξία, τὸ ἀμέθεκτον. Imparticipali-
tas. *Գերագոյն կայ ամենապատճառի
ածումեանն անհաղորդութիւն։ Ա յս եղելոյն
պատճառ անհաղորդութեանն. Դիոն.
ածոյ։

Եւ ըստ որում ՈւշգութեՀ. *Ծպատուէ,
և անհաղորդութեՀ. Աբէսս. առաք։ (Սահ-
մանք բառիցս յետս և յառաջ գասանին ՝ի
հյ. քան ՝ի յն։)

ԱՆՀԱՃԵԼԻ. ա. Ո՛չ հաձելի. ոչ
ԱՆՀԱՃՈՑ. Հհաձոյական. անախորժ.
հակ. օլանմայամագ, նախշ. *Անհաձելի
տեսութեՀ՝ ՝ի մէջ հաւուց ալուեաս, և ևս
առաւել անհաձելի՝ առաքինութիւն պոռնի-
տութեՀ գալ. կԼիմաք։ *Հաձելի, և անհա-
ձելի. Երէց։ *Անհաձոյս լսողաց
բանս կարգեր. Փարպ։

ԱՆՀԱՃՈՑԱՆԱ. է. Անհաձոյ գո-
ծանիլ. յԷրօիւ. ԷԼինդէ. *Զանայ հա-
ձոյանալ նմա, երկինչի անհաձոյանալոյ ՝ի
նմանէ. Վրք հց. Ք։

ԱՆՀԱՄ. ի, ից. ա. *Ἀναλος. Insulsus.
և Μώρος. Insipidus. որ և մորոս, և անհա-
մատ. Անբաժ ՝ի համոյ. անհամեմ. ան-
ախորժ. անալի. անլի. փոքրիկ. ԷԼէԼէի-
սիկ. *Անոյշ, և անհամ. Ցճխ։ *Անհամ ըստ
ճաշակոյ. Փարպ։ *Անհամ է պատուղ կալ
նոյն. ճԺ։

ՆմանութեՀ ասի. *Բանք ձեր ոչ լինիցին
անհամ. Շ. ընդ։ *Անհամ պատասխանի.
ՄԺԲ. ծԲ։ *Երկրորդել զանհամ պատմու-
թիւնս նոցա. Վ.հ.ց. Ը։ *Զանհամ սովո-
րութիւնն եցարձ. Վրք հց. ծԸ։ *Ո՛վ ան-
մտաւի և անհամ մորոտութ. Եփիփ։ *Ան-
համ ձև. Երզն. Էէր։ *Անհամ խօսելով.
ճԺ։ *Զի եթէ յայտնեալ էր՝ թէ երբ
գայ Նա, անհամ լիներ գալուստ նորա.
Եփր. համաթ։ Ն Ոսկ. գԺ։ Ն Երզն. ՃգԲ։
*Ոչ եղէ աղ անհամից. Մաղ։ *Լինիցիս
համեմիչ անհամից. Ոսկ. Մ. ա. 18։ *Լաց-
ցուք, մի անհամ և անհամ. Ոսկ. ԷԲ-
լիպ։ (այսինքն անհամատ կամ անշնորհ
օրինակաւ։)

ԱՆՀԱՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անհամ, և
պատճառ անհամութեՀ. *Զի զնեխականն
և զանհամականն ապրեցուցէ. Ագաթ։

ԱՆՀԱՄԱՆԱՄ. ացայ. է. Անհամ լի-
նել. կորուսանել զհամ՝ իրական կամ
նմանական. անհամուլ. փոքրըլլանմագ.
*Անհամացաւ աղն ՃչմարտութեՀ. ՄԺԲ.
ծԲ։ *Նորին աղագաւ անհամացաք, և կո-
խան ոչ միայն մարդկան հղաք, այլ և զա-
նազան ախտից. Սոփ. յԼ. Ը։

ԱՆՀԱՄԱՆԻԹ, ոյ, ոց կամ ից. ա.
Որոյ նիւթն անհաման է նիւթոյ այլոց. զա-
նազանեալ ըստ նիւթոյ. *Մարմինքն հարկ
է ՝ի համանիւթոյ մարմնոյ, կամ յանհա-
մանիւթոյ՝ բաժանեալ գոլ. Անյ. առաջ։

ԱՆՀԱՄԱՈՕՏ. ա. ս. } Ոչ համաօ.
ԱՆՀԱՄԱՈՕՏԵԼԻ. } տեալ. եր.
կար. մշտատև. հաստատուն. *Անհամա-
ռօտ յոյս (ած)։ կատարեցեր զյու-
սոյն յերկարաձգութեՀ, որ առ քեզ պա-
հեալ անհամառօտելի. Նար. Ճ. ծԲ։

ԱՆՀԱՄԱՐ. ա. Ἀναρίθμητος. Innume-
rabilis. Որոյ չիք համար կամ թիւ. ան-
թիւ. անթուելի. անհաշիւ. համբակ լա-
նէոջ. հիսապուչ, հաշուչ. այրուչ. *Ջե-
նուին արիւնաս և ոչխարս անհամարս և ան-
թիւս (յն. մի բաս) ՝ի բազմութեՀ։ Մե-
ռեալս անհամարս։ Անհամար մնացեալ
են արտաքոյ այդր գրոյ. Ճ. ԻԳ. Ը. 5։
Իմ. ծԸ. 12։ Ճ. Ա. Ֆ. 14։ *Անհամար
տեսիլս. Ագաթ։ *Գունդ կազմէր անհա-
մար բազմութեՀ. Եփ։ Ի։ *Անհամար բիւ-
րոց. Նար. ծԲ։

Կամ Ἄλογος. Որոց հնարն ոչ է ա-
ռնալ. ոչ հաշուելի. դժուարին ՝ի հա-
շուել. այլաչմագ. *Աւուրքն առալինք ան-
համարք լեսկին, զի պղծեցաւ գլուխ ուխ-
տի նորա. Թուոց. Ը. 12։ *Ինձ են անհա-
մար խնդիս անձին բիծք. Նար. ԿԲ։

ԱՆՀԱՄԱՐ. ս. Առանց հնարոյ. ան-
չափ. *Անհամար բանբասելով. Ոսկ. յՀ. ա.
21։ *Ի պահս և յայլօթս անհամար էր.
ճԺ։

ԱՆՀԱՄԱՐ. ա. ս. Առանց հնարոյ պա-
հանջելոյ, կամ քննելոյ. անպատրուհաս.
*Զքարդ գլայտի զմեզս անհամար թո-
ղուցես. Լ Ռաբ. ծԲ։

ԱՆՀԱՄԱՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ան-
համարական աստեղք կառուցան։ Հոդ ևք
բանական, անհամարական. ԳԺ։

ԱՆՀԱՄԱՐՁԱԿ. ա. Ἀπαρράσιαστος.
Destitutus fiduciâ, vel libertate. Որ չէ
համարձակ կամ պարզերես. որ չունի զհա-
մարձակութեՀ. անվստահ. *Երբ ՝ի նէ
լռանիցես. Եղիսէ օլմայան, ԷԼէինէն, ձե-
սուէնօիկ. *Ցանձանց՝ անհամարձակք և
ակարք եմք. Խոսք։ *Առ անհամարձակ
լեզուիս չարժութեՀ։ Ընդ նկուն և ան-
համարձակ. Նար. ծԲ. ԼԲ։ *Վասն այ-
սորիկ անհամարձակ եմք. և զի անհամար-
ձակ եմք, ապաչեմք։ Կորսգլուխս եմ, և
անհամարձակ ընդ ած խօսելոյ. ԼՀ. սղ.
Ե պիրգ։ *Անհամարձակ կորագլուխս լի-
նել. Ոսկ. յԽ. Ե. 21։

ԱՆՀԱՄԱՐՁԱԿԵԼԻ, լ-ոյ, լ-այ. ա.
ս. Որ չկարէ համարձակիլ. անհամարձակ.
*Ընարժան եմք՝ ըմբռնեալ մեղօք, և ան-
համարձակելի. ԼՀ. պիրգ։ *Պատկա-
ռանս անհամարձակելիս. Նար. ԻԲ։ *Ան-
համարձակելի յաղօթս գովելի ամենայա-
ծումեՀն կոչեցեր. ԿԼիմաք։

ԱՆՀԱՄԱՐԶԱԿԵԼԻ. Ուր չէ օրէն հա-
մարձակիլ. հրաժարելի. յն. արդիւլեալ.
*Ո՛չ ումեք ոչ առնել ինչ յանհամարձա-
կելեացն, և ոչ պակասեցուցանել ՝ի հրա-
մանացն. Բրս. հց։

ԱՆՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. տօ Ἀ-
παρράσιαστον. *Հայեաց յաղքատու-
իս իմ և ՝ի պատկառանս անհամարձակութեՀ ի-
մոյ. Վրք հց. յ։ *Ա յլ զի զանհամարձա-
կուԼ ցուցանիցէ... Պիղծ չրթունս իւր ա-
սէն՝ վասն անհամարձակութեանն կոչէ։
Կէսքն ՝ի ձեռն անհամարձակութեՀն, և
այլքն վասն իշխանասիրութեՀն. Ոսկ. Եռ.
Ն յհ։ *Ոչ աղաչատութեՀն, և ոչ վարուցն
անհամարձակուՀն կարաց արգելուլ զնո-
սա. Երզն. Յոթ։ *ՕտարութեՀ է՝ անհա-
մարձակութեՀ սովորութեՀ. ԿԼիմաք։

ԱՆՀԱՄԲԱՐ. ա. ս. Ոչ համբարեալ.
առանց մեծերելոյ անձին կամ թագուցա-
նելոյ. *Ի նախանձէ և յաչաղամանէ ՝ի բա-
ցեալ է բարի, անհամբար և առանց պա-
հելոյ յանձնելով (ընկերաց՝) զոր հան-
ճարոյն տեսիլքն են. Փիլ. Ին. Ճ. 107։

ԱՆՀԱՄԲԱՒԵԱԼ, հլոյ, ոց. ա. Չև
համբաւեալ, կամ Չև և աւեալ զլուր
համբաւոյն. Խոպէր օլմագան, խոպէրի օլ-
մայան. *Եթէ յայնչափ ժամանակաց (յետ
ազդ առնելոյ) եկեալ առ իւր արարածսն՝
անբնակալ եղև, որչափ անազդելոցն և ան-
համբաւելոցն. Ագաթ։

ԱՆՀԱՄԲԵՐ. ՝ի, ից. ա. Որ ոչ համ-
բերէ. անհամբերող. աագբէրօղլ, ՝ի համ-
սիաչ. *Զանհամբերս բարս մեզ ուսուցա-
նեն. Խոսք։ *Ե՛ս անհամբեր, և քնուԼի
Թերահաւատ. Նար. ծԲ։

ԱՆՀԱՄԲԵՐ. Անմբերելի. անհանդուր-
ժելի. անտանելի. լբիմանալս. սագբ օ-
լամագ, փայանըլմագ. *Անհամբեր նեղու-
Ի. Առաք. Բ. 4։ *Անհամբեր որոմանԼի. Վրք
հց. Ք։

ԱՆՀԱՄԲԵՐԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Ան-
համբերելի վիշտ. Վրք հց. Ը։

Իսկ *Անհամբերելի սէր է եկեղեցւոյ
սրբոյ ընդ ած. Նար. Երփ. իբր անհամբեր,
կամ անկար ՝ի համբերել. անժուժալի։

ԱՆՀԱՄԲԵՐՈՂ. Տես անհամբեր.
*Համարեաւ զքեզ իբրև զանզօր և զանհամ-
բերօղ ոք. Վրք հց. ծԸ։

ԱՆՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակա-
սումԼի համբերումԼե. սագբըլըգԼըփ. *Ի-
րաքանչիւր չարի յօրինել զներհակին, ան-
համբերութեՀն՝ համբերութեՀ. ՑՀխ. Իփ։

ԱՆՀԱՄԲՈՅՐ, բուրի, ից. ա. Ոչ
համբոյր. անընդել. վայրենի. կատալի.
դժնդակ. անհաշտ. անողորքելի. որ ոչ
համբուրէ զբարի ինչ, կամ ոչ է համբու-
րելի առ դժնեխումԼեն. անճահ. անդէպ.
Ἀνήμερος, ἄγριος, μαινόμενος, ἀμείλικτος,
ἄσπονδος. Immanis, furiosus, implaca-
bilis. *Անընտել գազան և անհամբոյր
մեղքն՝ դժնդակ, և անհամբոյր գա-
զանն։ Ալիք անհամբոյրք. Ոսկ։ *Ըշնա-
միք անհամբոյրք։ Աննուէր և անհամբոյր
Հշնամեաց գործ է. Փիլ։ *Անհաշտ և ան-
համբոյր նախանձ. Բրս. ԼՀ։ *Անհամ-
բոյր բարուոյ. Խոս. Ի. 89։ *Ցանհամ-
բուրից բարուոյ խարդաւանեալ. ՑԺ. ԼԲ։
*Զանհամբոյր բարս անհատանս. ՑՀխ։
*Անհամբոյր վայրագին գալ տալոյն ՝ի գիւ-
ցուն։ Անհամբոյր չարութեՀ. Պիփ։ * Ցո-
վանակս անհամբոյր։ Անհամբուրիցն հե-
ռուաւորաց։ Անհամբոյր ծանակիչ. Նար։
*Անհամբոյր դրացի. Սոփ։ *Փորուած քա-
րի անհամբոյր առ ՝ի քնակել ասակս քարս-
ժեռ խոժոռութեՀն. ՑԺ. ԼԲ։ *Գոյն ան-
համբոյր։ Անհամբոյր չքմեհանց դրութեՀ
պատճառեալ. Նար։ *Ցանհամբոյր նմին
ձեռնարկեացէ զգուլութեՀցն զհետեւումն.
Պիփ։

ԱՆՀԱՄԲՈՒՐԵԼԻ. Նոյն է վ *Ձեռ-
ներէց սկզբնաւոր անհամբուրելի գասու-
գայն գբեզ ՝ի խաչին. Նար. ծԲ։

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ, ի, ից. ա. Ἀσύγκρι-
τος. Incomparabilis. որ և անհամեմատե-
լի. Անբաղդատ. աննման. անչափ. ան-
հչիռ. չունող զհամեմատս իրիցն, կամ զը-
համեմատուԼ ընդ այլոսս. Հնչենփ՝ ափբ.
նը էօփ, պիճափէ, պիմօլ. *Անհամեմատս
առաւելութեՀք գերագոյ։ Անհամեմա-
տիւք տարբերութեՀք. Պպհ։ *Զափովք
անբաւիւք և անհամեմատիւք նուաղեալ.
Դիոն։ *Անհամեմատ կենացն. ՑՀխ։ *Զան-
համեմատն բարձրութեՀ. Ագաթ։ *Անհա-
մեմատ բերկրանօք, կամ գովեստիւք։ Յան-

համեմատ թիւս · Նոր : *Անհամեմատդ 'ի կանայս : Ի մարմնի վարս առացեալ անհամեմատ մարմնաւորացս . Շար : *Եթէ կամիցի լիրս ինչ համեմատել, անհամեմատ գոցէ զնա . Սրփ · յ · ։

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ . Տարբերեալ . օտար . անյարմար . պէնպէդ , ասյոպ . *Զմերս զարտուղի և անհամեմատ սուտ ընթացս քընել . Լմբ . պոլճ : *Իսկ ես անհամեմատս յամենայնի . Ը . ոթ : *Զանհամեմատն մարգոյ պատկերի . Նոր . կոռ : *Անհամեմատք 'ի հասարակաց ծնողէս 'ի յերկրէ երևին յառաջ եկեալք տեսակք կենդանեաց . Պիս :

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏԱԲԱՐ . ſ . 'Ասոգχρίτως, Incomparabiliter. Անհամեմատ և անքաղգաս օրինակաւ . առանց համեմատութեան . յանդգնաբար . պիտիէդիէ . *Ամենայն բանի և մտաց 'ի նմանութէ նորա անհամեմատաբար 'ի վայր մնացեալ . Դիտ : *Անհամեմատաբար վերագոյն է : Վ հագոյն է անհամեմատաբար . Պրպ :

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ · ՅՏ . ԱՆՀԱՄԵՄ

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏԵԼԻ · ՅՄԱՏ . 'Ասύγχριτος . *Անհամեմատական զօրութեին ՝այ : Դու միայն ես անհամեմատական , որ ոչ զոք ունիս ընդ քեզ կամ ընկերս կից . Ոսկ . եռ : *Անհամեմատեալ է տալըբեր . Ռուֆէն անհամեմատեալ արուբ . Պիս : *Մի միայն զփառան ՝այ կարծեր անհամեմատեալ առաջեալ 'ի սքիյս : Տեսանեմ զանհամեմատելի գործն . Լմբ . ագ :

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Անհամեմատի գոլ . անբաղդաս առաւելութեի . աննմանութէ . *Զփառսյն և զվայելչութեն անհամեմատութէ կամեցաւ ցուցանել . Լմբ . յայտ : *Տեառնէ զանհամեմատութէդ խնամակալութէն աչքն նիկոլայոսի . Ճ . գ :

ԱՆՀԱՄԵՄԵԱԼ . Որ չիցէ համեմատեալ աղիս , ևն . Ռեբդիէոիկ դոռոռոզ . *Ոչ են անհամեմատեալք սքիյն վարք , այլ յաղի կարգի զբարեխոհութէին ունին . Մեին . վնա :

ԱՆՀԱՄԵՍՏ , ի , ից . ա . Որ չէ համեմատ . անանմոթ . անպարկեշտ . խենթ . լկտի . անհամ բարուք . էֆեպոիչ , փոքոզդ . *Ազգ կանանց անհամեստից . Մանդ . ի :

ԱՆՀԱՄԻՄ , եցայ . յ . Նոյն ընդ Անհամանալ . անհաճալ . փոքոզդլանմագ . Մοραίνομαι . որ և մորոսանալ . յիմարիլ . և անհամեստ լինել . լատ . յայնաբար ասի Evanesco , յճանալ . և infatuor , stulte ago , խենթէնալ . *Ապա Թէ ապն անհամի (կամ անհամեստի) , ՝ի յաղիցի , (կամ համեստի) . Մրմ . ի . 13 : Մրմ . ի . 49 : Ղյ · ծի . 34 : *Զկսկծեցուցիչ բնութի սպին 'ի քաց եդաք , և անհամեցաք . Սրմ . յմ . ը : *Մի պարարտութին անհամեալ . Նոր . կի : *Զայս յայտնի դիր 'ի սրտի քում , և տկարանան և անհամին Թոյնք օձին 'ի միտս քո . Վ հգ . ի : *Թիւնք հին վիշապին անհամեցան . Եփ . ոթ : *Անհամեալ էր ամենևին ամենայն բնութէն մարդկան ... Ալլոց անհամելոց մարթի ձեռք գալ 'ի համեստութէն : Եւ դու ծիծաղիս , և անհամիս , լկտանաս , և խօլանաս . Ոսկ . Տիտ . Ա ԷԲ :

ԱՆՀԱՄՈՁԵԼԻ · Տ . ԱՆԱՄՈՒԶԻ . *Իբր զիշխասակար անփրկանաւոր անհամոզելի (յասելի՝ իւիք բարեխօսութ) : Անհամոզելի նզով (անհրաժեշտ) . Նոր . ի . ծզ :

ԱՆՀԱՄՈՒԹԻՒՆ . գ . Պակասութէն համոյ . փոքոզդլանմ . *Չի համեմատցեն զանհամութէնս իմ ստուգութ ալիւն ձչմարտութէն : Չծոյն՝ անուն անհամութէ . Ա գաւ : *Չանհամութէն կերակրոցն համեմել . Ը . Տիտ : *Աղն եթէ ոչ զնիւթութէ և զանհամութ բառնայ (յն . եթէ ոչ յաղէ , կամ համեմէ) , ոչ է աղ . Ոսկ . յհ . ի . 6 :

Նմանութեամբ , կամ ըստ հոմաձայնութեան յանձին , Մորսութէին . անխառնութէն . անհամեմատութէն . անհամեմատութի . անհամեմատութի . էֆեպոիչ . Մωρότης , կամ μώρωσις , ἀχρασία, ἀναίδεια. Fatuitas, intemperantia, ineptia, impudentia. *Պատճառք իսկ չարեաց՝ լեզույն անհամութէին է : Այն ամենայն անհամութէ է , և անհեդեդ կերպարանք . Ոսկ . էս . Ն ա . փՀ : *Զորոյ անհամութէ 'ի գէպ ժամանակի յանդիմանեացուք . Եփիկ : *Ծերոց անհամութէ , երիտասարդաց վաւաշոտութէի , պատանեացն յայրաստուէ . Մանդ . ի , կի ի :

ԱՆՀԱՄՈՒՔՍԵՄ , եցի . Ն . Անհամ և անամոք կացուցանել . խոնդարել զՀամն . անհամոյնել , անծոտ՝ անչ ընել . *Եթէ առնես ջերմ , անհամոքսեա սակաւ մի , ասելով եթէ այլք արժանիք և հաց ոչ ուտեն . Վ հգ . յ :

ԱՆՀԱՅՀՈՑԱԲԱՐ . ſ . Առանց հայհոյելոյ , առանց թշնամանագրութե . 'Αδυσφημίτως . Citra blasphemiam. *Եղև մարդ . յորոյ վերայ , Ստեփաննէ զիս (ասէ գրոց) , անհայհոյաբար կացցէ , ըստ որում մարդ է . Կնբզ . գխ :

ԱՆՀԱՅ , անհօր . ա . Ἀπάτωρ. Patris expers . Որոյ չիք հայր . հայր լուռեղօղ . աբեսբզ . պապասբզ . Զմեզքեսեգեկէ ասի , ըստ որում չիք հայր նորա նշանակեալ 'ի սբ գիրս . *Անհայր , անմայր , չհամարիւալ յազգս (այս ինքն յազգահամարի) . Եբր . է . 5 :

Առաւել զբանէ , որ ըստ մարմնոյ ծնաւ 'ի կոյս մօրէ առանց մարմնաւոր հօր . *Անմայրն անհայր լինի . Անմայր յառաջնութեն , և անհայր յերկրորդութեն : Անհայր աստի , այլ և անմայր անտի . Աֆոբ . ծն . Ն առաջ . ֆ : *Անմայր 'ի հօրէ անակզբնաբար՝ լինել անհայր 'ի սքյ կուսէն : Անհայր ծընդեան . Շար : *Զանհայրն մանուկ՝ մայրդ որդեպէս գերագուեցեր . Նոր . կոռ : *Ո՞ պատմեսցէ զազգատոհմն անհօրն (ըստ մարմնոյ) , և անմօր (ըստ եաժութէն) . Սրփ · հանգ :

ԱՆՀԱՑ . որպես Որբ կամ անխնամ մնացեալ 'ի հօրէ . *Հեռրցցուք ընդ հարս մեր . և սրդ զիսդր ոք մեզ պատմեացէ , անհայր գոլով սակս քո . Մագ . ի :

ԱՆՀԱՑՐ . Ածառաչնորդ . ուր չիք հայր վնասց . *Հայր ոչ եթէ անհայր (կամ անհօր) վանիցի լինել . Լմբ . պոլճ :

ԱՆՀԱՅՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Զուներն ուրուք զհայրսն . գոնի գեր լըլաւլը . *Ցորժամ ոչ էր հայր , այլ իմն էր . և յորժամ եզև հայր , յայլ իրս փոխեցաւ . միանգամայն և ընդդէմ ներհակ ինքն ինքեան գտաւ անհայրութէին՝ հայրութէն . Վահր . էբբրբ :

ԱՆՀԱՆԳԱՆԱԿ . ա . Ոչ հանգանակելի . անքաջալերի . անհաղորդական , որպէս մանուսաւոր ինչ . *Ումեմն մակաստացական (ոնհակուբ) և անհանգանակ , և ուրուսն բնաբար և սեռական 'ի միում տեսակի . Մագ . իէ :

ԱՆՀԱՆԳԻՏ , գիտի , տաց . ա . 'Ασύμβατος. Non conveniens, non cohaerens. Ոչ հանգետ . ոչ յանկաւոր . աննման . անյարմար . անգեալ . ոայհանոսող , փանասիպեն . ոիչ , փոխոպզի ևնվեյեն . *Զիարդ հսնդիպեսցի անհանգիստքն . Ա ոբս . է : *Թէ պէտ անհանգէտ եմ , բախտիս միայն . սակայն քնութէ հանդիստասատիս եմ մարդկան . Եբպ . Տիտ : *Անհանգէտ գոլով քումդ արժանաւորութէ . ՃՃ :

Կամ Անհաւասար . անզոյգ . անհամեմատ . *Ἄνισος. Inaequalis. պէր օլմայան , էլի պէյիլ , նահէմ յոբ . *Ուրոյն յատուկ մանաւանդ քանդն (կամ քանակին) զհանգէտն և զանհանգէտն ասիլ . որպէս , մարդին և հանգէտ և անհանգէտ ասի . Աբիսթ . փաղսոփ : *Բազկացաւ (այս ինչ թիւս) 'ի հանգիտէն և յանհանգիտէն . Փիլ . լին . ա . 91 :

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ , գստի , իցս . ա . Որ ոչ հանդչի . լուսով զհանգիստ և զկայ՝ լերեսաց անդադար աշխատութեց , կամ տապասանաց , և շարժման . ուր ոչ գոյ հանգիստ . բահաղոբզ , արաբզ , պիհաղոբ . *Անհանգիստ եղեալք . ա . Ղբ . Ե . 11 : *Անքուն և անհանգիստք լինէին : Անհանգիստ առնիցին զմեզ պատերազմաս . Փարպ : *Անհանգիստ աղօթիցդ : Անհանգստից վանք (որ և Ակոմիտաց) . Վբփ հդ : *Անհանգիստ բարբառով . Շար : *Անհանգիստ օրհնութ . ՃՃ : *Անհանգիստ հալածանօք . Պիս : *Անհանգիստ պատերազմօք : Լապ : *Անհանգիստն հազարաւորիստ (որ ջուայր դուռ և դադար) . Փարպ : *Ըրջնալ 'ի վերայ անհանգիստ ալեացն : Ցանհանգիստ երերմունս : Անհանգիստ լերզուաւ . Ագաթ : *Խռովչին զաշխարհս , և անհանգիստ ապահէին . Խոր . Ք . 24 : *Անկանին յուժոյ իբր զանհանգիստ անխնամս . Պիս : *Զանհանգիստն ընդունի զպատիժս . ՃՃ . ի :

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ . ſ . Առանց հանգչելոյ . անդադար . *Խորամանկութէ անհանգիստ ջանացեալ . Ե . ի . Ք . 6 : *Զոհս և զգիչեր անհանգիստ նմա ժամ աղօթից էր : Անհանգիստ 'ի նոյն խորհուրդս ՃեպեՃուցանէր : Աղաղակէին առ միմեանս անհանգիստ . փոքզ :

ԱՆՀԱՆԳԻՏԱԳՈՑՆ . ա . Առաւել անհանգէտ . կարի անհաւասար . *Ἄνισος. *Հանգիտագոյն և անհանգիտագոյն՝ յաւէտ և նուազ ասի . Աբիսթ . ա ինչ :

ԱՆՀԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Անհաւասարութէի . անզուգութէն , աննմանութէն . *Վաթսուն և չորքն հանգիստութէի է , յիսուն և վեցն անհանգիստութէ : Ձեն օրինքն՝ անհանգիստութէ պատմիչ . Փիլ . լին . ա . 91 . 216 :

ԱՆՀԱՆԳՈՑԻ . Տ . ԱՆՀԱՆԳՈՑԻ :

ԱՆՀԱՆԳՉԵԼԻ . ա . Նոյն ընդ Անհանգիստ . *Անհանգչելն նուագ . Նոր : *Անհանգչելն ձայնիւք . Մագ :

ԱՆՀԱՆԳՍՏԵՄ , եցի . Ն . (առաւել ումի) . Անհանգիստ առնել . պիհաղոբ . բահաՃոբզ էնիգ . *Անհանգստեաս զիս , և նեղես : Կին մի լեզուաւի հանապազ անհանգստէր զայր իւր . Ոսկիփոր :

ԱՆՀԱՆԳՍՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Զառնելն կամ յառնելն զհանգիստ . բահաՃոբզբգ . *Զոր և 'ի վերայ գործեաց երաժշտականաւք զգուշութէ պահէն՝ զվիլն Թուլացուցանելով , զի մի պրկմամբ անհանգստութէ պահարանն առցէ . փիլ . լին : *Հնանապազ տեղեաց 'ի տեղիս փոխին , զի անհանգիստ են , և գիշահոտ յանհանգստութէն . Ոսկիփոր :

ԱՆՀԱՆԴԱՐՏ , ի , ից . ա . Որ ոչ կայ հանդարտ . խռովայոյզ . *Անհանդարտք , հպարտք . չարք . ՃՃ :

ԱՆՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Աղմուկ . խռովութէի . յոյզք . *Ցաշխարհն նեղուէ մեծ եղիցի , Թագաւորաց անհանդարտութէն . Վբփ հդ . է :

Անհանդերձ. ա. Պակասեալ ի հանդերձից. առանց հագուստի. Մերկ. առանց պատմուճանաց. Ἀνείμων. Non vestitus, male vestitus, և Nudus. և Ἄταφος. insepultus. *Անհանդերձք, միայն պատմուճանօք: Ոչ միայն անհանդերձ, այլ և ամենայն մասամբ մերկ. Փիլ. կհ. ՟: Նխ. է: *Ի մէջ օտարաց կորեաւ՝ անուշ, անխնամ, անհանդերձ (յն. ատիմաղ). է. ՚ի. է. 10:

Անհանդերձ. ա. Առանց հանդերձանաց կազմելոյ. պարզ. անշուք. պայծառ, աճքի. *Ոչինչ ոչինչ չանկան պէս պէս խորտկաց, այլ զոկին զանհանդերձ ճարակն ճարակին. Ոսկ. է:

Անհանդերձելի. ա. Անկազմ. անպատրաստ. անյարմար. տկար. անճարպ. *Զանհանդերձելի երկիր որովայնին (ամփոյ) բարգաւաձեցոյց: Գալատեացն ասէ՝ մեացի անպատրաստ և անհանդերձելի: Անհանդերձելի կործանեալ. Նար. ՟՟. ՟՚. կ՟:

Անհանդիպ. տ. Անդէպ. *Հեռացայ զանհանդէպ մոածութիւս ի զգայութենէ ծառայիս. Նար. ՟՟: *Անհանդէպ ոլորապտոյտ՝ խորհրդոյ իրին հաւաստութիւն յայլ խորհրդոյ գէմս հակառակ նմին դիմագրի. Երզ. փէր:

Անհանդիսի. ա. Ադόκιμος. Improbatus. Ընտրեալ ի հանդիսի. անփորձ. յոռի. *Ամպարիշտ և անհանդէս յաղագս հաւատոցն. Փիլ:

Անհանդիսութիւն. գ. Ἀτυξία. Deviatio, frustratio. Հանդիսելն խըսդրոյն. ի դերև ելանելն. և խոտորումն. *Զարանան անհանդիսութիւք: Անհանդիսութիւք ըմբռնուցան ախորժակութիւք ամբոխաւոր. Դիոն. ՟՟ծ՟:

Անհանդոյժ, կամ ըստ այլ. Անհանդոյժ. ա. Լքեալ յուժոյ կամ ի ժուժոյ. խոնջ և վասակ. *Ոչ խուճապ ոգւոյն զեկուցեալ զդրծն (պատմական առիւծոյ), և ոչ անհանդոյժ մտրմնով զայնասուելին առակեալ. Փիլ. ՟՟ՄՖ:

Անհանդոյժ. } ա. Որում
Անհանդոյժելի. } անհնար է կամ դժուարին է հանդուրժել. անժուժալի. անդրդելելի. անբերելի. անտանելի. ահաւոր և ասահակ յոյժ. որ փախչելոյ՝ գիմանալոյ՝ փորելոյ բան չէ. փայտնալոյ, չէոխիմէդ, ՚ի ծոյլ-մէդ. Ἀφόρητος. Intolerabilis. *Անհանդուրժական երևումն դատաւորին. Վ՟ր հդ. ՟: *Աճ անհանդուրժական. Սէրէր. ՟՟: *Ուանիցին զայ զանհանդուրժական արձակեալ բարկութիւնն: Անհանդուրժական կանէալ բարկութիւն. Ոսկ. է: *Զանհանդուրժական (մեզ) բնութիւն հրեշտակին յայտնելով. Վ՟ր. փ՟: *Դէհեն հրոյ, և սառնամանիք անհանդուրժականք. Տօնակ: *Աճ երևեալ զօրութիւք անհանդուրժելի. Վ՟ր հդ. ՟: *Առաւել զայրացեալ անհանդուրժելի բարկութիւք. ՃՃ: *Ողբք անհանդուրժելիք. ՁՀ. ՚ի: *Անհանդուրժելի տանջանք. Խոր: *Անհանդուրժելի վշտաց եցոյց պատահել մեզ. Տօնակ: *Անհանդուրժելի երկեղ. Լ՟ի. պ՟ր՟ի: *Անհանդուրժելի արդեօք զծախիցն իցէ առնել յոլովութիւն ընչից. Պիս: *Երկի բորոտ յոյժ անհանդուրժելի. Վ՟ր հդ. ՟: *Անհանդուրժելի ճառագայթիք արձակելին. ՃՃ:

Անհանդուրժելի լինել. իբր Ձկարել տանել. դժկամակիլ յոյժ. *Անհանդուրժելի եղեալ լովեաս այսմ յանդիմանութէ. Մխ. ա՟ի:

Անհանճար. ի, ից, կամ աց. ա. Ἀσύνετος, ἀφρονέστατος, ἀλογώτερος, ևն. Insensatus, insipiens, ևն. Անբաժ ի հանճարոյ. անխմաստ. անխորհուրդ. անմիտ. անքանաչդին. անխելք. ապերջուկ, չարգէն. *Անհանճար քան զամենեսեան զինքն անուանէ: Առ խմաստուին անհանճարք. Աճ՟ր: *Տեսի անհանճարս, և մաչէի. Բբս: *Անհանճարիցն և խաստապարանոցաց մտրմնաւորի իմն սեռիլքն վայելչին: Ոմանք յանհանճարիցն ասեն: Անհանճարացն ոչ այնպէս պատուհասաքն ծանուցք Թուխն, որպէս տանջանքն ահագինք: Զանհանճարացն ճառել. Ոսկ: *Ի նոաստացուցա նելոյն զնս անհանճարիցն ի յերկելոյն մտրմնոյ. Պաւագ: *Խանգարումն անհանճարից. ՁՀ: *Ո՛վ անհանճարդ յիմասունց. Նար: *Անհանճար հոգիք ոչ ախորժեն առնոսլ դեղ. Շ. Խո: *Անհանճար ինդրոցն յամենայնէ վերպի. Սբգ:

Իբր Անհանճարական. անարուեստ. անմտական. անբանական. Ἀνεπιδήμονος, ἀπαίδευτος, ἄλογος, ևն. Imperitus, irrationalis, ևն. *Վերիսեացք ի ձեռն ինքեան յանհանճար ինդրոյն. Դիոն: *Ցանհանճար աղանդոցն մաքրեր. Աճ՟ր: *Շէ անհանճար սգոյ այնպիսի արտօսր, այլ գթոյ և խնամոյ, և միսն անհանճար սգոյ է: Տրտմութիւն անհանճար: Կամէին ոչ անհանճար ինչ է: Ջինչ քան զայն անհանճարոյ կայցէ. Ոսկ: *Ջինչ պէտք անմիտ և անհանճար բանից. Խոր. ՟՟. 31: *Գիններ զվերխպումն անհանճար գործոյն. Եղիշ. է: *Ջիմտդ անհանճարս բարբառի. Գէ. է:

Անհանճարաբար. ս. Ἀσυνέτως, ἀνοήτως, ἀσόφως. Imperite, stulte, ևն. Առանց հանճարոյ. անունգաբար. անխմաստաբար. անխելքաբար. *Անհանճարաբար ասելն, զխմդր հնար է այսմիկ լինել: Ո՛չ թողուլ անհանճարաբար, զոր ինչ գործելն էր պարտ. Պագ: *Ոչ անհանճարաբար զանմտոլիս նոցա չնախս: Ընտիրեալնուքք հատակաւորս և անհանճարաբար. Ա՟ օբս: *Անհանճարաբար ի քաց մերկացեալ զըստեղէն զարգարանսն. ՃՀ: *Ջձեռան և զոտսն անհանճարաբար ի հարուածս չարժէ. Գբ. հբ: *Անհանճարաբար շաղակրատանք. Շ. Ըզ:

Անհանճարագոյն, գունի, ից. ա. որ և Անհանճարագունագոյն. Ἀσυνετώτερος, ἀφρονέστατος. Magis insipiens, stultissimus. Առաւել անհանճար. անխմաստագոյն. ասէի անխելք՝ խնդր. *Անհանճարագոյնք քան զամենեսեան մարդ. են քան զանհանճարսն անհանճարագոյնք. Ա՟ օբս. է. ՟:

Անհանճարական, ի, աց. տ. Անհանճար ըստ ք՟ նշ. *Մի, վասն զի չնորհաց է փրկութիւնն, անհանճարական ինչ համարիցես: Մի, յորժամ ցաւսն լսիցես, կարծս ինչ անհանճարականս կարծիցես զայ. Ոսկ. էս:

Անհանճարեղագոյն. տ. Անհանճարագոյն. *Անհանճարեղագունի հասակին տուեալ զգործոցն խոհականութէ. ՁՀ. ի՟. ա՟:

Անհանճարութիւն. գ. Ἀσυνεσία, ἀπαίδευσία, ἀλογία. Imperitia, inscitia. Անհանճարն գոլ. անմտութէ. տգիտութէ. մոլորութէ. անզգայութէ. անխելքութէ. ափըքըւէ. *Բաւթէ անհանճարութէն. Պագ: *Են անհանճարութէ խմաստութէնն անհանճարք՝ քան եթէ յաղագս խմաստութէն անհանճարք. Աճ՟ր. ապ: *Ջինչ քան զայն անհանճարութէ տգիտագոյն կայցէ: Յայնպիսի անհանճարութէիս (յն. յանզգայութէ) հասալ, մինչ՝ և յանիրաւութէն չտալ. Ոսկ. ֆի: *Զքոյ զախտոնէ անհանճարութէ. Աբծբ. ք՟. 11: *Անհանճարութէիս՝ կարծիք կապեալ ընդ ստութէ. Լ՟է. ապ:

Անհամար. ա. Որ չանկանի ի հաչիւս. անհամար. անթիւ. հնաապ՟ը. *Անհաչիւ բազմութէ. Գբ. էս: *Ըարժեցան յանհաչիւ կռիւս. Պագ. ապ:

Անհամբոյր. ա. Ἀκαταλλακτος, ἄσπονδος, ἀσύμβατος. Implacabilis, pacificatione alienus, irreconciliabilis. Որ ոչ հաշտի. անհաչտեալի. անողոքելի. և Ուր չիք նչան հաչտութէ. պարբչմպ, պարբչբիպբն, խոտի օբնմպ. *Ի մէջ երկուց անհաչտ թշնամեացն. Եփ. ք: *Ջօրքն անհաչտ կամառակորդաց. Պիս: *Անհաչտ և անհամբոյր թշնամութէք. Փիլ. ք. բա: *Անհաչտ պատերազմ ընդ հրէայն. Ոսկ. գբ: *Ընդ որում անհաչտ թշնամուի պարտ էր ունել. Եփ՟ի: *Անհաչտ / ատելութէք. ՁՀ. կի: *Գուցէ հաչտիցի ոյ ինձ ընդ հօր իւրում, և նմա անհաչտ (այս ինքն անապրող) լեցի մեքենայքն. Կիւրղ. ի՟ք:

Անհամբոյր, ի, աց. } ա. Նոյն
Անհամբոյրելի, ելոյ, ոց } ընդ վ.
Անհամբոյրելի, լւոյ, լեաց. } *Անհաչտական բաժանեալ. Նար. ծբ: *Զանհաչտականն յինքեանս արծարծելով ըզքէն. Փիլ. իմասպ: *Անհամբոյրելոց ծնաւ համոզիչ՟՟. յն. անհաչտ աւուրելոց ծաուայից. Ոսկ. յաւետբ: *Հարազատաց դաւաճանութէն անհաչտելի. Նար. իբ: *Ի հակառակս անհամբոյրելիս. ՁՀ:

Անհամբոյրութիւն. գ. Ոչ հաչտիլն. անհաչտ թշնամութէն. *Մի զբարկութէնս յար հատուցանելովք անհամբոյր անհաչտութէն, և առանց խաղաղութէ. Փիլ. լՒ: *Թէ ոչ ևս երբէք հաչտելոց ես ընդ հօրն քումմ. . . առնուիլ նոցա զանհաչտութէն ցուցանիցես. Կիւրղ. ի՟ք:

Անհամբոյրելի. ա. Ἀσύμβατος. Inaccessus, non assequendus. Ցոր չէ մարթ հասանել. անմատոյց. և անհնար ի ձեռս բերել կամ ստանալ. որոյ որ հասնիլ չէ. չբիւիւչիւչբ, եռաչբմպ. *Անզգամ միտք՝ անհասիցն ցանկալով հանապազ յերկունս է. Փիլ. այաբ: *Ցանկացեալ անհասից՝ պատրանաբք բանսարկուին. Ընտ. նիս: *Ոչ տեղւոյ անհասիցն. Սահմ. ֆ: *Հնարաւոր անհասից. Նար. ֆ: *Անհասն ի բարձրութէն. Շբ: *Իբր անհաս ոչ ըմբռնական: Ցրնթացս Թեւոց Թեւոց հոգւոյ անհաս երթադմամբ: Փախեաւ որպէս անհաս: Պատուար անհուպ և անհաս մատուցման գժնեայ գժրոզաց. Նար: *Զանյուսալին մեզ անհասիցդ ընկալցուք գիր. Ա՟ագ. ֆէ:

Կամ Անհասանելի. անբռնելի. անխմանալի. անբռվանդակելի. Ἀκαταλήπτος. ոco Imprehensus, incomprehensibilis. *Զմեծութիւն էութէդ՝ անհաս գերադոյութէք ամփոփեցեր. Պիսէք: *Ոչ եթէ զանհասս քնուէն կարիցէ ոք ճառել: Զանհասն զիմդ ոք կարիցէ քննել: Անհաս ի քննողաց: Անհաս մնաց և խորհրդոց. Ագաթ: *Անհաս է քան զիխոս. ՁՀ: *Անհաս խմաստից Թեւոց: Փառաց անհասից: Ընդ հօր անհասի: Զանհասն հրեղինաց. Նար: *Անքնին անհաս. Պագ: *Ցոր

ժամ իմանան զնա, յայնժամ Ճանաչեն՝ թէ անհաս է. Լմբ. ոգ։

կամ թաքուն. գաղտնի. խորին. դըժուարիմաց. Ἀπόκρυφος. Absconditus. *Զբանս անհաս քննեացէ (կամ՝ ի գաղտնի նախ նորա մտախորհ եղիցի). Սիր. կբ. 10։ *Անհաս ինայ բանս։ Ցայտնի է բանս, և ըստ պարզ տեսուէ անհաս։ Վարք առաջինն սքեցն. ի բանէ՝ իբր զանհաս թուին յայս մէր. Լմբ. ոգ։

Եւ իբր Աննպաստելի, կամ անհամեմատ. *Որ էր պատկերաւն և հասակաւն անհաս գեղեցիկ. Մ՚բին։

կամ իբր Դժուարին. և անհաւատալի. և Մտացածին. *Անհաս արհեստ (նաւարկութեան). Պիտ։ *Զանհաս պատմուէ ստեղծանեն յանհանճար մտայ. Ա.Էզօր. ք։

Ան հ ա ս. Տհաս. խակ. խամ. *Պարզերը զանհաս և զխակ լեզուան տղայոց. Ճ. թ։ *Սերմանօղ անհաս տարահաւանուէ՝ հրնձեմ լնաքուռն զամբարչուութիեցն տոյժս. Պիտ։

Ան հ ա ս. Ոչ հասու. ոչ լիով խելամուտ. անգէտ. անտեղեակ. Ἀγνόων. Ignorans, minime comprehendens. *Ձէնէ էր մէղ, պէհապէր, պիլ-փոփ. *Անհասք ածաչըմնէ գրոց երեսաք՝ մոլորեցան յաղագս Ճշմարտութեան. Աբ. ծք։ *Անհասք գոցա երեսալ մեր։ Անհաս երեսալ մտածութեամբ՝ լռեմք. Խոր. Տ։ *Անհաս լինեալ յառաջագոյն այսպիսի խնամոցուէ. Աւետ։ *Ամենայն երկիւղոր զօրութիքն անհաս են ճանաչին միտացն. Ցճխ. ի։ *Անհաս երեալ, և ոչ կարացի հետազօտել խորհրդոցն այ. Նար. երփ։ *Թշնամին անհաս գոլով նորին մարգանալոյն խորհրդոյ. Լմբ. անառակ։

Ան հ ա ս ա կ. ա. Որ չէք որոշեալ հասակ և ձև կամ դիրք. անկերպարան. *Արևս որ ի յարեգակնէ աստի, անձև է և անհասակ. յորժամ ընդ պատուհան կամ ընդ երգս ի ներքս մտանէ, հասակ առնու. Ճառփ. ը։

Ան հ ա ս ա կ ա ց. ա. Որ անհաս կայ լինքեան. *Աճ անեղ՝ անհասակաց (կամ անհասական). Շ. այբուբ։

Ան հ ա ս ա կ ա ն, ի, աց. Տ. Ան հ ա ս ըստ ք՝ նշ. Ἀκαταλήπτος. *Աշտնկնեաւորի և անհասական ածելոյն ծննդեան որդոյ այ. Ան. ը։ *Տեառնէ անհասական հրաշակերտու Անհասական պլոյմանաւ։ Զարձրացդ և զանհասականն որոտաց. Ա. գաւ։ *Անհասական՝ խորհրդոյ։ Ա. նուամբդ անհասականաւ. Նար։ *Անհասականն իմաստութեան նորա. Ոսի. Ես։

Եւ իբր Աներիւրոց. Անհաս ըստ ա՝ նշ. *Շարժիմ յաւէտ՝ թռչիմ արագ՝ անհասական. Շ. ի՛ եղ։

Ան հ ա ս ա կ ա ն ո ւ թ ի ւ ն. Ց. Ան հ ա ս ո ւ թ ի ւ ն. *Ի մէջ իմացականացն է զանազանութեան անհասականութեան. Լմբ. ոգ։

Ան հ ա ս ա ն ա լ. ե. Ոչ հասանել. և Անհաս գտանիլ. երկնէ, երկնեցէ. *Մխոցք եւղ նոքին և իմացութիք, անհասանալ ասի նոցին. Աճ. Ներ։

Ան հ ա ս ա ն ե լ ի, լ-ոյ, լ-ից. Տ. Ան հ ա ս ըստ ա՝ նշ. Ἀνέφικτος, ἄληπτος. Quo perveniri nequit, non assequandus. *Զանհասանելին ինքեան յափշտակելով զարձրութիւնն. Ցհ. խ. ներ։ *Անհասանելիք են խորքս. Պիտ։ *Ի բարձրագունից յանդգնագն և անհասանելի խուզմանցն. Դիան։ *Ծագոց անհասանելեացց։ Անհասանելի հերոաւոր. Նար։ *Ոչ տեղեաւոյ անհասանելեացն. Սահմ. իբ։ *Անհասանելեացց հնարք. Նար. յճ։ *Զկարի վաղուց նոցա իրս՝ և նոցա անհասանելիս՝ աւասիկ յայտնեմ. Խոր. ա. 31։ *Ամենևին անհասանելին՝ անյուսալի է և անձեռնարկելի. Աճաբ. ծն։

Եւ Անհաս՝ ըստ բ՝ նշ. Ἀκαταλήπτος, ἀπερίληπτος. Incomprehensibilis, captum fugiens. *Գիտել և հասու լինել յաւէտ կամեցեալք զմեծամեծն և անհասանելին. Ան. բ։ *Անեղևոյն և անհասանելին. Դիան։ և Աճաբ։ *Անհասանելիդ ասե. Շար։ *Սեւեռեալ ոսիք անհասանելոյն։ Խորհուրդ անհասանելի։ Զանհասանելին իշխանաց կանս իմացման. Նար։ *Անհասանելի երաւ նուելեին բարիք։ Ցանհնանելիս գալով զարմացուին. Պիտ։

Ան հ ա ս ա պ ի ս. մ. Անհաս և անձառ օրինակաւ. *Ցօրինիչ ընդ հօր և ընդ որդւոյ անհասապէս. Շ. ԺԱ։

Ան հ ա ս ա ր ա կ. ա. } Որ չէ հասած.
Ան հ ա ս ա ր ա կ ե լ ի. } իրակ, կամ հասարակաց. անհաղորդելի. սեպհական. յատուկ. առանձնական. պէրկնէ նախասա. Ἀκοινώνητος. Non communis, incommunicabilis. *Վ ասն զի խմանալի են իրք, և անմարմին են միտք, անհասարակ ընկալաւ շնորհ, և անխառն. Նիւս. կազմ։ *Անիրաւակից լինել ևս ուսուցանէ շնութիւնն, յանհասարակ իրս հետարարուել եգեալ։ Ցանկասիրութիւ՝ ի գիտութիւ հաւասարութիւ կոչեաց զանհասարակելին. Փիլ. ծ. բան.

Ան հ ա ս ա ր ա կ ո ւ թ ի ւ ն. գ. Ոչ գոլն հասարակ կամ հասարակաց. մանաւանդ. Ἀκοινωνησία. *(կատարեալ միանձն) հասարակութիք զանհասարակութիք պահէ, անխառնութիքն՝ զերազարսիրութիւն. Աստ. ոսս. ծք։

Ան հ ա ս ո ղ ո ւ թ ի ւ ն. Տ. Ան հ ա ս ո ւ թ ի ւ ն. *Իբրև իւղ թափեալ է ածուելեն անուն, և գիտուելեն ի մարդկանէ անհասողութիւն, նա և ի կատարեալ պրոց. Նար. երփ։

Ան հ ա ս ո ւ թ ի ւ ն. գ. τὸ Ἀκαταλήπτον, τὸ ἄληπτον. Capi non posse. Անհաս կամ անհասանելի գոլն ի մտաց. անապատգրութիւ. անքննելի և անըմբռնելի լինելն. *Զանփութիւ, զանհասուելի. Ան. ը։ *Անհասուելիքն պատնէլի երևի. Աճաբ. ծն։ *Ցառաջ քան զյաւիտեանս մշտնջենաւորութիք և անհասու լեամբ (յնհասաբար) ի հօրէ ծնեալ. կ-լ. ք։ *Զվերնոյն անհասուելիք անեզրուելի. կնմա։ *Անուն անհասուելի (այսինքն անհասական)։ Անհասուելիքն վերնականաւ և զանունն ունի անքնին. Նար։ *Հիանալով ընդ գաւառատանացն անհասուելի. Աբր։ *Անհասուելի խորհրդոյս. Սրփ։ *Որքան ի տեսուելին ալ ոք վերանայ, այնքան և ևս յանհասուելին բարձրանայ. Լմբ. ոգ։

Եւ Անհաս գոլն երագ կամ խորին իրաց. *Անհասուելի ընծայեցին. Պիտ։ *Անդնդոց անհասուելի. Նար։

կամ Չհասանելն իրաց մինչև առ մեզ. *Անհասուելիւն ծերս. Ա.Էզօր. ի։

Ան հ ա ս ո ւ թ ի ւ ն. Չկարելն ուրուք հասանել իմք. անձեռնհաս գոլն. անկարուելի. *Գունդք զօրաւորացն պարսից զնի նորա երթային անհասուելիք. Փարպ։ *Անուր հարկացն անհասուելիք. Ցհ. իբ։

Եւ Ոչ լինելն հասու մտաք. չմնանալն. չմբռնելն տիրապես. *Զմերոյ քնուելես նմանուի ցուցանելիք անքերևութիւն վասն մերոյ անհասուե. Ագաթ։ *Ցանհասուե էր և՝ ի տգիտուե. Նար. երփ։ *Բազում ինչ է՝ որ միտքն իմանայ զնոյ, և բանն տակնայ, և ոչ տրամի ընդ անհասութիւնն. Սրփ. ա. յհ. ա։ *Զաքանչացումն ընդ անհասութիւ խառնեալ։ Անհասութիւ հասարացայն. Անբան անհասութիւ. Լմբ. էր ընդ. ե ոգ։

Ան հ ա ս ո ւ թ ի ւ ն. Տհասութիւ. խակութիւ. խամբութ. *Եռեաս զնախակութիեն զանհասութիւ. Ագաթ։ *Անհասութիւ խակութիեդ լեալ տարփանք. Խոր. ի. 1։

Ան հ ա ս ո ւ ց. ի, ա. Ἀκτιστος. Increatus. Ոչ հաստեալ. անստեղծ. անեղ. որ էն. *Զգանազանութիւ գաւանեիք, որ յանհասուէն և ի հաստատելուէն տեսանի. վասն զի մին նոյնպէս է միշտ, և միսն ի ձեռն հաստատման եղեալ՝ յայլայլելոյ գոլ սկսաւ. Նիւս. կազմ։

Ան հ ա ս տ ա տ. ի, ից. Ἀστατος, ἀστηρικτός, ἀβέβαιος. Inconstans, fluxus, incertus, invalidus. Որ չունի զհաստատուէ, անկայուն. շարժուն. գիւրափոփոխ. այլայլական. անհիմն. անհաստատ. Ընկճ. սիպ. էյբէնի. պիճպոբ. *Անթաց ոտիւք գնայր ի վերայ խոնաւուտ և անհաստատ բնութեան. Դիան։ *Ի վերայ անհաստատ հիման հաստատեալ. Պիտիր։ *Ամենայն այսպիսիքս (երևոյթք չօգս) անհաստատ են. Աբիսփ։ Տ։ *Մի հաւատասցուք անհաստատ հրամանի նորա. Եփիւ։ *Ըստ անհաստատ բնութե կանանց. Փարպ։ *Անհաստատ տղայ, հեւոք. Նար։ *Անհաստատ խորհուրդ, կամ երևմունք երազոց. Ցհ. իբ։ *Անհաստատ ստուերք. Լմբ. ոգ։ *Անհաստատ ճանապարհք օդոց. Սփաբ։

կամ Որ չէ հաստատուն յատաքինութե. յողդողդ միտք և կամք. տկարամիտ. Թուլամիտ. տկար. *Մոլորեցուցանել զանհաստատսն. Ա. ը։ *Անհաստատից ոգիք. Փիլ. լին։ *Գլորուին է անհաստատ. Վ.բ. կդ. իբ։ *Զանհաստատսն (մանուկ) խնամել. Պիտ։

Եւ և Անվաեր. անընդունելի. անզօր. *Պահին այն անհաստատ է, և լուծանելի. Շ. ընդ։ *Անհաստատ լեցի՝ որ ի նմանէ արարեալ գտանիցի. կանո։

Ան հ ա ս տ ա տ ա գ ո յ ն. ա՝ Ἀδρανέστερος, ἀβεβαιότατος. Inconstantior, fragilior, infirmissimus. Առաւել կամ յոյժ անհաստատ. *Որպէս երազ սմենայն և ըստաւեր անհաստատագոյնք. Բեր. գ-ոդ։ *Լըպրծուած են այսոքիկ, և քան զամենայն ինչ անհաստատագոյնք. Փիլ. խմախ։ *Կայր կեղծաւորութիք անհաստատագոյն և անօգուտ հնարիմացութ. Աբծր. ա. 15։

Ան հ ա ս տ ա կ ա ն. Տ. Ան հ ա ս տ ա տ. *Զարիք (կենցաղոյս) անկայական և անհաստատական. Ոսի. Ես։

Ան հ ա ս տ ա տ ա պ ի ս. մ. Անհաստատ գոլով. ոչ միալով հաստատուն. *Ո՛չ անհաստատապէս զտեղի փոխէ. Նար. զք։

Ան հ ա ս տ ե լ ի. ա. Ուր ոչ լինի հաստատել ինչ, կամ չէք կռուան ոտից. *Զօրէն վիմի լսրծոտ՝ ոտից անհաստատելի. Մագ. իբ։

Ան հ ա ս տ ո ւ թ ի ւ ն. գ. Ἀστασία, τὸ ἀσύστατον. Inconstantia. Անհաստատան գոլ. յողդողդութիւն. տկարութիւ. անստուգութիւն. ընդունայնութիւ. *Հեթանոսական ուսմանցն անհաստատութիւ. Նիւս. սքանչ. *Քարտղուէն անհաստատութիւ. Փիլ. յոմ։ *Զանհաստատութիւն մնացն այնգել՝ ի հաստատութիւ յուսոյն. Ցճխ. ը։ *Ի խորհրդոցն անհաստատութէ ասրաս կուսեալ լինէին. Ցհ. իբ։ *Անհաստատ

տութեան բարուց է նշանակ. Ղ. ընդհ։

ԱՆՀԱՍՏԱՏՈՒՆ, տնոյ, ոց. Տ. ԱՆՀԱՍՏԱՏ. Ἄστατος, ἀνυπόστατος. Inconstans, instabilis, եւն. *Ընդ ջուրս անհաստատունս անցանէ. . . Զի մի անհաստատունվքն ըմբռնեալ՝ 'ի մշտակայունսն տաղտկայցեմք։ Անհաստատունք ոչ քննողացն աստյեալքն թուեսցին. Նիւս. խոստ. և երգ։ *Մարդկային անհաստատուն կարգաւս։ Անհաստատունովքս զհանդերձեալսն գնեսցուք. Աճառ. աղք. և առ որս. ծա։ *Զծիծաղելն զմեզք իբրև զանհաստատունովք. Խոր. Գ. 68։ *Զանհաստատունս յուսով։ Զանհաստատունսն և զանցողսն 'ի քրիստոսէ. Արծ. և Լծ. խոսլ. *Նաւ անհաստատուն. Նեղոս։ *Ի վերայ անհաստատուն հիման. Ոսկեփոր։ *Որ ինչ նովաւ եղեն, անհաստատուն եղեալ, եւն»։ այսինքն անզօր. Կանոն։

ԱՆՀԱՏ, ի,ից. ա. գ. Ἄτμητος. Non sectus, indivisibilis. Ἄτομος. Atomus, individuus, insecabilis. Στιγμή. Punctum. Ոչ հատեալն, և ոչ հատանելին. անբաժանելի. որ ոչ մասնատի, կամ չունի մասն. և Հիւղէ. կէտ. վայրկեան. պեօլիւնմէզ, չօխօ, չօք. *Անհատ և առանց մասանց է. Եզնիկ։ *Ոչ հատանի, զի անհատ բնութ է. Սարգ։ *Պատկանեսցուք 'ի նա ըստ նորին անհատի և ծածայնոյն կենդանութե. Դիոն։ *Անհատ ասի, որ ոչ հատանի, և ոչ բաժանի. որպէս գիծ և կէտ. Դամասկ։ *Լինի անհատ ըստ մանրութեանն, որպէս հիւղէ 'ի շող. Մագ. քեր։ *Օդ՝ ամենեցունց պարզ երևի, և զանազան, անհատ հատիւք, և անշփոթ հոսիւք. Պիտոյ։ *Կործանեա ինձ զերպիկուրեայ զանծծութիւն, և զանհատսն (այսինքն զհիւլէսն). Առ որս. ա։ *Ամենեքեան փոխեսցուք յանհատին ('ի վայրկենի) 'ի թարթափել ական։ Անհատ անուանեալ՝ և թարթափումն ական՝ զանմասն այնր ամանակի վախճան. Նիւս. խոսմ։

Կամ Եզականն տեսակի, որ ոչ բաժանի յի-րմէ. *Անհատ ասի և առ իմաստասէրս, որ յայտնէ զանձնաւորութիւն. Դամասկ։ *Անհատք կոչին վասն զի բաժանելով ոչ կարեն պահել զառաջին տեսակն. Անյ. պորփ։ *Անհատք ասին, զի 'ի յատկութեց բաղկացաւ իւրաքանչիւրն, որոց հաւաքումն ոչ 'ի վերայ այլոյ ուրուք եղիցի ըստ մասնեայցն. Պորփ։ *Ո՛չ է կարողութի դքանիօնութիւն անհատիցն գիտել, այլ զընութ։ Ի տեսակէ յանհատս, որպէս զհանուր մարդ բաժանեմք 'ի սոկրատէս, 'ի պղատոն, յալկիպիադ, և յիւրաքանչիւր յանհատս. Սահմ. Է. ծէ. եւն։

ԱՆՀԱՏ. ա. Ոչ կտրեալ կամ հատեալ 'ի բաց. անխզելի. անքակ. ամբողջ անպարատ. Ἄτμητος, ἀρραγής, ἀλώβητος. Non decisus, non fractus, illaesus, եւն. քէսիլմէմիշ, քէսիլմէզ. *(Ըստ հերաց գլխոյ՝) բազմութեան անհատ լինել՝ իբրև մի մարմին. և եթէ հատցին գիսակքն՝ բազմացն զօրութիւնքն անկցին։ Պնդեալ զնա կարի քաջ անհատ ջրաք. Փիլ։ *Անհատ կապանօք սիրոյ։ Անհատ սիրելութեանն յօդիւ. Պիտ։ *Առ նա նմանութբ սրբազանին անմեղութե՝ յածեղէն և անհատ ունակութիւն ընթանալ. Դիոն։ *Փշրեալ, և բաշխի 'ի մասունս անհատս։ Նուիրեալ, և 'ի մասունս անհատս բաշխեալ. (զի յիւրաքանչիւր մասին սուրբ հաղորդութե է նոյն քն ամբողջ.) Նար. խէ. ծգ։

Եւ Անընդհատ. չարունակ. անդադար. յարաձգեալ. Ἐκτενής. Extensus, assiduus. *Աղօթք և պաղատանք անհատք. Ոսկ. անձ. Գ։ *Հրեղէն բերանովք զանհատ սուրբ սուրբ սուրբն ասելով։ Ձայնք պաշտօնէից 'ի տուէ և 'ի գիշերի անհատ էին ... Անհատ աղօթիւք. Եղիշ. խլ. և պամ։ *Անհատ բարբառով. Նար. իբ։ *Զանհատն վերաառաքեն 'ի բարձունս զփառաբանութի. Անան. եկ։ *Տեէ անհատ ընթացիւք (կեանքն). Արիստակ։

Կամ Անպակաս. անսպառ. անյագ. անվերջ. անբաւ. անհատնում. Բիտմէզմէզ. *Եւ քո յայտնիկ անհատ ցանկութե։ Հենք եկեալ անհատք. Խոր. ա. 1։ Գ. 68։ *Անհատ կամք, կամ սոգոանք։ Անհատ մշտնջենաւորութիւն, կամ լուսաւորութի։ Կուտակէ զանհատ ջուրց պարբերութե. Պիտ։ *Դարձեալ ասի յաւիտեան՝ որ 'ի դալուտնէնն քրիստոսի՝ անհատն և անսպառն. Խոսր։ *Որդւոց անհատ յորդութե։ Ցանհատ և յանհատեմատ թիւս. Նար. լա. և ատոք։ *Այրոցիկ յանհատոսն վայրին, եթէ մանրամասնաբար թեւակոխեսցես. Մագ. ծէ։ *Անսպառ աղբիւր, և անհատ անդունդք գթութե. Վրդն. երգ։

Կամ Անհամեմատ. աննման. եզական. *Նոքօք փայլէր նա իբրու անհատ գեղով. Եփր. համաբ։ Տե՛ս և 'ի բառն ԱՆՀԱՄ՝ սովին մտօք, որ թերևս ԱՆՀԱՏ է գրելի. որպէս և 'ի Նար. ծբ. *Զանհատս հմտականացն». սպ. զանհատս։

ԱՆՀԱՏ. մ. որպէս Անպակաս. անդադար, կամ անսպառ. յաւէժաբար. 'ի սպառ. չարունակ. *Անհատ գրեթէ զամենայն բարեփառութեցն վայելեցին կեանս։ Որ և հանդերձ բազմապատիկ կենդանեացն յարատեւութբ՝ անհատ եւս զբանաւորիս ունի զկենդանութիւն. Պիտ։ *Այրէ 'ի սպառ՝ բայց ոչ ծախէ, անհատ պահէ միշտ 'ի յերեր. Ղ. եդես։ *Վա՛յ քեզ անձն իմ, զի անհատ և անվախճան չաղախեցար պղծութբ աշխարհիս. Մաշ։ Իսկ Դիոն. եկ. գ. *Զքահանայականն փչումն անհատ կարգալով». իբր անընդհատ. ἄρραγον. այժմու յն. ἄρωγον. օգնական։

ԱՆՀԱՏԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. իբր Անպակասաբար. անընդհատ. յաւէժաբար. և Անբաժանաբար. Ἀδιαλείπτως. Assidue. Συνεχῶς. Continuo. Մուտամատի բուլբ. *Անհատաբար ձեպիլ յայս գործ. Պրպմ. իբ։ *Որ տուփող պարկեշտութեն է, զյաղագս յովսեփայ պատմութին անհատաբար ընթերցէ (որոձեսցէ). Բրս. ԲԴԲ։ *Լալ աչաց, և կրձել ատամանց անհատաբար. Զքր. կբ. մփբ։ *Զպարզն և զանբարժին անհատաբար մանաւորեալ. Մագ. Նշ. եկեղ։ *Ածուեն անհատաբար էր 'ի մարմինն և յանձն. Զքր. կբ. Բղմ։ *Ծընունդ անձառ ընկըզընաստին՝ անհատաբար քում ծընողին. Ցն որդի։ *Որ 'ի հարաշարժ 'ի յաղբերէն յառաջ բղխեալ անհատաբար 'ի յորդւոյ. Ղար։ և Քեր. քերթ։ *Անհատաբար հոսեալ. Մագ. Լ։ Իսկ ԱԲ. Է. *Ծնեալ անճառապէս և անհատաբար». յն. անհասաբար կամ անպարփակելի. ἀπερινοήτως.

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ Անհատ. որպէս Անբաժանելի. և Ոչ հատեալ. *Ձէ՛ մարթ հատանել անհատականին. Սեբեր. ա։ *Երկինք՝ մարմին անհատական. Երզն. երկն։ *Հերք գլխոյն բոլորեալ՝ զանհատական զերկնաւոր պարուցն զնմանութե բերելով. Ոսկեփոր։ բարերարութե, ով անհատական բարերարութե. Արծր. ա. 1։ *Ոչ նուազանայի անհատական շնորհք մարգարէութե ('ի մովսէսէ). Լմբ. հանգ։ *Անհատական ձայնիւ գովեն. Սրգ. ա. պ. ճ։

Իսկ Նար. իզ. *Անհատական թիւ խորհրդական երկեակ տասնեկին», 'ի պէսպէս միտս ձգի. Տես 'ի Լծ։

ԱՆՀԱՏԱՀՈՍ. ա. Անհատաբար հոսեալ. մշտնջենաբուխ. *Ի հարաշարժ աղբերէն անհատահոսըդ վտակ. Ղար։

ԱՆՀԱՏԱՆԱԼ. չ. Իբր Անհատ լինել. առանձնանալ. *Անհատանալ և վերանալ և թեւապարիլ 'ի կաճառս անհուն բոցեղէն զօրաց. Զքր. Բղմ։

ԱՆՀԱՏԱՆԵԼԻ. Տ. ԱՆՀԱՏ՝ իբր Անբաժանելի եւն. և Անմեկնելի. Ἄτμητος, ἀδιάτμητος, ἀμέριστος. *Զանհատանելի, և զանբաժանելի և զանկեալ բոլորովին զպատմուճանն հատանէր չարն. Առ որս. ծգ։ *Ժողովելի է յաւէտ անհատանելի միաւորութիւն. Պրպմ. լբ։ *Ոչ հատանեմ զքեզ անհատանելիդ։ Ուսուցանէր զերրեայրսիրութե անհատանելի. Ոսկ. Նոր կէր. և ղէ։ *Միանձնութի է անհատանելի կալ առաջի այ, և ապաստանել նմա. Կլիմաք։ *Ոչխարք հնազանդութբ և անհատանելի հետևեսցին հովուին. Նոյնն։

Եւ իբր Անսպառ, կամ անծախելի. *Կայ 'ի հուրն անհատանելի. Վրդն. ող։

ԱՆՀԱՏԸՊԷՍ. Տ. ԱՆՀԱՏԱԲԱՐ. *Ընդ որբասաց զօրսն անհատապէս ապալակեն. Նար. յովէդ։

ԱՆՀԱՏԵՄ, եցի. ն. Անհատ կացուցանել՝ ըստ տրամաբանից. որոշել յեզականն. զատուցանել. *Յաւելու և այլ զանազանութիւս առ 'ի անհատել զհանուր մարդն։ Եւ այսպէս 'ի ձեռն յոլովից զանազանութեց անհատի ընդհանուր մարդն։ Կերպարանք անհատեն զիւթն։ Անհատեսցես զնա 'ի բազմաց։ Յորժամ անհատեսցես զմի յատուկն. Անյ. պորփ։

ԱՆՀԱՏՈՒԱԾԵԼԻ. ա. մ. Անբաժանելի. և Առանց բաժանման. *Անհատուածելի իսկութեց։ Անվախճան կենացդ սովաւ հաղորդիմք անհատուածելի. Նար. հէ. ղգ։

ԱՆՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհատ գոլն. եզականութի ըստ տրամաբանից. *Անձնաւորութիւն զանհատութի նշանակէ, և ըզբաժանական դէմ. Դամասկ։

Եւ Անսպառ յորդութի. աննուազութի. *Մշտնջենահոսութե դետոց զանհատութիւն բնութեն ցուցանեն։ Զգետոցն անհատութե բերելով զօրինակ. Նանայ։

ԱՆՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ. ա. Որոյ չիք հատուցումն կամ վճար, իբր անփոխատրելի. *Անհատուցումն սիրոյն (այ) լինիմք հատուցանողք. Վկյօր. Է։

ԱՆՀԱՐԱԶԱՏ. ա. Ո՛չ հարազատ ազգակից. օտար. հեռաւոր. Եապանճը. *Ճշմարտութե անհարազատ. Խոր. Բ. 89։

ԱՆՀԱՐԱԶԱՏ. Որոյ չիք այլ հարազատ, կմ եղբայր. միածին. միամօր. թէք հափէ. *Որ 'ի կուսէ մաքրեալդ անդրանիկ և անհարազատ. Նար. ատոք։

ԱՆՀԱՐԹ, ի. ից. ա. Ἀνώμαλος, ἀνωμαλής. Non planus, inaequalis. Ո՛չ հարթ. ո՛չ յարդարեալ. ո՛չ ուղիղ կամ կոկ. անհաւասար. անկանոն. անկարգ. եօղուշլուգ, մօլոծ, անհնոր. պիւլիմօլէդ, եօլաղ, սարբ. *Մարդկային անհաստատուն կարգաւս և անհարթիւ. Աճառ. աղք։ *Ցանհարթ աւազինս։ Ցանհարթ խոշորութեէն. Պիտ։ *Կենցաղոյս անհարթ

ընթացք, կիմ բերմունք: Կարի անհարթ զերան տեսանելիք. Լմբ. ոչ. Ե առ. Ե պորփ: *Անհարթ կենցաղավարութիւն. Սիմ. 'ի լմբ: *Անհարթ յողդողդումն՝՝. յն. ἀναμαλία. Փիլ. Ինս. Բ:

Կամ Անկուզմ. չև յօրինեալ ըստ պիտանլոյն 'ի գեզ (խոտ թիւնաւոր). *Ցայսպիսի իրս անհարթիս՝ առ ոչ ուղիղ հայելոյ՝ կարծեցին Թէ չար ինչ բնութեամբ իցէ. Եփիփ:

Անհարթանատնակ. տ. *Ասχημος. Անհարթ դիտակաւ կիմ տեսլականբ. տժև. անձև. *Թէ պակաս յանդամոյ գոյի, անկերպարան և անհարթադիտակ ցուցանի. Ամ. Ը:

Անհարթարար. տ. Որ ոչ հարթ առնէ. Թիւրիչ. անկրաւ. անկարդ. *Վերակացուք անհարթարարք՝ անողորմք. Խոր. Գ. 68:

Անհարթութիւն. գ. 'Ανωμαλία, τὸ ἀνώμαλον. Inaequalitas. τὸ ἄστατον, inconstantia. Անհարթ գտանիլն. անհաստատութիւն. անկարգութիւն. խառնակուխ. յողդողդուն. այլափոխուն. Էպաոռնէան, գաւէրդ լեռնալը. փոփոխականբ. աստիճան, պիճարութիւն. *Ո՛չ ընդունին կինքս՝ իւրեանց անհարթութիւն: Վասն անհարթութեանն լեռնայնոյն և դաշտայնոյն. Փիլ. Ինս. Ե լին: *Անհարթութեի ճանապարհի. Վրդն. Երգ: *Անհարթութեի օդոց. Ոսի. Ծ. 15: Լմբ. ոչ: *Ընչեզութիւք և աղքատութիւք, և ամենայն կենցաղս անհարթութիւք: Ամենայն խռովութիւն և անհարթութեամբ յորձանաց մարդկային կենացքս միշտ բերեալ լինի. Նիս. Ինս: *Ցալագս անհարթութեն երևելեացս. Ա՝ որս. ծ՝: *Ի կենցաղոյս անհարթութեն. Լմբ. ոչ: *Տես, որչափ ինչ անհարթութիւնք են: Մի միայն ճանապարհ է ազատ յայնպիսի անհարթութեն. առաքինուին. Ոսի. Նէէս. Ե Ը. փխ: *Որպես սանձիւք ընդդեմ քաղ խեղով զնորհրդոյն անհարթութեն: Անհարթութեն բարուց. Բրս. հայեաց. Ե ընչէզ: *Զանհարթութիւն 'ի պատշաճականն՝ ուղղակի միաւորութիւն հանդիպ հաւասարբ. Նոր. Խ: *Անհարթութիք 'ի մարմինս (ըստ խառնուածոցն) գործիցին: Որ զայն ամենայն անհարթութեիս տայցէ գործել. Պիս: *Անհարթութեն առ ժամանակին զանազանական կենանս հաստացաներ փոխարբենս. Թէոփ. Ֆս հ: *Չի յայսոսիկ զանհաստատութեն և զանհարթութեն տեսանելով առ հանդիպէնալն փոփոխել յարմարիցիմբ. Աճաբ. ոգ:

Անհարթաչեւի. տ. Որ ոչ հարթչի, կամ խուսափիկ. աներկիւղ. անքոյթ. անկորաստ. անկապուտ. *Ընդդիմակաց զորութեցն անհարթչելի: Զամենասքո հոգեղէն շնորհս պարգևեցեր 'ի ժառանգութեն անհարթչելի. Ճշ:

Անհարկ. տ. 'Αφορολόγητος. Liber a tributo. Ազատ 'ի հարկաց ազբատնեաց. փառ. Էն ազատ. Վերկինէ. *Ամենայն աւերն զոր և ունին, անհարկ և ազատ լինցի. Ա. Եզր. Բ. 50: *Անհարկ և անբեկար. Մխ. փգ: *Անհարկ իշխանքն էղեն ընդ հարկաւ. Մագաթ: *Եթե հարկս՝ բնութեք ազատ և անհարկ՝ հակիզ հօր որդին. Ճշ:

Անհարկ. Ոչ հարկաւոր. աւելորդ. Էգ. Ինչասէզ. *Չի Թէ էր ոք 'ի նոցանէ Ճշմարիտ լեալ առաջի ու, անհարկ էր քրիստ մահն. Լմբ. ոչ:

Անհարկ. Անկեալ 'ի հարկէ պաշտամանն եկեղեցւոյ. *Զանհարկն՝ անդրէն դարձի լմնատութեք բժշկեալ. Մխ. դա:

Անհարկաւոր. ա. որ և Անհարկելի. Անբռնադատ. ազատ. ոչ անկեալ ընդ հարկաւորութեք. *Ազատքիք զիշխանութենին ու, և զանհարկաւոր կամն 'ի միտ առցուք. Նիս. Բն:

Անհարկելի. Նոյն ընդ վ. *Հարկեցուցանէր զանհարկելի բնութեն օրհնելոյ քո հօր. Բենիկ:

Անհարուած. ա. } Ազատ 'ի հա-
Անհարուածելի. } րուածոյ կամ 'ի գանձից. անվէր. անխոցոտելի. անվնասաելի. *Որ չաւ էր. ուսանիցն և սակաւ հարուածոյն զմեծ օգուտն չհանել, Թէ անհարուած ձեալ և անուսումն: Չիմանալի հոգեպս անհարուած պահեցեր 'ի զգայարանացս նեռից. Լմբ. պորփ. Ե էր ընդ: *Իբրև զլեառն յաւիտենական անհարուածելի է 'ի դիմամարտից. Նար. կե:

Անհարմն. և Անհարմնական. տ. Անհարմնացեալ. *Անհարմն 'ի յերկրի, հարմնացեալ երկինի... անարատ կուսի. Գէդ: *Մայրս անհարմնական կոյս անապական. Ածբ:

Անհարմնացեալ, ցեալոյ. ա. 'Ανύμφευτος, ἀπειρόγαμος. Innuptus, nuptiarum expers, intacta. Կոյս անապական. ոչ մերձեալ յառագաստ հարմնուհի. պսակեալ որպէս հարսն ընդ փեսայի, այլ առանց մերձաւորութեի. անփորձ յառնիէ. անչնաղախ. միշտ կոյս, կոյս և մայր, մայր և կոյս. *Կոյս անհարմնացեալ: Անհարմնացեալ մայր: Աճածին անհարմնացեալ. Ան. Շաբ: Ժ՝. Գառ: Տաղ: Ճշ: *Ցանհարսնացեալ կուսէն. Դամասկ: Աաի և *Անհարմնացեալ ծնունդ (վիրկին)՝՝. այս ինքն առանց գործակցութեի առն. Ճշ:

Անհարց. ա. մ. Ոչ հարցեալ զոք, կամ յումեքէ. առանց հարցմանն. ինքնին, և լռիկ. նիսալ էմիպեն. *Հարցանէր ցՅի, և ոչ անհարց և անհրաժեշտ (յն. և ոչ իւրմէ) երթայր. Ոսի. մ. Ը. 2: *Անհարց անդրէն ընդ կրունկն դառնայցեն. Վէրս. Ը: *Ի մահուն անկարեկից և անհարց մեռանին, իբր 'ի մեջ Թշնամեաց. Պիս: *Որոց երբ' անհարց զոք՝ նորա (պերոզն) իմասցին, ևն. Փոփ:

Անհարցափոր. ա. Ἀπεριέργαστος. Curiosa indagine alienus. Որ չառնի հարց և փորձ. ոչ վայրապար հետաքննող. միամիտ. *Խոր է խորհուրդս այս, անհարցաց փորձ հաւատով պատուեալ. Պզպ. լԷ:

Անհաց. ա. մ. *Ασιτος. Impastus. Անճաշակ. առանց հացի. անկերակուր. անսուաղ. Էպհէոիկ, Էկհէոիկ. *Տկարք զայլիս ամբարշտաց անհաց և անվարձ գործեցին. Ցոբ. իԲ. 6: *Երիք մանկունքն ունդ միայն ուտէին անհաց. Լբ. Իուլ: Ե Տծաչ: *Քան և աւելի աւուրս անհաց պահէր. Գէ. Ես: *Զերիս յիսնակն՝ անհաց և անկուր կասարէր. Վրդն. պմմ: *Հրամայեաց դնել 'ի քանտի զերիք օր՝ անհաց և անկուր. Մագաթ:

Անհաւան, ի, ից. ա, և ընդ բայի. 'Απειθής. Inobediens, contumax. 'Απειθέω. Non obedio. Որ ոչ հաւանի՝ մանաւանդ հրամանաց. անհնազանդ. հետս. անսաստ. չանսացօղ. անլսելի. լըսօղ. փնկէնէղ, իդասնըզ. *Ոչ եղեն անհաւան երկնաւոր սեռիցն: Լուսաւորք ինձ անհաւանք: Ժողովուրդ անհաւան է: Սիրտ անհնազանդ և անհաւան: Լուիցես նմա, և մի անհաւան լինիցիս: Զգեցի զձեռն իմ առ ժողովուրդն անհաւան և հակառակող. ևն: *Անհաւան բարք, կամ բնութ. Փոփ: *Ամենս բարկութեն զանհաւանիցն ոգիան կոչէ. Սէբէր. Ֆ: *Ա՛յս Թէթև լեցի ասէ՝ առ անհաւանիցն դատաստան. Երզն. Ֆխ: *Անհաւան լինին աստցէլոցն. Լմբ. ոչ: *Կամիի անհաւան վիճաբանութեն զհարազատ սիրոյն ցուցանել օրինակ՝՝. այս ինքն կամաւոր դիմադրութեք. Պիս:

Եւ Ոչ անսացող որ և Ջ բանից. *Ըզգ կամս անշարժս և անհաւանս 'ի յորդորմունս խօսից նոցա. Փոփ: *Անհաւան միտս նոցա յայնմիկ ցուցեալ. Ցհ. իԲ: *Անհաւան եղեալ նոցա ասիցն՝ յաշակերտսն դարձուցանէ. Երզն. Ֆխ:

Անհաւան. իբր Անհաւանելի. դժուարալուր. *Մեզ անհաս է, և զքաօսացեալոցս 'ի վարս մարմնոյ՝ անհաւան 'ի հաւատալ: Գիտեալն զնա՝ անճառ բանի, և անհաւան ունկան: Կարծեմ ոչ ումեք Թուի ասացեալս անհաւան. Լմբ. ոչ: *Ոչ անհաւան ևն. Պիս:

Անհաւանական. տ. Իբր Անհաւանելի. *Երկրորդ՝ անհաւանականաւ (եղ. ծուռն լինի). Պիս:

Եւ իբր Անհաւան. անսասո. *Չիսթդօտարոտի և անհաւանական նախնեացն ի՛ղեալ՝ պատճառէք պատճառս. Մոփ. Խ՝՝: *Չանհաւանական մարմինն զարդարեցին. ճճ:

Անհաւանելի. տ. 'Απείθανον. Improbabile, non persuabile. Ոչ հաւանելի, անընդունելի. անհաստատալի. անհաճոյ. նմանիգուլ. *Անկար է և անկայելոլ և անհաւանելի. Նիս: Ե՞չ Թուի քեզ անհաւանելի իրդ: Լուսոյ նմանեցուցանել ոչ է անհաւանելի զմովսիսի օրէնս. Պզպ. իԷ. լԷ: *Անլև անհաւանելի ևս առաջի. կայս: Անլև անհաւանելի էր՝ և կուսին լուսոյ Թաղադանալ. Պիս:

Անհաւանիմ, եցայ. յ. 'Απειθέω. Անհաւան լինել. որ և Չհաւանիլ (Եբէմ. ծԳ. 25.). չհնազանդել. և անաստուել. ըստունգանիլ. *Անհաւանեացն չարին, և ընտրեցէ զբարին. Ոսի: Ես: *Անհաւանեցաւ չարին. և ընտրեցէ զբարին. Ոսի. Ես: *Անհաւանեցաւ չարին: Եթէ ըստ քոյ յառնելոց եմք, ո՞ ոք անհաւանեացի. Ճշ: *Ցանհաւանելն քո՝ կորուստ երկցունց աշխարհացն լինի. Փոփ: *Անհաւանելն օրինացն և իշխանացն (գործ է անիրաւութեի). Աբէոփ. ասաք: *Լալով զիսրայէլ անհաւանելն. Ա՝ որս. ծ՝: *Մինչ ոչ էր անհաւանեալ ու սատանայ և մարդն. Ցճթ. Ը:

Անհաւանութիւն. գ. 'Απείθεια. Inobedientia, contumacia. Չհաւանելն հրամանաց. հետեւութի. անհնազանդութի. անսասուեի. չանսալն. լմնելը. փեռնիպիսիփ, իդասնըզլըսփ, բնոփ. *Անհաւանութեի որդի՝ որ առնէ զանհաւանութի լինի: Ա յապէս նոյն ինքն և անհաւանութի աւի բանասրկուն. Բրս. հղ: *Խռովութեի հօր առ որդի, և որդւոց անհաւանութեի. Ցճթ. Ը: *Անհաւանութիւն խորհրդոյն. Փոփ: *Իբր զմուսց անհաւանութեի. Նոր. կԲ: *Անհաւանութեի յերկուց իրաց գոյանայ. կամ 'ի տգիտութեի, կամ 'ի վէս և յամբարտաւան բարուց. Երզն. Ֆխ:

Կամ Անհաւատութիւն. գժուարահաւան լինել. չհաւատալն, և անհաւատալի կամ անհաւանելի գոլն. որպես յն. 'Απιστία. Incredulitas. և Incredibilitas. *Զայն յանգիտութեի և յանհաւանութեի գործեի. ա. փխ. ա. 13: *Որ երդնուն, յանհաւանութեի կարծիս տայ. Փիլ. ծ. բան: *Երկրորդս առաւել անհաւանութեանցն ունի առաքանութի: Ա՝յս և ոչ մի ինչ յայտնեաց գոլ ցուցանելով առաջիկայ անհաւանութեն. Պիս:

Անհաւասար. ի, ից, կամ ոց. ա. *Ἀνισος. Inaequalis. Որ չէ հաւասար ընդ այլոյ, այլ առաւելեալ կամ նուազեալ յոր և է կարգի. անմման. անհամեմատ. անմիաբան. անհաղորդ. անպայման. հասար ընդոչ. ասյմագ, պերապեր օլմայն, նահեմվար. *Թէ յաւելու ի վերայ անհաւասարին հաւասար, լինին ամենեքեան անհաւասար. և թէ պակասէ յանհաւասարէն հաւասար, որ ինայն՝ անհաւասար է. Եւկլիդէս: *Երրորդումի՝ ոչ իրաց անհաւասարից Թիւն. Աո ար. ծէ: *Ոչ առ անհաւասարսն (վերնագոյնս), այլ առ կրտերագոյնան: Զանհաւասարսն ի փոքրոցն (ըստ գումոյ). Պիս: *Անհամեմատ և անհաւասար էին Ճառագայթից արեգականն (փառք այլակերպութեան քոյ.) Սարգ. է. պ. է: *Աննմանք և անհաւասարք (ի կրօնս): Առ օրինս երկրի անկցորդ, և առ հաստարակաց իր՝ անհաւասար. Նար. խ. Ն ծէ: *Անհաւասարացն հաւասարեաց (հաղորդեալով ընդ նզովեալս). կանն: *Անհաւասար երկայր՝ անկազմ ալեզ է. Ղեղս: *Անհաւասար համարձակութեամբ, կամ առաւելութեամբ, կամ հանդիպուն. Նար: *Մաձանսին երկին փոփոխական և անհաւասար լինի. Մխ. բիթ:

Անհաւասար. ա. մ. *Ἀδικος. Անարդար. անիրաւ. և Աչառանաք. *Մի արդեօք անհաւասար ծո անզուգաբար մեզ բաժանիք լով զկենցաղոյս. Բրս. ապալ: *Մի հնդգասցի ի գործ, կամ ի բաշխելն անհաւասար. Յճխ. իգ: *Անհաւասար բաշխել. Նիս. բն:

Անհաւասարաբար. մ. Նոյն ընդ վ. իբր Առանց պահելոյ զհաւասարութիւն: Մեծ. չա:

Անհաւասարաբոյն. ա. *Ἀνισοφυής. Inaequalis vel diversae naturae. Անհաւասար բնութեամբ կամ ի բնէ. այլաբոյն. օտարաբոյն. չանբ ասյագ. *Ի ներքս մտանէ ի որ և ի համադոյ երկրագործելին՝ անհաւասարաբոյնն նմա: Զի երկրակ (յիներկրագործութիւն) որդւոյ անհաւասարաբոյն ցուցանի մեզ. Պիսմ. լէ:

Անհաւասարագան. ա. Անհաւասար, իբր Անհաղորդական. *Ἀκοινώνητος *Ոչ անդ (յատենին քրմի) յամփոյակոյն բամբասի, այլ անհաւասարականն դատապարտի. Բրս. ապալ:

Անհաւասարելի. ա. Իբր Անհամեմատ. *Փոց իւղոյդ հոտ անհաւասարելի ունի զընորհն առ այս խոսնկս՝ որ ի մէնջ Ճանաչի. Նիս. երփ:

Անհաւասարութիւն. գ. *Ἀνισότης. Inaequalitas. Պակասութիւն հաւասարութեան. առաւելութիւն կամ նուազութիւն. անզուգութիւն. անմմանութիւն. անմիաբանութիւն. խախր. ասյագլըգ, նահեմվրի. *Զամենայն անհաւասարութիւն և օտարաբոյն գործութիւն ի բոլորիցս ի բաց արտաքսել: Զանհաւասարութիւն թէ ոք յառաջ առնէ զբոլորիս՝ բոլորիցս առ բոլորսն զանազանութիւնս, և այսորիկ այդպարութիւն է պահպանողական. Դիոն: Ճնչայ: *Ա՛յս զոյգ անհաւասարութիւն ունի յայլագս ամենեցունն փոփոխման. Աո ար. ծ: *Որքան է ի միջի մերում անհաւասարութիւն ինչ. Շ. Ի՛ր: Խվ Ռո. յհ. ա. 6. *Անհաւասարութիւն կարգ ո. չն. անհամեմատ բնութիւնս.

Անհաւասնաբար. մ. Անհաւասարի օրինակս. կարծեաք. *Ոչ հաւասատապէս, այլ անհաւասարաբար. Նոննոս:

Անհաւատիա, ուոյ, ուոց. ա. *Ἀσαφὸς. Incertus. Ոչ հաւաստի. անստոյգ. երկբայելի. անյայտ. և Անստուգաբան. պեւիբոխ, ընակէի. *Չերկակի պիտաս նացուն ցուցանէ ըստ հաւաստոյն և անհաւաստոյն. Ան. պոէտ: *Որ ինչ յանհաւատոյն հայկր բանն և մտածութիւն: Աւելն ոմանց անհաւաստի մտադոց ըստ յօժարութիւն, և ոչ ըստ Ճշմարտութեան. Խոր. է. 61: Ա ա. 21:

Անհաւատութիւն. փ. տե *Ἀσαφὸς. Անստուգութիւն. անկայունութիւն իրաց կամ բանից. պեւիբոխիւթ. *Այս երկեցի պատճառ անհաւաստութեանն. Դիոն. ՃԺայ: *Զանհաւաստութիւնն ի նեղըս ածել ասկէ կարծիս. Խոր. է. 61: *Եւ որով հետև զանհաւաստութիւնն յիշեցաք. բնր այսուհետև աստցուք, Թէ ըստ քանի՞ յաղանակաց լինի անհաւաստութիւն. արգ լինի անհաւաստութիւն կամ՝ ի բաց իցեն, կամ՝ ի տեսութիւնն (մնաց բանին). Ան. պոէտ:

Անհաւատ, ի, ից. ա. փ *Ἀπιστος. Infidelis, infidus, perfidus. Որ չունի զհաւատս իսու և զնր հաւատս. այլակրօն. հեթանոս. կռապաշտ. այլազգի. ոչ խոստովանող զքրիստոս. հեռի յածպաշտութէ. անհաւատարիմ առ ած. անկրօն. անզգամ. փինոիկ, խոնսզզ. *Ազգ անհաւատ: Ընդ անհաւատս դիպէ: Մի լինիր անհաւատ, այլ հաւատացեալ: Անհաւատ արամբն: Անհաւատ կինան: Լեզուք՝ նշանակիլ վասն են, ոչ հաւատացեալդ, այլ՝ անհաւատից: Զի՞նչ բաժին կայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատն. Լն: Որպէս և Ես. ծէ. 10. *Տունկ անհաւատ, և սերմն անհաւատ՝՝. այս ինքն անհաւատարիմ, կամ անպտուղ՝ ի հաւատոյ և ի գործոց: Նոյնն նմանութիւն ասէ՝ *Անհաւատս չտեմարան՝՝. այս ինքն Թափուր. Բրս. պի:

Եւ Որ ոչ հաւատոյ բանիցն ես, կամ արժանահաւատ բանի. Թերահաւատ. երկմիտ. լուսպաց. ինանմայն, իւիֆաք սըզ՝ Աիստոս. իֆ. ապիստօմա. Non credens, incredulus, diffidens. կի՛ քայիւ, Non credo, diffido. որ և Անհաւատանալ. *Անհաւատի ոգւոյն յիշատակ հաստատեալ զարձանն աղի. խ. ծ. 7: *Վասն առաւելագոյն պարգևացն՝ անհաւատք լինիմք յերախտապարտութեան. Բրս. ծն: *Թէ պյամ անհաւատս լինիցիս, երբ ի սուդմ. Յճխ. ը: *Ի կենդանի նեացս փրկանացն անհաւատ եղեալ. Լմբ. ոչ: *Անհաւատք եղեն ի նմանէ. Գէ. է: *Մովսեսի անհաւատս պատչք մանաւանդ՝ քան Թէ լինէ. Ռո. յհ. ա. 40: *Նորին ուխտին անհաւատք գտան: Առ մեծ զղջալեն ես անհաւատս գտան. Լմբ. ոչ:

Անհաւատացու լինել. իբր կեզծել չհաւատալ: Ռոիփոբ:

Եւ Անհաւատն. անաստ. անհնազանդ. յամառ. սէօզ անէլմայ՝ սէօզ փինկէնճէդ, իդոսնսըզ. *Աիստոս, ապեւծիչ, ապղսմաս. Inobediens, contumax, improbus. *Սպառնացի անհաւատիցն. Ես. իէ. 14: *Ոչ կռուել, և ոչ մարտակից լինել ընդ անհաւատն վայել է մեզ. Բրս. կդ:

Եւ Որ ոչ գիւրաւ հաւատայ ամենայն լսանի. որ չընծայէ հաւատս չիչին իրաց. *Որ ամենևին անհաւատն է երազոց, իսմասոտուն է. Կէմփ:

Անհաւատ. իբր Անհաւատալի. անհնարին. դժուարին, երկայրելի. ոչ արժանահաւատ. *Աիստոս. Incredibile. ինանըմազ. *Չինչ անհաւատ Թուի ձեզ, եթէ ած զմեռեալս յարուցանէ. Գծ. իէ. 8: *Անհաւատ էր ապաքէն մարդկոնէս, Թէ ի մեռելոցս ոք յառնիցէ, իբրև՝ որպէս զի Թէ անհաւատ իցէ ի մարմնոյն մեռելոց որդեծնուէ լինել: Անհաւատ են գործք, եթէ ոյ որդի զայս համբերել հաւանեսցի: Եթէ այն անհաւատ է, և այս անհաւատ է. այլ լինի երկոքին հաւատարիմ են. կալ է. ծէ. ծէ: *Անհաւատ պատմուհք: Ա յսպիսի անհաւատ և դանդաչանաց բանից. Եփիփ:

Անհաւատ. իբր Անհաւատարիմ. *Որ ի սակաւն անհաւատ, և ի բազմին անհաւատ. կլիմաք:

Անհաւատադոյն. Առաւել կամ յոյժ անհաւատ. *Աիստոտերոս. Magis incredulus. *Ո՛վ, և քան զհրէայսն անհաւատագոյն գու. Աբեր. ծն: *Անհաւատագոյն քան զնենգեսին եղբայրակցութիւն. Նար. իբ:

կամ Աւաւել անհաւատալի. *Եւ միւսն ևս՝ որ քան զամենայն անհաւատագոյնն է. Եփիփ:

Անհաւատալի, լոյ, լեաց. ա. որ ասի և Անհաւատ (ըստ ե նչ). Դժուարաւ հաւատալի. կամ անգիտելի Թուելեաւ ի վերքան զմիտս կամ ըզգկարծիս. լհաւալս. ինանամաֆ չէյ փեյիլ, վաֆք կէմէզ. *Աիստոս, ապիստότατος, ապիՅανος, oy. Incredibilis, le. *Թուեր իսկ (գործ) անհաւատալեաց իրաց և պատմելեացն՝ կիպրիանոս ընդ քրիստոնեայս Թըլեալ երթեք. Աբեր. իէ: *Կարի անհաւատալի գործ նախախնամութեանդ՝ վասն մեր մարմնաւորութեան ոյ. Նիս. բն: *Անհաւատալի է ամենևին. Պիսմ. խբ: *Անհաւատալի ամենեցուն խնդիր, կամ տեսիլ, բանք: Անհաւատալի խոմամ տկարամտութեամ կարծեցեալ. փբպ: *Այս մեզ անհաւատալի է. Խոր. է. 84: *Մեզ կարի անհաւատալի բանք. Եղիշ. է: *Անհաւատալի Ճառ. Պիս: *Անհաւատալի եր մարդկան յայս սյատիս վերանալ. Լմբ. պրփ:

Անհաւատալի լինել. երբեմն որպէս Անհաւատանալ. *Առ անյագ փափագմանն սքցն՝ անհաւատալի լինին հասման փառացն ոյ. Նար. էրփ:

Անհաւատալի, ոտացի. ն. ա. լ. } որ և **Անհաւատական**, ոտացոյ. լ. } Անհաւատել, Անհաւատ լինել. այս ինքն Հաւատալոյ. Թերահաւատել. գժուարիլ ի հաւատալ. լհաւալ. ինանմամաֆ, ինանամամաֆ. Աիստեω, διαπιστέω, οὐ πιστεύω. Non credo, incredulus sum. *Եւ ես անհաւատացի նմա. Տոբ. բ. 22: *Անհաւատալ դէպ լինի, որ մշակութիւն անպտղ է: Եւ ոչ յաղագս այլոցն անհաւատացուցեալ ոք. Նիս. խալ: *Մի անհաւատացուցանեսցեն, և կոլիսկեն. իֆն: *Զոր ինչ լսեք զնորա պատմութիւս, մի անհաւատայք (կամ մի անհաւատանայք), այլ սակաւ քան զարժանն լուսաւալ համարեցարուք. Աբ. անփ: *Անհաւատալն (կամ յանհաւատալն, չն. ոչ հաւատացեալ) զչեզոն կապեաց (Ձայնն բարբառոյ), և յերկեալն՝ տայ հօրն զաղաւոտութիւն. Աո ար. ծէ: *Ոչ ոք անհաւատանայ նմա, (կամ անհաւատանայր): Ի դէպ էր անհաւատանալ: Թէ ոք հանդերձ ձեռնէն անհաւատանայ: Մի վասն զի ոչ առանեաս, անհաւատանաս. Ռոի. յհ: *Յորժամ առաջես, մի անհաւատասցիս. Աբեր. պասէփ: *Մի ոք անհաւատասցի, քանզի մեզէն իսկ ականատես եղեալ. Խոր. է. 9: *Որպէս յաւուրս նոյի անհաւատացեալքն ջրհեղեղին. Ագր. իէ:

Անհաւատամիտ. ա. Իբր Ոչ հաւա-

ատրիմ. է առաւել ոմն. ՚ի յետին գարս. որպէս և ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ. որ ըստ նախնեաց ասին ԱՆՀԱՒԱՏ, և ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. *Ապստος, ἀπιστία. Infidelis, infidelitas. խոչին, պիՒՔՓ, ոչ օգնական. պիՒՔՓԱԼԵՓ, խոչընդոտ. *Որ ոչ հաւատայ յՅԾ, ոչ լինի հաճոյ նմա. նախ վասն անշնորհակալութեան. երկրորդ՝ վասն անօգտութեան, երրորդ՝ վասն անհաւատարմութեան. քանզի որ կացուցեալ է ՚ի վերայ իշխանութեանէ՝ պարտի ճանաչել զայն յորմէ կացուցաւն, զի մի լինի անհաւատարիմ ծառայ. այս ինքն զի մի գոլով պատասուոր՝ յափշտակեսցէ յինքն զտէրութիւնն. ԱՆ. Աստ. մոլ:

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ. Ոչ ապահով. ոչ անքոյթ. *Գանձ անհաւատարիմ է, որ ՚ի տան կայ. Ոսխ. յհ. Ի. 23:

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱՌՆԵԼ՝ Է ԱՆհաւատալի կացուցանել. չառաչ հաւատալ. *Ախտաւոր ոք և մարմնեղէն՝ անհաւատարիմ առնէ զմարգն իբր ածային գեղեցկութեան զարդարանաչ (գոլ). Նխս. կոմ:

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել անհաւատարիմ կամ անհաւատալի, անստոյգ. *Լսեցուք անհաւատարմագոյն են առ բազումս քան զտեսանել. Երե. 1էր:

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄԱՆԱՄ, ացայ. Լ. Անհաւատալի գտանիլ. անյանդուգնելի լինել. *Ոչ կարի ինչ անհաւատարմանալի (բանս). Ոսիփեր:

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Տե՛ս ՚ի բառն ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ:

ԱՆՀԱՒԱՏԵՄ, եցի. ն. Լ. ՚ի Նոյն ընդ

ԱՆՀԱՒԱՏԻՄ, եցայ. յ. ՚ի ԱՆհաւատալ. Անհաւատանալ. չընծայել հաւատս. ՚Απιστέω. *Ա՛յն՝ որ նոցայն հաւատայ, այն հաւատէ ՅՅ. իսկ որ անհաւատէն, հաւատայ ՆՅ. Փիլ. ՚ի մոփս: *Եթէ կեղծաւորաբար ոչ անհաւատեսցէ. Նար. Ը: *Մինչև կատարեսցին ասացեալքս յինէն, որում անհաւատեցեր յերկուասնալով. կԻՐՊ. վ: *Որ անաւետանելոյն անհաւատի, սըլայ է իմաստութեաբ. Լմբ. գբ. պապ: *Մի երկմտիր ՚ի սրտի քումմ, և մի անհաւատիր ՅՅ. Վ.բ հղ. ծԲ:

ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհաւատ լինելն. պակասութեի հաւատոց. Թերահաւատութեի. և ՈՉ լինելն հաւատարիմ առ ՅՅ. հաւատոփի պակասելն, լհաւատն. ՚ի մանդուէի, փիՒՔՓԱԼԵՓ. ՚Απιστία. Incredulitas, diffidentia, perfidia. *Գողութիւն, նենգութիւն, ապականութիւն, անհաւատութեի: ՈՉ արար անդ զօրութիւն բազումս վասն անհաւատութե նոցա: Հաւատամ տէր, օգնեա՛ անհաւատութեիս ի մէմ: Մինիթ անհաւատութեի նոցա զՅՅ հաւանութիւն իւրեանց: Յաւետեսցի ՅՅ ոչ երկմտելոց անհաւատութեաբ: Անհաւատութիւն փչեցան, և գու հաւատովք հաստատեցար. ԼՆ: *Հաւատ ծածկեալ կամ կեղծաւորեալ՝ ոչ է հնոի յանհաւատութեէ: Ծածկեալն հաւատ՝ փորր մի և հաւատար է անհաւատութեէ. Շ. Խղ:

ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. Պակասիլն ՚ի հաւատարմութէ առ մարդիկ. անիրաւութիւն. անհաւատարմութէ. խոչընդոփ. ՚Ինչանին անհաւատութէի է առ Լաստատութեն՝ ՀԵՔ յոմեքէն կալաս առեալ՝ զնա ՚ի պատիւ և ՚ի զննուորութէի կարգէ. Լմբ. պապ:

ԱՆՀԵԹԵԹ. } ա. Ուր ջեք հնեթ-
ԱՆՀԵԹԵԹՔ. } Թանք, կամ հսպեալ Թանք. Անշուք. անկազմ. ոճև. այլանդակ. խոշոր. անձոռնի. անհնարին. անկարգ. անընթրփ, անձոռնի. պիլիմիդ, հանդուգն, պէս, էօլտաչ. Συρφετώδης. Incompositus. Ἀσχήμων. Indecorus, turpis, ան. *Անհեթեթ կերպարանք. Ոսխ. ա. գխմ: *Մարմին այլանդակ և անհեթեթ. ՃՃ: *Ազգ սկայից անհեթեթք. Խոր. ա. 8: *Ոչ իբրև զանպարդիլսն ի անհեթեթ: Ան. հեթեթ առաւելութէի. Պիփ: *Անհեթեթ մեծութէի. Գէ. Ես: *Ըղձայս սոուսորաս գոյնս և անհեթեթս. Փարպ: *Անհեթեթքն և անզարդքն ՚ի նմա էին. Եղիշ: *Անհեթեթեմ գործել բանս. Ընդդս: *Ցանհեթեթ մտաց. Ոսխ. էէԽ: *Անհեթեթ սովորութէ. Պիփ: *Իր հանդերձն անհեթեթ մեծութէն. Բռուզ. Է. 6:

ԱՆՀԵԹԵԹ. ԱՆՀԵԹԵԹՈՒ. տ. Անվայել օրինակաս. անկարգաբար. *Իբրև զուզոս ՚ի գարգափս յարուցեալս անհեթեթ: Ան. հեթեթս իմն աղալակեն. Ոսխ. խոզ. Ե տ. ա. 19: *Իբրև ըղձունս առ կերակրին՝ ոզք անհեթեթս բարբառին. Ցա ուրէ: *Ան. հեթեթս շարժին բոլոր գործականքն մաուսնքն. Պիփ:

ԱՆՀԵԹԵԹՈՒԹԻՒՆ. } գ. Անշքու-
ԱՆՀԵԹԹԻՒՆ. } թէ. ապանդակուէ. պիլիմիդիփ. *Ցանապղաշէն և յանհեթեթութէն դարձոյց ՚ի զարդս և ՚ի կերպարանս. ԵՆԽՒ:

ԱՆՀԵԼԳ. ա. Հեռի ՚ի հեզգուէ. անպղերգ. փոյթ. անգանգազ. անճանձիր. Իւղինճէ, փայբէԼԼ. *Բուռն հարին զանանց կենացն միամիս սրտիւ, և անհեղգ մարմնով. ՑՅԽ. ծա: *Խրատեին զեշն անհեղգ լինել. Մխ. սոփ: *Ուսուցիչն յաղագ և անհեղգ վարդապետութե. փպգ:

ԱՆՀԵԼԳԱԲԱՐ. տ. Առանց հեզգուէ թե կամ հեզգանալոյ. անպղերգաբար. անգանգուղ. Իւղինճփչէ. *Ouκ ἀργῶς. Non oscitanter. *Երկնային իսկ շարժմանց ընդելք էին, և ոչինչ անհեղգաբար տեսանէին. Բր. ծն: *Ի քնուս անհեղգաբար յառաջանան. ՊԽ: *Եշաներ անհեղգաբար բար, և յառաջեալ ոզնուեր զեղուաբեթ. ՃՃ: *Հլու հնազանդութիւ անհեղգաբար. Մփ. Ֆ:

ԱՆՀԵԼԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Անծուլութ. անգանգուլութէ. փոյթ պիդութ. Լանփ. ՃահԼ, գայբէԼ. *Անհեղգութէի ՚ի պահս. Նար. Եբփ: *Օգնեն մանկան միայնակեցի՝ սքնութէի, անհեղգութէի, լսողուէ. Վ.բ հղ. Ֆ. յ. (ապ. անհեղգութէին լսողս. Թեան:)

ԱՆՀԵՇՏԱԿ. ա. Իբր Անհեշտալի. անախորժ. անհամ. *Անհեշտակի համամբ զրավանգակ կերակուրն ապականե. Եփբ. ասէփար:

ԱՆՀԵՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարձումն հնեշտութէի և դիւրութէի. Նեղութէի. վիշտ. *Ցիշեալ զարութէի իցէ անհեշտուէ զգայութեց. կԱՀմփ:

ԱՆՀԵՒ. ա. Ուր չգուսէ հեռ և հաւանանութէի. խօսիլ օյմայութ. *Անհեռ և աննախանձ բարք. Բր. Ռղի: *Լինգ անհեռն անկեալ ապաստարութէի՝ մոեր մնալոյ կատարին. Պիփ:

ԱՆՀԵՒԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչ հեռանայ. և ուստի չհեռանայ ոք. անմեկնելի. միշտ մերձ. *Աձեղէն զօրութէն անհեռանալի է ՚ի ամենէ. Շ. Բաբ: *Անհեռանալի ՚ի նմանէ հրամայել լինել. Նխս. Եփ: *Ցօժարեի առնել՝ ՚ի նմին զանհեռանալի քնալ կուէին. Պիփ:

ԱՆՀԵՏ. ա. տ. *Անիչխաստ. Νεποίθητος. Vestigio carens, impervestigabilis. *Ի ծովու ձանապարհորդեալ անհետ ընթացիք. Ըար: *Անհետ փախուսս. Նար. էՀ: *Անցեր ընդ ծով կենցաղս՝ անհետ. Ըար: *Ցանկարծակի անհետ յաչաց կորնչէր. Եա. ԽԸ: ա: *Փախստական ա ՚հետ կորնչէին. ՑԽ. յԲ:

ԱՆՀԵՏ. ա. Ուր չիք ՚ետք մարդոյ. անկոխ. *Աβατος. Invius. *Ցանհետ և յանշէն անապատի. Ոսխ. տ. ա. 3: *Անհետ անապատ. Վ.բ հղ. ծԲ: *Անհետ ճանապարհ. Գէ. Ես: *Ափափայք անանցք և անհետք. Ոսխ. Խ:

ԱՆՀԵՏ. տ. որպէս Անընդհատ. առանց Թողոյ հետս միջոցի. հետ ընդ հետ. անդադար. ըստ ոնոյ, իրարս եպՒ. *Որ կուռ զմիմեանց զկնի անհետ ՚ի վերայ գային. Խոր. ա. 2: *Պահել անհետ պատասեաս փոխարինութէի (կամ զպատասխ փոխանորգութէի) կենաց. Պիփ:

ԱՆՀԵՏ ԱՌՆԵԼ, ԼՒՆԵԼ. *Αφανίζω, ομαι. Ε conspectu removeo, or. Անընդհատ առնել, լինել. որ և ասի Աս՛ականել. եղծանել. իվՒնի Խօսքոնս գալբէ. ՅԽ, ՚ի օքՒՔՓՒՔՓ. *Ցառաչնմի իսկ օրէ անտի անհետ առնիջիք զիս մոր ՚ի տանց ձերոց. Եւ. ծԲ. 15: *Անհետք առնիջիք զաՒնային խոր ՚ի տանց ձերոց. Եփբ. Եւ: *Զամենայն բարեսն վայելուչ մնասուն անհետ առնել. Պիփ: *Անհետ եղեն ոսկերք նոցա. ԱփՔ: *Կորեան, և անհետ եղեալ չերևէին ուրեք. Փարպ: *Եղիցին գերեզմանք մեր անհետ ՚ի ներքոյ ոտից նոցա. Լսոփ: *Ընդ գաշտ ընթացեալ՝ անհետ լինէր. Վ.բ հղ. ԻԸ: *Իբրև եկին բարբառն, նոքա (մովսէս և եղիա) անհետ լինէին. Ոսխ. մղՒ:

ԱՆՀԵՏԱԶՕՏ. ա. Տ. ԱՆՀԵՏԱԶՕՏԵԼԻ. *Անհետաւոր բարերարութէի: Անհետազօտ արար զծննդեանն զօրութէի. ՃՃ:

ԱՆՀԵՏԱԶՕՏԵԼԻ, լ.ոյ, լեաց. ա. Ανεξιχνίαστος, ἀνεπίβατος. Impervestigabilis, impervius, inaccessus. Ա՛յն՝ զորոյ զհետս ոչ լինի խնդրել և գտանել. անզնին. անքնին. *Անհետազօտելի իմաստուէի արարչին, կամ փառք, կամ գատաստանք ՅՅ. Բր. հայեաց: ՃՃ: Լմբ. ասփ: *Անհետազօտելի է մարդկայնոց խորհրդոց. Նխս. ոփանչ: *Սահման, կամ շաւիղ անհետազօտելի. Նար. լա. Խ յուլ: *Զանհետազօտելի բնութէին ՅՅ նկարագրել. Սբփ. յՒ. Ֆ: *Աս խուզմունս իմասուիցն խորս, որ անհետազօտելիք ասացան ՚ի վեհմամիտ գերահրաշիցն. Նանայ. յոփբ: *Փառաւորեալ զնս ընդ անհետազօտելի արարածոց Ներս. Մաչ:

Կամ Անգիւտ. Նորահնար. աննման. *Անհետազօտելի բանլորութիւն կորստեան խորհեցաւ կարգաց: Զանհետազօտելին ուսիք՝ դմա է ընձեռել մտհս դատաստան. Պիփ: *Անհետազօտելի գովեստիս ասնեալ. Նար. գանՀ յուլ:

Կամ Անանց քննութէի և ընտրութէի եղելալ. անխորհուրդ. անդատ՝ լսատ յն. *Ոչ լսատ անհետազօտելի վիճակի եղև սմա ՚ի բարձունս ընթացքն. Նխս. էրփ:

ԱՆՀԵՏԱԶՕՏԵԼԻ. Մերթ՝ Անհետ. անհրևոյթ. անդատանելի. *Ա՛յսր անգր հարթուցմամբն անհետազօտելիք լինէին (երիք) ոչ ուրիք երևեալ. Պիփ:

ԱՆՀԵՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. որ և ԱՆՀԵՏ. Անհետ՝ անհրևոյթ լինել. *Անհետանայր ՚ի սեւսութէ. Ճ. Ա. *Ցամպաքի, կորնչի, անհետանայ. Վ.բ հղ. ծա:

ԱՆՀԵՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անհետ առնել. Ընջել. փարատել. *Օրէնք են կենաց, ուր մերձացսն, անհետացուցանել զմահ. Շ. Բաբ:

Անհետեւելի. ած. Որ ինչ ոչ հետեւի.

Անհետեւող. ած. Ան որ խիճը ըստ քնուելոյն, ըստ ոճոյ տրամաբանից. քաջատեսական, և ոչ գրական ինչ. *Վասն սոյգ առնելոյ զվարդապետութեի բայն՝ ի հետեւողաց և յանհետեւողաց զնա քաջատրէ: Վասն որոյ ասէ, քայ է բառ անհոլով. և այս՝ յանհետեւելացն. իսկ ի հետեւելացն քաջագործ զինա՝ ասելով. ընդունակ ամենակաց. Մագ. Ն Երէ. ֆէր:

Անհետեւողութիւն. գ. Զհետեւելն պնդին կարգէ բանին. խոտորումն. ընթացուածէից. ապճագ. *Փոփոխելով ըստ կարգն՝ անհետեւողութեի այսար վարդապետութեին. Անյ. պոլէ:

Անհետեւութիւն. ած. Որում ոչ լինի հետեւել և ժամանել. անհասանելի. անըմբռնելի. *Անհաս են խորհուրդք քո, և անհետեւութեն ողորմութեք քո. Բէննի:

Անհետիմ. եգայ. ֆ. տ. Անհետանալ. *Խորասոյզ լեալ անհետի. Խոր. Ք. 58: Ն Աղաղ. ա. 6:

Անհերքելի. ած. Զոր անմարթ է հերքել. անվանելի. դէմ չի դրուիր. գոչչ գիտեաղ. *Զօրութեք անհերքելի իշխանութեն քո. Եփր. ազ: *Բուռն և անհերքելի սաստութեք օգոյ. Պիտ: *Անհերքելի բան: Անհերքելի չաստատվաք են ճշմութեն. Նար. իէ. կէ:

Անհզօր. ած. Անձօր. անարի. տկար. յն. ոչ հզօր. *Ճագատ ազգ անհզօր. Աճաղ. Ը. 26:

Անհիմն. ած. Որ չունի հիմն հաստատուն. խախուտ. անհաստատ. Ընկճելիս, ապը եօգ. *Զօրին անհիմն տան. Պիտ: *Ցանհիմն խորհրդոց խօսել. Ոսկ. յհ. ա. 1:

Անհին. ած. Ոչ հին. ոչ հնացեալ. նոր. *Անհին խմոր. Մծբ. ծէ:

Անհիւանդ. է, էից. ած. Որ չէ երբեք հիւանդացեալ. միշտ կամ կատարեալ առողջ. *Երևեցաւ առաքինի՝ մարդկանն կեանք, ոչ անհիւանդին՝ ի սկզբանէ մինչ ի կատաղած, այլ այնոցիկ՝ որք ի հիւանդութիւնս արծարծին յառողջութեի. Փիլ. էին. ճ. 40:

Անհիւանդութիւն. գ. Զուանէն զհիւանդութեի. ոչ հիւանդանալն. առողջութեի. *Պահապանքն յոյժ էին զարմացեալ ընդ անհիւանդութեի առողջութեի (կամ ընդ առողջութեի անհիւանդութեի) նոցա: Նախահնամութեք հոգւոյ՝ անհիւանդութեք (առ ի պահել ի հիւանդութէ) թէզիւռաթ կամ երև. Փիլ. էին. ճ. 48:

Անհիւթ, է, էից. ած. Ուր պակասի հիւթ. անխտաս. անջգիր. ըր չոմաք. գոտի գոտրա. *Ցանհիւթ ապատաժ տերնի. Ագաթ: *Զհիւթեղ բերրին, և զպալերը անհիւթին. Պիտ:

Նմանութեք ասի. *Մոտք անարատ էր, և մարմնաւ՝ ի հիւթից ախտից անհիւթ. Լիճ. ըէ ընծ եղէ:

Անհիւթ. տ. և Անհիւթանան. *Անհիւթ հոգի. ճճ:

Անհիւթանական. ած. Իբր Աննիւթ. անիւթական. անմարմին. հոգեղէն. Ἀΰλος. Immaterialis. *Զանմարմնական քնութեին և զանհիւթական. Ոսկ. Խլ: *Աճ է անհիւթական. Ագաթ: *Անհիւթականն հոդւոցն եղծութեք գոլով: Բացեր զգացմունք անհիւթական: Անհիւթական լաւ. Ըսբ:

Անհիւթական. ած. Նոյն ընդ վ. *Ցազգս անհիւթականին ես. Նար. գանչ Խլ:

Անհիւքանիր. ած. Նոյն ընդ վ. *Ցազգս անհիւթականին ես. Նար. գանչ Խլ:

Անհիւքանիր. ֆ. Իբր Անհեղգաբար. ոչ գանգատելով արագս զհէք ոք և անձաւրակ. *Հարկեցեր անհիքաբար համառօտել քեզ. Մագ. իէ:

Անհլիւ. ած. Անլսող. անհնազանդ. անհաւան. համայն խուլ կամաւոր. *Ապերախտքն անհլուք. Երէ. ֆէր: *Եթէ խուլ իցես և հասի, անհլու և անխմաստ. Լծ. ՁԾաբ:

Անհլութիւն. տ. Անհնազանդութիւն. *Տարագրէ զմարգկան զանհլուին՝ առաքինութեէ հլութեք զարդարիլ յոյ. փիլ. նխ. ա: *Անհլութեք պատուիրանին հաւասարեաց անաւանային անմոռութեէ. Տծաղ:

Անհմտութ. ած. Որ չէ հմուտ կամ հրմտուտացեալ. տխմար. ոչ խելամուտ. անտեղեակ. անընդգէ. լուրացած. պիվոփոփ. ա. ճէի. *Ապերոս. Imperitus. *Աստանց գլուխ ոտքէն՝ և գլուխ անհմուտ. Ոսկ. յհ. ա. 3: *Բժիշկք կենաց քոց անհմուտք՝ ի հանճարոյ. Երէ. լբ: *Ճշմարիտ լուսոյն անհմուտք. Խոր: *Անհմուտ քերթողի ոմնէն գնէր. Ոսիփոր:

Անհմտանար. ած. Խրթև անհմուտ. տխմարաբար. անգէտ մտօք. *Բազոտքը անհմտաբար զամենայն ինչ ուսոյնութեք ծախեն. Լծ. կա: *Ոըք բաժանման անհրմտարար գոն. Մագ. խէ:

Անհմտանամ. ացայ. ւ. Անհմուտ գտանիլ. յետնիլ ի հմտութեէ. ածելի օվ ֆագ. *Ցամենայնէ անհմտանալ ոչ է պարտ, բայց սակայն զպիտանինն ժողովել յին քեան. Ոսիփոր:

Եւ Անգիտելի միապ. ծածկիլ իբրև ի խորհրդեան. *Ի հրեշտակաց անհրմտանալ ցեղ, ի ստորնայնոց անհաս եղեալ. Շ. Վաղ:

Անհմտութիւն. գ. Ἀπειρία. Imperitia. Անհմուտն գոլ. տգիտութէ. տրխմարութէ. ածելիւթ. *Հեռանալ լինին անորզ գամութեէ՝ անուսումնութեէ, անհմտութէ. Աբիսա. առաջ: *Ցամենայնէ անհմտութեք զարհուրեալ՝ անհմուտութեք. Աճեք. ֆբա: *Ոչ վասն խելոյ անհմտութեք ինչ, այլ վասն նոցա տգիտութեէ. Ոսկ. յ. ա: *Անհմտութեք դեղևցուցանէ. Պիտ: *Որպէս վեմ յանհրմտութեէ չնորոյ յիտս ձգեալ. Երէ. ֆկէ:

Անհնազանդ. է, էից. ած. Ἀνήκοος, ἀπειθής. Inobediens, immoriger, contumax. Որ չէ հնազանդ, կամ չհնազանդի. անհլու. անլսող. անլուր. անհաւան. ըստունգանող. հպիր՝ օլմայան, իքաահնըլ, սերթէլ, ասի, ինաբաճը. *Նշանակ որգուոյն անհնազանդից: Որդի անհնազանդ՝ ի կորուստս եղիցի: Ամենևքեան անհնազանդք գնան կամակարութեք: Սիրտ անհնազանդ և անհաւան: Զսիրտս իւրեանց կարգեցին անհնազանդս: Ալ որ անհնազանդ իցէ քեզ և ոչ լսիցէ բանից քոց, ևն: *Անհնազանդիցն սպրդուցին զկործանումն. Ա գաղ: *Ցանհնազանդից ճշմարտութեէն. Յհ. իկ:

Կամ Որ ոչ է հպատակ. ոչ ներքոյ անկեալ սեբրութեէ. Ἀνυπόταχτος. Non subjectus, non subditus. *Ի վերայ անօրէնաց և անհնազանդից: Ոչ յասքատատանութեւն անատակութեէ, կամ անհնազանդք: Բազումք են անհնազանդք: Ոչինչ եհծող անհնազանդ՝ ի նմանէ. ևն: *Թագաւորութեւն մի այսպիսի, որ գողացուցանէ զհնազանդս և զանհնազանդս. Փոպ: *Որ անմարմինն է, ազատ է, և անհնազանդ մարմնական կրից. Սբփ. ա. յհ. ա:

Անհնազանդելի. ած. Ἀδάμαστος. Indomitus. Անհնազանդելի. անընկճելի. *Ձաւակ անհնազանդելի. Պոմ. ած: *Խակ վկայն անհնազանդելի և անհնազանդելի. Բբա. գբէ:

Անհնազանդութիւն, եցայ. ֆ. Ἀπειθέω. Non pareo, inobediens sum. παραχούω, non audio. Անհնազանդ լինել. չհնազանդիլ. առանձանել. անհաւանիլ. անհնազանդ լինել. հնազանդ. անհաւանիլ. հպիր՝ օլմաթ, իքաահ եմհիքէ. *Որք անհնազանդեցան պատուիրանացն Ղ. Ցես. Է. 6: *Ոչ որք անհնազանդի եթէ ոչ նախ արհամարհէ. Բբա. հղ: *Ցեւանեմ, որչափ զօրաւոր է որ ձգ հնազանդի. և որչափ տկար, որ ձգ անհնազանդի: *Որ անհնազանդ լինի նոցա, առաքչին նոցա անհնազանդի... Ոչ մեծ ինչ կարծէին զանհնազանդելն քեի... Նոյն ինքն ձգ անհնազանդին, որք քեի անհնազանդին. Ոսկ. Եա. յհ. ա. 29: *Ոչ ձանձրացաւ, և ոչ անհնազանդեցաւ ծերոյն. Վբփ հղ. ծէ: *Ոչ հնազանդիս, զի եղեցես ի կորուստ անհնազանդեալ որդիդ հպատանց. Ցհ. իմ. Եբա: *Գազանացեալ անհնազանդի. Մագ: *Անհնազանդեցելոյ: Անհնազանդելոյ. Մագբ:

Անհնազանդութիւն. գ. Παραχοή, ἀϑεσία, ἀπειθεία. Inobedientia, praevaricatio, contumacia. Հնազանդելն. չհնազանդելն. անլսողութեի. անհաւանութեի. պատուիրանապանցութեի. սառնագանութեն. հետուութեի. իքաահնըլըգ, իսագ. *Անհնազանդութեք միոյն մարդոյ մեզ զատորք բազումք եղեն: Խնդրել զվրէժ ամենայն անհնազանդութեի: Ցբուեցեր զնուաս անգր վասն անհնազանդութեի իւրեանց. Հաս. Է. 19: Ե. իէ. Ֆ. 6: Դան. Բ. 7: *Ոըդի անհնազանդութեի՝ նոյն է և որդի բարկութեան. Բբա. հղ: *Ի հնազանդութէ միայն շահի զօգուտն, և յանհնազանդութէ զվնաս. Եփիփ: *Ցուշ առնէ զանհնազանդութեի մարդոյն առ պատուիրանն. Աբէ: *Կոխեցից զանհնազանդութեին հլու հաւանութէ: Ապստամբացն անհնազանդութեի. Պիտ: *Ամենայն չարեաց սկիզբն և արմատ անհնազանդութեի պատուիրանին է. Սիհաս. յոբ: *Անհնազանդութեի հօր, և անյիշատակութեի պատուիրանին. Կիմագ:

Կամ Հպատակելի, չլինելն ընդ իշխանութեէ. τὸ Ἀνυπόταχτον. Non subjectio. *Զիմ անհնազանդութեին՝ իբր առնէ իբրև գլուխ ամենայն մարմնոյ. Աոբս. Է:

Անհնանալի. ած. Որ ոչ հնանայ. անհղձ. միտնկնեալ. անդերանալի. առանց հնանալոյ. Եոիիեղ, հեւեղ. *Անհնանալի քահանայապետ: Անհնանալն և առանց ապականութեի. Լիճ. պոբփ. Ն ազ: *Սրահք անհնանալիք. Ճ. Թ:

Անհնար, է, էից. ած. որ և Անհնարին. Ἀδύνατος, ον. Impotens; impossibilis, le. Որում չէք հնար. անկարելի. անկարելի. ուսանի և Անհնար է. գիմազ. Անմարթ է. հնդիանաիչ, գեպիւիչ. *Անհնար համարեցաւ կամ համարեցան օգուտ մտոուցանել, կամ առնել գիր: Անհնար է խաղաղութեի առնուլ: Զորս անհնար է ինձ իմանալ: Անհնար է միանգամ մկրտիլոյն: Անհնար իցէ առնլ ձգ: Առանց հաւատոյ անհնար է հաճոյ լինել ձգ. ևն: *Անհնար լիցի նմա զքահանայապետութեին ունել. փօր. է. 18:

Կամ Անբնական. անհնարաւոր. անգործանելի. կարի դժուարին. ձորբ լէիա, լէլաաղ. օլմայաճագ, կարէնիչ. *Ապորոս. Valde difficilis, non pervius. *Ամենայն անհնարից հնարաւոր. Ագաթ: *Անհնարից

Ճարակ. Նոր. իբ: *Զանհնարն բժշկեաց. Ոսի. յհ. ի. 12: *Բորոտութիւնն դժուա- րագուժելի սիրտ, ուսկայն ոչ անհնար. Երզն. Տիւ: *Ի վերայ այլոց անհնարից՝ հնարաւոր վասն քո արարելոց՝ կատարեմք և զայս. Խոր. ա. 31: *Ի բաց դնելով զանհնարին մուածութիւն. Ցհ. իմ. ապ: *Գործի ասէ՝ այսմ մարտիս, և անհնար, պատրաստեմ զդ. այսինքն անվանելի, ան- հելելի. Լմբ. ապ: *Վ ըիժուց անհնարից»· իբր սասեիկ և անքերելի. Ցհ. լի: *Ան- հնար չարիք »· իբր անհնարին. փիլ: Վպ:

ՑԱՆՀՆԱՐԻՑ. Որ ինչ է ի կարգէ ան- հնարից. անհնար. *Ապորος. *Պահ՚ձարանք և հանգամանք յանհնարից. փիլ. իմաստ: *Ցանհնարիցն է այսմ ժամանակի և տե- ղոյ՝ անձամբ մերով զայս առնել. Շ. ընդհ:

ՑԱՆՀՆԱՐՍ ՄՏԱՆԵԼ. որ և ԱՆՀՆԱՐՆԱԼ, ԱՆՀՆԱՐԻԼ. ՚Ապորέω. Haesito, ne- queo, nescio quo me vertam. Ցանհնա- րին վարանս անկանիլ. պաշարիլ մտօք. անձրիլ. ընելիւբ լկիփնալ. *Ցանհնարս մտի վասն այնպիսի իրաց քննուել. Գծ. իբ. 20: *Ցանհնարս մտաներ վասն կարօտուե զօ- րու: Որ յանհնարան մտեալ էն, զի է (ա- սեն) զի.. ևն. փիլ. իմաստ. Ե ծ. բան: *Ձառդ յանհնարս և ի տարակոյս ոչ է անկեալ. զի յայտ է. փիլ. լիե:

ԱՆՀՆԱՐԱԴՈՑՆ. ո. ՚Ադυνατώτερον, χαλεπώτερος. Magis impossibile, difficilior, durior. Աւաւել անհնարին. դժուա- րագոյն. սասոիկագոյն. *Լռիվ զՆորհան ա- մենևին անհնար. իսկ ասել ինչ քան արժա- նեացն՝ առաւել անհնարագոյն. Բրս. կդ: *Տեսանեմ հին զիւրացդ պատմութիւն, և ան- հնարագոյն զիւսիսանութիւն. Սաբէ. պգ: *Ցայնժամ զանհնարագոյն պատիժան կրի- ցէ. Ոսի. կ-ղ:

ԱՆՀՆԱՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՀՆԱՐ. *Թէ- պէտ և յոյժ անհնարական՝ է զդովանդակին ասել մեզ բան. Շ. եէե:

ԱՆՀՆԱՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. ՚Ապορέω. Haesito. Ցանհնարս մտանել. վարանիլ. ելս չգտանել. (ըստ յն. ἄπορος, գուցէ և ըստ հյ. Անհուն, իբր անանց, նոյն է ընդ անհնար. Տես և ՀՆԱՐ.) *Ձիրաւի ոք տարա- կուսեալ անհնարացի, եթէ յաղագս ոյր ևն: Եւիցի և այլոցն յանձն առնուլ. մի- թէ և այն ոչ բարիոք է անհնարացեալ. փիլ. ծ. բան. Ե նէ. է:

Եւ Անհնար լինել. անկարելի գտանիլ. ակարանալ. ՚Αδυατέω. Impotens sum, impossibile est. *Մինթէ անհնարանայ ա- ռաջի ՚ն ամենայն բան. ՃՃ:

ԱՆՀՆԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆՀՆԱՐ, և ԱՆՀՆԱՐԻՒ. *Զանհնարաւորսն ինձ համա- րեալ՝ ցուցանել զդոյն ինձ դիւրինս: Որ և մտաց է անհնարաւոր: Հարուածք ան- հնարաւորք: Անհնարաւոր ախտիցն: Ան- հնարաւոր դառնութ մաղձի. Նոր: *Ցան- հնարաւոր վտանգից. Պիս: *Զլոց առա- ւելուլ անօգուտս, և նուազելն անհնարա- ւոր. Խոր. ճ. 68:

ԱՆՀՆԱՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ան- հնար. անկարելի. *Զինք քո իր անհնարա- ւորական. Նոր. իճ:

ԱՆՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՀՆԱ- ՐՈՒԹԻՒՆ. *Զինք ինչ անհնարաւորութիւն՝ ի նմա, և յամենայնի զօրաւոր է. Ագաթ:

ԱՆՀՆԱՐԵԼԻ, լ-ոյ, լ-ացս. ա. Իբր Անկարելի. անհնար. ՚Αδύατον. Impossibi- le. *Թէև անհնարելի էր ըստ ասելոյ ձեր՝ առանց զրկանաց լրխանութիւն վարել. Շ. ընդհ:

ԱՆՀՆԱՐՆԼԻ. Որ ոչն անկանի ընդ հնա- րիւք այլոց. անհնարին. անդարմանելի. անմեքենայելի. անյաղթելի, անքաւելի. անհնուն. ՚Αμήχανος, ἄπορος. *Եւ թէնա- մէոյն անհնարելի պատրաստեացիս զվիճա- խնդրուելն: Բարուէ ցանկալի, գերզեցկուէ անհնարելի: Անհնարելի նմա խորհուրդք, տարակուսելի հոգք. Բրս. էաբէ. Ե էիբ. Ե ապալի: *Անհնարելի տեղութիւն. ՃՃ: *Անհնարինք ի մարդկանէ՝ հնարելիք են քո անհնարելի ՝ածուիցէդ. Բէնիէ:

ԱՆՀՆԱՐԻՄ. եցայ. յ. Տ. ԱՆՀՆԱՐԱՆԱԼ. *Անհնարեալ տարակուսեալ. փիլ. սաֆ:

ԱՆՀՆԱՐԻՆ. ո. ՚Αδύατον. Impossibi- le. Անհնար. անկարելի. անլինելի. անդար- մանելի. գոպիսիչ, լարէսիչ, ինձիսիսիչ. *Ա՚ի մարդկանէ այդ անհնարին է, այլ ոչ առ ի յայ: Անհարինքն ի մարդ- կանէ՝ հնարաւորք են յայ: Որ անհնա- րինն էր օրինացն. Մրի. ծ. 27: Ղյ. ծէ. 27: Հո. է. 3: *Ցանհնարինսն ձեռ- նարկեին. Ոսի. յհ. ա. 28: *Որով ամենայն դժուարինքն դիւրինք են, և անհնարինքն հնարաւոր. Ագաթ: *Որ լինէ անհնարին է, քեզ դիւրին է. Նար ծէ: *Թէպէտ և սուրբն յակոբ յանհնարինս ասաց զայս, սակայն առ մեզ եւլև. Լաս. իէ: Իսկ է. Ղ. ծա. 13: ծէ. 21. *Անհնարինսառ յսպղեուի ասէր զեբրայեցիսն: Ամուն անհնարին էր առ պաշարել »· յն. անյաղթելիս. և դժուարա- պաշար: Որպես և Ես. ծգ. 9: ծգ. 6. *Անհնարին լի բարկութ: Անհնարին հա- րուածովք »· յն. անբժշկական: *Ամե- նայնի անհնարին է. անբժշկելի: Լաս. իգ: Ալ իմ. ծէ. 14. *Սասեիկ զանհնարին զգե- ղերն »· յն. անկարելի, իմն զօրուբ՝ ի փա- րատել:

Անհնարին. որպէս յն. Անմեքենայելի. ՚Αμήχανος, և անկուսելի. ՚Αμαχος. իբր Ան- պարտելի՝ իսկք կամ մտօք. դժուարին, անհամար, ևն. *Որքան միանգամ յան- հնարին և յանսպասելիսն իբր կան առ մարդկան: Անհնարին իմն աղաւնեաց բազ մունս ուսի. փիլ. իմաստ. Ե նէ. է: *Ան- հնարին հաստատութի, և անընդդիմակ զօրութի. Ոսի. յհ. ա. 1: *Անհնարին ա- մուրն երնջակաց՝ անասան ի հնարից մարդ- կան՝ չլինեալ ունինարին ամրուբ. Ո-ա:

Անհնարին. Անբեկելի. անպայման և ան- պատում՝ ի չարի կամ ի բարւոյ մասին. Δεινός. Dirus, gravis, և magnus, validus, vehemens, ևն. կի Ἐξαίσιος. Inauspicatus, ingens, immensus, immanis, eximius, ևն. դժնդակ. չարաչար. ծանր. սասոիկ. մեծ. բազում. անչափ. էավնոպ աչքը, պէօյիսթ, ֆնապէիչէ, լօգ, իֆբոթ, ապիմ, գութը, էնս կին. *Մուսին անհնարին: Անհնարին հա- րուածք, կամ տանջանք, ցաւք: Անհնարին երկիւղիւ: Անհնարին գազանօք: Ցնորք անհնարին երազոց: Անհնարին բարկու- թեամբ գազանացդ: Անհնարին մահու կորուսին: Բռնկումն անհնարին: Պատեբուզմ անհնա- րին: Անհնարին մեղք, կամ մոլորութիւն, անմտութիւն, թշնամութի, դազանու- թի, գոչիւն: Անդունդք անհնարինք. ևն: *Անհնարին թշնամանք, կամ պարտութիք, ոչքք, վտանդ: Վիրագ անհնարին: Ան- հնարին ալէոք, խայտառականք, տրտմու- թի. կամ կոտորած, դառնութի, սպառ. նալիք, ևն. Ագաթ: Պիս: Փոզդ: Ցհ. իլ: *Չոլվք հին անհնարինք և անպատուք (առ ջրհեղեղաս): Փիլ. իմաստ: *Գործ մի անհնարին է կալ՚ի ծառայութեան, ևն. (ջ անասանելի): Ոսի. յհ. ա. 2: *Վիրապ՝ որ անհնարին էր խորութ: Ցանհնարին՝ ի խոր վիրապն: Աշատարակ իմն բարձր ան- հնարին: Անհնարին չատութիք: Ագաթ: *Անհնարին ծանութի բերանցն. Ցհ. իլ: *Անհնարին կշռութիք և ընտրութիք բա- նից. Ոսի. յհ: *Անհնարին հոտով անու- շիւք. Վբ. հղ. է: *Որոց (երկնաւորաց) գերն անհնարին է. Ոսի: *Զանհնարին փոյ- լոյն ճառագայթից արգելլ. Լաս: *Գի- տացեալ զանհնարին ուրախութիւնն. Փոզդ: *Ո՚վ անհնարին ահաւորոյ մարմնոյ և սր- եան քոյ. Ոսիիբ:

ՑԱՆՀՆԱՐԻՑ ՀՆԱՐՍ ՄՏԱՆԵԼ. ՚Απορέω Ցանհնարս մտանել. վարանիլ. անձրիլ. *Ցհմարեացիս, զարմանալեցս, և յանհնա- րին հնարս մտանիցես: Ոսի. յհ. ա. 7:

ԱՆՀՆԱՐԻՑ. Ամսվոր հղով, իբր Ան- հնարին իրաց. *Անհնարինցն (կամ յան- հնարինցն) և դժուարացն վստահ ևս պար- տիս լինել. Ոսի. ե. է. 14:

ՑԱՆՀՆԱՐԻՆՍ ԿՐԹԻ. Անհնար լինել առ դժուարութի. անհնարանալ. *Իբրև այն պիսի իրքն յանհնարինս կրթեցաս. Վբ: ա:

ԱՆՀՆԱՐԻՆ. ԱՆՀՆԱՐԻՆՍ. ե. կարի յոյժ. մեծապէս. Ծանունս. չարաչար. Δεινῶς, χαλεπῶς. Graviter, vehementer, aegre. էէե, գութը, չիփոէի իչե. *Անհնարինս յի- մարեալք և խուճապեալք. Իմ. ծէ. 3: *Անհարին տրամեցոյց զնա (գոյժն). Փիլ. իմաստ: *Անհնարին չարժեցաս՝ ի մեծ աքանչելեացն. Եւ. է: *Կոտորէ անհնա- րին զզօրս հայոց. Խոր. է. 22: *Ի գլուխն անհնարին հարկանելով. Ագաթ: *Անհնա- րին գժնդակ լինի երկրագործացն զգուշա- նալ. Պիս:

Անհնարութիւն. գ. ՚Αδυαμία. Im- possibilitas. ἀπορία, inopia consilii, difficultas. ἀμηχανία, haesitatio. τὰ δεινά, mala. Անհնար, կամ անհնարին գոլն. անհնա- րաւորութի, անկարութի. դժուարութի. չգտա- նելն ելից իրաց. վարանք. և Դժնդակու- թիւն. *Մուրձ գոլով ձեռինդ ՚ն՝ ոչ դոյ անհնարութի: Եւ նա փսկեալ է ընդ կա- րեօք հասարակաց անհնարութ. Նար. կմ. 4: *Որ անհնարութեց ես հնար քո ՚ն, փառք քեզ. Գանձ: *Տարակուսեալ վարաներ առ անհնարութ տեղեացն. Խոր. գ. 45: *Ցաղ- թեալ անհնարութիք իրացն և տարակուսա- նաց. Փիլ. լիե: *Ի վերայ այլայլութեան ունի իմն անհնարութիւն. Ուրիպ. ըբծ: *Զքաղցում անհնարութեց բանս խօսիս. քանզի որ ասէն՝ թէ զինդր կարէ, տա- րակուսանք է: Ցնորքն, և յանհնարութեն էր. Ոսի. յհ. ա. 23: *Աչաղ անհնարութ. Բրս. ապալի: *Ցանհնարութիս անկեալ՝ խորհեցան խուհուրդ չար վասն նորա: Ի ցաւոցն անհնարութենէ այլեալ պատք մասք. ՃՃ:

ԱՆՀՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհին, և անհնա- նալն գոյն. միշտ նոր և նոյն ինալն. *Ցոր- ժամ սպիտակ (երևի), զանհնութեին (ցոս- ցանէ). Ոսի. էբբ:

ԱՆՀՈԳ, ի, ացս. ա. Ազատ ի հոգոց. անզբօս, անզբաղ. անկասկած. անբռյեթ. յատպհո վայելալ. աներկիւղ. անխռով. հանդարտ. ՚Αμέριμνος. Curis vacuus, se- curus. սաֆին, գայսոբլ, էմին, փաղաքշ- ալլ. *Որ աչքի վասն նորա, վաղվաղակի անհոգ լինի: Հաստատուն, զգուշաւոր, անհոգ: Մեք հաձեացուք զնա, և զձեզ ան- հոգս արասցուք: Կամիմ զձեզ անհոգս լինել. Իմ. ը. 15: է. 23: Մփ. իը. 14: ա. Ւոր. է. 32: *Կամիմ զձեզ, զի անհոգս իցէք: Ի մարդկանէ կարէր տալ օրինակ ի յեղիսյէ և ի մովսիսէ և ի յովհաննէ, և յայլոց այնպիսեաց անհոգաց: Անհոգ

եմ յերկիւղէ... ի Թշնամեաց անհոգ լինիք. ՅԻՒՔ. Ո ոխ. ՛ի՛ւ. Ե ես: *Ո՞չ է քեզ մեծ, զի անհոգ ես ՛ի գիշերի, և անհոգ ՛ի տուընջեան, անհոգ ՛ի տան, և անհոգ ՛ի հրապուրանաւքի. Մանթ. Բ: *Անհոգս ինեան յամենայն չարէն արկածից. Խոսր: *Անհոգ էր ի սմանէ. Լաստ. ոչ: *Անհոգ արար՛ի պատասանաց. Սրբ. յհ. Է: *Գիշերապչին անհոգ հանգիստ. Պիս: *Ոգւոյնիւ ուրախութեամբ և անհոգ խաղալոյթիւ. Փարպ:

ԱՆՀՈԳ. Որ ոչ ունի հոգս զկարևորսդ. անգործ. գործասակաց. անփոյթ. հանճար. ազդ, տվչ, իհմ, ՚ի՛ջ, գամ՛ջ. Ապրάγμων. A negotiis abhorrens, otiosus, iners. ἀνάλγητος, expers doloris vel sollicitudinis, negligens. *Անճանգիւրն և անհոգն ՛ի կարոտաւէ եղէցի. Աստ. ծԲ. 23: *Ջանհոգն կիւան վարս. Ոսի. յհ. Է. 36: *Մի անհոգ լինցին ժողովրգեան ուխտին: Ո՛չ անհոգ լինել ՛ի խոստովանութիւնս և յուղղութիւն. ՁՁո. իԳ: *Մի լուել, կամ անհոգ լինել, այլ՝ իրաւանց ոչ ունել. Ցհ. իւ:

ԱՆՀՈԳ, ՁԱՆՀՈԳ, ԱՆՀՈԳՍ, ՁԱՆՀՈԳՍ. ՏՀ. Առանց հոգոց, և անփոյթ լինելով. անհոգութիւն. յանհոգութիւն, յապահովս. աներկիւղ. անքոյթ. Ն՛ինչեի ի՛ւղիչ, գամ՛ջ. գաւաՀ՛ենի՛ւ, իհմաւղչ. *Հանգչէ անհոգ գամ՛ջ. Ես ոչ ունիմ գնալոյ: Երթայր այնու հեռու անհոգս. Փարպ: *Ոչ՛ի՛ անհոգ գամ՛ջ ՁՀանապարհս օրինաց քոց. Լ՛ի՛. ոչ յոխ Ոսի. Է՛ի՛ւ. գնի և *Ձանհոգս: *Ահա էր բանակն յանհոգս: Նաաին բնակութ՛ի՛ւ յանհոգս. Դտ. Ը. ԺԺ: Ա. Ռ. Ի՛. 58: *Իբրև յանհոգս եղեն, սրբեցին կազմեցին զոսկերս երանելեացն. ԵՀԼ. Է: *Երթայ՛ի՛, յանհոգս: Ձանհոգս որպէս ՛ի հոմ տան անկեալ. Փարպ: *Ա՛ա.ան երկիւղի յանհոգս կէին. Ն՛ար. յՀ:

ԱՆՀՈԳԱԲԱՄ. Տ. Նոյն ընդ վ. *Ջամենայն ինչ անհոգաբար կատարեմք: Նաա՛ա՛ւագ անկեալ կաս անհոգաբար. Մանթ: *Շրջին միշտ անհոգաբար. Վ՛ր՛ի ԺՅ. Է: *Թե անհոգաբար է արարեալ, ապաշխարեսցէ. Կանոն:

ԱՆՀՈԳԱՀԱՐԶ. Ա. Որ չունի զհոգս բարձու. անխնամ. Էրէսի Վասյ Ի՛ովաննէ. *Անհոգաբարձ եղեալ հօտին քոմ ՛ի հովուաց. Մաթ. Խէ:

ԱՆՀՈԳԱՀԻ, լ-ոյ, լեաց. Ա. Որ չէ ինչ հոգալի. անպիտան. ընչին. աննշան, իբր աներ՛ևոյթ ինչ. *Անհանգիստ անիրաւունց է՝ նաագելի պարկեշտութ՛ի՛ւն արկանել զանհոգաւելիսն և զաներ՛ևութիւնս. Փիլ. Լիա:

ԱՆՀՈԳԱԿԱՆ. Տ. ՈՆՀՈԳ. *Ամերիμνος. *Ջինչ այդ եղիցի յատաղ՛ջից զանհոգական կենանն (՛ի գրախտին), եթէ զանհատ զնաան: Ոսի. ծն:

ԱՆՀՈԳԱՆԱՄ, ացայ. Լ. Ազատ լինել ՛ի հոգոց, յապահովիլ. անկասկած, կամ անփոյթ, և կամ անտես մնալ. Էին օլմագ, գայոք օլմամագ, իհմալ Էնէ. *Ձանձինեան այգպիսի կասկածանաց անհոգացեալ լինի թագաւորութ՛ի՛ւնս մեր: Ձանկասկած ահի հեռացուցեալ՝ լինէր անհոգացեալ. Փարպ: *Եւ ոչ գիտէի՛ անհոգացեալ, զիմանալի չարին մխանայս. Պիս: *Իբրև կապարեալ զամենայնն, յայնժամ անհոգացեալ՛ի գործոց իւրոց ել՛ի բարձրութիւն խաչին. Լսող. ընէրց: *Անհոգանալ արքային լեալ. Շ. Վիպ: *Անհոգացաւ՝ որպէս մարդ աչխատասէալ. Նար. Երփ: *Մի ինչ ընկճեցիկ եղիցեց, և կամ անհոգացեալցին, Թէ այսպէս գիսկացի, Թերատեսեալ. Բբս. Խանան:

ԱՆՀՈԳԱՑՈՒ՛Լ. Տ. ՈՆՀՈԳՈՂ. *Եկեր՛ջի՛ քոմ անխնամ և անհոգացող մնացեալ. Ցհ. իԲ:

ԱՆՀՈԳԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. (առաւել ասի.) իբր Անհոգ կացուցանել. քաջալերել. *Որ հոգս ունի, փարատէ զհոգսն, և անհոգացո. Մաթ. ԲՅԼ:

ԱՆՀՈԳԱԲ. Ա. Որ չունիցի հոգի էական, և հոգի բանական, կամ ոգի զօրութ՛ի՛ւն, կամ զհոգի ընտրեալ. բահասող, ճանաչող. *Ջի Թէ մարդ բան ունի և հոգի, ՁԹ անբան և անհոգի զնմին իցէ. Ոսիփեր: *Ոչ անհոգի և անբանն խոստանալոյն զմարդն. Աստ. ՅԲ. Ֆ: *Որպէս աստղն ապողինար. Թէ անհոգի իբր ՛ի բագին՝ բնակեաց ՁԹ բանն ՛ի մարմին. Շ. խոսք: *Անհոգի եղեալ հիւանդ գտան. Ցծաւ: *Ոչ լսին ձայնք նոցա իբրև զարիւսառեալին Ճռոտամ և անհոգի. Վ՛ր՛դ. ոչ:

ԱՆՀՈԳՈՂ. Ա. Որ չունի իւր հոգող. անհոգացող, և անհոգացեալ. անտերունչ. անխնամ. *Բայց անհոգող գոմ այրոտ՛ի՛ւք, և երկիւղիք մեք. Խոր. Փ. 68:

ԱՆՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Ասφάλεια. Securitas. Անհոգն գոամիլ, որպէս Ցապահովութ՛ի՛ւն. անտերկևան վիՁակ. անդորրութ՛ի՛ւն. անդադար հանգարտութ՛ի՛ւն. Էհիչէն, բահաւէփ. *Բնակեսցիք անհոգութ՛ի՛ւ յերկրիս ձերում՝ Ղևս. իԺ. 5: *Ա՛յս հանգարտաւէ ապատՁատ, այս անհոգութ՛ի՛ւն. Ոսի. յհ. Է. 32: *Ցապահովի և յանհոգութ՛ի՛ւն կայր. Եղիչէ: *Երկիւղն՝ անհոգութ՛ի՛ւն ցան կայ, և անհոգութ՛ի՛ւն՝ երկիւղի կարօտի. ՁՁո. Է: *Կալասյեն աներկիւղ յանհոգութ՛ի՛ւն զերբանեցն կողմն ապրեցուցանել. Պիս: *Տուք խոռվութ՛ի՛ւց խաւսղութ՛ի՛ւն, և յերկիւղից անհոգութ՛ի՛ւն. Շ. սփ. Հրէից: *Ցանհոգութ՛ի՛ւն կրթէ զմիտս մարդոյն ՛ի մարդկական զգաղմանց. Սրփ. ՁՁ. պ. ԺՁ: *Աչխարհականին ուսուցանէ զկրօնաւորութ՛ի՛ւն անհոգութ՛ի՛ւն. Լ՛ի՛ւ. ոչ:

ԱՆՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. որպէս Անփութութ՛ի՛ւն. պղերգութ՛ի՛ւն. Ῥαθυμία. Desidia, negligentia. հաՁաՀաբոյքէփ, ՀՀէ՛ոՀաՀ՛ի, իհմաւքփ. *Իր անձ յանհոգութ՛ի՛ւն և յուրախութ՛ի՛ւն. Ցօրի. ՁՁ. 16: *Անհոգութ՛ի՛ւն զկեանս մեր անցուցանեմք. Սրփ. ՁՁ. յհ. Է: *Ցորժամ կացցէ ոք յանհոգութ՛ի՛ւն հոգևորացն. Շ. Հրէից:

ԱՆՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. որպէս Անփութութ՛ի՛ւն. պղերգութ՛ի՛ւն. Ῥαθυμία. Desidia, negligentia. հաՁաՀաբոյքէփ, ՀՀէ՛ոՀաՀ՛ի, իհմաւքփ. *Իր անձ յանհոգութ՛ի՛ւն և յուրախութ՛ի՛ւն. Ցօրի. ՁՁ. 16: *Անհոգութ՛ի՛ւն զկեանս մեր անցուցանեմք. Սրփ. ՁՁ. յհ. Է: *Ցորժամ կացցէ ոք յանհոգութ՛ի՛ւն հոգևորացն. Շ. Հրէից:

ԱՆՀՈԼՈՎ, ի, իլ-ոյ. Ա. *Ապτωτος. Casu carens. Ըստ քերականաց՝ Ա՛յն մասն բանի որ չունի զհոլով ըստ անուան. *Բայ է բառ անհոլով: Անհոլովիւ որոշի յանուանէ. Թրգ. Ե Երզն. Ֆէր:

ԱՆՀՈԼՈՎ. Որ չհոլովի, չՁուաւաչի, ոչ հականմիտէ յիրս ինչ. որ և ԱՆՀՈԼՈՎԵԼԻ. *Անհոլովի՛ի հեշտութ՛ի՛ւնս միտեալդ՝ յամրաՁնայր. Պիս:

ԱՆՀՈԼՈՎԱԿԱՆ. Ա. Նոյն ընդ ԱՆՀՈԼՈՎ՝ ըստ քերականաց. *Անհոլովական առաց զքաչն. Մաթ. Ե Երզն. Ֆէր:

ԱՆՀՈԼՈՎԵԼԻ. Ա. որ և Անհոլով. ասի, իբր Անփոփոխ. անապչաչուկ. անկործան. անմոլոր. *Ջանմոռացն ուսուզուքե զՀաւատարմագոյն միանգամայն և զանհոլովելին: Ըստ անհոլովելի յոտսդ Ճշմարիտ մերոյ հաւատոց. Մաստ. Նչ. Եփ: *Իբրև տեսանէին զանհոլովելի նորա վարս, ամենեքեան գային առ նա լսել զլուսաւոր վարդապետութ՛ի՛ւն նորա. Վ՛ր՛ի ոսի:

ԱՆՀՈՆ. Ա. որ գրի և ՈՆՀՈՁՈ. Ո՛չ հոծ. ոչ խիտ. անգայտ. Թոյլ, և խոշոր, անհարթ. կոշտ՝ իրօք կամ նմանութ՛ի՛ւն. սեչէփ, ՀէՀաՀ՛ի, գաալ, աալ, գաալգէ. *Որք զպատառսն անկոնձս և անգայտս յանգգեն. Մաթ. Լ: *Անհոծն և անհարթին դիւրաւ արգիլ լինի ուղղապէս տեսութ՛ի՛ւն. Մաթ. Եբէ. Ֆէր: *Անհոծ բանիւք տաղտկացուցանել զլսօղս: Անհոյծ տրամախոհութ՛ի՛ւն. Մաթ. ԺԷ. ԺԷ: *Անգայտ և անհոծ պատուակազմութ՛ի՛ւն. Գնչ:

ԱՆՀՈՂՄՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Νηνεμία (իբր ἀνανεμία. Ventis vacua tempestas, tranquillitas aëris. Առանց հողմոյ հանդարտութ՛ի՛ւն օդոց. ոխ՛ ի՛ւ՛ի՛ւ՛ի՛ւ, ՀՀէ՛ի՛ւ՛ի՛ւ. *Անհողմութ՛ի՛ւն, և հողմոց: Պարգք, անհողմութ՛ի՛ւն, ամպք: Անհողմութ՛ի՛ւն և չունչս բանաւորս. Փիլ. Նա. Է. Ե ԽՀ:

ԱՆՀՈՄԱՑԵՂ. Ա. Որ չէ հոմացեղ կամ ազգակից. օտար. *Ցանհոմացեղ աղքատսն ստորագաՀաչս գարձուցանեն զերեսս քո. Բբս. ագաչ:

ԱՆՀՈՑԵ. Տ. ՈՆՀՈՁ:

ԱՆՀՈՍ. Ա. ՀՀ. Ոչ չէք հոսումն կամ ցնդումն. առանց հոսման. Ἀῤῥέυστως. Sine fluxione. փէ՛ոՀ՛ի՛ւնէ, այբգմագ. *Որպէս ոչ է ազբիւր գետ, և ոչ գետն ազբիւր, և երկոքին մի և նոյն ջուր են, որ յաղբերէ գետն հոսեալ, այսպէս և՛ի հօրէ ՁծումՀ՛ի՛ւնն անհոս և անքաՀ՛ին հանգիպի. Աե. Ը:

ԱՆՀՈՍԵԼԻ. Ա. Որ ոչ հոսի՛ի կորՁանումն. հաստատուն. անփորձ և անասայուն. * Պահեաւ զաս անհոսելի՛ի զբաՀեղոյ կռապաչտութ՛ի՛ւց. ՁՁ:

ԱՆՀՈՎԻՒ. Ա. ՚Αποίμαντος. Carens pastore, et pascuis. Որոյ ոչ իցէ հովիւ. անառաչնորդ, անաւերտուչ. անՁարաւկ. լոպանսըզ. *Հօտ անհովիւ. Մաթ. իԷ: *Աչխարհ ամենայն անհովիւ. Լ՛ի՛ւ. պփփ: *Անհովիւս և անխնամամակաւս. Սրփ. Ա. պ. Ը:

ԱՆՀՈՎՈՒԹԻՒՆ. Փ. τὸ Ἀποίμαντον. Pastoris inopia. Անհովիւ մնալն, անառաչնորդութ՛ի՛ւն. անփաչնորդ լոպանսըզ. *Ցաղաղաս անտէրոյն կարՁամոտ լեալ, կամ վասն անհովուութ՛ի՛ւն. Աս ոխ. Ը:

ԱՆՀՈՏ. Ա. Որ ինչ ջունի հոտ զգալի, կամ չէ հոտեալ. հոտ լսանելոյ, չհոտած. գօգասասոզ. *Անհոտ և անոսկի առնել ՛ի մեղաց. Վ՛ր՛ի. գան:

ԱՆՀՈՒՆ, հընի, հնից կամ հունց. Ա. Ոյր կամ ուր չէք հուն անցից. ընդ որ ոչ ոք կարէ անցանել՝ իրօք կամ մտօք. անկոխ. անեզր. անբաս. ընդարձակ և լայն. անչաւի. անՁաւ. անՁաւ. անապատ. որ և ասի Անհնարին. որպէս և չՀնարն՝ Թ. հիանՁ, է իբր հունարար, գաՁիչ անցից. ՀէլիէոսիՀ. ոաՁ. ոաՁ, նիհայՀէՀսիՀ հաՁաՀՁ. *Աβατος. Invius. մանուաանգ. *Απειρος. Infinitus, termino carens. Ἀχανὴς. Vastus, immensus, և այլն. *Ցորդեացն իբրև զՀեղեղ անհուն. Աչխ. Է. 24: *Գետոս այս անհուն է ամենայն մարդկան. Պատ. ազ: *Ջարն է գաւառակ և անկարգ և անհուն, խաւարչական, և անգոյ: Սերականագոյնք և յատկագոյնքն ներ Թուումն իմն են, այլ ոչ յանհնին. խակ անհատքն՝ անհունք. Պոփ: *Ըստ մերում գիտութ՛ե՛ւն անհունք են, այլ ոչ են յանհնին: Անհնին ոչ գոյ մակացուի: Անհունքն և ոչ գիտութ՛ե՛ւն լինի. Այ. ՛ի պոփ: *Անհնար է և անհուն՝ ձայնակցութ՛ի՛ւն և յարմարութ՛ե՛ւն լինել երբեք: Նոյ եւոեւս անհուն ծով եղեալ յանկարծօրէն զամենայն երկիր. Փիլ: *Անհուն համաստատած ծով. Նա. Ֆր. ա: *Ծովս անհուն լինելոյ: Անչաւութ՛ե՛ւն անհուն խորոց ծովու. Պիս: *Ջջուր գետոյն զՀզորն և զյորդն՝ զանհուն զանհնարին. Եփէ. ծն: *Ընդ անհուն ասպարէզս. Փարխարէն յանհուն հեռաստան. Նար: *Տարաբարոն անհուն. Լ՛ի՛ւ: *Որ այնքան անհունն է մեծ-

թէ (տպ. անքաւ). Ցճխ. Ճ։ *Բազմուխիք անհունք. Ագաթ։ *Անհուն խօլաց. Խոր. ա. 9։ *Անհունս ասեմք զանհասուն, վասն զի միշտ եղանին։ Անհունն, որ է անսպառն. Ան. պոէտ. Ե պէրիոդ։ *Անհուն իմն զօրաք. Ցհ. կթ։ *Անհուն և անթիւ պաշտամունք. Ցհ. իհ։ *Անհուն քանակք։ Ցան. հունս աձել. Զէր. կթ։ *Անհուն լինել. Սահ։ *Անհուն տառաւելութեան. Խոսր։ *Անհաս և անհուն սիրոյն. Ագաթ. էն։ *Անհուն աղէտք. Ղևոնդ։ *Ցանհուն տանջանս զքեզ մատնէ, և յանհնին ոչ ժողովի չափից օգուտս. Երզն. Տիմ։ *Ի տատկին և յանհուն տանջիցիս. Ոսկ. յհ. ա. 37։

Անհունաբար. ք. Ցանչափս. անչափութեամբ. լաէէ գ-րս.։ *Անհունաբար ողողանիլ յանառակ ցանկութիւնս. Խոր. Ճ. 63։

Անհունապէս. Ցանհունս. Ոսկ. յհ. ա. 37։

Անհունապէս. ք. Ցանչափս. անչափութեամբ. լաէէ գ-րս.։ *Անհունապէս ողողանիլ յանառակ ցանկութիւնս. Խոր. Ճ. 63։

Անհունութիւն. ա. *Ապրոչ. Ignis expers. Ցանցեալ ընդ հուր. յոր չիցէ մերձեալ հուր. իբր զուտ. անպատ. կամ Աւանց հրոյ. *Պատուական առաւել քան զոսկի անհուր. Ես. ծՃ. 12։ *Մի անհուր՝ ոչ ջակիզին սպանդ մեռցի։ Նար. ՀԷ։

Անհպական. տ. Անհպելի. *Ցանհպական երրորդութեանդ միութ մաքրեցեալ ի քէն. Բեհիլ։

Անհպատակ. ա. Իբր Ոչ խնամարկեալ՝ հպատակելով Քանիւք. անհնամ. Ἀνεπιμέλητος. Curae expers. *Բժիշկք հոգ տանելով բոլորումն, և ոչ փոքր ինչ Թողուլ անարուեստ և անհպատակ։ Նիս. բն։

Անհպատակութիւն. գ. Ցեանուն ի հպատակելոյ. անհնազանդութիւն. *Չիւրաքանչիւր ուրուք ի մէնջ ծանուցեալ ըզհպատակութիւն և զանհպատակութիւն ցուցցէ ձեզ. Փարպ։

Անհպատ, ի, ից. ա. Ἀτυφος. Minime fastosus. Չեւսի ի հպարտուէ և ի վրէքացմանէ. խոնարհ. ցածուն. *Անհպատ որս և անանձնգովս ուսուցանէ մեզ լինել։ Ազատ կինն զանպերճն զանհպարտն զանպարծն զարդ ունիցի. Ոսկ. մտ. Ե էէր։ *Քաղաք պարապեալ են միտք անհպարտք. Նէղոս։ *Անհպատ սիրտ. Նար. իհ։ *Պահել զհոգիդ քո սրբութեամբ, և անհպատ խոնարհութեամբ. Շ. այբ։

Անհպատանի. ա. Նոյն ընդ վ. *Ճգնութեամբ ճշմարիտ է, որ վասն ոչ գործի և բանիւք հարցն... նա իսկ հոգևոր է, և անհպարտանալի պահեալ լինիցի. Կլիմաք։

Անհպատութիւն. գ. τὸ Ἀτυφον. Fastu alienum esse, humilitas. Խոնարհութեանէ. ցածութեան. պարկեշտութեան ի բանս և ի գործս, ևն. *Մխոտ դիր անհպարտութեանն և հեզութեանն տեառն... Ուսանիցիս զանհպարտութեան և զանպարծութեան։ Աքան չանայիս ընդ անհպարտութեան նորս... Ցես և աստանօր զանհպարտութեան աւետարան չիս. Ոսկ. մտ. Ե յհ։ *Անձն առաքինի՝ անհպարտութեամբ կերպարկի. Նէղոս։ *Անհպարտութեան, և անքարկացողութեան. Նիս. օթան։ *Որ հեզութեամբ անհպարտութեամբ երկայնամտեալ՝ հանգչիս յանձինս սքեր. Նար. ը։ *Անհպարտութեամբ բանից. Ոսկ. ա. ԹԷ։ *Այն՝ որ ի բնութեան անհպարտութիւն էր նախ քան զպճնուիլ հանդերձից. Փիլ. Լին։

Անհպարհոր. ա. Որ չէ հուպ. հեռացեալ. բացական. *Զանհպարհորն հարա զատաց. Նար. խլ։

Անհպելի, լոյ, լեաց. ա. որ և Անհպական. տ. Անհպելի. *Ցանհպական երրորդութեանդ միութ մաքրեցեալ ի քէն. Բեհիլ։

Անհպելի. ա. Ἀπρόσιτος, ἀνέπαφος. Intangibilis, intactus, ևն. Անմերձենալի. անմատոյց. անչօշափելի. որգելեալ կամ անհնարին ի հպիլ. *Ի վերոյ բարձր բազմականի, և յանհպելեաց վերարկուաց։ Փորձեր զսուրբ զանձն (զհոգի յուլիանեայ), և զանհպելի մարմինն. Աթաթ. ոդ. Ե կիպ։ *Զանհպելի կոյս սուրբ ինքն ձգելով։ Անհպելի գեղեցկուն. Խոր. Համ։ *Ցայծայն կայծակունն՝ ի պղծութիւց անհպելին։ Մակագրեալ զքեզ անհպելի հպմամբ. Շար։ *Հուպ, Թէ և ոչ ամենայնիւ, յանհպելին էութեն. Շ. հրէպ։ *Անհպելի լինել Թշնամանցն. Ցճխ. Բ։ *Ցանհպելին մերձենալոյր փայտ. Թէոդոր. Մոպսուէ։ *Ի մնաստասիրաց անձինք անհպելիք և անմերձենալիք. Մագ. ւ։ *Անհպելի յոյս. ՃՃ։

Կամ Անմիաբան. հեռաւոր ի քենէ. *Ի նոյն ժողովել փորձի զանհպելիսն. Նիս. բն։

Կամ Անկարօղ ի մերձենալ. որ չկարէ հպիլ. *Վերջինքն հրեշտակք՝ անհպելիք գոլով վճռագունիցին. Շ. հրէպ։

Անհպելի. ե. Անհնար է հպիլ. անմատոյց է մերձենալ. *Զի յայս և երկնայնոցն է անհպելի. Շ. հրէպ։

Անհրաժարելի. տ. Անհրաժարեցս. *Հերձուածք և կռիւք, և մարտս անհրաժարական ընդդէմ ամ. Համամ. առ։

Անհրաժարելի. տ. Անհրաժարեցս. *Կայ և ունի զանհրաժարելին հիմնեցուցեալ վայելչութիւն. Պիս։ *Զայս պատուիրան անհրաժարելի աւանդութեամբ պահան. Լեցց աւր մեր։ Եղ օրինս անհրաժարելիս. Սրգ. ա. պ. է։ Ե ա. յհ. ե։ *Զմիաւոյն ևս արբեցութեն զպէտան անհրաժարելիս առնէ. Բրս. արբեց։ *Պատուսխանատու մեծին՝ ըմբռնեալ անհրաժարելի. Նար. իէ։ *Անհրաժարելի սրամտութեն, կամ բարկութիւն, կամ գահիճ. Փիլ. Լին։ Բրս. հղ։ Աթաթ. Ագաթ։

Անհրաժեշտ. ա. որ և Անհրաժարելի. Ἀπαραίτητος. Inexorabilis, inevitabilis. Ուսուի չէ մարթ կամ չէ պատ հրաժեշտ տալ. անխուսափելի. հարկեցուցիչ. հարկաւոր. անպոփոխ. անհնարին. գալըմայ, էէ իթիկալը։ *Պարտէր ի վերոյ նոցա անհրաժեշտ կարօտութեն գալ։ Անհրաժեշտ շառաչմամբք հալածեալք. Իմ. ծՀ. 4. 16։ *Անհրաժեշտ իշխանութեամբ արարչին. Ան. նին։ *Անհրաժեշտ վճռի. Նար. իա։ *Ոչ փոփոխի կենդանի երանութեն, անհրաժեշտ պայծառութեն։ Ցանհրաժեշտ բարութեան. Ցճխ. ծԲ. ծԳ։ *Որպէս պատուհասն գունոյ յէութեի մարմնոյ անփոփոխ իմն և անհրաժեշտ. Նար. իՀ։ *Անհրաժեշտ դատաւորք. Ի. ծՀ. 4. 16։ *Անհրաժեշտ իշխանութեամբ. Ան. նին։ *Անհրաժեշտ վճռի. Նար. իա։ *Ոչ փոփոխի կենդանի երանութեն, անհրաժեշտ պայծառութեն։ Ցանհրաժեշտ բարութեան. Ցճխ. ծԲ. ծԳ։ *Որպէս պատուհասն գունոյ յէութեի մարմնոյ՝ անփոփոխ իմն և անհրաժեշտ. Նար. իՀ։ *Անհրաժեշտ դատաւորք՝ անձայն. Իգն։

Անհրաժեշտ դատաւորք՝ անձայն. Իգն։

Անհրաժեշտ. Իբր Անձայնական. *Անձայն լռութեամբ փոխադրել կարծեցին զանլռելի իմաստութեամբ. Համան. առ։

Անհրաժեշտաբար. Իսկ քերականաց՝ Դժուարաշնչելի քան զայլ բաղաձայնս. *Անձայնք ինն, բդգ, պկտ, Թփք. և անձայնք ասին, զի առաւել քան զայլսն են չարաձայնք. Թրս. էէր։ *Գրաւորական ձայնի տառիցն՝ են որ ձայնաւորք են, և են՝ որ կիսաձայնք, և են որ անձայնք. ձայնաւորն նմանեցաց միտքն, և կիսաձայնի՝ զգայուխս, և անձայնի՝ մարմինս. Փիլ. Լին. Ե. 117։

Անհրաժեշտական, ի, աց. ա. ս. Նոյն ընդ վ. *Քան զկատն և ս անարգագոյն ես, և անձայնական. Ոսկ. ես։ *Երկինք պատմեն զփառս ՚ի յոյժ լուսեղէնն, և զարարածս հաստատութեանն՝ անձայնական. Շ. իմ եղակ։

ԱՆԶԱՑՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, Ց. ԱՆՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Մեծ անձայնակցամբ է մեր՝ քան ծառայիցս, և ձեր՝ որ երկրպագութիւնդ եք կատց. Վրթ. ոա՛:

ԱՆԶԱՑՆԱՒՈՐ, ի, աց. Ց. ԱՆԶԱՑՆ. *Անձայնաւորը ապաքանչ. Սկհ. եէեդ.:

ԱՆԶԱՑՆԵԼԻ, ա. Իբր Անպատմելի. անձառելի. անանուանելի. *Աճայնին բնութեին անձառելի և անձայնելի կայ մնայ. Ասց. ԷՀ: *Որոյ քաջատհմութեին է անձայնելի. (ՔՀ զաղջատհմին նորա ո՛ պատմեսցէ). Մկ՚ա. է:

ԱՆԶԱՑՆՈՒԹԻՒՆ, Ց. Ἀφωνία, ἀφασία. Privatio vocis, silentium, loquendi impotentia, stupor. Անձայն կամ անքաւքաւ գոլն. պահապանումն ձայնի. և Անխոսութեի. լռութեի. պապանձումն. և Ապշութիւն. ա՛խոխպէ, ոխտխո, փխրէպէ: *Զկանոց անձայնութիւն. Շ. ա. պ. ծՁ: *Ընդհատ հատուածն քայից, տիւնս առաւել և անձայնութեի կրէր ամենեին: Պատճառս անձայնութեի լինել. փխ. ծ. բան. Ն փեռանան: *Անձայնութե կարկեաց զՀայրն. Ջ.բ. ԺԷա՛: Ընկալ որդեակ զյորդորդութն, և ի բաց վճարէ զնս յանձայնութէս. ՃՃ: *Պատուհասիցեր զծերութեին անձայնութե: Ա՚ինպէս ասկան, իբր զի անձայնութեամբ արթնութ. Ոոխ. յաեթխո. Ն յհ. է. 32: *Ծքանչելիք իրացն յանձայնութեի ածին զնոսա. Ոոխ. վ: *Ո՞վ իցէ՝ որ անձայնութե բառնայ զՀակառակուն, եթէ ոչ որդին ՅՀամ՚. աոխ:

Եւ ըստ քերականաց՝ խոսող անձայն գոանիկն ոմանց ի բաղաձայն տատից. *Անձայն գիրն ունի այսպէս. քանզի անձայնութեի տգա՛ի ձայնաւորութէ ունանց իմնցեալ եղև. Մագ. Ն երբ. ԹԵբ:

ԱՆԶԱՆԶԻՐ, ա. ՛ս. Տ. ԱՆԶԱՆԶՐՈՑ. *Իբրև զծառայ հնազանդ և անձանձիր. ՃՃ: *Անձանձիր կալ յաղօթս. Խոսր: *Զգործս իւր գործեացէ անձանձիր: Անձանձիր պատուիրեցան. Վրթ ԿՅ. է. իէ: *Կացէք գոք յաղօթս անձանձիր (տպ. անձանձրոյթ). Մծէ. ե:

ԱՆԶԱՆԶՐԱՆԱԼԻ, ա. որ և ԱՆԶԱՆԶՐԱԼԻ, և ԱՆԶԱՆԶՐԵԼԻ. Ἀκάματος, և տա. Indefessus, և ssa. Ոչ ձանձրանալի, և ոչ ձանձրացօղ. անձանձրոյթ. առանց ձանձրանալոյ. օսանմագ. օսանմագան. * Սրբասքանն գիտուքեի իմանալեացն՝ անձանձրանալի է, և անվնասաւորաւորն ունին զսուրփուրն. Դիան. եէ: *Չխնդրէ բաւել ոտկայր անձանձրանալի բերելով գաշխատութեի ամձինս. Աբէր. ՀՁ. 12: *Խնդրել զողորմութիւն ի նմանէ անձանձրանալի (կամ անձանձրոյթ). Վրթ ԿՅ. ՀՁ: *Ա՚յր ազիրսեր առ քեզ յերկին՝ ի քէն ուսաք զանձանձրելին. Գր. պշ. յեէՀ:

ԱՆԶԱՆԶՐՈՑ, ա. ՛ս. որ և ԱՆԶԱՆՁԻՐ, ԱՆԶԱՆԶՐԱՆԱԼԻ. Ἀκάματος, ἀκάματος. Indefessus, infatigabilis. ἀκάματα, indefesse, sine lassitudine. Որ ոչն ձանձրանայ կամ թուլանայ. անխոնջ. և Առանց ձանձրանալոյ. օսանմագ. Էօրոմագ. *Անձանձրոյթ յօժարութեաբ յաղօթս. ՁՀ. Է: *Ուսուցանեալ անձանձրոյթ. Խոր. Ձ. 67: *Անձանձրոյթ մտօք, կամ յորդորմամբք. Պիւ: *Սուտգնացութէ զմեզ արդեամբք (ապատրաքերմամ) յանձանձրոյթ սուտ. ԿՀՅա: *Անձանձրոյթ խօսել, կամ բողոքել, պատմել, հրատարակել, աղօթել, ևն. Փարպ: *Անձանձրոյթ խնդրել յՀոյ. Եղիշ. Է: *Անձանձրոյթ երկայնմտութիւն, կամ հաւատով՝ ի սպասաւորութէ: Անձանձրոյթ աշխատն զգիրերս ողջոյն. Պիւ:

ԱՆԶԱՆԶՐՈՒԹԻՒՆ, Ձ. Ձանձրացնելն. յօժարամտութէ. *Եթէ հրամայես, և անձանձրութէ լսես. Ձ. Ա:

ԱՆԶԱՒ, ի, աց. գ. որ և ԳԱՐԱՆԶԱՒ. Քարայր, փապար. խորշ. անձուկ և ամուր վայր. ամուրք. և ըստ այսմ է ի սէր գիրս Περιοχή. Munitio. *Իբր գաւթիցն յանձաւին: Ոչ նստիր յանձաւիդ. ա. Ի գ. իէ. 4.5: *Ընդգէմ արեգական կողմն անձաւին. Խոր. ա. 15: *Ոչ բարձրութիւնք լերանց, ոչ անձաւք քարանց. Նոր. Ի: *Որ կերակրիւր՝ ի յանձաւին, ի յագուստ բերեալ հացին. Ցա որդի: *Նաւ՝ ի նմին՝ ի նաւահանգստին յանձաւ ուրեք խորտակեալ. ՃՃ:

Լինի և ա. *Անձաւ տեղի ՚ս. իբր փապարեալ, գոգաւոր. Աթղ. Ֆ. 41:

ԱՆԶԱՒԱԽԻՏ, ա. Ուր իցեն խիտ առ խիտ անձաւք. *Դադարէին յանձաւախիտ ամրոցս մայրեացն գարդմանեաց ՁԿ. իԲ:

ԱՆԶԱՒԱՄՈՒՏ, ա. Մտեալ և բնակեալ յանձաւս. *Գուշդս վանականաց... անձաւամուտս և այգեկալան. Կորիւն:

ԱՆԶԱՒՈՐ, ա. Նման անձաւի, կամ քոնաւոր, և անձուկ. *Դուռն՝ կապանաւոր գրունեան որպէս յանձաւոր գերեզմանի որմին փակեաց. Գէննադ:

ԱՆԶԵՂՆ, Տ. ԱՆԾԵՂ:

ԱՆԶԵՒԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ἀχειροποίητος. Non manu factus. որ և ասի Առանց ձեռագործի. ոչ գործեալ ձեռամբ. ոչ կազմեալ մարդկային արհեստիւ. *Անձեռագործ խորան, կամ թլփատութէ. ԵԲբ. Ի. 11: կագ. Է. 11: *Անձեռագործ չինուած քոմ. ԵՀԲ. Է: *Անձեռագործ երկնից կամար, կամ հիմն հաստատ. Նոր. Խ. Ն ԷՀ: *Զգեցցի զանձեռագործ հանդերձն. Վրթ ԿՅ. Իա: *Որ յաշխատ յանձեռագործ նստիս բանդ ՅԾ: Աճածին տապ անձեռագործ՝ բանին ՅՀ. Գանձ:

Եւ որպէս բնական. ի քէն յօրինեալ. *Պարիսպս անձեռագործս ունելով. Պճ. աղէս: *Անձեռագործ պարսպեալ նեզոսիս. Խոր. Է. 62:

ԱՆԶԵՒԱԳԵՐՏ, ա. Նոյն Ը վ. *Երկնային անձեռակերտ կամար. Ասող. էվ, *Ցարկ անձեռակերտ. Նոր. Ծբ:

ԱՆԶԵՒՆ, անձեռք. ա. Ἄχειρ, ἄχειρος, ἀχειρής. Manibus carens, mancus. Որոյ ոչ գոն ձեռք. ձեռնատ. և Անգործ ձեռօք. էտիկ. *(Ջկուռս) անոտս անձեռս ի վերոյ ուսոց իւրեանց կրկին. Թղթ. Բօրօփ:

ԱՆԶԵՒՈ, Տ. Առանց ձեռին. *Վէմն ի լեռնէն անձեռաբար հատեալ. Գնձ:

ԱՆԶԵՒՆԱԿՆԵԼԻ, լոյ. լեաց. Ἀνεπιχείρητος, ἀλνπτος. Qui nequit assequi, qui non prehenditur. Ցոր չէ մարթ ձեռն արկանել կամ հասուցանել. ոչ ածելի զբռատմբ. անըմբռնելի. անհպելի, անհնարին. եւ վսրս-ւմագ, փոգանըմագ, գասնուագ. *Անհնելին անհասանելին՝ անյուսալի է, և անձեռնարկելի. Աճաբ. ծՀ: *Մկըբատուեցի կինք անձեռնարկելի. Բրս. Ֆլբփ: *Զանձեռնարկելին ամենեին, և զանըմբռնելին՝ ի մահուանէ բնութեի, ՔՀ զնծծութիւն. Պրպմ. Ս: *Վերամբարձութեի անձեռնարկելի: Ոչ երբէք էլանէ ըստ բան քո իր անձեռնարկելի. Նոր. էՀ. էՀ: *Ո՛չ է պարտ անհաս և անձեռնարկելի իրացդ պատճոյ լինել: Պարզևս անձեռնարկելիս իտատանայր. Լամբ. իԲ: *Ալօթէ, զի և մեզն անձեռնարկելի մեացէ չանցն. Վրթ. ոգ: *Թէպէտ՝ ինձ յոյժ ծանուցեալ են, և անձեռնարկելիք. Նանաց. յոՀԲ: *Գէտպէս պատուղ առաքինութեացն՝ անձեռնարկելի էր սատանայի. ԼՀԲ. ոգ: *Բարկացոյն՝ անձեռնարկելի խրատուաց. Սրփ. յի. Բ: *Խոնարհութեի՝ չտեմարան անձեռնարկելի է գողոց. կլիմաք:

ԱՆԶԵՒՈՒԱՐՎԵԼԻ, Ե. Անհնար է. անմտելի է. *Մերով բնութեաբ անձեռնարկելի էր հասել՝ ի նորայն բարձրութէ. Շ. ծթ: *Ինձ յոքունց տարացոյց վկայս կայուցանել ոչ է անձեռնարկելի. Մագ. Իա:

ԱՆԶԵՒՆԸՆԴԻԼ, ի, ից կամ ացս. ա. որ և ԱՆԶԵՒՆԸՆՏԵԼ. Ἀτίθασσος, ἀτιθασσότατος. Non mansuetus, intractabilis. Ոչ ընդունելալ ընդ ձեռամբ. ոչ ընտանի. վայրենի. եապանի, վանչի, տլըմմըլ. *Կենդանացն այլք միրգասէրք և անդակիցք, և կենք անձեռնընդունելք և ազատք. Ասց. է: *Զօրէն չանց վայրենեաց և անձեռնընդունելից: Ցընդունելեաց և յանձեռնընդունելից յանասնոց յանբաւ կոյսս: Զանցուցանէրով և զվայրենագունդն և զանձեռնընդունելիսն՝ զառիւծուք և զկովորդիս լռութ: վայրենացն և անձեռնընդունելացն. փխ *Զանձեռնընդունել չար գազանիդ: Զանձեռնընդունել վայրագիդ: Ոչ միշտ վայրենի կինելով ը անձեռնընդունելն հասատատ չէ: Եւ յերկրին անգամ առ՝ ի ընդոստումն երկիւղն անձեռնընդունելացն յառնել. Պիւ:

ԱՆԶԵՒՆԿԱԼ, ա. ՛ս. Որ չունի ըզձեռնկալու. անօգնական. յեաթ բանող զլեանդած. *Անձեռնկալ կապրեալ եղիցեմ՝ ի տարակուսի. Նոր. իՀ:

ԱՆԶԵՒՆՀԱՍ, ի, ից. ա. Ոչ ոչ հասանի ձեռն. Տմս ԱՆԶԵՒՆԱՐԿԵԼԻ. *Բըզնակութիւն քո երկնից երկինք են՝ աներևոյթ անձեռնհաս ձեռին մարդոյ. Ճ. Ղ. Ի. 8: *Ցանձեռնհասն բարձրութէ. Նոր. իՀ: *Տետանէին անձեռնհաս ըզգանձն, և զինքեանս՝ ի խոր աղքատութէ. Ալէ. ՀՀ: *Անձեռնհաս՝ ի յուիշակոցս. Ճագ. ՃՃ: Խոկ. Նոր. իՀ. *Անձեռնհաս տագնապ ՚ս. խմն անհնարաբոյս:

ԱՆԶԵՒՆՀԱՍ. Որոյ ձեռն ոչ հասանէ ի հոգալ զկարեւորս, կամ առնել ինչ. անգաւսական. անկար. տկար. չոփխէօղ. գաբբոսըղ. *Ինքեանք անձեռնհաս են, և վտանգեալք. Փարպ: *Ոչ միւմ ումեք յայցանէ անձեռնհաս է ած. Եաւթ. ՃՀ:

ԱՆԶԵՒՆՀԱՍՈՒԹԻՒՆ, Ց. Անկարողութէ. չգաւսորութէ. *Եթէ յայտագս անձեռնհասութէ, և կամ յայտագս յոմսոյ ի վանն տարցեն: Եթէ յայտագս անձեռնհասութէ՝ ոն չկոչ գարմանեալ ըզգրաւ իւր. Մխ. Դփ:

ԱՆԶԵՒՈՑ, ոչգ, ցաց. Ց. Ձեռաց զրկիչ. էեվիէ, Տաւգամ. *Սպասաւոր որ պատրաստեր մահիճս, կամ ջուր՝ ի ձեռս արկանել, կամ անձեռոցս մատուցանել. ՁՀ. իԲ:

ԱՆԶԵՒՈՑԻԿ, Ց. Նուազականն վերնոյն. էեվիէՃիւ, Տաւգամաճգ. *Զիւր իսկ զանձեռոցիկն ի նմանէ ի զատ յատկացեալ կերտով հպատասպէս նոքին իսկ ընտիր զգեստն նորա. ՁՀ. իԲ:

ԱՆԶԵՒ, ի, ից. ա. Ἀσχημάτιτος. Figurâ vel formâ carens. Անաւած ամենեին ի նիւթական ձևոյ և ի կերպարանացն մարմնոյ. *Անձևն և անշօշափելին. Աբր. է: *Անշօշափելոյ և անձևին ես: Ցանձևան իմացողեին. Դիան: *Անտեսիդ տեսիլ, և անձևիդ կերպաւորեան. Շ. գԻ վրէվ: *Անշոշոփելի պատկեր՝ ի մեր կերպարանութէ՝ անձև էութէն հօր. Կբ. ՁՃաբ: *Զանձևն տես, և զանտանելին ծա-

ներ. ՃՃ: *Անձև անորակ. Սխեմա. ազ:

Կամ Զև ևս ձևացեալ. ձևանալի այլով իւիք. կամ անձև ըստ ինքեան. Ἀσχήματος. Non figuratus. *Նախասահմանեալն լոյս անձև գոլով ձևացաւ ի չորրորդում աւուրն յարեգակն և ի լուսին և յաստեղս. Մաթ: *Նոյն իսկ ի լոյսն, թէև յայնժամ անձև էր. Դիոն: *Անձև նրբուկ հրոյն՝ ձևոյն երկաթոյն քանակի. Ոսկիթոր:

ԱՆԶԵՒ. Ոչ ձևացեալ ի ցոյս մարդկան. անկեղծ. անպաճոյճ. Non fucatus. *Հերացն կորեալ ցուցանէ զմիաբուր և անձև կեանսն. Դիոն:

ԱՆԶԵՒ. Տձև. տգեղ. անշուք. անընորհ. անվայելուչ. անյարմար. անպատուհաս. յոռի. պիլմնիպ, նօրփոմոզ. պէտ. Ἀσχήμονος. Deformis, turpis. *Զի և ոչ ծածկէին զիւրեանց զամօթն, և զանձև տեսուքին. Բրս. Բարխ: *Անձև խայտառակ կուքէք յայտնապէս պատկառեցուցանել. Փիլ. ծ. բան: *Պարտ է այսպիսեացս անձև հարցմանց ոչ առնել սկիզբն. Պղատ. իէ: *Ցանուպատուրական նմանուքեն անձև օրինակաց. Նար. կբ: *Անձևն անպէմ է: Անձևն և անդէմն և անկերպարանն. Խոսրովիկ:

ԱՆԶԵՒԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԶԵՒ, ըստ ա նշ. Ἀσχηματίστος. *Դու անտեսանելի, և տեսանելի. դու անձևական, և յայսմիկ ի ձևի. Ոսկ. Նոբ կիբ:

ԱՆԶԵՒԱՆԱԼ, ացեալ. է. Տգեղացնալ. անշքանալ, և Տգեղ լինչ գործել. Ἀσχημονέω. Deformor, indecore pergo. *Մերկացեալ յառաքինութեն զգեստուց, և անձևացեալ ի մեղացն. Սրփ. ա. պ. ի: *Զայնս անվայելուչս արձակել, և ի կապեղայս ուտել, և այլ մերձաւոր այսոցիկ անձևացեալ. Բրս. կդ:

ԱՆԶԵՒԱՊԷՍ. ք. Առանց ձևոյ կամ զարդու. *Ցառաջ գայ յոչնչից, յայլ, և ի նիւթոյ անտեսակաբար և անձևապէս. Մաթս. ի դէտ:

ԱՆԶԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσχημοσύνη. Indecorum, turpitudo. Պատասխանութիւն ձևոյ. անշքութիւն. տձևութիւն. տգեղութիւն. խայտառակութիւն. անվայելուչութիւն. պիլմնիպէ, պէրէմ. *Ոմանք յանձևութիւնէ եկն ի ձև. ՃՃ: *Զանձևութիւնն քաղաքաց ածեն վանգումն: Ցանձևութիւն՝ այդու ձևով որասցի ի ձէնջ փրկութիւն. Պիս: *Արար նոցա պատմուճանս մաշկեզնէս, քանզի յանձևութիւն ծածկոյթ բաւական է, ամմոփել զմեր զանձևութիւն, և բուժիչ լինել յօդոցն վնասակարութէ: Ցանձևութիւն տագնեցելոցն զայն հրամայեալք. Բրս. կդ. Ե արէնց: *Մերկ մնալով չհանգուրժէ կալ առաջի բաղում տեսողաց սակս ամօթոյ անձևութեն: Արժանաւոր ամօթոյ քան զամենայն անձևութիւս մարմնոյ. Սրփ. ա. պ. ի: *Փորեացես նովաւ, և ի վերայ ածելով ծածկեացես զանձևութէն քո. Փիլ. այսբ: *Ներգործութէն որովայնամոլութէ՝ ... նոյն անձևութէ, զովսոյ մեղադրութէն: Զարութէն է անձևութէն գիւական՝ ի ձշմարտութէ մեկնեալ. Կլիմաք:

ԱՆԶԻՆ, կամ ԱՆԶԻՆԻ. գ. Անուն ծառոյ. *Ցորժամ տեսանես զկաղինքն և զանձիանի ծառն՝ որ շատ պտուղ (կամ պակուռն) առնուն, անձրևի նշան է. Վրպ. ծէ:

ԱՆԶԻՐ. ա. Ἀχάριστος. Ingratus. Որ փոխան ձրիզ չառնէ ինչ հատուցումն գոնէ ընդհակակշռութէ. անշնորհակալ. անշնորհ. ապերախտ. էյլիփ ֆանբմաղ, նոմֆէօր. *Ամենայն բարեօք լցեալք ի նմանէ՝ անձիրք առ ուուիչն երևեցան: Անձիրս լինել ի վերայ երախտեաց. Ճ. գ: *Անարժանս բարեաց, անձիրս երախտեաց. Նար. իէ: Իսկ Ոսկ. Եփես. ծէ. *Ցագահութէ բագին՝ չտեսանես թէս թռչնոց խանձատեալս, և ոչ անձիր և ճնճղ ձեր ոսեալ, այլ զմարգկան մարմինս խորովեալս»: իմն ըստ չն. բուրումն անախորժ և ճնճղձեր ի վեր յորձանս իմն առեալ:

ԱՆԶՈՈՏ, ի կամ ոյ. գ. որ և իբր ռամկ. (թերևս ուղղագոյն,) ԱՆԾՈՈՏ. Բոյս գառնահամ, որ ի հինս բա. գրի Ծահթառակ, շահթառաս. անձխոտ, և կանաչ. չայ թագաւորս»: Ի բառս Գաղեան. և ի Բժշկարանն՝ գրի նա և ԸՆԶԱՒՈՈՏ, ԸՆԾՈՈՏ. իմն, ոչ խոտ ընձու, այլ իբր խոտ ծխոյ կամ ծխոտ. Համայն ծուխ. զի և չն. առ Καπνός. և լտ. Fumaria, fumus terrae. արաբ. և պրս. շահթերեճ, շահթերէճ. (թագաւոր խոտոց.) Բէնիրէճ, Բէնիրէճ:

ԱՆԶԿԱՒԵԿ. ա. ք. Անձկով կարօտոյ սրտաբեկեալ. կարօտով սրտակոծ Եզածք. *Նովին յիշատակաւ անձկաւեալ կեայ և մեռանի (էգ. տատրակն յեռ, մահու ապրումն). Վէպ: Ը:

ԱՆԶԿԱԴՈՅՆ, գունի. ից. ա. Στενώτερος. Angustior. Առաւել անձուկ, նեղ և գժուարին. ասելի նեղ. գժուա գաա. *Արդարն անձուկ է, և առաւել անձկագոյն զնա մեք (կամ մեզ) գործեմք, յորժամ լայնիցեմք զանձինս: Տանչելն ի բան տի անձկագոյն (կամ անձկագոյն) է քան զերկոսեանն. Ոսկ. ա. Ռես: Ե Ը. Նոբ:

ԱՆԶԿԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ἐπιπόθητος. Desiderabilis, optatus. Արժանի անձկալոյ. կարօտով սիրելի. ցանկալի. բաղձալի. տենչալի. կարօտալի. կարօտով ի. գաւթնէն, սիրուն. արգալայացագ, հրաւ էպէնէ. *Եղբարք իմ սիրելիք և անձկալիք. Փիլիպ. Բ. 1: *Զանձկալի (կամ զանձկալի) վայրս. Փարպ: *Կենացն անձկալեաց: Ցանձկալի երեսաց: Մասին անձկալելոց լուսոյ արժանի ցուցեալ. Նար. Ը. ծՃ. Խբ:

կամ կարօտով լի. սրտաուռչ. մեծաս փափաք. հասրէնէլի, ահկաւ էգէրէ. *Անձկալի խնդրուածք. ՑՃա. գ: *Անձկալի փափաքումն. Մագ. Ե: *Անձկալի սրբսիրս ակն ունել գալստեան քրի յերկինց. Մաղ:

ԱՆԶԿԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԶՈՒԿ, ա. Նեղ, էթսակ. *Լայնական հնարք, անձկական պայման: Որքան անձկականն գիծ առ լայնականն ծիր. Նար. գ. Ե ծբ: (կարէ նշանակել և կարօտական, տենչողական.)

ԱՆԶԿԱԿԱՐՕՏ. ա. Անձկով կարօտեալ. կարօտով անձկացեալ. ըղձալիս. փաք. սրպրլը, հասրէնէլի. *Անձկակարօտ սաարփմամբ սիրոյ. Շ. փաղ:

ԱՆԶԿԱՄ, ացի, կայ, ացեալ. Տ. ԱՆԶԿԱՆԱՄ. *Անձկամ և ոչ տեսանեմ. Նար. իբ: * Գթալն սրտին է, և անձկալն՝ հոգւոյն. Սրփ. ա. պ. ի:

ԱՆԶԿԱՅՐԵԱՑ. ա. Անձկով այրեցող կամ այրեցեալ. կարօտով տիրոջ երօղ կամ էրածք. *Բաղում անձկայրեաց տրտմութեամբ, և ծանրաթախիծ հոգով (կամ ոգւով) պաշարեալ. Բասպ. գ. ա: Ե կօրնե:

ԱՆԶԿԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. է. որ և ԱՆԶԿԱԼ. Ποθέω, ἐπιποθέω. Desidero, concupisco. Անձուկ ունել կամ կրել. կարօտանալ. ցանկանալ. փափաքել. հասրէնէ էփէ, արզուլամաք. փաթաք ԷՐմէփ. *Ի մեկ նեղ ձորս՝ անձկանայ առ նա: Անձկացեալ եմ տեսանել զձեզ: Անձկացեալ էն առ ձեզ վասն առաւել ընծրհացն այ՝ որ հն ի ձեզ: Անձկացեալ եմ առ ձեզ ամենեսեան դթովքն քրի յիւ: Ինքն իսկ յոյժ անձկացեալ է տեսանել. Ի. Ե. 2: Հա. ա. 11: Ե. կոր. Ե. 14: Փիլիպ. ա. 8: Ե. 26: *Ցորժամ յապշտակեսցէ զանձկացեալս իւր: Այժմ տեսանես զքո, առ որ անձկացեալն էիր. Ագաթ:

Իսկ Շար. *Ընդ նեզ գուռն անձկացեալ Ճանապարհին», է երկգիմի, այսինքն նեղ, անձուկ. կամ ցանկացեալ, ցանկալի:

ԱՆԶԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ անձկանալ. յանձկուքի և ի նեղ արկանել. նեղել. Ճնշել. Նեղը յգել. սէփբա սօգմագ. Ընա զարտաշէրն անձկացուցեալ, մինչ ի Հնդիկսս փախուցեալ. Շ. Վիպ: *Ցանձին մեղայն յիշատակէ անձկացոյց (կամ անձկացոյց) զնա. Ոսկ. Ֆիլիպ:

ԱՆԶԿՈՒՄ, եցայ, եալ. յ. Նեղիլ՝ տեղեաւ կամ սրտիւ. գժկամանկիլ մախանօք. և Անձկալ, գթալ անձկով. *Անձկէին յորդւոյն իսրայէլի, զի տեսանէին զնոսա բազմայեալս. Կներգ. Եւ: *Ոեսարուք մի միայն լսել անձկալ, այլ և ողորմել անձկեալքդ. Սէբէր. Ե:

ԱՆԶԿՈՏ. ի, աց. ա. Որ կարի անձուկ կրէ. լի անձկով և կարօտով, կամ անձկալի. *Տալայք անձկոսք ի գրկաց հարց իւրեանց պակուցեալք փախչէին. Փարպ:

ԱՆԶԿՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և ԱՆԾԿՈՒԹԻՒՆ. Στενοχωρία, συνοχή. Angustia, coarctatio. Անձուկ գոյն. ամխոփումն. նեղութիւն տեղոյ, և նուազութիւն իրաց. սակաւութէ. փաքլէթ. *Անձկութիւն վայրացն. Ցկ. իբ: *Վասն անձկութէ Ճանապարհին՝ որ տանի ի կեանս. կամբէ: *Պատուհանին անձկութէ: Արգարութէ արեգակնգ ի յանձկութէ սըրսիս մտցէ: Ցաւէտ անձկութէ ամիսոիին: Ամենամուազ անձկութէ լքեալ հրէուին. Նար: *Ախորժեմ բարի առնել, այլ չառնէ զբան՝ իրացն անձկութէ (կամ անձկութէ պնդեն (զորովայն), և յորժամ նեղանայ, ոչ կամի զբազում կերակուրս. կմֆաք:

՝ Մանաւանդ՝ նեղութէ սրտի յերեսաց նեղութէց հասեալոց. տագնապ. տատապանք. էէ-ւբէ փաթլէզը, սըփկէր. *Ցանձկութէ քուամ և ի նեղութէ քուամ, որով նեղեսցէ զքեզ Ճշնաժին քո: Նեղութէ և անձկուի և մուէ: ի նեղութէ և յանձկութեան: Նեղութէն և անձկութէ ի վերայ ամենայն մարդոյ՝ որ գործէ զչար: Նեղութիւն, Թէ անձկուի: Զնեղութէ և զանձկութէ գտի: Ցանկրգոյ, յանձկութէ, և ի Ճշտաւորէ. Ան: Իսկ Յոբ. ծէ. 24. *Նեղութէ և անձկութէ հասցէ նմա որ. յն. ἀναγκή, որ է հարկ, և վիշտ վտանգ. գի: *Եթէ յայտնեսցի օրն իմ անձկութէ: Հալածեսի զյուսահատ անձկութէ հոգւոյս մեռուէ: Բարձ զանձկութէն ընդ Ճշտաւորութէն. Նար. իէ. Խ. չ:

ԱՆԶԿՈՒԹԻՒՆ. Անձուկ սրտի, կարօտ, փափաք, տենչ. անձկալն. սրպա, հասրէնէ, փաթաք. *Փեսայէն անձկութէ մնչէմ: Անձկութէ սիրոյ քոյ յիշատակի: Փափագ անձկութէ. Նար. ծէ. Ղէ. Ղէ:

ԱՆԶՄԵՒՆ, երուկ. Տ. ԱՆՕՈՒՏ. Ἀχείμαστος. *Դաչտ ասի ջերմին և ան-

ձմեռն և հարթայատակ երկիր. Վրդն. Եբգ։ *Որպէս 'ի նաւահանգիստս ջերմինս և յանձմերունս հանգչի. Բրս. հոյէից։

ԱՆՁՆ, ձին, ձինք, ձանց. գ. (լծ. հյ. ինձ, ինձէն, ինքն. և ար. ՚ինս, ՚ինսան.) Ինքնութիւն իմացական և բանաւոր էակի՝ գիտաւ որոշելոյ. անհատն բնութենականց գիտաւորաց. որ և ասի Դէմ, կամ Անձնաւորութիւն, ես և Հոգի, ևն։ Ըստ բուն հայկաբանութեան, Անձն է ինքն՝ յամենայն դէմս. որպէս Ես ինքն, դու ինքն, նա ինքն, ինքեանք, ևն. կամ իւր, իւրեանց. ՚նէֆսիմ, ՚նէֆսին, ՚նէֆսի, ՚նէֆսիմէզի. վասն որոյ 'ի յն. և լտ. բացատրի դերանուամբք՝ Αὐτός, ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, կմ σαυτοῦ, ἑαυτοῦ. Ipse, mei ipsius, tui ipsius, sui ipsius. *Ցանձն իմ երդուայ՝ ասէ տէր (յն. լտ. յիս ինքն)։ Առնել զնա չար կամ բարի յանձնէ իմմէ։ Ցանձնէ տուժէի։ Եւ ոչ զանձն արժանի համարեցայ առ քեզ գալոյ (յն. լտ. զիս ինքն)։ Եթէ ես վկայեմ վասն անձին իմոյ։ Մի առնեմ զանձն իմ։ Ցանցաւոր զանձն իմ ես ինձէն երևեցուցանեմ։ Համարիմ զանձն (կամ զանձն իմ) երանելի։ Ցոյց զանձն քո քահանային (յն. լտ. զքեզ ինքն)։ Սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո։ Փրկեա զանձն քո, և զմեզ։ Դու վասն անձին քոյ վկայես։ Գանձես անձին քում։ Ամենայն թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն իւր։ Վկայէք զանձանց։ Ցանձանց իսկ ոչ ընտրէք զարժանն։ Առ ոմանս պանծացեալս յանձինս։ Լացէք 'ի վերայ անձանց ձերոց։ Մի ոք զանձին ևեթ խնդրեսցէ։ Զանձինս իւրեանց արարին ներքինիս։ Զանձն (կամ զինքն) ոչ կարէ ապրեցուցանել։ Ասել զանձնէ, թէ իցէ ոմն։ Ցոլոց պահել զանձինս՝ բարւոք գործիցէք. ևն։ *Թալքուցանել զանձն։ Որք անձանց են թշնամիք. Ագաթ։ *Տուաք զանձինս. փարպ։ *Զանձինս մեր, և զմիմեանս. ժմ։ *Ցանձանց ինչ ունիցին զայնպիսի շարժմանս, թէ յայլ. Եղիշ։ *Անձամբ զանձն քո արասցես մահապարտ. Եղիշ. Է։ Իսկ Հռ. ծբ. 22. *Դու ապաքէն հաւատս ունիս, կալ առ անձինն առաջի այ". յն. առ քեզ ինքեան ունիջիր. Տես և ԱՌԱՆՁԻՆ։ *Աստ առ անձինգ (դու ցքեզ). ընկեր՝ վասն որոյ եկիրդ. Կլիմաք։

ՑԱՆՁՆԷ, ՑԱՆՁԱՆՑ. } իբր մ. որպէս
ԱՆՁԱՄԲ, ԱՆՁԱՄԲՔ. } ինքնին. իւրովի.
ԱՆՁԱՄԲ ԱՆՁԻՆ. } իւրև. ինձէն. յինէն. քեզէն. 'ի քէն. մեզէն. ձեզէն. ἀπ' ἐμαυτοῦ, (յիմմէ.) αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς (ինքեանք յինքեանս). ἀφ' ἑαυτοῦ (յիւրմէ յինքենէ) ևն. ինքիրմէ, իր քովէն. քենդի քենդինէ, ևն. *Ոչ կարեմ ես յանձնէ առնել և ոչինչ։ Ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիմ։ Ես զնեմ զնա անձամբ իմով։ Որ յանձնէ իւրմէ խօսի, փառս անձին իւրում խնդրէ։ Զայս ոչ յանձնէ ինչ ասաց։ Ուռն ոչ կարէ պտուղ բերել յանձնէ իւրմէ։ Ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիցի։ Անձամբ յանձինս զվճիռ մահու ընկալաք։ Ոչ եթէ անձամբ բաւական եմք խորհել ինչ իբրև 'ի մէնջ։ Անձամբ յանձինս զանձինս շափեն։ Նա ոչ եթէ անձամբ ոք առնու պատիւ. ևն։ *Ինքնին անձամբ անձին առնէր իւր պատասխանի. Դփ. Է. 29. (յն. ինքն դարձոյց զբանս ինքեան առ իւր ինքն։) *Անձամբ անձանց ամօթալից առնել զերեսս իւրեանց. Ագաթ. *Անձամբ յանձնէ դարձոյց զկամսն 'ի չարն։ Անձամբ զանձն դարձոյց 'ի լաւէ անտի 'ի յոռին։ Հնարս խնդրէր՝ եթէ անձամբ, և թէ այլով. Եղիշ։ *Անձամբ ինչ ոչ կարէր վճարել։ Ղապուհ էր ցասմամբ ընդխառովեալ 'ի բարեկամանալն արկադեայ անձամբ. Խոր։ *Վկայեմ անձամբ անձին։ Անձամբ անձին մահու կչռամբիչ։ Անձամբ ինձէն յոգի մահացեալ։ Զիմորդ անձամբ ինձէն զտուութիւն իմ ծանուցեցից. Նար։ *Անձամբ հրամայեցես վճարել զայն. Ոսկ. մ. Ե. 10։ *Արեգակն միայն միով անձամբ (այսինքն ինքեամբ կամ ինքնին առանձին) յորժամ երևեսցի, զամենայն սահմանս աշխարհի միանգամայն լուսաւորէ. Ճիր։ *Զնա անձամբ միայն հանեալ հրեշտակին՝ արձակեաց (այսինքն առանձինն). իսկ զվարդ ոչ միայն լոկ անձամբ, այլև ծառայիւք. Փարպ։

ԱՆՁԻՆ ԱՌՆԵԼ կամ ՀՐԱՄԱՅԵԼ. Զիւրովի երթալ. քէնտի քէնտի գաննէլ։ Առակ. ծէ. 9։ Ե. Դ. ծԳ. 49։ Գ. Դ. Գ. 8։ *Սաւուղաբար արար ընդ անձին իւրում. Խոր. Գ. 35։ *Ի բուրաստանի ուրեմն անձին արար. Եղս. քր. Ե։ *Ղամաչելոյն սուր առեալ և յանձին արարեալ՝ 'ի շամբշանացն բուժի։ Սուր առեալ և անձին առնիցէ. Ոսկ. մթ. Ա Ա. Բեօ։

ԶԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. Զիւրև առնուլ կամ արկանել. զգենուլ։ Եւ. Ճգ. 4։ Եղիշ. Է։ *Եւ ոչ զէն զանձամբ առնոյր". յն. զէն շարժել. Ոսկ. Եօ։

Եւ Ցանձն առնուլ. Վըրան առնել, ձիւբը առնել. *Բժիշկ փորձեալ է՝ որ զայն առնու զանձամբ 'ի հիւանդաց՝ որք յամենեցունց անյուսալիք իցեն. Ոսկիփոր։

ԸՍՏ ԱՆՁԻՆՆ ԱՌՆՈՒԼ կամ ԲԱՌՆԱԼ. ևն. Ըստանձնել. 'ի վերայ իւր բառնալ. շալակել. յուկէլ. *Զմահիճան եւ առնուլ ըստ անձինն. Եփր. համաբ. Ա ա. *Բարձեալ զմի մի ըստ անձին՝ տարաւ հեռի. փարպ։ *Սանդուխս ըստ անձին բարձեալ. ՃՃ։ *Տասն խրասախ բերէր ըստ անձին. Բռօղ։ *Տիկ ունիցի ըստ անձին։ Իւրաքանչիւր ոք կարիս ցաւոց ըստ անձին ունէր. Ոսկ։ Ա Եբր. մթ։ *Զդրունս քաղաքին առ ըստ անձին. Եփր. դփ։

ՑԱՆՁՆ ԲԵԿԱՆԻԼ, կամ } Ցինքն կոյս
ԶԱՆՁԱՄԲ ԴԱՌՆԱԼ. } անդրէն բեկրիլ. շրջան առնուլ. շուրջ հայել. դըբփիս դառնալ. *Անդրէն յանձն բեկեալ 'ի քարանձաւաց լերանց ձայնից. Իմ. ժԷ. 18։ *Զուրքն դարձան զանձամբք. Եփր. յես։ *Ոչ միտ դնել էր աասցելոցն, այլ միշտ զանձամբ դառնալ, և տեսանել զեկեալսն 'ի վերայ նոցա. Ոսկ. յհ. Ե. 30։

ԶԱՆՁԱՄԲ ԼԻՆԵԼ. Ցինքն գալ. զգաստանալ. խելաբերիլ. *Արի կաց, և զանձամբ քով լեր". παρὰ σεαυτὸν γενοῦ. Պղմ. առ։

ՑԱՆՁՆ ԱՌՆԵԼ, ԱՌՆՈՒԼ. Տես 'ի տառն Ց, ՑԱՆՁՆ։ Ուստի իբր կր. ՑԱՆՁՆ կամ ՑԱՆՁԻՆ ԼԻՆԵԼ, է Ցանձնիլ. *Մի կոյսն՝ յօժարանօք յանձին եղեալ 'ի փրկչական չարչարանս. Ճ. ժ։

ՑԱՆՁԻՆ ՈՒՆԵԼ. իբր Ցանձն իւր կամ 'ի վերայ իւր առնուլ. ընդունել. պինդ ունել. պահել. և խոստովանել, և խոստանալ. Վըրան առնել. խոսթիանէ ալմագ, ուհտէ վէրմէք, գապուլ էթմէք. Տես և 'ի տառն Փ, ՓՈԹԹ ՑԱՆՁԻՆ ՈՒՆԵԼ. *Զայսոսիկ ձեր յանձին կալեալ, և 'ի սոյն յաճախեալ. Ե. պ. ա. 8։ *Ըստ պատգամին պատուհասի ոչ կարէր ունել յանձին. Ագաթ։ *Զօրէնս մոգութեան յանձին կալջիք։ Ոչ կալան յանձին ամենեքին. Եղիշ։ *Զունի յանձին (յն. չընդունի) տանջել 'ի խղճէն, յորժամ զչարիսն յիշեսցէ. Ոսկ. էբր։ *Իսկ յանձին կալցից տրտմեալ (յն. խոստովան եղէց), եթէ կարող է փրկել աջ քո. Յոբ. խ. 9։ Նոյնպէս և Ոսկ. մ. ա. 17. *Ամիցես, դժուար է զառավորութիւնն մոռանալ. ունիմ յանձին և ես"։ Իսկ Վրք հց. ԻԷ. *Ցանձին կալայ վանականին, թէ ունիմ ինչս բազումս, և եթէ չլինեցայց՝ տացից 'ի վանս". իմա, խոստացայ։

Իսկ Գր. փղ. յէէմ. *Առաջիկային՝ տեսութն յանձին", իմա, որ ինչ լինելոց է՝ ած գիտէ, կամ այ թողլի է։

ԶԵՌՆ ՑԱՆՁԻՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Ձեռներէց լինել յանդուգն ամբարտաւանութբ, կմ արիութբ. յանդգնիլ. պարծիլ. *Մոնտանոս հպարտացեալ՝ ձեռն յանձին հարեալ, թէ նա իցէ հոգի բարեխօս. Եղս. պմ. Ե. 14։ *Հպարտացեալ և ձեռն յանձին հարեալ էին, և պարծէին անուամբն աքքահամու. Եփր. համաբ։ *Մի ձեռն յանձին հարկանիցէք, եթէ ունիմք հայր զաբրահամ. Ոսկ. մ. ա. 11։ *Իբրև ետես զգողիադ զի նախատէր զիսրայէլ, հար ձեռն յանձին սպանանել զայլազգին։ Անուամբն աբրահամու ձեռն յանձին հարեալ պարծէին... Եթէ ոք ձեռն յանձին հարեալ իցէ՝ թէ ես քնի եմ, գոնեայ իբրև զինքն համարեսցի զմեզ։ Որ ոք ձեռն յանձին հարեալ իցէ հաստատուն կալ, զգուշ լիցի, ևն. Եփր. Բգ. Ա Ե. Ա ա. կոր։

ԱՆՁՆ. Ցածային՝ է Անձնաւորութիւն, որ և Ենթակայութիւն առնչական ասի յածաբանից. դէմ. երես. անձ. Կըշօսփ, ուքուֆ. Πρόσωπον. Persona. Ὑπόστασις. Hypostasis, subsistentia. *Երեք անձինք և մի բնութիւն՝ մի ածութիւն, զքեզ խոստովանիմք յաւէտ Սբ երրորդութիւն։ Երրակի թիւ կատարեալ, յերիս անձինս բաժանեալ (այսինքն զանազանեալ), ածութբ միաւորեալ։ Երրորդութենդ երրեակ անձին. ժմ։ Ղար։ *Կատարեալ է հայր՝ անձամբ և զօրութբ. կատարեալ է որդի անձամբ և զօրութբ. ևն. Ցծլ. Բ։ *Կատարութիւն հաւատոյն՝ զհայր և զորդի և զՍբ հոգին ճանաչել երիս անձինս, և մի ած. Խոր. պրգ։ *Մի երրորդութիւն կատարեալ 'ի յանձանց երից. Նար. խԳ։ ևն։ Ըստ և յանսովոր հոլով, անձունք. *Մկրտեսջիք զնոսա յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն, զի յայտ արասցէ, եթէ մի բնութիւն են նոքա, որ 'ի մի անուն անդ երիս անձունս անուանեաց. Եփր. համաբ։ *Ոչ անձն հօր՝ է անձն որդւոյ, և ոչ անձն որդւոյ կամ Սբ հոգւոյն՝ է անձն հօր. Սեբեր. ա։ *Ընձն երրորդական, բնութիւն միական, անհաս յաւիտեան։ Անձինք յատկային՝ 'ի մի գումարին, և զանազանին։ Անձըն հօր անծին, բազում բարձր ուղին, մատն յայտնեալ հոգին. հայր արմատ ծառին, սաս նմին որդին, պտուղ Սբ հոգին, միակ յերեքին, երրեակ միակին։ Լոյս 'ի լուսոյ՝ անձն դիմաւոր, որդի եղեր կուսին կամաւոր. Գնձ։

ԱՆՁՆ. 'ի մարդիկ՝ է Հոգի բանական. որ և ոգի, և կենդանութիւն կամ շունչ մարդոյ. ճան. որպէս Ψυχή. Anima. *Օրհնեա անձն իմ զտէր։ Օրհնեցէք անձինք (կամ հոգիք) և շունչք արդարոց զտէր։ Տրտում է անձն իմ (կմ ոգի իմ)։ Որ գտանէ զանձն իւր։ Կորուսցէ զանձն իւր։ Զինչ տացէ մարդ փոխանակ անձին իւրոյ։ Մեծացուսցէ անձն իմ զտէր։ Ցամենայն անձնէ քումմէ։ Դնեմ զանձն իմ։ Դիցէ զանձն իւր 'ի վերայ բարեկամի իւրոյ։ Սիրտ և անձն մի։ Որք ընդ անձ ին ի-

մոյ զիւրմանց պարանոցս մատուցին : Ոչ հաճեացի ընդ նմա անձին իմ: Ամենայն ցան- կութիւն անձին քոյ գնաց ՚ի քէն. ևն : *Ոչ եթէ անձն կամ չունչ իցէ դժոխոց ։ ։ յն . մի բառ ψυχή . Ոխ. է ։ *Փրկել զանձինս մեր ՚ի փորձութենէ : Ի փրկութիւն անձանց մերոց . ևն . Ըմբ : *Յերրորդ գիրս յաղագս անձին. Ագ . պերիթմ . այն է գիրք արիստոտէլի յաղագս հոգւոյ . որպէս և ՚ի Ննս . Բն . ուր յն . գինի հոգի, ՚ի հյ . առեալ Թարգմանի Անձն : Ուստի

Անձն և մարմին՝ դնին առ նախնիս ոյդ հակագրեալ հոգի և մարմին.* Զնոյն բաժա- նել յանձն և ՚ի մարմին. Պիտ : *Մարմինն մեղսք գրաւեալ, և անձն ՚ի գործոց չա- րեացդ ոչ մեկուսացեալ: Ախտանամբ յանձն և ՚ի մարմին : Քաւութիւն անձանց, առ- ողջութիւն մարմնոց : Բժշկապետն անձանց՝ քան թէ մարմնոց : Լուացմամբ մկրտին՝ զանձինն հաւատոյդ առնուլ արդեւք: Մի՛ն- որդաւ անձինն ընդ հողոյ միաւորեցաւ. ևն. Նաբ : *Անձնս հրամանաւքդ ասի առ մեզ. զի անձն ասի հոգի մարդոյ և միտք , և գարձեալ անձն ասի և տեսակ գոյացութիւն անհատի . Ոսիփոբ : *Ոչ եթէ անդոյ , և կամ առանց մտաց և անձին, և թանց բը- նութիւն զնոսին ընկալաւ ՚ի կնոջէ. ՃԿ. էմ. էրն :

Ըստ այմ՝ ընդդէմ ապոլինարի հերե- տիկոսի , որ ուրանայր զմարդկային հոգին քրիստոսի , ասի ՚ի մեզ՝ թէ հաւ քո զհոգի կամ զանձն, և ոչ լոկ մարմին անանձն. և ընդ- դէմ Նեստորի ժամանի՝ որ երկու անձն կամ անձնաւորութիւնս դնէր ՚ի քրիստոս ըստ կրկին բնութեանց, ասի՝ թէ ոչ գոյր ՚ի քրիստոս անձն մարդկային , այլ միայն մի անձն աստուածային՝ ունակ կրկին բնութեանց : Զայս քաջ պարտ է ՚ի միտ առնուլ ուշիմ վերլծանողայ զայս բառս արան , և զամենայն գիրս նախնեաց . Թէպէտև ՚ի յիմէն գրաս ՚ի վերայ քրիստ բառս Անձն ոչ վայելի որպէս հոգի , այլ միայն որպէս Անձնաւորութիւն :

Անձն . որպէս Զգայական հոգի կամ չունչ անբանից. Ψυχή . (լծ . հյ . սիւք .) *Զանձինս վիշապաց յայգեցուցանիցեն . Ցոբ . իբ . 27 : *Խեղամուռս լիցեն անձանց խաչանց քոց . Աստ . իզ . 23 : *Զքոտի և անքատ անձամբքն (լուք) . Նար . կ : (Ա՛յլ է և ըստ ա նչ . ասել Անձն՝ վասն Թագա- ւորութիւն , և վասն ուրոյ որ՝ոյ , և վասն արեգական , ևն , որպէս ինքն , իւր :)

Անձն . Խակութիւն գոյացուր իրաց . գոյա- ցութիւն , հակագրեալ ոչնչի և պատահման , որպէս ըստ ընդհանուր առման յն . և լտ . Ὑπόστασις , οὐσία . Subsistentia, et sub- stantia rerum , res subsistens. որք Թարգ- մանին ՚ի մէջ և ԳՈՅԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ , ՀԱՍ- ՏԱՏՈՒԹԻՒՆ , ևն. *Զարիքն՝ որ լինին , ան- ձինք ինչ իցեն : Սպանուածին չէ անձն ինչ , և ոչ չնուճի անձն ինչ է : Զչարիսն ոչ պարտիմք անձինս անուանել , այլ ար- գասիս անձանց : Այուանք առանց անձանց են՝ յուշկապարիսց և իշացուց . Եփիփ : *Անանձն Թուին իրքն՝ որ յատուին են . և հաւատքն անձն չնորհեն նոցա . մանաւանդ եթէ՝ ոչ չնորհեն , այլ ինքն իսկ է անձն նոցա . Սրփ . ա . յհ . ը . (այն է , յոտա- ցեալց իրաց հաստատուճի . ըստ յն . իբր՝ պոսիս :) *Իշխան արար զնա (զաղամ՝ կենդանեաց) դնել զանուանս , որպէս և ինքն (ձե) հաստեաց զանձինս (նոցա) . Եփբ . ծն :

Անձն . Մարմին մարդոյ՝ կենդանւոյ կամ մեռելոյ , որպէս բաղկացեալ յամենայն անդամոց . կամ երևելի մասն նորա . որ- պէս Իրանք . Ինն , ինօթք . Ա՛մենայն անձինք մարդոյ (ըստ բազում ձ . և յն . ուր քա- նի մի օրինակք , ՚ի մեռեալ անձն մարդոյ) , անոքք լիցի . Թուոց . ծէ . 11 : *Գտաւ գլուխ մարդոյ առանց անձին . Մաթ ին : *Ընդ նը- մին յարմարեալք որպէս անձն ընդ գլխոյ : Որպէս գլուխ առանց անձին յարմարուճ ոչ կարէ կրել կենդանուճի , և ոչ անձն առանց գլխոյ . Ը. ընդդ : *Կամեի՝ թէ զգե- վառակ անձնս յարուցեալ էր , և ոչ գկնիս : Ըստ իւրաքանչիւր անձին սրբոցն (նահա- տակելոց) սասպաս . Փոլպ : *Առ չարժուճն անձին , ուռ փոխոխուճն գարշապարի : Կառավար անձին , բարձուճն բանկի . Նաբ . կբ . կէ : *Ընկալաւ նա բոլորովին անձամբն յաման անգր . Եսա . պփմ . ա . 8 : *Զքերով բէիոյն զթևան տարածեալ ՚ի վերայ գլխոցն և բովանդակ անձանցն (իբր մարմնոցն և բրևելոց) . Խոսր . պթբգ : *Որ զգայլոյ կո- րիւն մնուցանէ , և իբր զան կորիւնս ընդ անձն անկանին (ասե իբրոյ . վերան ցոխիե- լովեսպ.) Եփիփ : (Ա՛յլ է և ՈՒՆՈՒԼ կիմ ԲԱՌՆԱԼ ԶԱՆՁԱՄԲ , ԸՍՏ ԱՆՁԻՆ . (այս- ինքն ՚ի վերայ ինքեան . տես ՚ի ա . ՝նշ :)

Անձն , անձինք , կամ Ամենայն անձն . Մարդ . մարդիկ . ոք . իւրաքանչիւր ոք . այսչափ կամ այնչափ ոգիք . ինսան , հէր էս , ապամ , էլէ . ձան . Ψυχή . Anima. *Ա մենայն անձն՝ որ ընդ իշխանութիւք իցէ : Լի- ներ ամենայն անձին ահ և երկիւղ : Խոս- տեր զանձինս ձեր . (որ և ասի , զոգիս ձեր, կամ զձեզ .) ևն : *Ի մի ոք անձն . Պիտ : *Իւրաքանչիւր անձին : Իշխուած կամ երկոց անձանց մահու պատճառ : Անթիւ ան- ձինք . Փոպ :

Անձնագիր , ոյ , կամ ի , ացս . ա . Գիր- ցեիկ և վայելուչ անձամբ. ագուստ . փիլէբ. *Զոր առեալ անձնագիրսն : Անձնագիր- զայն պարսից . Խոր . ա . 8 : գ . 65 : *Զանձ- նագիրս արտաքոյ այլոցն տրոհեալ . Զանձ- նագիրն և զվայելուչ երիտասարդն զաչուս. ՃԿ . իթ :

Անձնագիտ . ա . Որ անձամբ զանձն գի- տէ . յն . սնափառ . ԽԽ պինդ գովող. *Զիմիրդ չէ՞ամարիցիմ անձնագիտ . Ոխ . ս . ի . 10 : *Ցոլովք սնապարծ և անձնա- գիտ զքեզ բամբասանեն. Երզն . մգն :

Անձնագիտութիւն . գ . որ և ԱՆ- ՁՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . Գովելն անձամբ զանձն. յն . սնափառութիւն . Κενοδοξία. *Նա և այժմ իսկ վասն միւսոյն (այսինքն այլոց) անձնա- գովութիւն առնես. Ոխ . ս . ի . 10 : *Զանձնա- գովութիւն արհամարհէ . Երզն . մգն :

Անձնադատ . ա . Անձամբ զանձն գա- տող . անձամբ յանձնէ գատեալ . * Սխա- լեալ անձնագատ : Անձնագատ գերի : Ընկալ զնաստուածնուի անձնագատ բանիս . Նար . գ . իբ . հա :

Անձնադիւր , ի , ացս . Տ . Անձնդիւր . Βλαχικός. Mollis. *Չէ՞ այն արուեստանհա- սակաց , այլ անձնագիւրաց . Ոխ . էբբ : *Ցայտ յանդիման անձնագիւրք . Եփիփ : *Մի՛ սովորեսցիս լինել անձնագիւր և փափ- կակեաց . ՃԿ . գառն :

Անձնադիրութիւն . գ . Դնելն զանձն. ընծայումն անձին ՚ի ծառայել . *Անձնա- գրութեն և նուիրման է ձայնս , ահաւասիկ ես . Գե . էս :

Անձնաձօր . ա . Ձօրաւոր անձամբ . քաջ արի . *Անձնազօր ահագիտակ հաւա- սար վայելչականին . Շիր :

Անձնախրոխտ . ա . Խրոխտ ան- ձամբ . յանձնապաստան . անվհեր . փնա- խա . *Ցայտախիւ իմն ձգին ախորժակ՝ անձ- նախրոխտ լինել . Պիտ :

Անձնանձութիւն . գ . Ըստ յն . ճշոյ, իբր Անձնդիւրութիւն , վերածուճն ոգւոյ ՚ի տառապանաց ՚ի հանգիստ. Ψυχαγωγία. A- nimi recreatio . *Եւ այսոքիկ հանդերձ իւրք անձնանձութիւք և հեշտութիւք՝ ողջախոհ զմիտան ունելով. Բրս . սղ . ։։ :

Անձնանկամ . ա . Որ անձին կամքն վա- լի . անձնիշխան . *Կարգեաց զանուանորս , զնուսնուն՝ իմաստուն անձնակամս . Բոզս ։։ . 5 :

Եւ ինքնակամ . յօժարակամ. *Կանխէին անձնակամ կամք ՚ի պահս և յաղօթս . Ագթ : ոյ ՚ի ճ . Բ . գրի Անձնանկան :

Եւ Անձնահաճ . ինքնահաճութիւն . ինքնա- գլուխ . *Ցանձնակամ մարդկանն գնալոյ ծնաւ զպատակտումն : Ազատեալքիւ ՚ի ծա- ռայութենէ անձնակամ գործոցն խաւարի . Ագթ : *Պերոզ անձնակամ և անհնազանդ : Ըստ հպարտս և անձնակամ բարուս իւրոց. Փոպ ։ *Անտերունչք և անձնակամք . ճճ :

Անձնանկամութիւն . Նոյն ընդ վ : կանոն :

Անձնանկամանկոնութիւն . Տ . Անձ- նանձհաճութիւն : կանոն :

Անձնանկան , ի , ացս . ա . Ψυχικός. A- nimatus, animalis, ceu animae , vitalis . πνευματικός , spiritualis . Հոգեկան . Հո- գևոր . իմանալի , բանաւոր . ընչաւոր . կեն- դանական . բահանի . *Քահանայապետն ՚ի աքն սրբոց ոչ մնանէ պշնաւորապէս , նուի- լել զանձնական արիւնն : Զանձնական վնասեալսդ այդ յինէն ՚ի բաց փարատեցուս ցիտալ . Փիլ . այլբ : *Ցանձնական էութենէ իւրում զնւալն ունի , այլ վասն երևելի ա- րարածոցս առեալ նմանութիւն . Ագթ : *Մարմնականաց և անձնականաց : Անձնա- կանացն անհնարութենէ : Անձնական օձ , կիցաւ , կամ երկիր , կամ քաղաք են . Նար սոեպ . լ . սղ . թ : *Անձնական պատա- րագ լինել այ կենդանւոյ . Վահր . գաբ : *Անձ- նական առաքինութիւնք . Պաղ . ին : *Անձ- նական զօրութիւնք . Նիսս . Բն . սոեպ . իմա կենդանական , և յօժարական . զոր օրինակ եւաակայութիւն , միտք , յիշողութիւն , շար- ժութիւն , զգայութիւն :

Կամ իբր Անձնաւոր . *Բանն ասե՝ զան անձնական , և մարդ կատարեալ . Ոխ . ես :

Անձին սեպհական . իւրական . յատուկ. *Ոչինչ անձնական խոսեցայ ընդ ձեզ . Ոխ. յհ . իէ . 23 : *Զձայնս զանձնական , և զպար- տարանս զանձնական . Բրս : ՃԿ . իմ . էբն : Տծաղ : * Կանխէին անձնական կամք ՚ի պահս և յաղօթս . Ճ . Բ :

Անձնանձիծ , կցի , ցաց . ա . Ὁμόψυ- χος. Unanimis . Համաչունչ . համակամ . մէկ միբոք՝ մէկ հոգի . *Եղեալք միոյն՝ մի , որք երրորդութենէն եւք կամակիցք և անձնա- կիցք . Ա՛ ոբս . ծգ : *Հաւատացեալքն ընդ ամ աշխարհ անձնակիցք և եղբարք . Լչէ . պոբգ :

Անձնանորճան . ա . Կործանիչ անձ- ին կամ հոգւոյ . *Ցոյժ գՀնեայ և անձ- նակործան . Սիոն . ազ :

Անձնանորոցս . ա . Կործանիչ անձին կամ հոգւոյ . *Պատրող է կենցաղոյս ալէ- կոծութենէն , և անձնակորոյս՝ ախտէն . Վբփ հց . գ :

Անձնանչաձ , ի , ից . կիմ Անձնչաճ . ա . որ և Անձնանձաճոց , Անձնչճաճոց . Αὐ- ταρεσκος. Sibi nimis placens. Ինքնահաճ . ինքնահաճոյ . ինքնահաւան (ոք , կամ գործ նորա .) փնահաւակ , մադրոբ . *Ա՛ն- պիսին ժամերկ և անձնահաճ և անհնազան է : Անձնհաճն յանդիմանի նոյն ինքն և անհնազանդ . Բրս . հց : *Եղև այր քաջ,

անձնահաճ և հպարտ. խոբ. Ք. 48: *Ոչ հաճի պատկագիրն ընդ անձնհաճան. ՃՃ: *Անձնահաճ հպարտութիւն, կամ անապարժուելի. ՅՃԽ. Ի: փոքդ:

ԱՆԶՆԱՀԱՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անձնահաճ, և որ ինչ սեպհական է նմին. *Անձնահաճական ասէ, որ ինչն զինչն գերամբառնայ. Երզն. ՓԵՐ:

ԱՆԶՆԱՀԱՃՈՑ կամ ԱՆԶՆՀԱՃՈՑ. Տ. ԱՆԶՆԱՀԱՃ. *Ա՛նիպիսին ընդ անձնհաճոյին գատապարտեալ է. Բրս. հդ: *Վասն անձնհաճոյ կամաց Թագաւորին. Ճ. Ա:

ԱՆԶՆԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՆԶՆՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐταρεσκεία. Sibi placere. ինքնահաճանութիւն. ամբարհաճութիւն. հպարտութիւն. ինքնակամութիւն. անսաստութիւն. փիլոնեհկէտ, ղեսրոսր, փիդր. *Անձնահաճութիւն պերոզն իմ եղբօրն անձնհաճութիւն կամացն. փոքդ: *Զիւր զսիան անձնհաճութեան կատարեսցէ. Բրս. հդ: *Վտանգ առաջին և մեծագոյն՝ անձնհաճութիւն. խոսր. պոքփ: *Ա՛յս է գործ ատանայի, զի անձնհաճութիւնն զամենեսեան վերիպեցուցանէ՝ իբաց: Զգոյշ լինիցես յանձնհաճութենէ գիւբն. Վրք հդ. Ք: *Անձնհաճութեան տամ կարծիս. Լմբ. պոքփ: *Ոչ յանձնհաճութիւնէ կամաց արարաք զայդ, այլ՝ ի հրամանէ սիրելի զաւակի քոյ. ՃՃ:

ԱՆԶՆԱՀԱՄԱՅՆ. ա. համայն հոգեպատեալ. իբրու բոլորովին հոգի. *Անձնահամայն իսկապէս՝ ի հոլ վիճի. Նար. ՅԲԷ:

ԱՆԶՆԱՀԱՄԲՈՑՐ. ա. Ուր իցէ համբոյր հոգևոր. հոգեկցորդ. մտերիմ և ներքին. *Անախտական սիրարկու անձնահամբոյրն կցորդութիւնէ. Նար. ՂԷ:

ԱՆԶՆԱՀԱՆՁԱՐ. ա. Որ հանձարեղ ինչ յանդիպէ և ըստ մտի. և՛ հանձարեղ, ըստ մտի. մտացածին. *Ազէ ասացին մեզ անձնահանձարքն: Անձնահանձար խմաստիւք. Թղ. պհ:

ԱՆԶՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ջունձն հարկանելն. իբր սանձահարուելի անձին. մեռելութիւն. *Որ յօժարանայ զորովայն միայն արկանել ընդ լծով պահոց, և զայլ անգամանն արձակել՝ ի գործել ղգործս չարեաց՝ առանց անձնասպառութեան. Թղ. պհ:

ԱՆԶՆԱՄԱՀ. Տ. ԱՆԶՆԱՄԱՆ. *Անմտութիւք չանկան անձնամահք լինել. փոքդ: *Սլով անձնամահ եղև. Տէր ԻԷ. հոկ. Ը:

ԱՆԶՆԱՄԱՀՈՒ ԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԶՆԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Չարէ ն անձնամահուի քան զօտարասպանութիւն. Մանդ. Ն ԵՀԸ. յԳ. գՂ:

ԱՆԶՆԱՄԱՏՆ. ա. Մասնիչ անձին իւրոյ՝ ի ձեռս օտարաց. ինքնասպառ անձին և այլոց. ինքնակամ օտարացեալ. Աստոմօլոց. Transfuga. *Ա՛նդկորդի անձնամատն. ա. Խգ. Ի. 30: *կամաւորապէս անձնամատն. Նար. ԻԲ. ԽԸ: *Անձնամատն եղեն՝ ի ձեռն նոցա. Լմբ. պոքփ: *Անձնամատն գարշելի՝ չէ վկայ: Անձնամատին ըստմահ մեծաւ մեռանել. ՅԳ. ԽՆ:

ԱՆԶՆԱՄԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. հակառակիլ անձամբ անձին: ՃՃ:

ԱՆԶՆԱՑՈՐԴՈՐ. Տ. ԻՆՔՆԱՑՈՐԴՈՐ, ԻՆՔՆԱՑՕՅԱՐ. *Որսացաւ զնս նեհգութիւք, և ես անձնայորդոր կամաք հաւանեցայ պատիր խորհրդոց նորա. Մաբաք:

ԱՆԶՆԱՆԱՀԱՍ. ա. Ὠνείδισας ψυχὴν αὐτοῦ. Improperans animam suam. Որ նախատինս դնէ անձին իւրում. ոանհայրռա հոգւոյ և մարմնոյ իւրոյ. *Ժողովուրդ անձնանախատ՝ ի մահ. Դոպ. Ք. 18. Ուր գրէ Եփրեմ. *Որ նախատեաց զանձն իւր՝ ի մահ. այսինքն զի խրոխտացաւ և ընկեց զանձն իւր ի մահ »:

ԱՆԶՆԱՆԱՄ, ացայ. է. Անձնասուրիլ և հոգիասուրիլ. գոյասրիլ. *Ամենայն որ ինչ անձնացեալ է, (յն. յետնակայաւէ է, ἐστὶν ἐν ὑποστάσει,) նոյն և գոյութիւնն հանդիպի: Զբանն ես էասիս ասեմ անձնացեալ (յն. գոյացական ἐνούσιος), և ոչ լուծական բան. Աբ. Ը: *Զգոլն, և զանձ նանալ բանին. Մաթ. նդ. Ետէ: *Զիմիրդ իշխես ասել զանիերոյթ և զանմարմին անձն որգւոյ մարմնաձևապէս անձնանալ յարգանդի կուսին. ՅԿ. իմ. ԵՐԼ: Ե Գր. փվ: *Մարդն անձնացեալ (այսինքն հոգևոր) ոչ յօժմիքէ պատմի. Նար. իոս:

Եւ որպէս Միանձնանալ, կամ հոգևոր մարդ լինել. *Միեզինաբար անձնացելոց հնաչակրօն կրօնաւորաց: ՃԳնազգեաց անձնացելոց եղբարցդ. Մաթ. ա. ԻԷ. ի:

ԱՆԶՆԱՆԻՆ. ա. Որ անձամբ զանձն անիծանէ. *Ընձնանձն եղիւկն. Նար. ԻԷ:

ԱՆԶՆԱՊԱՓ. ա. Որ ինչ ի ըստ չափոյ անձին. համաչափ մեծութեան իւրում. *Ծոան լուանի (ասի) անձնապափ տեղա փոխութեի իւր. վանդ. փաբէսոս:

ԱՆԶՆԱՊԱՀ, ի, ացայ. գ. Σωματοφύλαξ. Satelles, corporis custos. Պահապան անձին կամ մարմնոյ Թագաւորի. Թիկնապահ. *Զամենայն իշխան օրամուիցն՝ ի սպառ անձնապահաց Թագաւորին (այսինքն անձնապահ գոլոյ կամ անձնապահութ). ա. ճ. Իբ. 2: *Ոչ են այնպէս դդոյչք Թագաւորի անձնապահք, որպէս նոքա. Ոսկ. յԿ. Ք. 32:

ԱՆԶՆԱՊԱՀ. Ուր իցէ զգուշութիւն անձին իւրոյ. *Վասն անձնապահ լուսթեան. կԼՓաբ:

ԱՆԶՆԱՊԱՀ ԼԻՆԵԼ. Պահել զանձն իւր. զգոյշ լինել. խորշել. սագըմագ. *Զորմէ և գու անձնապահ լինիջիր. Ք. ՓՀ. Ը. 15: յն. զգեզ պահեա:

ԱՆԶՆԱՊԱՀԱՊԵՏ, ի, ացգ. գ. Ἀρχισωματοφύλαξ (իբր մարմնապահապետ.) Summus corporis custos. Գլուխ անձնապահաց կամ Թիկնապահաց. *Ընձնապահապետ որպէս զբեզ. ա. Խգ. Իբ. 1:

Եւ որպէս խնամակալ անձին իւրում ևթե. ինքնատէր. ինքնապլուխ. *Եւ ին քեանք ցրուեալք սիրուգութիւք անձնապահ հապէտք յամենայն լերինս շրջելին. Խոր. գ. 56:

ԱՆԶՆԱՊԱՆԾ. ա. Պանծացեալ յանձն իւր. և Որ ինչ է պանծալի անձին. փառացի. շքեղ. *Ընձնապանծ բարեփառութեի. Պիս:

ԱՆԶՆԱՊԱՆԾ ԼԻՆԵԼ. Պանծանալ յանձին. պարծիլ. անպիտիլ. *Ա՛յիւս գունակ սեռանէին անձնապանծ լինեալ. Պիս: *Զի մի՛ անձնապանծ լիցի նա. Երզն. Տգր:

ԱՆԶՆԱՊԱՀՏ, ի, ից. ա. Որ զկամս անձին պաշտէ. *Ընձնապաշտիցն վարձս ընդ Էր տայ. Ոսկիփոր:

ԱՆԶՆԱՊԱՀՏ ԼԻՆԵԼ. Ընձամբ պաշտել. կամ հոգւով պաշտել. *Յոանաւոր տքնութիք անձնապաշտ լեալ ալքեայն. Ճ. Ա:

ԱՆԶՆԱՊԱՏՐԱՍՏ. ա. Որ պատրաստ ունի զանձն, կամ զհոգի արձրուն և զգաստ. *Անձնապատրաստ զգուշութիք հաստատեալ և ուսուցեալ՝ գարձան իսաղաղութիւ. Ոսկ. գԲ:

ԱՆԶՆԱՊԱՐԱՏ. ա. (լաս ևս՝ ԱՆԶՆԱՊԱՐԱՐ.) Որ զանձն իւր պարապատացոյց. ցանել կամ պարարել. յօրացեալ. *Ահա պաճուճեալ, և անձնապարարեալ, և միմոք. Վրք հդ. Ք:

ԱՆԶՆԱՊԱՐՏ. ա. Որ անձամբ չափ պարտական գոանի. կիմ Պարտական հոգւոյ, զոր օրինակ ոսպանուլն կիմ պատճառն սպանուելոյ, կիմ որ չարչարելոյ զգոլութեի. *Ընձնապարտ է ոյ: Անձնապարտ լիցի ոյ և մարդոյ՝ կրկին մահուց արժանի. Տճաւ:

ԱՆԶՆԱՊԻՍ. ն. հոգեպիս. ի բոլոր անձինէ. ի սերտ սրտէ. *Զվայելէր անտեսից անձնապիս հոգիադրկեալ. Նար. իոս: *Պիսք են քահանայքն զնոցա տասցեալ ոտոյմասերգութիւն՝ իբր անձնապիս օրհնութիքն ոյ մատուցանել. խոսր:

ԱՆԶՆԱՊՈՒՐ, կամ ԱՆԶՆԱՊՈՒՐԴ ԼԻՆԵԼ կիմ ԵՐԹԱԼ. Ապրեցուցանել զանձրն. սպրիլ. զերծանիլ. պրծանիլ. ՊՒԻԲԸ խուսբել. փնդիրի գոսրնաբմաֆ. *Բաղձալի էր անձնապուր միայն լինել. Ոսկ. Ես: *Անձնապուր լեալ հանդերձ զինակրաւ. Աբծր. ա. ղ: *Ընձնապուրլոյք լերուք: Դուք հանդերձ եղբարբքդ անձնապուրք լինիք. Փոքդ: *Փախուցեալ երթայցէ անձնապուր ուրեք՝ զկեանս անձինն չահէլ. Եզնի: *Գնացեալ եմք լինել անձնապուրծք. Փոքդ: *Անձնապուրծք փրկեան լինել յանպատրեալ բանէ. Նար:

ԱՆԶՆԱՒԻՐ, սիրի, բաց. ա. Φίλαυτος. Sui ipsius amori cedens. Φιλόψυχος. Hujus vitae cupidus. Որ սիրէ զանձն իւր յանչափս. խնդրոյ զանձինն, և ոչ զընկերին. կինդյալաւէս. ՊՒՊՒՒՒ՝ ՊՒՒՒՔ ՔՒՔՊՒՒՒՒ ՊՒՒՆՔ. *Անձնասէրք, արծաթասէրք. Ք. Փխ. Ք. 2: *Մի ոք եղիցի անձնասէր, և մի առանց համարձակութե. ԱՅՔ. ի Տճ: *Անձնասէրն ոչ կարէ լինել եղբայրասէր. Մանդ. ծԵ: *Որ անձնասէրքն են քան զարժանն, զընկերին չահս լինիքեանս ձգեն. ՅՃԽ. Ք: *Հպարտ և անձնասէր. խոբ. Ա. 13:

Իսկ Ք. Ի. Ղ. 21. *Ա՛ռ տկարութե մըտուց վասն անձնասէր բարոյից». յն. անօրէն գթասիրութե բերեալք:

ԱՆԶՆԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և ԱՆԶՆԻՐՈՒԹԻՒՆ. Φιλαυτία. Amor proprius. ՍԷր անձին. ինքնասիրութի. խնդրելն զչահ անձին, և ոչ զընկերին, կամ զփառս ոյ. *Չարեացն է անիծութեն և անչնասիրութեին կառավար. ՅՃԽ. Ք: *Ընձնասիրութեն լինի արգել հոլրի խմանալոյ զնրա ուսնա. Ոսկ. Ի. Ք. 11: *Սատանայական անտուչն եղբայր անձնասիրութի. Մանդ. ծԵ:

*Իգր մեռեալ իսկապէս համայն աշխարհիս անձնասիրութե. Նար. ԽԵ: *Ընձնասիրութեն թշնամի խմաստնէն է, սիրելով զարժանին սիրոյ՝ զարդարութի և զչէմարտութի. փիլ. լԻ: *Յանձնասիրութեան՝ ի պարտաւորութի փախիլկ: Յանձնասիրութե՝ ի կարծեացն փախիլկ: Յանձնասիրութի, որոյ վախճանն կորուստ է. Բրս. հդ: *Զի մի անձնասիրութեն և զերտաւնեան ևս կորուսանիցկ. Ոսկ. Ի. Ա. 16:

ԱՆԶՆԱՊԱՆ, ի, ացգ. ա. Αὐτόχτονος, αὐτοφόνος. Qui se ipse interficit, perimit. Սպանող անձին իւրոյ. որ զնուրովի երթայ. անձնասանկ. ինչը զինչը ՃՀՅՈՀ. *Իբրև անձնասպան գատապարտեսցայ. Ոսկ. ԾՆ: *Անձնասպան լինել. կանան:

ԱՆԶՆԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆԶՆԱՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. *Անձամբ զանձն սպանանելն. կանան:

ԱՆԶՆԱՎԱՃԱՌ. ա. վաճառօղ անձին իւրոյ. ինչ զինչը ծախօղ. *Անձնավաճառ գիր. Նար. խԷ:

ԱՆՁՆԱՏԵԱՑ. ա. Առեցօղ անձին իբրոյ. Թշնամի անձին. *Խնայեա՛ ի ծերութիւն քո այ անձնատեաց. Ճ. Ա:

ԱՆՁՆԱՏԻՐ, կամ **ԱՆՁՆՏԻՐ**. գ. Αὐτοδέσποτος, κυρία ἑαυτῆς. Sui juris, arbitrii; sui potestatem habens. Տէր անձինն. ինքնիշխան. ինքնագլուխ. *Ոգիքն ի սկզբանէ անձնատեր կամակար եղեալ էին. Ոսկ. յհ. ա. 11: *Ոչինչ զմեզ անձնատէրս տեսանել այլ հասարակաց զարարածս ծառայս գոլ քո. Պիտ:

ԱՆՁՆԱՏՈՂՈՐ. ա. Տջորիչ անձին, ոգւոյ, սրտի. Ինչը զԻնչը էրօչ Տվիլոյ. *Անձնատոչոր սօթոմով խարուկեալ. Նար. կոա:

ԱՆՁՆԱՏՈՒԻ. ա. Յանմնէ տուեալ. յիւրմէ ատեղեալ. և ինքնահաճար. ուսումն որ ի յն. Παράδοσις, Traditio, Ատենդուել ասի, ի մեզ Թարգմանեալ է ԱՆՁՆԱՏՈՒԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. *Այլ ինն անձնատուր վարդապետութիւնս ի մէջ բերէ, որ օրինացն կարի հակառակ էին: Ընդդէմ անձնատուր վարդապետութիւն խոսէ. Ոսկ. Տ. Ը. 26: *Որ անդէպս լուծանէին զօրէնսն անձնատուր վարդապետութիւնք. Երզ. Նախ:

ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Αὐτομολέω. Transfugio, sum perfuga, deditus. Ձանձն իւր տալ, մատնել. անցանել ի կողին օտարաց կամաւորութիւք. մատնել ի հնազանդութիւն. *Անձնատուրք եղեն առ յեսու. Յես. Ժ. 1. Ե 4: *Ոչ եղէ անձնատուր ի տունն դաւթի: Անձնատուրք եղեն. Ի գ. Ք. 8: Ժ. 19: *Վասն անձնատուր ձեռնտուութեանդ առ Թագաւորն: Անձնատուրք եղէն ի կամս, և ոչ ի բռնութիւն. Խոր. Ը. 7: Ք. 35: *Անձնատուրք լինելով ի ծառայութիւն ոստիկանին. Յհ. կԲ:

ԱՆՁՆԱՅՈՑՅ. ա. Որ զանձն ցոյց կամ ի ցոյց առնէ. փառասէր. ցօյասէր. *Կրօնաւորք կեղծաւորք, անձնայոյցք. Խոր. Ք. 68:

ԱՆՁՆԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Սէակ. հականիլ. իւրացուցանիլ. ենթակայացուցանել. յինքեան. որպէս յն. ὑφίστημι, ὑπόστασις. Ի բաւ ի սրբոչէոյ կուսէն մարմին անձնատուրական, ոչ անձն, այլ ևս առաւել յինքն անձնայոյց զակզբունս բնութեան մերոյ: Յանձն իւր անձնացուցյց մարմին հոգւոյ, և հոգի բանաւոր և մտաւոր. Դամասկ:

ՈՆՁՆԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Որպէս յն. Ὑποστατικός, ὑφεστώς. Subsistens, per se existens. Ընդակ անձին, կամ ենթակայութիւն. ենթակայակալ. գոյաւոր ակրատէս ինքնութիւք. *Գոյեղէն, և անձնատուր գոլ. կնթրդ. գանձ: *Մի ասե՛ հայր բանին կեն. գանող, իմաստութիւն անձնատուրն. Նիւս. Ի ոտանէ: *Անձնատուք ինչ յանձնատուցայ: Ընձնատուր և կենդանատուր: Մարդն անձնատուր է, և բարքն չանձնատուք. Եզ. Նիւ: *Խատարն չէ անձնատուր. այլ յետ լուսոյն մեկնելոյ չուք անկեալ և ատուեցեալ. կնթրդ. ծն: *Անձնատուր էութիւն. Շար: *Ձանձնիցքն բանդ անձնատուր. Նար. Իշ: *Ձերորդութիւնն յայտնէր անձնատուր: Ինձնակ գատաստ՝ երիցդ անձնատուր փառաւորատուր. Գանձ: *Բանիք հրեշտակացն, և մերս ... ատացականք են, և ոչ անձնատուք. Սարգ. յհ. Ը:

ԱՆՁՆԱՒՈՐ. որպէս յն. Ἔμψυχος, ἐμψυχώμενος, ἐψυχώμενος. Animatus, anima praeditus. Հոգեաւոր. ընչաւոր. բանաւոր. հոգի առնեցող. ճանչը. և հոգևոր. հոգեկան. խմանալի. բառնէի. *Անանձնից և անձնատուրց, անասնոցս, առնոց. Փիլ. այլբ: *Սահմանի կենդանին, հոգի անձնատուր զգայական: Բանն ի ընդ անձնատուր մարմնոյ զինքն միացուցեալ: Ոչ անանձն առեալ զմարմինն, այլ անձնատուր հոգւով խմանալեաւ. կնթրդ. գնդ. Ա պրպտ. լ. Ա հանգ: Որպէս և յհ. խմ. երե. Սարկ. մարդէն. Ա հանգ: *Ճշմարտապէս մարդ եղև՝ գոլով նոյն մի որդի և յաւուրան մարմնոյն մտաւորի և անձնատուրի. Եփես. ապ: *Հրամայէր որպէս անձնատուրի՝ քարին, փոխիլ ի յայլ տեղի. Նիսս. սթանչ: *Երկիր, կամ փող, կամ տունկ, կի մարդ անձնատուր. Նար: *Ձանհաս անօրէնութեանէ մայր, և զանձնատուր ատճառ ոչ բանին. Շար:

ԱՆՁՆԱՒՈՐ. իբր Առանձնատուր. մատնատուր. *Ձվից երանութեան ետ անձնատուր առաքինութեց. Լմբ. ապ:

ԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ψυχικός. Ad animam pertinens. Որ ինչ անկ է անձին՝ այսինքն հոգւոյ, ընչից. հոգեկան. կենդանական. ընչաւոր. բանական. *Մարմնատուրականաւ և անձնատուրականաւ ընդ մեզ եղեալ. զի և մեք յանձնէ եմք բանականք, և ի մարմնոյ. Պտպ. Ը: *Մարմնոյ ընդունել զանձնատուրական ազդմունս: Վասն անձնատուրական ներգործութեցն. Սահմ. Ե: Լծ. պոբք: *Բանն ած զգեցեալ մարմին անձնատուրական բանական ի սէջ կուսէն, ոչ ապաքէն բանական զգեցեալ մարմին, և հանդերձ բնաւորականաքն. Խոսրվ: որ հոգի և ի յաշխրդ նշանակութեի:

ԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. Ἐνυπόστατος. Subsistens. Ենթակայացեալ. անձնատուրեալ ածական անձամբ. *Խաւ ի ոջ կուսէն մարմին անձնատուրական, ոչ անձն. Դամասկ:

ԱՆՁՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. ս. Անձամբ. անձնատուրեաբք իւրով. *(Հայր) ոչ անձնատուրապէս հաղորդեցաւ բնութեան (որպէս զոր դի). Լմբ. պոբգ:

ԱՆՁՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Ψύχομαι. Animor. Ψφίστομαι. Subsisto. Հոգևորիլ, ընչաւորիլ. զգենուլ ոգի կենդանութեան. գոյաւորիլ. առնուլ զտեսակ ինչ. գոյացուր և անձնատուր գոլ. կի ենթակայանալ. *Անձնատուրի և կենդանանայ. Դիոն. ածայ. Ը: *Մարմինք անձնատուրեալք հոգւով ի մանալեաւ. կնթրդ. հանգ: ևս և ցհ. խմ. երե: Ձեբ. ծորձոբ: *Բանիս՝ որ անձնատուրեցաւ ի միասն, են. Լմբ. պոբգ: *Օգս անձնատուրեալ յարեգակնայինն ճառնան. չէ. Նիս. բն. Է: *Երրորդութեի անձնատուրեալ. Շ. վիպ: (իբր երեքանձնեայ է ու Թին այ):

ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπόστασις, Hypostasis, subsistentia, persona. Անձն. գեմ. ինքնութի. *Մկրտեք՝ զերիս երանելիսն անձնատուրութեամ գոչելով. Դիոն. Է. ինչ. Ը. Ե Է: *Փոխանակ մի անձնատուրութեն տեառն մերոյ յիր քեզ՝ երկուս անձնատուրութիւնս և դեմս անօրինաբար խորհեցան. Ան. Ը: *Հոգիդ այ անեղ էութիւն՝ կատարեալ անձնատուրութեբ. Շար: *Անձնատուրութեի հոգւոյն այ. Լմբ. սպիտ: *Երբ լեակ անձնատուրութի՝ համայն անքնին: Մինն երից անձնատուրութեց, Նար. ֆգ. ւբ: *Ոչ եկամուտ յանձնատուրութիւնն. ցձԲ. ղ:

Որպէս գոյատուրութի. խոկութի. իրա կանութի. մարմին. լսութի մարմնոյ. *Յօդս ածսքն ի պարզականացն ունին զանձնատուրութի. Եփես: *Չև է երևեալ տեսակ առ յապա բաւեցան անձնատուրութբ: Չնիւթն և զանձնատուրութիւն ածային սերոյն այժմ մեկնէ. Շ. ա. չհ: *Պատակաւեն զանձնատուրութիւն եկեղեցւոյ. Լմբ. սպ. կֆ: *Հաստատեցաւ պսակն անդամոց անձնատուրութե իւրաւ. Եփես. ծն:

Եւ իբր Առանձնատուրութի. յայտնութի. սեպհական որպիսութի. Ἰδιότης, τὸ ἴδιον. Proprietas, proprium, sors. *Առիւծուց անձնատուրութ հակեցուցանեն ի նա. Դիոն. Երին. Ք: *Չիւր գ յատուկ անձնատուրութին ցուցցէ վերանելն. Փիլ. այլբ: *Չիւր բանաքանչիւր գաս զանազանս ըստ անձնատուրութե. Լմբ. սպ:

ԱՆՁՆԱՆՀՈՎՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՆՁՆԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ: Ոսկ. Տ. ա. 20: Ք. 5. Ե 15: Ե յհ. 23: Ե Ք. Ի. Գ. Ե:

ԱՆՁՆԴԻՒՐ, ի. ա. որ և ԱՆՁՆԱԴԻՒՐ. Խնդրող զանձին գիւրուն. փափկակեաց. բարեկեցիկ. գատարկասէր. Թուլամորթ. ցէնսի բահաքնա պոփան. *Անձնդիւրն և անհոգն ի կարօտութե եղելցի. Աստ. ծԲ. 23: յին. անոյշ կի հեշտ. Ἰδιὸς. Suavis, jucundus. Փափուկն և անձնդիւրն չէ արժանի (կերակրոյ). Ոսկ. ա. փՏ: յն. եթէ ոք Թոյլս կի ընդարձակէ զանձն իւր:

ԱՆՁՆԴԻՒՐ. գ. } Դիւրութ
ԱՆՁՆԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ. } թի անձին. փափկասիրութի. գատարկակեցութիւն. *Ըստ անձնդիւրի և ըստ փափկութե չկրկին Անձնդիւրութբ չկրկին. Ոսկ. էէւիպ. Ե Ք. փՏ:

ԱՆՁՆԵԱՅ. } ա. Ἐυμεγέθης. Perma-
ԱՆՁՆԵԿ. } gnus, procerus. Ὄγκος. Mole insignis. Երևելի անձամբ. հարստամարմին. թիկնաւէտ. մեծ. հնծ, խոշոր. պէօրէլիս, էնօվեէլ, որգաւէլ, պոյլս պոյլս, էէլ էուէլ. Ա յր բարի, և անձնեայ. ա. Ի գ. Ք. 2: *Չայր սեգ և անձնեայ. Խոր. ա. 9. 11: *Մարգարէիան ոչ երեք անձնեայ ինչ մարմին իցէ. Ոսկ. Տ. Ք. 22:

ԱՆՁՆԸՆՏԻՐ կի **ԱՆՁՆԸՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ**, և **ԱՒՆԱՆԼ**. Չանձին բարին աւելի ընտրել. ըստ կամի ղիրան ընտրել. անձնդիւր լինել. *Անձնընտրեալք լինելով յոյժ բազմանայ լալումն ողբոյս. Եզէն. Ք: (որ մարթի ձգիլ և ի յաշխրդ նշ:)

Եւ ընտրել զայլ և այլ անձինս յիւր կողմն. այրընտրել լինել. *Մարգիկ ամրոյին անձնընտրեք լեալք: Անձնընդիր զգրոս իւր արարեալ իւրն ասս երկերիւր. ցհ. կի:

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆ, ի, ից. ա. Αὐτεξούσιος. Liber, sui juris, suae potestatis. Ինքնիշխան. տէր կամաց իւրոց. բանական. ազատ ի բնէ. և Անձնիշխանական, կամաւոր. *Անձնիշխանք են (հրեշտակք), ունակութբ ստացեալ զառաքինութեան. Մաթ. ի էիտ: *Մարդն անձնիշխան է, և Թագաւոր կամաց իւրոց. կնթրդ. վի: *Անձնիշխան էզև մարդն առնել զքարի: Թոյլ եմ անձնիշխանին ընդ անձնիշխանին ոգոլել. Եղնիկ: *Չի մի երևեացի անձնիշխանացս ակամայ օգնական. Լմբ. սղ: *Անձնիշխանի կամք, կամաց, կի կամք. Ոսկ. կա: Ագաթ. Լմբ: *Անձնիշխան բարուք. Փիլ. նո. ա:

Եւ Ինքնագլուխ. իշխանաբար գործօղ. կանոնագիծ ածեալ. ինքնայօժար. *Ոչ է մեծ Թագաւորդ անձնիշխան է ինքն. ա. Եզր. Ք. 28. յն. իշխանութբն իւրով: *Ցաղագա անձնիշխան գործոյս. յն. ինքնագործութե. Դիոն. Իզն. Է: *Հրամանաւ և կոչմամբ, և մի անձնիշխան կամք յառաջ եկեսցեն ի հաղորդութբն. Լմբ. պոբգ:

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԱՆ. գ. իբր Անձնիշխանութի. անձնիշխան կամք. *Անձնիշխանին սիրել զարգարութի. Լմբ. խմ:

ԱՆՁՆԻՇԽԱՆԱՒԱՐ. ս. Անձնիշխա-

նութիւն. *ախտաբար. կամաւոր յօժարութիւն. ազատութիւն. *Ջոր կամի՝ առնէ անձն իւր. Շ. Ռշ: *Ձնծ ազիւան բոլոր Թիս անձնիշխանաբար հպատ ոչք. Շ. Հրէից:

ԱՆԶՆԻՇԽԱՆԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Անձնիշխան կամք. անձնիշխանու թիւն. *Ար ոչ մարդն վասն անձնիշխանակամութեան առնէ. Եփ. ի Յարտաթիս:

ԱՆԶՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անձնիշխան, և սեպհական անձնիշխանի կամ անձնիշխանութ. *Անձնիշխանական կամք, կիմ յօժարութիւն. Ցճխ. Ը: Նանայ: *Դիւժ. Նեայ կզորգս այս անձնիշխանական. Նար. ւ: *Ծառայեն անձնիշխանականին. Շ. ամ լար:

ԱՆԶՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ԱԿԱՆ. ք. իբր Անձնիշխան. ազատութիւն. տ՝ Αὐτεξούσιον. Libertas. *Ի բաց բարձ ի միջ զանձնիշխանականն, և ոչ պատակեր եղեցուք (ապ). Դիմ. ած. Ը: *Ալ ոք անձնիշխանականաւն առ հայս խորհուրդ Թերրահաւատ. Լմ: *Ոչ բառնայ զանձնիշխանականն, որոց առաւել է զնա բանիւն հանգերձ. Տծիկ:

ԱՆԶՆԻՇԽԱՆԱԲԱՐ. տ. ԱՆԶՆԻՇԽԱՆԱԲՈՒ. *Անձնիշխանապես ընտրէ զոր կամի. Գէ. Ես:

ԱՆԶՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Αὐτεξουσιότης, τὸ αὐτεξούσιον. Sui juris esse, libertas, liberum arbitrium. Ինքնիշխանութիւն. ազատութիւն կամաց և ընտրութեան. կամք. յօժարութիւն. Իշոփէր, հիւսէի ինիիչոյ. *Ոչ կամեր, Թէ որպէս զանա առնուն ի հարկէ վարիցին. և ապա անձնիշխանութեանն այնուհետև չլիներ անձնիշխանութիւն. Եփիի: *Ոչ հարկաւոր կեանս ոչ նիոիք, և ոչ վասն նախանձամեղացն անձնիշխանութիւն ածային լոյս նախնախնամականին լուսափայլութիւն բլլանայ. Դիմ. էրին. Ի: *Կայ ի նոսա բարուցն անձնիշխանութիւն՝ յայն կոյս խոտորել, յոր իւրաքանչիւր ոք կամի. Փիլ. Նի. ա: *Կամաց անձնիշխանութեան հրամայէ զատաքինութիւն, ոչ հարկաւ մղեալ յուղղութիւն. Գրգմ. յ: *Ջած անձնիշխանութիւն պատ ասէին ոչ. յն սեպհական ընտրութիւն, կամ յօժարութիւն. Սեբեր. Է: *Ո՛չ ի բռնադատութիւն, այլ կամաք և անձնիշխանութ. Սրփ. ա. պ. Ի: *Ջնա յիմ անձնիշխանութեան՝ ոչ կարէ մոլորեցուցանել. Լմ. ոչ:

Եւ ինքնագլխութիւն. հաձոյք անձին. յանձնապատանութիւն. և Տիրական իշխանութիւն կամ ձոխութիւն. ֆեֆ, ֆերֆեֆիչէի, հիւսփ. *Ոչինչ գործէին անձնիշխանութիւն: Ոչ անձնիշխանութիւն ներդործեր. Ոսի. յհ. Է. 18: *կարկեցաւ մնատակարար, և ոչ անձնիշխանութիւն տիրօղ. Լմ. փ՝ֆեֆ: *Վասն զի առաքեալ եմ, և չեմ առաքեալ, զիարդ իշխեմ անձնիշխանութիւն գործել ինչ. Սրփ. ա. պ. ա: *Եթէ ասաց քանիցէ, կորոյս զանձնիշխանութիւն խոս. Մխ. գա: *Անձնիշխանութիւնդ ոչ է գովելի. Ճ. ք: Խակ յասէր, *ինքնազօրութիւն և անձնիշխանութիւն զայն գործեր. Ոսի. յհ. Է. 16. իմն, որպես ասի. հեղինակութեամբ. ἀυθεντία, auctoritas.

ԱՆԶՆԻՒՐ. տ. ԱՆՑՆԻՒՐ:

ԱՆԶՆԻՒ, ձեաց. ք. Երևելի մատնիք անձին. իրանք, լանջք. էօվնէ. *Առեալ զվարսիցն և զանձնեացն գագանի. ՃՃ:

ԱՆԶՆԿԱՄԱԿ. ա. Իբր Անձնակամ. *Անձնկամակ յօժարութիւն. կանան:

ԱՆԶՆԿԱՄԱԿՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՆԶՆԱՁՄՈՒԹԻՒՆ. *Ջուրքս չար, յօժարութիւն անձնկամակութեան լուծական հոսանքք ծփեալ. և երկիրս անպատակ, ոչ ունելով որդիս լուսոյ. Տծիկ:

ԱՆԶՆՆԱՆ, կամ ԱՆԶՆՆԱՃՈՑ. տ. ԱՆԶՆԱՁԱՆ:

ԱՆԶՆՆԱՃՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՆԶՆԱՁԱՆՈՒԹԻՒՆ:

ԱՆԶՆՑՐԳՈՒԹԻՒՆ. ք. Ἀυθαδιάζω, Arrogantia, amor sui. Անձամբ զանձն յարգոյ ընդայեցուցանելն. անձնագովութիւն. անձնատրութիւն. անձնահաճութիւն. *Ջի մի՛ կարծիցի ինչ, Թէ անձնյարգութիւն և պարծանաց իցէ վարդապետուին. Ոսի. ֆ. ա. 25:

ԱՆԶՆՊՈՒՐԾ. տ. ԱՆԶՆԱՊՈՒՐԾ. *Հազիւ ճողոպրեալ՝ անձնպարծ փախչէր. Ցհ. իԲ:

ԱՆԶՆՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՆԶՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ:

ԱՆԶՆՏԻՐ. տ. ԱՆԶՆԱՏԻՐ:

ԱՆԶՆՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. տ. ԱՆԶՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. *Ցանձնտուր նմա եղեալցն: Անձնտուր ի գուրգէն իշխանն վասց լեալ. Ցհ. իԲ:

ԱՆԶՆՕՐԻՆ. ս. որ և ԱՆԶՆԱՊԻՍ. Ψυχικῶς. Animaliter, animo. Հոգեպէս. հոգւով. *Ջօրհացէ տեսանել անձնօրէն զոլչխոհութեն զգեղեցկութիւն. փիլ. այ. լաբ:

ԱՆԶՈՒԿ, ձկի, կիմ կոյ, կաց. ա. գրի և ԱՆՆՈՒԿ. Στενός. Angustus. Ո յր անցքն կիմ միջոցն և գիրքն է փոքրիկ. նեղ. անմատն ի լայնութիւնէ կիմ յընդարձակութիւնէ. Նեղվոյ. փառ, փառաճբէփ. ոչբէբ. (լծ. և Թ. ենսիպ, ինձէ. և լտ. անթոպրաս.) *Անձուկ դուռն, կիմ ծով. Մփ. Է. 14: Ջափ. Ֆ. 11: *Անձուկ տեղիք, վայրք, հովիտ, մուտ, որովայն, բացակայութիւն, միջոց. Խոր. Է. 2: Ցհ. իԲ: Նար: Պիպ: *Նեղ և անձուկ է ամենայն անպատ, նեղութիւն յարծաթախրոնէ և ի հեշտասիրուէ և ի փառասիրութիւնէ և ի համամանկին, որք ոչ տան Թոյլ մտացն յընդարձակութիւնէ չքոչել. Փիլ. լԲ:

Մերթ փոքրիկ. դոյզն. սակաւ. և Դիւժուարին. ծանր. *Ձասփի (՚ի միջոց) երկին անչափութիւն, և առ քեզ (ասէր) կէտ է մին անձուկ. Պիսիդ: *Անձուկ լաչկարաւ. Եփիւ. Ը: *Եռեւս այր իսրայէլի, եԹէ անձուկ է նմա մերձենալ առ նա. ա. Ի Կ. ֆ. 6: *Անձուկ է ինձ յամենայն կողմանց. Սեբեր. Ի:

ԱՆՁՈՒԿ, ԱՆՁՈՒԿԱ. ք. τὰ Στένα. Angusta, angustiae. Στενοχωρία. Angor. Անձուկ վայր. Նեղ անցք. նեղուցք. կիրճ. դըժուարութ. և նեղուխ. նեղսրտուխ. *Նստաւ դաւԹի յանապատին յանձուկսն: Ցանձուկս նորոյն, կիմ գադափ: Եկին ի մասարայ անձուկն. ա. Ի Կ. իֆ. 19: իֆ. 1. 23: *Ցանձուկս գտանակալ էրեն. Ցոբ. իֆ. 11: *Ապատինեցան յանձուկս տայոց. Խոր. Ֆ. 44: *Ի ծոցս, յանձուկս, ի գժուարս լերինն. Ռաւ. Ֆ. 25: *Ո՞ր ելցաս յանձկոյն (այսինքն յանձկութէ ճանապարհին), յորժամ՝ի հանգիստն տանիցին. Չի մի՛ կարի յանձուկ (այսինքն ի նեղ) արկանիցեմք զձեզ. Ոսի. ա. Ի Կ. էբբ. իԲ: Ե էբբ. իԲ: *Ջանձուկ և զնեղութիւն հոգւոյն ուսցյց ի տառապանս խորհրդոցն. Լմ. ոչ. իֆ:

ԱՆՁՈՒԿ՝, ձկոյ, կով կիմ կաս. ք. Ἐπιποθία, ἐπιπόθησις. Desiderium. Անձկութիւն սրտի կարօտութեյց. Նեղութիւն ոգւոյ առ կարօտանաց. կարօտ. փափաքումն. իղձ. տենչ ասասիկ. ցանկութիւն. հասրէի, ին. Ի՛նչոբ, ոչ. *Անձուկ յոյժ ունիմ: Ի պատմել մեզ զանձուկն ձեր: կամ անձուկ, կիմ նախանձ. Հա. ֆԷ. 23: Ը. Խոր. Է. 7. 11: *Ան անձուկ գեղջն հովիսիմեայ: Ջանձուկն նոցա՝ որ առ աէրն ունէին լսեալ. Ագաթ: *Անձկաւ ՚ի նորա բարին փափաքիլ: Ի նուէ զքալանան անձկոյն՝ որ առ ած: Բորբոքումն անձկոյ. Ցճխ. Է. ֆա: *Ա յապիսեաւ անձկաւ հեղձամղձուկ եղեալ վալկիմ. Խոր. ֆ. 68: *Պետրոս առ անձուկ սրտին ևկն ՚ի տատպանին. Շ. փաչ: *Ջի մի՛ անձկով սիրոյն խոպառ առչորեաչին. Ոսի. գֆ: *Լի անձկով: փութայքին անձկով տեսանել. փութ: *Անձկով տարփանմն: Ջկամն կայսերացն առ իրին անձուկ. Նար. Ի. Ե խ: *Ջոտաւ անձկոյ սրտի քո փսխուցանէ երևումն պատրազանիդ. Եղիշ. յար:

Իակ յասէլն ՃՃ. *Վասն անձուկ սիրոյն այնորիկ, որոյ պատճառն փրկեալ եղաք՝՝ միանան կրկին նշանակութիւնք. իբր ունկ. սըֆը, և արդ. սերտ և կաթոդին:

ՈՆԶԲԻ. ի. ած, և ոյ. գ. Ὑετός, βροχή, ὄμβρος. Pluvia, imber, nimbus. Ջուր ցօղեալ յամպոց. տեղ. տարափ. Ջաղբ. անձրև. Խախա. Էաղնաբ, առգանափ, պարան. *Թուեալ են նմա չիԹք անձրևի, և զեղցին անձրևով յամպս: Դասրձոյց զանձրևս նոցա ՚ի կարկուտս: Նոր անձրևաք կարկտի: Ասէք՝ Թէ անձրև գայ. Ածից ես անձրև ՚ի վերայ երկրի: Ածէ անձրև ՚ի վերայ. ևն: *Լի անձրևով: Բանաւոր անձրևաւն. Ագաթ: *Ջանձրևացն ասէ. Եզ նիի: *Նմանի յորդառատ անձրևի. փութ: *Քաղցր անձրևաք. Պիպ: *Ցօղ անձրևոյն: Իբր զպղպջակ անձրևոյ: Անձրևաք ուժգնակիք. Նար:

Որպէս Ցօղ. Դրόσος. Ros. լազ. էբր. Խալ. (լծ. հյ. տեզ.) Դոփ. Ը. 37. 39. 40: ՚ի 38. Ցօղ դնի:

Նմանութ՝ ասի. *Անձրև արտատուացն: Ջօրհնեալ քո չրԹանդ զնծեղէն անձրևացդ զկեցուցանօղդ կաթուած (զԹուք). Նար. Ղ. Ե Ը:

ԱՆԶՐԵՒԱՓԱԽ, բախք. ա. գ. Ցանձրևոյ բախեալ, հարեալ. կամ Բախումն անձրևաց. *Անձրևաբախք, ցօղաշարք. Ագաթ:

ԱՆԶՐԵՒԱՓԵՐ, ի, աց. ա. Ὀμβροφόρος. Imbrifer. Որ բերէ կամ ցօղ զանձրև. անձրևական. *Անձրևաբեր ամպք. Եզիչ. Ը: Եզիչ. Էբեց: Եփր. գվ: Լմ: ա՛ա: *Գարնանային անձրևաբեր հոսմանց: Ցանձրևաբեր իմնաւէ յամպք պահիցե. ՃՃ: *Ցանձրևաբեր ժամանակի. Աբծր. Ֆ. 3:

գ. Անձրևաբեր ժամանակ. *Ի ձմերա՝նի վաստակեցեք, յանձրևաբեր՝ սերմանեցէք. Շ. Էբեց:

ԱՆԶՐԵՒԱԹԱՆԱՄ, Թացայ. լ. Թաց ցեալ լինել յանձրևոյ. *Ձևնածեծ եղան, անձրևաթացան. գնյ:

ԱՆԶՐԵՒԱԹԱՑ, ի. ա. Թացեալ յանձրևոյ. անձրևէ Իրլօծ, խնամ էղած. *Անձրևաթաց և սրեգակնակէզ լինել. ՃՃ: *Անձրևաթաց, և ցրտարեկ. Սբփ. ա. պ. Ը: *Անձրևաթացին, եղէմնապատն. գնյ:

ԱՆԶՐԵՒԱԹԱՓ. ա. Որ Թափէ՝ տեղայ զանձրև. անձրևաբեր. *Առաքեսցէ զամպս անձրևաթափ առ ՚ի լրումն ամենայն բարուցն. Ոսիիւոբ:

ԱՆԶՐԵՒԱԹԻՒՔ. ք. ՇիԹք անձրևի Թուեալք առ ամ. *Հանէ զամպս, և ժողովէ զանձրևաթիւս. Ագաթ. այլ Ճ. զանձրևաչիԹս:

ԱՆԶՐԵՒԱԽԱՒՆ. ա. տ. Խաւն ընդ

անձրևի. անչքաւոր. * Եղև հողմ ասատիկ անձրևահառն. Գր. Երեց:

Անձրեւախափան լինել. Խափանել զանձրև: Մաղ:

Անձրեւածին. ած. Անձրեւաբեր. Ὀμβροτόκος. Pluviam generans, imbrifer. *Անձրևածին ամպք. Կոչ. ծ: Ոսկ. Ծղնդրդ: Սիոխան: Ածան. Ի յհ. հ:

Նմանութիւն, իբր Ցորդաւատ. առատա- հոս. *Վարդապետուն անձրևածին. Կոչ. ը:*Անձրևածին ալբիւր. կիսրդ. ի յոյն: *Անձրևածին բաժակ. Շար:

Անձրեւածնութիւն. գ. Ὀμβροτοκία. Pluviae generatio. Ծնանիլն զանձրև. բղխիլն. հոսելն. *Կատարողու- թիւն գոյ ի նոսա (ի հրեշտակս, որպէս յամպս) ըստ իմանալոյն անձրևածնուէ. Դիտ. Երե. ծէ: Շ. հրեշ:

Անձրեւածութիւն. } Ածելն զան-
Անձրեւածք. } ձրև. գալն անձրևի. աեղալն. տեղատարափ. *Ջառ- օրեայ անձրևածումն նշանակէ. Շիր: *Բուռք և անձրածք. Ոսկ. ֆիլիպ: *Իբրև քրտամբք ծածկեալ էին երեսք երկրի, որ յանձրևածան սովոր է լինել. կիւրղ. ծն:

Անձրեւական. ի. գ. Դոյզն և թեթև անձրև. (եթէ չիցէ գրելի Անձրևակիր). *Ջծիւածանին գիտեմք. յորժամ արեգակն զձառագայթս ընդդէմ անձրևակի ամպոյն արկանիցէ. կիւրղ. ծն:

Անձրեւականաբար, ած. Ուր իցէ անձրև. և անձրևաբեր. անձրևածին. *Ցա- րևմտից թէ ամպ ծագէ անձրևական. Երզն. ոգ. Երե:

Անձրեւական ուիր լինել. Որպէս թէ կլանելով զանձրև՝ արգելուլ. կիսր Տալ յոր- գուէ անձրևաց ողղանել զերկիր. *Անձրե- ւակուր և անձրևախափան հրամայեցեր լի- նել (հնոյսի). Մաղ:

Անձրեւաչար. ած. Ց. Չարեաւ յանձրև- ոյ. անձրևաբախ. *Արևակէզ և անձրևա- հար զգուշացաւ՝ ի ծառայութիւն հօտից. Լմբ. ովս:

Անձրեւաձեւ. ած. Նման անձրևի. *Ջանձրևատև հուսն Թոյլ ետ գալ՝ ի վե- րայ սոգումայեցւոց երկրին. Ոսկ. հա:

Անձրեւաիր. ած. Որ ձրի պարգևէ, կամ տայ յիւրմէ զանձրև. *Ամպ անձրևա- ձիր. Նար. խոս:

Անձրեւացոցչ. ած. Ուր իցէ չոյզք անձրևայ. ամպրոպային. *Ամառն անձ- րևայոյզ. Խոր. գ. 68:

Անձրեւացոցչութիւն. գ. Ցոյզք անձրևայ. ամպրոպ. գոլիք Նաչոյզ. *Ի պատճառս շոգոյ խոնաւութեանն առնին անձրևայոյզք. Վեցօր. ը: Շիր:

Անձրեւանաց, ացաւ. գինաւ. *Ուեται, uitо. Pluit, ut pluvia fluit. Իբրև անձրև իջանէ. անձրևէ. տեղայ. և գոլ մանանայի, եաղմագ. *Հաց անձրևացի, և վեմ ալբիւ- րացի: Ծոյլն բաժանեցաւ, հացն անձրևա- յաւ. Աքեր. պսեփ. Ե յիպր. Ե յակոբ:

Անձրեւանմման. ած. Նման անձրև- ի. անձրևաձև. ոսպնագ գնալը. *Անձրևա- նման յերկոցունց կողմանցն յերկիր հո- սէին. Ճ. Ա:

Անձրեւաչափ. ած. Շարեալ որպէս վէջս անձրևի. նման չարից անձրևաց. *Սա ալօթիւք զէ լսիներս բանայր, և արտասուէր միշտ անձրևաչար. Գէդ:

Անձրեւաչափութիւն. գ. Շիթք անձրևի. եաղմոբ գոսացեալս. * Որ հանէ զամպս, և արգելու վհորմս .. և դալարեցուցանէ զերդ գոսացեալս, և ժողովէ զանձրևաշիթսս. Ագաթ. այլ ձ. զանձրևաշիթս:

Անձրեւապիս. ած. Նոյն ընդ վ. *Բա- զումք ոտիտաւոյ անձնհատիս առնեն ըզ- բաժանումն տարիցն ի հեգան. Նչ. երէ:

Անձրաճանձ, ի, ից. ած. Աφεγγής, ἀ- λαμπής. Splendore vel lumine carens. Ան- մատն ի ճառագանչից. աննշոյլ. աւլոյս. նսեմ. մթագին. ըղբգոչս. *Ընդ անձա- ճանչ լինարուե առագաստաս. Իմ. ծէ. 3: *Անձառճանչ խաւար. Ոսկ. հա: Դիտ. Երե: Շ. հրեշտ: *Անձառճանչ անգիտութիւն, կիսր չարութիւն: Ուսուցանել լով դրաժարել յանձառճանչից՝ ի լուսաւորականն ա- ծել. Դիտ. Էիէչ: *Անձառճանչ ի ծագ- մանէ աւետարանական լուսոյն մնացաք. Ասող. ֆ. 21: *Երկար ժամանակաւ ան- ձառճանչ լինիմ ի լուսոյ. ՃՃ: *Եւ ան- ձառճանչ խաւարային, իբրև ըզսուն գո- լով մըլթին. Ցօ որդի:

Անձառճանչութիւն. գ. τὸ Ἀλαμ- πές. Obscuritas. Պակասութիւն լուսոյ. մթութիւն. խաւար. *Ջմտաց մերոց անձա- ռճանչութիւն լցոյց ամբոխին լուսով. Դիտ. Էիէչ:

Անձայթ, ի, ից. ած. Ուր չկայցէ ձայ- թիւն. անչշունչ. անձայն. անպգայ. *Ան- ձայթիցն, թէ այսպէս պարտ իցէ ասել, երկնի ամենայաղթ գնացիցն շարժութեց. Դիտ. ամ:

Անձանձաչակն, ի, աց. ած. Ուր պա- կաս ձանձչութիւն. անբանական. տգիտա- կան. *Անձանաչական սովորութիւն (հեթա- նոսացն). Ագաթ:

Անձանձաչելի. ած. Ἀγνωστος. Ignotus. Որ լինչ գժաւորաւ ճանաչի. անծանօթ. *Ծանիցուք զանձանաչելին. Բրս. ոգ:

Անձանձաչող, ի, աց. ած. Որոշն ձա- նաչէ զլաւն, կիսր զերախտիս. անհանձար. *Անձանաչօղք բարեացն. Ցհ. իմ. ոգ: *Անձանաչօղ և արհամարհող հպարտու- թիւնն պերոզի: Ոչ յանձանաչող և ոչ յանպիտան մարգիանէ. Փոզդ:

Անձանձաչողութիւն. գ. Անձա- նաչողն գոլ. անբնաորոգութիւն. անհանձա- րութիւն. *Ցանձանաչողութենէ պերոզի. Փոզդ:

Անձանապարհ. ած. Ἄνοδος. Invius. Ուր չիք ճանապարհ. անկոխ, անգնալի. Եզեկ. Իսիդ. *Ի գժուարագնաց յան- ճանապարհ վայրս: Ընդ անկոխ հետևիլ, և ընդ անձանապարհ. փիլ. Խոսքն. Ե բացի: *Ընծուցանել ընդ անձանապարհ սեղիս. Եզեկ. է: *Ցահագին անապատիս յայսմիկ, զի անձանապարհ և անջուր է. Վրք հց. Իզ:

Նմանութիւն՝ Անտեղի տալն. *Անձանա- պարհ անձն. Շ. հգի: *Նոյն և անձանա- պարհ ի չար խորհրդոյն ընթացից. Լմբ. ոգ:

Անձանապարհ, րհք. գ. Ἀνοδία, ἀνο- δίαι. Iter impervium, invia, devia. Անձա- նապարհ վայր. անկոխելի տեղի կամ շա- փիլ. զարտուղի ճանապարհ. սոբի էեր. *Ամենայն ջայնոց կառավարեալ ընդ ան- ճանապարհն հետաձգեր ». այսինքն ընդ ծով. Ճ. Ա: *Վրիպեալ՝ յանձանապարհ խոտորեցիս: Անուղղելի բարքն ընդ ան- ճանապարհ վարին: Ընդ անձանապարհս մոլորեալ: Ցանձանապարհս զարտուղեալք. փիլ:

Անձանապարհութիւն. գ. Նոյն ընդ վ. Ἀνοδία. Summa viae difficultas. *Ի չարութիւնէ անձանապարհութեանէ ի բաց դարձեալ: Ա յս չորքումն նմա մոլորութիւն և անձանապարհութիւն գործէ: Ա րդելոյ յատուկ գիտել ամբարշտութեանն անձանապարհութեց. փիլ: *Կաղացեալ ի շաւղաց իւրեանց յաղագս անձանապար- հութեան և խոչորութեան. Աքեր. խոսիթ:

Անձանապարհութիւն. Նոյն ընդ վ. կամ Անկարութիւն ձանապարհոր- գելոյ. *Ցանապարհի միշտ գոլ ծած- կանք՝ անձանապարհորդութենէ էր պատ- ճառք. փիլ. Նխ. է:

Անձանձանկ. ած. Ἄγευστος. Impastus, jejunus, qui non gustavit. Որ ոչ ճաշա- կէ. անտուաղ. անմատն ի ճաշակաց մար-

ծնոյ կամ հոգւոյ. *Անճաշակ լինելով զնաշակաց պողոյն քաւեալ զպարտիս: Որ անճաշակ լինելով զքաղցմաժամակեայ աւուրըք. Շար: *Ի փափուկ կերակրոց անճաշակ լինիմք յաւուրս պահոց. Սիոխան: *Ցերկնային բարեացն անճաշակք: Անճաշակ հոգևորական խնամոից. Սարգ: *Անճաշակ *ի բարեացն վայելմանէ: Ի կէս աւուրցն ելանէն *ի կենցաղոյս՝ անճաշակք *ի ծերութիէ. Պիս:

Անճաշակ. և } ած. *Ագեւստος. Qui
Անճաշակելի. } gustari non potest, vel gustatus non fuit. Զոր չէ մարթ ճաշակել. որ ինչ չէ անկեալ կամ անկնելի ընդ ճաշակաւ. և ի վեր քան զամենայն ճաշակս. աննման հնամով. *(Աքսանէնիւք) բարձրութիք քո բազմոց անճաշակ լինիս. Մխ. առ. է: *Զանճաշակ ջուրն վերնականս. Նար. յովէտ: *Յանկարօտս և յանճաշակ տրտմութիեն ճաշակել դիտէ. Ագաթ: *Սա եթէր ձեզ պտուղս անճաշակս վայելելոցն երկնաւոր պահացն. Մագ: *Անճաշակելի դառնութիք. Պիս: *Ոչ էր պտղաբերեալ զանճաշակելին *ի չրթանց մեր հայրապետութիէ. Նար. խոս:

Անճաշակող. ած. Որ ոչն ճաշակէ. լսօղ, վէրօղ. *Անճաշակողք (գաւրիէն) ծովասոյզք կորնչին. Փարպ:

Անճապաղ. ած. Ոչ ճապաղեալ. ոչ ցնդեալ. կուռ. խիտ. պինդ. հաստատուն. *(Ընդ ոտիւք յոտ) ջուր անհաս ոտատ, գերաբնիւ զօրութիէն անճապաղ հաստատեալ. Դիոն. Բզմ:

Անճառ, ի, լց. ած. Ա՛Արրիտος, ամւմՅητος, ակէնկֆրատος, ակենկλակλητος. Ineffabilis, inenarrabilis, infinitus. Զոր չէ մարթ բանիւ ճառել՝ վասն մեծութեան, անհասութեան, գաղտնութեան. անպատմելի. անպատում. անթարգմանելի. անքառ. գաղտնի. խորին. վասք օլանմալ. փխ վասք ի՛ելմէլ. *Լուսաւ զքանս անճառս: Անճառ և փառաւորեալ խնդութեամբն. Բ. Կոր. ծԲ. 4: ած. պէպ. ած. 8: *Զանբաւ և զանճառ տեսութիեմս: Զանբաւ և անճառ զանազանութիեմս: Անբաւ և անճառ արկածս չարեաց. փիլ: *Ընդոհաց անճառից: Հնարիւք անճառիւք: Գովեստս անճառս: Անճառ է ասել: Ընճառ է քան զօրի նակ: Հոգւոյդ անճառի: Անճառ ես բանից: Ընճառ *ի սերովբէից: Զանճառիցն իմոց իբր զճառելեաց դիտոցին: Որ ինձ անճառն է, քեզ համարեալ է: Խորութիք անճառիցն կինքեցելոց: Ցանդիմանեացին անճառք: Սերք սերմանց անճառից. Նար: *Ա՛ինչափ լի էր անճառ ճառիւք. Ոսկ. յհ. ած. 1: *Ինան զանազան չարութիէքն անճառ *ի սահմանի. Լմբ. ապ: *Ընճառ ժամուք, անհամար րոպէիւք. Վեցօր. Ը:

Խոկ յաւելն. *Ընձի սարգսի անճառ պատմութիեն քննութիէ ոչ. իմն, որ անյայտ էր մնացեալ. Շ. Բզմ:

Անճառ. որպէս Անարժան *ի ճառել. անասելի. զոր չէ օրէն *ի բերան առնուլ. անբերք. առեթալի. գարշ. Ա՛Արրիտος. Non dicendus, infandus, nefandus. անլսելոյ նալայգի. *Ընճառ զնորս, առ այն՝ զոր ես և ոչ *ի գրի իշխեցի առնել. Ե. ածգբ. է. իած. իէ: *Հարկաւորեր ասել զանճառս հայրենիս. իսկ նա զլեզուն ծամեալ *ի բաց եթող. Նոննոս: *Եթէ յանճառան հպեցի՝ *ի մայր կամ *ի մօրս. կանան: *Միաշունթեն լեզուաւ գուամբրեալ հակառակ բարձրելոյն զանճառն խորհելին խորհուրդ. Անան. նիէ: *Զանճառան և զանասելին *ի հարկէ *ի վեր հանել: Անճառ. անիրաւութիք: Հիւանդութիեանց անճառից. փիլ: *Անճառ անմաքրութիէն. կլիմաք:

Անճառաբար. ած. Ա՛Արրήτως. Ineffabiliter, ineffabili modo. Անճառ և անպատում օրինակաւ. *ի վեր քան զբան. *Անճառաբար տալայացեալ: Առող յորդւոյ անճառաբար. Շար: *Անճառաբար պարզն յաբարձեցաւ. Դիոն. ած: *Ծնեալ *ի վերուստ *ի հօրէ անճառաբար անպատմապէս. Ա՛. ած:

Անճառագնացթ. ած. } Ա՛Αφεγγής.
Անճառագնացթաձեի. } որ և անճառանձ, աննՀոθել. Ոչ փայլուն. և ուր չհասանեն ճառագայթք արևու. *Եթէ ոչ կազմես զպատրոյգն, խաստացեալ՝ անճառագայթ լինի, և աղօտանայ. Եփր. ասէ. փար: *Անճառագայթ է տեղին այն, և սատուցեալ միշտ կայ մնայ: Զանճառագնացեալսն ձևն և զերկրայինն (մնան զերիտասդ) յեսանաւն մնչելով. Նիսս. Երփ:

Անճառագոյն. ած. Ա՛Αποῤῥητότερος. Magis inenarrabilis, reconditior. Ցոյժ կամ առաւել անճառ. թաքնագոյն. խորագոյն. *Թերևս գոցի բան քան զայսոսիկ անճառագոյն. Աբաթ. Ղբա:

Անճառագործ. ած. Ա՛Αφραστότης. Nefandum facinus. Գործ անարժան և անասելի. եղեռն. ոճիր. յանցանք. *Զանճառագործութիեան ոչ կամեալ ասել, առատմամբք զնեղուն հատեալ՝ յաստիգոյն մեռանէր. Մագ. ած:

Անճառագործութ. ած. Որոյ գործէն է անճառ և անբաւ. ամենագործ. *Հայցեմք *ի քէն անճառագործ. Վ. Երէն. ած:

Անճառախօս. ած. Ա՛Αλαλος. Qui loqui non potest, mutus. Որ ոչն կարէ ճառել խօսիք. անխօս. անբարբառ. *Ի ձեռն անճառախոս, և յորքնաբարբառն լուսեր. Մագ. նշ. Եփէ:

Անճառականն, ի, ից. Տ. անճառութ. *Լսել բանս անճառականս. Ագաթ: *Զանճառականն ընկալեալ զկեանս. Շար:

Անճառնականն. է և անուն ալանդոյ փիլիսոփայից, որ չկամէին ճառել զկարծիս իւրեանց. *Ակադեմականք, և խոտզակք. ոսկեդիմականն, և անճառական դեմ ընդդեմ հայատատեալ են աղանդացն. Փիլ. էին. գ. 33:

Անճառհրաշ. ած. Անճառ և հրաշալի. զքանչելի անճառութիք. *Անճառահրաշ զօրութիք ստեղծեր զադամ. Շար:

Անճառնաշնորհ. ած. Ընծայ և տուրգ շնորհս անճառս. *Անճառաշնորհ խաչիս են զօրութիք: Ցանճառաշնորհ խորհուրդ ծածկեցաւ. Նար. խլ. Ե խոս:

Անճառնպաստկեր. ած. Անճառելի տեսլեամբ պատկերի. անպատմելի. անհնարին. *Անճառապատկեր ձրագք. Նար. Ծբ:

Անճառնպարգեւ. ած. Անճառաձնորհ. և Անճառապէս պարգևեալ. *Նոյն երանութիէն անճառապարդև (կամ սրժաձնապարգև) ձայնիս արարչին ուսեալագրեցաւ. Նար. ածած:

Անճառնպիս. Տես անճառնաբար. *Ծնեալ անճառապէս. Ա՛. Հ. Ը: *Որ միացար *ի մարմնի անճառապէս: Լուսաւորեցար անճառապէս. Շար: *Նոցա եւ բևի քո անճառապէս. Յճխ. Ը:

Անճառնրել. ն. Ա՛Αποφάσκειν. Negare. Ձճառել. չասել. բացասել. ժխտել. *Ձայսոսիկ տիրապէս անճառել (առ անխորհուրդս). Դիոն. ած. ած:

Անճառնելի, լոյ, լեաց. ած. Անճառ ընտ ած. նշ. *Ա՛Αῤῥητος, ամւմՅητος, ակէκλαλητος. Ineffabilis. *Անճառելոյ հաւատալ շնորհի. Անյ. Բարյր: *Անճառելեաւ իմն և անհասանելի օրինակաւ. Կիրզ. գԱյ: *Անճառելեացն հասանել պարգևաց: Անճառելեաց հանդիպանայր կենաց. Յհ. իմ. ապ. Ե Երբ: *Անուամբդ անճառելեաւ: Անճառելեաւ քո սերովդ. Նար. իէ. ճ: *Գտանել հաւատարել անճառելի է յոյն. անհնար է. Բբ. ծն:

Եւ Անճառ ըստ բ նշ. Ա՛Αποῤῥητος. Indicibilis, abditus, arcanus. *Լուաք զգազմիր ամբարտաւանութիւնն, որ անճառելի հայհոյութեանն է ծնօղ. Կիրզ: *Դաւեցաց զերգուն... վասն և ոչ բնաւին ասելոյ զանճառելեան: Զամուսնութիէ զանճառելեան. Նիս. բն. Ե խոս: *Հազիւ գյատարանացդ յայտնեցեր զանճառելեաղ. Ագաթ. Ղբա: *Ո՛վ ոք զանճառելեան (յիշեաց), և ոչ խոռվեցաւ. Նար. իէ: *Կշռամբեցից զքեզ անճառելի մահուամբ. Պիս. ած:

Խակ խոսք. *Անճառելի ցնորիք *ի տուէ և *ի գիշերի ոչ. իբր գժուարապատում:

Կամ իբր թաքուն, անյայտ, խորք երկրի. *Ընչեղութիէ յերկիր մնի, և յանճառելեան պահի. Բրս. ընէզ:

Եւ իբր Անխօս. անլսան. *(թռչունք) զքաձ օրհնեն անճառելի ձայնիւք. Աբաթ. *ի նոր կիր:

Անճառութիւն. գ. Ա՛Αφραστότης. Ineffabilitas. Անճառն գոլ վասն գերազանցութիէ. առաւելութիէ անպատմելի. *Յաղագս ասծութիէ բանին զանփոփոխուն և անճառութիւն խոստովանին. Աբ. Ը: *Անճառութիէ բանից. Ագաթ: *Անճառութիէ խորհրդոյս: Քումդ անճառութէ: Անճառութիէք անհասականաս: Յանճառութիէ առաւելութիէ. Նար:

Եւ Անխօսութիէ. բացասութիւն. բան բացբարձական. Ա՛Αφασις. Negatio. *Անճառութիէքն *ի վերայ ասծայնոյն ճշմարիտ են: Զասծայնոյն պատուել ճշմարիտ անճառութիէ. Դիոն. երիս:

Անճար, ի, լոյ. ած. Ա՛Αμήχανος, χαλεπός. Impossibilis, difficilis. Ուր չիք ճար. անհնար անհնարին. գժուարին և անվախճ. չբէնէնչ. պ. նալար. *Անճար է ինձ՝ մարդասէր դուրմ անմարդի ինչ խորհել. Ոսկ. չն: *Անճարս և գժուարս նոր զարիս գործէ. Փիլ. ծ. բան: *Ոչ անճար լինել և ոչ զնա չսիրել. Ոսկ. յհ. Բ. 23: *Չանճար սատգաբանի՝ անճարիցն ճար. և զինչ անճար և անյոյս ընթացք քան զմարդկան: Չանճար սատգաբանի անճար. այսինքն թէ առանց խաթանածոյ խիք կատարի: Անճար պատասխանոն ըզգաստացուցանող բանին ոչ չաւանին: Լսես՝ *ի խրատուղէն զանճարիցն բանս. Լմբ. ած. Ե ած:

Խակ Մխ. բծչ. *ի վերայ ցաւոյած տեզոյն անճար սպեղանի գիրս. իմն հարկաւ, անվրէպ. և կամ յանհնարս մտեալ. Լորէ. ոխ, Եզեկ:

Անճարկ. ած. Նոյն ընդ վ. որպէս Ընդարմանելի. անհնարին. *Անճարակ գտեալ լեզս հնարից: Կիրք երկանդ անճարակ ձեռպ: Անճարակ վիրացն. Նար. Բ. իզ. ղՁ:

Անճարկն. ռմկ. ոճով, Տկար. անկած. *Հանդիսակից լիցին, և ճար անճարակիս. Բէնիկ:

Ցանճարկն կալ. որպէս Անճարանալ. *Եւ զի կայի գէտ յանճարկին *ի միջ մեծի պատերազմին. Գր. գզ. յԷՁ:

ԱՆՃԱՐԱԿ. Տ. ածկ. Իբր Հարկաւ. անվրէպ. *Պարտ է բժշկին անճարակ՝ որ գիտենայ զնորա ժամանական... Զի ան_ճարակ՝ բժշկին կարէք ունի նոցա գիտու_թիւն. Մխ. բժշ:

ԱՆՃԱՐԱԿԵՄ, կմ ԱՆՃԱՐԱԿԻՄ. չ. Անճարակ կամ տկար մնալ. յուժոյ անկա_նիլ. *Պարտ է ... որ զօրութն չտկարանայ և անճարակէ. Մխ. բժշ:

ԱՆՃԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անճարու_թիւն. անհնարութէ. անհրաժեշտ վի_ճակ. *Ցանճարակութէ (տպ. յանճա_րութէ) կապանացն այլ ինչ ոչ կարաց, բայց զայս՝ զի զլեզուն ծամեաց և եթուք յերեսս պոռնկին. Վրք հց. Է:

ԱՆՃԱՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ցանհնարս մտանել. ճարը հատնիլ. անճրկիլ. նաճար գալմագ. *Անճարացեալ հինգ ամիս 'ի տեղի գաղարեցին. Լաստ. իա: *Անճարացան այնուհետև. Ոսկ. յհ. Բ. 6:

ԱՆՃԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆՃԱՐ. *Մինթէ լինի՞ քեզ պատրաստութի պատ_շաճաւոր 'ի կէտս վերջին անճարաւոր. Մաշ:

ԱՆՃԱՐԻՄ, եցայ. Տ. ԱՆՃԱՐԱՆԱԼ. *Իսկ նա անճարեալ՝ տայ նոցա առաջնորդ. Լաստ. ծէ:

ԱՆՃԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհնարութի. անհնարին իրք. *Ամենաբուժ հնար ան_ճարութե. Նար. իգ: *Զամենայն անճա_րութիւն և զտարակոյս մնաց քոց լուծա_նէ. Լմբ. սղ: *Դատողըն 'ի մեծ իմն անճա_րութեան վտանգէին. Ոսկ. գծ:

ԱՆՃԵՂՔ. և } ա. Ոչ ճեղքեալ. ան_
ԱՆՃԵՂՔԵԼԻ. } բաժան. անբաժա_նելի. *Անճեղք և անանջատ պատկանեալ. ՃՃ: *Ուսուցանէր զմիակցութի անճեղ_քելի. Ոսկ. Հէ.:

ԱՆՃԵՏ. ա. Ոյր ոչ գուցէ ճետ. ան_որդի. անզաւակ. Ճէփփի՝ գուրբ օճագը. *Զի բնաւին անզաւակ և անճետ թողցէ. Մագ. լգ: *Մի եղիցի անճետ և անզաւակ յերկրի ձեր. Մծբ. ծէ: *Եւ այլ ոչ եղև անդ վաղամեռ և անճետ. Եփր. Բգ:

ԱՆՃԵՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Երևի՞ թէ վասն անճետութեան մարդկութե են պատուիրանքս: Զայն_չափ ասա անճետութիւն իմ առաջի նոցա տփիսերան կայր (ասէ աննա) ... Մեծա_յուցանէ զզոգս անճետութենս իմոյ. Եփր. ել. ն. Բգ:

ԱՆՃԻՏԵՄ, եցի. ն. Անճետ և անզա_ւակ առնել. Ճէփփինի՝ գուրըիւ գոյուրմագ. *Զբազումս ազգատս արարեալ անճի_տեաց. Բուզ. Դ. 19:

ԱՆՃՄԼԵԼԻ. ա. Որ ոչն ճմլի. ան_մեղկելի. խիստ. *Ո՛վ անճմլելի սիրտք հրէից. Ոսկ. յհ. Ա. 45:

ԱՆՃՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ ճոխանալն բանիւ կամ գործով 'ի վերայ այլոց. ան_կեղծութի. անմեղութի. *Առաջին յատ_կութի անճոխութե՝ մանկութի, պարզու_թիւն. Կլիմաք:

ԱՆՃՈՂՈՊՐԵԼԻ. լւոյ, լեաց. ա. Ἄφευκτος, ἄφυκτος, ἀναπόδραστος. Inevitabilis. Ուստի չէ մարթ ճողոպրել. անզեր_ծանելի. անփախչելի. անհրաժեշտ. ուր ու խուլըսում ըլմայ, օրտան ճէթիէն ֆուրթուլմաղ, գուրթուլուշ եօգ. *Ո_րոգայթ կամ տագնապ անճողոպրելի: Սատակութենց մասանց անճողոպրելեաց. Նար. Ա. Խ. հէ: *Որպէս 'ի մէջ պատե_րազմի ըմբռնեալ՝ անճողոպրելի ամենայն ունէք է տեսանել. Աճառ. ծոզ: *Պաշա_րէ զքերդն անճողոպրելի զգուշութեամբ. Արծր. Է. 3: *Ա 'ի յապացոյց անճո_ղոպրելեաց բանիցն, յորոց ոչ զօրէր ոք զերծանել, այլ ըմբռնեալ լինէր. Նանա: (գրեալ էր, անճողոպրեաց:) *Անճողոպ_րելի վիշտք զկանայսն պաշարէին. Ոսկ. Ծ. կոր: *(Աճ) անճողոպրելի ըստ բնութե պատճառ է. Արիստ. Տ:

Իսկ Մաշտ. *Անճողոպրելի գանձ ». իմն, անկողոպտելի:

ԱՆՃՈՌՆԱՑԵԱԼ. Տես ԱՆՃՈՌՆԻ. *Լերինք անճոռնացեալք. Վրդն. ող. կէ:

ԱՆՃՈՌՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Անհե_թեթ ըստ հասակի. վիթխարի. յաղթան_դամ. անարի. մեծ յոյժ. սոսկալի. և Ա_հաւոր. հանթալ, փըլմն, հէյպէթլի. *Ան_ճոռնի հասակաւ, կամ Անճոռնի մարդիկ: Հսկայիցն անճոռնեաց. Պիտ: Վրդն. ղփմ: *Անճոռնիս զվիշխանն ասէ, կամ զարս պատերազմօղս. Կիւրղ. Բգ: *Զօձ ցամա_քային անճոռնի վիշապ անուանեն. Եղ_նիկ: *(կէտք) յաղագս անճոռնի և թանձր մարմնոյ. Արծր. Գ. 7: *Անճոռնի զօրու_թեամբ ամբոխին. Խոր. Ա. 10: *Անճոռ_նի զօրաց. Ցհ. կբ: *Ճողոպրելով յան_ճոռնեացն, և 'ի ճոռոմիցն ճակատէ. Մագ. Դ:

Եւ Անհեթեթ բանիւ. անկարգ. ան_շուք. օրանսըզ. *Խմաստակ անճոռնի. Նար. ծզ: *Անճոռնի առասպելք. Խոր. Ա. 3: *Անճոռնի ճոռոմաբանութի. Մագ. Ա:

ԱՆՄԱԶՄԶՈՒԿ. ա. Որ չունի մազմը_զուկս կամ զնրբին արմատս՝ իբր բարակ մազս: Վստ. հէ:

ԱՆՄԱԼ. ա. } Զոր չէ մարթ մալել.
ԱՆՄԱԼԵԼԻ. } աննուաճելի. անփշրե_լի. անճզմելի. *(Իբրև զադամանդ) ա_մենեցուն էր՝ որ ձեռնարկէին 'ի հարկա_նել՝ անմալ. Փիլ. սամփ: *Վէմ զինքն ա_սէ վասն անմալելի և անխորտակելի գո_լոյ. Երզն. մթ:

ԱՆՄԱԽԱՆՔ. ա. Ն. Տ. ԱՆՆԱԽԱՆՁ. *Ամենեցուն անմախանք ծագէ արեգակն. Կլիմաք:

ԱՆՄԱԽԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Ոչ սիրող զմախանս. աննախանձ. *Անմախա_սէր գիտաւորութք: Անմախասէր խրա_տուքն. Պիտ:

ԱՆՄԱԽՈՂ, ի, աց. Տ. ԱՆՆԱԽԱՆՁ. Ἄφθονος. *Որով թշնամի լեցիս նոյ՝ բա_րւոյ և անմախողի. Բրս. ծախան:

ԱՆՄԱԽՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφθονία. Աննախանձութի. *Զոր օրինակ յորժա_րի բարւոյն անմախողութե, այնպէս զինի երթայ բանաւորութն յաւաղանք. Բրս. ծախան:

ԱՆՄԱԿԱՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ան_մտածուն. գործ անխորհուրդ. անմտու_թիւն. *Անմակամտածութբ թեակոխել. Մագ. խզ:

ԱՆՄԱԿԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. } ա. Որ
ԱՆՄԱԿԱՑԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } ինչ ոչ անկանի ընդ մակացութբ, այսինքն ընդ գիտութբ. որ անհասն, և անհունն. Գի_տուլէ թան չըգրող. *Ցանհունսն առնել ըզ բաժանումն՝ անմակացական է: Անմակա_ցելի են, քանզի ոչ գոյ լինել 'ի սոցանէ մակացութի. Անյ. պորփ:

ԱՆՄԱԿԱՑՈՒ. ի, աց. ա. Որ չէ մա_կացու. անգէտ գիտութեց. անիմաստ. տխմար. *Այսպիսի անտեղի և անմակա_ցու հանճարի. Մագ. ծէ:

ԱՆՄԱԿԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Ան_մակերևոյթ. անտարած ըստ լայնութե որպէս կէտն և գիծն ըստ երկրաչափից, և թիւն միակ. *Գիծ անորակ, և անմակե_րևութիւն. Մագ. Է:

ԱՆՄԱՀ. ի, ից. ա. Ἀθάνατος. Immortalis. ἀκήρατος, incorruptus. Որում ոչ տիրէ մահ. որ ոչն մեռանի. միշտ կենդանի. մշտնջենաւոր. որպէս ասի զԱյ, և զհո_գւոյ, և լայնաբար զայլոց էակաց՝ որ են մըշ_տատև, անեղծ, անանց, մնացական. էօլ_մէզ, պագը. *Ածային և անմահ և բոլո_րից իշխեցող բնութի. Պարապմ. ւէ: *Ան_մահ տեսակ (այսինքն 'ի բնէ, որ է ած). Պիտ: *Անմահին անմահանայք. Խոսր. պտրգ: *Ցանմահից իմն կարգի դնէր զինքն. Եղիշ. Ե. որպէս և հեթանոսք ասէին *Ան_մահ դիք. ՃՃ: *Զբեկումն առիծուն անմահն», այսինքն սատանայի. Եղիշ. դփ: *Կոյսք ոչ մահացու ծննդոց, այլ ան_մահից բաղձացեալք. Փիլ. փեսայ:

Լայնաբար առեալ, կամ իբր Անմահա_կան. *Արդարութի անմահ է. Իմ. Ա. 14: *Անմահ անուն, կմ յիշատակ. Խոր: *կենացն անմահից: Բարեօք անմահիւք: Անմահ տանջանօք. Ցճխ: *Որդանցն ան_մահից: Անմահ զօրութի. Նար: *Անմահ չարութի. Եղիշ. դփ: *Տունկ անմահ. Շար: *Պտղովք անմահիւք. Փիլ: *Անմահ աղ_խորհս. ՃՃ: *Անմահ զենումն, կամ ա_պականութի, կամ սատակումն. Նար: Խոսր: Ագաթ. *Անմահ մահուն գաղնու_թիւն: Մահուն անմահի: Ի մահուանէ յանմահութիւնէ (այսինքն յանմահէ). Ցհ. կբ: Նար: Վրդն. ող: Իսկ Լմբ. ող. *Անմահ է մարդոյս կամքն 'ի կենցաղս ». իմն կամի անմահ լինել և յաւետ:

ԱՆՄԱՀ. ԱՆՄԱՀՍ. } Տ. որ և ԱՆՄԱ_
ԱՆՄԱՀԱԲԱՐ. } ՀԱԳԷՍ. Ἀθανάτως. Immortaliter. Ἀθάνατα. Aeternum, immortali (labore etc.) Առանց մեռանելոյ. իբրև անմահ. յաւիտեան. *Ի թարթափել տկան չնացայ, և անմահ տանջիմ. Ոսկ. յհ. Ա. 37: *Ցաղագս վայր_կենի վայելելոյ 'ի մեղսն անմահս տանջիմ. Բրս. Ապ: *Անմահաբար և մահկանացուացս սէր ըստ անմահիցն կալցին զզօրն և զեր_խանութի. Շ. տփէն: *Զի՞նչ է պատուա_սիրութի չարին, ուստի այսպէս անմահա_բար տաժանիմք. Ա. որս. ծէ:

ԱՆՄԱՀԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀθανατώτερος. Magis immortalis. Առաւել կամ տիրապէս անմահ. մշտնջենաւոր. *Մաքրագոյն և անմահագոյն բնութե հա_սին (սատէղք): Ի բաց հանումն մահկա_նացուին և յուռոյն՝ յաւելուած է լաւին և անմահագունին. Փիլ. Ծ. բան. Ն. լին: *կենացն անմահագունից. Պիտ:

ԱՆՄԱՀԱԳՈՐԾ. Տ. ԱՆՄԱՀԱՐԱՐ. *Տունկ անմահագործ: Սեղան սրբարար անմահագործ հացին. Զքր. կբ. խլ:

ԱՆՄԱՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տ. ԱՆ_ՄԱՀ. և ԱՆՄԱՀԱՐԱՐ. *Քերթողահայրն ասէ, մեռաւ անմահականն՝ տակաւին ան_մահ 'ի մեռելութեան մնալով. Սանահ: *Ցանմահական կեանսն. Ցճխ. Բ: *Ցան_մահականն վիճակ: Փրկութբ անմահա_կանաւ: Անմահականացն վեհից, կամ ա_հեղից. Նար: *Ցանմահական բաժակէն, կամ 'ի յայգւոյն: Անմահական պտղոյն. Շար: *Ի փափկութե ագին դրախտին՝ յանմահական և յերկնային. Ցո. օրհն:

ԱՆՄԱՀԱՀՈՏ. ա. Ուր իցէ հոտ ան_մահութե, կմ չիցէ հոտ մահու. անուշա_հոտ յոյժ յոյժ. *Վայր ծաղկաւէտ և ան_մահահոտ. Վրք հց. խզ:

ԱՆՄԱՀԱՃԱՇԱԿ. ա. Որ ունի և տայ զճաշակ անմահութե. *Անմահաճա_շակ պտղոյն (ծառոյն կենաց). Պիտ:

ԱՆՄԱՀԱՆԱՄ, ացայ. է։ Անմահ լինել. զգենուլ զանմահութիւն. *կենաց փայտ ասէն զբարեպաշտութիւն, ի ձեռն որոյ մանաւանդ միոքն անմահանան. Փիլ. լին։ *Գառն բաչխէ, ազինք անմահանան. Փարպ։ *Նորոգեցան արարածք, և անմահացան. ևն. Շար։

Եւ Անհնազանդելի մնալ. *Անդէն վաղվաղակի և ձեռքն անմահացան. Եղիշ. հայր մեր։ *Անմահացեալ գաղտապարտացն մովսէս, ոչ երկնչէր յօձէն. Աբէ։

ԱՆՄԱՀԱՊԻՍ. Տես ԱՆՄԱՀԱԲԱՐ. *Անմահապէս միշտ մատուցանիս. Նար. ծգ։ *Զմայրեցայ անմահապէս. Վրք հց. իդ։ *Զարդարէ էան, և անմահապէս ըստանալիսն. Դիոն. էիէ. ճ։ *Անմահապէս յաւ իսհնականն. Վրդ. սգ։ *Անմահապէս բոցակիզին. Տօնակ։

ԱՆՄԱՀԱՏՈՒՐ. ա. Տուօղ անմահութեան. *Քաղաքք էր մարդն, պարսպեալ և թագաւորեալ անմահատուր բանիւ. Համամ. ատալ։

ԱՆՄԱՀԱՐԱՐ, ի. ա. Որ անմահ առնէ. անմահագործ. անմահացուցիչ, և Անմահական. *կեանք անմահարար մահկանացու ընութեան։ Անմահարար բաժակ։ Աղբերացն անապական, որ կեաս մահուն անմահարար։ Անմահարար քո մեռելոցն թեամբ. Շար։ *Զանմահարար ոսկոյզն հատուցեր. Նար. խոս։ *Անմահարար և թող արժանաւոր յիշելոյ արուեստ. Պիտ։

ԱՆՄԱՀԱՐԶԱՆ. ա. Ուր չկը մահարժան. իբր Անապատապար, անշէն և անշուք. *Քաղաքս անմահարժան. Նար. կը։ *Անմահարժան, աննեռակալ. Լծ. Նար։

ԱՆՄԱՀԱՑՈՒ, ի, ացս. ա. Անմահ. անմահական. *Անմահացու բնութեդ հաճեցար վանն մեր համբերել մահու խաչի. ՁՀ. իմ. էիէ. *Անմահացու դրախտ. ՃԷ։

ԱՆՄԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուսցի. ն. Ἀθανατίζω. Immortalem reddo Անմահ առնել. տալ անմահանալ. *Առաքինուն անմահացուցանէ զհոգին. Փիլ. լին։ *Զպատուիրանապահան անմահացուցանէ յիւր ձեռնէին, և զմեւլսուորն անմահացուցէ ի տանջանան յաւիտենից. Ագաթ։ *Զքո վանդակ բնութիս անմահացուցանել ըզմարդոյն. Աբէ։ *Ձիչնանէլն ի յորդանան անմահացոյց զՅուդան. ՃՃ. այսինքն պրբ թաց, և որար առողջարար հոգւոյ։

ԱՆՄԱՀԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ անմահացուցանէ. անմահարար. *Անմահացուցիչ գեղ, կամ մանանայ, պատուիրան, պտուղ, բաժակ. Նար. ծա. ևՓ. իԷ։ Տօնակ։

ԱՆՄԱՀԿԱՆԱՑՈՒ. Տ. ԱՆՄԱՀԱՑՈՒ. *Նահապետ լինելով ոչ մահկանացու ազգին, այլ անմահկանացուին. Սարգ. ի Ցերզն։ *Վասն անմահկանացու կենացն փափագանաց վախճանել զմահկանացու կեանսն. Փիլ. պեռաիկ։

ԱՆՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀθανασία Immortalitas. Անմահն գոլ. մշտնջենաւորապէս կենդանութիւն, սեպհական ոյ, սեպհականել հոգւոց, և խոստացեալ մարմնոց ի յարութիւն. և Անկորուստ տևողութիւն իրաց. Եօվսէպիփ. Տես խոսք. ՃԴ. 4։ Բ. 1։ Ը. 13. 17։ ՃԷ. 3։ ՁԱ. խոր. ՃԷ. 53. 54։ ՁԱ. փիմ. Ը. 16։ *Որ միայն ունիս զանեղութիւն և զանմահութիւն։ Անմահութեաց տուող քոյ։ Աղերսիւ կենաց և անմահութեան. ևն. Շար։ *Մարմինք ի յարութիւն անդր յանմահութիւն անգր փոխին. ՅՃԽ. Ը։ *Մահ ոչ իսս ցեալ մահ է, մահ իսկացեալ անմահութիւն է. Եղիշ. Բ։ Իակ Շար։ *Երիվարելինդ մեռաւն զգեցաւ զանմահութիւն. իսմ, կեն. գանութիւն։

ԱՆՄԱՅՐ, անմօր. ա. Ἀμήτωρ. Matris expers, sine matre natus. Ոյր չիք մայր. որպէս ծնեալն ի հօրէ ըստ ՁՃնութեան իսհնայաբհոհան բանն. *Անմայր ծնունդ հօր ի յերկինս։ Անկիզբն որդի՝ անմայր յառաջնութեան. Շար։ Իակ յասել անդ՝ *Ուրմն լեր անմայր յառաջնուսն սա որդին գայ առ քեզ ». իսմ անմայր յառաջնուսն որդին գայ առ քեզ ով եկեղեցի. կամ թէ եկեղեցիդ երբեմն էիր մայր զաւակաց այնպէս՝ որպես այժմդ ես. ըստ Եսայ. ծԲ. 1։ *Ո՞պատմեցէ զազգատոհմ անհօրն (ըստ մարինոյ), և անմօր (ըստ ՁՃնութեան)։ *Որ ըստ էուէն անմայր, և ըստ անեռսութեան անհայր. Գնչ։

Որպես Գոյացեալ յերկրի առանց մօր, զոր օրինակ եղեն ադամ և եւայ այլևայլ օրինակաւ. *Որ զանմայրն զայն յղացաւ (զեւայ). Կոչ. ծԲ։

Որպէս Աքն՝ որոյ էլիշատակին ի գիրս հայրն և մայրն. այն է մելքիսեդեկ. անօսէր. *Անհայր՝ անմայր, չհամարեաւ յայգաս. ԵԲր. Է. 3։

ԱՆՄԱՑՐ ասի նմանութեաբ՝ կոյս անուաւ նեալ թիւն հօմհներորդ, որպէս և մին. և և իսուսանուն հոգևոր որպէս ուսուսին առանց վարդապետի, և բոյս ինքնածին առանց մշակելոյ. *Ի սա (հօմհներեական), որ ի թիւան կոյս է, անմայրն ընութիւն։ Պիթագորեանքն մշտնջենաւորակուսին և անմօրն միակի նմանեցուցանեն զհօմհներեական։ Ինքնուսուսնական մայր՝ անմայր իմաստութիւն է. Փիլ. ծ. բան. Ե այլբ. Ե լին։ *Ըստ չան (հովացս) անմայր. Ճ. Ա. ի պեբր. պզ։

ԱՆՄԱՑՐԵՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Զորդիդ միական անմայրենական ծընար անսահման. Գնչ։

ԱՆՄԱՆԿ. ա. Ἀδέκαστος. Sincerus, muneribus non corruptus, incorruptus. Իբր Անխորամանկ, և ոչ խորամանկեալ. անկաշառ. պարզ. անկիզծ. անսխիեզծ. *Ի չարեացն ազատ էին, և միտս անմանկս ունէին. Ոսի. Ա. ա. 25։

ԱՆՄԱՆԿԱԲԵՐ. ա. Որ ոչ բերէ վասակ. անզաւակ. *Խորայէլին ՁՃ՝ զքեզ արատիչ անմանկաբեր. Շ. էբէս։

ԱՆՄԱՀ, ի, ից. ա. Ἀδάπανος. Inconsumptus. Որ ոչն մաշի. անփոյթ. անծախանձնելաս. կարծր. ՀէբէՀնդէ, ՌեՀնքՀ օլմաշ, ալընմաշ. *Իղեքտոհիոն ցուցանէ զանփուտն՝ որպես ոսկոյ, և անմաշ, և անեղծ, և անպական Ճաճանչն. Դիոն. էբին։ *Անմաշ զգեստ. Ոսի. ի Նեհ։ Մի. փա։ *Անմաշ և անկեզ ի կարծրութեաբ ուներ զտան. Նիսս. խաղ. Ը։ *Միսգոյն սեաւ քար Լուսցաց անմաշ. Մաբիհն։

ԱՆՄԱՆԱՍՈՒՂ. ա. Անմասն ի մառախղոյ. մաքուր. յատակ. *Անմառախուղ խորհուրդ. Վրդ. գան։

ԱՆՄԱՆԱՒ, սին, տուեք կամ մաք, ասնց. ա. Ἀμερής. Partium expers. Որ ոչն ունի մասունս բաղադրիչս. պարզ ամենևին. անմասնիկ. անբաժ անեզի ի մասունս. (հոգին. և կհան, և վայրկեանն, ևն.) պեօլհան. Ոչ. *Մասունս մարմնեղէնս անմասինն դնէր. Դիոն. ՁԺոյ։ *Անմասն է՝ ըստ ոբոսմ սեռ է. Անմարմինք անմասունք են. Անյ. պրբ։ *Կէտն (կէան) է անմասն ինչ. Սահմ. ծԲ։ *Պարզ և անմասն և անչափ դիր է. Նիսս. խաղ. Ը։ *Անմասն բոպէ. Նրբն. Տաղ։

ԱՆՄԱՍՆ (հանգէտ ինդրով). Ἀμείρως, ἀμέτοχος. Expers, carens, non particeps. Ոչ մասնակից. անկցորդ. անբաժ. հեռի. առանց. ազատ. անընդունակ. զրկեալ. լ. գաղբ, Տահբահ. *Մի ոք ամենևին լըցի անմասն ի մեծամեծաբ ուրախութիւն մերմէ. ԻՀ. Բ. 9։ *Անկցորդ և անմասն է ի չարութիւն. Փիլ. լին։ *Անմասն ի գծնգակութիւն, կամ ի պատուհասագունէն։ Անմասն յայսպիսի չքէղ ուժգնէնէ, կամ ի հրահանգից կրնուիթէ. Պիտ։ *Հրեայքն անմասն սրտիրն զինքեանս ի բանէն ՁՃ. Հմահ. ատ։ *Ի պարտաւանաց ոչ ամենևին անմասն. Պարահ. լ։ *Անմասն հանել ի վաստակոց. Ճ. Բ։ *Անմասն յամենատ բարեկարգութեէ։ Ի ժամ վարձուն անմասն եմք. Մի այն գու անմասն ստութեէ խաւարի. Նար. կՁ. հՁ. հԲ։ *Ցամենայն զգայական կենաց անմասք են վարուք. Նիս. էրփ։

ԱՆՄԱՆԱՒԱՐ. ս. Անբաժանաբար. իբր առանց հատանելոյ. *Հայ ի բաղեամ հասից մի է անմասնաբար. Տօնակ։

Եւ իբր Անընդմիջաբար. Ἀμέσως. (կի ըստ հյ. ամէջաց.) Անմասնաբար ի չարութենէ առաքինութեի որոշեալ. Նիս. էրփ։

ԱՆՄԱՆԻԿ. Տ. ԱՆՄԱՆ ըստ ՁՃնչ. *Անմանիկ էլավ. Քէբ. էերի։

ԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμερεία, τὸ ἀμερὲς. Չունելն մասունս բաժանելիս. *Մասունս անմանութեէ, որ ըստ հոգւոյ է ընտանեբար. Դիոն. ՁԺոյ. ի։ *Առանց մեծութեէ գոլով, և առանց թանձրութեէ՝ անմանութեի. Նիս. էն. ճ։

ԱՆՄԱՍՈՑ, տուցի, ցից. ա. Անմատչելի. անհպելի. անմերձենալի. Ἀπρόσιτος, ἄδυτος. Inaccessus. * Բնակիլ ի լոյս անմատոյց. ա. փիմ. Ղ. 15։ *Յանմատուցից մեզ մեծից գժոխոց. իմ. ծԲ. 13. (այլ յն. ἀδύνατος, անհնարին։) *Անմատոյց ամուրք, կամ աշտարակ, բարձրութիւն. Եղիշ. ճ։ Լսող։ *Պատուար անմատոյց ընդդիմադրելոյն հինից։ Ի մուտս անմատոյցս։ Անմատոյց գեղեցկութիւն։ Չանմատոյց հուրն կիզանող. Նար։ *Անսկզբնական զըրութիւնն անմատոյց յուսքեբ. Ագաթ։ *Ի կհանս յանպատումս և յանմատոյցս. Անյաղթ. Բարյ։

կամ Յոր չէ օրէն մատչել, կամ Զոր չէ օրէն մատուցանել. * (Սաւուղ) համարձակեցաւ յանմատոյց խորհուրդն մտաբերել, որ չէր օրէն նմա մատուցանել. ՍԷբէր. Ղ։

Եւ Ոչ մատուցեալ. Չնուիրեալ. *Զանմատոյցն (գինի) չխառնել. Կանոն։

Եւ Անշտպտիս. անխառն. *Պինձն անզգայ և անմատոյց է ի պղծութեէ. Եղիշ յես։

ԱՆՄԱՏԶԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց. Տ. ԱՆՄԱՏՈՑ ըստ ՁՃնչ. *Անմատչելի ամրութեէ, ամրոց, զօրութեէ. Խոր. Ֆ. 35։ ՁՀ. իԲ։ Լյբ. սչ։ *Անմատչելի հեռաւորութ։ Անմատչելեաց հպատակ. Նար. իՓ. ղԲ։

Եւ ըստ բ ՁՃչ. կամ Չմատչելի. խորչելի. *Յանմատչելի չարեացն զերծայ. Լյբ. սչ։

ԱՆՄԱՐԴ. ա. Ἀοίκητος. Inabitabilis. Ἀπάνθρωπος. Hominum frequentia carens. Ἔρημος. Desertus, desolatus. Ուր ոչ գոյ մարդ. թափուր ի մարդոյ. անբնակ. ամայի. աւերակ. վիրան, խարապ. *Անմարդ տեղիք. Խոր. Ֆ. 20։ *Զերկիրն անմարդ առնուլ ի մարդկանէ Լյբ. ովս։ *Գաւառք յանմարդ յամոյն գոլան, կամ անմարդ լինեն. Լսող. Ֆ։ *Աշխոյն աչխարհն անմարդ է. Ոսէ. ոսէպ։ *Մինոյ

պարապոտ երկիրն իսրայէլի անմարդ · Լ՟ · նոր :

ԱՆՄԱՐԴ· Ἀνάνθρωπος. Inhumanus. իբր Անմարդի, տմարդի · ոչ դրեթէ ի՛ հա մար մարդկան · վաւաւտոհմիկ, և անագո րոյն· *Անմարդք ի տոյգ մարդկանէ · փորձ· *Որ սատանայի երկբայագէ, ոչ մարդ · այլ անմարդ սիժան է կոչել· Ա՟ան· Ը :

ԱՆՄԱՐԴԱՒՆԱԿ · Ննջ ընդ վ· ըստ ա՟ նշ· *Անմարդաբնակ տեղիք կամ վայրք · Վ՟ր հց· Ը՝ ի գիր· Խոր : Ո՟հ : Ո՟իէ՟ր :

ԱՆՄԱՐԱԳՈՅՆ · ա· Ἀνανθρωπότερος. Inhumanior. Առաւել անմարդի · յոյժ տմարդի · անմարդասէր · անագորոյն· *Եղիք քան զմիմեանս անմարդագոյնք · Ա՟ որս· Ը : *Ա՟յս վաճառ անմարդագոյն գոլ Թուի ինձ քան զյուգային· Լ՟սփ· Ծ՟ :

ԱՆՄԱՐԻԱՁԱՅՆ · ա· Ուր չիք ձայն մարդոյ · անմարդ · անբնակ · ամայի · անա պատ· *Գուցէ յանմարդաձայն տեղւոջ անկանի էջն· Եղիէ· Է՟էց : *Գիւղն եւս անմարդաձայն · Հ՟ Յ · ապր· Ը :

ԱՆՄԱՐԴԱՆԱՄ, ացայ · է· որ և ԱՆՄԱՐԴԻՄ· Դատարկանալ ի՛ մարդոյ · անմարդ՝ անչէն անբնակ լինել· *Գաւառք անմարդացան · Սոփ· ա՟ · պ· Ե՟ : *Անմարդացեալ և անզաւակացեալ : Անմարդացեալ էր ի բնակչաց աշխարհն ամենայն · Յհ· ի՟ն :

ԱՆՄԱՐԴԱՒԷՐ · ա· Անմաին ի մարդասիրութիւն · անմարդի · անողորմ· *Ոչ զի անմարդասէր ուէրն , այլ զի վհատեալ ծառայն · Ո՟հ· հմբ : *Ես ոչ բնաւ որեցայ մարդասէր գոլով՝ անմարդասէր ինչ իրս գործել· Ճճ :

ԱՆՄԱՐԴԱՍԻՐԵԼԻ· ա· Իբր Ոչ մարդասիրող· անմարդասէր · անողորմ· անողթբէլի · *Չպատճանս անմարդասիրելնս : Անմարդասիրելի մտանիչ· Նա՟ · Ի՟Ե՟ · Յ՟Ը՟ :

ԱՆՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Անմարդասէրն գոլ · տմարդութիւն : անգթութիւն · *Անմարդասիրութեանն զորութիւնն վիրաւորեցեք : Խալք ձեր անողորմ է՝ ոչ ի բնութիւն, այլ յանմարդասկսուէ· Ճճ : *Զանձրտութիւն ի՛ցէ՝ ՚ՈՂ անփոփոխելի էութեն՝ անգթութիւն և անմարդասիրութիւն կարծիք· Կ՟էմփ :

ԱՆՄԱՐԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի · ն · Անմարդ առնել · անմարդաբնակ և անչէն կացուցանել· *Սրով և գերութիւ՟ անմարդացոյց զգաւառն : Անմարդացուցանել խոստանայր զաշխարհն ամենայն· Ա՟ղ· Ի՟· 14 · Ե՟ 19 :

ԱՆՄԱՐԴԻ, ից· Տ· ԱՆՄԱՐԴ ըստ ա՟ նշ· այսինքն Անմարդաբնակ· *Անմարդի զերուսաղէմ հրէից կացուցանել չ՟ին· գերեզմանատեղի· Ի՟· Ի՟· Ի՟· 4· 14 : Ուր ոչ գոյ մարդ յանապատ յանմարդի· Յ՟Ի՟· Լ՟Ե՟· 26 : *Անմարդի զքաղքն ցանկալի Թուրլ բնակուխս· Պիք : *Անմարդի և Թափուր յամենայն բնակչաց իւրոց կացուցանէին· Բ՟ղ՟· Ի՟ · 54 :

Եւ ըստ ի՟ նշ· այսինքն Տմարդի· ասար ի՛ մարդկութիւ՟ և ի՛ մարդասիրութիւ՟· *Ծանուցեալ զանմարդի բարս· Խոր· ա՟· 20 : *Կամ դասուսոր անմասպին, կամ դահիճ անհրաժարելի· Ա՟Ճ՟· Ի՟ր : *Եթէ յաչսին զիրկուսթի ոտրմէլոցն , անմարդ դի էս· Փիլ· յ՟Ե՟ : *Ոչ իբրև զանմարդիս հասանէին զվէրս մահուն· Ա՟ան· յ՟Ե՟ : *Զիարդ ասացից անձին իմում մարդ՝ գրեալս ընդ անմարդիս· Ն՟ր· Ի՟՟ :

Եւս և Անարի· կնամարդի· Ἀνανδρος. Effeminatus. *Քանզի անմարդքին էն· վատվատակի մասնի քաղարն ի պարսսին· Ո՟հ· է՟· Ք՟· ըստ այլ յն· ἀνταναδρος, իւրովք արամբք· իբր անօգնական յայլոց՝ի մարդկանէ· որ հայի՛ի ա՟ նշ :

ԱՆՄԱՐԴԻՄ, եցայ· յ· Տ· ԱՆՄԱՐԴԱՆԱԼ· *Մատնեաց սէր զիւրացաքալքն զարչակուսանն ՝ի ձեւս հարուածոցն · · · զի անմարդեցաւ· Բ՟ղ՟· Ե՟· 13 :

ԱՆՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ· գ· Անմարդ կամ անմարդի գոլն· իբր Անմարդասիրութի՟· տմարդութի՟ · անդթութի՟ · ՚ԱναՀρωπία, τὸ ἀνάνθρωπον. Inhumanitas, immanitas. *Ո՛վ իմոյ Թշուառութեան և անմարդութեան · Լ՟ն· պ՟ր՟գ : *Պատասխանի առնէ բազում անմարդութի՟· Ճճ : *Անմարդութիւն ինչ զիրն կարծիցես· Ո՟ի· է՟ : *Յաղագս առ այրն անմարդութեդ : Լի՟նել անմարդութի՟ խաւսապարանոց սպասաւոր· Դ՟իան· Ի՟ղ՟· Ը՟ : *Զանմարդութիւն իբրև զազաւութի՟ ոչ՟նտնել՟ք : Ո՛րքան չար է անմարդութիւն, և ոյքան բարի գութ՟ք· Ա՟Ճ՟· ապ՟սիր : *Ի գազանաբարոյ անմարդութի՟ դատաւորին· Ճճ· Լ՟ն :

կամ որպէս Մարդատեցութի՟· Μισανθρωπία. Odium humanum. *Դառնութի՟, և անմարդութի՟· Ն՟է՟· է՟ :

ԱՆՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ· Ամայութի՟· դատարկութի՟ն· ՚Ερημία. Desolatio. *Անմարդութի՟ և ամայութի՟ քաղաքաց· Փիլ· փե՟ան՟ : *Հանգեաւ երկիրն ի՛ շաբաթս զանմեանս աւուրս անմարդութի՟· Մ՟Ծ՟ · Ծ՟Ը՟ :

ԱՆՄԱՐԹ· ա· Ե՟ դէմաշ՟· ՚ΑՀέμιτον. Nefas. Անպատեհ՟ն և Անհնարին· չ՟Ը՟ օ՟րէն · չէ մարթ · ՃայիլՊիկ, գոպիւրիկ· *Անմարթ է ասն հրեն հպել կամ մերձենալ առ այլազգի· Գ՟Ծ՟ · Ծ՟· 28 : *Մի՛ երևեսցի քեզ ասացեալս անմարթ· Պ՟ոմ՟· յ՟ : *Անմարթ Թուի· Շ՟· յ՟ · Ծ՟ : *Անմարթ էր զսբր բառիսն՝ չանց առալի արկանել· Լ՟ն՟ · ապ :

ՑԱՆՄԱՐԹ· ՟ն՟· Ցանպատեհս· տարաղէպ· անխորհրդաբար· *Գիտասցեն զասացեալս , որք յանմարթ առ ի յանել խորհրդոյս կործանեցան· Կ՟Լ՟ճապ :

ԱՆՄԱՐԹՈՒԹԻՒՆ· գ· Անպատշաճութի՟· և անհնարութի՟· *Ոչ կարէ քաղցք Թագչէլ, ոչ զակսրութի՟ ինչ ասաց, այլ զանմարթութի՟ սակս մեծութեան· Նա՟այ :

ԱՆՄԱՐՄԻՆ, մնոյ, ոց· ա՟· ՚Ασώματος, ἄσωμος. Incorporeus. ՚Ασαρκος. Carnis expers. Որ չունի պմարմին, զմիս, և զինւթ· հոգևղէն· անինւթ· իմանալի· Բ՟Ե՟Նի՟Կ, պիլա ՃՆ՟Ե՟Ա· *Անմարմնոյ ոյ· Շ՟· Ի՟ղ՟ : *Որ անմարմին բնութի՟ ասծուծ քո սէր· Շ՟ր : *Անմարմինն մարմնանայ , բանն Թանձրանայ· Աֆ՟Ե՟· Ծ՟ : *Հրեշտակք , և դիք , և ոգիք մարդկան՝ անմարմինք են : Որ ինչ անմարմին է , նա պարզ բնութի՟ է· Եվէի՟ : *Անմարդ է կասկեղոյ ի՛ մարմին՝ զանմարմնոյ բնութի՟ զգալ իմանալ· Լ՟ն· ոչ : *Որ անմարմին է , անաւրինութի՟ (այնքան արբեր)· Կ՟ղ· Ք՟ : *Վասն անմարմնիքդ գրեցէ՛ք ի մարմնի· Ա՟Ճ՟Ե՟· Ֆակ՟Ե՟ : *Անմարմինք ի՛ մարմնի ցուցան : Անմարմին պարունակող բանի· Շ՟ր : *Զգենուս անմարմինս զգեցցուք և մեք· Սոփ· ա՟· պ· Ե՟ :

Ուսումնասիրաբար Անմարմին ասին՝ զոր ինչ լինի վերացուցանել մտօք ի՛ նիւթոյ· *Սեռք անմարմինք են՝ ընդհանուր գոլով· Յայտ է թէ անմարմին են (ընդհանուրք ամենայն)· ուսուի յայտ եղև , թէ՝ և բաղադանութի՟ անմարմինք են· Ան՟ · պ՟էթ · *Եւ են անմարմինք՝ թիւք : Զձիս և նոքա անմարմին խոստովանին գոլ· Որպիսութի՟ք անմարմինք գոլով· Գիմ անմարմին գոլով ևն· Ն՟է՟· ըն· Ք՟ :

ԱՆՄԱՐՄԻՆ, մինք· գ· Հրև չտանք· *Դասք անմարմնոց : Որ ըստ անմարմնոց՝ի մարմնի· Շ՟ր : *Յանմարմնոցն հպեցուցանել պատս· Խոր· հ՟ի՟ն : *Ի վեր համբարձեալ յանմարմնոցն ուրախակցութի՟· Պիք : *Պարտ իսկ է արդեօք անմարմնոյն՝ և սպասաւորութի՟ն այնպէս լինել· Ո՟հ· յհ· ա՟ · 32 :

ԱՆՄԱՐՄԻՆ· ՟ն՟· իբր Առանց մարմնոյ· անմարմնապէս· *Սատանայ վիշապ կերպարանի անմարմին , և մարմնապէս· Լ՟ն՟ · պ՟ : * Որպէս անմարմին զգալուստն քոյ համարին· Ճճ :

ԱՆՄԱՐՄՆԱԲԱՐ· ՟ն՟ որ և ԱՆՄԱՐՄՆԱԳԻՍ· ՚Ασωμάτως. Incorporaliter, incorporeo modo. Իբրև անմարմին· առանց մարմնոյ· որպէս Թէ չունելով զմարմին· հոգևապէս· *Անդ անմարմնաբար , ասս մարմնով· Յհ· ի՟ն՟· Է՟Ե՟ : *Անմարմնաբար տեսանել· Ա՟ ապ՟ս· Ի՟ : Ե՟ Մ՟գ՟ · ա՟ : *Անմարմնաբար՝ քան Թէ Թունձրապէս՝ յալ Թեաց· Ն՟ր՟ · ա՟ա՟ : *Անմարմնաբար ծըննեալ : Ի մարմնի անմարմնաբար չարչարելով· Շ՟գ՟ :

ԱՆՄԱՐՄՆԱԿԱՆ , ի , աց· ա՟· ՚Ασώματος. Incorporeus, incorporalis. Անմարմին, և անմարմնոց պատշաճեալ· անհնութական· հոգեղէն· *Զանմարմնական գոյացութի՟ս· Փիլ· ի՟ա՟ան : *Անմարմնական վարք· Շ՟ր : Վ՟ր հց· ի՟ա՟ : *Անմարմնական զօրք, դասք, պարք· Լ՟ն· Շ՟ր : Լ՟ի՟ : *Անմարմինք ի՛ յաւէտ անմարմնականացն· Շ՟հրեա՟ : *Յանմարմնականացն մտօք սլացեալ ելանեն ՝ի բնակութի՟ս· Յհ· ի՟մ՟· ապ : *Ընդ զօրս անմարմնականացն· Շ՟ր :

ԱՆՄԱՐՄՆԱՅԻՆ· Նոյն ընդ վ· *Անմարմնայնի , և որ դեր ՝ի վերոյ քան զեր կինն է՝ լաւով լցոյց· Փիլ· լ՟ին :

ԱՆՄԱՐՄՆԱՆԱՄ, ացայ· է· Լինել իբրև անմարմին· *Ոյք ՝ի մարմնի անմարմնացան գեր ՝ի վերոյ քան զբնութի՟ս· Շ՟ր :

ԱՆՄԱՐՄՆԱՊԷՍ· Տ· ԱՆՄԱՐՄՆԱԲԱՐ· *Ծանեաւն ՝ի հօրէ անմարմնապէս· Շ՟ Բ՟ոյ՟ր՟ : *Եթէ անմարմնապէս դմարմնական կրեալ կարելի էր քեզ, ընդէ՞ր և մարմին զգեցաս· Յհ՟ի՟· Է՟Ե՟ : *Անմարմնապէս մտանել· Ի՟ն՟ : *Զանմարմնապէս յաՆատասուի զՃգնութի՟ն : Ոչ մարմնոյ մաքրութի՟, այլ մտաց և հոգւոյ անմարմնապէս· Ո՟հ· լ՟ · Ե՟ յհ· ա՟ · 32 :

ԱՆՄԱՐՄՆԱԵՐ , ի , ից· ա՟· Որ է իբրու ՝ի սերմ անմարմնոց· ազգակից և մերձաւոր զուարթնոց· զոր օրինակ լուսաւորք երկնից· *Անմարմնաւոր լուսաւորն՝ յերկրի ոսրիւն· Անյաղ՟ Բ՟ոյ՟ր՟ : *Զչուսինն կոչէ անմարմնաւոր , քանզի անմարմնոց է ազգակից՝ լուսովին և յերկինս կառուցմանն· Շ՟ Բ՟ոյ՟ր՟ :

ԱՆՄԱՐՄՆԱՒՈՐ , ի , աց· Տ· ԱՆՄԱՐՄՆ· *Զդիտութի՟ անմարմնաւորացն իմանալ· Ո՟հ՟ · է՟ :

ԱՆՄԱՐՄՆԵՂԷՆ, ինի, նաց· ա՟· Անմարմին· անմարմնական· *Շկաքէ բեթէլ մարմնեղէն լեզու զանմարմնեղինին զխոր հուդդ· Ն՟ր· Է՟Ճ :

ԱՆՄԱՐՄՆՈՒԹԻՒՆ· գ· ՚Ασωματότης. Incorporeitas. ἀσαρκία , carnis expers esse , macies. Անմարմնին գոլ· անինւթականութի՟· հոգեղինութի՟· *Անբաժանութի՟ն ՝ի վեր է քան զամենայն անմարմնութի՟· Մրութիւն կոչէ զէութի՟ն նոցա սլարդոյ՟ն և անմարմնութի՟ն և աննիւթութի՟ս· Մ՟ա՟ · ՝ի դէմն : *Եղկական և էռական աՃեցեալ (ո՛ն քան) զբան միոյն անմարմնութի՟· Փիլ· այ՟ե՟ : *Առաքինութի՟ն ՝ի մարմնի անմարմնութի՟ գործէ· Տ՟ան՟ :

*ՐՆծայեցէք կոյսք զանմարմնուԹիւնն (իբր մեռեալԹի մտունիլ)։ Աճաբ. Ի։ *Ոչ փոխելով զմարմինն յանմարմնուԹիւն։ Աճգ յանմարմնուԹիւն, աստ՝ի մարմնաւորուԹենէ. ՁԽ. խմ. երս. Ն Սարկ. հանգ։ Նս Ն Ը. Ի։ Լ՚է. ող։

Իբր ՆերբուԹիւն, անօսրուԹիւն։ *ԶանձնասիրուԹիւն ձայնին՝ի ձեռն նիւԹական գործեաց երևեցուցանել. Երզն. ՛էբ։

ԱՆՄԱՐՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ոչ մարելի. դժուարին՝ի մարսել. անհաղ. հազմ օլանմաչ. *Զոմանս անօսրը ասացին վասն անմարսական դոլ մաղն. Մխ. ագարտ։

ԱՆՄԱՐՏ. ա. } *Ամαχος. Inexpu-
ԱՆՄԱՐՏԱԿԱՆ } gnabilis. Որ չկայ՝ցէ մարտ. ՁԻնիչ. և Ուրում չկարէ մարտն առնանել. անմարտնչելի. անյաղԹելի. անպարտելի. գործը գծնող, ալ օլաչ. *Անհակառակ և անմարտ բերելով ըստ քնուԹենէ. Եղիշ. ԴԳ։ *Անմարտ և անարգել է։ Տեսանեն զանմարտ զօրուԹիւնն. Ոսի. ՀՀ. ա. 20։ Ը. 8։ *Այս է զօրուԹիւնն մեծ, և կարողն անմարտական. Ոսի. Էս։

ԱՆՄԱՐՏԱԿԻՑ. ա. Ո՛ր ոչն ունի զմարտակից. և Զուներով զոք մարտակից առանց օգնականի. *ԱռաքինուԹիւնքն ինքեամբ զօրեաց մտանել յարքայուԹ անմարտակից. Ոսի. ԳԾ։

ԱՆՄԱՐՏՆՉԵԼԻ. լոյ, լեաց. ա. որ և ԱՆՄԱՐՏ. *Ամαχος, ἀκαταγώνιστος. Inexpugnabilis, insuperabilis. ԱնյաղԹելի. անկռուելի. անվանելի. անառիկ. *Տիեզերական զիւրոյն գերազանցուԹիւն, զիւարդ անմարտնչելի առնել զմիւսն և բազմապատիկ։ Տեսեր զանմարտնչելին զօրուԹիւնն։ Ոսի. ՀՀ. Ը. 32. 37։ *Զամենայն պահպանել անմարտնչելիս և անպատերազմելիս. Դիտ. ՁԾայ. Ը։ *Անմարտնչելի ամուր, կամ պարիսպ. վահան, կամ Ճակատ, կամ Թշնամի. ՁԽ. ԼԸ։ Խոր։ Լապ. ԻԸ։ Ճ. Ա։

ԱՆՄԱՐՏՈՒՑԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Զհէն անմարտուցեալ. Մագ. ապ. Խլ։

ԱՆՄԱՔՈՒՐ. քրի, ից, ցոմ ոյ, ոց. *Ἀκάθαρτος, ἀκαθάρτης. Immundus, impurus. Ոչ մաքուր. անսուրբ՝ ըստ օրինաց կամ ըստ վարուց. աղտեղի. պիղծ. փիճ. ալապ. նոճափ, խաբեպր. *Ոչ մարդ՝ նէր անմաքուր ոք անդր յասենայն իրս. Ը. ճ. ԻԸ. 19։ *Լի էր գարչելի և անմաքուր պտուղներէք. Ցայտ. ՃԸ. 4։ *Գիտասցէ զինքն, զի փիճ է, և անմաքուր։ Ցանմաքուր վայրս. Փիլ. Ճ. բան։ *Կանանս անմաքուրս ունին։ Ցանմաքրոցն տակաւին։ Աբեամբ անմաքրով. Ոսի. ՀՀ. ա. 27։ Աճաբ. ՃՆ։ ՃՃ։ *Խորհրդոց անմաքրից. Խոսր։ *Անմաքուր ձեռօք։ Ցանմաքուր չաղախմանէ. Պիս։ *Անմաքուր էր՝ի բնական՝ի լուսափայլ մաքրուԹէ. Լ՚է. պգրգ։ *Անմաքուրդ կնտրելոց։ Բաժակ անմամմաքուր։ Ի կուսուԹիւնն անմաքուր։ Իբր զանմաքուրս՝ի սրբուԹէ։ Ի զարմն անմաքրի։ Անմաքրից և պարտաւորաց։ Ձիոյ կամ քառատանեաց անմաքրից. Նար։

ԱՆՄԱՔՈՒՐ. Չև սրբեալ՝ի նշանաց դիւահարուԹենէ. չև զերծեալ խաչառ՝ի լըլկանաց այսոյն պղծոյ. այսահար. *Մի ոք յապաշխարողաց և յանմաքրից. Պգրգ։ *Արտաքս հանեն զկնի նոցա զանմաքուրսն, այսինքն որք յանմաքուր այսոցն չարչարեին. Խոսր. պգրգ։

ԱՆՄԱՔՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ը վ. *Բանականաս անմաքրականս. Նար. ԻԸ։ *Եւ ըզպտուղն մասայն ունին անմաքրական. Շ. ԻՀ. Էդ. *Անմաքրական սուտուին ծածկեալ ըստ սիրագործն զգեաւոս նախահօրն. Շար։

ԱՆՄԱՔՐԱՊԻՍ. ա. Անմաքուր գոլով. անսրբուԹիւ. պղծուԹիւ. *Անմաքրապիսս պատուիրել, կամ մերձենալ՝ի սրբուԹիւն, կամ հանգառնալ զձեռս, կամ՝ի բաց մերկանալ զօծուԹիւնն. ՃՃ։ Շար։ Նար։ Ը։ Ն ղէ։

ԱՆՄԱՔՐԱՒԷՐ. սիրի, բաց. ա. Սիրող զանմաքրուԹիւ. ոչ սիրօղ զմաքրուԹիւ. *Ըստ ձերոսմ անմաքրասէր օրինացդ. Խոր. Ֆ. 64։

ԱՆՄԱՔՐԵԱԼ. Անմաքուր. աղտեղեալ. *Զանմաքրեալս հոգի՝ սուրբ հատեալ. Նար. Լ։

ԱՆՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ἀκαθαρσία. Immundities, impuritas. ԱնսրբուԹիւն. պղծուԹիւ. աղտեղուԹիւ. ապականուԹիւ, ապականափուԹիւ, խոտորուԹիւ. *ԶսրբուԹին մատնել յանմաքրուԹիւն. ՁՃ. Ը։ *ԱնմաքրուԹիւ՝ի նուէրսն. Պիս։ *Են և այլ անմաքրուԹիւք սրտի. Խոսր։

ԱՆՄԵԾԱՐ. ա. *Ἀδοξος. Inglorius. *Որ անմեծարն է՝ի մեծուԹենէն, յաղքատուԹենն որչափ ևս. Սիր. Ծ. 34։ Ոչ մեծարաբար, անպատիւ. անարգ. անփառ. *Արդարև անմեծար մեծարեալ պատիւ հպարտուԹ նոցա. Ոսի. յհ. ա. 2։ *Անմեծար հայր ամենայնիւ, եԹէ ոչ զբանն ուն. Նիւթի ինքեան զօրուԹի. Նար. ԼԸ։

ԱՆՄԵԾԱՐԳԻ. ա. Ոչ մեծարգի. ընդասատ. անշուք. անփառունակ. որպէս յն. անպատուասէր. *Ἀφιλότιμος. *Անմեծարգի կամեցաւ զանձն պահել յաշխարհի. Երզն. Ֆգի։

ԱՆՄԵԾԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ἀφιλοτιμία (անպատուասիրուԹ), τὸ ἀκόμπαστον. A fastu et ostentatione alienum esse. Ձկամելն զմեծարգոնս և զպարգ. խորշումն՝ի փառաց և՝ի պատուոյ. ՆուաստուԹիւն. անփառուԹ. * Տէս զանմեծարգուԹիւնն, և զանպարծուԹի։ Չի անպարծուԹի և անմեծարգուԹի ուսուցանիցէ. Ոսի. ՀՀ. ա. 15. 25։ Ը. 2։ Ն Երզն. Տգի։

ԱՆՄԵԾԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընծարուելն, չպատուելն զհիւրս. ըստ չին. օտարատեցուԹի. և ըստ լտ. անհիւրընկալուԹի. Μισοξενία. Inhospitalitas. *Օտարացն ատելուԹի, և հիւրոցն անմեծարուԹի. Ոսի. ՀՀ. Ը. 18։

ԱՆՄԵԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Անմասն՝ի քանակէ, ՛ի նուԹական մեծուԹէ. չին. անմեծ. *Ἀμεγεθής. Magnitudinis expers. *Պարզ է ևս բնուԹիւն, և աննիւԹ, անքանակ, և անմեծուԹի. Նիւս. Կոչ։

ԱՆՄԵԿԻՆ. ա. Տ. Ո՛չ մեկին. չմեկնեալ. իբր Անբաժան. անանջատ. և Անքաղաքայական. *Սա ոչ նուազ ՁեծուԹէն, և անմեկին անօրինեալ բնուԹիւն. ԹԷոփոր. Նայրագ։ *Եւ ոչ իսկ անմեկին ապազանուԹի առնել ձեզ սա երկայնուԹիւն ասացեալցս. Ոսի. ԺՀ։

ԱՆՄԵԿՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. *Ἀχώριστος, ἀδιάστατος, ἀπαράλλακτος. Non disjunctus, inseparabilis, immutabilis. Անբաժանելի. անանջատ. ոչ հեռի. և Անփոփոխ. *Անմեկնելի՝ի հօրէ. Շար։ Ա. Է։ *Ի հօրէ անպակաս և անմեկնելի է զօրուն Նորա. Ոսի. յհ. Ը. 15։ *Անմեկնելի՝ի միմեանց. Բրս. հդ։ *Անմեկնելոյ և անբաժ կենաց. Մաթ. ՝ի դիտ։ *Անմեկնելի սիրով. Շար։ *Անմեկնելի լեր՝ի նոցանէ. Լ՚է. ոգիս։ *Կալայց զիս անմեկնելի՝ի բանականին յոտոյ. Պիս։

Եւ Անթարգմանելի անպատմելի. ըստ չին. նաև Անբերելի. *Անմեկնելի տանջանացն համբերել։ Այս քան զայն ծածուկ բան էր, և անմեկնելի. Ոսի. յհ. ա. 39. 45։ *Մարտքն և Թշնամանքն անմեկնելի այն էին, որ ասաց, երեից ԹշնամուԹիւն՝ի մէջ քո են. Համաշ. ագաղ։

ԱՆՄԵԿՆԵԼԻ. } Տ. ԱՆԱՆՋԱՏ.
ԱՆՄԵԿՈՒՍԱԲԱՐ. } բար. *Անբաժանելի և անմեկնելի. կիւրղ. գանձ։ *Զորդին չին քենէ անմեկուսաբար ծագեաց։ Որպէս՝ի հրոյ լերմուԹի անգործանաբար և անմեկուսաբար են. կիւրղ. գանձ։ *Անանջատաբար, անմեկուսապէս. Դիտ. ՁԾայ։

ԱՆՄԵԿՈՒՍԻ. Նոյն ընդ վ. *Զքո զգիդ անանջատ և անմեկուսի ընչեն. փիլ. լՀե։

ԱՆՄԵՂ, ի, աց կամ լոց. ա. *Ἀναμάρτητος. Peccati expers. Անբասիկ և աղատ՝ի մեղաց. արդար. ՀԷղ լանեյօղ ՀիանահօբՀ, պիՀիանահ. առաս Օր. ԻԵ. 19։ Է. Ա. Ը. 4։ ՁՈ. ԼԸ. 6։ *Մաւսաղ մանկտով անմեղք. Ագաթ։ *Անմեղք, և մեղապարտք. Եղիշ։ *Անմեղաց պահապան. Անյ. Բ՚ոյր։ *Անմեղք՝ի մեղաց. Մաթ. ՃԸ։ *Մաքրեցան, անմեղեցան. Նար. ՀԱ։

Եւ Անպարտ. անպարաս. անՀնաս. Ἀ-ՅῶΟς, ἀναίτιος. Innocens; insons. ասալ. ասալ. ասաս Երեմ. Է. 34. 35։ ՃԸ. 4։ Դան. ՃՁ. 53։ Մաթ. ՃԸ. 5։ *Եղեցիս գոս անմեղ յԱկերբէն. վԼ՚ս հդ. ՃՂ։ *Ի բաց տապրեալ տրտհերը զսուրն յարանցն անմեղաց. ՁԿ. ԻՀ։

Եւ Անչար. անՀնեղ. պարզ. սրտիս. *Ἀκακος. Expers malitiae. անս Աաթ. Ա. 4։ ՃՁ. 15։ *Ցղեր սո անմեղ մարդիկ, խաբեբր և պատրեր. Եղիշ. Է։ *ՆենգաձորուԹիւք վաՁառեալ անմեղ գնողաց. Շ. ընդհանր։

ԱՆՄԵՂ, ԱՆՄԵՂՍ. ս. ԱնմեղուԹիւն, աՀանց յանցանաց. յանպատրաս. և պարզմտուԹ. *Ոչ կարացաք անմեղ գնալ. Լ՚է. ող. ԻԷ։ *Սա մեռանի անմեղ. վԼ՚ս հդ. Ը։ *Նեայ անմիոյ Հոտ զպատասխանին (յօՁն). աստ. վասն միոյ առաք մեք պատուհար հրամանի. զի մի կերիցաք, և մի մեռցաք. ԵՃբ. ՅՆ։ *Անմեղս ընԹանայ. Նար. ԿԷ։

Աստ և ՁԱՆՄԵՂՈՒՏ. ռամկ. այսինքն Անմեղ գոլով։ Ոսիփոր։

ԱՆՄԵՂԱԲԱՐ. ս. Պարզ սրտիս. միամտուԹիւն. *Անմեղաբար ոչ գիտեալով ասէր զայն. վԼ՚ս հդ. ՃՂ։

ԱՆՄԵՂԱԴԻՐ. ա. Իբր Անմեղապրեալ. ՁՃ. կամ ԱՆՄԵՂԱԴԻՐ ԱՒՆԵԼ կամ ԼԻՆԵԼ. առաւել ռամկ. իբր ԱՐԴԱՐԱՑՈՒԾՈՒՆԵԼ։

ԱՆՄԵՂԱԴՐԵԼԻ. ա. *Ἀνυπαίτιος. Inculpatus, inculpabilis. Որ չէ արժանի մեղադրուԹեան. անտեղանելի. անպարտ. անանգամանելի. անպարսաս. Հանդարտ օրՁաՁ. *Թէ ոչ գիտէր, անմեղադրելի էր։ Անմեղադրելի է՝ի պատուհասէն. Լ՚է. ող. Ն ոգիս։ *Որ բնուԹէ հեռաւի և գործէ, անմեղադրելի է. Շ. ԱՒեանն լոր։ *Առմարդկայինս և անմեղադրելիս կիրս. Պոբտոմ. Լ՚է։

Տ. առանց մեղադրուԹեան. * Անմեղադրելի առ՝ի քէն օրհնեալ. Նար. ՀՀ։ *Զմեզ անմեղադրելիս արԹաւեցոյց. Սարգ. ոՀ. Ը։

ԱՆՄԵՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն մեղադրելի. ազատուԹ՝ի սազանացաց. *Եւ Թէ գոցի ոք արարեալ, ընդ անմեղադրուԹիւ է. կանան։

ԱՆՄԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՄԵՂ. ըստ առնական առման. *Անմեղական անպարտուԹիւն. Մագ. ԼԸ։ *Անմեղական ընծայուԹիւն. Ոսի. ՀՀ. ա. 1։

ԱՆՄԵՂԱՆԱՄ, ացայ. է. Անմեղ լինել կամ գտանիլ. անմեղութիւն ղեկնուլ. արդարանալ. *կանայք բամբասեալ անմեղութեան ապաշխարութիւն. Վրք հց. յ: *Իբրև զձագս աղաւնեաց անմեղացեալք. Նար. յովէտ:

ԱՆՄԵՂԱՆԱԿԱՆ, ական. Որ ոչ մեղանչէ կամ գործէ զմեղս. *Անմեղական ոգի. *Անմեղական հոգի. *Անմեղական մարդ. *Անմեղական կենդանի. *Անմեղական ոչխար. Նար:

ԱՆՄԵՂԱՆԱԶԵԼԻ, չէի ուժգն. անշնաս. * Որպէս ի թիւնաւորաց՝ անմեղանջականներ. Յհ. ը: *Խոտ ծառայից անմեղանչելիք մնան. Աբդ:

ԱՆՄԵՂԱՅՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անմեղ կացուցանել. տալ անմեղանալ. *Ջրով մկրտութեանն զօրացոյց զմեզ և անմեղացոյց. կանան: *Անմեղայուսեալ զքժըշկեալքս. Վրք. սղ:

ԱՆՄԵՂԿԵԼԻ. ա. Ἀνένδοτος. Non remissus, non languidus. Որ ոչ մեղկի. անլքանելի. անխոնջ. անընդհատ. *Յաբռնիզ աղօթիւք, և անմեղկելի պահօք. Բս. հդ. ծը: *Անմեղկելի սրտիւ: Անմեղկելի՝ ի չահաւոր գիւսս. Յհ. ը. ը: *Անմեղկելի վարուք քաղաքավարել. Վրք հդ. ծը: *Անմեղկելի, որպէս վերինքն. Խոր:

ԱՆՄԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անմեղկելի գոլն. *Ջեկեղեցւոյ զանշարժութիւնն, զանմեղկութիւնն, զամրութիւնն. Ոսկ. Ես:

ԱՆՄԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκακία, ἀναμαρτησία. Innocentia, probitas. Չոնչեն զմեղս. անարատուն ի մեղաց. Կիւսհաղեզ. ևբգ. տես Յոբ. ը. 3: իը. 5: ւ. 6: Սղմ. հը. դշ: *Օծանի մարդկօրէն լսա մեզ որդի՝ անմեղութեն գովութը. Պտմ. ա: *Ջանմեղութի զղեկեալ (՝ի յարութէ): Անմեղութի մանկութէ. Սփաւ: *Փոխարէութիւ զմեղանչական մարմնին յանմեղութիւ. Շ. Խղ: *Ջ բոլոր յանցանս չնորհէս ցե քեզ յանմեղութի ,,. այսինքն մինչև՝ ի սպառ անմեղ գտանիլ կի արդարանալ. Եփես. հայր մեր:

Իբր Ոչ մեղանչեալ գոլն. անպարտ գըտրինն՝ ի մեղայ. *Ջդործ տգիտութէ նոցա անմեղութի համարեսցես ,,. այսինքն մի համարիր մեզ. Սփաւ:

Միամտութիւն. անկասկածութիւն. *Ընդ մեղութը, ոչ գիտացեալ զեկդիմի միտս թագաւորին, խաղացին գնացին. Եփես. ը: *Վարին յատազոկութիւնս՝ի վերայ խաղաղացեալց յանմեղութե. Պիտ:

ԱՆՄԵՂՈՒԿ. ա. Բառ ռամկ. որպէս Անմեղ. հեղ. *Չանց լերդ ըղգաւան էր անմեղուկ. Շ. յոթանաս:

ԱՆՄԵՆԱՐՁԱՆԱՅ կամ ԱՆՄԵՐՁԱՆԱՅ. ա. Ըստ յն. ոճոյ. Ἀμήχανος. Ի վեր քան զամենայն մեքենայութիւն կամ արուեստս. անհնարին. աննման. անհամեմատ. *Ա յս գիղեցկուի անմենքեննայ է. Ոսկ. յհ. ա. կ: *Յանմենքեհնայս անկանէր. Բս. ապաւէն. այսինքն յանհնարս մտանէր, կամ՝ ի յեմոին կարիս:

ԱՆՄԵՆԻ. տ. Անմահ. *Խառնեաց զանմեռն ընդ մեռաւսս. Ագաթ: *Իբր զանմեռ ոք մեծամեծս. Նար. է: *Ի խոշտանգանս անմեռս. Ջփր. կբ:

ԱՆՄԵՌՈՒԿ, ռկի. ն. Ἀνδράχνη. Portulaca. Բանջար պարարտ և զով, գժուալրին ի մեռուցանել՝ այսինքն ի մարսել. որ և փերփերնի, փերփերնան. խոճկորաց. ոչխոց օձոս, փերփեհեն, պոփկի: Իսկ հոմիա: Բծվչին: Գաղէաս: *Անմեռկի չորս: Անմեռկի ջրովը. Վպի. Ճ. ժե:

ԱՆՄԵՐԺԱԿԱՆ. ա. Իբր Անմեկնելի. անանջատ. որ ոչ ունի հեռանալ. * (Չոգրին սբ) անմերժական՝ի հօրէ. Սփաւ:

ԱՆՄԵՐԺԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. կամ Անկորուստ. անվախճան. *Աջերը զմոլորեալս յանմերժելի հանդիստ. Եղիս. ը:

ԱՆՄԵՐԿԱՆԱԼԻ. ա. Զոր ոչ լինի մերկանալ կամ մերկել. անկապտելի. *Զանմերկանալին մեզ զգեցոյց միսիթարութիւն. Յհ. խ. ապ:

ԱՆՄԵՐՁ. ա. Իբր Անմերձենալի, անմատոյց. *Անմերձ ոչ միայն՝ի մէնջ, այլև՝ի վերհագուհինչն քան զմեզ. Լմբ. պոբգ:

ԱՆՄԵՐՁ. Անկարող՝ի մերձենալ. *Անմերձ է բանիս ձգտումն առ անհասութիւն ծածուկ խորհրդոյս. Նար. ծբ:

Իբր Ոչ մերձեալ. անկցոյդ. հեռի. անմատն. *Անմերձ՝ի փրկական խորհուրդն մնան. Յհ. ծբ: *Անմերձ՝ի իսառնակութէ կանանց. Իր ըտ եդբ:

ԱՆՄԵՐՁԱԿԱՑ. ա. Իբր Անմերձենալի. *Անմերձակայ հուր ածութեան. Նար. յովէտ:

ԱՆՄԵՐՁԱՆԱԼԻ. տ. ԱՆՄԵՐՁԵՆԱԼԻ. *Անմերձանալի բնութէն (ածութեան). Սկաս. էտայ: *Յաւք անմերձանալիք ձարտարաց բժշկական ձեռնարկութէ. Աբծր. ը. 11:

ԱՆՄԵՐՁԱՒՈՐ. ա. Հեռաւոր. բացական. *Անմերձաւոր ծով. Ջփր. կի: *Անմերձաւոր ուշաց սիրելեաց. Նար. խլ:

ԱՆՄԵՐՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեռաւորութի. բացակայուն. *Անմերձաւորութէն և հեռաւորութէն՝ առանց մտատակարարելոյ և վարելոյ Թոզաս. Փիլ. լին:

ԱՆՄԵՐՁԵՆԱԼԻ, լոյ, լեայ. ա. Ἀπρόσιτος, ἄδυτος. Inaccessibilis, inaccessus, ևն. Յոր ոչ լինի մերձենալ. անմատչելի. անմատոյց. և Անհասանելի. սրբոյ Հոգւոյն լըլլալ. էանաչըլմագ. *Մերձ յանմերձենալի լոյն: Որ հրեղինացն անմերձենալի. Շար: *Յանմերձենալեան նուիրսին. Նար. խլ: *Գիղեցկութիւնն անմերձենալի. Ա սբս. ծբ: *Խորհուրդքն անմերձենալի լեալ խոսքեուել չարին. Խոր:

Եւ Անչօշափ. անշօշափ. լիէըպլէը, և լիէպոյ. փոփանըմագ էլ փոփանմագ. *Պաշտաւանց անօթս, որք յոլովից անմերձենալիք կին. Ա սբս. է: *Անմերձենալի և մաքուր պահել. Նիս. կոս: *Նորին շնորհիւն անմերձենալի եմ ես յայլազգւոյն, որ յափշտակեացն զիս. Ճ. Ա:

Եւ Խորչելի. հրաժարելի. հեռանալի. *Բիւր պղծութիք լի են, և կարի անմերձենալիք. Խոր:

Եւ Հեռաւոր. հեռի. անձնապահ. *Ան մերձենալիս զինքեանս յայտարարեսս օտարոտի պատմուճանաս պատուհան. Պիտ:

ԱՆՄԻ ԱՌՆԵԼ. Չթողուլ և զմի ոք քնայինչ առնել. կամ չթողուլ՝ի միասին, ցկի և ցան առնել. *Զամենայն զգուսն պարսից կատարել, անմի արարեալ սպառեցին. Բուզ. գ. 31. 47: է. 5:

ԱՆՄԻԱԲԱՆ. ա. Ἀσύμφωνος. Absonus, discors. Որ չմիաբանի. անմիաձայն. հրկպառակ. իւիւիֆեսըլ. *Անմիաբան բարբառս ընդհանացան. Իմ. ծը. 10: *Անմիաբանք լեալ միմեանց՝ արձակեին. Գծ. իը. 25: *Նահատարք աշխարհիս մերոյ անմիաբանք լեալք. Յհ. կի: *Յայլ թիւս անմիաբան հանդիսին ժամանակագրութիւնք. Տմաբ:

ԱՆՄԻԱԲԱՆԻՄ, ացայ. յ. Ձմիաբանել. հրկպառակիլ. հրկբան լինել. մանր ռէնիֆ օլմագ. *Հակառակ հոգւոյն խորհել անմիաբանեցան այլքն՝ի պատմագրաց. Խոր. ա. 3:

ԱՆՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσυμφωνία, διαφωνία. Discordia, dissensio. Անհամաձայնութէն. հրկբանութէն. հրկպառակութէն. փոբայհանութիւն. իւիւիֆեֆըլ. ևբգ. *Անմիաբանութիք զբարւոյն, և այլ ազգականացն լինէին. Խոր. ը. 27: *Անմիաբանութէն իւն կարծեցին: Անտի լուծանիցեմք զկարծեալ բազում անմիաբանութիւնսն. Ոսկ. մ. ա. 4: *Արիանոսն ասէ. անմիաբանութէն յոյժ ինձ թուի՝ի մերձակայ ժամուս՝ գրոց. Ա. ը: *Ժամանակի անմիաբանութէն, և պահոց. կամբլ:

ԱՆՄԻԱԱՀՄԱՆԱՊԻՍ. մ. Ձունենլով զմի սահման և զիսկութէն. *Անմիասահմանապէս նաև մեկին բաժանութիւն. Փբր. փերբ:

ԱՆՄԻԱՒՈՐԵԼԻ. ա. Որ չկարէ միաւորիլ ընդ այլոմն. *Ոչ ևս անմիաւորելի գոլ մեզ առ միմեանս, այլ լինիմք մի. Մոփս. ՝ի դէսն:

ԱՆՄԻՋԱՒԱՐ. ա. տ. ԱՆԸՆԴՄԻՋԱՔԱՐ. *Անմիջաբար ածծ առեղծանէ, թէ միջնորդութը բնութէն. Անյ. պոբփ: *Անմիջաբար յիմանալեան կոյս յարձակիլ առաւութէս. Դիոն. էբլի: *Րաբունական սիրոյն տիպար կացուցանէ անմիջաբար: Խորհրդոյն ածայնոյ անմիջաբար խորհրդածութ. Շ. յիչ. ասէ. Ն գաղ:

ԱՆՄԻՋԱԿ, կբ. ա. Որոց ոչ գոյ մեջ կամ միջակ. ասաբըլ, օրնաբըլ. *Ասաց զոմանս՝ի նոցանէ անմիջակս գոլ. Անյ. պոբփ:

ԱՆՄԻՋԱԿԱՐԱՐ. տ. ԱՆԸՆԴՄԻՋԱՔԱՐ. *Ոչ անմիջակաբար խօսի ընդ ամբոխի, այլ կացուցանէ իշխանս՝ի վերայ. Սահմ. ծծ: *Ի գոյէ ևից անմիջակաբար՝ի մակագոյեցս գոլ (այսինքն գալ) ոչ էր կարողութէն. Անյ. պոբփ:

ԱՆՄԻՋԵԼԻ. տես ԱՆԸՆԴՄԻՋԵԼԻ. *Եւ այժմ ևս ասպանօր կապ անմիջելի մերձաւոր. Ճ. Ա:

ԱՆՄԻՋՈՐԴ. մ. } Ἀμέσως, ἀ-
ԱՆՄԻՋՈՐԴԱԲԱՐ. } μεσιτεύτως. Sine mediatore, immediate. Առանց միջնորդի. անընդմիջաբար. *Զոր առեալ էր միջնորդօք, կամ՝ ևս առանց անմիջնորդ. Վրք. ծն: *Եւ ևսան ըր անմիջնորդաբար որպէս ՅՀ չարագասի՝ ոչ ուրուք ընդ միջեցեալ. Պարապմ. լբ: *Ի հօրէ առանց միջնորդի (այսինքն անմայր)... Ի մօրէ անմիջնորդաբար (այսինքն անհայր). Խոր. ովի: *Յեղելոցս ոչ լինչ է՝ զոր կամըն ՅՀ ոչ միջնորդեաց. ոչ ուրեմն վասն անմիջնորդաբար լինելոյն՝ վասն այսորիկ միաչծին, այլ վասն միայն գոլոյն նորա պատուլ հայկական. կնրդ. գեյ:

ԱՆՄԻՋՆՈՐԴԱԿԱՆ. ա. Ոչ յորչիք միջնորդ. *Որ զանմիջնորդականն և զանձնականն և զանժամանակականն՝ի հարց և՝ի խնդիր իշխեսցէ արկանել. Ոսկ. ես:

ԱՆՄԻՋՈՑ. ա. մ. Նոյն ընդ վվ. *Բան ՅՀ կենդանւոյ, անմիջոց և անախատ ծնունդ՝ի պտղե նորա. Մոբաբ: *Պարզս և անմիջոց ձառագայթս լուսաժայլեալս. Դիոն. էբլի: *Անմիջոց զանգամօր լուսաւորութէն առանիցէ պայծառագոյն աչօք. Ոսկ. լոս: *Ագաչէ մերձիլ առ ածն անմիջոց, զի չունիցի լինչ մեզոց արգել. Վրք. սղ: *Բնականան է սասունալի, եղբայր և ընկեր նորա անմիջոց. Ոսկիթոբ:

ԱՆՄԻՋՈՑ. ա. որպէս Անմիջակ. *Ե՛ լինչ՝ որ անմիջոց կոչեն, և Ե՛ լինչ՝ որ միջո-

ցաւ. արդ անմիջոց՝ ոչ ըմբռնել և հիւանդանալ, քանզի ոչինչ է՝ի միջի տցա. ի՛կ միջոցաւ զարդարուելն գոլ ասէն և զանիրաւութիւն. վասն զի.ոչ ամենայն մարդ բռնութիւնբ արդար կամ անիրաւ է. կ՚ըլլ. գանչ:

ԱՆՄԻՋՈՑ. ս. որպէս Անդադար. անընդհատ. առանց միջոց տալոյ. *Որպէս կապարճ լցեալ կարճաք և իժաք, որ անմիջոց խոցեն և մորմոքեն զհոգիս իմ. Մաթ:

ԱՆՄԻՍ. ա. ս. Առանց մտոյ. Եռնիչ. *Իբրև զանմիս և զանմարմին. Լմբ. ագ: *Մի անդամ ճաշակեն, զուտիքն՝ անմիս, և զպահքն՝ առանց կթելիւնի. Զքր. Ծոբ. Ծոբ:

ԱՆՄԻՏ, մսի, տայ կամ տից. ա. *Avous. Meute carens. Որ չգոյցէ միտ. չունօղ վկարողութիւն մտաւոր. անբան. *(Ապոլինար) մարդ անմիտ ընդունելով զաէրունականն: Եթէ յանմիտ մարդ յոյս առցուս, առանց մտաց ոյզ արև է. զի և ոչ անմիտ կենդանի մարդն է. Աա որս. ի: *Անմիտ դոլո վ (աւելը սպոլինար) ըղ. միաւորեալն ընդ բանին մարմին: Մարմին անունձն (անհոգի) և անմիտ ոչ ընդունի յինքն տրամաբանել: Ոչ զանանձն և անմիտ մարմին առեալ. Պարպմ. լի: *Մտաց մասն Թուելով ոչ ունել ամենևին՝ անմիտ Թուես ինձ. փիլ. լին. գ. 28:

ԱՆՄԻՏ. առաւել՝ որպէս թափեալ՝ի մտաց. խելագար. յիմար. մորս. անխմաստ. տգէտ. անհանճար. և ցիմարականն. անխելք, խենթ, խե. ափբսըշ, փեւի, չաչբն. *Ἄφρων, ἀσύνετος, ἄνους, ἀνόητος, μωρός. Amens, demens, insipiens, ևն. *Ազգաւ անմտաւ: խմաստնոց և անմտից: Իբրև զսուտանի անմիտ: Ցանկուիս անմիտս. ևն: *Իբրև ոչ եթէ անմիտ ինչ լինէր (այսինքն գտանիր) յանձն իւր. է. ի. ց՝ա. 13: *Որոշել զիմաստունն յանմտէն. փոգ: *Ո՛վ անմիտդ՝ի մտաւորաց. Նար. ը: *Զանմտացն վկայութիւն: Անմիտ են մտօք. Ռի. յհ. ա. 2. Ե 3: *Փոխանակն անմիտ մարտին. Ագաթ: *Անմիտ և անդնանձար բանից. Խոր. ա. 31: *Անմիտ խորհուրդ, կամ հեռևուսն. փոգ: Նար. խը:

Իբր Անսիրտ. ըստ յն. Ἀκάρδιος. Excors. Տես Ասա. ի. 13: ի՛է. 16: Երեմ. է. 21:

Եւ որպէս Անխրատ. կամ անկիրթ. Ἀπαίδευτος. Indisciplinatus, inerudituս. Սիր. ը. 5: է. 22:

ԱՆՄԻՏ. որպէս Անխմանալի. անիմաստ. Ἀνόητος. Qui intelligi non potest. *Թէ հնուԹիւն նորա այլ է, և զոր իմանայն՝ այլ է՝ի նմանէ, անմիտ եղիցի հնուԹիւն նորա. Մաա. ՝ի գիմն: *Հեռևեցեալոց տատից, և գծագրոց անմտից, և սիրգելից, և բառից անծանօթից. Դիմ. ՁՁայ:

ԱՆՄԻՏ. Անմտական, կամ գործ անմտուԹ. *Եւ զի անմիտ է այս, անպիտանացուսցն փոյթ ունել, ծանօթ է ամենեցունն. Բրս. ընչեղ:

ԱՆՄԻՏԵԼԻ. ա. որ և ԱՆՄԻՏ. Ἀρρήτης. Non vergens, non declexus. Որ չուենի միաել և հակիլ՝ի կայից կամ՝ի մտաց. անչեղլի. անչեղլի. անմեղկեալ. *Անեղլի տալի բարուք, և անմիտելի... եկայց ՁՁայ անմեռ. փիլ. իմաստ:

ԱՆՄԻԽԹԱՐ. ա. Ἀπαράκλητος, ἀπαρηγόρατος. Inconsolabilis, insolabilis. Անման՝ի միսիԹարուԹէ. չունօղ զմիսիԹարուԹիւն և զմիսիԹարիչ. տխուր. Ինեսէս ևիւիւ, ՁՁյսս. *Մնալոյ՝ի նոցանէ որբք և անմխիԹարք. փոգ: *ՄխիԹարէ զանմխիԹարսն. Գէ. նս: *ԱնմխիԹար տրամեալս. Նար. հա: *ԱնմխիԹար տեղի կամ վայր. վբփ հղ. ը: Կլիմաք:

Որպէս ԱնմխիԹարելի. անփարատելի. անքակելի. ծանր. տիրական. *ԱնմխիԹար տրամելոյ, կամ տուգ, խորհուրդ, ապաշաւ, ապաունալիք. Եղիշ. ի: փոգ. ի: Սիաս. յար: Սարփ. յի. ի: *ԹէպՀան տուղ ինչ իցեն տրամելոյն, սակայն նա անմխիԹար կարծեցուցանէ. Մանդ. ի:

ԱՆՄԻԽԹԱՐ. ս. Առանց միսիԹարուԹ. *Չիծելի, կամ տրամիլ, կամ ողբալ անմխիԹար. փոգ:

ԱՆՄԽԻԹԱՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ըստ ը նշ. *ԱնմխիԹարական տուգ, կամ տղրտմելոյ. Պիս:

ԱՆՄԽԻԹԱՐԱՊԷՍ. Ἀπαρηγοράτως. Insolabiliter. Տ. ԱՆՄԽԻԹԱՐ, ս. *Երբեմն վտանգեալք՝ լան անմխիԹարապէս. Բրս. ապԲէց:

ԱՆՄԽԻԹԱՐԵԼԻ. Տ. ԱՆՄԽԻԹԱՐ ըստ ը նշ. *ԱնմխիԹարելի վշտահարեալ, կամ տրամելոյ, տուգ. Զքր. կե: փիլ. Նախերգ: Ոսկիբեր: *Տեղի էր բացակայ՝ի մեծ վանիցն՝ անուանեալ բանտ անմխիԹարելի. Կլիմաք:

ԱՆՄՆԱՑԱԿԱՆ. ա. Որ ոչ մնայ. անկայուն. անցաւոր. աւժամանակեայ. *Աշխոյժն անմնացական. Վբփ. ագ:

ԱՆՄՇԱԿԵԼԻ. ա. Որ չէ մշակեալ. վբոյծ, լբոյծ. *Անմշակելի անդաստան: Անսերմն է չառաւեղդ, անմշակելի է պտուղդ. ՁՁ:

ԱՆՄՈԼԻՄ. բ, լից կամ ացս. ա. որ և ԱՆՄՈԼՈՐ. Ἀπλανής. Non erraticus, inerrans. Որ չէ մոլար. ոչ մոլորեալ. անսխալ. անխոտոր. ուղիղ. ողջամիտ. ածխաձ, էանըմձ, խոփաձբզ. *Չօտ անմոլար. Շար: *Վերատեսուչք անմոլարք. Նար. ասաա: *Անմոլար վկայ. կալ. ծը: *Ազար ուրախութիւնն անմոլարին (ոչխարաց). Շ. հրեղ: *Զմոլորեալն յանմոլար հասուցանել ածել. փիլ. եւ: *Անմոլար շաւիղ, կամ դնացք վարուց. Նար. ասաա: Պիս: *Անմոլար սեռս ուձիք, կամ գիսուճ. կ՚ըլլ. գանչ: Ցձի. գ:

ԱՆՄՈԼԱՐ ԱՍՏՂՔ. Հաստատուն աստեղք հաստատութիւն, հակապրեալ մոլարաց. *Զմոլորական, և զանմոլար աստեղս. փիլ. ծ. բան: *Աստեղք անմոլարիք. Բրս. հրի: *Ի պարունակեալ աստեղացն՝ անմոլարքն ամենայն ընդ նմին ընդ երկնի շրջաբերեալ լինին: Անմոլարիցն քառմոլեցին անդիսեալ է մարդկան. Աբիսա. Ե: *Յաստեղացն մոլոր և անմոլար գոլոյ. Լմբ. ագ: *Երևելիս այս երկին՝ ունի աստեղս մոլորականս և անմոլարս. իսկ երկրորդն այն երկնի՝ ունի աստեղս բնաւին անմոլարս, ամենևիմբ լուսաւորս, միշտ կենդանիս և անփոփոխելիս. Վբփ հղ. ա:

ԱՆՄՈԼԱՐ ԳՈՒՆԴ, կամ ԸՐՋԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Անշարժ պարունակին վերնադգին երկնի. և միօրինակ անվրէպ շրջան հաստատութեան. *Ի վերոյ անմոլար գնդին միակն: Ի վերջին տիեզերս՝ի բուն սպասուածին ամենայնի (այսինքն աշխարհի) անմոլարն գունդ. փիլ: *Ի վայր է լուսինն քան զայլ լուսաւորսն՝ սկսեալ յանմոլար գնդէն. Շ. բաբյր: *Անմոլար գունդն ոչ են մոլորականք. վահե. եր. բոբբ: *Զանմոլար շրջաբերութիւն ընկալաւ: Զանմոլարն շրջաբերութիւն ամենայն երկնի. փիլ:

ԱՆՄՈԼԱՐ. ֆ. որ և ԱՆՄՈԼԱՐԱԲԱՐ, ԱՆՄՈԼՈՐԱԳԷՍ, ԱՆՄՈԼԱՐԱԳԷՍ. Առանց մոլորելոյ. կամ խոտորելոյ. անվրէպ. անսխալ. *Անմոլար գնացեալ ընդ Հանապարհս. Լմբ. ագ: *Անմոլար առաջնորդել յերկինս. Լբ. ի.ը: *Անմոլար՝ ածաւանգիւք առաջնորդութիւք հետևեցելոց ձեւն տուեալ. Դիմ. եիէ. ը:

ԱՆՄՈԼԱՐԱԲԱՐ. ֆ. Նոյն ընդ վ. *Գնտոյն վասակաց անմոլարաբար առաջնորդելով. Պբիչ. յոյն:

ԱՆՄՈԼԱՐԱԳՈՅՆ. ֆ. Առաւել կամ ամենայնիւ անմոլար. *Անմոլարագոյն՝ի միտս կառուցանել. փիլ:

ԱՆՄՈԼԱՐԱԿ. ի, աց. գ. Իբր Անմոլար աստղք. *Ի վերոյ անմոլարականն չատ իսկ է. Թիւ մոլորականցն յօգուտ եղև. ամենայնին (այսինքն աշխարհի). փիլ. Նիս. ը:

ԱՆՄՈԼԱՐԱՊԷՍ. ֆ. Անմոլար. անվրէպ. *Զորոյ խուհուրդ և մովսէս՝ի հնուԹն անմոլարապէս օրինակեաց. Նաա:

ԱՆՄՈԼՈՐ, ի, ից կամ ացս. Տ. ԱՆՄՈԼԱՐ ըստ ա նշ. *Առաւուցեալ անմոլոր (կամ անմոլար) հանճարով. Պիս:

Առաւել ըստ ը նշ. *Արեգական լոյս, և լուսնի, և այլոց մոլորականցն, և անմոլորից: Որոշեալ՝ի մոլորականցն և յանմոլորացն. փիլ. խմաստ. Ե լին. ոգէպ. ուր անխաւոր գրի՝ Անմոլոր, կամ Անմոլար:

ԱՆՄՈԼՈՐԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՄՈԼԱՐ. ֆ. *Անմոլորապէս ներդործելով՝ի լուսաւորելն քեզ. Նէղս: *Որովք զիմաստիցն սեռսն անմոլորապէս ապագայիցն Թողցէն յիշատակ: Զորս պատս է մեզ՝ի կարգս անմոլորապէս դնել. Սարփ. յոյբ. Ե յի. ը:

ԱՆՄՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անխոտորելի. անվրիպումբ. *Որպէս՝ի բոլորակի խնդբ անմոլորութիւն պարգևեալ նմա. Դիմ. ՁՁայ: *Անդրէն դառնայ, յօտար բոյն ոչ հալի, բայց՝ի վար արկանէ զանմոլորութիւն. փիլ. լին:

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ. ա. *Ἀλαστος, ἄληστος. Non obliviscendus. Զոր չէ օրէն մոռանալ. յաւէժապար յիշելն. և Անմոռաց. ոչ մոռացեալ. լմոռնալս, լմոռնելս. ա. նոսա-լմաց: *Անմոռանալի յիշատակ, կամ քաջութիւնք. Պիս: *Որում ամենայնքն յոյսունիք են և անմոռանալիք. Ցհ. յմ. ագ:

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ. Ոչ մոռացօղ. ոմոռնմագ. *Ծանիկէ ամենայն ոք զնայ անմոռանալի գԹուԹիւն. վբփ հղ. իէ:

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ. ֆ. Ἀλήστως, Sine oblivione. Առանց մոռանալոյ. *Անմոռանալի՝ի բարեպաշտից մարդկանէ խոստովանեցի երիցս երանելի: Ցիշատակելն սին նոյոգի անմոռանալի. Պիս: *Անմոռանալի ունել. Սբփ. ա. պ. ա: *Ոչ՝ի միտս իւրեանց անմոռանալի եգին. Նաա: *Զյիշատակ ունուանն ՁՁ անմոռանալի պահեր. Տծաք:

ԱՆՄՈՌԱՑ. Նոյն ընդ վ. ը ա նշ. *Անմոռաց յիշատակ, կամ անուն, գովուԹի. Պիս: *Ցանմոռաց ուրախութիւնն. Ցձի. է. ա: *Անմոռաց պատուեր. Նար. իէ: *Անմոռաց ի ՀնՀ. Եղիշ. է:

Եւ ը է նշ. *Անմոռաց յիշմամբ. Շար: *Անմոռաց խնամոց ԹԹէ. Մէէ. ծէ:

Եւ ֆ. ը է նշ. *Գրեա՛ի տախտակս պտի քո անմոռաց: Ցիշեցնկիք զմեզ անմոռաց յուրախու ԹԷն ձերում. փոգ:

ԱՆՄՈՌԱՑԱԲԱՐ. ֆ. Նոյն ը վ. *Անմոռացաբար հայցեմ ընդունել՝ի ձենէ

գլխշողութեան փոխարէնս. Յհ. ԺՏ. յէշ. կան: *Անմոռացաբար շարժեալ միտքն. Մագ. ԽԴ. ԵԿԵԴ:

ԱՆՄՈՌԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չմոռանալն. անմոռաց յիշատակութիւն. *Ճշմարտութիւն է առաքինութիւն ըստ անմոռացութեան. վասն զի արժանի է յիշատակի առաքինութիւն. Փիլ. լին: *Մինթէ զմոռացդ անմոռացութիւն ո՞չ յիշիցէք. Եղիշ. Գ: ևս և Վրդ. աղ: Տօնակ:

ԱՆՄՈՐՈՒ, րուի, աց. } ա. գրի և անմուրուս.
ԱՆՄՈՐՈՒՍ, րուսի. } ԱՆՄՕՐՈՒ, ԱՆՄՕՐՈՒՍ. Ἀγένειος. Imberbis. Որ չունի զմօրուս. Տօրսուզ չըմնէօղ. սագալըզ, թիւյսիւզ, եաշէս, կիւսէ. *Պատանի անմօրուս. Ճիւ: *Մանկան անմօրուսի (կամ անմօրուի). Վրք. հց. Է: *Սերքինի, կամ մանուկ անմօրու: Մանուկ անմօրու, և գեղեցիկ երեսօք. Հ = Յ. դեկտ. Ե. ԺԵ: *Պատանեակ մի կայտառ անմօրուս (կամ անմօրուս). Բուզ. Է. 43:

ԱՆՄՈՒՂ. մղի, ից. ա. Ἀδάμαστος. Indomitus Չեւս մղեալ 'ի գործ. տրմուղ. անվարժ. անկիրթ. անսանձ. կէնձ, եաւալըան. Ծամըր (հայլան). *Յաւանակ՝ անմուղ և անվարժ է. Զքր. ԿԲ: *Յաւանակն՝ որ էր անմուղ, և անկիրթ 'ի ծանրութենէ բեռին. Մարաբ: *Չասն թոյլ բազում ժամանակս յաւանակին՝ անմուղ անվարժ շրջել: Ածէք զպարարեալ զուարակն՝ զանմուղն, որ զմեղաց լուծն ոչ ընկալաւ: Անմուղ երիվարաց նմանեցաք. Ոսկ. Տպք. և զկ. և յհ: *Եդին 'ի վերայ սայլին՝ լծեալ անմուղ զուարակս. Մաքթն: *Գիտէ և ուսուցանել անբան և անմուղ կենդանեացն. Մագ. ԽՏ: *Անմղեցն յայլուն գարձյոլ՝ բաց 'ի լծոյ. Մխ. դպ:

ԱՆՄՈՒՏ. ա. Որ ոչ առնէ մուտս կամ չունի արևմուտս. ըմփնօզ. *Անմուտ արեգակն. Խոր. աա ահկ. արծր: Նար. ԴԺ: *Ոլում և մեք նոյն նըմանագոյն՝ երկրպագեմք անմուտ արևուն. Գնձ:

ԱՆՄՈՒՏ. Ուր ոչ լինի մտանել. անմատոյց. կիրեկմէզ. *Տուն անմուտ թշնամեաց. Լմբ. աղ: *Անմուտ արասցէ զտունն. Վրք հց. ԺԲ: *Զի՞ս ոյդչափ փութաս յանմուտն մտանել. Ոսկ. Տպք: *Անհաս և անմուտ միաց (դրախտն). Համամ. առկ:

ԱՆՄՈՒՐՈՒՍ. Տ. ԱՆՄՕՐՈՒՍ:

ԱՆՄՈՒՐՑ. ա. մ. Որ ոչ հարկանէ ըզմուրց. առանց մրցելոյ բռնցի. առանց բըռնամարտութեան. *Որպէս անմուրցք և անգուպարք հակառակելով ընդ այլոց. Իրէն. Դ. առ ճհ:

ԱՆՄՌՆՉԵԼԻ. Տ. ԱՆՄՌՈՒՆՉ. *Լուր անմռնչելի հառաչմանս. Նար. ԿԴ:

ԱՆՄՌՈՒՆՉ, մռնչի, կամ չոյ. ից, կամ ոց. ա. Ἄφωνος, ἄλογος. Voce carens, irrationalis. Որ ոչ մռնչէ. անձայն. անբարբառ. անբան. լուռ. Տունձ, սէսսիզ. սէգսալը. *Իբրև զորոջ առաջի կտրչի անմռունչ կայ. Ես. ԾԳ. 7: Գծ. Ը. 32: *Անմռունչ անբարբառ. Բ. Պ. Գ. 29: *Պաշտէին զանմռունչ սողունս. Իմ. ԺԱ. 16: *Առկուռսն անմռունչս. Ա. Կոր. ԺԲ. 2: *Զայլ ածսն կոչեցեր անշշունչս և անմռունչս: Քարինք անմռունչք: Զոհիւքն զոր անմռընչոցն մատուցանէին: Անմռնչովքն բարկացուցէք զԱծ ձեր. Ագաթ: *Անշնչոց և անմռնչից արարածոցն. Եղնիկ: *Զանմռունչսն իբրև զկենդանիս. Նար. ԿԳ:

Իբր Անմռնչական, և Անսլատմելի, կամ անխօսական. ուր չիք հնչիւն ձայնի. *Անմռունչ ձայնիւ զայս խոստովանել. Նար. ԿԴ: *Ի հեծութիս անմռունչս. Հռ. Ը. 26. խեմ ըստ ոմանց՝ անձայն, ըստ այլոց՝ անճառ. յն. ἀλάλητος, անխօսական:

ԱՆՄՌՈՒՆՉ. մ. Առանց մռնչելոյ. լռիկ մնջիկ. առանց ձայն հանելոյ, սէսսիզ ճըսսիզ. *Անմռունչ աղօթէին... Բացեալ զդուռն վանիցն անմռունչ: Բերան քո սաղմոսեացէ անմռունչս. Վրք հց. Բ. և Դ:

ԱՆՄՏԱԲԱՆԵՄ. եցի. ն. չ. Անմտաբար կամ բանս անմիտս խօսել. խէնդուխէլա խօսիլ. *Անմտաբանեցից, մանաւանդ թէ անիծից. Իսիդ:

ԱՆՄՏԱԲԱՐ. մ. Ἀνοήτως. Insipienter. Իբրև անմիտ. անմտութք. անխէլք պէս, անխէլքութեան, ըմգմազճա. *Անմտաբար սահել, կամ ասել, թշնամանել, 'ի վերայ միմեանց յառնել, թողուլ զպատուիրանն. Դիոն. ԵԿԵԴ. Գ: Կիւրղ. Գանձ: Խոսր. պտրգ: Սարգ. յակբ. Դ: *Ներեա ինձ հայր, զի անմտաբար եղէ. Վրք հց. Դ:

ԱՆՄՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀσυνετώτερος, ἀφρονέστατος. Amentior, dementissimus. Առաւել կամ յոյժ անմիտ. անխոհեմ. չոք անխէլք. *Չեմ անմտագոյն քան զձեզ. Յոբ. ԺԳ. 2: *Որ ոք իցէ 'ի ձէնջ առաւել անմտագոյն, առ իս դարձցի: Ամենեքին անմտագոյնք և խօլք են քան զանձն ալայոյ. Առակ. Լ. 15: Իմ. ԺԵ. 14: *Ո՛վ քան զամենեսեան անմտագոյնք. Կիւրղ. Գնձ: *Որ քան զամենայն անմտագոյն է. Եղնիկ: *Ոչ լինել անմտագոյն իբրև զկենդ անիս զայս: Անմտագոյնս գործէ զիւրն սիրեցողս. Պիտ:

ԱՆՄՏԱԴԻՒՐ. ա. Որ չէ մտադիւր. ոչ յօժարեալ. կամ ոչ ուշադիր. անհոգ. *Կարծեցեալ անմտադիւր զնոսա յայնմ պարապոյէ կատարելոյ զթշնամիսն ձդ. Փարպ:

ԱՆՄՏԱԴՐԵԱԼ. ա. Ἀνουθέτητος. Repudians admonitionem. Ոչ միտ եդեալ (խրատուց). անսաստ. չըմըօզ. սէօզ փինկէմէզ. *Անմտադրեալ կեանս կելով. Բրս. արէդ:

ԱՆՄՏԱԾԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἀνεπινόητος. Inexcogitabilis. Որ չանկանի ընդ մտածութբ. անզմտաւ ածելի. *Անգիտելեաւ և անմտածելեաւ զօրութբ. Դիոն. ածայ:

ԱՆՄՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἀφρονεύομαι, ἀσυνετέω, ἀνοηταίνω. Desipio, insipienter ago. Անմիտ լինել. անմտութբ գործել. անխէլք ըլլալ, անխէլք բան ընել. ագըլսըզլըգ էթմէք. *Հովիւքն անմտացան. Երեմ. Ժ. 21: *Քահանայքն անմտանան. Կոչ. ԺԴ: *Դադարեսցեն յանմտանալոյ. Առակ. Թ: *Մի անմտասցուք զօրէն անասնոց. Սրգ. յկ. Դ: *Անմտանայ առ բանս. Իգն:

ԱՆՄՏԱՆԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. որ և ԱՆՄՈՒՏ. Ἄδυτος, ἄβατος. Inaccessus, non adeundus. Ուր անմարթ է մտանել. անմատչելի. անմատոյց. ուր որ մտնալ չըլլար. կիրիլմէզ. *Անմտանելին սրբութիւն սրբոց. Ոսկ. յհ. Ա. 45: *Յանմտանելին եզանկանոցս. Ճառ: *Անմտանելի չարաց. Մէկն. ընթերց: *Ոտք պղծոց յանմտանելիսն մտին. Առ որս. ԺԳ: *Համարձակեցան յանմտանելիսն. Լաստ. ԺԲ: *Անմտանելի էր՝ յետ արեգական մտանելոյ՝ բաղանիքն, և անգործ. Նիւս. սոփն: *Ոչ 'ի սպասաւորացն եղելոյ կարգի՝ ամենևին իսկ անմտանելի գոլ. Պիտ:

Ոչ կարող կամ անարժան մտանելոյ. *Որ լուսոյ հարսնարանին անմտանելի (աղտեղեալ հանդերձիւ). Սիսև. աղ:

Որ ոչ մտանէ երբէք. չուննոյ զարևմուտս. *Անմտանելի արեգակն. Ճ. Բ: *Արև 'ի բարձանց անմտանելի. Լծ. կոչ:

ԱՆՄՏԱՌՈՒ, ի, աց. ա. Չառոյ 'ի միտ. անմիտ. խօսք չհասկըցօղ, ճոքի կօր. *Անբանագոյն, և անմտառու... և արգասիք կողնի. Փիլ. լին:

ԱՆՄՏԱՑԻ, ցւոյ, ցեաց. ա. Անմիտ. անհանճար. անխէլք. ագըլսըզ. *(Բանից դայլոց) հաւանեցան ոչխարքն, քանզի են անմտացիք. Ոսկէփ:

ԱՆՄՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Անբաժ 'ի մտաց. անմիտ. անբան. անխէլք. հայվան. *Զմտաւորս, և զանմտաւորս. Եղնիկ:

ԱՆՄՏԻՄ, տեալ. Տ. ԱՆՄՏԱՆԱԼ. *Անմտեալք Է վայր թօթափեցան. Ագաթ:

ԱՆՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἄνοια. Amentia, stultitia. Պակասութիւն մտաց. անհանճարութիւն. անմտածութիւն. և Անխորհրդութիւն. անխէլքութիւն, անխէլք բան. ագըլսըզլըգ, ահմագլըգ. *Անմտութիւն բորբոքեալ 'ի սիրտ երիտասարդի: Սկիզբն բերանոյ նորա անմտութիւն: Եւ այն է անհնարին անմտութիւն: Միւս ևս անմտութիւն խորհուրդ. ևն: *Ամենայն չարեաց պատճառք անմտութիւն է. Ոսկ. Եա:

Կամ որպէս Ἀφροσύνη, որ առէպ դնի 'ի մեզ Անզգամութիւն. իբր անզգայութիւն և անխորհրդութիւն. *Է առաւելութիւն իմաստութեան քան անմտութեան: Զոր ինչ խորհի, ամենայն անմտութիւն է: Զանմտութիւն յիշատակ թողին յաշխարհի. և այլն. որք հային և 'ի յաջորդ նշանակութիւն:

Որպէս Անխոհեմութիւն. *Ընկենու յանմտութիւն, և յայլ երիս մասունս վատթարութեան. Պիտ: *Հակասակայն բերմամբ, անմտութիւն, և հեղգութիւն, բղջախոհութիւն. Ճ. ապէն: *Այնուհետև ո՛չ խոհականութիւն, այլ՝ անմտութիւն. Գր. հր:

ԱՆՄՏՈՒԹԵԱՄԲ. իբր մ. Անմտաբար. Ἀφρόνως. Insipienter. *Եւ արդ՝ անմտութբ արարեր. Ծն. ԼԱ. 28:

ԱՆՄՐՈՒՐ. ա. Որ ոչ ունի զմուր. պարզեալ 'ի մրրոյ. զուտ. յստակ. մաքուր. անդիրտ. փօրթուսուզ, դուռուլ. *Զձէթն հրամայեաց գոլ անմրուր: Բարիք և անմրուրն, 'ի մաքուր և 'ի պարզեալ նիւթոյն պատրաստութիւն. Փիլ. Եւ:

ԱՆՄՕՏԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Հեռաւոր. և Տարադէպ. անպատեհ. որպէս յն. Μὴ πρόσηκον. Non conveniens. ոչ պատշաճ. ոչ 'ի դէպ. *Զանմտմանս և զանմօտաւորս ինքեան խօսէր. Ոսկ. յհ. Բ. 18:

ԱՆՄՕՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Անմերձենալի. անհպելի. անմատոյց. ըմօթէլմէ, որուն մօտենալ չըլլար. եանաշըլմազ. *Յանմօտելի ածային բնութեան գեղեցկութիւն հայեցուցանելով. Նիւս. Երգ: *Դաժան կեղևով պահպանին՝ անմօտելի գոլով 'ի մնասակար դժրողաց. Տօնակ:

ԱՆՄՕՐՈՒ, կամ ԱՆՄՕՐՈՒՍ. Տ. ԱՆՄՈՐՈՒՍ:

ԱՆՅԱԳ, ի, ից կամ աց. ա. Ἀκόρεστος, ἄπληστος. Insatiabilis, inexplebilis, avidus. Որ ոչ յագի, կամ ոչ գիտէ յագուրդ առնուլ 'ի կերակրոց, 'ի հեշտալեաց, և յինչ և է իրաց. անլիր. դժոխորովայն. քաղցեալ. սովեալ. մոլեալ. անգահ, անկուշտ, ծակաչք. փօյմազ, աչկէօզլիւ. *Անյագ յորկորամոլութիւն. Պիտ: *Զլերինս ևս կլանել ախորժէր առ անյագ որկորստութեանն. Մանդ. ԺԵ: *Որ զանյագ բերանս առիւծուցն սանձեաց, շանց անյագաց. Ոսկ. Եա. և ԵԴԵա: *Ո՞ւմ անյագից նմանեցի: Յոյժ անյագիցն և պատուասիրացն. Առ որս. Է. ԺԲ: *Մանուկն 'ի կենդանեաց կերակուր են մեծացն և անյագիցն. Տօնակ: *Դժոխք և կորուստ անյագ են: Անյագ եղև իբրև

զմահ. Աստ. ԻԷ. 20։ Աբ. Է. 5։ *Անյագ է հուրն՝ ի կիզանելն զնիւթս. Լմբ. ոգ։ *Ի պետս կիզման ջեզին անյագին. փոխ. *Անյագ եղեալ սիրոյն. Ռուֆ. չհ. Է. 27։ *Անյագ առ ցանկութիս սիրոյ. ՅՃԽ. Ը։ *Անյագն՝ ի չարիս. Խոր. հատ։ *Անյագ են՝ ի պատերազմել. Լմբ. ոգ։ *Անյագ եղաք անյագ և անդադար՝ երթալ զհետ Ճառիցն. Վեցօր. Ը։

Իբր Անյագական, անյագելի. անդադար. սիրտ. սաստիկ. անչափ. *Անյագ քաղձանօք. ՅՃԽ. ծԹ։ *Անյագ ձայնիւք. Եփր. Խօվել։ *Անյագ ցասումն կամ Թշնամութիւն, կամ պատերազմ։ Անյագ բերկրութեան, խնդութիւն, կամ վայելչութիւն. Եփիփ։ Լմբ. անաստ. և ոգ։ փոխ։ Վեցօր. Ա։ *Եթէ ոչ կապեացուք զանոս ընդ լուծս Թեր. . արտաքոյ անյագ սահմանին հանէ զմեզ. Վեցօր. Է։

Անցած. ս. } Ἀκορέστως. Avide. Καταχόρως. Ad satietatem, immodice. Առանց յագելոյ. անյագութեամբ, անչափ բաղձանօք. յագագ. յագմրութիւն. յանչափս. անդադար. անհոգ. անխոնջ. սերտիւ. և Անհնար. առանց հպանալոյ, անգոհաբար. *Անյագ ուտել. Եփր. Է։ *Ըմպել անյագ. ՅՃԽ. ծԹ։ *Ստէպ ստէպ և անյագ առնել զընթերցուածս. Խոր. Ա։ *Անյագ երդնուլ. Փիլ. Ֆ. բաս։ *Յանյագ ժողովեսցէ զարարս այլոց. Վեցօր. Է։ *Ջմիս անասնոյ ոչ ուտեն, և զեզերայն անյագաբար ուտեն. Եփիփ։ *Անյագաբար հայել. Անյագաբար ցնծութիւք կայթել. Անյագաբար տանջանօք. Պիպ։ *Անյագաբար՝ ի գերագոյնս տալիլ, կամ սիրել կամ եղանակել զերկնութիւն. Մագ. ՅԷ։ Լմբ. ոգ։ *Անյագաբար կոտորելցին զորս և գտին. Լսող. ծԱ։ *Անյագաբար դատեալ բեր զիայտ խաչին. Ոսկիփոր։

Անցագանոյն, գաւնի, ից. ա. Ἀπληστότερος, ἀπληστότατος. Avidior, avidissimus. կարի անյագ. խիստ անգամ. *Պատճասցին անյագագոյնն հեշտ յանկուցին. փիլ. փեսական։ *Լինգ նմ նախանձեսցուք, և մի ըստ խրախճանացն անյագագոյնն։ Եթէ ան. յագագոյն ես՝ի բանս. Ա՝ օրս. ծԷ. Ես ծԷ։

Անցագանան, ի, ից. ա. Ուր իցէ անյագ. անյագ ըստ՝ նշ. *Մեզզք լցին անյագական. Շ. եբէս։ *Անյագական ձայնիւ հանապազորգեալ էր նա՝ի պաշտամանն. Եփիփ. Ը։

Անցագապիս. տ. Անցագաբար. *Ջբերանն մերձ եդեալ քաղցրութեան՝ ծծէ անյագապէս. Սարգ. ա. չհ. Է։ *Ամ ես ղեալ յագգակիցն իւր երթայ անյագապէս. կիւրմ։

Անցագելի, լուոյ, լեայ. ա. Յորմէ ոչ լինի յագել. անյագագելի. կարի անհնալի. լիսանալու. փոյթմագ. *Ջանյագելին կերբիցուք զկերակուր։ Անյագելի է ած՝ որ՝ի ձէնն ապաշխարողաց՝ պահոցն փրկութիւն. ՃՃ։

Անցագեցութիւն. փ. Ձյագեցնալն. լիսանալը. *Սահման ոչ արբեցելոյ՝ Անյագեցութէ է. Մի. դա։

Անցագութիւն. փ. Ἀπληστία, τὸ ἀκόρεστον. Insatiabilitas, aviditas inexplebilis. Ձյագելն. որկրատուրթի. և անյագ լինելն. անգահոյթ. և Սաստիկ ատեն. անչափ ներօք. գաղջ հաւք. *Տանջանք անյագութեամբ՝ սակաւապիսուրթիւն. փիլ. Խոսփ։ *Անյագութիւն ոչ ելր (՝ի սկզբանէ), և այժմ ոչ է պարկեշտից. ՅՃԽ. Ը։ *Անյագութիւն որովայնի. Սարգ. ա. չհ. Ի։ *Ջինչ է նոր սիան, և անյագութիւն. Ա՝ օրս. ա։ *Ըմպելի անյագութէ նորին՝ արիւն անմեղաց. Եփիփ. Ի։ *Ոչ անյագութիւն համակեալք ոսկւով. փոխ։ *Ջմին ապրեցոյց սիրոյն ոչ անյագութիւն. Բրս. լա։ *Անյագութիւն զիերքին կոյսն այրին խուզեալ. Վեցօր. Ի։

Անցագութիւն, գաւն. փ. Նոյն ըստ վ. *Ջչուայսուն և զանյագութիւն Թշնամանօք առաքինորդ կենաց արարեալք։ Ոչ միայն կացեալ մնացեալ՝ի հոմազգիսն, այլ Թշնամեացց զերեալ վտ անյագսն. Փիլ. Նխ. Ը. Ա. Լխ։

Անցագուիրդ. տ. Անցագ. *Ո՛վ անյագ գուրգ Թշնամեացն. Լմբ. ոգ։

Անցագ, կամ Անցագդ. տ. Անցագց։

Անցագդ, ի, լոց. ա. որ և } Ἀήττητος. Invictus, invincibilis. Որ ոչն յաղթի յոյր և է կարդի. անպարտելի. վերադրոյն հանդիսացեալ. հզօր. անհնազանձելի. անվանելի. որ չյաղթուիբէր, փակ էի ճար. ԷԷՒՒՀԷ, փայտ ֆալաքֆէր ելան. *ՋՅաձ՝ զզօրապետն անյաղթ զօրաց. Փիլ. Ֆ. բաս։ *Անյաղթ Թագաւորք. Պիպ։ *Անյաղթ իմաստուն. Շ. բարյբ։ *Անյաղթ նիզակ, կամ քաղաք. Եփիփ. Ժաս։ Եփր. չես։ *Անյաղթ փիլիսոփայ. Ի խորագիրս գործոց դասի. անց. Ա՝ի ՀԻՒԼ նբ։ Ա Տօնագ։ Յայսմաս։ *Ցետ եօթնամեայ անյաղթ հանքերուքեն. կիւմաս։ *Դատաստ որ անյաղթ ունելով զիւրն խզմամբ. Նոյնն։ *Ջօրաւորքն անյաղթականաց։ Անյաղթականացն զՀՅնէն զՀՅնէն բան ամ ազգաց ծանուցին. Նար. ղՅ. Ա խլ։ *Անյաղթելի մարտիրոս, կամ Ճգնաւոր, Նշան, ևն. Շար։

Անցաղթուի. Նոյն ըստ վ. *Ջաւակ անյաղթուձ. Պտմ. ազէս։

Անցաղթութիւն. փ. Անյաղթն գոլ. *Աւետ ասելով յաղագս հզօրաւէն և անյաղթուեն. Մագ. Է։

Անցամր. ա. տ. Որ ոչ յամէ. անյապալ. վայրհաս. անդադար. ը-ազօղ. ա-ապոյ փոփոխ. *Գրեալ առ քիզ անյամր և փութանակի։ Անյամր լսատվդ լսանալ. Մագ. Է. 29։

Անցանց, ի, ից. ա. Ἀδηλος. Non manifestus, occultus, obscurus, non notus. Որ չէ յայտ կամ յայտնի. անդիտելի. անծանօթ. ծածուկ. գաղտնի. մեծին. անհասուստի. անառոդդ. պէէրօէ, նամաէ, ազգ, ինէա։ *Մուտս անյայտս։ Իբրև զգենլբեզմնս անյայտս։ Ջանյայտս և զծածկեալս. Գան. ծԲ. 12։ Գյ. ծա. կվ։ Սէ. Ֆ. 8։ *Ջանյայտ իրս վիշապաց. Խոր։ *Ջանյայտն՝ ի բազմից. Պիպ։ *Յայտնիչ անյայտից խորհրդոց։ Աիտից անյայտից և յայտնի եդելոց. Շ. Իվի. Ա ապ։ *Խոցեսցեն անյայտս։ Ջպահեսցեն անյայտիցն արտաքս հանին. Նար. իա. իԷ։ *Մարդիկ յայտնեացն են գիտակ, իսկ ած և անյայտիցն յայտնապէս տեառնէոչ։ Անյայտիցն հաւատալ՝ի հաւատս յայտնեացս։ փոխանակ անյայտ բարեաց զայտնիս յանձն առնուլ չարիս. փիլ։ *Ի քոյին յուսալով բարիս, որ անյայտ է Թէ ասիլ. Խոր։ *Ջկարճ կեանս անյայտ անյայտ կենցաղոյս։ ՋԷս անյայտ իրացգ. փոփ։ *Անյայտ է օր վախճանին, անհրեշտէ են Էլք յաչխարհէս. Եփր. Խոսփվ։ *Անյայտ ձայնս արձակէր. Ճ. Ա։

Մերթ՝ իբր Անբնական. Ἀφανής. Non apparens, e medio sublatus. *Իբրև զնաւսիրուզ յօդոյ եղև անյայտ. ՅՃԽ. ծԲ. 19։ *Ուան զիտիչն զոր տարաւ մերկիկ, տաւաւիլ անյայտ եղեն. Սարգ. չհ. Է։ *Անջրպետաեալ լով՝ի միմեանց զբանակեալսն, և անյայտ յերերացս առնելով. Պիպ։

Անցացս, անցացցս. ս. Անյայտ եղիլք. *Անյայտս լոդամբ Ը ծով կենցաղոյս. Վեցօր. Ա։

Անցանցաբար. ս. Ἀφανῶς, ἀσυμφάνως. Non apparens, occulte, obscure. Աներեւութաբար. ծածկաբար. մերձ. Ը քօղով. անորոշակի. *Յայտնապէս պատեբազմեալ, և անյայտաբար գաւաճանեալ. ԱՃաբ։ *Դաւել անյայտաբար. Խոր։ *Միայր երեկոյին, զի ասլցի անյայտաբար զգոլօնն առ իւր. Աբեր։ *Յգանայ զնա՝ի միտան անյայտաբար՝ի սեռոցն. Սարգ։ *Ոչնչ իրերին և անյայտաբար ծանուցանել. Մագ. իԷ։ *Նշանակէ անյայտաբար. Երբ. ֆեր։ *Բանս անյայտաբար զեղանի. Պիպ։

Անցանցադոյն, գաւնի, ից. ա. Ἀδηλότερος. Minus notus. Առաւել անյայտ, մերին. խորհրդ. *Անյայտագունէին փոփոխել՝ի յայտնագոյնն. ԱՃաբ։ *Ջբնոյն՝ քազմոց զանյայտագոյնն երևեցուցանել. Փիլ. Խմասփ։ *Անյայտագոյն Թուի աստղեալս. Մխ. Էրէմ։

ս. Առաւել անյայտաբար. *Աւետակաբանեալ անյայտագոյնս խոստացաւ. Նանայ։

Անցանցանգան. ի, ից. տ. Անցացս. *Մէզ յայտնի, և քիզ անյայտական. Մագ. իԲ։ *Իբրև՝ի գրի ընթերցանի ծածուկն և անյայտականն. Տօնակ։

Անցանցանգաբ, ագայ. է. Անյայտ լինել (ըստ ած ասման). պէէրօէ ըՀագ, նամպէ օՀագ. *Պարք ասուզոյն անյայտացեալ չքանային. Ջէր. կԼ. խլ։ *Պարտնաքեալն՝ի նմա անյայտացաւ միաք. Երբ. ֆեր։

Անցանցացոյանգեալ. } Ἀφανίζω. Անցանցալ, էալ. ն. } Ab adspectu removeo. Անցանցեցոյանգեալ. Յայտ առանց. անհետ առնել. ընթացնել. պեէրօէպէ էՀագ, էօպ էՀագ. *Անյայտացուցանէ զվարչութիւն ծծատուկ պրսխոի. Պիպ։ *Ծածկէ անյայտէ զնեծուքեթիւն չորսին։ Ածն պատեայ պրեկին. Իփն։ վրդն. գան։ Ա. գ։ *Միմչգեռ յերկրի է ոսկին, յոսգին զհոգի. յորժամ յայտ եղիւն, գարձեալ յերկիր անյայտացուցանէն. Բրս. ընծ։

Անցանցացոյ. ս. Որ ոչ գայ՝ի յայտ. անգիւտ. *Անյայտնելն կորուստ. Նար. իԷ։

Անցանցոյ. տ. Անցացս. *Ջյայտնիսն և զանյայտիսն. Երբ. ֆեր։

Անցանցոյանթիւն. } փ. Ἀδηλεία, ἀ- Անցանցոյանթիւն. } σαφήνεια. Obscuritas. Անյայտն գոլ. գաղտնուիլ. մերուի. անծանօթուիլ. գժուարիմաց կամ անգիտելին գոլ. *Անյայտնուիբէ գնել զանս։ Մեծաւ անյայտնուբ է ձառգ. Ոսկ. Է. խբ։ Թէն։ *Մրի ծածկեսցի անյայտութէ անուանն։ Ջանյայտուի իրաց անգիտութիւն առնէ. Անյայտուի բանից։ Գաղտնիք անյայտուէ. Ոսկ. ա. խբ։ Ն չհ. ա. ւ։ ՃՃ։ *Բաղում լինչ անյայտուի և տարակուսանք յաւետարանչեան գասին ձայնս և յատաքեալ կան. ՅՀ. խմ. երԼ։

Նա Անհասատուի. անատուգուի. խիթալի գոլ. տօ Ἀδηλον. Incertitudo, ևն. *Ջամենեին անյայտնուեն յոգէ առատապաշարանուի։ Սխալանաց և անյայտնուէ բերէն չտնակ։ Ջանյայտնուէն ցուցանի բան.

*կամ զանչայտուել պարծանացն . Պիս : *Ցուսալ ՚ի հարստուել՝ անչայտուել է . Ճ . Ա : *Հայելով ՚ի յառաջիկայ իրացն անչայտուել կասկածեալ զգուշացաւ . Փարպ : *Մարդկան ակալ են բարքն և անհաստատք , ոմն իրքն բազում անչայտութիւք լի են : Եւ ոչ հաւատ ՚ի վր անչայտուէ բերեալ հաւատ առասցի . Ագ . Ը :*

ԱՆՑԱՆԳ . որ և ԱՆՑԱՆԿ . ա . *Ասչետος . Exors. Ուր ոչ չանգի ինչ մի . անկցորդ . ազատ . անբաժ . * Սէր՝ խոտորեալ և անչանգ է ՚ի ձաղանաց . Մծբ . ծԸ : Իսկ *Ալηκτος , Non desineus , իմն Անչանգ , որպէս Անզգաւ . ուստի չանչորդ բառդ :

ԱՆՑԱՆԳՆԱԳԻՍ . ս . *Ալήκτως . Indesinenter , continuo . Առանց չանչգելոյ . անդադար , անընդհատ . *Տէզի ոսնից ոտնէլոյ անզգաւ և անչանգապէս . . . (որ) ոչ չանկեալ լինի . Նիւս . ՚ի Ռեսդոյ :

ԱՆՑԱՆԴԱՆԵԼԻ . ա . *Ատληπτον . Non audendum . Որ ինչ չէ չանդգնելի . անհամարձակելի . *Ժամ է ասել ձեզ , որոց ոչ ինչ է անչանդգնելի . կնդրկ . գաւձ :

ԱՆՑԱՆԴԻՄԱՆ . ա . *Ανεκτόμπευτος . Vix evulgandus , vel traducendus . Զոր ոչ լինի չանդիմանել , ըստ ոչ չանդիման առնել , և ոչ սոգտանել . պատկառելի . լռիկ . *Իմանալեացն չաւելացն ծածկումէք խորհրդոց դաբար՝ անչանդիման ամփոփմամբ . Դիոն . երի :

ԱՆՑԱՆԿ . տ . ԱՆՑԱՆԳ . *Ոչ որ առ ոք կցորդում ունիցի , այլ անչանկ կոլ : Ամենևին անչանկ գոլով և անկցորդ լինելով . Դիոն . եիէ . Ը :

ԱՆՑԱՆՁՆԱՒՈՂ , ի , ացի . ա . Որ չառնու չանչն . չընդունօղ . *Ոչ իւրքն՝ բնաւ անչանձնառուին է . Նրվէ . ւեը :

ԱՆՑԱՆՑ , ի , ից . և ԱՆՑԱՆՑԱԻՈՐ , ի , ացի . ա . Չանչոյս . անչուսալ , գոպահնոչդ . *Իրքն զանչանցի աշակերս պարծանօք խօսիս . ԸնէԼ . Ը : *Անչանց առաքի իւր և հօր դնա կացուցանէ . Ճ . թ : *Իրքն զանչանցաւոր և զանմեղ . ԵւԼ . Ղաղ :

ԱՆՑԱՃՏ . ա . Ոչ լեալ չաչտ . ոչ չալեալ . ոչ զենեալ իւր զոհ նուիրական . *Պատրաստակք անչաչտք մի մեռցին . ԵւԼ . Ը . (այլ Ճ . անչող . այլ , անչաղդք :)

ԱՆՑԱՉԱՂ . ա . տ . որ և ԱՆՑԱՉԱՂԱՕՏ . Որ ոչն չայլուէ . անձնախանձ . և Աննախանձ . ձաբար . *Անչայլ ակամքը տեսողացն . ՍԼԼ . լԸ : *Հոսանք ականակիսն տղերքդ անչայլող սահատապահեին ինձ . Պիս :

ԱՆՑԱՉԱՂԱՊԻՍ . տ . Աննախանձ . ձաբար . անչայլ . առանց ակնառուէ . *Աչնչայլապահս զամենեսեան ինամարկէ լով . ՍԼԼ . լԸ :

ԱՆՑԱՉԱՂԱՕՏ , ի , ացի . տ . ԱՆՑԱՉԱՂ . *Աննախանձ և անչայլակոտ և առատ զմարդասիրեդիդ առնեցուն ցոյց . Փիլ . յոէ :

ԱՆՑԱՊԱՂ . ա . *Ανυπέρθετος . Quid differri nequit . Որ չկայցէ չապաղումն . անչամր . անդադար . *Անչապաղ արագութ ընթանան . Փիլ . Բագն : *Անչապաղ երագութ : Անչապաղ վուէթով . Պիս :

ԱՆՑԱՊԱՂ . տ . *Ανυπερθέτως . Sine mora , incunctanter . Առանց չապաղանաց . ապրագ արագ . վուէթով . * Անչապաղ վճարել , կամ թոլուլ , չառնել ածել . Փարպ : *Անչապաղ զինդերան կատարել . Ց . լԸ : *Անչապաղ վուէթալ . Սարգ . Ը . գ . ա :

ԱՆՑԱՊԱՂԱՒԱՐ . տ . Նոյն Ը վ . *Անդէն անչապաղաբար չնորհէր . Բրս . ՚ի պատէ : *Անչապաղաբար սկսեալ ուսուցանել . Խոր . գ . 58 : *Առ որ կանանչն ժամանելոց . . . անչապաղաբար զվուածոցն ձոյ տեսին զհանդէս . Նոր . ծա : *Ցայտոսիկ անչապաղաբար մեռանորհ եղեալ . Ճ . Ա :

ԱՆՑԱՊԱՏԵԼԻ . ա . Ոչ չապաւեալ . առանց կարելոյ . վերածք . գերեզմանէ . *Վարսք գլխոցն միշտ անչապաւեղիք մնալ լով երկայնադունիք էին . Պիս :

ԱՆՑԱՉ . ա . տ . Անչաղող . և Անչաղակի . տարադէպ . *Եթէ կամիս , և ես տամ չաղագս ՚ի քէն անչալ և փցուն . Խոր . Ը . 7 :

ԱՆՑԱՉՈՂ . ա . } Ոչ չաղողեալ . անչաչող , ԱՆՑԱՉՈՂԱԿ . } չարար (անձն , կամ իր) . *Անչաչող ՚ի զինուորուէ . Մխ . տպ : *Ինձ չաղողեալ էր ընթացք պատուի բանացն , և ոչ անչաչող . Լմբ . պէ : *Ընդարեր զՀաւատարն , և զանչաչողակս առ իմաստասիրուէ . Նանաս :

ԱՆՑԱՉՈՂԵԱԼ . Ոչ չաչողեալ . ձաղտակի դիպեալ . *Անչաչողեալ նմա՝ լսէ բանեցաւ գերի . Վրդ . պմ :

ԱՆՑԱՉՈՂՈՒԹԻՒՆ . գ . Չաչողելն . անչարմարուէ . վթիսկանուէ . ակարուէ . *Արհկանացու անչաչողուէ վերիակ , ըստ է մնաց քուն . փիլ . եւ : *Ցանկասիրուէն անչաչողուէ . Սիոն . պղ :

ԱՆՑԱՉՈՐԴ . ա . Ոչ չաւուցէ չաչորդ , կի փոխանակ . անփոփոխ . անպակասելի . անանց . մչտատև . *Անչաչորդ իշխանուէ . կի քնակուէ , մեծուէ , կեանք . Իգն : Նոր . հը : Մի . դպ : Իսկ չասելն , *Ցանչաչորդն ծերուէ զուսրձանալով ՚ի մանկուէ : Զանչաչորդն նուազուէ սեղանաւորէ լիսեանէ սէզան . Սիոն . ՚ի լմբ . իմն . անչաչորդէ լի ՚ի ծերուէ , ՚ի նուազուէ :

ԱՆՑԱՒՆԵԼԻ . ա . Որ ոչ չաւնէ . անկանգնելի . անչարժ . աւղղ . *Աստեղն զանչաւնելին ՚ի Թիւր վարդապետուէնն ասէ . Նոր . երգ :

ԱՆՑԱՏԱԿ . ա . Ոչր չատակ չնք կամ չերելի առ խորուէն . և Աչի՝ որոյ նեղչոյք կամ նուազք սչսինքն երասատանք ինասէալ և պակասեալ են . փիլոխ . *Ցատակք նոր բա առ քարինան մնացին , և կոչեցաւ պեբլինեթոս անչատակ . Նանաս :

ԱՆՑԱՏԱԿԵԼԻ . ա . Չորոյ չէ մարթ գտանել չչատակ . խոր չոյժ . փիլոխ . *Անչատակելի անդունդք . Նոր . խԸ :

ԱՆՑԱՐ . ա . Որ ոչ չարի . անկցորդ . հեռի . *Անչար ՚ի ինատակար ցանկութենս . Ցճ . Ֆ :

Եւ Անչարմար . անձահ . անմիաբան . օտար . անտեղի . *Հայր չորդոյ և ՚ի հոգւոյ առաքեալ անուանիլ անչար էր . Ոսկ . իէթ : *Ոչինչ անչար այսոցիկ ճանապչի . Անչալ . իայէչ : *Ամբարտաւանութենէ անչար և լի անամձութենք . Ոսկ . գՃ :

ԱՆՑԱՐԱԿԱՆ , ի , ացի . ա . Ոչ չարոչ չեալ . անչառնելի . անկանգնելի . *Գիտեին զանչարական գլորուէն . Փարպ :

ԱՆՑԱՐԱԿԻՑ . ա . Որ ոչ լինի չարակից . ոչ չարակեալ . անկցորդ . *Ցարակցի և աչակերտ առ վարդապետ իւր . . . Ոչ իմացի անչարակից ըստ կամաւորութենէ տուողին չօժանդակութենէ . Պզմ . լԸ :

ԱՆՑԱՐԱՑՈՑՑ . ա . Որոյ չէք չարացոյց . անօրինակ . անհամեմատ . *Ցերկ նիցն երկին՝ անչարացոյցն էլեալ սահման . Շ . Բարչ . ոպ :

ԱՆՑԱՐԴԱՐ . ա . *Αβρήθμος . Incomptus , dissonans . Ոչ չարդարեալ . անհարթ . անզարդ . անշուք . էի չդէքած , լխոյծ . *Զանդունդս անչարդարս . Ագաթ : *Ող Չացուցանէ , զանչարդարն ՚ի մէզ չարդարմամբք ըմբերանելով . Փիլ . Բագն :

ԱՆՑԱՐԴԱՐԵԱԼ . Նոյն ընդ վ . *Անչարդարեալ և անպաճուճեալ էն՝ քնութէք զարդարեալ . Փիլ . էլ :

ԱՆՑԱՐԻՐ . ա . Իբր Անչարական . ձայ բուցեալ . անչառնելի . անհանգնելի . որ չկարէ չառնել չոտս . *Կիսամեռք՝ անչայբլրք անկեալ դնէին . ԵւԼ . Ը : *Ոչ դարչապարաւ ոտին վարեցաւ , զի անչարիր էր Անչարիր սուն . Նոր . ծԸ . ծԸ : Իսկ Ոսկ . էէս . Ֆ . *Մի ասասչ կինն ցայրն , անչարիր , ապաժաման և վատ և քնած , չես այր , չես մարդ ». չն . լոկ , անայր կամ անմարդ :

կամ որպէս Աչն ինչ՝ չորմէ չլինի չառնչել . * Ան քունն անչարիր : Ցանկուէն անչարիր . Նոր . ղԸ . ղՁ : Ուր Լձ . ուղիղ գրէ ՚ի ղՁ . *Անչարիր . անչառնելի ». իսկ ՚ի ղԸ . ոչ ՚ի գէպ . *Անչարիր . անչարմար է քունն բանականի ». :

ԱՆՑԱՐԿ . ա . *Αστεγος . Non tectus , sine tecto . Ոչր էդուցէ չարկ բնակուէն . անտուն . բացօթեայ . փառ փեղ լռնեցօղ . *Զաղքատս անչարկս տար ՚ի տուն քո . Եա . Ե . 7 : *Զանչարկսն ընդ չարկաւ ածել Մատ . Ը :

ԱՆՑԱՐԿ . Ոչ չարկեալ . անճածկոյթ . ուր չկայցէ չարկ . բացօթեայ . ՃաՃ լռնեցօղ . Վբան բաց . *Ի առորուստ զօրէն անհինն տան , և ՚ի վերուստ բռնուէք օդոյն իբրև զանչարկս վտանգէ . Պիս : *Ցանչարկ տեղիս . Բ . 5 :

ԱՆՑԱՐԿ . տ . Առանց չարկի . ՚ի բացի կալով . *Ցառուցս սառնամանեաց անչարկ անցուցանէր . Ճ . Բ : *Անչարկ արտաքոյ ուրէք . Աւր :

ԱՆՑԱՐՄԱՐ . ա . (որ և չն . անάρμοστος ,) Ἀναρμοστος , ἀνακόλουθος . Haud congruens , incompositus , ineptus , impar . Ոչ չարմար . անդեպ . տարադէպ . և Անմիաբան . ոչ նեղդաշնակեալ . անհամեմատ . ասչնակ , ասուբասուած , դիանոխպենոխիպ . * Անչարմար է վասն զօրուէ մարմնոյն՝ կենդանոյ բաղձալ և նուիմբ դարձեալ կերակրովքն պատեբազմել ընդ մարմնոյ . Բրս . հղ : *Կարի ինն անչարմար Թուէին նմա երգ բանիցն . Խոր . Ֆ . 7 : *Որոյ անկարենլի էր և անչարմար . Ցհ . լԸ : * Ոչ եթէ անչարմար է առաջին ասացելոցդ , այլ կարի միաբան . Լմբ . պղ : * Ցանչարմարն առ նա կատծեցեալ զատելոնին բարեբանուէն : Ի չասել զանչարմարսն . Նոր . խՁ . հՁ :

Կամ իբր Անչարդար . անկազմ . անշուք . անկարգ . որ և Ատακτος . *Անչարմար զգայուէնցն տանել տարաբարգուէն . Պիս : *Զանչարմարսն չարմարէ պէսպէս չորի նուածովք . Ցճ . Ֆ : *Զանչարմար մարդոցն . Նոր . խՁ . հՁ :

Եւ իբր Ոչ չարմարեալ ՚ի մարդկային արուեստից . *Անհոգական և անչարմար պարսկական հասն այն զքազմերակ փետուրս իբր բերէ . Մագ . ծՁ :

ԱՆՑԱՐՄԱՐԱԲԻՐ . ա . Անչարմարապէս գրօղ կամ գրեալ . *Անչարմարագիր անձին չուսուածիլ . Նոր . ծՁ :

ԱՆՑԱՐՄԱՐԱՊՈՑՆ . ա . Կարի կամ առաւել անչարմար . *Զի՞նչ անչարմարագոյն առ ՚ի լսել . Պիս :

ԱՆՑԱՐՄԱՐԱՊԱՆ , ի , ացի . տ . ԱՆՑԱՐՄԱՒ . *Անչարմարական բան : Զհղծուածն գործել անչարմարական . Պիս : *Զանչարմարական երևոյթս . Նոր . չՁ : *Ամբոխել է , և անչարմարական . Լսոպ . ղՁ :

ԱՆՑԱՐՄԱՐԱՊԻՍ . տ . Ցանկեալս . ոչ ՚ի գէպ . *Ի չասելն Նորա անչարմարա-

պէս. Նոր. կԲ։

ԱՆՑԱՐՄԱՐԵԼԻ. Տ. ԱՆՑԱՐՄԱՐ. Ἀναρμοστος. *Յանկասիրութեի կոչեաց ՚ի յարմարութեի զանյարմարելին. Փիլ. Ց. բան։

ԱՆՑԱՐՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. (ձ. յն. ա նարթոպէա.) Ἀναρμοστία. Incongruentia. Կռակասուի յարմարուե. անմիաբանուի. անհամաձայնութիւն. անդաշնակութուրութի. անզուգութի. ոչխանաոպատ. *Առ ՚ի լինել անյարմարութե՝ բաւական է և մի ազի (քնարին) փոփոխել. Սահմ. Ք։ *Յարմարութի երկական է, որպէս գործեալ անյարմարութի՝ քակտման և ապականութե գոյ պատճառք է. Անհնար է ձայնակցութի ՚ի յարմարուե և յանյարմարութ լինել երբեք. Փիլ. լին։ *Անյարմարութ և վրնպանոք լցեալ է բանս. Պիպ։ *Անյարմարութի բանից. Լմբ. ոդ։

ԱՆՑԱՐՈՒՀ. ա. Անյար. անյարմար. անմիաբան. *Ազք անպիտանք, չաղա կրաւոք, անյարուչք. Փարպ։

ԱՆՑԱՒ. ա. Ἄπειρος. Infinitus. Անաւարտ. անվախճան. անքաւ. անեղական. *Անյաւ քննուեի, կամ զորութի, կամ բարերարութի, կամ բարձրութի. Վէոր. Ա. Բ. Բ. Ճ. Ա։ Աստ. Եփես։

ԱՆՑԱՒԵԼՈՒԱԾ. ա. Որ չտանի զյաւելուած. ամենակատար. ամենալի. *Ցանյաւելուած երրորդութե չորրորդութի եկեալ յարեսցի (ըստ Նեստորի). Խոս. բովիի։ *Անպակաս և անյաւելուած։ Անյաւելուածն լրականուեց. Նոր. հԳ. հԶ։

ԱՆՑԱՓՇԱԿԵԼԻ. Տ. ԱՆՊԱՑԵԼԻ. *Անյապիշատակելի լոյս. ՃՃ։ *Աճ ուսոյց ինձ իմաստասութե զնոր և զանյապիշատակելին. Հաճոյ. առ։

ԱՆՑԵՂ. ա. ս. Ἄτρεπτος. Immutabilis, invariatus, constans. Անեղլի. անյեղյեղ, անյեղլեղուկ. անյեղաշրջելի. անյեղափոխ. որ չընդունի զյեղուսն կամ զայլայլութի՝ անփոփոխ. անայլայլելի. անշրջելի. անյողդողդ. հաստատուն. փեյէ. Ռեզ. Ռեդայիւբ պոլմաղ. *Ազքն ամենայն յեղուն, բայց միայն ինքն (ի ած) անյեղ և անփոփոխ է... Ամենայն ինչ եղանելին հարկաւոր է յեղուսն ընդունել, որպէս այ անյեղն գոլ։ Անյեղ և անմեռ խորհրդով. Փիլ. այլաբ. Ե լին։ *Անյեղ կարգին հպատակեք եղեալք. Դիան. երին։ *Անյեղ հպատակութե. Լմբ. Եր ընդ։ *Մնացեն անյեղ. Նխ. բ։ *Անյեղ և հաստատուն պահեցէք. Պիպ։ Իակ Աբէպ. Ց. *Անսպական և անյեղ պահին... յն. անհղ կամ անծին։

ԱՆՑԵՂԱԲԱՐ. մ. որ և ԱՆՑԵՂԱՊԷՍ. Ἀτρέπτως. Immutabiliter. Անփոփոխապէս. առանց այլայլութե կամ յեղափոխուե. *Ի կուսէ անյեղաբար ծնաւ։ Լայս անյեղաբար Թագիեալ. ՃՃ։ *Անյեղաբար խարսիեալ. Նոր. Ծբ։

ԱՆՑԵՂԱԴՈՁՆ, գուսի. ա. Առաւել կամ ՚ի սպառ անփոփոխ. *Անյեղլեք և անայլայլելեք ՚ի յաղթողէն և յանյեղագունէն պահեալ. Խոսրովիի։

ԱՆՑԵՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՑԵՂ. *Ազք մշտաշարժ քրտմամբ չքլին անյեղական. Երզն. ոթ. երին։

ԱՆՑԵՂԱՀՐՋԵԼԻ. Տ. ԱՆՑԵՂ. *Մարմնացեալ և մարգացեալ անյեղաշրջելի քնուեքը. զի ես Նոյն եմ ասէ, և ոչ փոփոխիմ. Ոսկիփ։ *Անյեղաշրջելի գիտուեի. Շ. ա. յհ. խԳ։ *Ցամբծուելիեն բարուցս անյեղաշրջելի մնամ. Լմբ. ոդ։ *(Ոսոխուեն, բաս.) եգեալ ՚ի մերս անյեղաշրջելի (այսինքն անփոփոխ, կամ առանց յեղոյ ՚ի հայ բարբառս). Լմբ. պբզ։

ԱՆՑԵՂԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՑԵՂԱԲԱՐ. *Անյեղապէս ծնեալ ասի յայ. Պրնդ. Նբէբ. Վ։ *Միացաւ մարմնով յարգանդի կուսին՝ անյեղապէս գոլով։ Նկարագիր անյեղապէս ՚ի ծառայական խոնարհի պատկեր. Շա։ *Ցարդարել ըստ իմում յեղյեանակի անյեղապէս. Մագ. լ։ *Զմի և զնոյն անյեղապէս պատմեն. Սկնա. յար։

ԱՆՑԵՂԱՓՈ. ա. ս. Անյեղ. ան.

ԱՆՑԵՂԱՓՈԽԵԼԻ. Փոփոխ. *Ման կուսէի, պարզուի անյեղափոխ՝ զոր ունէր ադամ. Կէմաթ։ *Անյեղափոխ յառաջ բերէ քնուեեն զորուի. Մագ. ԺԲ։ *Անյեղափոխ է ունակացեալ. Սանահն։ *Բանս կետալ ընկալլի անյեղափոխելի. Մագ. լ։ *Անյեղափոխելի պատուիրանք, կամ կիրք. Մագ. Նչ. Եյէչ։ Պիպ։

ԱՆՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. *Բնաբար ունելով զանյեղափոխուեի. Սահմն։

ԱՆՑԵՂԼԻ. Տ. ԱՆՑԵՂ. *Անփոփոխելի և անյեղլի։ Զփոփոխելիսն կարծեցեալք անյեղլիս գոլ և անփոփոխելիս. Փիլ. Իմաստ. Ե լին։ *Անյեղլի կինք. Նոր. Ք։ *Մրի գործեալ այլայլեալ երևութասցի զծնուեի, քանզի անյեղլի է և անմահ. Բր. Ծ։

ԱՆՑԵՂՑԵՂ. ա. ս. Անյեղ. անյեղափոխ. *Ատրեպտος, ἀτρέπτως. Immutabilis, constans; immutabiliter, constanter. *Անյեղեղ կայ մնայ։ Անյեղյեղ հաստատուն կայցէ մնայցէ. Փիլ. այաբ. Ե Ծ. բան։

ԱՆՑԵՂՑԵՂՈՒԿ. Նոյն ընդ վ. գրի և ԱՆՑԵՂԵՂՈՒԿ. *Անյեղյեղուկ և անփոփոխ և անայլայլուկ։ Անխոտոր և անյեղյեղուկ առողջութե։ Ինքն անշարժ և անյեղյեղուկ եկաց մնաց միշտ։ Անապական և անյեղյեղուկ. Փիլ. այաբ. Ե լին։ *Ինչ որ յաւերժատարածն է՝ զանյեղյեղուկն, իսկ անշարժին զյեղյեղումն գործեաց։ Որ է անշարժ և անյեղյեղուկ. Նխ. խպ։ Անպէրիպոլ։ *Հրեշտակք՝ լերինք կոչին և ՚ի գաւեթ վանն մշանջենաւոր և անյեղլեղուկ բնուեեն. Լմբ. ասոպ։

ԱՆՑԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Անփոփոխուի. անայլայլուի. *Անյեղուեի և անչփոթութե. Աստղ. Ք. 21։

ԱՆՑԵՂՈՒԿ, ղկի. Տ. ԱՆՑԵՂ. *Ոչ փոփոխի անյեղուկ բնուեին ասի. Եղիս. Ե։ *Կայսն բնուեեն՝ զյեղյեղուսն, իսկ անյեղկին զշարժուսն. Նխ. խպ։

ԱՆՑԵՂՕՐԻՆ. ս. ա. Տ. ԱՆՑԵՂ. *Անյեղօրէն և անքանակ է. Թէոդոր. Խս։

ԱՆՑԵՐԿՈՒԱՐԱՐ. մ. Ձ Առանց յերկ

ԱՆՑԵՐԿՈՒԱՆԱՐԱՐ. Տ կուանալոյ. աներկարայ. Ջիսկիեփիկ. սահմ. *Ոչոք ոչ ընդունին եր վկայութե։ Ա յսպէս և զնորայն անյերկուանալի ասէ զվկայութե։ Ի մա. Հուանէն՝ անյերկուանալի զյարուեն և ցոյց. Ոսկ. յհ. ա. 29. 35։ Բ. 14։ *Մարմինն՝ այ էր անյերկուանալի։ Եթէ անյերկուանալի կայցես զայս բան. Սպէփ. ա. գ. Ե ա. յհ. ա։ *Հարկաւոր է՝ առ վերս կացուս մեր հաւատս ամենևին անյերկուանալի նաչխս ունել. Կչմաթ։

ԱՆՑԻՀԱՃԱՐ. ա. որ և ԱՆՀԱՃԱՐԱՑՈՒՀ. Ἀμνησίκακος. Injuriae immemor. Որ ոչ յիշէ զառ ինքն եղեալ չարիս. անոխակալ. *Անոխակալ և անյիշաչար տէր. Յհ։ *Առ քո անյիշաչար բարերարութե. Գանձ։

ԱՆՑԻՀԱՃԱՐԱԲԱՐ. ՚ս. Ἀμνησικάκως. Sine vindictae studio. Անյիշաչար գոլով. անոխակալութե. Ներողութե. մարդասիրապէս. *Ցետ ուրացուեն այնքան անյիշաչարաբար եցոյց զսէրն. Նանայ։ *Քահանայ զմիջորին, և անյիշաչարապէս ՚ի բաց վճարեալ յան. Չաստղէն վմէզ ՚ի մեզաց. Պզմ. լԷ։

ԱՆՑԻՀԱՃԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμνησικακία. Injuriae oblivio. Անոխակալութե. Ներողամտութե. *Զանյիշաչարութեն ասէ քարոզեսցէ. Սաբէ. յհ. Բ։ *Գնեաւ գոս զժամանակն զայն անյիշաչարութե և հեզութե։ Գոյ ձնմարտութե անյիշաչարութե ՚ի կրօնաւորն. Վ.բ հդ. Բ. Ե ԺԷ։

ԱՆՑԻՀԱՏԱԿ. ի, ից. ա. Ἀμνημόνευτος, ἀμνηστος. Immemorabilis, immemoratus, oblivione deletus. Որ յոր չիք յիշատակ. ՚ի մոռացօնս եղեալ. անյիշելի. բնաջինջ. Եփես. *Զխաղդ լինիցին այսչափ մեղք անյիշատակ. Կոչ. Բ։ *Զիւր կարգեալ ածան անյիշատակ առնել և ջնջել. Ագաթ։ *Անյիշատակ զսովաբչտուեեն առնիցէ բերս. Պիպ։ *Ցաւելոյն, ողորմիա ամենայն անյիշատակացն. ՊՀ է անյիշատակն, զոր գոս յիշատակես. Լմբ. պբզ։

ԱՆՑԻՀԱՏԱԿ. իբր Զյիշատակող. մոռացօղ. անյիշաչար. Ամոհաս. Immemor, obliviosus. *Անյիշատակ լինել յանցաւանացն. Պփմ.պէիս։ *Անյիշատակ եղէալ մոռանալ զկենդանական կրեցն սովորութե. Պիպ։

ԱՆՑԻՀԱՏԱԿ. իբր Աննշան. անծանօթ. *Սոքա են՝ որ զբաւեկարգսն քրիստոնէից ուղղեցին, և ոչ եթէ յանյիշատակաց ոք. Լմբ. պբզ։

ԱՆՑԻՀԱՏԱՆԱ. մ. Առանց յիշատակութե ան. առանց մնալոյ յիշատակի. *Զորոյ և ոչ զառաքինութե առն պատու է անյիշատակ թողուլ. Նանայ. յօԼԷ։ *Անյիշատակ զարձուսն ՚ի տեղացն կրկնեն. Պիպ։

Իակ *Ցանյիշատակաց կատարել զպատարագ։ յն. իսմ, առանց ունելոյ զյիշելիք կամ զողորմութե. Կանան։

ԱՆՑԻՀԱՏԱԿԱՑԵԱԼ. Իսմ, կամ ընթերցեալ Անյիշատակ կացեալ. *Ոչ առ մնենևին անյիշատակացեալ մնացեալ. Պիպ։

ԱՆՑԻՀԱՏԱԿԵԼԻ. ա. ս. Տ. ԱՆՑԻՀԱՏԱԿ. *Սորա իրք անցին անյիշատակելի. Խոր. Բ. 7։ *Ոլղէ, անյիշատակելի ընկէ. Ագաթ։

ԱՆՑԻՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμνηστεία, ἀμνιστια. Oblivio, abolitio. Զյիշելն. մոռացօնք որ և է իրաց. *Երախտեաց անյիշատակութե։ Զանցելոցն անցից ընդ նոսա անյիշատակութե՝ ՚ի միտս արկանիեին. Իմ. ԺԲ. 26։ ԺԲ. 4։ *Ընորհել զանյիշատակութե մեզաց. գ. ԺԳ։ *Անյիշատակութե ակամայ յանցանաց տանն ընորհելով. Փիլ. լին։ *Ընծայագործութե հօր, և անյիշատակութե պատերբանին. Կչմաթ։ Իակ *Տօն այ՝ անյիշատակութե է ՚ի չարեաց. Ե ա գբ. ԺԳ. իսմ գագարսն ՚ի սպառ։

ԱՆՑԻՀԵԼ. Զյիշել. մոռանալ. *Անյիշելով պատմել ոչ գիտէ. Եղիս. կանան։

ԱՆՑԻՀԵԼԻ. ա. ս. Անյիշատակելի.

մոռացկաւ. առանց յիշելոյ. *Եւ ՚ի մոռեալս անյիշելի. Շ. ԷԲԲ. *Գինի վահեղ դառաստանն անյիշելի Թողու. Ցճխ. Ի: *Աճ անյիշելի մոռանալ զնովս մեր: Զմտածմունս նորա կորուսանէ անյիշելի. ՃՃ:*Ի բաց լքանել անյիշելի մոռացմամբ զարհացն գործելոց զնովսս. Աբծ. Ր. 2:

Զոր չէ օրէն յիշել. անարժան յիշման. *Որ անյիշելին է, փոքրն է յաչսիմ երևեալ արկածք յանցանաց. ԲԷՆԻ:*Հանել յանյիշելի ՚ի յիշելի ամրոցէն ,, . որ և ԱՆՑՈՒՐ ԲԲՐԴ. Խոր. Գ. 55:

ԱՆՑԻՐՀՈՂՈՒԹԻՒՆ. } ՚Ամոռիսմός, ԱՆՑԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } ամνηστία. Oblivio. Անյիշատակութիւն. և Անյիշաչարութիւն. *Չեռևիւել լինին անզգամութենն՝ անուսումնութիւն, անհմտութիւն, անյիշողութիւն. Աբիսթ. ատատ: *Իբրև ՚ի քանտ արդել եղեալ անյիշողութիւն: Պահեցաւ անյիշողութիւն որպես ՚ի բանդի. Աբշ: *Մոռացումն և անյիշութիւն (կամ անյիշողութիւն) առնիցէ հոգւոյ զանհատուր բնութեանս չարժմունս. Նիս. իսս:*Յաւուրս բարեաց անյիշութիւն չարեաց. Սիր. ծա. 27: *Անզգայութիւն և անյիշութիւն վերնոյն. Կլիմաք:*Մի զոց անյիշութիւն պատուհաս. Պտղ. Ա: *Անյիշութիւն արժանի եղեալ: Ի կենացս ժամանակի դիւրաս ընդունիցիմք քաւութիւն և անյիշութիւն. Փիլ. իվ. ծԲ:

ԱՆՑՈՂԴՈՂԴ. ա. ս. } Որ ոչն յողդ. ԱՆՑՈՂԴՈՂԴԵԼԻ. } գողգի. անասան. հաստատուն. անշարժ. ՐԷՐԷՆ. ՓԷդ. գ. Վ՚, ՀՈՎ. *Որպէս ՊԷ զանյողդողդ իրողութիւն կարծրագոյն գործարանաս տը. նօրինել. ՁԻ. ԻՀ. ա: *կանգնեաց անյողդողդ ՚ի յեօթանց սեանց. Ճ. Բ: *Գինոյ առաքելոցն, անշարժ հիմանն, անյողդողդ գեղի վիմին. Ո. ՚ի գԷԲԲ. Ե յԷԷ: *Անյողդողդելի հաւատով զնորայն հիմնաց ցոյգին զեկելոցն. ՁԻ. ԻՀ. ԷԲԵ:

ԱՆՑՈՑՋ. ա. Չոր չէ մարթի յուզել, խուզարկել. անքննելի. *Չանյողղ զանքնին... զխաղդ քննել կարկեցիք, և գիտել զարձրելոյն. ԱՓՖ:

ԱՆՑՈՑԼ. ա. Ոչ յոյլ. անգանգուղ. անձանձիր. *Անխոնջ և անյոյլ լինել ՚ի սահմանին ընդհանունն. Վ. ԱՐՓ. Ե:

ԱՆՑՈՑԼԱԲԱՐ. մ. լաւ. ԱՆՑՈՒԼԱ. ԲԱՐ. Առանց յուլանալոյ. *Անյոյլաբար խլել, կամ կատարել: Անյոյլաբար ցածանալ և վերանալ. Վ. ԱՓՀ. Բ. Ե Ե:

ԱՆՑՈՑՆ, յոյնի, նաց. ա. Որ ոչ է յոյն կամ հելլենացի. (ըստ ԱՆ. ՈՃՈՂ) այլ ապգի. բարբարոս. Βάρβαρος. Barbarus. *Չհիւրաքանչելոյ Թագաւորութենց զերս և պարտութիւնս գրեաց, զյունաց, և զանյունաց. Ե. ԱՐ. Ը. 33:

ԱՆՑՈՑՍ, յոսի, ից կամ աց. ա. ՚Ανέλπιστος, ἀνελπίζων, ἀνηλπίσμενος. Qui est sine spe, non habens spem, spe destitutus. Պակասեալ կամ անկեալ ՚ի յուսոյ. որ ոչն յուսայ. որոյ ոչ գոյ յոյս. անօգնական. լքեալ. և յուսահատ. յոյս ԼՈ. ՆԷՁՈՂ. ԽՈՒՊՈՂ, ՊՂՏԱ. *Անյոյսից ես փրկիչ: Լուր ձայնի անյուսացս: Ցազգ անյոյս և ՚ի կոիւեալ: Անյոյսքն ՚ի մարգկանէ լցցին ուրախութիւն. Յ. ՈՓԼ. Ի. 16: ԾՁ. 19: Ես. ԾԷ. 2: ԽԻ. 19: *Զանհոգն, Հատացն Հաւել, զանյուսից. Ո. Ե: *Որ զանյոյսն յուսով նորոգէ ՚ի յոյս կենացն յաւիտենից. ՁԶԽ. Է: *Թուլացեալ լոյն ՚ի հաւատս և անյուսից. Փ. Ա: *Անհնչ զկամս մտաց՝ անյուսից է, ըստ բանին առաքելոյ. Ր. Ա. Ը: *Տունկս անյոյս: Ապշութի անյոյս. Ն. Ը. Կ: *Անյոյսքն քննութիւն մտաց՝ յուսալիք եղեն հաւատոցն. Սահակ:

ԱՆՑՈՑՍ ԼԻՆԵԼ. ՚Εξαπορέομαι, ἀπελπίζω. Plane haesito, spem abjicio. ἀπογινώσκω, despero. Հատանիլ զյոյս, յուսահատիլ, յուսակտուր լինել. լքանիլ. յոյսը կոբէլ. *Մինչև անյոյս լինելոյ մեզ և ՚ի կենաց. Բ. ԼԲ. 8: *Անյոյս լեալ (առնուլ) յաղագս ամրութենն. Լսող. ԻԲ: *Ոչ է պարտ անյոյս լինել. Բր. Կ:

ԱՆՑՈՑՍ. իբր Անյուսալի. զորմէ չկայր յոյս. անակնկալելի. անհնարին. *Ազատեցեր յանյոյս վայրին. ՑՀ ԽԲՐ: *Զանյոյսն՝ որոց ոչ ակն ինչ կայր, արար փրկագործ. որպէս զպօղոս. Ո. Ե: *Որոց ուսուցանեցն զնայն անյոյս էր: Տիրեաց մարմնոյն, որ անյոյս էր: Անյոյսքն լցցին հնարաւորք: Չերծուցանիցէ յանյոյսն նեղութենէ. Լ. ՊՓ. պՓԲ. Ն ՍԼ: *Նի զութենն անյոյս և յանկարծակի. Կլիմաք: *Անյոյս սովորութիւն. Ես. իր. ՁՀ: *Անյոյս և ալեկարծում զօրութենէ. Փիլ. Եր. Ք. 24:

ԱՆՑՈՑՍ. մ. ՚Ανελπίστως. Ex inspernto. παρ᾽ ἐλπίδα, praeter spem. որ և ԱՆՑՈՒՍԱԲԱՐ. Առանց յուսոյ, կամ արտաքոյ ակնկալութենէ. *Որ յուսով մեզանչէ, անյոյս կորնչի. Սրգ: *Չբարեգործսն վարուք գան անյոյս. ՅՃԽ. ԺԲ: *Եռուր ջուր առաուտենէ յանյոյս (կամ յանյոյս, կամ անյոյս). Ի. ԺՁ. 8: *Որ անյոյսն յուսով հաւատոց. Հ. Ք. 18:

ԱՆՑՈՒՉ. ա. ՚Αμνήμων. Immemor. Որ ոչ պահէ յուչի. մոռացօղ. չգիշօղ. *Անյուշ լինել առագաստի և հալասանեաց, և բերել զէն և պատերազմ. Փիլ. սաՓ: *Ոչ եղեալ բաւական յիշել զբովանդակն ՚ի կարգի, այլ և սէ բնաւ գտեալ անյուշ՚ յապաղեալ մոռացաք ինչ. Փ.:

ԱՆՑՈՒՐ. Անյիշելի. մոռացեալ. ոչ արժանի յիշման. ՚Αμνημόνευτος. Immemorabilis. *Անյուշ առնէր ՚ի մտաց գայրոյն և զորբոցն սուգ: Ցանյուշ մոռացումն երթայ: Անյուշ և մոռացեալ են ՚ի վերջ նոցա մարդկան ազգէ. Պ.: *Անյուշ բերդ. Խոր. Գ. 35. և այլն:

ԱՆՑՈՒՍԱԲԱՐ. մ. ա. որ և ասի ԱՆՑՈՑՍ, ՑԱՆՑՈՑՍ. Իբր Անյուսալի, անյոյս գոլով, յուսահատութիւն. և Անյոյս. ՚Ανελπίστως. Sine spe, desperanter. *Անյուսաբար ոլքալ, կամ սուգ առնուլ: Անյուսաբար բերել ՚ի խոնարհն կոյս. Շ. ԷԲԵ. Ե հրէայս: Երկն. Խոյս: *Զձիւնն աշխարհաց բարձրացուցանելով անյուսաբար. Մ.Ե.: *Ի բաց Թողէք զայգպիսի հեթանոսական անյուսաբար սովորութիւնդ. Երկն. Տիւ:

ԱՆՑՈՒՍԱՓՈՓ. Արտաքոյ յուսոյ կամ ակնկալուած. անակնոնելի օրինակաւ. յանկարծ. Παρ᾽ ἐλπίδα, ἀπροσδοκήτως. Praeter spem, vel expectationem. *Շնորհիւն ՅՀ անյուսաբար ծնեալ մանուկ: Ցանկարծօրէն է անյուսաբարն. Դիան. Երկն. Ե Իւր: *Անյուսաբար յանկինկապլի աղբիւրացն արբուցանէր. Պտղ. Ք: *Գանձ ոք անյուսաբար գտանէ. Նիս. Բն. Ք:

ԱՆՑՈՒՍԱՒՈՅՆ. ա. Իբր Անյուսալի. կալի անյոյս լինչ. *Չինչ քան զմեռելսն լեզուն անյոյս և յանկարծակի. Կլիմաք: *Անյոյս սովորութիւն. Ես. իր. Ե ԻՀ:

ԱՆՑՈՒՍԱՒԻ. ա. ս. Ուր չիք յուսադրելի վճռիմ. Նաբ. Իք. Ե ԻՀ:

ԱՆՑՈՒՍԱԼԻ, լոյ, լուց. ա. ՚Ανέλπιστος. Insperabilis. Ոչ յուսալի. անյոյս՝ ըստ Ք. Նչ. յուսահատելի. և Անակնոնելի. անկարծ. *Ամենևին անհաստանելին անյուսալի է և անձեռնարկելի: Քաղաքաց, ազանց՝ անյուսալի փոխհամաձք. ԱբԲ. ծՖ: *Ոսկրն չամաքեալ անանոյն անյուսալի էր, Թէ չուր ելցէ ՚ի նմանէն. Եղիշ. Ղպ: *Անյուսալի սմենեցուն զնա ՚ի կենացս գիտել. Մագ. ԻՀ: *Ինձ մեբժուն ոտարագրութեան անյուսալի: Անյուսալի փրկութիւն հոգւոյս. Ն. Ի. Լ: *Անյուսալի խնամակալութիւն. ԻԳՆ: *Պարիսպ մեզաց երիքովին, դըլամբք փակեալ անյուսալին, ազազակաւ տապալեսցին. Ցպրիկ:

ԱՆՑՈՒՍԱԼԻՑ. ա. ս. Լի անյուսութիւն. ամենայնիւ անյուսալի. *Նստեալ կանանց իւզաբերից և ողբոյին արտասուալից, իբր ըզմեռեալ անյուսալից. Շ.:

ԱՆՑՈՒՍԱԿԱՆ. ի, ից. Տ. ԱՆՑՈՑՍ. *Դու ձանձրացեալ ՚ի վիշխից անյուսական ոմն սակաւիկ միտնչես. Հ.ա.ս. ա.: *Տէր սանեն անյուսական ինչ իրաց զՅՀ աքան չէլնան. Ո.Ե. Ես:

ԱՆՑՈՒՍԱՆԱՄ, ացայ. է. Անյոյս լինել. լքանիլ. Թերահաւասիլ. չյուսալ. *Անյուսացեալք (յառաջութենէ հիւանդին) ողբան. ՄԽ. ՈՁ. ԷԲԵՄ: *Ոչ ծուլացաւ, և կամ անյուսացաւ. Ո.Ի. յԿ. Ա. 36: *Ընորա անյուսացեալ չինէն, առաւել ևս ՚ի հերովդէէ անյուսացաւ. Խոր. Ք. 23: *Ոչ ինչ յոյս ծննդեան լերկաքանչիւրան խորհրդածեալ լիներ, այլ ամենայն ուստեք անյուսացեալք. ԿԻՒԲ. Ղ: *Անյուսացեալոց հեծեծալ հառանէ: Ուրախութք գարձուցանէ զանյուսացեալսն: Ոչ անյուսացայց ՚ի զօրացուլին հաւատոյ. Մագ. յՁ:

Ն. Ե Ի. Անյուսալի համարիւ, և լինել. *Անյուսացեալ զանառնն գալուստ. ՍԻՒ. ՄԲ: *Անյուսացի գիւտ ՚ի յուսանել կամեցողացն. Ն. ԷԻՓ: Իակ Պիս. *Ալ ոչ անյուսացեալք երբէք լիւրաքանչիւրն լինին օգտութէ ,, հայի ՚ի ձ Ղ. ն. այսինքն ոչ անյոյս լինին:

ԱՆՑՈՒՍԱՐԱՐ. ա. Որ անյոյս առնէ, կամ չայ յոյս. լքուցիչ. Թերեցոյս. *Որ քոյ յուսոյն անյուսարար, և հաւատոյդ ծածկոյթ արկար. Շ. ԻՂՒ. Ֆ:

ԱՆՑՈՒՍԵՄ. եցի. Ն. Անյոյս կամ յուսակտուր առնիլ. յուսահատեցուցանել. *Թէ սատանայ սկսանի անյուսել զձեզ ՚ի մեզ. Ո.ԻՓԲ:

ԱՆՑՈՒՍԻՄ, եցայ. յ. Տ. ԱՆՑՈՒՍԱՆԱՄ. *Մի՛ անյուսիր, զի յոյսն քո՝ զոր խնդրես դու, յամենայն աեղիս է տէրութենէ նորա. Մագ: *Մի՛ անյուսիր ոմի ողորմելի. Ո.ԻՓԲ:

ԱՆՑՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Απόγνωσις, ἀνελπιστία. Abjectio spei, desperatio. Յուսահատութիւն. Թերութիւն յուսոյ. լքումն. ԽՈՓՈՂԱԲ: *Որք անյուսութիւնքն զՀրաժարեալն. ՑՃԽ. ծԲ: *Ի տարակուսանս և յանյուսութիւն ազգ մարգկան հաստեալ լինի. Խոր. Ա. 3: *Եղէմ զրազմութիւն գծութենէն ՅՀ Թուխ հնար է, անյուսութիւն լինիցի. Բր. Կ: *Զի մի արտաքոյ բարւոյն և առաքինութեն անյուսութն անկանիցիմք. ԱբԲ. ՆԲ: *Ցառաջ

*ւել պնդութենէն՝ յանյուսութիւն ընկղմի խորս. ՃԿ. խ՛. ապ: *Ցանդիմանէ հակղեցի զայսպիսի սատանայական անյուսութեան վարդապետուէ. Աբշ: *Վասն որոյ պատճառի անյուսութեի քեզ տիրեաց. Մաթ. յ՚ե: *Ապաշխարէք յանյուսութենէ: Զանյուսութեանն կարկուտ հալել. Նար. լ՚. ի՚: Իսկ Աբշ. *Եհատ ասէ իբրև զնառ, զմահուն անյուսութիւն ցուցանելով ,, . իմա զանյուսալի գոլն յատիս առ կենդանութիւն:

ԱՆՑՈՓՆԱՄԱՆԱԿ. ա. Ոչ բազմաժամանակեայ. սակաւատև. չափ լրխ՛ոյօղ. *Անյոքնամանակ որակութենէ. Մաթ. ի՚ե:

ԱՆՑՕԳ, ի, ից. ա. Որ չէ յօգեալ՝ի մասանց. պարզ անմարմին. իմանալի. *Անյօգ և անմարմին էուէ ածութենէ. Գր. հր: *Անյօգս կատարեալ բանաւորս (հրեշտակս), և պյօգապատս (զմարդիկ). Գնձ. *Անյօգ բնուի: Ջիւրաքանչիւր զգայութենէ մեր յօգեալ անյօգիցն չէ անխորհրդաբար. Ճ. Նղն. Ե հրէպ: *Ջեղեկիէլեան տեսլեանն երևելոյ անյօգն էուէթ. Նար. խլ:

ԱՆՑՕԳ. Ջուռնոյ զյօգուածս և զիւալս անդամոց. *Ոտք փուլաց անյօգք են. Վեծ. ը. թ:

ԱՆՑՕԳ. Անմիաբան. որ ոչ զօգի ընդայլս. *Իսկ զմեզ անյարմարս և անյօգս, և ոչ երբէք կարացեալ՝ի նոյն գալ. Ասք. որս. ծէ:

ԱՆՑՕԳ. Պակասեալ՝ի յօգելոյ զբաղքառ, կամ զհէգ և զգառ ընդանական. *Զայն երկակի է. կամ յօգեալ, կամ անյօգ, որպէս անասունդ, և կամ որպէս անշնչից հնչմունք: Վասն անյօգ ձայնի. Ան. պոփ: *Անյօգ և անշնչան կոչումն են ձայնք անասնոց: (Բառ. կացողաց) անյօգ իսոյք՝ ամենևին պակասեալ՝ի բանէ. Սարգ. է. պ. թ. Ն յ՚. թ:

ԱՆՑՕԳ. ՛ս. Առանց յօգելոյ. *Ընդշնան և անյօգս խօսին. Սրգ. է. պ. թ:

ԱՆՑՕԳԱԲԱՐ. ՛ս. Առանց յօգի կամ զօգի կամ չառկապի. *Անյօգաբար միաւորեալ. Անյայլ. ասածփ:

ԱՆՑՕԳԱԿԱՆ, } ի, աց. Տ. ԱՆՑՕԳ
ԱՆՑՕԳԱՒՈՐ, } ըստ ամենայն նշ. *Անյօգականն պարզութենի. Նար. խլ: *Անյօգաւոր ձայն. Երզն. ւեր:

ԱՆՑՕԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ՛Αναρμοστία. Inconcinnitas. Անյարմարութենի. անհամաձայնութենի. *Ջանյօգաւորութենի և անհաւասարութենի՝ի բաց արտաքսեալ. Դիոն. ՟ձծայ. ծի:

ԱՆՑՕԳՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. *Անձին ածաքինութենի և չարութենի մակընդունի. իսկ յօգումն՝ յօգուժն և անյօգումն ոչ մակընդունի. ոչ ուրեմն է անձն յօգումն. Նիս. բն:

ԱՆՑՕԺԱՐ, ի, ից. ա. Որ ոչ յօժարի, կամ չէ յօժար. ւյօծարօղ, ւոպղ, անդիրա. իբրաքերնիդ. *Ցուլացեալ և անյօժար յունկնդրութենի: Դանդաղեալս և անյօժարս յունկնդրութենի. Ոսկ. մ. ՟. ւ: *Անյօժար կամք, կամ միաք. Խոր: Մին. երեմ: Գե. էս: *Վասն այսորիկ՝ անյօժարիցն. Նիս. բն:

ԱՆՑՕԺԱՐ. Ոչ յօժարելի. չկամեցեալ. *Եւ ոչ անյօժարք և անխորհուրդ գիպ. մունք. փաբպ:

ԱՆՑՕԺԱՐԱԲԱՐ. ՛ս. Ἀπροαιρέτως, ἀκρίτως. Praeter electionem et voluntatem, non deliberate, inconsiderate. Առանց յօժարելոյ. առանց ընտրելոյ. առ կամայ. անխորհրդաբար. *Ակամայ և անյօժարաբար. կԻ՚ւզ. գնձ: *Լսատ բնութենի անյօժարաբար. Մաբս. Նչ. էլէչ: *Ոչ ուրեք յիւրմէ յօժարութէ գործեալ, յաւէտ զի և անյօժարաբար: Անյօժարաբար և նախ քան զնկատելն լինչ. Նիս. բն:

ԱՆՑՕԺԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զյօժարելի. անհաճոյական. և Անկամաւոր. *Թէ անյօժարականն՝ի Ճակատագրիՙ՝ի հարկէ և յօժարականն. Նիս. բն:

ԱՆՑՕԺԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Զկամութենի. *Զանյօժարութենի նոցա և զանորժանուն յայտնեցուիս. Վչ՚ն. դատ: *Ցոչ առնուլն՝ իսպառն մեր անյօժարութէս լինի. Շ. ա. յհ. պէ:

ԱՆՑՕՐԻՆԱԲԱՐ. ՛ս. Անկսրդաբար. անյարմար և խառնիխուռն. *Դաստակօք անյօրինաբար բախբախումն. Մաբգ. ծէ:

ԱՆՆԱԽԱՀԱՄԱԳՈՅՆ. ա. կարի անխնամ. հիւգոյն. (այժմու յն. անմասչելի.) *Ոչինչ է քան զայնպէս միայնաբարն չար և անբուիթ և աննախանձագոյն. Ոսկ. յհ. բ. 32:

ԱՆՆԱԽԱՆՁ. ա. *Ἀφθονος. Invidia carens. և Copiosus, largus. Ազատ՝ի նախանձուէ. անչարչար, և անուչադ. գբգծախ. *Աննախանձ բարք, կամ եղբայրութենի. Եղիչ. ա: Ցհ. իի: *Հոգի անամբարտաւան՝ աննախանձ գոլով. Ոսկ. յհ. բ. 8: *Աննախանձ լինել՝ առանց գրդուելեան. Շ. ա. յհ. իբ: *Թագաւոր՝ որ աննախանձ լսողութէ լսէ. փաբպ: *Պաշտպան աննախանձ. Նար. իչ:

Աննախանձ. առաւել, լսայն. ոճոյ, Առատ. ոչ ճչգոտ. ոչ խնայօղ. և ոչ ճըշդեալ. ոչ կծկեալ. լիուսիրտ. անխնայ ասառատաձեռնութենէ. ճեօճբփ, գբնաճալ, եպերնդեպ. *Աննախանձ և առատ (յն. մի բառ) : Ցաննախանձ առատութենէ (յն. մի բառ) կեան. փիլ. խոսփո. Ե ճ. բան: *Աննախանձ և առատ առ արարածս իւր: Ջմիմեանս օգտեցուցանել աննախանձ օգնականութէ. Ցճխ. է. ծէ: *Աննախանձ պարգեւատու. Եղիչ. է: *Աննախանձ պարգեւք. Շար: *Աննախանձ պատիւ. Նար. է: *Աննախանձ արքայութենի. փաբպ:

Աննախանձ. ՛ս. և
Աննախանձաբար. } Ἀφθόνως. Absque invidia. և Copiose, largiter. Առանց նախանձելոյ կամ խնայելոյ. առատապէս. լիով. անաչառապէս. *Աննախանձ տալ, կամ պարգեւել. Ագաթ: Եղ. նիկ: *Աննախանձաբար հաղորդ առնել, կամ հաղորդեցուցանել, մատակարարել, յուցանել, վայելել. Դիոն. էլին. Ե նիկ: Ցհ. խ. նի: Վչ՚ն. էրե: Սիս. ա. ոչ: *Ունցանել աննախանձապէս. Բրս. ա. ՟ձծաբ: *Զոր եթէ զայս առնիցէք աննախանձապէս (կամ աննախանձաբար). Սբգ. ա. յհ. յ. *Զքո ղորութիդ բարեհոգւակիմ աննախանձապէս. Լ՚ծ. ա. խ:

Աննախանձաւորութիւն. գ. Իբր Աննախանձութենէ. *Աղ աննախանձաւորութենէ, և ասա նախանձ. Ոսկ. նղ. ա:

Աննախանձելի. լսոյ, լսաց. ա. Իբր Ոչ նախանձելի. անպէտ. յոտի. *Աննա իանձելեսցն և անառաքելեսցն (չնեա լինելով). Դիոն. ՟ձծայ:

Եւ իբր Առատ. անխնայ. ոչ ճչգելալ. *Ցաննախանձելի վայելչութիւն. Բրս. ի՚ն: *Առատութենի աննախանձելի. Նար. ղ:

Աննախանձութիւն, ի, աց. Տ. Աննախանձ ըստ ա նչ. *Աննախանձոտք և առաքինասէրքդ. Մաբգ. ծէ: *Վ ասն բարեկարգութենէ և աննախանձոտ կենաց. Խոր. է. 7:

Աննախանձութիւն. գ. Չունելն զնախանձ, կամ զմախանս. և ըստ յն. ոճոյ, նաև Առատաձեռնութիւն. *Մախանացն զաննախանձուն (ընդդէմ դնել). Ցճխ. իգ: *Զանննախանձութենի ուղղել. Բրս. հց: *Բազմիւմ ձրիւք հանդերձ զգուշութէ կացուցանէ յաննախանձութիս զնա. Ոսկ. ծն:

Աննանձան. և ՟ձ. Զոր չէ մարթեի

Աննանձանելի. ՟ձ լեսուհանդիպել. անհրաժեշտ. *Աննհանդ արիւնէ. Մգփ. իչ: *Աննահանդելի հրամանս. Նար. գ:

Աննանագնաց. ա. Ուրոչ լինի գնալ նաւու. գժուարին՝ի նաւել, աննաւելի. *Աննաւագնաց ծով, կամ խորք. Գէ. էս: Վչ՚ն. ող:

Աննանպետ. ա. Որոյ չիք նաւապետ. *Զանննաւապետ հոգին հեղձուցանեն. Մաբվ:

Աննանաստի. ա. Ուր չգուեցէ նաւաստի կամ նաւավար. *Անղէկ և աննաւաստի մակոյկ. Ցիշա:

Աննաւելի. լսոյ. Տ. Աննաւագնաց. *Զանանց և զաննաւելսոյ լայնութենի ծովնուն անցանել. փիլ. բգփ:

Աննեխ. ա. Ոչ նեխեալ. ոչ փտեալ. *Ցանփտաւ և յաննեխ թաղկեալ մարթւոլ. փիլ. լիս:

Աննենգ. ա. *Ἀδολος. Doli expers. Ուր չիք նենգ. անխարդախ. անկեղծ. հաւատարիմ. պարզ. ՀՀնգպդ, ոպբփ. *Անենենգ և մաքուր բարեպաշտութենի վերակացու է. փիլ. ծ. բան: *Աննենդ միաք, կամ միամտութենի, բարք, սէր կամ դաշն. Եղիչ. ա: Պիպ: Սարկ. խրաա: Ցհ. իի: *Աննենդ նախարարօք. փաբպ: *Բաւարար աննենդ է և անապական. ճ. թ: *Անաչքի հանապազ արկանել զձչմարտութենէն ծածկին և աննենդ կերակուրս. Սարկ. հանգ:

ՏԱռանց նենգութենէ. *Աննենդ խոհան յօրէնս նորս. Լ՚ծ. ող:

Աննենգելի. ա. Իբր Անխաբելի, կամ ոչ խաբօղ. *Աննենգելի խրատ. Նար. գ:

Աննենգութիւն. գ. Անկեղծութիւն. պարզութենէն. *Լեզուոյս աննենգութէ. Լ՚ծ. ող:

Աններանձնաւոր. ա. Իբր Անհոգի. անչնչացեալ: Ան. պերիբոմ:

Աններգործական, ի, աց. ա. ՛Ανενέργητος. Ineffícax. Որ չունի զներգործութենէ. որ չառնէ ինչ. անգործ. անզօր. *Ամենայն մեռեալ՝ աններգործական. Մաբս. Նչ. եիէչ: *Անդգայ, աններգործական, և անկրկական. Խոսբվիի: *Անմտապարգեւն լոյս և մարդարէք աններգործականս ունային առ նոսս. Վահր. յաբ:

Աններգործելի, լսոյ, լսաց. Նոյն ընդ վ. իբր ոչ ներգործօղ. *Ի լքանել գնա հոգւոյն՝ յայսց աւերնեցոյց աններգործելի կայ մնայ: Մրեռեալ գնի աններգործելի բարւոյ: Աններգործելի առ ամենայն բարեգործութենս: Ուր անհաւատութենէն է, անդ աններգործելի կան մնան կամքն այ. Սաբգ:

Աններգործութիւն. գ. ՛Ανενεργησία. Ընդերգործելն. անգործուն. *Պարապեալ զանձուէն, և զածայնոյն կենաց աններգործութենի: Ամենայն դիտութէ անընդերգործութէ. Դիոն. էլէչ. Ե ձծայ:

Աններելի, լսոյ, լսայ. ա. ՛Ανήκεστος. Implacabilis, insanabilis, intolerabilis. Որում չէ ասիժան ներել. անեղծելի. անհրաժեշտ. և ըստ յն. ոճոյ, Անբուժելի, անդարմանելի, անհնարին. և Անտանելի, անտոկալի. (զի ներելն նշանակէ և տոկալ.) աՓլ օլՁանայաճաՓ. *Աննեռելիս քան զանհաւանն կատարեսցեալ. Նար. է:

*Վ ան այսորիկ են անեներելի գիւք, զի մա՛ բարեաւանք են. Լմբ. սղ.: *Անեներելի պա տուհաս. Ոսկ. յհ. ա. 39: Շար: *Անեներելի տանջանք. անեներելի հուր. անեներելի տա պակ. Մանդ. սթէպ: *Անեներելի դատաս տան, կամ սրտմտուիլ. Սարգ. յհ. Բ: Պիտ: *Անանց և անեներելի են ահեղ աղետիցն կրու կիծն և մորմոքումն. Եփր. երզ.: *Ուսիներ ախտս անեներելիս տեռատեսութեան. Վրք. սով:

Անեներելի. ս. Առանց ներողութեան. անխնայ. անտեսական օրինակաւ, սաստիկ յոյժ. *Յոյժ անեներելի գատապարտի քա հանայն, որ ոչ սատուիցէ. Մանդ. ի ցանկին: *Որոց սատ ներէ, ի հանդերձեալն անեներելի տանջէ. Լմբ. սահ.: *Անեներելի բար կանաւ. Ոսկ. յհ. Բ. 7:

Անեներկ. ա. Ոչ ներկեալ. անշաղախ. մաքուր. *Անեներկ հատատով յամենայն սրբ ած. Մանդ. Բ:

Անեներհական, ի, աց. ա. Որոյ չիքներ հակ. անհակառակ. *Գոյացութիւն անեներ հակ է ինքն ըստ ինքեան. նոյնպէս և քա նային անեներհակ է. Ոսկիփոր: *Վայելէն յանեներհակ ուրախութեին. Լմբ. սղ:

Անեներհակ. ս. Առանց ունելոյ զներ հակ. անհակառակաբար. անքոյթ. *Ան ներհակ պակեացէ: ի նոյն անեներհակ ինայլին: Ուղիղ և անեներհակ դատաստեր զՀիմարտութեի. Լմբ. սղ. և պորփ: *Ան ներհակ ունել զիշխանութե, կամ զթա գատորութե. Սիմ. յար: Տօնակ:

Անեոծիկ. ա. Աներմάτιστος. Fulcro carens, non habens saburram. Որ ոչ ունի զնեցուկ. անհաստատ. և Անխիճ (նաւ). փայփչըղ, ապիրատըղ. *Իբրու զանհաստատ և զաննեցուկ նաւամարկոյին չար ժեալ դեգևացուցանէն: Իբր զնաւ անեն ցուկ յհղեալ կործանեսցէ. Փիլ. Բ. բան. և էլ. Բ. 115:

Անեոիաձ. ա. Անροσδεής. Nulla re indigens. Անέχληπτος. Nunquam deficiens, perennis. Անկարօտ. և Անկատար. անպա կասելի. *Անհիազ յամենայնէ, լի ամե նայնիւ: Որ անհիազդ ես յամենայնի. Բ. Ղ. Բ. 35: Գ. Ղ. Բ. 5: *Վ սահ է յան նիազ մեծութեին իւր. Սարգ. ա. պ. Բ:

*Առատ և անհիազ հոսումն բաշխեցուս նո ցա: Զաղբիւրեղէնն և զանհիազն պատ ճառ. . . Զհրոյ զորութիւնս՝ անէնից առնէ, և զքոյ հոսանս՝ անհիազս. Դիոն. երզ. և ած:

Անեուազարար. ս. Ἀδιαλείπτως. Indeficienter, indesinenter. Առանց նուա զելոյ. անպատուիրեալ. յաւէժարար. *Ան նիազարար բաշխել. Նիս. բ: Սիմ. ըբ:

Անեուազական, ի, աց. Տ. Անեուազ. *Անհիազական անձամբ օրինակ կատարե լոցն լինէը. Ագաթ: Կորիւն:

Անեուկար. ա. Ἀήττητος. Insuperabilis. Որ ոչ նիհարանայ կամ տկարանայ. անյաղթ. անպարտելի. *Ձշմարիտ բանին ուղղակի եղեցելոյ. . . ամենայն ոք անեն կար կայիք արդարև ճշմարտին վկայեսցէ. Դիոն. ըղթ. Ե:

Անեուկց. ա. ս. Որ ոչ նիզէ. անքուն. արթուն. *Սա որ անեուկց և անաչխատ, ծանրանայ քնով. ած: *Անեուկ կան հրեշ տուկքն պարապել և պահել զքեզ. Լմբ. սղ: *Անեուկց առ հպարտութե զակն հո գւոյդ կալցիս. Կնճոփ:

Անեուկը. ա. Որ չուանի զնիզ, կամ զնշա նակութե ինչ. անյայտ. անորոշ. *Առա ջինն իւր բացարձակ լինի էր, և անեուկ բառ. Ի գիր խոսր:

Անեուրկ. ա. } Որ ոչ նիրհէ. ան
Անեուրկելի. } նիրզ. անքուն. միշտ արթուն. լրփօզ. ասյճա պէտէզ. *Անեուրկ աչօք մտաց. Շ. ընդ: *Քուն անեուրկ, և կորսուի բարի, զի մի կարասցէ ոեւսանել զմեր առաքինութեիս. Կնճոփ: *Անեուրկելի սակն կի պահապան: Անեուրկելի դիտմամբ: Անեուրկելի փառաբանողաց: Զուարթունք անեուրկելիք. Նար:

Անեութ, ի, ից, և ոյ. ա. *Ասլος. Materiei expers, immaterialis. Անմասն ի նիւ թոյ. անմարմին. իմանալի. *Անեութք, որպէս ած, հրեշտակք. միաք, հոգի. Սահմ. ծբ: *Յանեութեն անեութականք. Շ. հրէպ: *Անեութ բնութ. Լմբ. ապ: *Հոր անեութ. Յճխ. Բ: *Հիւթ անեութից վե հոգոյն. Նար. խլ: *Յանեութոյ տարերէն: Յիմանալոյն և յանեութոյն. Նիս. կպ: *Անեութ քաղաք, կամ մարտք. Լմբ. սղ. և պորփ: *Ծասղկք նեութեղէնք յանեութ ծաղկին յօդեցան. Շար: *Մակամատածու թբ անեութք, որպէս ձևք (ըստ երկրաչա փից). Սահմ. ծբ:

Իբր Աթոյ. ոչինչ. *Յանեութոյ՝ չքաւ որ և յանկերպարան նեութոյ. Ագաթ: *Խաւար անգոյ է և անեութ. Լմբ. սղ: *Արարիր յանեութից (կամ յանեութ գոյից). ած:

Անեութ. ս. Տ. Անեութաբար. *Որ խաւնի յալօթեէն ընդ բազումն երգակ ցութ՝ ոչ կարէ անեութ ալօթել. Կնճոփ:

Յանեութս. ս. Առանց գոանեելոյ զնիւթ. առանց պատճառի. վայրապար. *Յան նիւթս զպահեաս բերիլ յայսոսիկ. Շ. ընդ:

Անեութաբար. ս. Ἀϋλως. Immaterialiter. Անխառն գոլով ի նիւթոյ. ան մարմնաբար. հոգեպէս. իմանալի օրինա կաւ. *Զիշխասնականն լուսափայլութիւս անեութաբար և անխառն ընկալեալք ի ներքս. Դիոն. երզ: *Անմարմնապէս և ան նիւթաբար. Մաթս. ի դիոն: *Անեութա բար անեութականին հանդիպեացի սեռս. թեց այ. Ոսկ. լուս: *Անեութաբար յան նիւթիցն պաշտեցաւս: ի մատածուիս անեութ. թաբար սեռսանին. Լմբ. պորփ. Ն երբ ընդ:

Անեութապոյն. ա. Ἀυλότερος. Expertior materiae. Առաւել անեութ. հե ռագոյն ի նիւթոյ: *Անեութագոյն է, յա պականացու նիւթոյն անկցորդ. Փիլ. այլաբ: *Անեութագոյն խորհրդազգածուբ ի մատց ի միտս. Դիոն. էլէզ:

Անեութական, ի, աց. Տ. Անեութ ա *Անեութական ազատնի. Շար: *Յամենե քիմբ անեութականի մտուիլ. Սահմ. ծբ: *Ի ձեռն անեութականի գոյ. Դիոն. Ե լէզ: *Մի յաղագս նիւթականին հոգալոյ՝ յիմծային առաքինութեանց անեութական հոգոց խափանեացի: Անեութական տան. Լամօք. Շ. ընդ. Ե ած լաբ:

Անեութապէս. Տ. Անեութաբար. *Յարացուցիչն զնախասիսն անեութապէս ընդունել. Շ. ա. չհ. կք: *Ի Տեառնէլով զիս անեութապէս. ած: *Ի վր երեր զան նիւթապետն. Մաթս. ի դիոն:

Անեութաւոր. } Տ. Անեութ. *Ի՞բր
Անեութեաց. } անեութաւոր չին քան զնիւթն ուներ. Նիս. կպ: *Զոլա չափեր զմիչնայարկն սրահից՝ անեութեայ ձեռօք. Գնդ:

Անեութութիւն. գ. Ἀϋλία. Immaterialitas. Անեութեն գոլ. անմարմնութի. վերացումն ի նիւթոյ. հոգեղենութիւն. *Պարտ է զնա իմանալ գերագոյն քան զմիտս և զբան անեութոբք: Աձայնոյ գալատեան ամենայն անախտութք և անեութոբք ընդու նական. Դիոն. էլէզ: *Ոչ որպէս պատա հումն եղեծայ վասն անեութեան. Մաթս. ի դիոն:

Անեուտաբար. ս. Ἀπερισκέπτως. Incircumspecte, inconsiderate. Առանց նկա տելոյ կամ պարահայեաց լինելոյ. առանց քննուե. անխորհրդաբար. *Պիտոյ էր ա մենայն իրաք ձեզ զիրկչին ստուգապէս քննել ձայնս, և ոչ աննկատարար զբարբոք ասացեալն՝ ամբաստանութե առնել պատ ճառ. Կիրզ. գոխ:

Անեուտեալ. Ոչ քաջ նկատեալ կամ տեսեալ. *Ոչ ի միմանց աննկատեալ, այլ հաւատաւոր հասումն եղեալ. Շ. վիպ:

Անեուտելի, լոյ, լեաց. ա. Անտե սանելի. անզննելի. աներեւոյթ. որ ոչ այժ լիհասնիր. *Յանպատուելի ուրախու թեն, և ի փառս աննկատելիս. Վրք հց. Բ: *Որդի անեուկատելի: Աննկատելի ի սերոբէիցն. ած: *Ցեսուչ աննկատելեաց: Աննկատելի խորհրդատս վշտին յաբեսոնեից. Բենիկ:

Անեուկար, ի, ից. ա. Μὴ ἐξε κονίμενος. Non formatus, non figuratus. Ոչ նկա րեալ իւր սարբք. անկատար ձևացեալ. ուրուական. անկերպարան. անձև. *Սաղմն աննկար. Եւ. ի. 22: *Սրի է նկարելն և աննկարն ըստ յոլսոյ առնն՝ ծնանել կնոջն, թէ և բազում միջոց է նկարելոյ և աննկա րի. Մանդ: *Բանականաց, անբանից, անշնչից, կենդանեաց, աննկար նիւթոյ. Ոսկիփոր:

Անեուկարագիր. ա. } Որ չիք կամ ոչ
Անեուկարագրելի. } լինի նկարագիր, և պատկեր համանման. անունն. անգու գական. նմանը լռանէոզ. *Որդի աննկարա գիր: Աննկարագրելի բնուի. ած:

Անեուման, ի, իւ կամ ու, ից. ա. Ἀνό μοιος. Dissimilis, absimilis, dispar. Որ չէ նման այլոյ. այլազան. տարբեր. զանա զանեալ տեսլեամբ կամ որակաւ. պէնգիզ, ֆախրէլիճ. *Աննման են այլոց կեանք նո րա. Իմ. Բ. 15: *Եթէ աննման իցէ որպի, աննմանութեն աննմանն զնարդ ձանաչելոյ. Սէբէր. Ե: *Զպատիւն՝ աննմանին տալն բաշխեալ տայ. Փիլ. կհ: *Խառնուրդն ան նմանին անչափապէս. Դիոն. ած: *Մի ի բազմաց և յաննմանից բացակատարի. Աբէսա. ֆ: *Պատահումն յէութեն բաժա նելով յաննմանն բաժանի. Սահմ. ծբ: *Բերքն պակաք և աննմանք. Փարպ:

Աննմանն. Անյարմար. անվայելուչ. ան ճահ. անպատշաճ. անդէպ. անտեղի, օ տար. անշուք. ցած իմն. ասլոպասոպ. Եա գբէբգիբգիբ Μὴ πρόσηκον, ἀπεικὸν, ταπεινὸν. Inconveniens, absurdum, humile, vile. *Ասէ՝ թէ օգով ծածկեալ էր երկինք, աննման է: Առ բազում իրս աննմանս գայ թադրեալ կործանին. Վեղօր. Բ. գ: *Խոյին գոլ տարացոյց առ իրն աննման. Պիտ: *Զաննմանն ինձ կամս ցուցի: Զաննմանն ինձ բան. Նար. ծբ. ի: *Ոչ է ապա յաննմանիցն՝ և ձեզ գալ յարեալս. Շ. ընդ: *Ձէ ինչ աննման, այլ՝ ի դէպ. Ոսկ. Բ. 1: Տօնակ: *Յանկայ անգէպ մեծաձեռ և աննման. Ոսկիփոր: *Զաննմանս և զանմտաւորս ինքեան իսօսէր: Յանձն հառ ասել զանմտանն վասն իւր: Ան նմանքն վայելէին և ոչ վայելէին. Ոսկ. յհ. Բ. 18:

Աննմանն. Անզուգական. անհամեմատ. գեղեցիկ. գերազանց. ծայրագոյն, և յե սին. անհնարին. Հնչնոփչ. *Գեղեցկա չէն տաճար բանին՝ աննման. Տաղ: *Գեղն աննման: Ի տեսիլս անապատս, յանման փոփոխմանս. Ագաթ: *Յերկրային տոհմէ՝

անմանկութ. Նոր. ա-ած: *Նման անմանկին (հրեշտակաց). Մագ. խգ: * Ամբարհաւաճութ և անմանն չարք. Ոսկ. յհ. Բ. 9:

ԱՆՆՄԱՆՈՒԹ. գ. ը յն. Աւօիի. Անոմοίοι. Anomoei. Անմանն հերետիկոսք, հետեւողք այնոսիոսի և եւնոմիոսի, որք զորդին ասէին անմանն հօր ասէին. *Աննմանիցին յանդիմանին ազանդք: Արդ ուր են ինձ անմանիցն ազանդք: Նիս. Ւոպ: *Զմեմ հերձուածս զհետնոմիոսեան՝ այսինքն զանմանիցն. գանոն:

ԱՆՆՄԱՆԱԲԱՐ. ս. Ἀνομοίως. Dissimiliter. Անմանն գոլով անհամեմատաբար. *Անմանաբար զնմանութեց բուսն հարկանեալով. Դիոն. երին:

ԱՆՆՄԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. ս. կարի անմանն. անյարմարագոյն. անհամեմատ. օտար. *Անհաւանելի Թուրքան աստուածոցն, և յոյժ աննմանագոյն. Նահաս: *Որմանց աննմանագոյնք բանք սուրբ գրոցս այս Թուրին. Նիս. երփ:

ս. Իբր ՅանգԼպս. Ἀπειχότως. Immerito. *Ոչ եթէ աննմանագոյնս ինչ ասաց, եթէ ընդարձակ է Ճանապարհն. Ոսկ. ս. Բ. 22:

ԱՆՆՄԱՆԱԿ. ա. } Տես ԱՆՆՄԱՆ.
ԱՆՆՄԱՆԱԿԱՆ. } *Մեկնակին և անմանակին լեառն այ. Տծած: *Աննմանական ոմիսք, կամ բարի. Նոր. Գ. Ե Խլ:

ԱՆՆՄԱՆԱԿԵՐՊ. ա. ս. Ա. յատկերպ. այլազգ. *Անչարժ չարժուքն աննմանակերպ կարծրանիւԹեաւ. Ածան. էվէղ:

ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՍ, սին, սուք, սանց. ա. Ἀνομοιομερής. Dissimilis partis, partibus dissimilibus constans. Ո յր մասունքն աննման են միմեանց. * Ի կենդանիսն է ինչ որ նմանամասն է, և է որ աննմանամասն: Աննմանամասունք են գլուխ, ոտք, ձեռք են: Ամենայն աննմանամասն ի նմանամասնացն է հաստատեալ. Նիս. էն: *Զի է կատարեալ բոլոր, զի է աննմանամասն բոլոր. Ագաթ:

ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՄՆԱԲԱՐ. ս. Աննմանմանման գոլով. * Ի բոլորէ ի մասունս անմանամասնաբար, զբոլոր գլուխն բաժանեմք յաչս, յականջս, յունչս, որք են անմանք: Աննմանամասնաբար բաժանեալք են. Սահմ. ծԼ:

ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՄՆԱԿԱՆ, ի, աց.
ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՄՆԱՑՔ, կամ եալք, եայց. Տ. ԱՆՆՄԱՆԱՄԱՍՆ. *Ոչ ի նմանամասնականն, և ոչ յանմանամասնականն. զի յատուկ աննմանամասնեայց (կի նայց) են: Ի նմանամասնեայսս լինին, կամ յանմանամասնեայս: Ցանմանամասնայս (կի նեայս), որպէս սոկրատէս ի ձեուս, և յոսս, և ի գլուխ. Սահմ. Ե Պօրփ:

ԱՆՆՄԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՆՄԱՆԱԲԱՐ. *Ահեղասարսափաբար և աննմանապէս ունել. Մեծն. զԼոյս:

ԱՆՆՄԱՆԱՒԵՒ, ի, ից. ա. Որ ոչ են համասեռ. որ են յայլ և այլ սեռս. *Սահմանս այս ոչ նշանակէ զանմանասեռսն, այլ զնմանասեռսն. Ար. պօրփ:

ԱՆՆՄԱՆԵԼԻ. ա. Որոյ նման ոչ լինի. աննման. *Քաղաք աննմանելի. Գիմ. ապէս:

ԱՆՆՄԱՆԻ, նւոյ, նեաց. Տ. ԱՆՆՄԱՆ բան ունկնդին նշ. *Աննմանիք միմանց են սահմանք այ, և մեհեանք կռոցն: Իւրաքանչիւրոյն նոցա չայրախառնուի յոյժ անմանիք են միմանց. Ցհ. իմ. պօղ: *Ի պատկեր աննմանոյգ յօրինեցան. Շ. Ժղ երէց:

ԱՆՆՄԱՆՈՂ, ի, աց. ա. Աննման. և Ընդունայն ազանգաւորք. *Գրկաց և անհնարին՝ աննմանոն ղին. Վրք. ոսկ:

ԱՆՆՄԱՆՈՑԹ. Տ. ԱՆՆՄԱՆ. *Զարն է գաստարկ և անարւի, և անկարգ, և աննմանոյԹ. Դիոն. ՈՅայ:

ԱՆՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνομοιότης. Dissimilitudo. Անման գոլն. պակասութիւն նմանութե. տարբերութի. անհամեմատութի. և Աննմանելի կի անզուգական իսկութի. պէնէդիկտ. Ինոխիւսփ. *Մի ինչ էութեն աննմանոնի իմասցի: Ուրանիոր էութեն նայ. նութեի, զոր կայցի տեսլի աննմանութեն. կիւրղ. փոխ: *Զանազանութեի ասէ՝ անմանութի է. և եթէ աննմանութեի, ոչ պարզութեի. Ասալ. գ. 21: *Ինչն բանն կոչեցեալ՝ զանմանութի ցուցանէ. Ոսկ. յհ. ՈՈ. 17: *Ընդանակ և անորակ, անտեղի և անանմանութի: Անեղ և անտեղծ, աննիւԹ և աննմանութի. ԲԹՒՒ:

ԱՆՆՇԱՆ, ի, ից. ա. Ἄσημος, ἀσήμαντος. Cui signum, seu nota non est impressa, non signatus. Որ չկայցէ կամ չլինիցի նշան, կի նիւ ինչ որոշիչ, և կամ գրոշմ գծեալ որոշիչի. Նիսաբէց. *Լինէր աննշանն լաբանու. Ած. Լ. 42: *Աննշան էր վայրն. Վրք. կղ. Բ: *Զարծաթ, զոսկի, եթէ աննշան, և եթէ նշանաւոր բաժաց կաց. Փիլ. Նիս. Բ: *Աննշան առ տիպս է անտեղի տալին (յր կարծրն). Նիս. կալ:

ԱՆՆՇԱՆ. իբր Աննշանաւոր. Ἄσημος, ἀπαρασήμαντος, ἐυτελής. Non insignis, ignobilis, vilis. Ոչ երևելի. անծանօթ. ոչ հռչակաւոր. չհանդիսացեալ. անշուք. *Ոչ աննշան քաղաքի քաղաքացի: Մի Թագցեն աննշան զօրն զայն. Գած. իա. 39: Բ. Ղ. ծԲ. 36: * Ճանաչելով զաննշան խոտոնն, և զփորձ ընտիր. Փիլ. Նիս. Բ: *Աննշան և այգաստ ոք. Ոսկ. յհ. ՈՈ. 17: *Զանննշանից և զվատ արանց: *Ոչ ի փոքուց և չան. նշանից. Խոր. ՈՈ. 4: Բ. 77: *Ցաննշանիկ ոմանց: Բաց ի սակաւուց ոմանց աննշանից. ցհ. լԲ: * Ի վերջնոց ոմանց, և չան. նշանից. Շ. ԻՊԲ:

ԱՆՆՇԱՆ. Ոչ նշանակեալ. չազգեալ. անյայտ. *Գոն զօրուե անուանք և մեզ իսկ աննշանք և անծանօթ. Ոսկ. էէէ:

ԱՆՆՇԱՆ. Ոչ նշանակօղ ինչ. խառնաձայն. որ և ԱՆՆՇԱՆԱԿ, ԱՆՆՇԱՆԱԿԱՆ. Ἀσήμαντος. Incertus. *Զառաւելութիւն ձայնի զօրացն աննշան հնչման ծովու նմանեցուցանէ. Մով. էէեմ: *Աննշան գոլութին են ձայնք նոցա (անանուց): Աննշանս խօսին (հերձուածողք). Սագի. Բ. պ. Բ:

ԱՆՆՇԱՆԱԿ. ի, ացի. } Նոյն ընդ վ.
ԱՆՆՇԱՆԱԿԱՆ. } լստ վերջինն. *Անուն խաչական նմա և աննշանակ կոչեցեալ. Խոր. ՈՈ. 5: *Ոչ ունին նշանակութեի, եթէ արմակինք են, եթէ իգականք. և ահա են աննշանակք (չեզոքքն). Մագ. Ե Բէրէ. էէբ: *Ձայն (այսինքն բառ) յօգեալ և անշշանական, որպէս ձիակապիկին, և եղջերաքաղցն: Անյօգ, և աննշնական. որպէս հնչումն քարի կամ փայտի: Ձայնի աննշնականի. Ար. պօրփ: *Ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ աննշնական. Նոր. ծԲ: *Իբրև զպղինձ հնչեն, որոյ ձայնն աննշնական. Մագ. ՈՈ:

ԱՆՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Չուներլն ղորոշիչ նշանակութի. *Ձաւակ չէգոք... մանկանցն նշանակութի աննշանակութեան (է լստ սեռն): Աննշանակութիւն ի սուտ ասել: Աննշանակութիւն լինքեան ունի. Մագ. Ե Բէրէ. էէբ:

ԱՆՆՇԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆՆՇԱՆ լստ Բ նշ. Ἀσημος, ἐπίσημος. Ignobilis, obscurus. *Աննշանաւորք ոմանք գնէին զքահանայապետութե. Եսա. իբ. Բ: *Աւր երևելի, կամ աննշանաւոր. Բրս. գուդ: *Յանկածից և յաննշանաւորաց էր: *Զրկնորաք էին և աղքատ և աննշանաւորք. Ոսկ. ֆՔ: *Ոչ ոք ապրեցաւ ի նոցանէն, բայց միայն աննշանաւորք (կի աննշանք) ոմանք. Խոր. Բ. 48: *Ոչ փոքր ոք էր, և աննշանաւոր. Սրգ. Բ. յհ: *Թողուլ անփառաւորս և աննշանաւորս. Պիտ. աղէս: *Զի մի՛ աննշանաւոր մահու վճարեսցէ զգեհաննա իւր. Ճ. Ա:

ԱՆՆՇՄԱՐԵԼԻ. ա. Որ ոչն նշմարի. ուր ոչինչ սեւանի. *Խաւար աննշմարելի. ՃՃ:

ԱՆՆՇՈՑԼ. ա. Անման ի նշուլից լուսոյ. անլոյս. աղջամղին. Տես և ԱՆԲԱՑ. *Աննշոյլ խաւարաս. Իմ. ծԲ. 16: *Աննշոյլ մոլորուն, կի բանս, կի մԹուԹե. Նոր. ծԲ. իԲ. ծՇ: *Գիշեր նետ և ալ ջումբին, աննշոյլ ամենեին. Մաղ:

ԱՆՆՈՐՈԳԵԼԻ. ա. Որ չէ մարթ նորոգել. *Ապականութիւնն աննորոգելի. Աննորոգելի եղծմամբ պատառեաց. Նոր. ՂՇ. Ե Խլ:

ԱՆՆՈՒԱԳ. ա. Ἐμελής. Melodia vel harmonia carens. Աներաժիշտ. անյարմար. անհամաձայն. խանգարեալ. անբարեխառն. * Ելոզ զանսան Թովչալ ողջոյցանէ, զանննուագն նուագզք ըմբերացնելով. փիլ. բաՁն:

ԱՆՆՈՒԱՉ. ա. որ և ԱՆՆԻՒԱՉ. Ἀμείωτος. Non imminutus, de quo nihil imminui potest. Որ ոչ նուազի, և որում ոչինչ նուազի. Անպակասելի. անպատ. անթերի. անկարօտ. *Աննուազ գոլ և անչարժ ամենայն ուրեք. Դիոն. էվէղ: *Որ աննուազ է և անբաւ: Աննուազ բարիք: Զի իսկ աննուազ տալ ուժ պիտոյ իցէ. ՅՁԲ. Ջ. Ծ. իՁ: *Զանննուագ լուսոյդ. Ագաթ: *Աննուազ լինելեր. Պիտ: *Աննուազ յարգարութեան վաստակոց. Խոր: *Աննուազ գոլով քննանի փառացն. Նոր. կՁ:

ԱՆՆՈՒԱՉ. ս. } Ἀμειώτως, ἀδιա-
ԱՆՆՈՒԱՉԱԲԱՐ. } λείπτως. Sine imminutione, vel intermissione. Առանց նուազելոյ. անպակասաբար. անհատաբար. անդադար. *Աննուազ գնալ պարգևան չնորհս. ՅՁԲ. Ջ. Երփ: *Աննուազ գնալ և անչարժ ամենայն ուրեք. (որ լինի և ածիկ.) Դիոն. էվէղ. Ջ: *Ընդին օրէնս ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի՝ աննուազ, և առանց յաւելուածոյ. Սարկ. փհ: *Աննուազաբար աղօթեցէք, յաւելնայնի գոհացարութիւք. Բրս. գոհ: *Աննուազաբար քաւութիւն չնորհես: Կերակրել զքեզ աննուազաբար. Նոր. ծՁ. Ե Երփ: *Աննուազաբար ունին զոտս փուսին: Անդրէն որպէս արձակ ի յիւրն իշխանութե աննուազաբար դառնայ. Դիոն. էվէղ. Ե Լ՚Ջ. պօրփ:

ԱՆՆՈՒԱՉԵԼԻ, լուոյ, լեաւ. ա. ս. Աննուազ. և Աննուազաբար. *Աննուազելի չնորհ: Լոմամբ աննուազելեաւ. Նոր. Ջ. հՁ: *Որ և ընկալաս իսկ զաղԹոս Թագաորութե աննուազելի. Շ. ֆՔ:

ԱՆՆՈՒԱՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Անապատութիւն. աննուազ առատութե. *Առ անՆուազութեին՝ փարեմամ. Նոր. խԲ: *Հաստատեալ ըստ՝ աննուազութե լուսափայլութե. Մագ. Ջ:

Անննուաղ. ա. } Որ ոչ նուագի.
Անննուաղելի. } անչէջ. անպատ. աննուազ. *Աննուագ ջահիցն վառումն. Ածխոպ. նաւակոպ: *Արեգակն աննուագ ղեկլե. Ճ. Ա: *Մշտաւառ ճրագ էր աննուագելի. Ոսկիփոր:

Անննուանձ. ա. Որ ոչ նուաճի. անյանձ. անմեղկելի. անչոսոպ. պապիսըչ. *Ի բազում աննուաճ խորհրդոց. Ճ. Գ:

Անննուաստագոծն, գոշի, լից. ա. Ἀταπείνωτος. Indejectus. Որ չէ նուաստագոծն կամ ցած և անարգ, այլ նշանաւոր, հոյակապ. *Աննուաստագոծն զանձն ապրեցուցանել. Բրս. ապալ: *ԵՒս աստ կագուճի և աննուաստագուճի կոմսի. Սարկ. լոռ:

Անննուաստագիծ. ս. Առանց նուաստոտելոյ: Վրք հց. յ:

Անննուիր, վիրի, ըից կամ ըաց. ա. Ոչ նուիրօղ. որ ոչ մատուցանէ ինչ յԱստուած. *Խոտորումն է աննուիրն լինել, և յոյժ խոտորումն է ի յափշտակութիւնէ ընծայել ոյ. Խոսր: *Աննուէրք, ոչ ինչ բարի ընծայեալ յինքեանն ոյ. Ոսկ. հոռ: *Օրինական աննուէր. Նար. ծղ. (որ հայի և ի յայորդ նշ.)

Եւ Աննուիրական. անսրբազան. Ἀνίερος. Profanus. *Զնուիրեալս աննուիրից և պղծոց մասն առն. Փիլ. ձ. բան: *Աննուէր՝ նուիրմունք. ցհ. իթ:

Եւ Ոչ նուիրեալ. առանց նուիրելոյ. *Զյանան ինչ ի փորուածոյն ոյ նուիրել, և զայլն ամենայն Թողուլ աննուէր. Սարկ. լոռ:

Անննուիր. Չունօղ ուսուէք զնուէրս. զընծայս. կաթօս և աղքատ մուացեալ. *Ահեռս աք ընդ հարկաւ այլասեռից, և սնօգնական և աննուէր ի մերասերաց. Շ. ապին:

Անննուիր. Անողոքելի ի ձեռն նուիրաց կամ ալաչանայ. անհամբոյր. անաղէք. անամոթ. անգութ. անհաչտ. Ἀσπονδος. Implacabilis. *Աննագորոյնք, աննուէրք. Հոռ. ա. 31. ուր Մէնի. հյ. *Աննուէրք, այսինքն անդրաւելք »: *Աննուէրք, անգութք. Ք. փիմ. գ. 3: *Աննուէր և առանց խաղաղութեան (գործս) ի նուէր խաղաղուէն գործեցին. Փիլ. փեսախն: * Աննուէր պատերազմունէին առ հրէայն. Ոսկ. յհ. Ք. 40: *Մարտ աննուէր չարժէ համեղութեի կերակրոց. Նեղոս:

Անննուիրական, ի, աց. ա. Ἀνίερος. Profanus. Աննուէր՝ որպէս Անսրբազան. անպիղծ. հասարակ. իսանն. ոչ արժանի նուիրելոյ ոյ. * Էշն աննուիրական է, և տապատամ ի գնացս: Աննուիրական կենդանի. Տծած: ճճ: *Զխոզն առ՝ ետծայնոցն զոհիցն աննուիրական. Սարկ. լոռ: *Ոչ աննուիրական իւղով առ ի յակոբայ պարարի. Նար. կէ:

Անննուիրելի. Նոյն ընդ վ. *Մասնաւորն այն ըստ օրինացն աննուիրելի էր ուտելոյն. Շ. Տպին: *Զեռն անմաքուր աննուիրելի. Նար. իէ:

Անննսեմ. ա. } Որ ոչ նսեմանայ.
Անննսեմանալի. } անաղօտ. *Լոյս արեգական աննսեմ է. Լմբ. ոչ: *Անչափ ապեսացն աննսեմանալի կայ մնայ բարին. Նար. երգ:

Անընչ, ի, ից. ա. Ἀχρεόδὸς, ἀνωφελὴς, ἀνόνητος, ἄπορος. Inutilis, lucro carens. Ուր կամ յումմէ չէք ինչ չահ. անօգուտ. անպետուն. անպատուղ. վայրապար. անտուք. ֆոճ. ֆայտաբղ, պէր ընչէ էաբտաղ. *Զկնի անչահիցն երթային. Եբեմ. ք. 8: *Ծախք անչահք: Յանչահ ծախուցն. Ագաթ: Ոսկ. յհ. ա. 41: *Անչահ կոչին, արշաւանք, բան, յուսահատուէ. Պիս: Նար: Բրս. ձգն: *Խաբեբային անչահք փոխանակ չահաւետին առնուլ. Ոսկ. մ. Ք. 3: *Ոչ անչահ յիշատակ այնոցիկ, որք առաքինուէին եղեն ընդունակք. Նիս. սփանչ: *Մի անչահ եղիցին կրկին պտուղք. Նար. կը: *Գուցէ զուր տարապարտուց և անչահ՝ սչակուէիւնս մեր եղիցի. Ոսկ. յհ. ա. 12: *Անափսոսի պահք անվարձ, և աղօթք անչահ. Կիմփ:

Անընչահ. Որ ոչ չահի ինչ. ցանկանալ. ունայնամտեան. *Տարակուսելոյ և անչահից ի քահանայից՝ յայտագս կերակրոց ոչ անքաւս լինել. Փիլ. իհ: *Ցայսմ ևս անչահ մնացեալ յայօթս տպաւիրնի. Խոր. ք. 53: *Զանձինս անչահ ի չնորհէն վարկանիմք. Լմբ. պգրգ:

Անընչահ. տ. Առանց չահի կամ օգտի. ի զուր. Ἀνόνητα. Frustra. ֆոճ գէչը. նաքիչ, ապես էէրե. *Աննչահ սչխատիք. Ոսկ. յհ. Ք. 9: *Սոսկ և վայրապար և անչահ անցանել ընդ լերինս գեղեցկութի. Տծած:

Անընչահապոճն. ա. Իբր Անպիտանագործն. *Գործելի և անչահագոյն զսա համարեցով. Պիս:

Անընչահաւիս. տ. Անընչահ. *Խոնարհութեի անսխալութար և անչահաւետ. Վրք հց. ք:

Անընչահեկան. գրի սուեպ և Անընչահն. կան. տ. Անընչահ. *Անչահեկան խոտոյն. Ագաթ: *Ո՛վ ճաշ անչայեկան. Ոսկ. նս. *Ցանչայեկանէն չայեկանն (երևի). Ցճպ. ք:

Անընչահեկանութիւն. տ. Անընչահութիւն. *Ահա ի պողոյ գործոյս ճաշ չահեւմ զանչահեկանութեի. Պիս:

Անընչահութիւն. փ. τὸ Ἀνωφελὲς, ἀνόητον, ἀνόητης, ἀχρηστία. Inutilitas, res lucro carens. Անպիտանութիւն. չունելն զչահ կամ զօգուտ. Քայաբէդէպի. * Արհամարհութեի լինել առաջինն պատուիրանին վասն նորին ակարութեան և անչահութե. Եբեմ. ք. 18: *Ի բաց կալին չայնմ վաստակոյ վասն իրին անչահութեին. Ոսկ. յհ. ա. 41: *Ա չք տգիտութար առ ունայնութեի և անչահութի ի վայր խորտակելով. Նիս. սփանչ: *Ընդ բնաւ իսպ անչահութեի պատճառի. Պիս:

Անընդանախ. ա. ὁ, ἡ Ἀμόλυντος, ἀμίαντος, ἄχραντος. Immaculatus, ta; incontaminata, intacta. Ոչ չալսանեալ. աննենգ. անաղտ. ամբիծ. անարատ. անփորձ. անապական. ի պղծութենէ. Տծած: ճճ: *Զհոսկն առ՝ ետծայնոցն զոհիցն աննուիրական. Սարկ. լոռ: *Ոչ աննուիրական իւղով առ ի յակոբայ պարարի. Նար. կէ:

Անընդանկած. ա. Ուր չկայցէ չաղկապ ի մէջ բառից. *Աննչագկապքն. որպէս՝ սոկրատեա ընթանայ, պղատոն իմաստասիրէ. Ածչ. պերբաբ:

Անընդանդադ. ա. Ուր չնչ չամանգալ. անմտայլ. պայծառ. անողոք. Ἀνεπίσκοπος. Non compositus. Ոչ չարագրեալ ի մասանց. ոչ բաղադրեալ կամ բակայացեալ. պարզ. *Պարզ, անչարադիր, և անվայրագնակ: Անընդեմ և անչարադիր: Անչարադիր և անչփոթ. Ա. Ը. Ե Բրս. Էբբրէտ: Նիս. կաղ: *Սուրբ նախ զնմանալեան պարզս և անչարադիրս բնութե. Վահր. ի Ք ծաղ:

Անընդարձակ. } Նոյն ընդ վ.
Անընդարձելի. } *Անչարադրեալ տաճար. ճճ: *Վասն անչարադրելի և պարզ գոշոյն. Մագս. ի դեն:

Անընդանարգ. ա. Ἀσύνταχτος. Non conferendus. Ոչ կարգեալ ի դաս ինչ. անհամեմատ. գերագոյն. *(Ած) ամենեցուն անչարակարգ, որպէս այլ քան զամենայն. Դիոն. ծծայ:

Անընդարձ, ի, լից. ա. Ἀκίνητος, ἀνηλατος, ἀσάλευτος. Immobilis, immotus, immutabilis. Որ ոչ չարժի ի տեղւոյնէն կամ ի վիճակէն. անսասան. անգրգռելի. կայուն. հաստատուն. անփոփոխ. անվրդով. դեէբէնդիպ, հոբէսէնիպ. Տ. Եւ. ծք. 16: իե. 15: Օր. ը. 8: ծա. 18: Ցոբ. կա. 15: Գծ. իե. 41: Եբբ. ծբ. 48: ա. կոր. ծե. 58: *Անչարժք ի յուսոյ աւետարանին. կաղ. ա. 23: *Որ նախ չարժէնն, անչարժ է. Նիս. բն. ծե: *Զանչարժ կենացն ի վերայ ելանել. Բրս. ընկէ: *Անչարժն յառաջագոյն է քան զչարժունն. զի անչարժն սկիզբն է չարժման. Սահմ. ծե: *Ցառնէ ի գերեզմանէ անչարժ կնքովք. Սարկ. Տարէէ: *Հայ ամիսքդ չէն անչարժ. Տծած: * Անչարժ խորհուրդ, կամ օրէնք, գիտուե, բարուէք, իսալաղուե, յոյս, հաւատ. էն. ք. Հ. Ք. 6: Պիս: Փիլ: Ագաթ: Ոսկ. հոռ: Վէցօր. էն: *Անչարժ լինել կամ պահիլ արդարուե, Թագաւորուե, եկեղեցւոյ. էն. Ագաթ: Խոր. ա. 7: Շար: *Աչխարհն հաստատուն լիցի, և անչարժ ի նմանէն »: այսինքն մի օտարացի յիւրմէ. Բ. ա. Ք. 34:

Անընդարձ. Անյօժար. որ ոչ բերի. անընդոստ. * Քարացեալ կռապաշտութեեց սուտնամանիքն անչարժ ուռ քալ պատւան մնայր. Խոր. հոիփ: *Անչարժ են այնքան մեծի աեսուէ. Իգն: *Անչարժ գոլ սիրոյ անցաւորիս. Սկաա. ա:

Անընդարձ. ս. } Ἀκινήτως, ἀκατασείστως. Immobiliter, immoto animo. Առանց չարժելոյ. հաստատուն. անխռովաբար. առանց այլ այլոյ է. *Ի նմա բնակեալք անչարժ: Անչարժ հաստատեալք ի հաւատս. Փորպ: *Հեզաբար և անչարժաբար հարկանուլն համբերել. Բրս. Բարի: *Գեղեցկաբար առաքինորդէ և անչարժաբար. Ա. ոչս. Ք: *Առ արդարս բարձրեան բոլոյիւք զօրոք Թք անչարժաբար բարւոք կայիք հաստատեալ. Դիոն. էբին. ե: *Անչարժաբար հիմնայուցանել. կիմ արձանացուցանել. Ցհ. իմ. ապ. գ: *Լերանց նման անչարժաբար զեկեղեցւոյ կանգնեալ համար. Շ. յէշ. ոոոա:

Անընդարձան. ա. Առաւել կիմ. մնեալն անչարժ. * Պղատոնի Թուեցաւ (ոմնել) երկրի զկիւբիկն էն. վասն զի անչարժագոյն է քան զայլսն (ի տաբերաց). Նիս. ք:

Անընդարձական, ի, աց. տ. Անընդարձ. *Իսկան է, և անչարժական. Եղնիկ: *Անչարժական վկմ. Շ. խոսք: * Ախոյեան, կամ առանդ անչարժական. Նար. ծա. Ե ծծ:

Անընդարձութիւն. ա. Որոյ հիմն է անչարժ. * Զանչարժաչիմն փրկուէ մերոյ

իրողաւ անօրինեալ. Ցհ. իմ. ապ:

ԱՆՇԱՐԺԱՆԱԼ. լ. Անչարժ լինել. կալ, մնալ անփոփոխ. *Ըստ մշտակայեալ անշարժութ՝ և անշարժանալն հաւաճ նմա յանգաւա և յանսահման ոլորտան. Ածան. էլէզ:

ԱՆՇԱՐԺԱՊԷՍ. Տ՛ես ԱՆՇԱՐԺԱԲԱՐ. *Անշարժապէս ունել, կամ համբերել, պահել. քարեր, տրամադրել. Դիան. էրն: Բրս. յուղիթս: Այս. պերճաբ: Պարապմ. խՁ: Շ. Վիպ:

ԱՆՇԱՐԺԵԼԻ, լոյց, լեաց. ա. Անշարժ. անխախտելի. *Եկեղեցիդ անշարժելի. Շ. երէս: *Ի վստահութէ հաստատուածքեզ անշարժելի. Նար. կԶ:

ԱՆՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκινησία. Immobilitas. Անշարժն գոլ. հաստատուածի անդրդուելի. անփոփոխութիւն. *Ո՛չ ամենայն ներգործուած՝ շարժուի է. այլ է լինչ, որ ՚ի ձեռն անշարժուածն ներգործուի, ըստ որում նախ ներգործեցն ՅՁ. քանզի որ նախ շարժեցն՝ անշարժ է. Նիւս. բն: *Վէմին հաստատուածն անշարժուի է. Ագաթ: *Հինին անշարժուած. Նար. կոս: *Մշտնջենաւոր անշարժութիւն (լերանց). Աւր: *Զանշարժուածս (երկուելոցդ) յարակայուած. Ածան. էլէզ: *Հաստատալ անշարժութիւ. Փարպ: *Անշարժութիւն քարոզեն կամ աճուրդ. Լմբ: *Ի վերայ հասցն մտացն անշարժուած. Եփես. ին: *Տարածեալ զքազուկս անշարժուած (այսինքն անշարժս). Աւր: *Զամենն ամենն գնեալով իւր երիվամբ լինն զանշարժուած բանին նշանակէ. Ոսկ. յհ. ա. 37: *Զանշարժուած ՚ի թշնամեաց պատերազմէ. ՃՅ: *Բարձրանան մոլորքն ՚ի վերին անշարժուած մերձ. Ոսկիփոր:

ԱՆՇԱՐԺՈՒՆ, ժնոյ, ոց. ա. Ոչ շարժուն. անշարժական. անշարժ. *Տախտակ անշարժուն. Նար. կՁ: *Ցանշարժուն շարունակ քանակէ. Սահմ. թԷ:

ԱՆՇԱՐԺՈՒՆԱԿ, ի, ացս. ա. Ոչ շարունակ կեալ մասամբ իւիք. անտարած. անքանակ. *Ցանյօգ և յանշարունակն էուէ. Շ. երէս:

ԱՆՇԱՒԻՂ. ա. Ուր չիք չասիլ դնացից. անել. *Անշուիղ արգելան լինէ պատուաստեացք. Նար. իԶ:

ԱՆՇԵՂ, ի, ից. ա. Ἀρρέπής. Non vergens, constans. Ոչ չեղուալ. ոչ թիւրեալ կամ միտեալ և խոնարհեալ ՚ի կողմն լինչ. անխոտոր. անմէա. ուղիղ. ուղղորդ. սեպագիտալ. վիթխ, լիծաածք. էյինէզ. փօս փօզբօս, փիւ. *Քարանձաւ կանգուն անշեղ. Խոր. ա. 15: *Անայլայլելի անսխալուհի, և անշեղ և անխոտոր մշտնջարժութեին: Անշեղս ՚ի վաստակն կայս. Դիոն. ածայ: *Ի վայր իջուցանէն յանշեղ սերտութէն ՚ի մնասի հնազանդութէն. Մ՚ապս. ՚ի գիան:

ԱՆՇԵՂԱՐԱՐ. տ. Ἀρρέπῶς. Non vergendo, constanter. Առանց չեղուելոյ. անխոտորնակ. հաստատուբ. *Անշեղաբար վերաբնակել, կամ գոլ, կամ նպատակ լինել, կամ հետևել. Դիան: Ե Մ՚ապս: *Անշեղաբար իմն հայելով ՚ի գերակայ զօրացուցչին զօրութէ. Շ. երէս:

ԱՆՇԵՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՇԵՂ. *Իրամեալ յահեակ կրթոյ վահան, իբրը սանձով (կամ սրնձով) անշեղական. Շ. ապէր:

ԱՆՇԵՂԵԼԻ. գրի և ԱՆՇԵՂԱՒ. Տ՛ես ԱՆՇԵՂ, ա. տ. *Անշեղելի, անայլայլելի. Դիան. ածայ: *Լաւն ձայնի պատգամայ նորա անշեղելի կամաք: Անշեղելի յերկրային կրից. Լմբ. ոչ:

ԱՆՇԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀρρέπὲς, ἀκλινές. Constantia, immutabilitas. Անշեղ գոլն. անվրիպութիւն. անայլայլութիւն. *Զանշեղութէ նոցա, և զանշնաւազ փափագումն բարւոյն. Դիան. ածայ: *Զբանին երկնագունէն և զանշեղութիւն ոչ երբեք ուրացայց, թէև երկիւ մարմին. Պրպմ. կԷ:

ԱՆՇԵՐՏ. ա. Ուր ոչ դնիցի չերտ ՚ի վերայ տուաւ կամ բառի. *Ճանապէհ որիչ ո. րիչ. պէրսն գլխագիր, պանչէտն և գրէշ տաւորսն. Գրչ. արխագ:

ԱՆՇԷՆ, լինի. ա. Ἀοίκητος. Inhabitabilis, inhabitatus. Ուր չիք շէնք. աւերակ. անբնակ. ամայի. վէրան, խարապ. *Բլուր հողոյ անշէն յաբիտեան: Անշէն լեցի տուն նորա: Ի տունս անշէնս: Անապատ անշէն. Յես. ը. 28: Յոբ. ը. 14: թԷ. 28: իմ. թա. 2:

ԱՆՇԷՆ. գ. Տեղի անշէն. անբնակ վայր. անապատ. վէրանէ, գը, լեօյ. *Ցանչէնէ անաի ընդգէմ եգիպտոսի: Յագեցուցա նել զանկոխն և զանշէնին: Տէր արար զշէնս և զանշէնս. Յես. թԳ. 3: Յոբ. ըը. 17: Աղաւ. ը. 26: *Ոչ միայն զշէնս, այլև զանշէնս. Ոսկ. մ. բ. 8: * Եւ լինիցի այդպիսի հանգիստ ՚ի դաշտի անշէնս. Վրք հց. թա:

ԱՆՇԻՋԱԼ, չիջի, լաս. ա. Ἀσβεστος. Inextinguibilis. Անշիջանելի. անշիջական. որ ոչ չիջանի. մշտավառ. մշտաջորջաբաք. լմբելս. սեծնիչէր: *Հուր անշէջ. Յոբ. ի. 26: Մրկ. ը. 12: Մրկ. ի. 43. 45: Ղկ. գ. 17: *Անշէջ ճրագ, լոյս, կայծակն, և յիշատակ. եղիզ. դա: Խոսր: Նար. կոս: ՅՁա. թԳ: *Հրոյն անշիջաս. Աթանչ. Ե Շ. բաղչ: *Ի տարտարոսս հրոյն անշէջ. Ճչ: *Զանշէջ հուրն յորդաբաքեաց ՚ի սրտի իւրում: Անշէջ բոց է ոխակալութէ և նախանձն. Ոսկիփ: *Անշէջ և առանց մուռանալոյ է յիշատակ ՅՁ սիրոյն. Յ՚ա. թԳ:

ԱՆՇԵՋ. Տ. Առանց չիջանելոյ. առանց տաբելս. սեծնիչէրէս. * Զհուրն որմղդացան անշէջ հրամայէ լուսանել. Խոր. ը. 78: *Անշէջ վառեալ զլոյս լապտերաց. Շ. երէս:

ԱՆՇԸՂՈՒԿ. ԱՆՇԸՂՈՒՆՋ. Տ. ԱՆՇՂՈՒԿ, ԱՆՇՂՈՒՆՋ:

ԱՆՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անշէն գոլն. աւերուած. *Ի վերայ տեղւոյն այնորիկ անշինուէն. եղիզ. յես: *Տանց անշինուեալ ՀԹ. Պիս:

ԱՆՇԻՋԱՒԱՐ. Տ. ԱՆՇԷՋ, ս. *Զանշէջ ՚ի յերկինէ հուր անշիջաբար ունել. Մէին. վնա:

ԱՆՇԻՋԱՆԱՆ, ի, ացս. ա. Տ. ԱՆՇԷՋ. ԱՆՇԻՋԱՆԵԼԻ ԼՈՅԼԵԱՑ. * Անշիջական Ճառագայթ, լոյս: Հրով անշիջականս. Զգր. կԲ: Նար. Տբէ: Շ. ՁՄ լոյր: *Ճրագ, կամ հուր, կամ լոյս անշիջանելի. եղիզ. դա: Եփես. իԶԳ: Յես. կԲ: *Բացուիլ անշիջանելեաս: Վառմամբ անշիջանելեաս: Սաստիկ եռացմամբ անշիջանելի. Շ. ընդհ: Նար. վՁ. Ե ԻՀ: *Անշիջանելի լեռ զորէն հրոյ. Համամ. ագաւ: *Շահեցաս զանշիջանելի գեհենեան. եղիզ. էրեց: Իսկ ՃՃ. *Խոսաւ անշիջանելի ոլ. լսման անպարտանելի:

ԱՆՇԻՋԱՊՈՂՈՐ. ա. Անշէջ տօչորիչ, կամ տօչորեալ. *Փոշս հրաձարակ անշիջասղոր բոցոյն. Թէոդոր. Խաչագ:

ԱՆՇԻՋԱՒՈՐ, ի, աց. Տ՛ես ԱՆՇԻՋԱՆ. *կայծ անշիջաւոր. Դիդ:

ԱՆՇՆԱՁԵԱԼ. Ἀμοιχέυτος. Իբր ՈՉ ՃՆԱԼ ՚ի չնաւ. հարազատ. *Մանկունս հարազատս այսոցիկս անշնաձեալս. Պարմ. ագաթս:

ԱՆՇՆՈՐՀ, ի, ացս, կամ ից. ա. Ἄχαρις. Ingratus, ut gratia carens, insuavis, injucundus. Ցհանեալ ՚ի հոգւոյ կամ ՚ի մարմնոյ. ուր չնորհն. ուր պակասին չնորհք, կամ վայելչանի. անշնորհ, չէնչ չնորհ լուանելոյ. *Առասպել տարաժամ՝ այր անշնորհ (կամ անշնորհք). Սիր. ի. 20: *Անհաւատից և անշնորհից և յոլով քանք խրատուց ոչ ինչ օգուտ գործեն. ՅՁա. ծ: *Անշնորհ մկրտուի. Մաթ. ա: *Անշնորհ անապատուիք ցնդին յոյսատաուս. Կչխ: * Ակամայն և ՚ի հարկէն անշնորհ է, և առանց վայելչուե. Վրք սեբէ: * Բանք խնամուտ, սիրացն անշնորհք են, և օտար ՚ի Ճշմարտութէ. Սարգ. յոտ. յոլք: *Զի մի գործիցեն, թէ երկայն աղօթիւ անշնորհ ինչ լիցէ. իգն:

Աստ և իբր ս.*Տացես ըմպել յանշնորհսն ոմ. այսինքն անշնորհաբար կամ անդէպս. Սիր. իե. 32:

ԱՆՇՆՈՐՀ. Ἀχάριστος. Ingratus, gratitudinis expers. Ապաշնորհ. անշնորհակալ. ապիրախտ. ոչ փոխարիսող. նամ. *Անհաւանք ծնողաց, անշնորհք. Ք. փմ. Ճ. 2: * Զայնպիսի քաղցր տէրութէն Թողուլ, յանշնորհն և ՚ի ժլատն ընթանալ (բառնաւորի) ծառայութէ. Ոսկ. յհ. ա. 7: *Եւ այսպէս անշնորհ՝ սերմանողին ցուցանին. իգն: *Կշտամբէ զանշնորհն լինել նոցա, և առանց ոլորմանէ. Շ. յհ. ծԷ:

ԱՆՇՆՈՐՀ ԱՒՆԵԼ. Ձանանչել կամ առնուն հարկանել զտուօղն չնորհի. աներախտի կամ անպարտան չնորհակալութէն կամ անպարտ չնորհակալութէ տալ. րել. *Դորին խրատս անշնորհ առնել զիմն իշխեաց, որոց նմա զայն չնորհեալ էր գերկեցուել. Ագաթ: *Անշնորհ առնէր զտալիան և զքերելին կարասին. Բաղ. ը. 10:

ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼ, ի, ացս. ա. } Ἀχάριστος. In-
ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻ, լոյ. } gratus.
ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼԱԲԱՐ. լոբ. ἀγνώμων, improbus. Անշնորհ ըստ ը՝ նշ. որ ոչն լինի չնորհակալ. ապաշնորհ. ապերախտ. ոչ գոհայօղ. անեբախտադէս: *Ցոյս անշնորհակալին իբրև զաստն ձմերայոյ հալեսցի. իմ. թը. 29: *Անշնորհակալն մոռք Թողեալ զքրիստոս. Սիր. իՅ. 22: *Ընդէր լցեաս անշնորհակալ. Ոսկ. իզ. ը: * Թողուլ անշնորհակալաց ընտանեսացն զլուբանոյ ինչան: Անշնորհակալ լինել այ. Բրս. կդ: *Գինւերոյ սլսկանաւեն անշնորհակալս առնէ. Խոսր: *Ինչնորհակալ կամաքը. Լմբ. գարբ: *Զանշնորհակալն և զպարշելեացս հրէիցն զհատու զյանգդնուելին. Կեբրդ. ՚ի կոյտ: *Անշնորհակալութ ստացուածք (այսինքն արարածք). Ագաթ. թն: Խոսր: Սարգ. կն: *Ցանշնորհակալսս բազմերախտութէն ոյ. Ցհ. իմ. ապ: *Մի ապերախտ և անշնորհակալութ առ բարեգործն երևեսցուք. Սիր. ...եսայ:

Դարձեալ ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻ՝ իբր ՈՉ ԱՐ. ժանի չնորհակալուե. *Զպարգեա ողծոյն անշնորհակալն համարիս. Շ. Ա:

ԱՆՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀχάριστος. Ingratitudo. Անգոհացողուե. ապաշնորհութ է. ապերախտութ. նամ. թէոբ. *Յիմարն անշնորհակալութէն հահաւոտ. Սիր. ծԷ. 18: * Հարկաւորեալ տառապանաց՝ յանշնորհակալութէնն փոխեսցի. Խոխ: *Զբաղում երախտիսն յոյզ, և զնոյս անշնորհակալուէն. Վրք. ոչ: *Ա՛յս սիրտ անշնորհակալուե կցորդ երևիւ. Փիլոսոփ: *Զհրեիցն գուշակէ զանշնորհակալութէն և զանդգնուե. կեբրդ. չ:

ԱՆՇՆՈՐՀԱՒՈՐ. Տ. ԱՆՇՆՈՐՀ. ըստ ա նշ. Ἄχαρις. *Ի բաց մերժեցեք զանշնորհաւոր չնորհսն (խեղկատակուե). Ոսկ. էէս:

ԱՆՇՆՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անշնոր-

հակալուծի. ապաշնորհութիւն. *Ան-շնորհութիւն ապախտաւորիս: Ի տիրանէնգ անշնորհութեց. Նար. Շ. ՟:

Եւ իբր Անշնորհ կամ անշնորհաւորն գոլ. *Աւաղ զընդունօղ շնորհաց անշնորհ հուէ. Ասող. գ. 21:

ԱՆՇՆԱՁԱՒԱՐ. ſ. Իբրև անշունչ. առանց շնչոյ. *Անզգայապես և անշնաբար ունի շարժութիւն, որպես տունկք ամենայն և բոյսք. Մաթ. ՝ի դիան:

ԱՆՇՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ՝Աψυχος. Inanimus, animâ carens. Անշունչ. և որ ինչ անկ է անշնչոյ. *Անշնչականացն անկեալ երկիրպագանիցէ: Սովորութիւն է գրոց՝ և անշնչականացն ասել աւետիս ուրախութիւն: Ոսկ. Ես: *Որոշեալք զնա յոչ կենդանւոյն. այսինքն յանշնչականէն. Այս. պօէթ: *Ի քնական և յանշնչական խաղացից. Եփիփ: *Վերականգնեացես ՚ի յանշնչական մեռելութենէն: Բռնաւոյանիս յերկրի գալարի՝ զմեռեալն յանշնչականէն: Յանշնչական արձանաց: Ի կենդանեաց, և յանշնչականաց. Նար:

ԱՆՇՆԱՆԱՄ, ացայ. է. ՝Αψυχέω. Exanimor. Պակասիլ ՚ի շնչոյ. Նուաւոլել. Նուագիս գոռնոսմագ. և Հանել զոգի. մեռանիլ. Ճանըր Ռեւելիմ էնմէ. *Զարհուրեալ անշնչացաւ: Անշնչանայր իբրև զմեռեալ. ՃՃ: *Մեռաւ, և անշնչացաւ. Ագաթ: *Տէրն մեր անշնչացաւ ՚ի խաչին ըստ մարմնոյ. իսկ ըստ աստուածութեան կենդանի և արթուն՝ զգժոխս աւերեաց. Նիսս. Երգ: *Որ ՚ի խաչին անշնչացար: կամաւորապէս անշնչացար: Որ զգատակնիք մահու ելոյծ իւրով անշնչացեալ մարմնով զհոգեալ մարդոյն. Շար:

ԱՆՇՆԱՊԵՍ. տ. ԱՆՇՆԱԲԱՐ. *Անշնչապէս և անզգայաբար. Մաթ. ՝ի դիան: *Անշնչապէս բարբառին. Նար. ԹԲ: *Համահնմեալով ընդ փայտին անշնչապէս ». այսինքն թեւեռելով, և մեռանելով. ՅԳ. ԻՀ. ԵՒԵ:

ԱՆՇՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. ՝Αψυχος. Inanimus. Անշունչ, և Անշնչական. *Մի ոք, որ չունէ ունիցի, անշնչաւորի ումեք երկիրպագցէ. Փիլ. ՚ի. էան. *Զշնչաւորս, և զանշնչաւորս (կամ զանշունչս). ՅՃա. Ը:

ԱՆՇՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Անշունչն գոլ. անզգայութիւն. Ճանաչելութ. *Անշնար է անշնչութիւն և անկամութիւն զամենայնէ համարել. . . Ոչ ՚ի ձեռն անշնչութեան զշարժմունն ունելով. Փիլ. Նիս. ՟: *Գնբազանց քան զանշնականս յանշնչութենէն հրաշագործէ. Նար. ԿԷ: *Բրուտեան անօթոցն, զոր անշնչութէն ՚ի կաւոյն յարմարեր. ՃՃ:

Եւ Անշնչանալն. մահ. մեռելութիւն. *Ջձեռն սպոյն՝ որ անշնչութէն էր խափանեալ, շարժեաց. ՅԿ. ԿԲ: *Որ և անմահն՝ անշնչութէ զձածպոյն հոգին արձակեաց. Նար. Խե: *Անշնչութէն քո ՚ի վերայ խաչին. Շար:

ԱՆՇՆՉԵԼԻ. տ. ԱՆՇՆՁՈՒՆՉ. *Բոլոր անշընչելի եղիցի, և բոլոր միաւորեացի ընդ անբարբառութենէն. Դիան. ՟ձԲաբ:

ԱՆՇՈՒԿ. ա. ſ. Ուր չիցէ շշուկ կամ ձայն ամրոխի. անխռով. խաղաղական. *Անշշուկ հանգստեան (մահուան) ցանկացաւ. Ոսկ. է. փԻմ:

ԱՆՇՈՒՆՉ. ա. ՝Αφωνος, ένέος, κωφέων. Voce destitutus, mutus, surdus, silens. Ուր չիք շշունչ կամ շշնջիւն. անձայն. անբարբառ. անխօս. լուռ. համր. *Պայծառացեալ զնոսա անշշունչս ուռուցեալ: Զանշշունչ կուռսն. Իմ. Բ. 19: գ. Ա. Բ. 12: *Կոչեցեր անշշունչս: Անշշունչ լռութ. Ագաթ: Գրի և ԱՆՇՇՈՒՆՉ, ԱՆՇՐՇՈՒՆՉ:

ԱՆՇՇՈՒՆՉ. ſ. Առանց շշնջման. լուռ. լռիկ: *Անշշունչ կալ. Գաւթ. ՃԸ. 2. Գծ. Բ. 7: Պիս:

ԱՆՇՈՂՈՔՈՐԹԵԼԻ. ա. Որ ոչ շողոքորթի. անողոքջելի. անամոքելի. անհաւան. * (Բարկացողն) անշողոքորթելի լսել կամաց. Սոփ. յԻ. Բ:

ԱՆՇՈՐԹԵԼԻ. ա. Որ ոչն շորթի. անքակ. որ չէիրնիր, չի ղաթաթիր. *Անշորթելի մանուած, կամ շաղկապութեի. Մաթ. ԻՇ. ւ: *Զոր մեք մեզին առնումք, անշորթելի մնայ ՚ի մէնջ. Սոփ. ա. պ:

ԱՆՇՈՒՆՉ, չնչի, ից, կամ ոց. ա. ſ. ՝Αφυχος, ἄπνους. Inanimis, exanimis, animâ vel spiritu carens. Որ չիք շունչ. անհոգի. անկենդան. անզգայ. Նեփեսսիչ. Ճանըչ. *Մատուցեալ շշինչ առ անշնչին: Ցանշունչ կուռսն յուսացեալք: Փափաքէ պատկերի մեռելոյ անշունչ տեսլեան: Որ պէս անշունչքն ձայն տայցեն. Իմ. ԻՃ. 17: ԻՇ. 29: ԻԷ. 5: ա. Իոր. ԻՇ. 7: *Ոսկի և արծաթ զարդ չինածոց է՝ անշունչ անշնչից: Ցանշնչոյց մարդասիրուէ մարդ. կօրհն փրկիչ. Փիլ. Ե. բան. Ա. յոբ: *Անշընչոյց և շնչաւոր արարածոց, Ագաթ: *Զգայականացն անշնչից: Ցանշնչոյն արարածոց. Եւ. Եփիփ: *Զգայականաց, և անշընչից. Աբր: Իսկ *Անշունչ կառք ». կոչի նաեւ. Նար. Խբ: Ալ. ՅԿ. Իմ. Եւեղ. *Անշունչ լռութիւք կան ՚ի սալատս ». իմա կիմ ընթերցիր՝ անշշունչ:

ԱՆՇՈՒՏ. ա. Իբր Անսուտ. որպէս և յն. Ἀψευδής, ἄψευστος, ἀψευστερος, ον. Infallibilis, certus, certe, sine mendacio. Հաւաստի. անեղկեայ. ստոյգ. Ճշմարիտ. անհրաժեշտ. անվրէպ. և Անբոյիճ. հաստատուն. և Անսոգիւտ. Հիսկէնիս, Խակգիփ, ասկիս. *Անշուշտ և անուտաւ (յն. մի բառ) զնա ասասցուք գոլ: Սոյդ և անշուշտ կամեք. Փիլ. Նիս. Բ. Ա. ա: *Անսուտն և անշուշտն ած երդուաւ. Կիսբլ. Լգ: *Զի անշուշտ լինցի սրդարուն հաւատոցն: Զի անշուշտ լինցի կենաց աւետիք. Ագաթ: *Հրամայն անշուշտ ՚ի վերայ ե դեալ: Անշուշտ սիրոյ միակամութիւն: Ըստ անշուշտ պատմագրին: Անշուշտ նամակ, կամ ուխտ, հրովարտակ. ՅԿ. ԿԲ: *Մինչ ցոյց լինքեան անշուշտ խառնուածք. Նար: *Մահէք իւրեանց անշուշտ կեանք համարեալ էին: Հաստատուն կացէք յանշուշտ զօրագլուխն մեր. Եփիփ. Ք. Է: *Զմեռաւ ածիցէ զանշուշտ աւետարն. Ոսկ. յհ. 44:

ԱՆՇՈՒՏԱՑ. ſ. Առանց սուտ. սուտ գապէս. հաւաստաւ. արդարև. Ամն. *Ա յդ այպէս է անշուշտ. Գծ. ԻԷ. 36. (յն. անդիմախօսելի): Անշուշտ (յն. անալէկոծ) յամենայն ժամ հաստատեալ զկեանս նոցա: Հաստատեալ անշուշտ (յն. անսրտաւաքար) սիրոյ իշխանութեաս. Եւ. ԻՔ. 2. Ե 4: *Եւ զի այս այսպէս է անշուշտ, չանաացուք ևն. Խոս: *Անշուշտ յօրինեալ զկարգ հայկականս սուտմարի: Անշուշտ նուաճեալ. ՅԿ. ԿԲ: *Անշուշտ զհաւատարիմսերն ՚ի մէջ թագաւորութեցն պահեսցին. Ագաթ: *Գոյ իսկ անշուշտ յարութիւն և դատաստան. Ոսկ. յհ. Բ. 20:

ԱՆՇՈՒՔ. ա. ՝Ατιμος. Inhonoratus. Ցեսնեալ ՚ի չքոյ և ՚ի վայելչէ. անարգ. անպատիւ. անփառացի. անզարդ. և անչքացեալ. հոգէր, սեփիւ, պոյոդէ. *Ցանշուք երեսացն, ըստ մարդկութենն ասեմ (՚ի չարչարանս), և ոչ ըստ աստուածութենն. Ոսկ. Ես: *Չիք քան զնա անշուք, յորժամ սիրելաթափ լիցէ. Գէ. Ես: *Իսկ այսօր նստի անշուք անզարդ. Լասփ. ԺԲ:

ԱՆՇՏԵՄԱՐԱՆ. ա. } ՝Αταμίευτος.
ԱՆՇՏԵՄԱՐԱՆԵԱԼ. } Non reconditus, non providens futura. Որ չունի ինչ շտեմարանեալ վասն ապագային. Լծափուր ՚ի կարիսր պիտոյից. և Անխորհուրդ. Եփէր չփածօղ. *Բարկացեալն զնարդ անշտեմարան իսօի. ՃՃ: *Աւ ՚ի յարձակմանն (բարկութենէ) անշտեմարանեալս. Բրս. աբէնց:

ԱՆՇՓՉԱԳԱՅ. ա. Որ չունի զչըչան. անփոփոխ. *Անշըչագայ և հաստատուն յաւիտեանն. Տծեա:

ԱՆՇՓՉԵԼԻ, լըց, լիաց. ա. Անխաղաց. անփոփոխ. անյուղլի. հաստատուն. պէծնէլ, Ռէպիւլ օլմազ. *(Խոզն) բնաւորեալ է անշըչելի ունել զպարանոց. Մխ. ա: *Հանգուցանէ յետ էօթնշըչկական (կամ էօթն շըչագայ) կենցաղոյս յանշըչելին և ՚ի հաստատունն. Ճ. Թ: *Իբրև զգոյն ՚ի մարմնի անշըչելի մնայ. Աստղ. Գ. 21: *Եւ որ այլ ևս են անշըչելի. ՅՃա. ՃԷ: *Անշըչելի պահմամբ, կամ պահեցաք. Խոր. Գ. 42. 48: *(Մեղացն) անշըչելի պատճառս. Նար. ԻԷ:

ԱՆՇՓՈԹ, ի. աւ, ից. ա. գրի և ԱՆՇՓՈՑԹ, և ԱՆԸՀՓՈԹ. ՝Ασύγχυτος, ἀσύμφυρτος. Inconfusus, non confusus. Ոչ շփոթեալ. ոչ խառնակեալ. անայլայլելի. ոչ կորուսեալ զիւր բնութենէ կամ գյատկութենէ. *Անշփոթ մնացին գոյացութիքն, կամ բնութիքն: Անշփոթս զնոսա պահելով ՚ի միմեանց. Պօրպ. ՃՁ. ՃԳ: *Պահեալ զբնութենէ անշփոթս, և ատուգապես միաւորեալս. Սարկ. հանգ: *Անշփոթ միութենէ: Վասն անշփոթ և անայլայլելին գոլոյ. Շ. Ըղբ: *Ցատկուն էութենէն անշփոթ. Լմբ. ոպիոյ: *Խառնելով ՚ի նոսէ ինչ, որ անշփոթ է. Շ. ասենան չոր: *Ցերից անշփոթ կերպից. Նար. հԷ:

Եւ Անխռով. անվրդով. անյողդողդ. *Անշփոթ լինել զամենայն աւուրս կենաց մերոց. ՃՀ: *Աճ ոչ անշփոթ աղօթս ՚ի հնազանդելոյն պահանջէ. հրեշտակք միայն են անկողոպտելիք. Կիմոփ: *Զկարգ գասս առ միմեանս անշփոթ կացցին. Պէփ: *Այս հաստատուեալս անշփոթ միասցէ. Մխ. Փ:

Եւս և Անսպասական. անչափս. անփորձ յառնէ. (գուցէ իբր անչելի. անհակելի). և կիմ Ձուներոզ ասէ թէ ինչ. *Առքեզ ունիմք բարեխոս զանարատն զանշըփոյնն (զկոյս). Գնչբն:

ԱՆՇՓՈԹ. տ. } ՝Ασυγχύτως. Citrà confusionem, inconfuse, distincte. Առանց շփոթմունքեա. առանց խառնակելոյ. որոշակի. *Էական բնուէ բանին խառնեալ անշփոթ ՚ի մեր բնութենի. Շար: *Խառնի ընդ մեզ անշփոթաբար. Շ. Խոսփ: *Անշփոթաբար և անքակտելի միացեալ. . . Անշփոթաբար և անբարժանապէս. Խոսրովիւ: *Ի միում մանին կալով գոն հակառակքն անշփոթաբար գոյանալ ըստ այլևայլ ժամանակի: Տարորոշ քանակն կարօղ գոյ անշփոթաբար զանազան սեռակս ընդունել. Սահմ. ա. ՃԷ: *Ըստ կարգի և ըստ իւրհրդոյն անշփոթաբար ՃառԷր. Վրփ. ոպ:

Եւ Առանց խռովութենէ կամ պղտորութենէ. կարգաւորաբար. *Զոր ինչ կարող ես առնել, արա անշփոթ: Պահել միտս

անչփոթ : Պահէր զհոգին անչփոթի ՚ի նմա : Զամենայն կրեսցէ անչփոթաբար : Բարեզը կայիւք և անչփոթ աթոռ կացեալս : Եւ դու անչփոթապէս աղօթեա առ Ած . Վ.բ. հց : Դիոն . Եկեղ . ՃՃ :

ԱՆՇՓՈԹԵԼԻ . Տ . ԱՆՇՓՈԹ ըստ ա նշ . *Անչփոթելի Ածուքեան : Անչփոթելի միաւորութիւն . Շ . Քաւչ . Ա Ըղբ :

Եւ ըստ ք նշ . *Ուսումի գործ զառաքինութիւն լրանալ և պանչփոթելի խորհուրդս . Վ.բ. հց . ի Ե : *Կալ ՚ի նոսա անչփոթելի , և անշարժ պահել և մնալ . Կ.Ի.մա :

ԱՆՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆ . Փ . τὸ Ἀσύγχυτον , ἀσύμφυρτον . Անխառնակութիւն . զանազանութիւն անչփոթ . *Յուցանելով զնոյնացն ներգործութիւնքն կարողութիւնք և անչփոթութիւն . Դիոն . Եկեղ . Ե : *Վասն զանչփոթութիւնն յուսյանելոյ ընդդէմ չարափառացն : Զանչփոթութիւնն միութեանն առաւելուլն յուսյանել . Շ . Ըղբ :

Եւ Անխառնութիւն . անվրդով և կարգաւոր վիճակ . *Որ սիրեսցէ զանչփոթութիւն , սիրիչ ստացի զառանձին քնակութիւ . Վ.բ. Եղ . Ք :

ԱՆՇՔԱՆԱՄ , ացայ . լ . Աշխուք լինել . նուաստանալ և կորուսանել զեղեգանչքեղանալ . *Զանչքանալն յորդւոց ՚ի մարդկանէ տեսլեան նորա . Աւր : *Ապրպէս փղբրկացոյց զանձն՝ անչքացեալ . Իփն :

ԱՆՇՔԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , յուցի . ն . Անչուք կացուցանել , նուաստացուցանել . *Անչքացոյց զանձն . Իփն : *Զփաւս իւր անչքացուցեալ ընդ հարկաւ մտանիր . Ոսկ . յհ . Ք . 13 : *Չչքնաղ գեղեցկութիւն պատկերին իւրոյ անչքացուցեալ յաչս տեսողացն . Ճ . Ա :

ԱՆՇՔԵՂԱՆԱՄ , ացայ . լ . կորուսանիլ ղչքեղութիւն և զգեղեցկութիւն . անչքանալ . *Ապրպէս անմարդացեալ , և անչքեղացեալ . Ցհ . կի :

ԱՆՇՔՈՒՄ , եցայ . յ . Տ . ԱՆՇՔԱՆԱ . Ἀδοξέω . Inglorius sum . *Ապրպէս անչքեսցի տեսիլ քո ՚ի մարդկանէ . Ես . ԾՔ . 14 : *Անչքեալ տիպ : Վ.այելչութիւն անչքեալ . Նար . ԻԿ . ԾԸ :

ԱՆՇՔՈՒԹԻՒՆ . Փ . Ἀδοξία . Dedecus , ignominia , vilitas . Աշուքն լինել . անփառութիւն . Նուաստութիւն (իրաց , և անձին) . Նուաստակրեցութիւն . հակաբէն , սեփհականութ . *Սիրին զանչքութիւն հանդերձից . Եկեղ . Ք : *Ինած յաչառութիւն յանչքութիւն . Շ . Քաւչ : *Զձայնացն և զլեզուն , զանպզդանացն , և զանչքութիւնն . Սարգ . Ա . յհ . Ք : *Զլինել աւելի անչքութիւնն քան զայն կայցէ . յորժամ Ած մարդ երևեսցի , և սերն ՚ի ծառայի կերպարանս . Ոսկ . Ես :

ԱՆՇՕՉԱՓԱԿԱՆ , ի , աց . Տ . ԱՆՇՕՉԱՓԱՒՆ . *Անչօշափականն եմուտ ընդ ապակոնացու մարմնով . ՃՃ :

ԱՆՇՕՉԱՓԵԼԻ , ւոյ , լեայ . ա . ՚Αναφής , ἀχείροτος . Intactilis , qui tangi nequit . Չոր չէ մարթ չօշափել կամ զնոսել ձեռաք . անձեռնարկելի . անհպելի . անմատչելի . *Անչօշափելին և անչարչարելին . Աբ . Ա . Ք : *Անչօշափելին չօշափի : Անձեռն , և անչօշափելին . Աբ . Ք . Ն . ա տ տ . Ե : *Տեսանելի եղև անմարմինն , և չօշափելի՝ անչօշափելին . Պզտ . ԼԸ : *Անչօշափելի բնութեին ձեռաք մարդկան չօշափեցաւ . Խոր : *Անչօշափելին էից . Շ . : *Ձեռաք ոմանք զանչօշափելիսն չօշափեցին ... այսինքն զանմատոյց , կամ զսըր քաղսն իրս . Ա տ . Ք Ե : *Որ ամենայն մեզայց անչօշափելի և անըմբռնելիդ ես ... այսինքն անմերձ , կամ անչփելի . Ճղ :

ԱՆՇՕՉԱՓՈՒԹԻՒՆ . Փ . τὸ Ἀναφές , ἀχείροτον . Անչօշափելին գոլ . *Ամենայն ինչ յանչօշափութենէ և յանևրևութենէ լինել ամենեցունց նմա , որ անդր է քան զամենայն . Դիոն . ՁՔ . Ա : *Զանապականութ , զանչօշափութ , զանփոփոխութ . Ար . Ը :

ԱՆՈԳԻ . տ . Ո յր չկք ոգի , այսինքն հոգի , կամ շունչ . *Մարմինն անոգի է և անշարժ յինքեան . Փիլ . Եւ :

ԱՆՈԼՈՐՏ . տ . Ἀόριστος , ἀτέκμαρτος . Infinitus , indefinitus . Ոյր չկք ոլորտ , կամ եզր . անեզր . անպարագիր . անսահման . անբաւ . անհաս . *Գիտասցես (ըզգործս այ) անչափս և անոլորտս մանկանացու աղգին . Փիլ . այլք : *Յանբաւ և յանոլորտս յառաջանայ . Նիս . Երփ : *Անոլորտս զիւրեանսն յերեցուցանեն սահմանսն . Պիս : *Յանկեանն և յանոլորտն , և որ գեր ՚ի վեր ուրի քանակի և սահմանի՝ իր և անուն . Սիմ . մբ : *Լոյսն անոլորտ ժողովեցաւ ՚ի մարմինն . Տծ . : *Զանոլորտ ձեռային բնութեին ցուցանելով ըզխորս . Նանայ : *Զանոլորտս բնութեին ոլորտացոյց : Անսահման և անոլորտ է բնութիւն ձեռաւնին յերկինս ՚ի վեր , և յերկիր ՚ի խոնարհ . Սարգ . ա . պ . ա . Ն Ը : *Անոլորտս յաւիտեան . Վ.բդն . պփ :

ԱՆՈԼՈՐՏԱՑԵԱԼ . նոյն ընդ վ . *Ցաւիտեանն ոչ ժամանակաւ չափի , այլ անոլորտացեալ ընդ այ յերկարաձգի . Սարգ . ա . պ . Ք :

ԱՆՈԽԱԿԱԼ , ի , ացայ . ա . Ոչ ոխակալ որ ոչ պահէ ոխս . անյիշաչար . անչարայուշ . ներողամիտ . երկայնամտ . ըստ յունի՝ Ցանձնառօղ չարեաց . Համբերատար . Ἀνεξίκακος . Tolerans malorum , patiens , clemens . *Անոխակալ և բարեգութ . Շար : *Անոխակալ և անյիշաչար ուր . Ժ : *Ընկալ անոխակալ : Ընդ ոչ բարկանալոյն՝ անոխակալ . Նար . Ք . Խն . ՃՆ :

ԱՆՈԽԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ . Փ . Ἀνεξικακία . Tolerantia malorum , patientia , clementia . Անյիշաչարութիւն . Ներողութիւն . բարեգթութիւն . *Խելամուտ լինցուք անոխակալութիւնն նորա . Իմ . Ք . 19 : *Ամենայն բարութիւնց անոխակալութիւն ի մոյր . Ոսկ . Տ . Ք . 13 : *Անոխակալութիք վարդապետութիւն գործէ . Ագաթ : *Անոխակալութիք մատչել առ այցելութիւն : Սահման անոխակալութիւնն . Նար . Ք . ՃՔ : *Որ սիրէ զանոխակալութիւն առանել , առեացէ նա զգատուել և զքամթասանս . Վ.բ. հց . Ք :

ԱՆՈԽՈՒԹԻՒՆ . Նոյն ընդ վ . *Անոխութիւն ՚ի խածանողութիւն . Նար . Լ :

ԱՆՈՂՈՐԿ . ա . Ոչ ողորկ . անհարթ . խոշոր . անկամ . անշուք . անպատճոյ . որ նոյն չէ . *Անողորկ բոստ . Եսագր . Ը :

ԱՆՈՂՈՐՄ , ի . ից . ա . ՚Ανελεήμων , ἀνελεής , ἀνήλεής . Immisericors , durus , crudelis . Ոյր չկք ողորմ կամ ողորմութիւն ՚ի սրտի . անգութ . անդորով . անագորոյն . անկարեկից . անմխիթար . խիստ . անաչառ . անխնայ . սաստիկ , (անձն , և գործ .) Ֆիլոմֆնդ , գազտ էե . *Մի միանձանգեսս ըստացուածս քո անողորմից : Անողորմ դատաստան : Անողորմ որոմաւութիւն . Ասակ . Ը . 9 : Յհ . Ք . 13 : Իմ . ՃԸ . 1 : *Ասյ է անողորմիցն անողորմ դատաստան . Մաթ . Ե : *Զմիաս իւրեանց անողորմ ունելով առ ապաստաս . Լսաթ . ՃԸ : *Զտուսն անողորմից (այլ Ա . անողորմաց . Ճ . անողորմածաց) պարասուել . Վ.բ. հց . ՃԲ : *Անողորմ բարուք : Ի բան անողորմ սրոյ . Պիս : *Անողորմ են հրէշտակքն . Նար . Ը : *Անողորմ հարուածք , կամ վիրաւք , թշուառութիք , հատուցմունք , ողորմութիք , չարչարանք , տառապանք . Եկեղ . Ք : Պիս : Նար . Ը : Յհ . կի : Լմթ . ապ : *Անողորմ է օրն այն , անաչառ է դատաստանն . Եփբ . Խոսփ :

Կամ Անարժան ողորմութիք . աններեր լի . *Անողորմ վճռպանք , կամ գործ . Պիս :

ԱՆՈՂՈՐՄ . ս . } ՚Ανηλεῶς . Immi-
ԱՆՈՂՈՐՄԱԲԱՐ . } sericorditer , crudeliter . Առանց ողորմութիք , կամ ողորմելոյ , կամ նեղելոյ . անխնայաբար . *Անողորմ մեռանի : Անողորմ դատին . Եկեղ . Ք . Ք : *Հրէշտակք անողորմ դատին զմեղաւորս . Շար : *Չոր հանապազ տեսանիցէ (զաղքատն) , և անողորմ զանց առնիցէ . Ոսկ . Ես : *Պատառեաց զկողս նորա անողորմ . Հ . Իւիկ : *Անողորմ կրեր զգատաստանն . Սարգ . յէ : *Մեռանին անողորմ՝ ծերք և երիտասարդք . Ոսկ . ՚ի Նէ : *Անողորմաբար խողխողել , կամ քարկոծել , զքարի հարկանել . Պիս : Նար . Ք : Լսաթ . Իփ : *Չերկոցունց նոցա զկենանս անողորմաբար գազարեցուսյէ . Դիոն . Ըղբ . Ը : *Անողորմաբար գատիլ . Սարգ . յէ . Ք :

ԱՆՈՂՈՐՄԱԾ , ի , ացայ . ա . Ոչ ողորմած . որ չառնիչ ողորմութիք . *Զտուննա անողորմածացն պատասուել . ՃՃ :

ԱՆՈՂՈՐՄԱԾՈՒԹԻՒՆ . Փ . ՚Ανελεημοσύνη , τὸ ἀνήλεες , ἀπανθρωπία . Immisericordia , inhumanitas . Անողորմած կամ անողորմն գոլ . անմարդութիք . *Անողորմածութիք նորա այնուհետև հիւրաբերութեան նորա յոյժ ամաստան լինցի . Ոսկ . Ղ : *Զերեզնամութիս , զանողորմածութիս . Բաւղ . Ք . 4 : *Ցանողորմածութ թեանէ յողորմածութի փոխեսցիս : Զանց առնիս անադորդն մուք , և անողորմածութիք . Ոսկ . Տ . Ք . 7 . Ն Ա . 15 :

ԱՆՈՂՈՐՄԱՊԷՍ . Տ . ԱՆՈՂՈՐՄԱԲԱՐ . *Գերելել անողորմապէս . Ճ . Ա :

ԱՆՈՂՈՐՄԵԼԻ . ա . Աշարժան ողորմելիք . կամ Զգնեալ յողորմութիք . ամենևին հէդ . *Միշտ տադնապի , և անողորմելի կենաս կեայ . Ոսկ . յհ . Ք . 15 :

Կամ Անողորմ . անխնայ . սաստիկ . *Դաւան գահիճք , և անողորմելի չարչարանք . Մաթ . ԾԸ :

ԱՆՈՂՈՐՄԻՄ , եցայ . յ . Ձողորմիլ . լաղճալ . *Մի անողորմեսցիս վաճառողացն զքեզ . Մաթ . ԾԸ :

ԱՆՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ . Փ . τὸ Ἀνηλεές . Տես և ԱՆՈՂՈՐՄԱԾՈՒԹԻՒՆ . Անգթութիւն և Անխնայութիւն . խստութիւն . Ֆէշ . համբերութիւն . գեղագէզ . *Որ ՚ի ձախսն կոյսին , վասն անողորմութեան իւրեան բերանն . Խոսր : *Չխստութիք անողորմութիւ ամենևին հասեալ ՚ի քէն . Աւր : *Մերձ չիր յիս ողորմութիդ անբաւ , մինչչև է ժամանակ անողորմութիք հասեալ ՚ի վերայ իմ . Բ.Ենիկ : *Անխնայաբար հպեցեալ ՚ի նա ըստ իւրեանց անողորմութեն . Դիոն . Եկեղ . Փ : *Զսպառնալիսն և զանչ ասել անողորմութիք . Վ.բդն . պղ :

ԱՆՈՂՈՒ . ս . } Որ ոչ ողորի ալա .
ԱՆՈՂՈՒԵԼԻ . } չանոք . անամբարձ . անմեղկելի . խիստ . որ ՚ի պէղծալ ևֆիլութ , *թշուառական , ծառայելով բազմաց և անհաչաս և խիստ և անողոք սերանց . Փիլ . Ա Ե : *Անողոք անձներելի սրտմտութիք : Անողոքելի քվնուցն ոմանակալութիք . Պիս : *Կերբացն կոյսք անողոքելիք : Անողոքելի պատասս իչ . Նար . ԻԸ . յԸ : Իսկ անդ . հա .

*Անողոքելի ատելութիւն. խիստ, առանց կարելոյ ողոքել: և յՀ. *Անողոքելի սլացմամբ. իբր անհնահանդելի:

ԱՆՈՂՈՔՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՓՈՂԱՒՈՐ ՀՈՒԹԻՒՆ. *Երևեցուցանել անպատճառ բարքն զՀայրապետութենէ պարզութենէ զանողոքութեան. փիլ. լին:

ԱՆՈՂՋԱԽՈՀ. ա. 'Ακάθαρτος. Impurus, impudicus. Անմաքուր. անհամեստ. *Զանողջախոհ կենցաղ երկրաւ ծնեալս մաքուր հանդիսի կուսանէ ետուն. Նար. ոոոպ:

Եւ 'Ασωφρόνιστος. Animadversionis expers. Անխորհուրդ. անխոհեմ. անզգաստ. *Թողուլն անողջախոհ. ՁՁոբ. յոյպն:

ԱՆՈՂՋԱՆԱԼԻ, լ-ոյ, լ-ից. ա. 'Ανήκεστος. Insanabilis, gravis. Անբժշկելի. թանգամեռելի. անդարմանելի. չարաչար. սաստիկ. անչնարին. լբաթպնալ, ՁաՀ լբլալ. *Անողջանալի վէրք, կամ խոցուած, ապականուած, մեղք, տանջանք. Նար. Ք. լ. կԶ: Սարգ. Ք. պ. Ք: Բր. իս ԱՀ:

Կամ Թողեալ առանց բուժելոյ զվէրս. վէրէը լբաբնպոյաձ, լճպոյաձ. *Պահէ զկսկն անողջանալի. Սարգ. ա. պ:

ԱՆՈՂՋՈՑՆ. ա. Ուր չիջէ դրեալ ողջոյն առ բարեկամս. առանց բարեաց (բառնպփր). ակլամբլ. *Հաստակեր յանկարծահաս գեղապան 'ի պարսից, ունելով գոյժ չարաչար, և նամականի բազում անողջոյն. փարպ:

ԱՆՈՁ. ա. ՀՄ. Ուր չիք ոՁ կարգաւոր. անկարգ. անյարմար. անշուք. ՀԱՀՀՀ. *ԱնոՁ իմն կակազէ: Անյարմար և անոՁ բանից. Խոր. ա. 21. 31: *Ա՛յս գիտեմ, սիոն Թիսակացի գտեալ գիրս զայս, անոՁ և անյարմար կարգեալ. Մագ. ԺԷր:

ԱՆՈՑԺ, ուժի, ից. ա. *Ατονος. Infirmus. 'Ασθενής. Invalidus. Ուր կիՏ ոյր չիք ոյժ. տկար. անզօր. անգործ. անՁեռնհաս. և Անվաւեր. (գրի և ԱՆՑՈՑԺ, ԱՆՈՒԺ.) գՀՀՎՀՒՒՒ, ՀԷՄԷՂ. *Տկար և անոյժ 'ի նրբութենէ (ք առ նրբութեն) իւրէ փայտն. Նէսս. էրգ: *Նէսս անոյժս. Ա գաւ: *Քամահելով զանոյժ բանս. ԵՀՀ. Ժա: *Անոյժ արարիչ զամենայն որոգայթս նորա. Վ.ԺԺ հղ. ԺԸ: *Քրիստոնէիցդ գոլով անոյժ. Լ.Ք. յԻՀ. ա՝ՀՀ: *Անոյժ և անհաստատ լինցի ՁեռնադրութիՒն. կանն:

ԱՆՈՑՇ, ուշի, ից. ոյշ կամ ուշունք. ա. Γλυκύς. Dulcis. 'Ηδύς, ἀγαθός, καλός. Suavis, bonus, jucundus. գրի և իբր ռմկ. ԱՆՈՒՇ. քաղցր. համեղ. անուշահոտ. չունՀոյ զկծուութիՒն կամ զդառնութիՒն. լայնաբար' Լաւ, հաճոյական, ախորժ. ազնիւ. համակ, ապէս. փաՀԼԷ, ՀԷՀՀԷ, ՀԷՀՀ, նՀՀՀՀ, ալ. *Իւղովք անուշ չիւք: Ի խունկս անուշունս: Խունկք կամ իւղք անուշունք: Իւղով անուշիւ (լատ. մեռոնիւ.): Հոտոյն անուշից: Անոյշ գինի: Ջոր օրինակ Ջուր ընդ գինի ոք խառնէ, քաղցր և անոյշ առնէ զընտրհս նորա. ԼՀՀ: *Քաղցրն և անուշն, դառն և կծուն: Անոյշ բարիք. ՁՁի. Ք. Ք: *ԳՀՀ ղեցիկ առ 'ի տեսանել, և անուշ առ ոՀՀ տեղ էր. կԻ՝ՀՀ. ԺՀ: *Մի հայիք 'ի խօս քաղցրաբանս, և մի 'ի հայհոյանսծս ա նուշս. ՈՀՒՔՔ: *Տաղ անոյշ: Գուսանի և լարի և անուշ եղանակաց Ձայն. Գնի: Մի. ԻՀՀ:

ԱՆՈՑՀՔ, անուշից. գ. Ἡδυσμός, ῥ-ὀδυσμα. Suavitas, condimentum suave. իբր ԱնուշութիՒն. անոյշ և հաճոյական իր, վՀՀՀակ. վայելք փափկութեան. *Ի հոտ անուշից: Պատուղ անուշից տեառն. ոքՀՀ 'ի ՀՀՀբ գԻՀ: *Ցանուշից, և 'ի բազմՀՀ բան կՀՀացն տարագիր գտանէր. Ե՝ՀՀ. ԻՀ. ա: *Մի թերին յանոյշս, և միւս թերին 'ի գժոխս. ԵՀՀՀ:

ԱՆՈՑՀ. Տ. "Ηδυστος. Suaviter, suavissime. Քաղցրութ. հաճոյութ. զուարճութ. ախորժելի. սիրուն. *Անոյշ արդ առաւել պարծեցայց 'ի տկարութիՒս. արդ ինդութ պարծիմ. Ոսկ. Ք. Ի՝Ք:

ԱՆՈՆ, ի, ից. գ. Բաս լտ. Annona. աննՀՀ. Տարեկան Հասք. ռոճիկ. Թոշակ. տուրք. Է՝ՀՀՔՔ, ՀԷՀԻՔ. *Որ ոք ածցէ ինձ զզօրավարն Եւսեբեհս, յաւելում նմա անուն ամս հնգեամեան. ՁՁ: *Առաւել պէս անոնօք փարթամացուցանել զկարգեալ բուժիչն. Պիս: *Տնօրէն կերակ. րոց մի ինայեսցէ յանոնն. Մագ. ԸՀՀ:

ԱՆՈՇՏ. Տ. ԱՆՈՍ. 'Ανήλατος. *Իբրև զասլ դարբնաց անոշտ և անվազ սիրտս առացեալ. Կ՝Ք:

ԱՆՈՊԱՅ. ի, ից. ա. կամ է Սպառ. կուսիս. իսակաբարոյ. անմիտ. որպէս անեՀՀ. և կամ որպէս ռմկ. Աներէս, (զի չն. ծՀս, է երես.) անամօթ, անշնորհ. վայրենի: Իսկ ըստ Հին բառ. անհասան. բարեմտաց. *Ի ծնէ մերոյք փոքրաց գլուխս ... զանոպայիցն ասեմ, որ քան զնայոտաւանսն ևս խայտառակք էիցեն... Անձամբ զանՀՀնս արարին մորու, և անոպայ եին. ՈՀՀ. Է: *Անոպայ մանուկ. Նար. Խ՝Ք: *Ալք ժանոք և անոպայք. Սարգ. յոՀՀ. ա՝: *Ցանուսումն և չանոպայ մարդիկ. Ի գԻՀ խոր: *Անոպայ հրեայքն. ՍԻՀՀ. չար:

Իակ Պաս. աղէս. *Ցանոպայ և չանմարդի վայրացեալ վարեցին, իբր անչէն, կամ ուր չերևի երես մարդոյ:

ԱՆՈՊԱԾ. իբր Տ. Անշնորհ օրինակաւ. չարաչար. *Անոպայ խնդրէք. Շ. յՀ. Խ՝Ք:

ԱՆՈՍԿՐ. ա. 'Ανόστεος. Sine ossibus, exossis. Ուր չիք ոսկր. ՀՀՀՀՀՒ. *Անոսկր և կակղադոյն. Աչ. պոՀՀ:

ԱՆՈՍՏ. ա. որ և ԱՆՈՀՏ. Իբր Անընդոստ. որ ոչ 'ի վեր ոստնու, կամ ոչ 'ի վեր վազէ. անշարժ. խիստ. դիմակաց. անմեղկելի. որպէս չի. 'Ανήλατος. Contumax, inobediens, non emollitus. *Մնացի իբրև զասլ դարբնաց անոստ: Անոստ աստակութիՒն կարծրութիՒ չարին կակղացեալ. Նար. ԼԸ. Ե ոոոպ:

ԱՆՈՏՆ, աին. անոտք, ոից. ա. *Απους. Pedibus carens. Որ ոչ գոյ ոտն, կամ ոչ գոն ոտք. անկար 'ի քայլել. այ. ագբՀՀ. *(Օգնուս) անոտս անՀՀտս 'ի վերայ ուսոց իւրեանց կրեն. Թղթ. բա. բոՀՀ: *Սուտն անոտք է, և ընթանալ ոչ կարէ. Նէ. ԽԸ:

ԱՆՈՏՔ. գ. կռգին ոտից, ուր գաղտ. րեն չափք ոտից, և ՀՀայ տեղին այն ա. ռանց ոտից. ոքՀՀ ՀՀղէ, ոքՀՀ ծոբէն գոբս. *Մի 'ի մնարից, և մի յանոտից». յն. առ. ոտիւքն. ՁՀ. Ք. ւշ: *Կայ ընդ անոտիւք մահՁաց իմոց. Վ.ԺՀ հղ. Ք:

ԱՆՈՏՆԱԼՈՒԱՑ. ա. Որ ոչ լուանայ կամ չէ լուացեալ զոտս, որպիսի էին քուրմք դոդոնական կաղնոյն. *Անոտնալուացք և գեանաիշտիք. Նննոս:

ԱՆՈՏՆԱՁԱՅՆ. ա. Տ. Որ 'ի գալն չառնէ ոտնաձայն ինչ. առանց ոտնաձայնի. *Ի՝ՀՀՔ (կամ եԿն) իբրև զգօղ՝ անոտնաձայն լուռւք. Վ.ԺՀ. ոչ. Ե էրգ: *Մի՝ՀՀ մնալ իմն անոտնաձայն աւանելով. ՈՀՀ. էս:

ԱՆՈՏ-Ք. Տէս 'ի բառն ԱՆՈՏՆ:

ԱՆՈՐԱԿ, ի, ից. ա. "Απους. (որ և Անարար.) Carens qualitate, qualitatis expers. Որ չիք որակ. որ չէ երբեմն այսպիսի՝ և երբեմն այնպիսի, այլ միշտ նոյն և նոյնպիսի. անփոփոխ. անյՀՀլի. անմտան 'ի զՀալի գուհոյ և 'ի ձևոյ. *Անորակ և անարարուած է ՁՁ: Անհիւթ են չնորհքն ՁՁ, և անորակք: Խնդրել զանորակն և զանուսումն. փիլ. այլբ. Ե նԻ. Ք: *Անուսանակիր եղեալ անորակին. Անչաղ. իարիբ: *Անորակ է ՁՁ, վի ոչ գոյն երևի, և ոչ ձև. Շ. իարիբ: *Կերպաւորիչ ցար անորակ: Անորակիւդ գունակութիՒ: Զանորակին կերպասան. Նար. ւՔ. ւԿ. Ե ՁԿ: *Որպէս առ անորակ մարմին' սլաստ հուսն. Ան. պոՀՀ: *Գիծ անորակ. Մագ. Ք: *Անորակի արուեցոյն հատածք որակս ցեալ. Անան. ԼՀՀ: *Անորակ (այսինքն անայլայլական) ներմարդութիՒն միաւորեալ զանութիՒ ՁՁոյ ԼՀՀն. Թէոփր. Խ:

ԱՆՈՐԱԿՈՒԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Որակեալ անորակեալ. Մագ. ոք. Խ:

ԱՆՈՐԴԻ, դ-ոյ, դ-ից. ա. "Ατεκνος. Carens liberis, orbus. "Απαις. Sine prole, vel puero. Անզաւակ, և անզաւակացեալ. ուրէի լ-ՀՀնջ, ուրդոյճ ւԼիՀՀաձ. ԼՀՀաոբՀՀ. տեա ԾՀ. ԺԷ. 2: ԽԷ. 36: ՂՀոք. Է. 20. 21: ԵրԿ. Ք. 2: ԵրԼՀ. ԺԷ. 21: ՈՀ. Է. 14: ՂՀ. Է. 28. 30: *Զմեռելոյ ուրուք անորդոյ: Ի վախճանել անորդոյն. ՈՀՀ. ՀՀ. Ք. 23: *Ցեւս վախճանելոյ անդրանկին անորդւոյ' առնուլ զկին նորա, և յարթացանել զաւակ եղբօրն. կԽՀՀ. ՆՀՀՀ: *Ցանորդի վախճանել. ԵՀՀ. ՀՀ. ա: *Անորդի եղելի մայրն ձեր 'ի ՁԷնջ. Վ.ԺՀ հղ. Ք: *Եւ ոչ զանորդեացն քնաւին հանել զժառանգութիՒն. Մի. ԺՀ: *Բազմորդիք են բազմուսմունքն, և անորդիք են անուսմունք. փիլ. էլ: *Ոչ եղէք անորդի ոք էր յառաջ, և ապա խորհուրդ 'ի մտի եգեալ' հայր եղև. կՀՀ. Ք:

ԱՆՈՐԴԻՄ, եցայ. յ. 'Ατεκνόομαι. Liberis orbor. Անորդի ինալ. անզաւակ կիլ. պՀՀնէ ւԼիՀՀաձ. եվաոբՀՀ գալմագ. *Մի՛ դուցէ անորդեցայց յերկոցունգ 'ի ՁԷնջ' և միւմ աւուր. փիլ. լին:

ԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և ԱՆՈՐԳԻՈՒԹԻՒՆ. իբր ռմկ. անորդութիՒն. 'Ατεκνία. Sterilitas, liberis privatio. ԱնզաւակութիՒն. չունելն զորդիս. ուրէի լՀՀնՀաբ. փղոյ պէր լբլալբ. *Անորգեն զգՀՀնունդս մորդոյ, և յորգեն զանորդութիՒն. Եղիշ. Է: *ՑանորդութիՒ, և 'ի բազմորդութիՒ. Խ՝Ք: *ՑանորդութիՒն բազմորդի. ԳԿ. Ես: *ԶանորդութիՒն աղօՀՀն իսմամ անՁին. Ած ոբս. Ը: *ԶանորդութիՒն իւր լցուցանելով սաձայ 'ի ՁեռՀՀ նաՀՀչին, ոչ իրաւացոյց զառն առՀՀ անորդութ բառնալ Թողուլ: Քան զանորդոսի և զանսերուն ոգւոց ոչինչ ոք այլ էար գոցէ. և այս է անուսումնութիՒ և անիրաւութիՒ. փիլ. լին. Ե էլ: *ՑաՁախ 'ի մէջ բերէ զամբութիՒ և զանորդութիՒ զպատմութիՒ. կի՝ՀՀ. չն:

ԱՆՈՐԻՇ. ա. որ և ԱՆՈՐՈՇ. չն. ոՀՀ. ՀՀՀՀ, 'Αόριστος. Indefinitus, indecretus. Ձորոշչեալ. անսահման. և Անզանազան. անիմաստ. *Անհատքն անբաւք և անորիշք են առ 'ի Թուել. Սահմ. ԺԷ: *Անհուն ասէ զանորիշն: Զմիջինսն անորիշ ներոյ: Մասնական Ձայնք անորիշք են. Աչ. պոՀՀ: *Ձայն անորիշ և անզանազան ըստ ինքեան նշանակելոյն. փիլ. լին.

Ք. 210։ *Անորիչ բարուք գնայ ամենայն ուրեք. Պտմ. ապէս։

Եւ Ἀχώριστος. Inseparabilis. Ձեռուցեակալ. անբաժան. անմեկնելի. անքակ. այրբմող. *Անորիչ յիրերաց և անբաժանելի. Պիտ։ *Զանորիչ զանբակ երբորդութեանդ միութիւն. Փարպ։ *Անորիչ բաժանմամբ, համագոյ միութիւն. Շար։ *Անորիչ հպմամբ։ Անորիչ արտիցս ընչով. Նար. կոռ. Ա յիշ։ *Ինձ համապատիւ. միշտ անմեղութեան անորիչ յինէն։ Տծոկ։ *Ցաբուժամ անորիչ ի մէնջ ընդ մեզ է. Ջէր. կի։ *Պատապարիւք մարմնով ի քէն խաչն՝ որպէս յանորիչ զօրութենէ անեզին. Չամ. առ.։ *Բանն ած միացեալ ի մարմնի անորիչ և անշփոթելի. Տծոկ։ *Ողբ անաբատ, ուղիղ և անորիչ հաւատ պահեցին առ. նա. Վ. բ հդ. յ։ *Տարմացեալ է մարթախոյն ազգ, և անորիչ ի միմեանց, և ոչ քնաւ զատանին. Լմբ. յովհ։

ԱՆՈՐԻՉ ԱՆՈՒՆ. Ἀόριστον ὄνομα. Indefinitum nomen. Ըստ քերականաց է անորոշական հարցականն, կամ վերբերական. *Անորիչ է, որ հարցականին հակառակ ասի. ոք, Որ ոք, որպիսի ոք, որչափ, ոլորան. Թղ. ֆէր։

ԱՆՈՐԻՉ ԲԱՑ. Ἀόριστον ῥῆμα. Indefinitum verbum. ըստ հայումն, Ἀπαρέμφατος. Infinitivus. Անհրևոյթն անգեմ, և անամանակ. այլ առ. յոյնս է և յայտաբար անցեալ ժամանակի անորոշակի՝ դիմաւոր կամ անգեմ. *Անորիչդ որպէս ասենումն իսկ յայտ առնէ, անորոշաբար զանմնայն ժամանակս նշանակէ. Մագ. Եբէ. ֆէր։ *Անցեալն ունի զանազանակս չորս, յատուկական, յարակայ, գերազկատար, անորիչ. որոց բաղադանութիւնք են երկք. ներկային ընդ յարաճգին, յարակային (ընդ անցելոյն) գերազկատարին, անորոշին ընդ ապառնոյն. Թղ. ֆէր։

ԱՆՈՐԻՉ. ած. Անորոշաբար. առանց որոշելոյ. խառն. առ. հասարակ. և անբն. տրտալաբար. *Հասարակաբար և անորիչ առնէ զկշտամբանս. Ջէր. կի. տագի ԵՀԲ։ *Եթէ հասարակ և անորիչ խառն ընդուներ զբարացն պարս. Պիտ։ *Անորիչ եգ պատմեն ի միջի. Մագ. ա. պ. ա։ *Անորիչ յիշէ զնուսս, ոմանք ասէ. Ոսկ. ա. կոր։ *Որոշեմք (յն. ընտրողաբար) ոգորմութիւնն վարի, և ոչ անորիչ (յն. անընտրողաբար) ողորմութիւն, և ոչ անողորմ գարձեալ ողորմած ասէ, և որդաբար տէր. Բրս. ահմ. կրծ։

ԱՆՈՐԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ի բառն ԱՆՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ։

ԱՆՈՐՄ. ա. Որ չունի զորմ կամ զաստրիսպ. պտտ լանեջող. փռվորբզ. *Անորմ ասէ զհնէթանոսն, որք ոչ ունին զպաստրիսպ օրինաց. Լմբ. սգ։

ԱՆՈՐՈԳԱՑԹ. ա. ած. Ազատ յորոգայթէ. անվտանգ. *Անորոգայթ յորոտզայ պահեն. Նար. էրփ։

ԱՆՈՐՈՁ. ա. Որ ոչ որոձէ. *Անորոձ հէր. Ջէր. կի։

ԱՆՈՐՈՆԵԼԻ. Տ. ԱՆՀԵՏԱՋՈՏԵԼԻ. *Անզննելի, անչօշափելի, անորոնելի. Նար. ճ։

ԱՆՈՐՈՇ, ի, ից. Տ. ԱՆՈՐԻՉ ըստ ամենայն Նշ. Որպէս Անպանազան. անտարբեր. *Նշանակք բարւոյ և չարի և անորոշի. զանազանի սեռին՝ բարւոյ, և քամին՝ չարի, և յաբեթին՝ անորոշի. Փիլ. լիս։

Որպէս Անսահման. անհուն. չորոշեալ. *Անորոշքդ ոչ գոյ մակացութիւն. Անյ. պ։

Որպէս Անորիչ բայ ըստ յն. *Բազազանութիւն անորոշին ընդ ապառնոյն. Թղ. ֆէր։

Որպէս Անմեկնելի. անանձնատ. *Ոչ բաժանեմ զքեզ անբաժանելիդ, ոչ որոշեմ զքեզ անորոշդ. Ոսկ. նար էիբ։

ԱՆՈՐՈՇԱԲԱՐ. Տ. Ἀδιορίστως, ἀοριστως. Indistincte, indefinite. ἀδιαφόρως, indifferenter. Առանց որոշելոյ. անորիչ. անխտիր. հասարակաբար. անյայտաբար. և Անխորհրդաբար կամ անպատճառ. *Խայթոց մահու մեղք, ոչ եթէ այս կամ այն, այլ անորոշաբար, յայտ է եթէ ամենայն մեղք. Բրս. հդ. ծ։ *Ոչ յայտնապէս, այլ անորոշաբար. Անյ. պէրիբմ։ *Այս անորոշաբար ասէ, այլոցս յայտնապէս. Ա. որ. ե։ *Ոչ մեծին և փոքուն, այլ անորոշաբար. Սրփ. ա. պ. ե։ *Անորոշաբար կոչեաց զամենեսեան. Լմբ. սգ։ *Անուանեաք այսոքիկ ի գիրս անորոշաբար փոփոխեն զմիմեանս. Շ. ա. չհ. խե։ *Անորոշաբար չարագասին, կամ վկայեալ. Լմբ. հանգ։ *Անորոշաբար բաժանելով (ի միաբանից) ոչ է պարտ. Բրս. հդ. ք։

Եւ տ. Ἀχωρίστως. Indivise, inseparabiliter. Անբաժանաբար. անանձնատաբար. *Անորոշաբար արարչագործել զամենայն որգոյ ընդ այ (հօր). Ա. ե։ *Որդի անգամին ի բնութենէ հօրն անձառապէս և անորոշաբար։ Որ առ այ և ընդ այ է անորոշաբար, և ոչ արտաքոյ նորա. Սարգ. ք. պ. յոք։ Ա ա. չհ. ա։ *Ցերիս անձինս անորոշաբար բաժանեալ, և անհնաւանաբար միաւորեալ. Տծոկ։

ԱՆՈՐՈՇԱԳՈՑՆ. ա. տ. կարի անորիչ, և հասարակաբար. անխտիր. *Զոչ խարացն անորոշագոյնս վարդապետեաց. Նահաց։

ԱՆՈՐՈՇԱԿ, ի, ացս. } ա. Ἀόριστος.
ԱՆՈՐՈՇԱԿԱՆ. } Infinitus. Անորիչ. անյայտ. *Ըստ անորոշակին հակաբայքն. որպէս ոչ մարդ, ոչ արդար. Պէրիբմ։ *(Ոչ մարդն) անորոշական անուն. Անյ. պէրիբմ։

Եւ Ἀχώριστος. Inseparabilis. Անբաժանելի. անանձնատ. *Աչանակեաց և զանորոշական զմիաբան ածային զօրութենէն պայման. Ագաթ։

ԱՆՈՐՈՇԱԿԻ. Տ. ԱՆՈՐՈՇԱԲԱՐ ըստ ած նշ. *Եթէ անորոշակի գիւտացէ, կարծելք լինի, և ոչ մակացութիւն. Աբիտ. տ-ինէ։

ԱՆՈՐՈՇԱՊԷՍ. Տե՛ս ԱՆՈՐՈՇԱԲԱՐ ըստ ած նշ. *Ոչ պարզաբար և անորոշապէս ասաց չարչարիլ, այլ ի վերայ երեքց զմարմնոյն. Պտրաժ. լԲ։

Եւ ըստ բ նշ. *Խոստովանելով զայն ի հօրէ ելեալ անորոշապէս. Մ՚ծէր։

ԱՆՈՐՈՇԵԼԻ. ա. Ἀόριστος. Iodefinitus. Անորիչ. իբր չորոշեալ. անյայտ. տարատատ. *Տարբերութիւնն անուն ոչ կայ, այլ եղելոյն անորոշելի բայ։ Ոչ մարդ՝ անուն ոչ ասեմ, այլ՝ անորոշելի անուն. քանզի ոչ մի իմն նշանակէ անորոշելի անուն. Պէրիբմ. Ա լի։

Եւ Ἀχώριστος. Inseparabilis. և Ἀδιάστατος. Dissidii expers. Անանձնատ. անբաժանելի. անմեկնելի. *Որպէս անորոշելի է ի լուսոյ (կամ՝ ի հրոյ) լուսատարբերն. որպէս անորոշելի է ի մարդոյ ամենայն որ ինչ բնութենէ է ի նա. անորոշելի ուրմնն և մշտնջենաւորակից է (հօր՝ որդի)։ Կիւրղ. գանձ։ *Նշանակէ զերկուս բնութիւնն քրիստոսի. Ջէր. կի։ *Մարմին հապճեպ անորոշելի. Անորոշելի յաճախութենէն։ Անորոշելի հաստատածոց. Նար. կբ. խե։ *Երկարաձիգ աղօթիւք անորոշելի էր ի ստացարէն. Տծոկ։ *Խաղաղական և անորոշելի (յիւրեսց, կամ անխռով)։ Ա. որ. ծէ։

Տ. Ἀχωρίστως, ἀδιαστάτως. Indefinite, indivise, et sine dissidio. իբր Անորոշաբար, այսինքն անխտիր. և Անբաժանաբար. *Անորոշելի վարի առ. ամենայն մեղս. Լմբ. սգ։ *Ընդ իս է անմեկնելի և անորոշելի. Սարգ. ք. պ. ք։ *Առընթեր կայ անորոշելի սքեղն դիր. Դիոն. էիէդ. ճ։ (որ ըստ յն. է և Անխռովաբար։)

ԱՆՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. փ. Անորոշ կամ անյայտն գոլ. *Անհունն ասին (անհասուքն) վասն անորոշութեանն (կամ անորիչութեանն). Անյ. պտրէ։ *Անորոշութեանն նշանակի (այսինքն բառին) ամենայն ինչ յուցեալ լինի մարդկային. Նիսս. կպմ։

Եւ Անբաժանութեան. *Զանորոշութեանն և զմիականութեանն իւր զհօր յայտ առնէ։ Զանորոշութեան բնութենն յայտնէ. Նաւ։ *Քէ՛ այ զորութեան երկով հօր, անորոշութեան՝ զամենայն զոր ինչ գործէ հայր, զնոյն գործէ և որդի. Ամ. է։

ԱՆՈՐՈՎԱՑՆ. փ. Ո՛չ չինք որովայն. ֆոր լանեջող. փռվորբզ. *Անորովայն դիւաց կերակուր մատուցանելով. Եղիշ. ք։

ԱՆՈՐՊԻՍՈՒԹԻՒՆ. ա. Իբր Անորակ. անայլայլակ. *Անորակ, և անորպիսութեամբ ած. Եղիշ. ա. ֆ. ոգաբ։ *Բարի է էն, և անփոփոխ, և անքանակ, և անորպիսութեամբ. Քերբ. ֆէր։ Ե վ. բդն. պտմ։

ԱՆՈՐՍԱԼԻ. ա. Ἀδήρατος, ἀδήρευτος. Non captus. Զոր անհնար է կամ գժուարին է որսալ. *Հնարիւք արուեստից զանորսալին որսալ. Փիլ. ք. բան։

ԱՆՈՒԱԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Τροχία. Rotatus. Երկաթեայ կամ ընձաքաղ անուոյ. գնացք որպէս զանուոց. *Ի նոյն ի կոյս անխոտոր ամենայն իմանալոյն նոցա անուագացութեամբ գերազարդապէս աջողեցեալ. Դիոն. էրիե. ք։

ԱՆՈՒԱԳԻՄ. յ. Գրչութեամբ անյայտ, Թերևս գրելի է ԱՆԱՒԱԳԻՄ. այսինքն նուաստանամ. կամ Աշօսրիմ, մանրիմ, որպէս յն. λεπτύνομαι. *Ոտիմ միշտ, և անուագիմ առ. սակաս սակաս (այսինքն մանր մանր), զի ևս յաշխատագոյն միտքս նուաստութեան լինիցի. Ոսկ. ա. փխ. ք։

ԱՆՈՒԱԶԵԻ, ի. ա. Τροχοειδής. Rotae seu orbis speciem habens, rotundus. Որ ունի զձև կամ զնմանութեամբ ինչ անուոյ. *Անուաձև ծննդեամբ ի մտացն հոլովի, և ի լեզուն անկանի։ Ցանուաձև ժամանակս. Սարգ. յէ. Ե. ա. պ. ք։ *Գործանս չարչարանաց կազմել անուաձև. Ճ. Ա։ *Բոլորակ անուին գիպղա (կամ գեղգեղ) կոչի ի հերքայեցւոց լեզուն. որդյանուաձևին և ի շուրջ պատուերելոյն զձևփաստութեան գազգազա կոչէ. և անտի և անուն առելոյն։ Բոլորակն անուաձև իբրև զգլուխ երևեր. Կիւրղ. յեա. Ե Ի փ։

ԱՆՈՒԱԶԵՒ. փ. Τροχαντήρ. Genus tormenti circumactum. Ազգ տանջանաբանի հոլովելի իբրև զանիւ. *Ոչ անիւք, ոչ անուաձևք. Աֆաբ. ֆակաբ։

ԱՆՈՒԱՆԱԳԻՏ, գիտի, ասց. ա. Գիտակ անուանց. և գիտակ բանից իբր անուանագործ. *Անուանագէտք բազում իբրացս. Վ. ե զօր. է։

ԱՆՈՒԱՆԱԳՈՐԾԵԼ. Ὀνοματοποιέω. Nomen fingo, vocabula novo. Անուն ինչ հնարել. բառս առեղծանել. *Ի հրբեքք, զի և անուանագործել թերևս հայր-

կաւոր է, եթէ ոչ կայցէ անուն : Հարկաւոր է Թէոփս անուանագործել. Աբէսոս. Ե ։

ԱՆՈՒԱՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Ցանուանել. Նէ գրէլ. յայտնի նշանակել. *Զայս ա նուանագրեաւ վկայեաց յայտնի. Նոր. ղԼ ։

ԱՆՈՒԱՆԱԴԻՐ. ս. Դնօղ անուան. անուն դնօղ. *Թէպէտև ուղար է զօրուԹէ քան զքաղաքն յանաանոց (մարդն), այլ տեսչուԹէն ևս հրամանատար և անուանագիր է նոցա. Վէնօր. Ը ։

ԱՆՈՒԱՆԱԴԻՐՆԼ. Անուն գնել. յորջորջել. կոչել. *Որոյ վահրամ անուանադրեաւ. Ը. վԽ ։

ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀνοματοθεσία. Nominum impositio, nuncupatio. որ և ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Դրուի անուան. կոչումն. յորջորջումն. անուանելն, իւն. անուն գնելը՝ երեխէի. ԲԷսիլէ. *Զյումէսի հաղորդ արար անուանագրուԹ որդւոյն. Ը. Խոն : *Ցաւուր տօնիս այս տեառն անուանադրուԹ. ԳԻ : *ԳոյուԹ ունին, և ոչ հանդիպեցան անուանագրուԹեան առ ի մէնջ. Սահմ. Ե : *Ի գործոցն առեալ զանուանագրուԹին. Սարգ. վՁ : ԼՀ. Եր ընդ : *Մինչև ի ընչին դատարկաբանուԹի, և ի մորոն անուանագրուԹի. ԼՀ. պարգ ։

Որպէս Ցարմարումն անուան և օրինակի առ ի բացատրուԹի. *Որպէս քաջախ վիրի անօգուտ է. անուանագրուԹիւնս առնէ ստոյգ յայտ ածել գՀին չարուԹիս, և զանօգուտուԹէ մերձակայիս. Հմամ. առ ։

ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ. լբր Ս. Καταχρηστικῶς. Abusive. Ցորջորջանօք. պիտակ կոչմամբ. դրուԹիւ, և ոչ իրօք ի բնէ. պիտակաբար. *Տէր էք, ոչ եթէ անուանագրուԹ, որպէս և մեք կոչիմք, այլ ի սկզբանէ տէր էր ի վերայ ամենայն ստեղծուածոց. Կոլ. ծ ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ս. Ὀνοματικός. Nominatorius, nominativus. Որ ինչ անկ է անուան կամ անուանադրուԹեան. յորջորջական. *Ոչ է անուանական նշանօք բովանդակել զանսահմանելին քնուԹիւ : Որպէս արդեօք որ դէր ի վերոյն է քան զամենայն անուն, անուանական կոչմամբ գտանիցի. Նիւս. Երփ ։

Ըստ քերականացն՝ Ուղղական, բառ հոլովելի՝ որով անուն իրաց յորջորջի. *Եւ ասի ուղղականն՝ անուանական, և պարզ. Թր. ԽԷր ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿԵՐՏ, ի, ից. ս. Իբր Անուանի. որոյ արդիւնքն կերտեալ են նմա անուն երևելի. *Տոհմ արշակունեաց անուանակերտից. Նոր. ՃԷ ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿԻՐ, կրի, բաց. ս. գրի և ԱՆՈՒՆԱԿԻՐ. Կրօղ զնոյն անուն ուրուք. համանուն. անուանակից. ԼՀԾամ, ապաշ. *ՑԻսուս անուանակիր եղեալ յՀր : (Մանուէլի կայսեր) Թագաւորին երկնաւորի յերկրի անուանակրի. Ը. Բառյր. Ե Իւր : *Ցաւուկ անուանակիր յորջորջմամբ վիմին. Աճան. ՆԼԷ։

Աբի և զտեղւոյ, որ կրէ զանուն ոյ կամ մարգոյ. *Զանուն անակիրն չինեաց ոյ՝ տապաշար : Զնահանուն վայրն կեդրոնաւ զանուանակիր կոչմանն իսմայէլի. Նոր. Խլ. Ե ապաշ ։

Կրօղ զանուն ոյ յինքեան՝ ի չարտեղէ կամ ի պատմէլ զինաւս Նորա. *Անօթ ընտրուԹեան անուանեալ, անուանակիր յաչխարհի իւրոյ աբանչելի անուանն առնէ. Կօբան : *(Լուսինն) անուանակիր եւ վեալ անորակին ըստ խնացագունին պատուով զՀոգւոր և զլոյս (յերևակն արիւնագոյն). ԱծաղՀ. Բառյր ։

Ունօղ անուան իրիք պիտակաբար, կամ արդեամբք. *Երեցունց անուանակիր Թագաւորաց ։։ այսինքն Թագաւոր կոչեցեալոց. ՁԽ. լԻ : *Մարկոս անուանակիրն առուԹէ. (զի Տմա, Տաքէս, և արու ըստ լուորպես և Տաբոս, և պատուաբ.) Նոր. ապաշ : *Թագաւոր տիրապէս ածէ և, և անուանակիր միայն մարդկի, ոչ Ճշմարիտք. Մի. ԹԽ ։

Եւ Անուանի. մեծանուն. որոյ կայցէ անուն և յիշատակ. Նամաբ. *Երկնաբերձ աշտարակ չինել՝ անուանակիր առ ի յիշատակ միջնԹերնաւոր. Ագաթ : *Ըստ հոյակապ անուանակիրս հռչակուեն. ՁԽ. լԻ :

ԱՆՈՒԱՆԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ս. Ὀμώνυμος. Idem nomen habens, ἐπώνυμος, sui nominis. Կցորդ նոյն անուան. համանուն. ԱԷՀամ, ապաշ. *Անուանակցին իւրոյ մարիամու. Աբէս : *Էին և այլք անուանակիցք սորա. Սարգ. յԽ. ա : *Ցայլոց անուանակցաց բաժանիցէ. Մի. երԵմ : *Չի մի լուեալ զայն անուն՝ անուանակից անուամբն (յեսուայ) մոլորիցիս : Չի մի անուանակցաւն մոլորիցիս. Ռոխ. Տ. ա. 2 : Ը. Խոն : *Ամենայն գիրք զողոմածնի՝ ոյ անուանակից սահն. ՌուԹիէոս : *Չմով. սիսի փոխանակէն յեսուայ՝ անուանակից գիրքն նշանակեն : Իւր անուանակից Թողոյր զգեստն. Եսա. երս ։

ԱՆՈՒԱՆԱՈՁԵՄ, եցի. ն. Ὀνομάζω, προσαγορέυω. Appello. Անուանել. կոչել. կարգալ, և անուն գնել. անուն գալ, յանէլէ. ապ գօմագ, ԲԷսիլէ ԷՒԼէ. *(Ադամ) անուանակոչեաց զբոլոր կենդանիս : Լեառն ոյ անուանակոչէ զսա բանն. Չէր. ԼՀ : *Ճանաչեմ ես զնա արքայորդի՝ ի սերմանէ սանասարայ, որպէս և անուանակոչեաց եւ. Խոր. Ֆ. 55 : *Գահաւպան՝ ի զգուշուԹէ յայրԹուՀն դոյոյ յիլուսի անուանակոչի. Սարկ. ԽՀ : *Տեսաք նոցք անուանակոչեալք : Ա յսոս պարգևօք անուանակոչեալ ժառանգք. Նոր. ՁՓ. Ն ապաշ ։

ԱՆՈՒԱՆԱՈՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσαγορία, ὀνομασία. Appellatio. Կոչումն կամ դրուԹիւ անուանն. անուն. մականուն. *Եկիր ամենեցուն մի անուանակոչուԹիւն. Իր. Ը. Ի : *Հրեչտականաց, կամ սերովբէից անուանակոչուԹիւն. ԴԻՈՒ. երԻ : *Տօն կատարի ծնունդեանն, և անուանակոչուԹիւն. ՁՀԾ. ծԲ : *Կոչեցաւ ապաստուկ, ի գայեկէն զանուանակոչուԹիւն առեալ : Ա յս պատճառ է անուանակոչուԹ դաստակերտին. Խոր. Բ. 35. 43 : *Զոզիր և գարշ անուանակոչուԹիւն (սիրծ սիսուկ). Բր. Խղ : *Շի նէ եկեղեցի մեծ՝ անուանակոչուԹիւն սրբոյն գրիգորի. ՁԽ. լԻ : որպէս և Պիտ. ապեպ : Այլ. պարգ : Շ. Խղ : ՃՃ ։

Եւ Ցանուանէ կոչէլն, կամ Ձայնելն. *Սոսկ Ձայնելով (զլալար) անուանակոչուԹիւն. Մաբբ : *(Զի) առ անուանակոչուԹիւն հաւորէին գառնայ. Պիտ ։

Սակս զանունն տալ վայրապար կամ երդմամբ. *ԱնուանակոչուԹիւն սրբոյն մի Ճարտարութիւն (յն. մի սովորեսցիս). Սիր. ԼՁ. 10 ։

ԱՆՈՒԱՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անուանակիրն գոլ. անուանակցուԹիւն. *ԶանուանակրուԹիւնն յինքեան բերեալ, և ըզհանդէս մատուցին. Շար : *Թագաւորքն զինի նորա զանուանակրուԹիւնէ նորա պարծանս ինքեանց վարկանելով կոչէին կեսարք. Ոսկիփոր : *Ըստ անուանակրուԹեանն գրիգորի. ՁԽ. լԻ ։

ԱՆՈՒԱՆԱՑԻՄ, եցայ. ի. Անուանակից լինել. *Աշ անուանակցիլ արժանի եղեալ. Կոլ. Է ։

ԱՆՈՒԱՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμωνυμία, συνωνυμία, προσηγορία. Homonymia, nominis communitas. Անուանակիրն լինել. կցորդուԹի նոյն անուան. համանունուԹիւն. *Որ անուանեցեր զմեզ անուանակցուԹիւ միածնի քո. Պարգ : *Ենդեցի ամենեցունն մի անուանակցուԹիւ. Բր. Խ Ա : *Ոչ միայն անուանակցուԹիւ. այլ և գործակցուԹեան Ճշմարիտն էմմանուէլի արժանաւորիլ ձեզ : ԶանուանակցուԹիդ ոչ միայն օրինակաւ կոչել, այլ և արդեամբք. Շ. Խղ : *Զինչ օգուտ է յանուանակցուԹէն, եԹէ զուգապատիւ ոչ ունիցիք. Ա որ. Գ : *Թէպէտև միանուանուԹիւն ունի, այլ ոչ եԹէ իրաւ անուանակցուԹիւ ինչ հաստատուԹիւ պատ. Հէ. Ոսի. յԻ. ա. 13 ։

ԱՆՈՒԱՆԱՒ. գ. յոգ. այսինքն Անուանք. *Եւ տայ իշխանուԹիւն, փոխէ զնոցա անուանսնին ։։ ոմն. անաննին, ապ նոաննէրը. Մագ. ապ. Տաճառ ։

ԱՆՈՒԱՆԱՔԱՏ. գ. Ունօղ բազում և զանազան անուանց. *Իաղում իրք անուանաշատք՝ յորինեալք պէտպէս կերպարանօք. Վէնօր. Ե ։

ԱՆՈՒԱՆԱՒԿ, ի, ից. ս. Ὀνομαστός, ή. Famosus, a. Որ անուն է արիեալ ի բերան բազմաց՝ ոչ գովուԹիւ. անուանք է լաւ, յանդնած. *Դատեցայց զքեզ պիղծ և անուանաւկ : Որդիք անզգամաց և անուանաւկաց. Եվէ. իԲ. ւԻ. Ցոբ. լ. 8 ։

Եւ Դստանուսց. Infausti nominis. Որ անուն ի վայր է արիեալ, որպէս վատանուն. անուանք սոսկած. պԷՒՒամ. *Չհիրեւ սիրտացն զորդիս աստ զանուանաւկան և զանօձս. Կոլ. Ը ։

ԱՆՈՒԱՆԱՒՈՐ. Տ. ԱՆՈՒԱՆԻ. Նամարար. * Մի բնակեցցիս յանուանաւոր աեղի. Վբէ. Կղ. Բ : *Անուանաւոր տապՃարն սողոմոնի. Դամասկ ։

ԱՆՈՒԱՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετωνυμία, μεταθέσις τῆς προσαγορίας. Nominis mutatio, vel translatio. Փոփոխումն անուան. և փոխաբերուԹիւ. *Ընացեալ է մեր ի գիրսն, որ վասն անուանափոխուԹ նորա է. Ոսի. գաղ : *Զինչ ի զգալեացս յԱծայինն անուանափոխուԹիւք. ԴԻՈՒ. ՁԾաբ : *Նշանակեան ԱծաբաՀուԹ, այսինքն ի զգալեացս յԱծայինն անուանափոխուԹի. Ցանկ երան ։

ԱՆՈՒԱՆԱՓԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀνοματοποιΐα. Nominis factio, vocabuli fictio. ՓերԹուած կամ կերտուածն անուանց և բառից. անուանագործուԹի. անուն կամ բառ հնարելը. *Ի գեղեցկուԹէ անուանաբերԹուԹէ զուարճացուցանեալ զանձլս. Փիլ. Նխ. Ե ։

ԱՆՈՒԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Եւ այս է մի ՁՃծուԹիւն 'ատ երից անձանց անուանագրուի. Շ. խոաբ ։

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. եցի. ն. Ὀνομάζω, ἐπονομάζω, προσαγορέυω. Nomino, cognomino, appello, nuncupo. καλέω, ἐπικαλέω, voco. Անուն գնելով յորջորջել. կոչել. կարգալ. ձայնել. մականուանել. անուն գնել, յանէլէ. ապ գօմագ, ԲԷսիլէ, լաւբրմագ. *Անուանեաց զանուն նոցա ադամ : Ամենայն ընչոյ կենդանոյ զինչ և անուանեաց ադամ. Յոբ,

որ անուանեցաւ քր. ևն։ *Ջինչ զսուտ անուանեցից։ Ցհ. իմ. ոփ։ *Ի՞որ անուա- նեցայց բանական։ Նար. իա։ *Ցանուն նո- րա անուանեցաւ վանական։ Խոր. Ը. 6։ *Անուն արժանի չարուրէն անուանիլ ոչ գտանիմք։ Ոսկ. յհ. ա. 2։ *Քո՛ւ ա- նուանեցայց։ Հօր անուանեցուք։ Նար. հԸ. Ե գԸ։

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. Ցիշել զանունն. ի բերան առնուլ. կարդալ. *Ամենայն որ անուա- նէ զանուն տեառն. Ը. փիմ. Ը. 19։ *Բնաւ և անուանի իսկ ի մեզ ընդհէր պոռնկուի. ա. կոր. Ը. 1։

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. Անուանի առնել. պա- տուասիրել. հռչակել. կարգել ի պատիւ. *Ա՛յն են տօնք ա՛ն, և նոքա անուանեալք են սքը, զորս անուանիցէք ի ժոռ հոգս. Ղեւ. իԸ. 4։ *Զոր անուանեցին ի ժա- մուն լշխան տէրութեն սիւնեաց։ Հռչա- կեալ անուանեցան ի զօրադլխէն և յա- մենայն գաւառին քաջք և պարմանալիք. Փարպ։ *Ի ժամանակի յորժամ անուա- նէր համբաւն որիպինէսի ընդ ամենայն աշխարհ։ Աբգար ալքայ հեթանոսաց որ յարևելից կողմանէ եւփրատաո՝ անուաներ քաջ՝ուԸ. Եսս. պփ։

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. Պիտակաբար կոչել. ա- նուամբ ևեթ համարել. *Զանուանիլոյց սուտ ածոց. Ագաթ։ *Ի ձեր անուանեալ տուտ վարդապետացդ։ Ի մէջ անուանեալ իշխանացն. Փարպ։ *Արդ է այսուհետև ածՁ՝ անուանիլով հայր.բազմաց. կոլ. Ը։

ԱՆՈՒԱՆԵՄ. իբր թարգմանութ. ասել. *Եկեղեսիա (յն. էկկլիսիա, այսինքն ե- կեղեցի) կոչումն անուանի. Եղիշ. յես։ *Բեզգրեէմ աուն հացի անուանի. կամբլ։

ԱՆՈՒԱՆԻ, նոյ, նեաց. ա. Ὀνομα- στός, περιώνυμος, ἐπίκλητος. Famosus, nominatissimus, inclytus, celebris, ce- leberrimus. որ և ԱՆՈՒԱՆԱՒՈՐ. Ունակ երևելի անուան կամ հռչակաւոր. Մեծա- նուն. փառաւոր. հռչակաւոր. հոյա- կապ. նամաՁեր, նամեաց, ոփԸԸ. նեղ. հոմ. տեա Ծն. Ը. 4։ թագաւ. ա. 16։ իԸ. 9։ Ես. ԽԸ. 5։ Երեմ. Ճ. 19։ Եզեկ. ԼԸ. 13։ *Մեծի և անուանւոյ զնոյն գոր- ծեալ. Ոսկ. մ. Ը. 14։ *Ապանց արդա- րոց և անուանեաց. Փիլ. Նախերգ։ *Թա- գաւորաց, կամ ակալից անուանեաց. Ոսկ. Ես։ *Ա՛յնչափ անուանի եղեալ քաջուԸ. Թեոմբն. Ագաթ։ *Անուանիք գառնայիւն։ Անուանի ինչաւոակ, կամ կոտորուածն, մահ. փարպ։ *Անուանի հանդէս. Պիտ։ *Ցշնորեըլույն Թիւս անուանիք։ Անուանին ի կոյաս բազմաց. Նար. ասաս. Ե ԽԸ։

ԱՆՈՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. ի Ὀνομασία, ὁ- ԱՆՈՒԱՆՈՒՄՆ. գ. ի νόμασμα. No- minatio, nuncupatio. Անուանիլն, իլն. անուանակոչութ. *Իմաստասիրութիւն ոա նի յանուանութ, այսինքն ի տուգա- բանութ զասհմանն. Սահմ. Ը. (այլ Ճ. յանուանութ, կամ յանուանադրութ։) *Չարիքն ի դիպացն առնուն զանուա- նումն։ Ոսաւմ և զանուանումն արուես- սին առնու. Եղիշ։

ԱՆՈՒԱՐԴԻԿ. ա. Շրջիկ կամ հռ- լվիկ որպէս զանիւ. փոփոխական. ան- ցաւոր. *Ինուաչրջիկ գնացք. Նոռ. յե- չաբ։

ԱՆՈՒԱՑԻՍ. ն. որպէս զանիւ. ըստ բերման անուոց. *Անուասպէս չրջանա- կումն. Շ. յե. ԽԸ։

ԱՆՈՒԱՏԵՍԱԿ, ի, ացի. տ. ԱՆՈՒՍ- ՅԱՏ. *ՇարժուԸք իմացութեըն անուատե- սակք են. յինքեանե գան յաւաՁ, և ի յինքեանս դառնան. Մաթա. ի դիմն։ *Ա- նուատեսական ընթացք. Վ.դն. ոՁ։

ԱՆՈՒԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. ՈւսնօՁ յին- քան զանիւ. հաստատուեալ ի վերայ ա- նուոց. ՔէՔէրԼէլի, լաբեալը. *Գոյութի մեքե- նայից անուաւոր. Խոր. Գ. 28։ *Տուն անուաւոր. Պիմ. ոգԸ։

ԱՆՈՒԹ, անթոյ, կամ Ըթի, ոց. գ. Μασ- χάλη. Axilla, subalaris situs. Դրի և ԱՆԹ, կամ ԱՆԻ, ի, անԸթ, անդք, ա- ուաւԸ իբր ոմի. Ներքոյ կոպին Թևոց կամ բազկաց մարդոյ. ՌՆԻՆ փալը. գօլՁոփ, պաՁալ. *Ուա ընդ անուԸ ունէին. Ը. Ա. ԺԸ. 40. (յն. ընդ պատմուճանաՁք)։ *Դիր զՀին կապերտդ և զբուրդդ ընդ անԸոմՁք ձեռացքոց. Երեմ. ւԸ. 12. (յն. ընդ չուանաք)։ *Դիմպեցուցանէ յանուԸ աչկոզմանն. Խոր. Ը. 82։ *Մախաղ ընդ անուԸ. Պիտ։ *Խոցէին նիզակաւ ընդ անուԸ. փարպ։ *Մէն մի յանԸթի հա- րեալք. Բ.ոՁ. Ճ. 18։ *Եհան յանԸթ ԸւրմՁ. Վ.բ+ հղ. ժ։ *Ա.յրեցին հրով և զանԸնա նոցա. Հ=Ց. յ.ոնխ. Ը։ *Ի ներ- քոյ անԸթ (կամ անգի) իւրոյ. Վ.բ+ հղ. ԺԸ։ *Դնեալ յանԸնա նորա, կամ յանԸնա կողից նորա. ՃՃ։ *ԲազումՁն զարկք առ- նու, և ուռեննայ ի յանդքն. Սիմ. ԻԺՁ։

ԱՆՈՒԹՔԱՆ. կամ ԱՆՈՒԹՔԱՑ. գ. Ἀδήν. Glandula, tonsilla. Պալար երկաՁ յանուԸնա կամ ընդ անԸոմ. որպէս և բուՁ սեաՁն ընդ փողով. իսոլ. գաղաՁԸի. Գա- ղիան։ Նոյն է ԼԸևրևս և եգեսաՁն ի հին բա. *Ա՛պիտակ. չահակաՁ՝։

ԱՆՈՒԻ. տ. ԱՆՈՑՅ. *Եղև իբրև զմի յանուՁ մարդկանէ. Եղիշ. էփ։ *Մար- մնովք լի, և անուՁ. ուխՁքդ սուր, և ան- ընԸոց. Մաղ։

ԱՆՈՒԻԱԳՈՑՆ ա. Ἀτονώτερος. In- validior. Տկարագոյն. մեղմագոյն. նուազ. *Պտուղք ծառոցն քան զՀացին զօրուԸի ի ՃաշակերՁն առ. քաՁողՁուԸի կերոլացն անուԸաժպտոյնք են. Նխա. էրգ։ (վերնակ է դրՁն անուԸշագոյն։)

ԱՆՈՒԻԱԳԻՒՆ. ա. ոչ ուԸժգին. մեղմ. ակար. *ՈուԸժգին և անուԸժգին. Երզն. ֆէր։

ԱՆՈՒՂԻ. տ. ԱՆՁԱՆԱՊԱՐՀ. *Ա՛ն- կատՁելի զորկոս գնացից անուղի. Մագ. իէ։

ԱՆՈՒՂԻՂ. ա. ոչ ուղիղ. Թիւր. ծուռ. ձախոլսակ. չհեպեալ. և ըստ եր- կրաչափից՝ Սուր կամ բութ (անկիւն). *Անուղիղ դատաստան, կամ բարք, կամ նեՁուԸթի. Մխ. էփ։ Պիմ. ոգԸ։ ԽոՁ։ *Թիւր (բառանկիւն) այն, որ ունի կողս հաւասարս, և անկիւնս անուղիղս. ԵսՂ։ ԸիԸ։

ԱՆՈՒՂՂԱՒԱՐ. ն. ոչ ուղղապէս. ԹիւրաբԸթ. չիզակի. *Ջոր անուղղաբար և անպատշաՃ աուՆուն. Երզն. ֆէր։ *Պարզ անկիւն է չհեղուԸթի երկուց գծից, որ ե- գեալ են յուղիղ պարզի, և հպեալ ի մի մեանս անուղղաբար. ԵսՂիԸ։

ԱՆՈՒՂՂԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Անու- ղիղ. և անուղղայ. *Երիվնէս անուղղական. Նար. իԸ։

ԱՆՈՒՂՂԱՑ, ի, ից. ա. Ա՛նուղիղ. Թիւրեալ. խոտորեալ. անխրատ (անձն). և Թիւր, մոլար, վատԳար (իրք). ԽոՁ- Հա ՀեմԸԷ, ազգԸն, իմՁաբԸն, եւսէի, Հեռ.ԼԸԸ. *Պահակ արժանի զյոյժ լաւագոյնսն առ- նիցէք ի մարդկանէ, նուվին ձեռվ և զան- ուղղայսն պատժի. Պիտ։ *Ա՛նուղղայ իմն իրքն ԹուԸին. Ոսկ. ԸԷր։ *Անուղղայ գԸ- նացք (այսինքն վարք). Ըէր. ոգ։ ՄԸոր. ԸէրԷ։ ճ. ժ։ *Ա՛նուղղայ կարծիք. Ոսկ. մ. Ը. 9։ *Անուղղայ իմացուածք. Սամ. ԸէրԷ։ *Անուղղայ կեանք։ Զանուղղայն գործողաց. Պիտ։ *Թշնամանք կնոջն՝ ան- ուղղայ զարդարանքն. Ոսկ. Ես։ *Զան- ուղղայս նոցա ուսուցանէր. Սարգ. Ճ. յհ։ *Խորհեցան յանՁին իւրեանց զան- ուղղայս (յն. ոչ ուղղապէս)։ իմ. Ը. ։։ *Զինչ քան զայն այլ ինչ անմոռնալիւն կայցէ, յորժամ անուղղայս հպարտանայ- ցեն (յն. ի հակառակս)։ Ոսկ. մ. ճ. 5։

ԱՆՈՒՂՂԱՊԱՏ. տ. ԱՆՈՒՂՂԱԲԱՐ. *Ցանիմաստից ոմանց անուղղապէս ինչ լռեալ, այլ ընդ այլոյ ինչ կարծիցէք. Շ. ԻղԸ։

ԱՆՈՒՂՂԵԼԻ, լ.ոյ, լեաց. ա. Զոր չէ մարԸ ուղղել. անուղղայ. անխրատ. և կարկամեալ ամենևին. *Անուղղելի բարքն ընդ անՃանապարհ վարին. փիլ. լԻՒ։ *Ան- ուղղելի մնացեալ։ Ապա զի անուղղելի մնայր, եԸոզ զնա. Ոսկ. յհ. Ը. 26։ *Ան- ուղղելի ունելով զիրաս. Լմբ. ոգ։ *Լինդ կնոջն ապաշապելոյ՝ կայ անուղղելի հո- գւոյս ԹշուառուԸթի. Նար. ծԸ։

ԱՆՈՒՂՂԻՁ. ա. ոչր չէք ուղղել, ղե- կավար, ուղղիակ, կամ ղեկ. *Իբրու նաւ լինչ անուղղիչ, որ միշտ հակառակօք բե- րի, ընկղմեսցի. Մագ։

ԱՆՈՒՆ, անուան, անք, անց. գ. Ὄ- νομα. Nomen. Բառ, կամ ձայն նշանա- կան՝ յայտարար ուրուք կամ իրիք. կո- չումն իւրաքանչիւր էակի և անհատի՝ հա- մարակ կամ յատուկ յորմէորՀմամբ։ Հայ մեկնիչք քերականի ստուգաբանեցին, իբր Ա՛ունՁնէլն, յասէլն. *Աի անուՁդ անդրմ բըռնեալ, վասն զի արդարև իսկ անուԸդի և անժամանակ է. Մագ։ Երբ. ևն։ Ա.յլ ի զուր, զի յայլ լեզուս ևս է բառ. նմա- նաձայն. (պ. նամ. յն. ὄνομα. լտ. նո- ՄԸն, ևն. որ և Թ. ոփ, իսմ.) *Կոչեաց ա- դամ անուանս սամինայն անասնոց։ Ա- նուն անուանաց զանուն նորա սԸԲ։ Անուն միութեն փիսոնին։ Ելիցէ անուն ՚ի օրՀնեալ ևն։ *Անուամբ Ճանաչի մեզ, յորժամ տե- սանելով ինչ՝ ասեմք, զինչ է. Սահմ. յօԼԲ։ *Ցիրեն անտի անունն Ճանաչի. Նար. ՀԸ։ *(ԱՃ) ոչ անուամբ չափեալ. Նար. ԼԸ։ *Թողու իւր որդի զՀրաչեայ, ըստ արժանի անուանն և տեսակ դիտա- կին. Ցհ. իև։ *Գնդեցիկ անուն բարի... սքղ. սարգիս. Շար։

ԱՆՈՒՆ. ըստ քերականաց և տրամաբա- նից՝ նոյն է ըստ բնիկ նշանակութԸ ընդ առաՃնոյն. *Անուն և ձայն նշանական ըստ շարադրութԸ՝ առանց ամանակի, որոյ ոչ լինչ մասն է նշանական՝ զատեալ. Աբիսա. պերիարմ։ *Անուն է մասն բանի հոլովա- կան, մարմին կամ իր նշանակելով. Թր. ֆէր։ *Անուն՝ սահման է կարճադեալ, և սահման է անուն ծաւալեալ. Վահր. էբ. բորէ։ Ե կէր. Ը Խհ։

ԱՆՈՒՆ. իբր Համբաւ, և հռչակ ա- նուան և գործոց. փառք և պարծանք. յի- շատակ. նամ. *Արասցուք մեզ անուն։ Լաւ է անուն բարի քան զմեծութԸ բա- զում։ Արարի զքեզ անուանի ըստ ա- նուանց մեծամեծաց՝ որ ի վերայ երկրի։ Դաւանական անուամբ մեծաս։ Երեմայր անուն փառաւորուԸ նորա մինչև ի ծագս երկրի։ Հանելցեն անուն չար որ յանուան իշխանքն են. ևն։ *Արար սաՃ գաւԸթ անուն, փոխանակ սաՃելոյ ԹԸ արար իւր վտառս, կամ յաՃախութԸն նուիրեալս։ Կէսրբ. ՌփԸ։ *Դառնայր բարի անուամբ. Ագաթ։ *Անուն քաջութԸ, կամ քաջ ա-

նուն ժառանգել. Եղիշ. *Յալագս մեծի անուան համբաւոյ : Զյաղթութենէ ինչ անուն գոհանել. Փարպ : *Վայ ինձ մարդոյն, որոյ անուն իւր քան զգործն մեծ իցէ. Վ.բ.ժ հց. ծ՟ : *Սուացիր անուն քեզ. Նար. խ՟ : *Կամէր՝ միայն անձամբ անուն առնուլ (յաղթութենէ). Բուզ. է. 42 : Տէս և ի բառն ԳԱՆՁ, ՎԱՏ, ՈՂՋ, ևն :

ԱՆՈՒՆ. իբր Անձն՝ ոյր անունն ոչ նշանակի. *Եւ էր անդ բազմութենէ անուանց իբրև հարիւր և քսանից. Գծ. ա. 15 : *Իչխանութենէ և պետութենէ ... և ամենայն անուան անուանելոյ. Եփես. ա. 21 :

ԱՆՈՒՆ. իբր Անուանք, կամ անուանեալ, կամ փոխանակ ասելոյ՝ Որոյ անունն էր այս. *Առաքէր զոմն վահրիճ անուն : Հուսիփանոս անուն : Տիրայր անուն : Վարդան անուն : Վասակ անուն. ևն. կոչին : Եղիշ : Փարպ : Ցհ. ԺԸ. ևն : *Քրիստոնեայ անուն. Բուզ. Գ. 9 : *Եղբայրքս անուն՝ արդեամբք ոսոխս ընդդէմ իբրեւց յառնեմք. Լմբ. պգբ :

ԱՑՍ ԱՆՈՒՆ, կամ ԱՑՆ ԱՆՈՒՆ, անուան. ὁ Δεῖνος, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνον. Ille, iste, talis; illa, ista; illud, istud, tale. Այս ոք, այն ոք, և այս ինչ, այն ինչ. կամ այս նիշ, այն նիշ. փոխանակ, եղանակ. իւր, ինչ. ֆալան, ֆիլան. *Երթայք ի քաղաքն՝ առ այս անուն (ոմն), և ասացէք ցնա. Մրկ. իզ. 18 : *Սոկրատէս, և այս անուն, և այն անուն առաքինիք : (Զծնուածս) ծնողացն, զայլ անուան կամ զայնր անուան. Փիլ. նխ. Ե ծ. բան : *Ես այս անուան (հօր զուսակ եմ), և այս անուն է իմ մայր. Աճաբ. ապաքսիբ : *Ո՛չ ասաց, եթէ այս անուն և այս անուն, այլ թէ ամենիքեան : Զայսմ անուանէ ասէ, և զայնմ անուանէ չարախօսութիւք : Այս անուն չէ արժանի քահանայութեան, և միւսն չկայ պարկեշտութեան : Այս անուն մարդոյ եւ ես : Այս անուն առն չնորհէ : Այսպիսի մարդոյ էին ապարանքս այս, և այս անուան էր տեղիս այս. Ոսի. ֆբ. Ե էբէ. Ե չհ : *Երթիցուք յայս անուն քաղաք. Ցի. Բ. 13 : *Ենթակայ (ոմնի) զայս անուն փայտ. Սահմ. է : *Ընդ այս անուն ճանապարհ գնացէք : Տէսուր յայս անուն ժամանակ, և յայն անուն. Լմբ. ոչ :

ԱՆՈՒԱՄԲ. } տ. իբր Իշխանութ, զօրութ.
ՑԱՆՈՒՆ. }

Ի գիմաց. ընդ անուամբ կամ դիտաւորութ են. *Դու գաս ի վերայ իմ արով, և ես գամ ի վերայ քո ընդ անուամբ տեառն զօրութեց : Օրհնեալ ես, եկեալ անուամբ տեառն : Զոր խօսիցի մարգարէն յանուն իմ ; Ցանուն քո զօրուես բազումս արարաք : Մկրտեցէք զնոսա յանուն հօր, և որգւոյ, և հոգւոյն սրբոյ : Ցանուն ինչ. ևն : *Զարն և բարին՝ ձեռնին անուամբ է գրեալ ի գիրս. Հմմտ. առ : *Զգործս սոգոմայեցւոց յանուն ազատական առակեաց. Եփ. ծ՟ : *Տուք զայդ նուէր յանուն փրկուիթէ ձերոյ : Ցանուն զինման ազօթել : Ի յիմ անուն յանցաւորապէս՝ բազումս մեռեալ : Ի քո անուն զանարժանս վիս ընկալան. Նար :

ՑԱՆՈՒԱՆԵ. որ և } տ. Ὀνοματοτὶ.
ՑԱԿԱՆԵ ՑԱՆՈՒԱՆԵ. } Nominatim.

Տալով կամ յիշելով զանունն. անուամբ և գիմաք հանդերձ. գիտելով զանձն ըստ եւթուաց և ըստ անուանն. որոշակի. յայտնապէս. յատկաբար. մի ըստ միոջէ. առանձինքէ, տեղի ի տեղէը. խմ ձխմ իւր. *Կոչեաց ամ յանուանէ զբեսելիել : Առաքք ըզհամար ըստ թուոց, յանուանէ ըստ գըլխոյն նոցա : Զամենեսեան զնոսա յանուանէ կոչէ : Զիւր ոչխարան յանուանէ կոչէ : Ողջոյն տալիր սիրելեաց մերոց իւրաքանչիւր յանուանէ. ևն : Ցանուանէ հարցանել, կամ կարգալ զոք, կամ գրել, կամ յիշատակել զնոսա. Կոչին : Եղիշ : Նար. ևն : *Վասն հօր նահապետացն յականէ յանուանէ ինքնին տէր մեր յի քեզ ասաց. աբրահամ հայր ձեր ցանկացաւ. Ոսի. յհ. ա. 6 : *Զմի մի ոք ի նոցանէ առանձին յականէ յանուանէ ծանուցանէր. Ագաթ : *Զոր յականէ յանուանէ գիտէր Թագաւորն : Հինգ հարիւրով չափ յականէ յանուանէ Ճանաչեմ. Եղիշ. Ը. Ը :

ԱՆՈՒՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ὀνοματοποίϊα, ὀνοματουργία. Nominis fictio. որ և ԱՆՈՒԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ԱՆՈՒԱՆԱԳԻՐ. ԹՈՒԹԻՒՆ. Անուն կազմելն կամ հնարելն. կազմութիւն, և կոչումն անուան իրիք. *Եր կավանգ անունն արդամ մեկնեալ է հայր վերամբարձ, առ վերամբարձ բանի և ուսմնականի անուանագործութեցն. Փիլ. Լին :

ԱՆՈՒՆԱՐԵԼ. Անուն դնել. անուանել. կոչել. *Անգ (յանմիտք) անուանադրեալ երին քրիստոնեայքն. Ճ. Ա :

ԱՆՈՒՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՈՒԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Դրականապէս անուանադրութ : Քրիստական անուանագրութիւն. Նար. ղէ. Ե ի՟ա. : *Մաղաքիաս հրեշտակ էր և տեսլեամբ և անուանադրութ : Անուանադրութիւք գաղտնեցաւն. Սարգ. ա. Ե Բ. Ե Բ : *Զանուանագրութ գրոց (՝ի վերայ գազանաց) բարուց իմանալ, և ոչ էութեն. Լմբ. ոչ : *Ի տասնակի տպաւորեալ անուանագրութիւն (յհ. մկ). Գնդ :

ԱՆՈՒՆԱԿ, ի, աց. ա. որ և ԱՆՈՒՆՈՂ. Ճանօղ. լուսեղօղ. *Զանուանակս բարեաց հոգւոյս : Զանուանակն յանցանաց. Նար. ՟ա. Ե խ՟. Ե ֆբ : *Անունակ գոլով իմաստից. Շ. հրեշտ :

Եր ոչ ունելի. իբր ոչ ստանալի. անհաղորդական. և իբր Ակըմբռնելի. անպարսուելի. *Ունել զանվայրափակ և զանուանակ անուն ամենահաստչն. Ածան. Եփես :

*Զաւուր և զանուանակ զաւուրն շարժողաց կանացն սկզբանց և բովանդակութիւն. Դիոն. Երփ :

ԱՆՈՒՆԱՅՆ. ա. Ոչ ունայն. լի. *Լի և հնծ և անթափուր և անունային պղպղոցն բնութի. Փիլ. Լին : *Մարգասիրութիւնն բանն ունայնանայ, անունայն գոլով բնութի. Պարապ. ՟ը :

ԱՆՈՒՆԴ ԱՒՆԵԼ. Իբր Անուերմն կացուցանել. անզաւակ՝ անձեռն՝ բնաջինջ առնել. *Տայր հանել ընդ սուր, և անունդ առնել միահաղոյն զառհմին ուշտունեաց և արծրունեաց. Բուզ. Գ. 18 :

ԱՆՈՒՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՈՒԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Ոլասի ԱՆՈՒՆԴՐՈՒԹԵԱՄԲ. Փերսոնմաց. որպէս Բերսոնեսպէս՝ ըստ քերականաց. յիրէ անուի և ի գործոյն անընդլով զանուն. արդեամբք ստուգաբանեալ. *Ցհնութ կոչեցաւ անուանդրութ վասն փրկութեն (ըստ եբր.), և բժշկութեն (ըստ յն.) և քաւութեն մերոյ. Կոլ. ծ՟ :

ԱՆՈՒՆԿՆԴԻՐ. ա. Ἀυπήκοος. Inobediens. որ և գրի ԱՆՈՒՆԿՆԱԴԻՐ, և և ԱՆՈՒՆԿՆԱԴԻՐ. Որ ոչ ունկն դնէ. ոչ լսօղ, կամ չկամեցօղ լսել. անլուր. անհնազանդ. անհաւան. *Որք անունկնդիրքն են, օտար լինին նմ. Վ.բ.ժ հց. Բ : *Սատանան իւրեանց անունկնդիր լսարանս. Աբծր. Բ. 5 : *Արհամարհ է խմաստուն բանն առ անունկընդիրն. Լմբ. ոոա՟ : *Անունկնդիր խոց դիրն. Լմբ. ոոա՟ : *Անունկնդիր քաղցրահնչիւն ողբական բանիցս. Ճ. Ա : *Հաւատալ արժան է առաքելոց և մարգարէից, և ոչ անունկնդիրք ագիտաց. Մխ. ոգա՟ : *Անունկնդիրք արարչին իւրեանց : Որպէս ասդիմանն և ոսկին առաջի կուրին արհամարհ է, նոյնպէս խմաստուն բանքն առ անունկնդիրն. Լմբ. ոչ. Ե ա՟ :

ԱՆՈՒՆԿՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Παρακούω. Non obtempero, audire nolo. Ստունգանել. չանսալ. ունկն չմատուցանել. *Ակսկիսն իրատուռ անունկնդիր եղև մեծատուին. Լմբ. ոչ : *Անունկնդիր լինել ասացելոցն. Աբծր. Ճ. 14 : *Անունկնդիր եղև նոցա դատաւորն. Զէր. կե : *Ոմր ապագաւ լինի (ա՟ծ) անունկնդիր. զի տուն իսրայէլի բանսկացոյց զոգին տեառն. Լմբ. ֆ՟ : *Ասոցիկ ա՟ծայնոցս կատարողութենց ոմանք բոլորովին անունկնդիր եղեալ (յն. անլուրք ձգմնի փոյլ). Դիոն. Էվէղ :

Եւ որպէս չէ. Անլսելի լինել. ստունգանել. *Լսելի եղև որպէս ընութեն և ձշմարտապէս ոտգի. ոչ եղև ալ անունկնդիր (առ՝ի հօրէ). Գրգ. լԸ :

ԱՆՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. Παρακοή. Inobedientia. Անլսողութ. անհնազանդութ. *Ամենայն անունկնդրութ ընկալաբ զպատիժ պատուհասի. Կիւրղ. գանչ : *Որդի անունկնդրութեան է. Վ.բ.ժ հց : *Զանունկնդրութեան է. Վ.բ.ժ հց : *Զանունկնդրութ և զամենայն ազգս մեղաց : Եթէ ունկնդրութ ունիք զօրենս նորա, և եթէ անունկնդրութ. Խոխ : *Մեռան պարտական առեղի յաղագս անունկնդրութեն. Դրութ. լ՟ : *Ցորժամ տեսանիցեն զմեզ դիւքն՝ ի ցաւս անունկնդրութեն. Կիւմտ :

ԱՆՈՒՆՈՂ, ի, աց. Տ. ԱՆՈՒՆԱԿ ըստ ա՟ նչ. *Լիիլի օտարանոցք, և տեղի անդեան անուանողաց տուծուին. Խոր. Գ. 20 :

ԱՆՈՒՐ. Տ. ԱՆՈՑՐ :

ԱՆՈՒՐԱԲՐԱՀԱՄ. ա. Քաղցրաբար. քաղցրաձայն. *Քաղցրախօսութ և անուշաբարբառ իրրև զտատրակ. Աբծր. Վ :

ԱՆՈՒՐԱՓՈՑՐ. ա. } Ἐυωδοποιός. Odoris suavitatem adferens, fragrans, suaveolens. Որ անոյշ բուրեւ. անուշահոտ բուրմամբ. Կիւրէղ գոգոնօս, խօզպոյ, ամպէրդոյ. *Ակն որ ի խրատուելոյն անուշաբոյր հոտոյ զանազանիչ են. Փիլ. նխ. Բ : *Անուշաբուրական խնկոցն գոլորշիք. Լսող. ֆ՟ : *Անուշաբուրիչ հոգւոյն արժանաւոր. Վ.բդն. լօա : *(Մեռունին օծմամբ իմն) ըստ իսմանալեաց զանուշաբուրիչ գալուստն : (Խնկովք) զանուշաբուրիչ չնորհս հոգւոյն սքր. Ա. Անուշաբուրիչ վարուք և ալօթիւք. Դիոն. Էվէղ. Բ : Յհ. իմ. էվ :

ԱՆՈՒՐԱՆ, ի, աց. ա. Անոյշ. քաղցր. ախորժ. հաճելի. զուարճալի. ցանկալի. Կիւրղ. լոփիք, հալվէնի. *Անուշակ կերակուր. իմ. ֆ՟. 20. յն. մի բառ, ամպրօսիա. Ἀμβροσία. Ambrosia, cibus deorum. *Անուշակ ընթրեացն. փոխ : *Ո՛ր Անուշեան՝ անուշակացն կազմիչ. Մագ. Իբ : *Ցանուշակ արդեանց բուրումն ծխոյ. Նար. ֆբ : *Անուշակ ճաշակ հեշտալի բարեաց սեղանոյն. Տօնակ :

Նմանութ ասի. *Էր՝ի գրասիոն ագամ յանուշակ և յերանելից կեանն. Եսա. էր. ա : *Զանուշակ զեծելիսն փառաբան չնորհէ : Ցանուշակ պարգևան. Ցձխ. Բ. Ք : *Անուշակ, անմահ, ոլորմած ա՟ծ յն. հզօր են. Ք. հ. Ը. 10 :

ԱՆՈՒՐԱԿԱԶՄ. ա. Կազմեալ կամ

խառնեալ անուշիւք. *Հատոյց զամենասուրբ հոգին իւր իրրև վճռունկ անուշակազմ՝ հոտով առաքինութեց՝ ի ձեռն միածնին իւրոյ. Ճ. ի:

ԱՆՈՒՇԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Անոյշ. անուշակ. *Բան է հոգևորական զհամ անուշական (յն. զանուշահոտութիւն) բուրիչ. Ոսկ. Ին:

ԱՆՈՒՇԱԿԵՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անուշութիւն կերակրոյ. անոյշ ուտելի. *Նուռն կարմրութ կիզևյն ի ներքս համ քարեալ անուշակերակրութիւն հայեցուցանէ. Նար. երգ:

ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ. ա. Անոյշ համով. հաճելի. ախորժական. հաճելի. քաղցր. ազնիւ. *Գինի անուշահամ. Ոսկ. յհ. ա. 21: Տծած: Մի. իթ:: *Հաց անուշահամ. Վրք հց. ծ: *Անուշահամ խորտիկք ապատատրիչ. Տծած:

Նմանութեամբ. *Ջաւրմանալ ի վերայ բանից նորա, որ այնպէս անուշահամք էին՝ ըստ ծայնի աղիւն համեմեալք. Վրք ասկ: *Անուշահամ արդարութիւք. Ագաթ:

ԱՆՈՒՇԱՀԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Հձօսոյն. Suavitas, voluptas. Անուշութիւն համոյ. համ անոյշ. քաղցրութիւն. հաճելութիւն. ուռելն և առնուլ զանոյշ համ. *Պտուղք զգալիք ունին զգելեցկուն և զանուշահամուն. Շ. իայ: *Կարօտութ կերակուր ոչ միայն առողջութ գործէ, այլ և անուշահամութ մայր է. Ոսկ. յհ. ա. 21:

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ, ի, յց. ա. Ըսώδης, ὐοσμος. Odoris suavis, boni odoris, fragrans, bene olens. Անոյշ հոտով. ուռնոյ կամ բուրոյ զհոտ անուշութեան. ի՛ուշ. փոփոխ. *Իւղ, կամ պտուղ անուշահոտ. Ագաթ: *Անուշահոտ ընթրիք, կամ քաղցրութ, կամ ճաշակ. փոպտ: *Դինի անուշահամ և անուշահոտ. Մի. իթ: *Անուշահոտ նիւթք, կամ չոգոլիք. Փիլ. այաբ: *Ի մարգս բազմածաղկիս և յանուշահոտս. Աճաբ. ագաթ: *Մեռ. ունին կատարողականն օծութն անուշահոտ առնել զկատարելոն. Դ. ին. նիկ. ք: *Անուշահոտ բուրմամբ. Շար: *Անուշահոտ պատարագաց. Ցհ. ի՛ն: *Խնկոք, կամ ծաղկօք անուշահոտիք, կամ անուշահոտօք. Ճճ:

Նմանութեամբ. *Իմ որդին լուսաւոր է, և անուշահոտ. Եղիս: Եղիի: *Անուշահոտ ոգիքն: Անուշահոտ արդարութիւք. Ագաթ: *Անուշահոտ սրբութիւն. Նար. ի՛ասս: *Աղօթիցն անուշահոտից. Երզն. լ՛ասս:

Իսկ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ, ոյ, գ. իրր Անուշահոտութիւն. *Ի յայս անուշահոտոյս անմահանայի. Ոսիիոր:

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ, գ. Անուշ հոտ. անուշ բուրմունք. *Ի ծաղկանց զգելեցկագործն և զանուշահոտագոյն: Իւղովքն (կամ իւղոցն) անուշահոտագունիւք. Աճաբ. ագաթ: *Ծաղկաց անուշահոտագունից. Կամ իլ: *Այս գործ՝ արտահաճոյ է հօրն, զոր օրինակ, հոտով անուշահոտագոյնք խնկոցն. Փիլ. էս:

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ըսώδέω, ὐσωδιάζω, ὐσπνέω. Fragro, bene oleo. Անուշահոտ լինել. բուրիլ զհոտ անուշից. *Ցաւտակի անուշահոտանալ ծաղկօք: Եկեղեցի անուշահոտանայ. Աճաբ. ագաթ. Ն նոր ԼԽ: *Անուշահոտանան և խալք. խոր. Վրվ: *Ի գիշերական զազիր սխտեղ տրտնալ՝ անուշահոտանայ. ՑճԽ. ի: *Զայնս ասել խունկս բանիւս խմացուք, զորս ի գրոց անուշահոտանալ ուսաք. Հոգևորապէս անուշահոտացեալ: Զհանդերձս նորա անուշահոտանալ ասէլով ըստ կնդրկի անուշահոտութեե. Նիսս. երգ: *Անուշահոտացեալ լինին կեանք վարուց մերոյ յիւրաքանչիւր ումեքէ առաքինութեե. Փիլ. լին:

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. (Անուշահոտեմ, եցի. ն. Հնահոտ առնել. լնուլ հոտով անուշիւ. և խնկել. *Զմարդասիրութիւն բուրաստանին անուշահոտացոյց. Սարգ. ա. պ. ք: *Ցայտուն աբրանցն անուշահոտացուցեալ զամենեսեան. Ճ. Ա: *Անուշահոտեաց զկալմտղիկն սբ եկեղեցի հաւատով և Ճգնութիւք. Ճ. գ: *Իմանանք, զով անուշահոտս. որ զանգին անուշահոտութե յիւրում երեղ, և զաչխարհս արբեաց. ՃՃ: *Զոգիս արգարոց և տղայացելոց ի մէջաց անուշահոտաե: Որ յանուշահոտ մերձենայ, անուշահոտի. Նար: երգ: *Ոչ ի նիւթոյն անուշահոտեալ, այլ ի հոգւոյն սքի. Լմբ. ապ:

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըսωδία, τὸ ὐσωδές. Suaveolentia, fragrantia. Անուշութե հոտոյ. հոտ անոյշ. և ունելն կամ բուրելն զհոտ անուշից. և իրք անուշահոտք (իրք կամ նմանութք). *Ծնօտք նորա... բուրեն զանուշահոտութե. երգ. ք. 13: *Պահեցեալոցս, ոչնչէ նուազ և ոչ ծխեցելոց, լինի ինչ անուշահոտութիւն: Ըստ հոտոյ՝ յանուշահոտութե գոլոր. շաց. փիլ. այաբ. Ն խմասփ: *Անուշահոտութե բաչխման ընդունակութե. Դիան. երգ: * Իւղ անուշահոտութե (այսինքն մեռոն). Ցհ. իմ. կան: *Իւղոցն անուշահոտութե. Աս որս. ա: *Բուրմանն անուշահոտաե. Ցհ. իմ. եկ: Պիտ: *Բուրեալ զանուշահոտութե սաղմոսաց: Զանուշահոտութե հոգևոր սնգոց. Խոր. հափ: *Քրի անուշահոտութիւնք երգեն. Սարգ. ա. պ. ք: *Բուրաստաներ զհոգեծաղիկ անուշահոտութիս. Ցհ. լի: *Խունկ անուշահոտ՝ առաւել յայնժամ բուրե զանուշահոտութիւնն, յորժամ ի հուպ մերձենայ. Ասն. պշ:

Եւ Աստուն զհոտ անոյշ, հոտոտութն զանոյշս. *Եւ ոչ յանուշահոտութե հոտոտելեաց երթան. Պիտ: *Անուշահոտութք ըմնգանցն գատապարտեաց ըզմարդն. Աբլ:

ԱՆՈՒՇԱՁԵՒ. ա. Անոյշ կամ գեղեցիկ ձևով և տեսլեամբ. * Բնոյրութիւնք անուշաձևք (լուսնի և արեգական). Շիր:

ԱՆՈՒՇԱՃԱՇԱԿ, ի, ացս. ա. Անուշահամ. քաղցրաճաշակ. *Ո՛վ ապաշխարութե, համեղ պտուղ անուշաճաշակ և գեղապագիւտ. Բրս. ապագ: *Ես եմ ապրիւրն կենաց, որ քաղցրագրեա է և անուշաճաշակ. Վրք հց. իգ:

ԱՆՈՒՇԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անուշանալն կամ ախորժելն մտաց և սրտի. հաճութե. հեչտութե. *Եթէ յայտգա անուշամտութե զհոտ երթայցես այնմ իրաց. Ոսկ. յհ. ա. 31. յն. ηδονή, suavitas, voluptas.

ԱՆՈՒՇԱՆԱՄ, ացայ. լ. Γλυκάζω. Dulcesco. Ὀζω. Oleo, odorem spiro. Անուշութե յինքեան բերել, և բուրել. քաղցրանալ. և հեչտանալ. անուշանալ. *Պետք մերդկան հրով անուշանայ. ՑճԽ. ի: *Որքան յերկայնէր, անուշանայր. Երզն. ծկի: *Անդի լինի՝ անուշացեալ հոտով և պտղովք. Կիր. ծ: *Ուր բուրիցէ հոտ ինչ այնպիսի, ամենեքին անուշանան: Ընծա իւղով անուշանայցեմք, և զնոյն կրից եմք յանձին: Արբենամբ և չուայտիմբ, և իւղովք անուշանամբ: Ագաթ ագաթ իւղոք անուշանալ. Ոսկ. ա. փիմ. ի: Ես յ. ա. 10: Ես էս:

ԱՆՈՒՇԱՕԱՑ. ա. Իբր քաղցրաձայն, քաղցրանուագ. *Կարգիաց ի ձայնս և յերգս անուշաձայս. ՃՃ:

ԱՆՈՒՇԱՓԱՓ, ի, ացս. ա. Ըωδιάζων. Bene olens. Տուօղ ղնամ և զհոտ անոյշ. ախորժ. հաճելի. զուարճացուցիչ. *Գինի անուշաբոյր կուսից. Զաբ. ի: 17: *Ցանուշաբոյր ուրախութիւն ոգւոցն. Փաբղ: *Նուագս անուշաբոյս սաղմոսաց. Վրք. ոգ:

Եւ կազմիչ անուշակաց, կամ քաղցրաձևնոց. հելվեաց, ընթերցի. *Ոչ գոյր նոցա խաչամորք անուշաբոյրք առանձինն, և ոչ հայապոյրք. Եղիս. է:

ԱՆՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. որ և ԱՆՈՒՐԵՒ. Անոյշ կամ համեղ և ախորժելի առնել. քաղցրացուցանել. զուարճացուցանել. անուշընծել. *Պտղք աղ են, որ անուշացուցանեն զնոխտութե հոգւոց և մարմնոց: Անուշացուցանեն զնա պահք ի ճաշակս սրբութե. ՑճԽ. է: *Անոյշ իւղովք երիեցելոց անուշացուցանեն զմիտս. Նար. երգ: *Բուրումն անուշահոտ խնկոց զամենեցունցն հոտոտելս անուշացուցանէր. ՃՃ: *Խնկոյնս անուշացուցոք զմեզ. Համաս. ասկ: *Իբրև զկերակուրս անուշացուցանս զնա ինձ գողտրիկ և հնչուն և սիրելի. Փիլ. լին: * Խորտկարարքն և սպասաւորք զկերակուրս այլոց անուշացուցանեն. Նիսս. լասս:

ԱՆՈՒՇԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ անուշացուցանէ. անուշարար. քաղցրացուցիչ, հաճելիչ. անուշընծող, համ պըտղոց. *Խըմոր անուշացուցիչ կերակրոյ, ոչ կերրակուր. Փիլ. էլ: *Գործեն զքաղցրութեին անուշացուցիչ. ՑճԽ. ը: *Ազ ամ համոյ անուշացուցիչ է. Շ. իգի:

ԱՆՈՒԵՄ, էցի. ն. Տ. ԱՆՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. * Առ զանազան խորտիկսն անուշ շէլ: Ազ անուշէ զայլսն. ՑճԽ. է. ի: *Զամենայն գաւռիս անուշիս: Չնչասուա կար ջուր նորին սղիւն հաճելիակ անուշ չեցեր: Թէ զգառնութիս իմ անուշեացես. Նար. իը. ւգ. ի:

ԱՆՈՒՐԻԿ. Տ. ԱՆՈՒՇԱԿ. * Ցաղէկ անուշիկ. Գնի:

ԱՆՈՒՐԻՉ. Տ. ԱՆՈՒՇԱՑՈՒՑԻՉ. *Ազ է անուշիչ խորտկաց. ՑճԽ. ք:

ԱՆՈՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γλυκύτης. Dulcedo. Անոյշ որակ. քաղցրութ. համեղութ. (իրք, կամ նմանութք). Ընդեղէն. հալավեղ. *Պաղոյն անուշութ. Ագաթ: *Մածնամբք ջրոց հաստծին անուշութիւնն մատուցանեն. փոպտ: *Անմեկնելի լինել յանուշութե վայելչեն. ՑճԽ. ծ: *Անճաւ են համեղութք քումդ անուշութ. Նար. ղճ:

ԱՆՈՒՐՈՒԹԻՒՆ. Ըսώδία. Suavis odor, beneolentia. Անուշահոտութ. հոտ անուշից. *Խունկ, կամ փայտ, կամ հոտ անուշ. Եղիի: Է. 28: Դան. Ք. 46: Բար. Է. 8: Սիր. իԳ. 20: *Եւ զայլ հումն հանդերձ անուշութք երիեցին ի կամացաս. Ա. Եզր. Ա. 12: *Ազգի ազգի անուշութե և ի գոյնագոյն ծաղկաց պսակեալք». յն. ազգի ազգի անուշահոտ յոյժ ծաղկօք. Ք. Դ. Է. 11: *Անուշութե իւղոց: Քան զամենայն խունկս անուշութ. Ագաթ:

ԱՆՈՒՇՕԴ. ա. Ուր օդն իցէ անոյշ. բարեխառն. *Բարի է երկիրս, և վայրքս անուշօդ, և բազմաջուր. Չէնոբ. (այլ ձ.

և անուշ օգա, և ջուր բաղում)։

Անուխ, ի, ից. տ. Անուխութն. *Ոչ պայծառութիւն, այլ անուախին հրամայութիւք զմերս. Ոսխ. յհ. Ի. 30։ *Ցանուախին ո՛մանք։ Ոմանք յանուախին. Պզմ. լԻ. լԳ։

Անուխանելի, լ-ոյ, լից. ա. Ἀδίδακτος. Quod non docetur, vel doceri nequit. Զոր չէ մարթ ուսանել. որ ինչ լինի առանց ուսման, կամ չանկանի ընդ մարդկային ուսմանց. Էոյէնիմէդ. *Առանուսանելին և խորհրդականն նոցա միտք լեալ և հաւատ։ Ոմն առնէ, և սերտէ զանուսանելիսդ խորհրդագործուքդ. Դիոն. ՁԺ, յ. Ի. Ն ԻԼ. Ի։ *Բնաւորականս անսերմք զմտերմէ զմտածուհին անուսանելիս. որպէս զողն ՅԺ ։ Զսրուի՝ բնաւորական իմն է և անուսանելի. իսկ ունակուն՝ մահաստատական է, և ուսանելի. Նխ. Բ։

Անուխմունն, սման, մունք, մանց. ա. որ և Անուխ. Ἀμαθής, ἀμαθέστερος, ἀμαθέστατος, ἀδίδακτος. Indoctus, litterarum rudis, imperitus, ignarus, indocilis. Որ չունի զուսումն գիտութեան տիրապետս, և ոչ ուսանիծ. անգէտ. տգէտ. տխմար. և Տգիտական. և Անխրատ. լսուվածք, ասասա լՓիփոյզ. օգոմոզ օլմայան, նագան, գապա. *Զորս անուսմունքն և յողդողդքն կասմ կորեն. Ի. պ. Գ. 16։ *Անուսումն զմեզ համարիալ բանբասիցէ. Խոր. Ա. 1։ *Ողբանօք որսան զանուսմունս՝ ի խաբեութեան. Եղիշ. Ի։ *Զդէմս գոլանան զանուսմանցն. (այսինքն պատրեն զաչս տգիտացդ)։ Անուսմանցն քանատրաց. Աստ. Ա. 5։ *Անուսումն բնութ, կամ ոչ փութաց ցեալք ուսանել։ Ընդ անուսմանն երկոյթս դժուարեալ։ Մեղուք անուսումն՝ բնութեամբ զխորխոն գործեն. Փիլ։ *Աճ ուրեմն և հսդին, թէև անուսմունքն ոչ կայծիցին։ Ըստ ձերո անուսումն բանիդ. Կիւրղ. գանձ։ *Թէպէտև անուսումն ոք եմ՝ ի վարդապետուէս ջան. ՃՃ։ *Անուսմունք և անգրագիտոք. Ոսխ. ս. Ի. 8։ *Աբանչելի ուսուցիչ (է), որ զանուսումնս և զծանրսմիտս վարժել կարացէ. ԿԱմաթ։

Անուխսուխմ. մերի՝ Չուսեալն. անծանօթ (ինչ). լսուվածք, լՓիփոյծ. *Սկսան զանուսումն լեզուան իսուել. Նար. յոՀԷ։

Անուխսուխմնաբար, կիմ Անուխմունաբար. ս. Ἀμαθῶς, ἀπαιδεύτως. Indocte, inperite. Իբրև անուսումն. տգիտաբար. առանց ուսման. *Անուսումնաբար քար ընդունին զառաքելական միսոն. Բրս. գԺ։ *Անուսումնաբար վարդապետել, կամ ասել. ԼՆ. Աստ. Կխրդ. գանձ։ Սրբ. հանգ։

Անուխսուխմնագոծն, գ-ունի, ից. ա. Առուեալ կամ կարի անուսումն. տգիտագոյն. անբանագոյն. *Ոմանք (՝ի կենգտնեսաց) իբրև մերձաւորագոյնք իմն՝ ի քան և յուսումն, և այլք ամենեին անբան, և անուսումնագոյնք. Աստ. Ե։

Անուխսուխմնագոծ Լինել. Συναμαθαίνω. Simul indoctum esse. Լինել անուսումն և տգէտ զոյգ ընդ այլոց. *Ոչ և մեք մոլորեացուք՝ անուսումնակիցք եղեալք նոցա. Պարպ. լԵ։

Անուխսուխմնութիւն կամ Անուխմնութիւն. գ. Ἀμαθία, ἀμάθεια. Inscitia, imperitia, ruditas. Անուսումն գոլ. տգիտութիւն. տխմարութիւն. տխմարուհի. անխրատուհի. ասասա լՓիփոյզ, անիլթ-ութիւն. նագանլըգ, գապալըգ, աՃիկլիւթ. *Այս ամենայն չարիք մնասանէն՝ի միտս մարդոյ անուսումնութիւն. Եղիշ. Ի։ *Տխմիսր անուսումնութիւն. Մ-ոխր։ *Անուսումնութիւնս յոր ինչ իրս և ձեռնարկիցէ, բնաւորեցաւ չիտնօթ յարուցանել. Պիտ։ *Ցանդգնութի՝ անուսումնութիւնս է ծնունդ. Աստ. ԹԻ։ *Մի՝ ի տգիտասկարուցոյնն թեակոխեսցէ անուսմունութիւն։ Փոխեալ՝ ի խրատս յանուսմունէ. Փիլ. Բագն. Ն իմասփ։ Լինին չարքն ախտք.. ի չար հրահանգից, յանուսմունէ, և ի չար ունակուէ։ Ռժշկելի է զանուսումն նուին ուսմամբ և մակացութ. Նխ. Բ։ *Երկչոտ և անպաստիան առնէ զանձն անուսումնէ. Ոսխ. յհ. Ի. 30։ *Ըստ այդմ անուսմնութիւնս. Սրբ. հանգ։

Անուխստեղ. ս. Ցանկայսս վայրկ. անգիտելի օրինակաւ. յանկարծ. *Մահ և ապականութիւն ըստ տգիտասս ինչ՝ անգոյ անուսուցք ի՝ներքս մտեալ՝ի բնութիս. Սահակ։

Անուխտ. ա. Իբր Անուսելի. *Չի ամբոխ մերկամասն զոլշ անուսս էլով, ի ժամս մերկամասի զոլշ տուլել. Մխ. ասաք. ծԷ. (այսպէս ընթերնուսք զգրեալն, Անբոխչան ուսեալով. որ իբր յակամայս եղաս որպէս ս. ԱՄԲՈՂՋԱՆ)։

Անուխտելի, լ-ոյ, լից. ա. Ἄβρωτος. Non edendus. Որ ոչն ուսի, զոր չէ մարթ ուսուել. անծամակելի. անախորժ. և Անգեւելակ յօրինաց. որ լսուածէր. էէնիվէդ. Անուսուելի է կերպ. . և ծաղիկն անուսուելի է. Սրբգ. յէ. Ծ։ *Հում միսն անուսուելի է մարդկան. Էջ. Ի։ *Զպտուղ քո բերիս անուսուելի. Մխ. ասաք. ծԷ։ *Զչիղոքր սեխին և զանուսուելին հեղուն. Վրդն. սղ։ *Զոմանս պիղծս, զորս և անուսուելի ասաց լինել. Շ. Ի։ *Ինչ և յաւանակ յանուսուելի անասնոց։ Ցանմաքրոցն և յանուսուելացն. ՃՃ։ Աճ։ ծն։ *Ոսկրսուս և անուսուելի (բան. այսինքն դժուարիմաց). Աճ։ պասէփ. յորմէ և Մագ. լԳ. Ն Շ. Ի։

Անուխր, լ. ա. Իբր ὁ Ὀυδαμοῦ. Qui nullibi continetur. Անուրեք. անուսուեք. *Չի է անպարագիր անկէտ և անսահման, աներբ՝ անոր և անվախճան. Շ. խասք։ *Անկէտ՝ անսահման, աներբ, անոր, անբովանդակելի. Գր. հր։ *(ԱՅյայ), անուր յանուրէ։ Անուրն գայ՝ի բեթլեհեմ. Ձէր. լԲ։ *Ո՛չ չամի անչափին, տեղի անուրին, կամ երբ անբաւին. Գանձ։

Անուխր, անոյ, ոց. գ. Κλοῖος, χρίκος. Vinculum, collare. Մանեակ կամ օղ՝ի փայտէ և յերկաթոյ՝ ի նուաճել զպարանոց մարդոյ կամ անասնոյ, որպէս և անցսպեցեալն ընդ քթիս. և Գործի տանջանաց. աղխ. և ՃարմանգԽակ նմանութիք՝ լուծ ծառայութ, ծանրութ, ևն. հոգւոյ, խասս. *Անուրս փայտեղէնս խորտակեցեր, և արարիդ ընդ այնր անուրս երկաթիս։ Դիոկ զանուր երկաթի՝ի պարանոցի քում։ Լուծ անոյդ նորս յաջողեացի. Եբէմ. ծԷ. 13։ Օր. ԽԷ. 48։ Դան. Է. 25։ *Կորացուցեալս իբրև զանուր զպարանոց քո. Ես. ծԷ. 5։ *Կապիցեն անուր՝ի քթիս նորս. Ցոբ. Խ. 21։ *Նմա որպէս կովու անուր և եղէգ պիտի արկանել. Փսղ։ *Կապեցաւ ծիծաղել վասն անդոյն (կամ անուրն) զոր ունէր. Ճ. Ա։ *Մի անուր յաւելուր կարկամեալ թիկանցս. Նար. ծԷ։ *Անուր՝ ծանրօղ վզին, որ ոչ կարէ՝ի վեր հայիլ. ԼԷ. Նար։ *Թողացուցանէ զանուր հարկաց։ Զանուր լծոյ ծառայութեն. Ցհ. լԲ։ *Օգտանեակք գահատրակին (են) անուրքն և ականջքն. Սիւն. ԺՏ։

Անուխրանխանիծ. ա. Ոչ ուրախ. Թոխծալից. տխրական. *Չով դուխ ՀՓՓԹաբլիչ անուբախանական տրտմուէ. Պիտ։

Անուխրեբ. ա. որ և Անուխր, Անուխցեբ. Անկարօտ տեղւոյ. և ոչ բռվանդակեալ ուրեք. *Անուրեք վայրիդ. Նար. ԽԷ։

Անուխրեբ. Զուսնօղ պտղի. անյարկ. անտուն. *Ա՛յր մի անծանօթ յամենեցունց, անոք, անուրեք. Լսող. Ի։ *Եւ ինքն իցէ անոք, անուրեք, անպատսպարան. Սրբ. ա. պ. Ի։ *Խմաստուն անինչ, անոք, անուրեք, նման է որդւոյն ՁՅ. Եսփգ. Ի։

Իսկ իմ. ծԷ. 9. *Ցանուրեք յանփաստուսս օգն հայելոյ ուրանայինս. τὸν μηδαμόθεν φευκτόν. իսմ ըստ՝ն. յոչ ուրեք փախչելի, կամ յոչ ուսուեք փախչելի. (զի օգն պատեալ է ամենայն ուսուեք.) կամ ըստ լո. յոյմ ոչ իւիք ոք կարէր փախչել։

Անուխրջ, անրջոյ. մանաւանգ (լծ. յին.

Անուխրջեբ, անրջելոյ կամ ջոց. ՀծՓոյ, կամ ծՓոյ. և հյ. անլուրջ). *Ովար, ὄνειρος, ὄνειρον, ὀνειράτα. Somnium, visus, umbra. Երազ. տեսիլ՝ի քուն. ցնորք. փՓշ, բաւյ, խէյալ. *Ցանուրջն եցոյց նմա. Ճ. գ։ *Անրջոյց հեզմունք. Վրփ հդ. ծՁ։ *Ցանուրջն գիսաւորուեն պարք լուսաւորացն զերկրպտագուել մատուցանէին. Պիտ։ *Ի քուն անուրջս ահագին տեսանել. Խոր. Ի. 35։ *Ի ձեռն անրջից տեսանել. Փիլ. այլաբ։ *Եւ ոչ յանուրջս ուրեք ազեին ըզմեսաս. Ոսխ. ՀՀ. Ա։ 1։ *Ըստ անրջից տեսուեն. Ցհ. լԲ։ *Զպատմուեիս երազոցդն, կամ զսլշոցդն մեկնութիս անրջից. Սրբ. Տարէբէդ։ *Ցանձային անրջից. Պիտ։ *Զօրութ անրջից. Նխ. Կոհ. ծԷ։ *Ցրիչ չնորից, յերևանակիչ անրջոց։ Ի տխրական անրջոց. Նար։ *Որ յանուրջս պտռնկեացի գիմաքութ. Կանտ։

Անուխրդ. ա. Որ չունի զոք օգնական. անտերունչ. *Անոք ուրեք յանօգնականաց (կամ անուրեք յօգնականաց) եր ,, .յն. յամայուրեք օգնականաց. Ոսխ. Հ. Ի. 4։ *Անոք անուրեք. Լսող. Ի։ Սրբգ. ա. պ. Ը։ Եսփգ. Ի։ Տես զքանան՝ի բառն Անուխրնդ։

Անուշ, ի, ից. ա. Ἀχαχος, κόσμιος. Mali expers, innocens, modestus. Որ ոչ ունի՝ի սրտի զչարութիւն. անկէ ցծ. անմեղագ. պարզ մտոք. անմեղ. տմերիծ. բարեսէր. պարկեշտ. *Են և՝ի մարդիկ անչարք և անխորամանկք. Կխրդ. գանձ։ *Զպարզամիտսն և զանչարսն յաչէտ չնորհօք ընու ՅԺ։ Բնութիք հանդարտք են, հեզք, և անչարք։ Ցուժամ միտք մարդոյ աննենդ և անչար լինիցի. Ոսխ. գԺ. Ն յհ. ա. 27։ Ի. 6։ *Անչար և պարզամիտ. Ի-ոխ։ *Ընտրէ՝ի թռչնոց զպարկեշտն ըզասատրական զանչարն. Մխի. վՆ։ *Զպարզամիտն և զանչարսն չնորհալի երեսագ երևեալ տեսանելոք. Ցծան։

Անշար. Ուր չիք չար ինչ. բարի. լաս. *Իր ժամանակ անչար. Եսփգ. ԽԷ։ *Սովոր եմք կոչել ժամանակս չարս և անչարս. Ոսխ. Ի. փխ։

Անշարաբարոցական, ի, ից. ա. Անմասն՝ի չարաբարոյութիւն. բարեբարոյ. բարեսէր. ողջամիտ. *Ցերկոսին անչարաբարոյական կամաք բարեպաշտեալ մերձեցայք. Ցհ. խհ. Երս։

Անշարականութիւն, ՚ի Ἀφθονία.

Անշարականութիւն. գ. Invidiae carentia, abundantia. Աննախանձութիւն. անսչաստ առատաձեռնութիւն. *Ոչ իբրև զկիսատպագիս, այլ իբրև զբարեբար առատ

մեծատուն անչարակնածութիւք ընդհակառակ զամենեցուն. Եփէս. խօսէր: *Ի ներքս մուծանի յարկինն առաւաւտիւք անչարակնութիւն ոյ. փիլ. այլաբ:

ԱՆԶԱՐԱՑՈՒԸ.Տ. ԱՆՑՈՒԸԱԶԱՐ.*Անհամանձ, անչարայուզ. Սինա. ագ:

ԱՆԶԱՐԱՑՈՒԸՈՒԹԻՒՆ.Տ. ԱՆՑՈՒԸԱԶԱՐՈՒԹԻՒՆ.*Անչարայուզութիւն անհամանձութիւն. Սինա. ագ:

ԱՆԶԱՐՈՒԹԻՒՆ.փ. Ἀκακία. Innocentia, simplicitas. Անմեղութիւն. պարզմտութիւն. և ներողամտութիւն. անդիւրազարութեան. *Անզգամութիւն է կասկածդ քո և անչարութեան ճանապարհիդ. Յոբ. ը. 6. (նոյնպէս և Ի.Ի.ի. և Օ.ոօ. և Սիմ.ի. որպէս թէ *Անզգայութիւն իցէ քոյդ անմեղութիւն ոյ. բայց կայ և յն. ἡ ἀκακία. չարութիւն:) *Հեռուանեցաւ և նմին անոխակալութեն, անչարութեան աղօթելով. Ճ. Գ: *Զարհուրեալ ընդ անչարութ ծերոյն, և՛. Վ.ի. հց. ը: *Ընթիս սիմէոն կանգնացն, զանչարութ, զպզպահս, զհմաստութ. կ.է.ի.:

ԱՆԶԱՐԶԱՐ. ի, լց. ա. Ἀπαθής. Passione careus, incolumis. Անչարչարելի. անընդունակ չարչարանաց. անկիր. անախտ. *Անչարչար ըստ բնութ ածութենէն է բան. Լ.ի. հանգ: *Անչարչար բնութի. Սինա. ի լ.ի:

Եւ Ազատ ի չարչարանաց կամ ի նեղութէ. անվիշտ. *Անչարչարս մնացաք. Նիւս. Ի.ը.որ: *Անչարչար մնայ հոգին ի խաւարութէ խորհրդոց. Վ.ի. հց. ծը: *Անչարչար ի պատուհասմունց. Գ.ը. է:

ԱՆԶԱՐԶԱՐԱԲԱՐ. ս. Ἀπαθῶς. Sine passione. Առանց չարչարութ լինելոյ կամ կրելոյ. *Ի գերեզմանին մերձ էր(ածութենէն) անչարաբար. ՃՃ: *Հանգերեա ժուժելով ոչ անչարչարաբար, և ոչ անզգայապես. Բր. յոանիս:

ԱՆԶԱՐԶԱՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՆԶԱՐՉԱՐԱԿԱՆ.Ի.*Չարչարեցաւ Հշմարտապես մարմնով, ամբողջ պահեալ զանչարչարականն իւր էութէն. Սարկ. Յոբգեղ:

ԱՆԶԱՐԶԱՐԱՆԿ. ա. Իբր Անախտ. անկիր. *Շարժուն բնական, անչարչարանք չարժուն. Վ.ի. հց. ի:

ԱՆԶԱՐԶԱՐԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց. ա. Ἀπαθής. Impatibilis. որ և ԱՆԶԱՐՉԱՐ. Անընդունակ չարչարանաց, և կրից, կամ ախտից. անայլայլելի. անախտ. անկրական. *Անչօշափելին, և անչարչարելին, որ վասն մեր չարչարեցաւ. Ա.Թագ. է: Ա.Կոր. ա. է. ը. ոթէզ: *Հաւատամ յորդին ոյ անչարչարելի ածութեան. Աֆոթ. Ի.ը: *Որ անչարչարելիդ, մարմնով եկիր կամաւ ի չարչարանս. Շար: *Անչարչարելի ըստ բնութէն գոլով չարչարեցաւ ՃՀամարատպես մարմնով նով. Սարկ. Յոբգեղ: *Չարչարեցաւ անչարչարելին չարչարելի բնութեա. Շ. ընդհանր:

Եւ Ἀκάκωτος. Nullo malo affectus. Ազատ յամէ չարեաց և ի չարչարանաց. *Անչարչարելի և անեղծ ոգի. փիլ. կն. ը:

ԱՆԶԱՐԶԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπάθεια, τὸ ἀπαθὲς. Impassibilitas, expertem esse passionis. Հակառակ չարչարել. ազատութիւն չարչարանաց կրից. *Չարչարանք նոքա մեզ անչարչարութիւնն է, և մահ նոքա մեզ անմահութիւն: Հաւատայ զչարչարելին անչարչարութէ: Ի չարչարեալ ոչ մարմնին զանչարչարութէ ցուցեալ. Ա.Կոր. ա. Ե ը: *Ջի տացէ մեզ զնոյն անչարչարութիւնն. Ա.Թես. Ի.ի: *Ի բնութէ իւրմէ՝ որ է անչարչարութ. փոփոխումն ընդունել ոչ կայ մի: Ածային բնութէն ունի զանչարչարութ և զանմահութէ. Շ. Խչ: *Ապա ուրեմն՝ թէև ասի մարմնով չարչարիլ, պահի և այսպէս անչարչարութ նորա, ըստ որում իմանի ած. Պաթաց. լԱ: *Չանչարչարութէ մարմնոյն՝ որ յետ կամաւորն մահուան. Լ.ի. ագ:

ԱՆԶԱՐՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Անախտութէ. *Որ զայսպիսի ուղղուն յանձին ցուցանիցեն, ՚ի մարդկեղէնն և ՚ի չարչարելի մարմնի երևեալ գաստի անչարչարութէն: Որոց չէ մարթ մինչդեռ աստէն ՚ի մարմնի իջին՝ զկրեշտահաց անչարչարութին կրել յանձին. Ոսկ. ՛. ա. 18. 19: * Բարձրացեալ ՚ի սէրն, և ՚ի հոգևորն տեսութէն, և յանչարչարութ: Ի գիտութին հասեալ, և յանչարչարութ. Լ.ի. ագ:

ԱՆԶԱՓ, ի, լց. ա. Ἄμετρος, ἀμέτρητος, ἀπέραντος. Immensus, infinitus, immodicus. Μεϑ' ὑπερβολῆς. Tantus, excellens. Որ չէք չափ. որ ոչն չափի. անքանակ. անսահմանի. անքան. կամ գերազանց քան զչափ և զսահման. և Անցեալ ըստ չափ. մեծ և առատ. կամ Բազում և սաստիկ յոյժ յոյժ: Զայ և զծածկոյց միայն ասի տիրապէս, իսկ զայլ իրաց պիտակաբար. լաի լսանելոյն. և լռելի ձայնս. էօլլինօ-պլ. հոփոսդ. *Որ վասն մեր ՚ի չարչարութ եկիր անչափդ ած. ժ.ի: *Մեծ է, և ոչ գոյ բաւ, բարձր, և անչափ. Բար. ՃՀ. 25. (ուր զսահմանն ոյ է բան. իսկ զայլ գերազգոն մնոք առցես): *Երկիր մեծ և անչափ: Զանչափ ջուրցն սաստկութէ ՚ի տոհմանել և յաւատապէս անչափս. Ես. իՃ. 18: Ճ. Ա. Ի. 2: ա. փի. ա. 4: *Անչափ լայնութէ վտանց. Նար. ծ: *Փառաւորեալք ՚ի չափս անչափս քոյն. ՅՃ. Ի: *Անչափից և անբաւից պատմութէ: Անչափ ջերմութէ կիմ ցրտութ. փիլ: *Անչափ խոնարհութ, կիմ անմտութ. Ոսկ: *Անչափ ալէտք. Յհ. կի: *Անչափ բանութէն օդոց: Անչափ նաւք. Պիտ: *Զօրք անչափ լուսեղինաց. ՅՃի:

Եւ որպէս Անչափաւոր, տարապայման. անկարգ. լուին անցած, ՃամՀէ Ժողով. օրանզդ. *Յանչափից հրաժարեալ՝ ՚ի ցրտոյ և ՚ի տօթոյ. Խոր. Ճ. 62: *Չափոյն՝ խնամք են գարմանացն, և անչափն՝ տանջանք և մահ. ՅՃի. Ի: *Գինի՝ չափաւորն պիտանացու է, իսկ անչափն է ընդ քաոսաստանդ. Սրփ. Ճ. յհ: *Յանչափէն փախչել պարտ է, և ընդ մէջն գնալ, զի մի անչափութէն գլեսցի. Նար. երփ: *Ի չափաւորս գտանիցին ոչ յանչափիցն երևանել սահման. Յհ. իմ. ոթ: *Յանչափն ձգտիլ՝ խմոյն ոչ հասի. Նար. ծէ:

ԱՆԶԱՓ, ԱՆԶԱՓՍ. մ. Ἀμέτρως. Sine mensura, vel modo, immodice. Առանց չափոց. աւելի քան զչափն. *Ընչափ իսկն դալ, կամ մեղանչել, կիմ յաճախել: Անչափ ծովացեալ. Խոսր: Սահման: Լ.ի. ագ. Ե էր ընդ: *Անչափ մեծարել. Ոսկ. յհ. ա: 1: *ՊաՀել կաց, բայց մի անչափ. Աֆոթ. ծէ: *Մի անչափ զայս գործէք: Յանչափ վշտանալոյ էլանէ մահ. Ոսկ. յհ. է. 16: *Ա յլ մեք ոչ եթէ յանչափս ինչ պարծեսցուք. Է. Խոր. ծ. 13. 15:

ԱՆԶԱՓԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. *Յանչափաբար առնելոյն: Անչափաբար ընդարձակեալ Թողուն յոտով. Յհ. իմ. ոթ. է. Ե է: *Յայտնելով զառատութէն Նորա պարգեւացն անչափաբար. Խոսր. գրփ: *Անչափաբար ընձեռեն. Մոթ. է: *Մեք չափաւորին եմք կատաղ. ոլպէս զի՝ Թէ անչափաբար մեզ յայտներ, ոչ ասէրեաք. Մոթ. ՚ի ծ.ի:

ԱՆԶԱՓԱԳԻՐ. գ. Ոչ չափեալ գրով կամ գծագրութէ. անպարագիծ. *Անչափագիր պատկեր. Նար. է:

ԱՆԶԱՓԱԳԻՏՑ. ա. Գաեսալն կամ հնարեալն աւելի քան զչափն. աւելորդ. *Զանչափագիտան ՚ի բաց Թողուլ նորա ձևուն կարգաց. Խոսրովիի:

ԱՆԶԱՓԱԳՈՅՆ. ա. Կարի ըստ չափ անյարմար. անհամեմատ. չոք լծէք գոսր. *Անչափագոյն բարեփառութիւք. Պիտ:

ԱՆԶԱՓԱԿԱՆ. ա. Որ ոչ կալեալ լինի ընդ չափով. կամ Ընդ չափ անչափութէ. *Անչափական բարձրութէն ոյ. Ագաթ:

ԱՆԶԱՓԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆԶԱՓ. *Անչափական վայրկեաք: Ի չափաւոր յայտնութէց զանչափական աներևոյթն. Ագաթ: *Անչափական պէր. Վ.ի. հց. իէ: *Անքանակ եմ, և չափից անչափական, այլ և Թզաւ միով չափիմ՝ Թէ ոչ մարդկան: Եւ զի ոսիւք է պարզական, և ոչ բանիւ անչափական. Շ. իմ եղաւ. Ն Խոսր:

ԱՆԶԱՓԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσυμμετρία. Proportionis defectus. Պակասութէ չափակցութէ. անհամեմատութէ. *Որպէս գերեզկութէ չափակցութիւն է մանանց և անդամոց և դնոց, այսպէս և տգեղութէ անչափակցութէ է նոցունց. Մոթ. ՚ի դիտ:

ԱՆԶԱՓԱՆԱՄ, ացայ. լ. Անցանել ըստ չափ. չափահել զչափ. լսէը անդինել. *Թէ անհմտաբար անչափանան, կուրացան հոգւով. Մի. ոոի:

ԱՆԶԱՓԱՊԻՍ. Տ. ԱՆԶԱՓԱՐԱՐ: Մերթ և իբր Առանց չափակցութեան. Ἀσυμμέτρως. *Խառնուածն անհմանիցն անչափապէս. Դիտ. ՃԺ.ոյ:

ԱՆԶԱՓԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Այցուցանել ըստ չափ. չաՃահսել յոյժ յոյժ. *Սատանայ զպիտանի և զչափաւոր զքաղաքսն՝ իւր խորհրդակցութէն անչափացոյց, և չար սրաբ. Լ.ի. ծը:

ԱՆԶԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Իբր Անչափակցութ. Ἀσυμμετρία. *Զրկուսին ուրեմն է չար, և Նուազոլէն և սակարութէ և անչափաւորութէն. Դիտ. ՃԺոյ. է:

ԱՆԶԱՓԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց. Տ. ԱՆԶԱՓ. *Ի ծոց իւր կրէ զմեզ անչափելի զօրութէքն. Աբէս: *Զո չափք անչափելիք: Մեծութէն անչափելի. Նար. ծէ. իէ: *Աբոսար անչափելի. Շ. եբէս:

ԱՆԶԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμετρία. Immensitas. Չուներն զչափ քանակի, տևողութէ, ևն. տաւաւելութէն, գերապանցութէն, անքաւութէն. յաՃախութէ անչափ. *Հանդիպեն յայն երկայն սուին յանչափութէ անդ. Ագաթ: *Զխորութէն զանչափութէ. Նար. իէ: *Ձափ երկին անչափութէ, և առ քեզ կէս է մին անձուկ. Պետիր: *Ըստպիտ Թէ անհունք անչափութէ. Ագաթ: *Անչափութէ կենդանեաց. Պիտ: *Անչափութէ հաւատոց, կիմ սասամ բանութէց, կամ խարանաց: Որպէս փոշի անչափութ. Ղևոնդ: Փորպ: Փիլ: Նար. ծէ: Զ.իր. ևի: *Դու ես գիտոյ բազմութէ մեղայ խոց, այլ գթութէդ քո յաղթեացէ անչափութէն նոցա. Ճչ:

ԱՆԶԱՓՈՒԹԻՒՆ. Ἀμετρία. Excessus mensurae, immodicitas, intemperies. Ելանէլն ըստ չափ օրինաւոր. տարապայման առաւելութէն կամ նուազութէն. լսէ լռահնչէը. *Լ ի է աՃնայն անկարգութէն և անչափութէ. փիլ. ևին. Ի. 23: *Արգելոյմ, ոչ զվարգապետութէն, այլ զանչափութէն. Ա. ոբս. ա: *Ի բաց փախչել յերկրպագութէց անչափութէց. Նիւս. Երփ: Խոսր: Սահմ. Ի. է: *Չհարկաւորն

յանչափութիւն ձգէ, զկերակուրն յորկորամոլութիւ. Լմբ. սղ:

ԱՆՉՈՒԱՆ. ա. ք. Առանց չուանի. ոչձիմախիչ, իխիչ. *կանխեցէք ի կախ կան անչըւան, չահէրն անձէիք ըզլոյսն ասո. Շ. յաոաքս:

ԱՆՉՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն. չգոյութիւն, առ ի չգոյէ. *Տարակուսեալք կասկին յանչքութիւ գրոց սրբց. փոբպ:

ԱՆՊԱԼԱՐՈՑ, ի, աց. ա. Անմատն ի պալարէ. անսպի. ամբիծ. անարատ. *Զաոաքինին և ակաոարեալն, և զանախտն և զանպալարոտն. փիւ. լին:

ԱՆՊԱԽ, ի, ից. ա. *Ադաստος. Intactus, illibatus. որ և գրի ԱՆՊԱԽԵԼԻ, ԱՆԲԱԽ. Ոչ բախեալ կամ ընդհարեալ. անշօշափ. անչոպախ. անվթար. անվնաս. անմերձ. անփորձ. ևս և իբր Անվախ. ապահով. անուսան. յէաք լի գոպձ. փոփանըլմամբ, էօրնեանմիմ. * (Զաարայ) պահեցաց անպախ և անընդհարկանելի (յն. միբատ):

Անքակ և անպախ և առանց հատանելոյ կապ: Զարմայեալ ընդ գեղեցկութիւն արգաւոն Հշմարիտն կուսի, և անշոպախ, և անպախ. փիւ. խմապն. Ե լին. Ք. 4: Գ. 111: *Ուիղ մի խոսոյ՝ անպախ պահեցար. Անյաղթ. Բարյր:

ԱՆՊԱԽԱՐԱԿԵԼԻ, լ-ոյ, լ-ից. ա. Ոչ իւիք պախարակելի. անպարսաւ. անսակըսանելի. *Զարգարեալ յուշաւ յաւիւ նուսոո անպախարակելի վարուցութիւն. Պիտ:

ԱՆՊԱԽԵԼԻ. տ. ԱՆՊԱԽ. * (Յամենայն փորձանաց՝ յոբ) անպախելի մնայր արիական ժուժկալութիւն. Ցծնակ:

ԱՆՊԱԿԱՍ. ա. Ἀνέκλειπτος, ἀνέκλειπτος, ἀδιαλειπτος. Non deficiens. Որ ոչ պակասէ. աննուազելի. անսպառ. Լմպ. նեղա. տիսկենդիչ, եսկիսիչ, լսկեղալ. *Գանձ անպակաս: Անպակաս գանձ: Մեծ ծուխի անպակաս: Աքանչելի ես զօրութիւն անպակաս. Ղկ. ծԲ. 33: Իմ. Ե. 15: Ը. 18: Յոոպն. ծԲ. 16: *Անպակաս ցաւք. Հա. ի. 2: *Անպակաս ունիմ զքէն յիշատակ յաղօթս իմ. Բ. փմ. ա. 3: *Անպակաս ուրախութիւնք, կամ լոյս. իմաստութիւն, պտուղ: Անպակաս լոյսի: Անպակաս մնայ ի լոսի. Ագաբ: Եսբիկ: փոբպ: Նար. լԲ. խԲ:

Եւ Ոչ պակասել. անհերքի. անդադար. *Թակոյկ անպակաս ի գինւոյ խոսնկոյ. Երփ. Ե. 12: *Անպակաս յառաջադրութենէ, կամ ի սաոնգութէ, կամ ի լոսութէ: Անպակաս գրութիւն եւրիկն. Նար. ի. ծԲ. 46. 46: *Անպակաս թեւրանով զԾծ ի վեր օրհնեին. ճ. ղ. Ը. 24: *Անպակաս ձայնիւ, կամ աղօթիւք. Նար. ԽԲ: Սարգ. յի. ծա:

ԱՆՊԱԿԱՍ. տ. և ԱՆՊԱԿԱՍԱԲԱՐ. } Ἀδιαλείπτως, ἐνδελεχῶς. Indesinenter, assidue, continenter. ἐν ἐκτάσει, in extensione. Առանց պակասելոյ, դադարելոյ. անհերքի. անընդմիջ. և Անդադար. յաշախ. յաւելժաբար. անընդհատ. միշտ. *Լուցքն առաջի սեռառն պնպակաս: Պատուցանիցէք հանապազ յողջակէզ անպակաս: Անպակաս յիշեմք միք զձեզ: Առաջի անկեալ Թաւալեին անպակաս զերիս աւուրս: Անպակաս զցայգ և զցերեկ պաշտեալ: Գոհանամք զնոյ անպակաս. Ղնա. ԽԲ. 3: Թոս. ԽԲ. 3: ա. Ղ. ծԲ. 11: Բ. Ղ. ծՁ. 12: Գծ. ԽԲ. 7: ա. Ռեա. Բ. 13: *Զպատարագին. մասն անպակաս մնալ ի խորանին. Ցհ. Խմ. եՂ: *Անպակաս յարուցանեա. Նար. Ը: *Անպակաս աղօթեցէք. Վբփ հդ. Բ: *Անպակաս կատարեալ իգործս յաղթերէ հանեալով. Փիւ. Նա. Բ:

ԱՆՊԱԿԱՍԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ անպակաս բղխէ. մշտահոս. *Զբաղձանս ծարաւոյ մարմնոյ անպակասաբուխ աղբիւրօք ընու. Վբրփ. երփ:

ԱՆՊԱԿԱՍԱԳԻՐ. ա. Անթերի յօրինուածով գծագրեալ. *Աշխատասակ առաքինութեն անպակասագիր նկարագրուին բարուք նմանութիւն. Դիան. Եւեղ. Ը. յն. ἀπαράγραπτος, զոր ոմանք խմանան իբր ἀπαράγραφος, այսինքն անպարագիր:

ԱՆՊԱԿԱՍԵԼԻ, լ-ոյ, լ-ից. ա. Որ ոչ երբեք կամ ոչ իւիք պակասի. անսպառ. յաւէժական. *Անպակասելի գանձ: Լբմմմմ անպակասելիւ. Նար. Ք. յԲ: *Զանպակասելի զանձատ պարգևան. Ոսի. յհ. Բ. 5: *Վայ անպակասելի. Վբփ հդ. Բ:

ԱՆՊԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Լիութիւն և առատութիւն անպակաս. *Անպակասութիւ հոյլի և գինւոյ. փոբպ:

Կամ Ընդհգհատ հանապազորդութիւ. որ և ՁԱՃԱԽՈՒԹԻՒՆ ասի. Ենդելեչισμός. Assiduitas, continuatio. *Ընդհակէգ անպակասութիւ. Թոս. ոց. 1: ԻԷ. 6.

ԱՆՊԱՀ, հք. ա. Իբր Անպախ. անվնաս. անվտանգ. անփուռ. *Սարգիհատեր անպահ պահանգաց. Նար. Խե:

ԱՆՊԱՀ. Ոչ պահօղ, հեղգ ի պահս. *Անպաղծութ և անպահս առնէ. Կանոն: *Անպատրաստ է, անպահս և անպաղծ. Ոսիբէոբ:

ԱՆՊԱՀԱԿԻՄ, հ-ցայ. ֆ. Իբր Ըմպահակէլ. ըմպահակել. յետս կասկել. *Զի՞ հեղգաս, զի՞ անպահակիս. Սբէբէր. ծ:

ԱՆՊԱՀԱՊԱՆ. ա. որ և ԱՆՊԱՀԱՊԱՆ. Ἀφύλακτος. Incustoditus. Ուր չէք պահապան կամ պահպանութիւ. ոչ բարուք պահեալ. անպատապարան, և անզգոյշ. *Իբր յանպահապան քաղաք. Լմբ. պոբփ:

Իսկ *Լեզու խոշոր և վատախօս, և անպահապան. փիւ. Նա. Բ: կամ *Պատապահան քանի տուր ինձ ով վճռաբան դու, և անպահապան. Աա որս. Բ. յն. փոքր մի այլազգ է:

ԱՆՊԱՀԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Աւազակք խորհին անպահելի առնել զայն՝ որոյ աղագաւ առնեն զդաւաճանութիւն. Ոսի. յհ. Բ. 3:

ԱՆՊԱՀԵՍՏ. Նոյն ընդ վվ. *Մի այսուհետև գործեալ Թողուցուս անպահեստ զվաստակեալն. Նեղս:

ԱՆՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՆՊԱՀԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ἀπαφυλάκτως. Անպահութիւ պատուիրանին չարացոյց զնա. Լք. ՁԲբ:

ԱՆՊԱՀԱՊԱՆ. տ. ԱՆՊԱՀԱՊԱՆ. *Զանկանչն անպահապան վասն բազմախոյզ իրաց աւելագործութիւ բարձեալ Թալեալ. փիւ. խմապն:

ԱՆՊԱՀՊԱՆԱԲԱՐ. } Տ. Ἀφυλάκτως.
ԱՆՊԱՀՊԱՆԱՊԵՍ. } Incustodite, temerarie. Առանց պահպանութիւ, կամ անձնաւթահ լինելոյ. անզգուշութիւ. անհոգութիւ. յանդգնաբար. *Անպահպանաբար մտանիլ սատանայի. Ոսի. էս: *Արդարն Նոյ ի գինւոյն իսկ անկաւ անպահպանաբար. Սբփ. ա. գ. Բ: *Անպահպանաբար յամենայն հայհոյութի ընթանալ, կամ հայհոյել. կհոբղ. գանյ. Է. Ե Ծ: *Զամենայն ասացի ձեզ յառաջագոյն, որպէս զի մի անկանիլ ձեզ անպահպանապէս. Ոսի. յհ. Բ. 32:

ԱՆՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՆՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. Զպահելն, չպահպանելն. զանցումն. *Ոչ սիրողին (՝նշանակի՝) անպահպանութի պատուիրանին է. Նանայ:

ԱՆՊԱՃԱՐԱՆ, ակը. ա. *Ἄπορος. Perplexus, difficilis. Զոր չէ հնար պաճարել կամ վճռորհլ. իբր անհնարին. կարի գժուարին. պէրէրիսկէ, պէճերմէի ֆիճ. Զամենայն ինչ. գիտեա՞ կարս, և ոլքան միանգամ յանդիարին և յանպաճարանս իրք կան առ մարդկան. փիւ. խմապն:

ԱՆՊԱՃՈՑՃ, ճուճի, ից. ա. Ἐυτελής, ἀκαλλώπιστος, ἄσκευος. Simplex, inculcatus, supellectilis expers. Օտար ի պաճուճանաց կամ ի զարդուց, ի յօրինուածոց և ի հանգերձանաց սպասուց. անշուք. անարուեստ. աղքատին. պարզ. անզարդ, անսեթևեթ. և Անկոզծ. ֆեսիճի, սոպէ, պոյադը, հիւաֆիկ. *Անպաճոյճ հանգերձք, կամ յատակք, կամ հաց, ընծրիք, ըսկիլիք. Եղն. գնդ: *Անպաճոյճ զգեստս. Զբբ. լԲ. Քանպաճոյճ ի ոտեղ թչխարաց. Լմբ. պոբփ: *Հնոտիս զգեցեալ, և անպաճոյճ. ՃՃ: *Որպէս ծառայ անպաճոյճ: Պարտ է անպաճուճ ձիւք վարիլ առ պէտան մարմնոյն. Վբփ հդ. ծԲ. Ե յ: *Փոքր ինչ նուազ ի գազանացն, որոց կենդանոյս անպաճոյճ և առանց պատրաստուցեալ, զանազանեալ. Աա որս. Ը: *Հաց անպաճոյճ, և աղ՝ խորսիկ: Տուն անպաճոյճ, և զգեստն նոյնպէս գուզնաքեայ, և առանց պաճուճանաց. փիւ. փեսոփան: *Անպաճոյճ բանք. Լմբ. սղ: *Ի ստոյգ ձշմարտութենէն, և յանպաճոյճ միամտութեն. Վբեոբ. Ե:

ԱՆՊԱՃՈՒՃԱԲԱՐ. տ. Ἁπλῶς. Simpliciter. Ἁπλάστως. Sine fuco. Առանց պաճուճանաց, կամ սեթևեթից. անշքաբար, և Անկեղծաբար. պայադըճա. *Շրջելով անպաճուճաբար, և առանց սեւելոր գաց. Խոբ. Բ. 83: *կեանք այսպես պարզաբար, և անպաճուճաբար. Աա որս. Ը: * (Մագդաղենացին) անպաճուճաբար պատմէ զամենայն աշակերտացն. Ոսի. յհ. Բ. 39:

ԱՆՊԱՃՈՒՃԱՆԱՆ. } Տ. ԱՆՊԱՃ.
ԱՆՊԱՃՈՒՃԵԼԻ. } ՃՈՑՃ. *Շաւղաբ չրջեցան անպաճուճանական. գնդ: *Որ ձշմարտութենէն իրք են, անյարդարեալ և անպաճուճեալ են՝ քնութենէ զարդարեալ. փիւ. եւ:

ԱՆՊԱՅԱՋԱՏ. ա. Զրկեալ ի յաջող գուէն որգուց յորդիս. անձնետ. անունդ. անյաջողդ, պաոակ լճայածք. *Անպայազատ զաւեննացն հրամայէ առնել զտոհմ. Խոբ. Ք. 29:

ԱՆՊԱՅԹԵԼԻ. ա. Որ ոչ պայթի. փուլտաղ. *Լինի անպայթելի. Շ.իբ:

ԱՆՊԱՅԾԱՒ. ա. Ἀλαμπής, Splendoris expers, obscurus. Անմատն ի պայծառութենէ. անճաճանչ. անպատպարափայլ. նուեմ. անշուք. պլսոոր. *Աչք այնպիսեացն (մանաւանդ) ցամաքք և անպայծառք. Բբս. տախ: *Փառս անպայծառս: Անպայծառ յերեքկին լուսոյն, և ի ձշմարտութէն անլոյս. Աա որս. Ք. Ը:

ԱՆՊԱՅՄԱՆ. ա. Ոյր չէք պայման և չափ. անչափ. անքաս. և Տարապայման. ֆիքրէի. *Անպայման պատճէնք ընծուէ: Անպայման ուրախութէ. Ագաբ: *Անպայման առք. Մագ. իԲ: *Պարարեալ անպայման և պղտորեալ խորհրդով. Մագ. ծԲ:

ԱՆՊԱՅՄԱՆ. տ. Անչափութէ. անպատմելի օրինակաւ. յանչափս. յոյժ յոյժ. իՁբ: *Անպայման պատճէնքն լինէր երկիրն հայոց. Ագաբ: * Հրճուէր անպայման. Մագ. Ք:

ԱՆՊԱՆԾԱԼԻ • *Ἀσεμνος. Inhonoratus, indignus, impudicus. Ոչ իւիք պանծալի. անպատիւ. անարդ. անպարկեշտ. ամօթալի. * Ընպանծալի իրք (կուռք). Փիլ. ք • բան: *Ո՞ւր ոգեկոչն և անպանծալի • Նար. խԵ:

ԱՆՊԱՆԾՈՒԹԻՒՆ • գ • Զպարծելի. անփառասիրութիւն. *Մխով բանիւ զանց առնեն աւետարանիչքն, թէ զքաղաքն բժշկեաց, զի անպանծութիւն ուսուսցեն Երեք • Տաղ:

ԱՆՊԱՀԱՏԵԼԻ • ա • Անարժան պաշտելոյ, անպանծալի. *Զմեհեանս նոցա քանդեալ անպաշտելիս • Ս•ին: Ն ճ • Ա:

ԱՆՊԱՏԱՌԵԼԻ • ա • Ἀρράγέστατος • Non fractus, haud fragilis. Որ ոչն պատառի • անխրամատելի. անջարելի. *Ա՛յսոքիկ անպատառելի եղիցին պարիսպ առ գերժողացն ընդացս. Բրս • յ՛ի • ԱԷՔՆԿ:

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆ • Տ • ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆ • *Անպատասխան եմք առ օրէնսդիրն • Լմբ • առաւ • (Նոր Հ • անպատասխանի): *Անպատասխան եմք ի հակառակել • Լմբ • պԲԳ:

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ • գ • Անպատասխանի ունայն • պատճառնումն • *Ցամբարիշտսն ած և արուեստից զնոսա յանպատասխանատուութիւն. Եւ Իս. ԼԸԼԲ:

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼԻ • ա • Այն ինչ՝ որոյ չէ մարթ պատասխանի տալ հակառակ • *Վկայութիւնս անպատասխանելի էր հրեիցն • Ո•ի • գԺ:

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆԻ • ա • Ἀναπολόγητος • Inexcusabilis. Որ չունի տալ պատասխանի ի ջատագովուն անձին • ախիբերան • կարկեալ • ամօթապարտ • * Անպատասխանի եմ յամենայնի • Ըա: *Եղեալ անպատասխանի յաջմէնայնի • Փարպ: *Անպատասխանի վճռապարտ • Նար • խԸ:

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆ • Ոչ տուօղ պատասխանն • լուռ • անկարօտ պատասխանի տալոյ • *Ընդդէմ բռնագատող գիւաչն խորհրդոյ՝ բանականն միտքս անլռելի եղէ, և անպատասխանի • Լմբ • ոչ: *Որք սպասին զսնձինս իւրեանց բարեպաշտ հոգւովն անպատասխանի կան • Կլէմաք:

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆ • Անարժան պատասխանւոյ • *Զայս գիր ընդերցեալ՝ անպատասխանիս զնոսա առնէր • ասէ • ես զվնաճառանէի առեալ • Ս•ին:

ԱՆՊԱՏԱՐԱԳ • ա • Երբ ոչ ւնայէլի պատարագ • *Առաջաւորքս անպատարագ, և անվերծանուէ: Առաջաւորաց պակաս, ասունց ընդերցուածոց և անպատարագ • Տօնակ:

ԱՆՊԱՏԱՐԱԳԵԼԻ • ա • Որ ոչ է պատարագելի զնմանէ ըստ զոհից • անարիւն կամ անմահ, և՛ի վեր քան զզոհս • *Անպատարագելի գառն • ԻԳՆ: *Քահանայութեն անպատարագելի ոչխարին • Շ • ապէն:

Եւ Անձը ըստ օրինաց, զոր չէր օրէն զոհել • *Անպատարագելի իրրու զնշ • Սրփ • յ՛ի • Ք:

ԱՆՊԱՏԱՐՈՒՆ • ա • Ոչ լի • անկատար (աւուրբք) • *Անպատարուն, և ոչ յանիգ հասեալ աւուրցն • Մագ • Ը:

ԱՆՊԱՏԵՀ, ի, ից • ա • *Ἄτοπος, ον. Absurdus, um. ἄλογος, irrationalis. Ἀνεպιτηδειος. Non idoneus, ineptus. Անպատշաճ. անձահ. անտեղի. անքանաւոր • ամօթալի. յոռի • Էօլոռ•, Էաթբ•ա•, ա պԷ • տես Յ•Բ • Ք • 8: ԻԷ • 6: ԼԸ • 21: Գծ • ԻԷ • 27: ա • Իոբ • ծա • 6: *Գործիչ այնոքիսի անպ տեհից: Զօրինակ պիտոյ լոյն յանպատեհ իրս դարձոյց • ԵՂԻՒ:

*Անպատեհս ինչ ուտել: Ոչ ցանկալ ինչ անպատեհից • Սահմ • Ը • ծԸ: *Մի մոա ծեր անպատեհ կարծեաք • Բրս • ծՆ:

ԱՆՊԱՏԵՀԱԲԱՐ • Տ • Ἀνεπιτηδείως. Non idonee, inepte. Ոչ ըստ պատշաճի • ոչ օրինաք • անյարմարապէս • *Մարմին թէ պատեհապէս կազմեացի, գործակից լինի անձինն • իսկ եթէ անպատեհաբար, խափանի • Նիս • բՆ:

ԱՆՊԱՏԵՀԱԿԻՑ • ա • Ἀσύμβατος. Non conveniens, non cohaerens. Անյարմար և անդիպ առ ի լինել ի միասին • անմարթ • *Ոչընդունի և հիւանդութիւն ի նոյն անպատեհ հակիրճք են, և անհակիրճք • կԻ•ԻՂ • գՃԺ:

ԱՆՊԱՏԵՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի • Ն • Անպատեհ գոլ ցուցանել • յանտեղութեի տանել • *Ոչ է պարտ ի նոցա կարծեացն անպատեհ հայցուցանել (զբանն) • Ան • պՀԲ:

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ • գ • Ἀτοπία. Absurditas. Ἀνεπιτηδειότης. Ineptia, ineptitudo. Անպատշաճութիւն • անտեղութեի • անյարմարութի • Էօլոռ•ԼՀ•գ • *Տեսաք, յորպիսի անպատեհ հնարի եկիւ չկրնալ ըզբանն • Վայ անպատեհութեն, որպիսի բանս խօսին • ցՀս և գյուշախուն անպատեհութեն • Ո•ի • գԼ • Ն ԷԲՐ • Ն Տիս • Ն Դիս • սԲԵԳ: *Գործք անպատեհութե • Լասպ • Ք: *Մարմնոյնին ընդ անպատեհութե գործարանին • Նիս • բՆ • Ք:

ԱՆՊԱՏԵՐԱԶՄ • ա • Ո՛Ἀπόλεμος. Bello carens. Ազատ ի պատերազմէ, կամ ի փորձութէ • * Անպատերազմ գոլով քո՝ ոչ ունիս զայնպիսի վարձս • Վրս • Հդ • Ը: *Տիս (կոչէ) զանպատերազմ առաքինութիւն: Անպատերազմ կանիկ յիմացուածս • Լմբ • ոչ:

ԱՆՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ • ա • Անկռիւ. խաղաղասէր • (պատուհասիք) խաղաղապարք զանպատերազմականն • Սկա • լմբ:

ԱՆՊԱՏԵՐԱԶՄԱՒԻՐ • ա • Ըստ չի • անպատերազմ • Ἀπόλεμος. Imbellis, inhabilis ad bellum. և Pacificus. Որ ոչ սիրէ զպատերազմ, այլ զխաղաղութիւն, մանաւանդ առ սակաւք • իբր անարի • *Անպատերազմասէր և չվերատես և կանացի բարք • Հեշտասէր և անպատերազմասէր միօք վարեալ • Եա • Ար • ա: յորմէ և Աբծր • ա • 3 • Ն 4:

ԱՆՊԱՀԵՐԱԶՄԱՓՈՐՁ • ա • Անփորձ պատերազմի • *Զօրաժողով եղեր ի վերայ քաղաքաց անպատերազմափորձ հեզլենացոց • Պամ • ալէփ:

ԱՆՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼԻ • լծոյ, լեաց • ա • Ἀπολέμητος. Inexpugnabilis. Անմարտելի • անառիկ • անպարտելի • ՃԷՒ իւն ալեւտաչ • *Պարիսպ անպատերազմելի • ՃՃ: *Անպատերազմելի էր ամրոցն • Աբծր • Ք • 17: *Զամենայն պահպանել անմարտնելի և անպատերազմելիս • Դիտ • ա՞ծայ • Ը:

ԱՆՊԱՏԵՐԱԶՄՕՂ • ա • Որ ոչ պատերազմի • անկռիւ • հանդարտ • *Պարտեացն սաստնայ անպատերազմող ձեռագ՝ արգաւրոցն ազօթիւք • Լէ • ա՞ծաբ:

ԱՆՊԱՃԱՆԱՆ, ի, ից • ա • Ἀκίνδυνος. Sine periculo, tutus. Որ չկայցէ պատիժ կամ վտանգ • *Զի մի յորժամ լսիցես՝ եթէ յոռի յոռին արուսքս ընկիցին, մի՛ անպատժական ինչ զկորուսան համարիցես • Ո•ի • Տ • Ք • 22:

ԱՆՊԱՏԻԺ • ա • Տ • Ազատ ի պատժոյ • անպատուհաս • անպատժական • ՃԷՊՈՀԸ • *Ի բազմապատիկ յանցանսն մնայր անպատիժ • Լմբ • ոչ: *Ձէ անպատիժ այսպիսի օրինակս ի մէջ բերել վտան ես • ՍԷԲԷՐ • ա: *Ի մարմնական աւուրսն և յանծայինն՝ արդարն անպատիժ է • Լմբ • առաւ: *Անպատիժ արձակել • Սկա • լմբ: *Զգաստոցս (սրսկ) անպատիժս ։։ այսինքն առանց պատժի կամ պատժելոյ • Նար • գանչ խԸ:

ԱՆՊԱՏԻՐ • ա • Իբր *Ἄδολος. Doli expers. Ոչ պատրոյ • անուտ • Ճշմարիտ • ուղիղ • ուր չկը պատրանք կամ ստուտ • ալ • փաՒմաչ, հիւանդիչ • *Զի նա աննենգ է, և անպատիր • Սրփ • յ՛ի • Ը: *Անպատիր կոչեսին • Նար • Ճ: ուր Լծ • *Անխոտ և անստուտ է, զորտսեմս վասն քո ։։ *Անպատիր արուեստից • Նար • ղ: * Անպատիր կեանք • Խոր:

ԱՆՊԱՏԻՐ • Ἀνεξαπάτητος. Erroris expers, haud obnoxius fraudi. Որ ոչ պատրի • անխաբելի • աննենգելի • ալածանաչ • *Չտայ խաբել, այլ անպատիր միացեալ լինի • Խոր: *Անպարտելի քաջութեաբ, և անպատիր զգաստութբ: Ա՛ռ կամին անպատիր • Նար • յԸ • Ն ծԲ: *Անպատիր գաւառուքն երկնայինն ևեթ վարի գաւառաւան • Մխ • Դա: *Ոշներ զմարմին իւր անպատիր յաՒենայն սահեցմանց կենցաղոյս • Ճ • Ա:

ԱՆՊԱՏԻՒ, տուի, ից, ոց կամ աց, օք • ա • Ἄτιμος, ἀτιμότερος. Inhonoratus, vilis, ignominiosus. Որ չունի զպատիւս • ոչ պատուհալ, կամ ոչ պատուելի • անշուք • անարդ • ԲՒՒԻԳԱԲՂԸ, ալՀԳ • *Մի անպատիւ (լինիր) պատկերն հնացեալ • Նար • յԸ: *Ցանպատիւ ծառայութիւնն արտաքս եղեալ գտաք • Բրս • գԺ: *Ոնք ի պատուական նուէնայն, և որ յանպատուէն • Նիս • էրգ: *Նուէնովք անպատուօք (կամ ովք) կամ պատուհասկեղովք • Շ • հէնչ: Դիտ • էրի • Ք: * Փսահանայական պատիւն կոխան եղև անպատուհին • Լմբ • պԲԳ: *Զկնի որկորից զուգապատուացն, մանաւանդ թէ անպատուոց (կամ անպատուաց), նմանապէս և ի բաց ընկեցելոցն • Աա • ոբս • Ը: *Ցանպատիւ տեղւոջ • Վրս • Հդ • ծԲ: *Ամաչեցոյց զանպատիւ զգեսնն • Ո•ի • Տ•ին: *Ընդդէմ անպատիւ հրիւին զինուորին • Շ • ա • յԺ • Ի: *Կապեալով, և անպատիւ բանս խօսելով • Լմբ • ոչ: *Զնկնաւ՝ ի խոնարհութեի, և յանպատիւ տապալեալ: *Նեղուի որովայնի ... անպատիւ և անվայելուչ լսելոյք • Կլէմաք:

ԱՆՊԱՏԻՒ ԴՐԱՄ • իբր խարդախեալն • գաւել ։ Մխ • Դա:

ԱՆՊԱՏԿԱՆ, ի, ից • ա • } Ἀνεպιτηδειος.
ԱՆՊԱՏԿԱՆԱՒՈՐ, ի, ից • } Ineptus.
ԱՆՊԱՏԿԱՆԱՒՈՐԵԱԼ • }

Անյարմար • անվայելուչ • անդէպ • տեսս և անպատեհ • *Ցանպատկան նիւթոյ • Լմբ • ոք: *Անպատկանաւոր նիւթ • ԻՓՆ: *Անպատկանաւորք արժանիք ձայնս • ՊԻՔ • *Մարմնոյ ուրուք անպատկանաւորելոյ առ ընդունել զանձնաւորական ազդմունս • Սահմ • Ը:

ԱՆՊԱՏԿԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ • } Ἀνεպιτηδειότης. Ineptitudo. Անյարմարութի • անպատեհութի • *Աշխարհն քնութեի ոչ երբէք որոշէ զինքն ի մարդոյ, բայց եթէ յանպատկանաւորէ մարդոյ • Ցանպատկանաւորէ տեսարանացն • Արուեստ ըստ նուաւորէ տեսարանացն • Արուեստ ըստ իւրում բանին անսխալ է, իսկ վասն հնարակային անպատկանութե հնարի ոմոյ գոլ • Սահմ • Ը • ծԲ:

ԱՆՊԱՏԿԱՒ, ի, ից • ա • Ἀναιδής. Impudens. Ἀναίσχυντος. Inverecundus. Որ ոչ պատկառի • անամեծ • լկրտ • անԷրէս • սրնանոյ, սաղանոյ • *Մերկոյ ան պատկաւս՝ քո բարձրուհ: Կերտ անպատ-

կառ. Նոր. իէ. ծԸ: *Ոչ ունելով զերկիւղ քո ԱՐ, և անպատկառ՝ի մարդկանէ. Ըմր:

ԱՆՊԱՏԿԱՌ. Պարզերես. աչալուրջ. համարձակ. անաչառ. պանծալի. ուր չէք տեղի ամօթոյ. ՃԸրմկԷրԷս. *Անպատկառ դիմօք, անդադարեալ ՃեպովՀ: Անպատկառ խօսնակք: Անպատկառ յանդիմանիչ. Նոր. Խ. Ե ա-ա-փ. Ե յԸ: *Ջնա ածել մեզ անպատկառ՝ի պատասխանիսն վկայ. Մ-փ. Ք: *Անպատկառ քննութիւն իրաւանց. Խոսր: *Անպատկառ ճգնուհից. Նոր. կ-ս:

ԱՆՊԱՏԿԱՒ. ՛Ս. } ՛Αδησωπήτως. Sine pudore.
ԱՆՊԱՏԿԱՒԱԲԱՐ. } Անամօթաբար.
ԱՆՊԱՏԿԱՒԱՊԷՍ. } Անամօթաբար.

և համարձակապէս. անաչառապէս. *Անպատկառ ընդդէմ սրտից՝ի խայտառակս կանս անկեալ. Լ-ա-փ. Ը: *Անպատկառ պարծել, կամ աղաղակել, կամ դասանել. Մ-փ. ծԸ: Լ՛Ը. ՈՂ. յԸ. յԸ: *Անպատկառաբար մերկանալ, կամ գլուխ ամբառնալ. Վ՛ր. հ. յ: Նոր. հԸ: *Անպատկառապէս սրերձանալ, կամ մատուցանել. Նոր. Ի. հԸ: *Անպատկառապէս սուդանանել. Լ՛Ը. ՈՂ. ևն:

ԱՆՊԱՏԿԱՒԱՑՈՑՑ. ա. Որ ցուցանէ ինչ մի առանց պատկառելոյ. իբր Անամօթ, և իբր հանդարտակ, ազատաբեմ. *Առ միմեանս անպատկառացոյցք են սիրոյ ծառեցեն. Յհ. խ. պա-Ղ: *Անպատկառացոյցք ՈՐ հարքն երկուց քնութեանց քոց ՈՐծայնոյն և մարդկայնոյն լեալք. Յհ. խ. Էր-:

ԱՆՊԱՏԿԱՒԵԼԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՊԱՏԿԱՒԱՊՏԷՍ. *Անպատկառաբերլապէս մուսացմամբ աներեւութացանել զսպասաւորութեան. Մ-փ. Նչ. ԷՒԷչ:

ԱՆՊԱՏԿԱՒԵԼԻ. Տ. ԱՆՊԱՏԿԱՒ ըստ ՈՐ Նչ. *Կշտամբիչս ՛ինձ գոյացուցի անվրաս և անպատկառելիս. Նոր. Խ-: *Երեսք պարզք և անպատկառելիք. Նոր. հա-: *Առնուլ անպատկառելի և առանց ամօթոյ զպարգևն. Փիլ. Ւհ. ծԸ: *Անպատկառելի է գառաստանն. Փիլ. Լ՛Ի. Ք. 5ձ:

ԱՆՊԱՏԿԱՒԱՒԹԻՒՆ. գ. ՛Αναίδεια. Impudentia. Ձպատկառիլն. անամօթութիւն. անբէառ-ութիւն. ա-ա-ըւէԸ. էԽէպՒԽւԼԻ+. *փոքր համարեցաւ քամ՝ զանպատկառութիւն՝ի հօրէն, և եղև՝ի յանէծս. ԵՀԸ. գ-ղ: *Հեռեալ լինին զերկնաւորքն՝ անկարգութիւն, անպատկառութիւն, անպարկեշտութիւն. ԱՀԽա. ա-ա-փ:

ԱՆՊԱՏԿԵՐ. ա. ՛Αμορφος. Informis. Որոյ չէք պատկեր ցգալի. անտեսանելի. անմարմին. *Ցորժամ անպատկեր աստուած, զի անմարմին է՝ կոչի անպատկեր. ՍԸ. ԲԸր. Ե:

ԱՆՊԱՏՃԱՌ, ի, ից. ա. ՛Αναίτιος, ον. Non causa, non habens causam. Որ չէ պատճառ իմիք. պատճառ չունի. ԱԼԳԼ գԷյԼ. *Օրհնեալքն՝ բարին որպէս ամենայն բարեաց պատճառ, որպէս չարեաց անպատճառ. ԴԻՈՆ. ՈՁՈՑ: *Անպատճառագիտ միշտ իմում կորսեան. Նոր. ԼՀ: *Անպատճառ է չարեայ ՈՁԸ. Բր-. չոր:

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. Որ չէ պատճառեալ յայլմէ. ԱԽՈՒՀԱՒՈՒԹԵԱԼ ստորոգելի հօր ՈՒՅ, որպէս ոչ ծագեալ յայլմէ անձնէ, ոչ ծնեալ, և ոչ բղխեալ. *Եթէ մեծ է հօր ոչ յուժելն լինել, ոչ ինչ նուազ որդոյ յայնպիսւոյ հօրէ (գՂ). վասն զի անպատճառն վիճաւոյն հաղորդի, և յանպատճառէն (է). Ա- որ-. Ք: *Հայր անպատճառ է, և պատճառ. որդի յանպատճառէն, և պատճառ. հոգին յանպատճառէն, և ոչ պատճառ. Ի գԷր- հղ. փՒՒ-. Տ՛ա և ԱՆՍԿՅԶՐՆ:

ԱՆՊԱՏՃԱՌԱԲԱՐ. որպէս Անեղ, հաստարակ երից անձանց. *Պլատոն ասէ, մի է պատճառ ամենայնի, և ինքն անպատճառ է. ՈՒԼԻՓՈ: *Հայր է պատճառ անպատճառելոյ, որդւոյ ծննդեամբ՝ հոգւոյն բղխմամբ. Շ. խոսփ: *Որ բոլորից ես պատճառ էիր, անպատճառելոյ, և ոյոց պատճառաս. Շոր:

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. Չունօղ զպատճառ արարչական, կամ վախճանական, կամ ապայուղական, և կամ իրաւացի. ԷԼԷՊՒՒ, ՀՐԻԼԷՒՒ. *Ոչինչ անպատճառ լինել տայ ի՛ի մէնՀ. փԼ. ՒՒ. Ք: *Անբան արհեստք լսին, այսինքն ոչ անպատճառք. քանզի ոչինչ է արհեստ, որ ոչ ունի պատճառս: Չմտալեթի է միոյ իրի անպատճառ գիտութիւն, ոչ գիտելով զպատճառն: Ի ձեռն տեսականին և բանի գայ՝ի գործականն, զի մի անբան և անպատճառ եղիցի գործականն. Ս-Ղ. ծա. ծՀ. ծԼ: *Անպատճառ սպանումն. ՆԽ-. Բ-. ԼՀ: *Անպատճառ օգտոյ. Նոր. Խ:

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. Որ ոչ սայ պատճառս բամբասանաց. անմեղ. անվնաս. անմեղադրելի. *Անխիղճ և անպատճառ իցեն առ հեռաւորս և մերձաւորս. ՑՃԻ. ծԼ: *Չի գու անպատճառ և անխոչտանկելի իցես. Պփ. ՈՂԷ+:

ԱՆՊԱՏՃԱՌ. Տ. Առանց պատճառի. իբր անչայտ ծագմամբ. ինքնին, և վայրապար. *Ընդն և ջուր, որ անպատճառ այսր և անդր հոսի. Խոր. Ֆ: *Թագաւորն անպատճառ լի ցասմամբ կայր. Լ-ա-փ. ՀԸ: *Եթէ այրն անպատճառ թողու զկին. ՄԽ. ԴՓ:

Եւ Անվրէպ առանց կարեւոյ պատճառիլ լինչ. հարիւա. *Աչս բան առ հոռոմսն սովորութեամն է, զսակի անպատճառ հաղորդելի. Լ՛Ը. պԲԳ: *Պատարագ մատչի անպատճառ. Տծոց:

ԱՆՊԱՏՃԱՒԱՒՈՐ. ա. Չունօղ զպատճառ. և Տարադէպ. *Անպատճառաւոր ծապր. Նոր. Խ:

ԱՆՊԱՏՃԱՒԵԼԻ. ա. Իբր ՛Ոչ պատճառ. անսպաւելւա. անմեղ. ՛Αναίτιος. Non causa, insons. պաՓՃա- ՀԸղՂ. *Ած բարի է, և բազմայ (այսինքն չարեաց) անպատճառելի. Ճ. Ա: *Մի պատճառեր զանպատճառելին. Բր-. ընԷՂ:

ԱՆՊԱՏՄԱԲԱՐ. ՛Ս. ՛Αφράστως. Modo inenarrabili, inexplicabili. Անպատմելի կամ անԹարգմանելի օրինակաւ, անձառաբար. *Գիրք սքէ ՈՐծ անպատմաբար՝ի հօրէ քարոզեն զանն. Ա-. Ք: *Ծննեալն՝ի վերուստ՝ի հօրէ բանն անձառապէս՝ անպատմաբար. ՊաբպՓ. ԼՂ: *Աստ բազմապատիկ, և՝ի հանդերձեալն անպատմաբար. Խոսր:

ԱՆՊԱՏՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անպատում. անպատմելի. *Անպատմական պատկութիւնս. Նոր. Խ:

ԱՆՊԱՏՄԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՊԱՏՄԱԲԱՐ. *Ծննեալ՝ի վերուստ՝ի հօրէ անձառաբար անպատմապէս. Ա-. ՈՐ:

ԱՆՊԱՏՄԵԼԻ, լ-ոյ, լ-ից. ա. ՛Αφραστος. Inenarrabilis. Անպատում. անԹարգմանելի. անձառելի. անասելի. անբաւ ցասրելի. փԼՀ՝ ՀաՓՀ ԼՀՂԷ. *Անպատմելի ՈՐծութիւն, կամ լոյս, կամ յերկնական ծննդեան, երանութիւն, պատիւ. պարգեւատրել, կարողութիւն. Թշուառութիւն. Ա-. Ք: Շոր: կԽ-ըշ. գաՃ: Նոր: ՊԽա:

ԱՆՊԱՏՄԵԼԻ. Ս. Հրաշալի օրինակաւ. *Ոչ մեսամբ տաւ ձևացեալ ՈՐ, այլ էա անպատմելի, արեամբ որդւոյն ՈՐ. Անյա ՂԼ. Բաբյր:

ԱՆՊԱՏՄՈՒՃԱՆ. ա. Ս. Առանց պատմուճանի. *Քահանայ մի իշխեսցէ քոկ և անպատմուճան՝ի սեղանն մատչել. Կանն:

ԱՆՊԱՏՇԱՃ, ի, ից. ա. ՛Ανήρμοστος, ἀπρεπὴς, ἀνάξιος. Incongruus, inconveniens, indignus. Անպատկան. անպատեհ. անյարմար. անվայելուչ. անտեղի. անարժան. անՀարփ, անընդրփ. ինՆոսիպէՒՒՒՒ, ՃայիւՒՒՒ. *Աւել անպատշաճ է. ԵՒՒՒ: *Առն Թագաւորի անպատշաճ. փՈՐ: *Ջպատշաճն իմ յառաջագոյն՝ անպատշաճ վարկեալ զկնի. Աբչ: *Անպատշաճ հարցուածք, կամ կարգուածն (բանի), վարք, իրք. ԵՒՒՒ: Փոր: Լ-ա-փ. Ի: Ոսի. յհ-. ա. Հ: *Ցանպատշաճսն տեսանիցեն զոք եղեալ. Շ. ընփհ: *Ջարունի գանձն յանպատշաճ ձեռս մատնէ: Ջմանկունս տգէտս և զանպատշաճս՝ քահանայութիւն վիճակեցաք. Լ՛Ը. պՈՐԳ:

ԱՆՊԱՏՇԱՃԱԲԱՐ. Տ. Անպատշաճ օրինակաւ. *Նախահօրն անպատշաճաբար՝ի ծառն ընԹացութիւն. Վ-հր. յայան:

ԱՆՊԱՏՇԱՃԱԳՈՑՆ, գ-ւնի, ից. ա. Տ. կայի անպատշաճ. *Անպատշաճագոյն գոյութիւն: Յանպատշաճագունէին հյաճախ բեալ հեռանայր. ՊԽա:. *Թողլով զպատշաճն ընդ իս՝ յանպատշաճագոյնն իմ ընկղմեցան խորհուրդս. Յհ. խ. էրԼ: *Յանպատշաճագոյնն ոչ Թողացուցանել զնս տեառն: Համարձակէր բարբառել անպատշաճագոյն. Մ-փ. ՀԸ. Ե ծԸ:

ԱՆՊԱՏՇԱՃԱԽՕՍ. ա. Որ չէ խոսօղ ըստ պատշաճի. *Անարժան եմ, և անպատշաճախօս. Վ՛ր. հղ. ծՀ:

ԱՆՊԱՏՇԱՃԱԿԱՆ. ա. Ս. Անպատշաճ. և Անպատշաճաբար, անկարգաբար. *Ի մէջ գիտութեանն՝ անպատշաճականս գնայի. Նոր. Ի:

ԱՆՊԱՏՇԱՃՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՊԱՏՀՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ կարեն մանկունք առաքաստի պահել սակս անպատշաճութեան. Նանայ:

ԱՆՊԱՏՈՒԱԲԱՐ. Տ. ԱՆԱՐԳԱԲԱՐ. ՛Ατίμως. Sine honore, viliter. *Ջծաւսյս մեղայ՝ի վերայ ձիոյ բերեալս, և զարս ՈՐծայնոյն գնալ անպատուաբարս. ԱՃԲ. ծՂ:

ԱՆՊԱՏՈՒԱԳՈՑՆ, գ-ւնի, ից. ա. ՛Ατιμότερος. Vilior, inferior, magis contemptus, abjectissimus. Առաւել անպատիւ. անարգագոյն. յետնագոյն. վայրագոյն. *Քան զսմենայն սրարածս առնես անպատուագոյն. Ա- որ-. ծՀ: *Ընդ որեաց գնոսա յանընչանից և յանպատուագունից ոմանց. Նանայ:

ԱՆՊԱՏՈՒԱԴԻՐ. ա. Որ ոչ գնՀ այլոսմ պատիւ. անարգու. անգոնիչ. *Ջամենեսեան առեալս (այսինքն առեցօղս) և անպատուադիրս ունին. ԻգՒ:

ԱՆՊԱՏՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ոչ պատուական. անպատիւ. անարգ. ԲՒՒպոբԸՂ. *Ցանպատուական նիւԹոյ մասանց. ԴԻՈՆ. ԷրՒՒ:

ԱՆՊԱՏՈՒԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. Տ. ԱՆՊԱՏՈՒԱԳՈՑՆ. ՛Ατιμότερος. Ոչինչ անպատուականագոյն հրաշագործեալ քան զառաջին տեՀզծուածն. Մ-ՓԸր: *Ո՛չ է անպատուականագոյն քեզ քան զանասուն՝ մարդն, ով մարդ: Խոտովանութիւք զանպատուականագոյնն ածել՝ի վերսին ուղղութիւնն: Ցանպատուականագոյն վարուց՝ ուղղութիւն: Սա քան զպանիելի նահատակութիւնն ոչինչ անպատուականա-

պրոյ։ Ընծիւր։ *Յունիսի ինչ և այլ սպառնառուս առաքել. ոչինչ անպատուականագոյն քան զպատերազմոյր. Բրս. ծն. յորմէ և Նահապ։

ԱՆՊԱՏՈՒԱՆԵՐ. ա. Որ ոչ սիրէ կամ ոչ ինդրէ զպատիւ. իտնարհ. անփառասէր. *Խոնարհագոյն էր, և անպատուասէր քան զամենայն ոք. Սոփ։

Ե՜ Ո՛չ պատուասիրելի. անարգ. անշուք. *Սին անպատուասէր է, և միւսն անկարգ. Ա՜ որ. ծԹ։ Ըստ կրկին նշ. առի և յն. ἀφιλότιμος։

ԱՆՊԱՏՈՒԱՆ. և ՀՆ. ՀՐ. Զոր ԱՆՊԱՏՈՒԱՆԵԼԻ. } չէ մարթ պատուասիրել. անկրելի. և Անկարկատելի օրինակաւ. ալ Ռոմ. ԺԱ. *Քակտիչ լուծանող անպատուասար խզմամբ։ Բաժանեցայ, և անպատուասիրելի կորեայ։ Անպատուասիրելի հարուածեալս, կամ լուծեալ. Նոր. ՃԲ. Ե Ի. հ՜. Ե խ։

ԱՆՊԱՏՈՒԱՐ. Տ. ԱՆՊԱՐՈՒՍ. *Քաւ զայս անպատուար. Նոր. ԼԸ։

ԱՆՊԱՏՈՒԵՄ, եցի. Ն. Ἀτιμάζω. Honore privo, dehonesto, contemno. Զպատուել. անպատիւ առնել. անարգել. արհամարհել. Թշնամանել. *Մի անպատուեր զնա. Սիրաք. Գ. 15։ *Ոչ անպատուեաց զտիկինն իւր, այլ անպատուեցաւ տիկինն. Փիլ. Լին։ *Աստ ցժամանակն միայն անպատուեմք, ուր մանաւանդ պատուելի է զի դեպ ժամանակին։ Մի որ յայտնիկ է զարդն՝ անպատուեհացուք։ Ընդ բեռնիցեհեմի գաւեցայց, ընդ մարդն անպատուեցայց։ ԶԱԹ անպատուեր. Ա՜ ոբս. ա. Ը։ *Անպատուեալ զիս, կամ զԹագաւորս. Ագաթ։ *Զոր առ ՌԺՕն ունին, անարգեն շատք, և անպատուեն. Եփիփ։ *Անպատուել զիմարաբար պատուեալն. ՁԿ. իմ. պաւլ։ *ԱԺօւԺին ոչ յարգի յուժկէ, և ոչ անպատուի. ՁՃԻ. Ք։ *Զոր ասա անպատուեաց և խոտեաց, անգ ընգէր պատուեաց. ՄՓ. Ե։ *Սիրելի է՝ որ անպատուեացն, մի կորուաներ զսիրելոյն բարին. մի անգամ անպատուեաց, և բիւր անգամ պատուեաց և պատուէ. Սրփ. յի. Ք։ *Ոչ անպատուիս ի քայգրուէց։ Անպատուեցաւ Ճաշակն պտղոյ։ Ալօգուստ Եւրեալ՝ անպատուի։ Հողոյս անպատուելոյ. Նոր։ *Ամենայն մարդարէ յիւրում գաւառի անպատուի։ Յանպատուելն մի խռովիք. ԿԼՓա։ *Աշտեիս խոցեալ յանպատուեցաւ հոգ հրէից. Սրի. հանգ։

ԱՆՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. Իգր Անպատուեալ Թե, գանձի գրեալ. ՁՃԻ. Ք։ Շ. Բ՜ՅԲ։ Աբիա. ՄՄԳ։ Վ՜Բ։ ոսի։

ԱՆՊԱՏՈՒՀԱՍ. ա. ՀՐ. Ոչ պատուհասեալ. անպատիժ. առանց պատուհասի կամ պատժոյ. անպատ. անվնաս. ՃԸ. Ղ՜ԲԸ, Փ՜ՔԻՀ ԺԼՊԺ. *Ոչ անպատուհասս. Թողու զչարութիւն. Փիլ. Լին։ *Թողցին անպատուհաս. Պիտ։ *Ընպատուհաս եա մնացից յահեղ մրրկէ աստի. ՁԻ. իմ։ *Ընպատուհաս անցցուք. Կալ. ծԷ։

ԱՆՊԱՏՈՒՄ, տմի. ա. Ἀνεκδιήγητος, ἄφραστος. Inenarrabilis, inexplicabilis, indicibilis. Անպատմելի. անԹարգմանելի. անՃառ. անասելի. Նաֆլօլանմաղ, փԼՒ՝ Լաֆֆե ԺԼՊԺ. *Անպատում պարգև. Ք։ ԺՐ. Ի. 15։ *Կարգ անպատում. Գանձք։ *Ընքնին և անպատում է առ արարածս իւր։ Անպատում բարիք։ Ի տեսիլս անպատումս։ Ուրեալ զանպատումն՝ ի պատմէլ. Ագաթ։ *Ամենայն աշխարհն լի էր անպատում՝ ներզուքք. Եսա. պմ։ *Անպատում համբերութիւն, կամ չարչարանք. Փոփ։ ՁԻ. ԺԲ։ *Գործեցեր զանպատումն. Նոր. ՅԲ։

ԱՆՊԱՏՈՒՈՐ. Զևւ պատմեալ. անլուր։ *Իրս անպատում իմն նորոգս ցուցաս. Փոփ։ *Աբէ. Նախանձեցուցի զձեզ յայգս անպատումս, վասն ազգին քրիստոնէից. Եփր. օրին։

ԱՆՊԱՏՈՒՄ. Զպատմոյ. որ զանց առնէ պատմել. *(Վասն հրեշտակաց) անպատում եղեալ մովսէսի, զի մի ընդ անզգայ արարածքս համարիացին. Ագաթ։

ԱՆՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. ի. որ ի գըրչագոյ ոմանց գրի և ԱՆՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. Ἀτιμία. Ignominia, ignobilitas, dehonestamentum, contumelia. Անպատուիս գոլ. վիճակ անպատիւ. անչքուճի. անարգութիւն. նուաստութիւն. ցածուճի. անարգանք. Թշնամանք. անպատուելն, և իւր. ԲԻԲԼՈՍՔՈՒԷՓ, հաճարկի. ալլափէ, այլոց. *Ցանպատուութիւ (կամ յանպատուէ) ի պատիս վերայ բերեալ. ՁՃԻ. Ք։ *Ցեւսեալ վշարդն յայն պիսի անպատուութիւ՝ ոչ կարաց անուն առնել. Սրփ. յի. Ք։ *Ընդ կուսութիւ ըզծնունդն, և ընդ անպատուութ՝ և որ քան զամենայն պատիս բարձրագոյն։ Դարձուցեր զերեսս քո, և անպատուութ լցաք. Աբէ։ յայտ. Ե խրիս։ *Անպատուութի տրհամարհանաց. Ներս։ *Համբերել նախատանաց և անպատուութեց. Սրփ. յի. Ք։ *Լ յուցանել՝ի ծնողն անպատուութի. Պիս։ *Արդարն ոչ զլկանս համարի իւր զամանց անպատուութին. Լբէ. ոոսի։ *Ոչ իմացաւ զպատիւն, գունաց զանպատուութի զգացի. Ճ. Ա։

ԱՆՊԱՏՈՒՈՐԱԲԱՐ. Անպատուելի այլոց զմիզ. անարգելի. *Ամենևին բռնադատեաւ զբնութիւդ՝ի վերակացուին մերոյ պատուական անպատուութին, ի հարկանելն և ի ատելն ևս. Կլիմաք։

ԱՆՊԱՏՍՊԱՐ. ա. } Ոյր չիք պատրաստ.
ԱՆՊԱՏՍՊԱՐԱՆ. } պարօղ և պատրաստ պարան, իբր հովանի կամ պատօղ ասպար. անօգնական. մերկ յամրութիւն. անմասն ի նպաստից և ի պաշտպանութիւն. Թողեալ լքեալ. անխիթար. *Անպատսպար տապաստիկ, կամ Թշուառ, կամ անկեալ։ Ոչ անպատսպար ի մնալ Թևոց քոց օգնական. Նոր։ Նոր. ծԷ. իՀ. ծՀ. ՂՀ։ *Անպատսպար պարանք լինիցին ի քումմէ բարերարութ. Ագաթ. ԽՀ. ծՀ. ԺԺ։ *Անպատսպարան և անայցելու. Սրփ. ա. պ. Ը։ *Անպատսպար պարան վայրս ունէր քաղաքն. Լ՜ոոբ. ծԲ։ *Անպատսպարան տղքատութ. Ոսի. Տ. ա. 3 ։ Վ՜Բ։ ոսի։ Շ. Խսի։

Եւ Ա՜ն՝ յոր ոչ լինի պատսպարիլ կամ ապաւինիլ. *Ի յայսմ անպատսպար ապաւինուէ. Նոր. ՂԷ։ *Զի ապրեացուք մեք յանօրէն և յանպատսպարան մարդկանէ. այսինքն՝ի հալածչաց և ի կեղծաւորաց. Եփր. Բ. Ռես։ *Ի մեռանիլ՝ յանպատսպարան բանսարկու մարդկանէ. Բ՜ՈՒ. Գ. 5։

ԱՆՊԱՏՐԱՍ. ի, ից. ա. Ἀκατασκεύαστος, ἀπαρασκεύαστος, ἀπαράσκευος. Incompositus, incomparatus, imparatus. Որ չէ պատրաստ կամ պատրաստեալ. ուր չկայցէ պատրաստութիւ. անյարդար, անկազմ. անյարմար. Ինքփէ՜ոիփ, հաւըր ծլ յայան. *Երկիր եր աներևոյթ և անպատրաստ. Ծն. ա. 2 այսինքն ըստ Լ՜Ը. ոչ. *Անպատրաստ առ՝ի բուսոյացմանէ. կամ անպատրաստ (՝ի պէտս) բնակութիւ՝՝։ *Զանդունդս անպատրաստս. Ագաթ։ *Զի մի՝ քնակարանք անպատրաստք լինիցին. Նէա. ոոանս։ *Գտանիցեն զձեզ անպատրաստս. Ք։ Ղոբ. Ք. 4։ *Անպատրաստս գըտան գալստեան փեսային չիկեալ լապտերօք. Շ։ *Անպատրաստք էին։ Անպատրաստ եհաներ զիւր գունդն. Փոփ։ *Զայնն ահագնալուր՝ի լսելիս անպատրաստս հասեալ. ԲԵՒՒԻ։ *Որ գոյզն պատկերն է անպատրաստից։ Մնացի անպատրաստ։ Անպատրաստ գտեալ զիս ինքեան. Նոր։ *Անպատրաստ, այսինքն անպատշաճ և անգործ՝ի բնական կրիցն, զոր այժմ ունի աշխատասէր լինել. Շ։ Ք։ պ։ խ։ *Ցաւն անպատրաստ առնէ զինա առ ամենուն Ք։ ՄԼ։ Ղ։

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏ. Ἄφυλακτος. Incautus. Անզգոյշ. անհոգ. Թոյլ. սաՔՆՈՒՔ. *Ցայլ յանցանաց զգուշանայ, այլ անպատրաստ լինի՝ի բամբասել, ՝ի բարկանալ. Նոր. խբաք։ *Վնասէն օգոյ փոփոխմունք, կամ աչխատասիրեալք անպատրաստք. Խոսր։ *Մի տալ ոսօԹոյն յանպատրաստ պահուն զաղմստս հատեալ յամաքեցուսցէ. Նոր. յԲ։

Տ. Անպատրաստաբար. անզգուշութ, Թուլութ։ * Ցանպատրաստ ուտելոյ և՝ի քնոյ (չարժին սլուռնկական խորհուրդք). Վ՜Բ։ հղ. ԺՁ։

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏԻ ԼԻՆԵԼ. Անպատրաստ գտանիլ. չև պատրաստեալ ունել զկարեւորս. ԲԷՔՈՔԻՓԻՔ պոլսեանցք. *Ընդքա յանպատրաստի էին՝ի մարդոյ և յանասնոյ. Լ՜ՈՒՔ. ծԷ։

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏԻ. Տ. Ἀφυλάκτως, αἰφνίδιον. Incaute, improvise. Ցանկնկալ սպհու. յանկարծակի. ղՓԲԼ, ՓՔՈՒԸԼ. *Ոչ լերև զգոյ՝ի վերոյ հասանիծ մեզ, և ոչ յանպատրաստից տանի։ Ցանպատրաստից՝ի ձեռս անկանիցիք. Ոսի. ա. Ռես. ա։ Ե Տ. ա. 23։ *Պատրիմք զգուշութ գնալ, զի մի երկեաք յանպատրաստից անկեալ՝ի նոսա՝ ՀԱաստիցիմք. Սաբփ. յի. Է. ֆ. ԱՆ։ *Ցանպատրաստից՝ի վերոյ հասեալ. Լ՜ՈՓ. Ք։ *Եկն եհաս յանպատրաստիկն՝ի վերոյ քաղաքին։ Ցանպատրաստից, որպես ասացաք, ևկին. Ճ. Ա։

ԱՆՊԱՏՐԱՍԱԲԱՐ. Տ. Աւանդ պատրաստութ. անհոգաբար յանզգոյշս. յանպատրաստից. *Ննջէցեն անպատրաստաբար չիկեալ լապտերօք. Նոր. յԲ։ *Անհոգ գացեալ, անպատրաստաբար առաքէ՝ի գործն. ՄԼ. Ղ՜Ա։ *Հանդերձեալ էին հակառակիլ անպատրաստաբար առաչելոցն. Ոսի. յհ։ *Որը կամին Թագաւորին ՀՀ առաքի կալ և իսօսել ընդ նմա, մի անպատրաստաբար արացուք զընԹացս. ԿԼՓա։

ԱՆՊԱՏՐԱՍԱԳՈՅՆ. ա. կարի անպատրաստ. *Գտեալ անպատրաստագոյն զգօրան պարսից. Փոփ։

ԱՆՊԱՏՐԱՍՈՒԹԻՒՆ. Ք. Ոչ գոլն յօրինեալ՝ կազմեալ պատրաստութ. անպարագրութի, անչքուճի. անպաՀպանձ գոյն. *Զհնաւատարական բանս և զՀաւնի անպատրաստութէ ամենայն ուրեք նախապատուէ. Բ՜ՈՒ. գԷՔ։ *Զլինչ ելցէ անպատրաստութէ երկրի. Վ՜ՅՕՐ. Բ։ *Զնաւինի խաւսրն գեղատիսուր անպատրաստութէն՝ի լոյս փոխեցեր. Նոր. գանյ հոգ։

Եւ Անպատրաստ գտանիլն անձին. *Կենաց գեղս վասն անպատրաստութէնն ինձ պատժելոյ լինի առիթ. Լ՜Բ. պԲՔ։ *Կրկին ամօթ է յանպատրաստութէգ, որ ոչ մնացեր վըտաց գալոյն. Վ՜Բ։ հղ. Բ։

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Անզգուշութ. անհոգութ. պղերգութ. ԽՀաւլըԼԳՔ, չաՀգըԼԳՔ, ահՀագըԼԳՔ։ *Դասիլ յանպատրաստութէն անկաւ. Սաբփ. Ք. պ. Ք։ *Ցաւք և հիւանդութիք՝ ոմանց լինի յանպատրաստութէ, և ոմանց յորկրամոլուէ. Ոսի. յհ. ա. 37։ *Ցանպատրաստութէ եղեալ (ՀԱաստն) առաջին լճցի. ՄԼ. ԺԲ։ *Մեռանիցի

մանուկն յանպատրաստուէ ձեռնց. կանուխ։

ԱՆՊԱՏՐԵԼԻ. Տ. ԱՆՊԱՏԻՐ ըստ նշ. այսինքն՝ որ ոչ պատրի. *Անպատրելի եւ ղեռաղ է այնուհետեւ այնպիսին. Ով. յհ. Բ. 14։ *Անպատրելիք եւ անխաղաք անցուցանեն զաւուրս իւրեանց։ Որոյ ատեանն անկաշառ է, և անպատրելի. Փիլ. Բագին. Ա էին։

ԱՆՊԱՏՐՈՒԱԿ. ած. Ոչ չիցէ պատրուակ. առանց պատրուակի. բացայայտ. *Անպատրուակ յօրինուածն. Սիոն. էջ։

ԱՆՊԱՐ, ոս, ուց. ած. Որ ոչ գիտէ պարել օրինաւոր. անկիրթ. անկարգ. *Ոմանք յաներաժշտաց և յանպարուց. Փիլ. էին. Ճ. 43։

ԱՆՊԱՐԱԲԵՐ. ած. Որ ոչ պարաբերի. անշրջան. անփոփոխ. *Ա յլ անվախճան է, և անեղբ, և յաւիտեան անպարաբեր. Շ. Երես։

ԱՆՊԱՐԱԳԱՑՈ. իբր Տ. Առանց պարագայիցոյ. յաւիտեան, կամ պարագայից ամաք՝ յաւէժարար. *Խնամոյ տածօղ եզականաց, և ի յէից՝ անպարագայից. Շ. խոսք։

ԱՆՊԱՐԱԴԻՒ. Տ. ԱՆՊԱՐԱԴԻՐ. Անպարադիծ էին բոլորից բնութ՝ լայնածաւալ տեղի. Շ։ *Անպարագիծն ամ բանիւ ձեացեալ. Ամ. Բ։ *Բնաւան դակեցաւ ի մարմնի անպալադիծն ամ. Շ. Բ։

ԱՆՊԱՐԱԴԻՐ. ած. որ և ԱՆՊԱՐԱԳԻԾ. Ապերίգραφος, ապερίγραπτος. Incircumscriptus, non circumscriptus, incomprehensibilis, immensus. Անպարագրելի. անսպառելի. անբովանդակելի. զոր չէ մարթ չրջափակել ծրիւ. անվայրափակ. անսահման. անեզրական. և անչափ. Ընդարձակ յոյժ յոյժ. *Աստեղոյց զերեսոյն անպատրոյր և անպարագրիս մեծութ. Փիլ. Խոսք։ *Անպարագիր պատկերս, կամ տիս, կամ զօրուն։ Անպարագիր աստղ ամենեցուն։ Անպարագիր բուսիցն հայր, կամ էակ. Նար։ որ և Խոսաս. *Անպարագիր մարմնոյն յոմ։ իբր ածացեալ, կամ անբմբռնելի՝ յորոյ ոչն կամբ։ *Որ անպարագիրն է յէուրեք. Շար։ *Ջլայնագոյն և զանպարագիր կալուածս։ Ջուրց համասատարած անպարագիր մեծութ ծաւալեալ. Պիտ։

ԱՆՊԱՐԱԴՈՐԾԵԼԻ. ած. Զոր չէ մարթ գործով բովանդակել. անբմբռնելի. *Հաւատս անքնին, խոստովանուի անպարագործելի. Մաղ։

ԱՆՊԱՐԱԳՐԱԲԱՐ. Տ. որ և ԱՆՊԱՐԱԳՐԱԳԻՐ. Ապերիգράφως, ապերիγράπτως. Incircumscripte. Առանց պարագրութեան. անսահմանաբար. *Անպարագրաբար լինին՝ ոչք լինին ի պատճառէն (յայ). Փիլ. այլաբ։

ԱՆՊԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՊԱՐԱԳԻՐ. *Անպարագրական կոյս. Թէոդոր. Խոս։

ԱՆՊԱՐԱԳՐԱՊԻՍ. Տ. ԱՆՊԱՐԱԳԻՐ ԲԱՐ. *(կոյսն) զարդեալն արդարութեամբ անպարագրապէս տարաւ. Պարապ. լէ։

ԱՆՊԱՐԱԳՐԵԼԻ, լ-ոյ. Տ. ԱՆՊԱՐԱԳԻՐ. *Ջիմարդ միաւորի ընդ պարագրելոյն անպարագրելին. Ամ. Բ։ տես և Շար։ ած. Նար. էք։ *Անպարագրելի՝ ուներ համայնից. Նար. խոս։ *Ջմեծ և զանպարագրելի եղն տայ ի զեներումն. Ճհ. իմ. ելէզ։

ԱՆՊԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Անպարագիրն կամ անբովանդակելին գոլ. անբաւութիւն. անչափութ. *Ջտուեալն ի ոՀնէ զիւրն անպարագրութեան ամենատուրբ և ճշմարիտ պատկեր բարեպաշտին արդարոս. Սոփ. պոփ։ *Երկիցան ասել, բազմացուցից զքեզ յոյժ յոյժ, զպազմութեն զանպարագրութիւն և զանբաւութեն յուցանել. Փիլ. լին։

ԱՆՊԱՐԱԿԱՆ. ած. Ընթերցիր կամ իմմ որպէս ԱՆՊԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. կամ ԱՆՊԱՐՑԱԿԱՆ. *Ջանհնարին զանպարականներն զանվաստակ ձեռինն ի միտ առնուցուս զքրոսի. Ով. էս։

ԱՆՊԱՐԱՊ, ի, ից. ած. *Ασχολος. Cui otium non est, occupatus. Որ չունի ժամանակ պարապորդ. զբաղեալ յոյժ. *Ա յր եւ ծերացեալ, և անպարապ ի Թարգմանութ. Խոր. Գ. 65։ *Լի ամենայն բարութեբ, ընդհանն և անպարապին. Փարպ։ *Գնացէք, զի անպարապ եմ ես. Վ յհ. ծբ։ *Անպարապ լինելով ի մարմնամոլութեն յղփուէ. Ցհ. իմ. ոփ։ *Անպարապ լեալ ի պատերազմէ. Ճ. Բ։ *Ի հալածանս նոց և ի խռովուէց անպարապ պատահեցան. Մխ. դփ։

ԱՆՊԱՐԱՊ. Որ ոչ պարապի ի գործ. պղերգ. դատարկ. *Անպարապ հոգևորականն զինուն արարեալ, մահու ծառայեցուցէ. Նար. ծբ։

ԱՆՊԱՐԱՊԱՆԱՄ, այայ. ԷՈչ դատարկանալ. չլինել Թափուր. չպակսիլ. լցարգիլ. լիանան հալ. *Լի և պատարուն վերլեալ՝ յաւիտեան անպարապանայն. Անյաղթ. բաբ։

ԱՆՊԱՐԱՊԱՆԱԼ. Ջունել զպարապ. զբաղեալ գտանիլ. *Ոչ առաքեցին յանմիոք. վասն զի առ երուսաղէմացիսն անպարապացեալ էին. Ով. գֆ։

ԱՆՊԱՐԱՊԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՆՊԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. *Ըմեծ արդարոյ բերդ է՝ արանց առաքինեաց ոչ սակաւ պատճառս անպարապանաց զնախախնամութեն Թողուլ. Փիլ. Նիս. ։

ԱՆՊԱՐԱՊԵՄ, եցի. ԷՀ Κατασχο-
ԱՆՊԱՐԱՊԻՄ, եցայ. ֆ. Հλέω. Occupor, incumbo, և otio male utor. Ջնհալ պարապորդ կամ դատարկ ի գործոյ. զբաղալիլ. դեգերիլ. *Ի չափոյ (սիրոյ), որ սէս պատշաճ է, մի անպարապեցիցոյ. Նիս. էրգ։ *Ուսեալ գիտել յինչ դեդերեալ անպարապեցաս. Նիս. իոմ. ։

Եւ Ջունել ժամանակ. անպարապ գտանիլ. *Երկեայ իսկ գուցէ վասն միոյն բանիւ ևս յաստակեալ անպարապալի խօսելոյ առ ձեզ. Ով. յհ. ։ 22։

ԱՆՊԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. Փ. Ασχολία. Occupatio. Անպարապն լինել ի յաձախութեէ գործոց. պատաղումն. զբաղանէք. չունելն զժամանակ. այնպէս պարապակեն յիրս ինչ՝ մինչև չկարել պարապել յայլ ինչ. *Տկարութեէ, տարաւուառնէք, ժամանակի անպարապութիւնք. Փիլ. Նիս. Բ։ *Ձանպարապութեէն նորա՝ եղպարցն հոգալ (այլ ոք կարասցէ). Մի գուցէ՝ կարաս ցեալ ուրուք ընուլ զպատուէրն, պատճառեսցէ զգործոյն անպարապութէ։ Արուեստաւոր հնարքն անպարապութեէ առիթք լինէին։ Ո՛վ գարշելի և անկատար անպարապութիւն. Բրս. հղ. Ե լար. Ե հիբ։ *Ձպազատս այլ ինչ մեծ անպարապութեէց չհոգացան իրացս. Փարպ։ *Անպարապութեի յաչխարհակալացն հարատահարութեէնէ. Ցհ. իմ. ոփ. Ճ։

ԱՆՊԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. Σχολή. Mora, studium, lucubratio. Դանգրուածն. պարապութիւն. փոյթ. Բանի մը հնար ըլլալը. *Ջբազմապատիկ ի մարմնի զոգալոյ գնգիմանէն անպարապութէ։ Ոչ երբէք գազարէ յայսպիսի անպարապութէ. Նիս. իոմ. ։ Ը։ *Ի սոյն զանպարապութիւնն մեր մաշեսցուք. Ով. յհ. ։ 5։

ԱՆՊԱՐԱՏԵՂԻ. ած. Որ ոչ պարապրի ի տեղւոջ. անվայրապահ. *Անպարատեղի քնութէ. Թէոդոր. Խոս։

ԱՆՊԱՐԱՐ. ած. Ալիπής, կամ αλίπαρος. Ոչ պարարեալ. ոչ տածեալ կամ յօրինեալ զգալի իրօք. *Անպարար գոլով և անձեռագործ եկեղեցի. Պատս. Նչ. Եիէզ։

ԱՆՊԱՐԵԼԻ. ած. Αχόρευτος. Carens choreis, illaetabilis. Որ չիք պար. անմասն ի վայելչութէ պարուց. *Վաղես մի լեգեաքար, և պարեա զանպարելին. Բրս. ոբէէց։ (այսինքն գինովի պես կըսխկըռես։)

ԱՆՊԱՐԶ, ի, ից. ած. Ջունօղ զպարզութէ. բարդ. զօրհաւոր բազադրեալ. *Ա մենայն դիտութէն ըստ երիցդ յեղանակի ձևանայ, պարզին, և անպարզին, և չարադրելոյն։ Ջզուգութէս անպարզեցին տարբերէ. Երզ. կեր։

ԱՆՊԱՐՄԱՆԱԼԻ. ած. Απερωόητος. Qui mente comprehendi nequit. Զոր անմարթ է պարագրելով իմանալ. անբովանդակելի. անբռնական. ակռապաչս անմիմանալի. անհասանելի. *Ի քեզ հաձեցաս բնակել անպարմանալին ածէ։ Անպարմիմանալին խորք. Թէոդոր. խոս. Ե խ։ *Ըստ անձառելի և անպարմիմանալի խառնմանն և միաւորութեան. Ցհ. իմ. երԲ։ Գր. փւ։ *Ցիշեմ անպարմիմանալիդ զաշխարհակեցոյց անօրէնութէ։ Վասն անպարմիմանալի պարանոցին (մօր քո և կուսի), զրոյով փարեցար. Բէնիի։

ԱՆՊԱՐՄԱՆԱԼԻ. Տ. } Անբովան-
ԱՆՊԱՐՄԱՑԱՊԷՍ. } դակելի կամ անհասանելի օրինակաւ. *Աստ ինչն միաւորեն անձառապէս և անպարմիմանալի։ Ի կուսական արգանդիդ տաղնապառեաց լոյսն անձառաբար և անպարմիցապէս. ՃՃ։

ԱՆՊԱՐՈՑ, րոյի, պաց. ած. Ατείχιστος. Carens muro, muro non cinctus. Որ չունի զպարիսպ. անպատուար. հնաբնակ. փոխարկեալ. *Քաղաք անպարիսպ. Թուղ. ծֆ. 20։ Ամոս. իբ. 28։ *Ցաշխարհս մահուան ամենայն մարդիկ ի քաղաք անպարիսպ իցեն բնակեալ. Ով։

ԱՆՊԱՐՕ. և } ած. Ακόμπαστος. Alie-
ԱՆՊԱՐՕԵԼԻ. } nus a jactantia, et ostentatione. Հեռի ի պարծելոյ. ոչ պարծօղ. անսեթևեթ. խոնարհ. լռարծենօղ. *Անպարծ զարդ։ Ջան անպարծելի զիրան համարեալ։ Տես զանպարծելի բարեխնամութէն. Ով. էբր. Ե յհ. ։ 21. Ե 3ղ։

ԱՆՊԱՐՕՈՒԹԻՒՆ. Փ. τό Ακόμπαστον, ακενοδοξον. Չպարծելն. անփառասիրութէ. խոնարհութէ. *Ձհրամայեաց ասել (ուսիք), զի անպարծութէն և անմեծարգութէն ուսուցանիցէ։ Չի ուսանիցես զանհպարտութէ և զանպարծութէն։ Տես դու լինձ զքոյն զանպարծութէն։ Չի ամենեին զնուազութէ (խոնարհ), և զանպարծութէ ցուցանիցէ. Ով. ֆ. ։ 25։ Բ. 6։ Ե յհ. Բ. 11։ Ե էս։

ԱՆՊԱՐԿԵՉՏ, ի, ից. ած. Ασεμνος. Incastus, impudicus, inhonoratus. Ακάθαρτος. Immundus, impurus. Օտար ի պարկեշտութէ. անհամեստ. անամօթ. և Անվայելչաբարոյ. անմաքուր. աղտեղի. անպատիւ, անգեղ. էպէպիտ, ֆիս, էաֆըլէփօբլ, պէի. *Քննին անպարկեշտիցն բանք. Մանդ. Ճ։ *Պարկեշտացուցանել պանծալի տառիւք զանպարկեշտն. Սոփ. լոս։ *Անպարկեշտ ծաղկեցեալ ալիքս երիրեմի. Նար. Բ։ *Անպարկեշտ էր կարծել զնոյն ինքն զքեսերքսես ինքնին զգործն կատարել. Արիսդ. Ծ։ *Ջատանել ի մէջ պղց և

պլծոց. և ի մէջ պարկեշտից և անպարկեշտից. Ղեւտ. ի. 10:

ԱՆՊԱՐԿԵՇՏԱԳՈՅՆ. ած. կարի անպարկեշտ. մանաւանդ որ ոչ պարկեշտասնայ ի կերակրոց և յըմպելեաց. ոչ հրաժարեալ ի պարարուցս. *Կորուսանէ սատանայ զպահս պահողին, թէ զանպարկեշտագոյնսն բամբասիցէ. Մանթ. Ք: Եփր. գԼ:

ԱՆՊԱՐԿԵՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκοσμία. Invenustas. Պակասութիւն պարկեշտութեան և վայելչութեան. անամօթութիւն. տձևութիւն. անպատշաճութիւն. անշնորհքութիւն. էպեպէլիէ, էբեմոըլէգ. *Ի պարկեշտացուցանել զանպարկեշտութիւնն ապաստան լինին: Ան. պարկեշտութենէն պատնէշս բանից չուրջ արկանեն. Շ. յ. խԲ: *Հետևեալ լինի զեղխութենն՝ անկարգութիւն, անպատկառութիւն, անպարկեշտութիւն. Ագաթ. ած. ած: *Նոյնաբանութիւն ելով անպարկեշտութիւն ըմբռնման. Շ. էոթյր: *Անպատկառք են իմատաք երրորդութենէն. Ե—ագր. խԸ:

Յ. Իբր Անսահմանաբար. *Աճ ոչ ժամանակի կարօտանայ, այլ՝ ամենայն անժամանակ և անպարագր ի դիտութենէ նորա կային անմարմնապես. Նախերգ. էիւ:

ԱՆՊԱՐՈՒՆԱԿ, ի. (Նոյն ընդ ԱՆ-ՊԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ. ՅՊԱՐՈՒՑ. Ἀπερίληπτος. Non comprehensus. Որ ոչն պարունակի. անբովանդակելի. *Պարունակական՝ անպարունակ, անկարօտ այլոց. Դիտ. *Անպարունակ մեծութի, կամ բացարձակութեան: Ի քեզ անպարունակն ածմարդացեալ. Նար: *Անպարունակ և անվայրափակ կայենիցին. Ածան. Եփէս: *Պարունական ամենայնի, իսկ ինքն անպարունակելի: Անպարունակելին թաքնութեան. Դիտ. *Անհասանելի և անպարունակելի. և ասեմ, ոչ զի էն, այլ եթէ զի՞ոչ է. Ա—ագր. Է: Անպարունակելի ածութեան. Նար. յՎէԲ: *Անպարունակելին ի քեզ պարունակեալ տաղաւարեցաւ. ՃՃ: *Ածային անվայրափակ և անպարունակելի զերծուն. Ածան. Եփէս: Իսկ Պիտ. *Անպարունակելիդ վարկեալ գրժանօք՝՝. Իբր անչափ և անհամար:

ԱՆՊԱՐՈՒՐԵԼԻ. ած. Որ ոչն պարուրի ի տեսոյ այլոց. անպարագիկ. անծածկելի. որ չի պատրելոնէր. *Ամենեցուն անպարուրելիս. Նար. իԸ:

ԱՆՊԱՐՍԱԿ. ած. Ἀκατάγνωστος, ἀνεπίληπτος. Irreprehensibilis. Ազատ ի պարսաւանաց. անտարգիլ. անմերպագրելի. անանցդունելի. այբէլամոզ. *Անպարսաւ լինել. Տիտ. Ը. 8: *Յտուգապրմել անպարսաւ. Փորգ: *Անպարսաւ վարք. Փիլ. Ք. բան: *Անպարսաւ կերպ. Տծոկ: *Ճշմարիտ և անպարսաւ խոստովանաց. Սոքր. կԿ: *Անպարսաւ է այսեհետէն՝ քան զայսոսիկ վասն նորին. Նար. իԸ:

ԱՆՊԱՐՍԱՒԵԼԻ. նոյն ընդ վ. *Անպարսաւելի քաղաքավարութիւն, կամ կիրք, սեռակ, երկիր. Երզն. Տիէ. Ճ. Ա: Փիլէն: Համառ. ած:

ԱՆՊԱՐՍՊԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԱՆՊԱՐՍՊՈ. *Յանապարսպաւոր քաղաքի կամ յաւանի իցէ. կիւրղ. վԲփ:

ԱՆՊԱՐՏ, ի, լց. ած. Ἀθῶος. Innocens, insons. ἀναίτιος, innoxius. κάθαρος, purus. Ոչ պարտաւոր. անպարտական. ազատ ի պարտուց, ի յանցանայ. ի պատժոց. անմեղ. արդարացեալ. քաւեալ. սուրբ. ոճս Ծն. իԸ: 10: Ել. իՁ. 19. 28: իՖ. 7: Օր. իԸ. 5: Ը. Լթ. Ֆ. 29: Ծ. Լգ. ԺՁ. 16: իԸ. 4: Երեմ. Ե. 6: իԸ. 3. 17: իՀ. 15: Դան. ԺԸ. 5: Ֆ. Լգ. Ը. 9: Ցովէլ. Ֆ. 21: *Մինչև յերկր զարիւն անպարտից հեղուս. Վ.ր. հց. ԺՀ: *Դնեմ նշան ի ձեզ անպարտից ասանց. Շ. հրէպ: *Զանպարտսն պարտաւոր մահու սրաբեալ: Եւ ես անպարտ և արտաքոյ մեղադրելոյ ճեզ. Ցհ. իՀ: *Անպարտ գըտաւ յն յատենին. Գնչ:

ԱՆՊԱՐՏ. ած. Առանց պարտաւոր. յանիւրաւի. տարապարտ. Նահափ էերէ. *Մի լսէք մեռելք զոր կենդանին, զոյն որ անպարտ վկրաւորեցին. Գնչ: Իսկ անդ յաւէլն՝ *Զիմ միածինն անպարտ տանջեցին՝՝, լինի ած. Լ ած: *Մեք յանպարտս զմարդիկ սպանանէաք, և սա յաշխարհի զմեռեալս յարուցանէր. Եղիշ. էրեց: *Անպարտ նոցա մարդասպանք ի չարէն. Լմբ. ոչ: Նոյն պէս իսմ զաստէն. *Վ տալանդի լեալ յանպարտ թշնամեաց տարապարուց՝՝. այս ինքն յաներաւի (գործոցայ) ի թշնամեաց. ա. ած. ԺՀ. 33:

ԱՆՊԱՐՏ. Զոր չէ պարտ առնել. անվայելուչ. տարագէպ. *Անպարտ հանդերձ. Ոսկ. Եբր: *Գուցէ այլ մեծաձեռն և անպարտս խօսեացի. Ճ. Ա: *Եւ ձեզ անպատ (էր) մոռանալ զձնունեն հայոյն սբց. Բ.ոպ. Ֆ. 14:

ԱՆՊԱՐՏ. ոլսկս Անպարտելի. անյաղթ. ԵԷՆԻՀԷԳ. *Ի վերայ հասեալ անպարտ և անչարժ մեաց վկային. Ճ. Ա: *Յայսմ անպարտ և անվանելի արուեստից լուծցին որոգայթքն. Նար. Ղ:

ԱՆՊԱՐՏԱԳՈՅՆ. ած. Իբր Անիրաւագոյն. *Որ այսր ի խնդիր արկանիցի, անիրաւագոյնս և անպարտագոյնս խնդրելիցէ. (յն. մի բառ, անուեւագոյն.) Ոսկ. յԿ. ած. 3:

ԱՆՊԱՐՏԱԿ. ած. Ոչ պարտակեալ. չամփոփեալ. ցրիւ. ցիր և ցան. *Դիւք զպատակեցն ոչ ամենայն ուրիք անպարտակ ցրուեցին. Վ.ր. ոՂ:

ԱՆՊԱՐՏԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՊԱՐՏ ըստ ած նշ. *Ընդարտականդ մահու. Ա գործ: Շար: *Անպարտականդ այս տարագրութիւն: Յայնմ սոսկալի և անպարտականն զենման. Նար. իԸ. Ն իւ: *Ոյր ապագաւ անպարտականին խաչն նախատանաց. Լմբ. ոթիգ:

Եւ ըստ յետին նշ. *Զօրութիւն մեծ, և հարստութիւն անպարտական. Գէ. է:

ԱՆՊԱՐՏԱԿԻՐ. ած. Անպարտ ի կրել. անպատ չարչարեալ. *Ցանպարտակիրդ մարմին չափեալ զքնութեան մերում զտաժանականն տագնապ. Նար. կՂ:

ԱՆՊԱՐՏԱԿԻՐ. Որ ինչ ոչ է ի պարտուց, այլ ձրի կամաւ յանձն առեալ. կամաւոր, և անակնունելի. *Անպարտակիրն արգակցութիւ (այսինքն մարդեղութիւն բանին) երկնիչ վերատին. Նար. իոա:

ԱՆՊԱՐՏԱՒՈՐ, ի, աց. ած. Անպարտ. անպարտական. և Տարապարտ. *Որպէս պարտաւոր հատուցեալ, որ անպարտաւորն և անմեղն. Մաթո. Նղ. Եփէս: *Եւ գու կաս մեաս ազատ և անպարտաւոր. Սոքր. կանգ: *Անպարտաւոր մահ. Վ.ր. պմ:

ԱՆՊԱՐՏԵԱԼ. Զյաղթեալ. անպարտելի. *Ո՛վ քաջդ պատերազմիկք և անպարտեալք. Պմ. ոչէտ:

ԱՆՊԱՐՏԵԼԻ. Լոյր, լեաց. Ἀήττητος, ἀκαταγώνιστος. Invictus, insuperabilis, inexpugnabilis. Աչյաղթելի. անյաղթ. հզօր. զօրաւոր. բուռն. ԷՆԻՀԷԳ. ալ օմաչ. *Մարտն յերկոցունց կողմանց միայր անպատրելի. Խոր. ած. 10: *Անպարտելի զօրութիւն. Եղիշ. ած: Շար: *Անպարտելի բնութիւնք, կամ տալերք, կամ պարիսպ. Պիտ: Ցհ. կԲ: *Զանպարտելի զչնորհան ած՝ պղծէոյ նմանեցոյց մուխս. Եղիշ. խաչէն: *Մեծ և անպարտելի ե սերն. Ոսկ. յհ. Բ. 30: *Անպարտելի ճանցին ի հրապուրանաց. Շար: *Փորձ գըտեալ և անպարտելի ի տրամեանան: Երկորութիւք անպարտելի գոտա. Իգն. ԺԲ: *Ոչ յամենայնի լեալ խնամութիւք, և մի (այսինքն և ոչ) անպարտելիք. Ա— որ. Փ:

ԱՆՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Անպարտ կիմ անպարտականն գոլ. անմեղութիւն. և աւելն՝ քաւեալ եմ ես. *Զանպարտութիւն իւր մանեաց փրխանակ պարտաւորացն. ՄԺԲ. Բ: *Անմեղական անպարտութիւն. Մգ. իԷ: *Ծանոցանէ զորոգայթ. և կրկին զանպարտութիւն բանն ասիցէ, անպարտ է. ՄԻ. դբ: *Զկնէ իսօսի, եթէ ոչ զանպարտութիւն և զթողութիւն մեղաց գարձելոցն ի նա. Հաճո. ած:

ԱՆՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Անպարտելի գոլն. *Ընդ անպարտութեն թագաւոր. Նար. խԲ:

ԱՆՊԱՐՓԱԿ. ած. և ԱՆՊԱՐՓԱԿԵԼԻ. Անվայրափակ. անպարագիր. *Անպարփակ թագաւոր: Անպարփակելի ածծ. Զդր. կԲ:

ԱՆՊԵՐՃ. ած. Ոչ պերճացեալ. անպարծ. խոնարհ. անպաճոյճ. *Անպերճ զարդ. Ոսկ. Եբր:

ԱՆՊԵՐՃԱՒԻՐ. ած. Սիրօղ խոնարհութիւն, և անսէթևեթ իրաց. *Մինչտ անպերճասիր է ածութեն. Մէին. Ղած:

ԱՆՊԻՏՆ, ալիսի, ատց. ած. Ἄχρηστος, ἀνωφελής. Inutilis. Որ ոչ լինի ի պէտս. անպիտան. անշահ. անօգուտ. չնչին. ումպէտ. անարդ. անկարդ. փայտաշէկ. իւէ էաբաշէ. *Ցամենայն պէտս անպէտ կացցէ. Գ. Ղ. Գ. 19: *Որոշել զպիտանացուն, և զանպէտն. Ան. գորէ: *Շիւղ մի անպէտ: Սովորութիւն անպէտ. Վ.ր հց. Բ. ծած: *Անպէտ գաուառ, կամ քաղաքապետ. Ճ. Բ: *Զքանս անպէտս. Գբ. փղ: *Անպէտ էր ասել զայս. և ոչ վայրապար անպէտ, այլ և ինաս մեծ. Ոսկ. յհ. ած. 38: *Ընկալաբէք յանպիտաց. Նար. ծԲ: *Զարգիս մեզապարտ ծառայ ոյ և զանպէտս կրօնաւոր յիշեցէք ի քո, ասաբեմ. Սրգ. յէս. Բ. յհ:

ԾԱՆՊԷՏ. ԾԱՆՊԷՏՍ. ֆ. Ցումպէտս. վայրապար. ի զուր. յանպէտ իրս. Նահփ: *Սի վատնարաց վատներ յանպէտ. Շ. ոչբոբ. ա: *Մի յանպէտս զժամս նակս մեր ծախել. Խոր. ած. 4:

կամ ԱՆՊԷՏՍ. ֆ. իբր Առանց կարևոր պիտոյից. անխնամ. *Թողեալ զծերն անպէտս, և սովեալս. Վ.ր հց. ԺԲ:

ԱՆՊԻՂԾ, կիմ ԱՆՊԵՂԾ. ած. Ոչ պըղ-

ծեալ. մաքուր. ՝ոբ. *Որք զգործս քննուեն ձեռնարկուածք իւրեանց փոխեալ կերպարանեն, զանպիղծն պղծեն. Փիլ. եւ: *Անպիղծս կարելին ունել զինքեանս. Եղիշ. յետ:

ԱՆՊԻՏԱՆ, ի, ից. ա. ՝Ἀχρηστος, ἀχρεῖος. Inutilis. Ἀδόκιμος. Improbatus, rejectaneus. Նոյն ընդ ԱՆՊԷՏ. որպէս ՈՂ իմիք պիտանացու. անչահ՝ անօգուտ իր, կամ անձն: Բ. Ի֊գ. ՚ը. 22: ՄԿՌ. ԻԲ. 30: Ղ. ֊ԶԲ. 10: Ոչ. ՚ը. 8: Ե. 11: Գ. 11: Ը. 5: ֊ԶԳ. 10: ֊ԶԸ. 29: Փիլմ. 11: *Ի բանից և ՚ի ձեռաց անպիտան ունէր. Բ. Ի. ՚ը. 5:

Եւ եւս՝ որպէս Մերժելի, հեղգելի. ընկճելի. անհամոյ. խոտան. ՚ա. ՚ար. Ե. 27: Բ. ՚ար. ֊ԶԳ. 5–7: ԵԲր. ՚ը. 8: Բ. ֊փմ. Գ. 8: Տիս. ՚ա. 6: Իմ. ֊ԶԳ. 12: *Ընտրեալ զպիտանին, և զանպիտանն. Փարպ: *Ն՛վ անպիտանդ ՚ի պիտանեաց: Անպիտան ՚այ, և աչքն մատնակցութեամբ. Նար. ՚ը. Ե: *Կամ ըստ յոյժ քամահելի անպիտանիցն: Ազատ յանպիտան անարգութենէն. Պիս: *Անպիտան և ի ծաղրական ուսմանէ: Անպիտան և դարձեալ օրինացդ: Յայտնի և յանպիտան մարդկանէ: Անպիտան մահուամբ ելանիցեմք. Փարպ: *Անպիտան գրեցին զդէմն բանին, և պարսաւելի. Նար. ֊ԻԲ: *Մարդոց տպականելոց մոռք, և ՚ի հասոյս անպիտանից. Սարկ. հանգ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱԲԱՆ. ա. Անպիտան բանիւք (գրոյն, և գրեալն). *Ճառս անպիտանաբանս. Փարպ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱԴՈՅՆ. ա. ՏՀ. կարի անպիտան. *Ոչ նոցա ՚ի պիտոյիցն անպիտանագոյնս բուսանել. Փիլ. յետ: *Ա՛յլ և միւսն՝ ևս անպիտանագոյն է, զոր ասէնն. Եղիշ: *Անպիտանագոյն անկեալ դնի. Պիս:

ԱՆՊԻՏԱՆԱՄ, ացայ. ե. Καταχράομαι. Abuteo. Ոչ բարւոք պիտանալ. պիտակաւոր և չարաչար վարիլ. *Հրեից ծերքն հարաւոր (ուանդուածէց) և զօրութեքն անօրինաբար անպիտանային. Գր. ագանէ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱՆԱՄ, ացայ. ե. ՚Αχρειόομαι. Inutilis sum. Անպիտան լինել կամ դառնալ. Սղ. ֊ԶԳ. 3: ֊ԻԲ. 4: ԵրԷմ. ֊ՃԹ. 16: Հմ. Գ. 12: *Տեղի՝ որ արատի, անպիտանանայ. Խոր: *Ցօղն և անձրեւն ՚ի դէպ ժամու պիտանի, և ՚ի տարագէսն անպիտանանայ. Լմբ. ագաղ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱՑՈՒ, ի, աց. Տ. ԱՆՊԻՏԱՆ. ՝Ἀχρηστος. Inutilis. *Յուցանել աշխատեցեալսն զհիւանդութեանն զմեծութի՛ ոչ անպիտանացու: Անմիտ է այս, անպիտանացուացն փոյթ առնել. Բուս. ֆախ. Ն ընդ:

ԱՆՊԻՏԱՆԱՑՈՑԱՆԵՄ, ցուցի. գ. ՚Αχρειόω. Inutile reddo. Անպիտան առնել կամ կացուցանել. *Զամենայն վնասակս բարիս անպիտանացուսջիք. Բ. Ի֊գ. Գ. 19: *Ի սպառապուռս Լսխլսիանս անպիտանացուցանել. Գագ. Ե. 26:

ԱՆՊԻՏԱՆԻ, նւոյ, նեաց. Տ. ԱՆՊԻՏԱՆ. *Թէպէտև յանպիտանեաց ոք իցէ քահանայն, հրեշտակ ՚ա՛ն ամենակալի է. Մանդ. ՚ը:

ԱՆՊԻՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Αχρηστία. Inutilitas. Անպիտանի դոլ. անշահութիւն. խոտանութիւն. վատութիւն. վատթարութիւն. տգեղութիւն. *Անպիտանութիւն փայտի որ թզոյն. Պիս: կամ *Անպիտանութիւն մարդոյ, և վարուց նորա. Եղիշ: *Անպիտանութիւն ծնողացն. Լմբ. ՚ուբ: *Յանպիտանութիւն ծնողացն է. Եղիշ: *Յերբեմն կործանելոց է. Եղիշ: *Յերբեմն անպիտանութիւնէ կոչէ զանուն ազգին անգիտութեան. Խոր. Բ. 7:

ԱՆՊԻՏՈՅ, ի, ից. ա. Որ ոչ է պիտոյ. անպէտ. անպիտան. *Խորշել և մերժել յանպիտոյիցս. Բուզ. Ը. 5: *Զերծան յանպիտոյիցս. Ագաթ: *Մեծատանցն զզմայլելոցն (այսինքն յափրացելոց) և ոչ անոչչքն թուին ախորժելիք, այլ անպիտոյք և տալտկալիք. Մանդ. Ե:

ԱՆՊԻՏՈՒԹԻՒՆ, թեան. գ. Անպէտն գոլ. անպիտանութի. *Ոչ երեք՛ի մարդկան ինչ գատապարտութենէ է այս անպիտանութիւնս. ՃՃ:

ԱՆՊՂԵՐԳԱԲԱՐ. ՚ս. Առանց պղերգութեան. անդանգուղ. մտագիւր. *Կայցեն ընդ նմա անպղերգաբար. կանոն: *Ամէն նեցուն անպղերգաբար ծառայեցից. Վրք հց. Ը:

ԱՆՊՂԾԵԼԻ. Տ. ԱՆՊՂՁ. *Ուսուցցանէր զողջախոհութիւն անպղծելի, զկուսութիւն անաղտ. Ոսկ. ղխ:

ԱՆՊՂՏՈՐ. ա. ՝Ἄθολος, ἀθόλωτος, ἀνεπιθόλωτος. Non turbidus, non turbatus, limpidus, tranquillus. Ոչ պղտոր. ոչ պղտորեալ. յատակ. վճիտ. անխառն. և չանդարտ. անխռով. *Անպղտոր յոսա կութիւք ձգտեցուցանէ ղհայեցուածս. Եղիշ. Ե: *Անպղտոր ունին զտեսութիւն մըտացն. Սարգ. յի. Ը: *Ամենայնք աղօթիւք, անպղտոր մտօք. Դիան. ՃՃայ: *Անպղտոր աղօթիք, կամ խորհուրդ. Վրք հց. ֊ԶԸ: Լմբ. պտրգ: *Անպղտոր ոգւով. Խոր:

ԱՆՊՆԴԱԲԱՐ. ՚ս. ՚Ατόνως. Languide. թուլութիւք. մեկուութիւք. Խոս. Խոս. *Գործին թուլացեալ՝ անպնդ աբար և ապուռապէս գործեացէ. Նիս. ՚ոգ. ֊ԶԸ:

ԱՆՊՆԴԱԿԱՁՄՈՒԹԻՒՆ. ՝Βλακεία, Անպնդոութիւն. գ. Μαλακία. Mollities. թուլութիւն. մեկուութիւն. տկուրութիւն. *Մի՛ թոյլ առաւել (գօսին), որպէս թէ ՚ի վայր անկանիլ հանդերձին. քանղի անպնդակազմութիւն է. Բուս. ՃՃ ՃՃոբ: *Բամբասեր զնոցա անմտութիւնն, և զնմանատութիւնն անպնդութիւն. Նիս. էրգ:

ԱՆՊՈՂՈՏԱՑ, ի, ից. ա. Անճանապարհ. անդնդալի. *Ընդ լերանակողմն, քաւրուժայռ անպողոտայ. Ցհ. ԼՒ:

ԱՆՊՈՒՈՅԳ. ա. Նոյն ձայն է և ՚ի յն. ՚Απροίκως. Dotis expers, indotatus, ta. Որ չբերէ ընդ իւր զպարոյգ, զվաճանս, զօժիս հարսնութենէ. Ճեհէպոէպ. *Զորդեան՝ որ յանպտղոյ կինոջէն. Մխ. գՃ:

ԱՆՊՍԱԿ. ա. ՏՀ. ՚Αστεφάνωτος. Coronae expers. Առանց պսակելոյ կամ պսակեալ դոլոյ. անվարձ. *Զհանապազորդ սովամահն վասն նորա անպսակ թողուցու. Ոսկ. Տ. ՃՃ. 13: *Մի գուցէ գինաց ձեն անպսակք. Աճաբ. Տակաբ: *Զի մի անպսակ մնացեք. ՃՃ: *Գնացաք անպսակք, քանզի ոչ մարտեաք օրինաք. Մոս. Խ:

ԱՆՊՏՂԱԲԵՐ. ա. ՝Ἀγονος, ἄκαρπος. Infructuosus, infertilis, sterilis. Որ ոչ բերէ զպտուղ. *Անպտղաբեր աշխարհ, կամ երկիր, կամ ծառ. Փիլ. Նխ. Բ. Նայաբ: Շ. Տաբ: Սարկ. փհ: *Զքեզ սպասցէ անպտղաբեր. Շ. Եզեկ: *(Աձ) անպտղաբեր և ոչ մի հոգի ոչ արար քաղբոյ. Փիլ. այաբ:

Եւ Աբդելիչ պտղաբերութիւնէ. *Սասանեցին հիւսիսային հողմին՝ սառնագործ և անպտղաբեր բանսարկուին. Վրդն. էրգ:

ԱՆՊՏՂԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Αγονία. Sterilitas. Պակասութիւն պտղաբերութեան. անպտղութիւն. *Զանպտղաբերութիւնն ՚ի քաջաբերութիւն փոխուցէ. Փիլ. յոէ:

ԱՆՊՏՂԱՏՈՒՑՆ. ա. կարի անպտուղ. *Տեւացեալ լինի և յերկրիս անապատս, գոյնքն և անպտղատոյնքն. Փիլ. Նխ. Է:

ԱՆՊՏՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՊՏՈՒՂ. *Զիթենիս անպտղական. Նար. ՚ԼԷ: *Որ մինչ ցամաք անպտղական, եւտուր զկալինն արքայական. Շ. ոգ. Բարյէ:

ԱՆՊՏՂԱՆԱՄ, ացայ. ՝ Անպտուղ լինել.

ԱՆՊՏՂԻՒ, եցայ. ՚ Նել կի՛ գտանել. չտալ, կամ չառնուլ զպտուղ. զրկիլ ՚ի պտղոյ. պտղակորոյս լինել. *Կարկի առնա չնորհն, և անպտղանայ: Անպտղանայ յաղօթից և ՚ի խաղաղութենէ. Լմբ. ոաի. Ե ծղ: *Որք՝ յայգւոյ անպտղացեալք. Մագ. Ե: *Անպտղեցաւ ձիթենիս. Վրդն. Տարաբ:

ԱՆՊՏՂՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Αφορία, ἀγονία. Infertilitas, sterilitas. Չառաջն զպտուղ. անպտուղն գոլ. անբերութիւն. Նման նուաճեալ՝ Ամրութիւն. անչահութիւն. ևն. հապբգւբգէգ, գբաբւբգէգ. *Հարկի գձիզ անպտղութիւնէ և խորշակաբ: Ժողովէ ձեռագբ իւրովք զանպտղութիւն. ԱԳ. Ե. 18: Ա ոաի. Ե. 12: *(Հուրն ՚ի սոդոմ) զկենդանական զօրութիւնն տպականէր յանպտղութիւնն ամենևին: (Սարրա ասէր ցաբրահամ.) մի և դու վայելէր յիմիք անպտղութենէս. Փիլ. Ի֊ոանի: *Անասունք՝ բըննութիւք է անպտղութիւնն, և նոցա ՚ի կամից. Ոսկ. ֆաբ: *Սերմանեալ որոմունքն ՚ի չարչին կորնչին անպտղութիւք: Ուրքն (օրինակք են) մեզաւորացն վասն անպտղութեան, և խեռական բարուցն. Շ. հէբգ. Ե բարյէ: *Ի մէջ ուռենացն անպտղութենէ: Ա֊իգեդործն երեայ հատանէ զանգործ անպտղութենէ ուռենին». իմա՛ զանպտուղ ուռիս, և զուռս. Լմբ. ոբ: Նանայ: *Զի՞ ժողովես զանպտղութիւն արծաթոյդ (այսինքն զվաշխն անչա՛ս) առնէր յասիս առեւտրական գեհենին. Մանդ. Ը:

ԱՆՊՏՈՒՂ, պտղի, ից. կամ ղոյ, ոց. ա. ՝Ἄκαρπος, ἄγονος. Infructuosus, sterilis. Որ ոչ տայ զպտուղ, կի՛ ուստի չքաղի պտուղ լինչ (իրօք կամ նմանութիւք). և անչահ. հեյվնէպ, հաոբւբգս. *Անպտուղ ծառ, կամ երկիր, աշխատութենէ, մոլոր, ևն. Յոան. Ե. 12: Եբէմ. Բ. 6: Իմ. ֊ԶԷ. 4: ՚ա. Իոբ. ֊ԶԸ. 14: Տիա. Գ. 4: *Ոչ դատարկս և անպտուղս զձիզ հատատութենեն. Բ. պէա. ՚ա. 8: *Անպտուղ թզենի, կամ հնդաստան. Շար: Նար. Իկ: *Զխորդ բարի ծառ ոստս անպտուղս արձակեաց. Կւկ. Մա: *Յայլոց անկոց պտղաբերաց կամ յանպտղից. Սարգ. յի. Ը: *Զանպտուղսն արդարութենէ ցամաքեցուսցէ զփուշն. Ագաթ: *Մի անպտուղ լեզի տեւականութենէ պատկերն. Նար. Կ: *Անպտուղք ՚ի հասատոց. Մանդբ:

Եւ Ճառօղ զպտուղ կամ զօգուտ ինչ. ունայնաձառեան. դատարկ. ա. ՏՀ. *Մի՛ եւ վէց անպտուղ ՚ի փոքր վաստակոյս: Ամպտուղ ՚ի բազմերգութենէն լինիցիմ. Նար. Բ. ի: *Ընդէր նատիս առատ՝ անպտուղ կալով: Աչիպոփեին անպտուղ էանեն ՚ի կենացս յայսցանէ. Վրք հց. Գ. ֊ԻԸ:

ԱՆՊՏՈՒՂ. որպէս ՝Αγονος. Sterilis. Ամուլ. ստերջ. անծին. *Որք առնուցուն զկանայս անպտուղս. կանոն: *Որք են անպտուղք, առնեն կանայս. Փիլ. Ծ. բաո: *Չեչտութենէ անպտղով վարիցին. ՃՃ:

ԱՆՊՐՈՊ. Տ. ԱՄՊՐՈՊ:

ԱՆՋԱՂԱՋՋԱՀ, կամ ԱՆՋԱՀՋԱՀ. ա. Ոչ ջախջախեալ. անբեկանելի. անխորտակելի. *Ծղօտ մի եղէգան անջաղաջահ

պահեցար. Անյոգն. Բարբ:

Անզգամ, ի, ից. ա. Որ ոչ զանայ. անփոյթ. անհոգ. գայբէ՛ութ. *Անջանքն վնասիդ արդիւնարարիք լինիցին. Խոսր: *Անզգան ի յիմանալոյ զգօրութեին. Լմբ. ոդ:

Անզգան. Որ ինչ լինի առանց չար զգալոյ. Ἀκίνδυνος, ον: ἀπαλαίπορος. Liber a periculo. Անաչխատ. անվտանգ. գիւրին. հեշտին. պահպանիչ, գօտյ. *Ամենազգօր և անզգան զօրութեի. Ագաթ: *Դիւրաբաւ և անզգան պատերազմաւ առին. Եսա. իգ. ա: *Անվաստակ և անզգան պատրաստ կերակուր. Փիլ. իդ. ձէ: *Անզգան հեշտութիւ. Խոր. ա. 2: *Լռութեին՝ անզգան առաքինութեի. Սարգ. յի. ը: *Մանուկ կրօնաւոր՝ որ ոչ է առ ոտս ծերոց, անզգան որս է սատանայի. Նեղս: *Անզգան է գնոսա միխիթարել, մեղացն ի միջոյ բառնալով. Ոսի. ձ. Լոր. ձէ: Իսկ կալ. ճ. *Ոգւոց անզգան խորհուրդք և իմաստութիք. Γνῶ. ἀκατάγνωστος, անսուգիւս. Իբր այն՝ որ չտայ ոանձգանն խղճի մտաց:

Անզգան. տ. Ἀκινδύνως. Sine periculo. Առանց վնասից և աչխատութե. դիւրաւ. հեշտաւս. *Անզգան և անվաստակ կերակրել. Եսգր. իճ: *Ոչ եթող ած անզգան հանապազակեաց քարոզութեին՝ որ այնպիսի անիրաւ հրամանաւս անզգան տանէին ի սպանուին. Ոսի. ճ. Լոր. Նխ:

Անզգաս, ի, ից. ա. (ի Համ կամ Ընդ, Զգաս.) Διιρήμενος, ιαιρετός, ἀπεσπάσμενος, ἀπεσχίσμενος. Divisus, amotus, Անի բաց զատեալ, որոշեալ, բաժանեալ. զատանելի. բաժանելի. հեռի. մեկուսի. այբբ, ճեքրոփ. *Նայեսցի ընդ ծիծառն անզգաս և միանձն. Վեր. ը: *Ձախտիւք ամուրի սեաւանել զորդին իբրև անզգաս ինչ ի մարմնոյ՝ անսասար (կամ անկասար) յորդեծնութեին. Ոսի. Լոզս: *Անզգաս ի ձշմարիտ իրաւանց. ՃՃ: *Բաղկացեալ ի միոյ այնմ՝ որ անզգաս է՝ ի սոցանէ, և այնմ որ ըստ մարմնոյ բարժանելի է. Պղոփ. փիմ: *Պատահմանց անզգաստից և անանձնութից. ՅԿ. իի: (կայ պրս. էնձիփէն, իբր պատառել. և ի հին բռ. *Զասնօղ, բաժանօղ »:)

Անզգասաբար. տ. Διαιρέτως. Sejunctim, separatim, distincte. Զատեալ գոլով. և որոշմամբ. զանազանութե. անչփոթե. պեօլիւնիւս, այբբ այբբ. *Երկուս լեզուս բնաւորաց ամենայն կենդանեացս. ունից անզգասաբար, որպէս օձից. Նիսս: *Անզգաստաբար զառանձնաւորութեին պաշտել, և միաւորապէս երկրպագել Հնոին. Պիսիդ:

Անզգասական, ի, ից. ա. Διαιρετός, χωριστός. Dividuus, separabilis. Զատանելի. զատական. որ կարէ զատանիլ կամ զատանել. ճեքրոփ. *Ի յանզգաստական և ի բազմամասն ընդարձակութե յոգնատեսակ զանազանութեն: Որպէս միացուցչի զնոսա յանզգատականացն յընդատեսակ միաւորութե: Հրաժարիլով յանզգատականացս, ոչ միայն ի կենաց, այլև ի ցնորից. Դիմ: *Անզգատականս առէ զչիեցցալականս. Մաս. ի դիմ: *Ի տարբերութիքեցն են ոմանք անզգատականք. Պոր: *Պատահումն անզգատական: Սպիտակն՝ որ է քիս, է զանզգատական, և կարօղ գոյ լինել սեաւ. Անյ. պոր:

Ըստ քերականաց՝ է չավկասէ տրոհական. Διαζευτικός. Disjunctivus. *Շաղկապացն ոմանք Լոկամանք են, և ոմանք անզգատականք: Անզգատականք են, որ եզան գամ զայնն մակդիրականն, բայց սակայն յերկ յեր խորոյին, և են այսք. կամ, և կամ, և կամ թէ. թր. իէբ:

Անզգատակ. տ. Անզգատաբար. Խոր. ա. ահ. արթ:

Անզգատանեմ, տի. } Ն. Διαρέω. Divido, χωρίζω, separo. Զատանեմ, խափան. որոշեմ. բաժանեմ. մեկնեմ. վոփել, բաժնել. այբբ. *Անզգատ զմեզ ի քնակութե մարդկան. Ագաթ: *Անզգատաք (կամ անզգատացաք) մեք ի նոցանէ. ա. Ղ. ա. 12: *Հեռացան անզգատան նոքա ի տեղէն երկնի և երկրի. Եփէ. Խաչէ: *Ոչ անզգատաւս (կամ անզգատացաս). Փիլ. Լին: *Ոչ բանն անզգատանի կամ անզգատաւ երբեք յիւրմէ մարմնոյն: Հոգին ոչ անզգատանի յանոթոյն իւրմէ. Սարկ. հանգ: (գլխ անգ և Անզգատանայք՝ իբր Անզգատանեք:) *Խորհուրդք Թիւրք անզգատեն չեզ. Իմ. ա. 3: *Անզգատեցայն ի կաթանէ. Եսա. իէ. 9: *Անզգատել զՀոգի ի մարմնոյ: Զսուղ և զժանգ ի բաց անզգատել. Սահմ. է: Կրիան: *Քակեալք ի միմեանց անզգատեցան. Ագաթ: Նոր. իէ:

Անզգատեցուցանեմ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. *Անզգատեցուցեալ զանձն իւր յորգւոյն իւրմէ. Եփր. Նփ:

Անզգատող, ի, ից. ա. Որ անզգատէ. չարաչար բաժանօղ. *Որպէս անզգատողքն մոլեգնեցան, և չփոթեցան մոլորեցան, այսպէս և ի բաց բարձողքն կորեան. Ամ. ք:

Անզգատողական. ի, այ. ա. Անզգատող. բաժանօղ. հերձիչ. *Զանզգատողական մեզք բաժանեալս. Լմբ. պոփգ: *Անզգատողականաց բանից և մեռածութեանց. Գերմ:

Անզգատողութիւն. փ. τὸ Διαιρετικόν. Vis dividendi. կարողութի և ներգործութի անզգատելոյ. *Զգենալ զարդուձնան և զատապարան (իմն) զանմանիցն անզգատողութի, և զբնապրպականացն զօրութեանցն զօրութի. Դիմ. երին:

Անզգատուած, ոյ, ոց. } Διαίρεσις,
Անզգատութիւն. փ. } διάζευξις,
Անզգատումն, ատոյ. } διαχοπή.
Divisio, disjunctio, sectio. Անզգատուն, իլն. զատուածն. որոշուածն. բաժանուածն. բաժին. մասն. * Ուրեմն ամենայն ուսուածք զհանգիստութիւնն զեկուցանէ: Զանզգատուածան զամենեցունցն՝ գոյգս ցուցանելով. Փիլ. Լին: *Մեր և նոցա խորհրդոցս ի միմեանց անզգատութի (կամ անզգատեսութի). Լմբ. ոգին: *Բնական մահ է անզգատուածն հոգւոյ ի մարմնոյ. Սահմ. Շ: Շար: Փիլ. իմասն: *Ի վերայ մարմնոյ պատչաճի սգաս լինել և հառաչանս և անզգատուածն. կնդրդ. գանձ: *Ոչ անզգատ մտիք գիմաց կամ խոցանենց: Զանզգատման մտածութի պատճառելով. Ագաթ: *Զուգաւք լրականին ըստ անզգատանց ամենեցուն: Հեռաւորութե անզգատանս. Փիլ. Լին. ֆ. 49: Ֆ. 153: Իսկ Ոգբ. ա. 7. *Ձիշտս երուսաղէմ զօր անզգատման իւրոյ յն. յին. հերձման. ձոաքմός, expulsio.

Անզեր Անելի. ա. Ἄνοσος. Sanus. Ոչ ներեալ յախտ ցաւոց. անխոթ. անախտ. *Առողջական և անզերանալի յատձակմամբ զհետ երթեալ. Փիլ. իմասն:

Անզիւ Անհնել. Ցկարացուցանել, ջնջակոտոր առնել. *Ի ձեռն աղթեանէ անզիւ առնէ զհոգի չարութե. Կլիմաք:

Անզիմնական. ա. Ἀνεξέλεικτος, Indelebilis. Որ ոչ ընկճի. անընկճելի, անջնջելի. անեկդ. հաստատուն գրոչմեալ, արձանագրեալ. *Անջինչ աերունեան պատգամ: Անջինչ արձանակեալ է. փիլ. իմասն: *Անջինչ գրեցաւ կասկ. Անյոգն. Բարբ: *Անջինչ մատենիւք. Պիպ: *Անջինչ յիշատակ, կամ արձան. Նոր. յիշ: Սարփ. յի. է: *Առչէ զանջինչ որգէգրութեին ոյ (ի մկրտութե): Անջինչ անեծս կռեր ի վերայ տեղւոյն. Եփէ. Նկ. Նխ:

Անզինուձ. Ո՛չ ջինչ. անմաքուր. պղտոր. *Մի զաւր որ ինչ ի միոջ անջինչ, որ վասն ծուլութե անկեալ է ի ոչ միաւորութէ. Եսգր. լ:

Անզնազական, ի, ից. } Տ. Ան-
Անզնզելի, լոյ, լեաց. } զնուձ. *Իբր յարձանի անջինչականի. Նոր. խէ: *Անջինչական յիշատակարան, կամ ընորհ, կամ կանոն. Նոր. ձճ. Ե խլ. Ե ձէ: *Անջինչելի կտակ. Ը. Բարբ: *Անջինչելի արիւն ի վերայ այնմ Թագաւորութեն հեղին. Լասփ. իէ:

Անզնունդ. Նոյն ընդ անզնունդ. անջնջելի. անքաւելի. (յն. ἀνίλεως.) * Ջի կամաք անջնունչ ազխտանաս վասն պետդ, առանց Թողութե ևն. Ոսի. յմ. ա. 2:

Անզնուր. ա. Ἄνυδρος. Aqua carens, aridus, siccus. Ունր ոչ գոյ ջուր. որ և անջրդի. ծարաւտուս. սասոսպ. *Երկիր աչ նսպատ և անջուր: Ցանապատն անջուր. Եսղնցի անջուրն յատլուիւ: Իբրև զերկիր անջուր: Սղ. ձէ. 3: Եզեկ. է. 6: ծա. 43: Եսա. ք. 7: Ոէս. է. 3: Ցաչէ. է. 20: *Անջուր ջրհորոց. է. Ամ. ա. 19: *Ցանկերակուր և յանջուր առապարի. Տօնակ: *Զանջուրն անապատ տրտասուաց գետոց առոգալ. Հ. Իէնէ:

Անզնուր. Ծարաւի. չջմպով կամ չջմպելով զջուր. ա. Ղ. ա. *Մի՛ այսօր անջուրք, և վաղիւ գինի խնգրեսցուք. ճ. ժ: *Զերկիս յիսնական անհաց և անջուր կատարեր. Վ.ԲԲ. պոմ:

Անզնուր. Անխառն ի ջրոյ. անապակ. *Եւ ոչ անջուրն՝ նուազելոյ. Լմբ. ապ:

ԱնզՐԻ, գ.ոյ. ա. Տ. Անզնուր ըստ ա նչ. *Անջրդի իբրև զանապատ: Ցերկիր անջրդի: Ցանջրդի Ճանապարհի: Ցանջրդի գոյ: Աղբերք անջրդիք: Ամպք անջրդիք. ևն: *Երկիր անջրդի բուսուցանէ փուշ և տատասկ այրելիս հոյոյ. Ածա. ոէլ:

ԱնզՐԴԻ. գ. իբր Անջրդի վայր. *Ցանջրդի պաշտպանեաց գնա: Բարկացուցին զքաւիչն յանջրդի: Որոց գնան յանջրդւոջ: Գնացին գետք ընդ անջրդիս. և այլն:

Իսկ Ցբ. ե. 3. * Որ փախչէին երեք յանջրդւոյ յանձկութե ,, իմն, յանջուրք նեղութե, այսինքն ի ծարաւոյ:

ԱնզՐԴԻՆ. Նոյն ընդ վ. *Երկրի ընդ անջրդին ուսիս. Մփ. ձի. 43: *Ցանապատին յերկրին յանջրդին. Եսէ. ձէ. 12:

ԱնզՐԴՈՒԹԻՒՆ. փ. Ցամաքութե. երկիր անջրդի. *Սովաւալք և ծարաւալք յանջրդութե. Վ.ԲԲ հց. իէ:

ԱնզՐԵԼԻ, ւոյ, լեաց. ա. Որ ոչ լրիւ զոր ոչ լինի լրեալ (կամ լրով եղծանեալ). անկնիկ. անկնկելի. *Անկնկելի նամակ: Մեռ զգեն անկնկելեաք. Նոր. գէ. Ն ձձ: *Անկնկելի անեղին գծուձք: Անկնկելի քննու խընդրեալ լիներ մահուն վճռեմնգրութե. Պիպ:

ԱնզՐԳԵՑ, ի. ից. կամ ից. գ. (յն. արաբ. ՀԷՂԷՔ, ՀՔԼՑ.) Διάστημα, διορίζων, ὄριγκός, μεταξύ. Intervallum, distantia, disterminans septum, vallum, maceria, medium. Խորոյ. միջոց. պատուար. ցանկ. հեռաւորութե. անկեալ լինչ

ընդ մէջ որպէս որոշիչ, բաժանիչ, հեռա-
յուցիչ, արգելիչ. որ, պէսպէս, որաւէտ,
եահաւէտ, յոպէսն. Որպէս ՚ի մէջ մասանց
չինուածոց. *Պատուարք երիք, և անկըր-
պետք առ անկրպետօք երիքքին: Անկըր-
պետ ՚ի մէջ ոմոց տաճարին, զի մի՛ մեր-
ձենայցեն յորմն տաճարին: Լայնութիւն
որմոյն անկրպետի հինգ կանգունն: Ընդ-
դէմ անկրպետոյն. և այլն. Ք. Ի. Ե. 4:
Եզեկ. խ՟. Ա. Խ՟: *Բազում անկրպե-
տից և պարապաց պէտք են. Ոսկ. Եբր. Ե:

Եւ ՚ի մէջ այլոց իրաց. *Անկրպետ ու-
րեմն էր իւսարն (՚ի ժամ խաչելութեան).
Կալ. ՃՔ: *Երկեկ (այսինքն երեկոյն) զմի-
ջին անկրպետն հասեալ ընկալաւ, ոչ յան-
կուսն տունկեան, և ոչ գիշերոյ սկիզբն.
Փիլ. ԼՒ: *Այլ ինչ էր անկրպետ ընդ մէջ
երկոցուն (այ, և հիւղէի). Եփիփ: *Զայն՝
որ ոչ է յայսմ սղօթիից, այլ անկրպետաւ
որոշեալ. Ի գիրս Խոսր: *Ոչ կարէ Ճշգրտիւ
նշմարիլ զնորաձոյցն անկրպետան: Ընկե-
նու քար ընդ անկրպետան պատենիցն: Ընդ
անկրպետս վիմաց ծովու. Վէրօր. Ը:

ԱՆԶՐՊԵՏ. Արկեր. խափան. Էնկէր.
*Ձար անկրպետ ՚ի մէջ անկեալ. Եզեկ. Գ:
*Ոչինչ անկրպետ ՚ի մէջ արկեալ նախկին
այցելութեան. Ցհ. ԼԻ: *Անկրպետ հպօր
(մեղայն). Նար. ԻԷ: *Զոր միութիւն քրիս-
տոնէից խրատեցաք հեթանոսաց ընդդէմ
ցանկ արկանել, զայն միմանց անկրպետ
ձգելք: Անկրպետ ձգել զնշանութիւն:
Զխռովութիւնն անկրպետ սիրոյն ձգել:
Ցայս զբաղանացս անկրպետ լինի նմա բա-
զում անգամ սատանայ. Լմբ. ոփ. Ե
պրէգ. Ե ոչ:

ԱՆԶՐՊԵՏ. որպէս խոչը. որոշումն.
տարբերութիւն. Քարգ. *Անկրպետ ՚ի մէջ
հոգւոյն արկանելոյ վտան ասէ զմին: Զսըր-
բութիւն առանձնակի հոգւոյն տալով, ան-
կրպետ ՚ի մէջ արկանելոյ է արարչական
հոգւոյն և արարածի. Սարգ. յի. Է: ա.
պ. ա:

ԱՆԶՐՊԵՏ. ա. Որոշող. բաժանող. զա-
տող. ընդ մէջ անկեալ. *Խրատմատեալ
զյանկին անկրպետ՝ սրոյ սրովբէին: Ընդ
որձակ միջոցաւ յաւէտ անկրպետ նշու-
լիւքն ծածկի ՚ի նոցունց. Նար. Խլ. Ե ի՟ա: *
Ցօրինեցեր զնոյանն անկրպետ քեզ ՚ի
քնակութիւն. Գանձ: (որ հայր և ՚ի յա-
յորդ նշ:)

Եւ Որոշեալ, բաժանեալ, զատուցեալ.
*(Աձ առ ՚ի մէնչ) յաւէտ անկրպետ, և
յոգիս մեր միշտ. Նար. գանձ Եփես: *Հայր
և հոգի աւրնութերակաց, և ոչ անկրպետք.
Քէբ. փերբ:

ԱՆԶՐՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ կա-
րէ անկրպետել. անկրպետող. *Զքաղմա-
տարած պատուաւոր անկրպետական առա-
գաստացն վերացո՛. Բէննի:

ԱՆԶՐՊԵՏԱՊԷՍ. ս. Որպէս անկրպե-
տաւ կամ խորոցաւ իւիք. մասնաւոր որոշ
մամբ, զանազանեալ օրինակաւ. *Ուր
մարդիկ հաւասար հրեշտակաց եղեալ կան
՚ի պաշտօն փառասրութեան անկրպետապէս
առաքի են: Են անընդմիջաբար չորք զԱս-
ուածով, և անկրպետապէս հաղորդք նո-
րին լուսաւորութեան. Լմբ. պրէգ:

ԱՆԶՐՊԵՏԱՍԱՆ, ի, ից. գ. Գործի
անկրպետող. անկրպետ. *Ընդարձակեցեր
թշուառացելումն զառապատն անկրպե-
տարան: Զվարագուրացն անկրպետարան.
Նար. ՃԷ. Ե խլ:

ԱՆԶՐՊԵՏԵՄ, եցի. լ. Διαστέλλω, διαχωρίζω, διορίζω. Discerno, distinguo, separo, distermino. Անկրպետաւ որոշել. խորոցաւ բաժանել. զատանել. հեռա-
յուցանել. արգելուլ. պէսպէս, այլազգ
կամ Անկրպետ ՚ի մէջ արկանել և անկա-
նել. որոշումն դնել և լինել. որ եւ պէս,
որայ ներմէ. հայց. խնգրով. *Զատ յիրե-
րաց անկրպետեալ զդէր սրգոյն. Պիփ: *Ան-
կրպետեա՛, հնարաւոր, զմահացու կրթու-
թիւս. Նար. ՃԷ: *Անկրպետել զատ ՚ի բնա-
վիցս: Զնախախնամութեդ անկրպետեցեր
յինէն. Լմբ. պրէգ. Ե ոչ:

Անանց հայց. խնգրոյ. *Անկրպետեաց ճաճ
՚ի մէջ ջրոյն.. և ՚ի մէջ ջրոյն: Անկրպետել
կամբ ընդ նոսա և ընդ քաղաքն: Անկրպե-
տից ձեզ վարագոյրն ՚ի մէջ սրբուվեն,
և ՚ի մէջ սրբուվե սրբուվեցն: Անկրպե-
տել ՚ի մէջ սրբուվեցն, և ՚ի մէջ պարրս-
պայն յօրինուածոյ տաճարին: Եւ ահա
կառք հրեղինք և ևրիվարք հրեղինք, և ան-
կրպետեցին ՚ի մէջ երկոցունց. Ծն. ա.
7: ա. Դ. ՃԷ. 36: Եւ. իգ. 33: Եզեկ.
խ՟. 20: ջ. Ի. Է. 11: *Ի ձեռս ան՝ որ
անկրպետէն ընդ մեղաւորն և ընդ անմեղն,
մատնեացի. Մէնի. հապ:

Կր. որպէս հեռանալ. բաժանիլ. որո-
շել. այլազգիմ. * կոցին ջուրքն անկրպե-
տեալք. Յես. ջ. 16: *Անկրպետել ոգ-
ւոյն յեին մատածութիւ՝ կատարելագոյն չա-
րեաց է. Փիլ. ԼՒ: *Յետ անկրպետելոյն
(լրվայայ) ՚ի հօրիզօրէ անտի իւրմէ. Մծբ.
ՃԱ: *Ընտանութիւնն միաւորութի անկրպե-
տեցաւ: Պատրուակ քօղոյ բանիս անկրպե-
տեցաւ. Նար. իԷ. Ե ՃԾԲ:

ԱՆԶՐՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάστημα, և այլն. Նոյն ընդ ԱՆԶՐՊԵՏ. որպէս
խորոց. միջոց. հեռաւորութիւն. բաժա-
նումն. *Անկրպետութի եա տանն: Առ ՚ի
զլոյն տալոյ անկրպետութե ձողոյն. Ք.
Լգ. Ը. 6: Եզեկ. խ՟. 12: *Անկրպետու-
թի բեմին. Լմբ. պրէգ: *Անկրպետութիք
վերնայարկ բնակութեցն. Ամ. ՚ի ոթէՃ:
*Եղանեմն անկրպետութի ցուցանէ, և ա-
ռաքեմն՝ չանկրպետուն. Սեբեր. Է: *Վա-
րագուրին անկրպետութի. ՅՀ. ԽՀ. Ել:
*Սա արկ լիր անկրպետութե, որ ընդ քա-
ղաքն և ընդ մեհեանն: Սակաւաւոր ժամա-
նակի անկրպետութի. Ես. ԽԸ. Ա: *Ի
մէջ որգւոյ և հօր և ոչ մի ինչ անկրպե-
տութի ՚ի հեղքս մտանէ. Կալ. Է:

Որպէս խոր. տարբերութի. զանազա-
նութի. որոշումն. այլևայլութի. *Տեսա-
նեմն զանկրպետութին ՚ի մէջ քոմ և յով-
հաննու, մերձեալ, և յոյժ հեռագոյն.
Եվէր. Ա իբ: *Չէ իակ հաւասար մարդկե-
ղէն ողորմութին և ճճական, այլ որչափ
ընդ չարութի և ընդ բարութի ինչ ՚ի միմի
իցէ, նոյնչափ ընդ սա և ընդ նա անկրպե-
տութի. Ոսկ. Ա. ա. 15: *Մեծագոյն իմն
անկրպետութի ՚ի միմի դնէ ընդ մարմնա-
կան և ախտաւոր ծնունդն, և ընդ հո-
գևորն և անախտն: Անկրպետութե բազում
տեսանի յայտսիկ, և զանազանութի ան-
բաւ. Սարգ. ա. պ. Ք. Ե յոդ. յՀԷ:

ԱՆԶՐՊԵՏՈՒՄՆ, տման. գ. Անկրպե-
տիչն. բաժանումն. *Անկրպետումն ջրոյ
և ջուրց. Մծբ. ՃԷ:

ԱՆՈՒԱՀԱՎԱՐ. ա. Ս. Արտաքոյ ճա-
նապարհի վարեալ. կամ Առանց ուղե-
ցուցի. *Անահասկալ պարապատեալ.
Մգ. Ի:

ԱՆՈՒԱՄԻԿ, մկի, կաց. ա. գ. Որ չէ
՚ի կարգէ ռամկաց. ազնուական. քաղա-
քացի. *Ռամիկին, և անռամիկին: Բազմու-
թե ռամկացն և անռամկացն. ՅՀ. ԼԷ:

ԱՆՈՒԿԵԼ. Տ. ԱՆԱՈՒԿԵԼ:

ԱՆՍԱՀՍ. ա. Որ չունի զսահս, այսինքն
զկազմած կամ զձամբ. անզարդ. *Հե-
ծկը ՚ի սահուտալ երիվարս Ճուշանով, և
ոչ յանսահուս լստինս հեղլով (կամ լեհ-
լով). Լմբ. ա ԼՃ:

ԱՆՍԱԿԻ. կամ ԱՆՍԱԿ, ի. ա. Ոյր
չիք սակ և ազգման. անսահման. անօրի-
նակ. *Անսակի տնտեսութե էական բնու-
թե բանին ՚ա. Թէոդոր. Խլ:

ԱՆՍԱՀ, ի, ից. ա. Անսայթաք. ան-
գայթ. անդրդուելի. *Անսահ միաշ յա-
մենայն արկածէ. Նեղս: *Ճշմարտութե
պահէք ՚ի հաստատուն և անսահ միտս
ձեր. Սարգ. Ք. պ. Ք:

ԱՆՍԱՀԵԼԻ. ա. Որ ոչ դիւրաւ սա-
հեալ անցանէ. անմոռաց. *Ոչ վասն իւ-
րոց յանցանացն կատարելապէս և անսա-
հելի ունի զիշատակ. Կլիմաք:

ԱՆՍԱՀՄԱՆ, ի. ա. *Ապειρος, ἀπέ-
ραντος, ἀπεράτωτος, ἀόριστος, ἀπεριόριστος.
Infinitus, termino carens, indeterminatus, in immensum extensus. Ոյր չիք սահ-
ման. անձեզական. անվախճան. անբաւե-
լի. անբովանդակելի. անպարագիր. ան-
վայրափակ. անսահմանելի. անթարգմա-
նելի: Տիրապես ասի զայ և զծծայնոց.
*Ամիսվեցեար անսահման: Ընդանութիւն
անսահման: Թէպէտև ոչ անժամանակ
ըստ անսահմանին: Անսահման թագաւո-
րութիւն: Անսահման՝ ներքնային խորոց:
Անսահմանդ քո հրամանի. Նար: *Անսահ-
մանն յէութե՝ սահմանելեացս էացուցիչ.
Շար: *Մշտնջենաւորութիւն անսահման.
Ցճխ. ա: *Ի յանսահման ծովէն հոր դը-
թութե. Շար:

Լայնաբար ասի զայլոց իրաց՝ իբր Աբա-
հելել յոյժ յոյժ. անչափ. անթիւ. ան-
որոշ. տարօրէն. եզեալ ըստ չափ օրինա-
ւոր, և այլն. Նիհայնիթիպ, հապոյն գեղ,
գեղապատ եգիպտն. *Անսահման քնութիւն
աարեւելեն արարածոց. Ագաթ: *Անսահ-
ման բիւրուց քաղքարաց հաստուցիչ.
Ըստ անսահման գովութե. Նար: *Ի վե-
րայ անսահման ծփանաց ալեացն անդրն-
դոց. Կալ. Է: *Անսահման ժամանակաւ
աղօթել միշտ. Շար: *Լուսնոտն՝ անսահ-
ման առ ըմբռնումն, այլ ըստ նորոյ կամ
հնոյ լուսնին. Շ. ֆթ: *Ա յդ անսահման
յիրս լինցի դատաստանի. Մխ. գփ: *Ան-
սահման չափաւորութե և արբեցութե ընդ-
արձակութե. Պիփ: *Զի մի գնեաս գնա-
ցեալ անսահման բարւոյն կարծեաց՝ հա-
ղորդ չարեաց լինցուք. Իփն: *Քարոզելոյն
յեղեղելով զանսահման գործս նոցա.
ՃՃ:

Իակ Մխ. գփ. *Անսահման կին՟ ասի,
որ չէ պատկեալ ըստ օրինաց:

ԱՆՍԱՀՄԱՆ. ս. ՚Αορίστως, ἀ-
ΑՆՍԱՀՄԱՆԱԲԱՐ. περιορίστως. Indefinite, infinite, incircumscripte. Իբրև
անսահման՝ ըստ կրկին նշ. առանց սահմա-
նի. անչափութե. անորոշակի. և Արտա-
րէն. *Սա հովուեսցէ զձեզ անփոփոխ և
անսահման ՚ի յաւիտենից մինչև յաւի-
տեան. Նար. Խլ: *Որ խնատ և բարկացօղ
է անսահման: Անսահման ունի զբարկա-
նալն. Լմբ. ասաք: *Թէ ոք անսահման
իսաէր, որպես զքաղամխաս արգելուին զնա
արտաքոյ վանիցն. Կլիմաք: *Անսահմանա-
բար յաւիտեան հեղեալ ցանկութե. Սիսո.
աղ: *Անսահմանաբար յաւիտեանն ժամու
առնել. Գր. հր: *Ոչ անսահմանաբար ա-
սէ մարգարէն (զմուր), այլ զմուրն ա-
սէ՝ յօգիւս. ևն. Պարապմ. յ: *Ոչ առ նա
միայն զբանն ձգեր և ասեր, այլ անսահ-
մանաբար, եթէ ոք ոչ ծնցի վերստին, այս-

ինքն եթէ գու, կամ ով և իցէ. Ով. չհ. ա. 23:

ԱՆՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ, ի. Տ. ԱՆՍԱՀՄԱՆ. *Անսահմանական բնութիւն. Սէբէր. ը. *Անսահմանականին զօրութիւն. Ագաթ: *Ցանսահմանականին ծովէ առեալ յօղ ինչ. Վրդ. երզ:

Ըստ յոյն քերականաց ԱՆՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ կոչի՝ Անորիշ կատարեալն. Ἀόριστος. Indefinitivus. Երէ. երբ:

ԱՆՍԱՀՄԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՍԱՀՄԱՆԱԲԱՐ. *Ջամենայն գէս պարզաբար և անսահմանապէս յինքն նախաուսեալ ունի ամենահատարիւքն բարերարութիւնք: Ած ոչ զիարդ է գոյ, այլ պարզաբար և անսահմանապէս զգոլոր գոյն ինքեամբ շարառեալ. Դիոն. ածայ:

ԱՆՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ. ա. Ոչ փակեալ ընդ սահմանաւ. անսահման. *Անսահմանականափակ է ած: Բովանդակեցաւ անսահմանականին. Վրդ. ոչ. Ե երփ:

ԱՆՍԱՀՄԱՆԵԼԻ, լոյ. Տ. ԱՆՍԱՀՄԱՆ. *Անսահմանելի բարձրութիւն, կամ սահել: Իմաստութիւն անսահմանելիապ: Ջանսահմանելիդ միշտ Թախանձեսցէ: Բերութիւն պարանոցի անսահմանելոյն. Նար:

ԱՆՍԱՀՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀοριστία. Infinitas. Անսահմանն գոլ (յոր և է կարգի). *Ի վեր է քան զիմանալիս յանսահմանութիւն և յանքաւութիւն իւրում. Ցնծ. ա: *Անգիտանալիք զդերագոյ և անիմացականն և անճառելի անսահմանութիւն Նորա. Դիոն. երի: *Ոչ ընդ սահմանաւ իւիք պարագրեալ, այլ անսահմանութիւն յէից Թոռլեալ. Մաթ. Ի դիոն:

ԱՆՍԱԼԱՊ. ա. Որ ոչ սալապի. անսահ. անսայթաք. և Անշարժ. խիստ. անմոքեալի. *Ոչ վստահացուցին զանսալապ սէրս նորս (յոսափ). Ցհ. կի:

ԱՆՍԱԼԱՐԹԱԲԵՐ. ա. Որ ոչ բերէ սալարթս. չորացեալ. անգալար. չոր: *Ցանսալարթաբեր արմատ փայտին. Ըա:

ԱՆՍԱԼԱՐԹԱԿԱՆ. ա. Թոթափեալ ի սալարթելոյ. անչուք. մերկ կողսպուտ. *Անսալարթական ճողոպրումն. Մագ. ՔՀ:

ԱՆՍԱՄ, ացի, ա. ե. Ἀκούω, ὑπακούω, πείθομαι, πειθαρχέω. Audio, obedio, pareo, obtempero. Հանդարտ ոգւով ունկն դնել, կամ Ցանձն առնուլ զլուեալ բանն հեզութիւն և հլութիւն. հնազանդիլ. հպատակիլ. լսել բանի. ունկնդիր լինել. Ընտ, ծիրի ընէ. փինկտէ, իրաւ եմ. Ած. տես Ծն. լե. 10: Օր. ծե. 14: Դտ. ծա. 17: Ք. ԹԳ. Ե. 25: Ը. ԹԳ. ծը. 11: Իմ. Ե. 12: Երէմ. իզ. 8: ԼԵ. 33: ԼԸ. 25: ԼԲ. 15: Գծ. Ը. 7: Յոպ. ծԼ. 10:

Կամ որպէս Προσέχω. (յորմէ Պռօսխոմէն). Ուշ ունել. ունկն դնել զդուշութիւն. Attendo, obtempero. Օր. ա. 45: Ա ած. ա. 25: Ցօբ. իե. 6: Ես. լԲ. 4: Ե. երմ. Ե. 24: իե. 4: Գծ. ա. 19: Ը. 7: ծԸ. 14. ԼՆ:

Կամ որպէս Πείθομαι. Հաւանիլ. ընդունել. յանձն առնուլ. Գծ. իա. 14: իՁ. 21: իԷ. 11: Ցի. Ձ. 3:

Սոցին հանդոյն և յայլ գիրս պէսպէս ոճով ասի. *Որով կարողն է անսալ և չանսալ հրամանացն: Արժանաւոր մեծաց վարձուց լինիցի, եթէ անսայցէ ով. այլ զի և չանսալոյն իշխանութիւն ունիցի. Եզ. Նիւ. *Մի անսայք անմիտ բանից. Փօղ: *Եթէ անսայցես, ասէրսեմ: Քահանայապետին բարբառոյ անսաց. Նար. իԷ. ա: *Անսայ (այսինքն յանձն առնու) և զվարելն ևս ի հոգւոյն, և մարս պատերազմի տալ ընդ թշնամեացն: Բարութեանց պատճառք հաւանելեացն, զոր օրինակ և չարեաց պատճառք նոյն է չանսալեացն. այսինքն չանսացողաց. Ով. մ. ա. 13. 23:

ԱՆՍԱ. Ἀνίημι. Dimitto, remitto, indulgeo. Ներել. զիչանիլ. Թոյլ տանել. Թողացուցանել. տեղի տալ. Խոց փալ, ալ խթել. գոյ վերջի, Նաղար պոյսոր. Նագ. *Ասա, և սլատմեցից քեզ. ա. Ըգ. ծԷ. 16: *Ես անսացից, ես ընկալայց. Ես. Խ. 4: *Ոչ ևս անսացից նոցա. Երէմ. ծԷ. 6: *Եթէ իցէ, լուիցեն, և անսայցեն. Եզկ. Ե. 11: *Որոց և ոչ տա ժամանակ մի անսացաք հնազանդութեանն. Դ. 5: *Երկայնմտութիւն ներէ, Թողու, անսայ. Ագաթ: *Ընդ միշտ անսայոյն՝ ներոյ. Նար. խԷ: *Աքանչացիր ընդ քոի անսալ և ներելն. Նանայ:

ԱՆՍԱ. Հանդարտել. տանել. Ժոյժ ունել. համբերել. սապր էնդէ. *Մինթէ միշտ լռիցեմ, և անսայցեմ: Ի վերայ ամենայնի այսորիկ անսաս սէր, և լռեցեր. Ես. Խ. 14: իէ. 12: *Եւ ոչ քաքաւոյ բանիկ ձերոց անսացից. Ցօբ. Ը. 26: *Գուցէ մարդասիրին ՅՈ ոչ անսաց միշտ յայսպիսիս ինչ մնալ մեզ վտանգս. Խոր: *Ո՞րպէս լռեացես, զնարդ իսկ անսայցես. Նար. ծԷ: *Թշնամանեալք զնա. իսկ նա անսայ, ոչ զայրանայ. Սագ. յի. Ը: *Որ ընկերին անսասցէ՝ առնել զինչս, եթէ պալատ կոնի լցէ ոսկւոյն.. Պիղատոս անսացեալ մատնեացն՝ մեզս ընդունէր. Բրս. հղ: *Մորենի գիւրայրեաց է, և վաղ անսայ հրոյ. Կիւրղ. եւ:

ԱՆՍԱ. Երկայնամտել. յարատևել. երկայնմտութիւն ալսասել. կալ ինալ. փիփիի ընել, համբերել, ոպոսել, ԼԵնալ. *Ոչ անսացին խորհրդոց նորս. Սղ. ՃԷ. 13: *Ի լռել իմում անսացեն ինձ. Իմ. Ը. 12: *Անսացեք սատ այլ սակաւ աւուրս ևս. Վրդ հղ. յ: *Ոչ անսալ՝ ուր ժողովեալն են: Բժշկութիւն անսալ. Բրս. հղ: *Անսայ ին դիպող ժամանակի. Հ = Ց. ոեպ. ծՁ: *Պահին քո պատրաստել է. հրեշ. սուկք անսան քեզ. Մայ. ԼԷ: *Անսային գասանել ժամանակ դիպող. Հ. ԼեԼԻ: *Անսալ ունիմ, մինչև լցցի բեռամբ. Վրդ հղ. ծԷ: *Աձման մարմնոյն անսայ: Անսայ և իչխական ազգին, զի ինքնակամ դիմեսցեն. Ագաթ: *Ի սերաստացոյց քալաքին անսայր՝ հաւաքել զիւրեմ վարդապետութեան. Խոր. Բ. 77: *Համբերութեամբ անսացեալ, մինչև ի մտանել հակառակորգացն. Պիտ: *Ներել, և անսալ ապաշխորութեան. Խոր: Նոյնպէս իմն և հլյց խրն գրով. *Ջոյն անսայր: Մոնալով պերոսի, նմա զայսոսիկ անսաց՝՝. այսինքն ընծայեաց կամ եթող նմա զպատիւ. Նանայ: Իմ ա. Ի. Է. 5. *Ինքն իսկ անսայր քահանայութեան՝՝. իսն, ակնկալեալ մնայր. յն. խորհէր կամ կամեր:

ԱՆՍԱՑԹԱՓ. ա. ն. Ուր չէք սայթաքել. անգայթ. առանց գթելոյ, և առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, անխափան. անվրկալ. գայթալ. Նագարէր. *Գաւազան անսայթաք առնէ զդնացօղն. Ցնա. *Նա հանդիպելոյս անսայթաք վերընթացութիւն. Նար. յՁ: *Անսայթաք պտղոտայ. Ճ. Բ: *Անսայթաք գնալ. Լմբ. ոչ: *Ցայնմ հետ անսայթաք հարկեաց արարիւնոսի. Խոր. Բ. 52: *Անսայթաք ծառայել. Մագ:

ԱՆՍԱՑԹԱՓԱԿԱՆ. } Նոյն ընդ վ.
ԱՆՍԱՑԹԱՓԵԼԻ. } *Անսայթաքական գնացք. Նար. խԼ: *Անսայթաքելի ճանապարհ. Լմբ. ոչ: *Անսայթաքելի ոտից հետոտիք: Անսայթաքելի իսօտղանի: Անսայթաքելի քարոզչիս. Նար. ա-ա-ա. Ա ծԷ. Ա յիչ: *Ընդ քեզ բևեռել անսայթաքելի. Նար. ծԷ:

ԱՆՍԱՑԹԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Անսայթաքն գոլ. անվրիպութիւն. կարգաւոր ընթացք. *Փոխատրելով զչայրերն աթոռ. թոյլն լսոյ անսայթաքութիւնն սիղոքայինցն հելլենացւոց. Խոր. Ձ. 53: Փարպ: (ուր ասորին, սրտք. Եքր. պրս. տո. ի չգոյէ Հայհասորի՝ չեն անսայթաք ի փոլտառոս. թիւնս:)

ԱՆՍԱՆ. ա. Ջրկեալ ի սանէ. անզաւակ. ուստի ԱՆՍԱՆ ԿԱՑՈՒԱԾԱՆԻ՝ ի Աստուածաշունչ. Ἀτεκνόω. Liberis orbo. *Արտաքսաւ անսան կացոյց զձեզ սուր. Ա-ա. փոաձաբ. Լարէպ:

ԱՆՍԱՆԶ, ի, ից. ա. Ἀχαλινος, ἀχαλίνωτος. Infrenis, effrenis. Ոյր չէք սանձ. անկապ. արձակ. անարգել. անդուռն. պոպիւշչ. Նամպոպոբ. *Ի վերայ անսանձ բերանոց դուրս դնել. Փիւ. Ի Ֆասոն: *Ջանսանձ լեզուան. Սարգ. յի. Ե:

ԱՆՍԱՆՁԵԼԻ, լոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. *Թէ անսանձելի Թողցին ախոք: Անսանձելի բերանով չատ ինչ ի դուրս բերէ: Ջամբասատնող լեզուն կարի չատ անսանձելի արձակ Թողլն. Փիւ. ծ. բան. Ի Ֆասոն. Նիւ. Ե:

ԱՆՍԱՍԱՆ. ա. Ἀσάλευτος. Inconcussus, immotus. Որ ոչ սասանի. անյողդողդ. անշարժ. անդրդուելի. սարսբլմայ, Նամգոբէր: *Անսասան վիմիդ. Նար. ղՁ:

ԱՆՍԱՍԱՆ. մ. Ἀσαλεύτως. Constanter. Առանց սասանելոյ. *Անսասան ծնացին յաճախապատուհեն. Վրդ. ոչ:

ԱՆՍԱՍԱՆԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՍԱՍԱՆ. *Անսասանականին վերին սիոն. Նար. խԼ:

ԱՆՍԱՍԱՆԵԼԱՊԷՍ. Տ. ԱՆՍԱՍԱՆ. մ. *Անսասանելապէս խորհրդեալ. Նար ծբ:

ԱՆՍԱՍԱՆԵԼԻ. ա. Իբր Անսասան. ա. *Հաւատարիմ բանն, և անսասանելի հոգւոյն օրէնք. Ած. ծԲ: *Շինեաց զկաթողիկէ սբ անսասանելի հաստատութիւն. Ցհ. իմ. Նի: *Անսասանելի հաստատուն, կամ ուղղութիւն: Հիմամբ անսասանելիաւ: Անսասանելի չաղկապք սիրոյ. Նար. լԲ. հԲ. ա-ա-ա: *Անսասանելի և հաստատուն յուսոյն մերոյ. Շար:

Իբր Անսասան. մ. *Կամ դու անսասան նեալ՝ ի քում հաստատութիւդ. Վրդ հղ. իԷ: *Հաստատեաց զսիրտս՝ ի հաւատս անսասանելի. Շար. (որ լինի և մակդիր հաւատոյ:)

ԱՆՍԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անշարժութիւն. անյողդողդութիւն. *Որով հաստատեալ է, և որով պահի յանսասանութիւն. Նար. երգ:

ԱՆՍԱՍՏ. ի, ից. ա. Իբր Անանսասցոլ. հետ յանսալոյ, կամ անսմքելի սասսիւ. անհանդարտ. անհնազանդ. ըմբոստ. խեռ. սոահակ, կամ անսանձ. սպարտան. զաղիոզն, իդաքնոզն. *Անսաստ ալիք ծովոյ.. յն. վայրենի. Ցօբ. 13: *Սաստեալ գազանին իբր չան՝ ցածուցան՝ նէ յանսաստ գազանութիւնն. Եզնիկ: *Իբրև զձի տրմուլ՝ անսաստ է (կամ անսաստ) ՃՃ:

ԱՆՍԱՍՏԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Արտաքոյ անյագ սահմանին հանէ զմեզ (բանս) յանսաստելի անդունդս սլշտանաց իւրոց. Վէ. ը. Ե:

ԱՆՍԱՍՏԵՄ. հցմ. ը. Παραβαινω, παρακούω. Transgredior, praevaricor, negligo, non obtempero. Չանսալ. հնս. տեղ. ըմբռստանալ. 'ի բաց ոսանուլ կամ վազել. ստունգանել. դեպի օրմանգ. *Ան. սաստեցէք եւ էք 'ի լեառն: Անսաստեալ եղեն 'ի գլուխ լերինն. Օբ. ա. 43: Թուոց. ծբ. 44: *Անսաստել ուխտք ոյ՝ չար է. Եզեկ: *Անսաստեցաք 'ի բանիցն: Մխիթ անսաստեաց քոյ հրամանացն անօթն ընսիր. Սարգ. ի. պ. ը: Ն յոտ. ի: *Ոչ զի անսասեիցեմ ես հրամանաց. Ոսի. ֆ. ի. 7: *Ցանսաստել բանին ('ի մտաց) առանց զգուշութեան կորուսաք զպատմութիւնն. Վէպօր. ը:

ԱՆՍԱՍՏԿԱԼԻ. լաւ կա ԱՆՍԱՍՏԱՆԱԼԻ. ա. Ανεπίτατος. Inintensibilis. Որ չընդունի զսաստկութեն, զաւաւերութեն. *Տարերութիւնքն անսաստկալի (են), և աննուաղելի. Պորփ:

ԱՆՍԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόνοια, ἀταξία, ἀπροσεξία. Arrogantia, inobsequentia, negligentia. Հեսատութի. Չանսալն. ըմբռստութի. ապարսանութի. անհնազանդութի. Իրաւիրզուզի, Ինաբ. *Առ ի մասսան բժիշկ ոգւոցն՝ անսասատութիւն հիւանդին: Չախան՝ որ յանսասատութէն իցէ, և զառողջութին՝ որ 'ի հնազանդութէնէն լինի: Ցանսասատութէ անկանիլ կրնիշլոին զնդգէմն ասել Նորա. Ոսի. ֆ. ա. 9. 21: Ն յհ. ի. 27: *Ոչ յարարչէն, այլ յանսասատութէ ստունգանողն: Անսասատութին ևե՛ որ արտաքոյ ոյ կամին գործիցի, պատճառ չարեաց լմնանալ է. Եզեկ: *Գնայիլ անսասատութէ. Նաբ. ի: *Ցանսասատութէ եղիլ դնալն, և 'ի կամակոր մտոց. Ոսի. իէ.իհ:

ԱՆՍԱՏԱՐ. ա. Որ չունի ատաար կամ գործակից. անօգնական: Իսկ Ոսի. Նեղ. ծի. *Ումեր՛ի անսասար յորդեծնուէն,,. յն. ἀτελής, անկատար, կամ պակասեալ:

ԱՆՍԱՐՍԱՓԵԼԻ. ա. Իբր Ա՛ն՝ որ ոչ սարսափէ. աներկիւղ. յանգուգն. *Անսարսափելի մտօք. Թէոդոր. Մայրագ:

ԱՆՍԲԱՂ. տ. Անջրդի:

ԱՆՍԳԱՅ. տ. Անջգած:

ԱՆՍԵՂԱՆ. ա. Որոյ չիք սերդան կամ կիրակուր պատրաստակ. *Տեսանել զանսեղանն.. զգուշոյն գնդնուելին, զփաշերութիւն. Ոսի. յանդամալոյծն:

ԱՆՍԵՐ. ա. *Ἄγονος. Prole carens, sterilis. Ոյր չիք ժեռունգ կամ ծնունդ. ամուլ. անսերմն. անզաւակ. գԸԸր. *(Սարդ) անպատուղ և անսեր և ամուլ եղող: Անսեր և անծնունդ 'ի բարի թեականութենէ: Ինաերք և անանդրանք յիմնասասկութէ: Անբանիցն ոգիք ապրեր մտոց ոչ ունեզով 'ի խորհրդոյ են անսերք. Փիլ:

ԱՆՍԵՐ. Ա՛ն հարազատ, օտար. *Մի զայլ ընդ այլով փոխագրել անսեր և անքաւական բաղդատութիւք. Երզն. իէր:

ԱՆՍԵՐՄ. տ. Անսերմն:

ԱՆՍԵՐՄԱՆԵԼԻ. ա. Որ ոչն սերմանէ. ծնհաչն առանց սերման. *Անսերմանելի բնութէ յինէն մարմնանայ՝ ոյ բանն. Գանձ:

ԱՆՍԵՐՄԱՑԱՆԵԼԻ. Որոյ չէ յանձալ զսերմն, կամ ուր սերմն չէ ցանելոյ. 'թէ սերմանացանին 'ի չորից մի մասն արդիւնացաւ, ապա անսերմացանելոյն զիմիդ արմիք լինիցին. Խոր:

ԱՆՍԵՐՄՆ, ման, անց. ա. որ և Անսերմ. *Ἄγονος. Non generans, sterilis. Ընտր, անծնունդ. *Մի հղիցի անսերմն (կամ անպտղի) և ամուլ յերկրի քում. Եւ. ԼՓ. 26: *Մի հղիցի կին ամուլ, և այր անսերմն: Չարս՝ որ անսերմն էին, աբրահամաբ քաղաքերեր. Եփր. Եւ. Ն համաբ: *Չի որ անմարմին ոք է, նա և անսերմն է: (Չորիք) անսերմն և անծնունդք են. Եզեկ: *Իմաստունն՝ անսերմն է և անպտուղ 'ի յատկական սերմանէ, *բազմաբերելոն և բազմասերմ 'ի սկզբնականէն (յիմաստութէն ոյ). Փիլ. լՀն:

ԱՆՍԵՐՄՆ. *Ἀσπαρτος. Non satus, non seminatus. Ոչ սերմանեալ. ոչ ցանեալ. ուր չիցէ արկեալ սերմն. Եփիփեր. *Այդի անսերմ. Խոր: *Անսերմն արգանդ. ՃՃ: *Փուլթայ կակղել, և զանսերմանն սերմանել. Պիս:

Եւ Որ ինչ լինի առանց սերման, կամ որոյ չիք սերմն. *Անսերմն յղութէն, կամ ծնունդ. Շար: *Ծառ անսերմն. Վասպ. ծբ:

ԱՆՍԵՐՄՆ. տ. Առանց սերմանելոյ. *Անսերմն, և առանց վարելոյ ամենայն ինչ բուսանէր. Փիլ. Նի. ի:

ԱՆՍԵՐՄՆԱԲԱՐ. } տ. Ἀσπόρως. Si-
ԱՆՍԵՐՄՆԱՊԷՍ. } ne semine. Առանց սերման. առանց գործակցութէ առն. *Զանհասանելի զբանն ՃՃ բնաւրապէս անսերմնաբար կրեցեր 'ի քում որովայնի. Շար: *Թագանդիր կուսին անսերմնապէս բողոքեալ. Ոսի. համբաչ: *Որ տարաւ զանսանելին յարգանդի անսերմնապէս: Անսերմնապէս ողայացաւ յորովայնի քում. Շար:

ԱՆՍԵՐՄՆԱՒՈՐ. ա. Առանց սերման յղացեալ, ծնեալ. *Ես զմարմին իւր զերկնաւոր (այսինքն զՔՐՍՏՈՍ), զկուսածին անսերմնաւոր. Շար:

ԱՆՍԵՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Անսեր գոլն. անբերութէ. ամլութէ. անպտղութէ. *Զօրէն չար սկզբի հնարեալ 'ի վերայ նոր անսերմութէ: Անսերմութէ ոգւոյ պատճառք. փիլ. Ե. բան. Ն լԻՆ. Ի. 81:

ԱՆՍԷՐ. ա. Որ չիք սեր. անբաժ 'ի սիրոյ. *Իրէք անսէր. Նաբ. ծՀ: *Բազումք են ցնորեալ անսէր, ապուշ. կանն: *Ցիշատակէ զանձամուկ և զանսէր ժառանգին (գէ հեղին). Ոսի. յանդամալոյծն: *Ցուրտ հնութէն անսէր և անհաղորդ և անգութ կենաց. Ոսի. յհ. Ի. 4:

ԱՆՍԻՆ. ա. (իբր Անսուն). Անմոռանգ, անաճ. անբարգաւաճ. հասկնալ. *Զորս 'ի գէտ է անսին խոստովանել զնա ծնունգս. Ցհ. իմ. ապ. Է:

ԱՆՍԻՐԵԼԻ. ա. Իբր Ա՛ն՝ որ չգուցէ սիրելի ոք կամ բարեկամ. *Անբարեկամք և անսիրելիք են յաշխարհի. Պիս:

ԱՆՍԻՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. } գ. Պակասութէ
ԱՆՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } սիրելոյն կամ սիրոյ. չունելն զսէր կամ զբարեկամութէ, կամ զպաճարութէ. *Ուր հինն հայաստանեայց լեալ անսիրելութէն իմաստութեան. Խոր. ա. 2: *Ոչ վասն անսիրելութէ ինչ չառնուս ինչ 'ի ձէնջ՝ ասէ. Ոսի. Ի. Նոր:

ԱՆՍԻՐՏ. ա. Ἀκάρδιος. Vecors, excors. Որ չունի զսիրտ. վատասիրտ. Էիւրէտ. սիպ. ՃեաոբԷոիպ. *Ոչ յամէ 'ի նմա անսիրտ. Սիր. ը. 20:

ԱՆՍԻՒՆ. ա. տ. Որոյ չիք սիւն. առանց սեանց. փիբէտիպ. *Պարզող վերա նին՝ անսիւն իսոյ անին՝ երկինք կամարին. ԳԽ: *Նոյնպէս երկիրս առ միջոցի յատմերնան, անսիւն նեղբաստ՝ և 'ի վերոտս անկախացան. Նրզն. ա. բան:

ԱՆՍԽԱԼ. ա. գրի և ԱՆՍՂԱԼ. Ἀπλανής, ἄπταιστος, ἀδιαπτωτος, ἀσφαλής. Error expers, non erraticus, stabilis, firmus, securus, infallibilis. Ազատ 'ի սխալանաց. անմոլար. անվրէպ. ուղիղ. զգուշաւոր. տպահով. տոյդ. աներկբայ. հաստատուն. անյողդողդ. խալապըղ, Էանղլըղըղ, Էանղլմագ, սահիհ, սագ, էմին. *Արհեստ ըստ իւրում բանին անսխալ է. իսկ ըստ հնոմակային Թուի սխալական գոլ. իսկ մակացութէ և ըստ իւրում բանին, և ըստ հնոմակային անսխալ է. Սահմ. ծբ: *Ի հին և յանսխալ օրինակաց. Եսու. իզ. ա: *Անսխալ վերաբերեալ բան: Անսխալ կարծիք, կամ իրք, առաջնորդութէ հաստատուն, անկագործուէթի. Պիս: *Հաստատուն և անսխալ կարգաւորութիւնք. Փաբպ: *Անսխալ հոգւով, կամ հանդիսմամբ. Նաբ. չա. գբ: *Անսխալ տրոհութէամբ. Մագ. ի: *Սիրտք անհնոց ոչ են անսխալք: Արմատ անսխալ յիմաստուէ. Աաոպ. ծի. 7: Իմ. ֆ. ի. 15: *Իրք արեաց աշխարհիս այլոյ լինի և անսխալ. Փաբպ: *Փուլթացայ անցանել ընդ կամուրջ անսխալ խոստման բանիս. Աբբ:

ԱՆՍԽԱԼ. տ. } Ἀπλανῶς, ἀσφαλῶς,
ԱՆՍԽԱԼԱԲԱՐ. } ἀραρότως. Sine errore, tuto, certo, firmiter, infallibiliter. Անվրէպ. հաստատեաբ. հաստատութի. անչուշտ. *Ի վերուստ քեզ իրըս ցանեմ անսխալ: Ջրուցեցից քեզ անսխալ: Հարկեցէն նմա անսխալ. Խոր. ա. 2: ֆ. 1. Ն 49: *Գրով Թողեաս անսալ. Փաբպ: *Տումար տեղեալն անսխալ դրոշմեալ. Նաբ. իսա: *Ցորժամ անսխալ (կամ հաստատուն) դներ զաղբիւրս. Աաոպ. ը. 28: *Երկուք ոտիք անվթար անսխալ զկայն հաստատելով. Նիս. իայմ. ի: *Ամենայն ուրեք մերձ է բանն և ՃՃ. անսխալ. (այսինքն անշուշտ. այո). Աի. ը: *Զատանաորդս անսխալ յամենայնի ինդրեք. Իփն: *Չինչ տալոյն պահհացեն անսխալ,,. այսինքն անկորուստ, յապահովի. Մի. իա: *Անսուալաքար գիսէ, կամ գիտող. Սահմ. ծի:

ԱՆՍԽԱԼԱԴԻՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել անսխալ (քան ամենայն առման). *(Որպես չորեքանկիւնի) հաստատել է անսխալագոյն և անվթարագոյն մարգկային մարմնոյն բնութէի. փիլ. լՀն: *Զանսխալագոյնն մանաւանդ ունել հաստատութէի. Պիս: *Անսխալագունի արժանի եղեալ պահպանութէի. Նիս. իայմ:

ԱՆՍԽԱԼԱԿԱՆ. տ. Անսխալ. *Ցեր. ֆուց ոսից կայ հաստատուն անսխալական. Երզն. ոպ. էրհն:

ԱՆՍԽԱԼԱՊԷՍ. տ. Անսխալաբար. *Անսխալատես սղբա պատուականագոյնք քան զնա. Աի. ը: *Հաստանիցես անսխալապէս 'ի նպատակ վերին յաղթանակին. Ճ. Ա: *Զներկայից և զանցելոց գնան գիպուածն անսղալապէս 'ի մի հատաքելով. Լսոպ. յԽԸ:

ԱՆՍԽԱԼԱՍՏԵՂԾ. ա. Անսխալ ըստեղծիչ. անվրէպ արարօղ. *Յհաստատագործ անսխալաստեղծ կազմիչ Համայնից. Նաբ. գանչ նիեղ:

ԱՆՍԽԱԼԵԼԻ. տ. Անսխալ. *Բժըշկարան անսխալելի տարակուսեալ պարապարաց: Անսխալելի գիտ կենաց. Նաբ. հե. ղ:

ԱՆՍԽԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσφάλεια, τὸ ἀσφαλὲς. Infallibilitas, securitas. Անվրէպ գոլն յոր և է կարգի. Էանղլմագլուէթ. *Զանսխալութէի արուեստին յայ. առնէ. վրդն. ոպ: *Ընծեման վազքն, և ասյան անսխալութէի: Ար 'ի զգուշութէի

անխախտուհ կենացն. Նիւս. ի պաշ. Ը. Ն ԼԲ։

ԱՆՍԽՈՒՐ. ած. Ըստ հին բառ. մեկնի, Անկաշառ, անվարձ։

ԱՆՍԽՈՒՐԱՆ. ած. ք. Νήποινος, νηποινεί. Impunis, ne. Առանց այլոյ հատուցման կամ փոխարինի ի վճար յանցանաց. առանց ուրեմն. անխնայ. *Հրամայէ զայրակինն՝ որ զընուէնն օրէնս ի բաց հատեալ, անխուրան մեռանել. ոչ մի օր, այլ և ոչ մի ժամ թոյլ տալ կեալ. Փիլ. ի. բան։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԲԱՐ. ած. Ἀναρχος. Absque principio. Յանսկիզբն յաւիտենից. անժամանակաբար. *Ի և գոյ անսկզբնաբար և մշտնջենաւորապէս. կիրղ. գանձ։ *Անմայր ի հօրէ անսկզբնաբար։ Զանսկըզբնաբար ծածկանեալ. Նար. ծԳ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԳՈՑՆ, գունի. ք. Անսկիզբն յաւիտեան կարգի. ստորոգելի անպատկան հօր ես, որ և ԱՆԵՂԱԳՈՑՆ ասի. այսինքն ոչ միայն անսկիզբն ժամանակաւ և անստեղծ, որպէս որդի և հոգի, այլ և անպատճառ կամ ոչ ծագեալ յայլմէ անձէ. *Անսկիզբն ... յանսկըզբնագուներն. (կամ յանսկզբնականէն)։ Աղ. որս. է։ *Միածին որդի անսկզբնակից հօր, զի անսկզբնագունին է ծնունդ. Լծ. իս։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Ἀναρχος. Principio carens. Անսկիզբն. անժամանակ. Նաւայաւետեան. *Անսկզբնական զօրուէ։ Սկիզբն անսկզբնականին գոյութեան. Ագաթ. *Զանսկզբնականն՝ ետուրեր օրինակ եղ. Ոսկ. էս։ *Անսկիզբն բանն ծնեալ յանսկզբնական հօրէ. Գրիգ. Նեբր. ղ։ *Անսկզբնական բանդ ետ։ Անսկզբնական բանին հօր. ԺՀ։ Շար։ *Սկզբնաւորել անսկզբնական բանին հօր. Ստեփ. գոմ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Անսկիզբն գոյ. նախայաւիտեան իսկութիւն. *Ես եմ յովհաննէս, որ ետծաքանչեցի զանսկզբնականութեանդ որդւոյ ընդ անսկզբնականին հօր հաւասարեալ. Վրք ոա։

ԱՆՍԿԶԲՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ած. Συνάναρχος. Una vel similiter principii expers. Զուգապէս անսկիզբն ի յաւիտենից. մշտնջենաւորակից. *Անսկզբնակից, և մշտնջենաւորակից. Աղ որս. ք։ *Ըստ ետծոքանչին անսկզբնակից էր ընդ հօր. Լմբ. ոչ։ *(Հայր) սկիզբն անսկզբնակցացն, և պատճառ անքննաբար. Ոսկիփոր։ *կհաք անսկզբնակից ընդ ոյ կամէցան դնել։ Ոչ միայն երկու անսկզբնակից գտանին, այլ երիք. Եփիփ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱՊԷՍ. ած. ԱՆՍԿԶԲՆԱԲԱՐ. *Յիշատակ քո անսկզբնապէս. Վրդն. ոչ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱՍԷՐ, սիրի, թաց. ած. Φιλάναρχος. Principii expertis amans, vel studiosus. Հեթանոսական մակդիր եւնոմեան աղանդաւորաց, որք զանսկիզբն ձայնդ, որպէս և զանծինն չարաչար սիրելով պնդէին լինել յայսաւարար բնութեն ոյ. *Ո՛վ յոյժ անծնեալասէրդ, և անսկզբնասէրդ. Աղ որս. ծԲ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱՑԻՊ, տպի. ած. Որոյ չիք սկզբնառիթ նիւթական. անսկիզբն. անեղ. կամ ծնեալ յանսկիզբն ի հօրէ միածին. *Վասն անսկզբնական անձնաւ ծննդեան անսկզբնաւորիդ (այսինքն միածնիդ)։ ԲՆՒԻ։

ԱՆՍԿԶԲՆԱՒՈՐ, ի, աց. ած. Անսկիզբն. անսկզբնական. * Ոչինչ ունայ անսկիզբն ասել զմարդկութի, իբր զի տուրս մասունքն ի լինելուրե են, յայ անսկզբնաւորէ ըստ կիզբն ընկալեալ. փիլ. նխ. ա։

ԱՆՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. } որ և ԱՆՍԿԶԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. տե՛ Ἀναρχον. Principio carere. Զոնեղէն զսկիզբն ժամանակի, որ հասասլակ է երից անձանց. և Զոնեղէն նա և զսկիզբն ծագման յայլմէ անձնէ. և այս սեպհական է հօր ոյ. *Առանձնաւորուէ հօր՝ անսկզբնաւորութեն. Աղ որս. է։ *Աձուրեն առանձին լինի է անսկզբնութեն. Ոսկ. յհ. ա. 2։ *Ի պատմէ զանեղութեի որդւոյ և զանսկզբնուի և զչընչնչելուորուի. կիրղ. չի։ *Որ պատմ զանսկզբնութեի (այսինքն զանժամանակ ծնունդ) առ ի հօրէ. Աղ. ծա։ *Ա սաց զանսկզբնութեան բանին ոյ ի հօրէ. Սոփ. ա. յհ. է։ *Որով և զանվախհանութեն իւր, և զանսկզբնութեն յուցանէ առաւելապէս ածայինն առփուն. Դիմ. ածայ. ք։

ԱՆՍԿԶԲՈՒՄՆ կամ ԱՆՍԿԻԶԲՄՆ, բմունք. ած. Իբր Անսկիզբն, կզբունք. *Ներ չըջանակացն ուսմունք ոչ վեր ի վերոյք են, և ոչ անսկզբմունք, քանզի ազբիւր ունի զերատա. փիլ. լին. ք. 35։

ԱՆՍԿԻԶԲՆ, կզբան, բունք, բանց. ած. Ἀναρχος. Principii expers, principio carens. Որոյ չիք սկիզբն ժամանակի և ելանելոյ. անժամանակ, անելոյ. որ էն յաւիտեանից։ Որպէս ստորոգելի ոյ կամ երից անձանց առ հասարակ. *Զիարդ քննել կարելիցէ սկզբնաւորը զանսկզբանէն. Ագաթ։ *Ոչ ոք էր ընդ անսկզբանն, որ կոչէր զանուն նորա. Ցճխ. է։ *Միերրորդուի, անսկիզբն և անժամանակ. Նար. խե։ *Հայր սկիզբն անսկզբանցն. յորմէ որդի ցուցանի, և հոգի սքի՝ի նոցունց յէութէ. Վրք սեղբ։ *Զանսկիզբն բանդ անչնաւոր։ Տէտառն անսկզբան. Նար. իգ. Ն խլ։ *Ես թէ երկոքեան անսկզբունք, և քան զլինելութեն են վերադոյնք. Բրս. լա։ *Զի մի երկու իշխանութեիս անսկզբունս կարծիցի. Տծոակ։ *Սկսանիլն ասի յանսկզբնէ ումեմնէ։ Ամենայն մարդ ժամանակաւք ստրարեալ է, և անսկիզբն ընչ ոչ գոյ ի նոսա. Ոսկ. յհ. ա. 2։ *Յանսկզբանց յաւիտենից. փիլ. նխ. ա։

ԱՆՍԿԻԶԲՆ. որ և ԱՆՍԿԶԲՆԱՒՈՐ. Որպէս յաւուրուեի հօր, անծին, անեղադրն. ոչ ծագեալ յայլմէ անձնէ. անպատճառ. Ἀναρχος, ἀγέννητος. Principio carens, ingenitus. *Խոսոռվանիմք զհօր յատկութեն առանձնաւորութեամն՝ անծին և անսկիզբն. Ը. Խղ։ *Զեզ միայնոյ սկզբանդ և անսկզբանդ. Նար. խե։ *Ի հրեական վիրաբանուեն անկանել, միայն անսկըզբանն (հօր) զծծունեն դրել։ (կամ ըստ այլոսի) Երիս անսկզբունս և անկարգս, և որպէս թէ իցէ ասել՝ հակառակ ածս։ Արդ՝ անսկիզբն է հայր, զի ոչ յայլմէ ունի մէկէ, և ոչ յինքնէնէ նմա գոն է. Են։ Զմի և զնոյն գիտել զընութեի ածուեն՝ անսկզբանն, և ծնեցեալդ, և յատաղ եկեալդ. Աղ որս. է. ծԲ։ *Որդին որդի, և ոչ անսկիզբն, քանզի ի հօրէ. ապա եթէ ի ժամանակէ առցիս զսկիզբն, և անսկիզբն. վասն զի արարիչ ժամանակաց. Աճաբ. Ագր։ *Զհօրէ ասեմք, թէ ոչ միայն անսկիզբն, այլ և եղեալ իսկ (այսինքն ծնեալ իսկ) յումէքէ չէ. բայց զորդի ասեմք, թէ անսկիզբն է, և ծնեալ ի հօրէ. Ոսկ. յհ. ա. 5։ *Ոչ երեք անսկզբունք, քանզի հայր միայն է անսկիզբն՝ ոչ յումէքէ ծնեալ... բայց ըստ ժամանակի անսկզբունք իբրև զհայր. Սոփ. հանգ։ *Անսկզբան հօր անսկզբանից է և որդին. Լմբ. հանգ։

ԱՆՍԿՅԱԶՆ. ած. ք. Առանց բանաւոր պատճառի. անհիմն. վայրապար. *Յանհիմն յանսկիզբն ի ոդոգոլուն խորհրդոց խօսելոյ. Ոսկ. յհ. ա. 1։ *Եւ ոչ անսկիզբն ի ներքս ածեմք զնշակացն (օրինակ), որ արեամբ ողջակիզին պատարագեցաւ. Մխայ. խլ։

ԱՆՍԿԱՆԵԼԻ. } Անսկիզբն. անժամ. ԱՆՍԿՍԵԱԼ. ած. } մանակ. կամ ոչ առեալ սկիզբն. ոչ սկսեալ. *Որդի անսկսեալ և անսկսեալ. Վահր. երր։

ԱՆՍՂԱԼ. ԱՆՍՂԱԼԱԲԱՐ. ած. ԱՆՍԽԱԼ. ևն։

ԱՆՄՆՈՒՆԴ. ած. որ և ԱՆՄՆ. Ոչ առեալ զնունդ. ոչ անեալ. անաճ. *Ի հանգուստարար ջրոյ անմնունդք. Երզն. լոա։

ԱՆՄՈՎԵԼԻ. ած. Ոչ սովեալ. ոչ քաղցեալ. անկարօտ կերակրոյ. Ֆորբ Իսայ. *Անսովելն գող (սողոմոն)։ Նար. խԷ։

ԱՆՄՈՎՈՐ. ած. Ἀνέθιστος. Non adsuefactus. Որ ոք ոչ է սովորեալ յիրս ինչ. անվարժ. անկիրթ. անփորձ. լորվածք. աւերմածըլ. աճախ. *Զի անսովոր է, գայթել. Լմբ. պարտ։ *Որք ոչ էին անսովոր ակարութեի. Պարսպ. լ։

ԱՆՄՈՎՈՐ. Ἀηθης, ἀήθης. Insuetus, insolitus, insolens. Որ ինչ ոչ է սովորական. անծանօթ. նոր. օտար. անլուր. լորվածք, լսելանաք. աւերմածըլ, ապերթեկն գայթ. *Նոր և անսովոր աստղ. Բրս. ծն։ *Զի ծնէ կոյրն բժշկեաց, և զքաղցրն և զանսովորն նմա տնկեաց ի նա լոյս. Պարսպ. կէ։ *Լուեալ զանսովոր ձայն հնչման աղաղակին. իգն։ *Զանսովորս՝ սովորականս (կացուցանէ)։ Պիտ։

ԱՆՄՈՎՈՐԱԲԱՐ. ած. Իբրև անսովոր ոք. կամ գործելով զանսովոր ինչ. *Որ առնէ անսովորաբար, ի մարդահաճութէն չարժի. Լմբ. պարտ։

Եւ Անսովոր օրինակաւ. նորահրաչ սա բազոս. Ἀηθως, ἀσυνήθως. Praeter morem, insolenter, insolito modo. *Զիարդ ոչ է անսովորաբար քահանայագործող քո։ Իլ ի մերս անսովորաբար և օտարապէս ծնեալդ։ Իր անսովորաբար և նոր՝ ի քո հրաշափառութէն, ի ծառային կերպարանս՝ տեղւոյն։ Պարսպ. լէ։ լՀ։

ԱՆՄՈՎՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ած. ԱՆՍՈՎՈՐ ըստ քՆ։ *Անսովորական (պատերազմ) առաջեալ. Աղ։ *Անսովորական կերպարան. Ճ. Ա։

ԱՆՄՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Անսովոր ինչ գոլն. նորաձեւութէի. նորութէի. *Անսովորութէ իրս տեսանելի է. ՃՃ։

ԱՆՄՈՒՆԶ. ած. ք. Ἀσιτος, ἄγευστος. Jejunus. Անկերակուր. անճաշակ. սուրբ. նիստեալ. գոթը ած, օրածլօս. *Անսուաղ էր հինգ օր ծերն. Վրք հդ. իէ։ *Անսուաղ կեանք. Ոսկ. լոա։ *Զնքրիս աւուրս անսուաղ անցուցանել. Վրք հդ. է։

ԱՆՄՈՒՆՁԱԿԱՆ. ած. Սակաւապէտ. պահացող. *Ստացաւ վարս անսուաղականս, պարկեշտս, ընդակերս. Սոփէ. ածան։

ԱՆՄՈՒՆՁԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἀσιτέω, νηστεύω. Jejuno. Անճաշակ կալ. պահել զծոմ. սակաւակեր լինել. լոաթէ. լոր ցամաք կենալ. օրածմ գոթիմգ. *Յիւրոց իսկ կամաց անսուաղացեալ՝ ոյ ընծայէր զպիտելի ճաշական. Յհ. կէ։ *Ի կերակրոյ

անգամ անսուաղանալ. Երզն. լոս։

ԱՆՍՈՒԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσιτία, νηστεια. Jejunitas, jejunium. Λίμος, πεῖνα. Fames. Հրաժարումն ի կերակրոյ. քաղց. պահք. ծոմ. անօթութիւն. աճլըփ, ասվմ, էճրփիկ. *Անսուաղութիւք զմրիչեն ի սեռին զօրհնագործուին բերկրով. Աբէ. *Խոշ ատնկելով անսուաղութիք. Ցհ. իթ։ *Տան. Ջեսիքր վնասիհուրգս քո անսուաղութիք կե. բուկրոց. Վրք հդ. ի։ *Ցանսուաղութենէ աչք սորեալք. Փիլ. նի. ի։

ԱՆՍՈՒԿ. ա. ս. Ἀπένδητος. Carens luctu. Ոչ սգացեալ յայլոց. յորոյ վերայ ոչ ոք սուգ կաւ. *Կորեաւ անսուգ անխըն. նամ. ի. ին. ի. 10։

ԱՆՍՈՒՋԱՆ. ա. Որ ոչ սուզանի. պռնդալ. *Ի ջուր ջրհեղեղին ապաւէն անսուզան եգեւ տապանն. Ծ. Ա. Թերևս գրելի էր Անսոյզ, կամ անսուզանելի։

ԱՆՍՈՒՏ, սքան, ից. ա. Ἄψευδης. Mentiri nescius, verax, certus. ἄψευστος, non mentiens, minime fallax. Որ ոչ ստէ. հաւատարիմ. Ճշմարիտ. Ճշմարտախօս. ոսքամիտ. Եսան ակոյնէվէ, սապէփ. *Զոր խոստացաւ անսուտն Ած. Ցիփ. ա. 2։ *Անսուտ զաւոյն համարեալ։ Անսուտ մնալ յերգմանն. Խոր։ *Վ կայէ անսուտ հրապարակգ. Փարպ։ *Ցանսուտն բերանոյ. Պիփ։ *Անսուտ կոչ ի բանս. Վրք հդ. ծէ։ *Անսուտ ուրուն (իցէն) զարարածս փոխանակ արարչին մեծարողք. քաւ լեցի. Ցհ. իմ. պաւլ։

ԱՆՍՈՒՏ. Որ ինչ ոչ սաի. անչուշտ. առոյգ. հաւատուի. աներկբայ. եաքնօբլ. խիւֆիքլ. ահահհ. *Միայն անսուտ և ճշմարիտ բարի է՝ հաւատատուն առ ի յիմէն հաւատս։ Անսուտ և ճշմարիտ ուրախութիւն։ Ա յս է ճշտուտ. բայց առաւելեալն յան. պատկն կատարեալապէս ստեալ՝ է ասացե ալ. փիլ. իմաստս. Ն լին։ *Անսուա արեգական, կամ յարուն, կամ խորհուրդ. աւետիք, խոստովանութեի, երդումն, յիշատակարան, պատմութեի, բան. Մոմբր։ Նոր. խե. լիբ. ոչ։ Ցձի։ Ակաւ։ Եզիւ։ Պիփ։ Նոր. ծա։ *Մ ևրով մեռատկ ամենևին անսուտ. խոր. ա. 4։

ԱՆՍՈՒՐԲ, սրբոյ, ից. ա. Ἀκάθαρτος, ἀνόσιος, ἄναγνος. Non sanctus, immundus, impurus, impius. Ոչ սբ. անսրբազան. անմաքուր. պիղծ. խառնակ. անարժան. կամ պիղծ համարեալ ըստ օրինաց. նախտ, հաբամ, դիւթատ. տեմ ղԼա. թըզ. ոտ, ոթեղ։ *Ոչ երբեք կերոյ խառնակ ինչ և անպի։ *Մի ղղք խառնակ, կամ անպի ասել ի մարգկանէ. Գծ. ի. 14. 28։ *Ընպի նուէրք. Ամ. ծէ. 4։ *Գործս անպիս գործէին. Եզեկ. իէ. 9։ *Ամպարշտաց և մեղաւորաց, անսրբոց և պղծոց. ա. փիմ. ա. 9։ *Անշնորհք, և անպիք, աննուէրք. է. փիմ. է. 2։ *Ի սրբոյ ի անպի. Նոր. իէ։ *Ցանսրբոյն յուլիանոսէ. Լմբ. ոչ։ *Ամբարշտաց և անսրբոց մատուցան ձեռնօք. Շոր։ *Անսրբ պղծութիք. Ցհ. իթ։ *Հրոմայոցոյ անսրբութիք զաշխարհս խռովեցուցին. Ած։ *Զանպի փայտն զպատճառս մեղաց. Անյաղթ. Բարխ։ *Միննն սերմանեաց, և հնձեաց սակաւ և անպի։ Որ գործ ծեաց զանպին. Վրք հդ. ծէ։ *Ա յսոց պըղծ ծոց... ամենայն ոգւոց անսրբից (կամ անսրբոց). Ցայտ. ծէ. 2։

ԱՆՍՊԱՌ, ի, աւ. ա. Ἀπέραντος, ἀτερμων, ἀπειλήμενος, διαρκης, ἀδιαλείπτος. Infinitus, termino carens, immensus, indeficiens. Որ չիք սպառումն կամ սպառուած. անհատ. աննպակաս. անծայն. անդադար և անդադրում. անդագար. յաւիտենական. պէ-էնտէդ, հապօբլ հիսապօբլ, նիհայէնիլ, էպիթ. *Թիւ սմանց նորա անսպառ. Ցոբ. իգ. 26։ Իակ ՈԼ. է. 22. *Ողորմութիք տեառն անսպառ են... յն. ոչ պակասին, կամ ոչ սպառին։ *Անսպառ ուրախութիւն. Ագաթ։ Ժմ։ *Անսպառ գնա, կամ բաժակ, ընորհ, խաղացմունք չնորհաց, բերուին, կեանք, կենդանութի. Սարկ. գոմ։ Նոր։ Խոր. ա. 1։ Պիփ։ Խոր։ Եղիկի։ *Անսպառին և ծնողացեանին միայն սկզբով. Խոր. է. 77։ *Ցանսպառ յարքայութիւն. Ագաթ։ *Ցանսպառ յաւիտեանան. Կորիւն։ *Ցանսպառն Թոդոզ ամանակ. Պիփ։ *Ցանսպառ ձմեռ. րակաև գժոխս, որ ոչ գոյ վախճան. Զէր. իթ։ *Ցաւիտենականաւն կորնչեցիմբ կորըստեամբ, այսինքն անսպառաւն. Խոր։ *Անսպառ վաստակօք. Փարպ։ *Անսպառ ողորմն. Մագ. ա։ *Ցանսպառ պատժս պարտութի. Ցծոխ։ *Անսպառ Թշնամութի։ Անսպառ աչխարհ. Պագ. ապէս։ Ն խոր. է. 62։ *Անսպառ է օգնութին, որ մեզ պարգևի ի նոցանէ (ի սբ գրոց). Ոսէ. յհ. ա. 36։ *Պնդաւորչն սրթնութի, անսպառ պահոց. Բրս. հայեաց։ *Անսպառ լերուք յուրախուե. Եզեկ. ա. 9։

ԱՆՍՊԱՒԱՐԱՆ. ս. Առանց սպառելոյ. անհատաբար. անպակաս. *Ա յս կաթուած օրհնութի անսպառաբար պահեցեալ ի մեզ. Նոր. զէ։

ԱՆՍՊԱՒԱԿԱՆ. } ած. Անսպաւն. *ՀաՆԱՊԱՒԻԼԻ. } տութիւն անսպառականի. Ոսէ. ս. է. 14։ *Թագաւորութի անսպառական. Նեղեմ։ *Որ աղբիւրդ ես անսպառելի. Շար։ *Զսպառնացեալսն տրամութի անսպառելիս. Դիոն. եղեզ։ *Կորուստն անսպառելի. Նոր. հնի։

ԱՆՍՊԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Անսպառն գոլ. միանվնաւորութի. *Հոգիդ որ ճշմարտութի բղխեալ առ ի քէն անսպառութի (այսինքն անհատաբար)։ Յարակայ զննեալ անսպառութի (այսինքն անծախապէս)։ Նոր. ծէ. խե։ *Որ ի հանգերձեալսն է անսպառութի։ Խոր։

ԱՆՍՊԱՍԱԻՈՐ. ա. Որ չիք սպասաւոր. ծառայ չ. Ննեղոյ. *Հրեշտակ սպասաւորէ ինձ՝ ողորմելոյն այ ի վերայ անսպասաւոր հիւանդիս. Վրք հդ. է։

ԱՆՍՊԻ. ա. Որ չունի սպիս, վէրս, նշան վիրաց. անարատ. ամբիծ. եատօբլ, վէրէսիլ, վէրէսիլ, վէսէսիլ. *Անսպի ոչխար, կամ կերպարան. ՃՃ։ *Առանց վիրաց և անսպի լինել. Խոսրովիի։ *Արար զմեզ ան սպիս և անարատս. Եզեկ. է։ *Անսպիս և անմահս զմեզ ստար. Խոսր։ *Լեառն՝ որ է կուսական արգանդն, անսպի ծնաց և անեերանալի. Համամ. առ։

ԱՆՍՊԻՒԱՐԱՐ. ս. } Իբր Անարատաբար.
ԱՆՍՊԻՒԱՊԵՍ. } ամբծութի. *Ողք զգաստուե անսպիսաբար ուսուկանեցուցին զպատմուճանն. ՃՃ։ *Զգիր պատուհան մեր ընդել անսպիսապէս. Վրդն. երգ։

ԱՆՍՊՈՒԾԵԼԻ. ա. Ἀνυπέρθετον. Quod differri nequit. Որ ոչ սպուժէ, այսինքն չսպասէ. յերկարաձգէ. անգադագալ. անյապազ. անհրաժեշտ. խնդնդէլ, ևերի գալմալ. *Մահուան անսպուժելի պատաքն. Ոսէ. ազ. լե։ *Հայրական ցասումն անսպուժելի. Նոր. լէ։

ԱՆՍՏԱԲԱՐ. ա. Ἀψευδῶς, ἀψευδέως. Citra mendacium, vere. Առանց սուտի. անշուշտ. *Անստաբար է պատշաճ. Դիոն. երբ։ *Անստաբար ասել. Բրս. հդ։

ԱՆՍՏԱԳՈՑՆ. ա. ս. Ἀψευδέστατος, ἀψευδέστατα. Verissimus, verissime. Ա մենևին անսուտ. հարազատ. ամենայն ճշմարտութ. *Կերպարան հոր անստագոյն. Ա ոբս. ի։ *Մինչ վ անստագոյնս ասել. են. փիլ. խմաստ։

ԱՆՍՏԱՀԱԿ. ա. Ուր չկայցէ ստահակութի. հլու. *Անստահակ ծառայութի. Սարկ. լոս։

ԱՆՍՏԱՄԲԱԿԵԼԻ. ա. Որ ոչ տայ ստամբակել. անձահարիչ. անխռսափելի. *Անստամբակելի երասանաւ զստահակուհս իմ հանգարտեցոյց. Նոր. հէ։

ԱՆՍՏԱՊԵՍ. տ. Անստաբար. *ՑաՌաջ իսկ խոստացեալ եմ, և առնեմ անստապէս. Ոսէ. փծ։

ԱՆՍՏԱՑԱԿԱՆ, ի, ից. ա. *Ἀκτιστος. Increatus. Ըստ ձայնին է՝ Ո՛չ ստացեալ, և ոչ ստանալի, որպես յն. *Ἀκτητος. Non possessus, qui adquiri non potest. Բայց վարի որպէս յն. անսեեղծ. անեղ. անելական. *Երրորգութի անստացական։ Անժամանակ, անստացական. Ա ոբս. ծի։ *Անստացականին, և միշտ էին այ. կիւրփ. փանչ։ *Զիմիդ և միաւորի անստացականն ընդ ստացականին։ Ստացական գիմ ընդ անստացականացն գիմաց չարադասեն. Ա. է։ *Անստացական բանն. Լմբ. յայս։ *Զանստացականէ յայտ առնելով զիմ. գաւորութ. Նանայ։ *Եւտիքէս յերկինից և անստացական ասէր զմարմինն քրի. Ցհ. իմ. երե։ *Միանալ ասեմք բնութեցն անստացականի և ստացականի անչփոթաբար և անբաժանապէս... ստացական, մարմնով, և անստացական ածուքն. Խոսրովիի։

ԱՆՍՏԱՑՈՂ, ի, ից. տ. Անստացուածօ. *Եւ յոյժ անստացողին և խաչեցելոյն (աչխարհի) պարտ է պետս ունել այնմ մանին (աղքատացն խնամոց). Ոսէ. յհ. է. 26։

ԱՆՍՏԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. տ. Անստացուածօութիւն. *Յոյժ առաւելագոյն խըն. դրէ զանստացողութէ ուղղութ. Բրս. ճգն։

ԱՆՍՏԱՑՈՒԱԾ, ի, ից. ա. Ἀκτήμων. Nihil possidens, inops, pauper. Ո՛չր ոչ գոն ստացուածք. անինչ. աղքատ, մանաւանդ կամաւորն. *Անստացուած միայնակեաց՝ ձանապարհորդ Թեոփանեայ. Վրք հդ. ի։ *Արծնաւորաց անինչս և անստացուածս լինել. Շ. ընդհ։ *Արդարութի է սբ գրոց ոչ ողորմութին, այլ անստացուածք լինել. Լմբ. ոչ։ *Արծաթ բերել մատուցանէր անստացուածիցն (առաքելոց). Կոչ. ծէ։ *Անստացուած կենցաղս ստանալ. Վրք ոսի։

ԱՆՍՏԱՑՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκτημοσύνη, ἀκτησία. Inopia, paupertas. Ջատանալն ինչ. մի սեպհական. անինչութի. ազքատութէն կամաւոր. *Բարիոք է անստացուածութի, և ընչից արհամարհանք. Ածբ. ազ. ապ։ *Ստուգի զանստացուածոծութի, և ընչից արհամարհութէն. Նիսս. ոթանչ։ *Զի մի զանստացուածութէն ինասցէ զգան։ Բաւական է մեզ՝ որ վասն անստացուածութէն բան. Բրս. հդ։ *Անստացուածութ հանգիստեցան արքայութէն երկնից. Վրք ոսի։ *Միաքն սիրէ զանստացուածութէ, և մարմինն պահանջէ զպիտոյն. Լմբ. ոչ. ևն. Վրք հդ. յ. ոթէ։

ԱՆՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. Ուեմն տայ զգթութէ ողորմութ, և այլումն տայ անստացուե. Կոչ. ծէ։

ԱՆՍՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. տ. Անբնագիտութիւն։

ԱՆՍՏԳՏՈՒԱՆԵԼԻ. տ. Անբնագիտուանելի։

Անստեղի. ա. Որում չէ մարթ ասիլ. անասուտ. *Խոստումն անստեղի. Նար. կբ: *Վկայ ածէ զնոսա անստեղի լինել բանին. Շ. իարձ:

Անստեղծ, ի, ից. ա. Իբր Աներ. որ և անստեղծական, և անարար ասի. *Անսահմանելի և անստեղծ քան զերկնականս. Նար. ծգ:

Անստեղծ. Ձստեղծեալ յայ. *Մաքուր եղէց յանստեղծիցն քո՝ ինց լկտացայ. այսինքն՝ ի մեղաց. Նար. ծ:

Անստեղծ. Ոչ կեղծեալ, չհնարեալ սուտք. *Զանստեղծ բանս և զճշմարտութիւն համարձակուեմ ախորժէ (ած). Խոր:

Անստեղծական, ի, աց. ա. Անստեղծանելի, լոյ, լեաց. Ըստեղծ. անեղ անեզական. *Անստեղծական ածուին ճանաչի. Ագաթ: *Անստեղծակնի բնութիւն այ զչարչարանն գնէք: Ո՞րպէս զչարչարելի մարմինն անստեղծանելի անուանէք. Շ. իղ:

Անստերիր. տ. Անբստերիր. ից:

Անստին. ա. Հնչեալ Անբստին. Այր ոչ գոն կամ չև են՝ի վեր երկեալ և լցեալ կաթամբ ստինք. ծին՝ կամ կաթ լսանել. ցօղ. *Թէ կթիցի անստինն. Եղիի:*Փոքր և անստին և անհանճար բնութեամբ: Փոքր այն ստեղծուած, և անստին. Նար. երգ:

Անստնանելի. ա. որ և Անբստնանելի. Որում չէ մարթ սանանել ինչ. անչաղթելի. անվնասելի. անառիկ. *Անբստնանելի ընդգեմ նախանձոտ կամաց. Գր. պշ: *Ընդգունայն աշխատուք վարանեալ, անընտանելի ծուլով ամրոցին. Ագթ. ձ:

Անստորատրական, ի, ից. ա. Ανυπόθετος. Non suppositus, non suppeditatus. Ոչ ստորադրեալ. ոչ անկեալ ընդ այլով. ոչ ընդ միմեամբացեալ՝ ըստ իմաստասիրաց. զրի և Անսներստորադրական. որպէս և ընդմիմեամբացեալն՝ Ներստորադրական ասի. *Երկակի է մակացուէ. մին ներստորադրական, և մին անստորադրական... անստորադրական մակացուէ է, որ առնու սկզբունս զհասարակաց մտաց ծուէս, որ ոչ ունին պէտս ապացուցանէ. Սահմ. ձէ:

Անստուեր, ի, ից. ա. Ασκιος. Umbra carens, inopacus, lucidus, clarus. որ և Անբստուեր. Ուր չիք ստուեր, կամ մշուշ. անալօտ. լուսաւոր. պայծառ. որ ոչ ունի ստուեր. Եզեկ. ի, ժ. *Մաքուր լուսով և անստուերաց. Փիլ. լին: *Անստուեր միջօրեայ. Վեցօր. ը: Ն պիտ: *Անստուեր լոյս արեգականն ասդարուէ. Եփես. է: *Տաճար լուսոյ անստուերին. Շար: *Անստուեր ծագումն, կամ նշոյլք, կամ բոց, կամ պայծառութիւն Աստուածն. Նար:

Մշտալոյս. աներեկոյ. անփլիսք. *Յանստուեր քաղաքին. Ագաթ: *Անստուեր յաւիտենին. Կ ը. Խս: *Ձեպեր ի կիսագունդն անստուեր. Լսոփ. յիս:

Կամ իբր Անհովանի. *Յարեգակնային ճառագայթիցն և յանստուեր ստուերն զովացեալ. Մագ. յ:

Նմանութ, Անպատրուակ, գերապանծ, վեհ, անխափան, յայտնի, ևն. *Անստուեր խնամուեմ, կամ յիշատակ, յոյս, փառք: Անստուեր և անապական զճշմարտութեանն բան ամենայն ազգաց ծանուցին. Նար:

Անստուերաբար. տ. Յայտնապէս. յստակութեամբ. *Անստուերապէս լարբառով բանի վերապատմեցին. Նար. ւթ: *Բառնալ յաչաց մերոց զպատրուականն՝ յառել անստուերաբար առ Ճշմարտութիւն. յիս. ի լթ:

Անստուերագիծ. ա. Պայծառաձիգ.

Անստուերագիր. Նոյնս գծագրեալ. *Յիշատակս անեզականս և անստուերագիծս: Յայս անստուերագիր վստահութիւն ապստամն. Նար. խլ. ե ծ:

Անստուերական. ա. Տ. Անստուեր.

Անստուերականն. ա. Տ. Անստուերական լոյս. թէոփր. խլ: *Արեգական անստուերական. Շ. խոպ: *Անստուերական երջանկացն: Անստուերափայլ լոյս. Նար. ծբ. ե խլ:

Անստուերութիւն. գ. Անստուերլուսափայլութիւն. անպղտ պայծառութիւն. *Բոլորովին աչանալ, և անստուերութեամբ ճառագայթաստեղիլ լուսով չորքանակի փայլատակունս ընդունել. Փիլ. լին:

Անստութիւն. գ. Ἀψεύδεια. Veritas, veracitas. Անստան գոլ. ստոգութիւն. Ճշմարտախօսութիւն. ոլջմտութիւն. *Արժան է ընդունել զանստուն մտացն խոստովանութիւն: Խմացեալ լինի ոչ գուշնաքեայ և յայլոցն անստութեամբ եսուկոս. Փիլ. լին. ե լխս: *Ի կողմն անկանել Ճանապարհին զոր հալածէրն, որ է նոյն ինքն Ճշմարտութիւնն, անստութեամբ գնալով՝ի նմա. ձմ: *Որպէս և ուսաք իսկ՝ի բնական արանց, որ անստութեան տան հաւանութիւն իմիտանաւոր մարդոյ. Եղիշ. խաչէ:

Անստրջանելի. ա. Որ ոչ ստրջանայ. անգէղ. անապաշաս. ևեօգևոիչ. *Յորժամ զանիրաւն որպէս զարդար պատուէս, անստրջանալի մեայ՝ի չարեան: Ի հարուածս և՝ի տանջանս անստրջանալի մեայ, զի զինքն գիտէ ուղիղ, և ոչ գքեզ. Տօրկանագրք. Լմբ. ասաչ:

Անսրբանար. մ. որ և Անբստրբանիկ. Ընդաքարապէս. ուղղանկապատութեամբ. անդր օրինակաւ. անզգամութեամբ. *Կատարեցան անսրբաբար յաւազնորդն կէնոյց. Գե. նս:

Անսրբազան, ի, ից. ա. Ἀνίερος. Non sacer, immundus, impurus, prophanus. Անաբ. անմաքուր. պիղծ. և Մեղաւոր. և Հեթանոսական. արտաքին. Նախ, ի՝ևնահպեաբ, ևգձագի. *Անսրբազան կենաց, կամ չսրագրութեան. կամ ապտ: Յանսրբազանիցն անարատաբար որոշեն զսրբութեան սրբութեցն: Զսրբութեան ամ փութեալ յանսրբազան բաղմութիւն: Ի վերայ ննջեցելոցն կատարուածն ոչ է Ճառագրաբար սրբազանից և անսրբազանից: Անսրբազանից ննջեցելոց ոչ առնէ զայս ապօթս. Դիան. երբ. Ն ևիևզ: յորմէ և լմբ. պտրգ: Երբ. մաթ: *Եթէ ոչ զայսոսիկ ամենևին անսրբազանս եթող. Մ ևի. զնտ:

Անսրբանգանար. մ. Ἀνίερως. Non sacre, sacrilege, indigne. Ընդաքարապէս. անարժանութիւն. յանգգաց. *Անսրբազնաբար հայրդիլ, կամ զնուսս ածել զերկնայինան խմացուիս. Դիան. ևիևզ. Ն երբ:

Անսրբանկան. ա. մ. Անբստ. և անսրբելի օրինակաւ. *Անսրբական վարուք ասաի անդր երթիցես. Երբ. մաթ: *Գործ չէցայ անսրբական. Սիօն. ազ:

Անսրբանպես. տ. Անսրբանար. *Որպէս գազան չար վայրագաբար և անսրբապէս՝ի վերայ հասեալ լինէր. Ոսկ. գծ:

Անսրբելի. ա. Իբր Անջնջելի, կամ անսրբութեամբ մերձեցեալ. *Զանսրբելի ա բեանգ պարսիս. Նար. ղճ:

Անսրբութիւն. գ. Ἀκαθαρσία. Immunditia, impuritas. Անմաքրութեամբ. պղծութեամբ. *Եթէ ոչ մեւանիցին վան զնոյնս լինէր. Նիս: *Անսրբութեամբ իւրեանց. Ղևս. ծէ. 31: *Ոչ իւրք ունելով անսրբութեամբ վարս: Անսրբութեանն զսրբութիւնն՝ի ներքս ասրատրել. Յճխ. ծա. իճ: *Սիրով սրբութեամբ, և սուեցող անսրբութեան. Նիս. ոսաչ: *Զանսրբութիւս իմ իմանալով ողբամ հանապազ. Եփր. Խոսպ: *Չէ պարտ այսպիսի անսրբութեաց հաղորդ լինել. Փոր: *Յուցանէ զանսրբութիւն հրեիցն. Շ. իարձ:

Անսրոխն. ա. Ἀσχελής. Cruribus carens. Որ ոչ ունի սրունս. անոտն. *Ոտից ոչինչ սա կարօտացեալ, յանսրոխն և առանց ոտից զսա գործեաց. Պղսպ. պխմ:

Անսրտանգահարար. ս. Առանց սրտացաւութեան. անխնայ. *Վասնել և յղուել (զնչս) անսրտանգահարար. Խոր:

Անսրտանգահութիւն. գ. Անկարեկիցն գոլ. անգթութեան. անխնայութեան. *Որ զՀակառակութեան և զանսրտանգաւութեան վիրաս ունիցի. Յճխ. իճ:

Անսրտնութիւն. գ. Ջսրտնիլն. անբարկացուցութեան. հեզութեան. ըստ Դաւիթ. փարիսեցւոյն. *Սկիզբն առնէ ողորմածութեան, կամ անպատնութեան: Ո՞ր է քո անսրտնութեան. Լմբ. ոչ: *Անսրտնութեան և աննախանձ բարոյիւք. Մխ. դա:

Անսփոփելի. ա. Անխիթար. անփարատելի. *Ուռգ անսփոփելի. եփր. գոչ: Պիտ: *Անսփոփելի վտանգ, կամ լուրութեան. Նար. լա. հճ:

Անվաղ. ա. Անուտ կամ անընդատ. անշարժ. որ վեր լսանիւէր. *Իրրև զսալ գարբնաց անոչս և անվազ. կալ. ը. յն. մի բառ Ἀνόλατος. Contumax.

Անվախ. ա. մ. Աներկիւղ. անահ. գօրգոսոսաչ. *Աժուրն երնչակայ անվախ և անսասան՝ի հնարից մարդկան. Ոսկ: *Որ զօրաւոր և անվախ յարդարեաց զքեզ. Գե. նս: *Ի միւսն աներկիւղ և անվախ մերձենայցէ. Մանր. ծէ:

Անվախճան, ի, ից. ա. Ἀτελεύτητος. Fine carens. Ἀκαταλυτος, αἰδιος, ἀνήσυτος. Perpetuus, aeternus, qui perfici non potest, sempiternus. Որոյ չիք վախճան. անվախճանելի. անկատարած. և անկատարելի, անեղ. անանց. անլուծանելի. մշտնջենաւոր. Վերջ լսանեցող, որ լճնալիք լսանի. ոճսաչ. Նիհայելիսիք. *կենացն անվախճանից. Եբր. է. 16: Իսկ ձ. հ. ը. 12. *Գիր հասնորոյն... անվախճան կատարած յաւուրս քառասուն ձգաեր... յն. զանկատար առեալ կատարած: *Անվախճան հաստատմունք, կամ արթայութիւն. կամ կոյսութիւն, պաոուհաս. նախատինք. սպանդ, վիշտ. Ուժաւ: Փոր: Նար: *Անվախճան թագաւոր: Յանվախճան փառաբանութեաց: Յանվախճան յաւիտեանս. Նար: *Անվախճան եղիցի յիշատակ քո՝ի մտաց սրտի իմոյ. վբ. հղ. ը:

Անվախճանաբար. մ. Ἀτελευτήτως. Sine fine, sine ulla terminatione. Առանց ատնոյ վախճան. մշտնջենաւորապէս. յաւիտեան. միշտ, յաւէժաբար: *Թագաւոր յաւիտենից որդի, որպէս միշտ և անվախճանաբար ունելով. կեսրբ. գխյ:

Անվախճանականն, ի, ից. տ. Անվախճան. *Զձշմարիտ ուրախութիւնն զանվախճանականն վանճառամանկանն. Ոսկ. ես:

Անվախճանապէս. տ. Անվախճանաբար. *Ընդաւս և անվախճանապէս

տանջին. Տօնակ:

ԱՆՎԱԽՃԱՆԵԼԻ, լծ. Տ. ԱՆՎԱԽՃԱՆ. *Անակղեան և անվախճանելի կոչի նորա նախահիմանալ. Դիան. Խղ. 5: *Անկանել ի տանջանս անվախճանելի. Ոսկ. յհ. ա. 41: *Անվախճանելի որդան. Սէթ. ա. յհ. Ը:

ԱՆՎԱԽՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀτελεύτητον. Fine carere. Զոհնեցն զվախճան. յաւիտենականութիւն տուողութեան. *Զանվախճանութիւն իւր, և զանսկզբնութիւն ցուցանէ. Դիոն. ա֊բ֊գ: *Յիւրում անսկզբնութեանն և յանվախճանութեան. Վրդն. ա: *Ոչ է հնար մեզ նման լինել նմա սկզբնութիւն, կամ անվախճանութիւն. ի գիրս խոսք: *Յայտնելով թէ անվերջ, և անվախճանութեան միայն է քննելն զնա. Վահր. Երզ֊ր֊ր:

ԱՆՎԱԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԵՐԿԻՒՂՈՒԹԻՒՆ. *Տեսեալ զմեր անվախութիւնն ի մահուանէ. Դիան. Եփես:

ԱՆՎԱՂԻՒ. ա. ֊. Որ չունի զվաղիւ. Առանց ունելոյ զվաղիւ կամ զվաղորդայն. *Կայ մնայ աներեկ և անվաղիւ. զի այլ օր գնա ոչ փոխէ. Վրդն. սղ:

ԱՆՎԱՃԱՒ. և ⟩ ա. Ἄπρατος. Non vendibilis, invenialis. Որ ոչն վաճառի. զոր չէ մարթ վաճառել. անգին. առ֊ըմպ, պահասըչ. *Սէմոն կախարդն զանվաճառ շնորհան հոգւոյն վաճառաւ արծաթոյ գնել կամեցաւ. Կալ. ը: *Գանձ անվաճառ. Նար. ղե: *Անվաճառելի լինել զեկեղեցոյն կամի. Սիս. էտ:

ԱՆՎԱՅԵԼԵԱԼ. Ոչ վայելեալ. ան֊վայելուչ. ոչ բարւոք անցուցեալ. *Լոյս և ուղայ զնւր Թշուառական կեանսն, և զանվայելեալ կենցալն. Փիլ. լին. Ֆ. 236:

ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՄՆ. Ἀναπόλαυστος. Quo frui non licet, vacans voluptate, jejunus. Իբր Անվայելելի. ոչ վարելի ի պէտս. անպէտ. անյարմար. *Բայց սակայն և ոչ ի կերակուրն է անվայելուչն. Նիսս. երգ:

ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Ἀπρεπής. Indecens, indecorus, ineptus. Որ ինչ ոչ է վայելուչ. անպատշաճ. անպատեհ. անաեղլի. անչնորհ. անյարմար. անկարգ. անպարկեշտ. տարագէպ. Եագըզըգոզ, Եաբաշաղ, պէս. *Ցոյժ անվայելուչ է բարւոք նախածնողին: Ո՞ւմ ոչ Թուեսցի անվայելուչ: Լքանելովքն յանվայելուչ նիրհումն. Պիտ: *Վէմ հնացեալ անվայելուչ լինի շինուածոյ. Խոսք: *Խորհուրդ իմն անվայելուչ ի միտ արկանէր. Լսող. իէ: *Կին անվայելուչ. Խոսք: *Անվայելուչ իւեննեչութեի, կամ պատահմունք, կիմ յորձակումն. Նար. ղէ: Իգն: *Անվայելուչ պատճառանաք. Վրդ. հդ. է:

ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՉ. Զրկեալ ի վայելչէ. անշուք. տձև. ոգեղ. անպատշոյն. Լբէիւն. *Մեք զգեղեցկութիւն մեր ի մէնչ ի քաց մերժելով անվայելուչք եղեալք չարին պատրանաք. ՃՃ: *Ի ևևկնի սերևաթափ եղեալ՝ յոյժ է անվայելուչ. Գէ. Ես: *Անվայելուչ դէմք, կամ տոուբ առնեցոյ. Սէթ. ա. պ. է: Նար. ֆէ: *Բնակեր յաշնապատի խոշոր և անվայելուչ կենաց. Զրբ. իէ: *Անվայելուչք և վատափառք. Պիտ: (զոր մարթ է իմանալ և Զրկեալ ի վայելից կամ ի վայելմանց:)

ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՉ. ս. ⟩ Ἀπρεπῶς. ԱՆՎԱՅԵԼՉԱՐԱՐ. ⟩ Indecenter. Առանց վայելչութեան. յանպատեհս. չարաչար: *Անվայելուչ Թուլագանչակեալ. նար. ղէ: *Անվայելուչ վաթել ի՝ առաւել քան զպետսն ծախքն. Իբս. հդ. յին. չարաչար վարուին παράχρησις, abusus. *Անվայելչաբար վերջ նահանջել. Մագ. իէ:

ԱՆՎԱՅԵԼՉԱԳՈՅՆ. ա. Ἀπρεπέστερος, ἀπρεπέστατος. Indecentior, indecentissimus. Առաւել կամ յոյժ անվայելուչ. *Ան ի բաց վճարումն անվայելուչագոյն կարծեաց. Կիւրղ. չ: *Զօրքն խոզի անվայելչագոյն պաշարին. Փիլ. իդ. ծէ: *Զանվայելչագոյնն ի նեղքս ածէ զորպիսու Թիս. ՁԴ. իմ. էրԼ:

ԱՆՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՆՎԱՅԵԼՈՒՉ. *Անվայելչական ցանկութեի. Նիսս. Խոմ: *Անվայելչական բան, կիմ սովորութեի, կամ պատուհասի. Զեղծումն գործել հինգերորդ՝ անվայելչականաւ. Պիտ:

ԱՆՎԱՅԵԼՉԱՊԵՍ. Տ. ԱՆՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. *Անվայելչապէս է ասել զանկարն՝ անպատշաճ. Մէիս. յի. Խէ: *Փոխանակ սէր երրորդութեն չորրորդութեի անվայելչապէս և անօրինաբար խորհեցան: Անվայելչապէս, զի ... և անօրինաբար, զի ևն. Ար. է:

ԱՆՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπρέπεια. Indecentia, dedecus. Ἀισχύνη. Pudor, ignominia. Անպատշաճութեի. անտեղութեի. ապերդութեի. սմոթ. *Զառաւել ան֊վայելչութեան տեսանել է գործ. Պիտ: *Զի մի երևեսցի անվայելչութեի մերկութեի քո. Ցայտ. Ֆ. 18:

ԱՆՎԱՅՐ. ա. Իբր Անվայրապակ. *Անվայր քո խորան. Նար. գանձ ևէնէ:

Եւ իբր Անշէն. *Թափառեցայ յանվայր վայրին. Ցե ուէէ:

ԱՆՎԱՅՐԱՐԿԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ ի վայր արկանել. անկործան. *Իբր ըզպատնէշս անվայրարկելս. Նար. ղէ:

ԱՆՎԱՅՐԱՓԱԿ. ա. Ἀπερίγραφος. Incircumscriptus, qui nullo spatio continetur. Որ ոչ փակի ի վայրի ուրեք. անզովանդակելի. անպարսպ. անպարագիր. անսահման. անչափ. *Անվայրապակ զօրութեէ. Ագաթ: *Որ անվայրապակդ ես յամենայն պարագծոց. Զէէ. իի: *Երևեւեալ աստղն զանեւրեայնն գուշակէր, և զանվայրապակն՝ ի տեղւոջ ցուցանէր. Պրոկ. ոչէ: *Անարատ տաճար անվայրապակ բանին ասի. Շար: *Տէրութեի անվայրապակ: Անվայրապակ տէրն. Նար. ա. ա. ա. ա. Ե իէ: *Անվայրապակ զձոժութիւնն խոստովանիմ. Ան. է: *Մշտածաւալն և անվայրապակն բնութեի. Ցհ. իմ. էկ:

ԱՆՎԱՆ. ա. որ և ⟩ Ἀδάμαστος. Indomitus, invictus. Զոր չէ հնար վանել ի բաց. անվանելի, անշարժ. անյաղթ. հզօր. անպարտելի. անդրդուելի. անչնջելի. անկորուստ, անեղծ. *Անվան սէ արձան: Անվան ամրացեալ. Նար. Ել. Ե ՃԷ: *Զխախտեալս ի հիման՝ նորոգեսմ անվան վան քոյդ անուան. Գնչ: *Ախոյեան անվանական. Նար. ծ:

ԱՆՎԱՆԴ. Տ. ԱՆՎԱՆ:

ԱՆՎԱՆԵԼԻ. Տ ԱՆՎԱՆ. *Ամենայնիւ կարող, և անվանելի: Անվանելի արուեստից: Հոգեղինացն և անվանելեացն: Անվանելի օծումեի: Անվանելի փառօք պատկեալ. Նար: *Վէմ անվանելի ի դրանց դժոխոց. Շար: *Ի նեղքոյ դիր զքո զանվանելի զվիզդ.: Ին. անուրելի. Բրս. հէ:

ԱՆՎԱՃԽ, ի, ից. ա. ֊. Ուր չկայցէ վաշխ. առանց վաշխի տուօղ կիմ տուեալ. առօղ, առեալ. Համլ. *Պատճառէ ոչ հաստուցանիլ անվաշխին: Անվաշխ անդրէն դարձուացէ կղրուան. Մխ. տա.

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. ա. Ἀκάματος. Indefessus. Որ ոչն վաստակի, այսինքն ոչ յոգնի. անաշխատ, իբր անիսոնչ. անձանձրոյթ. ըսգնօղ. Եօրըվմաչ, խըէնդիչ. *Աճ որ անվաստակն է, հանգեաւ. Մէթ. ծէ: Անվաստակ և գործագուրծ տէրն. Խոսք: *Ցանվաստակ ձեռանէ (այ) չարժեալ զմեր կեանս գարմանեն: Զանվաստակ ձեռինն ի միա առնուցուս ղզօրութին. Ոսկ. ֆ. ա. 13: Ե էս: *Որդի ակնատեղւով ժառանգել գհայրենիսն՝ ի բանից ծնողին, անվաստակ է յաշխատեն և ի չլինելն զնոյն. Լմբ. սղ: *Աշխատասէր անվաստակ անձն. Սալէ. Խրոմ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. Որ ոչ կամի վաստակիլ այսինքն աշխատիլ. պղերգ. անգործ. լաշ. Խաթօղ, ծույլ. լըբըմչ. *Յոտովրդականիք անվաստակք. Խոր. գ. 68: *Անվաստակքն զնաթրդ ծրդիւնարարք լինիցին. Խոսք: *Վայ քեզ անձն իմ անվաստակ, զի մեռանել ոչ պակի. Մաղ: *Սիրել զվաստակ կաւղոն, և առեալ զանվաստակն: Զընսրել զվաստակաւղն յանվաստակն. Փորպ: Տե և զայորդ նշ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. Անարդիւն. յետնեալ ի պիտանի գործոց, կամ ի վարձուց ըսաւ վաստակոց. անշահ. անօգուտ. Եմիւնիչ, ֆայիտասիչ. *Խոստանալովքն զեղբարն անվաստակ հանել. Նեղոս: *Եթէ օրէնք մեր էին պատճառք անվաստակ լինելոյ առաջի քո. Եղիշ. է: *Զանան առնել զքեզ զաջանս և անվաստակս ի վաստակոցն արդասրութեէ. Մանդ. էշ: *Ամենայն բժիշկք խափանեցան յարուեստից իւրեանց, և անվաստակք և անշահք մնացին. Հ=ց. ոէպտ. իէ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. Որ չէ գործակից. անբաժ. անպարտ. *Մանուկն այն անվաստակ էր (ի յղութեի կնոջն). Վրդ. հդ. ծէ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿ. ն. Առանց վաստակելոյ, այսինքն յոգնելոյ, կիմ աշխատելոյ. *Յերկար ազօթիւք և անվաստակ յոտն կալով. Փորպ: *Կամիցի անջան և անվաստակ կերակրել. Եսփր. իէ:

ԱՆՎԱՍՏԱԿԵԼԻ. ա. Որ ինչ լինի առանց աշխատութեէ, կամ ծանր վաստակոց. հեշտին. չահաբեր. *Անվաստակելի է սեղանն և առանց երկոց՝ կերակուրն. Ոսկ. լոս:

ԱՆՎԱՍ. ա. Հեռի ի վատութենէ, ի ծուլութեէ. անձանձրոյթ. *Ոլոյսութիւն լոյս անվատքննութեի մտածութեէ, վերագոյն սովորութեի. Կիւմա:

ԱՆՎԱՏՆԵԼԻ. ա. Որ ոչ վատնի. անծախ. անվնասելի. անկապուտ. *Անվատնելի զինք, կամ տեսականութեի, կիմ գանձք. Նար. իշ. հե. յէ:

ԱՆՎԱՐ. ա. Իբր Ոչ վարեալ կիմ չհերկեալ և ոչ ցանեալ. վարոցան ընդ. լբոս. Նաթ. գբբ. Եաղանի. կամ Անվայր, որպես Անչէն, և որպէս Զունօզ զտեղի կիմ զսէտս կարևորս. (զի տարտամ են գրուածքս, և խմաստք առաջիկայ.) *Զանվար և զապառաժուտ դաշտան մարդաբէտ արարեալ՝ երկնատունկ ծառօք ծաղկեցուցեր. կենս. յոգնէտ: *Զամն չորս պահէ ի տասնամեայ անվար և անհանգիստ. Վրդն. պտմ.

ԱՆՎԱՐ. ա. Իբր Ոչ բարւոք քաղաքավարեալ. անկարգ. տձև. Անվարուհ. *Ապաքանեաց ամենայն մարմին զձանապարհս. զի անվար կենաց խառնաւոք է մարմին.

փէս. լին. ՟. 99։

ԱՆՎԱՐԱՏԵԼԻ. ա. Ոչ վարատեալ. չպրուեալ. *Հալածելցին զայր գազանս, անվերաւորելիս և անվարատելիս պահելովզհօտ քոյ. Խոր. Աիմ։

ԱՆՎԱՐԺ, ի, ից. ա. *Ադամաստος. Indomitus. Ոչ վարժեալ. անուս. անմարզ. անկիրթ. տրմուղ. լորվածք, էնէրկումած. աւերմուղ, աճամի, ինդ, ինէրգիէնիկ. *Ձի անվարժ՝ ելանէ խիստ. Սէր. ա. 8։ *Հեթանոսք անվարժք և անհրահանգք. Ռոմ. ծադ. ՟. *Բամբասիցէ իբր զանվարժս ոմանս. Խոր. ՟. ա. 1։ *Ցանվարժիցն ձիոց։ Անվարժիցն լսելեաց. Պիս։ *Անվարժ լեզուաքն. Սէթէր. ՟։

ԱՆՎԱՐԺԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Երինջս անվարժական. Նար. իէ։

ԱՆՎԱՐԺԱԱԻՐ, սիրի, րաց. ա. Որ ոչ սիրէ զվարժս. Հնդգ յուսումն և ի կրթանս, *Անվարժասէր մանկունք. Մագ. է։

ԱՆՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկրթուն. անուսումնութիւն. *Անվարժութիւն՝ անգաւաղիտ։ Ոյք անվարժութեամբն գերիանան. Պիս։ *Ո՛վ յայտնի անվարժութեանն և անխրատութեան. ՃՃ։

ԱՆՎԱՐԻԶ. ա. Ոյր չէք վարիչ, ուղղիչ, առաջնորդ, կամ ուղղեակ, կամ սանձ. *Պիտոյ է սրտմտութեանն մանաւանգ վարիչ, և յարմարօղ բանի. քանզի յորժամ անվարիչ և առանց յարմարելոյ թողեալ լիցի, յիղեալ կործանեացէ. փիլ. էլ. է. 115.

ԱՆՎԱՐԿ. իբր ա. Անսակ, անապայման, անչափ. կամ Անկարծելի. *Ջանվարկ գաւն պատուհասի չափել հատուցումն. Պիս։

ԱՆՎԱՐԿԱՆԵԼԻ. ա. Ցոչինչ համարելի. արհամարհ. *Ոչ էին լոկ մարդիկ նուաստ և ընկճիկ, որ ի դէպ էր զասացեալսն ապականել, և անվարկանելի առնել. Ոսի. յհ. ՟. 39. յն. παραλογίζομαι. minus supputo, male ratiocinor.

ԱՆՎԱՐՁ. ա. *Ամւոծոս. Mercedis expers, և gratuitus. Ոչ կամ ուր էկայք վարձ. անպտուղ. և Որ ինչ լինի առանց վարձուց ձրի. Խոշէնութիւն ֆրէի։ *Միայնակեաց անափառ՝ մշակ անվարձ ի զուր աշխատիս, և անվարձ ելանիս. Նեղոս։ *Մնափառի պահք անվարձ և առձրիք անշահ. կնմոտ։ *Անվարձ պուրտայ. ՃՀ. կի։ *Բժշկութիւն անվարձ և ինքնամատոյց. Ա՟ որս. է։ *Ցամենայն կորուսս հաւատարիմ լինել և անվարձ։ Անվարձ և զայս հրամայէ. Մի. ԺՈ։ *Ոզնա կիզելին յանկաչառ և յանվարձ հօրն պատիւ. փիլ. էլ. է. 32։

ԱՆՎԱՐՁ. ս. Ամւոծի. Sine mercede. Առանց վարձուց. պարհկիւ. *Անվարձ գործեցին. Ցոբ. իէ. 6։ *Որ անվարձ վաստակին, լքանին. կալ. ծէ։ *Ջումանս անհերակուր և անվարձ ծառայեցուցանեալով. Սոփ. յի. ծ։ *Մի՛ ի վաստակոց ծուլացուք, և անվարձս գնացուք. Մանր. ծէ։

ԱՆՎԱՐՁԱՀԱՏ. ա. ս. Առանց հատանելոյ այսինքն որոշելոյ զգին վարձուց. առանց սակարկութեան. *Ծառայել անգ զաբաանու, անվարձահատ արածէին. Մագ. ՟։

ԱՆՎԱՒԵՐ. ա. *Ակυρος. Irritus. Ὀυκ ἀξιόπιστος. Fide non dignus. Ἀβέβαιος. Inconstans, invalidus. Παραλαιτέον. Rejiciendum. Ապաբա. ընդունայն. ոչ արժանահաւատ. անհաստատ. անայժ. անզօր. տկար. անընդունելի. ոչինչ. մերժելի. ի գերև ելեալ. (լծ. պ. պավէր, հաւաստալի). պարտ, գաբարբոչ, գոլվէնի. *Ամենայն ինչ. *Ամենաւեր և փոփոխական ամենայն ինչ եզև։ Սոցա տառապանքն և հեծեծմունս անվաւեր առնէ զհեշտութիւնն. Ը. ապէն։ լմէ. ՟։ *Փարիսեամբն մեր յայսմ գործ ոչ է, զոր պօղոս անվաւեր առնէ. այս ինքն ի գերև հանէ. Ոսի. կծ։ *Անվաւեր պատմութեի քաղցեացուց. Սամ։ *Ի քակառամն ազանգոյ անվաւեր չարաբառութեն։ Ա՟անդ հաւատաց՝ ամենայն ինչ անվաւեր է. Ի փէրս խոսր։ *Ցոյս մահու նոցա ոչ առնէ անվաւեր զիշխանութի նոքա. Եփր. ա՟եաբ։

ԱՆՎԱՒԵՐ, Invalidum, non valens, այսինքն ըստ իրաւաբանից՝ Ցոչինչ գրելն. ի գերև ելեալն. ընդունայն. որ լոնդնիր, բան ի սեպուիր, գոաճ. ևէմէդ, պարեւ, պօշ. *Պահակն անվաւեր լիցի։ Վասն իւր վկայելն՝ անվաւեր է. ՃՀ. իմ. կան. փ։ Մի. ԺՈ։ կանանփէրէ. ապէպ։

ԱՆՎԱՒԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Վասն քաղգէական անվաւերական պատմութեն։ Ամենեին իսկ անվաւերական է։ Ձեն անվաւերական։ Ջանվաւերական քանիցն ձարտարանս. Եա՟. էր. ՟։ *Անվաւերական մատենագրութի։ Մա՟ սեանք ծծելիք, կամ անվաւերականք (արտաքինք)։ Ամենայն գործառնութեք նոցա անվաւերականք. Մագ. է. ծ. ւ։

ԱՆՎԵՀԵՐ. ա. (լծ. հյ. անահ, անվախ. որ և չին. ա՟ֆօլօ. իսկ լա. իմիդեր՝ ատպելերգ.) *Ἀοκνος. Impiger. ἀνυπόδετος, cunctationis nescius. ἀφοβος, intrepidus. Աչի և փոյթ. ժիր և մտադիւր. աշխատրկ. որ չէ վատ և թոյլ. անյապաղ. անգոսդաղ. անկասելի. և Աներկեայ. աներկիւղ. հանաբաձակ. անպատկառ. փօրֆմաչ, սէրպէոն, ձեռոր. *Անվեհեր քաջութ. ՃՀ. ծ՟։ *Անվեհեր երագուքն կրթեալք. Խոր. Ֆ. 68։ *Ջանայք անվեհեր մտօք. փարպ։ *Ալյածէին անվեհեր փութով. ՃՀ. լի։ *Մուտ անվեհեր գրանն առաւն. Ճ. Ա։ *Անվեհեր ձեռօք զգլուխս երանելոյն ի բաց հատին. անդ։ *Ջաւրմակ ոճն անվեհեր, որ չարաչօսն էր սիգն սահակայ. Ա՟ող. է. 1։ *Սուտ յայտնեցաւ անվեհեր և լրբնի աղքատս. Վչփ հղ. ծէ։

ԱՆՎԵՀԵՐ. ս. Առանց յապաղելոյ. արագ արագ. անդադար փութով. արիաբար, և մտագիւր սիրով. համարձակ. աներկբայ. *Անվեհեր մատուցանէ զիւր պատուիրանապահան յիւր բնութեն։ Առաքի ամենեցուն անվեհեր քարոզել. Ագաթ։ *Անվեհեր քանզաբար նման թռչնոց յերկիր վարն հեծծաձեր. փարպ։ *Անվեհեր արկից զանձն իմ ի խորս խմասից. Լմէ. ապիտ։ *Լաւ է ինձ անվեհեր գալ առ քեզ. Վչփ հղ. իէ։

ԱՆՎԵՀԵՐԵԼԻ. } ԱՆՎԵՀԵՐՈՑ. ա. } Ἀνυπόδετος. Sine mora. Անդանդաղելի, անդադար. անվեհեր. *Անվեհերելի արագութի կրթեալք. Փիլ. իվ. ՟։ *Անյապաղ և անվեհերաբար միաք. Փիլ. լին. ՟. 8։

ԱՆՎԵՀԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անգանգաղութի։ Ի ՃաՀա ինչ։

ԱՆՎԵՐԱԳԻՐ. ձ. ԱՆՎԵՐՆԱԳԻՐ. Վչփ. վ. ՃՀ։

ՁՃա և ԱՆՎԵՐԱԳԻՐ. *Որ էրն ի սկզբանէ. անվերագիր մատեանք, որոյ գէր ի վերոյ լինել խորհուրդ ոչ կարէ. Սոփ. ՟. յվ. ՟։

ԱՆՎԵՐԱԳԻՐ. ա. Այն ինչ՝ քան զոր ի վեր գնել կամ անցանել անմարթ է. Ἀνυπέρβατος. Insuperabilis. *Անվերագիր մատեանք, ըստ որ ոչ է ի վեր ելանել խորհրդովք. Բրս. յԻսէականէ։

ԱՆՎԵՐԱԿԱՑՈՒ. ա. Ἀπροστάτευτος. Rectore et adjutore carens, desertus. Որ չունի զոք վերակացու. անհոգաբարձու. անտեսրունչ. անոք. անտեսուչ. անտառաջ. Նորդ. անպէր. *Ջխարդ իբրև զանվերակացու, որոյ ոչ ուրիք ոչ (ոք) գտանի ինքն, առնէր յանձն աշակերտին. Ոսի. ս. ՟. 5։ *Ջոր և յանձն իսկ առնէ աշակերտին իբրև զանվերակացու ոք. Իփն։ *Ոչ միայն սուիս գաւնագոյն է, այլև անվերակացու յաւնորդաց կալ. Ոսի. էտ։ *Աստերուն և անվերակացու. Լաա. յէս։ *Անվերակացուս և անառաջնորդս. Սարգ. ՟. պ. Ջ։ *Ամ մի անվերակացու լեալ. Սամ։ *Ջայլն ամենայն (մասունս զոհին) թողուլ անձնուէր և անվերակացու. Սարի. լաա։

ԱՆՎԵՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհոգաբարձութի. անհնամակալութի. *Ցանձնէիք զորբութի մեր, և զսպաքաւոց զանվերակացութի. Վչփ ոսի։

ԱՆՎԵՐԱԿԵԼԻ. ա. Ջոր չէ մարթ վերադրկել. անծածկելի. որ լի պարբերութիւ, լի գոյութիւ. էօբնի-ընդ. *Խայտառականաս անվերադրկելիս. Նար. իէ։

ԱՆՎԵՐԱԿՈՒ. ա. Որ չունի զվերարկու, կամ զծածկարան անկողնոյ. անհանդերձ. մերկ. վասն լսի լունէցոզ. *Անվերարկուք, գեանախչիք լինէին. Եզին. է։ *Անվերարկու՝ ի տարուսրոսի։ Անվերարկու ծանակութի։ Մի՛ անվերարկու ուսեր զատուցեսցին. Նար. իվ. ի. յէ։

Նմանութի, Ակնարկ. յայտնի. պայծառ. *Լուսատրութի անքօղ և անվերարկու. Նար. ծա։

ՏՀ. Առանց վերարկուի կամ ծածկութի. *Անվերարկու չըզգեալ. Մագ։

ԱՆՎԵՐԴՆԱՒԹԻՒՆ. ա. որ և ԱՆԸՆԹԵՑՈՒԱԾ. (Որ) յորում ոչ լինի ընթեցուած յատկին հակադեցոյ. *Ա՟ա՟ Չաւորքս անպատրաստ և անվերծանութի. Տօնակ։

ԱՆՎԵՐՆԱԳԻՐ. ա. ասի և ԱՆՎԵՐԱԳԻՐ. Ἀνεπίγραφος. Inscriptione, vel titulo carens. Որ ոչ ունի զվերնագիր կամ զսիտղոս. *Անվերնագիր ի հերքոյեցուց. Սագմ. է. լէ. ԻՀն։

ԱՆՎԵՐՋ. ա. Որոյ չէք վերջ. անվախճան. որ լբհնալիւ լուսի. *Անվերջ, և անվախճանութեան միայն է քննելն զնա. Վչփ. եէտ։

ԱՆՎԻՃ. ա. Ուր չկայցէ վէճ և հակառակութի. որ ինչ չսանի զվէճ. *Ճարատասանականութեամբ միայնոյ սակն գոլ կացմանք, և վէճք, և անվէճք. Ան. Ա. ծէ. գև. աբէսթ։

ԱՆՎԻՐ. ա. *Ἀτρωτος, ἄθραυστος. Invulneratus. որ և ԱՆՎԻՐԱՒՈՐ. ԱՆՎԻՐԱՒՈՐԵԼԻ. Ազատ ի վիրաց կամ ի խոցուածոց. ողջ. և Ոչջամիտ. Եսրատէլ, վրէնիէ. *Անցասս և անվէրս. Եզին. է։ *Անվէր և անսպի. Սարգ. յի. է։ *Անվէր միաց նահատակին. Աբէսթակ. Նաահ։ *Ջայս (խորհուրդ՝) անվէր միաք ծնան. Փիլ. ինք. է։

ԱՆՎԹԱՐ. ա. (լծ. յն. ἀφθορος. և հյ. անվատթարելի. Թ. քհնէվ օյմագ. *Ἀπτωτος, ἀδιάπτωτος, ἀχέραιος, ἀνέπαφος. Illaesus, inconcussus, integer, intactus. Անեղծ. անշնասելի. անապարանելի. անխախտ. անգոյլ. աներկեան. անվտանգ. անարատ. անվնաս. անապրելաք. անփորձ. անսասան. պօղոմագ, էնէվէրսիէ. Եմն գա-

բութը. խափանըլ. *եգեալ գլոյն վրկուե իբրև զսպաւորս անվթար: Նեցուկ անվթար. Ագաթ: Շիբ: *Անվթար նահատակուիլն. հանգիս, հաստատուիլ. կամ կեանք, ցնծուի, տեսիլ. Պիտ: Մագ. իբ: Լ՚իբ. ոգ: ՃԽ: *Վերծանուիլ ի՝ քերթուածոց կամ չարագրաց անվթար յառաջքերուի. Թր. ժբ: *Անվթար մինչ և անչար. ժապէս ունելով զիւրեանց հաստատուի: Ցնուրդն անշարժ և անվթարս գոլ. Դիոն: *Խարիսխ գնաւն ի հողմոյ անվթար պահէ. Ոսի. իբ: *Ամենայն ոչ գոլացեալք՝ ոմն կայ մնայ անվթար. Նիւս. իբ: *Ի քանի՛ վչտաց և ի փորձանաց հասեալոց ի վերայ իմ՝ անվթար պահեցեր զիս փրկիչ. Բ ենէի:

Անվթար. ſ. Առանց վնասու. անվտանգ. քաշիկ. աջողակի. անվնէպ. *Նաւեցին անվթար. Փարպ: *Անցանէ անվթար՝ ի վերայ խորոյն. Ճ. Բ: *Ուր անվթարն մնան. Ոսի. ſ. ա. 12: *Ցարաձգեալ մնայ անվթար. Նար. ժ: *կարացեալ անվթար զանցեալն առնել գնացս: Առ՝ ի յանվթար բըլխել զառաս բերոյն լիաքեր արմեխս. Պիտ: *Ձչմարտուհս՝ ի նոյն ձև երանգոյ անվթար գեզեցկացաս. Լ՚իբ. ոգ:

Անվթարգոյն. ա. Առաւել անվթար. *Հաստատեալ է անսխալագոյն և անվթարագոյն. Փիլ. Լին. ք. 2:

Անվթարանան } տ. Անվթար. *Եւ
Անվթարելի. } զերկոսին զէնոլզ պեցէր անվթարական. Երզն. ոգ. իբ: *Զէն անվթարելի ընդ ինքեանս բարձեալ բերելին. Ցհ. իմ. իբ: *Զանվթարելին հաստատեալ ունի յինքեան բնուե. Պիտ: *Զուշին պարտուի յանվթարելեացն: Զոլրեզուի անվթարելի. Նար. իէ. ժէ:

Անվթարութիւն. ф. Ἀπταισία, τό ἄπταιστον. Immunitas ab offensione. Աներկևանուե. անսայթաքուե. անքոյթ վիճակ. *Աղքունի պղտուայս առ անվթարութիւն ոգւոց բաղձալիք (յն. բաղձացեալոց) միշտ լաւագոյն գնայիցեն. Փիլ. ժ. բան:

Անվիճաբարութիւն. ф. τό Ἀφιλόνικον τό ἤθους. Mores praeferre alienos a contentione. Ունելն զբաս հեռի՝ ի վիճմանց. անյայլթասիրո ի բարուց. *Զանգիտուելոյ առ անվթարութիւն (այսինքն երկչոտուելն) ունի ընդ ինքեամբ և խոչընդոտ, և անվիճաբարուե. Ագիսպ. առաք:

Անվիճանք. ա. Որոյ չկը վիճակ կամ յեմ իշխանուե. *Ա՚մ ոչ անվիճակս գնաս իրաւացի է յայմենայն տեղիս արձակել. Մխ. գբ:

Անվիշտ, վշտի, տացս. ա. Ἀνωδύνης, ἀκίνδυνος. Doloris expers, liber a periculis. Ἀπερίσπαστος. Inconcussus. Ἀπαθής. Impassibilis. Ազատ՝ ի վշտաց. անցաս. անչարչարելի. և Անքոյթ. անվտանգ. փերփոխ, փոչ. Ագաթ. Ռեհլիւնէպ. *Առն անվիշտ, և յայլոզելոյ յամենայնի. Սէր. խա. 2. *Անվիշտ է քնուին ոչ. Գէ. էս: *Որ իւրով քնուիքն անվիշտ էր, և մարմնով իւրով մեռաւ: Լինվիշտ և անմահ էր բանն. Գրագ. խէ: *Ցարիցեն յարուի անվիշտ. Վրք հց. ք: *Անվիշտ ունին յազատաւէն զհամարձակուհին. Ցհ. է: *Ո՛չ է անվիշտ տէրունական հրամանացն լսուի. ՃՁ:

Անվիրաց. ſ. Առանց վնասոց. հանգաստ. *Ուրախանալ և անվիշտ հրաւէրս՝ ի մարմնոյն. Ոչ կարեն ընդ եղբարսն սիրով անվիշտ կեալ. Վրք հց. ք: իէ:

Անվիրաւոր. ա } ա. Ἀτρωτος. Invulneratus, invulnerabilis. Անվէր. անխոցոտելի. *Անվիրաւոր կացցէ՝ ի նեռից Թշնամւոյն. Նէր: *Ցուզարկեր զնա անվիրաւոր. Մէտ. էրէց: *Եթէ ոչ ընկալցիս, անվիրաւորելի ես. Բրս. իսբ: *Փոխեան Ճոզապրէլ անվիրաւորելիք Ճալալ. Գիպ: *Անվիրաւորելիս պահեցավ (՚ի գնզանաց). Խոր. Վիր:

Անվհատ. ա. Ἀμάρτυρος; ἀμαρτύρητος. Carens testibus, vel testimonio. Ուր չիք վկայ կամ վկայուե առ՝ ի հաստատուի. անվաեր. չսխիսխ. *Եթ ոչ անվկայ (է) բանս, որպէս վերագոյնն գրեալ է մեր. Աբծր. ք. 7: *Բանքն քո աներեւոյթք են, և անվկայք. Սարգ. յի. ք: *Գազանքին անվկայ է, և անհաստատ. Ը. ընդհանր: *Կըռելոց զվկայութեան, որ՝ ի հին կտակարանս դրեալ, զի անվկայ լինի գրեալն. Կոչ. ծբ: *Ասէին յայ առաքեալ, անվկայ էր. Ոսի. յհ. ք. 8:

Անվհատ. Անկարօտ վկայից. *Դատաւորն անհատ, և գաւառապանն անհաչառ, և անվկայ. Սարգ. ա. պ. ք:

Անվհանդ. ա. Ἀκαταμάχητος. Inexpugnabilis. Զոր անմարելի է վկանգիլ և վանիլ կամ վտանգիլ. անվանելի. անմարտանելի. փոյլը փծնալ. *Ա՚ազեկ վհատն զպրեալն անվհանդ (կամ անվանգ, կամ անվհատ). Իմ. ք. 20: Ըստ հին բո. *Անվհանդ, անքիծ կամ անվնաս:

Անվհատելի. ա. Որ ոչ վհատի. անլքանելի. անմեկնելի. *Ոչ կորուսից անվհատելի կամաց. Գիպ:

Ինվ ՃԱՐ. ա. Ἀνήνυστος. Qui perfici nequit, infectus. Որոյ չիք վճարումն կամ կատարումն. անգլուա. անվերջ. անկատարած. անավախճան. անեղջական. փիւռեն. Գէ, Նիհայլէնպէ. *Անզեկուցանելի և անվճար: Ցաշարհ և անվճար ասան. Ջանեցաց: Անվճար արուեիչ և չարեաց: Անվճար զբաղմանց. Փիլ: *Անվճար ազեաց. Պիտ: *Չանվճար տանջանացն տոյժս. Նար. ք: *Անկեա և անվճար է օրն այն: Ոգւոյ հուե անվճար. Ը. Բարիւ. Ն ոգ. Ա:

ſ. Անգագար. անընդհատ. յանվախձանս. *Ցանվճար զգալմանն մատուցանելոյ. Պիտ: *Սկիզն ընդ ոչ յերկարաձիգ անվճար. Ոսիփոր:

Անվճարական } ա. Անզբաւելի.
Անվճարելի. } անեզբական. և և Չհատուցանելի. օր լի հոգնիր յամ լիսպասուցուիր. փիւռեն Գէ, Նիբա օլոմանպ. *Հեռանալով՝ ի յերախտեացն անվճարական. Երզն. ոգ. էրէն: *Չանվճարելի պարտուցս. Նար. ծէ: *Ցանվճարելի սանջանացն զերծեալ. Խոր: *Դազաւճնն անվճարելի. Նար. հե:

Անվնաս. ա. Ἀβλαβής. Innocens, innoxius, non nocens. Որ ոչն վնասէ. վարարըլ. *Չարիգանն անվնաս եռասր առաս սասկականուե. (յն. խզր ՀՀ.) իմ. ծէ: 3: *Անվնաս ապաւէն, կամ բան. Ագաթ: Ցհ. իմ. ոգ. ա:

Անվնաս. Ἀδῶος, ἀναίτιος. Innocens. Որ ոչն ունի զվնաս յանցապարտուե. անմեղ. անմեղապարտի. անարատ. սոսկալոզ. *Ցոչ ցանկեր զանվնաս փախուստ անմեղացն. Եղիշ. ե: *Անվնաս եւ վայհանն յամենայն իւր իրաց, զոր խորհեցաս և գործեաց. Փարպ: *Անվնաս մնալ առ երթեսասարն ասե: Անվնաս կալ առ գծնեգակ վարս: գալ յանվնաս մշակաւե. Ցհ. ե. է:

Անվնաս. ա. ſ. Ἀβλαβή. Noxae expers, illaesus. Ոչ վնասակալ ոսոսկը. առանց կսեցոյ զվնաս. անվնասելի. էկզէրսիզ. *Ոչ ըոց որգվնն անվնաս պահէին. Իմ. ծէ. ն:

*Անվնաս զևրեանցն անցուցանել ժամանակ: Անվնաս՝ ի Թշնամեացն դասոյ. Պիտ: *Անվնաս պահել գառնալ. ևն. փարպ: *Թագաւոր ողջանգամ անվնաս. Ցհ. կե: *Անվնաս ոսկի գործ ապարքք խրախուսակալք. Նար. առաք: *Անվնաս կոխել ըզգետն հրեղէն. Ցհ. գառն:

Անվնասարար. ſ. Ἀβλαβῶς. Innoxie. Առանց վնասելոյ այլոց. *Որպէս հուր անվնասաբար լուսաւորեալ. Դիոն. էրի: *Մովսէս՝ ի մրենուէն հուր ասէ անվնասաբար այրեր. Մոսէս. անդ: *Զհրեզվնուելեան անվնասաբար փայլատակիալ: Լոյս համեմատ ակար աչաց անվնասաբար ծագեալ. Դիոն. էրի. Ե էնէզ:

Անվնասական. ա. Իբր Անվնասելի. անվնաս. *Անգէն՝ ի տան իսկ զգուշացնէն անվնասական: Ի յերկոցունգ կողմանց մնացեն անվնասական. Երզն. ոգ. էրի:

Անվնասապար, ի, ացս. ա. Որ չառնէ զվնաս. անվնաս. զբաղբոզ. *Վնասապարացն ընդ անվնասականն չմարելի բըներակը. Եփէ: *Իբր անվնասականզը վարկանելով. Նար. ծէ:

Անվնասելի. ա. ſ. Որ ոչն կրէ ոսոսկը զվնաս. անվտանգ. անքոյթ. *Անվնասելի պաշտպանեալ: Անկորուսս և անվնասելի ընդ փրկեցելոցն հաղորդեաս. Նար. ծէ. իէ: *Չտերբունեան սիրել, և անվնասելի պահել. Սարգ. յի. ք: *Ըզնէ անգ զգուշութէ զվերն յանվնասելի յարկան. Իգն: *Անվնասելի կեցցէ վէմս այս. Վրք հց. ծ:

Անվնասելի. Ոչ վնասօզ. որ չունի վնասակ. *Իմ Թոզլ տալով ապգաց տիրեն, սակայն իմոց ծառայիցն անվնասելիք են. Տծոս:

Անվնասիմ, եցայ. ſ. Չվնասիլ. անվնասելի մնալ. չկրել զեան ինչ. *Վասն առաւել շատ կերակրոյն տուամբքն վնասի. բայց՝ ի սակաւուէն անվնասի. Ոսիփոր:

Անվնասութիւն. ф. τό Ἀβλαβές. Illaesum esse. Չկրելն զվնաս. անվնաս պահիլն. *Պօզոսի եւ՝ ի մէլիտեայ՝ ի կղզւոջ անգ խածեալ՝ ի քարէ անտի՝ զանվնասութէն. կոլ. ծէ: *Ինքեանց անվնասուե, և չնորհին պահպանուե. Երզն. ſոբ:

Անվշտանան, ի, ացս. ա. Ուր չիցեն վիշտք. *Ցանվշտականան ևէթ վայելիցեն. Ոսի. էս:

Անվշտակից. ա. Ἀσυναλγής. Non condolens, ab omni miseratione alienus. Որ ոչ կցորդի վշտաց այլոց. անկարեկից. անողորմ. *Ցառաչն յոյժ անգութ և անվշտակից էր. Վրք հց. ծ: *Չեռնկալս անվշտակից. Սիմ. ոչ:

Անվշտանակից. ա. Անկարեկցուելի. պղնձի սիրք. *Թէ մանուկս, անգթուելի և անվշտակցուի ցուցեր. Լ՚իբ. ոգ:

Անվշտանալի. ա. Որպէս Անվիշտ. Ἀκίνδυνος, ἀπαθής. Periculo carens, impassibilis. *Վ անդր գՀեռս իմ սրկի ընդ բևեռաք, զի քեզ առնեցից զփրկութէի անվշտանալի. Ոսի. Նոր կիբ: *Չվերաւորութէի պարգ ապրայս, և զանվշտանալի կեանն ժառանգեսնէ. Նար: *Անվշտանալի կեանք. Սբգ. ա. պ. ք: *Ուրախութէի անվշտանալի. ՃՁ:

Անվշտակից. Ἀναλγητος. Expers doloris et misericordiae. *Առ նոսա լինի անվշտանալի. Աքոթ. ապ գարգ: *Ոչ կարէ առանց արուասուաց զանց առնել, թէ և յոյժ անվշտանալի իցէ. Սարգ. յի. ք:

Անվշտութիւն. ф. τό Ἀπαθές.

Citra passionem esse. Անցաւութիւն. անախտութիւն. անչարչարութիւն. *Չի տացէ մեզ իւր անմահութիւն և զանվշտութիւն. Ագաթ: *Անվշտութիւն իւրացոյց իւր զվիշտս մարմնոյն. Պարապմ. խե:

ԱՆՎԱՏԱՀ. ա. Որ ոչ վատահի. խիթացող. կասկածոտ. *Ա յլ և դառնալոյ իսկ մեզ անդրէն՝ անվատահ եմ շատ. Պտպմ: *Անվատահ զսիրտ ամենեցունց կացոյց. Ցհ. կի:

Եւ Զվատահելի. խիթալի. կասկածելի. չիոպհելի, կիւնէնէլեզ. * Մարդիկ սուտք էք, և անվատահք. Փարպ: *Գիտացի՝ երէկ լինի հայր, զորս ոչ ծնաւ յաղագս պատուոյ առաքինութեան, և փախեայ յանվատահ որդեծնութէն. Եփր. յաւետաբ:

ԱՆՎԱՏԱՀԱՆԱԼԻ. Նոյն ընդ վ. ըստ Եղ. (յն. օտար՝ի յուսոյ). *Ոչ անվրդովատահանալի մեզ լիցի մերձենալ յաստեղս յայսոսիկ. Նխա. երգ: *Երազուհք (են փորձութիք), և անվատահանալիք. Եփր. յաւետաբ:

ԱՆՎԱՏԱՆԳ. ա. Ակինդυνος. Periculo vacans. Ակινδυνότερος. Minus periculosus. Ազատ՝ի վտանգից. անվնասելի. անվնաս. ՖՀՀլիէնէնէզ. * Որպէս զերկաթ անվտանգ. Ցձխ. ք: *Անվտանգ՝ի նետից ծիացեալ. Մագ. ք: *Անվտանգ և անվնաս զշխարհն Թողով. Ցհ. կի: *Մնծ է վարգապետելն, այլ ուսանելն անվտանգ. Ա որս. ծբ: *Թէ հաղորդի առանց մահացու, անվտանգ է, և ակամայ ասի. Լմբ. ոչ:

ԱՆՎԱՏԱՆԳԱՒՈՐ. } Նոյն ընդ վ.
ԱՆՎԱՏԱՆԳԵԼԻ. ա. } *Ցայլ խոտորեցուցանել առաքինութէ սեաւակ անվտանգաւոր: Բայց լինի ոչ անվտանգաւոր՝ տուժել զծածուածին: Եւ ոչ՝ի բանիցն ինչ յահէլորդաց բարեառել անվտանգաւորէք. Ա որս. ծբ. ծե. ծբ: *Որ ինձ անբաժշկականն է, քեզ անվտանգելի է: Անվտանգելի ապծեալ՝ի պատժոց. Նար. ծբ. կե: *Թափեսցի քո պատուասիրութեդ յանվտանգելին. Ա որս. ծբ:

ԱՆՎԱՏԻՏ. ա. ս. Μὴ διαφθάρμενος. Non corruptus. Որ չէ վնաս կամ վտուել. անեղծ. անվնաս. *Եօթն չիլս գալարս անվնաս. Դտ. ծե. 8: * Անվտիտ անցեալ գնացք յեկեղեցւոյ գաւառ. Խոր. ք. 2:

ԱՆՎՐԴՈՎ. ա. ս. Ազատ՝ի վրդովմանց. անխռով. անշփոթ. անքոյթ. անդրդուելի. *Անվրդով խաղաղութէ, կամ ոսխտ խաղաղութէ. Ցհ. կի: *Քաջ լինել, և անվրդով հասանել՝ի կատարումն խնաստս. Իգն: *Անվրդով անցանել. Ճ. Ա: *Որպէս զի անվրդով զհաւատոն պահեսցէ. Խոր. ք. 87: *Հիմունք եկեղեցւոյ անվրդով ճեռացեալ կանգնէին. Ցհ. կի:

ԱՆՎՐԻՊ. ա. Ἀφευδής, ἀπήραντος. Infallibilis, illaesus. Ազատ՝ի վրիպանաց. անխափան. անսուտ. հաւաստի. աներկբայ. ուղիղ. ոչ ջիկ. անվնաս. անքոյթ. անվրաւանգ. էանչլմաղ, իսպառուբս չիոպհելի, ՖՀՀլիէնէնէզ. *Անվրէպ գիտուն, կամ հոգի. Իմ. ք. 17. 22: * Անվրէպ լեզուն կենաց աւետեաց. Ագաթ: * Անվրէպ հանգիպաումն, կամ գիտողուն. Պխ: *Անվրէպ զգոյցք. կամ չաւիղք, կամ գործք. Ցհ. կի: Նար. լբ. Ե ծբ: * Անվրէպ գանձապան. Կանոն: *Անվրէպ գոլ՝ի գուռոզեցն գաղտնի ներգործից. Մագ. ք:

ԱՆՎՐԻՊ. Որ ոչ վրիպէ ի նպատակէն. *Աղեղնաւորք անվրէպք կորովիք. Բառ. ք. 20:

ԱՆՎՐԻՊ. Ἀπαράλλακτος. Immutabilis. Անայլայլակ, անյեղլի, անփոփոխ. *Անվրէպ պատկեր է որդի հօր: Պատուիր անվրէպ նմանութէ հօր: Անվրէպ նմանութիւն: Վասն էսեէն անվրէպ նմանութեն: Վասն բարոյիցն անվրէպ նմանութեն. կէսրդ. գանչ: *Անվրէպ նմանութ կերպաւորութէ պատշաճաբար նուիրելոցն. Դիոն. էրին. ք: Յորս չն. որպէս չէզոք, τὸ ἀπαράλλακτον, է անվրիպութէ. իսկ լտ. similitudo կամ identitas, նմանութէ, կամ նոյնութէ:

Իսկ Ան. ինն. *Ցանվրէպ մեծապաղ աքսորեալ». իմն, անզերծ, կամ անհրաժեշտ:

ԱՆՎՐԻՊ. ս. Ἀνυπερθέτως. Sine mora. ἀπαραλλάκτως, constanter, prorsus, omnino. Առանց վրիպելոյ կամ զանց առնելոյ. անյապաղ. հաւաստեաւ. անշուշտ. ամենայնիւ. չիոպհելի, ՖահգԿգ. *Անվրէպ զվարիւ օրն պատրաստեալ ջիր զիրիզն. ՁՂ. Ե: 10: *Անվրէպ՝ի ձեզ յարութիւն. Նար. ասաց: *Որք նորին են անվրէպ՝ ներգործուեն, նորին էութէն գոլ լինին խոստովանեալ. կէսրդ. գանչ:

ԱՆՎՐԻՊԱԴՈՑՆ. ա. ս. Աւաւել կիճ ամենայնիւ անվրէպ. *Ես իսկ առընթեր գոլով անվրիպագոյն իրալեկ եղէ. Աբծր. Ե. 11:

ԱՆՎՐԻՊԱԿ. Տ. ԱՆՎՐԻՊ, ս. *Ի գոգեացն գոդի ծնանի անվրիպակ. Մոբլ:

ԱՆՎՐԻՊԱԿԱՆ. } ա. Անվրէպ. ան-
ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ. } խոտոր. և Անհրաժեշտ. * Անվրիպական խորհուրդ. Նար. ասաց: *Ոչ օրհաս ինչ անվրիպական՝ մնաւ սահմանեալ կայ՝ի վերայ մարդկան յայդ: Ոսկ. նս: *Նոյնք յետոյ դիպեսցին քեզ անդրդուելի և անվրիպելի առ՝ի քէն. Վրէպ հց. կե:

ԱՆՎՐԻՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Անվրէպ ուղղութէ. անսխալ իմն. *Ցարմարսցին իմն գոլով պատշաճաց անվրիպութեց. Նխա. քն: *Անմեղս և անվրիպութէս (այսինքն անվրիպութ) ըստ քէն հետոյն ընթանայ. Նար. հե: *Ընդերջիր զառաջագոյն բանսն, և ուսցիս զանվրիպութիան. Եփր. ասաց:

ԱՆՏ. ս. յորմէ ԱՆՏԱՆՕՐ, ԱՆՏԻ, ՀԱ. Տ. ԱՆՊ:

ԱՆՏԱԳՆԱՊ. ա. ս. Որ չէք տագնապ. սգՖՀէնէզ. *Ոչ միայն անծարաւ, այլև անարտում, և անտագնապ. Ոսկիփոր:

ԱՆՏԱՒԱՆ. և } ա. Որ չէք տաժա-
ԱՆՏԱԺԱՆԵԼԻ. հնուն. անզգաղ. անվիշտ. անցաւ. զհՀէնէզ. *Ի բազում աւուրս ուրախ եղեալ՝ և մխիթարով և հոգւով. յերան (կամ յիւրան) անտաժան անգրէն գարձաւ. Փիլ. նի. է: * Անտաժանելի երկայնքեք սէյ կուսին. Զար. կի:

ԱՆՏԱԾ. ա. Ոչ տածեալ, ոչ հոգացեալ. անխնամ. անգարման. անշուք. *Աղքատք, անփառք, նուաստք, և անտածք. Փիլ. նա. է: *Զանձինս ևս հրամայեաց տանել, և թողուլ անտածս: Ի հիւանդանէն անտած և անխնամ անկեալ տատանին. Պխ:

ԱՆՏԱԾ. Անհոգ. անփոյթ. և Ումպէտ. անպիտան. *Անտած խնամով զերեզկն դնելոցս ցանկիցէ անդաստան: Զգործոնէ ոչ՝ի բարգաւաճելի նահատակութիս և կամ յըմբռնաւորչաւէս կրթեն, այլ յամօթալի և յանտած գործս. Պխ:

ԱՆՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Թողուլն կամ մնալն անտած անխնամ. * Չծերոյց և ըզմանկանց անտածութէն: Զանտածուէն ընտանեացն. Պխ:

ԱՆՏԱՂԿԱԼԻ. Տ. ԱՆՏԱՂՏՈՒԿ. *Տէ, սանեա՛ս, զիսո՛րդ անտաղկալի արար. Ոսկհոմ:

ԱՆՏԱՂՏՈՒԿ. ա. Ἀνεπαχθής, ἀνεπαχθέστερος. Non molestus. Ոչ տաղտկալի. գիւրիչ. գիւրին. հեշտալի. հեշտալուր. * Անտաղտուկ արար, կամ առնիցէ, կամ կահիցէ զբանն: Որ անտաղտուկ էր և թեթև: Անտաղտուկ լսելեաց. Ոսկ. Տ. ա. 15. 23: Ե. յհ. ա. 33: Մագ. լ:

ԱՆՏԱՂՏՈՒԿ. ս. Ἀνεπαχθῶς. Non moleste, non gravate. Առանց կրնալոյ կամ տալոյ զտաղտկուէ. անձանձիր. հեշտեաւ. մեղմով. *Զամենայն թեթև և անտաղտուկ կրել. Շ. ա. պ. յա: *Արիթարար և անտաղտուկ և աներկեղ միշտ (կալ). Դիոն. էկէղ: *Խնայելով, և անտաղտուկ խօսի ընդ նոսա: Հէզ կոչի նա, զի զօրէնս հեզուէ անտաղտուկ եղ, և ասաց, ուսարուք յինէն. Տծաղ:

ԱՆՏԱՄՈՒԿ. ա. Ἀνικμος. Humoris expers. Անմասն՝ի տամկուէ կամ՝ի հիւթոյ խոնաւուէ. Ռոգաէ լսանեցօղ, լըր. գօբս. *Բերանք (ըմպողաց զգինի) լի լինի և խոնաւագոյն. փոքր ինչ անցեալ՝ ցամաքէ և անտամուկ յանդիմանին. Բառ. ոբէէց:

ԱՆՏԱՆԵԼԻ, լ-ոյ, լ-ից. ա. Ἀφόρητος. Importabilis. Զոր չկարէ ոք տանել. իբր Անբառնալի առ ծանրուէ. *Անտա՛ս ծանուհս և անտանելիս. Նար. Ե:

կամ Intolerabilis, molestus. Անբերելի, այսինքն անըմբռնելի. անկարելի. ծանր. և դժուարին. անհնարին. էէփէնէզ, ՌէհամիաՀ օլանմազ, գօպիւնէզ. *Հրամանս տալով խիստս և անտանելիս. Խոր. ք. 68: *Անտանելի թշուառութէք, կամ պատրանք, ինասակարութէ. Պխ: *Անտանելի չարչարանք. Շար: *Անտանելի տուգանք, կամ վտանգք, տարակուսանք. Ցհ. կի: *Անտանելի յիշատակ, կամ ահատորութիւն, կամ պատուհաս. Նար: *Անհնարին և անտանելի է ինձ և անկարելի՝ առնել ինչ հակառակ (հօր) քո. Ա. 37: *Սակս անտանելի գոլոյ յատգս մարդոյ խմանալ ումեք օտար քնութիւն զազգուին կամ զալջն և զիմաստ. Ած. ը:

ԱՆՏԱՆԵԼԻ. Ἀχώρητος, ἀνεκχώρητος. Qui capi, comprehendi non potest, immensus. Անբռնանելի, անպարունակելի, անպարագրելի, անչափ, անհնարին. *Որ անտեսանելին է, և փառս ունի անտանելի. Փիլ. յա: *Զհայդ չարագրի առ դոյզն մարմին անտանելին. Ած. ը: *Անտանելին՝ի համայնից: Որ զանտանելին էից ևն: Անտանելոյն տալաւար. Շար: *Զանտանելին երկնի բարձրուէ, և երկրի լայնուէ. Նար. կա: *Տկար ամանոյ զծանր և զանտանելին տանել. Նար. երգ: *Լցաս երուսաղէմ անտանելի ամբոխիս. Զար. կի:

ԱՆՏԱՆԵԼԻ. Անկարող՝ի տանել. * Անտանելի զայս քնութիս գիտելով այնմ անտալոր տարողուէ. Նար. երգ:

ԱՆՏԱՆԵԼԻ. Անմարթ՝ի տանել ուրեք, կամ դժպատեհ՝ի տանել մատուցանել. *Լացին զմահ միամօրն զանտանելին յոյզս կէզ. Եզնիկ. էա:

ԱՆՏԱՆՋԵԼԻ. լ-ոյ. ա. Ἀκόλαστος. Non punitus. Ἀβασάνιστος. Non tortus, expers doloris. Որ ոչն տանջի. որ յոչինչ գրէ կամ չզգայ զտանջանս. *Վասն քոյ իբրև անմարմինք՝ի տանջանս անտանջելի համարեցաք. Թղթ. Ի: *Կարծէ զմեզ տանջել. ոչ գիտէ՝ երէկ անտանջելի և մարգս չկի, զի նմա ծանօթ է. Ճճ:

ԱՆՏԱՆՋԵԼԻ. լսոյ՝ ըստ չն. ոճոյ Ակոլաստος. Intemperans, insolens. Որ ոչն է տանջեալ կամ խրատեալ. անարգել. անառակ. անխուզ. *Ի գէջ և յանտանջելի

կանանց ախտն. փիլ. բոգն:

ԱՆՏԱՆԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκολασία, ἀκολάστημα. Intemperantia, incontinentia. Հեղլենաբանութ՝ Ըստանձնելն զանձն. անարգելուխ. անառակուխ. անխուսնուխ. * Փոխեսցին միաք մեր յանխուսնուխ և յանառանձնուխ՝ ի հաճեսրուխ և յառաջմբրաուխ: Անգգամուխ հակառակ զգայուխն օրինադրէ, և անտանջուխ զառաջմնուխ: Ոյովայնամոլուխ, և անյագուխ, և անառանձնուխ չարեսցն ծայրագոյնքն. փիլ:

ԱՆՏԱՆՕՐ. Տ. ԱՆԴԱՆՕՐ. Նար. հը. յա. ղբ. ևն:

ԱՆՏԱՀ, ի, ից. ա. Ἀπελέκητος. Indolatus, non complatus. Որ չէ տաշեալ, կամ հարմարեալ, կամ կոփեալ. և կամ անտաշելի, կարծր. եծեսմանդ. * Քարինս անտաշս: Քարահրաք անտաշիւք: Շինեցաց յանտաշից: Եբեր փայտս անտաշ. գ. ԱԿՖ. է. ջ. ե. ծ: * Առեալ վէմս անտաշս. Ա գաթ: Ἀնտաշ՝ ի մարգկային հնարից արձանաքն հոգևոր վիմաց: Միոյ տաճարին քարինք առ իւրաքանչիւր յօդ անտաշ գտրձան. լ ՟ք. ոգ:

ԱՆՏԱՀԱԳՈՐԾ. ա. Նոյն ընդ վ. * Անտաշագործ մարդկային հնարաւորութեաց՝ վիմակառոյց արձան ուղղեալ. Թէոդոր. նոս:

ԱՆՏԱՀԵԼԻ. ա. Զոր անմարթ է կամ դժուարին է տաշել. անաշ. կարծրագոյն. եծեսմագ. * Անտաշելի վէմքին հեբձեալ պատառէին. Զէր. կթ: * Անտաշելի լեառն. ՃՃ:

ԱՆՏԱՊԱԼԵԼԻ. ա. ս. Ἀμεταπτωτος. Immutabilis. Ἀμεταστρέπτως. Constanter. Անկործան. և անյեղաշրջելի. անփոփոխ. անշարժ. * Խարսխեալ անտապալելի. Նար. ՃԲ: * Պատուականն և անտապալելի ծանօթութիւն: Զխմանալին յինքեանս (զպատկեր) անտապալելի տեսակացուցեալ. Դիոն. էվէչ:

ԱՆՏԱՒ. ի, աց կամ ից. գ. (իբր Համտարր, կամ Համծառ.) Ἄλσος, δρυμός, ὕλη, νάπη. Saltus, sylva, nemus. Մայտ. մայրի. ծառաստան. դարատաւոն. ծառաստանք՝ մանաւանդ ի բայլ և ի վերայ լերանց. տեղի խիտ առ խիտ ծառոց՝ եթէ անպտուղք էին, և եթէ պտղաբերք. Տրի. օրման, օրմանդ, պագ, պտէտն. * Կոտորել զանտաս: Տնկել անտաս: Պաշտել զանտաս: Ծառազարել անտառաց: Փայտիւք անտառին: Իբրև զանտառս հովանաւորս: Իբրև զանտառս մայրոյ. Յանտառս մայրեաց: Ամենայն գազան անտառի: Իբրև ինձոր ի փայտս անտառի: Զինչ լինիցի փայտ որթոյն ի փայտս անտառի. ևն: * Զմարգարէսն անտառաց (յորս զոհէին գիշ). ԹՓ. ԲԳ. ծԸ. 19: * Ոչխարատան ըղձիցն անտառաց: Զպուրակ յոգունդ անտառաց չամբից եղեգանց: Տնկեաց խնոս բիւրատարած բոլոր անտառաց. Նար: * Անտառ մի առ ազատ գետոյն տնկէ. Խոր. ՃՐ. 8: * Զանտառ մրգաբերացն մարդիկ ի պէտս իւրեանց տնկեցին: Քաղաք չկրնապատեալ անտառիւք. ԼՓ. ոչ: * Գերկեցկութենէ ծառոց, և անտառից պտղաբերաց. ՎՀ. կդ. ՃԹ: Իսկ * Անտառ մեղուաց՝ ա. ԲԳ. ծԹ. 25. իմն զանտառն՝ ուր ի խորշս ծառոց մեղուք կազմեն զմեղս:

Նմանութիւն ասի. * Հուր եկեր մինդամսոյն և փշրեաց զմեսր մարդկեղէն անտառաց՝ այսինքն բազմութիւն. ՅԴ. ԼՒ: * Պաճուճեաց զանտառս արտեանցն՝ այսինքն զնոծուխ մարդոց նորա. Մծբ. ծԹ:

ԱՆՏԱՒ. որպէս Տարր. Նիւթ. (ըստ հոմանիսութեան.) Ὕλη. Sylva, և materia. * Զգիւրայրելի անտառն խնամով մերով հեռագոյն ի հրոյն ի բաց դնել. Բրս. Խոսն:

ԱՆՏԱՒԱԲԼՈՒՐ, բլբր. գ. Բլուր ի մէջ անտառի, կամ անտառ ի վերայ բլրոյ. * Ոմանք յիննականեան վայրսն, իսկ ոմանք ի կուլմանց անտառաբլերն. Մ ոմիկ:

ԱՆՏԱՒԱԲՈՅԾ. ա. Բուծեալ յանտառի ի բացի. վայրենի. վայրի. * Անտառաբոյծ խոզ. ՅԴ. ԼԲ:

ԱՆՏԱՒԱԽԻՏ. ա. գ. Σύμφυτος, δασύς, κατάσκιος. Consitus, una plantatus, densus, umbrosus. Որ իցէ անտառախիտ. մացառուտ. անկախիտ և հովանաւոր վայր. * Ամենայն բլուրք անտառախիտք լինցին. Ամ՟ս. ԲՒ. 13: * Յանտառախիտ լեռնէ. Ամ՟ե. ՃՒ. 3: Զաբ. Ա. 8: * Զանտառախիտ մայրեաց. Ժ՟ղ. ԼՒ. 6: * Յանտառախիտ մայրից գաշտացն. Ո՟ե. յԴ. Նահէրգ: * Փառանն (է) անտառախիտ Թանձրամայրի. Կ՟ե. ծԼՒ: * Զերկուս տափարակն անտառախիտս. Խոր. ԼՒ. 6: * Յանտառախիտ վայրացն: Ի տեղի ինչ անտառախիտ. Պիտ:

Եւ Ἀնտաղոց. Nemorosus, sylvestris. Ձասչ, densus. ևն. Տերևախիտ. Թաւ. վարսաւոր. հոծեալ. և հոծուն ոստոց կամ տալարձուց. * Ի ներքոյ անտառախիտ ծառոց. ԼՒ. ԲԳ. ծԸ. 4: ծԸ. 10: Եսա. ծԸ. 5: ԵրԵմ. գ. 6. և 13: * Վասն անտառախիտ ոստոց նորա. ԵԶԷ. ԼՓ. 9: * Զանտառախիտս իւր արձակեաց ընդ ամենայն փայտս գաշտին. ԵԶԷ. ԼՓ. 4: * Յանտառախիտ մայրիս արտացեալս ՚՚. (որ հայի և ի ՟՚ նշ.) ԵԶԷ: Իսկ ԼՒ. ԱԿ. 5. * Ընդ եղիս այրս ամուրս անտառախիտս ՚՚. յն. զոսն անձաւաձև, և զտալ զաւար: Ա՟յլ ԵԶԷ. ԻԸ. 6. * Ապարանս անտառախիտս ՚՚. յն. անտառուտս:

Նմանութ՟ասի. * Անտառախիտ լինել բազմութ՟որգոց. ՃՃ: * Յանտառախիտ լեռնէ, այսինքն ի կուսէն՝ որ է յանտառախիտ քնութ՟ մարդկութ՟ես. Ճ. ժ: * Մի ոք ի ձէնջ Ճանապարհ, մի ոք ի ձէնջ անտառախիտ փշոց ՚՚. յն. փշոյք լցեալ. Ոսե. յԽ. Նահէրգ: * Խլէն՝ի գետնոյն զամենայն փշաբեր և զանտառախիտ բանջարոն. Վ՟ապաղ. Ք: * Անտառախիտ նիզակօք. Թանձր և տուսար մինդօք. Գէ՟ո. Ռվք. ՚՚՚ վ՟ք:

ԱՆՏԱՒԱԿ, ի, ից. գ. Անտառ փոքրիկ. անտառիկ. օրմանձըգ. * Ի ոակաս անտառակին. Բ՟ս. Ղ՟ք. ԺԴ:

ԱՆՏԱՒԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարկանել զփայտս անտառի. * Անտառահարութ՟ մնան ասիցէ զնաւակատուութ՟. Ան. Վերծ. ութ՟ո:

ԱՆՏԱՒԱՄՈԼ. ա. Ὑλομανοῦσα. Frondibus luxurians. Մոլեալ, այսինքն չանչափս ուռճացեալ ոստովք (փշոց), կամ մոլախուխք իբրև զանտառ. * Ապատառ ժուռ ոք իցէ, և փշոք անտառամոլ: Որ զզանազան աւեսակ ախտիցն անտառամոլ առնէ. Նիս. էրգ: * Անդն քաջաբեր՝ անտառամոլ (եղեալ) ի չգոյէ մշակողի. Ս՟ԼՈ. լբ:

ԱՆՏԱՒԱՆԱՄ, ացայ. է. Ὑλημανέω, ὑλομανέω. Silvesco, frondibus ac sarmentis luxurio. Իսկ ԱՆՏԱՒԱՑԵԱԼ, Ἀλσώδης. Nemorosus, sylvestris. Իբրև զանտառ կամ անտառամոլ լինել. ուռճացնալ. և ծառաչիլ, ոստախիտ կամ աեւրևայխիտ գտանիլ՝ իրօք կամ նմանութ՟. * Եւ եղիցի տեղն նորա անտառացեալ չուրջ զնովաւ. Եբե՟ս. ծԸ. 8: * Ծառքն յայիպեսի դաշտն անտառանան: Զանտառացեալ բազմութ՟ խորհրդոցն յայտնէ. Լբ. ոչ: * Որպէս հուր զի այրէ զանտառաշէտսն մեղօք. Աբ՟ս: * Անտառացեալ չարութ՟. ՅԴ. ի՟ս. պա՟լ: * Որ անտառացեալ են մեղօք մարդիկ. Նար. Երգ:

ԱՆՏԱՒԱՊ. ա. Որ ոչն տառապի. առանց ի տառապանաց. * Զանվիշտ և զանչարն և զանտառապ բնութ՟. փիլ. լին:

ԱՆՏԱՒԱՍՆՈՒՆԴ. Տ. ԱՆՏԱՒԲՈՑԾ. * Անտառասանուսնդ կենդանիք. Պա՟. ոչԷա:

ԱՆՏԱՒԱՏՈՒՆ, տան. գ. Տեղին կոչեցեալ տուն անտառի. * Զանտառատանն նիզակաց, այսինքն ի զինու տանն նիզակաց. Եբէ. ԼԳ:

ԱՆՏԱՏԱՆ. ա. Որ ոչն տատանի. անսասան. անդրդուելի. * Հաստատեալ կայ անշարժ և անտատան. Վէրոր. Ե:

ԱՆՏԱՐ. ա. Ἀφόρητος. Intolerabilis. Որ ոչն տարեալ լինի. անտանելի. անբմբերելի. անհնարին. ընթիմել. * Անտար վթիժադործութ՟ն: Անտար խռովութ՟ն. Պիտ:

ԱՆՏԱՐ. Ἀχώρητος. Incapax. Անկարօղ ի տանել. անընդունակ. գոպէյնէ. պիչ. * Մարմնաւորք էք, և կատարելագոյն ուսմանդ անտարք. Նիս. Յով. Ե:

ԱՆՏԱՐԱԿԱՆ. ա. Ըստ հյ. իբր Անտանելի. իսկ ըստ յն. Նաև ոչ ի բաց տանելի, կամ անտարագրելի. այսինքն անկորուստ. անեղծական. Ἀνωλεθρος. Expers interitus. * Զանմարմնական քնութ՟ն, զանքնին, և զանտարական. Ոսե. Խե:

ԱՆՏԱՐԱԿԱՑ. ա. Անկեղակործ. աներկմիտ. հաւատի. * Աներկմտան և անտարակուսն քոհականութ՟ն. ՅԴ. ի՟ս. Երս:

ԱՆՏԱՐԱԿՈՅՍ. ա. Ոչ ձկայեկ տարակոյս. անյերկուսանալի. աներկբայ. հաւատի. ընթիպէսիկ. * Անտարակոյս վստահուի, կամ գիտ՝ Նար. Ճ. ՃՔ: * Անտարակոյս մտածութ՟. Պիտ:

Եւ Անվտանգ. անբոյթ. ապահով. անկասկած. Էմն, Բէսիոն. * Զանտարակոյսն յարկ հրաւիրեաց: Անտարակոյս Ճանապարհորդութ՟ անարատ առ քեզ չեռևել. Նար. ԹԲ:

ԱՆՏԱՐԱԿՈՅՍ. ս. (Առանց տա՟
ԱՆՏԱՐԱԿՈՒՍԱԲԱՐ. ՟ բակուսա՟նաց. աներկբայ. * Բնաւիցն կենդանագուսա ընծայից անտարակոյս ձեռնտու. Պիտ: * Եւ զի անտարակուսաբար բանս յայտնի լիցի. Թէ. ևն. Սիւն. յեոայ:

ԱՆՏԱՐԱԿՈՒՍԵԼԻ. Տ. ԱՆՏԱՐԱԿՈՅՍ. * Անտարակուսելի գիւրութ՟եամբ. Պիտ: * Անտարակուսելի օրինակ. Սահ: * Տեսանելիք անտարակուսելիք քան զանյայտսն. Երփ. ԹԲ:

ԱՆՏԱՐԱՅՈՅՑ. ա. Որոյ չիք տարայոյց. անօրինակ. անզուգական. * Ձիշեա զաշխարհակեցոյց տնօրինութ՟ն անտարայոյց տնօրինողիդ. Բէնէ:

ԱՆՏԱՐԲԵՐԱԳԻՍ. Ἀδιαφόρως. Indifferenter. Տ. ԱՆԽՏԻՐ. * Եղէնն (կամ ծնանն) կամ արարանն կայ անտարբերապէս. Կիւրղ. գանչ:

Իսկ ասացեալն առ յեւոինս՝ ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ, առ նախինսն դնի ԱՆԶԱՆԱԶԱՆ, ԱՆԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ:

ԱՆՏԱՐՈՂ. ա. Որ չունի զոր իւր տալոյ. անպարտոյր. * Անտարոյ և անբռնաւանդակելի բնութ՟. Թէոդոր. Ֆայլագ:

ԱՆՏԱՐՈՐՈՇ. ա. Անորոշ, իբր նախա-

գաստրեիք՝ որոյ էնթակային և սաորոգեալն ունին զմանրիկ բացատական. *Ջայսպիսիս զանտաորոշն նախագաստրեիս՝ հանգիստ կարօղ գոլ մանաւանաց. Ագ. պ•ր։ ի՛ե։

Եւ իբր Ոչ բաժանեալ, չարունակ. *Ա յսչափ (բառդ) անտարորոշ ասի քա նակին. երփ. •եր։

ԱՆՏԱՐՈՐՈՇԱԲԱՐ. ս. Անորոշաբար. առանց ընտրութեան. *Ա յսպէս ամբոխիմք յոլովակի՝ անտարորոշաբար լսելով զա նուանս, կարծելով նոյն գոլ զոչ նոյնն. Նխ. բն։

ԱՆՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անտանելի կամ գժուարըմբռնելի գոյն. *Որուսմ մեք անբաւականք՝ յայլագս անտարութիւնս մեծա բոյս բանի խնդրոյս. Ոսկիփոր։

ԱՆՏԱՐՏԱՄ. ա. Ուր չիք տարտամու թիւն և տատանումն. անտարակոյս կամ անփոփոխ. * Անտարտամ հանգիստ. Նաբ. ՟ք.

ԱՆՏԱՐՐ, ի, ից. ա. *Աիսլոς. Expers materiae, incorporeus. ἀσύνδετος, compositione carens. Ո՛ր չիք տարր, կա՛ նիւթ եր կրաւոր. աննիւթ. անմարմին. պարզ. ոչ բաղադրեալ. *Ցարատեալ՝ի տարերս և յան տարերս. Ագաթ։ *Ցորոյ ահէ ամենայն գո զացեալ տարրն անտարր. Աչյապ. բաց։ *Անտարր (կոչէ) նախ զլուսաւորսն, զի ոչ են յայսոցիկ չորից տարերց. և գար ձեալ անտարր ասէ զգևս, որք անմարմինք են. Շ. անդ։ *Անտարրից և տարրեզինեայ ստեղծող և խնամող. Շ. գանձ Լեփք։ *Ցեանսնին զնա աննիւթ անտարր ոգ. չն. անշարագիր. Ոսկ. չհ. ա. 14։ *Տարակու սին հրեշտակք՝ անտանելի զայս քնութիւնս գիտելով այնմ անտարր տարողութիւնք ոգ. այսինքն աննիւթական ետուքիւնն, որ կրկ զամենայն ևն. Նաբ. երփ։

ԱՆՏԱՐՐԱԲԱՐ. ս. Աննիւթական օ րինակաւ. պարզապէս. որ և ԱՆՏԱՐՐԱ ՊԷՍ. *Ջներգործիչ այ բանն արուսյայ տեցեր անտարրաբար և միապէս. ՃՃ։

ԱՆՏԱՐՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անտարր. աննիւթական. պարզ. հոգեղէն. հոգևո րական. * Անտեղծական անտարրական ետուքիւն։ Անտարրական խորհ։ Ջորոց անտարրական անձինս մերգարէն իսկ գոհ չահէ, թէ ո՛ արար զհրեշտակս ևն։ Ի նմա նուքիւն անտարրական երևեալ այ. Ագաթ։ *Անտարրական սրով կտրէին զնա ը մէջ. այսինքն նզովիւք. Կանոն։

ԱՆՏԱՐՐԱՊԷՍ. տ. ԱՆՏԱՐՐԱԲԱՐ. իբրու պարզապէս. *Եւ այսպէս անտար րապէս և անշուշտ ի կամս արքունական զկամս իւր բերեալ նուաճէր. Յհ. իե։

ԱՆՏԱՐՐԱՓԱՅ. ա. Ոչ փակեալ ընդ ատերօք աչիարհիս. անբաւ. անբաւելի. անպատում. անպատում. *Ցառաջ քան զհիմն յաբիսանցս անտարրափակ էուէց։ Անտարրափակ ընգալաձակութիւնն հասու զօրութեանց. Նաբ. ը. և ծը։

ԱՆՏԵՂ. տ. ԱՆՏԵՂԻ ը ա նչ. *Զանտեղ յուցանելով և զանվոխոխ ետչային տեղիսն քնակութեան։ Անշէղ և անտեղ և անշարժելի այ քնութեանն. Փիլ. եւ. ը. 40. 46։

ԱՆՏԵՂԱԲԱՐ. տ. Ատոպος. Absurde. Անտեղի օրինակաւ. անպատշաճապէս. տարտղնապ. Էսլսոս, Էսլսոգիա. *Աչեն յոյժ անտեղաբար. Նխ. բն. լ։ *Որ անտեղաբար և անհասատալի է. Ճ. Ա։

ԱՆՏԵՂԱԳՈՑՆ. ա. տ. Ատոպώτερος. Absurdior. կարի անտեղի. անպատշաճագոյն. *Քան զոր զինչ արդեօք իցէ ան տեղագոյն զվմարութիւնն. փիլ. բագին. Ե նխ. ը։ *Ոչ ինչ անտեղագոյն է սմա ի հոմար գտանե անկանիլ. Աբիսա. •րակ։

ԱՆՏԵՂԱԿԱՆ. ա. Իբր Անպատեհ. Էսլսոգ. *Կարծիք անտեղական. Մագ. ծը։

Եւ Ոչ տուօղ տեղի. անընդունակ. *Ա մենայն բաղկացուած անտեղական. Մագ. ա։

ԱՆՏԵՂԵԱԿ, ղեկի, կաց. ա. Ἄγνοῶν. Ignorans. ἄπειρος, imperitus. Որ չէ տե ղեակ. անհմուտ. անգէտ. անփորձ. անմի տագիր. պիղատոսք, նաթան, պէնապէր. *Չհմք ինչ անտեղեակ խորհրդոյն նորա. ը. Ներ. ը. 11։ *Հոմբաւոյն անգամ ան տեղեակ էր. Ագաթ։ *Ոչ տոլորիմք իբրև զանտեղեակս. Եղիշ. ը։ *Աւ անտեղեակս ունիմ. Պիս։ *Ցորում լինին անտեղեկացն պատրանք. Նխ. երգ։ *Որ յիւոյ բանքն ասի, Թուի անտեղեկաց՝ եթէ լարեաց ինչ աւետիք իցեն. Ոսկ. Ես։

Իբր Տգիտական, կամ անտեղի. *Ջգա զանս զայս ունիմք զառա քեն ասացին, և ոմանք զառա մարգարէն. զոր ոչ անտե ղեակ համարեցաք. Լմբ. յայս։

ԱՆՏԵՂԵԱՆ. իբր տ. Անփորձ և անտե ղեակ գոլով. սնդիսութիւն. *Անտեղեակ զանգսան ժուժկալութիւնն ստացան. Կլիմաք։

ԱՆՏԵՂԵԿԱԳՈՑՆ. ա. Աւաւել կամ յոյժ անտեղեակ. անգէտ. *Բազում և այլ իրաց եմք անտեղեկագոյնք. Ոսկ. տ. ա. 4։ *Ոչ անտեղեկագոյն իմաստասի բական արհեստից. Ճ. Ա։ *Եթէ անտե ղեկագոյնք և վայրապարք առ գործն ար տեբմութեան ցուցեալ գսուգք բանիս, զընորհան ոչ պատարաւցուք. Փիլ. ասմ։

ԱՆՑԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἄγνοια. Ignorantia. ἀπειρία, imperitia. Անտե ղեակն գոլ. անգիտութիւն. անհմտութիւն. Նաբաթէք, աՆդիլիք. *Վան անտեղեկու թեն արուսքին իրաց. Փիլ. լին։ *Մանկա կան անտեղեկութիւն. Մագ. ծը։ *Անտե ղեկութիւն գրչութեան. Մխ. ըա։

ԱՆՏԵՂԻ, ղւոյ, ղեաց. ա. որ և ԱՆ ՏԵՂ. (Ἄτοπος. q. d. loco carens.) Աչնա բատ տեղւոյ. անուր. անուրեք. ոչ պա տգրեալ տեղեաւ. անսահման. անչափ. *Որ անարարն է, նոյն և անտեղի է. Շիր։ *Յամենայնի է, և անտեղիէ. Ոսկ. չհ. ա. 14։ *Անուր, և անտեղի. Վահր. երրորդ։ *Բնութիւն անտեղի է. Բրս. տրէ։ *Անտեղ ւոյն հացեալ՝ զամենայն հակս պարու նակեալ ընու. Քեր. •երբ։ *Անտեղիօք և անչափական վայրօք. Ագաթ։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. տ. Չունոյ զտեղի. կա բատ տեղւոյ. Թափառական. Պէէհանըէ, պէՀէրլին. *Խաւար տեղի ոչ ունի, և ա մենայն անտեղի անգոյ է. Վահան. յոբ։ *Անտեղի չորչքին. Լմբ. ոգ։ *Ջփոփոխուն անտեղի՝ի տեղւոյնէ ը փոխոխական կե նացս. Շ. ապեն։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. տ. Չունոյ զտեղի. կա բատ տեղւոյ. Թափառական. Պէէհանըէ, պէՀէրլին. *Խաւար տեղի ոչ ունի, և ա մենայն անտեղի անգոյ է. Վահան. յոբ։ *Անտեղի չորչքին. Լմբ. ոգ։ *Ջփոփոխուն անտեղի՝ի տեղւոյնէ ը փոխոխական կե նացս. Շ. ապեն։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. ֆ. Ուր չիք տեղի. ան մտանելի. անկոխ. *Աβατος. և Ոչ տուօղ տեղի. լի. և Ցեղի մտածեալ անդոյ. *Ան տեղի է մեզ՝ի մեհենիդ՝ի ներքս լինել՝ վասն՝ի ներքս՝ի գմա գրիգորի պատնէշա գործի օրենէլոյ. Նխ. *Հոսոյ միմանց, անտեղի Թողուլ՝ի նմա միոչն ցմիոյ նշմարելոյ ծայրի տալան. Մագ. իշ։ *Յամենայնի է (ասծ), և յամենեսեան, ի տեղիս և յանտեղիս. Վահան. հա։ Իակ Ագաթ։ *Ջնիւթական պատածս (տարր) էական գիտութիւնն իւրով յանտեղիս ոգ. իմն՝ի մէջ ոչնչի, ուր ոչ դոյր տեղի։

Եւ Ոչ յայտարար տեղւոյ. *Անունդ (որպէս և դերանունն) անըմբռնելի է, և անտեղի, և անժամանակ. Երփ։ •եր։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. *Ատոպος. Absurdus. *Ան պատեհ. անպատշաճ. անյարմար. ան դէպ. անվայելուչ. և Աբելորդ. Էսլսոգ, ֆիսոփիէՀիթիչ, ռոյնասնսոգ. *Յանտեղեաց չարին է, այն՝ որ՝ի գալանն է, մարդ՝ի նոցանէն պարծել. փիլ. նխ. ը։ *Յանտե ղեացն հրաժարեցէք. Բրս. յճկն։ *Փորձին՝ի մի չանտեղեացն չըվերջացանել զներս. Աբ. ը։ *Ոչ ինչ անտեղւոյ բանի մտածե ցեալ. Դիոն. երբ։ *Յանտեղեաց է ասել զայս. Իգն։ *Եթէ ասեմք, ոչինչ անտեղի է. Սահմ. ը։ *Լսեր չաբէա անտեղի գոլ զոչ երթալն. Յհ. կ։ *Անտեղի չիմարու թիւն գրգռեալ. Պիս։ *Թոյլ սայ անտեղի ինչ գործել։ Ուբեմն անտեղիք են օրէնք, աւելորդ դասաստանք. Նխ. բն։ *Եւ զինչ ինձ առ այսչիրապատակս ածել՝ի դեմ անտեղի. Մագ. ծը։ իբր տ. չաբե լորդս, կամ արտաքոյ տեղւոյս։

ԱՆՏԵՂԻ. գ. իբր Անտեղութիւն, ան պատեհութիւն, յոր լինի ձգել զդիմախօսն. Ἐις ἄτοπον ἀπαγωγή. Reductio ad absurdum. *Աւ անտեղին ածել։ Յանտեղի ածմամբ։ Ի ձեռն յանտեղի տարման. Կիւրղ. գհ։ *Ոչ և զմի չայսցանէ կարասցես ինձ յանտեղւոյց տալ։ այսինքն անտեղի ցու ցանել. Սարկ. հանգ։

ԱՆՏԵՂԻ. ա. իբր Անտեղեակ. (եթէ չիցէ վրիպակ գրչի.) *Հասեալ՝ի սահմանս խմաստութեան, և ոչ անտեղի գոլով ամե նայն բժշկական արհեստից. Ճ. Ա։

ԱՆՏԵՂԻՏԱԼԻ, կամ Ան'ՏԵՂԻ ՏԱԼԻ. ա. Ἀνένδοτος. Non remissus, rigidus, inexorabilis. Որ ոչ սայ այլեւմ տեղի. դիմակաց. անմեղկելի. խիստ. կարծր. ոլինդ. *Նաւահանգիստ անտեղիտալի պըն դութիւնք ալեաց. Պիս։ *Անտեղիտալի ներ հական կրից. Սարգ. ա. պ. ը։ *Խաղաղու թեն անտեղի տալի. Լմբ. ոչ։ *Աննչան առ տիպս է անտեղի տալին ոգ. այսինքն կարծրն անգծելի. Նխ. նաշ։ *(Երկինք) մարմին անտեղիտալի. Շիր։ *Անտեղիտալի բա րուք, և անմիտելի. Փիլ. իմաստն։ *Պղինձ և երկաթ զնաստութիւնն և զանտեղի տալսյն յայտ առնէ. Ոսկ. Խլ։

ԱՆՏԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և ԱՆՏԵՂ ՏՈՒԹԻՒՆ. Ոչ փակիլն ընդ տեղիսաւ. ան վայրափակն գոլ. *Պատկերացոյց ինքեան զերեսին անտեղութեանն, (զի) ոչ է՝ի տե ղւոջ վերայ. որպէս ինքն ասէ. Վրդն. պմ։

Չունելն զտեղի հատատուն. *Ջսպան դրիտուն (ունելի), և զանտեղութեի. Մխ. ըա։ *Բայց եթէ գերբիս ունելին (ազջ կուհս) անուի չտային հրաժեշտ. զի վասն անտեղութեանն դերբին լինիցի յատպաշ տութեի գարձուցանել (զնոսս). Կիւրղ. ծն։

ԱՆՏԵՂՈՒԹԻՒՆ. Ἀτοπία, ἀτόπημα. Absurditas. Անպատեհութեի. անպատշա ճութեի. յոռութեի. Էսլսոգլսոգ. *Ար գարև անտեղութիւ, և բազում խաւնակ մամբ լի էր իրն։ (Ա յլաբանութիւնք գրոց) չսրաչալ անտեղութեի ընձեռեն անկատա րիցն անձանց. Դիոն. երկն. Ե ի՛ն։ *Փախ չելի է յայսպիսի անտեղութեի։ Ոչ գի տեն, յորոլիսի անկանին յանտեղութեի։ փախուցեալ՝ի բանիս անտեղութեի՝ հար կաս խոսաւվանութեան զմիւս. Կիւրղ. գանդ։

ԱՆՏԵՆՉԱԼԻ. ա. Որ ինչ չէ տեղեաց լի. խոլչելի. տալտուկ. *Պարկեշտութեի արդ անտեղչալի. Սկաա. ազ։

ԱՆՏԵՆՉԻԿ. ա. Μὴ ἐπίϑυμων. Non cupiens. Որ ոչն տեղչայ. ոչ խնդրող. ոչ սիրօղ. ոչ ցանկացօղ. *Ջանտեղչիկին փա ւուց գովմամբ ամենեսեան. Ոսկ. տ. ա. 4։

Անտես, ի, ից. ա. որ և Անտեսանելի. Ἀόρατος, ἀΐδεατος, ἀδεώρητος. Invisibilis, inconspicabilis, incomprehensibilis. Աներևոյթ. որ ոչն տեսանի զաչի աչօք, կամ ոչ բովանդակի մտօք. անհասանելի. խմանալի, և անպարխմանալի. և ըստ այսմ ասի զՅն, զհոգեկինսն, և զԹաքուն իրաց կամ զնարհրդոց, ըստ այլ և այլ տեսուէ. Ի՛օգէ Ի՛օբ-ինդէզ. Փեհմ օլ-ոնմազ. *Այ՝ ա. մենայն մահկանացու բնութէն անտես գոլով՝ ի նոցունց գործոց իւրոց տեսեալ լինի. Աբիա. Ե: *Անտես է ած, զի մարմնաւորս ունիմք աչս. Նար. Երփ: *Որ անտես և անքննին: Անտեսն սերովբէից: Տէսանօղք անտեսին. Կն. Շար: *Սուրբ ստեփաննոս տեսօղ անտեսին. Գանձ: *Զանաեան հրեշտակաց. Նար. Ի՛ոան: *Մնաս և ի հասանելն անհաս, և յիմանալն անձառ, ի յես տեսանելն՝ ևս առաւել գիտել, թէ անտես է. Լմբ. ոշ. հղ: *Արարիչ տեսանաց, և անտեսից. Փարպ: *Անտեսիցն Հոխութէ փարթամացան: Զանտեսիցն իբրև զայսմանէ ցլոց. Նար. Ֆ. Խէ: *Վասն անտես լինելոյն այժմ (գրախոսին): Անտես հղեալ յաչաց նոցին. Շ. Ի՛բ. Ե Ցո՛ ործդ:

Անտես. Զև և տեսեալ. նոր. անլուր. և ծածկեալ, անյայտ, անորոշ. Ներբ. Ա՛ծ: *Զանտես լեզուան խօսել. Նար. յովէտ: *Կատարեաց զգործն զանպատմանն՝ զանտես և զանլուր. Բ՛ոզ. Ե. 15: *Գուահէցաս յանապատի անդ անտես բնաւ՝ ի մարդկանէ. Իգն: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

Անտես. Ἀΐδεατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսօղ. յհասնեալ կամ զգեկալ ի տեսանելոյ. կոյր. Ներ՛ծ. *Անտես և անլուր Ճշմարտութէն սիրէ լինել. Ցհ. Խ. ապ: *Չիարդ անլուր և անտես գոլով գատէք զգոսա. Մագ. Ե: *Ծածկեալ մարմնովն ոգիք մնտես են արտաքոյ կացելոցն: Հարցանեն, զի անտեսք են, և ի մեզ ուսան. Նար. Երփ: *Օրհնեալգ ի կանայս, երանելի տեսողաց, և տարփելի անտեսից. Թ՛ղթ. Ի՛ոան: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

Անտես. Ἀΐδεατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսօղ. յհասնեալ կամ զգեկալ ի տեսանելոյ. կոյր. Ներ՛ծ. *Անտես և անլուր Ճշմարտութէն սիրէ լինել. Ցհ. Խ. ապ: *Չիարդ անլուր և անտես գոլով գատէք զգոսա. Մագ. Ե: *Ծածկեալ մարմնովն ոգիք մնտես են արտաքոյ կացելոցն: Հարցանեն, զի անտեսք են, և ի մեզ ուսան. Նար. Երփ: *Օրհնեալգ ի կանայս, երանելի տեսողաց, և տարփելի անտեսից. Թ՛ղթ. Ի՛ոան: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

Անտես. Ἀΐδεατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսօղ. յհասնեալ կամ զգեկալ ի տեսանելոյ. կոյր. Ներ՛ծ. *Անտես և անլուր Ճշմարտութէն սիրէ լինել. Ցհ. Խ. ապ: *Չիարդ անլուր և անտես գոլով գատէք զգոսա. Մագ. Ե: *Ծածկեալ մարմնովն ոգիք մնտես են արտաքոյ կացելոցն: Հարցանեն, զի անտեսք են, և ի մեզ ուսան. Նար. Երփ: *Օրհնեալգ ի կանայս, երանելի տեսողաց, և տարփելի անտեսից. Թ՛ղթ. Ի՛ոան: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

Անտես. Ἀΐδεατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսօղ. յհասնեալ կամ զգեկալ ի տեսանելոյ. կոյր. Ներ՛ծ. *Անտես և անլուր Ճշմարտութէն սիրէ լինել. Ցհ. Խ. ապ: *Չիարդ անլուր և անտես գոլով գատէք զգոսա. Մագ. Ե: *Ծածկեալ մարմնովն ոգիք մնտես են արտաքոյ կացելոցն: Հարցանեն, զի անտեսք են, և ի մեզ ուսան. Նար. Երփ: *Օրհնեալգ ի կանայս, երանելի տեսողաց, և տարփելի անտեսից. Թ՛ղթ. Ի՛ոան: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

Անտես. Ἀΐδεατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսօղ. յհասնեալ կամ զգեկալ ի տեսանելոյ. կոյր. Ներ՛ծ. *Անտես և անլուր Ճշմարտութէն սիրէ լինել. Ցհ. Խ. ապ: *Չիարդ անլուր և անտես գոլով գատէք զգոսա. Մագ. Ե: *Ծածկեալ մարմնովն ոգիք մնտես են արտաքոյ կացելոցն: Հարցանեն, զի անտեսք են, և ի մեզ ուսան. Նար. Երփ: *Օրհնեալգ ի կանայս, երանելի տեսողաց, և տարփելի անտեսից. Թ՛ղթ. Ի՛ոան: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

Անտես. Ἀΐδεατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսօղ. յհասնեալ կամ զգեկալ ի տեսանելոյ. կոյր. Ներ՛ծ. *Անտես և անլուր Ճշմարտութէն սիրէ լինել. Ցհ. Խ. ապ: *Չիարդ անլուր և անտես գոլով գատէք զգոսա. Մագ. Ե: *Ծածկեալ մարմնովն ոգիք մնտես են արտաքոյ կացելոցն: Հարցանեն, զի անտեսք են, և ի մեզ ուսան. Նար. Երփ: *Օրհնեալգ ի կանայս, երանելի տեսողաց, և տարփելի անտեսից. Թ՛ղթ. Ի՛ոան: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

Անտես. Ἀΐδεατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսօղ. յհասնեալ կամ զգեկալ ի տեսանելոյ. կոյր. Ներ՛ծ. *Անտես և անլուր Ճշմարտութէն սիրէ լինել. Ցհ. Խ. ապ: *Չիարդ անլուր և անտես գոլով գատէք զգոսա. Մագ. Ե: *Ծածկեալ մարմնովն ոգիք մնտես են արտաքոյ կացելոցն: Հարցանեն, զի անտեսք են, և ի մեզ ուսան. Նար. Երփ: *Օրհնեալգ ի կանայս, երանելի տեսողաց, և տարփելի անտեսից. Թ՛ղթ. Ի՛ոան: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

Անտես. Ἀΐδεατος, ἀόρατος. Qui non videt, non vidit. Ոչ տեսօղ. յհասնեալ կամ զգեկալ ի տեսանելոյ. կոյր. Ներ՛ծ. *Անտես և անլուր Ճշմարտութէն սիրէ լինել. Ցհ. Խ. ապ: *Չիարդ անլուր և անտես գոլով գատէք զգոսա. Մագ. Ե: *Ծածկեալ մարմնովն ոգիք մնտես են արտաքոյ կացելոցն: Հարցանեն, զի անտեսք են, և ի մեզ ուսան. Նար. Երփ: *Օրհնեալգ ի կանայս, երանելի տեսողաց, և տարփելի անտեսից. Թ՛ղթ. Ի՛ոան: *Ի գէմն ոչ ևս Ճանաչէր ցնա, անտես էր նմա. Ոշ. չ՛. Ք. 13:

ւանի. Մաթ. յԷ։ *Անտեսուքեն սխալէ. Շ. ընդհանր։ *Անտեսուբ գատապարտեաց ըզհրէայն յարտեան լերինն. Վրք. ՁԲԲ։ *Խաւարեալք անգիտութ տգիտանան զարտոյն ծանօթիուբ՝ որպէս յանտեսուէ զնոյս։ Ոչ՝ի հակառակէն լուսոյ հարկանիմ անտեսութ. Պիտ։ *Անկաւ՝ի վերայ նոցա անտեսուն, և խաւարեցոյց զնոսա. Ճ. Գ։ *Անտեսութ ոմանք գիչերայնով ըմբռնեալ չգացեալք են. Նխ. ։

ԱՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ձտեսանելն. անտես առնելի գալն. (յոր վերսծինն նախագլխալ բանք. Նար. երգ։ և Շ. մաթ։ *Եւ ինքն յաչաց հողոլինի՝ անտեսանէ ամպով ծածկի. Շ. Խոսի։ *Փոշի հոսեալ՝ի վերայ երեսաց երկրի՝ ամենայն զգալի իրաց անտեսսուէ առնէ. Լմբ. ոչ։

կամ իբրև թանձրացեալ, Անհրևոյթ և իմանալի իրք. *Զերկինս, ուր հրեշտակք են, և անտեսութք. Վրք. ոչ։

ԱՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ἀδεωρισία. Negligentia in spectando. ὑπεροφία, despectus, despicientia. Անտես առնելն. անփոյթն առնել. անխնամութ. անհոգութ. արհամարհութ. *Ընկչէր անտեսութ անմեղ մանկտին կոտորեցան։ կրթեսցուք՝ի ժուժկալութ, և յորովայնի անտեսութէ։ Դեղ՝ի վերայ գնել զողորմուէ, զալօթս, զընչից անտեսսուէ. Ոսկ. ընդ. ա. 9. 11։ Բ. 16։ *Ամենայն աչխարհի անտեսսուէ առնել. Փիլ. Նո. ա։ *Մի անտեսութ անփոյթ արասցուք. Բ. ոչ. Բ. 10։ *Ցմարդի բարուք անտեսութեան. Պիտ։

ԱՆՏԵՍՈՒՀ. ա։ տ. Անխնամ. անայցելու. *Որ նեղելոցն վասն քրի, և ասքս ասացն անտեսուէ. . . ողորմած լինի և օգնական. Շ. Ի. Բ։ *Ոչ է պարտ անտեսուէս Թողուլ. Լձ. կղ։ *Անտեսուէք չըլնես ջիք յերկրի. Մ. որ. երեց։

ԱՆՏԵՍԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Վհատակտեսսուէ. Հերկոց. և Անտես եղելքն. *Ձերոցն կալու տեսչութէց, և անտեսչուէց. ԲԷՒԲ։

ԱՆՏԵՐԵՒ. ա. Մերկ՝ի տերևոց. Եաբ. *Ծառք այդչափ տմտվք անապը՝ տուղ և անտերև կացեալ են. կոչ. Բ։

ԱՆՏԵՐՆԱՈՒԹԻՒՆ կամ ԱՆՏԻՐՐՆԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναρχία. Anarchia. Անտերունչն գոլ. անիշխանուէ. *Եւ՝ի պրոս զամեանց ցվախճան անտերնչուէնն։ Անտերնչուէն ամս Ճ։ Ապա անտերնչուէնն զերկամ և զամիս Բ. Եսա. ԽԲ. ա։ Տճն և ԱՆՏԻՐՈՒԹԻՒՆ։

ԱՆՏԵՐՈՒՆՉ, կամ ԱՆՏԻՐՈՒՆՉ. (գլխ և ԱՆՏԵՐՈՒՔ). ա. տ. Ἀδέσποτος, ἄναρχος. Domino, vel principe carens. Անտէր. որ չէ ընդ տերութէ. աղատ. ինքնագլուխ. և Անգլուխ. զրկեալ՝ի տերոէ. անիչխան. *Անտերունչք չըլնեացուք ։։ յն. ոչ տիրու. ցեալ լինցաք. Երէմ. Բ. 31։ *Անտերունչ չըլնել ըստ իւրում ախորժակացն. Սարգ. Ե. գ. Ե։ * Հեծելազօրն անտերունչ չըրջեալ. Լսող. Ֆ։ *Ջարձակի՝ի վերայ. . . անտերունչ զամենեսեան Թողուալ. Յհ. կԲ։ *Եւ լինէին անտերունչ մակեդոնացիք։ Եւ այլոյ ժամանակին անտերունչ Համարեալ։ Յանտերունչ ինչ ժամանակացն. Եսե. գր. ։

ԱՆՏԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ոչ տէր. անցաւոր. լքիմացօղ. փայանաղ. *Հարկ է անտերականին մեռ անել։ Վասն զի անտերական են մարմինք, յայն սակս մեռանին. Եփիփ։

ԱՆՏԵՐԵԼԻ. ա. իբր Անբեներելի. լքիմանալ։ ՁՁ։

ԱՆՏԻՐ. ա. Ἀδέσποτος. Domino carens, non habens dominum, nullius imperio mancipatus. որ և ԱՆՏԵՐՈՒՆՉ. Ազատ. ոչ ստրուկ. ինքնիշխան. ինքնագլուխ. *Ոգին անտէր է և ինքնիշխան՝ ինքեան կամաք և ինքնակալութէ մատակարարեալ։ Անտէր իրք են առաքինութիւդ, և համառօտ. Անտէր է առաքինութին, և կամաւոր, և յաւիտենից հարկաւորութէ ազատ. Նխ. կալմ. է. ծէ. Ե երգ։ յորմէ և Սարգ. յԷ. Ե. ա. գ։ *Անտէր և ինքնատէր (ասի միայն). Սիմա. ոչ։ *Իբրև զանտէր ոք և զազատ՝ի գատաստանէ։ Անտէր և զերեալ ցանկականս. Լմբ. ոչ։ *Ջի մի՛ անտէր Թողեալ առ անտեղի յիմարութէն ոսոխեցէ. փիւ. լԻն։ *Ջիանդ Թողեր զքոյրն քո անտէր. Վրք. կղ. ֆ։ որ հայի և՝իյաղորդ նշ։

ԱՆՏԻՐ. ա. Անտեսուէ. անխնամ. ումի. ևս՝ անպէր. *Անտէր մեռեալ։ Անտէր անկեալ գնի. Վրք. կղ. Ք. Բ։

ԱՆՏԻՐՈՒՆՉ. տ. ԱՆՏԵՐՈՒՆՉ։

ԱՆՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոխանակ գերեզոյ ԱՆՏԵՐՆՉՈՒԹԻՒՆ. *Ջանձանց անտէր. չուէն աղերսորմ կոծէին. Բ. ա. Ք. 20։

ԱՆՏԻ. տ. Ἔνδεν, ἐντεῦθεν, ἐκεῖθεν. Inde. գրի և ԱՆԴԻ. Յայնմ տեղւոջէ կմ կողմանէ. անէ, անիկ. անկէն, ծկան, օրական. *Ընտի բաժանի. Գնաց անտի։ Ատի և անտի։ Անտի աղաւսիկ քաղաքին, և ատի զօրացն։ Անտի այսր. ևն։

ԱՆՏԻ ԵՒ ԱՑՍՐ. } Տճն՝ի բառն ԱՑՍՐ,
ԱՆՏԻ ՑԱՒՐԱՂ. } ՑԱՒՐԱՂ։

ԱՆՏԻ. Նխ. Յայնմ կողմանէ. յայնկոյս. անդր քան. Եօթնեաք, գուշէքա. *Նաւասն նոքա անտի աղքերն գաբաւոնի, և սոքա ատի. Բ. Ի գ. Բ. 13։ *Ատի քան զքրհորն. Թուոց. Ի. 16։ *Ատի և անտի Եւփրատայ. Խոր. Բ. 76։

ԱՆՏԻ. Յայնմ բանէ. յայնմ ժամանակէ. վասն այն. քան զայն, ևն. ծկան, օրինպէսպէս. *Որդի մարդոյ անտի յարաժամ կոչէ՝ի վերայ լար. վասն զի ՟ի (որդի) սեռական է նա. Ջէր. կԲ։ *Ցիմմոր կուսանքն անտի ևեթ կորեան, զի զնուն ողորմութեան ընդ իւրեանս ոչ բարձին. Սարգ. յԻ. Ե։ *Անտի անդր նոր երկինք, և նոր երկիր լինին ։։ այսինքն յայնմհետէ, այնուհետև. Լοιπόν, in posterum. կոչ. ծՂ։

ԱՆՏԻ. իբր դերանուն՝ Յայնմանէ՝ պարզապես. *Յորմէ պատու իրեցի քեզ անտի ևեթ չուաւեր. Ծն. Ճ. 11։ *Ատի իսկ (այսինքն յայնմ իւղոյ) օծանէին. Ագաթ։ *Ջչարեաց ակիզբն անտի (՝ի նուիթոյ) կործեցին. Եփիփ։ *Ոսկերի ինչ անտի (՝ի մարմնոյ սքցն). Փարպ։

ԱՆՏԻ. իբր յօդ, Ն. կամ Յայնմանէ, սուբնիթեր դերականաց. *Ի ծառոյ անտի։ Ի տեղւոջէ անտի։ Ի լերանէ անտի ևն։ *Ցիւրմէ անտի վառան։ Ի նոցա անտի յոլսան։ Ի նոցունց դիչ անտի։ Ի հեթանոսական ուսմանց անտի։ Կոչեր՝ի ձկնորսութէ անտի. ՑձՂ։ Ագաթ։ *Դաւաճանեալ՝ի դիւէ անտի։ Ցիսկզբանց անտի կալոյ յաթոռս հայրապետութէ. Յհ. կԲ։

ԱՆՏԻ, ինչ, իոյ, իօք. ա. գ. օ, ոյ, τὸ ἐκεῖθεν. qui, quæ, quod inde, ibi, futurus, a, um. Որ ինչ է անդ կամ անդաւնօր. այսինքն հանդերձեալն. ապրէ՞ք՝ի, ապրէք։ *Ընկերացուք զասուի Ճոխուէս, զի անտիօքն (անդիօքն) փարթամացուք. Աճաբ. ագ։ *Խնդրեսցուք զանտի գՀան. գիսան. ՅձՂ. ծէ։ *Եւ ոչ վասն ատտի կենացս եղէ ետծաուէր, այլ վասն անտի. Վանէ. յոբ։ *Երկրաւս զերկինս գործեցեր, և չահեցար զատեաս և զանտիսն։ Ջիմիդ ակն ունիմք զատեաս վայելել, և զանտիսն առնուլ. Խոսր։ *Ջանտիսն իմատուսիրեաց. Մաթ. ի։ *Արտատուէլոյին փերկիմք յանտիսն. Վրք. ոչ։ Ստեպ ևս ասի. *Յանտի տանջանաց։ Ցանտի կեանս։ Ջանտի լուսաւորութէին. ևն։ *Ցանդիմ իմոց բարեաց մի՛ ձաշակեսցեն. Վրք. կղ. է։

Մերթ՝ որ ինչ է անդ կամ յայնմ տեղ. ջոյ. օրանքի. *Ջծովու և զցամաքի գեղեցկօրէն խառնեին բարեփառութէի, զանսիան՝ի քաղաք տանել, և զքաղաքին անդրէն ածել. Պիտ։

Եւ երբեմն՝ Որ ինչ անտի կամ յայնմ իրէ լինիցի. *Սկսաւ ասել վասն ընչից, և չատանալոյ կարասի, յայս արարեալ զանսի վնասն, և զաստի օգուտ. Ոսկ. ընդ. Բ. 20։

ԱՆՏԻ, տիոյ, ոց. ա. որ և ԱՆՏԻՍԿԱՆ. Պակաս՝ի տիոյ. անկատար հասակաւ. և տհաս. և կարձեալ՝ի կենաց աչխարհի. *Կոյսք զանկատար յոյս աչխարհի, և պատանեակք զանտիս հասական. Փիւ. յոբ։ *Ագռիպին անտիոցն. Մաթ. ծՂ։ *Եթէաց զնեաս իւր՝ի վերայ Թշնամեացն, անտի (կամ անտիս) արար զամպարիշան բարկութէք. Ճ. Բ։

ԱՆՏԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վորպէս Անկատար տիոք. և Մանկական. տըղայական. ճահիլ. *Յանտիական մանկանցն ծաղը լեալ։ Ընդ մեղ նորադրնգիք և անսիականքն դնեն Թշնամութեան սկիզբն. Մաթ. ծԷ. Ե ծԷ։ *Տակուսին յիմնումն անտիականն եւղ սիս։ Անտիական մտածութիւն. Յանտիական հնակութէն. Մաթ. իԷ. ԼԷ։

ԱՆՏԻՃԵԼ. տ. ԱՆԴԱՃԵԼ. *Յառաջագիտութի կենացն և մահուն... անտիճելով և կողմելով չդայ ըղերդ. Մխ. ԻԾ։ Խ։ *Ջինչ անտիճէ՝ զայն առնէ. Ոսկիփոր։

ԱՆՏԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն տիոց. *Մանկական անտիուէ. Մաթ. ծԷ։

ԱՆՏԻՊ, տպի, ից. ա. Անձև. անկերպարան. *Ի ձեւս անյայտս անտիպ տեսակի. Նար. Խլ։ *Կերպաւորութէիս և գաղափարս եդեալ անկերպին և անտպին. Դիոն. ՁԾ։

ԱՆՏԻՐԱՆԱԼ. լ. Անտէր մնալ՝ի բըռնիկ ունէ. *Յանտիրանալ երկրի նոցին. Գր. տզ. յեՂ։ Ե վինի. *Անտիրացաւ երկիր նորին։։

ԱՆՏԻՐԵԼԻ. ա. Որում ոչ ոք կամ ոչ ինչ տիրէ. աղատ. անվերձէնալի. անբաժ. *Ջլուսցեալս պատկեր անտիրելի աղտոյ ներգործելոյ. այսինքն անապատանալի առնել. Նար. Լէ։

Եւ իբր Անտէր, անտերունչ, անիչխան. *Անտիրելի աչխարհ գտեալ քեզդն ըզքեզ հռչակեցուցեալ Թագաւոր. Պոմ. աղԵս։

ԱՆՏԻՔՐԻՍՏՈՍ, ի. գ. Բառ յն. Ἀντίχριστος. Antichristus. Հակառակ քրի. սուտ քր. Տճն ՆԵՒՆ. *Ցհոս փոխ անտիքրիստոսն, այսինքն է նեռն, հակառակ քրի. (յն. միբառ.) Ոսկ. ընդ. Բ. 21։ *Նշիցի քեզ իբրև զանտիքրիստոս նեռն. Աճաբգ. ծԲ։ *Վասն անտիքրիստոսի, որ է նեռն. ևն. Դամասկ։

ԱՆՏԽԵՂՉ. կամ ԱՆՏԽԻՂՉ. ա. իբր Ընդանց Թխուէն կամ սգելուէնան և եղծման. այլք ընթերցնուն ըստ Նար. և վրդն. ԱՆԽՈՂՉ. կամ գրեն, ԱՆԽԻՂՃ ԱՆՈՂՏ. *Մայր քո ծնցի մարմին անտխուղճ (կամ անախիղճ). Երգ. Ը. Վերջ. (որ չիք յայժմս յն։)

ԱՆՏԽՈՒՐ. ա. Աչման 'ի տիրուԼէ. *անտուռում. ուրախ. ուրախալից. *Ի ծնէ կոյրն անտխուր կայ 'ի բանտին յաւուգս ննդակցուԼեն խաւարին. Շ. ֆաւ: *Դիմեք սիրեԼոյն յայտնեալ՝ ամենայնիւ փոխէ, և ուրախ և անտխուր գործէ զմեզ. ԿԼմաւ: *Աչխուր հանդիստ: Աչխուր հրճուա. նօք ասնեալք. Նար. Լ՚. Ն առաւ:

ԱՆՏԽՐԱԲԱՐ. ՛ս. Առանց տիրուԼեն. 'Ալսպաչ. Aequo animo. *Որպէս զի յոյսով բարեացն բացակայիցն անտիրասբար զկենցաղոյս վիշտ բէրիցեմք. Բրս. աղ. ՟:

ԱՆՏԽՐԱԿԱՆ. ՛ տ. ԱՆՏԽՈՒՐ. *ԱՆ-

ԱՆՏԽՐԵԼԻ. ՛ տիրական ինդուԼթիւն, կամ երանուԼեն. Շար: Նար. ծէ: *Ի ինդուԼեն զուարԼուԼեն անտիրեԼի. Նար. կ՚ք:

ԱՆՏԿԱՐ. ա. ՛ս. Որ ոչ տկարանայ. կարօղ. *Ընդ անտկար կարեւդդ՝ և կամեւդ է աիտրժեւի. Նար. յէ:

ԱՆՏԿԱՐԱՆԱԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Անակարանալի բարերարուԼեն գԼեուԼեան. Նար. ծէ:

ԱՆՏՂԱԲԱՐ. ՛ս. Անբաժանաբար. կամ գուցէ Անքննաբար. ('ի տեղափոխեւոյ, կամ 'ի ռամկ. տնտղեւոյ). *Ցարահիւսեալ մեռա. նի 'ի վերայ քո տնտղաբար արտաչնչուքն կենդանին. Թէոդոր. Խզ:

ԱՆՏՂԵԼԻ. ա. Անբաժանեւի. կամ Թերևս՝ Անքննեւի, կամ Անփոփոխ. անշարժ. *Անտղեւի լինքնակայուԼեի: Շարա. ցեալ անտղեւի և անձառեւի միաւորուԼեամբն. Թէոդոր. Խզ: Իսկ Հին բ. *Անաղեւի. անշարժ, կամ անբաժին,,. (ոչպէս անդղդեւի, կամ անձղեւի): (կայ և ռամկ. ԱՆՏՂԵԼ, իբր ԱՆԹՆԴԼ, մոխրով ծածկեւ զկրակ):

ԱՆՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անտուն և անյարկ գոյն. *Որ ցանդ 'ի քաղցկին և 'ի մերկուԼեն և յանտուԼեն լլկին և կուփա. հարին. Նանայ:

ԱՆՏՈԿՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ատόνια. Remissio. ՊակասուԼեի տոկ և պինդ գոյլ. ԹուլուԼեի. մեղկուԼեի. անհասատուԼեւն. *Ընկղմ զկապատուԼեին, և հայլասբար վանտոկուԼին անտես արարեալ. Դիան. ՟ձ՟այ:

ԱՆՏՈՀԻՄ. տ. ԱՆՊՈՀԻՄ: Ոսկիֆոբ:

ԱՆՏՈՀՄ, ի, լց. ա. 'Αγενής. Ignobilis. Ապատոհմիկ. անազգի. ցածագիեմ կամ փնե. ատԼատէ, հագէր. *Ջանտոհմս աչխարհի և զարիմարհեալս ընտրեաց ՟ած. ՟. Ի՚ր. ՟. 28: *Մի ոք կարծեսցէ, թէ վասն այնորիկ բարձաւ իրաւունք գասատատնին, զի ամենևին անտոհմ էր և վատազգի. Սիւն. Ն:

ԱՆՏՈՀՄԱԿ. ՛ Նոյն ընդ վ. 'Αγενής.

ԱՆՏՈՀՄԻԿ. ՛ Degener. *Ոչ հատաչէաց (յոբ), և ոչ արձակեաց ձայն անատոհմիկ և բրս. գոհ: *Ջատոհմիկն և զանատոհմիկն: Ջատոհմիկն առ տոհմիկս ունիք, և զվատատոհմական առ անտոհմական. փարպ:

ԱՆՏՈՑԻ. ա. Ազատ 'ի տուժից կամ 'ի տուգանաց. ՃԷրիմեսիէ. *Անտոյժ լինցի վտճառողն. Մխ. դփ:

ԱՆՏՈՒՆ. ա. "Αοικος, ἀνέστιος. Domo et sede propriâ carens. Ոյր չիք տուն և բնակարան առանձին. անյարկ. և Որոյ չգուցեն ընտանիք. փոսն փեղ լռանէզօղ. Է. Վ պարգը օլյան, մեԼեանըշ, ղրիպ. *Ողատար առաչի անկեալ՝ անտուն անբնակ. Աչխ. Ֆրս: *Տնակից առնեն զանտունն. Ո՚ի. Ն: *Անտունք և անբնակք լինին: Ոչ եղև անտուն, և՚ոչ արտաքս փակեալ: Անտուն սրգտրև է աւենայն, որ ամային է 'ի կնոջէ. փիւ: *Ես աղքատս և անտունս. Աչխ. ծ՚ն: *Դժոխասզդի՚ ոք ես, և անտուն. Բրս. հայեաց: *Անտուն, և անքատղաք. Սարգ. յ՚. Ե: Ն ՟. պ. ծէ: *Անտուն էր, և ոչ ունէր հանգիստ: Ագա անտուն ձնձղուկս: Հայել յանտուն լինեն քոի. Լմբ. ՟ղ: *(Ադամ) տրտմէր ը լուրն միայն անտուն ամայուԼեի և զրկանս. Ցհ. իմ. էրԼ:

ԱՆՏՈՒՆ. ՛ս. Առանց տան. իբրև պանդուխտ. *Անտուն չզոչի անբովանդակելին, եԼեի ոչ 'ի սմին տան տաղաւարեսցի. Նար. հէ: *Ագդր անտուն չզոչեցայ, և ապա յայս խորանս մտայ. Լմբ. ՟ղ. ծէ. յէ:

ԱՆՏՈՒՉԱԿԱՆ, իբր Անաբելական. ա. Որ չէ սալի սյլում կամ ըստ ինքեան, այլ ձրի հաղորդական. կամ Անկապաեւի. անօտաբանալի. կամ Որ չէ տուգք մարդոյ. (և կամ հայի 'ի բանն, *Ոչ է իմ սալ, այլ որոց տուԼալ է 'ի հօրէ իմմէ,,.) *Ջի ՟ր պատուիրանապահուԼեն յանապաբան վատա էականին ինքնակալ եղեալ վայելիցէ. Ագաթ:

ԱՆՏՈՒՍՏ. Տէս ԱՆՈՒՍՏ. որպէս և ԱՆՏՈՒՍՏ, ԸՆՏՈՒՍՏ:

ԱՆՏՊԱՏՈՒՅՏ. ա. Ուր չիք տիպ և օրինակ յայտնի. անշնչական. տնտմանագոյն. աղօտագոյն. *Քան զամենայն օրինակս տպաւորագոյն է, և անտպագոյն... Անտպագոյն, վասն զի կատարեալագս զպատկեր ինչ ոչ ցուցանէ. Սարգ. յ՚. Ե:

ԱՆՏՊԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. 'Ατύπωτος, ἀδιατύπωτος. Figurae expers, figura carens, informis. Անտիպ. անկերպարան. անբաժ 'ի ձևոյ և 'ի տպաւորուԼէ. *Ի պարզոն կոյս և յանտպաւորոն եԼցուք իմանալի սեսոսուԼիս և նմանուԼիս: Վայելչաբար դնին առաջի անտպաւորացն տպաւորուԼիւնք: Ոչ գաստարկ և անտպաւոր, այլ մտաւոր և կենդանի էապէս. Դիան. երի: Փիւ. ա՚լաբ:

ԱՆՏՊԱՒՈՐԱԿԱՆ. Նոյն ը վ. *Ցանկ տպաւորական նմանուԼէ. Նար. կէ:

ԱՆՈՓԵԼԻ. լոյ, լեաց. ա. 'Ανέραστος. Vix amabilis. Ոչ ցանկալի. չսիրեւի. անբաժան սիրոյ. *Ջի՞րդ կոչեսցին սուրբք՝ անկրաւեւ լուվ զպրաւեւ տուփուն ծածկին, անճահանձէ լեացն և անառափեւեայ 'ի նոցանէ՝ ոչ բարեպաշտապէս փորձեցելոց. Դիան. ՟ձ՟այ:

ԱՆՏՐԱՄԱԴՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ. *Տրամադրեալ անտրամադրական. Մաք. խզ:

ԱՆՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ. ա. Ուր չէ մարԼի տրամադրեւ ինչ ըստ հաճոյս կամ հնարաւոր. որ չէ հնԼեակայ փոփոխուԼեի. անդեւի. անհպեւի. *Խոհական բանաւոր սահմանակ անտրամադրեւի տուգիցն մեվասական օրինաց. Շար. այսինքն սուրբ կոյսն ոչ եղև տահմանակ կոփեալ 'ի մարդոյ, և ոչ գրեցաւ 'ի նմա բան օրինաց, այլ կամսուԼեը եղև ծնօղ էական բանին ՟ր: Ցայս հայի և Լծ. վանականէ 'ի հց. պս. "Սախ՝ զի առանց կոփեւոյ էր տաւղին սահմանին ՟ձ՟ագ ծի, նոյնօրինակ և կոյս անսերմին յղացաւ. երկրորդ՝ զի այն անհատատատ էր՝ որպէս տատեր, և գու իակապէս չ: Ցարգարել ըստ խոհս յեզանակի անյեղափս, պատարուն և անտրամադրեւի զբանն Թակայէ կատմեաւն. Մաք. լ:

ԱՆՏՐԱՄԱԽՈՀ, ի, լց կամ ացս. ա. Որ չխորհի քաղ կշռուԼը. անխոհական. անքանական. աղէկ չմտածող, չմտածած. *Անտրամախոհն ատանիուս: Յանտրամախոհ անսի հանդիպ եղև պատահումն: Մի հպարտասցիս անտրամախոհ կարծեօք. Մաք. խզ. յ՚:

ԱՆՏՐԱՄԱԽՈՀԱԲԱՐ. տ. ԱՆԽՈՐՀԱԲԱՐ. *Ոչ ըստ առաքոլին անտրամախոհաբար պատճառ իրուԼեի. Մաք. կը:

ԱՆՏՐԱՄԱԽՈՀԱԿԱՆ. տ. ԱՆՏՐԱՄԱԽՈՀ. *Անտրամախոհական տգիտուԼի. Մաք. ծէ:

ԱՆՏՐՏՄԱԲԱՐ. ՛ս. 'Αλύπως. Sine dolore et molestia, absque animi aegritudine. Առանց տրտմեւոյ. ուրախ սրմխ. *Իբրև. *Անտրտմաբար զկենցաղոյս վիշտս բէրիցեմք. Վրդն. ՟ղ:

ԱՆՏՐՏՄԱԴԻՒՆ. ա. Անտրտում ա. մենևին. ուրախական. *Ջղչմամբ դառ. նալ ատ 'ի բարին, չհեՌըվկեանս անտրտմագին. Վահր. ՟ա:

ԱՆՏՐՏՄԱԳՈՅՆ. ա. ԱռաւեՌ անտրտուում. անտաղտուկ. հեշտին. *ԱչխատուԼիւնք 'ի հեռուստ ընտանուԼիւ վարժեալք՝ անտրտմագոյնք անկանին կրԼեցեւոյց. ՃՃ:

ԱՆՏՐՏՄԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ուր չիք տրտմական ինչ. անտրտուում. *Ստուգ երրորդուԼեին ցնծացեալ բերկրի յանտրտմական յիւրում էուԼեին: Ժառանգէ զանտրտմական միԼիտրուԼիւնն. Եղիշ. ՟. Է: *Անտրտմական ուրախուԼեի. Մաքր:

ԱՆՏՐՏՈՒՄԹԻՒՆ. գ. Անտրտում կամ առանց տրտմուԼեի գոյն. *Ջլիճ արգեօք լինիցի հաւատար ամենակատարին անտրտմուԼեն, և լուսաւորականի անմահուԼեն. Դիան. Եիէ:

ԱՆՏՐՏՈՒՄ. ա. "Αλυπος. Doloris et tristitiae expers. Որ չէ տրտուում. ազատ 'ի տրտմուԼեենէ. անախտ. անվիշտ. զըՌարԼի. և Անտրտմական. զուարԼտգին. գայլէսբէ, գաոավէրնիչ, չին. *Անտրտում և աներկիւղ ՟ր բնուԼենէ է. Փիւ. Խմաթ: *Ցարդարն յո գատաւորն յարիլ յանամբարատաւանն և յանտրտումն. Մաք. ը: *Կեանս անտրտում. Եղիշ. է: *ՋուրախուԼեին անտրտում. Ագաթ: *Անտրտում բարութ. Ոսկ. հա:

ԱՆՏՐՏՈՒՄ. ՛ս. Տ. ԱՆՏՐՏՄԱԲԱՐ. *Ազատ և անտրտում զերծանի յայսմ աչխարհէ. Լմբ. 'ի գբ. պտպ:

ԱՆՏՐՏՈՒՆՉ. ա. ՛ս. Որ չունի զսուրս. առնչ և Առանց տրտունչելոյ. որ չի ձգգտհար. ատանց ձգգտհալոս. * Որ անտրտունչ ունին զսրտքատուԼեին, մեծանան. ՃՃ. ծ:

ԱՆՏՕՆԵԼԻ. ա. 'Ανέορτος. Infestivus. Անման 'ի տօնախմբուԼեի. անբաժ յուրախուԼէ տօնից. *Ամենայն տօնք անտօնեւի լեալ, և լի տրտմուԼիւ. Ա ատս. ՟:

ԱՆՐԱԿ, ի, ացս. գ. որ և ԱՆԴՐԱԿ. զոր սեսցես. Κλεὶς, սեռ. κλείδος. Clavis. (կամ junctura, jugulus.) (Լծ. Լ. փելիպ, փելապէ.) ռամկ. ախլագ, ղղպակ. որպէս Թէ Աշուր փոքրիկ. այսինքն Ոսկերք պարանոցին 'ի ձև անրոյ կամ ապխկոյ, որով զոդին ուսք ընդ վզին, և Թևք ընդ ուսս. վԼին ատՌԼէ ոսկորեբէը. *Թափեսցի յանրակէ ուս իմ. Յոբ. լ՚. 22:

ԱՆՐԱՊԱՆ. ս. և ՛ Անրով պատեալ.

ԱՆՐԱՓԱԿԵԱԼ. ՛ Կաշկանդեալ փակեալ որպէս անրով, կամ ամրափակեալ. պինդ գոյացի, ղղպակ. հալփալը, Ռատալը. *Մի չարժեր զսուր հրեղինացն յանրապատ պարանոց իմ: Կորզեաւ զիս յանրափակեալ դրանէ կորսեանն. ԲենԷ:

ԱՆՐՋԱՒԱՆԵԼ. ը. Իբրև յանուրջս և

յերազել խօսիլ. քանգագուչել. սայլփլամփ. *Ի և այլ ինն պատճառս զառ՝ի նոցանէ անընդլաբանեալն գրելոյ. կամ՛չ։

ԱՆՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ հայի յանուրջս, յերազս, ի տեսիլս. *Չմոխաչրէնն յայ ընդունի յանրջական տեսուլեի առաքելոցն։ Յանրջական ինն նախատատուլեէ հրամայեալ. Խոր. Բ. 80. 85։ *Անրջական երազոց. Նար. ծԲ։ *Ոչ անրջական բանշաղմամբ զանհատատան տեսանէր երազս. Ցօհ.։

ԱՆՐԱՆԱՄ, ացայ. ւ. Ցերազանալ. յերազել. *Ջնեստորի հայհոյուինն անրջանալ. Սարկ. հանգ։

Ան Յ, ի, իս. Այգ, ցեց, ցիւք. գ. Διάβασις, διεξοδος, δίοδος, πάροδος. Transitio, transitus, via, per quam transitur. Անցանելն, անցուն. Ճանապարհորդ. ճանապարհ անցանելոյ. անցնիլը, անցնելս ճամբայ. Ագաթ. *Ճճեաց անցիս և սուրոց չչմամբ խոճանպեալ. Իմ. ծԲ. 9։ *Անցք տառերի են կեանք մեր. Իմ. Բ. 5։ *Ոչ կամեցաւ ե գամ տալ անց (յն. անցանել) իսրայէլի ընդ ասմանու իւր. Թուոց. Ե. 21։ *Մինչև անց (յն. անցանօղ) ոչ լինիցի ընդ նա յերեսաց գազանայն. Եչէ. ծԲ. 15։ *Կալան զանցս յորգանանու։ կոտորեցին զնա յանցան յորգանանու։ Ճանապարհ անցից։ Ցանցս Ճանապարհաց. Դտ. Բ. 28։ ծԲ. 6։ Ես. ծա. 10։ Մտ. ԻԲ. 9։ Իսկ իբրև Ճանապարհ, ակս Ցն. ւԲ. 14։ Ես. ծա. 16։ Երեմ. Ե. 34։ ծԲ. 16։ կամ որպես հետք, Իմ. Ե. 13։ *Առաջին անցն (իսրայէլի) օրինակ զափ մարմնաւորու. Թե. վՀ. 49. Բ։ *Եղև նա անց և կոխան ամենայն չարեաց. Եփ. համաբ։ *Ոչ սըւեալ նմա անց։ Ցանցէն երկուցեալ կարծեմ յորձանացն։ Քամահաբար արար զանցն. Փիլ.։ *Ոչ լիներ անց կելուկրոյ ընդ պորտնորա. Ես. պմ.։ *Ուննկն մուտ է և անց քանի. Ցձա. ծա։ *Ի յանցին հրձիդ արար զմնծ եկեղեցին. Ագթ. Բ. 2։ *Հաւ տեալ զշուանսն՝ զդուշանալին անցիցն. Ես. Ք. 13։ *Անվձար զանցիցն առնել գնաց։ Դիւրագոյն անց իւրոց պատրաստել ոտից. Պիս։

Ան Յ. իբր Շիլոամն Ճրագի. Ճրագին՝ Տէրն անդնիլը. *Պատրոյգն օրհնքն էր ի յանց եկեալ. զոր ոչ չհնոյց, այլ հնից. Եզր. Տաբ։

Ան Յ. Դադարուն վերաց. Նեղաքնեան անդնիլ՝ փաթարիլը. *Բազում ժամանակ և շատ Թիւք ասնոց վաչեալ են, և ես ակն ածելիմ, զի ոչ եղև անց վշտացս. Վանակ. յոբ։

Ան Յ. ՑԱՆՑԻ. } Հալևանցի զանցուն.
Ան Յ ԵՒ ԱՆ Յ. } անցողաբար. Խոսիանելս. յես. *Ոչ վարկապարազն, և յանցի, և գործ առ գործով. Փիլ. լին. 245։ *Մրի վայրապար անց և անց արացուք զաւազակսն, և մի ամօթ վարկցուք վարդապետ առնուլ մեզ. Ոսկ. Ի Խոան։ *Մրի վեր Ի վերոյ անց և անցս առնիցէք. Ոսկ. վՀ. իբր յն. παραδρομέω. praetercurro. Եան լուգ. ՀԷմ։

Ան Յ. Πάσχα. Pascha. որ և Ան ՑԱՆ. այսինքն Զատիկ հրէից. պասեք. Փասեկդ Թարգմանի անց. ապր զինուն զանցապանաւ՝ զբնակուլեի փոփոխեալ ըստ հրամանաց բանին. Փիլ. ել։

Ան Յ, կամ Ան Յ. Վիժած. անցուցեալ. Extρωμα. Abortus. անցոցած. փեսէիսփ. *Վիժածք և Թերածինք և անյք գոանին. Փիլ. այլբ։ *Վիժածս և անցս արտայայտել բոյս. Պիս։

Ան Յ ԵՒ ԴԱՐՁ ԱՒՆԵԼ. իբր երթևեկիլ. անցուդարձ ընել. *Վայ ուր նոքա անց և գարձ արարին. Լ Ասպ. ա։

Ան Յ. որպես կիրք. ախտ. վիշտ. Πάθος. Passio. (ուսաի իտալ. passare ի անցանել). *(Ած) ոչ եմէք անցից անցիւք ինչ հայր եղև. Կոչ. Ե։ *Էանց և ընդ նա ինչ մի յանցից մարդկանէ»։ յն. կրեաց ինչ մարդկային. Կոչ. Ե։ *Պաշարեալ գտանին Ի յաւուցն անցից անցիցն. Ես. ագր. Ք։ * Յանցից չարչարանացն նեղեալ են. անդ. Ա Ե։ *Զամենայն անցս մարմնոյն յանձն առեալ. Ագաթ։ *Զանցս ապահին. Ցհ. կԲ։

Ան Յ. Ἀπόβασις, συμβαίνον, συμβεβηκός. Eventus, accideus, casus. Դիպուածք պատահարաց. Հանդիպումն պէսպէս ի րաց կամ գործոց, վաստակոց կամ տառապանաց ևն. գիլեն անցած՝ եղած կամ ըւլուէի բանէրը. Ելէա, փոլս. * Պատմէին նոցա զամենայն անցն՝ որ անցին ընդ ելեալսն. ա. Մ. Ե. 25։ *Խօսէին ընդ միմեանս վասն ամենայն անցիցն անկելոց. Ղ. Խ. 14։ *Ա յսպիսի անցք անցին ընդ իս. Ղ Ասպ. ծ. 19։ Տճս և Եւ. Բ. 4։ Բ. Մ. Գ. 24։ Մտ Բ. 19։ Գ Ասղ. Գ. 4։ *Ա յնպիսի անցս կրեցին. Ղ. ծԳ. 2։ *Զկարդս կկրս անցից կենցաղոյս պատմեցին։ Ի վերասակարն վհատել անցից. Պիս։ *Անցից ապառնեացն. Նար. Լ։

Ան Յ ԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Անցաւոր. առժամանակեայ. անկայուն. ապականացու. ՀԷմէԳ. *Անցականն զանանցեգ. Ագթ։ *Անցական կենցաղ. Զէզ. կԲ։ *Անցական կերպարան աշխարհի. Տօնակ։ *Զանցական սէր անմոռաց Ի կեանս յայս մնացական ուսուցեր առնել. Աստ։ *Անտես արա զմարմինդ, քանզի անցական է. Բր. հայեաց։

Ան Յ ԱՄՈՒԼԻ. ա. Որ ոչ ցամաքի կամ գօսանայ. *Անցամաքելի վերամբարձումեաք չառաւիլս ձգեալ. Նար. յԲ։

Ան Յ ԱՆԱ, ի. գ. Πάσχα. Pascha. որ և Ան Յ, Ան Յ ԱՐԱՆ. Իբր Զատիկ. պասեք. պասքա. *Պահանչէ սուրբ անցս. Նակ. զսովոր սիրոյ սպասաւորութեան. Նեռ. նաշ. ա։

Ան Յ ԱՆԵԼԻ, լ. ոց. Տ. Ան Յ ԱՆ. *Զանցանելին խնդրէ, և զանանցն արհամարհէ. Շ. ա. յհ. ԻԲ։ *Ցանցանելիս մաչեայ զանձն իւր։ Անցանելի անօթք. Վ Ասղ. Բ. Գ։ *Ի հուրն և անկանին՝ ոչ յանցանելին, այլ յանչնջանելին. Շ. ֆգ։

Ան Յ ԱՆԵՄ, ցի, անց. ւ. Διαβαίνω, διαπορεύομαι, διέρχομαι, παράγω, παροδεύω, διαπεράω, ևն. Transeo, pertranseo, trajicio, transmeo. Խաղալ գնալ փոխիլ տեւելոչէ Ի տեղի. Ճանապարհ առնել ընդ մէկն. Հատանել զմիջոց. յաւել երթալ. Հատանել. քերել առ տեղեան. Միշտմուխ լինել. (պէսպէս իսրնդրով, և ոՀով). անդնիլ. ՀԷմէ, ՀԻՀԼ ՀԲմէ. Ֆ-ԲՐ ՀԲմէ. *Անցանել ասոի առ Հէզ, այսի առ մեզ. Ի հարաւ. Ի մահկդունիա. Մինչև Ի. առ նոսա. առ գովաս, առ նովաս, առնոքօք, առ մեզ. յայնկոյս յայն կողին. ընդ ծով ընդ ևուկս, ընդ գետ, ընդ հեղեղատ, ընդ պարիսպ, ընդ քաղաքս. ընդ արտորայս. ընդ որ, ընդ բազբերն, ընդ մէջ, ևն։ Անցեալ իսազատ ՀՀանապարհս ոտիւ իւրոց։ Անցեալ ընդ մարմինս նորա նետս։ Ես ընդ քո իսկ անձն անցեալ սուր։ Անցանել մինչև ցորոշումն չնչոյ. ևն։ *Անց երթ օծ մի յորդանոյն յեռատոյ. Եէր. Ե.Գ։ *Ի նաւ ելեալ անցեալ ընդ կղզին. Ռոշ. Գ. 8։ *Ոչ անցանէ փոխեալ. Ոսկ. գծ։

Ան Յ ԱՆԵԼ. Ցառաջ անցանել. յառաջել անդր քան. զանցանել, գերազանցել. կամ ելանել ըստ չափ, ըստ սահման. Ընճառնչ էմէ, պատճառ, պատճ. *Անցցէ յառաջ քան զմեզ, և անց։ Ընթացաբ, և անց զբուսաբաբ։ Չորբք մի՛ անցցեն ընդ սահն նորա։ Ոչ ես անցից ըստ կարկառս, և մի՛ դու անցանիցես ըստ բլորս. ևն։ *Անցեալ զբազում, կամ ընդ բազում օթևանօք. Ցհ. Ի։ Լատ. գ։ *Լուսինն յորժամ անցանէ զարեգակամբ, սկսանի տակաբ նուազիլ. Եփիփ։ *Ի բարձրս թռիչս եղեալ՝ զամենայն ինաստակար մրրկածին օդովք անցանիցեմք. Եղիշ. ա։ *Մրճուելի չափոյն երկնից.. անցանեն ըստ միոս մարդկան. Վեցօր. Է։ *Թեթևութիւն առաւելու զբազմօքն անցանել. քալ Ի բաց. Պիս։ *Ի Թռիչս օգոց զամենքդեմբք անցեալ տիրեցին. Նար. Խէ։ *Ըստ նոցա կարծիսն անցեալ. Ագթ։ *Անցեալ է ըստ քանակութիւն. Նար. Է։ *Զալբունեօքն անցանել պատուականութեբ. Եփիշ. Ը։ *Զան զմարդկան միտս անցեալ անհատութեամբ։ Անցեալ զչափ, ևն. Իգն։

Ան Յ ԱՆԵԼ. որպես Զանց առնել. Թողուլ. արտաքոյ ելանել. խոյս տալ. *Անցանել զանիւ լսովք զպատուիրանսն, ըզհրամանսն, կամ զուխտս։ Ըստ հաստատութեի և ըստ կրգութեան։ Ըստ օրինս հայրենս։ Եթէ ոք մի ինչ յայցանէ անցցէ կամ անարդեսցէ։ Որոմ Ճանապարհսն անց հոգի ևն զնև, և խօսեցաբ ընդ քէզ. ևն։ *Կամիմ ես անցանել Ի սգոյնէն, վասն զի չէն պիտոյ այսմ պատմութեիդ. Նար. պմ։ *Զորոյ անցանել զամենագէտ հրեաբ ոքն անհնար է. Ագթ։ *Ոչ եթէ վասն աղքատութեբն ինչ անց նա ըստ նզովն. Եէր. յԲ։ *Բանիւ ինչ ոչ անցանէր զնոբա։ Անցեալ լինցիս զօրինաբ արեաց Թագաւորութեա, երթ, տուեալ լինցի քեզ որ ինչ յինէնս խնդրեցեր. Բ Ասղ. Է. 4. 7։ *Անցանել զնրամանաւ Թագաւորին. Եզիշ. Է։

Ան Յ ԱՆԵԼ. Դիւրաբ եղծանիլ. կորնչիլ. էքոտիլ. չուեբ. սլակասիլ. սպառիլ իրաց և ժամուց և ժամանակաց. ՀԷմէ, ասվմգ. *Անցցէ իբրև սարդիսասայն։ Անցցեն կեանք մեր իբրև զՀետս ամպոյ։ Անց այն ամենայն իբրև զստուեր։ Թագաւորութեի քո անցեալ է Ի քէն։ Անցեալ է վայրէջ չութի աշխարհիս այսորիկ։ Նոքա անցանեն, և դու կաս և մնաս յաւիտեան։ Անցեին հունձք, անց ամառն։ Առանց անցանելոյ ունի զքաւականութեբն։ Ամբ քո ոչ անցանեն։ Բանք իմ մի՛ անցցեն. և այլն։ *Ժամ մի անց Ի վերայ. Ղ. ԻԲ. 59։ *Ի բրև ժամբ երեք Ի վերայ անցեին. Եզիշ. Է։ *Զկնի անցանելոյ բազում աւուրց. Խոր։ *Անցեալ ժամանակ։ Անցեալն քայ. Երզ. ՀԷր։ *Իբրև անցին զսլաստութբանաեն, բարձաս անց Ի նոցանէ հանդերձն փառաց. Եէր. ծՀ։

Ան Յ ԱՆԵԼ. Շիլոանիլ. ՀԷՀՀմէ. *Ճրագն ՀՀ էև ևս էր անցեալ. Ա. ԼԳ. գ. 3։ *Եթէ քնաս չուսիք (Ճարակ հրոյ), քնաս անցանէ և սպառի. Եզիշ. Է։ *Եզեալն Ի քարբ (հուր), եթէ ծածկեսցես զնա քարամբք, անցանէ. Փորպ։

Ան Յ ԱՆԵԼ. Թաքչիլ. Ի մոռացօնս լինել. զանիսլանալ. Ի բաց կամ զանց լինել. *Մրճռեսցի յիրս պղծութբն... և անցս նիցէ զնովաս. Ղ Ասղ. Բ. 2։ *Մրի ինչ անցցէ զբև Ի մեղաց իսնց. Յոբ. ծԲ. 16։ *Ես ոչ իրաւունք առ նովաս առանց կշռոմ

բուլթէ անցցեն. Իմ. ա. 8։ *Անցցէ յիւ-
նէն բաժակս, եւմ ժամս. ևն։ *Ամենայն
գիտուլթէ որ ինչ յերկինս և յերկրի, ոչ
անցանէ ի հրեշտակաց. Ռևկ։ *Թո-
ղուլթէ անցանէ ի քէն. Սէբէր. Ֆ։ *Մի
անցցէ գլուխդ և մեծապատիւ զօրուլթին
որ կայ ի Ճառիս. Վէյօր. Է։

Որպէս Հարեանցի առնել. *Ոչ անցանէ
փուլթով, այլ և յամէ ևս ի քանն. Ռևկ.
Կթ։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԲԱՆԻ կամ ԳՐՈՎ, է խոսէլ,
Ճառել. տես Ե. Ա. Ր. ա։ Խոր. ա. 5։ Է.
օ։ Է. 67։ Պիս. ոգեպ։ Պորֆ։ Մափ. ԻԷ։
*Ընդ ամենայն իսկ Ճառս անցցուք կար-
գաւ. Ռևկ. Ես։ յն. διέρχομαι. *Զամենայն
մեկնուլթիս ժողովեաց ի միասին և հանդ
ընդ նոսա. Ես. պմ։ Իսկ գործով է վա-
րել, քաղաքավարել. պարապել. կրել
զանցս իրաց, առնուլ զՃաշակ. *Էանդ
ընդ ամենայն. Իգն։ *Կրթի ընդ կենցաղ-
գուսան անցանելով վարժուսին։ Ճանապէլ
զնբր լինքեան անկ, և ի նմին մանաւանդ
բազում անցանել երկասիրուլթէ։ Բոլորք
միտքն անցանել լինէսք ախորժակի. Պիս։
*Ընդ փորձ անցանել այնմ տանջանաց.
Ռևկ. չհ. ա. 24։ *Ընդ փորձ անցանել բը-
նուլթես. Լմբ. ոգ։ *Ընդ նոյն լինքն իրս աշ-
խարհավարուլթէ անցանել փորձիս. Պիս։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԱՆՑԻՑ. Պատուհել. դիպիլ.
գործել. լինել. վիճակիլ. գնահիլ գալ,
գնալն անդին, ըլալ. տես Ծ. Խ. 29։
Ղես. ձ. 19։ Ես. ջ. 13։ Ես. խա. 22։
Ֆ. 11։ Մրկ. ձ. 32։ ա. իր. ձ. 11. ևն։
*Բազում և անչափ է այն՝ որ ի նմանէ ան-
ցանէր ընդ ակզեղեցիս. Ագաթ։ *Ցիշելով
զահ և զպաշարուսին, զոր անկին ընդ ուէրն
սրեաց և ընդ պարսիկս. Փարպ։ *Զան-
ցեալն ինչ ի նմանէ անյիմնելի ընդ ինքն
կիրս. Պիս։ *Չի մի առաւելն քան զայն՝
պատուիրեցմոյ լսելեաց անցցէ. Ցհ. կթ։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԶԱՆՑԱՆԵԼ. կայ ԳԵՐ ի վե-
ՐՈՑ ԱՆՑԱՆԵԼ. Տես ի ԶԱՆՑԱՆԵԼ. ԳԵՐ
ի ՎԵՐՈՑ. ևն։

ԱՆՑԱՆԵԼ Ի ՀԱՆԴԻՍԻ. Տես ՀԱՆԴԻՍ։

ԱՆՑԱՆԵԼ Ի ՄԻՋ, ԸՆԴ ՄԻՋ. ևն. Տ.
ՄԻՋ։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ՀՈՒՐ. Սրբիլ հրով ա-
ռանց այրման. *Ամենայն որ անցանէ ընդ
հուր, հրով և սրբեսցի. այլ ջրոլիս սըրսկ-
ման սրբեսցի ամենայն, որ ոչ անցանիցէ
ընդ հուր. Թ—ոց. ա. 23։ Նմանուլթէ
կամ ըստ ա Նշ. ասի. *Անցեալ մեք ընդ
հուր և ընդ ջուր », իբր անձնասէլն։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ՔՈՒՒՆ կամ Ի ՔՈՒՒՆ. Գի-
ջանալ ի ննջելն. *Թէ մեքառին ընդ իւ-
րեանց մարմինս, և ապա ընդ քունն ան-
ցանէք, համարուսալ է նմա ընդ պոռնկին.
ապա Թէ անհոգս առնի և անցանէ (յան-
գեաս), առանց պատժոց է. կանոն։ Եւ
զկնի. *Թէ ի տեսլեանց անցանիցէ »։

Իսկ Երբ. Ֆի. *Ամենեքեան անցին ընդ
կինն ու, պայնիքն մերձեցան եօթն արք, և
անզաւակ մեռան։

Ի ԲԱՑ ԱՆՑԱՆԵԼ. Նստել ի կարիս որո-
վայնի. Գ—ս Եւլալ Գործէ. Գալչայ ւէՓ
Ֆաֆ՝ ՆԻՆՖ. *Ցից եղկցի քէզ ընդ գո-
ռեաս քով, և եզկցի յորժամ ի բաց ան-
ցանիցես, փորսցես նովաս։ Թուլլասցի առ
ախտան, և ի բաց անցանէ. Փիլ. այաբ։

ԱՆՑԵԼ. որպես վիժեալ. անցուցեալ.
*Սերմանեաքն վիժեալ և անցեալ ոչ եզև,
այլ կատարեալ ծնեալ. Փիլ. ևն։

ԱՆՑԱՆԵԼ ԱՑԸԽԱՐՀԷ. Վախճանիլ ի
կենաց. *Ցանցանէքն յաշխարհէ Թագաւո-
րին խոստովու. Բ—ղ. Ֆ. 12։

ԱՆՑԵԱԼ. իբր վախճանեալ. Ներփ. Ճան-
լոր, Ներկիչ. *Իրաւունս առ հայրենիսն,
և ծնօղսն, ապա առ անցեալսն, որովք լի-
նի և բարեպաշտուլթէն։ Ամբարշտուլթիւն է
առ անցեալսն, առ ծնօղսն, և առ հայրե-
նիսն՝ ախալանս. Աբիսա. ա—ա։ *Ցառաջ
անցելոցն՝ ի հողոյ ի կեանս (յառնել)
խոստացեալ. Գիսա. Ներփ. ա— վ։

ԱՆՑԵԼ ԶՕՐՈՒՐԴԱ. Ծերացեալ. պա-
ռաւեալ. զառամեալ. *Աբրաամ և սարրա
ծերացեալք էին, և անցեալ զաւուրսք.
Ծն. ի. 11. ևն։ *Ես ծեր իմ, և կին իմ
անցեալ զաւուրսք իւրովք։ Սա ինքն ան-
ցեալ էր զաւուրսք բազմիք. Ղև. ա. 18։
Ես. 36։

ԱՆՑԱՆԻՄ, անցայ. ի. Նոյն ընդ Ան-
ցանել. մեռ ի ուխ. Անցին. *Վասն պատ-
կին, որ ոչ անցանի և ոչ եղծանի, ըն-
Թանամք մեք. Եփր. ա. Ներ։ *Բազում
ժամանակ անցանի. Լի. Ներ։ *Ան ամե-
նայն փուլթով անցանի. Վրք հց. է։ *Մինչ
սա ալրէ, այլքն յատաղ ոչ անցանին. Տօ-
նակ։ *Անցաս օրն զքէ։ Անցաս ըստ նմա-
նուլթէ։ Ընցաս ընդ մտրան։ Ընդ որ նոր
խրախճէ անցաս խաղալոլքէ։ Խոսք։ Նար.
ծԷ։ Լմբ. ոգ. Է. Ե ձէ։ *Փոշի էր, ան-
ցաս. ծալնկ էր, Թառամեցաս. Եղիշ.
Երէց։ *Որպէս անցաք ընդ մէջ ազգացն,
ընդ որս անցէք դուք. Օր. իԷ. 16։ *Ան-
ցան ըստ չափն, զոր էդ ւծծ։ Անցան ընդ
հուր և ընդ ջուր. Մխ. Երեմ։ Թեոփ. ի
Ա։ *Անցայց այժմ զսրքօք։ Անցայց կար-
Ճառօտիս. Մագ. ոգ. Ռևկ։ *Մի վայրա-
պար անցանիր. Լմբ. ոգ։

Իսկ *Եւ զնս անցեաս տուն ուսղմո-
սին », այսինքն վերիսուց. (առեալ ի Յան-
ցանեմ, գնայ.) Վրք հց. Է։ Ալլ Լի-
նել. *Պատուիրեր յայնժամ իարպէնի, և
այժմ ակզեղեցոյ՝ սկզսուլթէ անցանելոցն
ընդ ջուր ու ազատին », իմն, անցանե-
լոցն, այսինքն անցանելեացն։

ԱՆՑԱՆԿ. ա. Որոյ չէք ցանկ. լինինդ
փոսաբոբլ. *Անցանկ այգի։ Անցանկ ասէ
զհնեթանոսս. Վրք. Ես Լմբ. ոգ։

ԱՆՑԱՆԿԱԿԱՆ. ա. Ապատ ի ցանկու-
Թենէ. ոչ ցանկացող. *Ի չախտաւոր բա-
նից մնալով անցանկական. Երզն. ոփ.
Երկ։ *Սիրոս անբարկական, միտ անցան-
կական. Գնչ։

ԱՆՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վեր-
նոյն. *Իբրև մեռեալ է մազ՝ անկենդան,
անցանկուլթէ, անհպարտ. Նար. Երփ։

ԱՆՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Որ ու-
նի զզօրուլթէ անցանելոյ, միջամտիւ լինե-
լոյ. *Հոլմունս զնոսա անուանէլն ցուցա-
նէ զառ ի վերուստ ի վայր կոյս, և առ ի
բարձրագոյնն զանցանողականն չարժուսի.
Դիոն. Երկն. ծԷ։

ԱՆՑԱՍՄՆՈՒԹԻՒՆ. (որ հնչի՝ ան-
ցասմնուլթէ.) գ. Անցասուն գոլ. ան-
բարկացողուլթէ. հեզուլթէ. *Տես զան-
ցասմնուլթիւն աւետարանչին. Ոսկ. չհ.
Է. 39։

ԱՆՑԱՍՈՒՄՆ. ա. Հեռի ի ցասմա-
նէ. անբարկանալի. հեզ. *Աննենգն, ան-
ցասումնն. Իր ընտ էդբ։ *Միամիտ և անցա-
սումն (որպէս զաղաւնի). Տօնակ։

ԱՆՑԱՍՆ. ի, աց. գ. Տեղի անցից,
կամ գործի անցանելոյ. Կենիչ. *Կամուրջ
արկեալ ի վերոյ յորժանաց գետոյ՝ ան-
ցարան գոլ ամենայն ուղեորաց. Շ.
Բաբէր։

ԱՆՑԱՐԱՆ. Πάσχα. Pascha. Անցանակ.
որ և ԱՆՑԻԿ. ԱՆՑ. որպես երբ. Քաղէ.
այն է Պասեք. լսանիկ. ոտնն, և գառն
զննեալ ի ոտնի անգ. *Զայն՝ որ երբայ-
եցիքն հայրենիք լիզուաւն հրամայեցին
անցարան կոչել։ Զնոսն զանցարանն՝
զքնակուլթէ փոփոխեալ. Փիլ. ի. Բան։
Ե Եւ. ա. 4։ *Զատիկն՝ ըստ երբայեցուցն
անցարան. Ճ. Թ։

ԱՆՑԱՒ, է, աց. ա. Ἀναλγής. Doloris
expers. μὴ ὀδυνώμενος, non dolens. *Ապո-
նոս. A labore immunis. Ազատ ի ցաւոց.
անվիշտ, և անախտ (ըստ մարմնոյ կամ
ըստ հոգւոյ.) ԱՂԲԵՐԻ. Փերփիչ. *Յայ
անցաւոյ գլուխոմելի. Ես. Խ. 29։ *Ես
ոչ բժիշկ կարող լինիցի Ճանաչել զայս-
անցաս բնուլթիւ. Սահմ. ա։ *Պէտ է նմա,
զի ինքն անցաս և առանց վշուց լիցէ. Ռևկ.
Ես։ *Յոյց զոք ի կախարդաց, որ անցաս և
անմահ եղև. Մանդ. Իէ։ *Ցորչափ զպա-
տուիրանն չէր անցեալ, անցաս և անմահ
էր մեռ ծնովն կէր. Է. Խհ։ *Կեանս անցաս.
Ագաթ։ *Գիտես զոյն (կեանս) մեռ ցա-
կան և անցաս, և զայս՝ անցաւոր և աս-
Ժամանակ. Լմբ. ա—ա։ *Անարատ մտօք և
անցաս սուձամբ (այսինքն հոգւով) Ծա-
ռայել մեզ Ճշմարտի. Սարգ. ա. չհ. Է։
*Եհաս մարմին անցաս ի մեղաց. Լմբ. ոչ.
Է։ *Գլուխն անցաս, որ առնոյր զպզտուն
ցաւոց վիրաց անգամոցս. Սիոն. ես։
*Վասն զմիտան յատակ պահելոյ, և անցաս
ի խղճէ. Տօնակ։ *Անցաս և հեզգամիտ».
ին. մեղկ. Ἀγροὶς. Mollis. Ռևկ. չհ. Է. 14։
*Անհոգ և անցաս էիր. Գ.Ն։

ԱՆՑԱՒ. ս. } Ἀναλγήτως. Nullo
ԱՆՑԱՒԱԲԱՐ. } doloris sensu. Ա-
ռանց ցաւոց ախտից, և առանց զգալոյ ըզ-
ցաւս. *Անցաս կացեալ զաւուրս իւր.
Վրք հց. ի։ *Ոչք անցաւաբար անկեալ կայ-
ցեն, լալ (զնոսա). Բրս. յոգւիս։ *Չի
անցաւաբար հանդուրժեսցին խոցոտեալ-
քըն. Նանաս։

ԱՆՑԱՒԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առա-
ւել անցաս և անվիշտ. *Այն որ ծե-
լոլթէ ըստ բնուլթէ ի վախճան հասանի,
քան զամենայն մահս անցաւագոյն է.
Պղատ. փիմ։

ԱՆՑԱՒԱԿԱՆ. ի, աց. Տ. ԱՆՑԱՒ.
*Տայ սլսոմուլթէ անցաւականաց. Ռևկ. Ես։

ԱՆՑԱՒԱԿԻՑ. Տ. ԱՆԿԱՐԵԿԻՑ. *Ջ ծծ՝
անգուլթ և անցաւակից քէզ ասէ (դևն).
Կլիմաք։

ԱՆՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ջունելն
զոք ցաւակից կամ կարեկից. *Ջանհան-
գիստս լինելն, ի հիւանդուլթին զանցաւակ-
ցուլթին. Մագ։

ԱՆՑԱՒԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ազատ մնալ
ի ցաւոց. *Անցաւացար, անախտացայր.
Լմբ. ոգ. ձծ։

ԱՆՑԱՒԵԼԻ. Տ. ԱՆՑԱՒ. *Մի խըն-
գրեր մարմին անցաւելի. Ռևկ. Է. Ներ։ *Կա-
մէի զքոլորն զայն տեսանել մարմին՝ ան-
ցաւելին. Սարգ. չհ. ժա։

ԱՆՑԱՒՈՐ, է, ապ. ա. գ. Παρόδος,
διοδεύων, παροδεύων. Viator, transiens,
permeans. Որ անցնի. իբր Անցորդ. Ճա-
նապարհորդ. ուղևոր. անցաւոր, Ճանբորդ.
Եօթնա. *Եկին անցաւոր առ այրն մեծա-
տուն. Է. Ըգ. ժԷ. 4։ *Անցաւորք. ան-
ցաւորս. անցաւորաց Ճանապարհի. Սղ.
կԷ. 13։ յԷ. 42։ Ցոբ. Ես. 29։ Եղեկ. Է.
14։ ժգ. 15. 25։ ղ. 34։

ԱՆՑԱՒՈՐ. Παραπορευόμενος, φεύγων.
Transitorius, fugax. Անցական. անցա-
նելի. վաղանցուկ. եզծանելի. ՀԷյԷՑ.
*Իբրև զծաղիկ անցաւոր. Սոփ. Է. 2։ *Ջորս
իբրև Հաստատունս համարեցայք, և ոչ ան-
ցաւորս. Ամվս. ե. 5։ *Անցաւոր պատ-

յ՝ ...ք։ Ագաթ. *Ընցաւոր ժամանակք ... ի յանցաւորացս ասաի. Կոչիան։ *Աւազ ի՛ւառացս անցաւորի. Խոր. Բ. 12։ *Անդեւորաւս զանանց բարուքեհին չահել. Եղիշ։ *Անցաւոր վարձու. Նար. ՃԲ։

ԱՆՑԱՒՈՐ. իբր Անցեալ. *Զուգաթիւ ...ուրց գարուցս անցաւորաց ... այսինքն մինչեւ ի գալուստ քո։ Շար։

ԱՆՑԱՒՈՐ. Ընդ որ լինի անցանել. *Պանգոկ մի կայր վերայ երկրի՝ ի յանցաւոր ճանապարհի. Շ. յոան։

ԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Անցական և եղծանելի գոլն. անհաստատուութիւն. փոփոխականութիւն. *Աշխարհս անցաւորութ և խաբէութ վարի. Վրք հց. իԲ։ *Խորանին չքնաքաղուն զանցաւորուէն յայտ առնէր. Ճ. թ։ *Ոչ էութեան և անցաւորութեան մի մեծագ բաղկանին են։ Գիտեցուվ և զանցաւորուն ժամանակիս. Լմբ. ող։

ԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Անց, անցումն (ընդ խորս, կամ ընդ ծով հանապարհ). *Խաղայլն ի հուր, ի գազանս, և յանցաւորութեի լայնուէ և խորուէ ծովուս ... յին. լոկ, ընդ պերազոսս. Ոսկ. յհ. Բ. 29։

ԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Մերթ փոխանակ գրելոյ ԱՆՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. * Որպէս մեզն ոտոյգ է անցաւորութեի, այսպէս և նորա ցաւքն։ Ցայսմ աստիճանի (երկիւղին) այնդուքն փոխեալ յանցաւորուն սիրոյն է. լանէ։ Հանցէ ի բազմապատիկ նեղութեէս յանցաւորուէ (կամ յանցաւուէ) սիրոյն. Լմբ. ող. Ե պրգ։

ԱՆՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ἀναλγησία. Indolentia. Զուանէլն զցաւ. անախտութի. առողջութի մարմնոյ և հոգւոյ. և Անցաւակցուէ. *Եղիցի նոցա (անանց) յանցաւութի և ի ծննգականուէ. Մագ։ *Ի նշանակ անցաւուէն, զորոյ ճաշակն առ ի սկզբանն, հասանիէ. Լմբ. ող. տիեզ։ *Ո՞չ ի վայր կործանեացոյք զանցաւութին, զի մի ասացից զգաժգուին. Ածաբ. ազտաբոխ։

ԱՆՑԻԿ. ֆ. Իբր Զասիկ. որ և Անց, ԱՆՑԱՆԱԳ, ԱՆՑԱՐԱՆ. * Եկին սատղծօղն ի փրկուէ հոգւոյ զասիկ և անցիկ։ Ընկերք մեաց զմարմինս նոցա ի ծովն ջրոյ, և զհոգիս նոցա ի ծով դժոխոյն, և ոչ եղև նոցա անցիկ կամ զատիկ ընդ իսրայէլացւոյն. Ագաբ։

ԱՆՑՆԴԵԼԻ. ած. Որ ոչ ցնդի, անպէսս. և Անեղծ. անվատնելի. անվանելի. անջնջելի. *Լուռեք պտուղ աղօթք անցնգեէլի. Կլիմաք։ *Ճշմարտուէ միաապար և անցնգելի. Նար. հա։ *Բան անցնգելի. Լմբ. պրգ։ *Ո՛վ անցնգելի կուսուէնե պատիւ. Ճ. գ։

ԱՆՑՆԻՒՐ, իւրք, իւրոց կամ իւրս կամ իւր. ած. Ἕκαστος, η, ον։ ἕκαστος ἑαυτοῦ. Quisquae, etc. singuli. (գասանի գրեալ և ԱՆԶՆԻՒՐ). Իւրաքանչիւր. ամեն նայն ոք կամ ինչ մի առ մի. և Ուրոյն ուրոյն իւրական. միոյ միոյ, անձնական, առանձնական. ամէն մէկը, ամէն մէկիս իւրեանց. հէր ետս, հէր պիր, ետնգինին։ *Անցնիւր այր։ Անցնիւր մարմին, կամ մարմինք. Պիա։ Եղնիկ։ Խոր։ *Բերէք ոչ ի տունս միայն, այլև ի միտս անցնիւր. Ոսկ. ֆ. Բ. 12։ *Զժամանակս յանցնիւր ուրոյն ուրոյն բաժինս բաժանեցից. Ես. ւր. ա։ *Իւրաքանչիւր յանցնիւր կողմանս բաժանեցաք հեռ հեին. Սեբեր. Ը։ *Ցիւրաքանչիւր գործ ոց անցնիւր հանդիսաք հրեսցեն. Եզնիկ։ *Զանցնիւր գօտիան. Խոր. Գ։ *Յանցնիւր ախորժակս։ Ըստ անցնիւր պատշաճի, կամ կարի, կամ գործոյ, կամ գասուց, կամ բանիւնաւորութե։ Յանցնիւրն գուշակեն ընթացից. Պիս։ *Աճեղէն հոգին զանց. Նիւրան չարժէր ներգործութեիս։ Զանց. Նիւրան իրուլուիս ազդէլ։ Անցնիւրցն մաւոցանի զնա տարերս. Ցհ. իմ. պաւղ. Ե երե։ * Ոչ գաւտարիս և անգործս Թողլով զնուսա յանցնիւրոցն ներգործուէց. Խոս. բՎիկ։

ԱՆՑՆՈՐ, կամ ԱՆՑՐՆՈՐ. ած. Ոչ ուռնող զընորս, այսինքն զպատրանս. անհոգ. և Յանհոգս. անհոգութ. *Ա յսպէս ննջէք անցնորս. Վրք հց. Ե։

ԱՆՑՆՈՒՐՈՑՆ. ած. Իւրաքանչիւր ուրոյն ուրոյն. առանձնական, կամ առանձնաբար. *Ցեսցի զնի և կելոցն՝ իւրաքանչիւրոցն անցնուրոյն զուսցաց սատգուէն. Ցհ. իթ։

ԱՆՑՈՐԴ, ի, աց. Տ. ԱՆՑԱՒՈՐ ըստ ա՝ նշ. անցաւոր Թոքս։ *կՀեն անցորդք ճանապարհին։ Զի մի անցորդք ծիծաղեսցին. Յ՝ երէի։

ԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Անցանելն, անց. անցք. *Անցանել մարդկան զանցուէն ծովուն գոչէ մարդարէն. Ագաբ։

ԱՆՑՈՒՄՆ, ցմանն. Նոյն ընդ վ։ Երբեմ. *Ա՛ւան կենդաղոյս անցման, և վասն անանց կենացն. Հ=Ց. Նոյ. ԺԳ։

Եւ Փոխումն ի կենաց. վախճան. մահ. կտուորած. առաւել ռամկ. *Մի ոք իշխեսցէ յետս իմ անցման հեռացուցանել. Ոոոպ։ *Անցումն լինէր մեծ։ Եղև անցումն անաս նոցն։ Ածին մեծ անցումն հաւատացեալոցն քոնի. Ոոոհ։

ԱՆՑՈՒՊ. ած. Որ չունի զուսպ, զգաւասան ի ձեռին. ԹԷՆԷՒՆԻՒ. * Անցուպ գոլով և առանց մահուպի. ՃՃ։

ԱՆՑՈՒՐՏ. ած. Անընդունակ ցրտուէ. որ լիպպէիէ. *Անցուրտ չէրմուէթը չեւուցանիօղք ինքնաքաւն տապուին ճծախլուէթե. Նար. յ՝։

ԱՆՑՈՒՑԱԿԱՆ, ի, ից. ած. Որ ինչ չէ ցուցեալ ապացուցիւ. անտպացուցանելի. Ἀναπόδειχτος. Non demonstrandus. *Բժշկական ակզբունք բժշկոյն անցուցականք են. Բրո. ող։

Եւ Անորիչ. ոչ ցուցանօղ զորոշ գէմս. *Յորժամ ասես՝ ՃՃ, անցուցական է. իսկ ՃՃդ՝ ցուցական. և յորժամ ասես, գառն, անյուցական է. իսկ գառնդ՝ ահա այդ զհմն զինքն ևցոյց. Գբլ. ործոփ։

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Διαβιβάζω, διάγω, παράγω. Traduco, transire facio, հն. Տալ անցանել. փոխել, փոխադրել, տանիլ այլուր կամ յայնկոյս, առաջի կամ յառաջոյ հն. անցընել. ՝ելՀրՏե, ՝ելՀրՏե։ *Անցուցանել ընդ ձորն, ընդ յորդանան, ընդ ծովն կարմիր, ընդ մէջ ծովուն. ևն։ *Անցուցանել առ քև, կամ առնոքօք. յանկոյս կուր գետոյն. ի մահուանէ՝ի կեանս. Ագաբ։ փոխ։ Անյալ. Բաբէ։ *Ընդ բանս մասարէզս անցուցանել զամբարատն. Խոր. ՃՃ. 16։

Իբր Միանել. վարսել. ագուցանել. ԽօՒել. Διελάυνω. Transfigo, trajicio. Διεκβάλλω. Immitto. *Անցոյց ցեց ընդ գլուխ նորա. Դոփ. Ե. 26։ *Անցուսցեն ընդ նա զնծակսն. Թոոոդ. Ե. 14։ * Զմատանին ի մատն անցուցեր. Գեն։

Տանիլ բերել. *Ոչ Թողոյր, եԹէ ոք անՆօԹ ինչ անցուցանիցէ ընդ սաձարն. Մրկ. ծՃ. 16։

Ի բաց տանիլ կամ բառնալ. Հեռացուցանել. փարատել. լուծանել. Παραβιβάζω, ἀφαιρεω, παράγω. Aufero, removeo. Λύω. Solvo. *Անցուցանիցեն ի քէն զչարիս քո. Երեմ. ծՃ. 15։ *Անյո զանօրէնսն ի ծառայէ քումէ. Է. ԼԳ. ԼԲ. 10։ *Անցո զչարուէ՝ի մարմնոյ քումէ. Ժղ. ծՃ. 10։ *Եւ տեր անցոյց զքէ զմեղս քո. Է. ԼԳ. ծԷ. 13։ *Անցուցանել յուսքէ զպատուհասն. ՅՃ երէի։ * Ոչ անցուցանէ զվիշտն, այլ զօրավիգն լինի՝ի Ճգունեան. Ոսկ. ֆ. Է. 9։ *Զխորհուրդն անցոյց առաՃարն, և զտասՃարն քակեաց ձեռն Թշնամւոյ. Եէր. Եւ։ *Ի մարմնաւոր խրախուեն զմի բաժակ որ անցուցանիցէ վասն համեստուէ, զարմանալի է. Սեբեր. Է։ *Դուռ միայն անցո ըզփափաքս իմ. Վրք հց. իԷ. որ է ընուէ, և այնպէս փարատել։ *Անցուցանէ զեօսս՝ի Ճարտարաց։ Անցուցանել զձշնամուէթի. Մծէ. ծԷ։ * Անցո՝ի մէնջ զցասուէն քո, կամ զցասուէն պատուհասի. ևն. Շար։ Ժ. *Անցոյց զսպառնալիսն պատուհաս։ Անցուցեր զպատիժ պարտուցն. Խոր։ Նար. ծԷ։ *Զանէծս անցուցանել ընդ արդարս (այսինքն յարդ արոց). Փարպ։ *Զօրինակն անցուցեալ, և զձշմարտուէն հաստատեալ. Ագաբ։

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Շինուցանել, իրօք կամ նմանութ. Տարէլ. ածոփոխմէ. *Անցուցանել զշրագունս, կամ զկիսկն. Եզնիկ. Գ. Ե։ Փարպ։ *Զոտն հայրենի անցուցեալ անառակ սեղանօք. Ոսկիփոր։

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Հասուցանել, առնել. ի վերայ բերել չարիս, կամ և բարիս. Διατίθημι, ἀναδείκνυμι. Dispono, etc. գԼիսաՒ ԲԷրԷԼ, հանդիպեցնել. *Չի՛նչ անցուցոյց ընդ քեզ եՀրեւր. Ոսկ. ծ՝։ 8։ * Զամենայն չարեացն՝ զոր անցուցոյք ընդ նմա։ Զարուչար տանիլամօք, զոր ընդ այլս անցոյց. Ծն. Ը. 15։ Է. ՀԳ. Ը. 28։ *Բազում չարչարանս անցուցեալ էր ընդ մեզն. Եզնիկ. Է։ *Ցաղագս առ նա անցուցանելոյ զբազում երեսուեացն աւետաց. Ցհ. իԲ։ * Թերևս ահ անցուսցեն Ը նո. Սիսիան։

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Վարել. կատարել. գործել. ծախել (զկեանս, զժամանակ, կն). Διατελέω, διατρίβω. Perago, perficio, consumo, հն. * Գազանակերաց կեանս՝ի լերինս անցուցանէր. Է. Ի. Է. 27։ *Զաւուրս իմ անցուցանեմ. Իգէ Թէ ես զաւուրսն անցուցանէի, և ոչ եԹէ աւուրքն զես անցուցանէին. Վրք հց։ *Բարեբախտուէթը զկենցաղոյս անցուցանեն յաւիտեան։ Զլուանցն անցուցանել ժամանակ. Պիս։ *Զաւուրս սառնամանեացն անցուցանէին. Ագաբ։

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ ԶԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. իբր Անցանել զանցանել. (ըստ յն. որ և Աւաւերլ, ն. ի). Ὑπεραίρω. Extollo, և Excello, supero. * Աւաւել եղեր և անցուցեր (կամ զանցուցեր) զանհնեքսումբք. Աթան. ՃԹ. 29։ *Անկոյց զանկոյց զանհնեքսումբք՝ որ յառաջ քան զնա էին՝ բարեկեցութե և չուղութ. Ես. ւբ. Ա։ *Որք անցուցին զքաղաքս արամբք. Փարպ։ *Անցուցեր ըզմեզ քո միակնութ. Նար. ԼՀԳ։

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Իբր Վիժել. ուսուի ԱՆՑՈՒՑԱԼ, Վիժեալ. Վիժած. *Ἐκτρωμος. Abortus. *Տարաժամ անցուցանէն զմանկունս. Ցձի. Ը։ *Իբրև զանցուցեալն, որ ելանէ յարգանդէ. Ցոբ. Գ. 16։

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ՀՈՒՐ. Ցածելով՝ի մէջ կամ՝ի վերայ հրոյ՝ խորովել, խարշասել, զոհել, կամ փորձել. Διάγω. Traduco. *Զորդիս իւր, կամ զուսուերս և զգուսերս անցոյց ընդ հուր ըստ գարշուէ ազգացն. Ը. Ւ. Ժ. 3։ ԺԷ։ 17։ ծՃ. 6։ ևն. որ և ասի ԱԾԵԼ ԶՐՈՑՈՎ։ *Անցուսցից զերկրորդ միան ընդ հուր. Ջես. ծԳ. 9։ *Որք անցուցին զմարմինս իւրեանց Ը հուր

և ընդ սուբ. Շար։

ԱՆՁՈՒՑԱՆԵԼ ԸՆԴ ԹԻՒ. թուեւլ՝ի հա. մար արկանել. հանգէս առնել. *Դաւթի... անցուցանել ընդ թիւ զժողովուրդն. կի։ բր. ել։

Որպէս և եբէ. է. 3դ. ծագ. *Անցու. ցից զձեզ ընդ ցպով իմով. և մուծից զձեզ ընդ թիւով ուխտի իմոյ »։ իբր մի առ մի զննել հովուի։

ԱՆՁՈՒՑԱՆՔ. գ. Ի ՀԻՆ ԲԱ. մեկնի, փաթաթանք. (թերևս որպես ոմն. պա. ղերգող օրոցի)։

ԱՆՁՈՒՑՈՂԱԲԱՐ. ս. Διαπορθμευτικῶς. Quasi portator. Իբր անցուցանօղ. միջնորդաբար. *Ամենայն քահանայապետս անցուցողաբար ղեւծասէրն առ ինքն մատուցեալ. Դիտ. ելից։

ԱՆՁՈՒՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διαπορθμευτικός. Traducens, diffundens. Որ ունի զկարողութիւն անցուցանելոյ. փոխանցօղ. փոխանցողական. *Առ ի լուսաւորութիւն՝ անցուցողական ունակութիւնն անպատեհութիւնք։ Խառն ի սպիտակ և ի սևոյ՝ անցուցողականիս զօրութիւնն չակղպականութիւն (չայանէ). Դիտ. երի։

ԱՆՁՈՓՈԽԹԻՒՆ. գ. Հեռի լինելն ի ցոփութենէ. պարկեշտութիւն. ժուժկալութիւն. զգաստութիւն. *Հեզութիւն, և անցոփուն հոգւոյ. Սիոն։

ԱՆՁՔ, ցից. Տ. ԱՆՁ, անց։

ԱՆՓԱԽՈՒՍՏ. ա. Ἀφευκτος. Inevitabilis. որ և ԱՆՓԱԽԶԵԼԻ. Անխուսափելի. անզերծ. յորմէ ոչ լինի խորշել. փախչել. *Անփախուստ որոգայթ, կամ ձմեռն, կիմ սպառնալիք, բան. լՀբ. ոդ։ եբէ. ֆեր։ Ածէ։ Ա՞ տր. ՀԻ։ իսկ Իմ. ծԷ. 9. *Անուրեք զանփախուստ օգ »», լսմ՝ ոչ ուրեք փախչելի յերեսաց օգոյն։

ԱՆՓԱԽՈՒՍ. Որ ոչն փախչի. անկորուստ. *Անփախուստ գանձ, կամ փրկութիւն. Իփն. ծբ։ Իր ընդ եվբ։

ԱՆՓԱԽԶԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նչ. *Անփախչելի որոգայթ, կիմ վախճան, Ճանապարչ, յանդիմանութիւն. Նտ. ԸՀ. ՀԸ. ՀՀ։ *Անփախչելի գաւաստան, իրաւունք։ Անփախչելից հայհոյութիւնց պատասուր. Բր. Հդ։ կի։ բղ. գանչ։ *Անփախչելի գերհնին անուանք. լգի։ *Ընդ անփախչելի կապանօք. Ճ. Ա։

ԱՆՓԱԽՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձհարբելն փախչել. արգելուն, անելը. *Փախչել լծուլացուցանէ՝ փակելով զփախուստն յանփախուսութիւն. Փիլ. յոէ։

ԱՆՓԱԿ. ա. Ոչ փակեալ. բաց. անարգել. անխափան. լիոյծ. ալբի, ռերպեռ. *Անփակ բերանով զնասի վարդապետութիւնն՝ ի սիրտս սերմանեալ. Ագաթ։ *Անփակ բերանով և՝ ի նա ձգեաց զբանս ամբաստանութիւնն. Իփն։ *Ցանփակ լեզուացն, և յանգուռն բերանոյն. Գբ. Հբ։ *Անփակ փափագմամբ միշտ համբուրեցեալ։ Իբր զնաց անփակ պտուղն ընդ ամենայն արատ. ծածս հեռանեալ լցին. Նտ. ղԷ. Ե ա ա ։ *Որ զօրացեալ քան հոգեպէս՝ անփակ արագ հրնչեալ. Գնչ։

Իբր Անփակելի. անպարագրելի. *Անփակին և անբովանդակին երկնի և երկրի. Թէոդոր. իոա ։

ԱՆՓԱԿ ԳԻՐ. Ցճա զատառն ի. որ և անուն ալ՝ Որ էն. ըստ երբ. էհովահ, կամ Եոա. *Որ անփակ գրով հաստատեալ քարտեզ. Շար։ *Անփակ գրովքզծծ սահն, Թէ քահանայապետին մատանեղն ձեծ անուն էր գրած, այնիւ կնքեաց (զգերիվմանն յեի), և հաստատեաց՝ Թէ ձեծ է. Վա. նոյ. հղ։ *Եբ մատանեաւ էին (կամ՝ վերհին) կնքեկին՝ գրելով անփակ զանպարտագրելին. Գնչ։ Որպէս և զկնի ասի. *Իսկան մատանեաւ կնքեալ »։

ԱՆՓԱԿԵԼԻ. Տ. ԱՆՓԱԿ. *Ջգուռն մսիչ յուսոյն անփակելի պահեցեալ։ Ցաւգեալ մնայ (հաւատքն) անվթար և անփակելի. Նտ. ծա։ *Անկնէն, ուր կամ՝ հնչէ, զանփակելին և զանըմբռնելին ասէ. Ոպ. յհ. ա. 25։

ԱՆՓԱՂԱՁՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազնիւն փաղաքուշ և քծնող. անկեղծուն. *Երևեցուցանէ անպաճոյճ բարքն զհնչմաքոտոն. Լթի պարզութիւն, զանողոքուն և զանփաղաքշութիւն. յորոց զընդդէմսն փաղաքուշք և ողբասաք և կախարդք հնարին վարել. Փիլ. լԻ։

ԱՆՓԱՁԻ. ա. (ԵԹԷ չկայ յատուկ ա նուն ան եղոյ,) կամ Ե Ամայի, և կամ Անկոխ, անհետ. ի պ. ֆայ, ոսք. կամ յն. աφοιος, անճանապարհ. իբր ոսկ. ամպամբրէ. իզնիկ, ամբա. *Դիպեցաւ ի տեղի անփայի յեզր գետոյ ուրեմն. Վբ։ հղ. Ը։

ԱՆՓԱՁՏ. ա. որ և Ἀξυλος. Ligni expers. Ուր չկայցէ փայտ. առանց փայտի կերտեալ. առանց փայտակերտի. օգտանօգուտ. *Դուռն անփայտ. ՃՃ։ *Դոմեռհանոս զանփայտակերտ մեհենին կազմեաց. Եսա. իբ. Ը։ յն. զանփայտ։

ԱՆՓԱՊ. ա. Որ ոչ լինի փապար առնել. անգծելի. անքան. անքայքայելի. Նմանութիւք խոտասկրտ. անողոքելի. *Ջմէ՞ անփապ լինիք զնմանէ պատճառադրութիւն. Թէոդոր. Ժայրագ։ *Անփապ. անքան. Հին Եա ։

ԱՆՓԱՊԵԼԻ. Նոյն ընդ վ. *Խոտանայ երկրային մարմինս՝ի ներքոյ ջուրցն, և լինի անփապելի և անպայթելի. Շիր։

ԱՆՓԱՌ. ի, լց. ա. *Ἀδοξος. Inglorius, ignobilis. Որ չունի փառս ինչ. անփառունակ. անփառաւոր. անշուք. խոնարհ. նուաստ. նամբուկ, պիղծէի, հագիր. *Ոչինչ օգուտ է փառք անփառի. Վբ. ԺԱ. յ։ *Զանփառն և զանկատարն... միայեակ ընդ անփառիս և անկատարիս. Խոսբովիչ։ *Անփառ, աղքատ յաղքատաց. Բր. հայեծց։ *Ոչ զփառաւորն, և ոչ զանփառն. Ոպ. մ. ՀՀ. 5։ *Ոչ ոք կարէ Հոխմանալ առանց անփառիչ. Մխ. ասոա։ *Ոմանք անփառք և աներևելիք գոլով. Աեր. պոէի։ *Աներևոյթք, անփառք, Նուաստք. փիլ. նԻ. Է։ *Առ խոնարհսն ելն և աղքատսն, և անփառն լինելոյ։ Ապա՛ս խոնարհ և անփառ երևեցաւ. Սիա. Ես։ *Ըստ մարմնապգեսութեանն անշուք և անփառ յերկրի շրջելոյն. Վահր. յայոխ։

Եբ Ջրկեալ՝ի փառաց, կամ՝ի պատկաց. *Մնան՝ի աւդի ինչ՝ անվտանգ՝ի սատանայէ, և անփառս յայ. ԼՀբ. պոէփ։

ԱՆՓԱՌԱԲԱՐ. ս. Ἀδόξως. Inglorie. Նուաստութեամբ և նուաստակերպ. *Ի քէզ եհաւորեալ քանին ոչ անփառաբար խոնարհութիւն. ՃՃ։

ԱՆՓԱՌԱԳՈՑՆ. ա. Նուաստագոյն. *Ջանփառագոյնս՝ի կացուրդսն. Պիտ։

ԱՆՓԱՌԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՓԱՌ. *Անփառական փաղփուսին. Մփ. Ք։

ԱՆՓԱՌԱՒԱՐ, սկրի, բաց. ա. Ἀφλόϐοξος. Minime gloriae cupidus. Որ չէ փառասէր, կամ խորչի՝ի փառաց. խոնարհ. *Եբ գու տես զաբեաւորանքին զանփառասէրս միտն. Շ. Ֆպ։ *Փոխանակ կամ ոչ փափաքող. Նոյն ընդ վ. Ἀφιλοδοξος.

նոցա կացուցանէր զանարծաթասէրսն և զանփառասէրսն. Վբ. ոա։

ԱՆՓԱՌԱՅԻ. Ձ Տ. ԱՆՓԱՌ. *Եղիք Անփառասէր՝ յակ առ՝ի մարդկանէ վայելչաբար անփառացէք՝ յաղագս չրջապատեալ սփածմանն. Ոպ. յհ. ՀԸ. 34։ *Թոդոբ անփառասերս։ Մի՛ գուցէ անփառասեր դարձցիս անդրէն. Պփ. ա, ղէ։ *Խակտոյն և տիրագոյն է խնաստուն աղքատն քան զանգամ մեծատունն, անփառասերն քան զփառասերն. Փիլ. լԻ։

ԱՆՓԱՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. Ἀλοξία. *Ջինչ գործեցիք, ի փառս ոյ արասջիք. դուք աւադիկ հայհոյութիւն և անփառասերութիւն գործէք զինչ գործէքդ. Ոպ. իոչ։

ԱՆՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδοξία. Ignominia, dedecus, vilitas. Պակասութիւն փառաց. անչքութիւն. անպատուութիւն. անարգութիւն. նուաստութիւն. խոնարհութիւն. ալՀՓԷՔ, հաֆգէն. *Ելեալ աղքատութիւն և անփառութիւն, մեծութիւն և փառք զհետ մնանեն։ Ի փառասիրութէ Թևակոխեն յանփառութիւն. փիլ. լԻ. Ե ել։ *Դարձոյց նե զփառս յանփառութիւն։ Մնափառութէն (ընդդէմ գնէլ) զանփառութիւն. ՅՀՔ. Ե. ԼՀ։ *Անփառութիւն նորա՝ մեղ փառք. ԱՀ. ա։ *Տուեալ ամս փառս և բարձրութիւն՝ լուծուին է մարմնոյ անփառութիւն. կի։ բղ. գանչ։ *Նախ քան զնահանն մեռանելն՝ անփառութիւք յաթոռոյն՝ի վայր հործանեալ. Խոբ. Ք. 68։ *Ոմն խորհեալ երկնչել, զի մի անկչի յանփառութիւն ինչ. Նէա. բԻ։ *Լի է անփառութիւն. զի ցանկալ փառաց անփառութիւն է. և փառք Ճշմարիտ՝ որ զփառս արհամարհէ. Ոպ. յհ. ա. 2։ *Սկիզբն անփառութիւն՝ պահպանութիւն բերանոյ, և անպատուութիւն սիրտ ղութիւն. կլՀոփ։

ԱՆՓԱՌՈՒՆԱԿ, ի, աց. Տ. ԱՆՓԱՌ. *Անփառունակ և սգաւոր լիներ նախատեղծին անձն. Մոմբր։ *Որ անփառունակն էր նախատեղծին յանցաւորըն։ Նա յանձնառ փառան վայելէ, և մեք անփառունակ զառածանիմք. Սոփ. ա. պ. Ք. Ե ֆԲ։ *Ամենայն ուրեք զանձնէանն և զանփառունակն ընտրէր (կենցաղ)։ Ի ուղղական սկսեալ հասակէն. Եղոյց զանփառունակն լինել քան զամբնայն որդիս մարդկան. Սիա. յեասյ։ Ե Գէ. Ես։

ԱՆՓԱՍ. ա. Անպատճառ, այսինքն որ ոչն ե պատճառ կամ առիթ. անքաժ. անքաղայ. *Աջոտքին ե անփաստ չարուքն և չարեաց. փիլ. լԻ։

ԱՆՓԱՐԱՏԵԼԻ. ա. Որ ոչն փարատի. զոր գժուարին է՝ի բաց առնել. անբուժելի. *Անփարատելի մեղ, կիմ տուգ. ողբք, քուրմ. ԲԵՆԻ։ Վբ. ոա։ Ոպիթոբ։ Մոփ. իԸ։ *Ցոյժ յանփարատելին պաշարել ցաւոգին տրամուքն. Պիտ։

ԱՆՓԱՐԵԼԻ. ա. Ոչ փարելի. խորչելի. որում ոք ոչ առնէ սէր և պատիւ, կամ չքաղ աղաչանաց նորա. *Անկեալ Թագաւորեցոյց յերկրի, և անփարելի և անմխիթարելի զնս ցեղից մերձաւորաց. Բր. գոհ։

ԱՆՓԱՓԱԳ, կիմ ԱՆՓԱՓԱՔ. ա. Որ ոչն փափաքէ. անյօժար. անիմոյթ. *Անփափաք են նոքա միայն, որք ոչ զՀաշակին առին. ԼՀբ. ոդ։ *Ճշմարիտ փառացդ անփափագ. Սիա. ոդ։ *Դատապարտեալքդ զնոսա վասն անփափագ լինելոյն. Գբ. Նբ։

ԱՆՓԱՓԱԳԵԼԻ. ա. Ոչ փափաքելի. կիմ ոչ փափաքող. Նոյն ընդ վ. Ἀνεπιθύμητος.

Inamabilis, կամ ab amore alienus. *Որ՝վ ոք այնպիսի գեղեցկութեամբ անփափագելի լինի։ Որ։ տիպ։

Անփեղթ կամ Ի· Իգ. Արկղաձիլ· Ելց պոլ։ *Վարեալիք զգեստս կաշիք (կամ ջուխք) անփեղթիւք։ ճ· Ա։

Անփիւն, կամ Անփիւնն· փ· Թուխ յն· անաղճամ· որ է վերբերեալն, և կանգնեալ ինչ· որպէս յայղձանակ։ Վարի որպէս խաչ, զոր կրեն եպիսկոպոսն՝ ի ձեռին։ *Զգեհառատարոյ քահանայապետին, և ան փիւնն՝ որ՝ի ձեռին։ Ի ձեռին ունեալ զանփիւնն։ Նշանն յայղձութեանն՝ որ կոչի ըստ մերոյս լեզուի կնիք, և ըստ հերայեցացն անփիւն, զոր ունի քահանայապետն՝ ի ձեռին իւրում։ Մագրութեամբ ցուպ՝ ի ձեռինն անփիւն յիշատակ չարչարանաց· ճ· թ։ Ցծնած։(եմեն գրեցցի զտէր, ըստ ասացս· և երբ՝ զսկիս· ապ· ֆիոսոպս, է յայղձանակ մագրի)։

Անփըւթեր· ա· Որ չքնարէ փուչս· *Անփչաքեր, և յայլոց յոգնատակս ներգեց և յարմատոց հեղգեալ· Մագ· կէ։

Անփըրելի· ա· Որ ոչն փչելի· անխոցաւակելի։ *Թևպատ և անփչրելի էր, վասն սիրոյ քո փչրեցաս, և զքեզ անփչրելի ածումքեն յինքն յաքեաց· Նփղ· հայր գէ։ *Սա՝ ի խաչին վասն մեր՝ անփչրելի տակերզ զ՝ի խաչին ձեաց· Խոսք· պգրգ։

Անփիթ· ա· Որ չունի զփոխ ինչ· ո· գրոցի· հոգեթ· *(երկինք) մտոքին անփոխեթ· Ընէ։

Անփիխ· ա· Որ ոչ փոխի· անփոփոխ· անչեղլի· հաստատատուն· ոչ լինփոխութ· պեյիչիդ, ինգոիւ ոլմագ· *Ինփոխ, և անվախճան օրինաց· Մծբ· ծիէ։ *Ջիս փոփոխել ոչխմ՝ ի քարին, զի մի անփոխ մատնեիմ չարին (կամ ահաբեկին)· ՁՏ ուղէ։ *Ցատնալ զանփոխն և պհաստատուն· Սկաս· ոզ։ *Ցատուկ, որ է անփոխ, մաքրգոյս է, ծիծաղելի· առյնպես և ամենայն կենդանեաց բնութեամբ անփոխ, որ է յատուկ· որպէս հաճելի չանց է, և վընջելի է ձիոց· եբէ։

Անփոխարհոյն· ա· տ·՝Ανεκροιττήτως. Non discedens. Առանց փոխելոյ զբուն ինք, զնախաբեմն կամ զմիձակ կամ՝ զանկի· *Մ՝ ևանեալ տրոյն, և բռնազանալ միաբար, և ի ազգանալ՝ ի միոյն անփոխանալապես· Դիմ· ածայ։

Անփոխարհոյն· ա· տ·՝Ανεκφοίτητος. Non egredions. Որոյ բուն կամ խախութեին ընական է անփոփոխելի· որ ոչ՝ի դուրս ելանէ քան զքնիկ վնաս իւր· *Անդիանալ ոյ զինուորութեան Քրիստոսի զանփոխարուն գերազանցեալ տրոյութեամբ։ Ոչինչ են նրանաման միայն ալ և յետ միոյն անփոխարուն և միմիայն որոշեալնն։ Անփոխարուն մնան՝ ի նոյնութեանն։ Եւ ինքն ամենայնի պատճառն առ՝ ի յամենեսեան ինքն ինքնին՝ անփոխարուն՝ ի յինքենէ։ Դիմ· ածայ։

Անփոխագոյն· տ· Անփոխագոյն։ Ը· հրեչ։

Անփոխագոյնութիւն· փ· Իգոր Անփոփոխութ· *Նա ինքն և վաստկինն էութեան միահամուռ ունի և պահէ առ անփոփոխութեամբ և անփոխագործութեամբ· Մագ· ՝ի տիպ։

Անփոխադիր· ա· է } տ· Անփոխադրական· } Դրնէր· *Անփոխագիր զմերս ևնեձգրեալ ընութիւն· Նոր· ծ։ *Կաւակ անփոխադրական· Թվի· դոչ։

Անփոխադրութիւն· տ· Առանց փոխադրութեան· անփոփոխապես· անչեղապես· անշարժ· *Վասն մեր անփոխագրապես՝ չարչարեալ եղև մարգ· Ը· ա· պեգ· ծէ։ *Ապաղաքիք և անփոխագրապես ձեծ չարաբանս եկ և պահպանէս զնոսա· Մագ· ՝ի տիպ։

Անփոխադրելի, լ·ոյ· լեաց· ա· Ἀμετάθετος, ἀμετάβολος, ἀναξάλλακτος. Immutabilis, invariabilis, integer servatus. Որում չէ մարթ փոխագրել· անփոխանելի· անչեղլի· և Աստուածային· անշարժ· հաստատուն։ *Ցարակայեն և անփոխագրելոյն նոցա տեսութենէն։ Անփոխագրելի և անշրթոմ սերտութեամբ։ Դիմ· եէ։ Ե ածայ։ *Ի խորհուրդս անփոխագրելիս· Մագ· ՝ի տիպ։ *Որպէս հրոյ է ջերմացանելն· քանզի անփոխագրելի է այս· Նիս· բն· ֆ։ *Ցանկութեի առ ած հաճոյութեամբ հաստատուն և անփոխագրելի· Բրս· հյ։ *Անփոխագրելի սահման, կամ կամք· հարատութեամբ։ Ցհնոյնս անփոխագրելեաս։ Ցպաղ լինի էութենէն անփոխագրելի, ևն· Նաբ։ *Անփոխագրելի բանք· Որ՝ի լրաս· *Ի հօրն բնութեամբ անքաւծանելի է և անփոխագրելի· Սարգ· ա· յհ· ֆ։

Անփոխական, ի, ից· Տ· Անփոխ· *Եւ անդ անհնարին քաղաք վերին, անփոխական ուրախալին· Ցա ուրէ։

Անփոխակոր· ա· Ἀμεταπτωτος. (ոյ չանկանի՝ ի մի կողմն.) Lapsus expers, immutabilis. Որ ոչ փոխի և ոչ կորնչի կամ կործանի· անչեզքրչելի· (գրի և Անփոխակործ)· *Պահելով (ևյ զվերինս) անպայմանելիս և անփոխակործս (կամ անփոխագործս)։ Անփոխակործ՝ի հակառակն։ Անփոխակործ նոյնութեամբ։ Անփոխակործ հաստատութեամբ։ Ի նմանէ և զանփոխակործն գոլն ունին· Դիմ· էբէ։ Ե ածայ։

Անփոխակցութիւն· փ· տ՝ Ἀμετάστατον. Immutabilitas. Իբր Անփոփոխութեամբ· *Ըստ անփոխակցութեամբ գոլոյն նորա յինքենէն ամենայն իրաց· Դիմ· ածայ։

Անփոխահաւանաց· ա· Ἀμετάπιστος. Qui in aliam sententiam traduci non potest. Անփոփոխ և անմիկնելի՝ ի հաստատոց, և՝ի ծանուցեալ ճշմարտութեան· *Անփոխահաստատ նոյնութեամբ զպարզն գիտութեան ճշմարտութեամբ ունելով· Դիմ· ածայ։

Անփոխան, ի, ից· ա· Որոյ չնչ փոխան· անփոխանորդելի· անփոխանակելի· անգին· *Եւ ոչ փոխան անփոխանին՝ և տու ըզպէր անգատորին· Ցա ուրէ։

Անփոխանանկելի· Նոյն ընդ վ· ճճ։

Անփոխանմանն· ա· տ·՝Απαραλλακτος, ον. Non differens, immutabilis. Ոչ փոխատ յատուկին նմանութեամբ· անայլայլելի օրինակաւ· *Հաստատար և անփոխանմանն յերդանակաւ· Մագ· վաց· *Ի յատակութեան անփոխանմանն կալով· Անփոխանմանն գիտելով և գծագրելով զքո՝ ըստ մեզ ճշմարտութեամբ մտոքգացեալ· Դիմ· եէբէ։ *Գաւակեր է անփոխանմանն ծնողին էութեան՝ ի հօր առաւելիչ վասն էութեան անփոխանման գոլոյն· Կիւրղ· գանչ։

Անփոխանորդելի· ա· *Ձեւագոյ։ Successore carens, jugis, perpetuus. Որ չնչ փոխանորդ կամ յաջորդ· անյաջորդելի· անփոխոս· յատարժականն· *Լոյս անփոխանորդելի· Աճոբ· Նոր ինչ։ *Փառք կամ բարձրութեան անփոխանորդելի· Նոր· խս· Ե չէ։ *Անփոխանորդելի թագաւոր· Սկաս· յոբ։ *Ջօրութեամբ հզօրք, պետութեամբ անփոխանորդելիք· Ոսկ· հոմիէբ։

Եւ Անփոխարձնելի· անվճարելի· *Ջայս աւնոյն անփոխանորդելի պարգեւականի ձեռս ընկալաք· Նոր· կոս։

Անփոխամբար· ա· Ἀμεταχίνητος. Qui nequit transmoveri, immotus, immutabilis. Որ ոչ փոխի չարժմանէ· անփոփոխ· անշարժ· *Անփոխաշարժ յարատկայութեամբ և սերտութեամբ· Դիմ· ածայ· ՝ի։

Անփոխամբարժութիւն· փ· տ՝ Ἀμεταχίνητον. Non posse transmoveri. Անփոփոխութեի· անշարժութեի· *Ըստ անփոխաշարժութեանն նորա, և բոլորովին անշարժութեի· Դիմ· ածայ· ՝ի։

Անփոխամբարձ· } տ·՝Ἀμεταβόλως.
Անփոխամբարձպէս· } Sine mutatione. Առանց փոխատրելոյ· անփոփոխապէս· անչեղապես· *Ինքն յն առ մեզ անփոխամբարձպէս եկեալ· Դիմ· էբէ։ *Ըստ յատկութեանն և՝ի ներգործութեան մնացին անփոխամբարձպէս· Ման· առ փբ· փղ։ *Անփոխամբարձպէս, քանզի մնաց և որ ինչ էրն միշտ։ Անփոխամբարձպէս (կամ անփոխադրապէս) ասէ զնա լինել ըստ մեզ· ոչ նոյն բնութեի զայսոսիկ, թէ և նոյն ինքն զերկուսին (ոմանք լրվ)· Մագ· ՝ի տիպ։

Անփոխամբարելի· ա· Որ ոչ փոխամբարի ընդ այլոսմ իմիք· անփոխադրելի· անփոխփոխ· *Անվճռպ նմանութեի, և անփոխամբարելի և նոյնօրինակ ունելով· Մագ· ՝ի տիպ։

Անփոխամրկաբար· տ· Առանց փոխամրկանն կամ լեղանն· *Անփոխամրկաբար մնրմնացեալ· ճճ։ *Մնրմնացեալ որդին՝ի մարիամայ անձառապէս և անփոխամրկաբար· Խոսք· պգրգ։

Անփոխարկելի· ա· Որ ոչ փոխարկի· անփոփոխելի· *Գաշտան առ ած՝ կարծր և անփոխարկելի· Նոր· ծա։

Անփոխելամբար· տ· Առանց փոխամբ լինելոյ· անյետզապես· *Կրեցեր յորովայնի անփոխելամբար (կամ անփոխելապէս)· ճճ։

Անփոխելի· ա· Անփոխ· անփոփոխելի· *Կանոն անփոխելի· Նոր· փանի էլէ։ *Գաւակերզ հօր անփոխելի· ԺՏ։

Անփոխորոշ· ա· Ἀμεταχώρητος. Non secedens. Որ ոչ փոխի և չորոշի այլուր· անմիկնելի· անփոխագրելի· *Ջհամամասութեան իւրաքանչիւր ուրոյք՝ անփոխակործս՝ի հակառակն, և անփոխորոշս հաստատուն՝ի· Դիմ· ածայ։

Անփոխութիւն· Տ· Անփոփոխութիւն· *Ցնա զքնա ածումն անփոխութեի· Մագ· ՝ի տիպ։

Անփոցթ· ա· Ἀμελής. Qui curam non gerit, negligens. Չունոզ զհոգի· անհոգ· համչխիչ, ինմալ էգիչ· *Ոչ իրրև զանփոյթ և զանպիտան կանայս· Փորպ։

Եւ Ամելής. Qui negligitur, cujus cura non geritur. Ոչ հոգացեալ, անխնամ· զորմէ չառնեն զհոգի· Ինէր՝ ինմալ օլուհնաց ինիչմանըդ· *Հանգերձք անփոյթ· Աբիւզ· առաք· *Ելից արկ՝ի յամենէնս նորա զանփոյթ մեծ իսս· Եփր· համաբ։

Անփոցթ առնել· Ἀμελάω. Curae non habeo, supersedeo, negligo, contemno. Անառս առնել· զանց առնել· փոյթ չառնել· և Անփուքմամբեան առնել· յամբառնալ· հեզգանալ ասրհամարհել· լիճոլ, հոգբ լբլալ· իհմալ ըչի էնիչ, խօրլամաք, պագհամագ· *Անփոյթ առնել զնեն· ըզնոցանէ, զերբառնց, զընորհաց· Եբէյ· ի· 17։ լ· 3։ իմ· ֆ· 10։ ա· գիմ· ի· 14։ *Անփոյթ առնել զքաչխումեն և զպարի մի չառաւակաց, կամ զքոյոլեն խրատու, կամ այսպիսի գիտութեն· Խոս։ *Անփոյթ առնել առանգիչն, կամ ծանուանցն, կամ այսմիկ, կամ հրամանին, կամ՝ի խորհուրդ· ՁՏ։ ՁԿ· իմ· ոթ· ՁԿ· լե· լ յե· կեր· Ե ոչ։ *Անփոյթ առնելք զքաղաքն· Սարգ·

ա. պ. ը: *Անփոյթ արար ի նմանէ. Եփր. Ել: *Ոչ անփոյթ արար զու-մանոն. Սէբէր. ծ: *Եւ ոչ զմարգկայինն առնէ անփոյթ. Սահմ. Ի: *Անփոյթ առնել զհանգիստ, զայս, զմեզ, զանձին կորուսա, զքաղցածսն ինչ, զի ոք յոչխարացն. ՁԿ. խմ. ապ: ՁԿ. ին: Խոսր: Նար. Խլ: Սէփ. ա. պ. ը: *Անփոյթ զքոյգ առնել զյօժարութեի. Նահաց. յ-ըէ: *Վասն եկեսցեաց մի անփոյթ ա-րասցին. Նիս. Ընդդ: *Եւ ի գոլոյն ած ոչ անփոյթ արարեալ. քանզի եկաց ինաց այսպէս բռլոյիցս աէր. Պարապմ. լ:

Անփոյթ լինել. որպէս կր. վերնոյն. Ցանհոգս կամ անխնամ Թողեալ լինել. և Չլինել փութոյ. իհմալ օլօանմաց ընդդ օլօանմագ. *(Քարեղէն պատկերքն) անփոյթք եղեալք տգեղանան. Ագաթ: *Փոքր ինչ և ի մէնչ յաւելեալ անփոյթ եղելոյն ի նոցունչ բանի. Ճ. Ղպ: *Խնդրելով զօդնութեի՝ անփոյթ լինի. Լիթ. պղ: *Անփոյթ եղև. նոցա զերացն ցց. այսինքն չեղև փոյթ. Վրդ. պմմ:

Անփոյթանալ, ի, ացս. ա. Որ անփոյթ առնէ. *Չչինոցաց աշխարհի, և զնոյն անփոյթանալոցս՝ իւրաքանչիւրոց բարուց. Աբծր. յ-ըէ:

Անփոյթութիւն. ց. Անփութութիւն. Ἀμέλεια, ὑπεροχία. Incuria, negligentia, despectus. *Չէք ինչ յարարատ ծոց՝ որ յանփոյթութեէ առանց աեսչու-թեէ կայցէ. Վ. Եղծր. է: *Կարևորքն յանփոյ-թութեէ են, և չպիտոյքն՝ ի բազում խնա-մակալութեէ: Ցուսանէր զընչից անփոյ-թութիւն: Անտի եկեսցուք յընչից անփոյ-թութեէ. Ոսկ. մ. ֆ. 6: Ն Եփր. իէ: *Հօ-տին հոգաբարձութեէ թերաաեսութեի և անփոյթութեի. Սարկ. փհ:

Անփոշիշ. ա. Որ չունի տեղի արդա-րանալոյ. անպատասխանի. պարտաւոր. բասրելի. (պրս. փոշիշ, անմեղադրելի. և էի-բուէլ, հարցափորձ.) *Իբրև այնպէս ան-փոշիշ իմն ի հայրապետէն ոստիկանն լի-ներ. ՁԿ. իի:

Անփորձ, ի, ից. ա. *Ապειρος. Imperitus, ignorans. Ἀπείρατος. Inexpertus, experimento carens. Որ չէ փորձ. կամ զփորձ առեալ. անհմուտ. անտեղեակ. ան գէտ. անվարժ. պէտագաւք, աՁէի. *Անփորձ եղով յաւաքմնութեէն: Ցանխորհրդոցն և յանփորձից: Օասր իրաց և անփորձի՝ ըզ-բոնն զՀարազատն և զընդ փորձ անցեալն. փիլ. *Անփորձ և անկիրթ մարդոյն. Եղիշ. է: *Նաւուղիլ՝ ոյծ ասեալ և լքեալ զօրէն որ անփորձ է ծովու. Բրս. յոգիի: *Տը-ղայական հասակն անփորձ է բարուց և չարի. Վրդն. ասեաց: *Անփորձ լինելով մեղի: Անփորձք պատրաստուեցէք: Ջան-փորձս ոմանս մալուից. Պիս: *Անփորձ ոնոք. ՁԿ. իի: *Ջայլս իրասեմ, և ես ինքն անփորձ եմ. Նար. Հա: *Անփորձ գը-տեալ իշխանական կարգին: Ոչ եւք ան-փորձ յայսպիսի ճձագործակ տնօրինու-թեց. Լիթ. պտրփ: *Ցանփորձից ոք անկոց հալցանէ զնոնեն. Մխ. ասել: *Ալիցէ ումեք տիմարաց և անփորձից. Նիս. ևալմ. իէ: *Անփորձին և տկարաց: Ան-փորձ էր ի խորգաիւրեէ Թշնամւոյն. Վրփ Հդ. ֆա. Ն ը: *Մի զնս փորձեր, տէր, ընդ եմին, զանփորձ բարեաց ամենայնին. զփորձեալս ի չարն, և ոչ բարին, և զան-հաւքեր անձն ի փորձին. ՁԿ տրդէ:

Անփորձ. Ἀδόκιμος, ἄκριτος. Improbatus, reprobus, rejectaneus, indiscretus, inconsideratus Ո՛չ փորձեալ հրով, կամ այլովք փորձիւք. ոչ գտեալ փորձ և ըն-տիր. չընտրելի. անպիտան. խոտան. գաղ օլօանմագ, հէպոէպէն ինչիմիւ. *Փորձ տես զանփորձ արծաթոյ: Ածաթ ձեր ան-փորձ. Աաւ. իէ. Հ: Ես. ա. 22: *Մատ-նեաց յանփորձ միտս, և յախտս անար-գութեէ. Կիրղ. գանի: *Ի միտս անփորձս. Ոսկ. էդէս: *Ելրիկամունքս անփորձ. Նար. Ծէ: *Որոց սկիզբն անփորձ, և ամենայնի՝ ի բաց ընկենուլի: Անփորձ և աննշանաւոր մա-հու վճարեսցէ զկեանս. ՁՁ: *Ցանփորձ և յաղթիարբ բարս: Անփորձք և անարգք. փիլ. իմաստ:

Անփորձ. Ἀπείρατος, ἄψαυστος, ἀδῶος. Intentatus, illibatus, expers, indemnis. ἄχραντος, intactus. Ո՛չ փորձեալ ի չա-րէ. անփորձելի. անապատելի, ազատ, ան-կտրդ. անմերձ. անարատ. մաքուր. ան-շաղախ. կոյս և առաքինի. *Աճ անփորձ է չարեաց (կամ՝ ի չարեաց. յն. չարայ.) ՅԻ. ա. 13: *Անփորձ մշակն քոյ. Ճ. Բ: *Որ ամենևին անփորձ ես՝ ի չարեաց: Ան-փորձ յանցանաց. Նար. ԼՁ. Ն խլ: *Նա միայն գասւ անփորձ՝ ի չարէն, և հաճոյ ած. Լիթ. սպխ: *Երկիր ծարաւուտ զկոյսն կոչէ, որ անվսրձ էր ամուսնուէն խառնից. Ոսկ. էս: *Առ զմարմին յանփորձ կուսէն. Եւիւ. Ք: *Հարսն անփորձ. Շար: *Ան-փորձ են յասնէ: Ցանփորձ ամուսնութեէ ծնօղս զէմմանուէլն. ՁՁ: *Պատկ ընտրու-թեէ՝ անփորձ գովուեն ցց. իրր անսպիտաւ, կամ չև տեսեալ, անլուր. Նար. խոս: *Ան-փորձ բարեաց (այսինքն անմանն ի բա-րեաց). Յ տրդէ: *Եւ երևիս որպէս գյոգն՝ անփորձգ (այսինքն չև փորձեալ ի գիւղ), և յետ փորձանացն՝ արդար. Լիթ. սղ:

Անփորձ. Որ ոչն փորձէ զանձն իւր, կամ չքննէ զխորհուրդ. ևն. *Որ անփորձ և անձեռ անձամբ ուտէ և ըմպէ, պարտա-կան լինի արեանն քրի. Եփր. պխ: *Մեր-չնեաց՝ ի սոյն անփորձ խորհրդով: Որպէս զանփորձ գատապարտիմ. Լիթ. պփգ:

Անփորձ. ն. Առանց փորձանաց կամ փորձուէ. անվտանգ. *Որ զչափ սաւրն անփորձ անցուցանել զմեզ սրժանի արա-րեր. ՁՀ:

Անփորձաբար. մ. Ἀπείρως. Imperite. Իբրև անփորձ. ագիտաբար. առանց քըն-նաւէ. մեր ի վերոյ. *Բերելով տարացոյց անփորձաբար. ՁԿ. խմ. ապ: *Անփորձա-բար յասպարիզին հլեալ. Սիսոս. լիթ: *Խը-նամ սուանել ոչ անփորձաբար, այլ հոգա-ծուքն. Բրս. Հդ: *Անփորձաբար քննութեք համարելով զչէմարտուէնն սատւէ. Պիպ:

Անփորձաբերձ կամ Անփորձա-բեր. ա. Ի վեր քան զամենայն փորձ. կամ որ ոչ բերի ընդ փորձիս. *Սակաւ և կամ ոչնինչ գիտէ առաւէլ (քան) զընուէն զանփորձաբերձ (կամ զանփորձաբեր) մե-ծուէն. փիլ. լին. ֆ. 107:

Անփորձական. տ. Անփորձ ըստ ֆ նշ. *Ցանփորձականդ քոյ սրգանգի. Նար. խոս:

Անփորձաձնաղթ, ի, ից. ա. Ἀπειρόνικος. Imperitus victoriae. Անփորձ և անհմուտ յաղթելոյ. անկիրթ ի յաղթու-թեի. *Նմանեալ զբռնաւորականն զան-փորձայաղթն, և առ հեռիսն ի նոցանէն ստուերատարափիկ երեալ. Դիտն. ձծայ:

Անփորձապիս. տ. Անփորձաբար. *Անփորձապէս գատապարտեն. Մխ. ասել. ծէ:

Անփորձելի. ա. Ἀπείρατος. Qui tentari non potest. Զոր չէ մարթ կամ օրէն փորձել. *Դու զինքդ փորձես զան-փորձելին. Աֆոպ. ծֆ:

Անփորձութիւն. ք. Գոլն Անփորձ լսա ա նշ. Ἀπειρία, Imperitia, ignoran-tia, inexpertum esse. Անհմուտութիւն. տգիտուէի. աՁէիւթ, ՁահիւլԼի. *Օրինակ գինւոյ անփորձութեէն՝ նոյ. Բրս. պհ. ա: *Անփորձութէ բարւոյն յանցանել, և սխա-լանս կրել: Հարկ է անփորձութէ կատաւա-լուն՝ ի գահիցն վիժել. փիլ. այլաբ: *Ոք յանփորձութէ կամիցին խառնիլ ընդ չարիս որպէս ընդ բարիս. Բրս. հդ:

Եւ Ազատուէ՝ ի փորձանաց. *Ցորեամ՝ ի խազագուէն ոչ վայէլէ, և յանփորձուէ սխան. Լիթ. ապ:

Անփոյթալի. ա. Իբր Ձփութացօղ, կամ Լի անփութուէ. *Ծանուցեալ վէրեղ գուխս մեր, և զանփութալի ծուլութեիս. Վրփ հդ. իէ:

Անփութաբար. ա. Սիրոյ անհոգու-թեէ. գանդաղկոտ. յոյլ. ծոյլ. *Բայց թէ վարժողքն պղերգագոյնք և անփութա-սէրք էցին. Պիս:

Անփութութիւն. գ. որ գրի և Ան-փոյթութեէ. Ἀμέλεια. Incuria, negligentia. Անփոյթն լինել. չունելն զփոյթ. անհո-գութեի. յոյլութեի. ապաքեա կամ անուսս առ-նելն. հաճելնախվէի, իհմալէբփ. *Չեռանեալ լինի զեղկսուէ պղերգուէն, անփութութեէն. Աբէոպ. ասոպ: փիլ. փեսական. Ն լին: *Ծուլութէ անփութութեէ. Բրս. վեցօր. է. Ն հց. է: * Կարձեցուսր պատուիէ բանիւք անփութութէ. փոպ: *Եթէ բնաւին յան-փութութեի եղև. Մխ. ղպ: *Կամ թէ ի ոեառնէ եղև անփութութեէն. Եփր. ծաց:

*Վասն անփութուէ. Եփր. ասեաց:

Անփոխ, փոխ, ից. ա. Ἀσαπτος. Non obnoxius putredini, incorruptus. Որ ոչ փոխ. անփուէլի. կարծր. հրկարատւ. լիս-րեալ. *Փայտս անփոխուս. Եւ. իէ. Ա. ևն: *Ընդէ՞ր ի փայտից անփոխ տապա-նակն: Բնուէ անմարմինսն և խմանալեացն անփուս և անապական և աւղղ է. փիլ. եւ. Ն լին:

Անփոփ. Անփոփել. ց. Ատփոփ. ևն:

Անփոփոխ, ի, ից. ա. *Ἀτρεπτος, ἀμετάθετος, ἀμεταβολος. Immutabilis. Որ ոչ փոփոխի. անփոխ. անյեղլի. անայլայլելի. հաստատուն. անվրէպ. փէյէնէդ. Ի՛կպիւ օլմաչ. * Անփոփոխ են բարիքն: Լոյս ան-փոփոխ: Անփոփոխ կենաց: Ցանփոփոխ քաղաքին. Ագաթ: *Անփոփոխ Ձչմարտու-թեի. ՁՁա. է: * Անփոփոխ ներողուէթեի, կամ սիրոյ քո գթուէն: Պատահումն գու-նոյ, կի չար անփոփոխ. Նար: *Անփոփոխ Ձայնարձակուէն (հաւատ) ֆարպ:

Անփոփոխ. մ. իբր Ամեταβόλως, ἀτρέπτως. Immutabiliter. իբր Անփոփոխա-պէս. անյեղլի օրինակաւ. Նոյնպէս միշտ՝ որպէս յառաջն. * Սա հովուեսցէ զմեզ անփոփոխ. Նար. խլ: * Թող մտցեն մեզ ի մեր աւանդուէն ինալ անփոփոխ. Լիթ. ապէն:

Անփոփոխապիր. Անփոփոխաբեղ. Անփոփոխական. } Տէս Անփոփոխ. *Ἀτρεπτος. Immutabilis. *Անփոփոխագիր տեսակ ի յինքեան նկարեր. Նար. խլ: *Դասագրուէն և կայք յաւէտ. նականք և անփոփոխականք. Մ ապ. ի դէմն: *Որպէս բնութէն տեսուլն անփոփո-խական է, նմանապէս և տեսլքն որ ի նը-մանէ՝ անփոփոխական է. Աբփ. յն. ը:

Անփոփոխելի. լ-ոյ, լեաց. տ. Ան-

փոփոխ. Ἀμετάθετος, ἄτρεπτος. Immutabilis. *Երկու անփոփոխելի իրաքն. Եբր. է. 46: *Անփոփոխելի գոլով անփոփոխելի իցէ ի չարչարիլն՝ ած գոլով. Ամ. ֆ: *Ոչ՝ որ ինչ էրն՝ փոփոխեցաւ. վասն զի անփոփոխելի է. այլ որ ոչն էր՝ եառ. Աթաթ. յայն: *Անփոփոխելի կարդ, կամ գիտաւելի. Պիս: Սահմ. ծբ: *Բախտի և ճակատագրութեն և հարկի անփոփոխելոյ ըստնային ինչ վարկանէին. փիլ. նախերպ:

ԱՆՓՈՓՈԽԱՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμεταβλησία, τὸ ἄτρεπτον, ἀπαραλλαξία. Immutabilitas, constantia. Անփոփոխութիւն գոլ. անայլայլութիւն. անյեղութիւն. հաստատութիւն. և նշանակէ. *Զ յարատեւութենն կատարելոյն, և զբանին անփոփոխութենէ. Ամ. ֆ: *Անփոփոխուած կամաց, կամ բարեացն առելոյ. նոր. ծբ. ե խբ: *Չմիաւորութենն յայս առաքեր, և զանփոփոխութենէ հրամանացն (ընդ հոր): ի ձեռն ամենայնի ցուցանէ զանփոփոխութենէ էութենէն (ընդ հոր). Ոսի. յհ. ա. 38: բ. 23:

ԱՆՓՈՓՈԽՈՒՄՆ, խանս. Նոյն ընդ վ. * Իր խրատ անփոփոխմանն. ՅՃխ. է: * Յանփոփոխումն հոգւոյն հայեցացք: Անփոփոխմանս պատիկ ընդ մեզ ակնկալեցին. Բասլ. ֆ. 5:

ԱՆՓՏԵԼԻ, լ.ոյ, լեաց. տ. ԱՆՓՈՒՏ. *Անփոխելի ունելով բնութ. Երփն. Ֆիլ:

ԱՆՓՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνεφαία գոլ. *Յանփոտութենէ է ասելն. Գէ. էս: *Ի բնութենէ ունի զանփոտութին. Վ.Բրդ. ոչ: * Վճմ յազգս հաստատուն, և անշարժութեն, և անփոտութեն. Տծոխ:

ԱՆՓՐԿԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Զոր չէ մարթ փրկանաւորել, կամ փրկանք ազատել. և Անվերծանելի. *Իբրև զինաւոյսկար անփրկանաւոր: Անփրկանաւոր կորուստ: Իբր անփրկանաւոր ըմբռնեցեալս. Նոր. է. լ. կէ:

ԱՆՓՐԿԵԼԻ. ա. Զոր չէ մարթ փրկել կամ ձեռնարկել. որ չկարէ ազատիլ. * Անփրկելի մատնեալ: Անփրկելի մատնեցեալս. Նոր. իզ. կա:

Եւ ՓՐԿԵԼ չէ հնար ազատիլ. *Անփրկելի առնիքէ. Նոր. յէ:

ԱՆՓՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Չունելն ըզփքացումն. անկարծութենէ. *Ցնծս զնորս հեզութենն և անփքացութեն. Ոսի. գթ:

ԱՆՐԱԿ. ա. Ἀδιάλυτος, ἀδιάστατος, ἄτμητος. Indissolubilis, individuus, inseparabilis. Որ ոչ քակի. անլուծանելի. անբաժանելի. անհատ, և անընդհատ. ածէ. փոփոխել. տրէմել. ջնդիւմել. * Օձքէն չուրը. Չանակի անքակ. Եւ. ա. 21: * Ցանքակ միաւորուի յարմարեալ զհոգեհանականն ընդ խնամականին. Փիլ. նխ: բ: * Զանքաժին քնութին, և զանքակ թաւաւորութին. Սէբէր. ե. * Անքակ էին ի նմանէ. Ոսի. տթ: * Անքակ ինքնուէն. Ագաթ: * Անքակ ազօթիւք. ՅՃխ. ծա: * Ի ծածուկ ուներ զանքակ սէրն քոյ. Եղիշ. բ: * Ի փառաց անքակ. Նոր. իւ: * Անքակ միաբանութիւ. Փարպ:

ՅԱՔԱԿ. Ἀκαταβλητος. Non dejectus, non destructus. Անքակաւորք. անկործան. * Մինչդեռ չէն են եկեղեցիք, և անքակ առաջագոյ վիճակից. Եղիշ. է: * Անքակ տաղաւարք. Նոր. ասաք:

ԱՆՔԱԿ. ած. և } Ἀδιαλύτως. Indis-
ԱՆՔԱԿԱԲԱՐ. } solubiliter. Առանց քակելոյ և զատանելոյ. անլուծանելի օրինակաւ. անբաժանաբար. և Անյոդդոգ. հաստատաւն. * Անքակ մնալ՝ ի սէրն ոյ առ ած է: Անքակ կապեցաք ի Քրիստոս եւ եառնգան: Միշտ անքակ մնացեն ի վերին խնամառէն. ՅՃխ. * Անքակ ի նմանէ, և միաբան. Փարպ: * Ի նորայն սիրոյ անքակ մնալ. Խոռ: * Խառնեաց ընդ ածականն քնութեն իւր անքակ. Նոր. Ոսի. * Բանն ած ընդ ինքեան անքակապար զմեզն միաւորեաց. ՅՃխ. Երե: * Միաւորելով ընդ նմա անքակապար. Լսոռ. ընթերց: * Ոչ զերեւի մարդոյն լուծեալ, այլ անքակապար միայոցեալ ընդ ինքեան. Սարկ. Յարդել: * Փրկիչդ ոյժ զօրութենէ ոչ անքակապար. Զփռ. ին. Խլ:

ԱՆՔԱԿԱԳՈՅՆ. ած. Ամենևին անքակ. * Վասն անքակագոյն մարդկութեն յածծութենէ. . . ասէ որգի մարդոյ. կիւղ. չ:

ԱՆՔԱԿԱԿԱՆ. տ. ԱՆՔԱԿ. * Անքակ ժին և անքակական. Մաթ. է:

ԱՆՔԱԿԱՊԵՍ. տ. ԱՆՔԱԿԱԲԱՐ. * Անչփոթաբար և անքակապես միացեալ. Խոռվին:

ԱՆՔԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անքակ միաւորութենէ, կամ միաբանութենէ. սերտութենէ. անքաժանութենէ. անլուծանելեն գոլ. * Անքակութենէ արասցէ ի մի հաւատս: Խառնեցան անքակութենէ յածծուէն անդր. Ագաթ: * Զայս ուխտ եդեալ անքակութենէ ընդ մեզ: Անքակութենէ ունել զմիաբանութենէ: Հանեալ անկանի (այսինքն հիւսի սիրով) անքակութենէ ընդ զուգակցին. Եղիշ. է. ֆ. Նախ: * Անքակութենէ ընդ նմա բերելով յոխտս միաբանական սիրոյ. ՅԱ. իբ: * Անքակութենէ և միով բնութենէ փառաւորեալ. Նոր. խե:

ԱՆՔԱԿՏԵԼԻ. ա. Ἀκαταλυτος. Indissolubilis. Որ ոչ քակտի. անեղծ. անքակ. անլուծանելի. * Զանկարն ոչ մեռուցանէի, խակ զկարողութենն՝ բանաւորեալսն, անքակտելի առելով զմեզն նորա ի բնութենէ մարդկան. Ամ. ե: * Ի սէր միաւորիչ անքակտելի. Նոր. իզ: * Անքակտելի է միաբան՝ յորովայնէ միշտ յաւիտեան. Շ. խոռ:

ԱՆՔԱՀԱՆԱՑ. ա. Ո. Առանց քահանայի, կամ քահանայութեն. * Անեպիսկոպոսունս և անքահանայս շրջին. Մաթ. ա:

ԱՆՔԱՀԱՆԱՑԱՊԵՏ. ա. Որ ինչ լինի առանց քահանայապետի, կամ առանց քահանայապետութեն. * Անքահանայապետ քահանայապետութեն. Մաթ. ա:

ԱՆՔԱՂԱՔ. ա. Ἀπολις. Extorris, erro, cui nulla est patria. Որ չունի զքաղաքաք, կամ զյայսոկութենէ քաղաքացոյ. անտուն. պանդխտ. * Ագահաւն անտուն է, անբնակ, անքաղաք. Փիլ. լին: * Անքաղաքն զնոսա ասայուզք, եթէ աշխարհի քաղաքացիս. Բրս. Ի հ: * Ինքեանք անտունք և անքաղաք յերկրի, և այլոց տունս և քաղաքս խոստանային յերկինս. Եղիշ. յոռոփ: տեւս և Սարկ. յի. ֆ: Ն ա. պ. ծբ: * Որ անկանի ի քաղաքս թեթեւ եղեցոյ, անքաղաք եղիցի. Պահ. ոչխս: * Անգիտօրք և անքաղաքք ընդ ամենայն աշխարհ շրջին. Ոսի. էս:

ԱՆՔԱՂԱՔ. մերթ նոր Աբելյակ, անչէն. * Ասաց անքաղաք զինոցս քաղաքն առնել. Պահ. ոչխս:

ԱՆՔԱՂՑ. ա. և } Որ չնք քաղց.
ԱՆՔԱՂՑԱԿԱՆ. } յագ. լի. * Որ ատ քաղցեցի արդարութենէ, անդ յագեցցի զանքաղցն լի բարութենէ. Նոր. Խրաք: * Զարշար անքաղցական. Նոր. յոՎէր:

ԱՆՔԱՄԱՀԵԼԻ. ա. Որ քամահելի. ոչ արհամարհելի. Ἀκαταφρόνητος. Non contemnendus. * Զգառանն և զքարկացօղ անքամահելի անուանեն. Բրս. ազ:

ԱՆՔԱՑԼ. ա. Որ չնք քայլ կամ տանի փոխ. ապշնչէ. * Անքայլ ընթացողիս (այսինքն գրչիս). Նոր. յէզ: * (Նաւն) անքայլ գնացիքն Թռուցեալ ի վերայ ծովուն. Ագաթ: * Ցառալքեալ անքայլ գնացիք. Շ. գանչ վերափոխ:

ԱՆՔԱՆ, ա } ի, ացս. ա. Որ չնք
ԱՆՔԱՆԱԿ, } քանակ. և Անչափ. անսահման. որ վերջ չունի, լռէն պակ վինի. Նոր. Ն լռէն դոռս. * Զանքան և զանրակ ածոնիդ. Բենիկ: * Անքան և անսահման, սեր ամենայն եզականին. Մաթ. ա: * Անքան ածոնէն. Ճ. Ա: * Անքան նակ և առանց մասանց է. Եփիկ: * Ըօչս փեցար անքանակ. Նոր. ւբ: * Անլուսն վարկանել անքանակ բնութենն քանակնալ. Սարկ. Յարդել: * Որպէս կերպարան անքանակ էին: Անքանակ պատկեր գծութեանց խնամոց. Նոր. էն. Ն գանչ նիել: * Անքանակ ուրախութենէ. Թէոդոր. Խ: * Ընդունի յինքն զանքանակն. Լմբ. ա: * Իակ լմբ. պոփ. * Ոչ սահմանեն զքնութիւն, այլ թեզ զնենք, և միշտ անքանակ». այսինքն անհատաբար: Աթ և ի գիմաց երկնից ըստ ահաւոր մեծութենն. * Անքանակ եմ, և չափից անչափական. Շ. յմ եղալ:

ԱՆՔԱՆԱԿԵԼ. Իբր Անքանակ հաստարեալ ըստ խորհրդաւոր մեծութ. * Քանակեալդ՝ անքանակեալ. Մաթ. Խւ:

ԱՆՔԱԱՓՆԵԼԻ. ա. Որ ոչ քաչքնի. անվախ. անելկիւղ. յանդուգն. ժխերհ. * Անքաչքնելի բարուք առընկեցեալ զանմեայն, արբոյց փոխանակ կենսականի զմահաշուչնէն գեղ. Պիս:

ԱՆՔԱՍ, ի, ից կամ ացս. ա. (լծ. հյ. աղքաս, որպէս թէ գրեալ էր յն. տառութեա ձգկաձ. նոյն ընդ ապ և ար. էնէթաթ, ինոպէթ. թ. գբաբէնիչ.)*Ἄπορος. Pauper, inops, egenus. կարօտ. չանկանեալ. չքքաւոր. պակասեալ ի կարևորաց. էհիճաճ, հնհիճաճ. * Մարմինն բաղում պիտոյից է անքասս. Փիլ. լին: * Եթէ ոք ի քահանայ ինն անքասս և ցակասեալ իցէ: Ոչ անքասս և ցակասեալս. Փիլ. իհ. ծբ: * Իբրև անքասի և յատչառակողն անուն բամասիցն. Ոսի. նս: * Ինքեանք կարօտ են պաշտամանէն ծառայից. իսկ ած առանց կարօտանէ, և ոչ իւիք անքասս մերով պաշտամամբ: Ոչ ինչ կարօտի նա մեզ, և ոչ անքասս ինչ (կամ անքատին, կամ անքատի ինչ) մերոց անդր հասեալ է. Ոսի. յհ. ա. 9-10: * Չի և ոչ անքասս լինին պահպանութեանն. ՃՃ: * Ձքոտի և անքասս անձամբքն. Նոր. իբ:

ԱՆՔԱՍԱԿ. ա. Իբր Անմահ. անհատ. * Անքասակ բայսորութենէ. Երզն. փէբ:

ԱՆՔԱՍԱՆԱՄ, ացայ. է. } Ἀπορέω,
ԱՆՔԱՍԻՄ, ևցայ. ի. } δέομαι. Egeo, indigeo, destitutus sum, ad angustias redigor. Ցակասիլ. կարօտանալ. կարօտիլ. չքաւորիլ. * Մրմնջն ի բաց մեյծելով զաղ ցորեանս և գարիս ընդ ևրկուհասանել, զի մի բռնութեալք՝ անքասացեն կերակրոյ. Փիլ. Ա: * Անքասացեալք հարկաւորացն՝ սուրզ ծնկին. Գիւ: * Բարկաց կարօտեալ և անքասացեալ. Գնչ: * Սպիտանեաց և բժշկաց. և առ ի տուգանէն օգնականութենէ կարօտեալ անքասին. Փիլ. Բեսան:

ԱՆՔԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπορία. Inopia, egestas. Կարօտութենէ. չքաւորութենէ. * Փանաքի անքասութենէ. Թէոդոր. Խւ:

ԱՆՔԱՒԵԼԻ, լ.ոյ, լեաց. ա. Անարժան քաւութենան. և Աննեղելի. * Եթէ գոյի անձն քո անքաւելի և անբժշկելի ի կենանս քո մեռցեալ. Բրս. ասալ: * Անքաւելի կորստեամբ պարտեալ: Ցանքաւ

*ահլեացս պարտեաց: Զառ 'ի քեզ հայ-
հոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց. Նար. Ճ.
Ծ՟. Լ՟:

Անքէն, ո. Որ ոչ պահէ քէն. որ և
անդունդ. *անոխակալ. անկիշաչար.
ներող. *ինն սաքմոզ, ղոբէզ գոռնմոզ.
*Աճուրեի անքէն է, և առաքինասէր. Փիլ.
լին: *Պաշտին 'ի զուարճանոց երկնից, որք
անքէն և աննախանձք են. Մծբ. ծԼ:

Անքթել, կի՛ Անքթթել, ական.
Ձքթթել կամ չթօթափիլ ական. վայր-
կեան սուլ քան զթարթափ աչաց. *Ձան-
քթել ականն իբրև զքառասնօրեայ մանկան
մարմին գոյացոյց յարևնէ կուսին. Եփր.
Խրսփ:

Անքթթելի, } ո. Որ ոչ քթթել. ուր
Անքթիթ. } չիցէ թօթափումն
կամ թարթափ աչաց. անշարժ հայեց-
ուիւք. դէպուզիոյ նկատող. *Ա յասկիսի գե-
զեցկութեանդ դիր՝ անքթթելի իմն գոգցես 'ի
բարձրատանդակ թագաւորանիստն գէպից-
յուսածան ունի. Խոր. Ի. 39: *Ջհոգւոյ
ակն անքթթելի յաց կաուցեալ. Սիսի-
ոս: *Ո՛չ զինուորականս զանգիտողս մահ-
կանացուս, այլ քերովբէական անքթթելի
անմահական գումարտակս. Նանայ. Վեր-
ջաբ: *Անքթթի իմն ակամբ, և մեծաս ըզ-
գուշութիւն. Ցհ. լԲ: *Անքթթի հայեցի է.
Եօթնաբբ:

Անքինակած, ո. Որ ոչ հանէ զքէն
վրիժուց. ոչ քինախնդիր. անքէն. կամ
յորմէ ոչ ոք քէն հանէ. *Ցանհոգութեան
են կեանք աղքատին, անկասկած յոսմ-
նեցունց, աննախանձ և անքինահան.
Մանթ. Ի:

Անքննին, ո. որ և դրի Անքննին. Ան-
ջէչուիաստος. Investigabilis, inscrutabilis.
Անքննելի. որ ոչ քննի. անհետազօտելի.
գաղտնի յոյժ. *Որ առնէ վսեմածանս և
զանքննիս. Ցհ. Ի. 9: Ի. 10: *Աւետա-
րանել զանքնին մեծութիւնն քրի. Եփես.
Գ. 8: * Որ սահմաներ զանչափ զանքնին
վերկինս ամենայն. Գ. Դ. Ի. 5: *Ձի՞ քընն
նման ելանքննիդ. Ռով. յհ. ա՟. 5: *Անքննին
է այս իսորութիւնք յաւէտ քան զամենայն
որոնել սէրց. Նար. ղԳ: *Անքննին ուղղի
ուրախութիւնք, կամ սեսիլ. Ագաթ: *Ան-
քնին ներքոյիս գովեալ. Նար. ԽԸ: *Ջինչ
արասցուք վասն անքնին ապանդոյն քրիս-
տոնէից. Եղիշ. Ը:

ՃԱնքննին Անկանալ. Մատնիլ չկրա-
հասանելոյս. չկարել հասու լինել. փգէք
ըստրել. Խելք չհասնէլ. *Որ զընտրութեանն
այսպիսի իրաց ինչ ուսանել փութայիչ,
չքաւորիցան, և յանքննինս անկան. Կեսրդ.
պԲ:

Անքննին, իբր Ձև քննական վերջին զնոու-
թեամբ. չև և որոշեալ. Անդւսքրւոց. In-
distinctus. *Առակք սոզոմոնի անքնինք.
Ասաղ. յԲ. 1:

Անքննին, իբր Ոչ քննող. անիսրհրդա-
կան. Անէքեաստος. Non examinatus. *Ոչ է պարտ
անքննին մեզք առակի ձեր առնել այդպի-
սի մեծի իննգրոյ գարձուած բանից. Փորգ:

Անքննաբար, ս. Անքննելի օրինա-
կաս. 'ի վեր քան զքննութիւն և զհասուցուէ
ևզակատաց. *Բպլուսին հօր անքննաբար.
Շար: *Ցերկինս զպօղոս անքննաբար վեր-
ամբառնայր. Ոսկ. Գծ:

Եւ Առանց քննելոյ. անիսրհրդաբար.
Անէքեաստոս. Sine examine, inexplorato.
*Մի զոք 'ի ժողովրդենէն անքննաբար հա-
զորդեցուցէ. Շ. ընդհանր: *Հաւատայ-
ին անքննաբար զբաքանութիւնն 'ի նոցա
նէ. Շ. Ինր: *Թոյլ խոհրդովք անքննա-
բար ընկալաւ զբանն. ՃՃ: Գրի և Ան-
քննելաբար. Կլիմաք:

Եւ Միամիտ սրտիս, առանց հետաքրքիր
լինելոյ. Անէքերգաստոս. Citra curiositatem. *Ի ձեռն պարզմտութեանդ սրտի ան-
քննաբար յուսացեալք յԱծ. Բրս. սղ:

Անքննականն, ի, ացս. ո. } Տ. Ան-
Անքննելի, լոյ, լեաց. } քննն.
Անէքեչուիաստոս. Investigabilis. *Որ հասա-
նէ անքննականաց. Ցոբ. ԼԸ. 24: *Ան-
քննականն 'ի քննողաց. Ագաթ: *Ահագին
է և անքննական. Ռով. ս՟. ա՟. 2: *Խոտքի
անքննելի. Նար. ԽԷ: *Անքննելի ծով, կամ
հաստատութիւն ծովու, կամ մեծութիւնք.
Աբէլ: Պիս:

Անքննն, իբր թողեալ առանց
քննութեան. *Ոչ ումեք թոյլին իբրու ըզ-
փորձնն ոմանս՝ անքննելիք. Պիս: *Ջի
մի՛ ոք տրամեսցի, հեթէ քնաւ անքննելի
թողցուք զսա. Կլիմաք:

Անքննին, Տ. Անքննն, որ է ուղղա-
գոյն գրութիւն:

Անքննողական, Որ ոչ քննէ. անիսր-
հուրդ. դիւրահաւան. *Մի՛ դրդուիլ ան-
քննող լսելեաք. Ցհ. լԲ:

Անքննողականութիւն, ս. Ապրագմո-
սունի Quies. Զքննելն. անհետազօտութիւն.
որ և Անքննութիւն. մանաւանդ Անհե-
տազօտելի. հանդարտուիլ. լռըբպէնէ, էֆէ-
լիհիա: *Արժան էր և գնոսա առնել մե-
ղսով անքննողութեամ ակարագոյնս. Ա՟ սրս.
Ծէ:

Անքննութիւն, ս. տե՛ Անէքեչուիա-
ստոս. Investigabile esse, inscrutabilitas.
Անքննելի և անհետազօտելի գոյն. անհաս
խորութիւն և գաղտնիք. *Առ նորա ան-
քննութեան ընծայութիւնք անգիտութիւնք մա-
տուցանելի է. Եփես: *Խակութիւն անքննու-
թեան: Ամսով անքննութիւնք ծածկեցաս:
Որ փառաւորեալն է անքննութիւն: Պաշ-
տեցեալ 'ի յանքննութիւնք. Նար: *Ջանքա-
ւորութիւն և զանքննութիւնք ահագին խորոց.
Նար. յոՀէ:

Անքննութիւն. Անհակառակութիւն, կի՛
անհակառակ. *Եղբարք ասեմ զբովանդակ
հայոց զլրտուին, առ 'ի յայտնել ընդ մեզ
անկռիւս և անքննուհիս. Ման. ա՟ գր. գղ:

Անքննութիւն. տե՛ Անէպտեքտոն. Non
explorare. Զքննելն. անիսրհրդածութիւն.
անհետազօտութիւն. *Ջորս հաստատեալ յան-
դրգնուն է, և անքննութիւն. Նխա. Երփ:

Անքոցթ, քութի, լոյ. ա՟. Եւդոս, ակա-
մանտոս, գալինոս. Tranquillus, fluctibus
non agitatus, sedatus. (Ձծ. հյ. հանդիստ.
անգայթ. անսայթաք. անխուճ. յն. ա-
ֆ՛ինդիս. և ալրա. ատարաքէ. լուռ. սա՟ա՟ռ՟). Հան-
դարտ. խաղաղ. անխռով. անվտանգ.
անալեկոծ. որ է և առնէ յատակովս. փա-
խաբուկ եղն, ասէին. *Անքոյթ նաւահան-
գիստ. յհ: Պիս: Ոսկ. ԼՆ: *կամ յարկ
կամ քարայր 'ի սաստիկ անձրևի լինիցի ան-
քոյթ այնմ, որ անդր մտանիցէ. Ոսկ. Ես:
*Անքոյթ կայանք, կամ ծոց, կամ խաղա-
ղութիւն. փիլ: Պիս: Նար: *Ցհիշատակաբեր յան-
քոյթ ժամուս (յն. մի բառ ևսթիա, tran-
quillitas, իբր յանքութուհի) զալէկոծու-
թիւն. Ա՟ սրս. ծ՟:

Անքոցթ. Ապահովեալ թաքնութիւն.
Թաքուն. ծածկեալ. անգիտ. անդիտե-
լի. *Ջվարագուրացն անքոյթ սուրբքն իբր
զպատրուակ անքոյթ սուրբքն: Թնդեալ
չտեմարան անքոյթն սուրբքի սուրբին ան-
դնդոց. Նար. Իս: *Որպէս զմեվսէսն ան-
քոյթ եղեալ. զի մի պաշտօն ըզնա առեալ.
Շ. Վիս:

Անքոթիանցեալ. տ. Անքոցթ. *Ըզ-
իսաղաղականն և զքերբինն և զանքուե-
ցեալն սիրէ. փիլ. Խոսփ. յն. մի բառ,
Եւդոս.

Անքոմն, ո. Ահօլմետոս (յորմէ Ա-
կոմիա.) ἄϋρυπνος, ἄϋπνος. Insomnis,
non accumbens, non dormiens. Որ ոչ
լինի երբէք 'ի քուն. աննիրհելի.
և տքուն. տքնօղ. արթուն. չքնաղուարթ.
զգաստ. անհանգիստ. անխորկ. *ոսն լո-
ներոզ, լնաղօղ. ոյոսմոզ, ոսգոսսոզ. *Ան-
քուն է լոյսն՝ որ 'ի նմանէ է. Խ՟. Է. 10.
այսինքն որ տայ միշտ արթուն կալ իբրև 'ի
լոյս տուն ոչ քան. *Ցեսանիր զնա ամենա-
տես և անքուն ականբ: Որ անքուն ա-
կամբ պահէս զհսրայել. Ոսկ. յհ. ա՟ 20:
Շար: *Ջի անքուն ականբ պատրաստա-
գոյնս կայցեն. Ագաթ: *Անքուն բնութեամ
սրտվբէից. Ոսկ. Ես: *Գիչերըք անքուն,
որք կանխեսն յաղօթս 'ի դիշերին. Իրս.
Ոիրա: *Եթէ անքուն կարեմբ լինել. Եփես.
հայր ՃԷ: *Ընմանեալք վերնոցն՝ անքուն
եղեն. փարդ: *Որ անքուն յառաջգիտու-
թեամ ունելով ՃԾ. Գանձ: *Ուր հանգիստ
ոչք նորա յետ անքուն աշխատութեան՝ որ
յերկրի. Լ՟Է. պարգ: *Երեք նոցա՝ որ
ինգրէքինն՝ աւուրբն անցին, և գիշերբք ան-
քունք. փիլ. սահ. (որ հայի և 'ի յա-
ղորդ նշ:)

Անքոյն. Տ. Առանց 'ի քուն լինելոյ.
առանց ննջելոյ. արթնութեամ. զգաստու-
թեամ. *Որ պահէն զհսրայել անքուն. Շար:
*Անքուն կատարեալ զնեանս իւր յաջ-
խարհի արթնութեամ. փիլ. Լին: *Զդիշերն
ամենայն անքուն անցուցանել. Ա՟. ան: Տծաւ:
*Մաշի հանապազ անքուն՝ 'ի հո-
գոցն. Մանր. Ժէ:

Անքրիստոս, ոսք. ա՟. Օտար 'ի քրիս-
անհաւատ. *Նայեաց 'ի բարբարոսան և
յանքրիստոսան. Ի գիրս խոսր:

Անքօղ, ո. Ուր չկաք քօղ կամ պատ-
րուակ. անաղօտ. պայծառ. *Լուսաւոր-
րութիւն անքօղ. Նար. Ժա:

Անօգնական, ի, ացս կամ լոյ. ա՟. Ա-
βοήτητος. Auxilio carens. Որ չունի զոր
իւր օգնական. պակասեալ յօգնականու-
թենէ. անտերունչ. անխնամ. անպէր. Եփ.
պըմբզ, խմպպսըզ. *Ջծնողս անձանց անօգ-
նականաց. Իմ. Ժէ. 6: *Անօգնական ան-
այցելու. Ցոբգ: *Վայ ինձ անօգնական.
նիս: Անօգնականաց է ուեր օգնական.
Վրս հդ: *Որ օգնականգ ես անօգնակա-
նաց. ՃՃ: *Մի իբրև 'ի վերայ անօգնա-
կանաց յանդգնիցէք. Գէ. Ես: *Անօգնա-
կան մարմին. Պիս: *Ջօրհնան ունելով
օգնական՝ անօգնականին նմանեցայ
Լ՟Է. սղ:

Անօգնականիմ, ևցայ. յ. Անօգ-
նական ինալ. *Անօգնականեցայ յամենայն
կողմանց. Պիս:

Անօգնականութիւն, ս. Մնալն
առանց օգնականի կամ օգնութեամ. *Ցի-
սեալ զանհնարին դիպուածսն անօգնակա-
նութեանն. Աբծր. Ի. 4:

Անօգնոտ, օգտի, լոյ. ա՟. Անոփելոյ,
ասնողոտոս, ալնսուտելոյ, ասմփորոս. Inutilis. Mátaios. Vanus. Որ չունի կամ չբերէ
ինչ օգուտ. անշահ. անպիտան. ան-
պտուղ. ոսմպհան. ընդունայն. փնթփնթ.
հնփաֆնօքդ. *Գացտին վերի անօգուտ է:
Ջգոյզ լերոյք յանօգուտ քրիստիկնէից:
Վաստակք նոցա անօգուտք: Անօգուտ
են, և անոտիք: Դիջչեն զանօգուտսն. Ա՟
ասի. յԷ. 20: Իմ. ա՟. 11: Ֆ. 11: Տիս. Ֆ.
9: Ես. Խ՟. 11: *Ընտրութեամ լուին և

վատթարին, օգտին և անօգտին. Ո՜ՙոպ: *Ցանօգուտ լծոյ ծառայութիւն. Ագաթ: *Ցանօգուտ զբօսանաց. Պիտ: *Ձի այն անօգուտ է. կ՚ել. ձէ: *Մի կարծեր անօգուտ ՚ի ժամանակս ժամանակ գոլ գառոզութիւն. քանզի և ոչ պատուհասն անօգուտ է. փիլ. նո ՚ի: *Անօգուտ զքաջ ջուրն համարիմ. Եփղ. ՚ի:

ԱՆՕԳՈՒՏ. } ՚ս. Ἀχρήστως, εἰς ἀνωՑԱՆՕԳՈՒՏ. } φελῆ. Inutiliter. Առանց օգտի. յումպէտս ՚ի զուր. նաքինք, ա պես եէրէ. *Որ անօգուտ ընդ մարդկան է բնակեալ. Ագաթ: *Ոչ պարտ է սուտ և անօգուտ ցրուել զինչս: Մինչև ցնորք չըրջիլք անօգուտս վասն քո. Վրփ հդ. ՚ի. Ն ձ՚ի: *Զուրք զդրօշակաւն յանօգուտ. Եռ. խ՚ի. 10:

ԱՆՕԳՏԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ կար անօգուտս. *Անօգտագոյն եր՚ի բոլոր ուսմն բնակել երկրի. փիլ. Նո ՚ի:

ԱՆՕԳՏԱԿ. ա. Իբր Անօգուտ, անօգտակար. *Անօգտակ զպէմբէ ՚ի չպիտեալ ապաշաւանացն գնիցիս մատին. Գր. պղ:

ԱՆՕԳՏԱԿԱՐ, ի, ից կի աց. Տ. ԱՆՕԳՈՒՏ. *Ձհին իրաւունք զբարերարութիւնն անօգտակար պահել. Եփղ: *Ձերգծումն գործել անօգտակարաւ: Ցանօգտակարիցն համարեալ դասու. Պիտ: *Ցանօգտակարէ անտի (՚ի սուտերէ) մեզ փոյթառնեալ ՚ի խոփս և ՚ի մանկաղս. Նոր. ղ՚ի: *Սոյն խմն և խոն իմաստութիւն անօգտակար առանց ասանձին. Ցՙ ուրէ: *Լուայ զասացեալսդ առ ՚ի քէն զանօգտակարսդ. Ճ. ի: *Որ նշանակէ ՚ի տեսութիւն, և պատմէ տեսողացն զանձին զվարան, յանօգտակարս ընկղմի. Կիմոփ:

ԱՆՕԳՏԱԿԱՐԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ անօգտակար. անօգտագոյն. *Ցոյժ անօգտակարագոյն էր: Անօգտակարագոյն ՚ի սկզմանէ մինչև ՚ի ծայր: Իբր զանօգտակարագոյն կենդանոյս. Պիտ: *Ձհամ կառաւին այսմ հայկերով և զանօգտակարագոյն. Մ֊ փ ՚ի:

ԱՆՕԳՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՇԱՀՕՒԹԻՒՆ. *Ձանօգտութիւնն գտանել անպիտանութիւն. Պիտ: *Ձանօգտութիւնէ մերձակայիս, և զանբժշկական վէրս. Համամ. ա՚ի:

ԱՆՕՐ, ոյ, ոց. ևս և՝ ի, ից. գ. ՚Αγγεῖον, σκεῦος. Vas. Աման, ընդունարան. գագ, ալիւ. *Անօր խեղճկէին: Խեղճկէին անօրեայ բրտի. Ղՙՙ. ՚ի՜ 5: Ես. ւ. 14: *Անօր կաւեղէն: Ի պղնձի անօրի եփեցի. Ղՙՙ. ձ. 28: *Բրուտն յոյժամ ա նօր գործիցէ, ոչ ինքն անօր լինի, Եզ. Նիւ: *Որպէս յանօր արկեալ իյս ինչ, օ տար է, և ոչ յանօրոյն բնութենէ: Իբր գոյզն անօրիւք յաւիտենականն աղաչիւրէ ա ռաւալ. Շ. ամինայն լոր. Ն հրէչ: *Սկսաւ սեաոանել ձեռամբն զկուսան, իբր թէ մեծ իցէ անօրին. Վրփ հդ. ՚ի՜:

Նմանութիւն ասի. *Ստինք անօր կա թին. Վրփ հդ. ձ: *Ես արտասուացն ա նօր բախեալ,,. այսինքն աչքն. Շ. Վիպ: *Անօր լուսնի (սկսաւական նորա): Ցերկուց ՚ի մեծ անօրոցն՝ յերկինից և յերկրէ. Եփղ: *Անօր ընտրութեան (այսինքն ընծայ) է ինձ նա՝ կրել զանուն իմ. Գծ. ի. 15:

ԱՆՕՐ. տձ Σκεῦη. Supellex. Կահ. կա րասիք. կազմած, սպաս. հանդերձ. հան դերձանք. զարգ. ինչք. իրք. գոգճաճաք, ՚ի՜ՙ՚ի՜ՙ, եւԼ, բոպա, ֆալ. *Ամենայն հանդերձ, և ամենայն անօր մանկիկդէն, և զամենայն կահ փայտակերպ: Ցամկնայն անօր, յորոյ վերայ նստիցի: Անօրն ոսկւոյ, և անօրն արծաթոյ. ևն: *Խորտակեցի ինչ յանօրէից նաւուն. Վրփ հդ. ձ: *Ի՚ե ունիցի ինչս, որք են անօրք աշխարհի, սակս անցանելի անօրոցն կատարսկ նստել ՚ի սեղնկի. Վրփ հդ. ձ:

ԱՆՕՐ. Σκεῦος. Instrumentum. Գործի, մանաւանդ պատերազմական. գործիք պնդ. ալաթ, ռիլահ, ֆռասա. *Հարկանել, երկաթելոյն, կամ փայտեղէն անօրեով: Ձգել զամենայն անօրն խարդախութ: Առնել զԷնս և անօրս կառաց: Անօրք պատերազմի կամ պատերազմականք: Պատրաստեալ զանօրս մահու. ևն: *Ձի եղև նա անօրն սպասու պաշտամանն Թշնամւոյն. եփղ. ֆն: *Անօրն փրկութիւն (այ խաչն). Ածպղ. բարձր: Ն Շ. ֆգն: *Ի փրկանիւթ անօրս խաչիս. Նոր. խղ: *Ի ձեռս զինւոց առնուն անօրս (զսուր). Պիտ: *Որ մրցի ընդդէմ օրինացն, և սուրեհան հօր գտանի անօրն. Լմբ. ասող. (որ հայի և ՚ի ա նշ. տես և ԱՄԱՆ): *Գործեաւ վայել չականաւս փոյտի անօրոյ (այսինքն ժամհարաս) սաստիկս որոտացեր. Նոր. ղ՚ի: *Ոչ հաւանիմ ասէր կարկատուն անօրիւք (նաւուք) առ հզօրագոյն թագաւորս մտանել. Մ֊փ. ՚ի՜:

ՑԱՆՕՐ ԱՒՆՈՒՐ. Κέχρημαι. Mutuor. Ձանօր ինչ և զգործի ՚ի փոխ և ՚ի պէտս առ ժամանակ մի առնուլ. Եօթնեաձ ալ ֆաֆ. *Եւ զայն յանօրի առեալ էր. Բփ. ՚ի՜. 5: *Ընորհչն ոչ մարդկեղէն ինչ զօրութիւն առնուն յանօրի, այլ զնւրն ունի բնակեալ. Սեբեր. Բ:

ԱՆՕՐԱԲԵՐ. ա. Σκευαγωγός. Vasa seu instrumenta vehens. Որ բարձեալ բերէ զանօրս և զսպասս. *Կառք են բեւրք, ոմանք անօրաբերք, և ոմանք զնոսա բերեն. Բր. ընչ:

ԱՆՕՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Գործած անօրոյ. և Գործի, գործարան, որ պէս լեզու վասն խօսելոյ. *Թէպէտև էառ բերանոյն և լեզուն անօրագործուածի, ոչ ՚ի յոյժ քաջայարմարն. Փիլ. Եւ. Բ. 44:

ԱՆՕՐԱՒ. առաւել ոմկ. Տ. ՆՕՐԻ. ա. Ո՚ր ծանրանայ արբեցութ զուարճութ և անօրի գնայ ընդ այն ճանապարհն. Ոսի. ա. Ի՚ե. Ե: *Կարմ՚ել ես երիս աւուրս անօրի կալ. Վրփ հդ. ի՚ե: *Հրամայեաց առանել անօրի. ճճ:

ԱՆՕՐԱՒՈՐԻՒՆ. գ. Տ. ԱՆՍՈՒՆ. ՂՈՐԻՒՆ. *Ցանօրաւորն երեք արք մեռան. ճ. Ա:

ԱՆՕՐԵՑ. } ՚ս. (առաւել ոմկ.)Ի ՑԱՆՕՐԵՑ. } Նօրի գոլով. անօրի ԱՆՕՐՈՒՑ. } բոյանց. աճ գաւաՀ ա: Վաթոփ. Ը. ձի՚ը: Մի. բէթ. ոթեպ:

ԱՆՕՍՐ. ի, ից. և անօսրուհք, անօսուհք. ա. որ և ՆՕՍՐ. Ապրոն, ἀραιός, σπάνιος. Tenuis, subtilis, rarus. Անփայտ. նուրբ. բարակ. Թեթև. ոսկեապիւտ. ջանչառ. դոյզն. գոն ուրեք եղեալ. սեյրէն ՚ինձ, նօրին, գբե. *Նուրբ և անօսր օդոյ: Ընդ անօսր օգս սիւռեալ. փիլ. Նո. ի: Անչ՚ի. բարձր: *Ի սիք քալլար և անօսր՝ ըստ տեսլեանն, որ առ եղեալ. Վ֊փ. ղա: *Սղոխք օդոյ, անօսրուհք՝ այն որ ՚ի ծովէն, և ՚ի ձուէնքն որ ՚ի լճէն. փիլ. պեռոփան: Ն խոր. ՚ի՜. 62: *Անօսր գէշ. ծանր գէշ. Եփղ. Ե. բաչա: *Ոչ միայն զանօսրն և զչնակուլն, այլ և զնասակեալ Թանձրահոգն դիւրեցեալ. պիտ: *Անօսուհք և բարակք և անչայտք դնացեալն էլք շնչոյն: Գոլշէքն ըստ բնու. Թէն անօսուհք և նուրբք. Նէոս. ֆալ. ձի՚ը: *Ագաթաքս բերել Թեզս անօսրունս. Լմբ. ոչ: *Տղայական անօսր և կակուղ ձայն: Հաւու անօսր ձայն. Տծոփ: ճ. Թ: *Տան զանձինս սակաւ մի անօսր քնոյ. Եղիշ. Ֆանի: *Մի զգուն ինչ և զանօսր ՚ի մէջ բերեր, այլ զայն՝ որ միշտ ինչ գործիցի՝ ածե զմտաւ. Ոսի. Ես: *Մի ինձ զանօսրսդ ասիցես (այսինքն զսակաւագիւտ օրինակաց). Ոսի. ՚ս. ա. 4: ձ. 4: *Բան սեաոանն պատուականն էր, այսինքն չքնաղ՝ անօսր. Ոսի. Ն կի-ըղ. Ես:

ԱՆՕՍՐ. Անհնարին. հոգեղէն. հոգևոր. իմանալի. գաղտնի. նեղքին. վսեմ. *Ի հոգւի անօսր զպաճալ փոխագրէ: Ընկղմեալ յանապատական անօսր էութիւն. Նոր. խղ. Ն ի՜ա: *Անօսր է խորհուրդս և անմարմին: Որը յիւս բարձր և անօսր գործ վերացաք: Թէ կամիս, և յայլ ևս անօսր օրինակ հայեացուք. Լմբ. պոփգ. Ա ոչ: *Անօսր բանիս եւս մեզ վճռատրիւն. Գր. պղ: *Պայծառացեալ անօսր պատուով. ճ. Ա:

ԱՆՕՍՐ. ՚ս. Ἀραιῶς, σπανιάκις, σπανίως. Rare. Σποράδως. Sparsim. Սակաւ ուրեք. ուր ուրեմն. գժուարաւ. *Ալն գուն ուրեք և անօսր լինի. Ոսի. ա. փՙՙ: *Բազմացաւ անօսր գտանէր գործի Թլփատութ. իսկ յորժամ քարիւն լինէր՝ ամենեքեան գնուրաւ գտանէին. կիւրղ. յեօ: *Եղեն սակաւ ինչ և անօսր նշանք յեօ այնր առնուսս. Ոսի. ՚ս. ա. 4:

ԱՆՕՍՐԱԲԵՐ. ա. Որ գուն ուրեք բերեալ լինի. կամ Բերօղ յինքեան զոչ ինչ գոյացութիւն. *Խաւարն անլոյս անօսր լաբեր, Թանձր և մըԹին՝ զերգ գոյն կըալ եր. Շ. եէե:

ԱՆՕՍՐԱԳԵՂ. ա. Ուհոյ զգեղե ցկուԹիւն սակաւագիւտ. *Աղջիկ մի ան օսրագեղ. ճ. Ա:

ԱՆՕՍՐԱԳՈՑՆ, գուն, ից. ա. Լեպտότερος, λεπτότατος. Tenuior, tenuissimus, ὠραιότερος, rarior. ἐπαφρότατος, levissimus. Առաւել կամ կալի անօսր (ըստ ա մենայն առման). *Ի Թեթև նիւԹեն, և յանօսրագոյն օդոյ. փիլ. այսՙՙ: *Գոլորշիք անօսրագոյն, և ամենևին անտես. Ա բիսա. Ֆ: *Մառախուղ է քան զօդ Թանձրագոյն, և քան զամպ անօսրագոյն. անդ: * Ի ջրոյ սկսանի, որ անօսրագոյն է քան զերկիր, և Թանձրագոյն քան զՀողմ: Ցօդոյն վայելէն զանօսրագոյն. Ոսի. յհ. ա. 23: ի՜. 16: *Անօսրագոյնքան զՀառեալսն է (հողմ), և մտ յանմարմին. կիւրղ. ծՙՙ: *Անօսրագոյն տարր ապակւոյ. Լմբ. պոփգ: *Նուրբ ձայնիւք վարեցաք իբրև անօսրագոյն հաւու. Աՙՙֆ. ֆղ: *Ծանուցեալ Թէ որքան է քոյդ անօսրագոյն խորհուրդ քան զնորայն. Անօսրագունիւքն (յայսինքն գաղտնագոյն մեզօք) խրատեան յանցանել. Լմբ. պոփգ. Ն ա:

Իբր Տկարագոյն. *Քան զսուրդի ոստայն անօսրագոյն և կնատագոյն: Գուշէին ընդ բազում բաժանեալ անօսրագոյն տկարացեալ առ մի մի ՚ի նոցանէ անօսրացեալ հասանէ. Ոսի. ՚ս. ի՜. 9: Ն յհ. ա. 1:

՚ս. Գուն ուրեք. եէե սեյրէն. Σπανιάκις. Rarius. *Ա յս անօսրագոյն իմն երևի, և այն յաձախագոյն. Ոսի. ես:

ԱՆՕՍՐԱԹԻՒ, ի, ից գՙՙ ից. գ. Անօսր Թեզք, ԹեԹևաՀոգիք. ՚ի՜ՙերը բարւոյ. ՚ինձ գա՜ՙոպը. *Անօսրաթև Թռչունն (մղոյ). Ոսի. լՀա: *Զօրէն անօսրաթև և ի մասուոն Թռչնոյ ՚ի վերայ Թռչելովն մարգաց. Սի՜ՙ՜. ՚ի՜: *Թռչնոցդ ազգք... այլև յանօսրաթևացն բազումք. Սարի. հանգ:

ԱՆՕՄԱԿԱՆ, ի, աց. Տմս ԱՆՕՍՐ. * Մարմին է հոգւմ, Թէպէտև անօսրական է ,,. յն. կարի անօսրագոյն. Լեպտάτατος. Ոսկ. յհ. ա. 25:

ԱՆՕՍՐԱՀՈՂ. ա. Ուր իցէ հող առնար կամ սակաւ. * Զհիւսիս (արար) անօսրահող. Համամ. յոմիկ: * Վաղաթառամ և անօսրահող. Վրդն. ոդ:

ԱՆՕՍՐԱՄԱՆ. ա. Լեպտομερής. Tenuitate partium praeditus. Որոյ մասունքն են նուրբ և բարակ. * Անօսրամանն և բազաւոտակաց գոյացուածն յԵվրոպիոյն բերնէն հրացանսն. Ագիսպ. ա:

ԱՆՕՍՐԱՄԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Լեպτομερέστερος. Tenuioris partis. Առաւել առնօսր մասամբք. * Ցօդոյ (այսինքն քան զօդ) է Թանձրամանագոյն, և՝ի ջրոյ (այսինքն քան զջուր) անօսրամանագոյն. Նիւս. քն. ը:

ԱՆՕՍՐԱՄԱՐՄԻՆ. ա. Անօսր մարմնով. * Ի մարմնաւորացն՝ են որ Թանձրամարմնիք են, և են որ անօսրամարմնիք. Եփիփ. իգ:

ԱՆՕՍՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Լեպτύνομαι. Attenuor. σπανίζομαι, raresco. Անօսր և բարակ լինել. անգայտանալ. նրբիլ. Թեւ Թևանալ. հիւծիլ. տկարանալ. նուազիլ. և նրբամիտ գտանիլ. նօսրնալ, բարկընալ. «եչրեկեչեցնել. * Եռեւս տէր նեղեալս և անօսրացեալս և լքեալս. Ը. Ւ.ԿՖ. ծԸ. 26: * Թանձրութեաւն անօսրանայ հանճարութիւն. Եփիփ. ԴԳ: * Անօսրացեալ ի Թանձրութէն հրեղէն նորոգին. Շ. բաբիչ: * Անօսրանալ օդոյն. Փիլ. Նխ. Ը: * Ի ձեռն պրկելոյ Թանձրացեալն ի գոլոշեայ մասնն անօսրանալ. Նիւս. կալ: * Ելրկիւղիւ յարմարեալս և մաքրեալս, և զի այսպէս ասացեալ՝ անօսրացեալս, ի բարձրութեաւն ամբառնալ. Ագիսպ. յայգն: * Գուշէն առ մի մի ի նոցանէ անօսրացեալ հասանէ. Ոսկ. յհ. ա. 1: * Որոյ անօսրանան մնոք, իսկացականապէս տեսանեն. Լմբ. պԴԳ: * Անօսրացեալոյն հոգւով. Սիւն. ես:

ԱՆՕՍՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Լեպτύνω. Attenuo, minuo. Անօսր առնել. անօսրել. նրբեւ. անգայտացուցանել. և հիւծել. բարկընել, նօսրցնել, փոքրացնել. * Զվարսս իւրեանց մի անօսրացուցեն. Եփիփ. խԸ. 10: * Մաշէ և անօսրացուցանէ և նրբէ (զմարմինն պահօք). Ոսկ. ա. փխ:

ԱՆՕՍՐԱՓԱՊԱՐՔ. գ. Նեղ փապարք կամ ծերպք. Նեղ բարակ կամ պչրիկ ճեղք. * Երևումն լինի վերին լուսոյն ընդ անօսրափապարս ինչ օդեղէնս. Շիր:

ԱՆՕՍՐԵՄ, եցի. ն. Անօսրացուցանել. Լեպτύνω. Attenuo. իակ ԱՆՕՍՐՄ. ի. յ. Անօսրանալ. Σπανίζομαι. Raresco. * Զմանին անօսրէ. Վ.Ետ. ը: * Ժամանակս անօսրի ծով. Ցբ. ծԸ. 11: * (ի գարնան) անօսրին մանգք և արիւնք. Ոսկիփ: * Զնուազսն մարդկանն յայս կամի առնել, եթէ որպիսի ինչ անօսրեալոց էին. Ոսկ. նս:

ԱՆՕՍՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Լեպτότης. Tenuitas. Նրբութիւն. անգայտութիւն. բարակութիւն. սակաւութիւն, ցանցառութիւն, Թեւթևութիւն. տկարութիւն. և նրբին տեսութիւն մտացոր. և Սակաւագիտութիւն լինել. «եչրեկեչիս, ինձեւիս, գըՒւբիս, զայիցիս: * Նրբացեալ առնօսրութեաւն. Նիւս. կալ: * Ցանօսրութէ, և՝ի հոծութէ չառս ինչ յատացելոցն տուրբեաց գեպ լինել. Փիլ. Նխ. Ը: * Վասն նուիրոյն (մագաղաթի) անօսրութեաւն, և գրոյն գեղեցկութեան. Ոսկ. յհ. ա. 51:

*(Շարժուեաւն) անօսրութէ պատասխանել երկրի պատառէ. Սիւն. ղԸԳ: * Ցանօսրութեաւնէ բեհեզոյ հոգիական վարուց պարզութէ: Տեսողականացն սրբի անօսրութէ: Նայելով՝ի կամս հոգւոյս՝ ճգնութեաւնն առնօսրութէ: Անօսրութէ առաքինութէ. Լմբ. առաք. Նպ. Նպրգ: * Առաքինութեաւնն անօսրութէ լինիցին. Ոսկ. յ. Ը. 18: * Բազում ինչ է սրբութէ սատար լինել անօսրութեաւնէ. Եփիփ. ա: * Ցկար ոչ մարմնոյ զօրութէ ասեմ, այլ ոգւոյն անօսրութէ. Կանան:

ԱՆՕՍՄ, ի, ացայ. ա. * Ανοσος, ἀνόσευτος. Non spurius, non fictus, genuinus. Որ չէ ինչ օտար. ընտանի. Հարազատ, բուն. * Ցանկութեաւն խմաստուէ անօտարի պատուիրեալ: Անօտար և բուն խմաստասիրութեաւնէ. Անօտար և բուն խմաստասիրութեաւնէ. Փիլ. Նխ. Ը:

ԱՆՕՏԱՐԱՐԱՐ. ց. Առանց օտարացնալոյ ի բուն կարգէ. անխառնուր և անմոլար ուղղութէ. խակապէս. * Խմաստասիրութեաւնէ անօտարաբար ոգի անյեղլի: Որ անօտարաբար խմաստասիրեալն է, օգուտ առնէ. Փիլ. Լիս:

ԱՆՕՏԱՐԱՆԱԼԻ. ա. Որ ոչն օտարանայ. անմեկնելի. * Անբարժանելիք և անօտարանալիք. Ագիսպ. ա:

ԱՆՕՐԻՆ, լինի, նաց. ա. * Ανομος, παράνομος, ἀσέμητος, δυσσεβὴς, ἄτοπος, ἀῆ. Iniquus, nefarius, impius, absurdus, ան. Որ չունի կամ չպահէ զօրենս. որ ոչ և որ ինչ է պատաքոյ կամ ընդդէմ օրինաց. անձն կամ գործ անկրաւ. ամպամրիշտ, ժանտ, անտուրք, անտեղի. ոչ օրինաւոր. անկարգ. ինաֆքըղ, ափաչքնութ, ղաբդ, նահագ. * Ընդ անօրէնս եղէ իւրև զանօրէն, իսկ ոչ եթէ անօրէն ինչ էիր ես. ա. խը. ե. 21: * Կործանումն արանց անօրինաց չար է: Որ գործեն զանօրէնս. Առակ. ա. 18: * Անօրէն է, որ խոտորի յօրինաց. Լմբ. ոդ: * Եղծանել զանօրէն գործման (ժողովուրդն). Զաւակ անօրէն անկող նոց: Անօրէն գնացիք. ևն:* Գործ մի անօրէն է: Անօրէն է բանգ. Ոսկ. յհ. ա. 5. 12: * Անօրէն օրէնք. Յհ. կԸ: * Ած այսպէս հրամայեաց՝ անօրէն գոլ մերձենալ հրէի առ այլազգի. Ոսկ. գծ: * Քան զի անօրէնս կամեցան յուսանել զաշակերտսն, յայտ առնէ՝ Թէ ինքեանք են օրէնսդանց. Ոսկ. յ. Ը. 26:

ԱՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ανομία, ἀνόμημα, παρανομία, ἀδικία, ան. Iniquitas, legum contemtus. Խոտորումն յօրինաց. գործ ընդդէմ օրինաց. մեղք. յանցանք. էապիրատուէ. ամպարշտուէ. * Անէնայն որ զմեղս առնէ, նա և զանօրէնութէնս առնէ. և ինչն իսկ մեղքն անօրէնութէ է. ա. յհ. գ. 4: * Անօրէնուէ (ասի), որ կամ խոտոր և անարգէն զշէմարիտ օրէնսն, և զպարն կամաս ոչընչանէն, և կամ գոլով՝ի մեզն՝ կամաք հէնչացեալ են՝ի նոյն. Լմբ. ոդ: * Անդէն՝ի տան պահել (զկոյտ յղի) անօրէնութէ համարէր ,,. այսինքն հակառակ օրինաց ինչ. Շ. նթ: * Գինի անօրէնուէ. չղեծուչք անօրէնուէ. հեղել անօրէնութեաց. Ագիսպ:

ԱՆՕՐԻՆԱԲԱՐ. ց. Παρανόμως. Impie. Ἀδίκως. Injuste. Ընդդէմ օրինաց. անօրէնութէ. անիրաւաբար. անկարկառաւութէ. * Անօրինաբար սպանանել, կամ խորհել, կամ ունել. Ոսկ. յհ. Ը. 21: Ագ. Ը: փիլ. Նխ. ա:

ԱՆՕՐԻՆԱԳՈՑՆ. ա. Παρανομώτερος, ον. Iniquior, ius. Ἐυαγέστερος. Scelestissimus. Առաւել կամ յոյժ անօրէն (անձն կամ գործ). * Ուներն յանձին ըղբռնաւորն զանօրինագոյնն քան զհերովդէս՝ զմոմոնայ: Սպանուի քան զմոմոնայն սպանուէն անօրինագոյն: Եւ զինչ քան զայս բան անօրինագոյն լինիցի արդեօք: Ոսկ. մ. ղ: Ը. 23: Ե յհ. Ը. 32: * Ե՛ւս անօրինագոյն է քան զարիւնահեղ սպանողացն յարուն. Մանր. ա: * Ե՛ւս անօրինագոյնք քան զնոսա. Իգն:

ԱՆՕՐԻՆԱՀՈՐԴ. ա. Ոչ խորհուրդն է չար, կամ որ խորհի զարիս. * Սիրաս անօրինախորհուրդ. ՄԸԲ. ծԸ:

ԱՆՕՐԻՆԱԾԻՆ. ա. Ծնող անօրէնութէ. երկնէչ չարեաց. * Ցանցաչաչք զվեզս, և անօրինածինք. ՄԸԲ. ծԸ:

ԱՆՕՐԻՆԱԿ. ա. Ոյր չէք օրինակ կամ նմանն. անման. անհամեմատ. անզուգական. * Անօրինակդ զօրինակին խորատակեալ զլուծ: Անօրինակ հարուածք, կամ գեղ. Նաբ. ծՖ. Ե ը. Ե խ: * Օրինակ անօրինակ ծննդեանն որդւոյ. Շ. ընդհանր:

ԱՆՕՐԻՆԵՄ. եցի. ն. և ց. Անօրէն ինչ գործել կամ նուիրեցել. * Ինձին սեղւոյ, ուր զնիւսն անօրինեցին (յն. յոնիայն ամպարշտեցաւ), հրամայեաց զկառափն հարկանել զանօրէն մահապարտին. Ը. Ղ. Ը. 38: * Ոչինչ գործեցի, զոր դաջայդ անօրինէն (յն. չարաչար նուիրեցելն) զնէն. Դան. ծՖ. 43: * Որ անօրինելոցն է, անօրինէ. Ես. խա. 2: * Զի մի գերւոյ քանդեսցի աշխարհս, և ոք եկեղեցիք անօրինեսցին ,,. այսինքն անօրինաբար սահերեսցին, և այլն. Բ.ես. Ֆ. 11:

ԱՆՕՐԻՆԻՄ, եցայ. յ. Ανομέω, παρανομέω. Transgredior legem, impie ago. Վարիլ հակառակ օրինաց և կանոնաց. անօրինուիլ գործել. ամպարշտիլ. անիրաւիլ. խոտորիլ յուղղութէ. յանցանիլ. զգիանս առնել. * Աստի անօրինայ, Թէ մի անօրինիք: Անօրինեցաւ ժողովուրդն: Երկիր անօրինեցաւ բնակչօք իւրովք: Անօրինիք յամենայն ժողովուրդս յայս: Ոչ անօրինիք յօրէնս մեր: Ալան լուր՝ի քաղաքն անդը անօրինելոյ: Անօրինել ոք չկծեղէն օրէնսն գիւրին մի համարեսցի. ևն: * Զանօրինեցայ . այլ զկաթոլիկէ եկեղեցւոյ օրէնքն պատուեցի. Լմբ. ա ևն: * Զիարդ անօրինեցաւ ուսուցիչն. Նաբ. խԸ: * Զի ազատեցայց՝ի մեզայն, զոր՝ի քէն անօրինեցայ. Վրթ հղ. իԸ: * Եթէ ամանէնն իսկ պատկերը զսոյն ոք գրեսցէ, ոչ անօրինի. Նաբ. հԸ:

ԱՀԱԼՈՑՍ, կամ ԱՀԱԼՈՒՉՍ, կամ ԱՀԱԼՈՒՍ. տ. ԱՐՀԱԼՈՑՍ կամ ԱՐՀԱԼՈՒՍ. փիլ. Նխ. Ը: Շաբ. և այլն:

ԱՀԱԼՈՒՐՋՔ. տ. ԱՐՀԱԼՈՑՍ, և ԱՀԱԼՈՒՐՋ:

ԱՀԱԿԵՐՏ, ի, ապ. գ. պ. Թ. ընկերք, ընկերք. ար. լաՖերի. Μαθητής. Discipulus, auditor, alumnus, sequax. Համբակ. ոան յոհաննն. Նորուս. գեռահասկերթ. և Հեռուստ վարդապետութէ ուսուցք. ալՖերք. * Ոչ է աշակերտ առաւել քան զվարդապետն: Դուն լինիր նորա աշակերտ. մեք մովսէսի աշակերտք եմք. ևն: * Աշակերտ ես, մի դասեր զվարդապետս. Մանր. ծ: * Արբեալոյ նորա տեղեակ և աշակերտ լինելով. ՅՀԸ. Է: * Ըստ աշակերտուց հաստատն քոյ: Շքջեալ զամենայն հաստատութեաւնն: Կրեան: * Եվ ոմն՝ի նոյն աշակերտացն. Կրեան: * Եվ ոմն՝ի հարցն հանգերձ աշակերտիւ իւրով. Վրթ հղ. Ը: * Աշակերտ որ ոչ է հլու, իսեղծ Թիւր է և ատելի. Նեղս: * Եթէ աշակերտ ես, վարդ ապետիս նման լեր. Սրբ: * Այլ գասուկ ոք էիք առաքելական քարոզուէն, արդ աշակերտք լինիցիք մոլար խաբէից.

Լեռնան. Եւիս. Ֆ։

ԱՇԱԿԵՐՏԱԲԱՐ. ս. Իբրև աշակերտ. հլուժիւ. աշնէրթ պէս. *Աշակերտաբար ղևսէլևան՝ի ներքոյ եգիալ պատուիրանացն. Սարգ. յի. Է։

ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սիպհական աշակերտի կամ աշակերտութեան. *Սպասաւորեալ ըստ աշակերտական հնազոյ՝ի քո. Ագաթ։

ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. գ. Συμμαθητής. Condiscipulus, collega. Ընկեր յաշակերտութեան. գոսբնէր. հնչնչէրթ, չարէթ. *Ասէ Թովմաս ցաշակերտսն կիցսն. Ցհ. ժա. 16։ *Ընդ նոսա նա՝ իանձեալ իւրեանց աշակերտակցաց։ Հան. դերձ աշակերտակցաքն. Խոր. Գ. 60. 67։

ԱՇԱԿԵՐՏԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Σχολή, παιδευτήριον, παιδαγωγεῖον. Schola. որ և ԱՇԱԿԵՐՏԱՐԱՆ. Վարդապետարան. դպրոց. դպրաթաս. հիւնէպ, հերէնէ. *Վերբռակագնլով՝ի նմա ևս աշակերտանոցս. Ցհ. կԲ։ *Ոչ արժանի համարեր զյաճելն յաշակերտանոցին. ՃՃ։ *Զմեզաւորսդ յաշակերտանոցն շահի. ԱՃաթ. պէնթ։ *Ա յտպիսի եղևցուք առ վարդապետու. Թիւնն առաւն, որպես և մանուկն յաշակերտանոցն (յն. յուսմուն). Բրս. կդ։

ԱՇԱԿԵՐՏԱՒԵՐ, սերի, բաց. ա. Որ սիրէ զաշակերտս իւր. յայերսիկ սեվչն. *Աշակերտասեր վարդապետ. գոբիան։ Ոսկ. յհ. ա. 3։

ԱՇԱԿԵՐՏԱՐԱՆ, ի, աց. ց. ԱՇԱԿԵՐՏՈՑՆՈՑ. *Տեսցէ զաշակերտարանս զայս. Աճառ. Եւիս։

ԱՇԱԿԵՐՏԵՄ, եցի. ն. Μαθητεύω. Doceo, instituo. Առնուլ կամ ձգել յաշակերտութիւն, յուսուցանել, ի վարդապետութիւն իւր. ուսուցանել։ կրնեմ. կր. Աշակերտս լինել. հետևող լինել. ապերթ ընել. բաւ. յայերթ եթինէթ, եօչրենէթ. *Աշակերտեցէք զամենայն հեթանոսս։ Որ և աշակերտեցաւ իսկ յոհ։ Դպիր աշակերտեալ արքայութեան երկնից։ Զի ծանիցեն զքանիցին՝ որոց աշակերտեցար՝ զշնմարտութիւնն։ Իր կին ումն աշակերտեալ (յն. աշակերտուհի). Լևն։ *Ուսամբ աշակերտեան՝ի Հնմարիան. Ցմխ. է։ *Չի մի զքաղումս՝ի կորուստ աշակերտիցեմ։ Կար. ծեմ Թեմ և աշակերտէք սլիս՝ի ձեր յաստուածութիւդ. Եւիս. է։ *Չաշխարհս ամենայն աշակերտեցին. Նար. ասաք։ *Ասա. կերտեալք՝ի արբոց առաքելոցն՝ ուսաք. Շար։ *Շրչէր զդաստօքն աշակերտելովք։ Որք նոքօք աշակերտելոց իցեն. Կոչիան։ *Աշակերտեսցուք ևծայնի գրոց. Եւիս. է։ *Աշակերտեալ եր մեծին ներսեսի. Ցհ. կԲ։ *Որ յառաչն աշակերտել էր աղանդին վաղենտիանոսի. Խոր. է. 63։ *Իքրու ընդ հմուտ վարժողաւ աշակերտսին. Պիփ։ որ հայի և՝ի յաղորդ նչ։

Կր. իբր հոբ. ըստ յն. ոճոյ. որ և ասի Վարդապետիլ. վարժիլ. ուսանել. սոբվինէ. եօչրենէթ. *Ընտտամբեալք՝ի բանէն, որ աշակերտեցաք զշնմարտութիւնն. Ցմխ. է։ *Հրեղէն լեզուօքն զառ՝ի քեզ հաւատոյն աշակերտեցաք. Ճղ. կին։ *Զկրթենից ուղղութիւն՝ի բաց խղեալ, զոր՝ի հարցն մերոց ուղղափառաց աշակերտեալ էր կողմանքն այնոքիկ. Ցհ. կԲ։

ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Παιδεία, παίδευσις. Disciplina, disciplina, institutio. Աշակերտիլն. ուսուցին. հետևողութիւն. ապերթոսթէթ. չաիչրթէ, չաիչրթանէ. Նոր յաշակերտութիւն եկեղեցին. Եզ. Նիւ։ *Վասն մանկտոյն յաշակերտութիւնն Ժողովելոյ։ Ուստի և իմ մանաւանդ աշակերտութեաք վիճակ առեալ. կոբիան։ *Ո՞ր լեզու որում դասու հասցէ յաշակերտութեն. Եւիս. է։ *Ցամեն լիցի ժողովուրդն ուրացող յանկարծակի աշակերտութեանն (զաքէի). զի երեկ մաքսաւոր, և այսօր աշակեբա. եբէր. համաբ։

ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. *Ի Թանձրացեալն, իբր Աշակերտք. աշակերտեալ անձինք. *Առաքելագոյն զաշակերտութեին նորադիւս վարդապետութեն խմբեին ուսուցանել. Կորնէ։ *Տճս դու վնասարհուրթի առաքելոյն, զի յաշակերտութէ անաի իւրմէ ինգրեր ալօթս առնել նմա. Եթէր. հողոս։ *Բաբգեն՝ի նորին աշակերտութէ. Ցհ. կԲ։ *Եկեղեցիք վիանձանդ, և աշակերտութիք կրօնաստանաց. Նար. կԲ։

Խակ Է. Ֆ. Ճ. 8. *Քաւաքացն զաշակերտուի չղնչել։ իմն ըստ յն. այլ առնել քաղաքաց՝ չղնչելով։

ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԻ, հւոյ, հեաց. գ. Μαθήτρια. Discipula. կին աշակերտեալ. *Կերակրէին զնա աշակերտուհիքն չընչից իւրեանց. Ոսկ. յհ. Է. 26։ *Վախճան նեալ կինն տաբիթա՝ աշակերտուհի եր (այսինքն հաւատացեալ՝ի Ճեռն առաքելոց)։ Ոսկ. գՃ։

ԱՇԱԿԵՐՏՕՐԷՆ. ս. ա. Աշակերտաբար. և Աշակերտական. *Ի յառաչինոցն անտի ընդունել զիմաստութեան հետևումն աշակերտօրէն վարժիւք. Շ. հրէպ։

ԱՇԱՐԱՑ, ի, խց. գ. ուկ. աչերայ. Թ. լեվսբ. Արմունկք Թիւտդոյն և երկայն քան ղորեան։ ՄԲ. դա։

ԱՇԵՒՔ, գեի. ց. ցաշց. *Զոհեցին, և կերան յաշդեցն. կանան։

ԱՇԵՄ, եցի. ն. առաւել ուկ. որպէս Թէ ՌՃԵ. Ա. Հզք դնտել. հայել և տեսանել. ևեօչէնմէ. *Եկին՝ի դիտանոց տեղի՝ աշէլ զքուշան. Վ. դՖ. ա։

ԱՇԽԱՏ ԱՒՆԵԼ, կմ ՈՒՆԵԼ. Ἐγκοπον ποιέω, κοπιάζω, σκύλλω. Laboriosum vel laborare facio, fatigo, vexo, molestiam exhibeo. ἐνόχλεω, obturbo. Աշխատեցուցանել. վաստակեցուցանել. նեղել. ձգձնել տալ տատկուԹի. ապաթոյնէլ, չոփ. նեղնել. վահնի վերմէ, հեւլսփ եմէ. *Մինչև յերբ աշխատ առնեք զանձն իմ։ Ոչ աշխատ արարի զքեզ իսրայել։ Զի՞ և ոս աշխատ առնես զվարդապետդ։ Մի՛ ինչ աշխատ առներ զդա. ցոէ. ժԲ. 2։ Ես. Խ. 22։ Մրկ. Է. 35։ Ղկ. Ը. 49։ *Միաբանեալք՝ միշտ աշխատ ունիմք զտերն սրբոց։ Պատերազմաւ աշխատ կալեալ եր զնոսա։ Ամեզ աշխատ կալաւ կարի սակաւ արամբք. Փորպ։ *Ա յլ ոչ ևս աշխատ առնեմ՝ի մեծէ վասն գալոյ։ այսինքն ոչ աշխատ առնեմ զքեզ. Շ. ԲԲ։

ԱՇԽԱՏ ԼԻՆԵԼ. Κοπιάω, κάμνω. Laboro, fatigor. ἐνοχλέομαι, obturbor. κακοπαθέω. mala patior. Աշխատիլ. վաստակիլ. խոնջիլ. վշտանալ. ապաթոփէլ, դաթոփէլ, յոփնիլ. լաւբշոփ. եօբուշոփ. պահմբի լէսվէթ, հեալաթ օլմաք. *Զամենայն գիշերս աշխատ եղեալք։ Մի՛ ինչ աշխատ լինիր։ Զի մի՛ ինչ աշխատ լինիցիք անձամբք ձերովք, և լքանիցիք։ Ցոր ոչ եղեր ինչ աշխատ։ Զի ոտքայ աշխատ ինչ մի՛ լինի. Ղկ. Ը. 5։ Ե. 6։ Եբր. ժԲ. 3։ Ցան. Դ. 10։ Դան. Շ. 2։

ԱՇԽԱՏԱԲԱՐ. ս. Աշխատելով. աշխատութեաբ. Ճգտմեբ. տատապանօք. *Աշխատեալք տաժանելով. Ոսկ. յհ. Է. 13։ *Ցոյժ աշխատաբար զծունկքն և զերեսն ընդ գետինն քարշեալ. Ճ. Բ։

ԱՇԽԱՏԱՐՄԱՐ. ա. Աշխատութեաբ բարձեալ. տարեալ. *Իքրև զբեռն ինչ օ. տարտսի և աշխատաբարձ. Խոր. Վ։

ԱՇԽԱՏԱՒՈՑՆ. ա. Որ ինչ լինի բաղում աշխատութեաբ. ա. ս. *Ոչ միայն զանուն, այլ և զարուեստին պարտիս հանճարեղութէ աշխատագոյն. Սարկ. Ֆ։

ԱՇԽԱՏԱՕՐԻ. ա. Աշխատութեամբ գործեալ, եղեալ. բազմավաստակ. *Աշխատագործ նկարակերպ. Ճ. Բ։

ԱՇԽԱՏԱԺԻՐ. ա. Ո՛ւր կայցէ աշխատութիւն. քրտնաջան. բազմաշխատ. բազմավաստակ. տաբժանական. *Աշխատաժիր պարապեալ. Աագ. է. 17։ *Աշխատաժիր գործոց ներգործուբ. Գնչ։ *Փոյթ աշխատաժիր կրօնից. Ցիզ. ասկ. յհ։ *Ըստ մարդան զինքն պատրաստիլ աշխատահնդ առաքեհ նոբ և ճշմարտութէ բանի։ Երկար սղոթից էր պատղ, և աշխատահնդ քրտանց և առաքնուԹէ վարժ. Տօնակ։ Հ. ինչ։

ԱՇԽԱՏԱՆՔ. ա. Իբր Աշխատանք. վաստակաւոր. յոգնած. եօրխած. *Ցուսով ևցղն ծացած, և մարթեով աշխատած. Լմբ. էբ ընդ էբ։

ԱՇԽԱՏԱԿԻՐ. ա. Կրօղ աշխատութէ. և Ուր կրի աշխատութէ. *Աշխատակիր անձամբ, և ճգնագգեաց տատաքինութէ. Շ. բաբյբ։ *Աշխատակիր վաստակօք. Նար. ասաք։ *Ես ոչ ունք աշխատակիրք՝ հանգստեան կամ լուացման կատրօք. Սարկ. հանգ։

ԱՇԽԱՏԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ի միասին աշխատիլ. գործակից լինել. եվէկաբ օվմագ. *Զժողովուրդն՝ որ աշխատակից նմա եգեն, արձակէ՛ի խաղաղութիւն. Լասփ. իՃ։ *Խնգրել՝ի ծունկս եղբարց քոց՝ ցաւակցաբար աշխատակից լինել քեզ՝ի բժշկութէ. Մաւլ։

ԱՇԽԱՏԱՆՔ, նաց. ց. ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. *Քրտամբք և աշխատանօք. Ագաթ։ *Երկք աշխատանաց. Ցհ. կԲ։ *Զուր աշխատանք. Խոսփ։ *Ձկիք նմա այնուհետև այլ աշխատանք. Լմբ. սչ։ *Որք պահիցին մինչև ցերեկոյ, և՝ի ձաշակէն ոչ յագին, աշխատանք է. Վ. իփ. կդ. Է։

ԱՇԽԱՏԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Φιλόπονος. Amans laborum, sedulus, studiosus. Սիրօղ աշխատանաց. փոյթ՝ի չանս վաստակոց, մանաւանդ յուսումն. երկասէր. վաստակասէր. փայբեվէթ, հաճաթ, իչվէչաբ։ *Ա յր աշխատասէր. Խոր. ա. 12։ *Աշխատասէր չանացօղքն. Պիփ։ *Չկամս աշխատասիրացն կորզելով. փոբպ։ *Փութացեալոց և աշխատասիրաց. Ակ. Է։ *Զաշխատասէր անվաստակ սնձնն. Սարկ. Խրաա։ *Աշխատասիրաց ընծերցողացն Թողից. Կաբկ է։ *Պատերազմասէր և աշխատասէր մարն մնաց չեզև ինչ երբեք նահանձաւոր. Ես. փբ. ա։ *Մինչ աշխատասէրք լեր՝ի մաքրութէնս. Ակ։ Ղբա։ *Ի նորին աշխատասէր ուրիցն երկուս աղբիւրս անուշահոտ մեռոնի ելաներ. Կչխ։

Եւ իբր Աշխատասիրական. անխոնջ. անձանձրոյթ. *Մի՛ և մի՛ իւիք սխալեսցես յաշխատասէր գործաւորութէ. Ճ. Ա։ *Զաշխատասէր քրտանցն երկասիրութէն. Պիփ։ *Ընծերցոյք աշխատասէր մտոք. Գբ. փչ։ *Աշխատասէրք պատասանօք զմեծ խրթնդրել. Բրս. կբա։

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԱԲԱՐ. ս. Φιλοπόνως. Studiose, accurate, sedulo, diligenter. Իբրև աշխատասէրք. փութով պնդութէ. յօժարութէ. մտադիւր ջանիս, անձանձիր. փայբեվ իւբ՝ հաչս իւբ լաւբշոփ. *Ցոր-

գործոն աշխատասիրաբար երկրագործին. Պիտ: *Աշխատասիրաբար կրթական չանիւ զինքն զինէր. Ցհ. ին: *Ոչ կարի ինչ ընդ երկայնագոյնս աշխատասիրաբար անցանել պատմութեան. Աթէն. ա. 8: *Աշխատասիրաբար ամենայն արքունեամբ մաքրեսցեն զինքն. Լսող. ընթերց: *Ոչք յընծերցումն աշխատասիրաբար դեգերին. Լմբ. պիրգ: *Զի և ոչ քնասիրելոն մեր զբաղում առուեստն միանգամայն ուղղել կարող է, և զմին աշխատասիրաբար կատարել. Բրս. նդ. լբ:

ԱՇԽԱՏԱՅԻՐԱԳՈՑՆ. ա. Ἐπίπονος. Laboriosus. Ուր իցէ առաւել աշխատասիրութի, կամ վաստակ. *Քէն ևկեալ՝ զաշխատասիրագոյն և զյաճ վարս ի նեղլսս ածէր. Ոսի. յհ. ա. 30:

ԱՇԽԱՏԱՅԻՐԱՊԷՍ. Տ. ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԱԲԱՐ. *Ձգնել աշխատասիրապէս: Աշխատասիրապէս զառվրութեն առաչ (՝ի լոյս) զգործն. Բրս. հդ:

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԼ. լ. յ. Սիրով աշխատիլ. Ձգնիլ յօժարութիւ. *Զլինուր՝ի Ճգուձնս աշխատասիրեալ. Ճ. Ա: *Ընկալեալ զքո խնդիրդ աշխատասիրեցայց ածել՝ի կատարումն. Խոր. ա. 1:

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοπονία, τὸ ἐπίπονον. Laborum amor, studium, tolerantia. ἐκπόνησις, elaboratio, elucubratio. Ցօժարական աշխատասութի. գործասիրութի. փոյթ ջանից. երկասիրութի. անխոնջ վաստակ. Չան. և գործ աշխատասիրեալ. փայէն, ջհմէն, եմէն. *Ոչ եթէ միայն զաշխատասիրութեն ստա ցուցանէ, այլև զանձկութեն. Ոսի. յհ. ա. 30: *Մխեալ՝ի քաղցր աշխատասիրութեսանն արքասաւոր չան: Հրաժարեալք՝ի ժիր աշխատասիրութեն յորդումանէ. Պիտ: *ԶՃշմարտութի աշխատասիրութե մերոյ ակնարկէ. Խոր. ա. 18:

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ: Ճճ:

ԱՇԽԱՏԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՇԽԱՏ ԱՌՆԵԼ. *Աշխատասցեն զմագաղոյսն մեր. ա. Եզր. ի. 29: *Աշխատեն զանձինս բազմոց սուտ մարգարէութեն իւրեանց: Սատանայ զմոլսեսնան և զպօղոսեանան աշխատեր. Մանդ. իբ: *Զձեզ ինչ առնելին այդ հոգ մի աշխատասցէ: Նեղեալ աշխատեաց զմեզ ապաստամբն վասն. Փոքր: *Անիմաստ բժիշկք աշխատեն պհիւանդն. Մխ. երեմ: *Ոչ աշխատեն զտեր տանն. Վրս հդ. ի: *Աւելի աշխատեալ զընդ ձեռատգէ առ կեանն՝ անիրաւութիւն մեծ է. Մխ. դպ: *Աշխատել զմարմինս. Պիտ: Վրս հդ. յ:

ԱՇԽԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԱՇԽԱՏ ԱՌՆԵԼ. *Մի աշխատեցուցից զնա. Վրս հդ. թէ: *Աշխատեցույց (յն. ծառայեցոյց) զզօրս իւր աշխատութի մեծաւ՝ի վերայ տիւրոսի. Եզեկ. իէ. 18: *Ո՛վ ուսուիասեր գուս, և զմեզ այսմ աշխատեցուցոյ. Խոր. ա. 5:

ԱՇԽԱՏԻՄ, եցայ. յ. Κοπιάω, κάμνω. πονέω. Laboro, fatigor. Աշխատ լինել. վաստակիլ. խոնջիլ. տառապիլ. ալևոփիլ, յոգնիլ. չանդն լէոէ, լուսնմ, էօրոել մաթ. *Եդ զուս իւր յաշխատել: Աշխատեցայր՝ի բազում ձանապարհորդութեսն քո: Ցոր և աշխատեմ պատեւյազմեալ: Որ ոչն աշխատի, և կերիցէ մի: Հողագործին աշխատելոյ (այսինքն աշխատողի) պարտ է նախ՝ի պտղոյն վայելել: Էին աշխատեալք և ցրուեալք իբրև զոչխարս. ևն: *Աշխատեսայ՝ի մշակութեսն տանջանացդ. Ագաթ: *Դուս աշխատեայ քեզ, և մի ոք ձանձրացուսցես: Աշխատեաւ զի կեցցես: Կեցցես կեցցես աշխատեալ գուս. Վրս հդ. ը: *Զգօրութի բանիցն աշխատեցան յայտ յանդիման կացուցանել. Կիւրղ. ծն: *Ուսմամբք աշխատեալք: Վան ասպետի մի աշխատեք: Ցորդորայոյզ աշխատողացն. Փոքր: *Ի մնոտիս վաստակեալ առ իս աշխատիս: Տարակուսեալ աշխատող. Նար. իճ. Ե իբ: *Ողորմեր և եղուկ համարեր զաշխատեալսն (այսինքն զախտացեալսն). Ոսի. ՛. ի. 28: *Եթ աղօթքն հաւատով վրկեսցեն զաշխատեալն (՝ցաւօք) ցհ. ի. 15:

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՄ. հ. Աշխատութի ստանալ, և աստցեալ լինել. վաստկիլ, վաստկութիւն. *Խորհուրդս մարմնաւոր չանին ոչ յայտանի, փորձով և առալնորդութի գրոց աշխատի. Լմբ. պիրգ: *Աշխատիլ պարտ է մեզ յոյժ զգործս հոգւոց մերոց. Վրս հդ. ի:

ԱՇԽԱՏՈՂ, տչի, ւցաց. ա. Որ աշխատ առնէ. խոնջեցուցիչ. յոգնեցնող. *Աշխատեսմ զաշխատիչն իմ. Վրս հդ. իէ:

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κόπος, μόχθος, πόνος, καποφάσια. Labor, fatigatio, dolor. որ և ԱՇԽԱՏԱՆՔ. Աշխատիլն. վաստակ. չան. ձիգն. երկ. տառապանք. նեղութի. խոնջութի, վիշտ. ցաւ. աղէտք. էնէլ, ձահք, ղահլէլ, էօրէոռնոփ, էվէյէլ, փերփ, պէլա. *Ոչ եթէ յերկրի եւանիցէ աշխատութի, այլ մարդ աշխատութեամբ ծնանի: Ընդէր ցուցեր ինձ աշխատութիս և վաստակս. Պատմեսց զամենայն աշխատութիս՝ որ եղև նոցա՝ի ձանապարհի: Աշխատութի հատուցանել մարգկան, կամ անառն. ևն: *Բազում աշխատութիւն՝ի տեւլոյն ցուցանիր: Արկանել զանձն յաշխատութի հոգւոյ: Կալեալ է զմեզ բազում անգամ յաշխատութե (այսինքն աշխատ արարեալ): Աստիկ աշխատութե հատանեցուցեալ: Հանդոյզ զաշխատութեն. Փոքր: *Մի ունայնասցի վաստակն աշխատութե փրկականդ կրից. Նար. կբ:

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. իպր. Զանձրացեալ, Գործ աշխատութե իպր. Զանձրացեալ, Գործ աշխատութե յառաջ բերեալ. ա. Խոթոթ բան. իւ, իւէնէ, եմէն. *Ի յոյն լեզու զիւ աշխատութեին (գրաւոր) ժողովեայ: Ցիակպեան մերոյ աշխատութեանս. Խոր. ա. 1. Ե 4: *Ի դաստակերտաց և՝ի բազում աշխատութեանց ունայնացեալ. Մոփ. իէ:

ԱՇԽԱՐ. գ. որ և ԱՇԽԱՐԱՆՔ. (լծ. Թ. հայփէրէս.) ὀδυρμός, ὀδύνη, θρῆνος. Lamentatio. կոծ. ողբ. լալիւն. ձիչ. կականչ. սուգ. ցաւ. ոգէ լոյ, վայնասուն. փէրէսոփ, փիլան, պուխվրի. *Աշխարհացեն աշխար իւրև՝ի վերայ անդրանկան. Ջոփ. ծէ. 10: *Դառնացաբար՝ի վերայ նորա սաստկացուցանել զաշխարն. Նիաս. խոմ. իէ: *Ինձ կրկին աշխար. Բազմացուցից ընձ աշխար: Սիրելոյ աշխար: Աշխար աշխարսի. Նար. իէ. լ. ծէ. ի: *Խարձին զատեփանոս, և արարին աշխար մեծ՝ի վերայ նորա. Տծոփ:

ԱՇԽԱՐ ԴՆԵԼ. Աշխարել. կոծ դնել. սուգ առնուլ. Նեվնա գէլմաք. *Աշխար եդեալ լսոյին ամենայն սահմանք աշխարհաց: Եգին աշխար մեծապես, և լսոյին զնոսա. Բրս. գ. ԱԱ: Ե. 43:

ԱՇԽԱՐԱԿԱՆ, լ, աց. ա. Γοερός. Lugubris, funebris. Աշխարելի. և նշանակ աշխարանաց. *Աշխարհականն՝ աշխարական ասի. և աշխարն՝ սգոյ և աղէտի անուն է. զի աշխարելի է աշխարհականն. Տծոփ: *Ո՛յք են աւետեաց ձայնք, և ոյք ողբերգականք, աւազականք, աշխարհականք. Երեմ. փէր:

ԱՇԽԱՐԱՀԵԾ. ա. Ուր իցէ աշխար և հեծուն. յաւագին. դառնաղէս. *Զհոգս աշխարահեծս. Ագաթ: կորիւն: *Աշխարահեծ երկունք տարածեցաւ՝ի վերայ ամենայն երկրի. Լսող. յիչ:

ԱՇԽԱՐԱՆ, ի. գ. Աշխարանք, կամ հանգէս և տեղի աշխարանաց. *Զգեստ սրճակեալ՝ի մէջ աշխարանին կոծէր. Բրս. ղ. ՛. 15:

ԱՇԽԱՐԱՆՈՒԱԳ. ա. Ուռնոզ զնուագ կամ զեղանակ աշխարանաց. ողբերգական. ողբ՛ալ. *Ցորդորեցից զեղարամարս յաշխարանուագ ձայնս. Պիտ:

ԱՇԽԱՐԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՇԽԱՐ. *Սուգ և աշխարանս առնուն: Ողբ և աշխարանք փոխանակ երգոց: Զհարնական զերգս արարեր ողբս աշխարանաց փիլ: *Լալիւն և ողբումն և աշխարանք. Ոսի. նս: *Ընդարսել ողբոց և մեծամեծաց արժանի է աշխարանաց գործն. Սոփ. իվ: *Զաշխարանս մերձաւորացն. Եղիս. ՛: *ԶՃչեն աշխարանաց բարձրացուցանելով: Սգովք և աշխարանօք. Մանդ. ՛: *Աշխարանս տիկնայն. Ցհ. իճ: *Եւ այն աշխարանաց բանք. Տծոփ: *Ցիչեմ, յորժամ աշխարանքն կայցեն, և անցաւորքս երթիցեն. Մոփ:

ԱՇԽԱՐԱՊԷՍ. ՛. Γοερῶς. Flebiliter. Ողբական և ողորմ եղանակաւ. լալս կամ լոյ ղորձելս ՝էէրով. *Զհանդուպատասխանն (վերծանել) Թուլակի և աշխարապէս. Թղ. փէր:

ԱՇԽԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Աշխարող. լալական: Ճճ:

ԱՇԽԱՐԵՄ, եցի. ն. Θρηνέω. Lamentor, plango. կոծիլ. ողբալ. աշխար դնել. սգալ. լալ, լոյ ընել. ալալմաք, հայփէրմաք. *Կանանց՝ որ կոծէին և աշխարէին ղնա: Աշխարեսպեն աշխար. Ղ. իճ. 27: Զոփ. ծբ. 10: *Աշխարել զթագաւորն, կամ զնիասս, զՀրեսաւութիւնն, զհորդակեալ տանսան, զսաինան՝ որ դիեցոյնն. Ագաթ: Եղեկ. ոթ: *Նար. իէ. Ե իբ. իճ: *Աշխարոլ կանայք: *Մի զմեռեալն, այլ զկենդանիսն աշխարեցէք: Կոյսք զանկատար յոյս աշխարէին, և պատանեակք զանախս հասական. Փիլ. յոճ: *Աշխարէ զանմտութի նոցա: Տես զնմանք աշխարէ զերծասղէմ ... ոչ վասն իւրոց ինչ էսրբարանաց, այլ վասն նոցա գործոյն աշխարէ. Ոսի. Ե: *Սգքն աշխարեսին գանացաւորն՝ քան թէ անիծանէին. Ոսի. ՛. ի. 23:

ԱՇԽԱՐԵԼ. իպր. ասմատ Ապաշխարել. լոյ, կամ ստրջանալ. *Ապա աշխարէր զաստացեալսն. Մեծապես ապաշխարելով զղջմամբ զաստացեալսն. Բրս. Ե. 54:

ԱՇԽԱՐԵԼԻ. Ողբալի. սւաղելի. եղկելի. լալոյ արժանի. լալս. *Եղկելիք և աշխարելիք. Ցհ. իճ: *Երբեմն ասնելի, և այժմ աշխարելի: Աշխարելի կերպարան. Նար. իէ. հճ:

ԱՇԽԱՐՀ, ի, աց. գ. Κόσμος, οἰκουμένη. Mundus, orbis. Տիեզերք. երկինք և երկիր միասամայն՝ հանգերձ բնակիչքն. և իբր զանազանեալ՝ վերինն կամ ԻՄԱՆԱԼԻ կոչ ՀԱՆԻԵՐՔԱՆԱԼ ԱՇԽԱՐՀ կոչի երկինքն, և ՍՏՈՐԻՆ կամ ՋԳԱԼԻ ԱՇԽԱՐՀ՝ երկիրս, որ բազկանայ՝ի ցամաքէ և՝ի ծովէ. ալՀարՀ. փիւնէա, ալՀմ, ձիհան. (Աշխարհ, լծ. Ը պ. Թ. ալՀէաբ, յայտնի, կամ որպես հյ. աչքառու, տեսանելի, երևելի հաճոյ աչաց, կամ ազգեր. տալէր:) Ց.

մորաչար ասի. *Աչխարհ կոչի աչխար և սուգ, և արտմուճ հովիտ. Տ՟ոմար: *Ցաշխարհի էր, և աչխարհ նովաւ եղև, և աշխարհ գնա ոչ ծանեաւ: Զպատրաստեալն ի սկզբանէ աչխարհի: Գիտել զհաստատութիւնս աստղաբաշխին աչխարհի: Հաստատութեամբ գաշխարհ: Զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի: Ցսկ մեծ լինել ընդ ամենայն աշխարհ: Որք զաշխարհ խռովեցին: Դատել զաշխարհս արդարութեաբ: Հանդերձելոյ աշխարհին: Զհանդերձեալ աշխարհ: Բազմութիւն խնամանոց՝ փրկութեի աչխարհաց: Դա է Ճշմարտիւ՝ փրկիչ աշխարհաց (յն. աչխարհի): Գառն ՟ա՝ որ բառնոյ զմեղս աշխարհի: Մի յայսմ աշխարհի, և մի՛ ի հանդերձեալսն. ևն: *Ոչ այս աշխարհս. և ոչ այն աշխարհ. Ագաթ: *Աչխարհ է բաղկացուած յերկինէ և յերկրէ, և որ ի մէջ սոցունց պարառեալ են զմիմեանց բնութիւնք. Աբիսոթ. 35: *Իմանալեաց, կամ իմանալի աշխարհ: Աչխարհն կենդանեաց. Շար: Ցհ. կթ. ևն:

ԱՇԽԱՐՀ. Χώρα, γαῖα, γῆ, πατρὶς. Provincia, regio, terra, patria. Երիւելի մասն աշխարհի. գաւառ, նահանգ, թագաւորութիւն, ազգ, երկիր հայրենիք, կողմն մի տէրութեան. Վերայելն, ելոյելն, մտոյելն, գոյելն, փոյթ. Խոթքագ, սկիզբ, վախճան. *Ցամենայն ծածուկ աչխարհաց: Ընդ ամենայն աչխարհս. Ֆ. ԲՁ. ծԸ. 35: ծՂ. ւ: *Զաշխարհն՝ որ ի վեր է քան զաւաքելոն. Ես. ծ. 6: *Ցորմէ՞ աչխարհէ ես. Ցոէլ. ա. 8: *Դարձ ցուբք իւրաքանչիւր յաչխարհ իւր. Երեմ. խԸ. 16: *Ի վերոյ օրինացն և աչխարհին իւրեանց. Բ. Դ. Ը. 21: *Գնացին յաշխարհն իւրեանց: Եկին յայնկոյս ծովուն յաչխարհն գերգեսացւոց: Զի մի առաքեսցէ զնոսա արտաքս քան զաչխարհն (զայն): Տրտաքնոցւոց աչխարհին: Որ հայեր ընդ հարաւակողմն, և ընդ աշխարհն. ևն: *Աչխարհս արարեալ. Խոր. Ը. 88: *Եղեն փրկանք անծանօթ աչխարհին. Շար: *Արարատեան աչխարհ: Աշխարհ սիւնեաց, մեծին հայոց, փոքուն հայոց. ևն. Խոր. ևն: *Ցիւրեանց բուն աչխարհէն: Ի բուն աչխարհն փոփաքեր. Ագաթ: *Աչխարհին պարսկաստանեայց: Ի պարսկաստանեայց աչխարհէ ասի. Կոլ. ծԲ. (յն. եպալքթոսութեի. իբր Թ. ֆալուբգի, գաթբուբգի, լիվա:)

ԱՇԽԱՐՀ. որպէս Մարդիկ. բազմութիւն ամբոխին. ռամիկ. քնակիչք աչխարհաց. փնեա ալՀ, խալՓ. *Աչխարհ ամենայն գինի նուա գնաց: Աչխարհ ի չարի կայ. ևն: *Աչխարհ աստ զժողովուրդն կոչէ. Նա սովորութիւնի է գրոց, երբեմն զարաբածս աչխարհ անուանել, և երբեմն զայնոսիկ՝ որք չարութիւն կեան. Ոսկ. յհ. ա. 20: *Ի գալ և ի զոհել անդր աչխարհի: Աչխարհ՝ կոչեաց զնա կոստանդինուպօլիս. Խոր. Ը. 37. 85: *Աչխարհաս փոփոխիլ ի վերայ յարուսկիր. Եղիշ. Ը: *Պատագ մաւորութեի երեքին աչխարհքն առ միմեանս ունէին. Փաւս: *Աչխարհ ամենայն, առ իս նայեցեալ՝ ախատակից լեր բուք. ՃՀ:

ԱՇԽԱՐՀ. Ընդայնութեի աչխարհի, սեր երկրաւորաց, և աչխարհասէր մարդիկ. Քաղի փխենա, ալՓյան. *Դուք յաչխարհէ աստի էք, ես չեմ յայսմ աչխարհէ: Ըզհոգին Ճշմարտութեի, զոր աչխարհս ոչ կարէ ընդունել: Զէք յաչխարհէ, այլ ես ընտրեցի զձեզ յաչխարհէ. վասն այնորիկ ատեայ զձեզ աչխարհ: Մի սիրէք զաչխարհ, և մի որ ինչ յաչխարհի է: Աչխարհ ինձ՛ ի խաչ եղեալ է, և ես աչխարհի. ևն:

ԱՇԽԱՐՀ. Վայելքաժառութեի յաչխարհի աստ. կենցալ. աստի կեանք. վարք և ընթացք մարդկան. Βίος. Vita. պոս փխ. Նէս. *Ի հոգս և ի մեծութեի և ի ցանկութեիս աչխարհիս զքալեալ: Ընդ կեանս աչխարհիս պատալի. ևն: *Մխայն փրուին ՟այ վառեա զքեզ, և այլ մի երկնչիր յոնջ նայնութեէ աչխարհիս: Յորժամ եղև ժամնակ, մուծին՛ ի յատագաստ զնոսա ըստ օրինի աչխարհիս. Վրփ հդ. ծԸ: *Զիա՛ որ՛ ի նաւի աչխարհիս ալեկոծեն մեզք իմ: Աչխարհս է ծով, և ես ծփիմ. ԺՀ: ԳՀԺ:

ԱՇԽԱՐՀ, կոչի նամուքե՛ Մարդն. *Ասացին (արուաքինք), Թէ փոքրիկ աչխարհ է մարդն. Նէս. ևալՀ: *Ի մարդուս իբր՛ ի փոքր աչխարհումՀ ըստ դիմակրիատոսի այսքիկ տեսանին. Ցահհ. ծ: *Ոչ միայն վասն երևելի աչխարհիս է պատմութեիս, այլ և յայլսդս մերոյ փոքուս աչխարհիս ըստ իմաստնոցն կոչմանն. ԼՀԲ. ոչ: *Ո՞րչափ ևս առաւել առ բանաւոր աչխարհս մարդ, (ինամ ածէ ՟ած). Եղիշ. Ը:

ԱՇԽԱՐՀ ասի ըստ յն. ոՀոյ և Յոլովութի կամ կուտակութեի իւրաց. աչխրէն բաւը, չաթոնխան. *Փոքր արդեօք ամենայն աչխարհ սատացուածոց երևեալ լինէր առ քո առաքինութեդ զուգակշիռ. Նէս. ևալՀ:

ԸՍՏ ԱՇԽԱՐՀ ՀԱՆԵԼ. Ἐξορία. Exilium. Աքսոր. արտաքսհմանութեի: Ես. ֆր. Ը:

ԳԱՇԽԱՐՀԷ ԵԼԱՆԵԼ, ՓՈԽԻԼ. Տ. ԵԼԱՆԵԼ, ՓՈԽԻԼ:

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՆԻՆ. ա. Որ ինչ հայի՛ ի բաժանումն ազգայ յաչխարհի. *Ազգացոյն բաժանմունք յաւալ իսալան ըստ ցեղից՛ ի կարգ անկեալ աչխարհաբաժին ցեղակարգութեբ. Աբծր. ա. 1:

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՆԱԿ (կամ ԱՇԽԱՐՀԱԲՆԱԿ). ա. Բանակ զօրաց բնիկ աչխարհին. գունդն ալքունի. *Առեալ սկզբն դրի գօրի զաչխարհաբանակ զօրացն, (կամ զաշխարհաբնակ զօրսն). Ագաթ: Ճ. Բ:

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ. ֆ. Δημοκοπικῶς. Ad popularem vel vulgi gratiam. Ըստ աշխարհի. ըստ հաճոյս ռամկին. աչխարհաբար և փուռաւէր մտօք. *Տօնեացմէք մի՛ աչխարհաբար, այլ դէրաչխարհիկ: Ոչ աչխարհաբար ուսանել, այլ ՟ած ուսուցանել. ՃՃ: Լծ. ՟ած: *Ոչ առ՛ի ցոյց բարձաց, և աշխարհաբար գնոնարհուին հրահանգեալ. Բրս. հդ. ծԸ:

ԱՇԽԱՐՀԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. գ. Բնակիչ աչխարհին, գաւառին. երկրայի, գեղայի. էբէլի, էհալի. *Ժողովեացեն բազմութի մանկտւոյ զՀիւսալաբարոյ զաչխարհաքանակն: Անասնաբարոյ աչխարհաբնակ քրն. Ագաթ: *Աչխարհաբնակք մարդկան, որ ժողովեալ էին. Բ՟ա. Ե. 15:

ԱՇԽԱՐՀԱԳԻՐ, գրի, բաւ. գ. Ἀπόγραφη. Descriptio. λαογραφία, vulgi describtio. կամ բայիւ. Ἀπογράφω, ομαι. Describo, or. Գրուելի և գրուած համաչխարհական՛ ի դիւան արքունի. քննուելի. Թիւ համարոյ մարդկան անցեալ՛ ի գիր. գայթ, ՌէգՓէրէ, ՌէհգրԻ, գէՌԻՀ՟, գէգՓէՌԸ. *Աչխարհագիր առնել ըստ ամենայն ոսկերաց: Ա՟յս առաջին աչխարհագիր եղև: Ցառուցս աչխարհագրին: Ա՟յս յաչխարհագրի անդ գտաւ: Զամենայն ազգն հըրէից յաչխարհագիր (ռամկին) իսանել՛ ի կարգս հարկի ծառայութեի: Զևրայքանչիւր լինչս և զսայսուածս յաչխարհագրին (կամ յաչխարհագրէն) զամենայն ժողովեցին. Ոկ. Ը. 2: Գծ. Ը. 37:

ՀԱՇԽԱՐՀԱԳՐԵԼ. Καταδήλον ποιέω, ἀνακηρύσσω. Celebro, divulgo. Θριαμβέυω. Triumpho. Հրապարակել և լսելի առնել ընդ աչխարհս. յայտնի առնել. հռչակել. քարոզել և Զարել՛ի հանդես յայլմանակի. *Թէպէտ և մարմինն՛ ի ծածուկ ուրեք իցէ, բարբառովք ամենեցուն աչխարհագոյժ առնէն: Ոչ առնու յանձն Թաքուցանել, այլ աչխարհագոյժ առնէ զերախտիս երախտաւորին. Ոսկ. ՀՀ. ա. 19. 25: *Աչխարհագոյժ առնէ նախնեամութիւն զանեսուն՝ զի տարերցն հուր յանդարձատաց գաստատուն բմբռնեցեալց. փիլ. Նվ. ա: *Յուցցես, երէկ զմեզն արդարև առեցեր, նշանակելով զնոսա, և աչխարհագոյժ առնելով իբրև զարժանաւորս Թշնամանաց. Աբ՟ր: Ա՟ր:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՂ. ա. Որ գոչէ կամ լսելի առնէ ընդ աչխարհ. *Գոչելին միս խուսէ աչխարհագոչ վոլովք. Խոր. Վրէվ:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՎԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Գովութի լսելի յամենայն աչխարհէ կամ ընդ ամենայն աչխարհ. Համբաւ կամ անուն բարի. բարեհամբաւութի. հռչակ գովութի. *Զաչխարհագովութէնցն առցեն զպակաս: Զյաղթութէնցն աչխարհագովութէնցն տանել: Միչա զաչխարհագովութէնցն տանին մրցանակս: Աչխարհագովութեամբ յաւէտ բարդաւաճեալ. Պիտ. սթէդ:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾ, ի. գ. ա. Κοσμοποιός. Mundi conditor, creator. Արարիչ աչխարհի. որ և աչխարհատեաց. աչխարհ արար. *Զաչխարհագործն, զայսչափ աչխարհ տեսանելով, ոչ խնայեաք. փիլ. յոՓ: *Բաչխեր ամենեցուն զնոր մարմինն, զբարիչն և զաչխարհագործն ամենայն ստրածոյ. Ագաթ: *Զաչխարհագործն ամենայն աչխարհի: Աչխարհագործ մարմնով և արեամբն յիսի քոյ. Ճ. Ա:

Եւ Որ ինչ եղեալ է յաչխարհի. եղանկանք համօրէն. *Ի վերայ աչխարհագործ արարածոց. Վ՟ր՟ոփ. ոչ. ՃԲ. (յն. յօբինակս ինչ, ի վերայ աչխարհիս բաղկացուիլ):

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾԵԼ. Κοσμοποιέω. Mundum condo. Յաւելծանել զաչխարհ. *Իբրև ի ձեռն հայելւոյ աչքը սեասանէ միտք զնծՅ՝ և առնելով և աչխարհագործելով, բոլորեցուն պչեքլու լինելով: Այ առաչագրութի՛ զոր ընկալաւ աչխարհագործելով, անչէջ յաւերժ մնասցէ. փիլ. ծ. բաո. Ե լԺՒ. Բ. 12:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ, գ. Κοσμοποιία, κοσμουργία. Mundi fabricatio. Արարչութիւն կամ ստեղծումն աշխարհի (իբր ն. և ի). որ և Աշխարհարարութիւն. *Մովսեսեան հինգ գրուածք զաշխարհագործութենէն պատմեն, ևն. Եփ. փր. ա։ *Ամենայն երևելագիտելոյս աշխարհագործութեան՝ աներևութենէն ոչ առաջին սքանչանի. Դիտ. խղ. է։ *(Յունիք) ի սկզբան աշխարհագործութենէն հզօրագոյն ուշին զներգործութիւնն. Նխս։ *Անեղծ աշխարհագործութեան. Նար. ի։ *Եղոյզ զաշխարհագործութենէն ոչ. Լմբ. ոդ։ *Աստուածային գիրք մարգարէիցն պատմեն վասն ոչ, և աշխարհագործութենէ. ճճ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՒԻԺԵԱԼ, ա. Աշխարհագոյժ արարչութիւն. աշխարհագործ. հանգիստանալ. *Որ ի նախախնամութենէ աշխարհագործեալն չարժմունք. Փիլ. Ա։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՒՄԱՐ. Գումարիտալ ի լրութենէ աշխարհի կամ գաւառի. համաշխարհական. *Ի մէջ սիրելական աշխարհագումար քառամ հրապարակին. Մաքմ։ *Աշխարհագումար ոճն, կամ ամբոխ, կամ ժողովք. Պիս։ *Մեսր. Երեց։ Հ. ԼԻՒԻ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՒՆԴ. գ. Գնդագունդ մարմին լուսաստեղ աշխարհի, կամ ի ձև աշխարհի. *Լինել լուսաստղագունդ Հաստատութեամբդ՝ աշխարհագունդք. Ագաթ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԵԼ, իլ. ն. Ἀπογράφω, ομαι. Describo, or. Աճանել աշխարհագիր. և մնանել յաշխարհագիր. անցուդարձանել և անցանել ի գիւան արքունի։ Գայթ ԷՒՒԹ՝ օյմագ. *Որքան էր՝ որ հրամայեր գիւրաքանչիւրն ի յիւրն աշխարհագրել հայրենիսն։ Եղ և յոմանցի աշխարհագրել զղոյգ մարդիսանս։ Գալ ի բեթղեհէմ, իբրու թէ աշխարհագրել։ Ոսկ. ծն։ *Ոչ էր իրաւ ընդ տիեզերացս աշխարհագրել բարձողին զմեզս աշխարհի. ոչ էր պատշաճ ընդ ծառայս աշխարհագրել ամենեցունց ևն և գլխոյ. ճճ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόγραφη. Descriptio. որպես նոյն ընդ Աշխարհագիր. *Ի լինել աշխարհագրութենէն առ օգոստոսիս։ Ցառաջ քան զտեղուանական ծնունդն անօրինութեանն իսն եղև ազգին աշխարհագրութիւն. ճճ։ *Վասն նորա աշխարհագրութեան գու յերկինս գրեցար։ Աշխարհագրութենէ աւետարանին, յորում ծնաւ քո, խորհուրդ է յերկինս գրեալ զմարդիկ. Լծ. ածաբ։ կամբլ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Κοσμογραφία, Γεωγραφία. Cosmographia, և Geographia. Իբրու Ցիտեզերագրութենէն, կամ Երկրագրութենէ, որ ճառէ զդիրս աշխարհի, մնանաւանգ երկրի, և զրաժանմանէ և զհանգամանաց նորա. Հեյեզեկի փիւնեա, Խոխիդի պիւտ, բեռի երզ. *Վասն աշխարհագրութենէ, և բաժանմանց ազգաց քան ճառաբր։ Զաշխարհագրութենէ յարմարեցին ի ճանապարհորդուածէ, և ի նաւարկութենէ. Խոր. ա. 5. Ե ՃԵ։

ԱՇԽԱՐՀԱԴԱՑ. ա. Ցամենայն աշխարհէ դաւեալ, դասելի, կամ դասապարտելի. *Աշխարհագաս չնորհալուն բազմաձիզ եզիցես. Բենիկ։

ԱՇԽԱՐՀԱԴԻՋ. ա. Դիզեալ լուսչափոյ մեծումն աշխարհի. աշխոյժ լափ տիզմած. *Դրդեհեաւ զերկաթեակարծր աշխարհ հագեզ զանձիս քոզ խաւարփ մեզաց ի մոց։ Զաշխարհագեզ փոս չարեացս։ Զհիւրոս աշխարհագեզ չարեացս. Բենիկ։

ԱՇԽԱՐՀԱԴՒՏԵՄ, եցի. ն. Χωραβατέω. Regionem obambulo. Դիահար չերչաքայթ զաշխարհ, զերկիր, զդաւառս. Էւիր պոքսիւ՝ ասէ տնօրէնէս. *Պատուիրեաց յետս արանցն երթեալ աշխարհագիտել զերկիրն, և ասէ. անցէք գնացէք, և աշխարհագիտեցէք զերկիրն. ՃԵ. ծԷ. 8։

ԱՇԽԱՐՀԱԶԱՐԴ. ա. Որ ինչ բերի ի զարդ աշխարհի, կամ ի զարդարել զաշխարհ. *Ցիսկզբան աշխարհազարդն կազմեաբ. Աթան. Եփէ։

ԱՇԽԱՐՀԱԶԲՕՍ. ա. Որ ինչ կրեն յինքեան զբօսանս աշխարհի, այսինքն զբազմութիւնս, պատուզմունս, ալէկոծութիւնս, ծուփս. *Աշխարհակզբոս զբազանք. Փարպ։ *Հրաժարեալ յամենայն աշխարհազբօս կենդ ցաղոյս. ճճ։ *Ո՛չ աշխարհազբօս ինչ գաստարկուհ պործ. Ոսոպ։

ԱՇԽԱՐՀԱԶՕՐ. ա. Ուր խմբեալ ի ցեղն զօրք աշխարհին. աշխարհաբանակ. աշխարհագումար. *Ուր առնէր գրիգոր զսկզբունքն աշխարհազօր բազմութեան. Բուզ. Գ. 14։

ԱՇԽԱՐՀԱԹԱՂ. ի. գ. կարգ թաղման աշխարհիկ անձին։ Մաքա։

ԱՇԽԱՐՀԱՒՈՂՈՎ. ա. ժողովեալ յամենայն աշխարհէ, կամ ի տեղեացս տեղեաց. համաշխարհական. տիեզերաժողով. աշխարհագումար. յոգնախումբ. հանդիսական. *Յաշխարհաժողով ասեսանն բոլոր տիեզերաց. ՃԿ. խ. ԷՒ։ Գ.Ի։ *Ի բազմամբոխ աշխարհաժողով հրապարակ կաց միջն. Ագաթ։ *Մարգեր զնահատանն մեծ ի հանդէս կուսանելոյ յաշխարհաժողով մարտին. Խոր. հոՒԳ։ *Աբարին տան աշխարհաժողով. Վրք. Հդ. ՃԳ։

ԱՇԽԱՐՀԱՒՈՂՈՎՈՒԹԻՒՆ. } ժո.

ԱՇԽԱՐՀԱՒՈՂՈՎՈՒՐԴ. } ղով համաշխարհական. բազմութ աշխարհին. *Ա յլև ի յաշխարհաժողովուէնն անդր ե. Թէ ոք հաստատիցէ. Երզն. ԻԷր։ (որ առ Մոփէսթէր գրի, ի նշանախոժանաձև անդր։) *Աշխարհաժողովուրդք. Բուզ. Ճ. 6. կամ Աշխարհաժողով ժողովուրդք. Ճ. Բ։

ԱՇԽԱՐՀԱԼԱԾ. ա. ն. Իբր Աշխարհահաւած. հաւածեալ կամ հալածելով յաշխարհէ անտի. *Աշխարհալած արտաքոյ իւրմանց մերժեցին. Կորիւն։

ԱՇԽԱՐՀԱԼԻՐ. } ա. Որով լցանայ

ԱՇԽԱՐՀԱԼԻՑ. } աշխարհ լրիւ իւրով. լցուցիչ երեսաց երկրի. ալէքսէ չէնով. *Աշխարհալիր ասէն աւետարանչ Նար. ւԷ։ *Վասն աշխարհալից նահապետացն (ծննդոցն իւրեանց). Աւրծր. ա. ւ։

ԱՇԽԱՐՀԱԼՈՑՍ. ա. Որ լոյս տայ աշխարհի, կամ մարդկան առհասարակ. տիեզերալոյս. ալՀ էՔԷրսոՒ. *Աստղ աշխարհալոյս. Երզն. Նոս։ *Աշխարհալոյս պայծառա արուեստակ. Գէդ։ *Աշխարհալոյս վարդապետաւք. Լմբ. պոփ։

ԱՇԽԱՐՀԱԼՈՒՐ. ա. Լսելի ընդ ամենայն աշխարհ. հռչակեալ առ ամենեսեան. տիեզերալուր. հանդիսացեալ. ալէնի ձէլ հոս. *Հղդակեալ և աշխարհալուր ի զարմանս հանճարոյ. Զոր. իբ։ *Աշխարհալուր ի զարմանս հանճարոյ. Զոր. իբ։ *Եւ եղև կարծաւմն նոցա աշխարհալուր. Լսոփ. ծԷ։ *Հրապարակաւս և աշխարհալուր նշանքըն. Նոնոյ։ *Աշխարհալուր թագաւորք. ճճ։ *Աշխարհալուր առնեմ ամենայն ազգսածոց. Ոսոկ. Նոր կիր. յն. հրապարակ. կիմ. δημοσιεύω, publico.

ԱՇԽԱՐՀԱՀՆԱՄ. ա. Ուր հնամէ պաշխարէն, կամ հնամ ունի ի վերայ աշխարհին. աշխարհահնէն. *Աշխարհահնամ հոգածութիւ յարդարել զիարդ աշխարհիս. Աբծր. ա. 15։

ԱՇԽԱՐՀԱՀՈՐՀ. ա. Եղեալն հանճարհական խորհրդով. *Ամենեցուն միտքանուքն եպիսկոպոսացն և թագաւորին և աշխարհահորհ ժողովիք հաւանութիւ ի միաբան արձակեցան և գնացին. Բուզ. Ե. 4։

ԱՇԽԱՐՀԱՀՈՒՄԲ. Տ. ԱՀՈՒՐՀԱՆ. ՀՈՂՈՎ. *Աշխարհահռուիք բազմութենէն. Ագաթ։ Բուզ. Պ՝անդ։ *Աշխարհահռումբ ժողով. Զ՝անդ։ *Տօն աշխարհահռումբ կարգեաց. Խոր. Ե. 63։ * Ի նմին աշխարհահռումբ ատենի. Նար. Խս։ * Աշխարհահռումբ ժողովարան չինեցին զքէն կաթողիկէ. Տծան։

ԱՇԽԱՐՀԱՀՈՒՄԲ. գ. Խմբաւմն աշխարհաս ի մեծ պատերազմ. * Աշխարհահռումբ առնի։ Եւ ևթէ աշխարհահռումբ առնի յերկիր թշնամեաց. Կանոն։

ԱՇԽԱՐՀԱՆԻՆ, ծնի, իւ. } ա. Ի նմին

ԱՇԽԱՐՀԱՆՆՈՒՆԴ. } աշխարհի ծնեալ. բնիկ. աւազական. համաշխարհիկ. էրէյզի, փեղոյի. Եերւի. *Աշխարհածնին հայրենեացն սեպհական տգի գաւեալ. Կորիւն։ *Տրգատ, որ աշխարհածնունդ հայրենեաց որպէս գտանէր. Ագաթ։

ԱՇԽԱՐՀԱՆՈՒՄ, ու. կիմ ի, վե. գ. Ովկիանոս, որ պատճ զաշխարհ համօրէն. * Են և այլ բազումք ծովակք, որք ոչ են յաշխարհածովք. Շիր։

ԱՇԽԱՐՀԱՆՈՒՏԻ, հւոյ. գ. Թագուհի՝ ածող այսինքն առաջնորդ աշխարհի. սոՒՔՈՒ. *Փղոյնին տեգրանուհի, ողջ ևամիսս աշխարհածուհի. Անյաղ. ի ԽԷր. Նագ. Ե ԷրՔ։

ԱՇԽԱՐՀԱՆՕԻՓ. ա. Որ առնէ կամ կրէ զծուփս աշխարհի. աշխարհացոյս. *Եւ զիս պահեսի ի հեղեղէ յաշխարհածուփ ալեաց չարին. ՃՈ ոՒԲի։ *Աշխարհածուփ խռովումենիք. զբօսանք, հոգք, վարք. Պիս։ Փարպ։ Շ. ՈՈՒ ԼԱՐ։ Զէր. ԼԲ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ, ի, ացս. ա. գ. Τὸν κόσμον ἔπεχων. Mundum obtinens. Որ կալեալ ունի զաշխարհ համօրէն՝ տիրապար. *Աշխարհակալն ՃԾ. Աբիսա. Ծ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ. Κοσμοκράτωρ. Mundi imperium obtinens. Ինքնակալ. տիեզերակալ, և բռնակալ. ՀԻՀանԼԻՐ. *Ընդ աշխարհակալս խաւարիս այսորիկ՝ ընդ այսս չարառնելն. Եփես. Ը. 12։ *Թէպէտ նոյն ինքն գժոխք չարժեցան, Թէպէտ աշխարհակալք խաւարիս. Աբ. Է։ * Իւրոցն ետ քաջալերս իւրով յաղթութեն յաղթել աշխարհակալ յաղթողին. Սիոն. յԵսայ։ *Աշխարհակալ է ծնունդդ. Աշխարհակալ այլեքանդրէ։ Ամենայն չինաւանի աշխարհակալ դէղոյ. Գիմ. ադԷս։ * Ամենակալ ճճ մարդասյաւ, և եմոռա ի գիր աշխարհակալ Թագաւորի. Տծան։ *Փառաւորեալք ի յերկրի ճոխութ աշխարհակալք։ Շորից բարբարոսական աշխարհակալացն. Գիս։ *Որ իշխանաց աշխարհակալիս էին զինուորք. Ցկ. կԲ։ *Ձեռացն աշխարհակալաց. Նար. Խս։ *Աշխարհակալ իշխանութ. Լմբ. ոդ։ *Աշխարհակալ սպարապետաւ Թէ իւրով. Մովս. կաղ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՊԱԼ. Τοπάρχης. Loci praefectus, toparcha. կուսակալ, կոզմնապետ. իշխան մասնաւոր աշխարհի. էՒԼ. *Միուսմ յաշխարհակալից ծառայից աւետաւ խմոյ. Ես ՃԵ. 9։ իակ ա. Ի. ծԷ. 5. *Գրեաց յամենայն առ աշխարհսկալս, իշխանս, առ կուսակալս նոցա ՚՚. յն. լոկ, սպարապացուց (որ Թագմանի, ցիրուսյան)։ *Նախալարքն աշխարհակալքն կայցեն առ

աղքատի : Մարդկան և աշխարհակալ աշխարհին ած . Բ–ղ . ՟ . 8 : ԷՏ . 38 :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ . ած . որպէս Համաստատած . որ պատեալ ունի զաշխարհ . աշխարհանման . *Աշխարհակալ Ծով վ Էջ ՟ . *Համապարփակ մշտնջ աշխարհակալն Փիլ . Նար . 56 :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ՅԻԹԻՒՆ . ք . Ինքնակալութիւն . տիեզերակալութիւն . Թագաւորութիւն . *Թագաւորք յոտնից աշխարհակալութիւն եմ : կամելով զինքն միայն աշխարհակալութիւն ցուցանել , ակիզբն : Աշխարհակալութեան տարեգրաստանի . Խոր . Ա . 1 . 13 . 20 :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ , ի , աց . ած . Οἰκουμενικός . Totius mundi, orbis . Տիեզերական . և համաշխարհական . որ ինչ հայի առ համօրէն աշխարհ . որպէս և առ աշխարհ կամ ազգ մի ոմանց . *Ցաշխարհական զվէրն եկին է առ յոտն ՟ . և մնաս . կոչ . ՟ : *Ի միւսանգամ գալըստեանն , և յաշխարհական առնելոյն . Ըստ : *Ցաշխարհականութիւն առաք , յետ որոյ ոչ է ՟ի ձեռն մահու փրկուիք . Մեր . գնաց : *Ցաշխարհական ՟ի ձեռնատամնութիւն . ԺՀ : *Աշխարհական ամբոխու . կորնթ : *Խորհուրդ բանիւս ՟ի մէջ արկանէին կատարել անդ զաշխարհական կտրիճս եկեզեցւոյն . Բ–ղ . ՟ . 4 : *Մեծի վրէժանխի , և ամենայն աշխարհականաց քաց խնգալ . այսինքն բոլոր նակեաց ՟ոյց աշխարհին . Խոր . ՟ . 5 :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ . Κοσμικός . Mundanus , mundi . βιωτικός , saecularis . Աշխարհին աշխարհիս . աշխարհասէրն . երկրաւոր . Նիւթական . տապրսական . մարդկային . արտաքին . մարմնաւոր . կենցաղական . քաղաքական . և Աշխատասիրական . փիլիպ . ալէք . *Զաշխարհական արքունքին . ԵՓԷ . Ա . 1 : *Հոգովք աշխարհականաց , ՂՅ . ի՞ . 34 : *Վրդովեալ զաշխարհական տարերս . Գիմ . ալէք . : *Տալոն աշխարհական . և են տարերք չորք . Նիւս . Բ : *Զաշխարհական՝ զաշխարհական հայելին . Պիտիէ : *Դուք յաշխարհէ ատսի էք , ես չեմ յաշխարհէ . զաշխարհական մտածութիւնս և զմարմնականս ասէ : Ցաշխարհական իսկ օրինակ եկն . և զինչ ասէ . կին յորժամ ծնանիցի , ևն : կերակուրք , լուացմունք , և զինչ և իցեն գործք աշխարհականք . Ոսի . ՟ . 7 . 33 : Ն ՟ . 17 : *Ցաշխարհական զբօսանաց . Ագաթ : *Ցաշխարհական առնել հեգնանց . ԺՀ : *Աշխարհական ալեկոծութիւն , կամ գործք . Պիտ : *Աշխարհական պաշտօն . Նար . ԽԲ : *Աշխարհական դէպք լուան երկրաւոր իմաստուն . Ագաթ : *Դասատանաց , և աշխարհական կարգաց . Խոր . ՟ . 65 :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ . Λαϊκός . Laicus, saecularis . Աշխարհիկ ոք , ժողովրդական , առանձին . առանձնացեալ . և Աշխարհասէր . փիլ . ՆԷՒ , ՀՃոպ . *Զնախկինպատուհաս , զերկիւղածս , զաստուածապաշտս , զաբեղծս , զկուռ տօնս , և զայլ ամենայն աշխարհականս . Կոչ . ԽԲ : *Կուսին , և աշխարհականին . ՂՏ . ՟ . : *Քահանայք՝ դասիճ ՟ի կրօնաւորական կարգէ , և սարգիս յաշխարհական . ԳՀ . ՟ : *Ժողով արարեալ եպիսկոպոսաց , և հանգերձն աշխարհականաց . Խոր . ՟ . 20 : *Աշխարհականն ես , մի զգաստութ քահանայիցն արհամարհես . Մատ . Ց : *Ուխտաւոր , և աշխարհական . ԳՀ . ՟ . ած : *Ընդ գահնիկս աշխարհականաց կենալ . Վ Էփ ԿՅ . ՟ : *Աշխարհականաց բանք են այդ , և մարդոյ՝ որ ընդ երկիր բևեռեալ իցեն . Ոսի . ՟ . ՟ . 15 : *Ոչ զայն ասիցես , ՀԻ պատնիկ էր եւսա , այլ պրկորեայ և անժոյժ և աշխարհական . Ոսի . ԷՓ :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ . Δημώδης . Vulgaris . Ռամկական . աշխարհիկ . աշխարհաբառ . զրագիտի . *Հաւատան՝ յանդիմանութիւնն անյայտ իրաց , յանդիմանուն այն է , որ աշխարհական բառով գիտիցիդ՝ ասեն . որպէս հայերէն աչաց , նոյնօրինակ հաւատս մտաց . Ոսիփոր :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆԱՑԵԱԼ . Մտեալ ՟ի կարգ աշխարհի . ամուսնացեալ (այր կամ կին) . կորէցած , գնաւորած . պիտնեայս ՟իր . Եվանդ , ԵՒԷ . * Լինիցիմ առն աշխարհականացեալ . Հռոմ . ՟ . 12 . (յն . կողմն , լինել առն) :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆԱՕՐԻՆ . ՟ . Իրաւ աշխարհականաց . *Մի աշխարհականաօրէնն ընդ ձեռացի զգիշերն ամենայն . Կանոն :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՐԳ . ա . Որ ինչ ՟ի կոչ լսոյ աշխարհիս . երկրաւոր . արտաքին . *Ցոմանական աշխարհակարգ գալոցիցն էր առեալ . ՃՀ . Ի :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՑ . ած . Որ ինչ ՟ի լսոյ աշխարհիս . կենցաղական . *Սմուռնացի եղեալ աշխարհակաց կարգաց . Կորիւն :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵՑ . ած . Ուրով իւրք լինի հետ ընտ աշխարհի . աշխարհիկ . յաշխարհական վիճակի . *Որ յաշխարհակեաց կեանս էր . Ագաթ : *Սալեալ էր ամուսնացեալ յաշխարհակաց կեանս . Բ–ղ . ՟ . 3 :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵՐ . ած . կերօղ աշխարհի . ապականիչ . դիշատիչ . արհանարգող . ալաբաւ լափօղ . *Բազմացան աշխարհակերք գայլք . ՃԿ . ի : *Անգղք աշխարհակերք . Բ–ղ . ՟ . 3 :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵՐԴ . ած . Որ ունի զկերակ կամ զձև աշխարհի , և աշխարհականի . *Զիւր զաշխարհակերակ ձորձան մեկուսի թաքուցեալ ունէր . Վ Էփ կդ . ի՞ :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵՑՈՑ . ած . կեցուցիչ աշխարհի . փրկարար . կենարար . աշխարհս ապրեցնօղ , իւլօղ . խալտօղ . *Աշխարհակեցոյց գալոտա քրի , կամ արիւն ՃՀոր քոյն , կամ չարչարանք , կամ փայտն աք . Ջէր . ի՞ : *Աշխարհակեցոյց մանն քրի . Համաճ . ած : *Աշխարհակեցոյց առեաւքան . Ագաթ : *Աշխարհակեցոյց խաչ . Գիրք : *Աշխարհակեցոյց բազկատարածութիւն խաչի , ևն . Շար : *Աշխարհակեցոյց անձառ խոնարհութ ներելոցն ծեր . ԳՀ : *Սոփերս աշխարհակեցոյց . Նար . ԽԲ :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԻՐ . ած . Որ կրէ զաշխարհ . Աշխարհակալ՝ ըստ ես նէ . *Աշխարհակիրն բանին բանիւն բանգկաց . Շար :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԻՐ . Որ ինչ կրէ յաշխարհի աստ , կամ ըստ աշխարհի լինի . աշխարհական . աշխարհայինի . երկրաւոր . կենցաղական . *Ընաւեալք ընդ մերկեալ աշխարհակիր մեզոյն՝ ՟ի վերայ խորոյն սահեցան : Ըստ աշխարհակիր կարգացն առաքեալ . Ագաթ : *Աշխարհակիր կեանքք , կամ մնծութիւն , զբօսանք , ցանկութիւն . Սիմէոն : ՃՀ . Ա : Կորիւն : Սարգ . ի՞ . ած :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԵՒՈ . ած . Որ զգաչիչս գտանի ընդ աշխարհի . սուղ ՟ի ջաստ . ալէքսի չատ . *Աշխարհակիչս աղիք , կամ ծանրութիւն , կամ ալիք յանցանաց . ԲԵ . ՆԻ . ագէպ :

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՑ . ած . Աշխարհաժողով . համագումար . *Աշխարհակոյս ամբոխ . Ագաթ : *Ցամենայն աշխարհակոյս խառնիճաղանձս սերտել իւրոյ : Աշխարհակոյս մարդկան . ՃՀ . ի՞ :

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՑՑ . Համաստատած . ընդարձակատարած . *Ցստապարիսի անդ յընդարձակ սեղանոջ յաշխարհակոյս վայրի . Ֆ . Հ . Ֆ . 9 : *Ստատակ սփռէր ՟ի վերայ աշխարհակոյս չինիցին ստասայ . ՃՀ . ի՞ :

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՐԾԱՆ . ած . Κοσμοπλάστος . Mundo exitialis . կործանիչ աշխարհի , կամ աշխարհայ . աշխարհասէր . մահառիթ , ՀԻնատակար հատարակաց . *Աշխարհակործան յերազումն ապականութեան ՟ի վերայ ածել . Պիտիէ : *Ա յս աշխարհակործան բարկութեանս յանկարծակի դիպաւածիզ . Լմ . ած : *Աշխարհակործան յայտնութիւն , կամ աւանդութեան , ժամանակ , տատ . Ջէր . ի՞ : ՃՀ . ի՞ : Շ . ոսկ . Սինա . ած :

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՐՈՑՍ , բուսի , ատց . ած . կորուսիչ աշխարհի . աշխարհակործան . *Ցաշխարհակորոյս յաւանէ անտի . Բ–ղ . ՟ . 20 : *Ընդ խօսս աշխարհակորուսիչ այգորիկ : Աբրանց վատահատասից և աշխարհակորուսաց : Աշխարհակորոյս արանցն . Փ–ղ : *Տիեզերապատիր աշխարհակորոյս խաբեայ պատրանաց . Տծոկ :

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՒԼ . ած . Որ կընտնէ զաշխարհ , կամ զմարդիկ աշխարհիս . աշխարհ ընդուզ . *Աշխարհակուլ մահ , կամ որ վայն , կամ վիշապ . Ագաթ : Շ . Ներ : Մ–բոն : *Մի բանալ ընդդէմ իմ զաշխարհակուլ զբերան գահենին : գասեցեր սանձեցեր զամենի բնութիւն աշխարհակուլ ծովուն աւազով . ԲՒՒՒ :

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ . ք . Գաւառականին կամ քաղաքացւոյն գոլ . ՀԻ երէցի ընտրել կնդնդիրելի . *Աշխարհականութեան բնութիւն չեմ կեցեալ ընդ իս . փոքղ :

ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՄԱՐ , ի . ած . (գրի կարձելով կամ վրիպակաւ և ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐ) . Οἰκόνομος, γραμματεὺς τοῦλαοῦ. Oeconomus, scriba populi. Որ առնու գրով զհամար մարդկան աշխարհի . կոնտոռս , գովր ժողովրդեան . գոյա էփէի , ենթիդ . *Գրիչ ցաւ , որպես եւս հրամանն աշխարհահամար գալոցն : կացուցանէր զաշխարհահամար գալոցն : Եկին մատուցին աշխարհահամար գիրքն . Եսթ . Ը . 9 : ած . ՀՀ . Ե . 42 : Գ . ՀՀ . Բ . 14 : *Մուսէս աշխարհահամար աշխարհագրատուս . Ագաթ :

ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՄԱՐ . և } Ἀπογραφή .
ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՄԱՐԳԻՐ . գ . } Descriptio.

որպես Աշխարհագիր . առնուլն զհամար . և Մուսէի՝ համար արքունի գիւանի . փոգոսիւսի . *Ցաշխարհահամար խաղանէին . Գ . ՀՀ . Ը . 27 : *Աշխարհահամար գրուիլ զազգասոյնին ամենայն յանուանէ գրել : Առնել գիր զաշխարհահամար հրէից . Գ . ՀՀ . Բ . 10 . 14 :

ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՑԵԱԼ . ած . Որ հայի ՟ի վերայ աշխարհիս կամ երկրի ոքիցն . *(Ա րեգական) աշխարհահայեցուց տարր . Լոսփ . յիւ :

ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՑՐ . գ . Հայր աշխարհի . Նախնայր . յայրոգ Նախնօր ընտրեալ . *Ցհոս սատեին անցեալըց՝ զայրն տգդար (զնոյ) աշխարհահայր երկրակալ յաւետենագիր ոսխտիւն կացուցեալ . Ագաթ : *Էին ագամայ և այլ ուսաւորք բազմանք , այլ ոչ արժանաւորապատուանդ պայազատութեամբ աշխարհահայր (կամ աշխարհհայր) լինելոյ . Աւետ . ած . ի :

ԱՇԽԱՐՀԱՀՈԳ . գ . Որ հոգայ վասն աշխարհի . և Որ ինչ հայի ՟ի խնամս աշխարհին կամ տագնի . *Ժողովել զաշխարհահոգ խորհուրդն երանելի միաբանից . կորիւն :

ԱՇԽԱՐՀԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ . գ . Հոգ և խնամ ՟ի վերայ աշխարհին . *Ցաշխարհահոգութիւն զբաղիլ , զբաղիլ , ևն . փոքղ :

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱԾ · ա · Մածեալ զաշխարհաս, պատեալ, տարածեալ չորք. յանուկի. * Որ զաշխարհամած խաւարն 'ի սկզբանն 'ի լոյս փոխեցեր · Շար ։

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՏՆ · ա · Մատնիչ աշխարհի իւրոյ կամ ազգի · * Ցաշխարհատեսան ազգէ՝ աշխարհի փրկիչ զօրացեալ · Երէն · չ·ա ։

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՏՈՒՆ, տուն կամ տարան. գ · Βασιλική. Basilica. (այսինքն արքունի տաճար ·) Մատուռն կամ եկեղեցի երևելի, յոր ընդհանայ ամենայն աշխարհ · որպիսի էր առաջին կաթողիկէն հիմնարկեալ յառաքելոց՝ կից վերնատանն սիոնի · յորմէ և ամենայն աւագ եկեղեցիք կամ թագաւորական մատուռնք կոչին Աշխարհատատուռն · * Աշխարհանուանէ ժողովարան չինէին զատրքն կաթողիկէ · զոր և աշխարհատատուռն անուանէին, այսինքն հանընդունակ հաւատացելոց ։ Պատ. Ճառ. աշխարհատատուռանն ։ Աշխարհատատուրան կիւրակէ · Տօնաւ ։ Տօնացոյց ։ Շար ։

Աստ և իբր մակդիր · * Խորան լուսոյ աշխարհատատուրեան · Գնչ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐ · Տ · ԱՇԽԱՐՀԱՒՆ, ՄԱՐ, (որ է ուղիղ և ամբողջ գրուածք ։)

ԱՇԽԱՐՀԱՇԱՐԴ · մարդք · գ · Մարդիկ աշխարհի · արտաքինք · * Ջի կայ մեր և դատել զաշխարհամարդս · զնեղքինն գատեցարուք · Եփր · ա · խր ։

ԱՇԽԱՐՀԱՄԻՋ · միջն, մէջք · գ · ա · Միջնի վայր աշխարհի, երկրի, քաղաքի. հրապարակ · հրապարակական · * Ի ներքս յաշխարհամէջս (կամ յաշխարհամէջ կամ յաշխարհամիջի) անդր արշաւել չ· · յն · ոիրել գաւառին · է · ղ · ծէ · ձ ։ * Ծոմ վասն՝ որ յաշխարհամիջի է · Շէր ։ * Ցաշխարհամէջս և 'ի ժողովրդաբնակս հատմարձակեցան յարձակել տեղիս · ցհ · խմ · պաս ։

ԱՇԽԱՐՀԱՄՈՒ, ի, աց · ա · Մոլեալ զակատեալ 'ի սէր աշխարհիս · * Փախիցուք յաշխարհամոլէն և յաշխարհակալէն · Ոսկ · ա · ԹԷս ։

ԱՇԽԱՐՀԱՄՈՒՏ · ա · Ցոր աշխարհ ամենայն կամ բազմութի մարդկան մատնել · (այն է արքունի դուռն, արքունիք ·) գոպի հիւանդին, գոփոս, փէրի փեվէնի · * Աշխարհամուտ դուռն · Ագաթ ։ Կորնթ · խոր · ֆ · 5ղ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ, չինոյ, ոց · ա · Աշխարհական · իբր կենցաղական, երկրաւոր, մարմնաւոր · տարրական · աշխարհի · աշխոյժ · փիւնեէվ · * Ոչ ինչ յաշխարհայինն մատանց գադար առնուլ ։ յն · յաշխարհի մասանց · փիլ · ֆ · էտն ։ * Հրաման առաք 'ի բաց կալ յաշխարհայնոցս · Ոսկ · յհ · ա · կձ ։ * Իմաստութիւք աշխարհայնով · Շ · հրեչք ։

ԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ · Աշխարհիկ ոք · ժողովրդական, ռամիկ · ալէքոէթ մարդ, ալէքոքոան · * Ջաշխարհայնոցն դիցուք օրէնս · Շ · ընդհանր ։

ԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ · Բնակիչ աշխարհի * էրէոյէ, կամ դրսեցի · * Ջհեռատոր աշխարհայինն (այսինքն զօտարականն) 'ի փառս բարձրութիւն կարգելին · Նար · խլ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՑՈՐԴՈՐ · ա · Բոլոր աշխարհին այնորիկ յորդութիւք կամ յորդոքանօք · հոսմագումար · միաբան · * Ժողովս տարեւորականս աշխարհայորդոր բազմութիւք հաստատեցին 'ի տեղոջն · Փոքպ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՑՔ · այց · գ · Աշխարհամէջք · ցամաքային կո լմանք · * կարծիս սայ (ծուկն) յարձակել 'ի յաշխարհայս · Պիպ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՆԱՁ · ա · Նազելի և արգոյ յաչս ամենայն աշխարհի · ալէնէ հոգ · * Աշխարհանազ երևեալ · Ագաթ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՆՈՐՈԳ · ա · Նորոգիչ աշխարհի, կամ ազգի մարգկան · * Աշխարհանորոգ տնօրէնութեի, կամ փրկութեան, կամ հոգի · գր · հր ։ Սկաս · էս · Նաղղ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՇԱՐԺ · ա · Կոսմոկոյտոյ. Mundi motor, turbator. Շարժիչ և գղղդիչ աշխարհի (հրաբուղխ վայրք) · * Լուսոյ ապրիւս աշխարհաշարժս բղխեմ · Պիսիփ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՇԻՆ · ա · Շինութի գործոց աշխարհի · խնամակալ հայրենի երկրի · ալէսթէ՛ · էրէիբէ ընն պահոց · * Այր քաղցր և աշխարհաշէն · Լաւածանօթս և աշխարհաշէնս · փոքպ ։ * Աշխարհաշէնն խոտով · Բաս · ֆ · 11 ։ * Աշխարհաշէնն ըստ մերոյն արամայ · Մագ · ծ · ։ * Որ եղև այր աշխարհաշէն, առատամիտ և բարեգործ · Յիշաք ։

Եւ իբր Աշխարհաշինական · կենդանալոգուտս · * Աշխարհաշէն հոգաբարձութի ։ Ըստ աշխարհաշէն խնամակալուն · Աւծ · ա · 11 ։ * Կայր նըկատակ մի դեղապանծ (լուսինն), աշխարհաշէն փուռն (յայրգակնէ) եփած · 'ի յեփողէն իւրմէ խոռած, և 'ի նմանէ դարձեալ լըցած · Շ · յաոաք ։

ԱՇԽԱՐՀԱՇԵՒ · զմյ սուի՝ իբր Արարիչ աշխարհի · արարչագործ · * Երկինակալին և աշխարհաշէն ձեռամբն բանեւեայկ զամենեսեան յերկիղն իւր և 'ի սէր · Տօնաւ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Շինութի և բարեկարգութի աշխարհի, երկրի · * կէսք աշխարհաշինութիք, և արդար դատողութիք երևեալ · Փոքպ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՊԱՀ, ի, աց · ա · Κοσμοφύλαξ. Mundi custos. Պահապան աշխարհի · * Աշխարհապահ հրեշտակք, կամ հրեշտակաց · Ածաբ · ծգ · Նախագր · ծգ · ճ · թ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՊԱՂԱՏ · ա · Ուր իցէ պատանք 'ի կոլմանէ աշխարհին կամ բազմութե · * Մատուցանէին զաշխարհապատրաստ պատգամն առաջի թագաւորին · Բաս · ֆ · 21 ։

ԱՇԽԱՐՀԱՊԱՏՈՒՄ · ա · Պատմօղ զաշխարհէ (գրօղն, և գիրքն) · * Մովսէս աշխարհապատում · Զաշխարհապատումն լինելոյ մովսէսի · Ագաթ ։ * Որ զաշխարհապատում գիրսն չարագրեաց · Ըստ աշխարհապատում բանին · Լսեփ · ք · ծք ։

ԱՇԽԱՐՀԱՊԱՐՈՒՆԱԿ · ա · Որ զտիեզերս պարունակէ պատճառով · այն է ծով · * Աշխարհապարունակ սիսիդոնի հնար · խս ։

ԱՇԽԱՐՀԱՊԵՍ · ս · Աշխարհօրէն · մարմնապես · հանդիսապէս ըստ աշխարհի · յն · Πανηγυρικῶς. Ut in publicis festis. * Տօնեացուք մի աշխարհապէս, այլ ոգեբար · Ագաթ · ծն ։ Սիսիան ։

ԱՇԽԱՐՀԱՊՈՂՈՏԱՑ, ի, ից · ա · գ · Λεωφόρος ὁδός. Populum ferens, via publica, via regia. որ և ասի ԱՐԹՈՒԱԲԵՐ · Կուռ պողոտայ՝ ընդ որ աշխարհ անցանէ · Ճանապարհ արքունի · արտհեռ · Ճոպահ, ոռլոս էօլ· փէվեն էօլօս · * Որք գնան ընդ ցամաք և ընդ աշխարհապողոտայն (Ճանապարհ) անգայթ գնացիք վարին · Ընդ ընդ արձակ աշխարհապողոտայ 'ի գուբս ելեալ · Ցաշխարհապողոտայ Ճանապարհ · Փիլ · * Ցոչխեալ զաշխարհապողոտայն, զի գտեալ ածցեն զնա առաքեալն · Շ · ԲՏ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՍԷՐ, սիրի, բաց · ա · Φιλόκοσμος. Qui amat mundum, i. e. res mundanas et terrenas. Որ սիրէ զաշխարհ և զաշխարհային իրս · փիլէնէ ֆէրէոն, ֆէճալի · * Յորս ուրախանան աշխարհասէրքն · Ցճի · է ։ * Ոչ ըստ աշխարհասիրացն ոմանց ծախեւլով յանարժանս · Պիփ ։ * Անձամուկ է Ճանապարհն այն աշխարհասիրաց · Խոր ։ * Ջքաղքրտհամ կերակուրս՝ աշխարհասիրաց Թողին · Լսեփ · է ։ * Աշխարհասէրքն գոլով հեղձուցին զհաւատոց բանն · կէ·րչ · ղ ։

Եւ իբր Աշխարհասիրական · * Աշխարհասէր պատարանք · Ցճի · է ։

ԱՇԽԱՐՀԱՍՏԵՂ · իբր Հայրենասէր · * Որպէս աշխարհասէրքն (կամ աշխատասէրքն՝) սատարեր եւլով չինուեն · Պիփ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՍՏԵՂ · Սիրելի աշխարհի · հոգեկան մարդկան · * Ոչ ըստ տեղւոյ գոլով աշխարհասէրս չարարանութե · Երէն · փէր ։

ԱՇԽԱՐՀԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Սէր աշխարհի և աշխարհայնոց · * Մի՛ աշխարհասիրութեն հրաժարիք 'ի կոչմանէն · Սոփ · է · պ · ա ։ * Հրաժարել յաշխարհասիրութէ · Նանաց ։ * Ոչ բաժանել յաձախրութէ և յաշխարհասիրութի · Երէն · ֆկ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՍՏԵՂԾ, ի · ա · Κοσμοποιός. Mundi factor, autor · Տ · ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾ · * Աշխարհաստեղծն՝ ինքն արդարոյ երևի · փիլ · ֆ · ղ ։ * Բազում արարիչս և աշխարհաստեղծս 'ի ներքս մեծանեն · կալ · ծա ։ * Ջաշխարհաստեղծ բերանոյդ · Նար · է ։ * Տարածեաց և տերն զաշխարհաստեղծ բազուկն իւր 'ի վերոյ խաչին ։ Սկզբնածինն այն խաւար զգալի 'ի հրամանէն աշխարհաստեղծ տեղի տուեալ հալածեցաւ · Սիմա · յեսայ · Ե 'ի յոբ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՒԱՂ · ա · Այն ինչ իբք՝ արուք լինի քաղաքավարել յաշխարհի · ազխարհային · քաղաքական · աշխարհական · մարդկային · * Ջաշխարհավար կանոն անյեղ և հաստատուն պահեացէ · Պիպ ։ * Վայ և առաւօտ զաշխարհավար զկեանս ասէ, որ կրիւք և դոյծովք յաւուր բռնանդակի զվախճանաւորացն եղ սահմանէ · Համամ · ա·ա ։ * Ա յլ է առաքելոցն պատաւէր, և այլ մարդկան՝ որ աշխարհավար կենօք կենդ ցաղավարդեցին · Իգն ։ * Կարգ սահմանի աշխարհավար Ճանապարհին դիւր է · Հնազանդուի յաշխարհավար օրէնս՝ որոց և իշխեն · Լսէ · ոչ · Շ · ա · պ · լ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՒԱՐ ԼԻՆԻՄ ·) Քաղաքա-
ԱՇԽԱՐՀԱՒԱՐԻՄ, եալ ·) վարիլ յաշխարհի օրինօք, կամ ըստ օրինաց աշխարհի · կեալ յաշխարհի, կամ մնանել 'ի կարգ աշխարհի · * Փոյթ յանձին եգեալ է աշխարհավար լինել ազգին, ընկալեալ զմեծագործս զոյս յաշխարհի, եւն · Փիլ · եւ · * Որ ապա աշխարհավարեալ ամենացաւ · Խոր · է · 77 ։

ԱՇԽԱՐՀԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Քաղաքավարիլն յաշխարհի · կեանք աշխարհի կամ աշխարհականի · կենցալ բարեկեցիկ · * Ընդ նոյն ինքն իրս աշխարհավարուեն անցանելով · Պիպ ։ * Արհամարհեաց զվարս աշխարհիս, և որ 'ի սմա զբօսանս աշխարհավարութէն են · Շ · Ա ։ * Ցիւր Ճանապարհն ամբիծ լինիցի, աշխարհականն յաշխարհավարուին, ամենայնեսին յամենանուէին ։ Թէ իչ իսան է, Թէ ընդ իշխանութէ, Թէ 'ի կարգ աշակերտուեն, Թէ յաշխարհավարութէ ։ Արհամարհելով զօրէնսն՝ և աշխարհավարուին ոչ յաղողն նոցա · Լսէ · ոչ · Նասաւ ։ * Ցաղագս բժշկական արհեստիցն, որ վասն մարդկան առաղնուեն, և ապա յաղագս աշխարհավարուեն պիտոյացմանն · Վսաւ · ծէ ։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԱԾ. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱԽՆԱՄ. *Աշխարհատած գեհենականութի. Բուզ. Դ. 2։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԱՆՋ. ա. Որ ինչ է յաշխարհի տանջող. աշխարհածուփ. *Յաշխարհատանջ հոգոց և կարեաց ապրեալ. Փարպ։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԱՐԱԾ. ա. Տարածեալ ընդ աշխարհ համօրէն, ընդ ամենայն երկիր. *Թագուցանէ զաշխարհատարած ճառագայթս իւր. Ագաթ։ և Խոր. հռետ։ *Խաւար աշխարհատարած. Նար. գանձ հոգ։ *Կոհակք ամեհի ծովուն աշխարհատարած. Բենիկ։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵԱՑ. ա. Ատեցող աշխարհի։ ՃՃ։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍ. ա. Տեսուչ և դարմանիչ աշխարհի. *Աշխարհատեսս խնամակալութի. Բուզ. Դ. 2։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍ. ա. Δημοσιακός. Publicus. և բայիւ, δημοσιεύω, publico. Տեսանելի առաջի ամենայն աշխարհի. ակներև ամենեցուն. որ է հանդէս համաշխարհական հանդիսացեալ. *Աշխարհատես հրապարակ (ահեղ ատենին). Մանդ. Ա. և Է։ *Արդեօք ոչ հաւատայ հանդիպել աշխարհատեսս հրապարակին. Բր. աղօթ։ *Լսել 'ի նմանէ զքաղցրալուր բարբառն երանութե՝ առաջի աշխարհատես հրապարակին. Եփր. խաչ։ *Զիւրոյ սխալմանն զկերպ աշխարհատես ցուցանէ. Խոր։ *Աշխարհատես առնէ զնշանն. Նար։ *Այժմ լուսեղէայն եկի, և ապա բազում աշխարհատես յայտնութ. Ոսկ. Մ. Բ. 28. Յն. մի բառ, δημοσιεύσεως, publice, palam. որ առ Եղիշ. Մեկն. գրի. *Այժմ լուսեղէայն, և յայնժամ աշխարհատեսիլ յայտնութ»։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍԻԼ. Տ. 'ի բառդ ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՍ ըստ Բ'նչ։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ատելն զաշխարհ. *Խոնարհութի. անոխակալութի, աշխարհատեցութի. Մաշտ։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԷՐ, տեառն. գ. Տէր աշխարհի. Թագաւոր. իշխան. *Աշխարհատեարք անկանէին ընդ միմեանս։ Գնաց առ մեծ իշխանն աշխարհատեարն. Բուզ. Դ. 4. 10։

ԱՇԽԱՐՀԱՏԻԿԻՆ, տիկնոջ. գ. Տիկին աշխարհի. Թագուհի. *Շուշանիկ աշխարհատիկինն տղուանից։ Դեսպակ աշխարհատիկնոջն. Ճ. Գ։

ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐ, ի. գ. ա. Κοσμοποιός. Mundi creator, opifex. Արարիչ աշխարհի. որ և ԱՇԽԱՐՀԱՍՏԵՂԾ, ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾ. *Աշխարհարարն յորժամ զկրելի էութիւն սկսաւ կարգել։ Աշխարհարարն իբրաւացոյց, Եւս։ *Զաշխարհիս զգործս փոխանակ աշխարհարարին ոյ պատուել. Փիլ։ *Էջ ասէ, զի յետս կացուսցէ զմարդիկ յաշխարհարարէ անտի. Կոչ. Ը. Ժ։ *Աշխարհս և աշխարհարարն յունաստանի մանկանն տպաւորեալ կերպարանեցաւ. Եղիշ. Դպ։ *Առ 'ի միասնգամ զաշխարհարար գթութեն զսէր և զանունդ ապրեցուցանելոյ. Կլ. տւղ. Ծն։

Իսկ Պղատ. ոմն. *Արիստոտէլէս զնա ուսուցանէր յաշխարհարար ներտատութեանն». իմա, 'ի գիրսն որ յաղագս աշխարհի։

ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Յաշխարհարարողութեն իմանամք զամենայնն բարի ստեղծեալ. Մագ. Է։

ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοσμοποιΐα. Mundi creatio, opificium. *Արարչութե աշխարհի. արարչագործութե. ստեղծումն աշխարհի. տղխարէ ոպէղծէլը, տղխըրխօ ոպէղծոմէլը. *Աշխարհարարութիւնն կարգեալ յօրինեալ է (ըստ դրոցն ծննդոց)։ Զաշխարհարարութենն հաւաստելով ասէ, այս գիր արարածոց։ Յաշխարհարարութեն ասէ, թէ փչեաց 'ի դէմս նորա. Եւ. Փիլ։ *Զոր և յաշխարհարարութեն գիրսն գրեաց Մովսէս։ Մեծն Մովսէս երրորդեցուցն շարագրող, և աշխարհարարութե մարգարէ. Կիւրղ. հանգ։ Արծր. Ա. 1։ *Կարգաւ մի ըստ միոջէ զաշխարհարարութեն պատմէր գործ։ Ըստ աշխարհարարութեն ասեմ կարգի. Պիտ։ *Նախ քան զաշխարհարարութեն քոյս նկարեաց հայր զհրաւիրեալսն 'ի ժառանգութի. Ոսկ. Եփես։

ԱՇԽԱՐՀԱՐՁԱԿ. Տ. ԱՇԽԱՐՀԱՏԱՐԱԾ. *Զաշխարհարձակ ճառագայթալոյս փայլումն. Խոր. հռետ։

ԱՇԽԱՐՀԱՑՈՅՑ, ցուցի, ից. գ. Ցոյց և ցուցակ աշխարհի. տեսարան տիեզերաց ծրագրեալ իւիք օրինակաւ. *Տուեալ նմա ծածագիծ տախտակ՝ հրամայեաց այնու գրել զաշխարհարարութիւն, և զօրինակն երկրի. և սկիզբն աշխարհացուցին զատապանակն հրամայեաց գործել յօրինակ վերնոյ աշխարհին. Տօնակ։

ԱՇԽԱՐՀԱՒԱՆԴ, դք, դից. ա. գ. գրի և ԱՇԽԱՐԱՒԱՆԴ. Καπηλεῖον. Caupona, popina. σκηνή, tabernaculum, taberna, contubernium. Կապելայ. կապելանոց. պանդոկի. տուն և կրպակ գինեվաճառաց և գուսանաց. իբր աշխարհի հասարակաց կամ աշխարհականաց իջաւան. մէյխանէ, խումխանէ, խումարխանէ. *Յաշխարհաւանդս կապեղանոցսն և 'ի կրպակս անխափր մտանիցեն։ Զինչ օգուտ իցէ բազում ասելի յանձին կրել յաշխարհաւանդսն ... 'ի գուսանաց վանս։ Որ բազում տաղին վաճառականութեն կրպակաց նման է, և շահքն անիրաւութեն հանդոյն աշխարհաւանդից. Ոսկ. Բ. Թես. Ա։ և Եբր. ԻԷ։ և Մ. Գ. 8։

ԱՇԽԱՐՀԱՒԱՆԴԻԿ. գ. որ գրի և ԱՇԽԱՐԱՒԱՆԴԻԿ. Κάπηλος. Caupo. Պանդոկապետ. գուսանապետ. մէյխանէճի. *Զագահսն 'ի մէջ ածցուք, և զաշխարհաւանդիկս, և դարձեալ զգինեվաճառսն ամօթալից հանդգանակացն։ Զբազումս 'ի նոցանէ գտանիցես խոհակերս, և իշավարս, և աշխարհաւանդիկս. Ոսկ. Մ. Բ. 13։ Գ. 5։ *Իբր զտղայոց ոմանս կոմ զաշխարհաւանդիկս կիսիչօք շղթիւք, և 'ի դրունս իշխանաց յաճախեմք. Սարգ. յկ. Է։

ԱՇԽԱՐՀԱՒԵՐ. ա. Աշխարհակործան. տղխարէ տարօղ, քանդօղ. *Իշխանք աշխարհաւերք. Խոր. Գ. 68։ *Տիրակորոյսք և աշխարհաւերք. Արծր. Գ. 2։ *Ազգ աշխարհաւերք ժանդատորձք բռնացըն. Բուզ. Գ. 3։ *Խորհուրդս ապականագործս, աշխարհաւերս։ Վայ աշխարհաւեր խորհրդոյն. Արծր. Գ. 7։ Լաստ. ԾԷ։ *Աշխարհաւեր կործանումն. Յհ. ԿԲ։ *Այս ամենայն յաշխարհաւերս տարաոջս գործեցաւ. Լաստ. Ի։

ԱՇԽԱՐՀԱՓԱՅԼ. ա. Որ փայլէ կամ լուսատու լինի ընդ ամենայն աշխարհ. *(Խաչն երևեցի) յարևելակողմ կողմանէ՝ աշխարհափայլ ծագմամբ. Տօնակ։ Երգ. լուս։

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՂԱՔԱՑԻ, ցւոյ, ցեաց. ա. Քաղաքացի աշխարհիս. բնակեալ յաշխարհի. *Կամիցուցանել զատուքինին միանգամայն և՛ աշխարհաքաղաքացի, և՛ հանգիստապատիւ ամենայն աշխարհիս։ Աշխարհաքաղաքացիս մարդ, որ իբր փոքր աշխարհ 'ի մեծ աշխարհի եղեալ. Փիլ. լին. Գ. 39։ և Նխ. Ա։

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՐՈԶ. ա. Քարոզեալ հռչակեալ ընդ ամենայն աշխարհ. տիեզերահռչակ. *Աշխարհաքարոզ զնորա ուղղութիւն աւետարանաւն արար. Խոր։

ԱՇԽԱՐՀԵՑԻ, ցւոյ, ցեաց. ա. Որ է յայն ինչ աշխարհէ կամ յերկրէ. էրլ բէլի. *Սողոմոն՝ որ սևորդի ճանաչի, և կահա՝ վերին աշխարհեցին. Արծր. Գ. 10։

ԱՇԽԱՐՀԻԿ. ա. գ. Աշխարհական ոչ. վիճակեալն յաշխարհական կարգի. տիւնեէվի. *Չար քան զյանցաւոր աշխարհիկ դատապարտիմք։ Աշխարհիկքն ետուն ըզբաժինս իւրեանց։ Մարդ աշխարհիկ. Վրք հց. Բ. Գ։ *Որդեակ աշխարհիկ, ասա սոյա բան (հոգևոր). Վրք հց. Ժ։ Տես և ԱԶԱՏԱՇԽԱՐՀԻԿ։

ԱՇԽԱՐՀՕՐԷՆ. մ. ա. Βιωτικῶς. Ad vitae rationem, և Ad normam populi, vulgariter. Ըստ կարգի աշխարհիս, կենցաղոյս, աշխարհականաց. կենցաղական և քաղաքական. տիւնեէվի թէքլրանի էօղբէ. *Ի զգեստս մ՛ աշխարհօրէն բերիլ. Շ. ընդհանր։ *Զկատակերգութիւն (վերծանել) աշխարհօրէն. Թր. քեր։ *Ըստ աշխարհօրէն կարգաց իմաստնանալ ասիմք. Խոր. Ա. 2։

ԱՇԽԱՐՀՕՐԷՆ. Բոլոր աշխարհաւ. համաշխարհական. Δημόσιος. Publicus. *Միաբան խորհեցան աշխարհօրէն խորհուրդ, եթէ ում պարտ իցէ զհայրապետութեն կաթողիկոսութիւն ունել։ Միաբան համօրէն աշխարհօրէն ժողովէին առ Ներսէս կաթողիկոսն հայոց. Բուզ. Գ. 17. 51։ *Յաշխարհօրէն պատերազմին ախոյեանն եկեղեցւոյ. Շար։

ԱՇԽԱՐՈՒՄՆ, րման. Տես ԱՇԽԱՐ. Ὀδυρμός. Lamentatio, ploratus. *Լալումն և աշխարումն. Մթթ. Բ. 18։ *Աշխարումն գուժից. Յհ. ԿԲ։ Իսկ Երեմ. ԾԴ. 5. *Յաշխարումն նոցա մի մտանիցես». յն. θίασος, հաւաքումն, ակումբ. որպէս թէ աշխարհումն կամ աշխարհաժողով բազմութե 'ի խնճոյս կամ 'ի լալիւն. որպէս և յարի զինի. *և 'ի կոծ նոցա մի երթիցես». Եւ։

ԱՇԽԵՏ. ա. Πυῤῥός. Rufus, ruber. վրացերէն՝ ... Կարմիր դեղնագոյն, հրագոյն, բոցագոյն՝ որպէս ծիրան, նարինջ. ... *Հեծեալ յաշխետ ձի։ Ձիք աշխետք. Զաք. Ա. 8։ Զ. 2։ *Աշխետ գոյն կարմրակերպ. Լմբ. ստր։

ԱՇԽՈՅԺ, խուժի, ից. ա. որպէս թէ Հրայլն և ուժեղ. գրի և ԱԺԽՈՅԺ. Արի. առոյգ. հուժկու. սաստիկ. բուռն. զօրեղ. ... *Տեսեալ զախոյեանն զայն վիթխարի և աշխոյժ. Յհ. ԽՄ. պատ։ *Աշխոյժ պնդութի, կամ ժրութի, կամ գուպար. Պիտ։ *Աշխոյժ ժամանակի բըռնութե։ Տրամախոհեալ յոյժ աշխոյժ խուզմամբ. Մագ. ԾԸ. ԿԷ։ ('Ի Հին բառգրի և *Աշխոյժուհի, Թագուհի»։)

ԱՇԽՈՅԺՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՇԽՈՒԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Արութի. արիութիւն. ... *Քամահեաց զհասակաւն, ոչ գիտացեալ զհոգւոյն աշխոյժութի. Պղտ. օրէնք։

ԱՇՄ. գ. Անուն պատուական քարի. Թերևս ամի. ... *Ի քարէ պատուականէ, որոյ անունն է ալպէսգօն, որ է աշմ. Մարթին։

ԱՇՆԱՅԻՆ, ինոյ. Տ. ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ։
ԱՇՆԱՅՆ, նւոյ. Տ. ԱՇՆԱՆ։
ԱՇՆԱՆԱՐԵԿ ԼԻՆԵԼ. Բ.Կանիլ կմ խանգարիլ և ապականիլ յաշնան, յետսաց աշնան. *Դեղնատերև աշնանաբեկ լինել՝ թափեալ ի սառնամանեաց. Ոսկ. Լ.Ա.Ա։

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ, ինոյ, ոց. ա. որ և ԱՇՆԱՅԻՆ. Μετοπωρινός. Autumnalis. Սեպհական ժամանակի աշնան. *Ջրստ տարւոյն զուգաւորութիւս, զգարնանայինն և զաշնանայինն։ Զաշնանայինն՝ փոխանակ ժողովելոյ ամենայն պտղոց։ Ցաշնանային հասարակօրութիւն։ Աշնանայնոյն (կամ աշնայնոյն) զուգաւորութիւն։ Գարնանայինն, և աշնայնոյն։ Տերևաթափ լինին և ցամաքին ոտունկք աշնայնոյնն և ձմերայնոյնս. Փիլ։ *Աշնանային զուգաւորութիւն։ Գարնանայինն քան զաշնանային գերազանցէ ժամանակ. Պիս։

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆԿ. Դնի որպէս ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ. *Ծառք աշնանայք. Եւ ընդհէր աշնանայք. վասն զի ոչ ամարանից օրհնուհս ժամանակին ընծայեն զպտուղս. Եփր. յաւելուած։

ԱՇՆԱՆԱՏՈՒՆԿ. Ֆ. ունկ. աշխատանկ. Ծառս տնկեալ յաւուրս աշնայնոյ. Վրդ. ծԲ։ (Որպէս և ԱՇՆԱՅԻՆ տուի ունկ. Սովորական ցորեանն, որ ցանի յաշնան)։

ԱՇՆԱՆԻ, նւոյ. որ և ԱՇՆԱՅԻՆ. ա. գ. ս. Աշնանային. Եղանակ աշնան. և ի ժամանակի աշնան. ՅԻՒՂ, ՅԻՒՂ ԷՅԵՄԸ, ՅԻՒԼԻԱՆ. *Յաւուրս աշնանւոյն չուէր գընայր. Յհ. ԺԲ։ *Եթէ յաւարայնի իցէ, եթէ յաշնանի իցէ. կոչ. ծԲ։ *Ոմանք գարնայնի, և ոմանք աշնայնի քան զուգաւորութեցն (բերլն) · Փիլ. ԼԺ։

ԱՇՈՒԻՆ, աշնան. գ. Ὀπώρα. Autumnus. Եղանակ տարւոյ ընդ մէջ ամարան և ձմերան, ի 21 օրէ սեպտ. ցԶ1 դեկտ. ապտիփ. ՅԻՒՂ, ԻՒԼԻԱՆ, պէրէ ըԻԱՆ. *Ամնան յաչուն (փոխ), և աշուն ի ձմեռն. ՑՃԻ. ՅԲ։ *Յաշունն կամ ի գարունն. Ա գաւ։ *Յառաջ քան զաշունն ի ջերին տեղիս ի ձմերոց երթալոյ. ԵՂՒԻ։ *Աշունն ձմեռնացեալ. Իսր. Փ. 68։ *Յաշնան յեղանակի. Ի լինել աշնան. Մխ. ա.ա։ *Ա. չունն չունի գեղեցկութիւն գարնան, և ոչ գարունն զաշնան ոտղաբերութիւն. Տծնկ։

ԱՃՏ, կամ ԱՃՊ, ի, ից. Տ. ՑԱՃՏ. (որպէս զհՀաշտութիւն.) *Կանգնել յաշտից տեղիսն. Իսր. Ը. 13։ Տ՚ես և ԱՃՏԻՑԱՏ Բ.ա. յոյն. ան։

ԱՃՏ. Որպէս լծ. ընդ Հյ. Ոչտ, ոստ. ոստնուել. Նաեղ. և Թ. Իսպ. այսինքն ի վերայ, ի վեր. և յն. լտ. Խոթմէ, սրծ, պրս. Խոթպէն. այսինքն յոտին կալ, կամ նստեալ կալ, է արմատ յաչորդ բառիդ ինչ. տես և ՈՍՏԻԿԱՆ (վերակացու)։

ԱՃՏԱՆԱԿ, ի, ից. գ. Λυχνία. Candelabrum. Ճրագակալ. Ճրագարան. բազմակալ, յորոյ վերայ հաստեալ և նստեալ կայ ճրագն կամ մոմակալն կամ զամբար յիւղոյ. ղմոսի, ՀԷՓԱՆ, ԼԻՔՈՒՄԲԷ. *Արարացես աշտանակ յոսկւոյ աքե։ Սեղանն և աւծոտ և աշտանակ. Եւ. ԻԲ. 31։ Ը. ԻԳ. Ճ. 10։ *Ի մէջ եօթն աշտանակի ոսկւոյ. Յայտ. Բ. 1։ *Ի վերայ ոսկոյ աշտանակաց։ Լապտերօք վառեալովք, և աշտանակօք բորբոքեալովք. Ագաթ։ *Իբր զՃրագ բազմաբերան ի յաշտանակի մարմնիդ հաստատեցաւ. Նար. Խշ։

ԱՃՏԱՆԱԿԱԶԱՐԴ. ա. Աշտանակօք զարդարեալ. *Աշտանակազարդ լուսաբանք. Ագան. ԷՒԷղ։

ԱՃՏԱՆԱԿԱԿԻՐ. ա. Որ կրէ՝ այսինքն կայ ի վերայ աշտանակի. *Աշտանակակիր Ճրագ. Նար. ՃԲ։

ԱՃՏԱՆԱԿԱՄԱՉ. ա. Որոյ մազքն են անկեալ ի վեր. յետ յետ փնջածի. *Դնեք խոզանեալք և աշտանակամազք. Ոսկ. Ես։

ԱՃՏԱՆԱԿԵՄ, եցի. է. Ἐφάλλομαι. Insilio. Ἐπιβαίνω. Conscendo. Ոստնուել և նստեալ ի վերայ. հեծանել յերիվար. հեծնիլ. պինդ, սիրաթ օյմագ, պէր նիէնուիլ. *կամակար ի ձի աշտանակէր. Պամ. ողբ։ *Ի մանկուէ կամակար աշտանակեալ։ Զմիոյ ուրուն զձին կալեալ՝ արիաբար աշտանակէր. Խոր. Ը. 76. 79։ *Ցերիվարս ահիպարանոցս աշտանակեալք։ Հազիւ յայլ ձի սչտանակեալ փախչէր. Յհ. ԼԲ։ *Մտրակ ի կուշլ աշտանակեալ. Շ. Վիպ։

ԱՃՏԱՐԱԿ, ի, ից. գ. Πώργος. Turris. Ամրարտակ. բուրգն. դիտանոց. մարտկոց. մահաբան. ամրութի պարսպաց, և աեղի պահապանաց՝ ի բարձր վայրի. գՈՒԼ, պՈՒԶ. *Շինեսցուք մեզ քաղաք և աշտարակ։ Աշտարակ մի էր հզօր ի մէջ քաղաքին, և փախեան անգր ամենայն արք և կանայք։ Ի վերայ ամենայն աշտարակաց բարձրացեալոց։ Կանգնեցից զաշտարակս քո յասպիս։ Զաշտարակս բերդին հրձիգ առնէին։ Աշտարակ հզօր յերեսաց թշնամւոյն. ԼՒՆ։ Իսկ ա. Ի. Ը. 51, *կանգնէին մանգղինս... նետաձիգ աշտարակս, և աշտարակս պարսպաւորացս,,. յն. մեքենայս՝ ի ձգել նետս և պարսս։ ԱՀԼ ՂՅ. Իա. 5, *գեղեցիկ վիմօք, և աշտարակօք զարդարեալ է,,. յն. ἀνάθημα, վրտդիր, որ թարգմանի նաև նուէր, իբր յիշատակ ձօնեալ։ *Աշտարակին՝ քաղաքին է ամրուձի, և թշնամեացն ախոյեան. ԼՅԲ. ոգ։ *Որ զիմաքանեալն աշտարակին (բաբելոնի). Շար. ԼՒՆ։

Նմանութիւն ասի. *Աշտարակ խաչի, կամ կենաստու փայտի. Նար. Իը. Ա Խ։ *Մի յայնցանէ սչակերտացն ծածկեալ յաշտարձան՝ եւ եկաց ի վերայ աշտարակին,,, այսինքն ի բարձր տեղի իբր յատկիսն. Շ. Բարձ։ *Յոր աշտարակք կենդանակերպք՝ երկոտասան. Շ. ԽՀ Եղիկ։

ԱՃՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾ. ե, ից. ա. Շինող աշտարակի (՝ի բաբելոն, ԼՒՆ). *Աշտարակագործ կորուսիչ պաշտամանցն. Ա գաւ։

ԱՃՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Πυργοποιΐα. Turris opificium. որ և ԱՃՏԱՐԱԿՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. Շինուելի աշտարակի (՝ի բաբելոն). *Եւ զաշտարակագործուելն ևս բազմովվեան լիշէ։ Աշտարակագործուելին կազմեցաւ. ԼՒՆ. Ես. ա. ա։ *Յոյնք ի յաւանայ, որ էր մի յառաջնոցդաց աշտարակագործուելեն։ Զամենայն եղելս յաշտարակագործուելեն մինչև առ մեզ։ Ի ժամանակի աշտարակագործուելեն մի լեզու ի բազումս բաժանեցաւ. ԵՂՒԻ։ Իսր. ա. 6։ Ոսկ. ա. Խր։

ԱՃՏԱՐԱԿԱՃԵԻ. ա. Որ ինչ է ի ձև աշտարակի, կամ աշտարակօք զարդարեալ. *Իսրամատեցաւ ցանկն աշտարակաձև այգւոյն. Մ՚ԾԲ. ծԷ։

ԱՃՏԱՐԱԿԱՃԻՆ. Տ՚ես ԱՃՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾ. *Աշտարակաշէնքն հանճարեացն զծախս աշտարակին. Մ՚ԾԲ. ծԷ։

ԱՃՏԱՐԱԿԱՇԻՆՈՂ, ի. Տ. ԱՃՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾ. *Մի՛ասց աշտարակաշինողն. Մ՚ագ. ծԷ։

ԱՃՏԱՐԱԿԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՃՏԱՐԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. *Ցառաջ քան զաշտարակաշինուելն։ Ծնան զամբարիշտ խորհուրդ աշտարակաշինուելեն. Իսր. ա. 5. Ես 8։ *Ցանցանեալն ընդ ծովն կարմիր՝ մոռացան զեգիպտացի լեզուն, որպէս յաշտարակաշինուելեն. Տծնկ։

ԱՃՏԱՐԱԿԱՒՐԱԿՈՒԹ. գ. (եթէ չիցէ գրելի, ԱՃՏԱՐԱԿԱՒՐԱԿՈՊՈՂ, կամ ԱՃՏԱՐԱԿՍ ՒՐԱՐԿՈՊՈՂՍ). Աղաւորապէս գրելոյն. որպէս գնի ի յն. Ἀναλημμα λιθίνον. *Ցարքունեան աշտարակաքարկումեա բարձրաբերձս հանդերձ սիմհարձաձնօք չինեալ յօրիներ. Ես. ԽԲ. ա։

ԱՃՏԱՐԱԿԵԱՑ. ա. Իբր Աշտարակաւոր. ունօղ զաշտարակս. պարսպեալ աշտարակօք. *Կործանեաց զպարիսպս աշտարակեայս սահմարաց նորա. Ողբ. Ի. 7. (յն. զպարիսպ չինուածոց նորա)։

ԱՃՏԱՐԱԿԵԱԼ. Աշտարակօք կամ որպէս զաշտարակ ամրացեալ. *Հաւատաս եկեղեցւդ, որով աշտարակեալ գոյ և պարսպեալ. Լմբ. ոգ։ *Երիքսարսպեան քաղաք է՝ ամենայն պատմելի և քաղաքեալ աշտարակեալ. Ես. Ֆ. ծ։

ԱՃՏԵԱՑ, տեի, ից. գ. որ և ԱՃՏԻ, ի, ից. սոի և ԱՃՏԵՆ, իրր ոմկ. (յն. լտ. հմտ. թ. Խ.) Βολίς, δοράτιον. Hasta, hastile, jaculum. Նիզակ. արդն. տեգ. գետարդն փողը ձգելի ի բացեայ. գտնիլ, սիրելի. հարպ. *Ամենայն աշխատեալք զօրաւորաց (կամ նետք սպառազինաց). Երգ. Ը. 4։ Նիս. Երգ։ *Ասեալ վահանս և աշտեայս. Ա. Ն. ծԲ. 8։ *Զդենուն. զվահանն, և զաշտեայս։ Աշտեիւք զօրաւորայն. Նիս. Երգ։ *Հերոի զաշտէն արձակեալ։ Աշտեիս հարեալ սատակեն. Իսր. Ը. 5։ *Բարձեալ աշտեայս հանապազակիրս ի պատրաստութիւն գազանացն՝ որ ի մայրիսն։ Եհար միոնիս աշտէիւն ընդ միջոց թիկանցն։ Եւ են ըստացեալ զենս աշտեայս հանապազ կրելով ընդ ինքեանս. Աւծբ. Ը. 7։ *Աշտէին նիզակաւ՝ ի մահ սատակէ. Նար. հԱ։ *Ի գիրկս մարցն աշտէիւք խոցեալ. Լսպ. Ը։ *Լայն աշտէնն, որ մխեցաւ ի կոյն. Լծ. Նար։

ԱՃՏԵՆԱՒՈՐ, ի, ից. Տ. ՆԻԶԱԿԱՒՈՐ։ ՃՃ։

ԱՃՏԻՃԱԴՈՑՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ աշտուճ. չորագոյն. *Աշտիճադոյն, և ոչ զանազորակ բուսեան. Եսփր. Ը։

ԱՃՏԻՃԱՆ. Տ. ԱՍՏԻՃԱՆ։
ԱՃՏԻՃԱՆԵԼ. Տ. ԱՍՏԻՃԱՆԵԼ։

ԱՃՏՈՒՃ, տճոյ, ովս. ա. որ և ԱՍՏՈՒՃ. Ξηρός. Siccus. Չորս կամ չորաբեկ (հայ լուկ). (լծ. յն. ἀνθτρὸς, անցորեան, անկեբակուր. և իտ. ալմոտրս, չոր ցամաք.) Գոբռա. *Դու ազդէ ազդէ պղակունս ոստս, և նա և ոչ հաց աշտուճ. Ոսկ. Մ. Ը. 23։ *Լուկ աշտուճ հացիս մխեմարել զանձինս. Կանոն։ *Թէ և աշտուճով, զանձն երանելի համարի. Եսփր. Ը։ *Թէպէտև կերակրեաց, այլ աշտուճ հացիս և ձկամբք. Ոսկ. Ես։ *Ոըք ջուր անգամ, և աշտուճ հաց ոչ գտանէին չագ. Ո՚՚պ։ Ա Վ.ր. հղ. ԻՂ։

Իսկ ի բառս գաղիանոսի Ստեփ. լեհ. ընդհերոցեալ ԱՃՏՒՑ՝ մեկնէ Զաւար. պտղ. ղսր։

ԱՃԱՒԱՑ, բացք. ա. Մ. Որոյ աչք են բաց. և Աչօք բացօք. *Աչառաց հայեցուիս փոխանակ կափուցանելոյ. Փիլ. Եւ։ *Հրեայքն աչառաչք և մեռոտիպք սեռան՝ տեսանէին իբրև մարդ տեսկ. Վ.ր. յհ։

ԱՃԱԳԱՄ. ա. Խանգարեալ կամ ցաս-

աւագաբ աչեք · կուրացեալ · *Եւ որք ձեայ-
ցենն՝ աչափորք լինիցին · զի այն է նուա-
զել աչացն · կի·ըղ· ԺԴ ։

ԱՇԱԳԵՂ, ոյ· գ · Աչեք գեղեցիկ ·
աղեաւթլուխ · *Հաւանեաց բանից աչագե-
ղոյ գառերս ալանաց · խոր· Բ· 47 ։

ԱՇԱԼՈՒՐՋ· ա· Լուրջ և անխէթ ա-
չեք · համարձակահայեաց · վտահ · ա-
ներկեան · արձուն զուարճուն · զուարթ ,
և համարձակ · պարզերես · պերճաբե · *Գալ
այսր համարձակութեաբ սրսիս , և աչա-
լուրջ երեսաք : Այնպէս արժանի լիցուք
կալ յայսիարհիս , զի և անդ ևս աչալուրջ
առ միմեանս բնակիցեմք : Աչալուրջ հա-
մարձակութեամբ տեսանել զոեղն կարացուք ·
Ոսկ· Եփես· Գ· Բ· Ե յհ· ա· 11 : յորս
միշտ յն· է լոկ , համարձակութեամբ կիմ
վստահութեամբ . Μετὰ παῤῥησίας , կամ
ἀδείας . Cum fiducia . *Աչալուրջ լսելու-
թիւն : Աչալուրջ իմն և սիրալի օգնա-
կանութիւն · Մագ· Իե· ւբ· *Աչալուրջ ե-
րեսաք զբոլոր նորա կատարեալ զհայ-
ցուածս · Յհ· ԺԶ ։

Իակ Խոր· Բ· 39 · *Ընդ այգհանալ ա-
չալուջացն , կամ աչալուջոյն ,, , իմն կամ ըն-
թերցիր ըստ այլ ձ· ԱՃԱԼՐՋՈՑՆ , որ է
արշալուրջ, արշալոյս ։

ԱՇԱԼՐՋՈՒԹԻՒՆ · գ · Παῤῥησία .
Fiducia , confidentia . Աչալուրջ համար
ձակութիւն · վստահութիւն · պարզերեսութիւն ·
աներկևանութիւն · պերճաբերութիւն · *Աչալըր-
ջութիւն զքո տեսանել կարացուք : Ալյե-
լել աչալջութիւն զպատրաստել բարին
սիրելեացդ իւրոց · Ա՛ձա՛ աչալջութիւ առ-
ած կայիր են · Ոսկ· յհ· ա· ոգեղ : *Հա-
մարձակ աչալջութիւն սաս (յն· համար-
ձակաց , ասելով) · Կալ· ծՃ· *Վաստա-
կեացեն յայգւոյ անդր , զի պահպանես-
ցեն զառելին աչալջութեամբ · Մծբ· ծԼ ։
*Առ՚ջիք գուք յաչալջութիւն անտի , յո-
րում ին իակ մեծայեալ նոքա · Ոսկ· Բ·
Խոր : *Գործանօք և աչալջութիւն կաս առ
նմա : Աչալջութիւն կացցուք առաջի ահա-
ւոր բեմին · Սրգ· յհ· Ճ· Ե ա· պ· Ե ։

Իակ կալ· ծՃ· 39 · *Ի վերայ Ճակատոյդ
մեծաա աչալջութիւ եգեալ լինցի ,, Թերևս
խորհրդով գրի ՚ի Հ· և տպ· չ տառիւ ,
վասն զի և ՚ի յոյնն ասի , համարձակութիւն՝
մատաղքը ։

ԱՇԱԽԻ· ա · Որ խլէ կամ տանջէ
զաչս · ալ· ձանօղ՝ խլող· *Աչախիլ խաւա-
րատ զամենեսեան զմեզ ծածկեաց · Յհ· ԺԲ ։

ԱՇԱԿԱՓԱ· ա· Որոյ աչեք կաքաւեն
կամ խաղան՝ զվայրագ յատեալ · Նաւար-
պազ· *Աչակաքաւ գիմօք · Սիոխան ։

ԱՇԱՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ · գ· Բառ ան-
յայտ · զոր իմն կամ ընե ոմր զոտ յն·
Ազոտամիտութիւն · կամ Արագարագ շըր-
ջումն , յեղյեղուն· Ὀξυῤῥόπως . Celeriter vel acriter huc illuc inclinando .
*Մարդկան իրք ամենայն երբեմն պատե-
բազմին , և երբեմն խաղալանան , աչաղամբ
առութիւ · իրացն ՚ի բարեաց կարծեցելոց ՚ի
խոտովանեալ չարիսն փոփոխեցելոց ·
Ա՛ճոբ· ծղ ։

ԱՇԱՂԱՆՔ· Տ· ՅԱՇԱՂԱՆՔ· *Աչա-
ղանք և հարցուկք և ձեռնամուք · կանան ։

ԱՇԱՄԻ ՀՐ· գ· Միլիոյն ընդ մէջ
երկուց աչաց · Ճակատ կենգանւոյ · *(Դա-
նիէլ) հարեալ այնուհետև կշտակի ընդ
աչամիջեան անցուցանէր · Գիւ · *Հարեալ
զնա ուրագոսին ՚ի յաչամիջեան · Ոսոհ ։

ԱՇԱՆԱՄ , ոյայ· է· Իզրու աչք լինել
բոլորովին · լի լինել աչօք · քաջ տեսանել
որպես զգաղմանեայս · *Զօրէն լինեկայ ա-
ռաստկացելոյն ամենայն ուսուեք աչա-
ցեալ : Հարկ է զընդունող ոգին այսչափ
բարեաց՝ բոլոր բոլորովին աչանալ : Ի տե-
սանելեաց , առակելով զնմաստունն աչա-
ցեալ : Զբոլորն ՚ի ձեռն բոլորեցունց այս-
նալ նմա , և եղեալ աչք՝ սկսանել տե-
սանել զձծային տեսիլն · Փիլ : *Զկա-
ուացն եղեկիելի նշանակե , զի յամենայն
կոյս աչացեալ էո· Շ· Բարյբ : *Յամենայն
ուսուեք աչացեալ են : Լիցուք սմենե-
քեան յինսաւորիք , աչացեալք յամենայն
կողմանց ըստ զօրացն վերնոց · Վրդ· Երգ :
*Յորժամ առատ լինիցի անն , այսինքն սը-
բասեա և յատակահայեաց , յայնժամ բո-
վանդակ մարմինն աչանայ · Երզ· Խթ ։

ԱՇԱՊԱՏԵԱԼ· Պատեալ աչօք *Ե-
սեւս զերթս արան աչապատեալս , և ձեւս
՚ի յեսս կապեալ · Ճ· Բ ։

ԱՇԱՒԱՆՔ , նաց· գ · Πρόσκλησις ,
ὑπόπτημα . Personarum acceptio , suspicatio . Աչառութիւն· ակնառութիւն , ակնա-
ծութիւն · և կապակծանք · ընդ ակամբ հայ-
ելն · *Մի ինչ առնել աչառանօք · ա·
փխ· է· 21 : *Յաչառանաց սկսեալ՝ որ ա-
կամայն է , ՚ի մարդահաճոյութիւն անկանի ·
Սոփ· յհ· Ը· *Աչառ անօք մարդկան պատ-
րուակեալ : Աչառանօք առեալութիւն · Լմբ·
ոփ : *Յառաջ քան զհաղար ամ մարգա-
րէիցն , ոյր միաք առ իւր իցեն , եթէ ա-
չառանաս հասարիցի · Կալ· ծՃ ։

ԱՇԱՒԵՄ , եցի· է· Θαυμάζω , ἐπιγι-
νώσκω πρόσωπον , χαρίζομαι, αἰδουμαι. Observantia prosequor , personam accipio , gratificor, vereor . Ակն առնուլ· ակն
ածել· պատկառել · ընորհս առնել ու-
մեք · մարդահաճել · Երեսպաշտութիւն ընել ·
Խոթբր ևծծինալ սայմոփ , իիպերիոպ եմեփ ·
*Մի երեսաց աչաւիցես հարստի : Մի ա-
չաւիցեն երեսաց · Ղեպ· ծՃ· 15 : Օր· ծՃ·
19· ևն : *Մարմնոյս սիրոյ ոչ աչառեցի ·
Նար· ևԸ· *Ոչ ՚ի հարստաց աչառէ · Սե-
բեր · Ը : *կամ զի առաքինիք եւին և ազ-
նուատոհմ յուզէ , աչառեցին · Ոսկ· յհ·
Բ· 16 : *Սբդ ընդհր աչառես անսրբոցն ·
Լմբ· ոգ· *Զար է և աչառէն ումեք յան-
իրաւի · Սրփ· յհ· Ը· *կոչեն զնա աչառօղ
և ակնածու մեծատանց · Մ՚ոփ· Ե ։

ԱՇԱՒՒՄ , եցայ· յ· Նոյն ընդ վ· *Ոչ
առ նու ակն յանցանացն մուվիսի , և ոչ
աչառեցաւ նմու· Եբե· ծՃ· *Ոչ աչառ է-
ցաւ բազմութեանն · Ոսկ· Ե· *Աստն , ած
զմեծատունս սիրէ , և նոցունց աչառի ·
Մ՚ոփ· Ե· *Ոչ ընծայիւքն կաշառեալ ա-
չառեցաւ · Պիփ· զոր մարմ է իմանալ և
խաբել աչօք , զօշոտիլ · (ռմկ , ալբ ա-
նել ·) որպէս և կալ· ծԸ , *Չնար է Թեվես
աչառել ,, յն· κατασοφιασθεῖναι , sophismatis illudi , ձարտարութիւք կամ իմաս-
տակութիւք պատրիլ · *Ոչ ՚ի ծառային են
ակնածեցին , և ոչ ՚ի բազմայն աչառե-
ցան · Երզ· Խթ· *Ընորհսիմք ինչ , և կամ
աչառիմք ,, յն· ՚ի ընորհուս վկայեմք ·
Ոսկ· յհ· ա· 13 ։

ԱՇԱՒՆՈՒԼ կամ ԱՇ ՒՆՈՒԼ· Նոյն
ընդ վվ· *Աչառնուլ յանգիմանողին՝ մեծ
չարեաց ոճիր գործեաց · Լմբ· ոչ ։

ԱՇԱՒՈՑ, ի, ից· ա· Աչառօղ · ակն-
ածօղ ։

ԱՇԱՒՈՒԻ, ի առու · մարգահաճոյ ·
*կամ է Թեվեևսմիա , կամ կաշառակուրծ ,
կամ աչառուա · Լմբ· ոոա· *Եպիսկոպոսք
յայնմ ժամանակի եղեցին աչառուք · Վրդ·
Հց· Ք ։

ԱՇԱՒՈՒ· Աւող զաչս · խոտորիչ կամ
զշտորիչ ական · ալ ասնօղ , խոռասող , կամ
ալ խաբօղ· *Երևեցի սպասուք , և աչառու-
ոլսանննայիւք յղարկեացեն · Եբր· գալոփ·
յեՀ ։

ԱՇԱՒՈՒԹԻՒՆ · գ · Προσωπολημψία .
Personae acceptio , vel respectus . որ և
ԱՇԱՒՈՒՆՔ· Ակնառութիւն · մարդահաճու-
թիւն · երեսպաշտութիւն · խոտբր ևծծինալ պագմ-
սը · և Ակնածութիւն · պատկառանք · Հր·
ճաղ · *Մի աչառութիւք (կամ աչառանօք)
ունիցիք զհաւատան · Ցհ· Բ· 1 · զորմէ
ոմն Սոփ· յհ· Ը· *Զնիք աչառութիւն անդ
գատաւորին · Ոսկ· ՚ի Նեռն : *Ամենայն
երկրաւոր իշխանութիւն ՚ի վերկուրեն չայ
ինօրինեալ եգաւ , զի աչառութիւք նոցա
զարհուրեալ մարդիկ մի իբրև զհկունս
կլցեն զմիմեանս · Շ· ա· պ· Ե ։

ԱՇԱՒՈՒՄՆ , ումն · Նոյն ընդ վ·
*Ի՞ զրկեաց զքեզ՝ և յաչառութիւն մեծա-
տանց· Եբե· ոպ· (որ ՚ի Մ՚ոփ· Ը· ա-
չառուլ եղև ։)

ԱՇԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Աչս արձա-
կելն յերս անարժանս · ցանկասիրութիւն ·
յարուցումն · անկրկնատանն · ագահութիւն ·
անյագութիւն · յն· վերագրութիւն , կամ
ցանկութիւն · Ἐπιθυμία . Impositio , invasio , concupiscentia . *Զանցոյց զաչարձակուն
ապականութեան իւրոյ · Եկեհ· Ժ· 11 ։

ԱՇԱՑԱՆ, ի , ից · ա · Ὀφθαλμιαίωγ, νοσῶν τὰς ὄψεις . Oculis laborans . Ունօղ
զցաւ աչաց · ախտացեալ աչօք · ալբ
ցաւոք · *Ճանգ ջըոյն կարմիր և սպիտակ · և
միւռլև ցայսօր օգնէ աչացաւոց · Խոր· պմ·
հոխ : *Աչացաւացն ՚ի տապ արևու ոչ
է զօրութիւն · Կաբ· ծՃ· Լաւ և Լմբ· յայք :
Ոսհ· յհ· ա· 6 : *Աչացաւն կլտամբեալ
յանգիմանի յարեգակնային ճառագայ-
թիցն · Մեկն · Բ· Խոր : *Կին մի աչացաւ
լեալ՝ խաւարեցաւ լոյսն · Հ=Յ · հոկ· ծԸ ։

Եւ պարզապէս՝ կոյր , զաչացաւ · *Ընդ
աչացաւացն նեղելոց մեծագնական ձայնիւ
հառաչէմ՚ · Կար· ծԼ ։

ԱՇԱՑԱՒ· գ · Տ· ԱՇԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ · *Տա-
րին ցաւագին , և աչացաւ բազում · Աչա-
ցաւ յոլովք ապա տալոյց մահ · Տմար ։
Իակ Կալ· Բ· *Աչացաւին դարմանն տար ա-
չացն ,, ՚ի յն· ասի , Ընդ սկսանիլ աչա-
ցաւութեան դարմանն տար ըստ ժամա-
նակին ։

ԱՇԱՑԱՒՈՒ· ա· Իբր Աչացու , կամ
զաչացու · (մեռելի լենել և հոլովգանն
վերնոյն ։) *Ո՛վ Թագաւոր , իբրև զբոն-
դագուշած և աչացաւուս հայիս յիս · ՄԵսր·
Երեց ։

ԱՇԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ · գ · Ὀφθαλμίαν . Lippitudo . Ցաւ աչաց · որ ասի և ԱՇԱ-
ՑԱՒ· ևեօղ ազբբզ · *Ոչ յայլոյ սպասուչն
իբրև զաչացաւութիւն ընդունիցի · Բր·
յօղ : *Ախտ աչացաւութիւն զնոսա տագ-
նապել · Խոր· պմ· հոխ : *Յաչացաւ-
ութիւն անկաս ախտ , և նենդեցաւ ՚ի սե-
սուիչ · Սոկբ : *Սամարուհւոյն անունն ,
յորմէ ջուր ինդրեաց տէր , լնսանիա (կամ
փոտինա , այսինքն լուսաւոր) · յիշելով
զանունն ՚ի բարեխօսութիւն՝ աչացաւութիւն
օգնէ ողջութիւք · Վրդ· յասեփ : *Աչացա-
ւութիւն շատ · Տմար ։

ԱՇԱՑՈՒ, ուի , ից· ա· որ և ՉԱՇԱ-
ՑՈՒ , ԱՇԱԳԱՐ· կարօտ աչաց · կոյր· ա-
չխոյ , ևօր · ևեօր · *Ի տղոյական հասակէ
աչացու գոլով· Յհ· ԺԲ : *Աչացուք , նաև
անշունչք · Մագ· Լ· *Ընդ աչացուին քեզ
աղաղակեցից՝ լուսատու փրկիչ· Գանձր :
*Աչացու (կամ աչացաս) լեալ՝ խաւարեց-
ցաւ լոյսն · Հ· ևիւիկ : Իակ յասելն · *Ջան-
աչեայն յերկեալ աչացուն հարցմունէր
առեր · Խոսրվիւ· կամ Ե՝ երբեմն կ յն ,

կի՞ աչերայ եզիալն։

ԱՇԱՓՈՐ ԱՒՆԵԼ· փորել կի՞ բրել չաչ· ալբ կանել։ *Ագռաւք ձորոց գիւք են, որ զարկամարհողս ալ և եկեղեցւոյ աչարհոր առնեն՝ ի գժոխս։ Համ. ռաւ։

ԱՇԵԱՑ, չէի, իլ· ա· Ուշակ աչաց· ականիկ· ալբ ունելոզ, պեռնօզ· *Ո՞վ արար զաչերայն և զկոյրս· Սերբ· Ճ։ *Աչէից և տեսանողաց· Սալ· ռղ։ *կուրացին, որ լուսոգոյն քան զաչերայն էին· Ճ· Թ։ Տծաւ։

ԱՇԵՂ, ի, այ· ա· Երևելի մեծութիւ և գեղեցկութիւ աչաց· մեծակոն· հրաչեայ· աչագեղ· խոզոր ալոխ, ազոսոր ալոխ ։ *Ա՛ւ չեղ, բարձրատեսակ, և կարճիկայս· Խոր· ա· 25։ *Սուրբն մարկոս էր աչեղ· ՃՃ։ Հ=8։

ԱՇԵՂԻՆ, ղինի, նաց· ա· Աչերայ· աչացեալ· բազմաչեայ· *Բոլորքն բոլորոքն աչեղինք ասին սուրբքն· քերովբէք· Մաթ· ի գիմն։

ԱՇԵՐ· Առաւել ոմի· իբր Աչք· *կոյս մի ինչ ազատար աչեր· Շ· յոան։

ԱՇԻԿ, աչիկունք· Տ· ՃԴՒ· *Աչիկունքն էին արեգակունք· Խոր· ա· 30։

ԱՇԻԿԱՑ, ի, իլ· ա· առաւել ոմի· Ո յր աչք չկայ· կոյր· Հ· յոել· 30։

ԱՇՈՑ, ոցք, ցաց· գ· որ և ԱԿՆՈՑ ասի առ մեզ· Ապահովայ գործի՝ ստացր աչաց առ լաւ ևս տեսանել· ՀԵՕՂՒՓ· *Աչողաչ կազմին, զի սասակագոյնս տեսցէ՛ որ զինուր տեսութիւն ունի· Աչխ· առաջեւ· կխ։

ԱՇՔ, աչաց կամ աչից· Ὀφθαλμός. Oculus. ծմա, ὄψις, aspectus, facies. որ և Ակն· (չծ· արձն· լտ· ծգօտնտա· Թ· ՀԵՕՂ· ատեն· ափչ· իսկ՝ ի լեզու սլատեանց օգո է ակն, և ծլի աչք·) Գործարան տեսութե· տեսանելոյ· Տճու և ԵՐԵՍՒՔ· *Հատոյ աչաց հայելոյ· Աչքք գեղեցիկ· Որոց և ոչ աչաց պիտանութե էր առ՝ ի տեսանել· Աչքք բացօք· ևն· *Ցեսութե աչացն հաւատարմագոյն է քան զլուր ականջաց· Սարփ· ա· յհ· Ի· *Լաւ է կոյր աչքք քան կոյր մտօք· ԵՂԻՒ· Ի· *Աչից· Սարփ· յհ· ծա· Լ՚Ի· պարփ· Ն ռղ· ԵՐՒՔ· կեր· *Աչք նորա նման է աչից (տպ· աչաց) ալքքսանեսոյն խոյ· Վ՚ր հղ· ծԻ· *Ասացից արդեօք զայս՝ զաչից մեծագոյն բարի· Ցա՛ղագս աչից յառաչագոյնան ասացաւ· Գաբփ· փՒ։

ԱՃԳ ասի նմանութե և Տեսութիւն հոգւոյ, Ճանաչութե, կամ միտք առաչորգական· առաչորգութե, այցելու, և այցելութե· աչալուրջ· աչալջնութե· կանք, հաշոյք· ևն· *Աչք ևի կուրաց· ՑՈՒ· ԽԼ· 15· *Բաց են աչք մտաց մերոց· Հոգւոյն քնաւ չեք իակ աչք· ԵՂԻՒ· Ի· *Ցեսանեմ աչօք միտաց· Ուղիղ աչօք հայել՝ի ծնաւայս· Ցեսանել՝ այլոյ աչօք· Փոքոյ· *Խնայեսիկ աչաց ե տեսանելի· Լ՚Ի· ԿՐ Ի ԵՂԻ· *Ցաչս քերել, կի՞ կերպացուցանել՝ այսինքն՝ ի միտս· Նար· ՀՃ· Ն ԽԼ· *Զի՞ քը նաև ակիաց են աչք օտարոտիք՝ ի մեր վկայուսի՞· Ոսկ· յհ· ա· 2։ *Ա՛յր իւրոցքան չիւր զհամճոյս աչաց իւրոց առներ· Գաբ· ծ՚Ի· 6։ Ցեսս և՝ ի բառադ ՀԱՃՈՑ, ԲԱՐՒՒՈՒ, ԹՈՒՒ, ևն· և ԱՒՅԳ ԴՃԳ։

ԱՃԶՈ· (յորմէ կազմի բառադ ԱՃԱԶԻ·) իբր Ցանգիման աչաց, մարմնոյ, կամ հոգւոյ, և կամաց, հաճոյից և այլն· ոմի· առ՚ինչ· որ և իբր Ա՛ա համեմատութե, առ նովաս· *Բարի ես գա՛ս յաչս իմ։ Ցաչս նախատատոյն ոչ Թուխս գա՛ս բարութ։ Ուղիղ էր քանն յաչս ամենայն ժողովրդ։

դեանն· ևն· *Ցաչս ձեր մեռեալ էի· Ա գաբ՚։ *Եւ եզեկ զարմանալիք մեծապես յաչս ամենեցուն· Բառ· Ե· 9։ *Գարչելիք համարեալ էին յաչս եգիպտացւոցն· խոտանիք յաչս տեսողացն երևեցին· Գիւ· *Ցաչս այնր ապաշխարութի՝ մերս որպէս ատաւեր է· Ցաչս այնր խնդրուածոց՝ մերս որպէս նմանութի է· Եփր· ի նի՚ն· իակ Ի· Ի· Ի· 18· *կարող է զայնոսիկ՝ որ զմեզ յաչէն գնեն, ատտակէլ՚ն· իսմ՝, որպէս ոմի, այլ փոխոզ, կամ կամեցօզ ինա՛ել· իսկ յն· զեկեմէլն՝ ի վերայ մեր ։ Որ պէս և ադդ, Ի· 22· *Որ զաչխարհս յաչս գնեին ։ յն· վեր՚ի վայր առնէին, կի՞ ազատուէին ։

ԶԱՅՕ ԱՐԲԱՌՆԱԼ կամ ՀԱՄԲԱՌՆԱԼ ևն, ոգեպ՝ ի ԵՒ գիր· այսինքն՝ ի վեր հայել· այլ վեր ի վայր առնելին, կի՞ ազատուէին ։

ԶԱՅՕ ԱՄԲԱՌՆԱԼ կամ ՀԱՄԲԱՌՆԱԼ ևն, ոգեպ՝ ի ԵՒ գիր· այսինքն՝ ի վեր հայել· այլ վեր ի վայր առնելին, կի՞ ազատուէին ։

ԱՂԱ, կամ ԱՂԱՑ, ապայի, յապա, յապայա, զապայա, առ՝ ի յապայս· ա· ՛ս· Μέλλω, ον· Futurus, um. Ապագայ· յետոյ լինելի· հանդերձեալ· ապառնի· և ցետոյ· ևթէ, ևթէը, ևթևէն գալիչը, ևթե· ՛ծաճաք, ևէլևէնէ, ուէրս· *Որ զառաջինն գոթծեալ մեզան միայն բառնայ, և ոչ ինչ զապային· կէմոս· *Ցիշեա՛ զառ յապայն, և գագարեա՛ի ընդամենէ· Սիր· խԷ· 6։ *Ա՛րար զառ յապայն, այսինքն ըզհանդերձեալն· Ոսկ· ես· *Զինչ լինելոց էր յապա ժամանակի· Ցհ· ին· *Մինչև յապայ· Լ՚Ի· ռղ· *Որ յապայս զդայցէ խոսր· *Զապայն, և զներկայն· Ցապայն և՝ի հանդերձեալն· Վրի· ռղ· *Ցապայս յիշատակ· Որ յապայն յուսով յայտնեցաւ· Ն՚ար· խԷ· Ե խ՚Լ· *Անգիտացեալ զառ՝ի յապայն զ գալոց էր ձաղանս· Ցհ· ին· *Զ յոյն յապա առնէ՝ի մեղչ· այսինքն յապաղէ· Սիրիր· ծ՚Ի· *Եղև խոչընդոտն մինչև յապայ· Բառ՚ղ՚Ի· 23։

Ըստ Տօնացուցի՝ ԿԱՐԳ կամ ՁՕՆԳ Ա ԳՃԻՁ կոչին Աւուրք առնից սրբոց յետ յայտնութե մինչև ցառաջարդու· զի յետ ուղեւորելոյ յայտնութե գրի Տնէ՛ց կրպտի· Ապա պետրոսի հայրապետի· Ապա անառոնի անապատականի ևն, առանց յիշելոյ զաւուրս երեմեակաց։

ԱՂԱ· ԵՒ ԱՂԱ· ՛ս՚Επειτα, ἔσχατον, λειπὸν. Deinde, postea. Ցետոյ· զկնի· երկրորդ· յետ այնորիկ· այնուհետև· ևթէ, ևթէ, հըզա ևէ· ուէրս, պոփկիս· *Նախ զնտան, և ապա զՀաւկն, ապա ըզցորեանն առաջ· Նախ տեառն, և ապա մեզ· Ա՛յժմ ոչ գիտես, բայց ապա գիտասջիր· Իրրև ոչ արև, և ոչ աստեղք երևէին, ապա բառնայր ամենայն յոյս ևն· *Դարձաւ սրտմտութիւնն յաղորմած ծուլեցի ապա· Լ՚Ի· ռղ։

Վարի և կից ընդ նոյնանչան բառս· *Ա՛ապա առնու այնուհետև։ Ցետոյ ապա զարկուցեալ։ Զկնի որոյ ապա· կի՞ Ցետ այնորիկ ապա· կամ Եւ ապա զկնի որոյ ապա· Ակտ՚ի· փոքոյ· Ցհ· ին· ոգեպ՝ *Ապա երբեք ուրեք Թագաւորեացե յիս տեր· Սեբէր· ծ՚Ի· *Զկնի ապա ընգաղձակել բանիւ։ Ցետ փոքր ինչ ապա պրով կատարեալ· Ցհ· ին· *Ա՛յժմ ընգ հայելի օրինակաւ տեսանեմք· իսկ յապա առ յապա յորժամ գայցէ, և՛ն· Գոնեա յապա առ յապա գաղձ լինի առնեն· Բառ՚ղ՚Ի· 5։

ԱՂԱ· ՛ς՚Αρα, ὄυν, καί. Ergo, et.

ԱՂԱ ԵՒ՝ } Ուրեմն· ապա ուրեմն· իսկ· արդեօք· հապա, անանկ է՚նէ, ալ· էօյնէ՚ս էՒ, էա, փէ, հէլդէ՚ի՚ս· *Եթէ զնա հալածեացեն՝ և եմք զքեզ իմ պահելին, ապա և զնէրն պահեցեն։ Եթէ որդիք, ապա և ժառանգք։

յորս ՚ի յն. չէք չաղկապ, բայց միայն՝ նո. որպես և ՚ի մեզ սահել այնպէս վարի՛ ՚ի քաց Թողութիւ զապային: *Յիրաւի ապա օրինօք լինի ներքոգաբանել զսա. Պիտ: *Այս ցուցանէ ապա, թէ, և այլն. Լմբ. ոչ: *Եւ զինչ ապա. Շ. Խղ:

ԱՊԱՒԱՂԱՄՈՆ. Տ. ԲԱՂԱՄՑՒ: *Որպէս կիսորոնն, և ապաքաղամոնն (կամ և ապա քաղամոնն), և գամփռին. Ագաթ:

ԱՊԱՒԱՆ. ա. Իբր Աբան, այսինքն Անապատապահանի. և Անբանաւոր. *Ապաբան վարձական. Նար. խէ: *Ապաբան մշակ անպիտան. Լմբ. պորփ: *Պարապահել յապաբան նորաձևութիւն, և յանխմաստ յաղծուքն. Ոսկիփոր:

ԱՊԱՒԱՆԵՄ, եցի. ն. Անպատասխանի առնել. յանդիմանել և կարկել. ամբիծքարան առնել. *Ապաբանեաց զնա: Որոշ ապաբանեաց. Մտ. ա-ի. Ե. Ն ծէ: *Ընկալաք զապաբանեալսն աղերսս նոցա». այսինքն զանպատասխանին մնացեալսն, զանիծսս. Նար. ծէ:

ԱՊԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՂԵՐՍ ԱՊԱՒԱՆՈՒԹԵԱՆ. իբր հեռևողութիւն յն. ձայնիս Ἀπολογία. Apologia. Պատասխանատուութիւն. Չատագովութիւն. պաշտպանութիւն փաստաբանական. *Ոչ եմ պահպանի երգոց. գերեզմիկ (հեգնաբար) ազերս ապաքանուն.. ՚ի նոյն աղերս ապաքանութիւն անգիտութիւն ապատանել: Ցառաջ անցեալ յաղերս ապաքանութիւնն յերկայնագերս. փիլ. լիս. Ե նիս:

ԱՊԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. Անպատասխանի մնալն. պատպանճութիւն. *Առ գաղուզ արդարացուցաներ ՚ի բազմաց կրնալ ըստգաանս և ապաքանութիւն. Ցհ. խ. երս:

ԱՊԱՒԱՌՆԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποικία. Transmigratio, colonia. Ըստ յն. ոճոյ է կազմութիւն բառիս, որ ՚ի մեզ ասի՝ Տարաբնակութիւն. գաղթականութիւն. երկ յեգիպտոսէ. *Զապաքինակութիւնն ամանակ՝ ամիս առաջինն գրեաց: Աշնանային զուգ. օրութիւնն եօթնեորդ գրի ապաքինակութիւն ամանակ. փիլ. էլ. ա. 1:

ԱՊԱԳԱՅ, ի, ից կամ այց. ա. գ. Μέλλων, ουσα. Futurus, um. Որ ապա ունի գալ. ապառնի. հանդերձեալն. էէ՚ձէ, օյաճագ. *Ապագային ակնկալութիւն. խոր. գ. 68: *Ապագային վերացն. Պիտ: *Զապագային, յորոց կասկածեմ: Ապագայիցն ազգաց. Նար. իէ. հէ: *Զապագայն ապա այցելութիւնն ոչ հոգասցէ. Ցհ. լթ: *Ցապագայիցն օրէ. Անյաղթ. բարյբ: *Ցապագայիցն ժամանակաց. Ածն. եիէ: *Եւ ըզպատկառ յաղթանականին՝ ինձ պարգևեալ յառագային: Ոչ ՚ի նախնեացդ Թագաւորաց, ուռ յապագայից բռնաւորացդ. Ցորդն:

ԱՊԱԳԱՅՑՈՒՄՆ ԻՄՆ. Տ. Ցեղոյ ուրեմն. ապ. Նէ գէն ածուրս, էէձգէն էէձ. *Իսկ արքայ իբր յապագայս իւին խնամեցեալ զչուեն յաւագիայ. Ցհ. լթ:

ԱՊԱԳՆԱԼ. Խոմ, կամ ընթերցիր ԱՊԱ ԳՆԱԼ, երթալ անխափր. *Ցայ այնպիսեացն՝ ապա գնալն ըստ կամս անձանց խաբեանց. Բռ. ը. 15: (որպես և Պղ. յ. 12. է գնալ. Հյ. և յն):

ԱՊԱԳՈՎ. ա. Զգովելի. արհամարհ. ատելութ. *Ոչ ապագով և անհաստատ առնել զծածկային ձայնին. փիլ. յոէ:

ԱՊԱԳՈՎԱՆՔ. Նաց. գ. որ և ԱՊԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. Արհամարհանք. անարգուցանք. ընդվայրհատուն. ստգանանք. *Ապագովանեցին գտրովնու: Ապագովանաց. կոտանք. Պիտ:

ԱՊԱԳՈՎԵՄ, եցի. ն. Καταγωάσω. Arguo, condemno, reprehendo. οὐκ ἀποδέχομαι. non admitto. Դարովել. ը վայր հարկանել. պարսաւել. ստգանանել. *Բառն հարից ապագովել զսա ըստ կարի: Ապագովէ՚ի քնաւ մասանց. Պիտ: *Ոչ ոչ քանի և ոչ Թուոյ արժանի եղեալ է, ամենևին է ապագովեալ. փիլ. լին: *Զանձինս ապագովել: Ցորժամ զգեղեցիկ ինչ և ըզպայծառ գովիցէ, պտոյն և զանպիտան ապագովէ. Ոսկ. յթ: *Ապագովեալ կեն դանիս: Ապագովելի այր, կամ իրս. Պիտ:

ԱՊԱԳՈՎԱՒԻՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԱԳՈՎԱՆՔ. *Տանել զապագովուեցն բամբասանս: Զապագովուեցն հալածատարար հարկանել ապաստաւորաւ: Զմեծագոյն ապագովուեցն հատուցանել մրցանակս. Պիտ:

ԱՊԱԳՈՐԾ. ա. Անգործ. անկատար. *Ցորմէ ընտրուելիւնն ապագործ եղեալ. Նար. իէ:

ԱՊԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացագարձումբ. յետագարձումբ (՚ի չար անեգր): *Բազմախօսուն ծննդի ՚ի մնափառուելէ, յապագարձումբ, և ՚ի չար սովորուելէ. Կլիմաք:

ԱՊԱԴԻՄ. ա. Ձառագէմ. տգեղ կամ տխուր դիմօք. անշնորհ. ահեղէս, անէղէս. ապոբուիէդ. * Ապագէմ (ասէ) զվասն և զվհատանալն: Ապագէմ, որ է անբան ցան, կուէցն հոլովումն: Ապագէմին գիմաւորի ընդ իւաւար. Եբէր. ֆէր:

ԱՊԱ ԵԹԷ. ը. Εἰ δὲ. Quod si, sin. որ և ԱՊԱ ԹԷ. Ապ էլ եթէ. իսկ եթէ. հապ ևէ. էմն էյէր, էմն փի. * Ապա եթէ քնքաղդի: Ապա եթէ ինչ ևս ծածկեալ աւետարանին, ևն: * Ապա եթէ անտես առնիցես, կործանիմ. Ապա լինի ահարկու գէմս ցուցանիցես, սատակիմ. Նար. իէ: *Ապա եթէ ոչ վկայիցէ լսել, և այլն. Ագաթ:

ԱՊԱ ԵԹԷ ՈՉ. Տ. ԱՊԱ ԹԷ ՈՉ. *Ոչ կարէ այլ կերպարան ընդունել. ապա եթէ ոչ՝ չփոթումն լինի. Սահմ. իէ:

ԱՊԱԶԻՆ. Տես ԱՆԶԷՆ. որ և ՏԳԱՐ. *Ἄπλος. Inermis. *Ապազէն եղեալ՝ մատնեցայց: Որ ատ աչաց տեսիլ՝ ապազէնք և նուաստագոյնք. Նար. է. Ե իը: *Ցամենայն զօրուէ ապազէն. լմբ. պղ:

ՑԱՊԱԶԷՆ. մ. Աւանց զինու. *Աւ բըռնագրն գազանն յապազէն մնալոյիցէ. Պիտ:

ԱՊԱԹԱՐԾ, ի. գ. Ἀπόστροφος. Apostrophus, aversio. Ոմանք կամէցան իմանալ որպես հյ. Ա. քառագարձ, կամ սակ ա գարձ, կամ Թարց Ա. յբի, (այսինքն գարձուած՝ ուր չկայցէ տառգ Ա.) այլ ըստ յունին է Ապաստրոփ, իմն բաց տառգարձութիւն: Ա. յն է գրասխեց իբր մակակէտ (՚) ՚ի նշանակ պակասուէ այլ տառի ՚ի բարդուիս. զոր օրինակ, Պար՚ բերուն, իբրու պա. լաբերուի. կամ բացարձման որ և է տառի ՚ի կարձեալն ըստ յունաց. զոր օրինակ, Թ՚այգպէս, այսինքն՝ Թէ այդպէս. ասի՚ Թէ, այսինքն ապա եթէ: Երբէ. Ե Նէ. ֆէր: Վէրն. սղ. յ-լբէ:

ԱՊԱՔԱՐՑ. Մերթ որպես Ցեստգարձ. կամ յետին կողմն. *Ըստ ապաթարցի դասաւորիլ. Շիր:

ԱՊԱՆ ԹԷ. Տ. ԱՊԱ ԵԹԷ. * Ապա Թէ հասցէ յասին գեռոյն: Ապա Թէ գուք քոյ էք, ևն: * Ապա Թէ ամենեցունն ակրեա, ոչ է զարմանալի. Լմբ. պորփ: *Ապա Թէ ոք ոչ յայտնեսցէ, ևն. Ագաթ:

ԱՊԱ ԹԷ ՈՉ. ը. Εἰ δὲ μή, ἄλλως. Alioqui, alias, aliter. որ և՝ ԱՊԱ ԵԹԷ ՈՉ. ԱՊ՚ԵԹԷ ՈՉ. Իսկ եթէ չնչէ կամ չլինիցի այդպէս. հապ ևէ չէ, չ՚ նէ. եօգա, եօղաա. * Եթէ առնէք... պատմեցէք ինձ. ապա Թէ ոչ՝ (այսինքն՝ իսկ եթէ չկամիք առնել), ցուցէք ինձ ևն: Ապա Թէ ոչ՝ եղէք հուրէն: Եթէ անացես զիս յամրաապատնալ իմում՚ ինքէն, եղիցի այնպէս. ապա Թէ ոչ՝ մի՚ եղիցի. ևն:

ԱՊԱՕՈՑՆ. ա. Անթոյն. վհհիրխին. *Չանկինադան ցուպ գաւազանին ՚ի տեսին ապաթոյն կերպիւ վիշապի նմանեալ ցուցեր. Նար. իէ.

ԱՊԱԺԱՄ. ա. ս. Առաջոյ ժամու կամ ժամանակի. տարաժամ. *ԶպողոսհատուսաՂԹՆ յամրուի քան զքաջքաժ ծառոց ապաժամ հատուցանէ. Պիտ:

ԱՊԱԺԱՄԱՆ. ա. ս. Ցեանեալ ՚ի ժամանելոյ կամ ՚ի ժամանակէն. դանդաղ. և ապաժամ. տարաժամ. *Գան պրեոինան ևս յետանեալ գասանիցքէ, և ապաժամանք. Սարգ. յ. ա: *Ապաժաման յանզգոյշ ժամուն եկին ընդ անիծիւք. Նար. ի:

ԱՊԱԺԱՄՈՒՆ. Ὕστερον, ὑστελής, κατώτερος, μαλακώτερος. Vilis, posterior, destitutus, inferior, ևն. Ցետանեալ յոր և է կարգի. վերջացեալ. ստորնագոյն. անպիտան. վատթար. ընկճեցիկ. Թուլագոյն. անարգ. * Ծոյլ է, և ապաժամն ՚ի զօրուէ. Սէր. ծ: ա. 12: *Եթէ ախտանի լինիցիս, վարէ զքեզ ՚ի գործ. և եթէ ապաժաման, Թողցէ զքեզ. Սէր. ծգ. 5: *Զօրսկան մի վատնեար և ապաժաման (անմէի): Ապաժաման քան զհեթանոս գըտանիցիմբ: Եւ դու մի՚ ապաժաման քան զնոսա գտանիցիս: Ցամէն առնէ, և ապաժաման առ ամենեսեան: Ապաժամն գտանիցի (մեծուէն առաջի առաքինուէ). Ոսկ. ս. ա. 3. 18. 23: *Իբր զապաժաման ընգունայնութիւնք արհամարհեալք լքանին. Նար. հէ: *(Ագամ) ապաժամանն առ ուզգակի տեսուի մեզանաց՝ առ ած վերադարձ զապաստառն. Աբծր. ա. 1:

ԱՊԱԺԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑστέρεια. Vilitas. Ցետանուէ. անպիտանուէ. յուսուէ. *Չև ևս երևի մեզ ապաժամանուէ գործոյն. Ոսկ. ս. ա. 23:

ԱՊԱԺԱՄԵԱՆ. ա. Տարաժամ, այսինքն միտաղ հասանալ. գեռահասակ. նորածին. * Զոդայն և զայլ ապաժամեանն նուռիքս սատակէին. Լսպ. իա:

ԱՊԱԺՈՑԺ, ժուժի, ժուս. ա. Անժուժալի. անտանելի. մանաւանդ եթէ իցէ արիւնաշաղախ, արեամբ Թաթաւեալ. Καταῤῥεώμενος τῷ αἵματι, ἡμάγμενος. Sanguine perfusus, cruentatus. *Գրեալքն ՚ի ներքս յապաժոյժ տանջանաց. Ցհ. ի: *Ցարիւն պատժոյժ Թաւալիմ զհատիգ. Շ. Ա. ի: *Բազում վիրաւորք առապարձան յարիւն յապաժոյժ. Եղիշ. ի:

ԱՊԱՕՈՑԱՑ. գ. Աւանեալ ըստ հյ. ոճոյ. Արիւն յորդ կամ հեղեալ, կամ յորգուեալ աղբեան, կամ անդմբերթելի տեսիլ աղբեան, և շարաւոյ և արիւնախառն իրաց. զի ուր ըստ յն. ասի Աբիւնաշաղախ, ՚ի մեզ գնի ԱՐԻՒՆ ԵՒ ԱՊԱՕՈՑԱՑ՝ ուրոյն ուրոյն: *Բազում վէրս ՚ի յանձն առեալ, և յարբեն և յապաժոյժ (յն. մի բառ) համակեալ: Քարիւ ոք վէր ՚ի գլուխս առեալ, արեամբ և ապաժուժաւ (յն. մի բառ) Թաթաւեալ. Ոսկ. ս. իբ. 10: *Մինչև ապաժոյժ ապանեալսդն լքեալ ՚ի հիմունն ծառալէր. Խոր. գ. 28: * Ընդ արիւն և ընդ ապաժոյժ Թաթաւիլ, կամ Թաւալիլ, կի գալ. Լսպ. իբ. Ե բա: Շ. եէէ: Սարգ. յ. է: *Ընդ քիրսն, և ընդ ապաժոյժ գալ. Իգն:

* Ջուցանել հնազանդութեի հպատակութ՝ մինչ յարիւն և յապաժոյժ : Ցարիւն և յապաժոյժ առաքինաբար զանձինս եդեալ. Աբծր. Բ. 2 : Գ. 11 : * Լուծիչն այսոցիկ կարի ծանր և տաժանելի, արիւն , քիրտն , և ապաժոյժ . Իգն : Ե Մ՚ալ : * Որպէս մանկունք՝ որ յորովայնի մարդն լինին յապաժոյժ և ՚ի խաւարի թաղեալ. ՅՃԲ. Ի : *Սառայ գարձաւ յապաժոյժ արեան չոբուցեալ արգանդով. Վբդ. ԾՆ : Իսկ Պօմ. ալէտ. * Ոչ երկինք երևէր , և ոչ յերկիր աեբաներ մարդ՝ ՚ի բաղում եղելոյ ապաժուժին ,,. յն. աղմկին :

ԱՊԱՃՈՒԱՆՈՀ . ա. Որ խորհի զանժոյժ կամ զարիւնահեղ խորհուրդս . Թէոդոր . Մոյսփ :

ԱՊԱԼԵՊ . Բառ անյայտ, որ Թուի գբլսելի ԱՊԱԼԵՒ ՀԵՊ . զորս տեսցես . *Ծով մեծանիստ՝ ապալիպ չէ ալ՝ անխորշ անգոդ է, ասեն , ծովին այն (հիւսիսային) . Վէոր . Ի :

ԱՊԱԼԵՐ . ա. Անքերը և լերկ . աւերակ .

ԱՊԱԼԵՐԿ . Ի ամայի . անապատ . ապառաժուտ , և անկոխ . անբաժ . անմատն . *Երկրի բնուի , հիւթեղ բերրին , և ապալերը անհիւթն : Ապալերը և ամայի վայր : Ապալերը և Թափուր յամենայնէ : Ցամենայն կենցաղոգուտ զարդուց ապալերը և ամայի է . Պիպ : *Ելեալ ՚ի յորս չլջերը , և տեառներ ապալեր զերկիրն . Մ՚ալ . Ւ՚ալ : * Փոխանակ Թանձրամոդ դաշտացն զաղ տալոցուկ անդաստանս , և զքարուտ և զապալերկ վայրն սերմանեն . Փիլ. Բեռմեան : ուբ յն . է Ἀπόκροτος . Durus, asper, rigidus, praeruptus . * Ընտատ և ապալերկ ծնալով անտղբեն այն վայր . Ասն . Եկեղ : *Ապալերկ և անապատ եղեալ յաձոյին պարգևացն . Շ. ա . յհ . իբ : * Ապալերկ և աւերակ եկաց աշխարհն : Տեառներ զաշխարհս ապալերկ ՚ի մայրդոյ և յանասնոյ . Ռ՚ոպ :

ԱՊԱԽՈՒՐԵՄ , եցի . ն . Ἀποκιδαρόω . Cidari privo, tiaram dollo . Մերկացուցանել ՚ի խուրձ . հանել զխոյն ՚ի գլխոյ . *Զգլուխս ձեր մի՛ ապախուրեք , և զհան գերձս ձեր մի՛ պատուեք : Զգլուխս իւր մի՛ ապախուրեսցէ . ՂԼպ . Ե . 6 : Ի՚ա . 10 :

ԱՊԱԽՏ . ա . (լծ . ՚ի . ուխտ . ուխ . ախտ , ահտ . իբր օսար յուխտէ , ուխտազանց . կամ իբր ապերախտ . կայ և յն . ἀπαχτης ՝ ἀ-ἐχθης , յեաս կասեալ .) Ռաւոր երբեմն Աղախտ՝ է Մերժելի որպէս արատաոյ ուխտի . ոչնչ . անպիտան . *Մի լինիցի ընդունելի (զոհն այն) ... քանզի ապախտ և պղծուի է ,,. յն . լոկ , պղծուի է . ՂԼպ . Ե . 18 :

Նա երբեմն , Ապաշնորհ . ապերախտ . Ἄχαριστος . Ingratus . *ՑաձախուԹեան բարեգործութեցն (՚ի) , յորս ապախտք կացեալ և մնացեալ . Ածբ . Ւ՚ոբ :

Երբեմն ևս՝ որպէս խարդախ . կեղծ . Κίβδηλος . Adulterinus , non sincerus . *Զպատիւն իսկ գիտել պարտ է , Թէ դիք ՚ի տոցանէ Ճշմարիտք , և դիք ապախտք : Ապախտ է հատարակաց դահեկան . Պլպտ . օբՂն . Ե :

ԱՊԱԽՏ ԱՒՆԵԼ . Փաւλίζω , ἀθετέω , ἀπειδέω , ἀκωρέω , κενόω . Contemno , praevaricor , non pareo , evacuo , irritum facio ևն . Զանց առնել . անցանել զՀրամանաւս . յոչինչ գրել . արհամարհել . խոտել . խափանել . ՚ի դերև հանել . ՚ի նէ՚ս , պատճառ , ՚ի բռնմագ , առյամագ , պօշ ը լբգաբմագ . *Սատնհակեալ ապախտ սբարին զբանն , կի՛ զբանիւք . կի՛ գիս , զհոգ հոմբդս իմ : Եթէ ուխտիցէ ուխտ տեառն , մի՛ ապախտ արասցէ զբան իւր : Ոչինչ ապախտ արար՝ զոր միանգամ պատուիրեաց նմա ներքինին . ևն . Յոբդ . Թռեոդ : Աոաւ : Եոհ . ևն : *Ապախտ արարեր զվաստակն քո . Ագաի : *Ապախտ լինիցեանց արարին գերախտիսն ՚ի . Ոպ . յհ . ը . 2 : Սրգ . ը . յհ . Բ : *Մբգայ բանիդ ապախտ առնեցայ . Նոբ . ԻԲ : *Ելոյծ զնոցա օրէնսն , և ապախտ արար զԼՀատուԹեին . Ոպիէոբ : *Որպէս Թէ ապախտ ինչ առնիցեմք ՚ի գրոց և ՚ի ՃշմարտուԹէ . Աա ոբս . Գ :

ԱՊԱԽՏ ԼԻՆԵԼ . Անտես կամ անգործ լինել . ՚ի գերև ելանել . անպիտանանալ . չքանալ . յոչինչ գրիլ . *Եթէ այն չէցէ , բազում կարգք եկեղեցւոյ ապախտ լինին . Ոպ . ը . պխ . Բէ : *Եթէ այս ապախտ լիցի , յումմէ զերկրորդն ընկալայց . Աա ոբս . է : *Թէ ուսուցիչ չէ , ամենայն ինչ ապախտ լինի . Ոպ . ը . պխ :

ԱՊԱԽՏԱՆԱՄ , ացայ . Լ . Ապախտ առնել . ՚ի գերև ելանել . ՖօխէԼ , Ֆօխ՚ՀԼ . *Տպաւորէ զգՀմն Թագաւորի , որ բարեպաշտուԹԷ խաղաղուԹՀ առնէ , և նոքա ապախտացեալ ապբստամբին . Մ՚ա . ոոաւ :

ԱՊԱԽՏԱՐԱՐ . ա . Որ ապախտ առնէ . զանցառու . Տես և ԱՊԱԽՏԱՒՈՐ . *Զմնոյ վարկանիս իբրու ՚մոռացական և զապախտաւորսդ այսպիսւոյ նախածանօԹուԹէ . Մաթ . Իէ :

ԱՊԱԽՏԱՐՔ , բաց . գ . ԳուշակուԹիք ախտարաց կամ աստղահմայից անգործք կամ ՚ինաստակալք . ձախող պատահարք . *Իսկ այլ ախտարք և ապախտարք ըստ երկոտասանից . ասէն բաժանեալ : Ա յսոբս հետև լբցուք որ ինչ յաղագս ախտարաց և ապախտարաց են ասացուածք . ՇԼբ :

ԱՊԱԽՏԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Ἄγνωμος , ἀγνώμων . Ingratus , improbus . Որ ապախտ առնէ՝ մանաւանդ զերախտեօք . անՃանաչող և արհամարհող երախտեաց . ապերախտ . Նահէօբ . և ԱնհանՃար . չար . անարժան . կամ Ջունող երախտիս ինչ . *Անարժանից , ապաշնորհացն , ապախտաւորացն . Սէբէբ . Ի : *Միշտ ապախտաւորք լինիցեն ընդ իւրեանց երախտաւորսն : Ո՚մանք յանհանՃարիլ և յապախտաւորացն . Ոպ . ՏՀ . Բ . 18 : Ե ա . պխՏ . ԲԷ : *Պէսպէս նեղուԹեամբք պատժէն զապախտաւորսն . ՅՃԲ . Է : *Ա՚նիակիսի սիրեցեալն՝ որպիսի ապախտաւոր գտաւ . Ոպ . Եա : *Ապախտաւոր գտաւ ընորհացն ՚ի . ԵպԼբ . Դա : *Եթէ ապախտաւորիս ընդ երախտաւորացն խնամարկեացես . Նոբ . ԿԷ . ութ և Լ . Ի : *Ապախտաւորացն բարիս գործիցեմք . Խոոբ : *Զապախտաւոր հրէայն մանանայիւն կերակրէ . Ոպ . գԷ :

Եւ իբր ԱնՃանաչողական . ապերախտական . *Յաղագս ապախտաւոր և անաւգակ գործոց չարեաց : Մի՛ զերախտաւոր կարգս յապախտաւորս փոխեսցեն : Ապախտաւոր անօրէնուԹիւն : Ի գԺնդակ խորհուրդս ապախտաւորս . ՅՃԲ . ոգԷդ :

ԱՊԱԽՏԱՒՈՐԱԳՈՅՆ . ա . Ἀγνωμοσύνη . Ապաւեղ ապախտաւոր . կամ անՀանձարագոյն . *Ապախտաւորագոյն քան զնոսա եղեր . Ոպ . ՏՀ . ա . 13 :

ԱՊԱԽՏԱՒՈՐԻՄ , եցայ . ՚ի . Ապախտ լինել . ապաշնորհուԹԷ արհամարհիլ . փոխանակ երախտեաց անարգիլ՝ յոչինչ գրիլ . *Ի մէնչ ապախտաւորեալ երախտաւորն մեր . Ճ . Ա :

ԱՊԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀγνωμοσύνη . Ingratitudo . ԱնՃանաչողութիւն երախտեաց . արհամարհուԹիւն . ապերախտուԹիւն . *Յայլաչափ ապախտաւորուԹիւն եկին , զի ոչ միայն զշնորհակալուԹին հատանել , այլ և զշնորհսն իւրեանց ոչ գիտեալ . Փիլ. յոբ : *Բազում էր ՚ի զիջանելն ընդ աքաղս , և յոյժ նորա ապախտաւորուԹին . Ոպ . Եա : ԱպախտաւորուԹիւնք առ երախտիս արարչին . ՅՃԲ . Ծ : *Ցանդիմաներ զապախտաւորուԹեն նոցա և զլբբուԹէ . Սրգ . ա . պ . ծԲ : *Ի կշռամբուԹէ և յամբաստանուԹէ նոցա լինիցին իբք . Թէ ևս ՚ի նմին ապախտաւորուԹէ կայցեն . Ոպ . ՏՀ . ա . 25 :

ԱՊԱԽՏԵԼ . ն . Իբր Ապխտել . յն . Ταριχεύω . որպէս Թէ՝ Տառեխել . *Զոհս կանայք նոցա առնուն , և ապախտեն . Թէո . Բաբոաթայ :

ԱՊԱԽՏԻՔ , տեաց . գ . ԱպախտաւորուԹիւն . ապերախտուԹիւն . *Փոխանակ երախտեացն՝ ապախտիս հատուցէք . Բոոպ . Ի . 14 :

ԱՊԱՒԱԿԱԳՈՐԾ , ի , աց . ա . գ . որ և ԱՊԱՒԱԿԳՈՐԾ . Ὑαλοτέχνης . Artifex vitri conficendi . ὑαλουργός , vitrarius . Գործող ապակւոյ . ՀԼէէՃԻ . *Հրէի միոյ ապակագործի նստաւ երանելին սիմէոն հանդէպ գրացն ընդ այլ աղքատսն . Վբդ հդ . ԻՀ :

ԱՊԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Ὑαλουργική (τέχνη) . Vitraria ars . որ և ԱՊԱԿԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . Աւուեսա գործելոյ զապակիս և զուլունս ապակեղէնս . ՀԻՒԼՃԼԻ , գծՃագԾաբծ . *Ամենայն որ ապակագործուԹէ է , ոակս ապակւոյ գոյ եղեալ . և ամենայն որ ասկս ապակւոյ գոյ եղեալ , ապակագործուԹէ է . Սահմ . Ք : *Մի ոմն ՚ի նոցանէ ունէր արուեստ ապակագործուԹէ . Ագաի :

ԱՊԱԿԱՆԱԲԵՐ . ա . Որոյ բերքն է ապականեալ . բերօղ ապականուԹԷ . *Բազմանակ ապականաբեր . Նոբ . Ե :

ԱՊԱԿԱՆԱԳԻՐ . ա . Որոյ ապականեալ է գիր , կամ բերօղ է ապականուԹԷ . *Եղծեալ ապականագիր գաւաւ . Ճ . Ա : *Զապականագիր մուրհակին պարտեաց պատառեաց . Նոբ . Խ :

ԱՊԱԿԱՆԱԳՈՐԾ , ի , աց . ա . Φθοροποιός . Corruptionem faciens , interitum afferens , corrumpens , exitiosus . որ և ԱՊԱԿԱՆԱՐԱՐ . Որ ոք կամ որ ինչ գործէ զապականուԹիւն . խանգարիչ . ՀլաւոակալՀ . մահաւիրհ . *Ապականագործն , կամ ապականագործ մահ , ոխտ , արկածք , եղեռն . չարուԹիւն , Թոյն . ՀնուԹիւն մեղաց . ևն . Նէա : Մ՚ալբ : Մ՚ա : Պիպ : Նոբ : Իգն : Աբծր : *Տունկք մահաբերք ... ապականագործ ոմանք ՚ի տնկոցն են . Փիլ. Մ . ա . 10 : *Անկեալ են ընդ ապականագործ հետևանօքն . ՇԼբ : *Ճիջի արդ տէր քոյոնէն՝ զոր եկիր արկանել յերկիր՝ հրապէն , ապականագործս այս հուր . Սարկ . հանգ : *Որպէս զապականագործ փառ ՚ի բաց հատանել . Ոպ . գծ :

Եւ պղծագործ . զազրագործ . *Մարգիկ ապականագործք : Ապականագործ մնկամոլիցն . ՃՃ :

ԱՊԱԿԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Իբր պղծագործուԹիւն . գործ անարժանուԹիւն . *Սատանայական ապականագործուԹիւն . կանան :

ԱՊԱԿԱՆԱԼՈՑԾ . ա . Լուծիչ յապականուԹիւն կի՛ ապականուԹեամբ . մահաբեր . *Ապականալոյծ կրաւորուԹեամբ յամենայն խրատս չարին ընԹացեալ . Նէա . Խոոբ :

ԱՊԱԿԱՆԱԼՈՒԹԻՒՆ . գ . Լուծ-

ծուածն յապականութիւն . *Զգեղաղէշ ծագելին ապականութեան'ի բաց բար. ձեռնէդր . փիլ. նխ . ա :

ԱՊԱԿԱՆԱԾՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Ապականել . ծնուիլ . ծնունդ ապականութեան . *Ապականածնութեան արեան . կանան :

ԱՊԱԿԱՆԱԿԻՐ . ա . Որ կրէ յինքեան զապականութիւն . ապականացու . ունակ անգոնելի կրից . եղծանելի . անկեալ ընդ պարտեզք մահու . *Ապականակիր բնութ : Ապականակիր ասէք 'ի հարկէ զմարմինն . Շ . Ի.Ք : *Ապականակիր մարմնոյս զգայարանք : Երկիր ոչ զայս ապականակիրս կարծեմք ստացեալ , ևն . Լ.Բ . ոչ . Ն ա ասակ : *Ցորում գոտանի ստացեալ զմարմինն փրկչական փոփոխելի և ապականակիր . Խոսրվ. : *Զ.իմ.րս ցուցից (զնմ մարմին') անապական , զապականակիրս ա ռեալ զքնութիւն . կ.Ի.մ. :

ԱՊԱԿԱՆԱԿԻՑ . ա . Որ կից ընդ այլում ապականի . եղծանելի հանգոյն այլոց . *Անմարմին գոլով բոլորովին տարբեալ եղև որպէս զապականակից . Նխ . բ : *Որպէս ապականեալսն (մեր') ապականակից մեզ եղեն , այսպէս և նորոգելովքն՝ ընդ մեզ հարոգեցան . Լ.Բ . ոչ :

ԱՊԱԿԱՆԱՀԱԼԱԾ . ա . Հալածիչ կամ փարատիչ ապականութեան . *Վերջ նումն այնմիկ ապականահալած և մահալուծօղ գիշերըն երթեալ հանդիպանամ . Ց.Հ. Յ.մ. ոփ :

ԱՊԱԿԱՆԱՐԻՑ . ա . Ապականեալ մոգք , կամ ապականիչ մոգց . *Ապականամիտ վարուք , կամ գիջուլթ . ճ . Ա : Շ . յոթ . ք.ա :

ԱՊԱԿԱՆԱԱԵՐ . ա . Սիրոյ ապականումն . *Ընդգաւոյք . . . ապականասէրք . Մ.Բ . ք.Ե :

ԱՊԱԿԱՆԱՐԱՐ , բ , աց . Տ . ԱՊԱԿԱՆԱԳՈՐԾ . Փ.Ղորոսւոյ . *Երկու զօրուվք , փրկականն , և ապականարարն . . . բարեգործակք , և ապականարարք . փիլ . Եւ : *Կարկուտ ապականարար : Ընդդէմ ապականարար գայլոցն յարձակեալ . Աբծր . գ . 9 . 12 : *Ապականարար ախտ : Ախտք ապականարարք . Նէղս : Ի.գն : *Զանբծուվթեն ապականարարն : Զժանոտվին ապականարար . Նար . իԵ . խԵ :

ԱՊԱԿԱՆԱՑԵԱԼ . Ափանւցձելչ . Ապականեալ , ըստ որում լի ապականութիւն , և արժանի բառնալոյ յաչաց զոր օրինակ ստգամ կոչի *Ապականացեալ աշխարհ . փիլ . խ.մասն :

ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ . բ , աց . ա . ՓՅարտչ . Corruptibilis . որ և ԱՊԱԿԱՆԱԿԻՐ , ԱՊԱԿԱՆԵԼԻ . Ներքոյ անկեալ ապականութիւն . եղծանելի . մահկանացու . փոխելի , մաշելի . անպիտան . անցաւոր . Փանիլ . *Ա պականացու արծաթեղինօք . ա . պէտ . ա . 18 : *Ապականացու շահ , կամ մեծութիւն . փարփուվթիւն , տարերք , աշխարհ , կամ մասն աշխարհի . Պ.Ք : Նար : Եղիս : *Թողլին զապականացուս , և յանապականն հետևեցին . ՃՃ : *Ցապականացուէն ապականացու ծնաք . խոսր : *Առնելով ձշմարտապէս զընութիւն ագամայ զապականացուի . Շ . Ի.Ք : *Մահկանացու և ապականացու էառ մարմին ,, . կ.Ի.ր.Ք . գանձ . իսմ որպէս յն . ՓՅարտչ , որ զանանգոնելի կիրս 'ի մէջ բերէ . իսկ Անապական ասի' որպէս յն . ա.ՓՅարտչ , իբր ազատ յանգոնելի կրից , և 'ի փոխելի մարմնոյն 'ի գերեզմանի : Տ.Ե և ԱՆԱՊԱԿԱՆ :

ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ . իբր Ապականագործ . *Ապականացու հնարք չարի . Ց.Հ . լԲ :

*Ապականացու վարուց տիրաժակք . Պ.Ք :

ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒԻՑ . ա . Ապականագործ . ապականարար . ՓՅորոսւոյ . *Ըզբազմախտեան զկեանս ընդունի , և զապականացուիչ մահու վախճան . Դ.Ե.Ն . Եղիս :

ԱՊԱԿԱՆԵԼԻ , լ.ոյ , լ.ից . Տ . ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ . *Մարմին՝ որպէս ապականելի . Սահմ . Ը : *Արտաքս անկաւ յապականելի աշխարհս . Եղիս . ա . Ք : *Ապականելի կիրք . Շ . Ի.Ք : *Ե՛ս խորտնեն և անխըմորէ և անապականելի . Լ.Ք . ոփ : *Սովոր եմ հաւանել դատաստանի , և ոչ ապականելի և անօգուտ բանից . Վ.Ա.Ք . յոբ :

ԱՊԱԿԱՆԵՄ , եցի . ն . ('ի Ապ , և Ակն) . Ափանչս . Ab aspectu removeo , ex oculis tollo , perdo . Բառնամ և աներեւոյթ առնել յաչաց . անհետ առնել . աւերակել . կորուսանել 'ի միջոյ . ջնջել . ալքն աջնելն էորբնցնել , բճայնել . նապէիթ ելնէթ , եօղ էնէթ , իպնի Իօզանաս պրոփ . Ոամագ . *Աչք՝ որ համարեցաս սատակել զմեզ , զնս ապականեացոյք : Հալածեցից զնոսա զնջնամիս իմ . և ապականեցից զնոսա : Ապականել նմա զնոսա ըստ բանին ոն : Ապականեաց յհու զբահաղ յիսրայէլէ : Առուսել քան զաղգան , զորս ապականեաց տէր յերեսաց որգւոյն խորայէլի : Անէծանիցէ զքեզ , և ապականիցես . ևն : Որպէս և Պաւագ . Ի.Ք . *Զայլասիրաւիցն ապականել զծաղս ,, . իմս , անհետ առնել : *Զի ապականեացեն'ի բաց զչար իմաստութիւն չարին . Ց.Հ . լԲ :

ԱՊԱԿԱՆԵՄ . ՓՅեւրա , ձւափՅեւրա . (լծ . հյ . վՅթարել , վատնարել) . Corrumpo . Եղծանել . խանգարել . աւերել . վնասել . աւրել . պօշաք , պէշաք էնէթ . *Ապականել զերկիր . զբերս երկրին , զվՅիտ , զբեւս , զտեսիլ մերս . ևն : *Չուր՝ որ ապականիցէ զերկիրս . Ագաե : *Մի զաքմանսդ դու ընդ առիւծս որ քնակեալ էին ընդ նմա , և ոչ ապականէին զնա . Եէբ . ծ : *Ապականեալ էր մարմինն 'ի չարաչար ցաւոց : Ամենայն բարեկարգութիւն վրդովեալ ապականէր . խոսր . Ք . 29 : գ . 56 : *Ապականեացին միտք ձեր 'ի միամտութենէն որ 'ի քո : Մարդք ապականեալք մտօք . Ք . խոր . ծ . 3 : Ք . փՅ . գ . 8 : *Ի կարդ մտայն որ 'ի բանիցն ապականէր՝ յայն ոչ հայեցան . կ.Ի.ր.Ք . ծ :

ԱՊԱԿԱՆԵՄ . Մոլնւա . Polluo , inquino . Σπιλόω . Maculo , foedo , labem adspergo . ԴւափՅեւրա . Decorrumpo . Պղծել . ալ . տեղել . արատել . Տ.ր.փ.ր.չ.մ.գ . *Ամենայն երանք ապականեացին գիջուլթ . Եղէկ . ի.ա . 7 : *Ապականեալ զկոյս մի' գնաց փսլատական . Եղէկ : *Լերզուս հատատեալ է յանդամս մեր , որ զամենայն մարմինն ապականէ . Ց.Հ . գ . 6 : *Ապականեցան , և պղծեցան յանօրէնութենէ իւրեանց . Սղ . ծԲ . 1 . ևն :

ԱՊԱԿԱՆԵՄ . Καταβρώσκω . Depascor , devoro . Ճարակիլ . լսփել . ծախել . *Ըզբոլունքն ապականեալ 'ի հրոյ : Դրունք նոր ապականեալ էին 'ի հրոյ . Նեեմ . Ք . 3 . 13 : *Ցապականող կիզողէ . Պ.Ք :

ԱՊԱԿԱՆԻՉ , նչի , չաց . ա . Որ ապականէ (ըստ ամենայն առման) . մանաւանդ՝ նւցնչէ . աւերիչ . խանգարիչ . Տ.Ե ա . Ի.գ . չ . 6 : ծՁ . 7 : ծԲ . 15 : Եբէմ . ծա . 25 : Եբգ . Ք . 15 : Դա . ծՂ . 25 : Գծ . իԲ . 5 : *Ամենայն ընդդիմակքն՝ միմանց ապականիչք . Նխ . ամենայն լաւ : *Գայլ ապականիչ . Ագաե : Շար : *Ի գերեզաց ապականչաց . Ց.Հ . լԲ : *Ա.յսոցն ընչից նա. հանջիչք և ապականիչք . Նար . ապաե : *Հնարեր հեղուլ զապականիչ թոյնան . Լապ . իԲ :

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . 'Ափանւսմչ . Abolitio , interitus , excidium . և ՓՅորձ , ձւափՅորձ . Corruptio , decorruptio . ի բաց բարձումն յաչաց . կորուսած . սատակումն . մահ . եղծումն . խանգաղուսմն . էորբնցնիլը , անէրևոյթ ըլլալը . եօղ օլմաը . *Եղիցի իարայէլ յապականութիւն : Ի սատակումն և յապականութիւն յերկրացաց երկրին : Զքաղաքս յուդայ եդից յապականութիւն առ 'ի չգոյէ բնակչաց : Կարգել յապականութիւն և 'ի դադարս չայլազանց : Շինել տեղան ոն , զի դադարեցոյց ապականութիւն 'ի ժողովրդենէն : Ապականեցաւ ապականութիւն ամենայն երկիր : Եդից զնոսա յապականութիւն յաւիտենական . ևն : Կամ *Որ հնանայն և ծերանայ , մերձ է յապականութիւն . ևն :

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . Փ.ՅորձԱ . Corruptio . Եղծումն . խանգարումն . աւրածութիւն . պօշաքսմաը , ֆսէիք օլմաը . *Դադրութիւն , նենգութիւն , ապականութիւն . Ի.մ . ծԲ . 25 : *Փախուցեալք 'ի յանկութեաց աշխարհիս , և յապականութեաց . Բ . պէտ . ա . 4 : *Սէր մանի ապականութիւն , և յաւուն առանց ապականութեան . ա . խոր . ծԲ . 41 :

Մանաւանդ՝ ԴւափՅորձ . Decorruptio , corruptela . Ի սպառ կամ չարաչար եղծումն , փտութիւն , վՅթարութիւն , վատթարումն . *Որ մոլորեցուցանէ , ինքն անկեալ յապականութիւն : Ոչ տացես սրբոյ քոմ տեսանել զապականութիւն : Թէ իշնամեմ ես յապականութիւն : Իշնացես զնոսա'ի գուբ ապականութեան : Ոչ տայնչէ զքեզ յապականութիւն : Ըմբռնեցին զնս , կամ պահեցին զնս Թագաւորք յապականութեան : Գնան'ի մէջ հրոյն , և ապականութիւն ինչ ոչ գոյ 'ի նոսա : Հանուսս դանիէլ 'ի գերեզմանի , և ամենևին ապականութիւն ոչ դտաս 'ի նմա : Փառք իմ յապականութիւն դարձան . ևն : Ոտսոյ յուսալի , Լ.Ք . ւս . *Կիրս ապականութեան՝ առանց ապականութեան կրեաց քս ,, . իմս , կրեաց անանգոնելի կիրս կամաւորս , որ ըստ յն . ԴւափՅորձ , այսինքն են քաղց և ծարաւ , չարչարանք և մահ . և ոչ զանոնելի կիրս , որ ըստ յն . ԴւափՅորձ . զոր օրինակ փսուի 'ի գերեզմանի , և այնս մեղսանչական , ևն :

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . Մոլսմչ . Inquinatio , contaminatio . Պղծութիւն մարմնոյ , կամ հոգւոյ . խառնուրդն մասց . գարշելութիւն մեղաց , ևն . Ֆ.ր.փ.ա.ր.Ք , Ռ.Ե.Ն.Վ.Ա.ս . *Բղխունն գիջուլթե , որ ապականութիւն է յանդամսն . ՅՃԲ . ծԲ : *Ի գիտել թե ապականութենէն մնասուն առ նմա Թողեալ և օրէն զգայեալ զապականութենն՝ բարկանայր յոյժ . Պ.Ք : *Իբր անհնասակիր ապականութեց՝ որ 'ի մեզ չարժմանց : Զապականութի մեղացս մերժեալ . Նար . Ի.Ք . Ի.Ք : *Ընդարձ ապականութի հոգւոյ և մարմնոյ և մտաց , և մանաւանդ որ արատքոյ բնութեանս զգանկութենն կատարեն . Սարգ . Ք . պէտ . ա : *Գուշակէք զապականութի մտաց նոցա . Ռ.Ի . յՏ . Ք . 17 :

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . ՓՅորձ . Corruptio . ֆիլիսոփայիկ՝ Այցումն 'ի գոլոյ յոչ գոյ գոյացական , հակակաց ծնունդեան կամ լինելութե . *Շարժութիւն (կամ փոփոխութեան) տեսակք են վեց . լինելութի , ապականութի , ևն . Արիսթ . ղՐ : *Զի լինելութենն իսկ սկիզբն ապականութե , և ապականութի դարձեալ անգրէն սկիզբն իսկ լինելութե . Շիր : *Այլ է ապակա-

նուէրի՝ բոլոր իրի քահանայէն պատճառ՝ պալատէն ի վերայ հասեալ։ Ապականուէրին ներկայանալոյ Թեսաղն ներկայեալ. Ցհ. իմ. ԷԲ։

ՑԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԴԱՐՁՈՒՑԱՆՆԻ կամ ՀԱՅՈՒՑԱՆՆԻ. Ապականեալ. Ագաթ. Խոր. Ք. 14։ Ցհ. իմ. ։ Իսկ ՑԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԴԱՐՆԱՒ՝ Ի Ապականիլ։ Դան. Ծ. 8։ Պիս։

ԱՊԱԿԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Ապականուելի. ապականիլն. *Վասն տեսանելոյ հանապազօր զոգեկորուսացն զապականումն. փոքր։ *Ի խոպանումն և յապականումն վարակեալ. Ցհ. իմ. *Մինոյ տուզոյ ապականումն ծածկէ զայլոցն ոլջուէ անուն. Խոր։

ԱՊԱԿԱՏԱՐԱԶ. ա. Որ ինչ է ըստ տարազու կամ նմանութեան տալեւոյ. էնէ՝ պիւսո հաւլը. *Ոլորկատեսիլ՝ ապականատարազ. Մագ. Ք։

ԱՊԱԿԵԱԿ, եկի, կաց. գ. Ապակի փոքր. շիշ. բաժակ. պուռի էիւէ, պուռիւ գաւաթ. էիւէճիւ. *Զփոքր ապակեակս եառ ած ։ Ա՛յն փոքր ապակեակն գինւոյն. Վրք. հդ. յ։

ԱՊԱԿԵՂ. ա. Խմոր կամ ընձեղոյցիր Ապակեղէն. *Հոգւոյն աչքք երեւութացեալ իբր ընդ ապակեղ թաղանթ զիմանալի հուր ածուածէն՝ պահեաց և յեւտու երիս քառասունս, երկու ընդ մովսէսի, և մի յետ. Տծոմ։

ԱՊԱԿԵՂԻՆ, ղինի, նաց. ա. Ὑαλίνος. Vitreus. Ապակեայ. յապակւոյ. էիւէնէն. *Ծով ապակեղէն. Ցայտ. Ը. 6։ ծէ. յ։ *Ոլոլունս ապակեղէնս. Ագաթ։ *Կոնք, կամ աման ապակեղէն. Նար. խուլ։ Լսող. ծՂ։ *Որպէս ընդ ապակեղէն թաղանթս երեւիւր. Ոսկ. ա. պխ։

ԱՊԱԿԻԳՈՐԾ, ի, ից. Տ. ՑԱՊԱԿԱ. ԳՈՐԾ. *Ապակեգործ հրէական։ Հրեի միւսմ ապակեգործի. Հ = Ց. յոել. Ի։

ԱՊԱԿԻԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՊԱԿԱ. ԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գրի և ՑԱՊԱԿԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. *Ի՝ արհեստ՝ որ կատարեալ է յեն. Թեակայէ միայնոյ, որպէս ապակեգործուԹիւն. քանզի ամենայն՝ որ ապակեգործուԹիւն է, սակս ապակոյ գոյ եղեալ. և որ սակս ապակոյ գոյ եղեալ, ապակեգործուԹիւն է. Սահմ. Ք։

ԱՊԱԿԻ, կւոյ, կեաց. գ. պ. ապիկ, ապիկէ, ապիկնէ, այսինքն ջրագոյն. Ὑαλος. Vitrum. *Լիւթ Թափանցիկ և փայլուն՝ գիւրաբեկ և հալելի. և ամենայն ասնօթ կամ հայելի կազմեալ՝ ի նեւթոյ անտի. որոյ աջիւնն է սառնասառուկ. ապիկի. էիւէ, պիւլօռ, ձաճ. ճամ, սըրէք. էիւէ. *Ոչ զուգեացի ընդ նմա ոսկի և ապակի. Նման ոք և սպիտակ ապակւոյ։ Որպէս զապակի պայծառ. Ցոբ. իԷ. 17։ Ցայտ. իա. 18. 21։ *Ապակոյն է սեռն ամենայն, և որչափ՝ ի քարանցն հալական տեսակք կոչին. Պզոտ. պխ։ *Ցերդանգս գոյնակ գոյնակ յապակոյ. Ցհ. իմ։

Որպէս Շիշ. ղոլայ. էիւէ. և Բաժակ. գաւաթ. գաւգհ։ *Թէ յապակի սպիտակ ջուր արկեալ յարեւու ունիցին, լուսաւորու Թեան արեւուն մնալ ընդ սպիտակուԹիւ ապակոյն՝ հուր ծնուցանէ. Նիւթ։ *Ա՛ռեալ մի ի ծերոցն զքաժակին, և ապակի ի ձեռին, և արկեալ գինի, էն. Վրք հդ. է։ *Փոխանակ ընդ միոյ ապակոյ (գինւոյ)՝ զոր մի ջուր ոչ ըմպեր. Վրք հդ. յ։

ԱՊԱՀԱՐ, ի, ից. ա. Տ. ՑԱՊԱՐԱՀ. *Ընդ ապահարին՝ քզանցիս հանդերձին՝ լեր բուժիչ ախտին. Գնչ։ *Վասն ապահարիոյ կանանց։ Ցաղագս ապահարիոց այսպէս խմացիր. կանան։

ԱՊԱՀԱՐ. գ. իբր ԱպահարուԹիւն. *Ցայտնին գործովք՝ սերմն ի մանկարտուԹեի և ապահարն ի ծնունդ ծնիցելոյն։ Նուազեալ Թաիւի ի մարմնոյն ապահարն։ Որչափ մանուկն ի տինոյն է, ոչ լինի մայրն յապահար. կանան։

ԱՊԱՀԱՐԱԶԱՆ. գ. } Ἀποστάσιον.
ԱՊԱՀԱՐԶԱՆ, ի. } Repudium.
Արձակումն կնոջ յասնէ ըստ կերպի հին օրինաց, կամ այլազգեաց. (իբրու մեկնել ի հարազատ առնէ կամ ի հարանէ). պօղոխոս, պուլաք. Տ՛ս և ԵՐԱՁԱՆՈՒՄՆ. *Տացէ նմա գիր ապահարզանի (կամ ապահարազանի)։ Ո՞ւր է ԹուղԹին ապահարզանի. Օր. իԷ. 1։ Եւ. ծ. 1։ Երեմ. Ք. 8։ ՄԹէ. Ը. Ե ծԷ։ Ոսկ. Տ. ա. 17. Ե էս։ յորս ստէպ գրի՝ ԹՈՒՂԹ կամ ԳԻՐ ԱՊԱՀԱՐԱԶԱՆ. պալաքլամա։

ԱՊԱՀԱՐԵՄ, կամ բիմ. է. յ. Ապահար լինել. կրել զղջումն արեան։ կանան։

ԱՊԱՀԱՐԻՏ. Տ. ՑԱՐԱՀԻՏ. *ԵԹէ յապահարիտն մերձենցեալ իցէ. Մագ։

ԱՊԱՀԱՐԿ. ա. Ե գ. Ἀφορολόγητος. A quo non exigitur tributum. և Ἀτέλεια. Immunitas. Ազատ, և ազատուԹի՝ յարքունի հարկաց. Տաճ. *Ապահարկ արասցէ զՀրէաստան. ա. Մ. ծա. 28։ Իսկ անդ ծ. 34. *Ապահարկ Թողեալ ամենայն հրէից». յն. ապահարկուԹիւ։

ԱՊԱՀԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Ապահարկ կայցուցանել. *Վարձակեալ մարի բարձեալ զիչխանուԹիւնն ասորեստանեաց, զապարոյր հայկազնեայ ապահարկէ ի հարքաւարձուԹէ. Աբծր. ա. 4։

ԱՊԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόῤῥυσις. Defluxus. τὰ ἔμμηνα, menstruum. որ և ՑԱՐԱՀՈՒԹԻՒՆ. Դաշտան. տեռատեսուԹիւն. Խիւ Տարտս ամանիք. *Ապահարոյթ ոչ ի պղծուԹէ մասին տեառանի. կանան։

ԱՊԱՀԱՒԱՏ. ա. Անհաւատ, կամ Թերահաւատ. *Ապահաւատ քննողացն. Նար. ղէ։

ԱՊԱՀՈՎ, ՑԱՌՀՈՎԱՆԱՆ, ՑԱՌՀՈՎԻՒ, ՑԱՌՀՈՎՈՒԹԻՒՆ ԱՆ. Տ՛ս ՑԱՐԱՀՈՎ, և զածանցս նորա։

ԱՊԱՁԱՑՆ, ի, ից. ա. Անձայն. լուռ. պասկանձեալ. *Տեսեալ զապրդոլականացն գործի՝ ապաձայն. Նար. իղ։

ԱՊԱՁԵՒՆ, ի, ից, իւք կամ զք. ա. Ձեռնունայն. գաւարկաձեռն. չքաւոր. աղքատ. չունօղ զոք ձեռնտու. անօգնական. * Ապաձեռն անհոգակուԹիւս է. Ապաձեռնոք, և ամենայն մարդկան հասանելոք. Նար. իԷ. Ա. Ե գԱյ հոգ։

ԱՊԱՁԵՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Չունելն ինչ ի ձեռին. կամ Չունելն զձեռնտու և զձեռնտուուԹիւն. *Անհոգակ ապաձեռնուԹեամբ. Նար. յԷ։

ԱՊԱՂԱՍ կամ ԱՊՂԱՍ, ի, ից. գ. Հին բան. ոսկեկան, (իբր Անպղտհաց, անապղտ. և կամ որպէս յն. ἀβυσσος, փսփսուկ. ἀβαλος, փսփսուկ.) ՀՕր փսփսուկ, կամ ԹեԹև՝ լուծանելի իւրք փսփսկուբ կերակրոց յատուկս աղուհացից՝ ըստ մեկ Թուլատորեցաց ոմանց. *Են ոմանք՝ որ զպահս քառասնորդաց ապաղաս (կամ ապղաս) ասեն. զկէս ինչ ի շաբաԹուն (կամ զկես շաբաԹուն) կարևոր ասեն, և այնդին և ձգնին սրբուԹիք, և զայլսն ապաղաս (կամ ապղաս) անուանեն, և Թուլացուցանին զպնդուն պահոցն։ ԵԹէ որկորատուբ լուծանել կամիցիս, ոչ ԵԹէ զԵԹև ապաղաս լուծեր, այլ պահս կա-

րեւթս։ Ապաղաս (կամ ապղաս) ի ծուլից և յանկատարից անուանի, և ոչ ի պաղկեշլից և ի պահոյից. Մանդ. Ք։ ԵԹէ. պխ։

ԱՊԱՅ. Տ. ՑԱՊ։

ԱՊԱՃԱՒ, ի, ից կամ այ. (որպէս ԼԹ Ապա ցաւ, կամ աւգ փաշխման, փոշխմանուԹ.) Զեղջ. ցաւ. տորլանք. ապաշխարուԹիւ. էիւէմանլըգ. *Ապաշաւս ըղձից. Նար. Ք։ *Ա՛ռեԹոյն՝ ապաշաւն հեաւսի, և ապաշաւն է զղջման ծնունդ. Լմբ. ոգ։ *Անկեղծաւոր խոստովանուԹիւ, ապաշաւ, և զղջումն. Սարկ. պհ։

ԱՊԱՃԱՒՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. } Տ. ՑԱՊԱՃԱՒԻՒ.
ՑԱՊԱՃԱՒ ԼԻՆԵԼ. } *Ոչ հաւ զղջմամբ և զապաշաւ՝ ի միտս իւր. ՄԹէ. ծԷ։ *Սուգ զապաշաւն ասէ, զոր ի վերայ այնր մեղայ առ. Լմբ. ոգ։ *Ցապաշաւ եղև վասն սրբոյն մարուգեան գնալոյն. ՃՃ։

ԱՊԱՃԱՒ. ա. իբր Աչխարհի, եղկելի. և Ջղջական. *Հեղդ (կամ հէդ) ապաշաւս յովհաննէս. Ցհ. իմ. յիւլա։ *Զեղջ և ապաշաւս մոռաք՝ զոր զգեցաւ նա. Եփր. Ք. նոր։

ԱՊԱՃԱՒԱՆՔ, նաց. գ. Μετανοία. Poenitentia. ԱպաշխարուԹիւն. Ճշմարիտ ապաշաւ. ցաւ և զղջումն սրտի. ԲԷօվլէ. *ԶապաշխարուԹեն և զապաշաւանս (յն. մի բառ.) ի վար արկեալ՝ խոստովանեցեք զխոտորումն յեղոման. Փիլ. այլաբ։ *Ցուսով ապաշաւանաց զպար գործ. Բրս. ապավ։ *Զղջմամբ և ապաշաւանաց զսխալանսն ազատ. ՑճԼ. Ծէ. Ե ծէ։ *Ընդ ապաշաւանս մնգաքն ի ձեռն ապաշաւանաց զվերնականացն կորուստ. Աբծր. ա. 1։ *Ապաշաւանօք գայ ի լսան։ Տկարանայ առնուլ ապաշաւանաց ժամանակ. Մագ. ԼԷ։ Լմբ. ոգ։

ԱՊԱՃԱՒԱՆՔ. Սարջանք. ցաւ սրտի առ հարկի. գժկամակուԹիւ. գժուարուԹիւ. էիւէէ ոՃԸԸ. *Գիրկս արկեալ համբուրէին զծերունին, և մեծ ապաշաւանս առնէին, որ յայնպիսի հօրէ զրկեալ լինէին. Աբ. անգ։ *Բազում. արտասուօք և ապաշաւանօք՝ յաղագս փրկուԹեաց այլոց հաւատացելոցն (ընդ առաքինորդական պատիւ). ՑճԼ. իԷ։ *Ընծայել ոմ կամ զխոտանն, կամ ապաշաւանօք. Խոր։ *Որոց անցան նեն զուխտիւքն ետն՝ չար են ապաշաւանք. Համամ. ա։

ԱՊԱՃԱՒԵՄ, եցի. ն. Ե լ. Μετανοέω. Poenitet me. Ապաշաւ առնուլ. յապաշաւս լինել. ապաշաւանս կրել. փոխել զմիտս. գառնալ. ցաւիլ. զղջալ. ապաշխարել. լալ. աւաղել. և առջանալ. ֆուչխանիլ, ախսասալ. էիւէման օլմագ. ՃԸմագ, ԲԷօվլէիլ ՀԷԼՀԷ։ *Ո՞ գիտէ, ապաշաւեացէ ոՃԸ, և գարձցի ի բարկութենէն. Ցոէլ. Գ. 9։ *Ապաշաւեաւ գու ի չարեացդ քոց. Գած. Ը. 22։ Ցայտ. Ք. 5։ *Խզձիլ ապաշաւել։ Ապաշաւել ընգ մեղան, կամ ընդ չարախօսելն. ԳԲա։ Նար. իԷ։ Լմբ. ոգ։ Վրք հդ. Ը։ *Սկզբնամեղսն ապաշաւեա զայդ. Նար. Ը։ *Ապաշաւել զվարս, կամ զապաւչին գործ, կամ զանցեալսցն զչարիս, կամ զանկանելն ի բարեաց, կամ զապաւորս. Ցհ. իմ։ Իգն։ Սարգ։ Լմբ. պոգ։ *Ապաշաւեցէք. իբր ԼԹ լալ և ափսոսալ. Ոսկ. գծ։ *Հրեշտակք ապաշաւեսցեն զանձն իմ. Մադիկ։ *Ապաշաւեր զգայն, և ԼԹ ընդ էր բնաւ ցանկացաւ ուտել. Վրք հդ. Է։

ՑԱՊԱՃԱՒԻՒ. Փեյմաւ. Parce. խնայել, ընդալ, անխայեալ, կարեկից լինել. խղճալ, ողբալ. գբղճամափ, գբղճամափ. *Քաւ լիցի անխայեալ ապաշաւել (յն. մի բայ)

յանձն իմ. ՚ա. ԻԹ. ՃՀ. 5: *Ապաշաւեաց ցե՛ի մեզ ՃԾ. ՄԾԲ. Հ: *Ոչ կամեցաւ ըստ լսել, ես զձեզ ապաշաւեմ ասէ: Պատասխանի եւս մնչեղ, զու պարտես յանձն քո ապաշաւել՝ քան Թէ՛ ի մեզ. Աբծր. Բ. 3:

ԱՊԱՀԱՒՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. } Տ. Ապա-
ԱՊԱՀԱՒՄՆ, ման. } ՀԱՒ, և Ա-
ՊԱՀԱՒՈՒՆԻԿ. *Լի է ապաշաւութեաբ. Փարպ: *Ապաշաւուն յանցանաց. Շ. յոթ. ՃԲ:

ԱՊԱՀԱՒԱՐԱԿԻՑ. ա. Որ ապաշխարէն զոյգ ընդ այլս. *Աչլև անասունքն անսուաղոյքն ապաշխարակից (լինէին). Լմբ. յօե:

ԱՊԱՀԱՒԱՐԱՆ, ի. Ֆ. Իբր Ապաշխարան, կամ Ապաշխարանք. Տեղի և գործ ի և գործ ապաշխարուե. (որպէս մերբսուելին յովհ. և իսկն քրի.) *Ղևտացւոցն կարապետային՝ ունայն ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ. Նար. ՃԲ: *Դիմաւարակիր ապաշխարան. Նար. Խե:

ԱՊԱՀԱՒԱՐԵՄ, եցի. Լ. Ն. Իբր Ապաշխարել, կամ ասլ՝ աշխարել. Μετανοέω. Poenitentiam ago, resipisco. Զղջալ ի վերոյ գործեալ ախալանաց. ցաւել և լալ ի վերոյ ՚ի վազոյ. ապտչաւել. գառնալ և զգաստանալ. կրկ վիշտս կամաւորս. ՀԵԼԻՆԱՆ ոմագ, ՒԷՕՀԵԼ ԷՒՄԷ. * Ապաշխարեալ ի գործոց, կամ խորգով և մխիթով, կամ զպատնկուելեն. Յայտ. Բ. 21. 22: Մ՚ՓԲ. ՃՁ. 21: *Ապաշխարել ղնինասս, կամ զչանցանս, կամ զկախարդութեն. ՑՃՒ. ՃԲ: Մանտ. ՃԲ: ԵՒԼ. Ը. *Ապաշխրեցեր ... մեծագոյն ապաշխարութեամբ զղջմամբ զասացեալ բանն. Բ՚ՈՂ. Բ. 54:

ԱՊԱՀԱՒԱՐՈՂ, ողբ. ՈՂՔ կան ընդ կաՆոնաւ ապաշխարութեե: Կանոն: ՀՒ: ՃՀ: Լմբ. պօրք:

ԱՊԱՀԱՒԱՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է ապաշխարողաց կամ ապաշխարուե. *Ապաշխարողական սակ, կարդ. ԱՆ. ՑԿ. ԼՒ:

ԱՊԱՀԱՒԱՐՈՂԱՐԱՐԻՔ. Ֆ. կանոն ապաշխարելոյ, կամ կարգելոյ ՚ի կարգ ապաշխարողաց: Մ՚ՈՂ:

ԱՊԱՀԱՒԱՐՈՂԱՒԱՆԻՔ. Ֆ. կանոն արձակելոյ զապաշխարողս: Մ՚ՈՂ:

ԱՊԱՀԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Μετάνοια. Poenitentia. Զղջումն ՚ի մեղաց. ցաւ. ապաշաւ. դարձ. և յանձնառութեի կամաւոր ՃԳանց. ԷՒԼԻՆԼԵՓ, ՒԷՕՀԵ. *Անտես առնես զնեղս մարդկան ապաշխարութեբ: Առ սակաւ սակաւ գառելովին՝ տայիր տեղի ապաշխարուե: Օ ի տաս ՚ի վերոյ մեզաց ապաշխարուե. Իմ. ՃՁ. ՃԲ: *Արարեք այսոսկեհաւս պտուղ արժանի ապաշխարութե: Ես մկրտեմ զձեզ ջրով յապաշխարութիւն: Քարոզէր մկրտութեի ապաշխարութե ՚ի Թողութեի մեղաց: Ապաշխարութե և Թողութեի մեղաց. ևն: *Ապաշխարութեի անիրաւութեց դովելի է. Փիլ. Ֆ. Ֆ: *Ապաշխարուե և ըստգսանութեն զանձն, և հրաժարել ՚ի ինասակարացն, ևն. ՑՃՒ. ՃԲ: *Ապաշխարութեի ապաշաւեն միայն է զանցեալ գործս վատթարուեն. պտուղ ապաշխարութե անկեզծ բարեգործուեն է. Շ. ՖօՒ: *Բանիւք յապաշխարութիւն գառնալոյ. Բ՚ՈՂ. Բ. 54:

ԱՊԱՀԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ապաշխարողական գործ. ապաշխարանք. *Ըստ մեծի վերասուցն՝ և մեծ չանք և ապաշխարութիք պիտոյանան. ՑՃՒ. ՃԲ: *Արկանեն միւսանգամ ընդ ապաշխարութի. ՆԵՒԻ: *Դիք փղբր ինչ ապաշխարուե (խոստովանելոյ). Շ. Ռ: *Որ ոչ անկան յապաշխարութի՝ ի չառին յանձն զապաշխարութի, կամ ոչ ապաշխարեցին. ՑՃՒ. ՃԲ: *Ապաշխարութե արտասուս աւազան լինի: Տուր ինձ արտասուս ապաշխարութե. և այլն. ՃՀ: Շար:

ԱՊԱՀԱՆՈՐՀ, ի, աց. ա. Ἀχάριστος, ἄγνωμος, ἀγνώμων. Ingratus, immemor gratiarum. Անճանաչօղ չնորհաց, անչնորհակալութ, ապերախտ. ապՀՈՒԻ ԼԻՃԱՆԼ ՅՈՒ. ՆՒԼԻ ԿԻՄԷՒ, ՆԱՀԷՕՐ. *Քաղցր է ի վերայ չարաց և ապաշնորհաց. Ղկ. Ը. 35. (որ ի Ռղ. Գր. փղ. գրի, ապաշնորհից:) *Վհհերոտ է գանգատելով և ապաշնորհ, զի առեալ լաւ պատճառս՝ ընդդիմանայ գոյացուելեն. Փիլ. ԼԻՒ: *Թշնամեաց և ապաշնորհաց: Ապաշնորհք էին հրէայք. Ռա. Տ. ա. 1. 10: *Ապաշնորհս առ բազմասարգեգ. Նար. Է: *Ի նորս դիտուելեն ապաշնորհ եղեն՚՚. այսինքն անճանաչօղ. Ռա. Հա:

ԱՊԱՀՆՈՐՀ. Նա՝ որում ոք անչնորհակալ գտանի. արհամարհեալ յատկերախաւից. *Մեծամեծ ինչ իրս վՃարեցի նմա ՚ի պատուիրագմանեն, և ապաշնորհ եղէ ՚ի նմանէ. Պտ. ալէԻս: *Մի ապաշնորհ առ բաւսոցուք զերբախտաւորն. Կ՚Ը. ՃՁ:

ԱՊԱՀՆՈՐՀ. Անչնորհ, անշահ, անպիտան, խոտան, յուսի. վատթար. *Մի ըզպաշտօնն՝ ապաշնորհ գտեսցես. Նար. ՀԷ: *Մի ապաշնորհ առներ զնմ մերդաւիրս. Թիւնս. Սարգ. Է. պ. Է: *Մի զգեսաՒՔ խնհնգաւսոցուք, որոց գեղեցկութեն է ապաշնորհ. ԱՃՔՒ. ՃՒ: *Առաւսկլա առ զապաշնորհ կրօնն. Ռա. ա. ԻՒՀ:

ԱՊԱՀՆՈՐՀԱԿԱՆ. } ա. Ցայտարար
ԱՊԱՀՆՈՐՀԵՆԻ. } կի՛ յանգիմանիչ ապաշնորհութե և վատթարութե ուրուք. որպէս ազգ ինչ մակբայի. *Ապաշնորհական, իբրու Թէ ծառայ չար: Ապաշնորհենին, որպէս նախատուելով Թշնամաբար ասէ ուսՒՔ՝ գԺմիտ. ԵՐԲ. ՎԵՐ: *Ապաշնորհենին (մակբայ). գԺմիտ. Ձառագէմ. ասպագէմ. ապտժաման. Թր. ՎԵՐ:

ԱՊԱՀՆՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԵՐԱՆՏՈՒԹԻՒՆ. *Հազուստ բարերարութեիս գըՒեալ, և ՚ի ձեռն բազմացն ցուցեալ զապաշնորհութե. Փիլ. Եբ: *Քանի՞ անմուրթեան է այս գործ, քանի՞ ապաշնորհուԹեան Շ. յԻ. ՒՁ:

ԱՊԱ ՈՒՐԵՄՆ. ը. Ἄρα, ἄραγε. Igitur, ergo. Նոյն ընդ Ուրեմն. ապա, այսինքն հետևաբար. յայտ է այնուհետև. անանկ է նէ. Է՚ՕՂԼ ԻՈՒ. *Ցօտարաց ... ապա ուրեմն ազատ են որդիքն. Մ՚Փ. ՃՁ. 25: *Ապա ուրեմն ո ճաՃայինքն անգիտեցիք են: Ապա ուրեմն սոյն հաստատուն գոլ ևն. Սահմ. ա: ՊԻՒ:

ԱՊԱ ՈՒՐԵՄՆ. Տ. ցետոյ ուրեմն. ուր ուրեմն. հուսկ յետոյ. յետ աւՒնայնի. ԷՒՓԷ ԷՒՓԷ. ՕՕՒ ՕՕՒԱՆՔ, ՆԵՊԷՆ ՕՕՒՔ, ԼԵՃՔԷՆ ԼԵՃ. *Նախ յայտագս ծննդեանն չամփրանայ ... և ապա ուրեմն զպատմերազին հնդկաց. Խոր. ա. 17: *Յետ բազում ժամանակի սա ապա ուրեմն ևն. ՊԻՒ: *Եւ ապա ուրեմն (կամ ապա ուր ուրեմն) յոր եքաց զբերան իւր. ՑՒ. ՃՀ. 1: (յն. յետ այտորիկ):

ԱՊԱՀՂԱՆ, ի, ից. ա. Անջան. անհոգ. և Զրահչան. ՚ի դերև եղեալ ՚ի վաստակոց. *Ապահչան սեբմանող. Նար. Է:

ԱՊԱՒԱՀ, ի, աց կամ լց. Փ. ա. (լծ. հյ. ապ. և երեզ, կամ արբ, այսինքն արտ, հող. իսկ յն. ἀβοσσος, անանց, անկոխ. կամ ἀβόσκημα, հատած. աբառածած, հատանելը.) Վ.ԷՄ. սալ. քար կարծր, անպատեալ, և անհող. անքեր. վիմուտ, քարուտ, առատպար, գԺուարին, արտատոյ, ստուար. ներտ. կարի խիտ. Որպէս Πέτρα. Petra, rupes. Գայթ. Ղէ. Ե. 6. 19: Կամ Λεπτρία. Levis petra, saxum planum. ֆԻՒ ՆԻՒ. ԵՂԵԻ. ԻԷ. 4. 14: Կամ Πετρώδης. Petrosus, saxosus. Գայլբ, գայլբՓ. ՄՓՒ. ՃՀ. 5. 20: Մրի. Ե. 5. 16: Կամ Ἀκρότομος. Praeruptus. Գայլան. Օր. Ը. 15: ՑՃ. ԻԷ. 9: Ֆ. ԲԳ. Ե. 7: Սղ. ՃՃՀ. 8: Իմ. ՃՁ. 4: Կամ Στερεὸς. Solidus. ԿԵՐՔ, գԱՒՒ. Օր. ԼՀ. 13: Եւ Τραχύς. Asper. ԱԱՐՓ. Օր. ԻՁ. 4:

Ցայլ գիրս ևս՝ որպէս Ֆ. *Զապաւսուժն հոսանուտս գործեաց. ԵՂԵԻ. ԻԳ: *Զլերինս, և զապառաժս ՚ԳՒԿ: *Ի քարբս պատն կոչեցեալ տեղ ապառաժի. ՑԿ. ԼՒ: *Ի բարձր ապառաժայ վայրի ՚ի վերայ ելեալ. ՃՃ:

Եւ իբր ա. *Ապառաժիւք և մեծամեծ վիմօք չնեալ. Խոր. Ա. 15: *Հարկանէր զապառաժ և զանուաչելի զկարծրութի վիմին. Ագբ. ԼՒ: *Աւալ ապառաժ. Բ՚ՈՂ. Գ. 5: *Լեառն ապառաժ: Միմեթ քան զվէմն ապառաժ ԻցեՔ. Վ.բ. Կդ. ԻԷ: *Ցապառաժ քարունդ պտուղ որոնել. Մ՚ԱԳ. Է: *Դիւրին է վիմաց ապառաժայց խօսել. ՃՃ: *Ապառաժ սեռի, կի լեռնակոզին, կամ զուս ՚ի կուս, երկիր, այր (այսինքն քարայր). ԵՂԵԻ. Է: ՑԿ. ԼՒ: ՊԻՒ: ՃՃ: Նմանութի ասի, *Ասլապառաժ սկրտ, կի սրտիս՚՚. այսինքն խստասիրտ. Նար. ՑԳԷ: Լմբ. պօրք: Անչափ. ԷՕՐՀԵ:

ԱՊԱՒԱԺԱՀԱՒԼ. ա. Որ հալէ զապառաժս. *Ցապառաժահաւլ, ՚ի քոցակէզ, յահաբեկ գալստեան որ լոյն ես. Տմած:

ԱՊԱՒԱԺԱՆԱՄ, ացեալ. Լ. } Ցապառաժ գառնալ. կարծրանալ իբրև զապառաժ: *Մի վէմ ապառաժացեալ գտցի առմեզ՚՚. յն. լոկ, վէմ. Նիս. ՒԿՕՐ: *Զապառաժացեալն սրտիւք ՚ի բաց վարեմք. Գր. փղ. ԻՒՀ: *Ռայց զառաջաւոտ ապառաժեալ սրտիս: Դրախտս վայելչազարդ անկոդ ապառաժեալ. ԲՒՒՒ:

ԱՊԱՒԱԺՈՒԹ. ա. Նոյն ընդ Ապառաժ, ա. իբր վիմուտ, քարուտ, առապար, կարծրաքուռ. գայլբ, գայլբՓ. *Ապառաժուտ տեղի, վայր. ՊԻՒ: Սարգ. յԻ. Է: *Վէմ ապառաժուտ. Մ՚ԱԳ. ա: *Զխոշոր ապառաժուտն գիւրեցոյց հզօր բազկաւ. ՊԻՒ: *Ի վերայ ապառաժուտ վիմին հաստատոյ. ԵՂԵ. Համաբ:

ԱՊԱՒԻՆ, նուոյ, նեաց. ա. Ֆ. Μέλλων, ον. Futurus, um. Ἔπειτα. Posterum. Որ ինչ ապա առնի, կամ առնելի է. որ յետոյ ունի լինել. լինելոյց. գալոյց. հանդերձեալն. ԸԼԼՒԼԻՒ, ԸԼԼՒԼԻՒ, ՎԼԻԼ ՅՅԻ. ՕՂՃՄՓ, ԼԼՀՃՄԷՒ, ՕՒՐ ՓԻՆԻՒ. *Ցանցեալ ժամանակի, կամ յապառնոյն: Վասն ապառնոյ (կամ ապառնուոյ) ժամանակին: Ապառնուոյն (կամ ապառնոյն): Ցամենայն ժամ, յամենայն, ՚ի նէ րկայս, և յապառնիսն. Սահմ. ՃԲ: ՊԻՒ: Շ. ԷՒՐՀԵ: *Օրհնէք բարեաք (ՃՒ բարբառ) հգեալ լցին, և կամ առ ապառնի ժամանակն լինելոյց ի ցեն: Ա յապես եղև առ այնոսիկ՝ որք յայն ժամ էին, և յայնժամ (կամ այժմ) Թերևս լինի, և ՚ի յապառնի ժամանակն ոչ այլաբար պատահիցի. ՊԼՊ. ՕՐՒՒ. Է. Ճ: *Ցայսմ յաւիտեանս, և յապառնիդ. Լմբ. պօրք: *Ապառնին կարծուղական: Ընտրութե ապառնի: Անցեալ ապառնեաց: Փառացն ապառնեաց. Նար: *Զապառնեացն

և զհանգերձելոցն օրհնութիւնն. ՃԿ. խ՛. ԿԽ: *Ջչէզեալն և զապառնիս մարգարէա. նայր. Ո՛. ՛. ա. 11: *Սառնան անձանց զարդիս և զապառնին. ՃՁ՛. Ը: *Ոչ միայն՝ ի ներկայումն, այլ և յապառնիսն: Յապառնիսն՝ յաչխարհն Թողուլ լիշատակ: Զապառնիսն օգուտս ցուցանէ. Պիւ: *Մինն առեաց, և միւսն ապառնացն: Պառ. մէլ յապառնիսն: Առ և՝ ի հանգերձեալն ապառնի. ևն. Նաբ: *Ա՛յժմ՝ զներկայս ցուցանէ, և միշտ՝ զապառնին, որ գալոցն է. Լ՛ի. պիւէ:

Ըստ քերականաց՝ մի յերից բաժանմանց ժամանակի բային. *Ամանակք երեք. Ներկայ, անցեալ, ապառնի. Թղ. ԻԸբ: *Ապառնի զառաջիկայն ասէ, որ յուսով զգործս ըղձիցն ունի յինքն. ԵրՀ. ԻԸբ:

ԱՊԱՒՈՒՄ. ա. Ընդհակ Թէ կամ անառ յուժիւքէ, Զառօզ զխրատ. անողոքելի. անամոքելի. անդամեղոյր. խիստ, վայրագ. կամ մանաւանդ՝ ի հյ. ապ, և ի թ. ա՜ա. պայինքն ամենի. որպէս Թ. ա՜ա՜ըչ. յորմէ և Անառակ. պայինքն Անամաչ, անամեծի, լիրբ, չանգուգն, ժպիրհ. անմարդի. անգթամ. անգթայ. որպէս և յն. Ἀναίσχυντος. Imprudens. և Ἀναίσθητος. Insensatus, desipiens. *Առ՝ ի խնուլ զբերանս այնոցիկ՝ որք ապառումբ էին: Զապառումբ լեզուս Նոցա արգելոյր: Անուն կայիսափա. ապառումբ, խիստ և չանգուգն էր առքան զայլսն ամենայն: Ոչ կարէր ուրանալ, Թէ և յոյժ ապառումբ էր. Ո՛. յհ. ա. 36: ՚ի. 19. Ն 17: *Ապառումն և գազանային: Անողորմ և ապառումն. Շ. Նիւս *Ապառումբ գոլով ոչ խոնարհի առ երդսյն. Սարգ. յի. Ե: *Ապառումբ մարդիկ. Լ՛ի. պիւէ: *Անապառումբ գ՜ինդակս՝ ի հեզութիւնն: Ներհակս ինձ զբարացուցի ապառումս: Ելիէ ապառումբ (տեսից), կակծման (ակն ունիմ՝): Ապառումբ հրապարակիչ. Նաբ. ի՛ա. ի՛ա. ի՛ի. յԸ: *Վաճառողն յոյժ ապառումն և ամարդի. Լ՛ապ. ի՛:

Կամ երբ Անկարգ. տարապայման. սաստիկ. օրանըշ. *Ապառումբ ըմպողաց հիքրումբ պատճառ: Ցաժանելն և ապառումբ չար. Պիւ: *Բանս յանդիմանութեան և լուսացոզ ապառումբ խոսվուելի. ՃԿ. ԼՀ: Իակ Եվէչ. Ի. *Մալեալ կակղէ զձերմուելի՝ օգոյս հաւանութիւն, և զապառումբ պնգումբել (կամ զապառումն բրուելն) հրոյն եռանդմամբ ՚ի. իմն, զաստիկ ցըրտուելի օդոյն մեղմէ ջերմուելի:

ԱՊԱՈՒԻՄՍ. ՛. Ցանգգնաւար. տմարդութիւն. *Կնդգանի ձայնիդ քո գիւած, ապառումս պատասխանեցի. Նաբ. ԼԸ: *Մի որ բարբառոյ նոցա ապառումս պատասխանեացէ. Լ՛ի. ապԵ:

ԱՊԱՈՎՔ. գ. Ἀπόδειξις. Demonstratio, specimen. (լծ. և իտալ. Abbozzo.) Ապացոյց, տարացոյց, օրինակ. *Գերագրական և իմանալի տնկագործ. ծառեաննն խորհրդոյն ապատովմի: Զքնի փրկուելեննն ապատովմի խորհուրդ. Թէոդոս. Խլ:

ԱՊԱՈՈՑԵԼ. ն. Ἀποφῆσαι. Negare. որ և ԱՊՈՒՍԱԼ, կամ ԱՊՈՍԱԼ. (իբր Ապ՛ասաբել, ապ՛ոգաբել) . պայինքն Բացասել. ուրանալ. ժխտել. մի ըսել. *Ջոր ստորա տեացն ոք՝ ապատոցել. Պերիարմ:

ԱՊԱՈՒԻԹԻՒՆ. գ. Ἀπόφασις, ἀπογόρευσις. Negatio, renunciatio, prohibitio. որ և գրի ԱՊՈՒՍՈՒԻԹԻՒՆ. պայինքն Բացասուելի, և սրգելուելի. *Ա՛յնոքիկ՝ որ ընդ առորասուելիք կամ ապատուելիք են: երկաքանչիւրովք ծայրիցն ապատուելիք (կամ ապուսուելիք), լինդ մէջն տահմանիլ. Աբիսա. հակառ: *Մակբայ ապատուելեան. մի՛, մի՛ իւիք, մի՛ հզով իւիք. Թղ. ԻԸբ:

ԱՊԱՅՍԱՆ, ի, աց կամ ից. գ. (իբր Ապահովասուան, կամ ապա հուսկ յետին կայսրան). Καταφυγή, φυγαδευτήριον. Refugium. Ապաւէն. տեղի ամրուելեաց. կամ պատսպարան. ապաւինուելեաց. յոյս. ակաստան. *ԸզԸնճաղգ էնէր, էնհակիէսահ. *Գալալք ապաստանաց: Զվեց քաղաքս ապաստանիից: Եւ ելից քաղաքքն այնոքիկ ապաստանք: Յամենայն տեղիս ամրուելեաց ապաստանաց: Ոչ ևս եղիցի ամուր ապաստանի հեփրեմ. ևն: *Ամուր ապաստանի. Եզէն. Ճ: *Հալածելոց ապաստան. Ա՜յապէլ. Բաչէ: *Ի յապաստանն տիրեզերաց: Ապաստան յուսոյ. Նաբ. Ցբ: Խ ևս: *Ի խնդրել ապաստան. Ագաթ: *Ցոյս ապաստանի համ առ ձեզ գալ. Ե՛. ի՛. ա. 15: *Զի յայն ինչ ապաստան (յն. համարձակեալք) զանէսյն ինչ անխոհեր գործիցեմք. Ո՛. էէս: *Մինչև՛ ի տոլոքայս ապաստան՝ զնորեստանեաց վկապրէ. Եա. ի՛. ա: *Ընբեկա ապաստան յօրհնութեան (իսոհակայ) առաքաց գյակոբ, զի մի՛ զրկիցի. Եէբ. ՃՆ: *Միայն՝ ի ձի ապաստան փախուցեալքն զերծան. Մ՛ովս. Լալ: *Ցայս անստուերս դեր վտահութեի ապաստան՝ կամ կործանեալս կանգուն: Զկերծո զառ քեզ ապաստան ծառայքս քումդ որդւոյ. Նաբ. ՃՁ. Ն ևս: *Մի՛ Թողուր զնս ապաստան յանձն, զի ոչ կարէ մնալմն անհաստիոյ յաղթել: Առ այս ապաստան և մայրն՝ ըզգահերիցուհին ինդրեր. Լ՛ի. ոչ. Ն էէ Ը: *Զիս յո՛ ապաստան Թողուս. կանն:

ԱՊԱՅՍԱՆ. իբր Առաջ. վահան. *Անդ բեկաւ իսորտակեցաւ ապաստանն չաւուղի. Ապաստանն չաւուղի՝ որ օծեալն էր իւղով, ևն. Եէբ. ԼԿ:

ԱՊԱՅՍԱՆ ԼԻՆԵԼ. Καταφεύγω, συμφέυγω. Confugio. Ապաստանիլ, ապահինիլ. և վտահիլ. *ԸզԸնճաղ. ՚ի՛ԱՆՆէ. *Ապաստան լինել ընդ Թևաք նորա. Հ՜ա՜ա. Ը. 12: *Ոչ ևս ապաստան լինիցին ՚ի զրկիչն իւրեանց, այլ եղկոյին ապաստան յՅծ. Ե՜. Ջ. 20: Ն Ը. 6: *Ոդք ապաստան եղեալք բուռն հարկանել զՀանդերձեալ յուսոյն. ԵԲբ. Ը. 18: *Ապաստան լինել՝ ի բազմութեի զօրուց, կամ յահ և ՚ի սաստ Թագաւորին. ԱԳաւ: *Ցիս ինչ ապաստան յայսմ ժամու գու մի՛ լինիր. Փարպ: *Ցանհնարին իրս ապաստան լինէին. Ո՛. ՛. Ճ. 25:

Իակ *Ցոգիս ապաստան եղև յաչխատութեի խարչել. Դ՜ա. Ջ. 16. իմն ըստ յն. և Եբր. Նուաղեցաւ ոգին, կամ փոքրկացաւ, ՚ի նեղ անկաւ: Եւ Ը. Ո. Ե. 9. *Ցոգւոցն պարղել ապաստան եղև յն. յն. ՚ի վերջին չունձն եղև:

ԱՊԱՅՍԱՆ Ը. Ցանձնեալ Է վստահութե. հաստատեալ եղեալ կայ. ՚ի ձեռս է. Է ՚ի կարի. անկ է. կար է. հնար է. *Ա՛յժմ ամենայն ինչ ցմեզ ապաստան է յն. յն. ՚ի մեզ եղեալ է. Ո՛. ՛. ա. 14: *Ոչ ևս ինչ լինիցեանս ապաստան էր, ընչեից. Ե՜ա. ի՛. ա: *Ո՛չ է ՚ի մարդ ապաստան. Եզէն. Ը:

ԱՊԱՅՍԱՆ ԱՌՆԵԼ. Διαφέυγω. Confugio. Ապաւէն առնել ինչեան. ապահինել. ըզԸնճաղ. արգալանձագ. *Ապաստան արասցին կամ առնել զքեզ: Ջքեզ ապաստան արասցին. Ե՜. ծԸ. 5: ԼԸ. 7: ծԸ. 15:

ԱՊԱՅՍԱՆ ԱՐՈՆԵԼ. Ἐπιτρέπω, καταλείπω. Committo, relinquo. Ցանձն առնել. յանձնել վստահութե. Թողուլ ՚ի կամս կամ ՚ի ձեռս. ապաստարել. Բաղալ. պրագմագ, ըզԸբբըլ էնմէ. *Ոչ ասաց, Թէ ուեր սրբեա զնս, այլ ՚ի նմա ապաստան արար զիշխանութիւնն: Ի կամս լսողացն ապաստան արար: Ըստ կարին պահանջէ, և ՚ի բազմին առատանալ՝ ՚ի մեզ ապաստան առնէ. Ո՛. ՛. ա. 25: Գ. 25. 26: *Ցկրտսերին ապաստան առնէին զիրան արքունիս. Ե՜ա. էբ. ա: *Ոչ՝ ի կամս ապաստան զայն արար, այլ՝ հարկ ՚ի վերայ եդ. Խ՜ա: *Ի ձեռդ ապաստան առնեմք քընծ. Նուելիւն: Ա յսուհետև քեզ ապաստան առնեմ՝ զանուն ածուձս մեր յարգիլ առ մարդիկ: Ի քո իննամս պահպանութեան հովիւ՜ք քալ զհօտս իւր արար ապաստան. Լ՛ի. ապ. Ն ապիպ:

ԱՊԱՅՍԱՆԱԾ. ա. Ապաստանեալ. ապաւինեալ. *Դու՝ զորս՝ ի քեզ ապաստանած, փրկես յալեացըն մըրրկած. Շ. ապ. Բաբէբ:

ԱՊԱՅՍԱՆԱՊԱՀ. ա. Պահեալ յապաստանի՝ յանքոյթ վայրի. *Գանձք ապաստանապահք և ծածկաթագոյնք. Մծբ. ծԸ:

ԱՊԱՅՍԱՆԵՒ, հցի. ն. Ἐπιτρέπω. Committo. Ապաստան առնել. յանձնել. ապաւարել. տրացուցանել. ըզԸբբըլ էնմէ. *Ջկատարած մարտին յալեուելե ՚ի քեզ տէր յԻ ապաստանեցի: Ջոլոտս ամենից բոլորից լըսելե յաչխուրակ հզոր ապաստանեցին. Նաբ. ի՛ի. Ն Խ: *Հանապազ զանձնդ ապաստանեա՛ ՚ի քո. վբ. հց. ի՛ի: *Ի նա ապաստանեալ զգիւսուելի առաւելուելե ալրոյն. Լ՛ի. պիւգ: *Ջամենայն հոգաբարձուելե իւրոցն ՚ի նա ՚ի հոգին ապաստանեաց. Սի՜ա. յաբ:

ԱՊԱՅՍԱՆԻՄ ; եցայ. յ. Καταφεύγω. Confugio, հն. Ապաստան լինել. ապաւինիլ. ամրանալ. վստահիլ. ըզԸնճաղ, ի՛ի՛ԱՆՆէ. *Ի վերին փախուցեալ ապաստանի յօգնականուելեն այ. Փիլ. Խ՜ապ: *Ի բազմուելեն զօրուց իւրոց ապաստանեալ. ՃԿ. ԼՀ: *Ոչ ունիմ ուրեք ապաստանել յանապահս. Պիւ: *Ի կարոզին ձեռն ապաստանեալ: Ցապաւէնն ապաստանեցայց. Նաբ. ծԸ. ի՛ի: Իակ Նաբ. Խ. *Ցեսակ լըսելե մեծ լուսաւորացդ տարերականաց ՚ի քոյդ ապաստանեալ տիրական ծագումն՝ միանան ՚՚. իմն համաձայնեալ յանդիման երևիլ:

ԱՊԱՅՍԱՆԻՉ. ա. Որ ապաստան տանէ կամ լինի. *Մի եղիցի իշխան ՚ի վերայ հօտի քո, և ապաստանիչ ժառանգուելե վերին սիոնի. Մ՜ա՜ի:

ԱՊԱՅՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Καταφυγή. Perfugium. Ապաստանիլն. ապաւինուելե. *Պատուղ գտեալ վան յԱծ ապաստանուելե զ՚ի նմանէն օգնականուելիւն. Փիլ. Բ՜ապ: *Սակս տրքայիւն (պայինքն յարքսյն) ապաստանուելե. Մ՜ագ. Խբ:

ԱՊԱՅՍՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲՆԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. *Ջանօրհնուելիւնն ընդ ապաստուելեանն (կամ անաստուելեան). Նաբ. Խբ:

ԱՊԱՍ. ա. (՚ի պաս, պասիւլ.) որ և պրս. ապա, ապաթան, պայինքն չընչ. Թ. էն, էն, էնէնէ. իմն Շինուելիք լցեալ, բնակեալ վայր. *Ցապաստս և յանապատս

միայնանոցս չընկերին. Եղիշ. ՟։ *Զապատն անապատ առնէին: Զչէն զապատ գաւառաց և աւանաց անապատ առնէին. Ց՟. կ՟։

ԱՊԱՏ. ի բարդութեան ըստ յանգի՝ քա՛ղաք, կի՛ կերտ. զոր օրինակ վաղարշապատ, Բեթշապատ են. որպէս և ապէնքաանդրիա՝ խոչեպերդապատ ասի ըստ պրս։

ԱՊԱՏԵՄ, եցի. ն. Ի բաց հատանել, բառնալ՝ ի բաց. *Որ կամիցին յաւելեալն բնութիւն զնախախնամութիւն՝ ի բաց հատանել, նախ առաջին զմասանցն նորա զնախախնամութիւնն ապատեսցէ. Փիլ. նխ. ՟։

ԱՊԱՏՈՀՄ, ի, ից. } Տե՛ս ԱՆՑՈՀՄ.
ԱՊԱՏՈՀՄԻԿ. ա. } *Ապ ապատոհմ. Մ՟Բ՟. ք՟. ՟։ *Ցապատոհմիկ իսկ կենցաղ. Պիտ։

ԱՊԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըստ յն. ոճոյ, որպէս բացատրութիւն. Մեկնութիւն. լուծումն. Ἀπόδοσις. Expositio, explicatio. *Զերկոսին ապատրութիւնս հատուցման արարեալք, զՃառին՝ իբրև ի վերայ առն, և զայն՝ որ ի ձեռն կարծեաց՝ իբրու ի վերայ ոչուոյ. Փիլ. իմասփ։

ԱՊԱՐԱՀ, ի, ից. ա. Ἀποκαθήμενη. Menstruata. որ և գրի ԱՊԱՐԱՒ, և ԱՊԱՒՀԱՐ. (ըստ հբր. ապարհ, է անցք. իսկ յն. աβόρρεω, բացահոսիլ. բղխել. առուիւ կամ հառաջ հոսել. Վրիչտան. կին անստացեալ բղխմամբ աւելորդ արեան՝ առ այն՝ առ այս յաճախ. տեառատես. ախոռ կամ անասնանոց բնանոթ հայդւէզ. *Իբրև զհանդերձս ապարահից։ Ի կին իւր ապարահ ոչ մերձենայցէ։ Ըստ պղծութեանն ապարահի (կամ ապահարի) եզիւ Ճանապարհ դոցա. Ես. իՖ՟. 6։ Եզեկ. ՟Բ՟. 6։ ՟Ա. 17։ *Ապարահ է, որ ի կանանց օրինս իցէ եօթնօրեայ բղխմանն. Գէ. ես։

Մերձ ևս՝ գ. իբր Ապահարութիւն. տեառատեսութիւն. *Կանայք յապարահս իւրեանց. Կոլ. Ը։ կամ Հարկ բնութեան՝ ի թաւթել զաւելորդս. *Ինքն (վարազդատ) յարուցեալ՝ ի սեղանոյն իբրև յապարահէ գնաց առնելոյ պատճառաս. Բռ. Ե. 35. որ և ասի անդ *ի ՃեմՀին երթալ». այսինքն յարուսքնոցն։

ԱՊԱՐԱՀԱՆՈՑ, ի. գ. Աւուրքնոց. ՃեմՀ. լուսնկք. Ա յս բառ կայ ի լուսանցս ՃծաշնՀից՝ ի վերայ բառին Լուսնկք, որ ի Ֆ. Ի՟Գ. ՟. 27։

ԱՊԱՐԱՀԻՏ. ա. որ և ԱՊԱՀԱՒՐԻՏ. ՟. ԱՊԱՒՐԱՀ. *Եօթնօրեայ բղխումն ապարահիտ կանանց. Գէ. ես։

ԱՊԱՐԱՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԱՀԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. *Ապարահութիւն դաշտանին, զի գարձաւ նա վերստին, վկայէ վասն տղայութեանն գառնալոյ. Եփր. ՟Ն։

ԱՊԱՐԱՆԱԶԱՐԴ. գ. Ոսկեայ զարդու իբրև ապարանից. *Խորհել զնինուածս ՃաՀև և ապարանազարդ կերպարանաց փղի. Վեցօր. ՟Ե։

ԱՊԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ψέλλιον, κλιδών, χλιδών. Armilla, monile, omen. պ. էպրէնկէն, պէրէնձէն, ֆէռէպէրէնկէն. Մանեակ գաստակաց՝ ի զարդ. ապրկան. պիւէպիէ. *ի պէտս կանանց՝ տիս ԾՈ. իՖ՟. 22։ Ց՟ոբ. ՟. 4։ Ես. Ֆ՟. 20։ Եզ աթանց՝ Ի՟. Ի՟Գ. ՟. 10։ Ը՟. 7։ Ես. իՖ՟. 42։ *Ապարանջանին պՃՈւթեամբ. Նար. ՟Ք՟։ *Զոսկի ապարանջանքն։ Ապարանջանն՝ որ ի գաստակս ձեռացն. Գէ. Ես։

ԱՊԱՐԱՆՔ, նից կի՛ նաց. գ. Βάρις, βασίλειον, οἰκία. Palatium, regia, aedes, domus. Տուն երեսելի՝ աքբունի կամ իշխանական. պալատն. յարկ. քնակարան որմեալ կամ պարսպաւոր. ախոյ, գօնագ, եվ. *Ապարանք աքբունի, իշխանի, կամ դատաւորի. Եսթ. Ը. 12։ Ես. իՖ. 9։ Ը՟. 13։ Ամաւ. Ֆ՟. 15։ Ց՟. ՃԸ. 28. ևն։ կի՛ Տուն (ոմանի խաղախորդի). Գ՟. ՃՈ. 11։ *ի բարձրաւանդակ տանիս ապարանից. Ագաթ։ *Շինուածս անթիւս ապարանացն. Փարպ։ *Դոյզն ապարանից՝ դոյն ինչ շինուածոց. Նար. խվ։ *Բնակեցոյց ՃԸ զնոյ՝ ի փայտեղէն ապարանն (ի տապանն), վիրանակ զի բնակեցոյց նա զՃԸ՝ ի տաճար մարմնոյ իւրոյ. Եփր. ՃՈ։

ԱՊԱՐԱՍԱՆ, ի, ից. ա. Ἀφηνιαστής. Effrenis, habenas non admittens. Ἀμαλικτος, ἀνΔάδης, ὠμός. Implacabilis, insolens, immanis. որ և ԱՊԵՐԱՍԱՆ. Անբարասան. անասնձ. անձնակատար. Նմանութեամբ՝ Ըմբռստ. անհնազան. ընդվզեալ. խեղ. յանդուգն. անողոքելի. սալառուտ. Եռալերզ, ՚ի գոռնոզ, պաշտէէ, ղպՃսզն, Եպրամոզ, ասի. *Խեղ և ապարասանք են։ Ի խիստ և ապարասան սերանց. Փիլ. Ճ՟. Իսն։ *Ապարասան զօր, կի՛ ազգ, կամ տուն յակոբայ. Ագաթ։ Եղիշ. ՟։ Նար. ՚Ի՟։ *Խիստ և ապարասան մեծամտանն. Բուզ. պզրմ։ *Զապարասանին զվիթխարութիւնն. Նար. ՟Ք՟։ *Ընդ գազանացն այնոցիկ և ապարասանից (եղեռզոց յովսփայ). Ոսի. ՚ի. Ֆ՟. 25։ *Ան՚ն ամբարտակ՝ ի հպարտից և յապարասանից չինեցաւ. Ց՟. իմ. ՚Ե։

ԱՊԱՐԱՍԱՆԱՐԱՐ. մ. Ըմբռստութեան. յանդգնաբար. գլուխ գաՃելով. ոստիւք ՃօՃելով. Ագաթ. *Ցանհպեղին մերձենայր փայտ ապարասանաւար. ԹԷոդոս. Ա՚այ։ *Մի ինչ առաւել զՀիզ կարծեք ապարասանաբար՝ ի խորհուրդս. Ոսի. կս։

ԱՊԱՐԱՍԱՆԵՄ, եցի. ե. } Ἀπασθαίνομαι. Insolesco, ևն. Ըմբռստանալ. լմնալ. պահպՀել. անասնձ և անսաստ լինել. գլուխ գաՃել, ՃօՃվել. խեղաթիւրիլ. *Ընդ ինքն ապարասանեաս, ընդ ինքն այդքան զգեցեալ ես զանմարդութիւն. Ոսի. պեփր. Ես եչ։ *Ապարասանել, և լինել գազան և ոչխրոն. Ա՟որ. ՃԸ։ *Ապարասանեալ ընդվզել ևն. Պիտ։ ԼմՃ։ Դիոն. ևն։ * Ամբարշտեալ ապարասանեաց սաբՀլ լեզեհայի. Մանահ։

ԱՊԱՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφηνιασμός, τὸ ἐξήνιον, ἀνΔαδεία, ἀπονοία. Frenosum excussio, pervicacia, arrogantia. որ և ԱՊԵՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. Անասնձութիւն. ըմբռստութիւն. յանդգնութիւն. անասնաւութիւն. ամբարտաւանութիւն. ինքնագլուխութիւն, հպարտութիւն. ասՀպէ, զապՃՈզՀէ, պերէՃՀէ. *Զանձնային դժնդակ ապարասանութեանս զբաղուց շարժմանց սանձել իսալաղարար ազատութիւն. Ց՟Ֆ. իՖ։ *Զբազմութիւնն՝ ապարասանաւէ ՀՃնկեց լինելոյ (յն. մի բառ՝) ծածկոյթ արարեալ. Փիլ. Ճ. իսն։ *Ո՚վ մեծամտութիւնդ պատրանաց և հայհոյութիւնք՝ ըստ հրեականին ապարասանութիւնէ. Զհրեիցն ապարասանութիւնէ յանդիմանէ։ Վիշապին պատրանօք յապարասանութիւնդ զարձաւ. Պտպ։ *Զչպարտուն սմբարտաւանութեն քահէ, և զապարասանութեան կորոյզ։ Փառքն այն ոչ յապարասանութիւն վերացուցանէ. Ոսի. յՀ։ *Զի մի՛ գերազանցութիւնդ պատուոյն բարձրացուսցէ զմարդն յապարասանութիւն. Պտպ։ *կարի յոյժ և իմ գժուարութիւնդ ընդդժնեալ ապարասանութիւնն գողութեանց. Պիտ։ *Զապարասանութիւնն իբր զԹոռն ինքնանական. պալատն. յարկ. քնակարան որմեալ կամ պարսպաւոր. ախոյ, գօնագ, եվ. *Ապարանք աքբունի, իշխանի, կամ դատաւորի. Եսթ. Ը. 12։ Ես. իՖ. 9։ Ը՟. 13։ Ամաւ. Ֆ՟. 15։ Ց՟. ՃԸ. 28. ևն։ կի՛ Տուն (ոմանի խաղախորդի). Գ՟. ՃՈ. 11։ *ի բարձրաւանդակ տանիս ապարանից. Ագաթ։ *Շինուածս անթիւս ապարանացն. Փարպ։ *Դոյզն ապարանից՝ դոյն ինչ շինուածոց. Նար. խվ։ *Բնակեցոյց ՃԸ զնոյ՝ ի փայտեղէն ապարանն (ի տապանն), վիրանակ զի բնակեցոյց նա զՃԸ՝ ի տաճար մարմնոյ իւրոյ. Եփր. ՃՈ։

ԱՊԱՐԱՒՄՆ. ի. Ըստ յն. ոճոյ, որպէս բացատրութիւն. Մեկնութիւն. լուծումն. Ἀπόδοσις. Expositio, explicatio. *Զերկոսին ապատրութիւնս հատուցման արարեալք, զՃառին՝ իբրև ի վերայ առն, և զայն՝ որ ի ձեռն կարծեաց՝ իբրու ի վերայ ոչուոյ. Փիլ. իմասփ։

ԱՊԱՐԱՒՐԻՏ. ա. որ և ԱՊԱՀԱՒՐԻՏ. ՟. ԱՊԱՒՐԱՀ. *Եօթնօրեայ բղխումն ապարահիտ կանանց. Գէ. ես։

ԱՊԱՐԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՊԱՀԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. *Ապարահութիւն դաշտանին, զի գարձաւ նա վերստին, վկայէ վասն տղայութեանն գառնալոյ. Եփր. ՃՈ։

ԱՊԱՐԱՒՔ, նից կի՛ նաց. գ. Βάρις, βασίλειον, οἰκία. Palatium, regia, aedes, domus. Տուն երեսելի՝ աքբունի կամ իշխանական. պալատն. յարկ. քնակարան որմեալ կամ պարսպաւոր. ախոյ, գօնագ, եվ. *Ապարանք աքբունի, իշխանի, կամ դատաւորի. Եսթ. Ը. 12։ Ես. իՖ. 9։ Ը՟. 13։ Ամաւ. Ֆ՟. 15։ Ց՟. ՃԸ. 28. ևն։ կի՛ Տուն (ոմանի խաղախորդի). Գ՟. ՃՈ. 11։ *ի բարձրաւանդակ տանիս ապարանից. Ագաթ։ *Շինուածս անթիւս ապարանացն. Փարպ։ *Դոյզն ապարանից՝ դոյն ինչ շինուածոց. Նար. խվ։ *Բնակեցոյց ՃԸ զնոյ՝ ի փայտեղէն ապարանն (ի տապանն), վիրանակ զի բնակեցոյց նա զՃԸ՝ ի տաճար մարմնոյ իւրոյ. Եփր. ՃՈ։

ԱՊԱՐԱՒՔԱՆԱՐ. ՟. Ըմբռստութեան. յանդգնաբար. գլուխ գաՃելով. ոստիւք ՃօՃելով. Ագաթ. *Ցանհպեղին մերձենայր փայտ ապարասանաբար. ԹԷոդոս. Ա՚այ։ *Մի ինչ առաւել զՀիզ կարծեք ապարասանաբար՝ ի խորհուրդս. Ոսի. կս։

ԱՊԱՐԱՒՔԱՆԵՄ, եցի. ե. } Ἀπασθαίνομαι. Insolesco, ևն. Ըմբռստանալ. լմնալ. պահպՀել. անասնձ և անսաստ լինել. գլուխ գաՃել, ՃօՃվել. խեղաթիւրիլ. *Ընդ ինքն ապարասանեաս, ընդ ինքն այդքան զգեցեալ ես զանմարդութիւն. Ոսի. պեփր. Ես եչ։ *Ապարասանել, և լինել գազան և ոչխրոն. Ա՟որ. ՃԸ։ *Ապարասանեալ ընդվզել ևն. Պիտ։ ԼմՃ։ Դիոն. ևն։ * Ամբարշտեալ ապարասանեաց սաբՀլ լեզեհայի. Մանահ։

ԱՊԱՐԱՒՔԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀφηνιασμός, τὸ ἐξήνιον, ἀνΔαδεία, ἀπονοία. Frenosum excussio, pervicacia, arrogantia. որ և ԱՊԵՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. Անասնձութիւն. ըմբռստութիւն. յանդգնութիւն. անասնաւութիւն. ամբարտաւանութիւն. ինքնագլուխութիւն, հպարտութիւն. ասՀպէ, զապՃՈզՀէ, պերէՃՀէ. *Զանձնային դժնդակ ապարասանութեանս զբաղուց շարժմանց սանձել իսալաղարար ազատութիւն. Ց՟Ֆ. իՖ։ *Զբազմութիւնն՝ ապարասանաւէ ՀՃնկեց լինելոյ (յն. մի բառ՝) ծածկոյթ արարեալ. Փիլ. Ճ. իսն։ *Ո՚վ մեծամտութիւնդ պատրանաց և հայհոյութիւնք՝ ըստ հրեականին ապարասանութեանս. Զհրեիցն ապարասանութեանէ յանդիմանէ։ Վիշապին պատրանօք յապարասանութեանդ զարձաւ. Պտպ։ *Զչպարտուն սմբարտաւանութեն քահէ, և զապարասանութեան կորոյզ։ Փառքն այն ոչ յապարասանութիւն վերացուցանէ. Ոսի. յՀ։ *Զի մի՛ գերազանցութիւնդ պատուոյն բարձրացուսցէ զմարդն յապարասանութիւն. Պտպ։ *կարի յոյժ և իմ գժուարութիւնդ ընդդժնեալ ապարասանութեանս գողութեանց. Պիտ։ *Զապարասանութիւնն իբր զԹոռն

ԱՊԱՐԱՒՄՆԱՒՈՐԵՄՆ. գ. Ապարասանել. ապարասանութեան. *Ապարասանութեամբ և ըմբռստութեամբ վայրենւոյ գազանին. Փիլ. Լխս։

ԱՊԱՐԹԱՆԵԼ. ե. գրի և ԱՊԵՐԹԱՆԵԼ. Անցանել ըստ ջուի. մեծաւանել. խորհուրդ բանիւք յայտնել. դաՓՓա ասՃՆագ, ասՃ փբՀագ. *ի վեր քան զմարդկային բնութեն անդր վազեալ ապարթաներ. Եզեկ. ՟։

ԱՊԱՐՈՒՄ, լուաք. կի՛ լուաք, լսուք, մանց. գ. Παράθεμα. Additamentum. Περισσόν. Reliquum, residuum. և Σχοινίον. Funiculus. Աւելորդ ծայրք կամ կախուածք վրանի և նմանեաց, ստորոտ. ծոպք. և Ապաւանդակ. լար. իէէ. ասՃագ, իէ. *Ծածկեացս զապարումն վերկից խորանին։ Զապարումն՝ ի կապուտակէ և ի ծիրանւոյ ևն։ Զառագաստ սրահին, և զապարումն. Եզ. իՖ. 12։ ԼԷ. 31։ Թուոց. Ֆ. 26. յորս յն. Ցաւելուած։ Իսկ Եզ ԼԷ. 18. *Զցիցս, և զապարումսյն. լար, կամ ապաւանդակ։ *Որպիսի ապաւանդակք, կի՛ որպիսի սիւնակք, կի՛ որպիսի ապարումք խառնեալ ընդ երկինս՝ ունիցի զնա ձիգ և պարզ։ Զապարմանցն Թեակս խառնեալ. Ոսի. ես. Ն՟. Ճ. Ֆ. 16։ Իսկ Հին բս. * Ապարում և ապաւանդակ. տուորոս խորանին։

ԱՊԱՐՔՏԻԱՍ. տիոց. գ. Բառ յն. աβροτροφία, Ἀπαρχτίας. իբր Ցարշականէ, կամ արջային. այսինքն Հոլմն հիւսիսայինն՝ որ շնչէ ՚ի կողմանէ ապլնց՝ մեծ և փոքր արջ կոչեցեալոց. Ventus, qui est ab Urso, sive septentrionalis. * Ի հռոմոացն՝ այն, որ յաներևան բոլորէն լինի բերեալ, համամարտ է ապարքսիոյ. Արիսթ։

ԱՊԱՐՕՇ, ի. գ. որ և ըստ գոպշ. ոպրՀոս. Κίδαρις. Cidaris, tiara. կիդար. որ և վարչամակ ազնիւ պատեալ ըզգլխով արանց կամ կանանց. կամար գլխոյ. խոյր. արտախուրակ. ԷՀպէր, սոբԷՓ. պօշՀագ, լոՒԳԷ. ՀերպԷՆԻ. պիւլԷՆԻ. * Ապարօշս բերՀեզէնն, կամ ՚ի բերՀեզոյ. Ես. իԷ. 35։ իԷ. 9։ ԼԸ. 26։ *կապեաց զապարօշն ՚ի ձակատ իւր. Ց՟ոբ. ՃՈ. 3։

ԱՊԱՑՈՑՑ, ցուցի, ից. գ. Ἀπόδειξις. Demonstratio. որ և ԱՊԱՑՈՒՈՑՈՒԹԻՒՆ. որպէս Թէ Բացացուցանել. յայտնի ցոյց բանաւոր և իմաստասիրական. հաւաստիք. փաստ. աւարացոյց. հաստատուածք. ստուգութեան. ցուցմանիՓ. ՀեօՆԷրՀԷ, իսպաՒ. պԷլպՀԷ, պԷյՀՒՆԻՒԼ. *Ապացոյց բաւական ունին ապացեալքն. Բբ. կղ։ * Ապացոյցք բանի գործք՝ ի տեառնէն վկայեալ. Ց՟. իմ. Եբ՟։ * Ցուցանել՝ ի ձեռն այլոց ապացուցից։ Զմայր ապացուցին՝ այսինքն զլմատասխրուն՝ ի ձեռն ապացուցից կամեցան եղծանել։ Ամենայն քաՀաւոր արհեստք պէտս ունին ապացուցից։ Սկիզբն ապացուցի՝ սահմանականն է. Աչ. պ՟ր՟Փ. Ե ահմ. Ք՟։ Ա յսպիսի յոյզս ՚ի մէջ արկանել տգէտ ապացուցիք՝ ախմարաց մնաց է. ԼմՃ։ Ռեղ։

ԱՊԱՑՈՑ. Ցուցական Թեան. գործնական յատկացոյց. օրինակ. նմանուն. ԵօրՀԷՀ, ՌԷՆԻԼ, իսՒԼԷՒ. * Ցոյզ ապացոյց։ Ցոյզ տիպն ապացուցի. Նար. խւ. Ե իսս։ *Ապացոյց առցուք առապեղոցս՝ և զոր ՚ի մեզ մարդս։ Բուսն եհար զքաջկաց իւրոց. ապացուցաս յայտ առնէ, Թէ մալմին է մարգս, և բազուկ՝ եղբայրն հարազատս։ Ճշմարիտ ապացուցիս երեսի առնէ զապացեալն. ԼմՃ. ա՟. Ե ՃՈ. Ե ՈՀ. ԱՆ։ * Ըստ նախայիշատակեալ հարցդ ապացու-

յի : Շինեա զբաղումն՝ ապացոյց լինելով, և օգտեցուցանելով : Զայս նշան (արիու. Թե) առանձինն անձինն իւրոյ ապացուցիս տէրն մեր մեզ առաջի եդ . Կլիմաք :

Իսկ Քէր . Էերի . * (Մարգարէքն) տեսանող զօրուքն ապացոյցք եղեն առ ազն տեսուլ որդւոյ ... իմ յայտարարք , քարոզք , յուցիչք :

ԱՊԱՑՈՒՑԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Ἀποδεικτικός . Demonstrativus. Որ կայցէ ապացոյց իմաստասիրական , կամ տարացոյց և յարացոյց յայտարար . Խոպանութիւն . * Զ խորհուրդս մտածուեաս այսորիկ որա. մաքանականքն կոչեն ապացուցական բազմաք հինգերորդ . Փիլ . Լիա : * Մակացուե ապացուցական : Ապացուցական հնարք : Ցորժամ ի հանրականէն զմասնականն յուցանել և հաստատմացուցանել , իսկապէս ապացուցական կոչի . Անյ . արիսթ . Ե պոէտ : *Սովոր են խնամոութիւք զՀառս անյայտից իրաց ի ծանօթ և յընտանի օրինակաց գիտելի և հաստատելի առնել . որ և ապացուցական կոչի . Գէ . Ես :

ԱՊԱՑՈՒՑԱԿԱՆԱԲԱՐ . Տ . ԱՊԱՑՈՑ . *Առնու զսկզբունս , որ պէտս ունին ապացուցել : Որ հանրականաւն զմասնականն հաստատմացուցանէ , ամենայն իրօք ՃՇմարիս է , և նա է իսկապէս յերկնական ապացուցէ : Սկիզբն ապացուցէ սահման է . Սահմ . ծէ . ծգ . Ես լե . պոէտ : *Նա խագաստական ապացուցուի ... իբր յայտարարութեան նախանկար օրինակաւ . Թէոդոր . Խէ :

ԱՊԱՒ . գ . Բառ անատոյդ՝ կարծեցեալ իբր արմատ բառիս ԱՊԱՒԱՌ . որպէս Աւելորդ հիւթ հոսեալ . բիծ , աղտ . * Մեռաւ դորգի վասց ալքայ , և աչաց և երեսաց ապաւ ածէր որդին դաւթի լշխանին . Պամ . Ա . ա Լե :

ԱՊԱՒԱՆԴԱԿ , ի , աց . գ . Σχοινίον , χάλως . Funis , rudens . Ձուան . առաստան . պարան . լար , մանաւանդ վանաց . Իդ , ըէաէն , գընապ , հալաթ . *Զվարագոյր դրան խորանին , և զապաւանդակս նորա : Սիւնք արահին , ցիւք , և ապաւանդակք նոցա . Եւ . Ել . 40 : Թոռոց . գ . 37 : ը . 52 : *Մի շարժեսցին ցիւք խորանի նորա , և մի խղեսցին ապաւանդակք նորա : Երկայնեա զապաւանդակս քո , հաստատեա զցիս քո : Ես . ը . 20 : ծը . 2 : * Ապաւանգակքն՝ լարքն և չուանքն էին խորանի . Գէ . Ես : *Խորանաւ և արահիւք ցուցանէ , ցցովք և ապաւանդակիւն . իսկ ապաւանդակք ըզլարս (կամ զլարս) խորանին ասէ . Սիոն . Ես : * Ապաւանգակին պարան կորեցաւ . Նար . իէ : ուր Լբ . *Ապաւանդակ՝ չուան ճոպանն է , զոր մալուխ ասեն :

ԱՊԱՒԱՌ , ի , աց . գ . Κόπρος , προχώρημα . Stercus, excrementum . Ալը . կըղկլանք . քակոր . փոգ , ՒրԻ . Նեձաոէն , գոպոեքըան . *Քաղցեցան և ապաւառաւ : Արբեսցի երկիր յապաւառէ քումէ , ևն . Ղեսո . ը . 11 : Եզեկ . լը . 6 : Ցեա և ես իմ հ : Մաղ . ը . 3 . ևն : *Զոր ի միում աւուր որպէս զնուիւ կիզեցին , յեօթն ամիս զապաւառ մարմնոյն ապա կարացին ամփոփել . Լբ . ԺԲ : * Մանուկ , որ ապաւառ նայէ կամ ձգէ կամ ածէ , ապաշխարեսցի . Կանոն : (Հին բս . գրբ , * Ապաւառ , ալը , կամ անմաքուր : Ապաւառել . լուաւնալ : Բացապաւառուիլ , մաքրուիլ ») :

ԱՊԱՒԱՒԱԿ . գ . Բառ անատոյդ ըստ գրոնէ . ընձեղոցիր կամ իմն , Պայուսակ . որ և մահակ . Πήρα . Pera . փաղաքճէք , ձէյդ , ՒրԻ-պրէ , (յոմէ տոպրակ .) Ի-օրպա , հէյոպէճի . *Առաքեցի զձեզ առանց քսակի և պայուսակի ... այլ այժմ որ ունիցի քսակ , առցէ , (նոյնպէս) և ապա սասկ . Ո-ի . ծգի :

ԱՊԱՒԵԼ . Տ . ԱՊԱՒԻ . *Ապաւեալ նուաղեցան քան զամենայն ազգս : Գիսակն այնոքիկ ապաւեալ . Եղէն . ԺԲ :

ԱՊԱՒԻՆ , վինի , Նաց . գ . Καταφυγή , ὑπερασπιστής, σκεπαστής , σκέπη , ἀντιλήπτωρ . Refugium , tegumentum , protector , susceptor . Ապաստան . տեղի ամրոյ . պատսպարան . ամրոյ . հովանի . ծածկոյթ . և պահապան . օգնական . ընդունելի . սէրնիաճագ եէր , էէնահ , ոէէր , արգա , էաբգնձը . * վէմք ապաւինք նա պաստակաց : Տէր ապաւէն իմ : Ապաւէն ծարաւեաց : Զի զքեզ ապաւէն ինձ արարի : Եկեցէն ձեզ ապաւէն յերեսաց հալածչի . ևն : *Եռուն նոցա զբազքան ապաւինի : Ի քաղաքն ապաւինին իւրոյ բնակեսցի . ա . ֆ . ը . 67 : Թոռոց . Լ . 28 : * Ապաւէն կոչի , որոյ ի ներքոյ կայ ցեալ յեկեալ երկիւղէն զերծանիմք : Ապաւէնն ծածկոյթ է ի դրժանաց : Ապաւէն զայն ասեր եմք կոչել , ընդ որոյ հովանեաւ մուեալ Թաքչիմք , կամ ի տապոյ , կամ ի ցրտոյ , կամ ի սրոյ . Լբ . պ : *Թէ զդիմեալս առ քեզ ընկալցին , ապաւէն ես . Նար . կը : * Ապաւէն առնելով իբրեւնց զբնակիչս սիոն կոչեցեալ լերինն . Խոր . ը . 81 : *Ի ներքոյ ապաւինին օգնուիլ բնակեալ ես . Լբ . ոչ : *Տէղի ապաւինի . Տօնաոոյց :

ԱՊԱՒԻՆԻ , ժեալ . լ . Որպէս ապաւառ ի գործս վտարիլ , վճռիլ . եւց προχώρισιν διακρίνεται , in excrementum secernitur . *կերակրոյ ... կէան ի գործս ապաւիժեալ (կամ ապավիժեալ) խոսի . կալ . ը :

ԱՊԱՒԻՆԵՄ . եցի . ն . } Տալ ապաւ

ԱՊԱՒԻՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . } հինել . յանկուցանել . * Նոյս պատուէ նա (նեռն) զՅԾ , զի յինքն ապաւինեսցէ (այսինքն ապաւինեցուսցէ) զնաչաչանունսն . Եէր . ը . Լես :

ԱՊԱՒԻՆԻՄ , եցայ . յ . Καταφεύγω , Confugio . Ապաստան լինել . ամրանալ . պըըմագ . * Ի քաղաքն ապաստանի , յոր ապաւինեալն էր . Թոռոց . Լ . 25 : *Ապաւինեցայց յայծ իմ բարձրեալ . Մէի . ը . 6 : *Որպէս արժան է ապաւինել առ ապաւէն նեղին . ՃՃ : * Ա յդեալսն ապաւինողաց . Նար . ծգբ : *Առ քեզ ապաւինեցայ : Ապաւինեցաք , կամ Ապաւինեալցո ի խաչ քո . ևն . Շար : * Ցոր և կամիս ի նաւահանգիստ ապաւինեցիր . ՃՃ :

ԱՊԱՒԻՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Φυγαδεῖον , φυγαδευτήριον . Confugium , perfugium . Ապաւինելն . և Տեղի ապաւինի փախչողին . ապաւէն . ապաստան . պատսպարան . պաշտպանուիլ . օգնականուիլ . * Որդւոցն առհարոնի եռուն զքաղաքս ապաւինուիցն : Եղիցի այն՝ ապաւինուի որդւոյն իսրայէլի . ա . ֆ . ը . 57 : Թոռոց . Լ . 15 : *Ցոյս կամ ապաւինուիւ : Ցապաւինուիլ պահեսի Թիկանց : Ապաւինուիլ խարսխին լուծաւ . ևն . Նար : * Ցաղագս զքեզ պատրաստելոյ մեզ յապաւինուիւ . Խոր . ֆ . 57 :

ԱՊԱՒՈ ՑԱՊԱՒԻՆ . ՛ . Անատոյդ վերծանուելոյ ըստ հին բս . մեկնի , Միանգամայն այսպէս : Իսկ ԱՊԱՒԻՆ ՑԱՊԱՒ , մեկնի անդ , թէ այսպէս՝ Թէ այնպէս :

ԱՊԱՒԻՆ . ՛ . ը . Պάντως . Omnino , prorsus . Ἄν, ὄυν, μὲν . Utique, equidem, igitur, enim . Արդարև . ամենայնիւ , անշուշտ . արդեօք . արդ . իսկ . ապա ուրեմն . սպոյգ , ի հարկէ , հապա . սահիկ , ՒերԻէ , հեւէ , ՛էա , էյ , էւոէնաթ . Թող զի երբեմն ոչինչ դնի ի ՛ի յն . այլ ի մեզ ևԵթ իբր Թարմատար կամ ի սասակուելոյ բանի . *Ապաքէն ասիցէք առ իս զատակս զայս : Արդ զինչ լինիցի . ապաքէն լսեն Եթէ եկեալ ես : Ապաքէն մարդիկ որ ինչ ի վեր է քան զինքեանս , յայն երդնուն : Որ շատ խօսի , ապաքէն ըստ նմին և լսիցէ : Ապաքէն հայեցար ընդ ծառայ իմ յոբ . ևն : Տեսա և ՈՉ ԱՊԱՔԷՆ . *Զի Եթէ հայր , ապաքէն որդւոյ հայր . և Եթէ որդի , ապաքէն հօր որդի . Կոլ . Է : * Որ եղ զանձն , ապաքէն սովաւ եղ : Աւի կատաք , և ապաքէն ոչ առանց տեառն . Անյալի . բարբիր : *Ապաքէննն՝ ստուգապէս ասէ . Շ . անդ : *Ապաքէն որ ի բերանոյն լսէր , և կերպարանացն ականատես լինէր . Ագաթ : *Քանզի առանց չարչարանաց ծնաւ , ապաքէն որպէս ի ՛էայր գուէթ ունի ընդ սմա . Եէնէ . Է : * Ա յլ Եթէ և քահան ևս էր՝ որպէս ասենն՝ զտուանն , ապաքէն ուրուբ քահանէր : Որոց մնանեալն՝ ապաքէն գնալով լինիցի , և ոչ առանց գնացից . Եէրէի : * Եթէ մի էր ամենեցունց հասարակ սեռ էակն , փաղանունաբար ապաքէն ամենայնք էակքն ստորագրեին . Պոէթ :

ԱՊԱՒԷՆ ՑԱՊԱՒ . ՛ . ՆոյՆ ընդ վ . Πάντως . Omnino . ևն . Անշուշտ ամենայն իրօք . հէւ հէւոէնաթ , ևւոէնաթ . *Զիրս այշխարհիս ապաքէն ցասպաք Թողոց ես . կոլ . ա : *Ապաքէն ցասպաք կամաւ և ակամայ զարարիչն խոստովանի . Ո-ի . յհ . ա . 6 : * Ապաքէն ցասպաք զընկերն , այլև զանձն իսկ բժշկէ . Եա-գր . է :

ԱՊԱՒԻՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ . Տ . ԱՊԱՒԻՆԵՄ . *Զի ապաքինացուսցէ զընաէն ՛ի ցաւոց . ՍԷԲԷր . է :

ԱՊԱՒԻՆԵՄ , եցի . ն . որ և ԱՒԱՒԻԼ . (չ . յն . ա-էօմ .) ՛Ακέομαι . Sano . Բառ , ժէլ . բժշկել . փարատել զցաւս , և ի ցաւոց . առողջացուցանել . ողջացուցանել . ըանդոշնէլ . սաղաքմագ , էոյ էՒմէ , ՒիՔա վէրմէ . *Ապաքինէ զախտին եռացումն . Լբ . պ : *Ապաքինեսցես ի բացատ . Շ . ՒղԼ : *Ապաքինեա ի լսելոյս : Ապաքինեացի ամօթն . Նար . ւէ . ղէ : *Հարիւրապետին ծառայ ապաքինեցաւ յայնմիսի չարաչար հիւանդութենէ . Ո-ի . ես :

Կամ պարզապէս փարատել , ցրել . որպէս ի քաց հալաքել . ՒեՔ ԷՒմէ . *Ապաքինել ընդ նմին զխաւար մեղաց . Նար . ւէ :

ԱՊԱՒԻՆԵՄ . լ . Բժշկիլ . առողջանալ . լսոյ յն . լաւ ունել կամ լինել . ապէնաւ . էոյ օլաՔ . *Հարցանէր ցնոսա վասն ժամուն , յորում ապաքինեաց . Ցհ . է . 52 : *Ցեա եօթներորդ ժամու աւուրն ապաքիներ յախտէն ... այսինքն առողջանայր . Ցհ . իմ . էի :

ԱՊԱՒԻՆԻՉ . ա . գ . Բժշկիչ . փարատիչ . *Ապաքինիչ ցաւոց , կամ մահու , կամ մահու երկանց . Նար . ղ . Ե խլ . Ե ծգբ :

ԱՊԱՒԻՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Բժշկութիւն . առողջութիւն . փարատումն ցաւոց . *Ինչս բազումս ծախեալ առ բժիշկս , և ոչինչ ներելոյ գտեալ ապաքինութիւն : Ապաքինութիւն ընդհանուր ամենայն ախտից : Ի ձեռաս նէ նորա ընդունելիկն ապաքինութիւն զանազան և պէսպէս ցաւոց . Ճ . Ա . և Բ :

ԱՊ՛ ԵԹԷ . Տ . ԱՊԱ ԵԹԷ . } *Ապ՛

ԱՊ՛ ԵԹԷ ՈՉ . Տ . ԱՊ ԱԹԷ ՈՉ . } Եթէ փոխանակ այսորիկ : Ապ՛ Եթէ մանաւասել և բեկեալ : Ապ՛ Եթէ ոչ՝ են . Պիս : Մագ .

ոթէպ : Ա՛ ոբս : Ռոխ : Պլաթ . ևն :

ԱՊԵԼԻՈՏ , կի՛ ԱՊԵԼԻՕԻ . ֆ . Բառ . յն . ապէլիώτης . (իբր Յարևելեան , Ա՛րևային .) Ἀπηλιώτης . Ventus subsolanus . Անուն հողմոյ ՝ի կարգի եւրոսոյ՝ արևելեան հողմոց . *Եւ որ ՝ի հասարակօրին արևելեան՝ ապէլիոտ կոչեսցի . Աբէտ . Ծ :

ԱՊԵՆԻԱՋ , կամ ԱՊԵՆԻԱՋ . ա . Ἀνενδεής . Non indigus , nullo indigens . Անիսպաղ . անկարօտ . իբր պրս . պինդաղ . *Ինքեանք կարօտ են . իսկ ՚ի՛ առատ , և ապենիազ , և առանց կարօտութ : Ոչ վասն պիտոյից իւրոց , զի անսկաստ՝ անկարօտ և ապենիազ է ՚ի՛ ծնօդութիւն . Ոռխ . յԿ . ՚ա . 9 : *Ապենիազն (կամ ապենիազն) ՚ի՛ ծ . Ա . գաւ : ՃՃ : *Ա՛ք՚ն վարուք ապենիազ են ողորմութիւն . Նար . ծԸ :

կամ Ա՛ն՚նուազ . անպակասելի . *Ապենիազ պարգեւօք . Նար . ՠՠԿ : *Ապենիազ լիութիւն . Եփր . ֆէր :

ԱՊԵՐԱԽՏ , ի , ից . ա . Ἀχάριστος , ἀγνώμων . Ingratus , beneficii immemor . Երախտեաց անձանաչօղ . ապաշնորհ . իմ բիկ՝ ազէւորի՛ կ՚ձանչցող . էյսէ պիտիեղ . նմ֊ֆէօր , պիվիքա . *Ա՛յ նմանին այս է , որ ապերախտին երախտաւոր լինի . ՅՃա . ի՛ : Ապերախտը առ նորա երախտիսն եղալք : Լ՚էր մի յինուն ապերախտից , այլ տասն երորդին նմանեաց . Խոս : *Ա՛ռ երախտաւորն ապերախտ գտանիմք . Նար . Էրգ : *Բարեկամացն ոչ լինին ապերախտք . Մ՚ափ . ծ՚ի : *Ա՛ռ այսքան չնորհս ապերախտ : Ընորհիս լինի ապերախտ . Լ՚ի . ազ :

ԱՊԵՐԱԽՏ . Ա՛յն , որ երախտիք չ՚ձանաչեն . անարգեալ յերախտաւորէ . *Սկըսաւ ՃառՃել զերախտիս ծառայութենէն , և զապերախտն ՚ի նոցանէ լինել . Խոր . Ք . 63 : Իսկ Մ՚ափ . ծ՚ի . *Վատնեմք զսիրունեանն գանձ , և ապերախտ զերախտաւորն գործեմք : Մ՚արթ է իմանալ և ան երախտ առնել , կամ կարՃել զերախտիս :

ԱՊԵՐԱԽՏԻ , տից . } ի . Որ ինչ ոչ
ԱՊԵՐԱԽՏԻՒ , տեաց . } է երախտիք կամ բարերարութիւն , այլ գործ անբարի և անարժան . ըստ լտ . Demeritum , որ ըստ Մ՚էինսպէսայ՝ ՃԷՂ , էՃ , ՎԷՐ . *Փոխանակ անուտի ապերախտիցն , զոր զոհէին հեթանոսք զարարածս ՚ի՛՝ գիւաց , յանուն Ճշմարտին ՚ի՛ փոփոխել զՎՇնուն . Շ . ՌՂ : *Զի զգԺնգակ և զպղտերն զվնասակար ապերախտին խլեսցէ , և զընտաւոր և զչահաւոր և զօգտակար երախտին յորդորեսցէ . ՅՃա . ի՛ :

ԱՊԵՐԱԽՏԱԳՈՅՆ . ա . Ἀγνωμονέστερος . Magis ingratus . Առաւել կամ կարի ապերախտ . *Յուցանէ զՀրէայսն քան զանբանսն ապերախտագոյնս . Պտրպ . յ :

ԱՊԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ . ֆ . Ἀχαριστία . Ingratitudo . Անճանաչողութիւն երախտեաց . ապաշնորհութիւն . էյսէ պիտիեղ՝ ևէ , նմֆէօրւօգ , էնմիէ . *Յիշէցուիք զապերախտութենէն . Խոս : *Ջապերախտութիւն մեզուցեալ անձինս՝ առ քոմմ երախտիս . Նար . ի՛ : *Յիշել զբո երախտիսդ , և զնա առ ՚ի նոյնն ապերախտութիւն . Լ՚ի . ազ :

ԱՊԵՐԱՒԱՆ . տ . ԱՊԱՐԱՍԱՆ . Ա՛րա գես վինի ապերասանիս . Նար . ծԸ : *Անընորհք և ապերասանք . Ռոխ . Ը . փխ : *Վասն Ճշդութեան անիծից օրինացն ՚ի՛ վերայ ապերասանին . Ռոխիթար :

ԱՊԵՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ . տ . ԱՊԱՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ . *Զբռնակհկող ապերասանութենէն նոաՃեալ . Պիս : *Ի հրէիցն ապերասանութենէն . ՃՃ : *Խոտորեալ յապերասանութենէն . Ռոխ . Խ :

ԱՊԵՐԴՄՆԱԿԱՆ . ա . Ἀπομοτικὸς , ῶς . Ejurandi sensu . Երդմամբ ժխտական . յայտարար լսացաւութենէ ՚ի ձև երդման . *Ապերդմնական մակբայ . տար (՚ի բաց) . քաւ . Թրակ . ֆէր :

ԱՊԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ . ֆ . Բառ վրիպական . ընդեղացիր ԱՊԵՐՊՄՆՈՒԹԻՒՆ . և խմբ Բացասութենէ . ապաստութենէ . որպէս յն . ապόφασις . Ἀπόφασις . Negatio . (Թեպէտև շփոթեալ ընդ ապόφαση , որ է բացատրութենէ , յայտարարութենէ .) *Մակբայ ապերեւութենէ . չէ , ոչ , ոչ իսիք . ոչ . Թրակ . ֆէր :

ԱՊԵՆԻԱՋ . Տ . ԱՊՆԻԱՋ :

ԱՊ՚ԹԻ . Տ . ԱՊԱ ԵԹԻ : Ռոխ . ՛ . ա . 17 :

ԱՊԻԳՈՎԵԼ . Իբր Ձգովել . պախօրայ կել . ընդվայր հարկանել . *Ա՛պիգաքն ըզսարսին պպիգովլն . Վոփ . յա : անդ յիչ . ԱՊԻԳՈՎԱՆ :

ԱՊԻՋԱԿ . ֆ . Ջարդ լանջից . *Եւ լանջաց պատիւ սպիշակ . Բռ . Ե . 38 :

ԱՊԻՋԱՐ . ֆ . ա . Իբր ՚ևզովալ . անիծեալ . ընկեցիկ . և իբր ՚նզովք . անէծք . *Ցիւր (դևնպետէն) սպիշար լինել : Ցիւր փեղամբարէն սպիշար լինի : ՚նալտիք և սպիշարք բազում կարգեալ ՚ի նմա . Ռ՚ոռ . Խ . Ն ՚ի՛ :

ԱՊԻԿԱՆ . ա . ումկ . ապէծ . *Ապիկեաւ օծեալ . սբրւք : Վոփ . ՃՀ . ՃՀ՚ . Ղ՚Ի :

ԱՊԻԿԱՄ , ի , աց . ա . Ἀσθενής . Imbecillis , infirmus . Անկար . ակար . անկարող , անզօր . արհամարհ . յեսոնեալ . գոՀ Հէնէից . գոռբէնէից . պէիճ , ՃՃիպ . *Վասն առողջութենէ զապիկարն կարդայ : Վ իրաւոր և սպիկար փախստեայք սպրեցան . Իմ . ծԳ . 18 : Բ . Ղ . ծա . 12 : *ԶՀզօրսն ՃեռՆ՝ իբր սպիկար : Իբր զսպիկար հաշմեալ հեբքեցայ : Ոչ ՚ի պատկառ ընտանի զապիկարս երբեմն յարգեցիչ : Դու իսկոզթ բարի գովչիլ , և ես համոյնիւն չար սպիկար . Նար : *Ապիկար ՃեռՆ . Լ՚ի . ազ : *Իբրև ՚ի նաւի գոլով յապիկար և յանզօր մարմին . Տօթ :

ԱՊԻԿԱՐԻՄ . բէալ . յ . Անկարանալ . տկարանալ . *Լսէ լնքս պրագալսր՝ իոցեալ . ՃեռՆքս ամենազօր՝ սպիկարեալ . ԲԷՆԻ :

ԱՊԻԿԱՐՈՒԹԻՒՆ . ֆ . Տկարութիւն . անկարութենէ . կարեՀզր խոց կամ վերք . *Ա՛նդ հառ վերս մահ՝ ՚ի մեռեալ մարմնոյն (քո) զազդոյ զապիկապութենէն . Ռոխ . ՚ևզոս :

ԱՊԻԿԷԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՊԱԿԱ ԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . *Ո՛րոյ արուեսան զերդ գաղբնութենէ լինի , և կամ սպիկեգործութենէ . Մ՚ա . բծէ :

ԱՊԻԿԻ , կւոյ . ֆ . Նոյն ընդ Ապակի . չէ . ուղղոնք՝ ՃամՆ , սբրւք , պօՃՃաֆ . *Պղինձ , կապար , սպիկի , և սուցին նման . Խոս . պբրֆ : *Ապիկի , կամ շուշայ՝ որ բեկի . Վոփ . ՃՀէ : *Ջմարգարիտս , զսպիկիս . Եփր . ֆալգա :

ԱՊԻԿԻ . Սրուակ հանելոյ զարիւն . չ՚ուչ . *Երակ ուՃնու , կամ սպիկիս սրկանէ : Ապիկիս առ ՚ի թեկնամեջքն ՚ի վերի դէՆ , և հան արիւն ըստ ուժոյն , եթէ երակ առնուս , և եթէ սպիկիք . Մ՚ա . բծ . ոթէպ :

ԱՊԻԿԻ . Ապականման նիւթ արծնելոյ զխեցգեղէնս . սբր : ԲծչբՆ : Վոփ :

ԱՊԻԿՈՑ ՓՐՓՈՒՐ . Խոտ փայլուն և մանուցիկ , որ գտուի յորմս և ՚ի տունկս . ազգ քաղեղան . չ՚ուՃաՃ , չ՚պլապ , էաֆբվան . և այլն : ԲծչբՆ :

ԱՊԻՀԱՐԿԵՄ , եցի . ն . Անհարկի և անարգ համարել . պախարակել . Թոզուել չքաՆել իբրև անպիտան . գրի և պաչԱՐԿԵՒ . *Վատութիք քաչաց սպիհարկեալք ոչ գրեցաւ ՚ի մատենագրաց անտի : Եւ պահարկելով (այլ Ճ . պախարակելով) զմոլար օրէնադիրն , և սուտ ստո հարկանելով զնոստայեաւ պարգևան . Աբծ . ՠ . 3 : ֆ . 5 :

ԱՊԻՄԱԿ . ա . (՚ի ձայնէս մակ , այսինքն ՚ի վերայ . կամ որպէս Անիմայ .) Անվերակացու . անդլուխ . ինքնագլուխ . անզգամ . *Զորդիս կամ զծառայս յապիմակս և սուահակս յօժարեցուցանիցէ հանՆել . Եփր :

ԱՊԻՐԱՏ , ի , ից կի՛աց . ա . (ի ձայնիցս՝ չ՚ր , իրաւունք , և լծ . ընդ այլ և այլ ձայնս այլոց ազգաց .) Ἄτοπος , ἀδικων . Absurdus , injustus , iniquus . Ա՛տեղի . անպատեհ . անվայել . անարժան , անզգամ . անիրաւ . չար . ֆէօխԸ , ղաչիմ , ինաՓՔղ . *Սա ապիրատ ինչ ոչ գործեցաք . Դ՚յ . ի՛Ք . 41 : *Խակ ապիրատն ընկալցի ըստ իւրում ապիրատութենէն : Որք ևն ապիրատք և խրատանկք . կոզ . Գ . 25 : Ես՚ . Գ . 8 : *Օրինաւորքն արդար , և անօրէնքն՝ ապիրատք . Պղաթ . գինովք : *Ապիրատ հայհոյութիւն , կամ խորհուրդք . Ռոխ . չԿ . ՠ . 37 . 44 : *Ի ձեռս ապիրատ սրանց անկանիցի . Ռոխ . Տ . ՠ . 9 : *Դարձուցանել զապիրատս չիրաւունս . ՅՃա . ծՠ : *Որ ոչ բարւոյ դործէ , այլ ապիրատի . ԵՆԻ : *Զոմանս ապիրատս զուգակցեալ զրպաւն չարիմացութենն . ՅԿ . ԼԸ : *Որ ապիրատս խօսին առ ՚ի կորուստ բազմաց . ՅՃա . ի՛ : *Ապիրատ մոլութիւն , կի՛ պատասխանի , կամ գործք , բամբասանք , խորհուրդ , բան , ակ . ևն . Պիպ : ՅԿ . իՏ . նէ : ՅԿ . ԼԸ . ոթէպ :

ԱՊԻՐԱՏ ԼԻՆԵԼ . իբր Անեղի կամ տգեղ լինել . վատթել . արտաքսել . բէպպ օլմաք . ևէրինջէն էաբրուանման գօլաչմաք . յն . ՚ի բաց լինել ՚ի սինագովկայէ . Ապոσυνάγωγος . Ejectus a Synagoga . *Վասն իչխանացն ոչ խոստովանէին , զի մի սուրբսոյք ելցին . Ռոխ . չԿ . ՠ . 6 :

ԱՊԻՐԱՏԱԲԱՐ . Տ . Ապիրատութիք . յանիրաւի . *Ցեղելոց արանդ ոչափ անարժանութիք զկենացսս ապիրատաբար անցուցին : Ապիրատաբար առնուն , և ոչ իրաւ ապէս . Պղաթ . փԿ . Ե օրէն . Ք :

ԱՊԻՐԱՏԱԽՕՍ . ա . Որ ապիրատս խօսի . չարաչէզուս . *Կատարիչք անօրէնութ , ապիրատախօսք . Մ՚ծբ . ծՆ :

ԱՊԻՐԱՏԱՆԱՄ , ացայ . լ . Πονηρέυομαι . Improbe et nequiter ago . ἀδικέω , injuriam infero . Չարանալ . անզգամիլ . անիրաւիլ . անաեղիս և անարժանս գործել . ֆէօխԸլԸ՚ք՚ ինաՓՔղԸզՓ ԵՒՆՔ՚ . *Ոչ միայն առ հայհոյիչն լինի այսպիսի ինչ , այլև առ ամենայն ապիրատացեալսն . Բրս . կղ : *Եւ մարդկան , զի մի ապիրատացեալսն Պղաթ . օրէն . Ը :

ԱՊԻՐԱՏԵՄ , եցի . ն . Ἀδικέω . Injuria afficio . Ապիրատութիք վնասել . անիրաւել . *Չհնարաւորեալք զամենայն հնարս առ ՚ի չարդործել զմիմեանս և յապիրատառել : Անիրաւութեցն՝ զոր ինչ և ապիրատեցին . Պղաթ . օրէն . Փ :

ԱՊԻՐԱՏԻՄ , եցայ . յ . Տ . ԱՊԻՐԱՏԱՆԱՄ . *Որ անցանէ ընդ այնոսիկ (օրէնս՝ որ եգեալքն են , ասանկէսցի առ ՚ի դրուչն՝ իբրու ապիրատեալ . Պղաթ . օրէն . Ը : *Որդիքն սՀարուն՝ զի ապիրատեցան , անարգեցան ՚ի քահանայուէ անտի . Մ՚ծբ . ծՆ :

ԱՊԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ · ց · τὸ Ἄτοπον, πονηρόν, ἀδικία, ἀγνωμοσύνη. Absurditas, malitia, injustitia, improbitas. Գործ անառակի և անարժան · անիրաւութիւն · չարութիւն · անգգամութիւն · անտեղութիւն · ֆէօլիւ-լիւֆ, ղուլբէ, ապաքէնիպէ, ինաֆըղուբէ · *Վ կայել զմարդոյ ըստ ամենայն ապիրատութեան · Օր · ծԼ · 15 : Տ՚ես և Յոան · Ը · 9 : Սղ · կԲ · 8 : Եզեկ · խԲ · 9 : Կոչ · Գ · 25 : *Ոչ գանողացն ապիրատութիւն՝ ապառնացար : Զապիրատութիւնն, զինքնասիրութեան · Նար · ւԷ · խԲ : *Զայս ամենայն առակիւ ՚ի մարդ՝ ապիրատութիւն մի մեծ է · կոչ · Է : *Զի՞նչ լինիցի քան զայս առաւել ապիրատութիւն : Բազում եկեալք զհետ ապիրատութիւն (այսինքն անտեղութիւն) · Ոսկ · չԿ · ապեպ : *Գարշելի իսկ ապիրատութիւնն և անիրաւութիւնն · Գլ ապ · ՛ինովս :

ԱՊԽՏԵՒ, եցի · ն · Ψύχω. Refrigero. Ապսիսա առնել · չորայուցանել զմիս · պապբջմա էնդէ · յն · ցլատացուցանել · երբ · պարզել · ակրդէ · *Ապխտեցին իւրեանց ապուխտս · Թուոց · ծա · 32 :

ԱՊՂԱՍ · Տ · ԱՊԱՂԱՍ :

ԱՊՇԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ · է · Ապուշ լինել, անզգայիլ · ցնորիլ · յիմարիլ · *Ի վաղնջուց հեաւ կորուսեալք, և տգիտութիւն մեզանն ապշացեալք · Ագաթ :

ԱՊԸԵՊ կամ ԱՊՂԷՊ · Բառ անչայտ · Թերևս իբր Ապշոպ, Շփոթ · ամբոխումն · յոյզք խռովութեան · վարանք · *Ցորժամ ցաւք ինչ ՚ի վերայ հասանիցեն, առ վտանգին ապշեպս (կամ ապղեպս) բերինք, եթէ հնար ինչ էր, ընչիւք փրատել զայս ՚ի մէնջ · Ոսկ · Ը · պԽ · Ը · (յն · իմասան ևեթ կայ :)

ԱՊԸԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի · ն · Πωρέω. Sensum adimo, callum induco. էքՏտեպաւ, a mente alieno, stupefacio · Ապուշ առնել · անզգայացուցանել · թմբրեցուցանել · յիմարեցուցանել · հիացուցանել · խելք առնել, ղասբէցնել, խիաւ զբմայնել հեչբան էնդէ · *Ապչեցոյց զսիրտս նոցա · Ցհ · ծԸ · 40 : *Մոգէր, և ապչեցուցանէր զազգն սամարացւոց · Գործ · Ը · 9 · 11 : *Զաչսն ապչեցուցանէ · Մատ · Ը կամ Է · Ն ծԸ : *Խելագարութիւնն ապչեցուցանելոյ · Պիտ :

ԱՊՇԻՄ, եցայ · ՛յ · գտանի և ԱՊՀԵՄ · Լ · որ և ԱՊՇԱՆԱՄ, ԱՓՀԻՄ · Ἐξεπορέομαι. Plane haesito, perplexus sum. էքՏտեպաւ, obstupefio. Ապուշ լինել · կորուսանել զուշն, կիմ յափշտակիլ արուսթոյ իւր · ցնորիլ · յիմարիլ · թմբրիլ · հեանալ · ղասբէրէւ, ղաչէ ղաչմագ, ղաչբրմագ, մաղ գալմագ, գօնմագ, հէչբան օլմագ · *Ի բարձրութէ խոնարհեցայ, և ապչեցայ · Սղ · ՛յԷ · 16 : *Ապչեալքն յախտէն · Բրս · ՛յոպԻիա : *Առ օրեայ բարութիւ ապչիմ · Համամ · առաւ : *Բանասուրն անբանաբար ցանկութիւ երկայնաձիգ ժամանակս ապչեալ կայ · ԿԼՒմագ : *Մահկանացու և ապչեալ մտքոյ : Ապչեալք ՚ի բազում ժամս հիանային : Ոյք զեղևային խնդրէին ապչեալք : Ընդ այ զբոլութիւ գործ զարհուրեալ ապչէին · փԲդ : *Մի՛ զարհուրեցուցաներ զապչեալս : Վերստին ապչեցի միանգամ զարհուրեալն · Նար · ծԷ · ՀԸ : *Ապչեն գոզան՝ յաղեղ բոցոյ · Շ · չԼ · առաւ : *Ոյք յապաղմամբ ապչեալք էին՝ յիւրեանց փրկուէն · Ոսկ · չԿ · ա · 37 :

ԱՊՇՈՊ · գ · որ և ԱՊՀԵՊ · Շփոթ · խռովութիւ · աղմուկ · *Ցարուցանեն որդիք ապչոպ · Խոր · Է · 48 :

ԱՊՇՈՊԵՄ, եցի · ն · ի բաց չոպել, յափշտակել · չորթել · Խլէ, առնող առնուղի ըլլալ · *Որք զայլոցն ապշոպեալ յափըշտակեն զինչս · Պիտ : Մարթ է խմանալ և Աղմուկ յարուցանելով կորզել :

ԱՊՇՈՊԻՄ, եցայ · ՛յ · Θορύβομαι · Tumultuor. Խռովիլ · ամբոխիլ · աղմկիլ, յապշոպ անկանիլ · չփոթիլ · *Սա ոչինչ ունելով կոծի, և նա ունելով ապշոպի · Ոսկ · ՛ի ասալ · ւԸ :

ԱՊՇՈՒԹԻՒՆ · գ · Ἔκστασις, Θάμβος. Exstasis, alienatio mentis, stupor, horror. Ապուշն լինել · բարձումն ուշոյ · Թմբրութիւ · ցնորութիւն · հիացումն · արհաւիրք · անզգայութիւ · ահ և երկիւղ · պապկուցումն · ոյոյսմաբը, պիհոաղ օլմաբ, ղաչ գընբգի, հայրէն, ակրկէրփանբգի · *Հարյցէ զքեզ տէր ապշութիւ մտաց · Օր · ՛ի Ը · 28 : *Ապշուի ՚ի ճանապարհին : Ապշուն ունի զսիրտս ձեր · ՛ի գ · 5 : Մրկ · Ը · 17 : *Ապշութիւ և անխոհեմութիւն (կոչէին) զհեզութիւն · Նիս · Ռնդոր : *Ցահագին ապշութիւ թմրութէն ոահաւիկ մի ոգի առեալ : ՛ի մեծ արտմանէ ապշութիւ ընկըղմեալ : Մոլորութիւ ապշութիւ, ևն · փաբպ : *Վհասիմ տարակուսեալ ապշութիւ : Ան յոյս ապշութիւ · ևն · Նար :

ԱՊՈՍԵԼ · ն · Ζ · Բայ յոմպէտս յար.

ԱՊՈՍՄՆԵԼ · Տ մարեալ հանգչայուն, Ἀποφᾶναι, ἀποφαίναι. Negare. որ և ԱՊԱՍՈՑԵԼ, ԱՊՈՒՍԵԼ · (իբր թէ ապասել, ապոգել ·) Բացասել · ժխտել · ուրանալ · *Զսոյն պարտ է բացասոցել · · · և ապոսմնել (յն · մի բայ) : Ճշմարիտ է ասել կամ ապոսել, եթէ ոչ ասէ · Պեբրիաբ · Է · Ե Ը :

ԱՊՈՒԱՉՆԱՑ, ի, ից · Տ · ԿԱՊԱԿ · ումկ · ապոպնէ, ապոպչէն · պրս · պոպչինէ, բոնծիչ · և ըստ ռուսաց՝ օպէչնա · *Տուք մեզ ամի ամի երկեքհարիւր սև ծառայ, և յիսուն ապուշնայ, և զուրափէ մի · Մ՚իւ · ա : *Կապիկին, որ է ապուշնայն : Կրիայն հաւատաց ապուշնային · ևն · Ոսկ՚իբր :

Իսկ ասէին ՚ի Կանոիբոս · *Զձէնգ որ բերեն յասորոց ապուշայիւք մեռելոյիւք (կամ ապոպացիք , կամ ապոպանիւք) Թերևս տայ խմանալ, մորթուկք կապկաց :

ԱՊՈՒԽՏ, ապխտոյ · գ · Ψυγμός. Refrigeratio. Միս համեմեալ աղիւ և չամանեալ, և չորայուցեալ առանց եփելոյ · պապբջմա · Տ՚ես և ԶԳԱՆԳ · իբր ռակ · ֆաապաֆ, ֆաաֆ · *Ապխտեցին իւրեանց ապուխտս ապուխտս շուրջ զբանակաւն · Թուոց · ծա · 32 : *Որմն գորտ գտեալ ՚ի վերիացոյն կողմանէ՝ առեն ապուխտ արարեալ, ձուկն զնա կարծելով · Մագ · ծԸ :

ԱՊՈՒՀ · ա · ՛Αναίσθητος, ἄπορος. Stupidus · Ἀθλιος, πτήσσων, ἀπειρηκώς. Stupefactus, fessus, miser. պրս · պէհաղ · իբր Անուշ · պակասեալ յուշոյ · անզգայ · Թմրեալ · պակուցեալ · հիքացեալ, վարանեալ · չգիբն , սերսէմ , պէօն · *Ո՞վ իցէ այնպէս ապուշ, որ ոչ կամիցի ճոխանալ լինչս իւր յաբեաան · Ոսկ · չԿ · ա · 15 : *Ա գէն յուսուշ միտս եղծանէին · Գ · Ա · ՚ի · 15 : *Նախատէ զապուշ միտն : Նչքա մի լինցի ապուշ · Լ՚Ը · առաւ · Ե ա : *Զմեզ ապուշ կամին առնել · Տօնակ : *Ո՛րչափ և արբեծնայք ՚ձծայիւն բանիւն, ևս քան զևս զուշն ապուշ ՚ի բաց մերժէք, և զՀաեղէն յիշատակն ՚ի տեղւոջ անկեք · Սեբէբ · Է :

ԱՊՈՒՀ ԱՌՆՆԵԼ, ԱՐԿԱՆԵԼ, ԴԱՐՁՈՒՑՆԵԼ, ԿՐԹԵԼ, ԿՈՐԾԱՆԵԼ · Ապչեցուցանել · յիմարեցուցանել · Թմբրեցուցանել · *Ադբեցուցանել՝ որ ոչ վհատս յապուշ կրթիցէ , այլ և քան զևս զյիշատակն յորդորիցէ · և զի գործ արքեցուցանէ զուշն յապուշ առնէ՝ ամենեքին գիտէք · Սեբէբ · Է : *Զմիտս ծերոց յապուշ արկանէք · Մծբ · ծԷ : *Զմորհուրդան յապուշ դարձուցանէր · Գ · Ա · Է · 16 : *Աղաղակին զնս պաշարեալ յապուշ իմն կացուցանէր · Ցհ · ԼԷ : *Ցապուշ կրթեաց զմիտք հնոցն · Եզէկ · չԼ : *Ի յապուշ և յիմարութիւ կործանեաց զնոսա · Վ՚էօբ · Է :

ԱՑՊՈՒՐ ԿՐԹԻԼ, ՀԱՐԿԱՆԻԼ, ԴԱՌՆԱԼ, ԼԻՆԵԼ · Ապչիլ, յապուշութիւն կրթիլ · Թմրիլ · *Ա՛յնչափ յապուշ կրթեցայք, մինչ զի, ևն : Այնչափ յապուշ եմք կրթեալ : Ամենայնիս յապուշ եմք հաբեալք · Ոսկ · չԿ · Է · 21 : ա · 16 : *Խոցոտեալ մեզքն՝ յապուշ դառնային · Խոր · Ը · 28 : *Ցապուշ լեալ ՚ի հիացմանէ · Վբ · Կղ · ԽԷ : Իսկ փիլ · փէոսան · *Զսրտվայնն մինչ՚ի պարանոցն լցեալ, յապուշ և չեաս կացով՚ի խահիցն կերակրող ։ · իմա, Թմրութէ յափրացեալ, կամ առ խոնջութէ նոզկացեալ :

ԱՊՈՒՐ կամ ՑԱՊՈՒՐ ԱՆԿԱՆԻԼ · ՛Απορέω. Haesito, dubito. Վարանիլ · չանհնարս մտանել · տարակուսիլ · Ցորժամ գագարեացէ, չայնժամ ապուշ անկցի · Սեբ · ծԷ · 6 :

ԱՊՈՒՒ, ապոի, ից · գ · Աբար · կապուտ կոլոպուտ · ֆաղաբօբ · Նալան, ֆէնէֆէր · *Վաղվաղակի զապուռ ժողովել : Ժողովէլ զսուռ զապուռ բանակացն · Ես · Ը · 1 : Յօպէ · ծԷ · 7 : *Կուտէր ըզգերի, զսուռ և զապուռ · Եզէկ · Բ :

ԱՊՈՒՐ · Գործի որսալոյ Ճանկաւոր · կարճ · օՁա · *Նեբոն որապր ձուկն ոսկի ապուիւք, զորս և ապրշմեղէն չուանիւք քարշէր · Մ՚որՒին :

ԱՊՈՒՍԵՄ, եցի · ն · ՛Αποφημι. Contra dico, nego, inficior. որ և ԱՊՈՍԵԼ, ԱՊԱՍՈՑԵԼ · Բացասել · ժխտել · ուրանալ · գրի յոմանց և ԱՊՈՒՐԵԼ · *Զոր ստորասեացն ոք, ապաստոցել · և զոր պատուհասացն ոք, ստորաստոցել : Կամ որ ստորասեացն՝ Ճշմարտէ, և կամ որ ստորասեացն : Ստորասել, կամ ապուսեալ · Պեբրիաբ · Բ · Է · ծԸ · ծԲ :

ԱՊՈՒՍՈՒԹԻՒՆ · Տ · ԱՊԱՍՈՒԹԻՒՆ·

ԱՊՈՒՐ · գ · Ակռաստ Ապրելոյ · տես ՚ի քարգրութիւն՝ ԱՆԶՆԱՊՈՒՐ, ՄԱՋԱՊՈՒՐ, ՄԱՐԴԱՊՈՒՐ : Լհանձէին վարի՝ որպէս կերակուր ՚ի պէտս ապրելոյ · *Տրղայն չուխեր՝ բայց միայն հոր · մեծին ագռաւըն ոտայր ապուր · Շ · յոոպէ՝ վասն եղիկոյ : *Տուին որ էր ՚ի քաղաքն , հանեալ նմա ձիս և ջորիս և ապուր · և առեալ սուկ ոսկին՝ անհնարս անցանէր : Եւ ահա էլին ՚ի յապրոյ , (այսինքն ՚ի պէտս կերակրոյ) · արգ արձակեա զնոսա բանակս բանակս , զի մի սովեսցին մինչև ցօր պատերազմին · Ոսկ :

Իսկ ռակ · ԱՊՈՒՐ՝ ըստ գրոյ Թան ասի · ·օրապա , լօրպա · պրս · Նպա · (այսինքն եփ , եփոյ ։) *Կերակուր՝ նման մուզաւսրայ , և ալտոլի ապուր · Մ՚ի · բծՂ :

Դնի և իբր Ապուռ · այսինքն Աբար · առարհարութիւն · *Ոչ պատերազմի օրի նակաս , այլ որպէս Թէ առ յապուր · Լ՚ապ · Բ :

ԱՊՈՒՐԱՆԻ · Տ · ՑԱՊՈՒՐԱՆԻ · Ըստ հին բա · մեկնի *Ապուրակի, անհանձարութիւն անկանել յիրս ինչ ։։

ԱՊՈՒՐԱՆ , անք · գ · Որպէս ազգ ինչ խնկոց · (եթէ չիցէ նոյն ընդ ԱՊՈՒՆ ·) *Կէսքն արկանէին խունկս հիբիկս , և

հէաքե խուն կա ապուրսնս. Ճ. Ա:

ԱՊՈՒԱՆ, ան՛ք. գ. Սպάգγμα. Frustum rei discerptae. Ապուաք մասն, կորզեալ բաժին. կիզ. կիծ. կուտոր. պատառ. կէ. փոր, ջրփոաճ. խուլէ. *Կերակուր էր նոցա՝ ապուան հին խառոյ. Ես. պմ. Ք. 6: (որ ի Ճ. Ը. վերսկսաւ գրի ԱՊԱՒԱՆ:)

ԱՊՈՒԵՄ, եցի. գ. Ապուռ ժողովել. աւարել. կողոպտել. յափշտակել. խաւէ. *Ապագ արագ ապուեսցի, յաւարի առ վաղվաղակի. Գէ. Ես: * Աւազել ասպառել զաչխարհ պարսից. ՃՃ: *Ոչ կարաց բաղատամ ապուել գերփիել ի ձեռն ազտեղի արուեստագիտութենէ իւրոյ զշահ և զօգուտ անօրինութենէ. Եփր. ծն:

ԱՊՍՊԱՐԵՄ, եցի. ն. Ἐπιτρέπω. Commendo. գրի և ԱՊԱՍՊԱՐԵԼ. և իբր ռևկ. ԱՊՍՊՐԵԼ. Ցանձն առնել. ապաստան առնել. աւանդել. վերածել. ընծայել. Թղղ. (իբր ընդ Ապաքաւ կամ հովանեաւ այլոյ արկանել.) պիէը ենմէ, մանաւանգ սէմբըլ ենմէ, սբմբլամագ, ռէալիմ ենմէ. *Ապապաթեալ զանձն և զինացն ալա ամենապահ ընորհայն Ած. կորնթ: *Զամենայն ինչ ի ընորհն Ած ապապարէ: Զամենայն յԱծ (կամ՝ ի տէր) ապապարէ: Զայն յԱծ ապապարեմք: Իբրև սրանց հոդապործոց այգի ապապարեալ՝ ի մեզ յանձնեաց. Ոսկ. Ք. Ես: *Ցանձնէն՝ յԱծ ապապարէն և գյապային. Վրդն. գան: *Զհայրենի նահապահութենն յիս ապապարեաց. ՃՃ: *Զերս իրին յԱծ ապապարէ. Վրդն. ծն. ըաբ կէ:

ԱՊՍՊՈՒԱՐԵՄ, կամ **ԱՊՍՈՒԱՐԵՄ**, եցի. Նոյն ընդ վերնոյն. իբր Նուիրել, փոխանցել, տալ. *Ես տէր փրկիպէ ատի զգանձս ի տէր դաւեթ սիրելոց եպիսկոպոսաց տան հայոց գրամ, և ապաուաբեցի զդիւդդ ի տուրս խաչդ: Գիւղ մի վասն իմ հոգւոցս ի տուրս խաչդ ապաուարեցի իւր բոլոր սահմանօք. Ոսկ. լէ:

ԱՊՍՏԱՄԲ, ի, ացս կամ եց. ա. (իբր հյ. ի բաց ստամբակեալ. սասնակեալ. կամ որպէս յն. ἀբօսդάτης. ἀφեղդէφὸς. այսինքն բացակացեալ.) Ա՛ποστάτης, ἀφεστικός. Rebellis, apostata, desertor. Տիրանոս. Tyrannus. Վտարանչեալ. ընդվզեալ. անհնազանդ գևղոյ իւրոյ. դիմադարձ. հեռատեալ. անասատ. բռնաւոր. բռնակալ. գևռախտաւոր. ասի, զբղպա. *Ոմոլեցից ի ձենջ զամպարիշտս և զապստամբս: Որ ապստամբ եղեն յարդարութենէ քոյ: Քաղաքդ այդ յաւիտեանս ժամանակաց ապրստամբ է, ևն: *Ան բարեգործն իւր ապրստամբ. Խոր. Ք. 85: *Զբազում ազգս ապստամբացն հարեալ է: Հանդերձ և այլ ապստամբաք: Յապստամբացդ գնդէն եմ. Փաւս: *Ի խորհուրդ միաբան ապստամբիցն էր: Եւ դու յապստամբիցն ես և կեալ. Լաւս. Գ. Ն Ք: *Ի յահարկութենէ ապստամբիցն. Շար: *Գուռղին, կամ վշասն ապստամբ. Նար: *Գազանն ապրստամբ (ապստնայ). Ածխ. ևն:

Նմանութենէ կամ լոյնաբար ասի. *Ի ցաւ որսմ գոյգեն Հնարս առողջութենէ, և է որ ապստամբ է ի հնարից նոցա. Ես. ղէնէ. Ը: *Հիւանդութենէ կամ ցաւ ապրստամբ ի բժշկական դեղոց. Հ=Յ: *Ի բաց մերժեալ յանձանց զամենայն ինչ՝ որ ապստամբ և վայրենի է. Յհ. կի: * (կիրքն) ոչ են ապստամբք ի կամսյն հնազանդութենէ, այլ ծառայեն անձնիշխանակատ նին. Շ. ՟ամ լաբ:

ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ἀποστατικός. Apostaticus. Որ ինչ սեպհական է ապստամբաց կամ ապստամբութեան. և Ապստամբող. *Զապստամբականին բազմութենէ իշխանութիւնն քակեաց: Ի վայր անկաւ, և յանձամանչ կործանումն ապրստամբականացն բազմութենէ բերաբ. Դիոն. նիէ:

ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συναποστάτης. Defectionis socius. կցորդ և ընկեր ապստամբութենէ. համախոհ: *Որ զապստամբակիցս իւր ընդդէմ զինեաց փառաց արարչին. Թղթ. ծան:

ԱՊՍՏԱՄԲԵՄ, եցի. է. որ և ԱՊԸՍՏԱՄԲԻ. Ἀφίσταμαι, ἀποστατέω, ἀϑετέω. Deficio, desero, descisco, rebellis fio praevaricor, rebello. Յետս կալ. ընդվզել. վտարանջել. հեռանել. անասատել. նշկահել. լքընկեց լինել. ի բաց կալ ի ծառայութենէ. յետս կալ ի հնազանդութենէ գևղոյն կամ իշխանի. գլօխ փոխել. պալ փոյքմագ, խսեան էնմէ, ասի՝ զբղպա օլ մագ. * Յերեքտասաներորդում ամին ապստամբեցին: Ապստամբեաց չկայ փրկչէ իւրմէ: Թէ ապստամբիցէք այսօր ի տեառնէ: Մի՛ լինիք ապստամբք ի տեառնէ, և մի՛ ի մեջ ապստամբէք. ևն: *Մի՛ ասեր՝ Թէ վասն տեառն ապստամբեցի. Սիր. ծէ. 11: *Ապստամբեցին ի խոսրովայ. Խոր. Ք. 44: *Ապստամբեաց ի միաբանութենէ Ճշմարտութենէն... Նոյնպէս և մնացեալքն ապստամբեցին. փոխ: *Որպէս յիմ արգարութենէն ոչ ապստամբեցի (այսինքն ոչ ի բաց կացի). Լմբ. ող: *Ձնէք բարի ինչ որ ապստամբեալ գտանիցի ի նոցանէ. (այսինքն յոր չկեցեն ձեռն հաս). Վեսօբ. Ե:

ԱՊՍՏԱՄԲԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ն. որպէս Ապստամբեցուցանել. *Ապստամբել չյանաս յինէն զժողովուրդսդ. Ճ. Ա: այլ ըստ հին օրինակի Ճ. Բ. գրի, սմբաբուսանեցուցանել:

ԱՊՍՏԱՄԲԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀφίστημι. Averto, amoveo, irrito ad defectionem. Տալ ապստամբիլ. ապփ հանել. այարիմագ, ասի ենմէ. *Զնմ մի՛ ապստամբեցուցանիցէք զորդւոն քո յինէն. Օբ. Ե. 4: *Ապստամբեցոյց ժողովուրդ բազում զկնի իւր. Գծ. Ե. 37: *Զնւր աշխարհս ապստամբեցոյց յուսացուցիչ. Եղիշ. Ք:

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ, եցայ. յ. Տ. ԱՊՍՏԱՄԲԵՄ, է. *Ապստամբին պարտիևք ի մահկ. դոնացաց. Ցհ. կի: *Ցանցեայ, ապստամբեցայ. Նար. Ք:

ԱՊՍՏԱՄԲՈՂ, ի, ացս. ա. որ և ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ, եղոյ, ողս. Որ ապստամբէ կամ ապստամբեալ. ապստամբ. *Ի ձեռս Թշնամեաց մերոց անօրինաց, խոտաց, և ապստամբողաց. Դան. Ք. 32: *Զի ապահեցին յիշատակք ապգաց ապստամբողաց. Խոր. Ք. 48: *Զապստամբեալն յայր. ևն. Շար:

ԱՊՍՏԱՄԲՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ. *Ապստամբողական Թշնամւոյն, որ ի յերկինց վայր անկեալ. Շար:

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποστασία, ἀποστάσις, ἀποστροφή. Defectio, rebellio, aversio. Ապստամբն լինել. ապստամբել. վտարանջութենէ. անհնազանդութենէ իշխանի կամ օրինաց. զբպուէֆ, ասիկ, պալ գալաբբմասը. *Եթէ վասն ապստամբութեան ինչ յանցեալք առաջի տեառն: Ստիպաս տագնապէին զապստամբութին: Զօրացան յապստամբութեան իւրեանց: Զհետ ապստամբութեց մերոց գնասցուք. ևն: *Ապստամբութի ուսուցանես ի մով. սէսէ. Գծ. իա. 21: *Ես զնորա ապրստամբութէ ինչ խորհուրդ ոչ գիտեմ. Խոր. Ք. 64: *Ապստամբութ քաղմաս Թագ իւր կապեալ: Յապստամբութէ զինքն զինեալ յամրերապետէն. Ցհ. կի: *Սկիզբն ապստամբութէ է յագիցուն վարդապետութէ. վբ. հց. ծա:

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ. ի Թանձրացեալն, որպէս Ապստամբ և ապստամբեցուցիչ նեռն. *Եթէ ոչ նախ եկեսցէ ապստամբութին. Բ. Թես. Բ. 3. ուր գրէ Ոսկ. *Ես զինչ իցէ ապստամբութին. զնա կոչէ ապստամբ, որպէս Թէ զքազումս կորուսանիցէ, և ապստամբ առնիցէ»:

ԱՊՍՏԱԿ, ի, ացս, և ոյ, ոց. գ. Բάσμα, κολαφος, πληγή. Alapa, colaphus. Հարուած ափով ի ծնօտ կամ երեսս. բախուած. ուլաք, չամբ, գապանճա. *Զծնօտս իմ (ասաւ) յապտակս. Ես. Ծ. 6: *Ապտակն դիմաց հզօրին. Նար. կը: *Հարմամբ ծնօտի քո ապտակին՝ ի ծառայէն, ի յիս գԹա. Շ. այբ. Բ. Ժ: *Ապտակս ևս, որ ի կատարած ծառայից վերջին դան է... առանձինեիր զապտակն վերջին. Սեբեր. Ծ: *Ընդ Թքոյն և ապտակոյն. Ած. ի սբեփ: * Ա յապիսի ապտակով վտանգեալ. Լմբ. ող:

Նմանութ. ասի. *Զ յորդանանու հատուածն ապտակաւ ոչնչարենոյն եղիայի. Նես. ի սփանչ. յն. հարուած. πληγή, percussio.

ԱՊՍՏԱԿ ԱԾԵԼ, ՀԱՆԵԼ, ՒՆԵԼ, ՄԵԱՏՈՒ ՑԱՆԵԼ, է Ապտակել. Ῥαπίζω. Alapam impingo, alapâ cedo, colaphizo. ուլաք վերմագ՝ լալմագ. *Ածիցէ ապտակ յայ ծնօտ քո: Ածեալ ապտակ Թագաւորիդ: Որպէս ածիցէ ոք ապտակ ի ծնօտս նորա. Մրկ. Ե. 39: ա. Եզր. Ք. 30: Ոմն. ծա. 4: *Ած ապտակ յոմի. Ցհ. ծԷ. 22: *Նա ապաստարքն ապտակս հանեին նմա: Հանեին նմա ապտակս. Մրկ. ծՔ. 65: Ցհ. ծԼ. 3: *Ծառայ չար անուանեմք, և ապտակս դնեցուվ սաեմք. Ոսկ. յհ. Բ. 5: *Ապաստարն անդէն ապտակ մատուցանէր. կալ. ծՔ:

ԱՊՏԱԿ ԱՈՒՈՒԼ. } Ապտակիլ. ուլաք
ԱՊՏԱԿ ԸՄՊԵԼ. } էնմէ. *Կրեաց ամմէթ, առ ապտակս: Եւ ի վերայ այնոցիկ ապտակ առեալ. Ոսկ. յհ. ա. 3: Բ. 3ղ: *Ցանօրէն ձեռաց անտի ապտակ առեալ համբերեր. կալ. ծՔ: *Ժուժկալ լինել ասէ յոսւսւմն, Թէ և ապտակ առնուս յարքսւմն. Շ. այբ:

ԱՊՏԱԿԱԼԻՑ ԱՒՆԵԼ. Ապտակիլ. հարկանել. *Ապտակալից ձալակոծ առնէ. Ոսկ. մ. Ք. 5:

ԱՊՏԱԿԱԾ. ա. Իբր Ապտակեալ. *Ի վասն իմ ապտակած երեսն. Լմբ. ող:

ԱՊՏԱԿԱՈՒՈՂ ԱՒՆԵԼ. Կոծել ծեծել ապտակաւ. ապտակել. *Ապտակաւորէ կոծ զընկերսն, կամ զիմեանս առնել. Ոսկ. մ. Բ. 12. 23:

ԱՊՏԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարկանելն կամ հարկանիլն ապտակաւ. *Եւ այն բան փոքր մի յծառաչ քան զապտակահարսն էր լսելի. Մագ:

ԱՊՏԱԿԱՏՈՒ, ի, ացս. ա. Ապտակտուօղ. հարկանօղ. ապտակօղ. Τύπτων. Percutiens. *Նա ինքնին չըշէր և զիւս

ծնօտն ապտակատուին. կոչ. ք՜։

ԱՊՏԱԿԵՄ, եցի. ն. Ῥαπίζω. Alapam impingo. Ապտակ ածել կամ հանել. հարկանել. տանջել. պիւնի վրմագ, տապաճա լսմագ. *Ումանք ապտակեցին. Մթ. իէ. 67։ *Եւ ոչ յապտակէն գը֊ժուարեցար. Նար. կե։ *Որոց ապտա֊կէնն՝ ոչ զայրանալ. Իգն։ *Ծնողին անաես առնէ զգուշն, և ապտակէ. Լմբ. ող. կը։ *Մի՛ ապտակեր զապտակողսն քո. Վ֊յ. կդ. ը։ Իսկ յոսեփ, *Զոր սկրէ ոսէր՝ խրատէ, ապտակէ զամենայն զորգի՛ զոր ընդունի. Ոսկ. յհ. ա. 34. լսմ որ֊պէս գան հարկանել, տանջել. յն. μα֊στίγω, flagello.

ԱՊՏԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Ապտակելն, իլն. ապտակահարուիլ. *Առ ոչինչ հասա֊լեալ զապտակումն ծնօտիցն. Ճ. Ա։ *Որ֊պէս զի փոքր ապտակմամբ մարմնոյն հան֊դիպեցեալ բժշկուէ լաւագունին. Ոսկ. յհ. ա. 37։

ԱՊՐԱՆՔ, նաց. գ. Βίος, ζωή, σοτη֊ρία. Vita, salus. որ և ԱՊՐՈՒՍ. Ապ֊րուիլն. զերծուիլն. փրկուիլ. կեանք. և վիճակ կենաց. կենցաղ. *Ոչ էր ապրա֊նաց։։ յն. ոչ ապրեցի, կամ չապրի. Ք. Ի֊գ. ա. 10։ *Անգամանէզոյն ազգակից է կորուստ, իսկ գամանէլում՝ փրկուէի և ապրանք. Փիլ. լին. ՃՀ. 27։ *Զգեստն նոյնպէս գուղնաքեայ և առանց սլաձու֊ձանաց՝ առ՝ ի չապրանս՝ ի ցրտոյ և՝ ի տօ֊թոյ. Փիլ. պեսական։ *Ըստ ապրանացն նոյն՝ ի վտանգաւոր ջուրցն։ Հատուցանել փոխանակ ապրանացն զգոհուէն պատա֊րագս. Պիս։ *Զգոյր նոցա հնարս ապրա֊նաց. Լսող. Ք։

ԱՊՐԱՍՏ Ձιστος, βίος. Victus. Իրք՝ ի ուէստս ապրելոյ. որպէս պարենք, հան֊դերձք. հնչք. պիտոյք կեր. ապրանք, ապրասք. Ուսկ, ելևինեցի, բաւական, մալ. *Զժողովրդական ապրանսն կերան։ Որով լիներ վաճառս և ապրանք. Վրդն. ան. Նդան։ *Զերկիր վաստակին, և զկեան մեզ տան զապրանացն զայդոյ և զարտոյ. Մաղա. աբ։ *Մովսէս մարգարէն նզովեալ է զվիշտնաւուն, և զնւր ապրանքն ամենայն, զնաւեղն և զյառնելն. Երզն. Խրաք։

ԱՊՐԱՆՔ. Δίαιτα. Vitae ratio. Տեսլ ապրելոյ. բնիկ կայք. վիճակ կենաց. *Լսզականն յիւրն լեզուսեաւ լինի ապրանս։։ այսինքն՝ ի ջուրն՝ ուր ստոմ և կեայ. Ա֊րիսա. ՃՀ։ (ոմանք գրի. ապարանս՝ ըստ հոմանոյնսն յունին։)

ԱՊՐԱՍԱՄ, կամ ԱՊՐԱՍԱՌ, ի. գ. որ և ԱՊՐՍԱՄ, ԱՊՐՍԱՌ. Նոյն ընդ ԲԱ֊ԼԱՍԱՆ, բոյս և իւղ նորա. Βαλσαμον, Balsamon, mum. պաղամ. *(Խոնաւուէին) այլ չայլում լինի՝ ի քրքմի, չապրասամի, ի մեկնի. Նխա. կագ։

ԱՊՐԱՑՈՒ. ա. իրր Գործի ապրելոյ. ապրեցուցիչ. *Ցիշատակեալ զլաստն ապ֊բացու նոյեանն փայտի. Նար. ՃԲ։ Ե գանի։

Եւ Որ ունի ապրիլ. կարօղ փրկիլ. *Կո֊րուսանել զապրացուն՝ չար օրինակաւ. Երզն. Տքն։

ԱՊՐԴՈՒՄ, դմոյ, ովմ. գ. Իրր ապըր֊սում. Ալաշրում. Եպրէլեմ. *Ըաղում նժոյ֊գըս՝ ոսկի վարաւանդ ապրդմոնն տայր նմա. Բուզ. Բ. 19։

ԱՊՐԵՄ, եցի. լ. Տ. ԱՊՐՈՒ. * Եթէ ապրիցե՛մ ես յախտէ աստի. Բ. Ի֊գ. ա. 2։ *Ոչ տեսանի մարդ զերկուս իմ, և ապրէ. Եւ. Ք. 20։ *Տեսանիցէ զայծ, և ապրիցէ. Ածաբ։ * Արձակեցեր, և ապրեաց իբրև զայծեամն՝ ի հալրէց. Սիր. իէ. 22։ *Ապ֊րեցին և կեցին. Եէր. համաբ։ *Թէ և ակա֊մայ է այնպիսի ուրացուելին, այլ սակայն չապրէ՝ ի տանջանաց։ Ի սովոյ ապրեցին։ Երբէք մատունքն կորնչին, և մին միայն ա֊պրէ. և որ ապրիցէն, և նման այնչափ վնաս լինի. Ոսկ. մ. ա. 6. Ա 8։ Բ. 21։ * Ապ֊րեաց տուընն՝ ի հրձգուելենէ. փիլ. ասմիս։ *Զաղբատաուէին գովեսցուք, որով զաղարոս ապրէ. Աբեթ. ապտապիր։ * Չի այնպէս կարգն խակ ոչ ապրի (այսինքն պահի), և երբայեցին Ը ասուրոյն միաբանի. Կի֊րզ. ծն։

ԱՊՐԵՄ, եցի. ն. Տ. ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. *Զքաղցում մշեցս գանձուց տալին՝ ի ձեռս Թշնամեաց, զի Թերևս ապրեսցեն զանձինս իւրեանց. Ղևոնդ։

ԱՊՐԵՑՈՂԱԿԱՆ. Տես ԱՊՐԵՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ. * Որք ընդ ճածայնովքն լծովք զապրեցողականն նոցա մատուցումն սըր֊բազնագործեն. Դիոն. Էկէղ։

ԱՊՐԵՑՈՂԱՊԷՍ. Տ. ԱՊՐԵՑՈՒՑՈՂ֊ՊԵՍ. *Չի Թէ եղակից լինին չարի նա֊խանամաքար և ապրեցողապէս, այն ոչ է չար, այլ բարի և՝ բարւոյ. որ և զչարն բարի առնէ. Դիոն. ճծայ։

ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԱՊՐԵ֊ՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ. *Նախանամաքի իւրա֊քանչիւր բնութէ ապրեցուցանողական. Դիոն. ճծայ։

ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, եցո. ն. Σώζω, διασώζω, φύομαι, ևն. Salvo, ser֊vo, conservo, sospito. Տալ ապրիլ, ա֊զատել. զերծուցանել. կենդանի պահել. կեցուցանել. պահպանել. ապրեցնել, խա֊լըեցնել, պահել. էալըֆմագ, խէլա էմֆէ, գոբրնոմագ, սագլմագ. * Ապրեցոյց զնս֊բայել՝ ի ձեռաց եգիպտացւոց։ Ապրեցո զնս՝ ի կաւոյ, կամ՝ ի մարդոյ չարէ։ Ապ֊րեցուսցէ զնս՝ ի ձանապարհիս յայսմիկ։ Չկարհարդս մի ապրեցուցանիցէք։ Սպա֊նանիցեն զնս, և զքեզ ապրեցուցանիցեն։ Չարցնս զամաղէկ, և մի՛ ապրեցուցանի֊ցես՝ ի նմանէ։ Ապրեցո զնս տէր արքայ. ուսուի՛ (այսինքն ին) ապրեցուցեց զքեզ, ի կալոյ, թէ՝ ի հնձանէ. ևն։

Իսկ կի֊րզ. ծն. *Թէպէտև բռնապա֊տեցաւ, չկարաց ապրեցուցանել զմիաս։։ լման, ողջ պահել զմիաս բանին, քան֊բացա֊արել։

ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆՈՂ. ա. Որ ապրեցու֊ցանէ. փրկող. կեցուցիչ. և փրկարար. ա֊ռաղքարար. *Եթէ Ճանաչեմք զմահապուս կերակուրն, և զապրեցուցանողն. Սարգ. ա. պ. Ք։

ԱՊՐԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. Նոյն ընդ վ. *Ոչ ես մատնիչ, այլ ապրեցուցիչ։ Ապրեցու֊ցիչ, դարմանիչ. Նար. յԲ. Ե իէ։ * Եւ ծնար զնս մարմնով ապրեցուցիչ՝ ճծածնին. Շար։

ԱՊՐԵՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վվ. որ և ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. Σωστικός. Salutaris. * Ապրեցուցողակա֊նաւ արդարութ, կամ բարեբարոքութ։ Չար՝ ըստ որոյ էսկ չար, ոչ իրիք է ծնողական, կամ անուցողական, կամ ապրեցուցող֊կան. Դիոն. ճծայ։

ԱՊՐԵՑՈՒՑՈՂԱՊԷՍ. ս. որ և գրի ԱՊՐԵՑՈՂԱՊԷՍ. Σωτικῶς. Salubriter. Որպէս ապրեցուցիչ. փրկարար՝ կենարար ազատարար՝ կամ առողջարար լինելով. *Օրհնաբանեսցէ զփրկուելին (այ), որ֊պէս՝ ի վատեարիցն զանձնայն ապրեցուս֊ցողապէս՝ ի վեր յափշտակեալ. Դիոն. ճծայ։

ԱՊՐԹԱՆԱԿԱՆ. ա. Որ ապարթանէ. յանդուգն. մեծամեծս կատորոյ կիմ հապ հորդան տուօղ. դիմագրաւ. *Ապրթանա֊կան փարաւոնեան զօրուն. Ածաբ։ Իսկ հին բա. *Ապրթական, հակառակօղ։։

ԱՊՐԻԼ, ի, ևս և իելի. որ և գրի ԱՊ֊ՐԻԷԼ, ի. գ. Ամիս հեռավայելուց չորրորդ՝ ի յունվարէ, կամ երկրորդ՝ ի մարտէ. Աբէլ։ Շ. Ռզի. չ=ց. ևն։

ԱՊՐԻՄ, եցայ. յ. Σώζομαι, διασώζο֊μαι, ἀνασώζομαι, ἐκφεύγω. Salvor, ser֊vor, vivo, ևն. որ և ԱՊՐՈՒՄ, լ. (՚ի ձայնէս Ապուր, ապրանք, և այլն։) Զերծանիլ. ձո֊ղողիլ, ազատիլ. փրկիլ. կենդանի պա֊հիլ՝ մնալ. կեալ. ապրիլ, խալըէլ. էէլա֊օլմագ, գոբրնոլմագ, սագ գալմագ, էալմագ. *Ապրեցան՝ ի հրոյն հնոցէ, կամ՝ ի սրոյ, ՚ի մահուանէ, ՚ի ծովէ. Եւ ապրեալք՝ յայն ժամ գիտացաք, ևն։ Ապրեսլիք՝ ի ձեռաց Թշնամեաց, կամ ապրեսցուք յանօրինաց։ Ապրեցարուք յազգէ ասոի խոտորելոյ. և այլն։ Տէր, եթէ հնչեաց, ապա ապրի֊լեն։ *Բազում այն էր՝ որ ապրեցանն, քան որ եթէ մեռանին. Եվէս. Ղ։ * Քաջաբար կեցայք, որ ապրեցայքդ. Փաւս։ * Դու֊ասէ կամիս զապրիլն (մեր), և նոքա զըս֊պանանելն. Լմբ. ող։ *Խմաստասիրութիւն է իսկուէն մահու յապրիլ կենդանոյն։ Տը֊զայք ծնանելով վեցամսայք և ութամսայք ոչ ապրին, իսկ եօթնամսայքն ապրին. Սահմ. իը. ծէ։ *Զքինալ ապրեցեալ. Նար. հա. հե։ * Ընդ ապրեցելոցն՝ ի հնոցին. Շար։

ԱՊՐԻԼ. Պահիլ՝ մնալ (քանից կամ ի֊բաց). *Իսկ այս ապրի և լինի՝ ի մերում արամախոհուէս։ Ա յապիսս՝ ի մերում մտածուէ ապրի. Ընդ. պրփ։

ԱՊՐԻՐՄԻՒ, կամ ԱՊՐԻՐՄԻ, կամ ԱՊՐՃՄԵՂԻՆ. ա. Մեռաքեայ. է֊պիբլէմե. էպրիլչմէն, էէլկեն. Σηρι֊κός. Sericus. *Եթէ սամիքն են սրծաթի, լուծն էր ոսկի, և սամիքն ապրիչմի, կամ ապրիչլմի. Նար. փաղ։

ԱՊՐԻՐՈՒՄ, կամ ԱՊՐՃՈՒՄ, չմի, կամ չմոյ. ումկ. էպիբլէմ, էպրիլէմ, պէրիլչէմ, էէէլ. Թել մետաքսեայ. մե֊տաքս. գործ չերամ որդանն. Տես և ԱՊՐ֊ԳՈՒՄ. Σηρικός. Sericum. *Գտանին՝ ի նոսա նաւթ և աղ, ապրիչում և բամ֊բակ. Մ֊վ. կագ։ * Արուեստ ապրի֊չում գործելոյ. Միխ. ասոբ։ *Յապրիչում գնելոց՝ կոյս քեզ քօշունց. Գնդ։

ԱՊՐՈՒՄՆ, բման. գ. Ապրիլն. որ և ԱՊՐԱՆՔ. * Չփախուցանելն առ՝ ի յապ֊րուէն։ Չապրուէն անձանց գտանել. Փաւս։ *Չինչ այլ է իմ ապրուէն։ Ապրուէն զոր ասէ. Լմբ. ող։ *Չնոյն զապրուէն՝ որ եկն յակովբայ՝ յիշատակէ. Եէր. փա։

ԱՊՐՈՒՍՏ. Տ. ԱՊՐԱՆՔ, իբրու Ապ֊րուէն. զերծուէն. փրկուէ. *Հնչուէն տա֊չելոց փայտիցն առ նոյեա՝ յապրուէն հա֊ւասարիմ առնն։ Ապրուստ՝ ի առն այ։ Խնդրեցին զապրուստ՝ ի սրոյ քաչամարիկ ախոյանէն. Աբէր. Բ. 11։ * Ի հաչաուէթի այ, և ի յապրուստ մեր՝ ի բարկուէն՝ որ գալոցն է. Ցծաք։ * Չանան զապրուստ ան֊ձանց փրկուէե. Անիկաս իննամով զապ֊րուստ ներգործեալ. Ածաբ։ Անան. էկ։ (որք հային և ի յաջորդ նշ)։

ԱՊՐՈՒՍՏ. Իրք ապրանաց. կերակուր. հանդերձ. ապրուստ. էէլէկեէ։ *Ձորիւքն դիւրաւ զապրուստ անձանց մարթի վճա֊րել։ Շտեմարանել առ՝ ի յապրուստ կեն֊ցաղական կարգաց. Ցկ. կբ։ * Գտանել զապրուստ իւրեանց. Անան. էկէղ։ * Ապ֊

բուսա կերակուր · Նոբ · Ը ։

ԱՊՐՍԱՄ, կամ ԱՊՐՍԱՌ· և ԱՊՐՍԱ-ՄԱՑ ԻՒՂ, կամ ԱՊՐՍԱՌ ԻՒՂ · գ · Բա-ղասան · բալասանի · Βαλσαμον . Balsamum . պալսամ · Տճ՛ն և ԱՊՐԱՍԱՄ ։ Գաղիան ։ *Ջաղանգ բառնայ զերակուացոյն , որ ա-պրսամ եղով և ջրով ասէն միշա սկզբանէ ։ Հերակլանուզք լուսանան ապրսամ իւղով և ջրով · Տճ՛ոյ ։ Ոսկիփոր ։

ԱՋ · ոյ կամ ու կամ ի , ուց , իւք , յաջէ կի՛ յաջմէ · գ · Δεξιά. Dextera , dextra . Ջ-ջագոյն և աջողակագոյն ձեռն մարդոյ կի՛ հենգանուոյ, և կոչին այնր ձեռին · ալ յե-փը · ալ ետմը · սաղ, սաղ էլ, սաղ գոյաֆ· *Ցնծալ ՚ի նոսա , ՚ի մինն աջով իւրով, և ՚ի միւսն ձախով իւրով· Դպ · ծԸ· 29 ։ *Երկու երակք հասան առ Թիկունն կոյս՝ երկաւորիս , իրրու հանդիպեալ էր մոյ-մինն աջիւք և ահեկիւք գոլով· Գլաթ · փխ՛ ։ *Ալ զգօրուի իւրոյ ետծուէն նշանակեաց · կԸ·ղ · չ՛ ։ *Այն զօրուէ ենշանակ· Լխ · ոգ ։ *Տաճանաւորս աջով՝ նկարել ։ Առ կարկա-ռումն աջոյ ։ Ջերջանիկ ձեռն աջոյն մով-ափաք · Նոբ ։ *Կարգեալ աջուն (այսինքն ա-ջողը) զօուրն գներ ՚ի վերայ իւր զէնդով· Փիլ· խ՛ոսփ ։ * Եղեալ հանքաս ոք աջին · ՃՃ ։ *Ի ոք լուսաւորչին մերոյ աջէս · Շ · ՚ի-ղէ ։ * Փրկուին յամենակար աջէն տնօրի-նի · Լխ · ոգ ։ *Չեփրեմ ընդ աջմէ՝ ՚ի ձախ մէ խոսյեցի , և զմանասէ ՚ի ձախմէ՝ յաջմէ խոսյեցի ։ Ցաջ և յահեակ Թռուցաջիր ։ Ցաջ յահեակ կոտորեաց · Ծն · Խ՛ը · 13 ։ Ես · ծ՛ը · 3 ։ ա · Ի · ը · 44 ։ *Օգնականք ՚ի պատերազմին և ալեղամբ յաջոց և յահե-կաց · ա · ճ · ծ՛ը · 2 ։

Ոճով ասի · *Աջ հաւանուն եւտուն ինձ և բառնաքապայ · Եփր · գաղ ։ *Խնդրեսցեն զա-ջըն խաղաղուն յեսովայ և կեցցեն ։ Երկայ-նամիտք եզեն առ զաջ խաղաղուն · Եփր · յես ։

Ա.ջ · ա · Δεξιός , η , ον . Dexterus , a , um . Աջեայ , աջոյ , աջու · սոլական · ա-ջակողմեան · ալ փեսաը · սաղըն , սաղցաֆի , սաղ · *Աջով ձեռամբն · յասմէ ձեռանէ · յաջոմ Թիւի անգ · աջուց ձեռաց · աջուց ոտից · աջուց ականջաց · ալ ծնօտ · ևն · Ի ՚ը գէբ ։ *Ցոչին յեղնով ձեռն · Պիփ ։ *Ալ անկիւն · Ագաւ ։

Խակ յասեչն , *Թողու մ զնասչն յաջ բա-զուկ և յաջ ականն ուրուք · կանան · խոմ, յանձնել ՚ի ձեռամս ամենայն իրաք ։

ԱՋԱԳԱՀ · ա · (եթէ չեղէ գրելի Ա-ռաջագահ ·) Ունօղ զգահ կամ զաթոռ ա-ջակողմեան · *Կալ յաջագահ գասուն · ՃՃ ։

ԱՋԱԹԵԻ · ա · Որ է յաջ Թևի · աջոյ · *Դիմեալ գայր և սա ընդ աջաճև կողմ վիպոյէլոցն՝ ընգգէմ սրոյն · Աբծր · ֆ · 4 ։

ԱՋԱԼՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Իրոյ հաւմոր-ձակաւք աջոյ կամ մատանոյ · Տճ՛ն ՚ի վերնն բառիփ ՍԱՋԱԼՐՈՒԹԻՒՆ ։

ԱՋԱԿԱՆ , ի , աց · Տ · Ա.ջ , ա · *Ջգօ-րութիւն աջական կողմանս ակար ասրարի · Նոբ · ՚ի · *Ասելոյին՝ յաջ և յահեակ , զերեսայս և զհետիանոս նշանակէ · ըզ-հրեայսն՝ որպէս զաջականս ըստ օրինացն, իսկ զհետիանոս՝ ձախականս ըստ անեծից-թեն · Սիւս · յեսայ ։

ԱՋԱԿԻՑ , կցի , ցաց · ա · Բազկակից · հնչակակից · գործակից · օգնական · *Աջա-կից եքերսի · Սամ · Երեց ։

ԱՋԱԿՈՂՄ · ա · Իրր Աջակողմեան · *Որ աշակոզմ առազակէն քասցեր զգուռն դրսեսոյն · Շոբ ։ *Աբեսեր աշեակոզմ ա-ւազակսան քոլոր քնուրեն · Ցծ՛ոյ ։

ԱՋԱԿՈՂՄԱՆ · գ · Իբր Աջակողմն · *Սիրտ իմաստնոյ յաջակողմ իւր , և սիրտ անմտի ՚ի ձախակողմ իւր · ծղ · ծ · 2 ։

ԱՋԱԿՈՂՄԱՆ , անք · ա · գ · Հոլովա-կանն բառիս ԱՋԱԿՈՂՄՆ , որպէս Աջակող-մեան · *Հատաներ զունկինն՝ ոչ զաջակող-մանն , այլ զձախակողմանն · Կ՛ուղ · վ ։ *Ջաջակողմանն այնպիսին տեղչտցաւ գտա-նել զխոտորումնն · Ցկ · իմ · ոք ։ *Այն կ աջակողման ատացեալ պատերազմին · Շ · հերեք ։ * Դասաւորելով յաջակողման դա-սուն ։ Աջակողմանքն վերանան · Շոբ ։

ԱՋԱԿՈՂՄԵԱՆ, եանք , եանց · ա · գ · Δεξιός , ον. Dexterus , rum · Որ կայ ՚ի կողմն աջոյ · ալ փեսաը · սաղ փաբաֆփափ , սաղ փոլփափ · *Ջաջակողմեան զինուցն բուսն հարկանէր · Լխ · ոք ։ *Դասու ա-ջակողմեանն (կամ աջակողմանն) · Վբփ հդ · Բ ։

ԱՋԱԿՈՂՄՆ, ման · գ · Δεξιός, ւά. Dexterum , ra. Աջոյ կողմն · աջ · ալ յե-մը · սաղ փաբաֆը · *Խոտորուցի յաջակողմն իւր առ քաղցի ։ Ննջեացես յաջակողմն քո ։ Ցաջակողմն նաւին ։ Ջաջակողմն Թևին բեկանէր · Ես · Ը · 20 ։ Եղէկ · Բ · 6 ։ Ցկ · իա · 6 ։ ա · Ի · Ը · 15 ։ *Ցաջակողմանն քոմ դասեա · Շոբ ։ *Դ՚իր զքեզ ՚ի մէջ ըզոյ և հրոյ · և առ յաջակողմանէն ըզ-ըսրն , որ է գիտութեին և ողորմութեան ոչ , և սկսկ ՚ի վերայ հրոյդ , որ է ցանկուն · Վբփ հդ · յ ։

ԱՋԱԿՈՂՄՈՒՆ · Հոլով քերթողական՝ որ-պէս Աջակողմեան · *Ես զբիւրաւոր՝ աջա-կողմին , ողբ և բարեաս կերպարանին · Ցա-ոբէի ։

ԱՋԱԿՈՑՍ , կուսի , սէ · Տ · Ա.ջԱ-ԿՈՂՄՆ · *Հայեցաս յաջակոյս · Վբփ հդ · Իէ ։

ԱՋԱԿՑԻՄ , կի՛ ԱՋԱԿՑԵՄ՛, եաւ · ը · Աջակից լինել , այսինքն գործակից , նե-զակակից , օգնական · *Որ և կիւրոսի ա-ջակցեալ · Խոբ · ա · 33 ։ *Որ և աջակցեալ իակ երգոյ իւրում աշռոոյ ։ Աչրեցն ևս մարտակցային աջակցեալ գէորգայ · Ցկ · կի ։

ԱՋԵԱԿ , եկի, կաց · Տ · Ա.Ջ , գ · ա · ո-րոյ հակառակին է ԱՀԵԱԿ · *Աջեկաւն յա-նան գայլեռգիդեցուցանել · Վբդն · ա ։ *Խոտորել ՚ի հակառակ զինուցն աջեկացն և ահեկաց · Վբդն · ւբդ ։ *Մի խոցոտիլ ՚ի հակառակ զինուցն աջեկաց և յահեկաց · Տճ՛ոյ ։

ԱՋԵԱՅ , եայք , եայց , կամ եաց · ա · գ · (Թերևս և ԱՋԻ , իք , եաց ·) որ և Ա-ջԻՆ , աջինք · որպէս Աջական , անք · ա-ջակողմեան , անք · * Օդիքգ յաջեայսըդ կարգեացին (կամ օգիքգ յաջեայ գասու կարգին) · Ցա ոբդի ։ *Ի դասաւորանին ա-ուոյց և աջեացն և ահեկեացն · Սարգ · ա · պ · Ճ ։ *Որով ընդ աջեացն և ընդ ահե-կեացն ասի ՚ի բացորոշութի · Ան · Բոբչ ։ *Աջեացն և ահեկեացն հակառակգքն միա-բանեալով · Եղիզ · դա ։

ԱՋԵԼ· Իբր Աջով փայփայել, կամ ՚ի վեր ձգել, հրատիրել · *Ջսիրելիս քո զմաք-ինատուս (կոչելով ՚ի ձաշ) , աչառելովին զնոսա , զնորգք աչելուին , զնոսա ՚ի վեր մա-ուցանելուին · Մանգ · Ճ ։

ԱՋԻՆ, աջինք · Տ · Ա.ջԵԱՑ · ալ փեսա-նը · սաղգաֆ · *Ջիս մոռասցի ձեռն իմ ա-ջին · Գբ · փգ · չ՛ԸՀ ։ *Ասրս ընսիրս՝ աջինս և ահեկինս · Խոբ ։ Ցկ · կի ։

ԱՋՈՂ , ի , աց կամ ից · ա · Դեξιός , η , ον. Dexter , tra , trum ; commodus , expediens , facilis . Որ է իրրու յաջոյ կող-ման, կամ զօրաւոր և յաջողակ իրրև զաջ · յաջող · դիպող · լաւ և գովելի · ուղիղ · բարեվիճակ · դիւբ · հեչտին · սազ, սազ-օբ-լա · *Ասէք , Ձեզ ոչ աջող է ճանապարհ տեառն · միթէ ՚ի՛մ ճանապարհ չիցէ աջող · ոչ ապաքէն ձեր ճանապարհքն չեն աջող · Եզէկ · ծԸ· 28 ։ *Տեղի աջող պատերազմի · Մաղ ։ *Մի՛ խոտորիցիս յաջ , մի յա-հեակ · · · և սակայն զընդունիցէ աջողն գովէ · քանզի զճանապարհս ասէ՝ որք յաջմէ են, գիտէ սեր · · · Եւ զիմիզ գովէ զյաջողն, և ՚ի քաց տանի գարձեալ յաջողէն յայն-մանէ · յայտ է, յիրևէլոյն աջողէ, և յոչն եղէլոյ · Ա՛ ոբս · ծ՛Ը ։ *Ելեզ հարեալք ՚ի գիմի՝ օգնականութիքն ՚ի զօրութիք , այն ա-ջողչխակ է, և բարի ։ Ցորժամ այս ամե-նայն այսպէս լինի , ամենայն իրք արեայց աչխարհիս աջողչ լինի և անսխալ · Փոբչ ։

ԱՋՈՂ · իբր Աջողակ · աջողաձեռն · Ճարտար · ընՎԸ , ասպա · *Գնատնի լեալ աջող յորս եղջերուաց ։ Աջող քարտու-ղարն արդաւոյ ագաթանգեղոս · Խոբ · ա · 11 ։ Ը · 64 ։

ԱՋՈՂԱԴՈՑՆ · ա · Առաւել կի՛ յոյժ աջող (ըստ կրկին նշ) · *Աջողագոյն տե-սութիք · Պիփ ։ *Ջուարթագոյն զնա գոր-ծեաց և աջողագոյն · Ճ · Ա ։

ԱՋՈՂԱԿ , ի , աց · ա · Էպւտչգάνων , δεξιός , ἐλαφρός. Fortunatus , commodus , agilis . որ և ԱՋՈՂ , և ՑԱՋՈՂԱԿ · Աջո-ղաձեռն · Ճարտար · քաջ · քաջայարմար ՚ի գործ · հնարիմաց · արագ և հմուտ · բարե-բաղաս · Ճարպիկ , բանակ , վարպետ , լասպ · իւնի-ղաբ , եեռնի , ընվբ · *Ես էր այր աջո-ղակ · Ծն · ԼԸ · 2 ։ *Երկոցունց , կամ յեր-կոցունց ձեռաց աջողակ · Դպ · ֆ · 15 ։ Ը · 16 ։ *Ամենայն տեսանող մատց երևէին աջողակք ։ Աջողակ ՚ի գիւտ խոհականու-թիե ։ Աջողակ խորհրդականուե · Փոբչ · *Աջողակ պատմագիր աջողակ զինուորու-թիեն · Ցկ · կի ։ *Ի ձեռն աջողակ աջոյն յոի · Նոբ · Խ՛ը ։

Կամ Աջողեալ · աջող · գիպող · լաւ · բա-րեչարմար · *(Մկրտութիեն՝) վախճանեցեր-լոց աջողակ պատան · Աճաբ · Ղբա ։ *Ջան զսրջողական առնէ լինն յաջողագոյն (խո-տորելով յաջն) · Ա՛ ոբս · ծ՛Ը ։ *Ցաւա-չակոմանն աջողակ աչխհճանի գասեալք ։ Աջողակ բարեացս վտակք · Պիփ ։ *Ի կող-մանն աչոյ կայից հիւսիսոյ՝ ըստ առւակո-ղին ընթացից հետոց աջողակ հոդմոյն · Նոբ · Խ՛ը ։ *Ա՛ս երկիւս ամենայն ըսարուե-լի է , և աջողակ և առողջ · Ջէնոբ ։

ԱՋՈՂԱԿԱՆ , ի , աց · ա · Աջողիչ , կի՛ աջողակ · *Աջողական (կամ յաջողական) աչով տեսանդրեալք · Նոբ · ոոսփ ։ *Որ երկաքանչիւրոք աջողական էցէ · Մեկն · ղՀոբ ։

ԱՋՈՂԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Աջողակն գոլ · Ճարտարութիե և լաւութիե · բարե-մասնութիե · *Ցառն վահանայ ՚ի լաւութիե հայելով և յաջողակութիեն · Փոբչ · *Ձևով , և գոյութիք , և այլ ևս աջողակու-թիք · Պիփ ։

ԱՋՈՂԱՁԵՌՆ , ձեռք · ա · Աջողակ կամ Ճարտար ձեռաք · աջող · *Ցաղերն և ՚ի սուսեր աջողաձեռաք · Խոբ · ա · 20 ։ *Միշամուխ լեալ աջողաձեռն նետաձգու-թիք · Ցկ · կի ։

ԱՋՈՂԱՁԵՌՆԱԲԱՐ · ա · Ճարտա-րապետ · Հնարիմաց փուռիով · Ճարպիսնե-նով , լասպ · *Ապա աջողաձեռնաբար իմն ընտրեալ արս · Ցկ · կի ։

ԱՋՈՂԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Աջո-ղութիե և Ճարտարութիեն ձեռաց · *Ի ոեզ

Նիլոսի կամակարոյք , նորատնկք , և հա_ րուստք յոյժ և յաղողաձեռնուլեի իսկ , և երեսաւորք . Խոր . ՟ա . 12 :

ԱՂՈՂԵՄ , ղիմ . Տ . ՅԱՂՈՂԵՄ , իմ : ԱՂՈՂԻՉ . Տ . ՅԱՂՈՂԻՉ :

ԱՂՈՂՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՅԱՂՈՂՈՒԹԻՒՆ :

ԱՂՈՂՈՒՄՆ . Տ . ՅԱՂՈՂՈՒՄՆ :

ԱՂՈՂՈՒԱԾ . Տ . ՅԱՂՈՂՈՒԱԾ :

ԱՂՈՑ , կի՛ ԱՂՈՒ . ա . Δεξιός , Dexterus . Ձախան . ձախոյ . ձախակողմեան . ած . սաղ . *Ձամենայն ակն ձեր զաջոյ : Ցանկ իւր աջոյ : Աջոյ ունկանն : Ձաջոյ ձեռանէ : Աջոյ ձեռաց , կամ ոտից , կամ ոտին : Ցաջոյ ազդեր կամ ազդերէ : Աջոյ ուսոյ տանն : Խիստ հզոր է հիւանդի , բայց անուսամբ աջոյ կոչի . ևն : իսկ *Ձերևին նո_ րա աջոյ ,, . լինի և սեռական աջ ձայնիսն՝ ըստ որում ա : *Ձձեռն զաջոյ . Շ . ե՛ն ար : *Աջոյ ձեռամէն . Պիս : *Ի կողմանոգ ա_ ջոյ : Ի կողմանն աջոյ կայից . Ագաթ : Նար . խ : *Ցաճեռս հօրն իւր աջոյ . Նար . ի՛ա ա : *Աջու ձեռ զ . Դ ա . Ե . 20 : *Աջու ձեռամէն . Պիս : *Ուձնէի զաջու ձեռանէ նորա . Վ ք ի հ . ՟ը : *Որ ընդ աջմէն և ընդ ահեկէն է , այսինքն առ որդիսն աջու , և առ որդիսն ձախու ,, . այսինքն աջակողմեան , կամ ա_ ջակողման . Եփր . Ե . ի՛ր :

ԱՒ . ի , իւ , իոյ , իւք . գ . Λήμμα . Sumptio . Λήψις , captio . ἁρπαγή , praeda . և բայիւ , Λαμβάνω . Sumo , assumo ; capio , cepi . Առնումն . առնուլն և առեալ լինելն . գրաւումն . գնումն . ուտի և Տուր և առ . և Առեալ ինչ . յաիշտակութեի , և յաիշտակեալ ինչ . *Առիոյ չձեզ առիւ : Վ անն առիցն իւրեանց առաւօտնոյ . Երեմ . ի՛ե . 39 : Ա՛ե . Ե . 15 : *Հրաման տայ ա_ ռիւ զիշխանութեի պառակուելոյն նուազե_ ցուցանել . Խոր . գ . 6 : *Ընփոյթ ապա_ րեալ աւանդիցն յաձախ՝ ի ծախս առից ոչ՝ ի հաձոյս ՟ա . Յձհ . ի՛ե : * (Ընդանոյ) ծայրից մասանց յէ առաս կուսէ ընդդիմա_ հար լեալ սերունդն գառս նոցունց . Նի՛ա . Բ . ի՛ե : *Որ յաղթութեի և գիւրին առի նշանակ է . Ոսի . է ա : *Սաստիկ պատերազ_ մաս՝ ի յատ ածին զերդն . Ոահ . (այս_ ինքն առին , կամ մերձ եղին յառնուլ :)

ԱՒ , կամ ԱՒ ԱՒԱՐ . Ապարհարութեի . և Ապար . կապուտ կողոպուտ . ապուր . ապուռ . և կահ կարասի . *Յառ յաւար արբ չաւեալ գաւ . Եզի . ՟ը . 15 : *Ձոյլ և զառ և զկահ և զկազմած իսաղացուցանել ՟ի բաղելոն : Յառէ և յաւարէ պատերազ_ մին զմեհեանն բեզոյ զարգարեր . Ես ա . Ե ա : *Միայն պատրաստ գտեալ առնուլ_ ցուն զառն . Բ ա ա : ἁρπαγήν , praedam . *Անպատակելով յաոի և յաւարի հա_ կանէին զաւինայն քրիստոնեայս . Ագթ . ՟ղ : *Առնի զառն և զամենայն աւարն , և գարձոյցին զամենայն գերութեին : Թա_ փեցին զամենայն առն և կգերութին . Ոահ : *Ա յս են ժամանակք գերութեց , առից . Աթղ . Ե՛ . 2 : *Առ և գերի բազում ա_ ռեալ : Ձառ և կգերի , և զկապուտ սպա_ նելոյն . Լ ա ա . ձ՛ե . ձէ :

ԱՒ ԵՒ ԱՑՈՒՐ . ա . Իբր Մազապուր . *Միայն ՟ի ձի ապաստան փախուցեալքն զերծան , և պաղանաւորք առ և ապուրք լերանց վերայ կորեան . Մ ա ի . Խղ :

ՑԱՒ ՑԱՑՈՒՐ . ա . ք . Ցաիշտակեալ . և Ցաիշտակութի . աւարհարութի . բանի . *Ցառ յապուր աւարէ անուն : Ժողովեցին յառ յապուռ զ յաիշտակութիսն աղքա_ տաց . Մ ձ է . ձէ . ձի՛ . *Խլել և աւարել յառ յապուռ . Եփր . Ի գ :

ԱՒՒ . Նախդիր . Πρός . Ad , ar. որ և Առ ՟ի . ՟ի . յ . ց . դեպ ՟ի . մերձ ՟ի , ընդ . դէպ ՟ի , ի՛վ . (լտ . ևս՝ ըստ նախնեաց՝ ա . որ և առվղրաբար ասի ապ) . *Ած զնա առ ա դամ : Առ այր քո դարձ քո : Մտին առ նոյ ՟ի տապան անդր : Դարձաւ անդրէն առ նա ՟ի տապան անդր : Առ զնա անդրէն առ իւր (այսինքն առ ինքն) ՟ի տապան անդր : Եկին առ նա : Մաոեան առ նա ևն . կամ * Ասէր առ աշակերտսն : Նայ_ եաց առ իս : Առ քեզ տէր կարդացի և առ ած իմ ապաղակեցի . ևն : *Առ յոբ բարի արար տէր իւր , զի առաքինասցի նովաս . Եփր . ձն :

Մերթ ոյ՛ ՟ի , յ , ներգոյականի . *կայցէ առ եզը գետոյ : Ընդ աւին յորդանանու ձուլեաց : Առ երեկս : Առ վաղիւ . ևն :

Իսկ ԱՒ ԱՀՈ . Տ՛ա ԱՀՈ :

ԱՒ . Նախադրութի . Առընթեր ուղղա_ կանի կամ անորոշ հայցականի՝ նախդիր կարծեցեալ , որպես վան ; յաղագս , ու_ նեղով և զգօրութի բացառականի կամ գործիականի . զոր օրինակ . *Առ սէր քո արարի ,, . Ես . խ՛ե . 14 . այսինքն վասն սի_ րոյ քո , կամ ՟ի սիրոյ քումմէ . յն . սիրե_ լով զքեզ : *Ոչ եղեն առ առաել հաստա_ տեցեր ինչ . Ի . ձ՛ա . 25 . յն . առեալով : *Ո՞՛ի ձենչ առ հոգալ իւրում յաւելուլ կարիսկ ՟ի հատակ եւր կանգուն մի . Մ փ . ՟ը . 27 . յն . հոգալով կամ հոգացօղ : *Առ քինալ հարկանիցէ . Թ ա ղ . ՟ա . 21 . յն . քինոտ , կամ վան քինու : *Առ հեռ և առ նախանձ ծնկեալ նեղգաւ գնայր ընդ դաւթի : Առ կին հալարտանալ , և առ իւր նախիս . Ոսի . ես . Ն Ի . ի՛ա . 5 : *Ոչ հա_ մարեցաւ աբրահամ զանձն իւր գլուխ և ձոխ (քան զլօվո) առ բարիսն որ պա_ տահեցին նմա . Եփր . ձն : *Ումանք ոչ առ առեալ զառաքինուլեին փախչին ՟ի նմանէ , այլ առ առնելոյ պատկառանաց . Փիլ . լին . գ . 29 : *Առ սէր իւր եկին մարմնացաւ : Եւ այլոցն առ յոյս խոստացաւ յաձն վկայե_ լորդ միանգամայն արձակել . Եղիշ . ը : *Առ չժուժել ծախիցն փախստական եղև : Առ գուբ փիլիպեան ազգին փիլիպոս ա_ նուանեցին . Ես ա . Ե ա . ա : *Առ անձուկ հոգւոյն ունէայր՝ ասելով՝ ընդ եկից երե_ ւելոցայց . Ոսի՛ե ը :

Մերթ իբր Ըստ . *Երկուս գառնիս տա_ րեւորս առ օր : Ժողովեցին երկուս չափս առ մի մի : Տալ յիւուն սիկղ առ այր : Կարգեցին առ փիղ փիղ . ևն :

Մերթ՝ Իբրու , գրեթէ , գոգցես . որ_ չափ , այսինքն իբր չափով . *Չանձինս առ խնաւոնուն , կամ առ արդարս ունել : Չայնպիսիս առ պատուականս ունիլիք , ա : Տ՛ա ՈՒՒՒՄ , կալայ : * Չորմէ ասեն լինել չորեքկանգնեան , և երեքուղեան , և առ երկուս մատուն . Ես ա . ա :

Մերթ Ընդդէմ , հակառակ . *Առ ած , կամ առ մարդ մեղանչել : Պատերազմեացի առ անզգամս . գ . Ի . ի . 6 : Իմ . ի . 21 :

Մերթ ևս՝ որպես Աւասլի . ՟ի . *Առ կշիռ ած արդարութեամն՝ և արդարքն ևս պատժապարտք հն . Ոսի . ես :

. ԱՒ . սեռ . ինդրով է վան , յաղագս , տալով և զգօրութի բացառականի . զոր օրինակ , *Առ ամօթոյ . առ ահի . առ երկիւղի . առ չարուճ . առ բեկման ոգւոց . առ խոյ լիշատակի , ևն :

ԱՒ . ար . ինդրով Մերձ . առընթեր . ի՛վ . *Առ որում գտանիւր : Մի ագին առ քեղ : Աւ նմա ագան : Կային առ խա_ չին : Մտեալ է առ սիմոնի ումեմն : Եղեն առ նմա . առ մեզ են : Ծածկեալ էր առ ած : Առ դրան . ևն :

Կամ Ցանդիման , զառաջեաւ . առջնը , ի՛ա ղ . *Ամբաստան եղեն առ արքայի . ի՛ . ի . ի . 9 : *Պապանձեալ առ դատողին . Շար : *Չի տկար բնութիս մարդկային՝ առ ած մի պարծեսցին . ՟ա ՟ղի :

ԱՒ . բզտ . խնդրով . Վասն . ՟ի պէտս . ըստ . *Առ նշանակէ յետս ընդդէմ ընթա_ ցեալոյ (արեգական) : Առնուլ պաշար առ հերեսիտվատացն հակառակութի : Նզովեաց զքահանին առ օրինակէ . Կոլ . ի՛ . ի՛ . ձի՛ : *Առ չգոյէ զարթուցչի . Եփր . համաբ : *Առ առակէ չրջեցուցանէին : Դաւթի տրձա_ նագիր առ ունանէ . ի՛ . ի . ՟ղ : Սղ . ձի՛ . 1 :

Իսկ ԱՒ ԱԿՈՆԻ . Տ՛ա ԱԿՈ :

ԱՒ . գործ . խնդրով . Առընթեր . մերձ . ՟ի մօտոյ . կից . յար . ի՛վ , ի՛ա՛ն , իոյծ . *Առ կալնեաւն մաճկրեի . առ կաղնեաւն բարձու . առ տամբ . առ անկեամբ . առ լերամբ . առ նոսլաս . առ եզերբ . առ ա_ փամբ . ևն : *Եթ և քալաքս նոցա ուեի առ քառասնիսք ,, . այսինքն , խը . (յն . πδ) . Փիլ . ի՛ա . ձի՛ :

Կամ ի ժամանակս . յաւուրս . ՟ի կէն_ դանութի . *Որ եկն առ կղոդեաւս . առ աբեիաթարաս . առ եղիսէի մարգարէիս . առ քս . առ մեօք . առ կենդանութե առն իւրոյ . ևն : *Սա առ նիներս , կամ յառ չամիրամս լծագաւորի . Ես ա . ի՛ր . ա :

Եւ ըստ յն . ոձոյ . ի բ՛ե՛ի . որպես հյ . ''Եանք . այսինքն Այն ոք և ընկերքն նորա . *Ումանք առ կրէտատես . ումանք առ ա_ րիստարքոսիս . Ես ա . ի՛ր . ի՛ :

Կամ ի վերայ . յաւելուածով . հան_ դերձ . *Եթէ առցես զկանայս առ գատե_ րօք խմովք . Ես . ՟ա . 50 : *Չվեց քա_ ղաքս . . . և առ այնս քառասուն և եր_ կուս քաղաքս . Թ ա ղ . ՟ա . 6 : *Առ այս_ քիւք ,, . իբր՝ Եւ ևս , դարձեալ . Յհ . խ . ա՛ի : Խոր : Ա՛ ՟ր ա . ևն :

Կամ Առաջի , այսինքն համեմատութի . ա՛ղնը , ի՛վ , էի՛ա՛ղ . *Չինչ է յարդ առ յորենով : Արդարացաւ ապաստամբութիւնն իսրայէլի առ ապստամբութիւն յուդայ . Եզեմ . ի՛ե . 28 : ե՛ . 11 :

Կամ ի վերայ . ընդ . զտեղեաւն . *Մա_ տուցանէին ձձորդւոյն առ ձանապար_ հան . Շար :

Իսկ ԱՒ ԱՀՈՑ , Տ՛ա ԱՀՑ :

ԱՒ ԵՏԵՂ . Տ . ԵՏՂ :

ԱՒ ՃԱՄՆ . Տ . ՃԱՄ :

ԱՒԱԳԱՍՏ . ի , իոյ կամ աց . գ . Ի_ ստίου , ἐπίσπαστρον , κάλυμμα , κατακέτα_ σμα . Velum , velamen , tegumentum , o_ perimentum , aulaeum . (լծ . առիգած . զգած . ագած . արմատն ամենեցուն է ագանել , զգենուլ .) կտաւ կամ պաս_ տառ պարզեալ և ձգեալ որպես վարագոյր կամ անջրպետ , ծածկոյթ , նուաստան , պատրուակ , քօղ . սրահակ . սրահական . վրան , ևն . էեւրէ , էօրինս . *Առագաստ սրահի : Բարձրութի առագաստին . Եւ_ ի՛ե . ի՛ . ւ՛ը : ՟ա ա ա . ՟ը : *Չձորձս իւրեանց առագաստս ձգէին ընդ ինքեանս և ընդ սեղանին . Ամվ . ի՛ . 8 : *Ի չոյշատեռ ա_ ռագաստից զնս պձնեալ ,, . այսինքն զտա_ ճարն . Ցհ . իղ :

Նմանութի ասի . *Ղօղեալ համարէին ընդ անձամանչ չխմարութի առագաս_ տաս . Խ . ձի՛ . 3 : *Նոյն առագաստ կայ ՟ի վերայ սրտից նոցա . ի՛ . խր . գ . 13 : *Պատատեցից զառագաստ սրտից նոցա . Ոսի . ձգ . 8 : *Չխւր իսկ զանձեռոցիկին մինչև ՟ի ներքս յատագաստս սրահին զե_ ղեալ լլեալ : Աչինոհեան պատառեալ ա_ ռագաստ հին հարաւոյ . Ցհ . իղ : *Ընդ_

նիլուհի կամակարոտք , նորատիք , և հա֊ րուստք յոյժ և յաղողաձեռնուհի իսկ , և երեսաւորք . խոր . ՟ա . 12 :

Ա֊ՂՈՂԵՄ , ղեմ . Տ . ՅԱ֊ՂՈՂԵՄ , իմ :

Ա֊ՂՈՂԻՉ . Տ . ՅԱ֊ՂՈՂԻՉ :

Ա֊ՂՈՂՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՅԱ֊ՂՈՂՈՒԹԻՒՆ :

Ա֊ՂՈՂՈՒՄՆ . Տ . ՅԱ֊ՂՈՂՈՒՄՆ :

Ա֊ՂՈՂՈՒԱԾ . Տ . ՅԱ֊ՂՈՂՈՒԱԾ :

Ա֊ՂՈՑ , կմ Ա֊ՂՈՒ . ա . Δεξιός , Dexterus . Ա֊ջական . ա֊ջակայ . ա֊ջակողմեան . ա֊ջ . ա֊ջ . *Ջ֊ամենայն ակն ձեր զա֊ջոյ : Ցակն իւր ա֊ջոյ : Ա֊ջոյ ունկանն : Ջ֊ջոյ ձեռանէ : Ա֊ջոյ֊ձեռաց , կամ ոտից , կամ ոտին : Ցա֊ջոյ ազդեր կամ ազդերէ : Ա֊ջոյ ուսոյ տանն : Խիստ հողմ է հիւսիսի , բայց անուռամբ ա֊ջոյ կոյր . ևն : իսկ *Ձեռին նո֊ ր֊ա ա֊ջոյ ՟՝ . լինի և սեռական ա֊ջ ձայնիս՝ ըստ որում ա : *Ջ֊ձեռն զա֊ջոյ . Շ . ՟ե՟ան֊ր : *Ա֊ջոյ ձեռամէն . Պիպ : *ի կողմանէ ա֊ ջոյ ։ի կողմանն ա֊ջոյ կայից . Ագաթ : Նար . խ֊ւ : *Ցաճեռս հօրն իւր ա֊ջոյ . Նար . ի֊սս : *Ա֊ջու ձեռ օք . Դիպ . ՟ե . 20 : *Ա֊ջու ձեռամբն . Պիպ : *Ունէի զա֊ջոյս ձեռանէ նորա . Վ֊ք֊ հդ . ՟ը : *Որ ընդ ա֊ջմէն և ընդ ահեկէն է , այսինքն առ որդեան ա֊ջու , և առ որդեան ձախու ՟՝ . այսինքն ա֊ջակողմեան , կամ ա֊ ջակողման . Եփր . ՟ը . ի֊ր :

Ան . ի , իւ , ից , իւք . գ . Λήμμα . Sumptio . λήψις , captio . ἁρπαγή , praeda . և բայիւ , Λαμβάνω . Sumo , assumo ; capio , cepi . Առումն . առնուլն և առեալ լինելն . գրաւումն . գնումն . ուսուի և Տուր և առ . և Առեալ լինչ . յաւիշտակութիւն , և յաւիշտակեալ լինչ . *Առից զձեզ առիւ : Վ֊ան առիցն իւրեանց առաւօտնոյ . Երեմ . ի֊ը . 39 : Ա֊գ . ը . 15 : *Հրաման սայ ա֊ ռիւ զիշխանութիւն պատակուղոյն նուազե֊ ցուցանել . խոր . գ . 6 : * Ա֊նիւոյթ ոյա֊ րեալ աւանդիցն յաձախ ի ծախս առից ոչ ի հաճոյս ՟՝ . ՅՃա . ի֊ը : * (Ե֊ղիգանց) ծայրից մատանի֊ն յեռաւոտ կուսէ ընդ֊ դիմա֊ հար լեալ սերտուն գտաւ նոցունց . Նէս֊ ս . ը֊ . ի֊ե : *Որ յաղթութիւնէ և դիւրին առի նշանակ է . Ոսի . ես : *Սաստիկ պատերազ֊ մաւ ի յոտ ածին զբերդն . Ոսահ . (այս֊ ինքն ուռին , կամ մերձ եղին յառնուլ :)

Ա֊ր , կամ Ա֊ր Ա֊ԱՐ . Ա֊արհարութիւն . և Ա֊ար . կապուտ կոպտաւտ . ապուր . ապուռ . և կահկարասի . *Յառ յաւար ար֊ չաւեալ գաս . Եզի֊ . ը֊ . 15 : *Ջ֊այլ ևս զառ և զկահ և զկազմած իսաղացուցանել ի բաքելոն : Յառէ և յաւարէ պատերազ֊ մին զոհեհանն բերայ զարգարեր . Ես֊ս . ի֊ր . ՟՝ : *Միայն պատրաստ գտեալ առնուս֊ ցուն զառն . Բր֊ս֊յն . ἁρπαγήν , praedam . *Անպատակելով յաւի և յաւարի հար֊ կանէին զաւենայն քրիստոնեայս . Աբծ֊ . վ֊ը : *Առնի զառն և զամենայն ուսարն , և դարձուցին զամենայն գերութիւնն : Թա֊ փեցին զամենայն առն և գգերութիւն . Ոսահ : *Ա֊յս են ժամանակք գերութեց , առից . Աղդ֊ . ը֊ . 2 : *Ա֊ւ և գերի բազում֊ ա֊ ռեալ : Զառ և գգերի , և զկապուտ սպա֊ նեալսն . Լ֊սփ . ծ֊ . ծ֊ը :

Ա֊ր ԵՒ Ա֊ՊԱՒԻՐ . ա . իբր Մազապուր . *Միսյն ի ձի ապատան փախուցեալքն գերծան , և պալանաւորք առ և ապուրք լերանց վերայ կորեան . Մ֊խ . խղ :

ՅԱ֊Ր ՅԱ֊ՊԱՒԻՐ . ա . ֆ . Յաւիշտակեալ . և Յաւիշտակութիւն . աւարհարութիւն . քանի . *Յառ յապուռ աւարէ անուն : Յողովեցին յառ յապուռ զ յաւիշտակութիւնն աղքատ֊ տայ . Մծբ . ծ֊ը . ծ֊ի : *Խլել և աւարել յառ յապուռ . Եփր . խգ :

Ան . Նախդիր . Πρός. Ad , ar. որ և Առ ՟ի . ՟ի . յ . ց . դէպ ՟ի . մերձ ՟ի , ընդ . դէպ ՟ի , ՟ս֊վը . (լտ . ևս՝ ըստ նախնեաց՝ ա֊ . որ և առվորաբար ասի ապ) . *Ած զնա առ ա֊ գամ : Առ այր քո դարձ քո : Մտին առ նոյ ՟ի տապան անդր : Դարձաւ անդրէն առ նա ՟ի տապան անդր : Առ զնա անդրէն առ իւր (այսինքն առ ինքն) ՟ի տապան անդր : Եկին առ նա : Մաուեան առ նա ևն . կամ *Աստր առ աշակերտան : Նայ֊ եաց առ իս : Առ քեզ տէր կարդացի և առ ած իմ ապաղաչեցի . ևն : *Առ յոբ բարի արար տէր իւր , զի առաքինասցի նովաւ . Եփր . ծն :

Մերթ ոչ ՟ի , յ , ներգոյականի . *կայցէ առ եզը գետոյ : Ոչ առին յորդանանու ձուլեաց : Առ երևիս : Առ վաղիւ . ևն :

Իսկ Ա֊Ր Ա֊Ց . Տ֊ս Ա֊Ց :

Ա֊Ր . գործ . խնդրով . Աբրնեթեր . մերձ . ՟ի մեծոյ . կից . յար . ՟ս֊վը , ՟ս֊վ֊ն , իցած . *Ա֊ւ կալնեաւն մանգրելի . առ կաղնեաւն բարձու . առ տաւր . առ անկեամբ . առ լերամբ . առ նովաւ . առ եզերբ . առ ա֊ փամբ . ևն : *Եթ և քաղաքս նոցա ուղի առ֊ քառասնիւք ՟՝ . այսինքն , խը . (յն . πρ՟) . Փիլ . ՟ս՟ . ծ֊ը :

Կամ ի ժամանակս . յաւուրս . ՟ի կեն֊ դանութենէ . *Որ եղև առ կղոդեաւ . առ աբեաթարաւ . առ եղիսէիս մարգարէիս . առ քս . առ մեօք . առ կենդանութե առն իւրոյ . ևն : *Սա առ նինեաս , կամ առ չամիրամաս թագաւորէ . Ես֊ս . ՟ր . ՟՝ :

Եւ լսա յն . ոՀոյ . ի բե֊ի . որպէս հյ֊ ՟՟եանք . այսինքն Ա յն ոք և ընկերք նորա . *Ոմանք առ կրէտասեաս . ոմանք առ ս֊ րիստաւրքոսիս . Ես֊ս . ՟ր . ը֊ :

Կամ ի վերայ . յաւելուածով . հան֊ դերձ . *Եթէ առցես զկանայս առ գաս֊ րօք իմովք . Ծ՟ . լ՟ . 50 : *Ջվեց քա֊ ղաքս . . . և առ այնս քառասուն և եր֊ կուս քաղաքս . Ես֊ս . ՟ը . 6 : *Առ այսո֊ քիւք ՟՝ . իբր՝ Եւ ևս , դարձեալ . Յհ . խ . ՟՝ : Խոր : Ա֊ ՟ր֊ս . ևն :

Կամ Առաջի , այսինքն հանմատուրեր֊ ա֊ջնը , ՟ս֊վը , երիցագ . *Ջկնէ է յարդ առ յորներով : Ագրարացաւ ապատամբութիւնն իսրայէլի առ ապատամբութիւնն յուդայ . Երեմ . խգ . 28 : գ . 11 :

Կամ ի վերայ . ընդ . զտեղեաւն . *Ա֊ տուցանէին ձեռնարգուն առ ձանապար֊ հաւն . Շար :

Իսկ Ա֊Ր Ա֊ՀԱ , Տ֊ս Ա֊Հ :

Ա֊Ր ԵՏԵՂ . Տ . ԵՏՂ :

Ա֊Ր ԹԱՄՆ . Տ . ԹԱՄ :

ԱՌԱԳԱՍՏ . ի , ից կամ ացց . գ . Ἱστίον , ἐπίσπαστρον , κάλυμμα , κατακέτασμα . Velum , velamen , tegumentum , operimentum , aulaeum . (լծ . առիգած . զգած . ագած . արմատն ամենեցուն է ագանել , զգենուլ .) կուաւ կամ պաս֊ տառ պարզեալ և ձգեալ որպէս վարագոյր կամ անջրպետ , ծածկոյթ , նուաստան , պատրուակ , քող . սրահակ . սրսկական . վրան , ևն . ՟ե՟բ֊ , Ե֊օբ֊ . *Առագաստ սրահի ; Բարձրութեղի առագաստին . Եւ֊ ի֊ե . լ֊ . լ֊ը : ՟ս֊ս֊յ . ՟ը : *Ջձորձս իւրեանց առագաստս ձգելին ընդ ինքեանս և ընդ ուրան . Ամ֊ս . ը֊ . 8 : *Ի չղաշառեռ ա֊ ռագաստից զնա պշնեալ ՟՝ . այսինքն զաս֊ ձարն . ՅԿ . լ՟ :

Նմանութիւն ասի . *Ղօղեալ համարէին ընդ անճառանչ հիմարութեղ առագաս֊ տաս . Խ . ծ֊ը . 3 : *Նոյն առագաստ կայ ի վերայ սրտից նոցա . ը֊ . ի֊ր . գ . 13 : *Պատատեցից զառագաստս սրտից նոցա . Ո՟ս . ծգ . 8 : *Ջիւր իսկ զանձեռոցիկն մինչ ի ներքս յառագաստս սրահին զե֊ ղեալ լցեալ : Ա֊յնուհետեւ պատառեալ ա֊ ռագաստ հին հարաւոյ . ՅԿ . լ՟ : *Ընդ֊

գիշեր առածեալ զինքեամբք՝ չքնին ի նոյն աեղի. Եփիլ։ *Զմվ ասէ խնգրէք. և ա մենեքեան յետս առածեալ հարան զգետնի. Ոխ. է։

ԱՌԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Առած. և Բերուձն զիւրև. *ի խորհուրդ առնուել զԼռուցեալ գերանդին ընդ օգս ի զաքս. րիայի առածուԼեցին. ՁՀ. ԼԲ։ *Ինքնա դիր առածուԼեք զարդարեալ ուրն զկամսղն խոկաց. ԵրՓ. ԹԲ։

ԱՌԱԿ, ի, աց. գ. Παραβολή, πρόβλημα, παροιμία. Parabola, similitudo, proverbium, adagium. Առած նմանաբանական, կամ այլաբանական. բան ինչ ի մէջ առեալ ի նշանակել զայլ ինչ. իորհրդաւոր նմանուԼեի. և ՊատմուԼեի, առեալ ծուած կամ առասպել յայմարեալ ի խըրատ, կամ ի զարԹուցանել զլսելիս առ ի քննել զգաղտնուԼեն իւաց. Ֆնէն, Նաաւ, ՌԷՓնէլ. *Առակք սողոմոնի։ Բացից առակօք զբերան իմ։ խօսեայց առակ առասուն խրայելի. արծուին մեծ ևն։ Ո՞չ ապաքէն առակ է այդ՝ որ ասիր։ Յաւուր յայնմիկ առից ի վերայ ձեր առակ։ խօսեր ընդ նոսա բազումս առակօք, և ասէր. ահա եղ սերմանեայն։ Այլ առակ այլ առ նոսա. ևն։ *Փանզի ասի իակ առակօքն, սկիզբն կէս դոլ ամենայն գործոյ.. լինէ երևի յոլովագոյն քան զկէսն. Պլաք. օրին. Շ։

ԱՌԱԿ. որպէս Αἴνιγμα. Aenigma, obscurus sermo. Առեղծանեալք. մԼին ասացուած, որպէս հանեալուկք. պիսքեձ, րէնՀ. Տէս թ.սաց. ԺԲ. 8։ Օր. ԻԲ. 27։ Ձ. ՌԳ. Ֆ. 1։ Բ. Ճ. Ե. 1։ ԻՀ. Ը. 8։ *Առակ Թուր ասացեալ՝ բազմոց, որք իմաստասիրել ոչ կամին։ Բազմոց կարծին բանք այս, եԼէ առակաց նման են. բայց ոչ են այնպէս. Ոխ. յԳ. ա. 40։ Բ. 21։

ԱՌԱԿ, որպէս Ὑπόδειγμα, τύπος. Exemplum, typus, figura. Օրինակ. ձև. յարագոյց. եղանակ. տիպ. Էօրնէէ, ՌէՀՀէլ, Իպրէր. *Առակ մի կամիմ ասել բանիցս ասացելոց. Չինչ այն է, որ երևի յաշխարհի, եԼէ առակ մարդ է լինել աստուածուԼեին զօրուԼեէ. Չարմացեալ եմ Ճվարարիս վասն ՃշգուԼեի առակիդ. (որ և սակս ասի) Առակ օրինակի. Կալ. ԺԱ. 25։ *Ախոռ վարուք իմաստուԼեք առակ օրինակի լինէր սեստոցին. Եա. պմ. Ը. 3։ *(Ըհշտ և բուԼ) ի մի տեղի եկեալ լսակացուցանեն զպարոյկն, ըստ առակի ծայրին, ի սպիտակէ և ի սևոյ գոյն. Մագ. ԽԷ։ *Հնազանդեցայք ի սրսե, ոըրսմ աւանդեցայք յատակ (այսինքն ի ի սիպ) վարդապետուԼեէ. Հա. Ը. 17. յն. յոր աւանդեցայք ի տիպ։ *Նախ առակքն լինէին, և ապա իբրև եկեացէ Ճշդ մարտուԼեին, ևն. Անփ։ *Ախոռ առակաս. (այսինքն օրինակաս)։ Ցնգեցան ջըրոյն առակաս։ Զիեոյ առակաս ընդ ոսկերս բաշխի. Նաբ։

ԱՌԱԿ. ինչ մի առաջի եգեալ ի սեաԼ ամենեցուն, կամ առարկայ հանդիսի. *Որպէս յատակին ամենեքեան զարմացմամբ հային. Լմբ. ողջ։

ԱՌԱԿ. որպէս Ջրոյց հասարակաց. ասած. *Եղև յատակ, Թէ և սաուղ ի մերգարէս. ա. Ռգ. ք. 12։ *Պատշաճեցան բանքս այս ի բանս կարգի առակաց, Թէ իբրև զսէգն տլդատ ևն. Անփ։

ԱՌԱԿ. գ. ա. որպէս Առակ նշաւակի. նշաւակ. ծանականք. գարովանք. նախատինք. խայտառակուԼի. և խայտառակ. ճաՀուԼիւ, իպրէրի ալէմ. *Առ առակէ չըրջեցուցանէին։ Առակ խայտառակուԼեէ յետնոց Թողեալ. Բ. Ա. Ը. 10։ Ք. Ա. Բ. 3։ Տէս ըստ իմիք և Օր. ԻԸ. 37։ Բ. Ա. Ե. 20։ Սղ. Խգ. 15։ *Յառակս նախատանաց. իմ. Ե. 3։ *Չի մի ծանակ և առակ լինիցիմք։ Առակ և ծանակ արար. Ոխ. է։ *(Սողոմոն) առակ ասպառնեաց. Նար. Խը։ *Յառակն ամենեքեան զարմացմանըք հային.. որպես փարաւոն առակ եղև ամենայն երկրի անօրէնուԼեէն իւրով. Լմբ. սղ։ *Չկարպեալսն մեղօք զմեղսաորն... յաշխալհատես հրապարակին ցուցանիցեն առակ և ծանակ՝ անտանելի ամօԹով. Մանդ. Ե։ (որպես և Թ. ա, է ամօԹ)։

ԱՌԱԿԱԲԱՆ, ի, լց. Տ. ԱՌԱԿԱԽՕՍ. *Սողոմոն առակաբան. Շ. խոսք։ *Աստն առակաբանքն, խեցգետնին հետ օձին ձըկտեցյալ, և կարեցյալ. Ոսկիփոր։

Եւ ԱռակաբանուԼի. *Յայտ է, զի առակաբանելւս վարի. Նար. Երփ։

ԱՌԱԿԱԲԱՆԵԼ. Տ. ԱՌԱԿԱԽՕՍԵԼ. *ԹէոԼիւագոյն՝ ըստ աշխալհականիր կարգացն առակաբանեալ. Ադփ։ *Չմեր խրատս առակաբանեալ. Վրդն. լոս։

ԱՌԱԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ԱռակաբանուԼիւն. և Առակաւոր բան. *Ի՞ր ասաց առակաբանուԼեէ իսաէր զայսոսիկ. Նահայ։

ԱՌԱԿԱԳԻՐ. ա. Παροιμιαστής. Auctor proverbiorum. Գրօղն զգիրս առակաց, սողոմոն. *Ուր և առակագիրն ասէր, Թէ հղն սիրոյ ևն. Ոխ. է։

ԱՌԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ԳրուԼիւ առակաց. և Առակ գրեալ. *Բանասպաճոյճ առակագրուԼիւն։ Հէնգնաւոր առակագրուԼիւն. Նար. Խը. ղՀ. *Մեկնիչք հին և նոր կատարածաց, և որ ի նոսին առակագոպրուԼեէց. Լմբ. Իմասք։

ԱՌԱԿԱԽՕՍ, ի, աց. ա. որ և ԱՌԱԿԱԲԱՆ. խօսօղ և գրօղ զառակս կամ առակօք, որպէս սողոմոն, սիրաք, ևն. *Առաքեալ հայելով ի բանս առակախօսիս՝ ասէ. Լմբ. ասի։ *Առակախաօն իմաստուն. Տօնակ։ *Զբանս առակախաս իմաստնոյն (ոիրաքայ). Վրփ ասի։

ԱՌԱԿԱԽՕՍ. իբր Առակական. առակասուր. *Առակախաս բանիւք իմաստնացուցեալ. Ադփ։

ԱՌԱԿԱԽՕՍԵԼ, եալ. ն. Առակաս և օրինակաս խօսել. առակաբանել. *Զոր մեծին մովսեսի զլինելոյն առակախօսեալ։ Զոր և պատլոս ըստ սյլաբանուԼեէն առակախօսեալ ասաց, քանզի հագար ասէ լեառն ունիակ է. Փորպ։ *Ոչ առակախօսեր, այլ յայտնապես ասելով. Մանբ։ *Յովհաննէս իւրոյն սկսեալ առակախօսեր աշակերտացն. Ամն. եՀէ։

ԱՌԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՌԱԿԱԽՕՐ. *Զսոյն և առակական բանն ասէ. զի Թէ անկցի Թշնամի քո, մի ոտնհար լինիցիս. Ոխ. է։ *Ըստ առածական ՃՃախօսն բարբառոյ. Ամն. եՀէ։ *Ըստ որում՝ ի գործ հիկեն առակականքն պատմին. Մագ. Խէ։ ԱՌԱԿԱԿԵՐՊԻԼ. յ. Առակաս նմանել. օրինակաս ի դէպ գալ. *Յայնժամ առակակերպեցի ալքայուԼիւնն երկնից տոան կուսանի. Զբր. ԼՀ։

ԱՌԱԿԱՈՇԵԼ. ն. Իբր կոծել նախատական առակօք կամ Թշնամանօք. *Զկծեցուցանել բանիւք առակակոծեր զարգարն. Վահ. յոբ։

ԱՌԱԿԱՀԱՐՑՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Αἴνιγμα. Aenigma. Առակաւոր հարցումն. առակ. առեղծուած. պիսքեձ. *Սաղով. մոն զառակահարցուածոն դչխոյին հայոց վավաղակի լուծաներ. Աճապփ. Ե։

ԱՌԱԿԱՅՔ, յից. գ. Առաջնակայ իրք. լինելիք. հանդերձեալք. *Չի մի սատա. կիչն յառաջ քան զիտրձ առակայիցն սատակեսցի. Նար. ԺԲ։

ԱՌԱԿԱՆԵՄ, եցի. ն. Φραγίζω, ἐμφράττω. Sepio, obstruo, obturo. խըՆուլ զակն այսինքն զծակ՝ զանցս և ըզմուտս տեղեաց և իրաց. ըստ չն. ցանկել. *Առակոնեցից զձանապարհս նորա. Ոն. Ե. 6. ուր Լմբ. գրե. *Առականեցից, ընդ ակամբք արարից, և զյոյսն սուտ արարից։ *Եա զդրունսն ինքեան առականեր. Ե. Ա. Ե. 5։ *Առականեալ խցեալ ծածկեալ պնդապես. փիւ. լիս։ *Առականեցան աղբիւրք խմաստուԼեի. ՄԺԲ. ԺԲ։ *Ցորոց վերայ հասեալ անօրինացն, և առականեցին զաուրս նորա. Լասփ. ԺՁ. որ ի ԺԸ. գրի. *Ցորոց վերայ հասեալ Թշնամեացն՝ առակեցին զաուրս նորա։

ԱՌԱԿԱՆԻ. գ. յոգն. այսինքն Առակք. *Ցայնժամ ասաց՝ պատուիրեալով ըզՀմարիտ առականին։ Թողից քեզ յայս վայրի ըզնախասաց առականին (կամ առածնին). Մագ. ոգ։

ԱՌԱԿԱՆՔ, նաց. գ. Ἀσχύνη, αἰσχίδον, παραδειγματισμός. Pudor, ignominia, traductio. որ և ԱՌԱԿ ՆԸԱՌԱԿԻ. խայտառականք. ամօԹանք. խայտառակուԼիւն, ծանուհանք. նշաւակուԼիւն. յամօԹ առնելն, և լինելն. ամօԹ. աա, այզ, ՃաՀուԼիւ. *Ոչ առականաց միայն պատ էր, այլև տանջանաց ըստ օրինացն։ Ես զնոյն ևս յանձին կալայ, որ քան զամենայն մահս առականաց էր. Ոխ. Ֆ. ա. 4։ Բ. 18։ *Տեսանեն զմեզացն զամօԹ, ուսանեն զյանցանացն զառականան։ Տեսին զառականս իւրեանց. Ոխ. է։ *Զառականս խորհրդոց նորա (փարիսեցւոյն) կինն մեղաւոր այսն առնէր. Եփբ. հաՃար։ *Ցիշեցեք զառականս ամօԹագեղ ամուսնացեալոց՝ ոչ ինչ նուազ և կուսից։ Ցետոյ զգացեալ զառականս՝ կնոջն, զայրանայր ցասմամբ. Պիպ։ *Ծածկեսջիք զնսիրասիրեան զազգալի առականացդ իմոց. Բէնէկ։ *Չի մի ծանիցին առականք նոցին. Գնչ։

ԱՌԱԿԱՆԿ. Ἀσχημοσύνη. Turpitudo. Անդամք ամօԹոյ, ամօԹոյք. ամօԹը. այբ. ոբ։ Եւ. Ի. 26։ ԻԲ. 46։ ՂՀա. ԺԲ. 6. 19։ Ի. 11. 17. 21։ *Մայրենի և քուրական առականօք զարարած լուսաւորացն մուծանէ. Եփնէ։

ԱՌԱԿԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Որ պատմէ զառակս, կամ իսօի առակօք. *Ճանաչել զԺողովարալուրն գարձուածոց բանից խորհուրդ առակապատումն գրոց. Զբր. ԼՀ։

ԱՌԱԿԱՊԻՍ. ն. Ոլակս առակաս. առակախօսուԼիւն. օրինակաս. մԼին բան. ՌէՀնէլէն. *Ինձ Թուր՝ Թէ նշանակաբար և առակապէս. փիւ. լին. ա. 13։ *Առակապէս ասէ վերկնէն, և ոչ յայտնապէս (կամ հրամանաբար). Ոխ. վ։ Ճ. գ։

ԱՌԱԿԱԱԱՁ. ա. Առակաս ասացեալ. խրԼնածածուկ. *Զառակասաց խմաստմարգարէին հաւատեաս մեկնել. Գբ. է։

ԱՌԱԿԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. գ. Αἰνιγματιστής, παροιμιαστής. Aenigmatum, vel parabolae studiosus. Որ առակս ի մէջ արկանէ, կամ ի կիր արկանէ. առակախաս. *Վասն այնորիկ ասեն ամենայն առակարկուք. Թ.սաց. իա. 27։ *Ա յսոքիկ առակարկուացն. Ա. ոբ. ՀՀ։ *Խորագէտ, լի երկաւոր իմաստուԼեէ, առասպելախաս,

և առակարկու. Ղևոնդ. ֆ: *Իբր զվիժած՝ անգրելի կոչման, ըստ առակարկուին (առղմոնի). Նար. ֆ:

ԱՌԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Առակ արկանելն, և իրն. առակ և զրոյցն լինել՝ ի բերանս ամենեցուն. խայտառակութիւն. *(Գինին) զարդարն զրովս առակարկուէ ամենեցուն առաջի կացոյց. Սարգ. գ. չկ:

ԱՌԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Παραβολικός, ἀσυγματώδης. Parabolicus, aemigmaticus. Առակական. ուր կայցէ առակ կամ օրինակ ինչ. խորհրդաւոր. նմանաբանական. այլաբանական. *Ի ձեռն առակաւոր նշանացս այսոցիկ յայտնութիւնք ճառիցդ որ լինին. Փիլ. Նո. ք: *Առակաւոր բան. Ռոմ. չկ. ա. 33. ապեպ: Խոր. հոմիլ.: Նար. լե: *Առակաւոր բանաստեղծութիւն, կամ զոյք. Նար. զե. Ա խել:

ԱՌԱԿԱՒՈՐ. իբր Առակ և զրոյց եղեալ. խայտառակ. կամ անկեալ ընդ վատանոս. Նոմբ և մեղադրանօք. *Ցանձն առ ասեն և գու լինել վասն մեր առակաւորս նզովս. Փարպ:

ԱՌԱԿԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Առակաւ և օրինակաւ նշանակել, կամ ակնարկել. *Ցաղագս ծնողացն պատուոյ բազումն ի հարկաւոր օրէնս առակաւորէ. Փիլ. ծ. բան: *Բարձրագոյն և մեծամեծ խորհուրդ առակաւորեաց սողոմոն: Որպէս առաքաւորի յաւետարանին. Նար. երգ:

ԱՌԱԿԵՄ, եցի. ն. Παραβάλλω, ὑπαινίσσομαι. Parabolis expono, etc. Առակս ի մէջ առնուլ. առակաւորել. առակաւ խօսիլ. առակաւ. Նշանակել. Նմանութիւն յայտնել. նմանեցուցանել. յորմարել. այլաբանել. *Առակեացս ոմանն գառնայողաց զառակս զայս: Ոչ ապաքէն զայս ամենայն առակ զնմանէ առակեացին: Որովհետև առակաւ առակեացոք զնա. Եղիշ. իգ. 3. Աբ. ք. 6: Մրկ. ֆ. 30: *Զայս եւքարք առակեցի յանձն իմ և յապողով. ա. Ղար. ֆ. 6: Ըստմ և Աստ. ք. 2. *Առակեացես զսիրտ քո ի հանճար,, իմն, յարմարեացես՝ որպէս յարմարի առակ ինչ ըստ խորհրդածեալ իմաստից. կամ ըստ Լմբ. *Առակս ասէ առցես ի սրտի քում՝ և այնու ածցես զնա ի հաւանութիւն արդար լինելոյ,,: *Սկսայց առակ (առեղծանել), ոչ առասպելաբանի, այլ որ է ճշմարիտ առակեալ. Փիլ. առ. *Տէրն մեր առակեաց առակ. Եփր. հայաբ: *Բանսն զկնանս աշխարհիս առակեաց: Գիշեր ղհրեական անհաւատութեանն առակէ. Յհ. իմ. ապ: *Կամեն զվարդապետութիւն ածային պատգամաց առակէ. Սարգ. ա. գ. ք: *Վասն նոցա իսկ առակեաց ամենագէտն զլինելոցն իրս. Ագաթ: *Ի սատանայ առակեցին զվիշապն. Եղնիկ: *Առակիաց նա զաշակերտսն իւր ի զազար, և զնոսս ի մեծատունն. Ժամ: *Ի գալուղէն նկանակ առակեցան նոքա: Որոց ծերութեանն առակի ի ձէթ: Առակի ձիթենեացն. Նար. ա. զե: Անյագի. բարբ: *Առակողն (սողովմոն). Պիտ: Նար. ա. ք. ե:

Կամ որպէս նշանակել. յայտ առնել. *Ցառն կողջ ասաց զկինն լինել, առակելով՝ կէս մասին արուին դոլ զէգն: Փիղք զպատճառն չարժէին, առակելով եթէ ժողովրդեանն ոչընդոյն տան. Փիլ. լին. Նիս:

ԱՌԱԿԵԼ. Παραδειγματίζω, ἀποκαλύπτω. Ignominiae expono, traduco. Խայտառակել. մերկանալ զամօթալիս. Նշանակել յանդիման առնել՝ ի նշաւակ. *Ցայտնեաս ց զպոռնկութիւն իւր, և առակեաց զամօ թիւր. Եղիշ. իզ. 18: *Առակեաց զնա ի կեանս զգուստս աւուրջի տեառն յանդիման ամենայն ազգաց. Թուոց. իե. 4: *Տանջանօք առակեցուք սատակչին. գ. ի. ե. 10: *Ոչ կամեր առակել զնա. Մտթ. ա. 19: Իսկ Սղ. ւե. 7. *Որոց առակեալ իցեն ճանապարհք իւրեանց,,. իմն ըստ չն. բացեալ և յայտնեալ, կամ ընդարձակեալ. բայց Լմբ. իմանայ՝ նշանակեալ, նախատեալ՝ ի բերան ամենեցուն:

ԱՌԱԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Մոլակոչութիւն. կոչումն անուան կամ մականուան. *Անուանդ առակողութիւն թագաւոր խաղաղութիւն: Լուսոյդ՝ ի վերայ առակողութիւն արանց այ՝ սչխարհի խորհրդածուած. Սարկ. իվ: *Ոնվի առակողութիւն հանապատական իմն զօրուն, ըստ մտաց տեսակ նեալոյ որոշեալ. Տծտ:

ԱՌԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Առակելն, և իրն, ըստ ած նշ. այսինքն Առակաբանութիւն. *Խոնարհեցուցից յառակումն զունկն իմ: Առակումն ասացի ի մայրդ. Սղ. խե. 5: ք. ի. իգ. 3:

Եւ ըստ ած նշ. այսինքն խայտառակութիւն. *Պետրոս սկիմոն (մոգն) ասաց, կատարեա զոր ակսարդ, քանզի մերձեցաւ քո առակումն. ճ. Ա:

ԱՌԱԿՈՒՈՒՆԴ. Բառ անյայտ. իբր Առ կռուանս, առ կռան. (ի չառեաս կռուն). ի Թիկանց. կռանը, գլխոն վրայ, կեցած. և կամ Առ կիրս. *Ընդհէր բնաւ, յորժամ իշխանք զմեզ զգուեն ինչ և կամ թշնամանեն ինչ, չքարկանամք. զի չիշխեմք յայնմ ասասից, որ հաւասար և առաւել ևս կան առակումնս (կամ առ կրունս) մեր քան զսրտմտութիւն բարկութեանդ. Ռոմ. չկ. ա. 3. յն. ոչ ապաքէն, զի երկիւղ զուգակշիռ կայ կրեցս՝ զմեզ ահացուցիչ:

ԱՌԱԿՕՐԻՆԱԿ ՀՐԱՄԱՆ. Իբր խորհուրդ կամ վարդապետութեի հաւատոյ. Δόγμα. Dogma. *Ցոյժ խոլին և բարձր է առաքեալս այս, և բազմաք լի է առակօրինակ հրամանօք. Ռոմ. չկ. ա. 1:

ԱՒՐ ԱՅԱՒ կամ ԱՅԱՒՄԻԿ. Տ. ԱՅԱՒ:

ԱՒՐ ԱՆԴԱՄ ՄԻ. Տ. ԱՆԴԱՄ:

ԱՌԱՆԿԱՆԻՄ, կայ. յ. Προσπίπτω. Accido, incido, securro. Դէպ լինել. հանդիպիլ. պատահիլ. *Որպէս ի հայբ լնսդ որ առանկանի ի նմա՝ բնաւորեցաւ կերպարան ընդունել: Մարմնոյ աչքք յորժամ տկարասցին, բազում անդամ ի միջ Ճրագէ երեսուն կրկնակ առանկամբ և պատահեաց ընդդէմ. Փիլ. նո. ք. ե լին. ծ. 8:

ԱՌԱՆՁԻՆ, կամ ԱՒԱՆՁԻՆՆ. ա. ն. Ἴδιος. Proprius. Ιδίως. Proprie. Որպէս թէ Առ անձին լեթ. ինքեան միայնոյ. Անձին իւրում սեպհական. յատուկ. իւրական. մասնաւոր. Խոսոս. *Ցաւէտ ոչ առանձին է այս, զհանդերձեալն ասել: Ոչինչ օսար, և ոչ առանձին իմ ինչ, այլ առ ի քէն. զի առանձինն իւր յօտարութեն դնեն զյոլովսն. Ոսկ. ք. 32. 35: *Որ է յատուկ և առանձինն նմանանմանեալց. Սահմ. ֆ: *Էգ՝ առանձին է արգարև ոչ. Առ ոս. է: *Կանանց առանձինն է (այս ինչ) իմաստասիրական կրթութիւն՝ առանձինն բանականին գոյակաց: Մանաւանդ ինձ առանձինն. Պիտ: *Բերան հաւմարձակ առանձինն մարգարէիցն էր: Առանձինն է նոսա. Սեբեր. գ: *Դարձեալ և այս առանձին բան է հեթանոսից, և խորին. Կիւրղ. ի. Ա ֆ. ոգեպ: *Ա յատքիկ վասն հաւատարկացս. իսկ անձին առանձին այս ինչ է. ճկ. իի: *Ոչինչ իւր առանձին ուրուք սպառս լինել, այլ հասարակաց. Խոր. ա. 31:

Առանձին. Ըստ ինքեան. ինքնին. իւրովի. *Առանձինն բնութիւն՝ ըստ չար ոչ է. ճգ. ե: *Ձարն յանձնիչեան կամաց մեռեալ՝ կործանի իւրաքանչիւր ոք առանձինն. Ագաթ: *Ոչ է նա առանձին սուրբ յատակ լուսով, այլ՝ ի ձեռն օգոյ. Եղիշ. ե: *Ինքեամբ առանձինն սկսող կատարել լագունիցն եղեալ. Պիտ: *Ամենայն այ ը առանձին գրեթէ ըստ գաւթայ զինքն զնեալ՝ ի նահատակութեի. ճկ. իի:

Առանձին. Պարզ. անխառն. *Ջամենայն ընտրութեիս նշանագրոյն, զառանձինն և զկրկնաբերն միանգամայն յօրինեալ. կօրան:

Առանձին. Որոշեալ. զանազանեալ. ոլոր. *Սաղմոս առանձինն է յօրհնութեի. այսպէս և օրհնութեի որոշի՝ ի դաւութեի. Լմբ. պօրգ: *Ջհոտ անգամ իւրաքանչիւր ոք՝ ի նոցանէ առանձինն՝ արձակէ. Ագաթ:

Առանձին. } տ. Καθ' ἑαυτόν, τήν. κατ'
Առանձինն. } ἰδίαν, καταμόνας. Solus, solum, seorsum, privatim, distincte, singulatim. Զատաբար. ուրոյն. մեկուսի. միայնակ. միայն ընդ միայն. պոռ, պռ պռ, ինաւ, ինքնիրեն. ինքնի ինեանին, եալ ընդ, պռչիաճա, Ռչհնաճա. *Զատանէր իւր հօտ առանձինն, և ոչ իւսանէր ընտա՝ ի իւա չինս լաբանու: Արկին (հայ) իւրաք անչիւր առանձինն: Կոծեացի երկիր ըստ ազգս ազգաց առանձինն. ազգ ազգ տանն դաւթ ի առանձինն, և կանայք նոցա առանձինն: Մեք առանձինն էաք: Իբրև եղև առանձինն: Խուսեաց՝ի տեղի անապատ առանձինն էն: Որպէս զգինի ոք առանձինն ըմպիցէ, և գարձեալ զշուր առանձինն. էն: *Թագեալ (ղպաւուսն) նշանակէր զգուշն մատնիչ. յայս խորհուրդ ոմանք՝ ի քրիստոնէից ոչ սկսեան զնշխարն՝ ի բաժան, այլ առանձին առանձին ձաշակեն. Երզն. Տաք: *Հանդարտի առանձին յանապատի. վ. իգ հդ. ֆ:

Առանձնաբար. տ. նոյն ընդ վերնոյն ըստ ամենայն նշ. որպէս Յատկաբար. որոշակի. մանաւանդապէս. *Երիս միաս զորդւոյ կերպարանս առանձնաբար մեզ առաջի դնէ. Սարգ. ա. պ. ֆ: *Տանի ապաքէն առանձնաբար յամենեցունց բարերարութեի: Ոչ այսպէս առանձնաբար ըստ ամենայնի գէր՝ ի վերոյ պատուով. Պիտ: *Հրեայքն եղեն անմիտք առանձնաբար (նորօրինակ՝ զնոսի հաւատացեալսն). Հաւատ. առ:

Եւ իբր Ըստ ինքեան. *Հիւանդութիւնք և մահ ոչ են առանձնաբար էութիւնք, այլ՝ յայլուսն ներգործեն. Ը. ամ լոբ:

Եւ Զանազանաբար. *Որոց առանձնաբար հատակք, և բաժանեալ ժամանակք. Պիտ:

Եւ Զատանելով. բաժանաբար. ուրոյն ուրոյն. *Ոչ ամենայն իրօք՝ որք միանգամ միաբանք միաբանաբար ասին, նոքին և առանձնաբար ասին. քանզի ահա ասեմք. մեռեալ մարդ, և առանձնաբար ոչ կարելիք ասել, եթէ մարդ է. Սահմ. ֆ:

Եւ մանաւանդ՝ Մեկուսի՝ ի բազմութեէ. յատանձնութեէ. միայնակ. *Երիւքն եղեալ առանձնաբար. Ը: *Մշտապաշտօն ազօթիւք, հասարակ հանճայնութեիք, և առանձնաբար իսօսակցութեիք ընդ Աստ. Նախերգ. իիւ: *Առանձնաբար՝ ի վերայ նոցա կատարելով սրտաբոյց ժողովրդեանցին. ճկ. իմ. ապ:

Առանձնագոյն. ա. Մանաւանդագոյն. սեպհականագոյն. յատկագոյն.

*Առանձնագոյն և ընդանեգոյն պատճառս հատուցանելի է զայս · Փիլ · Լին ։

ԱՌԱՆՁՆԱԳՈՐԾ · ա · Յատկաբար գործեալ՝ ըստ սեպհական բնութեան բերման · *Կ՚ամենեսցուք առանձնագործ գործոցն մեղուի · Վեցօր · Ը ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿ · ա · *Ἴδιος. Proprius. Յատուկ · մասնաւոր · առանձնական · *Ա սիա առանձնակ · Խոր · Ե ։ *Ջհայաստ բակաց տէրն կոչել որպէս առանձնակ · Խոր ։ *Սոքա առանձնակ ունէին որպէս · իսկ չորրորդն խառն ընդ սոսա · Տծ՟ա ։ *Մխայնանոցս առանձնակս ասէ տուն չինեալ է նոցա · Նախերգ · ՃԼ ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿ · ſ · Առանձին · ուրոյն · Καταμόνας. Solum, privatim. ἰδίως, proprie, seorsum. *Առանձնակ զհիքուլեես կրեմ տարակուսանս · Պիտ ։ *Վասն ամենեցուն հայցել առանձնակ ըստ կարգի · Խոր · պարգ · *Ա՚յ զպաշտօնն և զերկրպագ գուլթին առանձնակ մատուցանել, որպէս արարած՝ արարչի · Սարկ · պագ ։ *Ո՞վ ոք երբէք եռես ի մարտի զըմբիչն՝ անձամբ զօրայուղեալ զիւրն առանձնակ զզօրուլթի ։ Գալ ինձ, առանձնակ մարդն Թագաւորէ, և առանձնակ ծիլսունին · Ած · Ը ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ, ի, ացս · ա · *Ἴδιος. Proprius. Որ անձն իւր վերաբերեալ · հնչեան աեթ սրատչաշնեալ · սեպհական · յատուկ · անձնական · մասնաւոր · *Ես ոչինչ առանձնական խօսեցայ ընդ ձեզ, այլ զամենայն իբրև ի հօրէ · Ամենայն որ ինչ ասծուձն էին առանձնականք · Ոսկ · յհ · Ը · 2ՅՅ · 25 ։ *Ո՞չ է բաժանելի յատուկ նական այլոլ · Պարպ · ՀԸ ։ *Պարտ է իւ բաքանչիւր մասին առանձնականաւս զարդալիլ առաքինութ · Սահմ · ծ ։ *Ըստ առանձնական կերպարանացն · Ագաթ ։ *Ջառանձնականն զիւր հնչեան · Ցհ · խմ · ոգ ։ * ի յիւրմանց առանձնական գործս · Շ · ընդհ ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ · Որոշեալ, զատուցեալ, անհաղորդ ական · *Ուրեմն առանձնական և որպես այլում ուրոյն որդւոյ տուեալ աաեն · Պպմ · ՀԸ ։ *Յայտնել զանլուծանելի բնութն և զառանձնականն · Ած · ոբս · Ե ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ · Անման · անպաժ · *Ուրոյնք և առանձնականք ի ծննդոց աձելոլեքէ · Նաբ · Ը ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ · Միայնացեալ · միակեցական · միանձնական · *Ի քարանձաւս առանձնական ճգամբք միշտ վշաձոյն ՚այ ինդրելին · Լապա · ՅԸ ։ * Առանձնական վարք · Վրդն · լոս ։

ԱՌԱՆՁՆԱՊԱՆ · ſ · իբր Առանձինն, առանձնաբար · *Ջոհ մատուցից ի տան իմում առանձնական · Ճ · Ա ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ · Գ · Սեպհական վիճակ · որոշումն · *Իւրաքանչիւր սանց առանձնականուլեձց, և դաշանց · Խոր · Ա · 2 ։

Եւ Առանձնուել · միայնակեցուել · *Գովվելին զառանձնականուլեին, որ երկայի և յովհաննու նման գործե · Վրփ · հգ ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՅ · ա · Որ առանձին կայ · և Ուր լինի առանձինն կալ · *Շինէ և մենաստանս և յատուկ առանձնակաց (այլ ձ · յատկանձնակաց) խրճիթս · Խոր · Գ · 2 ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿԻ · ſ · ա · Նոյն ընդ ԱՌԱՆՁՆԱԲԱՐ, ԱՌԱՆՁԱՅՆՈՒ, ըստ աւելնոյն առ ման. · Երբեմն առանձնակի, և երբեմն խառն ձայնակցուբ ։ Ոմանք զառաջնորդուսի հասարակաց, և ոմանք առանձնակի յիւրաքանչիւր տանց տանին զանտեսական խնամս · Պիպ ։ * Եփթաս առանձնակի գնաց լով մերձ ի սահմանս բաբելոնի ի տիգրիս խառնի · Տծ՟ակ ։ *Պարգևք և առանձնակի՝ ի Թշնամիան և յատեղեան բարեգործել ։ Զսրբուլեին աստանօր առանձնակի տալով ։ Որպէս առանձնակի գոլով՝ զնոյն միտս ցուցանեն · ևն · Սարգ · օպեպ ։ * Ամենայն կենդանի մարդկան՝ առանձնակի (այսինքն սեպհական) ունի շուխլ · այլ Թագաւոր, և այլ իշխան, այլ քաղաքացի, և այլ ռամիկ · Սինոս · էս ։ * Յորժամ փուլեաս երԹալ ի մեզս, զմոյս ած զմեծ զգայն և զարհուրելի և զառանձնակի գլեի գատաստանին ։ իբր մանաւոր և ահաւոր · Բե · նիւ ։

ԱՌԱՆՁՆԱԿՈՒԹԻՒՆ · Տէս ԱՌԱՆՁՆԱՆՈՒԹԻՒՆ · *Յոր (ասող) եԹէ չան կիցէ առանձնակուլեի լուսոյ բոլորեցուց մանակաց, վերջին մանակ զայն աստեղ աաեմք տիրել ըստ եռանկիւնոյ · Շիր ։

ԱՌԱՆՁՆԱՅԻՆ, այնոյ, ոց · Տ · ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ ըստ ամենայն նշ · *Ըստ առանձնային կերպարանաց զանունն նշմարեցուցանել · Ագաթ ։ *Ա՚լ որպէս կարծեմ, ըստ առանձնային ձայնիցն գատեցան այսպէս · Քեր · ԹԸր · Ե Մագ · Ե Երզն ։

ԱՌԱՆՁՆԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ · լ · Χωρίζομαι. Separor. Առանձինն լինել · մեկուսանալ · զատանիլ · կամ Որոշիլ որպէս բաժանիլ · Ֆիլէի ֆալոսիլ, գաբոսիլ · պիր էաիա լէ՟իլիֆ՟ , այրըլմագ · * Ի լեառն բարձու առանձնանալ · Ցհ · խ · եվ ։ *Կրօնաւորուլե ես առանձնանալ յաշխարհէ · Սարգ · յի · Է ։ *Առանձնանալ ի հասարապ կաց աբեղսէն · Լ՚ք · պարգ ։ *Ինքն միայն առանձնացեալ · Ագաթ ։ * Ցամուսնացն հատղուդուէ յորով ժամանակս առանձնանալու: Ջառանձնացելոցն ի միմեանց · Պիպ ։ Առանձնացան հաւատացեալքն յանհաւատից · Լ՚ք · ոգ ։ *Կային առանձնացաւ որդւովք իւրովք յայ և ի զաւակաց ա գամայ · Մ՚իք · սս ։

ԱՌԱՆՁՆԱՆԱՄ · Διαφέρω. Differo. Ո րոշիլ, որպես զանազանիլ · տարբերիլ · ֆէ՟իլիֆէ , ֆարֆը օլմագ · *Ի՚նչ առանձնանայ կէտ ի սուրակիսէ · ամանական · Թր · ֆէր ։ *Առանձնանայ էգն ձայնիւ ինչ յարուէն · Հին ֆէր · գաա ։ *Մինն՝ միաւորական անուամբն առանձնացեալ է · Աբէս · գաֆ · Նաաֆաբ ։ * Առանձնացեալ կանոն միրուելեն քրի (այսինքն մասնաւոր) · կարզ ։

ԱՌԱՆՁՆԱՆԱՄ · Ἀλλοτριόομαι. Alienor. Օտարանալ · անման գտանիլ · *Առանձնացեալ ի բարձրաբերձացն աձեցմանէ ։ Առանձնացեալ ի բարւոյն՝ զմինն աեթ մշտնջենաւորեալ ունի անապակ չարոլ · Պիպ ։

ԱՌԱՆՁՆԱՆԱՄ · Ὑφίσταμαι. Substo, subsisto. Առանձնաւորիլ յատուկ հնեթայոլեթ ։ * Որպէս ի մարդկանէ պողոս յատկացեալ՝ գեմ առկոչի · իսկ յանմարձնոցն գաբորիլ առանձնացեալ՝ գեմ առնուանի · Ցհ · խ · էրե ։

ԱՌԱՆՁՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ · Գ · Προνομία. Privilegium, praerogativa. Առանձին իմն շնորհ, կամ բարերարուելի, կամ բարեմասնուելի · յատաջամասնուելի · Ֆա՟ֆք էգգ, հագգի խոսսոսի , պէրաֆ · *Ջամենայն տուրան, զառանձնաշնորհուձին, զոր մեծն կոստանդիանոս տուեալ էր · Մ՚իքին ։

ԱՌԱՆՁՆԱՊԷՍ · ſ · Նոյն ընդ ԱՌԱՆՁՆԱԲԱՐ ըստ ամ նշ · Ἰδίως, ἰδιικῶς. Proprie, peculiariter, seorsum. Իբր Յատկապէս · որպէս սեպհական և իւրուրոյն · մասնաւորաբար · որոշակի · զատաբար · ուրոյն · *Ամենայն զօրուձքն որ ի նմանէ եղեն իւրապէս, այսինքն առանձնապէս · Շ · Բ՚ՅՅ ։ * Որ ինչ բնութ և առանձնապէս են յայ հօրէ բանին ։ Որպէս այլ ոք գոլով առանձնապէս որդի · ևն · Պ՚աաֆ · ոգէպ · ին · յատուկ , կամ յատկական ։ *Երբեմն հասարակաբար , և երբեմն առանձնապէս խօսի · Իգն ։ * Առանձնապէս իբր յառնուանէ զնա փառաւորե · Ոսկ · յհ · Ը · 21 ։ *Խմացականին են տիրապես գատուին և հասանելն · իսկ առանձնապէս խմացմունք իմացականացն՝ առաքինուԹիք · Նիսս · Բ ։ * Եզականն միայնակ յատուկ առանձնապէս որոշեալ ըստ անհատին · Ածան · ՆիէԹ ։ * Ջանազան ընԹերցուածովք և սաղմոսիք որոշեալ են, և առանձնապէս խորհուրդս բացակատարեն · կարզ ։

Եւ որպէս Ἰδία. Privatim. Յառանձնուձ · միայնակ գոլով · *Ջուսմունս և ըզմարս քանիք առնելով հրապարակաւ և առանձնապէս · Պղպ · փխ ։ * Թէ ըմպես ջուր առանձնապէս, մի հնչեացես ձայնըս պէսպէս · Կրպ · ոպ ։

ԱՌԱՆՁՆԱՑԱՆԵՄ, յուցի · Ն · Տանել յատանձին վայր · մեկուսացուցանել · *Առանձնացոյց զաշակերտսն · Երզն · Ղպ ։ * Առանձնացուցեալ զնոսա ՚ի մարդահոյ բազմուԹէ · Ճղ ։ * Առանձնացոյց զինքն կաԹողիկոսն յայլօԹս · Ճճ ։

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐ, ի, աց · ա · Պարզ · առանձնակ · * Որոշէ զառանձնաւորսն, և զոյգանուանսն · Երզն · ոէր ։

Եւ իբր Ունակ անձնաւորուեց · եանձնել · *Առանձնաւոր երորդուեի · ՃՃ ։

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ացս · ա · Ἐιδιώτερος. Specialis. Յատկական · սեպհական · որոշեալ · առանձնական · յն · տեսակագոյն · * Ջոր ինչ գոս պահեցեր ազգակցուբ անուանցն, զնոյն և մեք պահանջեցուբ առանձնաւորականաբ՝ ըստ քոյմ տուելձանելոյդ · Ա՟ ոբս · Ը ։ *Ջերիսն հատուածս առանձնաւորականս (ըզհաւաս, զոյս, զսեր) ի մի և ի նոյն խորհուրդ միսեցես · Նաբ · ծ ։

Եւ Ὑποστατικός. Hypostaticus, personalis, relativus. Անձնական. էնԹակայական · առնչական, սեպհական իւրաքանչիւր անձին · (որպէս հայրուԹ, որդիուԹ, հոգիուԹ.) *Ոչ ծանօթանալիքն յիւրաքանչիւր ումեքէ բարձեալ լինի, և ոչ առանձնաւորական նմանուԹիքն յայլումս ումեք երևեալ · Ցհ · խ · էրե ։

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց · ա · Συυφεστηκός. Una cum ipso existens. Բնաւորակից · գոյակից · իսկակից · *Մըշտնջենաւորակիցն հօր, և ՚այ բանն, աԹռակիցն և առանձնաւորակիցն նորա · Պբպպ · ԼՁ ։

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐԱՊԷՍ · ſ · ԵնԹակայապէս · անձնաւորական յատկուԹ · *Որպէս այլ գոլով առանձնաւորապէս քան զնա որդի · Պպմպ · լ ։

ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ · յ · Ὑφίσταμαι. Subsisto, substo. ԵնԹակայանալ · անձնաւորիլ · որպէս նէստորականք ասին և մարդկային բնութ քրի ուրոյն ենԹակայուԹի կամ անձն, վասն որոյ և ասէին առ սուրբն կիւրեղ · * ԵԹէ ոչ առանձնաւորեցաւ մարդոյս բնութ, ոՀր է և հատգոյնն (ընդ մեզ) · ԵԹէ ոչ առանձնաւորեցաւ գոյնն, ոՀր է բնութս մեր · ևն · Պպմպ · խա · * Իւրաքանչիւր առանձնաւորեալքն ի տեսակին՝ գեմ անուանի · Ցհ · խ · էրե ։

ԱՐԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰδιότης. Proprietas. Յատկութիւն. առանձնայ կան բնութ կամ անձին կամ իրաց. զանազանել, կամ բան զանազանիչ. տալ բերել. * Եւ է առանձնաւորութ բնութիւն վերնոյ՝ անչարչարութ: Ընդ միաւորել անօրինականի՝ բնութիւն առանձնաւորութիք ի ձեռն բիւրուց բանից տեառնի մեզ. ես. Պարապ. իգ. չ: * Արքայական առանձնաւորութ ի ձեռն իւրաքանչիւրումն երկնայնոցն զարդու. Դիան. երի: * Զառանձնաւորութիւն գաւակարգութեանցն. Սարգ. Վերլ: * Արկաւագն վարդապետութ քարոզուեն զիւրն առանձնաւորութ աստիճանի ևցոյց. Լմբ. պրգ: * Մարմինն վայր ցան կուիցէ է. յորմէ իբրու յայգեւրէ վիժին ցանկոնէցն և այլոցն ախտից առանձնաւորութիք. փիլ. լին: * Գոյնն և քանիութիւն, և այլքն յայսպիսեաց առանձնաւորութեցն. նխ. կալ:

ԱՐԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ὑπόστασις. Hypostasis, personalitas. Ենթակայութիւն առնչական, որ և Անձնաւորութիւն. և Ծանօթութիւն յայտարար յատկուն իւրաքանչիւր անձին. լինքնուն. խակոն. * Նկարագիր է և նմանուի առանձնաւորութ նորա. կիւրղ. գանձ: * Զառանձնաւորութիան որ չէ՛ք, բայց զծծուն միաւորեմք: Երիս առանձնաւորութս, ասծուն մի. Աստ. է. ե է: * Որոշեալ զառանձնաւորութիւնն՝ ասէ, որ ետես զիս, ետես զհայր իմ. զի մի ասիցէ ոք, թէ և հայր ինքն իսկ է որդի: Ծանր նիցես զառանձնաւորութեցն որոշումն. Ոսկ. յհ. է. 28. 32: * Որոշմամբ ի զանազան առանձնաւորութիս. Զքր. կի: * Սքէ երորդութեն զերկրպագութին մատուցանէին (և ի հնոմն), թէև առանձնաւորութեցն անծանօթ հանդիպէին: Երրեակ ա առանձնաւորութեն, որոշեալ գիմօք, և միաւորեալ ածուքն. խոսր. պրգ: * Անչափաւոր զառանձնաւորութիւնս պաշտել (այսինքն գաւանել), և միաւորապես երկրպագել էութ ձեն. Պխէդ: * Ես և հայր իմ մի էմք, ոչ ա գիմաց և առանձնաւորութեն զմին ասէր գոլ, այլ ըստ բնութ: Զկնի գէմն և զերիս առանձնաւորութեն, զհայր և զորդի և զսուրբ հոգի: Հօր ծնող գոլ, որդւոյ՝ ծնունդ, իսկ հոգւոյ էլուծն. և նոյն սա է առանձնաւորութեն զի որով իւրք նշանակեացի գէմն, նոյն և առանձնաւորութիւն (այսինքն ծանօթական յատկութիւն) նմին եղեցի. ցհ. իմ. երե: * Զիւրաքանչիւրոցն զառանձնաւորութեն և զյատկական կիրն առաջի գնել՝ զանձնաւորութին հաստատուել վան է. Սարգ. ա. պ. ա:

ԱՐԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Միայնութիւն. միակուի. եզականոն. * Ցերիսն ըստ անձնաւորութեն և գիմաց, և ի մին ըստ բնութեն և առանձնաւորուե. Շ. հրէ:

ԱՐԱՆՁՆԵՄ, եցի. ն. Ցանձին առնուլ. ըստանձնել. ընդունել. վրան կամ անձ առնուլ. * Ա յսուհետև առանձնեաս թագել մկրտութ: Առանձնեցին զապատակին վերջին: Առանձնեաց (զխրատ օձին) զառեառն. Սէբէր. ֆ:

ԱՐԱՆՁՆՈՑ. ի, ից. գ. Միայնացնոց. մենաստան: Մխ. տփ:

ԱՐԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Առանձնանալն. միայնուե: Ոսկիփոր:

Եւ Առանձնաւորութեն. յատկուե. զանազանուե. * Ցալագս համոց առանձնութեցց: Գոյնն և ձևն, և այլքն ևս յատանձնուեցն. նխ. կալ: * Ըստ առանձնութեցց աւուրց և շաբաթուց. կամըն

ԱՐԱՆՅ. նախդր. ա. խ. Χωρὶς, ἄνευ. Sine, absque, expers. կամ մանկամքս ա, ան. abs, in. Թանց. Թարց. (որպէս Թէ առանցանելով՝ի բաց Թողով). Թող. անման. անքաժ. որպէս և իբր պակասական մանկիկ, ան, ապ. առանց, էաց՝ի. սբգ, ասղ, ֆա՛գէ. * Առանց իմ ոչնիչ կարէք առնել: Առանց Թագաւորի, առանց էշխանի, կամ պատարագաց, յայտնութեց: Առանց երկիւղի, կամ նեղութե: Առանց մեղաց, և առանց գայթագղութե: Այր առանց պաճուճանաց (այսինքն անպատճոյ): Առանց Թագաւորի է մարախ. (յն. անԹագաւոր:) Քահանայ առանց հինալոյ (այսինքն անհնանալի): Մշակ առանց առնթոյ: Աստնից անցանելոյ ուխի զքահանայութեն: Առանց ոտորմութե մեռանդեր: Ամենայն ոգիք՝ Առանց կանանց (այսինքն Թոզ զկանայս): Առանց արանցն կարգեցեալոց. կամ առանց ընծայից ձերոց (այսինքն բաց ի.) ևն. * Ոչ գոյ առանց ամօնոյ յամօնոյ զերծանիլ. կնիմաք: * Առ բար զնա գըտիւ խօսուն ի վերայ այնոցիկ՝ որ առանց բանից են (այսինքն անբանիկ). Եփր. ծն: * Ձիք սահման առանց քո ՚՚. այսինքն Թափուր ի քէն. Նաւ. իթ: * Առանց ա կամաց ի ծառոյն ճաշակելը. այսինքն արտաքոյ. Եփիփ:

ԱՐԱՆՑԱՆԵՄ, կամ իմ, անցի կամ անցայ. լ. Քաղիկ անցանիել լուսո ժամանակ, ըստ չափ, ըստ տեղի. զանցանել. հնանալ. ծերանալ. զառամիլ. խռուիլ ալեօք. չաք անցնիլ, առնել փալել կամ անցնել. ներէ ներմէ. փարիսեց առնել, խըտիք. Ֆիլ. իմիմաբանմամբ. * Յաւետապետիւթ ամենեցուն գոլ, և ոչ երբեք առանցանել լուսաղարթաճափ լինել. Փիլ. լին. ա. ց: * Զանցեալ զառանցեալ ժամանակին ցուցանէ. Ոսկ. յհ. ա. 2: * Որ առանց ընդ երկինս երկնից ինքնելման զօրութ. լմբ. ապիպ: * Այր առանցեալ. նխ. կալ. իե: * Զառանցեան և զամուլն արգանդ սառույի. նար. ա: * Մարմինս մեր ահա առանցաւ (ծերութ). Փիլ. այաբ:

ԱՐԱՆՑԱՆԵՄ. Ἐξίσταμαι, ληρέω, ληραίνω. Mente exce do, deliro, nugor, inepti o. Արտաքոյ ելանել անձին կամ քան զբանին անձին, զառանցանել. բանդագուշել. ճղճատիլ. ցնորիլ. չալփալփիլ. իրեն եւլալ. պառնամգ. լեզբշմգ. * Եթէ առանցաք լինչ, այն ասյ է. Ե. կոր. ի. 11: * Քանիցս ստեպ զնոյն ասեմ, և ծուխմ եթ առանցեալ լինչ իցեմ. Ոսկ. եփես. իա: * Առանց առանցանելոյ բարբաջելոյ զգաստութե կերակրիմք: Ցորժամ առանցանիցէ և բարբաջիցէ և խելագարիցէ անձնս: Ցառոյնամիտ խորհրդոց առանցեալ. փիլ. այաբ. Ն նխ. ա: * (Աբգեցուին առնէ) շատիսս զհանգարտապանն, առանցեալ՝ զիմաստունն. Իսիս: * Մարգարէդ առանցեալ է, ոչ գիտէ զինչ խօսի. Ոսկ. էս: * Տոյս առանցելոցն բանից յեռուս. ճճ:

ԱՐԱՆՑԱՆՔ. նաց. գ. Λήρος. Delirium, nugæ. Զառանցանք. բանդագուշանք. ցնորումն, բաղխտանք. պիհոսք սեհգիէլ. * Առանցանք (կամ զառանցանք) են այն, և առասպելք անզօրք. Պարպմ. կէ: * Արբեցուն և առնգելոյն պատճառք. Փիլ. էլ. է. 15:

ԱՐԱՆՑԻԿ. ա. Առանցեալ. զառանցական. առասպելայոք. * Եգիպտացւոց բազում ինչ առանցիկ ճառք պատմին. եսս. փբ. ա:

ԱՐԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐξοχή. Prominentia. Զանցումն. արտաւղուե զանցք. վերելք քան զառընթեր մեսունս, ցըցուումն. * Իբրև Թէփոյ ինն առանցուքն, որ մերմ ի պարանոցն է խաղխախուզն, զձայն առարգելեալ. նխ. կալ. ֆ:

ԱՐԱՆՑՔ, ցից, ցիւք. գ. Ἀπόλυπον. Relictum spatium. Անցք. զանցք. գատարկ և գոգաւոր միկոց անցից. տեղի Թողեալ. խորշ ելից ի մէջ չինուածոց. պըրպ Բազէն. արալգ. * Ըստ առանցից կողմանց որմոցն առ ի վերին կողմն, որոց ելանիցեն ի վերնայարկն: Առանցք ի մէջ կողմանց տանն: Առանցիւքն և խորշիւքն ընդգէմ հիւսիսոյ. Եզեկ. խա. 7. 9. 11. 12: խէ. 1: * Շինեաց աչտարակս, և առանցս գոգաւոր խորշիւք. խոր. գ. 59: Աստղ. է. 1:

ԱՐԱՆՑՔ. Ἐξέχων, ἐκχεχόμενον, προσέχον. Eminentia, prominentiae gradatae, junctura. Ապտյգք. զոյք. և որպէս Առանցուի. վերելք, ցցուածք. լիչպէրկ, փինէք. * Խորշք ի մէջ առանցիցին, և ի վերոյ խորշից նոցա ի մէջ առանցիցին առիւծք և եզք վինք և քերովբք. և ի վերոյ առանցիցին նոյնպես. գ. լգ. է. 28. 29: * Զօրէն գաւազանոց իմն առանցիւք, և բազմօրինակ ըստ ձևոյն մանուածովք. նխ. կալ. լէ:

ԱՐԱՆՑՔ. Μοχλός, ἄξων. Vectis, axis. Նիգ. ձող. լիսեռն. փինիլ, մբռվեր, գել, պբբգք, պբբգալ. * Զյարկին, և զամենայն ըստ կահ նորա, և զառանցան, և զտախտակս նորա. Եւ. լէ. 32: * Զորք անիւք պղնձիք, և առանցք պղնձիք. գ. լգ. է. 30:

ԱՐԱԶՈՑ կամ ԱՐ ԱԶՈՑ. ա. ս. Արևահայեաց. լուսաւոր. և ջերին՝ այսինքն ածրին, հաւ. որպէս չոգիաւոր. * Ուշ նէր առաչոգ խուղ: Ի տեղւոջ մատագուն և յառաչոգոլ: Աւրկին ինձ պրտուէ մի առ աչոգ, իսկ յայլում յանկեան ինքեանց. վբ. հդ. յ: Տճս և ԱՒՕՇՈԳ:

ԱՒ ԱՉՍ· ԱՒ ԱՉՕԳ. տ. ԱՉԳ:

ԱՒԱՉՍԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Մակերևոյթ. Ἐπιφανεία. Superficies. Որ և վեր ի վերոյ երևոյթ. մակերևոյթ. արտաքին երեսք իրոյ՝ երևեալ աչաց. * Ա յսպէս նոցա զընդունական զգայութեանցն չուրջքնացոյց զմարմին, գժուարակիր և հզօրագոյն, առ աչս երևուքն ընկալեալ. նխ. կալ. լէ:

ԱՒԱՉՍԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. Առ աչօք երևուլ Թանալն. Φάντασμα. Vana species. * Մինչ զի առ աչս երևուէ կարծիս արկանել. ցհ. իմ. երե:

ԱՒԱՉՕՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր նոյն ընդ վ. Առ աչօք երևումն. լոկ երևոյթ. խեչաւ. * Ոչ առաչօքուքն երեալ այս, այլ Հոգւոյ մարսուքն. Ամ. ի պարպմ:

ԱՒԱՊԱՏԱՅ. ի, ից. ա. գ. Որ առ յապա գայ. ապագայ. * Ամենայն խորհուրդք անցելոց և առապագայից ի քո ամբարեալ կային. լձ. իալ:

ԱՒԱՊԱՐ, ի, ից. ա. գ. Τραχύς. Asper. ἀκρότομος, praeruptus, rupes. Տեղի երիվուտ՝ քարուտ ապառաժուտ, գըժուուտ. խիտ. անկոխ. անհարթ, և խորատարտ. փբոփ. ասբ. որ և յբբր. և ըստ ոմանց ի յին. գրի, առապ, առավ. (գուցէ որպէս զկողմնս ապառաժ արտբեոյ). Տճս և ԱՒՒՐ, կամ ԱՒԱՒՐ. * Նգիր նմա կայանս զառապարս: Հասեալ ի վերոյ առապար լերին. Յոբ. լէ. 6: խա. 15: * Իբրև զի առապար է յոյժ անխրատից. Սիր. է. 21: * Առապարքն ի դաշտս, կամ ի հարթ ճանապարհս. ես. խ. 4: Ղյ. ֆ. 5: * Բանջար կոտաւակ այ . . . յառապարքն քաղեալ. պմ. ապէս: * Մօրից Թափ-

առեալ չքլէր, և առապարաց։ Ջօչական առապարաէն։ Խոր. Բ. 21։ Գ. 9։ *Առապար գԺնեայ. Եղիշ. Ը։ * Իբրև զերիզուս վայրս առապարաց։ Առասար գաշտավայր. Ցհ. ԼԲ։ *Ցառապար աեղիս անկանէին. Լսող. ծ։

Իսկ փիլ. ԼԻՆ. Ճ. 111. *Գլխիվայրք իբր ծառք եղեալք յառապարին. այլ Ձ. առ յապարի. (որպէս Թէ արմատ բառիս իցէ ԱՊԱՐ. որ և լինի արմատ ԱՊԱՌԱԾ ձայնին)։

ԱՌԱՊԱՐԱՁՈՐ. ա. Ուր իցէ ձոր ի մէջ առապարաց, կամ իցեն առապարք ի ձորս անգ. * Հասանէին ի տեղի մի քաջ լուռ առապարաձոր. Փարպ։

ԱՌԱՊԱՐԱՍԻՐ, սիրի, րաց. ա. Որ սիրէ զառապար կիմ զասառաժուտ վայրս. *Առապարասէր կաքաւացն. Փարպ։

ԱՌԱՋ, ոյ, առաջք, զառաջս, յառաջ, յառաջս. գ. τὸ Ἔμπροσθεν, ἔναντι, προτέτερον. Quod ante est, coram, anterior. Ἀρχή. Initium, principium. կոչ մէն՝ որ է առաջի աչաց. Հանդիպել երեսաց. Նախկին երեսեաւ կամ յառաջեալն վայր. սկիզբն ընթացից և տեղւոյ և իրաց. առաջէր. Ծօն, Ինքէր, Ինչ. Ինչքէր, Ձիաշ. Ինքնահ, պաշտօնէշ. * Առաջ Նորա հուր ծախիչ։ Զառաջ Նորա, և զվերջ Նորա. Ցովէլ. Բ. 3. 20։ * Ա՛ն առաջն է... այն վերջն է. Ես. Ը. 15։ կամ *Ընթացեալ յառաջս։ Ցառաջոյ քուսիմէ։ Ցեր. կոսին առաջս տախտակին։ Ամէն բաժանի ի չորս առաջս։ Ի միոջէ աշխարհէ եկեալն երկու առաջք։ Ցոր կողմին հայէր մի առաջն, զհետ Նորա երթային։ Մտին ի գարանս զսկիմնաս չորք առաջք. ևն։ *Ա՛ն ինդայն ուրեք սկիզբն և առաջքն գժուարք ինք են. Ոսի. ԵԲ. Ե։ * Ապաշխարութեաց առաջն ա՛ն. այսինքն առաջնորդն. Ոսի. Լ՚՚՚։ *Ի վերջէ յառաջան տանելն է մեզ պատմուխա. Լ՚՚՚. Ճ։ *Մարկիոն եգեալ երթս առաջս՝ ուսուցանէ զբարեաց և զարդարոյ և զչարէ. Եղիշէ։ *Ի Նմանէ (յիմաստասիրութէ) առնուն առաջս և կատարուին ա՛ մէնայն արհեստք և մակացուխք. Սահմ. Ե։

ԶԱՌԱՋՍ ՈՒՆՑԼ. Զառաջոյ կողմն ըմբռնել, և արգելուլ զընթացս եկեալոյն. ա՛՚՚՚էը առնէլ. Խափանել. Եօթնէնս ալՀափ, Ֆարչըլմաֆ, Ֆէն՝ Եվմէ։ * Եւ գոլ զառաջս ոչ կարիցէք ունել։ Եւ շմաւտն բանակաւն հանդերձ զառաջս ունէր Նորա. ա. Ղ. Ե. 27։ Ծ. 20։ * Անմտագոյն է քան զմանկունն բոց տատածէալ. վասն այորիկ տրադ արագ պիտի ունել զառաջսն, և չՀոգոլուլ. Ոսի. յԿ. ա. 3։

Մերթ՝ Ցառաջոյ երթալ. ա՛՚՚էնէն էրնալ, ա՛՚էի բերանը կայնիլ. *Տճսիլ ահաւոր մարդոյ՝ բարձր և ահալ, որ զառաջսն ունէր և զէջսն ի վերուստ։ Ալյոմ՝ որ զառաջն ունի զլուսոյն. Ագաթ։

ԸՆԴ ԱՌԱՋ. ՑԱՌԱՋ. ՑԱՌԱՋՈՑ. Տճս ի տառսն Ը, և Ց։

ԱՌԱՋԱԲԱՆ. Տ. ՑԱՌԱՋԱԲԱՆ։

ԱՌԱՋԱԲԵՐԱԿԱՆ. Տ. ՑԱՌԱՋԲԵՐԱԿԱՆ։

ԱՌԱՋԱԳՆԱՑ. Տ. ՑԱՌԱՋԱԳՆԱՑ։

ԱՌԱՋԱԴԻՐ, դրի, րաց. ա. Առաջի եգեալ. առաջիկայ. Տճս և ՑԱՌԱՋԱԴԻՐ։ * Իսա ականապէս ուսաք զառաջադիր (կիմ զառաջադրեալ) խորհուրդս. Լմբ. պԲԳ։

ԱՌԱՋԱԴԻՐ. Προταχτικός. Praepositivus. Ցառաջոյ եգեալ, նախադաս. * Առաջադիր ձայնաւոր. Թր. *էր. որ են ը յատկուխ լեզուի յունաց α, ε, η, ο, ω, եգեալք յառաջ քան զայլ ձայնաւոր առ ի կատարել զմի վանկ երկբարբառ. որոց փոխան ոչ ի դէպ գնի ի Հյ. ա, ե, է, ի, ը, ո. այլ դնելի են, ա, ե, ի, ո, ևեթ. յորոց կազմին երկբարբառքդ, այ, աե, եա, եե, իե, ոյ, ոե։

ԱՌԱՋԱԴՐԻՐ. գ. Πρόθεσις. Propositio. Առաջադրուխ, այսինքն առաջադրեալ նըւէր. * Ցկրաւի յաձայնին պատարագայ արենէն նուիրի ի վերայ առաջադրացն իբրպանչիւր ուրուք արժանի առնել զնա. փիլ. էլ. ա. 12։

ԱՌԱՋԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Առաջի գընել, իբր յայտ առնել. հրատարակել. իսկ ԱՌԱՋԱԴՐԵԱԼ. իբր Առաջիկայ. Ցես և ՑԱՌԱՋԱԴՐԵԼ. * Չհրամանն առաջի գընել հրամայեցին, և առաջադրեցաւ ի ատաճարին. Ճ. Ա։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόθεσις. Propositio. Առաջի գրուխ կամ մասուցումն նուիրաց, և նուիրեալն ընծայ. որ և ԱՌԱՋԱՒՈՐԴ. *Ի վերայ հացին առաջադրութէ։ Ծխիլ առաջի նորս խունկս և առաջադրուխս։ Սեղան առաջադրութէ. ա. Ֆ. Ք. 32։ Բ. Ֆ. Է. 4։ ԽՆ. 18։ *Ընկալ առ ի մէնջ զառաջադրութիս զայս. Պարգ։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Ցառաջադրութէ. դիտաւորութէ. դիտեալ ինչ. նպատակ. * Թերևս հասեալ առաջադրութէ, յոր Թևակոխացն անիրաւուխ։ Փիլ. ԼԻՆ. Բ. 71։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Իւք առաջի եգեալք, կամ կարգաւորուխ նոցին. *Եւ է տեսանել յամենեցունցն ընթերիս զեկեցն բազմուխ, և զնոցա ն գլխոց կարգմանց զառաջադրութիւն. փարպ։ *Իւղոյն բարեբաչիս բացատրուքէ ի մատունս եօթանց առաջադրութէց գնգիցն վառելոց. Նար. ղՁ։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Առաջարկութիւն, յորդոր. և բան առաջարկեալ. *Եկն երբեմն հայրն մանկարիս ի լեառն նի սրիոյ առաջադրուքէ աբբայ պատճոսի. վ. Բ. 49. ծԸ։ *Ցանատասդ զի առաջադրութիս ոչ եթէ վարդապետուխ է, այլ օրինագրուխ. Լմբ. պԲԳ։

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Ցառաջոյ դրուխ. նախադասութէ. *Նախադրութիդ առաջադրութէն ասէ. Թր. *էր։ Տճս և ՑԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։

ԱՌԱՋԱԽԱՂԱՑ. Տ. ՑԱՌԱՋԱԽԱՂԱՑ։

ԱՌԱՋԱԽՕՍ. ա. Առաջնորդ. իսօսելոյ ի հարսնութէն. որ և ասի ԱՌԻՒ. *Ասաց կանացու կնոջէ՝ ուշարհիս, ցանկութէ առաջնորդ). ամուսնութեան առաջախօս. ՃՃ։

ԱՌԱՋԱՋԻՒՆ. ա. գ. Առաջնուծին. անդրանիկ. *Ցէսն են ոմանք, որ անմարմին զոյութէնք ասեն, յիրաւի գոլ առաջնածինք. փիլ. ԼԻՆ։

ԱՌԱՋԱԿԱՑ, ի, ից. ա. գ. Որպես Առաջակաց. յանդիմանակաց. մերձակաց. կամ առաջնին յաւագի կացելոց. որպես գլխաւոր պաշտօնեայ, իսորհրդական, ա, տեղեակալ, վերակացու, անտես. *Ըղձամ կանայն և գուշակելոցն մերձաւորք և առաջակայք. Նար. ա՚՚՚։ *Հաճոյ Թուէր բանն առաջն Թագաւորին, և ամենայն մեծամեծացն, մանաւանդ որ էին առաջակայք օրինացն. Եղիշ. Բ։

Եւ Առաջակոյին. առաջք. երեսք. *Թևոցն ալացմամբ զառաջակայս բոցոչքեն դիմացն ծածկելով. Ագաթ. Էվէդ։

Մանաւանդ իբր Առաջնիկայ. Պարծն, ὑπάρχων, ὑποκείμενος. Praesens, subjectus. Ներկայ. առաջի արկեալ. ենԹակայ. և Հանդերձեալ, որ առաջի կայ առ ի լինել. *Ջօրս առաջակայ։ Ջգիչերս առաջակայ. ՃՀ։ *Ցառաջակայ պահու գիչերոյն. Հ = Ց. յոնդիս. Ը։ *Ապա անց յառաջակայսն, և ի լինելոցն նշմարեցուցանէ. Ագաթ։ *Ցառաջնակայ ժամանակին առնէ ապաստան։ Որ յառաջակայ ամին լինելոց էր. Լմբ. ոդ։ *Ջգործեալ յանցանսն չնորհեաւ սմա ապաշխարել, և յառաջակայիցն զգ պահեաւ. Մագ։ *Ա՛յս սովորութէն է սքեց, զվերեալ բարիսն ձյ տալ, և զառաջակայն ի նմանէ խնդրել. Ը. ա՛. պ։ *Ցառաջակայ կայ խորհրդոյս մեծաուէ ոչ ունելով նիւթ բացայայտութէ՝ յանհասութէն ապաւինի. Սինոս. էս։ *Ի կաւերէն յառաջակայ յօրինեալ պատշաճագոյն զպատկերն գործել. Ագաթ. Էվէդ։

ԱՌԱՋԱԿԱՑ, ի, ից. ա. գ. Ἐμπρόσθιος, προσστηκώς, προστάτης. Anterior, praepositus, praefectus. Նոյն ընդ ԱՌԱՋԱԿԱՑ, ըստ ետ նշ. *Խոյ հօտից հեղինակ, և ի վայրենի ջուխրս մի իմն ի Թագաւորականացն առաջակաց եղեալ. փիլ. ԼԻՆ։ *Չաւ աւտարիսմ է առաջակացն այսր մեծի և հրաշափառագունի սան ձյ. Սարկ. ԽԳ։

ԱՌԱՋԱԿԱՑ. Հանդիպակաց, ընդդիմակաց. *Թէ ոչ բաիւեմք զառաջակաց կնիք քաջպրութէն. Լմբ. ոդ։ Տճս և ՑԱՌԱՋԱԿԱՑ։

ԱՌԱՋԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόθεσις. Praepositio, և propositio. Առաջակացն գոլ. գլխաւորութէն. վերակացութէն. *Ի պարս մեղուաց յանկերգսյս կացեալ լինէն Թագաւոր. որ խնամութէն առաջակացուխքեն ընկալեալ, երկնչին ի նմանէ. փիլ. ԼԻՆ։

Եւ իբր Առաջարկութէն. նախադասուխ տրամաբանական. *Գարևորապէս հետևի առաջակացութէն եզրակացութէին. Ան. պԲԳ։

ԱՌԱՋԱՀԱՒ. ԱՌԱՋԱՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՌԱՋԱՀԱՒ։

ԱՌԱՋԱՁԱՑՆ. Տ. ՑԱՌԱՋԱՁԱՑՆ։

ԱՌԱՋԱՁԻԳ. ա. Προμήκεις. In longum productus. Ցառաջ կոյս ձգեալ երկայնեալ. *Առաջաձիգ և պէսպէս ընկալան զչլուխս.. և չորքսաներն սեռն սոցա. Գաղաթ. փԽ։

ԱՌԱՋԱՄԱՍՆ, սնուլի. Տ. ՑԱՌԱՋԱՄԱՍՆ. ևն։

ԱՌԱՋԱՆԻԹ. կի՛ ՑԱՌԱՋԱՆԻԹ. գ. Ա՛ռաջին նիւթք և սկզբունք. *Ցովսէպոս, որ նա էարկ մեզ զառաջանիւթ պատմուխեց այսր աւետեան գործոյն. (յն. օգնեաց). Ես. պԽ. Գ. 9։

ԱՌԱՋԱՊԱՀ, ի, ից կամ կոյ. ա. գ. որ և ՑԱՌԱՋԱՊԱՀ. Πρόφυλαξ, ὑπαστεστής, πρωρεύς, πρότερος. Prior, excubitor. ևն. Պահօղ զառաջս բանակին. յառաջապահ երթիցուք որդւոցն իսրայէլի՛. յն. առաջինք. Թագ. ԼԲ. 17։ *Առաջապահօք, վերջապահօք. Եղիշ. Գ։ Ածս. ԽԲ։ *Ոչ առաջապահս կամ վերջապահս. Ոսի. ծ. ա. 6։ *Սեպուհն մամիկոնէից առաջապահ էր այն օր. Փարպ։ *Կորեալ զառաջապահսին՝ էանց ի գլուխ բլրին. Մագ։ * Սկիւթացիս, որովք յառաջապահսից պէտս վարեցաւ. Պաղ. ազէտ։

Որպէս և Պահապան բանակի, ամրոցի,

նաւու. և գիշերապահ զօր. և Յառաջըն թացն յոր և է կարգի. *Առաջապահքն առաջի վահանափակ սպայիւն՝ յայսկոյս յայնկոյս երթային գային. ՁԿ. ԼԸ: *Կացուցէք պահապանս, զարթուցէք զառաջապահս. Երեմ. ԾԻ. 12: *Փութացին ի պարիսպս, և պատրաստեցան զառաջապահս իւրեանց. Նաւհ. Բ. 5: *(ի նաւս) առաջապահք, և ուղղիչք. Ով. ՀՀ. Բ. 24: *Առաջապահք նաւաց յային ծովու. կացցեն. Եզէկ. ԽԷ. 29: *Ցեսիլ առ հասուր մարդոյ առաջապահ յառաջելոյ. Ագէ: *Ցեա, փոխանակ սպասաւորաց որպիսի առաջապահք երթան. Ով. Էս: *Առաջապահ անցանէր առաջի Թագաւորին պապայ. Բաղ. Բ. 1:

ԱՌԱՋԱՊԱՀԵՍ. Նոյն ընդ վ. Ցեա և ՁԱՌԱՋԱՊԱՀԵՍ. *Առաջապահեաս Ճանապարհորդութեանն արարեալ (այսինքն եղեալ) մերկապուհ, վհան, ևն. Աւծիւ. ՁԻ. 15: *(խաչն) քոյսեր զօրաց առաջապահեաս. Ածաղ. Բաբէ:

ԱՌԱՋԱՊՏՈՒՂԻ. Ք. Ո. Նախակատարք (ըստ յն). Protelæa. Primordium, primitiae, ևն. Նախկին բերք և ընծայք հաւուն հասակի. արբունք. և Օձիս. և Երախայրիք. *Ա յսոքիկ են ՁԾ տասիրին առաջապտուղք նախակատարք. Փիլ. Ի. Ֆոպե:

ԱՌԱՋԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԱՌԱՋԱՍՑՈՒԹԻՒՆ:

ԱՌԱՋԱՍՈՒՆ. Տ. ՋԱՌԱՋԱՍՈՒՆ:

ԱՌԱՋԱՍՏԵՂԾ, կամ ՅԱՌԱՋԱՍՏԵՂԾ. Տ. Ցեա ՆԱԽԱՍՑՆԴ. *Ջանազօս նեալ յառաջաստեղծէ ի հողածնէն. Փիլ. Ել:

ԱՌԱՋԱՏԱՐՓ. ա. Նախկին տարփածող, ցանկացօղ (պտղոյ, որպէս եւայ). Թէոդոր. Մայրագ:

ԱՌԱՋԱՏՆՕՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԱՌԱՋԱՏՆՕՒԹԻՒՆ:

ԱՌԱՋԱՏԵԼ. Տ. ՁԱՌԱՋԱՏԵԼ:

ԱՌԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԱՌԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ:

ԱՌԱՋԱՐԿ. Ք. Իբր Յառաջ արկանօղ (զանձն իւր կամ զբան). առաջնորդ. *Սիմոն (մոգ) առաջարկ գուսանի մանկեքեցոյն: Առաջարկ քոյ բանին. Ճ. Ա:

ԱՌԱՋԱՐԿԵԱԼ, ելլ. ա. Առաջի եդեալ. առաջիկայ. և Դիտեալ. *Ոչինչ Թոյլ տուեալ լինէին ի բանին առաջարկելոցն: Ըստ առաջարկելոյ իրացն. Փոքղ: *Որպէս և առաջարկեալս այր: Չի ըստ կամս առաջարկեալն յաշխուեցի. Պիտ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ք. Պրօβլημα, պրօԹեսις. Propositio. Առաջի արկանելն, կամ դնելն, կամ բերելն. *Հոգաբարձացն առաջարկութ՛ զոյսյս յուսոյն գԹույեալ տղորմեցար. Նար. Լ: * Գոհութիւն ՅՀ, և խաղաղութեան բանից առաջարկութ. Լմբ. ՈՂ:

Դիտաւորութիւն. եգեալն ի միտ. և գեալն առաջի աւ առնել, կամ առ ընտրութեի կամ ի հաստատութեի. Նիւս. *Չիւր առաջարկութեի ոչ է մոռացեալ ապարչին. Փիլ. Լին. Բ. 15: *Չառաջարկութեինն փորձեցաւ գործով կատարել: Չի զչար կամացն առաջարկութեի գիւրաւ կարցուք կատարել. Պիտ: *Կարի լաւ և սքանանացու է առաջարկութեիս այս (կուսութեան). Իգն: *Չկուել առ Թագաւորդ հոռոմոց, և առաջարկութեի կանխղկոսի պահանջել. Ֆ. հոռոմ: (որ բերի և ի յաջորդ նշ):

Յառաջ տանել. յառաջատութեի. ձեռնարկութեն և կատարումն. գործադրութեի. յառաջագիմութեի. *Առաջարկութեի գործոյ կամ գործոց, կամ իրաց. Եզէկ. Ք. Է: *Խորհրդոցն և իրաց, կամ կանոնին առաջարկութեի. Փոքղ: *Չբոլոր անօրէնութեիցն կատարել զառաջարկութեի: Կամացն միայն պէտք են յօժարութեի առ ի յառաջարկութի գործոյն գալ. Պիտ: *Ընդ հզք նորին ամենայն ոք զընթացս առաջարկութեի ըստ բարւոյ մասին աւարտէ. Խոր:

Կամ գործ. գործառնութեի. բուռն հարեալ ինչ առաջիկայ. *Առաջարկութեիս իմ ոչ է մեկնութեի. Կամբլ: *Չայժմուս տեւութեամբ զառաջարկութեի պատճէլի: Կարօղ է զառաջարկութեիս տօրինել ի բարի. Լմբ. ԽԲ. Ե պտբ: *Ի բոլոր անօրինական առաջարկութեիս ,,. այսինքն ի տնտեսական արարս. Մագ. Խէ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Պրօβλημα, պրօԹեսις. Propositio, quaestio, objectio, enunciatio. Առարկուած. խնդիր. ձեռնարկութի. սկիզբն. առած. առեղծուած. գաւեհէ: *Առաջարկութեի բերէ ի փորձ. եթէ ամենայն ի բարւոյ է, ուստի է չար, և ուստի՞ եղեն հրեշտակք դէք. Մոփս. ի դէմն: *Առաջարկութիւն քոմամարտիցդ: Լեզուագարի յաւէտ ձեր առաջարկութիւնդ. Կիւրղ. գանձ. ուր և սուէպ գրի՝ Յառաջարկութէ: *Ցուտ արդեօք է առաջարկութեին, որ ասէ. Նիւս. Բն. ԼԸ:

Կամ ըստ տրամաբանից՝ Նախադաստութիւն, յորմէ լինի հանել զերզակացուն. *Կարծիք հանդերձ պատճառաւ՝ եզրակացուէի և առաջարկութեցս. ԱրԹ. ՀՀ. ՀՀ. Ք. Ա. Ա. Ա. դին՝ ինքնաշարժ, ինքնաշարժն՝ միտս շարժ. միտաշարժն անմահ է. ահա եզրակացուէի առաջարկութեցս. այսինքն հոգի՝ անմահ. Սահմ. ԶՁ:

Առաջի դրութի. արտադրութի արտաքս մամբ. Պրόβολη. Projectio. * Բան՝ ոչ յատաքերական, և ոչ խոհական, ոչ հատուածն յանախատ բնութէն, և ոչ առաջարկութի, այլ որպի ինքնակատար. Ալ. Ը:

Արկանելիք զառաջեալս. սփածանելի, ծածկոյթ. *(նախատեղծք) առանց ծածկութի և առաջարկութե. Աբաբ. ՃՃ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄՆ, կման. Նոյն ընդ վ. ըստ ա և գ նշ. *Վասն նմին իւր իսկ, և աձեցուցանիլոյ զառաջարկումն՝ բիւրս ինչ ասէ. Ով. յՀ. Բ. 28:

ԱՌԱՋԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ք. Պրώτος. Primus. Ընծող զառաջնութի. առաջին. նախկին. իմ. *Յաւուրս հնձոյ յառաջաւոր՝ ի սկզբան հնձոյ դարեաց. Բ. Լփ. Ի. 9:

ԱՌԱՋԱՒՈՐ. Ἀπαρχή, πρωτογέννημα. Primitiae. Առաջնատուղ. երախայրիք. նուէրք. Բառ. *Զառաջաւորս ցորենոյ բերցուք առ քահանայսն: Զառաջին զկոչկին վերացուցից, և զառաջաւորս քահանայիցն. Նեեմ. Ք. 37: 5: Ցեա և ԶԱՌԱՋԱՒՈՐ:

ԱՌԱՋԱՒՈՐ. Προκείμενος. Propositus. Եգեալն առաջի. *Եղիցին ի հաց յիշատակի առաջաւոր տեսուն: Ի վերայ առաջաւորի սեղանոյն (այսինքն սեղանոյ եգելոյ առաջի տեսուն). Ղեւտ. Իէ. 7: Թուոց. Է. 7: Ցեա և ԶԱՌԱՋԱՒՈՐ:

կամ Առաջակաց. գլխաւոր. * Առաջաւորք և պատուականք ի դրան արքունի: Որ պատուական էր և առաջաւոր էր ի պալատ նորա. Ճ. Ա:

Կամ Յառաջընթաց. սուրհանդակ. *Առաջաւոր և կարապետ Թագաւորի ըզգալոստս Թագաւորի նշանակէ. կամբլ:

Սովին նմանութեամբ ասի ԱՌԱՋԱՒՈՐ գԱՀԴ՝ կամ գԱՀԴ ԱՌԱՋԱՒՈՐԱՑ, իբր կանխեալ քան զաղուհացս, կամ քան զխնչատակ նիւթուհացոց, և քան զմոն սրբոյն սարգիս. կամ Առաջին պահք ի հայս առ լուսաւորչիւ ևն. *Կոչին առաջաւորք, զի յառաջաւոր է տեղւոյնական պահոցն: Առաջաւորացն պահս զգալոստս Թագաւորական պահոցն նշանակէ. Եփր. Փրկ: *Ա յս առաջնին պահք եդաւ յառաջորդսն սրբոյն գրիգորի. . . զոր և առաջաւորք կոչեմք. Չէնոբ: * Առաջաւար պահոցն կատարուին. կանոն: *Նախ զառաջաւարդ պահքն կարգէ ի մաքրուեի հինգ զգայուեեց նոցա. Ցծոխ: Ճոխագոյն, Շ. Խղ: Ե կամբլ:

ԱՌԱՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ք. Պրόβλημα. Propositio. Ἀπαρχή. Primitiae. Առաջի դրուեի. իբր նուէր. և Առաջին պատուղ նուիրեալ: Ցեա և ԱՌԱՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, և ՁԱՌԱՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Եւ ի վերայ նորա զհացն առաջաւորուեի. Ք. Ճ. Ք. 19: * Տուք ցնոսա զարծաւի և զոսկի և զպատս առաջաւորուեի տանն ՅՀ. Ք. Եզր. Շ. 25:

Եւ Հեգեմոնία. Ducatus, imperium. Առաջնորդուեի. պետուեի. *Պանծալի անուամբք իշխանաւն և առաջաւորուեիք ծածկելով զաւազակուեին. Փիլ. Ք. Բաո:

ԱՌԱՋԵՒԱՑՔ, կի՛ ՁԱՌԱՋԵՒԱՑՔ, Ջեւից. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. *Ջհայց զառաջեւից, և զզոհս. Նեեմ. Ք. 33. յն. հայց երեսաց:

ԱՌԱՋԵԱՒ. մ. Տ. ՁԱՌԱՋԵԱՒ, և ԱՌԱՋԻ. ա՞լե, թիմայը. *Ածել առաջեաւ. Փոքղ:

ԱՌԱՋԵՄ, հբի. Տ. ՁԱՌԱՋԵԼ. Προλαμβάνω. Praevenio, praesumo. *Ես քրիստոնեայ եմ, և զայս առնէին ամենեքեան՝ ընդ առաջելոյն զինքն կապակցելով. Բրս. Ես ՀՀ:

ԱՌԱՋԵՒ. ՁԱՌԱՋԵՒ. Նոյն ընդ ԱՌԱՋԵԱՒ, ՁԱՌԱՋԵԱՒ. *Եւ ածել զարշակ ուրեայ հայոց զառաջն իւրով. Բաղ. Ք. 54:

ԱՌԱՋԵՒՈՔ ԱՆԿԱՆՈՒՄ. իբր Ընդ առաջ եւլանել և պատահել. *Ապա զառաջն օք անկանէր վասակ իւրով հայաստան գընդաւն, հարկանէր զզօրսն ամենայն պարսից. Բաղ. Ք. 39:

ԱՌԱՋԵՐՆԹԱՆՑ. Տ. ՁԱՌԱՋԸՆԹԱՑ:

ԱՌԱՋԻ. ա. իբր ռմկ. Աւլի. Տ. ԱՌԱՋԻՆ. Իմ, Եվէմի. *Առաջի կերա կուր: Առաջի մեղք որկրաուեին հղև. Շ. Խղ: *Յառաջի պահոս գիշերոյն: Գիտեր զառաջի խոստմանն գյապաղումն. Ճ. Ա. և Գ: *Ձիք ինչ հաղորդուն առաջի Հաւրին ընդ այժմուս. Սեբեր. Է: *Նուիրեին իւրեանց առաջի Թագաւորին. Բաղ. Ե. 51:

ԱՌԱՋԻ. Նախադր. ա. Ի. Ենώπιον, ἔμπροσθεν, ἔναντι, κατενώπιον. Coram, ante, in conspectu, ևն. Յանգիման աչաց. Հանդիպ երեսաց. զառաջիեաւ. առաջնէը, առաջնը. դիմացը. Էմմիանէ, փառ. ղբնիպա. և Էմմիանէ, հռոմբոռնա. *Մեղք իմ առաջի իմ են յամենայն ժամ: Անա երկիրս ամենայն առաջի քո է: Տուք զի. նէն պատասխանի առաջի տեսուն և առաջի օծելոյ նորա: Առաջի ձեր գոսեցայ. Բեղիմն առաջի նորա: Տանել առաջի Ըա-

գաւառաց : Մատուցանել առաջի նորա . ած : կամ *Քո առաջի այսօր տուլոց եմ պատասխանի. Գծ . ԺԸ. 2: *Իմ իսկ առաջի ընթերցան. Եղիշ. ա : *Սակաւուց առաջի : Սրբոյդ առաջի : Մաքուր հաւատոց ձեր առաջի . Պիտ : Նար : Լմբ : *Անհաւասիցն արկանել առաջի . Խոր . Գ. 65 :

ԱՌԱՋԻ . իբր Ցառաջոյ . յառաջ քան . առաջնէն , առաջոյց . ընդհանրապէն , եւվիչ . *Ես երթայց առաջի քո : Եւ ինքն եկեսցէ առաջի նորա հոգւով և զօրութիւ եղիայի : Առաքեաց զնոսա առաջի իւր : Առաջի իմ եղիւ : Առաքեալ եմ առաջի նորա . ած : * Ընթանայ անմարմնոցդ առաջի . Լմբ . հմբ : *Մեռան առաջի իւր , և ինքն զկնի նոցա . Մխ . բա :

ԱՌԱՋԻ . Ընդդէմ . հակառակ . դէմ , դիմաց . գործ . *Առաջի ամենակալին ընդվզեցաւ . Ցոբ . ծԸ . 25 : *Մեր և ձեր առաջի ոչ կարեն կալ . փարպ :

ԱՌԱՋԱ . որպէս Ցաչս . (զի և առաջ , առաջի՝ ծագեն ի բառէս աչք , ակն .) *Որ առաջի մարդկան բարձր է , պիղծ է առաջի Ցի : Խիտ թուեցաւ բանն առաջի արբասամու : Բարձրանայր փառաջ գունդն իսրայէլեան առաջի Թագաւորին և առաջի ամենայն զօրաց նորա . և այլն :

ԱՌԱՋԱ . ՛ս . Նոյն ընդ վ . ըստ ամենայն առման . որպէս Թէ խնդրին կայցէ զօրու Թիւ . առՆը , առաջը , առՆէն , առաջ , դիմաց , դիմացն . ած . *Զքոյին իսկ զոգւոց տեսանելս հանապազ մեռեալ առաջիդ . փարպ : *Առաջի՝ պղնձիս հարկանելով փուղս . Խոր . Ի. 57 : *Երկիցուք , ես առաջի՛ , և դու զկնի . Վրք հոլ . ԺԸ : *Ժողովուրդն՝ որ առաջին և զկնի երեսային : Եւ կեալ առաջի՝ մատուցանելոյն քացախ : Բերելոյ՝ կամ ածել կամ մատուցանել կամ ընծայել առաջի . ած : *Ոչ պայծառ վառ մամբ դնան առաջի . Նար . կԸ : *կարապետ առաջի արձակեալ զյովհաննէս . Ագաթ : *Երթայր յամ առաջի քան զնոսա . Մագ . Ֆ . 32 :

ԱՌԱՋԻ ԱՌՆԵԼ , կամ ԴՆԵԼ . Ցանդիման առնել . յայտնել . մատուցանել : Ա ոաք . ա . 23 : Խոր . ա . 8 : Պիտ . Է : Ա գաթ : կորիւն :

ԱՌԱՋԻ ԱՌՆԵԼ . իբր Ցանդիման աչաց մտաց կամ զմաւս ածել . *Ա յնուհետեւս առաւոյն ածեալ զոչ կալող կատարել և կալ ընդդէմ նոցա պատերազմաւ . Ցհ . ԺԲ :

ԱՌԱՋԻ ԴՆԵԼ . ի մոլ կամ յաչս դնել . ի միտս բերել . դիտել . յանձն առնուլ . և Բուռն հարկանել . ի գործ արկանել . *Եդին զոսկան առաջի , և դաշինս կուռցին . Ք . Ո . Ծ . 21 : *Դիք առաջի զանուն քաջութեան . Եղիշ . Է : *Չմեռանեալն եգաք առաջի : Չիւր առաջի եգեալ զիորհուրդն կատարել . փարպ : *Չի յայն՝ զոր առաջի եդ , հասանել կարացէ . Եզնիկ : *Միանգամ ընդ հօր զառաջի եգեալոն գործից . Ագաթ : *Չառվորականն առաջի եգեալ զաղօթս և զաղաչանս . Կորիւն : *Հարկանել զառաջի եգեալ ինչ կէտ . Պիտ : Ըստահ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ , ՑԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ :

ԱՌԱՋԻ ԱՐԿԱՆԵԼ . Բուռն հարկանել . ի գործ գնել . դիտել : Կր . Առաջի դնել . իբր նպատակ առաջի կալ . *Չիւր արուեստն առաջի արկեալ խրատեր : Վասն իրացն առաջի արկեալոց . Կորիւն : *Չի մի խափան ինչ առաջի արկեալոց իւրոց գործոցն լինիցին . Խոր . Ֆ . 18 : Ըստահ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ :

ԱՌԱՋԻ ԿԱԼ . իբր Ընդդէմ կալ . տոկալ . *Ոչինչ բնաւ տեւեալ կալ առաջի : Վտանգ՝ որում ոչ ոք կարէ կալ առաջի : Ոչ եթէ գիտեաք , եթէ մեք արեաց առաջի ինչ կարեմք կալ : Որում կարեաց և վտանգի ոչ մեր նախնիքն և ոչ մեք առաջի չկարացաք կալ . փարպ :

Ընսովոր է ասել , Ոչ . յհ . ա . 38 . *Թուէր լսողացն՝ առաջի կալ զանա ցեալսն ,, այսինքն հակառակ գոլ , հակառապար խօսել :

ԱՌԱՋԻ ԿՑԵ . դիմագ . Πρόκειται , παράκειται. Praejacet, adjacet, adest . կայ յանդիման . իբրու ներկայ գտնուի , զի ի մտոյ կիմ մերձ լինել տեսանի . առընթերը և պատրաստ կայ . ի վերայ կոյ . հանդերձեալ է . Տիս Հ . Է . 18 . 21 : Ի . Նր . Ը . 12 : ԵԲր . ԺԲ . 1 . Ն 2 : Ցոտ . 7 : Իսկ Ի . Ղ . Ի . 16 . *Ալ զայս ամենայն՝ ժամանակդ , որ առաջի կայ , յայտնապէս պատմեսցէ ,, ըն ժամանակդ հետևորդ : *Որ առաջիս կայ խրատ : Ալ այժմ որ առաջի կայ մեզ առաքինութիւն ձիերն նդոյս . Պիտ : *Թերևս չարիք ինչ մեծամեծք առաջի մարդոյն կայցեն . Եղիշ , *Զայլ բազում գործս , զոր ասել կայ մեզ առաջի . Խոր . Ի . 45 : *Որում ծնանել առաջի կայ ցե . Ցհ . Ի . ա . ոգ : *Ի մերձակայն ևեթ հայել , և որ յետ այնորիկ . առաջի կայ վիճն կորուսեան՝ ոչ տեսանել . Իգն : *Մարմին տերունական և արիւն փրկչական կայ առաջի . Պոլգ . այսինքն ի մտոյ հանդերձեալ է լինել :

ԱՌԱՋԻԱԿԱՆ . ա . Իբր Առաջակաց , յանդիմանականաց . *Պատիւ հրեշտակաց՝ առաջնակաց կոչմանք . պատիւ միածնին՝ նստելն ընդ աջմէ հօր . Սեբեր . ա :

ԱՌԱՋԻԱՑ , ի , ից . ա . Προκείμενος , παρῶν. Propositus , praesens. որ ասի և ԱՌԱՋԱԿԱՑ . Առաջի եգեալն . մերձակայ , և ներկայ . և Ապագայ . այն ինչ՝ զոր ունի ոք տեսանել , կամ առնել , կամ ասել . առՆէ , առՆը էւածը , առՆը էնդա ծը՝ եղածը , ըևեւիւը . ըսեւիւը . Որպէս Մօտաւոր . ներկայ . զոր օրինակ . *Զառաջիկայ զձորն ընուին . Լսոփ . ծա : *Ցամենայն առաջիկայ քաղաքս խաղաղութեամբ զմուտն առնել . Խոր . Գ . 26 : *Առաջիկայ տեսուածի : Ցառաջիկայում սահմանում : Սահմ . ա . Գ : *Չառ առնելով առաջիկայիցս իմոց բանից . Խոր . ա . 5 : *Առաջիկայս գործ : Ե՛ւս վէհագոյն և առաջիկայիւքս ճանաչէ . Պիտ : *Զդիտաւորութիւն իրին առաջիկայի բազում ամիսս՝ ի մակագրութիւ բանին դիւրածանօթապէս կարէ ոք ի միտ առնուլ համառօտագոյն . Սարկ . մաշտէնչ :

Մանաւանդ՝ որպէս Ապագայ . հանդերձեալ . *Անցելոց , և առաջիկայից . Աւետ . Ի : *Անցելոյն , և այժմուս , և յառաջիկայէն փրկեսցէ . ժմ : *Չասանել նմա առաջիկայիցն յայտնութիւն : Ցաղագս առաջիկայիցն հոգալ . Խոր . ա . 24 . 28 : *Դառդարել յառաջիկայ մեղացն՝ զոր գործէ լոյն էր . Մանդ . Ի . (ուր և ներկայութիւնն ի մէջ բերի :) *Ցուսով առաջիկայ մեծագոյն շահիցն միսիթարել . Պիտ : *Փարա տել զառաջիկայն՝ որ գալոց է գայթագղուէ . Ցհ . ԺԲ : *Վասն առաջիկայ խոստմանցն՝ որ ի Թագաւորէն ակն ոնէին . Լսոփ . ա : *Վասն զի ակնկալութիւք սպասեմք առնուլ զառաջիկայն , հանդերձեալ կոչեմք . Խոր :

ՑԱՌԱՋԻԿԱՑՍՆ , կամ ՑԱՌԱՋԻԿԱՑՆ . ՛ս . Ցառաջիկայ ժամանակս . առյապայ . այսուհետև . ասկից էտև , էտևէն , էտէը . էնմէն ածնէրս . *Ոչինիք ուսանել և պիտել յառաջիկայսդ . Սահմ . Է : *կասկածիմ յառաջիկայն , մի գուցէ ևն : կասկածեր երկիւղիւ առ ի յառաջիկայն . փարպ : *Հատուցից յառաջիկայն : Ցեւս առաջիկայն գանձել . Պիտ : *Ընորհակալ լեր , զի պահեցար և աղաչեա , զի յառաջիկայն պահիցիս : Որ վասն անցելոցն խոզաղաղութեց չնորհակալ լինի և յառաջիկայն պահպանութեի գտանէ . Խոր :

ԱՌԱՋԻԿՈՂՄԱՆԻՔ . ա . Որ ինչ են յառաջոյ կոչմանէ . առՆինները . *Գօսի առ ծեալք ի վեր կոյս զհանգերձն ժողովեալ . զառաջիկոչմանէսն խոնարհագոյն քան զբարձան ի ներքոյ ծնկին . Փիլ . փեսիան :

ԱՌԱՋԻ ՀԵՂՈՒԿ . ա . Προχέυμενος . Fusilis . Հեղեալ առաջի . *կրկին ուրեմն կերակուր դնէ առաջի ճաշայինն խմաստութեի . զմինն հաստատուն և յարամնայ , իսկ միւսն խոնաւուտ և առաջիհեղուկ . Դիոն . Ի . 3 :

ԱՌԱՋԻՆ , Ընդ , ընդ , ով , ոց , կամ ընից , ովք . ա . (որպէս նախ երևեալ առաջոյ .) Πρώτος , πρότερος . Primus , prior . Կանխկին . մին . առաջներորդն . սկզբնական . վերագոյն . իշխանական . կանխագոյն . հնագոյն . վաղեմի . ուՆի , ուՆէնը . Ինչ , Եվէնտի , պէրինձի , էէր . *Ադամին եղիցի ձեզ յամիսս տարւոյ : Ցամենեցուն առաջնոյս : Ցօրէ յառաջնմէ : Ցառաջնմէ օրէ : Կարգն առաջին . կարգն երկրորդ : Իբրև զառաջինն : Ես տէր առաջին , և ես նոյն եմ առ յապա : Եղիցին առաջինք՝ յետինք , և յետինք՝ առաջինք : Ցազգացն առաջնոց : Զաւուրսն զառաջնոյ : Զբանն առաջին . ևն : *Ցաղագս երիցն առելի է , ի յառաջնումն սկիզբն առնել : Ցառաջնումն մինչև ցհունկ յետինն . Փիլ . ի՛նոփն : Ես . փբ . ա . 8 : *Ցառաջնումն մաքրեսցի ծննդենէնն . Աբեր . պենպ : *Ի զարմից առաջին Թագաւորացն . Խոր : *Ըստ առաջնում կալգին . Եղիշ : *Առաջնովք հայրապետօքն . Պիտ : *Ցառաջնոցն քան զես ի մատենագրաց . Ցհ . ԺԲ : *Աձ զքաջ հանապատեան հրէից զառաջին ժամանակս . Բուզ . Գ . 55 :

ԱՌԱՋԻՆ , իբր Անգրանիկ յերբարս . և երախայրիք ի խայրս . ուՆէնէ : *Զառաջինն որդին : Սորա առաջինն՝ արմտ . Խոր . Ի . 7 . Ն ա . 10 : *Առաջնոց արմտեաց . յառաջնոց արդեանց . առաջինք արմտեաց . զառաջինս պաղոց : Ոչ առցի առաջինն արդեանց երկրէն . ևն :

ԱՌԱՋԻՆ . Գլխաւոր . պատուաւոր . գլուխ յոր և է կարդի . *Առաջին յերիցն . ՔաՆանայն առաջինն : Մի յառաջին իշխանացն : Ընդ առաջին բարեկամն : Զառաջինն սերելի աւագաց իւրոց : Որ կայ միջի ի ձէնջ առաջին լինել . ևն : *Երկն քիս յաչխարհ փրկել զմեզառորս , որոց առաջինն ես եմ . Վրք հոլ . ա . յ :

ԱՌԱՋԻՆ . Լաւագոյն . ազնուագոյն . *Հանդերձ առաջինն ամենայն իւղովք . Երփ . Ի . 14 : *Առաջինն իւրոյ գանձուն համարեալով . Խոր . ա . 8 : *Իմաստասիրութեի ընդ առաջինսն ոնի զգոյութեի . Սահմ . Է : *Զորովայն և զնախաճաւութեի և զոր ինչ առտուընօր խայտառակութեիք են՝ ընդ առաջինսն դնեն՝ . Նխա . Ռեդոր :

ԱՌԱՋԻՆ . Ցառաջոյ կուսէ հղեալն . *Առաջինն կողին Նաւին խրեալ՝ անշարժ մնայր : Երկայնութեին առաջին . . . յառաջոյ կոչմանէ . Գծ . ԺԸ . 41 : Ի . ճ . Գ . 4 :

ԱՌԱՋԻՆՔ . ք . Πρόγονοι. Majores .

նախնիք. հալք և հաւք. *Ել աւելիններէ. *աւելաւ, խլաւք. *Զանխմաւտասէր բարս առաջնոցն մերոց: Յուցանել զառաջինան մեր, և զբուն հին նախնիս. Խոր. ա. 2. և 8: *Առաջինքն մեր. ևն. Յհ. խ. ապ: *Ակսաւ յուշ առնել զմիոյ միոյ զառաջնոցն քաջութիս. Բ. Ա. Ը. 19:

ԱՐԱՋԻՆ. ած. որ և ՑԱՐԱՋՆՈՒՄ, ՑԱՐԱՋԻՆՍՆ, ԸՆԴ ԱՐԱՋԻՆՍՆ. ևն. Πρότερον. Prius, primum. իբր Յառաջ. յառաջագոյն. զառաջինն, ևն. *Մինէ առաջինն քան զմարգիկ ծնեալ իցես. Յոբ. ի. 7: *Եւ անդ էր յառաջնում, ուր տային ըզմանկանցն. Նեհ. ի. 5: *Որպէս յառաջնումն ոգորմեցաք ինձ, նոյնպէս և այժմ գթացիք յիս. Վ.Ք. հց. իԲ: *Զոր յառաջնումն բանսարկութեամբ եւտուն մերժել զնա հայր. Փարպ: *Որ յառաջնումն չկայ բաց յաղթել, յայտ է՝ թէ և ի վախճանին չկարէ յաղթել: Զվերջին հարուածան յառաջնումն ոչ ած ի վերայ նորա. Եփիկ: *Յառաջնումն իսկ (նոագի յանցանաց) ի բաց թողոյր առանց ուղղութեան. Երզն. Տպ: *Որպէս յառաջնումն ընկնեալ զերեզմանն ղեղաւն, սոյնպէս յերկրորդումն. Շ. ՈՀ լաբ: *Սա յառաջինն՝ մինչդեռ բարեացն առատութեամբ պահակեալ էր. Լսող. իԲ: *Մեծ ճգնութեամբ և աշխատանս ունին ընդ առաջինան այնք, ոյք դիմեն առ ՈՀ. իսկ յետոյ գոհանին ինդուլեին: Բազումք կան մեցան ընդ առաջինան նախ մեծամեծս առնել, և յետոյ և ոչ զիրօքունս կարացին առնել. Վ.Ք. հց. Ե. Ի ինչ: Տես և ՑԱՐԱՋԻՄԵ, ԶԱՐԱՋԻՆՆ, ՆԱԽ ԱՐԱՋԻՆ:

ԱՐԱՋՆ. ած. Πρῶτον, τοπρῶτον. Primo, primum. Նախ. մի՝ զի. առաջ. Ղեւմ. որ. պիրինձի, պէր ֆի, իէիկա. *վասն երկուց պատճառաց: Առաջին՝ զի մի ևն: Նշանագրեցի յայսմ յեօթն յերանակի. առաջին՝ զժամանակն. երկրորդ ևն: Խորհեալ չարաչար իմացումնս. առաջին՝ զայս ևն. Խոր: Եղիշ: Փարպ: *Առաջին խոսեցաք առ կրօնաւորսդ: Առաջին զհոգւոյն հոգալ կերակրոց, և ապա զմարմնոյն: Ինքն առաջին մարտեաւ, և յաղթեաց, և ուսոյց զօրինակ պատերազմին. Շ. ընդ. Իփն: *Ոչ խոնարհէին միմեանց, Թէ մինն առաջին մոյէ: Առաջին ախտս նաս զամբարտաւանութիւն. Վ.Ք. հց. իԲ. իԷ: Տես և ՆԱԽ ԱՐԱՋԻՆ:

ԱՐԱՋԱՆԱՊԱՀ. տ. ՑԱՐԱՋԱՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐԱՋԱՒԻ. տ. ՑԱՐԱՋԻՆՄԵ:

ԱՐԱՋՆԱԳՈՅՆ. ած. Ἡγεμονικώτατος. Magis principalis. γενικώτατος, generalissimus. Գլխաւորագոյն. վերագոյն և առաջնորդական. սեռականագոյն. *Իշխանականագոյն և առաջնագոյն կենդանւոյն՝ գեմք. Փիլ. այլաբ: *Փայտն կենդաց է իշխանականագոյն և առաջնագոյն առաքինութեի. անդ:

ԱՐԱՋՆԱԳՈՒԾԱԿ. տ. ՆԱԽԱԳՈՒԾԱԿ. *Զառաջնագուշակ վկայութիս մարգարէիցն որ վասն քրիստ. Հ=Յ. ՆԻԼ. Բ:

ԱՐԱՋՆԱԾԻՆ. ած. Իբր Անդրանկածին. (մայր) ծնօղ զառաջին զաւակ. *Զառաջնածին կնոջ զմանուկն չարամահ առնելով. Յհ. խ. պաւլ:

Եւ Սկզբնաբար ծնօղ (հայրն). *Առաջնածին արուն, և պատճառագուն զբուրութեին. Փիլ. Լին:

ԱՐԱՋՆԱԿ, ի, ացի. ած. Առաջին. նախկին. *Աձեացեն ծնունդք ըստ առաջնակն օրհնութեի: Առաջնակ գովութեի: Զլկեցայ յառաջնակն փառաբաստութեց. Պիս:

Եւ Առաջնորդ. հեղինակ. ըստ յն. առաջնորդուհի. Ἡγεμονίς. Ductrix, imperatrix. *Բարեպաշտութեի և արժանաւորութեի (սրբութեի) զառաքինութեի առաջնակս իսկ արդ այգեօք ի ներքս սահմանի ունելին ոգւոցն. Փիլ. ի. բան:

ԱՐԱՋՆԱԿԱՆ, ի, ացի. ած. Ἡγέμων, ἡγεμονίς, ἡγεμονικός, γενικώτατος. Princeps, principalis, generalissimus. Առաջին. գլխաւոր. իշխան, կամ իշխանութի. և Առաջնորդական. իշխանական. և Սեռական. նագոյն. որպէս Առաջնագոյն. և Առաջնական. *Դէմքն (կամ երեսք) առաջնականն մարմնոյն է. Փիլ. Լին. ած. 5: *Ջիշխան առաջնական զառաքինութեն փայտ ասիլ կենաց ասեմք: Սիրտն, կամ միտքն՝ իշխանական առաջնական գոլով: Սկզբունս ոչ զտեւականն առնու, այլ զառաջնականն: Քանզի իւրաքանչիւր ոք յառաքինութեի իշխանաւէտ և առաջնական և բամբիշն Աշխատութեամբ է. Փիլ. այլաբ:

ԱՐԱՋՆԱՃԱՇԱԿ. ած. Առաջին Ճաշակի, կամ Ճաշակեաքն պատուղ դրախտի. *Որ զառաջնաճաշակն քաղցրացոյց Ճաշակմամբ գառնութեի. Շ:

ԱՐԱՋՆԱՅԻՆ. ած. Իբր Առաջին. առաջնակ. *Նախկին և առաջնային (կամ առաջնոյն) խրատուն. Փիլ. Լին. Ը. 146:

ԱՐԱՋՆԱՊԱՀ. տ. ԱՐՔԱՋԱՊԱՀ. *Նա ինքն էր առաջնապահ և վերջնապահ. Եփր. ՃՆ:

ԱՐԱՋՆԱՊԱՏՈՒՄ. ած. Ցառաջագոյն պատմեալ, նախաճառեալ. *Ածեալ ի կատարումն զառաջնապատում պատգամին եսայեայ. Ագաթ:

ԱՐԱՋՆԱՊԱՐԳԵԻ, ի. ց. Առաջին պարգև. երախայրիք չնորհին. *Որ զառաջնապարգևի քո նչնսար ոչ ինայեցեր ընձեռել շանն հովուասիրի. Շ:

ԱՐԱՋՆԱՊԻՍ. տ. ՆԱԽԱՊՆԱՐԱՐ. Πρώτως. Primo loco, gradu. *Ի հաղորդութեի լինել հպատեթ և առաջնապէս, և երկրորդաբար և նուաստաբար. Դիոն. Երիս. ՃԲ: *Սիրտ զհոգին նշանակեցուվ. քանզի առաջնապէս զայ զուրախութեի, և ազդէ յանդամս մարմնոյն. Յհ. խ. Եւ: *Զկան զայլ զդայութիս առաջնապէս աչք հաղորդին լուսոյ. Լ. ՈՃաբ:

ԱՐԱՋՆԱՊՈՒՂՔ. տ. ԵՐԱԽՏԱՑ. Որ. *Բերին երբեմն գինի ի սեղնական՝ առաջնապատղս. Վ.Ք. հց. Ը. (իբր յառաջին խաղողոյ, կամ նորահաս գինի:)

ԱՐԱՋՆԱՍՏԵՂԾ. ած. Որպես Նախաստեղծ. և նախաստեղծեալ. *Առաջնաստեղծ մարդ: Զամենայն արու անդրանիկ քառասնօրեայ նուիրել տեառն վասն՝ անդրանիկ առաջնաստեղծ մարդոյն յանցանաց. Զ.Ք. ԼԲ: *Ածես ի լուսիդ առաջնաստեղծ հարստութեն: Ցետ նա խակարդ յօրինուածոյն առաջնաստեղծ լինելոյն. Նար. ԼՃ:

ԱՐԱՋՆԱՍՏԵՂԾՈՒԱԾ. Նոյն ընդ վ. *Երէց որդի զհրեշտական ասէ, որ են առաջնաստեղծուած. Ոսկ. ա:

ԱՐԱՋՆԱՏԵՍ. ած. Ցառաջնումն տեսեալ, երևեալ, ցուցեալ. հին. *Զհարիւրամնուղ օձիցն ի բաց փարատեալ զառաջնատես իսայոցոյն. Եփէ. Խե:

ԱՐԱՋՆԱՏԻՊ. տ. ՍԿԶԲՆԱՏԻՊ. *Ըստ առաջնատիպ գեղեցկութեան մարդոյն. Լ.Ք. ոշ:

ԱՐԱՋՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Առաջինն գոլ. նախապատուուել. գահերիցութեի. *Ան՝ որ ի սրտին գնե զառաջնատրութեին. Նիս. Կամ:

ԱՐԱՋՆԵՐՈՐԴ, ի. ած. Որ լսե ևս առ՝ Առաջին. առաջնորդ. առնլ. պիրինձի, իւս. *Ցամին առաջներորդի (կամ առաջնորդի) բաղատասարայ. Դան. Ե. 1:

ԱՐԱՋՆՈՐԴ, ի. ած. Πρώτος. Primus. Նոյն ընդ վ. այսինքն Առաջին. *Ցամին առաջնորդի դարեհի: Ցամին երեսներորդի և առաջնորդի, ևն. Դան. Ի. 1: ած. Ա. Ե. 1: ած. Ա. Ե. 23:

ԱՐԱՋՆՈՐԴ, ի, ացի. գ. Ὁδηγός. Viae dux. Ցառաջագնաց ուղեցոյց. Ճամբայ ցոյնոյ՝ փաթոլ. Գբլովեցոլ. *Նոհրազ՝ առաջնորդ հօտի: Կոյրք են՝ կուրացս առաջնորդ. Աած. ղ. 31: Մ.Ք. Ե. 14. ևն: *Ցեւտանողաքանչն աչօք՝ ջունին պէտս առաջնորդի. Նոբ. ԻԲ: *Տեղեակ առաջնորդօք գոլ, կամ փախչել. Փարպ: *Առաջնորդ կենացս. . . առաջնորդեակ մեզ գնալ ի Ճանապարհս քո: Առաջնորդք եղեն մեզ ուղիղ գնացիւք ի շաւիղս արքայութե հրեղէից: Նախաշաւիղ և առաջնորդ կենացն յանմտեղից՝ սիմ սբ վկայք. Ժ:

կամ Χειραγωγός. Manuducens. Ընդող զձեռանէ. *Անկաւ ի վերայ նորա մեգ և խաւար, և շրջեալ խնգրեր առաջնորդս. Գ. Ե. 11:

ԱՐԱՋՆՈՐԴ. Ἡγέμων, ἡγούμενος, ἀρχηγός, προηγούμενος, προεστώς. Dux, princeps, praeses, rector, praepositus, praefectus, ևն. Առաջինն կամ գլխաւորն յամենայն անտեսութեի քաղաքական և եկեղեցական. վարիչ. ուղղիչ. Թագաւոր. իշխան. վերակացու. հեղինակ. եպիսկոպոս. վանահայր. պարագլուխ. զօրագլուխ. ևն: *Ձեծ՝ զհայրն, և զիշխան առաջնորդն աշխարհի. Փիլ. Ե. բան: որ և ասի ԱՐԱՋՆՈՐԴԱՊԵՏ: *Տացէ զքեզ պատուխրանաւ առաջնորդ ի վերայ խարայիլ: Իշխանք յուդայ առաջնորդք նորա: Դուք եմ մեր առաջնորդ փոխանակ յուդայի: Առաջնորդ ի վերայ ամենայն զօրացն: Ազաջնորդ նազովքացոց հերձուածողն. ևն: *Առ եզեկիայեւ հրեից առաջնորդաւ: Ընդ պարսիկ առաջնորդաւ վարել. Խոր. ՈՀ. 22: *Ի դամասկացւոց առաջնորդէն փախուցեալ. Պարապ. Ը: *Առաջնորդովք և գործք սրբովք ազգի ազգի ուղղութեամբ ցուցեալ. Խոսր: *Մեծն առաջնորդաց. Նոբ. Ծբ: *Մի ոք յեղբարց տրտնջող լեցի զառաջնորդէ իւրմէ. Շ. Ըհ: *Մի ինչ զառաջնորդին զանօրէնութիւնն խուզել. Բրս. հդ: *Առաջնորդքն մեր եղեն խորհրդազգածք. Դիոն. Եւէղ:

ԱՐԱՋՆՈՐԴ. Ἀναδοχεύς. Susceptor, fidejussor. կնքահայր. որ ընդունի զոք ի ՏԷ աւազանէ. *Ըստ առաջնորդին իւրոյ աւանդութե՝ ՈՀ և ՃԾայնոցն հպել: Ի գիր հանել զնա, և զառաջնորդն նորա: Ընձեռեն առաջնորդի ընծայիան. Դիոն. Եւէղ. Ը:

ԱՐԱՋՆՈՐԴ. Ἀρχηγετής, ἐξηγητής. Author, expositor, interpres. Նախկին մտեռնագիր, չարագիր. մեկնիչ. պատմիչ, օրհնաւոլոց. *Որ առաջնորդ եղև այնց դպրութեց. Ը. Ա. Ը. 32: *Ոչ գոյի առաջնորդ ազգի անօրինի. իակ որ պահէ զօրէնս, երանելի է. Աած. ԻԲ. 18:

ԱՐԱՋՆՈՐԴ. Ὀδηγός, ἡγούμενος, ἀρχηγός, ծիմագոյգոյց. Dux, princeps, rector, ևն. Սկզբնապատճառ, վարդապետ, ուսուցիչ. կամ յառաջ վարող և առիթ յոր և է բանի. և բերան Ժողովրդեան. *Խոսատուել առաջնորդ: Առաջնորդ բանին. Յհ. Ե. 15: Գ.Ք. ԻԲ. 11: *Առաջնորդ առաքինութեն մարգասէրք և ձկնորսք. Ոսկ. Մ. Ա. 1: *Ա

առաջնորդ գտեալ յոգնապատիւ կարգաց. Ցհ. ին: *Առաջնորդ խալաղութեան. Նար. յֆ: *Զառաջնորդ կենացն սպանիք. Գծ. ֆ. 15: *Առաջնորդ կոյստեան աչխարհիս լիներ. Փարպ: *Առաջնորդ լինել հնգից, թեանց, կամ ձագանաց, ևն. Պիտ:

Եւ իբրև Միութ առաջնորդական. *Ցիշխանական առաջնորդին 'ի քանակաւի յոգւոյն. Փիլ. լին. ա. 6:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԳՈՑՆ. ա. Գլխաւոր առաջնորդ. 8. և ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՊԵՏ. *Առաւածայինն անուն է առաջնորդագոյն և ակամեական, որով երկին և երկիր և ամենայն աչխարհ վարի. Փիլ. էլ. ֆ. 13:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἡγουμενικός. Principalis. τὸ Ἡγεμονικόν. Princeps. Սեպհական առաջնորդաց և առաջնորդուհ. *Առաջնորդական հանդէս, կամ պահակ, կամ իր և կոչումն. Ցհ. ին: Նար. խոս: Շ. ոգեն:

Եւ Առաջնորդօգ. ունօղ զպօրութեամբ առաջնորդելոյ. *Առաջնորդական աչ աչարչին. Պիտ: *Առաջնորդական քո ցուպ. Մագ. իբ: *Իբր նախաչաւիղ առաջնորդական յանուարակոյսն յարկ հրաւիրեաց. Նար. ծբ: *Հոգի ուղիղ առաջնորդական. Ագաթ. պեն: Ն Շար: *Արեգակին, զոր ոմանք առաջնորդական ասացին գոլ. Փիլ. նխ. ք: *Հանձարն առաջնորդական խափանեցաւ. Նար. իզ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ. ա. փ. Առաւել սեպհականեալ մակդիր մտաց, որ է որպէս առաջնորդ բանական հոգւոյն. յն. ἡγεμονικόν, որ և ԱՌԱՋՆԱԿԱՆ, և ՅՕՐԻԱՆԱԿԱՆ ասի. *Ի բանական առաջնորդականն 'ի նեքս 'ի գլուսին է (յոգւոլ): Ազիմ 'ի մարմնիս իմում իշխանական առաջնորդականն ըստ գոյացութեանէ, իսկ ըստ զօրութեանէ յիտալիա, կամ 'ի սիկիլիա. Փիլ. այլաբ: *Սրտի (այսինքն մտաց) մաքրութեան 'ի մեզ առաջնորդականիս. Նիս. խոս. իզ: *Որ զառաջնորդական միտս լուսաւորէ: Խնամատութեան զառաջնորդական միտս ստացեալ ունի. Ցճո. ֆ. Նէ: *Ցառաջնորդական միտս նուցա տպաւորեալ. Շար: *Միտքն՝ որ է առաջնորդական հոգւոյն. Սարգ. ա. պ. ֆ: *Զառաջնորդականին իմոյ կախեալ զպարանոցէ. Ցհ. իմ. ապ: *Որոց կուրացեալ է առաջնորդականն. Խոս:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. τὸ Ἡγεμονικόν. Potestas gubernandi. Առաջնորդական իշխանութեի. կալութեի առաջնորդելոյ. *Ցայտնէ (անուն կամ վիլակոչումն) երկնայնոց պետութեանցն զառաւածատուական պետականութեին և առաջնորդականութիւնն կարգաւ սրբազանիւ. Դիոն. երին: Շ. հրէպ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՊԵՏ, ի, աց. ա. ֆ. Գլխաւոր պետ և առաջնորդ. *Վայելչապար նուիրեալ և ընծայեցուցեալ առաջնորդապետին ՅՈՒ: Կրոսերբագոյնն՝ նորա երկրացուցչին իշխան է և առաջնորդապետ. Փիլ. լին. ֆ: *Ի մերոց առաջնորդապետից և վերակացուց իմաստասիրութեան՝ 'ի պաղատոնէ ասեմ, և յարիստոտէլէ. Ագ. պորփ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Φιλοπρωτεία. Primi loci cupiditas. Սէր առաջնորդութեի. *Բազում ցանկութիք առաջնորդասիրութիք եւս զանձն իւր (մոնոտանոս) Ճանապարհ լինել Թշնամւոյ. Ե. պտ. ֆ. 16:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԵՄ, եցի. ւ. Ὁδηγέω, ἡγέομαι, κυβερνάω. Duco, conduco, rego, guberno, ևն. Լինել առաջնորդ ուղեցոյց. տանել ընդ ճանապարհ. ուղղել. վարել. յաջողել. առաջի երթալ. գլխաւորագոյ, էօչ ἐξοδηγέω. *Առաջնորդեա ժողովրդեանն այնմիկ 'ի տէրն՝ յոր ասացի քէզ: Առաջնորդեաց արդարոյն 'ի շահիլս: Առաջնորդեաց նուցա ընդ ճանապարհ աքանչելի: Աստղն առաջնորդեաց նոցա: Առաջնորդեացէք մեզ ասծ փրկիչ մեր: Ո՛ տէր փրկեա, ո՛ տէր առաջնորդեա: Ցուդա մի յերկոտասանիցն առաջնորդեր նոցա, ևն:

Կամ որպէս յին. Ղեկավարել. Ի՞կպիէր էմի. *Առաջնորդեն ամբարիշտք նեհոգութեանց. Աթոռ. ծի. 5: *Երկու ծերք՝ դատաւորք, որք համարիէին առաջնորդել ժողովրդեանն. Դան. ֆ. 5:

Կամ իբր Հովանալ. Ի՞մի: *Արածէր վնուա. յանմեղութեի ձեռաց իւրոց առաջնորդէր նոցա. Սղ. հ. 72:

Եւ մանաւանդ՝ Վերակացու և խնամեան լինել. վարել զնչխանութեի. առաջին լինել 'ի տուեսութեան, ևն. Հնոյ էմի: *Ե՛ղ դու, և ամենայն ժողովրդք քո՝ որոյմ դուք առաջնորդես. Եւ. ծա. 8: *Սիմոն ոմն առաջնորդեր տոհմին իւրոյ: Առաջնորդեր յոյնեաթան իբրև 'ի բերանոյ նեհմիայ, և այլքն զնչի կոչին. Բ. ղ. ֆ. 4. Նա. 23: Սոյնպես և յայլ դիրս:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԵԼ. ն. Ուսուցանել, յուցանել զճանապարհ. և Տանել ընդ ճանապարհ. վարել. *Ծառայ ՅՈՒ, առաջնորդեա ինձ զճանապարհս փրկութեի: Առաջնորդեա ինձ տէր զնեզ և զնուրբ ճանապարհ. Վրս հդ. յ: Եփր. ազնի: *Շքով և պատուով առաջնորդէր նոցա զերկայնութեան ճանապարհին անդրէն յերկիրն հայոց. Եղիշ. Բ: *Հովուել զհովուեացս, և առաջնորդել զառաջնորդեալս. Մաշ: *Ոչ ոք գոյր, որ առաջնորդէր նոցա զքաղհանապատութեին. Բուզ. ֆ. 15:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԻԼ. էր. *Առաջնորդեցայց 'ի լուսաւորացն: Առաջնորդելով 'ի գլխաւորագունէ ուժեմեէ. Պիտ: *Ա՛յրուձին հայոց 'ի ձեռն նախարարացն առաջնորդեր 'ի պատերազմին. Եղիշ. ա: *Որք փախչին յեդիպտոսէ, առաջնորդեացի նոցա սեամբ լուսոյ. Նեղս:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՉ. ա. ֆ. Որ առաջնորդէ. առաջնորդ. *Ուղղիչք և առաջնորդիչք. Նար. ատատ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ἡγεμονία, χειραγωγία, προοδοποιεῖν. Conductio, manuductio, viam parare, ևն. Առաջնորդելն, և իւն. ուղղելն, հորդելն զճանապարհ, յառաջ վարումն. իբր ձեռամբեա տանելն 'ի ճանապարհ կամ 'ի գործ ինչ. յաջողումն. հրահանգք. *Ջեւուցաներ զնոսա (սիւն ամպոյն) 'ի յերեսոյ սառնամանեացն 'ի գիշերապահումեի առաջնորդութեեն. Ագաթ: *Զբարերար տէրն ընդ մեզ սեռանեալք յառաջնորդութեի. Եղիշ. է: *Լուսաւորականաւն նորա (հրեշտակի) առաջնորդութիք 'ի սրբազան սեռութեին ՅՈՒ վերադրիլ. Դիոն. երին: *Մկըրտութեին յովհաննու լիներ առաջնորդութիւն հանդերձեալ հաստատին. Ոսկ. յհ. ա. 28: *Ի խրատ և յառաջնորդութեի վերին զօրացն. Ցճո. ի: *Յորդորօք յանսխալ առաջնորդութեի հայ ասոյն: Ա՛յսպէս 'ի յառաջնորդութեի բանիս երևեցան փութամտութիք. Պիտ: *Զի այսպէս լինի ցի մեզ առաջնորդութեի սիրոյն ՅՈՒ. Սարգ. ա. պ. է: *Ամենայն յօրինուածք (բնութեառնութեի) երկրի 'ի բարւոք առաջնորդութեի վերին քնութեցն լինին. Վեցօր. ֆ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Κυβέρνησις. Gubernatio. προστασία, praefectura. πρωτεῖον, primatus, և այլն. Իշխանութիւն առաջնորդական. վերակացութի. ղեկավարութեի. հրամանատարութեի. զօրավարութիւն. առաջինն գոլ յիմիք կարգի. գլխաւորութեի. եպիսկոպոսութեի. վարդապետութեի. (և իբր 'ի Թանձրացեալն՝ Առաջնորդ): *Որ հանձարելն է, զառաջնորդութեի ստացի: Առաջնորդութիք մեզ պատերազմ: Որոց ոչ գոյ առաջնորդութիւն, Թողաթափն իբրև զաերև: Ցանձն առ յոիշեաթան զառաջնորդութեի: Ա՛յց առնել հրեիցն առաջնորդութիք եզեր. ևն: *Ցովհաննէս տեսի սայր քրի գլխաւորութեանն և առաջնորդութեէն: Մեծ է առաջնորդութեի եկեղեցեաց. Ոսկ. յհ. ա. 28: Բ. 14: *Սա 'ի քազում իրս վերակացու առաջնորդութիք առաքեալ 'ի սանա տորիկոյ: *Միաբանեալ և նոցա առաջնորդութիք ներսեհի. Խոր. Բ. 34: ֆ. 29: *Զառաջնորդութեի հստատակաց ստանան. Պիտ: *Որ կալաւ զառաջնորդութեին ամս վեց. Ցհ. իւ: *Արծաթասիրութեի ընտանի կայ է առ Թագաւորս և դատաւորս. բայց առաւել առ հոգևոր առաջնորդութիս. Շ. ընդհանր: *Ամենայն վարժապետաց նոքայն եդեալ լիներ առաջնորդութեի. Պիտ. (ուր կայ և ա նշ): *Կարող է վերանալ եզանեել (մարդն) . . և 'ի աքանչելի առաջնորդութիս (ՅՈՒ). Վեցօր. ֆ:

ԱՌԱՋՈՑ, ջոյք. ա. Ἔμπροσθεν, κατὰ πρόσοπον, ἐκ πρώρας, ևն. Ante, coram, ex prora, ևն. Որ լինչ կայցէ առաջի, կամ յառաջ կոյս յանդիման աչաց, հանդէպ երեսաց. ա՞ջևի, դիմաց. ետս, ետսէից. ուստի ԱՌԱՋՈՑ ԿՈՂՄԱՆԻ. ա՞ջևի դիեն, ա՞ջևէն. ետսէից. *Զերկայնութեի նորա առաջոյ կողմանէ: Առաջոյ կողմանէ խորանին: Առաջոյ կողմանէ խորանին: Ե. ֆ. ֆ. 8: Եւ. իզ. 9: Գծ. իէ. 30: *Առաջոյքն և վկնիքն. Եղիշ. խոչ:

ԱՌԱՋՈՑ. ֆ. Ի հանդիպոյ, յառաջոյ կողմանէ. ա՞ջևէն. *Հասին 'ի վերայ նորա առաջոյ և վկնի: Ի նէին աչօք առաջոյ և յետոյ. Բ. ի՞գ. ֆ. 9: Ցայտ. Բ. 6: *Առաջոյ տեսանելով զզօրագլուխն յաղթութեի. Եղիշ. ա:

Կամ ի մօտոյ. յառաջևկայս. մերձ ընդ մերձ. և Առժամայն. *Բազում լինչ այն է, որ արդ առաջոյ պատրաստեալ էք: Եւ կամ որ այլ իբր առաջոյ լինելոց էին. Եղիշ. ֆ: *Եւ էր որ անդէն իսկ մօտալուտ առաջոյ 'ի նոյն 'ի նմին ժամանակի դէմ յանդիման ցուցանէ. Ագաթ:

ԱՌԱՋՈՑ ԿՑՆ. նախադր. Ցառաջագոյն. կանխեալ. *Գտանես զնա անդ առաջոյ քան զքեզ. Սիր. ֆբ. 17: *Ա՛յրուձի մերձ գումարեցեք առաջոյ քան զիս, և յանդիման լինքք ինձ յապար աչխարհի. Եղիշ. ա:

ԱՌԱՋՈՑԿ. ա. ֆ. Որ կայ յառաջոյ կամ յառաջագոյն. *Առաջոյքն և զկնիքն. Եղիշ. խաչէ: *Իակ առաջոյքս 'ի յառաջագունէն մինչև 'ի սեռականացն գոյնն եկեալք 'ի վեր՝ սեաք սուին և տեսակք. Պորփ:

ԱՌԱՋՈՒ. ֆ. ա. Նոյն ընդ ԱՌԱՋՈՑ, իբր Ցառաջագոյն. և կանխաւս եղեալն. *Մի զայժմու կերպարանդ, այլ զառաջու գործեցեալսն նկատեալ յիշեցէք. Պիտ: *Զգերին զոր առեալ էր յառաջու յերկրէն հրեաստանի. ա. ֆ. Բ. 22:

*Զառալոս զլարիսն նոցա յայտ առնէ. Ես. ս. ա. 11. յն. τὴν ἔμπροσθεν, anteriorem.

ԱՒԱՋՈՒՏՍ. ՛ս. Ցառաջնեմ. յառաջագոյն. առաջնոյ. *Հեռի ժամանակաք տեսին, այսինքն առաջուստ. Եփ. ԷԲ:

ԱՒԱՋՈՒՏՍ. որպէս Ցառաջոյ կոդմանէ. *Առաջուստ իմ սուր ասլանիցէ զնս. և եթէ զԹիկունս գարձուցանիցեմ, ըզկարթս հարկանիցեն ոչք իմք լցեն. Եփ. ա-Ե-փաբ:

ԱՒԱՋՔ. Տ. ԱՒԱՋ:

ԱՒԱԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Պրոսդոգորիկός. Appellativus. Որ ինչ առասի, կամ յորջորջի արձակաբար զբաղմաց. Հասարակ (անուն). *Առասական է, որ զհասարակաց էուԹին ցուցանէ. որգոն, մարդ, ձի: Ի վերայ առասականացն. որպիսի, մունկն ծովային, և մունկն երկրային. Թր. ԹԷ: *Վան խակիդ և առասականիդ. և այլն. Եզն. ԹԷ:

Եւ իբր Պրոսդոգորեւտիկός. Salutatorius. Կոչական. և Հանգիսական. *Հոչականն (ասի նաև) առասական. Թր. ԹԷ: *Առասական մնակարգաւեալ տարեւք. Մագ. ջ:

ԱՒԱԱԿԱՆԱԲԱՐ. ՛ս. Պրոսդոգորիկῶς. Appellative. Հասարակաբար. արձակաբար. *Ոչ սիրէ մարգարէն զգանն առասական, նարաբ ընդ ամենայն հրէաստան. Եզն. ԹԷ:

ԱՒԱՆ, ի, աց կամ ից. գ. (պ. առ. ՚ա՚, ՚ա՚ան, ՚ա՚ոման, ՚ա՚իլէա. լտ. ՚ա՚նիս). Σπαρτίον, σχοῖνος, κάλως. Filum, restis. Ջուան. Ճոպան. պարան. լար. Թել. սիճիմ, իդ, ոսպոկն, ԹԷնգիր, հալաւ. *Ան ոսան երեքկին ոչ վաղվաղակի իզեացի. ժԷ. Ե. 12: *Արկանել աւանան ՚ի կապանս կրծիցն գեւլարանացն. Ագաւ: *Ան ոսանաք ձգողականացն իզեացս: կարծր կամ ստուար առասանաս: Առասան յոսոյն. Նաբ: *Բազմութեան առասանիցն յոսկւոյ և յարծաԹոյ օլամանեկօք կախեալ: Ցառասանիցն այն պարսատուեալ զմէջն: ի խաւարչէին խորափառ առասանով բերեալ. Մագ: *Գիւղարանօք, ա. նուագ, և առասանօք. Շար: (Ասոի կազմին և բառքն ԱՑԱՐԱՍԱՆ, ԵՐԱՍԱՆԱՆ, ԱՆ.)

ԱՒԱԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Բարակ չըւան. լար. *Արկին առասանակ ՚ի պարանոց նորա. Ամ. ՚ի սԹէֆ:

ԱՒԱԱՆԵՄ, եցի. ն. Առասանաւ ձգել. լտ. ՚ա՚ոՀ՚ԱՒԼՒ բառնել. *կՀԹ կարԹիս կոչկոճահոան առասանեալ. Մագ. Խ:

ԱՒԱԱՆԻԹԻՒՆ. գ. Որպէս ԱռասացուԹիւն. ասացուած. բան. Ճառ. որպէս յն. լտ. Λόγος, διάλογος, χρησμός. Oratio, sermocinatio, oraculum. *Գրէ զմարգարէին առասանուԹիս. Պղատոնական Ներգոյնս առասանուԹիւ. Մագ. Ե. յԷ: *Ի միտ առնուլ զվարդապետական առասանուԹիւն. Շ. յ. խԷ: *Ջաերու. նականն զառասանուել. կանոն: *Որոյ կոչեցաւ անուն յա ըստ հրեշտակին առասանուԹիւ. ԹԷոփր. Խոս:

Եւ որպէս ԱռոգանուԹիւ. Προσῳδία. Accentus vocis. *Ըստ առոգանուԹ, առասանուԹիւն զոլորակուԹիս չէշտին ասէ՝ բԹին և պարուկին. Ոսկիփոր: *ԽարուԹիւ մաքուԹ զբան և զբոյ և զգիր՝ մաքուր և վէՀ առասանուԹիւ. Մագ. ԹԷ:

ԱՒԱԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆ, ԱՒԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. իբր Պրօտրոպէ, προσαγόρευσις. Allocutio, compellatio. ԱռուԹի առ այլս. ասացուած. խօսք. բան. Ճառ. առած. *Ըստ առասացուէն ամբակումայ: Ըստ բանի քում առասացուեզ. ՋԷր. ԼԲ: *Յոլով են առայս՝ առասացուԹիւնք սրբոյն Ձայնից. Խոր: *Ներբողական առասացուԹի. Նար. Խ: *Ա յս առասացուԹի մարդաբական. Ածան. Եկեղ: *ՑառասացուԹիւն՝ որ առաջի կայ: Ընորգոյնս ասել բանաստեղծուԹիս, և ոչ յայլմէ առասացուԹէց պատմել. Մագ. Ե:

Եւ որպէս Յորջորջուն. անուանակոչուԹիւն. Προσηγορία. Appellatio. *Դուք պատրոգք մոլորելով ՚ի առասացուԹէն պատուէք (զգևս): Զքահանայապետին զառասացուԹի անձանց իբրանց վերագրեցին (այսինքն կայսերք զկուռսն քրմապետուԹ). Նիս. Ռեոդոր: *Ա յսպիսի առասացուԹք զիւրոյ տեառնն ձայնեալ զանուն. Ակաթ. բարէյ:

ԱՒԱՅԵՄ, ասացի. ն. Προσαγορέυω, προσέπω, προσειπεῖν. Կոչել. յորջորջել. անուանել. ասել. *Հերձուածողս առաւել ընոսս (զսուրբ հարս), և ոչ զանգիվուես. Ցհ. իմ. երս: *Ցերկեայս գոմ, զինչ զքեզ առասացից, ՚ա՚՝ եԹէ մարդ. բայց սակայն ՚ա՚ առասացից (յն. գուշակեցից) զքեզ. Սահմ. Բ: * Բարւոք և զգիր լինելոյուԹեն առ ՃշմարտուԹի մարդոյն առասաց: Կոչիւր աբրամ նախկին անուն, և առասացաւ յեռոյ աբրահամ. Փիլ. իմոպն: *Նոյնպէս գոլ սմա միշտ առասելի է: Միայն զայն առասել, այս ինչ ընչն և այսպիսի իրիւն վարեալք անուանակոչուԹեք. (այսինքն այս ինչ և այսպիսի իր ասելով զառարերս): Ջսա սրդ. Թէ. Թև առասացաք. Պղատ. փիմ: *Ո՛վ սիրելի աԹենայի. զի ոչ կամիմ առտիկեցի առ. դեօք առասել զքեզ. Պղատ. օրին. ա: *Մարդն և արկաւն հասարակ անուամբ առասին կենդանի. Աբիսոփոորփոգ: *Մեղ կուԹին մեղք առասի. Շ. ա. չհ. խԲ: իակ Ոռ. Բ. կոր. *Ցայլս առասէ զպատճառն,,. այսինքն ՚ի վերայ այլոց արկանելով ասէ:

ԱՒԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Պրόσρησις, πρόρημα, προσηγορία. Appellatio, denominatio, nuncupatio. Կոչումն. յորջորջումն. *Ցայսմանէ զբան անուանն զառասուԹէ ունին. որգան, ՚ի քերականուԹենէն քերական: Զևով առասուԹէ զայս ինչ նշանակել. Աբիսոփոորփոգ: *Դիւրայեզքն յանախին և գուզնամանակեանքն ոչ բանականապէս ընձեռեն ումեք զառասուԹիւն. Աի. ոորորփոգ: * (Արարածք, կամ գիրք ծննդոց) կոչի և մակագրի լինելուԹի աշխարհիս, ՚ի լինելուԹէ առեալ զառասուԹիւն: Չեին արժանիք նմին առասուԹէ հասանել. ևն. Փիլ. իմոպն: *ՔաղցրուԹի ունելով մեղր ընկալաւ առասուԹ. Պղատ. փիմ:

Մերթ իբր ՑառասացուԹի. ասացուած. բան. Ճառ. *Շարամանել բանս յիւրումն ՚ա՚ծային առասուԹէ: Ա յտոքիկ առաքեցոյն առասուԹիւնք: Խով իսկ առասուԹիք արծարծելք. Մագ. ա. Ե. Ը:

Կամ Բառ. Ձայն նշանական. *Առասուէն մասունք ոչինչ նշանակեն զատուցեալք ՚ի միմեանց. Աի. պերիարմ: *ԵԹէ միայն պորփիւրի առասուԹիւնքն ևցէ. Մագ. Ե:

ԱՒԱՊԵԼ, ի, աց. (կամ լիք,) լեացգ. (՚ի բայէս Ցառասել, և ՚ի մանկանէս սպել, որպէս ՚ի լտ. փա՚ի, ուստի կազմի փապէլա, փա՚ալա. լծ. ընդ յն. վ՚ւլէ, վէյմա, արկանել, արկուած). Μῦθος, πρόβλημα, αἴνιγμα. Fabula, fabella, projectum, aenigma. ԱռասացուԹի մտացածին. յօգեալ պատմուԹի. սուտ զրոյց. ԼԻՆՃու խօսք. Ածել: *Շհայեր յառասպելս զբեօքդ: Ցառասպելաց պատասանց հրաժարեսցիր: Առասպելաց զհետ երԹեալ. ա. փիմ. ա. 4: Ե. 7: Ե. պէտ. ա. 16: Առասպելեայ՝ գրի. Ագաթ. խոր. Ե. 7: Շ. Խղ:

Եւ Ցարմարական յօգուած պատմուԹէ ՚ի գիմաց կենդանեաց և անկոց, որ և Առակ ասին. և Բանաստեղծական կեղծիք ՚ի վերայ դից. որ և դիցաբանուԹիք. և վիպասանուԹիք նուագելոք առ հինս. *Առ սա ինձ ՚ի Շահ ելանէ քերԹողական առասպելն, որ ասէ. բազում անգամ սրուէնք Թագաւորիչ խորհէցան, բայց չունք ոչ առին յանձն. Աբծր. ա. 14: *Ցունական պերճ և ողորկ առասպել: Աա այսոքիկ և աշխարհիս մերոյ առասպելք զբաղմահմուտ ասորին արգարացուցանեն. խոր. ա. 31. և 17:

ԱՒԱՍՊԵԼ. Πρόβλημα. Propositio Առեղծուած. առակ. իբր խրԹաբանուԹէ, և առարկուած նմանաբանական. հանելուէ. պէտքն: Դասփ. ԲԹ. 12. 19:

ԱՒԱՍՊԵԼ. *Ἀφορμα. Adagium. Առած. զրոյց վՀռական և խորհրդաւոր. *Որպէս ասէ հին առասպելն, յանօրէնն ձեռաց ելցէ վնաս. ա. Ի գ. ԻԹ. 14: *Որպէս առասպելն ասէ, ԹԷ մարդ և ոչ մարդ, բայց սակայն մարդ. Սահմ. ԲԹ: *Փոքր լինէ արդեօք առասպելաւ վարիչ պարտ է, եԹէ ևն. Պղատ. օրին. Ե: *Արգարանալ Թուի առասպելին, որ ասի ՚ի մէջ գեղջկաց, ԹԷ քո չարայի որկորն է, մեր չերգակայ աւիւրքն չեն. Խոր. ա. 11:

ԱՒԱՍՊԵԼ. Առակ նշաւակի. զրոյց ՚ի բերանս բազմաց առ ՚ի ծանակել զոք, կամ չընջել զնմանէ. փիւլէրփ պէսխան. *Զի առասպել զնս արասցես ՚ի կենցաղումս. Ա- ոբս. Ե:

ԱՒԱՍՊԵԼ ԱՐՏԱՆԵԼ, կամ ԳՐԵԼ. Ասել՝ խօսել՝ գրել զառասպելս կամ զառակս. *Ամենեքեան առասպելս արկանեն. ԵՀՆԻ: *Արկ մեզ զառասպելն քո, և լուիցուք զնա. Դաս. ԲԹ. 13: *Ոորք զառասպելն գրեցին,,. յն. առասպելաբանք. Ոռ. ա. Խա:

ԱՒԱՍՊԵԼԱԲԱՆ, ի, ից կամ աց. ա. գ. Mυθολόγος, կամ γους. Fabulator. Որ խօսի կամ գրէ զառասպելս. առասպելախաս. *Դայեակ եղև կրեսացւոյն այնմ, և առասպելաբանի. Նիս. Երփ: *Մի եւցուք զՀետ առասպելաբանիցն՝ ընդ անկոնն գնալով Ճանապարհ. Աբծր. Ֆ. 6: *Ոսաոի քեզ այդ, և կամ յորոց ասանգուցաց, և կամ յառասպելաբանեաց. Ա- ոբս. Ե: *Ա յտոցիկ՝ որ առասպելաբանացն և այնոցիկ՝ որ ևն. Նիս. Խգ. Լ:

Եւ իբր Առասպելաբանական, առասպելական. * Առասպելաբան բայբան, կամ ուսումն, կամ գիտուԹիւն. Ածան. Եկեղ: Աբծր. Ֆ. 5: Ճ. Ա. Կ. ԲՖ:

ԱՒԱՍՊԵԼԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. μυθολογέω. Fabulor. Առասպելս որպիսի և իցէ խօսել, գրել, յօգել, նուագել. *Ըզմասս ածել զոր ինչ ոչն է. և ստեղծուլ, և առասպելաբանել. Ա. Ե: *Որ յալագս մարդասիրուԹեն նոցա առասպելաբանեն. Նիս. Խգ. Լ: *Որպէս չար փիլիսոփայքն առասպելաբանեցին. Շէր: *Զայս

տեղն առասպելաբանելով վիպասանքն : Ջամանէ երգիչքն գողթան առասպելաբանեն . Խոր . Ք . 47 . 58 : * Որք առասպելաբանեն , ասեն՝ Թէ պռիմիթևս գողացաւ երբեմն յօծոցն հուր , և շնորհեաց մարդկան . որ է այլաբանութ . Սահմ . Ք : * Եղև սով . վասն որոյ առասպելաբանիւր յոմանց , Թէ ես կորեակ ծածկեալ կայի . . . և զանց առնէին զնա բազմութիք գնոլսոյ , և ոչ գտանէին զնս . Մովս . կաղ :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ . Տ՛ս Ա ՌԱՍՊԵԼ . Mυθολογία , μύθος . Mytologia. fabula . * Եթէ հաւասար սրժան է առասպելաբանութ . Եղիշ . Ք : * Ի հետ անցանելով առասպելաբանութիցն . Պիտ : * Որպէս և հեթանոսաց առասպելաբանութիքն ասեն . Ոսկ . հա . * Որբեմն ի հրէաց կանոն եմք առասպելաբանուի կործանեալք . Լմբ . ոփ : * Առասպելաբանութիքն դիւրին եղև հաւանեցուցանել . Պզոփ . օրին . Ք :

ԱՌԱՊԵԼԱԲԱՄ . ՛ս . Mυθιχῶς . Fabulose . Իբրև առասպել . և Նմանաբանութիք . և Ա՛ի կարծ . ուրուական օրինակաւ . * Տուիանք սաթինկան ընդ վիշապազունն առասպելաբար , այսինքն ընդ զարմ ածգահակայ . Խոր . Ք . 46 : * Ջիքեալ ընդ նոսա՝ առասպելաբար ՛ի բացնէն սկը սանեելով զիւրան , և անտի այնուհետեւս հաստատ գՀՀմարտուին . Ոսկ . գծ : * Մարմին Թշուառականիս առասպելաբար չկրէ . կեղծաւոր . յաղէտս :

ԱՌԱՍՊԵԼԱՓԵՐ , ի , աց կամ ից . ա . Որ ՛ի մէջ բերէ առասպելս . առասպելապատում . * Գող է բանարկուն , և զմերն սրտութքս առասպելաբերացն առ իւր տեսոյսն (գուշակս) տանի . Բրս . յԻսկէբանէ :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԳԻՐ , գրի , լոյց . ա . գ . Mυθογράφος. Fabularum scriptor . Գրօղ զառասպելս . * Եւ զայլոց աստեղագ զնէ բաքանչիւր ուրուք զանուանցն կոչմունս առասպելագրացն ընձեռեցին . Փիլ . ՛ի . բան :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԳՈՑՆ . ա . կարի առասպելական . * Ընկալեալ ՛ի նմանէ պատասխանիս՝ արտաքս ընկէց զայոյժ առասպելագոյնն . Աբծր . Ք . 4 :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԴՈՐԾԵՄ , եցի . ն . Mυθοποιέω. Fabulas fingo . Առասպելս գործել՝ յօդել . * Ի չէռն անկատարիցն և խառնափնդորացն՝ նոցա (այսինքն առ նոսա) օրէնքն առասպելագործին . Նխս . կաղ . ը :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԴՐՈՒԹԻԻՆ . գ . Mυθοποιία . Fabularum fictio , fabulositas . Կազմուիթի առասպելաց . առասպել յօդեալ . * Եւ մի ՛ի միոյ անգամ երբէք եկեսցէ ՛ի մեր՝ այսպիսի առասպելագործ ծուէս . Փիլ . այլոք : * Երկուսին իմն փոփոխմանն յայլ մարմինս ոգւոցն առասպելագործեալ . Նխս . կաղ . ը :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Mυθογραφία . Fabularum conscriptio . Գրուիթ առասպելաց . * Պարապիլ յառասպելս գրութիւն . Մագ . ՛ծ :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԽՕՍ , ի , աց . ա . գ . Mυθολόγος. Fabulator . Առասպելաբան . և առակախաւս . * Առասպելախաւք , և քննիչք խնամատուէ . Բարսղ . Ք . 23 : * Լի երկրաւոր խնամատուիք , առասպելախաս , և առակարկու . Ղևոնդ . ՛ծ :

Եւ Mυθολογικός. Mythologicus, fabulosus . Առասպելաբանական . առասպելական . * Ո՛վ ոք ոչ զարհուրի և դողայ ՛ի յառասպելախաս և ՛ի դատարկ բանից . Եփր . պհ : * Ապականին յառասպելախաս բանս նոցա . Ոսկ . Ք . պխ :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Mυθικός , μυθολογοῦμενος . Fabulosus , fictus . Առասպելեալ . ստայօդ . վիճդա . փխդի , էպխա , մասալ , խոալը . * Առասպելական բանք : Եղիկ : Եղիշ . յես : Եփր . պհ : * Առասպելական ստաբանութիւն , կամ հնչմունք , կամ կրթալան (քերթողաց) . Պիտ : * Առասպելական ստեղծուած (այսինքն ստեղծաբանութիւն) . Փիլ . բագն . ա ՛ծ . բան : * Սկսայց առակ , ոչ առասպելական , այլ որ է ճշմարիտ առակեալ . Փիլ . ոսփս : * Փախիցեն ՛ի վայելետիանոսէ , և յառասպելական յաւետեանց . Ա՛ս պրս . ը : * Առ որովք ասեն լեալ զարմանալի ինչ առասպելականք (յն . առասպելաբանեալք) . Եսս . էր . ա :

Եւ իբր Առասպելանման . Mυθώδης . Fabulosus . * Անհաստատուիք և առասպելականք ոչ քննողացն ասացեալքն թուեսցին . Նխս . էրգ :

Մերթ իբր Առասպելախաս . բանդագուշեալ . աղճատեալ . * Երթեալ հանգիպիս , զոր միշտն խնդրես , եւաիքեայ առասպելականին . ՅՀ . խմ . երեսուբ :

ԱՌԱՍՊԵԼԱԿՈՆ ա . Որ յածի կոծի յառասպելս . յառասպելս զառածեալ . * Յողդողդամիտ և առասպելական սրտիցս նոքա յածիք այսր անդր . Մովս . կաղ :

ԱՌԱՍՊԵԼԱՆՈՒՆ . ա . Իբրու անուն ինչ առասպելեալ . ստայօդ . * Բախտս և բաշխս , և յառասպելանուն ծննդեանն հարկէ . ՍԷբէր . Ք :

ԱՌԱՍՊԵԻՐԱՏՈՒՐ . ա . Որ պատրէ առասպելեօք . ստատուտիր . * Դիս անտրխս , առասպելապատիրս յառաջագոյն ՛ի յաշխարհ արձակեաց . կալ . ՛ծ :

ԱՌԱՍՊԵԼԱՊԱՏՈՒՄ . ա . Պատմօղ առասպելից . գրօղն , և մանաւանդ՝ գիրքն . * ՈւռՀանայր առասպելապատում Ճառիւքն . Պիտ : * Ի հմտութիէ ածեալ նոցին առասպելապատում մատենիցն . ՅՀ . խմ . պաալ :

ԱՌԱՍՊԵԼԱՏԵՂԾԵՄ , եցի . ն . Mυθοπλαστέω . Fabulas, vel fabulose fingo . Առասպել կամ իբրև առասպել ստեղծել . յօդել . ձևացուցանել . * Ջգաւառական չրուանն հպարտուէ (եգիպտացւոց) , զոր ունէին , յանասուն կենդանիս՝ և մանաւանդ առ զուարակս առասպելաստեղծեն . Փիլ . ոհ . ա :

ԱՌԱՍՊԵԼԱՏԵՂԾՈՒԱԾ . գ . Իմն կամ ընթերցիր ըստ յն . Առասպելաց ըստեղծուած . * կաղմէլ ոչ տուեալ Թոյլ , և ոչ որչափ միանգամ առասպելաստեղծուածք են՝ ընդունել . Փիլ . ՛ծ . բան :

ԱՌԱՍՊԵԼԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ . գ . Վարժուն առասպելաց Նպինի բանաստեղծից . հմուտ քերականական առասպելաց և դիցաբանութ . * Քեզ Թողուն է առասպելավարժուն . Քէր . էերբ : * Որք ՛ի քերդողական և ՛ի չարագրքացն բանաստեղծուիք , և առասպելիք , և առասպելավարժուիք : Ա յոտիկ բազում պէտք են առասպելավարժուիքն հոգ տանել . Մագ . էեր :

ԱՌԱՍՊԵԼԱՐԿՈՒ . ի , աց . ա . Որ առասպելս արկանէ . առասպելապատում . առասպելագիր . * Աւասպելարկուք զնեզոս գետոյ ասեն մեզ իսուն ընդ ջրոյ բղխել զմեռասան օր . Եսս . էր . ա :

ԱՌԱՍՊԵԼԱՐԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Առասպելապատում . առասպելագրութ . * Ջրհեղեղին զոյացք ՛ի յոմանց առասպելարկուէն յոյժ հետուն ՛ի բաց են , զոր առ դիւ կալմնաւն ասեն զջրհեղեղն . Եսս . էր . ա :

ԱՌԱՍՊԵԼԻՄ , եցի . ն . Առասպելաբանել . առասպելագիրել . յօդել . այլաբանել . * Բազում այլ ինչ զնմանէ առասպելեաց : Դիոնիսս և զՀարսանեացն առասպելեալ երգին . Խոր . ա . 5 : Ք . 47 : * Քան զՀեթանոսականացն առասպելեալ ածաբանութիւն . Շ . Խղ :

ԱՌԱՍՊԵԼՕՐԻՆ . Տ՛ս ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՐ . * Ջգաղափարսն առնլի է բարոյապէս և առասպելօրէն . Մխ . ասոսկ . ՛է :

ԱՌԱՍՏԱԿ , ի , աց . գ . Κρουνός, κρουνεῖον, φυκτήρ. Fons saliens, genus puculi, vas refrigeratorium. Աւօթ գինւոյ, կիթ ըմպանակ ՛ի ձև աղբերականց այլ և այլ իւղոլվակօք կամ ծորակօք . ջաքաւանի պէս ջինածգինիի աման , գաւաթ . * Ըստ Թուոյ բազմիցելոյն առաստակս արձակեն : Այն քան ձգեն Ճեպեալք որկորիւքն , որքան նոցա ՛ի վերուստ առաստակն . Բրս . ոբ . էեղ :

ԱՌԱՍՏԱՂ , ի , աց . գ . պրս . առասիագ . Ὄροφος . Tectum . Ձեղուն . ցոլ . յարկ տան կամ սենեկի . ծածկոյթ յարկաց . ասէ , ծածկ . գալան . * Ի հիմանէ մինչև ցառաստաղն : Բացեալ զառաստաղն՝ ել ջուրցին զմահճակն . Ք . Իգ . Ք . 9 : Մրկ . Ք . 4 : * Հրգեհ հակէզ եղեալ առաստաղ փայտակերտ եկեղեցւոյն . ՅԻ . լԲ : * Պարսիա կեա քո ձեռամբդ զառաստաղ տաճարիս . Նար . ծՔ :

Նմանութ՝ Երկինք . * Կամիս տեսանել զգեղեցիկ առաստաղս . յորժամ գիշերն ժամանիկ , ամս զարդարեալ զերկինս աստեղօք . Ոսկ . յԻ . Ք . 1 :

ԱՌԱՍՏԱՂ . Փիլք . վերնայարկ բերանոյ . * Չհամ՝ առաստաղն առնու լեզուին : Երակ մի ՛ի բերանոյն առաստաղն կայ , որ զամենայն համ իմանայ . Ոսկիթոր : * Բերանոյն առաստաղքն ստանչին . Մխ . բծլ :

ԱՌԱՍՏԱՂԱԿԱԼՓ , լաց . գ . Φάτνωμα . Laqueare . Տախտակամածք յարկին . հեծանստգուիթիւք առաստաղաց . դարաքանդք . յարկք . լոԲք , խաչաձոյս . * Բացին զպատուհանս գալսինիս , որ ընդ առաստաղակալօքն էին . Ք . Ի . ա . 16 :

ԱՌԱՍՏՈՒԱԾՔՆԹԱՑ . ա . Որ առաձ ընթացուցանի կամ տանի . * Թիւրեալ յառաձընթաց Ճանապարհէն՝ խեղայնոր դանդաչիք երերեր . Լմբ . Եսփբ :

ԱՌԱՏ , ի , աց . ա . Ἔυφορος , ἔυπορος , ἄφθονος , ἀγαθός . Uber , abundans . Յորգ . յուռԹի . լի . անպակաս . անսպառ . Ճոխ . բազում . Հատ . լաւ . պօլ , պերէտէնէլի , ղանի , լօգ , էայի . * կին նորա առատ իսմաստութ Ք . ա . Իգ . իԲ . 3 : * Առատ են ստինք քո քան զգինի . Ածա : * Առատ և բազմալոյս Ճառագայթ : Առատ և անհիալ հոսումն . Դիոն : * Առատ յղփուի , կամ բարեկեցութ , կամ պտուղ . Պիտ : * Առատ պատրաստութ . Նար . ՀԲ : * Ձիր առատ . Լմբ . ոփպ : * ՋգԹուիդ քո զառատ . Շար : * Ըստ առատ մարգարիտիդ քում . Պզոփ :

ԱՌԱՏ . Փիլօթիմος, ἐυμετάδοτος, ἀγαθός, ἄφθονος . Liberalis , largus , bonus , ևն . Առատաձեռն . անխնայանձ բարեխոզ . բարի և բարերար . բարեսէր . ՃԷօՀէպ . * Այր առատ ժառանգեցուցանէ զորդիս որդւոց . ի սիրտ առատ հանգչի խնամատուէ : Առատ ասպնջականուէ : Ակն քո չար է , զի ես առատս եմ : Որ առատն է , զոտարթուէ : Առատ սիրտնս (յն . մի բառ) , հաղորդս լինել . ևն : * Եթէ չնորհես , առատ ես . Նար . կՀ : * Աննախանձ և առատ առ ամենս բարձր իւր . ՅՀԲ . Ք : * Այր խաղաղասէր էր , և առատ . Լսոփ . Ք :

Խակ Մրկ. Ը. 22. Ա Ղկ. ք՝. 34. *Եթէ սկն զո առատ է ,, . իմա՝ անաբատ , պայծառ. ըստ յն . պարզ: կամ *Առատ ա կըն ,, . յն . բարի ակն . Սիր . ւԲ. 8. 12: Ա ւՓ. 13: Եբ Ա՜ակ. Ե. 10: Ա ֆՓ. 2. *Իմանալ զօրէնս՝ մեռց առատաց է : Ի պտղոյ արդարոյն կերիցէ առատ ,, :

ԱՌԱՏԱԲԱՆ , ի , ից . ա . Յորդաբան . Ճոխաբան . * Առատաբան 'ի պատգամս ոտառն . Ասող. Փ. 7:

ԱՌԱՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Ճոխաբանութիւն . պերճաբանութիւն . յաղոլոգիէ բանից . * Բարբանեցաւս երկնաւոր չնորհն առատաբանութի 'ի վարդապետս . Նար . յովէր :

ԱՌԱՏԱԲԱՇԽ , ի , ից . ա . Առատ բաշխող , կամ բաշխեալ . *Լինու զամենեսեան գիտութիւն առատաբաշխ չնորհացն . Համամ . ա՜ի :

ԱՌԱՏԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ . գ . Առատ բաշխիչն . առատաձեռնութիւն . * Անսահման ողորմութիւդ , անհիւծ առատաբաշխութիւդ . Բէնիի :

ԱՌԱՏԱԲԱՐ . ս . 'Αφθόνως . Largiter . ոյ և ԱՌԱՏԱԳԷՍ . Յորդութիւ . լիուլի . Ճոխաբար . աննախանձաբար . անպակաս և մեծագին յօժարութիւ . *Սփռեաց 'ի մեզ զչնորհս հոգւոյն սքղ առատաբար . ՑՃԲ. Ը: *Առատաբար զայս ձեզ մատակարարել . Աբ. 2: *Զխաղաղութիւնն բարիս զանձնայն ամենեցուն առատաբար մատուցանելով : Ցիւրմէ խնամատարէն , զոր առատաբար մեծութի տարածեալ սփռեաց . Փիլ: *Ընորհեա մեզ զպարգևս քո առատաբար. Բր . փզ : *Ցրեալ զինչս իւր առատաբար : Աղքատիւք առատաբար զսեր մանիս . Ոող . չհ . ա. 18. 24: *Մշակեալ առատաբար . Պիս : *Ցոյժ անընդհատաբար յուսացեալքդ զիւր սխորժական , և առատաբար կայր . Խոր . Ք. 38:

ԱՌԱՏԱԲԱՐԻՑ . ա . Առատ բարութ . առատաձեռն . *Առատաբարոյ Թագաւոր լաց սեղանն 'ի յամենայն օր պատրաստ է ամենայն ընտանեաց . Մխ . ապր :

ԱՌԱՏԱԲԵՐ . ա . Ἐυφορος , εὐδυων . Fertilis , ferax . Առատ բերօղ , կամ՝ բերիք . բերրի . պաշտատու . յուսալի . բարեբեր . *Առատաբեր այգի , կամ անդաստանիք , բուրաստանք . Նխ . երփ : Մամբր : Պիս : *Խոյ առատաբեր ասրոյ . Վ.Էյօր . Ը:

կամ Բնութեալ առատութի . *Առատաբեր ընծայիւք և պաղատանօք : Առատաբեր զարմանիս առաքինութեն պտղոյ ընծայեցին . Պիս :

ԱՌԱՏԱԲԵՐՈՒՄ . յ . Առատութի կամ յորդութի բերել բղխել . *Վլուակք յաղբերաց առատաբերին 'ի խալտ և 'ի մարգագահունս ծաղկոցաց . Թեոդոր . Ի՜ած :

ԱՌԱՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Առատութիւն բերոց . և առատ պտղաբերութիւն . պօլլոփ . պէր պերէփէր . *Բուսոցն պտղաձնուի , պտղոց առատաբերութիւն . Փիլ. նխ . ա : *Առեալ զառատաբերութի ամենայն իրաց . Ճ. Ա: *Առատաբերութիւն երկրի . Փրկ :

ԱՌԱՏԱԲՈՑ . ա . Բազմաբոց , յորդալոյս . մեծաբորբոք . *Առատաբոց չհալոյս առութիւ . Ագաթ . Էվէղ :

ԱՌԱՏԱԲՈՒՂԽ կամ ԱՌԱՏԱԲՈՒԽ . ա . Առատաբար բղխօղ , և բղխեալ . յորդաբուղխ . *Առատաբուղխ չնորհք , կամ վտակ , կամ վարդապետութիւն . Շար : Փարպ : *Ամպաշղաց , առատաբուղիք . Ագաթ :

ԱՌԱՏԱԳԻՏՑ . ա . Որ ինչ առատ և դիւրաբաւ գտանի . *Զանեղջն 'ի նմա առատագիւտս առնէ . Խոր . Գ. 62:

ԱՌԱՏԱԴՈՅՆ . ա . Առաւել կամ յոյժ առատ . *Պահեացուք առատագոյն ողորմութի . Ոող . չհ . ա. 22:

Եբ Առաւել առատաձեռն . *Ի յայլոց ձեռն յոսալ՝ առատագոյն լինել յինչս իւր . Շ . ընդհանր :

Եբ Առաւել լագոյն . գերազանց . անհամեմատ . *Առատագոյն ևս պաշտամանն եհաս յն ,, . յն . տարբերագոյն . ԵԲր . Ը. 6:

ԱՌԱՏԱԳՈՒԹ . Տ . ԲԱԶՄՈՒԳՈՒԹ . *Խառնեաւ զառատագուժ կսմագ ընդ նեղուժիս մեր . Լմբ . պրգ :

ԱՌԱՏԱԼԻՐ . ա . Լիուլի . բազմառատ . ճոխագոյն . զեղուն . պօլ պօլ . *Բազմաձեռն առատալիր պատարագաք դնասցին . Աբծր . Ը. 1:

ԱՌԱՏԱԼՈՑՍ . ա . Բազմալոյս . բազմապայծառ . լուսալիր . *Առատալոյս աչջք . Ոող . 'ի ելէս :

ԱՌԱՏԱՀԵՂ . ա . Հեղեալ առատապէս . առատաձիր . *Ալժանի լինցուք ժառանգել զարքայութի երկնից՝ չնորհօք առատահեղ պարգևողին . Եբէ . ֆր :

ԱՌԱՏԱՀՈՍ . ա . Առատապէս հոսեալ . յորդահոսան . յորդաբուխ . ասող բԼած՝ վաղած . *Առատահոս անձրև , կամ զեղումն . Շար : Սիմ . ապ :

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆ , ի , ից . ա . Ձաֆնիս . Abundans , largus . Առատ ձեռօք . անձնահանձ բաշխօղ . առատաձիր . առատասիրտ , առատատուր . ձեօնէպ . ԹԵՐՆԻ ՓԵՔԱԼ ՓԷՊՒ . *Ցառատաձեռն ոչ . Ք. Ի. Ե. 6: *Առատաձեռն առ ամենեսեան գտեալ . ՑՃ. ԱԲ: *Ընծայել բան օրհնութե առատաձեռնին և բարեպիրացն . Ոող . Ե. ԼՈՐ :

Եբ իբր Առատաձեռնական . լիաձեռն . առատ . ճոխ . պօլ . *Առատաձեռն պարգևք , կամ ձիրք , ոՃՃիկք . Խոր . Գ. 83: ՑՃ. ԱԲ: *Գոհն զայն տեղին . . . հովանաւն , խոտոյ և փայտի առատաձեռն . ՉԼԷՈԲ :

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆ . տ . որպէս Առատաբար . առատաձեռնութ . *Առատաձեռն բաշխել . ա . Ի . Ք. 30: ԵՂԻՀ. Ե:

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆԵՄ , եցի . ն . Առատապէս ընձեռել . առատաձեռնութի տալ , բաշխել . չնորհել , պարգևել . *Առատաձեռնեաւ 'ի մեզ զմեծ քո զողորմութիդ : Աճապէս առատաձեռնեաց ապրի մարդկան . Շար : *Զգուշութի առատաձեռնեսն աղքատացն 'ի ծածուկ . Մաթ . Ե: *Առատաձեռնեա . ևն . Նար . Խ. ղէ :

Կր . իբր Առատաձեռն գտանիլ . *Որք առատարեացն . . . և առատաձեռնին 'ի մեղուս ընչից իւրեանց սքղ կարապետիս . Մաղի :

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Առատաձեռն գոլ . ազատականութի . ՁԵՕՏԷՐԳԼԻՒ . *Առատաձեռնութ զամենայն ոք յինչն յանգուցանէր . Խոր . Ի. 37: *Լրութիւն սիրոյ առ 'ի նմանել ընկալեալ առատաձեռնութ . ՑՃ. ԱԲ: *Առատաձեռնութ բաշխեր կարօտելոց . Ասող . Ք. 8:

ԱՌԱՏԱՁԻՐ , ձրի , ից . ա . Որ առատ ձիրս բաշխէ . առատասփռիգն . առատասուր . առատաչնորհ . *Առատաձիր տէր . ՑՃ ՕՐԻՒ : *Ամենազօրիդ , առատաձիրի . Սիմ . աղ : *Տրտնջօղ զառատաձիր տանուտեառնէն . Լմ. ՁՃԲԷ : *Առատաձիր 'ի պարգևս . ՑՃ. ԱԲ: *Ազգերսմ այժմ ղիմ առատաձիր լերզու և բան . Մաթ . Ի:

Եբ Առատապէս ձրիաբար , պարգևեալ . *Առատաձիր պարգևեաք . ՑՃ. ԱԲ: ՑՃ ՕՐԻՒ : Գէ . Է: Սիմ . Է: ԲԷՆԻ : *Առատաձիր ը գանձուց բաշխումն ,, . (որ լինի և Տ . բաշխման .) Մաթ . ֆՃ :

Տ . Իբր Առատաբար . առատաձեռնութեամբ . *Առատաձիր բաշխէ պարգևս . Սիմ . Է:

ԱՌԱՏԱՍՏԻՑ , մսի , տաց . ա . Իբր Առատ մտօք . խոհական . հանճարեղ . *Ընդ գործակուի առատամիտ խնամոյին . Պիս : *Ձքննալագէղ , և առատամիտ . (որ հայի և 'ի յաղոլոգ նշ .) ՑՃ. ԱԲ:

ԱՌԱՏԱՄԻՏ , իքր ուկ . առաքափէրփ . ալիձէնոպ , ձէօձէրփ . Φιλοτιμώτερος . Liberalior . Ազատական . պատուասիրօղ այլոց . մեծանձն և առատաձեռն . յօժարամիտ . բարի և բարերար . *Գոյ հնար և յաղքատութեն առատամիտ լինել : Յորժամ յաղքատութէ իցես , և առատամիտ քան զնա լինիցիս . Ոող . հա . ի՜ա: Ա Տ. Ձ. 11: *Առաքեաց և առատամիտ Թագաւորն մեր բաղում բեռինս արծաթոց ևն . Եբէ . ֆեր . յհ: *Հիւրասէր , առատամիտ . Ոող . ա . փհ: *Առատամիտ գոլով , և այցելու աղքատաց . Սփփ . ա . պ . ա: *Առատամիտ 'ի պարգևս լինէին , որ չէր իւրեանց . Լապ . Ձ: *Տայցէք մասն ողորմութեան աղքատաց յօժարական և առատամիտ կամօք . Շ . ԷՀԱՆԲ: *Ընդ առատամիտ կամին ձեր հայի հատուցչէն . Եբէ . Է. նոր : *Փոխատու լեր , որպէս վայել է քոյին բարեպաշտութե . և առատամիտ առաքինութեդ . Վբ . ոող :

ԱՌԱՏԱՄԻՏ . Տ . իբր Լի սրտիւ . լիասիրտ . *Առատամիտ գոհանալ . ՃՃ :

ԱՌԱՏԱՄԻՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Առատամիտն գոլ՝ լուս ամենայն նշ . *Առեն ցաքն . զի կորուանեաս զառատամտութիւն քո . Ճ. Ա :

ԱՌԱՏԱՆԱՄ , ացայ . լ . Առատ լինել . յաճախել . առ աւելուլ՝ որ և է իրաք . *Առատացեալ անմոլոր հանճարով . Պիս : *Ձքնութէն բնաւագատէին առատանալ ողորմք . Լապ . ֆՃ :

ԱՌԱՏԱՆԱՄ . Ἀγαθοποιέω . Benefacio . Φιλοτιμέομαι . Munificentia inclaresco , largior . Առատաձեռն լինել . բարերարել . պատուասիրել . գուն գործել 'ի բարի գործել . յօժարամիտ լինել . *Առատացեր 'ի ձեզ ասծ . Է. Ի. Ա. 2: *Աչնպէս առատացեալ յաւետարանել : Վասն որոյ և առատանամք . զի եթէ յամիցեմք՝ և եթէ ելանիցեմք , հաձոյ եմք իցեմք նմա : Առաւել և առատանալ , հանդարտել , և գործել . Հա. ֆԷ. 20: Բ. ԼՈՐ. Է. 9: Ա. ԼԱԲ. Ե. 10: *Որ առատանացդ ամենեցուն . Ագաթ : *Առատասչես առ մեզ ողորմութէ պարգևօքդ . Խոր : *Առատացեալք յայցելութիա . Նար . ասաք : *Ընքան առատանամք 'ի տալն , այնքան յաճախեմք 'ի տոկոսան . Սփփ . յհ . Ը: *Առատանայր ողորմութ առ աղքատս . Հ . ԼԻԼԻ : *Մարդիկ սիւսէլեաց այլևայլ սեղանօք առատանան . Լմբ . պրգ : *Առատանալ 'ի ծախս պատշաշուս . Աբէոփ . ասաք : *Զանարատս մշանջենաւորութէն առատանայ պատմել . Ոող . չհ . ա. 3:

ԱՌԱՏԱՆԱՄ . Διαπρίομαι . (որպէս Թէ աղոցիլ .) Serra dissecor . Եռալ վառիլ սրտի 'ի վրէժխնդրութէ , ևն . որ և առ Զայրանալ կրից՝ հանգոյն գետոց յորգեղոց . սիրտը էեփէլ , ինթը էինթը ասթէլ , սիրտը էլալ , փոփալ . էիւրէյի թալմագ , գէղմագ . *Առատանային , և խորհէին սպանանել զնոսա . Գծ . Է. 33: *Առաւել գրգեալք եռային ցասմամբ . . . և հերձուին 'ի առա-

*տիկ բարկութիւնէն , զոր յայտ առնէ առա-
տանային . Ոխ . 49 : *Առատանային փըղձ-
կալով, և չունէին ժոյժ և առ վայր մի-
փարպ :

ԱՌԱՏԱՆԻՄ , եցայ . յ . Ἀναγκάζομαι, διακόπτομαι . Cogor , urgeor , dissecor. Առատանալ . և վառիլ եռալ ոգւով յոր և է իրս . *Եւս առաւելոյր և առատանէր ի բարեգործութիւնն ամենայն . Ճ . Ա : *Առատանիմ ի ագոյ բազում ինչ և զոր չկա-
միմ, ասէր: Վչտակիցք վշտացելոցն լինի-
ցին , որ առ երկունսն առատանիցին . Ոխ . Եբր . 13 : Ե Տ . ա . 18 : Իսկ Ոխ . յհ . ա . 1. *Զուր տարապարտուց և խուլ (կիսգեր , և խուզ) առատանէր մուսոյն առատութի ,,. սխալանօք գրչաց անյայտ ձեայ բանն . ուր ըստ յն . ասի , Աւետրդ պատուասիրուն (կամ փութոյ պնդութեան) , և յետին անմտութիւն է ,,:

ԱՌԱՏԱՀՆՈՐՀ , ի . } Տ . ԱՌԱՏԱ-
ԱՌԱՏԱՊԱՐԳԵԻ , ի . } ՁԻՐ , իբր Ն . և ի . *Առատաձնորհ հօրն ձոյ կատարեալ ոտրք : Առատաձնորհ պարգևատուին . Պիտ : *Պողոսբերեալ զինծապարգև և զա-
ռատաձնորհ պտուղ մարգարէութեան . Թեոփիլ . պհ : *Զի ողորմելովն առատա-
պարգև լինի ի մեզ : Գոհանամք զառա-
տապարգև բարերարութեդդ քոյ . Խոսր . 37 . Ե պտրգ : *Զոր յառատապարգևն հօ-
րէ ընկալան . Սիոն . էս : *Զառատա-
պարգև բարիսն . ՃՁԻ . 3 : *Զառատապար-
գևս վերընկալեալ զփառս . Շար :

ԱՌԱՏԱՊԱՐԳԵԻՈՂ , ի . Նոյն ընդ վ-
իրր Ն . *Ակնկալութիւ հաւուցմանն բա-
րեաց յառատապարգևողէն յՅոյ . Վչտ
ոսխ : (տպ . յառատ պարգևողէն ձոյ :)

ԱՌԱՏԱՊԻՍ . ՛ս . Πλουσίως, δαψιλῶ, φιλοτίμως. Abundanter, copiose, ample, magnifice. Առատաբար . Ճոխաբար , կամ լիով . յորդութիւ . կամ Պատուասիրա-
բար . յօժարամտութիւ . պօլ պօլ, պօՁա , ղանիմի իւն . Տ՚ս կոչ . ի . 16 : ա . փխ . ի . 17 : 81 . ա . 5 : ի . պէտ . ա . 11 : *Ա-
ռատապէս արկցուք սերմանս , և մի լինայ հունգաք . Ոխ . յհ . ա . 24 : *Մի աղքա-
տաբար , այլ առատապէս Աձ՚ոյ . ագտ-
ոխ : *Առատապէս մատակարարել , կամ հեղուլ , կամ ծաւալել . Ագաթ : Շար : *Առատապէս սրտի մտաք փոխանակ ընդ նոցա եղիցին մեռանել նոքա . Եսս . պսմ . ա . 3 : *Գրեցի առանց խնայելոյ , զի դու առատապէս չկրկեսցես . Նաբ . իգ : *Զնոյն հանդէս լսելեաց չկամիցիք առատապէս մատուցանել . Ոխ . յհ . ա . 11 :

ԱՌԱՏԱՍԵՂԱՆ , ի , աց . ա . Ոյոյ սե-
զան լի և առատ ե ամենայնիւ . Բրս . պհ :

ԱՌԱՏԱՎՏԱԿ . ա . Ուներ զյորդա-
ռատ վոսկս . *Առատավտակ դետոց բըղ-
խումն ի յադիսայ . Շ . փող :

ԱՌԱՏԱՏՈՒՈՂ . Առատապէս և մե-
ստագիր տուօղ . *Վանն զի ինքն ուէրն ա-
ռատապարգև է , և զառատատուողն սիրէ
ողորմելոյն . Վչտ 49 . ՃԳ : (տպ . զառա-
տատուօղն ողորմելոյն սիրէ) :

ԱՌԱՏԱՏՈՒՐ . Տ՚ս ԱՌԱՏԱՁՈՐ իբր Ն . *Բարեգործ առ ամենեսեան , առատա-
տուր , և սիրուն յամենայնի . Ոխ . ա . փխ : *Հայցել զողորմելոյն յառատատուրն ձոյ . Մ՚ովս . իայ : *Ի մէջ ադահաց առատա-
տուր . Բրս . պղոմ : *Որդի հայոյ էր , և ա-
ռատեալ քան զհայ առատատուր . Ասղ . Գ . 3 : *Առատատուր մարդասիրութիւ սեր-
մանեսցուք . Մ՚անդ . Ե : *Առատատուր և զուարթ լըմնոտութիւ . Մ՚ագ . ՃԳ : *Ան-
խորհուրդ և առատատուր (այսինքն չը-
ուայլ) . Ընդ :

Եւ իբր Ի . *Առատատուր ողորմութիւ . (տպ . առատ) . ՁՃԻ . ՃԳ : *Առատատուր պարգև . Պիտ : Լսոպ . ա :

ԱՌԱՏԱՏՐԵՄ , եցի . ն . Առատապէս և Ճոխաբար յօժարութիւ տալ . *Եւ զմե-
տասան ժամու մշակացն զվարձն լիով ա-
ռատատրեցեր ըստ քում մեծութեդ . Բէ-
նիի : *Երկնապարգև ընորհացն զօրութեդ մատուցք քև առատատրեալ . Անան . Ե-
իէդ : *Ցաղբայէ առատատրեալ պարգևք . Ճ . Ա :

ԱՌԱՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Տալն առա-
տութիւ . առատաձեռնութիւն . և Առատ
տուրք . *Փոխատուիդ առատատրութիւն բարեբանեալ միշտ պահեսցի : Պարգևա-
բաշխ առատատրութիւ . Կ՚ար . Ի . Ե ղԳ : *Զամենեսեան յառատատրութիւն յօժա-
րել . Ոխ . Բ . Կոր :

ԱՌԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ , ցուցի . ն . Ցոր-
դել . առաւելուլ . զեղուլ առատութիւ . Ճոխացուցանել . բազմապատկել . լաւցնել Ե-
ւէնէլ . *Ի՚ոՀկաւ առատացոյց եղիւ Ը : *Ողորմելով առատացո զամենայն . Խոսր : *Առատացուցանել լինքն ձոյ ղպտուղ ա-
ռաքինութեն . Իգն : *Սը հայրս զՀօտ իւր այսպէս բարւոք պտղովք առաքինութիւ առատացուցեալ . Կ՚իմպ : *Կամիմք , զի սիրեսցուք (յայլոց) . մեք նախ զսէրն ա-
ռատացուսցուք . Լ՚ՓԸ . ոգԸն :

ԱՌԱՏԱՑՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց . ա . Որ առաւելու . աՃեցուցիչ . *Որ նորա արտա-
տուացն Հն առատացուցիչ . Լ՚ՓԸ . պտրգ :

ԱՌԱՏՄՏՈՒԹԻՒՆ . Տ՚ս ԱՌԱՏԱՐԾՈՒ-
ԹԻՒՆ . * Ընդ որոյ քաջութիւն և առատմ-
տութիւն զարմացեալ . ՁԻ . ոգ :

ԱՌԱՏԱՁՕՂՔ . գ . Առատ ցօղ կամ ցօղմունք . *ՑարաղուարՃ առատացօղովք . Թէոդոր . իոոս :

ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Πλοῦτος. Copia, abundantia . Ցորդութիւ . լիութիւ . զ-
ղումն . առաւելութիւ . Ճոխութիւ . յա-
ՃախութիւՆ . ՀաԹուԹիՆ . պՀՐԵՒՆ . Տիտ . *Զոր ևհիղ ի մեզ առատութիՆ . Տիտ . Ֆ . 6 : *Առատութիւ ընորհաց . Ագաթ : *Ա-
ռատութիւ ամենայն պտղոց . Խոր . Ե . 78 : *Հոգեկան ընչիցն առատութիւ . ՁԿ . իմ . ոգ : *Առ փրկութիւն կազմ, առ առատու-
թիւնն յորդ . Նար . իԹ : *Ցօզագին կամ ցօղալից առատութիւն (անձրևաց) . Ա-
գաթ :

ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ . Ձաիւλία. Largitas. Փի-
λοτιμία, munificentia. ἀγαθότης, bonitas. Առատաձեռնութիւ . առատամտու-
թիւն , կամ պատուասիրութիւ . բարերա-
րութիւ . մարդասիրութիւ . աննախանձ քաշ-
խուիս . *Եատուր Ղուր առատութիւ : Պատ-
կեր առատութեն նորա . Իմ . ՃԹ . 8 : Ե Ը . 26 : Իսկ անդ . ՃԹ . 18 . *Ճարտարին հա-
մարձակեաց առատութի արուեստագիտու-
թեանդ . իմն պատուասիրութի և փոյթ պնդութի : *Ամենայն առատութի ընկա-
լան զնա . Ը . Ա . Ֆ . 9 : *Ցուցցուք զառա-
տութի առ կարօտեալս . Ոխ . Ա . Ը . 20 : *Բարուց և ձեռացն առատութի : Ոչ առ առատութի ոտայ , այլ առ երկիւղի վատ-
նէ . Խոր . ա . 20 : Ը . 42 : *Ներքոյ զեալ դու յառատութի . Նար . յԹ : *Տեսանէն զառատուի պարգևատուին . Սարգ . յի . Ը :

ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ . Ἀπλότης, Sinceritas. Պարզութի . յատակութի մտաց և սրտի . պարզբերդաՆի , ազնի սիրտ . *Ծառեր ազգա-
տութի նոցա առատութեան նոցա : Յամենայնի մեծա-
ցեալք ամենայն առատութի : Առատա-
թեամբ հաղորդութեն ի նոսա և յամե-
նեսին . Ը . Ի՚որ . Ը . 2 : Ը . 11 . 13 :

Իսկ անդ Ը . Ի՚որ . Ը . 6 . *Որ սերմանէ առատութի , առատութի և հնձեսցէ ,,. ըստ յն . օրհնութի :

ԱՌԱՏՈՒԿ կամ ԱՌԱՏԻԿ , տիկ , տը-
կաց . Նոյն ընդ Առատան , Առատանակ . (իտ . աՀիիիս .) *Բերեալ կոՃեղս փայտից , և պնդել ուժգին առատկօք , մինչև իջա-
նէր արիւն ընդ ծայրս ոտից . Ագաթ : *Պըն-
դեին անշնարին առատկօք իբրև ի հիւ-
անդ մամուլս : Պարանս առատկաց ի գը-
լուխս և յոտս նոցա եդեալ , և այսր անդր ձգձգեալք , մինչև լուծանել միջոյն . ՁԿ . կԸ :

ԱՌԱՏՊԵԼ . ն . Ἀναμάττω կամ σω. Exprimo. Տպաւորել , և ընդունել լինքն զսպաւորութի . *Որպէս մոմ առատպե-
լով լինքեան զգիր մատանւոյն , զոյն լինքն առանձին զգիրն առատպե լինքն . Սահմ . ՃԸ :

ԱՌԱՐԳԵԼՈՒԼ , գեցեալ . ն . Περιέ-
χω, կամ περισχέω. Detineo. Ապգելուլ ի-
նքք իրօք . ընդհատել . *Զձայն առարգե-
լեալ գոչաբարագոյն զՀնչուն գործէ . Նիսս . կա՚ք . Ճ :

ԱՌԱՐԿ , ի , ից . գ . Πρόβλημα. Propo-
sitio, quaestio. Առաջի արկեալ առակ , կամ առեղծուած . հանելուխ . պիՆՃէ . *Մինչչև ստուգապէս զառարկին սեռանել զզօրութի , յանձն առին առեղծուլ զառարկն . փիլ . ասփս :

ԱՌԱՐԿ . Առարկայ , կի՚ ձեռնարկ . առ-
արկութի . *Վկայ Ճարտասանիք և իմաս-
տասէրք , զունդհատիւնս ցուցանելով ի ձեռն առարկեցն . փիլ . Լին . ՁԿ . 43 :

ԱՌԱՐԿԱԾ , ոյ , կամ ի . գ . Նոյն ընդ
ԱՌԱՐԿ . *Եթէ ոչ արօրագիր արարեալ էր ձեր խով երնջոսկն , ոչ էր գտեալ ձեր զառարկածն իմ: Ինձ և ընդ արդարոյն սամփսոնի զարմանալ դայ ոչ նուազ ընդ առարկածն՝ քան ընդ նահատակութի նո-
րա . փիլ . ասփս :

ԱՌԱՐԿԱԾ . իբր Առարկուած . գի-
պուած . *Առարկածոյ պատերազմի ե-
ղեալ ի մէջ արտաքսերքսի և կիւրոսի զօ-
րացն . Նաննս :

ԱՌԱՐԿԱՆԵՄ , արկի . } Ն . Προβάλ-
ԱՌԱՐԿԵՄ , եցի . } λω. Projicio, propono. Առաջի արկանել , առաջի առ-
նել՝ դնել . ի գէմս ածել . *Երեսուն էք գուք , որ խնդրէք զառակն , և մի եւ՝ որ
առարկիս : Մեզ սամփսոն առարկեաց : Տոյժ առարկողին զառակն , և շահ նմա գարձեալ . փիլ . ասփս : *Խնդիր ոմանց՝ որ ի նը ի տէրունեան գիրս կայ՝ առար-
կելոց , լուծանել և մեկնել . փիլ . պեսաՀան :

Եւ որպէս յն . Προσβαλλω. Adjicio, applico. Ցարել . յաւելուլ . կցել . *Եր-
կաքանչիւրս իբրու զքէ (X) միմեանց առ-
արկեալ միջոց՝ ի մի բոլոր . Պլաս . փխ :

ԱՌԱՐԿՈՒ , ի , աց . ա . Προβαλλων , προβαλλόμενος. Objiciens, se opponens. Ձեռնտրկու . դիմախօս . դիմակաց . դիմա-
մարտ . ախոյեան . ոսոխ . *Առարկու ե-
լեալ Թշնամեացն՝ յայլեսեաց : Առ որ ժպրհի բանս յառնել առարկու : Եւ ոչ նոցա արժան է սորին վան առարկու մեզ յառնել : Թե ոչ էր զօրութի փրկչին մե-
ծոյ նմին առարկու : Աչգոսնէին՝ զոր ա-
սէր , առարկու (իբր առարկութի կամ ընդդիմութի) ածեալ ի մէջ զոր ի մով-
սիսէ խոստումն : Վկայքն զինէին , և զո-
րագլուխքն մարզէին . առարկուքն պըն-
դէին , և վարժիչքն քաջալերէին . Լ՚Ք :

ԱՌԱՐԿՈՒ. Առարկող՝ որպէս առակարկու, կամ որ առաջի դնէ զառարկ. ուստի Թուղթ. ծա. 27. անխտիր գրի Առակարկու, կամ Առարկու:

ԱՌԱՐԿՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. որպէս Առարկ. առակ. առեղծուած. հանելուկ, պիլմէճ. *Փափագեա լսել առարկուած, զի մատնեսցես զասացողն: Սկսանէին զառարկուածն առեղծանուլ. Փիլ. ոսկփ.:

ԱՌԱՐԿՈՒԱԾ. որպէս Ձեռնարկումն 'ի հակառակութիւն. գիմամարտութիւն. մերցանք. և Ընդդիմութիւն, կամ տարադէպ իրք. և կամ պատճառ հակառակութեան. կամ Պատահումն. սրկածք. *Յօժարութեամբ մատնիցեմք 'ի սուադիոն մարտին՝ առարկուածո առնել ընդդէմ չար ախոյանին. Սարգ. ա. պ. ժ: *Առաջին ընդ նախաչար բանսարկուին առարկուած արարեալ. Աթ. 'ի օրէն: *Զգացուցանէին արքայի զառարկուածսն իւրեանց, իբրև թէ վասն նորա առ 'ի նոցանէն այն բան պատերազմի իրագործի. Ցհ. կթ:

ԱՌԱՐԿՈՒԱԾ. որպէս յն. Προσβολή. Adjectio. Յարումն. կցումն. *Հարամերձեալ զպա միմեանց հանդէպ առարկուածին: Ըստ առարկուածին հաստատուն սովորութեանն: Եւ որչափ սա ուրուք առարկուածս 'ի վերայ հասցէ. Պղատ. օրէն.:

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Առարկ. առեղծուած առարկեալ 'ի գիտել. *Ծածկել կամեցաւ զառարկութեան զգիւտն: Առարկութեան իմաստութեան միտ դնելով: Ի միում առարկութեանս այսմիկ՝ և փորձութիւն աշխատութեան երկոց, և պարտութեան վնասն կայ. Փիլ. ոսկփ.:

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ձեռնարկութիւն և խրընգիր առարկեալ 'ի լուծանել: Պերիարմ. բան. ժ:

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Առաջարկութիւն, առաջարկեալ ինչ. և նախադասութիւն. բան. պատճառ առաջիկայ. ճառ. *Ծանիր ըզխորհուրդ առարկութեան այսորիկ, զոր խնդրեցեր առ յինէն. Վրք հց. ի: *Առանց նախադասութեանց կամ առարկութեանց թէ ասացես. Անյ. պերիարմ: *Բազումս առնել առարկութիւնս ճառից: Ոչ համեմատեն յոյն թուոց առարկութեանցս. Խոր. ա. 20. և 3:

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. փոխանակ գրելոյ ըստ յն. Որակութիւն. իսկ ըստ հյ. ձայնին լինի որպէս ի մէջ արկումն. կամ որպէս Պատահումն 'ի վերայ եկեալ. *Չար՝ առարկութիւն է. ոչ ըք առարկութիւն գոյացութիւն է. Նիւս. անձնայն չար: *Առարկութիւն, այսինքն արկումն 'ի բնութիւնս. որպէս յանօթ արկեալ իրս ինչ՝ օտար է, և ոչ յանօթոյն բնութիւն, այսպէս չարութիւն են. Ը. անձնայն չար:

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Դէպք. դիպուած. սրկածք. պատահար. *Եւ այս առարկութիւն չարչարանաց և կապանաց ընդերկարէր: Տարերք ևս յեղափոխեցին 'ի մեզ զզառն առարկութիւն չարի. Ցհ. կթ: (որ բերի և 'ի յաջորդ նշ):

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ընդդիմութիւն՝ բանիւ կամ կռուով. *Եւ գարձեալ պատմի առարկութիւն կրիդմեայ և նեքտանեբայ. Խոր. բ. 12:

ԱՌԱՐՏԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Նիւթական թարգմանութիւն յն. ձայնիս Προεξεργάζομαι. Առ արտաքս գործելով յաւելուլ ինչ. յարդարել զարտաքինն. քաջ հետազօտել. *Առարտագործելով զպաղպաղս տարբերութեան (բանս). Պորփ:

ԱՌԱՒԵԼ. ա. } Περισσός, ου. περισσότερος. Abundans,
ԱՌԱՒԵԼ ԵՒՍ. } amplior, major. κρίσσων, կամ ον. melior, ius. Աւելի. յաւելեալ. աճեցուն. մեծ. շատ. սաստիկ. էօէլ, էօէլի. պէյադէ, արթըգ. կամ Առաւել ևս. իբր մեծագոյն. բազմագոյն, լաւագոյն. գերագոյն. ավ աւէլի. փահա զիյադէ. *Զի ցուցցէ զառաւել մեծութիւն շնորհացն: Տալ զառաւել շնորհս: Վասն առաւել գիտութեան: Յառաւել տրտմութենէն, կամ 'ի սիրոյն: Առաւել ևս պարկեշտութիւն, կամ պատիւ: Առաւել ևս պատարագօք քան զնոյնս: Յառաւել աւետիսն օրհնադրեցաւ: Եթէ թագաւորի, իբրև առաւել ումեք (այսինքն առաւելագունի, կամ վսեմագունի): Բազմապատիկս և առաւելս արասցէ սիրով (յն. բազմապատկեսցէ և առաւելուցու). ևն: *Յառաւելուն յորդորել: Առաւել փառաց հասանել: Յառաւելն փոխեն 'ի կեանս: Ի կենդանութենէ յառաւել փոխադրեալ կենդանութիւն: Յառաւել փարթամութիւնս անցանել. Ագաթ: Պիտ: *Առաւելս ինչ յաւելուլ և վաստակել. Փարպ: *Յառաւել հպարտութենէն. Եղիշ: *Սակաւ հատուցումն առաւել պարտուցն. Նար. լ:

Գտանի և հոլովականն. *Ընդդիմակաց բանիւք առաւելօք (կամ առաւելովք). Ճ. Ա. Բ: *Զասեմք, թէ առաւելօքն (այսինքն բազմօք) պակասագոյն. Բուզ. դ. 9: և Կոչումն: *Եւ զայս առաւելովքն արկ 'ի քնին. Ոսկ. եփ:

ԱՌԱՒԵԼ ԵՄ, կամ ԼԻՆԻՄ, կամ ԳԸՏԱՆԻՄ. Ց. ԱՌԱՒԵԼՈՒԼ. ւ. Ὑπερκείμαι. Excello, superjaceo. Առակ. լա. 29: Եզեկ. ծզ. 46: ա. կոր. ծէ. 58: բ. կոր. ա. 5: Փիլիպ. ա. 9. 26: ա. թես. ա. 14: *Որքան առաւել ես ընչեղութեամբ, այնչափ նուազ ես սիրով. Բրս. ընչեղ:

ԱՌԱՒԵԼ. մ. Μᾶλλον, περισσῶς, ἐπὶ πλεῖον. Magis, potius. Աւելի ևս. յաւելլուածով. առաւելութեամբ. լիով. կարի յոյժ. յաւէտ. մանաւանդ. էօէլօք, խէօփ, չօփ. ֆէք, զիյադէսի իլէ, ղայէթ, իֆրաթ. *Առաւել բարձրացոյց: Առաւել փութասջիք: Առաւել զուարթացոյց. ևն: *Զոմանս առաւել լուսաւորել, և զոմանս նուազ. Սահմ. է: *Առաւել պարտ և արժան է զայրանալ. Պիտ: *Տարածեցայ առաւել իբր վեհ. Նար. բ:

Կամ Աւելի քան զչափ. *Մի ճարտարեր առաւել, զի մի թիւրեսցիս. Ժող. է. 17: *Ի զգուշանալն առաւել՝ յաւէտ վնասեցաւ. Նար. ծէ:

ԱՌԱՒԵԼ, կամ ԱՌԱՒԵԼ ԵՒՍ, կամ ԵՒՍ ԱՌԱՒԵԼ. մ. Առաւելապէս. ևս քան զևս. մանաւանդ. յաւէտ. ավ աւէլի. փահա զիյադէ, իլլա. *Պաշտօնեայք քնի՞ իցեն, առաւել ևս ես. եթէ վաստակօք, առաւել. եթէ գանիւք, ևս առաւել: Մի միայն 'ի գալստեան իմում, այլ առաւել ևս այժմ: Ես եկի, զի զկեանս ունիցին, և առաւել ևս ունիցին. ևն: *Առաւել նոքա գտան կարօտեալ մարդասիրութեան. Նար. ծզ: *Առաւել յորդորէ այս. Շար: *Եւս առաւել զյորդորումն սիրոյ. Ժմ: *Ամենայն իրաց հաստատութիւն առաւել երկուք այսոքիւք են. Պիտ:

ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ. Նախդր. կամ ա. Գեր քան. գեր 'ի վեր. գեր 'ի վերոյ. վերագոյն. առաւելագոյն. աւէլի, աւէլի չօք. զիյադէ, խուսուսա. *Ոչ է աշակերտ առաւել քան զվարդապետ: Առաւել քան զառջինն է աստ. ևն: *Ոչ այնուհետև երևէր ուէր առաւել քան զծառայ. Եղիշ. գ: *Զօրութեամբ են այն որ առաւելն է քան զբանս. Եւս. պտմ. ե. 9: *Առաւել զինքն քան զդրօգունս ցուցեալ 'ի վրէժխնդրութիւն ապստամբին. Ցհ. կթ:

ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ, կամ ՔԱՆ ԶԻ. շղ. Մանաւանդ. զիյադէ, իլլա, խուսուսա. *Հնազանդել պարտ է մեզ առաւել՝ քան մարդկան: Առաւել վառէր մխիթարութեան բանիւք, քան զինուքն. ևն: *Զափոյ պէտք են առաւել՝ քան համարոց. Խոր. բ. 12: *Արծաթասէրք առաւել՝ քան ոսկեսէրք: Լուսաւորեալ տեղիքն՝ առաւել ևս քան 'ի տուէ. Փարպ: *Ի տանէ առաւել քան յօտարաց. Ցհ. կթ: *Իմաստութիւն առաւել քան թէ յոլովագոյն ձեռամբ. Պիտ:

ԱՌԱՒԵԼ ԶԻ, կամ ԱՌԱՒԵԼ ԹԷ. որ և ասի ԱՌԱՒԵԼ, ԱՌԱՒԵԼ ԵՒՍ, ԵՒՍ ԱՌԱՒԵԼ. Նոյն ընդ վ. այսինքն Մանաւանդ. այլ մանաւանդ. մանաւանդ թէ. *Նախանձաւոր լերուք հոգևորացն. առաւել զի և դուք մարգարէանայցէք: Կամիմ, զի 'ի լեզուս խօսիցէք, առաւել զի մարգարէանայցէք: Առաւել լեզուօք խօսիմ. ևն: *Ո՛վ բռնաւորութեանն և մոլորութեանն, առաւել թէ անմտութեանն նոցա. Ոսկ. յհ. բ. 4: *Որով կարծէր չարախորհուրդն շնորհ ինչ առնել նոցա, առաւել ևս զօրութիւն տայ 'ի բարկութիւն սրտմտութեան փոխէր: Ոչ ինչ էր օգուտ, այլ առաւել ևս 'ի դատախազութիւն. Փարպ:

ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ ԶԱՌԱՒԵԼ. մ. Եւս քան զևս. յոյժ յոյժ. կարի առաւելութեամբ. էօէլօք, չօք էօէլօք. ղայէթ, իֆրաթ, հաթթէն զիյադէ. *Վկայ գտեալ առաւել քան զառաւել. Ագաթ: *Առաւել քան զառաւել աճեցուցանէր. Փարպ: *Հօր սքանչելւոյ որդիք զարմանալիք առաւել քան զառաւել: Խնդրեմք առաւել քան զառաւել տիրել ձեզ: Ճգնէին առաւել քան զառաւել. Խոր. բ. 77: գ. 5. 49:

ԱՌԱՒԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւելորդաբանութիւն. յաւելուած կամ բարդութիւն բանից. ֆանը ձէնտէնէլէ՝ աւէլի խօսքէրօղ. իւլէ, արթըգ սէօզ. *Պատմեաց ևս առաւելաբանութեամբ (կամ աւելաբանութեամբ) զոր ինչ ոչ էր գործեալ հայոց. Եղիշ. դ:

ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ, գունի, ից կամ աց. ա. Περισσότερος, ον. ևն. Amplior, major, melior, excellentior, ius. Որ է աւելի քան զայլս. մեծագոյն. յոլովագոյն. լաւագոյն. գերագոյն. ավ աւէլի. ավ չօք, ավ ալէկ. փահա զիյադէ. *Գոյ տըւեալ քեզ առաւելագոյն քան զայն: Առաւելագոյն պատիւ. բ. մ. եէ. 9: բ. կոր. ծբ. 23: *Հարկս առաւելագոյնս. Խոր. բ. 35: *Աւուրբք ևս առաւելագունիւք. Լաստ. գ: *Զառաւելագոյնն 'ի մէնջ պահանջէ պատիւ. Ցհ. իմ. ապ: *Սակաւուք զառաւելագունացն ճշմարտութիւն բերիցեմք. Ագաթ: *Եւ ո՛չ սակաւ բարին առաւելագունին է հակառակ. զի և ոչ նուազ ջերմ կամ ցուրտ առաւելագունին է հակառակ. Դիոն. տծայ. գ: *Զի՞նչ առաւելագոյն ունէր քան զառաքեալսն. Ոսկ. յհ. բ. 18:

ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ. մ. Նխ. Առաւել ևս. աւելի քան. *Որով առաւելագոյն հնազանդէին նմա. Ագաթ: *Առաւելագոյն նեղ է մեզ. Խոր. բ. 59: *Առաւելագոյն ուղղախոհացեալն: Եւս առաւելագոյն յորդորեցից 'ի վերայ իմ զծառայսն բարկութիւն. Պիտ: *Առաւելագոյնս քան զընաւ նահատակացն խումբս բաւական է. Պիտ:

ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՐԾ. ա. մ. Περιεργότερος, ον. Curiosior, ius. Առաւելութիւք կամ

յաւելորդս և վարկպարապի գործեալ. հե-
տաքրքրական և ումպէսս. *Ի՞ր ապագաւ
ընդ այսոսիկ անցի, և առաւելագոյծ (կամ
աւելագործ) Թերևս (քան) ըստ բազմաց
լսելեաց. Աս որս. է:

ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՐԾԵԼ. Աւելի ինչ կամ
մեծ ինչ գործել. իմ. *Զի՞նչ առաւել-
գործեր երբեմն հրեշտակաւն, զամբա-
կումն զայն յափշտակեալ. Ոսկ. լսես. (տպ.
առաւելագոյն գործիր):

ԱՌԱՒԵԼԱՐԵԼ. Προστίθημι. Ap-
pono, adjicio, addo. որ և Աւելադրել.
յաւելուլ. ի վերայ ածել. *Զի՞նչ ապա
ոչ էին ախտացեալ, եթէ զայս առաւե-
լադրեալ էր. Ոսկ. յհ. ա. 45:

ԱՌԱՒԵԼԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. Փ. Յաւե-
լուած. *Եւ ոչ ածուղէին մարդկութէն
առաւելագրուելի ինչ ընկալաւ. ՃՃ:

ԱՌԱՒԵԼԱՉԱՆՑ. ա. Ὑπερβολικός. Excedens, nimius. Զանցեալ առաւել
քան զչափն. Ծայրագոյն. լափաղանց. հոդ.
փեն փաշտա. *Ոչ յառաւելագանցն նկրտիլ
հրամայեցելոցն հասանել: Զառաւելա-
զանցս զայս ջար մարդկային ազգն յոլո-
վագունիւք հրապարակել բանիւք. Յհ.
իմ. ապ. Ե երԵ:

ԱՌԱՒԵԼԱՉԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Փ. Ὑ-
περβολή, ἐξοχή. Exsuperatio, excelsus, ex-
cellentia, eminentia, praestantia. Զան-
ցումն ըստ չափ. առաւելուլի. գերազան-
ցուլի. լափաղանցուիւք, լսպուիւք, ինձ-
ուածորուիւն. *Առաւելագանցուլի և
նուազուլիւն ներհական իւրաքանչիւրոց
որպէս տեսանի: Արուլի ունի իւր ծայրս
ըստ առաւելագանցուլե պանդգնուլի.
Աբ. հակ: *Վասն յոյժ առաւելագան-
ցուլեանն և ոչ հաւատացումն համարին
հնարս ընդունել. փիլ. ծ. բան: *Գերբ
Թողն հոմերոս՝ բազմաց հիմ քերթողաց,
ըստ առաւելագանցուլե ասի. Նոյնօրի-
նակ և զայն՝ որ յոտսոյլս վարի, մարդն (զի
ենովս է մարդ, իբր խնամ) ըստ առաւե-
լագանցուլե անուանեաց. փիլ. իմասպս:
*Երիցս անգամ ըստ առաւելագանցու-
լեան ընդորայն զթագաւորուլե օծումն
ընկալաւ (գաւիթ). Վ.բ.ր. ոդ:

ԱՌԱՒԵԼԱՉԵՂՈՒԼ. է. Առաւելա-
պէս զեղուլ կամ զեղանիլ. *Շրորչ զերկ-
բաւս օդ յարիւին տեղիսն առաւելագե-
ղու. Բր. ծ:

ԱՌԱՒԵԼԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Որպէս Ա-
ռաւելագանց. գերազանց. *Իբրև ընդ ա-
մուր պարապուս սպահէ զնոսա իւրով ա-
ռաւելական զօրուլիւն: Ո՞վ կարիցէ զա-
ռաւելական պատիւն պատուել բանիւք.
Ոսկ. յհ. ա. 28. Ե պ:

Եւ Յայտարար առաւելուլե. *Յա-
ւէտն առաւելական է, և ազդոյ. Երբ.
*եր:*Ի իսոս առաւելականս առնել սուր.
Քէր. *երԲ:

ԱՌԱՒԵԼԱԿԱՏԱՐ. Տ. Գերբանատար. Երբ:

ԱՌԱՒԵԼԱՀՐԱՇ. ա. Հրաշալի և
անկարծելի. *Առաւելահրաշ իր, կամ
խրատ. Պիս:

ԱՌԱՒԵԼԱՆԱՄ, ևբայ. } Πλεονεκτέω.
ԱՌԱՒԵԼԱՆԻՄ, ևբայ. } Supero, plus habeo. Տ. Առաւելուլ. է. *Առա-
ւելանայ ամենևին բանն՝ քան զոր ի զա-
ւակէն գաւեթի. Պարապ. լԸ: *Չի ա-
ռաւելացի կսկիծն և սուգն. Վ.բ. հդ. ծԸ:
*Զուգիւ Թուուլն առաւելու, և առաւե-
լանի: Մէջն ծայրիցն զուգամասամբն ա-
ռաւելաւ և առաւելանի. փիլ. ծ. բան:

ԱՌԱՒԵԼԱՆՔ, նաց. փ. Առաւելու-
Թիւ. առաւուլի. Ճոխուլի. *Չնմանէ
(վէճերէդն) հեծեծանք, իսկ առ այլոցն
առաւելանքն. զնմանէ արտասուք, և այ-
լոց ինչք. Ոսկ. պղ. լԸ:

ԱՌԱՒԵԼԱՉՆՈՐՀ. ա. Առաւելեալն
ընդհանր. ընդհանալից. մեծիմաստ. *Զորմէ
առաւելաշնորհն սևերիանոս ասէր գաւա-
ղուցոց եպիսկոպոսն. Ցհ. իմ. երԲ:

ԱՌԱՒԵԼԱՊԱՏԻԿ. ա. մ. Առաւել
կրկնուԹԸ բազմապատիկ. *Զառաւելա-
պատիկ հեղուսն մեզաց յորձանաց ցամա-
քեցուցանել. Մաղ: *Հաստուցանել նմա
առաւելապատիկ. Վ.բ. հդ. ծԸ:

ԱՌԱՒԵԼԱՊԵՍ. մ. Տ. Առաւել-
պէս պայծառացուցանել, կամ
ուրախ լինել, աՃել, զայրանալ, երկե-
ցուցանել, կամիլ, գոհանալ. ևն. կոբէան:
Եւ նա փոպ: Նաբ: ՃԼ: *Լցաս հոգի իմ
առաւելապէս քան զնորիսիս մեզու. Վ.բ.
հդ. իԸ:

ԱՌԱՒԵԼԱՊԵՍ. է. Տ. Առաւել, մա-
նաւանդ. *Մարդ՝ ընտանի կենդանի՝ ի
բնուԹէն, և առաւելապէս՝ որ ինչ միան-
գամ ըստ ածային օրինացն է զարդարեալ
վարուք. փիլ. եւ. ա. 16: *Շնորհէն...
առաւելապէս և առ օտարան. փարպ: *Խոյ-
տացեալ առաւելապէս՝ քան Թէ մեծն
գաւիԹ. Նաբ. խլ:

ԱՌԱՒԵԼԱՊԵՍ. ա. Առաւել. առաւե-
լագոյն. *Վասն առաւելապէս բազմու-
Թեն աստացաւ. Ոսկ. յհ. ա. 45: *Եթ նմա
զայնպիսի շնորհս առաւելապէս գիտուլ
Թեան. երևելի փառաց, և առաւելապէս
պատուոյ. փարպ:

ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑ. ա. Իբր մեծա-
տուն, և Ագահ. ՃՃ: Եւ իբր Աւելորդ.
*Պարտ է վերջնակաւ յառաւելաստաց շաղ-
փաղիսուլեաց. Գրչ. ոբԸոպ:

ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑԵԱԼ ԼԻՆԵԼ. Πλεονεκτέω. Առաւել ստանալ՝ շահել.
փարԹամանալ. *Ոչքան գիրն բացուուչի,
նոյնքան և հոգին առաւելաստացեալ լի-
նի. Մաթ. նչ. նլեչ:

ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. }
ԱՌԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. } Πλεονεξία. Avaritia, aviditas. որ և Առ-
ԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. Մեծուլի, և իմ մե-
ծուլեաց. ագահուլի. *Նաև քան զամե-
նեսին՝ որք ի զօրուլիւն, յիւրմէ առա-
ւելաստացուածուլէ ձեռնհաս եղեալ
յամենայն կամս վայելեաց. փիլ. նԸ: *Կա-
ծաստղոյն յոգւոյն առ զօրուլի առա-
ւելաստացուածուլե զնուորուլե (կամ սպա-
ռազինուլե) հանգիստացի. փիլ. էի: *Փախչելով յառաւելաստացուԹենէ. Սահմ. Ը:

ԱՌԱՒԵԼԱՓԱՆՁ, ի. ա. Առաւել
աքանչելի. *Ընդ առաւելաքանչելին մով-
սէսի մարգարէի (կամ ընդ առաւելա-
քանչ նախամարգարէն մովսէս) զարմա-
նալ գոյ. Պիս:

ԱՌԱՒԵԼԱՅՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. Տ.
Առաւելուիմ, ն. *Զի առաւելացուացեն
զամենչանան արբոյն. Ճ. Ա: *Զասինս իմ
առաւելացոյց քան զձերդ. Նաբ. երփ:
*Յաւելուլ և պատեցուցանիլ: Պահա-
սեցուցանել... իսկ առաւելացուցանել,
ևն. Ոսկիփոբ:

ԱՌԱՒԵԼԵՄ, եցի. ն. Πλεονάζω, προ-
στίθημι. Augeo, multiplico, addo, adjicio.
Առաւելուլ. յաւելուլ. աՃեցուցանել.
*Զսուտս մեծացոյ և առաւելեա, որքան
կասիս: Գովելին զքեզ մարդիկ, և գու
լսելիր և առաւելելիր (զբարեգործուԹի).
Վ.բ. հդ. իԸ: *Առաւելեա զընԹացս

քո ուրդեակ. Աֆագ. ծԸ:

ԱՌԱՒԵԼԵՄ. է. Առաւելանալ. աՃել.
*Առաւելեսցին պատիւ և փառք մեր. (տպ.
առաւելասցի). Ցհ. ծա: *Ալօթից մա-
սամբ առաւելեաց (քան զՀարս). Խոբ.
Թ. 49: *Առաւելեաց յառաքինուԹիւն
իւր. Սրեփ. սՃան:

ԱՌԱՒԵԼԻՄ, եցայ. ի. յ. Նոյն ընդ վ.
Πλεονάζω. Multiplicor, augeor. *Զի՛ մի՛
և առաւելեսցի չարուլեի դոյս: Զի չբ-
նորհքն յաՃախեալք ի բազմաց գոհու-
Թէ անտի՝ առաւելեսցին ի փառս Ասս.
ա. եէբ. Ը. 29: Ը. իբ. Ժ. 15: *Երկո-
ցունց կոյմանցս սէր առ միմեանս ա-
ռաւելեսցի. (տպ. առաւելասցի). Խոբ:

ԱՌԱՒԵԼՔՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. Ա-
ռաւելաստացուԹիւն. *Առաւելքնկա-
լուլեք ախտասկալ յոլովս հաւաքել փու-
Թս յ. Աֆոբ. ծէ:

ԱՌԱՒԵԼԻ. ա. Իբր Առաւել. կամ աւե-
լի ևս. *Զևս առաւելին ձեզ հանդերձեալ
եմ վՃարել. Երբ. ՏպԸ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. փ. Περίσσεια, πε-
ρίσσευμα, πλεονασμός. Abundantia, redun-
dantia. Առաւելն գոլ. յաՃախուլի. առա-
տուլի. լինուլի. մեծուլի. սատկուԹիւն.
բազմուլի. յաւելուած. ղափուլի. պօլ-
լոփ, պիսպեւէիփ, արՃմաշ. *Առաւելու-
լեն շնորհաց, կամ խնդուլեն, կամ գոյից:
Ձեր առաւելուլեդ ի նոցա պակասու-
լենն. զի և նոցա առաւելուլենն եղիցի ի
ձերում պակասուլեդ, ևն: *Առաւելուլ
հաւուց, կամ բերոց, բարեաց, բարերա-
րուլեան; տանջանաց, բոցոյ, երկիւղի,
պարտուց, ժամանակաց. ևն. փոբպ: Պիս:
ՅՃս: Եպնիկ: ՃՃ: Շ. ամ լոբ: Նաբ. ևն:
*Զառաւելուլեի երկաքանչիւրոցն ի մի
մեանցն նուազուլենս հարեթէ, և զնուա-
զուլիւնն յառաւելուլենէդն լնու. Պիս:
*Եւ ոչ զհանգիստն. ի մեծ մասնէ ա-
ռաւելուլեե համարել. Վ.բ.ր. բ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. Ὑπερβολή, ὑπεροχή. Excellentia, praecellentia. Գերազանցու-
լեի յոր և է կարգի. *Ի առաւելուլենիւն
իմաստուլեե քան անմտուլեե. որպէս է
առաւելուլի լուսոյ քան զխաւարի: Զի՞նչ
առաւելուլենիւն է իմաստնոյն քան զանմ-
տին: Ոչ ըստ առաւելուԹեան ինչ բանից
իմաստուլեե: Ոչ եԹէ փառաւորի վասն
առաւելուԹեան փառացն: Զի առաւե-
լուլեի զօրուլենն իցէ յայլ, և ոչ ի մէնջ:
Զի մի առաւելուլենամբ յայտնուլենէդն
հպարտացայց. ևն: *Ահման, որ ասէ զի-
մաստասիրուլեի, արհեստ արհեստից, յա-
ռաւելուէ է: Իսկ առաւելուլեի այլ է
այնմ՝ առ որ զառաւելուլենիւնն ունի.
Սահմ. ծէ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. Առաւելազանցուի.
Ὑπερβολή. Excessus, exsuperatio. ղափ-
ղանցուիւք. *Միոչ իսպառ լցրել առաւե-
լուլեի չարի է. փիլ. ծ. բան: *Ի կերակրոց
և ջմակելոց առաւելուլենէն լինի լկանք
և մահ. Ցհ. ծէ: *Ցառաւելուլեի գի-
նւոյ առեալ զանձն. Շ. ընդհ: *Ցան-
գուցն ըստ առաւելուլեե չարժելով ոչ
պահե զչափաւորուլենիւն. Աբ. հակ:
*Ամենայն ուրեք առաւելուլե տարերացդ
(կամ որակուեց) վտանգի յերկաքանչիւ-
րոց ծայրիցն առաւելուէ. Պիս: *Առա-
ւելուլեե ասէ: Զայս առաւելուլեե իմն
ասէ. Մա. երեմ: Գէ. ես: *Պօղոս ասէր,
ես ոչ եկի առաւելուլե բանիւ. Սերբ. Ե:

ԱՌԱՒԵԼՈՒՄ, ելի. ն. Περισσεύω, πλεονάζω. Addo, augeo, multiplico. որ
և Առաւելեմ, եցի. Տե՛ս ի վեր անդր.

Առաւել առնել. յաւելուլ. աճեցուցա-նել. առատացուցանել. բազմացուցանել. է-ելցնել, ինծնել, ջաջնել. ջոջանել, իդեայոց վերել, արիւրմագ. *Զամենայն չնորհս առաւելուլ ի մեզ. Բ. Կոր. Ը. 8: *Առաւելու զբեղմնաւորութիւն. Պիտ. Է: *Ա յսոս առաւելու զհարսինն զգեցոյց կուռքին. Նար. Երգ:

ԱՌԱՒԵԼՈՒՄ, ելոյ. ե. ի. յ. Περισσεύω, πλεονάζω, ὑπερέχω. Abundo, supero, redundo, augeor, praesto. որ և ասի, Ա-ՌԱՒԵԼՆԱԼ, ԱՌԱՒԵԼԱՆԻ, և ԱՌԱՒԵ-ԼԻ. Առաւելեալ լինել յոմէ և ի կարգի. է-ելնալ, ջաջալ, ինծնալ. գոլանմագ, ջոջալ-մագ, արիւմագ. *Եթէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելի քան զդպրացն: Ոչ՝ եթէ ուսանիք, առաւելումք ինչ: Գիտեմ նուազել, գիտեմ առաւելուլ: Առաւելու-յուք յամենայն գործս քարոզել: Որ բա-զումն առ, ոչ առաւելաւ: Եթէ ճշմար-տութիւնն ձեր առաւելեաւ առաւե-լաւ: Տոհմն նորա ոչ առաւելաւ իբրև զորգիսն յուդայ: Առաւելեալ եմ ուրա-խութիւք: Ա յլ իմ առեալ զամենայն, և առաւելեալ եմ. ևն: *Ջորոց առաւելուլ անօգուտ. Խոր. Գ. 68: *Յորժամ սահ-մանն առաւելու բառիւք, նուազին իրք. Սահմ. Ը:

կամ Գերազանցել. իւերկնէ, ալմագ, ինէ: *Առաւելուլդ ի մարտս պատերազ-մացն. Ագաթ: *Հմտագոյն իմաստիւքն ա-ռաւելուն քան զնոսա: Թեւեռալեցաքն առաւելու զբազմօքն: Մի քան զմի առա-ւելուն բարեբախտութիւք. Պիտ: *Ա յնպէս առաքինի ապա զնա, որպէս զի առաւելու (քան) զվարդապետն. Վրք հց. Ի: *Ա յն-չափ առաւելեաւ (կամ առաւելաւ) յի-մաստութիւնս արուաքնոցն. Վրք ոա:

ԱՌԱՒԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Առաւե-լում. յաւելուածն. *Ապա ծծաշունչ բանք քանի՞ բազմապատիկ յաւելուն զարգարու-թիւն առաւելումն. Խոր: *Իսկ զառաւե-լումն մոլորութիւնն նոցա՝ հաշտութիւն մեզա-ւորացա փոխանակութեամբ վրկիչ. Գնդ:

ԱՌ ԱՒՐ. } ՛ս. (յորմէ Արհաւիր, ԱՌԱՒՐ. } իբր ահ վայրապար. Ծ-թ. պ. ալբ, ալբէ.) Նոյն ընդ ձայ-նիցս ընդվայր. վայրապար. * Ո՛չ առ-աւիր և վայրապար հերակլիտոս ածգ զնա կոչէ: Ոչ առաւիր և վայրապար՝ ասեմ զքանն այսպէս պարունակեալ յինքեան ի քառասուն աւուրս և ի քառասուն գի-շերս. Փիլ. Լին. Բ. 5. և 14: *Եթէ այս ոչ եթէ առաւիր և ի զուր անդ ընդ նո-սա. Լսպ. Ա: Ուստի և Հին Բ. *Առ-աւիր. ընդ զուր, և ընդվայր: Թէ առա-ւիր. ի զուր, կամ ընդվայր »:

ԱՌԱՒՈՒՐՇՏ. գ. Կύστις. Vesica. Նոյն ընդ փամփուշտ. խոչոխուկ. *Են ինչ՝ որոյ առաւուշտ ոչ է, որպէս հաւուց, և ա-մենայնի՝ որ ոչ միզեցէ. Նիւս. Բն. Ը:

ԱՈ ԱՒՈՒՐ. ա. Իբր Առօրեայ. օրեան. *Ա յսպէս հանապազ զառաւուրն ի ջանկութիւն վարէ, և զլոյսն յապա առ-նէ ի մէնջ. Սէբեր. Ձ:

ԱՒԱՕՏ, ու, ու. կամ ի, իւ. ուց. գ. Πρωΐ, ὄρθρος. Mane. Ա յգ. սկիզբն առաւնջեան. արևագալ. (որպէս Թէ երե-ւոյթ կամ արեւուտ, կամ ըստ համեմա-տութիւն յոմէնի՝ առկայութիւ, ժամ յատ-նելոյ ի քնոյ.) առաւօտ. առաւօ, փան, պամ. որ և ԶԱՂՕՐԻԱՑՆ, իբր վաղորեան այդ-*Իբրև եղև առաւօտ: Իբրև զամպ առաւօ-տու: Եթէ առ քէ կարգեցի զլոյսն առա-ւօտի: Ցառաւօտէ մինչև ցերեկոյ. ևն: *Գերեզիկ էն խնդիրք առաւօտիդ. Եղիշ. յար: *Ի գիշերոյն խաւարէ առաւօտիւս լուսաւորեցեր. Խոր: *Առաւօտն դրացի է գիշերոյն և տունչեան. Վեցօր. Բ: *Ա-ռաւօտն վախճան է խաւարին, և սկիզբն լուսոյն. Լմբ. ող: *Առաւօտն լուծիչ է թանձրութեանն խաւարի գիշերւոյ. Նար. յՎէտ: *Ցառաւօտէ յառաւօտ սնցցէ ոչ. որ է միջոց իւր ժամուց, կամ ամբողջ օր. Ես. Ի. 19: Իսկ Սէբէր. Ը. *Յորժամ զկարապետն՝ զարևելից զառաւօտն ար-ձակիցէ, փախստական առնէ զամենայն գունդս սատանայ. » իսկ արշալոյս:

ԱՌԱՒՕՏ ԱՌՆԵԼ. Առաւօտել. կան-խել: Սղ. Ի. 2: Կ. 34: Սիրաք. Ը. 36:

ԸՆԴ ԱՌԱՒՕՏՆ. } որ և ԱՌԱՒՕՏՈՒ,
ԸՆԴ ԱՌԱՒՕՏՍ. } ԱՌԱՒՕՏԱՑՒ.

Ցառաւօտեան ժամու. առաւօտք, առա-ւօտան, առաւօտ, առաւօտեան կանուխ. առաւո-ւան, առաւուայնի, էր, էրէն, էրձէ. *Կան-խեալ արդարոյ ընդ առաւօտն: Ընդ ա-ռաւօտս հասցիս յաւգեսլիք. Ցն. ժԸ. 27: Եւ. ԺԸ. 12. և այլն: *Կանխեալ ընդ ա-ռաւօտս. Ղկ. Ի. 22: Տ՛ես կանխել:

ԸՆԴ ԱՌԱՒՕՏՍ ԱՌԱՒՕՏՍ. Ցիւրաքան-չիւր կամ յամենայն առաւօտս. *Ընդ առաւօտս առաւօտս ծխեացէ խունկ: Ընդ առաւօտս առաւօտս բանային զդրունս տաճարին: Առաքէցի առ ձեզ զամենայն զծառայս իմ զմարգարէս ընդ առաւօտս առաւօտս. Եր. Լ. 8: ա. ճ. Ի. 27: Ե-ւխ. Ի. 4: *Երևեալ ընդ առաւօտս առա-ւօտս. Ագաթ:

ԱՌԱՒՕՏԱԴԱԳ. ա. Որ ծագէ զա-ռաւօտ, կամ ծագեալ ընդ առաւօտն: Դամասկ:

ԱՌԱՒՕՏԱԾԻՆ, ծնի. ա. Որ ընդ ա-ռաւօտս ծնանի. առաւօտածագ. * Արե-գակն.. աշնանային գիշերակուղ, առա-ւօտածին, ծաղկաթարշամ. Գիւտ. Ի. Ղ. առ վանք:

ԱՌԱՒՕՏԱՆԱԼ. Լ. Առաւօտ լինել. լուսանալ աւուրն. առաւօտ ընալ, լուսանալ. առաւակ օլմագ. *Ընդ այգոյն առաւօտանալն. Ագաթ: *Ցառաւօտանալ ժամուն. Ասող. Գ. 29: *Առաւօտանայ, վաղըն լուսանայ, ածծ քաղցրանայ. Գնչ:

ԱՌԱՒՕՏԱՑ. Տ. ԱՌԱՒՕՏԻՆ. *Իբ-ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ. } րև զամպ առաւօ-տեայ. Նար. Իծ: * Առաւօտեան նը կա-նայք. ևն. Շար:

ԱՌԱՒՕՏԵՄ, եցի. Լ. որ և ասի ԱՌԱ-ՒՕՏ ԱՌՆԵԼ. Կանխել Ը առաւօտն. *Ընդ առաւօտն առ նա, լցցին ուրախութիւք. Սէր. Գ. 13: *Առ քեզ հոգի իմ առաւօ-տէ: Ընդ կանայսն իււաբերս առ քեզ ա-ռաւօտուք. Շար: *Առաւօտէ հոգին առ ածծ, յորժամ յարձամուղք խաւարէ աբ-տաքս ելանէ: Ցառաւօտէնն առ նա՝ յառ-նելով ի մէջացն. Լմբ. ող: * Ա յրուսեակգ առաւօտեալ. Շար:

ԱՌԱՒՕՏԻ. իբր Առաւօտանալ. *Ցա-ռաւօտեցն՝ անհասատ հեթանոսքն ասէն ևն. Ասող. Գ. 7:

ԱՌԱՒՕՏԻՆ, անոյ, ոյ. ա. Πρωϊνός, ἑωσφόρος, ὀρθρίνος. Matutinus. Առաւօ-ոտեան. որ ինչ հայի յառաւօտու ժամն. առաւօտվան. առաւոտի. *Ցառաւօտին պա-հուն: Ըստ առաւօտին զոհին: Վասն ա-ռաւօտին օգնականութեաց: Զողջակէզս ա-ռաւօտինս: Առիցն առաւօտնոցն: Ասող պայծառ առաւօտին. Եւ. ԺԸ. 24: ՚ի. 41: Սղ. Ւ. 1: Ե. Ի. Գ. ԺԸ. 35: Անգ. Ի. 15: Ցայտ. ՚ի. 16: *Աղօթիկ պէտք են, մանաւանդ առաւօտին աղօթից, և յայ-գուէց. Ոսկ. Եփ. ԺԸ: *Կիրակէի աւուր առաւօտինքն: Յերեկորինս և յառաւօ-տինս (պաշտամունս). Ցհ. ՚ի. ապ:

ՑԱՌԱՒՕՏԻՆՍՆ. Տ. Ընդ առաւօտս. ա-ռաւօփնէրբ. * Ցառաւօտինսն յորժամ ՚ի քաղաքէն ելանէր: Ցառաւօտինս Ճառա-կան երգովք զերկրպագործսն զարթուցեալ. Լսպ. Ժ. ԺԸ:

ԱՌԱՒՕՏՈՒ. Տ. } գրի և ԱՌԱՒՕՏՈՑ.
ԱՌԱՒՕՏՈՒՆ. } Ընդ առաւօտն. Ը
ԱՌԱՒՕՏՈՒՑ. } առաւօտս. առաւ-ոտան, առաւոտեան. * Առաւօտու եղիցի ուրուխուէ: Լցաք առաւօտու ողոր-մութ քո: Պատմել առաւօտու զողորմութիս քո: Հրաման եւս ածծ որգանն՝ առաւօ-տուն: Եւ առաւօտու՝ այսօր մորիկ. ևն: * Ամենայն առաւօտոյ՝ նորագոյն սկիզբն չարեաց առնէին. Լսպ. յԻ: * Ամենևին ցամաքեցոյց, զի էր առաւօտուն ծոփն չոր և անձաց. Նիւս. ապն: *Վաղիւ առաւօ-տուն ցուցանեմ ձեզ փիլս վառեալս. Աչծ. Բ. 3: * Ջսրբեցայց առաւօտուց: Առաւօտուց տեսջիք զփառն տեառն: Մա առուցանել ողջակէզս առաւօտուց և երե-կորին. ևն: *Վաղիւ առաւօտուցն. Եղիշ. Ը: *Պահս քարոզել, և առաւօտուց ուտել. Եփ. յասէփոբ:

ԱՌԱՒՕՏՈՒԱՐ. Տ. ԱՐՏԱՒՍ ԱՌԱՒՕ-ՐԵՐ:

ԱՌԱՔԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Առաքելի. *Եւ զաւետիսըն հայրական, ասէր ինքեամբ առաքական. Շ. Խոսրով: *Զդիւտս իմաս-տիցն և զգիրսն և զքանիցն առաքականս առ ի յարմարութիւն խնդուիք ընկալեալք. Բրս. Փորփ. յն. πομπικὸς, իբր հանդիսա-կան:

ԱՌԱՔԱԿԱՆ ՀՈԼՈՎ. վարի ՚ի Հին Ֆեր-որալէս Գործական. ամ. մարդով, դրկա-րով: Ուստի և Վահր. Երդ. * Առաքական առնչիւն վարեսցին յայս, ասելով. իմաս-տունն իմաստուք է իմաստուն »:

Եւ որպէս Բացառական. *Առաքականն, ի պետրոսէ. Հայցականն, զպետրոս »: Տ՛ես և ի բառն ՑՈՒՑԱԿԱՆ, և ԹՂԹԱԿԱՆ, և ՏՐԱԿԱՆ: Պատճառ չիտեմք է, զի առ յոյնս և լատինս գործականն է նոյն ընդ տրականի. իսկ բացառականն յոմանց կազ-մի ՚ի սեռականէ. որպէս և լատինացոցն հասարակօրէն ՚ի տրականէ կոչեցելոյ ան-նախդիր բացառական:

Ի ԲԱՑ ԱՌԱՔԱԿԱՆ. Տ. Ի ԲԱՑ ևն:

ԱՌԱՔԵԱԼ, ելոյ, ով կամ աւ, ոց, ովք կամ զք. ա. գ. Ἀπόστολος. Missus, legatus, nuntius, apostolus. Ա յն՝ որ ա-ռաքի ՚ի պատմել զհրամանս առաքչին հրեշտակութ իւիք. Խոհածք. Եւս, բեռաւ. *Եւ ես եմ առաքեալ առ քեզ խաւուք. Ե. Ի.գ. ծԸ. 6: * Եւ ոչ առաքեալ մեծ քան զայն՝ որ առաքեացն զնա. Յհ. ծԸ. 16: Որպէս և զքոնէ՝ որ կոչեցաւն հրեշ-տակ մեծի խորհրդոյ, ասի. *Նայեցարուք ընդ առաքեալն և ընդ քահանայապետն, ևն. Եփ. Ե. 1: Եւ վասն ասդէպ պատ-դամաւորի ասի. *Առաքեալ խոսվարար. Նար. ծԸ: Որպէս և Սուտ առաքեալք. և այլն:

ԱՌԱՔԵՑԱԼԻ կոչին աեպհականեալ ա-նուամբ երկոտասան աշակերտք քրի, և ըս-նաբար եօթանասունքն. և աշակերտակալն նոցա, կամ առ նոքօք երևելի քարոզք բա-նին. որպէս և Լուսաւորիչն մեր, և նմա-նօզք նորա. հետքերի, ինեմեր. *Ընտրեաց ՚ի նոցանէ երկոտասանս, զոյս և առաքեալս անուանեաց: Զորս եդ ածծ յեկեղե-

ցւոջ, այս են . նախ՝ զառաքեալս : Նշանք առաքելոյ գործեցան ՚ի ձեռ. ևն : *Նոյն կանոն և առաքելութիւն պաշտեցաւ : Զարդարեալ առաքելովք , կամ առաքելօք . Ագաթ : Շար : Խոր . հոխիս : *Առաքելեան յակոբաս . Շար :

ԱՌԱՔԵԱԿ ստէպ ասի պարզապէս՝ վասն Պօղոսի , որպէս և վասն միոյ ուրուք յառաքելոց՝ ՚ի կոչելն ՚ի վկայուէ, ևն :

ԱՌԱՔԵԱԿ կոչի երբեմն և Թուղթ առաքելոց . բիւզանդ . *կէս սարկաւագաց . գործ է սոցա Առաքեալ կարգալ. Լմբ . պարգ : Սոյնպէս ասի ԱՌԱՔԵԼՈՑ կամ ԱՌԱՔԵԼՈՑ ՄԵԿՆՈՒՂ կամ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ . այսինքն Թղթոց նոցա :

ԱՌԱՔԵԼԱՓԱՐ . ſ . Ἀποστολικῶς . Apostolice . Իբրև առաքեալ քան . ըստ նմա նուէճէ սուրբ առաքելոց . * վարին առայսոքիւք՝ և առաքելական ձայնիւն , ոչ առաքելաբար իմանալով. Աա որս . ծ :*Առաքելաբար հրաման տալ , կամ տալ զողջոյն , կամ տալ զնոգի , կամ զլոյս աւետարանին յանձինս ընդունել կամ իմանալ. ՅԿ . ԽՀ : Խոսք : Խոր . ՃԼ . 60 . Ն հոխիս :

ԱՌԱՔԵԼԱՓԱՐ . ա . Իբր Առաքելական . *Զառաքելաբար ընորհս յանձին ցուցանելով. Ագաթ :

ԱՌԱՔԵԼԱՓՈՂՈՍ . ա . Յառաքելոց բղխեալ . կամ հանգոյն առաքելոց բղխող . * Զառաքելաբուղս ամպոյն զառուածս պատգամածինս . Աճան . Եփես :

ԱՌԱՔԵԼԱԳԻՏ . ա . Գիտակ առաքելական բանից , կամ Գիտելի առաքելոց . *Առաքելագէտ . . . գիտուեց . Նար . Խղ :

ԱՌԱՔԵԼԱԳՈՐԾ . ա . Յառաքելոց գործեալ , այսինքն ձեռնագրեալ . կամ Գործող իբրև զառաքեալս . առաքելաշնորհ . *Առաքելագործ եպիսկոպոսաց . ԺՀ :

ԱՌԱՔԵԼԱԳՈՐԾ . Ուր ձառին գործք առաքելոց . *Որպէս և պետրոս յառաքելագործ մատենին ասէ : Սկիզբն գնէ առաքելագործ գրոցն . Ագաթ :

ԱՌԱՔԵԼԱԳՈՒՆԴ . ա . Խմբեալն ՚ի լրումն գնդի առաքելոց . բազկացեալն ՚ի դասէ նոցա . *Ուռկան հոգևոր . . . առաքելագունդ ձկնորսացն . Թէոդոր . Լսա :

ԱՌԱՔԵԼԱԴԱՒԱՆ . ա . Յառաքելոց դասանեալ . առաքելական . * Շինեաց ըզկաթողիկէ ՚ի վերայ առաքելադաւան հաւատոյ . ՅԿ . ԽՀ . ԷԿ : *Առաքելադաւան խոստովանութիւն եկեղեցւոյ . Ոսկիփոր :

ԱՌԱՔԵԼԱԴԻՐ . ա . Յառաքելոց եդեալ , կարգեալ , հաստատեալ . *Առաքելադիր սահման , կամ օրէնք , ուխտ կամ վանք , կամ ընթերցուած , կամ իրք . Խոսք : Եփր . Ֆրդ : Ոսկիփոր : Տօնակ : Ցիշաս :

ԱՌԱՔԵԼԱԽՈՂԽՈՂ . ա . Խողխողիչ առաքելոց . առաքելասպան . *Աճառապանք, և առաքելախողխողք . Տօնակ :

ԱՌԱՔԵԼԱԽՈՒՄԲ . ա . Խմբեալ ՚ի պատիւ առաքելոց . կամ Ուր պատուի իւրմէ առաքելոց . * Յառաքելախումբ նուագս տօնից . Նար . գանձ առաք :

ԱՌԱՔԵԼԱԽՕՍ . ա . Խօսեալ կամ գրեալ յառաքելոց , և հանգոյն առաքելոց . * Թուղթս առաքելախօսս (կամ ասծախօսս). Ագաթ : *Ըստ պօղոսի առաքելախօս վարդապետուէն . Թէոդոր . Խառ :

ԱՌԱՔԵԼԱԾԱՆՕԹ ԼԻՆԵԼ . Ծանօթ և տեղեակ լինել առաքելական վարդապետուէ : Ագաթ : Կորին :

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ , ի . ած . ա . ՚Αποστολικός , κή , κόν . Apostolicus , ea , cum . Սեպհական կի պատչաձեալ առաքելոց . և որ ինչ լեալ էցէ առաքելովք . բէռուէ . *Առաքելական եկեղեցի , աթոռ , պատիւ , սահման կամ քարոզութիւն , գլուխ , կանոն , բան , հաւատք , դաս , գունդ , արիւն , հարսն , բուրաստան . ևն . ԺՀ : Շար : Ագաթ : Կորին : Խոր . հոխիս : ՅԿ . ԼԲ : Նար : Մագ : Եպիփ . և այլն :

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ . գ . Թուղթ կամ բան և վարդապետութի առաքելոց . բիւզանդ . և Առաքեալ գլխովին . * Սոյնպէս և յովհաննէս յառաքելականին իւրում. Ագաթ : * Զմտաւ ածելով զառաքելականն : Զառաքելական անդր գատապարտեցաք . Կոբիւն : * Սովաւ չքնէին առաքելականացն լծակցութիք . Նար . գք :

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՐԳ . ա . Յառաքելոց կարգեալ . *Առաքելակարգ կանոն . Բոզ . Գ . 4 :

ԱՌԱՔԵԼԱԿԻՑ , կցի , ցայ . ա . Ընկեր առաքելոց . կցորդ առաքելուն . *Ըստ իրատուս սոցին առաքելակցին ձերոցս առաքելոց . Ագաթ : * Պատմէ զնա առաքելակիցս . Կորիւն :

ԱՌԱՔԵԼԱՀԱՏԱՆ . ա . Յառաքելոց հաստատեալ . * Առաքելահաստատ կանոնք . Տօնակ :

ԱՌԱՔԵԼԱՀՐԱՄԱՆ . ա . Յառաքելոց հրամայեալ՝ օրինագրեալ . * Առաքելահրաման պատարագ . Խոր . Լբգվ :

ԱՌԱՔԵԼԱՆՄԱՆ . ա . Նման առաքելոց . առաքելաշնորհ . * Առաքելանման հայրապետ , կամ հովիւ , նահատակ , աղ , ևն . Փոքպ :

ԱՌԱՔԵԼԱՆՇԱՆ . ա . Որ նշանակէ՝ պատմէ զառաքելոց զգործս և զնշանս . և Որ առնէ զնշանս հանգոյն առաքելոց . *Յառաքելանշան յերկրորդ մատենին զոր պիտուն իրացն կարգեալ . Ագաթ : * Առաքելանշան քահանայքն բժշկեին զնեղեալսն . Խոր . պտմ . հոխիս :

ԱՌԱՔԵԼԱՆՈՒԻՐ . ա . Նուիրեալ յառաքելուէ . Նուիրական որպէս զառաքեալս . *Առաքելանուէր այր (Գր . լուս.) ՅԿ . լԲ :

ԱՌԱՔԵԼԱՔԵՆ . ա . Շինեալ յառաքելոց . և Առաքելական . * Առաքելաշէնն հինն , կամ եկեղեցի , եկեղեցիք . Գր . հր : Տօնակ : Ոսկիփոր :

ԱՌԱՔԵԼԱՔՆՈՐՀ . ա . Ընդօղ ղընորհս առաքելոց . *Առաքելաշնորհ տէր գրիգոր բիոս : Առաքելաշնորհ հայրապետ . Շար : ՃՃ :

Իսկ փոքպ . *Առաքելաշնորհ վարդապետուէ ՚ի . իսմ նուաւ ընորհեալ կամ աւանդեալ առաքելոց : Ալ Բոզ . Գ . 4 . * Նէրսէս՝ զնոյն հարցն նորոգեաց զառաքելաշնորհս ՚ի . իսմ , զառաքելական չը նորհս :

ԱՌԱՔԵԼԱՉԱՓ . ա . Իբր ՚ի չափ հաստեալ առաքելոցն . զուգապատիւ առաքելոց . *Ընտանեցին զսրբն աբերկիոս հաւասար առաքելոցն , և կոչի մինչև ցայսօր առաքելչափ . Հ . ԻԼԺ :

ԱՌԱՔԵԼԱՊԱՏԻՒ . ա . Հաղորդ առաքելական պատուոյ . *Առաքելապատիւ հայր . Երզն . Լոս :

ԱՌԱՔԵԼԱՊԵՏ , ի . ա . գ . Պետ և գլուխ առաքելոց . մանգիր սեպհական սրբոյն Պետրոսի . * Ընտրեցաւ ՚ի մեծէն սիմոնիէ յառաքելապետէն . Եփր . ՚ի սթէփ :

ԱՌԱՔԵԼԱՔԱՀ . ա . Յառաքելոց ջահաւորեալ՝ ծագեալ պայծառացեալ . *Առաքելաքահ պսակեալ լուսով . Խոր . հոխիս :

ԱՌԱՔԵԼԱՔԱԼԱՆ . ա . Հանդոյն ջանից առաքելոց . փոյթ ՚ի ջանս առաքելութեան . *Առաքելաջան հանդիսիս լուսաւորեր զաբևելս . Խոր . հոխիս :

ԱՌԱՔԵԼԱՍՏԱՆ . ա . Ատացեալ յառաքելոց կամ յառաքելոյն . *Առաքելաստաց պատգամ մ . Աոզ . Գ . 9 :

ԱՌԱՔԵԼԱՍՊԱՆ . ա . Սպանօղ առաքելոյ կամ առաքելոց . *Զառաքելասպան սանատրկոյ . Բոզ . Գ . 1 :

ԱՌԱՔԵԼԱՐԱՆ , ի . ած . գ . Վկայարան առաքելոց . *Զառաքելարանս տեառն աշակերտացն . Բոզ . Գ . 3 :

ԱՌԱՔԵԼԱՑՈՒ , ի , ած . ա . Առաքելի . կարգեալ յառաքումն . Խոսրէնս . *Ո՞չ ապաքէն ամենեքեան հոգիք հարկառեալք են՝ առաքելացուք ՚ի սպասաւորութեն . Եփիփ . ըստ Եբր . ա . 14 . իբր յն . ἀποστελλόμενος , որ է առաքելի , և առաքեալ :

ԱՌԱՔԵԼԱՒԱՆԴ . ա . Աւանդեալ յառաքելոց անտի , կամ յառաքելոյն . *Զոր կ առաքելաւանդ բանիսն ո ւսանիմք (՚ի պօղոսէ) . Լմբ . հանգ : կանոն :

ԱՌԱՔԵԼԱՔԱՐՈԶ . ա . Քարոզեալ յառաքելոց . *Առաքելաքարոզ հաւատք , կամ վրէպք . Աբծր . Գ . 1 . Ն 5 : Տօնակ :

Եւ Որ քարոզէ առաքելաբար , կամ քարոզեալ է և հռչակեալ իբրև առաքեալ ոք . *Առաքելաքարոզ նահատակ . Թէոդոր . Ֆայրագ :

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ . գ . ՚Αποστολή . Missio , apostolatus . Առաքումն ՚ի հրեշտակութիւն . առաքինի գեսպանութեամբ . պատգամաբերութիւն որպիսի և իցէ . ԵԼԼԻ . բէռուէ . *Առաքեալ եղև նոյն մանգիստրոսն յառաքելութիւն ինչ ուրեք . Վբէ հց . ծԳ : *Եթէ մարմնական առաքելութ առաքեալ զնա իմանայցես : Առաքելութիւն (քան) ոչ տեղական ինչ փոփոխումն , այլ զտնտեսութիւն յայտնութիւն ցուցանէ . Սբէբէ . Է : *Մի՞ սա դիր , զպաղտ ՚ի գեպ ժամանակի է առաքելութի : Մրծ էր ցուցումն ՚ի նմանէ առաքելութիւն . Ոսկ . Տաք . Ն յհ : *Առ հեղհեղս առաքելութ ձածային հրամանաւորութիւն . Նար . գք :

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ . Գործ պաշտաման առաքելոցն քան , և այլոց աշակերտաց , և հետևողաց նոցա . Տէս Հա . ա . 5 : ա . ԼՈՐ . Է . 2 : Գաղ . Բ . 8 : *Զառաքելութիւնն իւրոյ ընորհս ՚ի ձեռն տալով նմա . Խոր . Բ . 71 : *Ընդ վասն զառաքելութիւնն պահել՝ ըստ նմանութիւն պօղոսի ՚ի կարգին ոչ դնէ . այլ գծաւայն լինել յարգանօք գնէ , որ բարձր է քան զառաքելութիւն պահ . Սարգ . յԻ . ա :

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ . Իբր ՚ի Թանձրացեալն , Առաքեալք . *Դուք օծութիւն ունիք զսրբն՝ սասց երկնայինին առաքելութեանց : Նեղնին առաքելութիք դերպքեին . Նար . գք . Ն գ :

ԱՌԱՔԵԼՈՒՀԻ , հւոյ , հեաց . գ . Կոյս կի կին առաքեալ քարող եղեալ աւետարանին . *Զոյս (զնունէ) համարձակ կնիք ասել՝ առաքելուհի եղեալ : Առաքելուհին գայիանէ : Զմեծ առաքելուհին (հռիփսիմէ). Խոր . Բ . 83 : Ն ձա հոխիս . Ն պտմ . հոխիս : *Երանելին Թեկլ ՚ի պաւլոն կանանց առաքելուհի . Գր . ոփ . ՚ի ոթէփ : Ն ՃՃ : ուր վասն փոտինայ գրի Առաքելուհի . *Քորս կանայս զառաքելուհի կանանցն ասէ . Ոսկ . ա . կոր : *Տօն սրբոյ առաքելուհեացն (իւղաբերից) . Հ . ԻԼԺ :

ԱՌԱՔԵԼՕՐԵՆ . Տ . ԱՌԱՔԵԼԱԲԱՐ . *Առաքելօրէն զկայսերոց բանաւարուին կոխեաց . Նար . Ծբ :

ԱՌԱՔԵՄ , եցի . (՝ի ձայնէս ապ. այս . իբր յոտս հանել .) Ἀποστέλλω , ἐξαποστέλλω , ἐπαποστέλλω , πέμπω . Mitto , dimitto , ևն. Դնել զոք՝ի ճանապարհ . արձակել ՝ի տեղի ուրեք . յղել զմարդիկ կամ զերս կամ զրան կամ զդիր . ուղղել . կարգել . արկանել . ձգել . Խրխել , խաբրել . Եւ լատ. որ է յղել , յուղի արկանել . սակ . ման , ներժոյեմ , իրաւ է ես . *Զո՞ առաքեցից . . . ահաւասիկ ես , առաքեա զիս : Զիսո՛դ քարոզեսցեն , եթէ ոչ առաքեսցին : Ոչ առաքեաց զիս քո մկրտել : Առաքեմ զձեզ իբրև զոչխարս ՝ի մէջ գայլոց : Որպէս առաքեաց զիս հայր , և ես առաքեմ զձեզ : Եղև այր մի առաքեալ յԱյ. ևն : կամ *Առաքեաց յակոբ հրեշտակս յառաջ քան զինքն առ եսաւ : Պատարագս առաքեաց եսաւայ եղբօր իւրում : Առաքեաց առ նոսա բանս խաղաղութեաց : Առաքեաց առ նա հրովարտակս . ևն : կամ *Առաքեաց նեեմի (արս) զհրոյն . ք . ի . ա . ը . 20 : *Զնմանէ այնուհետև առաքեր փաղաքշանօք և կաշառանօք . ճ . ի : Նմանութեամբ և պէսպէս ոճով ասի . *Առաքել զամենայն պատահարս , կամ ըզմահ , զպարկուճել , զձեռն , զնեաս , ևն : կամ *Առ ած առաքել զպարեկամութեան . ևն : *Առաքեցիք երբեք զհայեցուածս քո յերկինս . Վ.յոզ . ը : *Առաքեմ զայօթեան տերունականս նմին գան մահու . Նար . իգ : *Շառաւիղս ՝ի խոնարհ առաքեալ ոստքն . Նար . խե : *Ընդ յատակսն ջուրցն առաքելով զքեզ Ճառագայթան : Զձայնն ևեթ բերանովքն ՝ի դուրս առաքեն . ՃԿ . իմ . ապ . և պաւլ : *Աղօթս առ ած առաքել . Ագաթ : *Զպատուղ ըղձիկ առաքել առ քեզ : Զայս ձայն մաղթանաց յերկինս առաքել . Նար : *Աղօթեալ՝ առաքեաց զաձենն . ՃՃ : *Որ զյորդանանու սրսալարճ վարդակուսեալ ՝ի թիկունս առաքեցեր ... այսինքն գնաս գարձուցեր . Նար . իգ : *Պատգամին սինայ՝ որ ՝ի սէրսենացին արտաքս առաքիւր ... այսինքն ելանէր . Նար . ղե :

ԱՌԱՔԱԲԱՐ . ա . Ἐυγενῶς, γενναίως , ἀνδρικῶς . Generose , viriliter , fortiter . Առաքինի կարգաք . արիաբար . անմեղկելի սրտիւ . քաջութիւք . անվհերութապահիկ յաՀրիստ ՀերոՎ . *Ոչ աղքատն գոլ է թշնամանելի , այլ ոչ բերել առաքինաբար աղքատութիւն . Բրս . Բարի : *Առաքինաբար անցանեն ընդ վիշտս . ՃՃԲ : *Ծանր վիշտ ունի զպարտութիւն , եթէ ոչ առաքինաբար տանիցիմք . Խոս : *Ցաղթեցին առաքինաբար . Շար : *Առաքինաբար ՝ի վերայ եկեալսն ընդունել . Ոխ . ա . նր : *կարի քաջ առաքինաբար կանոնս դնեցուվ . Պիտ : *Շահատակել առաքինաբար . Մագ . Ծ :

ԱՌԱՔԻՆԱՒՆԱԿ . ա . Ուր իցէ բնակարան առաքինեաց կամ առաքինութեան . *Լուսապայծառ և առաքինաբնակ (այրն մոնեայ) . Երզ . լոա :

ԱՌԱՔԻՆԱԳՈՑՆ , գունի , ից . ա . Γενναιότερος , ἀστειότερος . Generosior , fortior , solidior . Առաւել առաքինի . աբրագոյն . սերտագոյն . *Քաջ մանկունքն , առաքինագոյն ծնօղն . ԱՃաբ . ՝ի յակաբ : *Առաքինագոյն ուսուցիչ . Պիս : *Աւանգուեթիս իմն առաքինագոյնս այսու ձայնիւ վարդապետիմք . Նիս . երգ :

ԱՌԱՔԻՆԱԳՈՐԾ . ա . Ուր իցէ գործ առաքինի . և Առաքինական . *Առաքինագործ աշխատութիւք երթալ անդր . Ոխ . յհ . ը . 39 : *Որովայնամոլութիւն խափանել՝ սեռասութիւն ծնող առաքինագործ . Նեղս . յն . գործնական . πρακτικός .

ԱՌԱՔԻՆԱԶԱՐԴ . ա . Առաքինութիւք զարդարեալ . *Առաքինազարդ վարք , կամ վայելչութիւն . ՃԿ . ԼԲ : Աստղ . ը . 1 :

ԱՌԱՔԻՆԱԶԳԵՍՏ . ա . Նոյն ընդ վ . *Զառաքինազգեստ այրս կարգեացուք տեսուչ . Մ՚ովս . կով :

ԱՌԱՔԻՆԱԶՕՐ . ա . Առաքինութիւք զօրացեալ ՝կամ ամրացեալ *Առաքինազօր կրօն . ՃԿ . ԼԲ :

ԱՌԱՔԻՆԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Սեպհականն առաքինեաց կամ առաքինութեան . որ առ սի և առաքինութ . *Վարք առաքինականք . Ոխ . յհ . ը . 17 :

ԱՌԱՔԻՆԱԿԻՑ . ա . Նմանօղ առաքինութիւք . վաստակակից ՝ի բարիս . *Ասպուրակէս է եղբայր նոցունց և առաքինակից . Վ.բր . պա :

ԱՌԱՔԻՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ . Συμπολιτεύω . Conversor . կենալ կցորդ լինել . քաղաքավարիլ . էյի գծ՝ը՝ջմգ . *Ընդ մարդկան խոսեցաւ , և առաքինակից եղև աւետն . Առ . ը . ֆ :

ԱՌԱՔԻՆԱԿՐՕՆ . ա . Բարւոք կրօնաւորեալ կամ քաղաքավարեալ . բարեկրօն . առաքինի . *Ուսեալ առ ոտս առաքինակրօն երանելոյն աղանայ . Փիլ :

ԱՌԱՔԻՆԱՀՐԱՇ . ա . Հրաշալի առաքինութ . արիական . բազմարդիւն . *Առաքինահրաշ վարուք պայծառացեալ : Առաքինահրաշ երկոք . ՃԿ . ԼԲ :

ԱՌԱՔԻՆԱՆԱՄ , ացայ . ը . Առաքինի լինել . առաքինութիւք պայծառանալ . առրիանալ . զօրանալ . հանդիսանալ ՝ի դովել և ՝ի գժուարին իրս . փայլել . ծաղկիլ . *Զգործան զոր գործեաց յովսիա , և զառաքինուհս՝ զոր առաքինացաւ . ա . եզր . ա . 33 : *Առաւել առաքինանայցեն չարչարանօքն : կամիմ , թէ որ ՝ի քաղաքս կան , առաքինանայցեն քան զայնոսիկ՝ որ ՝ի լռինն երթեալ դադարեալ իցեն . Ոխ . մ . ա . 18 : ը . 18 : *Նորեկ եղբայր առաքինանայ . եթէ համբերեսցէ թշնամանաց և նախատանաց . Վ.բ հղ . ը : *Լաւութեան հանդիսիքն առաքինացին . ՃՃԲ . ը : *Վասն հայոց պատերազմին , յորում բազումք առաքինացան՝ քան թէ տակաւք : Յորում ասպարիսի դնան ինքն առաքինացաւ . եվէ . ա . ը : *Զբոլ ևն պարգևք նոքա , թէև բազումս առաքինանային . Խոս : *Տեսանէ՞ս զիմիրդ յերկոսին կողմանս առաքինանայ այ զօրուին , և ՝ի չարչարելն և ՝ի կեցուցանել . Ոխ . է . : *Փիլիսոփայութիւն մեր նախ զառաջինն ՝ի մէջ բարբարոսաց առաքինացաւ . Եսե . պմ . ը . 24 : *Եղիշեայի մարմինն առաւել քան ՝ի կենդանի իւր առաքինացաւ : Սամիսոն իշու ոսկերովքն առաքինացաւ . Եփր . վ :

ԱՌԱՔԻՆԱՊԵՍ . տ . ԱՌԱՔԻՆԱԲԱՐ . *Զամենայն զմարդն և զգիտարուեթիւն այրաբար և առաքինապէս արտաքս մերժեաց . ԱՃաբ . ՝ի կիպր :

ԱՌԱՔԻՆԱՋԱՆ . ա . Որ ինչ լինի առաքինի չանիւք , կամ անմեղկելի ոգւով . *Առաքինաջան գործովք , կամ երկոք , վարուք , վաստակաք . Ճղ : ՃԿ . ԼԲ : Տծնակ :

ԱՌԱՔԻՆԱՒԷՐ , սիրի , բաց . ա . Φιλάρετος . Virtutis amans , studiosus . Սիրող առաքինութեան . փայլ և երանդուն յառաքինութիւս (անձն , կամ ընթացք և գործք) . *Զայսաւեաց և առաքինասէր միշտ վարեցով բնութեամբ : Ցայս (յոյս) իբրև ՝ի կուռ Ճանապարհ առաքինասէրն հասանէ հոգի . Փիլ . ք . էան . և իմաստ :

*Ցաղագս քո առաքինասէր և սպարկեչտ հոգւոյդ . Փոքգ : *Առաքինասէր ծնօղք , կամ նահատակք , անձինք , կարգ , գործք , վարք . Պիս : Խոսրվ : ՃԿ . ԼԲ : ՃՀ : Շար : *Ամենայն ուրեք մտերմութիւն ընտրի առ առաքինասիրէն այ . Մ՚էն . ղե :

ԱՌԱՔԻՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Սէր և փոյթ առաքինութեան . *Զիմաստասիրութիւն և զառաքինասիրութիւն ատեցեալ . Փիլ . լին : *Ճրագ եղէ ՝ի վերայ աշտանակի Ճշմարտութ առաքինասիրութեաս . Լմբ . ոդ :

ԱՌԱՔԻՆԱՏԵՍԱԿ . ա . Ուշով զտեսիլ և զնմանութիւն առաքինական . լաւ . գովելի . *Առաքինատեսակ բանաստեղծութիւն . Մագ . է :

ԱՌԱՔԻՆԱՐԱՆ , ի , աց . գ . Հանդիսարան կամ բնակարան , և վկայարան առաքինի նահատակաց . *Շինել զառաքինարանս վկայից . Ագաթ :

ԱՌԱՔԻՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ . ցուցի . ն . որ և ԱՌԱՔԻՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . Առաքինի առնել . զօրացուցանել . սրտապնդել . կրճել . *Առաքինացուցանեն արդար և սքանչելագործ . ՃՃԲ . ծէ : *Առաքինացուցանել յամենայն մարտ պատերազմաց . Եփր . ԼԳ :

ԱՌԱՔԻՆԱՑՈՒՑԻՉ կամ ԱՌԱՔԻՆԵՑՈՒՑԻՉ . ա . Զօրացուցիչ : Ճ . Ա . Բ :

ԱՌԱՔԻՆԱՒԻՑ . } Ἐυάρετος . Virtute praeditus . տ . ԱՌԱՔԻՆԱՒԱՆ . * Առաքինաւէտ պարզ . մտութիւք : Յառաքինաւէտն ասպարէզս . Պիս : *Սպրեան հերքն նշանակ է առաքինաւոր կենացն . Ոխ . ԼԲ : է : իակ փիլ . իմաստ . *Եւ ընտրելի բարին ընտրեալ յամենեցունց առաքինաւորս ... իմա , առաքինի ընտրողութիւք . յն . Ա . ἀριστίνδην :

ԱՌԱՔԻՆԵՆԱՄ , եցայ . տ . ԱՌԱՔԻՆԱՆԱՒ , և ԱՌԱՔԻՆԻՒ :

ԱՌԱՔԻՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . տ . ԱՌԱՔԻՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . *Զարակամ բարուքն Նոբա առաքինեցուցանէ զարդարս . Եփիփ :

ԱՌԱՔԻՆԻ , նւոյ , նից . ա . Ἀνδρεῖος, ἐνάρετος, γενναῖος , ἄριστος . Virtute praeditus , fortis , generosus , optimus . (արմատն է ՝ի հյ . այի , և ազ . այսինքն ոտք . կամ արագ . և ՝ի յն . ա՞թ , լաւ , արագ . և ա՞ԷՏ , ոյժ , զօրութիւն , առաքինութ . Արիժիր . աշողակ ՝ի գործս արութիւն և լաւութեան . քաջ զօրաւոր , ընտիր . Ճարտար . բարի . ազնիւ . Հանճարեղ . բանիբուն . բարգործ . բարեկրօն . բարեպաշտ . Փաւէնէնէ , էյէ , Տաբիքենէ , Հիւնէրէ , եւս . *Ի մէջ պատերազմի (երևելեցայց) առաքինիս խորհրդականքդ առաքինիքք . իմ . ը . 15 : ՃԿ . ՀՀ . ը . 17 : *Առաքինի եղեալք՝ հալաւ ծիւքն ՝ի չարացն . Ոխ . յհ . ը . 36 : * (Խաւհակ) մարմնով գեղեցիկ , և հոգւով առաքինի : Առաքինի քաղաք օրինօք ասի մտ տակարարիլ . փիլ . իմաստ . Նիս . ը : Աբրահամ ՝ի փորձուեն իւրում գտաւ առաքինի : Լսելով զառաքինեացն զքաջուն : կնոջն առաքինւոյ . Եզեկ . ը . Նա ա . Նա յես : *Երկիր պագ առաքինւոյ արուեստաւորին՝ բողոքեցուցնն այ . Բրս . յոզնիա : *Հմուտ և առաքինի վարդապետք : Առաքինեացն է փոյթ հանդիսանալ ընդ քաղցր երկասիքդ բոլեցեանն վաստակս . Պիս : *Ամփոփեալ զինքն առաքինոյն յամենայն աչխարհս ծուփ զբաւանաց . Փոքգ :

Եւ իբր Առաքինական . արիական . գովելի . բարեկարգ . վայելչական . *Առաքինի վարք , կամ քաջութիւք , քաջողջուն , գործք . Փոքգ : ՃԿ . ԼԲ : Լմբ . ևն : *Առաքինի կարգ է յուսանուն , նախ առաջին ուսանել , և ապա խօսել . Նիս . երգ : *Ա

ռաքինի է արժանն. Ոսկ. 'Ի Ղուկ.:

ԱՌԱՔԻՆԻՄ, եցայ, եալ. չ. Տ. ԱՌԱՔԻՆԱՆԱԼ. *Որ առաքինեցաւն 'ի մէջ ամենայն հեթանոսաց: Հաւատովք իւրով առաքինեցաւ նա 'ի մէջ փղշտացւոց. Եփր. ա. թագ. և եբր: *Ոյք յառաջին ժամանակս առաքինեցան. Ոսկ. եբր. և բ. թագ: *Առաքինեալ քաջասպին: Առաքինեցաւ յոյժ. եՆ. Վրք հց. չ: *Ընձամբ իւրով առաքինեսցի. Եփր. համաբ: *Առաքինեալք յարդարութիւն և 'ի սրբութի: Որ զկնի նորա առաքինեցան անարատ մտօք. Յհ. ՃԲ. ծգ: *Ըստ օրինացն առաքինեալք. Սեբեր. գ: *Վասն սիրելոյ զառաքինելն. Խոսր:

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρετή. Virtus. որ և ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ասի. որպէս Արիութի. արութի. ժրութի. աջողակութի յառաքինի գործս ըստ մարմնոյ և ըստ հոգւոյ. գործ արդիւնական. բարեգործութի. մեծագործութի. բարեպաշտութի. լաւութի. արարք գովելի առաջի այ և մարդկան. Փազըլ, Փազիլէթ, հիւնէր, Մարիֆէթ, Իլիմլիկ, էյլիք, էյի օքլու. *Առաքինութե նշանակ ոչ կարացաք ցուցանել: Եթէ զարդարուն ոք սիրէ, վաստակք նորա առաքինութիւնք են. Իմ. Ը. 13: Ժ. 7: *Յետ այսր ամենայնի առաքինութեանց յոլովից. ա. Եզր. ա. 25. 33: *Համբերել ձգնութեցն առաքինութը: Ըստ մարտի նոցա առաքինութը. Ագաթ: *Զանձանց առաքինութիւնս՝ կանոն աշակերտելոցն դնել. Կոչումն: *Մայր իմաստասիրութե՝ առաքինութի է. վասն զի 'ի ձեռն առաքինու թե ստանամք զիմաստասիրութիւն. Որ ըստ առաքինութե կեայ, ոչ տրտմի. Սահմ. Է: *Երկոքումբք կազմի առաքինութի՝ և այ տալովն, և մեր ջանալովն: Սիրելն զառաքինութի՝ զանձն է սիրել. Խոսր: *Առաքինութի՝ ունակութի նախայօժարական՝ գործաւորական բարւոյ. Ոսկեփոր: *Արդարն և այն առաքինութիւնք բարւոց են: Պարտ է զիւրաքանչիւր մասն հոգւոյ իւրականն զարգարիլ առաքինութը. Սահմ. Ժ: *Զառաքինութեանն զոստս քրտամբք և աշխատութեամբք պղատոն ասաց բուսանիլ. Պիտ: *Ըստ միոյ միոյ առաքինութեան և պսակքն փառաց և գովութե յօրինին. Յհ. ԺԷ: Տես Ձոխագոյն՝ Աշխար. առաք: Գր. հր: Առաք. Մով: ըստ իմաստասիրաց և ածաբանից:

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ. Πολίτευμα. Conversatio. որպէս Քաղաքավարութի, իմա ընտիր քաղաքականութի, կամ կենակցութի. *Այլ մեր առաքինութի յերկինս է. Փիլիպ. Գ. 20: *Ամենեցուն մի է բարձրագունիցն՝ գաւառ, վերին երուսաղէմ, յոր սմբարեմք զառաքինութիւն. Աս. որս. Է:

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ. Լաւութի որ և է իրաց. կատարելութի. աղէկլուքի. *Առաքինութի ձիթենւոյս. Պիտ: *Առաքինութի սահմանի ասացաք գոլ զանդրադարձիլն 'ի սահմանելին. Անյ. պորփ:

ԱՌԱՔԻՉ, քչի. ա. Ἀποστείλας, πέμψας. Mittens, qui misit. Առաքօղ. որ առաքեացն. կէօնտէրէն. *Որ ոչ պատուէ զորդին, ոչ պատուէ զհայր զառաքիչն նորա. Յհ. Է. 23: *Տես զինչ պատասխանի տաց առաքչին իմոյ. Բ. Թգ. ԻԴ. 13: *Ցիմէ առաքչէն. Ագաթ:

ԱՌԱՔՕՂ, ի. Նոյն ընդ վ. *Հայր առաքօղ միածնիդ: Օրհնութի առաքօղին՝ 'ի բարձունս. Շար. եՆ:

Եւ որպէս Անձն ծագօղ կամ բղխօղ այլոյ անձին. *Հայր առաքօղ, և ոչ առաքեալ. Որդին՝ առաքեալ, և առաքօղ. Հոգին՝ առաքեալ, և ոչ առաքօղ. Ի Գիրս հց. փաւն:

ԱՌԱՔՈՒՄՆ, քման. գ. Առաքելն, իլն. *Առաքմամբ սբ հոգւոյն յանապատէ կոչեցար: Որ զառաքումն առ 'ի հօրէ և 'ի հոգւոյդ բանին յաշխարհ. Շար: *Հոգեղինին առաքմամբ. Նար. ՁԷ: *Առաքմունք քարոզութենն. Ոսկ. յհ. Բ. 34:

Կամ Ի դուրս արձակումն. ելք. բըլխումն. *Առաքումն քո դրախտ նռնենեաց. Երգ. Դ. 13: Տես և ԱՐՏԱՔՍ ԱՌԱՔՈՒՄՆ:

ԱՌԲԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ընդ ձայնիս ՄԱԿԲԱՅ. Ἐπίῤῥημα. Adverbium. *Զինչ էր այս արհեստակական առբայութի 'ի վերայ գոյեղիցն ասացեալ. Անյ. պորփ:

ԱՌ ԲԵՐԱՆ, ոյ. գ. Πριστόμιον. Ora, limbus. Նիւթական թարգմանութի յն. բառիս, որպէս թէ շրջաբերան. այսինքն Ծնօտք իրաց. օձիք. եզերք. Էագա, փէնար, ըլնձող. *Առբերան է այն 'ի նմին իսկ 'ի պճղնաւորէն: Պէտք եղեն առբերանոյն դէպ միջոցին: Պարտ է առբերանոյն գոլ 'ի միջոցի. Փիլ. եւ:

ԱՌԲԵՐԵՄ, րի. ն. Προσάγω. Adduco. Առընթեր՝ մօտ՝ յառաջ բերել. 'ի մէջ բերել. մատուցանել. *Եւ ես զնոյն ձայնեմ՝ առբերելով զբանս. Անյ. բարձր: *Զանզրաւ ուրախութիւնսն առբերելով. Զքր. կթ. Դրջ: *Զիմրդ զնորայն երախտեաց և զբարեաց առբերեալ պատմեցից. Մագ. ծդ: *Այսմ օրինակ առբերելով. Շ. խոսք: *Զպսակս անապականս առբերելով 'ի հօրէ լուսոյ. Շար: *Զանմահ կենդանութի մահկանացուացս առբերելով բաշխէր. Անան. եկեղ:

Կամ Πρόσφερω. Offero. Մատուցանել 'ի նուէր. *Առբերելով քեզ պատարագ. Շար:

ԱՌԲԵՐԵՄ. Ցինքեան բերել. կրել. *Առբերելով 'ի քեզ զերկնաւոր անմահ թագաւորն. Թէոդոր. խչ: *Զչյաղթանակ փառացն յնի յայնժամ 'ի քեզ լրմամբ առբերեալ. Նար. խչ:

ԱՌԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իսկ Կրումն ('ի վերայ խաչին). բարձեալ գոլն. *Փրկեաց ածախառն խայրին 'ի վերայ փայտին անտական առբերութբն. Թէոդոր. խչ:

ԱՌԲՆԱԻՈՐԻՄ. Տ. ԲՆԱԻՈՐԻՄ: Նիւս. բն. ԻԷ:

ԱՌԳԻՆ. գ. Նպաստ և սատար գնելոյ. միջնորդ և առիթ կամ օրինակ գնելոյ զվաճառս. *Որպէս ոք վաճառ առնիցեն, զառգինն 'ի միջի դնեն, նոյնպէս և ած առաջի քո եդ զաշխարհս, զի յերևելեացս գնեսցես զհաւատոն 'ի նա. Ոսկ. Եփ:

ԱՌԳՆՕՂ. ա. Ἔμπορος. Mercator, Առօղ և գնօղ զվաճառս. վաճառական. ասի և ԱՌԻԹ, իբր առիչ. (գուցէ նաև որպէս Միջնորդ՝ ըստ հյ. առման.) *Առգնօղք նորա իշխանք երկրի. Ես. ԻԴ. 8: *Քանան թարգմանի առգնօղք կմ առիթք. Փիլ. լին. Բ. 65. և 77: Մխ. բարոյական: *Քանանացի, որ է առգնօղ, մի՛ մնացէ 'ի տուն. Զքր. ծործոր:

ԱՌԳՈՄ. Տ. ԱՌԵՄ. } *Զոյգ առԱՌԳՈՅԱՆԱՄ, ացայ. } գոյ տեսակն յընդունողն. Պորփ: *Ի լինելն ըստ մեզ մարդ կատարեալ՝ առգոլովն և միալովն ած Ճշմարիտ. Սարկ. քհ: *Ընդ բնութեն առգոյացեալ էր երկիւղն: Բնաբար առգոյացեալ է. Թէոդոր. մայրագ:

ԱՌԳՈՅՔ, յից. գ. Περιουσία. Substantia, opes. Գոյք. ինչք. ստացուածք. *(Թողուլ) ստացուած երկրաւոր, և առգոյս ինչ ապականացուս. Բրս. հց. Է:

ԱՌԳՏԱՆԻՄ. չ. Գտանիլ յիմիք վեճակի. համակիլ. *Ի սուգ առգտանիցիմ վասն բազմաց 'ի ձենջ. Ոսկ. ադաւն:

ԱՌԳՐԵՄ, եցի. ն. Գրել, իբր դասել, համարել. *Զսոսա զայս պարագրեալ առդրեսցուք ընդ մարգարէսն. Ճ. Ա:

ԱՌԴԱՏԵԼ. Տ. ԲԱՂԴԱՏԵԼ. *Զայլ ոք առդատել ընդ սմա: Զո՞ ոք յայլոց իրաց առդատեսցուք, որ զուգահաւասար սորա հիքութեն ցուցանի. Պիտ:

ԱՌԴՆԵՄ, առեդի. ն. Προστίθημι. Appono, addo. Առընթեր՝ մերձ դնել. յաւելուլ. յարել. յաւելուլ: Կր. Ցարիլ. բարդել. քոշմագ, գաթմագ. *Եթէ առդիցես սմին դրութեանս գէմս կամ պատճառս. Պիտ: *Բանականն առեդեալ՝ մեկնեաց զմեզ 'ի նոցանէ (յանասնոց). Պորփ: *Մարդ, կմ սպիտակ, յորժամ ոչ առդիցի ինչ, չև ևս է՝ ո՛չ սուտ, և ոչ Ճշմարիտ. Պերիարմ: *Հանդէպ տեսութե աչացս ամբարձման՝ փրկականդ քո կրից առդիցի. Նար. ղա: *Տես, մի՛ երբէք առդնելով մարմնոյ (այսինքն յարելով 'ի մարմին) բազում զօրութիս տացես վատթարին. Բրս. հայեաց:

ԱՌԴՆԵՄ. Ἀνατίθημι. Adscribo. Վերագրել. ընծայել. *Զառաւօտն՝ իբրև զառաջին շարժումն հոգւոյ և մտաց՝ այ առդիցուք: Պարծանք ոմանք առ քն են, յորժամ զուզզութին ո՛չ ինքեան, այլ տեառն առդիցէ. Բրս. հց: *Ինունցն համանգամայն դասուց առեդեալ լինի հրեշտակական անուանակոչութի. Շ. հրեշտ:

ԱՌԴՆԵՄ. Ὑποτίθημι. Suppono. Առդրել. համարել. կարծել. դնել, էնթադրել. դասդագ, թանդագ. իբրու դնել 'ի միտ, կամ հաշուել. *Զգործով ածատեցութիւս պիտակ բանիւ ածսիրութիւն առդնեմք: Զոր տգէտքն և անիմաստքն բուռն և կատարեալ տեսութի առդնին: Զմեղանչելն 'ի սոյն իրաւացի առդնէր. Լմբ. առ. և աղ: *Ելանելն 'ի գիշերոյ մեղաց 'ի սկիզբն ապաշխարութեն՝ առաւօտ առդնի. Լմբ. աղ:

ԱՌԴՆԵՄ. Կարծեցուցանել. երևեցուցանել. (որպէս դնել այլոյ 'ի միտս մեր). *Զանպատշաճն հաւանական առդնեն (դեք): Ամբարտաւանելովն մաքուր զմեզ առդնէ (դևն). Լմբ. աղ:

ԱՌԴՆԵՄ. Կացուցանել. առնել. Կր. Լինել. գտանիլ. *Ցուլիանոս անարգեաց զհաւատոն, և հակառակ զինքն քնի առդնէր. Վրք ոսկ: *Ցաւխտենական տանջանացն լուցկի զանձինս առդնել: Յորժամ քաղցեալ զանձինս 'ի մարմնականաց զբաղանաց առդիցուք. Լմբ. աղ: *Մի երբէք անշնորհակալք առ բարերարն առդնիցիմք. Բրս. հց: *Սուտխօսութբն 'ի նեղութ կորստեան առդնին: Որ մարմնով մեռանի, ընդարմանայ և անշարժ առդնի: Որ այսոր բարի, և վաղիւն չար առդնի. Լմբ. աղ:

ԱՌԴՈՒՈՐՍ. Տ. ԴՈՒՈՐՍ, դուրք:

ԱՌԴՐԵՄ, եցի. Նոյն ընդ ԱՌԴՆԵԼ ըստ պէսպէս առման. *Առ 'ի զարդ պատկին քնի առդրել: Այս երկու պատճառ առդրէ: Ցիւրաքանչիւր ազգաց առդրեցան: Ամենայն ազգաց առդրեցաւ պատճառ... Առդրեալ. Ճ. Ա:

ԱՌԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόσθεσις. Appositio, adjectio, additio. որ և ԱՌԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Առընթեր դրութի. յարադրութի. յաւելուած. և Սորոգեալն ենթակայի. *Լինի որպէս 'ի վերայ նոցա գոլն և ոչ գոլն՝ առդրութի: Կարելն և ներընդունելն՝

առգրուել (կամ առագրուի) որոշեալով. Պերիոդ:

ԱՈՒԴՐՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. *Օտարա-ցեալոցն առգրումն հարկաւոր է, և լրումն պակասաւէ. Բրս. 49:

ԱՈՒԵՂ, ի, ացի. գ. կառացի և սայլից քերոյն. ղեկն, կամ աւտրոք ղեկացի. *Ի յառեղէն առեալ շարժումն կուրծն սայլին. Նոր. փագ: *Ի սաստիկ չղջապատուիլէ սայլեցն բազում անդամ և առեղք փայտից վառմամբ հրոյ հրդեհին. Աբծր. ա. 9: *Կառավարելով ժամանակս եօթն չղջեաքարք աւտրոց չուրջընթացիլ, անյուշանել զկինացողոյս սեռն առելսա սոզոլականաւ և անուաւ անցուցելով. Պետ. յն. ρυσμός, կամ πυσμήν, որ յայլ և այլ միտս բերին: *Փալանուանիք... առեղ. աւարտք, ևն. Երե. 186:

ԱՈՒԵՂՆԱՆԵՄ, ծի. ն. Ἀπαγγέλλω. Enarro, indico. Լսւմ, solvo. որ և ԱՈՒԵՂՆԱՆԻՒ, և ԱՈՒԵՂՆՈՒԻ. Քակել կամ լուծանել, այսինքն մեկնել զերծինսաւնուելն, պատակս, զկանելոցս. Կանելոսէ ինել. պիսեցեայ սեօսից. *Եթէ առեղծաւ նեալով առեղծանիցէք զնա ինձ. Դած. 12=14: *Առեղծանեալեաց (այսինքն լուծանոցաց) առասպելին. անդ. 19:

ԱՈՒԵՂՆԱՆԵՄ. Մերթ պարզապես եղծանել. աւերել. քակել. *Ինքեան բանիւ զնւսն առեղծանել զբան. Խոսրովի: *Առեղծանել փուռայր զկապ միաբանութեն սիրոյ նոցա. Ցհ. կի:

Ի կրկին միտս բերի ասելն. *Ոչ միտք բաւական իցեն զքաղմահոնչ հերձուածոզաց առասպելս առեղծանել. Սեբեր. է:

ԱՈՒԵՂՆԱՆՈՒՄ, ծի. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. *Սկսանէին զառարկուածն առեղծանուլ. Փիլ. սա՛ես:

ԱՈՒԵՂՈՒԱԾ, ոյ. գ. Անմաւ. Lemma. Առակ, առած. Հանելուկք. առասպել. մտացածին բան. պետեղծ, պետւ. *Պատմեցին քեզ առեղծուածս սնոտի. Ոգբ. Բ. 4: *Մարգարէքդն քո առեղծուածս մարգարէականսյին. Լմբ. սա:

ԱՈՒԵՂՈՒԱԾ. պարզապես եղծումն. և Դիւրեղծական ինչ. *Զորս տարագրեմք իբրև զգրոյ ինչ առեղծուածս. Ասող. գ. 21:

Եա իբր լուծումն. մեկնութ. *Որ առնիցեն առեղծուածս երազոց. (զոր և ըզկնի ասէ՝ մեկնուիս.) Վէոր. է:

ԱՈՒԵՂՈՒՄ. ծի. Լսւմ. Solvo. Տէս ԱՈՒԵՂՆԱՆԵԼ ըստ ա նշ. *(Սողոմոն և քիրամ) սուակս միմեանց առաքէին, և առեղծուլ հրամայէին: Եա որ չկարիցէ առեղծուլ. առեղծելացն (այսինքն լուծանողացն) ինչս սուժիցէ. Եսե. փբ. ա: *Կարողանայր առեղծուլ.) Վ բին. պագ:

ԱՈՒԵՄ, եա, է. Պարզապ. Adsum. որ և Աւգուլ. առընել. յարագուլ. յարել. ներգուլ. ներկայ լինել. գուլ կամ գտանիլ. ծմբք ի բնէ. * Մի այն անձին առէ այս. Նեսս. բն. է: * Մի՛ սան և առնանայնին առգուլ. քանզի երկոսանին միշտ առէ սգգալ. ասց. գբէ: *Որքան ինչ առէլ ասի չօր բնութ և գոյապես, այս ասնայն է որդի. կեսրլ. գանյ:

ԱՈՒ ԵՏԵՂ. տ. ետղ. հոմ.:

ԱՈՒ ԵՂԲ. տ. եղբ. *Ասւ եղբ արա-րից աղօթս վասն քո. Եւ. ղ. 9:

ԱՈՒ ԵՐԵԿՍ. Տէս ի բառն ԵՐԵԿ:

ԱՈՒ ԵՐԵՍՍ. տ. երես:

ԱՈՒ ԵՐԲ. տ. երբ:

ԱՈՒԵՒԱՆԳ, կի ԱՈՒԵՒԱՆԿ, ի, ացի. գ. Ἀρπαγή. Rapina, raptus. Նոյն ընդ ԱՈՒԵՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. այսինքն Առնուն և անկնուն ի փախուստ. իսն յափշտակուլ աղջկան, կամ կնոջ օտարի. որ և ասի հԱՓԱՓՈՒՄՆ, ՅԱՓՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. * Եթէ ոք առևանգ արասցէ, պատկն անվաւեր լինի: կատարի աղտեղուլ, զոր առևանգն ասեն: Վասն առևանգի. կանն:

ԱՈՒԵՒԱՆԳ. իբր ի Թանձրացեալն, Յափշտակելն և յափշտակեալն՝ այր և կին. *Որ և այնոցիկ՝ որ առևանգս ասին, դընիցէք պատկ. Շ. ընդհանր: *Յաղագս գաւտատանաց առևանգաց. Մխ. դա: *Զառևանգն եթէ որդիս ծնցի. անդ. կանն:

ԱՈՒԵՒԱՆԳԵՄ, կի ԱՈՒԵՒԱՆԿԵՄ, եցի. ն. որ և Ἁρπάζω. Rapio. Յափշտակել զաղջիկ կամ կին օտար. հափսփել. *Զորիթիա փորէաս առևանգեցաւ: Թեսևս առևանգեաց զերինէ: Ազէքսան. դրոս զերինէ առևանգեաց: Եւրոպէ առևանգեցաւ. ևն. Եսս. փբ. Ի. յորմէ և վրդն. պմ:

ԱՈՒԵՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἁρπαγή. Rapina, raptus. որ և ԱՈՒԵՒԱՆԳ. Հափսփումն. յափշտակուլ աղջկան կամ կնոջ օտարի, կամ մանկան. *Առ որով աղջկանն առևանգուլ: Եկեալ ի կնոջն առևանգուլն: Վասն գանիմիդեայ առևանգուլն. Եսս. փբ. ա. Ե Ի:

ԱՈՒ ԵՒ ԱՊՈՒՐ. ԱՈՒ ԵՒ ԱՒԱՐ. Տէս ի բառդ ԱՈՒ, ԱՊՈՒՐ, ԱՒԱՐ:

ԱՈՒ ԵՒ ԳՆԱՑ ԱՈՒՆԵԼ. Առնուլ դընալ. ի բաց վարել. այսր անդր ձգձգել. Լուծել. *Յորժամ յեկեղեցւոյ կոր գայց ոք ի բաց հլսնէ, չկայ յակասուանի. սու և գնայց առնէ զնա մոլորութենն. Սեբեր. է:

ԱՈՒԻ՛. իբր բայ. Տէս ԱՈՒԵՄ:

ԱՈՒ. հի, հից. } ա. գ. Προσών, σοῦσα, ὄν. Qui vel
ԱՈՒԻԱԿԵԱԼ. } σα, ὀντα. Qui vel
ԱՈՒԻԱՑԵԱԼ. quae adest, quae adsunt, accidens. Որ ինչ է առընթեր, ներկայ, ներգոյ. յարակից. պատահումն. և Իսկ. գոյ. գոյ ք. *Ոչ յանսնքաւոբար առէլցն իմասցին էութենք, այլ յորոց ենն ինքեանք: Որ միայն առէն ա՛յ, որպես իւր (այսինքն յատկութենէ) ինքեան և գերամ բարձեալ, զանձին գոլ ասեմ. կեբրլ. գանյ: * Բնաւորական առումք մտածումն զանուանեալին առէս ամենեցունց, որպէս գոյն ա՛ծ. Նեսս. բն: *Յաղագս առէից հասարակաց և յատկից՝ սեռիցն և տեսակացն. Պորփ: *Կորուսի զմեծապարծուն փառաց առէս. Պիս: (Իսկ Շաբ. * Յաւէժ զուարճանան գաւք անմարմնոյն առ էից ՚՚. և կրկին բառ, որպէս առընթեր հակացս, այսինքն ընդ մարդկան. որպէս և Փիլ. այսբ. *Ջհոտոտվանուէն առ էն հաչէս գործէ ՚՚. իսն առ ա՛ծ:) *Կենդանի՝ նշոյն՝ տարբերուէ առէակեալ բանականին: Սեռին առէակեալ տարբերուն: Առհասցէ. լոց և այլոցն հասարակաց և յատկի. Պորփ:

ԱՈՒԻՉ, } առիւոյ կի՛ չոյ. յատիչէ, չից.
ԱՈՒԻՉ, } գ. թ. Երէց. Στήμων. Stamen. Երկայնուկ կտաւոյ ոստայնանկից, որոյ լայնուէն կոչի Թէզան. առէչ, կիսչ. Եբր. ՀԷՒՒ. *Յառէչ կամ՝ի Թէզան: Յաուիչէ կամ՝ի Թէզանոյ: Առիչոյ կամ Թէզանոյ. Ղնա. ՃՁ. 48=59: *Ի միասին արծարծուն և կամ մնուած... ոչ՝ի նոցունց ինքեանց էցէ՝ զԹէչն իսկ և զառէչն գործել, այլ հարկ է տարբերիլ առիչեցն. Պղտ. օրին. է: *Կարձեցաւ նիւ Թըն, ոպառեցաւ առէչն. Գէ. ես: *Ջօդ գիչին՝ ոմն զառէչս մանէ նուրս. Լմբ. սղ:

Նմանութ և գործած սարգի. Ես և Եկ-

կայնուէիւն բանակի զօրաց. *Յարեացի՛ի տորգս ոստայնի բարակաման առիչոյն. Վէոր. է: *Հարին զառէչս բանակացն... ի լայնուէ... և յերկայնուէիլ. Յոզբ. է. 3. (գտանի և օրինակ, զառաչս.) յն. ձգտեցին զբանակս:

ԱՈՒԻՓ. տ. ԱՈՒՔ, էի, էց:

ԱՈՒԸՆԴՐԻՄԱՅՈՒՄՆ. տ. ԸՆԴՐԻՄԱՅՈՒՄՆ. *Չկարդ էր հանդերձեալ նը-նազանդ լինել... եթէ ոչ և առընդգրիմայումն ունէր, և ընդգրիմայմանն էր յայլեկու երթալ. Ամաս. փ:

ԱՈՒԸՆԴԵԼԱԿԱՆ. Իմն կամ ընթերցի ընդելական: Մաթ. ծէ:

ԱՈՒԸՆԴՈՒՆԻՄ, առընկալայ. ն. Ἐπιδέχομαι, προσλαμβάνω. Excipio, recipio, accipio, adsumo. Առնուլ ընդունել. յինքըն առնուլ. *Չորս յինքն առընդունիցի: Չմահու առընկալաւ զսահման. Աման. է. ՅԷչ: *Առընդունելով քո զառաջին պատիւն. Ճ. Ա: * Առընկալաւ զնա փառաւորութ. ա. Ա. 8. 43. (յն. վերընկալաւ): * Առընկալաւ զնա՛ի գիրկս իւր. Գյ. Է. 28: * Տոյսպէս առընկալէալ բարձեր՛ի գիրկս Շաբ: *Զայն առընկալաւ, զոր ոչ ունէր. Կած. ծա: *Զև ևս առընկալէալ իցէ զկատարած: Հոգի է բնութ առընկալեալ (յն. առընդունող) և րևուէ և յարձակուէն. Փիլ. այսբ: * Առընկալաւ զշայեկան անձրևին լիուն. Մոսէս: *Զոր իբրև առընկալաւ, ոչ կամեցաւ գընալ: Առընկալել՛ի նմանէ պատուասիրաբար. Ցհ. կի:

ԱՈՒԸՆԴՈՒՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընգունելն զնմն, մատնակցուի. Աչ հաւատարապէս տայ ամենեցուն զլուսոյն առընդունողուի. Բրս. ձգն:

ԱՈՒԸՆԹԱՆԱԼ. տ. ԸՆԹԱՆԱԼ. *Սուտք առընթերացեալ համբաւք. Ճէր: * Առաջի՛ն միտք յամենայն վայրի փուռեան առընթեանալ, և ընդ ամենայն կիրճս անարգել անցանել. Ոպ. ե. ա. 10:

ԱՈՒԸՆԹԵՐ, թերք, թերց. ա. Παρών, οὖσα, ὄν. Praesens. Ընթերակայ. առասկնկայ. ներկայ. մերձակայ. *Ցուրան առընթեր կենակից նմին. Նոր. յէ: * Ոչնչ տյունչէ յաղագս նախագունչին, այլ սիրէ զառընթերսն: Ցառընթեր կենացս ակիզբն առնեն հանգերձելոցն (անախան անձինք). Դած. Ի. 2: *Դիմելով զարագ և զառընթեր դալուստն իմ. Կեբրլ. չն: * Ցառընթեր դաւաճանուելոց խոյս տալ, և յապատնեսց պահել զինքեսնս: Ցառընթերցն եբրակաց քարչէ քնութ զնուրքն ապիսն. Նեսս. բն. է. իգ:

ԱՈՒԸՆԹԵՐ. նկ. Ἐχόμενος, ον. παρακείμενος. Contiguus, adjacens, proximus. կի բայիւ, πρόσκειμαι, adjaceo. Մերձ. առ. մտս. առ երկ. ըստ. * Դիցէ առընթեր սեղանոյն: Աբեւծն կայր առընթեր մեռելոյն. Ղնա. է. 10: ճ. Ի. 4. ծգ. 25: *Ցարոյէր, որ առընթեր կայ ասմանացն մովաբու: *Երկու առիւծունք կային առընթեր ձեռացն. Թագ. իա. 15: գ. Ի. 4. ծ. 19: *Առընթեր նմա գՀիւսն դնեն. Եսէի: * Անցեալ առընթեր նատէս ինձ նախանձն (այսինքն պարանէր). Փիլ. ծ. բան: *Առընթեր գոլով ա՛յ: Առընթեր սորին գայ. Նոր. ծ. ԼԷ: *Ցէտս դնելոյ զսուտս ամենեսին առընթեր միմեանց. Եսս. ըբ. ա: * Եա այլքն առընթեր նմին աղօթեն: Որոց առընթեր կացեալ. Լմբ. պգբ. Ե կմբ: * Եկայ Ջրոյն առընթեր. Լմբ. սգբ: * Եա առընթեր չարչարանացն պարձեալ հրաշագործել. Երե.

*խք. այսինքն մօտ յաւուրս չարչարանաց։

Կամ ֊ս. առանց խնդրոյ. *Որ առընթեր գոլով գոյացուցանէ։ Վասն առընթեր կալ չէլոցն։ Վասն առընթեր գոլոյ ասնին. Սահմ, ՟ք։ Լխ. պրկ։ *Նանայ։

ԱՌԸՆԹԵՐ. մերձ՝ իբր Զոյգ ընդ նմին, և առ եռեղ. Նխ. կամ ֊ս. *Ալ ոչ առընթեր պատուիրանազանցութեն մեռաւ. Նանայ։ *Վաղվաղակի առընթեր դմա է հատուցանել մահու դատաստան. Պիփ։ *Առընթեր զնշանն կատարեր. Նանայ։ *Առընթեր ոչ գոյր այլ նշանակ ևն. Լմբ։ *տիպ։

ԱՌԸՆԹԵՐԱԳՈՑՆ. ա. Մօտագոյն. մերձակայ. Ներկայ. Պարՙոյ, παροῦσα. Praesens. *Ոչ այսչափ ՚ի փառս ծագեաց, որպէս առընթերագոյն տօնախմբութիւնս. Ոսկ. ՚ի յոյն։

ԱՌԸՆԹԵՐԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Առընթեր գրել. ՚ի վերայ բերել. *Ցոյժ յիրաւի առընթերագրեաց, թէ մի Թուեացի յաւուրս ամոց. Խոխ։

ԱՌԸՆԹԵՐԱԴԻՐ. ա. Առընթեր կիմ մերձ եղեալն և դնելին. *Զոր իսկոյն իսկ այժմ առընթերագիր համեմատութիւնս յայտ արարեալ ցուցանիցէ. Ես. ՟ր. ՟ա։

ԱՌԸՆԹԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Παράθεσις. Appositio, adjunctio, appendix. որ և ԱՌԸՆԹԵՐԴՐՈՒԹԻՒՆ. Առդրութիւն. յարադրութիւն. յաւելուած. մերձ դնելն զվկայութիւնս. հաւաքումն. *Առընթերադրութիւնք ասացելոցս՝ յաղագս մարգանալոյն քրիստ։ Առընթերադրութիւնք ցուցողականք յաճախոյ գրոց. Կիւրղ. գնդ։ *Կամ ըստ առընթերադրութեն, կամ կախման. Առաւելագունից մնածութենէդ առնել զառընթերագրութին. Պազաղ. ՟ը. ՟ե։

ԱՌԸՆԹԵՐԱԿԱՅ, ի, ից. ⟩ ա. Προσ-

ԱՌԸՆԹԵՐԱԿԱՑ, ի, ից. Ἐχείμενος, παρών. Adjacens, praesens. Մերձակայ. հպաւոր. և Առաջնակայ, ներկայ. *Օրինակ առընթերակայից լինէր. Ագաթ։ Կորինթ։ *Սկսաւ լուանալ ՚ի ՚ջուրն առընթերակայ. Վրք հց. ֆ։ *Եւ զի ոչ վասն յաճոռ նրա առելոյ ասէ, անդրէն առընթերակայ խորհրդատն յայտ առնէ։ Անդէն մօտ առընթերակայ զչորեքգրեանն դնէ. Ոսկ. Ես։ *Հոգին միայն՝ ոչ առընթերակացու մեղուց ցեակ մարմնոյ. Եփէ. յոյ։ *Տան յառընթերակայ պարունակ սարկաւագացն զգեստուքին. Լմբ. պրկ։ *Փոխանակ առընթերակայիցս խոստանալ զառաչելոյն։ Առընթերակայ կեանք. Խոխ։ *Ոչինչ հաստատուն և կայուն է յառընթերակայ կեանս. Բրս. ոգ։ *Ոչաք ձուլեալք առընթերակացք. ՟ճ. ՟ի. ՟է. 30։ *Դիրքք կերակրոց առընթերակաց գերիվայնի. Սիր. ՟լ. 18։ *Զառընթերակաց արքունի. Ագաթ։ Կորինթ։ *կարծեցուցանէլով, թէ նիւթ ինչ միշտ՝ առընթերակաց կայր ոմ. Եղիշ։ *Քանզի ած հասոյց ՚ի գլուխ առաքինութեանց, ապա և զառընթերակաց նորին զերծագործ ապականութեն քակէր. Ոսկ. ՟ծ. ա. 19։ *Ցայտ առնէ և զմոլորութեն առընթերակաց ՃՀմայուսութեն. անդ. է. 21։ *Տանելով առընթերակայից քաղքութ՝ ինքային յուսացելոցն. Բրս. ԼՀ։ *Առաժամանակեան ասէ զառընթերակաց կեանս. Խոխ։ *Որ զոյզ զառընթերակաց գէմն հասառնոցս. Պիփ։

ԱՌԸՆԹԵՐԱԿԻՑ. ա. Իբր Առընթեր կամ մերձակաց. *Առընթերակից ցանկացաւ նմին. ՃՃ։

ԱՌԸՆԹԵՐԴՐՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՌԸՆ-

ԹԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Առընթերդրութեամբ, որպէս հաւաքումն։ Որոշեալք, և առընթերդրութք, որպէս զննուորութեի, գաս, տոհմ, պար. Մ«ս». ՚ի դիան։

ԱՌԸՆԹԵՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Առընթեր գոլն. մերձակայութիւն. *Եկիմ քարոզել զառընթերութեն ընդին զամենայն. ՃՃ։

ԱՌԸՆԿԵՆՈՒԼ. տ. ԸՆԿԵՆՈՒԼ. *Զառընկալեալն ՚ի տգէղ գունոյն յերեսալ փոփոխես. Նար. Խլ։

ԱՌԸՆԿՂՄԻԼ. տ. ԸՆԿՂՄԻԼ. *Զառընկղմեալն ՚ի տգէղ գունոյն յերեսալ փոփոխես. Նար. Խլ։

ԱՌԸՆՉՈՒՆԻ, նւոյ, նից կամ նէաց. տ. ԱՌԻՆՉՈՒՆԱԿ. *Ոչ ամենայնի առընչունչին գոյ ներհական. Աբէսք. առ.։

ԱՌԸՆՏԱՆԱԼ. Προσφκείωμαι. տ. ԸՆՏԱՆԱԼ. *Եթէ ոչ առընտանայոյ Բրս. ոչ։

ԱՌԹԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Առեղծ. առնիթ եղեալն. *Կախեալ ՚ի փայտն՝ որ առնիծից էր առ թագաւոր. Շ. ֆք. Բ«ԻՀ»։

ԱՌԹԵՄ, եցի. ն. Μνηστεύω. Despondeo. προξενέω, concilio, ևն. Առիթ լինելով խօսել ՚ի հարսնութեի. այսինքն առիչ լինել՝ որպէս միջնորդ, հրաւէր, հիւրընկալելոյ արգանն, հոգաբարձու, հաշտարար. և Զգիշ. յանկուցանել. յորդորել հրապուրել. *Զկոյսն ինքեան առթել փափաքօղն (կիպրիանոս) ՚ի քէն առթեցաւ. Ածաբ. ՟իգ։ *Որ զկոյսն ինքեան առթել փափագեր (որդատ), ՚ի քէն առթեցաւ։ Տեղւոյր առթել ինքեան զհոգիսիմէ, որ ընդայն էր առթելոց իւրում փեսային։ Զ՚ի պօղոսէ առթեալն քէն հարան. Խոր. հոխ։ *Որ զփեսային երկնաւորի ըզսէրն առթէ հարսին կուսի. Ցո՚ օրդի։ *Լսեալ և մեծի հարանծուին պօղոսի ՚ի զգուշոյն առթեցելոցն (կամ՝ առըթեցելոյն). Սարկ. ֆհ։ *Միջնորդ հարանծուքն գան և առթեն զնա. Լմբ. պրկ։ *Զմեզ առթելոյին (գնք)այնչափի յանցուցին. Լմբ. ոչ։

ԱՌԹԱՐ. Κατασκευάζω, σφηνόομαι. Paro, pario, clam duco. Առիթ լինել ՚ի բանի, պատճառ գտանել. նիւթել. կազմել. հանգերձել. Ճարտարութեք յարմարել. ՅԹաց փակեն բանիլ. *Զայս առթեալ նիւթեալ նմա։ Սոքա զարքայութեի, և նոքա զգեհենին առթեն. Ոսկ. յհ. ԷՀ. 19։ Նմ. ա. 5։ *Զգաստութեի և համեստութեի սուտ վարս ունել ուղիղ բանն առթէ. փիլ. գեոպան։ *Թշնամին առթէ զերանոսն (հայանելոց). Բրս. հց։ *Զբանդումէի առթեցեր. Թէոդոր. Խլ։ *Առթեալ զգիրկութեի, զպարգեւս. ՃՃ։ Մ«ա»։ *Ա յապիսի մեզ բարութեէդ առթողի. Աճյաղ. բ«ԻՀ»։ *Առթալ բարեաց խորհրդոց. Նար. Երփ։

ԱՌԺԱՄԱԳԻՏ. ա. Πρόσφατος. Recens, novus. Առժամն կամ առժամայն գտեալ. նորագիւտ. նոր. *Ոչ գոյ ՚ի քէզ ած առժամագիւտ... Եղիցի առժամագիւտ ած խոստովանեալ. Աճ. Է։ *Ոչ եթէ արդէն իսկ նորոգ ծանուցաւ խորհուրդ եկեղեցւոյ, և կարգք որ ՚ի սմա՝ ոչ առժամագիւտք են, այլ յառաքեանց կանք. Ցհ. ԻՀ. Ել։ *Մարդ հողաբեր առժամագիւտ ևն. Ագաթ։

ԱՌԺԱՄԱՑՆ. ա. Ἐυθέως, παραύτικα. Statim, confestim. Անդէն ՚ի նմին ժամմոմ. Նոյնժամայն. Նոյնհետայն. վաղվաղակի. հկման վ«ՀՈ»ի, հկման օպճ«Ի, փ«ՀՀ»։ *Հաստուածոյ առժամայն. Ցօբ. ՟բ. 15։ *Դարձցին առժամայն ամաչեցեալ. Սղ. ՀՀ. 4։ *Իբրև զպարիսպ կործանեալ առ-

ԱՌԺԱՄ. ժամայն. Ես. Լ. 13։ *Եւ առժամայն չորացաւ թզենին։ Ա«ՀՀ» ոչ առժամայն կատարած. Մ«Ի». ՟ի. 19։ Ղ«Ի». ՟ի. 9։ *Առժամայն վաղվաղակի ամենայն իրացն եղեալ խնայմոտա լիներ. Կորնթ։ *Եւ հրամայեաւն գոյանայր առժամայն. Խոր. հոխ։ *Փոխանակի և առժամայն կամին յաւնել. Փարպ։

ԱՌԺԱՄԱՑՆ. Առժամն. նորոգ. և Առժամանակ մի. և ի գէպ ժամու. *Զհէր ինչ հեռի ժամանակաւ ծնեալ, այլ առժամայն. Իգն։ *Ոչ առժամայն, այլ կալով ունգ միշտ. Ոսկ. յհ. ԷՀ. 32։ *Այսուհետ յաղքատս, որք և հաց անգամ ոչ ունին առժամայն. Վրք հց. ֆ«ա»։

ԱՌԺԱՄԱՑՆ. Առ ժամն այն. առ ժամն. ՚ի պահու անդ. յայնմ ժամանակի. ՚ի ներկայ ժամանակին. ան ոփՀը։ *Թէպէտև առժամայն ՚ի հաղթիցն զերծաւ, ոսկայն և զնետս տապրեալ մեռանի. Մ«ա». Ք։ *Ոչ կարացեալ յայտնել առժամայն զչարութենէն։ Զամպրոպ չարութեանն առժամայն յարուցաւ տրտհեալ, զապագայն ասա այլ այցելութենէն ոչ հոգացաւք. Ցհ. ԼՀ։ *Առժամայն պատրուակեմ, և յետ այսր ՚ի ՃգնուԼի փոփոխիմ. Կ«ԻՀ»։ *Թէպէտև առժամայն տրտմեցուցանէ, սակայն յետոյ ուրախս առնէ. Սարգ. ա«ՀՀ»։ *Ոչ զքան առժամայն ոչ մեծ ինչ կարծելին լինել զանհնազանդութիւնն։ Առժամայն վասն բանին ոչ ոչինչ խօսեր։ Իակ նա առժամայն ըստ կարծեաց նոցա անկատարեալ ասէն խօսեր. Ոսկ. յհ. ա«ՀՀ». 29։

ԱՌԺԱՄԱՑՆ, այնք. ա. Πρόσφατος. Recens, novus. Առժամագիւտ. արդի. նոր. նորագիւտ. Ի«ԱՀ», է«ՀՀ», է«ՀՀ» է«Ֆ»ա. *Նորք և առժամայն։ Մի ևս եւս ինչ ձեզ առժամայնիք։ Ոչ է ամենայն առժամայն ընդ արեգակամբ. Օր. Ք. 17։ Սղ. ֆ. 10։ ԺՀ. ա. 10։ *Զայսօրդ՝ որ ասէ, ոչ եթէ առժամայն ինչ է, այլ մշտնջենաւոր. Կ«Ի». ՟ա։ *Ոչ միայն յառաջագոյն գուշակելոյն, այլև առժամայն նշանակաւ մոգուն եկելոց Թագաւոր Ճանաչիւր. Ագաթ։

Եւ ὁ, ἡ, τὸ Παράυτικα. Momentaneus. Առժամեան. իբր վայրկենական, ներկայական. առժամանակաւոր. անցաւոր. ժամանակաւոր. հարևանցի. որ ինչ է առ եռեղ. *Առժամայն յաճախութիւն Թեթև նեղութեանս. Է. ի«Ր. Ե. 17։ *Մշտնջենաւոր, և ոչ առժամայն զենումն. Անյաղ. բ«ԻՀ»։ *Զհայելով ՚ի փառս առժամայնս. Փարպ։ *Ա յնքան առժամայնք կամ հարևանցիկք. Նար. կե։ *Անհաստատ գոլով և առժամայն պատահումն. Շ. ընդհանր։ *Զառժամայն զվերմոքիւնս նոցա գիտեր ստուգապէս։ Հրեայքն ապաստանեան ՚ի մահունկ, այլ յառժամայն մահունէն. Ոսկ. յհ. ա. 23. 26։

Կամ Παρών. Praesens. Ներկայ. այժմոմ. *(Հաւատացին) զառաջապայն առժամայնն ցուցանել. Մ«Ա»։ *Ցորժամ վասն մարդոյ ուրուք ասասցէ, զառժամայն ժամանակն ցուցանէ. Ոսկ. յհ. ա. 2։ *Ցառաժամայն նեղութիս հայեցան, և ՚ի հանգերձեալ հանգստեանէն վերնագիրն։ Եղիշ. խաչէ։

ԱՌԺԱՄԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Պատրաստականութիւն. Ներկայութիւն վազասաս և անվրէպ. *Ցիշեալ յաւրէնսն լոյծ՝ սիրելեացն հանապազորդ մեզք, արհամն անօրինութեն առժամայնութեի. Կ«ԻՀ»։

ԱՌԺԱՄԱՑՈՒ. ՟ի. Τῶς. Interea, interim, impraesentiarum. Առ ժամն. առ-

այժմ. յայժմուս. ՚ի ներկայումս. զարդիս. հիմակ, հիմակս հիմա. ընդթէ, ընդթէ ընդ. *Աւժամայս. ետեղ (հաճոյ) թուիցի, տեսցուք զերկուս երանելոյ նահատակացն վկայասպորութիւնս. Նիւս. Ընդդէմ: *Առ ժամայս վասն ՅՕՒԹԻՒՆն իւրոյ ասէր: Ոչ ի բաց երևիցուսանեմ առժամայս: Մի՛ խնդրեր առժամայս զանմահութիւն, այլ համբերեա. Ոսկ. յհ. ՟ա. 44: Ը. 12. 16:

ԱՒԺԱՄԱՅՔ, այս. ա. փ. Παρόντα. Praesentia. Ա յժմուքս. առժամանակեայք. անցաւորք. որ և ԱՒԺԱՄԱՑՆՔ. *Թմոլ լլիք ՚ի բաց զառժամայն. Կոչ. ՟ա:*Ցերկուս յաւիտեանս զկեանս մեր բաժանեաց ՅՕՁ. յառժամայս, և ՚ի հանդերձեալ կեանն: Ցամենայն ուրեք զառժամայս, և զկենդանական հոգս զայս տեսանես. Ոսկ. յհ. ՟ա. 27. 37:

ԱՒՔ ԺԱՄԱՆԱԿ, ԱՒՔ ԺԱՄԱՆԱԿՆ. ԱՒՔ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԻ. ſ. Πρὸς καιρόν, ἀχρὶ καιροῦ, πρὸς ὥραν. Ad tempus, usque ad tempus, ad horam. Ի նմին ևեթ նոր. կայ ժամանակի. ՚ի պահու անդ. առ ժամն. և Մինչև ցժամանակ լինչ. տուղ լինչ. *Ի վերայ նոցա ոչ էր յաւիտեան ոլորմուԹիՒն ՅՕ, այլ առ ժամանակ. Լմբ. ՟ղ: *Ամենայն խրատ առ ժամանակն ոչ ուրախութեան թուի. Եբր. ֊բ. 11: *Առ ժամանակ մի պտրարեչ կամ պակաս ցՔ: Ցնձալ առ ժամանակ մի: Ի բաց եկայ ՚ի նմանէ առ ժամանակ մի: Ա՟ա՟ղ. Է. 3: Իմ. Ճ. 4: ՅԿ. Է. 35: Ղխ. Ճ. 13:

ԱՒԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ, կեի, իցկ եայց. Πρόσκαιρος, ὁ ἐν τῷ παρόντι. Temporarius, temporalis, quod in praesens est. Որ ինչ է առ ժամանակ մի ևեթ. ժամանակաւոր. ներկայական. անցաւոր. հողծանեալ. Ներկայ, անյնօղ. ղնանի, ինէնՔի. *Առժամանակեայ ուրախութիւն, կամ մահ, կամ կայաք. Փաբղ: ՅԿ. ԼՒ: ՀՃ: *Ի կենցաղ ՚ի բաց բարձեալ յառժամանակեայց. զի եբրանելի յոտսոյն արժանաւոր լիցի. Բրս. յոաՀիա: *Չերեսին ունի ժամանակս. զանչեսն և զառժամանակեին և զաւպառնյն. Եփր. յօ-եփաբ: *Ամբ զառժամանակեայ նախատինս որպես ջուր կենդանի. կէՒմաթ: *Առժամանակեիս նորին չարութիՒն. Սարկ. լօա: *Բարգաւաճանաց ժամանակեիս, և գովանի՝ որ յետոյ. Փիլ. իմաոպն: *Առժամանակեիսքս պարտեալք. ԱՅՒՔ. ծղ: *Մի՛ զարհուրիսցուք յառժամանակեիցս երկիւղէ. ՀՀ: *Դասեալ վնասս յառժամանակեիս խաւարաս և տարտարուիս. Սարգ. Է. պ. Ք: *Եղոյց մեզ զիմաստութիՒն ՀՀՇմարիտ կենացն, և առժամանակեիս ունայնութիՒն. Լմբ. ՟ղ:

Մերթ որպես Առժամագիտ. Նորա գիտ. *Իքո՝ որ այժմ գործեսցան՝ չեն առժամանակեայ ինչ, այլ ի վաղուց հետէ. Ոսկ. գաղ: ՏԷն և ԱՒԺԱՄԱՑՆ:

ԱՒԺԱՄԱՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Զառժամանակեան հեշտութիՒնս, և զառանց դիզոութիՒն կեանս ընդ հանդերձելոցն փոխանակեցին. Վրք ՟ոխ:

ԱՒԺԱՄԵԱՅ.) Տ. ԱՒԺԱՄԱՑՆ ըստ ԱՒԺԱՄԵԱՆ. ſ ամենայն նշ. *Առժամեայ քաղցրացաւ տարփողին ,, այս ինքն առ ժամի. ՀՀ: *Մահն առժամեան, և կեանքն մշտնջենաւոր: Առժամեան թերեւս նե՛ղութիՒն. Սարգ. ՟ա. գ. Է: Ե ՟ա. յհ. Է. այսինքն առժամանակեայ, ժամանակաւոր: *Դու նախայաւիտենական, միանդամայն և առժամեան ,, այսինքն նոր. Ոսկ. նոր ՒԷբ:

ԱՒԺԱՄԱՐԻ. ſ. Առ ժամանակ մի. և Առ այժմ. *Առ ժամմի վշտանայ ցաւոքն: Ջառժամ մի նորին լուծուածին ե ուսանել. ՀՀ: Լմբ. յայս: *Առ ժամ մի յանձն առ. նուքք պատճառանոք զՀրամայեալս: Առ ժամ մի չանայր խաբանոք. Լաա. ֊բԷ:

ԱՒՒ ՚Ի. Նախդիր. որ և ԱՒ ՚Ի Ը. ԱՒ Ը. նոյն ընդ Առ. ՚ի. յ. կազմեալով վնախդրիւ առական. *Արագ առ ՚ի լսել, և ձայր առ ՚ի խոսիլ, և ծանր առ ՚ի բարկանալ: Առ ՚ի կեանս և յաձպաշտութիՒն մեզ ընդհեալ. ՅՒ. ՟ա. 19: Է. պԷա. ՟ա. 3: *Աչս կերոյք հեղգք առ ՚ի յուսուածն, և փոյթ առ ՚ի վարդապետել. Խոր. Ճ. 68: *Առ ՚ի յերկիր գոլուստս. Անյազի. Բաբիր: *Առ ՚ի քո համարձակութիՒն. ՅՒ. ԼՒ: *Հաւատ քեզդ առ ՚ի նոյն մարմին: Զառ ՚ի քեզ հայհոյութիՒն. Նար. խԷ. ՀՀ: *Զառ ՚ի մկրտութիՒնն դալ յանդղնէլոյն. ՅՒ. իմ. ՟ա: *Հատանիլ զառ ՚ի չարն միաբանելոց: Զառ ՚ի յՅծայինն լոյս վերահայեցուլութիՒն. Շ. Խղ. Ա հրեչ: *Զմեզս առ ՚ի մահ մեզոյք (այսինքն մահուաբափ). Լմբ. ՟ա:

ԱՒՒ ՚Ի. Կազմ և զբացառական. *Ցեսից առ ՚ի քէն զվերժինդրութիՒնէ առ ՚ի Նոռա: Առ ՚ի քէն իմաստութիՒնէ: Զմահս զառ ՚ի միոյն ՅՕ: Առ ՚ի յաղքայէ: Քեռս քո՝ Թէ առ ՚ի հօրէ իւրմէ. կամ առ ՚ի մօրէ (այսինքն ՚ի կողմանէ): Զպղծեալսն սրբեր առ ՚ի մարմնոյ սրբութիՒնէ (յն. առ մարմնոյ սրբեաՀ). ևն: Իսկ ՟ա. Ք֊. Է. 28. *Եւտոս տան հօր քո զամենայն զառ ՚ի հրոյն որգւոցն իսրայէլի ,, իմն, զնման՝ որ ՚ի գոհից: *Առ ՚ի յօրինացն: Առ յընկերբ: Առ ՚ի յոյժ բազմութիՒնէն. Ագաթ: Կոբէտ: Եղիւդ: *Առ ՚ի յանտանելի հրոյդ. Անյազի. Բաբիր: *Զառ ՚ի յինքենէ զնաբեալն. Խոր. Հը ածէտ: *Զառ ՚ի քենէ աւանդեալ խորհուրդս. ՅՒ. իմ. ապ: *Զառ ՚ի մարտին հանդիսէ զնախատաստ: Զառ ՚ի յերկինսատ ընծայեալ զդէզդ կենաց. Նար: *Զառ ՚ի չար դաշանէ անտի ցրուեալդ: Զառ ՚ի մենչ ընկալեալ ինդրոյ փոյթ. Շ. Խղ: *Զառ ՚ի մօրէ (այսինքն զ՚ի ծնէ) զկաղն յաչխէլ. ՅՒ. ՟ա. 67: *Զառ ՚ի յրինեցան զնիրհուծն. Նար. խԷ: *Ծանուցեալ զառ ՚ի ծածուկ նեաս Թշնամոյն. Փաբղ: *Զկարապետալք հանգուրժել առ ՚ի յերկարս ,, այսինքն ընդ երկար, այլ ևս. Փաբղ:

ԱՒՒ ՚Ի. Նախադր. սեռական հնդրով, իբր վասն. առ. աղագաս. ՚ի պէտս. *Առ ՚ի զձիարահս քերելոյ. Յոբ. Է. 5: *Առ ՚ի չգիտելոյ զանց նորս: Առ ՚ի խնդրելոյ զվերժին ՚ի Թշնամեաց. Իմ. Է. 12. 18: *Առ ՚ի զմարգարէականն կատարելոյ. Ա. գաՀ: *Առ ՚ի զնաւարն ՚ի բաց ՚ի մենչ փառատելոյ. Եփիփ: *Առ ՚ի յողջացուցանելոյ զիմս մեր. Շ. Խղ: *Քաջալերելոյ առ ՚ի յառաջադէմ ընտրութիՒնն. Կոբէտ. (որ լինի և նեղդրական:) *Հելոյլ զառ ՚ի բերելոյ զանց ՅՕՒԹԻՒՆ արեանդ, և պատարագելոյդ հօր (այսինքն վասն պատարագելոյդ). Ճ. Ա:

Նոյն իմաստ պահի և ՚ի վարիլն իբր նախդիր. կամ յառնուլն զուղղական հնդիր փոխանակ սեռականի. *Զայաւէ ինչ բնաւ (ընդ բերումն անօթոյն) առ ՚ի գործ մանկանն. Վրք ՟ղ. իԷ: *Ողբ զառ ՚ի քէ զարթարանս յանձն առեալ համբերեցեք. Շաբ: *Առ ՚ի չժուժել պտուղն բարկանէ. ԵՒնչ ք: *Առ ՚ի պատիւ: Առ ՚ի պահպանութիՒն. Ագաթ: *Առ ՚ի յապրուստ: Առ ՚ի յանչուշտ միաբանականութիՒնէ պահիլ. Ցհ. ԼՒ: *Առ ՚ի գլիՒղ կատարել գործ. Լմբ. հմբ: *Առ ՚ի յոյժ սաՀանութիՒն: Առ ՚ի քննութիՒն. Շ. Խղ. Ա հրեչ:

Եւ բացառական հնդրով նոյնպէս իբր վասն. *Հանցէ ՚ի զոհէն զառ ՚ի յիշատակէն նորա (զմասն). Ղաա. Է. 9. 16: Է. 12: *Անդ եդին առ ՚ի յիշատակէ զսուրսն քահանայութեան. ՅԷա. իԷ. 31: *Ցամենայն զոհի ց նոցա, և յամենայնէ առ ՚ի յանցանաց նոցա, և յամենայնէ առ ՚ի մեղաց նոցա. Թագաղ. ֊բԷ. 9: *Առ ՚ի էգոյէ այ՚ի մէջ խոյակի: Առ ՚ի էգոյէ մարդկան: Առ ՚ի էգոյէ հիւթոյ երկրին. Ը. Լփ. ա. 3: Եա. Ը. 11: ՄաԹ. ֊բՔ. 5: *Ըստ է գիտել՝ մեզ առ ՚ի փրկութիՒնէ մերմէ (յն. առ ՚ի փրկութիՒնէ մեր) զհայր և զորդին և զհոգին սբ. Կոչ. ֊բԸ: *Վասն առ ՚ի իրաստուէ պարգևացն ընծայեալք. Իմ. Է. 14. այսինքն վասն պարգևակայ յառաջ եկելոց ՚ի պատճառս իրաստուէն:

Գոյանի և գործական փոխանակ սեռականի. Ցհս և ՚ի բառն ՎԱՍՆ: *Առ ՚ի զգաստ բանասագոյնն ՚ի նոցանէն ընդունելով վայելս: Առ ՚ի յոքնապատիկն վերաբերելով հանդէս: Առ ՚ի գազանակուր լինելով: Առ ՚ի հասարակաբար զամենայն սերմանիսն համանգամայն քուսուցանել. ՊԱա:

ԱՒՒԻԳԱԾ. է, ացս. (լծ. զգած. ըզգեստս. առագաստս. առագուցիս.) Սփածանելի. վերնակ. արկանելի զմարմնով. հարևանցի. ծածկոյթ միշոց կամ մասին մարմնոյ, որպէս ՚ի բաալանիս. փափոց. էեզ. փըմուս, ՀՀըանս. *Առիգած անկարկատելի՝ ըստ երեմիայի. Նար. Է: *Զառիգածն հրամանս առնու երեմիա Թաղել. Նա. ԷՀԵ: *Ոչ զառիգածն ածել, ոչ քուրձ ըզգեստել. ՄաԹ. իՔ: *Մերկանալը (եւս առատիս) զհանդերձն յիւրմէ՝ ըզր սփածեալն էր, և առիգածաւն մերձ կացեալ առ հնոցաւն: Մերկացուցին զկոյսն, արկին առիգած կուսի: Ի բայ առ զառիգածդ, և առ ադիր զհանդերձդ. Ճ. Ա:

ԱՒՒԻԳԱԾԵԱԼ. ա. Սփածեալ առիգածաւ. արկեալ կուսս մի ՚ի մերկուց. ՀԷՀՀՄԱԼԼԸ, ՀՀըանԼԸ. *Հրամայեաց մերկացուցանել զնոսա, և առիգածեալս տանել զնոսա զառաջնաւ: Առիգածեալ աձնի զկոյսն մերձ առ բորբոքեալ հուրն: Կայր որոշն քոի առիգածեալ առաջի գաւտաւորին. Ճ. Ա:

ԱՒՒԻԹ, առԹի, Թաց. գ. ա. Προμνήστωρ. Pronubus. ὁ, ἡ Προξενος. Concilians; conciliator, trix. Իբր Առիչ, առօղ և բերօղ. պատճառ առաջնին կամ միշնորդական. բարեխաս առաջնորդ. միջնորդ հարսանեաց. *Բարեկամք փեսային. և մաքուր հարսինն առիՒթք. Նիս. Երբ: *Միշնորդ հարսնածուքն դան, և ՚ի խօսից անտի առԹացն կաՀՀ և սերմանի սեր փեսային ՚ի ոկրտ կուսին. այսպէս եկեղեցւոյ քրիստոնէից առիՒթք եղեն մկրտալոքն և առաքեալքն. Լմբ. գաղ: *Միանչև յօրն նակ՚ի միայն առԹացն (ազգակցաց սիրոյ մեր կուսին և յովսեփայ՝) մկրտարարութիՒնն հաստատեալ լինի. Եբր. համաբ. Ե ասԷ. գաբ. ուր ասէպ յիւրն ԱռիՒնն՝ որ ընդ փեսայ և ընդ հարսն: *Գաղթրիել առիՒթ կո-

աին է ալ՝ հրկնի և հրկրի զոյգ մերձեցուցա նելով ձ ճ ։

ԱՌԻԹ. Μεσίτης. Mediator. կամ բայ. իս, Προξενέω. Conciliator sum, concilio. Միջնորդ ար և է իրաց. Դյանձը. *Ընդ պարգևացն հրեշտակք լինին մեզ առիթք. Մաթ. ։ ի ք իւն ։ *Պարգևացն՝ որ յաշ, մով. սես և ահարոն լինելին առիթ. Խոսր ։ *Խաղազարար և առիթ բարւոյ այնպիսոյ աշ խարհի միոյ. փրպ ։ *Որ ի չար գործս զքեզ ազատէն առիթ լինել, ոչ օգտին. Մ. ոոոյ ։

ԱՌԻԹ. Μέσος, μέσον. Medius, medium. Ὑπόθεσις, αἰφορμή. Causa, occasio. πρόξενος, concilians. Միջոց. սա տար. գործի. սեպէպ, վերուէր. *Ո՛վ համ բոյր նեղոցս լեզե, նշան և առիթ մահու. Շոբ ։ *Աւասկին փայտն՝ մահու եղև առիթ. Անյաղթ. էոյէր ։ *Ժուժկալութիւնն՝ զգաստութեան միայր, ողջախոհութեան առիթ ։ Նոցունց իսկ լինիցի բարձրամտութեան առիթ, և աղքատաց՝ տրտմութեին պատճառ. Բրո. հդ ։ *Խորհուրդ բարձրագոյն և ծածկին, և վերին պայծառութեն առիթ. Աֆոէ. յայոն ։ *Ներանական կենացն առիթ. Կիւրղ. հանգ ։ *(Հնազանդութիւն) ամենայն բարւոյ առիթ եղեալ մեզ. Պարպմ. լէ ։ *Ապաւինի խաւարաւ լսելոցն միհրան, որ եղև նմա առիթ մշանչելեաւոր լուսոյն. Խոր. է. 83 ։ *Յով. սեփոյ գաւաճանութիւն՝ թագաւորութեն եղև առիթ. Շ. ֆպէ ։

ԱՌԻԹ. Πρύτανις. Princeps, praeses, dispensator, ևն. Պատճառ գլխաւոր. սկզբնապատճառ. առնօրէն. մատակարար. յաջողիչ. արարօղ, (որպէս թէ Առիթն իցէ առնօղ.) գործօնեայ. գործակից. հրապուրիչ. սկիզբն, և գործակից. ասըւ սեպէ պի. *Միայն ասծ առիթ է խոպաղութեան Առհասարակ ամենեցուն առիթ և ձեռնտու ասծ. փիւ. ֆ. էան. Ե լին ։ *Օրհնութեեն առիթ, քան զանիծիցս պատճառ ։ Առիթ առաւօտու ։ Աճ բոլորից, միայն առիթ պատճառաւորաց. Նար. ֆճ. յէ. զճ ։ *Մահու անձանց առիթ գտեալք. Յհ. ին. Նոյնպէս ընթերցիր կի իսն և զասէն նորս. *Ինչին ի գժսխս անչնարին գառնութ, առիթք գտեալ հրոյն գեհենի ։ *Որ առիթ լինի չարին՝ զիսխսրենս չարեաց առցէ. Նոյնպէս և բարեացն առիթ՝ բարի ընդունի. Յճխ. է ։ *Ի ստութեանն հօրէ, և յամբարշտութեեն առիթ ։ Որպէս յանիծից առիթ խորչել ամենչէ (ի մեղս) ։ Իբայց լեր յանիծիցն ուսեցար (մեղս) հաւանութեենէ. Լ յէ. սղ ։ *Ի վերին ազատութեին մեզ առիթ եղեալ. Մ ենն. վաթ ։ *Խաչն առաւել առիթ լինի նոցա մերձենալոյ առ իս ։ այսինքն տայ կամ առնէ մատչել. Ոսկ. յհ. է. 20 ։

ԱՌԻԹ ԼԻՆԵԼ. հյց. իննգրով. Առթել. պատճառել. *Ոչ ինքեան առեալ զտրեխին, քանզի ինքն էր՝ որ սրբեր, այլ զի զայս բնութեեն ինքեամբ առիթ լիցի. Կիւրղ. գանձ ։ *Զանմահականն առիթ լինի. Շ. էոբյէր ։

ԱՒ ՚Ի ԹԱՒԱԼ. Տ. ԹԱՒԱԼ։

ԱՒ ՚Ի ԹԱՓ. ԶԱՒ ՚Ի ԹԱՓ. Տես ՚ի ասառան թ. և Զ։

ԱՒ ՚Ի ԿՈՂԵԱԼ, ԱՒ ՚Ի ԿՈՂՄՆ. Տես ՚ի կ։

ԱՒ Ի՞Մ. } ս. Ἴνα τι; Ad quid? ևն.
ԱՒ ԻՄԻ՞. } Հէ՞մ. զմի՞. առ ինչ. ինչի, ինչո՞. Նեյնի, նեյոեյի, նէյնին. *Եմէք ի տանէ Քանաց կասկած չեղէ, ապաշխարութեի առ իմ իցէ. Եղնիկ։ *Առ ՚իմի՞ լցեն ինձ այն անդրանկութիւք։ Առ ՚իմի՞ զգուշացաւ նմա տէր. Ես. խե. 32։ ԽՀ. ֆ. 17։ *Առ ի մի՞ չաղախես։ Առ ՚իմի՞ չիկոցանիք. Պիս։

ԱՒ Ի ՑԱՊԱՑ, պապ. Տ. ԱՊԱ։

ԱՒ Ի ՆԵՐՔՈՑ, քոյք. Տ. ՆԵՐՔՈՑ, Ի ՆԵՐՔՈՑ ։

ԱՒԻՆՁ, առընչի, ից. ա. գ. Πρός τι. Id quod ad aliquid est, relatio. կարգեալն առ իմն, վերաբերեալն կամ վերաբերութիւն առ այլ. այն ինչ՝ որոյ իսկութեին է հայեցուած առ այլ. զոր օրինակ են անուանքս՝ Հայր, որդի. տէր, ծառայ. ևն. * Ցաղագս առընչի. առինչ այսպիսիցս ասին, որ միանգամ ինքեանք որ ինչ են՝ այլոց գոլ ասին, և կամ որպէս զիարդ և իցէ այլոյս առ այլ. Դրուխքն առընչիցին են. է և ներհակութեի յառընչօրս (յն. յառինչն). Ա բեսա. առինչ. *Լինիմ և առինչ, յորժամ իմ յայլմէ կողմանէ ոք է, կամ յահեկ. Փիւ. ֆ. բան ։ *Առինչ ասի այն, յորժամ ոք յասելն զնս և յանուանելն՝ հարկաւորաբար յանուան տայ իմանալ և այլ ինչ. Երզն. ։էր ։ *Լինու բառդ յառընչիցի երևի. զի յորժամ լի ասիս, Թերևի ցուցանի. Տօնակ ։ *Ի և առ յառինչուցն, Թէպէտ և ոչ յամենայնի յառինչուսինցն գոյ ներհակն. . . առինչիցին. ևն. Սարկ. Յարդեչ։

ԱՒՐ Ի ՆՁ. Տ. Առ ՚իմ՞. ընդ՞ր. Տես ՚ի բառն Ի ՆՁ, ԶԻ ՆՁ։

ԱՒԻՆԶՈՒՆԱԿ, ի, ից. ա. Πρός τι ἔχον. Relativus. Առինչ. ըստ չն. առինչ ունօղ, այսինքն յարաբերեալ առ այլ ինչ. *Առինչուսնակ (անուն) է, իբրու Թէ՝ Հայր, ուսսր (որդի), սիրելի, աչող (իմմ, աչեայ) ։ Իբր առնչունակ է, իբր Թէ գիշեր, օր (այսինքն տիւ). Թր. ։էր ։ *Ալ առիկ առինչուսնակին են, Հառինչուսնակն՝ որքանաբար մինն ասի՝ նոյնքանաբար և միւսն ևս ։ Առինչուսնակն հասնագամայն պարսի գոլ. Ածյ. պ։էի ։ *Հարիկ է միւսմ ի միւսում Հանապէղ. վասն զի այս և միշտ առինչուսնակացն սիպ. Կիւրղ. գանձ ։ *Սէ Հոգին առինչուսնակ է, զի որումին (այսինքն ուրումին) հոգի է. վասն զի ի դէմս հօր և որդւոյ ասի հոգի. Քէր. ։էրի ։

ԱՒԻՆԶՈՒՆԱԿԱԲԱՐ. Տ. Ըստ կերպի առինչուսնակի կամ առնչուսեւ. * Պարառեալ զինքեսմբ սուսյուսածին զասացողին անուն, առինչուսնակաբար կոչեցեալ ի նմանէ. Մաթ. Ե երզն. ։էր ։

ԱՒԻՆԶՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Առինչունակ գոլն. առնչուսի. յարաբերութիւն. *Ցառնակուսիս տրամադրութեն առինչուսնակութեին բերեալ. Մաթ. իէ ։

ԱՒՈՂ. ա. Առող. որ առնու կամ էսու. *Առիչ, և տուիչ. Ես. ֆէր. ։

ԱՒՈՒԻՆ, կամ ԱՒԵՒՆ (որ նոյնպէս հնչի), ոյ կամ ու, առիւծուիք կամ առիւծք, ծոց, կիսուց, ովք կի ուք. Լէօս. Leo. երբ. առի, առիւս. Թ. աբալն, առլան. աբ. էպէպ. պ. ։էր. Թագաւոր համարեալ գազանաց՝ գազան ահեղ տեսլեսմբ, ուժով բազկաց, և գոչմամբ ձայնի, մնչօղ, մեծամարտ, սեգ. ուսսի ի մեզ առիւծն է արի Նայծ կի յոյծ. ըստ վարդանայ և ըստ Տօնա կանի « Առիւծն ի յԱռիւոյ ». որպէս Թէ առիւս. *Զլինչ հզօրագոյն քան զառիւծ ։ Կորիւն առիւծու յոգտ։ Առաւել քան զառիւծունս։ Առիւծս սասսիկս։ Առիւծ գոչիցէ, և ով իցէ՝ որ ոչ սարսիցէ. ևն։ *Առիւծ հզօր է ի գազանս. Խոր. ։ 18։ *Առիւծ առիւծոյ պատահեցաւ. Եղիշ. էտ ։ *Իբրև զառիւծունս ընդ ամենայն տեղիս ընթանային. Ոսկ. ֆ. է. 10։

Ի և անուն միոյ ի կենդանակերպից։

ԱՒՐ. Գոտանի և յատուկ անուն մարդոյ. նոյն ընդ անուանս Լևոն, և Ղևոնդ։

ԱՌԻՒԾԱԲԱՐ. ֆ. Λεοντηδόν. Leonino more, in modum leonum. Իբրև զառիւծ. ասլան ինպի, ընչրանէ. *Առիւծաբար յարձակիլ, մռնչել, գոչել. է. ին. ծա. 11։ Խոր. է. 22։ Եղիշ. փրպ ։ *Առիւծաբար տապալչին զոհեպերս. Համամ. առ. ևն։

ԱՌԻՒԾԱԳԼՈՒԽ. ա. Որոյ գլուխն է ի ձև գլխոյ առիւծու. * Ունել ի ձև առն գաւազան առիւծագլուխ. Ոսոպ ։

ԱՌԻՒԾԱԳՈՑՆ. գ. Որպէս չն. առիւծատեսակ. Լեոտώδης. Leoninus. Հզօր, հզօրագոյն. * Առիւծագոյն քան զգազանս. կալ. է։

ԱՌԻՒԾԱԳՈՑՆ. Ունօղ զգոյն առիւծու. * Ագատն նման է յայնմ սեսլեսմբ, և է որ առիւծագոյն է. Տօնակ ։

ԱՌԻՒԾԱԴԷՄ. ա. Ունօղ զահարկու և զարիական գէմս իբրև զառիւծու. *Տըղայ վասլն. գեղեցկատեսիլ և առիւծադէմ. Ոսոպ ։

ԱՌԻՒԾԱԽՈՏ. գ. Անուն խոտոյ, որ Թուի որպէս չն. Λεοντική. Leontice (herba). *Վասն խոտին, որ անուանեալ կոչի խաւխալ, և ունակ առիւծախտս ասեն. ինքն հետ հնդանոյն լինի, և խածմրեհ զգոյն, ևս առաւել զգակլոյն. Վոպէ. իէ ։

ԱՌԻՒԾԱԿԱՊԻԿ. գ. Գազան նման առիւծոյ և կապկի ։ Խոր. ։

ԱՌԻՒԾԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Ունօղ զկերպարանս առիւծու. առիւծանման. *Առիւծակերպն (գոլ հրեշտակաց) սըրտմտական ինն նշանակ. Մաթ. ։ ի դէմն ։

ԱՌԻՒԾԱԿՈՐԻՒՆ, բ՚ան. գ. Λεοντιδεύς. Leonis catulus. λεοντίσκος, parvus leo. կորիւն առիւծու. առիւծի լակոտ. ասլան Եավրասաս. * Ժամանակ ծննդեան առիւծակորեանն. Վք հդ. ֆէ ։ *Եթէ երկուս առիւծակորիւնս. Վէյօք. ֆ։

ԱՌԻՒԾԱՄԱՐՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. Մարտնչել ընդ առիւծու. * Առիւծամարտիկ հրամայեաց նոցա լինել. Ճ. Ա. Բ ։

ԱՌԻՒԾԱՆԱՄ, ասյ. լ. Առիւծ լինել, որպէս դնի ի չն. կիմ նմանել առիւծու. և մեծանալ կորեանն առիւծու. գազանանալ. առիւծ գառանալ. *Առիւծացու, և ուսաս յափշտակել։ Առիւծացար ի մէջ ազգաց. Եղնիկ. ֆէ. 3. 6։ լէ. 2. Ոչ կարծեցոյց զանձն առիւծացեալ. Ոսոպ ։

ԱՌԻՒԾԱՆՄԱՆ. ա. ն. Նման առիւծու. * Մարդապատկեր առիւծանման. Մաթ. է։ * Առիւծանման գոչէին ի զբոսկել զաղքաւոս. Լէ. ին։

ԱՌԻՒԾԱՈՂՈՒՆ. գ. Գազան նման առիւծու և չան։ Խոր. ։

ԱՌԻՒԾԱՊԷՍ. Տես ԱՌԻՒԾԱՒԲՈՒ.
*Առիւծապէս գոչել. Ճ Ճ ։

ԱՌԻՒԾԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ առիւծանալ. ի չարի առիւծու հասուցանել. առիւծ տալիցնել. *Միւս ևս այլ կորիւն ի կորեանցն իւրոց առիւծացոյց. Եղնիկ. ֆէ. 5. չն. առիւծ կարգեաց գնս ։

ԱՌԻՒԾԵՆԻ, նոյ, նեաց. գ. Մորթ առիւծու. ասլան փերիսի. *Էչ սրկեալ զերեսեաւ առիւծենի. Հոյմ սասսիկ հրնչեաց, և մերկացաւ գնա չառիւծենեան. Ոսկիփոր ։ *Էչ առիւծենեաւ կերզծաւորեալ. Աբէ ։ *Կերզծաւորեալ ընդ առիւծենեան գնս Թագուցանէի. Սարգ. յն. է (Իսկ որ

զրկեցեալն է զառիւծենէ, առլ ըստ յն. λεοντόχλαινος, pelle leonina indutus.

ԱՌԻՒԾՈՍԿՐ, կեր, կի կրկ. ք. Ոսկեր առիւծու, և ծնօսք, ծամելիք, առաջմունք նորա. *Ի պիղծ գաղանէն յառիւծոսկրէն կձեաց զմեղն յինքն. Մծբ. ծճ:

ԱՌԼԶՈՂ. տ. ցԱՌԱԼԶՈՂ. *Առլեղք ի ջանեն, և յարուցանեն զդա. Բոժ. է. 36: * Ելեալ առն զառլեզն ի չանէ. եղիկ:

ԱՌԼԻ. ա. կարի լի. առլցեալ. և Առատ. անպակաս. լիքլցուն. փօքսլօս. *Ամենայն առաքինութիւք պայծառասցեալ, և ամենայն բարութիւ առլի. ՃՃ: *Ըմպելի աղքատին ջուր, և նա առլի է. Մծբ. ծի:

ԱՌԼԻՆԻՄ, կամ ԱՌԵՂԱՆԻՄ, եղէ, եղեալ. Հեղլենաբանութիւ՝ որպէս Προσγίνομαι, προσγέγονμαι. Adsum, adnascor. Առընթեր գոյանիլ. առգոլ. ներգոլ. ընգալ բայ՝ և բնածին լինել. *Ցամենայն անդամս մերոնցն՝ չջպռիելացն զգայուն առլինի. Նխա. բն: * Ոչք ըստ ինքեան առլինին, ի գոյացուէ առեալ լինին բանի. Պօբէ: *Առեղեալ ի նմա ախտք (բնական կիրք): Վասն այնորիկ առեղև, զի ամենայն մարդկային բնութիւ ըստ ազգակցութեն բարեգործ ծնօցին. Ա. Է:

ԱՌԼՆՈՒՄ, լցի. իր. լցայ, լցեալ. Ὑποπλήρω, ὑποπλήθω, ἀμπίπλημι. Impleo, suppleo, expleo. Տիրապէս ընուլ. լցուցանել ամենայնիւ. զերծուլ. պատարուն գալ. ծել. պարարիլ. յագեցուցանել. և Լցուցանել. կատարել. Էֆէզոսի ընէն, Էջընէլ. փօլոսոֆոսք. * Զոր միոյն թողեալ է, միւսն առնու. եղիկ: *կերակրովք և ըմպելեօք առնուն զպակասն. Նխա. իալ: * Լսելիքն ընդունելով հանապազորդ՝ ոչ առնուն. Նխա. իալ. ծա: Լէն լցուիր, Լն իլպանաբ: *Ցագելցան առլցան ի բարեացն: Առլեալ խորհրդովք, կամ յիմնարութէ: Ասեն, թէ՝ և կրայք յանկագնէ որկորըս առուլեին առլեալք յիժից, ուստեք զուխ բակ ի վերայ՝ երկիւղիւ մահու. Փիլ: *Ցածուէն առնու. Լմբ. սգ: *Ագեակալ առեալն առլեալ. Ագաբ: * Առլեալ և առացմամբ ոք սերոյն. ՃՀԲ. ծը: * Տեսան խմոյ սերոյն առլեալ, կամ Առեալութէ առլեան. Լմբ. սգ: *Սրբութեամբ առլցեն երկին և երկիր: Փրկութիւնքս այսոքիկ յանկեալ առլցան. Նաբ. խլ: *Առլեալ եակ էր ամենայն հոգևոյ հանճարով: Առլեան խնդութէ բաչնու. Ցկ. կի: *Խոստութէ առլեալ. Պիա: *Լուսով խաչին առլեալ լինի սուրբս ամենայն. Ը. բաբէյ: * Ըրենոկան արփիս առլցեալ՝ զմինէն մարմնապէս ծնար վերստին. Ը. փագ ծի: իակ յատեալ անդ. *Ա յոսր աներբրին իննամեան ահմամբ առլցեալ յարգանդի կուսին ոյ. իմն, մեծացեալ:

ԱՌԼՈՂԱՆ. տ. ԼՈՂԱՆ. *Ջրակոյս առլուլակաց ջկոգադասկարգութէն ծուա բերկրեցին վերածնութէ. Թէոփոբ. կոս:

ԱՌԼՍԵԼ, լուալ. տ. ԼՍԵՄ. *Ջորս այսմ ծագին գաշտս ի մարգարէութէնէն առլուաք. Հ. կիւիի:

ԱՌԼՍԻ. Լսի, այսինքն իմանի. Թարգմանի. Նշանակե. կոչի. կիմացուի. Լեզուի. *Փոքր ինչ ծագեալ նշոյլ գիտութէն ես՝ առաջօտ առլսի: Յորժամ ղքո կիրս տրըտմութէն ես անձամբ իսով գասես՝ ողորմութէ առլսի. Լմբ. սգ:

ԱՌԼՑՈՒՄՆ, լցման. փ. Լցուիլ. լցացեցումն. զեղումն. *Ի պտղաբերատապ ծածակայծակն սեղանոյն առլցմանէ. Ա նաև. էիէզ:

ԱՌԼՑՈՒՑԱՆԵՄ, լցուցի. տ. ԱՌԼԸ ՆՈՒՄ. *Ջոգիս առլցուցանէ կատարեալ գիտութէամբ. Շիբ:

ԱՌԽԹԵՄ, } եցի. ն. Խթելով յա-
ԱՌԽԹԵՄ, } ուալ վայելել. խաղալ. ցուցանել (զնաւ, զզօրս). *Նա մեր ըզնաւն առխեթեալ ի սիւրոսէ՝ հասաք ի պատղէմայիդա. Գծ. իա. 7: *Ջզօրսն առխեթեալ ի ձորն առուանից ի սահմանս մակաց. Աբծբ. է. 2: *Եւ մեր զնաւն առխեթեալ. Ջի՞նչ է առխեթէն. այսինքն ըստ նաւարկութէն ձեռավք վձարելով. . . զի առդ (է) նախդիր. իսկ խեթեալ ըզնաւն, որպէս խեթանալ ինչ զգրաստ ընդոստացանելով առ ձեզ փուճոյն. Ոսի. գծ:

ԱՌԽՈԿԱԼ. ն. Խոկալ և խորհել յինքեան. *Ճշմարիտ է բանիք օրինացն. զոյն առխոկալ, և այլոց ուսուցանէ. Լմբ. ասալ:

ԱՌԾՈՒՈՒՆԿՆ. տ. ԱՐԾՈՒՈՒՆԿՆ:

ԱՌԿԱԼ, կացի, ցեալ. լ. Մերձ կալ. և Առկայանալ. կալ մեծ. և Մերձ գնալ. յարել. *Որ երբեմն մերձ առկացեալ. Շ. Վիպ: *Ի նմա առկայեալ՝ սպասէր կատարման սքանչ մանեակ. ցկ. կի: *Սպիտակն մարդ թէպետև սպիտակ առկայցէ. Ան. պէրիաբ: *Սէ կոչեցի կին. արդ ընդկէր սէս առկայ. զի. . ւն. փիւ. այլաբ:

ԱՌԿԱՅԱՆԱՄ, ացայ. լ. Առընթեր կալ. ի միասին կալ. և Առընթեր գնալ. *Խաւար ոչ ունի առկայանալ՝ մերձ ինքս. տուեր լուսոյն. Շ. ՝՝ յ լաբ: *Ոչ յարմարական է բարբարոյն և չարին ի միասին առկայանալ, և ոչ լուսոյն ընդ խաւարի. Աբծբ. ֆ. 6: *Բարւոք առկայանան երկոքեանն, մեռանիլն. և է մեռանիլն: Վասն ըր առկայացան երկոքին (ձայնքս) արդարն և սքն. Սահմ. ը. ծ: *Դժուարաց նայր յայնմ հետէ առկայանալ ընդ նմա. ՃՃ:

Նե կալ միալ հաստատուն. յերկարել. գագարեալ. զտեղի առնուլ. զնտեղիլ. *Լոյս նշոյզն առկայացեալ յերկար ժամու: Առկայանայր ի մոյրոց վանս, կամ յանմարմնոյն ի մոյրոց վանս. Սահմ. ը:

ԱՌԿԱՅԱՆԻՄ. տ. ԸՆԴԱՌԿԱՅԱՆԻՄ, ԲԱԽՒՄ. *Ջպիղծ լեր. մի՛ առհարկանիր ընդ արարչին: Ջի՞ առհարկանիս ընդ անյաղթին: Ամենայն գործառուր երեմ ոչ առհարցի ումեք, ոչ կայ յիւրոց ընտեցյեցն. Ոսի. համբեր. Նախամ:

ԱՌՀԱՒԱՄ. տ. ՀԱՒԱՍԱՐ:

ԱՌՀԱՒԱՏՁԵԱՑ, չէի, իս. լց, չէք կամ չէիք. գ. գրի և ԱՐՀԱՒԱՏՁԵ. Առհասարակ տուեալ ինչ. նշանակ հաւատարմութեան. որ և ասի ԳՐԱՒԱԳԱՆ. ևս և գրաւ: Նմանութէ՝ ձաշակ, յուցակութէ. էէյ. և ՝՝էէյն. և ԼԷՀԲ. Ἀρραβών. Arrhabo, pignus. ար. պ. առնգոն. էիբէվ. որ և ՝՝էէյն, էէյման, գասնու, որք է զի զանազանին, և է զի նոյնանան: *Առհասատչեայ հոգւոյն, կամ ժառանգութէ մերոյ. Բ. իբ. ՝՝. 22: Եփես. ՝՝. 14: *Առհաւատչեայն՝ գրաւական ասի. Ոսի. էէյս: *Առհաւատչեայն՝ նման ինչ է ի պարգևէն. Սէբէբ. Է: *Առհաւատչեայ սիրոյ, կամ տանջանաց, կամ յիշատակի, վկայահութէ, կենդանութէ. Ագաբ: Եղէ: Նաբ: *Խոստացաւ ղծածկեալս առանց առհաւատչէի յայտնեաց. Նէբ. ծի: *Ջի առհաւատչէիս փոքրս հասցէն երկնաւոր մեծութէն. Նղէս. Ը: *Ա յսպիսի առհաւատչէիս Թէթհանայ և քաղցրանայ լոզն. Խոսբ: *Աւար խաղաղութէն ոչ վայրապար, այլ առհաւատչէից հաստատութ. Լմբ. էբ ընդ եղէ: *Յուսոյն կերպա-

բան Ճշմարիտ առհասարակէիւ ազաչողաց մատանց յայտնի երևեալ. Նար. ղ: *Եթէ ոք ծախէ ինչ (այսինքն վաճառէ), և առնու առհասարակ: Մխ. դփ: (իտ. գա. ֆաճառա):

ԱՌՀԱՒԱՍՏԱՒԱՑ. ա. Տուեալ կամ առեալ իբրև առհասարակ. խոստացեալ, և ըստ մասնաւոր ընկալեալ. յայտարար հաւատարիմ հասարակութեան. յատագրական. բարեհնչեան. հաւատի. *Յուսով հաստատեալ կան յառհասարակ կերպին: Յուսով ազբայութեն առնուալ աստ զառհասարակ արդարութեին: Տայ աստ զառհասարակ երանութեին: Չի զառհասարակ էութեն զպատուլ: Առնուալ զառհասարակ աւետիսն. Յճխ: *Զառհասարակ պատիւն տուա բերաք. Եփ. ը: *Զյաւիտենական թագաւորութեանն ժառանգեցէք զառհասարակ բարութիւն. Ճ. Ա: *Առհասարակ երդմամբ զնոյն հաստատեալ. Յհ. կբ:

ԱՌՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. Ձայնել. վերադաձայնել. գոչել. վերագոչել. *Ձաւեսոս հոգևոր ցնծութեբ ընդհանուր առ ձայնէ բոլոր հայաստանեայցս: Ձքաղցրա բարբառ աւետեաց հնչումն ի հնձանն առ ձայներ. Խոր. հռիփս: *Ընդ հրեշտակապետին զուարթս լերն առ ձայնեացուք. ՃՃ: *Առ ձայնեալ զբրբասացութեանն ըզձայն. Անան. Եփէ: *Առ ձայնէ, ծանեայ տեր, զի արդարութբ են դատաստանք քո. Լմբ. ոգ:

ԱՌՁԱՑՆԵՄ. իբր Անուանակոչել. յորջորջել. *Աբբահայր զնոճ առ ձայնել. Նար. կոս: *Որոց առընթեր կայեալ մանկունս տէրն առ ձայնէր. Լմբ. հմբ: *Մուսյլ առ ձայնի: Պատկ առ ձայնի. Նար. ղե. Ե խլ:

ԱՌՁԱՑՆԵՄ. Ընծայել. Նուիրել. վերագրել. *Որում զառաջիկայ չարագրութիւնս առ ձայնուաց. Ան. պոէ:

ԱՌՁԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախաձայնութիւն կամ բարբառ մարգարէից. առասացութիւբ. *Համաձայնեալ ի վերուստ առ ձայնութբ սբց մարգարէից: Կատարի բարբառ առ ձայնութեան նախատեսացն. Ձէր. կե: *Վերակատարել զնախասաց առ ձայնութիւն մարգարէիցն. Ոսկիփոր:

ԱՌՁԵՌՆ. ա. Պրόχειρος. Expeditus, facilis, promptus. Որպէս Առձեռն պատրաստ. պատրաստական. առընթերակայ. ներկայ. դիւրագիւտ. դիւրին. ընդառաջ. ընդգէմ. յայտնի. *Իբրու զդիւր և զառձեռն: Պատրաստագոյն և առձեռն յարձակմանբք. Փիլ. լին: *Առձեռն բայատրութբ. Թր. փէբ: *Իբրև Թէ առձեռն իմն լինիցի, և այնպէս առցէ. Ոսկ. յհ. ա. 3ղ: *Առձեռն գաւանի նիւթոյն պատրաստութբիւն. Պխ: *Զոր հիւլ առձեռն գնիցին ասյ. Եղնիկ: *Լիր արէլ, և մի զպատասխանիսն առձեռն զկայեներն ուսցիս. Մագ. ծՀ: *Ա յսր խորհրդոյ առձեռն տեսակք: Առձեռն երևոյթ տուեալ զօրինաին: Օրինակ առձեռն՝ յուսով ակնկալութբ. Նար. զՃ. Ե գանչ հագ. Ե Եղնէ:

ԱՌՁԵՌՆ ՓՈԽ. գ. որ և ՁԵՌՆԱՓՈԽ. ՁԵՌՆԱՓՈԽ. Հարևանցի տուեալ փոխ առ ժամանակ մի. փոխ՝ի ձեռանէ առանց շահու. Էյբենի էօֆիանճ. *Որ փոխ տայ ըստ վաշխի. տայ և զինի առձեռն փոխ, ի վերՃարերն առնու և զայս պարտքս բռնանգակ. Մխ. դփ:

ԱՌՁԵՌՆ, կամ ԱՌ ՁԵՌՆ. ս. Իբրու Առձեռս կամ ի ձեռս ունելով. ի պատրաստի. մոտգիւր. և ի մօտոյ. այժմէն. անդէն առ նմին. անյապաղ. դիւրաս. վայրապար. և Հարևանցի. ըստ առաջինն տեսու. Թեան. *Ընտել առձեռն և առտնին. Շ. ընդ: *Առձեռն և ինքնամատոյց տալ. Սրփ. Ե. պ. ա: *Ա ձեռն առին զվարձս ոյոր մուԹեան իւրեանց. Վրփ հդ. ժա: *Զաշխարհի շահելն զդայապանքս առձեռն վայելէ. իսկ անձինն տուժելն բացակայ է: Որ յիմարն է, զառձեռն ընտրէ, զբացակայն ի բաց ձգելաչ: Նախ՝ և առձեռն, զմարգ երևեալի՝ զդեսուցն զարդարանքն առնէ. Լմբ. ասա: *Զերևելի կենցաղս, որ ամենայնին վիշտ է և նեղուի, ալքատացն առձեռն, և մեծատանցն՝ մահուանն երկիւղ. Լմբ. սդ: *Զչկէն զինուորուբ իւրեանց առ ձեռն՝ի Թշնամիան Թափել. Յհ. կբ: (որ լինի և ածել. զինու:) *Վայրապար և առձեռն աքանչանալիք (ընդ սկսելն). կե. բդ. գանչ:

ԱՌՁԵՌՆ ՊԱՏՐԱՍ. ա. Պρόχειρος. Promptus. Նոյն ընդ ԱՌՁԵՌՆ, ա. Տես և ԴԻՒՐԱՊԱՏՐԱՍՏ. *Առձեռն պատրաստ ունել, կամ տեսանել, կամ գտանել, կամ եր. ՅճՃ: Յհ. կբ: Պխ: *Զչէն կամ գործի առձեռն պատրաստ. Ածխ. Իսբյբ: Խոր: *Զառձեռն պատրաստ եկեալ հասեալ աղօղութիւն. Յհ. կբ: *Յառձեռն պատրաստ վտանգիլցն. Լմբ:

ԱՌՁԵՌՆ ՊԱՏՐԱՍՏ. մ. Προχείρως. Prompte. *Զնդիպդ զիս ինքն առձեռն պատրաստ ընձեռեցից յաղագս այ բանիցն. Ա ոբս. Ե: *Առձեռնպատրաստ մեզոպայ փոխաստրելով զհայերէն աԹուԹեան. Խոր. գ. 53: *ԲարուԹիք յօրանան առձեռն պատրաստ: Անգէն առձեռնպատրաստ արտաբերական բանիցն զկին և գործն յաղօրդի: Ընդ կամէն անդէն և հանգիպումն առձեռն պատրաստ յարանայ. Պխ: *Առձեռն պատրաստ զհայցուածսն կատարեալ: Լքեալ Թողու՝ի բաց՝ որ առձեռն կայր պատրաստ՝ զգործն գուբգենայ. Յհ. կբ:

ԱՌՁԵՌՆՊԱՏՐԱՍՏԱԲԱՐ. մ. Προχείρως. Prompte. որ և ԱՌՁԵՌՆ ՊԱՏՐԱՍՏ. Իբր Անյապաղ. մոտիւր. անդէն առ նմին. * (Աւազակն) զվարձ խոստովանուԹիւնն առձեռնպատրաստաբար ընկալաւ՝ անդէն ընդ նմին՝ի դրախտին լինել. Սարկ. մբդեէ: *Որ՝ի վերայ վազեն առձեռնպատրաստաբար ամենեցուն ասացելոցն. Ա ոբս. Ե:

ԱՌՁԵՌՆՊԱՏՐԱՍՏԱՊՈՑՆ. ա. մ. կարի առձեռնպատրաստ. դիւրապատրաստ. *Ոչ զայն որ առձեռնպատրաստապետն, ընդ միտ ածեն: Ոչնի և այլաբանուԹիւն առձեռնպատրաստագոյն՝ տեղւոյ. Փիլ. ծ. բան. Ե լին. ա. 45: *Քամահել ի անպիտանուԹիւնն ամենայն տեսողաց առձեռն ցուցանելով պատրաստագոյն. Պխ:

ԱՌՁԱԿԱՏԻՄ. տ. ՃԱԿԱՏԻՄ. *Չանդեպ միմեանց առՃակատեալ. Շ. վէպ:

ԱՌՁԱՆԱԳԱՐՀԱԿԱՆ ԵՐԳ. տ. Տող հելլենացւոց մաղԹոլական՝ յերԹալն ի տաՃար ապողնի, ևն. *Տաղից եռաչափաց, առՃանաւագարհական երդոց. Փիլ. փեաոկան:

ԱՌՄԱՏՈՒՑԱՆԵՄ. տ. ՄԱՏՈՒՑԱՆԵՄ. Προσήγω. Adduco. *Առմատոյց նմա, և կերաւ. Ծն. իԷ. 25: *Առմատուցաներ մեզ զառհասարակ զփրկուԹիւն. Ած. խլ:

ԱՌՄԱՏՉԻՄ. } տ. ՄԱՏՉԻՄ,
ԱՌՄԵՐՁԵՆԱՄ. } և ՄԵՐՁԵՆԱՄ. *Ա յ առմատուցեալ. Մաթ. ելիէ: *Առմերձենալով ժողովրդեան, ևն. Լմբ. պրփ:

ԱՌՄՏԱՆԵՄ. Ցարամիի՝ի ներքս մղանել. սպրդիլ. *Զառմտեալ անկարգուԹիւնն յուղղուԹի դարձուցանէ. Ոսի. յհ. Ա. 5:

ԱՌՅԱՊԱ. տես՝ի բառն ԱՊԱ:

ԱՌՆ, առնի, ինք. գ. (լծ. գառն. որ և յն. առնիός. կամ առս, առնός.) Ἀρνειός. ἀρς, ἀρνός. Ազգ արու ոչխարի. Թերևս ոչխար կամ գառն վայրի. *Առն, առին. վագր, վագեր: Առն, խոյ, գոնչակ, վիգոն, գուար, մալ. այսոքիկ արականք՝ի վերայ հօտից ասացեալ են. Երե. էէբ: *Զէգզերուս, և զառինս, և զվարազ. Եզնի:

ԱՌՆԱԲԱՐ. մ. Իբրև զայր մարդ. որպէս արու. Էրիվ Խաչատ պէս. Էրէնէձէ. *Գերծեաց զդլուխ իւր առնաբար. Վրփ հդ. իշ: *Առնաբար ընդ ընկերսն մերձաւորին. Կանան: *Մեծանուն տիկինն տոփի (այրեացեալ) առնաբար ունի զիշխանուԹիւն (սեռնեաց). Ագթր. Է. 1:

Կամ Աբրաբար՝ հանգոյն առն մարդոյ, քաջութբ. Խոճաբենով. Էլիփաձէ, Տէրփանէ. *Առնաբար մարանչէր (հռիփսիմէ). Ագաթ: *Ալ մեւայց առնաբար... և ոսյ զանձն իւր՝ի մարտ պատերազմի առնաբար. Եփբ. ասէփաբ: *Նա այսպէս առնաբար զքաջութիւնս յանձինս տպաւորեալք: Առնաբար շահատակեալք. Յհ. կբ:

ԱՌՆԱՋԻՆ. գ. Զէնք առն պատրաստմամբ. *Առեալ վերիվարն, և զասպազէնն նորին, և զիւր զառնաղէնն. Ագաթ:

մ. Զինուք արանց. *Զէն՝ի վեր առեալ, առնաղէն վառեալ: Առնազէն սպազէն՝ի վերայ շահատակեալք. Յհ. կբ:

ԱՌՆԱԿԱՆ. տ. ԱՁՐԱԿԱՆ. *Առնական զգեստս. Ճ. Ա:

ԱՌՆԱԿԵՐՊ. ա. մ. Ունօղ զկերպարանս, կամ երևեալ՝ի կերպարանս առն վարդոյ. *Զառնակերպ երեւեալն. Նիւ. Է. ղէ: Տծաւ: *Առնակերպ երևեալ տակաւին, և ոչ այր եղեալ. Վրդն. գան:

ԱՌՆԱԿԻՆ, կնոջ, կանայք, նանց. գ. ա. գ՝ Γυναῖκα, γεγαμημένη. Mulier subjecta viro, nupta, maritata. Կին կապեալ ընդ առն. ամուսնացեալ կին. Խոր. գբաած Խէլ. Եվէի գաբբ. *Կին առնակին է: կին՝ որ առնակին իցէ: Այր ոք՝ եթէ չընայցի ընդ առնակնոջ: Պահեմ զքեզ յառնակին կնոջէ: Որ մնանէ առ առնակէն՝ առանց պատժի ոչ լիցի: Ընդ առնակնոջ ամենևին մի՝ նստիր: Կին առնակէն՝ի կենդանի այր իւր կապեալ է օրի. նօք. Ծն. ֆ. 3: Թուոց. Է. 29: Ղեպ. ֆ. 10: Առակ. ՀԷ. 24. 29: Հե. Է. 2: Սիր. ՃԷ. 12: *Մանկամարդ առնականայք: Երկիր պագէք արեգական, և առնականայք լերուք. (այսինքն ամուսնացարուք). Փարպ: ՃՃ: *Կանանց առնականանց. Եղիշ. Գ: *Լուարձուք կոյսք, առաւել ևս առնականք նայք իսկ: Զայս ոչ առ այրեան միայն ասեմ, այլ և առ առնականայս: Առնակնոջ ոչ ազնիւ այր ոք ցանկայ, այլ ժանտ

ոք · Ոպ. ՛ն. Է · 23 : Ե ԵԲր · ԻԷ :

ԱՌՆԱԿՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Վիճակ առնակնոջ · ամուսնաւորութեան · *Դիպ լինի առնակնուհի՝ այրի լինել · ՍԵԲէր · Ծ : *Ե Թէ կին ուրուք Հաշմիցի , և ասիցէ ցայր իւր, Եթէ ես ահասասիկ չեմ արժանի առնակնուհ , արա՛ քեզ այլ կին · ՄԻ · էփ :

ԱՌՆԱԿՈՑՍ, *կուսի · ա · կոյս խօսեցեալ առն · Նշանած աղջիկ · *Առնակոյսն՝ որ ի խօսման կայ · ԵԷր · օրին :

ԱՌՆԱՀԵՒ · ա · Առնակերպ · մարգակերպ · *Առնահև իմն կերպարանի աշխարհ , որ յերկոտասան անգամից բաղկանայ · Տծոմ :

ԱՌՆԱՄՈՒԼԻ, լ-ոյ , լեաց · ա · որ և Արուամոլ · արուագէտ · մանկատուիւ · *Առնամոլին և վավաշ · Մագ · ա · ԻԷ : *Մոլի , պղծագործ , վկրագ · այս արական նշանակութիւնք են առնամոլեացն և ոճաստիցն · Մագ · Ե ԵրՊ · էԷ :

ԱՌՆԱՄՈԼԻՒԹԻՒՆ · Տ · ԱՐՈՒԱԳԻՏՈՑԻՒՆ · *Բորբոքումն չամբուշ ամէհաց առնամոլութեանցն : Սովորական մեղկութիւն յառնամոլսն · Մագ · Ե · ԻԲ :

ԱՌՆԱՑԻՆ · ա · Պատկանեալ առն · (որպէս Թարգմինոսի լս · Ձայնիս վէմաձ ·) *Ագամ կոչեաց զեւայ առնային , զի յառնէ իւրմէ առաւ · ՄԻ · ոպաբ :

ԱՌՆԱՆՄԱՆ · ա · ՛ն. Նման առն · իբրև զայր մի · *Նախ միածին ածէն քան ի Քրիստոսէ յերկինից առնանմանն (՛ի տեսլեան պօ · լուա ·) ԳԽ :

ԱՌՆԱՆՈՑ, ի , աց · գ · ՛Ανδρών. Pars domus in habitationem virorum. Բնակարան արանց · տան մէջ երիվ մարդոյ ինչ մը · *Սեղմէզբի · *Կրկին գաւիթ է , մին յառնանոցն , և մին ՛ի կանանոցն զատուց ցեալ : Հոգւոյ իքր տան՝ է որ առնանոց է , և է որ խորոչձին · արգ առնանոցն վայր է՝ որում գէպ եղև լինակել արու խորհուրդք՝ խնամառնք , ուրջամիտք · ՓԻՒ · ՓԷ · սԽան · Ե ԼԻ · Ճ · 15 : *Ի կանանոցէն յառնանոցն գալ · ՈՒԻՔՈՐ :

ԱՌՆԱՋԱՓ · Տ · ՄԱՐԴԱՋԱՓ · *Բրնե ջաք երկու առնաչափ : Եգաք ՛ի քարեայ ատապն առնաչափ · ՉԼՆՈԲ :

ԱՌՆԱՊԱՏԿԵՐ · Ի , ից · գ · որ և յն · քառեւ ասի ԱՆԴՐԻ · ՛Ανδριάς. Statua. Աքանի առն մարդոյ · կոփեալ կամ ձուլածոյ պատկեր մարդոյ · *Զառնապատկերն ամենայ : Զհերակլային զառնապատկերն · Գաւ · ազէԽ : Խոր · Ճ · 11 :

ԱՌՆԱՊԱՏԿԵՐԱՒՈՐ, ի , ից · ա · Փ · Անդրիագործ · կոփիչ կամ ձուլիչ արձանի մարդոյ · * Ահա զառնապատկերագործն ՛ի միտ առնուցումք · ՓԻՒ · ՆԽ · ա :

ԱՌՆԱՊԻՍ · Տ · ԱՌՆԱՒԱՐ · * Զմիտան զհգումեծ առնապէս վաւալ · Ե · Ղ · Ե · 21 · յն · առնական ոգւով :

ԱՌՆԱՊԱՆ · Տ · ԱՁՐԱՍՊԱՆ : ՈՒԻՔՈՐ :

ԱՌՆԱՊԱՆԵԼ · Տ · ԱՁՐԱՍՊԱՆԵԼ ·

ԱՌՆԱՅԻ · ա · Առնական · այրական · սեռական առն մարդոյ · *Հանգերձ առնացի · Օր · ԻԷ · 5 · յն · սպաս առն : *Առնացի ձև , կամ կերպարանք , կամ քնութիւն , կամ զգեստ · ՎԷ · Ղ · ԻԷ : Ճ · Ա : Մանդ · ՃԷ : Հ = Յ · ԵԳպ · ԻԷ :

ԱՌՆԵԼԻ, լ-ոյ , լեաց · ա · Իբր Ապառնի , գործելի , լինելի · ուսուի գոյականն՝ որպէս Գործ · իրք · *Խրատէ զմեզ յայն պիսի առնելեաց · Ոպ · Ե · Ի-ոբ : *Զլինելեացն յառնելեացն գուշակէ · ԵրՊ · Ղպ :

Իբր անցեալ, Արարեալ · գործեցեալ · եղեական · *Աստ զնարմինն առնելի՝ առ անեղն ած՝ միաւորութիւն ածային , և երկրպագեալ · ՅԿ · Ի՛ · ԷԼ :

Իբր ներկայ , Արարօղ , կամ առնօղ · գործօղ · կազմօղ · կերտօղ · որ առնէն · որ արարն · Ποιητὴς, κατασκευάσας. Factor, construens. *Առնելիք օրինացն արգարացին : Ո՞րչափ առաւել պատիւ ունիցի քան զառնէն՝ տանն առնելի : Լինելիք առնելիք բանին · Հ · Ե · 13 : ԵԲր · Գ · 3 : Յի · ա · 22 = 25 : *Որ մոլորութիւնն կուրացան , այսպէս կարծէին՝ եթէ մեծ իցէ գործն քան զառնելի գործոյն : Օ · լինքն ՛ի մահ մատնէին զառնելիս կուռն · ԵԲր · Եւ · Ա Կ :

ԱՌՆԵՄ , արալի , արա՛ , արարեալ , արարօղ կամ առնօղ կամ առնելի · Ի · առ նիմ , արարայ · Ποιέω, πράττω, κτίζω. Ago, facio, fabrico, Լն · Գործել (որպէս Թէ առնաբար , արիաբար) · Ներգործել · պատճառել զինչն իրիք · կազմել · կերտել · չինել · կատարել գործով · ընել · ԼՆԻ , ԼՆԻ , ԼՒԼԻ , ԻԼԻ , ԼՓԻ · *Զոր առնէին , և արարից : Զոր ինչ առնելոց ես , արա՛ վաղվաղակի : Առնել բժշկութիւնս , կամ պքանչելիս , կամ պատուղ · հունձս , կամ գՀրաժարելոն , ըզկամս , գՀաճոյս · զքարի կամ զչար : Զինչ արարի քեզ : Արար ընդ իս , ընդ նոսա Լն : *ԱՀոո առնել · Սահմ · Գ : *Անձին առնել վնաս ոյ · այսինքն փորել · ՊԻՔ : *Ախորժեմ բարի առնել , այլ չառնել զբան՝ իրացն անծկութիւն · ՍԵԲէր · Լ : *Զայս ոչ միայն խորհեցաւ եղբարք , այլ և արար · ԼՄ · ՈՓ :

ԱՌՆԵԼ · Ποιέω, κτίζω. Creo, facio. Յաեղծանել , ստեղծուլ · որպէս գոյաւորել յոչինչէ , ձևացուցանել · ՈՓԷՉԷԼ · Ե ԲՈՒՓԳ , ՓԻ-ՂԷ · *Իսկզբանէ արար ած զերկին և զերկիր : Եւ արար ած զՅաստաստուածին : Եւ արար ած զմարդն ՛ի պատկեր իւր · Լն · *Բան է կէզպարան այ , ՛ի ձեռն որոյ ամենայն աշխարհ արարաւ · ՓԻ · ԽՅ · ա : *Ձեռագործն անիծեալ , ինքն՝ և որ արար զնա · Իմ · ԺԳ · 8 :

Եւ կացուցանել · կարգել · համարիլ · *Արարի ինձ գուսանս , կամ տասկուսպեաս : Արա՛ զնա իքրև զմի ՛ի վարձկանաց քոց : Զի արասցեն զնա Թագաւոր · Լն · Կամ *Դու զո՞ (այսինքն ո՞) առնես ըզքեզ · Լն : *Առնէ զնա հրամանատար հայոց · ՅԽ · ԼԻ : *Ո՞չ զնս ոստիկան արարին ՛ի վերայ ձեր · ԵՒԼ · Է : *Զմարդն՝ զոր ժառանգ առնեցի ամենայնի կամեցաւ առնել · ԵՒԼԻ :

ԱՌՆԵԼ · Փոխել · դարձուցանել զիմն յայլ ինչ · յերաշրջել · *Արար զջուրն գինի : Արարին զվիճակին իմ յանկալի յանապատ անկոխ · Լն : *Արա՛ ինձ զամենակարծն գայթագղութիւն՝ մեծ վատահութիւն · Նոր · յԷ : *Յինչ ինչ արդեօք արար ած զանկերպարանն · ՛ի լաւ ինչ , Թէ ՛ի չոռի · ԵՒԼԻ : *Յանհարթ խոշորութիւնն առնէ լով ՛ի յարդարութիւն · ՊԻՔ : *ԶՕրուն ՛ի գինի արարեալ : Հերու այսմ ամ սպասսէիր , այս ամ ՛ի միւս ամ առնես · ՍԵԲէր · Ծ :

ԱՌՆԵԼ · Ստանալ · ունել · էպինէ · *Մուտս աղջկագ իմ , զի արարից ինձ որդի ՛ի գմնանէ : Արասցուք մեզ անուն : Ի հօր մերոյ ընչից արար իւր զգան ամենայն փառս : Արարին իւրեանց տունս : Եփրք արարից ես ինձ տուն · Լն :

ԱՌՆԵԼ · Անցս անցուցանել, կամ վրիվ ընդ ումեք · ՈՐԻՆ ԻՒՆ ՄՔ ԸՆԵԼ՝ ապէ կամ գԷՆ , գԼԻՈՒՆ ԻՒՆ ԲԷՐՆԵ · *Արասցես ընդ գայի և ընդ Թագաւորն նորա , զոր օրինակ ալարեր ընդ երիքեով : Ոչ այսպէս արար ամենայն ազգաց տէր : Զինչ ինչ առնել էր այգւոյ իմում , և ես ոչ արարի նմա : Զինչ արարից ընդ այգի իմ : Զինչ արարից քեզ երիցեմ : Ժողովուրդ իմ , զի՞ արարի քեզ : Արար ինձ (կամ ընդ իս) մեծամեծս հզօրն : Առաքեաց զնս առնել ընդ քեզ գործ մեծ , զորմէ զարմասցի ամենայն երկիրս · Լն : *Թուղ մեզ գյանցանս մեր , զոր մեք ընդ քեզ արարաք : Զոր արարեալ է ձեր ընդ նախնիսն մեր : Զոր ինչ առ նոսայն արարեր , զնոյն և առ մեզ կատարեա · Ափք : Փորպ : ԵՂԻՆ · Ը :

ԱՌՆԵԼ · որպէս Դնել , Տալ , Լն · *Արա՛ ՛ի ներքոյ լծոյ զորմուզ վիզս · ՍԵԲէր · Ծ : *Արի , սուղն արա սմա · ԵԲր · ասէպաբ : *Առնէին միմեանց ողջոյն · Բ·ա·ղ · Ք · 10 :

ԱՌՆԵԼ , զոյգ ընդ այլ բայից՝ տալ նոցա զգօրութեն անկողնական · ընելական · ԷՒՓԻԼ · *Արա՛ այսր մտանել (այսինքն մէյծ) : Արարից՝ զի յարդարութեն իմ գնայցէք (այսինքն գնայցուցից) : Առնէ՝ զի և սա մի մեռցի : Արարից զնոսա , զի եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի ոտից քոց · Լն : *Բարի է չարչարանքն , զի զիած ձանուցել առնէ · ՄԻ · ԵԲր : *Ես արարից՝ զի լացցես · ՎԼ · Հդ · Ք : *Առնիցէ զնէ աչիստեալ · Փորպ : *Արասցես զօրանալ : Արա՛ տէր՝ վախճան դադարման առնուլ · Նար · Ք · ՅԷ :

ԱՌՆԵԼ (կին) · Տես ՛ի բառն ԿՒՆ · *Որ առնէ զզգեստն , որ առնի զքեզ · Նգովեալ եղիցին · Կանոն :

ԱՌՆԵԼ · պէսպէս ոՃով · Տես ՛ի բառս Աշտես · Աշխատ · Իրաս · Դատ · Պատասխանի · Առաջի · Ցանդիման · Բարձր · Հեռի · Ի բաց · Ցանձն · Խնդիր · Զայն · Զու · Ճանապարհ · Օր, Աւուրս բազումս առնել · Ի մէջ · Յուշ · Համար : Տես և Ձլսելոց առնել · Ձդեւտայեալ առնել · Խաղ կամ Ծաղս կամ Այսն առնել · Լն :

Ի ՎԵՐԱՑ ԱՌՆԵԼ · Իբր Արձակել ՛ի վերայ · *Ես նախ երեսից լրտեսեցից , և զձեզ տարեալ արարից ՛ի վերայ , զի այսպէս գիւրաւ լինցի ՛ի քուռն արկանել լմբռնել : Արար ընդ նմա զումենայն զօրս զօրուեն իւրոյ · Բ·ա·ղ · Ք · 53 : Ղ · 1 :

ԱՌՆԵԼ , որպէս հակակայ կրելոյ , մի ՛ի տան ատորոգութեցյ · Ποιεῖν. Lædere · ԸՍՓՈՓ :

Ընդունելութեն ներկայ՝ լինի և ԱՌՆՕՂ , իբր Արարօղ · *Ըստ առնել առնողին · ԱՓԱ · *Խնամառարութեն առնողի : Աստնղային զայն · Ոպ · յԽ · Ք · 59 : *Բայց ղբո բանագ ոչ գիտեմ , խսիլ առնողն լեալը , Թէ հաւաստիս իսօսղի · Ա·ԱՐ · Ղ :

Խոտորմունք խոնարհմանց կամ կազմուեցեան բայից · *Արասցեմ ըստ հրամանի քումմ , այսինքն արարից · Ճ · Փ : *Առեակեալ բանականին այլ էարար : Տեսակ մարդոյ կենդանւոյ էարար , այսինքն արար · Պ·ԲՔ : *Ոչ գաւարեր առնելոյ զայն · Ոպ · յԽ · ա · 28 · այսինքն յառնելոյ · յն · առնելով · լս · առնել : *Իշխանութեն ոչ ունէր իւր առնելոցն : Ոչ կարեն փոխարէն առնել առնելոցն · Ոպ · յԽ · ա · 34 : Ճ · Ա · իբր առնելոցն , այսինքն առնելեացն , և իբր արարելոցն , արարուածոց , գործոց :

ԱՌՆԵԼ · Ել · ԱՌՆԻՄ , նի , Լն · Ո՛ւիի ըզզօրութեն բայիցս Եղանիմ , լինիմ · *Չինչ է որ արարաւն , նոյն ինքն որ առնելոց է

(այսինքն առնելի, լինելոց)։ Խոստովան առնի կամ առնիցի։ Մի՛ ի բացեայ առնիր լինէն։ Թէպէտ և բազում որդիք լինիցին նորա, ոչ գիտէ. և թէ սակաւ առնիցին, ոչ ճանաչէ. ևն։ *Առնիս սիրելի Թագաւորին։ Եթէ անզգայ նիւթոյն չառնիմք գեր ի վերոյ։ Չառնի սակաւ շահ ի լսելոյն. Ճ. Ա։ Ոսկ. ՚ս. ՚ա. 9. Ե 2։ *Առաքինութիւն առաջնոցն՝ ժառանգութիւն առնի վերջնոցս. ՅՀԿ. ՃԳ։ *Եւ այլազգ ևս առնին մահք տարաժամք։ Չառնի (առն) արժանի յարութեան. Եփիփ։ *Յարդն հողմով հոսեալ՝ առնի ճարակ հրոյ. Շ. Ֆփ։ *Այս մեզ ի մահուանէ՝ ի կեանս առնի փոխադրութեան առիթ. Ան,ալ. Բ,ոյէ։ *Չի առնի լիզուացանել ինձ զձերութեն նորս տրամութեամբ լի ի դժոխս. Պիս։ *Առնի գործակից և վաստակակից սերմանեաց. Վ,ԷՀԸ. Ը։

ԱՌՆԻՏ, նիսկ, տաց. գ. ոմկ. ևս առ. Նէս. Muօξὸς (մուկն սուր). Mus alpinus, glis, կամ bufo, կամ talpa. Վայլի մուկն մեծ՝ որպէս նապաստակ փոքր, նման ըստ իսկ և խլզդան. և այն պէսպէս ըստ գաւառաց. ՀՀՆ ՈԶՆԸ, պԻ,ՆԻ,Ե ՈԶԼՆ. ըստ ոմանց և ԷՕՍԼՆԷՆԷ, ևն։ *Ազգք աղգք առնիտաց ի ձմերանի բայեցեալ անչարժ կան. Կ՚. ԾԸ։ *Հորալն ի հաւս, և առնէտն ի չորքուտանիս. Եփիփ. յԾ։ *Առնէտ է ապականիչ ցորենոյ. ՃՃ։ Կայ և ի բառս Գաղիանոսի։

ԱՌՆԻ. ա. Ἀνδρεῖος. Virilis. Առնացի. արական. այրական. տրուի. *Ոչ տղայագային խափանեալ երկն միտք, և առնին սնացեալ լինի. Նիւս. Կաշ. ԼԸ։ *Ի հայրենեան ազգին, և յառնի զաւակին։ Առնի բանի ոչ հաւասար. ՓԼ։ *Առնի անդամք. Բ,ոպ. Ե. ԿԿ։ Մ՚գ. ԾԸ։ Հ = Ց։ *Մարմին մի, և գլուխ երկուս, կանացիս և առնիս։ Զարանց քաջաց զաւակի կերպագրանս. Ե,ա. ԺՐ. ա։

ԱՌՆԼԻ, լ,ոյ. լ,ացս. ա. Իբր Առաջն՝ որ առնու. առնող. ալան. *Աւնկիք կաշառոյն նզովեալ լինցին. Կանոն։

ԱՌՆԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Μνηστεία. Desponsatio. Խօսեալ լինելն կուսի՝ առն. Հարսնախօսութիւն. Խօսք, Նշան, Ե պսակ. *Ի ձեւն առնիւսութեան ընտրեցաւ երանելի կոյսն, ոչինչ կուսութեն յառնխօսութեն ՀԼասեալ։ Ա՛ի յսվեհին հնազրայաւ առնիւսութեն։ Որպէս ի զգաղուհին Հաբէն ի ձև առնիւսութեն զկուսին հանձարեցաւ. ևն. Բ,ս. ԺՌ. ոփԷ։

ԱՌՆՄԱՆԵԼ. Տ. ՆՄԱՆԵԼ. Նմանօզ լինել. *Առնմանողք ի գողելոս. Պիս։

ԱՌՆՉԱՆԱԿԵԼ. Տճս ՆՀԱՆԱԿԵԼ. *Բայ է, որ առնչանակէ ամանակ։ Ամենային, կամ և ոչ ոքն ոչինչ այլ առնչանակէ, բայց ևն. ՊէրիաՐմ. Ե ԼԸ. ոփԷ։

ԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνδρεία. Virilitas. Արութիւն, արուեթիւն. առաքինութիւն. *Ցեսս այնր յայլ առնուելն, և յայնմանէ ի միւս զորութիւն. Ոսկ. ԷԷր. ԻԳ։ *Մեծ նամարտիկ երկպատական առնութեան. ԱՓՔ։

ԱՌՆՈՒՄ, առի, ա՛ռ. Ն. Λαμβάνω. Accipio, sumo, ևն. Առնման է Ա՛ռ, այսինքն առնուիս։ Ըմբռնել և ունել (որպէս Թէ առնաբար). լինքն ձգել ձեռամբ. ընդունել. յոյն բառնալ ձեռաւք. առնել. Բ,ոնել. ալ,ագ, գ,ոսՔ,ագ, ևն. *Ա՛ռ գու զաղեղն քո և զնետ քո. և առ (այսինքն էառ)։ Երանելի է մանաւանդ սալ՝ քան առնուլ։ Չի՞նչ ունիս, զոր ոչ իցէ առեալ. և եթէ առեր, զի՞ պարծիս իբրև զչառեալ։ Տուք փոխ, ուստի ոչ ակնուս նիցիք առնուլ (ինչ, կամ յետոյ)։ Ա՛ռ զօրհնութիւնս զայս, զոր եբեր աղախին քո։ Չի՛ ի միակաց անդին առցէ՛ ի պղծոյ այգոյն։ Ա՛ռ գնեա լինէն ոսկի. ևն։ *Առնուլ ժողովել զմանկտին՝ ի վերայ ածել զնն բազկացն. Ագաթ։ *Լիցի առնուլ յապարէչ անտի զմեծամեծ չնորհսն. Մ՚անդ։ *Առնուլն՝ երկոցուն նոյն է. բայց օրինակ առնլոյն ոչ նոյնպիսի. Եփիփ։ *Հարըստանաս մեծապես ընդ տալն՝ քան եթէ ընդ առնուլն. Նար. ԼՀ։ *Վաճառեացուք լսելեաց զգիւտս աշխատութեն մերոյ՝ առնուլ զունկնդրութեն, և տալ զպատմութեն. Ագաթ։

ԱՌՈՒՈՒԼ. ի վեր առնուլ կամ ընտրել. *Առի ես զքեզ՝ ի վանաց հօտից։ Ես զըքեզ առից, և Թագաւորեացես. ևն։ *Առնուլ իւր ժառանգորդ. Պիս։

ԱՌՈՒՈՒԼ. Ստանալ. ՚ի ձեռս բերել. ունել և կրել լինքն. ԷՓԻՆԷ. *Ոչ եթէ անձամբ ոք առնու պատիւ։ Առցէ անձին իւրում անարգանս. ևն։ Ըստ այսմ ասի և յայլ գիրս. *Թևս առնուլ։ Առնուլ հնոտութեն, կամ աձեղութեն։ Առնուլ արմատս, կամ Սալարթ առնուլ։ Քարեզն պատկերացն առեալ զքարաքոս ժանգոյն։ Մոմ ոչ այլ ինչ նիւթ առնու՝ ի մատանէսդն. ևն։ *Ծառք և տունկք եթէ ոչ առցեն զձմեռն և զանձրևն, ոչ կալուն պտղաբերել. Վ,ԷՀ ԿՅ. Բ։ *Էառ զՀրն. չիւն սաստիկ հողմին (եղիա). Ցո՝ ԻՐՏ։ *Զայսպիսի ինչ համբերութիւն առեալ կրելին յանձինս իւրեանց. Բ,ոպ. Ե. 10։

ԱՌՈՒՈՒԼ. իբր Ցանձն կամ լիւր վերայ առնուլ. *Ուր և նոցա արարիչն ոչ գարշի զայնպիսի անուանս զինքեանս առնու։ Որպէս առաքելոյ առեալ զինքեամբ զերեսս ամենայն մարդկանէս. Եփիփ։ *Էառ զինքեամբ պարսաւանս։ Առեր զքէ եպեբանս. Պիս։

ԱՌՈՒՈՒԼ. Տանել լինքեան, կամ ախորժել. *Զհիմն՝ եթէ սիրտ ուրուք առնոյր, և ուտէր, ոչ վնասէր. Եփիփ. ռմկ. ԽԲՔԲ ՓԱՀԷ։

ԱՌՈՒՈՒԼ. ի բաց բառնալ. և՛ի բաց վրէժ. *Առ զուկի իմ լինէն։ Առնու տէր զտերդ՝ ի գլխոյ քումմէ։ Առէք զայդ աստ. Մին առցի, և միւսն Թողցի. ևն։ կիմ *Հողմ հարեալոյ առ զնմրահին։ Հոգի ևն առնուցու զքեզ յերկիր, զոր ոչ դիտիցեմ։ Հողմք առցեն վնասս. ևն։ *Իբրև զուռնաւորս՝ որք պատեն զչունեթս հրայրեաց՝ մինն առնոյր, և միւսն իջուցանէր. ՉՆՈԲ։ *Ցարձակեալ՝ էառ զգլուխն՝ ի նմանէ. Մ՚անդ։

ԱՌՈՒՈՒԼ. Գրաւել, տիրել. ՓԼՆՀ ԷՔ. Ա,է. *Առնուլ զքաղաք։ Առնուին զամուրս։ Աւաւ քաղաքն։ Ի չոլեքտասասնեւորդի ամի առնլոյ քաղաքին։ Յառնուլ եւև քաղաքն. ևն։ *Ոչ վախճանեցաւ սիրելին, այլ գնաց, և սուղ ինչ յառաջաց գոյն էառ զհանապարհն՝ զոր և մեզ հարկաւորաբար լինի երթալ. Բ,ս. յոՀ,իս։

ԱՌՈՒՈՒԼ. իբր Ցափշտակել. և բռնի հարկանել, կորզել. ըմբռնել. *Առնուլ աւար։ Յառնուլ տապանակին ևն։ Առան ուստերք նորա և դստերք նորա՝ ի գերութիւն. ևն։ կամ *Առնու լըուիթն իւրով նորն՝ ի հնոյ անտի։ Առնու զլըուիթն. ևն։ *Զայս երկնաւոր ձեռնագրութեն պատիւ առնուլ լինէն ոչ իշխէ. Փ,ոպ։ *Քուն էառ զնս. Շ,ԻԲ։ *Չիս զօրութեն բանի զարմացումն էառ. Լ,ՓԲ. ա՛ռ։ *Եւ թէ դաւիթ ոչ պատոյր զբերանոյն և զիոնզլոյ զառիծուց, ոչ կարէր հեղձուցանել. Վ,ԻԲ ԿՅ. յ։ *Ա,ինու տիկնայ՝ ընդ որ ամոմունքն գալոց են՝ յարձակի առնու (կորիւն մատաղ) զանգրացուցչէն իւր. Վ,ԷՀԸ. Ե։

ԱՌՈՒՈՒԼ. փակել. արգելուլ. *Աւին զդրուանն, կամ գկիրճն։ Ընդ առնուլ գբանն. ա. Մ. Ք. 36։ ԹԱ. 46. 48։ Ք. Մ. ա. 15։ ՁԵ. Ք. 4։

Կամ Իբ. Խափանել. բթել. զոր օրինակ *Հաքն ազոխ կերան, և որգուց աւատմունք առին (կամ առան)։ Որ ուտիցէ զայդոխն, նորին աւատմունքն առցին. ԵբԷՄ. ԼՁ. 29. 30։

ԱՌՈՒՈՒԼ. իբր Բերել. *Առցեն ոտքէզ զերկինչ մի կարմիր։ Առէք առ իս կուժ մի նոր. և բերին առ նա։ Առէք ինձ չորս Յափորս. ևն։

ԱՌՈՒՈՒԼ. Ի կիր արկանել. առնել. հաւմարել. *Զգաւառս ձեր առցէ լիւզագործս. ԼՔ։ *Պատճառս իմն ասցես գիտգրս ազէրս՝ մեծիդ վրկանաց։ Զքարի նաւապետան առցէ աշխարհել բանիս յարմարութեն։ Աւեր ի պատիս մեծաց գովեստից գնորգաւիրութեն։ Առցէ զայս կշտամբութեն մաքուրն՝ նիւթ պսակաց. Նար։ *Եթէ ոչ առնուցուք զնիւթ լագատեալ խորհուրդս աստեղագաչխից. Շ,ԻԲ։

ԱՌՈՒՈՒԼ. Խմանալ. մեկնել. վերածել ի նշանակութեն. *Ոչ յայն միտս խմանալի է, յոր մարկիոնն առնու. Եփիփ։ *Կենդանին փոխանակ սեռի առաւ։ Զգիտուն թեն որպէս հաւարակ ինչ փոխանակ սեռի առնու. Սահմ. Գ. Ե. ևն։ *Գեհոն առեալ լինի սքղն մարկոսի. Տճնաչ։ *Տեսցուք յայլ առնու զգառան ՚ա՝ Սէբէր. Ք։ *Զլոյծն ոչ եթէ բոկանալ առնլիէ. քանզի և ոչ բոկացաւ։ Եթէ բարւոք առնուն, պաշտաչին բանքն (՚ի տէր մեր)։ Եւ ընդոյ ՚ի նոսա եօթնեկինն հաստուցանել, Թէ այսպէս ոք առնուցու. կԻ,ոլ. Ծ. Ե Ի,Գ։ *Ցոյժ պատճհագոյն է առնուլ զայսոսիկ ՚ի վերայ բառնուել մոլեկան գիւաց։ ՊատաչաՀ է զգահաւորսն ՚ի բռվանդակին յեկեղեցի առնուլ. Նար։ Ւ. Ե Էրգ։ *Առնուլ զօրինակս զայս ՚ի գաւազանն մովսիսի. Շ. ԻՐՅԷ։ *Առ այս առցես ինձ և ըզմիւսոնն սքՔ։ Զայս անմարթ էր ՚ի վերայ զգալի Թռչնոցս առնուլ. Լ,ՓԸ. ոփՒ. Ե ոչՀ։

Եւ ի միս առնուլ. զնել. *Բան հայելոյն լինքն առեալ, և չատ չանացեալ, և ոչ օգտեալ։ Զանամ առնուլ զգնդին պայսից զհանգամանս. Փ,ոպ։ Սոյնպէս ասի ԱՌՈՒՈՒԼ ԶԱՁԱՓ, կամ ԶՓՈՐՁ. ևն։ *Եթէ ոք կամիցի զհանդէս առնուլ տեսանել. Ոսկ. ՚ս. ա։ *Զհանդէս աստուածն իսկ առ։ Յիւրմէ արմատոյն առ զհանգամանն. ՍԷԷր. Ք. Ը։

ԱՌՈՒՈՒԼ. Ձեռն ի գործ առնել. սկսանել կամ յորդորել առ առնել. *Առէք, և մեք գբեւցուք։ Առէք, առնեմք գնա մեզ բանիւամ. ա. Մ. Ք. 24. Ե 16։ *Ցօրհնել առեալեմ. (Իբ.) Թ,ոռ,ոց. ԻՁ. 20։ *Ապա առ նու այնուհետև զյառաջադիր խորհուրդ չարչարանացն կատարել. Ագաթ։ *Առնոյր առնէր ոք ,,՝. այսինքն իցէ Թէ առնէր. Մ՚անդ։ *Ո՞վ առնոյր տալ զամենայն ժողովուրդս ՚ա՝ մարգարէս. ՍԷԷր. Ե։ *Ա՛ռ չջրել ընդ աշխարհն։ Ա՛ռ արա զոր ասեմքս քեզ. Բ,ոպ. Ք. 14. 54։ *Առեալ նախաքանչացուք. Կորինն։ *Առնուլ ճանապարհորդել։ Առից ապաւինեցայց. Պիս. ոփԷ։ *Օ՞ն առեալ յերկրորդն դիմեցուք. Ոսկ. ՚ս. Ե Նար. Էրգ։

Բազմապատկին ոձք պեսպես ի յարիլն յայլևայլ յանուանս այլևայլ ինդրովք · *Ձայն կի երգ կի ողբս առնուլ : Ահ առգե (այսինքն կալցի) : Առնուլ զձեռանէ, զոտից, զվարսից : Որոգայթ առգե զոտս նոցա : Ցորժամ ժամ առից : կարծիս առնուլ, նուլ : կին առնուլ, կամ առնուլ կնոջէ, ի կնուլեն : Առնլոց էին զգաստերս նորա : Ոգի առնուլ : Ձկայ առնուլ : կատարումն առնուլ : Սկիզբն առնուլ : կերակուր առնուլ : Առնուլ ըստ անձին (այսինքն ըստ անձինել) : Ցանձն առնուլ : Ի վեր առնուլ : Ի մէջ առնուլ : Ի բաց առնուլ . ևն . զորոց տեսս առընթերը իւրաքանչիւր առնուանց :

Կր · Հատարակօրէն լինի, ԱՌԵԱԼ ԼԻ ՆԵԼ · գտանի և ԱՌՆԱՆԻԼ · Ի չ · պերբէսբ : իսկ անցեալն լինի ԱՌԵԱԼ , կամ ԱՌԵՑԵԱԼ · *Ի ձեռն առելոյն : Առելով մասաէն · Պիս : *Վերացեալ ի ստորնայնոցս առեցեալն : Անկորուստ առեցելոյն · Նոբ : *Առեցելոյն առ ի մէնջ · Շոբ :

ԱՌՆՈՒՄՆ · Տ · ԱՌՈՒՄՈՒ · *Ոչ այլ ինչ է կարգի առնուսին, եթէ ոչ ի մահ ինդուսին · Երբէ · Տպե :

ԱՌՆՍՏԻՄ · Տ · ՆՍՏԻՄ · *Ամոռ ՚ա, յորում ՚ած արքայութիւն իւրով առնըսոսա · Հ · կիւիկ :

ԱՌԵՂ · ՛ · } Առ ի չեզ · չե-
ԱՌԵՂԱՊԻՍ · } ղեալ · խոտորնակի · *Առչեզ չրջագայեր · Զէբ · կի : Ես Ճէբ : * կենդանատեսակ բոլորուելին չրջի առչեզուպէս · Ճէբ · վի :

ԱՌԵՂԵԱԼ · Ի կողմն մի չեզեալ՝ խոտորեալ · հնչէի Ծաածի · *Թէ ի հիւսսի և թէ ի հարաւ առչեզեալ բեհեզներ զՀնդուսպարհն · Զէբ · կի :

ԱՌՈԳ · Տ · ԱՌՈՑԳ :

ԱՌՈԳԱԳԱՒԱԿ · ա · Ուշող զգաւակ առոյգ · գեր · պարարտ · կանելը գեղոսի՝ ընդան · *Բոլոր վայրենի երէոցն՝ առոգագաւակ · փարպ :

ԱՌՈԳԱՆԱԼ · Տ · ԱՌՈՑԳԱՆԱԼ :

ԱՌՈԳԱՆԱՊԷՍ · ՛ · Իբրու առոգանելով, այսինքն ոռոգանելոյլ, ուռճացուցանելով · *Որ զարուեստին ծառոյ պտուղս առոգանապէս ներագլուե յարուեստասէրն · Ցհ · կի :

ԱՌՈԳԱՆԵԼ · Ն · Առոգել, ոռոգացնել· ոռոգել· Լբէլ, Ռբլէլ· *Արիւնն առոգանէր զերկիրն · Ագաե : *Առոգանէր զձորն վճակաց · Ցհ · կի : *Աղբերըք զստուրակացեալսն առոգանեն · Մագ · յ : *Առոգանել զծառս կամ զբոյս · Գնտ է յորդառատ՝ առոգանող մուտ մարդկան · Լ֊է : *Ցորմէ վտակք հնուհաց հոսեն , զոգիս մարդկան առոգանեն · Շոբ :

ԱՌՈԳԱՆՁՆ · ա · Առոյգ ունձամբ · զուարթ և զօրաւոր մարմնով · *Առոգանձն, և գեղեցիկ հասակաւ · Ցհ · կի :

ԱՌՈԳԱՆՈՒԹԻՒՆ · գ · (՚ի ձայնէս ոգել, այսինքն ասել) իբր Առասպատեր· կամ ըստ յն · առերդուելին · Προσῳδία . Prosodia, accentus vocis . Բարեյաջողմարտ թէ ձայնի ՚ի վերծանուելէ բառից և բանից , եւս և վանկից յայլև այլ լեզուս՝ ըստ եղևնէից չեչաեղոյ և բեհեղոյ , և ըստ եղանակի առաջիկայ խմաստից · պրոս , *Վերծանուելի ներկուս ըստ առոգանուելեան : Առոգանուելիք են տասն · չեչտ , բուռթ , պարոյկ , երկար , սուղ , թաս , սուկ , ապաթաղց , ենիճամնայ , և սառրատ : Առոգանուելիք սեռականք են երեք · ոլորակ , ամանակ , հագագ · Թր · էէր : *Առոգանուելիք՝ առասանուելի ասի : Առոգանուելիք , այսինքն առուվասուելիք · Մագ · Ե երբէ · էէր : *Ուժգնակի վերծանեալ ըստ իւրում առոգանուելեցն · Մագ · ը :

ԱՌՈԳԱՆՈՒԹԻՒՆ · *Արծեստ . Irrigatio. իբր Առոգումն , ոռոգումն · *Առոգանութիւն յորդորագոյն արձակեալ վտակս · Մագ · իի : *Սրսկէ զանձրևն , և զուարճացուցանէ զարարածս՝ նորին առոգանութեան · Լ֊է · ոչ :

ԱՌՈԳԱՒԱՐԺ · ա · Իբր Քաջավարժ · *Գրիգոր որդի վասակայ առոգավարժ ի մաստուելեսմբ առլցեալ · Աբէր · ը · 2 · (գրածն , առոգիավարժ · որ լինի և առոյգազարժ :)

ԱՌՈԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի · ն · Իբր Առոյգացուցանել · առոյգ առնել · *Ջծագղկս զուարթացուցանին , և զտունկս առոգացուցանեն · Լ֊է · ոչ :

ԱՌՈԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ · Իբր Քաջ վերծանել կամ եղանակել առոգանուելեսմբ · *Ջիւրն երգ վերտառեցեալ առոգացուցաներ · Մագ · հա · (մարթ է խմանալ նաև՝ բարգաւաճ առներ իբր ոռոգմամբ :)

ԱՌՈԳԵՄ , եցի · ն · ՚Արծեսս . Rigo , irrigo . որ և ԱՌՈԳԱՆԵԼ · Նոյն ընդ Ոռոգել · ոռոգանել · (յծ · լտ · ոռիո , իոռիո · յն · ռոպէօ ·) Արբուցանել յորով զտունկս իբր առուոք՝ առուակօք , կամ առոյգ առնել · Թանալ , և գալարայուցանել · զուարթացուցանել , ուռճացուցանել · Լբէլ · ռոռլմագ , ռուռմագ · *Թողցես սիպեհակ ըզկնդրդ , և առոգէ (կի առոգեսցես) զարմաւենիսդ · Վ֊է հդ · ֆ : *Ջգրասիս միաբանուելեն առոգել : Ջմինչն առոգէ կնով օրինացն : Ջանդս մուսց մերոց առոգել · Մրին առոգէ , և միանբուսուցանէ · Լ֊է : *Առոգելով արեամբ նորին · Շ · էէս :

ԱՌՈԳԵՄ · Առասել · (՚ի բայէս ոգեմ ·) բարբառել · *Առոգեաց առ վտանգին , և զլեզուն կամեր չրչել (ոլեարոս յոբսնալն) · ՃՃ :

ԱՌՈԳԻՉ · ա · Ախինքն Առոգիչ · որ ոռոգանէ , և առոյգ առնէ · *Հրով ՃՃոյնին հոգուոյն , որ կիզիչ է մեղաց , և առոգիչ հոգուոց · Լ֊է · իւ : *Առոգիչ (կամ առոյգիչ) իբր ունի զՃՃ և զկամս նորս · Լ֊է · պորփ :

ԱՌՈԳՈՒԹԻՒՆ · Տ · ԱՌՈՑԳՈՒԹԻՒՆ :

ԱՌՈԳՈՒՄՆ · գ · Իբր Առոգումն · այսինքն Արբուցումն , և լուացումն · ռռվռըըս , ռռլսմա · *Ջոր օրինակ ալլիւրն՝ որ ոռոգանէ զդրսիսս , այսպէս և հոգին սբ՝ ներգործէ խմանալի առոգմամբն ի զանազան հասակս մարդկան : Ջառուգումն ջուրցն ունելով : Որպէս և մարմինս յառոգմանէ ջոյս · Լ֊է :

ԱՌՈՂՋ · ի , ից կամ ուց , եւս՝ ոց · ա · ՚Ողեւ , ՚ողեայ . Sanus , salvus , valens . Ողջ և առոյգ · անախտ · անցաւ · սպրդ · ենէն , խօշ , Ռենիթրիսոպ · *Առողջ և կենդանի մարմին · ՂԼա · ծՃ · 10 · որ և զկնի կոչի ոլջ : *Դառնայ ոչ առողջ մարմնով , այլ չարաչար ցաւովք տիտասցեալ : փոխանակեալ զնմ ախտացեալ ոչխարս ընդ առողջ գայլոյ · Խոբ · Ի · 27 : Ճ · 63 : *Առողջաց հինդուելի : Հիւանդաց և առողջից · Խոբ : *Առողջոյն հրամայէր · Սաի · ԽՀ : *Առողջ քան անպտուղ անկարօտք են բժշկուելէ · Նոբ · ծՒ : Առողջ աչք , կամ տեսարան · փարպ : Սահմ · Ը : *Առողջիւք տեսանելեացն զբորուելՃք · Շ · հրէսք : *ՃանՃք զառողջովք ի բաց ընդհանան , և առ վերս ձեռին · Իբս · Տաի :

Նմանուք ասի · *Առողջ միտք, կի խոլհոգի , վարդապետուն , երասխիք · Եղնիկ փարպ : Պիս : ԺՀ : Խոբ · Ճ · 68 : ՑՃԽ · Ի : *Եւ անուն իսկ խեղկատակուելին՝ յանդիմանիչ է կատականացն · յայս է թէ չէ առողջ և կատակն · Ոի · էէս :

ԱՌՈՂՋ · իբր Լիբողջ · անթերի · անվնաս · անվտանգ · և Ողջամիտ · *Ոչք զմիաբանուելի սիրոյն հոգևոր առ երկայր ուղին առողջ պահեցին · ՑՃԽ · էՃ : *Հիւանդաց այր գործն արագ և առողջ · Խոբ · Ա · 28 : *Նուազ առնեմք զբաժանուսին , և ոչ առողջ · Լ֊է · պորփ : *Բայց և նոցա հաւատայն չէր ինչ առողջ · Ոի · յհ · Ի · հ : *ԱռողջուելՃ մարմնոյ իւրեանց զառողջ հաւատոն սոլոմոնի հիւանդ այսպէս · Եէր · համաբ :

ԱՌՈՂՋ · որպէս Առողջական · առողջաբար · հասխլեելի · *Խնձոր՝ առողջ կերաց կուր է , և հիւանդաց յոյժ ախորժելի · Նոբ · Երգ :

ԱՌՈՂՋԱԲԱՐ · ՛ · ԸգուՃ , ՚ողեաՃ · Sicut sanus , salubriter . ԱռողջուելՃ · և ԱռողջմտուելՃ · առողջաբար կամ փրկաբար օրինակաւ · *Առողջաբար ունել (այսինքն կեալ) , կամ քաղցնուլ , կամ բուռն հարկանել , կամ խորհել · Ա՝ սբս · ՃՃ : Նիս · ՚ա · ՚ա · Ի ես · Ես ԹԷ :

ԱՌՈՂՋԱԲԵՐ · Տ · ԱՌՈՂՋԱԲԱՐ · Վրդն · ՃՆ :

· ԱՌՈՂՋԱԳՈՅՆ , գունի , ից · ա · Ըգուեոտերոս , ՚ողեոտատոս . Sanior, valentior , sanissimus . Առաւել կի ամենևին առողջ · *Առողջագոյն զաղքատս քան զմեծատունս գտանեմք · Ոի · յհ · ա · 21 : *Առողջագոյնք (քան զմարդիկ) բազումք յանասուն կենդանեացն են · փիլ · խաօսքն : *Որոց խաոնուածն առողջագոյն հաստատուելի կենաց գործէ · փիլ · պեսախն : Խոբ · Ճ · 62 :

ԱՌՈՂՋԱԳՈՐԾ · Տ · ԱՌՈՂՋԱԲԱՐ · *Ջառողջագործ յամենեսեան զերդուցանել խնամ · պիս :

ԱՌՈՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ · Ճ · Ողջախոհուելի · ողջմտուելի · զգաստուելի · Σωφροσύνη · Temperantia . *Ջառողջախոհութեամբ զերծեալ զանձինս · Ջազգ մեղաց (օձ կազմեալ) · քանզի խածեալն ՚ի հեշտ ցանկուելՃ՝ սեսանեալով զառողջախոհուելիսն՝ կեցցէ ղՃչմարիտ կեանսն : Առողջախոհուելեանն բան խածանել և խոցոտել սիրէ և սասակել զանհոն : Ոչ կարացեալք բանիս հասանել , այլ բանասեր ահիս հարկաւորաս զառողջախոհուելի զգենուլ · փիլ · այլՃ · Ե չի · Ե · 51 :

ԱՌՈՂՋԱԽՈՐՀՈՒՐԴ · ա · Առողջ խորհրդով · ողջմիտ · *Ալր մտացի առողջախորհուրդ : Առողջախորհուրդ ժողովուրդ · փարպ :

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ · ի , ից · ա · Ըգուեոց , ՚ողեաինաս . Sanus , salubris , salutaris . որ և ԱՌՈՂՋԱՑԻՆ · Սեսպհական առողջի , և առողջուելե · առողջ · և Առողջաբար · օգտակար · *Աչխատեսն մարմնով պարզագործ և առողջական · Ոի · գծ : *Ցառողջական ի բաց հատանել պարտ է զզհիւանդականն , և ապա ՚ի ներքս մուծանել զառողջականն : Առողջականաքն վրեցեալ : Առողջական քանք , կի յորձակմունք : Առողջական և վրկական գեղք · փիլ : *Առողջական գեղ , կամ սպեղանիք · պիս : *Առողջական կերակուրք · Շ · ֆՃ : Տծաի :

ԱՌՈՂՋԱՄԻՏ , մտի , տաց · ա · Ողջամիս · և ողջմտական · որ և ՈՂՋԱԽՈՀ ասի · *Առողջամիսքն մերկասցին զանստս հիւանդուելեց · Մծե · ծՃ : *Ջժուժկա-

լականն և զառողջամիտն և զուշող (կէանս)։ Փիլ. լին. է. 56։ *Ցառողջամիտ ևս հարցուածի լքեալ լինելի կանխագիտութիւն. Պիպ։

ԱՒՈՂՋԱՄՏԵԼ. Առողջամիտ գտանել. ողջմտութիւն կամ ողջախոհութեամբ կեալ. *Սկսեալ համեստանալ և առողջամտիլ, յորժամ անցին գնացին ախտքն ծերութեան. փիլ. լին. է. 152։

ԱՒՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. ք. որ և Ա-ՒՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Σωφροσύνη. Modestia, pudicitia, temperantia. Ողջմտութիւն. առողջախոհութիւն. ողջախոհութիւն. զգաստութիւն. պարկեշտութիւն. բարեխառնութիւն. *Նշանակ խոհականութեան փիսոնին, և առողջամտութեանն՝ գեհոն։ Խոհականութիւն է առաքինութիւն բանականին, և առողջամտութիւն՝ ցանկացողին։ Յիմաստութիւն լինի խանային, և յառողջամտութենէ՝ առողջամտութիւն վարիլ. փիլ. լին։

ԱՒՈՂՋԱՑԻՆ, ընոյ, ոց. Տ. ԱՒՈՂՋԱՑԱՆ. Ὑγιεινός. *Առողջային գիրք, առողջային տաճ, առողջային դեղք. վասն զի առ միւն բասկահայելով, այսինքն յառողջութիւն, անուանեցաք առողջային. Սահմ. ծէ։ *Եւ զքոյդ լուծի առողջային՝ ըզկապ սիրոյ պատուիրանին. ՅԻ ուրէի։ *Տեղի առողջային. Վարք. ք. ոթէ։

ԱՒՈՂՋԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ὑγιάζομαι. Sanor, convalesco. Ցառողջութիւն գալ կամ գառնալ. բժշկիլ յախտից մարմնոյ կամ հոգւոյ. ըմբիծանալ, ազէնալ. սաղալ. ՅԱՓ, եյի օլմաք, լիքա պուլմաք. *Առողջանալ՝ ի հոգւաւոր հիւանդութեց. Շ. ընդհանր։ *Թէպէտև առողջացար, չէ ղեր լաւագոյն. Ոսկ. յհ. ՙ. 37։ *Ի ձեռն սքի և Ճարտար բժշկին առողջացան երկոքին կողմանք. Վ. ՚հդ. ՚ը։ *Առողջացին՝ի հաւատս. Տիս. ՙ. 13։ *Զի իրքն քո ամենայն այնպէս յաջողեացին և առողջացին. Սարգ. ք. յհ։

ԱՒՈՂՋԱՆԴԱՄ. ա. ն. Առողջ անդամք. ողջանդամ. *Կանգնեաց յախտէն առողջանդամ՝ կենդանարար բանիւ յայնժամ. Շ. խոսք։

ԱՒՈՂՋԱՊԷՍ. Տ. ԱՒՈՂՋԱՒԱՐ. *Ոչ առողջապէս, և ոչ բարւոք անձանց իւրեանց զանկատումն եկեղեցւոյ հնարին առնել. Գէդմ։

ԱՒՈՂՋԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Ὑγιαίνων. ῥωστικός. Salubris, salutaris, corroborans. որ և ԱՒՈՂՋԱԳՈՐԾ. Առողջացուցիչ. օգտակար. փրկարար. Տճս և ԱՒՈՂՋԱՆԱՆ, և ԱՒՈՂՋԱՑԻՆ. ըմբիծողնոզ. քաւիթելի, հաւդչելի, դիւքաւիլը. *Առողջարար արուեստ հոգւոյ բժշկաց։ Առողջարար իցէ, թէ ինասակար. Շ. ընդհ։ *Առողջարար դեղ. Լմբ. պիպ։

ԱՒՈՂՋԱՐԱՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Առողջարարական ածայնոց հրճուանաց. Մաս. նէդէ։

ԱՒՈՂՋԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Առողջարարն գոլ. և Առողջացուցանելն. *Պատկաս է զօրութիւնն առողջարարութեանն. Լմբ. յայթ։

ԱՒՈՂՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὑγιάζω. Sano. Ողջացուցանել. բժշկել. ապաքինել. ըմբիծողնել. սաղալմաք, լիքա վէրմէ. *Գիմածաբար առողջացուցանէս. Նար. ծԷ։ *Առողջացոյց ածապէս։ Առողջացո գարձեալ կրկին. Շար։

ԱՒՈՂՋԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ առողջացուցանէ. բուժիչ. առողջարար. սաղալդչԷ. *Յօղն բժշկութեամբ եղև առողջացուցիչ. Ագաթ։

ԱՒՈՂՋՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՒՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Պարկեշտութեամբ առողջմտութեամբ։ Եթէ ոչ խրատուսցի, ոչ գգեցցի զառողջմտութիւն. փիլ. ՙհ. ծԷ. Նախ. ա։ *Առողջմտութեամբ կատարել զպատգամս քոյին. Ճՙՙ. Ա։ *Առողջմտութեամբ, որ է անախտութիւն. Քէր. ՙեբի։

ԱՒՈՂՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑγίεια. Sanitas. ὀλοκληρία, integritas. Առողջն գոլ, և առողջանալն. ունելն կամ ընդունելն զբարեխառն վիճակ անախտութեամբ և ամբողջութեամբ մարմնոյ. ապուչգ, խօչտոգ. *Զան զառողջութիւն և զգեղեցկութիւն սիրեցի ընդ նմա առողջութեամբ զապրկարն կարդայ։ Ցոտից մինչև ցգլուխ չկայ ի նմա առողջութիւն։ Հաւատքն՝ որ նուաճ՝ եւսուն դմա զառողջութիւնս զայս. Ի. Է. 10։ ԺԳ. 18։ Ես. ա. 6։ ԳԺ. Գ. 16։ Իակ Ի. Ը. 1։ *Զգալի (կամ Ձգի) ի ծագաց մինչև ի ծագս օգտակար առողջութեան. յն. մի բան, ὑφώτως, քաղաքողջաբար, կամ հզօրն զապէս։ *Հաւասարութիւն խառնուածոց մարմնոյն՝ առողջութիւն ասի. Լմբ. ոչ։ *Ի հիւանդութենէ զառողջութենն ունիմք կարօտութիւն. ՁՀ. Ի. ապ։ *Առողջութիւն ընձեռեալ, կամ բաշխել. փաբպ։ ԱՁաւ։ *Դեպ առողջութենէ. Նար. ւԸ։ Շ. ընդհանր։ *Ոչ ունիմ ինչ առողջութեամ ստամոքսի. Վբփ հդ. ծԸ։ *Որ կամաւոր կուրութիւն յինքն բերէ, ոչ երբեք եկեսցէ յառողջութիւն. ՁՀ. լԲ։

Լայնաբար՝ Լաւութիւն. ուղղուի. անաբասուի. *Ջինչ է յառուի, և զինչ առողջութեան սահմանի. Սահմ. Է։ *Առողջութիւն գնալ ի ճանապարհս նորա։ Առողջութիւն արգալուն. ԱՁաւ։ *Խոնարհութիւն սրտի, և առողջութիւն հաւատոց. Բբս. ապ. Գր։

Իբր Թանձրացեալ՝ Առողջացուցիչ. *Առողջուի եղև նա աշխարհիս հայոց, և բազում վիրաւորք ի ծածուկ նուաճ գտին զառողջուի. Եղիշ. Է։ * (Աձ) կրկնաձիր առողջութիւնն. Նար. Ք։ *Կերակուր ըստ առողջուի մարմնոյն. Նեղոս։

ԱՒՈՑԳ. ա. Θαλερός. Florens, virescens. Ἀκμαῖος, νεώτερος. Juvenis, juvenilis, novus, recens. (որ գրի և ԱՒՈՑԿ, ԱՒՈՑԿԱ). Իբր Առոգեալ. ոտոգեալ, առաՃեալ կամ ուռՃացեալ՝ որպէս զբոյս. կամ առոգ և ոյժ առեալ յարբուն, կամ հարուստ և կայտառ մարմնով. որ և Թ. ասէր. Աբի անխտիր զմարդոյ և զբոյոց կենդանեաց, և զանկոց. որպէս ումկ. ֆբրՃ, Տաթգաշ, ընդան. փՃՃ, փիրի, ՃերՃփՃ, ՌաչՃ, ևն. *Առոյգ մարմնով. Սրգ. յՃ. Ք։ *Ծարդիկ առոյգ. Լմբ. պիրգ։ *Առոյգ ամենևին՝ ընդ իրերաս պատրաՃեալ. Խոր. ՙ. 28։ * Ի ծաղկի հասակին՝ յառոյգ դեղեցկութեն. ԱՁաւ։ *Սակս ընդրհալից դիմացն, և առոյգ գեղեցկակերպ բնութեն։ Առոյգ (հոգւով) և ողջամիտ ծերունին. Պիս։ *Խնդրէին առվով մաՃեալ ոսկերս, և ուեսանէին առոյգս և պարարեալս. ՃՃ։ * ՀաՃեցուցանել զմեզ ձկանիւք, նորագոյնս և առոյգս զնոսա առաքեալ. ՄագՃ. ծ։ *Սմբատ այր քաջ Լայայոս և հանՃարեզադոյն, լի և առոգ յամենայն իրողութիւս. ԱՃծր. Ք. ՙ։ *Զանազիզքն բանն, զմիշտ առոյգն և զյաւիտեանական. Տճաչ։ *Ծառ առոյգ, սաղարթաՃեալ, գեղեցկուղեչ. Մագ. Ես Եբէ. ԹԷր։

ԱՒՈՑԳԱՒՄԱՁ. ա. Որ առոյգ իցեն բարձք ոտից. *Առոյգաբարձն (կամ առոգաբարձն), և գեղեցկատն. Խոր. ՙ. 23։

ԱՒՈՑԳԱԿԱՆ. Տ. ԱՒՈՑԳԱԳԱՒՍ։

ԱՒՈՑԳԱՆԱՄ, կամ ԱՒՈՑԱՆԱՄ, ացայ. լ. Θαλλω. Vireo, floresco, vigeo. Առոյգ լինել. ուռՃանալ. ծաղկիլ. թաւլիլ. Ռէօբէնֆէ, սէրֆիլֆէ. * Եթէ զայսոսիկ խոկացիս, մինչև տակաւին ա-ռոյգացեալ ես. Մագ. Ք։ * Մինչտ առոգացեալ, ցանկ փեթեթալ։ Առոգացեալ հասակաւ և զօրութ և խնատութ. Սրգ. ՙ. պ. Ջ. ծՙ. Ն ՙ. յհ. գ։ *Առոդանայր հանՃարով ՃծայինՃ խմասփեն. Հմաս. ա։ *Երիտասարդք, որք ի նորոգումն կենաց շրջեցան մկրտութեն, և առոգացան առաքինութեն. Լմբ. ասաւ։

ԱՒՈՑԳՆԱՁՆ. ԱՒՈՑԳԱՒԱՄ. Տ. ԱՒՈՑԳՆԱՁՆ. ևն։

ԱՒՈՑԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. որ և ԱՒՈՑԳԱՑՈՒՑԱՆՆԵՄ. Տալ առոյգանալ. ուռՃացուցանել. *Եթէ ոչ կարէ ոք ամենայն մարմնոյն առոյգ լինել, գոնեա ջոյն՝ զոր կարէ, առոյգացուցանել կրթեսցի. փիլ. լին. է. 63։

ԱՒՈՑԳԻՉ. Տ. ԱՒՈՑԻՉ։

ԱՒՈՑԳՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և գրի ԱՒՈՑԳՈՒԹԻՒՆՔ, ԱՒՈՑԻՑՈՒԹԻՒՆ. Ἐυεξία, ἀκμή, πάχος. Vigor, flos aetatis, optima conditio. Առոյգն գոլ. ծաղկեալ հասակ և զուարթուն. արբունք. ուռՃացումն. դալարուն. և Զօրաւորը և լաւագոյն վիճակ մեծոյն իրաց. փինՃէ, ԲենֆԻՒՈՒԷԼԷ, գուվԷԼԷ. *Առողջուի և առոգուն լաւ էքան զամենայն ոսկի. Սիր. լ. 15։ * Առոյգուն ծառոց, որոցոց, կամ առաքինութեց. Պիպ։ փիլ։ նէաս։ Լմբ։ ՃՃ։ * Առ ոյգուն մարմնոյ, կամ մարդոյ։ փիլ։ Մագ։ Լմբ։ *Զերկրին զառոգուն ցուցցէ, և զշէական բազում դարմանս. Ոսկ. էս։ * Առոյգութիւն լուսոյ, կամ շարժման. ԱՃաբ. Գրգ. Ես կարէ։ Լասք. ծ։

ԱՒՈՇՈԳԻ. գ. Տեղի առաշոգ, հովանոց, ամպամանոց. զուարՃալի և հովվայրք. *Իբրև սեպհական ի բնէ առանձին առոչոգի նոցա էր կարգեալ. Բոսոպ. Ք. 14։

ԱՒՈՑՆԵՄ, եցի. ն. Ընդոստնել. առուտն կոխել. *Ի վերայ իժից և քարբից գընդալով առուտնեցից զաւուրն և զվիշապն. Մաբլին։

ԱՒՈՑՆՀԱՐՈՒ, ի, ոց. ա. Որ առուտն հարկանէ, արհամարհոտ. անարգու. պատուիրանազանց. *Առուտնհարուք օրինացն. փաբպ։ * Զսահմանադրուին և զպատուէր առուտնհարու և արհամարհողք լեալք. Մի. դպ։

ԱՒՈՑՆՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոտնհարութիւն. արհամարհուն. *Հրամանացն առուտնհարութիքն կորնթացիոն զպատուիրատնեալսն. Եբէր. գպ։

ԱՒՈՒ, ի, իւ, օք. և ոյ, ով, ոց, ովք. գ. (լծ. յին. ոՒՓԱ. լտ. ՈՒՒԼՈ. Թ. ըՈՆՓ.) Ῥύαξ. Rivus. Վտակ հոսեալ. ուղիս գետ փոքր, (ջոյ, արտասուաց, արեան, ևն. վաղուկ ջոր, պղպի գետ. ասաՃղուզ, լոյ, հՈՈ հՈՈ ափաբ սաս. *Մեծուքեղ թէ առուիւ (կամ առուով) գայցէ (յն. լոկ հոսեացի), մի յօժարութեցին սիրտք ձեր. Սղ. ՙՙ. ՙ։ այսինքն՝ *Թէ արտաքուստ հոսին մեծութիքն իբր զառուս. Վրդն. ոչ։ *Առուոցն ի վերայ հոսման. Նէաս. յասք։ *Որպէս որք զառուսն տունին, նախ նշանահարս տեղեացն առնիցեն. Աբէ։ *Յորժամ ի ջերմէ օգոյն ջուրն ծորեալ ելանէ ի ձեանն առուս առուս վիժելով, զհող երկրին ըզկնի իւր հեղեղատեալ. Լասք. ծՀ։ * Մըտայգ աչաց օգնական և վկայ զգալոյդ առուսն չնուհեր։ Արտասուացն առուոքդ ըզնոյն լուանալ. Լմբ. ոչ։ *Ա յսպէս և յայնժամ լինէր առուք արեան. Լասք. ծՀ։ *Արեանն առուք իբր յաղբիւրէ իմն ի լեր

դէն 'ի բաց արձակեալք. Նխ. ։ կաղ ։ *Իբր և յհառաչելոտ յիմանալի քրայէ արտաշնկագոյն առու. Անյաղ. բարյբ ։

ԱՌՈՒ. *Ասկաչ, ձգագոյց, ὀχετός. Sulcus, rivus, canalis. Առուամեջք. այսինքն ագուագայ ակօսաձև, խողովակ, ջրանցք, ուրդի, երակ, խրամ, եւն. ընդ որ հոսի ջուր կամ այլ ինչ հեղուկ, կամ հոսեցուցանէ գործել զայն առուակս. ոմկ ևս. առաս. արգ, արըղ, առ եօյս. եվէբ, օյագ, խէն. գէկ, և գաճար ։ *Ջուր բերել առուով 'ի գործ ինչ, կամ յաղագս ոռոգանելոյ. Մխ. գաղ ։ *Յանդաստանին առուօքն ուանիցեն մշակն զջուրն. Նխ. ։ *(փափկասէրն) զամենայն անդամն առհասարակ առուս ազբանոցագ գործէ ։ Զառուս սրըմոյն ձգել. Ոսկ. ։ գ. 4։ Ա յԽ. բ. 30։ *Ծայրապատուար զերսկայն գործելով առուս. Պիպ ։ *Զմանրն 'ի ձեռն ոմանց առուոց 'ի լերդին ածէ 'ի գուրս ։ Ընդուսա 'ի գուրս գիմեալք երկորեակ լինն առուք՝ ունկն յինքեանս չունչ և սրիւն. Նխ. ։ կաղ ։ *Ա առ առուան ընդգանն հաղորդաբար Թողացույց ։ Սննդական առուս հասին 'ի մարմինն մերում, հատանելով իբրու 'ի պարտէզս առուս. և նախ իսկ առուք՝ երկու երակք հատան առ Թիկունս կայս. Պիպ. փխ ։ *Արտասրն հանգիպի, յորժամ խոցագոյն խնձապատկին որ 'ի սրըտմունքէ գոլորշիքն ևն՝ ընդգնուն իբրև 'ի ձեռն առուացն ոմանց որ յաչսն գնացք են խոնարհագոյնք՝ զծանրունն պատրաստել. Բրս ։ գաճ ։

ԱՌՈՒ. ա. Իբր Առօլ. հաղորդ. տես 'ի բառն ԱՐԵԱՆԱՌՈՒ, այսինքն արենակից ։

ԱՌՈՒԱԲԱՐ. ն. Իբրև զառու՝ ըստ ա նշ. ուղևորին. յորդուբ. անընդհատ հոսմամբ. *Ելանէ հուր յերկաթոյ առուաբար. Շ. բարյբ ։

ԱՌՈՒԱՆ, ոյ, ոց. գ. Առումն. Լ առեալ իրն. կաշառք, վաշխ, յափշտակումն. ևն. *Զձեռս յերկինս համբար ձեալք, վասն զի մաքուրք յառուածոց են, յաղօթս կան առ ած. փիլ. պեսական ։

կամ իբր Աստ, և կամ ընդհատուած. Διάλειμμα. Interstitium. *Աձ 'ի մարմնում ոչ առուածոյ (կամ առածոյ) գործովք, որպէս 'ի ձեռն մարգարէիցն, այլ բուսակից ինքեան և միաւորեալ ներկացուցանել զմարդն. Բրս ։ ծն ։

ԱՌՈՒԱԿ, ի, աց. Տ. ԱՌՈՒ. *Առուակքն ոչ լի երդն ջուրբ. Վդտ. ոչ։

ԱՌՈՒԱՀԱՆՔ. նաց. գ. Առու ըստ ք նշ. այսինքն ագուագայ. ջրանցք. Կατα γωγή ὑδάτων. Aquaeductus. *Զգանձս տուՃարին 'ի ծախս առուահանաց ծախիւբ. Եսա. պմ. ք. 6։

ԱՌՈՒԱՄԷՋ. Տես ԱՌՈՒ ըստ ք նշ. *Ասկաչ. որ և Ակօս. *Եկաց հրեշտակն ոտ յառուամեջս այգեացն. Թուղ. իբ. 24։ *Գալ մտանել 'ի նեղագոյն տեղի մի յառուամեջս այգեստանոյն. Ագաթ ։

ԱՌՈՒԳԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. ԱռաՀել կամ յոյժ առատ. մատաղագոյն. զօրագոյն. յուռթի. ուռճացեալ. *Ոչ եթէ զառուգագոյնսն և եթէ գարմանելով։ Զօրացեալ առուգագոյն արգասեօք ։ Բնբլուսատարգաց առուգագոյն բնեալ։ Պիպ ։

ԱՌՈՒԳԱՆԱԼ. Տ. ԱՌՈՒՑԳԱՆԱԼ. *Ցորժամ առուգացեալ (կամ առուգացեալ) զարգասցի. Պիպ ։

ԱՌՈՒԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌՈՒՑԳՈՒԹԻՒՆ. *Ընթացանելի առուգութիւն. Պիպ ։

ԱՌՈՒԻՄ. Իբր իր. Առնամ բային, առեալ ունի. առնըն. ալընմագ. *Համբերողքն և ժուժկալքն առուին որպէս զազար. իսկ արտնջողքն. . Թողանին 'ի դըժոխս. Երզն. մաթ ։

ԱՌՈՒԿ. ա. Առօղ. յափշտակող. *Ոչ յակամայ կամաց պահանջէմ, և ոչ առուկ լինիմ. Եփր. Ի. Ւոբ ։

ԱՌՈՒՂԵԿԱՆ. ա. Անցաւոր իբր ընդուղի. առժամանակեայ. *Ամաց յոլովուն 'ի չափս դարուց առուղեկան յաբիտենիս. Նար. յիշ ։

ԱՌՈՒՄՆ, առման. ա. Առնուլն, և առեալ լինելն, ըստ ամենայն նշ. տես և ԱՌ. Անմագ. *Առմամբ քո շնորհիգ. Նար. ղճ ։ *Առումն ձեռացն (զգաստուղն) դաստալարտեաց զմարդն. Աշ. ծբ ։ *Ցառամանէ ծնօսի ծննաւ ալբիւր ջրոց. Նէղս ։ *Առումն ընչից, կամ քաղաքաց, կամ տապանակին. Սարգ ։ Խոր ։ Աղշ ։ *Քալաքաց առմամբք. Շ. Ընդ. Ղեր ։ *Ընդ նմա էր ածուելն, և ընդ լինքեան եհան զառումն (այսինքն զառեալ մարդկութիւն) յերկրէ յերկինս. Հատն (մանանխոյ) է առումն, այսինքն առեալ մարդկութիւն. Հատոյն զբոլոին՝ ածուելն. Եփր. ասէպար. 'ի Ֆալ. գարչան ։

ԱՌՈՒՄՆ, կամ ՎԵՐՍՏԻՆ ԱՌՈՒՄՆ, իբր Շարունակութիւն, և կրկնուն բանի. *Երկ. նէր երկին, և որ զկնի՝ առասպելին առումն. Մագ. իբ ։ *Վերստին առումն բանին ։ Վերսին առումն առնէ. Սարգ. ա. պ. ։ Լ. ։ սղ։

ԱՌՈՒՄՆ. ըստ որամանաբանից՝ Առաջարկումի կամ նախադասութի՝ առեալ 'ի ակեռս յոգման եզրակացուած ։ Նխ. ։ ։ ։

ԱՌՈՒՆԿՆՃԱՌ. ա. Որ Ճառէ յունկն այլոյ. քաս. փաքուս. բանասարկու. անխոՃնչէլ խօսաղող. *Որ շոգմագն է և առունկնՃառ ։ Որ արտնջող է, կամ առունկրնՃառ, և չարախօս. Սրգ. յն. ։ Նէ. պ. ։ *Սիրէ զառունկնՃառս և զայս մատնչէս. Վահր. յոգ ։

ԱՌՈՒՆԿՆՃԱՌ. գ. Քառուի. շոգմագութիւն. հծծուսին բանասարկուագ. *Քսփուս, և առունկնՃառք, որով արտաքս ձգեաց օձն վհեայ 'ի գլուխտեն. Վդտ. հդ. յ ։

ԱՌՈՒՈՑՑ, կի՛ ԱՌՈՒՈՒՏ, ուտի, իցգ. գ. գրի և իբր ոմկ. Առվոյտ, առուտա, առոյտ, առուտ. առուստ, առաւխտ, առաջոյտ, առաւօտ ։ Գաղէան. և Բծըշխարհ ։ Խոտո երեքտերևեան, է որ խուշոր, և է որ մանր, հանդերձ կապուտուկ ծաղկօք, պարարտ և ախորժելի բուս անասնոց. իսկ առուոյտն կարմրածաղիկ՝ կոչի ոմկ. էրէնտաֆ. Եծնէ, Եծնաա, Ըբօֆիլ. առեալ 'ի յն. Ռոֆիքիլոն. լտ. Ռոֆիքիլիսմ. այսինքն եռատերև. որպէս և տասակ ինչ ՍԵՒԱՒ ԱՌՈՒՈՑՑ կոչեցեալ, փիվ խոբիոն ։ *Առուոյտ կապոյտ, և սեզ, և նմանք սոցին. Մխ. առ. ։ ։

ԱՌՈՒՈՑՑ դնի 'ի բժշկարանն նաև որպէս յն. լօտօս. որ է Լոտոսս. և և առ Գաղիանոսի որպէս յն. Լուծնա, գուցէ իբրու արօտ անասնոց, զի գերեսօս է անասունն ։

ԱՌՊԱՏՃԱՌԱԲԱՐ. տ. ա. Ի դէպ. դիպող. պատշաճաւոր. πρόφορος, appositius. *Որպէս յոսմեհիէ 'ի հասարակաց բերժշկարանէ զառպատշաճաբարն գտցէ ըզհիւանդապետդն զդեզ. Բրս. սա ածաբ ։

ԱՌՊԱՏՐԱՍՏ. ա. տ. Առ ձեռն պատրաստ. և որ ինչ է առ պատրաստ կալոյ՝ այսինքն զգուշանալոյ յերեսաց օսարի. *Զչէն ունել զսա առ պատրաստ 'ի Թշնամեաց. Շ. բարյբ ։

ԱՌՋԱՍՊ. Տ. ԱՐՋԱՍՊ ։

ԱՌՋԵՒ. Ռամկականն բառիս՝ Առաջեւ կամ առաջև. տ. նխ ։ Շ. յոտ ։ Մխ. բծդ ։

ԱՌ ՍԱԿԱՒ. ևն. Տ. ՍԱԿԱՒ ։

ԱՌ ՍՏՈՐԵԱՒ. ևն. Տ. ՍՏՈՐ ։

ԱՌՍՏՈՐՈԳԵՍ, եցի. տ. Առընթեր կամ և ևս ստորագիր զինն 'ի վերայ իւրիք. ասել՝ Թէ է. *Յորժամ զնքն (այսինքն ըզբայդ՝ է) երիցս առստորագեսցէ, ապա կրկնակի ասին հակագրութիւնք. Պերբեր ։ *Վասն զի ստորագիրս սպիտակն ոսմեին եհնձակայի, իսկ ինքն առստորագիր. Այս. պերբեր ։

ԱՌՍՏՈՒԵՐԱԳԻՐ. ա. Իբրու սառեբաբոր գրեալ. կամ որպէս ստուեր համարելի ուրուական. առերևոյթ. առ աչօք. *Առ զմարմին Ճշմարտիւ, և ոչ առստուերագիր երևմամբ. Եփր. Ի։

ԱՌ ՎԱՂԻՒ. Տ. ՎԱՂԻՒ ։

ԱՌ ՎԱՅՐ ՄԻ. Տ. ՎԱՅՐ ։

ԱՌՎԵՐԸՆԴՈՒՆԵԼ. Տ. ՎԵՐԸՆԴՈՒՆԵԼ. *Իբրու զինն նոցա և՛ միաւորուել և որամորուղղուն առվերընկալեալ. Մաթ. էիէ ։

ԱՌՎԿԱՅԵԼ. Տես ՎԿԱՅԵԼ. *Զգացեալք վկապանութն իւրեանց ազգմանցն՝ առվկայելին մեծ գոլով զզօրութի ծնկեցլոյն. Բրս. ծն ։

ԱՌՏԱՆԵԼ. ն. Իբր Առնուլ տանել. վարել. *Ապագ. Aufero. *Առտարաւ զնս յանապատ. Ցայտ. ծէ. 3։

ԱՌՑԱՐՈՐԵԼ. Տ. ՏԱՐՈՐԵԼ. *Պիտի հարցուցին առտարորոշել, արգեօք այս է մարդ, կամ ոչ այս. Պերբեր ։

ԱՌՏԱՐՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՏԱՐՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. *Պէտս ունի առտարորոշութեամ մի մի 'ի վանագանութեանցն. Այս. պորփ. ոպէպ ։

ԱՌՏԵՂՆ. ԱՌ ՏԵՂԵԱՒ. Տես ՏԵՂ և ՏԵՂԻ ։

ԱՌՏՆԻՆ, կամ ԱՌ ՏՆԻՆ. ն. Κατ' ἔιχον, ἔιχους. In domo, circa domum, domi. Առ տանն. 'ի տան. առանձինն. փանը ՏԷլ, փանը. Էվէբ. *Առ տնին բնկանել զհացն, կամ ուսուցանել. Գծ. ք. 46։ ք. 42։ ք. 20։ *Կցորդս ասելով 'ի փողոցս, և առտնին։ Առտնին կատարել զպաշտօն կարգեալ ժամուցն. Փարպ ։

ԱՌՏՆԻՆ. ա. ὁ, ἡ, τὸ Κατὰ τὴν οἰκείαν, κατ' ἔιχον. Quod in domo fit. Որ ինչ է 'ի տան. առտնինական. ներքին. փնական, փաՀը. Էվէբէփ. *Առտնին արկանելի։ Առտընին եկեղեցի. Ես. գ. 22։ Հա. ծԸ. 5։ կող. ք. 15։ Փիլիպ. 12։ *Ցնետ զառտնին իրեանց յարմարեալ իրս. Խոր. ա. 1։ *Ի ժամ առտնին առդմոսացն. Բրս. հդ ։

ԱՌՏՈՒԵՄ, եցի. ն. Παρέχω. Praebeo. Պորիշա. Afferro. իբր Տալ. մատուցանել. առանձի առնուլ. աանդել. *Ցազգս ամենայնի (այսինքն տիեզերից) բերնուեն ինդրուճ առտուեցին։ Միշտ լինելոլեզ սոցունց ելով և ելոց գոլով ստիպաբար առտուիցէ։ Քայլգրուի առտուելոլվ մեղը ընկալաւ առստուելեզ։ Վայիլա. սէս զանուն առտուեաց։ Զի զլունչն և զմմպելին ընդունելոլվ հովացուցանէ. . և գիւրուճ 'ի տապատն առտուիցէ. Պապ. փխ։ *Գուցէ կարծիս առտուեցից քեզ՝ առ փոքունս զմեծս ասելով. . . ամենևին երկարաբան (լինել)։ Զայն զորուեզեն՝ որ անձանց առտուէ զհեշտուին. Պապ. օրին. ա. է։ *Առտուեալ զնոյն։ Առտուեալ զանձն 'ի ձեռս հօր. Թէոդոր. Խլ։

ԱՌՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Տալն. տրուչու-

թէ. *կենաց առաուտէ աւետիք. Անտ ելել:

ԱՒՑԵՂ, ի, ից. ա. Էմփլιος. Gentilis, intestinus, innatus. Ցեղական, ազգային. առանին. ներքին. ընտաբոյս. *Ձառացեղ պատերազմ. Դիտ. ՟ձ՟այ. ծ՟ա: *Առացեղ պատերազմ է աննիւթիցն և իմացականացն առ նիւթականս և զգալիս բնաւորապէս չհամաձայնիլն: Առցեղ զբնաւորականս ասէ: Պարգևէ ՟ձծ՟ ասէ՟ փոխանակ առցեղ պատերազմի զիարաղուբի և շնչակցուի ամենայնի. Մաթս. ՟ի դիտ:

ԱՒՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տես ՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ձանհաս սիրոյն առցուցանելով զկատարելութիւն. Աստ. ելել:

ԱՒՓՈԽԵԼ. Տ. ՓՈԽԵԼ. *Նոյնպէս ինաց բանս (իմաստ բանիս), և սակաւիկ ինչ առփոխեցաւ. կնթղ. ծն:

ԱՒՓՈՐՁԻՄ. Տ. ՓՈՐՁԻՄ, ըստ յն. ոճոյ. այսինքն կամիլ առնուլ զփորձ. ձեռնարկել. Ջանալ. *Ընդէ՞ր զտուութիւն, և ոչ զՏաւատս ՟ի բանս և ՟ի գործս առ փորձիս ցուցանել. Ցկ. իմ. եԲ:

ԱՒՓՓՐ ԻՆՁ. ևն. Տ. ՓՈՓՐ:

ԱՒՓՓ. Տ. ԱՒՓ, առք:

ԱՒՕՐԵԱՑ, ըէի, ից. ա. ՟Ասնημερινός, ὁ ἀυնήμερον. Unius diei, diurnus. Որ ինչ իցէ կամ լինիցի առօրին, յօրն յայն, ՟ի միջոյի աւուր միոյ. աւուրն. օրական. նոր. օրեան, նայն օրեան, ՟ի օրեան. պէր ՟իանէնէ, եէվ. *Իբրև զառօրեայ ծաղկի. Ածխ:

*Առօրեայ վարձք վարձականի. Ցոբ. ե. 1: *Իբրև զառօրեայ մանկան ծնեալոյ. Ածխ: *Առօրեայ բարուրէ ափչեալ՝ մատներ զվարդապետն՝ գոյզն գնոյ զանաց գոնձն. Համամ. առ: *Առօրեայս ստեղծանես սուրբս, և ձեռնագրես ՟ձծաբանս: Տես առնեմ զառօրեայ իմաստունգ. Ա՟ որս. ՟. ե: Ե Սարգ. յն. է: *Ջառօրեայ անձրևածումն նշանակէ. Շէր:

Եւ ՟ձարՁօրեայ. սակաւօրեայ. անցաւոր. մէկ փանի օրեան. *Առօրեայ և անցաւոր և անհաստատուն ստացուած. Փիլ. լին. ե. 134: *Միայն առօրեից ցանկայցաք: Թուղթ Համաբեղով զառօրեայ աշխատութիւնս. Խոսր: *կեանք առօրեայք. Նար. ծէ: *Ա՟յսոքիկ առօրեայ պատմութիւնք կեսարուն, որ Թագաւորեաց ամիսս վեց. Լաստ. է: *Ցպալագս առօրեայ չարչարանացն յորպիսի փառս կոչեցան. Սարգ. ՟. պ. ծ՟:

ԱՒՕՐՆԱՑ. իբր Օրըստօրեայ. Հանապազօրեայ իւրաքանչիւր աւուր. ամէն օրեան. Quotidianus. *Առօրեայ պարենիցն կարօտեալ. Բրս. հայեաց: *Առօրեայ և շաբաթօրեայ լուացմանցն: Ա՟օրեայ լուացմամբք և պատարագօք. Մ՟ծբ: Մէնՙ. ընծէրց: * Ընդ անաչխատ կենաց վայրն . . . ուտեմ զբոտամբք զառօրէին. Ձՙՙ որբէ:

ԱՒՕՐԵԱԿԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր Օրըստօրեայ. ամէն օրեան. *Ջառօրեայ կան զկերակուրն խոտաբուտ Ճարակօք վՁարեալ. Ածխ. կօբեան:

ԱՒՕՐԻՆ. ՛ս. ՟Ասնήμερον. Eodem die. Նոյն օրին. ՟ի նմին աւուր. անդէն առ ՟ոեղ. իսկոյն. *Ա՟յմիտն առ օրին յայտնէ զբարկութիւնէ իւր. Ա՟ած. ծէ. 16: *Առ օրին զգործն վՁարէին. ՟. Ղ. Ջ. 50:

ԱՒՕՐԻՆԱԿԵԼ. Տ. ՕՐԻՆԱԿԵԼ, ըստ որում Հ՟ամեմատել. *Զօրոս առօրինակեալ զնմանէս՝ զքոյ փրկութիւնն յայղծօղ ցուցաՆե. Նար. ՟:

ԱՒՕՐՆ. ՛ս. Որպէս Առ ժամն յայնմ աւուր. և ՟ի նմին աւուր. *Պահել զառ

օրն հրամայեցին զգուշութեամբ. Փորպ: *Ջիւրան՟ի մեզ սերմանիս առ օրն հասանելացի ՟՟. այսինքն յայնմ աւուր, որ է օր գատաստանի. (ասմ. օր նոգայ որ, ապենավ:) Նար. իՁ:

ԱՒԱԾ, ի. ց. Ասացեալն բան. լսածբ. *Ըստ ասածին վերամայ. Փորպ:

ԱՒԱԿԱՆ, ի, ացս. ՟ա. Առուն. խօսականն. * Ցայլ տեսակ բարեգործեալ զսականն, և զանասուն. Փիլ. լին:

ԱՒԱԾԱԾ, ի. ց. Ասացուած. ասած. ասացեալն. զարգացածի, զարգացծբ. փիլիչ, սէոպ. *Ա՟ն այսպիսի Ձչմարիտ ասացածս՝ անպատշաճ հարցուածս մատուցանեն. Եղիի: *Բաւական է քո տեառն բանն, և լիով ասացածն: Ըստ ասացածի հաւատալին. Փորպ:

ԱՒԱՑԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Որ ինչ լինի ատելիք իւիք, կամ ձայնիւ բարբառոյ. ձայնաւոր. արտաբերական. Էէրնով կամ ընդօվ ըսուած. որպէս և խօսողական ըստ անմարմնոյն կերպի. հրէլպակի ընդօվ՟ոեաց. *Բան է հրեշտակացն, բան է և մերս ազգի ազգի. այլ ոչ Ձչմարիտ բանիք. վասն զի ասացականիք են, և ոչ անՁնալորք. Սարգ. յն. Ե:

ԱՒԱՑՈՒԱԾ, ի, կամ ոյ, ոց. գ. Փάσις, λέξις, ῥῆμα. Dictio, dictum. Լόγος. Sermo, verbum. որ և ԱՒԱՑԱԾ, ԱՒԱԾ, ԱՒՒ, ԱՒՈՒԹԻՒՆ, ԱՒԱՑՈՒՄՆ. Բան (ասացեալ կամ գրեալ) խօսք, և Ձաւ. *Ասացուած բանից Ա՟ որս. է: *Ըստ ասացածի սաղմոսերգին. Փորպ: *Ջանց ըզնորա յոլովագոյնն առնելով ասացուածովք. Ցարհարական ասացուածովքն. Պիպ: *Մարգարէական բանիցս ասացուածք. Միթք ասացուածիս լի է տարակուսանաՆք. Սարգ. ՟. պ. է: Ե յոտ. է: *Բժշկէ զայն ասացուածովս. Լմբ. սղ: *Պարտ է ասացուածին դաշնաւոր գոլ. Պիպ: *Ցարմարապիր ՟ի պատմութիւնս ասացուածի իւրոյ. Փորպ: *Բացում ասացուած արսպ ընդգէմ ալանդին մարկիոնացւոց: Ձառնելով ՟ի սկզբանէն և Ձչմարիտ ասացուածովք. Խոր. է. 63. 64:

ԱՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ասացուած. և
ԱՒԱՑՈՒՄՆ. } ասելն, և ասիլն.
ԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. } խօսք. բան. *Ջա՟մենայն՝ որչափ ասացուն, տեսական իբրու էակք զոսա ցուցանէ. Պլաս. փիմ: *Բեր, ասացուածիւն ինչ արտագրեսցուք. Անյ. պորփ: *Դու՟ս եղեր այսպիսի բանից ասացուածիւ պատՁառ. Պրոկղ. ՟ի սթէփ: *Ըստ քում բանիդ ասացուածոյդ առացուիցես. Ոսկիփոր: *Արժան է ունայն համարել զայսպէս ասացուիս. վահր. յայտն: Տես ԱՒՄԵԼԱԾ ԱՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Ջայսպիսի ասացումիս լուեալ Թագաւորին. Փորպ: *(Եւնոմիոս ասէր.) իմաստութիւնէ հանՁար է. իսկ բան՝ ասացման ինչ գատարկ յաւաՁելութիւն. կնթղ. գանչ: * Քան զմարդկան իմացուիւն և ասելութիւն՟ի վեր անցանէ. Խոսր. պորփ:

ԱՒԵՂՆ, ասղան, ղունք, ղանց. գ. Ῥαφίς. Acus. Գրի և իբր ումկ. ԱՒՍԵՂ, ԱՒՍԵՒ. Սլածայր գործի կարելոյ զՀան դերձս, որպէս և գործելոյ կիսուածս, ևն. ասէՒ. իՒնէ, իՒնէ, իպէրէ, սոպՒն. *Մալխոյ ընդ ծակ ասղան անցանել. Մաթ. ծէ. 24: Մրկ. ծ. 25: ՂՒ. ծէ. 25: *Մինչև ցմիոյ նշմարելոյ ծայրի ասղան. Մագ. իՁ: *Սակս միոյ ասղան բարեհանին, ևն: Ոչ ունել տուանձին և ոչ սուգն մի: Մինչև ցասեզ մի. Վ՟ս կղ. է. ՟: *Եթէ ոք աւազամբ սպանանէ զոք, այնպէս գատապարտեալ լինի, որպէս ոք աշտեխս սպանանէ. Եփ. ասէՒ: *Կիսոցն ասպանն ընդ եղնգունս վարէին յանխնայ. Ճ. ժ:

ԱՒԵՂՆԱԳՈՐԾ. Տ. ԱՒՂՆԱԳՈՐԾ:

ԱՒԵՂՆԱԿԱՐԿԱՏ. ա. Իբր Աղալէք կարկատեալ, մանեալ. հիւսեալ. *Ջկապ և զպարանս ամենայն մեղայ, զոր կապեալ պատեցին զանձամբ իմով ամենայնիւ դիւքն՝ ասելունակարկատ անօրէնութիւնն իւրեանց: Ջպատանս ամենայն մեղաց, զոր կարեաց ընդ անձն իմ չարաչար ասելունակարկատ մեղօք հակայն յաղթանդամ. Մաթ:

ԱՒԵՄ. ասացի, ասա՟. ն. Φάσκω, φημί, ἔπω, λέγω, ῥέω, ἐρέω. Dico, ajo, ևն. (արմատն է հյ. ասք. լծ. և յն. ա՟ա, երգ. φώφω, ասեմ). Ոգել. բարբառել. խօսել. յայտնել բանիւ զիւրս. ընէ. փՒփէ, փէՒփէ, այՒնՒաֆ, սէօյլէփէ. *Ա՟սաց ՟ձծ, եղիցի լոյս: Աստ սեր ՟ձծ ցօձն. և ցկինն ասէ. և ցադամ ասէ: Ջոր ձեզ ասեմ, ամենեցուն ասեմ: Աէլին զնմանէ, կամ վասն նորա. ևն: *Ընտ ասացի յառաջագոյն, ոչինչ յայտ արարին արդեամբք. Ոսկ. նս:

ԱՍԵԼ. Լայնաբար վերի յամենայն գիրս՝ որպէս Նշանակել, Հաստատել, ստորագրել. Հարցանել. Պատասխանել. Պատուիրել. Արտաբերել. Երգել. Խոստանալ. Պատմել, Ձառել. ևն: Իակ Մէնՙ. ՟ա՟ա. *Պիտոյ է, որպէս ես ասեմ, ըստ նաւարդացն Ճարտարութեան միշտ բարւոք գնալ՟՟. լոհ, որպէս ինՁ Թուի:

ԱՍԵԼ. իբր Անուանել. կոչել. և Համարել. ընծայել. * Թագաւոր գոմն ասէն զՏ՟ր. Գբ. ծէ. 7: *Ա՟ս զո՟ ասիցէ զայս. Սարգ. ՟. յհ. ՟: *Վասն ասելոյն մեր զնա Թագաւոր յունաց. Խոր. ՟. 1: *Ասացեր զմեզ անմիտս. Փորպ: *Ջերբեմին կարմիրն ասացեալ ծով. Պիպ: *Բարի ասացայ. Նար. կէ: *Ոչ ասեն նահապետաց ազգին՝ մուրացան տէր. Խոր. է. 7: *Նմա և բարի իսկ ոչ մարթի ասել. Եղիշ. է: *Որում խաւսրովակերան ասեն. Փորպ: *Ջիմիզ ա՟ սացից անձին իմում մարդ. Նար. է՟: *Մերում մարմնոյ յերաւթ ասի ապականացու. Շ. Ղլ: *Ա՟ծումեն ասել մահ՝ ամբարշտութէ է: Ա՟յս կիրք ոչ հօր ասի, այլ այնմ յաւէտ ասի՝ որ մարմնացաւն. Շ. Ղլ: Սարգ. ՟. պ. ՟: *Տեառն սիրեցեալ եղբարդի՝ ՟ի տէր ողջոյն ասեմք. Ջենոբ: *Ջնոյն ինքն զնա՟ ասի բարձրացուցանել՟՟. այսինքն համարեալ լինի. Անյտլ. Բարբ: *Ի ձեռն որոյ և զայսորիկ սկզբնատիպն ա՟ս ուրախացուցանել. Խոր. ա՟ որբ: *Ա՟ատոյ որոյ ոչ անուն և ոչ փառք առաս ասացին. Ձՙՙ. յմ. ոփ:

ԱՍԵԼ. Խօսել հաւու. *Ի ժամ հաւուն ասելոյ՝ հրաման տային զպաշտօն ժամուն կատարել. Փորպ:

ԱՍԵ. ընդ մէջ անկանի բանին՝ ոՃով. *Պարտ այնպէս էր՝ ասէ, ընդ բռամբ արքայի ՟ի ապաս զոհիցն պաշտել զայն: Ո՟չ արժան՝ ոչ պատշաճ՝ ասէ, մերոյ չարիոյ հասակի. ևն: Սոյնպէս իսմ և զայն. *Ցայնժամ, ասէ ցնոսա, յարիցէ ազգ յազգի վերայ. ՂՒ. Ի՟՟. 10:

Ա՟յլ ոՃ՟. *ՁանՃք գարշելեացդանեն զիւք, ասէ՝ որ ասացն. Ա՟ որս. ծՃ: այն է բան ժողովոլիք ՟ի սքէ գիրս: Տես և ԱՍԱՑԵԼԻՔՆ:

Ա՟յլ ոՃ՟. *Ջոր ասէն, այս է: Եւ զոր ասէն՝ այսպիսի է, կամ այսպիսի ինչ է. Ոսկ. յհ. ՟. 23. 26: Ե Տիս: Ե Սարգ. ոփ:

ԱՍԵՄ. ընդ մէջ անկեալ բանի, Ճշնահէ, Ա՟յսինքն է, կամ իմն. *Ցերկուս

բաժանի իմաստասիրութիւնէ, ի տեսականն՝ ասեմ, և ի գործականն. Սահմ. ծէ: *Ընդարաս քնի հարսինն, հռիփսիմեայ ասեմ. Խոր. հոիփս: *Ի հակառակսն մովսէսի, զիորհայ ասեմ և զաբիրոնէ: Ազէ հայեցարուք, ո՛չ զդալի ասեմ երեսոք, այլ խոհականապէս. Պիս:

ԱՍԻՑԵՍ, ԱՍԻՑԷ. իբր Առարկել. զիմախօսել. *Իսկ արդ՝ ասիցես, ոստոյն փըշրեցան, զի ես պատուասացայց: Այլ ասիցէ ոք, զնմանէ յառնեն մեռեալք. ևն:

ՁԱՍԵՄ, ՁԻ ՄԻ՛ ԱՍԻՑԵՄ, ՁԻ ՄԻ՛ ԱՍԱՑՈՒԻ, ևն. իբր կարէի ասել, բայց չասեմ. կամ մի տեսիցէր զնս ասել. *Եւ ոչ այնպէս մեծն մովսէս, չասեմք Թէ առաւելեալքն պակասագոյն. Կորիւն: *Եւ հատուցից, զի մի ասիցեմ քեզ, Թէ և դուն զանձն քո ինձ պարտիս: Եւ ամաչեացուք մեք, զի մի՛ ասացից՝ Թէ դուք. ևն:

ԱՍԻՑԻՐ. յն. ոճով. իբր կարէր կամ ունէր ասել. *Ո՛վ իմաստունդ ստորոգիչ, ասիցէր արգելոք բնուն ցքեզ. Նիւս. բին. է:

ԱՍԱՑԵԱԼ, ցելոյ, ոց. ա. գ. իբր Բանն ասացեալ. գաւանի և Աւիցեալ, ասիցելոց, կամ՝ ասելոց. *Ոչ գիտէին զասացեալսն. Ղկ. ծը. 34: *Վկայեաց տեառն ասացեալսն. Ագաթ: *Ըստ ասացելոյ իմաստնոյ ուբումն. Պիս: *Եւ որ զնմին բերրին, կի՛ղհետ գան ասացեալքն. Նար. ծա. է: *Ճշմարիտն գոլ ասիցեալն (եւրիպիդեայ): Սուլա յառաջագոյն ասիցելոյ՝ և զայն ասելի է: Ոչ յասիցելոյն առաւել՝ քան՝ի մնայն գիտացեալք: Ցուսիքեք ասիցելոյն յայլեայս հաքեալ: Վերլուանն՝ի հասանիկ ըմբռնման ասիցելոյն. Փիլ: *կատարել զայս ամենայն գործս ըստ ասելոյս կարգաւ. Փարպ:

ԱՍԱՑԵԱՒՆ, ցելոյն. գ. տ՝ Ազգա. Oracula, Scriptura sacra. Պատգամք ոյ ասացեալք՝ի սբ գիրս. սբ գիրք. ՁԾելէն ասաք. *Երկուց լուսաւորացն, զոր ասացեալքն մեծամեծս կոչեն: Որպէս ասացեալքն ասեն: Զոր և ասացելոյն բանիցն Ճշմարտութեանն ասէ, Թէ ամենայն ինչ բաբի է յոյժ. Դիմ. ոգ:

ԱՍԱՑԵԱՑՈՐ. այսինքն Ասացելոյ՝ յն. ոճով. Ցիս՝ի ասան Ր:

Ընդունելուն ներկայ՝ լինի ԱՍՈՂ, ի, աց. ևս և ԱՍԱՑՈՂ. *Բանն՝ի բերան ասողին: Ցասողէն առ լսողն փոխին: Ցասացանն մեկնութեաց. Ագաթ: Սարգ. յի. Ը: Փարպ: *Ցեւազք զասացուոյն, եԹէ են. ՁԳ:

ԱՍԻԱԾԻՆ. ա. իբր Ասիացի, և ասիական. Ἀσιάνος, Ἀσιανογενής, Ἀσιατικός. Asianus, Asiaticus. *Ուրմէն լեր, ասիաԾինդ կարգաւորութեանէ պարծանաց. այս. ինչն ասիական Թեմի՝ քալաքդ եփեսոս. կԸրզ. ի նոյն:

ԱՍԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի յԱսիա. ասիներեան. Նոյն ընդ վ. *Ասիական կողմանն պետութեի զինքնակալական առեալ բան. Համամ. առ:

ԱՍԻԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Ἀσίαρχης. Asiae princeps. Իշխան կողմանցն ասիոյ: ԳԾ. ծԸ. 31:

ԱՍԻԴ, այ. կի՛մ) գ. Բառ եբր. ԽեՍԻԴԱՑ, ի.) օիէա, կամ հասիա. յորմէ յն. ասիա, Ἀσίδα. Անուն անյայտ Թռչնոյ, որ պլուր Թարգմանի Արագիլ. և Ցոզակ. որպէս և ըստ աՀիւրասայ՝ Բազէ. և բաւականաբոսի՝ կարապ. Տես և ԱՐՍԻՆ: *Եթէ յղասացի ասիդն, և նեռասյն. Ցոբ. ԼԸ. 13: *Ոմանք զասիդայդ հաւ ասացինն. ևն. Մխ. եբեմ: Իսկ նար. յոՂէտ. բանիս Սեբաբիանոսի՝ գազան ասէ, և համամ յովէբ. սողուն: Ցորոց առեալ՝ ասի և՝ի Տօնոյնն. *Ասիդ սողունն է սևագոյն կերպիւս վիշտակաց երկրին, յորժամ արկանէ ըզձուն, ընդ բերանն փսխէ, և բուսանի ծառ. ևն:

ԱՍԿՆ. գ. Իբր Սուտակն. զոր տեսցես. *Ասկն, և շափիւղայն, և յասպիս. Սեբեբ. գ:

ԱՍՂԱՆԱԳՈՐԾ. ԱՍՂԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՂԱՆԱԳՈՐԾ. ևն:

ԱՍՂԱՆԵԹՈՒՈՊ. Տ. ԱՍՂԱՆԱԹՈՒՈՊ:

ԱՍՂԱՆ, նոյ, նեաց. գ. Κλῶσμα, νήμα, ὄφασμα, σπαρτίον. Filum, vitta, textura. ՇաղամաՂ. Թել մանեալ՝ զոր ընդ ասեղն անցուցանեն՝ի պէտս կարելոյ կամ կիտուածոց. լաթ. ոսասյն. Նաթոտ. և անկուած սաղանեօք. կիտուած. Բէբյան. էչափ, բիլիբ. *Դնիցէք՝ի վերայ ծոպից ատնոցն սաղանի կապուտակ. Թըւոյ. ծը. 38: *Խզեաց զայն՝ի բազկաց իւրոց իբրև զասղանի. Դտ. ծԸ. 12: (գրի և իբր ռմկ. ԱՍԽԱՆ՝) *Խայն անարգեալ է, և ասղանիքն կախարդաց պատուական. Ոսկ. ՅովՂ. Ը. յն. գրուածք. γράμματα.

ԱՍՂԵՆԻ. Նոյն ընդ վ. *Աղ և ածուխ, կամ ասղենի առնուլ կարմիր. ևն. (գործ կախարդաց.) Մաթէ. ԻԸ. Տես և ԱՍՂԱՆ:

ԱՍՂՆԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ῥαφιδευτός. Acu pictus, consutilis. Գրի և ԱՍԸՂՆԱԳՈՐԾ, ԱՍՂՆԵԳՈՐԾ, ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾ. Գործեալն կամ կիտեալն ասղամբ. ասՂէնի. *Վարագոյր նկարէն յասղնագործ ծոց: Պարսկ գօտք ասղնագործ. Եւ. իԷ. 16: Ը. Ի. ծՁ. 18: *Խորան նկարակերտ ասեղնագործ. Ճ. Ե:

ԱՍՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. ԳործեՂն ասղամբ. գործ ասղնագործ. τὸ Ῥαφιδευτόν. *Որ Ճարտարապետէր զասային անկումն և զասղնագործուՂիւն. Եւ. ԼԷ. 23:

ԱՍՂՆԱԹՈՒՈՊ. ա. գ. որ և ԱՍՂՆԵԹՈՒՈՊ. Թոռոպ կամ հանգերձ ինչ անշունք որպէս Խոռոպ, քուրձ, խորձ՝ խոշոր հիւսուածովք յանկատեակ. *Նոքա մեծքն (հին հարք) ասղնաԹոռոպ պարեգօտիւք անցուցին զնժդեհական վայրագ լուծուՂեին. Մաշ. սԸՀ: *ԱսղանեԹոռոպս ագանէին, և կապերտս սեբքինէս (հիւսեալս յարմատինոյ.) Վէր. հդ. յ:

ԱՍՂՆԱԾԵՑ. ա. Ասղամբ ծեծեալ, և ծակոտեալ, կիտեալ. *Վերս ասղնածեծս մի՛ առնեՂ. Նիւ. ղԼա:

ԱՍՂՆԱՆ, Նոյ, նեաց, նեօք կամ նօք. գ. Περίαμμα. Amuletum. Բժժանք, յուռուՂք յասղանոյ կամ՝ի Թելոյ. պիտի Խափքմէ. *Ասղնանօք, և պատաւանից առասպելօք. Ոսկ. Յովս. Ը:

ԱՍՂՆԱՁԱՓ. ա. Ո. ի չափ ասղան. ասՂի լափ. Էնի փոփոխ. *Փորոյ ինչ ասղնաչափ գանեՂով. Ոսկ. լոս:

ԱՍՂՆԵԱՑ. ա. Իբր Ասղնագործ. ասՂէնի. *Պատմուճանն հանգերձեալ, այն է քեհեզեայ, կամ՝նկարեալ ասղնեայ. Տծնկ:

ԱՍՂՆԵԳՈՐԾ. Տ. ԱՍՂՆԱԳՈՐԾ:

ԱՍՃԻ. գ. Որպէս ՃաՃ. կուր. կերպ. կուր սովրական. ալ. *Թեկպետև կերպ. կերպաց, այլ աշխուՃ հացիւ և ձկամբք. նաև քաղաքին այն իսկ հանապազորդ ասՃի. Ոսկ. Ես:

ԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. ԿալողուՀիլ ասելոյ կամ հրամանն տալոյ. զօրուՀիւնն և իսկուԹիւնէ ներքին բանի. *Մի՛ յերեսեան ասողութիւնէ և բնուԹիւնէ. Փիլ. ԹԸր:

ԱՍՈՐԱԿԱՆ. ա. Σύρος, συριακός Syrus, syriacus. Որ է ասորւոյ յազգէ. և որ ինչ սեպհական է ասորւոց, կամ սիւբասցւոց. սուբանի. *Մեծըն գրիգոր ՁԾաբան, և սբ եփրեմ ասորական. Ճ՝ որդի:

ԱՍՈՐԵԱԿ կամ ԱՍՈՐԵԿ, եկի, կաց. գ. *Եսչոμον. Eruca. իս. ruchetta. (գրի և ՍՈՐԵԿ.) Բանջար կծու և համեղ, ընտանի և վայրի՝ի ՀՆ Թրթռոյ: Գալէնոս: Բժշկի: ՃԷրՃէր, ֆէֆէլ, ֆեֆէլ, գիֆֆին, համպ: Ոմանք չփոԹեն և և ընդ կուռեմ կամ ջրկուռեմն, որ է Թթուաշ և կծու նոյնպէս. Կարդամոն, χαρδάμωμον. Nasturtium, ևն:

ԱՍՈՐԵՐԷՆ. ս. Συριστί. Syriace. Ի լեզուս ասորւոց. ասորի բարբառով. ֆիՀիմՃա. *Խօսեաց ընդ ծառայս քո ասորերէն:. Ե. Ես. 26: Ես. ԼԸ. 11:

ԱՍՈՐԻՔ, կամ ԵՐԿԻՐ ԱՍՈՐԻՈՑ. Σύροι, Συρία. Syri, Syria. յմ ՎիլայեԹի. որպէս և ԱՍՈՐԵՍՏԱՆ, ԱՍՈՐԵՍՏԱՆՆԱՑԻ, Ἀσσύρια, Ἀσσύριοι. Assyria, Assyrii. Տես՝ի բռ. յտկ. ան: Ոմանք չփոԹեն կամ անխորհ վարին զայսոսիկ անուանս. այլ բուն Ասորիք են՝ի սահմանս գամմակոսի, և Ասորեստանեայք՝ի սահմանս բաբելոնի:

ԱՍՈՒԵՑԻ. հի, ից. Տ. ԱՍՈՒԻ. ՂԿ. ծՁ. 59:

ԱՍՈՒԵՂ, ի, ից. ա. Որ ուՆի ասր առնտ. Բէրեա. ԷաՀԱԳԼԷ, ԷԼԼԻԼԻ. *Որպէս նայն Ծառ և ասուեղ է. ԵՆԻՒ:

ԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Փάσις, λέξις. Dictio. Ասացուած. բան, և բառ. ձայն նշանակն. *Լքեալ աստանօր զյաղագս այլոց հակակայիցն ասուԹի. Ակ. հաՀ: *Ըստ այսքան յերանելս ունի բայ զասուԹիւն և զցուցումն. Երզն. ֆԸ: *Բան է ձայն նշանական, որոյ մասանցն ինն՝ նշանական է զատ՝ իբր ասուԹի, և ոչ իբր ստորասուԹի կամ բացասուԹի: Անուն և բայ ասուԹի եղեցի միայն. Պերիարմ:

ԱՍՈՒԻ, ասուոյ, ուեաց. ա. Ἔριος. Laneus. որ և ԱՍՈՒԵՑԻ, ԱՍԲԵԱՑ, ԱՍԲԵԼԻՆ. Ա՛ն՝ որոյ նիւԹն է ասր. բրգեղէն. Էափափան, էիւնփէն. *Զորձ ասուի: ԶպատմուՃանն կտաւիս, և մի՛ ասուիս. Ղա. ծՁ. 47=59: ԵՆԻ. ԻԸ. 17:

ԱՍՈՒԻ. գ. Ἔριον. Laneum. Հանգերձ յասուոյ. Էրէբ լաՒ. *ԵԹէ՝ի կտաւիս, և եԹէ յասուիս: ԹեՀան յասուեաց, կամ՝ի կտաւեաց. ՂԱ. ծՁ. 48. 51. 52: *Իբր ասուի՝ի ցեցոյ հալեցայ. Նար. ԻԱ:

ԱՍՈՒԻ, կամ ԱՍՈՒՈՑ, վարի և իբր Ասուոյ. այսինքն որպէս սեռական բառիս ԱՍՐ. *Իբր ասուի լինելոյ, կամ իչանեալով. Եգիր զնս՝ի քրձին ասուի. ՃՃ: *ԳալաԹ մի ասուի. Դտ. Ը. 37: *Ի բեռանոյ ասուոյն. Նար. էզփ:

ԱՍՈՒՄՆ, ասմունք. Տ. ԱՍԱՑՈՒԱԾ. *Զի է իակ ասուծն, պատարագ ևս հոգի մաչեալ. Մաշ: Իակ Կար. ՃԸ: *Զասուծն մեՀեղացոյ ընԹերցիր, զասուծն: *Ժողովեալ՝ի միոս զոտիսաց և զաղերսոյզաց հակաբանաբար ասմունս. Սարկ. ֆհ:

ԱՍՈՒՆ, ասնոյ, ոց. ա. ֆ. Տ. ԲԱՆԱԿԱՆ. (որում հակակայի Անասուն, անբան.) *Հոգի և մարմին, և անասուն և ասուն: Անասնոցս, ասնոց, առաքինեացս, վատԹարացս: Բազկացեալ յասնոյ և յանասնոյ. Փիլ: *Զասուն և զանասուն. ԵՆԻՒ: *Ունայնացեալ՝ի զոլոր ասացուածոց ասնոյ և անասնոց. ՁԿ. ԿԲ: *Ասուն կենդանեաց. Նար. Ն. Նիւ:

ԱՍՈՒՊ. գ. Բառ. ռամկ. առեալ ՚ի յայլոյ. ՚ի հայոց, ՚ի հեթհանոս. Տե՛ս ԹՈՒՉ:

ԱՍՊ. Բառ. պրս. Եպ. այսինքն Ձի, երիվար. վասն ՚ի մեզ ՚ի բարդութիւնս ևեթ:

ԱՍՊԱԶԱՆ. Տ. ԱՍՊՈՒԶԱՆ:

ԱՍՊԱԶԻՆ, զինի, նաց. գ. Զէն և զարդ երիվարի. աւ ֆառաւը՝ բաճաղ, աւլը սիլահը. *Իսկ նորա առեալ զերիվարն, և զասպազէնն առեալ կապեր ՚ի Թիւրուն իւր. Ագաթ: *Հանեալ յասպազինէն զգենեցեալ քեմխատպատ պարանն. Խոր. Բ. 82: *Մերկանան ՚ի զինէ և յասպազինէ: Յասպազինէ երիվարին ՚ի վայր արկեալ զինքն: Կորովի յաղեղն և ՚ի զէն և յասպազէն: Տունն գանձուց և ասպազինաց. Աւծր. ա. 5. 7. 9: Ե. 7:

ԱՍՊԱԶԷՆ. ա. ՏՓ. Քիսէ սպառազէնն՝ որ պէս ձիաւոր. և Հանգերձ զինուք ձիոց. *Վաղիւ առաւօտուն ցուցանեմ ձեզ փիղս վառեալս և ՚ի վերայ ասպազինս ՚ի քաջացն, որ տեղայնին ՚ի վերայ ձեր անձրևս նետս երկաթեզէնս. Աւծր. Ե. 3: *Ապազէն առնուզէն զնոսա վառեալ: Արիաբար ասպազէն ՚ի վերայ հահատակեալք. ՁԿ. կթ:

ԱՍՊԱԶԻՆԵԼ. ն. Զինել զձի. սպառազինել զերիվարս պատերազմական. *Թագաւորն լուդեացոց ասպազինեալ զերիվարն զուրջանակի սլնձի արկանելոք: Կարճակոտոր զասպազինեալ երիվարին առարեալ: Մորակեալ զիւր ասպազինեալ երիվարն. Աւծր. ա. 5. 14: Է. 17:

ԱՍՊԱԿԱՆ, ԱՍՊԱՒ. ա. գ. Որ կայ ՚ի սպասու ասպականաց, այսինքն որսորդի. որսորդ շուն. բարակ որսական. ավ ֆէօֆէէ, զաբ. *Սովչելոյս ասպականաց սպաս կապկանձողական ամենաձիւռաւ վտանգաւորիս ապրուստ կերակրոյ փչրանաց հացի մանաւորացեալ. Նար. կէ: Իսկ Լծ. Նար. առեալ որպէս գոյական՝ դնէ. *Ասպականաւորաս, լավին է՝ զոր տան չանն»:

ԱՍՊԱԿԱՆԻ, Նոյ, նեաց. գ. Որսորդ՝ որ գնայ յորս երիվարաւ և շանիք. ալճը. *Իսաւ ասպականի էր, և վայրագ: Ասպականին ընդ շունս և ընդ գազանս աւանէ զնւր զգեգերումն վարուց. Փիլ. լին: Իսկ Պիս. ի. 5. *Եւ նոքա յարձակէին ՚ի նէրքս՝ հետաւարեալ զասպականացն հոյլս»: մարթ է իմանալ զորսորդս, կամ զորսորդ շունս:

ԱՍՊԱՀԱՆԻԿ. ա. Ելեալն կամ բերեալն յասպահան քաղաքէ (ազգ ծարոյ). *Ա՛ռ ասպահանի ծարիր քար... և շիկ զասպահանիկ ծարիրն՝ որ տրոլի. Մխ. բծ:

ԱՍՊԱՀ ԱՊԵՏ, ի, ացի. գ. Պետ սպայից. սպարապետ. զօրագլուխ՝ մանաւանդ հեծելազօրու. պրս. էսֆէհպէտ. *Քոյր նոցա՝ առպահապետի պահլաւ. քանզի ՚ի վերայ զօրաց էր այրն նորա. Խոր. Բ. 65. Ե 27:

ԱՍՊԱՃԱՐԱԿԱԿԱՆ. ա. Նոմադիկός. Pastoralis Աւրօտական ձիոյ և այլոյ անասնոց. հովուական. *Ասպաճարակական կեանս կենան կենին, և այսպէս կոչեին հովիւք. Եօ. գր. ա:

ԱՍՊԱՆԴԱԿ, կամ ԱՍՊԱՆՏԱԿ. ի, ացի. ԱՍՊԱՏԱՆ, և ԱՍՊԱՏԱՆԳ, ից. (՚ի ձայնէս Ասպ, և ատն. կամ էօվէնկ). Ոտ, նատեղի հեծելոյն յերկուս կողմանս ԹՄամբ ձի ձիոյն. էօվէնկիս, էոպէնկի, բէհէպ. լատ. սՓՓէս. իտ. սփՓՓա. *Խնդրեաց գրաստ (կամ ոստս ինչ սակաւ) յերկրացուէն անտի, և ասպատանգ (կամ ասպատունս. տես. ասպանդակ) արարեալ ոտիցն՝ նստաւ ՚ի վերայ նորա: Մերձեցան ոտք նորա յասպատանն (տես. յասպատակն), ուր եւ գեալ էին ոտք սրբոյն. Վրք հց. իԷ:

ԱՍՊԱՆՋԱԿԱՆ. ԱՍՊԱՆՋԱԿԱՆ ՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՊՆՋԱԿԱՆ, ևն: Ճ. Ա: ՍԷԲԷՐ. Ե. Ե Ե:

ԱՍՊԱՍԱԼԱՐ. և ՍԱՊԱՍԱԼԱՐ. Տե՛ս ՍՊԱՍԱԼԱՐ. պ. խֆահաղար. այսինքն Սաղար սպայից: Ո՜ահ. սպէպ: Մոբիւին:

ԱՍՊԱՍՏԱՆ, ի, ացի. գ. (Ἱποστασία, ԱՍՊԱՍՏԱՆԻ, Նոյ. ցտօր, ցվ. Equile, stabulum vel statio equorum. Կայան կամ ախոռ ձիոց. (Թերևս նաև կոյտ կամ հրամակ ձիոց). *Մինչև ցանկիւն դրան ասպաստանացն արևելից. Երեմ. լՓ. 40: Ուր Մխ. Երէմ. *Ասպաստանի՝ տուն ձիոյ»: այլ ՚ի յն. լոկ, ձիոց: *Ձնոց ասպաստանս կազմելով, կերակուրս պատրաստ տեղով. Փիլ. լէօս: *Պատրաստ էցեն քեզ ձիք յիմոյ ասպաստանաց. Պամ. աղէթս: *Շրջել զասպաստանաւ միով ալքային պարսից: Նստեր ՚ի տան ասպաստանին: Գլխատեր ՚ի ներքս յասպաստանի անդ. Բ՜ոպ. Ե. 16: *Մտեալ յասպաստանն՝ ոչ հանդիպեցան ձիոյ. Աւծր. Ե 3: *Ցարքունի ասպաստանիկ ձիս սպիտակս ընտրեալ. Ճ. Գ:

ԱՍՊԱՍՏԱՆԻԿ. ա. Յասպաստանի պատհեալ գործանեալ. իսկ ՋԻ ԱՍՊԱՍՏԱՆԻԿ, քսան չն. է լոկ՝ Ձի. *Քառասուն հազար հեծեալ, և հօմէն հազար ձի ասպաստանական. ա. Ո. Ճ. 39: ահբրանմըլ աՒ:

ԱՍՊԱՏԱԿ, ի, ացի. գ. (՚ի պրս. էպ, ձի. և Բախիքն, ՚ի էֆիքն, որշաւել ընձանաւ. լծ. և լտ. էսոբէֆիօ.) Որ ձիով որշաւէ. յարձակօղ երիվարաւ. որ և ԱՍՊԱՏԱԿԱՐՈՐ. յիով վրայ վազօղ. էքէնձի, ագբնճը. *Ա՛յլ առաւել վարի որպէս Ասպատակութիւն. արշաւանք ձիով. յարձակումն երիվարաւ. ձիարշաւք. ձիընձացք. Ὁρμή, ὄρμημα. Impetus. πάροδος, transitus, և transiens, (անցք, և անցաւոր). էքնէ, ագբնճ. * Մի երկնչիք յասպատակէ քաղդեացոցն, ՚ի ձայնէ ասպատակի նորա: Եկին յասպատակ: Ասպատակք քո՛ի վերայ ծովու: Ի վերայ նոցա հեղից իբրև ըզջուր զասպատակ իմ. Բ. Լգ. իԷ. 3: Բ. Լգ. Գ. 23: Ամբ. Գ. 8: Ոբ. Ե. 10: *Ամազոնաց յասիա ասպատակ: Սինչև ցհերակլիացւոց ասպատակն. Եօ. իբ: *Զամենայն կանայս ասպատակին ժողովէր. Բ՜ոպ. Ե. 58: *Առաք զզօրս ասպատակաւ հինից: Հինից և ասպատակաց պարապալք. Խոր. Բ. 26. 56: *Ասպատակաւ արշաւէր. Եղիշ. Ե: *Ձեռ միանդամ և երկիցս ասպատակի իսմայելեան զօրուն ՚ի հայս. ՁԿ. կթ: *Ասյսու զՀինին այլազգեաց զասպատակն յայտ առնէ: կարծէին իբրև յապաստակէ ինն զամենայն առնուլ: Հինից ասպատակօք երկիցս անգամ զնուա. Ոսխ. Եօ: * Իբրև ասպատակն խառն ընդ միմեանս հաբան, կամ զմիմեամբ սփռեցաւ. ՁԿ. կթ: *Ասպատակք այլոց վայրենեաց ըստ նմա նուէ դիւաց. Նար. կԲ:

ԱՍՊԱՏԱԿ ՍՓՓԻԼ կամ ԱՐՁԱԿԵԼ. ԱՍՊԱՏԱԿ ԴՆԵԼ, ՏԱԼ, ԱՌՆԵԼ. Ἱππεῖς ποιέω. Equites facio. Ἐπιβάλλω, ἐπιπίπτω, ὁρμάω. Aggredior, procedo, cado super. Ասպատակօրէս կամ ասպատակաւորս արձակել. յարձակել ՚ի վերայ, վազել, գիմել, անկանիլ. *Ասպատակ սփռեր ՚ի աշխարհն ամենայն, կամ զկոչմամբքն ասո-րեստանի, կամ ՚ի հայս, կամ ընդ երեսս գաւառին. ա. Ո. ա. 24: Ագաթ: Ճկ. կԲ: *Ասպատակ արձակեր գաւառաց, տեղեաց, վայրաց. Եղիշ. Ի: *Սոքա ասպատակ եղին ՚ի կողմն մի: Անտի ասպատակ գնէին ՚ի քաղաքն մի սկիւթացւոց: Յօժարբէին այնուհետև ասպատակ տալ ՚ի հեթանոսն. Ի. Ա. ֆէ. 13. 29: ա. Ա. Գ. 25: * Նախ ինքն իակ արքայ, ապա և այլք ոմանք զկնի ասպատակ տուեալ. Ճկ. կԲ: * Ասպատակ տուեալ առնուրն զմանեայն երկիրն. Բ՜ոպ. Ե. 25: *Հաներ զզօրս հոնաց՝ ասպատակ առնել ՚ի կողմանս պարսից: Ասպատակ ևս ՚ի յոյնս արարին. Ագաթ: Խոր. Ի. 51: * Ասպատակ առնէին ՚ի միջնաշխարհն. Բ՜ոպ. Ե. 4:

ԱՍՊԱՏԱԿԱՅԱՐՁԱԿ. ա. Ձիարձակ. հանդոյն յարձակման ասպատակաւ. *Ձիարշաւս արարեալ ասպատակայարձակ շաւաչմամբ. Աւծր. ՀԷ:

ԱՍՊԱՏԱԿԱՒՈՐ. ի, ացի. ա. գ. Ἱππεύς. Eques. Արշաւօղ ձիով. ձիարշաւ ընթացօղ. հէն ձիաւոր. * Ասպատակաւորք ասպատակեցին ՚ի մեզ. Յոբ. ա. 17. յն. ասպատակ տրարին: * Սկսաւ այնուհետև ՚ի բազում տեղիս արձակել զասպատակաւորան. Եղիշ. Ե: * Ասպատակաւորաց նորա ընդդէմ նորա զինեալ. Ճկ. կԲ:

ԱՍՊԱՏԱԿԵՄ, եցի. լ. Ἱππεύς ποιέω. Equites facio. Ἐπιτίθημι, ἐκάλλομαι. ἐκκλίνω. Impetum facio, exilio, declino. Երիվարօք ՚ի վերայ յարձակիլ, արշաւել. ձիարշաւ լինել, ՚ի վեր կամ ՚ի վերայ վազել. ափն ելմէք, ախոռալ ելմէք. որ և ասի ԱՍՊԱՏԱԿ ԴՆԵԼ, ՏԱԼ, ԱՌՆԵԼ. *Ասպատակաւորք ասպատակեցին ՚ի մեզ: Դարձան որք ելապայելք ասպատակեալքն զհետ այլազգեացն: Ասպատակեին ՚ի վերայ գեսերացւոյն: Եւ ամենեկն ասպատակեաց ՚ի հարաւակոյսն և ՚ի սիկելիկ. Յոբ. ա. 7: ա. Բգ. ԺԷ. 53: իԷ. 8: լ. 1: *Իբրև ըզշահիւն կառայ ՚ի վերայ գվնոց լերանց ասպատակեսցեն. Յովէլ. Բ. 5: *Ընդ գաւառն ասպատակեաղ. Խոր. Բ. 18: *Անդր ասպատակողացն. Պիս:

Նմանութ ասի. *Ասպատակ փայլակին, և ոչ հապանէ նմա. ՃՃ: *Եղիսս կառավարեալ ասպատակեր յերկինս. (այսինքն ձիավարեր.) կանոն:

ԱՍՊԱՏԱԿԻ. ՁԱՍՊԱՏԱԿԻ. Տ. Իբրու ասպատակաւ. արշաւակի ընթանալով. վազելով. ախոռալ. *Գոգս առեալ ուռուցեալ (նաև) ասպատուիք ասպատակի ՚ի վերայ սկանանց ծովուն: Մինչդեռ յասպատակի երթայր բանս յանկարծակի հաս զկայ. Վէպ. Բ. ե:

ԱՍՊԱՏԱՆ, կամ ԱՍՊԱՏԱՆԳ. Տե՛ս ԱՍՊԱՆԴԱԿ:

ԱՍՊԱՐ, ՚ի կի ոյ, ացի. գ. Ἀσπίς, πέλτη. Scutum, clypeus, pelta, sive scutum brevius. (լծ. յն. ասբիս. պ. խֆէր, սֆէր. լծ. ընդ Պատապար, և Հովանի.) Վահան. գէգան. *Սրով և գեզարդեամբ և ասպարաւ: Ապահանեցաւ ասպար զբաւորաց. ա. Բգ. ֆէ. 45: Բ. Բգ. ա. 21: *Զինով և ասպարաւ քով օգնեա մեզ. Եղիշ. Բ: *Ոչ զինուց պէտք են, և ոչ ասպարոյ: Ասպար զնեան առնու, և չապահանի. Վրդն. ոչ:

ԱՍՊԱՐԱԲԵԿ, ի, ացի. ա. Պելտη. Pelta, scutum. Բեկոյ ասպարի, այսինքն փոքրիկ վահան. *Ա յրեսացեն զզենս, զնիզակս բեկս, զասպարաբեկս. Եղիշ. լԲ. 9:

ԱՍՊԱՐԱԿԻՐ, կրի, րոց. ա. գ. Θυρεοφόρος. Scutifer, scutatus pedes. (կամ

Δορυφόρος. Hastatus, satelles, spiculator.) Վահանակիր. սպասաւոր առնէնի, որ միանգամայն լինէր և նիզակաւոր, կամ բազուր հանդերձ ոսկեզօծ վահանաւոր. *Ազգի ազգի դասուք զօրականաց, գունդ գունդ ասպարակրօք. Ոսկ. էֆես. ծԳ:

ԱՍՊԱՐԱԿՈՂ, ի. ա. գ. Ոյր կողն պատեալ է ասպարաւ (այր, կամ երիվար). *Ձեռուսաս կողմանէ հարեալ՝ ի գաղտնիս զգաւրչապար երիվարին՝ արար կաղանալ նժոյգ ասպարակողն. Ագթ. Գ. 17:

ԱՍՊԱՐԱՀԱՆ, ի, ացս. ա. Ասպարաւ հատանող զանցս հակառակորդաց. կամ հատիչ ասպարաց. *Ասպարահատք զվնհանաք անկեալ՝ զնմանիս իւր կորուսանեցոյ: Զնմանիսն իւր յառաջ քարշէր՝ ի խաղս ասպարահատացն. Մեսր. էրէց:

ԱՍՊԱՐԱՊԵՏ. Տ. ՍՊԱՐԱՊԵՏ. *Որ՝ի ժամուն ասպարապետ էր անտիոքայ: Մուշեղ ասպարապետն հայոց. Փարպ. ՃՃ: *Ահա ձնա միքայէլ. ես ասպարապետ եմ զօրուցն ՅՈ. Մծբ:

ԱՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ: Բառ: Մեսր. էրէց: Ոսկ:

ԱՍՊԱՐԱՒՈՐ. Տ. ՎԱՀԱՆԱՒՈՐ. Պելտաստής. Peltatus, scutatus. *Ասպարաւորք և աղեղնաւորք. Է. Ռ. ԺԵ. 8: ԺԶ. 17:

ԱՍՊԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պելտաստική. Ars utendi pelta. Կրէնն և վրէնն զասպար. *Ալէգնաւորուէց, և ասպարաւորուէց, և ամենայն զինամարտուէթ. Պզաթ. օրին. Ե:

ԱՍՊԱՐԱՓԱԿ. Տ. ՎԱՀԱՆԱՓԱԿ. (իբր վահանաւ փակիալ, փակօղ, և փակումն). *Ձասպարափակ բաղմեալ պահապանացն: Ասպարափակ ռազմ. Փարպ. ՃԿ. կԲ: *Ի ծովէ մինչև՛ ի ծով ասպարափակ տրաքեալ: Ասպարափակ եղեալ շուրջանակի լերգեան հեաւակ զօրուն: Զքաղմուէի վահանակիր զօրուն իբր ասպարափակս իմն ընդդէմ նոցա տուեալ. Ա. Ա: ՃԿ. կԲ:

ԱՍՊԱՐԵԼ. ե. Գիտել վարել զասպար. վահան՝ի կիր արկանել. * Զդիպողաբար շարժմամբ ասպարէզն. Պիտ:

ԱՍՊԱՐԷԶ, } լրիզ կամ սի, ասց կիմ
ԱՍՊԱՐԷՍ, } սից. Ἱππόδρομος, στάδιον, κίρκος, παραδρομή, διάστημα. Cursus equorum, stadium, circus, intervallum. պ. Հոիէերիոյ, Հոիէերիոյ, ասփէրիս, հոիէերիս, ևն. ըստ հյ. Զերընեաց. և Զիարձակարան, կրկէս. հրապարակ. մրցարան. ասագ. ան ճեյսանը, ճեյսան. *Ի մերձենալ ինձ յասպարէզ երկրին քարտեզ: Թագէոյ զնա յերկրի ասպարիսին: Իբրև զիագաւոր Թագ՝ի գլուխ յասպարէսս: Որ յասպարիսին ընթանան. ևն: *Մարտ. կեմ զերիվար լեզուզ առ՝ի յասպարէս. Աթոռ. ծն. (յն. նպատակ. νύσσα). *Մըտրակեալ չընթացս ստրս ասպարիսի զչրջ. Թունս գրչես: Ա յս մարտիկ բարեփառ այամ ասպարիսի. Նար. յիշ. Ն ծթ:

ԱՍՊԱՐԻՍ. Στάδιον. Stadium. Չափ հեռաւորութեաց միոյ ձիընթացի, իբր 125 քայլ երկրաչափական. որ և կոչի ՎՑԱԻԱՆ. և յոմանց շփոթի ընդ մղոնի, և ընդ այլ չափմունս. Տես Է. Ա. ծա. 5: ՂՂ. իԷ. 13: ՃԿ. ծՀ. 19: ծա. 18: Ճայթ. ծԷ. 20: Խոր. Տ: Ընէ: Ծրտ. Ֆաւ: Աբեթ. Տ: Պատ. ագէթ. ևն: *Ուրիմնոք ոմանք ասպարիզք. Պզաթ. օրին. Է:

ԱՍՊԱՐԻՍ. Στάδιον. Stadium. Որ և Ա միոյց ընդարձակ. տեսարան. հանդիսարան. կրճատեան. ձեմարան. առեան. գաշտ. և ընթացք. Ալեքս. *Աբուսքոյ քաղաքին յասպարիսի անդ չընդարձակ տեղւոջ. Է. Ա. Է: * Ձախր առեալ ձեմիր յասպաս րիզի: Տանէին յասպարէզ կատարմանն. ՃԿ. կԲ: * Ձերդս արուեստականացն... առաւել քան զհանդէսն ընուն զասպարիզայն տեղի. Ոսկ. յհ. Ա: *Ա յս է ասպարէզ ենիթակայս իրի հռետորական հանդիսատրաց: Ցառաքինասէրն ասպարէզս. Պիտ: *Ձթնեղադրեալն՝ի հոգւոյն սրբոյ պատմեաց առաչի խոնարհ ասպարիսին (Ժողովոյ հարց). Ճ. Բ: *Ընդ ծիրանածաւալ ծովային ծոցոյն ասպարէզ. Նար. Խ.: *Ընդ երկայն ասպարէզս ծովածուփ կէտն ցատրյս. Շաբ: *Ըստ չընչագայուէ Ճախարակեալ փայտի, զոր ոչ արտաքոյ Թոյլ ցուցանեն ասպարիզին՝ի կարակնակերտ բոլորակին. Մաթ. Ը: *Ո՛չ տեսանեն զանդաղալ ասպարէզս տունչեան՝ի գործատեալ և՝ի վայելս ամենայն կենդանեաց. Շիր: * Ոչ հիւսեցաք յասպարիսի աստ պատմուճէ. Ագթ. Է. 5: *Թաղեցին յասպարիսին՝ որ մերձ է՝ի բեթզաչէմ. Ոսկ. Ա. Ա. 9:

ԱՍՊԱՐԸՆԿԷՑ. ա. Ῥίψασπις. Scutivel armorum abjector. որ և ՎԱՀԱՆԸՆԿԷՑ. Որ ընկենու՝ի բաց զասպար իւր. *Ան՝ որ ասպարընկէց լցէ: Ո՛չ որ՝ի բաց եղեալ լինի վայելչական բանուքէ, անուանս նեսցի Թերևս ասպարընկէց. Պզաթ. օրին. ԺԷ: * Ոչ է փոքր վտանգ ասպարընկէց լինել՝ի պատերազմին. ՃՃ:

ԱՍՊԱՐԻՍԱԽԱՂԱՑ, ի. Տես ԱՍՊԱՐԻՍ ըստ ա և ե նշ. *Նստայ՝ի վերայ նորա՝ի մէջ աեղւոյ ասպարիսախաղացին. Վրթ Տիհնէս: Ա. Ա:

ԱՍՊԱՐԻՍԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայրի յասպարէզ. *Ասպարիսական չափ. Խոր. Ֆ:

ԱՍՊԱՐԻՍԵԼ. ե. Ընթանալ յասպարիսի. արշաւել ընդ ասպարէզ. *Մինոյն ի ձահ ասպարիսել՝ի հարթարգակ դաշտսն. Պիտ:

ԱՍՊԵՏ, ի, աւ կամ իս, ացս, զք. գ. Ἱππεύς. Eques. իտ. Cavalliere. Ձիաւոր աղնուական. իշխանաւոր հեծեալ. որ և ՍՊԱԾ. ոխիմ. և աւանդին առմաբք՝ կոմս. աւագ իշխան, ազատ. բարեկամ կամ Թագադիր արքայի. պէյ, պէյլպէք, ֆոեէւէմ. *կոչել նմա Թագադիր և ասպետս: Բագարատաս ասպետիս: Ինձ ասպետիս պարտ է զքեզ պահել. Խոր. Բ. 7: Գ. 9. 37: *Ս քանչելի ասպետաւն սահակաս. Փարպ:

ԱՍՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութեի ասպետի. պատիս ասպետացց. *Իշխանն Թագաւորեալ իշխանութեէ ասպետուէ. Ագաթ: *Ձքեզ ասպետութիւնն ոչ հանէ. Խոր. Բ. 13:

ԱՍՊԻՍ. գ. Բառ յն. ասբիս. Ἀσπίς. Տ. ԱՍՊԱՐ. *Իակ ասպիսն չորեքգանկիւնի վահան է. կիւրեղ. Ռգ:

ԱՍՊՆԶԱԿԱՆ, ի, ացս, կամ ից. ա. Ξένος, իբր Πρόξενος, ξενοδόχος. Hospes, իբր Hospitio excipiens. Հիւրընկալ. օտար, ընկալ. վանաստուր. (՚ի պրս. ոխէնկ, որ է հիւր. որպէս և խոչենկ, է տուրք աճառակալ յօտարականէ). Եվ ոահապէ, գօճագ ոահապէ, ոխոնգոթար, ֆոսոքիր գապուռ խ. գէն. *Գայիոս ասպնջական իմ. Հա. ծԶ. 23: *Ասպնջական ատտ զօտարընկալն ասէ: Ասպնջական վտան այնորիկ անուանեսցուց զնա, զի զօտարս ընդունէր. Ոսկ. հա: *Եթէ զհիւրս վհնդունիս, զքո ընդունիս. և Թէ օտարին լինիս վանատու, քոի ես ասպնջական. Մաթ. Է: *Ձքոմանեծար ասպնջականին իւրոց բազում գովուէթիս փոխանակ մեծարանացն կարգէ. Կորիւն: *Ասպնջական լինել. յն. ընդունել՝ի տուն իւր, կամ ընդ առաջ ելանել. Նխս. ՚ի սպանչ: Ոսկ. յհ. Է. 14: Մաթ. Շ: Կրճ:

ԱՍՊՆԶԱԿԱՆ. լայնաբար՝ ընդունակ. ընդունարան. *Ասպնջական հոգւոյ ծածուԹեանն, կամ էին սիրոյ, կամ չարեաց. Ագաթ: Ը. ոք. առ ապիբաս: Եղիէ: *(Ծով) ասպնջական է հիւրամեծար գեւոյց բազմաց. Վեյօղ. Բ: *Որոց ասպնջական է տարտարոսն յաւիտենական. Շ. Խղ: *Ըզհայրն ասպնջականին իւրոյ բժշկեաց. Ոսկ. գծ:

ԱՍՊՆԶԱԿԱՆ. Աւրէթ. որպէս յն. πρόξενος. *Գործ՝ տեսուէթ ասպնջական է. Ագաթ. Ռէպ: *Դուք էք յորդորիչք կուսանաց, և ողջախոհուէթէ ասպնջականք. ՃՃ:

ԱՍՊՆՋԱԿԱՆՈՒԼ. Տ. ՀԻՒՐԸՆԿԱԼԵԼ. *Թէ էցէ ոք, որ ասպնջականիցէ զնա՝ի՝ի տուն իւր. Բրս. Ռէն:

ԱՍՊՆՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ξενιτεία, πρᾶξις ξενοδοχίας. Hospitum receptio, peregrinatio. Հիւրընկալուէթէ. ընդունելուէթէ, իսկ ընդունելն, և ընկալեալ լինելն. իջևանս տալն, և իջևանիլն. օտարընկալուէթէ, և օտարուէթէ, ըստ հոմանս. Յաւիտենէ յաւիտեան. *Ձարեգակն անձնասեռուբ առատ ասպնջականուէթեն. Իմ. ԺԸ. 3: *Ձի և ասպնջականուէթէ զոք արժանի մի արասցին. Եղիշ. Բ: *Սրբասէրն կրօնաւորացդ եղանել յիւրաքանչիւր իւրձէթէ սակս ասպնջականուէթեան. Մագ. ւբ: *Իբր ոչ եւթէ փոխհոսումն ինչ առացի, այլ՝ ասպնջականուէթէ. Ոսկ. յհ. ա. 10: *Անդ ժամանակս արար ասպնջականուէթէ, և աստ յաւիտենական ընծակուէթէ. Սէբէր. Ֆ: *Ոչ կամէին ծանրանալ եկեղեցւոյն, այլոց ումեմն գոլով նոցա հիւրընկալ ասպնջականուբ. Ոսկ. գծ:

ԱՍՊՈՒԶԱՆ. գ. Ծաղիկ ինչ. *Ձօրան և մորուտն, և ասպուզանն. Մաա. ւ: *Ձվարդ, ղմբրուշան, զասպուզան. Երզն. էեբ: *Վարդենիք, մնձուր, ասպուզան. Վպի: Իսկ Ագաթ. գրի Ասպազան. և յայլ Ձ. Ասպուզան: Այլ՝ի Բժշկարանն՝ ԱՍՊՈՒԶԱՆ ՄԵԿՆԻ՝ խաղողաձեի քաղուածս. և ԱՍՊՈՒԶԱՆԱԿ, իսկ փիթ:

ԱՍՊՈՒՃԱԿ, ի, ացս. գ. Ազգ սոխակ Թռչնոյ. ոխոլոիւէ. *Քան զսոխակ և զասպուճակ (յն. մի բառ) չնչես ինչ ձայնիւ երգիք քոյոյր և հեչտական մրմնջել. Ոսկ. էէբ:

ԱՍՊՈՒՐ, սրոյ. որ և գրի ԱՍՊՈՒՏ ԱՍՓՈՒՐ, ի. գ. Հրագոյն կարմիր ծաղիկ՝ ձևով նման լայլակի, ուստի լինի ներկ: Բծվէն: Մխ. Բծվ:

ԱՍՏ. ՛ի. յայտարար կալոյ՝ի տեղւոջ ուրիք. (լծ. ընդ լտ. յն. պ. ատ՛, խտ՛, ֆ, խտպէն. և հյ. ստոր, ըստ, նիստ, հաստատ. ևն). Որպէս Ենձձե, ἐνδᾶτα, αὐτοῦ, ὦ. Hic, istic. Ցայսմ եառեղ՝ի տեղւոջս յայսմիկ. հա, հապէղը. պոբաթա, պոնպա. դալմ ոթէ՝ Ի՞ ոք քո աստ՝ փեսայ, կամ որդիք: Նիստ աստ առ իս: Ձէ աստ: Ունիք ինչ կերակուր աստ: Ամենեքին աստ եմք: Ձերուսաղէմ, և աստ: Մատիցուք աստ առ ես: Ձի՞ ես դու աստ ելիս: Նիստ դու աստ: Ագարուք աստ զայս գիշեր: Դու աստ կաց առ իս. ևն: Որպէս և զոյգ ընդ քացայայտիչ անուան. *Աստ՝ի հայս էին: Աստ՝ի դաշտիս ցոյց մեզ: Գոյ աստ յաչխարհիս մերում. Փարպ: ՃԿ. կԲ:

ԱՍՏ. ոյ Ցայսմ վայրի՝ մինոյն. յայսմ բանի. ՚ի նոր օրէնս. ևն. *Աստ է համեմ-

րոշն և հաւատ սէց: Աստ է իմաստութին. ևն: *Աստ աճապարեալ պատաչէս: Աստ խորհուրդ 'ի մէջ առեալ: Աստ ապա 'ի վերջ հատեալ դադարէր թագաւորութին: Աստ ապա 'ի բաց կացեալ հայք. Խոր: Փարպ: Յհ. կբ: *Աստ յառաջագոյն է տեսականն քան զգործականն: Են աստ պէտք բազում երկիւղագին պատրաստութեան. Փարպ:

ԱՍՏ. որպէս Յայսմ աշխարհի՝ կամ վիճակի. յաստի կեանս. հոս. պուրատա. *Աստ վայելել: Աստ մարմնաւոր պտղով, և անդ յարքայութեն: Աստ կարծիս, և անդ կատարած. աստ խէթ, և անդ հատուցումն. ևն. Աթան: Նար. կէ: *Աստ սերմանեսցուք, զի անդ հնձեսցուք, և ուրախասցուք. Գնձ:

ԱՍՏ. իբր Այսր. յայս տեղի. Huc. հոս. պուրայա. *Աստ մտեալ լիցէ՞. յն. իջեանեալ լիցէ. Գծ. ճ. 18: *Իբրև եկի ես աստ: Նախ քան զգալն իմ աստ: Եթէ բերես զամենայն ինչս քո աստ. Վրք հց: *Ե՛կ աստ, ե՛կ աստ, եկ և բնակեսցուք ընդ միմեանս. Կլնմ:

ԱՍՏ. ա. իբր նոյն ընդ դերանուանս՝ Յայսմ, յայսմիկ. կամ որպէս յոդ՝ ս. *Ի դրախտի աստ: Ի տանի աստ: Ի ժամանակի աստ յայսմիկ. ևն:

Եւ իբր՝ Որ ինչ աստ է. որ ինչ յաստի կեանս իցէ. Տես և ԱՍՏԱՆՈՐ. *Հանդիպեսցուք ամենեքեան և աստ քաղցրութեցս, և անդ թողութեցն. Աւ. որդ. ծա:

ԱՍՏԱԳՈՅՆ, կամ ԱՍՏԻԱԳՈՅՆ. ա. Ὀξύτερος. Acutior, vehementior. Առաւել կամ յոյժ աստի, այսինքն աստոյ, ազդու. սաստկագոյն. *Աստի է զայրումն բարկութե, և աստագոյն է քան զամենայն բոց տարածեալ. Ոսկ. յհ. ա. 3: (վրիպակ է տպ. և ձ. անմտագոյն):

ԱՍՏԱԽՈՏՈՍ. և } գ. Բառ յն. աս-
ԱՍՏԱԿՈՍ, ի, աց. } տագօս, Ἀστακός. Cancer. ռմկ. բոտախօղ. Խեցգետին կամ խեցեմորթ ծովային. *Պապայիճ, աստախոտոս. ևն. Մխ. բժշ: *Այնպէս և ամենայն խեցեմորթքն, որպէս կարկինոսքն, և աստակոսքն. Նիւս. բն:

ԱՍՏԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Այր անդր ածել, ձգձգել, թիւրել. տատանել. *Որք ըստ իւրեանց չարութեան կամաց աստանդեն զբանն ճշմարտութե. Վեցօր. բ: *Աստանդել չփոթել զճշմարիտ խորհուրդ վարդապետութեանն. Եփր. բգ: *Արբեցողն աստանդէ զբանն բերանոյն. Ոսկ. գծ: *Անուսումն այսր և անդր աստանդելով, ինքեան ընդդէմ և կռուօղ. Փիլ. լին: *Յոյժ իմն երկուացեալ աստանդին միտք և խորհուրդք: Աստանդեցան կարքն երագախաղացք. Մծբ. ծգ. ծբ: *Ոչինչ այնուհետև խռովեցիս, և ոչ ցնորեալ այսր անդր աստանդիցես. Ոսկ. եփ: Իսկ Եւագր. պոնտ. ξ. 20. *Ոչ գտանեն 'ի նմա պատգամս խժդուժս, կամ աստանդեալս, կամ տըգէտս». իմա՛ խոտորնակս, կամ շաղփաղփըս. որպէս յն. σολοικισμός, soloecismus.

ԱՍՏԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Ապա և զուշն 'ի յիշատակաց արուեստից աստանդեցուցանէ. Յճխ. է:

ԱՍՏԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Տատանումն. և յեղափոխութի բանից կամ մտաց. *Ան կայուն պատապարին գիտուքն մերովք. աստանդուենքն օգնական իրացն մերոց առնեմք. Վեցօր. ա: *Ոչ միայն սկարութի, այլ եւ աստանդութի խորհրդոց բամբասես. Սեբեր. բ:

ԱՍՏԱՆՈՐ. մ. (որպէս թէ՝ Աստէն ուր). Ἐνθάδε, ἐνθαῦτα. Hic, istic. Աստ՝ (ըստ ամենայն առման.) յայսմ տեղւոջ, վայրի, միջոցի, բանի, ևն. *Աստանոր 'ի սրբարանին. Պիտ: *Աստանոր դասել. Նար: *Աստանոր նորոգեցաւ. Շար: *Աստանոր պիտոյ են վարդապետք իմաստունք. Վրք հց: *Աստանոր ճառագայթ ճշմարտութեն 'ի հայաստանս փայլէր աշխարհ. Խոր. հռետ: *Աստանոր ենանոս ընկեցաւ 'ի պատուոյն: Աստանոր ամենայն հայք հարկեցան հռովմայեցւոց. Յհ. կբ: *Աստանոր սեսեալ մտացս իմաստիւ զապագայիցն դիպուածս: Աստանոր 'ի սոյն ամանակի. Նար: *Ոչ իմ կամքս եղիցին, այլ քոյդ. երկոսս կամս աստանոր ցուցանէ. Աթ. ա: *Ահա աստանոր փոխանակ սեռի առաւ արհեստն. Սահմ. դ: *Աստանոր աքիլլեայ դէմքն են ծանօթք. Պիտ:

ԱՍՏԱՆՈՐ. ա. Որ ինչ աստ կամ յաստի կեանս է. արդի. աս. տեղի, հիմակուան. պուրանըն, շիմտիկի. *Զաստանոր կենացս պէտս պատրաստէ. Պիտ: *Յաստանոր մեծութիւնս եղեալ զսոյս իմ ր: Յաստանոր կենացս, որ լի է դառնութ. Սարգ. յհ. է: և ա. դ. է: *Ի մե՛ր ընն ացիլ յաստանոր ուրախութիւնս (երկնից). Աթ. 'ի ոփէս:

ԱՍՏԱՌ. գ. Բառ ռամկական, իբրու Պաստառ՝ որ դնի 'ի ներքին կողմն հանդերձի. *Երեսք, և աստառ լիցի. Վրդն. ող:

ԱՍՏԱՐԻՏԱՅՔ. գ. Բառ յն. ասդօս, ասդէգօս, գծ. այսինքն Քաղաքացի. ցեք. *Երկեան աստարիտայքն ճոխք քաղաքին 'ի շարժմանէ անտի. Ոսկ. գծ:

ԱՍՏԵՂԱԲԱՆԱԿ, ի, աց. ա. Ἀστρολόγος. Astrologus. Աստեղաբան՝ որ խօսի ըստ ախտարաց ծննդաբանութե զաստեղաց. աստեղագէտ սուտ գուշակութեք. մունէջջիմ. *Ոչ է ասել կարգեալ ինչ ժամանակ, յորոց գիտացեալ լինիցի մանկանցն ծնունդ. որպէս զի որք կոչին աստեղաբանակքն՝ զժամն 'ի նոցանէ առնուլ գտանիցեն. Փիլ. նխ. ա:

ԱՍՏԵՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀστρολογία. Astrologia. Գուշակական աստեղագիտութի. սուտ քաղդէութի ախտարաց. ախտարք. իլմի նիւճում, մունէճճիմլիք. *Աստեղաբանութե հզօր եղեալ՝ յօժարեցաւ ուսանել զկատարեալ չարութի. Խոր. ա. 31: Շիր:

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽ, ի. ից. ա. գ. Ἀστρονόμος. Astronomus. Աստեղագէտ, որ բաշխելով զդիրս աստեղաց՝ զննէ զշարժմունս նոցա իմաստասիրաբար. էհլի հէյէէթ. ասի և զսուտ գուշակաց, որպէս Աստեղաբանակ. *Խաղան նովաւ աստեղաբաշխքն. Վրդն. ող: *Որք յայս եղեալ էին աստեղաբաշխք, խոստանալ կամին գըտանել գալ ևն. Փիլ. նխ. ա:

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆ. ա. Ἀστρονομικός. Astronomicus. Որ ինչ անկ է աստեղաբաշխից կամ աստեղաբաշխութե. *Մակացութի աստեղաբաշխական. Անյ. թուաբ:

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆՆ. գ. իբր Աստեղաբաշխութի. ἡ Ἀστρονομική. Ars astronomica. *Աստեղաբաշխականն 'ի շարժուն շարունակ քանակէն: Զաստեղաբաշխականն (գոյն) քաղդէացիք. Սահմ. ծէ:

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀστρονομικώτατος. Առաւել աստեղաբաշխ. կարի հմուտ աստեղաբաշխականին. *Տիմէոս աստեղաբաշխականագոյն գոլով քան զմեզ. Պղատ. տիմ:

ԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀστρονομία. Astronomia. Ուսումն և գիտութի աստեղաց՝ բաշխելով զդիրս նոցա, և տեսպ զննելով զանմոլարս և զմոլորակս՝ բաժանելիս յիրերաց, և գիտելիս ըստ յատկութեան շարժմանց նոցա. որ է մասն ուսումնականին, այսինքն մաթեմաթիգայի. և մասն է նորա տոմարականն. աստղաբաշխութ. իլմի հէյէէթ, հայաթ. *Աստեղաբաշխութի ենթակայ ունի զերկնային մարմին. իսկ կատարումն ոչ եթէ զառնելն նման նմա, այլ գիտել զշարժումն նորա: Աստեղաբաշխութեան ենթակայ գոյ երկնային մարմին. իսկ իմաստասիրութե նոյն ինքն աստեղաբաշխութիւն է ենթակայ. Սահմ. դ. ծա: *Զաստեղաբաշխութիւնն գտանել ասեն բաբելացիք 'ի ձեռն զրոստրի (զրադաշտ մոգի), և երկրորդ՝ եգիպտացիքն ընկալան. Նոննոս:

ԱՍՏԵՂԱԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆ, քմունք. գ. Երևոյթ յերկինս իբր մանուածոր վառումն լուսոյ ըստ նմանութե աստեղաց. զոր օրինակ են թռիչք աստեղաձիք, ևն. *Վարսաւոր լամբարաց, և նմանորէն այլոց աստեղաց, և կամ աստեղաբորբոքմունք ցոլմանց. Փիլ. նխ. բ:

ԱՍՏԵՂԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. Որպէս Ἀστρονόμος. Astronomus. Որ ունի զգիտութի աստեղաց՝ իմաստասիրաբար. աստեղաբաշխ. *Յաստեղագէտսն քաղ հարցաք. Հեբր. օփ: *Ոստս և զանուպ կոչեն աստեղագէտքն. Վրդն. ող. ճգ:

Եւ որպէս Ἀστρολόγος. Astrologus. Աստեղաբանակ. քաղդեայ. մոգ. (եբր. հօգէր. այսինքն գիտող). *Յարիցեն և ապրեցուսցեն զքեզ աստեղագէտքն քո, որ նշմարեն զաստեղս երկնից. Ես. խէ. 13: *Ադա աստեղագէտ ճարտար. Եւ... փր. բ: *Աստեղագիտին պարտ և պատշաճ է բազում փոյթ յանձին ունել ևն. Վեցօր. գ:

ԱՍՏԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀστρολογικός. Astrologicus. և Ἀστρονομικός. Astronomicus. Սեպհական աստեղագիտաց կամ աստեղագիտութե. *Յաստեղագիտական և քաղդէականդն կարծեաց օրինաց: Աբրամ թարգմանի հայր վերամբարձ, երևեցուցանէ զաստեղագիտականն և զվերամբարձայածումն. Փիլ. իմաստն:

ԱՍՏԵՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀστρονομία. Astronomia. Գիտութե աստեղաց. աստեղաբաշխութե գոլելի. իլմի հէյէէթ. *Քաղդէացիք առաւել աշխատին յաստեղագիտութե. Փիլ. իմաստն: *Աստեղագիտութե զգուշացեալքն՝ նոքումբք աստեղքըն զքնին ուսուցին խորհուրդ. Պարապմ. ժ: *Աստեղագիտութի, և աստեղք. քանզի և՛ աստեղագիտութի անսխալ է, և՛ ենթակայ նորին, այսինքն աստեղք. Սահմ. ծբ: *Զաստեղագիտութեն մատեանս նա եհան 'ի յունաց լեզու. Եւսեբ. փր. ա: *Զափեր աստեղագիտութեցն զաստեղսն. Կելառ. ալէք:

Եւ որպէս Ἀστρολογία. Astrologia. Աստեղաբանութիւն պարսաւելի. ախտարք. մունէճճիմլիք. *Մի հայիր այսուհետև յաստեղագիտութի: Մի յաստեղագիտութիս ինչ հաւատար, և մի 'ի հաւահմայութիս. Կոչ. դ: *Եւ արդ զիա՞րդ, եթէ ըստ օրինաց աստեղագիտութեն էր ծնեալ, քակէր զաստեղագիտութիւն. Ոսկ. մ. ա. 6: *Եւ դատողաց զաստողագիտութիւնն և մեկնչաց աստղագիտացն ... բազում ինչ վրիպեն. Վեցօր. գ:

ԱՍՏԵՂԱԳԻՒՏ, ի, ից. ա. Գտակ աս-

տեղաց, իբր աստեղագէտ. աստեղաբաշխ. *Զօրութիւն աստեղ ձևով երևեալ աստեղազգիսեին. Պարապմ. յ: կամ թեոդոս. ի ծն:

ԱՍՏԵՂԱԶԱՐԴ. ա. ս. Իբր աստղ կամ աստեղք զարդարեալ. *Աստեղազարդ մալգարտաց. Նար. Խ: *Զգլուխդ յերկրի (ձչնամէնի խոնարհեցո՛, և (ձա գիս աստեղազարդ ասծ զգլուխ քո զարդարէ յերկինս. Նար. Խբաթ:

ԱՍՏԵՂԱԼԻՐ. } ա. Լի աստեղք. աս-
ԱՍՏԵՂԱԼԻՑ. } տեղազարդ. *Եդին ի գլուխ նորա պսակ աստեղալից (կամ աստեղալիր). ՃՃ: Հ = Ց. յոանիս. ծ:

ԱՍՏԵՂԱՀՈՒՀՆ. ա. Խոնեալ և խիտ ըստ բազմութեան լուսափայլ աստեղաց. *Թագաւոր փառաց նոր ողորմութեամբ երևեալ աստղահոսուն սրբովք՝ կացցէ ի միջի ձերում. վանակ. փորեմք:

ԱՍՏԵՂԱԾԻՆ. ա. Մակդիր արբրահամու, իբրու ծնօղ սերելոց յիւրմէ որպէս զաստեղս բազմութ. *Աստեղածին հայր. երզն. լսա:

ԱՍՏԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական աստեղաց, կամ նման նոցա. աստեղևայ. երկնային. լուսաւոր. *Շուն ձայն՝ բերի ըստ երից. այսինքն երկրային, աստեղական, և ծովային. Դամասկ: *Աստեղական դասուց. Պրովդ. ի սթէ:

ԱՍՏԵՂԱԿԱՒՈՑՑ. ա. ս. կառուցեալ իբրև աստղ հաստատուն. *Սա յափառնից աստեղակառոյց կայ. Պրովդ. ի սթէ:

ԱՍՏԵՂԱՀԱՃ, կի՛ ԱՍՏԵՂԱՀԱՃԱՂ, կամ ԱՍՏԵՂԱՀԱՃ. ա. Անստոյգ բառ, իբր հաձեալ ընդ խառնսն աստեղագիտաց. կամ հաճոյ որպէս չուն ընդդէմ աստեղաց. *Աստեղահաճ, ինձ մատիր, և մեծամսրաեուցուք. Ջնոբ:

ԱՍՏԵՂԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև աստեղ. աստղակերպ. աստղանման. *Աստեղաձև թռիչք. վրդն. սղ:

ԱՍՏԵՂԱՃԱՃԱՆՁ. ա. Ճաճանչեալ իբրև զաստեղս. Ἀστροφεγγὴς, ἀστροφαὴς. In modum stellarum resplendens. *Ի քո զամիթոյ աստեղաճաճանչ ի բոլոյանդիսա նէ ոսկեթել. Պիտ. ազնս:

ԱՍՏԵՂԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Լինել իբրև զաստղ. նմանիլ աստեղաց՝ բազմութ, կի՛ լուսափայլութ, ևն. *Նշանակէ զաւհարուհի զարեգակնային գնացս օրինաց յաստեղացեալ յերկոտասան ցեղսն իսրայէլի: Բոցով հրոյ աստեղացեալ լապտերաց. Աբէ: *Աստեղայեալ որդիքն հօր հաւատոց. Երզն. ԽԵ: *Աբրահամու, և ի նմանէ սերեալ աստեղայեալ զաւակացն. վահ: *Պատուէրքն գիր լուսով գըրեալ, բոլոր խաչին աստեղացեալ. Գնձ:

ԱՍՏԵՂԱՆԻՀ. ա. Ուշով գնիլ և զաւիղ աստեղ. *Շարք աստեղանիցք: Աստեղանիհ լուսաւորութ բոցաճաճանչ չքով պաճուճեալ. Նար. ոոոփ. Ե գանձ եիեղ:

ԱՍՏԵՂԱՆԿԱՐ. ա. Իբրև զաստղ կի՛ աստեղաձև զարդու նկարեալ. *Տաճարին Քարոնիի և խոռեայ՝ ծալկեբանգքն և աստեղանկարք. Ածան. եիեղ:

ԱՍՏԵՂԱՆՇՄԱՐ, ի, ից. ա. Նշմարող և դիտող աստեղաց. ոլորէս աստեղագանակ. *Ոչ ոլորէս քաւդեայքն աստեղանշմարք. Եզնիկ: *Ճանապէզ գտանելի աստեղանշմարից. վահ. յայտն:

ԱՍՏԵՂԱՊԻՍ. ն. Որպէս աստղ. ապաղի պէս. Եզնիկ. Նար. ոոոփ: *Իւրաքանչիւր տեսողացն աստեղապէս երևեալ. Սիոնաց:

ԱՍՏԵՂԱՏԵՍԱԿ. } ա. Որ ունի զտե-
ԱՍՏԵՂԱՏԻՊ. } սիլ և զնմանութիւն աստղ. աստղակերպ. աստեղաձև. *Աստեղատեսակ յերկինս նկարագրութեամբն (խաչի) զպայծառութիւն տայցեալ լինէր. Նանայ. (որ ի ճ. գրի ԱՍՏՂԱՏԵՍԱԿ): *Ի մնուր՝ որ աստեղատիպ ընծայիցէք պատմի. Պրովդ. ի սթէ. ըսթ ճ. Ա:

ԱՍՏԵՂԱՏՈՒՆ, տան. գ. τὸ Ζῴδιον, σημεῖον. Constellatio, signum. Տուն աստեղաց. խումբ խումբ աստեղաց յիւրաքանչիւր կողմանս երկնից, մանաւանգ ի համարն կենդանակերպից. համասփղոսնէի. պիտ, ախիէր. *Որպէս թէ աստեղատունք ինչ իցեն, և ըստ դիպելոյ պատճառաւորաց աստեղացն յատեղատունն՝ նոյն պիտիք և ծնունդքն լինիցին: Մինչդեռ ա ռնիւծն ասէն յատեղատանն իցէ: Անցեալ ընդ ամենայն աստեղատունսն. Եզնիկ: *Ասեն երկոտասան աստեղատանցդ բաժանել զերկին, զոր կենդանակերպ կոչեն. Շիէ: *Զյեղլ զմունս ժամանակաց գործէ (արեգակն), փոփոխելով յատեղատունսն. Պիս: *Դանօթ էին մոգքն ամենայն պարուց աստեղատանց. Զէր: ի: *Զծննդոցն իմն զատեղատանցն յայս իմն առնել կամէին: Ասէն, աստեղքս այս յանկակիզք են պատկերաց և աստեղատանց կերպարանաց. Վեցօր. ը:

ԱՍՏԵՂԱՓԱՅԼ. ա. Փայլեալ որպէս զաստղ. աստեղաճաճանչ. *Աստեղափայլ և աղատածին որդիս կոչելով աբրահամու. վրդն. լոա:

ԱՍՏԵՂԵԱՑ. ա. Ցաստեղաց կազմուած. ասպէտ. էլևրէրան, էլևբէլէ. *Պատկ աստեղեայ յերկոտասանից. Ցայտ. ծէ. ւ. յն. աստեղացց երկոտասանից: *Պատկ աստեղեայ իբրեալ յերկինէ՝ ի վերայ դագաղացն. Հ = Ց. տեիփ. իէ: *Խաչ, կամ նշան աստեղեայ. Խոր. է. 80: Փորպ:

ԱՍՏԵՂՕՐԻՆ. մ. ա. Աստղանման. նը ման աստեղաց. պայծառ. *Կանթեղս աստեղօրէնս վառեցաք. Նար. Ծթ:

ԱՍՏԵՂՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նիւթական թաղումնութիւն յն. ձայնիս ἀστρονομία, որ լաւ ևս թարգմանի Աստեղաբաշխութիւն: Շիէ:

ԱՍՏԵՄ, հցի. ն. Նոյն ընդ ՀԱՍՏԵՄ. և ԱԶԴԵՄ (որ գրի նաև ԱՍՊԵՄ, ԱՍՏԵՄ). *Զոր արար ասծ, և աստեաց ի բնութիւն կանանց. Կանոն: իակ ի էին բ. գրի, *Աստեմ, կազմեմ»:

ԱՍՏԵՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἀριστος. Optimus, idoneus. Հաստատուն. կուռ. արաստոյ. և զօրաւոր. և կարի լաւ. ընտիր. *Ցուցանէ աստեղոր ձանապարհ բարձրեալ զնոսա նարհութիւն. Աբաթ. ծն: *Զաստեղոր և զզարմանալին սեռին ծնունդ (մովսէս). Պիս: *Վէմ ինչ աստեղոր և աստուար զառ ի վեր գժուարաւ տարեալ լինի, իսկ զառ ի վայր իւրովի հոսեցեալ. Խոր. պրփ:

ԱՍՏԻՆ. ն. Ὧδε, ἐνθαῦθα. Hic. Աստանօր. յայսմ տեղւոջ վայրի՝ վիճակի՝ աշխարհի. և ապ յժմին. պռբաթա, պռբաթգիա, ընթիփն. *Աստէն ի հրեաստանի յերկիրս ելք: Ձելեանեմ, քանզի աստէն մնացանիմ. ա. Ղփ. իգ. 3: գ. Ղփ. է. 30: *Ես աստէն պահեցի աւ իս: Դու աստէն ի հայս կաս. Փորպ: *Աստ եւրով խաչ՝ աստ իմասցի դողգոթայ, և աստէն իսաչելոյն. Անյաղ. էոթյբ: *Աստէն ընկալեալ զհատուցումն մեղայ իւրոյ. Ագաթ: *Աստէն իսկ դատապարտեալ է. Փորպ: *Զաստէն գտրովեալս մի՛ կշտամբէսցես կրկնակի պատիժ ի մեծի աւուրն: Զի ի գտտաւորին ձեռանէ աստէն իսկ վրծայց. Նար. իէ. իէ:

ԱՍՏԷՆ ԵՒ ԱՍՏ. որ և ասի՝ ԱՍՏԷՆ ԻՍԿ ՎԱՂՎԱՂԱԳԻ. մ. Ἀυτίκα. Mox. Ակնյապաղ. ի մօտոյ. հուպ ընդ հուպ. փոյթ ընդ փոյթ. անիպէ: Պիս: Ոսկ. յհ. ա. 3:

ԱՍՏԷՆ. ա. Παρῶν, οὐσα, ον. Praesens. Ներկայ. առաջիկայ. այժմեան. այժմու. *Ե՛ւ յաստէն ամենայն ապրիլցիմք, և ըզհանդերձեալ կեանան շահեսցուք. Ոսկ. մ. ա. 7:

ԱՍՏԻՔ, տեից. կամ ԱՍՏԻՔ, հից. ա. գ. Աստ գտեալքս. աստէն հղեալքս. երկրաւորք. *Երկնայինցն տեսակն առաքեալ գոյանայ՝ քան թէ աստեղից: Ցեղի՝ աստեղից առաքեալ գոյանայ, քան թէ երկնայինցն. Աբէա:

ԱՍՏԻ. մ. Ἐνθεν, ἐντεῦθεν. Hinc. Ցայսմ տեղւոջէ. ի տեղւոջէս յայսմանէ. և յայսմ քանէ. ասպէղ, ասիղ, ասկէ, սըկից, հասկից. պռբաթան, պռճաթան. *Աստի առ ձեզ անցանել: Բարձին աստի: Երթիցուք աստի. ևն: *Եթէ ոչ ի տուն իմ դարձայց. բայց ի նմին (այսինքն միանգամայն) աստի իսկ ի վանս երթայց. վրփ հց. ը: *Աստի սկսաք լինել առանց թագաւորի. լմբ. ասփ: *Ձի մի՛ խիղճ ինչ աստի երևեսցի. Ոսկ. յհ. ա. 3:

Ռասիական ի ասելի. *Ես այլ աստից ոչ գնացից. ՃՃ:

ԱՍՏԻ ԵՒ ԱՆՏԻ. մ. Ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν. Hinc inde. Ցայսմ և յայնմ կողմանէ. հել ելին, հելաելին. *Երկուս ևս այլս աստի և անտի, և ի միջի զմ. ՁՀ. ծէ. 18: *Աւուր գնաց յատի, և աւուր գնաց անտի: Ցանգ աստի, և ցանգ անտի. Թոռոց. ծա. 31: իէ. 24: Իակ Ագաթ. *Անտի մերժուին ի տանջանս, և աստի մերձուին յարքայսն երկնից. իմն, յիրէ անտի, ի բանէ աստի:

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻ. Որպէս Ցամենայն կողմանց. լրս ելեն. * Վասն յաձախութեամ ազգի ազգի մասցն (այսինքն իմաստից) որ աստի անտի յորդին. Սեբէր. է:

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻՑ, տից. ա. Գտեալքն յերկոսին կողմանս. յն. երկաքանչիւր, ἑκάτερα, utraque. *(Ջամ եղեալ) աստի անտիւքն՝ պատուականքն և առաջինք և հուպք և մերձաւորք անուանին զօրութիւք ի Պաշտօն առնելով միլիոնն յերկաքանչիւրացն յաստից անտից զօրուեցն. Փիլ. իմասփ:

ԱՍՏԻ. Իբր դերանուն, Ցայսմանէ. կամ որպէս յօդ՝ ս. օ, ի, տὸ. *Ցիչխանութիւնէն աստի զմիջ՝ի բաց մերժել, և յոգւոց աստի մերոց: Ցաշխարհէ աստի. ի մարմնոյ աստի. զայրսպիսեաց աստի. ևն: *Ի մերոց աստի. Ագաթ: *Ի միջոյ աստի մերմէ: Ի հեռաստանէ աստի. Ցհ. իէ: *Ի յերկրաց ծնեաց աստի: Ի սաորնայնոցս աստի: Ի նուիքոյ աստի հոսեալ. Նար: կամ *Ցախտէ աստի յայսմանէ: Ցազգէ աստի խոստորելոյ յայսմանէ. ևն:

ԱՍՏԻ. ա. օ, ի, տὸ Ἐντεῦθεν կի՛ ἐντεῦθα. Quod est hic vel hinc, hujus vitae, terrenus, temporalis. Որ ինչ է աստի ծագեալ. կամ որ ինչ գտանի աստ. մանաւանդ եղեալն յայսմ աշխարհի. ժամանակաւոր. երկրաւոր. այս. սոյն. պռճաթ. պռբաթգիա, պռբ փիճէնէն. *Ցայսմ աբարեալ զանաի ճնսան, և զաստի օգուտ: Ձի այսպէս յաստի և յանաի բարուեձան վայելեսցուք. Ոսկ. մ. է. 20: *Ձայլեսցուք զանդ հանգիսան, ընկեսցուք զաստի ճոխութիւնս. Աբաթ. ապաթաթիբ: *Մ՛ծծա-

տունն զրկեցաւ ՚ի դրախտէն վասն աստի փոփոխութեանն. Բրս. 49 : *Աքաղտա-
ւանութիւն աստի կենացն. յն. լոկ, կե-
նացս. ա. յհ. Բ. 16 : *Զաստի կարծիս :
Աստի յաւիտենից : Յաստիս բերկրիցիք
յաւիտենի. Ագաթ : *Ոչ վասն աստի լինչ
իրաց. Պիտ : *Յետ աստի փառացս. Խոր :
*Աստի ոգովս անդ մտանեմք ժառանգել.
Լմբ. ոգ: Յոմկ

ԱՍՏԻՒ, աստեաց. ա. փ. Երկրաւորքս.
մահկանացուք. ժամանակեայք. մարդիկ.
աշխարհ. արդիքս. այսոքիկ. պտս պիտիս.
*Զփոփոխուելին և զկամս աստիս քան զյա-
ւիտենականն լաւ համարեցար. Վրք 49.
Ք : *Խնդրեսցուք զանկ զհանգիստն աս-
տեղաք աշխատութի(ք). Յհճ. ծԸ: *Յե-
շատակ աստեայս պարտեաց : Ի տորելոյս
աստեաց. Նար. ծԸ. Ե ծԸ : *Ամենայն ինչ
աստիքս իբր զստուեր երևին. Ոսկ. յհ. Ք.
41 : *Զնեղըհովիլ և զվերնովքն, զաստեաքս
և զհանգերձելովքն : Զաստեացս հոգալք,
և զերկնից և ոչ երբեք. Ոսկ. ծ. ա. 6. 22 :
*Աստիս (այսինքն աստի կեանք) է ձիր և
ընտրհ : Զոր յաստիս կրեն մարդիկ : Յաս-
տիս տալով ևն. Լմբ. եր ընդ եղբ. Ե ոգ:
*Աստեացս ինամ ածէ. Սահմ. ծա : *Մին
աստեացս, և միւսն ապառնեացն : Զաս-
տեացս միշտ հոգայեալ գիպու ածս : Կըն-
քելոյ յիմաստից աստեացս : Ի կենցալ
աստեացս : Զստուեայ կենցաղոյս պատ-
կեր : Զհոգւին յաստեացս փրկեաց. Նար.
ւ. Խգ. կԸ. յա. յԸ. Ե ծԸ : Տես և զյա-
ջորդ բառս :

ԱՍՏԻ, աստւոյ, ւոջ, տիք, տեաց կամ
տից. ա. որ և ԱՍՏԻՆ, ԱՍՏԻՒՈՐ, ԱՍՏՈՑ,
ԱԶԴՈՑ. Հաստատ. հաստատուն. անյող-
դոյզ. պինդ. տոկուն. առաքինի. և Սուր.
սաստիկ. *Խնամատունն և աստին. աստին,
և վատթարն : Աստի խնամատունն ողորմու-
թիւ վասի առ ամենեսին : Աւազինուածին
ազգ ազգից է աստւոյ և խնամոյ բարուց :
Ընդ ձեռնտուութիւս, և ընդ այլ ևս ընդ աս-
տի առաքինութիւս: Անուղղութիւն աստի ի-
մացուածոց կարգաց : Աւազինութիւն, զոր
գաւառ ոգւոյն աստեաց և առաքինեաց
կարծելի է. Փիլ. ոսէպ : *Աստի է զայրուցն
բարկութիւն քան զամենայն բոց. Ոսկ. յհ.
ա. 3 : Ի Հին Բ. դպ. *Աստի. հաստա-
տամիտ, կամ զօրաւոր ,, :

ԱՍՏԻ. գ. Հաստատութիւն. պնդութիւն.
զօրութիւն. տուդդուն. Տես և ՚ի վերջ կոյս
բառիդ ԱԶԴ, ԵՒԱԶԴՈՑ : *Արձանագե-
լոց հաճոյ օրինացն է ինչ, որ յաստուծոյն
է. որոց և արժան է կանգուն կալ, և հաս-
տատուն ունել զինքսն կայանին. Փիլ. էլ.
Բ. 17 : *Պէսպէս սպառնալիօք յաստուծոյ
պահէ ՚ի նոսա զերկիւղն. Ոսկ. Ես : *Յաս-
տուծոյ (կամ յաստեղոյ) հալածանացն էր յա-
գարակի ուրեմն զօղալ. ճ. Ա: *Եւ ևս
յետոյ առաւել աստիք սուռ կուռնաւն. Եզն
Նիւ : *Զի մի անկանիցիկք յաստեաց հաս-
տատութենէ. Ե. պ. գ. 17. յն. ՚ի բնիկ
կայից. ըստ հյ. իբր ՚ի վիճակէ կայից :
*Յորժամ յաստիս յուժի զօրացաս կիզ-
ծաւռլական բարի համբաւն. Լսպ. Խ.
ԽԸ :

Ուսամ և Արբունք. հասակ առւոյ. *Յաստիս մանկութենէ. Բռդ. Ե. 3 : *Ա-
ռաջի մանկութենէ ծաղկեալ. Ագղ. գ. 5 :
*Զանց է արարեալ զաստեաքս ՚ի մանկու-
թենէ, և ՚ի ծերութենէ դար հասեալ. Յհ. կԸ :
*Յայնմ մանկուէ աստեայ՝ հասանէ յաս-
տիս երիտասարդութենէ. Լմբ. ոգ: *Աշխա-
տութենէ յաստիս մարմնոյ, պատուղն և վայ-
ելք ՚ի ծերութենէ և յանդեալ ժամանակի :
Յետ աստեացն մանկութենէ անցանելոյ ա-
պա առ զկինն. Ոսկ. ծ. գ. 14 : Ե Եէբ. Իէ :
*Երինջ երեմեան է, այսինքն յաստիս
յուժի զօրութենէ, ՚ի մեծութենէ ՚ի փափկու-
թենէ. Ոսկ. Ես : *Առ հակառակն աստեաքս
երիտասարդութենն արիապէս մարտնչէ :
Մինչև յաձգապաշտութենէն և արդարութենէն
և սրբութենէն ած յաստիս. Շ. ա. յհ. Իգ :

Ի ոչեապէս միտս ձգի ասելն. *Ո՞ր այն
իմ ժամանակ, յորում ընդ ասել բանին
և Ես (երկիրս) յաքնաղան վերաբերելի բու-
սակս ՚ի կենցաղաւէտս աստից : Օդ քաղց-
րաշունչ ՚ի ձեռն արևելեան ցօղոյ, և բաղ-
մազութենէ խնամով սնուցանելին զնմ աս-
տիցն զարմ. Պիտ. ծ. 5 :

ԱՍՏԻՃԱՆ, կամ ԱՀՏԻՃԱՆ, ի, ից. գ. (՚ի ձայնէս ճան՝ իբր արմատ բառիս
սանդուղք, և աշտ, ոստ. Լծ. Խասէ. իբր
բարձր. ՚ի վեր.) Ἀναβαθμός, βαθμός,
κλίμαξ, κρηπίς. Gradus, scala, basis. Ի
վեր ելք ոտն առ ոտն ընդ սանդուղս. Ել
ևեղք, կամ ելևէջք, մաուռնք, կամ ոտք
և ոտնատեղիք սանդղոյ. և Սանդուղք, և
Բեմ. Ներբեպան կամ ներբիւքն այսը՝
պատմաղը, պատմագ, գերբեձ, ներբեպէ.
*Մի ելանիցես ընդ աշտիճանս ՚ի սեղան
իմ : Երկոտասան առիւծք կային ՚ի վերոյ
վեցեցունց աստիճանացն (՚աթոռոյ) : Ի
վերոյ միոյ աստիճանացն (բեմին) ուր
նստէին : Պօղոս կացեալ ՚ի վերոյ աշտի-
ճանացն՝ չարժեաց զձեռն. ևն : *Ելանե-
լիս երկաթիս, և ՚ի նմա ոտգոյիմս լինն
ծածուկս ընդ մէջ աստիճանացն. Խոր :
*Իբրև աստիճանաք բարձրացաս. Ագբ :
*Հարձրացոյց իբրև սանդղոյց աստիճանաք
զլսոցն. Սարգ : *Որպէս յաստիճանէ յաս-
տիճան զղնացան փոփոխելով. Խոր : *Աս-
տիճանս սեւոց գրանցն սահմանեալ. Լմբ :
*Ի տեղի լսողուէն աստիճանին. Փարպ :

ԱՍՏԻՃԱՆ. Նշանակ և վիճակ որպիսի և
է բարձրութենէ և ցածութենէ. *Երիթիցէ
աստուերն ղետան աստիճանօք (սրեգակ-
նային ժամացոյցի). Բ. Ի գ. Ե. 9. 11 :
Ես. ւԸ. 8 : *Օրհնութիւք աշտիճանաց (յեր-
կնէն ձայնիւ երգոց). Սղ. ձգԸ. ևն : Նշոգ
աստիճանաց է. ժմ : *Ցաստիճան մտնուս
հասանելոյ. Վեցօր. ա. այսինքն ՚ի կէտ,
կամ առ դուռս մտնուս :

ԱՍՏԻՃԱՆԱՒ ՏԱՆ. Ցարկեք. դասիկունք,
որ ըստ չն. ըսպիկն : ԷՎՒՆ գաւԸ. *Ան-
կաւ յերից աստիճանաց եւտիքոս. Ոսկ.
գձ :

ԱՍՏԻՃԱՆ. Նմանութ՚ է Յառաջաստու-
թեան ուսման, առաքինութեան, և որ և է բա-
նի. կամ շարադասութեան բանից ըստ ճար-
տասանից հետ վճեռոյ յիրէ յիր փոխե-
լով. *Խնամատարութեան բազում աստիճա-
նաց պիտանայ. քանզի և բազում աստի-
ճանք են իմաստասիրում. Սահմ. ծԸ : *Ա-
ռաջին աստիճան խոնարհումն է ... Երկ-
րորդ աստիճան ևն. Վրք 49. բանիս ԷՒՆԵ-
ԴԻՒ : *Սուգն պահս ուսուցանէ. պահք
աղօթս բերեն. աղօթքն յողորմութիւնս
դարձուցանէ. և առ սակաւ սակաւ աստի-
ճանաւ յաստիճան ելանեն, և գիւրաս
յերկինս ելանեն. Մանդ. ծԸ : *Ոչ տա-
կաւ տակաւ աստիճանիւ յաստիճան փո-
փոխեալ. ,,ին. ոչ ՚ի յառաջաստուէ (առ-
ցեալ). Կալ. ծա :

ԱՍՏԻՃԱՆ. Աւագութի, իշխանութի.
բարձրութի. պատիւ. Ներբեպէ. ներբեպ,
խոյէ. *Թագաւորութեն հասանեն յաս-
տիճան. Խոր : *Ցարարչութե աստիճանի
դնէր. Ցհ. յմ : *Աշտիճանի փառաց : Ա յա

սիւտ պանծալի այսր աստիճանի. Նար :
*Ոչք առաքեցանն առ նա, հաւատարիմ
էին, և բարձր աշտիճանաւ. Ոսկ. յհ : *Ոմն
այր խոհգոյս անուն՝ աշտիճանաւ իշխան.
Կլմա : *Որ եղևէջն աստիճանի՝ քնութե
եմոյծ հաւատալի. Շ. Խոսփ : *Զբարեկա-
մացն քոյ ընկալարուք զաստիճան. Շ.
ընդհանր : *Որ ղվկայութե աշտիճան ա-
ռնի ՚ի ժամանակի հալածանացն. ՑձԸ. Է :

Մանաւանդ՝ Եկեղեցական կարգ, և
դասակարգութե զանազանեալ պատուով
և իշխանութ. *Արկաւագութե ... որ
բաւուքն պաշտիցեն, աստիճան բարի ան-
ձանց իւրեանց չահին. ա. փմ. Ք. 13 :
*Աստիճան պաշտաման երիցութե, կամ
վարդապետութե, կամ եպիսկոպոսութե,
հայրապետութե. Ագաթ : Կոբէն : Փարպ :
Ցհ. կԸ : *Զեռնադրութիքն ըստ ամենայն
աստիճանաց. Կամբ : *Աւ դասս քահա-
նայիցդ՝ որք աստիճանաւ երկրորդ էք և-
պիսկոպոսացդ. Շ. ընդհանր : Տես և Լմբ.
պրբփ. և Մխ. բփ. լինն աստիճանս երկրա-
ւոր և երկրաւոր դասակարգութե :

ԱՍՏԻՃԱՆԱԻՈՐ, ի, ից. ա. ՈՒնօղ
զաստիճան եկեղեցական. Ժառանգաւոր.
կղերկիս. կարգաւոր. *Նշխար կազմի աս-
տիճանաւորաց ձեռաք. Վրդն. յաւԸփար :
*Դնէ զյովհաննէս սկրտիչ ՚ի գէմս ամե-
նայն աստիճանաւորաց. Բրս. Տէ : *Աս-
տիճանաւոր պատուով զնախապատուե-
լնն բարեպաշտել՝ յառաջ մատուցանելով
նախկին զփսալտն. Ցհ. խմ. ոփ : *Զարս
տրա աստիճանաւորս և զպիրս օրինացն ոչ
կոչէ. Երզն. Տ՚ոխ :

ԱՍՏԻՃԱՆԵՄ, կամ ԱՀՏԻՃԱՆԵՄ,
եցի. ն. Հանել յաշտիճան պատուոյ. տալ
զաստիճան եկեղեցական. *Պահել արժան
է զդիրս եկեղեցւոյն իբրև ոչ ախկապոս
մարթ իցէ առնել, և ոչ վրիպանօք զնոյնն
աշտիճանել. Կանան :

ԱՍՏԻՃԱՆԻՄ, եցայ. յ. Բաժանիլ
կամ ՚ի վեր ելանել յաստիճանս. զանա-
զանիլ որ և է աստիճանաւ. *Ձեմեցուցա-
նեն զվէսս վեստ ալեացն, որ աշտիճանին-
ցին ՚ի ջուրըն ծիծաղելոյ : Սկսանի սրե-
գակն աստիճանել և ելս առնել ՚ի հարա-
ւակողմն, կոլմանց : Եղծանէ զաստիճա-
նեալ կարգան : Դիրք և գնացք աստեղացն
՚ի մէջ միմեանց աստիճանեալք. Վեցօր :
*Ճանապարհ աստիճանեալ ներքնստ ՚ի
վեր մինչ ՚ի կատարած անձաւին. Աբծր.
Ք. 11 : *Ոչ բարձրութե ոք մեծացեալ,
ոչ եղևէջն աստիճանեալ. Շ. վԽ :
*Կուրին՝ ըստ հաւատոց իւրոց աշտիճանե-
ցաւ (կամ աստիճանեցաւ) բժշկութիւն
նորա. Եփր. համաբ : Ե Շ. Խոխ : *Զկնկե-
պեցուց ցուցանէն զառանձնաւորութե, ուր
դնոյք կան աստիճանեալք. Տծոան :

ԱՍՏԻՆ. Տ. ԱՍՏ, իբր Աստւոր, հաս-
տատուն. առաքինի. *Խնամատունն և աս-
տինն է վճռական եղեալ և հաստեալ պատ-
ճառին : Որոց տեսութենն աստին և խնամ-
տուն, ևն. Փիլ. լԽ :

ԱՍՏԻՒ, աստեաց. Իրր Երկրաւորք, և
իբր Աստւորք. և իբր Արբունք. Տես ՚ի վեր
անդր ԱՍՏ. ա. փ :

ԱՍՏՂ, տեղ, տեղք, տեղոյ կամ
տեղց, տեղօք կամ տեղիք. փ. Ἀστήρ, ἀ-
στρον. Stella, astrum, sidus. (Լծ. ընդ
լտ. սթէլլա, ասթրում, սիտուս. յն.
ասթէռ, ասթրօն. ալ. սիդերե, սիդեր.)
ար. Նեձմ. Լ. Եշլուզ. Լուսաւոր, կամ
լուսաւոր մարմին երկնաւոր, մեծ կամ
փոքր, անմոլար կամ մոլորակ. մանաւանդ
անմոլարքն. *Արար ևս զլուս լուսա-

ւորան զմեծամեծս, և զաստեղս: Ընդ լուսնով, և ընդ ամենայն աստեղբ: Ալլ փառք արեգական, և այլ փառք լուսնի, և այլ փառք աստեղաց, և աստղ քան զաստղ առաւել է փառօք. ևն: *Արեգական և լուսնի՝ աստեղբք հանդերձ. ԱԳաթ: * Տի՛ նա և այլոցն աստեղց չարուճակութիւք. Պիսէք: *Աստեղք մոլորք: Մոլորական աստեղք. Ցոօդ. 13: Եսա. 14. ա. ևն: *Որ գնայուն աստեղքն են, արեգակն և լուսին, և այլ ևս հինգ աստեղք. Եփիփ:

ԱՍՏՂ ԱՌԱՒՕՅԻՆ, կամ ԱՌԱՒՕՏՈՒ. կամ ԱՍՏՂ. իբր Արուսեակ: Ցայգ. իբ. 16: Նար. խոս: Սոփ. յոդ. ը: *Ի ծագ գերայ առաւօտուն մինչև յերևանել աստեղն. Նեեմ. գ. 21:

ԱՍՏՂ ՍԼԱՑԵԱԿ. Տ. ԹՈՒՉ. (աստղ.) *Զոր օրինակ՝ ի գիշերի որք յանկարծակի յօդս փայլատակմունք լինին, զորս և սլացեալ աստեղս կոչեն. քանզի ասեն զերս ձև զայն ձգումն բոց լեալ յօդս՝ հոլմով յերկինի գծեալ. Նիսս. խոս:

ԱՍՏՂ. որպէս Աստղանման ժժմակ ծովու. *Իսկ որք կոչին աստղ, կարի քաղ իմաստնաբար զօրէն խահամդքի զհետ երթեալ. Փիլ. Լիսս:

ԱՍՏՂԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏԵՂԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. *Աստղաբաշխութիւն՝ ի քաղդէացիս երևեցաւ. և ապա եգիպտացւոց և հելլենացւոց ուսեալ՝ առաւել ևս զօրացուցին: Մի ոմանել լինով զարուեստ աստղաբաշխութիւնն, զի գիւրահաւան է՝ ի մոլորութիւնս. Ընէր: *Հնար գոլ արհեստ աստղաբաշխութիւն, վասն զի քաղդէայ էր. Մագ. է: *Քաղդէացիք գործեն աստղաբաշխութիւնն նախ առաջին. Փիլ. Լին:

ԱՍՏՂԱԳԻՏ. Տ. ԱՍՏԵՂԱԳԻՏ. *Մեկ. նչէաց աստղագիտացն բազում իրք վերպատճէն: Ասացաւ աստղագիտին, ևն. Վէրսէր. Ը:

ԱՍՏՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏԵՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *(Աղորս ամենաքաջ քաղդէացւոց) եգիպտ զաստղագիտութիւնն, և զթիւս կենդանակերպին, և մոլորակաց, և զշրջմունս նոցա. և՝ի սմանէ անուանեցաւ քաղդէութիւնն. Մինի. աս:

Դարձեալ՝ որպէս Աստեղագիտութիւն, կամ տեսութիւն աստեղն (յայտնեալ). *Ա յս աստղագիտութիւնս սպասեալ մնայիր մոգքն. Ջէր. իթ:

ԱՍՏՂԱԳՈՒՐԱԿ. ա. Ուր իցէ գուշակումն աստեղբ. Տիս և ԱՍՏՂԱՆԸՆԱՆ. *Աստղագուշակ տեսլեամբն յայրին իջեվանի. Շար:

ԱՍՏՂԱԼՈՑՍ, լուսոյ. գ. Լոյս կամ նշոյլ աստեղաց. *Գոպտս գոդացաւ զմոր. մինն աստղալուսով երևեցուցեալ. Հ=Ց. սեղպ. ծԷ:

ԱՍՏՂԱԿՆՐՊ. ա. Որ է ըստ կերպի աստեղ. աստեղաձև. աստղանման. *Ասղակերսղ փայլումն. ՃՀ:

ԱՍՏՂԱՀԱՐ ԼԻՆԵԼ. վ. Նահալ յաստեղաց. չանԹահարիլ. *Թէ ծառն աստղահար լինի. Վարպ. ՏէԷ:

ԱՍՏՂԱՁԱՁԱՆԶ. ա. Ճաճանչեալ որպէս զաստեղս, կամ աստեղբ. Տիս և ԱՍՏԵՂԱՃԱՃԱՆԶ. *Աստղաճաճանչ չքեր զացեալ փառօք. Ճ. Ա. և Բ: *Տեսանէք բաղ աստղաճաճանչ, և փայլփլեին յարկ ձեզոնանցն. Պիսէ. ազէս:

ԱՍՏՂԱՑԻՆ, յինոյ, ոց. ա. Աստրῶος. Sidereus. Աստեղական. աստեղեայ. *Յորժամ վասն չան է բանն, պարտ է քննել, եթէ նշանակէ զաստղային, և զծովայինն, և զերկրայինն. Սահմ. ա:

ԱՍՏՂԱՆԿԱՐ. ա. Ունօղ զնկարս՝ի նմանութիւն աստեղաց. մակդիր Թևոց և ոտան սիրամարգի. *Հաւն ամբարտաւան և պարսկաբարոյ՝ սփռելով զԹևն ոսկեձառաձանչ և աստղանկար. Տծնակ:

ԱՍՏՂԱՆՄԱՆ. ա. Ն. Նման աստեղ. *Ընդ ըղձութիւն նոցա ձևացեալ աստղանման. Ջէր. իԲ. Ծն: *Աստղանման սպառնեալին՝ ըզյն վարդանայ՝ քաջ նահատակին. Գնձ:

ԱՍՏՂԱՆԸԱՆ. ա. Տ. որ և ԱՍՏԵՂԱՆԻՀ. Թերօղ կամ բերելով յինքեան ըզնչան և զնմանութիւն աստեղ. *Աստղանչան սիւն, կամ խաչ, կամ լոյս. Ճ. Ա: Վ. բ: *Ցարուցեալ աստղանչան՝ գնաց առ վիճիփատոս. Հ=Ց. յոալ. ծԲ: *Որ բացցական արևելից աստղանչան ծանօթ գտեալ. ԱԳաթ: *Բացաւ գուռն արևելեան՝ աստղանչան ճանապարհաւն . . . Աստղանչան ուղևորութ. Թէոդոր. ի Յոյն:

ԱՍՏՂԱՊԱԿ, ի. գ. Աստղեայ պըսակ. ապտէ պոտ. Էլլաղեան խոփիճան. *Աստղապակ՝ ի լուսոյ կազմեալ՝ եւստրա տոսեան նոց պարգևեալ. Գնձ:

ԱՍՏՂԱՋԱՀՃՆԿԱԼ. ա. Ուր տեսա նիկի աստղն ջահընկալ լինել. *Խոժական մոգուցն աստղաջահընկալ առաջնորդու Թ գալ յերուսաղէմ. Տծնակ:

ԱՍՏՂԱՎԱՐ. ա. Աստերόεις. Stellatus, sidereus. Իբր Աստղատար. կամ ուր վարին աստեղք. Ճեմարան աստեղազ. *Ջեւս հինն երկրի, և աստղավար երկնի. Աէսոպ. Ե:

ԱՍՏՂԱՏԵՍԱԿ. Տ. ԱՍՏԵՂԱՏԵՍԱԿ:

ԱՍՏՂԱՏՈՒՆ. Տ. ԱՍՏԵՂԱՏՈՒՆ: Շէր:

ԱՍՏՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբրու Աստղատունել. տալ աստեղանալ. ընդ աստեղս դրել. *(Կենդանակերպ) նշանակք երկոտասան նահապետացն. զանուանս նոցա փորեալ քանդակէ՝ ի ներքս՝ կամեցեալ զնոսա աստղայուցանել. Փիլ. Ել:

ԱՍՏՂԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ոճնակ աստեղաց. որ և ԱՍՏՂԱՎԱՐ. ԱՍՏՂԱՑԻՆ. ԷլԼԻԲՆԼԷ. *Երկնք են երկինք. Նախ օգելէն, երկրորդ՝ աստղատար, երրորդ՝ վերին, ուր ասի յայրչակեալ պօղոս. Տսմար:

ԱՍՏՂԻԿ, տղկան կամ ոլկայ. գ. Աφրοδίτη. Venus. Արուսեակ (իբր Հալոն) ի մոլորակս, և ի չԹծուհիս ափրոդիտէ՝ օրինակ տուփանաց ցանկութեան. գիւհրէ, նահիպ, ասպահ էԼԼԻԲՆԷ. և ձիյա, նէքո, չէհ չէՐ. * Ջկնոջ մարդոյ ուրուքն պատկեր՝ ի ֆարձունս կառուցեալ, աստղիկ անուն եգեալ. կոլ. Ք: *Ջափրոդիտս պաշտեմ ասէ՝ զաստղիկ: Ջափրոդիտեան ցանկութիւնն ասեմ, այսինքն զաստղականն. Ոսկ. էէԲ. ծԲ: Ե ՀՀ. Ճ. 17: *Տուն (կամ յատնուն) արամազդայ և աստղկայ մեծարեին. քանզի վառէին վկրակն քոյրն, և զաղ լիւրն եղբայրն. Խոր. պմՀ. հռիփս: *Որ ինչ յատագս առփրոդիտի պաշտեմ ասէ՝ զաստղիկ ասեալ Թուի, յատագս խրախուսելոյ և զուարճանալոյ ամենայն ուռեալ էրև: Յաստղկան ցանկութիւնն: Յաստղկան մոլութիւնն են. Փիլ. ալ. լոհ. Ե Լիսս:

ԱՍՏՂԿԵԱՆ. ա. Աφրοδίσιος. Venereus. Ափրոդիտական. ցանկական. *Ընդ ուսկ ցանկութիւնք, որ ափրոդիսեանն կոչին, այսինքն աստղկեան. Ոսկ. էէր. Ե:

ԱՍՏՂՈՒՈՒԲՈՆ. Տ. ԱՍՏՈՒՂԱԲՈՆ:

ԱՍՏՈՅ, կամ ԱՍՏՈՒ. Տ. ԱՋԴՈՑ, և ԱՍՏ՝ իբր Հաստատուն. զօրաւոր. *Ասին աստու է (կամ ազդու է) ի հարկանիլն ուռամբ. Վանակ. յոբ:

ԱՍՏՈՒԱԾ, տուածոյ. գ. Θεός. Deus. (իբր Հաստիչ, կամ աստ՝ և յաստիս ածօղ, այսինքն դոյացուցիչ, արարիչ. ստեղծիչ. որպէս աստուգաբանի՝ ի բազմաց. տէս Աա սրս. Ե. ըա հյ. Ւրգ: Խոսր: Նար: Լ՚ի: Սիևա: Վահր: և կամ կրաւորաբար, Աստոյ, աստևոր, հաստատուն, անշարժ, անփոփոխ, հզօր, ևն:) Սեպհականեալ կոչումն անդր և հարկաւոր հակի՝ հացուցչի ամենայն էից. որ և ասի Ուր էն. Ի. Տէր. մի միայն բարի, Ճրշմարիտ, ամենակալ, ամենատէր ևն. վասն որոյ և ըստ ինքեան եզակի ևԹէ ասի Աէ. ալլահ, հագգ, Ռվլա, բէղոպ, Խանդբը. Խիսպա, Էեղոան, Իվիա. Եբր. Եահ, Եովհ, Եհովհ. որ է յոգնական՝ ի նշանակ պատուոյ. ապծա, ևն. *Ի սկզբանէ արար Աէ զերկինն և զերկիր: Եւ ասաց Աէ, եղիցի լոյս: Եւ ասէ տէր Աէ: Տն ամ երկիր պագցես. ևն: Կամ *Բանն էր առ Աէ, և Աէ էր բանն. ևն: *Աէ անունն արարչական է, որ զնախախնամէն յայտ առնէ ըստ փիլոնի. և առ մեզ ստուգաբանի, Թէ աստ հած զմեզ. Ի գիր խոսր: *Երկայնչին այլ և այլ անուամբք կոչէ զԱէ. մերթ էլ կոչէ զնա, և մերթ՝ յահ (այսինքն եհով). և մերթ ադոնայի (ատօնայի). և մերթ եղուհիմ (կամ էլօհիմ). Կիսրդ. ծն:

ԱՍՏՈՒԱԾ, և ԱՍՏՈՒԱԾԱՑ, աստուծոց, կամ աստուածոց. ասին պիտակաբար՝ երևելին Հրէշտակք, և մարդիկ՝ իբր առաջեալ հաղորդեալք ձրիոց բնուԹէ և շնորհաց առ յայ. *Երևեցաւ նմա Աէ առ կաղնեաւն մամբրէի. Ծն. ծԲ. 1. որ և զինի կոչին Երեք արք, և ապա երկու հրեշտակք ևն. որպէս և Եւ. Գ. 2. Նախ կոչի Հրեշտակ, և ապա տէր, Աէ, ևն. զի՝ի գիմաց այ երևէին հրեշտակք: իսկ Եւ. Է. 1. ասի վասն մովսէսի. *Ետուս զքեզ Աէ փարաւոնի ,,: Ալլ Եւ. իԲ. 28. *ՋԱէս զբ կաց՝ի ժողովս աստուածոց (կամ աստուածոց),,. իսմ զգատաւորս, և զոյլ իշխանս: *Աէ՝ ոչ մարդկան միայն, այլև Աէոց է (Աէ), և իշխան՝ ոչ միայն գերկնից, այլև իշխանաց. Փիլ. էգն: *Աէս կոչէ Աէս բանուԹիւնն զերկնայինն և գերազոյն քան զմիզ էուԹիս, և առ՝ի միոջէ Աէսաէրս, և սրբազան արս. Դիան. էբր. ծԲ: *Զի որդիք այ լինցուք, և Աէք սիրով. Ցճ. Է: Տէս և Նար. խ. ծԲ. կ: Շ. ընդ: Լ՚ի. ոչ. ևն:

Եւ շատ ևս՝ Դիք. չԱէք և չԱէուհիք. սուտ և առասպելական Աէք հեԹանոսաց, և արձանք նոցա, որ և կոնոՒՐ. Տէս իմ. ծԷ. 2. 10: Ծն. լՀ. 30: ԼԷ. 2: Գ. ԹԳ. ծԲ. 27. 29. ևն: Իսկ Գծ. ծԷ. 27. 37: *Չմեծին այ արուեմայ: Հայհոյիչս այ մերոյ ,,. յն. Θεά, այսինքն Աէուհի. *Վասն գնցն ԹԷ ասես, զոր կոչես գուա Աէս, ասոյզ իսկ են հաստատուածք. վասն զի հաստեալք են՝ի մարդկանէ. Ագաթ: *Ցաղագս աստուածոցն պատուոյ ասացեալքս բաւական են . . Ցաղագս աստուածոցն իսկ, և այնոցիկ՝ որ յետս աստուածոցն են. Պղաթ. օբին. Բ:

ՏԷՐ ԱՍՏՈՒԱԾ. Տէս՝ի բառն ՏԷՐ:

Ասի և իբր ռամկական միջարկութիւն՝ի զարմանալն. *Տէր Աէ, ԵԹԷ զնէ նման է մարգս այս տեառն պետրոսի մեզաւորլոն. Վ. բ: 49. ծԲ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՑՆ, ծոյքն. գ. Հոլովականն բառիս Աէ. իբր Ա. յն ինչ իրք՝ որ ոչ ունկ են. *Տուք զկայսերն՝ կայսեր, և զաստ՝ այ: Ոչ խորհիս գուա զայսն, այլ զմարդ-

ֆանն : Նոյնպէս և ոչ զնոյն ոք գիտէ, եթէ ոչ հոգին ոյ. ևն :*Նոցա բանքն այսչափ ինչ. իսկ աստուածոյքն խափանիչք էին աստեղական խորհրդոց նոցա . Ոսկ. եօ :

ԱՍՏՈՒԾՈՎ. իբր Մակեայ հաստատուեցեք կամ երդման . երդուեալ յաստ . ած վկայ լինի . Լալահ . *Տամ ձեռագիր աստուածով, որ ոչ ընդդիմանամ: Եւ այս վասն սորին այսքան չուտասցի յուղիղ մըտացս, աստուածով որ զսիրաս և զերիկամունս քննէ . Շ . Ի գլ : *Աստուածով սէրն պեսրոս է նա . Վրս հղ . ձբ :

ԱՍՏՈՒԱԾՈՎՔՈՆ . այսինքն երդնում կամ երդուեալ ի գիս . *Աստովքն, զի ի հարգի եաուբ զպատասխանիսգ : Աստովքն, զի վայել է քեզ անուրդ . ՃՃ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ, ի, ից . ա . գ . Θεολόγος. Theologus. Որ խօսի զնոյ վարդապետական օրինօք . վարդապետ եկեղեցւոյ . և ըստ այսմ գրի՝ որ նաղխանչացին մականունի Աստուած՝ որպէս խորագոյն և զօրագոյն ի սեսական աստուածաբանութենէ . և յովհաննէս որդին օրոսման կոչի Աստուած աւետարանիչ, զի յայտնագոյնս և բարձրագոյնս Ճառեաց զաստուածութենէ բանին . Եհէ իւի խ՚ոփ . *Որ համապատիս հօր և որդւոյ քարոզեցին զբեզ աստուածք եկեղեցւոյ . Շար : *Աչակերտք հեզգ առ ի յոսուսէն, և փոյթ առ ի վարդապետել, որ նախ քան զանսուրեան աստուածք (որ է առեալ ի բանից աստուածն) : Մկրտեր զգրիգոր զՀայրն գրիգորի աստուածին . Խոր . ձ . 68 : Ե ե . 86 : *Որպես ասաց ոմն յաստուածբանիցն, չարժեցեալ կինք անփոփոխելի, պատկեր հօր՝ սահման և բան . Քէր . ֆէրն : *Յայտնուի սքեն յովհաննու առաքելոյն, և աստուածն աւետարանչին . Ցայտ . վերնագիր : Նար . զձ . ևն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ . Որ խօսի զբանս ոյ, կամ գրէ և պատմէ զաստուածային պատգամս . Տես և ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ : Ըստ այսմ աստուածբան կոչին մատեանգիրքք որ գրոց, մարգարէք, և աւետարանիչք, և աւետարանիչք, ըստ իմիք և նահապետք . *Վասն էր աստուածբանքն զամենայն երկնայինն համանգամայն հրեշտակս կոչեն : Ած՝ի սրբազանից աստուածբանիցն : Որմ յաստուածբանիցն զաքարիա : Այլ ոմն յաստուածբանիցն եզեկիէլ . Դիոն . սպէպ : Ե Շ . հրէշտ : *Յայտնի սքեն յովհաննու առաքելոյն, և աստուածբանն աւետարանչին . Ցայտ . վերնագիր : Նար . զձ . ևն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ . որպէս Աստուածբանական, կամ ընդունարան բանիցն ոյ . *Աստուածբան Թէոդոն առաքելոց . Սրփ . յն . ա : *Աստուածբան բերանոյդ . Շար : *Եւս նոցա զդիտութեի Ճշմարտաւէ հաւատոցն աստուածբանիւ քարոզութենէն . Բ ած . գ . 13 :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԲԱՐ . ՛ս . Իբրև աստուածբան . և Աստուածբանելով . *Աստուածբանաբար ոչ կամիմ խնդրել : Աստուածբանաբար խնդիր (է), յորժամ խնդրեմք, թէ միշտն չենաւոր է Ած . Անյ . պոլ : *Զմիածին որդւոյն մարդաւորութենին փոպէալ գոչեցյուք աստուածբանաբար . Սկ . կն . արմա :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿ . ա . ոյ Աստուածան, կամ Աստուածոս . և այն սեպհական նեալ անուն նախամարգարէին մովսէսի . *Աստուածբանին մովսէս պատմէ կարգաւ . Նաթէրգ . էէլ : *Ցայսց Թուոց զխոսրանն՝ աստուածբանին ասէ կատուցանել : Այլ ով սէր աստուածբանակ : Ո՛վ աստուածբանակ . փիլ . էլ . սպէպ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱՊՈՑՆ . ա . Իբր Տարապսյման և անհնթեթ աստուածբան կամ դիցաբան . *Հեթանոսացն աստուածբանագործքն երևմունս ինն՝ որպես ինձ Թուի, տեսին : Ո՛վ իմաստասիրագոյն գու , և աստուածբանագոյն , և պանծայեալ յանչափ սըդ . Ա՝ որ . ը . է :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, ից . ա . Θεολογικός . Theologicus . Սեպհական աստուածբանից և աստուածբանութենէ . Ինչ իւրհյոյ փոյթ . *Աստուածբանականն առեներասսուսութեի, կամ Ճառ , կամ գիրք (սքեր) . Գր . սպ . ի սպէյ : Սկ . ա . ի լմ : Դիոն . եւեղ . ա : *Ապականեալ են խորհուրդք և միտք , ոչ միայն ի տնաեսականն , այլ և յաստուածբանականն . Խոսրևի :

կամ Աստուածս . աստուածան . օրհնաբանիչ ոյ . *Ըստ ութուենք հայհոյիչք՝ եղեն աստուածբանակք . Շ . յն . խէ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԳԱՆՆ . իբր Աստուածանական գիտութեի . աստուածբանութենէ . *Ցեսա կանն բաժանի ի բնաբանականն , և յաստուածականն , և յաստուածբանականն . (որ է ըստ հեթանոսաց՝ դիցաբանականն .) Սահմ , ա . ֆէ . ֆէ . ֆէ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Իբր Աստուածաւէ . և Դիցաբանութենէ . *Որք զարտասքեոցն աստուածբանականութենէն ուսան նին , և եկեղեցականեօքն վարժին . Մխ . ժա :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԵՄ, հցի . ն . Θεολογέω. De Deo loquor, de rebus divinis dissero. Խօսել զնոյ և զաստուածնոյ՝ վարդապետօրէն, կամ մարգարէական հոգւով, կամ օրհնաբանութեբ , գաւանութեբ , և որ և է օրինակաւ . *Շնորհօք հոգւոյն սրբ առեալք՝ վկայրական ծնունդն աստուածեաց . Պռոկղ . նեբէ . ղ : *Զյովհաննէս զաստուածաբանողն , և զսիրելի աշակերտն . Նիւս . Ռեոդոր : *Զհաչէաւն աստուածաբանելով Պռոկղ . ի սպէֆ : *Մարմինն նորա ընդ նմա աստուածաբանեցաւ : Գոչեաց՝ սէր իմ և ած իմ, երկաքանչիւր բոլոր աստուածանեալ : Բան միոյն և միայնոյ ոյ՝ աստուածանեալ ի հօր, որպէս և հայր յորդւոջ աստուածանի . ըստ որում և եսայի ասէ՝ աստուածանելով զորդի ընդ հօր . Ած . ա . ե . է . ևն : *Զքեզ աստուածանել ընդ հօր և սբ հոգւոյդ ի մի աստուածել . ճչ . հին : *Քահանայք աստուածանելով . Շար : *Լաւագոյն է սնա բացբարձականաւն աստուածանել քան վերստրականաւն . այսինքն ասել զնա անուր , անտեսի . վահր . էր բորբ : *Վասն ոչ գոլոյ պարտապան օրինին աստուածանել . Պղա . օրին . ձ : Իսկ Քէր . ֆէրն . *Զձիոյն աստուածանէ աստ առ յովը ,, իմն , աստուածոյ կամ բարձրագոյնս Ճառէ , տիրաբանէ : *Աստուածանել գիրքը ,, որպէս աստուածանական . հ = յ . ֆ , ֆ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Θεολογία . Theologia, Sermo de Deo, et divinus. Բան կամ Ճառ զնոյ՝ բերանով և գրով, վարդապետաբար կամ ուսումնաբար , և որով և է օրինակաւ . Իւրն իւրհյ , իւրն իւրոց . *Հրաշալի աստուածաբանութբ սքեն առեփանոսի . Շար : *Կատարեաց ի հրաշալի աստուածաբանութենէ . Խոր . ձ . 65 : *Որպես թէ հրեղէն լեզուաւն աստուածաբանեին բարբառեին . Սարգ . Ե . պ . ե :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ . Բան կամ պատգամ ոյ . որ գիրք . տառք մարգարէից և առաքելոց . *Օրէնք , որպես աստուածաբանութենէն ասէ , ի ձեռն հրեշտակաց պարգեւեցան մեզ : Ամենիմաստ աստուածաբանին ըստ սրելն զոյն վայելչաբար կոչէ ոյ երևուելոյն: Զամենայնն երկնայինն հնութենէս աստուածաբանութենէն ինն յայտնաբանական մականուն կոչեաց Դիոն . սպէպ : Ե Շ . հրէշտ : *Ըստ աստուածաբանութենէ որ մարգարէին . Նար . ֆէ : *Գլուխ աստուածաբանէ հնոյն և նորոյս . Լմբ . պոլգ : *Համաեաւ հեշտալուր բարեփառութենէն սոցա յայտի մեծաքոյս աստուածբանութենէն գոլ . Պխ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ . Դաւանութբն զնծ , կամ օրհնաբանութենէ . *Զաստուածբանութենէ տպայոցն վերաճայնաբար Ճառեմք . Մ՚ոբէ :*Զպպոյս սուդիպացս չըլեաց յաստուածբանութենէ . Զ ֆէ . կբ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ . Դիցաբանութենէ . *Հեթանոսաց խոստոնցն աստուածբանութենէ սակս աստուծոյն իւրեանց՝ ամենայնն առասպել էր . Սարգ . Ե . պ . ե : *Քան զհեթանոսականացն առասպելեալ աստուածբանութենէն . Շ . Ի գլ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՒԱԽ . ա . Բաշխօղ զնոյմին և զարիւն քոի ոյ մերոյ , և զայլ խորհուրդս աստուծնոս . *(Քահանային) աշ աստուածաշխ . լ ֆէ . պոլգ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՈՒՔ . ՛ս . Θεῖκῶς. Divine, և Divinus. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՊՏԻՍ . Իբրև աստ . ըստ որում Ած . և Աստուածն . աստուածայեալ . *Աստուածաբար ասել, կամ խոստանալ, կամ եղեալքն (յայ) . կնբղ . գաղ : Դիոն . էբն . ֆ : *Որ փրկեալն փութայ, աստուածաբար փրկ . Աբղ : *Աստուածաբար ներգործութբ յարուցեր զմարդն նախնի . Նար . ֆէ : *Աստենայն նորա են , և աստուածարքն , և մարդկաբարքն . Պարապ . իէ :

Եւ կման ոյ . *Տիրել, կամ իշխել աստուածբար, կամ հաւուցանել : Աստուածար կենդանացուցիչ . Պիս : Փարպ . սպէպ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐ . Ըստ ոյ . հոգևորապես . *Տնեուցուք , մի՛ աշխարհապես , այլ աստուածար . Աֆ . ֆ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐԲԱՒ . ա . Որ զաստուածբինս և զոյ բարբառի հնչմամբ . *Զոր և աստուածարբառս տաւիլն հարկանելով դաւիթ . Պխ :

Եւ ՅՈՅ բարբառեալ, կամ Աստուածով բարբառօղ . *Աստուածարբառ պատգամք , կամ հրաման , ձայն , վարդապետութենի . Ագաթ : Կրիսն . վէյօր . ֆ : Երբ . լոս : Ոսկ . լոս : Լծ . իս :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐԶ , ի . ա . Որ զաստուածբարձեալ ունի կամ կրէ յինքեան . *Զաստուածբարձն մարիամ : Զաստուածարձի ծերոյն զսիմէոնի տրգարոյն . Տծոպ : Հ . ինէի : *Աստուածարձ խաչ, կամ խաչափայտ , կամ տունկ . Շ . բարյր : Հ . ինէի : Վրբն . պղ : *Աստուածարձ բազուկք . Ագթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԵՐ . ա . Յոյ կամ աստուածով բերեալ, արդիւնացեալ, տուեալ, պզդեալ . *Վայելչացեալ աստուածբեր պտղոցն բարութբք . Կրիսն : *Հմուտ և տեղեակ էր աստուածբեր խորհրդոյն . Ագթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԵՐԱՆ . ա . Որ է իբրու բերան ոյ . որ խօսի զնոյն . *Աստուածբերան աւետարանիչքն . Գէ . էս :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՆԱԿ , ի , ից . ա . Բնակարան եղեալ ոյ՝ որ և է օրինակաւ . *Սքեն կոյս աստուածնակ ոտաճար . Տծոպ : *Խորանս աստուածնակաց : Խորանի աստուածնակի : Յաստուածնակ կոյս եկանել իմանալի լեառն . Նար . լա . Ե յհղ . Ե էրգ : *Որ քաւասէր անձն էր և աստուածնակ . Սարգ . ա . պ . ֆէ : Տես և փիլ . էլ . է . 74 : Ե ղե . է : Լծ . իս :

Իսկ Աբէբ . է . 1 . *Յաստուածասեալ սբ աստուածնակ զօրացն Հայոց կատարեցան ի քա ,, . գուցէ լաւ ևս՝ աստուածնակ , որպես բանակ ոյ :

Եւ որպէս Դիւցաբնակ . սրբազան ըստ հեթանոսաց . Zαθεος. Divinus, sacer. *Գառնիոն արածէր յեղիկոնայ յաստուածնակ լերինն (եսիոդոս՝ ըստ ասելոյ իւրոյ) . փիլ . նբ . է :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐՈՑԻ . ա . Իբր Աստուածարձ .

մալ. սրբագումար. *Ոչ ևս կոչին երե-
խայք, այլ հոյլք ձեռաբոյլք, և տունկք
ձեռածաղիկք. Ոսկիփոր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒՈՅՍ. ա. Բուսաեալ աս-
տուածով. և որպէս Բոյս ձեռային. *Ար-
րիամ դրախտ ընձեաւոր, և ձեռաբոյս մար-
միոն 'ի մէջ նորա ,,. այսինքն հոգւով սքեմ
յղացեալ մարմին բանին այ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒՈՒՂԻ կամ ԱՍՏՈՒԱ-
ԾԱՒՈՒԽ. ա. Ցայ կամ աստուածով բղղ-
խեալ, զեղեալ. *Ձեռաբուղի առատահոս
անձրևաք. Շար: *Ձեռաշունչ գիրք այսպէ-
սի անուշահոտ և կենդանարար և ձեռա-
բուղիս աղբերոք լի են. Վրք հց. ա: *Ն-
նուիրական աւօթիթեքն, և ձեռաբուխ նո-
րա վարդապետութեան. Եփր. Խոսք:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒՈՒՆ. ա. Որ ինչ քնիկ
կամ սեռականն է այ. *Ոչ եթէ ըստ ձեռա-
բուն զօրութեն, զոր միայն միածինն ու-
նի. Ագաթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԵՂ. ա. Ձեռնամբ գե-
ղեցկութիւն. անհամեմատ գեղով. *Արդա-
րութիւն ներքին մարդոյն է ալէկնաւոր, և
ագահնէիքք, որ է պատուական և ձեռագեղ
աղնիւ քան զարտաքինն. Վրդն. ոչ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՏ. ա. Գիտակ այ.
ձեռածանօթ. *Ձեռագէտս յայտարեաց
զսիրելի աշակերտսն: Ձեռագէս վիճակե-
լոցն, կամ մարդկանն. Ագաթ: *Եւ արդ
չլինեցան քաղաքք, զի գտանին 'ի նոսա
մարդք ձեռագէտք. Ոսկ. Ես:

Եւ Որ ինչ տայ գիտել զնծ. *Հեմեղ
ինչ 'ի միջի զձեռագէս խնամատութեն պայ-
ման. Ագաթ: *Ամենայն ձեռագէս կոչին
(յն. մի բառ δογμάτων) արմատք, որ առ-
մեզ են, 'ի վերուստ են 'ի տեառնէ եր-
կինից: Որ այսչափ բարձրագոյն ձեռագէս
կրօնից գիտութեի է. Ոսկ. Ես:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՒԾ. ա. Θεοχάραχτος. a Deo exculptus. Ցայ գծագրեալ, գրոշ-
մեալ, նկարեալ, յօրինեալ. *Ընդ օրէնս
այ մարմնչիս, ընդ ոսկրաւակս ձեռագիծս.
Ագաթ. 'ի տախտ: *Յառնուալ մովսէսի զձեռա-
գիծ տախտակն. Աբէ: *Տախտակս գիւ-
տութեան ձեռագիծս բերելով. Կլիմաք:
*Տախտակ ձեռագիծ մարմնոյն քոյ. Լմբ.
ոգեն: *Պատգամք ձեռագիծք 'ի տախտակս
քարեղէնս. Ցհ. իմ. եէ: *Հոգւովն այ ըն-
կալաւ նա զօրէնս ձեռագիծս. Լմբ. հանգ:
*Ի տապանակն ձեռագիծ ոչ էր ասալ-
նել. Նար. ծա:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՍ-
ՏՈՒԱԾԳԻՏՈՒԹԻՒՆ: իակ փիլ. բագն.
*Սահմով բանս և ճառս և ձեռագիտութիւն-
ն. պատգամս, կամ հրամանս (իբրև
յայ):

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՐ. տճ. ԱՍՏՈՒԱԾԱ-
ԳԻՒԾ. *Ձեռագիր հրամանն, կամ օրէնք.
Ագաթ: Բասիլ. ճ. 10: Ն կորնթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՏԻՏ. ա. Ցայ գտեալ,
աւանդեալ. կամ Որ ինչ տայ գտանել
զձեռ. *Ճանապարհս ձեռագուտս. Փարպ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՆԱՑ. ա. Ընդ որ լինի
գնալ առ ձեռ. որ տանի առ ձեռ. *Վար-
դապետ առաջնորդութեի յձեռագնաց ճա-
նապարհն. Ագաթ: *Վասն ձեռագնաց օ-
տարոտեի. Կլիմաք:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Θεσ-
τερος. Divinior. իբր Աստիճանական. սրբա-
զանագոյն. տիրագոյն. *Ձեռնագոյնան և 'ի
վերագոյն փառս կերպարանեալ: Որպէս
զի և մեք փառօք երևիցեմք փոփոխեալք
յձեռագոյնան. Նիս. Երգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾ. ի, ոց կամ ից.
ա. Θεόκτιστος. A Deo creatus, traditus. Ցայ գործեալ. որ ինչ է գործ այ, և
ձեռային. *Ըստ ձեռագործ սրբոյն օրինա-
դիր կրօնից. Ք. Ղ. Ջ. 23: *Աստղագործ
մարմին, կամ մարմնաւորութի որդւոյ.
Պրոկ. Նեսք. ղ: *Ճառէ զպէսպէս նշա-
նացն ձեռագործից. Ցօնաի: *Աստղագործ
յարութի, կամ աքանչելիք, կամ զօրու-
թիւն, կամ աւանդութի խորհրդոյն. Ա
գաթ: *Աստղագործ ներգործութիք. կոմբլ:
*Աստղագործ խաչ, կամ պատուաստ. Նար.
խե:

Կամ Պատուճով գործեցեալ 'ի մարդ-
կանէ. *Աստղագործ պատասխանութի, կամ
հշակոչութի. Ագաթ: կորիւն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾ. Θεουργός. Deificus. իբր Աստուածացնէիչ. արքարար. ձեռագործա-
կան. *Որոց յոլովակի հաղորդք եղեն սիրք
սրբազանիք՝ ըստ ձեռագործից գալստեանց
ձեռայնոցն լուսափայլութեց. Դիոն. Երին.
ծէ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց.
ա. Θεουργικός. Deificus. Որ կարօղ է ձեռա-
գործել. ձեռացուցիչ. սրբարար. և Սրբ-
բազան. *Զձեռագործականին նմանութի:
Աստղագործականին նորա լուսոյ: Աստղոր-
ծականացն յոի, և մարդասիրին առաքի-
նութեանց: Աստյոոյ և ձեռագործականի
հանճարոյ և ներգործուէ: Աստղագործակա-
նաւ մեռանիսն. Դիոն. սթէպ: *Զի առ
սէր յն նմանութի ձեռագործական է, այս-
ինքն կարօղ է առնել ձեռս գնմանեալսն:
Զի ձեռս առնիէ և կատարէ 'ի քրիստոնէից
քահանայապետութի. Մաթ. 'ի տէտն:
*Հպեալ յձեռագործական օրէնս. Լմբ.
պոքփ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Աստ-
ցուցանել. և Աստնանի գործել. սրբա-
զանել. քահանայագործել. *Եւ ես ասէ
զյն գերապատուեալ ընդ այլմ հօրն լու-
սոյ, ձեռագործեալ ղլուսոյն ոտաձայ. Դր-
սթ. 'ի սթէփ: *Լինի մշտնջենաւորն ձե-
մարդ վասն մեր, զի զմեզ ձեռագործեալ՝
հրաշափառս արուցէ: Սակս ձեռագործե-
լոյ զմեզ. Ջ՛ր. կե: Թեոդոր. խե: *Հոգւովին
սքեալ զեղականքս բանին ձեռագործէ, որով
ձեռագործին աուացուածքս. Ուր: *Աստ-
գործել զկիրսեաւլն հոգւոյն պարգևաք:
Աստղագործելն մեր, որ հանդերձեալ է խոր-
հրդածութի պատարագին սյն երևեալ.
Լմբ. պոքփ: *Լուսաւորեսակք և ձեռագոր-
ծօղք, կատարեալք և կատարելագործօղք
լինել կարասցուք. Դիոն. Եփր. ա: *Աստ-
գործողացն և կատարողացն. Մաթ. 'ի
տէտն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεουργία. Divina operatio, actus divi-
nus. Աստղպէս գործելն այ մարդացելոյ.
*Երևեցելոյն աշխարհի, այրականին յոի
ձեռագործութենեան. Դիոն. երին. ծ:
*Երևեցելոյն 'ի փրկութիւն աշխարհի՝
մարդացելոյն յոի ձեռագործութեն. Շ.
հրեից: *Աստելոյին այրական, յայտնելով
թէ կատարեալ մարդ եղէ. և ձեռագոր-
ծութեն, թէ ած է և մարդ՝ նոյն ինքն
զձեռայինն նշանագործեալ. Մաթ. 'ի
տէտն: *Յձ զյաղագս մեր ձեռագործուէցն՝
նոցա (հրէշտակաց) հանճար ուսուցեալ.
Դիոն. Եփես. է: *Բարւոք ձեռագործու-
թիւնս կոչեաց զյաղագս մեր տնօրինու-
թիւնն. քանզի Աշխատասիրաբար այ գործք
են. Մաթ. 'ի տէտն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ἱερουργία. Sacrificatio, consecratio. որպէս Սրբազ-
նագործուէ. քահանայագործուէ. *Օրէն-
նեալ՝ 'ի նշանակականն (այսինքն 'ի խոր-
հրդականն) իբրեանց ձեռագործուէ գալ.
Դիոն. Եփես. է:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ո՛րև է գործ
ձեռային կամ հոգևոր. *Արժանի գտաք
զձեռագործութենէն բուսեն հարկանել.
Ժող. Համհ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՒԹ. ա. Ունօղ զգուշ
իբրու նման այ. զթած ըստ այ. *Աստ-
գուշ ծնօղ. կամ հայր, կամ բարք.
Շար: Երզն. լոս: Տօնաի: *Եղիցին տղա
ձեռագուշ խնամածուք մերում որբու-
թեանս. Բրս. Ին հ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՒՄԱՐ. ա. Ցայ կամ
աստուածով և ըստ այ գումարեալ. *Աստ-
գումար ժողովոյ տը հարցն սահմանաց.
Երզն. Խոսք:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՐԵԱԼ. ա. Θεόγρα-
πτος, Θεόγραφος. A Deo scriptus. Գրեալ
յայ, կամ 'ի նմանութի այ. *Աստնանի
և ձեռագրեալ միտք. Դիոն. Եփես. ք:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԴԱՍ. ա. Ցայ գտեալ,
գաւսակնքեալ. *Զձեռագաւս զվճիռն ու-
նելով, հող էիր, և 'ի հող գարձկիս.
Գնչր: Մաղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԴԻԱՑ. ա. Դիեցուցիչ
քան այ մերոյ. *Աստղիաց ստինք. Աղթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԴԻՐ. ա. Ցայ հդեալ,
կարդեալ, սահմանեալ. *Աստղիր ժամա-
նակ, կամ պատուիրան, կամ կէտ կոչ-
ման. Ագաթ: կորիւն: Ճ. Ա:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԴՐՈՄ. ա. Ցայ գրոշ-
մեալ. և Ընծայ նմանութի այ. *Տախ-
տակք տիրագիծք և ձեռագրոշմք. Նար. ա.
ասք: *Ոչ զկիրսոյ ձեռագրոշմն լուսա-
ւորուէ կենացն. Ագաթ: *Ի զարդն ձեռա-
գրոշմ երեսաց. Նար. Ծբ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԱՆ. ի, ից. ա. Θεῖος. Divinus, divus. Աստնական (իբր այ տղ-
գակից գտեալ). ձեռագիծ. ձեռաբեսակ.
ձեռարեալ. սրբազան. ձեռային. ձեռական.
*Աստղազան այր: Աստղազանն մովսէս, կամ
եղիա, կամ առաքեալ. Պիս: Զէր. կե.
սթէպ: Նիս. Կաշ: *Աստեւեսք և ձեռա-
խօսք և ձեռազանիք լինէին. Եփր. պհ: Մանր.
ճ: *Խրատեալք առ ձեռազան սրս: Աստ-
զան ոգւոյն օրինադրէ: Ուսեալք յձեռա-
զան գրոց. փիլ: *Աստղանիցն այնոցիկ.
Շ. հրէից: *Ճշմարտութի սրալիք ասեն
ձեռազանն գիրք. Սոփ. իհ: *Աստղան և
մեծաղանչիւ խորհուրդ. Ան. եկէ: *Եւ
զինչ զարմանք են յձեռազանիցն ոչ պատ-
կառել քեզ արանց: Աստղան խոնարհու-
թեամբ իւրով. Ցհ. իմ. եկ: *Աստղան
բարբառովք. Մագ. ա: *Ցամենս ձեռազան
վերագիտողութե գաւառին կարգեացուք.
կաղանդ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Θεσ-
τερος. Divinior. Առաւել ձեռազան, իբր
ձեռագոյն կամ ձեռայնագոյն. *Սկիզբն
առնէ այլոց ձեռազանագոյնց սպասաւորու-
թեանցդ. այսինքն ձեռազանագունից. փիլ.
այլաբ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԱՐԴ, ի, ից. ա. Ցայ
կամ աստուածով զարդարեալ, զքերացեալ,
պատուեալ. և Աստղարեալ. ձեռազան. ձեռա-
վայել. *Ծնաւս աննա զձեռազարդն մա-
րիամ. Ճ. ժ: *Աստղազարդ քահանայից,
և սրբասէր պաշտնէից. Աթոպ. ծբ: *Աստ-
զարդ գլուխ. Շար: *Մարգարէին ձեռա-
զարդ. Շ. յիշ. ասաք: *Աստղազարդ ա-
զինք գնդից. Նար. ասաք: *Աստնային ձեռա-
զարդիցն լուսափայլութե. Երզն. լոս:
*Աստղազարդ փայտ. Աբ.յակ. Բարձ: *Թևս
ձեռազարդ պատրաստեացէ առ 'ի վերա-
ցուցանել 'ի բարձրութե երկնից. Թեո-

ֆիլ. ի հ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՐԴԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Աճազարդեալ փայտ. Անօգն. բառք։ Թեոդոր. Խլ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՑԻԿ. ա. Աստուածով զգացեալ, զգածեալ. յմոյ ազդեալ, ուսեալ. *Երանեն քեզ ամենայն ազգք ըստ բանի ձեռագացիկ քումդ աւետարանելոցն. Նար. կոս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵԱՑ, զգեցի, ից. ա. Θεοφόρος. Theophorus, Deifer; Deum in se ferens, gerens, portans. Զգեցօղ զձեզ յինքեան, որպէս Թէ արկեալ զիւրեաւ, կամ բարձօղ յանձին. այն է ըստ յն. ոճոյ՝ զձեզ կրօղ յինքեան. ձեռակիր. որ եղև իբր մականուն սմին իգնատիոսի անձիրաչ հայրապետին. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍ. *Իգնատիոս, որ է ձեռագեայ. Աճապէ. ի սէրէնէ ասենայն ի Բղէտէն. կամ ըստ ձ. *Որ է ձեռագեաստ։ *Աճապագեացն դիոնեսիոս։ Աճապագեաց հարք սքանչ. Դոմաս։ *Առաքեալոց սքոյ և մարգարէիցն ձեռագեաց պարուք։ Հարսն ձեռագեաց. Խոր. հռիփս։ *Եթէ ոք իշխեսցէ ասել մարդ ձեռագեաց զքո, և ոչ ձե ձշմարիտ, նզովեա՛լ եղիցի. Պարապմ. Խ։ *Ա յս բանիք նեաւորի, մարդ ձեռագեաց կոչելով զքո. այլ մեզ մի լիցի ձեռագեաց կոչել կամ իմանալ, այլ ձե մարմնացեալ. Դոմաս։ Բայց ուրիվ մտգք ասի մարմինն քոյ ձեռագեաց. *Հոգւոյն սքոյ և զօրութեանէ բարձրելոյն զձեռագեացն զսյն գոյացուցանել մարմին. Ոսկիփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵԱՑ. Θεόφορος. A Deo portatus, divinus, adflatus numine. Ցմէ կրեալ, այսինքն ընկալեալ. ձեռագեալ. *Ծանուցեալ ադամայ ձեռագեաց իմաստութեան. Ագաթ։ *Ձեռագեաց լոյս, կամ փառք, յարութեի, յարմարութեի. Շար։ Խոր. հռիփս. ոգեկ։ Ցայս միտ կարծի յոմանց Աճապագեաց կոչումն իգնատիոսի, ըստ որում բարձեալ եղև ի մանկութեան ի գիրկս յիսի՝ ըստ Շար. Ե Ցայսմա. յն. Ե հ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍ, ի, ից կամ ացՈ. Θεοφόρος, ἔνθεος. Deifer, divinus, divus. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. այսինքն Զձեռ կրօղ յինքեան. ձեռարեալ. ձեռագեալ. լըցեալ հոգւովն ացՈ. *Ոք յաձեռագեաստացն, և որ քաջն գիտեն։ Զոր և ոմն ի փորր ինչ յառաջագոյն ձեռագեաստացն իմաստասիրեաց. Ա՛ որս. ջ։ *Որպէս ձեռագեաստին էր ծանօթ. Սարգ. ա. ոգ. է։ *Ցձեռագեաստին տուաւ. Շ. հրէշտ։* Աճապագեաստին ծերոց. Մագ. իէ։ * Զձեռագեաստին պանծանս. Նար. ի։ *Զի մի ձեռագեաս իմանայցի քո։ Ոչ քնակեալ ի մարդում և ձեռագեաս, որպէս զսյնն՝ որք հւղեն հաղորդ ձեռութեի նորս. Պարսպ. խէ. Ե ձէ. Ա՛ն։ Զայսոսիկ գրէ կիւրեղ ընդդէմ նեստորի. իսկ Աճապ. ոս որս. ձ. յուշ առնէ, Թէ երբեմն ապողին նարիոք չառնուին յանձն ասել զքո ձեռագեաս, այլ միայն մարմնացեաստ, զի չընդունելին զանձնաւորական միաւորութեիւն ձեռնւթեի ընդ մարդկութեի։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍ. ըստ յն. ոճոյ, առաւել նշանակէ զլեառն հոգւով մարգարէութեի. *Նախասաց բարբառ ձեռագեաստին։ այսինքն մարգարէից. Զոր. իւ. հմբ։ Եւ ըստ այմ առաւել բայիւ վրի. *Ἔνθεος γίνομαι, ἐνθουσιάζω, ἐπιθειάζομαι. Ցմէս ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԻ, իբր մարգարէանալ. *Ոչ կարեմ ունել վհհչառութեիս, ձեռագեաստ լինիմ, փոքր ինչ և իբրև պրովհաննէս առեւտարանեմ. Աճապ. յայսն։ *Աճապագեաստ եղեալք արք և կանայք՝ մի պար եղեալք երգէին։ Յորժամ ձեռարէ և ձեռագեաստ լինի միոքն, ոչ ևս է յինքեան։ Ոգիք յորժամ ձեռագեաստք լինցին. ևն. փիլ. սոքեք։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍՏԻԼ, տեսլ. Տես ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԼ. *Ցորս վայրագ ախտ է, հզեալ խորհրդով առ վայր մի՝ի վեր Թռչունք ձեռագեաստեալք՝ անդէն վաղվաղակի ընդ կրուկ գարձան. փիլ. եւ. է։ կօ։ *Ա յգեգործս կացոյց ոգւոց մերոց զձեռագեաստիլսն. Խոխ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԻ, գւոյ, գեաց. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՆ. *Ընորհեալ է ձմ յաբանց ձեռագեաց. Դոմաս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԻՆ, կամ ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԵՆ. ա. Զինեալ վասն ձմ. Հնձեալ ձմ. *Զանձն քո մաուցանես ձմ պատարագ ձեռագին. Հ. Ա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՈՑԳ. ա. Զուգեալ յձմ օրինաց պահակ. *Աճապագ արուեաց և իգաց. Շար։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՈՑԳ. Զուգեալ ըստ ձմ, այսինքն միացեալ ընդ ձեռագին բնութեի յանձին բանին. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՌՆ, և և ՁՈՒԳԱՍՏՈՒԱԾ ասի. *Մի և նոյն քոն ձեռագոյգ և միաւորեալ մարմնովին առնէր բժշկութեի բանիւ և ձեռագք. Մխ. ոպար։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՈՒԱՐՁ. ա. Ցձե կամ աստուածով զուարճացեալ. հոգեզուարթ. *Աճապուարձ ցանկութեի. Ածան. Նիւս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՕՐ. ա. Ուր իցէ զօրութեիւն ձեռագին. *Աճապօր իսաչ. Անօգն. Բառք. կիւրղ. Խլ։ *Աճապօր աքանչելիք. Բրս. հրի։ *Զգերանքսաւ զօրութեի նորա ձեռագօր (յն. հյուշագործ) զօրութեիւն. Դիան. ձեռ. ը։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶՕՐԱՎԻԳ. Նոյն ընդ վ. *Տալ մեղ... պարիսպ ամրութեի զնոյն ձեռագօրավիգն նշան. Մաշ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՌ. ա. Որ կարծէ իսաքեւ զձե. *Ա յնպիսիքն մի իցեն քահանայ, այլ ձեռախաքք. կանոն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՉ, ի. գ. Խաչն քոյ ձմ մերոյ. *Աճախաչ, որ է գործի կենաց։ Աճախաչ սաեղով ով ձեռասերք, մի պատկուեցուք. Անօգն. Խլ։ *Խաչն ձեռախաչ. Ոսկիփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՌՆ. ա. Մխեցեալ ընդ ձե բանն՝ անշուառելի և անչփոթ իսառնմամբ. *Աճախառն մարմնիդ քո Թաղեցաւ մկրտութի (՚ի յորդանան). ձչ։ *Աճախառն մարմնով եմ. ՁՁե. ի։ Ագաթ։ Նար. ծէ։ Շար։ Եպիփ. Խաղ։ *Աճախառն իսուներն, այն՝ որ ՚ի ծոց կազմեցաւ ձմ կուսին. Անօգն. Բառք. (յօրինակս ինչ)։

Ահ լսցիցաբար և զմարդոյ սիրով միացեալ ընդ ձմ. և զայլոց իրաց՝ ոք միաւորեն զմեզ ընդ ձմ. *Տէր ցուցանէ, Թէ որպէս լինի մարդն ձեռախառն. Վրդն. ոչ։ *Հրեշտակակրօն և ձեռախառն կարգաւ բարձրացոյց յերկիրէ։ Որպէս ձեռախառն իմաստութեիւն երգից յառաջագոյն, և առ. գարձի Թագաւորն ՚ի մանկութեի. Ագաթ։ *Աճածին մարիամ, սեղան ձեռախառն. Թեոդոր. կոս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճշմարիտ միաւորութեիւն մարդկութեան ընդ ձեռնւ յանձին բանին. *Աճախառնութեի էմմանուէլ ՚ի կուսէն ծնաւ. Խոր. Վրդ։ *Ընդ փայտ գալար գայս առնէն. առակս ասաց նա, գալար վասն ձեռախառնութեի իւրոյ, և ջուր՝ վասն այնոցիկ, որք ընկալան զայրգևս նորա. Եփր. հաճախ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՆԱՄ. ա. Ցմ խնամեալ. *Աճախնամ երկիրս. Նար. լ։

Եւ իբր Տնօրինական. Նախախնամական. ըստ ձմ խնամողական. *Աճախնամ տես չութեի իւրով տնօրինեալ զամենայն կիրս. Ճղ։ *Վիճակին այցելութե ձեռախնամ արձանութեին. Նար. խէ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՀ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՍ. *Ցձեռախոհ գիտութեէն վարժուն. կԼՓ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՑԶ. ա. Որ խոզիչ կամ խնդրել գտանել զձե. *Ա րարչախնդիր, և ձեռախոյզ է՛ն. Եղնիկ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՀՈՐՇ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՊԱՆ. *Ցձեռախոհոշ ազգէն եբեւրայ. Տօնակ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՍ. ա. Ուր իցէ ուրեք խոստման, կամ խոստովանութեի առ ձե. *Աճախոստ բարեբանել Ճշմարտափառութե. Սկ։ կի. արմա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՈՒՄԲ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՒՄԲ։ Ցիլաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՐԱՆ. ա. Խրատեալ յձմ. ձեռուսոյց. *Աճախրատ համբակ. Սկաա. կբ։ *Աճախրատ էր սյն. Ոսկ. լաա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ, ի, ից. ա. Խօսօղ ընդ ձե, և ՚ի դիմաց նորա առ մարգիկ. խօսօղ ևվ զձմն. ձեռամերձ և ձեռաբան. իբր յն. Θεολόγος, և Θεολογικός. *Աճախօս լեզու, ձեընկալ խորան. Աղօթ։ *Մովսէս ձեռախօս. Շար։ *Ընդ մեծին մովսեսի ընդ ձեռախօսին. կոբիւն։ *Մարգարէքն ձեռախօսք. Ագաթ։ *Քան զձեռախօսսյն. Սեբեր. ձ։ *Աճաստեաք, ձեռախօսք. Մաթ. ծ։ Ե էփր. պհ։ *Հոգիքալսրդ և ձեռախօսն գաւիթ. Տծոակ։ *Առաքեաց զՀոգւոյն դաւիթ. Տծոակ։ (երեքին տղա հային և ՚ի յայնդրդ նշ։)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. Աստուածով խօսեցեալ. * Աճախօս վարդապետութե, կամ բան. Ագաթ։ Գր. փղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. Ուր խօսեցաւն ձե. *Եղիսն ՚ի սինա յձեռախօս լեառն. Տծոակ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. Ընդ ձմ խօսեցեալ՝ որպէս դաշնակցութեամբ. * (Աբրահամ) ձեռախօս գաշնաւոր կատարեալ. կոբիւն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ. Ակ խօսեալ ՚ի հարս նութե. *Սբ կոյս՝ ձեռախօս հարսն. ՁՁ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍԱԿ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. *Ոչ կարացին պարզաբար մարդոն չէր ընդ ձեռախօսակ արանցն. Խոր-Վիի։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍԵՄ. եցի, եալ. ց. Θεολογέω. Խօսել զձմ. ձեռաբանել. *Բարձոք ձեռախօսեաց աստ, և կարի կարևոր. Ոսկ. ա. փխ։ *Հարցցնւք զսքն պօղոս, Թէ ուսաւ՞ առեր պատճառս այդպէս ձեռախօսել. Սեբեր. է։ *Թագաւորն հիանայր ընդ լուսափայլ խմաստս հոգւոյն, որով ձեռախօսէրն (գր. ձեռաբանն)։ Լծ. ձեռ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍԵԼ. Խօսել զքոյ ձեռախօսս և տիրապէս, կամ ձեռային բերանով իւրով։ *Վասն այսր ամենայնի ձեռախօսեալ և վարդապետեալ աշակերտացն իւրոց. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. և ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. *Եւ որ այլ և ձեռախօսութե առ նահապետն. Իգն։ * Որ արտաքոյ զձեռախօսութեին չաշխատին. Մամբր։ *Ա

ուաքերական ածախօսութիւն. ճ. Բ:

ԱՅՏՈՒԱԾԱԾԱԳ. ա. ցայ ծա-ղկեալ. *Աշածագ լոյս, կամ առաւգ, կամ հնաբ. Աշած. Եղեզ. Տօնակ: Խոր. Վեցվ: ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱԼԻԿ. ա. Աստուածազգալի. *Տաճկաց ածածագլիկք. Ոճ. Լիխոր:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆ. ա. Իբր Աշածածնէլ, և ածածանդյց. *Աշածանն խնամատուն. Շիր: *Աշածանն պատգամիք. Սիմ. Գ: *Հաստատեաց զկիսոնս ածածանն կրկնութեան. Եզնկ. Հգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՈՑՑ. ա. Ծանուցիչ Աշխարհին այլ. *Թագաւորաց կրկնս ածածանդյցս. Գէ. Ես:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. * Աշ զգնութիւն ասեղծ, և նա (քահանային) ածածանութիւն լուսատուիւ. Մանդ. Է: *Ալիժմ է ժամանակ ածածանութեան. ճ. Ա: *Ի միս ասնուլ զածածանութիւնն. Ագաթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՈՒԿԻ. գ. Կին ածածանօթ. *Զխոտ կնաս ակնկին Թէոկնէ, որ թարգմանի ածածանուհի. ճ. Բ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹ, ի, ից. ա. Ծանօթ և տեղեակ Աշխարհին այլ. ածածանդյց. *Աշածանօթ գտուիլք. Կորիւն: *Վտրտպակս լինէր ածածանօթիկին. ճ. Ա: *Ալր ով, որոյ անուն էր Թէոգնոստոս, որ թարգմանի հայերէն ածածանօթ, այսինքն քրիստոս. Վրք. ասլ: Ըստ յն. Զեօդոտոս, և առաւել ծանօթ և մեր Հաւոր կամ սիրելի այլ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹ. ցայ ծանուցեալ, յայտնեալ. *Աշածանօթ գիրք, կամ օրինք, կամ խնամատուիլ. Կորիւն: Ոսկ. Տգիր. Ա. ա. ա: Ագաթ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεογνωσία. Cognitio Dei. Աշգիտութիւն. ծանօթութիւն Աշխարհին այլ. *Զրկեալ էաք ի վերհագունին բնութիւն ածածանօթութիւնէն. Գաղատ. յ: *Ագբատասչեալս ասել զկոզոպասեալ հոգիան յածածանօթութիւնէն. Կիւրղ. վ: *Տալ գիտութիւն ածածանօթութեան. Ագաթ: որպէս և Եղիշ. զտ: Մանդ. Ճ: Անյագիւ. էջ. Սարկ. լսա: Խոր: Իգն: Ճղ. հին: *Անծած ածածանօթութեան. Եզհ. հգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ, ծնի. ա. գ. Θεοτόκος. Deipara, Dei genitrix. Սեպհական այլ կուսին Մարիամայ. մորն յն, որպէս Նմօզ այ: ի մարգիկ. մայր բանին. ածածայր. ախրամայր. ախրածին կոյս. *Ո՞ր այլ ուրեք ծանեար ածածին դայս (քան ի մերէ ասեան): Եթէ ոք ոչ ածածնին զմարիամ խնայեցէք, հեռի է յածածնութենէն. Ա. օրս. Ճ. Ի: Պատգ. օգնգ: *Աշածնին գասանիակ՝ երանի ի բոլոր ազգաց. Կիսգր. վլ: *Ակնարկիլն նեստոր հայհոյեալ զանուանակէ կոյսն՝ մարգածին ասէր, և ոչ ածածին. Խոր. Ճ. 61: *Ըստ որում ածածին ծնեցն, և նոյն ինքն ծնեալն՝ ած. Անյագի. էջղէ: *Չածածնին և զմիշտ կոյսն: Այր զածածնինն: Աշածնին անապատս մայր տեսան. ևն. Շար: *Ընդ ածածնին մաղթանաց. Նար. յա: *Համբաւեալքդ ի ածածնէն, և արևելեան Հրեպաւորքն. Վրք. Երգ:

Նմանութիւն պիտակաւոր ասի. *Զան չունէ զչերեսմանն ածածնին անուանէ. Խոսրովիկ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԵԱԼ. Ծննեալ յայ ընտրեցս այր աւազանին. *Վասն ջրոյն սիրելոյ առաքեան, յորում ածածնեալ անմահանամբ. Ցամաքն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԵԼԱԿԱՆ. ա. Իբր կարող ծնանել զԱծ. * (Ալլաթանի ի գիրս) ծոց ածածնելական՝ ընդգրկեալ ածորգի. Դիան. Բզի. ֆ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԵԼԱԿԻՆ. գ. Ծնանիլն յայ. ածագին ծնունդ. ազազս. Նետ. *Երբեմն ասեղծելոյ առ ի յածածնելութենն սկզբնակիզեցան յառաջ ածութիւն: Սրբազանին ածածնելութեան կատարելականն պարգև և ընդհանր՝ իւղոյն ածագնով կատարմամբք կատարի. Դիան. Եղեզ. Գ. Ք: *Աշածնելութեն մեզ (պատճառ) ջուրն կենդանի, ոն ի սերութենա կան կոչեցն բղխաց. Սանահն:

Եւ իբր Աշածնողութեն. *Ի վերայ դեպրագուհի ածածնելութենան՝ որովայն այ միաբնեցաւ՝ ած ծննել վերստաւ զծնեցեալդ. Դիան. Բզի. Ք:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻՑԵԱԼ, եղոյ, ոց. ա. Ծննեալ յայ սբ աւազանէն. սկզբաւորեալ. *Ցածածնիցեալդ քրիստոնէից անձանց և մարմնոյ նոցա ծնեալ մանկունք են. կանմ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆՈՂ. Մերթ որպէս Աշամայր, ածածին. Θεοτόκος. *Գովէ վիլիոորդն և պատճառ այսքան քարեաց զածածնողն մարիամ. Վրք. Երգ: *Մայր ածածնող. Աղթ:

Եւ երբեմն որպէս աստրոգերդի Հօր այ, կամ ածուելն, ըստ որում յանձին Հօր. Θεογόνος. Qui Deum genuit. *Ցաշգաս ածածնօղ ածուելն, և որդիուելն... (այսինքն) ի վերայ Հօր, և որդւոյ. Դիան. ածած. է: *Աշածնող ածուելիւն ասէ ըստ Հայր, և որդիական ածուելի զորգի. Մաշտ. անդ: *Ալ ասն զի է աղբիւրեալին ածուելի Հայր, խակ որպէ և Հոգի՝ ածածնող ածուելն, Թէ այսպէս պիտոյ է ասել, բոզ բոլոր ածատունկք, և որպէս ծաղիկք, և գերագոյնք լոյսք. Դիան. անդ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծնանելն զԱծ. Աշածինն գոլ. ածամայրութիւն. *Քնածին (ըստ որում մարգածին) ոչ երբեք ուրեք ասելի է կոյսն վասն զի զայս ի սակս Ընկերոյ զանուն ածածնողուելի (յն. զԾածածինն ձայնիք) գասաւ պիղծ և առելին նեստոր. Դամասկ: *Զայս ոմանք զածածինն կարծեցին վասն նորա ածածնողութեն. Լմբ. յայտ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծննդեն յայ իւրք օրինակաւ, զոր օրինակ աբ աւազանեսա. *Ծնունդ աւազանին, որով կատարին յածածնուն անկատար ծնունդ մարդկան. կանմ:

Եւ որպէս Դիցածնութիւն. ծնունդ կամ ծննդաբանութիւն գից. Θεογονία. Generatio, vel genealogia, aut ortus et prosapia deorum. *Ոչ ընդունել ածամանութիւն, և ածածնութիւնս: Պատմիչք ածածնութեան, զորս կոչեաց (աբ գիրն՝ ծնեալս) ի պատնէկ. փիլ. ֆ. բան. Ե բագին: *Ի սկզբանէ ոչ բաղաւմ ածածնութիւն պատմեն. Պղտ. օրիս. Բ:

Զայս անուն կրկ և քրիստոսածն խիսով. դսի, յն. Զեօգոնիա. Ննոնս:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՕՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεαγωγία. Deorum evocatio. կոչումն ուրուական ածոց, կամ ոգւոց. մոգութիւն. որ և հմայածութիւն. *Վանեալ ինձ զունայ նոսին և գյաղաքութիւն աղշամատնացն որք յաղագս ածոցն... զորս վասն մոլորութեն ածածուելին և հոգիածուելին առաւելացան զգօրութեն հրաշագործեն ... այլ ձ. ածածնութեն. Ա. օրս. Ա:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱԶՄ. ա. Θεότευκτος. A Deo fabrefactus. ցայ կազմեալ, յօրինեալ. *Ոչ մարդկայնոյ ապուեսթի գիւտ, այլ աբբասան և ածաւկազմ. Գաղատ. լէ: *Աշակազմ լուսաւորօք զարդասրեալ. Եղիշ. լսա: *Աստնուքք յածակազմին լերուէն (յասկերթարանէ). Տնտկ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՄ. ա. ցայատարար կամացն այ. և Աշհաճոյ. կամակերպեալ յայ. *Աշակամ հրամանի. Ագաթ: Փորպ: *Գահ սեղբ և ածակամբ. Մանդ. Ճ: Եփր. գկ: *Եւ եթէ սիր է սէրն ածակամ, և կամ սիր ըստ մարմնոյ. ցանկ մանդ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՄՈՒՐ. բ. գ. *Իրիս. Iris, arcus coelestis. Աղեղն այ. այն է ծիրանի. ամկ. ծիրանի գօգի. ըստ հեթանոսաց՝ գաւոի արամազդայ. Խնկիամ առջս. *Զգենու զգոյնս գոյնսգոյնս, և ըստ երկնային գնգին երևիլ՝ ի տեսիլ կամարաձև. զոր և մարդիկք ածակամար կորդային. Շիր: *Կամարաձև կարակին, զոր առաջին խնամասասէրքն ածակամար կոչեն, յոյժ այնմիտքն՝ գօսի ածական. Տնտկ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՑ. ա. Որ ինչ իբրև կայք կամ բնակարան այ. *Ցածակայ կայանս. Ագաթ: *Աշակայ կեանք. Թէոդոր. Խղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՑԾԱԿՆ. ա. Ուր կայեկ ածային կայծակն ըստ տեսլեանն և այսեսայ. *Աշակայծակն սեղան. Անան. Եղեզ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θείος, Θεϊκός. Divinus. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՑԻՆ. Աշեղէն. սեպհական այլ. իւրմի, բեղպանի. *Հաղորդք ածականն լինել բնութեն: Աշական կամաց հաճեցաւ ընդ աչխարհն բնութիւն. Ագաթ. է. Ե ճ: *Աշական անուն, կամ իշխանութեն, վայելչութիւն, փառք, զօրութեն, էն. Ագաթ: *Աշական պատգամիք, սեպհականութեն. ճկ. իլ: *Գարգևացն ածականաց: Պարգևագք ածականօք: Լուսով ածականաւ. Նար: Յորս նոյն է Թէ գինւոյ Աշ: Որպէս և յասացն. *Խոտնեալ ի գունդ ածական. Ագաթ. իսմ, հրեշտակային զօրք այ: Խակ անգ. *Գործ ծառայ զարգութեն լուսաւ որեալք ի հանգիստ նորոգական վայելչութեն գրասխոյն ընդ ածական փեսային ... իսմ, ընդ այ՝ երկնաւոր փեսային:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՆ. գ. Նոյն ինքն ած, կամ խակութեն ածային. *Ոչ պայսիսիք համարել ոսկւոյ կամ արծաթոյ զածականն լինել նմանող (յն. նմանն, իբր նմանոզութեն). Գ. ծէ. 29: *Ոչ միայն ի զօրութեն պարտ է նկատել զածականն, այլ և ի հեզութեն. Ոսկ. Ես: *Առանց կարեաց և առանց մասանց է ածականն. Եփես: *Միասպատիւ է ածականն, և ոչ բաժանութեամբ. կորիւն: *Որչափ ածականիք առ մարդ զօրութեն: Աշականիք է նմանութեն. Նար. ֆգ. յգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՒՐ. գ. Կաւք այ կամ ածային, յորում նախ ած իւրն ի քրովբէս. *Խաչն փրկական ածակաւք. Մխայել. Խ: *Քոյր կոչելով ածակաւք, յանխիլեական տաբեալ քաղաք. Շ. յիւ. առաջ. ըստ Երփ. ա. 8:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՏԱՐ. ա. Θεοτελής. Perfectae deitatis. ցայատարար գոլոյ ած կատարեալ. *Աշածվայելչութեն ամենայն բոլորում ածպետութենէն է ըստ ածականաւ բանին, այսինքն ըստ բանի գոլոյն ած կատարեալ. Դիան. ածաչ. է:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՐԳ. ա. ցայ կարգեալ. *Աշակարգ ոգիք, կամ Թագաւորութեի, Թագաւար, կայսր. Ագաթ: կո-

չին : Յհ. ժբ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵԱՑ. ա. Այն՝ որով կենի կեալ յա̃ծ, կմ̃ ըստ ա̃յ. *Ա̃ծակեաց հրաման. Ագաթ :

Կամ իբր Ա̃ծակայ. * (Երկինք) ա̃ծակեաց աշխարհ. Թէոդոր. Խչ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՊ, ի, իւ. ա. Ա̃ծատեսակ. ա̃ծանման. ա̃ծավայելուչ. ա̃ծային. *Ա̃ծակերպ բոլորովին եղանիլ. Տօնակ : *Ա̃ծակերպ փառք, կմ̃ տեսիլ, յայտնութի. Ագաթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՊ. մ. Ըստ կերպի ա̃յ. որպէս զա̃ծ. *Եւ ադամ վերստին ա̃ծակերպ ձոխանայ. Շար : Նովին ոճով ասի. *Ա̃ծակերպ օրինակ բարձրանալ. Բ. Պ. Բ. 12. որպէս բառ բարդեալ. զի և յն. է մի բառ, զուգա̃ծ, կամ ա̃ծահաւասար. Ἰσόθεος. Aequalis Deo.

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՊԵԼ, իլ. ն. յ. Ա̃յ նմանեցուցանել, նմանիլ. *Հպատութե̃ անմերձենալի լուսոյն ա̃ծակերպեալք : Զմերս ա̃ծակերպէր խոնարհութի մարմնի (այսինքն մարմնոյ). Խոր. Վերծն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ցառաջին ա̃ծակերպութիւն ցանկալ երկնայնոցն. Լծ. ա̃ծաբ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՏ. ա. Յա̃յ կերտեալ. ա̃ծակազմ. ա̃ծաշէն. *Ա̃ծակերտ շինուած, կմ̃ աթոռ, տուն, խորան, խաչ. փարախ (եկեղեցի կամ վանք), քաղաք. Ագաթ : Նար : Յհ. ժբ : Արծր. Բ. 3 :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Կերտուած ա̃յ. կազմութի ա̃ծային. արարչագործութի. *Նորոգչի զերկիր յառաջին ա̃ծակերտութեն. Մագիստ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԻՐ. ա. Θεοφόρος. Deifer. Կրող յինքեան զա̃ծ. որպէս ա̃ծազգեաց. *Ա̃ծակիր անձն. Սարգ. Բ. պ. Գ :

Որպէս Բնակարան ա̃յ, բարձող զա̃ծ. *Ա̃ծակիր արգանդ կուսի : Տապանակ բանին ա̃ծակիր : Ա̃ծակիր սեղանոյ սր̃յ. Գնձ :

Որպէս Ա̃ծակայ. *Ամպ ա̃ծակիր : Ա̃ծակիր երկին. Ագաթ : Նար :

Որպէս Միացեալ ընդ ա̃ծային բնութե̃ յանձին բանին. *Գտին (զգերեզմանն) ունայն յա̃ծակիր մարմնոյն. Խոր. ատ արծր : *Գալստեանն ծննդեանն ա̃ծակիր մարմնովն յաշխարհս »։ յն. Ներմարմնաւոր գալստեանն. Ոսկ. յհ. ա̃. 6 :

Եւ որպէս Կրեալ յա̃յ. և Ա̃ծային. *Ա̃ծակիր իմաստութե̃ : Ա̃ծակիր լուսեղէն սպասաւորութե̃. Ագաթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԻՑ. ա. Ὁμόθεος. Ejusdem deitatis consors. Կցորդ ա̃ծութե̃, կամ հաւորդ ա̃յ, բնութե̃. որպէս ա̃ծային անձինք 'ի մէջ իւրեանց, և համապատութեան նոցա. *Առժամայն իսկ ծանօթ եղեալ էական անծինն որդւոյ, և միաբուն և ա̃ծակից պատուին, և ամենակար զօրութե̃ նորին. Ագաթ :

Եւ որպէս Մարմինն քս̃ի միացեալ ընդ անձին բանին. որ և ըստ Ա̃ծաբանին՝ Ա̃ծացեալ, եւ և Զուգա̃ծ առձայնի. *Ոչ փոփոխելով բնութե̃, կամ խառնակելով ասելի է ա̃ծանալ զմարմինն տեառն, որ ա̃ծակից և ա̃ծ եղև. այլ որպէս առէ ա̃ծաբան, յորոց մինն ա̃ծացոյց, և մին ա̃ծացաւ, և վստահանամք ասել՝ ընդ ա̃յ և ա̃ծ. Դամասկ :

Եւ որպէս Հաղորդեալ ա̃յ շնորհօք, որպէս հրեշտակք, և մարդիկ. *Քս̃ի լինել կերպարանակից, մանաւանդ թէ ա̃ծակիցք. Նրբ. եէր :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈԽ. ա. Կոխեալ յա̃յ. ուր ա̃յ կացեալ իցէ, կամ շրջեալ մարմնով. *Ա̃ծակոխ պողոտայ, կամ լեառն, կամ քաղաք (եէմ). Զքր. ժբ : Շ. խոստ : Ոսկիփոր :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՂՄՆ, կողման. } ա.
ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՅՍ ԿՈՂՄՆ. } գ.
τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἐπὶ Θεόν, τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Quae ad Deum, in Deum, a Deo, ex parte Dei. Կողմն ա̃յ. և Որ ինչ է 'ի կողմն ա̃յ, կամ հաճոյ ա̃յ, և 'ի կողմանէ կամ 'ի գլխոյ նորա. *Դառնացուցիչք էք ա̃ծակողմանն. Օր. լա̃. 27 : *Որ ոչ եղեն հեստեալք յա̃ծակողմանն. Յհ. ժբ : *Դուեղիցես նմա յա̃ծակոյս կողմանէ : Հաւատարիմ քահանայապետ յա̃ծակոյս կողմանէ նոտի : Ամենայն քահանայապետ վասն մարդկան կայ յա̃ծակոյս կողմն անդր. Եւ. Դ. 16 : Եբր. Բ. 17 : Ե. 1 : *Անդր յա̃ծակոյս կողմն կամիս, թէ մնալ ատէն 'ի մարմնի. Վրք հց. Ե : *Յորժամ յօժարութի ոք և փոյթ յանձին ունիցի, տացի նմա ամենայն ինչ և յա̃ծակոյս կողմանէ անտի. Ոսկ. մ. Բ. 20 :

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՅՍ. իբր Առ ա̃ծ. դէպ յա̃ծ. Յա̃ծակոյս, և յետ ա̃յ 'ի նախագործն քահանայապետութի վերագրեաց. Դիոն. եկղ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՉ. ա. Յա̃յ կոչեցեալ. ա̃ծահրաւէր. *Ի ժամ ա̃ծակոչ մահուան նորա. Մեսր. եկեղ : *Աշակերտող ա̃ծակոչ ժողովոյ. Կլիմաք : *Ա̃ծակոչ վկայն ստեփաննոս. Տօնակ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՐՈՅՍ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՊԱՆ. *Անարգս համեն զմեզ որպէս զա̃ծակորոյսք. Ճ. Բ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՐՕՂ. Կրող զա̃ծ. ա̃ծակիր՝ ըստ Բ̃ նշ. *Ո՛վ որովայն ա̃ծակրող. Աղօթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Θεοφόρον. Deum portare. Ա̃ծակիրն գոլ. կրելն զա̃ծ յինքեան. *(Աթոռք յայտ առնեն) զա̃ծակրութիւն, և կամարարութիւն յա̃ծայինսն ընդունելութիւս վերաթռուցեալս. Դիոն. եկղ : *Զա̃ծակրութիւն այնքան ընկալեալ սերտութե̃. Շ. հրեշտ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՐՕՆ, ի, իւ. ա. Ուր լիցեն կրօնք և կարգք ա̃ծպաշտութեան. *Ամենայն ա̃ծակրօն սրբեստականացն բարեգործութիք փայլեն. Կորիւն : *Ա̃ծակրօն կարգ. Նար. խոստ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՃՈՅ, ի, իւ. ա. Հաճոյ կամ հաճոյական և ընդունելի ա̃յ. *Ուր գանձեալ կան ամենայն հոգիք ա̃ծահաճոյիցն. Սիսիան : *Ա̃ծահաճոյս եղեալ. Պիտ : *Ա̃ծահաճոյ կանոն, կամ աղօթք, արտասուք, վարք : Հեծութիւնս ա̃ծահաճոյս. Ագաթ : Կորիւն : Վրք հց. ժա̃ : Յհ. ժբ : Նար. Գ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՃՈՅԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Ի ձեռն սիրոյն աղերսեցեր ա̃ծահաճոյական վարուք. Նանայ. յովհ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՃՈՅՈՒԹԻՒՆ. } Հաճոյ
ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. } գտանիլն ա̃յ. հաճելն զա̃ծ. *Ա̃ծահաճոյութեն (Նոյի) առաւել պարիսպ էր ընդդէմ ջրոցն քան զնչլն տախտակին տապանին. Սարգ. Բ. պ. Գ : *Զխմորդ փոխեցաւ հաւատովք ենովք. փոխելոյն պատճառք ա̃ծահաճութեն է. Ոսկ. եբր :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՅԵԱՑ. ա. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՅԵԱՑ. Հայեցող յա̃ծն մարդացեալ. *Ա̃ծահայեաց աչք. Աղօթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՄԲՈՅՐ. ա. Համբուրիչ քս̃ի ա̃յ մերոյ. *Ա̃ծամերձ բերան, ա̃ծահամբոյր շրթունք. Աղօթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՅՐ. հօր. գ. Θεοπάτωρ. Dei pater, vel progenitor. Նախահայր քս̃ի ա̃յ մերոյ՝ ըստ մարմնոյ. մանաւանդ դաւիթ. և հայր անուանեալ յս̃ի՝ արդարոյն Յովսէփ խօսնայր կուսի. *Ա̃ծահայրն դաւիթ. Դիոն. Եղբ. Է : Թէոփիլ. Խ Պ : Շար : *Ա̃ծահօր մարգարէին դաւթի. Շ. ընդհանր : *Կղէովպաս այս եղբայր է յովսեփայ, որ ա̃ծահայրն անուանեցաւ. Սիմոն. յոբ : *Մեծ աւետիք են այսօր ա̃ծահօրն ադամայ. մեծ աւետիքն այսօր ա̃ծահօրն յովսեփայ. Գնձ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՆԳԻՍՏ. ա. Ուր իցէ հանգիստ ա̃յ. հանգուցիչ ա̃յ մարդացելոյ. *Ա̃ծահանգիստ գիրկ. Աղօթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՆՃԱՐ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՍՏ : *Ջրհոր հոգևորաբուղխ, որ զիգոս ա̃ծահանճար իմաստաբեր անձկութե̃ կենդանի անծարաւ ջրոյն. Թէոդոր. Խոսրովն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՇՏ. ա. Հաշտարար ընդ ա̃յ. *Վասն ա̃ծահաշտ ապաշխարութե̃. Կլիմաք :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՍՏԱՏ. ա. Յա̃յ կամ աստուծով հաստատեալ, ամրացեալ. Ա̃ծահաստատ թագաւորութե̃. Ագաթ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐ. ա. Θεόπληκτος. Divinitus ictus. Θεήλατος. A Deo actus, immissus. Յա̃յ հարեալ հարուածովք. և Յա̃յ իբր հարուած առաքեալ. ա̃ծապատուհաս. *Ա̃ծահար եղեալ ցամաքիւր. Կոչ. Է : *Ի ժամանակին ղովտայ ոչ ունէին ակն ա̃ծահար բարկութեն. Ոսկ. յհ. ա̃. 44 :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐՈՒԱԾՔ, ծոց. գ. Θεήλατη πληγή. Flagellum divinum. Ա̃ծապատիժ կամ ա̃ծառաք հարուածք. *Գտանել հայթայթանս բժշկութեան ա̃ծահարուածոցն. Ոսկ. մ. ա̃. 6 :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐՔ, րս. Նոյն ընդ վ. որպէս յոգնակի գոյականն բառիս Ա̃ծահար, (և ոչ բառիդ Ա̃ծահայր.) *Այսպէս և յա̃ծահարսն զկարգ դասու արաբիչն պահէ, զանկարգութի արտաքս յա̃ծային սահմանացն 'ի բաց հալածէ. Փիլ. լին. Բ. 33 :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՒԱՍԱՐ, ի, իւ. ա. Ἰσόθεος. Deo aequalis, vel suppar. Հաւասար համարեալ ա̃յ. ա̃ծանման. *Եղեկիայի հնազանդեցուցեալ (զարեգակն) որպէս ա̃ծահաւասարի ուրեմն, և գերագունի քան զմարդիկ. Դիոն. Եղբ. Է : *Ի վերայ ձեր իմ սրբութիս ծագին, զի ա̃ծահաւասարք լինիցիք. Լմբ. պատրգ : *Ա̃ծահաւասար փառք. Պրպմ. լա̃ : *Չարաթոյն օձն ա̃ծահաւասար (լինելոյ) խոստմամբ՝ նախաստեղծիցն եղ առաջի. Գէրմ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԻՒԱՔ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՒՄԱՐ. *Եղև ժողովեալ՝ ա̃ծահաւաք մաքրազարդեալն գնդի. Անան. եկեղ : *Ա̃ծահաւաք ատեանս կազմել. Վրդն. յհ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԻՒՍ. ա. Հիւսեալ յա̃յ. *Որոց տերևն պսակ ա̃ծահիւս զարդարեալ : Ա̃ծահիւս պսակս մարտիրոսացն մատուցանէ. Թէոփիլ. Խ Պ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՈՍ. ա. } Առ յա̃յ հոսեալ՝ զեղեալ.
ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՈՍԱՆ. } բղխեալ. *Ա̃ծահոս ջուր. Անան. եկեղ : *Զպասքումն ծաղուեաց եկեղեցւոյ արբուցանեն ա̃ծահոսան գիտութե̃ հոգւոյն. Ճ. Փ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՐԱՄԱՆ. ա. Յա̃յ հրամայեալ, կամ որպէս հրաման աւանդեալ. *Ա̃ծահրաման պատուիրան, կամ պատուէր, օրէնք, գործք, յօրինուած. Ագաթ : Տօնակ : Եղիշ. դա : Անյաղթ. բարձր : Մանդ :

Ան. եւ է։ *Բանք աստուածային. Մոր. ք։ *Ըստ աստուածայնոյ (տեսիլեաց աստուածայնոյ) գրոցս. Աբդ. ա. 1։ *Գաւառիքանք աստուածայնոյք։ Յաստուածայնոյ բարբառոյն. Ցնծ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐԱՄԱՆԱՔ, նաց. փ. Χρησμός. Oraculum. Հրամանք առ յոյս. պատգամ. *Յաստուածահրամանէ իզական առ. նոսա ապարեակ։ Ոմանք աստուածահրամանացն աքսմանի առարեալ. Փիլ. ք. բան։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐԱՐ, է, ից. ա. Աստուծին և հրաշագի. աստուածայերլուչ. գերլա հրաշ. գերաբուն. *Աստուածահրաշ նշանք, կամ զօրագործ, բարբառս, առաքեալսն, Յիսուսին. Յոբ. իե։ Լմբ. պրբփ։ Ան. եւ է։ Ա. Ա։ *Աստուածահրաշ աստուածապատիս. Աբ. ի սրբէ։ *Յաստուածահրաշից քոց նշանաց. Ցհ. իմ. երե։ *Յաստուածահրաշ մեծ ասելիս, ի փառաւորս կիրակիս. Գիմ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐԱՐԱԲԱՐ. մ. Աստուածահրաշ օրինակաւ. աքսենչելապէս. *Գործարան աստուածահրաշագործ ի մեռելոյսնեն. Մաթէ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՐԱԽԻՐԱԿ. ա. Հրաւիրեալ առ յոյս. աստուածակոչ. կամ Առ աստուածահրաւիրօղ, մերձեցուցիչ. *Տոյ զնուիրեալոյս աստուածահրաւիրական քաղաքացիութեան. Ան. է։ *Աստուածահրաւիրակ յորդորումն. Մալա. պեմ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Աստուածային ձայն, բարբառ, բան. *Մարգարէական աստուածայնոյն. ՃՃ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԵՒ. ա. Իբր Աստուածային. աստուածակ. *Եթէ կամի, օձաձև լինի. և եթէ կամի, աստուածձև. Եզէկ. չեւ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԻՐ. Տե՛ս ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԻՐ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԱՄ. ա. Որ ձեռամբ աստուածայնոյ. *Լանիք սահմանն՝ գիտուիք այլ, և որ բազմացաւ ի վերայ նորա, աստուածձառ լինի. Ա-ոսիփոր. ք։ *Ի սմանէ ծնանելոյն խորհուրդք աստուածձառագրի. Լմբ. սղ։

Եւ ՃառՀանալն յոյս. * Գաւոգամ աստուածձառ. Յարփ. ա. չհ. է։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏ, սոր. Տ. ԱՍՏՈՒԾԱՆԱՒ. *Հանդերձեալ էր ելանել յաշխարհէ աստուածային հոգւով սիրով աստուածային. Դիմ. ի։ ք։ *Ջմեռոցեանն մեռելոյն աստուածային փոխումն աստուածն. Են. Շար։ *Լուսաւոյչացի ընտանոնէ քոյր աստուածն ըմա ասէ. Սինա. յոր։ * Որք և պէս հաստատացեալ, յաստուածային հաստատացեալ. Գիմ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐԴ, ոյ. փ. Բառ յն. Աստուած. Θέανδρος. Deus-Homo, Christus. Աբ և մարգ. Քս ասէ մեր. * Ընդ միոյ վարդապետի և հաւատի աստուածային կարգեցաք յայն։ Յանդուգնանալ և անչափ աստուածային. Թղթ. Յան. սա Շ։ Լմբ. յոյզ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐԳ, ի, ից. կի աց. ա. Θεομάχος. Contra Deum pugnans, Dei inimicus. Որ մարտնչի ընդդէմ այ. այ տէմ Լաւօզ. *Գուցէ և աստուածամարտք գտանիցեք. Գծ. Ե. 39։ *Հակառակասեր աստուածամարտ. ՅՀե. ա։ *Որ աստուածան լինին. Եզէկ. Է։ *Յաստուածամարտին բերանոյ կոչեցաց։ Հայհոյութիւնն հաստատելոյ յաստուածամարտիցն։ Նար. ՃՀ. իԷ։ *Աստուածամարտ (զերեսայս)։ Յանդիմանեցան այսպէս աստուածամարտք. Աբ. Է. ք։ * Դատաստ պատահեցից զաստուածամարտիցն ժողովս. Ոսի. Նոր ից։ *Աստուածամարտից վերհիմնեցեալ լինել. Ճ. Ա։ *Մոգս աստուածամարտ, և քաղհարեաց աստուածամարտս. Գր. սփ։

Իբր Աստուածամարտական. * Աստուածամարտ բանս նաւարուեն. Ճ. Ա։ *Ամբարձ զձեռն աստուածամարտ ընդդէմ բարերպաշտութեան. Բր. գորդ։ *Ի աստուածայական ամբարհաւաճամութեանէ, և յաստուածամարտ սանձգից. Նիս. *Ի ներդոր։

Իսկ * Յաստուածամարտ մարտուցեալ (կամ մաստուցեալ)։։ յն. աստուածամարտալ. Է. Ի. Է. 19։ *Որով և պատրեցան իսկ աստուածամարտ մարտուցեալքն. Ցհ. իՀ. Նոյն ընդ յաջորդ բայիդ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏԻՒ, եցայ, իւլ. յ. Θεομαχέω. Deo repugno. Ընդդէմ այ մարտնչել. այ տէմ Լաւօզ։ *Աստացին մեզ՝ աստուածամարտելն անմոռացաւ յանդգնեալք ապրիանոսք. Կիւրղ. գԻ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Θεομαχία. Bellum contra Deum. Մարտ ընդդէմ այ. այ տէմ Լաւ., Լաւ-իւլ։ *Յաստուածամարտութենէն անկարացեալ (կայրն) յիզբ բարբաստանութիւնն փոխոխեալ անկաւ. Բր. գորդ։ *Աստուածամարտութեան կայենի. Եփր. ասէաց։ *Աստենեցուն հաստատեալց էին Թրշնամանիք աստուածամարտութ. Սեբէր. ը։ * Գիր բարբաստեցաց աստուածամարտութիք քան զաստուածն. ՃՃ։ *Ակնկալէք աստուածամարտութ. Լմբ. պրբփ։ *Լաւ. ունց աստուածամարտութեամբ յաւիտենական հրոյն. Հ. իիւիի։ *Յայսպիսի աստուածամարտութիս վերծեալք. Դիմ. ՃԺա. ա։ * Զգիտեր զձեռս քո առ. ի յաստուածամարտն. Ոսիփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՒՈՒՐ. ա. Մաքրեալ առ յոյ կամ ասվ. սրտաւմաքուր. *Գեղարտ պղովհաննէս յորժ սեռորժէր զսիրելին քրիստ վան քրիստոսաբար հեզուելոն նորա, զոր ունէր յաստուածաքուր սիլան. Տծնակ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԵՐՁ. ի, ից կամ ից. ա. Մերձաւոր և ընտանի այ. *Աստուածամերձ կեանք։ Աստուածամերձ դաշնաւոր. Ագաթ։ Կրիան։ * Զմի ումն յառաջնոց և յաստուածամերձից տեսեալ հաւեց. Ե. հրէից։ * Ի վերհից և յորժ աստուածամերձաց. Անչալ. բաբէր։

Ասի և *Աստուածամերձ լսելիք. Ցհ. իի. իբր ընդունել աստուածային բանիդ։ Եւ *Աստուածամերձ բանս. Ագաթ։ * Աստուածամերձ ձեռն. Նար. Իւ. իբր յաստ կամ յաստուածինս մերձեցեալ։

Եւ և՝ որպես մերձեցուցիչ առ աստ, կամ որ ինչ ուղիղ և ատնի առ աստ. *Գիտասցէ աստուածամերձ. Ագաթ։ *Աստուածամերձ բանս, կամ խորհուրդ, այցելութիւն, պտղատուս. Ցհ. իի։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԻՏ. ա. Մխիթար յաստ. աստուածին. *Թուլցան (մոլորիկ) հաւատացեալ անատնոց անբանից յաստուածամտ ատհմս նագատուէն. Ճ. Բ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՒԱՑ. ա. Մատուցօղ կամ մուծացուցիչ ընծ. *Աստուածամուտ գիտուքն իւրաքանչիւր պաշտամունս ի տուրսական արարածոց որոշելոյ. Ագաթ։ *Բանս. Աստուածամուտ է. Ոսիփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՒԽ. ա. Մխիթարեալ յաստ. աստուածին. *Թուլացան (մոլորիկ) հաւատացեալ անատնոց անբանից յաստուածամտ ատհմս նագատուէն. Ճ. Բ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՒՆ. փ. Բառ. հեթանոսական, Ամուսնութիւն աստուծոյ. Θεογαμία. Deorum matrimonium, vel connubium. *Ոչ ընդունել աստուածամուսնութիւնս և աստուծնութիս, և որք զհինս երկնոցն՝ անքաւ և գժնդակ ապէսք. Փիլ. ք. բան։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՒՏ. ա. Ուր իցէ մուտ այ. աստուածական. աստուածայ. *Աստուածուտ խորան։ Բնակուիլ աստուածուտ. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՑԱՂՔ. ա. Աստային և աւետնայապէս. յայտարար աստային յայտնութեան. *Աստայաղքի յարուիս. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Θεοφανεία. Theophania, divina revelatio. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԵՐՈՒԹԻՒՆ. Յայտնութիւն կամ երեւումն այ. երբեմն առանձին, զորօրինակ՝ *Մովսէս աստայայտնութեամբ ի լերինն արժանի լինէր. Ես. փ. Է։ * Ի լուսաւնն՝ ի գեմս գալ աստայայտնութեանն. Նախերգ. իիւ։ *Զի թէ աստայայտնութիս վասն այս վկայիս իւրոյ միայն էր արապայտեալ. ևն. Ա. ի սբէ։

Եւ մանաւանդ՝ մարգեղութեամբ բանին. վասն որոյ անխտիր աստայայտնութիք կոչի՝ որպես ծնանիցն քրիստ, որով աստ յայտնեցաւ ի մարմնի, և յայսմանէ զինչն հռովսաց, նոյնպես և գալուստս մեգուց՝ որ և ՅԱՍՏՆՈՒԹԻՒՆ ասի. ոմ նշանակէ Աբ. ի ձառն ծնէ։ *Ի վերայ հասանել կարիցեմք, եթէ արչափ յառաջ քան զկենարար աստայայտնութին՝ մովսէս և մարգարէքն էցեն. Ես. փ. Է։ *Զաստայայտնութեն և ծնունդեանն նորին զոր. Ցհ. իմ. սփ։ Տոնոց։ Շար. վերնսփ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ, յնոյ, ոց կամ ինց. Θεῖος, Θεῖκός. Divinus. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՁԵՒՆ, ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՆ. Սեպհական կամ վայելչական այ. և Որ ինչ լինի աստ, կամ հայի յաստ. Իւսէի, Խիւսփի։ *Աստային խորհուրդ, կամ փառք, պատկեր, կամ արքայութ, հրամանաւորութ, անեղութիւնն, ուժ, աստղն, տաճար, ողբակեզ. խոստումն, պատնէշիք, զօրութիւն, կամ յոյս, կերակուր, տուն, ցօղ. կամ մարմին և արիւնք. ևն. Ագաթ։ փարպ։ Գիս։ Շար. ևն։ *Աստայնով գործք աստուածութ։ Աստայնով իմն կենդանութ հագագաս։ Ճայլմամբ աստայնով հնչելոյ. Նար։ *Մատենից աստայնոց. Ցհ. իի։ *Որպէս յաստայինն դրսանութիք աստագեալ պատմիս. Խոր. փ. կ։ *Աստայինցն գիտութեաց առաքինիքն զերկրորդսն ցաղորդեցուցանեն։ Դիոն. երբե. ի։ *Ոչ է համարձակել ստուգ յերկրայնոյս՝ աստ անուանիլ, այլ աստային. Նար. զի։

Ուստի տսի և գնորգեանն՝ և գնորգեային իրաց՝ որպէս Աստանման, աստարեալ. Աբ, աստամերձ, աստքան. վսեմական. * Աստայինն՝ գաւիթ, կամ մովսէս, եւն. Գիս։ Ցհ. իի. եւն։ *Ի յաստնատոց ոք լուսաւորչին շնաւեղեալ (յակ. մծբ.) մարգ աստային. Գիմ։ *Զաստային հայեցեալ իմաստասիրութիք զգեցցուք. Սահմ. յոլէ։ *Աստային համքաւով հզօրապէս արիութ աստպատերային. Նար. Իւ։

Անսովոր է ի մեզ ասելն լասին ոճով. * Մարգիկ տալին զմարգդ աստային (այսինքն զաստացեալ մարգին փրկչին), և ապին զհոգին. Գիմ։

Ասի և զաստային անձանց, որպէս Բանն աստ, կամ Բան այ. Հոգին աստ, կամ Հոգի

ոյ. *Եկեալ վերընկալ Աճային բանին : Աճային բանին տեղի և զինարան : Մերկացաւ յինքենէ զաճային որբ հոգին . Շար :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՑԻՆ . գ . որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՆ . Աճեղէն իսկուճ . աճ . * Աճային ամենեցուն խնամ ածէ : Աճային զամենայն ինչ գիտէ : Աճային զամենայն ինչ կարէ . Սահմ . ա :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՑԻՆՔՆ . Իւք աճայինք . * Ի մանալեացն ծայր աճայինքն էն . Սահմ . է : *Աճայինքն ամենայն հաւատովք իմացեալ լինին . իփն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՐԱՐ . ՛ս . Ἐνθέως , Θεωθῶς, Θείως . Divinitus , divino modo, divine . Աճային ի՛ն օրինակաւ . ըստ ոյ . արբաքար . և Աճուստ . և Աճանման . *Առ աճ , և աճայնոցն սէրն աճայնաբար սրբագործեալ : Ոչ զմուսա ածելի աւելի քան զաճայնաբար ի սրբազնաբանութիեցն ասացեալսն մէզ . Դիոն . եիէզ . Ա աճայ : Գործակիցք կարգեցան աստ աճայնաբար գործով պաշտամանն : Այս պատուիս և աճայնաբար փառս . Լ՛ն . պրգ : * Ոն կամբ (յայտնեալով) զաճայնաբար լսողութեին . Վահր . ԹԹ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆԱԳՈՑՆ , գ ունի , լց . Θειότερος. Divinior . որ աւելի և ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՑՆ . Առաւել կամ աւելնկին աճային . սրբագոյն . առաւել սրբազանագոյ . գիւղաքաղաքական . *Զինչ էր առ այսոքիւք օծումէ նըն . ըստ որում ծնեալն աճայնագոյն էր քան զմարդիկ . Ա . Ք : *Մերձ են առ նա աճայնագոյնք քան զպաշտաւորան : Քան զամենեսին աճայնագոյն , ոյ գործակից լինել : Յուսքն ուսաւ աճայնագունէ փչմանէ . Դիոն : *Որ ի ձեռն յայտնուեն ի խորհրդագործ , աճայնագոյն է քան զոր ի ձեռն լսոյն . Մոփս . ի դիոն : *Թէ էր ինչ աճայնագոյն քան զայս . ևն . Այնա . ես : *Աճայնագոյն զօրութիէ . Աբիսս . Ա : *Զաճայնագոյն թագաւորայ մերոյ զաքինութիեիս բամբասել . ՀՀ . Ա : * Վասն աճայնագունէին այնոցիկ որ ի մէզ են , այսինքն է խոհեմութիէ . Պղաթ . փխ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆԱՊԷՍ . Տ . ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐ , և ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԷՍ . *Ցապաքայն տեսողութէ հրամայեցեր աճայնապէս . Նար . գանձ հոգ : *Սովաւ պատուեմ զերբաքանչիւր ոք ըստ արժանեաց աճայնապէս : Աճայնապէս պատուոյն տայ պայն հայրաւածս . Լ՛ն . պրգ : * Սնեալ աճայնապէս քան զմեզ քո . Ա . Ք : * Աստանօր աճայնապէս քեզ շնորհ . Տնտ : *Գոյն մեղ աճայնապէս (՛ի սկզբան է) . քանզի գոյն աճայնապէս՝ (է) աճային ծնունդ : Ո՛չ զմուսա ածելի քան զաճայնապէս յայտնեալսն մէզ . Դիոն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Θεότης. Divinitas , Աճային գոյն ոյ . աճուճ . *Առ աճայնուճ բնուէն անհասանելի է խորհուրդ զոց մարդկան ած . Պաթապ :

Եւ տὸ Θειότατον . Divinissimum esse . Աճակերպութէի հաղորդեալ իւիք օրինակաւ . սրբազանուճ . *Ոչինչ ծանիցէ յածաւանգին , այլև ոչ գործիցէ ինչ . որ ոչ զգոյն աճայնութ ունիցի : Եւ զայս վարկանիմ նշանակել զաճայնուեան և ծայրուես երևեցելոցն և իմացելոցն . Դիոն : *Զաճայնուեթիւնս հոգւոյս ի ստորև քարէն . Լ՛ն . ոչ :

Եւ Ὁσιότης . Sanctitas , Սրբուճ . բարեպաշտուճ . *Հեռեւի արդարուճ և աճայնուեի , և Հշմարտուճ , և հաւատոն , և չարաճեցուճ . Աբիսս . ասփ : *Ականատես մեր ունելով զաճայնուճ իւրեանց և զբարեվայելչուճ . Լ՛ն . պրգ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՈՐԴՈՐ . ա . Ցոյ յորդորեալ կամ յորդեալ . հոգելից . *Լի աճայորդոր սիրով . Աբէր . է . 11 :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՐԱԿԱՆ . ա . Θεανδρικός . Deivirilis . Իւր աճամարդկային . քաղաքական . փրկչական . սեպհական քոյ , որ է աճ և մարդ . Տէս Դիոն . Իւլ . Ք . Ա Մոփս . անդ : *Ցաւէս մարդավայելուչ աճայլայլական փրկագործ կրիւքն . Ոսկ . գծ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՕՐԻՆԵԱԼ . ա . Ցօրինեալ առ յոյ . *Զաճայօրինեալ պատմուճանն անմահուճէ էին զգեցեալ . Ոսկ . ծն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱԽԱՆԶ . ա . Ուշնօզ գնախանձն ոյ , վրէժխնդիր փառացն ոյ . * Աճանախանձ ջանիւք բազում տաճարս կուռս կործանեաց . է = Ց . Մտթ . իԹ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՄ , ացայ . է . Θεούμαι. Deificor . Աճ կամ իբրև զաճ և կամ աճա նման լինել : Ասի զաւտանայէ և զինախատեղծից ՛ի կարգի փառասիրութէ . * Սատանայ՝ որ աճանալն կամեցաւ . Ցճխ . Ք : Ագաթ : Եւնիյ : Եփր . ևն . ըա . Ճ . Լուսի : *Ոչ շատ եղև նմա իշխանութէին գիւաց , և կամեցաւ և ՛ի վերոյ մարդկան ևս աճանալ . Եփր . Ճ . Լոր : *Եթէ ուտես ՛ի հրաժարեցուցեալ փայտէդ , աճանաս . կամ՛ էր : *Զի ՛ի սկզբան մարդն չտնկուցաւ աճանալ և անդ ոչ հասաւ . իսկ արարիչն եկեալ մարգացաւ , վասն այնորիկ մարդն աճացաւ . Գնյ :

Եւ սքղ ՛ի կարգի շնորհոյց և փառաց . *Եւ այս ոչ կարէ այլազգ լինել , եթէ ոչ աճասցին սպրեալքն . իսկ աճանալն է՝ առ աճ նմանուճ , որպէս հասանելի է , և միաւորուճ : Աճպէտականն երանուեթի քնութէ աճուեթի , սկիզբն աճանալոյ յորմէ աճանալն է աճացելոցն . Դիոն . եիէզ : *Խառնեալ յաճուեթիւն անգր , զի աճասցին . Ագաթ : *Շնորհօք բանին աճացայք . Նար . ասաք : *Աճ մարդացեալ խաչի մարդկէղէն մարմնով , և ես փառաւորեալ աճանամ աճային եկաւորութէն . Կիւրղ Իւլ : *Եկեալ միածին որդին ոյ՝ վերհամարձեալ զաճացեալ մարմինն մեր իւրոյ . Գնյն : որ և ասի ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԱՑ , ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԻՐ , ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ :

Իսկ զմարմնոյն քոյ , կամ զքոյ ըստ ոյ րում մարդ՝ ասի աճացեալ , վասն գոյն միացեալ ընդ աճուեթէ յանձին բանին . * Զանաւրական զաճացեալ մարմնին պատեալ որբ կաւաքո . Շար : Ա՛լ յասել Աճ բանին . * Աճ մարդացաւ , մարդն աճացաւ ... անխտիր լինի այլևայլ մասք իմանալ զքոյ՝ ըստ որում մասք , և զմարդկային բնուէս մերմէ առ հաւատարակ . ըստ որոյ գրի ՛ի Տնտանն . *Աճ մարդացաւ , և մարդիկ ոճոյացան ... խորագոյնս խօսի ըստ աճոգանէից Մանթակ . ՛ի ծն . փգի , ասե լով . *Բանն աճ կրեալ մարդ՝ ըստ էուէն (այսինքն ըստ բնիկ իսկուճ իւրոյ ՛ի յաւիտեանից) աճ կոչի , և ոչ մասք . և ըստ տեսչուեթէն (այսինքն ըստ անօրէնուճ մարդեղութէ) աճ մարդացեալ , և ոչ մասք աճացեալ ... ուր հրեայքն նեստոր ասէր , մարդ աճացեալ , քան Թէ աճ մարդացեալ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՑԵԱՑ . ա . Նայեցօզ առ աճ . աճահայեաց . աճատես . * Ո՞վ արժանապէս գովեսցէ զկորովի բիբս աճանայեաց աչաց սքղ նախավկային . Տնտ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՐԳ , գբ . ա . Իբր աճանարգու . անարգող ոյ . հայհոյիչ . *Խմաստուճք հեթանոսաց զաճանարգս մահուանէ գատեցան : Դասուէ զմիգ է զնոսա ընդ աճանարգս . Մխ . դա :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Θεοῦ ἀγνωσία . Dei ignoratio . Անգիտուեթի ոյ , այսինքն զոյ . աճ չճանչալը . *Ընդունայն էին մարդիկ բնուէ , յորս էր աճանգիտուեթի . իմ . ծՁ . 1 :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԵՆԳ . ա . Նէնգող առ աճ . ուխտաղանց . *Աճանէնգ արս . փգա :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԵՐԿ . ա . Ասուածով ներկեալ՝ զգածեալ . *Աճանէրկ դրոշմ . թէոդոր . խլ : *Աճանէրկ գիծ , կամ տառ . Մգ . ա . ծԶ : *Վասն աճանէրկ չրճանացն (կուսի) , որ համբուրեցաւ (միածինդ) . Բէնիկ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԻՍ . ա . Ուր աճ նստեալ լցէ . *Խորան աճանիսա : Ցայս աճանիսա լերինս յայտնեաց քո զիսառս հայրենիս . ՃՃ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆ , ի , լց . ա . Θεομίμητος. Deo similis, Deum imitans . Նման ոյ . աճակերպ . աճատեսակ . աճաձև . փխ րահրաւք . որ . *Աճանման ոճր , կամ թագաւոր , ևն . փգա : * Լինելով աճանման . Պիս : * Ծնօղ հոգևոր աճանման սիրով . Շար : *Խոնարհուճ նորին , և ունկնդրուեին աճանման : Զնոցին աւագքինութիենն , և զաճանման վարն . Կիւղ : *Զաճպատրուեթէ աճանմանիցն ներգործուեթէ՝ անգադար և բարձրաթռիչ միտս շարժուեթեանն . Դիոն . էփն . ծՔ : Իսկ անդ , Ք . յատկեն զնրհշտակս . *Զաճանմանն կոյս զինքեանս տպաւորեն ... իմ , յաճանմանուճ անգր . տὸ Θεομίμητον .

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ . * Փրկական փայման լուսոյն առհասատչեայ ՛ի յարուեթեան սքղ՝ զոյգ աճանմանակերպուեթէ . Խոր . Վրէվ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆԱՊԷՍ . ՛ս . Նմանող ոյ լինելով . ըստ նմանուճէն ոյ . *Գոլոյն և սեռանէլոյն պատշաճ աճատեսակաբար և աճանմանապէս : Զլսուն կիմ զվատթարն ՛ի յինքեանս աճանմանապէս ընկալեալ . Դիոն . էրի . Ա եիէզ : որ և ասի՝ ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆԵԱԼ . Տ . ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆ . *Որ զանանախատն բանն ՛ի բերան ունկնդի , և չրճամբք իւրեանց պղծին , մանաւանդ առ աճանմանեալ պատկերի . Կանոն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Θεομιμησία , τὸ Θεομίμητον . Divina similitudo, vel imitatio . և ՛ս . Θεομιμήτως , ἐνθέως . Dei imitatione , vel exemplo . Նմանուեթի ոյ . *Ցարձակի ըստ կարողուեթէ յաճանմանուեթիւնն : Ցաճանմանուեթիւն կոյս համբառնալ : Աճանմանուեթիւնն գերագոյն պարագաք նոցա : Ի գերազանցեալ բարուեթենէ աճանմանուեթէն (մովսէսի՝ հեղուքն) : Զմատուցեալսն առ նա լուսաւորել աճանմանուքն (իբր ՛ս .) ևն . Դիոն . ասէպ . յորմէ և Շ . հրէայ : *Ցաճանմանուեթէքո . Մգ . իե : *Ի միաւորեալ աճանմանուեթէ փոփոխին . Լ՛ն . պրգ : *Բազմի և ներգործէ զաճանմանուճ . Ի գերս խոսք :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՇԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Θεοσημεῖαι. Divina signa . Աճային նշանք , սքանչելիքք . *Ներգործել զաճանշանուճս անօրինաբար . ՃՃ : *Աճանշանք բազում ՛ի հռոմ և ընդ տիեզերս լինէին . Ասս . փբ . Ք :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՈՒՆԱԿԱՆ , ի , ացայ . ա . Θεωνομικός , Θεωνυμίος . Divini nominis . Պատշաճեալ կիմ յայտարար անուանն ոյ , և առորոգելեաց նորա . *Որպէս յաճանային աճանուանական գիտուէ ՛ի բաց առանելով

ասէր, (Հէ ընդէր հարցանես զանուն իմ։ Բնէր և զայս զծածանումնականս պատկերս՝ որքան ինչ մեզ յայտն է, տեսցուք։ Դիտ. ՚ածայ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, փ. Θεονυμία. Divinum nomen. Աստական կամ ծածկային անուն. անուանք կամ կոչմունք ՚ի, և տոհմագիրութիւն։ *Ոչ զայսոսիկ ծածանումս միայն ընծայեն։ Ի բացուստն ի մացականացն ծածանումնէից եկեցուք։ Ականջս սրբազանս սրբազանիցն ծածանումնէից բացման մատուցաք։ Դիտ. ՚ածայ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱ, ո. Աստուածով շահեալ. կամ Շահաւէտ ըստ ՚ի. *Լրտուին ծածաչահ։ Ճ. Ա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇԱՐԺ, ո. Θεοκίνητος. Divinitus motus. ՑՈՅ շարժեալ, ազդեալ։ *Ցիշել զծածաշարժ զօրհնութիւնսն մոռացարիցին։ Դիտ. Էիէդ։ *Աշրնկալն գաւիթ ծածաշարժ լեզուաւն խօսի ընդ ծած. Ցժմկ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԻՆ, ո. Ցծայ շինեալ. ծածկեալ։ *Աճաչէն եկեղեցի, կամ խոյրան, կի՛ ամուր, կամ քաջալք։ Ագաթ։ Ցհ։ ԱՒՒ։ Անտ. Էիէդ։ Նոր։ Խլ։ Ալեռ. Էս։ *Աճաչէն և մեծ տան երկնի և երկրի։ Երզ. Ֆեր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՈՐՀ, ի, ից. ո. Ցայ շնորհեալ. ծածաքիր. ծածապարգև. ծածատուր. *Աճաչնորհ պարգևք, կամ բան, գիտուն, դանձ, ժառանգութ, յոյս։ Ագաթ։ փորգ։ Պիս։ Ցհ, ՚ի։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՈՐՀ. Շնորհաքն այ առ լեալ։ *Աճաչնորհ նախարարքս. Եղիկ. Ը։ *Աճաչնորհ այր. Ցհ. ԱՒ։ *Ըստ գաւանեալոյ ծածաչնորհին։ Աճաչնորհ քահանայից. Նոր. Բ. Ն Խլ։ *Աճաչնորհ մարգարէ։ Ցոյսց մի է և իմն ծածաչնորհ՝ հրեշտակն ՚ի մարմնի՝ գրիգոր նարեկացի. Լ՚Ը. ոչ. Ն ոտ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՈՒՆՉ, ո. Θεόπνευστος. Divinitus inspiratus, mentem divinam redolens. Շնչեալ կամ ազդեալ առ յայ. գրեալ հոգւով սբվ. մակդիր որ գրոց՝ մանաւանդ հին կտակարանի. *Ամենայն գիրք ծածաշունչք. Ը. փՀ. Ք. 16։ *Աճաշունչ գրոց բանք։ Խաթոլս ուրիք ծածաշունչ գրոց. Բբ. Լբժ. Ն Կդ։ *Աճաշունչն ուսցանէ ձայն (աղաղակեցին)։ Նխօս. Կոմ՚։ *Աճաշունչ կտակարան. փորգ։ *Աճաշունչ պատգամիք, կամ ձայն, կամ սաղմոս. Նոր. Ը. Ւ Ն Խլ։ *Ես զի կենգանի և կենգանարար է (որ գիրն), ծածաշունչ կոչի. Խոսբ։ *Զամենայն արարեալս յոյժ բարի ասէ ծածաշունչն պատմելիեն։ Լ՚Ը. ՚ածաբ։

Իբր Աճաղաչելի. ծածարեալ. հոգեշունչ։ *Աճաշունչ արանց է գրեալ զպատմուխեան։ Վանակ. յոբ։ *Ա յոյր ծածաշունչ քնարն յովհաննէս ՚ի գլուխ ահսւորր և հրակեզ մերձենայր։ Թէոփր. Յոան։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՈՒՐ. Տ՚ես ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏԻՒ. *Ցեսանիցեն զմեծ (պատիս) ծածաչուք քահանային։ Սեբեր. Ք։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՕՐԱՓ, ո. Որ չօշափելոցն զծծ ՚ի մարմնի. *Աճաշօշափ ձեռք (կուսին)։ Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՇԱՐ, ի, ից. ո. Չարչարօղ զծծ. ծածասան (հրեայք). ոխրասան. քաւասան. *Աճաչարչար ազգին յանդիմանիչ. Գրիգ. ՚ի օգնէ։

Եւ Որ ասի ընծայել չարչարանս ծածուՀԵՏ, (որպէս եւտիքէս և ոմիոս՝ այլևայլ օրինակաւ.) * Ո՚չ եմք ծածաչարչար որպէս ամբարիշտն եւտիքէս։ Ցանմեղքսըս և յծածաչարչար աւանդուածն եւտիքի. Զէր։

ի՚ի. Խոշ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՋԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ, փ. Θεοπάθεια. Theopathia. Մոլորուած ծածաչարչարից. * Չկուէցեաքն առ ՚ի նոցանէ ծածաչարչարութիւն մեզ ՚ի ներքս բերեն. Պաւպոյ. խա։ * Ճողպարիչ յծածաչարչարուած կարծեաց. Ժող. հոհիլ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՃՈՑՃ, ո. Որ պաՃուճեաց, կամ զգեստաւորեաց զծծ ՚ի մարմին. *ԱճապաՃոյՃ ձեռք (կուսին)։ Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՀ, ո. Θεοφύλακτος. A Deo servatus, qui est in Dei tutela. Պահեալ և պահպանեալ յայ. *Աճապահ Թագաւոր. Լ՚Ը. պտրք։ * Աճապահ քաղաք. Գ։ԵՐ։ Վ՚Ր Հղ. ՚ածբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՅԾԱՒ, ո. Աստ պայծառացեալ. ծագեալ առ յայ։ * Աճապայծառ պատգամ, կամ լոյս. Ագաթ։ Ցհ. ՚ի։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐՏ, ի, ից ից. փ. Θεοσεβής, εὐσεβής. Deum colens, pius. Որ պաշտէ զծծ Ճշմարիտ հաւատով և գործովք բարեաց. կամարար ՚ի. բարեպաշտ. ածահաՃոյ։ Եւ. ՚ածբ. 21։ Ցոպր. ՚ած. 14։ Ցոբ. ած. 1. Ն 8։ ՚ած. 3։ Ցհ. ՚ի. 51։ Ես. ՚ի՚. 7։ ՚ած. պէպ. ՚ած. 9։ * Ցամենայն ածապաշտաց։ Աճապաշտ տոհմ. Ագաթ։ *Աճապաշտաց պատահեաց. Եղիկ։ * Առ ածապաշտսն (կամ՝ ծածապաշտօն) կոստանդնու. Ճ. Ա։ *Աճապաշտից սահմանն. Նոր. ՚ած։ * Որ պաշտէն՝ որպէս ինքն կամի պաշտիլ ած, նա է ածապաշտ. Վանակ. յոբ։

Եւ իբր Աճապաշտական. բարեպարիշտ. *Աճապաշտ կարգաք. ՚ած. պէպ. ՚ած. 11։ *Աճապաշտ ծառայուն։ Ըստ ածապաշտ առլորուեց. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՑԱԳՈՑՆ, Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՑԱԳՈՑՆ. *Որ (պղատոն) քան զամենայն փիլիսոփայն ածապաշտագոյն երևի յունաց. Եղիկ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՀՈՒԹԻՒՆ, Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՀՈՒԹԻՒՆ. *Տնկել ՚ի սիրտ մարդկան զերկիւղ տեառն ածապաշտութիւնն. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏԻՒ, ո. փ. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՐ ասի. Θεήλατος. A Deo immissus. Ցայ առաքեալ լինչ ՚ի պատիժ. գործի այ ՚ի պատիժ. * ի վերայ հասեալ տարած լեռնացեալոյ ածապատիժ ծովուն. Կոբիւն։ *Բարկութիւք ածապատիժք, և արհաւիրք յերկնից։ Անտի առնուցանն ՚ի միտ եՀԵ ածապատիժ է բարկութիւն։ Զի յայտ լինցի՝ ԹԷ ածապատիժք են ցաւքն. Ոսկ. Ե։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏԻՒ, ո. Θεοτίμητος, Θεότιμος. A Deo honoratus. Պատուեալ առ ՚ի յայ, մանաւանդ սրբազան պատուով. * Աճապատիւ քՀաղեցաց սարկաւագք. Աճոգ. ՚ած։ * Աճապատիւ սէր որ գրիգոր։ Աճապատիւ հայր. Գանձ։ Մոփ. ՚ի։ * Ազաչեմ զծածապատիւ առաքնորդս եկեղեցւոյ. Երզն. Խրոփ։ * Ցծածապատիւ և ՚ի հոգւոյ տեառն յովակիմայ սիւնեցաց եպիսկոպոսի յիշատակի. Ո՚ած. ՚ած։ *Աճապատիւ քահանայսյ ԹԷ. Ճ. Ա։ * Աճապատիւ սէր. ԵՒբր. ՚ի։ * Սայ և ածապատիւ կամՀողկոսին հայոց տեառն գրիգորի, որ մահակոչի ազայ. Մխ. ՚ած։ (կարծր արգեօք՝ նշանակել և պատուօդ՝ այ. այլ այն է ըստ յն. Τιμόθεος. ՏիմոԹէոս։)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏԿԵՐ, ո. Իբրու պատկեր այ. ածանման. *կոյս անարատ և ածապատ տիկեր. Հ. ՚ի։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՈՒԻՐ, Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՈՒԱՆ. *Աճապատուէր անՀնձքն՝ գըլեալք ՚ի ՀԱՒն մովսէս. Լսոփ. ՚ած։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՈՒՄ, ո. Որ պատմի կամ Ճառէ զայ, կամ զծծութիՀ որ դաւոյ. ածաբան. *Աճապատում յավհաննու հնազանդեալ ունկնդիր լերուք, ՚ի սկզբանէ էր բանն. Կս. ՚ած. յն. Θεολόγος. * Զոր տասց իսկ ածապատումն, ԹԷ ՚ի սկզբանէ էր բանն. Ագաթ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՏՈՒՄ. Պատմեալ կամ խօսեցեալ յայ. *Որպէս ասէն յածծապատումս իմաստուն անդ, ԹԷ զարԹիցեն, ևն։ Զածապատում վարդապետուն միածնին. Ագաթ։ * Աճապատում սաղմոսերգուԹի. Նխօս. ՚ի Ի՚Ը՚Ը։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԱՓ, կամ ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԱԿ, փ. Իբր Աճային պատակ կի՛ պար, հոյլք, ջոկ. * Խոյ հօտից հեղինակ, և ՚ի վայրենի ջոկըս մի իմն ՚ի Թագաւորս. կանացն առաջակայ եղեալ, որոյ մեծամեծք և բազում կենդանիք զհետ երԹան, ածապարագք դէպ եղև լինել. Փիլ. Ս՚՚։ (Ըստ մեր արգիօք գրի ՚ի հին բ՚՚. *Աճապարակք ասին յետ լերուճք, որ զգիրս սբս կամակորեն ,,)։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԱՐԿ, արկք. ո. փ. Θιασίτης, Θιασῶται. Thiasos agitans, sodales bacchantes. Պարարկու առաջի այ. և ըստ հեԹանոսաց՝ Պարաւորք գիտնականաց չնութեամբ. *Որք մեռան են ածապարարկք, և որք զգայուեցան. Փիլ. բագն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԳԵԻ, ո. Ցայ պարգևեալ. ածածիր. *Աճապարգև աւետիք, կի՛ գիր, կի՛ բարին. Ագաթ։ Խոր. հոԹիս։ կորիւն։ Լ՚Ը. ՚ածբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԳԵԻԱԿ, Նոյն ընդվ. * Գովեալք ՚ի վերնոյն հրանիւԹից զօրուԹեց ածապարգևակ երկիր լուսածին. Նոր. գՀ՚ Ա ոտ։ Ն Երգ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐՈՒԹԻՒՆ, փ. ՊաՐերգուԹ ՚ի պաշտօն այ. * ԱճապարուԹի հրեշտակաց միանգամայն և մարգկան։ Զհրեշտակականսն մի զանց արասցես զծածապարուԹիւնն. Ճ՚Ճ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏԱԿԱՆ, Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԵՏԱԿԱՆ. *Նոյն ածապետական գլուխն քո. Հ. ԻԼԻ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԻՆ, ի. Որպէս ած. ըստ որում ած. ածային զօրուքն կամ օրինակաւ. Իբրև ած. Տ՚ես և ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐ. *Ջկէան ածապէս, և զկէան մարդկապէս խօսէր. Ոսկ. յհ. ա. 38։ *Աճապէս սիրաբար եւս զայն վՀՃոն. Եսա. փբ. ա։ * Աւրոջացոյց ածապէս. Շար։ *Զածապէս վերակենդանացաւ։ Աճապէս նուիրեալ նոր. ՚ած։ *Ցերկրորդ և յածապէս գալըստեանն. կՀ՚Ր. Խլ։ * կարծեաց եւսյ, ԹԷ որդիս այ ծնանի, և որդիք նորա ածապէս ծնանին։ Նէր. ծն։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊՈՐՏ, ո. Որ պաշտէ զպատրտ և զորովային իբրև զած. * Սուբա են ածապորտք. Մ՚ծբ. ՚ած։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱԿ, և ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱԿԱԼ, ի, ից. ո. Պատկեալ յայ. *Աճապատկեալ ինքնակալ. Գր. փՂ։ * Հերակլիւ ածապատկեալ և բարեպաշտ Թագաւորի հոռոմոց. Ղևոնդ։ * Աճապատկեալ Թագաւոր. Ցհ. ԻԼ։ Լ՚Ը. ոչ։ *Տաց զնա ՀԷ. ըոյդ ածապատկեալ անՀՃնդ. Կողմնաք։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊՐԵՑՈՑՑ, ո. Զոր ածապրեցոյց. ապրեցուցեալ ՇՀ. *Ցիշեցեալ զիգ անուանեալ, որ Թագուհանի ածապրեցոյց. Ցհ. ԻԼ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՓ. ա. Յայ տեսաքեաչ. պրպտան և պատուաւոր ինչ. * Աշխատաք սպասաւորուն, կամ աստիճան. Նար. հ. Ե խլ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՓ. Յայ առաքեալ՝ի պահիճ. ձեռասատ. ձեռահար. ձեռասպահիճ. Θεήλατος. *Աշխատաք բարկութիւն, կամ սրտմտուի, հուր, տանջանք. Պիտ: Սարգ. ա. պ. Ի: Վրէ ասի: *Շարժմունք և ժանտ. ախտք են, ասի գոլ ձեռատաք. Փիլ. նե. Ի:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԱՑ. ա. Աճային սասանիլ, և սասակուիք եղեալն. Θεήλατος. *Աճասատ հրամանի, կամ բարկուել, կամ հարուածք. Ագաթ: Յհ. ԼԻ: Ոսէ. ՟. ա. 5. 22: Ե էս:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՑ. ա. Յայ ասացեալ. * Աճասաց (կամ ձեռասատ) հրամանի. Եզեկ. Ի:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԻՐ, սիրի, բաց. ա. Փիլոնիսէս, Θεόφιλος. Dei amans, pius. Սիրոյ այ. Յերմ յաձախպաշտութիւն. բարեպաշտ. *Յանկասելիք մանաւանդ՝ քան ձեռասելիք. Ի. փխ. Ի. Հ: *Որ կամիցի հրեշտակ լինել, ձեռասէր լիցի. Յձխ. Ի: * Աճասիրաց յոյն զօրացեալ է: Զարանց ձեռասիրաց. Ագաթ: * Չուտա մարդասէրս, իսկ զառաջինն՝ ձեռասէրս յիրաւի ոք ասիցէ. Փիլ. Ի. բան: *Աճասէր արքայիդ. Գր. փղ: *Առ ձեռասիրեան կոստանդինիս. Ճ. Ա: *Աճասիրի ու հոգւոյ ոտառն. Յհ. ԼԻ: *Խոհեմ. գունդիդ և ձեռասիրի անձին. Շ. ԲՂԻ:

Եւ իբր Աճասիրական. բարեպարիշտ. *Աճասէր առաքինուի, կամ քաղաքավարուի, պաշտօն, հնազանդուի, երկիւղածուի, օրէնք, միաք, խորհուրդ. Փիլ. Հհ. ա. Ե Ի. բան: Բառ. Ճ. 3: Կոբէս: փարպ: Ոսէ. յհ. ա. 2: Վրէ հղ. Ի:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐ. Θεόφιλος, Θεοφίλης, Θεοφιλέστατος. Deo gratus, dilectissimus. Սիրելի այ. հաճոյ յաչս այ. Յայս միա ըզաքն անտոհմիս կոչէին ձեռասէր, ասէ առաքեան՝ի վարս նորա. Նոյնպէս իմն և զասելն. *Կեսարիոս հոգի սմենաբարի և ձեռասէր. Ագաբ. ի կեսար: *Ջբարեպաշտս, և զձեռասէր Թադուհիդ. Պաբապ. ԼԸ: * Աճասէր իրն, և ձեռասէր մարդն՝ որ, և ձեռատաց իրն, և ձեռասէր մարդն՝ անոր. Պղաթ. Ե-ՆԻՔ-ա:

Կամ ըստ հնչմանսացն՝ Սիրելի ձեռոց, դից. *Վասյայսրիսար գոլով (աղն) հալոյր. դուռ այնմիկ՝ որ առ բերանոյն զգայուլեն ապրոց ըստ համեմատու լեն օրինի՝ ձեռասէր մարդին եղև. Պղաթ. փխ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԱԳՈՑՆ. ա. Որպէս Θεόφιλέστατος. *(Սարրա ունէր ծնանելն) ոլջոյն աղն, և զաղանց ձեռասիրագոյն. Փիլ. Իմասփն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԱԿ. ա. Աճասէր ըստ ա նչ. կամ ձեռասիրական. Փիլոնիսէս. * Պաշտել զնա ձեռասիրակ բարուք. Փիլ. բագն:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐԻ. ի. Որպէս ձեռ սիրիլ. * Ա յի՝ որ՝ի քէն ձեռասիրի քոն. Ճ. Ա:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾՍԻՐՈՒԹԱՒՆ. *Աճասիրութեն առաջնորդեալ յասմենայն առաքինուեն. Յձխ. Ի: * Կարծեմ ոչինչ զանհնարլ է՝ի քոյոյ ձեռասիրութէդ. Յհ. ԼԻ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՆ, ի, ից. ա. Θεοκτόνος, χυριοκτόνος. Qui Deum interfecit, Domini interfector. Սպանող քոի ոյ մերոյ. խուշտանաւոր. սիրասպան. * Հաղորդակից է ձեռասպանիցն, և որոց զառաքեալն տեառն կոտորեցին. Աթագ. ծգ: * Ի մոլորեցուցչէն կարդալ զքեզ ձեռասպանիցն. Նար. ԼԷ: *Յուգա ձեռավաճառ, հրէայքն ձեռասպանք. Ոսոպ. ԲՂԻ: *Դուռ որ անարժանութէ հալորդիս, ձեռասպան անուանիս. Մաթ. ա:

Մերթ Դիւցասպան. խորտակիչ կուռց. չիկրուցիչ կրակի, ևն. *Առնեմ դաստատան ձեռասպան քահանայիցն (քրմաց). Վրէ դէոն: *Յաղագս ձեռասպան քահանայիցն հայոց. Փարպ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Սպանանելն զքո. *Ընդէր ոչ զերծոյց զգնոսա յձեռասպանութէն. ԼԽ. աա ԼՆ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՂԾ, ի, ից. ա. Յայ առեղծեալ, արարեալ. *Մեծարեաց իբրև ձեռատեղծ զիւր գործ. Նէիէ. Ի: *Աճատեղծն նշան. Նար. խլ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՂԾԱՆ. Յօդեալ ստուԹէ իբր ձե. կերտեալ կուռք. *Մինչև՝ի վայր մի ձեռատեղծիցն հպարտուլ կուռց յայրոլի. Փիլ. Էլ. ա. 20:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՂԾԵՄ, եցի. Ն. Θεοπλάσσω, ττω. Deum vel deos fingo, facio. Ստեղծանել զոմն կամ զնմին իբր ձե. ձե ձևացուցանել. ընդ ձեռ կարգել. *Ոմանք զնա (զմիաս), և ոմանք զսոսա (զգայուլիս) ձեռատեղծեն: Բազումն ձեռատեղծել. Փիլ. բագն. Ե լԻՆ. ա. 36:

Իակ յասելն. *Թէ յձեռատեղծեցեալսն ոչ էին կիրքս ,, իմն՝ի նախատատեղծեալն յայ յադամ. ԽոսրովԻՒ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Θεοπλασία. Deiformatio, divina formatio. Իբր ՄարդեղուԹէն բանին այ. որ ըստեղծ ինքեան մարմին՝ի կուսէն, և գըտաւ որպէս արարած ըստ մարդկութէն. *Գաբրիէլ առնէր խորհրդազգած զմարիամ, որպէս զի՝ի նմանէ ծնիցի ձեռագործական խորհուրդ անպատմելի ձեռատեղծուԹէն: Քան զամենայն ձեռաբանուԹէի յայտնագոյն է՝ ըստ մեզ յայի ձեռատեղծուԹէն, և անձառելի է ամենայն բանի. Դիոն. էրի. Ե. Ե ձեռայ. Ի. յորմէ և Շ. հրէից: *ԱճատեղծուԹէի ասէ, յայսմանէ՝ Թէ ձե տեղծաւ, ըստ որումն եղևն մարդ: Ըստ մեզ ձեռատեղծուԹէի ասէ զորդւոյ մարմնանալն. Մաթ. ՝ի էֆես:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Ծնանելն այ զմարդկիկ յորդիս իւր սկզբունքեամբ. *Զերկրորդն ստեղծանէ ձեռատեղծուԹէ աւազանին. Գէ. էս:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՓԱՆՁ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՓԱՆՔ. *Աճապանչ աւետիք, կամ զբուԹէի, կամ սնօրէնուԹէի. Ագաթ: Շ. ԲՂԻ: Տօնակ: *Իսկ գտնիէլ հոգւոյն զձեռաքանչէն տեառնէր տեսիլ. ԼԽ. հանգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՍ. ա. Աւաւել ասի. իբր երկնչեալ այ. *Ոչ գոյր նմին նմա՝ի կանայս՝ հաւատա և ձեռավախ. Մէսր. էրէց:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՃԱՌ. ի, ից կամ ից. ա. վաճառող զձե. մակդիր յուդայի Venditor Dei. իբր Θεοπράτης. և Սիմոնիակապետ. սիմոնական. Θεοκάπηλος. Sacrilegus nundinator, simoniacus. *Յոլ գա ձեռավաճառ. ԶԽր. ԼԻ: *Ընդ յոլ գայի ձեռավաճառին եղիցի. Ո-ոպ: *Որ ձեռավաճառն եղև և ձեռասպան. Սարգ. յոթ. ա: *Վարդապետեա՛ի տաճարին, զձեռավաճառսն՝ի բաց վարեա. Աթագ. ծՆ: *Որք ձեռավաճառք և սուտասարանաշունչք լինին. Ոսէ. Ի. խր: *Աճավաճառք եղայք, ՚ի մարմնական շահավաճառուԹէն պէտս քահանայացաք: Որպէս զձեռավաճառս դատապարտիմ. ԼԽ. պարփ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. Գ. վաճառելն զձե, կամ զձեռայինս. սիմոնականուԹի. Simonia. *Ընդ ձեռավաճառուԹէ յանցանօքն ձգես. ԼԽ. պարփ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑԵԼ. Տ. ԱՍՏՈՒԾԱՒԱՑԵԼՈՒԱՀ. *Օրհնուիս և երգս ձեռավայելս: Տեսանես զձեռավայել ժողովեցեալն Թիւս. Փիլ. էս:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑԵԼՈՒԱՀ, լեի, լից. ա. Θεοπρεπής. Deum decens. վայելուչ կամ վայելչական այ. որ ինչ այ վայել է, եԹէ՝ի կոլմանէ իւրմէ, և եԹէ՝ի կողմանէ մերմէ. *Ա յապիսեաք անուամբք ձըզմարտապէս ձեռավայելչիք. Պրպ. ձգ: *Աճավայելչուչ փառք, վարդապետուԹիւն, կամ տեսուԹիւն, կամ գեղեցկուԹիւն. Խոր. հոիէս: Մագ. խգ. կԲ: Դիոն. էրի: *Յձեռավայելչուչ կրիցն ոչ անկանիր. Սարգ. ա. պ. Ը: *Զձեռավայելուչսն Թէ զնարդ էն, չկարեմք իմանալ. Խոսր: *Երգս ձեռավայելուչս. Պիտ: *Առանց արժանաւոր և ձեռավայելուչ զգուշուԹէ մերձենալով (՚ի մարմինն քոի). Սարկ. ԥհ: *Աճավայելուչ համարեացի զգործն: Ո՛վ ձեռավայելուչ օրինակի (առ բահամու) յարժանաւորուԹէի և՝ի մարդասիրուԹէ. Փիլ. լԻՆ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑԵԼԱՒԱՐ. մ. Θεοπρεπῶς. Prout Deo convenit. Աճավայելուչ օրինակաւ. որպէս այ վայել է. սբրբուԹէ. *Աճավայելչաբար ասել, կամ առնել, կամ գրաւ է, կամ օրինագրեալ. Փիլ: Դիոն: *Աճավայելչաբար ուրեմն ոչ առնուս յանձն ախտանալ զմեզ. Պաբապ. լԲ: *Աճավայելչաբար զօրուԹէն սքի խաչին ծաւալեցաւ ընդ սիեզերս. Ա՞. Խլ: *Զիարդ պարտ է հայել, եԹէ ոչ՝ ձեռավայելչաբար. ԼԽ. սչ: *Լսելի է զբանն ձեռավայելչաբար. Բր. յհԿԲանԿ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑԵԼՉԱԿԱՆ, ի, ից. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑԵԼՈՒԱՀ. *ԻմաստուԹիք ձեռավայելչականաւ. Ճճ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑԵԼՉԱՊԷՍ. Տ՛ս ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑԵԼՉԱՒԱՐ. * Չձեռայինն ձեռավայելչապէս է իմանալի. Դիոն: Ե լԽ. սչ: *Աճավայելչապէս առնել կամ խօսել. կԻՒղ. գաԿ: *Յգայթար անապականաբար, և ձեռավայելչապէս ծնար. կԻՒղ. ՚ի էֆես: *Նէրգործէր ձեռավայելչապէս զհրաշն. Շ. ա. յհ. ա:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. Գ. Աճավայելուչն գոլ. *ՊարկեչտուԹիւ և ձեռավայելչուԹիւ տեսանել. իբր ձեռավայելչաբար. Փիլ. լԻՆ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՒ. ա. Յայ վառեալ. *Աճավառ լոյս. Երէ. լ-ա:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՒ. ա. Յայ վկայավարեալ. ուղղեալ. *Աճավար վկայք՝ որ հոգւոյն Թևօք գերանաւեալ. Ածան. նէՒէ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՒՐ, էժ. ա. Գ. Աճասլաւոր. վըէժ ձեռային. *Ախտ հիւանդուԹեն հերովդի զայրանայր՝ի վերայ ՚նորա առաւելապէս, զձեռավըէժս հաւատոյ. մանն չարաչարս ինդրէր՝ի նմանէ զանիրաւուԹեանն, զոր անօրինէր նա. Ե-ա. պխ. ա. 8:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՒԱՑ, եցի, ցայ կամ ցից. ա. Աւետի այ, կամ աւետացօղ այ. որպէս Θεομίσης. Qui Deum odit. մանաւանդ Θεομισής, Θεομίσητος, Θεοστυγής. Deo odiosus, vel invisus. *Չայսպիսիս ասել՝ ոչ միով իւրք արդարագոյնք, այլ՝ ձեռատացք. Պղաթ. օրին. Ը: *Չարախօսք, ձեռաւետացք (այսինքն աւետիք այ). Հա.

ա. 30։ *Աճատեաց խորհուրդ, կամ մարդ, կամ գա. գունդք։ Մարդիկ ածատեացք. փարպ։ Կէմոփ։ Պրոկղ. ի սպեի։ Լմբ. սղ։ *Ընդ ածատեղին վշտմոգան ի կարգ արկանեի. Սարգ. յոան. ք։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵԼԻ. ա. Ատելի ոյ. Θεομίσητος. *Աճատելի Հայն. Գէ. Ես։ *Ցիլուաթ ատելի, և ածատելի իրք են ընդէք. փիլ. ք. բան։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍ, ի, ացի կամ իոց. ա. Θεόπτης. Qui Deum videt. ՑԵսղ ոյ՝ որ և է օրինակաւ. ի նոյն միտս Թարգմանի սովորաբար անուանս ԻՍՐԱՑԷԼ, որպէս և Ցեսանօղ կոչիլն մարգարէից. զածն գեանօղ, ոյ հէտ գենանօղ. *Խորհիլ ածատես Թարգմանի. և նա հաւատովք տեսանէր զԱծն. Կիւրղ. ծն։ *Աճատես մարգարէից։ Այնոցիկ ածատես կատարելոցն նմանութեամբք երևեալ։ Առեալ ածատեսացն զածատուր աւետիսն. Ագաթ։ *Ցածատեսիցն առաքելոցն և մարգարէից. Շ. հրեչտ։ *Այնոցիկ ածատեսաց և ածասիրաց անձինք. Լմբ. սղ. ծգ։ *Ուրախ եղիցին զօրութիւնք ածատեղք (այսինքն հրեշտակք). Թղթ. պագր. ատ Շ։ *Ցածատես երևան (մուսեսի). Հ. Լիւնի։ *Եզեկիէլ ածատես գուշակմամբն բարբառէր. Վրք. բերբ։ *Սիոն և ածատեսին եղիսայի. Կիմոթ։ *Զի զամենեսեան յիսրայէլ անուն ածատես գրեսցէ. Ագաթ։ *Զածատեան անուն ընկալաւ (յակոբ). Նար. ծոս։ *Զանուանեալ ածատես ազգ. Շ. բարբր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍ. Միրթ՝ որպէս Աճատեսակ. ածանման. *Մանաւանդ զանձինս մեր բաւեգործեցեալք՝ ածատես առնելով. Աճաբ. յոպան. Θεοειδής.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԳՈՑՆ. ա. Որպէս Աստուածի կամ քաղ ածատես. *Ցիսպայել անուն փոխեցաք, ածատեսագոյնք լեալք. Մխայ. խլ։

Եւ որպէս Աճատեսակագոյն. *Ոյք ածատեսագոյնք եմք, և առաւել ոյ մեր ձաւուլք. Աճաբ. հրա։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿ, ի, ացի. ա. Θεοειδής. Deiformis, divinae speciei. որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԻ. Աճատիպ. ածային. ածանման. ածակերպ. *Աճատեսակ քաջ հանդիսապատեսութեի (հրեշտակացն), կամ զօրութեի, կամ նմանութեի։ Ածատեսացն նոցա ունակութեիցն։ Ցաղագս երբ. կնացն և ածատեսակացն։ Ըստ ածատեսակ զուարճութեան. Դիոն։ Ե Շ. հրեչտ։ *Զամենայն զգերազարդն դասս՝ ածատեսական կոչել. Մագս. ի դիոն։ *Բոլորից քեան ածատեսակք. Ա՛ ագս. է. է. Ե Ագաթ։ *Աճատեսակք եղեալ, և յածմիացեալ. Սարգ. ա. պ. ք։ *Ըստ առաջինն ածատեսական նմանութեան. Ցհ. իմ. պաւ։ *Ա յս եր նորա պատիւ բարձրագոյն և ածատեսակ, ընդ բանին յառաջ գուշակիլ ի մարգարէիցն. Աստ. ի յհ. Ագ։ *Տես զերկրորդ սարաչուեցն համեմատ առաջինոյն, և գերագոյն գտեալ և ածատեսակ քան զառաջինն. Ոսկիփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿ. Աճատես. խոսայէլեան. *Մի անգամ ևեթ այսպէս յածատեսական քաղաքացոյ ազգէ. Պիտ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿԱԲԱՐ. ս. Θεοείδως. Deiformiter. Որպէս ածատեսակ. ի բրու ածանման. և Աճեղէզն օրինակաւ. *Ա՛ երկրորդն զօրացզօսարապէս և ածատեսակաբար եկեալ յառաջ։ Գոլոյն և տեսանելոյն պատճառս ածատեսակաբար և ածանմանապէս. Դիոն. երբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿԱԳՈՑՆ. ա. Θεοειδέστερος. Deiformior. Առաւել ածատեսակ և ածանման. *Առաջին քահանայապետութիւս, քան զոր ոչ է այլ ածատեսակագոյն. Դիոն. երբ։ Շ. հրեչտ։ *Ա՛յս բարձրագոյն է, և ածատեսակագոյն մարմնոյն, զի և տեսցի յայնցանէ՝ որ խոցեցին. Աճաբ. հրա։ *Ոչ ենկի զատուանալ ի բաց բառնալ ի սկզբանն գոյացութենէն չնորհ, այլ զածատեսակագոյնս զիմ ի վերայ նորուն հաստատել. Ցհ. իմ. երբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Θεοπτικός, ον. Contemplativus, vis Deum contuendi. Որ ինչ անկ է ածատեսութենէ և ածատեսացց. կարօղ տեսանել զԱծ, և կարողութենէ տեսանելոյ զԱծ. *Ուսուցանէ մանկանունութեի քերովբէին (բազմաչեայ կոչմամբ) զչիսուղականն նոցա, և ածատեսականն, և գերագունին լուսաւորութեան ընդունական։ Ըստ իւրաքանչիւր բարեզարդութենէ ածատեսականին չափաւորութենէ (այսինքն համեմատութենէ)։ Ածատեսականացն իւրանց իմացմանց զմիմեանս անմոխանձաքար հաղորդեցուցանեն. Դիոն. երբ. Ե էնէղ։ *Աճատեսական խնամս. Շ. հրեչտ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. ք. Θεοειδεία, τὸ Θεοειδές. Deiformitas. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Հայելի մաքուր (է հրեշտակն), ի ներքս ընդունելով զբոլոր գեղեցկութենէն բաբեխիպ ածատեսակութենէն։ Ամենեցունց երկնայնոցն զօրութեանց յածատեսակութենէն կցորդութենէ. Դիոն. ածայ. Ե էրբ։ *Ըստ ածատեսակութենէ, որ ըստ ոյ նմանիլ։ Աճայիցքն զօրութենէք ըստ ունակութենէ ունին զածատեսակութենէն. Մագս. ի դիոն։ *Աճատեսակութենէն ըստ հրոյ պատկերի. Շ. հրեչտ։ *Զածատեսակութենէ նոցա մարմնական մասամբք նկարագրեալք։ Որպէս զի ի ձեռն նոցա բոլոր լուսթենէն եկեալ զեղցոյն յածատեսակութենէն վիճակեսցի. Լմբ. պագք։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԻԼ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍԱԿ. Θεοειδής. Divinae speciei. *Աճատեսիլ բարի։ Պատկեր ածատեսիլ։ Աճատեսիլ գեղեցկութեք պատեալք. փիլ։ *Աճատեսիլ չնորհ. Նիսս. կոմ։ *Ա՛յր ածատեսիլ. Բ՝ագ. ք. 10։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. ք. Θεοπτία. Visio Dei. Տեսուի ոյ. Ճանաչմանն ոյ և ածայնոց. գիտութենէ խորհրդոցն ոյ. *Ալանան առ ածատեսութենէն անձառելեացն խորհրդոց. Նար. յովէր։ *Զանձինս մեր անարժանս մի՛ արասցուք ածատեսութենէն այնմիկ. Սարգ. է. պ. է։ *Գերազբեցին անուն զածատեսութենէ նշանակէ. Շ. հրեչտ։ *Ցանցանօքն ադամոյ ածատեսութենէ փոսացան ծածկեցաւ. ի դիմայ նորա. Ոսկիփոր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Միրթ Տեսիլ ածային. *Աճատեսութենէ երկիւղիւ (յեղեսման խաչի) և ուրախութենէ ըստեղնեակք. կիւրղ. էէդ. իղ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. ք. Ա տեղւոյն ոյ. Ածատեացն գղ. *Ջորս գբանանէ յածատեցութենէ. Ագաթ։ *Ցածատեցութենէն զկեանս իւրեանց վաւերգին. Բառ. է. 19։ *Ջինչ ասէք. ածասէրք լինելով ածատեցութենէն յանդգնէին ցուցանել գործ. Ցհ. իմ. երբ։ *Ջգործով ածատեցութենէ՝ սիրոյ բանիւ ածսիրութենէն առդնեմք. Լմբ. ոփ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԻՑ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍ.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՆԿ, ունկոյ, ոց. ա. Θεόφυτος. A Deo plantatus. Տնկեալ յոյ. և որ ինչ է իբրու տունկ իմն ածային. *Բողբոջք ածատունկք. Դիոն. ածայ։ *Աճատունկ դրախտ, ծառ, բուրաստան. Պիս։ փարպ։ Շագ։ Գանձէն։ *Ծառիկազարդ ծառոց ածատնկոց. ՃՃ։ *Վկայք վկեսատունկն կարգի. Նար. ոոաք։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. ա. Θεόδοτος, Ցեսծոտոս, Ցեսծόσιος. A Deo, sive divinitus datus. Ցոյ տուեալ. ածատարգև. ածատիր. ածաչնորհ. ածատուր. *Աճատուր պարգևք, կամ գանձ. գիրք, պատգամք, ի սինայէ ածատուր. Ցձիս։ է։ Պարպմ. խգ։ Ես. փբ. ա։ Եղեխ։ Եւիւ. է։ Ա. յագբ. բաբէբ։ *Աճատուր հրաման, նշանագիր, խնամատրութենէ, աւանդութենէ. կոբէն։ *Աճատուր աչողութենէ, կամ զօրութենէ. փարպ։ Դիոն. Եբէ. ք։ *Աճատուր հանճար, փառք. Նար. խլ։ Իակ իբրև յատուկ անուն՝ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, նոյն ի ընդ Թէոդոս. ալահվիբոփ, հխոփվիբոփ. լս. Deus dedit, Adeodatus.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՊՈՒԹԻՒՆ. փ. Θεοτυπία. Dei effigiatio. Տպաւորումն կամ ձևացումն ոյ ընդ զգալի նմանութեք. *Զինչ քունն, և զինչ արձիսութենէն, և որքան այլ ինչ ի նշանակաւ ածատպութենէն սրբաբաղնատեղք կերպարանք. Դիոն. ածաբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՕՆԱԿ. ա. Աճային տօն. կամ կատարիչ ածային տօնից. *Աճատօնակքն յայտագս ակամանցն տսբոյն հսկառակաձայնեն. փիլ. էէ. ա. 1։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐ. ա. Θεοποιός. Deificus. Որ ածունէ կամ ածացուցանէ չբնորհօք. պրպարար. *Աճարար պարզելոյ։ Լոյսն, և ածարարն, և պատճառն. Դիոն. երբ։ Ե ածայ։ *Պարգևք ածային և ածարսար։ Աճարարք են և արդարացուիչք. Սարգ. ա. պ. ա. Ե ք։ *Աճարար հոգւոյ. Վրդն. սղ։ *Ի պարզն ժողովեցեք միութի, և ածարար մաքրութի. Երզն. հաբ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐ. Ցոյ արարեալ. Ցածարար պանչելեացն բազմութիք են՝ զոր իմնամբ, և բանիս ասել անկարասնութիք. Տծոկ։ *Ագուստինոս քննելի է զծնարար էութենէս երկնաւորացն և երկրաւորացս. երզն. էեր։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ἐκθεώσις. Relatio in deorum numerum. Աճացուցանելոյ հեթանոսաց զոք ըստ կամի. գասել ընդ ածս. *Ի բաց բառնալով զամենայն զայապիսի ածարարութենի, ի ձշմարիտ էութենէն ոյ կոչեաց. փիլ. ք. բան։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԵԱԼ. Տես զկնի բայիդ ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵՄ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԵԼԱԲԱՐ. ս. Իբր ածարեալ. իբրու ած համարեալով. ածարար. *Զգրեալ պատկերն ի նիւթս ոսկեայս պաշտեք ածարելաբար. Աստ. է. 21։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԵՄ, եցի. ն. Ἐκθεάζω. In deorum numerum refero. Աճ առնել. ածացուցանել. *Վասն այսորիկ ածարեցին զնա. Նաննաս։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵՄ. լ. կամ ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԻՄ. ց. Ἐνθουσιάζω, ἐπιθειάζω. Divino, fanatico furore agor, limphor. Աճազդեսս լինել.

լինել իբրև 'ի հիացման. յափշտակիլ հա. գեռով. մարգարէանալ. արուեստով ելանիլ անձին. կոկոզանալ. մոլիլ. մոլեգնիլ. *Ցերկնային առափանացն յափշտակեալք՝ ճաշարան և ճաշազեստաք լինին: Խնգալից զուարթանան և ճաշարան: Ցորժամ ճաշ բնսցէ ինչ ժամանակ, անդրէն դասանայ առ ինքն: Մարգարէական ոգի ամենայն ճաշակի, և ճաշոյին մոլուԹեան օրէնսգրէ: Ընդ ձեռով մարգարէուԹեամ մանալ ղօղանցէ, ճաշարել և ըմբռնել Թռուցով. փիւ. ոգեզ: *Ջօրացեալ սիրոյին՝ սկսանի յճաշարանն տեստղականուԹեան. Լմբ. սղ: *Ի ժամ հրաժարմանն յանցաւոր կենցաղոյս, յորում առաւել հոգեխառնի և ճաշակ հոգի. վ.բդ. ծն:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՐԵԱԼ, ելոյ, ոց. որպէս Աճացեալ հոգևորապես. ճաշամերձ. ճաշազան. հոգելից. սուրբ. *Աճարեալ այր, կամ հայրապետ. Գիւ: *Աճարեալ մարգարէք, կամ վիհք, կամ մարտիկք. Նար: *Բարձեալ՝ 'ի վերոյ ճաշարեալ բազկաց իւրեանց զմարմինն ամենասքր. Դիոն. Իղի. ծաւ: *Աճարեալ որ բազկօք: Աճարեալ և ոգեշահ (բանք). Ըար: *Աճարելոց և քրիստոնէից ասելի է կոչեցեալ անուանն այ. Շ. Բորէչ: * Համաբերելն զսեղանն՝ զճաշարելոցն տայ զառաջադոյց, որք վաստ. հուԹեաք հաւատոց և արքուԹեաք հաղորդին նմա. Մ'էն. ընէ.բդ:

Եւ որպէս Աճային. ճաշական. ճաշացեալ. Θεῖος. Divinus. * Մոցէ ձայնդ այդ ճաշարեալ. Նար. ղէ: *Ոչ միայն ճաշարեալ մարմնոյն սքանչելագործեր. Սարկ. հանգ:

Եւ որպէս Մարգարէացեալ. յափշտակեալ մտօք. մոլեալ. Βακχεύόμενος. Bacchans. *Ցորժամ սկսցին ճաշազգեստ լինել և ճաշարեալ, և ըմբռնիլ յայլ: Ցերկնային տուփանացն յափշտակեալք՝ իբրև զճաշարեալն և զմոլեալն բարեաս, և ըզկոկոզացեալն. Փիւ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՐԺԱՆ. ա. 'Αξιόθεος. Deo dignus. Ած արժանի կամ արժանաւոր. ճաշավայելուչ. *Ոչինչ անվայելուչ և անարբաղան է ունել (խորհրդոց եկեղեցւոյ) զգալիս պատկերս, այլ ճաշարժան տեսութեամ է՝ օրինակս կերպացուցանել ըստ նաւորականօք և մարդկավայելուչ պատկերօք. Դիոն. Եփես.

ԱՍՏՈՒԱՆԱՐԿՈՒ. ա. Վերարկեալ աստուածով. ճաշազարդ. *Աստղի ճաշարկու և քաւածոզով հարանց: Դչհոյ խաչիս պատկեալ, ճաշարկու փառօք փառաւորեալ. Տծակ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐνθουσιασμός, ἐπιθειασμός, βακχεία. Afflatus, bacchatio. Աճարիլն. յափշտակումն. հիացումն. մարգարէուԹիւն, և մոլուԹիւն. արքունուԹիւն հոգւոյ. *Իբրև ճաշատուքն յանապակէն յինքեանս կորզեալ յճաշկերուԹիւն: Դաւադարէ 'ի կոկոզանացոյց, և յետ ճաշարուԹեան գառնալ գործեալ առ ինքն. Փիւ. փեագան. Ե լին:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՑԱ. ա. Ցաստղիչ այ. որ ինչ բարկացուցանէ զճած. *Աճացաս և գժապարիշտ խորհրդոց. Գր. սփ. 'ի սթէփ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Θεόω. Deifico. Աճ առնել կամ կացուցանել. տալ ճաշանալ հոգևորապես. ճաշանման գործել. արքել. *Աճարին հաղորդուԹիւն ճաշացուցանելոյդ զամենեսին՝ որք 'ի նայն յարձակին. Դիոն. Եփէս: *Հաւատովք որդիս լսան չնորհսց ճաշացոյց... որ և զնս ճաշացուսցէ. լսան այսմ օրինակի ասին սիրէն ճածք, այլ ոչ լսան անզուգական արարչուԹեամ. Եփես. Ֆէսս: *Ես ճաշացուցի զձեզ, մարմնովս խոով ընդ ճած խառնեցի: Ցեւս քս ճաշացուցանեցայ չնորհիվ. Լմբ. սղ: *Աճ մեր 'ի սկզբանէ ճաշացուցանել կամեցաւ զմարդն 'ի ձեռն պատուիրանին պահպանուԹեամ. և իւրով մարմնոյ նալոյին և մկրտուԹեամն ճաշացոյց զմարդն. Լսաթ. ընէ.բդ:

Եւ Միաւորել բանին զմարմնին ընդ ճաշուճ իւրում, կամ անճնաւորել զմարդկուԹիւն զոյդ ընդ ճաշուճ. *Եկեալ ճած հանդերձ առեցեալոյն, յորոց մինն ճաշացոյց, և միւսն ճաշացաւ. Աճոբ. ծն: *Միացուցանէ ընդ ինքեան զմարդկային բնուԹիւնս՝ ճաշացուցանելով զնա. Շ. Ֆղէ: *Իսու բանն զդաւանապարտեալ բնուԹիւն, և իւրացոյց, և ճաշացոյց. Սարկ. յն. Ե:

Եւ 'ի նր խորհրդեան փոխարկել քրի զհայն 'ի մարմին իւր ճածային. *Զմարմինս ճաշացոյց, երկրային տարրն ճաշացաւ. Լմբ. պթզ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՑՈՒԱՆԵԼ. Ἐνθεόω, ἀποθέω. Refero in deos, vel inter deos. ՀեԹանոսաբար՝ ի դասել զոք կամ զարուածս ընդ չածս, որպէս և պաշտել զսխաս. *Գայիոս զանձն ճաշացոյց. Եփես. Ե: *Մի զլուսաւորս այսու հեռու ճաշացուսցեն. Կոչ. ծէ: *Աճացուցին ոմանք զչորս նախգաձանս, զերկիր և զջուր և զդդ. և զհուր: Ինքնասէրք զևրազանչիւր ոք 'ի զգայոյս Թեանցն ճաշացուցին. Փիւ. ծ. էան. Ե էագն: *Առին պատճառս զհիւզեային ճաշացուցանել. Եփէ: *Ջայս բարբառ ճաշացուսցեալ պաշտեցին առորիք. Խոր. ա. 13: *Ջոր կամի՝ ճաշացուցանէ. Եղիշ. Ը: *Ջպիտանիս 'ի տարեբոյց ճաշացուցին. Ցհ. իմ. պաւղ: *ՑանկուԹեաք ճածսիրեալ զաճինայն նիւԹս ճաշացուցին. Լմբ. սղ: *Ո՞վ ոք ոչ ճաշացոյց զորովայնն. Սոփ. յն. Ֆ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Ἐνθεωτικός. Deificus. Որ ճաշացուցանէ՝ որ և է օրինակաւ. *ՋօրուԹիւն ճաշացուցիչս, կամ դոյացուցիչս. Դիոն. ձծայ: *Ճաշացուցիչ, այլ ոչ ճաշացեալ. Աճոբ. պէնոէի: Շար: *Օձն վերայն պատրեաց... զևրան նմա ճաշացուցիչս յաւասցեալ. Խոր. պթզ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՒԱՆԴ, ի, ից. ա. Θεοπαράδοτος. A Deo, vel divinitus traditus. Ցայ աւանդեալ. ճաշաուր. *Աճաւանդ կրօն, կամ գործ, կրԹուԹիւն, պատուիրան, կանոն, աւանդասան: Ջպատգամսն ճաշաւանդս. ցհ. իմ. պաւղ. Ե էի: Նար. ղէ: Խոսրովէի: Լմբ. հանգ: *Ոչ է օրէն ճաշաւանդից կարգաց փոխիլ: Աճաւանդքն սասցեալք (այսինքն ճածաշունչ գիրք): Ի յճաշաւանդիցն սասցելոց. Դիոն:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՒԱՆԴԱԳԻՍ. ſ. Θεοπαραδότως. Ex divina traditione, ex divino instituto. Ըստ ճածային աւանդուԹեաճ. *Ի նշանակական իւրանց ճաշագործուԹիւնսն գայ, և զայս ճաճաւանգապէս. Դիոն. Եփէս:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՓԱԽՈՑՑ. ա. Որ զճած կամ զչնորհս ոչ փախուցանէ. *Ցրատունչ ճաշափախոյց. Վ.բդ հղ. Իղ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՓԱՑԼ. ա. Աստուածով փայլեալ. արքափայլ. ճաւանման փայլեալ. *Աճափայլ պայծառաւուԹիւն. Նար. Լսաս: *Աճափայլ գործել. Վ.բդ. գան:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՓԱՑՓԱՑՈՂ. ա. Փայփայելով պահօղ զանկացեալն ճած գոյ. *Ցիշատապիկ և զճաշափայփայող և զչքնափայլ սեռս աղայոցն, որ 'ի բնԹզիհեմ հրեաստանի. Գր. սփ. 'ի սթէփ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՒԱՂԱՒ, ի. գ. Աճայ-

ին կամ արքային և ճածապահ քաղաք. *Ջհնգիցս ճածաքալաքիդ (անտիոքայ) ժողովոյն. Լմբ. սա սսկան:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՒԱՂՑՐ, ցուկք, ցուկց. ա. Θεόχριστος. A Deo unctus. Աստուածով քաւղարացեալ. ըստ յն. օծեալ. ուր կայցէ քաղցր ազդեցուԹիւն կամ օծուԹիւն այ. իբր ճածաշունչ գիրք. զի ասէ Դիոնէս. ճծայ. գ. Թէ զգիրս յեռոԹէոսի համարիսք *Որպէս զերկրորդաբանուԹիւս ինչ (զնի որ գրոց), և ճածաքալաքունցն հեառեօղս:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՒԱՆԴԱԿ. ա. ճայ քանդակեալ. ճածագրոյմ. *Ծածկեալ ոսկի լով լինքեան և զճածաքանդակ տախտական. Ած. Եփէս:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՒԱՐՈՂ. ա. Քարող այ. որ քարոզէ զճած և զճածային. *Ածաքարոզ մարգարէ, կամ առաքեալ. Թէոդոր, Խոյրակ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱՒՆԱՐ, ի. գ. Որ է որպէս քնար այ. քարող բանին ԱշմարտուԹեան. *Ածն հոգեշարժին ճածաքարին, քոյ (որ կուսիդ) ախոյանին՝ կիւրղի յեփեսին. Գնչ:

ԱՍՏՈՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՍՏՈՒԱՆԱՆՕՈՒԹԻՒՆ. Θεογνωσία. Dei cognitio. ԳիտուԹիւն այ. ճանաչուԹիւն Աշմարտին այ, և ճածային իրաց. *Որքան ինչ Ճառք ճածգիտուԹիւն են. Դիոն. ձծայ: *Ջմոլորեալսն դարձուցանել յճածգիտուԹիւն. Ցճն. իւ: *Ջգարձ աշխարհիս հայոց յանգիտուԹիւն կռապաշտուԹիւն յճածգիտուԹիւն ԱշմարտուԹիւն. փորպ: *Որ զհոգւոյս փրկականս ճածգիտուԹիւն չնորհեցեր մեզ 'ի ձեռն քահանայապետին քո և վկային. Շար: *Կռապական արեամբն զճածգիտութեան արբուցեալ զկաճին. Խոր. հոթփ:

ԱՍՏՈՒԱՆԵԱՆ. ա. Θεῖος. Divinus. Աճական. ճածային. ճածեղէն. *Աճեան խնամատարութեամբ, կամ հոմանմանուԹիւն: Մաթս. Եփէս: *Աճեան աջ, կամ վերիս, հարուած, լոյս, խընամք են. Նար: *Աճեան սոդոմին. Նար. Եզփ:

ԱՍՏՈՒԱՆԵԱԿԱՆՆ. գ. Θέωσις. Deificatio. Իբր ԱճեղուԹիւն, կամ ճածացուցումն. *ՀոմանմանուԹիւն ճածեան և զճածեղականն ծանուցանէ. Մաթս. Եփէս:

ԱՍՏՈՒԱՆԵՂԲԱՑՐ, բօր. գ. Ἀδελφόθεος, Θεάδελφος. Frater Dei, sive Domini N. J. C. որ և ՏԵՐՈՆԵՂԲԱՑՐ. Ար. գարն կամակցաս աւագն 'ի նոսա՝ որք կոչէին եղբարք քրի, այսինքն որդիք կղեռվ պայ եղբօրն յովսեփայ ճածահայր կոչեցեալոյ. *Ընդ էր և ճածեղբայրն յակովբոս. Դիոն. ձծայ. գ: *Ըստ ճածեղբօրն, Թէ լսացէք ճածաստուածք. Գե. էս: *Ջճածեղբայր առաքեալն յակովբոս. Է. իԹվի:

ԱՍՏՈՒԱՆԵՂԻՆ, ղինի, նաց. տ. Θεῖος. Divinus. որ և ԱՍՏՈՒԱՆԵՑԻՆ. *Աճեղէն բնուԹ, կամ հոգի: Ուխտ ճածեղէն ի միջոյ խորհրդականաց քոց ճածեղինաց. Է. պէփ. ա. 4: Եւ. լ. 3: Առաւ. Է. 17: իմ. ծէ. 5: *Ա յառ նմանուԹիւնք տեսանէին (զճած) մարդք ճածեղէնք. Եէէ. ծն: Աճեղէն ընտրիք, իրաստ, բան, փառք, բազուկ, խնամատարուԹիւն. կամ ալքայուԹիւն, կամիք, կամ կրօնք, օրէնք, գիրք, պատ. գամիք, գանձ. կամ առա. կամ անձրև. Ա գան: ցձն. է. ծա: փորպ: Մագ. իէ: Նար: չէ: *Աճեղէն վարգապետան (քն). Բառ. Է. 15:

ԱՍՏՈՒԱՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր

Աճ հղանիլն. Θεώσις. Deificatio. *Ա՛յ առմաւտեցեալ, և ընկալեալ վարարչական պարզուելճ ածելոլելճ. Դիոն:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԱՆ. ա. խոհ, կամ ընթերցիր Ամենեցունեան. *Զաստուածերանն լքեալ երկիր՝ զախտականս զայս և տաճա- նելիս փոխանորդեաց վիճակ. Աւծր. ա. 1:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՑԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. Θεοφανεία. Dei apparitio, vel revelatio. *Ամենայն սրբբաղանի ածերևուեճ: Ի սրբբաղանն ածե- լուելճիւնս խորհրդականացն տեսլեանց. Դիոն: *Տ՛ես, զի և զաստուածային նորա մար- մին տեսանելի՝ ածերևուելճ ասաց. Մ՛ոփս. Ի դիոն: *Ալիք ի վերջէ լինին ածերևուելիք. Նիս. կաղ:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԿԻՒՂ. ա. Երկիւղած յաղ. ածաւախս. *Տեսանելոլելն միշտ ած- երկիւղս և հլուս և հաւանս զտեսարան սիւնեաց. կաղանգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԿԻՒՂԱԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Իբր Աճաւախուելճիւն. յն. բարեպաշ- տուելճ. Եւսաբեւա. Pietas. *Ըստ ին առ՝ ի քումիկ ածերկիւղածուելճէդ. Ակ. է:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՄՊԵԼԻ, լ-ոյ. Գ. Νέκταρ. Nectar. Աճաւալելուհչ ըմպելի. գինի աղնիւ, գիւցազանց կամ գից և ու- րուականաց մեռելոց արժանի. *Սփռեալ ահեղ՝ ի վայելչուելճիւն օգտակարագոյն՝ ածընպելոլն, ևն. Փիւ. էագ:

ԱՍՏՈՒԱԾՐՆԴԻՄ. ա. Որ ինչ ընդդէմ է ոյ. հակառակ ոյ. ոյ դէմ. *Աճընդդ էմ հերձուածուելճէ. Նար. զ:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԱԼ. ա. ւ, ի Θεόδο- χος, Θεούδοχος. Deicapax, Deum suscipiens. և Θεόληπτος. Deocaptus, divino numine afflatus. Որոյ ընկալեալ է յինքն զած՝ զինչ և է օրինակաւ. ածունակ. ածա- կիր. ածազգաց. ածարեալ. *Աճընկալ խաչ, կամ նշան. Թղթ. էոփ. Ն աչոփ: Ցհ. իւ: ԺՀ: *Ցարկ, կամ ամպ ածընկալ. Նար. հէ: Ագաւ: *Ի սեռսեռելճ կենդանականի և ածընկալ մարմնոյն եկաք. Դիոն. աճոյ. Ք: Ուր Մ՛ոփս. *Աճընկալ մարմին զսէր ածա- ծինն կոչէ »: *Աճընկալ խորան. Աղօթ: *Ա՛յսօր սիմէոն ածընկալ՝ երևեալ աճուռ քերոբէական. Գանձ՛ր: *Աճընկալ իմա- ցուելք: Որն յածընկալ մարգարէիցն: Աճ- ընկալ և ածային օրհնաբանող կոչիւր (յեռոթէոս). Դիոն:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԱՑ. ա. Իբր Աճա- նուելր: Փիւ. էագ:

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆՏԻՐ. ա. Θεόχριτος. Divino judicio electus. Ընտրեալ յայ. ապաստիկ ընտրեալ. *Վերահռչակեան ածընկալեր պատուով (գիրք զմովսէս). Դիոն. Եղ: *Ա՛յր ածընտիր. Նար. ծբ: Աճընտիրն պետրոս. Վրդն. ոչ:

ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՍ, լ, իւ. ա. Θεόσοφος. Divina sapiens. Ընդունակ ածային խմաստուելճէ. խելամուս ածայնոց. *Աճի- մաստ անձն. Լ՛ք. ոչ: *Ամենայն ածի- մաստքն, և ածածուկ խորհրդոցն մարգարէք (այսինքն գուշակք, թարգմանք). Դիոն. էրի: *Եւ ոչ յածիմաստիցն հարց ոք ա- սաց. Մ՛ոփս. Ի դիոն:

ԱՍՏՈՒ ԱԾԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Θεοσοφία. Divina sapientia. Աճեղէն իւ- մաստուելճ. կամ խելամուելճ ածային ի- մաստուելճեանն. *Առաջելոցն (այսինքն սք գրոց) ածխմաստուելճէ եղելի նմա փոյթ. Դիոն. աճոյ:

ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՑ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾ- ՄԱՍ. *Ըստացանէն հարքն ածխմաչք- Լ՛ք. հանգ:

ԱՍՏՈՒԱԾԻՉԱԿ. ա. Որ ածՙ իչա- նէ կամ իջելալ իւկ. ածաբնակ. ածահան- գիստ. *Աճիչակ օթարան. ՃՃ:

ԱՍՏՈՒԱԾԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Խօ- սելն ոյ ընդ մարդկան. խօսք կամ պատ- գամ ոյ. բան տեառն. *Ցաւուրսն յայ- նոսիկ սպառեալ էին ածխօսուելճք. Իգն: *Վասն աւետարանական ածխօսուելճեանն յմի. Սոփգ. ա. յհ. յ=ԺԸ: *Ի բեմբի ա- ւետարանն զածխօսուելճիւնն քրի առ սքս ցուցանէ. Տծնակ:

ԱՍՏՈՒԱԾԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Խօսք կամ վարդապետուելճէ զոյ. ածաբանուելճիւն. *Կամ՛ս ճշմարիտ ածխօսուելճ ինչ ուսա- նել. Սէբէր. է:

ԱՍՏՈՒԱԾԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Խօսք ընդ ոյ յաղօթս. *Ոչ խնդայ ընդ ած խօսելոլին, խելեալ ի խղճէ մեռցն, որ դատ զնա ան- արժան ածխօսուելճէն՝ վասն զրպարտացն. Լ՛ք. պգ:

ԱՍՏՈՒԱԾՑԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՑԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. *Ընդ արդելը հոգւով ածայնով սրժանացեալ ածյայտ- նուելճեց, և խօսակցուելճ ընդ ոյ. Լ՛ք. հանգ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՐԴԻ, գ-ոյ, ոց. Գ. Մի միայն ճշմարիտ որդին ոյ. միածին բանն ած. *Ոչ այլ իւիք հնար է մնալել առ ածորդին, թէ ոչ անմեղուելճ և սրբուելճ: Սոքա կատարելոյն զկամն ածորգւոյն, և ածորդին ձգեաց զնոսա առ ինքն. Ագաւ: *Ջածորդին ի գիրկս իւր բարձեալ մար- մնով: Խայտալոյ ալէքգն ծերուանին ածոր- գւոլելի ի գիրկս իւր: Շար:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՐԴԻ. Ըստ հեթանոսաց՝ Ծնունդ, և պաշտօնեայ չածոց. *Հսկայս կորովիս՝ ածորդիս իւրեանց անուանեցին. Լ՛սփ. իգ: *Գնան գնա՛ ածորդիդ պար- սից: Աճորդիդ պարսից, ահա հայրքո և ած (կրակին), ընդ՛ր զանդիտես. Խոր. գ. 55:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Θεότης, τὸ Θεῖον. Divinitas. Իւելճիւնն ոյ. ածային բնուելճիւն. *Լ՛ւսկզբ, իւսկիչէ. *Ի նմա բնակէ ամենայն լրումն ածուելճ մարմնաւպէս. Կող. բ. 9: *Ոչ ընկալաւ փրփուրս ածուելճիւնէ իւրմէ. Ագաւ: *Պարեգօտիցն յովսէփու. Թէ ածաւեցաւ արեամբ, բայց մարմին նորա ինչ ոչ ի՛նա- սեցաւ. սոյնպէս և զմարմին սեռաոն մե- ղոյ կալան, և ոչ զածուելճիւն նորա. Եփր. ծն: *Երիւք անձինք և մի բնուելճիւն, մի ածուելճ. Ժ՛ն. ևն:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Վարիւ իբր Թան- ձրացեալ, այսինքն Աճ. *Ա՛ռ ձգեաց նախ ածուելճիւնն զյակովբ առ Լ՛ևսրն: Եւտես մնվեաս, Թէ զզրագոյն է զէնն՝ զոր եա ածուելճիւն: Աճուելճ յայտնեցաւ՝ ի վերոյ զոհից: Քո՛ բան ոյ գոլով՝ ի մարիամայ մարդ ծնանի.. յայ ած, և ի կուսէ քո: Մարիամ ծնաւ զածուելճիւն՝ ամենայն արարածոցս զանհամեմատելն. Եփր. ծն. եւ. զ-ով. առեփաբ. ևն: *Շրջէր հոգի ածու- ելճի՝ ի վերոյ ջուրցն. Ագաւ: *Ա՛ռ ածու- ելճիւնն բաղդեքեցից: Ապատինեցայց առ նոյն ինքն ածուելճիւնն. Պիս: *Ջպատուական գլուխն գնէ՝ ի գանձարանս ածուելճն. Ցհ. իւ: *Դուռ ինքն ածուելճիդ մարդացեալ ըն- ելճերցար: Գովաբանի առ՝ ի նոցանէ սքս ածուելճին. Նար. ղճ. Ե յոան:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Պիտակաբար ասի զառաս ածոց, և զախտիչ պաշտելոց. *Ցար- մարակս ածուելճիւն որովայնի սպաս տա- նին. Աճոբ. ծն:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց, կամ եանց. գ. Θέα, ἡ Θεός. Dea. գրի և ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՀԻՆ. Ջածուհի. կին՝ ի պաշտօն առեալ առ հեթանոսս. *Ընդ որ բարկացեալ յոյժ ածուհին. Պիս: *Ջածուհեաց (կամ զածուհեաց) ուն՛ել զտեղի. Խոր. ա. 28: *Առնէր զոհս ածո- ցըն և ածուհեաց. Ճ. Ա: *Իւին բագինք ածուհեացն՝ իւսիսայ և աւծինայ. Հ=Ց. յոանէս. ծա: *Ընդա և զյարուելճին ած ոմն գոլ կարծէին, իբրու սովորեալք արուս ոմանս ածս, և ելք ածուհիս պաշտել. Ոսի. գծ: *Ջածուհին ի տօնիս ներքոզես- ցուք.. Ասացից՝ի սակս ածուհոյն. Պլաս. փխ: *Ո՛չ ապէ՛ ասել՝ իբրու ոմանք ամա- զոնաք, արհետիս հնարաւորելով, և ոչ վնասան և նիւակ առնելով նմանել ածու- հոյն (աճենասայ). Պլաս. օրին: Է: *Ա- սաց քրմականին ածուրհեայ. *Ի բարի ժա- մու մտեր առ ածուրհիս. Պմ. ապէս:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՆԱԿ, բ, աց. ա. Ու- նօղ զած յինքեան. ածընկալ. ածակիր. Θεοσύδοχος, ևն. *Աճունակ խաչ, կի՛ք- ադրուելճէ (խաչի). Շ. էոբյբ: Նար. Խէ: *Աճունակ քաւարան, կամ յարկ. Ասան. Եիեչ: *Աճունակ մայրին (կուսի): Ա՛յս տասան ածունակ (սքէ կոյս). Ճ. ժ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՆԱԿ. Իբր Աճանման. ածային. ածասպարգև. ածահաճոյ. սքէ. *Ի չքնաղ նկարակերպուելճէ ածունակ գի- մացն. Ճ. Ա: *Հաղորդեցաք ածունակ եկաւորուելճէն. Մ՛ոփէ: *Աճունակ չնոր- հիւ աւելեալ. Ասան. Եիեչ: *Ջածունակ կամս անխոտորնակս զհայցողին հրատա- րակեցին. Նար. Խէ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՍՈՑ. ա. Θεοδίδα- κτος. A Deo edoctus. Ցոյ ուսուցեալ, ու- սեալ, վարդապետեալ. *Ջի գուք ինքնին իսկ ածուսոյցք էք առ զմիմեանս սիրելոյ. ա. Ես. է. 9: *Աճուսոյց իմաստասէ, կի՛ք քարոզուելճի. Ագաւ: Փաբա:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՍՏ. մանաւանդ ՅԱՍ- ՏՈՒԱԾՈՒՍՏ. ՏՀ. ա. Θεόδεν. Divinitus. Առ՝ի յոյ. յոյ անաթ. և Որ ինչ է յոյ. ալլահան, իլահիչէին. *Երկինաւոր ած- ուստ պատկաք պատուեալ: Ցերկնից ած- ուստ վկայեալ. Կիւրղ. էբՀ. աա կոփ: *Ցած- ուստ պատկեալ, կամ շարժեալ. Ցհ. կե: Դիոն: *Ցածուստ ամուսուստ հանդերձ և այս: Որք յածուստ են սպառնալիք. Նար. ծա. կբ: *Ցածուստ երևեցաւ քեզ: Ոչ ստեղծեալ յածուստ. Մ՛ոփ. ա. է: *Սպա- սելով յածուստ խաղաղուելճէն. Ցհ. իւ: *Ցածուստ ամենաքարի գանձուդդ: Ցած- ուստ հնարաւորուելճէց. Նար. ծբ. խէ:

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՐԱՑ, ի, իւ. ա. Ու- րացօղ ոյ. յհատս կացեալ յոյ. *Աճուս- րաց այր, կամ՝ մարդիկ, խաբեբայ. Փիւ: *Եղև ածուրաց. Աւծր. գ. 5: *Վասն սուտ եղբարց ածուրացից. Սոփգ. ա. յհ. յ=Լ: *Հարքն ձեր ածուրացք և մարգա- րեահոտորք. Տծնակ: *Աճուրաց ժողով. Լ՛սփ. իբ. իգ: *Եւ ազդեցաւ այն բռնա- ւորին՝ յոլովանու ածուրացին. Գնյ: *Ի բաց Թողուլ զածուրաց մոգուելճէն դէն. կաղանգ:

ԱՍՏՈՒԱԾՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Θεο- σέβεια, εὐσέβεια. Dei cultus, pietas. Պաշտելն զած. պաշտօն ճշմարտին ոյ՝ ու- ղիղ հաւատով և բարի գործովք. բարե- պաշտուելճ. երկիւղածուելճէ. Ցէս ծն. է. 11: Ցոբ. իբ. 28: Բար. է. 4: ա. փխ. բ. 10: ք. 7. եև. որպէս և Աճ- պաշտուելճ. Իբր յն. բարեպաշտաբար. εὐσεβῶς, pie. բ. փխ. գ. 12: փեփ. բ. 12:

*Լ յատ երկիր ածպաշտութիւք քով. Ագաթ: *Թէպէտև հեթանոսութիւնն եմուտ յաշխարհ, այլ ածպաշտութիւնն ոչ ամենևին պակասեաց. Եղիի: *Ընտրեցաք զնահ ածպաշտութիւ՝ քան զիեանս ուրացութիւք. Եղիշ. ՟ք: *Որովք միանգամ ածպաշտութեամ մերոյ կատարին կամք. ՅԿ. յհ. պասաք: *Գլուխ ամենայն առաքինութեանց ածպաշտութիւնն է. Սոփ. Է. պ. ա: *Հանդիսանալ ցաղ որոց առ՝ի քումմէ ածպաշտութիւդ գրելոցս: Կռ ածպաշտութիդ, ևն. Ար. Է:

ԱՍՏՈՒԱԾՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատուեիլն զածն. պատիւ ընծայեալ ոյ. *Իսկ այժմ ի՞նչ կատարին կամք. ՅԿ. պասաք: *Գլուխ ամենայն առաքինութեանց ածպաշտութիւնն է. Սոփ. Է. պ. ա: *Հանդիսանալ ցաղ որոց առ՝ի քումմէ ածպաշտութիդ գրելոցս: Կռ ածպաշտութիդ, ևն. Ար. Է:

ԱՍՏՈՒԱԾՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θεαρχικός. Summae divinitatis, divinissimus. Սեռականաց պետութեանն ոյ. ածավայելուչ. և Ընտիր ածային պետութեանն, ամենիշխան. որ ասի զոյ և զածայնոց. Զոյ, զոր օրինակ, *Ինքն յՀ ածպետականն միտ: Աճպետականն զօրուն. Դիոն: *Ցայսմ եղև ածպետականին յոմի կէանքն՝ի մարմնի մերում. Եղիշ. փա: *Աճսպետականն յՀ. Մագ. ա. Ք: *Աճպետականի ձնաշնորհութեանց ձնաշնորհութեանցն ածպետականի. Ագաթ. ՟ա: *Աճպետականի ձնաշնորհութեանց ձնաշնորհութեանցն ածպետականի. Ագաթ. ՟ա:

ԱՍՏՈՒԱԾՊԵՏԱԿԱՆԱԳԻՒ. ի. Θεαρχικῶς. Ճիրապէս ածպաբար. * (ՁՈ ընդ հօր և ընդ հոգւոյն սըն) ածպետական. Նապէս ներգործէ՝ ըստ էութեանն անապական. Լ՟ի ունելով. Դիոն. Եփես:

ԱՍՏՈՒԱԾՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. (ΘեՍՏՈՒԱԾՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. ՏարχίαՏ. Summa Deitas, Deus Deorum. Աճսյին պետութեի ինքնիշխան ամենազօր. ածութեի. *Զյիին ածպետականութեի հանդիսա՝ որ՝ի կենդանդութեան: Զանձառելի ներա ածպետականութեան իմաստասիրաց. Մագ. Է: *Մի՛ կարծեսցուք և աստուա նեւթեղինս ածպետութեին: Գերագոյնին էութեի ածպետութեանն. Դիոն. Եփես: *Ի նոյն ինքն յածպետութեանն ասա. նեին միշտ զնմասութեի. Ը. հրեայ: *Զածպետութեանն, այսինքն զածն. Մոսես. ՝ի Դիոն:

ԱՍՏՈՒԱԾՍԻՐԱԲԱՐ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾՍԻՐԱԳԻՏ. *Գազաստացի ածախրաբար. Նոր. Ը:

ԱՍՏՈՒԱԾՍԻՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ Հայի յածախրութեի. զոր օրինակ են երեքն՝ի ասան պատուիրանաց գրելոյք՝ի միում տախտակի. Ածս. Ե: *Առաջինն (պատուիրան) ի ածախրականն, և յետ նորա ընդ կերպիրականն. Լի. ածաբ:

ԱՍՏՈՒԱԾՍԻՐԱԳԻՏ. տ. Φιλοθέσς. Deum amando, per amorem Dei, pie. Աճասէր գոլով. ածախրութի. որ և ԱՍՏՈՒԱԾՍԻՐԱԲԱՐ. * Աճախրապէս պարսաւել զանածութիւնն և զանգիտութիւն զարդարև լսին: Անշէղաբար ըստ ածախրապէս անկել կարգին հպատակք եղեալք. Դիոն. Եփես. Ի երին:

ԱՍՏՈՒԱԾՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοθεία, Θεοφιλία. Amor Dei, amicitia cum Deo, pietas. Սէր ոյ. սիրելն զածն. ածասէրն գոլ. ածպաշտութի. *Կատարվար վարուց բարութիւ ածախրութիւնն է. Ցճխ. է: *Ածախրութիւ միանգամայն և ուսումնասիրութ ըմբռնեալ զանկութեամբ. Ցհ. յհ. երս: *Աճախրութի՝ի գրոց ծնանի՝ի մարդ, խոս: *Ըստ խնդրոյ ածախրութ խոհեմագունիդ անձին: Եգիտ զքս ածախրութիդ ոչ խիստ և կամ անընդունակ առ իւսդ. Շ. Խր: Ի Մխ. առ Շ: *Ընդհէր աշխատեցար առ մեզ ածախրութիդ քո. Վէփ հղ. իշ:

ԱՍՏՈՒԱԾՏԵՍ ՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. *Աճտեսութեանն յակովբայ կոչոդ. Լմ: ոչ: *Ցածտեսութեանցն բարձրութեց. Մոփս. ՝ի դիոն. (իբր աեսական կամ հոգևոր քաղաքավարութիւն:) *Աւժան էր զերկնաւոր զոյս ածաեսութ ոչ տալ լսութե. կնոյդ. ԷԿՀ. առ Նոսփ. (իբր տեսիլ ցուցեալ յոյ):

ԱՍՏՈՒԱԾՕՐԻՆ. ՟. Իբր Աճարաբար. ածավայելչաբար. *Աճօրէն ինձ հրաշագործել. Նոր. յ:

ԱՍՏՈՒԱԾՕՐԻՆ. ա. Աճակերպ. ածավայելչուչ. ածպին- *Աճօրէն իմն պատուով պատուեցին. ՅԿ. Իհ. պասաք: *Աճօրէն հրաշակերտութի (կամ ութե). Աղցմունս ածօրէնս: Աճօրէն պարծանագ. Նոր. ծէ. հէ. ղ:

Եւ ըր ինչ է ըստ օրինացն ոյ. Θεσνομικός. Divinae legis. *Որպէս ածօրէն կարգ օրինադրելոյ (այսինքն օրինադրողն) զնա. Դիոն. Էրի. Ք:

ԱՍՏՈՒԱԾՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Օրհնութիւն և փառաբանութի ոյ. *Երկերք պատարագի ՃՀմարիա՝ ածօրհնութի (կամ ութե). Աքոյդի. Էթոյդ: *Եւ այսր ածօրհնութեաց և շնորհաց ամենայն կատարման՝ փառս տան. Մաղք. ոփԷ: *Աճատուր իմաստութեի առնել երգս ածօրհնութե. Վրդն. ոդ: *Առաքի գազազան ձայնք ածօրհնութե. ՃՃ:

ԱՍՏՈՒԾՈՑՆ, ծոյքն. Տե՛ս՝ի բառն ԱՍՏՈՒԱԾ:

ԱՍՏՈՒՃ. Տ. ԱՀՏՈՒՃ. *Ընարժան ևս համարել զինքն մարմնական կերակրոյ, որ է աստուձ հաց. Վէփ հղ. իՀ: *Ուխտն Թանահատի վանից՝ միայն աստուձ հացիւ, և լոկ ջրով վճարիւին զաչեաս իւրեանց. Ոսոպ:

ԱՍՏՈՒՍ. ՟. Ἔνθεν, ἐνθένδε, ἐντεῦθεν. Hinc, inde. Աստ.՝ի տեղւոյէ աստ. Յայսմ վայրէ. *Ի կենաց աստ. և Ցայսմ կողմանէ. ասպիդ, ասկիդ. պոսպան. պանկան. *Փախչէլ աստուսա անդր. Սահմ. ը: *Ողջանդամ աստուսա ձնոլպրել: Զաստուսան առնելով զսաւնջողականն կշտամբութիւն. Նոր. ծէ: *Ի վերուսա խօսի ընդ մեզ, և ոչ աստուսա յաշխարհէս. Ոսկ. յհ. ա: *Մինչև համբաւեցեալ աստուսա առաքի քոյ կացցես. Կնմաթ: *Աստուսա և անդուսա վիսատալ. Նոր. իՀ:

Եամ Ցայսմ բանէ. ՝ի բանէ աստի. բաց նիսա այսուիկ. Յայսմանէ. *Աստուսա ոչ յայս. Ցահմ. Ք. Ե. Ջ: *Աստուսա ոք զսա տեսցէ գիւրապէս. (Հց.) ուսա. (ագաթ.) ուստի իակ և զքաղաքացն աճմունս, ուն. Պղոփ. օրին. Գ: *Աստուսա և քաղաքացն յօրինին կաճառք: Աստուսա ճանչնալ. Գիւ: *Աստուսա ցուցանէ, կամ յայտնէ. Լի. ոլրէ: *Զպատուին աստուսա բացատուրեաց մեզ, քանզի որ զձեզ ընդունի ասէ, զիս ընդունի. Ոսկ. յհ. Ք. 26:

ԱՍՏՈՒՍ. իբր Աստ. աստանօր. Յայսմ վայրի. Յայսմ կողմանն կամ յայս կոյս. պոբսպա, և պէրիպէ. *Աստուսա ոարտ կուսին ոմանք: Աստուսա պարտ է գիտել. Ցահմ. Ք. Ք. (որք հային և՝ի Ք ՝նշ:) *Աստուսա վերստին առ նոյն հեծուելին մատուցեալ: Բևեռեալ աստուսա ընդ հոգւոյս: Խոնարհեալ՝ի վերուսա՝ աստուսա՝ի սորին: Աստուսա ապչեալ, և անդանօր լքեալ: Զաստուսա պարտիեալ անդ ձգեալ հալեն. Նոր: *Որ յաղթէ ցանկութեի չարի, և նման քան զարքայութեին արդէն իակ աստուսա կերէ զպտուղն. Ոսկ. յհ. Ք. 26. 42: *Ոարձեալ զկրտսեր մանուկն իւր, զմիւսն աստուսա Թողոյր. Ճ. Ա:

ԱՍՏ ՈՒՐԵՄՆ. ՟. Տ. ԱՍՏ, մանաւանդ ըստ Ք ՝նշ. Յայսմ վայրի և միջոցի. յետոյ ուրեմն. *Զոր աստ ուրեմն յետոյ ոմանք բարձին: *Զոր աստ ուրեմն զբաղաչա մոգ ասաց: Որք աստ ուրեմն յետ սքան տրդատայ բարձեալ. Խոր. ա. 4. 5: 11: Ք. 7. 31: *Աստ ուրեմն ապա ոմանք գժգմնեալ. Ցհ. իի: *Աստ ուրեմն գաւիթ ոչ դանգաղի, նախանձեցայի ես. Մագ. իՀ:

ԱՍՏՈՒՈՂԱՔՈՆ. գ. Բառ յն. Ἀστρολάβιον. Astrolabium. յորմէ և թ, ասդրոնոլաբ. Գործի դիտելոյ զերծեացս աստեղաց. Խոր. ալաբի. (ուր պէսպէս այլ այլոյ ՝նշ գրի յայլևայլ գրչաց:)

ԱՍՏՈՒՈՆՈՄԻ. գ. Գործի կամ տախտակ աստեղաբաշխութե՝ պէսպէս գծագրութիք և աղեւսակօք. (առեալ՝ի յն. ասդրոնօմիա, այսինքն աստեղաբաշխական). *Եթող նա (աքրահամ) զտախտակին պլնձի, այսինքն զաստեղաբաշխական, որ ընդուներ զչափաբերութիւնն ժամուց ըստ ընկերացն և զուղիգնացուցիչն աքեդեմիանն՝ի կենդանակերպն. ևն. Մագ. Ք:

ԱՍՏՍՏԻՆ. ՟. ա. Աստ և աստուսա կամ աստէն. աստանօր. Յայսմ վայրի, և այժմէն. և Այժմու. *Նա և մեր իակ բանս աստստին սմին վկայեալ. Եսս. փ. ա: *Դասեալ աստստին՝ի տոյն: Աստստին՝ի դատաստանի: Աստստին՝ի յիմում մոքսին: Աստստին կիզեալ: Կերպարանեցեր հրաշիւք աստստին զհանգերձելոցն նմանութիւն. Նոր: *Աստստին կենաք. ՁՀ. յհ. ոք:

ԱՍՏՏ. ՟. ա. Որպէս Այսր, կամ Աստ. *Արտաքոյ քան զքաղաքս մեր այսօր ասաք ժողովել օրինադրելին. Ճ. Գ: *Գենի ոչ ունին աստղ. Եփբ. համաբ:

ԱՍՐ, ասրոյ կամ րու, կամ աստ, աստրով կամ ասերբ, ասուց կամ ասրոց. գ. (իակ աստւի և աստոյ՝ են կրկին ոեռական, և ածական՝ իբր ասրելոյն.) *Երւոս. Lana. Բազդ ոչխարաց. գեղմն, գզաթ, մանաւանդ կարեալ և մաքրեալ՝ սպիտակափայլ. որպէս և հանգերձն ասրելոյն. Էօն, էիան, Եփափ: Սղ. ՃԲէ. 14: Աաւ. ՟ա. 13: Ես. ա. 18: ՃՃ. 8: Նա Ն Ղնփ. ՃԳ. 53: *Ձկամշեդ ուտեք, և զասրգ ագանիք. Եզեկ. ՟ք. 13: *Ձգոյն սպիտակութեան ասուն աագանձակի յիշէր Խոսրվէի: *Խոյն առանց ագասմութե մերկանայ յասրոյ անձոր իւրմէ. Վեցօր. Ը: *Ագրով և կամշամբ. Նոր. Էզփ: *Աաերքն և կամշամբն. Ը. Բարէր: *Ցասրոյ, և ոչ՝ի կտաւոյ. Լիբ.

պրգի. Ե սոակ։ *Յատուկն սպիտակութեի. Աչօք. Ակբ։ Ե Աչաւ. նին։ *Ի հոգոյն և յասուկէն։ Վ ասն ապրուն. Բբս. հդ։

ԱՐԱԲԵՐ, բ, ացս կամ իդ. ա. Որ բանբ մի վիրաւի զսար. *Բառբդ Էեբօզ՝ գոռոզ. Էհան Ա. *Ապրաբեր և ձեռնընդել ոշխարացն. Ննաս. Էրգ։

ԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ, գ. Բերելն յիրաւի զսար. *Ոչխար՝ ապրանքերութեբ. Լ յբ. յանասան։

ԱՐԱԲՈՑ, ս. Որ բռնաւսցանէ յիրաւ. մէ զսար. ապրանբեր. *Ապրանբոյս և ստեա. գիսակ մոգբոյր պատարագ. Նար. Խոս։

ԱՐԱԳՈՐԾ, բ, ացս. ա. Էրւսրգոյծ. Lanificus. Որ գործէ գործ ասրելէն. Բբրէ բան վինօշ. Էհանձի, սավաբ. *Ապրագործ ոմն գործեր՝ի տան Նորա։ Մվերալ ընկէց զապրագործն՝ի վերուստ՝ի վայր. Նհաս. Բն. ծեք։

ԱՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. Ն. Գործել բինչ յասրէ. Բբրէ բան բանիւ. Եափագ իշ վէէ. *Զոր բեսեվլնէլն այն ապրագործեալ ծիրանազարդեաց. Ածան. Էվէչ։

ԱՐԱԶԳԵԱՑ, ս. Որ զգենու զոչխար բենի. *Ապրազգեաց գալլ. Մագ. ։

ԱՐԱԿԵՐՊ կամ ԱՐԱԿԵՐՏ, բ, ից. ա. Սպիտակ իբրև զսար. *Փրփրականս, և ծագկերանգս ապակերպս (կամ ապրաբերոս). Բբս. *ի օգէգ։

ԱՐԱՒԱՃԱՌ, բ, ացս. ա. Որ վաճառէ զսար կամ զասուխս. Էրւօպոնց. Lanae venditor. *Մի ամենեքեան մարդիկ ապրաւաճառք. Բբս. *ի ։ սղ։

ԱՐԱՑԵՍԱԿ, բ, ացս. ա. Նոյն ընդ ԱՍՐԱԿԵՐՊ. *Ալրաւոտուակ մազբրութեան գործէ հանդոյն. Նանայ։

ԱՐԱՓԱՑԼ. ա. Փայլուն իբրև զսար սպիտակ. *Ապրափայլ սրբութեքն զարդա. բեա. Ածան. Էվէչ։

ԱՐԱՓԱՌ. Նոյն ընդ վ. *Ապրափառ առ զումն. Մագ. Լ։

ԱՐԱՒԱՑԱԿ. ա. Ապրատեսակ. ապ. բակերպ. *Ձիւն ապրաքատակ. Շ. Էբէս։

ԱՐԵՑԱՑ, բէի, իցս. ա. } Էւրίνεος,
ԱՐԵՂԻՆ, ղինի, նաց. } ἐροῦς. Laneus. Որ բինչ է յասրէ. ասուի. ասուեայ. ասուեղէն. Բբրէ. Բբրեվլէն. Եափագեան, Էհան Իլի. *Նիւթք մեռաքաէից, ստևք ապ. բէից. Նար. ծբ։ *Զգեցեալբն ապրեղէն հանգերձին. Եվիւ. յես։ *Ապրեղէն պատուական։ Անտգ. ապրեղէն. Մխ. ԺԲ։ *Թէ ապրեղէն իցէ, և թէ կտաւեղէն. Կանան։

ԱՍՓ, ասից. գ. Ասացուած. ասուէ. բան. խօսք. *Ներբողականաց՝ի մէնչ ապ. ժանի եղեն ասից։ Ո՞վ մեզ օգնեսցէ, ասկսակցելով ասից. Խոր. ։ 2։ գ. 68։ *Յօգաւոր ասիւք պատշաճեմք։ Պիղծ ասիցն. Խոս։ *Ըստ ասից մեծին դաւ. թի. Նար. է։

ԱՍՊՈՍԱԼ. Իբր ԱՓՈՍՏԱԼ։ Ոսկի։

ԱՏԱԿ. ա. (ձ. տոկ. տոկուն.) Կապրող. ապիւղ. փոբբր. և Զօրաւոր. բիմայ. կան. փայտբիլը. *Պրօնաւորութիւն և ատակ ժուժկալութեի. Փիլ. ւվ. ծբ։

ԱՏԱԿ ԼԻՆԻՄ, կամ ԱՏԱԿ ԵՄ. որ և ԱՏԱԿԵԼ. ամ. ապիւել. Δύναμαι. Possum. գոպբր օլմագ, էլլինպէն ելնէի. կարել. զօրել. ձեռնհաս կամ բաւական լինել. իշխել. բաւել. *Վասն ոչ լինելոյ ատակ զաղխեցելոյն կարել փեռնեկել մտծուածս. Պիպ։ *Ձէր ատակ կրտամբել. Եաս. ւբ. ։։ *Ոչ զի չիցէ ատակ վերին թագաւորութեն առնուլ վրէժս։ Չէ ատակ ասել. Սէբէր. է. գ։ *Ձեռք ատակ այնպիսի ինչ ճգռնես յանձին ունելոյ. Ոսկ. Էբբ. է։ *Ոչ լեալ ատակ որսորդացն (ըմբռնել). Ոսկիբոր։

Իակ՝ ՁԱՏԱԿ, ՝ՑԱՏԱԿՍ. այսինբն Զյատակ, ի յատակս. տես՝ի ատառն Ց։

ԱՏԱԿԵՄ, եցի. լ. ռմկ. ապիւել. Տ. ԱՏԱԿ ԼԻՆԵԼ. *Ոչ այնչափ զսա վրրկութեի քաղաքին ուրախ առնել ատակէր. փիլոն։ *Ոչ ընդ ամենայն յուշնականն անցանել ատակեալ սակս կարճութեի ժամանակին։ Ոչ այնչափ ատակեաց աճապարել. Խոր. գ. 1. 46։

ԱՏԱՂ, բ, ից. գ. Ὕλη. Materia, lignum. Նիւթ, մանաւանդ փայտեղէն. փայտ անտառի կարծր՝ի պէս կերատաձոյ. (ուստի Ապոլ ռանկօրէն է կարծր, պինդ, խիտ). Թ. էբէեռնէ. *Հատանել զգեղեցիկ գեղեցիկ ատաղձս՝ի լեռնէն, և յայլս չինուածոյն. Եաս. էբ. ։ *Խոյատուն ձարտարապետ գտեալ պիտանացու ատաղձ, և առնելոյ անօթ ինչ. ճճ։ *Ոչ զարարիչն յայտ առնէ, այլ զնիւթ և զատաղձ ինչ՝ յորմէ լինիցի։ Ոչ նիւթեն և ատաղձ սրուեստատուցն իցէ. Ամենայն նիւթք և ատաղձք եղան առաջի յոյ, և արուեստն՝ի մտաց մարդկան ծնաւ. Սէբէր. է. գ։

ԱՏԱՂԱԳՈՐԾ, բ, ացս. ա. Ὑλοτόμος. Lignarius. Որ յատաղէից գործէ ինչ կամ հիւանէ. փէրլէբ. *Ապա թէ ոք ատաղձագործ հիւան (յն. մի բառ.) զփայտ ինչ գեղեցիկ սղոցեալ՝ քերեսց ձարտարութեբ զամենայն կեղև նորա. Ի. ծգ. ։։

ԱՏԱՄԱՀԱՆ, բ, ացս. գ. Ὀδοντάγρα. Forceps dentalis. Գործի հանելոյ զատամունս. որպէս աքցան, ևն. *Խոցիչս, չամփուրս, ճանկս, ատամհանս. Հ = 8. էէփբ. իէ։

ԱՏԱՄԱՑԵՄ, եցի. Ն. Խածանել ատամունբի, կամ ծակոտել ատամնմբբ. Խածխբծել. *Ա՛ա երկունն զապատկական ատամունբեն. Ոսկ. Տ. ։ 18։ *Որպէս որ երկնէն՝ ոչ աւ աւելութեեան ինչ ատամնալ զապաւաւորն, այլ սա կարեացն ազեսի. Կիւրղ. Լգ։

ԱՏԱՄԱՑԻ. Տ. որ և ԱՏԱՄՆԱՑԻ. Ատամամբբ. ախաներով. *Ատամնալի ծառ կոտոր զմարմին Նորա. ճճ։ *Ատամնալի նուռնուն, և երկնգամբբն ևս մնքատիբին. խոփ։

ԱՏԱՄՆ, ման, մունք, մանց, մամբք. գ. Ὀδούς. Dens. Ոսկր շարագասեալ՝ի լինդս բերանոյ՝ի պէտս ծամելոյ զրաւել. լիս. որ՝ի գազանս ասի և ծննդ. տես և ԾԱՑՒ, յորմէ ժողատ. ախոս, իեսիփ. Թ. փիլ. սանս. փանփա. պ. փէնփ, փէնփան. լտ. փէնս. իտ. փէնփէ. յն. օφίων. (ձծ. հյ. ծամ, ծամել.) *Ատամն ընդ ատամանն։ Միտն յատամունս նոցա էր։ Ատամունք նոցա ատամունք առիւծոյ։ Յաւ ատամանց։ Կըրձել ատամանց։ Կրձտել զատամունս։ Ատամունք առցին. ևն։ *Յատամանց վիշապաց։ Զատամունս օձից. Նար. յբ. Ե ատ. ։ *Տղայք բնաւորեցան յեօթնեւերորդ ամեանն հանել ատամունս, և յեօթն ամին փոփոխել. Սահմ. ծբ։ *Ընդ ատամունն տալով պատասխանի. Սէբէր. ծբ։ Քերթողական է հոլով. *Եւ անդ կըրձտել խոտ ատամբք. Շ. ։։ Բբոբ։

ԱՏԱՄՆ ԱԾՈՒ. Իբր Ատամացել. *Կիցս ընկեցեալ, կամ ատամն ածեալ. Մխ. Ժ։

ԱՈՆՈՒԼ ՑԱՏԱՄՈՒՆՍ. Իբրնովին մոռք. *Ատեալ զմարմինս իմ յատամունս իմ. Ցոբ. ծգ. 14։

ԱՈՆՈՒԼ ՑԱՏԱՄԱՆՑ. Անգործ լինել ատամանց թմրու իրօք. ախոան առնել։ Եբէմ. լ։. 29. 30։ Եփէ. ծբ. 2։

ԱՏԱՄՆԱԹԱՓ ԼԻՆԵԼ. Թափիլ ատամանց զրկիլ յատամանց. փիւէբէ փեօփել։ *Որ զքարինս գգռուբ, ատամնաթափ լինի. Ոսկիբոր։

ԱՏԱՄՆԱԽԻԼ ԱՒՆԵԼ. Խլել զատամունս. փիւէբէ լբփագ. *Հրամայեաց ատամնախիլ առնել. և բժիբին զգործիսն՝ի ձեռն առեալ, սկսաւ խլել զատամունս Նորա. ճ. Ա։

ԱՏԱՄՆԱԿԱՐԿԱՂ. ա. ի. գրի և ս. ՏԱՏՆԱԿԱՐԿԱՑ. Կարկաղօղ ատամամբք. կրճտեալով զատամունս. *Ցրտաչունչ ձմերնաւով՝ ատամնակարկաղս տունջին. Տծոփ։ *Զահի հարեալ երկնչէր, և ատամնակարկաճ կայր՝ի յերերման. Ոսկ. գծ։

ԱՏԱՄՆԱՒՈՒ. բ, ացս. ա. Որ բինչ կարծրութեբ կամ թմրութեբ խանգարէ և անգործ առնէ զատամունս. *Աւազ բինչ ատամնաւոր. Նար. յբ։

ԱՏԱՄՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Առումն ատամանց յոտեալոյ զթմրութ, ևն. *Ցազգս խանգալ հարցն՝ ատամնաւորութիւնն պէս պէս բարկութբ՝ որդեացն պատահեսցի. Վբփ ոսկ։

ԱՏԱՄՆԱՏԱԿԻ. գ. Նիբերդեք ատամանց. ընդերք. *Մնայ՝ի յատամնատակսն. Մխ. ոգոգ։

ԱՏԱՄՆԱՑԱՒ, բ, ացս. գ. Ցաւ ատամանց. *Դիվ է ատամնացաւի. Կանան։

ԱՏԱՄՆԱՑԱՒ. ա. Կրօղ զցաւ ատամանց. *Զամենայն ատամնացաւս քրիստոնեայս բժշկեա՛, և թեթևացո զցաւս ատամանց նոցա։ Կատարին ազօթք քո յամենայն ատամնացաւս. Հ = 8. ոգ. ծ։

ԱՏԱՄՆԱՑԻ. Տ. ԱՏԱՄԱՑԻ. *Երանի՛ թէ իբր զհմակեր գազան ատամնացի զմիմանց միս ոչ ծախեաք. Խոս. պգբգ։

ԱՏԱՄՆԱՒՈՐ, բ, ացս. ա. Ὀδοντοφυοῦν. Dentibus praeditus. Որոյ բոլաձալեն ատամունբք. ունօղ ատամանց. ախա ասնեչղ. փիւէ. *Ատամնաւորի և ածեցելոյն մատուցանէ զՏացն. Նիս. ։ կաղ։ *Ի՛բր այդեօք ժօռատ, և կամ ատամնաւոր ասիցի. Աչ. հակ։

ԱՏԵԱՄ, եայ, հայր. Ն. այսինբն Ատեամ, ատէ, ատեր. *Զոր ատեամն՝ զայն գործեմ։ Որ զիս ատեայ, և զՏայրն իմ ատեայ։ Ոչ ատեայր յերբեկն և յեռանգ։ Ատեայր և Թշնամութբ կայր ընդ կողմն իսրայէլի. Հա. Ե. 15։ 84. ծԵ. 23։ Օբ. ծԵ. 4։ ։. Ղ. Ե. 26։

ԱՏԵԱՆ, ատեան, ից. գ. Տեղի կամ ժողովարան գատաստանի. բեմ. հյսպատրուկ. գատաստան. և Նոյն ինքն ժողովն գատաղաց. բաղմութեի ժողովրդոց. գավ էէրէ, փիլան, փիլանանէ, ինկոնէ. և չէբաղաքն, գոռբվլին. և հնոփեմ, այսինբն հաւիմ չէր, գոռալի, այսինբն գազբար, գոռբար։

Որպէս յն. Κριτήριον. Tribunal. և Judicium. *Ատեան նստաս և գպրութբ բազան։ Ատեան նստի։ Դարձայք անդրբն յատեան։ Չկայմար աԹոռոցն ուր գատեր՝ի կամարի ատենին։ Ոչ էք արժան նի անարգ ատենիդ. ևն։

Որպէս Συνέδριον. Consessio, consilium. *Հան զժամանն յատենէ, և երկչէ ընդ նմա և հակառակութիւն. զի յորժամ նսանիցի յատենի, զամենեսեան անարդէ։ Եթէ հարկանիս զանզգամ՝ի մէջ ատենի։ Աչր երկիսս յայտնէ զնորհուրդս յատենի։ Ոչ նստայց յատենի այպանողաց։ Գարուսար լեցի յատենի։ Մատենացն զձեզ յա-

տեանս : Քահանայապետքն և ամենայն ա-
տեանն : Ժողովէցին քահանայապետքն և
փարիսեցիքն ատեան : Հրամայեցին նոցա
ոչսոյսքս քան զատեանն ելանել : Կոչեցին
զԱբեան զատեանն : Ածեալ զնոսա կա-
ցուցին յատեանն : Գնացին խնդալով յի-
րեսաց ատենին : Զգացուցէք հաղարապե-
տին հանդերձ ատենիւ , և՛ն :

Որպէս Βῆμα. Tribunal, suggestus. *Մինչ նստէր յատենին (պիլատոս) : Կրա-
ւեր յատենի (հերովդէս) : Ածէին զնա
յատենանս : Մերժեաց զնոսա յատենէ ան-
տի : Հարկանէին առաջի ատենին : Ցա-
տենի կայսեր հաստեալ կամ : Ամենեքին
կալոց եւք առաջի ատենին քրիս. և՛ն :

Սոցին հանգոյն և յայլ գիրս պէսպէս առ-
մամբ . *Լցեալ էր ամենայն ատեանն
արամբք . փոքոյ : *Գայ դատաւորն առ ա-
տեանն . Նոր . լԷ : *Առանց՝ հարց և փորձ
ատենի կոտորել զքո արան . ՅՀ . ԻԲ : *Ցա-
տենից և՛ի բանտից և յամենայն տուա-
պանաց զանձն ազատիցէ . Ով . ՀԳ . ՃԶ . 16 :
*Ժողովուրդ (այսինքն Ժողովարան) աստ
զբերայեցւոց ատեանն կոչէ . անդ : *Հրա-
մայեաց՝ի վաղիւն ատեան մեծ լինել : Ար-
ձակեցին զատեանն . փոքոյ : *Առեան կազ-
մել : Առեան գործեալ հրապարակակոյտ
ամբոխիւ . ՅՀ . ԻԲ : Ա . Ճ : Իսկ *Յառաջ-
նում ատենին ոչ ոք ինձ՝ի թիկունս ե-
կաց . Բ . գԳ . Ծ . 16 . յն . պատասխանա-
տուրեաւ . ἀπολογία .

Անսովոր է հոլովդ՝ ատենաս . իբր ատե-
նիս . *Եվև հարցումդ այդ ատենաս՝ի
գրանն առաջի հազարապետին արեաց .
փոքոյ :

ԱՏԵԱՆ . Մէջ տաճարի, առաջի բեմին .
կամ վէրնիսարկ եկեղեցւոյն . *Միաբան
յատեանն ելանեն խաչիս և առետրանաս ,
իւնկօք և մոմեղինօք : Յատեան ելանեն խա-
չիս և առետրանաս և մոմեղինօք և ամե-
նայն զարդուք մինչև ասի Տայր գԹածն .
և ելանեն նոյն զգեստիւն՝ի գուրս , և՛ն .
Տծնող . սԽԷ : *Բան ինձ ընդհեան՝ի յա-
տենի լազմուԹեն . Նոր . ՅԷ : *Յամենայն
ատեանս յիշեցին զանուանս նոցա . Ե-
ղիւ . Ը :

ԱՏԵԱՆ ՀՈՂՄՈՑ . կամ է Դէպ ժամա-
նակ , որպէս ումն . սԽԸ . (յորմէ Ատե-
նասաս) . կամ Գումարումն , սաստկուԹ ,
յաղոլուԹեն . *Մոմին երկոքեան՝ի նուն ,
և եղև ատեան հոլմոյ . և վաղվաղակի է-
հաս նաւն յեզրն ծովուն . ՃՃ :

ԱՏԵԼԱԲԱՐ . ՛ս . ԱտելուԹեամբ . առ
ԹշնամուԹե . *Հակառակաբանել ատելա-
բար ընդ միմեանս . Շ . Խղ :

ԱՏԵԼԱԿԱՆ , ի , աց . ա . ՑատելուԹե
յատաղ եկեալ . *Ատելական կռիւք . ՊԽ :

ԱՏԵԼԻ , լոյ , լեաց . ա . Մւտղծ. Qui odio habetur, odiosus, odibilis, invisus. Որ ինչ ոչ է սիրելի . ատեցեալ . կիմարժա-
նի ատելոյ . արաբ . սԽա , սԽուվ . *Ատե-
լեալ ատելի են ինձ՝ ամպարշտեսքն , և
ամպարշտուԹե իւր . ՒՀ . ԾԲ . 9 : *Մինն՝ի
նոցանէ սիրելի , և միւսն ատելի . և եղեցի
որդի անգրանիկ ատելոյն . Օբ . Ի . 15 :
*Որչափ շատ տայր , չատ ևս ատելի լինէր .
Խոբ . Բ . 42 : *Զգիւտս նորոգս ատելիս .
Նոր . Լ :

ԱՏԵԼԻ . Մւտղծ , իբր Մւտծ . Osor, odio habens. Ատեցող . Թշնամի . չարակամ .
բարիատեաց . *Փրկեսցէ զնս՝ի Թշնամեաց
իմոց և յատելեաց իմոց : Զատելիս իմ սա-
տակեցեր : Ալ քո գոցէ զամենայն ատելիս
քո : Զատելիս մեր յամօԹ արարեր : Ապէ-
ցայց ես յատելեաց իմոց : Բարի արարէք ա-
տելեաց ձերոց . և՛ն : *Ի կալան և՛ի կորիս՝
յատելիս անձին դաւԹի . Բ . Ես . Ե . 8 :
*Անձանց ատելի էք , և սյլոց Թշնամի . Եվէս
Ը : *ԵրԹէ ատելի բարւոյ , և սիրող չարի ի-
ցէ մարդն . Շ . հրէից : *Ատելին բարեաց
սատանայ . ՃՃ : *Եւ այժմ ոչ զօրէ ատե-
լեացն զչար . ՑՀԲ . Ն :

ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ . գ . Մւտղց. Odium. Ատելն . զգուռւմն . ոխակալուԹե . Թշնա-
մուԹե . հակառակուԹե . ԷՒն , զբոպ . ա-
բաբ . ըԽվԷգ , ապավԷն . *Հատուցին ատե-
լուԹե փոխանակ սիրոյ իմոյ : Դարձո զը-
սիրտ նորա յատելուԹե Թշնամւոյն մերոյ :
ԱտելուԹե (յն . ատելաբար) ընդունէին
զօտարս . և՛ն : *Ատեացուք ատելուԹե զա-
տելուԹեցն արժանաւորսն . Կոլ . ԾԲ : *Ա-
տելուԹեի կատարեալ ատել . ՑՀ . ԻՀ . ԵՐ :
յորմէ և խոսրՎԻ : *Բերեալ ատելուԹե
նախարարացն հայոց ընդ Թագաւորին իւ-
րեանց . փոքոյ : *Ի յայնմանէ՝ վաշխատու-
ԹիւՆ , և ըղվԷհանս ատելուԹիւն . Շ .
այբոբ . Ա :

ԱՏԵՄ , եցի . ն . Մւտծ . Odi, odio habeo. որ և ԱՏԵԱՄ . (յԾ . լու . ծպՀ .) Ձսի-
բել . չՀաճՀԼ . զգուԹիլ . գարՀԼ . խորՀԼ .
*Ատեցեր զնս , և ոչ սիրեցեր : Զմին սիրի-
ցէ , և զմիւսն ատիցէ : ԱտելուԹի՝ զոր՝ի
նանիր ատեցին զնս : Որ ատէ զյանդիման-
նուԹի , անմիտ է , և՛ն : *ԱՅ՝ մեր ոչեր է . և
արդ ընդ՚ր արդեօք որք սիրոյս եւք , այն-
պէս ատեմք և ասիմք . Աա սբս . ԾԲ : *Ո-
րով ատեցաւ յԱՅ , և ատեաց զնս . ԼՓ .
ոչ : *Ատեցողք ամենեցուն , և ատեցեալք
յամենեցունց . ՊԽ : *Ատեցողք արուես-
սից . Խոբ . Ֆ . 68 : *Ատեցողացն զքարիս .
ՑՀ . ԻՀ : *ՈՀստի բարկուԹեաՅ ատեալ՝ ետու
զնոսա գերի . ԼՓ . ով : *Ատեցեալ զսա .
Օբ . ԼԲ . 17 : *Ատեցեալ զայր իւր : Ա-
յին
չամի ատեցեալ զմեզ , մինչև զնշանագիրսն
անգամ ոչ ընկալան . Խոբ . Բ . 40 : Ֆ . 47 :

ԱՏԵՆԱԲԱՆԵՄ , եցի . ն . է . Ցատենի
խօսել , ՃառԱԼ . *Մեզ զծնունդն սէրունա-
կան ատենաբանեաց աւետարանիչն : Ատե-
նաբանել զյայտագս մկրտչին բան դադա-
րեցուել . Ճ . Գ : *Որպէս սքն ոնեսիմոս՝ի
վկայուԹե իւր հանդէս զսոյն՝ի նախատինս
կռապաշտուԹեն ատենաբանեաց . Լ՚ԼԲ .
ԻՅսպս : *Ատենաբանեալ ընդՀեցեր . ԹԷ-
զբոբ . խէ : *Ատենաբանել ընդՀեցեր , և՛ի տուն
ՀՈն ատենաբանէր . ՄԽ . ԵրԷՅ : *Եւ պօղոս
ատենաբանէր , ՀԷզ բանս այս փրկուԹե
առաքեցաւ : Ի դատէն պօղոսի , և յա-
տենաբանելն . Լ՚ԼԲ . աաոՀ . Ե յանաաՀն :
*Դարձեալ պետրոս՝ որպէս՝ի սկզբանՀն՝
ատենաբանէ . Ով . գԳ :

ԱՏԵՆԱԲԱՐ . ՛ս . Հրապարակաս . ընդ
բազմուԹե . հանդիսիս . որպէս δημοσία, κοινῇ. Publice. *Համբակագունի ոչ իցէ
պարտ՝ի բաց գնալ առանձին , այլ ատե-
նաբար՝ի քարոզս և կամ՝ի մաղԹանս , և
կամ՝ի տեսուԹեիս ինչ . Պղաա . օբՀն . ԳԲ :

ԱՏԵՆԱԽՕՍ ԼԻՆԵԼ . Տ . ԱՏԵՆԱԲԱՆԵԼ . Նել . *Ընդ մեծամեծան ատենախօս ե-
ղեալ . Լաաա . ԳԲ :

ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Ատենաբանել . խօսք ատենական . *Պատրուակաս
ասացաս յատենախօսուԹեն առաջի մեր .
Շ . Խղ : *Աճաբանականն ատենախօսու-
ԹեամբՀ . Գբ . սԽ . ՝ի սԽէՀ : *Ցատաջինում
ատենախօսուԹեն նշանակեաց . Ով . գԳ :

ԱՏԵՆԱԿԱԼ , ի , աց . ա . գ . Շնեզբօς. Consessor. Իշխան՝ի Թուոյ բազմելոցն յա-
տենի , իբր դատաւոր , խորհրդական , դը-
պիր . *ԵրԹեալք յատեանս ատենակա-
լաց . Դա . Ե . 10 : *Այր՝ի խորհրդակա-
նաց ատենակալաց . Եսս . ԻԲ . Ա : *Ատե-
նակալ գպիր ՚ՂՂ . ոց և ատենադպիր . ԱԽաՀ :
Ատենակալ Թարգմանի՝ի գիրս ՄարԹի-
նի՝ և լատին ձայնս դՀպատՀոսս . որ է Տրի-
բունն . զի դՀպատՀալ է ատեան . իսկ դՀՀ-
պատս , ցեղ :

Մերձ իբր Ատենական . *Ատենակալ
քանախօսուԹե . կոլ . ծԲ . (այլ Ճ . ատե-
նախօսուԹե) :

ԱՏԵՆԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Δικαστικός. Forensis. δημόσιος, publicus. Որ ինչ անկ
է ատենի . և հանդիսական . հրապարա-
կական . *ԻշխանուԹե , որ զամենայն զա-
տենականն հաստատուԹե և զզօրուն ունի .
փիլ . ՆԽ . Ա : *Ի տեսարանի , և յատենա-
կան նահատակուԹիս : Ցատենական բան-
սի կապեալ երկու սմն . Պղաա . օբՀն . Ի :
*Ատենական խօսք . վԷբՀագր . լԲ . ապ .
որպէս ժողովական . Synodalis.

ԱՏԵՆԱԿՆ . Δικαιικός, δικαστικός. Judicialis, forensis. Մին յերից Հարտասա-
նական Հնդիկից յատենի՝ի չատագովել
կամ յամբաստանել փաստաբանին զոք
կամ զգործ ինչ . *Ճարտասանականն սեռ
գոլով յերիս բաժանի տեսակս . յատենա-
կանն , և՛ն : Ատենականն վասն անցեալ ժա-
մանակին ունի զգոյուԹեն . վասն զի ատե-
նայն որ դատէ , վասն այնոցիկ դատէ զորս
գործեաց . ՍահՀ . ծԲ :

ԱՏԵՆԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . գ . Συνήγορος . Patronus . Օգնական յատենի .
պաշտպան . *Ցորժամ մերձ էր երանելին ,
և քարոզն կոչէր , և ատենակիցքն քաջա-
պատրաստք : Ատենակից վարձէիր . Բբս .
յոաՂԽ . Ե Ղբա :

ԱՏԵՆԱՀԱՍ . ա . Որ հասանէ՝ի Թիւ
կունս յատեան դատաստանի , կամ՝ի դէպ
ժամու . (՝ի ումկ . ոպԷՆ) . *Մեզ ժամանեա՝
միշտ յատենի՝ ատենահաս ՇրԹ սարգիս .
Տաղ . ևս և յօրինակս ինչ Շաբ : *ԵրԹեալ
՝ի գագ առ ատենահաս ՇրԹ սարգիսն . Մա-
ղաբ . աԲ : *(վարդանանք) ատենահաս ա-
րագ յօգնուԹե , ուիսաւորաց իւրեանց
փրկուԹե . ԳՀՅ :

ԱՏԵՆԱՀՐԱՀ . ա . Ուր իցէ ատեան
մեծ և զարմանալի . կամ Հրաշալի ատե-
նախօսուԹե . *Աբրաբար յատենահրաշ՝ի
պատերազմին յանձն առեր զբարկոծուն .
Գանձ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ , ի , աց . գ . Պետ և իշխան
յատենի . ատենակալ . դատաւոր . *Ատե-
նապետք դատաստանի՝ի սուկալի ատուր
երրորդեանն անՀբ . ապաբ :

ԱՏԵՆԱՏԵՂԻ , ղւոյ . } գ . Տեղի և
ԱՏԵՆԱՏՈՒՆ , տան . } տուն ատենի .
ատեան . դիւան . ապարանք դատաւորի .
ՀԷԿԷՂ . *Շինեցան տաճարք , ատենատե-
ղիք , փողոցք . ՄԻԲ . ապ : *ԸնդՀէր ոչ մնա-
նՀք յատենատունդ . Եղիշ . ՝ի լուսաբան :

ԱՏԵՆԱՓԱՐՀ ԼԻՆԵԼ . ՔարՀլիճգիլ
յատեան դատաստանի . *Ցոր սակս գա-
տափեա ատենաքարչ լինիցիմ . Ով . ՛ս .
ա . 16 :

ԱՏԵՑՈՒՄՆ , ցման . գ . Ատելն . ատե-
լուԹի . *Ատեցումն մարմնոց և ամենայն
երկրաւոր նիւԹոց . վ՚ր Հց . Բ :

ԱՏԻԿԵՄ , եցի . է . Առաւել ումկ . որ-
պէս Ատակ լինել . ատակել . *Ալ մեղա-
ւոր զայդ ոչ ատիկեսցէ առնել . վ՚ր Հց . Ֆ :

ԱՏԻՃԱՂ . Տ . պատիճաղ :

ԱՏՈՒԲ . ա . Πλούσιος. Plenus. (յԾ . Թ .
ՀօԳ .) Լի . առլցեալ . հոծ . լԷԲ , լեցոան-
ՀԷ , ապաՂՅ . *Կլանէին զեօԹն հափշտակո-
տիրս և զատուքս : Զգորեանն ատուք՝ի հաս-

կին. Ծն. խա. 7: Մրկ. Բ. 28: *Ջնորա պատգամն խօսիմք զքաջարոյսս և զառաքս. Ագաթ:

ԱՏՈՒԳ. ն. Լիուքթ. լիուլի. տօգճա. *Ոլոր իբրև զարգաւանդ հող զերբին խրատուն առոք բուսաւոցանեն. Լմբ. ա՟ա՟ա:

ԱՏՈՒԿԱՏ. ա. Որոյ հասքն են լի և հոծ կամ պարարտ. *Բոյս ամպրքահատ, պարարտացեալ անփուտ ցորենոյ. Թէոփիլ. ի հ: *Տեսանէին զարտորայսն քաղաքակ և առոքահատ. Վրդն. ա՟ը:

ԱՏՈՒԱՃԵՄ. Տ. ԱՏՈՒԳ. *Պարարտայուցին առոքահճեմ զՀասկս. Թէոփ. ի հ:

ԱՏՈՒԱՆԱՄ. ագայ. Լ. Լքանալ և հատանիլ արմատից. տօգլանմագ, փօլմագ, օլմագ. *Վերմընկք առոքացեալք: Առոքացեալ տեսցուք զբոյս ոձոյ: Վասն այսորիկ առ սակաւ սակաւ չծծելզէն սեզանոյ աստի առեալ ձեզ Քաւքեմ, զի և գուք քաղցրագոյն առոքասնիցք. Ոսի. յհ. ա՟. 1. Ե 3: *Սկսաւ որոմն մեզաց յերկրի մեր առոքանալ. Լմբ. ա՟ա:

ԱՏՈՒՔԱՏԵՍԻԼ. ա. Առոք տեսլեամբ. *Ազոքնտեսիլ պատկերք. փարպ: ՃՃ:

ԱՏՈՒՔՈՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ա. առք անելոլ. տալ առոքանալ. Լօգ ԷՒՔ, ՌաՀանթբրմագ, ՀԷՒրԻՔ. *Առոքացո ըզՀասին. Ոսի. Լ՟ա՟: *Առոքացո բարերարութիւթ քով. պարարտացո սիրով. Թէոփ. ի հ: *Որպէս կորդ երկիր, զի առոքացուցանէ զսէզն. Լմբ. ա՟ը:

ԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Առքն գոլ. առքանալն. ՀոծուԹիւն. լիուԹիւն. պարարտուԹիւն. *Մատուցէ զառոքուԹիւնն բերրի զպտուղ: Քան զՀասնին Հնս զառոքուԹիւն յանձին յուցանիցեն. Ագաթ: *Պաղաբոյծ առոքուԹիւն: Վտիտք առոքուԹիւթ. փարպ:

ԱՏՏԻԿՑԻ, ցուոյ, ուց. ա. գ. Աттικός. Atticus. Բնակիչ աստիկէ գաւառի յԵլլադա. ա՟Թենացի. *Աստիկեցիս ըստ վատԹարուԹիւն, այլ ոչ ըստ բարեբաստուԹիւն. Նար. իԷ: *Աստիկեցի և ողբերգական առաստղել առես, ոմ վերագոյն. Պզար. ԴՒնվ:

ԱՏՏԻԿԻԱՅԱՆ, ի. գ. Аттική. Attice. Աստիկէ ծովեզերեայ գաւառ յունաց յԵլլադա. *Առանց Թագաւորուե ասեն կացեալ՝ որ այժմ աստիկէաստան կոչի, մինչև ցկէկրոփս: Աա որով այժմու աստիկէաստանի նախ Թագաւորեաց կեկրոփս դիսիւեա. Եսա. իր. ա՟:

ԱՏՐ. պրս. ազէր. Թ. օգ. աՒԷզ. այս. լինչն Հուր. կրակ. Լծ. և ընդ յին. հԷՒեր, որպէս հրային և լուսագեաց օգ վերին: Ուսոյ յաջորգ բառք:

ԱՏՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Էκλάμπων. Effulgens. Հրագոյն. հրացայտ որպէս զլանԹ. փայլակնացայտ. հրափայլ. *Եւ որ Թուխ յատաչն էր, այն ատրագոյն եղեալ՝ չողս արձակէ. կալ. ծԷ: *Յափշտակեաց ի միջոյ հնոյն ատրագոյն լնկնեալ զերկաԹն. Վրդ հդ. իՀ: *Ձաճանչանայր նուԹրականն յատրագունիւն առաչնին. Մագ. լ: *Երեսացն ատրագոյն չառագունուԹիւն. Յհ. իՒ:

ԱՏՐԱՀԷԿ. ա. Πεπυρώμενος. Ignitus. Հէկ իբրև վկրակ. հրատեսիլ. հրացեալ. չանԹրացեալ. *Ոսկէձաճանչն, և հրաձէն և ատրաչէկն, և պատուականն իտհակառնուԹիւ. փիլ. այլբ:

ԱՏՐՈՐԱԿ, ի, ից. Տ. ԱՏՐԱԳՈՑՆ. *Ընորհէալ նմա ձիր վկայծն ատրորակ ի քարանց պատուսկանէ: ՄոյԹք սեանցն հրատեսակք և ատրորակք: Ատրորակն մեր մրցեալ յաջմէ. Մագ. ծ. ծՀ. իԷ:

ԱՏՐՈՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Հրագոյն. և հրացուցիչ. Լեռուցիչ. * կայծանիշ ատրորական: Ատրորական սխտ. Մագ. խԷ. իՒ. հՒ:

ԱՏՐՈՒԻՀԱՆ, ի, ից. գ. Πυρεῖον. Ignarium, delubrum ignis. Տուն կամ մեհեան կրակի կրակապաշտից. կրակատուն. պիւռիոն. աՒԷՀ ՀԷԿԷ, աՒԷՀ ՀԻԿ, ապէրխանէ. *Աւերատուրս առաքեաց ընդ ամենայն ատրուհանս աշխարհին: Ընտուին ևս զկահ և զկազմած ատրուշանացն. ԱՀ. ԵՀԻՀ. ա. Ք. Է: Փարպ: *Մոխրալից ատրուշանացն. Ածան. ԷՒՀԷ:

ՆՄԱՆՈՒԹԻՒ ՏաՃար այլոց աղանդաւորաց. *Հանդիպեցայ ատրուշանին Թոնգրակաց. Մագ. ա. Է:

ԱՐԱԳ, արագունք կամ սրագք. ա. (Լծ. հյ. առաջ, առ. աք. յին. արՀՒս. Թ. ԷՒՒրԻս.) որ և ԵՐԱԳ. Ταχύς, ὀξύς. Celer, citus, acutus, et velox. Շտյտ. փույթ, կամ սուր յընԹացս և յայլ իրս. ՀՒսաՒ. լաՀսագ. *Որ արագն իցէ ոտիւք, մի՝ աղբեացի. ԱմՀս. Բ. 15: *Մերժ է ի հասանՀել օր մովաբու, և չարիք նորա արագ են յոյժ. ԵրԷմ. խՀ. 16: *Մերժ է օր տեառն մեծն. մերժ է, և արագ յոյժ. Սոփ. ա. 14: *Եղէց վկայ սրագ ի վերայ կախարդաց. Մալ. Գ. 5: *Արագ առ ի լսել. Ցի. ա. 19: *Բարբառք արագք, և հեղգք. Պզար. փՒմ: *Արագ սուրհանգակք: Արագունք են ինդրել զվրէժ: Ըստ ընԹացից տեսուԹիՀ մտաց արագունք. Նար. ա՟ա՟ա. Ե իԷ. յա. *Որոյ երիվարք արագունք քան զարծուխս. Լ՟ա՟ա. ծա: Ե Մալ:

ԱՐԱԳ (աՀք) Սուր. սրատեսիլ. (ըստ հոմաՃայնուԹիՀ յի.) Շ. յա՟ա:

ԱՐԱԳ. ս. Ὀξέως, ταχέως. Celeriter, velociter. ՓուԹով. վայվաղակի. լա՟ա՟լ. ՌԷԼ. *Արագ սատակեսցին: Արագս ընԹացին: Արագ չկինէսլիր. Իմ. Գ. 18: Եա. Է. 26: ԽՒ. 17: *Արագ մեռանիլ, գառնալ, գալ ընԹանալ, յայտնիլ. Ագաթ: Փարպ: Նար. Խլ. Ե գանչ հոգ:

*ԱՐԱԳ ԱՐԱԳ. ս. Ὀξύτατα. Ocissime, cito citius. Խակ և խակ. անդԷն և անդ. անյապաղ. և ուԷպ ստԷպ. ՌԷԼ ՌԷԼ. *Կոլնչիցիք արագ արագ: Արագ արագ զաւար հարկանել, կամ կապուռլ. Օր. ծա՟. 17: Եա՟. Է. 1. 3: *Արագ արագ հնազանդեցուցէ. Արագ արագ հանգչէլ ի տանջանացդ. Ագաթ: *Արագ արագ ԹեԹևուքթ ՀՀպէալ. Պիս: *Արագ արագ հրամայեցի զլՀիւռ գաստատանին ուգամայ. Կալ. ծՀ: *Արագ արագ հանէր ի գահոյս իւր, և Հաբուրէր. Վրդ հդ. ծա՟:

ԱՐԱԳԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ԱրագուԹի ի բանս. * ՉանաւօտասիրուԹ, արագաբանուԹի: Զարագաբանուն միշտ պատուէր գիտեմ. Խոր. ա՟. 31: ՅՀ. լՒ:

ԱՐԱԳԱԳԻՐ, գրի. րոյ. ա. Ὀξυγράφος, ταχυγράφος. Celeriter aut velociter scrivens. Արագ ի գրել. *Արագագիր դպիր. Սղ. խՀ. 2: *Արագագրի ուսեալին գլուխ. Վրդ հդ. Բ: *ԱՀ ցարագագիրն. գրեա և զանունս իմ. Հ=Յ. օգ՟ա՟ա. ԻՀ:

ԱՐԱԳԱԳՆԱՑ. ա. Արագ ի գնացս. արագընԹաց. և վաղնցուկ. *Կէսքն չսմբադեացք, և կէսքն արագագնացք. ԵՀՒԻ: *Արագագնաց երիվար. ՃՃ: *Կաղացեալ ի բարւոյ, և արագագնաց ի գործս մեզաց. ԵԷր. Ի՟ա՟ա: *Արագագնաց ժամ. ՎԷյօր. Է:

ԱՐԱԳԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. ԱրագուԹ ի գնացս. *ԵրևԷլի նաև, սիր ընկերք մեցաւ արագագնացուԹի քո. ՃՃ:

ԱՐԱԳԱԴՈՑՆ. ա. Ὀξύτερος, κουφότερος, ὀξύτατος, σύντονος. Velocior, levior, velocissimus, vehemens. ԱռաւԹ կամ յոյժ արագ. ԹԷԹևագոյն. *Արագագոյն քան զարծուխս երիվարք նորա. ԵրԷմ. Բ. 13: *Արագագոյն ՃարտասանՀ: Զայնս արագագոյն գտցէ և հմուտս. Պիս: *Զսէրս, որոյ արագագոյն և կատարեալագոյն են ընԹացքն. փիլ. խ՟ա՟ա: *Ընդ երկար (այսինքն վան հեռաւոր ժամանակի) էին ինդրուածքն, այլ արագագոյն էին շնորհքն. կալ. ծՀ:

ԱՐԱԳԱԳՈՑՆ. Տ. Ταχίων, ὀξύτατα, Ցάττον. Citius, celerius, ocissime. *Ջմեզ արագագոյն ևս ատակեսցեն քան զառալՀինան. ա. Հ. Բ. 40: *Արագագոյն հասուցից. կալ. ծՀ: *Արագագոյն ի ձեռն մտերմագ պատՃ եղբօրն զնենգուԹիՒն. Խոր. ա. 28: *Արագագոյն ըմբռնէին զմեծացուցիչ մրցանակս. Պիս:

ԱՐԱԳԱՁ. Տ. ԵՐԱԳԱՁ. *Թակարդս և արագաձս. Պիս:

ԱՐԱԳԱՁԵՐԴ ԼԻՆԵԼ. Արագ վերծանիլ. *Ոստի և գիւրապուռլք արագաձերծք լինիցին. Ոսի. ա. գիւրապուռլք արագաձերծք լինիցին. Ոսի. ա. փՒմ:

ԱՐԱԳԱԹԵՒ. ա. Ταχύπτερος. Celeriter volans, velox. Արագ Թևոք. արագաԹռիչ. *ԱրագաԹռիչ ալաւնի, կամ սրծուխ. ԱԳաթ: * Մէղուք արագաԹևք. ԵՀԻ. Ե՟ա՟: *ԱրագաԹև Թևոք. ՄԾԲ. ծԷ:

ՆմանուԹիՒ ասի. * ԱրագաԹև հրամանի. ՅՀ. լՒ:

ԱՐԱԳԱԹՈՂ. ա. Արագ կի՛ գիւրաւ Թողլի, Ներծլի. *ԱրագաԹողք մեղք. ՃՃ:

ԱՐԱԳԱԹՌԻՉ. ա. Ταχυπέτης. Celeriter volans. որ և ԵՐԱԳԱԹՌԻՉ. *Արագ ի Թռիչս՝ իրօք կամ նմանուԹիՒ. արաՀԻԼ. *ԱրագաԹռիչ Թևոք. ՃՃ: *ԱրագաԹռիչ ընԹացիւք մտաց. Նար. ՇՒ: *Զազգն աղէքսանդրացոց՝ զարագաԹռիչսն ի իսոս և ի պատմուԹիս բանիցն. ԱՒ. ի սպէէ:

ԱՐԱԳԱԹՌՉՈՒԹԻՒՆ. փ. τὸ Ταχυπετὲς. Celer volatus. ԱրագաԹռիչն գոլ. արագ Թռիչք. *Զարծուխն (ի հրեշ սակս, իսս) զԹռչագուտրականուԹիՒն, և զբարձրաբերմուԹիՒն, և զարագաԹռչուԹիՒն. Դիոն. ԵրԻՒ:

ԱՐԱԳԱԼՍԻՐ. ա. Ὀξυήκοος. Ad auditum expeditus. Որ արագ լսէ. գիւրալուր. գիւրահասան. *Խցաւ սրաՒեաս ահն, սեղմեցաւ ունկն արագալուր. Տօնաի: *Լսեցիք արագալուր՝ խցեալ. ԲՒՆԻի: *Ոչ եմ արագալուր իբրև զմայրն իմ Եւայ. Ճ. գ: *Սրաստես քան զարծուի, և արագալուր ես քան զմի ի հանդարտ անասնոց. Գ՟ա՟. ՌղԻ. ա՟ա՟ վԼէ: *Եւ հասմանգամայն սոցունց արագալուր զգայուԹիՒ. Պզար. փՒմ: *Մեր յանցանացն հեղգալուր լինիմք, և նոցայոցն արագալուր. Լմբ. պթգ:

ԱՐԱԳԱԽԱԲԻԿ. ա. Ευξαπάτητος. Qui facile decipitur. Տ. ԴԻՒՐԱԽԱԲ. *Վասն արագախաբիկ խորհրդոցն իւրեանց. Ոսի. Ե՟ա՟. Բ:

ԱՐԱԳԱԽԱՂԱՑ. ա. Ευκίνητος. Mobilis, agilis. Որ արագ յառաջ իւսղայ. արագընԹաց. արագաշարժ. վաղնցուկ. *Արագախաղաց լինել հոլովմանք. Պիս: *Արագախաղաց վայրկեանք ժամուց. Վէյօր. Է:

ԱՐԱԳԱԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. τὸ Ευκίνητον. Agilitas. Արագախաղացն գոլ. արագաշարժուԹիՒ. *ԱրագախաղացուԹիՒ ՔՒսմուԹիՒն զմացն չարժմունս խաս-

նուաճ ընկալեալ ասէ. Նիւս. Ի՛ա՛մ. ծ֊։

ԱՐԱԳԱԽԱՄՈՒՐ. ա. Որ արագ խամրի. փխ. հիւրաթառամ. *Ըստ վայելչութեան վաղահասուկ և արագախամուր ծաղկանցն են վայելչութիւք մարգկութեանց մերոյ. Վեցօր. է։

ԱՐԱԳԱԽՕՍ. ա. Γόργος. Acer, vividus. Որ արագ արագ խօսի. Ճարտար կամ յօժար ի խօսել. Լեզուանի. *Ո՞ւր արագախօս լեզուն. ահա լռեաց. Ոսկ. համբեր։ *Նոցայոցն (յանցանաց) որոց ոչինչ կարէ մք օգտել, արագախօս լինիմք. Լմբ. պորփ։

ԱՐԱԳԱՀԱՐՑ. ա. Որ արագ հաշտի, կամ դիւրանի. *Խստասիրտ (այսինքն բարկ), և արագահաշտ. Հ=ց. յոանէս. իմ։

ԱՐԱԳԱՀԱՍ. ա. Որ արագ հասանէ. փութով հասեալ ի վերայ. *Արագահաս գատաստան, կամ կործանումն, կամ բժըշկութիւն. ցկ. կո։ Լմբ. ամ֊ս։ Վրէ֊ ոսկ։ *Ծանեաւ զնա հեշտալուր և արագահաս (յօգնուն). Լմբ. ագ։ Տես և ԵՐԱԳԱՀԱՍ։

ԱՐԱԳԱՀԱՍ. մ. Արագ. յանկարծ. *Որ ի շնչափողն խոտորի, և արագահաս հեղձուցանէ. Լմբ. ածաբ։

ԱՐԱԳԱՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Արագ ի վերայ հասանելն, և հասունանալն. *Արագահասութիւք եծեաբար երևեալին. ճ. գ։ *Եթէ ոչ արագահասութիւք չառաւելագ ի պտղածնութիւն. Պիտ։

ԱՐԱԳԱՃԵՊ. ա. Որ ինչ լինի արագ և ճեպով. *Ամբարձան ասելովին՝ զարագաճեպ փոյթ ընթանալոյն յոյս առնէ. Ոսկ. գծ։

ԱՐԱԳԱՄԱՀ. ա. մ. Արագ մահանալ. և Արագ մահուամբ. *Արագամահ կորնչել. ճճ։

ԱՐԱԳԱՄԱՀ. ա. Ἐυτριπτος. Tritu facilis, triabilis. Որ արագ կամ դիւրաւ մաշի. *Արագամաշս լինել մեզ ի գնացս Թամիզին. անաուստ է ոտիցս յարմարել կօշկաց. Նիւս. իագմ։

ԱՐԱԳԱՄԻՏ. ա. Որ արագ արագ միտէ. դիւրաշարժ. * Արագամիտ լինիմք յինքս, ոչ խոտորութեամբ յայլ կամ յահեակ. Լսեփ. ծբ։

ԱՐԱԳԱՄԻՏ. մտի, տաց. ա. Սրամիտ. Ճարտար մտօք. Նրբիմաց. *Արագամիտ, և պատրաստական ի լսել. Ոսկ. ղ։ *Ոչ անգիտանայ ամենայն իրօք արագամիտ լսօղն. Սարգ. ա. պ. ի՛։ *Եւ այսպէս աւելկանան արագամիտք. Տծակ։

ԱՐԱԳԱՅԱԴ. ա. Որ փութով յագի, կամ դիւրաւ յագնուսյ. *Ոմանք արագայագք ճաշակեալ ի քաղաքավարութիւն, և յոյս ուսեալ առողջութեան, դարձեալ ի նոյն անդրէն դարձան հիւանդութեան. փխ. լմն։ *Գանգի բնութիւն մեր է յայտնի՝ արագայագ և ձանձրալի. ցկ. ոշտի։

ԱՐԱԳԱՅԱԼԹ. ա. Որ արագ արագ կամ դիւրաւ յալթէ. *Զնաքուգոդոնոսոր նշանակէ առիւծ՝ վասն արագայալթ լինելոյ ամենայն հակառակորդաց. Լմբ. յՎէս։ *Այ և բանին է արուեստս, և լեզուք մարգկան արագայալթք. Ոսկիթոր։

ԱՐԱԳԱՆԱՄ. ագայ. Տ. ԱՐԱԳԵԼ. *Բերանս արագացեալ (այսինքն արագախօս) կայ կարկափացեալ. Բէրնի։

ԱՐԱԳԱՐԱՐԺ. ա. Ἐυκίνητος, ὀξυκίνητος. Mobilis, agilis, celer in motu. Որ արագ չարժի. փոյթ. անդանդաղ. *Արագաշարժք լինիցք յառաքինութիւնս. Սարգ. ի. պ. ի՛։ *Արագաշարժ ի բոլոր բայ եանցն յորգորմանէս։ Արագաշարժ փութով ժամանել ի հանդիսագրին աւելի. Պիտ։

ԱՐԱԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ὀξυκίνητον. Celeritas in motu. Արագ շարժիլն. արագութիւն ի շարժման. *Զարագաշարժութեանն՝ Թուխել (ասէն գիրք)։ Ածս։ է։

ԱՐԱԳԱՊԻՍ. ս. Ταχέως, θᾶττα. Cito, citius. Արագ. արագ արագ. *Հասանելով ի վերայ արագապէս. Պիտ։ *Արագապէս մեռանեալ լսէ. Նար. կէ։ *Արագապէս խոզիսղեցայք։ Արագապէս զոյգ ընդ բանին, ևն. Շար։

ԱՐԱԳԱՊԷՍ. Προσφάτως. Recenter. Դեռ նորագ. ահա զարգիս. ի մտոյ. Նիւ, ւիլ ապէն է՝ ագ. *Բանն յաւիտենից յառաջ քան զամենայն յաւիտեանս առ ի հօրէ ծնեալ, բայց զմարդինն արագապէս եկն առ զգեցեալ վասն մեր. կալ. ձէ։

ԱՐԱԳԱՈՒՈՒ, ուի, ացս. ա. Արագ առօղ ի միտս. քաջ մտառուս. սրամիտ. *Արագառուացն ատեպ ատեպ ընձեռեալով զհանդամանս ուսումնասիրութեանն. Պիտ։

ԱՐԱԳԱՍԽԱԼ. ա. Որ արագ սրագ սխալէ. դիւրասխալ. դիւրայանց. * Գիւ նոյ անչափութեանն արագասխալս գործէ. Ոսկ. էէս։

ԱՐԱԳԱՎԱԽՃԱՆ. ա. Ὀξύμωρος. Brevi periturus. ταχύμερος. brevis aevi. Որ արագ վախճանի. որք օրհասն փոյթ հասանէ. երագազրաւ. վաղանցուկ. կարճատև. *Արագավախճան զօրութիւն. Աբեր. ծգ։ *Գան զնուին՝ որք գարնայինն երևին, արագավախճան սրար. Նիւս. իագ։ *Այնքան արագավախճանք են և դիւրալնսաւէլք. Արագավախճան քան զծաղիկ խոտոյ. Սարգ. յի. ի֊. ծ֊։

ԱՐԱԳԱՏԵՍ. Ὀξυωπής. Acutum cernens. Տ. ՍՐԱՏԵՍ. *Տեսանելիք արագատես. ճ. Ա։ *Մտաց արագատես աչօքն. փխ. ի ձ ղ։ *Ըստ հասանելիդ քո արագատես ես. քանզի հասկակ գոլով ամենայն մարդ՝ զայսպիսիս ալօտագոյն տեսանիցէ. և ծերացեալ խոկ՝ արագագոյն. Պլպ. օրէն. ֆ։

ԱՐԱԳԱՏԵՍԱԳՈՅՆ. ա. Ὀξυωπέστερος. Perspicacior. Առաւել կամ կարի սրատես. *Ո՞ւք ի մարդկանէ արագատեսագոյն քան զքաղէ և զարծուի. փխ. իմասփ։

ԱՐԱԳԱՏԵՍԻԼ. Տ. ՍՐԱՏԵՍ. *Միտքն արագատեսիլք, մինչև յառաջագոյն ասել զկրս կարել, և զորս յառաջն հետս՝ յիշել. փխ. ւհ. ։։

ԱՐԱԳԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրատեսութիւն (աչաց կամ մտաց). *Որք արագատեսութեն աչօք խորհրդոյ կարեն զերկար հեռատեսութեն տեսանել. զքանահայցոց զերկիրն. փխ. լին։

ԱՐԱԳԱՓՈԽ. և ՝ ա. Ἐυκίνητος. Qui facilиter dimoveatur. Որ արագ փոխի, փոփոխի, չարժի. դիւրափոփոխ. *Արագափոխ ժամ. Վեցօր. ։։ *Տրամիագրութիւք ասին, որք են դիւրաշարժք և արագափոփոխք. Արագափոխ է, ի չերմոյ ցուրտ լեալ. Աբէսոպ. սրակ։

ԱՐԱԳԱՓԱՑԻ. ա. Արագ ի քայլս. արագընթաց. արագախաղաց. *Արագաքայլ տարր (արեգակն). Լսեփ. յիւ։ *Արագաքայլ արշաւանօք անցեալ գնացիդ ընդ շարադրեալս անցնիւս պատմագրաց. Աբեր. ա. 8։

ԱՐԱԳԵՂ. ա. Ὀξύτατος. Velocissimus. Արագ յոյժ. ամենայնիւ արագ. *Արագեղ, յամրեղ. Թր. ։էր։

ԱՐԱԳԵՄ, եցի. ։. } Ἐπισπεύδω.
ԱՐԱԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Accelero, festinare cogo, incito, urgeo. Փութացուցանել. սրսրդնել. *Զմեռացս արագեալ զլեւս։ Արագեա զյառաքայլ ձեռս կերտս. Նար. իէ. յէ. Նս Նս կէ։ *Որպէս ծարաւին արագեցուցանէ զմերձակայսն, թէ արագեցէք ջուր տալ. Խոսք։

ԱՐԱԳԸՆԹԱՑ. ա. Ταχυδρόμους. Pernix. Որ արագ ընթանայ. արագագնաց. արագախաղաց. *(ի կենդանիս) միայն մարգն քան զայսագընթացսն հեղգագոյնն է. Նիւս. իագ. ը։ *Կոչէն ի պատերազմ զքաջս և զարագընթացս. Ոսկ. յկ. ։։ 13։ * Արագընթաց ազգ հարատոյ. ցկ. կո. (քանզի և Արաբացի, և Տաճիկ՝ նշանակեն արագընթաց)։ *Զայսագընթաց ոտս փութացեալ. Մագ. ծէ։ *Արագընթաց շարժուն. ցա սրտի։ *Այսեգակն իւրով արագընթաց գնացիւքն. Վեցօր. ։։

ԱՐԱԳԻԼ, գլի. լաց. գ. Πελαργός. Ciconia. Թռչուն նման կռնկան կամ խորոյ՝ երկայն պարանոցաւ, մեծաբրիթ, և բարձր սրունիւք, և սպիտակ փետրովք. բնակէ ի բարձունս աւերակաց. լագլագ, ևգիւգ, ևյւգ։ *Արագլաց՝ որ ծերունիքն են, ձագք ամենայն ուստիք պաշարեն չահ ծնողացն ի պէտս։ Ի Թռչունս բուն գլխերին զարդ արուելի սրագիլ յուցանէ, զծնողս փոխանակ կերակրելով. Փիլ. ծ֊. բան. Նլիս։ *Արագիլ արդար, զի զծերացեալ հայրն կերակրէ. Սարգ. ։. պ. ա։ Սահմ. ծ֊։ *Օձասպան սրագիլ դու արդար. Շ. պագ։

Ա՛յլ ի ՚ա գիրս, որպէս և ի բառս գալնիանոսի, ԱՐԱԳԻԼ դնի որպէս յն. Ἐρωδιός, ἐρωδάς, ἐρωδιάς. Ardea. իս. Airone. այն է ճայ ծովային. Տարբի, պաւլգիւն, պաւլգիլէ, Տահի խօր, պոռխմար։ Ղնս. ծա. 19։ Օր. ծէ. 16։ Սղ. ճէ. 17։ Տես և ճաց։

ԱՐԱԳՈՏՆ. ա. Արագ ոտիք. արագաքայլ. արագընթաց. քաջընթաց. *Ա՛ր գագոտն սուրհանգակ ,,. յն. քաջ ընթացօղ. Աոսկ. իէ. 34։ * Թեթեւանդամ և արագոտն. Վեցօր. է֊։

ԱՐԱԳՈՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արագութիւն ոտից. արագընթացութիւն. * Ումեքեցուն օգնական բնութիւն՝ զօրավիգն ձեռնկալութիւն երկիւղի ընդհարեալ կենդանւոյն (նապաստակի) արագոտնութիւն. Փիլ. լիս։

ԱՐԱԳՈՒԹՐԻՆ. գ. Ταχύτης. Celeritas. որ և ԵՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. *Արագութիւն. կարողութիւն արագ չարժելոյ. նս գէ֊. լսփ֊գլ֊գ. Ռեվլէփ։ *Թեթեւագոյիք ոտիք իբրև զայծեամունս ի վերայ լերանց արագութիւք. ա. ֆ. ծէ. 8։ * Կորնսանեն զբնական ուժականիս արագաւնի. Զոյգ ահս և արագաքեն հանգիպին. Պիտ։ *Ոչ նշուլից արագութիւն. Նար. կձ։ *Պատկառանացն ծաղիկ ի բաց կողոպտի բանիցն արագաքեւ. Աս ոս. ա։

ԱՐԱԳՈՒՄՆ. գ. Արագելն. փութալն. վաղվաղումն. * Ոչ արագմամբ ոտից փախչելիս։ Անմբռնելիս մտաց արագման։ Ըստ նմանութեան արագմանն օդային

թռչնոյ. նաբ. ֆ. իէ. Ա կոս։

ԱՐԱԳՈՒՆ. ա. Արագ. արագեղ. փոյթ. սուր. *Արագուն միտք. ՃՃ։

ԱՐԱԳՈՒՍՈՒՄՆ. ա. Արագ ուսանօղ. արագիտ. ուշեղ. արագաուռու. * Իբրեա զի խօթ և պղերգ և հեղղ էր, արագ և արագաուսումն եղև. փիլ. լին։

ԱՐԱԼԻԶ. տ. ցԱրաւիզ։

ԱՐԱՆ, ի, ից. կամ ղ, ց. ա. Ἀφή. Tactus, ictus (leprae). Λειχήν. Impetigo. Արատ կեղղ. հետք բորոտ. գոյն ըսպէդ և պալարի. բիծ որպիսի և իցէ. պէտէ, նէտէ. լծ. և վեր. նաբա. այլ ի բառս գաղիանոսի գնի և որպէս յն. լիխին. ռամ. ՌՀՀրեկի. գԸՃՀփ. *Արատ բորոտութեան։ Մազ արատին։ Արատ հարատին։ Ըստ սմենայն արատոյ բորոտութեանէ և հարատի։ Արատ կանաչացեալ կամ կարմրացեալ ի մարմնի կամ ի հանգերձ։ Արատ յորմս տանն. ևն. ոպէպ ի գէրս վնաս ՈՀստի ՆըՀմանութ ասի. * Զօշաքաղք և մարդահատ Ճոյք, և որ այլ ևս են արատք և արատք. Ոսկիեր։

ԱՐԱԲ. ա. Ունակ արատի. ուր կայցէ արատ. ։ Որպէս յարատ ախտագ ինացորդ է. փիլ. լին. ֆ. կօ։

ԱՐԱԲԱՆԵՄ, ներհ. ցՁս ԱՐԱԲԵՄ. *Զխաչինս իմ ոչ արատանէին (կամ ոչ արատէին). Եզէկ. ՃՀ. 8։ *Արատանէին անդ ձկնակերպ մարդիկ. Պտմ. ալէս։

ԱՐԱԲԱՆԻ, նաւոյ. Գետան եփրատ. տես ի բառ. յակ. ան։

ԱՐԱԲԵՄ, եցի. ն. (որպէս թէ առ ածել, յարատ ածել. լծ. և եբր. բաա. արաբ. բայ.) Βόσκω, νέμω, ποιμαίνω. Pasco. Հովուել ի դաշտի. առաջնորդել անանց յարօտս և ի ճարակս. արծնէ. օՀլաՀագ, յիւնիգ. * Արածեցից զնաչխինս քո։ Ո՞ւր արածիցեն։ Մինէ հովիւք զանձինս արածեն. ոչ հովիւք զնաչխինս արածեն։ Արածեա զոլս քո. ևն։ Որպէս և նմանութ ասի. *Դու արածեա զոտուն գաւթի. Ճ. Իգ. ծՀ. 16։ *Արածեա զգաւնիս իմ. ...արածեա զոչխարս իմ Արածեցէք որ ի ձեզ հատ է այ. ևն։ *Արածօղս զերամսկս զաղերս. նաբ. ծՀ։

կամ Տալուսանել. Ճարակեցուցանել. *Ա րածիցէ ոք զանգ կամ զայգի. եև. իՀ. 25։

ԱՐԱԲԵՄ, կամ ԱՐԱԲԻՄ. ՛. Καταβοσκέω, ἐπιβοσκέω. Depasco, or. Ճարակել յարօտս. ուսանել. և Ծախել. լափել սատրածմամբ. արծնէ. օՀլանմագ, օՀլայսօք ախՀէսՀրէ, էնՀէ, ՌէլէՃՀ էՀմէ. * Թոյլ տացէ խաչին իւրում արածել զանդ այլոց, կամ զգէ զեցիկ արօտսն. եև. իՀ. 5։ ե. զէ. ՀՀ. 18։ * Երէ վայրի արածեցաս ի նմա. Սղ. կՀ. 14։ * Արածին ի մէջ գազանացն զմարմնոյ կենաս, և զհոգեկան բանիդ օրծուին։ Որք արածիմք ընդ ամենայն սիեզերս զնւն մարմին։ Զայն արածի բանական հոգիս. ԼՀ. ՈՂ։ * Զպիրտս ծուլացելոց անմաքուր գԼգ արածեացին. գե. նս։ * Ծածկեաց զամենայն մարգիկն ախտն փուլաապէս անվրէպ՝ որպէս հուր զտունս արածելով. Նէս. ի օՀանէ։ * Ա րածեաց հուր զչինուածս նոցա. ԱՀՀ։ * Զապականութիւն՝ որ տակաւին արածէր զմարմին նորա. ԻսՀ։ ՛Թէ ի գնել սպասուցն մերձեսցի մուկն, և արածեսցէ ի նշխարսդն. կանն։

Նմանութ ասի. ԱՐԱԲԵԼ ԶՀՈՂՄՍ, կամ ԶՈՐԿՈՐՍՑՈՒԹԻՒՆ, կամ ԶՈՒՈՂՍ, իբրու Հետամուտ լինել. զհետ երթալ. զքահետ վարել. որպէս անասունք Թափառին ի ճարակս։ Ա՜ամ. ի. 12։ իԷ. 7։ իՀ. 3։ Որպէս և ԼՀ. ող։ *Ի սկզբանն (սատանայ) Թոյլ տայ ընթացկին, և աչքն արածէ յն. այսինքն հետազօտէ։

ԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. *Ἀρρήν, ἀρρενικός, ἀρσενικός. Virilis, masculinus. որ և Ա ՐՈՒԱԿԱՆ. Սեռական այուաց, և արանց առնի. առնացի. արիական. էՀէՀՀ՝ էրէՀ իկ ֆախաա, ֆէՀՀէՀէր. * Արական ազգ։ Արական բնութիւն, անգամ. փիլ. ծ. բան։ Մաթ. ծԷ։ ՃՀ. իմ. պաւլ։ * Մերով իսկ արական երգով սլարել ողբս. Մաթ. ծԷ։ * Փարաւոնէ զարուան հեղձուցանիէր, և սատանայ զարական միտն. Տծնակ։ * Ազգ անուանէ զնոսա վասն ուժգնութեանն. քանզի արական անուն՝ զօրութեէ է նշանակ. ԼՀ. ող։

ԱՐԱԿԱՆԱԲ. փ. իբր Առնի անգամք. * Ի հալածանս կրեցան արականքն։ Սատա կել իբրև զիշնամիս հաւարակաց բնութեէ մարգկան զնզիչս արականացն հրամայ ցաց. կանն։ Սաբէ. հանգ։

ԱՐԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ. Ըստ քերականաց է Բառ յայտարար արուի. այլ ըստ յն. երբ. ևն, է յայսմիէ նաև լոկ յանգի ձայնից՝ պիտակաբար որոշէլոց ի սեռս սեռս. ցՁս հին ութ։ Ռաստի և յատկէն ԼՀ. ող. *Եա կեզեցի՝ իգական անուն է, և ոչ արական։ իմն ըստ յն. այլ ի մեզ յատկութամբ ասի, մայր եկեղեցի, կամ հարսնացեալ և այլն։

ԱՐԱԿԱՆ ԹՒՒ. Ըստ թուաբանից է կոՃնատ, անզոյգ. որպէս և իգական կոչի զարն, կամ զոյգն. *Վէց թիւդ յերկուս Ճեղքեալ՝ արականս զնոսա գործէ, երեք գոլով. քանզի երկու թիւն իգական է, և երեքն արական. Մաթ. ութ։ * Հնդկական ուռի և զարականն և զիգականն. վերինն՝ արական, իսկ վերկուսն՝ իգական. Մաթ. ՅԸ։

ԱՐԱԿԱՆ. փ. որ գրի և ԻՐԱԿԱՆ. լաւ ևս՝ Արեկան. պ. էրէՀան, էրաՀան. եբր. էրաՀծ. Անուն ախտի. դալարկն. սարըԼՀՀ. *Ընծայի իւրմէն արական, որ է մարմնոյն դեղնին։ Սև իրական կամ արական, որ է դեղնանալն։ Ի յարականէն, ի լերդէն ցաւոյն, և ի կաղուածոյն. ՄԽ. ԻԾՀ։

ԱՐԱՀԵՏ, ի, ից. ա. փ. Ուր իցէ յար՝ կամ արանց ուղևորայ արաբալ՝ հետք. որ և ասի Աշխարհապողոտայ. կուրաշաւէիլ. կուռ կամ արքունի ձանապարհ. ՛ոՀխածք. իէլէէ՝ ձապահ էօլ, փէվն էօլ. *Հասանել զարահետ ճանապարհ ի նշմարանս ասաՀլաց. Պխ։ * Ոչ ԹԷ միայն աւերի, այլև ամենեին արահետ լինի. Երզն. ֆաԼ։ *Թողեալ զարահետն վատահուէ. Նաբ. ԽՀ։ * Կուրաշուիլ իմն արահետիւք ծածկել զգառնուԼՀԷ մալՀ. ցՀ. իմ. երե։ * Ընդ անապատն կամի գնալ, ուր ոչ և արահետ ինչ երբեք աւաքինուէլ երևեցաւ. ՈՀՀ. ես։ * Ընդ նոյն արահետս մոլորեալք ի Շշմարտութէնէ. Եզնիկ. (իբր լայն ճանապարհ)։ *Արգելեալ պահեն ոչ միայն զարքունեացն պղզեայ, այլև զգողուղի հնաւանեաց արահետ. Պխ. (որ է հասարակ գողոց)։ Որպէս և Նաբ. ծԷ. * Վրիպակ արահետ գարշուէք մեզացս։ իբր սովորական կամ յաճախեալ գարշուէք։

ԱՐԱՀԵՑԵԼ. ե. Գնալ ընդ արահետ. անվհեր ուղևորել. *Ի նորա հուրս առաքինուէնէն գովասանուէք արահետեալ. Պլուիզ. յսոՀ։

ԱՐԱՄԱԶԴ, այ. ցՁս բա. յակ. ան. պ. սրմՀդր. յն. վնս կամ գէոս. լս. նէՀՀ. էիէԼս, սեռ. նէվԼս. Հայր անուանեալ ՃԾոց. * Զքեզայն ասեն, որ յուսարկն գիտս Թարգմանի, և հայերէն արուամազդ. նաբ. ԽՀ։

ԱՐԱՄԱԶԴԱՑ ԳՕՏԻ. Ծիածան. ծէրանի գօփ. *Աստ գնեալ զաղեղն իւր յամպս. ոմանք կարծեն աղեղն ասել զի յոմանց կոչեցեալ արամազդայ գօտի, ի ձևոյն ըզհաստատուն նշանակն առեալ վասն ծիածանին։ Արամազդայ գօտիդ և արեգակնային Ճառագայթիցդ երևոյթ ի գԼգ յամս։ Ոչն երբեք արամազդայ գօտոյ ի գիշերի երևԼ. փիլ. լին. ֆ. 64։ * Զաղեղն իմ եդից յամպս, որ է ծիածանդ։ զոր ասացին որդիք տարրապաշտիցն գօտի արամազդայ. ԱՀծր. ։։ 1։

ԱՐԱՄԱԶԴԱՑ (աստղ, մոլորակ). Լուսնի Թագն. յն. վնս, սեռ. պՀօս. լս. նՀՀ. էիէԼս, նՀվԼս. *ՑՃա այնմիկ՝ փայլեցեն, և արամազդայ աստեղ... Արամազդայն. Աէնսպ. ։։

ԱՐԱՄԱԶԴԱՀԱՐՀ. Որպէս Թէ Աշխարհ արամազդայ. ընդՀերցեալ ի յն. փՀօգօմօս, ուր գրէլի էր փՀագօմօս, այսինքն զարդ, կարդ. *Զմի ի չարագործացն իւրոց, այն որ կոչի մեծ արամազդաշնաւարհ. ևն. փիլ. նԼ. ։։

ԱՐԱՄԲԻ, բուոյ, բեաց կամ բուոց. ա. գ. կին՝ որ է ընդ արամբ. կին առնական. ևոբՀոՀՀ՝ էրէի ՀՀնէղօղ էիէի. *Բաղուէլ ևն որդիք սկնդկիզ առուէլ քան զարամբսյն. եա. ծԷ։ ։ *Ընձեալ ասէն, բայց ոչ ի կուսէ. այլ ի կնոջէ արամբոյ (յն. բնակակցի կամ իսառնակելոյ ընդ առն). կՀ. ծԷ։ * Ինչն առեղծանէ զպատկերս մարդկան յորովայնի արամբոց. ՃՃ։ Իսկ * Արամբի առնել՝՝. է Ցլուսցուցանել զկոյս. կՀՀՀՀ։

ԱՐԱՄՈՒՐ. Տծս ցԱրամուր, զԱրամուր։

ԱՐԱՆԱԼ. տ. ԱրԻանալ։

ԱՐԱՆՑ ԾԱՂԻԿ. Տծս ի բառն ԱՑր. և ԼՕՀ։

ԱՐԱՆՑԻ. Ընձեւրցիր կամ իմն Առնացի. *Փոփոխելոյն զընձուխս իւրեանց զառնացին լինել կանացի, և վկայեալն արանցի. Մաթ։

ԱՐԱՆՔ. Նաց. փ. Ընձերցիր կի լմն, Արականք, այսինքն առնի անգամք. *Ընձեռուն կարեալ, և զունչսն հատեալ, հանեն էին և զարանս. Ո՜՜Հ։

ԱՐԱՈՏՈՑ, ոյի, ոյից կամ ոյց. ա. որ և ԵՐԱՍՏՈՑ. գրի և ԱՐԱԶԴՈՑ. Կարի ասաւոյ կամ ասսի. կամ իբր արուս և ազդուս. սլինդ. կարծր. կուռ. ատաՃաժ. սրձաքար. *Ա էմն արաստոյս. Ածաի։ * Ի յաբրաստոյց վխմաց. Պխ։ * Արազդոյ վէմ Հաստատուն. փիլ. նԼ. ։։

ԱՐԱՏ. ոյ, ով կի աւ, ոց. փ. Μῶμος, σπίλος, πάθος, αἰτία. Macula, vitium, nota, labes. Նիւ սուէղ. բիծ. սպի. ախտ. պակասուէ. կեղտ. խորշ. պատՃառ բասրեւի. ամեՀալի ինչ. ևէտ, պէրէր, ալաՃէ, ոյտ, նօփաՀեւէփ, ֆէՀէր. *Ա յր յորում՝ իցէ արատ... այր կաղ և կոյր. ի Թամիից ոսից իւրոց մինչև ի գլուխ ոչ գոյր ի նմա արատ։ Չի մի ունկի ինչ արատ կամ աղտեղուէ. Ղնպ. իՃ. 18։ ք. Նփ. ծԷ. 25։ եէէս. է. 27։ *Ի քարիս քո արատ մի մուծանիր. Սիր. ծԷ. 15։ *Մէ ևան, և ոչ նմա, որդիք արատոյ՝՝. իբր արատաւորք, անարգք. Օր. ւԷ. 5։ * Եդ ի նմա արատ խեղուէ։ խեղուէիք արատոյ չիոյ են, և մեզք անօրէնուէլէ ի կամաց են։ Եղև ի նմա արատ կազուէ. եէր. ծՀ. ն վնս։ *Ընտաղարտելի և յաւէնայն արատոյ ի քոյ վՀարեալ վասն քոի բան. Պսղպտ. ևՀ։

* Ջաղջախեալ եղեգն կարծեմ լինել, որ արատաւ իւիք առնիցէ զպատուիրանս այ. Բր. հց: Երզն. մթ: Արատաւ պղծեցին զմիտս: Շաղախեալքն յիրս կենցաղոյս, և յարատոց սորին խարեալքն. Լմբ. ող:

ԱՐԱՏ. որպէս Վնաս. * Ամենայն արատոյ պատճառ զպայունիս է. Ճ. Թ: *Ոչ 'ի դիւրին արատուէ, այլ յիւր չար և վատ բարուցն. Կանոն: *Ընդդիմանալ եղև նա զօրութեան հրեշտակին՝ առանց արատոյ. Եփր. ծն:

ԱՐԱՏ. Տ. ՑԱՑՐԱՏ:

ԱՐԱՏԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Μωμητὸς, ἀκάθαρτος. Maculatus, reprehensibilis, impurus. Ἐπίκηρος. Fatalibus morbis obnoxius. Այն՝ յորում լիցէ արատ ինչ. ախտաւոր. պակասաւոր, և անմաքուր. պարսաւելի. ղերեւելի. լեւելի, նախատ. *Առ սեղանն մի մատիցէ, զի արատաւոր է: Ըստ ամենայն արատաւոր բանի: Զարատաւորն յանարատէ անտի ոչ զատուցանէին: Բըծականք՝ արատաւորք. Ղևտ. իա. 23: Օր. ծէ. 1: Եզեկ. իէ. 26: Բ. պետ. Բ. 17: * Մի յոք հպել արատաւոր, և մի ունել չար մերձաւոր. Ղ. այբուբ. Փ: *Ոչ ըստ բնութեանն ունէր յինքեան զախտականն և զարատաւոր կիրս. Նիւս. խոս: *Արատաւոր կիրք, կամ յղութի. Սէկ. ող:

ԱՐԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զարատ. արատաւորն գոլ 'ի կարգի իմիք. *Այս է առաւելութի արատաւորութեն իւրեանց. Սարգ. Բ. պ. Տ:

ԱՐԱՏԵՄ, եցի. ն. Μωμέω. Vitio vel labe afficio, vitupero. Արատաւոր կացուցանել. արատով զգածել. աղտեղել. և աղարտել. մնասել. և մնաս դնել. *Զհայեցուածս արատեցի. Սէկ. ող. (որ առաւել բերի 'ի բառդ Ցայրատ): * Ընդէր ոչ ասէ զպատճառս ախտին. զի մի արատեսցէ ինչ զարդարն. Ոսկ. եփ: * Եւ զխառնուածս անկեալ անդ սորին 'ի նմանէ, զի մի արատեցի. Եւ. իզ. 32: *Մի և մի իւիք տայցէք պատճառս, զի մի արատեսցի պաշտօնն. Բ. կոր. Զ. 3: *Որպէս 'ի մարմնում տեղի որ արատի, անպխտանանայ. Խոսր:

ԱՐԱՐ. ոյ, ոց կմ իւ. գ. Πραγματεία, ποίησις, ποίημα. Factura, opus, res, tractatio. Արարուած. գործած. շինուած. իր. գործ. բանուածք, շէնք, բան. իշ. *Յաճախեցի ինձ արարս: Կերպարանք անուանցն, և արար նոցա իբրև զանսիլ ականց: Ամենայն արար նոցա ձուլածոյ. Իմ. Բ. 4. 11: Եզեկ. Ա. 15: Գ. Թգ. Է. 33: *Ինքն իսկ արարն (կազմութե մարդոյս) ո՛չ խրատիցէ զքեզ . . . զի 'ի վեր ևեթ հայիցիս: Տգեղ և անվայելուչ էր՝ մինչդեռ սիկն և կաւ և ջրոցն բազմութի ունէր զարարն երկրի. Ոսկ. եփ: * Եղին 'ի բլուրն երևելական տեղւոյն արարից դեմետրեայ. (այսինքն շինուածոյն). Ճ. Թ: *Արմաւն զիւր տեսիլն և զգոյնն և զհամն և զարարն բերիցէ. Նոյնպէս և թուզն զտեսիլս իւրոյ տերևոյն, և զարար կեղևոյն. Ագաթ:

ԱՐԱՐ. Γεωργία. Agricultura. Երկրագործութի. արդիւնագործութի. *Զարարով զարդեամբ (յն. մի բառ) պատաղեցան. Բ. Պ. ծԲ. 1:

ԱՐԱՐ. Γέννημα. Germen. Բերք. արդիւնք. ծնունդք. *Օրհնեալ լիցին արարք երկրի քոյ. Օր. իԸ. 4: *Ոչ եթէ արարք արմտեաց կերակրեն զմարդ: Չար է արար նոցա. Իմ. ժԶ. 26: և ժԲ. 10:

ԱՐԱՐ. Οὐσία. Substantia, possessio. Ստացուածք. գոյք. ինչք. կալուածք. *Գոյք կոչին և արարք և ստացուածք կառուցեալ հաստատութե առաքինութիք. և ըստ առաքինութե գործ. Փիլ. լին. Է. 148: *Արարս և ժառանգութիս գնիցես: Ի բոզս զիւրեանց արար վատնիցեն. Ոսկ. մ. Ա. 20. և 18: * Տար աշխարհ եհար, և բազում արարս տարաւ. Ոսկ. եփես. *Կիւրեղիոս գիր արարոց և իւրաքանչիւր ընակութեց արար: Զիւրաքանչիւր տունս և զարարս առնուլ. Եւս. քր. Բ: * Թողլով զիւրաքանչիւր արարս, և գիւղս, և գաստակերտս: Դարձեալ ձեր յիւրաքանչիւր արարս իշխեսջիք. Խոր. Գ. 42: և Փարպ: *Ցափշտակութե առնէր ընչից և արարոյ. Եղիշ. Ա. Է. Զ:

ԱՐԱՐԱԾ, ոյ, ոց. ա. Κτιστὸς, ή, όν. Creatus, a, um. Արարեալ, եղական. արարածական. Նախնեաց. * Արարած բնութի. Սեբեր. Է: Ղ. ամ լայ: Սարգ. Ա. պ. Բ: *Արարած կենդանութիւն. Եզնիկ. * Լուսաւորքդ արարած են յաւուրն չորրորդի. (գուցէ աւուրն). Շիր:

ԱՐԱՐԱԾ. գ. Κτίσμα. Creatura. Κτίσις, ποίημα, δημιούργημα. Factura. Ստեղծուած և արարուած այ. եղական ինչ. եղելութի. էակք. գոյք. որ ըստ յն. մերձաւոր գրչութե (κτίσις, κτίσμα) ասին և ՍՏԵՂԾՈՒԱԾՔ. Նախնեաց, Նախնեացոյ. *Ոչ արդեօք զստացօղն ամենեցունց՝ ստացուած կմ արարած հայհոյել յանդգնէին. Աթ. Ա: *Ամենայն արարածք այ բարի են: Պաշտեցին զարարածս, և ոչ զարարիչն: Քո արարածք քեզ արարչիդ արբանեկեն. ևն: *Զնոյն անուանս ստանայ արարածն զարարչին իւրոյ. Յճխ. Զ: (Գտանի հոլովեալ և յարարածէ, զարարածէ: Նանայ: ՃՃ):

ԱՐԱՐԱԾ. Գործ ինչ մեծ կամ նշանաւոր. սքանչելիք. արուեստ. *Իսկ եթէ արարածս ինչ հաստատիցէ, և ցուցցէ զզօրութե տր, և բացցէ երկիր զբերան իւր, գիտասջիք. ևն. Եփր. ղևտ:

ԱՐԱՐԱԾ. Ո՛ր և է գործ. արար. արարուած մարդոյ. ամէլ, իշ. * Ուրախ լիցի մարդ յարարածս իւր. Ժող. Գ. 22: *Սակաւ մարդիկ կարեն ասել ըստ արժանի գովութեն յայրն և 'ի նորա արարած. Փարպ: *Ասեմք, չեմք շնորհակալ, զի իմն յոլով է քան զնորա արարածն. (ռմկ. [illegible]) Խոսր: *Եթէ այլ ինչ նորոգ արարած սանդարամետաց կազմեսցես. Նար. ծԲ: * Զգերեզման շիրմին սանասարկոյ արքային ոչ կարացին բանալ վասն հաստաշինած արարածոցն. Բուզ. Զ. 24:

ԱՐԱՐԱԾ. Γένεσις. Generatio. Արարչութի. ստեղծումն. լինելութի. եղանութի. հաստատուած. շինած. կազմած. * Այս է գիր արարածոց. Ծն. Բ. 4: Է. 1: *Զարարած լուսաւորաց, կամ շնչոյն. Եզնիկ: *Մինն ունի յարարածոյ իւրում կամ յարարածի իւրոյ զզօրութե լուսոյն. Վէցօր. Զ: և Շիր: *Եկայք տեսցուք զլինել արարածոյ նորա (առաջին մարդոյն) յաշխարհիս. Վէցօր. Զ: *Ընդէր և աստ և ոչ զջուրցն արարած յիշեցէ. Կիւրղ. ծն:

ԱՐԱՐԱԾՔ. որ և ասի ԱՐԱՐԱԾ ԳԻՐՔ. այս Գիրք արարածոց. որ և ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ կամ ԾՆՈՒՆԴՔ ասի. քանզի և 'ի յն. չիփթին ձայնքս գինէսիս, եղանութի, և գինէսիս, ծնունդ. Γένεσις. Genesis, generationis liber. Տես և ԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. *Զանուն գրոցն առաջին՝ Արարածք և ծնունդք կոչեաց. Սարգ. Բ. պ. յաջէ: Վրդն. պտմ. ևն: * Արարած գիրք մեծ մարգարէին. Փարպ:

ԱՐԱՐԱԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Եղական. եղած, ստեղծած. * Արարածական բնութի. Մագ. Է: Սարգ. յէ. Ա: Իգն. ևն:

ԱՐԱՐԱԾԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Պատմօղ զարարչութե արարածոց. մակդիր մովսէսի: ՃՃ: *Արարածապատումն մովսէս զտիւ և զգիշեր 'ի մի համար առնու. Ի գիրս խոսր:

ԱՐԱՐԱԿ. ա. Որպէս Արարող. ուստի ԱՅԼԱՐԱՐԱԿ. Ἄλλο ποίων, ποιοῦσα. Aliud faciens. Որ այլ ինչ առնէ կամ կացուցանէ. իբր անսակարար (տարբերութիւն). Պորփ. փարբ:

ԱՐԱՐԻՉ, րչի, չաց. ա. գ. Ποιητὴς. κτίστης, δημιουργός. Factor, creator, fabricator, opifex. Ստեղծիչ. հաստիչ. գոյացուցիչ յոչնչէ. և Որ միանգամ առնէ ինչ տիրաբար. յօրինիչ. կազմիչ. կերտող. շինող: Տիրապէս զայ ասի. որ և ըստ համաձայնութե յունին՝ ՍՏԱՑԻՉ. ... *Եթող զայ որ զարարիչ իւր. Օր. լԲ. 15: *Տէր երկնից և երկրի. արարիչ ջուրց: Որ աշխարհի արարիչն է. Յուդթ. Ը. 17: Բ. Պ. Է. 23. *Որոյ ճարտարապետ և արարիչ այ է». իբր կազմիչ. շինիչ. Եբր. ժԱ. 10: *Արարչի առ արարածս բազում է խնամակալութի. Խոսր: * Արարչի գործ այն է՝ զբնութիս առնել: Երկուց արարչաց զբարւոյ և զչարի 'ի միոջէ հօրէ զծնունդսն համբաւէ. Եզնիկ: և Լմբ. հանգ: *Միայն արարիչ զբնաւս յոչէից. Նար. Գ: *Արարիչ բնութե. Սրգ: և Ղ. խոսփ:

Եւ լայնաբար զմարդոյ, ևն. *Միթէ ասիցէ՞ արարածն ցարարիչն, թէ ոչ իմաստութեամբ արարեր զիս. Ես. իԹ. 16. իբր կազմակերպիչ, ձևացուցիչ: * Օրինակ իմն՝ ստացօղ և արարիչ չարութե եղև մարդն. Նիւս. խոս: *Նմանք նոցա եղիցին արարիչք նոցա (կուոց). Ագաթ: *Զհուր, որում և զքեզ իսկ երկրորդ արարիչ կազմեաց յօրինիչն: Ցիրաւի ասին մարդիկ արարիչք չարեաց. Եզնիկ: * Զսիմոն (մոգ) զհայր և զարարիչ ամենայն չարեաց. Եւս. պտմ. Բ. 13: *Առողջութեան արարիչ (բժշկականն): Ո՛չ որ միանգամ հաւանութե արարիչ, ճարտասանական է. Սահմ. Տ: * Աղբիւր արուեստից՝ միտք են, խորհուրդ հանճարեղ՝ արարիչ արուեստից. և արուեստ, աճեցուցիչ մտաց. Մագ. քեր: *Աջն այն (յակոբայ՝ յօրհնելն) արարիչ անդրանկայ էր. Եփր. ծն:

Ըստ յն. Ποιητὴς. Poëta. իբր Բանաստեղծ. որ և ՊՈՒԷՏԷՍ, ՊՈՒԷՏԻԿՈՍ. որպէս և 'ի մեզ քերթողն է կերտող. *Այն որ նուագաւոր մատանց արարիչն եղև քաջն պինդարոս. Փիլ. նխ. Է:

ԱՐԱՐՈՂ, ի, աց. ա. Ποίων. Faciens, auctor. Որ առնէ. գործօղ. կատարիչ. պատճառ. ասի և ԱՌՆԵԼԻ, ԱՌՆՕՂ. ընօղ. *Արարող ուղղութեց, կամ ուղիղ գործոց, բարեաց, չարեաց, բանից, կապարճաց, ևն. Փարպ: Պիտ: Նար: * Հիւանդութեն՝ կարճմտութե և արտմութե արարող. Ղ. յէ. կէ: *Ահագին երկիւղի արարօղ: *Արարողացն զխալալոլութե. Սարգ. Ա. պ. Գ: և. յէ. Բ.

Իբր Արարիչ. Ποιητὴς. Factor, creator. *Արարողին երկնի և երկրի. Շար: *Ոչ յարարողէն զարհուրեալ դողացաւ. Պիտ: *Կամաց արարողին: Արարողիդ պահեալ և ուխտեալ. Նար. հԷ. ղԳ:

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ποιητικὸς. Creativus, efficiens. Δραστικὸς, activus. γεννητικὸς, generar.. Որ ինչ անկ է արարողի. գործողակի. ներգործական. պատճառողական. ազդողական. * Արարողական գործառնութի. Գր. հր: *Արարողակա-

նօք պրեաղնասաեւգծուքք. Դիան. էրին. ք։ *Ըստ բանաձէ ակամայիցն՝ արարողականն ակիզքն արտաքուստ է։ Սկիզբն ասի աստաւ նօր արարողականն պատճառ։ Ոչ զղջումն արարեալ, և ոչ ինչ այլ վնասու արարողականս. Նիս. բն. իք. Ա ձէ։ *Զգործս իւր ցուցանէ արարողական իմաստս, և ոչ զարարչական զօրուին. Հոմ. ոռկ։ *Ասեն և ստոյիկեանք զտարերս զոմանս արաբողականս, և զոմանս կրականս. արարողականս՝ զօդ և զհուր, իսկ կրականս զերկիր և զջուր։ Ներգործութիք է շարժուի արաբողական. և արարողական ասի յինքենէ շարժեալն. Նիս. բն. ք. Ա ձէ։

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ποιητικόν. Agendi vis. Արարողականն գոլ. կարողուի առնելոյ. Ներգործականութիք. *Զուսան և զբազուկս, և զարձեալ և զըզձեաս (՚ի հրեշտակս, իմա՛) զարարողականութիքն, և ներգործութիքն, և ըմբռնողականսն. Դիան. էրին. Ա Շ. հրէպ։

ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ποίησις. Actio. Արարք. արարուած. բան և հղանակ առնելոյ. առնելն. *Զօրուի նոցա ցուցանէ, և յամենայն գրեթէ անժամանակապէս ըզթափանցիկն արարողուի։ Կատարել զարարողուի խնգրոյն բարեսեսակութ խոսաայեալ. Դիան. էրին. ձք. Ա էիէչ. ք։

ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. Θεσμός (յորմէ ծէս), τέλεταί. Ritus. Θρησκεία. Caeremonia. Խորհրդաւոր արարք յհեթանոսական պաշտամունս. որ և առ յհոմինս կոչի Ծէս. *Առնլով յայլոց ազգաց զպիսանի խորհրդոյն արարողութս. Յհ. իք։ *Յեկեղեցեաղ այլևայլ արարողութիք։ Զհայրենի աւանդն իւրեանց յարարողուհան. Վրդ. ոչ. Ա էրգ։ *Զայլ և այլ ձևս արարողութե ազգաց քրիստոնէից. Երզն. Ֆպ։

ԱՐԱՐՈՒԱԾ, ոյ կամ ի. գ. Ποίημα. Factura. Արուեստ, և առնելիս. արարք. գործ. ծողուեցի. կազմուած. և Արարեալն գործ. Տես և ԱՐԱՐ, և ԱՐԱՐԱԾ։ Ի վերացեալն ասի. *Արարուած խեցեղէն սափորոյն ՚ի հողոյ. Եզնկ. դա։ *Սորին գիտուեն արարուածոյ (սալի է) զարգարուիլ. Լմբ. ոչ։

Եւ իբր ՚ի Թանձրացեալն. * Սեղբ (յոգիոյ ըստ յն.) որգոն, Արարող (ὁ ῥέκτων). Արարած (τὸ ῥέκτον). Թր. ՚ետբ։ *Օի արարուածն՝ ձեռային զօրուէ աւժանի երևեաց. Փիլ. կին. ա. 53։ *Իմաստս այս իմ, և ջանս, և արարուած։ Լուեալ մեր զայդ ամենայն նենգաւոր իրս քո և զարարուածս։ Ընդդիմացեալ արեաց արարուածի։ կամք ձեր և արարուած կարի մեծ է. Փոքա։ *Արարուածոյ յարկի գաւթեան համբակին. Նար. խլ։ *Աւալ չոր արարուածին։ Զայն արարուած ողջաց զարուսեսակն. Լսոփ. ք. իք։

ԱՐԱՐՈՒԱԾ. Շփոթի երբեմն ընդ Որակուած. Ποιότης. որպես թէ ընթեռնլով Ποίησις. Տես և ՓԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. *Որ որակուածի և արարուած ինչ կարծիցէ ունել զձեթ, զանձն իւր ղրկէ և զանոյ, ոչ զձեթ։ Ի ամանէ որակացեալ և արարուած ընկալեալ է սեռական առաքինութիքն։ Ըստ սեռոյ խոհականութիքն երկու են որակք արարուածք, խոհուն, և խոհօղն. Փիլ. ոյլոք։

ԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ.) Առնելն, առ.

ԱՐԱՐՈՒՄՆ. բման.) Նիլն. արարչութիք. արարուած. Ποίησις. Factura, instructio. *Ընդհանուր արարչին գեղեցկացեալ արարուածքն երկնի և երկրի. Փիլ. նի. ա։ *Զմարգոյն արարուածն պատմելով երանելին մովսէս. Կիւրղ. գանդ։

ԱՐԱՐԱՔԱՐ. ՛ս. Իբրև արարիչ. ածաբար. *Ընտաւ միածինն յերկինս ՚ի վերոյ քերոբէիցն արարչաբար. Մամբր։ *Բանբխօսեաւ առ տէր անդադար՝ գըլեալ ՚ի մեզ միշտ արարչաբար. Գանդ։

ԱՐԱՐԱԳԻՐ. ա. Գրուեալ յարարչին. ածաւանդ. *Առ երևամնեան արարչագիրս. Նար. իէ։

ԱՐԱՐԱԳՈՐԾ, ի, աւ. ա. Γενεσιουργός. Originis auctor. Ποιητής. Factor, conditor. δημιούργος, fabricator, opifex. Արարչութիք կամ իբրև արարիչ գործօղ. ստեղծօղ. արարիչ. հաստիչ յոչինչէ. արարողական. *ի մեծութիքէ և ՚ի գեղեցկութէ արարածոց ըստ նմին հաստատութիքէ և արարչագործն նոցա երևի. Յհ. ձք. 5։ *Արարածն արարչագործաւն նորոգի. Ածառ. ա. ք. է. ևն։ *Որ էն, գոյացուցիչ պատճառ, արարչագործ էից գոյացութիքէ. Դիան. ածայ։ *Սոացուածս գոչէ զնա արարչագործն։ Բնութիք ուրեմն է արարչագործ որդի. Կիւրղ. գանդ։ *Արարչագործ ած, կի զօրութէն, ձայն, բազուկ, ձեռք. Շար։ Ա Պոլփ։

Մերթ իբր ներ. Յարարչէն գործեալ, ստեղծեալ. *Արարչագործ հրեշտակք. Պեփր. սիոն։

ԱՐԱՐԱԳԱՐԴԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Δημιουργικός. Creativus. Սեպհական արարչագործի կամ արարչագործութէ. որ և ԱՐԱՐԱԿԱՆ. *Ոչ արուեստի գործ է, այլ զօրութէ արարչագործականի։ Արարչագործական զօրութէի զուչէս յեօթէն կոչէ. Կիւրղ. գանդ։

ԱՐԱՐԱԳՈՐԾԱԿԻՑ. տ. ԱՐԱՐԱԿԻՑ. Συνδημιουργήσας. Socius creationis. *Ոչ զոք կալցի ընդ իւր արարչագործակից. Կիւրղ. գանդ։

ԱՐԱՐԱԳՈՐԾԱՊԷՍ. տ. ԱՐԱՐԱՉԲԱՐ. *Ցայ զնոսա արարչագործապէս գոյանալ ասէ։ Այ՝ ամենայնի է ուղղ, ոչ մարմնապէս, այլ արարչագործապէս. Մամբ. ՚ի դիան։ *Կատարեալ ամենայն, և բարի, և իմաստասիրաբար և արարչագործապէս են եղեալ. Նիս. բն. խա. (ըստ հյ. ποιητικῶς. ըստ այժմու յն. προνοητικῶς, նախախնամաբար)։

ԱՐԱՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Δημιουργέω. Creo, facio. Արարչաբար գործել. ստեղծանել. առնել յոչինչէ. հաստել. Ճարտարապետել. *Արարչագործ ծաց զբարի արարածս. Շ. ամենայն լոր։ *Արարչագործեցեր զիս ՚ի հողոյ. Ճգ։ *Ոչ արարչագործեցոյն՝ արարչագործեն է հակառակ. Կիւրղ. գանդ։ *Յինքենէ արարչագործել որդի զբոլորս։ Զոր ինքն արարչագործէ. Ամ. ը. ձք։

Կամ Առնել որ և է օրինակաւ. կացուցանել. ընել. կր. ըւալ։ *Արեգակին հնաւրեցաւ, և զտիւն գիշեր արարչագործեաց. Ոսի. Նոր ևիր։ *Ի բաժանականն անկանել ցանկութիս, յորոց նիւթականքն արարչագործին և ախտաւորք. Դիան. է. ևէղ. ք։

ԱՐԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Δημιουργία. Fabricatio, creatio. Արարչութ. ստեղծուն. ստեղծանելն. ևս և ստեղծանիլն. *Աճայնն, կամ այ արարչագործութիք. Գիտ։ Խոսր։ Սարգ։ Սարկ։ *Աճ առ ՚ի յիւրուէ ածուածէն, և արարչագործութիք արարածոցս. Ամ. ք։ *Արարչակից է. վան զի հասարակաց երրորդութէ է արարչագործութիքն. Խոսր. պոլփ։ *Բարուէն շարժեաց զնա յարարչագործութի երկնաւորացն և երկրաւորացս. Լմբ. ոչ։ *Ըստ կարգի հրեշտակականին զարդք արարչագործութիք ածան յառաջ. Մագս. ՚ի դիան։

Յամ ՚ի Թանձրացեալն, որպէս Արուրած. *Հրեշտակականքն արարչագործութիք որպէս ձառնանէք ինչ են այ բարերարութէն. Մագս. ՚ի դիան։

Նմանութիք, վերատին ծնունդ աւազանին. *Գոլն մեզ ածայնապէս անձառելի արարչագործութիք. Դիան. եիէչ. ք։ *Աճայնին արարչագործութիւն, այսինքն որ ՚ի ձեռն միրոնութէ վերատին ծնունդն, ըստ որում ածայինք գոլ ականիմք. Մագս. ածք։

Իբր Լոկ արարուած. կազմուած. *Պատկերագործն փիդիա զդէմ անձին իւրոյ յօրինեաց (՚ի վայնանին աթենայ) ՚ի ձեռն ումանց աներևոյթ արարչագործութեան. Աթենագ։

ԱՐԱՐԱԳԻՐ. ա. Որ ՚ի ինդիր եւլինէ արարչին. *Զորս իւրեանց իսկ բնութէ բարքն կշտամբեն, այնու զի արարչահնդիր և ածախոյզ են. Եզնիկ։

ԱՐԱՐԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Ποιητικός, δημιουργικός. Creativus; Creator, trix; operativus. Սեպհական արարչի. ածականն. ածային. ածավայելուչ. այ. *Արարչական սէր, կի մարդասիրութէն, բարեբանութէն, փառաւորութէն, հնազանդութէն. Ագաթ։ Պիպ։ Մամբր։ Սկն. կն։ Նար։ *Հաւթաւնէալ զձեռն իւր զարարչական՝ օրհնեաց զնոսա. Զքր. կն. Հմբր։ *Արարչականգ քոյին մարմնով։ Միութէ առարչականաւ. Նար։

ԱՐԱՐԱԿԱՆ. Ունող զկարողութէն առարչագործելոյ կամ առնելոյ զոր ինչ է. արարողական. և Արարող. արարիչ. գործօղ. կերտօղ. պատճառ. գործակ. *Զօրութիք (այ), մին արարչական, և միւսն արքունական։ Որ առ ածութէն զօրութիքն են, արարչականին և արքունականին. Փիլ. ոոէղ։ *Որ զարարչականն եղականաց լուսոյն ՚ի քեզ տանելով։ Արարչական բանին հրաման. ևն. Շար։ *Սկիզբն ըսկզբան՝ արարչական. . . Եւ եղելոցս արարչական. Շ. խոսք։ *Հիւանութիքին՝ աթենայ արարչական. Սահմ. է։ *Զհուք առ հնարագիտութէնն հակելով արարչականք առնուանին. Յհ. խմ. ոք։ *Ունի զայն՝ որ երկիւղին է արարչական. Սարգ. ա. գ. է։ *Ապատամբ զօրութիք՝ իբրև արարչականք չարութէնն, և մեզ աւանդիչք. Ածաբ. ծն։ Ուստի

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ԳԱՏԱԾՈՒ. Արարօղ կամ արարողական պատճառ. սկիզբն որ առնէ. որ և ասի ԱՐՏԱՒՒՆ ԳԱՏԱԾՈՒ, որպէս և ԱՌԱՋԻՆ ԳԱՏԱԾՈՒ. որ է ածմիայն. *Առաջին արարչական պատճառն՝ ոչ յումեքէ և նա եղև. ապաթէ ոչ՝ ոչ առաջինն է եղելոցն արարչական պատճառ. Փիլ. նա. ա։ *Իվերուստ արարչականաւն, և ՚ի ներքուստ նիւթականաւն. Սահմ. է։

ԱՐԱՐԱԿԱՆ. իբր ած. Արարեալ, արտագրեալ. *Ոչ ՚ի յերկրէ յօդեալ մարդկան, այլ նորատաեղծ արարչական. Շ. խոսք։ *Թէ լոյս լուանին է յինքենէ արարչական. Երզն. ոթ. էրին։

ԱՐԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արարչական զօրութիք. կարողութիք ստեղծանելոյ. *Անմեռնի զօրութեանն գէր ՚ի վերոյ ածուէն է. և իսպի դէպ ՚ի միջոյն արարչականուէն. Փիլ. եւ. ք. 68. (ուր այն

հրեամիտ լսօտ մոի զանազանէ զայլ և այլ զօրութիւս ամ ածանմանս):

ԱՐԱՐԱԿԵՐՏ· ա· Ցամ կերտեալ· ցՀս և ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾ· *Արարչակերտս խորհրդոյ· Նար· իԷ·

ԱՐԱՐԱԿԵՐՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ· Տ· ԱՐԱՐԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ, իբր Թանձրացեալ· * Բոլոր արարչակերտագործուԹիքն բաթի են· Մաթէ·

ԱՐԱՐԱԿԻՐ· Տ· ԱՍՏՈՒԱԾԱԿԻՐ· *Նշան արարչակիր· Նար· խԼ·

ԱՐԱՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց· ա· Սունդմուսուրգիսաց, սունդմուսուրգոյ. Socius creationis. Συγκτίζων. Simul creans. Արարիչ՝ի միասին· համագործ· որպէս որդի և հոգի սէր միով արարչական կարողուԹեամբ ընդ հօր· ԱՓաթ· Ե Շար· ոգԵԿ· *Փառակցի և արարչակցի· Նար· ւՓ· Իսկ Եղիի հեգնելով զմիհրև զարհմն պարսից՝ գրէ· *Անդ հնարագիտ լինելոյ արուեգական աստեն զարհմնն, և աստ յայտնի իսկ արարչակից լուսոց ՚ր· այսինքն՝ի միասին արարող լուսոյ·

ԱՐԱՐԱԿԻՑ· Ի միասին ստեղծեալ, հաստեալ. Συγκτιζόμενος. *Մարմնականքն ոչ ունէին իւրեանց չար զոք արարչակից· Բիս· կոբ·

ԱՐԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ· Փ· Արարչակցին գոլ հապաՀս· *Ի լեզու սորա իսօբանն ած զերկնական իւր արարչակցուԹիւնն ընդ հօր· Լմբ· ոոաԿ· *ԱրարչակցուԹիքն հոգւոյն սէր արար զարարածս ամենայն· Խոս·

Եւ լայնաբար՝ գործակցուԹիւ ծնողաց ընդ ամ՝ի սերունդ զաւակաց· *ԲարեզարդուԹիւ քաղաքաց, և՚ն··· յարմատոյ ա րարչակցուԹիս զերկեալ յորդեացեն· Պիս·

ԱՐԱՐԱՆՈՐՈԳ· ա· Ցամ նորոգեալ· *Արարչանորոգ ընԹացք, կամ տաՀար· Նար· ՃԷ· Ե փԿ·

ԱՐԱՐԱՊԱՀՏ· Տ՚ս ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՀՏ· *Մերժիլ յանձանց ձերոց զարարչապաշտ Թագաւորն· Բոս·ոգ· Ր· 31·

ԱՐԱՐԱՊԱՏՈՒՄ· ա· Պատմոլ զարարչէն կամ զարարուԹէ· *Նման մոմեամ սի արարչապատում· Վրդ·ոգ·

ԱՐԱՐԱՊԱՐԳԵԻ· Տ· ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՐԳԵԻ· *Արարչապարգև սահման, կամ փարԹամուԹի· Նար· խԼ· ՍկՏա· Ես·

ԱՐԱՐԱՊԵՏ, ի· գ· Γενεσιάρχης· Originis princeps. Սկիզբն և առաջին պատճառ արարչուԹե· *Որ գեղեցկուԹեան արարչապետն է՝ նա հասատեաց զնոսա· Խ·ծՓ· 3·

ԱՐԱՐԱՊԻՍ· Տ· ԱՐԱՐԱՒԱԲԱՐ· *Ըստ ածուԹեն ընդունէր զբարեպաշտուԹիւնս արարչապես· Մաթէ· *Ընորհեա հայրապետ և արարչապես իւրոցն՝ այսինքն ամենեցուն մեզ ըստ օգտի· Խոսր· պոԳԿ· *Արարչապես միշտ հանդերձեցեր· Նար· ՂՓ·

ԱՐԱՐԱՏԵՂԾ· ա· Ստեղծեալ յարարչէն· ած ատեղծ· *Նշան արարչատեղծ· Նար· խԼ·

Եւ Արարիչ· արարչագործ· *Արարչատեղծ աՀ· ԲՆՆԻ·

ԱՐԱՐԱՏԵՍ· ա· Որ ինչ հայի՝ի ատեուԹի արարչէն· *ՏեսուԹե լուսոյ հովանի՝ի՝ի լերինն Թաբորական արարչատես ներս դործեցելոցն· Նար· գանչ հոգ·

ԱՐԱՐԱՏԻՑ· ա· ս· Ունօղ զոիսպ և զնմանուԹիւն արարչին· ած ակերպ· *Արարչատիպ կերպարանեալ գոյացոյց· ԶԵր· կԼ·

ԱՐԱՐԱՏՈՒՐ· ա· Տուեալ յարարչէն· ած ատուր· *Արարչատուր փառք, փառաւորուԹիւ, կատկ· Մաթէ· Թէոդոր· խԼ· Նար· խԼ·

ԱՐԱՐԱՒԱՆՆՈ, ի, ից· ա· Ատանդեալ յՀմ· ած ատանդ· *Արարչաւանդ պայման· կալմռածոց արարչաւանդիցն գԼխատորայ· Արարչաւանդ լուծ· Նար· ծա· ղԷ· Ե խոս·· *Ոչ զօրեցի տանել այսմ արարչաւանդ պարգևացս· Ոոոգ·

ԱՐԱՐԵՂԻՆ, զինի, նաց· ա· Արարչական· ած եղէն· *Զարարչէղէն վարդապետիս զած աբանուԹիւն· Մաթէ·

ԱՐԱՐԸՆԿԱԼ, ի· ա· Ընդունօղ արարչէն· ած ընկալ· ած ակիր· *Արարչընկալ կալ տիրուհի· Սեզանոյդ արարչընկալ· Նար· խոս· Ե յիչ·

ԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Կτίσις, δημιουργία. Creatio, opificium, structura· որ և ԱՐԱՐԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ· Ստեղծանելն, և լին· գործ ամ· և Արարչական զօրուԹի և իմաս· *Ըստ բաւերար արարչուԹե իբրոյ· ԱրարչուԹ և բարերարուԹ· Պարգեւք արարչուԹե· ՑՀՓ· *Ցիսկզբանն իսկ յարարչուԹե ժամանակին· Արարչուեցին հաւատալ յամենայն սրտէ· ԱՓաթ· *Զամենայն ալարածոց արարչու՝ին· Ոչ երբեք էր ած դատարկ յարարչուԹենէ· Եղիի· *Առաւել քան զարարչուԹին յոչնչէ զաշխարհս՝ մեծագոյն փրկուԹիւն զվերջինսն իմանայիր· Եվիւ· Է· *Որդի քո ծնունդեամբ, և տէր արարչուԹ· Նար· ֆ· *Զագաստ կցորդ արար ած արարչուԹեան իւրոյ՝ անուանս գնել գեղդանեաց· Շ· Տբ·· *Տէրն մեր լսօտ արարչուԹեն, և եղբայրն ըստ մարմնոյ· ՍկԼա· Ես·

Իբր՝ի Թանձրացեալն, ԱՀ· կամ որպէս ԱՀուԹիւն· *Սէր արարչուԹեն սահպեաց զինքն՝ առնել զարարածս· Արար ընտրողս ալարչուԹեն (այսինքն ՀՀմարտին ամ)· ՑՀս· *Ճանաչել զզօրուԹիւն բնուԹե ալարչուԹ քո· Արժանի եղեն Ճանաչել զարարչուԹի նորա· Աստ հօրն արարչուԹե ցարարչակից որդին· ևն· Ա գաբ· Տ՚ս և Նար· ծՓ· իԷ· իԷ· ւՓ· կԷ·

ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ· Արարած ամ, և գործած ածային, կամ մարդկային· արարուած· կալմուած· *Արարչուեց սկիզբն (երկին, և հրեշտակք)· Լմբ· ոգ· *Վասն ազգի ազգի զբանչելեաց աչացն արարչուԹե· կ·ոգ· Ե· *երկու արարչուԹիք, դժոխոյն յարկ, և գերեզմանն· ՃՃ· *Ստեղծական և նկարագրական արարչուԹիւն (գիսչելոց) բաղում ինչ միաամար կենաց մարդկան· Փիլ· ծ· բաո·

ՇփոԹիլ և ընդ ՈՐՈՂՈՒԹԻՒՆ· Ποιότης· Տ՚ս և ԿԵՐԹՈՒԹԻՒՆ· *Ընդհէր մովսէս պղնձի օձ կազմէ, ոչ հրամայն տուեալ նմա յաղագս որակուԹե արարչուԹե (յն· մի բառ·)· Փիլ· այլաբ·

ԱՐԱՑ, ի· գ· վ հեցերորդ ամիս հայոց· զոր վանակ՝ի փոքմոփն, սաուգաբանէ, Աբանց կմ արեաց ամիս՝ի ձմերան· *Մեսաուանեորդ ամսեանն, որ է ինքն ա րաց ՚՚· իմն լսօտ երբ· ակՓաթ, որ է մեսաս անեորդ՝ի նիսանէ· ԶԷր· ա· ղ·

ԱՐԱՒԱՋԱՆԱԼ· լ· Աբի և քաջ լինել· այր լինել· արիանալ· զօրանալ· *ՈւՆեն արուԹի, որ հասարակագոյն ասասցի արաքաջնանալ· Փիլ· ել· Է· 112·

ԱՐԱՒԱՑԻ· ա· Որ՝ի Է· Ւփ· ծԷ· 32· կալծի բնակիչ Արաք քաղաքի, յոմանց մեկնի իբր Աղչի, աւագ, բարեկամ աղքայի·

ԱՐԲ· գ· Κῶμος· Compotatio· որպէս Ա րբուՀի· գինեբերուք· խրախուՆք· *ԵԹէ չէն· ած ատուր· *Արարչատուր փառք, փառաւորուԹի, կատկ· Մաթէ· Թէոդոր· խԼ· Նար· խԼ·

ԱՐԱՐՉԱՒԱՆԴ, ի, ից· ա· Աւանդեալ յՀմ· ած ատանդ· *Արարչաւանդ պայման· կալմռածոց արարչաւանդիցն գԼխատորայ· Արարչաւանդ լուծ· Նար· ծա· ղԷ· Ե խոս·· *Ոչ զօրեցի տանել այսմ արարչաւանդ պարգևացս· Ոոոգ·

ԱՐԱՐՉԵՂԻՆ, զինի, նաց· ա· Արարչական· ած եղէն· *Զարարչէղէն վարդապետիս զած աբանուԹիւն· Մաթէ·

ԱՐԱՐՉԸՆԿԱԼ, ի· ա· Ընդունօղ արարչէն· ած ընկալ· ած ակիր· *Արարչընկալ կալ տիրուհի· Սեզանոյդ արարչընկալ· Նար· խոս· Ե յիչ·

ԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Κτίσις, δημιουργία. Creatio, opificium, structura· որ և ԱՐԱՐԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ· Ստեղծանելն, և լին· գործ ամ· և Արարչական զօրուԹի և իմաս· *Ըստ բաւերար արարչուԹե իբրոյ· ԱրարչուԹ և բարերարուԹ· Պարգեւք արարչուԹե· ՑՀՓ· *Ցիսկզբանն իսկ յարարչուԹե ժամանակին· Արարչուեցին հաւատալ յամենայն սրտէ· ԱՓաթ· *Զամենայն ալարածոց արարչու՝ին· Ոչ երբեք էր ած դատարկ յարարչուԹենէ· Եղիի· *Առաւել քան զարարչուԹին յոչնչէ զաշխարհս՝ մեծագոյն փրկուԹիւն զվերջինսն իմանայիր· Եվիւ· Է· *Որդի քո ծնունդեամբ, և տէր արարչուԹ· Նար· ֆ· *Զագաստ կցորդ արար ած արարչուԹեան իւրոյ՝ անուանս գնել գեղդանեաց· Շ· Տբ·· *Տէրն մեր լսօտ արարչուԹեն, և եղբայրն ըստ մարմնոյ· ՍկԼա· Ես·

Իբր՝ի Թանձրացեալն, ԱՀ· կամ որպէս ԱՀուԹիւն· *Սէր արարչուԹեն սահպեաց զինքն՝ առնել զարարածս· Արար ընտրողս ալարչուԹեն (այսինքն ՀՀմարտին ամ)· ՑՀս· *Ճանաչել զզօրուԹիւն բնուԹե ալարչուԹ քո· Արժանի եղեն Ճանաչել զարարչուԹի նորա· Աստ հօրն արարչուԹե ցարարչակից որդին· ևն· Ա գաբ· Տ՚ս և Նար· ծՓ· իԷ· իԷ· ւՓ· կԷ·

ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ· Արարած ամ, և գործած ածային, կամ մարդկային· արարուած· կալմուած· *Արարչուեց սկիզբն (երկին, և հրեշտակք)· Լմբ· ոգ· *Վասն ազգի ազգի զբանչելեաց աչացն արարչուԹե· կ·ոգ· Ե· *երկու արարչուԹիք, դժոխոյն յարկ, և գերեզմանն· ՃՃ· *Ստեղծական և նկարագրական արարչուԹիւն (գիսչելոց) բաղում ինչ միաամար կենաց մարդկան· Փիլ· ծ· բաո·

ՇփոԹիլ և ընդ ՈՐՈՂՈՒԹԻՒՆ· Ποιότης· Տ՚ս և ԿԵՐԹՈՒԹԻՒՆ· *Ընդհէր մովսէս պղնձի օձ կազմէ, ոչ հրամայն տուեալ նմա յաղագս որակուԹե արարչուԹե (յն· մի բառ·)· Փիլ· այլաբ·

ԱՐԱՑ, ի· գ· վ հեցերորդ ամիս հայոց· զոր վանակ՝ի փոքմոփն, սաուգաբանէ, Աբանց կմ արեաց ամիս՝ի ձմերան· *Մեսաուանեորդ ամսեանն, որ է ինքն ա րաց ՚՚· իմն լսօտ երբ· ակՓաթ, որ է մեսաս անեորդ՝ի նիսանէ· ԶԷր· ա· ղ·

ԱՐԱՒԱՋԱՆԱԼ· լ· Աբի և քաջ լինել· այր լինել· արիանալ· զօրանալ· *ՈՒՆեն արուԹի, որ հասարակագոյն ասասցի արաքաջնանալ· Փիլ· ել· Է· 112·

ԱՐԱՒԱՑԻ· ա· Որ՝ի Է· Ւփ· ծԷ· 32· կալծի բնակիչ Արաք քաղաքի, յոմանց մեկնի իբր Աղչի, աւագ, բարեկամ աղքայի·

ԱՐԲ· գ· Κῶμος· Compotatio· որպէս Ա րբուՀի· գինեբերուք· խրախուՆք· *ԵԹէ յարբ կոչեսցին (վէրպակաւ գրի, յարբեցին)· մի՛ երագիցիս· ԵԹէ յուրացումն, ՚ի բաց վազիս· ԱՃաբ· ՀԼԳ·

ԱՐԲԱՆԵԱԿ, եկի, կաց· գ· Πρύτανης. Administrator· ὑπούργος, minister· προαγωγός, perductor. ἀκόλουθος, pedissequus. ὑπήκοος, subditus. Ցարբունս հասեալ սպասաւոր ժիր· որ և կոչի մանուկ, պատանեակ· համբակ· սպասեակ· ծառայ· պաշտօնեայ· որպիսի և է սպասաւ հալկու· գործօղեայ· գործակալ· գործակից· կամմարար· կամակատար· մատակարար· հպատակ· հետեւօղ· առիթ· միջնորդ· խղՃիՓաբ, գուբ, խաՓիմ, պէնաբ, եաբՓՃբ· *Զլուսաւորս երկնաւորս՝ զարբանեակս աշխարհի· Իմ· ծՓ· 2· *Զարբեանեակս նեակս յառաջ քան զնչխանն նագելի և պարկեշտ համարին· Փիլ· ծ· բաո·· *Զիարդ Ճանաչեցի արբանեկաւն արարիչն· Սէբէբ· Է· *Փորձեր, և արբանեկաւ վարեր· ԱՃաբ· ՚ի կիպր է· *երկուքն միայն յառաքեցին գրեցին զաւետարանն, և երկու ևս այլ արբանեակք նոցին· Ոգ·Ֆ· ա· 1· *Ոչ ընդ արբանեական, այլ ընդ վարիչն պարտին զարմանալ· Չհրեշտակս՝ արբանեակս գիտեմք յօգնականուԹիւն մարդկան· Եվիւ· *Նոցին արբանեակ ըստ աւետարանական հրամանացն· Կոբաո·· *Արբանեակ բանեւոց, կամ խաղաղուԹեան· Մաթ· իԷ· Խոս· *Արբանեակ լինել առ հաՃոյս կամացն ած, կամ ՃշմարիտՔարտուղե, կամ սէր վարուց, կամ իրաւացն օրինաց, կամ յարիչտահաւեց· ՑՃս·Է·Ե·ծԷ· Պիս·

ԱՐԲԱՆԵԿԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Սեպհական պաշտօնէից· ծառայական· սպասաւորական· *Ծառայ և ոչ մի ոք ոչ էր, բայց ազատք պաշտէին՝ զարբանեկական պէսսն կատարելով· Փիլ· փեոպան·

ԱՐԲԱՆԵԿԵՄ, էցի· է· Ὑπηρετέω. Ministro. Ὑπουργέω, γω. Inservio, subministro. Ծառայել· սպաս տանել· սպասաւորել· հետեւիլ·* Չի զո արարածք զեզ արարչիդ արբանեկէ· Արբանեկեալ զոյոց հրամանաց· Իմ· ծԷ· 24· ծԷ· 6· *Արբանեկել նոցա և սպասաւորել՝ի կապանն· Փոբգ·* Արբանեկել չար խորհրդոց, կամ ցանկութեց· ՑԿ· կԷ· Խոսր·

ԱՐԲԱՆԵԿԵՄ· ն· Մատակարարել· բաշխել· պաշտել· *Արբանեկել զպիտոյս, կամ զարբացն սպասաւորութիւն· ՑՃս· Է· *Պիս· *Ախոնդիքն զնմրդ զայսպիսի ներգործուԹի առէ և ոտկայ արբանեկել· Մաթ· ծԷ·

ԱՐԲԱՆԵԿՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի· ն· Ծառայեցուցանել· վարել՝ի պէտս· *Արբանեկեցուցանէ զՀԳն և զմառախուղն իբրև զմոխիր· Կ·Է·

ԱՐԲԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ· գ· Ὑπηρεσία, διακονία. Ministerium. ԾառայուԹիւն· սպասաւորուԹի· պաշտօն· պէտք· *Աճ ոչ հնարիցս կալօտանայ և արբանեկուԹե առ՚ի յայլոց ոմանց· Աբէսա· Ե· *Սպասաւորական հոգեիք յարբանեկուԹի առաքեալք· ԱՒ· ծԷ· *Ի հնազանդուԹեան արբանեկուԹէն· ՑՃս· Ե· *Արժանի համարեցաւ արբանեկուԹե իւրոյ· ԱՓաթ· *ԶարբանեկուԹիւն հարկանել· Եվիւ· *ՑարբանեկուԹե կալ· Եվիւ· Է· *ՑարբանեկուԹե պայմանի սպասաւորել· Սոգոմայական արբանեկուԹիւնք· Ի չար արբանեկուԹէ չարացն· ԳԿ· կԷ· *ՊահպանուԹ առաքեալն՝ հանդերձ արբանեկուԹեամբ գայլուն· Խոբ· Է· 67· *Փոյթ յաւանգեալ գործոյն նմա յարբանեկուԹիւն· Սաբէ· կԿ·

ԱՐԲԵԱ. Տես ԸՄՊԵԼ, և ԱՐԲԵՆԱԼ։

ԱՐԲԵԼԻՔ, լեաց. գ. Իբր Գինեբրուք. արբեցութիւն. *Սկսաւ ներքինին խօսել բանս հպարտս և աւաքարտաւանս յարբեցեաց. Բ Եսդ. ե. 18։

ԱՐԲԵՆԱՓ, եցայ, եցոյ, եցեալ կամ բեալ. է. Μεθύω, μεθύσκομαι, κραπαλάω. Inebrior, crapulor. որ և ԱՐԲԻԼ. Գինել. զուարճանալ ի գինւոյ. և գինեհարբիլ. յանչափս ըմպելով զչինի կամ զգբի՝ եւլանել արտաքոյ անձին. անզգայիլ. կորուսանել զխելս. հարբինաւ, գինովեալ. սերխոզ ելմագ. Հիսկ Արբեալ. սրաբ. ախմէր, որպէս ումկ. խմած, խմոզ, գինով։) *Արբին և արբեցան ընդ նմա։ Արբ ի գինւոյն, և արբեցաւ։ Արբիք և արբեցարուիք. Որ ըմպիք գինի չարբենալ։ Մի արբենայք գինւով. Մի լինիր արբեցող։ Այր կերոյ և արբեցող։ Արբեցողք զարքայութիւն ոչ ժառանգեն։ Մոլորեացին իբրև զարբեալ։ Են։ *Ո՞չ ապաքէն զուարթանն և խնաստուն լիցիս ի վերայ արբեցելոց կացուցանել պարտ է, և ոչ զներհակն. Պղտ. օրին. ա։

Նմանութիւ առ. *Արբեցաւ սուր իմ յերկինս։ Արբեսցի երկիրն յարենէ նոցա։ Ցառաջ քան զարբենալ ամենայն բանջար ոչ ցամաքիցի. Ես. ւբ. 5. 7։ Ցոբ. ը. 12։ *Արբեալ ի մանկութեն արուեցիս։ Զի մանկութիւ գու ես արբել (արբեալ). Խոր. գ. 40։ Կրպ. ա։ *Արբեցաւ յարբունս չար։ Արբեալ լինին ի ցանկութեան. Լ Սա. ծ. իէ։ *Բորբոքեալ բոցն ճարպոյին, մինչ զի քաղաքն արբեալ լինէր ի հոս ձենձերաց նոցա. Մ Ախ։ *Ի և այս գարձեալ յարբեցելոցս կարծեաց առելցէն։ Որպէս արբեալն գինով զեղևուէ ոչ գիտէ զինչ առնէ կամ զինչ խօսի, այս պէս և արբեալն հոգւով սիրոյն ա. Լ. աք։ Ե ազ. իբ։

ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Μέθη, μέθυσμα, πότος. Inebriatio, vinolentia, temulentia, compotatio, potus inebrians. Անչափ արբուին ըմպելւոց. արբևնալն. գինեհարուիք. և Գինեբրուք. և Գինի, կամ ինչ մի արբեցուցիչ. հարբեցողիք, հարբած, գինովութիւն. սերխոզութիւն, պէտրէս։ *Մինչև յերբ կայցես յարբեցութեանդ։ Անկեալ գներ յարբեցութեանէ իւրմէ։ Բարի է երթալ ի տուն սգոյ՝ քան ի տուն արբեցութ։ Չգինի և զարբեցութիւն մի արբցէ։ Տուք զարբեցութիւն տրամեցելոյց, ևն։ *Ոչովսիանամոլութիւն և արբեցութիւն ոչակասեալ՝ ցանկութեն քոց չիչանի. Ցճխ. է։ *Ձիք ինչ ի մեզոց՝ զոր գինի և արբեցութիւն ոչ գործէ. Սարկ. ա. գ. է։

Փոխաբերութեամբ ասի. *Արբեցուսք մինչև ի վաղորդեան գեղեցկիկ արբեցուցիս այսուիկ (պաշտամանց). Փիլ. փեսական։ *Արբեցութիւն մտաց (ցանկութիւն, ագահութիւն, բարկութիւն). Սարկ. ա. գ. է։ *Խոչի հանեցուսք, և զայլսն արբեցուիս (Թէոնամանց) որ ի հրէից՝ կուեալ։ Եւ զարուսքսաս արբեցուիսն, զոր ի հրէից ան զգամոնութենէ բերեալ ի վերայ նորա. Պարապ. իգ. լէ։

ԱՐԲԵՑՈՒՄՆ, ցման. Տ. ԱՐԲՈՒՄՆ. *Ցորոյ սիզոյ մատուսակեալն իսկ էր յարբեցումն իւր սգ և ամբիծ ձեռքն գրիգորի. Ցկ. կբ։

ԱՐԲԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Μεθύσκω, μεθύω, ποτίζω. Inebrio, ebrium reddo. Տալ արբենալ գինեովք կամ իբր գինեովք. հարբեցնել, խմցնել. երիուս երմիե, ուեյճ վերմե. *Ռաժակ քո որպէս անապակ արբեցոյց զինս։ Արբեցուցից զանձինս քահանայից։ Ա բրեցուցանել արբեցութիւն։ Արբեցոյց զամենայն հեթանոսս։ Արբեցուցից զնեստս իմ յարբենէ (իբրև զարբեալս). Սղ. իէ. 5։ Երեմ. լ. 14։ ծ. 57։ Ցայտ. ծէ. 8։ Օր. է. 42։

Եւ իբր Արբուցանել. ոռոգանել. Լրէն. *Հայեցայր յերկիր, արբեցուցեր զնա։ Զակաս նորա արբեցուցեր. Սղ. կէ. 10. 11։ *Այս անուն անկոզ, կամ այս անուն արբեցուցանօզ. Աբ որս։

ԱՐԲԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ արբեցուցանէ, կամ արբուցանէ. * Քաղցեալ, և կերակրիլ. ծարաւի, և արբեցուցիլ. Սարկ. հանգ։

ԱՐԲԵՑՈՂ կամ ՈՂ, ի, աց. Ὀινοπότης, μέθυσος. Vini potor, bibax, ebrius. Որ շատ ըմպէ զգինի, և արբենայ. խմօղ, հարբած. Տես և ի բայն ԱՐԲԵՆՈՒԼ. Ա Սա. իգ. 20։ իլ. 9։ Մխ. ծա. 19։ Ղկ. է. 34։ ա. ւոր. է. 11։ ղ. 10։

ԱՐԲԻ. արբ. Տես ի բայն ԸՄՊԵՄ։

ԱՐԲԻՄ, եցայ. յ. Տես ԱՐԲԵՆԱԼ. *Դեղ է երկիւղի... որչափ յոլովագոյն արգելօք կամիցի ոք արբել ի սմանէ. Պղտ. օրին. ա։

ԱՐԲՃԻՒ, չւոյ, ուաց կամ ուից. Μέθυσος, οἰνοφλύγων. Ebrius, vinolentus. Արբեցօղ. արբեալ. մոլեալ գինետուրէլեաց և ըմպելեաց. հանդգնակոտ. և անհնազակ. շռայլ. զեխ. հարբեցօղ, հարբած, ներխոմ սիրօղ, խմօղ, ճամբէ ելած. պէտրէ, սեքիւհ, իւղիճի. *Հանգանակոզ է և արբշիռ։ Ամենայն արբշիռն (կամ արբեցողն) և բոզանոցն աղքատասցի. Օր. իա. 20։ Ասա. իգ. 21։ *Մշակ արբշռին ոչ հասցէ ի մեծութիւն։ Բարկութիւն մեծ՝ կին արբշիռ. Սիր. ծէ. 1։ իգ. 11։ *Զոլովսիանամոլութիւն արբշռաց. Ցճխ. է։ *Բարեկարգք միշտ բամբասին յարբշռից իբրև ուիչոք. Մխ. ասա. ծէ։ *Ո՛վ արբշռիգ ի պարկեշտից. Նար. ը։ *Իակ մեզ մինչ ի ցարբենալ գինւոյն թակոյկք, մանաւանդ թէ և առաւել քան զարբեցութեին արբշռացն. Աթաբ. ապտպոխիր։ *Որ փախչիցի յարբշռութենէն. Նխս. իսս։ (Ի բառգ. Արբշիռ, Շիռ է արմատ բառիս Շռայլ. ըստ իմիք նոյն ընդ նմին. զի և ի բանս Աթաբ. և Նխս. Արբշռ գնի որպէս յն. անբարեխառն, և անառակ։)

ԱՐԲՇԻՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀινοφλυγία, φιλοινία. Ebriositas. ἀσωτία, intemperantia, comessatio. Շռայլութիւն արբանն կամ արբեցութիւն. չուայտութիւն. զեղխութիւն. անառակութիւն. պէտրէսիւթ. *Ձար արբշռութիւն, և վաւաշոտութիւն. Աթաբ. ծէ։ *Արբշռութենէն զժուժկալութենէն (ընդդէմ գնել). Ցճխ. իգ։ *Բազում հատուած յարբշռութենէ. Բ Սա. է. 19։ *Սեղանոյ պարապին, և կոչմանց, և արբշռութեց. Վրդ. կդ. է։ *Բաց ի մարմնական մանկեբութենէ արբշռութիւն չուայտութիւք. Շապհ. բաթբ. հաթաճ։ *Ինքնասիրութենէն ախտի ի չարիս մեծագոռնէին ծառայեցելոյ արբշռութեան. Սարկ. կն։

ԱՐԲՈՆ. Տ. ԱՐՈՆ։

ԱՐԲՈՒՄՆ, բման. գ. Πότος. Potus, potatio. Ըմպելն. խմելը. և Ըմպելի ինչ. խմելոս բան. իւղէ. *Արբամբն ի ձմեռնային նուազութենէ իչխանանելով. Խոր. է. 12։ *Տան նոս արբումն. անգ. 89։ *Վայ ինձ առ արբումն մահուն բաժակի. Ծարաւ. ևաց արբման. Նար. է. լէ։ *Զմմ արբումնս՝ զմահ և զանմեղութենէ և ձեզ պատոյ է ըմպել։ Որ զայս արբումնս ըմպեն. Նար. էգ։

Նմանութեամբ ասի. *Ցարբումն խմատից հրահոսան վտակացն արբամբ. Շար։ *Թէև ապտակ առնուս յարբումն. Շայէոսէ. ֆ։

ԱՐԲՈՒՆ. ա. Πότιμος. Potui aptus. Ըմպելի. յարմար յարբումն. *Ըմպելի և արբուն մատծուածք. Փիլ. այլք։ *Դառն. նաքեր վիժանս... քաղցր և ախորժ և արբուն գործեցեր. Աթանաս. Բարյք. Ե թ։

ԱՐԲՈՒՆ, բունք, բունց, բամբք. գ. ա. Ἥβη, ἐφηβότης, ἀκμή. Pubes, pubertas, maturitas, vigor, firma aetas. Որպէս Այր բուն, կամ արբեալ ըստ բաւականին, այսինքն ոռոգեալ. իբրու Առոյգ հասակ. ուիք պատանեկութեի՝ յարմար ի զինուորութեի և յանուանութիւն. Խիւնի, կենճէի, փինճէի. *Անար որպէս մանուկ մինչև յարբուն հասակի. Ձկ։ *Եւ ամեն նայն հասակ. առ նախնի ժամին (մանկութեան) ժամանուցաց, և առ երկրորդ կոչեցեալ չափս արբունն. Նար. ֆ։ *Զայնմ մինայն արբուն մանկութեի կատարեալ ապականեցին։ Զայրուն մանկութեի հասակին անցուցին։ Ցարբունեցն մանկութեի (կամ թհան) պատանիքն։ Զարբունց մանկութեին զծուլիկ. Փիլ։ *կամ որք բոլորովին արբամբքեց հասակին. Բրս. ի ի. ող։ *Ցարբունս հասեալ մանկանն հասակի. Խոր. ի. 77։ *Մանկութեի արբունք հասակի. Նխս. իսս։ *Խնայել յարբունս մանկութեի իւրեանց. Ցկ. կի։ *Ցարբունս տիոցն։ Դեռևս յարբունս տիոցն են։ Ոչ անկատար հասակք, այլ ամենեքեան յարբունս տիոց՝ ի ճահ գոլ պատերազմական գործոյ. Պիտ։ *Արբուցանել բան հոգևոր բանական յարբունս տիոն. Նեղս։

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵՄ, բուցի, բո. ն. Ποτίζω. Poto. Տալ ըմպել. ընուզ զծարաւն. խմեցնել. իւիրմէ. * Արբուցանել զխաչինս, կամ խաչանց։ Արբո ինձ սակաւ մի ջուր ի սափորոյ այտի։ Արբուցել զամենայն անձն ծարաւի։ Արբուցիք ինձ, կամ զիս։ Արբուսցես նոցա գինի. են։ *Արբուցանեն զամենայն ոգեաս հոգևոր կաճամբն. Ագաթ։ *Արբուցանէր զիս ուրախաուեան բաժակաւ. Պիտ։ *Արբո զծարաւեալս ջոյն կենդանութեի. Տաղ։ *Պատառմամբ կուլին զընձուս արբուցեալ։ Պապեքոյս արբուցանիցես. Նար. կե. կէ։ *Զարբուցանօղն ծարաւեացս. Շար։ *Ձարչարանք, զոպային մշտկուն, և եղեգամբն արբուցաս. կալ. ֆ։ *Ցարբեցողացն արբեցող (գործիս), յիմաստնոցն՝ արբուցող ամենեցուն զբաժակն կենաց. Սահակ։

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵՒ ԶԾԱՐԱՒ. իբր Զովացուցանել. անուշացանել զծարաւն՝ տալով ըմպել. *Ոչ զբաւանդակ ծարաւն արբուցեալ. Եղիշ. էփ։ *Ըստ կարին զքաղցն լնու, և զծարաւն արբուցանէ. Սարկ. ա. գ. է։ *Փութայր արբուցանել զծարաւ իբր արեամբ սքան. Խոր. հախ։

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵԼ. իբր Ոռոգանել. Լրէն. ասա. *Արբուցանել զերկիր, կամ ըղլերինս. Ես. ծէ. 10։ Սղ. ձգ. 13։ *Արբուցանել ջոց զգաչս. Փարպ։ *Ջուրբ արբուցանել (զանդս). Պիտ։ *Հրահոսան վտակք զջոյգ արբուցանեն գրախտ բանական. Խոր. հախ։ *Արբուսցէ զանդաստանս պապեքեալ. Նար. էբ։ *Վտակս արտասուաց արբուցանոզաց. Նար. իճ։

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵԼ. իբրու Արբեցուցանել. Μεθύσω, μεθύσκω. * Որ արբուցանէ զամենայն

վրկիր 'ի գինւոյ իւրմէ : Արբոյց զնս դառնութեամբ. Երեմ. ծ՟. 7 : Ոչ. Ի. 15 :*Վայ որ արբուցանէ ընկերի իւրում հրապոյրս ալըեղ տոյս, և արբուցանէ՝ զի հայեսցի յայրս նոցա. Ամբ. Ի. 15 :*Ոչ սալով յագուրդ սրոյն ծարաւոյ, յոր միշտ արբուցանէր յաբեղէ վիրաւորաց. Ցհ. ին :

ԱՐԲՈՒՑՈՂ, ցչի, չաց. ա. Որ արբուցանէ. արբուցանօղ. արբուցօղ. *Արբուցիչն և կերակրիչն. Լմբ. ոչ :*Մատուռակքն արբուցիչք. Ագաթ : *Ծարաւեալոց արբուցիչք. Նար. գանձ առաք. Ե տրգ :

ԱՐԲՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Արբուցանելն. և Արբուման. և Ըմպելի. *Բղխեցին մեզ յորքուրյուն : Բայց ըզքերան իմ յարբեցուսցին քո սրեան կենարարին. Ղած : *Պապաքեալս ընդ հոդւոր արբուցմանն խըրատու : Մահացու գեղոց սրբուցմամբ : Տուեալ նմա արբուցումն մահու. Ցհ. ին : *Ոչ ուստեք արբուցումն բաւական Թագաւորականին գտանէր տեղւոյ. Խոր. Ի. 36 :

Եւ Ողոգումն. *Յարբուցմունս բուբասանաց. Խոր. ա. 15 : *Մատուցանեալ զարբուցումն ըրոց : Զաւեւոեսցն սրբնուցմանէի երկիր արբուցմամբ. Պիս :

ԱՐԳԱԴԻՐ ՆՈՒԷՐ. Ἀναθημα. Donarium in templo suspensum, persona vel res consecrata et dicata. Նուէր յարգի եգեալ 'ի տաճարս. յիշատակ. ձօն. ըստ յն. վերագիր կամ վերագրութեիւն. *Մարգասպանն և մեհենադերծութեան պարտաւոր է՝ զնուիրեալ զոյ առրաձոցն մերկացեալ. քանզի զի՞նչ է նուզելագոյն և սրբագոյն նուէր արգադիր՝ մարդոյ (այսինքն քան զմարդ). Փիլ. Ի. բան :

ԱՐԳԱՃՈՂՈՎ. ա. Ուր լինի ժողովել զյարգի կամ զլաւ մասունս իրաց. *Կուռ առեալ յարգաժողովել խրնձ զպարզն և զվճիան. Ոսկէր :

ԱՐԳԱՀԱՏԱՆՔ, նաց. Տ. ԱՐԳԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ ըստ ա նշ. *Ձգէ 'ի յարգահատանս գեղոյ կարեկցութեան. Պիս : *Արգահատանքն և փառք ոչ հասարակ երկոցունց. Ոսկ. ս. ա. 18 :

ԱՐԳԱՀԱՏԵՄ, եցի. լ. ն. (իբր յարգանգ և յալեաց խանդաղատիլ. որպէս և յայլ լեզուս արգանգ և աղիք՝ է և գուճ). Παρακαλέω, ἐλεέω, οἰκτείρω, ὑπερπάσχω, συγγινώσκω. Misereor, commiseror, parceo, ևն. Ալեկկիլ. գթալ. գթասիրել. կարեկից՝ ախտակից լինել. մխիթարել. խնայել. աւալել. ողիւբ ի՞րթեալ խղճալ. ողորմել, ափսոսալ, ցաւակ ունել, ցաւիլ. աճըմագ, ջերհամբել էնդել, էսիրել. Ել. *Արգահատեին մխիթարելին. Ք. Ի. Ք. 6 : *Ո՞ արգահատեսցէ Թովբի օձաձարի. Սիր. ծբ. 13 : *Արգահատեցեր մեծի նեղութեես. Եղիւ. ը : *Ոչ պատժելի է, այլ արգահատելի : Արգահատեսցեն ցեն նոցա որպէս 'ի յարէն բռնադատելոց : Ներող և արգահատող է արարիչն. Եզեկ : *Ձաքսորս տեսէք զնս, և ոչ արգահատեցէք ինձ. Զիր. ին. Ղիւ : *Սկսաւ ապա արգահատել զնկելոցս. Լմբ. ոչ :*Լուռ միայն կայր, մինչև արգահատել սկսաւ նմա ապիզատոս : Իբրև արգահատ իմն երկիւղած ծաց իւրոց սէր, և ասէ, փախիցեն 'ի լերինս. Կոլ. ծգ. ծը : *Արգահատեաց 'ի նա ած. Լսող. Ջ : *Իբրև 'ի գիտանոցէ իմաքէ 'ի հեռուստ տեսանէ զմարդկան կիրսն, արգահատէ զկուրծքն զծառայաց. Եսա. Խսա :

ԱՐԳԱՀԱՏԱՆԱԼ. (որպէս լծ. լա. ջոյո. առկ. իրճա, ըէճա) . Գութ արկանել. գթութիւք տալ. պաղատիլ. ողորթել. թախանձանօք խնդրել. մտղթել. հայցել. (որ և յն. Ἐυμπαθέω, է տալ. և մխիթարել զոմի միանգամայն) .*Զամենապարգեւ արգահատեցեր, և ոչ երբէք լըեայ : Զայս՝ պատեհիկոս ոմն բարեշնորհ արգահատէր : Նենգողական իմոյ՝ հաշտութեիւն արգահատեցի : Գիտողիդ գաղտ. Նեաց արգահատեցից : Հաստատեսցէ ըստ սրտի արգահատելոյս : Արգահատեա՛ (Ջը կոյս) միշտ զողորմութեիւն որոց պանդխտիմք 'ի վիճս նեղըքին. Նար :

ԱՐԳԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Συγγνώμη. Indulgentia. որ և ԱՐԳԱՀԱՏԱՆՔ. Գթասիրութեիւն. կարեկցութեիւն. *Արգահատութեիւն բերէ անմոքութեիւն աղքատի. Ոսկ. ս. Ի. 10 :*Ոչ եթէ 'ի գաւառապարտութեիւն, այլ առաւել ևս յարգահատութեիւն. Եփես :

Եւ Գթարկութեիւն. աղերս պաղատանաց. *Լուր պաղատանացս արգահատութեան : Զայս արգահատութեիւն մաղթողականս : Արգահատութեամբ և աղօթիւք մարտիրոսացն. Նար. ծԷ. ՟. իԷ. յա. Ե գանձ խլ :

ԱՐԳԱՆԱԿ, ի, ացի. գ. Շωμός. Jus, jusculum. Պարարտ հիւթ մսոյ եփելոյ, որպէս արգասիք նորա. խաշ, մսի ջուր. Էն սապա. *Միսն հալեսցի, և արգանակն նուազեսցի. Եփիփ. Ի՟. 10 : Տես և Դպ. Ղ. 19. 20 : Եսա. իԷ. 4 :

ԱՐԳԱՆԴ, ի կի՛ ոյ. գ. Γαστήρ, μήτρα, κοιλία. Uterus, venter. գրի և ԱՐԳԱՆՑ, զի առաւել այնպէս հնչի. (իբրու արգանգ՝ ընդ երկիր և երկունիք անդ). Տեղի սաղմնաւորութեան և բեղնաւորութեիւ մօր. որովայն մօր. Տես և Ծոճ, ԳԱՆՁԱԿ. Ծորը ի՞րը. գաղն, սահմ. *Իբրև զվիժած՝ որ ելանիցէ յարգանդէ մօր. Թուոց. ծԷ. 12 :*Ցոյր արգանգէ ելանէ սառն (այսինքն ուսանի ծնանի). Ցոբ. լԷ. 29 : *Զգօսացեալ անպտուղ արգանդն 'ի պտղաբերութեիւն փոխարկեաց. Ածան. 'ի յհ. ՟. :*Եղբայր երեց գոլ յարգանդէ. Շ. յիւ. ասող :

Նմանութիւն ասի. *Արգանդ մուսց : Արգանդ մտքուր մեծին մեսրովպայ : Ցարգանդ գէ յատաղ քան զարուսեակ ծնայ զքեզ. Ածան : Շար : Սղ : *Եկեալն յարգանդէ մօրն դարձեալ արգանդոյ երկրի պատրաստի : Զմեզ ծնանի աւազանին արգանգաւ հոգեպէս. Լմբ. ոչ. Ն պիզտ :*Որով երկիր պտղի, և արգելու զարգանդ առ 'ի տալոյ պատուղ 'ի ժամու. Լսող. ծԷ :*Ըզքեզ փառաւորէ երկիր բացեալ արգանդաւ իւրով. Եփր. համաբ :

ԲԱՆԱԼ կամ ՓԱԿԱԼ ԱՍՏՈՒԾՈՑ ԶԱՐԳԱՆԴ ծնողաց՝ է Ցայրղուել կամ խափանել զծնունդս : Ծած. իԲ. 31 : Ն Ի. 18 :

Իսկ՝ *Որ բանայ զարգանդ ՚՚, է Անդրանիկ : Եւ. ծՁ. 2 : Թուոց. ծԷ. 15 :

ԱՐԳԱԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. Ընտիկ արգասեաց, այսինքն արգեանց. բարեբեր, և աղողակ. արգիւնաբար (անձն). արգիւնական (գործ). Ֆահուլլա, պէրէկէլի. *Քաջ և արգասաւոր 'ի բանս. Խոր. ա. 1. 20 :*Արգասաւոր սերունդ, կամ չան. ասանդ, տոփեր, գործք. Խոր. ասա արծր : Պիս : Նար. Կ. Ն յիչ : Երզ. Ֆիլ :

ԱՐԳԱԱՒՈՐԱԿԱՆ. Նչյն ընդ վ. *Անգաստան արգասաւորական. Նար. Ֆծ :

ԱՐԳԱԱՒՈՐԵՄ, եցի. Տ. ԱՐԳԱՒՈՒՆ. ՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Զաներևոյթն իբր զերևոյթ արգասաւորեաց. Նար. խլ :

ԱՐԳԱԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐφορία. Fertilitas. εὐδράνεια, prospera effectio. Արգասաւորն գոլ. պտղաբերութեի. առատութեի. ճոխութեի. աչողութեի. Ֆահասուլլահ, պէրէկէթ. *Ցանարգասաւորէն ձեռօք զարգասաւորութիւն խնդրէ. Իմ. ծԳ. 19 : *Արգասաւորութեի ունկոց, կամ փարթամութեի : Առլեալ զքանչելագոյն արգասաւորութիւնք. Պիս : *Ցօրացեալք են մեծութիք, և ընչիցն արգասաւորութեամբ. Սարգ. յն. Ի :

ԱՐԳԱՒԻԱԿԱՆ. ա. Իբր բազմաչահ, մեծագին. կիմգաեալ Արգասիա անուանեալ վայրի. *Որպէս զակն արգասիական, և լազմարգարիտ լուսաւոր կառուցեալ 'ի խոյր պսակի թագաւորին փառաց. Գր. սփ. 'ի սպէֆ :

ԱՐԳԱՒԻՔ, սեաց. գ. Ἐργασία, πράγμα. Opus, res, negotium. (լծ. հյ. յարգ, երկք. և յն. էրղոֆ. գործ, և չահ.) Արգիւնք. գործ արդոյ և չահեկան. արարք օգտակարք. իրք արատագրեալք. վաստակ. բերք. պտուղ. եղք կամ հանգամանք իրաց. հաբլ. իւ, ւեաբ, ամեն. քիւն. սեվոզ. *Զարգասիսն բարեաց (յն. զբաբեգործութեի) ազգին այլազգիքն 'ի համար ոչ բերէին. Գ. Դ. Ք. 4 : *Ոչ բանիք լոկ կովք, այլ առաւել ևս արգասեօք. Ոսկ. յհ. ա. 12 :*Զվայս կենացն քնաւորապէս բարի արգասեօք 'ի հաձոյս կամացն այ ուզէցին. Նախերփ. էիւ :*Որոց կանոն և օրինակ զևրեանց անձանց արգասիս լեալ. Կոչիւն :*Վասն հոգեկիր առաքինի արգասեացն. Բոզ. Ք. 5 :*Արգասեօք պարարտութ. Ցհ. ին :*Զասունս արգասեաց երկրագործութեի : Ցընդունակութեի արգասեաց հոգևոր սերմանի. Նար. Ի. ւէ :*Արգասիք զանազան արհեստից, կամ սիրոյ և խաղաղութեի. կամ չարեաց, մեղաց. Պիս : Ցհ. ին : Նար. Ջ : Սարգ. յն. յօՁէ :*Զարիքն անձինք ինչ էցեն, թէ արգասիք անձանց : Անարդ և անարգասասուր էր հիւղն, և ամե ած զնա յարգասիս : Գուլ յարգասիսն և 'ի կերպարանս. Եղնիկ :*Մենամարտիկ նահատակացն արգասեօք (որ գրի արգասեաք, կամ արգասիք) : Ամենավայելուչ արգասեօք. Պիս :

ԱՐԳԱՒՈՒ. ա. Իբր Արգասաւոր. չաչարեր. *Արգասաւ վաճառական. Ճ. Ի. Ի :

ԱՐԳԱՒՈՒՆԴ, ի, ացի. ա. *Եսφορος, γόνιμος. Fertilis, foecundus. Արգասաւոր յոյժ. բերրի. պարարտ. յուռթի. հիւթեղ. արէնի. պէրէկէլի. ֆահուլլաս, ֆամիլի. *Արգասաւնդ գաշտ, վայր, աշխարհ. խոր. ա. 11 : Պիս : փարթ : *Ոսկ. գաներ զարգասաւնդ երկիր մոաց իմոց. Ցհ. իմ. ապ :*Թանձրահարդ արգասաւնդ, և առաքինի երկիր. Փիլ. բագն. (յն. լոկ, խորահող երկիր) :*Պտղաբերլի միայն բարի և արգասաւնդ հողն. Աս ոբս. ա :

ԱՐԳԱՒՈՒՆԴԱԲԵՐ. ա. Բերլրի. բարեբեր. *Արգասաւնդաբեր սաղաքեի. Նար. խլ :

ԱՐԳԱՒՈՒՆԴԱՀՈՂ. ա. Βαδύγεως γόνιμος. Pinguis, foecundus. Որոյ հողն է արգասաւնդ. Հանձրահող. պարարտ. *Զարգասաւնդահողն և զքաղաքաբերուն անգս : Արգասաւնդահող, և շատաղբեր էր գասաւն. Փիլ. ի. բան. և խմասփ : *Արգասաւնդահող, շատաղբեր, և բերրի. խոր. Ք. 59 : *Արգասաւնդահող երկիր, տեղի, գետին. Պիս : Նար. խլ : Սիմ. է :

ԱՐԳԱՒՈՒՆԴԱՄԻՏ. ա. Իբր Արգասաւոր. մտացի. *Արգասաւնդամիտ այր. Պիս :

ԱՐԳԱՒՈՒՆԴԱՊՏՈՒՂ. ա. Պաղալից. պտղաչէտ. բերրի. *Անդաստանն ծաղ-

կալից և արգաւանդապատուղ լինիցի. Խոսք:

ԱՐԳԱՒԱՆԴԱՒ ՀՈՂ. Իբր Արգաւանդաձոյղ, կամ արգաւանդ հող: Ընդ:

ԱՐԳԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգաւանդն գոլ. պտղաբերութիւն, և պտղաբերութիւն. *Աչխորիկ արգաւանդուն գաւառի յարաղուարձ լինելով. Պիտ:

ԱՐԳԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Արգոյ. յարգի. առաջին. գլխաւոր. պատուաւոր. երևելի. *Չկարեմք յաղթել ոչ միայն արդասրացն, այլ և չնչեղոցն. Եղիշ:

ԱՐԳԵԼ, ա. գ. (չծ. հյ. առ՝ գելում. լա. արկէօ. յն. ἔργω. գօթ. գալիւ.) Կաղնուկ, καλύτικον. Obstaculum, impedimentum. խափան, կամ խափանարար և խափանումն. արգելիչ. Ենկել, Տանի. Չլինչ է քեզ արգել՝ լինել վայելող ամենայնի. Բրս. ոզոյ: *Ապեռեան ընդ տիեզերս, զի ոչ գոյր արգել. Ագաթ: *Ո՛վ լուսթե, ասեն՝ լեզուի, և որկրամոլաց արգել. Վրք հց. յ. գ. (Նոր Թագ. յագեցման խաչփանիչ:) *Դեղ բժշկութեան են աղօթք, արգել մեզաց. Ոսկ. Եփր. խե: *Չի որ ինքնակամ չարութեի է, անդ և արգել է չնորհայ. կոչ. ը: *Որպէս և ասեր երթեին զարգելն իւր՝ ի հոգւոյն յերս ինչ պիտաներս. Տօնակ:

ԱՐԳԵԼ. Արգելան. պահ. Φυλακή. Custodia. *Որ եղեալ էր արգել ամենայն այսոց պղծոց. Ցայտ. ծը. 2: *Ցարգել բանսրի. ցկ. լե:

ԱՐԳԵԼ ԱՌՆԵԼ, ԿՈՒՆԵԼ. } Συμφράσ-ԱՐԳԵԼ ԱՐԿԱՆԵԼ. ՏԱԼ. } ω, կամ ττω, κωλύω, εἴργω, ἐγκόπτω, ἐπίσχω. Impedio, sepio, includo, prohibeo. arceo, veto. Արգելուլ. խափանել. կրճիւն կամ խորոց կամ ցանկ՝ ի մէջ արկանել. Ոն էնմէ, Նահ օլմագ. *Ոչ ոք է՝ որ արգել առնէ. Ճ. Ա. ա. 9: *Արգել արասցեն երթալոյն. Ոսկ. յհ. ը. 16: *Արգել առնէր լկաւոլեը: Չրաման եաս արգել առնել արիանոսացն, զի մի ևս իշխեսցեն, Ան. Վրք սա: *Ոչ ինչ արգել առնի (յն. առնէ) և ընդ մեզ նոյն անյոք անցանել. Ոսկ. յհ. ա. 9: *Ոչ ինչ արգել առնէր իսկզմեռացն՝ լուզուին. Կոլ. ե: *Վասն մահու արգել լինելոյ ի մշտնջենաւորել. Եփր. ը. 23: *Արգել հայհոյել ի յատակութեի լոտսոյն լինիցին. Եղիշ: *Քանզի ի շուրջ բնակելոց ազգացն արգել լինէր, մնաց գործն անկատար. Ես. փր. ը: *Արգել արկցէ տէր ի փոսոյ գեռոյն: Արգել արկ Ճանապարհաց խոց. Ես. իչ. 12: Ոնէ. ե. 9: *Եթ նոցա արգել արկանէր՝ գնալ յանօրէն Ճանապարհն ելանել. Բ. Պ. ե. 13: *Արգել և զբազումն տայր նոցա փըրկուել: Եթ այլ ոչ կարաց արգել տալ ինքեան (այսինքն արգելուլ ընձեն). Ոսկ. յհ. ը. 5: Վրք հց. ծը:

ՑԱՐԳԵԼ ԱՐԿԱՆԵԼ. Συγκλείω. Concludo. Աւրհանել իբր յարգելան. շուրջ պատչաբելով փակել՝ ի ներքս. *Պաշարեր զնոսա, և յարգել արկաներ զնոսա. ա. Ա. ծա. 65: *Ձեռն՝ ի գործ արկեալ՝ ի պատչաւունն և յարգել արկանել զնոսա. Ես: ար. ա: *Ի տեղւոյ իմիք զզօրութեի մոացն յարգել արկանել. Նխս. կամ. ծե:

ԱՐԳԵԼԱՓՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգել առնելն. խափանումն. *Կարգաւորութեք ոչ իսիք արգելագործուեն ... այսինքն անխափան. Փիլ. լին. ը. 127:

ԱՐԳԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κατάκλειστος, ἐγκεκλεισμένος. Inclusus. κεκλειχθείς, detentus. Արգելեալ փակեալ ուրեք՝ ակամայ, և կամայ. գ. Ֆ. Ան. Հակոբ. *Որ արգելական պահէին զորդիան քո: Պան. գուխտ և արգելական: Արգելականք՝ ի կոստաստանց անտի՝ ի գրոնս ընթանային. Ի. Իմ. ծը. 4: Ես. Խը. 21: ը. Ա. գ. 19: *Արգելականք բերդին քակեալ՝ ի միաբանութէ ուխտին. Աւծր. գ. 2: *Սովական և արգելականք լեալ էին (առիւծքն դանիէլի) ՝ի սովորութէ կերակրոցն իւրեանց. Ոսկ. պհ. նին: *Աւերեաց զգաւոխս, և զորոց անդ արգելականացն հոգւոց արձակեալ բազմութի՝ յարեաս երեքօրեայ. Պօտմ. ւը: *Պահապանքն հոգւոցն արգելականաց. Եփիփ: *Որ իմեր կամաւ՝ ի տարտարոսն ներքին՝ արգելականացն բանտի. Նաւ. ծը: *Ի տես հիւանդաց և արգելականաց. Խոսք: *Ի տեսանել զքեզ՝ կամ մեռանիս, կամ արգելական առնէ. Լսոփ. ը:

ԱՐԳԵԼԱԿԱՆ. Միանձնացեալն ի խցի. սնանապատուր. որ և ԱՐԳԵԼԱՒՈՐ. *Աչնպէս արգելական էր, մինչ զի և յեկեղեցին ոչ ելանէր. Վրք հց. է: *Սպասաւորեալ հրպատուակեր ուրեմն (ուսմեմն) արգելականի. Վրք հց. յ: *Գուշնդա վանականաց, անձամբ եամուտս և արգելականս բնակեցուցեալ. Կոչիած:

Եթ Որ ինչ անկ է միայնակեցաց. Ճրագնաւորական. ժուժկալական. *Որպէս զի որսաւաքսեացէ յալրգելական խցէն. Վրք հց. է: *Ի բաց գնացեալ արգելական կրօնաւորութէ, և ախորժ՝ ի վերայ հասեալ, ըզհետ՝ ի ներքս անկանի անապրելաւորուն. Փիլ. լին:

ԱՐԳԵԼԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգելականն լինել. միայնութիւն՝ ի սենեկի. *Նստեալ՝ ի սենեակ արգելականութէ. կվխա:

ԱՐԳԵԼԱՆ, ի, աց. գ. Ἀπόκλεισμα, συγκλεισμός, ἄρκτη. Claustrum, clausura, carcer. որ և ԱՐԳԵԼԱՆՈՑ, ԱՐԳԵԼԱՐԱՆ, ԱՐԳԵԼ. Տիղի արգելեալ և փակեալ կալոյ. փակարան. բանտ. գոփաւք էէր, հապս, գընթան. *Տացես զնոսա յարգելան՝ ի վերնադրանդն. Եբէմ. իէ. 26: *Մինչև կատարեացին աւուրք արգելանին քո. Ես. ղէէ. ը. 8: *Ամենայն հարսանց եղեն արգելանք ոգոյ սրակատանք իւրեանց: Եվլին նոքա յարգելանէ անտի. ա. Ա. ա. 28: ը. 21: *Իբրև յարգելան տաճարին գաւազանեալք: Ոգի արձակեալ յարգելանէս (՝ի մարմնոյ): Տուր ինձ արձել՝ ի խաւարին արգելանէ. (՝ի փորոյ կիսին) ՝ փիլ: *Արգելանաց անլուսից. Ագաթ: *Նովին կապանօք անցուցին՝ ի սահլս արգելանին: Աչրէին զամուրս արգելանաց նոցա. Եղիշ. ը. ը: *Որպէս արգելանաւ փակեալ ոգաւոյն՝ ի մարմնոյն գարձ, և մարմնոյն յարոլեն. Խոսք. պբգ: *Անկանի՝ ի դառն արգելան. Հմամ. ա. ա: *Ոչ արգելանաւ կապանաց ըստ մահս պարտուցն տարագրելոցն: Անել արգելան: Կապեալ՝ ի պահեստ դառն արգելանի. Նաւ. ը. ը. իէ: *Թուշուն այնչափ է մեր, մինչ՝ ի պահեստ արգելանին կայ. Լմբ. ա:

ԱՐԳԵԼԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Արգելեալն՝ ի բանաի. կալանաւոր. Հակոբ. *Ինքերկեւքեան միշտ պահելով զալուգ լանաւորսն՝ ի բանդին. Նաւ. յօէբ:

ԱՐԳԵԼԱՆԻՄ. գելայ, գելէր. կր. բայիս Արգելուլ ըստ ամենայն առումն. *Ցորժամ ծագիցէ նշոյլ առաքինուէն, արգելանի ներքսական բնուէն լինելոլթիւն: Մի յապագա առ իս մտերմութէ, իբրև գուս կարօղ ես գոլ հայր, արգելանիր. Փիլ. այլաբ. Ես իմաստ: *Արգելանին կղք բարկուէ այ՝ ի ժամանակի վրէժխնդրութէ. Սաւի. կհ: *Մուտս, և արգելիր՝ ի մէջ տանքո. Եզեկ. գ. 24: *Արգելեալ՝ ի բանտի. ք. Ա. է. 8. ևն: *Արգելոյ մինչև ցայժմ. Հա. ա. 13: *Ոչ արգելեալ ընդ նուազութէ. Նաւ. իգ: *Արգելալքն՝ ի մեղսասէր բանտին. Շաւ. ևն: *Արգելքին՝ ի խորհուրդս իւրեանց. Սղ. ը. 23: *Արգելան խնդրուածք. Սաւգ. ա. յհ. ը:

ԱՐԳԵԼԱՆՈՑ, ի, աց. Տ. ԱՐԳԵԼԱՆ. *Ի վերայ համբերուէ նոցա, որք յարգելանոցին են: Ընկնեաց իւր արգելանոց նեղ: Եվ յարգելանոցէն իւրմէ. Վրք հց. ը. իը: *Աչրէին զամուրս արգելանոցայ նոցա. Կաղնաթ:

ԱՐԳԵԼԱՕՈՒՆՁ. ա. Ընչարգել. որ չունչն արգելանի. կամ արգելումն ընչից. Տէքնեքեա: Վոփ. չը:

ԱՐԳԵԼԱՒԱՆՔ. նից. գ. Վանք արգելական ձգնաւորաց. կուսաստան. *Գընտանեին՝ ի քաղաքին հռովմայեցւոց արգելավանս մի կուսանաց. Ագաթ:

ԱՐԳԵԼԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արգելական վարք ժուժկալուէ. *Իբրև զկինրի, և յոյժ համուռ կարծի քրիստոնէուէ՝ արգելավարուք վարեցեալ՝ ի հանգստական փափկուէն. Ճ. գ:

ԱՐԳԵԼԱՐԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՐԳԵԼԱՆ. *Կրեցի բանաս և գելաբանս, և արգելբանս՝ ի խաւարչուին սենեակ. Ցկ. իի: *Ունմանք՝ ի կապանս և՝ ի խորին արգելարանս փակեալս. Իգն: *Եկաց պօզոս զամս երկու յարգելարանի: Հեշտագերծ լինել՝ ի խաւարաչօշափ արգելարանէն. Տօնակ: *Ի գրանցն արգելարանի՝ զոր խորտակել ասէ. Խոսք. պգբգ: *Չլինչ խորհէիր՝ ի մահ յարգելարանին քում. Վրք հց. է:

ԱՐԳԵԼԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Տ. ԱՐԳԱԼԱԿԱՆ ըստ ա նչ. *Ի համբերոլոց անտի անապատին արգելաւորաց. Եսոփ. ձ: *Իսկ արգելաւորն առաքեաց, և ասէ, ոչ լեզէ անհաս էր, ևն: Եկեսցեն հարսունք՝ ի տեսանել զքեզ, և արգելաւորք՝ ի վարդապետուէ քո. Վրք հց. յ: *Ճգնէիր յեկեղեցւոյն այ՝ կալով միշտ ըստ օրինի արգելաւորաց. Ճճ: *Արգելաւորն և կրօնաւորք լերկ է (որպես գլաւոր՝) սահմանապետուէ ընկեր՝ Արգելաւորքն և յայլ կողքն հարկաւորաբար մահկանացուին պան՝ ի կերակուրս և յըմպելիս: Առաքինին ասկաւապետուէ, և արգելաւոր կրօնաւորուէ է ընկեր. փիլ:

ԱՐԳԵԼԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՐԳԵԼԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. Արգելականն գոլ կամ. միայնակեցուէ. կրօնաւորութիւն. խստակրօնութէ. *Վասն հնուէն քաջմեծ արգելաւորուէ կենաց քոց. Եսոփ. ծ:

ԱՐԳԵԼԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ἐγκράτεια. Continentia. ժուժկալուէ հակառակ անարգել ցանկուէ. Ինչ վնաս ղոզնէը. *Տանքանք իգսխազուէ՝ արգելաւորուէ: Արգելաւորութէ իբրև հիմն յատաջադոյն և գեալ յոգւոյն՝ զայլսն ևս՝ ի վերայ չինին զառաքինուեան: Նախանձ արգելաւորութեան կալնից. ևն. փիլ. ոսկ:

ԱՐԳԵԼԵՄ, եցի. Տ. ԱՐԳԵԼՈՒՄ. *Արգելեին վտռեալ խորհուրդք զպարկեշտ վարս. Խոսք: *Զանխիւթ միտս արգելել կարէ՝ ի նիւթեղէն սենեակ մարմնոյն. Կէ. Տաք: *Արգելելով զմարգարէին զանօրենութէ. Ցհ. խ. էէ: *Արգելեալ զմեզ հոգին սրբ Մագ. իշ: *Արգելեալ զինքն՝ ի սէնեկի: Չզովելովուլն արգելեցին. Վրք հց. ը. ծը: *Յանգունգս դժոխոյն

արգելեցեր. ՃՃ: *Արգելէ զայն. Ոսկ. ՟. ՌԷս. Ֆ. ԼՆ: *Ոչ կարէ պատուիրել և արգելիլ ՃԽ ընդ տեղեաս. Վրք հդ. Ը:

ԱՐԳԵԼԻՉ, լչի, չաց. ա. Որ ոք կամ որ ինչ արգելու. արգել. խափանիչ. *Եգիտ ժամանակ բարկութեան, և ելլ առ մեզ, զարգելիչն ոչ գտանելով առ մեզ. Վրք հդ. յ: *Համբերուն արգելիչ. ՃՃ:

ԱՐԳԵԼԼԻ. լ-ոյ, լեաց. ա. Աժանիի ալուգլոյ. արգելեալ. հրաժարելի. *Կամ գործեացէ յարգելչացն, և կամ Թեոդոսցւացէ զհրամայեալն. Բէռ. հդ:

ԱՐԳԵԼՈՑ, ի, ից. գ. Իբր Արգելանոց. ալագելան. *Մօտ յորմածս արգելոցացն որսոյն էրէոցն. Բռադ. Ը. 15:

ԱՐԳԵԼՈՒՄ, գելի, գել. ն. Κωλύω, ἀποκλείω, συνέχω, ἐπέχω, φραγίζω. Prohibeo, impedio, obstruo, ես. որ և ԱՐԳԵԼԵՄ, և իբր ամկ. ԱՐԳԻԼԵՄ. (՛ի առ՝ գելուլ. լծ. և լա. արլէս. յն. գόչλίω, գչλόω. Էրզ.) Արգել առնել կամ արկանել՝ կամ տալ՝ կամ լինել. այսինքն խափանել. չթողուլ նահանջել. սանձել. գադարեցուցանել. կասեցուցանել. ետ ևիգալ, գոյ վէրկնէ, ենկէլօյմգ, կասագ էրկէ, ուն էրկէ, մանի օյմգ, գալի էրկէ. * Արգել զնոսա: Մի արգելուք զգոսա գալ առ իս: Արգելուցանել յամառանալոյ: Ցավչհանկս արգելու զնա: Հրամայեաց հոգոփե ածէս պատհասանցն մի արգելուլ զնա: Զբարկութեի իմ լցի, և արգելի: Ոչ ոք արգելու՝ ի քէն վչնրիմս: Երկիր արգելցէ զարդիւնս իւր: Մի արգելուր՝ ի նմանէ և զչապիկս. ես: *Մի արգելցես զիս ընդ բազմին՝ յաւետաքեր յերկրէ քոյին. Ցᵒ ԽԴԲ ։ *Չկիսէ և խնդրեացես՝ տայ քեզ և ոչ արգելցի. Բռադ. Ե. 7: *Փոքր ինչ արգելեալ զարտասուն՝ ասէ ցիս. Վրք հդ. Ե: *Արգել դու զձայն քո՝ի լալոյ, զի գրեցան վարձք արտասուաց քոց. Եփր. համաբ:

ԱՐԳԵԼՈՒԼ. Ἐγκλείω, συγκλείω. Includo, occludo. Ցարգել արկանել. խափուցանել. փակել՝ի ներքս. չթողուլ ելանել. պաշարել. դնել՝ի բանտ կամ՝ի դիպաւհոլ. գոցել, պահել, ներսը արգիլել. գոփաճագ, ալբիօմագ, հապոէնկէ. *Զնա՝ի ներքս արգելին: *Զորդիս նոցա արգելին՝ի տան: Պահէր յաներկաթի բանտն արգելեալ: Ցասպատանս՝ յոր արգելն ղնա: Արգել ձարպն զվիրաբերանն: Զչունչ առ ինքեան արգելուլ. ես: *Ճնպհլ ստիպել հասանել արգելուլ (Լուրց) զիւրաքանչիւր տեղիսն հեռեկալս. Վէրօբ. Բ:

ԱՐԳԵԼՈՒՆԻ. իբր ներ. Ցեու և՝ի վեր անդր՝ ԱՐԳԵԼԱՆՈՒԹ. *Ցարգելուլ երկնից, և՝ի չլինել անձրևի: Արժանի իսկ էին արգելլոյ՝ի խաւսրի. Ձ. ԼԳ. Ը. 35: ԻՀ. ԺԸ. 4: *Անտի (՛ի քահանայապետէն) կամէին առնուլ իշխանուն, ուստի պարտ էր նոցա արգելուլ (այսինքն արգելանիլ). Ոսկ. ՖգԼ: *Հոգին արգելու և խափանէ յիւրոց խորհրդոցն. Լմբ. ոչ: *Արգելչի յամենայն անպատշաճ խորհրդոց. Վրք հդ. ԺՁ: *Խրատեացէ զքեզ արգելուլ՝ի գործոց չարեաց. Վէրօբ. Ը: *Առանց արգելոյ յԱծոյ ոչինչ միաեալ լոյս. Կէհսփ:

ԱՐԳԵԼԻԱԼ ԼԻՆԵԼ. իբ. ևս և իբր ն. *Արգելեալ չարուքեն լինէր գործ. Պկտ: *Անդանօր զմեզոցն կատարուեն արգելեալ լինի. Կանաչ:

ԱՐԳԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Κωλυσις, κώλυμα. Prohibitio, impedimentum. Արգելուլն, և Արգելանիլն և Արգել. խափան. *Արգելուլեն ուղորմուքեն. Նոբ. կԲ: *Արգելուլեն հոգւոց. Խոսբ: *Կարեւ զայս առառուն. այնքան են և այլ արգելմունք. Ոսկ. յհ. Ք. 34: *Գաղաառ ազգելման մերոյ եղիալազր եղև. Զքնոբ:

ԱՐԳԵՍՏԻՍ. գ. Բառ. յն. Ἀργεστὴς (որ նշանակէ Արագ). Աներն հոդմոյ. Ցես՝ի բառն Ձեփէրս: Աբիւս. Ֆ:

ԱՐԳԻԱԿԱՆ. Տ. ի բառն ՓՐԳՈՑ ՆԱՒԱՐԿ:

ԱՐԳԻԼԵԼ. Լատինական գրչուի, որպէս Արգելել. Ցես ԱՐԳԵԼԻԼ. *Որ կարօղ եղև արգիլել զարեգակն: Զերզն պատճնիչոյ՝ի սեռնեակ իմ արգիլէ միշտ հայրն. Վրք հդ. Ք: *Ոչ լիներ քարոզել աւետեան ազգաց որ յառաջագոյն՝ որպէս արդս. (այսինքն այժմ). Եփս. պմ. ՟. 2:

Ա՛ՐԴ, ա. որպէս Արդի. արդեան. այժմու. *Սոյնպէս ասէ յարդ ժամանակս առկաւ ձեացին՝ի ժոլովուրդ անդ. Եփր. հա:

ԱՐԴ. ը. Ὄυν, ἄρα ὄυν, ἄγε οὖν, τοίνυν. Itaque, ergo, igitur. որ և ԵՒ ԱՐԴ. ԲԱՑԱ ԱՐԴ. ԻՍԿ ԱՐԴ. Այսուհետև. ուրեմն. Էրէոք ասանի է նէ, ասանի ըլաչէ էգե, ասոգի հէյա. է, չէմգի, գէնէգի, իմգի. էես. *Արդ՝ աւետնայն ազգաք յարբահամբ մինչև՝ի դաւիթ ազգաք չորեքտասաներք: Արդ երթ բուք դուք կատարեալք: Աբգ մի նմանիցէք նոցա: Արդ՝ երթէ դուք որ չարդ էք: Արդ այսուհետև, ևն: *Եւ քանզի զամենայնն ի՛նչ ամանն յաշխատեցեր, արդ ես արէիմ զքեզ՝ի տանջանս. Ագաթ: (որ լինի և ս. այժմ): *Արդ հանդիսկինք, արդ ընդունի՛ դարձեալ արդ բացցէ. Վրք հդ. Ք. իբր՝ Արդեօք այսուհետև:

ԱՐԴԱԾԻՆ. ա. Ἀρτιγενὸς. Nuper natus. Արդ և ծնեալ. նորածին. դեռածին. *Տղայ տասկուսին իմսացի փոքր, և արդածին. կիւրղ. գանչ:

ԱՐԴԱԿ, ի, ից. ա. Χυτὸς (որ է լոյծ). Fusilis, aequalis. Հարթ. հարթածաւալ. գիւր. յարգարուն. փէղ, փէղկնի. *Դաշոյք որպէս լայնատարած արդակ էռւթիւնքն: Գործուն և արդակ սերմանողին տայցէ. փիլ. բագն. և ասէ: *Ի հայել ուղղանկիւնեաւ ևս ացն առ որամագիծն միջնին՝ զամենայն հարթ արդակ զուգամասն յարմարեալ անշաս պահէ. Շիր:

ԱՐԴԱԿԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ ՝ոյժ արդակ. * Համեմատն և կշիռն յապահովճանապարհ արդակագործն և կարճ, և հարթագոյն քան զառաջինն ածելով առ Հնմարտութիւն. Փիլ. ԼԻՆ. Ֆ. 125:

ԱՐԴԱԿԵՄ. եցի. ն. Իբր Արդակ առնել. ուղղել. * Կենդանագիր մշտակայիցն (աստեղաց) առնելոյ չրջագայի, և ընթացոցն զնւր արգակեալ լսա իւրում քնուքեն ուրակարգ. Շիր:

ԱՐԴԱԿԵՏՈՍ. գ. Անուն աստեղատան: Շիր:

ԱՐԴԱՅԻՆ. Տ. ԱՐԴԵԱՆ, ԱՐԴԻ. *Արդ արդային ինն անտեսութեն յառաջ քան զծնունդն աէրունական աշխարհագրութեի վարկանողացն հրամանատուրւր. (իբր նոր, կամ մարդկային). Ճ. Գ:

ԱՐԴԱՅՈՒՆԿ. ա. Իբր Նորաստուկ. մատաղատունկ. *Սոյնպես և յեզեկիէլ գրեալ է՝ եթէ աստակելոց էր ծառնկն առաջին իբրու զմարդիկ արդատունկ, և զուարճացուցանէ զոյլ մարդիկ՝ որ՝ի կը ապաշխութիւնէ աւերեալ և ցամաքեալ էին. եփր. ատեփաբ. (գրեալ էր, զմարդիկ կար-

դատաւոր)։

ԱՐԴԱՐ, ի, ից. ա. Δίκαιος. Justus, aequus. (ի բաւէս արդ. արդակ. հարթ. ևն. իբր արարող կամ արարեալ հարթ և յարդարուն օրինակաւս.) Զանձանց ասի՝ որպէս իրաւարար. ուղղադատ. ուղղագործ. բարի. բարեպաշտ. անմեղ. անպարտ. աննենդ. անկեղծ. հաւատարիմ. անաչառ. ապրեպ, ապաչխարէ, առնէ. զոր օրինակ, * Արդար դատաւոր։ Արդար է առեր։ Գիտեմ զի արդար երևեալց եմ։ Զարդարն մի սպանանիցես։ Զարդարն ընդ ամպարշտին։ Ի մէջ արդարոյն և անօրինին։ Զարիւն արդար։ ևն։ * Արդար այն ասի, որ զզուգաւորութիւն համեմատ էապէս պահէ։ Սահմ. ի։ * Զի հարթ պահէ ցեալ՝ արդար կոչեցաւք հաւատարիմ հաւատարութեանն։ Արդար դատաւորի ամենայն իրաց ամբարիշտս։ Ո՛վ կենդանարդ յարդարոց։ Նար։ * Արդար ըստ արտաքնոցն այն է, որ ոչ անիրաւէ, և ոչ զրկէ զուրուք։ Ի գիրս սքս այն կոչի արդար, որ զբոլոր մատնս առաքինութիւնն լինի բնդ։ Շ. Ֆթ։ * Եթէ առ ոճն իւր սուա գտաւ, առ ո՞ ոք ի մահկանացուաց աստ դա արդար գոցի. Եղիշ. ե։ * կոչին սադուկեցիք, այսինքն արդար, եթէ՝ ոչ, ասեն, վարձուք մեք պաշտեմք զձեզ, զի ոչ հայիս (՝ի) յարուն մուսելոց. Եփր. համաբ։

Եւ զիրաց և զբանից ասի որպէս իրաւացի. պարտաւորաւորչաճ. օրինաւոր. ուղիղ. ճշմարիտ, զոյգ և կշիռ. անարատ. հագ, փոշրոս. * Զոյգք արդարք, և կշիռք արդարք, և չափք արդարք, և կասկիճ արգար լինիցի ձեր. Ղեսփ. ձե։ 36։ * Արդար դատաւորութեի. Հռ. ե. 5։ * Դատաւոտան արդար. Շար։ * Արդար սմոռանակից. Ռուֆ. յհ. ե. 17։ * Ամենայն փոփոխմունք ժամանակաց աստիճանաց արդար դնաց իւք արեգական են. Շիր։ * Արդար ուսումն, կամ քարոզութեի, հաւատ, ձեռնագործութեի, բան, լուր, լսութեի, աշխատ միտք, գործք, վաստակ, վաճառականութեի. փոխ։ * Արդար պատասխանի. Պիս։ * Արդար պատրվաք. ՅՃԹ. ե։ * Գովեցաւ արդարդ քո կուսութեիւն. Նար. խոս։ * Ի քանց բարձէք զնաբեհութեի զվաճառդ զոյդ, զոր չունիք առ արդարս ։։ այսինքն չհամարիք ուղիղ. փոխ։

ԱՐԴԱՐ. գ. որպէս Արդարուի. * Սքն և արդարն՝ առաքինութիւնք բարուց են։ Մակագրեաց, յաղագս արդարոյն՝ կամ քաղաքավարուն։ Ճարտասանութիւնն պիտանանոյ արդարոյ, այսինքն քաղաքակից նութեան։ Իմաստասէրն որպէս գիտէ զբնութի արդարոյն, ընտրէ զզրկելն առաւել քան եթէ զզրկեն. Սահմ. ի. ի։

ԱՐԴԱՐ. ի. Արդարութիւն. Ճշմարտութիւն. հաւատարմութիւն. ապրելակն, փոշրոս, փաւելն ինչ. * Զամենայն արդար խօսեցայս։ եթէ արդար խօսիցիք. Ծն. ի. 17։ Ելք. 16։ * Զայդ արդար ասացեր. ՅԹ. ե. 18։ * Զայս արդար ասէր, բայց զայլն ևս ոչ արդար. Ռուֆ. ե։

ԱՐԴԱՐԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Արդարաբան. Ճշմարտաբան. * Լինել արդարաբան՝ի պատմութեի ս յայսմիկ. Խոր. ։։ 18։

ԱՐԴԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճշմարտաբանութեի. և բան արդարացուցիչ անձին. պատասխանատուութեի. աղերս ապաբանութեի. ջատագովութեի. * Իսկ ինձ ոչ միայն իշխանութեի չնորհեցեր բանի, այլև արդարաբանութեի յաղագս անձինս փրկութեի. փիլ. յոե։

ԱՐԴԱՐԱԲԱՐԽ. գ. Արդարութիւն բաշխօղ, որամաբաշխօղ. հաւասարաչափ. * Բաշխողական արդար՝ հաւասարեցուցիչ նա անուանի, այսինքն արդարաբաշխ. Տծաւ։

ԱՐԴԱՐԱԲԱՐ. ս. արդար, ս. * Արդարարար քեզ զրուցեցաք. Խոր. ք. դշ։ * Արդարարար հաւատարութեի. Պիս։

ԱՐԴԱՐԱԳՆԱՑ. ա.) Որ արդարուս
ԱՐԴԱՐԱԳՆԱՑԻԿ.) թէ գնայ. արդար. արդարագործ. բարեգործ. ծծաւպաշտ. * Ոգւոցս ոչ գոյ դաս ընդ ծննդեան բուսոյն յարդարագնացս։ Եթէ՝ ի բարուց բուսոյ անտի, և ոչ կամօք արդարագնաց լինելոյ։ Սամիսոն մինչգնեա արգալսագնացիկն էր՝ քան զամենայն մարդ զօրացաս. Կոչ. ք. ֆթ։ * Զայծ ունելը վկայ իւր արդարագնացիկ կենացն. Վանակ. յոբ։

ԱՐԴԱՐԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ, ից. գ. Անվրէպ ընթացք. * Այս ամենայն փոփոխմունք արդարագնացիք լուսաւորացն անցանեն. Վեցօր. է։

ԱՐԴԱՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Անուանել արդար. * Բարաբբայն, զոր արդարագոյն համարեցան, չնորհեցաւ նոցա ալեձակիլ ի դատաւորէն. Եղիշ. Խաբ։ * Արդարագոյն այլ այլոյ (այսինքն մի քան զմիւսն՝ ասի) յաւելու կամ նուազ։ Քերականագոյն այլ քան զայլ ասի, և ողջագոյն, և արդարագոյն. Աբէսա. օրակ։

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏ. ի, ից. ա. Δικαιοπραγῶν. Juste agens. Որ գործէ զարդարութիւն. արդար. արդարագնաց. * Զայս թարգմանեալ յունացնէ արդարագործ փիլիսեցին. Նար. իմ։ * Եղկնահարսն և արդարագործս ցամենեսեան կապմեաց. Լամպ. ընդէրց։ * Ոմանք արդարագործ ոչ լինին, և բազում ամս հարատեւութեբ վայելեն. Հոր. ի։ իր։

Եւ իբր Արդարագործական. * Արդարագործ բարեշրութիւն. Պիս։ * Արդարագործ ճշմարտութեի ։։ Եփր. ադամ։

ԱՐԴԱՐԱԳՈՐԾԵԼ. ե. Δικαιοπραγέω. Juste ago, operor. Արդարութեբ գործել. և Արդարագործ լինել. * Ուներն արդարուի, որ անուանեացի արդարագործել. փիլ. էլ. ք. 112։ * Արդարագործել ի բանս լուսոյ, և խօսել զնորհուրդս քոյ. Համամ. ադա։

ԱՐԴԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Δικαιοπραγία. Juste factum. Գործեցն զարդարութի. գործք արդարութեբ. արդարութի. * Սկիզբն մեղաց և արդարագործութեբ նախայօժարութեի է. Նիս։ բն։ * Կամեր աւազակն, թէ արդարագործութի ինչ երևեցուսցէ. Կոչ. ֆթ։ * Զզորութեի յարդարագործութեբ սակս ընկալաւ։ Մարգասիրութեի պարգևն ոչ փոխանակ արդարագործութեանն է. փիլ. ադմ։ * Վանն հաստատուն արդարագործութեի կատարեցին զքան հրամանի նոցա. Եղիշ. ք։ * Ի կատարելում արդարագործութեի հաստատուն եղիցին. Պիս։

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏ. ի, ից. ա. Δικαιοκρίτης. Justus judex, juste judicans. Որ արդարութեբ դատէ. իրաւարար. անաչառ. ապաչխարէ, հագ. * Ճշմարիտ և արդարադատ զքեզ ցուցանել. Խոր. ։։ 5։ * Արդարադատին ։։ Փիս։ * Արդարադատ առ մեղուցեալն. Սարգ. ։։ պ. ք։ * Արդարադատքն՝ փրկութեան և կենաց պատճառք լինին բազմաց։ Դատաւորք արդարադատք. ՅՃԹ. ֆ. ք։ * Աննաչառք են իբրև զարդարադատս. Եղիշ. ք։ * Մեծ չինութեբն աչխարհի՝ արդարադատ թագաւորն. Լմբ. ասակ։

Եւ իբր Արդարադատական. իրաւացի. * Արդար սադատ չարիմամբ. Շար։ * Ընտրօղ արդարադատն իրաւանց. Պիս։ * Ողորմութեի բարերարին՝ արդարադատ բարկութեն յաղթեր. Աբծր. ։։ 1։

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏԱՊԵՍ. ֆ. Արդարադատ գոլով. արդար դատաստանաւս. * Արդարադատապէս ծծ զազգն զայնոսիկ ջրընջեաց յերեսաց որդւոցն իսրայէլի. Խոր. ։։ 5։

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Δικαιοκρισία. Justum judicium. Արդադատութբ դատելն. արդար դատաւորութեի, և անաչառ դատաստան. հոգգ չբաւե. * Ա յժմ յերկայնմտութեանն վայելեցաք, յայն ժամ զարդարադ սատութիւնն ճանաչեմք. Բբս. ի։ * Ո՛ր այլ ևս կէ արդարադատութիւն, եթէ ոչ քո. Եփր. ազ։ * Պօղոս առաջեալ զկայսրութիւն լինել արդարադատութեն ։։ Կիւրղ. գանչ։ * Ձէ արժան արդարադատութեդ ցասնուլ մեզ. Փոխ։ * Զմրցանակ արդարադատութեն լինդունել. Պիս։ * Զարհուրելեալ եմ յարդարադատութէ. Սարկ. հանգ։ * Մի ոք զմարդասիրութեն ։։ սուաջի եգեալ՝ զարդարադատութեն ոչ ճանաչիցէ. Սրգ. ։։ պ. ք։ * Իչխանն զպարկեսպ արդարադատութեն քակեաց. Լմբ. ազ։

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.) տ.
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ.) ևր. դարադատութեան։ * Ուրանան զՀՀմարտութեի և զարդարագատողութեի ։։ Եփր. ազաթ. և զինի, * Ճշմարտութեի արդարադատութեն ։։

ԱՐԴԱՐԱԼԼՈՒԿ. ա. Իրաւամբք լըկեալ. ըստ ալիճանեաց առնչեալ գոլով. * Արդարալլուկ քալցեալ. Նար. իմ։

ԱՐԴԱՐԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ ի խնդիր է արդարութեի և իրաւանց. * Յառաջեալ արդարախնդիր բանն ։։ տապալելոյ զամենայն դառն մնացեալ. փոխ։

ԱՐԴԱՐԱԽՈՀ, կամ) ա. Որ խոհ.
ԱՐԴԱՐԱԽՈՐՀ, ի, ից.) հի և կամի զարդարն և զիրաւացին. և Որ ինչ լինի արդար և ուղիղ մտաք. * Բազում ի յարդարախոհից և յողջամիտ արանց. ՃՃ։ * Դատաւորք արդարախորհք. ՅՃԹ. ֆ։ * Արդարախոհ մաք։ Արդարախորհ Ճանապարհ. Հորդ. Սիփան։ * Թէպէտ և սքն այսպէս արդարախորհ լինէր. ՅՃ. իե։

ԱՐԴԱՐԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Խորհելն զարդարութիւն. սէր և փոյթ իրաւանց և արդարուե. * Ցեսեալ զսահմանն մամիկոնենից վահանայ զարդարախոհութի. Փոխ։ * Արագիլ արդարախոհութբ զծերացեալ հայր կերակրե. Մխ. ասակ. ՃԹ։

ԱՐԴԱՐԱԽՕՍ, ի, ից.) ա. Ճշմարդ.
ԱՐԴԱՐԱԽՕՍՈՂ.) Յառաջօս. ուղղախօս. Ճշմարտաբան. անկեղծ. * Ասա այր արդարախօս. Վ.ր. հց. ֆ։ * Որ արդարախօս լինի, և անպատկառ յուղիղն. Լմբ. ասակ։ * Որոց միտքն առաքինիք իցեն և արդարախօսք. Մանդ. ք։ * Չաւանելով առաջնկայիցս խնոց բանից ի սերեբէյն խմ և քան զշատս արդարախօսողէ. Խոր. ։։ 5։

ԱՐԴԱՐԱԾԵՐ. ա. Արդար և սքն ծեր։ * Հաւաձայնակից գոլ սմա և արդարածերն եպիփան կիպրացի. Թէոդոր. Մոպս։

ԱՐԴԱՐԱԿ, ի, ից. ա. Δίκαιος. Justus, aequus, aequalis. Արդար և արդակ. այսինքն ուղիղ. հարթ. դիւր. օրինաւոր. կարգաւոր. զուգակշիռ. իրաւացի.

և անմեղ. Տե՛ս ԱՐԴԱՐ, ըստ որում ասի զի. բայ. վիթխ. փոշբ՝, գաբուբը, հափգ. *Չորս հաստատեաց կացոյց բնութիւնս արդարակ քաննով զուգօրութեան. փիլ. եւ. ա. 1: *Արդարակ Ճանապարհ. ՁԿ. ԽՀ. ապ: *Ցարդարակն ստերիւրէ պողոտայէ: Արդարակ հարթութիւն. Պիպ: և ևս անդ. *Արդարակ հատուցումն, կամ վարկ, կշիռ, տուգանք, իրաւունք, մատակարարութիւն, գործք »: Եւ ի խօսելն ի բերանոյ աբեղի. *Ած ի յընդունումն արդարակ և բազմահոս արեանս. անդ: *Զարդարակս նմա և զարժանաւոր պատիւ և պաշտօն՝ արաբածոց և պատկերաց անշնչից նուիրելով. Սարկ. հանգ:

ԱՐԴԱՐԱԿ. գ. τὸ Δίκαιον, δικαίωμα. Justum, jus, justitia. Որ ինչ է արդարոյի. իրաւային. և Իրաւունք. պարտք. արդարուի. հատուցումն արդար. հափգ. *(Աշակերտքն՝ ուսուցչաց) զպատմոլի և հօր մատուցանեն զարդարակ: Ագահութիւն աւելաստացութիւն՝ վատարել զեղբօրն զարդարակս: (Երկրորդ տոհմտակին Ժ պատուիրանաց) ունի յինքեան զառ ի մարդիկ արդարակս: Ոմանք ոչինչ արտաքոյ քան առ մարդիկ արդարակացն՝ բարի ինչ կարծեցին գոլ. փիւս *Խակ զովս նոյնպէս և զօտարսիրութիւնն ընդոր կանոն՝ երկրպագել զԼուին, և ոչ զպաշտելոյ ուրոյք հատուցանէր արդարակս. Սարկ. պոփ:

ԱՐԴԱՐԱԿՉԻՆ. ա. Արդարութեամբ կշռող (անձն), կամ կշռեալ (ինչ). *Դատաւորք արդարակշռիք յիրաւունս. ՁՃԼ. Ի: *Փառս ետ արդարակշռիս վարձս հատուցին քոյ. ՎԼԲ՝ Հց. ՃՃ: *Արդարակշռ լինել զիրկանս շնորհէ. Խոր: *Արդարակշռ ձեռն. Նար. Ֆ: *Որ արդարակշռ է ի խօսս իւր: Արդարակշռ վարուց և բանից. ԼՃԲ. ա՚ա՚ա: *Արդարակշռիս գաւտղութիւք զմարմինն հնազանդեցուցանել ոգւոյ, որպէս և զծառայ տեառն. Լսար. ընթերց: *Արդարակշռիս իրաւունք, կամ սուտգութիւն, կամ դատողութիւն, կիմ քննութիւն. ՁՃԼ. Ի: Պիպ: ԼՃԲ. ոչ:

ԱՐԴԱՐԱԿՉՈՒ, իւք. գ. Կշիռ արդար. արդար կշռութիւն. զուգակշռութիւն. *Ոմանք զվաճառս ձրդեն, չհայելով յարդարակշիռ վաճառոյն. Մանր. Ւ՚՚: *Ակն որ կրէ զշունչ կենդանի փչողին յոգի, և նովաւ զարդարակշիռս աւետարանականս. Համամ. ա՚ա: *Որպէս զարդարակշիռս (յն. զարդար կշիռս) այնպէս միաձայն միմեանց բարբառին բոլոր ՅԾԵղէն գիրք. ԱՒ. Ը:

ԱՐԴԱՐԱԿՇՌՈՒԻԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. ըստ Ը նշ. *Ցէտս գործոյն արդարակշռութիւք դոցես զնոյն, ևն. ԿՎՀ՚՚:

ԱՐԴԱՐԱԿՈՐՈՎ. ա. Որ ինչ կորովի և քաջ յարդարութիւն. *Արս արդարակորով. Եւս ԾԸ. 21: *Արդարակորովքն երանութիւքն պահին. ՁՃԼ. Ի: *Որ ի բնէ արդարակորով և իրաւախորհ էր: Ոչ իբրև զարդարակորով, այլ իբրև զինեղաւոր. Եփիփ: *Արդարակորով երկրագործք, կամ ծերք. Պիպ: ՁԿ. ԽՀ:

Եւ Որ ինչ լինի ամենայն արդարութիւք. *Արդարակորով իրաւունք, կամ ուղղութիւն, կամ կշիռ, մեծութիւն, կեանք. Պիպ: ՄԾԸ. ԾՀ: Շ. հրեչտ: ՁՃԼ. Ի: Խոսր:

ԱՐԴԱՐԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Արդար կամ ուղիղ հայեցօղ. Ճշմարտատես. արդարախորհ. *Որ մտաց աչեզք արատեաք իցեն և արդարահայեաց. Փարպ:

ԱՐԴԱՐԱՀԱՅՑ. ա. Որ հայեցէ զարդարն և զերկաւացին. *Արդարահայց մտաց Թանք. Ասող. յԻպոփ:

ԱՐԴԱՐԱՀՐԱՆԳ. ա. Հրահանգեալ արդարութեամբ. կրթեալ յօրէնսն անդր. *Արդարահրահանգ հետևանք (ընթացք). Թեոդոր. Հայրպ:

ԱՐԴԱՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Արդարոյն ձևանալ. կեղծաւորութիւն. *Ալիքատ գոլով արդարաձևութեք Թաքուցանել զգբարսն ջանայր. Պիպ:

ԱՐԴԱՐԱՃՈՒԽ. ա. Խոր Արդարութեք Ճոխացեալ (աքն արսէն): Գնչ:

ԱՐԴԱՐԱՄԻՏ. ա. Որոյ միտն է արդար և ուղիղ, հանգիստակենս ուղղութեք. *Արդարամիտ կշիռ. ՁՀ որդի:

ԱՐԴԱՐԱՄԻՏ, մտի, մտայ. ա. Որ միտքն է արդար. ողջամիտ. անննդգ. միամիտ, այսինքն հաւատարիմ. *Ցերասեր և արդարամիտ. փոպ: *Արդարամիտ և պարզ սրտիւ. ՁԿ. ԼԲ: *Զարդարամիտս և զարդարադատս ընտրեցէք. Շ. ընդհանր:

ԱՐԴԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Աննենգ հաւատարմութիւն. միամտութիւն. ողջմտութիւն. *Ձեր առ մեզ արդարամտութեք ծանայութիւն. փոպ:

ԱՐԴԱՐԱՆԱՄ, ացայ, ցիր. է. Δικαίομαι. Justificor. Արդար լինել կամ դատնիլ. ի բանս և ի գործս. արթիլ մազքրիլ. ի մեղաց, հաճոյ լինել ՅՈ. և Իսաւունս ունել. *Արդարացեալ է նա քան զնս: Տուր ինձ պատասխանի. քանզի կամիմ ես արդարանալ: Ոչ արդարանայ առաջի քո ամենայն կենդանի: Ածցեն զվկայս իւրեանց, և արդարասցին: Ասա դու նախ զանօրէնութիւնս քո, զի արդարասցիս: Ինչ է թէ արդարացի կաշառովք (յն. ի կշիռս) անօրէնն: Ի բանից քոց արդարասցիս, և ի բանից քոց պարտաւորեսցիս: Զրի արդարանան նորին շնորհս. ևն:

Եւ Անպարտ և անմեղ կամ զերծ՝ ազատ գտանիլ. *Առանց պատժի ոչ լինցի, և ոչ արդարացի ամենայն՝ որ մերձենայ ի նմա: Որ ձեռնամուխ լինին տարապարտուց, ոչ արդարացի: Որ ոտն հարկանէ կորուսեալոյն, ոչ արդարասցի: Ահա որոց ոչ էր օրէնն ըմպել զբաժակն, արբին ըմպելով. և դու արդարանալով արդարանայցես. ոչ արդարացիս, այլ ըմպելով արբցես. Ա՚ա՚ա: Ղ. 29: ԾՂ. 5: ԾՂ. 5: Երեմ. խ՚՚. 12:

Եւ Արդար ձևանալ. *Ոչ մեծաբանեմ պատանձեալս. ոչ արդարանամ ամբաստիչս. Նար. ԾՀ:

ԱՐԴԱՐԱՆԱԼ ԲԱՆԻՆ՝ է ճշմարտիլ, տուգիլ, կամ իրաւացի գտանիլ. *Արդարացաւ իմաստութիւն յորդւոց իւրոց. ՄԿԲ. ԾՁ. 19: *Ա յոպէս արդարացեալ է բանս. Իգն: *Արդարանալ Թուի առաւպէլին: Բայց ինձ արդարացեալ Թուի լուրն այն. Խոր. Ա. 11: Ք. 58:

ԱՐԴԱՐԱՆՄԱՆ. ա. Հանգէտ և հանգստեան արդարութեան. իրաւացի. *Զմիմեամբք ելանելոյ արդարանման ձևով. Պիպ:

ԱՐԴԱՐԱՊԱՏՈՒՄ. ա. ս. Ճշմարտապատ խօս, և ճշմարիտ խօսելով. *Արդարապատումն սպասաւորք: Արդարապատումն Ճշդապաւանել. Փարպ:

ԱՐԴԱՐԱՊԻՏ. ս. Δικαίως. Juste. Արդարութք. իրաւամբք. ապաքէն ինչ, հափգ ԽՂԷԷ: *Արդարապէս առնուլ զվրէժ, կիմ ընձեռեալ. վանել, չսփռել ըստ վաստակոցն: Արդարապէս դատմամբ. Պիպ: Սարփ. ոյն: Փիլ. սակս: Շոր:

Եւ Ստուգութք. ստուգիւս. յիրաւի. խնդասէս. սահիկ, Ռահգիփ. *Արդարապէս ջանացաք հաւաքել զհնագրութիւնս. Խոր. Ա. 18: *Աղաչէի զնա ստել արդարապէս. կվխփ: *Արդարապէս ի քեզ ընծայեալ քան պատմողին. Նար. Կ՚՚ա: *Արդարապէս և աներկբայ հաւատացեն քոյ գալստեանն. Շ. Բաբէր: *Դարաւէկեաւ արդարապէս (տերն). Թեոդոր. Հայրպ:

ԱՐԴԱՐԱՒԷՐ, սիրի, րայ. ա. Սիրօղ արդարութեն. առաքինասէր. իրաւասէր. Ճշմարտասէր. *Զարդարասէրսն առասելոն՝ ի բարի գործս: կամի՝ զի կացցուք արդարասէրք. ՁՃԼ. ԾԷ. Ի: *Որպիսի Ճշմարտութք պատմեն, ուսաի և արդարասէր բալք նոցա Յայանի լինէին. Ոսկ. Տպն:

ԱՐԴԱՐԱՒԱՑԵԼՈՒՉ. ա. Վայելչական արդարութք. իրաւացի. *Արդարավայելուչ իմաստասիրութք. Խոփ:

ԱՐԴԱՐԱՑԻ, ցուոյ. ցեաց. ա. Δικαίος, ον. Justus, um. Որ ինչ ինչ ըստ կարգի արդարութք և իրաւանց. արդար. իրաւացի. հափգ, Տաճկահափգ. *Արդարացի իրաւամբք պատժէ. ԻՓՆ: *Զգաստացեալ՝ ողորմութք արդարացուոյ հանդիպի, և Թողութք մեղաց: Որ արդար ունակութք ունի, արդարացիս գործէ. Նիս. Բն. ա. ՃՃ: *Ոչինչ վայրապար Թուեցեալոց լսուից և արդարացեաց, այլ արդարև էիցն փափագեն. Դիոն. Եկեղ:

ԱՐԴԱՐԱՑԻ. ՏՀ. իբր Արդար իրաւամբք. *Ընդ մեզ և դուք օրհնեցէք զտեր յոյժ արդարացի. Վահր. յար:

ԱՐԴԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Δικαιόω. Justifico. Տալ արդարանալ, որպէս արդար և սքէ կացուցանել, կամ համարել, իրաւունս տալ ումեք. *Արդարացուցանեն զարդարն, և պարտաւորեսցեն զամպարիշտն: Արդարացուցանեն զամպարիշտն վասն կաշառոց: Մերձ է, որ արդարացուցանել զնս: Արդարացոյց զանձն իւր սպաստամբութիւնն իսրայէլի առ ուխտազանցութիւնն յուդայ: Արդարացուցեր ըզնոսա յոյժ քան զքեզ: Արդարացուսցէ զդատաստան իմ: Ի զուր ուրեմն արդարացուցի զսիրտ իմ: Դուք էք՝ որ արդարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան: Կամեցաս զանձն արդարացուցանել: Զի երկեցի նա արդար, և արդարացուսցէ զայն՝ որ ի հաւատոցն յիմ: Զորս կոչեցաւն, ըզնոսին և արդարացոյց. և զորս արդարացոյցն, զնոսին և փառաւորս արար. ևն: Յորոյ յայտ է, զի մարդ զինարդ արդարացուցանէ Յատագովելով և ՅԾ զմարդ՝ արբեխլով. որպէս և մարդ զՅԾ՝ փառաւոր առնելով. ըստ այնմ՝. *Յողովուրդն, և մնքաս, ւորքն արդարացուցին զԾ. Ղ. Ե. 29:

Եւ ՚Ազատ. Insontem declaro, libero. Անպարտ առնել, ազատ կացուցանել. *Ոչ արդարացուցանէ զհայհոյիչն ի չբրթունց իւրոց: Արդարացուցանելով ոչ արդարացուցանէ սուր. Իմ. ա. 6: Նա. ա. 3:

Եւ ՚Ալեթեւա. Verum esse probo. Ճըշմարտել ստուգել, հաստատել զբան կամ զվիճաս. *Հաստատուէ զբանս Ծառայից իւրոց, և զնորհուրդս հրեշտակաց իւրոց ալդարացուցանէ. Ես. ԽԵ. 20: *Ջնոցունբանս արդարացուցեալ. որպէս ասէն, որ արդարացուցանէն զբանս Ծառայից իւրոց մարգարէից. Ագաթ: * Արդարացուցանել զմարգարէութիւնն, կամ զանձիր հինն ասացեալ ըզոյց, կամ զամբաստանութիւնն, կիմ զգրեալն բան. ԻՓՆ: Խոր. ա. 9: Եզեկ. Ի: Նար. Կ: *Գրեալ ես . . . և արդարացուցաք զքեզ (այսինքն զբան քո) յայ-

առիկ. քանզի տիրական է հրամանն. Ը. Ի՛ղ:

ԱՐԴԱՐԱՑՈՒՅԶ, ցչի, չաց. ա. Որ արդարացուցանէ (ըստ ամենայն առաման). *Մկրտութիւնն արդարացուցիչ տուաւ. Եփ. Եբր: *Արդարացուցիչ զօրութիւն ետն. Տծն: *Արդարացուցիչ արատաւոք. Նար. Ծբ: *Աշխուժէ արդարացուցիչ. Նար. Խը:

ԱՐԴԱՐԱՓԱՐՈՂ. ա. Քարոզ արդարութեան. կամ Արդար քարոզեալ. * (կայէն) չհամարելն յազգս ղղջալից և արդարաբարոյ հաճայտուցն. Աբծր. ա. 1:

ԱՐԴԱՐԱՓԻՆԻՆ կամ ԱՐԴԱՐԱՓՐՆԻՆ. ա. Արդարութիւն քննօղ և քննեալ. արդարացի. *Արդարաքնին հատուցումն. Փարպ:

ԱՐԴԱՐԵ՛Ի. ն. (որպէս Թէ արդարիւ, արդարութիւն. ուն և ԱՐԴԵՕՔ, և ԱՐԴԵՑԱՐՔ.) Ἀληθῶς. Vere. Ἐπ' ἀληθείαν, ἐν ἀληθείᾳ. In veritate, certe. Ծնտաց, revera. Ճշմարիտ. Ճշմարտութիւն. Ճշմարտապէս. ստուգիւ. յիրաւի. ամէն. խակապէս. հաւաստեաւ. անշուշտ. այո. իրօք. իրաւ, իրաւ-ցընէ, ըստէ. ՚ներ՚ե՚ներ՚ն, ահաւիկ, օբգ ըս, հաւքգէնէ. *Արդարև քոյր իմ է՝ ի հօրէ, և ոչ՝ ի մօրէ: Արդարև որդի ես դու: Արդարև ես է՝ ի ձէզ: Այո՛ արդարև ես մոլորեցայ: Արդարև աւերեցին զաշխարհս, և հրձիգ ս՚ արին ըզկուռս նոցա, քանզի չէին ես: Արդարև յարեաւ աեր, և երևեցաւ սիմոնի: Արդարև ասեմ ձեզ՝ Ժողովեցան արդարև՝ ի քաղաքիս յայսմիկ. ան: *Ի արդարև լուեալ մեր զայդ ամենայն. Փարպ: *Որ եւ ինն իսկ արդարև այնպէս: Իր արդարև: Հանդէպն արդարև. Խոր: *Ջտունն արդարև ես աւերեցի. եղիր: *Շանց նմանեալով արդարև. Պիտ: *Ցինքնահաճոյ արդարև՝ ի միտս: Աճային արդարև արմաւենի. Յհ. իբ: *Տղայոց մնաց արդարև այս կարծիք. Լմբ. ար: *Իսկ խոր. ա. 2. Ես 16. *Ալ ոչ արդարև այսոքիկ կարծեցեալ լինին: Ամենեին հաւատաց նմա արդարև զնա իբրև խաւնաշիայ, իսկ հաւատոյ՝ իբր ա. կամ ՝ի:

ԱՐԴԱՐԻՒ. ա. Ճշմարիտ. իսկական. հաստատուն, ստոյգ, կամ սիրապէս այս ինչ և այսպիսի. ըստ յն. էապէս. *Ովτως. Revera, verus. *Ջքեզ պատուով ընկալցին որպէս զարդարև վարդապետ իւրեանց. Խոր. ճ. 57: *Ջաքէն յովսէփ զարդարև զնաճուկիսն հայոց. Փարպ: *Դիմեցից իբրու յարդարև կարապետ ուրախութեան. Պիտ: *Ջմիոյն և զարդարև էին: Գիտուք թէ արդարև էին ՚ձ՚: Ջարդարևն փրկիչ. Փիլ. ոսկ: *Դատաստայր յարդարևն ետծ: Եբիցս միանգի՝ արդարև էին: Փոխանցելի է մեզ այժմ յարդարև գոյն՝ արդարև էին ետծաբանական գոյանուներիւն. Դիտն: *Դասընկեր ընդ նմա դնէին որպէս (ընդ) արդարև ընդ թագաւորական զարմի. Յհ. իբ: *Քեզ չնորհ հատուցանեմ՝ որպէս արդարև սիրելոյ. Ը. Ի՛ղ:

ԱՐԴԱՐԸՆԿԱԼ. ա. Ընդունակ արդարութեան, կամ ընդունելի արդարութեան. բարի. բարեսէր. ետծահաճոյ. *Արդարընկալ կամք. Թէոդոր. Խոյրագ:

ԱՐԴԱՐՄՏՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՐԴԱՐԱՐԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. *Ի մէնջ որպէս ՚ի ծառայից խնդրեցիք զվաստակութեան, զարգարմտութեան. Փարպ:

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Δικαιοσύνη, δικαίωμα. Justitia, aequitas. Արդարն գոլ. և Գործ արդարոյ. որպէս երբ. խոգ, այսինքն իրաւունք. և որպէս յօպէգ, յօպագ, այսինքն արդարագործութեան. բարեգործութեան. հոգի, ապաքէն, սապաքեա. *Արդարութեան ուղիղ է: Ըստ ինձ զարդարութեանս քո: Միոյն արդարութեան յանմեան մարդիկ արդարութեան կենաց: Դատեցարուք արդարութե՛ի մէջ առն և եղբօր իւրոյ: Որ դնայ արդարութե՛, գոցէ օգնականութիւն: Արդարութեամբ և ամփոփութե՛: Համարեցաւ նմա յարդարութե՛: Յորժամ դարձցի արդարն յարդարութեց իւրոյ, և արասցէ յանցանս, ևն: Ասա ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ, որպէս առանձին առաքինութիւն՝ է չաստատութե՛ իրաւանց. *Ճշմարիտ արդարութիւն կայմ կայ, հարթ հաւատար. վասն այնորիկ արդարութիւն անուանի. Սոփ. ա. չկ. ՚ե՛: *Արտաքինքն սահման եդին արդարութե՛. Եթէ ոք զինչս բաժանէ հաւատարութե՛ ըստ չափոյ ալիտոյիչ ընդունողացն, արդարասի. Ը. Ֆխ: *Արդարութե՛ է հաստատութե՛ բաշխօղ ըստ արժանաւորութե՛ն՝ ոչ միայն յարտաքին իրաւունս և ՚ի գաստատանս, այլև յանձինս մեր. Ը. ա. չկ. խե՛: *Ես և արդարութե՛ ուխտապահութե՛ ՚ի միասին կատարեմք. Փարպ:

Այլ որպէս հանրական տուաքինութե՛ է Ուղղութի, և ամենայն գործ բարի. *Արդարութե՛ն անուն մի է, բայց զամենայն պատրանակէ յինքեան զխաստունս բարեաց: Ամենայն բարեաց անուն արդարութիւն. Ը. ընդհանր. Ե Ֆխ: *Արդարութե՛ ստանձեալգոյն է քան զայլ առաքինութիւնս. որպէս Թափանցեալ ընդ այլսն, և զբարեկարգութե՛ նոցա պահեալ. Սահմ. ֆ: *Բեւեռեալ զգործս վաստակոց արդարութե՛ն. Ադոն: *Արդարութե՛ իմ նուազեալ, մերոյնքն յայտնեցեալ: Ի չորագործութե՛ յարդարութե՛ն. Նար. Ե. ֆ. Տե՛ս և ԵՂԷՒ. Ե. 20:

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. Δικαίωσις. Justificatio. Արդարացուցանե՛լն, կամ արդարացուցիչ. և Արդարանալն. մաքրութե՛. սրբութե՛. *Միոյն արդարութե՛ն յամենայն մարդիկ արդարութե՛ կենաց: Դատեցարուք արդարութե՛ ՚ի մէջ առն և եղբօր իւրոյ: Որ դնայ արդարութե՛, գոցէ օգնականութե՛ն: Արդարութեամբ և ամփոփութե՛: Համարեցաւ նմա յարդարութե՛: Յորժամ դարձցի արդարն յարդարութեց իւրոյ, և արասցէ յանցանս, ևն: Ասա ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ, որպէս առանձին առաքինութիւն՝ է չաստատութե՛ իրաւանց. *Ճշմարիտ արդարութե՛ն կայմ կայ, հարթ հաւատար. վասն այնորիկ արդարութե՛ն անուանի. Սոփ. ա. չկ. ՚ե՛: *Արտաքինքն սահման եդին արդարութե՛. Եթէ ոք զինչս բաժանէ հաւատարութե՛ ըստ չափոյ ալիտոյիչ ընդունողացն, արդարասի. Ը. Ֆխ: *Արդարութե՛ է հաստատութե՛ բաշխօղ ըստ արժանաւորութե՛ն՝ ոչ միայն յարտաքին իրաւունս և ՚ի գաստատանս, այլև յանձինս մեր. Ը. ա. չկ. խե՛: *Ես և արդարութե՛ ուխտապահութե՛ ՚ի միասին կատարեմք. Փարպ:

Ա՛ր՚դ ԵԻՍ. Տ. ԱՐԴ, ՛ս:

ԱՐԴԵՕՔ. ս. Ἄν, ὄντως, πάντως. Utique, equidem, omnino, vere, certe. որ գրի ԱՐԴԵՒՔ, ԱՐԴԵԱՒՔ. այսինքն Արդեամբք. կամ որ նոյն է ըստ իմաստիս՝ որպէս կրճատեալ յոգնականն ձայնիս ԱՐԴԱՐԵՒ, նոյն ընդ նմին. այսինքն Ցիրաւի. անշուշտ. ինձ այսպէս Թուի,ստուգապէս. ամենայնիւ. հետևաբար. խոկապէս. այո. ապաքէն. իրաւ. իրաւ-ցընէ, ՚ի հարկէ, կոր՚ծեմ ինչ. չ՚ե՚ղկե՚ն՚ը, ահաւիկ, ե՚ա՚կա՚փ՚կ, հեւէ, ելպէ՚ր՚ե՚, պեւի, ղահիր, հայ հայ. Տե՛ս և ԹԵՐԵՒՍ. *Երէկ գիտէիր... գու արդեօք իմդիւրիր ՚ի նմանէ: Եթէ հաւատայիք դուք մովսէսի, հաւատայիք արդեօք և ինձ: Եթէ ՚ձ էր հայր ձեր, սիրէիք արդեօք ինս: Ջի եթէ էր ծանուցեալ, ոչ արդեօք զսէրն փառաւոր ՚ի իսաչ հանէին: Եւ արդեօք ոչ էին կամք՝ զի այժմ եկեսցէ՝ այլ եկեսցէ՝ յորժամ և պատրաստեսցէ. ևն: Տե՛ս և Թ-ասդ. ՚ե՛. 37: Ա՛ա՛ղ. ե՛. 20: Յոբ. խե՛. 8: *Կամ մեր արդեօք Թաքեցանել զՀշմարտութե՛ք բանն: Խստասկիցիք իսկ արդեօք և հեղ ձանիցիք. Փարպ: *Ասատնոր ոչ արդեօք այլ ինչ է բանս սիւրելի, քան Թէ դեգերիլ ՚ի բանս գովեստից. Յհ. ին: *Ոչ կամիմ արդեօք զբախումն գրանդ Թէ և մանանայ իսկ. Վբ՚ հդ. գ՛: *Արդեօք նոյ էր նչանն. Ոսկ. չհ. ե՛. 1:

Աստ և ԹԵՐԵՒՍ ԱՐԴԵՕՔ, կրկնու զտալկոյն՝ ի ստուգիւ վերածելով. *Թերևս արդեօք՝ ի հանդերձեալ յաւիտենին, ևն. Յհ. իմ. ապ: *Թերևս ոսվիմք առ այսու արդեօք և ինձ ընորհեսցես. Նար. Ծե՛: (Իբր ռմկ. յաապա՞ պը, ըստ, ինչը, կամ Նախը. այսինքն երանի՛ Թէ:)

ԱՐԵՒՕՔ. Թարմատար կին առ՚ի զարդ. *Ջէի արդեօք արժանի համբուրել զոր. գեակս իմ՚ն. յն. չարժանացայ. Ծն. ՚ի՛. 28: *Արձակիւր երթալ ուր արդեօք և կամեսցի. Մ՚էն. ՚ղ՚ա՚ա:

ԱՐԵՕՔ. ս. Πότερον; Utrum? ἆρα γε; an, numquid? Մ՚ի՛թէ. ո՞, ո՞ր, ա՛ճապա, ե՛օգսա՞, նէ՞ փերսին. *Գիտասցէ վասն վարդապետութեանս, չ՚այ ինչ արդեօք, եթէ ես ինչ յանձինէ իմմէ խօսիմ: Գիտիցէ՞ս արդեօք զոր ընդեեռնուցուաք: Իսկ արդ որ ննջեցինն ՚ի քո, կորեան արդեօք. ևն: *Մոռանայցէ՞ք արդեօք զՀոգևոր օրհնութիւդ. եղիր. Ե՛: *Ի՞ցէ՞ արդեօք Թէ տեսից: Ի՞ցէ՞ արդեօք յուսալի է: Արդեօք լուայց, արդեօք տեսից: Աս Թագաւորութիւնս աշխարհի՛ արդեօք. Նար:

ԱՐԴԵՕՔ. ած. Օ՛ն. Ergo, itaque. Արդ. և արդ. ուրեմն. ապա. հապա. փէյմէ, իւրէ. *Արդեօք յիշեա, թէ որպէս լուաբն. Յայտ. գ. 3: *Արդեօք ծանիր և՛ի միտ առ, թէ վասն որոյ գործոյ կոչեցար. Ա. Ա: *Ահա արդեօք յաին գետոյն, հայր, նաեալ է կին ոմն: Արդեօք ոչ գոյ բան առ ուժեք, ևն. Վ.բ. հ. ը. Ե ը: *Ցնա արդեօք և ասա: Արդեօք զայն ասեան զմառաւ ածցուք. Ոխ. յհ. ա. 29. 38. ևն:

ԱՐԴԵՕՔ. իբրու Ա՛րդ. այժմ, առ ժամս. վ.ինթ, վ.ինթվ.իէ. *Զաերկեանս աւուր՝ որ (յորում) արդեօք ելիք նահանջեալ. Մ.ագ. կ.ը: *Գնաւ արդեօք, և ընդ այգն եկեսցես փութով: *Գնա՛ արդեօք ուսուիս գու, և՛ ի գիշերի ուսուցիս և ես. Վ.բ. հ. գ. ը:

ԱՐԴԻՆ. կամ յ.՛Հδη, ταχύ. Jam, ci.

ԱՐԴԻՆ ԻՍԿ. ի to. իս. gia. (առըն. Թեր անցեալ բայից). Նախ քան զարդեան ժամս. կանխաւ. յառաջագոյն. յառաջն. մէ իակ քան զասելն իմ. մինչև ցարդ. նոյն հետայն, ևն. պահ մը առաջ, առաջուց, ինչառան հինա. ենվէս, կամ պէր առաջի ենվէս, վ.ինթվ.իէ.ագ. *Հուր եկի արկանել յերկիր, և զի՞նչ կամիմ, Թէ արդէն իակ բորբոքեր: Արդէն իակ յագեալ իցէք, և արդէն մեծացարուք: Իւր ոչ եղէ արդէն առեալ իցէ, կամ արդէն կատարեալ իցեմ, ևն: *Անցին արդէն զձանապարհսն, զոր պատուիրեցեր նոցա. Օր. ի. 12: *Հրամայեաւ է արդէն՝ ի ձեռս երկաթոյ. Յ.ի. ծ.ի. 22: *Դարձեալն զարդէն հասուցին առնել առ նոսա. Պ.ագ. (որ հայի և՛ յաջորդ նշ.)

Եւ ՛Հδη, νῦν. Mox, abhinc. (առըն. Թեր ներկայ բայից). Ահա այժմէն իակ. այժմ. ՛ի մօտոյ. արդի. հ.ինթագ.ընէ, հ.ինթ.ագ., ագ.ընէս. իւրէ վ.ինթագ.էն, վ.ինթվ.ձէ. *Խաւարն անցանէ, և լոյսն ճշմարիտ արդէն իակ երևի. ա. յհ. ի. 8: *Գայ ժամանակ, և արդէն իակ է. Յհ. ի. 25: *Զաաւրկայս արդէն զմի՛ ի նորա կենցալ. օգուտն իւրաստուց անցեալ ուսցուք. Պ.ագ: *Զներկայիցս զոր արդէն ունիմ, Թէ զանց կոչոցն. Նար. իէ: *Հմանր տալոյն ժամանակին ոչ է արդէն, այլ առ յապայ. Լ.ի. գ.ագ.ս: *Ապա Թէ արդէն ոչ պատժիւիք, մի յայն ապաստան լինցուք. Գ.է. ես: *Աաստաձեւնեաւ, և արդէն՛ ի քէզ պատաստեցայց. Նար. խի: *Գոնէ արդէն պատաստեցիր. Գր. գ. յէ՛ յ:

ԱՐԴԻ. յ. }(որ և յն. ա՛ρτι.) ՛Αρτι.

ԱՐԴԻ՛ ԵԻՍ. յModo, nuper, recenter. Ա՛րդ. ա՛րդ ևս. այժմ. այժմ իակ. այժմ միկ. այն ինչ. գեռ. արդէն իակ. ոհա այժմ. փոքր մի յառաջ. հ.ինթն վ.ինթ, վ.ինթ.ագ.ի. *Արդի ևս յերկրէ՛ ի վեր բուսանալ, և անդէն առ կատարեալ գեղեցկութիւնն հասանալ. Նար. ի.ագ. իւ՛: *Զայս արդի ճառեալ այլս ասէ. Ես. ի.ը. ա: *Որպէս Թէ արդի ինչ՛ ի ծայրագոյնս եկեալ երևի լարիս. Պ.ագ: Իակ ա. գ.ագ. ի՛. 2. *Ի բրուն զարդի ծնեալ մանկունս»: յն. մի բառ, որպէս արդածին, կամ նորածին. Ἀρτιγένητος. Modo genitus.

ԱՐԴԻ, գիք, գեաց. ա. գ. ὁ, ἡ, τὸ ՛Αρτι, νῦν, πάρων. Recens, nuperrimus, praesens. Արդեան. այժմու. առաջիկայ. ներկայ. և յապն. Առաջիկայ մարդիկ, իրք, կամ կեանք կամ ժամանակք. վ.ինթագ.ի, վ.ինթանէ.ի.ագ. *Վասն առաջին սերոյն ձէրոյ, և վասն արդի հաստերութեանն ձերոյ. Եփ. ի. յոբ: *Յարդեացս վտանգից ապրել. Խոր. ա. 21: *Զուգապէս ընդ արդիսս չուրջ ըմբռնեալ է. Նիս. կաղ: *Եւ արդիքս բազում ամբաստանութեանն են արժանիք. Ոխ. յհ. ի. 36: *Բարի գործս ստանան անձանց՝ զարդիս և զապառնին. Յճխ. ը: *Օգտաբեր յարդիս և յապառնին. Խոր: իակ *Զաւետիս կենաց ունի՝ զարդիս և զհանդերձելոցն. ա. գ.ագ. ծ. 8. իմ՝ ըստ յն. կենացս արդեաց և հանդերձելոցն: Սոյնպէս են և յետագայքդ իբր սեռական բառիս Արդ. *Ամենայն օգտի և սիրոյ՝ արդիս և հանդերձելոցն. Խոր: *Յառաջասացեալ օրհնութիւնքն ըզներկայսն և զարդիս ունի զդիտաւորութիւն. Յհ. խ. էի: Իակ Ոխ. է. *Մի՛ ինչ ապաստան լինիցիք յառաջին յալեթուի, քանզի յարդի գալ հասանելոյ ձեր՝ ի վերայ՝ մեծ զօրավիգն ունիմք զայ օգնական. Ես. ի.ը. 2: — լինի իբր ս. կամ ա:

ԱՐԴԻԻՆ, դեան, դեամբ. մանաւանդ՝ }

ԱՐԴԻԻՆՔ, դեանց, դեամբք կի՛ դեօք. ի ֆ. Γέννημα, εὐφόριον, γεώργιον, πράγμα. Productum, fructus terrae, manipulus, ևն. (արմատն է Ա՛րա). Բերք անդոց. Ծընունդք կամ արտադրութիք արտորեից, արմտիք երկրի. պատուղ. որայ. ալոգ. սիք. Խ.ագ.ֆ.գ, ֆահաուշ, պէր, պէրիյ.ագ, պէրէ.ի.ը. *Արար երկիրն յեօթն ամն լինել. Թեանն արդիւնս: Սերմանեցիք զերկիրդ, և եղիցին արդիւնք դոցա: Բովանդակիցիք զարդիւնս երկրին: Բերի զպատուղ արդեանց երկրին: Տարին կատարեցաւ, և զարդիւնս ամենայն՝ ի չուեմարանս ձեր ժողովեցէք: Ցիւրմէ անդր անտի առաջեցի ըստ արդեանն: Ի պատեհս ընկուզեացն իմի հայեաւ յարդիւնս վանակացն: Այ արդիւն էք, այ չենած էք: Աձեցուացէ զարդիւնս արդարութեան ձերոյ. ևն: *Նուազ արդիւնն (քերք երկրի) արծարծիչ շնչոյ կենդանութեան. Լ.ագ. ա: *Բերէ արդիւն շահեկան, և ընդունի յետ արեանն և զօրնութեան. Եփ. ի.էր: *Պատուղ ասէ իբր յարդենէ իմեքն. Ոխ. կղա.ա: *Անպատասան պատգածին արդեան օրհնութեան. Նար. լա:

ԱՐԴԻՒՆ. ա } ՛Εργον, πράγμα, ἀπόδειξις.

ԱՐԴԻՒՆ. ֆ Opus, res, demonstratio. Գործ յառաջ եկեալ յինչ և ի պատճառէ. իր. իրական ինչ. իրօք կատարումն. վաստակ. ներկործութիւն. հանդէս և ցուցակութիւն գործոյ. յօրինուած. կազմութիւն. գոյացութիւն. զանգուած. Գործ+, բան. ին, ածել, փիլ. *Արդիւնքն՝ ի սկզբանէ աշխարհի լեալ էին: Մի՛ բանիւք և լեզուօք սիրեացուք, այլ արդեամբք և ճշմարտութիւ: Վէր՝ ի վերոյ բանիւք խնդացին, բայց արդեամբք խորտանկեցին: Ոչ պատիւ բանիւք խնատուեան, այլ արդեամբք հոգւոյն և զօրութիւ. ևն: *Քանզի գործոյ և արդեան օրինակ է ձեռնն. Մէնի. վ.ագ: *Ի ցամաքել սիրոյ սպառնացի ամենայն բարի արդիւն. Տծ.ագ: *Բանն տէրունական՝ արդիւն եղև յաւիտենական: Չի հաստատեացէ այգեամբն զբան: Որ ինչ ատ է, տուեր է. և որ ինչ անդ՝ արդիւնք անշարժք և հաստատուն: Այս է ճշմարտութն անհակառակելի արդիւնք, յորժամ զիշամիս ոք կոչեցէ վկայս. Ոխ: *Հրամանն այն արդեամբք և գործովք յանկ ելանէր. Կ.բ.ագ: *Նոքա քանիք հրամայէին, և մեք գործովք զարդիւնսն կատարեաք. Եվէ: *Ըստ կամ լոյն զգործն արդեանցն կատարէ. Եվէ: *Բանիքն արդիւնք լինէին. Վ.բ. հ. ևն: * Ցարդիւնս բանից հայելով. Նար. ծ.ի: *Անանց արդեանցն առաքինութիւ. Սարգ. ի. պ. ը: *Կոչեցաւ յի քո, յարդեանց անտի ընկալեալ զանուանն. Սարկ. ծ.ագ. Թէ: *կայսդ է զկերպարանն փոփոխել, և զարդիւնն ըստ իւրոյն մատուցանել. Ագաթ: *Չխոնդ անարգասաւորն և անկերպարանն չայս կարէ արդիւնս ծնուցանել. Եվէ: *Չի այն տախտակաց արդիւնք՛ի վիմէ քարանց ձեացեալ. Այսոլ. իաբէյ: *Ցարժամ կամիցի հոգին զայ արդիւնս ցուցանել. Սէբէր. ի: *Որ է կերպարան արդեան խմորոյ. Նար. վի:

ԱՐԴԻՒՆՈՒ. ինչք. գոյք. կարասի. *Սկսայ ժողովել զարդիւնս խցին: Զոր խընդրեր՝ առնոյր, և այլ զայն հիւանդացս, և ինքեան և ոչ մի ինչ արդիւնք առնէր. Վ.բ. հ. է. ծ.ի:

ԱՐԴԻՒՆՆՈՒ ԱՆԵԼ. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ցարդիւնս զբանն ածիցէ: Զամենայնսն սպառնայուածն յարդիւնս ածէ. Խոր: *Նա յառաջագոյն նկատեաց, սա յարդիւնս ած դնիւտեաչն. Ոխ. էէս:

ԱՐԴԻՒՆՈՒՆ ԳՈՒԼ, կամ ԱՐԴԻՒՆՈՒՆ ԱՆՈՒԼ. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱՆՈՒԼ. *Զիմրդ՝ի յարդիւնս ինձ օգտից սալմոն եկեսցէ. Նար. ի: *Ոչ տացէ Թոյլ արդիւնս առնուլ սերմանցն. Խոր:

ԱՐԴԵԱՄԲՈՔ. ֆ. որ և ասի ԱՐԴԵՕՔ. Ի բօք. իրապէս. իսկապէս. գործնականապէս. *Ի քեզ իակ արդեամբք զնոյն հուր ընկալեալ: Որում ապա և արդեամբք իակ գոսա ժառանգաւոր: Եղիցի արդեամբք լսել. Աչոգ. իաբէյ: *Արդեամբք մեղաս, զի ընացաւն և բանիւք, զի գրեաց հրովարսակ առ յովաք սպանանել զուրիա. վասն այսորիկ հալածեցաս յորդւոյն արդեամբք, և նախատեցաս՝ի սեմեայ բանիւք. Կ.ագ.ծ.գ: *Ոչ անվճար (այսինքն անգործ) կացցաս Թէ լեցի զմարգկային միտն լինել՝ի քնութիս, այլ՝ ներգործել, և արդիւնքն (կամ արդեամբ, արդեօք) լինել իւրաքանչիւր ոք որ անկ իցեն նմա. Փիլ. լին. ծ. գօ. Լ.ծ. մեկնէ, արդիւնականս:

ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐ. ա. Πυροφόρος. Frugifer. Որ բերէ արդիւնս, պատուղս, բերս, և շահս. բերրի. արգաւանդ. պտղաւէտ. շահեկան. հահաուլաս, պէրէ.ի.էրէ. *Երկիր արդիւնաբեր՝ սակաւաբեր եղիցի. Մ.ագ. էէգ: *Արդիւնաբեր հունձք. Ցորդէ: *Զծոռին՝ի յարդիւնաբեր պտղոյ տեղի արար (այսինքն փոխեաց). Նիս. ագանչ: *Ի ձեռն արդիւնաբեր նաւաց. Փիլ. Նխ. ի:

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. Բղխել արդիւնս՝ պտուղս. *Ցերկինս՝ միոյն հաբիւր արդիւնաբուխ լինել. Թէոփ. ի՛ ի:

ԱՐԴԻՒՆԱԳՈՐԾ, ի, այ. ա. Որ գործէ արդիւնս բարեաց. պտղաբեր. և Արդիւնարար. երկրագործ. *Բանիք ամենայնիք՝ արդիւնագործք են. Սարգ. ա. գ. յ.ագ: *Զարդիւնագործ և զբազմապտուղ զուսուցիչ վարդապետացն ասեմ զլուսաստիայլուքեն. Հ. ինէի: *Քարոզի բանին ձկնորսաքն, զի յայսմանի լինիցի արդիւնագործին զօրութեն. Սէբէր. ի:

ԱՐԴԻՒՆԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Ցառաջ բերել արդիւնս. արդիւնացուցանել. *Ոլոք ըստ զգայութեն և ըստ խորհրդոյ արդիւնագործեն. Նիս. կաղ: *Զյորդորբեալ բանն՝ի նոցանէ արդիւնագործել լինքեամբ. Սարկ. լ.ագ:

ԱՐԴԻՒՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Արդեամբք գրել. արդիւնացուցանել զգրբեալն. *Եւ այսու գուշակեալ զգիր ըստուերականին՝ ճշմարտապէս արգիւնագրեցին (ապ. արդիւնատրեցին). Նար. ա.ագ.ս:

ԱՐԴԻՒՆԱԺՈՂՎ. ա. Որ ժողովէ զարդիւնս կամ զպտուղս ըստ վաստակոց. *Զմշակին արդիւնաժողով (զյհ. ի՛կ.) շուրջ պարտականաւ. ՃՃ:

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Արդիւնաբար. վաստակաւոր. արդեամբք կատարելէ. և Արդիւնաչատ. *Երկրագործաց գիտակք արդիւնականք. Նար. ոոաք: *Արդիւնական վարդապետ. Ոսկիփոր: Տծ՟ա՟. և՟: *Կատարումն արդիւնականացն՝ սէր, այսինքն ձեռագ խնդրոյագ զՅԾ. Լմբ. ոչ:

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆ, և գործնական, և շահեկան. *Արդիւնական գործս պիտոյից ի՛ մաստաւոր խորհրդով գործել. փիլ. ՆԻ. ա՟: *Մխոք զարդիւնական իրս կատարեալ. Լմբ. սղ: *Ջակնարկութեցն իբրև զարդիւնականաց մեզայ. Նար. ՆԵ: *Արդիւնական լիցին մերն ծախք, և նորայն չանք. Շ. ԼՂ: *Սա զարթուցիչ ներքնաւական՝ հանօղ յաձումն արդիւնական. Ցա՟ ոչԺ: *Կարծիցէ ոք զինչն բաւական ի՛ հարատաստանական հանճար, այլ ոչ արդիւնական ինչ համեղուկ գուցէ ի՛ բանս նորա. Տծ՟ա՟:

ԱՐԴԻՒՆԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ա՟ նշ. *Աւեր այսպէս աբն մեր և արդիւնականաւոր վարդապետն. Եոսփր. ծԷ:

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Գործ՝ նական կատարումն. արդիւնացուցանելն. վաստակ. *Իբրև հեղգացեալս յարդիւնականութենէն իրաց. Եոսփր. ԻԷ. ոփԷԿ:

Եւ Շահեկանութիւն. օգտակարութիւն. *Ըմբ երկարաբերի համարեալով ձանձրացեալս ի՛ չահաւէտ բանիցս արդիւնականութենէ. Երզն. ֆԷր:

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՏԱՐ՝, ի, աց. ա. Կատարիչ արդեանց, և արդեամբք. արդիւնացուցիչ. արդիւնագործ. բարեգործ. և ներգործական. քալ և՛ աշխոյակ վաստակաւոր. *Խնամատուն մշակք արդիւնակատարք՝ ժողովեալ ի՛ չտեմարանս. ՅՃա՟. ԻՁ՟: *Արդիւնակատար ըստ աւետաւանին զնաբերանց մշակութենն ցուցանեն. Կորիւն: *Խնամեսոս, և արդիւնակատար կամք. Կանոն:

կամ Արդեամբք կատարեալ. գլխաւորեալ. *Զգործոնն առաք ի՛ հասկին՝ զարդիւնակատար բանս մարգարէիցն. Շ՝ Նփր:

ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Արդեամբք կատարելն, արդիւնացուցանելն. ներգործութենէ. յաչխոյութենէ. *Զանուշ հոտոտել գործոյն առ ևս մերձեցուսցուք, և զգովութենէ առուղի արդիւնակատարութենէն ցցուք. Բրս. հց:

ԱՐԴԻՒՆԱՆԱՄ, ացայ. է. Ցարդիւնս գալ. արդիւնս առնուլ. անձերն՝ի գլուխս եղանել արդեամբք և պտղովք. պտղաբեր գտանիլ. *Ա՛յս խորհուրդք Թշնամեացն մի՛ արդիւնասցի գործով. Լմբ. սղ: *Ալօթք գանիելի արգիւնասցի. Վրդն. գան: *Սերմանեանն ի՛ չորից մի՛ սման արդիւնացաւ. Խոսր:

ԱՐԴԻՒՆԱՀԱՍ. ա. Առատ պտղաբերութիւք. յոտնթի. պտղալից. բազմարգիւն. *Սերմանեացն զգուրան արդիւնաչատ. Ճ. Ա: *Արա պտղաբերս արդիւնաչատ առաքինութենէ. Ճ. ժ: *Զուարճացոյց զնոսա ծագկալից և արդիւնաչատ վարգապետութեն. Գէ. Էս:

ԱՐԴԻՒՆԱԳԻՍ. ՛ս. Լիութ արգեանց, բազում արգեամբք կամ բարիք. *Վայելչացեալ սուաբ օգտակարապէս և արդիւնապէս. Մագ:

ԱՐԴԻՒՆԱՏՈՒ, ի, ած կամ ից. ա. Ցաւոզ զարդիւնս կի՛ զբերս յիւրմէ. պըտղատու, արդիւնաբեր. *Չնորս պատգամն խոսիմք... պտղաբերս և զարդիւնատուս. Ագաթ: *Երկիր արդիւնատու. ՃՃ:

ԱՐԴԻՒՆԱՐԵՄ, եցի. փ. Արդիւնատու առնել. արդիւնագործել. ներգործել. *Սուաւ և՛ ի սոյն արդիւնատրեցեր երկունք կենաց. Նար. ՂԷ: Տ՟ա և՛ ի բայն ԱՐԴԻՒՆԱԳՐԵԼ:

ԱՐԴԻՒՆԱՏՐԵՒԹԻՒՆ. փ. Արդիւնատուն. պտղաբերումն. *Չերկեցի զանգատուն սրտիս յորմանն արդիւնատրութենէն: Մշակես զաւշմանս կենաց առ քա՛ նիդ կենաց արդիւնատրութի. Նար. Է. ՝ Ա՟ ծԷ. Նա՟ Ա՟ ղԷ. Ա՟ ոոաք:

ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Գեώργος. (յորմէ անունս գերդ). Agricola. Որ առնէ արդիւնս՝ գործելով յանդաստանս. արդիւնագործ. երկրագործ. մշակ. վաստակաւոր ժիր և փոյթ ի՛ գործ հասարակաց. *Եղև այր արդիւնարար. Ած. ԽԷ. 15: *Եւթող այսէգործս և արդիւնարարս, (կամ յայգեգործս և յարդիւնարարս). Ք. Ի՛գ. ԻԷ. 12: Եբէմ. ծԷ. 16: *Ցարդիւնաբար գործոնականին, և՛ի յիմաստ սեամանին. Ցա՟ ոչԺ: *Մի համարիր, Թէ զՀոգալան առնուցուն, և զքեզ արդիւնարարդ Թողուցուն. Կալ. ծԷ: *Արդիւնաբարաց գործք» յն. մի բառ, γεωργία, agricultura. երկրագործութիւն. Կալ. Ը: *Երկիր որ գործեալն է՝ բերէ արդիւն շահեկան արդիւնարարաց. Եփր. ԵԷր: *Զերգայրատեղն և զՀեղն և զարդիւնարարն. Խոսր. պփԳ: *Զարդիւնարարս գովէ վասն համացեղութն կարեկցուե. Տծ՟ա՟:

ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐ. Որ բերէ արդիւնս յիւրմէ. պտղատու. պտղաբեր. և տուօղ պըտղաբերութենէ. *Երկիր յորժամ միանգամ ընդունի զսերմն, արդիւնարար լինի». յն. տայ զպտուղն. Ոսկ. յհ. ա՟. 17: *Սերմանեաց ի՛ նմա զբուսական զօրութի... և բազում արդիւնարարս ներգործական զօրութէ վերաբերեաց ըստ ինքեան. Եղիշ. ԳՃ:

ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Մշակութի. և պտղաբերութենէ. արդիւնատուութենէ. հասուներութիւն. *Եզնին զօրութիւն և արդիւնարարութիւն. Դիոն. Եբփ: *Սերմանել... և ապա յարդիւնարարութիւնս մատչել. Կալ. Ք: *Ծատնիցուք զարդիւնարարութենի անսպառ բարութենէն. Խոսր:

ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ցարդիւնս ածել. բուսուցանել. աճեցուցանել. արասգրել. պտղաբեր և հասուն կացուցանել. և Առնել արդեամբք. *Լինել երկիր արգասաւդ, և արդիւնացուցանել զսերմն բանիս մեր. Շ. ընդհանր: *Արդիւնացուցէք՝ի պտղոյ ձերոյ անգաստան. Սիմէոն: *Ցօղով բժշկութեդ քո զբազումս արդիւնացուսցես յանծայնի չտեմարանս. Ճ. Ա: *Զվարճան յամենայնի, զոր գուք արդիւնացուցանէք մեզ. Ոսկ. յհ. Ք. 12:

ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ի կատարումն հասուցանել. արդեամբք Ճշմարտել. կատարել. *Ստեփանոս արդիւնացոյց զանուն՝ իւրական յօժարութիւք պատկեալ. Տծ՟ա՟: *Զոր արդիւնացուցանէր զատացեալն մանուամբն և յարուԹիւն. Երզն. Նփր: *Զայս յորժամ յինքն արդիւնացուցանէ, յայն ժամ ասէ ցանձն իւր, եկ երկիցուք առ ևս. Կլիմաք:

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. Ենέργος. Efficax. χρήσιμος. utilis. Տ՟ ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆ՝ ըստ որում ասի վերագ. (և ոչ զանձանց, որպէս վարեն յետնիք իբր ոմն). լուտ չն. ներգործական, և պիտանի. շահեկան. արգասաւոր. *Ըստ ներգործութեան և արդիւնաւոր գալստեան. Մաթ՟. ԵՒԷ: *Զինչ օգուտ է համբերութիւս, և կամ զինչ արդիւնաւոր են մեզ հաւատքս. Աճ՟ագ. ծ՟: *Թէպէտև ոչ արդիւնաւորք իմս, սակայն մնացական, և քոյսունն յիչէլն. Աբշ. Վերլաբ: *Արդիւնաւոր պտղոյին զամենեսեան կերակրեր. ՃՃ: *Ըզհնար սիրոյ քո արդիւնաւոր՝ բորբոքեցին ի՛ մեզ հոգևոր. Գ՟ա՟:

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տծ՟ա՟ ԱՐԴԻՒՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. * Ցայնժամ մնա նաւանդ բազմանան փորձութիւնքն՝ յորժամ սկսցի ոք ոգեպէս զպատուիրանս այ ընդունել և փոյթ յանձն առնուլ՝ի՛ներքս ի միտս իւր զարդիւնաւորականութիւնն. Եոսփր. ԻՁ՟:

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. Տ՟. ԱՐԴԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ ըստ ա՟ նշ. *Պտղաբերեսցեն զառաքինութիւն՝ բազմապատիկ արդիւնաւորելով. որպէս մի հասն այն սերմանեկ լով արդիւնաւորէ զպատուղն. Կի՛ւդ. ղ՟: *Որպէս հասն ցորենոյ ոչ՛ի սպտ երկրի թաղելով չունի ինչ արդիւնաւորել առ՛ի պտղաբերութենէ. իսկ թաղելոյն և մեռանելով պատրաս և չտհաւութենէս օգտաս կարս սերմանողին արդիւնաւորէ. Նանաղ: *Բայց և աստ ինդութիք արդիւնաւորեաք զՀեշտութիս: Բազմութս արդիւնաւորեսցիս (կամ արդիւնացուսցես) քեզ զքալքութենէ. Ոսկ. յհ. Ք. 12. 14: *Արդիւնաւորեալ պտղաբերութեաց զանգատանաւն ոգուց մարդկան. ՃՃ:

Եւ ըստ բ՟ նշ. *Զմարգպանութենէն արդիւնաւորել անուանակոչութենէ. Աբծր. Ք. 11: *Մարգաբեացսւ՛ի վերայ ձեր. զոր և այժմդ արդիւնաւորեք: Ի միս առեալ՝ ըստ օրինակին արդիւնաւորեսջիք առ միմեանս: Ոչ որ վարդապետեցան՝ են երանելիք, այլ որք արդիւնաւորեցին զվարդապետեալսն. Նանաղ: * Ա՛յսորիկ արդիւնաւորեցան զկնի ծննդեանն յովհաննու. Կի՛ւդ. ղ՟:

ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ՟. ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Եզնին զչօրութենէն և զարդիւնաւորութենէն. Շ. Հբէաք: *Զինչ ևս նեբրոյեցից զարդիւնաւորութենէ աղօթից. Խոսր: *Զարդիւնաւորութենս ասեն, այս ինչն գառաքինութենս. Վրդն. ոչ:

ԱՐԴԻՒՆԴ. Տ՟. ԱՐԴԻՒՆ, գիւնք:

Ա՛ՐԴ ՀԱՐՍՈՒՆԴ. Երկու բառք միացեալք՝ քան բարեբաստք. այսինքն արդի հարստունք. նոր հարսն եղեալք. *Եւ արդհարստունք՝ որ նուսեին յարածածուկ առագաստի, ի սուգ մտեալ էին. Ճ. Ա:

ԱՐԴՆ, արդունք, գեանց. փ. Ձօγχη, δόρυ, ἄρδις. Lancea, hasta. Նոյն ընդ գեղարդն. նիզակ. սէգ. աշտեայ. *Եթէ պատահեսցեն նմա արդունք (կամ գեղարդունք). Ցօբ. Խա՟. 18: *Ի պատերազմի յախտեաս, նէ սուր արեւանց՝ի սիրտ առնուցու. փիլ. ԼԻՆ. Ք. 183:

ԱՐԴՆԱԿԻՐ, կրի, րաց. Տ՟. ԱՐԴՆԱՐՈՐ: Պոփ. ոչԷոս:

ԱՐԴՆԱՏԻԳ, տիգի, գաւ. փ. Գեղարդն. տէգ. *Ոչ արդնատիգաս խոցեցաւ մտրմին եղեալ բանն անչարչարելի. Սարկ. հանգ:

ԱՐԴՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Տիգաւոր. նիզակաւոր. *Ըստ քերթողին, երկոցունց իրաց Թագաւոր՝ քաջ բալի, և արդնաւոր կռուոզ. փիլ. լԻՆ. Ք. 183: *Ոչ տիգաւորք և արդնաւորք շուրջ. Ճ. ժ:

ԱՐԴՆԸՆԿՑ. ա. Ընկեցօղ զգեղարդն՝ի վեր, որպէս և զգնատաձև և զսկաւառա-

կաձև իրա՝ 'ի խաղս. *Տային զանձինս 'ի մարդիչս և 'ի բռնամարտիկս, և յանօրէն բաշխոյս կաքաւեցաց, և արդնկնկէց ոեգ. ընկէց ձայնատու ժամանակաւն»։ յն. զկնի սկաւառակին ձայնատուողն. Է. Ի. Ֆ. 14։

ԱՐԴՈՒ, ի, ց. գ. Ἀρτάβη, μέτρον. Artaba mensura persica. Гомор, ойфи. Gomer, homer. Չափ ինչ արմտեաց. պ. Իբ. փեպ. ('ի ասէ, որ է ալիւր). ՃՃ եբր. ԷՓ», և Խօմէր. սովորաբար ասի լինել հԷ քանսա. այլ վարի ստէպ որպէս հասարակ անուն չափոյ. *Արդու մի ալիւր բաղարջ։ Արդու մի գարւոյ։ Արդուսա նաշհոյ։ Ա՛ռ զարդու փոխինդոյս։ Որ սերմանիցէ արդուս վեց, ժողովեսցէ դրիս երիս։ կշիռ ըստ գրոյն և ըստ արգուին եղիցի։ Զվեցերորդ արգուի 'ի քոռէ գարւոյ. Դոփ. Ղ. 19։ Հասահ. Է. 17։ ա. Ի՛գ. ա. 24։ ծԷ. 17։ Ես. Է. 10։ Եզեկ. Խ. 11. 13։

ԱՐԴՈՒԱՆ, ոյ. գ. ('ի բառս Արգեղ). Ցօրինուած. Ձև. *Հասակ ուղի ոչ ըստ բարձրութեան ստեղնական ալտգուա. ծոյ բարձեալ 'ի չքեղութեան. Պիս։

ԱՐԴՎԱՏՆԱԿԱՆ, կի ԱՐԴ ՎԱՏՆԱԿԱՆ. ա. փուլով վատնելի, կամ այժմ վատնեալ. *Ոսկի չարս կայսերական, արդ վատնական, և անգուտական. Նար. Իի։

ԱՐԵԱՆԱԳԻՆ. ա. ս. Սաստկագին 'ի գոյն արեան. արիւնագոյն. *(Եսայեայ նման) չնկագոյն և արեանագին հայեցուածն, և նոյն և գոյն սրտմտելոյն. Փիլ. Լին. Ֆ. 160։

ԱՐԵԱՆԱԳԱՐՏ. ա. Պարտական արեան. արիւնահեղ. *(կայէն) յետ արեա. նապարտ լինելոյ՝ 'ի գոչման արեանն խոսոոմանի, և շահի ինչ ոչ. Մալ։

ԱՐԵԱՆԱՒՈՒ, կի՝ յի, ած. ա. որ և յոգ.

ԱՐԵԱՆ ԱՒՈՒ, Հնական ասի Առուք արեան կի՝ արեանց. Առ.օզ զմանն նոյն ա. րեան, կի ուհօզ զնոյն առու արեան այլոյ. այսինքն ազգական հաստարեան. *Առ բեանառու լոյս ծագողին։ Մինչև 'ի մերն նահինք և արեանառուք և հարազատք սիրելոյ. Շ. յա արդէ. Ա ապ։ *Արեան առու մերձաւորութեան. Գր. Հր։ *Առք սիրելիք, որպէս բնիկք, և խոյ արեան ա. ռուք, և հաւատաւ հարազատք. Խոր. ա. 21։ *Ոչ օտար յիմմէ սերէ, այլ մի առուք արեան գոլ։ Ոչ վարկանիմ զայս պարտ, այլ հաւատաւ միմեանց առուք արեանց. Մագ. Իէ. Լ։

ԱՐԵԱՆԱՐԲՈՒ. Տ. ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ։

ԱՐԵԱՆԵՐԱՆԳ. Տ. ԱՐԻՒՆԵՐԱՆԳ. *Ըզհրաւէրն եաուն 'ի հալածանին երկնից, ընդ որս և մոմին արեաներանգ զգեաուք. Շ. փազ։

ԱՐԵԱՆՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեղու մն արեան. սպանութիւն. *Սիրելի էր նմա խռովմամբ արեանհեղութեանէ. Եղիշ. ա։ *Որ անզէզք է 'ի նենգութեան և յարեան. հեղութեան։ Ձեռքն արեանհեղութեամբն (պղծեալ). Լմբ. ոգ.

ԱՐԵԱՅԻ. ա. Որպէս Արիոցի, կամ առնայի, արի, և յարեաց. Խորհ. *Եւ ազքայդ վրաց վախճանագ արեայի է. Փարպ։

ԱՐԵԳ. ի. գ. Ուղիերորդ ամիս հայոց՝ շարժական, որ յայլ և այլ գարս համնամի այլ և այլ ամսոց այլոց ազգաց։ Արմատ է բառիս Արեգական. վասն որոյ 'ի հին բա. գրի. *Արեգ. մեծ, կամ ա. ռաւել, կամ լոյս». որպէս և վանակ. 'ի փոբէմոփն ասէ. *Արեգ, որպէս Թէ յառ. նէն բոյոք. (կամ) Արի ասէ հիւսիսի, և Ե՛կ հարաւ. որ է գարնան ամիան. (կամ) Արեգական, մեծ ակն ասի, կամ լուսոյ ակն ». *Աւետարանեցաւ մարիամա, որ օր տասն էր արեգ ամսեան, որպէս և զաքարիայ՝ որ օր տասն էր հոգւի ամսեան։ Ծնաւ նա (քն) որ օր վեց էր քառոյ ամսոյ, ևն. Եէր. համաբ։ Իսկ կուլ. ծԷ. *Արեգ (յն. ξαντιχός) ամիս հաւեալ է, և աւասիկ գարուն է ». Ա՛լ Եսի. Է. 16։ Է. 9։ ծ՛. 2. ըստ եբր. Է՛ զի նիսան դնի, և Է՛ զի ադար։ Աստ. Է. 2. Ցամսեանն ա. րեգի, որ է փետրուար, տաէ։ Իսկ Լ՛սփ. Ի՛ Ե Շ. Իգի. զարեգն յաշուն կամ 'ի հոկտեմբեր վերածեն։ Եւ Վ.րդ. պմ. գրէ 'ի Թուին Հ.յ. է. *Ի ժԷ մարտի, և 'ի Ժ 'ի յարեգի' հին զուգիւրն ». այսինքն ըստ հին հաւեմատուԷ առ ժամանակաք Թարգմանչաց. որ և է անչարժ հաշիւ յայսմաւուրաց։

ԱՐԵԳ ԳՈՒՆԱՒ. իմն գաղաք արեգական. որ է ըստ յն. Հլիսպոլուս, հեղիոսպոլիս։ Ծն. Ի՛. 45։ Ցեր. ծԷ. 7. 10։ Եբէմ. Իգ. 13։ Եզեկ. Է. 17։

ԱՐԵԳ ԴՈՒՈՒՆ ԳՈՒՆԱՒՈՒՆ. կամ Ի ՑՆ. ՐԵԳ ԿՈՒՍԷ. իմն Արևելեան։ Ագաթ։ Նար. Խ.։

ԱՐԵԳԱԿՆ, ական. կանէ կամ կնէ, կամբ, կունք, կանց. գ. Ἥλιος. Sol. Ակն արեգի կամ արևու. աղբիւր զգալի լուսոյ. լուսաւորն մեծ 'ի մէջ մոլորակաց, և լուսաւոու նոցա. յորմէ ցերեկ ՚ք տիւ լեալ իւր, և երեկոյ կամ գիշեր 'ի մուսս. արեգակ, արև. ԻԽՒՆԷ, ջեմս, ագիրնագ, մէհր, խօրչիթ. սանս. արփա. * Ծագէ արեգակն, և մեռանէ արեգակն։ Ընտիր իբրև զարեգակն։ ԽոնաուԷթեամբ յաւէգահանէ. ևն։ *Եթէ զարեգականէ կամիցիս ա. սել։ Յարեգականէ գայ 'ի նա լոյս։ Ոչ բա. զում արեգակունք. Եզեկ։ *Իբր յարեգականէ այլայլեալ աչաց տկարուԷ. Նար. ԼԷ։ *Արեգակն անուանեցաւ, այսինքն լուսոյ ակն. կամբ։ Տծակ։ *Արեգակն, լուսոյ ակն, զի լուսոյն սեռն և յատակ լոյսն 'ի նմա է. Վ.րդ. պղ։ *Արեգակն՝ մեծ ակն ասի, կամ տուընջեան աստղ, կի լուսոյ ակն. Վանակ. փաբէմոփ։

ՆմանուԷթ ասի. *Արեգակն արգաբուԷնէ, կամ արգար, ևն », զքնէ. Շար։ ժմ. ևն։ *Մեծն հռոմ, ուր կան արեգակունք աչխարհի պետրոս և պօղոս. Վ.րդ. Ծ։ *Լուսանին որպէս զարեգականս յանմա. տոյգ լուսոյն. Ցձի. ծԷ։ Տեա և Նար. լ. և առաք։ *Աչկունքն էին արեգակունք. Խոր. ա. 30։ *Փայլուն աստեղունք, ձոխս արեգակունք, որ մարմորուսունք. Գնչ։

Որպէս Արևելք. *Յարեգակն կոյս զերբ կայնուԷնի պարզեալ. Խոր. ա. 11։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԲԱՐ. Տ. ԱՐԵԳԱԿՆԱ. ԳԵՍ. *Արեգակնաբար զամենայն աչխարհս լուսաւորեաց. Պեփր. սիան. 'ի Կոյան։ *Ա. րեգականաբար ծագեմք ամենայն ումեք ըզպարգևան. Սարգ. յի. Ֆ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԴԱԳ. ա. Ընդ որ կամ ուր արեգական ծագէ. արևելեան. *Ա՛րեգականադագ դուռն. Անան. ՆԷՆ։ *Ամառն՝ ոչ արեգականադագ. Սխոհան։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հլիսբոլիա. Solis evibratio. Ծագումն և ցոյք արեգական, կի որպէս զարեգակն. *Ա՛ռաւան և բազմալոյս ձառագայԹն ա՛ծ. պետականին արեգականադագուե. Դիան. էբդ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿ, ի, ց. գ. կամ է ՆըզմանուԷ որպէս փոքրիկ արեգակն, լուսաւոր և պայծառ վայր. և կամ Տեզն ա. րևահայեաց 'ի բարձունս ապարանից. Հիւանէվ. *Շինէ և ընտիր ընտիրս և զբաղումս 'ի մէջ քաղաքին ապարանս ... և ըստ պատճ հի իւրաքանչիւր արեգականակս. Խոր. ա. 15։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԱՆ, ի, ած. Տ. ԱՐԵԳԱԿՆԱՁԻՆ. *Արեգակնականի ձառագայԹի հեղուսին. Դիան. էբդ։ *Արեգակնականացն արտափայլուԷի. Ճ. Բ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. որ և ԱՐԵԳԱԿՆԱՁԱՒՈՒՆ. Պայծառ իբրև զարեգական. արԵի նման. *Արեգակնակերպ փայլմամբ, կամ ձառագայԹիք. Շար։ Զէր. կի։ *Արեգակնակերպ սեռակաս. Վ.րդ հղ. ծԷ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԶ. ա. կիզանօսք տապով արեգական, կամ որպէս զարեգակն տոչորիչ. *Արեգակնակէզ գարուն, կամ միջօրեայ, կի խորշակ, կի տօթ. Ագաթ։ Ճ. Ա։ Նար. ԼԷ։ Վ.րդ տան։ *Յարեգականակէզ երաչտոց անձրև ածէաք ձեզ. կաղ. կանգ։

Եւ կիզեալ 'ի տապոյ արեգական. արեգակէզ. *Արեգակնակէզ վայր. Պիս։ *Ի տապ խորշակի ջերմոյն արեգակնակէզ լինելով. Ագաթ։ *Ի տուընջեան արեգակ. նակէզ լինեի. Վ.րդ հղ. ԼԷ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԻԶԵԱԼ. կիզեալ յԷ. րեաց արեգական. *Բ.ւցօԹեայ 'ի ձմեռայի սառուցեալ, և յամառայնի արեգականակիզեալ. Հ=Յ։ Նոյ. ԼԷ։ *Սառուցեալք, արեգականակիզեալք. անդ. յՆէր. ծԷ։

ԱՐԵԳԱԿՆԱԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. գ. կիզումն որպէս զարեգակն, և կիզանիլն յարեգականէ. *Եկիա այրեաց բեբանով իւրով գիսաւնն աքաւքաւ, և արեգակնակիզութեամբ հրդեհեաց զնաոյել. Անան. 'ի յՀ. Ո։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՊՈՒՆ. ա. Ուր կոխէ կամ տիրէ ջերմուԷի արեգական. *Ի վխմաց, ո կիւռնէ, հոսիլ յարեգակնակոիս. Սահմ. Է։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՀԱՐԱՀ. ա. Հրաշալի ցոյցեալ որպէս զարեգակն. արփիագեղ, արփափայլ. *Ոսկեզարդ, արեգականահրաշ, ՃառագայԹաձև. Աբծր. Է. 6։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՃԵՄ. ա. Ուր Ճեմի արեգակն. կամ արեգակնազգեաց, լուսազգեաց. *ԱրեգակնաՃեմ լեռնէն՝ ոսկիտակափառն ունելով գագաԹն. Խոր. ա. 11։

ԱԿԵԳԱԿՆԱՅԵԱՆ. ա. Իմն կամ ընԹերցիր Արեգակնային. *Արեգակնայեան (այլ Ճ. արեգակնայինք) փայլէն ՃառագայԹք. Ճ. Զ. և Ը։

ԱՐԵԳԱԿՆԱՁԻՆ, չնոյ, նոց, կամ նայինց կամ նայից. ա. Ἡλιακός, Solaris. ἡλιότευκτος, a sole ortus. Սեռական արեգական, և յարեգականէ ծագեալ. *Արեգակնային լոյս, կամ ՃառագայԹ, կի տապ. Սահմ. Է։ Պիս։ Տծակ։ *Յարեգականայինք ընկալեալ չարժմանէ։ Արեգականայն պարգևուԷի. Պիս։ *ՋերմուԷի և ՃառագայԹ արեգական՝ արեգակնայինք ոմանք են, և ոչ անձնաւոր արեգակունք. Սարգ. յի. Ֆ։ *Յարեգականայինն ՃառագայԹիցն. փիլ.նիս. Է։ *Զարեգականայինն ՃառագայԹս։ Յաղագս արեգականայնոյն ՃառագայԹի. Դիան. էբէզ. Է. և ՁԾայ. Ֆ։ *ԲոցաՃաՃանչ փայլմամբք արեգականայինցն յայԹէր ՃառագայԹից. կիւրղ. ա. Նոսփ. յորմէ Շար։ *Արեգականայինցն յաղԹէր ՃառագայԹից».

ԱՐԵԳԱԿՆԱՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Անցանելն արեգական ընդ միջոցս ծովու իբրու նաւարկուԷի. *Յորժամ լուրն ով կինաւոի վարսաւոր օդով զօրանայր՝ արե.

գ ակնանաւուքիւ. Ճ. Բ. և Զ:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՆՄԱՆ, ա. Ս. Նման ա-րեգական. արեգակնակերպ. *Արեգակ-նանման լուսափայլեալք երևէին. Փարպ: *Արեգակնանման տեսլեամբ. Տծոկ:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՊԱՀՑ, ի, ից. ա. Արևա-պաշտ. որ պաշտօղ. Իւնդ Խաբեբայ, ապիւ-դապէտէսն. *Արեգակնապաշտք, զոր արևմտեան անուանեն. Մագ. ա: *Խաւա-րեցոյց զեզական լոյսն, զի մի ասծ կարծիցի յարեգակնապաշտից. Երզն. Ծաղ: *Ջա-րեգակնապաշտան և զՀրապաշտան գաւ-ճուցանէր. Հ. Հիւիի:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՊԻԿ. Ած. Ձևօտ. Solis instar, vice, modo. որ և ԱՐԵԳԱԿՆԱ-ԲԱՐ. Որպէս արեգակին. իբր զարեգակն. արեգական նման. *Լսատ ամենայնի հե-ղեալ ի նոսա լոյսն, յորս զկնի նոցա ա-րեգակնապէս հելուն. Դիոն. Եփես: *Եւ ոչ ծագել արեգակնապէս կարեն. Թղթ. Բարսղ: *Արեգակնապէս փայլմամբ ընդ երկնաւս փայլատակեալ: Արեգակնապէս ցոլանայր. Խոր. Համփս: *Արեգակնապէս բնակեալ է. Ցհ. ի: *Արեգակնապէս հո-լովմամբ. Նար. Ճոս:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՍՈՑՔ. ա. Որ սուգանէ կամ խաւարեցուցանէ զարեգակն. *Ի ծով ազազ, յարեգակնասոյզ, ի քոցակէզ, յաՀաբեկ գալատեան որդւոյն ձոյ. Տծոկ:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՏԵՆՉԱԿ. ա. Տենչացող արեգական, կամ սիրօղ յոյժ. *Ան ի յարևէ զարեգակնատենչիկան արկանեալոյս. այսինքն վասն սպանանելոյ զարև ապստաս. Նշնի:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՏԵՍ. ա. Ուշօղ գտեսիլ և գնմանութիւ ինչ արեգական. արեգակ-նակերպ. *Ջարեգակնատես երեսս ապա-րանիցս արեան հոսեալ ցուցաք ծով. Խոր. ա. 25:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՏԵՍԻԼ. Նոյն ընդ վ. *Ողջոյն և քեզ արեգակնատեսիլ Թագա-գլուխ. ՃՃ: Հ=Յ. յոանէս. Ը:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՒՈՐ, ի. Ց. Որպէս Շըր-ջանակ արեգակնային. պատրնակն արևու. որ և ԱՐՓԻ, ՆԵՐԻ ՎԵՐԻՆ. *կենդանեացն ոչ դեպ ուղիվ, այլ կողմնասոյ ուրդութիւր արկեալ գնի մօտ ի յեկեղեցական ամարայ. նոյ և ձմերայնոյ. զայն՝ որ ի նոսա բե-րուսին է, ի կողմանէ ասաց լինել՝ զիջին վայրն արեգակնաւորին. Փիլ. Եր. Ը. 75:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՓԱՅԼ, ա. Ս. Իբրև զա-րեգակն փայլուն կամ փայլեալ. յն. ա-րեգակնատեսիլ կամ արեգակնակերպ. *Տեսանելով ի նմա զարեգակնափայլ պատ-մուճանն սեառն. Նխա. Երգ: *Արեգակ. նափայլ Ճառագայթի, կամ ջահ. Վ. Ց հդ. Իշ: Երզն. Ծաս: *Արեգակնափայլ լուսով զարդեալ. Խոր. Վերվ: Տծոկ:

ԱՐԵԳԱԿՆԱՒՐԱԿ. Տ. ԱՐԵԳԱԿՆԱ-ՒԵՐՑ. *Արեգակնաւորակ աղդամբ երևիլ նոցա. Երզն. Ցնէր:

ԱՐԵԳԱԿՆՕՐԷՆ. Ած. ա. Արեգակ. նապէս. և Արեգակնակերպ. *Արեգակ. նօրէն Նշոյլք. Նար. Խէ:

ԱՐԵԳԱՒԻՑ. ա. Որ արեգականբ յա-ւէտս կեայ. *Միւսանգամ նորոգեցայց ա-րեգաւ էտս կենդան. Պիս:

ԱՐԵԳՆԱՊԱՀՑ. ա. Իբր Արեգակնա-պաշտ. արևապաշտ. *Ցաւուրս արեգնա-պաշտ ալքային հաբիւռիոսի. Հ=Յ. ապր. ծՁ:

ԱՐԵԳՈՒՆԻ. ա. Ունակ արեգական, կամ լուսոյ արևու. արեգնէմ, արեգնա-նիւնեալ, գոյանա. *Սկսանի յարեգունի աեղւոյն հալ առնուլ ձիւնն. Ոսկէբ:

ԱՐԵԳՔԵՐ. ա. Ջերեալ յարեգակնէ. արեգունի. *Արեգքեր աեղի. Ոսկէբր:

ԱՐԵԿ. ա. Որպէս Արի, արիական. զօրաւոր. զօրագոյն. սաստիկ. *Մատ-նեալ զանձանց փրկուլն ի մահու վտանգս վտան արտաքնոցն արեկ տնչմանց. որոց բաղձումն ընչեցն այնչափ անյագ երևի ու-նել. Պիս: *Նախագահէ զնուազն քան զարեկն: Արեկ է չինոյն քան զչինուածն. Երզն. Ժէր:

ԱՐԵԿԱՆ. Տ. ԱՐԱԿԱՆ, ոյ Դալուճն:

ԱՐԵՆԱԶԱՆԳ. Տ. ԱՐԻՒՆԱԶԱՆԳ. *Արևնազանգ լեալ զգեստոքն, և զէնքն շալախիւր. Կազիանէ:

ԱՐԵՆԱԹԱԹԱԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա-րեամբ Թաղաւուն, շալախուն. *Գաջ բնուԹքն իւրով սատակեաց այնպէս, մինչ զի և ոչ զգեստսն նոցա անպիտանիս յա-րենաԹաՀաւուԹքէն առնել. Փիւ. ոսգ:

ԱՐԵՆԱՃԵՄ. ա. Որ Ճեմի յարեան. կամ արևընազգեաց. արևընաԹաԹաւ. *Ցուզարկէք յարեներՃեմն հալոփչս զձե-րովին մերձաւորս. Պիս:

ԱՐԵՆԱՊԱՏ, ի, ից. ա. Պարտական արեան. արեանիէր. *Իսատ կամս իւր կա-տարեաց ի վերայ իւր զարեներապատն լի-նել. Աւետ. Ը. 13: *Ոչ է պարտ ուտել կերակուր մահաբեր. զոր ԹԷ ոք ուտէ գիտուԹքն, արեներապատ է անձինն. Զէր. Ծործոր:

ԱՐԵՆԱՋՈՒՐ. գ. Պսօն. Sanies. Որ-պէս Շարաւ. Խաբեպոպ արէն. *Տեսանէր զոտն պատառեալ, զի արեներաջուրքն իջա-նէին. Վ. Բ հդ. յ:

ԱՐԵՆԱՋՈՒՐԻՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԻՒՆՀԻՒ-ՂՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Իբր Արուգ առ-նել. չորացուցանել. արըգ ԷՆՖ. Լո. ա-րեգքայիս. *Խորչակահար ցամաքեցուցա-նէ՝ զկանաչաձև բոյսս գալարիցն (կամ գալարոյն՝) մեռ առ կաՃինան արեգուցա-նէ. Ագաթ. (երկու ձեռ. այրեցուցանէ. տպ. ցամաքեցուցանէ):

ԱՐԵԻ, արևու, յարևէ. գ. Ցհլօց. Sol. Նոյն ընդ Արեգ, այսինքն Արեգակն. որ և Արփի, ՆԵՐԻ ՎԵՐԻՆ. *կենդանեացն ոչ դեպ ուղիվ, այլ կողմնասոյ ուրդութիւր արկեալ գնի մօտ ի յեկեղեցական ամարայ. նոյ և ձմերայնոյ. զայն՝ որ ի նոսա բե-րուսին է, ի կողմանէ ասաց լինել՝ զիջին վայրն արեգակնաւորին. Փիւ. Եր. Ը. 75:

ԱՐԵԻԱԿԱՆԱՓԱՅԼ, ա. Ս. Իբրև զա-րեգակն փայլուն կամ փայլեալ. յն. ա-րեգակնատեսիլ կամ արեգակնակերպ. *Տեսանելով ի նմա զարեգակնափայլ պատ-մուճանն սեառն. Նխա. Երգ: *Արեգակ. նափայլ Ճառագայթի, կամ ջահ. Վ. Ց հդ. Իշ: Երզն. Ծաս: *Արեգակնափայլ լուսով զարդեալ. Խոր. Վերվ: Տծոկ:

ԱՐԵԻԱԿՈՐԱԿ. Տ. ԱՐԵԳԱԿՆԱ-ՒԵՐՑ. *Արեգակնորակ աղդամբ երևիլ նոցա. Երզն. Ցնէր:

ԱՐԵԻԱԿՕՐԷՆ. Ած. ա. Արեգակ. նապէս. և Արեգակնակերպ. *Արեգակ. նօրէն Նշոյլք. Նար. Խէ:

ԱՐԵԻԱԻԻՑ. ա. Որ արեգականբ յա-ւէտս կեայ. *Միւսանգամ նորոգեցայց ա-րեգաւ էտս կենդան. Պիս:

ԱՐԵԻԱՊԱՀՑ. ա. Իբր Արեգակնա-պաշտ. արևապաշտ. *Ցաւուրս արեգնա-պաշտ ալքային հաբիւռիոսի. Հ=Յ. ապր. ծՁ:

ԱՐԵԻԱՒՈՒՆԻ. ա. Ունակ արեգական, կամ լուսոյ արևու. արեգնէմ, արեգնա-նիւնեալ, գոյանա. *Սկսանի յարեգունի աեղւոյն հալ առնուլ ձիւնն. Ոսկէբ:

ԱՐԵԻԱՒՐ. գ. Պսօն. Sanies. Որ-պէս Շարաւ. Խաբեպոպ արէն. *Տեսանէր զոտն պատառեալ, զի արեներաջուրքն իջա-նէին. Վ. Բ հդ. յ:

ԱՐԵԻԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԻՒՆՀԻՒ-ՂՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐԵԻՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Իբր Արուգ առ-նել. չորացուցանել. արըգ ԷՆՖ. Լո. ա-րեգքայիս. *Խորչակահար ցամաքեցուցա-նէ՝ զկանաչաձև բոյսս գալարիցն (կամ գալարոյն՝) մեռ առ կաՃինան արեգուցա-նէ. Ագաթ. (երկու ձեռ. այրեցուցանէ. տպ. ցամաքեցուցանէ):

ԱՐԵԻԻ, արևու, յարևէ. գ. Ցհլօց. Sol. Նոյն ընդ Արեգ, այսինքն Արեգակն. որ և Արփի, ՆԵՐԻ ՎԵՐԻՆ. *կենդանեացն ոչ դեպ ուղիվ, այլ կողմնասոյ ուրդութիւր արկեալ գնի մօտ ի յեկեղեցական ամարայ. նոյ և ձմերայնոյ. զայն՝ որ ի նոսա բե-րուսին է, ի կողմանէ ասաց լինել՝ զիջին վայրն արեգակնաւորին. Փիւ. Եր. Ը. 75:

ԱՐԵԻԱՒՈՒՐՔ. գ. Նոյն ընդ Արևա-գալ. յորում պահու արևն ծայրս արձա-կել սկսանի. *Ցամենայն երկրի ընդ արևա-ծայրս ցօղ առկայի. Եփես: *Ընդ արևա-ծայրս արկանէ ցօղ մանրացօղ ի ժամս նախ առաւոտոյ. Վեցօր. Ը: Ճէր:

ԱՐԵԻԱԿ. Տ. ԱՐԵԻԱԿՆ.

ԱՐԵԻԱԿԱՆԱՊՈՑՆ. ա. Զօրագոյն քան կամ իբրև զարև, իբր պայծառագոյն, կամ տոչորիչ. կամ որպէս Արեգագոյն, այս-ինքն սաստկագոյն. կամ արուրագոյն. *ՑանպատուՀեցե արևականագոյնք քան զի-ղեայի բոնն. Սարկ. ըտս:

ԱՐԵԻԱԿԷՋ. ա. Կիզեալ յերեսաց արևու. արեգակնակէզ՝ ըստ Ը նշ. *Ցե-րեկ արևակէզք էին. Եզնկ. Ը: *Զչերեկ արևակէզ առնելով. Պիս: *Արևակէզ յա-մարայնի. Ցհ. ի: *Արևակէզ եղեալ առ չորի Նեւթն. Աբծր. ա. 3: *Արևակէզ ե-ղեալ ողկուզացն. Շ. ընդ:

ԱՐԵԻԱԿԻԶԱՆԻՄ, զայ. ի. Ցարևէ կիզանիլ. *Ցօտասառեցան, արևակիզան. Գնչ:

ԱՐԵԻԱԿՆ, ական, կամ ակին. գ. Ցհլօց. Sol. (Գրի և յօդիւ Արևակգ, որ-պէս և արեգակգ, զի մի ծանրալուր լինի՝ ''կնդ). Նոյն ընդ Արեգական. որ և Ակն

արևու. ակն լուսոյ. (գրի և ԵՐԵՒԱԿՆ). *Չինչ արդեօք Թուխացի յուզագս արևական, կամ յաղագս այլ ուրուք աստրեզ. կխօրչ. գանչ: *Եւ ոչ միով հնարեցաւ բեր բել արևակն ... Որպէս և այլոց աղօտաց գունից՝ արևակդ (կամ երևակդ) գործէ. Ալ.ագլ. բայբէ: *Ցերևման արևակին, այսինքն լուսոյ ակին. Շ. անդ:

ԱՐԵԻԱՀԱՐՔ. գ. ժամին յորում արևն հարկանէ կամ հարկանի, այսինքն ծագէ. արևագալ. արևածայրք. *Արդ ցերեկ է և արևահարք. Տօնակ:

ԱՐԵԻԱՅՐԵԱՑ ԱՒՆԵԼ. Ագրել արևու, կամ շուրով արևու. Լեռուցանել, աուչորել: Վոփ. ծԷ:

ԱՐԵԻԱՊԱՀՉ, ի, ից կամ ապ. ա. Ա րևագիտապահ. որ պաշտէ զարև իբրև զԱծ. Երկրպագու արեգական. ար Հ պաշտօղ. կիևնէ Բաֆան, ագբիւագէրէօն. *Նո. քա արևապաշտք, և սոքա ծառայք արե գական: Աս՝ի կշտամբութիւն արևապաշ տացն. Եղիկ: *Զարևապաշտան յանդի մանէր. Եղիշ. յես: *Ժայրհեցան ասել ա րևապաշտքն, Թէ՝ի նորա տեսչութիւն է ա մենայն. Վ էջօր. Բ:

ԱՐԵԻԱՑԱՑՔ, կամ ԱՐԵԻՑԱՑՔ. գ. ժամ ցայսեղոյ կի ծագելոյ՝ կի ծա գուն արևուն. արևագալ: Վոփ. ծԲ. ծՂ. ծՀ:

ԱՐԵԻԱՓԱՒ. ա. Լուսավառ, լուսա փայլ. արեգակնային. արեգակնակերպ. *Արևափառ. Նշոյլ. Թէոդոր. Խլ:

ԱՐԵԻԵԼԱԲՈՑՍ. ա. Ցարևելս՝ի դբ բահարին բուսեալ. *(փայտ խաչին) արևե լաբոյս արմատ. Թէոդոր. Խլ:

ԱՐԵԻԵԼԱԾԱՌ. ա. Ընդ որ ծագէ արև. արևելեան. *Դուռն փակեալ արևե լածագ ելից և մուից ան ոյ իսրայէլի. Թէո. դոր. իոան:

ԱՐԵԻԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Արևե լակողմն. արևելեան. որ ինչ լինի յարևելս կոյս. *Երբեմն արևելական ծագմունս (առնէն ասուելք), և երեկօրնէ սուզ մունս և (երբեմն) երեկօրնեայ ծագմունս, և արևելական սուզմունս. ՇԷր:

Եւ որպէս Արևելեայ, եայք. արևելք. *Հիւսիսայնոցս արևելականաց. Նար. Խլ:

ԱՐԵԻԵԼԱՑԻՈՂՄՆ, ման. ա. գ. Ա նատոլի. Oriens. Արևելեան կողմն աշխար հի, կամ այս ինչ տեղոյ. արևելք. և Որ հայլ ընդ արևելս. *Եւ եղիցի նոցա արևե լակողմն մինչև՝ի ծովակողմն ... Ցարևե լակողմն մինչև՝ի ծովակողմն. Եղիկ. խԷ. 1. Ն 2: (գրի և ԱՐԵԻԵԼԱԿՈՂՄ): *Ա ռաւել զարևելակողմին աւրացուցանելը. Ն ա. փր. ա:

ԱՐԵԻԵԼԱՑԻՆ, ինոյ, ոց. ա. Արևե լեայ (անձն, կամ տեղի). *Հերքեաց զա րևմտայինն զայն՝ արևելայինն: Զվայրս ա րևելայինն. Նար. Խլ. Ն ա ա:

ԱՐԵԻԵԼԱՆԱՆ. ա. Ցարևելից նշա նակեալ ծագմամբ, կամ երևեալ. *Արևե լանման ձառագայթք. Թէոդոր. Խլ:

ԱՐԵԻԵԼԵԱՑ, եայք, եայց կամ հուց. ա. Ἀνατολικὸς. Orientalis. *Արևե լեան. որ ինչ հայի յարևելս կոյս, կամ յարևելակողմն աշխարհի և տեղոյ. ա րևելեայ. *Բնակեցուցանէ յարևելեայս ռա ւոյ մեծի լերինն. Խոր. ա. 29: Արևե լեայ պատուհանիւք. Բուզ. Վերէ: *Զարևե լեայ անկագործուածէն վերակացուածէն. Պիտ:

ԱՐԵԻԵԼԵԱՑ, եայք. գ. ὁ, ἡ ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν. Orientalis, les. Արևելեան անձն և ազգ. արևելցի. *Զարեթուղից ղհիւսի սային և զարևելեայն. Ե. խա. 25: *Ազ նուական քան զամենայն արևելեայսն: Զա րևելեայն և զեգիպտեցիս: Մագիամ և ամալեկ, և որդիքն արևելեայց: Լեառնն արևելեայց. Ցոբ. ա. 3: Ես. ք ա. 14: Դտ. Ը. 3. 33: Ի. 12: Ծն. Ի. 30: *Ոչ միայն մատուցուցին, այլ և բացական ա րևելեայ. Ագաթ: *Բոլոր արևելեացս գըլ խաւորի. Ցհ. կԲ: *Զարևելեայցն եկեղեց ազգաց. Պիտ:

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ. *Աշ խարհս արևելեան. Ցհ. կԲ: *Արևելեան կողմն աշխարհիս. Ժմ: *Արևելեան արե գականն ճառագայթք. Շ:

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՅՕՂ. Ցօղ իջեալ ընդ ա րևագալն կամ մօտ լերս արևու. *Բազմա զան անուշահոտ բուսակաք զարդարեի՝ի ձեռն արևելեան ցօղոյ. Պիտ:

ԱՐԵԻԵԼԻՔ. իքս Արևելեայք. արևել ցիք. *Որ յարևելս եպիսկոպոսքն են՝ զա րևելիս կարգաւորել. կանն:

ԱՐԵԻԵԼՔ. հելից. գ. Ἀνατολή. Oriens, ortus. Ἀπηλιώτης. Subsolanus. Եւք ա րևու. այսինքն կողմն կամ տեղին՝ ուստի ելանէ և ծագէ արեգական. կիսն փողոսաս, հեւքէք, ղարգ. յի. անաբղէ. ուստի ռմկ. անաբղս. *Տնկեաց ած զդրախտն յհեգեմ ընդ արևելս: Եւ եղև՝ի խաղալն նոցա յարևելից: Բանակեացին յարևելից կող մանէ: Ցայսկոյս յորդանանու յարևելից: Յորդանան դատուցանէ՝ի կողմանէ արևե լից: Ցարևելից հրիքովք: Եկեսցեն յա րևելից և յարևմտից. են: Կամ (որպես յն. ἀπηλιώτης) *Ցարևելից մինչև՝ի հիւսիսի. Եզեկ. Ի. 47. իա. 4: *Պատեաղ առ արևե լիւք հիւսիսոյ. Խոր. Ց: *Ընդ արևելիւք Շէբ: * Արևելք՝ի դրախտին ընծայեցին զպիտոյ խաչին. Շ: * Թէև բարկանայ ցէք, սակայն՝ի քաց բարձէք նախ քան ըզ մտանել արեգականն, զի մի փոխանակ ա րևելից արևմուտք լինիցիք. Վ: ոփ: *Իսկ քաղցր է ամենայն մարդկան արևելք ». Նէղոս. իսմ զծագումն արևու, կամ ըզ կողմն արևելից ըստ որում ծագօղ արևու: Սովին նմանութիւն ասի ոք կոյսն. *Արևելք արեգականն արգասութիւն: Արևելք գե րարփին. ևն. Շ:

ԱՐԵԻԵԼՔ. իբր Արևելեայք. բնակիչք կամ աշխարհ արևելից. * Արևելք և ա րևմուտք գիտացին. Եզեկ. Ի: *Ազգ առ նէ յարևելս. Խոր. հոփս:

ԱՐԵԻԿ. գ. Ընուշակ արև. սիբան արև, արևասէ. կիանէզէիս. *Ջարեգական ա ղաչել կամեցեալ՝ ասեն, արևիկ լուսիկ. Ցհ. իՀ. պաղ: *Մանիքեացիք երդնուն յա րեգական, և ասեն, լուսիկ՝ արևիկ քաղցրիկ, լի ես սիրելոք. Ոսկիփոր:

ԱՐԵԻԻՇՈՒՐՑ. ա. (որպէս Թէ Ա րևասուա.) Ἀγνώμων. Ingratus. Ապա ընորհ. որ ոչ ճանաչէ զերախտիս կենաց և այլոց բարեաց, կամ դասաճան կենաց. անմիտ, անճանաչող, ապերախտ. *Վասն էր՝ի մեծացուցչէն վերկալ, և ղչքաւորն Թափանձես. ղհասուցչին խլելոցս, և զա րևիշուշան հատուցանել հաշուիս. Ոսկ. Տ. գ. 3:

ԱՐԵԻԿԱՑ, կամ ԱՐԵԻ ԿԱՑ. Ուր կայ լոյս արևու. *Ոչ հանապատ հանէ (արտաքս մրջիւնն զհատն), այլ յորժամ գիտէ Թէ արևկայ և պարզ իցէ, և ոչ անձրև. Վեթօր. Ի:

ԱՐԵԻՄԱՑՐ, կամ ԱՐԵԻՄԱՐՔ. գ. Տեղի և ժամանակ մտից արևու. արև մուտք. տես և ՄԱՑՐ. *Թուղ բաց օր մի մին չև յարևմտից ... արևմտից ... մինչև յարևմտից. Վոփ. ծԲ. ՀՀԲ. ՄՂԲ:

ԱՐԵԻՄՈՒՏՔ. մտից. գ. Δύσις, ὀυσμή. Occasus (solis). Մուտք արևու, այս ինքն մտանելն՝ի մայրն խոնարհելով՝ի ներքին կիսագունեան. երեկոյ. արեաք Ֆարը Ֆանալը. կիան պաբըզը, կիանէլին պաքֆալը. *Զենցես զզատիկն առ երեկս ընդ արև մուտս: Եւ եղև ընդ արևմուտս (կի ընդ արևմուտն) հրամայեաց Յեսու. Օէ. ծՂ. 6: Ցես. ծ. 27: *Զինչ արդեօք և ասել մուտք աստեղայ. վասն մերոյ օգտի եղեն, քան Թէ հարկի չնջաւերութեն պատեալք ընդ բոլորին. Փիլ. Ն. Ի:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ. Δυσμή. Occidens. կողմն երկնից, կամ տեղին, յոր մտանէ արևն, որ և ԱՐԵՒՄԱՑՐ՝ յորում լոյսն ադանի, հակակայ արևելից. պօԲը, ղաբղ, Ֆաղբղ. *Մինչև ցծովն արևմտից: Որոյ նիւան ընդ արևմուտս է: Որ նստի ընդ արևմուտս: Ցա րևմտից մավաքու: Ցերկրէ արևելից, և յեր կրէ արևմտից: Ցարևմուտս կոյս քաղա քին. ևն: *(Աւրեգակն) յարևմտից մինչև յարևելս երեթայ՝ի մանկութեն. գարձեալ յարևելս յարևմուտս կամաք քուվք ծերացեալ հա սանէ. Ագաթ: * Աւրեգակին մտանի յարև մուտս: (և նմանութեն) Աւրեգակինն՝ որ պատուանակեցաւ արևմտից մարմնոյն. Լ ֆ. ոչ: *Ցարևմտից հարաւոյ. Ցհ. կԲ: *Ա րև մուտք տասանն (չոր) եղև արևելք. ՝ի խաւարէ լոյս մեզ ձառագայթեաց. Գնդէն: Իսկ նէղոս. *Որ զդէմս յարևմուտս է հաս տատեալ ո. իսմ, ՝ի խաւարային կողմն ան խրատս վարուց:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ. իբր Արևմտեայք. * Աւրև մուտք յարևելս ընթացեալք հասին. Շ: *Արևելք և արևմուտք գիտացին. Եզեկ. Ֆ:

ԱՐԵՒՄՏԱԿԱՆ, ի, աց. } Տ. ԱՐԵՒ.

ԱՐԵՒՄՏԱՑԻՆ, ինոյ, ոց. } Տ ՄՏԵԱՑ. * Արևմտական կողմն. Խոր. Ց: *Զոր ոչ ուշի բան ասել արևմտական զդրախտն. Աթէր. ա. 1: * Ցարևմտականըս ժամա նեալ, ուր ազգ բազում հայոց իջեալ. Շ. վ: *Հերքեաց զարևմտայինն զայն՝ արևե լայինն. Նար. Խլ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՑ, եայք, եայց. ա. գ. Δυσμικὸς. Occidentalis. Որ ինչ և որ ոք կայ ՝ի կողմանն մտից արևու կամ յարևմուտս. զարգ. *Զամենայն երկիրն, զգաչտայինն, և զարևմտեայն. Ցես. ծա. 16: * Արևմը տեայ պատուհանիւք. Աբղ. վՂ: *Արձա կեալ զարևմտեայ բազմութեն: Վարդա պետութեն զկողմանն արևմտեայ՝ որպէս զա րևելեայն. Խոր. Է. 6: Գ. 58: * Դատաս տեցուցանել իւր զբոլոր իսկ արևմտեայսն: Ըստ արևմտեայ կուսէ. Ցհ. կԲ: *Ցարագս մեծի և սատակական արևմտեայ շարժմանն. Սարէ. ղարծ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. * Ազգ առնէն յարևելս արևմտեանն (ինքնակալ). Խոր. հոփս:

ԱՐԵՒՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկարու թեն կենդանւոյ. *Վասն մեզայ Թագուհէ, և ա րևշատութեէ: Շինեցեք զհիւրատունս.. վասն արևշատութեէ տեղւոյն մերոյ: Վասն երկար կենդանութեէ և արևշատութեէ որդւոյ իմոյ Շահնշահի. Ցիլաթ: *Ցարևշատութեէ որ Թագաւորին, և որդւոց նորին. Գնչ:

ԱՐԵՒՊԱՀՉ. Տ. ԱՐԵՒԱՊԱՀՉ. * Ոչ արևապաշտ, ոչ կռապաշտ. Շ. Խլ:

ԱՐԵՒՑԱՑՔ. Տ. ԱՐԵՒԱՑԱՑՔ:

ԱՐԶՆ. գ. Թուխ պաղպեղ. լաղ. *Որք զծերանային ներկանէն, նախ ընդ արզն ստիպ անցուցանեն. Ոսկ. գբ:

ԱՐԻՈՍՊԱԳՈՍ. (որ Թարգմանի՝ արեւ սի գիւղ.) Տ. ԱՐԻՍՊԱԳՈՍ. Բռ. յտկ. ան.

ԱՐԻՍ, ի. Բառ. յն. Ἄρης. Mars. որպէս հյ. Արի. քալ. մարտիկ. ռազմիկ. Իբր յատուկ անուն ընծայեալ չեմ պատերազմաց. Ջարէս վասն արին գոլոյ. Ցհ. ի՛. պաւլ:

Որ և Հրատ՝ ի մոլորակս. Հրատան, հեթանկլեայ իսկ՝ և արեւոյ աստեղն. Աբիսոս. ՃՀ: Արէս ուղեկցեալ արեգական, և օգք ջերմայինք պղտորեալք. Խոր. Գ. 8:

ԱՐԸՆԿՄՆԵԱԼ. Բառ. անյայտ. գուշեկ իբր ցասկանել հաւաքել, կոճռոպեալ. (Որոյն յատեալ) չարագոյն խզմամբ սրոյ այրելկմեալ՝ ի կենցաղոյս քերքի. Պիտ:

ԱՐԹՄՆԻ. ՅԱՐԹՄՆԻ. ած. Ուղղական ունի լինել ԱՐԹՈՒՄՆ, Թման. իբր Արձնուածի. Որք՝ ի մեղաց անկեալ տղմի, ի քուն մեղաց են յարթմնիկ ,,. այսինքն յարթնուած մարմնոյ. Շ. ոգ. հրէից:

ԱՐԹՆԱԳՈՐ. ս. Ἐγρηγορότως, ἀγρύπνως. Vigilanter. ἐπαγρύπνως, pervigili studio. Արձուն գոլով. իբրև այրձուն. արձնուածի. Զու արձուածի և արձնաբար քեզ առաքի կալով. Բրս. հայեաց: (Դ.Եսն) այսր անդր շրջահայեաց լինելով արձնաբար տեսուածի. Պատգամ. ՀԸ: Լուսաւորիչն մեր արձնաբար (բարեխաս). Գ.ՅՀ:

ԱՐԹՆԱԳՈՅՆ, գունի, յց. ած. Առաւել կամ՝ կարի արձուն. Արձնագոյն և սիրով և հովուական բանիւք. Սարկ. ըստս: Լուսաւորիչն մեր արձնագոյն, գրիգորիոս ելեալն ի գեղոյն. Գ.ՅՀ:

ԱՐԹՆԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Որ ինչ հայի յարթուածն և յարթնուածին. Քնով (ագամ) զգործեցեալ զարթնականին՝ ի մեզ քեռի զգործ. ՎԳաթ: Զքուն արձնականն: Արձնականն մեր զուարթուածիւն. Նար. ԽԸ. ՅԸ: Արձնական կեանք ենով քայ. Տծած:

ԱՐԹՆԱՄԻՏ, մոի, տաց. ած. Արձուն մտօք, և արձնական. Արձնամիտ խորհրդականութիւն ուշադրեալ այսմ ամենայնի. Փիլոս:

ԱՐԹՆԱՆԱՄ, ացայ. ե. Ἀναγείρομαι. Expergiscor. ռմկ. արթնանալ. Զարթնուել. սթափիլ՝ի քնոյ. արձուն լինել. օյանմագ. Քուն հեռացեալ մարմնոյս արձնանայ հոգևոր զուարթուածքն. Նիւս. Երգ: Յորժամ արձնանամք, ինդրէ՝ ի մեզ աղօթիւք գոհանալ: Յորժամ հոգևոր փողն Հայկանիկի և զու արձնանաս. Ի գերբ Խոսր: Առիւծն արձնացեալ, զընդամին սլարտեալ. Գ.ՅՀ: Զարթի, միոչ չև ձայնն ա հագնուլուր արձնացեալ հաւուն՝ ի լսեքս անպատասխան հասեալ. Ընդդ:

ԱՐԹՆԵԱՅ. ՆԷի, յց. ած. Արձնական, արձուն. Միայնակեաց արձնեայ. Վրք հց. յ:

ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγρυπνία. Vigilantia. Արձուն գոլ. անքուն հսկողութիւն. սթափութիւն. օյանգիւթ. Արձնութիւնն է լուծանիմ քնոյ, կենդանաւոյն շարժուելի՝ ի քնաւորականն իւր ներգործութիւն. վահ. Երդ: Ոչ յարթնութիւնէ ատ. փիլ. Խոր: Ն փորգ: Եղոյց ինձ բարձրեալն որպես արձնութիւն յայտնապէս. փորգ: Մի յարթնութիւնէ կուսութիւն ընդ խաւար գնար. Եփիլ. Ը: Արձնութիւն զմուշտ ցնծալն ակնգնաց. Նիւս. յովհ. ծէ: Ընորհէ մեզ որ արձնութիւն, ևն. Շար:

Եւ ծրութիւն արձնամիտ. զգուշութիւն. փոյթ. զգաստութիւն. զուարթուածի. ուշ. Զգործս մշակացն արձնութիւն. ՍԳաթ: Յուսանելով նմա բազում արձնութիւնս շնաւելիս. փորգ: Զնորս սրտին արձնութիւն ոչ կարացին թմրեցուցանել: Զմիտսն արձնութիւն առ ձեզ ամբարձեալ. Նար. Երգ:

ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆ, որպէս ձայնակից ընդունակ. արդար. այսինքն Արուաստաք, արաստաք: Վրք հց. յ. սգեպ:

ԱՐԹՈՒԻՆ, թնոյ, ոց. ած. (յորմէ և ԶՈՒԱՐԹՈՒՆ. որպէս թէ յարոյթ, այսինքն յարուածիւն ունոյ, յարուցեալ՝ի քնոյ.) Գրիգորէան. (յորմէ Գրիգոր.) Ἀ-ὐπνος, ἀγρυπνος. Vigil, pervigil. Անքուն. ոչքուն. հսկող. անննիդ. անխրհ. լուրջ. զգրնաւ. ոյանգիթ, այրգի, այգիաս սաղ. Ցաւազանէն արձուն կոչեցայ (որպէս յն. գրիգոր): Մինչդեռ արձուն եմ, ներհեմ. Նար. հԲ. Ե հա: Գիչերն հանգիստ քընոյ արձնոց. Շ. այԲ-ԲՀ: Արձնոցն և փուԹայեցոց. Նիսս. կալմ. թԷ: Ոչ չաղաղեցան ձեռք արձնոցն յարիւն: Էլ զուարթուածն յաղթեա արձնոյն: Ալն որ ննջէն հանգերձ արձնուին. ՃՃ: Իբրև քուն ընդ արձուածս եղեալ ,,. այսինքն ներհեալ. Ագաթ:

Նմանութիւն Զգաստ. ժիր. ուշադիր. փոյթ. Արձուն մտօք, կամ միտք. ՃՀ: Խոսր: Արձուն ունել զգիտուն: Արձուն խնդրուածովք կատարել զգիչերն յաղօթս. Փորգ: Արձուն լինել աղօթից. Մանր. Ք: Որ արձուն և ժիրք էք. Ոսկ. յհ. ա. 13:

ԱՐԹՈՒՆ ԳԱԼ, կամ ԼԻՆԵԼ. Գրիգորէաս, ἀγρυπνέω. Vigilo. Տքնիլ. հսկել, սկեղ. և Զարթնուլ: ա. ՌՀ. թԲ. 27: Մոռ. իԲ. 40: ա. ՌԽս. Բ. 10: Նէեմ. Բ. 3: Երգ. Բ. 2: ա. Եզ. Ը. 60: Բ. Եզր. Ը. 29: ԳՀ. իս. 36:

ՑԱՐԹՈՒՆՍ ԼԻՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. Իսկ գատաւորն երմոգինէս յարթուն եղեալ՝ լայր. Ճ. Ա:

ԱՐԹՈՒՆ, ՑԱՐԹՈՒՆ, ՅԱՐԹՈՒՆՍ. Տ. Յարթնուելի. յարթնիի. ի ժամու արթուն գոլոյ. Զքաղաքս ի քուն կի յարթուն սպան իսկ: Սողունք վնասուն յարթնուն, կամ ի հանգչելն յաշխատուելէ. Խոսր: Իբրև ի քուն իմն ի խոր արթնուն եառուն զանձինս յափշտակելոյն. Ոսկ. Ես:

ԱՐԹՅՒՄ. ի. Իբր Հարթիմ, կամ Սարտիմ. Արթչին ի նմանէ, և ոչ առնեն զնմա նորա. Մ՚Բ. թԲ:

ԱՐԹՐ, կամ ԱԹՐ, Թեր, Թերբ. գ. Բառ. յն. արԹրօն, Ἄρθρον. յորմէ լտ. Artus, articulus. Նոյն է և յատարին ան, կիմ հաւ. այսինքն Տարր. և Յօդ, որպէս ս, դ, ն. (ուստի և Աթուելայք, տատք, արձրբնիք.) Աւանց արԹերն ասէ, որ է՝ ն. զի ոչ ասէ, Թէ մինչև յերորդ երկինն, այլ Թէ չերրորդ երկնի. Եփիլ: Եւ զայս աւետեքն յայտ առնէ, այսինքն յաւելուածով գրոյն. զի ոչ ասաց, արգարուելիւն, այլ՝ արդարուելիւնն. Սարկ. Բ. գ. Ը:

ԱՐԺԱՆ, ի, յց. ած. գ. տո՛ Ἄξιον, δέον, καθήκον, ἀνῆκον, ἔνον. Dignum, debitum, quod licet, officium, conveniens. Որ ինչ երևի արժել. որ ինչ պարտն է. իրաւացին. օրինաւորն. յանկաւորն. կարևոր. պատշաճն. վայելչականն. Ճայ. Ինչ. փեչէր, փիսէր, Դանաւիպի. (իսկ պրս. երդան՝ է արժան, և արժանի, և աժան այսինքն գիւրագին. Լծ. և յն. ἀτίμητον.) Կըշռեւած ինձ զարժանն բաւականութիւն: Բայց ապէ զարժանի իսկ: Մի՛ առաւել ինչ խորհել քան զարժանն խորհելոյ: Այն է արժանն: Հրամանն տալ քեզ զարժանն. ևն. Ոչ ոք կարէ ասել զարժանն զնորս զամենազօր մեծուէն. Յճի. Բ: Ոչ կանխեալ գիտացեալ ձեր զարժանն. Ագաթ: Զպատուհասն և զարժանն տունհիք. Փորգ: Հատուցից նոցա զարժանն. Խոր. Բ. 30: Առաքինութիւնք, և վճարմունք ուզղութեայ, և որք ասին առ իմաստասէրս՝ արժանքն. այսինքն պատշաճք. Փիլ. այլբ: Իւր սակաւ ծախեալ փիլիսոփոսն եբկայնաբանութիւն, զի կարասցէ ցուցանել Թէ զինչ իցէ արժանն: Զարժանն և զերաւն և զօգուտն և զդէպն ամենայն առաքինութեաց՝ սակաւ և յայտնի բանիւք ուսուցց մեզ քս. Ոսկ. յ. ա. 1:

ԱՐԺԱՆ. որպէս Արժանաւոր ինչ. որ և առի ԱՐԺԱՆԻՑ. Արժան պատիւ: Արժան երկիւղ. Փորգ: Արժան խրատ. Մ՚Բ. ԺԲ: Արժան պատուհաս. Լ՚Բ. պԲԳ: Իակ Եսթ. ԺԲ. 6. Կրեաց զարժան պատուհասն ,,. այլ Ձ. զանարժանն. յն. զանբաժելի: Զարժան սուտրութիւնն կատարել վաւուրս Ը. ըստ օրինացն. ՃՃ:

ԱՐԺԱՆ. ա. գ. Ἀξιος, ἀξία. Estimabilis, valor. իբր Արժոյլ և արժեալ. և Արժէք. և Դի բագին. ռմկ. ածան. Տբաեալ գլուխայն՝ ասէ, տուք ինձ զարժան հացիկն. Ճ. ժ: Քան զարժանն՝ի վայր արկանէ զգինին: Ի վայր քանան արկանել քան զինչ արժէ վաճառն. Ոսկ. յհ. Բ. 14: Ոչ յորովագոյն գին հատանել քան նաւացի, այլ իբրու պարզագոյն՝ի նոյն արժանն. Պղպ. օրին. ԺԲ: Առնէր վաճառականացն ձիթոյ, և յարժանս տայր, և յեկեղեցիսն ձէթ առանց գնոյ. Ճ. Ե:

ԱՐԺԱՆ. ա. իբր Արժանի. Լայէթ: Ծանր էր, և արժան մեղադրութեաբ. Փորգ: Որ դեգրուելիք լինցաք արժանս. Շար: Զաքմեծեսան զձեզ սպանանեմ, որպէս և արժան(ի) իսկ էք. Վրք հց. ԺԲ:

ԱՐԺԱՆ. գ. որպէս Արժանաւորութիւն. Ἀξία. Dignitas. որ և ասի ԱՐԺԱՆԻՑ. Լայբիւլէի, լիմագի. Ընդ զսուգն ըստ արժանի. Սիր. ԼԷ. 18: Ըստ արժանի որբութեաբ քում վայելէ. Շար: Ոչ ունիմ արժանք և հատարակութիւն բանաւին հայել՝ի քեզ. Բնիկ: Ըստ արժանի մեծ վաստակոցն, կամ գործոց իւրոց, կամ հոգևոր մարդկան, կամ Թագաւորի. Փորգ: Ըստ արժանի հօրն դրուատից. Խոր. գ. 67: Ըստ արժանի սմա պատրաստել զանձն իւր. Եղիշ. հայր ՁԲ: Իակ Իմաոգ. ԺԲ. 15: Ազատ նմա տուն ըստ նմին արժանի ,,. իսկ որպէս յն. արժանի՝ այսինքն արժանաւոր նմին: Որք առ իս բերիք ըստ արժանի իմում: Ազաւել քան զարժանն իմ. Լ՚Բ. պԲԳ: Պօղոս ըստ իւրում արժանի նմին առնու զնոյն, և ստեփաննոս ըստ իւրում. Լ՚Բ. ՈՂ:

Կամ Իրաւունք. օրինք. արգարութիւն. Եւ այն չայ արժանիցն յիրաւ լինի. Եղնիկ: Եա իսկ գիտեմ զարեացս աշխարհի զկարգ և զարժանն. Փորգ: Քանզի արժանն տանէր զնա՝ ի տեղի հատուցմանն. Խոր. Գ. 17: Իակ Իմ. ԺԲ. 4. Զի ձգեր զնոսա այժմանն յայնր վախճանի տագնապ ,,. յն. արժանաւորն հարկ չայ վախճան: Ըստ արժանի անուանն՝ և տեսակ դիտակին. ՁՀ. Լ:

ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԻ, կամ ԸՍՏ ԱՐԺԱՆՆ. ՅԱՐԺԱՆՆ. իբր Տ. որպէս Ըստ արժանեաց. ըստ իրաւանց. ըստ պատշաճի, ի դէպ. արժանապէս. արդարապէս. վայելչապէս. Եւ ոչ զկոչեցեալ բարեկամն ընկալցի ըստ արժանի: Ոչ ըստ արժանի խորհէին վասն նորա. Ոսկ. յհ. ա. 19. 20: Տիրանայ կուբացելոյ ըստ արժանի՝ի պատից արքայէ: Զիրաւացի պատուհաս վրէժխնդրուել ըստ արժանին չանձին իւրում կրեր. ՁՀ. Լ:

*Ունէին ստացուածս հայրենիս ըստ արժան բաւականին. Եղիշ. Է: *Զոր ըստ արժանն վարեցի ճշմարտել: Ոչ ըստ արժանն զնորայն արժանապէս ասել. Մագ. ծՉ: *Այլ և եղբարքն և յարժանն և իմաստնաբարբառս ասնէին. Ոսկ. փծ: Իսկ Ոսկ. յհ. Ա. 18. *Առ 'ի վայելել զնա ըստ արժանի ». յն. վարել 'ի կարևոր պէտս կամ 'ի հարկաւոր ծառայութիւն:

Իսկ ՅԱՐԺԱՆԻ, մ. Տե՛ս 'ի բառն ԱՐԺԱՆԻ:

ԱՐԺԱՆ է. բ. ն. Ἀξιόν ἐστι, ἔξεστι. Dignum est, licet, convenit. Θέμις, θεμιτόν ἐστι. Jus, fas, fas est. Պարտ և պատշաճ է. օրէն է. վայել է. անկ է. 'ի ճահ է. օգտէ. ճայիզ տիր, լայըգ տիր, եագըշըր. *Որ երդնու յոսկին կամ 'ի պատարագն, արժան է: Տայ 'ի կողմանց, ուստի արժան իցէ: Խօսէին զայն ինչ՝ զոր ոչ էր արժան: Զգուշանալ արժան է: Ո՛չ է արժան գործել 'ի շաբաթու: Ո՛չ արժան ի՛չ պատշաճ մերոյ չափոյ հասանել կեղծաւորութեամբ մտանել: Ո՛չ է առնն քահանայկուսի արժան 'ի տան թագաւորին լինել. Ե՛ն: *Սկսանիմ ասել, ուստի սկսանելն արժան է. Ղ. Բուզ: *Զոր քննել արժան է. Լմբ. սաղ: *Արժան էր՝ թէ վաղուց էիր դու փոխճանել 'ի տանջանացդ. Ագաթ: *Երկքերևեան տեսուքն, որպէս արժանն է, ընդմայլեալս. Դիոն. երկ:

ԱՐԺԱՆ է. այսինքն Արժէ. ժամբ. տեղէր. *Տացէ ինձ զայն արծաթոյ, որչափ և արժան իցէ: Գնեցից արծաթոյ՝ որքան արժան իցէ ». յն. արժանաւոր արծաթով. Ծն. իԳ. 9: Ա. Ն. իա. 24: *Կապիճ մի ցորենոյ էր դենարի միոջ արժան. Լմբ. յայտ:

ԱՐԺԱՆԻ. իբր Կնիք արժեցուցիչ դրամոյ. Տե՛ս 'ի բայն ԱՐԺԱՆԵԼ:

ԱՐԺԱՆԱԲԱՐ. Տ. ԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. *Արժանաբար ժամանեալ 'ի դուհաւորակն սաղմոնի. Զքր. կԲ: *Արժանաբար ընդհանուր հնչել զձայն բերկրանաց. Նար. խօս:

ԱՐԺԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Արժանաւորագոյն. և Սրբագոյն. *Յաղագս այսոցիկ՝ որ 'ի մեր են՝ ստացուածք արժանագունիցն. Արիս. աշխարհ: *Զ ինչ արժանագոյն է՝ քան եղելոյն յարալինչն հաճոյն (հաճութիւն). Փիլ. լին. Դ. 89:

ԱՐԺԱՆԱԳՈՎ. ա. } Ըստ արժանւոյն գովելի.
ԱՐԺԱՆԱԳՈՎԵԼԻ. } արժանաւոր գովութեան. *Սոքա են ճշմարտապէս արժանագով հարքն մեր. Վրք հց. Ա: *Արժանագով ստարանէր: Արժանագով աշխատութի. Վրք ոսկ: Կլիմաք: *Արժանագովելի օրէնք. Հ=Յ. հոկտ. Բ:

ԱՐԺԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ գործէ ինչ արժանաւոր իմիք. *Զերկնից արժանագործն երկինս կոչէ. Ղ. Ա. պետ. ԺԲ:

ԱՐԺԱՆԱԺԱՌԱՆԳ. ա. Արժանաւոր ժառանգ, ժառանգող, և ժառանգողական կամ ժառանգելոյ. *Արժանաժառանգ լինել յարկի արդարոցն. Եւս. ... *Այլ ոչ արժանաժառանգ սպասաւորութեան աշխարհահայր լինելոյ. Արծր. Ա. 1:

ԱՐԺԱՆԱԼՈՒՐ. ա. Ἀξιάκουστος. Auditu dignus. Արժանի լսոյ՝ այսինքն լսելոյ, և անսալոյ. Մխիթ. *Արժանալուր ձայն. Վրք հց. ծԵ: *Թիւրել 'ի յանդէպսն զայսքան զուղիղ և զարժանալուր պատուիրանս եկեղեցւոյ. Պարզվ. ա.

ԱՐԺԱՆԱԽՆԱՄԵԼԻ. ա. Արժանի խնամելոյ, խնամոյ, դարմանոյ. *Որպէս զի խնամոցն արտաքոյ թողցէ զարժանախնամելին. Լմբ. ող:

ԱՐԺԱՆԱԿԱՏԱՐԵԼԻ. ա. Արժանի կատարելոյ. *Յասելն զօրէնսն արժանակատարելի, և զանօրէնութիւնն՝ ատելի. Լմբ. ող:

ԱՐԺԱՆԱԿԱՐ. ա. Իբր կարի արժանաւոր, կամ որ կարէ արժանի լինել. (կամ իբրու արժանակեար, այսինքն արժանաւոր, որպէս գնի 'ի տալ.) *Թէպէտ և մեք անարժանք եմք, այլ բանս վասն զի ա͞ծային է, արժանակար է ընդունելութեան: Ղ. ընդհանր. հին 3:

ԱՐԺԱՆԱԿՇԻՌ. ա. Որ ինչ լինի արժանաւոր կամ օրինաւոր կշռով. չափաւոր. *Արժանակշիռ կարգաւ առանց շուայտելոյ վայելեսցէ զպարարանս ա͞յ. Մծբ. ծԳ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ ինչ լինի արժանաւոր և օրինաւոր հայեցիւք. կամ արժանի հայելոյ. *Գեղեցկապէս բանալ զմիտսն յարժանահայեաց տեսութիւն. Լծ. ա͞ծաբ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՅՑ. ա. Ըստ արժանւոյն հայցող կամ հայցեալ. ուստի և Ընդունելութեան արժանի. *Արժանահայց բարեխօսութիւն. Նար. խօս: *Սիրալիր սրտիւ զարժանահայց խնդիրն ընկալեալ. Ցհ. կԲ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՍ. ա. Արժանապէս 'ի վերայ հասեալ. իրաւացի. կարի դիպող. *Արժանահաս դատաստանքն ա͞յ. Լաստ. Ղ: *Արժանահաս մահ տարաժամ, կամ նեղիչք. Ճառ: *Արժանահաս պարտեացն իւրաս. Սեբեր. Ե. *Լուեալ 'ի նմանէ զարժանահաս պատասխանին. Ճառ: *Ապա արժանահաս ողորմութեանն ա͞յ և յանսպառ կեանսն յարամնալ. Նիւս. խոստ. 'ի վերջ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՒԱՏ, ի, ից. } Ἀξιόπιστος. Fi-
ԱՐԺԱՆԱՀԱՒԱՏԱԼԻ. ա. } de dignus, qui fidem meretur. Արժանի հաւատալոյ. հաւատարիմ. ընդունելութեան արժանի. Խոստով. *Ո՛չ ես վկայ արժանահաւատ: Արժանահաւատ ձեզ լինել թուիմ: Արժանահաւատ առնել զանձն, կամ զվարդապետութիւնն: Եթէ զդոյն 'ի չդոյից ած յառաջ, արժանահաւատ թերևս է. Ոսկ. յհ. ... *Ապա դարձեալ արխատակէս արժանահաւատ բանիւ. Խոր. Բ. 87: *Արժանահաւատ քննութիւն այսպէս ծանիցուք. Սեբեր. յոր: *Սոքա յոյժ արժանահաւատալիք են և կայ արժանահաւատալի: Արժանահաւատալի առնել զանձն. Ոսկ. յհ: *Ի նոյն ինքն յամենեցունցն ա͞յ գործոցն, որ արժանահաւատալին է. Սարգ. Ա. պ. Դ: *Զնոյն ինքն զքարոզին զարժանահաւատալին. Նիւս. խոստ:

ԱՐԺԱՆԱՀԱՒԱՏԱՐՄԱԳՈՅՆ. ա. Ἀξιοπιστότερος. Fide dignior. Առաւել կամ կարի արժանահաւատ. *Առ 'ի թշնամեացն վկայութիւնք արժանահաւատարմագոյն. Բրս. ծն:

ԱՐԺԱՆԱՅԱՂԹ, ի, ից. ա. Ἀξιόνικος. Condignus victor, vel victrix. Արժանի յաղթութեան կամ յաղթողաց. *Որինապէս ճգնեալք՝ արժանայաղթիցն արքայութեան արժանացուք պսակաց. Մաշտ. նչ. էֆեղ:

ԱՐԺԱՆԱՆԱԽԱՆՁ. ա. Իբր Բարենախանձ. *Արժանանախանձ փափաքումն. Թղթ. Թէո. դաշտ. առ Ղ: Կամ դուցէ Արժանի նախանձելոյ, որպէս յն. ἀξιόζηλος.

ԱՐԺԱՆԱՆԱՄ, այ. չ. Ἀξιοῦμαι, καταξιοῦμαι. Dignus fio, efficior; mereor. Արժանի լինել. լայըգ օլմագ. *Զխորհուրդս ա͞ծ ու͞ն նախնիքն արժանացան գիտել: Զոր և գտանէ արժանացեալ. Ագաթ: *Առ ս͞բ երկնային խորհուրդն արժանայեալք. Անյաղթ. բարձր: *Արժանացաւ անուանիլ 'ի ձէնջ որդի ձեր. Ցհ. կԲ: *Որդի ա͞յ արժանանալ լինել. Նար. երգ: *Ի ձեռն (ս͞բ) հաղորդութեան լինել ա͞ծ 'ի մարդկանէ արժանանայ մարդ. Մաշտ. էֆեղ:

ԱՐԺԱՆԱՉԱՐ. ա. Չարեաց արժանի. իրաւամբք մանուելի 'ի չարիս. *Լցեալ են սատանիկ բարկութե՛ 'ի վերայ արժանաչար պատժապարտիս. Բենիկ:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻԺ. ա. Պատժոյ արժանի. *Օտար ժանտագործս՝ արժանապատիժս. Նար. խա:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻՒ. ա. Ἀξιότιμος. Honore dignus, և Pretiosus. Արժանի պատուոյ. և ըստ արժանւոյն պատուեալ. պատուաւոր. արգոյ. յարգի. մեծարոյ. վեհ. վեհական. *Բորբոքէ 'ի կազ և 'ի կռիւ ընդդէմ արժանապատիւ արանց: Նորին ախտոյն արժանապատիւ յաճորդ. Լմբ. առակ. և առ լեւոն: *Արժանապատիւ ակրուն: Արժանապատիւ փառօք առաքեալք: Զորպիսի արժանապատիւ գովութիւն ոչ ընդունիցիս: Արժանապատիւ պատկեր: Բնակիչ արժանապատիւ կենդանեաց երկրին. Նար. առակ. և խօս: *Ուրախացիր արժանապատիւ սիրով մարիամ կոյս. Թէոդոր. խօս:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒԱԲԱՐ. մ. Ἀξιοτίμως. Condigne, և aequo pretio. Ըստ արժանւոյն. ըստ յարգի. *Որ ոչ իրաւապէս փոխանէ, և կամ ոչ արժանապատուաբար. Պղատ. օրէն. ծԲ:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՐՏ. ա. Ἀξιόχρεως. Jure debitor, obnoxius. Արժանապէս պարտական. իբր իրաւամբք պարտաւորեալ. *Արժանապարտ մեծի կորստեան զնոսա գող յայտ առնէ: Որ արժանապարտն է մահու: Ոչ ունիցին վկայ՝ արժանապարտ մահուցանել զնա. Իգն:

ԱՐԺԱՆԱՊԱՐՏ. իրաւամբք արժանի դատել. արժանի կամ արժանաւոր. քաջայարմար. արժանահաւատ. Ἀξιόχρεως. Vere dignus, fide dignus, idoneus. *Կամաւորութե՛ մեռանի զսոցայն արժանապարտ մահ, ինքն անպարտ գոլով մահու. Սեբեր. Եւ: *Արժանապարտ՝ այսպիսի գեղեցիկ առաքինութե՛ հայր համարեալ. Փիլ. լին. Դ. 111: *Միայն արժանապարտ հայրենի բարեպաշտութե՛ն պատմող. Ոսկ. անառակ: *Եթէ երաշխաւոր արժանապարտն ճշմարտապէս կալ սմա հաստատեսցէ: Պղատոն և կահառն՝ երաշխաւորք ձեզ լիցեն արծաթոյն արժանապարտք սոքա. Պղատ. օրէն. Ա. և ակը:

ԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. մ. Ἀξίως, ἐπαξίως, προσηκόντως, ἡκότως. Digne, rite, convenienter, merito. Որպէս և արժանն է. ըստ արժանեաց. ըստ արժանի. օրինօք. սպասաւոր. ըստ պատշաճի. վայելչապէս. իրաւամբք. լայըգընէ, հագգ իւզրէ. *Արժանապէս (կամ արժանաւորապէս) անմեղեցան. Իմ. ծԴ. 1: *Արժանապէս առնել, կամ թարգմանել, կամ միաբանել, կամ շնորհել, կամ շրջել ընդ հրեշտակս. Դիոն: Ար: Փիլ: Կոչ: *Արժանապէս առաքել, կամ հոսել, մտանել, բարեհամբաւել, վերաքարողել, դանձել. Խոր. Գ. 57: Նար: *Զ բեզ մեծացուցանեմք արժանապէս երգով. Ճառ. որ լինի ա. աղօթ:

Հանդերձ խնդրով. *Գնալ ձեզ արժա-նապես ՅՈՎ. ՟. ԲԽՈ. Ք. 12: *Արժանա-պես ընդհացաւ գնալ. Կ. Ը. Ը.

ԱՐԺԱՆԱՒԱՍՏ, ՟. Արժանապես սաստիկ, կամ սաստիկ. *Արժանաւաստ իրաւունք. Ճ. Ա: *Զգեցին ՚ի վերայ ին-քեանց զարժանաւաստ բարկութիւնն ՅՈՎ. ՑիւՎ:

ԱՐԺԱՆԱՒԱՅԵԼՈՒԶ, ՟. ՚Աξιοπρε-πής. Dignus, decorus. Արժանապէս վայելուչ. արժանի և վայելչական. *Ար-ժանավայելուչ է անյապաղ փութով այսմ անգամանել. ԱԲՈՐԵՄԱԿԻ. ՊԻՒ:

ԱՐԺԱՆԱՒԱՅԵԼԱԳՈՅՆ, ՟. ՚Α-ξιοπρεπέστερος. Praestantior. Աւաւել արժանավայելուչ. նախապատիւ. դերա-գոյն. *Զհոգին արժանավայելչագոյն տե-սեալ զոր (քան զայլ իրս՝ որ) ՚ի մար-դումն. ՆԻՍՍ. ԲՆ. ՟:

ԱՐԺԱՆԱՒԱՅԵԼԱՊԷՍ, ՏՀ. ՚Αξιο-πρεπῶς. Digne, decore. Ըստ արժանւոյն վայելչապէս. արժանաւոր պատուով. *Ար-ժանավայելչապէս զԱծուածքիւնն դովեցին. ՓԻԼ. ՆԽ. Ք: *Արժանավայելչապէս ասա հատուցանի ՅՈՎ զբարեաց. ԼՄԲ. ՍԿ:

ԱՐԺԱՆԱՍԱՆ, Ջ. ՟. Արժանի տան, Ջանաց. արժանապատիւ. *Մի ՚ի տապակ անեւրևոյթն տոչորեր զարժանասանիջ անձն և ղկեղտոյս. ԲԵՒԻ:

ԱՐԺԱՆԱՏԱՐՓԵԼԻ, ՟. ՚Αξιέραστος. ԱՐԺԱՆԱՏԵՆՉ. Dignus desi-derio, amore; ԱՐԺԱՆԱՏԵՆՉԱԿԱՆ. amabilis, maximopere expetendus. Ար-ժանի սիրելոյ, սիրելի. ցանկալի և սի-րելի յոյժ. կարի սիրնչալի. *Աւդասլև հա-պէս գովելի և արժանաւայելիելիչ գործն. ՓԻԼ. ԻՄԱՓՈ: *Արժանաւորենչ տեսութիւն. ՎԼՂՆ. ԼՈՍ: *Արժանատեղնչալի և զայրն և զմիտան երևեցուցաք: Զամենագէղեցիկ, և զարժանատեղնչալի երևոյն, զոր աչք մարմնոյ ոչ տեսանեն. ՓԻԼ. ԻՄԱՓՈ. Ե ԼԻՆ:

ԱՐԺԱՆԱՏԵՍ, ի, ացի. ՟. Արժանի տեսող լինելոյ. կամ արժանապէս տեսող. *Զժոլովուրդս ոչ ընդ նոսս եղանել (՚ի լեռան), բայց տեսօղս լինել արժանաւո-ացն երջանիկ ՚ի վերին Ճանապարհի. ՓԻԼ. ԷԼ:

Եւ Արժանի տեսութիւն. փառացի տես-լեամբ. *Վասն յերկուաց արժանաւոր և պայծառաւիալ գոլոյ՝ զբաւնաբաս դիտս կոչէին. Ռ. Ի. ԳԺ:

ԱՐԺԱՆԱՏԵՍԻԼ, ՟. Արժանի տե-սուհ (ինչ). *Որոյ ոչինչ արտաքոյ (ըս-գալի) տեսանելոյ՝ յառաջագոյն պա-տուեալ էր արժանաւոր սիրելն և արժանիքն փառացոյ. ՓԻԼ. ԼՒՆ:

ԱՐԺԱՆԱՅՈՅՅԱՆԵՄ, յօսցի. ՆՆ. ՚Α-ξιόω. Dignor, dignum existimo. Տալ ար-ժանաւոր արժանի ատնել կամ կարգաւո-րել կամ համարել. արժանաւորել և վարձ կամ գին հատուցանել. լայգի ԷՒՀԵ՝ ասյմագ. *Ա-մենայն որ զինքն արժանացոյց մաքրութիւն, պահակեսցի. ԱԲՅՈՎՀ. ԲՈՒՅՐ: *Մինչ ապա չէրն միշա պարգևաց արժանացուցանէ. ԽՈՍՐ: *Կենդանի յարուէ արժանացուսցես. ՆՈՐ. ԱՀ: *Նախ իսկ յուսատեսցի զոր ար-ժանացուցանէ (կամ արժանեցուցանէ) լի-նել ժառանգորդ, գրիչք (զկտակն): Որչափ և զնոյ արժանացուցանէ զվաճա-ռականն. Գ.ԼՈ. օրին. ՃՈ: *Ես ոչ եմ ար-վերեալ զանձն իմ արժանացուցանել ՚ի ոչ և միոյ չարի (պատժոյ). Գ.ԼՈ. ՈՈՒՐ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ, ի, ացի. ՟. ՚Αξιος. Di-gnus. Արժանի. որպէս անձն՝ անարատ վա-ւրուք, որ ունի արժանիս առաւել վարձուց, պատուոյ, կամ պատժոյ. և իբր՝ որում անկ է և դիպող գովեստ կամ պարսաւ. լայգի-ւքս, երկնի, լայգի, ֆեռհահագ. *Ինքնին շնչին խնդրել զարժանաւորս իւր. Իմ. Ը. 17: *Ոչ էարտնինեմ ընդ արժանիս. և ար-ժանաւոր ո՞ոք էրյե, բայց եթէ այն՝ որինձ և խոց կանացս հետևեցի: Ի վերայ ա-լանց արժանաւորաց և սքեց: Արժանաւո-րացն մահ՝ այլոյ կենդանց սկիզբն է: Վասն միոյ արդարոյ և արժանաւորի բազում մարդիկ ապրին ազգակցութեամբ. ՓԻԼ: *Տէրն արժանաւորաց իւրոց մերձաւոր է. ԱԳԱՓ: *Իւրոց արժանաւորացն իմանի. Ե-ղիԷ. Ք: *Ընդարապէս չարիք արժանաւո-րացն ՚ի վերայ եկեալք. ԲՐՈ. ԼՍՐ: *Ար-ժանաւոր փոխանորդ: Արժանաւորս իւ-րում առնել մերձաւորութեամբ. ՊԻՒ: *Եւ ոչ ՚ի ծառայական ապաւաւորութեամբ արժա-ժանաւոր եմ զանձն կայցեայնել. ԿԻՐՂ. ղ: *Արժանաւորք եղիցուք գոհութեամբ փա-ռաւորել զքեզ: Որում արժանաւորք ե-ղիցուք հանդիսել ամպովք. ՊԻՒԳ: ԺՈ: *Արժանաւորս այսորեր ղմեզ ժառանգորդ լինել կենացն յաւիտենից. Շար: *Զինչ հոգւոյ արժանաւոր (այսինքն զուգա-կշիռ արժանեաք.) ԲՐՈ. ՀԻՒ: *Գովութեամբ արժանաւոր: Թշնամանաց արժանաւոր: Արժանաւորք՚ի զարմանալ: Արժանաւոր գտեալ մեծամեծ պատիւներից. ՊԻՒ: *Սարապիման լռոդայ արժանաւոր. ԽՈՐ. Ք. 16:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ. Κατήκων, προσήκον. Con-veniens, congruus, ին. Դիպող. դի-պան, օրինաւոր. պատշաճաւոր. վայել-չական. բարեյարմար. իրաւացի. արդար. կարևոր. ֆեռհոխ, ոօյհան, ձայիչ, հագգ, էօլլու-: *Ի ասնս տարեկանաց և չայլ ա-ւուրս արժանաւորս. ՟. Ղ. Ք. 11: *Յարժանաւոր ժամանակի. ԵՒՐ. ՈՒԵ-ՓՈՐ: *Կարգաւ պատուի ՀԸՀԵՏ անցա-նելով զարժանաւորսն ասացից. ՓԻԼ. ՓԵ-ԱՓՈ: *Զայս ասենայն արժանաւոր իրա-ւացիք (յին. հարկաւ) եդեալ է մեր յա-ռաջ քան զՃառս պատմութեանս. Ե-ՍՍ-ՊՓ. ՟. 3: *Արժանաւոր մաքրութիւն. ՈՅՍՊՒ. ԲՈՐՅԻ: *Արժանաւոր փարթա-մութիւն վարձանել. Վ.ՐՒ ՀՑ. Ք. Ը: *Յար-ժանաւոր ուխտիսն զնոսա պահակեացեն. ՅՀ. ԻՄ. ՈՓ: *Արժանաւոր երկրպագութիւն. Վ.ԷՅՕ. Ը: *Արժանաւոր պատիւ, կամ ա-զատութիւն, պաշտպանութիւն, բարեբանու-թիւն: Զարժանաւոր պատուհ սիրոյն հատու-ցանել: Դարձուցանել զարժանաւոր գար-ձուածս աչեսաւութիւնն: Ոչ արտաքոյ ար-ժանաւորին է այս բան: Այլ և այլս քան զարժանաւորն դեպ եղև կրել վասուց հետևմունս. ՊԻՒ: *Արժանաւոր բոտ քեզ բամբասանս. ՆՈՐ. Ռ: *Անեղծից չէր ար-ժանաւոր ասէթ կամ մերկուհ. ԵՒՐ. ՅՒ: *Զորսիսի արժանաւոր գովեստ ընկալցի: Յետնեալս ՚ի նախադրութեանց արժանաւո-րաց. ՆՈՐ. ՃՔ. Ե Ը:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ Ն. ԳԻՄԱԼ. Աչժան է. ի-րաւացի է. *Եսևոդեայ արժանաւոր է առաւել միշտ զհրաշափառագոն նոցա-բանութիւն հատուցանել: Յաղագս որոյ ար-ժանաւոր է միշտ գովաբանել զսոցա ան-վթար նահատակութիւն. ՊԻՒ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ, ՏՀ. ՚Αξίως. Digne. Ար-ժանաւորապէս. վայելչապէս. *Խորհել արժանաւոր ըստ բանից ասացելոց. Իմ. Ե. 15: *Յարժանաւոր յառաջելն. ՊԻՒ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գ-ունի, ից. ՟. ՚Αξιώτερος. Dignior. Աւաւել արժա-նաւոր. յայգի յոյժ. *Ի մաքրագունէն և յարժանաւորագունէն հոգւոյ: Չինչ մաքրագոյն, և կամ արժանաւորագոյն քան զայ հրեշտակ. Փիլ. լին: *Մովսէս կամա-լոր այ, և ամենաւաւելն աւաւել քան զամենայն մարգարէսն արժանաւորագոյն. Դիտ. Ի.Ի: *Արժանաւորագոյն բանի (այսինքն արժանահաւատ քան զբան) զառ ՚ի գործոցն ցուցումն լինել ասէր. ԿԻՐՂ. գանչ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԱՄ, ացայ. Տ. ԱՐ-ԺԱՆԱՒՈՐԻՒ. *Որ փրկչիդ աչխարհի ար-ժանաւորացար լինել մայր և աղախին. ԳԱՆՉ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԱՊԷՍ, ՏՀ. ՚Αξίως. Di-gne, merito. Տէս և ԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. Ար-ժանաւոր գովով արժանի գտեալ. ըստ ար-ժանեաց իւրոց. լայգի ԻՒՂԷ. *Արժանա-ւորապէս հատանել ՚ի տանուտէրսէ, կամ վնճակիլ յաթոռ կաթողիկոսութեան, կամ գտանիլ վայելոյ. Փարպ: ՊԻՒ:

Եւ Արժանապէս. ըստ արժանեաց այ-լոց. վայելչապէս. օրինօք. *Արժանաւո-րապէս լսատ աւետարանին քոյին կյօնաւո-րիլ. ՅՃԻ. ԻՁ: *Արժանաւորապէս իսրն դրել, կամ պատել պատաւել, սպաս ինչ ցուցանել. Փարպ: *Եւ ուչ լսոյ անդամ արժանաւորապէս նորան կարային լինել քերթուածից. ՊԻՒ:

Եւ Յիրաւի. իրաւամբք. արդարև. հագգ ԻՒՂԷ, ֆեռհահագ. *Զոր արժա-նաւորապէս ասացից՝ ոչ մնհոս զլսաւեալ, այլ անհոգութեամբ կատարձացեալ: Զնոյն և արժանաւորապէս իսորհեցայ իբրու ոչ ես խորել և Թաքուցանել. ՊԻՒ:

Մուրի՛. ՟. Արժանաւոր. *Արժանա-ւորապէս զհրիւք հաձել զիրաս ՅՃՈՅՆ. Փարպ: *Արժանաւորապէս պաշտամանց պատուեալ. ՆՈՐ. ՀՑ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԵՄ, ևցի. Ն. ՚Αξιόω. Dignum facio, efficio. Արժանաւոր առնել. արժանի կացուցանել. արժանացուցանել. լայգի ԷՒՀԵ. *Իւր հանգստութեան արժանա-ւորեացէ զամենեսեան. ԱԳԱՓ: *Ալաչէր, զի արժանաւորեացէ զինուս ՚ի տուն իւր. ՃՃ: *Արժանաւորեաւ զնեզ յաներնայն ժամ օրհնել: *Արժանաւորեաւ զնեզ ՅՈՎ ևն. ԺՈ: Արժանաւորեաւ զինչէցեալսն մեր ևն. Շար:

Եւ ՚Αξιόω. Dignum censeo, dignor. Արժանաւոր կամ արժան համարել. *Եւ նա ոչ արժանաւորեաւց զանձն իւր՝ զիսը-բայս կօչկացն լուծանել. Ռ. Ի. ՀՀ. ՅՅ: *Զիարդ զարարիչն գով ոչ արժանաւո-րեացէ, որոց ոչ հրաժարէ ՚ի նախախնամ-մութիւնէ: Ընտն, թէ ոչ արժանաւորեաւց՝ վոքունչ լինել արարիչ. ԿԻՐՂ. գանչ: *Եւ ոչ ՚ի վերջին բանս արժանաւորեացաք չա-րել. ԽՈՐ. ՅՅ: 31:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցսցի. Տ. ԱՐԺԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ըստ պահակերի և ըստ նմանութեան արար զմարդն ՅՃ, և իբր գիտութեան արժանաւորեցուցից ասէ, որք գայք առ իս. ԵՐՊ. ՏՓՒ:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԻՄ, ևցայ. Յ. ՚Αξιώμαι. Mereor, mereo. Արժանաւոր կամ արժա-նի լինել. գտանիլ. և ընդունել ըստ ար-դեաց վաստակոց. լայգի ԷՒՀԵ՝ ՅՈՎ ՕՀԱԳ. *Բդեշխութեան կոչմանցն արժանաւորեցան առնուլ. ԽՈՐ. ՟. 22: *Յաջակողմանն ար-ժանաւորեցայց դասուն կայանի. ՊԻՒ: *Ո-ղորմութեամբ արժանաւորիք չՅՈՎ. Շ. ընդհանր: *Որք արժանաւորեցայք ՚ի կոչումն փառա-արութեան քոյին ՅՈՎ մերոյ: Ո՛ր արժանաւո-րեցայք կոչիլ չայրակերտութեան տա-ւաքե-

լոյն Թադէոսի. Շար.:

Եւ որպէս հասարակ բայ ըստ յն. ոճոյ. *(Վերին գաղք) քան զամենայն՝ հրեշտակական մականուանութիւն լաւագոյն արժանաւորին՝ վասն նախ 'ի նոսա լինելոյ ածպետականին լուսափայլութեանն. Դիոն. երբ. դ.:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀξιότης, ἀξία. Dignitas, dignatio. Արժանաւորն գոլ. արժանի գտանիլն. Իրաւացի արժանիք, և արդիւնք վաստակոց. որպէս և Լաւութիւն իրաց. լայըգլըգ, լիյագաթ, խատըփաթ, ալէվաթ, էհլ, էրղանի. *Արդարութիւն է առաքինութիւն անձին՝ բաշխական ըստ արժանաւորութեան. Արիստ. Ա.: *Վայելեն անդ 'ի բարիս ըստ արժանաւորութեան: Ըստ իւրաքանչիւր արժանաւորութեան հատուսցիք. Ցհ. Է. ծԳ: փարպ: *Պատրաստագոյնք արժանաւորութբ. Ագաթ.: *Տալ ըստ նորա արժանաւորութեանն զփառաւորութիւն. Վեցօր. Ը: *Ամենայնիւ վերջացեալ գոլով յարժանաւորութենէն. Սարգ. յկ. յաշխ.: *Ի վեր քան զբան և զարժանաւորութիւն պատմութեան (որ իցէ լաւ և արժանաւոր իրացն). Սարգ. ա. յհ. դ.:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ὁσιότης. Sanctitas, sanctimonia, pietas. Գործելն զարժանն. լաւութիւն. բարեպաշտութիւն. արդարութիւն. երկիւղածութիւն. անարատ քաղաքավարութիւն. (որոյ հակառակն ասի՝ Գործել զանարժանս). *Բարեպաշտութիւն և արժանաւորութիւն: Արժանաւորութիւն և արդարութիւն: Արժանաւորութիւն առ ած, և արդարութիւն առ մարդիկ. Փիլ. ձ. բան.: և իմաստ.: *Բարուցն արժանաւորութիւն 'ի մարդկանէ կորեաւ յողդողդմամբ խորհրդոց. Փիլ. Նխ. ա:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀξίωμα. Dignitas, auctoritas. Աշխարհական պատուոյ. պատիւ և բարձ. վայելչութիւն. Ճոխութիւն. իշխանութիւն. ամկ. հէչինալըգ. մեծութիւն. շքեղութիւն. և Սեպհական յարգ իրաց. *Առաջ զգաւառն և զազգ, զոհաւակ արժանաւորութե՛ն յորում էին. Ճ. Ա.: *Մեծարել ըստ արժանաւորութեան վկայ անուան. Ագաթ.: *Ոչ ըստ մրցութեանն արժանաւորութեանն առնուլին, այլ հինաւորք. Եղիշ. Է: *Որոշելով և բաժանելով զարժանաւորութիւն անդր երանութեանցն. Ցհ. իմ. էկ: *Շնորհօք 'ի մկրտութենէն ընկալեալք զպատուակերբն արժանաւորութիւն. Կամրջ.: *Զորոց զգովեստն արժանաւորութեան յայլում բանի պաշտեցի. Նար. ծԲ: *Արժանաւորութիւն հակառութիւն էր զՃշմարիտն և զսուտ որոշել. Անյ. պերիարմ.:

ԱՐԺԱՆԱՓԱԿ. ա. Արժանապէս փակող կամ փակեալ. *Երկակի չըթանցս արժանափակ աղխիւ կարկելոց. Նար. ծԲ:

ԱՐԺԱՆԱՓԱՅԼ. ա. Արժանաւորութբ փայլեալ. կարի արժանաւոր. *Արժանափայլ խնդիր. Խոր. առ արծր.:

ԱՐԺԱՆԱՓԱՌ. ա. Արժանի փառաւորելոյ. զարմանալոյ. *Առաջաւոր 'ի բազում գործս արժանափառս. Խոր. ա. 1:

ԱՐԺԱՆԵԱԼ. Քերթողաբար՝ իբր Արժանացեալ. *Արժանեալք լեզուք շնորհին. Գր. տղ. յէճմ.:

ԱՐԺԱՆԵԼ ԶԱՐԺԱՆՍՆ. Կնքել ըզկնիքս 'ի դրամս, և զարժողութիւն նոցին որոշել նովին. տիփի պասմագ. *Զնշեա զգիրն, մանաւանդ զարժանան զոր արժանեաց յօգուտ սատանայ. Ոսկ. մ. ա. 11. յն. զպղրոշմս, զորս ապաշորեաց:

ԱՐԺԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿ. } Արժանի ընդ_
ԱՐԺԱՆԸՆԿԱԼ. ա. } ունելութեան.

հաճոյական. ընդունելի. մագպուլ. *Քո նը և արժանընդունակ աղօթիւք. Շար.: *Արժանընկալ զլուխք (կանոնաց): Խնդրուածս հաշտարարս, և գոհունս արժանընկալս. Ցհ. կթ.:

ԱՐԺԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ἄξιος. Dignus. Նա՝ կամ այն՝ որում արժան է ընծայել ինչ 'ի պատիւ կամ յանարգանս. արժանաւոր. յարմար. և հաճոյ. ընտրեալ. ընտիր. պիտանի. լայըգլը, էրղան. Զանձանց ասի. *Եղէց արժանի աթոռոյ հօր իմոյ: Բարեաց յիշատակաց արժանի: Արժանի ողջունի: Եւ ոչ թաղելոյ արժանի առնել: Եղբարցն արժանի եղեալ: Արժանի իմոյ ծերութեանս երևեցայց: Արժանի ես գու լինել մեզ բարեկամ: Արժանի լիցի ինձ (գուսար քո), և նա քեզ եղէց արժանի փեսայութեան: Արժանի իսկ են բաժանակից նմա լինելոյ: Արժանի իսկ էին նոքա մեռանելոյ 'ի լուսոյ: Փորձեաց զնոսա, և եգիտ իւր արժանիս: Տայ զյաղթութիւն արժանեաց իւրոց. Են.: *Անուն արժանեաց լսէ. Փիլ. լին.: *Զգիտութիւն Ճշմարտութեան իւրոյ ցուցանէր նոցա և արժանեացն ամենեցուն. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Մատուցանելով մահու արժանւոյս (այսինքն արժանեոյս): Զոչ արժանիս լուսոյ. Նար. ձ. կէ: *Զարժանիսն զլկելով. Խոր.: *Մահու արժանեացս. Լմբ. սղ.:

Եւ զկրաց ասի. *Արժանի զարմանալոյ. *Քահանայապետութե՛ն ինչ արժանի գործ ոչ գործէր: Գեղեցիկ խորհուրդս զարժանի հասակին: Երագ պատմել արժանի ժամանակին: Ոչինչ արժանի մահու կամ կապանաց ունէր ՚ի նմա. Են.: *Արժանի ծաղու. Փարպ.: *Խոստովեցայ յարժանին ինձ մահն. Նար.: *Գործել զարժանին և զիրաւն: Արժանի ընծայիւք, կամ պատարագք: Արժանի ամրութիւն: Արժանի գործոցն հատուցումն: Առանց սոցա անկար է լինել ինչ յարժանեաց. Ցճխ. Խոր. Պիտ.: *Իսկ սոցա պատրաստեցան տեղիք բնակութեան, և արժանի եղեալ չիրինք հանգըստեան. Բուզ. գ. 2: Իսկ իմ. ծԲ. դ. *Զի արժանի գերութե՛ն ընկալցի ծառայից ոյ... պատուական երկիրն դ. իմն, զաղթականութեան կամ ստարութեան պատուութեր:

ԱՐԺԱՆԻ. իբր Ցանկալոր. սեպհական. *Տեառն մերոյ արժանի է լինել նուաճանգիտս ամենայն բարեաց. Եփր. համաբ.:

ԱՐԺԱՆԻ. Որ արժէ, արժող. *Ցասուցն քան զթագաւորին ձեռնագիրն արկանելոյ քաղցր է, թերևս տասն լումայի արժանի. և յորժամ թագաւորն ձեռն արկանիցէ և հաստատիցէ, բազում կշռոց ոսկւոյ արժանի և մեծագնի փողբագինն լինի. Սեբեր. գ: *Քանիցս արժանի քեզ երևեսցի բանն այն յաւուր դատաստանին. Բրս. աղաչ.:

ԱՐԺԱՆԻՔ. գ. Արժանաւորութիւն. յարգ. և Արդասիք. վաստակք. և Իրաւունք. *Թէև ես յաւէտ Ճախուր իցեմ յարժանեաց. Նար. յԳ: *Առաւելոյ արժանեաց իմոց պարապեցի քննել զգիրս. Սարգ. յկ. յաշխ. Ուսափ

ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԵԱՑ. գ. և մ. իբր Ըստ արդեանց վաստակոց, և Իրաւամբք. օրինօք. արժանապէս. լայըգ խուշէ. *Ի գթոյ հարկիս նայել յամենեսեան, թէ և ոչ ունիցին արժանիս: Ոչ ըստ արժանեաց, այլ շնորհօք. Խոր.: *Ըստ արժանեացն ընկալցին զհատուցումն: Ըստ արժանեացն է հատուցումն առ բարեգործսն և արդարս. Ցճխ. Է. Ի: *Արդարապէս կշռէ ըստ իւրաքանչիւր արժանեաց զշնորհսն. Լմբ. պտրգ.:

*Զնոյն արիւն արտացէ նոցա 'ի կորուստ ըստ իւրեանց արժանեաց. Ագաթ.: *Ըստ արժանեաց թագաւորաց: Ոչ ըստ արժանեաց իւրոց եղև ընկալեալ. Խոր. գ. 23. 57: *Ըստ վայելուչն արժանեաց և ոչ զարմանալ անգամ կարասցէ: Ըստ արժանեացն իւրոց առնել գովութիւնս: Ըստ արժանեացն և ոչ բնաւ ընդ ումեք համեմատեսցի. Պիտ.:

ԱՐԺԱՆԻ, կամ նիս, նեօք. իբր մ. Արժանապէս, և արժանաւորապէս. *Եւ ոչ արժանի ըստ որոց մեղայն՝ պատժեաց զիս. Յոբ. լԳ. 27: *Արժանի՛ չար խորհրդոցն նմա հատուցեալ. Ցհ. կթ: *Ընկալջիք զնա 'ի տր արժանի սրբց: Արժանի գնալ կոչմանն: Արժանի աւետարանին գնայցէք: Գնալ ձեզ արժանի տն. Հռ. ժզ. 2: Եփես. դ. 1: Փիլիպ. ա. 27: Կող. ա. 10: *Որոց բարիս արարեալ յուղարկես արժանիս այ. գ. յհ. 6: *Թէ ընկալցէք զնա արժանեօք, այրեսցէ զմիզս ձեր. Ագաթ.:

ՅԱՐԺԱՆԻ. և } մ. Δικαίως. Juste,
ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԻՈՅՆ. } jure, merito. Արժանապէս, արդարապէս, յիրաւի. օրինօք, իրաւամբք. *Որ այնչափ բարերարութբ չեղև պիտանի, յարժանի զանհնարին վրէժս տացէ. Ոսկ. մ. ա. 12: *Յարժանի և ըստ պատշաճի եմուտ արարած ջերմութե՛ն յաշխարհ: Նոյնպէս և ջուրցն բազմութիւք և յորդութիւք տուան յարժանի և յիրաւի. Վեցօր. գ: *Յարժանի կրեմ եղկելիս զանզղջանալի զկիզումն. Նար. ծԸ: *Բարւոք և յարժանի ցասեաւ ընդ նմա մարգարէն. Եփր. բգ: *Մի՛ ոանհար լիցիս ումեք 'ի նեղութե՛ն ժամու, յարժանի կամ յանարժանի. Վանակ. յոբ: *Զորոյ զպախարականս ոչ կարեմ ըստ արժանւոյն արտադրել. Պիտ.: *Ցամենեցունցն եղև պատուեալ ըստ արժանւոյ. Ցիշ.: *Ամենայն ինչ ծածկեալ է ըստ արժանումն՝ այնոցիկ, որ տեսանել ոչ կարեն. Փիլ. լին. դ. 21:

ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԻ. Տե՛ս 'ի բառն ԱՐԺԱՆ:

ԱՐԺԱՆԻ ԱՌՆԵԼ. Καταξιόω. Արժանացուցանել. արժանաւորել. և արժանի կա՛մ արժան համարել. լայըգ էթմէք. *Ոչ պատանաց և ոչ թաղելոյ արժանի առնել. Է. Ա. Ի. 15: *Արժանի՛ արա ես. Յմ. Են: *Այլ որպէս արժանի առնեն, զօրութբ զամենայն ունել զընդդիմակեացն զանազանութիւն. Պորփ.:

ԱՐԺԱՆԻ ԼԻՆԵԼ. Καταξιόομαι. Արժանանալ. արժանաւորիլ. Տե՛ս Ղկ. Ի. 25: Իա. 36: Գծ. Է. 41: Բ. Թես. ա. 5:

ԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոխանակ գրելոյ Արժանաւորութիւն. *Բերցի այժմ մեծութիւն ըստ արժանութե՛ն սրբյս իմոյ. Վրք հց. ծդ. փղ:

ԱՐԺԱՆՔ. գ. Իբր Արժանաւորութիւն. *Ներէր թէպէտ և մեղացն արժանք յայնմհետէ իսկ պահանջէին զպատիժն. Ոսկ. եփ: Տե՛ս և 'ի բառն ԱՐԺԱՆ: Եւ իբր Արժեցուցիչ կնիք դրամոյ. տես 'ի բայն ԱՐԺԱՆԵԼ:

ԱՐԺԵՄ, ժէ, ժեն. ն. Ἄξιος, ἀνθάξιός εἰμι. Valeo, pretium exaequo. Ըստ արժանւոյն կամ արժողութբ լինել զանեզի գնոյն. հաւասարիլ ըստ գնոյ կամ ըստ յարգի. աճէլ. փէյմէք. պ. էրղիօէն. *Ամենայն ինչ՝ որ պատուական է, չարժէ զնա. Առակ. Գ. 15: Ը. 11: *Զորս ոչ արժէ աշխարհս. Եբր. ժա. 38: *Ի վայր ջանան արկանել քան զինչ (զոր ինչ) արժէ վաՃառն. Ոսկ. յհ. Բ. 14: *Որ զամենայն արժէր, յաղագս ամենեցունցն մեռեալ:

Ոչ ուրեմն արժէր զամենեսին, եԹէ էր մարդ սոսկ. Գորգոմ. Լ: *Զոր ոչ երկինք և ոչ երկիր արժել ոչ կարեն. Փարպ: *Ոչ արժեն առաւի չարչարանքս զհանդերձեալ փառսն. Իգն: *Ամենայն որ 'ի վերայ երկրի և ներքոյ սորա է ոսկի, զառաքինութեն ոչ արժէ. Գղաթ. օրին. Է: *Ճշմարտութեամբ՝ տծ (միայն) իմաստուն ... մարդկային իմաստութեան՝ սուղ ինչ և ոչ մի ինչ արժէ. Գղաթ. ոռկր: Տես և ԱՐԺԱՆ է:

ԱՐԺԵՔ, էից, ժեօք. գ. Առաւել ամ. որ և ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆ ասի. Գին. յարգ. ՔԷյէՐԻ. ԳըյմԷԹ, քահա. *Լեցի դրօշս ծանր արժեօք յաղԹող և ահարկու. Մաղք. ջահկ:

ԱՐԻ, րւոյ, րեաց. ա. (ըծ. ընդ այր, որու, և առաջինի. և յաւնել, արի. Թ. Էր, Էրքէկ. և յն. արիս, արէս չածծ մարտի. իսկ արի. արիստոս, լաւ, ամենալաւ, և քաջ). Ἀνδρεῖος. Fortis. Ἄριστος. Optimus vel egregius (sicut Mars), strenuus. γενναῖος, generosus. Քաջ. հզօր. անմեզկելի. կորովի. իբր կանգուն յոտս, և տոկուն իբրև զայր. ՔաՀրիման. սերտոռ, կորիմ, ուժոռ. Էոլոր իյիթ, Էիյրէթլի, ձիւրէթլի. պահատըր, մէրտ էտէմ, մէրտանէ. *Երկչոտն ապրեաց ընդ արեաւն. Փիլ. այլաբ: *Յաբւոյն արամազդայ. Ագաթ: *Զմեծ արին սամփսոնէ. Բրս. պհ: *Անդպիսին 'ի հարկէ և արի գոյ՝ զախտսն ստորադասելով. Սահմ. Ճ: *Առ նկունս. և առ արիս: Արանց արեաց. Նար. Փ. Իբ: *Զարեացն և զքաջացն զառաքինութիս ճառել. Մագ. ԻԷ: *Արի կացցես 'ի մարտի քում. Վրք հց. ԻՇ:

Եւ իբր Արիական. *Արի զօրութի: Արի վաստակ. Նար. ծԷ. ՅԷ: *Նիզակն արի. Խոր. ա. 10. կամ ըստ Մագ. ԾԷ. Նիզակն անարի:

ԱՐԻՔ, արեաց. Այսպէս կոչէին զինքեանս պարսիկք և մարք, իսկ զօտարազգիս՝ Անարիս. Եւս. քր: Խոր: Եղիշ: Փարպ:

ԱՐԻԱԲԱՐ. մ. Քաջաբար. քաջութբ. *Արիաբար ընդդէմ կալ. վարժիլ. կամ յաղԹել, շահատակել, ելանել. Պիտ: Յհ. ԺԲ: Նար. ՅԲ: *Արիաբար մրցմամբ. Յհ. ԺԲ: *Տիրեցին սմա արիաբար մարտիւք ընդպարսս. Խոր. Գ. 41:

ԱՐԻԱԲԱՐ, րք, րաց. ա. Արի բարուք. առաքինի. *Վասն և գանգաղն բնակեալ 'ի մէջ արիաբարաց. և արիաբարն՝ որ բնակեալն է 'ի մէջ վատացն և խօԹիցն. Հց. ամ. կիւրղ. ոփեղ:

ԱՐԻԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ արի. քաջագոյն. և լաւագոյն. որպէս յն. Ἄριστος. Virilis. և Optimus. *Գուսառ արիագունին առ ելս արևու: Արիագոյն անձամբ. Նիւս. Բնութ: *Քեզ իսկ վայել է աղքունեաց արիագունից (իբր քաջի արանց) ... այսպիսի ձրիւք զարիագոյնսն յաղԹրգել. Ածիոփ. Ծ: *Արիագոյն ասեն լինել զքաղաքն .. 'ի Թագաւորական քաղաքավարութե. Գղաթ. օրին. Փ. ոփեղ:

Իսկ Արիագոյն յաղԹութիւն, գնի 'ի Գղաթ. օրին. Փ. որպէս յն. արիստոկրատիա, այսինքն Արի և ազնիւ արանց պետութիւն:

ԱՐԻԱԳՈՅՆ. մ. Քաջ. բարուք. *Արիագոյն առաջեր ռվ սիրելի. Գղաթ. օրին. Ծ:

ԱՐԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀνδρικός, γενναῖος, νεανικός. Virilis, generosus, strenuus. Սեպհական արի անձին կամ արիութե. և Արի. *Արիական և մեծ փառթով: Պիտոյ է քաջ և արիական անձն ունել. Ոսկ. յհ. Բ. 8: *Արիական քաջութիւն, կամ մրցմունք, ընԹացք, մահ. Յհ. ԺԲ: Նար. ՀԳ: Շար: *Արիական աղք, կամ քաջ սպառազէնք: Քաջայինդ արիական. Մագ. ԾԷ: Շար: Տօնակ:

ԱՐԻԱԿԱՆ. իբր Պարսկական. *Հայեցեալ յազգն արիական, Թէ իգասէր էր. Եղիշ:

ԱՐԻԱԿԱՆՆ. գ. իբր Արիութի, կամ արիական մասն հոգւոյ. իբր նոյն և ոչ նոյն ընդ ցասմնականին կմ սրտմտականին. *Որ են պէսպէս խորհուրդք ցանկականին և արիականին. Լմբ. ող: *Իսկ ըստ արիականին մասին այսպէս միաւորի արդարութե: Առաքինութե արիական մասին հոգւոյ: Ի գլխի հարեալ արիականն սրտմտականին. Տօնակ:

ԱՐԻԱՆԱՄ, ացայ. չ. որ գրի և ԱՐԻԱՆԱԼ, ԱՐԱՆԱԼ. Արի լինել. զօրանալ. քաջանալ. քաջալերիլ. անվեհեր բուռն հարկանել. *Արիացիր եղբայր: Արիանալ (ընդդէմ) փորձանաց սատանայի. Վրք հց. Է. ԾԲ: *Ուսոյ նաւաստին արիացեալ՝ զնաւն ձգէ: Արիացեալ յերկս. Պիտ: *Արիանամ զօրապէս, և վատԹարագոյնս ընկրկիմ. Նար. ՀԳ: *Արիացեալք առ հակառակսն. Շար:

ԱՐԻԱՆՈՍ, ի, աց. գ. որ և ԱՐԻՈՍԱԿԱՆ. Հետեւող արիոսի աղանդոյն. *Սաբելիանոսացն պարտ էր երիս խոստովանել պատկերս, իսկ արիանոսացն՝ մի ածութե երրորդութե. Լծ. ածաբ:

ԱՐԻԱՊԷՍ. Տ. ԱՐԻԱԲԱՐ. *Արիապէս մարտուցեալ, կամ ըմբռնեալ. Եփ. Նար. ՅԲ. և Խչ. և Ծբ: *Վայք ձեր ոչ արիապէս, այլ յապաղմամբ է. Ոսկ. յհ. Ա. Ձ3:

ԱՐԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ արիանալ. զօրացուցանել. սրտապնդել. քաջալերել. ՔՐԹ ՔՈՒ. *Արիացո զհեղգս առ բարին. Յճ ՔՐԹ: *Փոխանակ արիացուցանելոյ հատեր զյոյս նորա. Վրք հց. Ղ: *Ի գուպարս ատենիցն արիացուցանելով: Պաակեն զյաղԹողս, և առաւել արիացուցանեն. Պիտ: *Ցանդիմանելովն արիացուցանել. Սարգ. Ա. պ. Փ:

ԱՐԻՈՍԱԲԱՐ. մ. Իբրև զարիոս հերձուածողս. *Հաւատար է սմպարշտութիւն՝ և սաբելաբար միաւորել, և արիոսաբար որոշել. Ա. որ. Ղ: *Արիոսաբար և նեստորաբար բաժանել. Սիւն. առ Գեր:

ԱՐԻՈՍԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԱՐԻԱՆՈՍ. *Սաբելեականացն, Թէ արիոսականացն: Սաբելականացն ասէ պարտ էր բաժանել, իսկ արիոսականացն միաւորել. Լծ. ածաբ:

ԱՐԻՈՎԹ. գ. Ἀριώθ. Բառ եբր. որպէս Ազգ վայրի բանջարոյ. *Եւ ել յանդն քաղել արիովԹ, և եգիտ որԹ յանդին. Դ. Թգ. Դ. 39:

ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνδρεία. Fortitudo. γενναιότης, generositas. որ գրի և ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ, ԱՐՈՒԹԻՒՆ. (քանզի և ըստ յն. է այրութի). Քաջութիւն. անվեհեր ոգի. ՔԷՔԼԻՔ, պահատըրլըգ, ճիւրէթլիք. *Յաղագս արիութե և զանգիտութե: Ի ձեռն ամենայն չորիցն նոյն հանդիպի. արիութբ և ողջախոհութբ և արդարութբ և խոհեմութբ. Գղաթ. օրին. Ա. և ԾԲ: *Արիութի է առաքինութի ցասմնատեսակին: Արիութի (կամ արութի) է հեղդ գոլ առ զարհուրանսն երկեղիցն, որ մահ բապառնայ. Արիստ. առաք: *Առաքինութի ցասմնականին՝ արիութի. Գր. հր: *Յաղագս համբերութե և արիութե ասէ ոսկր, եղիցին գօտիք ձեր պնդեալք ընդ մէջս. և առաքեալն, առէք զզրահս հոգւոյն, և կացէք հաստատունս և անշարժս. Վրք հց. Ա: *Զարդարեալ գոյ բարկութի արիութեամբ. Սահմ. Ճ: *Պիտոյ է բազում իմաստութե և արիութե: Ընդդէմ կալ գաղտնին արիութբ (յն. արիաբար). Ոսկ. յհ. Բ. 14:

Կամ Քաջութի. զօրութի. և Գործ քաջութե. *Գործով արիութե զհանդէս գեղեցկին իրի կատարեն. Պիտ: *Սպառազէն արիութբ: Զառանց օրինի արիութիւն. Բազկի նոցա արիութի. Նար. ԼԱ. ԽԶ. և Խւ: *Արիութեց պարառական, նախնեաց քաջացըն գոլ նըման. Շ. առ ազերափ:

ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. Մերթ՝ որպէս Այրութիւն. երիտասարդութի. *Մինչև հասեալ էր յարիութե հասակն. Եղիշ. Է:

ԱՐԻՍՏՈՏԷԼԱԲԱՐ. մ. Ἀριστοτελικῶς. Modo Aristotelico. Իբրև զարիստոտէլ. *Առանդեմք, այլ ոչ վիճաբանեմք. ձկնորսաբար, այլ ոչ արիստոտէլաբար. Ա. որ. ԾՓ:

ԱՐԻՒՆ, արեան, եանց. գ. Αἷμα. Sanguis, cruor. Հիւթ կենդանական կարմրորակ՝ սփռեալ երակօք յամենայն մասունս մարմնոյ կենդանւոյն. ՔԷՆ. Գան, խոն, գէմ, գամ. *Շունչ ամենայն մարմնոյ արիւն իւր է: Զմիս արեամբ չնչոյ մի ուտիցէք: Ձագք նորա ԹաԹաւին արեամբք. Են: *Փոխարկին կերակուրք յարիւն, և արիւն 'ի մարմին, և յայլ մասունս մարմնոյն. Նիւս. Բն: *Զոր էր արեամբ զեւնոց մաեալ. Խոր. Բ. 8: *Ներկեալ յարեանց մերոց. Լաստ. ԻԱ: *Արեան արտասուք. Նար. ԻԲ: *Թէ ոք 'ի վերայ մեռելոյ կոծ դնէ, և արիւն հանէ. Կանոն:

ԱՐԻՒՆ, իբրև Սպանութի, կոտորած, պէսպէս ոճով ըստ յարակից բայից և բառից. *Մի հեղցուք արիւն: Որ հեղու զարիւն: Մեզանչել յարիւն արդար: Զգալ յարիւն արդար: Ձերծալ յարիւն: Մի անկցի արիւն իմ յերկիր: Թաքուցանիցեմք զարիւն նորա: Արիւն նորա խնդրի: Յարիւն ընկերի մի յօժարիցես: Յարիւն համարեսցի մարդոյն այնմիկ: Կցորդ արեան: Պարտական արեան: Այր արեանց: Արեամբ չափ (այսինքն մինչև ցմահ). Են: *Որ զքէն վնասս, այր արեանց է ». այսինքն արիւնահեղ և մահապարտ. Սիր. Լա. 25: *Այրս մահու 'ի յարեանց գնդից. Նար. ԿԷ: *Եղէք պատճառք բազում արեանց: Հեղան անԹիւ արիւնք. Փարպ: *Առանց արեան և կոտորածոյ. Ագաթ: *Արեան ճապաղիս հանէին. Փարպ: *Զարեանցն պատուհասէ յարուցանել ուխս. Պիտ: *Վասն եղբարց իւրեանց դրդութեն, զի արիւն մեծ անկեալ է 'ի վերայ ». այսինքն արիւնհեղութի բազում է լեալ. Բուզ. Է. 37:

ԱՐԻՒՆ. իբր Ազգականութի. հարազատութիւն մերձաւորք. *Արիւն և հարազատութիւն արտաքսի: Արիւն վաղարշակայ են, այսինքն զարմ արշակայ մեծի: Որպէս մըտերմաց և արեանց կցորդաց. Խոր. Բ. 26. 27. 35. 39: *Արիւն ձեր եմք. Փարպ: *Հարազատութե արեան զարմին եռաւոյ: Ի յարենէ ազգայից: Ընտանի արեանն երջանկի. Նար. Խւ. և ԾԲ: *Որք ազգաւորք եւ 'ի յարենէցն (այսինքն յարեանց) էին: Որք հարազատ առ 'ի յարենէցն ազգականութե էին մարդկեկ. Պիտ:

ԱՐԻՒՆ ՀԱՆԵԼ, կամ ԱՌՆԵԼ, կամ ՀԱՏԱՆԵԼ, կամ ԹՈՂՈՒԼ, է Արիւն առնուլ հատանմամբ երակի. ՔԱՆ ԱԼՄԱՔ. ՔԱՆ ՕՂ

ֆգ. *Ցորժամ մուճաղդեզս ոտյ, կամ արիւն հանէ. Սահմ. ի՞։ *Գործ ըժշկի այս է, խարել, կարել, և արիւն թաթխել. Մաղթ. իզ։ *Ի գարունն արիւն հատանեն, և գեղ առնուն. Ոսկիփոր։ *Պատճառն այն լինի, որ՝ի պատեհի ժամն արիւն չթողու. Մխ. բծդ։

ԱՐԻՒՆ ԽԱՂՈՂՈՑ կամ ՈՐԹՈՑ. Քաղցու, մանաւանդ գինի. *Լուսասցէ արեամբ խաղողոյ զհանգերձս իւր։ Զարիւն խաղողոյ ըմպելեն գինի։ Զփիլոյն ճաշակեցուցին յարիւն խաղողոյ. Ծն. խլ. 11։ Օր. լբ. 14։ ա. ԻԹ. ը. 34։ *Արիւն խաղողոյ, և ձէթ. Սիր. լբ. 31։ *Կույլակ կողիզ զարիւն խաղողոյ. Նար. ղե։ *Կանխապն ոչն է ծազելն հինգ ամսովք քան սկիզբն լինել արեանն որթոյ. Եփր. համաբ։

ԸՆՏ ԱՐԻՒՆ ԳԱԼ. Մեռանիլ կամ չարչարիլ արեամբ. *Ժամանակ է այս դադամանակելոյ... ընդ արիւն գալոյ. Ոսկ. էբբ. բ։ ՏՅՒ և ԱԳԱՅՈՑԾ։

ՑԱՐԵԱՆ ԱՌՆԵԼ. որպէս Արեամբ շաղախել. տրամաբան։ *Զփուշտն ուսաքի և ունիցի ոք, յարեան առնեն զձեռս ունել լեանցն. Ոսկ. ՀՀ. բ. 19։

ԱՐԻՒՆԱԲԱՃԱԿ. գ. Բաժակ արեան. *Հոգի՛ նորա խառնեաց ընդ նմա արիւնաբաժակի՛ն նորոյ կուսակրանացն. ՃՃ։

ԱՐԻՒՆԱԲԵՐ ԼԻՆԵԼ. Իբր Զարիւն փսխել. *Եւ ոյք կերան զնա՝ արիւնաթերք նզեն. կազմ։

ԱՐԻՒՆԱԲՈՒՂՔ կամ ԱՐԻՒՆԱԲՈՒԽ. ա. Ուսամբ արիւն բղխէ, կամ որ բղխէ և հոսէ զարիւն. *Դադակալից լինին յարիւնաբուղք վտակաց. Եզէկ. ը։ *Ամասկեցեր զգիշախանձ ցանկ արիւնաբուխ առիւծին. Վրք. ոսկ։

ԱՐԻՒՆԱԳԵՂ. գ. Գեղաւոր արեամբ. ուր կայ շբ արիւնն քոյ. *Զարիւնագեղ անձամբն խորհուրդ հանդիսացեալ. Նար. խլ։

ԱՐԻՒՆԱԳՈՑՆ. ա. որ և ԱՐԻՒՆԲԱՆԳ. Ունակ կարմրութեամբ արեան. կարմիր րոպակ. արանի գոնաւ յոս կարմիր. գան գբբ. ծղբ. *Ցեւսեալ զլուսնոյն արիւնագոյն լինելոյ զկերպարանն. Եփիփ։ *Զի արիւնագոյն լեալ. Շ. բաղխ։ *Արիւնագոյն իբրև զորդան կարմիր. Սարգ. յի. ը։ *Արիւնագոյն երբեմն երկնայնոցն քո, զի չայտ արասցէ Թէ՝ի պատերազմէ եկն... զոր տեսեալ երկնայինքն արիւնագոյն մարմնով վախ. յաբ։

ԱՐԻՒՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցարիւն գարձուցանելն կամ գառնալն. *Յերմոյ գործակցութեամբ պէտք են առ՝ի յարիւնագործութեանէ. Նիւս. յագ. լբ։

ԱՐԻՒՆԱԶԱՆԳ կամ ԱՐԻՒՆԱԶԱՆԿ. ա. որ և ԱՐԵՒՆԱԶԱՆԳ. Արեամբ զանգեալ. արիւնաշաղախ. *Ցեւսանեմ զնաղկաստրփակս պատմուճան արիւնազանգ ոտոգմանէ. Պիս։ *Որ պիմեալ գայ յեգոմոյ արիւնազանկ կարմրութեան՝ի բոստոյ. Լմբ. հանգ։

ԱՐԻՒՆԱՁԱՐԴ. ա. Արեամբ զարգացեալ. կարմրերփեան. *Ահա սաբատիմամբ ոտանաւորին վերինքն՝ եւլամբն յոր արիւնազարդ մարմնով. Գանձ։

ԱՐԻՒՆԱՁԳԵՍ. և ՝ ա. Զարիւն

ԱՐԻՒՆԱՁԳԵՍՑԵԱԼ. ի զգեցեալ. որ զգեստն է արեամբ ներկեալ. *Գաւերաշէմ արիւնազգեստս. Վահր. էբբբդ։ *Դիմեալ յերկրէ արիւնազգեստեալ. Շար։ *Ե՛լ յողջոյն արիւնազգեստեալ հալսին. Խոր. հարիւս։

ԱՐԻՒՆԱԹԱԹԱՒԱՆ. ա. Ἡμάγμενος. Cruentatus. Արեամբ թաթաւեալ. արիւնազանգ. արիւնաշաղախ. արեանթաթխոտ, արեանոտ. գանա պոլսէնգէ. *Արիւնաթաթախ ձեռօք, կամ ձեռք. Ոսկ. յհ. ք. 19։ Պիս։ ՃՃ։ *Արիւնաթաթախ արարիալ զմատուռնան. Վրք. ոսկ։ *Եղև հայն այն ՝ք՝ միս արիւնաթաթախ. Վրք հդ. ծք։ *Որ զքո՛ զբոյն զգիշահոտ հալսն և զարիւնաթաթախ լուանալ տուաք. Մագիլ։

ԱՐԻՒՆԱԹԱԹԱՒ. ա. Նոյն ընդ վ. *Հանգերձ արիւնաթաթաւ. Բրս. տբլ։ *Արիւնաթաթաւ զպահան բանց ցուցանէր. Ոսկիփոր։ *Գանալից և արիւնաթաթաւ առնեն. Վրք. ոսկ։ *Մերկ յատրուճէ, և արիւնաթաթաւ խոյտառակեալ. Լմբ. ովբ։

ԱՐԻՒՆԱԹՈՐ. ա. Ուսոյի թորի արիւն. որ ծորէ զարիւն. արիւնաբուղխ. *Արիւնաթոր առեալքդ անուցանելով առ՝ի զարգացումն. Ածան. նիէ։

ԱՐԻՒՆԱԼԻՑ. ա. Լցեալ արեամբ. *Արիւնալից արիւնապարտ մարմինն. Աբծր. ՃՃ. 8։

ԱՐԻՒՆԱԽԱՆՁ, կամ ԱՐԻՒՆԱԽԱՆԾ. ա. Խանձեալ մրլեալ՝ի հնդումն և յարբուսն արեան. արան ծխոյ՝ խոզ, արանիքզվոյ. *Իբրև զգազանս վայրենիս արիւնախանձս ՚Զեմ գազան արիւնախանձ. Եզէկ. ը։ *Արիւնախանձ վիրագ. Պիս։

ԱՐԻՒՆԱԽԱՒՆ. ա. Ὑφαιμος. Subcruentus. խառն ընդ արեան. արանոտ. գանը. *Արիւնախառն միս, կամ ջուր, կամ մարմինն. Վրք հդ. ծք. իզ։ ՃՃ։ *Աչք բարկացողի հանապազ պղտոր և արիւնախառն. Նեղս։ *Ամն պղտոր և արիւնախառն լինի. կիբ. ը. խհ։ *Արիւնախառն հուր. թեոփոր. խլ։ *Դիմք խոժոռք, աչք արիւնախառն. Ոսկ. ե. էս։ ծք։

ԱՐԻՒՆԱԿԱԼ, ի, աց՝ գ. Θυΐαχη. Mortariolum. կամ ըստ եբր. փաֆ. Acerra. Անօթ զոհից, որպէս ընդունարան արեան՝ի ձև սանդի կամ անկանի. ըստ այլոց՝ տուփ կամ իւնկաման. *Արար զկահ սեղանոյն, և զարիւնակալս նորա. Ել. էֆ. 16։

ԱՐԻՒՆԱԿԱՆ, ի, աց՝ ա. Իբր Արիւնագոյն, կամ արիւնազանգ. *Պատմուճան արիւնական. ՃՃ։

ԱՐԻՒՆԱԿԵՐ, ի, աց՝ ա. Որոյ կերակուրն և ըմպելին է արիւն. արիւնաբոյս. (կամ՝ի կեր, իբր ՚Ներ, արիւնաբար, արիւնահեղ). *Արիւնակեր առիւծ. ՃՃ։ *Սոգոմայեաց հուր ծծըմբաբեր՝ հասցէ՛ի գլուխդ արիւնակեր. Շ. էբէս։

ԱՐԻՒՆԱԿԵՐՊ. Տ՚ես ԱՐԻՒՆԱՆՄԱՆ. *Արիւնակերպ երևեցուցանէր զինքն. Վահր. յաբ։

ԱՐԻՒՆԱԿԵՐՊԻՄ, եցայ. յ. Արիւնակերպ լինել. լինել իբրև արիւն. *Չբաւ գունեալ արիւնակերպին, և լուսափայլեալ լեզուի Թեթևանան. Նար. յովէբ։

ԱՐԻՒՆԱԿԻԾ, կցի, ցայ. ա. Կցորդ արեան. ազգակից՝ գոնէ ըստ սեռի, որպէս կենդանին ընդ մարդոյ. *Ընասուն՝ զի արիւնակից մարդկան է, չարար արժան նի աւրեցուցանել. Եզէկ. յեա։

ԱՐԻՒՆԱՀԱՆ, ի, աց՝ ա. Որ հանէ զարիւն յանձնէ՝ ցանելով կամ յայլոց՝ վիրաւորելով, սպանանելով. արան հանող ը նդ. *Ա յգպիսի ողբովք և գազրալի խայտառականօք արիւնհան և արիւնահեղ լինիցէք։ Հալածեցէք զարիւնահանն. Մանդ. իե։ *Եթէ արիւնհան ոք իցէ։ Ամենայն գողք և աւազակք արիւնահանք. Բուզ. է. 12։

ԱՐԻՒՆԱՀԵՂ, ի, աց՝ ա. Ἐκχέων αἷμα. Sanguinem fundens. Ἀνὴρ αἱματων. Vir sanguinum. Որ հեղու զարիւն մարգոյ յանիրաւի. մարգասպան. որպէս յն. հեղող զարիւն. Եզէկ. ծէ. 38։ ըէ. 10։ և ոմք Ակր արեանց. Սղ. է. 7։ իէ. 9։ ծէ. 24։ ծը. 3։ *Ամենայն որ նենգուելի ունի առ ընկերն, արիւնահեղ է. իսկ ոչ հհեղ զարիւնն վասն ոչ լինելոյ ձեռնհաս. Լմբ. ոչ։ *Առաջնոց արիւնահեղիցն. Երզն. ֆսի։ *Մինչև ցերկրբ իցեմք յահի և՝ի գողմանն արիւնահեղ թագաւորիս. կազմ։

ԱՐԻՒՆԱՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԻՒՆ ՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. *Աւազակն զամենայն վարս իւր յարիւնահեղութենէ ծախեաց. Ճ. փ։

ԱՐԻՒՆԱՀՈՍ. ա. Ուր իցէ հոսումն արեան իւրք օրինակաւ. *Ցարիւնահոսն յարուցանեն քրտունս. Ծխբական ախտիւք պաշարեալ, դեղոց և արիւնահոսն օշտունեղոց կարօտանայ. Պիս։ *Պատառեալ արիւնահոս. Սիոնաբ։

ԱՐԻՒՆԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀιμορῥοία. Sanguinis profluvium. Հոսումն արեան, որպէս՝ի տեւատեսս, և յախտացեալս Թանչիս կամ ախտիւ որովայնի. *Չեղեալ արիւնահոսութէ՛ մերձեցոյր՝ի քէն քզանցն, և հոսումն հկաց. Աճաբ. ԻԲԲ։

ԱՐԻՒՆԱՅԵՂՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ագատրեալ կամ լիուլեալ արեան. *Արիւնայեղցութէն զբաղարն ընդով կենդանիս ուժեղագոյնս գործել. Պիս։

ԱՐԻՒՆԱՆԱՄ՛, ացայ. լ. Ἐξαιμάτουμαι. In sanguinem convertor. Ցարիւն գառնալ, փոխիլ. և Արիւնիլ. տրան ֆոռուի՝ իբրիւ. արիւնոպիւ. *Զնմանդ կերակուրքն՝ կեաքն արիւնանան. կոչ. է։ *Ընկալեալ սման արեան ինչ՝ի լեզուէն՝ արիւնանայ. Մագ. ծէ։ *Հանին զհացն արգասիեն, և զգինին արիւնանալ պատարագին՝ի վերայ սեղանոյն. Բուզ. է. 28։ *Ռիքք աչացն արիւնանան. Ոսկ. յհ. ա. 25։

ԱՐԻՒՆԱՆԵՐԿ. ա. Ներկեալ կամ գունեալ արեամբ. արիւնաշաղախ, և արիւնագոյն. *Ցեւսեալ զնա արիւնաներկ մորձիով. վախ. յաբ։ *Արիւնաներկ սուսեր (խաչէ). Բէնիկ։ *Մաան՝ի կենաց փայտէն արիւնաներկ. Վրդն. ֆ։ *Արիւնաներկ չրթամբք, կամ հանգերձիք. Խոր. հ՚նիէթս։ Գանչն։ *Ցարիւնաներկ ծաղկաց ծիրանագիծալ։ Արիւնաներկ մանուշակագոյն. Թեոփիլ. խ հ։ *Արիւնաներկ ձեր պատմուճանի. Գանչ։

ԱՐԻՒՆԱՆԵՐԿԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Ելէք ընդ առաջ արիւնաներկեալ կարմրազեստ իւոյ փեսային. Խոր. հոիթս։ *Պատմուճան արիւնաներկեալ. Սարգ. ա. պ. է։

ԱՐԻՒՆԱՆՄԱՆ. ա. Նման արեան. արիւնագոյն. որ և ԱՐԻՒՆԱՁԵՍԱԿ, ԱՐԻՒՆՁԵՍԻԼ, ԱՐԻՒՆԱԳԵՐԳ. *Փրփրեալ ծիրտանեգոյն արիւնանման. Աբծր. է. 5։ *Բերյուք ձեզ խոյսիկ արիւնանման. Ճ. Ա։

ԱՐԻՒՆԱՆՇԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Լուսաւորք խաւարասաստ արիւնանշան. Ագաթ։

ԱՐԻՒՆԱՊԱՂԱՒ. ա. Արեամբ շաղախեալ. արիւնաթաթաւ. արիւնաթաթախ. արիւնաներկ. *Արիւնաշաղախ գբոտիք, կամ տոճար. կաւս, աքիք ծնբոցն. Ածան. բաբչ։ Ածան. եիէ։ Հ. իիւնի։ Լաոք. ծէ։

ԱՐԻՒՆԱՐԱՏ. ա. Ո՛ր արիւնն է ա-

ռաստ՝ յառաջ հասանել. *Ի ձեռն ջերմեռանդն և արիւնաշատ կուսին. Եփր. Բգ: *Գլխոյ եղև աղջիկ մի կոյս և արիւնաշատ, զի ջեռուցանէ զնա. Տօնակ:

ԱՐԻՒՆԱՊԱՐՏ. ա. որ և ԱՐԾՆԱՊԱՐՏ. Պարտական արեան. արիւնահեղ. արըճըքէր. *Փախստականք յաշխարհէն՝ արիւնապարտք. Փարպ: *Արիւնալից արիւնապարտ մարմինն. Արծր. Գ. 8: *Արիւնապարտք լինին ըստ մարգարէին 'ի ծուլանալն. Խոսր:

ԱՐԻՒՆԱՍԱԿԱՒ. ա. Որ սակաւ է արիւնն, կամ նուազեալ. *Արիւնասակաւ ծերութիւն. Եփր. Բգ:

ԱՐԻՒՆԱՍԷՐ. ա. Սիրող արեան այսինքն արիւնհեղութեան. այր արեանց. *Ներկաւ մարմին նորա 'ի գոյն արեան, արիւնասէր գոլով. Վրդն. ծան: *Թէպէտ յեղանակաւ որք գազանանման և արիւնասէր ունիցի զձեռս. Մէկն. ղևտ:

ԱՐԻՒՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր արիւնհեղութեան. *Ոչ եթէ նոր ինչ է ձեր արիւնասիրութիւնդ. զի՞ 'ի մարգարէիցն ոչ սպանին հարքն ձեր. Տօնակ:

ԱՐԻՒՆԱՎԷԺ. ա. Որ ունի զվիժումն, այսինքն զըղխումն և զհոսումն արեան. տեսանես. *Արիւնավէժ կինն 'ի գրօշակ արարչին մերձենալով բժշկեցաւ. Քեր. ժէրբ:

ԱՐԻՒՆԱՏԵՍԱԿ. } Տ. ԱՐԻՒՆԱՆՄԱՆ.
ԱՐԻՒՆԱՏԵՍԻԼ. } *Զայն որ արիւնատեսակն է, մանրապէս դարձեալ բաշխելով: Գոյն ինչ արիւնատեսակ առաւել անուանի կարմիր սեւմբ. Պղատ. փիլ: *Նշան արիւնատեսակ. Աստղ. Ժ. 2: *Սարդիոն է շիկագոյն արիւնատեսիլ. Տօնակ:

ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ, ի, աց. ա. Ըմպող արեան. արիւնահեղ. որպէս գազան, և գազանաբարոյ. արան խմօղ, արանիչով. *Իբրև զգազանս շաղղակերս և արիւնարբուս. Եղիշ. Է: *Որոց տեսեալ զարիւնարբուս 'ի կենդանեացդ. Ցհ. իմ. պաւղ: *Կորիւն արիւնարբու. Գր. հր: *Զանյագ բերանս առիւծոյն սանձեաց, և զարիւնարբու ըղըղեղուն կարճեաց. Ոսկ. Ես: *Որոց զօրագլուխ էր արիւնարբու և այսակիրն մահման. Ղևոնդ. Է: *Արիւնարբուք գազանացեալ. Ը. Վեղ: *Ըստ իւրեանց արիւնարբու բարուցն. Լաստ. ծէ:

ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Սիրելն ըմպել զարիւն. արիւնհեղութիւն. *Տակաւին ծարաւի է արիւնարբութեան. մինչև մերք ոչ կամիցի յագենալ արեամբ. Արծր. Ժ. 3:

ԱՐԻՒՆԱՑԱՅԹ. } ա. Ἡμαγμένος.
ԱՐԻՒՆԱՑԱՅՏ. } Cruore aspersus. Որ ցայտէ կամ երևի ցայտել յիւրմէ զարիւն. արիւնազանգ. *Երբեմն վառեալ, և երբեմն արիւնացայտ երևեցի. Ոսկ. Ես: *Զվէրամբարձ բազկին արիւնացայտ լինել. Անան. էկեղ:

ԱՐԻՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ արիւնանալ. յարիւն փոխարկել. *Քնի զնոքն մարմնացուցեալ և արիւնացուցեալ 'ի վերայ որոտեն ահեղանոյն՝ հրամայեաց որդւոյն ուտել և ըմպել. Եղիշ. ննջ: *Զյաղթաւորեղուն ճաշակս իւր զօրէ արիւնացուցանել. Մագ. ծէ:

ԱՐԻՒՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἔναιμος. Sanguine praeditus, vivus, և sanguineus. Ունօղ արեան. կենդանի. արան ունեցող. գանլը. *Արիւնաւոր կենդանիք, կամ գեռունք. Նիւս. բն: Տօնակ: Կանոն: *Սեղան մաքուր յարիւնաւորաց (այսինքն 'ի մսոյ զոհից). Փիլ. փէսախն:

ԱՐԻՒՆԱՔԱՄ ԼԻՆԵԼ. Քամիլ կամ հոսիլ արեան. նուազիլ յարենէ. *Մարմինն արիւնաքամ եղեալ. Վրդն. լուս:

ԱՐԻՒՆԵՌԱՆԴՆ. ա. մ. Որ եռայ արիւնն. և Եռացմամբ արեան. *Մինչ կայի ես արիւնեռանդն յուզեալ. Մագ. կը:

ԱՐԻՒՆԵՄ, եցի. ն. Արեամբ շաղախել՝ ներկել. արանոտել. գանաթմագ. *Զհերն խզել, կամ զճակատն հարկանել, զերեսն արիւնել. Երզն. խրատ: Որպէս և Սիր. խԲ. 6. *Ծառայից շարաց վասն 'ի զըկօղսն յարենալ»: ըստ յն. գրելի է, զկողսն արիւնել:

ԱՐԻՒՆԵՐԱՆԳ. ա. Ունօղ զերանգ արեան. գան ռէնկլի. *Արիւներանգ ներկուած: Զարիւներանգն կարմիր. Նար. ծԳ. և խւ: *Արիւներանգ մարմնով ունի զգեցեալ պատմուճան գեղեցիկ. Վահր. յոր:

ԱՐԻՒՆԸՆԾԱՅ. ա. Արեամբ հանգերձ ընծայեալ. խառն ընդ արեան նուիրական. *Արիւնընծայ... աղերսիցն յարգամամբ. Նար. յԲ:

ԱՐԻՒՆԸՌՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Արիւնըռուշտն գոլ. շառագունութիւն 'ի գոյն արեան. *Զգացուցեալ թագաւորին զարիւնըռըշտութիւն խառնութեն երեսացն անգոկոյ. Ոսող:

ԱՐԻՒՆԸՌՈՒՇՏ, կմ ԱՐԻՒՆՌՈՒՇՏ. ա. Ὕφαιμος. Sanguine suffusus, rubescens, sanguineus. Շառագոյն. արիւներանգ. մթագոյն. ոթագոյն արեամբ ներկեալ. գըզըլ պօղարագ, գան ըէնկլի. *(Աչք 'ի բարկութե) շառագոյն արիւնըռուշտ լինին: Արիւնըռուշտ աչօք հայելով (շան 'ի թշնամին՝) փրփրով բերանն լի. Փիլ. իմաստ. և լիա: *Զոմանց աչս (տեսանել) արիւնռուշտս և կարմիրս: Ոմանց սև լեալ դէմք, ոմանց արիւնռուշտ. Վրք հց. ծի: *Արիւնռուշտ աչն. Սարգ. յհ. Ե:

Կամ Արիւնաշաղախ. *Եղնգամբք իբրև երկաթի քերչօք արիւնռուշտ առնէին. Վրք ոսկ: *Իբր յառաջարկ փշալից և արիւնռուշտ շրջեալ. Ի Գիրս խոսր: Իսկ *Զարիւնըռուշտ մամնեայն անգր 'ի ներքս խճողէր. ՃՃ. խմ., զարեամբ այլոց շաղախեալս յանիրաւութէ:

ԱՐԻՒՆԸՌՈՒՇՏ. իբր Արիւնախառն, կմ արիւնաշաղախ, ներկեալ յարենէ այլոց. *Արիւնըռուշտ գազան: Արիւնըռուշտ առիւծ. Ցհ. կը: Մաշտ: Ճ. Ա:

ԱՐԻՒՆՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեղուլն զարիւն այլոց. մարդասպանութիւն. կոտորած. արեան ճապաղիք. *Բազում ոճիրս արիւնհեղութե գործեաց: Առնուլ վրէժս զատուցիկ արիւնհեղութեցն զբրիստոնէից. Արծր. Ժ. 2: *Ուր բազում արիւնհեղութիք եղեն. Լաստ. Ի: *Ոչ սուր արեալ, ոչ արիւնհեղութիք. Սարգ. յհ. Գ: *Արիւնհեղուն արդարև ոչ մարմնոյ արեան, այլ հոգւոյ. Լմբ. ող:

ԱՐԻՒՆՈՌՈԳ. ա. Արեամբ ոռոգիչ, և ոռոգեալ. արիւնաշաղախ. *Առ իմ՞ շաղախես զընդհանրատարած բնակուն արիւնոռոգ ոռոգմամբ. Պիտ:

ԱՐԻՒՆՈՏ. ա. Նոյն և ռմկ. Արիւնազանգ. արիւնաթաթախ. *Հանգերձ արիւնոտ. Լմբ. հմբ: *Խնդրեաց զոտսն արիւնոտ, և համբուրեաց. Վրդն. յաւէփոխան: *Ոչ զշրթունս արիւնոտ տեսանէս. Ոսկ. մ. Ժ. 5: *Ցեռոյ լուսնայնն զարիւնն (սպանեալ), և ոչ եթէ արիւնոտ մսոյն. Ոսկ. եբր: *Ոչ եթէ արիւնոտ շրջէր հանապազ. Սարգ. ա. յհ. է:

Եւ Արիւնաւոր. *Դառնամոգձքն բարկացկոտք լինին, և արիւնոտքն յանկասէրք. Լմբ. առակ:

ԱՐԻՒՆՈՐԱԿ. Տ. ԱՐԻՒՆԵՐԱՆԳ. *Արիւնորակ ձորձ. Նար. խւ:

ԱՐԻՒՆՈՒՏ. ա. Արիւնաւոր. ունօղ արեան. *Մարմին արիւնուտ և կակղագոյն բաղկացոյց. Պղատ. փիլ. յն. Ἔγχυμον, հիւթոտ:

ԱՐԻՒՆՈՒՏ. ա. իբր Արիւնոտ և Արիւնագոյն. *Տուաւ ծերոյն միայնոյ միս հում արիւնուտ. Վրք հց. յ: *Զգայլիքս ոչ կարեն առնել միս հում և արիւնուտ. Ճլ: *Առ 'ի յանտանելի այդր արիւնուտ հրոյդ. Անյաղթ. բարձր: Թէոդոր. խւ:

ԱՐԻՒՆՈՒՏԱՑԻՆ. Նոյն ընդ վ. իբր արիւնատեսակ. (կամ արիւնային, խառն ընդ յն. ձայնիւ ճփօս, տեսակ.) *Դնէ իմն 'ի ներքս 'ի խոնաւին 'ի հրոյն ազգակցութէ, հրաձևի գունոյ՝ արիւնուտային շառագունեցուցեալ»: յն. զարեան տեսակ. Նիւս. կազմ. լԲ:

ԱՐԻՒՆՌՈՒՇՏ. Տ. ԱՐԻՒՆԸՌՈՒՇՏ:

ԱՐԻՒՆՔԱՐ, ի. գ. Αἱματίτης. Haematites, lapis lenticularis. Քար գադարեցուցիչ հոսման արեան, կամ արիւնագոյն. արանթաշ, արանի թաշ, տաւրի թաշ. համարիւթէմ, շաթէնէ, շաթէնճ, մէրճիմէք դաշը: Բժշկր:

ԱՐԾԱԹ, ոյ, ով. գ. Ἀργύριον. Argentum. Մետաղ սպիտակափայլ՝ պատուականագոյն յետ ոսկւոյն. (Նոյն բառ է և յն. լտ. արղիւրիօն, արճէնդում. կիւմիւշ. սիմ, ֆըլու. *Ոչ էր համարեալ արծաթ յաւուրս Սողոմոնի՝ թէ իցէ ինչ: Զի է տեղի արծաթոյ, ուստի լինի: Իբրև զարծաթ զտեալ: Անփորձ արծաթ: Արծաթ խոտան: Անօթս արծաթոյ (այսինքն արծաթեղէն). ևն:

ԱՐԾԱԹ. Սպաս արծաթի. *Եստուն յուղիթայ զամենայն արծաթ խորանին և զգահոյսն: Զիարդ գողանայցաք 'ի տանէ տեառն քո արծաթ կամ ոսկի: Գործել զոսկին և զարծաթ: Զգարշելիս նոցա և զկուռս՝ զփայտն և զքար և զարծաթ. ևն:

ԱՐԾԱԹ. Դրամ արծաթի. ճէրմակ փարա. *Տաց քեզ արծաթ ընդ ագարակին: Զորեքհարիւր սատեր արծաթոյ: Երեսուն կրկին սատեր արծաթ: Տուժեսցի արծաթ: Կշռեսցի նմա արծաթ եօթն սիկղ. և տասն արծաթոյ: Արծաթ քո ընդ քեզ լիցի 'ի կորուստ. ևն:

ԱՐԾԱԹ. Ինչք. մեծութիւն. ըսփալ. ագչէ, մալ, չէնկինլիք. *Որ սիրէ զարծաթ, ոչ յագեսցի արծաթով: Արծաթոյ լուիցէ ամենայն ինչ, (այսինքն արծաթով վըճարի.) Ժող. Է. 9: Ժ. 16: *Վաճառեաց արծաթն ծառայեցուցիչ. Նար. խԸ:

ԱՐԾԱԹ ԿԵՆԴԱՆԻ. Տ. ՍՆԴԻԿ. Argentum vivum. որ և է ըստ յն. ջրարծաթ. Ὑδράργυρος. *Օրինակ քաջապէս հնազանդութեն կենդանի արծաթն մեզ լինիցի, որ 'ի ներքոյ ամենեցուն գլորի, և յամենայն աղտոյ մարմնոյ անկցորդ. Կլիմաք:

ԱՐԾԱԹԱԳԻՆ, գնի. ա. Ἀργυρώνητος. Emptus pecunia, emptitius. Արծաթով գնեալն. ըսփօվ ալնմշ, ալըմշ. *Արծաթագին անդաստան. Մխ. դտ. Բ: *Արծաթագին ծառայք նոցա. Ցուցե. Գ. 9:

ԱՐԾԱԹԱԳԻՆ. գ. որպէս Ծառայ արծաթագին. գնեալ. քէօլէ, ամրե, մէմլուք, նէօքէր: Տես Ծն. ծԷ. 12. 23. 27: Եւ. ծԶ. 44: *Ընդոծնին առնէ, և արծաթագնին տացէ. Փիլ. ել. ծա:

ԱՐԾԱԹԱԳՈՅՆ. ա. Ունօղ զգոյն արծաթոյ. որ և ԱՐԾԱԹԱԳՈՒՆԵԱՆ. կիւ_

դէլ. *Արծաթագոյն կաթիլ. Ոսկ. մաթ.։

ԱՐԾԱԹԱԳՈՐԾ, ի, ացի. ա. գ. Ἀργυροκόπος. Conflator argenti. Որ գործէ սպաս արծաթի. արծրիկ էան լինօղ. գօյ. մաթ. ՅԽ. *Ձուր աշխատի արծաթագործն. Եր.յհ. Ը. 29։ *Դեմետրիոս ոմն անուն՝ արծաթագործ. Գծ. ժէ. 24։ *Արծաթագործն և պղնձագործն. Եղծիկ։ *Եմ քարտաւանէր գործովն և ի վերայ արծաթագործաց. Մխ. ատաղ։

ԱՐԾԱԹԱԳՈՐԾ. Գործեալ յարծաթոյ. արծաթի. արծրիկ էնոյ. *Արծաթագործ պատկեր. Ագաթ։ *Ձարդս, և արծաթագործս. Առծր. գ. 2։

ԱՐԾԱԹԱԴՈՐԾԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Որ ինչ անկ է արծաթագործաց և արծաթագործուէ. *Ցարծաթագործական հատածն սակաւ մասն նուազագնիչ լինի. Ածր. ԽԲր. Ե Մագիսա. (և Երէ. ուր վերնագրէ գրչի դնի, յարծաթագործ. ծակաձուլէ հատուածն)։

ԱՐԾԱԹԱԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա. բուհաստ հանելոյ և գործելոյ զարծաթ. մաքսնձիւք, խառնրդիք, գօյացմունք. *Գրքոյս արուեստ ոսկի հանուէ և արծաթագործելի. վրդ. պահ։

ԱՐԾԱԹԱԴՈՒՆԵԱՆ. Տ. ԱՐԾԱԹԱԳՈՑՆ. * Արծաթագունեան լինին գաղիք. Բրա. ապա։

ԱՐԾԱԹԱԶՕԾ. ա. Օձեալ կամ պատուաստ արծաթով. ՅԽ. գաթ. սբրմատը. *Ձոսկի գաւոյս հրամայեցեք հանգչել, և ի սենեակս արծաթազօծս. Ոսկ. ՀՀ. ա. 20։ *Դրունս ձուլածոյս ի յոսկեգոյն պղնձոյ ձոյ արծաթազօծս. Մաքս. ուր վերի պակաս գրի՝ ԱՐԾԱԹԱԶՕԾՍ, զոր կարէ ոք ընդհատնուլ և Արծաթազօծ։

ԱՐԾԱԹԱԾՐԱՐ. Տ. ԿԱՆԿԱՐԱԹԱՑ ԿՈՑՑ. *Մշակք նեղագործք՝ արծաթածրարք. Մծբ. ծէ։

ԱՐԾԱԹԱԿՈՒՌ. ա. կռեալ և հօծեալ արծաթի գործածով. *Ո՛չ զձի քաջ ազգի կամ աղեխ անուանեմք վասն բազմապատիկ արծաթակուռ փոկոցի. Ոսկէ։

ԱՐԾԱԹԱՀԱՆԳԻՏ. ա. Հանգեալ արծաթոյ (ըստ ասլիսակուէ). ՅԽ. գաթ. *Արծաթահանգէտ փայլուածն. Սկաա. ԼՓ։

ԱՐԾԱԹԱՀԱՆՔ. գ. Ἀργυροχοεῖον. Argenti officina. Հանք կամ բովք, ուստի արծաթն հատանի կամ ելանէ. ՅԽ. մաքէն, ՅԽ. *Ո՛չ արծաթահանք ի յեն եկեղեցիս, այլ բանակեսց հրեշտակ կաց, և քնակուէին ոյ. Ոսկ. ՀՀ. Ե. 25։

ԱՐԾԱԹԱՁՈՅԼ. ձուլի, լոյ. ա. Ἀργυροχόος. Argentarius. Որ հալէ և ձուլէ զարծաթ. արծաթագործ. արծաթ կամ արծրիկ էան ի ձեռն. * Ընդ ոսկերիչս և ընդ արծաթաձոյլս հակառակի. Իմ. ծէ. 9։ *Ձձեռս և զգործիս հիւանդ... քաջ ի քաց զոսկեգործաց և զարծաթաձուլից, և որց նկարէն հաճոյ եղև ուսուցին. Սարկ. հանգ։

ԱՐԾԱԹԱՁՈՑԼ. Ձուլեալ յարծաթոյ. արծաթի. արծրիկ ի ձեռն կամ էնոյ. *Արծաթաձոյլ կուռք. ՃՃ։ * Պաղպաջուն ոսկիապաղլք և արծաթաձոյլք. Տօնակ։

ԱՐԾԱԹԱՃԱՃԱՆՁ. ա. Որ ճաճան չէ փայլէ իբրև զարծաթ. *Ուսուցանէ զի արծաթաճաճանչ է տեսիլն ոյ. ըն. արծաթատեսիլ. կուռ. ծէ։

ԱՐԾԱԹԱՆՄԱՆ. ա. Նման արծաթոյ. արծաթահանգէտ. պայծառափայլ. *Ճանապարհորդեա ոսկետեսիլ վարուք, և արծաթանման առաքինութիւ. Լծ. ՌԾաբ։

ԱՐԾԱԹԱՊԱՏ, ի, ացի. ա. Περιαργυρόμενος, καταργυρώμενος, ևն. Argento obductus. Արծաթի թիթեղամբ պատեալ. արծաթով զարգարեալ. արծրիկ պապաճ. ԼԻՀԼ էլէ գոփէը. *Ամենայն սիւնք սրահին շուրջանակի արծաթապատք. Եր. իէ. 17։ Ե լէ. 17. 19։ *Թիւք ապատնոյ արծաթապատ. Սղ. ԼԷ. 14։ *Ջկուռսս արծաթապատս. Ես. ե. 22։ *Հուր անկանի ի տուն դիւոյ ոսկիապատից և արծաթապատից. Թգ. բարոս։ *Դրամբք արծաթապատոք. Ածր. է. 8։ *Գահոյս արծաթապատս մի առնիցես. Ոսկ. Եփես. ծՁ։ * Արծաթապատ տապան. Վրթ հդ. ծէ։

ԱՐԾԱԹԱՒ. և ա. Առօղ զարծաթ
ԱՐԾԱԹԱՒՈՒ, կամ զդրամն յայլմէ. *Վաճառականք իմաստունք արծաթուք։ Արծաթառուքն ցուցցեն զօգուտ և զչահ քաղաքին. Մծբ. ծՀ։

ԱՐԾԱԹԱՒՈՒԱՆՁ. ա. Որոյ առնձին է արծաթի. *Ձի քո ոչ լոկ արծաթասանձ. Բրս. հայնոյ։

ԱՐԾԱԹԱՍԻՐ, սիրի, րայ. ա. ս. Փիλάργυρος. Pecuniae amans, avarus. Մոլեալ ի սէր արծաթոյ. ընչասէր. ընչաքաղց. ագահ. Տես Ղկ. ծԸ. 14։ Ք. փիս. Ճ. 11։ *Արծաթասէրն զչարիսաւոր կապիսն առալ ի սրկանէ. Յանկուցիլ արծաթասիրի ոչ յադի ի բաղմելէ ընչիցն։ Բարիոք Թուի արծաթասիրացն՝ նիւթոյն գեղեցկագուշնուելն. Նխա. կաս. ԽՔ։

ԱՐԾԱԹԱՎԱՃԱՌ. ի, ացի. ա. Ἀργυροπράτης. Nummularius. Որ վաճառէ զարծաթի դրամս. այն է լումայափոխ, սեղանաւոր. աստրճ. *Արծաթավաճառս ոմն մանուկ հասակաւ. Վրթ հդ. Ը։ *Վասն արծաթավաճառաց և գինեվաճառաց. Գէ. էս։

ԱՐԾԱԹԱՏԵՍԱԿ. } Ἀργυροειδής. Ar-
ԱՐԾԱԹԱՏԵՍԻԿ. } genti formam praeseferens. Տ. ԱՐԾԱԹԱՆՄԱՆ. *Ինքնատիպն՝ որպէս ոսկեսեսակ, համանգամայն և արծաթատեսակ. Դիոն. Երին։ *Արծաթատեսակք սպիտակուէք. Սիոխան։ *Շուրջ կալով ի վերայ արծաթատեսիկ սկաեղն. Ճ. Բ։

ԱՐԾԱԹԱՐԱՐ, ի, ացի. Տ. ԱՐԾԱԹԱԳՈՐԾ. * Կռանադործ արհեստարարացն. Ագաթ։

ԱՐԾԱԹԱՐԺԱՒՈՐԻՒՆ. գ. Արժողութիւն արծաթոյ որոշեալ ի տէրութենէ կամ ի սովորութենէ. յն. արծաթ սահմանեալ. *Գին հաստանել նախերախայրեացն արծաթարժուէքն. Փիլ. ԽԳ. ծՔ։

ԱՐԾԱԹԱՓԱՅԼ. ա. փայլուն՝ սպիտակ՝ պայծառ որպէս զարծաթ. *Արծաթափայլ մաքրութիւն. Նար. կաա։ *Ջոսպիտակութիւնն արծաթափայլ հոգւոյն շնորհաց. Լմբ. ոդ։

ԱՐԾԱԹԱՓՈԽԱՏՈՒ. ա. Որ տայ ընդդէմ՝ ի փոխ ստակուէք. * Արծաթափոխատուք, վաշխավաճառք. Մծբ. ծՔ։

ԱՐԾԱԹԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Ἀργύρεος. Argenteus. որ և ԱՐԾԱԹԻ. Յարծաթոյ շինեալ. արծրիկ. ՅԽ-ԽՔՆ, ՅԽ-Ղ. *Աձա արծաթեղէնս։ Ոսկեղէն սեղանոյն, նոյնպէս և զարծաթեղինացն. Եր. Ք. 23։ ա. ճ. իԷ. 16։ *Մահաբանիսք արծաթեղինօք. Նար. գանյ ՆՒԵՂ։ * Ընդ ինքեան ունէլով զնաչն այծաթեղէն ոսկեխոսլաց սեսակաւ. Կաղանաթ։ *Ընօթով արծաթեղինաւ. Մխ. փա։

Իսկ ա. պէտ. ա. 18. *Ոչ ապականացու արծաթեղինօք ոյ. իմն, գրամովք, ընչիւք։

ԱՐԾԱԹԻ, էցի. ն. Առաւել ոսկ. որ և արգիլել. Արծաթով պատեալ կամ օծանել. *Ջոր յետոյ Սաեցին արծաթեալ է. Մխ. պար։

ԱՐԾԱԹԻ, Թեաց, Թեաց. ա. Ἀργύρεος, ἀργειροῦς. Argenteus. Տ. ԱՐԾԱԹԵՂԷՆ. *Ջակիսն իմ արծաթի։ Որ ոսկի՝ ոսկի, և որ արծաթի՝ արծաթի։ Խարխիս արծաթի։ կոնք արծաթիք. տաշտք արծաթիք։ փողս կռատոյս արծաթիս։ Ջասիւք, և լապտերօք արծաթեօք. ևն։ *Որն պղընձի, ոմն արծաթի։ Արծաթի հղկիւր, կամ կանթեղք. Ագաթ։ *Բազմութիւն պատկեր բաց՝ ոսկեղինաց և արծաթեաց. Սարկ. Հանգ։ Իսկ Մխ. իԷ. 15. * Կշռեցին նմա երեսուն արծաթի ոյ. ըն. արծաթիս, իմն դրամս, գահեկանս։ Ալ Աւ. լ։ * Ցայնագս երեսուն արծաթին ոյ. իմն, արծաթոյ, գահեկանի։

ԱՐԾԱԹԻՆԱԿ. ա. Ուռնոյ լինքեան զարծաթ. այն է գանձանակ. և Որ ինչ անկ է գանձանակի. *Ցարծաթուճակին կօրբան տապանակչին. Նար. խա։

ԱՐԾԱԹՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փիλαργυρία. Amor pecuniae, avaritia. Սէր արծաթոյ. ագահուէ. դամ. *Արմատ ամենայն չարեաց արծաթսիրուէքն է. ա. փիս. Ճ. 10։ *Ցարփի եղև արծաթսիրուէքիւն քան զաստծսիրուէքն. Լաա. ծէ։ *Արծաթսիրուէքին ոչ ի բաղումն, այլ ի կամս սիրողին դատուացն. Վրթ հդ. է։ * Արծաթսիրուէքն մոլեալ յուգաս. Շար։

ԱՐԾԱԹՓԱՂՑՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդվ. *Որ կցորդն եղև օտարացն մեղաց վասն արծաթքաղցուէքն. Սարկ. ԽԳ։

ԱՐԾԱՐԱՆԵՄ, (ձի). } Ն. Ἀναζωπυρέω. Exsuscito. Ἐξω πύρωω. Excito, accendo. Փսգաω. Sufflo, spiro. Իբրու Արթնացուցանել կամ զարթուցանել սոխալ. այն է կրկին վերանկն բորբոքել զանգայծեալ հուրն՝ փչմամբ կամ փքովք. հրահրել, վառել. աւբլբբմֆ, բռնռնաչռռֆ. * Որ փքովք կայծակունս արձակածանէ. Եռ. ծԲ. 16։ *Հուրն՝ որ երբեմն արհամարհեցաւն և չիմաս, սկսաս վերստին արծարծել. ՅԽ. ԼՒ։ *Խղոյ պարարտութիւ արծարծեալ զձառագայթս Ճրագի. Ջբր. ԼՒ։ * Մինն արծարծէ, և միւսն չիմանայ։ Ջչիմեալ չարիսն նոյնչափ արծարծեմ. Կոր. ե. հա։ *Ջփոքր խարոյկին արծարծէ. Լմբ. ոդ։

Նմանութիւ՝ որպէս վառ՝ ի վառ նորոգել, շարժել. գրգռել. զօրացուցանել. կազդուրել. սեպ ի կիր արկանել. վերստին նորոգել. և պայծառացուցանել զիրս որ և է օրինակաւ, իբրու զարթուցանելով՝ ի թուղթս թեհնե կամ՝ ի թմրութենե, ևն։ *Արծարծել զշնորհսն ոյ։ Արծարծեցաւ ոգին յակոբոյ. Ե. պխ. ա. 6։ Ծն. խԷ. 27։ *Եղաբաց զնա, զոմանս՝ որ ապակուբին հանապէին զնծ՝ արծարծել նոքագէլ. կեսրգ. ծն։ * Ա յինչափ նշանագն արծարծեր զնոսա՝ ի հաւատս։ Վերստին արծարծել զնորութեացեալ բանս հաւատոյն. (լուսաբանել). Ոսկ. գծ։ * Ջայս գնորադործեալ ձայն փչեցեալ ոյ զօրութեն յարոյց և արծարծեաց։ Որք՝ ի հանդուեցն արծարծին յառաղջուէ. Փիլ։ * Վերստին արծարծել զառաչին մասն։ Արծարծեաց, և զարգացոյց։ Արծարծելով յառաղջուէքն։ Արծարծէ ընդ առաղջութեն կարողսպես և զնորհրդոյն տեսութեն. Պիս։ * Արծարծեալ զմեացեալ լչխանան՝ գնալ՝ ի վերայ աղքային. Ջհնօբ։ * Հանգիստ առեալ զօրացն, և արծարծեալ յաշխատութենէն. Խոր. գ. 26։ * Արծարծել

անդրէն ՚ի ձեռն առաքեալացն զվկայա-
նացն կորուստ. Աւծ. ա. 1: * Թոյնիք
մահուն ինձ արծարծեցաւ. Նար. իե:
*Զքեզ իմով իսկ առաստութիւք արծար-
ծեմք: Ի կենդանութեանն գտարձեալ զիս ար-
ծարծեաց: Սրբա սրծարծեցին վկարդ և
զգենոգթութիւն մեծին սահակայ. Մագ:
*Չինչ կարօտի պարզ բանս արծարծելոյ.
Լմբ. ոդ:

ԱՐԾԱՐԾԻՉ. ա. Որ արծարծէ (ըստ
սմենայն առման). *Կայծակին արծարծիչ:
Աւծարծիչ բարեկարգ չինուածեան. Պիս:
*Արծարծիչ ընդոյ. Լսպ. ա:

ԱՐԾԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԾԱՐԱՒՄՆ.
* Ցնս զկիրթապատնա նորոգութեանն, տնա
զկիրթութեանէ արծարծուածէ. Ոսկ. էս:

ԱՐԾԱՐԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Արծար-
ծեալ, և իւն (ըստ սմենայն նշ.) *Արծար-
ծուածն կայծական ճառագայթի. Փիլ. լին.
ի. 26: *Արծարծուածն լուսաւորութեան:
Զլուսոյն արծարծմանն պէաս: Արծարծ-
մամբ լաւագունին հասից յառաջին ծայր
կատարեալ լուսեն. Պիս: *Ընդ զգալի խըն-
կոյս, և զհոգևոյս ծուխ արծարծման նուի-
րեմ քեզ. Լմբ. պիզ: *Խոնհնկն յետոյ ար-
ծարծմամբն ՚ի բուրուածն փոխադրեցաւ.
Նյխ: *Զարծարծուածն ցանկութեանց
բորբոքեալ խօսք կանանց. Նեղ:

ԱՐԾԱԻ, ծուի. Տ. ԱՐԾՈՒԻ. *Արծիւ
սրաթև: Քաջուի կամ տեսութեի արծուի.
Մագ. լբ. ծբ: Նար. յոլ: Լմբ. ոդ: Վրդ
հդ. ծմբ:

Եւ իբր անուն. աստեղատան առ Ընբ:

ԱՐԾՆԵՄ, եցի. գ. Որպէս լեզ Ար-
ծնացուցանել կամ արծարծանել փայլմամբ
կամ պայծառ գունով. փայլեցուցանել
հրով. *Ծագեցին, և գունեցին, և արծնեցին,
և նկարեցին, այն ՚ի զարդարիչ անգր հայի.
Ե. հ. Ե. 30. (յն. երկու ևեթ բայ, ներ-
պայեցին և կենդանագրեցին:)

ԱՐԾՈՒ. Տ. ԱԾՈՒ:

ԱՐԾՈՒԱԲԵՐ. ա. Իբր արծուի բե-
րեալ ՚ի Թռիչս, խոյացեալ. (եթէ չիցէ
գրելի, Արծուաբար). *Վասն արիւրձեի
քաջութեանն՝ արծուաբեր քաջասրտապես
խիզախութեանցն ՚ի մարտս պատերազմունն՝
յարծուիս առակեցին զնա. Աւծ. ա. 8:

ԱՐԾՈՒԱԹՌԻՉ. ա. Նման Թռչելոյ
արծուեաց. *Արծուաթռիչ սլացիւք հեր-
ձին զԼեռանձրամած խաւար կռապաշտու-
թեան. Ցծա:

ԱՐԾՈՒԱԿԵՐՊ. ա. Նմանեալ արծուոյ.
*Երթեալ կացեալ հանդէպ արծուակերպ
հրեշտակին. Մագ. աբ:

ԱՐԾՈՒԱՃԱՆԿ. գ. *Ասպլենօն. որ-
պէս թէ փայծաղնագեղ. Asplenum. որ
և ԱՐԾՈՒՈՒՑ ՃԱՆԿ կամ ՄԱԳԻԼ. Անուն
խոտոյ. Եղէգ փէի, գոգոզ տյաղը, ասկի
գաբա, ընթացս քանգրեան, խոճկլինիս:
Բծվեր:

ԱՐԾՈՒԱՆՇԱՆ. ա. Ուոյ նշանն կամ
գրոշն է արծուի. * Նախնիք Թագաւորքն
հայոց արծուանշան էին. Մաբեր:

ԱՐԾՈՒԻԿՈՒՐ, կրի, լոց. ա. Որ բար-
ձեալ կրէ զարծուի (առաջի Թագաւո-
րաց). *Կացուցանէ և արծուեկիրս. Ցհ. լհ:

ԱՐԾՈՒԻՆՇԱՆ. ա. Ուռնոց կամ բար-
ձոյ զգրոշ արծուենշան. Բռա. Ե. 2:
Մ՚ես. Երեց. Է:

ԱՐԾՈՒԻՍ կամ ԱՐԾԲԻՍ. գ. Ոլորեալ
գազգ. Աբէբ-ի: Աղբեսիսկոպոս: Գբ.
գղ. յեէմ: Գամ. լիւիլ:

ԱՐԾՈՒՒ, ծուոյ, ծուոց. գ. Ἀετός. Aquila. որ և ԱՐԾՒՒ. Թռչաւոր հասուց
Թռչնոց, մեծամարմին, կորակուռ, մե-
ծամագիլ, բարձրաթռիչ, արատես, յա-
փըշտակիչ. որոյ են այլ և այլ տեսակք.
Գոբիաւ, գոբա գոռալ, գալ, ոսգեղոց, հասար,
ընտ, նիսբ. Երբ. Նէշ. * Թեթեւագոյնք
քան զարծուս: Իբրև զարծուի: Զագք
արծուեաց: Զչհաս արծուոյ Թռուցելոյ:
Ուր գէշն իցէ, անդր ժողովեսցին արծ-
ուիք. ևն:

ԱՐԾՈՒՒՆԿ. Տ. ԱՐԾՈՒՒՆԿՆ:

ԱՐԾՈՒՆԳՈՒԹԻՒՆ կամ ԱՐԾՈՒՐՆԿՆ-
ՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գρυπότης. Nasi curvitas. Արծուունկն գոլ. Ծուոյնի ոլնգանց իբ-
րև զկռուց արծուոյ. * Աննմանաւելի պա-
տահումն արծուընկնուելի (արծուընկուի).
Պոլթ: Մի. ոպոբ:

ԱՐԾՈՒՈՒՆԳԻՆ կամ ԱՐԾԼՈՒՈՒՆԿՆ-
ՆՈՒ. ա. Γρυπός. Incurvus, aduncus. Ոյր
ըռունգն կամ ունգունք նման են արծուոյ
կռուցի. կորաքիմ. կռումկեան. Ծուոյնի.
գաբնալ պատահեալ. * Ըստ պատահման և
տարերութեանէ արծուունգն կերպարանք.
Աւծ. ձ. 8: * Արծուունկն գոլ. կամ պըն-
չատ. Պոլթ: * Մեղկատես իբրու ձայգկամազ,
և արծուունկն. Պղպ. Ե-Ի-Ի-ո:

ԱՐԿ, արկ, կից. գ. Արմատ Արկանել,
որպէս Արկուած, արկուած, և ար-
կեալ ինչ. զոր օրինակ սերմն, որմ. լար.
և Արկածք. * Սա է քար, որ զարկ ձե-
ղուան եկեղեցւոյն շուրջ պարե ուժգնա-
պես. Եփր. ա-Եփա: *Ա յլ նորա անիոյթ
զայս արարեալ՝ ոչ դառնայր ՚ի բերս բա-
ըոյն արկից: Ցեհեալ աչըն սահակայ զչա-
բին արկս. Ցհ. լե: * Ջնջել զամենայն
արկս դիւաց. ՃՃ: Ցեն և ցԱՐԿ:

ԱՐԿԱԾ, ի, ից. գ. Βολή. Jactus, ictus, plaga, casus. Արկուիս, ձգուիս.
որպէս Պատահար. Հարուած. Հար գի-
պուած. փորձանք. գարանակալուել Թըշ-
նամեաց. վիշտս. վիշտ. ԻՒԻՒՓՓԳ, գագա,
հեվոփս, ֆոսիկեի. * Շարժմունք, և ժամա-
հասք, և չանդից արկածք. (կայծակ գոր-
նելը, Նեփոիւլը.) Ցայն ժամու չլսհեղէն
ոչ գուշակեալ ինչ արկածք ըոյց էին,
այլ անգաւ և անհուն: Յառաչնուին քա-
ոասուն աւուրան անգադար հոսանք ար-
կածին եղեն: Խորշակ և արկած հլոյ սաստ
կութեան. Փիլ: * Տնանկուի և արկածիւք
չարաչար լի: Արկածք չարեաց: Զարկածս
ըլհեղելին: Ուժգնութեի արկածից (հոդ.
մոց են:) Ցարկածէ չամբիցն: Խոցոտումն ՚ի
վերայ կարեվէր արկածից. Պիս: * Արկածք
ինասուց, կամ փորձանաց, չար ամպրոպաց,
պատահեաց, աղետս, անձրևաց: Արկածք
խաբեութեի: Արկածից չարին: Արկածով
չարին (սատանայի), կամ Թշնամեաց. Ցձի:
Ցհ. խ: Ցի. լե: Խոսր: Նար: Սբգ:
Մագ: Շ. Բարյր: Լմբ. ոդ: * Ի դիւահան
արկածից խորհրդոց. Վրդ հդ. ը:

Եւ եկամուտ ինչ արտաքուստ. Վրայ
նէոծ՝ երեսն ծաթ ելեսոյոբ էան մը. * Ցրհս-
ցէ ՚ի սրտից մերոց զարկածս ՚ի նմանէ (՚ի
բանսարկուէն). Խոսր: * Շուն ՚ի վերայ ըն-
Թանայ (օտարի) զամենայն զ՚ի վերայ ար-
կածս քամահելովն. Փիլ. լէոս: * Առ յոյժ
չարաբաստն մշանչենասարեալ արկածի (հպ
ատելոյ ՚ի վերայ լերանց). Պիս: * Որ ար-
ատքին արկածիցն (առատգութեց) լինի քա-
ոասգով. Լմբ. պոբթ: * Ոչ նեսաորի չար-
կած մոռեալ, որ մարգածին զկոյան ասա-
ցեալ. Շ. Վիս:

ԱՐԿԱՆ. ա. իբր Արկեալ. *Իբրև զօձոց
զինքեանք արկած. Շ:

ԱՐԿԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Իբր Ար-
կանօղ, արկօղ. որ արկանէ. * Յորժամ
բանսարկուն հրամայիցէ արկանել ՚ի հնոց
աղքատութեանն, մի չարկանեսցաց, այլ
չարկեսցեն լինկիքը. Ոսկ. Տ. ա. է: *Գովէ
զարկանելսայն (՚ի գանձանակն) յօժա-
րութեի առաւել քան զմեծացն. Կրիմ:
Իսկ Զոս. Ե. 12. *Ճրագաբերանացն ար-
կանելեաց, և ՚ի վեր հանելեաց զՃաշական
ոսկիս ՟՟. իմն ՚ի վերայ արկոզաց. Յն.
հեղեաց, այսինքն լցողաց զինքն:

ԱՐԿԱՆԴԻՐ, իք. գ. Ἐπίβλημα, ἀναβολή. Vestimentum exterius, amictus, pallium, tunica. Ἔνδυμα, περίζωμα. Indumentum, cingulum. Վերարկու. ագա-
նեալ. արտաքին հանդերձ. մեկնոց. սիա-
ծանեալ. օձոց. ծածկոյթ. գլխարկ. վե-
րայ յգեղս- լաե, ծաբնոց, երես հագուսպ.
ձի-ոյպե, պինիչ, էօրնիս, ֆեչխիալ, պա-
ւէգ. *Զգաս տնին արկանելին: Զարկանե-
լին իմ Թօմասիեցի ուժգին: Արար ան-
ձին իւրում արկանելիս: Արկանելիս քա-
նանայուց: Արկանելիքք քեզ ՚ի փառս (յն.
առ ՚ի շուրջ պատել քեզ պիսաս): Ար-
կանելիս սպիտակս. Ես. գ. 24: Նէեմ.
ե. 13: Աոաի. ա. 22. 24: Եզեկ. իե.
7: Յայպ. ե. 11: * Զհանգերձանս և զար-
կանելիս. Ցհ. լե: * Ընդ արկանելեաց
լուսոյ՝ իսաւար զգեցաւ. Նար. իե: * Ա-
պագինեալ զերիվալն շուրջանակի պղնձի
արկանելեաք: Պատրաստեալ գլխոյ իւրում
արկանելիս Թիակերպս. Աւծ. ա. 5: ե. 12:

ԱՐԿԱՆԵԼ. արկի, արկ. ն. Βάλλω, ἐμβάλλω, ἐπιβάλλω, προβάλλω, ևն. Jacio, injicio, projicio, mitto, ևն. Զգեզ, ըն-
կենուլ. և դնել. Նեփել. աինաք, գոյ վեր-
ձել, պղագիագ, գօմագ. զոր օրինակ. *Ար-
կանել նետս, քարիս, կամ վիձակ, զուա-
կան ՚ի ծով, արս ՚ի հնոց կամ ՚ի հուր, ՚ի
քանս, ՚ի գոլ. Հող զգեսով. մարգա-
րիտս առաչն խոզաց. դրնի ՚ի սիկս. Ջուր
՚ի կոնք. չանց գհաց. պղինձ ՚ի գանձա-
նակն. զարձաւեի ՚ի սերմանատս: Արկ զքեզ
առաւ ՚ի վայր: Արկանել մանգաղ ՚ի հունձ
ձս. զգործս յորս. բան ՚ի բերան. վա-
րապան ՚ի ցուկս: Ցամենայն սեղան արկ
կից լուսեի, ևն: * Որք ուշանան արկանին
վասն կրկից կամ այլ ինչ հմայութեց բար-
բանջանաց. կանան. իբր ասկ. զբ նեփէլ:

կամ Զգեզ ՚ի վերայ. և Մխել. զոր սրի-
նակ. * Արկանել զձեռն ՚ի վերայ նեղչաց:
Ձեռն մի արկանէք ՚ի նա: Ձեռն էարկ նա
՚ի հրեայն: Արկին ՚ի նա ձեռս: Արկանել
զայն զգեստով. հանդերձ կամ ձորձ գնո-
վաս, կամ զգեա: Արկին ՚ի նոսա խուճ:
Ցոր արկանիցեն զձեռս: Մի հարկանիցես
զձառատունկ նորա՝ արկանելով ՚ի նմա եր-
կամբ: Արկից ՚ի վերայ նոցա զվարմ իմ:
Արկանել կապերտ ՚ի վերայ ձորձոյ. կամ
նուաստան ՚ի վերայ նորա, ևն:

ԱՐԿԱՆԵՄ. Մուծանել, կամ ոսնել
՚ի ներքս. և Ցեհուել. ագուցանել. պատել.
խօնել. ասգամագ, ինդիրվել. * Արկ զձեռն
քո ՚ի ծոց քո. և արկ զձեռն իւր ՚ի ծոց
իւր: Արկցեն զձգական ընդ օղոն. ևն: Արկ
զնատունս իւր ընդ ականջս նորա: Դիմկիք
զանս զայս ՚ի սիրտս ձեր, և արկիքք զնոսա
նշանս ՚ի ձեռս ձեր: Արկանէ գրպուռե ՚ի
մէջ եղջերոյ: Արկ մանեակ ոսկի ՚ի պարա-
նոց նորա: Արկեր զինև զմեզս մանկութեի:
Արկեր զնովաս սպառազինուե: Արկեցէք զը-
նովաս ցաս: Արկ զսուրդ անդրէն ՚ի պա-
տեանս իւր, ևն: * Ի յանձինիչեան մերոց
կամաց արկաս ՚ի բնուես. Շ. ամենայն լոյր:
*Անձամբ զանձինս այլոսմ ՚ի ծառայութի
արկանելիք. Եզեկ. Է: *Ո՞վ հարկ զքեզ ի

բանտագ յայդ և յերկրորդ. Վշ. հց. ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Παρατίθημι. Appono, ևն. Առաջի առնել. առաջի դնել. *Արկէք հաց. և արկին նմա միայոյ, և նոցա իւրաքանչիւր ուսկաք։ Աւգ. առակ արկ առ նոսա։ Մանրեաց զնկանական, և էու ցաշակերտան, զի արկցէն նոցա. արկին առաջի ժողովրդեանն։ Արկից ձեզ առասպել. արկ մեզ զառասպելն քո. ևն։ * Արկին և կղերքն ամենայն ձեռնագիր տալաչանաց. Բ.օր. ։ 8։ *Ընդէր արկանես զայդպիսի բան. Սէթիր. ։ *Խոստովանութիւ՛ զոչ ձեզ յարհամարհութիւն արկէք. կէ՛մաց։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Տարածանել. սփռել. փօշէ, ներէ։ *Արկին անկողինս առաւելապայ ի տանին։ Առ քաւրձ, և արկ ի վերայ նոցա ի վիմին։ Արկից զցանց իմ զնոսա։ Արկանից ի վերայ մեր ջարիս։ Ո՞վ արկ ի վերայ դորա զայր։ Արկ նմա բազմական ի գետնի զակուռքն մաչկեայ. ևն։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Հիւսել. ընդ. Ἐπιχέω. Infundo, ևն. Լծնել. փօլաթափ. պօշմագ. *Արկ լուզ ի գլուխ նորա։ Արկ մոզ սէս յիւղոյն օծումէ՛ ի գլուխն ահարոնի։ Որ արկանէր ջուր ձեւագ եղևայր։ Եւ նա արկանէր, մինչև լցան ամանքն։ Բաժակ լի անապակ արկեալ. ևն։ Որպէս և Ցն. ՚Ա. 21. *Եւ էր ոմն ընդ յովսեփայ, և արկ զնովաւ ողորմութի՛, և էու նմա չնորհս առաջի բանտապետին ։։ *Ընդ այլոյ լսելիս արկանիցեմ (զբանն). Սէթէր. ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Չգինով, և զգեցուցանել. * Չմեագ առնուլ, և ծիրանիս արկանել։ Ալկ զձորձս քո։ Արկցես զնանդերձս քո զքէ՛. ևն։ *Չվարգապոյն իսոյ Հարանուէս արկի զզարդ. Խոր. հռիփս։ *Մեկաց պատմուճանաւ քեզ արկեր. Նար. խէ՛։ կամ *Արկինն զնովաւ քղամիդ կարմիր։ Արկի զքէ՛ սնգուա։ Արկցեն որպէս կրկնոց զսնոթի իւրանց զիւրաքանչիւր։ Աւուր զնանդերձեն գնդեցկիկ, և արկի զնոքօք. ևն։ *Ալկողգ զոյս որպէս զոմոց. Շար։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Ի բաց բառնալ. հանել, կապուկ, զգիկ։ *Ոչ արկցէ զաչս իւր յարպարոյ։ Նոքա արկին զնա ի կուսումէ՛. Նվ։ իգ. 8։ *Անդ արկան ի կուսումէ՛ իւրեանց. անդ. 3։ *Զրնչէից կամիցէ արկանել։ Զադամ յայնմիսի փառաց փումէ՛այր արկանել. Ոսի. ՚Ա. ։։ 2/։ Ե յհ. ։։ 8։ *Եթէ զսերմն ալացեալ ջրով ըմպիցէ ոք, ի ցանկումէ՛ արկանէ. Եզնիկ։ իսկ Ի ԿԵ. ՆԱՑ կի՛ ՑԱՐՏԻՒ ԱՐԿԱՆԵԼ, տէս ի բառն ՑՆԱՆՈՒ և ԱՐՏԻ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Վ էրագրել, ընծայել զընծաս. մեզ ի վերայ գնել. վրան յգէլ, տօր ։օէլ։ *Տկալումէ՛ արկանէ զսաւուածով. Եզնիկ։ *Չամենայն վնասուն պատճառս արկանէր զկապելովքն։ Չամենայն վնասու էրայն ըզհարքն իւրով արկանէր. Եզնիկ. է. ։։ *Որ ինչ սասանայի՛ ձահ է, զայն զասուածով կամին արկանել. Ոսի. եէօ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Առնել. կազմել. կոփգել. հաստատել. գնել. * Նկայէք արկցուք աղիս։ Շուրջ զնոքօք արկին պատնէշ։ Ի վերայ երուսաղէմ արկանել պատնէշ։ Ապա կանել խոց ի վերայ դրանցն նորա։ Որ չսուի ինչ արկանիցեն նմա գին։ Մի արկաս նիկես նմա ոտկոսիս. ևն։ *Արասցուք գալ նակ, կի՛ արկցուք արօր. Վէոր. ։։ *Արկ զաճուռ նորա ի վերոյ քան զքաղուման։ Խը. նոյր արկանէր զամենայն զոր բացեալ ըզբերանս. Բ.օր. ։ 10։ ։։ 7։ * կամուրջ արկեալ ի վերայ յորձանաց գետոյ. Շ. էոչյէ։ *Սկսաւ սէր արկանել ընդ նոսա. Եզնիկ. է։ *Զարկեալ սահմանն այդ, որպէս կամիցէ, չըլնկաք ի բարի և ի չար. Յ՚Ի. է։ *Զի մի կամեցեալ սահմանս արկանիցեն նմա անձանց. Ագաթ։ *Զօրինաւոր արկեալ զարքունեացն առնուլ զսակ. Պիտ։ * Առ սէր փոխարինին, զոր էարկ առ ազգս մարդկան. Եզնիկ. է։ * Արկ զմիսս իւր սիկին առաւն յոմանց փուռ և ակն եգ նմա։ Արկ ի վերայ նորա երեք հարիւր քանքար (հարկ). Եէր. ՚Ե. ։ Ն ԻԳ։

ԱՐԿԱՆԵՄ. Ի վերայ բերել. դնել. *Անհնարին գանս էարկ զմարմնով կուսին. Ճ.Ա։ *Արկեալ ջուր վերուաքն նորա՝ կանգնեաց զնա. Վշ. հց. իէ։ Ալլ այսոքիկ և որ նման սոցին՝ վերածին առ մի՛ ի նա՝ խանշանակեալ նշանակութե՛ց։

Սոյնպէս և այլ բազմապատիկ ոճք գործանին պէսպէս առմամբք. զոր օրինակ. *Արկանել զանձն յաշխատութի՛ հոգւոյս։ Ի հարց և՛ ի փորձ արկանել։ Ի բանս հրապուրանաց արկին զաղազան։ Ի քարչ արկեալ ընդ վայրս զբանն ածէ։ Ձեղծումն արկեալ. փարպ։ Յհ. իԲ. ։նար։ ։։ Ա. ։։ 12։ Ելնիկ։ Սահմ. ։։ *Մի ոք արկցէ աշխատութի՛ մեզ. Վ էրագ։ ։։

ԶԱՁՆ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԳՈՑԻ, ԽԱՂ, ՈՒՆԿՆ, ԽՈՒՆԿ, ՃԱՒ, կամ ԱՈՒԱԶԻ ԱՐԿԱՆԵԼ, ԳՈՒԶ կի՛ ԵՐՐԳ, Ի ՎԱՁՐ, Ի ԿԵՐ, Ի ԳՈՐԾ ԱՐԿԱՆԵԼ ևն. Տէս ի յարակից անուանս. ԶԱՁՆ, ԳՈՑԻ. ևն։

ԳԻՇԱՉՆ կամ ԳԻՇԵՐԱՆՍ, ԳԻՒՐԱՆՍ ԱՐԿԱՆԵԼ, է Ցանկուցանել. յինքն ձգել. ի ըրէն փալէ. այոբ.Ճագ. *Բազում նեձգուք զանմեզ մարդիկ հրապուրեր և յինքն արկանէր։ Ցոմանս ոմանս յինքեանս արկին։ Արկ յինքն և զսերպուհս ոմանս. Եզնիկ. ։։ Իակ ։։ Ի. ՃԼ. 18։ *Արկին յիւրեանս զԶեռադաւորն, և ապրեցուցին զնա ։։ իսմ կորզել, յափշտակել։

ԶԵՒՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. իբր ոմկ. ՅԵՎԵ ԳՊՆԵԼ, ՓՈՔԵԼ. տէս ի վեր ըստ ։։ նչ։ Եւ ևս՝ որպէս Բուռն արկանել. ՅԵՎԵ ԼՐՆԵԼ. *Բազում զօրութի՛ ձեռն արկ զպատմուճանաւոյ իսոյ. Ցոբ. ։. 18. և ևս ։։ 15։ * Իբրև զձեռն ի ցփսին արկեալ լիներ ամիրապետ. Ցհ. իԲ։ *Երևեցան զօձիս արկեալ, զՃակատս հարեալ. Ագաթ։ *Զեռն զօձեօք արկանէին, ևն։

ԱՐԿԱՆԵԼ Ի ՄԻՏՍ. Դնել ի մտի. դնոտաբ ածել. * Էարկ ի միտս սպանանել զմեծ քահանայապետն այդ զնեբսէս. Բ.օր. ։ 2/։

ՀՆՕՐՀՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. իբր Ընորհս մատուցանել. չնորհ ունել. *Չի մի չնորհս արկանիցէ նմա զաբան ոակս անեբրանալ զաբանայ վասն նորա. Եէր. ՃՆ։

ԱՐԿԱՆԵԼ ԶԱԿՆ կի՛ ԶԱՁՍ ԳՈՒՄԵՔՍ. Չաչս ի բաց դարձու ցանել. անուս առնել. *Ոչք ի իսոարհ արկանեն զաչս իւրեանց չերդարդ իւրեանց, յատեան գատաստանի մտանել տէր մեր և լինի ամբաստան զնոցա նէ, որպէս թէ ի նմանէ արկին ի վայր ղաչս իւրեանց. Եէր. ա.օր. ։։ *Զան զոր առ նոյին արկզակերտ տապանին կատուցմամբ. Ան. էնիկ։ Իակ Յհ. իԲ. *Հնազանդեալք եղեն ի գործս արկզակերտի նոյնան տապանին ։։ լինի ա. կամ գ. որպէս արկզակերտութի՛։

ԱՐԿԱԼԻԿ. ք. Արկղ փոքրիկ. սընտք. ևկ. ոաՒսքգձա. *Աւազեցեր ինձ արկղիկ ոսկւով. Պամ. ազէս։

ԱՐԿՈՒԱԾ, ոյ, ոց. կամ ի, ից. ք. Արկուծն. արկ. արկած. որպէս ձգուծն. դիմեցուծն. պատուար. փորձութի՛. ապա, արկուած. և վէրարկուծն. ծածկոյթ. պատրուակ. յԳաուածք, նէգուածք, վայ գալը. և վայ նմա բանը, խօլածք, ճնարք. աչք, փնչիուք. գալը. *Զբոլոր քարանցն արկուածս. Մագ. իԲ։ *Ապա՛ ինն արկուածի արկածուծին ոչ չանգաւոր

ժեցին. Նիս. Ինէոդր: *Ցիմմէ արկուա-
ծից եկն ջրհեղեղն (ասէ գէն). Ճ. Ա:
*Արկուած ջարին (դիւին). Բէնիկ: *Զա-
մենայն արկուածոս մեղաց ի մտաց և ի
մարմնոյ ի բաց Թօշափել. Ցձին. ծէ:
*(Նաճան զերկաքէն հատու վերայ գուս-
թի) ծածկէ ի նեղլըս՝ ոչ ընդ հանդերձիս,
այլ ընդ արկուածով պատմուճէն. Ոսկ.
ոչ. ջ: *Զարկուած վերածածկուլեան.
Նար. ղէ: *Նորս արկուածս ձգեն, և
ասեն, մի տառապեցուցաներ զմարմնոդ
կվիճաք:

ԱՐԿՈՒՄՆ, կման. գ. Արկանելն, և
իրն. արկուած. *Նա զդաւրն ջուրն երիքո-
վին՝ փոխեաց ի քաղցր արկմունս աղին.
Ցօ որդի: *Միանայ ընդ բնուլեէ՝ այսր սի-
րոյ արկումն: Զարն ոչ է բնուլեէ ասէ,
այլ արկումն ի բնուլեէնս. Շ. ամենայն
լար: *Լապտերն յայնժամ չէնչանի, յոր-
ժամ ձէթ ոչ ունիցի, կամ սաստիկ հով-
մոյ ի վերայ արկումն լինիցի. Ոսկ. յհ.
ա. 4:

ԱՐԿՈՒՑԵԱԼ. այսինքն Զգեցեալ,
ագուցեալ. Տ. ԱՐԿԱՆԵՄ:

ԱՐՀԱԿԱՆ. ա. Իբր Զարհուրական.
ահագին. *Ցորժամ գաւրահոս ոք ի խոր
ուրուք ձորոց անկանիցի, յորժամ անդրէն
ելանիցէ, ապա իմանայ զարհաւիրս արհա-
կանացն. Ոսկ. ես:

ԱՐՀԱՄԱՐՀ, ի, կց. ա. Էξουδενόμενος,
ἐυτελέστερος, καταφρόνητος. Contemnendus, omnino despiciendus, vilissimus, ևն. (իբր Ա՛ն-համարելի.) Յոչինչ գրելի կամ գրեալ. նուգամանելի, սակաւեալ. ընդ վայր հարկանելի. խոտելի, խոտան. անարգ. ընկեցիկ. անպիտան. նուաստ. ցած. խոնարհ. խօր, ալլագ, ֆիւռամայէ, վէնիւ. *Զարհամարհն ի մարդկանէ յա-
րուցաչ ի վերայ նորա. Դան. Ը. 14: *Ելին
արհամարհ քերթ զայլս ի մարդկանէ: Մի
իյա արհամարհ վայրաքարշուն համարիր.
Ոսկ. յհ. ա. 20. Ն 14: *Զուրս այս չէ
ինչ, զի անանդ է, և արհամարհ. անդ.
31: *Կրթուլեէի խոնարհումբ՝ յարհամարհ
իյա խոհումն (այսինքն դեգերումն). Բրս.
հդ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԱԲԱՐ. գ. իմն, կամ ընթերցիր
Արհամարհանք. *Արհամարհք այսոցիկ ոչ
է առ մարդ մարմնաւոր, այլ առ ած ծած-
կագէտ. Աֆոզփ. Ը:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԱՒԱՐ. ս. Արհամար-
հելով. անարգաբար. *Հանեալ լինէին և
զոմանք որպէս և կամէր ոք, ըստ կէսիոս-
թէից՝ որ ի հեթանոսացն իմաստունք լինէր
արհամարհաբար. Մխէ. զնա:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԱՆՔ, նաց. գ. Էξουδένη-
μα, ἐξουδενισις, μηκτηρισμός, և այլն.
Abjectio, contemptus, subsannatio, ևն.
Արհամարհանքն, իրն. արհամարհուլեէն.
անարգուլեէն. անարգանք. ըստ յն. յոչ-
ինչ դնելն, կամ իրն. մերժուման. Տես Սէ.
Իս. դ: *Ցձգը. 22: Ցէք. 3. Ն 4: կամ Սաուն-
գանումն, պատուհասանազանցուլեէն. Ֆ.
Ի գ. ը. 50: Երեմ. ծէք. 1: կամ Ոնչնչ առ-
նելն. եսկերանք. այպանք. Սէ. իէ. 16:
Ցօ. իէ. դ: Նեեմ. Ֆ. 4: կամ Անառս առ-
նելն. է. ի. է. 17. ևն: *Տանջիցէք զԼը-
չուառականեզ յաղագս արհամարհանաց
գորս գիմ ազգայուլեէին. Ճ. ժ: *Ամենայն
իրիք արհամարհանս առնել ցանկուլեամբ
իսրատու: Զօրուլեէն ոչ առնու յանձն
զայլոյն արհամարհանս. Փիլ. Լիս: *Մի
արհամարհանս զգաւականի յամենայնի աե-
բուլեէն ազատցին. Պիտ: *Վասն զնովաս
արհամարհանացն. Խոսր: *Ամենայն ինչ
որ դիւրաս անկանի ի բուռն՝ ընդ արհա-
մարհանս ունիմք. Վէյոր. Ֆ:

Իբր Արհամարհ ինչ. *Ծառայել օրի-
նաց, որ և մտաց մերոց ծանր թուի, և
արհամարհանք. Փորպ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԱՄ. տ. ԱՐՀԱՄԱՐՀԵՄ.
*Ընդէ՞ր ասէ արհամարհեայք գուք զի կեղ-
ծեցաւն այ. Եփ. ա. խր:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Արհա-
մարհելն. խոտուման. *Արհամարհելուլեէն
ընչից և զալքատուլեէ սիրելով. Խոսր:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵՄ, էցի. ն. Καταφρονέω, ἐξουδενέω, ἐξουδενέω, ἀτιμάζω, ἐκμυκτηρίζω, ἐμπαίζω, ևն. Contemno, nihili facio, despicio, ignominia afficio, etc. Հա-
մարել ինչ. յոչինչ գրել. քամահել. ան-
գոնել. անարգել. ընդ վայր կամ առ ոտն
հարկանել. անտես կամ ապախտ առնել.
ստունգունել. խօրլամագ. որպէս յն. Ան-
պատուել. սեւ ծն. ծէ. 4. Ն 5: ա. Ի գ.
ծէ. 42: կամ Անառս առնել. թուոց. է. 12:
լա. 16: Ղկա. չ. 2: իչ. 40. 43: Սէ. 4է.
59: Եզէի. է. 19: կամ Ունչս առնել. Սէ. է.
4: լէ. 16: ա. Նդ. ա. 51. ևն: կամ Ծաղր
առնել, խաղ առնել, այպն առնել. Ա-
ռաի. Լ. 17: Ցոբ. է. 22: լէ. 22: Աառի.
իէ. 7: Ցոե. 18: Առնու անխիղճ խնդիր
հյց. և պարտ. *կամ զմին մեծարիցէ,
և զմիւսն արհամարհիցէ: Մի արհամարհէր
զծերուլեէն մեր քոյ: Որ արհամարհէ զե-
րոք, արհամարհեսցի՝ի նոցանէ: Եզէկ վե-
կեզեցաւն այ արհամարհիցէք. ևն: *Ոչ
զևիւք պարտ է արհամարհել որպէս զփո-
քու իւրեք. Բրս. հդ: *Եւ նորա արհամար-
հեալ լինեցեր զառնչնաքն. Ճ. ժ: Աի անիրե-
տիր և Արհամարհել զոք կի զնին, զոր օրի-
նակ զկեանս, զամօթ, զքան կամ զձնար-
տարոք, զներելն և զերկայնամտուլեամբ:
Իակ ոչ. Արհամարհեալ է առաջի նորա,
կամ նմա. փսիանակ ասելոյ՝ ի նմանէ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԱԼ, կի ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԼԻ.
իբր Արհամարհ. *Զամենայն գործ զան-
արդ և զարհամարհեալ սատակիչին: Զան-
տոմն աշխարհի և զարհամարհեալս ընտ-
րեաց ած, և զոչինչան. ա. Ի գ. ծէ. 3: ա.
Նոր. ա. 28: *Զի մի՛ ի մերոյն և՛ ի պատա-
նեացն՝ արհամարհեալ կարծիցի հովուացն.
Ագաթ: *Արհամարհելի ասպարէզ (աշ-
խարհս). Նար. Խէ: *Եղիցի զայլոյն իբր զար-
համարհելեաց. Խոր. ա. 4:

ԱՐՀԱՄԱՐՀԻՉ, հչի, չաց. ա. Որ
արհամարհէ, արհամարհող. *Դուքա էին
որդւոցն իսրայելի՝ ըստ բանին բազմամոլ՝
ապստամբեցուցիչք, և արհամարհիչք բա-
նին տեառն ի բեղիճգովք. Կիւրղ. Ի ասդ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՑ, ի, ից. ա. Արհա-
մարհող. անպատուական. ապախտարար. ան-
սաստ. *Լինիցիմ առաջի նորա իբրև արհա-
մարհոտ: Տեսէք արհամարհողք: Զմի հայ-
եցար յարհամարհոտս. Ծն. իէ. 12:
Աէ. ա. 5. 13: *Արհամարհողք գտանին
ասլ. Ցձին. ք: *Արհամարհոտ հերեսիոլեք.
Կոլ. է: *Արհամարհոտս բազք, կամ հպար-
տուլեի, կամ կամակորուլեի. Փորպ:

ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՀԱ-
ՄԱՐՀԱՆՔ. *Աւրիից այսմ զարհամար-
հուլեի. Երեմ. է. 8: *Արհամարհուլեի
լիներ առաջին պատուիրանին վասն նորին
տկարուլեէ. Եբր. է. 18: *Արհամարհոս-
լեի կրեալ՝ի քեռուէն իւրմէ. Խոր. է. 17:
*Անպատիւ արհամարհուլեիւն. Պիտ. ծ:
*Պակաս եգին արհամարհուլեէ. Նար. կէ:

ՉԱՍՏՈՒԱՆ ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՒԹԻՒՆ. Անտ-
վոր բարգուլեի է, որպէս Արհամարհու-
լեի ած. անարգելն զած. *Ագահուլեէ, զած-
արհամարհուլեի, ամբարշտուլեէ. Ոսկ. գծ:

ԱՐՀԱՒԻՐՔ, բրաց. Ἔκστασις, φόβερισμός, φόβητρον, δείμα, τὰ φρίντα, ևն. Extasis, terror, terriculamentum, horror, formido. Ահ ահիր (այսինքն վայրա-
պար, աւերն.) կամ ահաւոր իրք. Երկիւղ
մեծ սաստկացեալ յերևակայուլեի. սոս-
կումն. զարհուրանք. երկիւղալի լուր և
ցնորք, խրատուիլ և տեսիլ ուրուական. Գօր-
գո-, գօրգո-լօրգ, հիւբիս. Տես իմ. ծէ.
8: Սէ. յէ. 18: Երեմ. է. 30: ծէ. 13: իգ.
14: ծա. 39: Ոէ. ջ. 10: Ցոբ. կէ. 16:
Ղկ. իա. 11: է. ֆ. ծէ. 14: ծէ. 15:
ծէ. 40: է. 29: *Եւ է արհաւիրք՝ի ձեւն
յոտին ունակուլեէ ումեմն հոգւոյ: Ի
մանկուլեէ (պարտ է) յաղթեալ զայնսոսիկ,
որ հաւանին ի վերայ մեր, արհաւիրս և
երկիւղս. Պղպ. օբին. ջ: *Ոնձի արհաւիրս
ի միմեանց վերայ բաղադմս. Փիլ. նթ. է:
*Յամենայն կողմանց արհաւիրք պատկերին:
Զայս առնէին արհաւիրքն՝ որ ի միջի.
Ոսկ. ս. ա. 16: Ն յհ. է. 16: *Ազգի ազ-
գի որհաւիրս արկանէր ի վերայ նորա:
Արհաւիրս սաստիկ: Արհաւիրք սպառնա-
լեաց: Կին ումն այլոի հրամանն առեալ յար-
հաւրաց. Ագաթ: *Արհաւիրք մեծ անկա-
նէին ի վերայ ամենեցուն. Եղիշ. է:
*Արհաւրքք մահու պակասկածս: Արհաւ-
րօք զարհուրեալ զարլճնում: Յարհաւրաց
դիշերայնոց. Նար. իա. հա. հէ. *Յար-
հաւրաց անահ մոլեգնելոյն. Յհ. կի:

ԱՐՀԱՒՐԱՆՔ. նաց. Նայն ընդ վ. իբր
Զարհուրանք. *Զերծեալ ի գիշերային
արհաւրանաց. Լմբ. ոչ:

ԱՐՀԵՍՏ, ի, կց. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏ. որ և
լո. ած, աբես:

ԱՐՀԵՍՏԱԳԻՏ, ևն. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱՒ-
ԳԵՏ, և զորս զնին:

ԱՐՀԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. Տես ԸՆԴՈՒՆԱՑՆ
ԱՐՀԵՍՏՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐՀԵԳԻՍԿՈՊՈՍ. կի
ԱՐՀԻԵԳԻՍԿՈՊՈՍ.
ԵԳԻՍԿՈՊՈՍ ԱՐՀԻ. } գ. որ և
ԱՐՔԵԳԻՍԿՈՊՈՍ. } պոս. Բառ-
յն. ἀρχιἐπίσκοπος. Եպիսկոպոսապետ.
գլխաւոր եպ. պատրիարգ. *Զսարգիս աւագ.
երիցն արհեպիսկոպոս ձեռնադրեցին.
Վրդն. պգ: *Ոչ աեսի ես զերեսս մար-
գոյ, բայց միայն զարհիեպիսկոպոսին.
Վրք հդ. է: *Տէրն իսահակ այն ըստ-
ուունին՝ եպիսկոպոս արհի պանծալին:
Ցէ սահակայ եպիսկոպոսին՝ ընդ շուներնեայց
արհի դաւաւելն. Գնչ:

ԱՐՀԻ կամ ԱՐՔ, ի. գ. յն. ἀρχή. Ըս-
կիզբն. պետ. գլխաւոր. արքեպիսկոպոս.
*Խուչաբարձ արհի պանծալի (մեծին բար-
սեղ): Տեզաւոհաս սըցն յովսեփայ, և
ընշուներնեայց արհիս սահակայ. Գնչ:

ԱՐՀԻԱԿԱՆ. ա. Իբր Արքեպիսկոպո-
սական. *Կաթողիկոս՝ի հոգւոյն օծեալ,
յարհիական աճող ժամանեալ. Գնչ:

ԱՐՀՄՆ. գ. պ. Երկեղն, սրբեղն,
ահրման. Տ. ԽՈՐԱՄԱՆԻ:

ԱՐՀՕՐՔ, արձօրաց. Սիրալ գլուզու-
թիւն, իբր Արհարիրք, արհաւրաց. ուս-
տի յասելն Լք. Նար: *Արհօրն՝ արհա-
եիրն է ՚՚, այսպէս իմն. Արհօրն արհաւիր
է գրելի:

ԱՐՁԱԳԱՆԳ, գի. մեՆդ } գ. Ἠχώ.
ԱՐՁԱԳԱՆԳՔ, գանգաց. } Echo, vox repercussus. գրի և ԱՐՁԱԳԱՆՔ, և
ԱՐՁԱԳԱՆԳ (իբր յոքն). գրի նաև որ-
պէս ռակ. ԱՐԾԱԳԱՆՔ. Գանգրիւն ար-
ձանաց կամ գանչիւն յարձանաց. այս-
ինքն հնչիւն փոխադարձեալ ի ուռանց, ի
վիմաց, ի լերանց, ի քարանձաւաց, ևն.

բ՝ապի «բ՝ա, էանգօ, եվ ։ *Ջի և ոչ սր֊ ծագանգին այսպէս ընդդէմ բեկեալ վարկպատրազի առ բարբառեալն, որպէս ՝ի Թշնամանոյն Թշնամանքն գառնան։ Բր։ վաւ։ *Անդրէն յանձն բեկեալ ՝ի քարան֊ ձաւաց լերանց՝ ձայնից արձագանգաց։ Խ։ ծ֊։ 18։ *Ոչ արձագանք արձանաց ՝ի խո֊ րոց լինչ գանչուածէ խիստս առաքեցեալ։ Նար։ ղ֊։ *Ի բարձրաձայնուածէ լալեացն արձագանգ լերինն զհետս հնչէին։ Տոնկե֊ լոյն վայիւք հնչէին առ հասարակ արձա֊ գանգ լերանցն։ Լսող։ ֆ֊։ ծ֊։ *Զաղօթան մի՛ վայրապար բանիւք աներ ձառեսցուք, զօրէն արձագանգաց լոկ հնչուածն տալով։ Խոսր։ (տպ։ պանգակաց)։ *Արձագանք, որ թարգմանի՝ զինի ձայնից։ Շ։ բաչէ։ Վրդն։ ԹԲԼ։ Հին բ՝։

Եւ պարզապէս հնչուածն բարբառոյ, որ֊ պէս թէ Արձակ գոչէն։ ձայն։ առեալ որպէս արձագանգք մարդոյ։ *Արձագանգն ՝ի մեզ զի՞նչ այլ լինչ է, բայց այս, որ ՝ի դուրս բերեալ լինի հնչուածն։ փիւ։ լԲն։ գ։ 43։

ԱՐԶԱԳԱՆԳ։ ա։ *Ευηχος. Bene sonans, sonorus. Քաջահնչօղ։ անդրէն ձայնա֊ տու։ *Որոց տունք իւրեանց էին ծակք վի֊ ւնաց՝ ՝ի մէջ արձագանգաց գոչեսցեն։ Յոբ։ ւ։ 6։ *Արձագանք յինքեանց հերձեալ պատառէին վէմք։ Այսպէս։ Բաչէ։ *Բոմ բիւն ահագին գլոլգմանն իբր յարձագանգ վիճաց հնչեալ։ Անան։ եղեղ։

ԱՐԶԱԿ, ի, ացս։ ա։ Ἀνείμενος, ἀνεώ֊ γμενος, ἄφετος, ἀπολυτος, μαλακός, ևն։ Solutus, dimissus, absolutus, liber, mol֊ lis, ևն։ (Ի Ա։ Ձիգ։ տառգեալ։) Լոյծ, և լուծեալ։ որպէս Անկալ Թոլեալ, ա֊ զատ։ Թոյլ։ կակուղ։ լեօզիաս, Համլոս։ *Տեսանեմ արս չորս արձակս։ Դան։ ՁԲ։ 92։ *Արձակ ոսկւոք և ձեռագ։ եղեղ։ ֆ։ *Զոմանս արձակս ՝ի մեքենասոյ կապոցն։ Պիտ։ *Արձակք ՝ի լծոյ։ Նար։ ՁՖ։ *Ար֊ ձակ հարիւրապետին ալաչէր զկապանա֊ ւորն պօղոս։ Ոսկ։ գծ։ *Պահէին զնոսա արձակ ՝ի մէջ ազատագունդ փուչիպան զօրացն։ Բոսոզ։ Ր֊։ 53։ *Բէրս և անբէ֊ լուածս պտղոց։ արձակ, և բռոյակիզագոյն օդ։ ամառն, ձմեռն։ փիւ։ չհ։ ֆ֊։ *Լե֊ զու արձակ (յն։ կակուղ, ռեպ) փչբէ զոսկերս։ Աստ։ իԲ։ 15։ *Թէպէտ ան֊ տիւն կապեալ էր (տեառտեն), այլ հա֊ ւատոյն արձակ էր, և համարձակ (յն։ Թևացեալ)։ Ոսկ։ ՛ս։ բ֊։ 6։ *Գինիքն՝ ա֊ զատ լինչ, որ ՝ի մեզ է, և արձակ՝ ոչ Թո֊ ղու։ Ազատականօք և արձակ յարձակ֊ մանիք արագ արագ յարուցեալ վտուէր զինուածէին։ փիւ։ չհ։ ֆ֊։ Ն իմասն։ *Ար֊ ձակ բերանով (իբր անգուռն) հայհոյես։ Եղեղ։ բ֊։ *Ջամբասոանօղ լեզուն կարի չառ անասնձէլի արձակ Թողին։ Գնոցիւք արձակօք վարիլ և ազատիւք։ փիւ։ Նո։ բ֊։ Ն լին։ Ր֊։ 95։ *Արձակ կամս ունիցին՝ լի֊ նել չարիք (կամ չարք)։ Մեք ոչ եմք այնչափ արձակ կամօք։ Լինել բարեբարք մերով ար֊ ձակ կամօք։ Վեցօր։ Ղ֊։ ե֊։ Ն Շէր։ *Որք ոչ են յինն զինուորութեանն, այլ արձակք են։ Մի՛։ Ր֊։ *Ճանապարհ արձակ։ Եփր։ ԲԳ։ (անարգել։ անխափան)։ *Մին ար֊ ձակ իշխանութեանն, միւսն հնազանգ։ Սե֊ բեր։ Ր֊։ *Ոմանք յարձակ աւուրս (ասնից) և զանապաշխոյժ Թանիկն յաւելուն։ Եփր։ չհ։ *Արձակ հաց ոչ ասացին, այլ պիղծ։ Գի֊րդ։ ՖԳ։

ԱՐԶԱԿ։ Ընկերք։ անկինք։ բայց։ բա֊ ցեալ։ *Ունէր ՝ի ձեռին իւրում Թողեալ արձակ։ Մուրհակ արձակ։ Նեեմ։ Ղ֊։ 5։ Երեմ։ լԲ֊։ 11։ 14։

ԱՐԶԱԿ։ Ընդարձակ։ *Առեալ տախ֊ տակ մի մեծ և արձակ։ Վրդ։ հդ։ իԸ֊։ *Ա֊ լաց ապանց է յայտս և յարձակ գաշարի կը֊ ռուէլ։ Գիմ։ ապէս։ յորմէ֊և խոր։ Գ֊։ 28։ *Ի գաշտս արձակս (կամ ընդարձակս)։ Խոր։ Ծ֊։ *Որպէս և արձակ բանիւք ասե երանելի վարդապետն յոհան։ Նար։ էրփ։ *Յակովբ յայտագս արձակ սրտին բազում որդւոց հայր եվև։ ճ։ Ր֊։

ԱՐԶԱԿ։ Հասարակ։ իբրու ռասկական կամ ոչ ռասնաւոր (բան)։ և Արդոյ (օր)։ *Արարի զսա դէպ֊ուկ և արձակ բարբա֊ ռով, զի դիւրահաս լինչի ամենայն ընթեր֊ ցողից։ Մի՛։ բծչ։ *Ընդ֊ինչ յարձակ աւ֊ ուրան յիշատակի բարեխօսուածէ մարիա֊ մայ ածածնին, և ՝ի խորհրդականս ոչ։ Յար֊ ձակ աւուրն քեռանն ոչ մատչի պատա֊ րագ։ Յհ։ իմ։ եվ։

ԱՐԶԱԿ։ Ազատ ՝ի պահոց։ ուսիք։ *Նաև յարձակ իսկ աւուրան ոչ յամենայն֊ նէ ճաշակել համարձակ։ Սարկ։ հանգ։

ԱՐԶԱԿ։ Նո։ Հևռի։ մեկուսի։ *Արձակ ՝ի անկէն Թիզ մի։ Վրդն։ յԸ֊։

ԱՐԶԱԿ։ ՑԱՐԶԱԿԻ։ ՑԱՐԶԱԿՍ։ ՛ս։ Առանց կապանաց։ յաղաւութեան։ յընդարձակի։ Թուլակի։ անարգել։ անվախ։ պարզապէս։ *Լուծեալ պա֊ հեցաւ արձակ։ Խոր։ Գ֊։ 55։ *Ղալկիշ գործեցեն արգելօք, Թէ արձակ բանակի֊ ցեն։ Եղեղ։ Ր֊։ *Հայր լոյս միայն արձակ կոչի։ Յաղագս արձակին և հանարձակին գնալոյ՝ քաղքրանայ քեզ։ ՍԲԲեր։ ծ֊։ *Յար֊ ձակի և ՝ի գիւրալ էր։ Յարձակի էր պօ֊ ղոս, մինչ զԹուլեցաս զայս գրեաց։ Ոսկ։ փիւ։ Ն փիս։ *Եգիպտ զգուսն ՝ի բաց, և լոյս ՝ի բանտին, և տեսանէ զնա յարձա֊ կի։ Ճ։ Ա։ *Զոր երբեմն Թոյլ տուեալ, և յարձակս կախեալ, և երբեմն անդրէն կորզելով և յինքն ձգելով։ փիւ։ Խմասն։

ԱՐԶԱԿ ԱՐԶԱԿ։ Նոյն ընդ վ։ Համար֊ ձակ։ աղատաբար։ *Այր ամենայն զօրացն հայոց ինքնակամք իւրաքանչիւր արձակ արձակ խաղային։ Բոսոզ։ Ր֊։ 20։

ԱՐԶԱԿ ԼԻՆԵԼ։ իբր Արձակիլ։ ընձիւ֊ ղիլ։ *Եթէ կարես մի ոստ ՝ի նոցանէ, ՝ի նոյն՝ այլ ոստ արձակ լինի։ Նեղոս։ ոչծաթ֊ սիր։ (տպ։ արագ ելանէ)։

ԱՐԶԱԿԱԲԱՐ։ ՛ս։ Ἀπολύτως, ἀπολε֊ λυμένως. Absolute, simpliciter. Արձակ։ անխափան։ ազատաբար։ ընդարձակա֊ սէս։ պարզապէս։ Բաց֊այնպէս։ *Արձա֊ կաբար անխուրութէ վերադրիլ։ Ոչ ամե֊ նեսին արձակաբար։ Դիմն։ *Արձակաբար անեալ ասի ամ։ Մաս։ *Մի՛ածին կոչի ար֊ ձակաբար։ Եւ ասէ արձակաբար։ կնոջդ։ գանչ։ *Ոչ արձակաբար չար։ Նիս։ ՛նշ։ իբ֊։ *Արձակաբար և ազատ հոգւով առ նա հպիմք։ Ուրով և յամենայն էքս բա֊ րին արձակաբար սիրե՛։ Լմբ։ ոգ։

ԱՐԶԱԿԱՀԵՐ, ի, ացս։ Տ։ ՀԵՐԱՐԶԱԿ։ *Մարցն արձակահերցն ահագին կակըծ֊ մամբք ագացեալ ողբային։ Ոսկ։ ֆգ֊։

ԱՐԶԱԿԱՀԻՄՆ։ ա։ Որոյ հիմն է ընդ֊ արձակ, լայնանիստ։ *Աչտարակ արձա֊ կահիմն։ Վրդն։ պգ֊։

ԱՐԶԱԿԱՆԱՄ, ացայ։ լ։ Ընդարձա֊ կիլ։ լսկնիլ։ *Արձականայ գաղտ ընչա֊ կանքն։ Մի՛։ բծչ։

ԱՐԶԱԿԱՆԵՔ, նաց։ գ։ Արձակումն։ Թողուածէ։ *Միաբանին ՝ի յանցաւորին վերաժինդրուածէ կապանօք, կամ ՝ի զղջա֊ ցելոյն ընդունս արձականօք։ Երէմ։ ֆգ֊։

ԱՐԶԱԿԱՆԻՍ։ ա։ Ընդարձականիստ։ լայնանիստ։ *Ընինեաց զքաղաքն դու֊ ին ևս արձականիստ մեծուածէ քան զառաջինն։ Ասող։ բ֊։ 4։

ԱՐԶԱԿԱՊԱՇՏՕՆ։ ա։ Որոյ պաշտօնն է ընդարձակ և յիրկարատև։ *Փղականքն (յն։ փիլաֆես, այսինքն գիշերապահք կամ հսկօլք), նոքա են կցորդասացք, և արձա֊ կապաշտօնք։ Մի՛։ ԹԲ։

ԱՐԶԱԿԱՊԻՆ։ Տ։ ԱՐԶԱԿԱԲԱՐ։ իբր Ագատօրէն։ *Հրամայէր արձակապէս քա֊ զաքավարիլ, զի ինքնայօժար ընծայիւքն ըմբռնեսցէ զառաջագրեալ զնորհուրդն։ Յհ։ իմ։ եվ։

ԱՐԶԱԿԱՍՈՒՆ։ ա։ Ընդարձակա֊ սուն։ փափկասունդ։ *Շէնոցու արձա֊ կասուն զոք։ Լսող։ իա֊։

ԱՐԶԱԿԱՎԱՅՐ, բաց։ գ։ Դւձտեղ֊ μα. Distantia, suburbium. Արձակ վայրք քաղաքի արտաքոյ քան զդուռն։ բացատ։ արուարձանք։ ՎրԸԼ։ *Պատուար արտաքոյ քաղաքին լեցի ՝ի բնակուածէ, և յարձակա֊ վայրս նորին։ եվէկ։ իԸ֊։ 15։

ԱՐԶԱԿԱՐԱՆ, ի, ացս։ գ։ Զիարձա֊ կարան։ ասպարէզ։ կրկէս։ հեչոան, ոմ հեչոանը։ *Ճողոպրել կամիցեալք, և յե֊ տոյ գարձեալք իբր յարձակարանէ ընթեա֊ նան։ փիւ։ Խ֊։ *Գինային ասէ իբր յար֊ ձակարանի։ Վրդն։ դան։

ԱՐԶԱԿԱՔՂԱՔ, ի, ացս։ ա։ Որ է որպէս քաղաք արձակ, այսինքն անպա֊ րիսպ։ (յն։ ըստ եբր։ փերիզացի, կամ փարազուն)։ *Թուղ զքաղաքն արձակա֊ քաղաքս։ Օբ։ ֆ֊։ 5։

ԱՐԶԱԿԵՄ, եցի, էա։ ն։ Λύω, ἀπο֊ λύω. Solvo, absolvo. որ և ԱՐԶԱԿՈՒՄ, կի։ Արձակ առնել կամ Թողուլ։ լուծա֊ նել զկապեալն, կամ զկապանս։ ՝ի բաց քակել։ ազատել։ Ներէև, ոչնչէև, Ռազ֊ լեօզիս, գօ, վերէս, պօլմաֆ, հալլ էնէս, աղաթլմաֆ։ *Արձակէ զկապեալս տեր։ Արձակել ղորդիս մահապարտաց։ Զոր արձակեսցես կամ արձակիցէք յերկրի, ե֊ լիցի արձակեալ յերկինս։ Արձակեցէք, և արձակիցիք։ Արձակէ զերն իւր կամ զէշ ՝ի մորոյ։ Արձակել ՝ի կապանաց ան֊ տի։ Արձակիլ զկին։ կապեաճ ես ՝ի կին, մի՛ խնդրեր արձակիլ։ արձակեաճ ես ՝ի կնոջէ, մի՛ խնդրեր կին։ Եզեց արձակեալ ՝ի հոգւոյս։ Արձակեա զնս ՝ի վշաց խոց ՝ի տեղիս յաբխտեղից։ Արձակիլ զզօրսն յիւրաքանչիւրս տեղիս։ Զանմեղս գտաս պարտէիր, և զլիաստակաս արձակէիր։ ևն։ *Արձակեցէք զանօրէն կապանդ։ Գ֊։ Ա֊։ 19։ *Որ ՝ի կապանս էք, արձակեցա֊ րուք։ Վրդն։ ոգ։ *Ոչ հաւատաց նա Թէ արձակի ամբոխի կնոջն իւրոյ։ Եփր։ հա֊ մբ։ *Խոտամիերողն հետիս՝ երկինդ վա֊ հօղն և արձակօղն։ Շ։ գաղ։ *Արձակես֊ ցին տուունք ոտգնապողին։ Նար։ ղ։ Խակ ՁԳ։ ծբ֊։ 25։ *Որ սիրէ զանձն իւր, արձա֊ կէ զնա»։ որպէս Թէ ընդարձակէ, կամ Թողու ՝ի կաւն իւր։ այլք ՝ի յն։ ընդհեա֊ նուն, կորուսանէ։ *Ի յարձակել մանուս զհոգիս, և ՝ի կապել քո վերըսաին։ Յհ֊ րդէ։

ԱՐԶԱԿԵԼ։ Թուլուլ։ Թողացուցանել։ *Խայտասղիք իբրև որթք արձակեալք ՝ի կապոյ։ Արձակեցից զզրոսմտեղի իմ ՝ի վերայ քո։ Ար հակեցից զբարեսուս իմ։ Ե֊ Թէ արձակիցի երբէք զսկարն ուներն գո֊ գով ելանել ՝ի գրաց իմոց։ Արձակեալ զհեծեալսն ընդ նմա երկաթ։ Ան֊ ապաս֊ հեցիք զնզուս ձեր։ ևն։ *Արձակեալ զգեն։ Մոբ։ իԲ։ 50։ յն։ Թողտղոյ։

ԱՐԶԱԿԵԼ։ Լուծանել։ (գրոս)։ փա֊ րատել։ փեՁԷևէս։ *Հիւանդութիւն գրկելոյն

չէ՝ ի յայնց իրացն որ բաղանիքն արձակէ : Զհիւանդութիւն զգլուխքն հալեալով արձակ. կէ . Մխ . իդ :

ԱՐՁԱԿԵԼ . Ἀποστέλλω, ἐκπέμπω . Mitto, emitto. Առաքել . յղել . ուղղել . թողուլ երթալ . ի բաց վարել . Իւրեւ , խոտրեւ . Եօլլամաք , ԼԻՈՒԵՐԴԷ , աալը ՎԷՐԴԷ . *Արձակեաց զաղաւնին զհեաս նորա , կամ ի տապանէ անտի : Եդ յուսնորա զմնալն , և արձակեաց զնա : Արձակեաց իսահակ զյակոբ , և գնաց ի միջագետս : Արձակեա զիս , քանզի այդ եղև : Ոչ արձակեցից զքեզ , եթէ ոչ օրհնեսցես զիս : Արձակեա ընդ իս զպատանեակդ : Արձակեալ զարձակեացս զմայրն , և զորդիսն առ ցես քեզ : Հրեշտակս արձակել : Իսկ տէր հրեշտակ անողորմ արձակէ ի վերայ նոքա : Արձակել զժողովուրդն , կամ զժողովս : Արձակել խաղալոտիք : Մահ արձակեաց տէր ի վերայ յակոբայ : Չի ըզբարկութիւն իմ յայգ անօրէնն արձակեցից : Արձակեցից ի վերայ դոցա սուր : Արձակեցից զսուր իմ զկնի նոցա : Սուր արձակեցից զկնի նոցա : Արձակել զծառայ : Արձակեցա զնա ազատ ի քէն : Եհան արձակեաց զնա տէր ՅԾ ի դրախտէ անտի : Եհան արձակեաց զղովս ի միջոյ կործանմանն : Արձակեցան ազքն՝ ինքեանք և էջք իւրեանց : Արձակեցեր ի վերայ նոցա բազմութիւն անխօսուն անասնոց ի վրէժխնդրութիւն : Արձակել ի վերայ նոցա բազմութիւս արջոյց : Արձակիցէ զնա բարեաւ ընդ ձանապարհ : Չսխմոթէաս զարձակեալն առ ձեզ . ևն : Արձակեցին նմա արջ մի . ՃՃ : *Մեծաւ թշնամանօք արձակեցին զեպիսկոպոսն . Բ . ՂԵՒ . Ք . 4 : *Չէջ ձիոյ արձակել . ՍԵՓԷՐ . Ե :

ԱՐՁԱԿԵԼ . Արկանել . ձգել . ձկտել . *Ոչ գիլս արձակեցին . Ա . Ի . Ե . 36 : *Արձակել աշտէս , կամ բարիս , հարուածս նետից . Խոր . Ե . 5 : Ն ՈՐ . ԻՀ : *Արձակեսցէ զլարմատ իւր . Ոն . ԺԸ . 6 :

ԱՐՁԱԿԵԼ . Βάλλω, ἐξάγω, φύω, ἐπιφαίνω. Mitto, produco, educo, pullulo, ևն : Ի վեր կամ ի դուրս հանել . բողբոջել . տարածել . ծաւալել . ոխռել . յորդել . իջ . ելանել . ծագել . բուսանիլ . ծաւալիլ . *Թզենի արձակեաց զբողբոջ իւր : Արձակել արմատս ի խոնարհ : Արձակել զբարձնակս , կամ շառաւիղս : Սոճղանցն արձակելոց յաշտանակէ անտի : Ոչխարի և արջառոյ ծնունդ արձակեալ է . ևն : *Արձակին բոյսք առաքինութէ . ՅՃԻ . ԺԸ : *Ամենայն պաղոյ նախ արձակի ծաղկին . ԿԼԻՈՓ : *Ի ցօղոյ երկնից գեաս արձակեալ մարգանոցն . ՁԿ . ԻԸ : *Հոսանօք արձակելովք յերկնից : Արձակեալ իբրև զհեղեղատ . ԱՓՓ : *Ընդ ապաչխարութէ արձակեցէք արտասուս . ԲՐՈ . յոՎԼԻՔ : *Ի հակել ի սերն ՅՈ՝ զարտասուս վոակո արձակեսցէ . ԿԼԻՈՓ : *Արձակել զլոյս ճառագայթից , կամ զհեղումն լուսոյ , կամ փայլատակունս , կամ անձրեւազ փայլումն . ԱՓՓ : ՄՓ : ԵՂԻՆ : Ն ՈՐ : *Ծայր արձակել . ԱՒՕԱՂ . ԲՈՒՒՔ : *Հոտ արձակել . ԱՓՓ : Ը . ԲՈՒՒՔ : *Զամենայն շնորհս արձակէ ձեզ . Լ ՍՔ . ՊՈՐՓ :

ԱՐՁԱԿԵԼ . Ἐπαίρω . Elevo, extollo . Աքաղաղանալ . *Ոչ արձակեսցէ զնշանն : Նըշանս արձակելոց . Ես . ՔՔ . 23 : ՋՈ . Ի . Ղ . 43 : *Զաչս իւր ի կառս ոչ արձակիցէ . ԵՂԻ . ՃԸ . 6 : ԻՓ . 5 . 20 . (որ և ասի , ԱՆՆ ԴՆԵԼ , կամ ՆԱՏՈՒՑԱՆԵԼ :) *Զոտս արձակեաց , և հար զհրեայն . ՋՈ . Ի . Ը . 24 :

ԱՐՁԱԿԵԼ ԶՑԱՒՆ . Տե՛ս ի բառն ԳԱՒՆ :

ԱՐՁԱԿԵԼ Ի ՄԵՂՑՈ . Տե՛ս ի ՁՆ :

ՁԱՑՆ ԱՐՁԱԿԵԼ . Տ . ՁԱՑՆ :

ԱՐՁԱԿԵԼ ԶՔՈՒՂՔ , ԿԱ ԲԱՆԱԼ զԿՐՆ . ՁԱ . Բ :

ԱՐՁԱԿԵՐԱՆ . ա . Ս . } Ἀχαλίνωτος. Effrenis. Ոտով արձակ կամ լուծեալ է եւս . սանն (իբրք կամ նմանութէ) . անեբաս . անասնձ . Է՝՝ԼՈՒՐԸԼ , ԼԻՆԻՒ . *Չի արձակերասան . Նոր . ԻԷ : *Արձակերասան զերիվարն ի սիգաբայլ արշաւանս ա . րարեալ՝ Հանց գնաց . Աբդ . ա . 15 : *Մի այսուհետև արձակերասան զգաղանդ թողցուք . Ոի . յհ . ա . 3 : *Արձակերասանակ (կամ արձակերասանակ) լեզու . Ոի . ԷՀԷ : *Արձակերասանակ չոլքին : Չիւրեանց որդիս ընդ վայր հարեալ՝ արձակերասանակ չոլքեր . Ոի . Ս . Ձ . 6 :

ԱՐՁԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . Ն . Ձկտեցուցանել . հասուցանել . Տե՛ս և ՑԱՐՁԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . *Ոչինչ է յերևեւ լեացս , յորս (արեգական) ոչ արձակեցուցանէ ըստ իւրոյն լուսոյ զգերազանցեալ մեծութէնն . Դիո . ՁԾԱՅ . Ե :

ԱՐՁԱԿԻՄ , եցայ . Ի . իբր յ . Թողեալ լինել . յազատութէն երթալ . ի բաց երթալ . մեկնիլ . *Եւ անտի արձակեալ եկին առ իւրեանցն : Եւ նոքա արձակեալք՝ իջին յանտիոք . ԳԾ . Ե . 23 : ԾԵ . 39 : *Արձակեցան և գնացին (ժողովեալքն) . Բ . ՂԵՒ . Ե . 4 : *Արձակին ի խաղալոտիճ . ՏԾՆՑ :

Եւ որպէս փարաւիւ ցաւոյ կամ ջերմանի . *Ցորժամ հիւանդութէնն բժշկի , և չերմն արձակի : Երբ բորբոսի՝ չարձակի շուտ . Մի . իՅ . ոՓԷՊ :

ԱՐՁԱԿԻՉ , կչի , չաց . ա . Արձակօղ . որ արձակէ (ըստ ամենայն նշ) . *Արձակիչ կապելոց . Ը՝՝ր : Ն ՈՐ . ԼԷ : *Կապանաց արձակիչ . ԱՓՓ : *Արձակիչ ի փորձութէց . Սարփ . յի . ԺՁ : *Ախր վտակաց արձակիչ այն տեսութէնն է . Լ ՍԷ . ՈՂ :

ԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ . Փ . τὸ Ἀφετον. Abstracta virtus. Πλάτος. Latitudo. Ազատութէն . անկապուտթէ . և ընդարձակութէւն . լայնութէն . *Ջմէրկն և զրակ (լինել ի հրեշտակս՝ իմն) զարձակութէնն . Դիոն . ԵՐԻ . ԺԷ : *Ընդ յարակայութէնէ արձակութէնէ վայելուչն . ԼԺ . Ի ՈՂ : *Որ և ըստ սեմայ էառ օրհնութէնէ արձակութէնն . Վ՝՝ր . Ը՝՝ՈՈ : *Նեղ Ճանապարհաւ ընդ արձակութէնն տանի անդ երանութէնն . ԱՁՈԲ . ՈՂԵ :

ԱՐՁԱԿՈՒՄ , ձակի , ձակ . Տ . ԱՐՁԱԿԵՄ ըստ ամենայն ասման . * Տեսեալ՝ թէ ոչ արձակու , յարուցեալ փախեան գաղտ : Արձակ զիս (այսինքն թողացի) , զի մեռանիմ . Վ՝՝ր Հգ . յ : *Աստր հրեշտաւնի՝ թէ արձակ զիս . ԿԽ՝՝ՐՂ . ԺՆ : *Տայիր և արձակուիր (զաղքատս) : Զբռնութսւնն կոխեաց , և ձայն արձակ՝ ասելով , եկայք . Ոի . ԵՐՐ . ԺՁ . Ե Հայ : *Ախնուհեաւև հաւ , սրձակեալ արձակոյր . Զ՝՝ր . ԿՒ : *Զգեաց , և զկապանս նոցա արձակ . Ճ . Գ : *Արձակ զորսրմէլին . Լ ՍԷ . պՓԲՓ :

ԱՐՁԱԿՈՒՄՆ , կման . գ . Ἀποπέμπη. Emissio. Ἄφεσις. Dimissio, remissio. Ἀπόλυσις. Absolutio. Արձակիչն , և իրն (ըստ ամենայն ասման) . ՓՔԻԼԸ , ՓՁ Ի՝՝ՒԼԸ , Ի՝՝ՈՂ ՓՐ՝՝Ի՝՝ԼԸ . *Մատուսցէ ըզնորսազն . . . առ արձակելոյ զնա յարձակումն : Արձակէ զնորսազն նուիրեալ յարձակումն . ՂԼՓ . Ձ՝՝ը . ՀՕ . 26 : *Ձ՝՝ևարեալ վասն արձակմանն կոտանդնի . ՅՀ . ԻԸ : *Մերով ուրացութէ՝ ումեք ի հաւատացեալ կապելոյն մի՝ լեցի արձակումն . Փարպ : *Արձակումն կապանաց . Սարփ . ՁՁ . յՀ . Ը : *Արձակումն ընդոյ (այսինքն հոգւոյ) . Ն ՈՐ . Ի . ՃՁ : *Արձակումնք ընդոյ (այսինքն գոլորշեաց) . Ն ՈՐ . Խ : *Ի ժամանակի արեան արձակման կնոջ . Երկ . ՆՓԻ : *Արձակումն արեան ի բաց հոսեցուցեալ ի բազկէ . ՄՓՓ . ԿՀ : *Արձակմամբ բարբառոյ . ՑՈՒ . ԻԸ . 26 : *Ցեաս արձակմանն պատարագին . Վ՝՝ր Կղ . ՃՀ :

ԱՐՁԱԿՄԱՆՆ . Ἀποστάσιον. Repudium. Թուղթ կամ գիր մեկնելոյ յարձակել զկինն . *Որ արձակէ զկին իւր , տացէ նմա զարձակմանն ,, . այսինքն զգիր ապահարզանի . ՄՓՒ . Ի . 31 :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ . գ . Նոյն է ընդ Արձակումն . և թողուլիք . ազատուլիք . *Արձակուրդ մեզաց կապանաց . Նոր . Ք : *Կնոջն հրեշտակն զամբացելոյ բնութէնն զարձակուրդ՝ աւետիս տայր . Փիլ . ՈՄՓՒ : *Կոչել արձակուրդ իւրաքանչիւր եզբօր իւրում . ԵՐԷՀ . Ի . 17 . ԶՆ . ԱՓԵՍՑ . *Խորհեցան իւրեանց գտանել արձակուրդ , և արարին իւրեանց նոքա մեկնութիս (դրոց) . Ես՝՝ . պՀ . Ը . 18 : *Եւ աես , յորպիսի գէպ ժամանակի , յորժամ արձակուրդն առնելոցն էր . Ոի . Ես :

ԱՐՁԱՆ , ի . աց . գ . Στήλη. Cippus, columna. Կոթող . որձաքար կանգուն . կամ բարձր անկեալ տախտակ կամ սիւն քարեղէն հանգերձ յիշատակագրութէ . մանաւանդ տապանաքար ուղղորդ՝ ի յիշատակ մեռելոյն , և քարկոթող՝ ի վերայ ճանապարհի՝ ի նշանակ տահմանաց , կամ մղոնաց , յաղթութէ , գաշանց , ևն . ՓՓ-ՓԻՒ ԲՈՒ . ՓՓ-ԻՒՈՒ , ՆԷՊԲ ԲՈՒԼԸ . ՓԼ , ևՆ . *Արձան ոչ միայն քարն որ ի վերայ դերեզմանին՝ ասի , այլ յորժամ գրէին և արձանագուցանէն զյաղթութէի պատերազմայ , զաւերումն քաղաքաց . Վ՝՝ր . ՈՂ : *Արձան է քար կամ պղինձ հրկաբաձիգ՝ քառանկիւնի ձևով , յորում դրեալ լինի արձանանալոյն անարգանք : Բազում անգամ և երախտաւորաց բարեյարութիւնք յարձանս գրին . Ն ՈՐ ,, : *Առ զվէմն զոր եդ ընդ սնալս իւր , և կանգնեաց զնա արձան : Առեալ յակոբայ վէմ՝ կանգնեաց արձան : Եղիցի վկայ կարկառս , և վկայ արձանս : Արձան քարեղէն : Արձան չիրմի ռաքելայ : Աբեսողոմ կանգնեաց իւր արձան : Գարձաւ կինն զովայ յհոս , և եղև արձան աղի : Անհաւատի ոգւոյն յիշատակ հաստատեալ զարձանն աղի . ևն : *Մի մածցիս քար արձան (կամ քարարձան) աղի (յն . քար աղի) : Մի մածցուք յարձան աղի . ԱՅՈՓ . ՀՐՈ . Ե Խրիս : Սարփ . Ճ . յհ : *Ի յարձան քարի յեղանակեցեր (զկինն զովայ) . Ն ՈՐ . ԼՀ : *Տիրեալ վայրացն՝ ոչ արձանս ի քարանց կանգնելով . ՓԻՒ : *Արձանք լուսեղինք ի յերկինս կանգնեալք . Շ՝՝ր : *Բազում արձան կանգնեալ էին յանուն նոցա . ԵՂԻՆ . Ը :

ԱՐՁԱՆ . Քար , վէմ , որպիսի և իցէ . հասոր վիմի՝ և որ ինչ նման է նմա . Շալհգ , ԱՆԱ . *Ջուրք արձանաւն ի վերայ լինկանց իւրոց գնէ , (ի պէտս վկայասանի) . ԱՓՓ : *Վիմք ձգելոյ արձանաց բանից զքեզ քարկոծել : Ոչ կարծրութիւք արձանաց : Ջկառուցեսուս խորան յանդնչս , չսկան արձանաց : Ի կենգանի արձանն չիննիք ի բնակութէն ձեր . Ն ՈՐ . Ե . Խ . ԿՀ . Ե ՏՔԻ : *Արձան վիմի : Արձանաք վիմաց . ՄՓ . ԺԸ : Լ ՍԻ . ԱՁ : *Դնել արձան աղի ի վերայ ողնի նորա . Սարի . Լ ՁՁ :

ԱՐՁԱՆ . Տախտակ քարեղէն փորա-

գրեալ. կամ արձան հանգերձ արձանագրութիւբ. *Բաշխեաց (զպատգամս) յերկուս հնգեակս զորս յերկուս արձանս վոտագրեաց. Փիլ. ՟Բ. բան: *Զարձան մոմ սխտագիր քերեալ ՚ի քարանց. Նար. Խլ: *Զիւսոյ տերութեան նշանակ արձան հաստատ հելլենացի գրով. Խոր. Ե. 62: *Թէ արձանն ինձ կենաց գրեցից, յորմէ ընդլեցայ: ի քէզ են նկարեալ իբր յարձանի անընդհատի: Արձան փորագրեալ անունին անեղծանելի: Արձան պատմագրական: Արձան անձնական՝ իմաստից զօգեալ. Նար. ԻԸ. ԽՀ. ԼԸ. Ն ԽԼ. Ն ՟ՈՈ:

ԱՐԶԱՆ. Արձանագրութիւն, և գիր հաստատութիւն. բան գրաւոր հաստատուն. *Տէրունական օրինացն արձանքն: Արձանք տերունական գոյցն. Փիլ. ՟ՄԳ. Ն լին: *Կատարեալ մակագիծ՝ անեղծ պայմանաւ արձան հաստատեալ. Նար. ՟ՈՈ: *Դրոշմեալ ջիր արձան յաւիտենից, զի մի՛ ոք, ևն. Ջէնոբ. ըսգ Շ: *Հաստեալ զչինն՝ գրեաց զարձանն վաճառոյն և ծառայաբերն. Վ.ԹՒ հդ. ԻԸ:

ԱՐԶԱՆ. *Էιδωλον. Idolum. ἄγαλμα, simulacrum. Բագին կուռց. (որ և Բարձունք.) և Առնապատկեր. գրոշեալ. կուռք. *Մի առնիցէք դրոշեալս, և մի կանգնիցէք ձեզ արձան, և մի քար կոփեղ դնիցէք երկիր պագանել նմա: Կործանեցից զարձանս ձեր: Զքագինս նոցա կոր. ծանեսջիք, և զարձանս նոցա փշրեսջիք. ՂԼՊ: Օրին: Թուոց. (յորս գարձեալ չի. Է ոՒԻՒ:) *Յերկանպաթ արձանին, զոր կանգնեաց ՚ի ծովեզերն: Զայս արձան բազում ժամանակս պատուեցին պտիգաջիքն. Խոր. Ե. 8: *Արձանն փագովպայ. Նար. ԽԸ:

ԱՐԶԱՆ ԿԱՆԳՆԵԼ, կամ ԱՒՆԵԼ. Արձանացուցանել. հաստատել. որպես յիոգԻՒ՚ո. Տես Ե. ԼԳ. ԺԸ. ՂՀ: Ը. ԼԳ. ԺԸ. 10: *Զասացեալ քաղաքս (ապաստանին) արձան արար առաջար երկրորդ. Փիլ. ԻԿ. ԺԸ:

ԱՐԶԱՆԱԳԻՐ. գրի, րաց. գ. Στηλογραφία, στηλη. Tituli inscriptio, columna, cippus. Արձան գրով. կոթող՝ կամ սահմանակ քարեզէն, յորում վորագրեալ իցէ յիշատակարան ինչ. և Արձանագրութիւն. մանագրութիւն. խորագիր. *Սաղմոս. արձանագիր ՚ի գաւիթ. Սղ. ԺԸ. 1: ԺԸ. ԺԷ. ԺԸ. ԺԸ. ԺԸ: *Ամենայն իրքն յարձանագրի հաստատեալ է ՀՀմարտութիւբ. Կոլ. ԺՀ. 11: *Գրեալ հաւաստեաւ ՚ի սահմանակս մոաց իւրոց որպես յարձանագրի զամենայն հարցմունս. Փարպ: *Ձեր անդ սահմանաց արձանագիրս կանգնեալ. Վ.Էյօր. Ե: *Իբրև յարձանագրի զառաջինն գործոն ժարդհութեան պարծանօք գրեալ յուզանէ. ՈՀ. ԻԿ. Ա. 19:

ԱՐԶԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Իբր ցարձանէ գործած. քարաշէն. սիւնազարդ կամ կոթողանման. *Ի ջրամբար արձանագործ քարեշինէն ճանապարհ ասպիճանեալ նեղբաւսա ՚ի վեր. Աբծր. Ը. 11:

ԱՐԶԱՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Στηλογραφέω. In columna inscribo. Գրեալ յարձանի կամ իբրև յարձանի. անջինք գրոշմել. ՚ի գիր կամ ՚ի միաս նշանակել հաստատութիւբ. *Ցանքաւ յաւետեանս նոցայն բացերևեալ արձանագրի արդարագործուԹեանցն գովութիւն. Պիս: *Արձանագրեալ յայսմ մատեանի: Արձանագրեալ ՚ի մատեանս ազգաց. Նար. ԿՀ. Ն ՅԸ: *Զինչ զայսցանէ արձանագրեցից. Սիոն. ՈՂ: *Ոչ ՚ի գիս նամակաց, այլ ՚ի քաջ ուշ սրտից արձանագրեալ. Կ.Ե. Ե:

ԱՐԶԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Στηλογραφία. Inscriptio in columna, tiulus, monumentum. Փորագրութիւբ յարձանի. յիշատակարան արձանագրով. և նմանութիւբ, հաստատուն գրութիւբ որ և ե մատեան. նի կամ քանի. յիշատակագիր. արձանագիր. և Մատագրութիւբ. *Երկուքն յարձանագրութիւբեցն (են ովքայ՝ գրոշմեալք ՚ի սիսնս) Ընդգէմ երկուց հանգերձելոցն (ջրհեղեղաւ և հրհեղեղաւ). Խոր. ՈՂ. 3: *Ցայսպիսիս պատկանաւոր գնիլ յարձանագրութիւբ բանից. Խոր. ՈՂ. 1: *Այս արձանագրութիւբ ՚ի սրբութիւբեցն արբութիւն. Նար. ՂՀ: *Ի հինգ գլուխս արօշնեցեր զարձանագրութիւբ բանիս. ԱՈՂ. Գ. 21: *Եւ զայս ոչ բանիւ լոկով, այլ արձանագրութբ. Լ.Ե. ՈՒ: *Ի գովութիւբ կնոջն և ՚ի յարձանագրութիւբ յիշատակի ասաց զայս. Երզն. Ֆ.Ի:

ԱՐԶԱՆԱԽՏԻՑ. ա. Ուշնոյ արձանաց կամ վիմաց խիտ առ խիտ. և կամ խիտ և սրինդ որպես որձաքար. *Որջացեալ ՚ի մուսա կոյս յաչին ծովուն ՚ի փսալար յարձանախիտ քարին. Աբծր. Գ. 9:

ԱՐԶԱՆԱԽՕՍ ԼԻՆԵԼ. Խօսել հաստատութբ որպես արձանագրութբ, կամ անՀնչելի օրինակաւ և հրապարակաւ. *Գործքըն արձանախօս լինին վասն իմ. ՈՀ. ՚ի ՂՀ: Տես և ԱՐԶԱՆԱԳՐԵԼ:

ԱՐԶԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Որ ինչ սնակ է արձանաց, վիմաց, և արձանագրութեց. որպես Վիմական. *Արձանական աշակերտ (պեռյուս): Արձանական վկայ. Շ. Ա:

Որպէս Գեղեցմանական, գաղջանական, ներբողական (Ճառ). *Արձանականքն բարսղի (՚ի գր. ՅՅծաբանէ): Վ.ԱՀ. հդ:

Որպէս Ցիշատակարան պարսաւելի գործոց. անարգական (Ճառ). *Արձանական յոբլիանոսի (՚ի գր. ՅՅծաբանէ): Արձանական բանն պարսաւ է ՚ի գործոյն: Արձանական ասացաւ ՚ի փոխաբերութիւբ արձանին, ևն. Ն.ՈՈՈս:

Որպէս Մատենագրութիւբ. յիշատակաց գիրք. *Զայս մեզ սբիւգեոնս յիւրում առաքինում արձանական ՚ի մեր ազգս բանեաւ ասէ. Խոր. Ա. 4:

ԱՐԶԱՆԱԿԱՒ. ա. կառուցեալ իբրև արձան. կուռ և հաստատուն. *Արձանական քար. Նար. ԻԸ:

ԱՐԶԱՆԱԿԱՒՈՑՑ. Նոյն ընդ վ. որ պէս Քարաշէն և հաստատագոյց. *Զորմոցն վերագրութիւն արձանակառոյց կերպիւ առ կայեաց. Նար. Խլ:

ԱՐԶԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Στηλητεύω. In cippo inscribo, noto, memoriae prodo. Իբրև յարձանի գրոշմել. արձանագրել. յիշատակագրութբ և հրապարակաւ հաստատել. Ճառաբ, հռչակել, մատենագրել ան. ջնջելի օրինակաւ. *Որոց վառաքինութիւնն ՚ի տերունեան գիրսն արձանակեզ և հրաչչակեզ (յն. մի բայ) գեալ երև: Զձշմարիտ գովելի առցս արձանակեցելոյ: Ոչ միայն ՚ի տերունեան գիրսն, այլև ՚ի վերծանողացն միտս անջինջ արձանակեալ է: Ա. մեռեալն հռչակեալ է և արձանակեալ երկրաչինցս յերկինի նշանքն. Փիլ. Խսոփ. Ե ԻՀ. Է: *Արձանակեալ ուրեմն յիւր գիւցազնական սուգն: Անջինջ յիշատակաւ արձանակեալ: Գծագրեալ ՚ի մատեանն արձանակեն անջինջ յիշատակաբ. Պիս:

ԱՐԶԱՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Στηλόομαι, στηλοῦμαι. Immotus sto ceu cippus, sto sicut statua, adfigor. Իբրև արձան կանգնիլ. անշարժ կալ յտեղն. գոգաբերել. ուրեք. զհաճիլ. հաստատուն կալ միալ. ՚ոբի պես փշնուիլ կենալ. փոխելիպ փոբճագ. *Վ.ԵցՀաքիբ արքն արձանացեալբ կային առ գլուխն: Արձանացեալ աւուրս քառասուն: Արձանացեր իսրայէլ ՚ի վերայ բլրոցն: Գարձիր, և արձանացիր. Դս. ԺԷ. 16. 17: Ա. ԼԳ. ԺԷ. 16: Է. Ի գ. Ա. 19: ԺԷ. 13: ԺՀ. 11: *Արձանացեալ կայր ասէ, այսինքն է ԹԷ կանգնեալ կայր իբրև զարձանս. Կ.Ե.Ը. ԺԸ: *Արձանացեալ գազարէնի յաքբունական ապարանի: Զուեալ ՚ի վազարշապատ քաղաքի՝ առկայացեալ արձանանայր ՚ի նմա: Զկնր արձանանալն և կալ նստիլ. ՅՀ. ԼԸ: *Կայր արձանացեալ... ասելն՝ ոմն զարձան՝ զայս յայտ առնէ, զի ակնկորեալ ամօԹով անշարժ կայր պատանեալ. Յորժամ Թողացոյց Ա. արձանացելոցն շարժել զլեզուն. Վ.ՆԱՀ. յոբ:

ԱՐԶԱՆԱՆԱԼ. որպես Ամրանալ. յաբատևեալ. պնդիլ. հաստատիլ. անփոփոխ մնալ յոր և է կայրի, և որ և է բանի. *Ի սէր նահատակագրին քեզ արձանացեալ: Զամեն ողջոյն արձանացեալք պահգ. ՅԿ. ԼԸ: *Միաք մարդոյ ՚ի խնամս չարին են արձանացեալ: Ցաւսալ և ՚ի նոյն արձանանալ: Ի կարծրակամս մէ անսասան վիմիկ յաբակայեցեալ միշտ արձանացայց: Հեզաբ արձանացեալ. Նար. ԺԷ. Լ. ՂԸ. Ե ՟ՈՈ: *Իւրաքանչիւր ՚ի վերայ իւրոյ արմատոյ արձանացաք: Թէ այս Թշնամութիւն օրէնք ՚ի էր, Թերևս այսքան արձանացեալ էր հաստատուն. Լ.Ե. պԷՓ. Ե ՈՒ: *Ի քաց կալ յամենայն միզաց, որ արձանանալ յերկարեալ սէրով, և կապեալ անլոյծ. Տես:

ԱՐԶԱՆԱՆԱԼ. մերթ Ցարձան փոխիլ կամ քարանալ. սալանալ. փոբ խրէն. *Քարանալ... արձանանալ. Պիս: *Եթէ անեծ, արձանացաւ (երկիրն.) իբրու քար անպտուղ. Նար. ԺԷ: * Աբբուցանել զվիմացեալ միտս արձանացելոցն. Շ. Ա:

ԱՐԶԱՆԱՀԱՄ. ա. Ուր իցեն շարք արձանաց, կամ բազմութիւբ վիմաց. *Ի ուղևորէն արձանաշար քարակարկառ գոգաձև մկրտից. Աբծր. Ե. 17:

ԱՐԶԱՆԱՊԱՇՏՕՒԹԻՒՆ. գ. Εἰδωλολατρία. Idololatria. Պաշտելն զարձանս կամ զպատկերս կուռց. կռապաշտութիւբ. *Ա.Յսօր մնոտի արձանապաշտութիւնն ուՆայնանայր. Թէոփոբ. Լ.ՈՈ:

ԱՐԶԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Στηλόω. Erigo ut cippum, statuo. Կանգնել հաստատութբ իբրև պարան. հաստատել. կառուցանել. զետղել. դնել. ամրացուցանել. յանգիման կացուցանել. *Ջուսկերան սաւուղայ և յոնաղաձանու... արձանացուցին անգ այլազգիքն. Է. ԼԳ. ՂՁ. 12: *Աւազան բարւոկն արձանացուցանել. ՅԿ. Լ.Ս. ՟ՈՒ: *Արձանացուցին զայն սիսի առաուշան իւրեանց. Մ.Գ. ԽԷ: *Փոխանակ նոցա զբարեվայելչական արձանացուսցանել. ՅԿ. Լ.Ս. ՟ՈՒ: *Արձանացուցանեմ անփոփոխ պատրաստական վաստհութիւն: Զփափագ ըղձիցն արձանացուցեր: Արձանացուսցես զմեզ ընդ հովանեաւ Թևոց ՈՀ խաչիդ: Մ՚ի արձանացուցանիր զմեզ. Նար: *Ա.յլոյ մերոց լինի հաղորդ (առաջ վկայն), և արձանացուցանէ զնոսա՝ հաստատելով ՚ի չարիսն, զոր մեզան. Տես: (որ և ՓԱՐԱՁՈՒՑԱՆԵԼ). *Զի եթէ առաւին մեր, և ապիրատութիւբն

արձանացոյց զնորա իրաւունս. Ոսկ. հա: *Ա-աջի արձոն մնացն արձանացուցեալ. Լմբ. պթգ:

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Στηλητεύω. Proscribo, facinora alicujus noto, triumpho. կասեցուցանել. յաղթահարել. արգելուլ. նահանջել. առակայացուցանել. դադարեցուցանել. նշանակել և նչաւակել. յաղթանակ կանգնել, ձաղել. տես ԿՈՒՓ. *Արձանացոյց զնահ. Զէր. կթ: *Արձանացոյց զնոցա զձեր սրտից խռովուել. Նար. հա: *Մարտնչիս ընդ եզ, բարս եօթն՝ անձամբ միով կապեալս, որք եօթն յաղթութիւք զքեզ արձանացուցանեն. Աճաբ. ի յոգւոյ: *Քո՛ որ վասն սիրոյ ի քեզ բարձրացաւ, զբարձրացեալն օձն պղնձի արձանացոյց. Եպիփ. խս:

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Στηλητεύω. In cippo inscribo, memoriae prodo. Արձանակել. արձանագրել. մատենագրել. * Երկայն բանիւք արձանացուցանէ զառաջինն իւր զվարուքին ... խոստովանութեամբ. Աճաբ. ի կիպր: * Զքաջութեն իւրաքանչիւր արձանացուցին ի վէպս և ի պատմութիս. Խոր. ա. 2: * Իբր երգեցից ինձ վըճանդս և արձանացուցից նախատինս: կալզեցի կուտեցի արձանացուցի. Նար. ի. Ե յիչ: *Ի ձառիս արձանացուցանէ քահնիւք. Ը. Բարյ: * Արձանացուցանեմ ըզգկերս իմ, և ոչինչ օգտիմ. Սոփ. յի. Ե:

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ցարձան գարձուցանել. *տպագրել. *Սկը ընտանեացն զկինն դովոյ արձանացոյց. Կլիմ*:

ԱՐՁԱՆԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ արձանացուցանէ (ըստ ամենայն նշ.) իբր Հաստատիչ, ամրացուցիչ. * Վեմ՝ ի հաստատուիդ արձանացուցիչ. Նար. խե:

Մանուանդ՝ Στηλητεύμα. Invectiva in aliquem quasi in cippo notata. Որպէս կասեցուցիչ. Նահանջիչ. Նչաւակիչ. յանդիմանիչ. ՚ի՚ն. արձանուել, և յանգիմանուելի. *Արձանացուցիչ յոտնանց. Նար. ղ: *Սերմանողք արգարուե, և անկրաւուելի արձանացուցիչք. ՃՃ: * Աստուելեն արձանացուցիչ, մոլորուելեան լուծուելն. Աճաբ. ի կիպր: Խոր. հոիէ:

ԱՐՁԱՆԱՒՈՐ. Տ. ԱՐՁԱՆԱԳԱՆ. *Սաղ մնսեցից երգս արձանաւոր. Գնչ:

ԱՐՁԱՆԱՔԱՆԴԱԿ, ի. փ. Արձան քանդակեալ կամ դրոշմեալ տասիւք. արձանագիր. *Գտանեն զգիր յարձանաքանդակին ի գլուխ արձանին. Ճ. Ջ:

ԱՐՁԱՆՈՒԹԻՆ. } ի. Στήλωμα.
ԱՐՁԱՆՈՒՄՆ, նման. } Columna (իբր columnatio.) Հաստատուելի իբր արձանի կառուցեալոյ. ամրուելի. և կառուցուելն. հաստատուելն կանգնուելն. *Զաւակին սուրբ արձանուելիւն նորա. Ես. ջ. 13: * Իբրև կինքեալ էին արձանուելիք վիմին, եւ նա ի գերեզմանէ անտի. Երզն. Ֆփ: * Ա-ա այս հոյի նուիրական սեզանոյն արձանուելն. Լմբ. պթգ:

ԱՐՁԱՆՈՒՆԱԿ. ա. Ուռնոզ լինելեան զարձան կամ զվէմ. վիմաձեւն. * Լեառն արձանունակ երկրալիր վիմին. Նար. խոս:

ԱՐՁՈՑԼ, ձուլի. կամ ԱՐՁՈՒՂ, կամ ԱՐՁՈՂ, ի, ացի. փ. Δίκτυον. Rete. Ուռկան. ցանց. ազ, ներ, ըզըզ, ըմ, ընկերք. *Որպէս ձկնորսն սփռեն զարկանել զուռկանն: Արձոյլն ածելոյն բանին ՚ի ծառ. ծուկ ոգկան ձգիցէ: Նայի ընդ գործս արձոյլին. Սէբէր. ճ: *Ընդ ուռկանսն՝ ընդ արձոյլսն, կամ արձոզան ». յն. մի բառ. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԱՐՃԻՃ, արճըճոյ կամ ապրճըճի. ցնս կապար. պ. էրէյդ. *Արճիճ սեաւ, որ ե կապար. Ոսկիփ:

ԱՐՃԻՃԱԿԱՊ, կամ ԱՐՃԸՃԱԿԱՊ. ա. կապեալ կամ գամեալ արճճով. կապարաւ զոդեալ. *Եւս չինեալ անասէ յապառաժ վիմաց պարիսպս երկաթապատս և արճիճակապս. Մաթնին:

ԱՐՄ, ի, մանր, արմք. գ. Ρίζα. Radix. (ուսոի Ջարմ.) Ընդն ընդ արմատ՝ իրօք կամ նմանութիք. տես. * Տապար ուռ արմին ծառոց գնի. Մթի. ճ. 10: * Ա-ռ արմատք խլեցաս այգին նոցա. կալ. ծէ: *Տապար՝ որ ե կացին, առ արմի, ի տակն, ի յարմատոց հատանել զոչ բարի գործոցն. Լծ. Նար: * Տապար ոչ ղոստս և զշառաւիղս, այլև յարմին իսկ յապաւէ: Բնաւին իսկ զաբնի իսրայէլեան ցիր և ցան լինել ի չորս կողմն տիեզերաց. Տճակ: *Ցծծալ զգետացն զձիզ վերահալեացուք ծաղկոցս, որ ազնուատունկ և անուշահոտ օդիցն են ժողովեալ արմք. Բրս. ապալ:

ԱՐՄԱԽԱՐԻՍԽ. ա. Որոյ արմին է խարխափալ. հաստատմամբ. *Տունկս արմախարիսխս. Նար. խլ:

ԱՐՄԱՆ, ի, ացի. գ. Բառ. անյայտ. կարծի խոշոր ալիւր, կամ արմատանման ծիլ. *Ջոմանս (՚ի ձկանց) ծպտեալ ՚ի մէջ գիայ (կայծականց) պարապատիլ արմանաք (կամ արմանեօք). Մագ. ծէ:

ԱՐՄԱՆԿ. Որպէս ուռկ. է Ջարմանք, և արմատ յաղորդ բառից:

ԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾ. Տ. ՋԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾ. Θαυματοποιός. Miracula edens, mira proponens. *Միաբք ածահանելիք զօրէն արմանագործի ՚ի ներքնստ հնչէ յիւր զօրութիւնս. Փիլ. խմասփ:

ԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՋԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Θαυματοποιία. Mirificentia. *Ըստ սահղծական իմն արմանագործութիւնէ նկարել բանիս: Ի ձեռն խոնարհագոյն արմանագործութիւնէ սկիզբն առնել. Նիս. խպ. է. իէ:

ԱՐՄԱՆԱԿԱՆ, կամ ՋԱՐՄԱՆԱԿԱՆ. Իբր Ջարմանալի. *Ա-ռ ՚ի յոյժ բահիման չօրինակայ պարունակացեալ չարժելով զարմանական գնացան. Շիր:

ԱՐՄԱՆԱԼԻ. Տ. ՋԱՐՄԱՆԱԼԻ. արմնի և ԸՆԴԱՐՄԱՆԱԼ. Θαυμάζω. Miror, ևն. *Ազանայր՝ ընգարմանայր, սորջացեալ ՚ի միտ առնոյր զքոյն. Բաս. ծ. 15: *Ոնանք ընգ պիտանացուն մարգկան արմանան, և ամենք ընդ մարգասիրելեան արմանան: Ջհրեշտակական մտաւակարտուքեն արմանամ: Աբրանայ, եթէ ևն: Որոց գՀնա են, և արմանան, որք առանոյ խրատ ևն (օրպէս պչնուլ, յարիլ): Ահա արմնոյայ ընգ գեմս քո և ՚ի վերայ բանիս այսորիկ. (որպէս հայել յերկնս, ակն առնուլ). Փիլ. յէ. և սահմ. և լիե:

ԱՐՄԱՍ, ոյ, ոց. գ. Ρίζα. Radix. որ և ԱՐՄ. Սաթոյա բուսոց և անկոց՝ յերկրս սաց երկաթ մինչև ցեթոթս հողոյ հանգերձ մանր թելիւք. կոճղ կամ սոտրին բուսոյն, և մասղմուկքն կամ ճկերքն. ոկօփ. փիպ, պիսն, ըզբ, պէիս. *Արձակեսցէ արմասս ՚ի խոնաթրչ, և պատղս ՚ի վեր: Արմատ ընդ արձակեալ ՚ի վերայ ջրոց: Արմատ նոցա իբրև զնկեզ երկնից: Եթէ ծերասցի յերբ կրի արմատ նորա: Խլել զնա յարմատոց իւրոց: Ոչ եթէ գոս զարմանն ՚ի վեր ուՆիս, այլ արմատն զքեզ. ևն: *Գիտել զայլակերպութիս անկոյ, և զզօրութիսնս արմատոց (՚ի պէտս գեղոյ). Իմ. է. 20: *Վասն բժշկութեդ՝ որ լինին ՚ի ձեռն քո առանց դեղոց և արմատոց. Խոր. է. 29: *Արմատք բուսոց ՚ի պէտս օգտակարութեն գեղոց. Փորպ: *Ոմն ՚ի սըկն ասէ. Ծառք յարմատոց աձեն, և փառք ՚ի հեղութէ. Եվէս. յեօթ: *Ծածկեցաս մարմինն ՚ի ծածութեամբն, և ներկաս անմահ արմատովն. Սէբէր. ջ: *Իբր ՚ի գառն արմատոց երկրի քաղցրաձաշակ պտուղ յայտնեցար. Նար. խօս: *Ձխաւորեալ ոչ միայն ՚ի վերոյ բուսաբերն արմատոյն (այսինքն փայտի խաչին). Ըար:

ԱՐՄԱՏ. նմանութեամբ, Սկիզբն սերնդոց, ցեղ, ազգ, զարմ, յաջորդութի. և Ամենայն սկզբնապատճառ կամ առիթ. պատ. վաթ. *Արմատ քո և ծնունդ քո յերկրէն քանանացւոց: Ցարմատոյն յեսսեայ: Ցարմատոյն դաւթի: Ես արմատ և սեռ ՚ի դաւթայ: Արմատք արդարոց: Մի ոք լսէ ՚ի ձէնջ արմատ ՚ի վեր բուսեալ դառնութիւն: Ցագագս արմատոյն հանուրց մարդկութեան (այսինքն ադամայ). Խոր. ա. 3: *Եթէ ոք զնւր ոք արմատն (սերնգեան) խառնակէ ընդ ուրուկս. կանն: *Արմատ ամենայն չարեաց սրծաթասիրութի է: Արմատ չարի. ևն: *Աղբիւր մատն սիրան է և արմատ խորհրդոցն. Սէբէր. է: *Արմատ բարեաց՝ սրբութին է. Հեզուի արմատ խոնարհութե. Ցճխ: *Հինն և արմատ ամենայն բարու լծի. Գիւս: *Արմատ օրհնութե: Երանելին զարմանդ և զպատճառս. Նար: *Անհատատութեն (է) այսորիկ բարբառոյ արմատ. Լմբ: *Մեղքիսեգեկ արմատն (օրհնութեան) երբայեցւոց. Վրս հդ. է:

ԱՐՄԱՏ. վերջին ծայր և եզր ատորին, խորք. խոփիսի, հինն (իրօք կամ նմանութիք). հեռաք. *Արմատ բանիկ գոցուք ՚ի նմա. Ցոբ. ծի. 28: *Ցարմատս ոսկի իսոց հասիր. Ցոբ. ծէ. 27: *Ցարմատոյ երկաթոյն հղկի ՚ի նմա. Դան. է. 4: *Չի ատակ արմատ բանի՝ ինձ ներսեսի անարժանի. Շ. Ագ: *Տեսի զծովուն զարմատս, զանդնդոցն զանկ. փիլ. յոէ: * Ի ձև ատնդոյ, որոյ արմատն յերկիր հաստատեալ էր. և գլուխն յերկինս հասանէր. Աի. խլ: *Հիմամբք և արմատովք հանգերծ զչարն կործանիցէ. Աճաբ: *Թագաւորսն յանձն հարուածեալ արմատով իւրովք խլեսցէ. Նար. խլ: *Արմատ գրոյն երև էր ՚ի վերոյ պիտակին. Վրս հդ. է:

ԿԻՆ ԱՐՄԱՏ. առաւել ոմկ. իբր կին մարդ. զարմ կամ ազգ կանացի. *Չի այլ ոչ բնաւ եկեալ է աստ կին արմատ. Վրս հդ. ջ: ուր յառաջն կոչի լոկ կին, և կին մարդ:

ԱՐՄԱՏԱԳԻՏ, գիտի, տաց. ա. Գիտուակ և տեղեակ զօրութե արմատոց բուսոց և տնկոց. *Ձեր ճարտարութե արմատագէտ, և ոչ փորձ իմասնոց. Վեղօր. ի:

ԱՐՄԱՏԱԽԻՀ. ա. ՛ն. Ցարմատոյ խըլեալ, և խլելով. *Լինց զտեղի արմատախիլ անկոց. Թեոփիլ. ՛ն ՚ն: *Արմատախիլ զձառատաուն Թշնամւոյն կատարեցուք: Խլեաց արմատախիլ. Եղէս. ֆանի. Ե խոչէ:

ԱՐՄԱՏԱՒԱՒ. ԱՌՆԵԼ, ԼԱՆԵԼ. Προρρίζων ἀναιρέω, ἀνασπάω. Evello, radicitus evello. Աբմատոտքն խլել, խլիլ. տեօփանփն գօթմամ, նէսք նիվե՝ օլմա. *Ձկործանմանն կործիս զայս արմատախիլ առնել.

և ՚ի բաց հանել: Արմատախիլ արասցուք զնա: Սաստկութեի հոլմոց հարկանելով զնա՝ ոչ կարէ արմատախիլ առնել. Ոխ. յհ. ա. 38. Ե 37: Ք. 9. Ե 8: *Փոյթքն յառաքինութեի արմատախիլ առնեն զամենայն. Խոր: *Փշաքերութեին արմատախիլ եղև. ՃՃ:

ԱՐՄԱՏԱԽԼԵՄ. խլիմ. Նոյն ընդ վ. *Ըրհեն աւասղակ արմատախիլն յայգւոյ անտի. ՄԲ. Ծ:

ԱՐՄԱՏԱԿԵՐ, ի, ած. ա. Կերօղ արմատոյ բուսոց և անկոց. *Արմատակեր կենդանի (խոզ): Արմատակեր կենդանիք (խոզք). Ոխ. ՀԻԼԿ: ԱԳԱ:

Եւ խոտաճարակ. ընդգակեր. *Ամրաձեալք յայրս, զգաստացեալք, արմատակերք. Բ-ղ. Ե. 15:

ԱՐՄԱՏԱԿԻՑ ԱՒՆԵԼ. Συνερείζω. Confirmo, ևն. Տնկակից առնել. հալարդ կացուցանել հաստատութեի. *Սրբազանիցն կատարողութեից և ՃԾատեսակաց վերածութեից՝ արմատակից արալ. Դիոն. ՆԻԿ. Փ:

ԱՐՄԱՏԱԿՈՒՐ, կտրի, բաս. ա. Կտրօղ յարմատոյ կամ արմատոց. *Տապարան արմատակտրաս. Նար. ԾԲ:

ԱՐՄԱՏԱՀԱՆ ԱՒՆԵԼ. Հաստանել յարմատոց. *Զանպտղաբերութեի ոստոց Նորա արմատահատ արասչէ. Թէոդիկ. պհ:

ԱՐՄԱՏԱՆԱՄ, ացայ. է. Ῥιζόομαι, ἐκριζωμαι. Radices ago, radicor. Արմատս արձակել, կամ ձգուել, կամ տարածանել, կամ առնել. Հաստատուիլ արմատովք. զբանալ. ուռճանալ. (իրօք, կամ նմանութեամբ). արմաւ կապէ՝ բռնէ. ԷՒՕԻ ա. ԼՒՎՐԴԻ, ԷՒՕՒԼՒՆԴԻ. *Տնկեցեր զնոսա, և արմատացան: Սիրով արմատացեալք, և հաստատեալք: Արմատացեալք, և շէնեալք ՚ի նա. ԵԲԻՄ. ԾԲ. 2: ԵՒԷՈ. Փ. 18: ԿՈՂ. Ե. 7: Արմատացայ ՚ի փառաւոր ժողովրդեան. ՍԻՐ. ԻԲ. 16: *Զարմատսն, որ արմատացեալ են ՚ի ձեզ. ԱԳԱ: *Ցայգի աշխարհիս արմատացելոյ. Նար. ՃԼ: *Արմատացաւ անկարգութիւն. Խոր. Փ. 68: *Զան զարմատանալն՝ բևեռիլն առաւելագոյն է. Ոխ. յհ. Ք. 8: *Ե՚ի ծառ ուղղութեաձեմ արմատացիր ՚ի բուրաստանս. Թէոդիկ. ԼԸ ԻԳ:

ԱՐՄԱՏԱՄԱՆԴ ԱՒՆԵԼ. Արմատախիլ, և բնաջինջ առնել. *Ցալագս արմատամանդ առնելոյ. ՃԹ:

ԱՐՄԱՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Փ. Արմատս արկանելն՝ ձգելն՝ արձակելն. *Ցոլով արմատս տարածանէ ՚ի նեւթս հոգւոց մերոց. և է օրինակ արմատարկութեե մերզ այսպիսի. Վրդն. ՍՂ:

ԱՐՄԱՏԱՅՈՒԱԾԱՆԵՄ. ցուցիչ. Ն. Ῥιζόω. Radicibus firmo, fundo. Տալ արմատանալ (ըստ ամենայն առնման). *Տնկեցեր... կենացն վտակաւ արմատացուցեր: Խլեալ վխատանս, զարբոյն արմատացուցես և յինս և ՚ի նոսին: Արմատացոյ մեզ առաքաւ տունկ երանութեե. Նար. Է. ՃՀ. ՂԷ: *Արմատացուցին զբուրաստանս. ՁՀ. ՂԲ: *Ընդ ընկալան զսերմանն, և ոչ ՚ի խոր արմատացուցին յինքեանս. Ոխ. յհ. ա. 43: *Ի նոյն աեղւոյն գարձեալ ժողովեալ արմատացուցանեմ (զնսրայէլ): Զքոյ վարգապետութեին վերստին յիշողութեի արմատացոյց. ԼՀ. ովս. Ե պգրգ:

ԱՐՄԱՏԱՒՈՐ, ի, ած. ա. Ո՚ւնօղ արմատս. արմատացեալ. Հաստատմամբ. *Ընդ արմատաւոր. Նար. ԾԲ:

ԱՐՄԱՑԱՔԻ. մ. Ὀλόριζος, προῤῥίζωμα.

ԱՐՄԱՑԱՔԻՆ. Ի ζωα, ῥίζαις αὐταῖς. Radicitus, radicibus ipsis. Յարմատոց անմի. բովանդակ արմատովին. խոպառ. բոլորովին. *Ըհօ՚ոքեն. *Արմատոցքի խլեսցի, կիմ խլեցան. ԻՀ. Ք. 4: Յոբ. Ք. 7: *Արմատոքի խլել, կամ խլեաց, խլեսցէ, խլեալ ցեն. Աթաւ: Եպիշ. ՚ի լուսաբանս. Բ-ղ. Ք. 51: Մագ. ԾՔ: *Արմատոքի ՚ի վեր ձգեալ. Ոխ. յհ. ա. 17: *Արմատոքի ծառոյն ՚ի վերուստ հրկեզ եղելոց (՚ի սդոմ). Փիլ. ԻՀասպ: իսկ ՃՀ. Ա. *Ցամէնայնէ արմատոքի եզև,,. իմն կամ ընդեթերցեր, արմատաթիլ: *Արմատոքին տակակոտոր իսկ ջծառն: Արմատոքին խլեալ զամբարտաւանութիս ՚ի մտաց լսողացն. Ոխ. Ե. ա. 15:

ԱՐՄԱՏԵՄ, եցի. է. } Ց. ԱՐՄԱՑՆ.

ԱՐՄԱՏԻՄ, եցայ. ի. } ՆԱՒ. *Կառուցեն զգաւազանն ՚ի վիլայ գերեզմանին, և արմատեաց՝ պտղաբերեաց. ՃՀ. Ա:

ԱՐՄԱՏԻՔ, տեաց. փ. Փոխանակ գրելոյ ԱՐՄԱՑՔ, և ԱՐՄՑԻՔ. *Ցարմատեաց յեսսեայ. յարմատեաց յեսսեայ: Եկիցի առնուլ զվարձս որոշեալ արմատեաց: Մի քան զնի առաւել էին արմատեաց (հրեանաւորն, վաճանաւորն, ևն). Եփր. Համաբ: *Պահ, հեացե զՀունձս և զարմատիս հաւատացելոց. Մաշտ. Լհկ:

ԱՐՄԱՑՈՒՄՆ, ցման. ՃԷս ԶԱՐՄԱՑՈՒՄՆ. արձնաւէք, արմատ. *Չ՚ի վերայ նոցա արմացմունս արգելուլ՝ փոքր ահա համարելով: Երկրպագութիւն ոչինչ այլ է, այլ է արմացման հարազատի, և սիրոյ նշանակ ՃՀարատի. Փիլ. ԼԻՆ. Ք. 47. 130:

ԱՐՄԱՑՔ. փ. Բառ ումկ. իբր Արմանիք, և արմանալի. այսինքն զարմանք, զարմանալի. *Եւ չէ այգ արմացք, զի մեր վարդապետն գաղիանոս յիշել է, և այլն. ՄԽ. ԲԾՀ:

ԱՐՄԱՒ, ոյ, կամ ու, ոց. փ. Δάκτυλος, Dactylus. փոյնէ, fructus palmae. Պտուղ քաղպրահամ յոյժ մասնաճիւղ ցորեհագոյն կարմիր. ամբաս, ամբաս. Խոտ, ծառ, ինչ է: Գազիան. Ե ՚ի ԲՃՀաբանս. ուր յիշի և ՏՈՓ, ՍՐՓԱՆ, որպէս ազգ ազգ արմաւոյ. *Զարմաւն քաղցրահամ և գեղեցկատեսիլ. ԱԳԱ:

ԱՐՄԱՒ. Ոսկոյզ արմաւոյ. *Հարիւր չամիչեայ և հարիւր արմաւոյ. Ք. ԲՓ. ԾՀ. 1:

ԱՐՄԱՒ. Արմաւենի, առունկ արմաւոյ. Փոյնէ. Palma, palmula. *Արմաւ և խլունձոր, և ամենայն փայտ ագարակի: Ոստս արմաւու: Ծառ արմաւոյ. ՅովՀ. ա. 12: Ք. Փ. Ծ. 7: Յոբ. ԻՀ. 18: *Հիւսեալ տերև արմաւոյ: Ծառք, արմաւ և Թոմրինջ. Վրդ. Հղ. ԾՈ. ԻՀ:

ԱՐՄԱՒ. իբր Տերև արմաւենւոյ. *Ցօղեաց զարմաւն: Ա՛ռ ասաի զարմաւ քո, և գնա: Հիւ սէր զսիլոյ արմաւոյն: Աւեալ զարմաւ՝ գործեմ. Վրդ. Հղ. Գ. Ք. Է:

ԱՐՄԱՒ. Անուն մարդոյ, ըստ յն. ՓՔՆԻՔ. փիւնիկ. *Ամինատուս զԱրմաւ որդին իւր անիծեալ ցասմամբ. Պղատ. օրին. ԾՈ:

ԱՐՄԱՒ. Անուն խոտոյ: Բժ. ՀՀ:

ԱՐՄԱՒ. Անուն Թռչնոյ. որ և ՓՒՆԻՆ ՀԱՒ. Փոյնէ. Phoenix. *Հաւ մի՝ արմաւանուն... Սքանչելի է հաւն արմաւ. ևն. Կ՚. Ծ՚. *Վասն արմաւ հաւուն ասելի է ինձ ասել. Եպիփ. ՚ի յոբ. Ոտ: *Ինչքն իակ յինքենէ ծախեալ և ծնեալ փիւնիկին հաւ, որ է արմաւ. Տծակ: *Արմաւ նոյն է ՚ի ծախել և ՚ի ծնանել. Նշանակ է տեառն, զի նոյն է նախ քան զյարութիանս, և զնէի յարութեանց. Մխ. ասոյ. ՃԾա: *Արմաւ հաւ, զոր այլք փիւնիկ ասեն. Մխ. ապար:

ԱՐՄԱՒԱՁԻՒՐ, ձոյ. փ. Ձուր կամ մեզք արմաւոյ. *Սակաւ մի կասկ ընդ արմաւաձուրս խառնեալ վասն կալոի ցաւոց ստամոքսին. Վրդ ԽԱՓՐ:

ԱՐՄԱՒԱՅԱՆ, ի, աց. փ. Փոյնէկեան. Palmetum. Դրախտ կամ տեղի արմաւենեաց. որ և ՓԻՆԻՆԻՔ. Խոխոմաքան, Նէխոխան. *Ցորդանան մեկնէ ընդ Ծովակոմ արևելից ընդ արմաւաստանն... ՚ի Թեմանայ և յարմաւաստանէ. Եպիփ. ԻԲ. 18. 19:

ԱՐՄԱՒԵՆԻ, Նոյ, Նեաց. փ. Փոյնէկ. Palma, palmula. Ծառ արմաւոյ. Խոխոմ աղաձէ. ումկ. գրի և ԱՐԲՐԱՒԵՆԻ. *Բնակեալ էր ընդ արմաւենեաւն: Նմանեցաւ մեծուԹեի քո արմաւենւոյ. Դտ. Ք. 5: Երփ. Է. 7: *Առին ոստս արմաւենեաց. Յհ. ԾԲ. 13: *Քանցեալ ծառս արմաւենւոյ. Նար. ԼԷ: Տես և ՊԻՒ. Է. բաղդատութեի ընդ ՃԹԵՆԻ և ընդ արմաւենի:

Աթ և իբր ա. *Ծառ արմաւենի. Վրդ Հղ. ԻԷ:

ԱՐՄԱՒԵՆԻ. ոյպէս Ոստ կամ տերև արմաւենւոյ. ա. փ. *Ոստովք արմաւենեօք. ա. Ա. ԾՔ. 51: Շար: *Իառ զոստսն արմաւենի. Վրդ Հղ. ԻԱ: *Մատուցանէր նմա պտակս ոսկիս. և արմաւենիս: Արմաւենիս ՚ի ձեռս իւրեանց. Է. Ա. ԾԲ. 4: Յայտ. Է. 9: *Թրջէր զարմաւենին: Ահա ես հիւսեմ զարմաւենիս զայս: Զդեցեալ արմաւենեօք. Վրդ Հղ. Է. Է. ԾԱ:

Եւ Զարդք կամ քանդակք ՚ի ձև ոստոց արմաւենւոյ. Ք. ԲՓ. Ի. 29: Եզեկ. Ժ. 17. ևն:

ԱՐՄԱՒԵՆԵԱՑ ՕՐ կամ ՏՕՆ. Տ. ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ: ՃՃ:

ԱՐՄԱՒՕՂԻ. Տես ՚ի բառն ԱՐԲՐԱՒՕՂԻ:

ԱՐՄԶԴԱԿԱՆ. ա. Իբր Ախամազդական. ոմանք ԱՐՄԶԴԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔ է ըստ յն. դիոսպօլիս. *Ի քաղաքին լնդացուց, որ այժմիկ արմզդական քաղաքն կոչեալ է. Կղ. ԾԷ:

ԱՐՄԻՆՔ, կամ ԱՐՄԵՆՔ. այսինքն Հայք. Տես բռ. յտկ. ան:

ԱՐՄԻՈՆ. փ. Բառ յն. ածրձնն. *Ἀρμεῖον. Առագաստ նաւու. ԷԼՓԵՆ. *Թըռ չարանն՝ արմիոնն է. ԼԷ. Նար:

ԱՐՄՆ. Տ. ԱՐՄ. (որ է ուղղագոյն):

ԱՐՄՆԻՄ, եցայ. յ. Արմատանալ. հաստատիլ. յերկրի. *Մի սերմանեսցեն, մի՛ ամենեսցեն, և մի՛ արմնեսցի յերկրի արմատս նորա. Ոխ. Ե:

ԱՐՄՆԿԱՁԱՓ. փ. Ձափ արմկան միոյ, որ է կանգուն փոքր. ԷԼՓԻՓ արշէն, ենթագէ. *Լայնութեի պարսպին գուսպիթում՝ որ է արմնկաչափ՝ Ծ. Մաբինի:

ԱՐՄՈՒԿ, կամ ԱՐՄՈՒԿՆ, ման, կամբ կամ կաս, մկունք, կանց, կամ ած. փ. Ἀγκών. Cubitus, flexus brachii. գրի և իբր ումկ. ԱՐՄՈՒՆԿ. Յօդուած բազկի. և որ ինչ նման է նմին. ԷՐԻԲԷՓ, ապէն, ՈՐԵՆՁ, ԱՐԷՆԻ. (իակ ա՛րմօս, ըստ յն. է յօդաւած, զօդ. և ա՛րմաս, ըստ լտ. բազուկ, թև). *Բազուկ իմ յարմկանէ խմիք խորտակեսցի: Ի ներքոյ ամենայն արմկան ձեռին. Յոբ. ԼԲ. 22: Եզեկ. ԾՔ. 18: *Ամաչեսցէք ՚ի հարկանելոյ զարմունկն ՚ի հայս այլոց. Ոէր. ԽԲ. 24: *Գետնաստարս ՚ի գաւառին պարսուցին՝ ասկաս մի վերամբարձեալ ընդ արմկամբքն, զի յոյն չեցցին. Փիլ. ԷԼՓԵՆ: *Արմկամբքն խթէքեն զՀովմաս, և ակնարկէին աչօք. Ոխ. Նար

ից։ *Ոմն, և արմուկք իւր։ Նար։ Ը։ *Զոմբ
բան կապեն վերոյ արմկանն։ Լմբ։ պբզգ։
*Հատան ձեռք նորա՝ ի կից նստեալ արմկացն
(կամ արմկանն)։ Զալ բազուկ նորա հան-
գիպ արմկաւն։ Զգենցաւ մանգիղէն փոքր
մինչև յարմկունս։ ՃԾ։ *Կանգուեցին ի
յարմկին մինչև ի ծայր մատանցն։ Մար-
կին։ *Հազար ուռ բռնեալ, յուռն ար-
մունկ ծընկեալ։ հազար շիտակեալ, և ոչ
կղզի կախեալ։ Գնչ։ հոգ։

Իակ ՂԼար։ ա։ 16։ *Կորզեսցէ զարմկը-
կունան թևոքն հանդերձ։։ այլք իմանան
զնաւածին հանդերձ փետրովքն։ յն։ բառ-
վօս։ իբր նախատք։ ռակ։ կախատ։ գաղթական։

ԱՐՄՏԱՀՈՂՎԵ։ ա։ Որ ժողովի զարմը-
տիս երկրի։ *Մշակ արմտաժողով։ Մծբ։
ծԲ։

ԱՐՄՏԻՒՔ, տեաց։ գ։ Γέννημα. Pro-
ductum, fructus. Բերքը ի գոյն արմատոց
ծնեալք. արգիւնք երկրի կամ բուսոց
հնձելեաց, կամ հաւից սերմանելեաց.
որպես ցորեան, գարի, ասպն, ևն. ունքք։
ընդեղէնք։ Ընդեղէն, եղէն, հասք, տնհասուլ,
պար։ *Արմտիք երկրի։ Տօն արմտեաց։ Ա-
բարք արմտեաց. ևն։ Իակ Ծն։ իԷ։ 14։
*Եղև նորա անասունն, և արմտիք բազումս.
յն։ երկրագործուք, կամ արաք։ *Քանի՞
արմտեաց բարեաց և չքնոհ արժանի երկն.
Ես։ պմ։ Է։ 14։ *Ոչ վատահեցի՛ ի
հունձս արմտեացն։ Բազմայեալ է արմը-
տաւք (իբր արմտեօք) գործոց բարեաց։
Նար։ իԷ։ Ես էբգ։

Գտանի և յեզականն ԱՐՄՏՒ, որ
պէս Արմտիք, և Արմատ։ *Մշակին վինի
սերմ, և ստացողն՝ արմտի։ Որձին իբ-
րև տնկի, ոչ եթէ յաջմեսիս նորա երթան
էրեալ տեսանել եթէ գուցէ կեռուեալ
կայեալ իցէ։ այլ առ ամին ցուցանել վը-
կայուելիւն աերևոյն՝ ի ծայրս իւր։ Եբէ։
ա։ էթօբ։

ԱՐՃԱԼՈՅՍ, կամ ԱՐՃԱԼՈՒՍ։ իբր
ունկ։ և ըստ յետնոց։ Տճա գյալջուգն։

ԱՐՃԱԼՈՒՐԸ, լուրջք։ կամ ԱՐՃԱ-
ԼՈՒՆ, լուրջք։ և ԱՀՃԱԼՈՒՐ, լուրջք, կամ
լուրջք։ գ։ Ցեղին պահ գիշերոյ՝ որում
յայնժորգեն նշոյլք լուսոյ առաւօտուն։ Տ։
և ԱՐԵՒԱԳԱԼ։ Վարի նախգրիւս Ընդ, որ-
պէս մակբայ։ ա։փառն՝ յոսբն՝ ի յոսբը։ չին
առաւկայն՝ ՝ի՛ջօջ ակբբ ակբնէ, փան, չՀՃԳ,
ա։ա՛կ ակբօ։իմ՛ի՛ ակբօ։իմ՛ի՛։ ըստ յն։
գեռ՝ ի խաւարի, կամ՝ ի մեծն. կամ՝ ի
գիշերոյ։ ռակ։ գիւբ՛ան՝, գեռ ՀԲոսն։
(վասն որոյ երևի բառս կազմեալ՝ ի ձայնէս
աչք, և լուրջ։ քան՝ արշք կամ առաջին, և
լոյս)։ *Գայ առաւօտուն ընդ արշալուրջսն
(կամ արշալուրջն, արշալուրջն, աշալուսն).
Ցհ։ Ի։ 1։ *Ցարիւան ընդ աշալուրջսն (կամ
ապշալուսն)։ Ը։ Ի։գ։ Ե։ 5։ *Ցառնէ ընդ
արշալուրջս (կամ արշալուրջս, կամ աշա-
լուրջս)։ Աաղ։ լ։ 15։ *Ցարուցեալ ընդ
արշալուրջն առաւօտուն. Ճ։ Ա։ Բ։ *Գայ
առաւօտուն ընդ արշալուրջն։ Մարկոս ընդ
արեւագալն ասէ, և սա ընդ արշալուսն։
Ընդ արշալուրջն ասէ. որ զայն ժամն նշա-
նակէ, յորում լոյսն զօրացեալ՝ յաղթէ
խաւարին, և՝ ի ծայրս բարձրագոյն լե-
րանց վշտաւելոյս նշուլիցն ձգէ արեգական։
Այ՝ես։ յոբ։ *Ընդ արշալուս միաշաւաթին։
Վահր։ յոբ։ Իակ հին բա։ *Աշալուրջ. հա-
մարձակ լոյս, կամ արևացայտ։։ (Ըստ յի-
ւրմէ առմանս առ մեզ ԱՐՇԱԼՈՑՍ ասի՝
որպէս լո։ ա։օ։օ։ որպէս Թե ժամ իմա-
նելոյ ցօղոյ ընդ արեւագալն։ որ է ըստ յն։
Ես։ ըստ հյ։ պգ, առաւօտ։ այլ սովին
առմամբ չգտաւք առ նախնիս։)

ԱՐՃԱԿՈՒՆԻ, նւոյ, նեաց։ Ἀρσακί-
δαι, ὁἀι. Arsacida, dae. Որ է՛ ի ցեղէ Ար-
շակայ պարթևի։ Ես։ ԽԲ։ Ի։ Խոբ։ Ես.
վԼԼ։ փոբգ։ ևՀ։ Ցհ։ բռ։ յակ։ ան։

ԱՐՃԱՒ, ապ։ գ։ Արմատ Արշաւե-
լոյ՝ իբր Արշաւան, ասպ։ վազք։ ընթացք։
*Արշաւ եհաս ի մեծ գաշտին։ Գբ։ փվ։
յՀՀ՝։ *Գնացին իբր յարշաւս՝ չջնջելով շուրջ
զպատառսն։ Ձի պղնձի ձուլածոս իբր
ի յարշաւս։ Մարկին։

ԱՐՃԱԻԱԿԻ։ ծ։ Արշաւելով։ յար-
շաւս։ արագ ընթացիւք։ Թագաւորք վա-
վերով։ *Որ յարշաւակի գայր յեգովմայ։
Մխոսիէլ։ Իլ։

ԱՐՃԱԻԱԿԻՑ։ ա։ Իբր ընթացակից։ և
գործակից։ *Ձձեզ չունելով արշաւակիցս
անառակութեն։ Ը։ ա։ պեփ։ կա։

ԱՐՃԱԻԱՀԱՆԴԷՍ։ ա։ Արշաւօք՝ ի
հանգիսի։ ընթացօք յաստպարիզի կամ՝ ի
մեսարանի։ *Դուք էք արշաւահանդէսք։
Մծբ։ ծի։

ԱՐՃԱԻԱՆ, ի, անք, նաց։ գ։ Ὁρμή,
δρόμος, ἐπιδρομή, παραδρομή. Impetus,
cursus, incursus, ևն։ որ և ԱՐՇԱՒԻ։ Ընթ-
ացք։ դիմեցումն։ յարձակումն։ ասպա
սակութի։ վազք՝ որպիսի և իցէ։ էէ։բէ։յ։
է։ս, սեէյէրթէ, բեՎէ։ *Չի էր խորհուրդն
այն և արշաւան նորին ընդունայն։ Վասն
նիկաւորվոյ արշաւանին։ Զգայր զարշա-
ւանն մեկաբէացուց՝ ի վերայ նորա։ Ա՛յն
արշաւան ասպատակի Թագաւորին այսպի-
սի դարձու վճարեցաւ։ ա։ հ։ ի։ 68։ Բ։
հ։ Է։ 12։ ծԲ։ 21։ ծՁ։ 26։ ծԲ։ 15։ *Ցարշ
շաւանաց ամպարշաւաց՝ ի վերայ եկելոց։
Աաղ։ Ճ։ 25։ *Ունի արշաւանս ընդ կա-
մարաձև խորանն երկնից։ ա։ Եզբ։ Բ։ 34։
*Բարիոք է անգրէն դաւոյ ընթացից արշա-
ւանին։։ իբր հարւանցի ընթացք։ Կալ։
ծԲ։ *Արշաւանք բալբարոսաց, կամ հի-
նից, կամ ասպատակողաց։ Սահմ։ Ի։ 84։
ԼԲ։ Մաթ։ իԲ։ *Ի հակառակամարտան արշ
շաւանք։ Գիբ։ *Արշաւանք՝ ի միջոց աշ
խարհիս մերոյ հասանէին մեծաւ ամբո-
խիւ։ Խոբ։ Ճ։ 9։ *Եթող՝ ի հրահանգս
ասպարիսաց քոյոց արշաւանաց։։ յն։ և
թող քաւմբ ընթացից։ Սեէեբ։ Ի։

ԱՐՃԱՒԱՆՍ ԴՆԵԼ։ իբր Արշաւել։ գի-
մել։ փութալ։ *Ազրեալ՝ ի ծփանաց աբ
շաւանս գնեն յիւրաքանչիւր գաւառս։
Ագաթ։

ՁՒՈՑ ԱՐՃԱՒԱՆՔ։ Տճա ԱՍՊԱՐԻՍ։
*Մօտ երգեն՝ ի գեռն եփրատ իբրև ձիոյ
արշաւանօք երկու (կամ երեք)։ Ագաթ։

ԱՐՃԱՒԱՆԵԼ։ Տ։ ԱՐՇԱՒԻԼ։ *կրճ
այք կամեցան արշաւանել՝ ի կրիտէ։։ իբր
գօշո գոռմոգ։ Մխ։ ասալ։ կի։

ԱՐՃԱՒԱՆԻ։ իսմ կամ ընթերցիր Ար-
շաւակի։ *Տանի զնա արշաւանի։ Վէյօր։ Ը։

ԱՐՃԱՒԱՍՈՑՐ։ ա։ Որ արշաւէ սու-
րալով։ քաշարշաւ։ քաշքընթաց։ արա-
գագոյն։ *Արշաւասոյր շարժմանէք, կամ
ալիք, կամ հէնք, կամ շկացուելիք։ Աբծբ։
յոէբ։ Ագաթ։ ՁՀ։ իԲ։

ԱՐՃԱՒԻԼ, հցի։ լ։ Τρέχω, ἐπιτίθε-
μαι, διώκω. Curro, invado, persaequor.
Ընթանալ։ յարշաւս գնալ։ արշաւանս
գնել։ խաղալ՝ ի վերայ։ յարձակիլ։ գի-
մել։ ասպատակել (որ է ձիով ընթանալ.)
պնգիլ զկնի։ գրոհ առլ։ վաբէ, էրայ վա-
պէ։ սեէյէրթէ, գօշմագ, առյոբշմագ, եէբ-
բոյիւլ էմնէ, էսօրինակ վարմագ, սէրօռալ
ճմնէ։ *Արշաւել՝ ի կողմանս հրեաստա-
նի, կամ յերկիրս նորա։ Արշաւեալս՝ յար-
ձակեալս։ ա։ հ։ Բ։ 35։ Է։ 69։ Ը։ հ։ Ը։
2։ *Իբրև զձայն կաւազար ձիոց լսելմանց՝

որ արշաւեն՝ ի պատերազմ. Ցայբ։ Է։ 9։
*Ոչ՝ թէ արշաւեացեն երիվարք ընդ վէմս.
Ամովս։ Ը։ 12։ *Արշաւեցին այլազգիք յեր-
կիրս։ Ոչ՝ մ կողմանս արշաւեցեր (կամ
արշաւեցէք) այսօր։ ա։ Ի։գ։ 27։ իԷ։ 10։
*Արշաւել՝ ի կողմանս պարսից, կամ՝ ի
հեռավայրեացս տերուեթի, կամ զՀեռ ե-
րամակաց ցուռց, կամ փութանակի՝ ի տե-
ղին։ Ագաթ։ Խոբ։ Ի։ 62։ գ։ 55։ Փոբգ։
*Միւնգեռս արշաւեմս, առ՝ ի յեսայան հա-
կառիւեմ։ Մի վախճանն անյարմար՝ ի վե-
րայ իմ արշաւեացէ։ Արագ սուրհանդակք
ընդ հեռաւորեան վայրս արշաւեցին։ Նար։
հա։ յԲ։ Ե ասաբ։

Այլաբանութեամբ ասի։ *Ընդ հեռավ
մայեցուց լեզուն խրոխտաբար արշաւէ (այս-
ինքն հոմարձակ խօսի)։ Աբաքեղ արշ
շաւել խորհրդոյս զսութեան (այսինքն՝ ի
գուբս ելանել)։ Լմբ։ սփփգ։ Ե ասբ։ *Ընդ
ամենայն երկիրս վազվազակի արշաւեցին։։
որ և ՎԱՋԵՆ ՁԲՐԿԻՒՂԻՒ, այսինքն անցա
նել։ Վբբ հղ։ Բ։

ԱՐՃԱՒԵՄ, եցի։ որ և ՞ Ընթա-
ՍՐՃԱՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ։ ն։ ՞ ցուցա
նել։ * կճպք վերկվարս զայրացուցիչս
արշաւեն յասպարիզի։ Վէյօր։ Բ։ *Ընդ
չորս անկիւնս տիեզերաց արշաւեցուցա-
նել։ Եսեի։

ԱՐՃԱՒԻՄ, եցայ։ յ։ Տ։ ԱՐՇԱՒԵՄ,
լ։ *Ուշ եգեալ՝ ի հանգէպ երեսացն Լեհ
արշաւին։ Ընդ հանուր արշաւին։ Ընդ ա-
րեւմուտս արշաւիցին։ Եսեի։ *Ցանկարծ
արշաւին՝ ի գլխոց ասպարիսից։ Ոսի։ Ես։
*Վասն կը բարձ՝ ի նմանէ զոտս նորա, և-
ղեն այլ արշաւեացին նա։ Եբէ։ Ծ։

ԱՐՃԱՒՈՒՄՆ, ւման։ գ։ Ընթացք։
գնացք։ արշաւք։ *Արշաւումն ալեաց։
Լմբ։ ոչ։

ԱՐՃԻ ԵԳԻՍԿՈՊՈՍ, կամ ԵԳԻՍԿՈ-
ՊՈՍՆ ԱՐՃԻ։ Տ։ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ։ Վբբ
հղ։ ծԲ։

ԱՐՃԻՄԱՆՏԻՏ։ Տ։ ԱՐՔԻՄԱՆԴՐԻՏ։
*Հօրն Թէոդոսի արշիմանդրիտին։ Վբբ հղ։ Է։

ԱՐՃՈՑՐ, արուբի։ գ։ Պզինձ դեղին՝ մա
՝ի գոյն ոսկւոյ։ (Լծ։ լտ։ Ես։ էբէ։ խուալ-
չմՀ։ որ է առուտել հասարակ պղինձ։ գա-
գԼբ։ իսկ արոյրն՝ ի մեզ է որպես Թ։ էէ-
բիւլ։ խուալ։ օդբօնէ։ որպես յն։ լտ։
Ὀρείχαλκος. Aurichalcum. որպես՝ ի հին
բռ։ գնի։ *Աբոյր, ոսկեպղինձ։։ *Ար-
ծաԹի, և պղինձ, և արոյր, և երկաԹ։ ա։ ճ։
իԲ։ 2։ (պակասի՝ ի յն)։

ԱՐՈՒ, արուբի, ուաց։ ա։ *Ար՛որ՝ն, ա՛բբսեն,
ա՛բբսենիկոՀ։ Mas, masculus. Արի և նախա-
պատիւ և իշխանական սեռն կենդանւոյ։
որպես՝ ի մարդկին այր, և որձ յանասունս։
էբ, էբէյ, էՀէբբ։ *Արուս և էգ արար վնո-
սա։ Զամենայն արու մանուկ (ռակ։ մանչ։)
Ոչխար կատարեալ արու։ ևն։ *Ա՛լուս որ-
գի։ Տզայոց արուաց։ փբգ։ *Համբակեք
վեց արուզք։ Գիբ։ *Մորացան զկանայն
սպարուելեն, և եղեն արուք առաքինիք։
Եվէյ։ Է։ *Ցորժամ Թիս զաւակացն յակո-
բայ հաւատարեաց արաս Թուոյ կրկին եօ-
Թանասնեակ ամացն ազատհամու, ևն։
Ոսի։ գծ։ *Ցարուաց (որպես յիգաց)
ծնունդ պահանջել։ Մածբ։ Է։

ԱՐՈՒ։ նմանութ ասի (առաւել ռակ։)
Ճանկաւոր ՃարմանՀ՝ որ մտանէ յայ անգր։
*Չժանկն՝ի նոցանէ արուս կարասաք կոկէ
կոլոզէ և մաքրէ։ ԹպՀ։ էաբօսէ։ (յն։ լտկ,
չժանկն՝ի բաց սրբէր։ իակ լտ։ էբռսէ և
ժանկ ուսուիՀ երկաԹոյ։) *Ա՛րուս արմա-
ւենեացն հովանի արարեալ իգիցն՝ պատա-
բեր առնեն զնոսա։ Եբէ։ ՝ի յարբգաբէթ։

ԱՐՈՒԱՐԱՄ. ս. Որպէս արուական ըստ սեռի լեզուին. *Բազում՝ ինչ է որ յԼեբրայեցւոյն արուաբար ասի, և ի յոյնն իգաբար. կին. բ. 14:

ԱՐՈՒԱՔԻՑ կամ ԱՐՒԱԳԻՑ, գիտի, տաց. ա. Ἀῤῥενοκοίτης. Qui cum maribus concubit. Գիտացօղ արուի. արուամոլ. առնամոլ. այր որ ընդ արուի խառնակի իւրև ընդ իգի. զոլամոլս. *Ոչ իգաց ցեալք, ոչ արուագիտք: Պոռնկաց, ա. րուագիտաց. ա. կոր. ը. 10: ա. 10: *Արուագիտքն մահու մեռցին. նխ. չ. 4:

ԱՐՈՒԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Παιδεραστία, παιδοφθορία. Obscoenus puerorum amor. Մեղք սոդոմական. խառնակուիլ արուի ընդ արուի. արուամոլուիլ. մանկատրփուիլ. զոլամպռծուիլ. *Վասն արուագիտութեան կործանումն սոդոմայ. Մանդ. ին: *Վասն կախարդութեան, արուագիտութեան, և սպանուն. Աթ. ոգ. ա: *Արեւելեան մաօք, որ զընութիւնս գովէ, և զարուագիտութիւնն. Ա. ոգ. ա: *Այր որ ննջիցէ ընդ կնոջ իւրում արուագիտութ. կանոն: ևս և Մխ. դա: Մխ. ա. իր:

ԱՐՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀρσενικός. Masculinus. Սեռական արուոց կամ առն մարգոյ. արական. հոլէոյեր. *Ընմանուիլ արուական: Պատկերս արուականս. Օրին. ը. 16: եվէլ. ձղ. 17: *Արուական բնութիւն, կամ անգամք, կամ բարբառ, կամ զօրութիւն, կամ զօրք, կամ բարեզարգութիւն. Մանդ. ձէ: Եփիփ: Լմ. ա՞ձոբ: Մխ. ասոր: ի գիր խոր: *Իգական բնութիւն և արուական. Պղա. օրին. ա:

ԱՐՈՒԱՄՈԼ, ի, աց, կամ ից. Տ. ԱՐՈՒԱԳԻՏ. գրի և ԱՐՒԱՄՈԼ. *Զպոռնկեցոյն և զարուամոլսյն. Սաք. ը. պ. ը: *Զոձրագործութիւն արուամոլիցն. Տծակ: *Արուամոլ և իգացեալ: Արուամոլ գիջուիլ. Մանդ. ձէ:

ԱՐՈՒԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Զգուշանալ ի մանկուչաւ մեղսոց՝ յարուամոլուիլ և յանանագիտուիլ. նխ. չխ: *Գտակք են արուամոլութիւն. վ. ը. ոգ:

ԱՐՈՒԱՆԱ, կամ ԱՐԻԱՆԱ, ս. Իբր Արու լինել. արիանալ. *Իգ ազգն զգայուիլքն արուացին արու խորհրդովք: Օգ և հոգին, օրինակ լինն՝ արուացեալ է. փիլ. լին: *Քաջապէս հաւատովք արուանայր. Լսող. ձէ:

ԱՐՈՒԱՊՂՈՒԹԻՒՆ. Παιδοφθορία. Puerorum stupratio. Տ. ԱՐՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Զմեղս պոռնկուիլ, և շնուիլ, և արուապղծուիլ. Սաք. ա. պ. ը:

ԱՐՈՒԱՒԵՐ. ա. Իբր Արուամոլ. արուագէտ. *Չի մի թուեսցի զնոցանէ մի այն ասել՝ արուասէրս լինել. Ոխ. հա:

ԱՐՈՒԱՑԵՒԱԿ, ի, այ. ա. Ἀῤῥενώπος. Virilis. Կնոյն արուի. արի. *Որ առ արուսլուիլին զօրաւորագոյն է, արուասեւակ գոլ պարտ է ասել. Պղա. օրին. է:

ԱՐՈՒԱՐԱՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Πλησιόχωρος, πλησίος. Confinis, finitimus, accola. որ և ԱՐՈՒԱՐԱՒԱՆՆԱՑ. Սահմանակից, մերձաւոր բնակութիւք կամ գաւառաւ, և որոշել միայն արձանօք յորոշումն սահմանաց. *Ուրեմն ասացաւ Թագաւորին պատերազմ էր ընդ իւր արուարձականս, որ կոչին Էորդացիք. Ես. իր. ա: *Չի մի կարծիցեն, թէ յարուարձական ինչ գիւղ կիցն իցէ հայն քերթող. Ոխ. ս. է. 28:

ԱՐՈՒԱՐԱՒԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. Նոյն ընդ վ. կամ Բնակեալն յարուարձանս արտաքոյ քան զքուն քաղաքն. *Ցարարացւոցն՝ որ նոցին արուարձայնիք էին, այսինքն խորանաբնակք. որպէս սովոր են կալ արապիկդ ի քաղի. Ոխ. ես:

ԱՐՈՒԱՐԱՒԱՆ, ի, աց. գ. Συγχωροῦν, συγχωρούσα, τὸ πλησίον. Pertinentia, confinia, quae sunt prope. Աբեակավայրք կից ընդ քաղաքի՝ արտաքոյ պարսպաց կի արձանաց. որ և ԲԱՑԱՑ ասի, և ՁԱՑՈՒ. ՑԵԱԼՔ, և ԴՈՑԵՐՔ՝ իբր չինանիստ վայրք և աւանք քաղաքին. Լսող, Լբեր. *Աբուարձանք քաղաքացն, զորս տայցեք զնա տացուոյն: Զամենայն արուարձանս ձորոյն ազատվայ: Ամենայն արուարձանք ազգաբովքայ, և սւանք նոցա, և ագարակք նոցա. Թես. ա. է. 4: Օր. է. 37: ՑԵ. ձէ. 46:

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ. որպէս Առնապատիկ կոտց. *Մեղքոմայ արուարձանի. Նոր. ի:

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԵԱՑ, եայք. ա. գ. Տ. ԱՐՈՒԱՐՁԱԿԱՆ. *Զարուարձանեայ աշխարհն տապալէր: Սպարապացւոց իւրն, զոր պագեփատոս առէ, թէ արուարձանեայքն էին: Թեքայեցկիք արուարձանեայք եգիպտոսի յատակայ բրեցան. Ես. կր. ա. Ն է:

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԵՒԱՑԿ, եայց կամ եաց. գ. իբր Արուարձանք. Ցեսբեռն, և յամենայն արուարձանեայս նորա. Թես. իա. 25: Իսկ հէին իա. *Արուարձան, կամ արուարձանայք. չինանիստ գեղերս:

Եւ իբր Բնակիչք արուարձանաց. *Ի պատերազմի ուրեմն արուարձանեացն ի նեղ մտեալ անկանէր առ աւերնոխոս բըլրով. Ես. կր. ա:

ԱՐՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Իբրու արու առնել զէգն՝ ընդգէմ բնութիւն. *Իդքն լրբեալք և անամօթեալք՝ զնգալկան բնութիւնն արուացուցանեն. Մանդ. ձէ:

ԱՐՈՒԳ. ա. որ և գրի ԱՐՈՒՒ. Թ. աբզգ. Ἰσχνός. Macer, macilentus. Նիհար. հիւծեալ. ազազուն. լբեաբ, լաբբ. որ և նուսպեալ. նիազ. ոսին. սին. անպատւ. *Ցամենայնի թափուր և արուգ. Լսող. ձ: *Պատուհասս վարագոյրն՝ ցոտցանեալ նոցա, հիճ այսուհետև ոչինչ եմ ես պիտոյ ի ծածկոյթ արուգ պատուհասանցն. Եփիփ. խաչէ: *Ընդ արուգ ծառով նսակեին. ՁՃ: *Ծառն հիճ սնեալ՝ ի պտղոյն իցէ, արուգ է և անպիտան: Ցորժամ զպատուհն ոչ ունիցի, արուգ և անվայելուչ լինի. Սաք. ոգ. է. Ն ա. ոգ. է: *Տեղին կործանեցաւ. այսուհետև երթեալ նատիցիս է արուգ հովանովք, որովք նախ. նիքն ինչ ոչ օգտեցան. Ոխ. ես:

ԱՐՈՒԵՍ, ի, իս կամ աս, լոց, և ացգ. Τέχνη. Ars. τέχνημα, opus arte confectum. գրի և ԱՐԻՍՍ, և ԱՐՀԵՍՍ. (լծ. լատ. արս, արտիս.) Ճարտարութիւն. հմտութիւն. գործ Ճարտար. և հնարք ի գործել ինչ յոր և է կարգի՝ մեքենական կամ ազատական կամ բանական. սքեմահաւ, սահաւ, հիւսնէր, մարիքեւ, էիւք, ռասալ. *Եվեսալ ըստ արուեստի իւղագործաց: Լի արուեսիւ, և իմաստութ, և գիտութ: Ամենայն ոք որ յօժարեսցէ իմաստութեամբ ըստ համարին արուեստից: Բռնագատեաց արուեստիւն ածել զնմանութեանն ի գեղեցկութ: Ի գիւտական արուեստի խաբեութ անկանէին: Էին խորանակարք արուեստիւ. ևն: *Որ առ չինուգական արհեստսն աշխատին... իւրաքանչիւր ոք ի այսհեստ ի քաղաքի ստանալով. Պղա. օրին. է: *Ընդունայն և վայրապար ոչ ստեղծիչն ստեղծ, ոչ բնութ, և ոչ արհեստ: Քերականութ ընդ հանուր արհեստիւ է: Իմաստասիրութիւն է արհեստ արհեստից: Անբան արհեստք (ձեռաց): Բազում անգամ զանուն արհեստիդ և ի վերայ մակացութ առնու. Սահմ: *Մեռեալն լռե յամենայն արուեստից: Հնարք արուեստից. Ցն: *Նովին հոգեկրօն արհեստիւն հանեալ աւուրս բազումս յանապատ տեղի. Ագաթ: *Ցորժամ արուեստս ինչ գործիցէ: Սալոմ յոյժ արուեստս կազմէ. փիլ. նխ. է. Ն ա: *Արուեստաւն ներգործէ. նխ. ևամ: *Զոր ի վաճառէ, կամ յարուեստաց ստացեալ է. իսխ: *Զինուորական արուեստ. Կրիտ: *Կուռ վառեալք, լի արուեստ արուեստաց նահատակութեն. Բռ. ը. 20: Արուեստիւ կարուակ. Սահմ: *Ի մեծամեծ արուեստից և գիտուից ունայնացեալք էին: Հրաչալի արուեստիւ հեղեն գրչութ. խոր. է. 56: ձ. 33: *Արուեստ մարգարէական, կամ մարգարէութ, կամ աւետարանական, կամ գաւառորութ. բանական, գործնական. ծածկային և մարգկային: Արուեստ բարեբարութեանն ՃՅ. Ագաթ: Ագան. նին: Կորիւն: Երզն: Մխ: Պխ: խոր: *Ազգս արուեստի. Մաղթ. իբր ասելոյ, ճաճանչը:

ԱՐՈՒԵՍՍ. Նմանութ և լայնաբար՝ Պատրանք. խաբ. նենգ. մեքենայ. սոփանի. փեննն, ա, հիւսէ. *Խաբէութի և արուեստք բանսարկուին են: Զարուեստս գիւաց գեսէր: Ի ծածուկ արուեստք. Սաբե. յն. է: Լմ. ոչ: *Ո՛րչափ արուեստիս չանս գնէին զպքանչելիսն ծածկել. Ոխ. յհ. ա. 12:

ԱՐՈՒԵՍՍ. Τέρας. Prodigium, portentum, miraculum. Նշան հիանալի. հրաշք. պքանչելիք. գործ ի վեր քան զբնութիւն. հիւմքի, ձճայշչ նեանէ, դաձիւսլ. *Ցաշաս խեցից զնչանս իմ և զարուեստս յերկրիդ եգիպտացւոց: Նշանօք և արուեստիւք ելը. չանք և արուեստք: Եսւ զարուեստս իւր յերկիր քամայ: Տալ նշանս և արուեստս լինելոյ ի մեզս: Զօրութ նշանաց, և արուեստից: Նշանօք և արուեստիւք ստով. ևն: *Արուեստս և նշանս. Արուեստ ասի, որ մեզս գնելով իցէ, որպէս կասվ ծեփելն տեառն զաչս կուրին. Ոխ. գծ:

ԱՐՈՒԵՍՍ. Τέρας. Monstrum. Հրեչք. չարիպ նեանէ, դաձ. *Մոլեալ ի գազանս, յորոց ծնանել տրտիսալք օտարակերպք այլանդակատեսիլք. փիլ. ծ. իան: *Փոխանակ ՃՅ՝ արո էսոից էրկիր պագանես. Հ=Ց. դեիա. ա:

ԱՐՈՒԵՍՍ. Ἐμμελέτημα, ἐπιτήδευμα. Opus elaboratum, institutum, studium. Գործ արուեստաւոր կամ Ճարտար, և գիւտ. *Զմեռագործս մարգկան, զոսկի և զարծաթ, զՃարտարութ արուեստս. Իմ. ծգ. 10: *Աճ պատրաստեաց զարուեստս իւր. ա. Լգ. է. 3: *Ոչ ի բաց ընկեցին զարուեստս իւրեանց (զկուռս կիմ զպաշտօն կուռց). Դտ. է. 19: *Ոնին արուեստս քերթ յառաջ չինուելութ. խոր: *Արուեստդ հրաշից (ոբ խաչն). Նոր. իէ: *Ի տեսանելն զայլ արհեստ գործել կարէ ի վերայ հայել, և ոչափ արհեստաւորին ըզԹերլին և զաւաւերն յարհեսան տեսանել. Լմ. աա ասկան:

Իսկ յատկն Փոխ. *Սնուցանէ յինքեան երկիրն ջրովք արուեստիւք և զաւաւերութիւն հասուցն ոչ. իմն ջրոցն արուեստիւք, կամ արուեստական ջրովք:

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒԱՆ, ի, իկ կամ աց. ա. Τεχνίλόγος. Argutator. Ճարտարաբան, և պատրոպաբան. *Արասցէ հաւատացեալսդ փոխանակ արուեստաբանաց. Աթ. ոբ. է.

ԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Τεχνολογέω. Artificiose dissero. Ճարտարութ, կամ պատրանօք խօսել. * Յոպագս առնուանցն գրոյ (յադամայ) արուեստաբանէ. Նէ. փիլ. այլաբ: *Ուստի (կամ յորմէ), և որով և յորում. զորս գու արուեստաբան նեան. Ա՝ որս. ը:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τεχνολογία. Oratio artificiosa. Ճարտարաբան նուիթ. բան Ճարտար. * Ընդ յայնպիսի արուեստաբանութիւնս են սովորեալք: Ըստ քում արուեստագանուեդ. Ա՝ որս. ԳՀ. ը:

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒԱՐ, կամ ԱՐՀԵՍՏԱՒԱՐ. ս. Τεχνικῶς. Artificiose. ἐντέχνως, solerter. Արուեստիւք. ըստ արուեստի. Ճարտարութ. հնարիւք. քաջ. *Որ զտերու նեան խորանն արուեստաւար կազմէ բեսելիել. փիլ. լիս. ՟. 90: *Ջխառնեալ ընդ ցորւոնոյ գլարդն արուեստաւար զատուցանեն. նիս. կոս: * Հիւսեալ արուեստաւար (կամ արհեստաւար) զներս նորա. նէր. ի յո. ԱԹ: *Ոչ ձգեմ զայս (զուռկանս) արուեստաւար, այլ հնաւտով. Ոսկ. վ: *Ջձեռ ծանեաք, և զգենկութիւն արարաք ծոց արուեստաւար ուսանիլք ի ձեռն նոցունց (մտաց և բանի). Բրս. գոհ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԴԷՏ. գիտի, տաց. ՟. գ. Τεχνίτης, τεχνιτεύων. Artifex, opifex. Գիտակ արուեստի. Ճարտարապետ. Լարպէտ. Հմուխ պեհաւոր, ասելաց, ասելս, ձիւնէտեր. *Ջհիշեանս յուզայ, և զարուեստագէտս. Եր՟. իԳ. 1: *Աւաքել զան զարուեստագէտսն. Եզեկ: իԳ. 1: *Վաճառականաց, և արուեստագիտաց. Շ. ընդհանր: Ն փիլ. օգէպ: *Արհեստագէտք եք գրոց սրբ. Լմբ. ա՟ ասլան: *Գալ և առաքինի արուեստագէտն (ՃԾ). Նիս. կալմ. Ը: յն. մի բառ, δριστοτέχνης.

Եւ Ջակատեալ զհետ իրաց լինէր. Ռեյ բա. նին խնդրէ. ուշգի, դաւիպ. յն. տռփիալ. Ճրաստής. Amator, amasius. * Ջարիաց արուեստագէտք արժանի այնպիսի յուսոյ. իմ. ԳԸ. 6. (որպէս Թէ յն. Ճրաս. τέχνη ընդ հմ. արուեստ):

Իբր Արուեստագիտական. *Ըստ ձերում արուեստագէտ վսեմական վերաստանեգ. Սիմ. ա՟ գերմ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տես Ա Ր Ո Ւ Ե Ս Տ Ա Գ Ի Տ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն. *Ջի յայտներէն եւ բևեսայի արուեստագիտութեի. վէպ. Ը: *Վան արուեստագիտութեի քաղդէացւոց ասաց: Ոչ են կատարեալապէս ուսեալ զարուեստագիտութեի նորա. Եզր. հոմաբ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՐ. ս. Արուեստիս գերծող, կամ գրիչ: Երզ. գեր:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԻՍ, գիտի կամ գոի, տաց. ս. Գիտակ արուեստի. և արուեստիս գեռեալ. հանճարեալ. * Մեծ վաստակն արուեստագիտաց ընդ ուշայնն ցերեր. վէպ. օր. Ը: * Մեծավաստակն արուեստագիտաց ընգունայնասոյր է. Շիր: * Մակացու գոլով նորա արհեստագիտ մասանց. Ճ. Ա:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՅՆ. ս. Իբր Ճարտարագործն. *Դաւանութիւն քան զլիւրուց դեմսութենաց քոց արուեստագոյն. Ճ. Ա:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Ἐπιτεχνόομαι. Fabrico, molior. Ըստ արուեստի և Ճարտարութ գործել, կազմել. յօրինել. *Որ ինչ միանգամ բնութեիս արուեստագործեաց: ի ձեռն երանգին և գեղոյն արուեստագործեալ. Նիս. կալմ. Ը. Ն ի ինդոր: *Նչանն քրիստոսեանքս առաջագիծ փայտիւ արուեստագործեալ. Աճծր. Ը: 9: * Ամուսն անդեան և յանկուսն կատարած ասլոց՝ գիշերի արուեստագործեցաւ. Սարկ. ԺՀ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾՈՒ. Մեքենայել. հնարել. Նարել. չարարուեստ մտաք. Μηχανόομαι. Machinor. *Նա ինքն նոյն է (սատանայ), որ արուեստագործեաց զերան. Ոսկ. ՀՀ. ՟. 6. (յն. արուեստ զերն սրար):

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Τερατεύω. Τερατεύω. Prodigium patro. *Ջքանն յառաջագիտ՝ մինչև յայս (անտեղուելիւն) արուեստագործեալ անցանեն. Նիս, կալմ. Լ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Τερατουργία. Opus prodigiosum. Գործ Ճարտար կամ հիացուցիչ. *Տեսանէի զսարուեստ նահեալ արուեստագործուելիւնն. Պիս: *Ջխորհ կերակրոց և ըմպելեաց ընգծառումն և քաղուելիս գործեացէ առանց որովայնի, և առ ի սոյն արուեստագործուել. փիլ. այլաբ: *Պատշաճ է նաւավարին հոգալ զարուեստագործուելի նաւին (զբաղուղք կառուցումն). կանոն:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԽԱՒՆ, ո. Ճարտար. հնանալի. *Տեսեք զսքանչելիս արուեստախաւն զարմանալեօք. Մծբ. ծԸ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԽՕՍ, ի, լց կամ ացս. ո. Արուեստաբան. Ճարտար ի խօսս. քաջ քերական, կամ քերթող. *Նախիպլին բազդրական առ ի զարգ դեղեցկութեան յօրինեալ յարուեստախօսիչ. Մագ. Ն Երզ. գեր:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԽՕՍԵՄ, եցի. ն. Ըստ արուեստի խօսել. Ճարտարաբանել. և Մեկնել ոճով. *Թուխթագրչն ըստ աշխատ հակիր կարգացն արուեստախօսեալ: Ոչ օտարութիւն ի միմեանց արուեստախօսելս. Ագաթ: *Ոչ ի մեկնչ արուեստախօսեալ մերոյն կալ ծեօք վճռանելով. կորիւն: * Պատճառաբերք բանիւ արուեստախօսեալ. Խոր. հատ: *Ապոլինար ըզհին գիրսն արուեստախօսեաց. Վրդն. ոդ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. ի, ացս. ո. Τεχνικός. Artificialis, artificiosus. τεχνίδριον, inventiuncula. որ և ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ. Սեպհական արուեստի, արուեստաւորի. որ ինչ է ը արուեստի. Ճարտար. Ճարտարարուեստ. պատճառեալ կամ նորագիւտ. ակնառելը, դասեցնիս. * Ի վերայ արուեստականացն (զսահմանն) յենթակայէ առնուն, կամ ի կատարմանէ. Սահմ. Ը: *Արհեստական ձևք պսակաց. Նոր. ասաց: * Առաքեաց զմովսէս այր հմուտ արհեստական ընտրի քանդել այրել զմեհեանն. կաղանտ: *Գովելի է նոցա իմաստասիրացն եզանակ լանից խրել զօրաւորս և արուեստականս. Իգն: * Արհամարհեացես զարուեստական բանս նոցա. Սոփ. ո՟. յհ. ո՟: * Հարկ լինի (ը հանապատորդաց) արուեստական իմն լինել մեր մեծ խորհուրդս. Ա՟ որս. ո՟:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. ո. գ. Τεχνίτης. Artifex. Արուեստագէտ. արուեստաւոր. Ճարտար. * Ջերկրագործացն, և զարուեստականացն. Ճ. Ա: *Ար ի յարուեստականաց (միտս) այսպիսի ընդհ ոտայ. Ճ Ճ: *Քան զգրամատիկոսացն, քան զարուեստականացց. Սէբէր. Ը: *Ջարմնագործ և արուեստական. Ոսկ. ես: *Արուեստական և քաջահմուտ բժիշկ. Երզ. լոս:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. իբր Աւաքինի. Հոգեքան. *Աճակրօն արուեստականացն բարեգործուելիք փայլեն յԱծագիր օրինացն. Կոբէ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. Ջարարուեստ. չարաչեսք. * Մտքենաւոր և արուեստական է ախոյանն մեր. Մծբ. Ը: *Որն ի դժոգակ արուեստականացն. Բրս. Խղ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆԱՑ. ո. գ. Μουσικός, κή, κόν, κά. Musicus, ca, cum. ևն. ἀυλητης, tibia canens. ևն. Երաժշտական (գործի կամ նուագ). երաժիշտ, և երաժշտուհի. ֆեսթիէլ, սաչէնպէ, հանէնպէ, ասուել. Տես ԴՆ. ՟. 27: Եզեկ. իԷ. 13: Դան. ՟. 5. 7. 10. 15: ՟. Ա. Բ. 39. 41: Յայտ. ԺԸ. 22: *Ջարուեստական տաւղացն նուագարանս. Ես. գր. ՟: * Ջայն արնգացն և փողոց և ամենայն արուեստականաց. Ոսկ. ՀՀ. ՟. 4: *Հանգոյն արուեստականացն (յն. նոհաց ելութեաց) զձեռանիսն ընդ ձեռան կալեալ պնդիցէ. Ոսկ. ՟. փխ. Ը:

ԶԱՁՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆԱՑ. որպէս յն. սրճոնիա. այսինքն Ձարմնարութի. որ և ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Ἁρμονία. Concertus. եչէն. ԻՁ. 42:

ԶԱՁԳ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆԱՑ. որպէս յն. սիմֆոնիա. որ և ԵՐԳ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ. Συμφωνία. Symphonia. Դան. ՟. 10:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ս. Τεχνικώτερος. Artificiosior, in artis instituto praestantior. Աւաել արուեստական. քաջարուեստ. Ճարտարարուեստ. *Ափսէք և ուսչոք, և բաղմաձև արուեստականագոյն նաւակք և Ճախարակեայք: Արուեստականագոյն չինուած, կամ բան: Ջիւր զմոռացմանն արուեստականագոյն ալարեալ, թողեալ զթիկանց կողմն նաւին ընդ որովայնիւն ընկղմի ի քուն. փիլ. փեսական. Ն լիս. Ն լին. Ն յաչէ: *Ոչ լաւագոյն ինչ, և ոչ վեհագոյն, և ոչ արհեստականագոյն. Պղտ. օրին. ԺԸ: *Դու գոլով յոյժ իսկ արհեստականագոյն քան զգեղաղոս չքնանակէ՝ պարաքերութի տալով սոցա. Պղտ. էՆիէ:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճարտարութի. արուեստ. Ճարտարապետուէ. *Ի Նանճարոյ, յարուեստականութէ, ի քաղաքավարութէ. Սիս. է: *Ծրագրէ ըզգեղին ըստ առակսն հզկիւելի վասն տաճարին, և սքոյն գրիգորի արուեստականութէ վկայարանացն սքոյ. ՅՀ. իմ. Ել:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԵՄ, եցի. ն. Τεχνάω, ἐπιτεχνίζω, τεχνιτεύω, τεκταίνω. Artificiosa fabricor, arte molior, commentior. որ և ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵԼ. Ըստ արուեստի չինել, յօրինել, կազմել, Ճարտարապետել, յարմարել. * Խորհրդով զնչխարսն արուեստակեաց. Աւ. Ը: * Ոչինչ ասիցն արուեստակեաց, այլ է զարդ իսրայէլեան ուսին մերկ գոլն. Նիս. երգ: *Խորանն մովսեսի. զոր հրամանաւն ՟ արուեստակեցին թեսրէլիել և եղբ. Ոսկիէս: * Որ են արուեստակեալ յայ ամենայն հակքս սեռիւք և տեսակօք. Երզ. գեր: * Ջըստ արուին և իգի զանազանութէսն ՃԾ արուեստակ. Նիս. կալմ. ԺԸ: *Ա յլ իմն արուեստակելով գարձեալ իբրու մեծ հրմոտութէ: Նկարագրուեցին՝ զոր տեսի Ճշմարտագոյնս արուեստակեալս: Շինողացն բաղմութէի, որք արուեստակեալ երագապէս. Պիս:

Եւ Ճարտարել. հայթայթել. հնարել. Ջանալ. պատճառել. կցկցել. յօդել. ներգործ. մեքենայել. * Ի բացայ ի պարբոպէն զնարտակցուելն արուեստակեն. Լմբ. ոդ: *Ոչ կարէ յայտնապէս կռապաշտութէն խաբել, ի պատճառս որդւոցն արուեստակէ զնոյն առնել. Սոփ. յն. Ը: * Ինչի ասէ արուեստակեաց ալ. Նանայ: *Արհաբեստելի պատրանս լսելեաց գեղեցիկ արուեստակեալ առեղծուածս ի միասին անկեալ: Ջարտական բնութէն հնարիւք իմն

աթուռեսաակին յիգուլի փոխել: Ա յլ զայն առ դասանացն պատրաստին արուեստակէ. Փիլ. յ. բան. Ե սամփս: *Աստանօր (սատա նայ) յայտնապէս արուեստակէ. Աբեր. Դրբ: *Աւազակաբար, ի խնդիրս անկաներ, [illegible] որպէս արուեստակեացէ հանցէ զգան ձրն պատուական. Վրք ոա:

ԱՐՈԻԵՍՏԱԿԵՐՏԵՄ, եցի. Տես Ա ՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾԵԼ, և ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԵԼ ըստ ա նշ. *Վ երեսին ձուլեաց զսպականեալ պատկերն, արուեստակերտեաց, և նորոգ պատկեր յօրինեաց. Տօնակ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱԿԻՏՈՒԱԾ· ա. գ. Արհեստիւ կիսատեալ. ուր էցեն Ճարտար կին տուածք. * Գունդս երիս արհեստակից տուածս. Նար. ատագ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Օմότεχνος. Artis socius. Համարուեստ. որ զնոյն արուեստ վարէ. ակնաբեաց, էնոաքս պան օլան. *Զի կարասցեն զարուեստակից ն՝ի տագնապէն ապրեցուցանել: Եթէ արուեստագէտք առ արուեստակիցն այն չսպի ինամակալութի ցուցանեն: Ժողովէին մաքսաւորքն առ արուեստակիցն. Ոսկ. Մ. ա. 15: Ը. 5: *Ցանդիմանեացի յիւրոց ա րուեստակցացն. Եզնիկ: *Ներկող ոմն մեռաւ, և եկեալ արուեստակիցքն նորա բացին զսուպանն. Լմբ. ի գր. պագ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱԿԻՑ. Αὐτότεχνος. Artis aemulus. Նախանձակից ի նմին արուեստի. * Որպէս հաստարակաց յարուեստն փորձքին՝ նախանձու օրինակ ունելն առ ա րուեստակիցսն. Բրս. հդ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ· Ք. Արուեստակիցի գոլ. գործակցութի. * Անորոշաբար արուեստակցութիք՝ լեզուաք հրեղինաք. Նար. գանչ ատագ. Ե մրգ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՀԻՍԱԿ· ա. Արուեստիւ հիւսեալ. Ճարտարապահիւս. * Արհեստահիւսակ առաստացուածք. Նար. խզ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՀՆԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ· Տ. ԱՐՈԻԵՍՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. * Ոսկի արքայական ինքնահոզաբուսական՝ արուեստահնարագործուածք մաքրազարդեալ. Ոսկիթոր:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՅԱՐՄԱՐ· ա. Յարմարեալ արուեստիւ Ճարտարութիք. գիղեցկայարմար. * Արուեստայարմար երկին. Նար. խզ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Էργαστήριον. Officina. որ և ԱՐՈԻԵՍՏԱՐԱՆ. Տես զի գործելոյ զարուեստ. իանուէթ. գործարան. էէրխանէ, փխէան. * Զարուեստանոցն, և զարուեստս թողեալ, կազմս զայնպիսի արուեստանոցս դիւաց (զԹատրոնս): Ա յս արուեստք քան զամենայն ա րուեստ լաւագոյն է. որպ արուեստանոցն յերկինս չլինեալ է. Ոսկ. Մ. ա. 6: Ը. 24: * Ջոտղն Թատերայն պղծութիք, զժոզոնի բազմութեաբ, զարուեստանոցն ամենայն ախտից. Մանդ. ծէ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Գլխաւոր արուեստագէտ. Ճարտար արուեստաւոր, կամ նուագածու. ասպա. * Սիրէին ի քարէն յայնմանէ արուեստապէտք շահել զնուագանչիւր ուրուք զգիտուն. Եզր. ատեփա: *Որպէս և յերգիմնն արուեստապետն պատն ընդ մի բերան փչէ, և բազմութիւն փողոցն հասարակ գոչեն. Մաշէ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՊԵՍ· Տ. ԱՐՈԻԵՍՏԱՒԱՐ. *Գիղեցիկ և արուեստապէս ունի: Պատեն տախտքն արուեստապէս կարթելով. Փիլ. սամփս. Ե լխս: * Ձեռն արուեստապէս բազում անգամ շարժի. Նիս. կազ: *Արուեստապէս որոշեացեն զքարտղարացն հոգին ի միմեանց. Շ. ա. յհ. կէ: *Արհեստ տապէս Ճարտասանել. Պիփ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλότεχνος Artis studiosus. Սիրող արուեստի. փոյթ յարուեստս և յուսումն. ուսումնասէր. *Բաղձալի արհեստասէր համբակաց. Պիփ: *Զարուեստին ծառոյ պըտուղս ներքագրէ յարուեստասէրն. Ցհ. կի:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՍԻՐԵՄ, եցի. ն. ը. Φιλοτεχνέω. Artium studiosus sum, artificiose ago. Իբրև արուեստասէր գործել. Ճարտար յօրինել. աշխատասիրել Ճարտարութիք. երկնեալով երկասիրել. *Ոլքան յաղագս կենդանեացն լինելութեն բնութեաս արուեստասիրեաց. Ա սրս. ի: *Խնդրել, թէ քանակութ յաղագս կենդանեացն ծնելութեն բնութեաս արուեստասիրեաց. Տօնակ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ· Փ. Φιλοτεχνία, νου, νημα. Studium artis, industriae amor, artificium, opus. Սէր և փոյթ յարուեստս և ի Ճարտարութիւնս. Ճարտարութի. *Ուստի մեղաւացն և սարդնոյն գործասիրութի և արուեստասիրութի: Դիտեա ինձ և զանկոցն զանազանութիս, մինչև ի տերևս զարուեստասիրութիւնն. Ա սրս. ի: * Կենդանագիրք յորժամ պատկեր գրիցեն, խտագոյն առ օրինակն հայեցեալ զանոի կերպարանն առ ինքեանցն փոփոխել փութացեալք ա րուեստասիրութի. Բրս. սո ՁԺաբ: * Ա րուեստասիրութիք սխրացոյց զաչս. Նիս. ի Ինդոբ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Արուեստանոց. գործարան արուեստից և ուսմանց. *Եթէ արդեօք վարդապետեցար ի քում արուեստարանիդ՝ այլ գոլ զանձն, և այլ զդէմն. Ցհ. իհ. Եբե:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՒՈՐ, ի, աց. գ. Τεχνίτης. Artifex, opifex. Ունօղ և գործօղ որ և է արուեստի կամ Ճարտարութ. արուեստագէտ. Ձեռագէտ. որ և ԱՐՈԻԵՍՏԱԿԱՆ ա սի, և ՃԱՐՏԱՐ. արհեստի պէր, վարպետ բանօղ. սէնաաւթէսթ, էիլէէթէսթ, սասպա, իւ ՃԻ. *Ոչինչ է արհեստ, որ ոչ ունի պատՃառ, թէպէտև արուեստաւորն անգիտանայ. Սահմ. ԺՁ: *Ամենայն արուեստաւոր զնոր արուեստն ինքն գիտէ, և օգտակալ է յարուեստին. Փբզ: *Ճարտարագործն ա րուեստաւորաց. Պիփ: *Արուեստաւորացն Ճարտարք. Պաբպտմ. իէ: *Որպէս Ճարտար արհեստաւոր. Շ. խոսփ: * Չասան Թիւն պատուէն Թռուական արուեստաւորք. Տօնակ: *Բանական արուեստաւորք. Պիփ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՒՈՐ· Ἐυτεχνος, ἄριστος. Artificiosus, optimus. Ճարտար գործօղ որ և է բանի. առաքինի և քաշ. հնարուն. Ճարտարապետ. արարիչ. * Որպէս ուստ ցանէ գնեզ այսմ իմնասի արուեստաւորն ոլօղս. Լմբ. ոգ: *Արուեստաւոր ի բարեպաշտուէ. Պաբպտմ. լը: *Արուեստաւորք Թարգմանիչք. Ցհ. իմ. Եբե: * Արուեստաւոր է Ճարտարապետն. Ոսկ. յհ. Ը. 10: (յն. ἀρχιτέκτων. Լծ. հյ. արուեստ.) *Տէրն է այսոցիկ արուեստից արուեստաւոր. Ցճխ. Ք: * Զարարիչն արուեստաւոր կոչեաց. Սահմ. ԺԸ: *Արուեստաւորիդ իմն եղանուէթ. Նար. իկ: * Տարայց զքեզ ի քաղաք մեծ, որոյ արուեստաւոր և հրաշագործ ծով ասէ է. Ոսկ. յհ. Ը. 10: *Ո՞ զայս ա մենայն շարժէ և ածէ. ոչ ապաքէն ա րուեստաւորն սոցա. և ով է արուեստաւորն սոցա. ոչ ապաքէն որ սերն զսոսա. Աբ սրս. Ը:

Եւ Արուեստական. Ճարտարական. Ճարտարարուեստ (ինչ). և Հրաշալի. *Բազում ինչ է և ի ծառս աւանդ արուեստի ա րուեստաւոր. Փիլ. լխս: *Արուեստաւոր բանք: Արուեստաւոր յարմարութ. Փիլ. սամփս. Ե նիս. ա: *Արուեստաւոր ուսումնիք, կամ երկրագործութի. Փբզ: Պիփ: * Ի նոյն բնութի գործել խառնին՝ ասս ա րուեստաւոր քոյոյ բանին. Ցա սրէէ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՒՈՐԱԳՈՅՆ· Տ. ԱՐՈԻԵՍՏԱԳՈՅՆ. * Արուեստաւորագոյնք բնաւորեալով ի միջատնման ծովս և ցամաքի բաժին. Պիփ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՒՈՐԱԿԻՑ· Տ. ԱՐՈԻԵՍՏԱԳԻՑ. *Մաքսաւորք և մեղաւորք ժողովեալ, որք արուեստաւորակից էին նորա. Եզր. ֆսի:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՒՈՐԱՊԵՍ· Տ. ԱՐՈԻԵՍՏԱՒԱՐ: Իակ * Բարիոք արուեստաւորապէս ,,. երկից դնի ի Պաբպտմ. լէ. որպէս յն. ἐυτέχνως, այսինքն քաշարուեստաբար:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՒՈՐԵՄ, եցի. Նոյն ընդ ԱՐՈԻԵՍՏԱԳՈՐԾԵԼ, և ԱՐՈԻԵՍՏԱԿԵԼ ը ա նշ. *Շինօղ ինքն է, և արուեստաւորէ զսուն. Նիս. Եբփ: *Իբր քաղաք կենդանի նեաց անդրդուելի արուեստաւորեաց. Նար. Եզ: *Տեսօղ և խոհեմ լինել աչաց՝ ըստ նը կարադրութեն արուեստաւորեալ յատմութեաց. Պիփ: * Անաստուածս եպիկուրոս լաւագիկեայ, սա արուեստաւորեաց իննև տասներեկաւ տոմսար յունեայ և աստուց. Տօմար: *Օգ ոտիցն կօշկաձև արուեստաւորեալ. Աբեր. ֆ. 2: *Քար ի տեսանել արհեստաւորեալ (պէտրոս վէճի). Ճ. Ա:

Եւ ըստ ը նշ. * Ցանակնկալն ժամու արուեստաւորեցեսն փրկութի: Ոըք զմահացուցանելն միշտ արուեստաւորեն. Նար. հը. Ե ծաբ: * Մի ինչ արուեստաւորեացես հակառակ քո վրկութեդ. Աբեր. Դրբ:

ԱՐՈԻԵՍՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ· Փ. Ἐυτεχνία, φιλοτεχνία. Artificium, studium artis. Աւուեսա և Ճարտարութի. քաշ արուեստաւորութիւն. և արուեստասիրութի. և Ճարտարուեստաւորութի. *Բազմութի գործուով արուեստաւորութիք իւրեանց գործուով արուեստաւորութիք իւրեանց. Փբզ: *Հարկ է ամենայնիւ ձգտել արուեստաւորութիք քննող ունել զմիտս: Արուեստաւորութի արքայավայելուչ գործ եղիցի. Պաբպտմ. ը. ի: *Շար ա րուեստաւորութիւն. Ճ. Ա:

ԱՐՈԻԵՍՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆ· Փ. Հմտութի արուեստի. Ճարտարութի. Հնարագիտութիք. վրպէսթոնիք, վրպէսթորէոնիք. սոսփաւըփ, հիւնէր. *Ճարտարին համար, ձակեաց առաստաղիւն այուեսագիտութիք ,,. չն. պատուա իրութիւն. Իմ. ծէ. 18: *Ոչ կեղծաւորութիք, և մարդկէպէն արուեսագիտութիք: Արուեսագիտութի բժշկութի դիպեցաւ ասծիւնած ասնչա նացն (տեռատոսին)... Եւ ևեցաւ թէ որ չափ առաւել ևն հաւատք քան զարուեստագիտութի: Չի ամաչիցեն կախարդքն այ նոքիկ՝ որ կարծեցին կալ ընդդէմ մովսիսի արուեսագիտութիքն իւրեանց. Եզր. Ե. կոր. Ե հոսփ. Ե ծն: *կարօտէր ամ արուեսագիտութիքն: Արուեսան ոչ եթէ յընթերակայէ ինչ իմիքն առնու զարուեսագիտութին: Չամենայն Ճարտարութիւն արուեսագիտութիք ունէր յինքեան. Եզնիկ: *Ի հնարս արուեսագիտութիքն իւր անց, զոր ի պէտս օժնդակութեան ձմերայնոյն հնարատրեալ էին. Աբեր. Ե. 7:

ԱՐՈԻԵՍՏԻՄ, կիմ ԱՐՀԵՍՏԻՄ· եցի. ն. Τεχνιτεύω. Artificiose fabrico. Ա րուեստագործել. արուեստաւորել. Ճարտարել. հնարել. *Չամենայն ինչ արուեստեղով զքնութի. Նիս. խզ: *Ես առաւել ևս արուեստեցից վասն ամենի-

ցուն կենաց· ՃՃ: *Ձափ տալի տուեալ եղև ('ի բանից պատուոյ առ երիտասարդն), և այնպէս արհեստեցաւ ընտրութի տալից· Նահռ: *Դահեկան յերկուց արհեստեալ (պետր· և պօղ.)· Ճ· Ա: *Ջերկաթի և զսյատատական քարինս, զոր ընկալեալ արուեստեալ ձեռաց՝ զարդարեն զԹագաւորս· փարպ:

ԱՐՈՒԵՍՏԻԿ, կամ ԱՐՀԵՍՏԻԿ· գ· Τεχνίδριον. Ars parva. Արհեստ իմն· ակ· Նահ՚Ճգէ· *Արհեստիկ արարեր զնմաստասիրութիւնն (սակ պղատոն չարիստոտէլ·) Ագ· Ելբլ· արէսք:

ԱՐՈՒԵՍՏՈՂԱԿԱՆ· Տ· ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԵՑ· *Բանից արուեստողականաց բնաւապէս անփորձ եղեալ· Մ՚ագ· Եփես:

ԱՐՈՒԷԳ· գ· Ἀρρένωθηλύς. Heraphroditus. Ա՚յն՝ որ ի՛նչ միանգամայն արու և էգ· ՅԵՒ և ԱՑՐԱԿԻՆ· *Ի ներքս ածցի մեզ և մարկիոնեակ ՅԱՅՆ արուէգն· Ա՚ ՈՐ· Ը:

ԱՐՈՒԹԻՒՆ, կի՛ ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ· գ· (լծ· և յն· ԱՐԵՏԷ·) Ἀρετή· Virtus. Ἀνδρεία. Virilitas, fortitudo. Արիութիւն· կորովութիւն· քաջութիւն· և որպէս ընդհանուր կամ մասնաւոր առաքինութիւն· ԻՐՀ՚ՈՒԹԻՒՆ· ԷՐՒԽ, ՀԵՐՒԽ, ԽՒԻՒԽ, ՀԵՐԱՆԿՆ· *Վաստակ նորա իմաստութիւն և գիտութիւն և արուեստ· ԺԲ· Ի· 21: Ա՚ Ե Ի՛· 4: Ե· 10: *Զարդարութիւն և զարուեստ (կի՛ զարուեստ)· ԽՀ· Ը· 7: *Խոհականաւք և ողջախոհութիւն, արուեստ և արդարութիւն: Եղէ՚ցաւել է խոհականին առնելոջն, իսկ արուեստին հաճութեանցն· փիլ· այլոք: *Ա՚րուեստ ինչ չէ՛ւ չաւ քան վեպարան իմ: Ոչ խառնեսցուք զանուն վատուեստ մերոյ ընդ արուեստիս քաջութե· ՚ա· Ի· ՅԳ· 5: Ե· 10: *Բազում գործս արուեստի ցուցեալ· ԱԳՍ՚: *Որ ՚ի նմանի աշխարհս էին արուեստիք· ԽՀ՚· Ը· 7: *Զմարտիկ և զպատերազմաց արուեստին· Կռիւն: *Ա՚րուեստս կատարել կամ ցուցանել· Եղէ՚ս· Ե: ՅԻ· ԼԲ: *Խրախուսանն յոգի արուեստ՚· Նար· ՀԲ՚: *Զտարացոյց արուեստին ՚ի մեզ տպաւորեալ· ՃՃ: *Զքարիսն անկեալս ՚ի մեզ հոգւոյ արուեստիս· Նար· ԻՀ՚: որպէս և ՚ի հին ձեռ· կամ Թարգ· Հարանց վարուց տեսեալ գնի Արուեստի, իբրու Աւաքինութի, քան հոմանոյնութե յունին:

ԱՐՈՒԹԻՒՆ· որպէս Ա՚յրութե, այսինքն այրական կամ արուական և կի՛ արականն բնութե· ԷՐԷՒԼԻՒ· *Ա՚րուեստի կամ իգութե Հոգւոյ արուեստիս· Նար· ԻՀ՚: որպէս և ՚ի հին ձեռ· կամ Թարգ· Հարանց վարուց տեսեալ գնի Արուեստի, իբրու Աւաքինութի, քան հոմանոյնութե յունին:

Կամ Երիտասարդութե· այբունք· *Ի զարգանալ արուեստ հասակին ՚ի հնգետասանին ամաց լրումն· Շ· ընդհանր: Եւ զինչ է արուեստին այն՝ յոր եւ ՚ի տղայութե՚ն· Լ՚ՖՒ· ՈՂ: *Ցառաջին տիոցն՝ յոր ժամ յարուեստ հասին, չպատայն և եթե գՀնա ետին· Ռոխ· Է:

ԱՐՈՒԹԻՒՆ· Արական կամ առնի անգամք· *Ցանգամն ծածուկն և յարուեստն նորա տանջանաւն անպտղութիւն հատուցանէին: Ջծածուկ արուեստին կապեալ սամոտաք· ՁԻ· ԼԲ: *Սրեցին երկայնագոյն և զեզն, և արկին ՚ի յարուեստ՚ն նեղքին անգամոյն· Ճ· Ա:

ԱՐՈՒԹԻՒՆ· Γονόῤῥοια, υα. κοίτη. Seminis profluvium, cubile. Գինլուեստ կամ սերմն առն· ՂԼ՚· ԺԷ· 16=18: ԺԷ· 20· 23: ԺՀ· 20: ԻԷ· 4: Թ՚ՈՐ· Է· 13· 20: *Եթէ արուեստ՚ն Թորեսցեն ՚ի քահանայքն, մի մերձենայցին ՚ի տէրունական սեղանն· Փիլ· ԻԻ· ԺՈ: *Խոպտեալ զամանցանեալ՚ն՝ ասյ հեղուլ ՚ի բաց զարուեստ Թիւնան· Եփես:

ԱՐՈՒՈՐԱԳՈՑՆ, գուռն, ից· ա· Ἰσχυρότερος. Fortior. Արիագոյն· քաջագոյն, զօրագոյն· ժրագոյն· *Դաւիթ աւրուորագոյն քան զաւուղ· դաւիթ արուորագոյն քան զգեՀացին· Թր· ԻԷր· յորմէ և ՁԻ· ԼՒ· *Եգիպտ՚ի ձեռն փորձուն արուորագոյն քան զքնուԹին· Բ՚ՐՍ· յոա՚ն: *Ա՚րուորագոյն բնուԹի, կամ քաջ՚նուԹի· Ըստ արուորագոյն հոգւոյն ժրբրուԹե· Պիս: *Լաւացն և արուորագոյնն՝ նիցն անպատասխանի առնելով զծոյլն· Վրդ՚ն· դան:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ կամ ԱՐՕՍԵԱԿ (զի ըստ՚ոչ գրի ՚ի հինէ· արաւսեակ) եկի, կաւ· գ· (որպէս ԹԷ Հարան նորեկ· կամ Հարսնիկ· զի և պրս· արոսե՚ք՝ է Հարսն)· Մոլորական լուսափայլ՝ նախընԹացս արեգականն ծագելոյ· որ և Լուսաբեր, այգաբեր, աստղ առաւօտու· իսկ յերևիլն նախ քան ըզմուտս արևու՝ կոչի ԳՒՇԵՐԱՎԱՐ, և ԵՐԵԿ· Ἑωσφόρος, φωσφόρος. Lucifer, ferens auroram. *ապահ կի՛ փան Էլաբէլէ, պիՀրե՚ն Յ՚ՒՒ· Ք· 9: Ի՛ա· 17: ԼԷ· 12: Ի՛ա· 9: ՍէՀ՚ն· 3: ա· Ի՛Ք· Լ· 17: *Ո՚չ է առանց աբրուեսկին նշուլից արևու երեկէք քաղցրուԹիւն: Արուեսկն գեղեցկի վարսիւք իւրով խայտայ ՚ի ժամ առաւօտուն· Նար· Ք· Ն յովՒԷ: *Արուեսկն ղվեց ամիս աբրուեսակ է, և զվեց ամիս գիշերլուսաւոր· գու աւուր աւուր· արուեսակ յայգոյն պսՀու ևԷԹ, իսկ գու ՚ի քան և չորս ժամն՝ ՚ի սրունՔեան և ՚ի գիշերի· Գ՚ՒՒ· Ի՛ա· Ա՚ ՈՐ· Է: *Սաւանայ յառաջին պայծառուԹիՁէն իւրում արուեսակ և փայլական անուանեցաւ· ԿսմՀրէ: *Որ սակս պայծառուԹիՁէ արուեսակ անուանիեր, վասն սմբաւրաւսանուԹիՁ իսաւսրեալ նսեմացաւ· Խոր:

Իսկ Աբուեսակ արեգականն արգասրուԹիՁ է յհ· ակ· կարապետն: Շար· ևն: *Ա՚ւ արուեսկեան սրագ ընԹացար· Նար· Ի՛ա՚ս:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ· որպէս Արեգական· արև· *Ա՚կանն արևու ուսուցչական արուեսկի: Ի Թիւս չափոյ չքնաղական Հոլովման սրուեսեկի: Ա՚րուեսկեան սկայլնԹայց՝ լծակցուԹեամՔ ընկերին իւրոյ լուսնոյ· Նար· յհՒ· Ե Խ՚Ե· Ե ա՚ՈՐ· Ե Ֆ՚Ք: *Սպասէին արուեսկին, որ է արեգական արգասրուԹե· Հմ՚ան· ա՚Ե: *Տրունջնեական արուեսակ· Լ՚ՈՐ· Ֆ՚: (Որպէս և Սուիտաս ՚ի բա· յն· դնե, ԹԷ արուեսկն վարի երբեմն որպէս զաբեգական· և ՚ի լո· մուշտոյն ասի զՔՅԷ· *Ա՚րուեսակ անմուտս»):

ԱՐՈՒՍԵԿԱՁԵՒ· ա· Ռնեօղ զձև և զաեսիլ արուեսկի· լուսաւորչաձա· *Ա՚րուեսկաձև զՔեսա· Նար· յՒՒՔ՚:

ԱՐՈՒՐԻ· կամ է սեռականն բառիս Ա՚րոյր, և կի՛ ածական՝ որպէս Պղնձի: *Եգեալ էր զաւազանն արուրի ՚ի վերայ աստիՃանացն պղնձեայ· Եէր· ԺՒ:

ԱՐՈՒՔ· Տ· ԱՐՈՒԳ:

ԱՐ Ջ, ոյ, ոց, կամ ու, ուց, և ից· գ· յորմէ յն· ἄρκτος· ուսուի լս· ՚ՐՐՈՍՍ· Ἄρκτος. Ursus, ursa. Գազան յայլեսմաստ՚մին, զօրաւոր և Ճարտար ԹաԹիՔ· կատաղի, և երկչոտ, հասարակօրէն Թխագոյն· այբ, այս, փՒՍՊ, Իբբս· *Ապրեցուցց զնս ՚ի բերանոյ արջոյն: Իբրև զարջ մի որպէս կոտոր ՚ի վայրի, և զայրացեալ ՚ի դաշտի: ԱրձակէՔ՚ի վերայ նոցա բազմուԹիւնս արջոցն (կամ արջուց)· Ոտք նորս իբրև զարջոս· ևն: *Ի վերայ արջոյն և առիւծուն· Ափոխ: *Արջոյ ՚ի բայոց մնացեալոյ· Եփիփ: *ԱրջՔ օրհասականաՔ· Ե՚ՒՒ· ա: *Ցարջոյն պատառողաց· Նար· ԼԷ: *ՄանկունՔն յարջոյն ատակին· Մագ· ՅԷ·

ԱՐ Ջ· Ըստ ատեղաբանի՝ Սայլք երկնից· մեծ արջ, և փոքր արջ· ԵօԹն եօԹն երևելի հիւսիսային ատեղք մօտ՚ի բևեռն· ԷՒՔ ԷՐՔԸ, փՒՊՊ ԷՒՂԷր, փՒՊՊ ասՂԷ· *Ի ձեռն երկնային արջոցդ· Շիր: *Փոքր արջն գեր ՚ի վերոյ կալով երկրի ՚ի հիւսիսային կողմանէն· Խոր· ՃՀ:

ԱՐ Ջ ՈՒ Ա Ղ Ղ· ըստ Բժշկապետի Ագգ վայրի խաղողոյ, կամ չանխաղողոյ· ընտ՚ըՂ՚, ԷՒԼ՚:

ԱՐ Ջ ԱՅԻՆ, յնոյ, ոց· ա· Սեպհական արջոյ· և հիւսիսային· *Ա՚յլ վեցն ՚ի նըմանէ յարջայինն կոչս· Խոր· ՃՀ:

ԱՐ Ջ ԱՄ, ոյ, ոց, կամ այ· գ· Βοῦς, μόσχος. Bos, taurus, vacca; vitulus, la. Juvencus, ca. ՊաՃար· անգեայք· եԹէ՛ արուն, որպէս եզն, ցուլ, զուարակ· և եԹէ էգն, որպէս կով, երինջ· կամ հասակաւորակ, որպէս որԹ· պաՒՐԷ, դՈՒՐ· փՒԼՐ· ՊԸՂԸՐ, պՈՒՂ, ԷօՒՖՒՂ, ԲՆԷ, փանա, պՈՒՂՂԸ· *Արջառ, և ոչխար: Ոչխարի և արջառոյ ծնունդ արձակեալ է: Արջառով և ոչխարով: Ցարջառոց ուրս անարատ: ԲԹԷ յարջառոյ մատուցանիցէ, եԹէ առուս իցէ՝ և եԹէ էգ իցէ· Երինջ մի յարջառոյ: Զուարակք արջառոյ: Զուարակ մի յարջառոյ (որ և ասի՝ յանդուայ)· Հօտիդ, և արջառոցդ· (որ և ասի, խաշանդակ անդհոց)· ևն: *Զարջառաց և զոչխարս· Եփիփ: *Անդեայք արջառաց, և հօտք ոչխարաց· ՅԻ· ԼՒ:

ԱՐ Ջ ԱՒՒԱՓ· ՛ս· Իբրև Արջառ· փաՂար դաոաԸ· *Ի վերայ կնծիցն անկեալ արջառաբար ըմպէին ջուր· ԵփԼ՚· Թփ:

ԱՐ Ջ ԱՒՒԱԿԱՀ, չՂոյ· չեաց· գ· կաՂի արջառոյ· փոկ· որ և ԱՐ Ջ ԱՒՒԱՄՈՐԹ· *Ցաղագս չուրխանեան, և արջառակաչեացն որոսմանց: Ձոր և կարծր արջառակաշիք (կամ չեիք, իբր՝՝չիօք) և կարասեօք ԹըՂիզ մուծս և հնչմունս գործեր· Նանոս:

ԱՐ Ջ ԱՒՒԱՀԱՏ· ա· Հատիչ և կարդօղ արջառոց· *Եւ առեալ հեփեսեայ զարջառահատ տոպարն, և հերձեալ պատառեր զգլուխն պատուզայ· Նանոս:

ԱՐ Ջ ԱՒՒԱՄԱՀ, մահՃ· գ· կոտորած մահու անկեալ յարջառս· փաՂոր գԷՂՒԸ՝ Նը՝ ԷօՒՖՒՒ· *Ընդ արջառամահս վհատին· Մանդ· Ֆ՚:

ԱՐ Ջ ԱՒՒԱՄՈՐԹ, մորթք· գ· Մորթ արջառոյ· եղան կաՒ· ՂԸՂԸՐ ԳԷՐՒՈՒ· *Ա՚ւրկին զՂեն յարջառամորթս գալարս, և ընկեցին ՚ի լիճն· Հ = Յ· Նոյ· Ֆ:

ԱՐ Ջ ԱՒՒԱՂԻ· Ղլի· Ղաց· գ· Νεῦρον. Nervus. Ջիլ արջառոյ· անգամ ցլու՝ չորացեալ իստակինդ, որ է գործի սամսակի գանից· պՈՂԱ ՀԷՒՐԻ, ԲԸՂՊՃ· *Չնուռած եւոցն մորակաք արջառաջլաց· ՅԻ· ԼՒ: *Չարկանել արջառաջլաք· ՃՃ· ոգեպ: Ե Վ՚ՐՍ Հղ· Ը:

Եւ ա· իբր Արջառաջլային· *Արջառաջլի տանջանարանաք (կամ հարուածք)· Ոտ՚· Լոա:

ԱՐ Ջ ԱՒՒԱՐՕՏ· ⟩ Βόσπορος. Bosporus, ԱՐ Ջ ԱՒՒԻՆՁ· ⟩boum trajectus, fretum. Ի ԹարգմանուԹիւնն յն· կոչմանն, Վ՚ՈՐՈՍ· այսինքն արջառոյ անցք· յատկացեալ անուն կրՃին կամ նեղուցին բիւ-

զանգիոյ · պօղոչ էլէ · *Յորմէ և արջառա-
բօտ վայրն կոչեցաւ · Ոսկիփոր : *Ընդ յո-
վայ գտաբր ինաքայ խաւնակեցաւ զէւս ·
զոր և արջառ խակ արար · ուստի և բռապո-
բոսն կոչեցաւ , որ է այժմուհանց · Եռ-
ւր · Ք :

ԱՐԶԱՒՈՒԹԻՒՆ · գ · Բնութիւն ար-
ջառոյ · *Արջառ անասնեմ , արջառութիւն
ոչ · Ագ · պորփ : *Մարգկութիւն , արջառու-
թիւն , ժիրութիւն · Ոսկիփոր :

ԱՐԶԱՍՊ , ղ , ով · գ · գրի և ԱՐԶԱՍՊ ,
կամ ԱՐԶԱՍՊՆ , ի · Χαλκανθον, կի Ծος,
Ծղ . Chalcanthus , atramentum sutorium, vitriolum. Մետալ Թափանցիկ իբ-
րև ապակի չառագոյն՝ լաւն կանաչագոյն,
ի լուս պլնձոյ և երկաթոյ , մանաւանդ ի
կիպրոս · կայ և արուեստականն ի պլնձոյ
այրելոյ ծծմբով · պիտանի ի սեաւ ներկս ,
և ի կազմուելի մելանի , և այլոց դեղոց ·
ղաճ , ղափ , գարա պօյա , ղաճի փէդրէդ , կէօղ
դաշ : Բծվէր · սրէպ · ուր յիչի Ա յրե-
ցած արջասան , որպէս և Հռոմի ար-
ջասան՝ իբրու լաւագոյնն : *Դեղ գրոց է
արջասպ , և գիտոր , և կուիզ · Վրբ · ֆերբ :
*Ցաղումէն և ի գառնուելէն առնեն ար-
ջասան · Ոսկիփոր : *Որպէս ի դեղին գլխ-
սորէ , և ի կանաչ յառջասպին լինի սեաւ ·
Մխ · ապար : *Արջասպով ներկած են ·
Երբ · էրբ : (Արջասպ՝ կարծի ասիլ իբր
արծնագգեստ · ի հյ · արջն ի բարգումէնս
է սեաւ կի Թուխ , որպէս հասարակ գոյն
արջոց · որ և լու · ածէր , ածբա , ածբոմ ·
յորմէ ածբամիջոմ , է մելան , և արջասպ ·
իսկ սէվդ , էօվդ , կամ էոդդ · ա · է ըզ-
գեստ) :

ԱՐԶԱՍՊԱՆԵՐԿ · ա · Ներջասպով ներ-
կած · *Ի հնդիկս սեաւ մագճն յորով է ի
մարդիկն , վասն որոյ լինին իբրև զարջաս-
պաներկս · Ցոմար :

ԱՐԶԱՒՈԼՈՐ · ա · Որ է բոլորովին
արծնագոյն · մեծին ոսկոյն · *Արծնաբոլորգ
լուսնաւորական գիւղ լոյ · Ճ · Ռ · Զ :

ԱՐԶՆԱԳՈՑՆ · ա · Որ է ի գոյն արջաս-
պոյ , կի արջոյ · սնագոյն · սևաթոյր · արջ-
նաթոյր · մելնագոյն · Թխագոյն · լուրթ ·
լթագոյն · *Սևաթոյր է կրկնին կապու-
տակն · իսկ սեաւն արջնագոյն է , և ան-
լուսաւոր · Փիլ · էլ · Ք · 223 :

ԱՐԶՆԱԳՈՒԱԽ , ու , ուց · գ · Սեաւ
ագռաւ · գոռվռան , գոռա գոռիա · *Հրաւի-
րի ի հարսանիս արջնագռաւ յանդգնէ · և
նա հլուժարէ՝ Թէ կրօնաւոր եմ և սգա-
ւոր · Մխ · ասաւ · ՃՀ :

ԱՐԶՆԱԶԳԵՍՏ · ա · Սևազգեստ ·
Թխամած , և սգաւոր , և սգաւեսակ · ասիս-
բագոյն · *Ամենեքեան խորգազգածք , ա-
մենեքեան արջնազգեստ · Լսող · ծ Ա : *Արջ-
նազգեստ այսրեսք՝ յամենայն մեղս Թա-
ւալեցուցին զնա · Մաբաւ : *Ցորոց պարո
էր նոցա ի վերոյ աստակմանն (ազգայնոց)
արջնազգեստ լինել , ի տոցոյզն զնոսա ըս-
տացուածոց զարգարել պայծառացոյց ·
Փիլ · սահ : *Վասն այլոց արջնազգեստ
լինիմք , և վասն մեր ոչ բնաւ · Սաբա · չ ·
Գ : *Ուրախութիւնք պատմուճանին այն չարջ-
նազգեստ խորգ փոխեցաւ · Լսող · ծ :

ԱՐԶՆԱԹՈՑՐ · Տես ԱՐԶՆԱԳՈՑՆ ·
*Արջնաթոյր գոյն · Նար · ԼԸ : *Ագուցին
նմա արջնաթոյր ստորս չորիւք գրշակօք ·
(գրեաւ էր՝ սրջմաթոր) · Կալմանա :

ԱՐԶՆԱՑԵՂՑ · ա · Ցեզցեալ սևաւ-
Թեամբ · սևաթոյր · արջնագոյն · *Ագռաւ
զիւր բնութիւն պարսաւէր , Թէ արջնայեզց
է Թևօք , և փորոյն (այսինքն կարապին) ըս-
պիտակութիւնն երանի տայր · Ոսկիփոր :

ԱՐԶՆԱՏԵՍ , և ԼՈ · Սեաւ տեսլեամբ
ԱՐԶՆԱՏԵՍԱԿ · ՛ կի տեսակաւ · արջ-
նագոյն · Թխագոյն · տխրագոյն · *Արջնա-
տես ագռաւ · Նար · ւ : *Արջնատեսակ
(եմ) սգաւորաց · Մխ · ասաւ · Խ :

ԱՐ.ՋՆԴԵՂ , ի , կի ոյ · գ · (որպէս Թէ
տեսաւ դեղ · կամ արջոյ դեղ ·) Μελάνθιον .
Melanthium , nigella , git, papaver ni-
grum. Հատ սեաւ՝ կծու և ախորժ համեմ
հոյի · նա տանէ կամ ընդ · նոսա կծու ,
կամ հընդիկ , կամ սնուցիչ , կամ հընդիկ ,
կամ սնուցիչ , կամ սնուցիչ · էօրբէ օ նա-
զոր Մենինքաքի չփոթէ ընդ կունձիթ , որ
է ստուար , և ընդ ըստ ինչ և փոխանակ ար-
ջընդեղի՝ որ է չի · Դէլանիթճ , լա · նէձէչ
լա · գնէ տիչա գանէ , տիչա պօյա , էչհէա
նէ , էչհնալէ · *Ոչ եթէ խոսիս ոլբի ար-
ջընդեղն , այլ գաւազանաս Թափի · Եռ ·
իԸ · 25 · 27 : *Ի սերմանց է և անուանեալն
արջնդեղ · զոր լուեալ արջուս , ի ցաւել
որովայնին առեալ եկեր , կարծելով դեղ
լինքեան՝ վասն անուանն · Մխ · ասաւ · Խ :

ԱՐ.ՋՏԱՒ · գ · (իբրու Սեաւ արմատ · կի
սերելի արջոյ ·) Κυκλάμινος . Cyclamen ,
arthanita, tuber terrae. լտ . Pan porcino.
Անուն իտալ և ծաղկի , և պտղոյ նորա՝ որ
է որպէս գետնախնձոր · որ յայլ լեզուս
կոչի խոզի հաց , նկան գետնոյ , ևն · նէր
ասմանա , նաճառ չալգամճ , պռխուրի մերէնէ
նէմաճ : Բծվէր · ուր կոչի նաև որպէս
ումկ · փծղոսպ ադիլզադ , և մեկնի , Թանձր
փուշ , որով լուանան զբուրդ :

ԱՐՍԻՆ · գ · Ἀσίδα . Անուն անծանօթ
Թռչնոյ , որ կարծի արագիլ · այլ ըստ եբր-
գրի խէռիփա · յորմէ յին · ասիփա · և հյ · ա-
սիփ , զոր սեուցես : *Արսին յերկինս ծա
նեաւ զժամանակ իւր · Երեմ · Ը · 7 : *Ար-
սինն Թռչունն է օդագնաց , հասակաւ և
գունովն և ձայնիւ որպէս սարեկ · ոտն կարճ
է , և ճանկն սուր · հետևակ չկարէ եր-
Թալ , բարձր բոյն գնէ , և բարձր որսայ
իւր կերակուր · Վ Ամաւ · 49 : *Ելբեմին զէշն
և զէվն , երբեմն զսրսին , երբեմն զհեձա-
նոսս ածէ ի յանդիմանութիւն նոցա : Ար-
սին՝ ոմանք զասիգայդ հաւ ասացին , և
այլք ասեղ ասէն յերկինս : Արսինդ Թե-
բևս արօսակդ է , և նշանակաւ յովհան-
նէս է · և սատրակ և ծիծառն առաքեալք
և աւետարանիչք · Մխ · էրեմ :

ԱՐՏ · ոյ , ոյ · գ · *Ագրος . Ager . որ և
եբր · արաբ · ոլ · էռէյ , սրդ , էրդ · այսինքն
երկիր , դեմն · հող · անդ , անդաստան ·
ագարակ · լիՓՆԼԻ · *Վարեցին արտս , և
անկեցին այգիս : Պահել զոՀ արտոյ · Սղ ·
ՃՀ · 37 : Եռ · իԷ · 4 : *Սրբեա զարտն զայն ·
Վրէ հդ · Ը · ուր կոչի և Անգաստան : *Հաս-
կի արտոց ձերոց · Ոսկ · չԿ · ՙ · 1 : Իսկ
*Ագռա հնձէալ՝ իմն ոՀ արտոյ հնձէալ ·
Նար · ԿՀ :

ԱՐՏ՛ · կի ԱՐՏԱ՛ · յարա՛ · յարտա՛ · ն
նարտա՛ · Ex . . ἐξ . Ex. Անսովոր նախդիր
բայսուականի , (ի նմանութիւն Ագռաջ՝ որ
լինի ի բացի , կամ արտաս ձայնիս Ագռա-
քոյ ·) որպէս ի · յ · առ ի յ · անսովոր առ-
միմբ , իբր յն · է՛ , է՛ս · լա · է՛ս · պ · էչ ·
Թ · գան , գէն · *Ագինոգիկ են , արտ՛ որոց
լինելութիւնքն : Յարտոնուցաց : Յարտա-
նուանէ : Յարտ անդուրեչի անուանէ : Յար-
տաբայէ : Նարտաբայէ : Յարտաւայց : Ար
տա՛կայց : Ագրտա՛տարգրիցելոց · Պերէսբօ՛ ·
այսինքն յորոց յունուցաց , յանուանէ ,
ի բայէ , ի սայց այսինքն յայսցանէ · ի
կայից կամ յառաջիկայից , ի տատրագրե-
ցելոց : Իսկ ի յայնոգիկ բարգումէնս կամ
ի բազատումէնս է որպէս Բաց · տատ ,
ապ , ի գումս , արտաքս , յայս , ևն : Տես
ի բայն ԱՐՏԱՉԱՑՆԵԼ :

ԱՐՏԱՒԱՆԱԼ , բացեալ · ն · Յայտնի
բանալ · ցեզուլ · *Չերկինս արտաբացեալ՝
վերակոչեաց զտրեզերս յորդեգրութիւն ·
Չ ԼՐ · կի :

ԱՐՏԱՒԵՐԱԿԱՆ , ի , աց · ա · Արտաքս
բերօղ , կամ բերեալ · յայտարար , յայտ-
նեալ արտաքս · *Փարատ է քան զտատ-
բերական էից չարեաց · Պիփ : *Արտաքե-
րական ածօրգուցն Ճառեցեալ ածաբա-
նող · ՍԿՀ · կի · արմատ :

ԱՐՏԱՒԵՐԱԿԱՆ ԲԱՆ · Προφορικὸς λόγος. Verbum prolativum, prolatitium, pro-
nunciatum. Ձայնաւոր խոսք՝ իւրով Թարգ-
մանի ներքին բանի , որ է ծնունդ միտց ·
*Որպէս բանականն ի միտն , և առ ար-
տաբերական բանն · Փիլ · Լ՛ · Ֆ · 5 · *Որ
ի ներքոյ ներտրամադրական բան , և ար-
տաքոյ արտաբերական · Դամասկ : *Խոհա-
կանին՝ արտաբերական բանս (գտանի հա-
կառակ) · Եվիչ · գռնչ : *Արտաբերական
բանիցն զկնի և գործն յաջորդի · Պիփ :
*Գուշակէ արտաբերական բանս զայն , որ
ըն խորհրդաւին է · Անչ · պերէսբօ :

ԱՐՏԱՒԵՐԵՄ , եցի · ն · Ἐκφέρω. Effe-
ro, educo, praebeo, produco. Արտաքս
բերեմ · վերացնեմ · ի դուրս հանեմ · յա-
ւաչ բերեմ · ընծայեմ · արտադրեմ · ասէ ·
*Զնախատասկզծն արտաբերեաց ի գժ-
խոց · Չ ԼՐ · կի : *Չգործուելն արտաբերե-
լով · ՍկՀ · կի · արմատ : *Ի տահկամանէ հո-
ռանաւտ բնութեան արտաբերելով ի նպա-
տակ վերադարձին · Ագ · ի ապէէ : *Ցան-
քոյնն արտաբերանց խաղտղոս Թէ : Ցան-
ակնկալս կենաց վհէ արտաբերել ի լոյս
անձկալի : Մի արտաբերր զերանի պատ-
ղոյն · Նար · իԷ · ԼԸ · հԸ : *Չչարութիւն օրի
նախ արտաբերել · Ոսկ · չՀ · Ք · 31 : *Ոչ
եթէ ամենայն հոգւոյ չայ ուրախու Թի
արտաբերի , այլ որ բազում անգամ զմեզս
իւր լացեալ է զորութիւն · Մաբ :

ԱՐՏԱՒԵՐՆԱ · Յիմքեան բերել · *Արտա-
բերեցեր զչաւխոսեական արդարութիւն ·
Թէոփոր · Խ : *Միայն ի չառաչմանէ քա-
րի չի վայրս իւրա արտաբերէ վանձան
(գազիպ) · Պիփ :

ԱՐՏԱՒԵՐՈՒԱ · Ընդարձակել · տարածել :
*Չերանարկութեի այնոցիկ ըստ այմ օրինա-
կի արտաբերի : Եւ այոքիկ յանբաւս արտ-
տաքերին : Նմանապէս և այս յանհունս
արտաբերի · Պիփ :

ԱՐՏԱՒԵՐՈՒԱ Չ ԲԱՆ · Ἐκφέρω, προφέρω .
Pronuncio, profero. Բարբառել լեզուաւ,
իտաել · տաել · Ճառել · հնչել · *Որ արտա-
բերեալ լինի բանս (ի չափահասից) : Եր-
կար տաւիղ արտաբերիցի , որպիսի մով
սէս · Փիլ · լԻՆ · Ք · 108 : Թր · ֆէր : *Ոմն
ամենիմաստուն արտաբերեաց բանիս , ըզ-
հաւատարիմ բարկամն զեզ տաելով կե-
նաց : Արտաբերելով զօրաւորադն խը-
րատս : Արտաբերեալ յայտնեաց : վասն
զսաստչաձն արտաբերելոյ զամբաստանու-
Թեանցն բամբասանս · Պիփ · *Չմեկնութեի
այսպիսեաց իւրոց ասնկանաց ինքն ի պա-
տասխանիսն արտաբերէ · Սարկ · լ՛՛՛ :

ԱՐՏԱՒԵՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Προφορὰ
Prolatio . Ձառայերութիւն բանի , բարբա-
ռումն · *Արտաբերու Թի բանին լեզուաւ ·
Երբ · ֆէր : *Ինչն որ ըստ բանին արտաբե-
րութեի լինի : Որ յարտաբերութեի բան է
արտաքոյ մտաց · Փիլ · լԻՆ · ֆէպ · Ն պլաբ :
*Որ են և առքա (անուն և բայ) մտնկանիք
արտաբերութեի բանի · Ագ · պերէսբօ :

Արտաքս բերութիւն որ և է իրայ · *Վ-
նահալ են կարծրութեի արտաբերութեան

տրտի բանասրկուին. ն, ս. ին: * Արտաքերութիւք, արտահոսուիւք. Տօնակ:

Ըստ յն. ոճոյ, որպէս Ցուղարկաւորութիւն, և գամբանական հոգւոյն. Ἐκφορά. Funus, divulgatio. *Վախճանեցոյց սուցա՝ նախագրութիւք, և արտաքերութիւք, և դիրք իսկ զանազան գոլ՝ քան եթէ այլոց քաղաքացեացն. Գղաթ. օրին. ձիք:

ԱՐՏԱՔԵՐՈՒՄՆ, ման. ն, ոյն ընդ վ. *Աղտաքերումն հեշտալուր բանիւք. Պիտ: *Նախ ի թիւս առել զծածուկս սրտին՝ և բախտային մատուցանել էն ՚ի. և ապա ձայնիւս չրթամիւք ցնծութիւք՝ արտաքերումն զբաւարհութիւնն հոգւոյն ՚ի սրտի անդ խորութիւք. Ցհ. խմ. նկ:

ԱՐՏԱՔՈՑՍ, բուսոյ. գ. Ἐκβλάστημα. Germen. Բոյս արտաքս ելեալ. ընձիւղ. բողբոջ. ծնունդ վերաթաւեալ. *Վայրի գաւարին (է խնձորենի՝) արտաքոյս մատցն. իսկ իտան՝ ղպալին, անասուն հոգւոյն և այս բոյս է. փիւ. այլաբ:

ԱՐՏԱՔՆԱԿ, ի. ած. ա. *Ἀποικος. Colonus. Որոյ բնակութիւնն է արտաքոյ իւրոց հայրենեաց. գաղթեալ. գաղթական. *Առ մեր արտաքնական տեսայ (այսինքն տեսի) զսմենայն քաղաքն արքեցեալ առ դիտելոյ տեսանն. Պղաթ. օրին. ա:

ԱՐՏԱՔՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἐξοίκησις. Demigratio. Վտարանդութիւն. օտարութիւն ՚ի տանէ. տարաբնակութիւն. *Նկերուի ինչ արտաքնակութիւնն աղաչիցէ լինել. Պղաթ. օրին. ը:

ԱՐՏԱՔՈՒՆԻՄ, եցայ. յ. Արտաքս եւ լանել իբրև բոյս ՚ի բնէ իւրմէ. յղիանել. *Յանքաժանելի բարւոյն սրտի բարեբարութիւնն արտաքուսնեցաւ լոյսն. Դիտն. ՁԺաթ. ը: (կրեալ եր, արտաքանեցաւ. յն. արտաքուսաւ):

ԱՐՏԱԳԾԵԱԼ, ա. գծագրեալ. փոքագրեալ. *Արձան արտագծեալ ՚ի թիւս որքանուեն չափոյ սիղղոբայիցն. Նար. խե:

ԱՐՏԱԳՆԱՑԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Յաւաքերական. արտաքս ծաւալական. *Բանն մեծանայ երկայնանալով և լայնանալով ըստ արտագնացական ձառից. փիւ. եւ. ը. 111:

ԱՐՏԱԳՈՀԵՄ, եցի. ն. Ազատակել. բարձր բարբառով առել. վերագոչել. *Ա յսպիսի ինչ արտագոչէր՝ ասելով, Ընորհեա ինձ: Համաձայն աւազակին արտագոչեալ. ՃՃ:

ԱՐՏԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Աւնել. ներգործել. յայտ առնել. կացուցանել. *Մաքրեաց հոգւով սրբով վերածնութիւք աւազանին, և ժառանգ հայրենի արտագործեաց. Զէր. ին: Տես և ԱՌԱՐԱՏԱԳՈՐԾԵԼ:

ԱՐՏԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Գտանի գրեալ՝ փոխանակ գրելոյ Տարագրել. և Արտագրել: Կանան: Բրս. ՃՆ:

ԱՐՏԱԴԱՏԵՄ, եցի. ն. Ἐκκρίνω. Excerno, dijudico. Բայորոշել. որպէս քաղ գասել. զննել, արոշել. և ի բաց որոշել. որ և ասի ՑԱՐԴԱՏԵԼ. *Ի գաւառականն առնեի արտագատել զերախոյսն ինդիր. Պիտ: *Ոչ լինի արծուիս առ եղէգովպատցին, և բոյն նոցա և ձագուցեալ՝ զնոսա ոչ արտագատէ աչք. Մագ. Ե Երդ. ժեր: * Սպիսակն գոյն է արտագատող աչաց. Սահմ. ա: (Իակ ՚ի Լձ. գոբէ. իա. գրի՝ տագատող աչաց):

ԱՐՏԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἐκκρισις. Excretio, evaporatio. Ի դուրս զեղումն. գոլը գալը. գոլմօգը. *Անառեղի է մեզ այժմ երկրորդել զառաւսպէսն յաղագս արտադատութեան հրոյն մանուածոյ՝ որ ՚ի սանայ. Խոր. Ը. 67. կամ 70: * Պարփակօղ արտագատութէ և հոսման զգալեացս: Զօրութեաց չորք են տեսակք, արտաքերութիւք, արտահոսութիւք, արտագատութիւք, արտագրութիւք. Տօնակ:

ԱՐՏԱԴԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. գ. վերադարձ. անդրէն դարձ. * Նբերայեցւոց ամիսք ցուցանեն զբեղափոխ լմանց արտադարձումն. Տօմար:

ՀԱՐՏԱՂԻՐ ՈՒՆՈՂԱՑ. խմ, Յունողաց զգիր. Տես ԱՐՏ, ԱՐՏԱ. *Յարտադիր ունողացն առ միմեանս՝ լիիքեանց մասանց բաղկացաւ. և են՝ ոյք ոչ են յարտ՝ ունողացն գիր. Աբէտ. գաճակ. Ը:

ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՐՏԱԲԵՐԱԿԱՆ. *Բանն արտադրական. Պիտ:

ԱՐՏԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ἐκτίθημι. Expono. Որպէս բացադրել, և բացատրել. ասլանջի գնել, ձառել, մեկնել. վճռել. յայտ առնել. * Արտադրել զքահանայապետութէ որոշմունս, կամ զծածանական տպատորութիւս. Դիտն: *Զպատուականն և սիեզերական հաւատոյս մեր արտադրեցին սահման. կիւրղ. հանգ: * Եւ նախ զայս արտադրեսցուք, Թէ զնաթոյ չնեցաւ եկեղեցի. Ցհ. խմ. եկ: *Զորոյ պատխարականս ոչ կարեմ ըստ արժանւոյն արտադրել. Պիտ: *Զայս արտադրեցին ՚ի ժողովին հռոմայ. կանան: * Զորոց և առաքեալ նախախնամաբար, յայտագս իւրոցն հոգւով սրբով արտագրեաց. Սարկ. հանգ: *Գեղեցկապես մեկնէս զարարչագործուի արտագրեալ. Զնախ եղելոց իրաց ինչ պատմութեան արտագրել. Նիւս. ԲՆ: Նանայ: *Փախչէին արարածոց ոչ թէ զոյչէութէ գառնսլն, այլ զևս պայծառանալն նոցին արտագրէ մեզ. Լմբ. յայտ:

Եւ որպէս Ἐκδίδωμι. Trado, reddo. Մատնել, տալ. և թարգմանել. * կենցաղականացս՝ փութով արտագրէք զանձինս, և մշտնջենաւորապէս. Ոսկ. յհ. ԸՆ. 58: *Թողութէ նմա արտագրի յայ. Մաղ: *Զհինբրայական բարբառն փոխանակ կուսի և իսաստարգուհի արտագրեցին. Բրս. ծն. (այլ ձ. արտագրեցին):

ԱՐՏԱԴՐԵԼ. որպէս Դնել արտաքոյ (պատճառին). ՚ի դուրս տալ. ծնանել. առնել. կր. Լինել. * Զմի և զնոյն վճռաւորէան ծնունդս արտագրեն: Մայր, զի զՀարուստ դարուց ամբարիստն ՚ի քեզմէ ական արտագրէ. Նար. ձ. Ե ՅԸԲ: * Զընչական առուին խաբէութէս փոխանակ ՚ի նմա արտագրել. Սարկ. ըԺ: *Ծնօղ մեր ըստ աւետարանին, և նախահայր աստուածոր արտագրելով. Ցհ. կե:

ԱՐՏԱԴՐԵԼ. ի դուրս ձգել. ընկենուլ. *Ծնեալ զմանուկն՝ ՚ի լճառն արտագրեաց. Նանայ:

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἔκθεσις. Expositio. πόνος, elaboratio. Բացադրուի, և բացատրութէի. այսինքն աւանջի գնելն զբան ինչ, և մեկնել. արտաճառաբանութէիւն. Ճառ. աշխատասիրութէի բանի. բացայայտութէի. վարդապետութէի, յայտարարութէի մտաց և կամաց. *Արտագրութէիս հաւատոյ սուհմանեցելոյ առ ՚ի սքեց հարցն մերոց ՚ի նիկիացւոց քաղաքին: Հաւատոյ արտագրութէի՝ սիւնբոլոն (հանգանակ): Ընդ թերցեալքն զնոցայն արտագրութիւնս. Պօշագ. իբ. Ե Ի: *Ի վերայ բանի նախկին է նախերգանն, և երկրորդ՝ արտագրութէի իրացն. Ա՛յ. ապագ: * Նախ առաջին սուղ ինչ բամբասանս ասել իրացն ասողին, և ապա զնոյն ինքն դնել զնոյնն արտագրութէի. Պիտ: *Ահա քնութէն եղև խնդիր արտագրութէին, և ոչ անուանակցութէն. Մագ. Ե Երդ. ժեր: *Ա՛յսքեզ իմոյ արտագրութէ բանից պտուղ. Թէոդոր. Խ: * Ոյք ոչ արտագրութէ թագաւորացն, և ոչ հրամանի քումմ կամին անեալ. Ճ: Ա: *Արարչագործութէն բանի տացուք զայսցիկ արտագրութէի. Նիւս. ԲՆ. խա:

ԱՐՏԱԶԱՆՑԵՄ, եցի. ե. Զանցանել և արտաքս վազել ըստ հրամանն. պատուիրանազանց լինել. *Յայրգարքնակալ կամացն լինքնատիրութէեամբ արտազանցեաց. Թէոդոր. Խայրագ:

ԱՐՏԱԶԱՏԵՄ, եցի. ն. Որպէս ՚ի բաց զատանել, կամ բացորոշել. * Զդեպ արտազատեալ ՚ի չափ կիսագնդի. Շիր:

ԱՐՏԱԶԵՂՈՒԼ. } Արտաքս զե-
ԱՐՏԱԶԵՂՈՒՄՆ. } լուլ, և զեղչնիլն. * Փառք հոգւոյն ոչ արտազեղոյր ՚ի սատրայինն. ՄԲ. ապոք: Ե վ. ԻԲ. հդ. իզ:

ԱՐՏԱԹԱՓԻՄ, եցայ. յ. Արտաքս թափիլ կամ թօթափիլ, հատանիլ կայծականց. * ՚ի բանականէ քարի և երկաթոյ կայծակունք արտաթափին. Ածբ. ա. Յ:

ԱՐՏԱԹՈՐԻՄ. եցայ. յ. Արտաքս թռչիլ, հասիլ. * ՚ի կողէն արտաթռուեալ սրբիւնն. Ճ. Ա: *Վտակաց արտաթռուեալ յանիծելոյն ամբաստայ. Մագ. է:

ԱՐՏԱԹՈՐՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ἀπόκρισις.
ԱՐՏԱԹՈՐՈՒՄՆ. } Excrementum. Արտաքս թռուսւն. և Աւելորդք բնութէն արտաքսելիք. * Արտաթորութէքն եօթն, արտաւոք, խլինք, քիրտն, ևն. փիւ. այլաբ: *Ցարտաթորուսն ունկայ. Սահակ:

ԱՐՏԱԼԱԾ. ա. Իբր Արտահալած. արտաքսեալ. վտարեալ. մերժեալ. * Արքայ արտալած. Նար. ձէ:

ԱՐՏԱԼԱԾԱԿԱՆ. ա. Հալածական, վտարական. *Արտալածական տարագրութէի. Մագ. խգ:

ԱՐՏԱԼԱԾԵՄ, եցի. ն. Ἐξείργω. Excludo, extermino. Արտաքսել հալածելով. արտահալածել. ՚ի դուրս հանել. ՚ի բաց վարել. տուրագրել. * Զառաջնորդս սոցա արտալածել ՚ի գաւառէն: Արտալածեն և զսա ՚ի քաղաքէն: Ամս երիս արտալածիլ. Պղաթ. օրին. ԸՆ. Ջ: * Մեծ միջնայս արտալածեալ ՚ի բարեացն: Զմինս միանգամայն արտալածեալ արտաքոյ իւրեանցն վարկին ահմանից. Պիտ: *Արտալածեալ արտաքսեր ՚ի տաճարէն զանվայելուչ վաճառս. Աբան. Եկեղ: *Ձիչէաս զհայրենի փափկութէին, ուստի արտալածեցար. Մագ: * Արտալածէ զամենայն ընդդիմամարտս. Նկ. Եպէ: * Արտաքոյ ՚ի քաղաքէն արտալածիւք: Արտալածէր ըզբնակութէիւն սանդարամետական դասուն. Են. Մագ. ա. ձՁ. ձԸ. իԸ:

ԱՐՏԱԼԱԾԻԿ. Տ. ԱՐՏԱԼԱԾ. *Զոմն արտալածիկ ՚ի խաւսղչուտ կապանաց բանսէ ասէն վերծեալ: Հեռագոյն և արտալածիկ. Մագ. ձ. իՁ:

ԱՐՏԱԼԱԾԻՉ. ա. Հալածիչ. տարագրիչ. * Աշխատասէրքն ախտիցն է արտալածիչ. Մագ. Է:

ԱՐՏԱԼԱԾՈՒԹԻՒՆ. } գ. ՀալածուԱՐՏԱԼԱԾՈՒՄՆ. } մն. տարագրութէի. վտարանդութէի. *Չտարակուսական արտալածուէն զաղէտ վշտաց քոց ի մայեալ. Մագ. ա: * Եռամեայ արտալածուէի կատարեալ: Ամ մի լցէ արտալածման: Արտալածմանցն իբրու այսպէս, որպէս ասացաւ. Պղաթ. օրին. է:

ԱՐՏԱԼԱՑՆ, ի. գ. կամ է ոմկ. հաւ. փող, խըրճըրտ, գաւիթ. մանն փորտուեաց

կենդանեաց, և կամ իցէ վայրի, որպէս Արտիւկ, վայրի ոչխար կամ այծ, ևՆ. *կերակուր՝ խաշուի ջուր տար՝ ի թեթև մսէ և՝ ի գիճային, զերդ ուլի ոտներ, և արտալային: Հաւու ձագ, և կաքվու ձագ, և ուլու ոտներ, և արտալային՝ դժուխ եփած. ՄԽ. ԻԹ.

ԱՐՏԱԽԵԼՔ, լայ. ա. Արտաքոյ եւ լեալ խելաց. խելայեղ. *Անլսելաբար ըզգեմն իւր անզգայապէս՝ արտահելաց (կամ արտահելեաց) նմանեալ, յափսիմերս խաղայր. Շ. Ա:

ԱՐՏԱՀՈՑՐ, կամ ԱՐՏԱՀՈՒՐ, խուրի. գ. Նոյն ընդ ԱՐՑԱԽՈՒՐԱՆ, նմանուած իբր իւրք զոր օրինակ բանջար վարսաւոր, և մոլորակ երևելի՝ որպէս երևակն, կամ լուսնիթագն. *Ցենոյց ասէն սամենիկ տիկնին տեղեանն զարտախուր խաւարտն. Խոր. ա. 29: *Չհինգ աստղացն, որք մոլորական անուանակոչին. որոց անուանքն են այսոքիկ. լուծ, եղջերու (կամ եղջիւրի), ծկրատուրի, փառաշնոտի, արտախուր (կամ արտախոյր, կամ արտախուրի): Սահմանեալ արտախուրն ի չորրորդում արարչութեանն. Ջէր. ԻՌ. ի լուսնթան: Տ՟ամ:

ԱՐՑԱԽՈՑՐ ՊՍԱԿ կամ ՊՍԱԿԻ. Տ. ԱՐՑԱԽՈՒՐԱՆ, ՎԻԾԱՆ, ԱՊԱՐՕՉ. * Ջթիագաւորս շքեղացուցանէն ի նմանուն արտախոյրն պսակի՝ ի վերջնոցն փողփողէլ. Ագաթ:

ԱՐՏԱՀՈՒՉԵԼ, զեալ. ն. Էξερέυνω. Exquiro. Քաջ խուզարկել. հետազօտել. * Ջամենայն գաւառն արտախուզելով հանդերձ զինուք՝ ի սակս պահպանութեան. Պզաթ. օրին. ՂԲ:

ԱՐՑԱԽՈՒՉԵԼ. որպէս ի բաց կտրել. ատորախուզել: Երզն. ՀԵ:

ԱՐՏԱԽՈՒՐԱԿ, ի, աց. ա. Τιάρα. Tiara. Արտաքին զարդ խուրի. ապարօշ. վիժակ որ պատի զվեցագիւս որպէս պսակ. և խոյր. պաշ էօրլիաօի, փիւղենաք պէրճէի, սարբգի, ֆօլբա. *Կասպեացն պատմուճանօք, արտախուրակօք. Դան. Ճ. 21: * Ասնոյր վքահանայութեանն թագն՝ օծանել և գնել նոցա արտախուրակս. Ագաթ:

ԱՐՑԱԽՈՒՐԱՆ. Ἐπικάλυμμα. Operimentum. Ծածկոյթ խորանին. Ծածկվելիք. Էօրթիա. * Արար զարտախուրական՝ ի կապուտակէ՝ ի վերոյ կողմանէ. Ել. ԼՁ. 19: Է. 17: Թուոց. Ճ. 26:

ԱՐՏԱԽՈՒՐԵԼ. Ն. Պահակել. Թագաւ զարդեալ. * Սբ երկան արտախուրեցաւ քեռան պահական (մարտիրոսում). ՑԿ. ԼՒ:

ԱՐՏԱԾԱՂԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Βλαστάνω. Produco, profero. Որպէս զծաղիկ՝ ի դուրս բողբոջեցուցանել. վերընձիւղել. *Ցողնաթիւ արտածագկեցուցեալ բազմութեամբ աշակերտաց զինի յարութեանն՝ քան թէ յառաջ. ԱՓ. Ը:

ԱՐՏԱԾԱՂԿԻՒ. յ. Βλαστάνομαι. Germino, pullulo. Բողբոջիլ, բուսանիլ որպէս զծաղիկ. սաղարթանալ. *Ջոր ոք հայր իմ մշակէ, այնպիսին զինեն հատուցանէ պտուղ, ոչ թողով օտարոտի պտղոյ՝ ի ճշմարիտն այգւոջ արտածագկիլ շառաւիղս. Ագ. Ը:

ԱՐՏԱԿԱՄ, կացի կամ ցայ, ցեալ. ե. Διϊστάμαι. Disto. Ժուտանալ. որ և ԱՐՑԱԿԱՑԻՒ. ի բաց կալ. հեռանալ. զատանիլ. մնալ արտաքոյ. ի դուրս ելլանել. հրաժարիլ. *Փոխանակ հայկենի ժառանգութեանց, յորոց անջատեալ արտակացաք. Ճ. Ա: Որով մատակարարեալ յանդգնածիցն արտակացար. Մգ. ՀՂ: *Ցորոց մխանօք բանասարկուին գտայ արտակացեալ. Պիտ: * Ոչ արտակացեալ՝ ի գոյէն ճշ. Խոր. ՎրէՃ: *Արտակացեալ՝ ի ձմեռնային սառնապատ եղանակաց. Ջէր. ԼԲ: *Արտակացեալ՝ ի յարիկ բնակութեանն հայրենեացն. Նար. Խե: * Արտակացելոցդ՝ ի բոլոր կաթողիկէ եկեղեցւոյ: Արտակացեալ որթոց (հատուածոց): Կրկ ինձ յաժմենայնէ արտակացեալ: Արտակացեալ յանձային քո խրատուէ. Մգ. ՁԷ. Ե. ՃԷ: *Մինչ յաշխարհի օրէնս կապեալ, և՝ ի խառնիցն արտակացեալ. Շ. Վպ:

ԱՐՏԱԿԱՅԻՒ, յեալ. Նոյն ընդ վ. *Եւ ոչ ոստոտեցեալ թռչունն արտակեալիւ. Մգ. Է:

ԱՐՏԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάστημα. Distantia, spatium. Հեռաւորութիւն. միջոց. *կամ գոտանել զսպառուած, ուր ոչ գոյ արտակայութիւն. Մգ. ԼՒԸ:

ԱՐՏԱԿԱՅՑ, կամ ՑԱՐՏԱԿԱՅՑ. Ի կայից. յառաջի եգելոց. Տ. ԱՐՑ, ԱՐՑԱ:

ԱՐՏԱԿԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Ուրոյն ուրոյն կարգել. զատուցանել. պարշէլ. *Արտակարգեսցէ զգիան յայծեացն. Ջէր. ԼԲ:

ԱՐՏԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔκστασις. Extasis, mentis egressio. Արտաքոյ իրաց՝ մանաւանդ անձին ելանելն. ափշրութիւն, յափշտակութիւն. հիացումն. և խելագրութիւն. հեչյան, սերլերփանլըգ. * Ջամենայն արտակացութեան բառնձեռնալ. Մգ. Է: * Արտակացութիւնն՝ որպէս նոյն ինքն յայտնապէս ազգէ անուանեդ, ոչ այլ ինչ է, այլ տեղի տալ և արտաքս ելանել խորհրդոցն. Փիլ. ԼԲՒ. Գ. 9: *Մոլեկան արտակացութեի՝ ափշրութեն (յն. մի բառ.): Արտակացութիւք ափշրութեն (յն. մի բառ.) ոչ բնականք. Ակիւթ. ՈՐԿ:

ԱՐՏԱԿԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. ի բաց կացուցանել. հեռացուցանել. *Ցանզգածիցն արտակացար, և արտակացուցեր. Մգ. ՀՁ:

ԱՐՏԱԿԵՐՏԵԼ. ն. ի գուրս բերել. արտադրել. ի լոյս ընծայել. հանդիսացուցանել, կամ հանել ի սերզան. *Սիրելեացն Ճաշ յօրինեսցին, զտեսակս հրաշալիս արտակերտելով վերիրականս, և ծաղկեբանգս՝ արտակերպս: Սուեփանոսս սիւն լուսոյ, յորում արտակերտին յոգնախմբեք վկայիցն ժողովք. Բէս. սթէ:

ԱՐՏԱԿԻՑ, կետի, իս. ա. Ջոր կայցէ կէտ կամ իայլ՝ և Ճանկ արտաքս շրջուեալ. և ՈՐ արտաքս ձգէ Ճանկով. *կէտ կարթիւ արտակիսիս քեզ աւագիկ՝ ի կախ կորզեալ. Մգ. ԽՁ:

ԱՐՏԱԿԻՏԵԼ, եալ. ն. Արտաքին կիսոստաւածովք յօրինել. զարդարել. պատպատ՝ պէնկ պէնկէ ղէրդարել. *Մաուիք առային իմանալի ծաղկաւ արտակիտեալ սիրան. Նար. յովէր: * Հանգերձիւք երևելի զինեալ կարմիր արտակիտեալ. Ագաթ. Ա. 1: * Հանգերձիւք արտակիտեալ. Ագաթ. Ա. 1: * Հանգերձիւք արտակիտեալ. Ագաթ. Ա. 1:

ԱՐՑԱԿԻՏԵԼ. արտաքոյ կիսի կարթիւ ալտաքս ձգել, ըմբռնել. հարսեալ. *Արտակիտեալ զնա կարթիւք: Ջմեքրապատն (զիմարգարիտ) ՝ի թեղատայ (այսինքն՝ ի ծովէ) արտակիտեալ ստորինջան՝ ի խորս: Ի ծայրս կօշկին արտակիտեալ՝ ի վերջ նահանջէր. Մգ. ծԷ. Լ. ԼՁ:

ԱՐՏԱԿԻՐՔ. կրից. գ. Արտաքին կերք՝ կամ ուրոյք և ապառք. (բառ յորմէ բերալ քմի՝ ի յետին գործս.) *Տէրն ՃՇշմարտապէս երկեաւ և արտակերտ, ըստ որում որ այսոքիկ նշանակեն զարտակիրսն. և արտակիրք ասի, յորժամ հոգին այնպէս ախտանայ, մինչ զի զայս մտացին ոչ ամբռնի. Մխ. ապոբ:

ԱՐՏԱՀԱԼԱԾ. ա. որ և ԱՐՑԱԼԱԾ. Հալածական. *Ոչ իբրև զգաւհիկ մի արտահալած խուճապեր (պօղոս զաստանայ). Ոսկ. էիվպ. Է:

ԱՐՑԱՀԱԼԱԾ ԱՌՆԵԼ. Ի բաց հալածել. *Ջթիւրուէն արտահալած առնելով զանդիչս. ՑԿ. ԻՀ. Ը՟Ա: *Արտահալած առներ զնասս՝ ի վայրկեան ածկոց գրանաքին. Ջէր. ԼԲ: *Ջանկարգ ձամբարտակէնն արտահալած արարեալ. ՑԿ. ԼԲ: *Ջգիւսայն բազմուն արտահալածս արկորեալ. Անան. ԼՒԸ:

ԱՐՏԱՀԱԼԱԾԵՄ, եցի. Նոյն ընդ վ. *Ջթշնամին արտահալածել: Ջչարսէնն արտահալածէ զօրինակն. Խոր. ա. 23: ՃՃ: *Անհնազանդութեան արտահալածեաց լինքեանէ զհոգին աքե. Սարգ. ա. պ. Ե: *Արտահալածի՝ ի տեղեալի կենացն. Ջէր. ԼԲ: *Երկու՝ ի հարկէ ամն արտահալածեալ լինիցի՝ ցանկալով զնւր ցատուին. Պզաթ. օրին. Ը:

ԱՐՏԱՀԱՆԵՄ, նեցի, կամ նի. ն. Ἐξάγω. Educo, subduco. Ի բաց հանել. *Ջվերնոյ իմաստութենն զնչոյսս՝ ի բաց՝ ի նմանէ արտահանել. Սարկ. լոս:

Մանաւանդ՝ հանել բառնալ՝ ի կենաց. կարձել՝ ի կենաց. սպանանել. յն. էփաղ. *Ջիմիդ իմաստասէր հմտասէր զինքն արտահանէ, այսինքն՝ ի բաց բառնայ: Ոչ է պարտ ումեք զինքն արտահանել, այսինքն՝ ի բաց բառնալ. Սահմ. Ը: *Մի՝ նմանիցիս այնոսիկ՝ որ զինքեանս արտահանէք ջնջնան. Պահ. ազէփս: *Ցընտանի մարմնոյս արտահանեալ. Մգ. ա: *Մարտիրոսութիւն ոչ լինի յինքենէ երթալ զի-բռվին, և արտահանել զինքն՝ ի կենաց. Մխ. ապոբ:

ԱՐՏԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. Բարձումն՝ ի ՈՐՏԱՀԱՆՈՒՄՆ. գ. կենաց. մոռնալոյն. *Արտահանումն՝ ի կապակցէն (՝ի մարմնոյ): Ցարատեսական արտահանումն. Մգ. ԻԸ. ԻԸ:

ԱՐՏԱՀԱՐԵՄ, ցեցի. ն. Ցանգիման հարկանել. կշտամբել. էրեսին զբնել, խոփով ծեծել. *Արտահարեաց և սատեաց որոց չարաիսս եղեն զաքայ վճռակեայ. Վրք հց. յ:

ԱՐՏԱՀՈՍԵՄ, եցի. ն. լ. Արտաքս հոսել, և հոսիլ. գոռբս վազնել, վազել. *Գրէ եթէ կերասրէան որակացեալ արտահոսեաց. Մգ. ԻԷ:

ԱՐՏԱՀՈՍԵՑՈՒՑԱՉ. ա. Որ՝ ի գուրս հոսեցուցանէ. *Արտահոսեցուցիչ և՝ ի բաց մղիչ սոսելոյ. Մգ. լ:

ՄՐՏԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκροή. Effluvium. Ի դուրս հոսումն. արտահերուելոյ. զեղումն. *Իբր արտահոսելի ինչ գոլով յայսմանէ որ առ մեզս ծով՝ առ ծովն անդրկեան. Ն՟ննոս: *Առ՝ ի յարտահոսել չորգոյ (անձրևաց) ... օգտուելոյ հոսելով՝ ի բարձանց ... զարտահոսութիւնսն տոցս խափանելով չինուած ծովք խակ, և խորափոսիք. Պզաթ. օրին. Ը: *Արտահոսելիք (բնութեն). Տճառ:

ԱՐՏԱՀՈՒՆԶ. Տ. ԱՐՑՀՈՒՆՉ:

ԱՐՏԱՁԱՑՆԵՄ, եցի. ն. Ἐκφωνέω. Eloquo, pronuncio. Ձայն արձակել. բարբառել. արտաքերել. հնչեցուցանել. *Ընչոիս ոլորակեալ եղանիւր՝ գիրակայ քան զնայր իւր զինքն արտաձայնէ, զանձնայն զոր ունի հայր՝ իմ է. և բերի ուրեք, հայր իմ մեծ է քան զիս. և պարտուսակի ահմանաւ, ես և հայր իմ մի եմք. Քեր. ՀԵԲ: *Ոչ արտաձայնեալ բարբառս և բան. Սարկ. ՀՀ: *Ցորժամ առանձ՝ արտաձ-

ձայնեալ, ձայնեալն՝ բան (այսինքն քայ) է. և այսն՝ հեգ միայն, որ ոչինչ ունի խորհուրդ, բայց միայն դժուարաբերութեան պատճառ. Երդ. ⁂ 8: *Ծածուկ հարկանել ձեռացն՝ հնչումն արուածոյն՝ ի լեզուէ. Լմբ. ոգ:

ԱՐՏԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Էքφώνησις. Elocutio, pronunciatio. Աստուածերուն. քաղաքաւանին. *Ներտրամադրեալ բանն՝ ի խորհեցողականին երեալ առանց իրիք արուեստաձայնութեան. Նխա. բ: *Փոխեաւ զարուեստաձայնութիւնն (այսինքն զբարբառդ). Ոսկ. յոգոմ: *Ալալակ առ ՚ած ոչ իմանալիք միոյն զկերպարանի արուեստաձայնութիւն. Լմբ. ոգ:

ԱՐՏԱՁԳԵԼ. ն. ի դուրս ձգել. *Իբր՝ի հոգւոյն արուեստ ձգեալ յակամայ ընթացից. Նար. ծ: *Ձարուարեր և աներկիւղ նահատակն բառիք (կայենի), եթէ ընդ երբ ոչ և նորայն ըստ նմին օրինակի եղև արուեստ ձգեալ (կամ արուեստաձգեալ) յայ. Աբէր. ա. 1:

ԱՐՏԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. գ. ի դուրս ձգութիւն. *Ընդուայնկագոյն արուեստ ձգութիւք իբր յեղանդնուս քրիստ հրանուս հոսմանիք արտաքս արձակես. Աեան. էնէզ:

ԱՐՏԱՁԱՒ. ա. Ցայսմի ձառեալ. բացայայտ. կամ վիճաբանական. բայ խօսած, կամ հակաճառութիւք փակ ընկած. *ի նոյն սրբացաց գործոցն հանճարոյն միւսոյ սեանն կարծելոյ արուեստաձառ վարդապետութիւն. Լմբ. ոգ:

ԱՐՏԱՁԱՒԵՄ. եցի. ն. Ὁμιλέω. Colloquor, sermocinor, disputo. Ցայսմի ձառեալ. ի դուրս տալ զբան. բարբառեալ. արտասանել. վիճել. *Վերապրոյնն արտաձառեալ աւեր, երանեմք յերուսաղէմ. Ձ՚որ. ին: *Խրոցն արտաձառեալ իակ յայտ ներ աշակերտացն. Աեան. էնէզ: *Ձներ հակս առ նոսա արտաձառելով. Նահայ: *Արտաձառեսցուք զբանս գովասանական: Ձոր յերօթանասուն երկու ձառսն եւք արտաձառեալ: Նախ քան զքահանայապետն արտաձառեաց: Վերծանողութիւն պատմութիւն արտաձառի: Սուրբ գրութիւն արտաձառեալ՝ի Թշնամոյն. ՃՃ: *Անմիտ հայհոյութիւնքն արտաձառելոց. Խոր. գ. 65: *Ձյաւետեալած սրսին լեզուաւն արտաձառեր. Մագ:

ԱՐՏԱՁԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ὁμιλία.
ԱՐՏԱՁԱՒՈՒՄՆ, ումունք. } Sermo, disputatio, homilia. Ճառ. խօսք. և վիճաբանութիւն. խօսածք, հակաճառութիւն. *Ձնոյն ասել ՚ածաբանական արուեստաձառութիւք ըստ պատշաճն պիտոյից. Դիան. իգ: *Ձառ հրեշտակս ըստ հաւատոց զնծամբանական արուեստաձառմունս. Մագ. էնէզ:

ԱՐՏԱՄՆՐԺԵՄ, եցի. ն. ի բաց մերժել. տարամերժել. տարագրել. *Ձոյն պիսին արուամերժէին՝ի յընտրութենն հաղորդակցութենն. Պագ. օրին. ա: *Արտամերժեաց զնա՝ի տանէ և՝ի տաճարոյն՝ ծոց իւրոց: Որոց արտամերժեալ յանմահացուս դրախտին. Ճ. և: Ճչ: *Արտամերժեալք եւքն՝ի համազօր իսկականութենն. Եփէ. դա: *Ձմարմնոց զկամս արտամերժալ. Մագ: *Աբրահամ երժեալ՝ի բաց ընկեցեալ զկատակս (կամ զքաւառակս) կերպարանոց. Ցհ. լի:

ԱՐՏԱՄԵՐԺՈՒՄՆ. գ. Տարագրութիւն. զրկումն, կամ բարձումն. *Արտամերժումն ամենայն (կամ յամենայն) բանից. Վչ. հդ. իէ:

ԱՐՏԱՄԵՐԿԱՆԱԼ. է. ի բաց մերկանալ. *Ի նախաշգեցիկն արտամերկանայր

*ի փառացն: Ձարտամերկացեալն՝ի լուսաւոր այ ձեռացն՝ պատրեալ. Թեոդոր. Դայ. բագ. Ն խ:

ԱՐՏԱՄՈՏԵԼ. է. Ἐκκλίνω. Declino, devior. Հակամիտել՝ի դուրս. խոտորիլ. զպատուիրել. *Տեսանէ զինքն՝ի յոսին արտամոտեալ. Ա՚ահ. ի:

ԱՐՏԱՅԱՅՏ. ա. ս. Ἔκδηλος. Manifestus. Քաջայայտ. երեւելի. յայտնի. *Ա՚ր բնական ծագեցեալ՝ աներեւոյթք այլոց աստեղացն փայլմունք են, և մանեւորեալ արտայայտք. Փիլ. այլբ: *Արտայայտ գնոցային բերել ուսմունս. Պիտ:

ԱՐՏԱՅԱՅՏԵՄ, եցի. ն. Παρίστημι. Exhibeo, in medium profero. φράζω, explico. Ցայսմի կացուցանել կամ առնել. ծանուցանել. զեկուցանել. մեկնաբանել. ցուցանել. նշանակել. *Որ յայտի ալալակէր և արտայայտեր զձշմարիտ Թագաւորութիւնն: Արտայայտեցաք զշշմարտոյ դիրս: Ձյուրս աւագանին արտայայտաց, զորս սարսածելոց էր՝ի վերայ հեթանոսաց. Ձ.բ. իի: *Ընդ ազօտ արտայայտելոյն զթագաւորն՝ և զպատրեալն փրկչին. Աեան. Նիւն: *Ձոր քննութիւք արտայայտել հաւանիւք. Մագ. է: *Կշռակի չափով արտայայտել բաղդատութեան ընձեռեալ վայելչական վարդապետութիւս. Պիտ: *Առաջնոյ սահղ ծուածոյն երկրպագելով սատանայի երբ կերպարանս, որպէս բանիւ արտայայտաց. Աբ. է: *Արտայայտեալ ունիք զնօս քաղաք, և ունիք զնօս լուսն. Աբէր. ծ:

ԱՐՏԱՅԱՅՏԵԼ ԲՈՑՍՍ. Բուսուցանել: Պիտ:

ԱՐՏԱՆՈՒԱՓ. ա. Ἐκμελής (իբր անմելոդի). Absonus, melodiae expers. Օտար՝ի նուագից. աննուագ. անեղանաժիշտ. անախորժ լսելեաց. *Խռպոտ և պռոտ և անախորժ լսելեաց. *Խռպոտ և պռոտ և արտանուագ ձայն ունելով երգել ձեռ. նարկիւզ: Քաղցր՝քնարահնչ երգիչին ձայն, և կամ հակառակին՝ արտանուագ: Արտանուագ և գարշելի երևի (իմաստակութիւն). Փիլ. նո. է. Ե այլբ. Ե լին:

ԱՐՏԱՇԵԿ. ա. (իբր առաջաշեկ, կամ քաջ շեկ). որ և ԱՐՏԱՇԻԿԱՑՆԱԼ. Διαπύρος. Ignitus. Հրաշեկ. հրագոյն. *Ձոր լեռուցեալ, և յոյժ արտաշեկ արարեալ՝ սուր, պահեմ զքեզ մերոյժան. Խոր. գ. 37:

ԱՐՏԱՇԻԿԱՑՆ. ա. կարի արտաշեկ. ամենայնիւ հրագոյն, կամ շանթաձգեալ. *Իբրև արտաշեկագոյն լինելին (երկաթի) ահիվճքն. Ճ. և: *Արտաշեկագոյն առու հրահասան ՚որ արիանն. Ընչաղի. էթբէր: *Արտաշեկագոյն, այսինքն յոյժ հրացեալ. Շ. անէ: *Արտաշեկագոյն արիւն. Նար. յանէ: Լմբ. պէրգ: *Արտաշեկագոյն արտաձգութիւք. Աեան. էնէզ:

ԱՐՏԱՇԻԿԱՆԱՄ. ացեալ. է. Արտաշեկ լինել. շանթանալ. հրագոյն կամ կերմագին լինել. *ի հրոյն արտաշեկանան, և զգոյն և զտիպ հրոյն առնուն: Սեաւ և յուրտ է երկաթ, և՝ի քուրայ մտանէ, արտաշեկացեալ կերմայնն հրոյն. Ձ.բ. իի: *Ոսկի և արծաթի ընդ միմեանս խառնեալ, և՝ի հրոյն արտաշեկանան. Տօնակ: *Քերմեռանդն և արտաշեկացեալ կամաք օրինացն: Արիւն ոգւոյ կոչէ զքերմն սորա և զարտաշեկացեալն առաքինութիւն՝ կանգնութիւն: Քեռանաք և արտաշեկացեալք ոմանք ՚ծածկային բանք: Քերմ բանիւք և արտաշեկացեալով պատրաստեալք. Փիլ:

ԱՐՏԱՇՆՉԱԿԱՆ. ա. ի դուրս հնչելի, ցնդելի. կամ Մահառիթ. *Իբրու զբակուրիի արտաշնչական ախտից նեղհատեցեալ ժամանակեայ. Մագ. է:

ԱՐՏԱՇՆՉԱՆԱԼ, այեալ. է. Փչել զշունչ՝ զոգի. անշնչանալ. մեռանիլ. *Ի վերայ փայտին արտաշնչացեալ. Թեոդոր. խէ: *Որ սերմանեաս զարտաշնչացեալ (այսինքն զմեռեալ կամ զանշունչ) մարմինս յերկրի. Նոր. ևՁ:

ԱՐՏԱՇՆՉԵՄ, եցի. ն. Ἐκπνέω. Efflo, exspiro, morior. Փչել զոգի. մեռանիլ. *Ձանօրինեաքն արտաշնչեալ հոգի. Թեոդոր. խէ: *Ոչ ըստ մերումս արտաշնչէ, այլ արտաքոյ մերոյս գործէ. Շ. խոգ:

Եւ Շունչ տալ և առնուլ. շնչել. *Ղազակք արտաշնչեն՝ի ջուրան, որպէս ցանքաթիւնքն յօգան. Ձ.բ. ևՁ:

ԱՐՏԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκπνοή. Exspiratio, exhalatio. Արտաքս կի՚ի դուրս ասլն զշունչ կամ զոգի. որպէս Սփուռումն շոգեաց կամ գոլորշեաց՝ի ձեռն քնումեն. *Ձայն՝ որ ընդ երերն շնչեն շունչքն՝ի չորոյն հողմն կոչեմք, իսկ օդ (կամ սիւք) զառ՝ի գիշոյն բերել արտաշնչութիւքն. Աբէրոգ. ծ: *Անյայտս վաստս կոչեն զարտաշնչութիւն ամենայն մարմնոյն, ըստ ո՚րում չոգիք իմն բազում՝ի ձեռն անդայտութիւն մերթոյն Թագիանոյիկ լինի. Նխա. բ. ևՁ: *Եւ այսմ իակ սեաւ՝ վիրաշնչութիւն, և արտաշնչուն սեաւք. Պագ. պխ:

Որպէս Շնչառութիւն և շնչառութիւն, և հաւաչանք. *Ղօդակք ոչ ունին հագագ արտաշնչուն ընդ ունգունն կլանել զոդն, այլ արտաշնչեն՝ի ջուրան. Ձ.բ. ևՁ: *Ձընգունական գրուանն Թիւրեւլով. և փակելով, արտունել առատիպէ, և արտաշնչութիւս. Պագ. փխ. յն. Ἀση. Fastidium. *կականութիւն, և արտաշնչութիւնք. Մագ. է:

Որպէս Աւանդութիւն ոգւոյ. անշնչութիւն. *Ի վերայ քո մեռանի արտաշնչութիւնն կեն դանին. Թեոդոր. խէ:

ԱՐՏԱՇՆՉՈՒՄՆ, չման. գ. Արտաշնչութիւն, ըստ ա՚նշ. *Վճարեալ էր յարտաշնչմանէն (անգոնեւելոյ), որ սանի ըզմեզ յոչ պատշաճն. Ոսկիփոր:

Եւ Արտաքսուստ՝ի ներքս շնչուն. սզդունի. յն. միտուն կամ բսխուն. ῥοπή. Ոչինչ է սէր, եթէ ոչ յարտաշնչմանէն որ՝ի վերուստ եկեալ. Ոսկ. յհ. է. 27:

ԱՐՏԱՊԱՏՄԵԼ. գ. Ἀφηγέομαι. Enarro. Պատմել յայտնի. մեկնաբար ձառեւլ. արտաճառեւլ. *Իմ զբանն համառօտաբար որպէս արտապատմեցով զայլոց ուրուսն ծերոյ մեծի. Մագ. էնէզ:

ԱՐՏԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Διήγησις. Enarratio. Արտաճառութիւն. մեկնաբանութիւն. *Վարդապետապես գրաւորութիւք զայսոցիկ առնել զարտապատմութիւն. Մագ. էնէզ:

ԱՐՏԱՊԱՂԵԼ. ն. Ἐκπλόω. Explico. Մեկնաբանել. պարզաբանել. *Ըստ անճառելին լուսոյն եւ գիտութեն արտապարզել. Մագ. էնէզ:

ԱՐՏԱՊՈՂՈՏԱՑ. ա. Արտաքոյ ուղղոյ. արտուղի. խոտորուկ. հակառակ. *Մի՚ի միտս ուրուք արտապողոտայ իրաւացոյ այս ձեզ եկեսցէ. Պիտ:

ԱՐՏԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բաց առումն. բարձումն կամ արտակացուն. որպէս նիւթական Թարգմանութիւն յն. ձայնիւն Ἔξαίρεσις. Exceptio, collectio, էն. *կատարեցաց զինգրուածս նոցա, և զորդութիւն արտառուածս նոցա, և զորդութիւն արտառուածոյ նոցա. Ձ.բ. իՁ:

ԱՐՏԱՒԱՀՄԱՆ. ա. Արտաքոյ սահ-

մանի և չափոյ. անպայման. անչափ. *Յարտասահման վիճակեցան վտանգս. Պիտ.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱՀԱԼԱԾ. ա. մ. Հալածեալ արտաքոյ սահմանաց. վտարանդի. *Այսօր ծովաքատակ մեղք աշխարհի արտասահմանահալած փախչի. Թէոդոր. 'ի խոյն.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԱՌՆԵԼ, լինել. } Ἐξορίζω, ὑπερορίζω. Extermino, limitibus et
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵՄ, եցի. եւ. }
finibus expello, exilio mulcto. Հանել արտաքոյ սահմանաց. տարագրել. աքսորել. 'ի բաց վարել. վտարել, իւ. թէչել. սիւրմէք, սիւրկիւն էթմէք. *Արտասահմանն արա զնախաչարն. Ճ. Ա. *Զբազումս արտասահման առնէին յեկեղեցւոյ. Վրք ոսկ. *Արտասահման եղեն 'ի մետաղս. Սարգ. Բ. պ. Գ. *Սպանեալ և ինքնակամն արտասահմանեաց 'ի մետաղս. Բայց 'ի բաց արտասահմանել զնա հրամայէ. Հեղեղաւ զամբարշտութիւն արտասահմանելով. Խոր. Բ. 87. Գ. 29. 68. *Արտասահմանիցիք ոչ 'ի անկախիտ դրախտէն, այլ 'ի նոյն ինքեն յէակուն բարւոյն. Մանդ. ծա. *Արտասահմանեցայ յանծայրին բարեացն. Զքր. կթ. *Զանձն արտասահմանել, և նեղել. Վրք հց. յ.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐξορισμός. Exterminatio. Աքսոր. վտարանդութիւն. սիւրկիւն. *Փոխանակ մահու զարտասահմանութիւն 'ի վերայ քահանայականացն հասուցանէր. Սոկր. *Ոչ հասցես 'ի տեղի արտասահմանութեան. Պատճառ արտասահմանութեանց. ՃՃ. *Յերկնայինն մետանել յառագաստ փոխանակ արտասահմանութեանն մերոյ 'ի դրախտէն կենաց. Յհ. իմ. էկ.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. *Արտասահմանումն 'ի դրախտէն. Նախ. երգ. ժէլ.

ԱՐՏԱ՛ՍԱՑՑ. Այսինքն Ի սոյց. յայսց. 'ի սոցունց. սոսա. վասն այսց պատճառաց. Տ. ԱՐՏ՛, ԱՐՏԱ՛. Ἐκ τούτων. Ex his. *Այս ուրեմն և արտա՛սայց տեսակն քան զնեան յաւէտ գոյացութիւն է. Արիստ. գոյոյ. *Պատահի արտա՛սայց և ընդ-սոյն ստորոտել և բացոտել համանգամայն. Պերիարմ.

ԱՐՏԱՍԱՆԵՄ, եցի. չ. Ἐκφωνέω, φθέγγομαι, διαλέγομαι. Pronuncio, loquor, dissero. Արտասել. արտաճառել. պատմել. նկարագրել. մեկնել. խօսել ըստ կարգի. *Արտասանելի է զգեմս, և զիրս. Յորում մի ինչ արտասանի. Պիտ. *Զգաւանութեան ունակութիւն ողեալ արտասանեցին. Թէոդոր. խւ. *Զնախաւորութիւն երկուց ազգացն արտասանեալ համառօտեցաք. Սամ. երէց. *Զանծանօթարար երեւումն յերգ ծովուն աշակերտացն փոքր ինչ արտասանեցուք. Նանայ. *Արտասանէ զկարճն 'ի մարմին (զզղջեռս), որ գովեցաւ լեզուաւ փրկչին. Յհւսփ.

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑποτύπωσις. διατύπωσις. Descriptio. Արտացուած. բանաճառ. պատմութիւն. և ըստ հռետորաց՝ նկարագրութիւն, կամ ստորագրութիւն պատմական. *Հագներգութեամբ ըստ իւրաքանչիւր պատմագրաց արտասանութեանց, և ոչ յատուկ 'ի մէնջ շարադրեցաւ. Խոր. Բ. 89. *Արտասանութիւն է բան պատմական՝ 'ի գեմս ածելով երեւելապէս զյայտնեալսն. Արտասանութեանց ոմանք են պարզք, և ոմանք շարայծեալք. Արտասանութիւն արբանեակ, յորժամ զլորան վանեաց զԹագաւորս, ևն. Պիտ.

ԱՐՏԱՍԵԼ. Տ. ԱՐՏԱՍԱՆԵԼ. *Արտասէ զերկաքանչիւրսն 'ի միասին. Պարտ է յարտասել զգէմսն՝ յառաջինոց մարմնոյ սկսանել. Պիտ.

ԱՐՏԱՍՈՐԵԼ. չ. Սորել արտաքս. արտաթորել. հոսել. *Արտօսր արտասորեալ իբրու 'ի վտակաց աղբերց. Մագ. իզ.

ԱՐՏԱՍՈՒԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ յինքեան զարտասուս. *Զպաղատանս արտասուաբերս. Ագաթ.

ԱՐՏԱՍՈՒԱԳԻՆ. ա. Ուր իցեն սաստիկ արտասուք. *Ողբ արտասուագին. Յհ. որդի.

ԱՐՏԱՍՈՒԱԳՈՉ. ա. Ուր իցէ գոչումն հանդերձ արտասուօք. *Արտասուագոչ պաղատանք, կամ բարբառ, կմ երգ. Վրք հց. ծդ. Ճ. Ա. Հ. կիւլ.

մ. Արտասուօք գոչելով. 'ի ձայն արտասուագին. *Իսկ նոքա արտասուագոչ ողորմ ողորմ զձեռս համբարձեալ յերկինս. Ագաթ.

ԱՐՏԱՍՈՒԱԹՈՐ. ա. Որ ինչ լինի թորելով կամ ծորելով կամ հոսելով արտասուս. արտասուահոս. արտասուակաթ. արտօսրաբուխ. *Արտասուաթոր կականումն, կամ պաղատանք. Յհ. կթ. Խոսր.

ԱՐՏԱՍՈՒԱԼԻ. ա. մ. } Լի կամ լցեալ
ԱՐՏԱՍՈՒԱԼԻՑ. } արտասուօք.
*Աղբիւր արտասուալի. Յհ. որդի. *Արտասուալից աղօթք, կամ հառաչումն, կամ ողբք. Յճխ. ծբ. Նար. լգ. Եղիշ. ա. *Արտասուալից զձեռս յերկինս համբառնայ-ին. Եւ ողբային արտասուալից. Ագաթ. Շար.

ԱՐՏԱՍՈՒԱԽԱՌՆ. ա. Խառն ընդ արտասուս. *Արտասուախառն ուրախութիւն. Վրք հց. ծդ.

ԱՐՏԱՍՈՒԱԿԱԹ. Տես ԱՐՏԱՍՈՒԱԹՈՐ. *Արտասուակաթ ողբք. Բուզ. Գ. 11.

ԱՐՏԱՍՈՒԱԿԻՑ, կամ } լինել. Συγ-
ԱՐՏԱՍՈՒԱԿՑՈՐԴ } κλαίω. Collacrimo, cum alio ploro, fleo. Կցորդիլ արտասուաց այլոց. *Յորժամ տեսցես յաղօթս աղաչաւանաց զեղբայրն սգացեալ արտասուակից լեր նմա. Բրս. յուղիփ. *Ազգակիցքն եղանէին գաղտուկ արտասուակցորդ (կամ արտասուաց կցորդ) լինել. Գ. Ղ. Ժ. 10.

ԱՐՏԱՍՈՒԱՀԱՌԱՉ. ա. Ուր իցէ հառաչանք հանդերձ արտասուօք. *Աղօթք արտասուահառաչք. Սիոփան.

ԱՐՏԱՍՈՒԱՀՈՍ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԹՈՐ. *Արտասուահոս պաղատանք. Սիոփան.

ԱՐՏԱՍՈՒԱՑԵՂՁ կամ ՑԵՂՑ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԼԻՑ. *Արտասուայեղձ պաղատանք. ՃՃ.

ԱՐՏԱՍՈՒԵՄ, եցի. չ. և չ. Δακρύω. Lacrymor. Արտասուս կամ արտօսր հեղուլ. լալ. աւաղել. ալլամագ թէօքմէք. աղլամագ. *Արտասուեաց յոյժ 'ի վերայ սրբութեան և բազում խնամութեան առն. Մի արտասուեսցեն 'ի վերայ այդորիկ. Եւ արտասուեաց յոյժ. Բ. Ղ. Ի. 37. Միք. Բ. Բ. 6. Յհ. ժա. 35. *Արտասուեաց և ընդզաղաղ և զբարդաքն. Ոսկ. մթ. *Որ արտասուեմքս փղձկալով. Փարպ. *Ոչ գիտեմ, եթէ զոր արտասուեցից. Խոր. Գ. 68. *Մի լիցի ինձ ողբալ, և ոչ արտասուել. Նար. Բ. *Բնական է մեզ 'ի խնդութեան արտասուել. Լմբ. ող.

ԱՐՏԱՍՈՒԵԼԻ. Արժանի արտասուաց կամ լալոյ. աւաղելի. *Ո՛վ յուզմամբ արտասուելի. Շար. *Արտասուելիս իմն յերազնակէ. Արտասուելի նմանութիւն. Նար. խէ. հգ.

կամ իբր Արտասուալի. *Արտասուելի (այս. արտասուալից) պաղատանօք հայցելի է. Խոր.

ԱՐՏԱՍՈՒՔ, սուաց. գ. Δάκρυ, δάκρυον. Lacryma. որ և ԱՐՏՕՍՐ. Շիթք աչաց և ջերմ ջրոյ ցօղեալ յաչաց՝ 'ի նշանակ սգոյ, առ ճնշելոյ սրտին 'ի ցաւոց, կամ ցի և յուրախութենէ. արցունք. կեօզ եաշը, փէմ, էշք, սէրէշք. *Տեսի զարտասուս քո. Արտասուօք իմովք զանկողինս իմ թացից. Եղեն արտասուք իմ ինձ կերակուր. Հաց արտասուաց. Զաչս իմ յարտասուաց. Արտասուք ողողարտեալցն. Աղբիւրս արտասուաց. Իջուսցեն աչք ձեր արտասուս. Իջուցէք ընդ աչս ձեր արտասուս. Արտասուք իւր 'ի վերայ ծնօտից իւրոց. ևն. *Արտասուօք յարտասուացն փախիչիցեք. Աճառ. աղթսփ. *Ի զայրացմէն սրտէ բղխեն արտասուս. Մաշթց. *Հեղեալ արտասուաց վտակս. Փարպ. *Աշխարհս մեր ծովացաւ արտասուօք. Յհ. կթ. *Արտասուաց բղխմունք. Հեղեղք արտասուաց. Արեան արտասուս երկնեաց. Նար. *Ի սաստիկ տառապանացն և 'ի սգաւորութեէն՝ առուք երակացն գնուրն որ զարտիւն՝ յաչսն 'ի վեր տայցեն, և այն կաթիլք արտասուք անուանին. Սարգ. յկ. Բ. *Ոչ միայն տրտմութեան է պտուղ արտասուք, այլ մաքուրն նորա և առաւելն՝ ուրախութեան. Լմբ. ող. *Արեան արտասուս իջուցանէր. Ոսկեփոր. *Թէպէտև զյորդանանն գետ բոլորովին յարտասուս աչաց իւրոց եհեղ, ոչ բաւական համարի. Կլիմաք.

ԱՐՏԱՍՈՒՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Իբր իջուցանել. Δακρύω. Lacrymor. *Զգիւահարն յորժամ տեսանեմք, արտասուս արկանեմք. Ոսկ. ա. 18.

ՅԱՐՏԱՍՈՒՍ ՀԱՐԿԱՆԻԼ, կամ ԼԻՆԵԼ, կամ ՑՆԴԻԼ, է Արտասուել. լալ. Խոր. Գ. 6. Եղիշ. Գ. Վրք հց. ծե. ևն. Տես և ՑՆԴԻԼ.

Իսկ ԱՐՏԱՍՈՒՔ, սուփ, ուէ. եղակի՝ առ-քերթողս ևեթ վարի. *Դժոխք պարտեցան, ապականութիւն լուծան. ըստ այսմ իսկ երկաքանչիւրքն կորեան յարտասուէ (քոյ). Գանձք. Այլ յասելն, *Ապաշխարութիւն արտասուս աւաղան լինի». ի-մա, արտասուքս.

ԱՐՏԱՍՓՈՒԵԼ. չ. Սփռել 'ի դուրս. ծաւալել. *Արտասփռեալ լոյսն գերազանց 'ի հօրէ. Զքր. կթ.

ԱՐՏԱՎԱԶԵԼ. չ. Ի դուրս կամ 'ի բաց վազել. ընդոստնուլ. զանցանել. *Ոչ 'ի բաց արտավազել վերծանողաց. Մագ. լ.

ԱՐՏԱՎԱԶԻԿ. ա. Ընդոստ. փախըստական. խուսափօղ. *Ձի մի՛ անկարելի ոմանց թուեցեալ՝ արտավազիկ արշաւանօք փախիցեն. Մագ. հէ.

ԱՐՏԱՎԱՅՐՔ, րաց. գ. Վայրք արտից կամ արտորէից. որ գրի կամ ասի նաև ԱՐՏԱՎԱՐՔ. *Եթէ հնար գոյր արտավայրացն առ հողագործն գալ, քանիօն ուրախութեամբ սայլին նմա զպտուղս լնուլես. Եփր. պհ.

ԱՐՏԱՎԱՐ, ի, աց. ա. Վարող զարտ. հերկող. երկրագործ. մշակ. իբր Ἀροτήρ, γεωργής. Arator, agricola. չիֆթճի, էքինճի. *Կերակուր խնդրելով յարտավարէ ումեմնէ. Տեսին ոմանք արտավարք 'ի գաշտին. Նոննոս. Ճ. Ա.

ԱՐՏԱՎԱՐ. գ. Ἄρουρα. Arvum, ևն. Արտ վարելի կամ վարեալ. արտավայրք. անդաստան. ագարակ, և ածու, իբր արտաչափ մի՝ սորօրագրեալ վայր. չիֆթ, չիֆթլիք, թարլա, փէճիւմ. *Ամբառնալ 'ի

տեղի ինչ, որոյ չափ բիւր արտավարի գե-
տին էր. Եսա. ւթ. ա: *Ի հարաւակողմ
արտավարին յուշեաղ նմա զտեղին. ՃՃ:
*Զատապարն արտավար գործեցին: Զա-
րիւն նա անձանց տասը փոխանակ արտա-
վարաց, և սակաւ ինչ շինուածոց. Ոխ.
ՀՍ. 6. 12: *Զարտավար ձեր մի՛ սերմա-
նիցէք խառնակ սերմանեաք. զի գրտուերս
իւրեանց հեթանոսաց մի՛ ապրցեն. Եփ.
օրին: *Ամենայն արտավարք՝ որ ընդ գե-
տոյն ջրով վարեալ լցեն. Ես. ծԼ. 7. յն.
ամենայն սերմանեալն (Վրուացիան): *Ցա-
տակ ջրոյն փոխադարձաւ ի բնակութիւն,
յանդատաս, և յարտավարս գաշտացս: Ար-
տասվարս և ագարակս և մարգս (յն. մի
բառ, ագարակք). Նիս. ոթնե: *Են յեր-
կիր արտավարք, որ սխալեն, և ոչ բու-
սանին. Եփ. պհ: *Սահմանք արտա-
վարաց. (յն. սահմանագրութիւն.) Սահմ.
ծէ: *Արտավարք ոռոգանեալ բուծա-
նէին: Բռոքոլք բուսոց արտավարաց. ՃԿ.
ԼՒ: *Զանդաստանս արտավարացն. (որ հայի
և ի ա նչ). Մագ. Ճՙ:

ԱՐՏԱՎԱՐԵՄ, եցի. ն. վարել զարտա-
վարօրադրել. սերմանել. մշակել. վերացան
ընել, ցանել. ևիքն ոխրմէ, էսմէ. *Ցեր-
կինս արտավարեալ սորեցուցաներ իբր ըզ-
ցորեան զմանանայն. Վ.Բրն. ոչ: *Ընդեր
լացայց զվէմս, արտավարեաց յօգս. Վ.Բրն.
լոս:

Դարձեալ՝ ի բաց վարել. *Զհասեալ
առւկանան ի վերայ քո գիւրաւ արտավա-
րեացես (ընչիւք). Ոսիիեսր:

ԱՐՏԱՏԵՂԻ. ած. *Ατοπος. Absurdus. Ան-
տեղի. անօրէն. անպատեհ. անհնա-
րին. գմենգակ. *Արտատեղի տարակոյսք
ալեհոից. փիլ. ևն. ա. 87. յորմէ և Պիփ.
Բ. 3: *Անվայելուչ և արտատեղի ոչ է.
Տծոմ: *Արտատեղի խորհուրդք, կամ
վհեծք. Պիփ: *Թուի ինձ ոչ անխորհուրդ
և արտատեղի ըստ նշանակութեանէ գործե-
ցեալն. Սարի. հանգ:

ԱՐՏԱՏԻՊ. ած. գ. Տպաւորեալ նիշ
կնքոյ. գրոշմական. *Տպաւորեացես ի նմա
արտատիպս կնքոյ սքի տեառն: Զարտա-
տիպ կնիքն՝ զտեսակ տեսակացն. փիլ. եև.
Բ. 122. 124:

ԱՐՏԱՏՀՄ. ած. Ἐξφυλος. Alienus,
ևն. Օտար ի տոհմէ. անտոհմ. այլազ-
գակ. *Զարտատոհմին և զարտօրէնս ան-
տեսակութեան. փիլ. խծագն:

ԱՐՏԱՏՈՒԵԱԼ. ած. Ի գուբս տուեալ.
ի վերայ բերեալ. ասացեալ. *Վայելուչս
իմն և արդարս յոյժ արտատուեալ պատաս-
խանիս. Պիփ:

ԱՐՏԱՏՈՒԱՒՈՐ. ած. Տպաւորեալն ի
կնքոյ. արտատիպ. *Բառդք երևելոյդ
արտատպաւոր կնիք. փիլ. եև. Բ. 122:

ԱՐՏԱՏՈՒԱՒՈՐԵԼ. ն. Ի վերին երեսս
տպաւորել. գրոշմել իւիք օրինակաւ.
*Իբր ոչ ի նոսա տպաւորելով, այլ ար-
տատպաւորելով. փիլ. եև. Բ. 122:

ԱՐՏԱՏՐՈՀԵՄ, եցի. ն. Ի բաց տրո-
հել. "Նա՝ որ արտատրոհեաց ի կենաց
գրախաւէն զկողն պալատակից. Նոբ. Խլ:
*Զվարտատրոհումն մեռածմունս արտատրոհէ
ի մեռանն. Տծոմ: *Ցեգիպտական գիշն
պաշտամանց արտատրոհեալ որոշեցաւ.
Պիփ: *Հանճարս հրաշալի արտատրոհեալ.
Բննիկ:

ԱՐՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արտաքս տալն
զատելոյթս. քաղանցումն. *Ապատհոսա-
թիւք, արտատրումիք. Տծոմ:

ԱՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ցուցանել ար-
տաքս. արտափայլել. *Զիւրեանցն ար-
տացուցանելով զգծրումէն. Ոսիս. ծՌ:

ԱՐՏԱՒԱԶԱՀԱՒ. ու. գ. Թռչուն
ջրային կամ ջրասէր. որպես ագռ ձայիչ,
ձկնկուլ, ևն. *Քանզի և ոչ արտաւագռա-
հատ, և ցեծգ, և կամ յայնցանէ՝ որ ի
ևուրտ չրչին, ագռաւն էր (արձակեալն ի
տապանէ). փիլ. Ի. Բ. 39: *Արտաւագռ-
գահատ և ցեծգ՝ հաւք են, որ ի ևուրն
բնակեն, ձկնաքաղն, և չեսխն. Լծ. էիս:

ԱՐՏԱՓ. Տ. ԱՐԻՈՒ: Շիբ. Ելս. լփ:

ԱՐՏԱՓԱԿԵԼ. ն. Արտաքս փակել.
որոշել ի կոլմն մի. պարսրել. *Երկու
ասէ երկին, հրեղինեան արտափակեալ ըզ-
հրեշտական, և երկորդասն զմարդիկ. Տծ.
նոխ:

ԱՐՏԱՓԱՅԼԵՄ, եցի. ն. } Փաւ-
ԱՐՏԱՓԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } ծրսյա,
փաւծրօա. Splendidum vel nitidum reddo, exhilaro. Ի գուբս փայլեցուցանել. պայ-
ծառ և երևելի առնել. *Փայլատակութիւք ե
աստ երկիւղին ձայ. զայս յորժամ արտա-
փայլէ ընդգեմ դիւային, ցրուին. Լմբ.
ոչ: *Զմարգարէութեանց նախագուշակումն
արտափայլեալ լուսաւորգեցեր. Շար:
*Զի՞ւրն որակութիւն արտափայլեալ՝ զօրա-
նայ. Մագ. ԼԷ: *Աստուածայնով բարու-
թիւն գեղով զինքեանս արտափայլեցուցին.
Մագս. եՒեչ:

ԱՐՏԱՓԱՅԼԵՄ, եցի. է. } Փաւծրս-
ԱՐՏԱՓԱՅԼԻՄ, եցայ. յ. } նօաւ.
Splendeo. Արտաքս փայլել. ճառագայ-
թել, ծագել. Նշուլել. ցոլանալ. պայծա-
ռանալ: *Արտափայլեցին իբրև գարեգանն
ի մէջ տիեզերաց: Արտափայլեցուս ի փըր-
կութիւն մեզ. ՃԿ. ԼՒ: *Ի փառս առաջնին
արտափայլեալ. Զէր. ԼՒ: *Արտափայլի
սէրն առ ած. ի մէջ ևրոցն արտափայլի
հուր: Զփառս վերջին տաճարիս առաւել
քան զառաջինոյն գուշակեցին արտափայ-
լեալ. Լմբ. ոչ. Ա ոփ: *Լոյսն՝ որ պայծառ
քան զարեգակն, արտափայլեալ հուրջս
նակի սըգն պօղսաի: Զոր ի լերինն ար-
տափայլեալ տեսին որդիքն որոտման. Շոփ:

ԱՐՏԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. } Փաւծրս-
ԱՐՏԱՓԱՅԼՈՒՄՆ, լման. } տւս. Ni-
tor, splendor. Արտաքս փայլելն. պայ-
ծառ ծագումն. Նշոյլք. ցոլք լուսոյ.
*Պարտ էր յայտնի լինել ի ստուերամած
խաւարին արեգականական արտափայլուե-
ՃՓ: *Ի ներքուստ յիմծուխէն էր ար-
տափայլումն. Եբր. ևթ: *Ցարտափայլ-
մանէ փայլատականցն: Զանձաւ ծնունդ
հայրական, զարտափայլումն միշտ լուսոյդ
ի մշտնջենաւորին. Բննիկ:

ԱՐՏԱՓՁԵՄ, եցի. ն. Արտաշնչել.
որպես Շունչ առնուալ տալ, և որպես Ա-
ւանդել զոգի. *Ցարտաւիչելն սուլեր
(խորդալով), յանդիմանեալ՝ ի խղճէն
մնացն. Ածան. Նիս: *Զտնօրինականն ար-
տաւիչեաց ոգի. Թէոդոր. Խլ:

ԱՐՏԱՓՉՈՒՄՆ, փչման. գ. Արտաւիչ-
չելն. և Դեպքն վայրկեան շնչառութեան.
որպես չն. Ροπή, լոպէ. Momentum.
*Խաչն ոչ անջրպետեալ մեկնեաց զձեզ
իսպառ, այլ գոյզն ինչ արտափչումն
ծանկեալ Քաքոցեանէ միայն. Ոսի. չհ.
Բ. 29:

ԱՐՏԱՒԱՂԵԼ. ն. Ի բաց քաղել.
*Զառ՝ի յայլոցն արտաքաղելով (փե-
տուրս՝) բազատգրելով յիւրում սևաթողը
սարսան. Պիփ:

ԱՐՏԱՒԻՆ, քնոյ, ոց. ած. օ Ἐξω, ἐξώ-
τερος, ἐξώτατος. Externus, exterior, ex-
timus. Որ է ի գուբս կամ արտաքոյ
կամ արտաքս՝ ըստ սեղոյ կամ ըստ դրից,
և ըստ երևութի, հակակայ ներքնոյ.
Դրսի. փըսրէ, խաբէճ. *Մինչև ի սրահն
արտաքին: Կամարք ի յարտաքնում սրա-
հին: Առ գրամին արտաքնով: Եվ յար-
տաքին գաւիթն: Մուտ Թագաւորին
(այսինքն Ճանապարհ մինչ ներա ի տա-
ճարն) արտաքին: Զյատակ տանն ըզ-
ներքնոյն և զարտաքնոյն: Հայելիս ի
ներքսագոյնն և յարտաքինն: Առ եզերք
արտաքնոյ փեղկին: Ոչ գոցի անուն նորա
առ երեսօք արտաքնովք: Ի ներքոյ կող-
մանն մինչև յարտաքին: Ի խաւարն ար-
տաքին: Սրբեք զարտաքին զքաժակին:
Եղիցի և արտաքինն նորա սքի. ևն: *Ար-
տաքին գիմօք. Նոբ. Ի: *Յարտաքինն նո-
րա հայել ևերծութեան: Արտաքին վայելիւք
երջանիկ. Պիփ:

Եւ Բացական, և օտար (տեղի, իրք,
անձն.) իբր ռմկ. Դրսի, հեռաս. Խոպանճք.
*Հալածէի մինչև յարտաքին քաղաքս.
Գծ. իՀ. 11: *Արտաքին Թշնամի: Ցար-
տաքնոցն հրտակաց: Ի վերայ արտաք-
նոցն, այսինքն ընչից: Արտաքնոցն իրաց.
եվիչ. ա: ՃԿ. ԼՒ: Սահմ. Ը: Պիփ: *Իմաս-
տակի ուսմանն արտաքնոյ. Նոբ. ծԸ: *Զի
և արտաքինն ևս հեթանոսք գիւրաւ հաս-
նեացին. Ոսի. գծ: *Գիտեր և զարուսքին
ուսմունս. Վրփ հդ. ծա:

ԱՐՏԱՒՈՒՐ. գ. Մարդիկ՝ որ չեն մեզ
ընտանի կամ մերձաւոր. օտարք. որպէս
լտ. Alieni, peregrini. Դրսի Տարդիի, Դըս-
ոեցիք, օրսից որ հեռին չեն. եև, Եապանճըսը.
"Կոցա՝ որ արտաքինքն են, ամենայն ինչ
առ ակօք լինի: Իմաստասիրէք գնասիրք առ
արտաքինսն: Զի՞ կայ իմ և զարտաքինսն
գատելոյ. ևն: *Արտաքնոցն երևելին իբրև
այրիք գաւորք. Եվիչ. Ը: *Զրկող զներ-
քինս և զարտաքինս անհնարին չարագոր-
ծութիք. Պիփ:

Մանաւանդ՝ Օտարազգի կամ այլազգի
հեթանոս մատենագիրք, քերթողք, և
փիլիսոփայք, որպես լտ. Profani au-
ctores, ևն. *Աբելին արտաքինքն զաթենայի,
եթէ ի գլխոյն արամազդայ ծնաւ. Սահմ.
ծԸ: *Աւետրդ համարելով զարտաքնոցն
երկրորդել յաղագս սկզբանն առասպելս.
Խոր. ա. 2: *Արտաքնոցն զգաստք ի պատ-
րուճ. Շար: *Հետեւեալով իմ ընդ արտաք-
նոց և ժամանակագրութիւս: Զանոնսա
հարցն արտաքինքն տարորոշս ի մէնջ տան:
Որ և արտաքնոցն իմաստասիրացն յոյժ
հաճոյ Թեոփեցաւ. ՃԿ. ԼՒ:

ԱՐՏԱՒՆԱՒՈՐԿՈՒՐԴ. ած. Որոյ
խորհուրդն է օտար. օտարութիւն. *Ար-
տաքնախորհուրդ հեթանոսաց յիմարու-
թիւն. Նոբ. Խլ:

ԱՐՏԱՒՆՁԱՐԴԱՐ. ած. Ոյր արտաք-
քին կամ վերին երեսն է յարգարեալ կամ
մաքուր. *Արտաքնայարգար բաժակ.
Նոբ. ԻԸ:

ԱՐՏԱՒՆՈՑ, ի, ացս. գ. Տեղի արտաքս
ելանելոյ և նստելոյ ուրոյն ի պէտս հար-
կի բնութեան. գոմս եւլաս փեղ, ոտից
ճամբայ. գոգա, ընկե, ելնկճ. (ի յն.
ἐξῶθεν, այսինքն հասարակ.) *Ի գուռն ար-
տաքնոցին անկեալ կայ Թմրեալն. Վրփ հդ.
Լ: *Ոչ ախոռ, ոչ արտաքնոց, և ոչ այլ
ինչ գարշահոտ տուն. Վարփ. ԼԸ: *Թա-
գաւորն յարտաքնոցն գոյր առ ի վճռել
զմարդկային կարիս. Մաւրին:

ԱՐՏԱՒՈՑ. նախ. Ἐξω, ἐξωθεν. Ex-
tra, foras, foris. Ի գուբս, և գհպ ի
գուբս և ցարտաքին կոլմանէ. և ի վեր
քան. գոգաւոր, գոգա, գրսէն. փըսրէ-
փըսրէ. փըսրէրըսփան. *Արտաքոյ բանա-

կին, կամ քաղաքին, սահմանացն, քնա-
կութեանէ, չինին, տան, ապարանից, վարա-
գուրին, մարմնոյ իւրոյ. ևն: *Արտաքոյ
Տաբռանեացն ընկէցան: Արտաքոյ իւ-
րեանց հալածեացն գաւառի. Փոքոք:
Պիտ: *Արժանաւորաց և անարժանից ար-
տաքոյ եղեալ լինել եցոյց. Լմբ. պոքգ:
*Մարգարէ սուտ արտաքոյ մտաց իւրոց
ելիս. Եռս. պոմ. Ը. 17: *Արտաքոյ մտաց
իւրոց արարի ես զայն. Վ.ԹԳ. Ի:: *Ար-
տաքոյ կայր ինքն ինքեան. Նխս. Երգ:
*Չի մի հետբայելիքն արտաքոյ կարգի պա-
տուիրեն զնա. Եփր. օրին: *Արտաքոյ զօ-
րութեամ իմոյ է այս. Եռս. պոմ. ա. 1:

Եւ Ուրյն. 'ի զատ. մեկուսի. օտար.
հակառակ. անմտան. անբաժ. ապատ.
առանց. *Եռաս քեզ զսկիմ սեպհական
արտաքոյ եղբարց քոց: Արտաքոյ օրինաց:
Արտաքոյ վարդապետութեան՝ զոր գուքն
ուսայք. ևն: *Արտաքոյ այլոցն արհեստ:
Արտաքոյ արժանեաց, կամ իրաւանց.
վայելչականին, կամ արժանաւորին, յար-
մարականին: Արտաքոյ բոլոր վշտակիր
հնծութեաբ: Արտաքոյ սյգելութեաբ. Արտա-
քոյ ամենայն անգոանելի կրից, կամ ան-
ամնական կրից: Արտաքոյ կամացն ած.
արտաքոյ լնութեաբ, կամ մտաց, կամ ըզ-
գայութեաբ. ևն. Ցհ. ի: Սարգ: Պիտ: Նար:
Շ. Բարբ. Ե ամենայն լար. ևն: *Զոր օ-
րինակ և ոչ ակ բրկայնակեաց կենդանիսն
ասէ ոք անմահս, և սակայն նոքա բազում
ժամանակս կան արտաքոյ մահուան.
Ոսկ. յհ. Ը. 53:

ԱՐՏԱՔՈՑ ՀՈՒՆ. Նխ. Նոյն ընդ վ. ըստ
ամենայն առման. *Արտաքոյ քան զայ-
գին, կամ գերբուսակեր. ևն: *Արտաքոյ քան
զամբարն. Եփիփ. Ը:: *Այլ ած արտաքոյ
քան զնա. Եփիփ: *Արտաքոյ քան զնս.
Ոսկ. Եռ: *Ոչ ինչ արտաքոյ ասել քան
զոր մարգարէքն և մովսէս խօսեցան. Դծ.
իէ. 22: *Արտաքոյ քան զգեստն արուես-
տին էին. Բռ. Ը. 13: *Պատուէրին զնս
արտաքոյ քան զարժանն. Եռս. պոմ.
Ը. 16:

ԱՐՏԱՔՈՑ. ած. Արտաքս. 'ի դուրս. և
Արտաքուստ. *Եթ պատմեաց արտաքոյ:
Կալ կամ չքնիլ կամ ադանիլ արտաքոյ:
Ի տան ծննալ՝ կամ արտաքոյ: Ծնեփեցաս
զնս ներքոյ և արտաքոյ: Արտաքոյ երևին
գնելեցիկք: Ըրտաքոյ մարտք և 'ի ներքոյ
արհասելիք. ևն: *Ջատկ պատրաստն ար-
տաքոյ դնել. Վ.ԹԳ. Ը:

Իսկ բացառական իմդրով, լոր Հնռի,
անխտիր է ած. և նխ. *Արտաքոյ լեր յա-
նագորոյն ռամկէդ. Ճ. Բ: *Որ յայսմ աս-
տէ արտաքոյ է. Լմբ. ոչ: *Զայն արտա-
քոյ տարեալ որոհչին յայլոց. Ցհ. ի:

ԱՐՏԱՔՈՑ ԿՈՒՏԻ. Յարտաքին կողմա-
նէ. արտաքուստ. 'ի վերին երեսս. *Գանձն
արտաքոյ կուսէ փուշ ունէր, և 'ի ներքոյ
մարգարտով լի. Ոսկ. ղ:

ԱՐՏԱՔՈՑԻ. քոյց, քոյս. ք. Արտաքին
կողմանք. և Արտաքին լոր. *Զարտաքոյս
հեկեզեցւոյն, կամ արքունեացն ամրայոց
յանել, կիմ հոգածել: Զարտաքոյսն (մար-
մնոյն) զգեստաւորել: Արտաքոյքդ միայն
էն 'ի տեսիլ արտաքնոց. Ցհ. ի: *Կամ
զվարմինն ճնասէ, կիմ զարտաքոյսն՝ զինչսն
յափշտակէ լով: Զարտաքոյսն, այսինքն
զտաղտուկս: Տիրեն 'ի վէրայ մարմնակա-
նացն և արտաքոյց: Խոտոտութիւնքն զոր-
նուելն էին գիսէ. իսկ զարտաքոյս բնու-
թեանց և զհետեւոցս էր գիտել արհեստից.
Սահմ. ֆ:

ԱՐՏԱՔՈՒՍՏ. ած. Ἐξωθεν. Extrinse-
cus, extra, exterius, foris. Ի գրուստ.
յարտաքին կողմանէ՝ վայրէ. որ տես և ԱՐ
ՏԱՔՈՑ. Երրէն, Երրբոյն. փըլբրփան, փա-
բոփան. *Արտաքուստ ժառանգեաց զնս
սուր, որպէս և մահ 'ի ներքուստ: Պատե-
բազմ սրոյ արտաքուստ, և սով և մահ 'ի
ներքուստ: Ոչինչ արտաքուստ 'ի մարդ մը-
տեալ. ևն: *Եթէ մարտիցէ ոք արտաքուստ
կամ 'ի ներքուստ. Պղոփ. օրին. Է: *Ար-
տաքուստ ոչ համարձակին 'ի վերայ խոռ-
վելթիք. իսկ 'ի ներքս ոչ զմուսն յոսմե-
քէ գուռալ. Խոր. ա. 27: *Յուցանի ար-
տաքուստ բարիոք: Մարմնով արտաքուստ
պաշնիմ. Նար. խե. հա: *Արտաքուստ
ուսուեք 'ի ներքս ածել. Խոր. ա. 1:

Մերթ՝ որպէս Արտաքոյ. 'ի դուրս.
Երրբոյ. փըլբրփա, փըլբրփա. *Անգ բայօթեայ
ագանէր արտաքուստ զսիս և զդիչերս. ճճ:

ԱՐՏԱՔՈՒՍՑ. ա. Արտաքին. *Արտա-
քուստ կողմանէ տանն: Դիմ յանդիման
կամարին արտաքուստ կողմանէ. Է. Ի.Գ.
Ը. 6: Եզէկ. խա. 25: *Աշտարակ արտա-
քուստ կուսէ էն չորք զ[illegible]
Լմբ. ոչ: *Զարտաքուստս և զ[illegible]
պէտս: Զարտաքուստ օգնակ[illegible]
պէտս. Պիտ: *Ելցուք յ[illegible]
ետասգ. ճ. Ա:

Կամ Օտար. *Արտ[illegible] հաստատուն
հալածուելիք. Խոր. ա[illegible]: *Յարտա-
քուստ օտարոտի պատմ[illegible] Պիտ:

ԱՐՏԱՔՈՒՍՑ ԱՐՏԱՔՍ. [illegible]
ոլ յոյժ. Երրբ 'ի Երրս[illegible] քուստ արտաքս, և տարտ[illegible]
Ա. Ի. Ը. 4: *Մրի ինդրեր դո[illegible]
նից՝ որ կալագոյն իցեն ձառ[illegible]
արտաքս. Եփր. համաբ:

ԱՐՏԱՔՍ. ած. Ἐξω. For, foris, extra. Արմատ նախընթաց և [illegible]
ռիչ. որպէս ծագեալ 'ի ձգ[illegible]
սք. (անդք, և սոք). և ըստ [illegible]
կէ՝ Յարտս, յանդս, 'ի դաշ[illegible]
*Դիմեաց յոմիսլեան 'ի [illegible]
արտաքս. Ա. Ի.Գ. Ը. 34. [illegible]
որպէս և 'ի մեզ. 11. դնի, [illegible]
ուր՝ ըստ յն. յագարակի, [illegible]
նէ՝ 'ի բաց 'ի վայրէ: Կամ Արտաքս՝ [illegible]
մանկանէս ասէ, որ 'ի բաղ[illegible]
ըստ յն. Է՝ Ե, Եէս. և յանգն [illegible]
(յոր մէ և աքսոր) նոյնանայ ընդ [illegible]
լինքն արտաքս. 'ի դուրս. [illegible]
կան և ներգոյական նշանակու[illegible]
գրիչք՝ ուր սեռականին առ [illegible]
ԱՐՏԱՔՈՑ, այսինքն արտաքոյ [illegible]
ընթերցեալ և գրեալ՝ ԱՐՏ[illegible]
տ՝ երբս, տ՝ երբը. փըլբրը, փըլբրփա. Արտաքս ե-
լանել: Ելանել արտաքս: [illegible]
ուլ արտաքս: Ածել արտաքս: [illegible]
ան արտաքս. Հան[illegible] արտաքս.
լեն: կամ *Որ 'ի ներքս՝ որ [illegible]
տաքս: Ար-
տաքս ոչ երևէին. ևն:

Ոճով ասի. *Արտաքս եղ[illegible]
նէ, և 'ի հիացման լինելով [illegible]
ինքն ինքեան. Նխս. Երգ: *[illegible]
գատաստան և ոչ 'ի կարի [illegible]
գատաստան, բայն արտաքս [illegible]
լով ես արտաքս ընդ գուռն [illegible]
(այսինքն ըստ գուռն, կիմ [illegible]
գուռն). Պիտ: *Ելք փափաքանացն [illegible]
մարգկայն հնազս արտաքս [illegible]
Լմբ. հմբ: *Արտաքս ըստ բնակութեի իբրեւ[illegible]
նել: Արտաքս գնս առ 'ի[illegible]
Արտաքս գինքն 'ի հնազանդ[illegible]
բերեալ. Ցհ. ի: *Ըստ սահ[illegible]
կամաց քոց արտաքս վարել[illegible]
*Մեր յայսմանէ արտաքս [illegible]
սակաւուց է արտաքս լինել[illegible]
ազատ. Լմբ. ոչ: *Յայսցանէ ոչինչ [illegible]
զուք արտաքս. Վ.ԹԳ. Ի:: *Արտաքս գալ
կամ գնալ. իբր 'ի բաց կալ, հրաժարել.
Լմբ. ոչ: *Ամենևին արտաքս սահմանեալ
զինքն 'ի բարձրութեէ. Յաղագս չարութեէն
արտաքս սահմանեալ լինի. այսինքն ար-
տասահմանեալ, տարագրեալ. Ցհ. խ.
էն: Աճաբ. ծն: *Ի կենցաղոյս իրաց զան-
ձինս մեր արտաքս կացուսցուք. Երբե. Ֆր:

ԱՐՏԱՔՍ. նխ. Տ. ԱՐՏԱՔՍՈՑ. (գուցէ
երբեմն բուն գրածն էր ըստ ձ. ԱՐՏԱՔՍՈՑ).
*Զխորին խոզն արտաքս մարմնոյն իւրոյ 'ի
բաց ընկենոյր. Ածաբ: *Արտաքս խորանին
կալով. Լմբ. պոքգ: *Արտաքս եղեալ չա-
րութեէ սահմանին: Արտաքս է տանն իւ-
րոյ. Լմբ. ոչ: *Ես ես անպարտ և արտաքս
մեղաց րութեէ գնացից. Ցհ. ի: Իսկ Լմբ.
փնգէս. *Սա ամենայն օրինաց՝ որ մնացն
է, արտաքս գնացեալ, պարտական է յո-
լինել նխ. և ս:

ԱՐՏԱՔՍ ԿԱՆ. Տ. ԱՐՏԱՔՍՈՑ ԿԱՆ. *Չի
մի առաքեցէ զնոսա արտաքս քան զաշ-
խարհն. Մրկ. Ը. 10: *Եթողուել արտա-
քս քան զերուսաղէմ: Թողուել արտաքս
քան զգուռն. Փոքոք: *Զնիք արարած բա-
նաւոր արտաքս քան զայս երիս ջրկս. Եռ.
նիկ: *Եռ այս ոչ արտաքս քան զնախա-
խնամութէ հոգւոյն ոչ լինիցեր. Եփիփ. Ի.ա.ժ:
*Արտաքս քան զսահմանն խնամսուելեն.
Պիտ: *Յաճախութէքն արտաքս ելանեն
քան զսահման համարոց. Լմբ. ոչ: *Ի
տանն բահաքու կեանք ժամանակեան, և
արտաքս քան զնս մահ ժամանակեան. իսկ
յեկեղեցւոջ գոն կեանք յաւիտենից, և
արտաքս քան զնս գարձեալ մահն յաւի-
տենից. Եփր. յե:

ԱՐՏԱՔՍ. իբր Արտաքս. 'ի դուրս. 'ի
բաց. *Ոչ մտանէ 'ի ներքս ասացեալքն յա-
կանջն, այլ իբր 'ի բաց և յարտաքս հե-
ղեալ լինի. Փիլ. լին. Ը. 104: *Զամարոյ
չարութեանն առաջամբն յարտաքս տրո-
հեալ. Ցհ. ի:

ԱՐՏԱՔՍ ԵԼԱՆԵԼՆ. Ἐξκρισις. Depul-
sio excrementorum, excretio. Երթալն
յարտաքնոցն 'ի թափել զաւելորդս. կղկը-
ղումն. Երբբ ելանել. Երբբոյս լբփաֆ, հա-
ճել. *Խարտեաշն մազէ առ 'ի յատնրումն
կատարել, և չարժէ զարտաքս ելանելն:
Փայծաղին զարտաքս ելանելն յաւելուա-
ծոյն տոկայցուցանէ. Նխս. Բն. յէ:

ԱՐՏԱՔՍԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՏԱ-
ԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. *Բանիւս ևս՝ որ ըստ արտաք-
սաբերութէ, զոգիս արծարծեցեալ կա-
տարելագոյն քնութէ. Փիլ. լին:

ԱՐՏԱՔՍԱԳՈՑՆ. ա. Որ առաւել 'ի
դուրս կայ. *Ականք՝ որ 'ի ներքսին չալուցին
են, անտեսանելիք են և անխնամալիք. իսկ
որ արտաքսագոյն են քան զսոսա, տես-
նելիք են և զգալիք. Փիլ. եւ:

ԱՐՏԱՔՍՍԱՁՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐ-
ՏԱՔՍՁՆՈՒԹԻՒՆ. Ἐκφώνησις. Expressio
sermone. *Գործակից լինելոյ ասեմ ձեռք
են արտաքսաձայնութէեան բանի. Նխս.
կազմ. Է:

ԱՐՏԱՔՍԱՆԱՄ, ացայ. է. Արտաքս
բերել. 'ի բաց ելանել. *Աւաւել քան 'ի
մարմնի, յորժամ արտաքսանայ՝ քան զը-
մարմնին լինի քաղաւես և խնամտուն հո-
գին. Կազանթ:

ԱՐՏԱՔՍԱՀՆԱՔՍԱՐԱՐ. մ. Ἐκποριστῶς. Processionis modo. Երմամբ. եղոլա-

պէս. քղխմամբ. *Հոգին նա ոչ որդիա-բար, զի և ոչ ծննդեամբ, այլ արտաքա-ռաքեաբար. և եթէ ինչ նորաձևել յա-նուանն յաղագս յայտնութեանն լինի. Աճաբ. յայոն:

ԱՐՏԱԳՈՒ ԱՒԱԳՈՒՄՆ, կամ ԱՐ-ՏԱԳՈՒ ԳՆԱԼՆ. որպէս յն. Ἐκπόρευσις. Processio. Ելումն, բղխումն, ասի ատեպ վասն հոգւոյն սրբ: Ա՝ որ. Ը:

ԱՐՏԱԳՈՒՍԱՒԱԳՈՐԻՆ. Տ. ԱՐՏԱԳՈՒ-ԱՒԱԳԱՐ. *Ոչ որդիաբար, այլ ար-տաքսաւաքարար. Վահր. Երզոցք:

ԱՐՏԱԳՈՒԵՄ, եցի. Ն. Ἐκβάλλω, ἐξέ-βέω. Ejicio, expello. Արտաքս հանել. ի գուրս ձգել. ի բաց վարել. հալածել. դուրս ընել, վռնտել. գօշմգ.* Զքաղդէա-յին ամբարձեալ գոռոզ ի ձարակաւորայն արտաքսեաց. խոստմն: Զնա դատապար-տեալ արտաքսեր ի տարտարասաձէնն խա-ւար. Խոր. հոխ: *Զխնդնեչուքեն մնացս արտաքսեցից. Պիպ: *Արտաքսել զսա օրի-նօքն առանց Թաղման. Պշաղ. օրին. Ը: *Արտաքսելով ի մէնջ զանիծաքերն մեռե-լութեն. Մագ. կե: *Յեպիսկոպոսութենէ արտաքսել, կամ արտաքսիլ. Կանան:

Եւ որպէս Περιορίζω. In exilium mit-to. Աքսորել. արտաստահմանել. փախ. սիրտ. *ԵՒս յովհաննէս ամբարան առաքեալ և աւետարանիչ արտաքսեալ ի պատմս կղզի: Որ անիրաւելն զմեզ և արտաքսել համարին. Դիան. Խղ:

Եւ որպէս Ἀφαιρέω. Adimo. ի գուրս կորզել. յանդորր հանել. խաբեպել. սեպ-ձել. լբգաբմաճ. *Իմուցեր զծառայ քո յոնման յանդունդս, և արտաքսեցեր զնա ի գուրս. Ագաթ: *Որ զայրիան ի կիսէն կորզեալ արտաքսեցեր. Շար: *Արտաք-սեա (զնա) յերկմտութեանցս. Նար. յճ: *Մինայն ի չարեացդ արտաքսեա (կամ արտաքսես) զս. այսինքն ել ի գուրս. Վրդ. կղ. իզ:

ԱՐՏԱԳՍԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՐՏԱԳ-ՍԵԼ. *Զմեզ ի կենացն հանեալ արտաք-սեցոյց. Շար:

ԱՐՏԱԳՍԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆ-ԿԵՑՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. Գ. Արտաքս ելումն. արտաւղումի. խոստովումն. անկարգու-մի. *Դիցես զբարան, և զկնի այնորիկ զարտե-լումեն, զանցեալ զկնայն բամբասեցե-լոյն ասգտանելով. Պիպ:

ԱՐՏԵՄԻՍ, մեայ կամ միգեայ. Տես ԱՆԱՀԻՏ, ի բռ. յակ. ան:

ԱՐՏԵՐԵԻՒ. Յ. Արտաքս երևիլ. ևրևելի լինել. *Հէտն յայտնապէս ար-տերևեալ՝ արագ ձգէ զհետամուտ Թշ-նամին զկնի նորա. Ագթ. կի: *Իբրաքան չիւր ոք ըստ ինքեան եղեալ զետնէզեցաւ արտերևելով. Մագ. նկէ:

ԱՐՏԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱԼ. Տ. ԵՐԵՒՈՒ-ԹԱՆԱԼ՝ իբր երևակայել. Փաստ. Animo fingo. *Կկրս ինչ տգեղաք չուրջ զանախ-տականաւն ի մարդկայինս սկսուլեն ար-տերևութիւնս. Բրս. ծն:

ԱՐՏԵՒԱՆ, ի, նուանք, նանց, կիմ նաց. (իբր Աբտերևան, արտաքս երևեալն). Ὀφρύς, βλέφαρον, ρα. Supercilium, ia; palpebrae, cilium. Եզակի է գրաբար անդ. լերին, նմանութիւ յօնից. Լեռան գլուխ. դէպէ. *Ածին զնա մինչև յարևան լե-րինն՝ գահավիժ առնել զնա. Ղկ. Ը. 29: *Հանին զնա յարևան լերինն. այսինքն՝ ի գլուխ լերինն, յարևան ս. Վրդն. յաեպրն:

Ցոքնակի՝ են թարթափք կամ կոպք ա-չաց մազիւքն հանդերձ. Խոբնկ. Ինչպ գոտաղբ, գըբեսաց, ոխերիս. Տես ցոբ. ծիզ. 17: Սղ. ծ. 5: Ամ. 4: Աստ. Ը. 25: Ը. 4. 25: ղ. 13: Եբեմ. ի. 18: *Իսկ ըզ-բազմութիւն այգեստանեաց իբր զարեևանանց խիս և գեղեցիկ ծիր. Խոր. Ի. 39: *Աձքն փրկութիւն աչացն հնարեցան զարեևանցն քնութիւն. Պզաք. փխ: *Արեևանուանք նորա քննեն (ասէ դաւիթ). զինչ է առ մեզ ի-մաստութիւն արեևանաց, զի քննել կարիցէ զմարդիկ. ոչ ապաքէն մաղ է աս անկեն-դան՝ պահապան բջոց: Ըստ նուազագու-նից մազոց արեևանացն առնելոց է քննու-թիւն ած մանուանց կրից. Շ. Խղ: *Զի նա ինքն է թօթափումն մի արեևանան (այսինքն արեևանի, կամ արեևանաց). Եփր. հաճաբ:

ԱՐՏԻԿ. Գ. Ոչխար արտի, այսինքն վայ-րի. Եապան գօյանա. *Արտիկք բազում անդամ երկաւորեակս ծնանին. Վեցօր. Ի:

ԱՐՏԻՍ. Տ. ԱՐՏՈՑՏ:

ԱՐՏՀՈՒՆՁ. Գ. որ գրի և ԱՐՏԱ-ՀՈՒՆԶ, և ԱՐՏՈՒՆԶ. Որ հնձէ զարտ կամ զանդ. հնձօղ. *Ոչ հերկաւոր ևս ժողո-վըդհանդ, և ոչ արտհունձ. Մանդ. խա. ամ: Ճ. Դ:

ԱՐՏՈԳՆԼ. Ն. Վերաճայնել. յն. վե-րադրել. *Որդի, վասն այսորիկ և անդրա-նիկ արտոգեալ է. Աբ. Ը:

ԱՐՏՈՑՏ. կամ ԱՐՏՈՒՏ, տուտի. Գ. գրի և ԱՐՏՈՒՏ, և ԱՐՏՈՏ. Κορυδαλός, κο-ρυδίς. Alauda, galerita. Փրբրիկ (Թռչուն արտի՝ երկայն փետրովք ի գլուխն. աբէ-զպէտ. լայը գոռալոյ, խռչոյլ, գոռգոռէր, գամգոռ. լատ ոմանց՝ ևիճնի, իբր ազգ ինչ աղաւնոյ: Գաղիան: Բժշկի: *Թռըս-չունքն զարտուտն օձին իւրեանց Թագա-ւոր. Ոսկիփոր: *Նման արտուտի՝ քաղցրա-ձայն հաւի՝ գայնան գուշակի. Գնդ: *Ըստ սրում՝ ի գեռհիկս պատմի առակեալ ար-տիւտի զգուշութիւն. Մագ. ծէ:

ԱՐՏՈՐԱՅ, ի, ից կամ ոց. } գրի և ԱՐՏՈՐԵԱՅ, րէի, ից. Գ. } ԱՐՏՈ-ՐՈՑ, օրեայ, այք. Աւաւել յոգնակի վա-րի, մանաւանդ ի ՝ռ գիրս. τὰ Σπόριμα. Sata, segetes. Արտ, այրք. անգ. անդք. անդաստան (Թերևս օրայից), կամ ան-դաստանք. ցանք. արօրէք, վարուցան, ար-օրեր. Տես ՄԱՒ. ծէ. 1: ՄՐՒ. Է. 23: Ղկ. Ը. 1: *Զարտորայս նոցա՝ որ մերձ էր ի հունձս, տալաժամ ցայն հնձեալ. ՃՀ. կի: *Հնձօղք արտորայցն չուրջ դուռքեն գործէին. փորպ: *Աչերեաց զայրեց արտո-րեայս: Ջամենայն հօտ նորա և զարտո-րեայս սպառեաց. ՄԼ. Գա: Ա: *Զգը-նայր յո ընդ արտորայն: Տեսէք զարտո-րեացն: Արտորայ, և հունձքն: Արտորեայ սպիտակացեալ. Ոպ. ՀՀ. Է. 14. 22: յհ. Ճ. 33: *Սերմանելոյ հայր, զարտորայն իմ. վԸ. հղ. ծՃ: *Երաշտ եղև, և արտօրեայք իմ չորացան: Բրեին արտօրեայս: Արտո-րայգ քո արասցեն ցորեան. Հ = Ճ. Եբեր. Է: Ցբ. Է:

ԱՐՏՈՐՈՀԵՄ, եցի. Ն. Ի բաց որսել. *Ընտրորոչեալ զնա յաւէժական բարու-թենէն: Արտորոչեաց զնս ի գրախտն. Ագթ. կի: *Ի լուսաւոր պատուիրանէ արտ-որոչեալ գտաներ: Թաղման անգամ արդ-ժանի ոչ արարեալ զերան արտորոչէ զան-կեալս. Պիպ: *Զամենեսեան արտորոչէր ի Ճանապարհաց չարաց. ՃԿ. կի:

Եւ Բաժանել. և Զանազանել. որոշել. *Անանջատելի բնութիւ ի սմանէ ոչ արտ-որոչի. Աման. նկէ: *Արտորոչեալ Ճանա-չի ի նոսա գէմն այսուիկ. հօր՝ ծնօղ գոր-ղոյ՝ ծնունդ. իսկ հոգւոյ՝ ելումն. ՃԿ. կ. երս:

ԱՐՏՈՒՂԻ. ա. որ և ԶԱՐՏՈՒՂԻ. ὁ Ἐ-κτὸς τῆς ὁδοῦ, ἀλλότριος. Devius, alienus. Որ ինչ է արտաքոյ ուղւոյ. խոտորեալ. Թխբ. օտար. *Ըստ արտուղի հետս հե-տևեր. Նար. կի: *Որ ընձանայ արտուղի մտաք. ոչ միաբանի էարչարանացն քրի. Աճպգ. Ի:

ԱՐՏՈՒՂԻ. գ. Ուղի արտաքոյ արահետ Ճանապարհի. Թխբ Ճանապարհ կամ ըն-Թացք. *Տարածին, և ոչ ըստ արտուղի անկանին. Ագաթ: Ե ՃԿ. կի: *Մինչդեռ երթայր ի Ճանապարհի, մոլորեցաւ նա ըստ արտուղի, զի բազմացան հոգք խոր-հրդոց նորա. Եփր. ծն:

ԱՐՏՈՒՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ելք ի ուղւոյ արտաքոյ ուղւոյ կամ կարգի իրիք. որպէս լս. Deviatio. ուղւոյ ԶԱՆՁԳ ԱՐՏՈՒՂՈՒ-ԹԵԱՆ, որ և կոչի ԱՐՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, է ի գուրս ցցուումն, ելունդն, բարձրութի. Ἐξοχή. Eminentia, excrescentia. *Նմա-նեցուցանէ իմն զի ձեռն փողոյն ելեալ ձայնն՝ աՃառատատ արտուղութեն զան-ցիւք՝ չուրջ զիւրեաւ հնչեցեալ. Նիս. կպՀ. ծ:

ՀԱՐՏՈՒՄԵՔԵ. Իբր ցիմեք, յիմ-միճ. Տ. ԱՐՏ՝. ԱՐՏԱ՝. *Ջանագանեալ է յումեքէն լինել, և յարտուումեքէն, և իւիքն: *Ցարտուումեքէն՝ իբրև ի նիւթոյ, յումեքէն՝ իբր ի պատճառէ, և իւիքն՝ իբրև գոր-ծուվ. փիւ. լին. ա. 58:

ՀԱՐՏՈՒՆՈՂԱԶՆ ԴԻՐ, կամ ՀԱՐ-ՏԱԴԻՐ ՈՒՆՈՂԱԶՆ. այսինքն Ցունո-ղացն զգիրս: Աբէաթ. ֆանակ. Ե. Ը:

ԱՐՏՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և գրի ԱՐ-ՏՕՆՈՒԹԻՒՆ. Նիւթական Թարգմանութի. յն. ձայնիս Ἐξοχή, կամ ὑπεροχή. որ և ԳԵՐՈՒՆԱՕՈՒԹԻՒՆ. Eminentia, excellen-tia. Նախապատուութի. յառաջամաս-նութի. առաւելութի. վեհմութի. *Ո-նի զսահմանն զայն, որ յառաւելութենէ և որ յարտուհնութի (յն. մի բառ), ար-հեստ արհեստիչ, և մակացութի մակա-ցութեց: (Ա յապաւի) արտուհնութի ոչ ու-մեք պատշաճի, բայց միայն իմաստասիրու-Թեան. քանզի իմաստասիրութի միայն է գերազանցեալ. և վասն այսորիկ որ յար-տուհնութի (կամ յարտօնութի) սահման է, ի վերջոյ դասեալ է. Սահմ. Ը: *Պարտ է համարել զմեծ Թագաւորիս այսորիկ (քաջերևեայ) զարտօնութի՝ առ աշխար-հակալն ՝ռ նուաղագոյն, որչափ քան ինա մի ինչ չնչին և Թափանցիկ ի կենդանեաց. Աբէաթ. Ե: Չին բռ. այլազգ մեկնիչ. *Ար-տուհնութի կամ արտօնութիւն. առաւել պիտանի, կամ անգիւտ ս:

ԱՐՏՈՒՆԶ. Տ. ԱՐՏՀՈՒՆԶ:

ԱՐՏՈՒՍՏ. ՛ս. ա՛ Իբր Արտաքուստ, կի արտաքին. *Անզարդ յարտուսան զար-դարանաց. Պիպ:

ԱՐՏՈՒՏ. Տ. ԱՐՏՈՑՏ:

ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՏՈՒՆՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐՏՕՍՄ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒՈՒ. Δάκρυ. Lacryma. (իբր արտասորեալ). ուկ. ար-ցունք. Եազ. փիւղ. Տ. Եա. իե. 8: Յայտ. է. 17: իա. 4: *Յարտօսր կականման: Ի գառն արտօսր զարթուցաներ. ՃԿ. կի: *Սակաւ մի արտօսր կաթուածոց աչաց: Յատակ արտօսր ալբերց ելոգոլին. Նար. է. կա: *Ո՞րքան ի նեղութ քերցուք արտօսր, զի հաւատարեսցէ ալբերն մկրտութեան. Աճպ. Ա՛ր: *Չելոն աչացն քանուութեամբ մերժոյն և հալոյն հուր յանկարծակի և ջուր, զոր արտօսր կոչեմք, անգուստ հեղ-

լով. Պղաո. փխ: *Ցաչյան արտաքս մղեալ յարձակի՛ն ձեռն կանխոյց գիշերամին, և կանխին արտօր ասի. Նիւս. կողմ: *Գոլորշիք ջերմութե՛ն ի գլուխն ամբարձեալ ընդ աչան ցնդին, որոյ անուն արտօսր մակաբրեմք. Շ. ա. չհ. խբ:

ԱՐՏՕՍՐ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԿԱԹԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, կամ ԹՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἐπιδακρύω. Lacrymas perfundo. Արտասուս հեղուլ. լալ. *Արտօսր ի՛ վերայ բանիցն արկանել. Մամբ: *Ամենեքեան զմի արտօսր կաթեցուցանէին. Վրս ՃԽԾ: *Սակաւ մի մալ միուին արտօսր ի՛ վերայ Թորեցուցեալ աբրագ արագ ի՛ վեր յարեաւ ի՛ մեռելոյն. Փիլ. խնոպ:

ԱՐՏՕՍՐ ՏՆԿՈՑ. Ὀπός. Succus, lacryma arboris. Ափիկ կամ հիւթ իբրու կաթիլ, կամ մածուցիկ կաթին ծորեալ ի՛ ծառոյ. Ծաւի աբդնախ. ղմֆ. *(Տունկք օգտակարք են) ոմանք յարմատն, և ի՛ ծաղկին, և ի՛ տերևսն, և ի՛ պտուղսն, և ի՛ կաթին՝ որ կոչի արտօսր, և կամ ի՛ կեղևսն. Բրս. հղ:

ԱՐՏՕՍՐԱԲՈՒՂԽ. ա. որ և ԱՐՏՕՍՐԱՔՈՐ. ԱՐՏՕՍՐԱԾԻՆ. ԱՐՏՕՍՐԱՀԵՂ. ԱՐՏՕՍՐԱՀՈՍ. Որ բղխէ զարտօսր. ուր ի՛ ցէ հեղումն արտասուաց. *Ջորս տեսաս նեկին կողկողագին միշտ և արտօսրաբուղխս. Փարպ: *Արտօսրաբուղխ մաղթանաք. Սրփ. ՀՀ:

ԱՐՏՕՍՐԱԳՈՁ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԳՈՁ. *Արտօսրագործ ձայնիս, կամ հառաչանօք. Ճ. ի: ԲՆՒՒ:

ԱՐՏՕՍՐԱԳՈՐԾ. ա. Որ գործէ կամ պատճառէ արտասուս. և Որ գործի արտասուաց. *Արտօսրագործ վաստակք. Ճ. Բ:

ԱՐՏՕՍՐԱԳՈՒԹ. ա. Ուր ինչ արտասուք ի՛ գիշոյ ալեաց. *Արտօսրագուժ ողբք. Կոր՝ն:

ԱՐՏՕՍՐԱԹՈՐ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԹՈՐ. *Արտօսրաթոր կականուն: Յօղեն արտօսրաթոր վտակ. ՅԿ. ԼՒ: Աստ. ելիէ: *Արտօսրաթոր հառաչանօք. Դխոն. ՆՂՒ: *Արտօսրաթոր պաղատանօք հաչտեցուցա. նել զՅՅԾ. Ոսկիփոր: *Ամենեքեան կակաղաբարձք և արտօսրաթորք գոչէն. Բրս. ապաչխ:

ԱՐՏՕՍՐԱԼԻՐ. } Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԼԻՑ.
ԱՐՏՕՍՐԱԼԻՑ. } *Աստօսրալիր ողբովք. ԵՂԻԷ. ա. (այլ ձ. արտասուալից): *Արտօսրալիր հայցուածք. ԼՓ. պգրփ: *Փոխանակ արտօսրալից ողբոյն. Ֆ. Ի. Ղ. 29: *Աչք արտօսրալիցք լինին. Խոր:

ԱՐՏՕՍՐԱՆԾԻՆ. Տ. ԱՐՏՕՍՐԱԲՈՒՂԽ. *Աչսմ արտօսրածին նուագի: Արտօսրաբծին ողբովք. Նոր. իԷ. խԷ:

ԱՐՏՕՍՐԱԿԻՑ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱԿԻՑ. *Յորժամ առ ոմանս՝ որք ի մեծ ԹՀչուաս. ուԹիս արգելեալք են՝ մոանեալով ոչ արտօսրակից լինիցիմք նոցա. Բրս. յոսպէփ:

ԱՐՏՕՍՐԱՀԱՆԱՉ. ա. մ. Ուր ինչ հառաչանք հանդերձ արտասուօք. *Կանչաչք սղպայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիս գերեալ լինէին. Կաղնախ: *Արտօսրահառաչ կականելով. Պխ:

ԱՐՏՕՍՐԱՀԵՂ ԼԻՆԵԼ. Հեղուլ զարտօսր. *Զմարմինն տէրունական համբուրէր՝ արտօսրահեղ լինելով. ՃՃ:

ԱՐՏՕՍՐԱՀԵՂԱՉ. ա. Որ արտասուօք հեղձամղձուկ առնէ. կամ Արտասուալից. *Արտօսրահեղձ հառաչութեամբ. Ճ. Ա:

ԱՐՏՕՍՐԱՀՈՍ. ա. Ուր ինչ հոսումն արտասուաց. արտօսրաբուղխ. *Արտօսրահոս ողորմելի գերեվարեալք: Արտօսրահոս տրտմութե՛ք. Պխ:

ԱՐՏՕՍՐԻՋՈՑՑ. ա. Որ արտասուս ի՛ ջուցանէ. արտօսրահեղ. *Արտօսրիջոյց ողբովք լցեալ զաւուրս. Ասղ. Ֆ. 7:

ԱՐՏՕՐԱՑՔ, կամ ԱՐՏՕՐԵԱՑՔ. Տ. ԱՐՏՈՐՍՑ:

ԱՐՏՕՐԻՆ, բինի, նաց. ա. Ἐκνομος, ἐκνομία, ἔκθεσμος. Exlex, illegitimus, illicitus. Որ ինչ արտաքոյ է օրինաց և կարգաց. անկարգ. անհնեթեթ. անատուղր. *Եւ ոչ մի ինչ արտօրէն խառնակութե՛ն մտրդկան Թողացուցանել: Արք և կանայք արգելցին յարտօրէն խառնակութե՛ց: Զարատատոհմն և զարտօրէնս անառակութե՛ս յոյժ ատեցեալ. փիլ. ֆ. բան. Ե խնոպն: *Ծատագք արտօրէն և խակամիտ կենցաղ. ոյց արտաքսեալք ի՛ տանէն. Սարկ. չհ: Իակ չէն բա. դնէ, *Արտօրէն, այլանէնս:

ԱՐՏՕՐԻՆԱԲՈՑՆ. ա. Առաւել կամ կարի արտօրէն. *Արտօրինագոյն հեշտացան կուտե՛ք զքաղաքս լցին. փիլ. լԽա:

ԱՐԻԱՆԱԼ և ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԻԱՆԱԼ. և ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ, ԱՐՈՒԹԻՒՆ:

ԱՐՓ, կամ ԱՐՓԱ. Տե՛ս ի՛ բառն ԱՐՓԻ, և ի՛ բարդութե՛ս:

ԱՐՓԱԳԵՂ. ա. Ընծոյ զգեղ արփւոյ, կամ ջերմկային գեղեցկութե՛ն. լուսաւորք երկնից, մանաւանդ արեգական, և լուսնի. *Ջի՞նչ է չղջան մի. սէք չ լե՛. զի արփագեղքն չարադրեալ միական քննեցուք երթալ ընդ էսփողին գիշերոյն պարտուղն, ևն. Տ՚ոմ:

ԱՐՓԱԳՈՒՆԻ. ա. Որ է ի՛ գոյն արփւոյ. արփենի. լուսազգեաց. *Ակն լուսոյ, բիւրեղ պատուելի. ապագունն՝ կայծ ապփագունի. Գնչ:

ԱՐՓԱԹԵՒԵԼ. ն. է. Թևաւարել ընդ արփի. խաղալ ընդ եթերս. Թևարկել ջերկնաւս. *Մինչդեռ արեգական յերրորդ ժամուն արփաթևեր զկամարն երկնի. Աւծ. Է. 9:

ԱՐՓԱԶԱՐԴԵԱԼ. ն. Արփիական լուսով զարդարեալ. *Երկին նոր՝ երկին լոյս արփազարդեալ. Գնչ:

ԱՐՓԱՃԱՃԱՆՁ. Տ. ԱՐՓԻԱՃԱՃԱՆՁ. *Արփաճաճանչ լոյս. Զ՚ր. կԼ:

ԱՐՓԱՄԵՐՁ. ա. Մերձ արփւոյ. մօտ յեթեր, կամ ի՛ կամար արեգական. *Ընդ որդէ զօդային արփամերձ ըղձալի տեղիս. Պխ:

ԱՐՓԱՑԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. որ և ԱՐՓԵԳՆԱՑ կամ ԱՐՓԻԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Խաղալ գնալ իբրև ընդ արփի. եթերընթաց իմն լինել. իբրև օդապարիկ ընդ օդս Թռչել. խոյանալ. *Եւ զայս ասացեալ՝ քամհասբար ի՛ ձիարձակարանէն արփայագնաց լինէր. Խոր. Ֆ. 55:

ԱՐՓԱՅԻՆ, ինոյ, ոց. ա. ԱէԹέρσιος. Aethereus. որ և ԱՐՓԵԱՆ կամ ԱՐՓԵՆԻ. Եթերային. արևամերձ. երկնային. լուսաւոր. հրեղէն. *Աև արփայնի բարձրութե՛ն ձգաեաց, երկնային հրոյ բեռմամբ ևն: ի վեր հայեել (մտոք) և զվերնային և զարփայնի բնութե՛ն: (վերինք և ստորինք) ի միմեանց որոշեալ մեկնին իբր առագաստաւ՝ արփայնի և օդայնի էութե՛ն. փիլ. ֆ. բան. Ե չին. Ե էլ: *Զբոլոր աթեգական յարփայնի երկինէ (լուսաւորեալ). Խոր. Ֆ. 62:

ԱՐՓԱՒՈՐ, ի, աց. ա. ֆ. Լուսաւոր. *Արփաւոր ծածկոյթ. Նոր. Ժոա: *Գիշեր՝ իշխան արփաւորաց. Ոսկ. հա:

ԱՐՓԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Լուսաւորեալ. *Զնաեմոլեցի կենցաղոյս արփիափայլ լուսովդ արփաւորեա. ԲՆՒՒ:

ԱՐՓԵԱՆ, փեան, ից. կամ ԱՐՓԵՆԻ. նոյ, նեաց. ա. Արփային. արփիական. լուսաւոր. հրեղէն. և ֆ. Երկինք. լուսաւորք. երկնայինք. լուսեղէնք. լոյս. արփի. *Նոցա ի՛ տուէ ամպ հովանին, և գիշերի՛ սիւն արփեղինն. ՑՃ օրդի: *Լոսոյն արփենի: Ծիրանափայլ լուսով յարփենէ. Գնչ: * Ի քէզ ընգունիս ըզլոյս վերնոյն արփենի. Ոսկիփոր: *Ղամպար արփենից վառեալ, արեգական ի՛ քէն ծագեալ. Տաղ: *Որ արփենից գերուեցա՛ի վեր քան զհրաշս փառաց ստեղծողին վեհից հրեղինաց՝ տարրերէն բնութե՛ց անօթք մաքրագոյնք. Նար. գնչ առաւ. Ե մգ: *Տարփամոք արփենոյն բոցակիզեալք և ստպաչեալք ի՛ նոյն. Տաղ:

ԱՐՓԵԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՐՓԱՑԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. *Հաւքալք (յետ խաթելոյ զորսորդս) սպառեալ առ գարշապարաքն, կարի յոյժ քամահաբար արփեգնաց լինին. փիլ. լԽա:

ԱՐՓԵՆԻ. Տ. ԱՐՓԵԱՆ:

ԱՐՓԻ, փւոյ, փեաց. գ. որ և ԱՐՓ, փի, փից. Աէθήρ. Aether. գրի և ԱՐՓԱՑ (՚ի բարդութիս), և ԱՐՓԻՆ. քաղցն. եթեր. որպէս Թէ կիզող. որ է լծ. ընդ պ. ապր, ապէր. այսինքն հուր. քաղց հյ. որպէս Թէ Արևի, կամ արևային, արեւամերձ վայր. այն է եթեր լուսաւոր ի՛ վեր քան զօդս մինչև ի՛ հրեղէն երկինս. պարունակ արեգական. վայրք լուսաւորոց կամ մոլորակաց. լոյս. և հրեղէն կամար, հուր տարրական. օդ վերին. երկինք աստղին կամ միջին կամ վերին. հովս, փեղգ. *Զպատարագացն ծախիչն՝ ոչ յայնմանէ որ ի պէտս առեւտուր է մեզ հուր, այլ յայնմանէն՝ որ յարփւոյն էջ ի վերուստ: Որ յօդագ ինչ է, և որ յարփին: Բղխեաց արփի և երկին (զմանանայն), իբրև զաստեղս երկնից, բոլոր բոլորեքեամբք արփեաւն փայլմունս ճառագայթից: Օդ ընդ երկինս և ընդ արփեաւն կարգեալ. փիլ: *Արփի, աստեղք, որ ի՛ մէջ է օդոյ, ծով, երկիր. Նիւս. կողմ. Ե: *Ոչ արեգական քան զպարս աստեղաց, և ոչ արփի (հուր) քան զերիսդ ի՛ տարերաց: Արփիդ զվերագոյն անցեալ կալաւ վայր հուպ ի՛ մաքրագոյնս էիցն. Պխ: *Որ վառեցաւ ի յար փւոյն, և ոչ կիզաւ ըստ մարմնոյն. Շ. ա: *Անմոլար աստեղքն բերին ի՛ վերնում գօսնէն, և են ամենեքին ցրաւոտ Թէ, և միմեանց արեգական և արփւոյ, և զանշէջ տուչորումն արփւոյն՝ իւրեանց քնական աստիճ ցրտոնէս բարերխառնուԹիս առնելով. Շիր: *Արփւոյ հեզեալ զծագումն յերկաքանչիւր գօտիան. Խոր. Ֆ. 62: *Ցարփին վերին ընծայեցար. Նար. կոս: *Իսկ վերին արփին՝ լուսեղէն երկին: Նախ արփին վերին՝ բնակչօքն իւրոյն. Գնչ: *Ոչ արեգական պայծառուԹիւն, և ոչ արփինն վերին համեմատին պայծառուԹե՛ն այնր պատկաց. Սարգ. ա. պ. ֆա: *Վերոյ այսր արփոյս՝ ջուրք են. Լմբ. ոչ: *ՋարագընԹեաց շարժումն արփին (այսինքն երկինն), զարեգական՝ լուսաբերին, կացոյց հանգէպ գաբաւոնին: Փեսայն իջմամբ ցօղատարափ՝ համբուրէ զտիպըն լուսոյ արփ. Ցա օրդի. Ե չին. ասող: *Պատկ յոքնանկաբ՝ յարփից եօԹանց փայլատակման ա. այսինքն լուսաւոր աստեղաց. Նար. կոս: *Ցերկիր խաւարային, ուր ոչ գոյ ճառագարհ արփից. Հյ. ան. իիւղ: *ՃառագայԹ արփիցն յաչս աեսողացն՝ ի դժոխոքն զնաւարեալսն լուսաւորէր, և ի գերեզմանին զաչս պահա-

պանացն իսուտրեցուցանէր. ՃՃ: *Վասն արփիոյ իսուհրդոյն երջանիկ էին: Գաւազանն արփիոյ, գաւազանն՝ որ տուաւ ի ձեռին սեթայ. Ցոմար: Իակ ի հին բառգնի. *Արփայ, և Արփի, լոյս: Արփիոտ, կամ արփիա. երկինք երկնից »:

ԱՐՓԻ, կամ ԱՐՓԻՆ. տ. Αἰθέριος. Aethereus. Արփիական. հրայնի. լուսաւոր. եթերական. *Շուրջ զերկրաւս օդ յարփին տեղիս առաւելագնեցու. Բրս. ծն: *Ձորք ժամանակք (եղանակք) բաժանեալ մեկնեցան, ոմն ջերմոյն և արփւոյն՝ ամառն, աշուն, երկու. իսկ ցրտոյն երկու, ձմեռն, գարունն. Փիլ. եւ: *Ձի մի այս զգալի և նիւթական աշխարհս կիզեսցի յարփի ճառագայթից աննիւթ և անիմանալի երկնից: Սառեր ջրոյն զիմանալի լոյսն արփի և վերին երկինն փակեալ արգելեաց. Ձիր. կո: *Ճառագայթ լուսոյ արփին՝ ծագեցաւ ի քէն կրկին. Գնչ:

ԱՐՓԻԱԲԱՇԽ. տ. ΛΟΙΧΟΒΑΒΔΟΣ. *Գետ արփիաբաշխ. Քեր. ԹԵՐՒ:

ԱՐՓԻԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Երկնաբակ. լուսաբնակ. *Հոգեճաշակք և արփիաբնակք: Արփիաբնակ խուռեւ. Նար. ասաք. և ՃԲ:

ԱՐՓԻԱԲՈՒՂՍ. ա. Լուսաբուղս. *Վասն արփիսաւղս սահանցն (կուսի), որով կերակրեցար. ԲԵՒՒ:

ԱՐՓԻԱԳԻՂ. ա. Լուսափայլ գեղով. հպաշագեղ. որ և ԱՐՓԱԳԻՂ. *Գերազանց արփիագեղ ճառագայթեամբ՝ քան զոր մուսմին երևեցաւն երբեմն ի սինեական լերինն. Ձիր. կո: *Արփիագեղ տիկնոջն՝ մեծին սոփեայ. Աւծիր. ՟Բ. 12: *Արփիագեղ պատկեր, կամ լոյս. Եփես. նոս:

ԱՐՓԻԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. տ. ԱՐՓԱՑԱ ԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. *Ցիմացականն զուարճացեալ և արփիագնաց եղեալ, արհամարհէ զոր զգայարանացն հեշտութիւնն: Զօրացեալ սիրուէն՝ սկսանի արփիագնաց լինել. Լիմ. ոչ:

ԱՐՓԻԱԴԻՏԱԿ. ա. Բարձր և երևելի որպես զարփին. *Արփիագիտակ ճոխութիւ՝ ստուարփայլեալ ի բարձանց. Պրոկ. յոյսն:

ԱՐՓԻԱԶԱՐԴ. ա. Ընծոյ զզարդ երկնային. լուսազարդ. լուսեղէն. *Ի գասս արփիազարդ բանականացն (հրեշտակաց). Պիտ: *Արփիազարդ փառք, կամ զգեստ. Ձիր. կո: ՃՂ:

ԱՐՓԻԱԶԳԵՍՏ. ա. Լուսազգեստ. լուսազգեաց. *Արփիազգեստ պայծառութիւ՝ որպէս զարուսեկաին պայծառայեալ. Գր. ոփ. ի ոթէ:

ԱՐՓԻԱԽԱՂԱՑ. ա. Ցարիւոյ կամ յորեւէ յառաջ խաղացեալ, ծագեալ. *Արփիախաղաց Ճառագայթք. Վրդն. ըոս:

ԱՐՓԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Երկնային. լուսեղէն. արեգակնային. արփային. *Արփիական փայլուն, կամ պատմուճան. Ձիր: *Արփիական լոյս. Նար. ասաք: Շար:

ԱՐՓԻԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Լուսաստեակ. հրաշակերպ. *Ի Թէս չորից արփիակերպից (կենդանեացն). Նար. գանչ իա:

ԱՐՓԻԱԿԻՋՆ կամ ԱՐՓԻԱԿԻՋ. ա. Կիղիճ իբրև զարփի, կամ որպէս հատուած արփւոյ. լուսազարդ. հրացայտ. *Արփիակիզն փայլուն. Թէոդոր. Իա:

ԱՐՓԻԱՀՐԱՀ. ա. Հրաշալի որպէս զարփի. լուսաճաճանչ. մեծապայծառ. *Ներփիահրաշ լոյս, կամ փայլուն. Շար:

ԱՐՓԻԱՀՐԱՇԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արփիահրաշն գալ. անչափ պայծառութիւն. *Մի բնաւին անմասն առնիցէ զնա յանիմանալի յանտարր աշխարհացն յարփիահրաշ լուսոյ. Բնկ:

ԱՐՓԻԱՀՐԱՏ. ա. Հրաբորբոք կամ լուսաբորբոք որպէս զարփի. *Արփիահրատ նշան. Թղթոր. Իա:

ԱՐՓԻԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Լուսաճաճանչ. լուսապայծառ. *Արփիաճաճանչ ականն արևու. Նար. յԻ:

ԱՐՓԻԱՃԵՄ. ա. Երկնաճեմ. արփիագնաց. երկնագնաց. (ի ՃԵՄԵԼ.) և Լուսագեաց. (ի ՃԱՄ, ՃԱՄԱԿ.) *Որ անսուտ իմաստասէրն լինի ոգի, ամբարձեալցն և վերամբարձիցն ցանկացեալ տեսանել՝ արփիաճեմ լինելով. Փիլ. ԼԻ: *Ընդ անմարմինս քաւուկեալք Թէագ հոգւոյն՝ արփիաճեմս լինէին (տեսանօղք): Կաճառք արփիաճեմ լուսաւորացդ. Տօնակ: *Արփիաճեմ լուսով փայլել. Գնչ: *Արփիաճեմ փառք, կամ աթոռ. Ձիր. կո: Նար. յովէր:

ԱՐՓԻԱՐԻՏ. ա. Լուսաւոր միօք. *Ձկին ինձ ոմն արփիամիտ գուռ. Քեր. ԻԲՐ:

ԱՐՓԻԱՆԱԼ. է. Իբրև արփի լինել. պայծառանալ, ծագել. *Սոյնին հն տեսել լուսաշաւիղ գնացից, ի յանճառելոյդ արփիանալ լուսով. Շ. փաղ հայրապետ:

ԱՐՓԻԱՆԿԱՐ. ա. Լուսանկար. *Պալպաջունք արփիանկարք. Նար. գանչ եկ:

ԱՐՓԻԱՆՄԱՆ. ա. ի. Նման արփւոյ կամ լուսաւորաց. պայծառ. *Որպէս ըղլուսաւորս արփիանման փայլեցին յաշխարհի. Վիր կղ. Ք:

ԱՐՓԻԱՆՈՒԻՐ. ա. Նուիրեալ ի պաշտօն երկնից, արեգական, և հրոյ. *Մինչ յաւրուշանն սիդայր պերձն այն արփիանուէր. Ճճ:

ԱՐՓԻԱՍԿԻԶԲՆ. ա. Սկզբնաւորիչ ծագման լուսոյ առաւօտու. *Աչդ արփիասկիզբն աստղն առաւօտին. Նար. ասա:

ԱՐՓԻԱՎԱՒԵԱԼ. ա. Վառեալ արփային լուսով. *Արփիավառեալ քո քաղաք չինեալ (զերկինս). Գնչ:

ԱՐՓԻԱՑՆՑՈՒՂ. ա. Ցնդցվել կամ ծաւալիչ լուսոյ. լուսասփիւռ. կիզ ի ծագելոյ լուսոյ առաւօտու սփռեալ. *Արփիացնցուղ ցօղ. Նար. ք:

ԱՐՓԻԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Երկնաւոր. լուսապայծառ. արփիահրաշ. *Ձպարսաւծածկեալ լոյն արփիաւոր արտասփոյլեալ ցոցեր այսօր ի Թաբոր. Շ. գանչ վրէվ:

ԱՐՓԻԱՒՈՐԻԼ. բեալ. յ. Լուսաազարդել. քաղցփայլել. *Աստուածեան լուսով արփիաւորեալ. Սիոն:

ԱՐՓԻՓԱՅԻ. ա. Լուսափայլ. հրափայլ. ամենալոյծառ. արեգակնափայլ. *Արփիափայլ ակն, կամ հուր, ճառագայթք, զարդք, ղգեստք, փառք, հրեշտակ, հոգի, ամպք, փայտ խաչի, վայր. Նար. իոս. Ե մեր: Ոչ. չհ. ա. ՀՅ: Սոփ. յի. Ե: Շար: Մոփ. հԲ: Ձիր. կո: Գանչն: Ցա որէ:

կամ իսր Տ. *Երեսք աշխարհի արփիափայլ նորոգին. Եզեկ. Իա:

ԱՐՓԻՓԱՅԱՅԼԵԼ. լեալ. է. Լուսափայլել. պայծառանալ. *Ոտառի արփիափայլեալ հեթեանոսք՝ մերկացան զսուաղնին զսերական խոշորութենէն. Ձիր. կո:

ԱՐՓԻՓԱՅԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսափայլութիւն. գեղափրաշ պայծառութիւն. *Ձիւրն առատացուցանել զարփիափայլութենէ չնորհս. Մոփ. կԲ:

ԱՐՓՆԱԹԻԵԼ. տ. ԱՐՓԱԹԻԵԼ. *Արփնաթևեալ յերկինս, և եթերաճեմ լինել. Ոսկիփոր:

ԱՐՓՆԱՕՒՆՔ. տ. ԱՐՓԱՑԱՕՒՆՔ:

ԱՐՓՈՒԱՂԻՆ. տ. ԱՐՓԱՑԱՂԻՆ կամ ՂԻՆ:

ԱՐՓՈՒԱԿԱՆ. ա. Ընթերցիր կամ լման Աղբայական. *Աղբեական իշխանութիւն. Եսա. իր. ա:

ԱՐՓՈՒԱԿՈՐՈՑՍ. ա. Կորուսեալ արքայի, զրկեալ յարքայէ կամ յարքայորդւոյ. *Աղբակորոյս մայր. Կելաա. յաչէա:

ԱՐՓՈՒԱՅ, ի, ից. գ. (ի յն. ա՛ռխօն, ա՛խ. իշխան. պետ. սկիզբն. առեալ ի հյ. Առաջին. նախ. և արդ. ունի. ա՛ջի. ուսոի և արչի, արք.) վարի ի մեզ որպէս թագաւոր. յն. վա՛խԼԷա. Βασιλεύς. Rex. ֆոփիչահ, չահ, խան, խոփան. *Ամարփա՛ղայ արքայի սենարայ: Պատգամ ոյ է առ քեզ արքայ. ևն: *Ցորժամ նաեր նոր արքայ, նոյնժամայն փոխէին զդրամ գըռեալ ի գահոն արքունի. Խոր. Գ. 51: *Աղբային, և պատուաւորք իւր: Պատկ Թագաւորաց, Ճոխութիւն արքայից: Աղբայ երկնաւոր. ևն. Նար: *Ի բերանոց մանկանց տալոյց զարքային երկնից յօդնութիւն կոչէին: Ուրմա լեր, ահա գայ առ քեզ՝ իսոնարհ և հեզ արքայ. Շար:

ԱՐՓՈՒՈՑ ԱՐՓՈՒՈՑՈՑ. Թագաւոր Թագաւորաց. չահնչահ. ինքնակալ. իբր սեպհականեալ անուն Թագաւորացն պարսից, ասորեստանեայց, ևն: Տես տեսալ ի գիրս փարպ. ևս և Եղիշ. ևն: *Դու ես արքայ, արքայից արքայ. Դան. Ե. 37: չՀընչահ, սուլտան սելջուկ:

ԱՐՓՈՒԱՐԱՐ. ի. Βασιλικῶς. Regie. Իբրև արքայ. Թագաւորաբար. Թագաւորի պէս. *Աղբայաբար որդեգրեալ՝ ընդ քեզ ի ժառանգութիւն հօրդ մատուցեսս. Նար. վՀ: *Եւ այնպէս արքայաբար մնանկ ի կայսերականն մարդարան... Արևելեայց ամենեցուն արքայաբար առնել սեպհական. կաղանթ:

ԱՐՓՈՒԱՐՆԱԿ. տ. ԹԱԳԱՒՈՐԱԲՈՒՆԱԿ. *Ցարքայաբնակ քաղաքն անդ. կաղանթ:

ԱՐՓՈՒԱՑԱՌՈՒՆԴ, գնգի. գ. Գունդ կամ զոր արքունի, որ է ընդ արքայի. *Հասանէր սնկանէր ի վերայ արքայագնդին. Բոզ. ՟Գ. 31:

ա. Ուրիչք գունդ արքունի. *Աղբայագունդ բանակ. ԱՀՖ:

ԱՐՓՈՒՑԱՉԱՍ. ա. Որ է յարքունեն ազատ տանէ կամ տղգէ. իբր արքայի ձեռ, որպէս սպա. ՀԻՈՎՒՀ ԷԼՈՔ կամ զոփէ, զոՒԸ, ձեռքի. *Ն՚ևրքինի մի անուն գուշդազատ (կամ գուշդազաս), որ Թարգմանեալ կոչի արքայազաս. Ճ. Ա. Բ:

ԱՐՓՈՒՑԱՉՈՒՆՔ. (որոյ եզականն լինի Աղբայազուն, կամ արքայազն.) ա. Թագաւորազունք. որ են յազգէ Թագաւորաց, կամ ազգականք արքայի. և Թագաւորականք. *Թագաւորն, և արքայազունքն (կամ արքազունքն) ամենայն. Ագաթ: *Աղբայազունք են, և իշխանականք. Նար. ՀՀ:

ԱՐՓՈՒՑԱԾԱՂԻԿ, վկի. գ. Անուն ծաղկի գաշտայց. *Աղբայածաղկին, կաղկային, ևն. Մաթ. ասա. Լ:

ԱՐՓՈՒՑԱԾԻՆ, ծնի. ա. Ծնեալ յարքայէ յաւուրս Թագաւորութեան նորա. որ և ԾԻՐԱՆԱԾԻՆ ասի. *Աղբայածին աղբոյն հայոց լեռն: Ձաղբայածին աղբոյն հայոց

լևոն. Մաղաք. աբ:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Βασιλικός. Regius. Թագաւորական. արքունի. *Արքայական սեղան, կամ կայան, գանձ, հարստանիք, թագ, Ճոխութիւն, պատիւ, գաւհոյք, կայք, ապարանք, տաճար, որդեպրոսի, ցորեան, պաղտոյ. Ագաթ: Խոր. Հռիփս: Պիք: Ցհ. իբ: Նար: Լիբ. պիրգ:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԿԱՂԻՆ. որ և ԱՐՔԱՅԿԱՂԻՆ. Κάρυον βασιλικόν. Nux juglans, omnis fructus durioris corticis. Ազնիւ և արքայավայել կաղին. այսինքն պատուղ փեշճեկաւոր և իւղային անոյշ. որպիսի են ընկոյզն, և նուշն. հանգէտ պտուղ. ձայնիս, շհպէլոտ, շհպալոտ. *Գաւազան զանն ահարոնի պտուղ եբեր վաղվաղակի արքայական կաղին ». (ուր ի մէզ դնի ընկոյզ. պյք իմանան նուշ.) Կալ. ծբ: *Դալարաբերեաց ոչ կալին արքայական, այլ զամենեցունց թագաւորն. Աչյոփ. բաբյր: Առի և բարդուածբ ԱՐՔԱՅԿԱՂԻՆ, կամ ԱՐՔԱՅԿԱՂԻՆ, ի բառս Գաղիան. ևն: Տես և ԱՐՔԱՅԿԱՂԻՆ:

ԱՐՔԱՅԱԿԵՐՊ, ի, էց. ա. Թագաւորական նման թագաւորի. *Տէր իմ արքայակերպ վբ: Կդ. ծբ: *Արքայակերպն գրիգորիոս Երզն. լոաս:

ԱՐՔԱՅԱԿԻՆ, կնոջ. գ. որ և ԱՀԻՒՐՀԱՏԻԿԻՆ. Թագուհի. գշխոյ: ի լս. հին առեալ. վասն գշխոյին հարսաոյ: Տես և ԱՐՔԱՅԱԳԵԱՆ (սիկին):

ԱՐՔԱՅԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Արքայ կամ թագաւոր լինել. *Նոյն լոկ սնոտեամբ արքայացեալ. Շ. Վպ:

ԱՐՔԱՅԱՆԻՍՏ. ա. Ուր արքային նստի կամ բնակի. Թագաւորական, կամ թագաւորել (քաղաք). ֆայինոփ, ասիքա. նէ. *Քաղաք արքայանիստ. խոր. բ. 46. 71: Սիմա. նս: Տծակ:

ԱՐՔԱՅԱՃԻՆ. ա. Ցարքայէ չինեալ, և արժանի արքայի. *Կործանեաց զամուր և զարքայաշէն պարիսպ սորա. Սիմա. նս:

ԱՐՔԱՅԱՉՈՒ. ա. Որ ինչ անկ է արքունի չուղ. *Ցարուցեալ ելանէր (յոլղ) արքայաչու կազմութ. Կազմակ:

ԱՐՔԱՅԱՊԱՏԻ. ա. Ուշով զյարգ արքայական. արժանի արքայի. իբր արքայավայել, կամ արքայաշուք. *Արքայապատիւ Ճոխութիւն. Նար: զբ: Գանձրն:

ԱՐՔԱՅԱՏՈՒՐ. ա. Յարքայէ տուեալ. *Արքայատուր հրաման. Ագաթ: նբխն:

ԱՐՔԱՅԱՐԱՆ, ի. գ. Βασιλεῖον. Regia. Παλάτιον. Palatium. Բնակարան արքայի. պալատն. և Արքայանիստ քաղաք. *Քոմի արքայարան, սրց ժողովարան. Եփբ. խոսա: Տծաղայդ: *Առաքեցաւ գաբրիէլ առ ընչաւոր արքայարանն թագաւորին հրեշտակաց. Ոսկ. յաւետիս: *Արքայարան լուսակերտ՝ անմահ թագաւորին. Նար. խոս: *Արքայարան յուշաց. Նար. խլ:

ԱՐՔԱՅԵԱՆ, ենի. ա. Թագաւորական, կամ թագաւորանի. *Արքայեան տիկին. ճ. Ա:

ԱՐՔԱՅԵՂԲԱՅՐ. գ. Եղբայր թագաւորի: Ոսկ. կծ:

ԱՐՔԱՅԵՆԻ. ա. ռմկ. արքէնի, արքէնի. Արքայական. արքունի. ազնիւ. յարգի. պատուական. *Ընտելով պտուղս արքայենի և դեղեցիկ. Ոսկ. յհ. ա. 45:

ԱՐՔԱՅԻԿ ՕՁ. գ. որ և ՕՁԱՐՔԱՅԻԿ. և ԱՐՔԱՅՕՁԻԿ, ՎԱՍՒԼԻՍԿՈՑ, ԲԱՍԻԼԻՍԿՈՍ. Βασιλίσκος. Basiliscus serpens. Քարբ. օճ մեծ. վիշապ. *Թագաւոր իճ՝ արքայիկ օձին է. ասեն Թռչունն (այսինքն Թռչօղ) է, և աչքք ևս սպանանէ. Վրդն. սդ: *Օձարբ այնիկն բնաւ յերևելն իւրում ունի զմեղանչական զօրութիւն. Կալ: ք:

ԱՐՔԱՅԿԱՂԻՆ, նեաց. գ. Կաղնի Թագաւորական. ծառն արքայական կաղնոյ. (որ ըստ ոմանց է ընկուզն, և ըստ այլոց նշենի.) *Մրտենի, արքայկաղնի: Ցալագս արքայկալնեաց անկեալ. Վսպկ. Ֆս. ֆծ: *Մեծագաւնեալ անափառ ուռ կաղնի ասէ զինքն Թագաւորացն. իսկ արքայկալնի ոչ ժուժեալ՝ յանդիմանական վարեցաւ առ նա բանիւ. Մխ. սոսկ. իդ:

ԱՐՔԱՅՈՐԴԻ, գ.ոյ, ոց. գ. Որդի արքայի. Թագաւորի փղոյ. չհկղպէ. *Ազաքեաց զարքայորդին, և Թագաւորեց ցոյց զնա. Ը. Ի.գ. ֆծ. 12: *Ցալեհէ արքայորդին. խոր. Ը. 48: *Աչոտոյ արքայորդւոյն. Ցհ. իբ:

Որդի երկնաւոր Թագաւորին, ցո քս տէրն մեր. *Ի բևեռել ձեռաց և ոտից արքայորդւոյն՝ որ ծնաւ ». յն. ծնելոյ ման. կան. Ոսկ. ֆ. ա. 6: *Եկն արքայորդին՝ ծննդեամբ՝ի բեթղահէմ. Մխ. սա:

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Βασιλεία. Regnum. Թագաւորութիւն. իշխանութիւն և պատիւ արքայի, և տէրութիւն կամ երկիր տէրութեանէ նորա. և ժամանակ կամ աւուրք Թագաւորելոյ նորա. ֆոփիչհիլէփ, գբաալ լէփ, փեվլէր. *Հաւատարիմ լիցի անուն նորա և արքայութիւն նորա: Նոտաս յաֆեռ արքայութեանէ: Փառաւորեցայց յարքայութեանէ իմում: ի մերձաւորս արքայութեանէ մերոյ: Իշխան մեծ և հաւատարիմ յարքայութեանէ իւրում: Խնդրեր նա ունել զարքայութիւն ազեքսանդրեայ, և յաւելուլ յիւր արքայութիւնն: Բաժանեաց և եա նոցա զարքայութիւնն իւր. ևն: *Վասն արքայեաւ արքեղայոսի զկնի հերովդէ. Եսս. պմ. ա. 8: *Ցառաջին ամի տրդատայ արքայութեան հայոց մեծայ. Ագաթ: ի ժամանակս արքայութեան նոցա երկոցունց. Նար: խլ: *Ուր Թագաւորն է, անդէն և արքայութիւն. Եփբ. համաբ:

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ, կամ ՀՕՐ, կամ ՓՐԻՍՏՈՍԻ, կամ ԵՐԿՆԻՑ, ի նոր կտ. անխոնիր նշանակէ զերկնաւոր Թագաւորութիւնն, կամ զդրախտն երկնաւոր. զաեթ. րութիւնն ՚ այ յերկինս և յերկրի, և զգատաւորութիւն. որպէս և զնկեզնեցի ՚ այ, զնոր օրէնս. և որ ՚ի նոյնս հայեին. *Որպէս ՚այ ասէ. հոգևական է արքայութիւնն, և մեզ կամեցաւ սեպհական առնել զարքայութիւնն ՚ի ձեռն ուղիղ հաւատոց և ճշմարիտ վարուց. Ցձի. ի: *Որդիս գեհենին, և ոչ արքայութիւնէ. Նար. ի:

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ. ՚ի Թանձրասեռն՝ իբր Արքայ. *Օծ արքայութիւնս, օճանդակեաց Թագաւորս: Արձանացուսցես ընդ հովանեաւ Թևոց սբ խաչիդ զարքայութիւնն՝ յաղթող. Նար: ւբ: Ե գանչ խլ: Իսկ Նար: ի: *Իսկ դու բնաւ իսկ արքայութիւնէ ». իմն, Թագաւոր Թագաւորաց՝ պարգևիչ երկնից արքայութիւնէ:

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆԱԲԵՐ. ա. Բերող և ստացող արքայութեան. *Տէրն արքայութիւնաբեր. Ագաթ:

ԱՐՔԱՅՈՒՀԻ, հ.ոյ. գ. Թագուհի. գշխոյ. հարսն, կամ մայր Թագաւորի. ստղ. գան. *Երկնաւոր արքայուհի: Գշխոյ գաբաման մեծ արքայուհւոյ. Նար: յ. Ե խլ: *Եկեալ ցին ոչ է այրի և անզաւակ, այլ արքայուհի և բազմորդի. Սիմա. նս:

ԱՐՔԱՅՕՁԻԿ. Տ. ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ օձ: Վբ: հց. յ:

ԱՐՔԱՅՕՐԻՆ. ճ. ա. Արքայաբար, և Արքայական. *Ոչ արքայօրէն մեծարէին զնա. խոր. ֆ. 55: *Արքայօրէն Ճոխութիւն. Նար: խլ:

ԱՐՔԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Ուր կայցէ պատկեր արքայի. ունօղ զդրոշմ արքայական. *Արքապատկեր (յն. արքայական) դահեկան. Ոսկ. գագ:

ԱՐՔԱՒՈՒՆ. Բառ. ռմկ. որպէս թագաւորազն՝ Թաւթաւ. *Արքաւունքն ոյ միայն երկրպագեն... զնոչ քրիստոնեայ կայ՝ և արքաւունն ընդ ծով և ընդ ցամաք, ամենուն սիրա հետ քեզ լաւ է. Վբդն. պմ:

ԱՐՔԵԱՆ. ա. Իբր Արքայեան. արքայական. *Արքեան սիկին: Արքեան Թագաւորութիւն. ճ. Ա:

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ի, սուկք կամ սք, սաց. գ. Բառ. յն. ՚արխիէփիսկօբօս. Ἀρχιεπίσκοπος. Archiepiscopus. Եպիսկոպոսապետ. գլուխ այլոց եպիսկոպոսաց. պսպրիաթ. հայրապետ. դիտապետ. *Առանց մեծի արքեպիսկոպոսին կեսարու. խոր. ֆ. 39: *Զգլխաւորս արքեպիսկոպոսացն վրաց և սղոսանից՝ արքեպիսկոպոս ընդ ձեռամբ Նորա կարգեալ: Ցարքեպիսկոպոսէ կոստանդնուպոլսի. Ցհ. կթ: *Արքեպիսկոպոսք, որ Թարգմանին եպիսկոպոսապետք, կամ առաջին եպիսկոպոսք. և գործ է Նոցա ձեռնադրել զմետրապօլիտս. Լմբ. պրգ: Ե Մխ. դա:

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ. Նոյն ընդ վ. *Եւսեբեոս արքեպիսկոպոսապետն, և երկոյնքն ընդ նմա. Բառս. ֆ. 4:

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Եպիսկոպոսապետութիւն. հայրապետութիւն. կաթողիկոսութիւն. *Ձեռնադրէ յարքեպիսկոպոսուի վասց նահանգին. Ցհ. կթ:

ԱՐՔԵՐԵՑ. գ. Իբր յն. Ἀρχιερέυς. Աւագերէց. երիցապետ: Վբ: ոսկ:

ԱՐՔԻՆ. Բառ. անսովոր, որպէս Թէ Ցարգէս. ՚ի պատիւ երեսաց. ՚ի ընորհս քո. ՚ի սէր քո: Որպէս միջնորկութիւն՝ յարմարեալ իբրու մակբայ յն. Χάριν. Gratia, caussa, ergo. *Արքէնն՝ ՚ի քէր (Թուխ որպէս յն. խարէն) քո. որպէս Թէ ասէ, արդէն ՚ի սէր քո առնեմ զայս: Արքէն ՚ի սէր քո արարի զնոն: Արքէն չինեմ զերուսաղէմ և զամարիա. Երզն. ւեբ: Այլ ՚ի քէր. Բ.ոյ. լոկ դնի. *Շնորհակալուն (մակբայ). դէն, արքէն, դրուատ ». որ չէք ՚ի յն:

ԱՐՔԻՏԻՒԿՈՆ. գ. յն. արխիթէփգօնօս. Ἀρχιδιάκονος. Սարկաւագապետ. աւագ սարկաւագ: Բառս. ֆ. 15:

ԱՐՔԻՄԱՆՏՐԻՏ. գ. որ և ԱՐՔԻՄԱՆՏՐԻՏ. յն. արխիմանդրիտս. այսինքն փակասպետ. հրպէտ վանահայր. արքայ. Վբ: հց. ճ. ծբ:

ԱՐՔԻՒՆ, կամ ԱՐՔԻՒՆ, ԱՐՔԻ. ա. Բառ. ռմկ. որպէս Արքայեան, արքայական. կամ Ցարգի. ազնիւ, ընտիր, լաւ, պատուական: Վսպկ. իա. իբ. ֆբ: Ուր և գտանի բայ ԱՐՔԻՒՆԱԼ կամ ԱՐՔԻՒՆԱՆԱԼ. այսինքն Ազնուանալ, լաւ լինել. իբ. ֆբ: Ե ԱՐՔԻՒՆԱՑՆԵԼ. այսինքն Ազնուացուցանել. ծբ. ծբ:

ԱՐՔՈՒՆԱԴՐՈՇՄ. ա. Արքունի նշանաւ գրոշմեալ. *Զարքունադրոշմ նշանն (այսինքն սձի խաչին) բևեռան հանեալ. Լսոա. բ:

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. Βασιλικός,

βασιλικώτατος. Regius, nimis regius. Արքունի. արքայական. Թագաւորական. *Զօրհնան կատարիցէք զարքունականս ըստ գրոյ. Յհ. Ք. 8. (իբր երկնաւոր Թագաւորի. տիրական, ւոճային): *Արքունական և վեհագոյն ամենայն օրինաց՝ սերն է. Շ. յհ. իէ: *Արքունական Թագ, կամ զրուզի, ծնունդ. Ես. ոբ. ա: Փիլ. ոսէպ: *Արքունական հարսանիք, կուռք, տուն, դիւան, սեներակ, ծիրանիք: Ի վերայ որուց արքունականաց: Տանն արքունականի: Արքունական կերպարան, պէտք, զգեստ, քաղաք, ապարանք, գուռն, պատկեր. ևն. Ագաթ: Կորիւն: Խոր: Պիտ: Յհ. իւ. ոսէպ: Նար. ւէ: *Կամք արքունականք: Կոչումն արքունական ։։ այսինքն արքայի. Յհ. իւ: *Արքունական փեսայ ։։ այսինքն արքայ փեսայ եղեալ. Ագաթ:

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀ կամ ՊՈՂՈՏԱ. որ և առ ԱՐՔՈՒՆԻ. Տ. ԿՈՒՒ, և ԱՐԱՀՏ: Ագաթ: Կորիւն:

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ. գ. Արքունի գահ. և իշխան յարքունիս. *Առեալ զնշան պատուոյ զպահն Թագաւորութեանն, յարքունականին մատուցանի. Ագաթ: *Լուծանալ զայս Թագաւորին, և ամենայն արքունականքն. Շ. Ա:

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆԱՊՈՅՆ. ա. Ἀρχικώτερος. Imperiosior. Առաւել արքունական. *Փոխանակ ծիրանեաց զառաքինութիւնն զինուիլ զգեցեալ, որ քան զամենայն զգեստս արքունականագոյն է. Նխա. խագ. Ը: *Զվերջին կոյսն (կոյսին մարմնոյ) զառաջինն պատուականագոյն և արքունականագոյն կարծելով ասծքն. Պղատ. փխ:

ԱՐՔՈՒՆԱՀԱՆ. ա. Թագաւորազգին. Յարքայէ կամ ի Թագաւորազ և կամ ըստ օրինի Թագաւորազ չնեաւալ. *Արքունազգին ասաձալք. Լսպ. Ք:

ԱՐՔՈՒՆԱՎԱՅԵԼ. գ. Թագաւորավայել. արժանի Թագաւորաց և արքունեաց. կիվայելով յարքունի շնորհս. *Յոլով յեզբսել և հերոգիագոյք իցեն՝ յոր ունելով ինքեանց փափկակեաց արքունավայել, շնորհավաձառս. Ոսկիփոր:

ԱՐՔՈՒՆԱՏՈՒՐ. ա. որ և ԱՐՔՈՒՆԱՏՈՒՐ. Յարքայէ կամ յարքունուստ տալեալ. *Արքունատուր կառք. Ագաթ: Կորիւն: *Արքունատուր պարգևք. Լսպ. Ք:

ԱՐՔՈՒՆԵԱՆ. Տ. ԱՐՔՈՒՆԻ. *Արքունեական տաճար, կամ տեսիլ, պողոտայ, ձեմարան, սեռ. Նխա. խագ: Փիլ եր: Սկսա. լմբ: Շ. սա պտիբա:

ԱՐՔՈՒՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Βασιλικός. Regius. որ և ԱՐՔՈՒՆԵԱՆ. Արքունական. արքայական. Թագաւորական. չահ, փափկահ, սուտապի, գերազանց մախաս. *Կանանաւորքն արքունի: Չերկերն կիմ զգործ արքունի: Պատուհաս արքունի: Ճանապարհ զարքունի գնացուք: Յաթոռոց արքունեաց. ևն: *Մշակութիւն արքունի. փոխ: *Ի հրապարակ արքունի. Ագաթ: *Յարքունի վաստակ. Եղիշ. Ք: *Ի վերայ որոց արքունեաց. Խոր. ա. ու: *Զարքունի հարկ ոչ պատասխանեն. Կանան:

Յեւոտագոյ անհոլով գնի սահել. *Ի գաւիթ տանն արքունի: Օրինաց արքունի: Ի գանձս արքունի: Գունդքն արքունի: Ըստ հրամանին արքունի: Ի ձեռանէ արքունի. ևն: *Ի մեծ սպասաւորացն արքունի: Հրամանաւ արքունի: Զօրացն արքունի: Խոց արքունի: Հարկապ արքունի: Ի պատուոյ արքունի: Իրանց արքունի. Ագաթ: Եղիշ. Ք. ե: Խոր. Ք. Ե: Փարպ: Իսկ ցորդի. *Թէ ոք լուծցէ ինքն աստր ըզվճին, փոքր կոչի առ արքունին ։։ իմն, յարքայ ուղիղ:

ԱՐՔՈՒՆԻ ԳԻՆԻ. իբր Աղնիւ գինի. որ և առի ԹԱՍՈՒՈՒ, Θάσιον. այսինքն Թասոս կղզւոյ. *Ոյք զարքունի գինին ըմպեն. Ոսկ. ղ. Ք. 28:

ԱՐՔՈՒՆԻՔ, նեաց. գ. Βασίλειον, βασιλικόν, παλατίον. Regia, palatium. ծημόσιον, ταμεῖον. fiscus, aerarium. Պալատն. տուն արքայի. որ և ԴՈՒՐՔՈՒՆԻ. և Գանձ արքունի. ասրայ, գաֆս, դրի. *Կործանեցան արքունիք: Յարքունիս են. Նահ. Ք. 6: Ղկ. Ք. 25: *Որ պարտիցի ոք լինել յարքունիս, Թագեալ լիցի նմա. ա. Ղ. Ք. 43: *Տուն արքունի, որ միանգամ և երկիցս վանք Թագաւորի լինիցին, Թէպէտ և փոխեսցի անտի Թագաւորն, որ միանգամ յարքունիսն նուիրեցաւ՝ արքունի կոչի. Սեբեր. Ք: *Վասն արծաթոյն որ պարտէր յումեքեսն յարքունիս. ա. Ղ. ֆՔ. 15: *Ընդքանչելոյս անդ էր յարքունիսն. Պմ. ալբս: *Զերանելիսն հրամիմել տանել յարքունիս. Ագաթ: *Քաղաք և արքունիս չինել: Քան զԹագաւորական արքունեաքն. Եղիշ: *Փոխէ ի նա զարքունիս իւր որ ի մէջին: Փոխին արքունիքն. Խոր: *Տուն նորա յարքունիս երթիցէ. Ագաթ:

Անասելոր է եզակի ասել. *Պալատն այսեն, որ Թագաւորանի արքունի. Փարպ:

ԱՐՔՈՒՆԻՔ. մեզի՝ Բնակիչք արքունեաց. պալատականք. արքայ և ընտանիք և մերձաւորք նորա. *Զառընթերեալսայ արքունիսն վայրագասեռեր. Ագաթ: *Ի ծախսել լինելին յարքունեացն և յեկելոց սեացն. անդ: *Զաժդահակ սպանեալ զարքունիս նորա ի գերեզմի վարեր. Յհ. իւ:

ԱՐՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Թագաւորազգին. յարքայէ կամ ի Թագաւորազ և կամ ըստ օրինի Թագաւորազ չնեաւալ. *Արքունատնչին աստճարք. Լսպ. Ք:

ԱՐՔՈՒՆԱՎԱՅԵԼ. գ. Թագաւորավայել. արժանի Թագաւորաց և արքունեաց. կիվայելով յարքունի շնորհս. *Յոլով յեզբսել և հերոգիագոյք իցեն՝ յոր ունելով ինքեանց փափկակեաց արքունավայել, շնորհավաձառս. Ոսկիփոր:

ԱՐՔՈՒՆԱՏՈՒՐ. ա. որ և ԱՐՔՈՒՆԱՏՈՒՐ. Յարքայէ կամ յարքունուստ տալեալ. *Արքունատուր կառք. Ագաթ: Կորիւն: *Արքունատուր պարգևք. Լսպ. Ք:

ԱՐՔՈՒՆԵԱՆ. Տ. ԱՐՔՈՒՆԻ. *Արքունեական տաճար, կամ տեսիլ, պողոտայ, ձեմարան, սեռ. Նխա. խագ: Փիլ եր: Սկսա. լմբ: Շ. սա պտիբա:

ԱՐՔՈՒՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Βασιλικός. Regius. որ և ԱՐՔՈՒՆԵԱՆ. Արքունական. արքայական. Թագաւորական. չահ, փափկահ, սուտապի, գերազանց մախաս. *Կանանաւորքն արքունի: Չերկերն կիմ զգործ արքունի: Պատուհաս արքունի: Ճանապարհ զարքունի գնացուք: Յաթոռոց արքունեաց. ևն: *Մշակութիւն արքունի. փոխ: *Ի հրապարակ արքունի. Ագաթ: *Յարքունի վաստակ. Եղիշ. Ք: *Ի վերայ որոց արքունեաց. Խոր. ա. ու: *Զարքունի հարկ ոչ պատասխանեն. Կանան:

Յեւոտագոյ անհոլով գնի սահել. *Ի գաւիթ տանն արքունի: Օրինաց արքունի: Ի գանձս արքունի: Գունդքն արքունի: Ըստ հրամանին արքունի: Ի ձեռանէ արքունի. ևն: *Ի մեծ սպասաւորացն արքունի: Հրամանաւ արքունի: Զօրացն արքունի: Խոց արքունի: Հարկապ արքունի: Ի պատուոյ արքունի: Իրանց արքունի. Ագաթ: Եղիշ. Ք. ե: Խոր. Ք. Ե: Փարպ: Իսկ ցորդի. *Թէ ոք լուծցէ ինքն աստր ըզվճին, փոքր կոչի առ արքունին ։։ իմն, յարքայ ուղիղ:

ԱՐՔՈՒՆԻՔ. մեզի՝ Բնակիչք արքունեաց. պալատականք. արքայ և ընտանիք և մերձաւորք նորա. *Զառընթերեալսայ արքունիսն վայրագասեռեր. Ագաթ: *Ի ծախսել լինելին յարքունեացն և յեկելոց սեացն. անդ: *Զաժդահակ սպանեալ զարքունիս նորա ի գերեզմի վարեր. Յհ. իւ:

ԱՐՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Թագաւորազգին. յարքայէ կամ ի Թագաւորազ և կամ ըստ օրինի Թագաւորազ չնեաւալ. *Արքունատնչին աստճարք. Լսպ. Ք:

ԱՐՔՈՒՆՈՒՍ. } ա. Ս. Ἐκ βασιλικοῦ,
ՑԱՐՔՈՒՆՈՒՍ. } βασιλικός, ևն. Յարքունեաց. ի Թագաւորէն և յորոց ըստ նմա. Յարքունէն գրանէ և ի գանձուց. փեվեխ, փեն, գաֆսոփան, դրիփեն. *Տայեն նմա յարքունուստ յամի քսան տալանդ: Յարքունուստ լնցի: Յարքունուստ վճարեսցի: Տուեալ էր նաժիշխ յարքունուստ: Վանն կեղակրելոյ երկրին նոցա յարքունուստ. ա. Եզր. ր. 51: ա. Ղ. ֆ. 41. 44. 45: Եսթ. Բ. 9: Գֆ. ֆԲ. 20: *Յարքունուստ պարգևք և պատիւք ՚ից լինիցին շնորհեալ: Անգէն արքունուստ գահաւորակս հաստացանէին. Ագաթ: *Եզ հրաման յարքունուստ. Խոր: *Վիշա հասանէ յարքունուստ. Եղիշ: *Յարքունուստ խալալուլ Թի գոյի. Յհ. իւ:

ԱՐՔՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Բաս յն. արկտիքός, արկտոս. Ἀρκτικός, ἄρκτος. Ursi. այսինքն Արջական, արջային, արջու. որպէս Հոյդ հիւսիսային. Septentrionalis. *Տարեկան (հոյդ) կոչին, խառնուրդ ունելով յարքատականացն և ի զեփիւռին. Աբիսք. Ծ:

ԱՐՔՏՈՐՈՍ. գ. յն. արկտοῦρος. Ἀρκτοῦρος. Arcturus. այսինքն արջոյ ձեռ. Անուն հիւսիսային աստեղատան իրիք. *Որպէս հիւսիսային աստեղքն, որք յունանց արքտուրոս կոչին. ՃՃ:

ԱՐՕՐ. գ. Անուն Թռչնոյ. (Թերևս ագռաւ Աբօր Թռչնոյ.) *Ժողովեցան պատգիլք, և կռունք, և արօսք, և կռուեցան ընդ միմեանս. Ոսկ: Տես և ԱՐՕՍԻ:

ԱՐՕՍԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Χερσόομαι. Incultus maneo. Արուգանալ. երկրանալ. կորդանալ. արգելանդագ, գերանդագ. *Իբրև զանդ արօսացեալ է մանկուն ընդ վայրասուն, յամենայն կողմանց փշալից տատասկաբեր. Ոսկ. ղ. Ք. 24:

ԱՐՕՍԻ. գ. Ὀρ. Sorbus. τὰ Ὄα. Sorbum. Ծառ, և պտուղ. Խնձկ, Խնձո: Գաղիան:

ԱՐՕՍ, ի, ից. գ. Νομή, βόσκημα. Pascuum, pastus. (Ի բայէս Արածել, որպէս յամենչելոյ՝ սնօթ, յասլաչելոյ՝ աղօթք.) Ճարակ. քուտ. Նիւթ և գաշտ արածելի յանասնոց. և Արածումն. Ձարա, կուռն. Եզն, օթ, օխագ, օխագ, լոյիր եզերի, օխայըզ. * Խնդրել արօտս անասնոց իւրեանց: Գալն արօտս քաղցումն և քաղիս: Դիտել զչերնին արօտի իւրոյ: Յարօտս փակուրեք ալածեցից գնասս, և յարօտս պահպատուրեք: Խաչն արօտի քոյ. ևն: Կամ *Յարօտ գառինն, և ի կոխան եզին: Եզիցէ յարօտս էրեզոյ: Զամենայն չաւիղս յարօտս նոցա: Սպառեաց տէր զարօտս նոցա. ևն: Իսկ Յես. Ք. 17. *Զարօտս մեղու և կոգւոյ ։։ իմն, կամ ճարակ, ուտեստ քաղցր և պտղպտղ, և կամ քաշխուն, հոսումն, ըստ երկդիմի առմանն յն. Նոմ: *Եդիր ընդ ցեռս վայրի զարօտ նորս. Ագաթ: *Յամաքեցան բուղբղբ արօտից. Յհ. իւ: *Կանաչացուցանօղն հնդեսոց ինձ արօտս: Ի յարօտս մահու ճարակել. Նար. իճ. է:

ԱՐՕՍԱՒՈՅԾ. ա. Արածելով քուծիչ. որպէս իաչնարած, ուղտարած, ևն. *Արօտաբոյծ ուղտուց. Աբծր. ա. 3. (գրածն, առըրտաբոյծ):

ԱՐՕՍԱԿԱՆ, ի, այ. ա. գ. Νομάς. In pascuis degens, gregalis. βοσκόμενος, pascens. βόσκημα, pecus (pecoris). Անասուն՝ որ արածի և ճարակի. աբծօղ, որ իոբծի. *Էշք արօտականք: Արջառոց արօտականաց: Երամակ մի խոզից արօտական. ևն: կամ *Ամենայն արօտականքն: Չկիեն արօտականաց: Շանց՝ արօտականաց իմոց. ևն: *Զանիծիս արօտականս ընտանի լինանց: Ի տեղի՝ յոր ոչ հատանէր արօտականս. փարպ: *Բազմացան ի նմա արօտականք. Յհ. իւ: *Բազմապատիկ տնկոցն, և արօտականացն զանազանութիւնք: Լցան նմանութեամբ արօտականացն գազարակեր լինել. Նխա. իագ:

ԱՐՕՍԱԿԱՆ. Նոմάδες. Nomades, numidae. Ազգք արաբացւոց և սկիւթացւոց՝ խաչնարածք կամ խաչնագարմանք. Նոմ. միտացիք. *Ի պատուհասիէն մանեցան արօտականքն. Բ. Ղ. ֆԲ. 11:

Եւ Տեղիք արօտի. *Ընդարձակեալ ուՆերին սոքա իւրեանց իաչանց արօտականս զգաւառն հաշտեներից. Զենոբ:

ԱՐՕՍԱԿԻՑ ԼՒՆԵԼ. ի միասին արածիլ. ի նոյն արօտ ճարակիլ. ի նմին հօտ լինել. *Զգայլս և զգառինս արօտակից առ լինել. Ոսկ. նս: *Արօտակից լեր գառանցն քովի. Կոչ. Ը:

ԱՐՕՍԱՆԱՄ, ացայ. լ. Արածիլ. ճարակիլ. *Արօտանալ հօտին. Սարկ. հանգ:

ԱՐՕՍԱՏԵՂԻ. գ. Տեղի կամ գաշտ արօտի. *Ի տեղի ինչ ջրաւէտ և արօտատեղի իջեվաներ. Մաբեռն:

ԱՐՕՐ, ոյ, ով. կամ ի, աւ. իս. գ. Ἀροτρον. Aratrum. (Լծ. հյ. վար, վարել. յն. լատ. ἀρότρον, arotrum.) ռմկ. հաբօր. Փայտակերպ գործի վարելոյ զերկիր հանդերձ խոփով և մասիով. տպան, էիւղաղ. *Մատնով արօրոյ. Դտ. ֆ. 51. յն. արջառոց: *Ձարօր կալմել, և լուծս յօրինել. Ոսկ. ղ. Ք. 27: *Ձարօր կատարեցանել: Բուռն հարեալ զմաշոյ արօրոյն. Սարգ. յհ. Է. Ա ա. պ. Ի: *Նա ոչ արօր

կչիռ ինչ գործէ առանց մաշակալի. Նար. ծԲ: *Արասցուք դանակ, կամ արկցուք արօր. Վէրագր. Ը: *Ակօս պատառեալ սիրտք մեր արօրով աւետարանին. Լմբ. սղ: *Ըղկորգացեալ երկիր բանական ընտրեցեր արօրով քանի պատառեալ. Սիոն. ի լմբ: *Ա՛ր ցօրաւ խաչին քոյ քերբերել. Վրդն. սղ: *Պատառէ զսիրտ մարդկան արօրիւ չարուեցեան. Ածան. Երզն. Խթ:

ԱՐՕՐ. գ. Քառչուն մեծ՝ չառագոյն փետրովք, ըստ իմիք նման բադի. ռմկ. ևս արօր, ճնչաղօր կամ ճինչղօր. *Արօր և կռիւ ի կղզիս հանեն զձագս. Մխ. առակ. ճԽՁ: (Թռչի որպես Թ. Եսայան ԼՀ՟ԻԳ:)

ԱՐՕՐԱԴԻՐ. ա. Ἀροτήρ. Arator. Որ արօրագործ (որպէս արջառն). արօրաձիգ. *Երկրագործ հանգարտեցուցանէ զարօրադիր եզինսն առ մնալոյն հեշտացուցանէ լուծ. Նխա. ի Բէնծոբ:

ԱՐՕՐԱԴԻՐ ԱՌՆԵԼ. Ἀροτριάω, ἄζω. Aro. իր. ԼՒՆԵԼ. Արօրով վարել զերկիր, հերկել, կամ պատառել. ակօսաբեկ առնել, իրաք՝ կամ նմանուլձիք. որ և ԱՐՕՐԵԼ, ԱՐՕՐԱԴՐԵԼ. լիքիւ՝ ապառ՝ ֆիւռաւ ոխրմգ, ալբոյեբի՝ նաթաս ԷՒՆԼ. *Ոյք զանպատուհասն արօրագիր առնեն. Ցօբ. Ը. 8: *Ա՛ն մինայն լեառնն արօրադիր ակօսաբեկ լինի: Սիոնի իբրև զագարակ արօրադիր լինի. Ես. Է. 25: Երեմ. իԷ. 18: Միք. Ձ. 12:

ԱՐՕՐԱԴՐԵՄ, եցի. Նոյն ընդ վ. *Ըզ բոլոր ապատաժուան արօրագրելով կակղել. Պիտ: *Արօրադրեցին զագին՝ որ մօտահասք էին. Ճ. Ա: *Որ արօրադրեալ միշտ՝ և մշակես զահմանս հոգւոյ: Ըզկործտացեալ մտաց անգաւատան արօրադրեալ հերկեցին. Նար. ծԸ. Ն առատ: *Ա՛յսպէս պիտոյ է արօրագրիլ ամենայն ոգւոյ. Խոս: *Արօրադրեալ լինի հաւատոյդ՝ ի քո քաղաքավարութիւն. Նխա. ի Բէնծոբ:

ԱՐՕՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հերկ. հերկագործութիւն. *Ի յանդոյ պատրաստմանն արօրագրութեանց մերոյ սահմանաց. Նար. ղԲ:

ԱՐՕՐԱՁԻԳ. ա. Ἀροτήρ. Arator. Որ ձգէ զարօր. արօրագիր. հաւօր փալօղ. *Արջառ արօրաձիգ է և երկրագործ. Փիլ. լԻ: *Եզն արօրաձիգ. Վրք ՅծաԲ: Սրփ. յ՝. Ը:*Երկասեր արօրաձիգ. Պիպ. Ը:

ԱՐՕՐԱՁԻԳ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԱՐՕՐԱԴԻՐ ԱՌՆԵԼ. *Ջտեղի սահմանին արօրաձիգ ապրեալ: Ջտեղի սահմանին արօրաձիգ արար. Ը ալ վարեաց. Դամասկ:

ԱՐՕՐԱՑՆԴ. գ. Ἄρουρα. Arvum. Ա՛ր բօրադրուլձի յեպյեզեալ. արօրավար երկիր. անգաստան. *Եւ զայն իսկ որ հանդերձեալ էր վճռային սերմն (զՅոգին) ուՆել յինքեան լիրու արօրայեզ. Պպաթ. փԽ:

ԱՐՕՐԱՆԱԼ. Տ. ՀԱՐՕՐԱՆԱԼ. *Որպէս հաւք ի ժամ գարնանային արօրանան և տարածանին ընդ երկիր. Նար. ԷՀ:

ԱՐՕՐԱՒԱՐ, ի. ա. գ. Ἄρουρα. Ager. Վարեալ արօրով. վայր արօրոյ. անդ կիմ երկիր արօրագրեալ, կամ հերկելի. *Իբրու՝ ի ծառոյ քաղելով պատուղ, և յերկրաւսին արօրավար սերմանելով. Պպաթ. փԽ: *Ի քոյ կալ յամենայն արօրավարէ, յորում ոչ ախորժէ քեզ բուսանիլ սերմանեալն. Պպաթ. օբԻ. Ը:

ԱՐՕՐԵՄ, եցի. ն. Ἀροτριάω. Aro. Արօրագիր առնել. արօրագրել. հերկել. *Յառաւղ պարտի արօրել որ արօրադրէն. Ոսկ. ա. Ներ: *Ինչ յերկիր յարօրեալն օրինաց և մարգարէիւք. Նար. Ղ: *Գալաս. քաց՝ տանց՝ զարմանալոյն չինուածոց, ա. բօրհլով զբուրաստանս. ԼՅ. սահմ:

Ա՛Ր. ի հին մատեանս գրի՝ որպէս յն. ὁ ἡγέσθω Ο. որ ի մէջ փոխադարձի ի ո, և այժմ գրոչմի օ. իմն ի մէջ բաղաձայնից, կամ յառաջ քան զբաղաձայն ինչ ի սկիզբն բառից. իսկ ի յանգս և յառաջ քան զձայնաւորս հնչի որպես ավ: Տես ի տառն Ի. և Օ: Սորին վան անխափ գրի ի ձեռագիրս, սասաղ կամ աստղ. աստաղք կամ աստղք. պաւղիս, կամ պողիս, և՛ն. զոր օրինակ և առ եբրայեցիս, արաբացիս և՛ն, որպես և առ գաղղիացիս, ο տառն՝ գրի ա և ա նշանադրեաք:

Ա՛Ր. որ և ԱՁ, ԱՓ. Ընուն ամոյ առաստրիս և եբրայեցիս. *Նաւասարգի ա՛ր. օգոստ. ժա՛. աւ, իԷ: Նաւասս. Է. օգ. ժԷ. աւ, իԷ. Է. ՀԻբոլ:

Ա՛ՐԱ. ի, ացս. ա. գ. Μέγας, μείζων. Magnus, major. μεγιστάνες, magnates. πρωΐχων, primas obtinens. ի բարդուՆիհնս, ἀρχή. (չԾ. հաւակ և աՃ, բարգաւաՃ) Մեծ. մեծագոյն. երէց, երիցագոյն. մեծապատիւ. երևելի. իշխան. պետ: Ցոփն. Մեծամեծք. որ և ՈՒՐԱԳՆԻ. հնդ, հնդը, հնդերը, պէտ-իւթ, պեծ-իւթ, ոսկս, աղա, էւպեր, պէտ-վէրի: *Առն աւագի: Ըւաւգաց իւրոց: Ի կողմն մի աւագի հաղարապետութեանէ միոջ. Է. Ա. Ձ. 11: Ը. 8: Ն ա՛. Ա. Է. 13: *Ամենայն նախարարացն աւագ դու էիր: Առն միոմ յաւագացն. Եղէկ. Ձ. Ը: *Բազմամարդ աւագ վասն նորին խնդիրս մեծամեծս արարին. Եսթ: *Աւագ քահանայիք: Բազմութիւն են աւագ քան զնս և գահոս և աՒսուիք: Կոյսինն աջով կարգէր աւագ զբանեղլին մախալ խորէն: Աւագ որդին սէֆի հնայեկայ: Ընչինչ աւագ եմ ժամանակաս. Փարպ: *Ո՛չ յաւագաց ծնեալն է ազնուական, այլ որ ինքն զինքն աւագ առնիցէ. Ոսկ. Նս: *Որ ինչ աւագայն անկ է պատուոյ, զայն տարբ՛ յաւագացն առնես. Խոս: *Կրասեքն այն աւագ է ի ՀՒն կրօնաւորական. Վրք հց. ծա: *Բարեպեղ աւագ վարդապետն այսպէս հյամայեաց. Տծաւ:

Իսկ ԱՒԱԳ ՈՐԵԱՐ, ԱՒԱԳ ՍԱՐԿԱՒԱԳ. Տ. ՈՐԵԱՐ, ՍԱՐԿԱՒԱԳ:

ԱՒԱԳ, ասի երբեմն և զկենդանեաց կամ զձկանց. *Փոքրն՝ որ ի նոսա, կերակուր է աւագին, և գարձեալ եԹէ աւագն այլում աւագի դիպեսցի, նա նորա լինիցի կերակուր. Վ.Յոթ: Է:

Ասի և զերաց. *ԵօԹնեբեկաւն զաւագան և զքաղմօրայ ոսօնս բաշխեալ եա. Փիլ. ծ. բաո: Ըստ այսմ առին Աւագ ասնք, աւագ բշխլեի, դշխլեի ևն. Տծաւ: *Աւագ և աէրունի աւաւրք (չարչարանաց). Տծաւ: *Աւագ բարեկենդան. Ոսկ. պրփ: *Ցինչ իանուելեիս ինչ յաւագս ելանիցեն. Ոսկ. ֆսի: *Նա ոչ ազայոյ ոք աւագ բանս խօսի. Եսթ: *Տնկի աւագ բազուկն (բարու. նակն) ցած. Վ.ֆսի. ՀՃԳ:

ԱՒԱԳ ԱՁԲ. որպես Տեսուչ մատց. աչք հոգւոյ. *Ջոր աչս. զմարմնոյ. ուչ երբեք. այլ զաւագ աչս՝ զմտաց. Լմբ. ոչ: *Կարօղ եմք սեսանել աւագ աչօք: Ջամենայն ինչ աւագ աչօք սեսանէ. Մ.գ. ա. Է. ևն: *Ջոր բոլոր բոլորեքումբք պարտ է աւագ աչօք չուրջ հայել գիւաւղ. Փիլ. լԻ. Ֆ. 3:

ԱՒԱԳԱԳՈՅՆ, գունի, լց. ա. Աւաւել աւագ. երկայնոյն. Նախապատիւ. մեծամեծք. ա՛ւէչ հնդը, հնդերը. *Ջոր այլքն գասոյնն յերջայրութեանն աւագագոյնքն. Բրս. հց: *Եւ ոչ այլքն աւագագոյնք քան զնոսա. Եղիէ: *ԵԹԷ աւագագոյնք էին, և եԹԷ մանկագոյն այս և զնախնիս. Խոր. ա. 18: *Ա՛ն հնազանդս աւագագունից. Շ. ընփհանր:

ԱՒԱԳԱԳՈՐԾ. ի, իւ. ա. Մեծագործ. հոյակապ. գերապանծ. *Ամենաւքանչ երևոյն և աւագագործիս քնուԹեաց. Փիլ. Լխս:

ԱՒԱԳԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Տիրապէս ի գլուխ հանել. կատարել. (եԹԷ չիցէ գրեալ՝ ԶԱՒԱԳԱԳՈՐԾԵԼ). *Ի ձեռն որոց ծըՆունգք աւագագործիցին. Փիլ. Լի. Ֆ. 17:

ԱՒԱԳԱԽՈՒՄԲ. ա. Խմբաւոր յաւագաց, ի մեծամեծոց. *Աւագախումբ նախարարք. Բռաւ. Է. 8:

ԱՒԱԳԱՄԵԾԱՐ. ա. Παυσπέρτατος. Eminentissimus. Գերապատիւ. գերյարգոյ. գերամեծար. վսեմական. *Աւագամեծար փաՃառ. Է. Ա. ա. 11:

ԱՒԱԳԱՑՆԻ, նոյ. Տ. ԱՒՍԳԱՆԻ. *Թագաւորն հանդերձ աւագայնովն հնոյոց: Մեծամեծ աւագայնովն նախարարօքն. Բռաւ. Է. 1. Ե 44:

ԱՒԱԳԱՆԱՄ, ացայ. լ. Մեծանալ, և մեծարիլ. յն. մեծ-չինել. *Որով աւաքհալքն աւագացան, որովք նոքայն մեծացան. Ոսկ. Տ. Է. 21: *Եւ մեծապէս փառաւորեալ աւագանայր ի նմանէն. Բռաւ. Է. 38:

ԱՒԱԳԱՆԻ, նոյ, նաւ, կամ նեաւ, նեաք. գ. գրի և ԱՒԱԳԱՑՆԻ. Աւագք. աւաւդ որեաք. մեծամեծք. իշխանք, խորհրդականք որքայի. պետ-իւթիւնք, այսն, աղալոբ. *Աւագանին՝ որ ԹշնամուՁ ոխս պահէին յաւգայ: Մեծամեծ աւագանով. Է. Ա. ծԲ. 11: Ձ. Ա. Է. 2: *Մեծաւ մեծք աւագանոյն: Հանդերձ մեծամեծ աւագանովք: Ամենայն երևելի աւագանոքն (յինն տպ. օգնականօք). Ագաթ: *Ամենայն աւագանեաւ դրանն: Հանդերձ աւագանեաւն հայոց: Ամենայն աւագանեաք դրանն. Փոփ. ոթԷ: Եղիէ. Ձ. ևն:

ԱՒԱԳԱՒՐԻԿ. ա. Մեծաշուք. փառաւոր. մեծապատիւ. մեծափառ. *Ա՛յր մի աւագաշուք և փառաւոր. Ճ. Գ:

ԱՒԱԳԱՓՈՂ. գ. ա. փող մեծ. *Հարցին փող աւագափողոյ. յն. փողեացն փողով մեծաւ. Ես. իԷ. 13: *Ջոր մարգալէն աւագափող զնա անգանէ, այս ինքն վերջին և մահաւոյծ և կենսառաք ձայն. Ցհ. իմ. ապ: *Տէրն ինքնին քաղցղեր հանդպատ և քաղցր ազալական, որ և աւագափողն, ասելով. ապաշխարեցէք են. Սթլ. ԹԳ:

ԱՒԱԳԵՐԷՑ, երիցու. գ. Ἀρχιπρεσβύτερος. Archipresbyter. Աւագ հրէց կամ քահանայ. գլխաւոր քահանայից. պաշ ֆոփող. *Ցաւագերիցուն սուրն երԹիցեն. կանոն: *Աւագերիցուն պաշտօն արասցէ. Լմբ. տրփգ: *Աւագերիցու գաս. Տծաւ:

ԱՒԱԳՈՑՔ. գ. ԱւագուԹիւն. երիցուԹիւն. ծեբուԹիւն. ֆեպուլիֆ. *Ըստ գեղեցիկ ի մանկուԹիւնէ մինչև յաւագոյԹ սնընգեանն. Է. Ա. Ձ. 23: *Ի մանկուԹէ մինչև յաւագոյնս. Շ. ոփն:

ԱՒԱԳՈՐԵԱՄ, կամ ԱՒԱԳ ՈՐԵԱՄ. Տես ի բառն ՈՐԵԱՐ:

ԱՒԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. երիցուԹիւն. մեծուԹիւն յոր և է կարգի. *Ստացարուք փառս աւագուԹիւն. ա. Ա. Է. 51: *ԱւագուԹիւն բարձի և պատուոյ. Ագաթ: *Ի մեծուԹիւն և յաւագուԹիս հասուցից զձեզ. Եղէ. Է: *Ես առից զաւագուԹիւն կրտսե-

րոյն, և տաց ցերեց եղբայրն · Վ.բ. հց · ծ՟։ *Ի մանկուէ մինչև յաւագուէ · Վ.բ. ոգ։

ԱՒԱԳՈՒՀԻ, հոլ, հեաց · գ · Եզ· Աւագնորդ կուսան կանանց, վանաց սիմկինն, կամ մայրն հնաւտաւորաց · աբբասուհի։ Յոան · Գլխաւորքն ՚ի կուսանս · ՆԵՒ մայրապետ · *Պատմեաց աւագուհոյն վանացն ։ Եւ աւագուհուդն առեալ զջուր լուացմանն, ևն · Վ.բ. հց · իէ։ *Բարեխօս ունելով զաւագուհիսն ։ Հաւանեալ սաւագուհեացն՝ վանաց տիկինն · Ճ · Ա։

Եւ իշխանուհի · տիկին քաղաքին · *Կալան և զաւագուհի քաղաքին · Հ=Յ · հոկտ · է։

ԱՒԱԳՕՐԻՆ · ſ · ա · Ըստ օրինի աւագաց · և պատչաճեալ աւագաց · *Պատրաստէին ինչ ըստ նմա արժանի աւագօրէն ապատ · Բոռ. Ը · 14։

ԱՒԱԴԻԿ · ſ · Ահա · ահաւադիկ · որ և ասի, ՍԱ ԱՒԱՍԻԿ, ԴԱ ԱՒԱԴԻԿ · և այն հաւաստակօրէն որպէս շուկապ, իսկ · արգ · չն · փէ · որպէս ՀԷ գրեալ էր, իսկ (արդէն) · իսկա (ահա) · իշէ, փէ հա, փէ, նա · *Ա՛յժմ աւադիկ հաշտեցայց · կոր· ա · 22։ *Ծառայեցէ՛ք ասէ տեառն երկիւղիւ, · գուք աւադիկ զուլսանք իմն երթայք և զեղնիք · Ոսի · ի·ղ · ծԸ։ Իսկ Զաք· Գ · 7 · *Որ կանդ աւադիկ ։՝ չն · կացեալոցդ այդոցիկ ։ *Եւ ձեզ քաւութիւն աւագդիկ ձերով ապաշխարութիւն։ Արբոյց և ձեզ աւադիկ · Ագաբ ։ *Ահա յայս եղև աւադիկ · Եզիէ· Է · (իբր արդէն, կամ արդեօք տեսանիցէդ)։

ԱՒԱԶ, ոյ, ովք կամ աւ, ոց · գ · *Ἀμμος, ψάμμος. Arena. խիճ մանր՝ յամին և յատակս ծովու, կամ յանապատս · լայնաբար՝ հող · վոշխ · գոմ, ոչնչ, բնչ · *Իբրև զաւազ ծովու · Ոչ չափի աւազ ծովու ։ Ծածկեաց զնա ընդ աւազով։ Ամեն նայն ոսկի առ նովաւ իբրև սակաւ մի աւազ · կեաք զաւազն արկանէին · ևն ։ *Ծովմակար աւազոյն պաշարեալ · Եզնի ։ *Ծածկել ընդ աւազաւն · Աւր· ծԷ։ *Զաւազոյս փոքուս սասանել · Նար · ծԷ։

ԱՒԱԶԱՒԱՐ · ſ · Իբրև աւազ · *Աւազուաբար ծանրանայ · Երզ · լ·ոս։

ԱՒԱԶԱԼԻՑ · ա · Լի կամ լցեալ աւազով · *Ջուռւսղիկ տիկն մեծամեծս քարալիցս աւազալից · կաղնիս ։

ԱՒԱԶԱՒԻՐ · ա · Խրեալ աւազով, կամ խրելի իբրև աւազ · աւազուտ · էրիզուտ · *Զամենայն աւազաւիւր առապար դաշտավայրն ՚ի գործ արկանէր · Ցհ · իՒ ։

ԱՒԱԶԱԾԻՆ · ա · Իբր յաւազոյ կամ յաւազուտ վայրս ծնեալ, որպէս ութաւյնք, ևն · *Ընդ աւազածին որդիսն (կենդուռոյ) ՚ի զարդ փայլման ոսկի մխացեալ · Երզ · լ·ոս · (տես · աւազանածին ։)

ԱՒԱԶԱԾԻՐ · ա · Որոյ ծնիլն է աւազ · որպէս ծովեզր · *Հողմակոծ ալեացն յաւազածիր սահմանս բանիմացեալոյն · Ագաթ · (մի՛ ձ · աւազածիր ։)

ԱՒԱԶԱՆ, ի, ոց · գ · ա · Իբր Հէն աւազուտ վայրաց, կամ ՚ի վերայ վազող · վտակացիւրն ևս ալէպոլի · Ադոտին. Latro. πειρατής. pirata, sive praedo marinus. ՅԵբելուզան · յայնմի գող · հալվհաչար · կողոպտիչ և սպանօղ ուղևորաց, ևն · Եօլ ՀԷՒՅԻ, հաւատ, օղբէ, բահպէն, բահպոր, չաֆէլ · *Ալյս աւազակաց Ածիցես ՚ի վերայ նոցա յանկարծակի աւազակս · Արք աւազակք հեղուցուն ՚ի քեզ արիւն · Գողոց · կամ աւազակաց գիշերոյ · Գող մտցէ առ նա, և աւազակ մերկացուսցէ ՚ի ձանապարհս նորա · Եւ էր բարաբբայն այն աւազակ · Վիշտս յաւազակաց · ևն · Իսկ Ոնե· Ը· 9 · *Զօրուրեցէ քո իբրև զառն աւազակին · իմն, հէն ծովու · *Ի լեռնաստոյգ աւազակաց ՚ի մէջ անցեալ · Փոբպ · *Մերկ մարդ յաւազակաց ոչ երկնչի · Վ.բ. հց · իէ։ *Երանեալ, կամ աշակոյմ աւազակին · Շոբ ։

ԱՒԱԶԱԿԱՒԱՐ · ſ · Ագստւհաձ . More praedonum. որ և ԱՒԱԶԱԿԱԳԻՍ, ԱՒԱԶԱԿՕՐԻՆ · Իբրև աւազակ · *Ի վերայ անկանելով աւազակաբար խաբէութեամբ · Աւր։ *Աւազակաբար՝ ի խնդիրս անկանէր · Վ.բ. ոսի։

ԱՒԱԶԱԿԱՒԱՐՈՑ, ի, ից · ա · Ուր նօղ զբարս աւազակի · Նման աւազակաց · *Կուռւղ և աւազակաբարոյ լինելոց է զաւակ նորա · կԸ·ղ · ծ՟։

ԱՒԱԶԱԿԱԽՈՂՈՂ · ա · Խողխողեալ՝ սպանեալ յաւազակաց · *Աւազակախոշխող առնէ · Ի գԻՐ· Խոռբ ։

ԱՒԱԶԱԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց · ա · կցորդ և ընկեր աւազակաց կամ աւազակութեան · *Ժողովել արս նմանս քեզ աւազակակիցս · Պտմ· ալ·բ·ս ։ *Աւազակեաց իմաստնագոյնս աւազակ՝ յիւրմէ աւազակակցէն զգրախան · ՃՃ ։

ԱՒԱԶԱԿԱԿՈՒԻՐ ԼԻՆԵԼ · կերա· կուր լինել աւազակաց · յափշտակել · *Զի մի՛ հեղգութիւն և դանդաղութիւն աւազակաւոր լինի ՚ի հօտէդ · Շ · ա · պԲ· · հԳ։

ԱՒԱԶԱԿԱՆՈՑ, ի, ից · գ · ա · ոյ և ԱՒԱԶԱԿԱՐԱՆ · Բնակութիւն աւազակաց, և աւազակուտ · *Աւազականոց զինչն կազմէլոյ՝ հասեալ կալաւ զնեառն · (զոր լինի իմանալ և բուն աւազակ · որպէս ասի և Ա՛յլ բոզանոց ։) Ամայի յինչքենէ զաւազականոցն Թողլով տեղիս · Պխ ։

ԱՒԱԶԱԿԱՆՈՑ, ի, ից · գ · ա · ոյ և ԱՒԱԶԱԿԱՐԱՆ · Բնակութիւն աւազակաց, և աւազակուտ · *Աւազականոց զինչն կազմէլոյ՝ հասեալ կալաւ զնեառն · (զոր լինի իմանալ և բուն աւազակ · որպէս ասի և Ա՛յլ բոզանոց ։) Ամայի յինչքենէ զաւազականոցն Թողլով տեղիս · Պխ ։

ԱՒԱԶԱԿԱՊ · ա · Աւազով կապեալ՝ փակեալ · *Դարձուցեալ զանդունդս աւազակապս · Ագաթ ։ *Զօրութեամբ աւազակապ կապ ծովու · Պխ ։

ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏ, ի, աւ կամ իս, ից · գ · *Ἀρχιλῃστής, λῃστάρχης, ος . Princeps latronum, seu praedonum. Պետ և գլուխ աւազակաց · *Իբրև ապաստամբ և աւազակապետ խաչեցաւս ։ Ոչ իբրև աշխարհակալ, այլ իբրև աւազակապետի · Պմ· ալ·բ·ս ։ *Աւազնորդ ագաՀ՝ որ է կուսապուրիշ, աւազակապետ է · Նեղոս · *Որդի Թագաւորի յորժամ երթայ առ աւազակապետս մի, և տայ զինքն ՚ի ծառայութիւն նմա, ապաքէն տէր և իշխան է աւազակապետն կենաց և մահու նորա · Մ՟ատ · իէ։ *Աւազակապետն (սատանայ) · Սարգ · յոտ · ա։ *Աւազակապետաց և ինաստոյց · Տծնկ ։ *Աւազակապետ ժանդաստեսիլ · Աւր· իԲ։ *Աւազակապետն և գումարտակք իւր · Նար · Է։ *Հանդերձ աւազակապետիւն · Վ.բ. հց · իէ։

ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՍ · ſ · Որպէս աւազակ · աւազակաբար · *Ամենայն առաքինութիւնք գրանց աւազակապես ոստան · Սինա · ոգ։

ԱՒԱԶԱԿԱՐԱՆ, ի, ից · գ · Ագստհրιον. Praedonum receptaculum . Բնակարան աւազակաց · աւազականոց · հարմարեալ Եհրաչէ · *Աւազակարանս զառնան արս լեալ նախկին հեծեծանացն · Ս·ի։

ԱՒԱԶԱԿԵՄ, եցի · Ն · չ · Ագստέυω. Praedor, furor, spolio. Բանութիւն և աւազակաբար կողոպտել · յափշտակել · *Աւազակէ և գողանայ։ Աւազակեն և գողանան · ա· Եզ· Ը· 23 · Ոսի· յՀ· է· 14 · *Տիւրեանցիք զանդր նաւարկեալն աւազակէին · Եսա· իը· է։ *Անզօր լեցի աւազակել և կապտել · Խոբ ։ *Զաւազումն աւազակէր ՚ի պարզամտացն ՚ի վիհս կորըսեան · Վ.բ. ՁԲ։ *Սնափառութիւն մինչև ՚ի վախճան աւազակէ զառաքինութիւն · Կիմա ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Ագստεία. Latrocinium. Գործ աւազակի · յափշտակութիւն · յայսմնի գողութիւն · հաւատխաբ, հաւամպոռնէ, խըրըզնէբ · *Զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն ՚ի բաց քեցէլ յինքեանց · Խոբ · է· 6 · *Ընտրեաց զէփ-Թայի յաւազակութիւն · Եզեկ· ԻԳ։ *Ա՛վրին յաւազակութիւս ՚ի վերայ յարձակել աւազակութիւք · Պխ ։ *Ի վերայ քաղաքամ աւազակութեանցն զոր առներ (յուդա), յաւել և զաւեառն իւրոյ մասնութիւնն · Շ· ՁՁ · յհ · ղԷ ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒՏ · ա · Ուր է բազմութիւն կամ յաձախութիւն աւազակաց · աւազականոց (տեղի) · *Ընդ աւազակուտ տեղիս դիմեալ · Եզնի ։ *Տեղի ինչ է գԺռաւորին և աւազակուտ · Աւազակուտ անապատ · Գէ · Ես ։

Եւ Որ յաձախ յաւազակութիւս · աւազականոց (ոք) · *Համոզել նուաՀել զնաստապարանոց աւազակուտ մարդիկք աչխարհին · Ցհ · իԲ ։ *Աւազակուտ ազանց տոհմին վրաց · Նար · խւ։

ԱՒԱԶԱԿՕՐԻՆ · ſ · Աւազակարար · աւազակասէս · * Ոչ գողասցի աւազակօրէն · Շ · ընդհանր ։ *Աւազակօրէն զանձալ · Իգն ։ *Աւազակօրէն զրկել · Ձ · Ֆ ։

ԱՒԱԶԱՀԻՄՆ · ա · Որոյ հիմն է ՚ի վերայ աւազոյ · *Աւազահիմն տուն, և խրատ (կամ խոյլ տպայոց) · Ցհ · իԲ ։ Նեո· Բն · է ։

ԱՒԱԶԱՄԱՆ · ա · Աւազով մածուցեալ (իմն խառն ընդ կիր) · *Հիշատակիր զԼ և զԷՆ յօրինեալ քարտագործ աւազամած կրատագործութիւն · Աւծբ · Ը· 11 ։

ԱՒԱԶԱՆ, ի, ից · գ · Ընդունարան ջրոյ, իբր կոնք և կուր մեծ · կամ յուլցարան · ջրշիղ · նոյն ընդ Թ · հաուղ, հավզ, ապուռն · որպես և աւազան փոքր աՒ՝ հավզէ, գոռնա · իսկ յն · պէտպէս բառիւք բացատրի, որպէս լուացարան, լՀՀ, ջրբուխ, գուբ, ջնարիք, հնձան, սան, ևն · Κολυμβήθρα, λουτήρ, χρήνη, δεξαμενή, λέβης, ποτιστήριον. Piscina, cisterna, lavacrum, receptaculum, lacus, labes, olla, aquarium, ևն ։ Տճս Ծն · իԸ· 20 ։ լ· 38 ։ ծՀ · 10 ։ Ել· Ը· 16 ։ Ֆ · ԻԳ · իԸ· 38 ։ Սղ· ՃՆ · 10 · ևն ։ *Արարի ինձ աւազանս ջուրց · ժղ· Ը· 6 ։ *Արա աւազան պղնձի · Ել· լ· 18 ։ *Զոր մաքրեսկէր յաւազանին (՚ի կոնքն, ՚ի լականն), մաքուր ձեւօք զոտըս նոցին · Շոբ ։ *Զթաթերսն աւազանէ ասեմ, որպէս նոքա արդ ՚ի լոյսն զամենեսեան ընկալնէն · Ոսի· Տ· ա· 7 ։

ԱՒԱԶԱՆ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ · Λουτρὸν . Lavacrum . βαπτιστήριον , baptisterium . Մկրտարանն ՚ի ձև աւազանին նեւթապէս · այլ սուեպ եւս ասի ՍՈՒՐԲ ԱՒԱԶԱՆ՝ որպէս բուն իսկ մկրտութիւն · *Ողողեցին և աւազան, և զգիչելին ամենայն մկրտեցին · Եղնիկ · է ։ Յհ · Խ· ա· 18 · ևն ։ *Զի զնա արբեսցէ սրբութիւն աւազանին բանիւ · Եփես· է ։ 26 ։ *Ի ձեռն աւազանին միւանգամ ծննդեանն · Տիա · գ · 5 ։ *Դրոշմեալ է աւազանաւն · Խոբ · գ · 63 ։ *Ցաւազանէ սրբոյն կուչեցայ · Նար · ԽԷ ։

Եւս և Ա՛յսչիարութիւնն կամ արտասուք զղջմանն՝ որպէս սրբիչ մկրտեալ · *Վերծուին աւյուք արտասուօք զաւազանին լուացումն ՚ի ձեռն հաւա-

տարիմ խոստովանութեն և ապաչխարու-
թեն: Չհանապազորդ սխալանն հանա-
պազորդ արտասուօք որպէս աւազանաւ
լուանալ: Արտասուաց աւազանաւն ժա-
ռանգաւոր արքայութեն եղիցին. Յճխ.
է. ծէ: *Լուա գարձեալ յաւազանին՝ թէ
ոչ ընդհզօք, այլ արտասուօք. Շար:

ԱԻԱԶԱՆԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարիչ
կամ զարդարեալ աւազանաւ սկրտութեե.
*Աւազանազարդ մաքրութեդ պարգեւս
զանմահութեն գրաւականն. Ածն. եղէզ:

ԱԻԱԶԱՆԱԾԻՆ. ա. Վերածնեալ
յաւազանէ սկրտութեե. *Աւազանածին
որդիք, կամ գառինք, կամ տուընկք բա-
նաւոր. Մխ. երեմ: Տօնակ: Երփ. լսա. Ե
յիւ. ֆէր:

ԱԻԱԶԱՆԱՊԱՃՈՑՃ. ա. Մկրտու-
թեք փայլեալ և պաճուճեալ. աւազանա-
զարդ. *Աւազանապաճոյճ գեւրապանծ
պայծառութեն արտափայլեալ. Ածն. եղէզ:

ԱԻԱԶԱՆՄԱՆ. ա. Նման աւազոյ.
բազմաթիւ. անհամար՝ ի բազմութենէ.
*Աւազանման որդիքն աքրահամու. Երփ.
ֆէր. յիւ:

ԱԻԱԶԱՆՕՐՀՆԻՉ. գ. Օրհնութեի
աւազանի սկրտութեե: կանան:

ԱԻԱԶԱՒՀԻՆ. ա. Շինեալ՝ ի վերայ
աւազոյ. աւազահիմն. դիւրաւ փլանելի.
վայրապիրկ. գիւրակործան. *Որպէս աւա-
զաշէն տունն է յիմարին. Շ. ծգխ: Վ. բշն.
ոչ: Ի գիր. խոսր:

ԱԻԱԶԱՏԻՊ. Տ. ԱՒԱԶԱՆՄԱՆ. *Ա-
ւազատեպ և լեառնահանգէտ սխալանաց
է վէրնոականիս. Աղթ:

ԱԻԱԶԱՓՈՒԼ. ա. Որ աւազահիմն
գործով գիւրաւ փլանի. աւազաշէն. *Աւա-
զափուլ շինուածք. Նար. խԷ:

ԱԻԱԶԱՔԱՏԱԿ. Տ. ԱՒԱԶԱՆՄԱՆ.
*Աւազաքատակ կոյտ. Սիմ. ոչ:

ԱԻԱԶԵԼԷՆ, զնի, նաց. ա. Ψαμ-
μώδης, ψάμμινος. Arenosus. Բաղկացեալ
կամ խառն յաւազոյ. աւազուտ. *Իբրև
զարդ աւազելէնն քարակուռ որմոյ. Սիր.
իԷ. 21:

ԱԻԱԶԵՄ, եցի. ն. Աւազով շփել.
չաղախել. ասպդրել. *Մերկ մնանէ ըմ-
բիշն յասպարէզ մարտին ... և աւազեալ
զնեռս իւր ըմբունէ զնա. Վրք հց. Ք:

ԱԻԱԶԻ. ա. Ψάμμινος, ψαμμώδης, ἀμμώδης. Arenosus, arenosus. Որ կամ կայ աւազի. աւազով. ասպդրած. գոմեր. *Իբրև զաւազ՝ ի վեր աւազիլ առ ոսս ծերոյց. Սիր. իԷ. 27. Նար Խորք: *Աւազին տեղի. Ածի: Սարգ. յէ. Ը: *Աւազին կայան: Աւազին ժողովն: Ոչ միայն՝ ի դաշտային չամիրաս վայրս, այլ և յասպա-
ւած զան՝ ի կողս, և յանկարծ աւազ-
գինս. Պիս: *Զաւազ՝ ի վեր աւազուտ առ ո-
ոլիք ծերոյ. Սիր. իԷ. 27. Հին Խորք:
*Աւազուտ երկիր. Խոր. Ճ: *Ի աւազի մի
աւազուտ. փարպ: Իակ Պիսիդ. *Ծով ընդ
աւազուտ գրունան ոչ անցանէ յն. իսմ,
աւազով շինեալ ափունք ծովու: *Գինոց
՝ի լեառն աւազուտ. Հ = Յ. ոէ. Ք:

ԱԻԱԼՅՅ. Տ. ԱՒՈԼՈՅ:

ԱԻԱՂ. ՛Ովէ! Heu! վայ. եղուկ.
ոյ. վահ, ափսո. ավաղ, ավէհ, ծհ, եաղէփ.
*Աւաղ բանսին: Աւաղ զրկանացս: Աւաղ
Թշուառական պատմութեես. Խոր. Ք. 12:
Ճ. 68: *Վայ և աւաղ, զի կորնչի աւադիկ
տիրոյս հարազատութեն. Պիս: *Աւաղ ա-
կիսիս. Նար. իԺ: *Աւաղ որդւոյս, աւաղ
կենդանուհւս, որ երանեմ վախճանելոյս.
Մաթ. ծԷ: *Աւաղ զինօք. Վրք հց. իՃ:
*Աւաղ զնոցա այրումն ՛ի միասին հրով:
Աւաղ զվախճանեալսն զՀարսն մեր. ճ.
Ա: *Աւաղ զքեզ ոգամ, դու հՀր խաբե-
ցար. Գանձ:

ԱՒԱՂ. իբր անուն, կամ ընդ բայի.
եղկութիւն. Թշուառութիւն. աւաղումն.
վայ տալն. ձայն ողբոց. կարեկցութիւն.
ափսոսանք. *Աւաղ ընդ աղետս մահու
յարելով: Աւաղս ինձ ասասնօր. Նար.
լԷ. իԷ: *Աւաղ՝ եղկելի անձին իմոյ՝ կար-
գալի. ՁԿ. լԷ: *Ոչ փոքր է չահն, յոր-
ժամ աւաղ տաս անձին քումմ. Ոսկ. չհ.
Է. 7: *Աւաղս արկանէ ,,. որ և ԱՒԱՂԱԼ.
Վրք հց. իԷ: *Վայ և աւաղ միանգամայն
հասին ՛ի վերայ իմ. Պիս: *Ոչ դոյր անդ
աւաղ բարեկամաց. Լ ասք. ծ: *Աւաղս
ձայնիցդ լքուցանողաց ՛ի փողս շնչոյս խո-
շոր հնչէ. Նար. իԷ:

ԱԻԱՂԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ աւաղելի
լուր. որպէս բօթաբեր. կամ Բերէ զան-
պէտ իրս, կամ պատճառ լինի Թշուառու-
թեե. *Աւաղաբեր սուրհանդակ. Գր. ոչ:
*Ոտաք անպատուէ և աւաղաբեր. Մխ. ծէ:

ԱԻԱՂԱԲՈՅՍ. ա. Որոյ բոյն է ա-
ւաղելի, ողոմկելի, անպիտան, կամ բե-
լոյզ Թշուառութեե. *Աւաղաբոյս այգի.
Մխ. ծէ:

ԱԻԱՂԱԿԱՆ, լ, աց. ա: Ցայտաբար
կամ նշանակ աւաղանաց և Թշուառաբե.
ողբական. ցաւագին. *Ո՛՛ին՛՛ է ուրեք, զի
ողբական է, և աւաղական. Լմ. ՚ծծաբ:
*Աւաղական (մակբայ՝ ըստ յն.) ախ,
ուխ, ոհ. Թրաք. ֆէր: *Աւաղական ձայն,
արձակութեե: Բերելով զոյս նմանութի
աւաղականաց (բանից). Նար. իԷ. ԼԷ:
*Աւաղական զբանն՝ ի կիր արկանէ. Սարգ.
յոթ. Է: *Աւաղական ձայնիւ լայնի, հե-
ծեծանօք հառաչելին: Առ որ գոչեմ հա-
ւաչական՝ ի խոր սրտէ աւաղական.
՚Նէր. մոխ:

ԱԻԱՂԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւաղ
կարգալն. ձայն ողբոց. *Անբաւժելի վը-
սանդիս աւաղաձայնութեե. Պիս:

ԱԻԱՂԱՆԴ, նաց. գ. Աւաղելն. ա-
ւաղումն, եղուկ կարգալն. աշխար. ա-
պաշաւ. ախոովանք. *Բազում բանից և ողբալ
լից աւաղանաց պէտք են. Նար. երփ:

ԱԻԱՂԱՊԻՍ. ՛ն. Աւաղելի օրինակաւ.
Թշուառաբար. խեղճաբար. *Ագամ ար-
տաքոյ դրախտին նստեալ աւաղապէս աշ
խարէր. Ոսկ. ՅՆ: *Զգլուխն շարժելով
յայսկոյս և յայն՝ աւաղապէս աշխարէր.
Ոսկ:

ԱԻԱՂԵՄ, եցի. ն. Ταλαν ίζω. Mise-
rum dico, aerumnosum voco. Ὀιϰτείρω,
miseror, deflco, lugeo. Աւաղ կարդալ
կամ տալ. աւաղս արկանել. վայ տալ. ող-
բալ. կարեկից լինել. ապաշաւել. եղկելի
համարել. ափսոսալ, լալ, վախ վախ ընել կամ
ընել. խղճալ. *Մի՛ ղոյնոսիկ՝ ողբ զրկեալք
և լկեալք լինին՝ աւաղեցուք, այլ զոյ-
նոսիկ պարտ է աւաղել և ագալ. ողբ առ-
նել ղոյս ամենայն ՚ինասս. Ոսկ. չհ. ֆ. 40:
*Ո՛յնքան առաւել աւաղեմք զոյսլ կենանն՝
յաղագս լաւագունին հաւանատութե.
՚Նէր. ի...: *Հանապազօր աւաղելով
զինքն. Խոր. Ք. 60: Ճ. 66: *Ո՞վ ոք ընդ
մի ջրեւան հազարս չաւաղեաց: Ո՞վ
ձայնարկութեք զքեզ աւաղեցից: Յոր.
գոյն լուսոյ աւաղիմ: Աւաղել զծարաւ
ցեալն մեղօք. Նար. իԷ. Խ. հ. Ե երփ:
*Աւաղեալք ՛ի մարգարէից, վայ անոյիկ ա-
սէ. Խոսրովիկ:

ԱՒԱՂԱՒԻԿ. ա. Աւաղելի. եղկելի.
Թշուառ. խղճալ, ողորմելի. ողբալի. ող-
փիլ. *Որթ աւաղուկ. Մխ. ծէ:

ԱԻԱՂՈՒՄՆ, ղման. Տ. ԱՒԱՂԱՆԿ.
*Զյոյժ առաւելեալ աւաղումն եղկա-
նաց զեկուցանէ. փիլ. կն:

ԱԻԱՆ, ի, ից. գ. *Ἔπαυλις, κώμη, ἐπ-
οίκιον, χωρίον. Villa, caula, vicus, casa.
Գիւղ մեծ. քաղաք փոքր կամ անպարիսպ.
գիւղաքաղաք. քաղաքագիւղ. գոռոպ,
ՁհէրՁի. *Քաղաքք, և աւանք նոցա:
Առին զյաղէր, և զաւանս նորա: Տուընք՝
որ յաւանս իցեն: Են: *Քաղաքաց և ա-
ւանաց: Ի գեօղս և յաւանս և յագա-
րակս: Յաւանս և ՚ի չէնս: Յերզն աւա-
նի: Ի Թիլն աւանի. Ագաթ: *Ի վերայ
քերդից և աւանաց: Զմեծն արտաչատ ա-
ւանօքն իւրովք: Զվանն աւան, և զա-
ւանսն իւր. Եղիշ. են: *Ի քաղաքագեօղս
և յաւանս. Յճխ. իՀ: *Աւանն դեօղաքա-
ղաք ասի. Վրդն. Ծ: Բայց է զի և վարի
որպէս գիւղ, և քաղաք անխիտր ՚ի նր
գիրս և յայլ մատեանս: Ըստ ինքեան՝
ԱՒԱՆ, որ և ՎԱՆ, է բնակարան բազմու-
թեան մարդկան. ուստի և ԻԶՎԱՆ կամ
ԻԶԵՎԱՆ, ՕԹԻԱՆ:

ԱԻԱՆԱԳԵՂ, կի } գ. Աւան նման
ԱԻԱՆԱԳԵՕՂ. } գեղջ. գոռոպ-
ՁԷի, ֆէօյ. *Ախորիկ աւանագեօղք (կամ
աւանագեղք) տուեալ էին ՚ի բնէ ՚ի ծա-
ռայութիւն կռոցն. ՁՀեռ:

ԱԻԱՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Իբրև աւան
լինել. փոխիլ յաւան. մեծանալ շինին և
գոռանիլ իբր քաղաքագիւղ. *Տեղին աւա-
նանայր, քաղաքանայր. Բոզ. Ծ. 12:
*Ողբք յետոյ աւանացեալ՝ անուանեցան
Ողբք. Խոր. Ք. 27: *Ագարակաց աւա-
նացեալ, և աւանաց քաղաքացեալ բազ-
մամարդութեք և շինութեք. Աղթ. Գ. 3:

ԱԻԱՆԱՀԷՆ. գ. Աւան նման շինի.
*Համարեալ գեօղս հազար, աւանաչէնս
և փապարաղունս (կամ փարաղունս).
Ճ. Ա:

ԱԻԱՆԱՊԵՏ. Տ. ԽՈՌԱՊԵՏ. *Որդիքն
դաւթի էին աւանապետք. (՚ի լս. խոռա-
պետք. որպէս քորեպիսկոպոս): Աւան այն
ասի, որ յանդէ ոք մանն ՚ի շինուած գլա-
խիցէ. բայց ասա աւանապետ զնշխանու-
թեն ասէ, որպէս զի աւանապետքն գա-
սպատեք ասացին. կՀրդ. ԼԳ. (զի յն.
χώρος կամ χώρα, է գաւառ, կողմն լինչ
երկրի. և χορός, դաս:)

ԱԻԱՆԴ, ի, իւ, ից կամ ոց, իւք կամ
ովք. գ. Παραθήκη, παρακαταθήκη, ὑπο-
θήκη. Depositum. (Աւանդ, որպէս թէ՝
եւ անդր կարկառեալ, մատուցեալ.
տէս և գԱՀԱՒՈՒՆԻ, ՍԱՐԱՒՈՒՆ ևՆ. լԾ.
լս. անդէ. լտ. ասանդի. յառաջ:) Ինչ մի
անցուցեալ առ այլ, կամ տուեալ ՚ի պա-
հեսս, որպէս անդրէն դարձուցանելի առ
տէրն ողջկի. ԷմանԷ. *Ստեացէ յաւան-
դի: Չէ նենգեալ ամենևին զաւանդ ըն-
կերի իւրոյ: Զաւանդն՝ զոր աւանդեցաս
նմա: Աւանդք այրեաց և որբոց ՚ի պահ ե-
դեալ: Տացէ ընկերի իւրում արծաթ կամ
այլ ինչ կարասի զնոր յաւանդ: Եւս նմա
զիր առնէն՝ որում ինչ գանձն յաւան-
դի. Են: *Եթե ոմն ցոմն յաւանդ զտուսեր.
Սահմ. ծԷ: Իակ յասէն. *Եթե առ հոգիս
իմ յաւանդին, և ՚ի մարմինս իմ տացա-
նին, բարեաց ազդումն ՚ի քէն լինիցին ,,. Ի-
մն, ՚ի ժամ աւանդմանն, կամ յետ աւանդ-
մանն հոգւոյս. Յճ երփ:

ԱԻԱՆԴ. որպէս կառակ, և որ ինչ փոխ-
անցկ իբրու կոտակաւ. վանն ոյոյ ասի և
զօրինաց, զՀրամանաց, զվարդապետուէ.
և զամենայն իւրաց յանձնելոյց, որոց վասն

յեւոյ համար պահանջի հաւատարիմ պահպանուէ. *Աւանդ զանգուածական բան սովոր եմք կոչել, որպէս զկաթակ մեռելոյ. Տօնաւ: *Պահեաւ զաւանդն, խոտորեաւ ի պղծոց և ի նորաձայն բանից. ա. փխ. ղ. 20: *Ըստ ճշմարտութեաւ աւանդելոցն. Յճխ. ք: *Կնիք աւանդոց անարատ քարոզութեաւ ոգին. Ագաթ: *Սէր աւանդ ամուսնութեաւ. Պիւս: *Աւանդ պատուիրի (մեղայն կամ ապաշխարութեան). Նար. իէ:

ԱՒԱՆԻ. Տուրք. ընծայ. նուէր. *Կայսոյ է զաւանդն իմ պահել յօրն յայն» այսինքն զնուիրեալ վաստակ իմ. ք. փխ. ա. 12: *Ա՛ռ զաւանդ մաղթանացս: Աւանդք երախայրեաց: Աւանդ գովեստի. Նար. ք. լա. կե:

ԱՒԱՆԻ. որպէս Աւանդութիւն. սովորութիւն. *Աւանդ է մեզ այս չաբաթս չուաթել միս. Տօնաւ: *Յառաջին հաստակեդ հաստատեալ քոյ և բարի աւանդօք, զորս ծընօղքն՝ միշտ թուելով զաբրահնեան օրէնսն՝ պատմելին. փիլ. ք. բան: *Զոր դարբնոց աւանդ առեալ, նաւասարդող ըզսալ հարեալ. Շ. վիպ: *Ա յայսիսամ ծիծաղական աւանդից հաւանել. Շ. իղ: *Ոչ գլուսոր աւանդիւք, այլ խորհրդոյն կատարմամբ ի քո. Տօնաւ:

Եւ որպէս Գալատիք. խորհուրդ. *Զայդ իւրաքանչիւր բաւքս աւանդիւք ի լցեալ. վրդն. ոչ:

ԱՒԱՆԴԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեղեկութիւն աւանդութեաց, և սէնչ գիտելոյ վնորհուրդ բանիցն աւանդելոյց ի նախնեաց. *Այս պաւանդագիտութեաւ (վասն ծագման աստեղն յակոբայ) սպասեալ ունայնն մոգքն. Ջէր. կե:

ԱՒԱՆԴԱԴԻՐ. ա. Որպէս աւանդեգալ՝ կարգեալ՝ սահմանեալ ի նախնեաց. կամ դնօղն աւանդի. օրինադիր. *Մեզայ լուծանելով զպահս կանոնականս և զայլ աւանդադիր ձեզն (սահմանս). Մաղ:

ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Հեղինակ կամ միջնորդ աւանդից. և գործ աւանդելոյն. *Փայլեաց ի գիրս աւանդականայ (աւագերոց և մարգարէից). Նար. ւբ: *Որպէս ասեն յաւանդական գիրսն պատմութեացն. Ճ. ր: *Օրհնս ուսոյց մեզ աւանդական. գԽ:

ԱՒԱՆԴԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Ընծօղ առ իւր զաւանդս. աւանդապահ. *Յովաննէս աւանդակիր պատուիրանացն. Ագաթ:

ԱՒԱՆԴԱԿՈՐՈՑՑ, րուսի, սաց. ա. Կորուսիչ աւանդի. * Աւանդակորոյս Ժիտոզ: Աւանդակորոյս ձեռն: Նա եղ կեղծիս աւանդակորոյս՝ սատակման որդիս. Նար. ք. խէ. կէ:

ԱՒԱՆԴԱՄՈՒՆՑ. ա. Մոռացօղ աւանդին առելոյ. *Ոչխատակորոյս աւանդամոռաց. Նար. ծէ:

ԱՒԱՆԴԱՊԱՀ, ի, աց. ա. Պահօղ զաւանդն ընկից, կամ օրինաց, ուխտից, ևն. և Որ ինչ Նայն ի հաւատարմութեաւ նոքրին. *Թէ դնէ մարդ աւանդ, և կրակ անկանի և այրէ զայն ըստ պատահման, աստ է ի վճարելոյ աւանդապահն. Մխ. գա: *Զաւանդապահդ ուխտից մերոց: Որ վասն աւանդապահ զգուշութեաւն զոքհնս հաստատեաց. ք. ղ. ը. 18: ք. ղ. ք. 15: *Աւանդապահքն տային ցմիմեանս մինչև ի յովաննէս. զի ի նա հասեալ էր յառաքելին նախնեացն իբրև յաւանդապահ. Ագաթ: *Երկիւղած ի սեառնէ ոյ, յոյժ աւանդապահ պատուիրանաց նորա. Բաղ. ք. 3: *Ցաղագս պազարու աւանդապահի. Մ*էբ: *Կանոնական սահմանաւ զմեզ պարապեալ զգուշացոյցին նոցին աւանդապահք. Ցկ. իմ. ապ: *Որով ինքեաքեք... աւանդապահք խաւարի կոչեցան ի Հայոց. առ: *Աւանդապահ կրօնիցդ մերձ եղեալ. Աղտ. ք. 7: Իսկ յաւելն լմբ. ապ լեան՝ վասն բարեպաշտ թագաւորաց. *Ոչ եղեն աւանդապահք, այլ օրինապահք»: իսկ, ոչ պահօղ մարդկայնի աւանդուածից և խորանաց:

ԱՒԱՆԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահապանուի որ և է աւանդից կամ աւանդուածից. *Յեռանեալ ի պատկերի Հառեցեալս աւանդապահուածից. կանան: *Ի հարցն աւանդապահուածի վտանգանալով. Գր. պզ:

ԱՒԱՆԴԱՒՈՐ, ուի, ուաց. ա. Աղօղ զաւանդ ինչ ի պահել. *Բաղում աւանդաւորաց զաւանդս լի զպատհաստս բարձեալ՝ անդ անկանէին. Բաղ. ք. 12: *Աւանդաւորաց և պատրաստից. Խոր. ՀԷ. 27: *Ոչ ի հաւանակցութեաւ միմեանց խանարհելին, աւանդողսն և աւանդաւորսն. Սարկ. Տարբեր:

ԱՒԱՆԴԱՏՈՒ, տուի, տուաց. } գ.
ԱՒԱՆԴԱՏՈՒՐ, արի, րաց. } ա. Տուօղ կամ տեր աւանդի. *Ողջ անարատ յիւրաքանչիւր աւանդատուաց (կամ աւանդատուս) հաստացանել մարթասցեն. ք. ղ. ՀԷ. 15:

ԱՒԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Παρατίθημι, παραδίδωμι. Depono, commendo, repono, trado, ևն. Տալ ինչ ումեք իբրև աւանդ. դնել յոյս անդ. և փոխանցել յայլս զբան ինչ պահելի հաւատարմութեաւ. յանձն առնել. յանձնել. Եմանէլ Վերդէ՝ գօմագ, ՌԷ. լիմ ԵմԷ. *Զաւանդն՝ զոր աւանդեցաւ նմա: Որպէս աւանդեցին մեզ: Ես ընկալայ ի տեառնէ, զոր և ձեզն աւանդեցի: Աւանդեացս գնա որդւոյ քումմ ի իրատա: Աւանդեաց իւրոց հնազանդելոյն խորհուրդս և նուէրս. ևն: *Աւանդեցին իւրեանց ազգին զնորհուրդն յառաջագոյն. Ագաթ: *Աւանդեն զառաւմնն միմեանց ի բերանոյ. Եղիշ: *Աւանդելի է նորագոյնն ինչն զուսումնականն. Սահմ. ծը: *Որ ինչ իմասատրեցե են քանք, փոյթ յանձին կալան աւանդել յոմնոց. Խոր. ա. 1: *Զոր աւետարան ուխտին աւանդեցին հինքով. Փարպ: *Հանչակեցին և աւանդեցին պաշտօն օրհնութեաւ կատարել. Նար. խզ:

ԱՒԱՆԴԵԼ. Տալ և ընծայել ումեք զոր ինչ և է, կամ գնել և պահել ինչ ուրեք: իր. Տուեալ լինել, գնել. *Աւանդել զիշխանութեաւ և զգանձս որդւոց իւրոց. Խոր. ա. 16: *Նմա աւանդեցաւ զօրութեաւնս մեր. Ագաթ: *Որոմ աւանդեցայք յառաքակ վարդապետութեաւ. Հա. ը. 17: *Ա՛ռ որս աւանդեցաս. Կամբ: *Պահանջէ զաւանսունն՝ յոր աւանդեցաս. Եղիշ: *Զոր ի ներքս ի գերեզմանիդ աւանդեցեք: Այնչափ մեծարեաց զգանական գայլասիրեցայ, մինչև ընդ իւր աւանդեաց ի թաւնաքարի. (այսինքն յանձնեաց գնել). Եղիշ. Բագ. Ն յես: *Որ ասկանացու աւանդեալ (զգմարմինս) անեղծս ստանաս. Նար. լի: *Այսօր խնդրի պատուական փայս իսկին աւանդեալն ի գոգգոթայ. Շար:

ԱՒԱՆԵԼ. Զոգի. Յանձն առնել ի ձեռս ոյ զհոգի իւր. հանել զհոգին. վախճանիլ. փոխիլ ի կենաց. հոգին փակ. ճանըՆբ ԷՆԼԻ ԷՆՄԷ, ՌԷՆԼԻՆ օլՆՄԱՔ. *Ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ. Ղվ. իՔ. 46: *Հաւատարիմ հասուցին աւանդեացն զնբ. Ագաթ: *Զոր աւանդեցեր զհոգի իմ. ա. գ. ը. 19: *Մինչ չէ իսկ Ով. ս. ա. 9. *Ինայց սրդ աւանդիկ ի զչունչն աւանդեալ էր, ի դուրս ցնկորդն կորզելին. Յկ. կե:

ԱՒԱՆԴԵՄ, կամ ԱՒԱՆԴԻՄ. լ. որ և ԱՒԵՄ, կամ ԱՒԻՄ. Յաւելն հալկանիլ. մոլեգնիլ. Παροιστρέω. Oestro captus insanio. (որ ի ոք գիրս Թարգմանի, զայրանալով զայրանալ, լծընկեցլինել). *Զարախօսէս զեփրեմայ իբրև զաւանդող երնչի ստահակութիւն մոլորեալ. այս է, զի զօրինացն լուծն անարգեաց. ՍԷբԷր. ծ:

ԱՒԱՆԴԻՉ, գչի, չաց. ա. Աւանդօղ. որ աւանդեացն կամ ուսոյցն. *Միաբանել ընդ ուղղափառութեանն աւանդիչս. Յկ. իմ. կան: *Յանուանէ ոչ գիտեմք զայսորիկ աւանդիչսն. Լմբ. պզԳ:

ԱՒԱՆԴԻՔ. դեաց, դեաք. գ. Աւանդք. աւանդութիւնք. վարդապետութիւնք. *Ստոյգ իմայոզաց ծանուցանէ զնորոյ ճշմարտութեաւ աւանդիս. Շ. իաչբ:

ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράδοσις. Traditio. Δόγμα. Decretum. Աւանդեալն, աւանդիլն, և աւանդեալն բան. որպէս վարդապետութիւն, ուսուածն, օրէնք, պատուիրան, սովորոյթն ևն. և այն՝ ածայինն, աւաքելական, կամ եկեղեցական, կամ մարդկային՝ գովելի կամ պարսաւելի. որ ինչ ի նախնեաց փոխանցեալ իցէ առ յետինս՝ որդւոց յորդիս. ՌԷՆԼԻՆ, ԱՔ. ԻՈՐԵԼ, ՌԷՆՊԻՀ, ՈՒՔԷՐ, ՌԷՈՐԷ, գՈՄՔԷ, ևն. *Պինդ կալարուք զաւանդութեանն՝ զոր ուսարուք եթէ բանիւ, և եթէ թղթով: Նա, խանձախնդիր էի իմոյ հայրենի աւանդութեացն: Ընդիք զմարդկան աւանդութիւն. են: *Աւանդութիւն լուսաւորութեաւ հասաւոյ. Ագաթ: *Զաւանդութիւն հարցն պեց (գրաւորս): Ընդունայնախօս աւանդութիւնք. Կրբ: *Զնորոյ աւանդութեաւ չնորհ. Պիւս: *Զհինցն օրինաց, և վնորոյս աւանդութեաւ: Զայս աւանդութեան խաւսաւվանութեաւ. Նար: *Տօնիկ կամ այլ ինչ աւանդութեաց եկեղեցւոյ զանազանութեաւ: Նորահաւ աւանդութիւնք. Շ. ԻՂ: *Որ և լինելով աւանդութիւն քաղաքի իրրու հաւարակաց օրէնք մականուանեցեալ. Պզաբ. օրէն. ա:

Որպէս Աւանդումն. սպեւթեաւ. փոխանցումն. *Զխորհուրդն փրկական մարդկան բաշխեր առ հաւատակ խորհրդական աւանդութեաւ. Յկ. կե: *Աւ մեզ միայն հաստատեալ աւանդութեաւ ի սքանչ գրիգորեւ. Շ. Ղվ:

Որպէս Աւանդ. *Անդ առնոյր զաւանդութեաւ իշխանութեաւ քահանայութեաւ, մարգարէութեաւ, ևն. Ագաթ: *Զմեզբուր կաւսուեաւեն պահեաց աւանդութիւս. Պիւ:

Որպէս յն. Δόγμα. Dogma, doctrina. որ է վարդապետութիւն կամ խորհուրդ հաւատոյ, և ուսմունք եկեղեցւոյ. *Ո՛րքան աւանդութիւնս բանս մեզ ցուցանէ: Մերձ են ի միմեանս աւանդութիւքն՝ գրակիս ըստ զօրութեաւ. Նիս. երփ. ոեԳ:

Որպէս պատմութեաւ անընդհատս իմ ալ յառաջնոց առ յետինս. բիւրեաւ, ՀԷՐԵ, ԷՈԷԸ, խաղԷ. *Պատմեցից ձեզ զօրսյս ան գիրս՝ յաւանդութեաւ ի մեզ հասեալ. Խոր. ա. 5: *Մեծացրուս այս խորհուրդ աւանդութեաւ առ մեզ հասեալ. Շար:

ԱՒԱՆԻՄՄ, դմանի. գ. Աւանդիլն, իլն. յանձն առնիլն, մանաւանդ զՆոգի. *Աւանդուածն հոգւոյ. Շար:

ԱՒԱՆԻԿ. ՛ս. Նաւաստիկ. ուտա. Իշխան. խաս. որպէս ԼԵՔ՝ աւս. *Աւանիկ կնի քո առաջի քո. Ծա. ՔԲ. 19. են: իսկ Ով. ՛ս. ա. 9. *Ինայց սրդ աւանիկ ի

լաւ անդր լինի ցանկացեալ են»։ որ ԵԲԲ։ Ծ։ 16։ *Նա աւանիկ ազնուականի լինի ցանկացեալ են»։ ըստ յն։ ասի, փՀ։ այսինքն՝ իսկ, այլ, բայց՝ սրդ։

ԱԻԱՁ, կամ ԱԻԱՂ, ոյ, ով, կամ ի, աւ, իւ։ գ։ Ձայն, հնչիւն, մանաւանդ ի. դանակաւս որպէս երգ, քաղցրաձայնուհի. մրմունջ. (նոյն բառ է և ՈՃՀ։ ավաղ, ավաղ, հավա։ և լտ։ վé։ լատ։ վé։ սանս։ վայա։) յհ։ սէս, սէպա։ և գայթէ։ *Ի բառիցն երկակի լինի անհաւատութիւն. կամ երկայնութեամբ աւաչոյն, ևն։ Անյ։ պոէթ։ *Թոռլաքար աւաչաւս ընթեռնուել։ Երեմ։ ԽԲ։ *Ձայնիս ի՞նչ հնչեցեալք եղիցին առաչաւս։ Ս։Իր։ *Մրմունջս մրմունջիս և ուաչս նուագին քաղցր և մեղմ յոյժ։ Մաթէին։ *Աչալ, յիշողք, և այլ աղաւէտի զորոյ (մի լնցին՝ի բերանս մանկանց)։ Բր։ Ցղ։

ԱԻԱՁԱԿԱՆ, ի, աց։ ա։ Մրմնջական. եղանակաւոր։ *Ցարդարեաց աւաչական ձայնիս զնորս զանցս ընդ ուղղափառս. Ս։Իր։

ԱԻԱՁԵԼ, կամ ԱԻԱՂԵԼ։ ն։ ե։ Մրմնջել. երգել. եղանակել ձայնիւ։ *Ցամենայն տեղիս կակ անխոտիւ եղանակէր, այսինքն աւաչէր. վասն զի և հմուտ գոյր երաժշտական արուեստին։ Մաթէին։

ԱԻԱԻԻԿ։ Տ։ ԱՀԱՒԱՍՒԿ։ *Աւաւիկ եմ. Ծն։ ԽԲ։ ւ։ ևն։

ԱԻԱՏ։ Տ։ ՀԱՒԱՏ։ իբր Հաւատոյմունք, Թիւն։ *Ոչ առնէին համար արանց, զի յաւատ գործէին։ Բ։ Ի4։ ՃԲ։ 15։ ԻԲ։ 7։

ԱԻԱՏԱՄ, այի։ Տ։ ՀԱՒԱՏԱՆ։ *Ա ւատալ։։։ Աւատամ։ Վ,բ։ Հղ։ յ։ *Ձէ, մի աւատայք։ Մագ։ ԾԲ։ *Աւատամ և այնմ լինել ժառանգակից։ Աւատալով և սիրով։ Հաւատով աւատացեր։ Լ,Ի։ պոէգ։ Տե՛ս և ՀԱՒԱՏԱԼԻ։

ԱԻԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի։ Տ։ ՀԱՒԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ։ *Աւատացոյց զնա երգմամբ։ ՃՃ։

ԱԻԱՐ, ի, կամ ոյ, ից կամ ից, աւ, ք։ գ։ Պրոնոմէ, σκῦλον, λάφυρον. Praeda, exuviae, spolium, ևն. Անկած պատերազմի. առ։ ապուռ. կապուռ. կողոպուտ. ալափ. և գերի. ԹԷԱԷԻԻԲ, ԲԱՀՆ, ՀԻՒԾԵՐ, ԲՈՑՈՀ, ԲՈՑՈՍՀՔՓ, ԵՄՂՈ։ *Ուրին զամենայն աւար նոցա։ Զկապուտս և զաւար բանակին։ Զգինոս ոսկիս զաւարի իւրոյ։ Զառաջինս աւարդն։ Աւարքդ մեծամեծք՝ զոր առին։ Յաւարացն զոր ածին։ Լցան աւարաւ բազմաւ։ ևն։ *Բաժանեալով զաւարիցն ընչեզուելիս։ Վաղիս յաւազակութեիս և յաւարիցն հինոհատրութեիս։ Պիտ։ *Զաւ և զաւար՝ի մի վայր ջուլիս առեալ։ Ցհ։ կԲ։

Եւ որպէս վերագրեալ, Աւարառուել։ աւարումն. յափշտակութեիւ։ *Մատնել յաւար։ Լինել յաւար։ Բաշխիլ յաւարի։ ևն։ *Զի՝ի նմանէ է սպանուելն, նա է աւար և գերութեի։ Շ։ այԲ։ ։։ *Հողն պատից չքաւիցէ նոցա յաւարի։ փոբգ։ *Յաւ յաւար արշաւեալ գաս։ ԵՂԻ։ ԼԸ։ 15։

ԱՒԱՐ կամ ՑԱՒԱՐ կամ ՑԱՒԱՐՒ Ա Ծ ՆԵԼ, կամ ՏԱՆՆԵԼ ԱՒԱՐ, կամ ՑԱՒԱՐՒ ԱՈՒՈՒԻ։ ԱՒԱՐ ՀԱՐԿԱՆԵԼ։ Προνομεύω, σκυλεύω, ἀφαρπάζω, διαρπάζω. Spolio, depredor, diripio, ևն. Աւարել։ յափշտակել։ կողոպտել։ Թալէլ, Թալանել, գերել գերբել։ Թալանի, Եալա ԷՒՀԷ, զոբեՒ ՏՒՀԷ։ *Ուծին աւար։ Զկապուտ քաղաքացն ածաք մեզ յաւար։ Զոր ածին յաւարի։ Զաւար նորա և զանասուն նորա ածցեն յաւարի։ Ռազմաւ գանձս յաւարի տանէին։ Առցէ աւար զամենայն որ դիս սեղեայ։ Աւար առին զամենայն քաղաքաս նոցա։ Զամենայն ստացուածս նոցա առին յաւարի։ Զամենայն կապուտ նորա և զանասուն առին յաւարի։ Զոլայս իմ աւար հարկանել։ Ո՞վ իցէ՝ որ ոչ հար աւար զկապուտ նորա։ Վաղվաղակի աւար հարկանիջիր։ ևն։ Իակ Գէ։ Ե։ 21։ Ե Գ։ ։։ 13։ *Աւար հարկանել զհաւատացեալս կամ զեկեղեցին»։ իմմ որպէս յն։ որԾեա. diruo, vasto, depopulor. վեր՝ի վայր առնել. քակել քակտել, աւերել. պաոմգ։ Վ։ ՐմԳ։

Իբր ած։ *Աւար հարան զարդք և կազմուածք տանց։ Ցհ։ կԲ։ *Բազումք՝ի նոցանէ յաւար երթեալ էին՝ի քաղաքս բռաորայ։ ։։ Ա։ Է։ 26. յն։ ըմբռնեալ էին։

ԱԻԱՐԱԲԱՀ, ի, ից։ ա։ Բաժանող զաւար, որպէս գնի՝ի յն։ *Ոչ գտանի ցեղ զնա աւարաբաշխաք։ Դտ։ Է։ 30։

ԱԻԱՐԱԲԱՐ։ ՛ս։ Իբրև աւար, և աւարաւուելք։ *Եկն եհաս նա ի քաղաքն յայն, և խնդրեր սուներ աւարաբար։ ։։ Ա։ Ղ։ 3։

ԱԻԱՐԱՄԱՆ, սին։ գ։ Մաոն աւարին. բաժին հանեալ՝ի բաշխմանն աւարի։ *Աւարամանի ինչքեան առնուլ։ Պէտ։ *Քննաժողով բանակին աւարամանն առեալ զոլորմուելիցն ոչ բերուին։ Շ։ Գ։ *Բաղում աւարամանն պապայ հանէին։ Բ։։։ Ե։ 2։ *Սուղ ինչ աւարամանն առաքեաց Թագաւորին որմէդէ։ Աղղ։ Ե։ 3։

ԱԻԱՐԱՒՈՒ, ուի, ուայ։ ա։ Պրովոմեւոս, προνομεύσας. Առօղ զաւար. և Աւարաքաշխ։ Տե՛ս Եռ։ ԾԲ։ 14։ ԽԲ։ 24։ ԵՐեմ։ Լ։ 16։ ԼԲ։ 10։ Ի։ 10։ Դտ։ Ե։ 14։ 16։ ԵՂԻ։ ԼԲ։ 10։ *Աւարառուք ըստացուածոց նոցա աշխատեցան։ ԵՂԻՆ։ Գ։ *Յափշտակօղ և աւարառու։ ԵՂԻՆ։ ԼՃԼ։ *Յաւարառուացն որոց և պատահեցաւ՝ զնոսա կատարեաց։ Լ։։։ Խ։ *Որ աւսմ կիւբոսի իմմանանալ. ակնկալս աւսէ, եթէ որ ասեմ կիւբոսի աւարառուիդ իմ. Ո։Ի։ Ես։

Եւ իբր Աւարառողական. իբրու աւար առեալ։ *Ալիև լցեալք երևուելանային աւարառուս և յորդառատ շահիւքն։ Պիտ։

ԱԻԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ։ գ։ (Աւար կամ ԱԻԱՐԱՒՈՒՄՆ, ումն։ Ի՝ի յաւարի առնուլն. աւարումն։ *Եւ ոչ զաւարաուռուելեցն կարէն յինքեանս բերել մրցանակ։ Պիտ։ *Աւարառուելիս զնոքօք զեղեալ։ Բազում աւարառուելք կապուտ կողոպտուտ տանէին։ Ցհ։ կԲ։ *Ցաւարաուռուելիս խանձեալ։ Լ։։։ Բ։ *Աւերելին զաշխարհս աւարառուելք։ Ագաթ։ ԽԲ։ *Եւ ոչ զաւարաուռուելեցն կարէն յինքեանս բերել մրցանակ։ Պիտ։ *Աւարառուելիս զնոքօք զեղեալ։ Բազում աւարառուելք կապուտ կողոպտուտ տանէին։ Ցհ։ կԲ։ *Ցաւարաուռուելիս խանձեալ։ Լ։։։ Բ։ *Աւերելին զաշխարհս աւարառուելք։ Ագաթ։ ԽԲ։ *Զի՝ի նմանէ է սպանուելն, նա է աւար և գերութեի։ Շ։ այԲ։ ։։ *Հողն պատից չքաւիցէ նոցա յաւարի։ փոբգ։ *Յաւ յաւար արշաւեալ գաս։ ԵՂԻ։ ԼԸ։ 15։

ԱԻԱՐԵՄ, եցի։ ն։ Σκυλεύω, πορθέω. Depraedor, spolio, devasto, ևն. Աւար առնուլ։ յաւարի առնուլ։ աւար հարկանել։ յափշտակել։ կողոպտել։ Տե՛ս ՅԵ։ Ը։ 27։ Օր։ ի։։։ 10։ ԵՂԻ։ ԻԲ։ 19։ Լ։ 24։ Բ։ Ճ։ Բ։ 25։ *Զգերեալսն՝ի նոցանէ աւարեաւ։ Պիտ։ *Աւարեաւ միշտ յայլեօղ զնաթողն հաճութիւնս։ Նար։ ԾԲ։ *Ոչ յափշտակեսցուք, ոչ աւարեսցուք։ Բ։։։ Գ։ 6։ *Ընդ աւարողն գերել զմիսս սմանեցուն՝ի հնազանդութիւն քոյ։ Աւարով ժողովուն։ Պիտ։

Երբեմն գրի ԱՒԱՐԵԼ, իբր Ափերել. զի և յն։ լտ։ ՃՀ աեղ-ցին՝ի կրկին միասս բերին։

ԱԻԱՐՈՒԹԻՒՆ։ Տ։ ԱՒԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ։ *Ատելի են ՃՀ աւարուելքն և յափշտակութիւնք։ Բ։։։ Գ։ 6։

ԱԻԱՐՈՒՄՆ, ումն։ Տ։ ԱՒԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ։ *Յաւուգապահս աւարումն գերելոցն արար։ Ածագէ։ Բաղիչ։ *Աւարումն ստացուածոց, կամ եկեղեցւոյ։ Պիտ։ *Աւարումն ընչից։ Մագ։ իսկ փիլ։ ծ։ բան։ *Աւարումն քաղաքաց»։ յն։ πόρθησις, որ և աւերումն։

ԱԻԱՐՏ, ի։ գ։ Τέλος. Finis, terminus. Κορωνίς. Coronides, summitas. լծ։ և նոյն ընդ վերջ։ վախճան։ ծայր։ կատարած, յանգ։ և կատար իբր պսակ, գերեխաւորութեան։ բովանդակութիւն։ *Լինի սրով գերբեան հասոեալ, և յոլովից տանջանացն զայն՝ի վերայ դնէ աւարտ։ Աֆաբ։ *Ի ևիպէ։ *Եթէ զաւարտին քարն ոչ դնիցեմք, որ և կասլ ամենայն շինուածոյն, կործանի բովանդակ շինուածն։ Եէր։ ա։եաբ։ *Գերբեան և աւարտ մարտիրոսաց։ Շար։ *Զաւարտն ամենայն առաքինութեիդ զանոխակալութեիդ չանս։ Ո։Ի։ չհ։ ։։ 22։ Ե Ֆ։ Ի։ 27։ *Զաւ առաքինութեիս՝ի մի վայր ժողովեալ պօղոս՝ զսէրն աւարտ սրար ամենայնի։ Հղ։ ՃՒ։ ՀՒ։ *Դնէ զքոյ գալստեանն օրէնս աւարտ ՅԾգ։ Ա։ *Աւարտ՝ կատարման իրաց սովոր եմք կոչել։ Ի նոյն թերթ և քարտզի գաւարան։ Ապա աւարտ զայն գնէ՝ զօրհնելն զնա ամենայնիս։ Խոր։ պոէգ։ Ե Ֆ։ *Զհինն սկսման, և զաւարտ լսման։ Կար։ Ֆէ։ *Զմերայինն լուսաւորչի զաւարտ համառօտ հաւատոյ հաւատատութեիս յանձինս մեր հաստատեցուք։ Լ,Ի։ հանգ։ *Վայելչացեն աւարտ։ Աւարտ վերջին չարեացն։ Բոլորումն (չարեաց) զայս գնեալով աւարտ։ Պիտ։ *Յերբ կրիս հայոց՝ի չորրորդ բաժինս, և չերրորդ հայոց աւարտին։ Զքնօբ։

ԱԻԱՐՏԱՒԱՆԵՄ, եցի։ ն։ Աւարտել զբան։ կատարել զհօսս կամ զգիրս։ *Սկսեալ՝ի մարդն առաջին՝ աւարտաբանեի՝ի քառնեմեակն կոստանդիանոսի։ Աղղ։ ։։ 1։

ԱԻԱՐՏԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ։ գ։ Աւարտումն բանի. լուսին ձառի կամ գրոց։ *Մովսէսի խորհնացեոյ աւարտաբանութեի մերոց հայրենեաց։ Խոր։ ։։ 1։՝ի վերնագրէ։

ԱԻԱՐՏԱՒԱՐ։ ՛ս։ Մինչև ցաւարտն. գվեսաորելով։ *Ձաշխարհակեցոյց խորհուրդն աւարտաբար չարակարգեացք։ Ձգր։ կԲ։

ԱԻԱՐՏԱՑՈՐԾԵՄ, եցի։ ն։ կատարել՝ի կատար հասուցանել։ աւարտել։ *Սկսեալ սիրելոցիս հոգի, որ այսպիսի գործուն աւարտացուցանես։ Ոո։ չէ։ *Չեկուցանել զպատրաստութեի նիւթոյն առ կատարած սը եկեղեցւոյն աւարտագործեալ։ ԱբԳր։ Ր։ 11։ *Ա յսօր աւարտացուցեալ կատարաշինեցաւ լուսին եկեղեցւոյ։ Թէոփր։ ՝ի կոյսն։

ԱԻԱՐՏԱԿԱՆ, ի, աց։ ա։ Նշանակ աւարտման. և աւարտեալ։ *Մանաւանդն՝ յանգական և աւարտական է։ Երեմ։ էէր։ *Ի քան և լինն օր և կիսոյն աւարտական, գարձեալ նոյնչ գիւր հընուելիքն մանկական (լուսինն)։ Երէմ։ ոո։ Երբ։

ԱԻԱՐՏԱԿԻՑ, կիսի։ գ։ Στιγμή τελεία. Punctum perfectum. որ և ԿԻՏ ԱԻԱՐՏՏԱՒ։ ասի։ Կէտն եգեալ՝ի նշան աւարտման կատարեալ բանի. որ է այս (։) այլ երբեմն գնի՝ի ձեռագիրս այսպէս (։՝ կամ ։)։ և երբեմն հանգոյն յն։ և լտ։ (.) որ է՝ի մեզ սովորաբար միջակետ։ *Իգ հրատարակեալ աւարտիցէ աւարտակիտով

և սուրակիտով. Մաթ. ե:

ԱՒԱՐՏԱՀԱՍԱԿ. ա. կատարեալ հասակաւ՝ ըստ ամաց, և ըստ երեսելի բարձրութեան. *Զաւարտահասակ գիտակն իւր ևս առաւել փայլուն և պայազատն զգեստ ոսկեաց պճնաւորեալ. Ցհ. կի:

ԱՒԱՐՏԵՂ. ա. Ցաւարտն կոյս երկրաթեալ. որպիսի է եռաւտնակ բառ, որոյ աւազքին վտնկն իցէ սուղ, և երկու յերմինքն երկար. *Աւարտեղն (բաղկանայ) Ն՝աղօտէ և Ն՝երկուց երկարաց. որպիսի, ասե՞ փա՛նո՛ս. կի՞ Ե՞րկնայի՞ն, գործակա՞ն, ոճ ասանե՞, բե՞րանո՞վ, ևն. Քէր. Եր.Ե Երվե:

ԱՒԱՐՏԵՄ, եցի. Ն. Τέλεω, τελευταω. Finio, termino, ad finem perduco, perficio, absolvo. Ցաւարտ կամ՝ի կատար հասուցանել. կատարել. յանգ հանել. գլխաւորել. լմնել, գլուխ հանել. ԲԷմա՝ պա՛՝ ԲԷ՛ԹԷ ԷՒԹԷ՛. *Զգործն՝ի կատարումն աւարտեաց. Խոր. Ճ. 58: *Աւարտեացեալ զպէտսն գուշնաքեայ՝ի վերայ բանիւ (այսինքն վերջաբանութիւն): Բազմական Տալածանոք (զկեանս) աւարտեալ. Պիտ. *Բանաւոր իմացուածովք աւարտել զանման. Խոր. *Զմեծին՝ի լուսին ածեալ աւարտեաց Հրաման սոսկալի կամացն հօր յորդին աւարտեալ: Շաղկապեալ աւարտեցաւ՝ի մի բոլոր լուսիլ Ո՝վ որքան մեծ է՝ի քեզզ աւարտակ խորհուրդ պլրբուհի. Նար. Խղ. Ե Լ՛՛՛: *Աւարտեա զսա՝ի խորհրդականութիւն մարմնոյդ և արեան միածնի քո. Պտրգ *Ամենայն ընդհայգ շուքայ իւրոց յոչինչ աւարտի. Կչ՛՛՛. *Կէտ աւարտակաչ՝ է արամախոհութիւն յանգելցէ լոյ նշան. Թր. ԻԵր:

ԱՒԱՐՏԻՄ. որպէս ի կատարելութիւն հասանել. ի ծայր բարձրութիւն գտանիլ. ծայրանալ. դերազանցել. *Ի գեղեցկութիւն հասակի աւարտեալ. Խոր. Ա. 28: *(Երկինք) աւարտեալ՝ի բարձրագոյնսն. Աբէսփ. Ցճ *Գոտւս առաքինութեանցն աւարտեալ մանաւանդ Պատուեցայ աւարտեալ բարձրութեամբն: Աւարտեալ բանականագոյն արհեստից: Ընչաւրժ հիմամբ հաւատոյն աւարտեցան ամէնքն և միահամուռ բարեգործութեանց վայել. Պիտ:

ԱՒԱՐՏՈՒՄՆ, ման. գ. Աւարտել, աւարտիլ. աւարտ. վախճան. յանգ. հատարուած. լուսին իրը պակ. ծայր. *Սա է փրկութիւն մերոյ աւարտումն. Յհ. իմ. եկ. *Բանիս աւարտումն առնեմ. Մ՛՛՛. *Պատուհաս լմնոյս պարտուց առանց աւարտման ունի զսահման: Ի նոյն գիր բերեալ զսաւարտուն տանցն: Մինչև՝ի լուսին աւարտման բանիս. Ի յաւարտումն եւրոպէի Աւարտումն ամանակի: Աբբայձար՝ի կատար աւարտման վերնայինն երկինի. Նար. *Օր և Թիւ ինուննցն քահանայապետութեանց առցէ զաւարտումն. Շ. Բ՛՛՛ր *Յորժամ խորհուրդն չար՝ գործով յաւարտումն դայ. Լ՛՛՛. ոչ:

ԱՒԱՐՏՈՒՆ, անոյ, ոց. ա. Τέλειος, τελειοω. Perfectus. Աւարտեալ. կատարեալ. աւարտական. *Որ՞ն աւարտուն, և որ անաւարտ. Աւարտնոյ և անաւարտից. Ան. Վերնի. արխ

ԱՒԱՒԵՄ, եցի. Ն. } Αποσωιζω.
ԱՒԱՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Dispello
Նոյն ընդ Ապաքինել. փարատիլ զցաւս. ցրել. *Ի բաց պարուրիլ. լսու չն. բաց յաղեալքեաւ, կամ ապրեալքեաւ. *ողջուիմ, ես՛՛՛ ԷՒՆԷ. *Անդէն աւաքէր զդա՝ի բորոտութենէ իւրմէ... Աւաքեցին զդա՝ի բորոտութենէ իւրմէ... Աւաքեցաւ զբորոտութենս. Ե. Ի՛՛՛. Է. Յ. 6. 7. 11. ուր յօրինակս ինչ գրի և ԱՒԱՓԵՑՈՒՑԱՆԵԼ:

ԱՒԱՒԵԼ. որպէս Հաւաքել. Ἀποστέλλω. *Մի՛ ժողովեսցիս, և մի ևս աւաքեսցիս. Եզեկ. ԻԲ. 5: *Երկնային պտուղ աւաքեալ արարէք. Բր. Պղծ: *Ի մի տեգ նիզակաց աւաքեալ ամփոփեալ (կամ աւեալ հաւաքեր ամփոփեր) զերկիրն. Ե. Ղ. Ը. 4:

ԱՒԵԱԼ. Ըմբռնեալ յաւիւն. ցնորեալ (՝ի Աւետ, կամ իմ.) *Բամբասի եփրեմ իբրև զաւեալ երինջ. Բր. Ղէր: Տես և ԱՒԱՆԴԵՄ, դիմ:

ԱՒԵԼ. գ. Σαρὸς. Scopae, verriculum. Խուրձ Ճիւղից բուսոց՝ի մաքրել զըմփոյն զաւելորդս և զաղտեղութիւնս գետնոյ, կամ յատակի քնակութեց. Ա՛՛՛ԻՐ. *Զաչխարանաց (կամ զապաչաւանաց) աւելըն կապեալ, զկէ ղեցիս՝ի մէզոց մաքրեալ. Գ.Ղ:

ԱՒԵԼ ԱՅՆԵԼ, կամ ԱՅՆԵԼ ԱՒԵԼ. Աւելուլ. կամ ափլել. մաքրել. ա՛՛՛. Ա՛՛՛. Σαρωω. Verro, mundo, scopis purgo. *Լուցանիցէ Ճրագ, և ածիցէ աւել՝ի տուն. Ղկ. Ի՛՛՛. 8: *Ածեր աւել տան քո ուշադրի. Շ՛՛՛:

ԱՒԵԼԱԲԱՆԵԼ. Ն. Περισσολογεω Sermone nimis multo utor Աւելորդս խօսել. յաւելորդս բարբառել. *Արուա քոյ տեզոյ աւելաբանել զոչ պատշաճան. Լ՛՛՛. ՁԻ՛՛՛:

ԱՒԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Περισσολογια. Sermo supervacuus Աւելորդ բան կամ խօսք. ընդունայնաբանութիւն, զրահսոսութիւն. աՒԼԵՐԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, ՀՃԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ աւելաբանութիւն համարիցիր. Եզեկ. Ը: *Զլեզուագարիցն առ՝ի պատանձ յուցանել զաւելաբանութիւնս. Ցհ. իմ. պաւ *Հեռացայ զաւելաբանութիւնս նոցա հեղիս. Նար. Ը՛՛՛. *Ոչ վայրապար և ըստ աւելաբանութեաւ գրելոյն զայսոսիկ. Մարգ. ՁԻ. յհ. Ճ. *Մոտանել քեզ յաւելաբանութիւն Ըստ ձեր աւելաբանութեաւ խօսիցդ. Ո՛՛՛:

ԱՒԵԼԱԴՈՅՆ, գունի, ից. ա. Περισσοτερος, περισσοτερα, πλεων. Abundantior, amplior. Աւելին քան զայլս. առաւելս գոյն. առաւելեալ յինչ և ի կալսլի. ա ռաւել. *Աւելագոյն է նոցա (պաուիլն) քան զագամայ. Եփր. ԻՆ: *Մի նախան ձեզ ընդ շնորհս ընկերին, եթէ աւելագոյն ինչ ունիցի քան զնա. Մարգ. ՁԻ. պ. Ի. *Շնչոյ աւելագունի՝ի նմանէ քարչուցին. Պիտ *Օր մի աւելագոյն ինչ խրնամոյ Թիւն միածնին տացէս. Ո՛՛՛. յհ. ՁԻ. 3. *Օգուտ չունի աւելագոյն առանալ. Ագաթ. *Զբանաւոր ազգն աւելագոյն պարգեւօք պատուեալ. փիլ. Եբ. Ի՛՛՛. 51 *Ընդ ինն ձերոյ Թիւն, խնամոյ, ժամանակաւ և չնորհոյ աւելագոյն. Ո՛՛՛: *Նոցա ասէ աւելագոյն ինամ առնիցիք Ճանապարհացն Լուս աւելագոյն պատժոյ արժանի է. Ո՛՛՛. Ես:

ԱՒԵԼԱԳՈՅՆ. տ. Περισσοτερως, πλεον, επι πλεω. Magis, amplius Առաւել. ևս քան զևս. Ե՛՛՛Ի՛՛՛. *Ի նմանէ աւելագոյն ծանեայ. փարպ. *Աւելագոյն ինին յարդարէին. Աբր. ԻՀ *Աւելագոյն՝ի միտս մարդկան այն ինն գժուարին է Մի ինչ այլ աւելագոյն կարծել վասն նոցա. Ո՛՛՛. ա. 2. յհ. ՁԻ. 2. *Վասն այսորիկ և ա աւելագոյն պատուեալ է ելմինեերեսեան. փիլ. Ժ. բան. *Նոքա (հրեայքն) աւելագոյն աւելագոյն գործեն և երկնչելն յայլ քան զմարդիկ. որպես և աւելագոյնն գիտեն, նոյնպես աւելագոյնն երկնչելն. Ո՛՛՛. ես

ԱՒԵԼԱԳՈՐԾ. ա. Գործօղ աւելորդս. հետաքրքիր. կամ՝ցաւելորդս գործեալ. ումեկս. վայրապար. *Սակաւ սակաւ գնացեալ երթիցէ առ աւելին և աւելագործ զդայութեանն. փիլ. Լ՛՛՛. Ը. 240: *Մի ոք զմեզ յայսմ վայրի բամբասիցէ՝ իբրև աւելագործ ինչ խառնելով զմերս ընդ նոցայն չան. Նահայ. յ՛՛՛Է. Տ. և ԱՒԱՒԵԼԱԳՈՐԾ:

ԱՒԵԼԱԳՈՐԾԱԿ. ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Անգոսնել զմերս աշխատութեի իբր վաւելագործակս և զընդվայրաքննին. Նահ. Էին: Տես և ԱՒԵԼՈՐԴԱԳՈՐԾ.

ԱՒԵԼԱԳՈՐԾԵԼ. Ն. Ἐξεργάζω, περιεργάζομαι. Efficio, curiose ago. Աւելի չանիւ գործել. մեծաւ փութով կամ վայրապար՝ի գործ արկանել. *Փոխչէլ՝ի սպասաւորութի ցանկութեամբ մարդկան անմտաց և ինասակարաց՝ զնդերն՝ի նոցանէ աւելագործել. Բր. Կղ. Ը՛՛՛:

ԱՒԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ն. Περιεργια. Curiositas, nimia diligentia. πλημμελημα, opus inconcinnum. Աւելորդ գործ, կամ փոյթ ումեկս գործոյ. աւելորդութի. անցանելն ըստ չափն. *Զաղկանչին անպատշաճան վասն բազմախոյզ իրաց աւելագործութի բարձեալ Թոզեալ: Խաղամիջաց և կամ հաւգագործաց աւելագործութի՝ Թշուառական որովայնի առուեսաք. փիլ. Խ՛՛՛. Ե Լ՛՛՛: *Ի մարգկայինն յաւելագործութի յանցուածս աճեաց. Նիս. Խոչ. Ի:

ԱՒԵԼԱՅՆ. ա. Բառ ումկ. իրը այն՝ որ շատ աշխատի. *Շատք այն են՝ որք ապ քաւանան յաւելագատ ելոյն. Ոսկիփոր: (կամ ԱՒԵԼԱԳԱՏԻ, աւելոյ):

ԱՒԵԼԱՅՏԵՄ, եցի. Ն. Προστιθημι. Appono, adjicio, addo. Աւելի ինչ՝ի վերոյ գնել. յաւելուլ. առ աւելուլ. Ե՛՛՛Լ՛՛՛ Նէ. *Պարտ էր ակնածել, և ոչ եթէ աւելադրել՝ի չար գործսն իւր. Պիտ: *Աստ քո բանիս միայն որար զարմանայի, և ոչ այլ ինչ աւելադրել. Ոսկ. յհ. ա. Ղ՛՛՛:

ԱՒԵԼԱՒՆԴԻՐ, դրի, րոյ. ա. Περιεργος. Curiosus. Ուր՝ի ինդիր է աւելորդաց զբաղմնդիր. հետաքրքիր. ընդվայրաբնին. *Դուք էք մշակք աւելաւնդիրք. Մ՛՛՛Է. ԺՌ. *Խոնարհ բանիս չահեցց զաւելաւնդիրսն զայնոսիկ. Վ՛՛՛ հղ. ԺՀ

ԱՒԵԼԱԽՕՍ, ի, ից. ա. Περισσολογος. Multo sermone utens. Զբախոս. ուղղաբան. ֆռֆռօս. պօլպօղ. *Աւ ինչ գարձեալ անգրէն՝ի պատուիրամ ոչ աւելախոսեալ. Մ՛՛՛Ի

ԱՒԵԼԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՒԵԼՈՒԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Թողել զաւելախօսութի բանիցն. Ո՛՛՛:

ԱՒԵԼԱՆԴ. գ. Բառ ումկ. որ և ԱՒԵԼՈՒՏ. ա՛՛՛. փոչի կամ խոիս, որ ժողովի յաւել ածելոյ. Լ՛՛՛. *Զաւելանդն կուտեաց՝ի մէջ տանն. Ո՛՛՛:

ԱՒԵԼԱՆՈՒ. ուսի, ուսոյ. ա. գ. Ἐπερωτης. Scoparius. Որ աւել ածէ. ա՛՛՛Լ՛՛՛ Ա՛՛՛Ի՛՛՛. *Եղէց լուացող ոտից ձերոց, և աւելանու վանայս. Վ՛՛՛ Հղ. Իշ.

ԱՒԵԼԱՆՈՒ ՏԱՃԱՐԻՆ. Νεωκορος. Aditus Սպասաւոր տաճարի կամ եկեղեցւոյ. վ. լսակայու սարկաւագանացի և սպասուոյ. *Վ՛՛՛ տաճարին աւելածուոյ է այս. Զ՛՛՛ քանի նախ առաջին տանեվրորդն՝ տայ աւելածուոյ տաճարին: Իսկ զասանեվրորդ տասնեվրորդ հրամայէ գալ ևս՝ աւելածուոյ՝ նախնիս հանել գնր՝ի վերոյ եկեղեցին. փիլ. Ի՛՛՛. Ե Լ՛՛՛ *Աւելա-

ծուաց տան տեառն. Վրդն. Երզ։

ԱՒԵԼԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδηφαγία. Edacitas, voracitas. Ուտելն աւելի քան պէտ. չաւատկերութիւն. *Ցաւք յաւելաւ կերութիւն և ի յագեցմանէ ծնանին. Ոսկ. յհ. ա. 21։

ԱՒԵԼԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և Ա. ԻՒԵԼԱԿՈՒԹԻՒՆ. Աւելորդ հոգ մսոյ. ուրաց։ Ոսկ. յհ. Ը. 39. ուր այլ և տպ. աւելաստացութիւն. իսկ յն. զեղխութիւն։

ԱՒԵԼԱՁԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւելի անուն. այսինքն մականուն. լաղապ, մահ. Եզ. *Սահակ վարդապետ հայոց, որ ըստ աւելաձայնութեան ապիկուրէնն կոչիւր։ Վարդ՝ որ ըստ աւելաձայնութեանէ սիկլաոս կոչիւր. Ասող. Ճ. 2. Ե 14։

ԱՒԵԼԱՑԱՆՑ. ա. Իբր Աւաւելաւ զանց. անցեալն ըստ չափ օրինաւոր. լատ. præteritum. օրանըշ. *Ցերկնէ ասէն՝ սխալեալն և աւելայանցն հալածեալ է. Փիլ. նխ. Ք։

ԱՒԵԼԱՍՏԱՑ, ի, ից կամ ից. ա. }
ԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒ, ուի, ուաց. }
Πλεονέκτης. Avarus, avidus, fraudator. Ստացող աւելորդաց, և յաւելորդս ձգկտաւալ ի ստանալ, ագահ. յափշտակող. ած ՚ի ստանալ. Ագաթ. *Չհերքեանց իսկ անձինս անիրաւեն աւելաստացն և չարն. Ոսկ. յհ. Ք. 25։ *Կամ ած ՚ի հաւաստութիւնէ կալ աւելաստացին առ նուազեալն. Շ. Նաք։ Տծնակ։ *Աւաքինին ոչ ագահ աւելաստացու է. Փիլ. լին։ *Անիրաւ և աւելաստացու ՚ի սակաւուցն պակասութիւնէ յանդիմանի. Բրս. Երծ։ *Որկրամոլ և աւելաստացու այլանդակաց։ Աւելաստացու ագահութիւն. Պիս։ *Ուշոին և աւելաստացուին. Սարգ. ած. պ. ած։ *Սեղանակապուտս և աւելաստացու վաճառողսն. Ածան. Ե. ՅԷղ։ *Բանաւորք և աւելաստացուք. Ասրս. ձԷ։ * Ընդ կռապարիչսն զաւելաստացուն դատապարտեաց. Սկեռ. ող։

ԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԱԾ. Նոյն ընդ վ. *Աւելաստացուած լինել, ագահել. Փիլ. լին։

ԱՒԵԼԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλεονεξία. Avaritia. Փոյթ աւելի քան ստանալոյ. ագահութիւն. ցանկութիւն ընչից. *Աւելաստացութիւն մինչև ցմր վայր դատապարտի. յորժամ եկեալ ոք ըստ օրինացն հրաման։ Նրկուքին ախտանան. ոմն զՀնէ, տապիրս թիւն, իսկ միւսն պաւելաստացութիւնն. արդ ոչ հեշտասէրն և ոչ աւելաստացուն յոյր և իցէ իրս արտաքոյ դատապարտութիւն են. Բրս. հյ։ *Գողն զաւելաստացութեին յիրկար ձգտեալ, տկարութեամբ վերջացեալ ՚ի գողն ինչ ամփոփեալ։ Ագահ աւելաստացութիւնք։ Ագաւ. հուածի աւելաստացութիւնէ. Փիլ. ևս և պիս։ Մծխ. ձԸ։ Ոսկ. յհ. ած. 21։ Ք. 23. 30։ ճճ։

կամ Պերուսία. Opes, opulentia. Աւաւելութիւն ստացուածոց. մեծութիւն. և ինչք աւելորդք. *Ոչ կոյր, այլ արատեսիլ մեծութիւն և՝ առաքինութիւնէն աւելաստացուն. Փիլ. խապն։ *Որք յամենայնի որսալ զաւելաստացուին են փութացեալք։ Իբր զաւելաստացութիւն ինչ և զանօգուտս կարագոյն կենցաղոյս զսա (զձի) համարեալ. Պիս։

ԱՒԵԼԱՏՐԱՄԱԿԱՑ, ի, ից. ա. Որ ունի զառաւել տրամադրութիւն հաստատուն կամ զտարածութիւն. որպէս մարմինն քան զմակերևոյթ, և մակերևոյթն քան զգիծ. *Եւ է աւելատրամադրեալքն և զնուազն զնոցն ունել զտհման, իսկ նուազքն ոչ և սս. Աբիսթ. փանակ. ըստ հյ. աեթ։

ԱՒԵԼԵՄ. որպէս ումկ. Աւել. Տ՚ես ԱՒԻԼԵՄ, և ԱՒԵԼՈՒՄ. *Աւելեաց զԼը ցիկն, և զաւելածն կուտեաց ՚ի մէջ ատնն. Ոսկ. յհ։

ԱՒԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Πλείων, περιττός, περισσός. Plus, plurimus, redundans, nimius, praestans. Ցաւելեալ ինչ. առաւել, յոլով. շատ ևս. մեծ ևս. Է-ել, է-ելի. պիսպե, որբզգ, (իսկ եվՀէ՚ն յաւելի, նախ.) *Զինչ աւելի է, զի պահեցեալ զպահպանութիւնս նորա։ Զինչ աւելի է հրէին, կամ զինչ օգուտ ՚ի թլփատութենէ ատի։ Աւելի առնուցուն։ Աւելի դատաստան ընդունիցին։ Աւելին քան զայն ՚ի չարէն է. ևն։ *Մի պարծիք, թէ աւելի ինչ քաջութիւ յաղթեցէք մեզ։ Եւ ի՞ւ երևիմ քան զդէն աւելի. Փոյթ։ *Աւելի քաջ քան զմիվուս. Եփ. համաբ։ *Ես ոչ միայն չեմ յաւելին (մասին արդարութեան), այլ և ՚ի նուազ համեմատին. Ցն որդի։ *Աւելի տանջանք քան զամենայն մարդկան. Ագաթ։ *Ցաղագս անչափին և աւելոյ։ Ոչ գոռգոռոյ, և ոչ աւելոյ նիւթոյ պէտք էին աշխարհի առ կատարելութիւն. Փիլ. այսբ. Ե նխ. Ք։ *Հարիւր դահեկանի, և ի թերևս ևս աւելոյ։ Նոցայն աւելիք էին, և սորայս կարօտք։ Ի քաղ. մոթէ աւելեաց ևս վայնջուց (այսինքն ՚ի յոլովից հնագունից). Ոսկ. ֆիլիպ. Ե ճ. Ք. 5։ Ե յհ. Ք. 25։ *Գրութէ ըստ ամենայն ախտից, կամ ըստ աւելեաց (այսինքն յոլովից) այլայլել պատահեաց մեզ. Ա. ԻՒԵՒ. ՂԸՅ։ *Բազմայուցեանէ յերեսնասեր, կամ թէ յիս աւելի ՚ի հարիւրապատն. Պիս։

ԱՒԵԼԻ. Περισσός, ὀν. περισσότερος, ον. Supervacuus, superfluus, um. Աւելորդ. անգործ, ըստ չափ, և վայրապար. *Աւելի է ինձ և գրիլ առ ձեզ. Ք. Յոբ. Ք. 1։ *Աւելի ձեզ և անդէպ՝ այլ մարզպան կացուցանել. Փոյթ։ *Գործ աւելի համարիմ կալ և դնել ընդ նոսա յանդիմանութիւն. Վ. Էոբ. ած։ իսկ ՄԸՔ. ԺՆ. *Աւնէ զնոսա սւելիս ՚ի կենաց իւրեանց։ կամ ընծերկիր տաելիս, կամ իմն անպէտ և անշուք։

ԱՒԵԼԻՔ, աւելեաց. գ. Հինգ աւուրք յաւելեալք ամի ամի ՚ի հայկական ամիսս Թուեալս երեսուն և եօթ աւուրքք. որպէս և առ եբրայեցիս։ Տոմար։ Ցայսմաս. ևն։ *Որպէս յայս առնէ նհանգիստ երեք ժամին յաւելիսն յաւելադրեալ. Խոր։ *Թողում ըզհինգ Թիւ աւելեացն անպիտանական. Երզն. ոպ. Երզ։ *Օրն հինգ էր աւելեացն ըստ եբրայեցւոց. ԼԺ. Ի։

ԱՒԵԼԻՈՒԹ, կամ ԱՒԵԼԻ. գ. Ὑπερβολή. Excessus. ὑπερβολικῶς, excessive. Որպէս Աւաւելութեի բանի, չափազանցութեի. որ և ասի ԸՍՑ ԱՒԵԼԵԱՑ, ԱՒԵԼԻ ԻՄՆ. *Ոմանք ասեն, Թէ աւելի լինի է ասելն, եթէ ադահն կռապարիչս է. չեն ինչ աւելեաց բանք, այլ ձչմարտութեի. Ոսկ. Է. ՀԷս. ԺԸ։ *Զնմոյդ իցեն մի ագահն և կռապարիչսն. աւելի է բանդ. Եփ. ԷՀԷս։ *Ոմանց ըստ աւելեաց իմն Թուի ասացեալ՝ իբրև ահ ինչ արկանելով։ կարծել՝ եթէ ըստ աւելեաց ինչ ասացեալ իցեն միայն բանքս. Ոսկ. ծ. ած. 16։

ԱՒԵԼԻ ԱՆՈՒՆ. որ և ԱՒԵԼԱՁԱՆՈՒԹԻՒՆ. Մականուն. մակակոչ անուն. *Ցիմ աւելի անունս (կամ անուանս, կամ զիմ ևն) ՚ի վերայ եդ. ճ. Ջ. ՚ի գՆոեփ։ *Ըստ կարի աղաչանաց զանուն տեղոյն փոխեցաք յիւր աւելի անունն (այսինքն կոչեցաք վանք գլեհայ, որ էր մականուն զՆոեայ). Ջէնոբ։ *Գործ շատախօս, որ կոչեաց զանուն գաւառին իւրում շատախ վանն աւելի անուան իւրում. Մոսէ։

ԱՒԵԼԻ. ծ. Տ. ԱՒԱՒԵԼ. *Ձի մի՛ աւելի ևս աչխատ արարից զքեզ. Գծ. ԻԸ. 4։ *Աւելի վան այսր կարի ինդան ՚ի մահ։ Աւելի շապուհ առ զնորա քաջութեան փորձ. Փոփ։ *Արս չորեքհարիւր լոհ՚ Թէ աւելի կամ պակաս՝ ունէր ընդ իւրն. Ջէնոբ։

ԱՒԵԼԻ ԿԱՆ. Πλεῖον. Amplius. Տ. Ա. ՒԱՒԵԼ ԿԱՆ. *Ոչինչ աւելի է իմ քան զաւուրս երկոտասան։ Եթէ բանտիս, աւելի քան զնոսա։ Աւելի քան զերկոտասան բիւր մարդիկ։ Եթէ ոչ առաւելութիւս արդարութի ձեր աւելի քան զդպրացն. ևն։

ԱՒԵԼԻՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Աւելահոգութիւն. աւելորդ հոգ. *Մեծայ՝ ըստ հաստատակաց բառի՝ աւելհոգութեամբ. Մոսէ։ *Աւելհոգութի, այսինքն հոգալ զայն՝ որ էէ իւր գործ. Ոսկ. յհ։

ԱՒԵԼՈՐԴ, ի, ից. ա. գ. Περισσός, ὀν. πλεοναζων. Redundans, superfluus. Աւելի քան զպէտս. յաւելեալն քան զարժանն. անկարևոր. ումկէտ. ընդունայն. անգէպ. Է-ելորդ, ֆոաճ. պիսպե, պաբրբ. *Զաւելորդս խօսեցայ ՚ի սրտի իմում. Ժ. Ք. 15։ *Ամենեքին յաւելորդաց իւրեանց արկին. Մրկ. ծԸ. 44։ *Փախեաք յաւելորդ և ՚ի պաճուճեալ բանից։ Մի յաւելորդն զմեզ հարկաւորել. Խոր. Ք. 61։ * Աւելորդ բոյս։ Զաւելորդս իցայ քան զկարևոր պիտանացուս։ Աւելորդացն տալ փանօք։ Ոչ ՚ի յաւելորդացն մանաւանդ քան ՚ի հարկաւորացն. Պիս։ * Առանց աւելորդաց կեանք. Մաթ. ՅԸ։ *Աւելորդ է առ այս և բանն առակի։ Աւելորդ (է) ուրեմն խոզել. ևն. Կաթ. ծա. Ե ՅԸ։ *Աւելորդ է կարծել. Եփ։ *Որ զաւելորդսն իւսին ընդդէմ հոգւոյն. Սարգ. Ք. յհ. Ք։

ԱՒԵԼՈՐԴ. Περισσόν. Quod superfuerit, residuum. Ցաւելեալ մասն. *Ինայորդ. Է-ելածը, Է-ելցոսէը, ֆայածը. արՔԷ. *Առագաստք, վարագոյրք. և այլ ևս աւելորդ ամենայն գործոյ նորա։ Աւելորդ սւարին, կամ մանանային, փեղկին։ Աւելորդն գաղապատ։ Աւելորդ ոսկի նուիրացն։ Աւելորդս զտէզն առին։ Զաւելորդս ժողովրդեանն զինացեալս ՚ի քաղաքին. և այլն։

կամ Աւելի ինչ. և Ցաւելուած. *ԶՅինչ կ՚ որ աւելորդն է ՚ի քո (քան զմեզ) և հրաշափառ. Պարապմ. լ։ *Եթէ վան հոգւոց մարդկան ասէ զոդին, աւելորդսն ասէ՝ զմարդոյն. Կոլ. ծԸ։

Եւ իբր ի դուրս մնացեալ. անբաժ. * Ո՞ր տեղի իցէ աչխարհի, որ ոչ լինիցի յանկարծակի աւելորդ ՚ի մնանէ լուսոյն, յորժամ ամփոփիցէ զՀառագայթս իւր. Վէոբ. Ք։

ԱՒԵԼՈՐԴ. Περισσός, ον. Impar. Թիւն միակ, և ամենայն Թիւ միութեամբ աւաւելեալ քան զզոյգն. այսինքն ոչ դար, այլ կոՀաստ. ՒԷԽ. *Աւելորդ և կատարեալն. իսկ դարն, ևն։ Աւելորդքն ընդ դարան համբանեցին։ Մի ըստ միոջէ ՚ի միակէն աւելորդք։ Ի դարէն և ՚ի կոՀաստէն, կողմնանաւորս ունելով դարին զնիւթական տեսակն, և աւելորդին զգործական տեսակն. Փիլ. լին. Ք. 5։ Գ. 49. 61. ևն։ * Աւելորդքն կոՀաստքն է. ԼԺ. ՒԻԼ։

ԱՒԵԼՈՐԴ. ծ. Ցաւելորդս. *Ի զուր. *Աւելորդ ընդդիմաբանէք ոչ հրեայք. Վ. ՒԵՂԲ։

կամ Աւաւել. * Եւ աւելորդ ի նոցանէ՝ որդեակ իմ զգոյշ լեր ի ստանալոյ գիրս բազումս. Ժղ. ժԲ. 12. ուր այլք իմանան որպէս մակբայ զգոյշ լեր բայիս, ի մեզ կարծի լինել և իբր նո. Թող զի այլք այլազգ կետագրեն:

ՑԱՒԵԼՈՐԴԱՑՆ. ՛ս. Աւաւել. առաւելութիւն. Ես քան զնս. Ես ԻԲ. * Զայս և այժմ ասէ, յաւելորդացն կամելով հաւատարիմ կարգել զվկայութիւն. Ոսիո. յԿ. Ի. 37:

ԱՒԵԼՈՐԴԱԲԱՐ. ՛ս. Περισσῶς, կամ ττῶς. Abunde, a superfluo labore. Ցաւելորդս. յոչպէտս, և լիուլի. առաւելութիւն. * Աւելորդաբար քան զպէտսն ի նոսա մատչիմք. ԼԺ. ՁԺԲ: * Երկիցս անգամ ինոյն աւելորդաբար ասելով՝ վայրապարանել: Գերազանցագոյնքն գոյք աւելորդագործ ունին և զնուաստագունիցն սրբազանիցն առանձնաւորութիւնս. Դիոն. ՁԺԱ. Ես երկն:

ԱՒԵԼՈՐԴԱԳՈՐԾ. Տ. ԱՒԵԼԱԳՈՐԾ. * Մի աստանօր բամբասեսցես վմեզ իբրև զաւելորդագործ (կամ զաւելագործակ) ոք, որպէս ԼՀ զմիանգամ պատմեալսն դարձեալ երկրորդեցաք. Խոր. Ի. 65:

ԱՒԵԼՈՐԴԱԽԱՒ, ի, ից. ա. գ. Որ աւելորդ ծախս առնէ. և ծախիք աւելորդք. * Մանկիկն յանգիմանութիւն ի վերայ ածէր աւելորդախիցն. Եփր. ասէրեան:

ԱՒԵԼՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπερβολή. Excessus, hyperbole. Աւելորդն գոլ. յաւելուած. առաւելութիւն. չափազանցութիւն. * Աւելորդութիւն (են) ամենայն բանք ձեր. ՁՁ: * Բանաւորքս քան զդայականս են գերագոյն՝ առաւելեալ քան զնոսա աւելորդութիւն բանի. Դիոն. ՁԺԱ: * Իսկ զայն ևս յայլ մեկնեալ և յաւելորդութիւն՝ այլ ասացս հանել. Փիլ. ԼԻՆ. Ի: * Յորժամ մարդկաբար լինչ իսկ, իբրև աւելորդութիւն գայս դնէ ». այսինքն անչափ խոնարհութիւն. Ոսիո. յԿ. Ա. 37:

ԱՒԵԼՈՑ. Տ. ԱՒՈԼՈՑ:

ԱՒԵԼՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. } Իբր Յաւե-
ԱՒԵԼՈՒԱԾՈՒ. գ. } լուած. աւելաստացութիւն, կամ աւելորդուն իրաց. * Այս վայելչութիւն, իսկ անդ ասունչանք. ասս աւելուածուն, և անդ պատուհասք. Ճ. ի: * Մի զագահս, և որ սիրէ զաւելուածս. Սիր:

ԱՒԵԼՈՒԿ. գ. Λάπαθον, ος. Lapathum. ռմկ. ևս՝ ա-եղ-ոկ, է-ել-իկ. Բան, ջաղ ինչ ուտելի. աչխոն օրը, հոմանի պաղր, Խոշոյի թալխ, թալխօն: Գազիան: Ռիվիր:

ԱՒԵԼՈՒՄ, լի. ն. որ և իբրև ռմկ. Ա-ե-ե-լ, Ա-ե-ե-լ, Ա-ե-ե-լ. ա-ե-ե-ր-ե-ե. Σαρόω. Verro. Աւել ածել. * Այս սէր է, որ աւելու և մաքրե ի մասց մերոց զանկնային աշխարհական ցանկութ. Լմբ. ոդ:

Մեր՝ փոխանակ գրելոյ Յաւելուել. * Յառաքեալ գանձն առ ի յիւրմէն ևս աւելեալ. Յհ. իԲ:

ԱՒԵԼՈՒՕՔ. գ. որ և ԱՒԼՈՒՕՔ. ա-ե-ե-ր-ե-ե-ե, է-ո-ր է-օ-ք. Տ. ԱՒՆԼԱՆ. * Որ զաւելորդն կոտեաղէր. Ա-ե-ե-ր-ե-ե:

ԱՒԵՂՆԵՄ, կամ ԱՒԵՂԻՄ, կ՛աւել. է. Իբր Աւաղել. Եղուկ կալուգալ. կալեկից լինել. * Յորժամ ղՀերան գեռ վիրայն ի նմանէ, ուս յոյժ գեղեցկութեն լսալոյ՝ յայտնեսցես հարան՝ որք լսանն կամ սեսին, ի գեղն աւեղկեալ. Բաւղ. Ե. 3:

ԱՒԵՑ. գ. Արմատ կամ համառօտութիւն Աւելոյ բառին՝ նոյն ընդ նմա, կամ որպէս ողջոյն աւետաւոր. (չծ. լա. ֆվէ, ա-ե-ե-ե, ա-ե-ե-ե, ողջ լերս, ողջ լերուք, ուրախ լերս, լերուք.) * Պատգամաւորս և բարեխօսս ունել զանձ, որ հանդիպելոցն յաւետ քարի. Ճ. Թ: Կայ և ի Գանձարանի, ուր գրի ԱՒԵՑ:

ԱՒԵՑԱՒԱՆԵՄ, եցի. ն. Բանս աւետեաց ասել. աւետել. աւետարանել. * Ցառաջագոյն զծնունդ նորա աւետաբանէ. ՁՁ: * Զոր մարգարէն ի դէմս մեր աւետաւանեաց, արի երուսաղէմ. Ես. ի պեթ: * Հրեշտակապետն աւետաւանելով: Տեսլեամբ հրեշտակի աւետաւանեալ (իր). Ճ. Գ: Տծոմ:

ԱՒԵՑԱՒԵՐ, ի, ից կամ լից. ա. Որ ոք կի որ ինչ բերէ աւետիս. ուրախարար. բերկրարար. * Ծառայ էր աւետաբերն (հրեշտակ). Ես. ի յԿ. Ա: * Ընձեռանէ լի տնօրէնութեդ քո աւետաբերք առաքեցան. Շար: * Ցնս զաւետաբերն ». այսինքն քարոզիչս. Ես. Ի: * Խնամածու. բանից քարոզողն. Սիմ. ես: * Խնամածուքեն հօր աւետաբեր լինէր. Պիս: * Մատուցին ողջոյնս աւետաբերս. Աշծ. Ֆ. 14: * Աւետաբեր տառ (այսինքն աւետարան). Մագ. Ֆ: * Աւետաբեր աւետարան, կամ տառք ընծեղնիք, փրկութիւն, տօն. Ագաթ: Շ. Բաղխ: Փարպ: Սկհ. ի. արմատ: Որպէս և * Աւետաբեր երկիր », է իսուտացեալն երկիր աւետեաց. Ցո որէ:

ԱՒԵՑԱՒԵՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. յորժամ ասի զնոյց և զգանոյց. * Աւետաբերական տառ. Մագ. Խ:

ԱՒԵՑԱԳԻՐ. ա. Ուր ինչ գրութիւն և յայտարարութիւն աւետեաց. * Թուղթ աւետագիր. Կոբէն: * Կործանման մահու նախաժամման մեծ աւետագիր. Ներ. ծ:

ԱՒԵՑԱԳՈՀ. ա. Որ գոչէ զձայն աւետեաց. * Աւետագոչ բան. ՁՁ:

ԱՒԵՑԱԳՐԵԼ. ն. Գրել աւետիս. աւետարանել. * Նոյն երանութիւն անձառ պարգև ձայնիւ արարչին աւետագրեցաւ. Ներ. ասաք:

ԱՒԵՑԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութիւն աւետեաց, կամ աւետարանի. * Բարձրա. հռչակ աւետագրութիւք զկիսաւութիւնն, զզքաւութիւնն, և զյարութիւնն գրեն կրկին նորոգեան. Ներ. ասաք:

ԱՒԵՑԱԼԻՑ. ա. Լի կամ լցեալ աւետեօք. * Բանս աւետալից լուեալ. փարպ:

ԱՒԵՑԱԼՈՑՍ. ա. Որ աւետաւորութիւն զգածումն լուսոյ. կամ լուսով աւետաւութեալ. * Ընդ իւր ունելով զձառագայթ աւետալոյս աշխարհի՝ զնաչն քրիստ. կանչնք:

ԱՒԵՑԱԼՈՒՐ. ա. ՛ս. Ուր ինչ լուր աւետեաց. և լուելի առնելով զաւետիս. * Աւետալուր և ուրախաբեր ձայն հրեշտակապետին առ կոյսն. Ոսիիէ: * Զաղջրաձայն. նուագիչ նուագաց՝ աւետալուրց հնչեցուցանէն զընդհանուրս. Խոր. Վրվ:

ԱՒԵՑԱԾԻՆ. ա. Աւետեաց ծնեալ. * Միածինն հօր յիս աւետածին եղեալ, և ուխտաւոր հօր. Տծոմ:

ԱՒԵՑԱՁԱՅՆԵԼ. ն. Ձայնել զբան աւետեաց. աւետաւորել. * Հետամտելոցն մանկանց աւետաձայնել վանն լինման իւրոց յաշխարհս. Հաճ. ասաք:

ԱՒԵՑԱՃԵԱԼ. Իբր Յաւետ աճեալ. ուռճացեալ, ուռքացեալ. * Նուաճեսց զաւետաճեալ զաւտարեան աւետաձեռսս. Միխ. ծԲ:

ԱՒԵՑԱՄԱՏՈՑՑ. ա. Որ աւետիս մատուցանէ. աւետաբեր. * Աւետամատոյց փառաց գալստեան. Ներ. ղԲ:

ԱՒԵՑԱՊԱՏՃԻՆ. ա. Ունոզ կամ բերոզ զպատճէն աւետեաց. * Չետեւեցաք ցաք զսուրհանդակ բանիս աւետապատճէն նամականաւոյց. Ներ. Ֆբ:

ԱՒԵՑԱՊԱՐԳԵԼ. ա. Որ պարգևէ զաւետիս. ուրախարար. * Աւետապարգև վարդապետութեի միածնին. Ագաթ:

Եւ Պարգևեալ ըստ խոստմանն աւետեաց, որպէս երկիրն աւետեաց. * Աւետապարգև երկիր. Թէոդոր. Խլ:

ԱՒԵՑԱՏՈՒ. ա. Ցուօղ աւետեաց. * Կենաց յարութեան ես աւետատու. Ներ. Խլ:

ԱՒԵՑԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ἐυαγγέλιον. Evangelium. Ընդունարան աւետեաց. որպէս մատեանն մարդեղութեն որդւոյն ՚ՅՍ, և տնօրինական գործոց և աւետաւոր քարոզութեն նորա, գրեալ ի չորից աւետարանչաց հոգւով սրբով. Ինճիճ. * Սկիզբն աւետարանի յիւր քնի որդւոյ ՚ՅՍ. Մրկ. ա. 1: * Զմի աւանդութիւնն չորս աւետարանս սահմանեալ. Ագաթ: * Ի տան՝ յորում աւետարան եդեալ կայ, ոչ համարձակի մերանել սատանայ. Ոսիո. յԿ. ա. 31: Աւետարան հանդերձ խաչիւ տայր տանել. Եղիշ. Ե:

ԱՒԵՑԱՐԱՆ. Աւետարանութեան գալըստեանն քնի. աւետալից քարոզութեի քնի և առաքելոց. հաւատք՝ և վճռակ նորոյ օրինացս. * Ապաշխարեցէք, և հաւատացէք յաւետարանն: Որ կորուսցէ զանձն իւր վասն աւետարանին, ապրեցուսցէ զնա: Զոր պաշտեմն հոգւով իմով յաւետարանի որդւոյ նորա: Ցետ հրաման ետ՝ որոց զաւետարանն աւետարանեն՝ յաւետարանէ անտի կեալ. ևն: * Քրեան աւետարանն՝ կենան է ամենեքին: Քո կտակն աւետարան է (այսինքն ընդունարան աւետեաց). Ներ. ՁԲ. ԽՁ:

ԱՒԵՑԱՐԱՆԱՐ. ՛ս. Ըստ աւետարանին. կամ ըստ աւետարանական բանից. * Չանդերձեալ պահել՝ մի տրումեսցիս հրեաւպէս, այլ աւետարանաբար զքեզ լինքն զուսարձացո. Ճ. Գ:

ԱՒԵՑԱՐԱՆԱԳԻՐ, գրի, րաց. ա. գ. Ἐυαγγελιστής. Evangelista. Գիրս աւետարանի. աւետարանիչ. * Ձհիր այգեօք բաւական մի աւետարանագիրն վաւհնայն ասել: Իրաքանչիւր իսկ աւետարանագիրքն աւհին. Ոսիո. ՛ս. ա. 1. 10: * Ցերկրորդել ազգացն զուկայ աւետարանագրի. Եփր. ՅՆ: * Ըստ յովհաննու աւետարանագրի. Մամբր: * Անուանս աւետարանագրին դրով հաստատեաց: Աւետարանագիրս ոչատմէ. Եղիշ. խաչէն. ե ԲՂ: * Աւետարանագիր ապրանացն. Ագաթ: ե Թէոդոր. ֆոս: * Աւետարանագիր որ հարքն. Յհ. իՀ. ագ: * Որ նորայն էին պատմաբանքն՝ աւետարանագիրքն: Աւհնեցուն աւետարանագրացն, և այլոն. Սիս. ես. ե յաբ: (Ուրիք ուրիք ի գիրս Ագաթ. կարծի նշանակել և Աւետարան):

ԱՒԵՑԱՐԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ ինչ գործ կամ լինի ըստ աւետարանին. * Աւետարանագործ վարդապետութեի, կամ կրօնք. կոբէն:

ԱՒԵՑԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութեի աւետարանի. կամ Գիրք աւետարանի. * Նորին յորդորելով և նա եկն յաւետարանագրութեին ». չն. յաւետարանական գրութեին. Ոսիո. Տ. ա. 1: * Վկայ այսմ՝ զրկաստս աւետարանագրութեին. Սարկ. փոմբ:

ԱՒԵՑԱՐԱՆԱՒԱՆԱՆ. ա. Ժառանգաւոր աւետարանի կամ աւետարանական վարդապետութեի. * Աւետարանաժառանգութիւք լինելիք. Ագաթ: Կոբէն: * Աւետարանաժառանգութեան պիտանացեալ. Ներ. խլ:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿ, ի, աց. գ. որ և Ա-ԻԵՏԱՐԱՆԻԿ. Աւետարան փոքրիկ, կամ՝ի փոքրիկ դիրս գրեալ և կազմեալ. և Տուփ փոքր՝ յոր եդեալ իցէ հատուած՝ի բանից աւետարանի. *Որպէս և այժմ բազում կանայք աւետարանակ կախեն զպարանոցս մանկանցն. Երզն. Տաղ:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ԵՒագգելական. Evangelicus. Որ ինչ է սեպհականի աւետարանի, կամ ըստ աւետարանի. *Ըստ աւետարանական սահմանի. Ան. Գ: *Աւետարանականացն լուր բանից. Բրո. ծՆ: *Եւ այլովքն այսպիսեօք՝ որ յաւետարանական պատմին Ճառս. Կիւրղ. զ: *Աւետարանական վարդապետութիւն, կամ երանութիւն, աւետիք. հաւատք, արուեստ, գնացք. ՅՃԼ: *Աւետարանական հրամանի, չափք, սպասաւորութիւն. ԱԳՒ: Կոչին: *Աւետարանական լոյս, գեաղ. Խոր. հոՃԺ: *Զաւետարանական կատարանս: *Աւետարանական ուռկանաւ. ՅՀ. ԼՒ:

Իբր Աւետարանիչ, և Աւետաւոր, աւետաբեր. *Եթէ աւետարանական (տե՛ս նեմ), փոչ-ոյ ուրեք Թովմափնեան (ակն ունիմ). Նար. ԻԳ: *Առաքից հրեշտակ, Թուելով իբրու Թէ աւետարանական իցէ՝ ամէնքն զաւետիս տալով զմանկանն. Փիլ. սոՄԺ:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆԱՊԻՍ. Տ. ԱՒԵՏԱ-ՐԱՆԱԲԱՐ. *Աւետարանականապէս հան. դիպուածք սահմանի ,, յն. աւետարանականին. Դիոն:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱՀԱ. ա. Որ շահ անձին ինդրէ՝ի քարոզել զաւետարանն. *Որք ՁԺ ավաՃառք և աւետարանաշահք լինին. Ոսկ. Է. Լոր:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Որ ինչ պատմեալ է կամ՝գրեալ և քարոզեալ յաւետարանի անդ. *Աւետարանապատումն հրաւիրմամբն մանանն յառագաստ երկնաւոր փետային. Կամրջ:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱՊԵՍ. Տ. ԱՒԵՏԱՐԱՆԱ-ԲԱՐ. *Ցօրինակացն փոփոխեցուք աւետատպագիս. Ածաբ. պաոԼԵ: *Ոչ գրոյին վարել հրէաբար, այլ հոգւովին աւետարանչական. Գէ. էս:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱՏՈՒՆԿ. ա. Տնկեալ լեր՝ի պարտիզի աւետարանին, կի՛մ աւետարանաւ. *Զբուրաստանեալ աւետարանատունկ մանկունս եկեղեցւոյ. Թեոդոր. ՝ի Կոյն:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԵՄ, հցի. ն. ԵՒագգելիզո, ζομαι. εὐαγγέλλω. Evangelium praedico, laeta nuncio, annuncio. Քարոզել զաւետարանն քրի, կամ զվարդապետութիւնն աւետարանին. *Ոչ առաքեաց զնս քս սկըզբանել, այլ աւետարանել. ա. Կոր. ա. 17: Ռ. 16: Գաղ. ա. 8. 9: *Շրջէին աւետարանէին զքանն. Գծ. Ը. 4. ԼՆ: Հելլենա-բանութիւն ասի. *Եւ զայլ քաղաքն աւետարաներ. Կուղ. ծԷ: *Աւետարանեցաւ, ուստի փառաւորեցաւ. Նար. Կոտ:

Ա՛լ առաւել՝ Աւետել. աւետաւորել. պատմել զաւետաւոր լուր. տալ զաւետիս՝ի փրկութիւն հոգւոց. *Բարութիւնս աւետարանես: Աւետարանեմ ձեզ ուրախութիւն մեծ: Եւ այս են աւետիքն, զոր աւետալանեաց նա մեզ, զկանանն յաւիտենական: Աւետարանել աղքատաց առաքեաց զնս: Աղքատք աւետարանին: Աւետարանեցէք օր ըստ օրէ զփրկութիւն նորա. ևն: *Չանդիրձեալ էր (յետ զաքարիայի) մարիամ ևս աւետարանիլ: Աւետարանեցաւ մարիամու. Եփր. համՖ: *Ի դաւթայ աւետարանեցիր, և ոչ երկիցես յերկիւղէ. ՒՆՖ. Ղբր: *Աւետարանեաց մարգարէքն բարբառովք վասն կենսաբեր գալստեան որդւոյն ՅՀ. Ագաբ: *Ա՛ուռնդ իսկ մեծիդ զքեզ եւթէ զընտանութեանն աւետաքանէ՝ի մէջ գառնութեամ մահու՝ կեանս անտարակոյս աւետարանէն: Աւետարանեա՛ զեմ բանիւդ օրհնութեամբ զկենդանութեամ իմ մահացեալոյս. Նար. ծՁ. ԼՁ. ԽԸ:

Կամ Հաւանեալ. յայտնի առնել. քարոզել. *Եւ անդ աւետարանեալ՝ի վերայ զնուիրական ալօթեան, և եդեալ՝ի գլուխ զմեզ Թագաւորութեամ. ՅԿ. ԼԲ: *Զտուողն զոր ութեամ՝ ամենայնիւ աւետարանէ: Ճայթմամբ իմն ՅԾՅՆով աւետարանէ. Նար. ծՅ. ՂԲ:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԻԿ. գ. Աւետարան փոքր. աւետարանակ. * Աղաչեմ զձեզ, արարեք ինձ աւետարանիկ. Վ.Ր. հդ. ծԸ: ՁՃ: *Բայց միայն աւետարանիկն յիւր անունն՝ յեկեղեցւոյն ՅՅ կայր. Վ.Ր. հդ. ԻԸ:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԻՉ, նչի, չաց. գ. ա. ԵՒագգելատής. Evangelista. Աւետարանագիր, և քարոզ աւետարանին. ԻԵՒԼԻԿ Ի՛ւ ՀՆՁԻ. *Ի ՀԷՆՉ աւետարանիչք, մարկոս, ղուկաս. Նար. ա.ՃՃ: * Բանին կէ. նաց կանուխ քարոզ և աւետարանիչ, սըզմատթէոս: Ցուցեր աւետարանիչ զորդւոյն որոտման. Շար: *Նա եւ զոմանս առաքեալս, զոմանս մարգարէս, զոմանս աւետարանիչս. Եփս. Ը. 11: *Զոմանս աւետարանիչս, այսինքն քարոզիչս. Եփր. Ե.ԻԵ: *Զգործս աւետարանչի գործեա՛. Ը. փմ. Ը. 5: *Փիլիպպոս չորեքեալ աւետարաներ ամենայն քաղաքացն, մինչև՛ի գալ Նորա՝ի կեսարիա . . . եկեալ՝ի կեսարիա, և մնեալ յապարանսն փիլիպպոսի աւետարանչի՝ ագապ առ նմա. Գծ. Ը. 40: ԺՁ. 8: *Տէր աւետարանչացն զանաւելաստացուցանել ուսուցանէր. ԼԲ. ՁԾՁ: *Ա՛ը աւետարանիչ եպիսկոպոսն գնաց՝ի աւեր իւր. Բ.Ղ. Ը. 10:

Եւ Աւետաբեր. քարոզիչ բանից բարեաց. *Աւետարանիչդ սիոնի: Աւետարանիչդ երուսաղէմի: Ոչք աւետարանչի համբաւեան իսալալութեամ, իբրև աւետարանչն բարութեամբ. Ես. Խ. 9: ԾԸ. 7: Նա. ա. 15: *Ելի՛ն աւետարանիչք մեզ դարձին և վերսին փրկուեն. ԼՖ. ՍԳ:

ԱԻԵՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւետարանչի՛ն՝ ըստ ամենայն առման. որպէս աւետաւորութեան. աւետումն. * Հաւատացք գարբրիէլի աւետարանութեան. կամՐ: *Նա զամենեսեան կոչեաց. բայց ընկալան զաւետարանութե կոչումն ոմանք. ԼՖ. յոՂԷ: *Ընդ նոսին աւետարանութեա՛ք քարոզես. ցուք զքո միայն զսքանչելիսդ. Շար:

Եւ Պաշտօն և գործ աւետարանչի. քարոզութեամ կամ բան և վարդապետութեամ աւետարանի. *Ընտրէ առաքեալսն, մարգարէութեա՛, աւետարանութեա՛. ՅՃԳ. Ի: *Զի մի հայհոյեսցի պաշտօնն մեր, այսինքն աւետարանութեամն մեր: Եղիկես գոս քաջքերեալ՝ի ուշաբաման քո՛մ, այսինքն յաւետարանութե քո՛մ. Եփր. Ի. Նա Ի. փխ: *Պօղոս, որ հրաման աւետարանութե հաս. Զ.Ր. ծՐծՐ: *Աչակերտեալ նմին սովորական աւետարանութեան. ԿորՒՆ: *Վա՛յ է հոգւոյ՝ որ ոչ պահեաց զաւետարանութեան ամբիծ. Վ.Ր. հդ. Ջ: *Սարսափելի աւետարանութե փրկչին քրի, Թէ որ ուբասցի զնս. ՅՀ. ԼԲ: * Մեծացուցեր զնոր աւետարանութե՛դ պատիւս. Նար. ՂԲ:

ԱԻԵՏԱՐԱՆՈՒՄՆ. Նոյն Ը վ. *Մրիամ՝ծին որդի՝ այ զաւետարանումն սքոյ մարգարէից աստանօր լուսաժպլլեալ պայծառացուցեր. Շար:

ԱԻԵՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. ԵՒագգելիչաւո. Annuntians. ԵՒագգելուց, λος. Laeta nuncians, qui fausta annuntiat. Աւետող. աւետաբեր. աւետաւոտու. Խ-ծ-ՔԷՒ. *Եւ նա աւետաւոր է: Առաքեցին չորքհանկի աւետաւորս. Ք. Ի.Գ. ծԸ. 26: ա. Ի.Գ. ԼՁ. 9: *Հրեշտակ աւետաւոր. Փոր: * Գաբրիել աւետաւորդ լինի առ կոյս. ՅՃԻ. Ի: * Աղբայրութե՛ աւետն աւետաւոր. Նար. ծԲ: *Աւետաւորք եղեն ազգայ և Թագաւորութեց. Լսա. ծա:

ԱԻԵՏԱՒՈՐ. Որպէս ինչ մի աւետալից. ուրախալի. բերկրական. Խ-ծ-ՔԷՒ. *Աւետաւոր համբաւ, կամ ժամանակ. Ձայն. յիշատակ. բան. վարդապետութե (քրի աւետարանական). Փոր: Պիս: Նար. ծԲ: ՍԻՆա. յար: Ես. Իր. Ի:

ԱԻԵՏԱՒՈՐ. Աւետարանեալ. խոստացեալ. *Ի՛երկնչէլ՝ի սպառնալիցն, և ցան. կալ աւետաւոր բարեաց: Հանգիսացեալ յառաքինութե՛ մրցմունս աւետաւոր յաղութե՛ն. ՅՃԻ. Ի. Ե:

ԱԻԵՏԱՒՈՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՒԵՏԱՐԱՆԱ-ԿԱՆ. *Եւ զվաստակ աւետաւորական ոտից Ձգանց արիապէս՝ի գլուխ իւր կապեաց. Նար. ծԲ:

ԱԻԵՏԱՒՈՐԵՄ, եցի. Ն. Աւետիս տալ. աւետարանել զնմն՝ ուժք. Խ-ծ-ՔԷՒ. *Աւետաւորեաց զքիպկերոց հոգա՝ի Հնորհէն այ. Փոր: *Զոր և անմարմին զբարթուն՝ի գերեզմանին աւետաւորէ: Աւետաւորէ զայսմանութե՛ւն որդւոյն այ. ՅՀ. ԼՂ: *Զորոյ փրկութե՛ աւետաւորէ մարգարէն: Աւետաւորէ և որդւոց սիոն՝ նի՛ խնգալ. Ես. ծՃ. Ի:

Իսկ ԱՒԵՏԱՒՈՐԵԼ ԶՈՐ՝ Ի ՈՒրախ առնել աւետեօք: Իր. Ընդունել զաւետիս. *ԶՀեռաւորս՝ և զմերձաւորս զհրեայս զհեթանոս, ի մի պարգև բարեաց աւետաւորեցեալ: Զայմնեաբան զնոսս միով բանիւս այսու աւետաւորէ. Խոր: *Ուրբաթման ընթերցուածք և սաղմոք խորհրդաբար զմարդն մանաւոր յարութե՛ն աւետաւորեն. Աբէ. Ի: *Հովիւքն ծագմամբ փառաց աւետաւորեցան՝ի հրեշտակէն. կամՐ: *Աւետաւորեցաւ աքսահամ՝ ի զաւակի նոյս օրհնել ամենայն ծագաց երկրի. Լսա:

ԱԻԵՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ԵՒագգելիսո. Annunciatio, laetum nuncium. Աւետաւորութե՛ն, իւն. աւետիք. աւետարանութե՛ն. *Տեսեալ զանկարծելի աւետաւորութե՛ւնն ընորհաւ յայ. Փոր: *Փայլեցուցանել զաւետաւորութե՛ բանս առ սքս կանթղեակ եկեղեցի. Նար: *Լուաք և ծանեաք յերկնաւորաց աւետաւորութե՛ն՝ աւետարանչացն նախագրութե՛ն. Սիս. յար: *Ինոյն աւետարանական հրամանացն և աւետաւորութե՛ն. Նար. Էփ: *Ի հեթանոս աւետաւորեալ նմա, որ նշանակէր զնորոյս նախընթացուածն և զաւետաւորութե՛ն. Մագ. ծՁ:

ԱԻԵՏԱՒՈՐԱՊԱՏ. ա. Քարոզ աւետեաց. աւետաւոր. *Աւետապարտող հրեշտակք: Լինել աւետապարտող յարութե՛ն. կանան: Սանահ: *Յայտնեցաւ նախ հրեշտակաց, զի աւետապարտ եղեն սրեզբոց. Տծհա: *Եղիա վերացաւ յերկինս՝ իբրև աւետապարտ վերնոցն. Անան. ՝ի յհ. Ի:

ԱԻԵՏԵՄ, եցի. Տ. ԱՒԵՏԱՒՈՐԵԼ, և ԱՒԵՏԱՐԱՆԵԼ. ԵՒագգելիզո. Nuntio, annuntio. *Ի սիոնէ զոսարթարար սմանց աւետէ: Պետրոս աւետէ. գուք՝ի վէմն կենաց չինիք. Նար. ղՁ. Ա ծԲ: *Ա-

եւեռաց քո խաղաղարարաց, զի հղքարք եւ ղեցին նորա, և որդիք այ կոչեսցին. Մծբ: *ի վերուստ ազանի աւետեալ զցածումն Քրիստեղեցին. Դամասի: *Աւետեցաւ կոյսն. Ո-ի. ծ: Իսկ յասել Նեղոսի. *Զամբար աւաւանութիւն գալուստն աւետ սնափառութիւն ,, իմն ըստ յն. ոձոյ՝ զկուցանել:

ԱՒԵՏԻՔ տեաց, տեաք. գ. ասի և որպէս ռմկ. ԱՒԵՏԻՍ. Ἀγγελία, ἐυαγγελία, ον. Nuncium, annunciatio, bonum vel laetum nuncium. Բան և լուր ուրախութիւն և բերկրալի. Դաճպե, խաչերէց պ. Նէնիյ, իբր նոր լուր. որ և հավպիսլծ. և լա. ած, աւէրէ. ոզի՝ կի ուրախ լեր, լերուք. *Աւետիք բարեաց յերկրէ հեռասւանէ: Այր աւետեայ: Տագես աւետես յայլըսւ աւուր: Այր բարի է, և բարի աւետեօք գայ. ևն: *Ախսօր մեծ աւետիք ագամայ նախաստեղծին տուաւ: Ախսօր ձայն աւետեաց յետայի գոչէն լսելիս. Շար: *Ա. ետես քեզ մարիամ: Աւետես քեզ հայր մեր ադամ. ուետես քեզ մայր մեր եւայ. Տուչ: Ուստի տօն ԱՒԵՏԱՒՍ՝ է Օր աւետեացն, ըզոր ընկալաւ սբ կոյսն՝ի ձեռն գաբրիէլի. ռմկ. ասէպոս:

ԱՒԵՏԻՒ. Ἐπαγγέλμα, ἐπαγγελία. Annunciatio, et Promissio. Ըստ հոմաճայ. նուԼԵ յոհնին՝ սուէպ դնի՝ի մեզ որպէս խոստումն պարգևաց. զոր օրինակ և երկինն աւետեաց՝ ասի և երկիր խոստմանց, կամ երկիր խոստացեալ կամ պարգևական. քանզի և խոստումն բարեաց է ոլբապէս աւետիք ուրախարար. *Ահա ես աւաքեմ զաւետիս հօր իմոյ՝ի ձեզ (գհոգին սբ): Ձեզ են աւետիքս (յն. պարգևքս), և որդւոց ձերոց: Որոց որդեգրութեին, և պաշտօնն, և աւետիքն: Աւաքնին պատուիրան յաեւտիսն. ևն: *Դաքնին արարեր բարեացն աւետեաց. Իմ. ծբ. 21: *Լուսաւ ալեքսանդրոս արքայ զաւետիսն՝ զոր եւս բերել գեմետրիոս առյունեաձան. ա. Մ. ծ. 15: *Սպասնալնս, և աւետիս. Յճխ. բ: *Շաւաւիղք աւետեացն յուղայի: Պաշտօնէիցս նորոյ աւետեացս. Նբ. ա-ա:

ԱՒԵՏԱՐԱՒՅ, չեի. գ. Ἐυαγγέλιον. Praemium nuncii. Պարգև տուեալ աւետաւորն անձին. դաճպեի, ֆաւլօսլօգ. *Ընդուա օրէն էր ինձ տալ աւետչայ. բ. Ըգ. գ. 10:

ԱՒԵՐ. ա. Ἔρημος. Desolatus. Աւերեալ. եղծեալ. քանդեալ. անասլատ. վչրան, վչրան, ավը, ալօրէ, խորապ. *Տունդ իմ աւեր կոյ, կամ աւեր է. Ա-գ. ա. 4. 9: *Աւեր երկիր խոպանացեալ: Աւեր, անջուր, խոպանացեալ. Երեմ. բ. 31: ֆ. ա. 19: *Ամենայն տեղի՝ աւեր և անապատ լինցի. գ. Ո. գ. 19:

ԱՒԵՐ. գ. Ἐρήμωσις, ἐρημία. Desolatio. Աւերումն. քանդումն. կործանումն. *Մերձ է աւեր նորա. Ղկ. ի. 20: *Մի տեսանել նոցա զաւեր սբ եկեղեցեացն: Աւեր աշխարհին ձերոյ ձեօք չինի. Եզեկ. ե. ը: *Հուսկ յետին աւեր տաճարին երուսաղէմի: Յորում եղև հուսկ յետին աւերն. Ե-ա. ԺԲ. ԺԲ: *Աւերն և կործանումն նորա քեզ ոչ երևի. Եզբ. համաբ: *Որ և նոքին իսկ (բանքն) աւերի նշանակքն. Ո-ի. Ես: *Ցեներսայ մինչև յաւեր աշտարակին. Ո-ի ի բ:

Եւ Աւերակ. վիրաբե. *Իբրև էր բանաին յաւերս քաղաքին զորեհասանի. Բ-ա. ը. 58:

ՑԱՒԵՐ ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ. այսինքն Աւերել, կամ աւերակ անապատ կացուցանել. Եզր. խորեպա. Թ. խոբագ էնմե: *Զքաղաքաքս քո յաւեր դարձուցից. Եզէկ. ևբ. 4: *Զյոլով մասն աշխարհիս յաւեր դարձուցանէր. Խոբ. ը. 7:

ՑԱՒԵՐ ԴԱՒՆԱԼ, ԼԻՆԵԼ, ՄԱՑՆԻԼ. այսինքն Աւերիլ. *Եթէ եղկին տունք բազումք, սակայն յաւեր դարձին. Ե-ա. ը. 9: *Զխարդ եղեր յաւեր յանկարծակի. Սղ. կը. 19: *Եղեն յաւեր և յանապատ. Երեմ. խը. 6: *Եկեղեցիք մատնին յաւեր. փոբպ:

ԱՒԵՐ. ա. Տ. ԱՒԵՐԱԿ. *Աւեր և թափուր երևի քեզ. եբբ. համաբ: *Զչքեն թողուլ, և յաւերն երթալ՝ վտանգ է. Ո-ի բբոբ:

ԱՒԵՐԱԾ, ոյ կամ ի, ոց. գ. Տ. Աւեր. *Զամենայն աւուրս աւերածոյն իւրոյ: Պղծուհիւն աւերածոյն: Կատարած տացի՝ի վերայ աւերածին. Ղեռ. իը. 34: Ե. ը. ճ. ըը. 21: Դան. ը. 27: *Աւերածոյ ցրմանն. Ագաբ: *Վասն զուր աւերածոյ աշխարհին հայոց. եվիւ. ը: *Եւ այս բազում աւերածի նշանակ է. Ո-ի. Ես: *Ցօրինել չինել զամենայն զգեղուհս յաւերածն և այրեցածոյն. Բ-ա. ը. 24:

ԱՒԵՐ. ա. ո՞Ἔρημος. որպէս ռմկ. ա-եր, անապատ ասրածի կին. Շնայեալ. չուն. սկրն. դիկ. պառնիկ. * Բազում են որդիք աեեր ըածոյն առաւել քան զարամբոյն. Դամաի:

ԱՒԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐρήμωσις. Աւերած կամ Աւերակ լինելն, անապատանալն. *Զլինելոցդն՝ի տեղին զաւերածումն ցուցաներ. Նէս. ի-ա:

ԱՒԵՐԱԿ. ի, ոց. ա. "Ἔρημος, ἐξερημωμένος. Desertus, desolatus. Ἀοίκητος. Inhabitabilis. Աւեր. աւերեալ. անչէն. անբնակ. անապատացեալ. եղծեալ. ապերած. փոխած. վիրան, խորապ. *Աւերակ երկիր, տեղի, լերինք, քաղաքք, ժառանգութիւնք: Եվկեցի աւերակ յաբիսեան, և ոչ ևս չինեսցի: Եւ եր երուսաղէմ աւերակ Թաֆսուր. ևն: *Զայն բարբառոյ յաւնապատ. ոչ միայն յաւերակ տեղիսն, այլ յոգիս աւերակս և անապատացեալս. Ո-ի. Ես:

ԱՒԵՐԱԿ. գ. Ἐρημία, ἐρήμωσις, ἀφανισμός. Desolatio, disparitio. Աւերեալ տեղի. մնայորդ աւերածոյ. և Աւերումն. աւեր. վիրանե. *Եղէ ես որպէս բոբ յաւերակի: Լերինք գոչեցին աւերակօքն հանդերձ: Աւերակք չինեսցին: Ինակիչք աւերակաց: Տայ զերկիրն յաւերակ և յապականութիւն: Յաւերակ եղիցի տունդ այդ: Դնել զնոսա յաւերակ և յանապատ: Արարին զերկիրս նորա աւերակ. ևն:

ԱՒԵՐԱԿԱՑՆ. ա. կարի աւերակ և անշուք. *Օ՛ինչ աւերակագոյն քան զգեբեզամանս. Ո-ի. գծ:

ԱՒԵՐԱՆՔ, նաց. գ. Աւերումն. աւերմունք. կործանմունք. *Վրդովումն աւերանաց: Ցեղծումն աւերանաց բեբրիչ: Խուժան աւերանաց. Յհ. ևի: *Օբ գիպուածոցդն աւերանաց մարգարէանայր. Լսաբ. ծթ:

ԱՒԵՐԵՄ. եցի. ն. Ἐξερημόω, καθαιρέω, καταστρέφω. Desolo, devasto, diruo, destruo, subverto, averto. ἀνασκάπτω, effodio. Յաւեր գարձուցանել. անապատ անչէն և ամայի կացուցանել. քակել. կործանել. քանդել. տապալել. աբեբ. խորապ էնմե, եբգմագ, պօմագ. *Աւերիլ զքաղաքս, կամ զպարիսպս քաղքին, զսահմանս, զմեհեանս, զտիեզերս: Սրբուհիին աւերեսցի: Զաւերեալսն չնեղ. ևն: *Աւերել զայրհնոցսն, զկուսաստանսն . . . զվերակացուն հալածեր, և զտեղիսն՝ի բաց աւերեր. Բ-ա. Է. 31:

Կամ Յապականութիւն գարձուցանել. եղծանել. անպիտան կացուցանել. ֆճայեբնել. *Ած մերժեցեր, և աւերեցեր զմեզ. Սղ. ծէ. 2: *Աւերէ զորէնս մեր. եվիւ. է: *Զանօրէնութիւնս աւերեցին. Ագաբ: *Աւերեաց զմահու կարողութիւն, կամ ըզգժոխս. Շար: *Աչիվս մատակարարեմ, և ահեակ կոզմամբ աւերեմ. Նբ. կա:

ԱՒԵՐԻՉ, րչի. ա. Աւերօզ. *Աւերիչ է աշխարհի. եվիւ. է:

ԱՒԵՐՈՒԱԾ, ոյ, ոց. } գ. Աւերեալն,
ԱՒԵՐՈՒՄՆ, բման. } իլն. աւեր. աւերած. *Յայնչափ աւերուած հասցէ, զի փուշ փոխանակ որթոյն բերիցէ. Ո-ի. Ես: *Աւերումն աւանաց. Խոբ. ֆ. 68: *Վասն աւերմանն սկիսոյ. Վբ. կղ. ծէ:

ԱՒԻՑ. գ. Իբր Աւետ. և աւետիք. *Զաւետս հարանութեի՝ զլուր դշնայուբեի. Գնդ:

ԱՒԹԻՄՈՆ. գ. Անուն խոտոյ. որպէս յն. Ἐπίθυμον. Epithimum, epithimium. իխոտ, խաղընկան. աքբխման, եքխիխման: սերեկոպ, կիւղ վ պինոբ: Եւ գարձեալ այլ խոտ. որպէս յն. Πύρεθρον. Pyrethrum. նխոզնէ, նոռզնա օձը, պաղընկեսի: Բծգնի: Գաղնան:

ԱՒԻԼԵԼ. ն. (առաւել ռմկ.) Աւել ածել. աւելուլ. սուբէ. ուխիխոբեւ. *Զաւելիլն գաուէն, և զփոշին՝ի սեղանն կուաւեն. Լմբ. պոբգ:

ԱՒԻՐ, կամ ԱՒԻՐԿ, կամ ԱՒԻՐՑ, ԱՒԻՐԲ, կամ ԱՒԻՐՔ. գ. "Ἰχωρ. Humor serosus, cruor, sanies. Հիւթ վիժելի՝ի կենդանի կամ՝ի մեռեալ մարմնոց և՝ի տնկոց. հոյզն պարարտ կամ իւղային անուշահոտ. և Շարաւ. *Ընդ ելիչն իսուզայր եւաներ՝ի մարմնոց անմի. Եոս. պմ: *Ի պատուական մարմնոյն ասիչքն որ անուի կաթեալ իջնալ էր, բազում բժշկութիւն կատարեր. Ցկ. իբ: *Ջորք եօթն յաեւլուն ավիչքն՝ի բնութիւնն ըստ լուսնականին, որպէս սովորեալ է բնութիւն մարմնոյ ընդ նմա աձնել, և ընդ նմին նուազանալ. Կանան: *Երրն՝ի չարաւ և յաւիչկ վրիծումնն յայսա աւենէ. Գե. ես: *Փոխան բուրմանցդն նարդոսին՝ ալբք և ասիւք՝ի քեզ կուտին. Ո-ա. ողբ: *Զհոգեղէնմանն՝ի հող դարձեալ, և զքուրն՝ի յաւիչս, և հուրն՝ի հրանելեն, և զօգ՝ի յօդն ցնդեալ. Տծնա:

ԱՒԻՐ, ԱՒՒ ԱՒԻՐ. տ. ԱՒԱՒԻՐ:

ԱՒԻՒՆ, գ. (յայմէ Սօսաւիւն.) Οἶστρος. Oestrus, furor. Ազգ ոմանց նեղքին. չարժումն ըղձից. վարուն. բերումն մոլեգին. մոլեգնութիւն. ԵՐԵՐԵՄ. եվգ. *Եւ միայն՝ի լսելն զանհնայն աւիւն հեռութեի աւանել՝ի պակշռտեալն: Որ՝ի հեշտութեէն աւիւն զանհնայն ղհանգիստն ամենեսեան՝ի բաց վարէ. Բբ. աբէ. Ե ՀԲԲ: *Աւիւն մոլեգնութեի (յն. մի բառ), որ ըմբռնէ զոք, անհնար է կատարած առնուլ՝ի ձեռն միոյ ուրուք բաղձութեէց. փիւ. ծ. բան. Իսկ՝ի չէն բա. *Աւիւն, վարար ,,. իմն ցանկութեի:

ԱՒՂԱՆ, կամ ՕՂԱՆ. գ. սրաք. ա-ա. ղաի, օղաի. պ. վաղա, վաղաի. Ἀμμωνιάκον. Ammoniacum. Աւիչկ կամ խեժ անկոյ նարդես կոչեցեալ՝ի լիբիա նման կնդրկի, անուշահոտ և գառնաչամ. լա. ոալ. ամմ. Նիափ. ՀՀ նիլոսիբ. ա-ա: Գաղնան: Չին բա:

ԱՒՐԱՆ ասի և կանաչագոյն հանիք իբրև բորակ և անուշադր. յն. Χρυσικόλλα. այս թիքն սակեսինձ. որոյ ազնուագոյն տեսակն լինի 'ի հայս, 'ի մակեդոնիա, 'ի կիպրոս, ևն. • ալէտ, խուլէտ, խուլեձ, տէլաի, լաթալը ասլաղը:

ԱՒՈԼՈՑ ԵԼԱՆԵԼ. որ և ԱՒԵԼՈՑ և ԱՒԱԼՈՑ գրի. Ἀποπηράω, τρέχω. Desilio, resilio, fugio, curro, celeriter abscedo. Ի գուբս սարտնուլ, ընդոստնուլ օձանել. ելանել արագաբս. 'ի բաց վազիլ. *Առեայր և աւոլոց ելանէր 'ի քարոզուելէ Ճշմարտութեան. նկ. ԹղԲ. գղ: *Սուսկայ և աւելոց ելանէ ոգին: Ոչ փոխստի, և աւելոց ելանելոյ. Ոսկ. ԷԲ: ա. Ե ՛ծ. ա, 10: Ի հին բա. *Աւոլոց կամ աւալոց. արագաբս, 'ի բաց ,,. և *Աւոլ. մուսացումն. զլացումն (կամ սլացումն) բռնագբօսու թեան ,,:

ԱՒՈՂԱԿԱՆ. ա. Իբր Ցաւելն ըմբռնել, աւելալ, աւանդող. ընդոստ խըրտչող, որ աւոլոց ելանէ. խրթան, դուբս ցատ ղող. խոլէտ. որ և ԽԱՑՏԱՑՈՂ. *Երկինքս աւոդական. նար. ԻԲ: Գրի և ԱՒՈՒՂԱԿԱՆ. 'ի Լ՟. նար. մեկնի, տրմլական:

ԱՒՍԱՐԴ, կամ ՕՍԱՐԴ. գ. Πρεσβυτέρα, πρεσβύτις. Vetula, anus, maxima natu. Պառաւ. կին աւադ կամ երիցագոյն հասակաւ. *Եւ ոչ զայրկունս միայն, այլև զաւսարդս, այլև ղլուգահասակս. ՓԼ. Ծ. բան:

ԱՒՕՏ. գ. (յորմէ Աւաւտ.) Որպէս ԼԹ հաւոյ կամ աւետաւոր այգոյն. և կամ ժամն դիպող 'ի լուսանալ. *Հաւատն լոյս. հանն սկիզբն, և ասն՝ զբուսէ գոր. ծոյ (արմատ ասիկելոյ. Ը. Թ. հանգ.) գՀոյն գիր 'ի բաց առ, աւատ ասի. ամենայն 'ի դէպ բանի ասեն՝ ԼԹ աւաւտ (կամ աւօտ) կայ. և առաւօտ ասեն զսկիզբն աւուրն, որպէն աւօտ արեգական գալոյ. Վանակ. հատ:

ԱՒՐ. Իբր յն. ա՛ր. Ἀώρα. Aura. Տես 'ի բառն ՕԴ, և ՍԻՒՔ: Իսկ ԱՒՈՒՐ, աւուրք. Տես 'ի բառն ՕՐ:

ԱՓ, ոյ, ով. գ. Δράξ. Pugillus. Παλάμη. Palma manus. Χείρ. Manus. (Ափ. Ը. ծափ, և չօշափ. որ է ըստ յն. ՁՔՒ. Ը. և Եբր. գՁՓ. Թ. ա՛ռաՁ.) Մինչավայր բռնի, ներքնակոյտն ձեռին. *Ո՞չ ամենից ափով իւրով զնուբս: Առեալ լի ափով: Առցե ափով իւրով: Վասն ափոյ միոյ գաբւոյ. Ես. ի. 12: Ղէպ. Ե. 12: Ը. 15: Եզեկ. ծՁ. 19: Տես և ԲՈՒՈՒՆ, ՓՈՒ. Իսկ Ղ. Ը. 1. *Կոլզելին հասկ, չվիէին ընդ ափ,,. յն. ընդ ձեռն: *Ափս ածեալ Ժողովէր (զնիազորդս հնձող): Չափոյն ալևրն և վասկաւիլ մի ձէլճն օրհնութիւնք բազմացուսցէ. Ոսկ. 'ի հերոտ: *Որ զամենայն արարածս յափի բռնկանգակալ ունի: Որ 'ի քում յափիդ են. Նէս. Երգ. Ե կամք: *Զափդ ամփոփիլ ամենից հուսից 'ի դործարանի մահուն նշանի իսկզնի հեղուսեր. Նար. ԼԸ: *Զամենայն յափի ունելով իբրև զդուզնաքեայ ինչ մարգարիտ, 'ի միասին ունի. Բրս. ա՛ ապոչ: *Ի վերայ ձեռացն նոց նկարեցից զպարիսպս քո. ակիւզաս ասէ 'ի վերայ ափոց իմոց հաստատուեցի ըզքեզ. Ոսկ. Ես: *Բանիւ կըրօպիչ՝ զաշխարհս 'ի բազկիդ՝ որպէս զսկն յափիդ. գՆՀ: *Ափ մի . . . ափաչափ (այսինքն ա՛վով միով չափ). Վ՟ոսկ. ԼԸ: *Եթէ գոյ 'ի քեզ իմաստութիւն, տուր պատասխանի մերձաւորի, ապա թէ ոչ՝ ափ քո (յն. ձեռն քո) լեցի 'ի վերայ բերանոյ քոյ. ՍԼՐ. Ե. 1՛. յոյմ և Սարկ. հանգ: *Ափ 'ի վերայ բերանոյ եդեալ. այսինքն պապանձեալ. Խոսր: *Առաքեալ սպասնոյ, և ափ 'ի բերանոյ (վերայ) հրամայէ գնել, և ոչ տալ ՚ի պատասխանի. ԼՔ. ա՛ռաՁ. Տես ԱՓԻ, ԲԵՐԱՆ:

ԱՓ ՑԱՓՈՑ. ն. Իբր Ձափով կամ զափամբ քերեալ. յն. Σχεδιαστείως. Extemporalis. Հարևանցեալ. (՝ի սը գիրս ասի՝ խուսափեալ.) հարպեձէ. *Ափ յափոյ վաղվաղակի առանց խորհրդոյ ասացեալ. Կ՟Ը. Ե. ուր 'ի Լ՟. գրի, *Ափ 'ի յափոյ ,,: *Ջոր կիւրեղ երուսաղէմի ասացեալ է կարճառոտ ափ յափոյ. Տծնակ:

ԱՓԱՓԱՑ, ալ, ալից. գ. ա. Ապառաժ. առապար. *Սրացեալք 'ի լերինս և յափափայս ձեպեն անկանել փախստականք. ԵԶԻ: *Ափափալից՝ ձորոց և անձաւալ. Շիր: *Ի ծովէ մարգարիտ, յափափալից ակունք մեծամեծք, 'ի հողոյ ոսկւոյ: Իբրև մայրիք իմն Լիանձրախիտ, և ափափալք անանցք. Ոսկիփր: *Անտառախիտ մայրիք, և ափափալ վայրք. Լ՟ոսկ. ծՁ: *Ընդ լեռնակողմն անջրգի ապառաժ, մացառախիտ, քարաժայռ, անպտղոտալ, ափափալ՝ գնալով. ՁԿ. ԿԲ:

ԱՓԱՄԷՋՔ. գ. Մինչավայր ափոյ. ափ ձեռին. *Օձդ զքոլոր ափամէջն երկոսին. Մ՟ոսկ. ԼԿԲ:

ԱՓԻԲԵՐԱՆ. ա. ն. Որպէս ափիբերաննեալ. լռեալ. անպատասխանի. *Եւտես զմեզ անպատասխանս և ափիբերան: Կան ափիբերան 'ի պատասխանոյ. ԼՔ. ոգ: *Կայ ափիբերան նստեալ զօրէն մեռելոյ. Հաճոմ. առ:

ԱՓԻԲԵՐԱՆ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ, ԱՓԻԲԵՐԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἐπιοστίζω. Os obstruo, silere cogo. Ըմբերանել, իբ. զափն 'ի բերան տալ դնել, կամ դնել. խնուլ զբերանն. կարկել, իբ. լռեցուցանել, լռել. անպատասխանի առնել, և ինալ. Տես և 'ի բառն ԱՓ. պապանձել, պապանձիլ. ողբնբք գափաքմամբ գափամբ, գափանմամբ. *Ափիբերան առնքեր զնոսա գործոյն Ճշմարտութեան: Ափիբերան արա զնոսա հրամանօքն քոյ. Ոսկ. յԽ. ա՛. 23. 24: *Ջսուսն զայն նկուն առնէն և ափիբերան. ԼՔ. ոգ: *Կարկեաց ափիբերան լերս: Ձլինչ տայ առ այդ պատասխանի, բայց եթէ ափիբերան լինիցիմ: Ի խօսել իմում՝ առաւել ափիբերան լինիցին. Դ՟. ծՁ. 19: Ցոբ. լՀ. 35: Խ՟. Ե. 12: *Ձի ափիբերան լինիցի հրեից չարաբանելոյն: Ափիբերան լինի պարսաւելն նորա. Ոսկ. յԽ. Ի՛. 11. 12: *Ջորս ափիբերանէ (կամ ափիբերան առնէ) ոմն խնամուն: Ջնոցա ափիբերանէը զմոլորուելին: Բազում անգամ ափիբերանեաց զնոսա. Ոսկ. յԽ. ա՛. 27: Ի՛. 14:

ԱՓԻԿ. գ. առաւել ումկ. Ափ փոքրիկ. ձեռնիկ. ա՛ռաՁՔՂ. *Չաւառուտս րիկ մի կայր փոքրիկ ,,. յափիկն ուներ տաՁկի իրնիկիկ. Շ՟. յա՛ռաՀ:

ԱՓԻՄԵՈՒՆՈՍ կամ ԱՓԻՄԵՈՒՆՈՍ. գ. Բառն. աղաւաղեալ. այն է ԷՓԻՀՆԹ. նօս. Ἐφημέριος. Quotidianus, diurnus. Օրըստօրեայ. ազգ ՀերմանՀ: Մի. ԻծՀ. ոփԷ:

ԱՓԻՈՆ. գ. Որպէս ումկ. ափիւն. Ὄπιον. Opium. որ և Μηκώνιον. Meconium. այսինքն հիւծի մեկոնի, խաչխաչ: Գաղիան:

ԱՓԽԱՐ. գ. Իբր կորած գինն կամ քացախ. *Վտանգ քացախելոյ, և կամ փոխելոյ 'ի ջուր և յափխար. Մի. ապոթ:

ԱՓԿԻՑ. գ. առաւել ումկ. Կրկին ափ առ միմեանս կցեալ. կրկին ափով. Է՟Է ասաՁ, ասաՁԸՂ. *Ափկից: Երկու ափկից ցորեան, և ափկից մի քաուշոյ. Վ՟ոսկ:

ԱՓՆ, ափին կամ ափան, ափամբ. ա. փունք, անց, ամբք. գ. (որպէս տեղի չափոյ.) Πέρας. Ora. Եզը ջրոց. ցամաքն յեզը ջուրց. գետափն. ծովափն. գետեզը. ծովեզը. գԵՂԸ, էնեաբ, էաԸԸ. *Առ ափին ծովու: Ցափն կոյս ծովուն: Առ ափն կի առ ափին գետոյն: Հանգեան առ ափամբն (գկղաձայ): Առ գետափն ելցէ զափամբքն յայսկոյս յայնկոյս ումնայն ծառ ուտելի: Առ ափն յորգանանու ձուլիայ. ևն: *Անդ զափամբ մօրին մեծի բանակի: Դաբաւանդք ափանցն. Խոբ. Ի՛. 6. 39: *Ի յափունս ջրոյն համահաւաքեալք. Նար. Ը: Իսկ *Ամենայն տեղի՝ յորում իցէ հազար ափն այգոյ. ԵԻԸ. համաբ. Տ. ԱՓՆ:

ԱՓՆ. Περιστόμιον. Orificium. Եզը որ և է տեղեաց և իրաց. ծագ. ծայր. ծնօտ. շրբունք. բերան. ռաճ, լեպ, էափ, էափըն՝ էդրափ. *Գերեզմանն չինեսցեն շուրջ զափամբք ձորոյն. ԵՂԻ. ԼԸ. 11: *Հասանեն յափն ձորոյն. ՁԿ. ԼԸ: *Նստեր առ ափն ջրհորոյ ինչ. Վ՟ոսկ. Կ՟. ծՁ: *Ի յափն խաբարային գբոյ. անդ. Ք: *Առ ափն գերապանծ քաղաքին կոստանդնուպօլսի. Ճ. Ա: *Ծառայեցեր մարմնոյ գերիդ, մինչև 'ի յափըն տապանիդ. Շ. այԸՈՒ. ա: *Մեռուալքն կանդնեցին յափն գերեզմանացն. Տամար: *Ցափն մահու ժամանեալ: Մինչև ցափն կառուցման լըռե անգամոցս (ցգԼՐՒՆ): Որպէս կառուցման ափան անգամոց՝ գԼՀ. խոյ գագաԹան. Նար. Ծ. ՅՔ. ՆԾԸ. Ն խլ: *Հասեալք 'ի յափն մոլորութե. Մգ. ա:

ԱՓՆԱԾՒՐ. ա. Ծրագրեալ և պատեալ փակեալ ափամբք. *Ալեացն յափնածիր սահմանս բարձացեալոցն ընդդէմ հասեալ. ԱՔՈ:

ԱՓՆԻ, կամ ԱՓՆԻՔ. գ. Ցափունս անգոց անկեալ իրք, կամ հասկք մեալ ցեալք ափով ժողովելիք յատքատաց. Նըշխարք. ընձաղ հատած բան, ևաՔՒՔՈՈՔ. ՔԼՕ. ՔՒՆՔՈ. *Աստ հասայի. եղիցի յաւուր յայնմիկ ամենայն տեղի յորում իցէ հազար ափնի (կամ ափն) այգոյ՝ հազար հազար չափով. խոպանացի և 'ի փուշ գարձցի. Եզէ. ա՛ԵՔՈՈ: *Վանն ափնեաց և հատ կաքաղաց և ձռաքաղի. Եզէ. ծն: *Գըրեալ է յօրէնսն, Թէ յորժամ հնձեսցես զՀունձս, Թող զափնիս (կամ զափնին) աղքատաց. Եզէ. համաբ: Ա՛ ԵՐՔՆ. ՅՔՈ:

ԱՓՉԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԱՁՉԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ջուշն ափչեցուցեալ: Ցնորք Թըշնամւոյն անհնարին Թախծանօք յիմարեալ ափչեցուցանեն առաւել քան արքեցութ. Մանդ. ԻՓ:

ԱՓՉԻՄ, Լցայ. Տ. ԱՁՉԻՄ. *Ի բարձրութիւնէ խոնարհեցայ, և ափչեցայ: Լցան տունք ափչելոց յերկրի անիրաւութեամբ. Սղ. յԷ. 16: ՁՔ. 20: *Յիմարեալ ափչեալ. Ագաթ: *Հիացմամբ ափչեալ 'ի փայլակնաձայտ երևմանէ առնն. Փարպ: *Ափչիմ, Թէ որպէս չչափչտակիմ. Նար: Ը՟: *Աւօրեայ բաւութիւնք ափչեալ՝ մատներ ըզվարդապետն. Հաճոմ. առ: *Ափչեալ զայն սովոր եմք կոչել. որ զկենդանուին ունի, և զգայարանքն խափանեալ 'ի ներգործելոյ. կամ որոյ յիմարեալ է միաքն. ԼՔ. սղ. ՀՔ. յԷ:

ԱՓՉՈՒԻՆ. *Եհատասց. Տ. ԱՁՉՈՒԹԻՒՆ. և ԱՐՏԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. (՝ի բառէս Ագուշ. Լ՟. և յափչտակութե.) *Թարգմանի քեհատացին՝ ափչութիւն. և առակէ 'ի ձեռն ափչութեն՝ մոլութեի և անզգամու-

լեիւ· փիլ· լին· Ք· 79: *Մոլեկան արուա-
կացուելիւ՝ ափշուելիւ: Արուակացուելիւն
ափշուելիւ· Աբիսա· որակ: *Յափշուելենէ
աշխարհիս պըօսանաց: Ի մեծագին ափշու-
լելի ընկենու· Յճխ· Ջ· ծԷ: *Ափշուելիւն
մնաց· Ագաւ: *Յափշուելիւ լեալ յանկը-
նարին կոտորելոյն· Յճ· լԷ:

ԱՓՇՈՒՄՆ· Նոյն ընդ վ· *Յիմարուեմն
և ափշուեմն ունի· Ճ· թ:

ԱՓՍԵԱՅ, եալք· մուծ} լծ· պ·
ԱՓՍԷ, սէի, սէք, սէից· գ·} Ռեէոթ,
Ռեէէի· յն· լա· ափոխս, ափոխս· Փիալի,
ձփւց· Phiala, patena, apsis· Տաշտ· և
սիաւառակ· պնակ· դաշխուրան· ըստ
Հ յն բս· փարչ· իմն որպէս ումկ· Բաս·
Ռեռոէ, Ռաղագ, Լէնկէա, սահան· *Ջափ-
սեայն (կամ ջափսեին) զարծաթիս և
զոսկիս: Ափսէք ոսկիք, և արծաթիք: Ջափ-
սէան և զատփս· Ք· Ռգ· ԻԷ· 15: ա· Եպ·
Է· 13: Թուոց· Ք· 7:

ԱՓՍԻԹԵՐՍ· Տ· ՑԱՓՍԻԹԵՐՍ:

ԱՓՍԻՆԴ կամ ԱՓՍԻՆԹ, կամ ԱՓՄՆ
Դիին· յն· ափսինիծ· լտ· ապսինդիսմ· պ·
ԷՓսինդիյն· Տ· ՕՃԻՆԴՐ: Բծչդրն: *Փոքր
մի ափսիդին դառնացուցանէ զմեղր կա-
բաս· Վ·ր Կղ· Ղ:

ԱՓՍՈՍ· առաւել ոամկօրէն վարի, որ-
պէս Ղ· Աւաղ· եղուկ· վայ, Եաղբգ· պ·
ԷՓսոս, ՓԱսոս· *Ափսոս ու վայ զնս,
կինս այս իսպեաց զնս· Գ·ի:

ԱՓՍՈՍԱՄ, ացի· Տ· ԱՓՍՈՍԵՄ· գրի
և ԱՎՍՈՍԱԼ· *Ափսոսալով ինն ողբայ·
Գ·է· Ես: *Յուզայ ափսոսայր ընդ կորուստ
բազում դեղարին· Գ·ի: *Աւաղելով ավա-
ռան զանցեալ ժամանակն· Ռ·ի·է·:

ԱՓՍՈՍԱՆՔ, նաց· գ· Ափսոսելն·
աւազանք· կարեկցուելի· *Ջափսոսանաց
բանս նուիրէ· Գ·է· Ես:

ԱՓՍՈՍԵՄ, ևցի· Ն· որ և ԱՓՍՈՍԱԼ·
Աւաղել· եղուկ կարդալ· ցաւակցել, կա-
րեկցել· աՃմգ, Եաղբգ փԷռէ· *Ամենա-
յնքն ափսոսէին զնս· Վ·ր Ժ·ն Ես: *Ջոր
յառաջ ափսոսէին երկնաւորքն՝ փոքրիկ
ուժանելով զնս· Վ·ր Ե·ր Է: *Եա այժմ
ափսոսալ սրսիս ղչնամալ· Գ·ի:

ԱՓՐԻԿԱ, կամ ԱՓՐԻԿԷ· գ· որ և
Լիբիա մասն աշխարհի· յորմէ ԱՓՐԻ-
ԿԱՑԻՆ, ա· *Ազգն ափրիկայիս՝ ի հա-
ւատս եկին· Գ·ի:

ԱՓՐՈԴԻՍԵԱՆ· ա·} Ἀφροδίσιος·
ԱՓՐՈԴԻՏԱԿԱՆ·} Venereus· Տ·
ԱՍՏՂԱԿԱՆ· Ռոչ· ԷԲր· Ե ՏՔ: *Ու-
ափրոդիտականն վնասչուուելիք··· ի
մալմնի ցաւք Էզնէ· Պղաթ· փխ: *Յափ-
լոդիտականաց գիւրին է ի բաց կալ·
Պղաթ· օրԻ· Ը:

ԱՓՐԻՈԴԻՏԷ, կամ ԱՓՐՈԴԻՏ· Տ·
ԱՍՏՂԻՍ:

ԱՓՑԻ· ՏՔ· առաւել ումկ· Ափով·
Թնօք· ԹաԹով· ապատակելով· *Ափցի
յերեան եզարկ· Ռ·ի·է·:

ԱՓՓՈՎ, Բառ Եբր· որ նշանակէ Եւ
այժմ· *Ո՞ր ես տէր ասծ եղեայի ափփով·
Ք· Ռգ· Ի· 14: կամ ըստ կԻ·Ր· Ռգ· *Ափ-
փոՂն պարետ է ՚՚:

ԱՓՓՈԻՍՈՎ Ֆ· Բառ· Եբր· որպէս Ու-
անձինն· ի ծածուկ· * Էր բորոտեալ
մինչև ցօր մահուան իւրոյ, և նստէր ի տան
ափփուսովՓ· Ք· Ռգ· ծԷ· 5:

ԱՓ, ի, ից· գ· Σκέλος. Crus, pes,
suffragum, totum a femore ad pedem.
(Նոյն ընդ ոՃԿ· այագ·) Որք սրունիք հան-
գերձ· յն· սԷլօս, Թարգմանի և ոսք,
աքեացք, բարձք· ազդր· սրունք· կարճք·
փոփի· ԻԼ· *Որպէս ԹաՂք առ ի գնալ
և յընԹանալ, և այլքն որ ինչ միանգամ
ի ձեռն ոքից գործին· փիլ· բագն: *Ընդ-
դէմ իմԹանի աք ածցէ ՚՚· կամ աքացէ·
Շ· ֆԲ· ա· Ք Կ:

ԱՓԱԼԱՐ, կամ ԱՓԱՐԱՐ· գ· Ψήν.
Vermiculus. Աղկաղկ կենդանի· ՃՃՂ·
որդն գուշնաքաչ: Գաշման: կայ և յն·
ա՛ապրի· որդն մոմոյ, պանրոյ, մորԹոյ կեն-
գանեաց· Տ· ԱԿԱՐ:

ԱՓԱՂԱՂ, ի, ից, կամ ոյ, ոց· գ·
որ և լտ· կալլուս· Ἀλέκτωρ. Gallus. Որճ
հաւ· խօսնակ· ոչխակ, ոչխոր· խոյօղ· գրի
և ԱԳԱՂԱՂ· և պարզապէս Հաւ ասի· *Ա-
քաղաղ, որ չքլի ի մէջ մարեաց սիդալով·
Աաա՛ Է· 31: *Աքաղաղն որ սիգայն ի
մէջ մարեաց: ԱմբարտաւանուԹիւն և ի
վերայ այլոց չարեաց ձգի՝ զօրԹն աքաղա-
ղոց· Հմամ· ասա՛: *Աքաղաղն (կամ աքա-
ղաղոյ), և մարեաց· Մագ· Ե Երկ· ֆԷր·
*Ըստ նմանուԹենէ աքաղաղոց ամբարձեալ
զպարանոց իւրեանց ամբարտաւանուԹեաբ·
Խ՚Խ՚ֆ:

ԱՓԱՄ, ի, ից· գ· Հաւ կամ Թռչուն
ինչ ուտելի· *Ջէզիգնաբնակ Թփամուտ
մացառալոզ պարարտասնորվին զանուշա-
համ ազգ աքարացն վայրենեաց· Փաբ՚ֆ:

ԱՓԱՅԱՆՔ, նաց, նէք· կամ ԱՓԱ-
ՑԱՆԻ, նեաց, նէօք· գ· Աք· աքեաք·
ոտք և կրունկք կամ սրունք՝ որովք լինի ա-
քացել· *Են ոմանք՝ որ աքացանօք մեռ
գան, բայց լանջօք և վգաւն և գլխաւն հա-
կագրեն: Կնսով մարմնոյն աքացանօքն յա-
ռաջկոյս մատչին, իսկ ի լանջաց՝ ի վեր-
կոյս յետս կոյս յորդնեալք· Փիւ· լԻ· Բ· ՃՀ·

ԱՓԱՅԵԼԻՔ, լեաց· Իբր Աքացօղք·
*Ադամանդ ցուցանէ ղհանդէս (ընդ էր-
կաԹոյ)··· և խԹան՝ աքացելեաց· Ռոչ·էս:

ԱՓԱՅԵՄ, ևցի· Ն· լ· Λακτίζω. Cal-
citro. Աքացի հարկանել· աք ածել· կիցս
ընկենուլ· Ռեէոթ՝ էիՓՓէ վ·բմգ· *Խոտա
և քեզ ընդդէմ իմԹանի աքացել· Գծ· Իբ·
17: *Որ իմծանեն, և աքացին: ԽԹան
զոտս աքացողացն ծակոտէ· Ռոչ· յհ· ա·
1· Ես: *Ջորի աքացող· Մագ· ծԷ:

ԱՓԱՅԻ· ՀՀ· Λάξ. Extremo pede,
calce, calcibus. Ոտիւք կրնկամբք· այագ·
ըլ, Ռեէոթ էիՓ· *Մակեայ քիւրԹուԹեան
(որակուԹէ)· մուրցայի, ծղացի, աքա-
յի· Թր· ֆէր: *Աքացի ծԷծԷս և Թշնա-
մանես· Ռոչ· Հ· Բ· 10: *Ծուծէր աքացի
զկոզս նոցա· Ճ· Գ:

ԱՓԱՅԻՔ, ցեաց· գ· Նոյն ընդ Աքա-
յանք կի՛ աքացանի· աք· ոտք· *ԽԹան
(ընդդէմ) աքացեաց՝ ոչ ինչ ոչնչացա-
սի, և զոտս աքացողացն ծակոտէ· Ռոչ· էս:

ԱՓԵԱՅԳ, ևցայց· գ· Σκέλος. Crus,
pes, femur. Աք· աքացանք· այսինքն
ոտք կենդանւոյ հանդերձ սրունիւք· այագ,
ֆալա· *ԵԹէ կարասցէ Թափել հովիւ՝ ի
բերանոյ առիւծոյ աքեացս երկուս· Ա-
մովս· Ջ· 12: *Նչկոյ աքեացս, գալշա-
պարքն՝ որք ընԹացան՝ ի ծառն, և եբնն՝ ի
գրախտէն· Լ՚ֆ· ամովս:

ԱՓԻՍ, աքսի, ից· գ· պ· ասս· Γαλεή,
γαλή. Mustela. Չորքոտանի՝ որպէս ըղ-
մուկն մեծ, կամ որպէս ղիտըղն և բարակ
կատու, որսօղ և գող որպէս նմա, փափ-
կամորթ և քնքուշ, պէսպէս գունով ըստ
տեղեացս· Ինկաբսոյ· էելինացի՛, ֆոֆսմ·
*Ափս, և մուկն· Ղնաթ· ծա՛· 29: և Գա-
ղիան: *Ջմարդիկ ի կռոց, և յաքսից (յն·
ի կատուաց), և ի կոկորդիլոսաց զեր-
ծուցանել· Ռոչ· գծ: *Նրնեալ օձ, կամ
մուկն, կամ աքիս· Նանաս:

ԱՓԻԼՈՐ· գ· ասկականն ձայնիս Ա-
ՓԱՂԱՂ: Ռոիէոթ:

ԱՓԻՍԵՄ· Լ· Տ· ԱՓԻՈՏԵՄ: *Ոտիւքն
ի կուշտն պղծոյն աքսեաց, քրիստոնեայ
եմ, Թուղ զնս ի բաց· Գ·ի:

ԱՓԻՈՏԵՄ, եցի· Ն· որ և ԱՓՈՏԵԼ·
Σκευτάω, πηδάω. Insilio, exsilio, salio,
salto. Սպարաττոμαι, λακτίζομαι. Agitor,
calcibus impeto, calcitro. Ջալբս կամ
զոտս ի վեր առնուլ ստեպ ստեպ ոտիւնա-
պատ իւիք· ընդոստնուլ· ի վեր վազել·
օցոել· և կիցս ածել, աքացել· վեր վեր
ցռնիել, ոտէբ կամ ոտով ՌօՀվել, զբնել·
սըլըբտամագ, լտպալանամագ, Ռեէոթելոէէ, Ռեէ-
մ սալմագ· * Արգելու զոտս և զձեռս
մեր, զի մի աքսոտեսցուք: Ծաղղալից աք-
սոտել (կամ աքցոտել) ոսիյն (բարկա-
ցողի) ի գիրկս համոզակերացն երևելցի:
Ջհերս քո Հողես, և խոտադյն աղաղա-
կաս դուշես, և աքսոտես· Ոռչ· յհ· ա· 3:
Է· 16: *Ջծեծեաց զոտս ընդ գետնի աք-
սոտելով· Ոռչ· Ֆի՛· ի Ճ: *Թեպէտ և
փսխելցեն, և աքսոտիցեն: Բժիշկք Թշնա-
մանիցին, և յաքսոտելոյն հարկանիցին
յանղգայայելոյն հիւանդաց· Ոռչ· ֆ· ա·
18: *Իբրև զայսահարս յատիրն, ծուրն,
գելուն, աքսոտեն· Մ՚ծԲ· ծԷ: *Ջորիք
աքսոտելով կործանեցին զօբ սեղանն·
Հ=Ց· ՀՎ· ծԷ:

ԱՓԻՍՈՏԻՄ, ևցայ· յ· Նոյն ընդ վ·որ-
պէս ումկ· *Լեզուադարին, աքսոտին, աղ
սեզուԹբ վարին· Եէր· ՂՂՀ:

ԱՓԻՍՈՐ, ծուծիզ ԱՓԻՍՈՐՔ, րից·} գ·
ԱՓԻՍՈՐԱՆՔ, նաց, նօք·} լծ·
յն· Էէսօրէա· Ἔξορία. Exilium, exter-
minatio. ԱրտասահմանուԹիւն· տարա-
գրուի ի հայրենեաց· ոՀրԻՀ՚ն· որ և տե-
ղի արտասահմանուԹեն· *Ջլինչ, որ յաք-
սորս ածեալ էին: Ջոր ընկեցեալ էր յաք-
սորս: Յօժարեցար ընդ աքսորս իմ: Ոչ ե-
հան յաքսորսն· Վ·ր Կղ· Ք: Ճ· Ա: Յայսմ
ա: *Յաքսորիցն· Սոիր: *Դարձուցանել
հրամայեաց յաքսորանացն· Լասա· Ի: *Ա-
սացին, Թէ գրեաց յաքսորանաց տուէ-
մսրն: Եւ ոչ դու հասցես յաքսորանսն
քո· Յայսմա:

ԱՓԻՍՈՐԵՄ, ևցի· Ն· յն· ԷէսօրՀզ·
Ἐξορίζω. Տ· ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԼ· *Աքսորեաց
ղյովհաննէս ի դեօղն պաԹեննոսն: Հրա-
մայեաց աքսորել ի կոկիսոն հայոց: Որք
աքսորէին զօբ հայրապետն (այսինքն սա-
նէին յաքսորս)· Հ· ԻԼՀ: *Ուրում ոչ
հաւանեալ՝ աքսորեցաւ· Խս՚ Է· 30:
*Բաղուկք աքսորեցան, և անարգեցան·
Լ՚ֆ· պգԳ: *Աքսորէ ականջ ի գրաս-
ակեն զեւոյ, և զկիսնաւորն կոտաս յիւրոյ
հայրենեաց· ԿԼԻՀ:

ԱՓՅԱՆ, կամ ԱՓԴԱՆ, ի, ից· գ·
Πυράγρα. Forceps. լտ· Tenaglia. (Իբր
ոտս ունօղ· կի՛ ադուցեալ ընդ միմեանս·)
Երկբայիկ գործի երկաԹի՝ գալբնաց և հիւ-
սանց՝ որպէս ունելիք չանիցեալ երկա-
Թոյ կի՛ վասն ունելոյ և քարբելոյ զբևեռս·
Խբսոաճ, գբսոաճ, Ֆալէ· և էելէկեՀան,
էելէէ-
ՌԻՆ, որպէս վարի և ի ումկ· *Հէվիեսոոս՝
ասեն, ունի՛ի ձեռնն աքծանս և կռանս, և
նաստալ գարձէ մարգկան· Աձէ· ա· 3:
*Ջմի բևեռն, և զկասոն, որ է աքյանք·
Աքցանով մի մի քարչէր զոլաքսն· Ռոիէոթ:

ԱՓՅՈՏԵՄ, ևցի· Ն· Իբր Աքացել,
աքսոտել· և Օցոել· *Յանկարծակի սքցո-
տեալ ԹշնամւոյնՀ՝ ցրուեաց վեր ի վայր·
Փաբ՚ֆ: *Ոչ ընդդէմ գաւճաս հօրն, և ոչ
սքցոտեաց ի կատկէն· Ճ· Թ:

ԱՓԻԹՄՆ· Տ· ԱՒԹՄՈՆ: Մխ· Բծ:
ԱՓԻՈՆ· Տ· ԲՓՈՆ: Մխ· Բծ:

Մ Ն Ա Ց Ո Ր Դ Ք

Ն Ո Ր Ա Գ Ի Ո Տ Ր Ա Ն Ի Ց

Ե Ւ Վ Կ Ա Ց Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ց

Ց Ա Ւ Ո Ւ Ր Ս Տ Պ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ի Վ Ե Ր Ե Ր Ե Ւ Ե Լ Ո Ց

Ա. ՝ Զոր օրինակ ա՛ , է նշան Թուոյս Մի, կամ Առաջին, նոյնպէս և լինի ա՛ այլով նշանաւ՛ի վերուստ (կամ՛ի ստորէ), ա՛, (կամ ա), նշանակ Տասն հազարի, որ՛ի մեզ Բիւրաւոր . վասն զի յետ նշանագրոյս ք՛ , որ է ինն հազար, յաջորդէ բիւրաւորն անդրէն ա՛, բ՛, ևն. որպէս և առ յոյնս ά, է ։ իսկ α, ։ ։ ի ցոյց բանիս գրի՛ի հին երկաթագիր մատենի առ կենդանուն՝ սկզբն գրիգորևնա-րեկացւոյ՛ի Թուրին Հ. Ն՛ այսպէս. ՛կառք ա՛յ՝ ա՛. պատիկ, ւ՛. ուղղիչք ։

ԱԲԵԼՈՒՀԻ. տ. գ. Քոյր սրեղլի արգա-րոյ՝ ըստ սահմանութեան հրէից. ՛Ծնաւ զա-ռաջին ազգարն զՀաբէլ, ընդ նմին և զԵւ-մոզապայ արեւմուտից՝ երկուսիցակ . Յորում՛ի հաբէլ նկարեցաւ փեսային քո՛, և յաբե-լուհի՛ եկն լեցի հարան ընդ այմէ նորա . . . Յայտգս աբելուհւոյ, որ էր քոյրն աբելին . Եպիփ. ծն ։

ԱԲԵՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. ՛Որպէս փառք է Թա-գաւորի երկայ՛ի կրնաւորութեն, նոյնպէս ամօթ է կրօնաւորի երկայ յաբեղայութենէ, և երկնել Թագաւոր ամենայն երկրի. վ.ր+ հդ.յ։

ԱԳԱԹԻՍ. տ. Ա. Ա. ՛Ակն ագա-գէս՝ ծագող արփենին. Գ.Ն.յ ։

ԱԳԱՀԱՄԻՏ. տ. Ագահ մասք. անյագ ուեհնչիւ. ՛ Զագահամիան՝ ի յանօթին քո՝ զգեցուցեր աքաչելեօքն քո. Գ.Ն.յ ։

ԱԳԱՐԱԿԱՐԱՉԻ, ի, աց կամ կոյ. տ. գ. ՛Ագρονόμος. Magistratus, aedili ruris. վերակացու ագարակաց. ոստիկան անգաս-տանաց. էՓԲԼԻ. տ. ՛Դամասնօղք գոլ այսոցիկ ամենեցունց՝ ագարակաբաշ-խոյն ։ Օրինագահք, և ագարակաբաշխքն, և քաղաքօրէիքն. Պ.ա. օ.ին. Ը ։

ԱԳԱՄԱՑԱՆԱՔ. ՛Ամենայն ագամայնոցս ազ-գի. վ.ր+ հդ. Ը. յ. (ուր տպ. ագամեան ազ-գի.) ՛Երկիւղ մեծ իսկ ամենայն ագամայ-նոցս. անդ. (որ պակասի՛ի տպ ։)

ԱՒԱՄԱՆԴՈՒՆ. տ. ԱԳԱՄԱՆԴԱՑ. ՛Ջվէմն՝ զոր անարգեցին. որ վէմ. այն՝ որ ագամանգեան կոչի. Եփր. Համաբ ։

ԱԳԵՆԱԿԱՆ. տ. ԵԳԵՄԱԿԱՆ. ՛ Իբր գոյզն անօթիս յագեցականն աղբերկ ա-ռեալ. Շ. հրէաբ ։

ԱԶԱՏԱՏԵԼԻՔ, տեսլ կամ տերանց. տ. ԱԶԱՏՈՐԵԼԻ. ՛Ոչ ուրուն լինէին՛ի նա ազատատելոյնցն գրոնք . Աբծր. Ը. 2 ։

ԱԶԱՏԱՐԱՐ. ՛Սը կոյս մարիամ՝ մերն Քրիստի բժիշկ, նախնոյն ագամայ ազատարար ծը-նողիդ . Տաղ ։

ԱԶԳԱԲԱՆ, ի, իւ. ա. Γενεαλόγος. Generationes recensens. Որ գրէ զազգաբա-նութիւն. ազգարանող. ՛Յետվայ և գատա-ւորացն և հռութայ գիրքն, և Թագաւորու-թեացն չորեքին, և մնացորդացն . . . են ան-պակաս ազգաբանքն արգարոցն ազգի.Ղևոնդ ։

ԱԶԳԱԴԻՒԼՈՒԽ. տ. ԱԶԳԱՂԵՑ. ՛ Զօ-րավարիք և գաստպետք և ազգագլուխք և հե-ծելապետք. Պ.ա. օ.ին. Ը ։

ԱԶԳԱՆԱԼ. ՛ Եղբարյութեի՛ ոբ՝ ազգակ-ցեալ և կապտալ՛ի աքանչելի տեսութեի և՛ի գործս. կ.ի.ծ ։

ԱԶԳԱՀԱՄԱՐԵԼ, լվ. ն. ի. Ազգաբա-նել, իւ. գրել զակիրքն ազգին. և ընդել ըն-ծագումն և զանուն ազգին յումեքէ. ՛Հե-Թանոսք և բարբարոսք ազգաշտամարին՛ի բե-ղոյ, և յայլ բազում՝ ածող իւրեանց. յոյնք ազգահամարին՛ի հելենոսէ. իսկ հրեայք ազգահամարին յաբրահամէ. իսկ քրիստո-նեայք ազգահամարին՛ի տեառնէ յեսէ քրիս-ղ.ԵՒոնդ ։

ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ, ըստ ՚ի՛ նչ. կամ հաս-տել որպէս ազգդ. Հաստատեալ Μήνυσω. Sta-tuo. ՛Որ առ՛ի մէնջ է բանիւս (արամեան-հռութէ), մի զոս (զաշխարհս) ըստ վայելչա-կանն բանին քնաւորեալ ազգեցուցանէ ած. Պ.ա. օ.ին ։

կամ Գրգեալ. շարժեալ. ՛Թշնամին իմ գևն զկոյս ումն ազգ եցոյց բերել առ իս ձևագործ վնաս. վ.ր+ հդ. Ի՛. յ ։

ԱԶԴՈՂԱԿԱՆ. ՛Ընտրեալք սրով հրամա-նաւ բարձրելոյն, որ ազդոլական զօրութի՛ն Թափանցական է քան զամենայն սուր երկ-սայրի. Ղևոնդ ։

ԱԶՆՈՒՒ. ս. ՛ի մասնէ ինչ զայդ ազնիւս ա-սես. Ա.Ը. Ը ։

ԱԼԱՊԱՍՏՐ. գ. Բառ յն. ալաբաստրօն. ՚Αλαβαστρον. Alabastrum. Շիշ իւղոյ կամ մեռանի՛ առանց ունկանց, մանաւանդ՛ի հանքային քարէ. ՛Ալաբաստրն է մարմա-րիոն սպիտակ՝ սրով իբրև զապակի, և ունի կաւաեր բազում. Իր. Հրէ ։

ԱԼԻՔՆԱՊԻԿ. տ. Որպէս Ալէօք ծաղ-կեալ. սպիտակ հնդօք գունեալ. ՚Ձերմակ մա-զերով ծաղաւոր. ՛Ալյապես փարիր զորգեսին իւրոյ, զի գոյն երիսաց (նորա) ալէծապնիկ զարդարէրի՛ի հնդաց ծերուենոյն). Կաղանդ ։

ԱԽՃԱՊԱԿ. տ. ՑԱԽՃԱՊԱԿ ։

ԱԽՄԱՐ. ՛ Ջօրութի՛ն անհասանելի խոր-հրդոյն յայտնէ սիրամբ և ակար մտաց խոց. Եպիփ. ծն ։

ԱԽՈՆԴԻԿՔ. տ. ԱԽՈՆԴԻՔ. ՛Ելեկ ոչ՛ի փայծապէն Թըմեու և փոխումն ինչ մանր յախոնդիկքն ձգեսցէ. Մ.ափ. ծ.Ե ։

ԱԽՏԱՓԵՐԻԼ, բեալ. յ. Բևբեկ լինել քան զախտս ինչ մարմնոյ կամ հոգւոյ. ՛Ցոլոց ըստ ամենայն մասանց սիտացաւ աշխարհ մեզք, ըստ չորից փոփոխանց (ե-զանակաց) ասելոյքս սիտասբեբեալք՝ ազգի ազգի մասուցանեն հիւանդութիւնս . Ան-հդ. խմ ։

ԱԽՏԱՀԱՏԻՄ, տեալ. յ. ՚Նոյն ընդ վ. ՚Մի դադարեցուսք սիտաժեռեալքս ապա-չեալ ընծ. կ.ի.ծ ։

ԱԽՏԱԼԻՑ. ՛Ջկաւս սխտալից զգեցեալ եմք ։ Յերկիր օտար, այսինքն չսխտալից ա-բարուածս. կ.ի.ծ ։

ԱԽՏԱՍԻՐԵԼ. ն. ե. Սիրել զսխտա-ցանկաւքն լինել. ՛Սիրեալ լինի ցանկութի՛ն. այլ գուշակ (որպէս՛ի սիէտս) ծննդեան, և-թէ ոչ սխտասիրեալ (կամ սխտասիրաբար լեալ). Ան. հդ. խմ ։

ԱԽՏԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Սխտաւոր գտանիլ. սխտաբերիլ. սխտանալ. ՛Որպէս զի զանձինս անսխտս համարեացուք, որք միշտ սխտասուրիմք . կ.ի.ծ ։

Ած. ՛Նոյ եկն հոլոպ սրծ (և այգեգործ). ուսաւ՛ եգիտ զսունկն և զածն, զի երկիր չհիւլ զիւալ էր. Պ.ա. օ.ին. Ը ։ ՛Որ ած անկեն, և ծիւղ և տերև պատրուանն, և արմատա-նան . Չ . մաբ . ծ.Ե ։

ԱՆԱՆԻՄ. հ. ՛Ա. կենդան և առ մահ պա-րտքեւ եբեալ ածանին. Յհ. խմ. երս ։

ԱՆԱՆՑՈՒՑԻՉ. ս. Որ ածէ անցուցա-նէ, կամ յառաջ բերէ . ամրիչ. ՛ Յոյս գերբուսթի՛ ածանցուցիչ. Պ.ա. օ.ին. Յի-սի բառ. ἐνταράκτικος, գիբրամբք, որպէս պատիր ։

ԱՆԻՆԱԽՏԻՑ. տ. ԱՆԱԽՏԻՑ, կամ ԱՆԱ-ԽՏԻՑ. ՛Ընդհանուր անկախիս պատրաստու-թի՛ ականախտս (կամ ակնախտս) վայել-ցուցի՛ն . Աբծր. ս. 11 ։

ԱՆԱՆԱՅԵԼԻ. ս. Յեռեալ սկամբք. ա-կանակաց. ՛Անդրանական ականայեան այն պատմուճան . Տաղ ։

ԱՆԱՆԱՏԱՄԱՆ. տ. ԱՆԱՆԱՏՆԵՐՑ. ՛Յա-

կանց չափիւղայ. և ոչ այս ձեկանաւեսակք, որ՛ի Թագան Թագաւորաց յարեւմտից. Պիպա՛ս:

ԱԿՆԱՆԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. *Որդին քո գայ առ քեզ ՅԱծայնի փառօք իւրով յանդիման լինել ականատեսութեաբ. Պիպա՛ս:

ԱԿՆԱՆԱՔԹԻՒ. } տ. ա. գ. ՔԹիթ կամ

ԱԿՆԱՔԹԻՒ. } քԹիթել. մի ական. յոսել. վայրկեան. ակնարբու. ինչ գերբեմբ. *ԱկանաքԹիթ մի չգադարեն, ի պէսպէս չարիս յորդորելն. Ոսկիփոր: * Աւին բերելոյ օրհաս... ժամին ժամանեալ ուռուր, ա. ուրք ակնաքԹիթ հրաւէր. Նար. փաղ յար. ղէր:

ԱԿՈՅՄԲ ԱՐՆՈՒՒ. *ԱՀՅոո ՅՅ (ՅՅր կոյս), որովքեական գաւազն ակամբ առեալ զքև որբասաց ձայնիւ. Տաղ: * Ակամբ առեալ զքև երկնային կըթայն՝ ահիւ սարսափմամբ ծածկեն զգեմս իւրեանց. Նար. փաղ ենէղ:

ԱՀԱԳՆԵՄ, նիմ. Ն. յ. Ահիւ սասփնալել, իլ. զարհուրեցուցանել, զարհուրիլ. կամ ահագին գոլ ՅՅուցանել. *Եսայի և եզեկիէլ մարգարէք, մին զսերովբէից, և միւսն զքերովբէիցն հանդամանն՝ որչափ կարացին առնոլ, պատուիրին մեզ, ահագնեալ զնոսա յոյժ զարհուրանօք. Խոսր. պոլիտ:

ԱՀՄԱՐ. Տ. ԵՒՄԱՐ. *Կամաւ իսկ որպ. գայլիել զահմարան անգիաւէն օրինին. Ածխ. հց. խմ:

ԱՂ. Գառանի և յոքնականն՝ Ուղք, ապոց. որպէս Համառաւութիւն, կամ Համեղութիւն. *Ազն քաջայարմար գոլով հաղորդութիւն այնմիկ, որ առ բերանայն ղգայութիւն ապոյ ըստ համեմատութեաբ օրինին (սերելն Ելիւ՛ի նոսէր դից). Պիպա՛. փխ:

ԱՂԱՆԴԱԽՈՒՄԲ. ա. Ուր իցէ խուռն ազանդոյ. *Ազանդ ախուռն մոլորութիւն կալ խորագաւարայն. Կանոն:

ԱՂԱՆԳՈՒՈՒԹՆ. *Ցիշատակէ զորդանայն անմահիկ զբոցակէզ զաղանձուն. Ոսկ. յանիպ. Ղազյին:

ԱՂԱՏԱՈՒՈՅ. *Ե՛կ և տէս զաղէտս ազեսատկոծ սրսից. Նար. փաղ ղէր:

ԱՂԵՐՍԱՒՈՐ. ա. Որ ինչ լինի ազերսալից գոչմամբ. պատաճախուռն. * Սրսից ՁանասպարՏ՝ ձայն ազերսագոչ ողբոց. Նար. փաղ ղէր:

ԱՂԵՐՍԱՒՈՐ. որպէս Ազաչաւոր. որ ազերսէ. *Գոհութիւն մեռելոյն՝ չափ պատասուաց, մեսիասուս ազերսաւոր քաջք. Նար. փաղ ղէր:

ԱՂԻԿԱՉ. ա. Որ ազիք կիզանին ի դիոյ. գորովագութիւն. *Էր Նա և ողորմած և ազէկեզ ի վերայ քրիստոնէից. Պատ. Ղր:

ԱՂԵՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Իւր ՅերգործուԹի սրեաց կամ լայից քնարի. քնարեղծու Թիւն. *Փառաբանեալ ազենէրգործութեամբ հնչուցականն քաղցր ձայնիւ մանր նուագեալ եղանակ է. Ածխ. ազ:

ԱՂԸՆԹԱՑ. ա. Ուր իցէ ընթացք ապտ, կամ ալեաց. (մակդիր ծովու.) *Նա ծով ազընթաց՝ գուաձ արևելեան առեալ. Նար. փաղ յար:

ԱՂՒ. *Ապա և խոհակերացն ոչ իցէ մեզ ի յաղի առնելոյ զնորոյկան, զի ազ բաղում ունին: Ոսկիփոր: *Ծիծաղեալ ամբաստայ ընդ աղի բանին սուրեցայ. Մարիէ:

ԱՂԻՒՍԱՀԱՐ. ա. Ազիւսով չարեալ. ՅերքիՅ՛էն, ՅուշաբանՅ. *Ոչ կարէր չակահել զաղիւսաւոր բուրդն բերդին. Կաղանփ:

ԱՂԻՒՍԱՀԻՆ. ա. Նոյն ընդ վ. Յաղիւսոյ չինեալ. *Շինեաց զորբեմ, որ արդ կոչի չաճըղեգ, և զաղիւսաշէն բերդն զուսնան. Պատ. Ղր:

ԱՂՅԱՑԳՐ. Տ. ԱՂՈՒԱԾԳՐ. *Ջատրան, և զաղնացան, և զորբեքշորամ և զորբաքեր. Պիպա՛: * Ի զատկի աղհատս. ՃՃ:

ԱՂՃԱՏԻԼ. որպէս Օրհաս. մահ կամ ըստանումն. էձՅէլ. πότμος, mors, vel interfici. *Յետ եքատասոսի՝ աղՃատիլն քեզ հոռոմ է. Պլաս. ասիր:

ԱՂՈՒԻՍԱԽԱՐԱՆ, ի, ացի. գ. (այսպէս գրելի՛ է եդեալն մեր ըստ այլոցմ օրինակի՝ Ազուհս խարան.) այն է խարան աղուհատրոյմ. * Աղուհսախատանօք պղեմն նոցա գրոշմել հրամայէ, զի մի ոք ոգիատարար հաղորդեսցի ընդ նոսա. Լ՛սա. ի՛Ե:

ԱՂՈՒԻՀԱՑԳ ԱՄԱՌԱՆ. Պահք որ սկիզբ լինանց. *Ընդ եղև ի սբՅ սմին (Յոհաննէ հ. շԵգ. յսմի սեռատն 1105. յորում սբՅ հոմեմատեր սկզբանն յոհնիսի), յոսոյ՛ին չաբաթն ամառան աղուհսացիցն վախճանեցաւ աբՅ հայրապետն սեր գրիգորիս (վկայասէր). Ոսոհ:

ԱՂՏԱՂՏ. *Թէպէտև սասցից, ոչ որ լուիցէ, զի ալտալտ իցէ երկիր մեր. Վ՛ր+ հղ. ծԸ:

ԱՂՔԱՏՏԵՑՈՒՑ. *Յերևելիս ալքատատեր, և ի ծածուկ ազքատատուց. Ոսկիփոր:

ԱՂՔԻՆՅԻՄ, սեռ. յ. Տ. ԱՂՔԱՏԱՆԱՄ՝ ըստ կրկին նշ. *Չխնդրէ՛ եռ, սէր. միայն գտանիցիմ ալքատեալ առ գոբս արբուս. նեաց քոյ յայնքանեաց և յայնպիսեաց միծաշոհութեչ. Սարկ. ազ: * Ձարհեմեաբ ալքատատեալ (այսինքն ազատ՛ի չարութենէ). Մաթե. ենկէ:

ԱՃԱՌՆԼ. Ն. Տ. ԱՃՌԵԼ (որ ասսի է առեալ որպէս ասի.) *Ալլն ամենայն խառնուածովք այլոյն ալիսացեալ՝ ամառեալ լինն առ՛ի ձիլեոյ ազգ. իսկ ձիլենեոյ ըստ ինքեան իսկ առանձինն. Փիլ. եւ. Բ. 105:

ԱՃԱՐԻ, բոյ, բեաց. Տ. ՀԱՃԱՐԻ. Ἐλάτη. Abies. Ազդ եղևնափայտի, կամ ինչ փայտից. *Ոչ գոյ բնաւ՝ ոչ ամՃարի ոճն՝ բան նիկ արժանի, և ոչ սօսի, և նոռի ոչ բաղուած. Պլաս. օրին. Բ:

ԱՄԱՌՆԱԿԱՉՔ. ա. Մակդիր արիւս, որ կիսու զերկիր չամառան. առչորիչ ամառաննի. *Արեգական՝ ձմեռնաատանչ, ամառնաչեզ. Գ՛սա. Ի՛Ղ. ա՛ա վաչ:

ԱՄԲԱՌՆԱԼԻՔ ԹԵՉԱՆԵՒՑ. Ἀναλάβος. Analabus, scapulare. Վերառեալ ման թեզանեաց կրծնաւորաց վիՅչև յոսս. որ առ ոմանս է որպէս փարաւրար խաչաձև հանդերձ մեսասի վերալոյ. *Իսկ որ Թեզուս նեսցի ամբառնալքան զառաՃքն է, որ յօրի նակ խաչին՝ ի վերայ ուսոց նոցա պատի, նշանակ է՝ ի քէն հաւատոց. Ն՛սա փբ. Բ:

ԱՄԲՈՒՆԻ. Ն. *Ծանիւ գագաթեաց չամ բսխելոյ զալան. Վ՛ր+ էգԻ:

ԱՄԵՆԱՆԻՐՏՈՂ. ի. Կերտող բոլոր եզելոց. արարիչ ամենայն ալաբածոց. * Ընծ ինքնաբուն, վեմական գոյս Թիվ, ամենանկերտող յոչնչից էացուլոյ. Պիպա՛:

ԱՄԵՆԱՆՈՒՐԱԿ. ա. Ամենևին անոյշ և անո. չահոտ. ամենայնիւ քաղցր. *Ամենանոյչական անանձաւալի բաղգատութեամբ: Մարմին անաստական չամենանոյչակ մնաս կուսէ, ծոցածին հօր նախայաւիտեան որդի՝ երկնածին մանու կ կուսամօրզի. Պիպա՛:

ԱՄԵՆԱՊԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պիտանին գոլ առ ամենայն պէսս. * ՋամենապիտութեՅն իւր ցուցանէ. Նէր. ղէՀ. (որ վերապաճա. ի գաւ ԱմենապետութեՅն, ըստ սպ. Վ՛ր+ հղ. ի՛Ը:)

ԱՄԵՆԱՒՈՒԻՐՔ, ուրբք. գ. որ և Ամէն կամ ԱՄԵՆԱՏՈՒ ԵՒՈՒՐՔ. Ամենայն ժամանակ լսացեալ հաստակի. * Ծերբանչեք Էին զանցեալ և զամենաւուրքն. Փիլ. կՆ. Բ. 114:

ԱՄՈՒՄՆԱՒԹԻՒՆՐՆԿԱՒ. ա. Ուր իցէ ընդունելութեՅն ամուսնութեՅ, ազգակցուՅ. խնամութեՅ, կամ հարսնախոստութեՅ. * Մի սասէլ, և մի գաւ բերել իւրեանց ամուսնութիւնընկալ կողմանց. Բ՛սա. Բ. կ:

ԱՄՊ. Որպէս բառ ոմի. (Յծ. ընդ հ. ումպ, ըմպել. և Թ. էմՏէ., որ է ծծել.) է ինոյն և ՃՃին սպնդոյ, կամ սպունդ, սաՅ նուկ. սիՀՀէր. *Սպունգն սման է ՃիՃոյ, որ՛ի ծովու լինի. զոր մարդիկ ամպ անուանեն. Ջ՛ր. կԲ:

ԱՄՊԱԽՈՒՆ. *Ամպն անկրպակեաց՛ի մէջ եղևայի և եղևսէի, որպէս կայ յատորին՝ ամպսխաուն լոյսն. Պիպա՛:

ԱՄՊԱՆԱՒՈՒՆ. *Ամպանման հասեալ զանձրև կենաց առ ծարաւեսն (մարգարէքն). Ը. փաղ:

ԱՄՊԱՐՈՊԱՑԻՆ. որպէս Բարձրացեալ մինչև յամպս. *Ի մայրս լինսանոյ՝ ՃիՀ քաղակերաեալ՝ սմբարձաՅեռիչ ամպրոպային. Տաղ Խ. սԻՀ. սիՀՀ:

ԱՄՍԵՒՑ. ա. Մպուսիος. Menstruus. որ և ԱՄՍԱՑԱՆ. Որ ինչ լինի ամսոյ յամի. այսպէս այս. * Հաւսիւրաճաղովք և սասնՃաճաղովք սաղսեալքի և լսել զանուանս ամեսոյք պահանՅոլք. Բ՛սա. Վ՛ա:

ԱՑԼՈՒԱՆ. որպէս Ածլալեղս, կամ այլ այլևայց. * կամ խեղին առողջութեՅ, կամ այլաբանիցդ միաբանութեՅ. Ածխ. հց. խմ:

ԱՅԼԱԶԱՆՑԱՏԵՍԱԿ. ա. Որ ինչ լինի այլազգ օրինակաւ՝ քան զոր կարծիր. կամ գիսլուածական. * Եթէ մեքբեցն (՛ի յանցանաց) կարձելով Հաղորդիլ այլազան ցասեսակ հանգիսմամբ. Պիպա՛. օրին. Բ:

ԱՅԼԱԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խառնուրդ օսար. խառնուած ինչ. * Ի հոգևորականս եհաս կայեանս... յորս է այլախառնութեՅ դառնութեՅ. Եվէ. հոգ:

ԱՅԼԱԽՈՐՀ, կամ ՋԱՅԼԱԽՈՐՀ. ի. ա. Որ այլազգ խորհի. օսար մտաք. Տէս զբանն զկին՛ի բառն ԱՑԼՒՄԱՑ:

ԱՅԼԱՍԻՔՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր այլոյ չէս սիրոյ անձին. (լաւ ևս է գրել ԱլլասիրուԹիլ, եԹէ չիցէ գրելի ԱլլասերուԹիլ, որպէս սերբազգ զաւակի.) * Ալլասէրութիւն առ լսոն (բնաւորեալ էր յադամ՝) որպէս ոչ առանձինն և միոյն, այլ՛ի կողէ նսին եղելոյն՝ առ նա լինել (սիրոյ). Աբ. հց. խմ. (իբր զի՝ եԹէ սեռանէր ադամ զմր և է մարգ նման իւր բանական կենդանի, սիլեր բնաւորապես. այլ զի նախ եաես զեւա՝ և այն յիւրմէ եղեալ, չարկաւ սիրէր զնա.)

ԱՅԼԱՍԿԱՆՉՒՆ, սկզբունք. ա. Որոց սկիզբն է այլևայլ. ոչ համագոյ. * Ընդ ձեռ ամենայն մարգ, որ երկուս կամ երիս խոտատունկի ՅձԸս, զի չարիկ է զայնսկի այլասերելս և այլասկզբունս սասել. Ղևսոր:

ԱՅԼԻՄՏԱՑ, ի. ա. որ գրի և ՋԱՅԼԻՄՏԱՑ՝ անչուռք բարդութեՅ. Որ ոք զոյ ինչ և այլազգ իմանայ. օսար իմայսուածով. * Ասա ալալեմ. ՃՃա ծառայիցն ՅՅ՝ զի և յաղագս միոյ խօսողաց՝ վկայութեՅ ՃշմարիՏ է, եԹէ միոյ զալախորհի և զայլմիայի, և սուէ լով ՃշմարտեՅ կարծոյի. Ղևսոր:

ԱՅԾԻԱՆՈՑ. ա. Որ ինչ սահի զհոտ անախորժ որպէս զայծից. կերտ՛ել մէ հոտած. * Ընդ անԹեական մոլգքն. են այծահոտք. Բ՛ղ՛ր:

ԱՅՄՐԱՆԴՐԱՒԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Դարձուած այլ և անգր. դիւրագարձութեան. * Մարմին՝ պատկանեալ չղակապ յօգիւք՝ յաղագս այսոսանգլագարձութեան ըստ պիտոյից գործոյդ առ՛ի գործդ. Ածխ. հց. խմ:

ԱՅՑՔՆԱՆ. *Ածքանի ոմք է (կամ ևն), զի եմ ասաս, և քնաս ոչ եմ՛ի գիւղն. Վ՛ր+ հղ. ի՛Ը: *Ես ահա այաքանի ժամանակք ունիմ՛ի ՃգնուԹիս՝ անգ. ի՛ն. (ապ. այաքան):

ԱՅՐԱԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Գողանալն զայր ոք ի տանէ այլոց յիւր ծառայութիւն. որպէս յն. ἀνδραποδισμός, plagium, reductio in servitutem. *Այրագողութիւն պարտասական ունիցի զինարեալն ընդ ծառային որս.* Պղպ. օրին. ճ:

ՅԱՅՐԱԿԵՐՊԵԼ, իլ. ն. յ. Զգեցուցանել և զբաղեցուցանել զկերպարանս առն. մարդակերպ երևեցուցանել, և երևիլ. *Այրակերպեալ զգօրաւորն իւր ղինքայէլ զօրագլխին խրտում յեռուսով ի գաշտին ցուցանէր.* Եսթի:

ԱՅՐԱՍԱՆ, ըստ ք նշ. *Տուբիթ ընդ հրեշտակին կամակցեալ զայրասանի զգևն յիւրմէ ամուսնոյն ի բաց կապեաց, և զհօր իւրոյ զաչսն եբաց.* Սեբեր. ծբ:

ԱՅՐԵՑԱԳՈՐԾ. ա. Ակրեցելովք գործեալ. *Չանիմացեալ. Ղևին (յասպս) առանց այրեցագործ նեռից.* Եզեկ. ծն:

ԱՆԱՅՑԱՆԵԼԻ. ըստ ք նշ. Անվախճան. անչէջ. *Զայր օրինակ Դուրն՝ որ զիւրոյն գըտանէ, ոչ սպառի, նոյնպես և այն Հուր՝ որ զմարմին գտանէ (անմահ ընդ հոգւոյն), անանցանելի է.* Պիտա:

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱՆԱԻՆ. ա. Ծնօղ անապատ կանաչաբ՝ կուսութիւն. *Ե՛ս գերեզմանն անապականածին, և յաճածին.* Պիտա:

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱՆԱԼ, ացեալ. է. Անապական պահիլ. անեղծ՝ աբ՝ անարատ գտանիլ. *Աւետիսն ունեմ ոչ ի կորուստ ապականելոյ, այլ անապականաւոր գործեցեալք անապականացեալքն՝ ի նոյն պահակեր նորոգելոյն փառաց ի փառս.* Պիտա:

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱԲԱՐ. ա. Որ առնէ կամ պահէ անապական. որ չկրցուլ եղծանիլ կամ ծախիլ. *Ծաղկին անապական ծագկէ յարմատոյն ի հնար անապականաբար.* Պիտա:

ԱՆԱՆԱՄԵՂ. տ. ԱՆԱՍՆԱԳԻՏ. *Ա նանամեղն սպանող.* ՆԼ. ղևպ:

ԱՆԱՍՆԱԳԻՏ. ս. ա. *Ի ձեռն սորա ապաքէն իմանի, թէ ոչքան չար էր չարն, որում հասաւ անասնագիտն սիւսաւերն.* Այ. հց. իմ:

ԱՆԱՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Անասնական բարք. անբանութիւն. *Ընկղմեալք չարբեցութիւն... զանխորհրդական զանասնաւորութիւն իբրև յանգունդս տարեալ.* Փիլ. սամ:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱՒԵՐ. ա. Յեռանեալ յածախրութիւն. պաղեալ ի սիրոյ անտի աբ. *Ի քէզ սիրացուցեր (զախաս Հոգւոյ). ուսաբ. յանձնասէր լարուցդ՝ խմասահակիրդ չար իմացաւածովդ.* Այ. հց. իմ:

ԱՆԱՐԴԱՒ. *Ո՛վ անարժանիքդէդ արքա, զնձրի բժիշկք՝ ոյոց յուսան: Անարժանիացդ յանգիւտին՝ սասս տագնապելոքս կան յանգիտան.* Տաղ:

ԱՆԱՒԱՄԱՐՀ. ա. Որ ոչ սրհամարհի. *Ցեսին ժամանակս գայ սրքայն էրկնաւոր, և աեսանեն զանարհամարհն սրհամարհալ ի մէջ ժողովրդոց.* Պիտ. վբ:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏԱՅՆԱԼ, Տ. ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ, ըստ ք և ճ նշ. *Ջանեկնաւորականն՝ զանարուեստացեալն.* Անյ. բաժան:

ԱՆԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Որպէս Անբանաւորութիւն. անաեղութիւն. և չտկառակն օրինութիւն. (ըստ լտ. թրգ. անէնք.) Փիլ. Ա. ճ. ւղ. (գրեալ էր՝ անբնակութիւն:)

ԱՆԲԱՅ. ա. Ընդան, անբանական. անպատեհ. անոյն. *Ջանիրատ խոսս մերժեաւ ի քէն. զայն միայն խոսեա, որ քեզ ծգուտ բերէ և ընկերին. զի վայրապար խօսք՝ պատուհասութիւն է չքնաղից.* Ա յտ հղ. յ: (Տես և ԱՆԲԱՅ, իբր անասուն:)

ԱՆԲԱՅՐԵԼԻ. ա. Զոր դժուարին է այնչք բոլորել իբրու անբովանդակելի մեծութիւն. *Ճառագայթքն արուեստագիտին այ անբոլորելի ակուառեն (արեգական).* ՓԻԼ. յ-ժէ:

ԱՆԳԱՄ. *Ակրիւց զբազում իշխանս, որ յայլ աղգամ գնային նահատակ էին զնա.* Վրդն. պմ:

ԱՆԳԱՐԻՄ, եցայ. յ. (ի բառէդ Անգար՝ ըստ ք նշ.) Ի համար գրիլ. յանկատար դառիլ իբրև օրինաւոր. *Աթ ատնել (զգաթիկ) և յաւուրս եղեկիայի. բայց վասն զի ոչ յառաջնում ամսեանն, այլ յերկրորդումն, և ոչ ըստ օրինացն, ոչ անգալեցաւ քանզի խառնեակ եղև և անաբ.* Շիր. զպի:

ԱՆԳԱՐՀ. ըստ ք նշ. *Ի հրեշտակաց փառաւորեցոյց պատմուճանաւս զարդարեալ անգարշ որդեակ իմ վաչէ աղուանից ալքայ.* Գիւտ. Ռեղ. սա վերջ:

ԱՆԳԵԶ. Օմանց. Aequalis. *ոմն հարթ, ողորկ, կամ անկռուելի. Ամենայն քաղաքն մի պարիսպ՝ անգեզ նմանութիւ.* Պղպ. օրին. ը եւ որպէս "Ὑπαυγος, պատպաջուն և անարատ. *Աստուած լցեալ առ ի յոյնգանէ՝ որ մաքրեն, աձեալ մեծ և անգեզ լինիցի.* Պղպ. փխ:

ԱՆԳԻՀԵՐ. ա. Ուր չիք գիշեր. անեղեկոյ. անստուեր. *Յառաջ գալ յաւետարանի անտի ի հանգերձեալ անգիշեր լոյսն: Ջնծայնոյնն ինքնաբաւական և անգիշերն լուսոյն ևն.* Վրդ:

ԱՆԳԻՆԱԿԱՆ. ա. Անհասն ի գինուիլ խոնաւութիւ. *Քոյրն (աշարունի հարկանէր) զմեռելն անգինական.* Տաղ:

ԱՆԳՈՀԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Զգոհանալն. անշնորհակալութ պատնիլն. ապաշնորհութիւն. *Զարին է սկիզբն՝ անգոհացողութիւն զայ.* Այ. հղ. իմ:

ԱՆԳՈՍՆԱՐԱՐ. ս. Անգոհանելով. արհամարհելով (զբարին). *Եւ ոչ նոքա՝ որ առաւելագոյնն արժանաւորք եղեն պատուոյ մարմնաբոյսն, յայտնել ուսիք(ի մէնջ դիտութ իբրեանց) ոչ կորեն, և ոչ ի տեսիլ գիշերոյ. ապա թէ անգոհանաբար ոք կամ անխոբրատ սովորութիւ երասքը վարեսցի, այս ի բաց մերժեալ է յեկեղեցւոյ քէն.* Եղիշ. հոփ. (բանն է ընդդեմ պատուոյ զուտաեռսիլս և զի բազապատում ըղձութիւս:)

ԱՆԳՈՒՆԱՐԱՐ. ա. Որ ոչ բերէ յիւրմէ կամ յինքեան զգեստս. *որ ոչ կանայ տ ի ձայ. Յանդէն յանկոս յանդալոյսաբեր անապատի բնակելով.* Բաբիշ. յհ. Ա:

ԱՆԴԱՆԱՒՈՐ. ա. Ուր չգոյեցէ գաւառ. *Ի դիպող ժամուն, զի անգաւառ էր քաղաքն. քարկոծելոյն զսակ փանիոս նահատակին.* Պիտա:

ԱՆԴԱՌՆ. *Անան չարաթ, որ օգտէ անգոհ՝ որ ի մնդոյ սիւս ընկնի: Փորանցի և վերլսելութիւն և անգոհի օգտէ.* Բժշկ:

ԱՆԴԻՄԱՐԱԶԱՏԱԲԱՐ. ըստ վերջին նշ. *Գովեսա զնա ընծայնին՝ ըստ անուան ոգոյնն անդրագարձութիւնս.* Տաղ. (սկզբնաառատ. *զի նահատակ, որ է կոստանդ:*) *Անգլուագարձուն տատից յիշատակի.* Շ. *Ի էէր տաղ. ի Ք տառէ մինչև ց Ի:*

ԱՆԴԻՏԵԼ: Որպէս բայ եգաբ. այլ մարմն է խնամել և իբր ա. Անդիտելի, կամ չտեսոյ. *Ի պատերազմին զիրծանել ոչ ոք կարող է, այլ ի գործոյն լուել գիւրին իցէ, և զանց առնել զնուազ անհասս և անդիտել ակամբ.* Վ յտ հղ. իե:

ԱՆԴՐԻՆԱՐԱՐԶԱԿԱՆ. ա. Անգրադարձական յոգնասիրութիւն բառնական. *Անգրկնագարձական բառնասիրութիւն է.* Եղիշ. գոտ:

ԱՆԵՐԵԱՆ. *Գործասան (Հատոր) վալվալակի մաշելով այնպիսին անեղական գտանէր, և լինելոյ այլ ոչ էր հնար: Արհեստքն յայնմ ժամանակի անեղական էին.* Պղպ. օրին. ճ:

ԱՆԶՆՍՏԵԼԻ. ա. Որ չէ զնաեալ. անզլանելի. Լոր լինելոյ այլ ոչ էր հնար: *Ցառագայթէն (աստուած) անզնստելի էին զնա.* Պղպ. օրին. ճ:

ԱՆԶՆՍՏԵԼԻ. ա. Որ չէ զնաեալ. անզլանելի. Լոր լինելոյ. Եսմէլ, ազատաց. *Ցառագայթէն (աստուած), յորս անզնաեալն էր ջրհեղեղն, զի մեռ ևս յաշխատն էր.* Փիլ. Ա:

ԱՆԶՆԹԱՐՈՆՈՒԹԻՒՆ. Իբր Անընթեռնելի. անկարդալի. օգտանաց. *Գիրն ծաղեալ՝ անքաց և անընթեռնելոյ.* Եբեր. ղձի:

ԱՆԶՆԳԱՆ ԱՒՆԵԼ. որպէս Զընդունիլ. չանաալ. *Անընկալ եղեալ և ոչ կատարէ զհրամանն իշխանին իւրոյ: Անընկալք եզեն բանից նորա.* Ղևնդ:

ԱՆԶՆԳՈՐ. *Ագամ էր անընկեր միայնակ.* Եպիփ. ծն:

ԱՆԶՆԳԷՑ. *Ջնաւեալն ընդ աչմէ հօր ունի անընդհեց մարքնութիւ. բայց յաւելուած յերրորդութեն ոչ գործէ.* Պիտա. ընդդէմ Մայրագոմ:

ԱՆԹԱՏԱԿ, ի. ֆ. Բառ ռամկ. որպէս Անթի տակն. *ընդանթիական մասն մարմնոյ. աեղիքն՝ որ ընդ անթովք գօլոփ ալիք՝ փոփ. Մեռաւ ումն իշխան, և ի լուանալն գտին քանալի մի յանթատակն.* Ոսկիփոր:

ԱՆԻԱՄԱՆԵԼԱԳԱՅՆ. ա. Որ չժամանէ բնաւ. *Անժամանելագոյն առ կատարեալն Թիւ (երրորդ. առանց բոլմանն հոգւոյն աքր).* Պիտա:

ԱՆԻՄԱՑ. *Զգալուսաս քեղ ոչ անիմաց եղեալ.* ԱՔ. ոչ:

ԱՆԻՄԱՐ. *Զսա գիտեմք այ բան, ճառագայթ անխաւար՝ անորակ լուսոյ.* Ղևնդ:

ԱՆԻՒԻՐՏ. *Ի յորս հրեղոյ անկեալ գնեզ անիւիրտ իբրև զմեռեալ.* Պիտ. վբ:

ԱՆԽԱՐՏԵԼԻ. ա. որ և ԱՆԻՒԻՐՏ. Որ չկարէ խրտիլ. անշարժ. *Ցապս Թէ Ժողեզ չարժողն (Հոգի), անկեալ դնի մարմին անխրտելի.* Եղիշ. հոփ:

ԱՆԽՈՀԱԿԱՆԱՊԻՍ. ս. Առանց խոհականեալ. անխոհրդաբար. *Անխոհակաս օր ժողովոց կարգեցեր, զպատճառս և ոչ մի ինչ իրաւանց դնահատով.* Ղևնդ:

ԱՆԽՈՀԱԿԱՆ. *Նաւարկելով անխոհականի՝ ընդ ծով կենացս այս հիւթական. Շ. փալ. ի դէն նէրեան:*

ԱՆԾԱՓ. ա. Որ ոչ ծագէ պայծառ. անլոյս իբրև, լուսաւորեալ յարեգակնէ. կամ որ ծագն է ի վերս քան զմեռս մեր. *Լուսին՝ նաւորդաց միսիթարիչ բոլորակ՝ որում չէ սանիկ ոք. անծագ տեսիլ պատկանորդ գիշերոյ.* Պիտա:

ԱՆԾԱՅՐԵՆԻ. ա. Ածայր. անսահման. անեղական. *Աշ՝ անծայրենի լոյս, լոյս գերազանցիկ.* Նար. փալ յոբ:

ԱՆԾԱՒՈ. ա. Ուր չկայցէ ծառ. կիմառունկ երևելի և պատղաբեր. *Ցանծառ յանապատ յանկոս անապատի բնակելով յովհաննէս.* Բաբիշ. յհ. Ա:

ԱՆԾԵՐՈՒՆԻ. Տ. ԱՆԾԵՐԱՆԱԻ. *Ի նոյն հին և յանծերուսին՝ քահանայից քահանայապետէն յոհէ՝ մատուցանէ յոհէ՝ մատուցանելով առաջի այ.* Եզեկ. ծն: *Ցայ տղայ մանուկ՝ որպ անծերունի հօր, հօր քաղցր կամաբար, մատաղաց այգեհամ չքնաղագոյն պազասիմ, զնս սրձակեսա աեր.* Տաղ:

ԱՆԿԱՐԵԼԻՆ. ֆ. Անկար պատառ ինչ. (որ յայլ օրինակս գրի Դատաստանակ կամ փաղեզն. *վասն որոյ Թուի գրելի՝ Արկանելի.*) *Ուսեալ որգոյ նորա զանկարելին՝ պատառ զնեռս իւր, զի մի մեզանցի ի մարմնոյ նորա.* Վրդ հղ. յ. լտ. pallium.

ԱՆԿԱՐՍԿԱՆ. *Խանալես այս ի մեզ վերպ. փխ:*

ԱՆԵՐԵԱՆ. *Գործասան (Հատոր) վալվալակի մաշելով այնպիսին անեղական գտանէր, և լինելոյ այլ ոչ էր հնար: Արհեստքն յայնմ ժամանակի անեղական էին.* Պղպ. օրին. ճ:

հագոյն՝ ազատ, և անկարեկան նիւթից, մաուսոր այ բնուքն, հրեշտականման. Եղիշ. հոփ:

ԱՆԿԵՐՊ. ըստ ք ներ. *Չքնչ է իմաստ (իմացականութ). պարգև այ, գործուի աննիւթ, անկերպ ակն հոգւոյ. Ածխ. հց. իմ:

ԱՆԿԻՒՆԱՔԱՐ. *Անկիւնաքարն յատպիս, և միջնայարկքն (կամ միջնաքաղքն) վանեալք. Տաղ:

ԱՆՀԱԼԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՀԱԼ. *Ատηκτος. Non liquescens, non liquefactus. *Եթէ այսպէս փոխաբերութեամբ բազում անգամ յերկաքանչիւրս, անհալական առ՝ի յերկոցունցն գործէր. Պղատ. փխ:

ԱՆՀԱՄԵՄ, եցի. ն. Անհամ կացուցանել. անհամբնել. փաթոզութիւնք. *Մի՛ յաճախեր զառէլդ, զի մի և զակաս արգարն անհամեացես. ՂԼանդ:

ԱՆՀՈՒՆ. ք. որպէս խորք. անգունդք. *Ջխորդ ընդ անհուն յայնկոյս անցանէին. Վրք հց. յ:

ԱՆՁԻՒՀԱՆԱԲԱՐ. որպէս ինքնադիտութ. ըստ կամի. ինքիք պաշտնա, ինքինք. *Ջամենայն օրէնան անձնիշխանաբար փոփոխել ջնջնայք (ասես): Առացեր, անձնիշխանաբար զիշխատուին մեզ՝ի միրառել փոխել. զայս ոչ մեք, այլ նոյն ինքն աէրն փոխեաց. ՂԼանդ:

ԱՆԶԻԲԱՆԱԻՐ. *Ո՛վ յօղոյն կենաց՝ հօրէն լուսոյ իջեալ, ամպ անձրևաձիր՝ ծարաւելոցս յայրուման. Տաղ:

ԱՆՃԱՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Անճառակ մեալն. ծամ. *Յերկարաձգեալ միտչ. յերիս աւուրս անճառութիւն կատարեր զուխտ ազօթիցն. ՂԼանդ:

ԱՆՃՈՒՆԱՑԵԱԼ. իբր Անբնակ. որ ըստ այլ ձ. լաւ ևս գոպչիս եգաւ՝ի մէնջ Աձիւնացեալ. *Ապարանիք հնոցայեալք, արբուն նաչէն սրահք անճուճունացեալք. Լաոփ. ֆ:

ԱՆՄԱՀԱՑԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Անմահացուցանել. կենագործել. *Անմահագործեալ փառք զի հոգւոյն ծնեալն՝ի սա. Շ. փաղ. ենէզ:

ԱՆՄԱՀ. *Ջինչ է սրեգակն. ակն երկնաւոր, անմահ բոց, աննպաստ պայծառաւէն. Պիփա:

ԱՆՄԱՐԴԱՑԱՑՆ. *Իսկ լեառն կովկասայ մինչև ցգետն մեծ զուէ՝ էր անմարդաձայն. Պտ. Ղր:

ԱՆՄԵԾԱՐԱՆՓ. Տ. ԱՆԱՐԴԱՆՓ. *Եւ Իմագաւորն զայրացեալ ընդ անմեծապանն (իբր՝ի սհկունգոսէ) առաջի սիւնիկվատոսին, կոչեաց զսուրհանդակն՝ զի սպանցէ զնա. Պիփա:

ԱՆՄՈՒԽ. ա. Ուր ոչ լինի մխիլ. անհրաժեշտ. անմատոյց. *Սակաւ մի քաղաքերեցայոյց, և յանմուխդ միտցայոց. Դիոփ. ԲՂԱ.ա ներ:

ԱՆՄՈՒՈՒՆՁ. *Թողեալ զնձ՝ անմաքնչոց մաուցանել պաշտօն. Կազանփ:

ԱՆՁԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. փ. Չանձնել զյանձնոն. անմեզուիթ. անմեզանչականութիւն. *Մաքուր և արուչական մսուքինն, որ զմեր զապականութիւնն և զմահ քիւր անմահ մարքինն էառ. յանձին անչոցութիւն, զի յանմահ հոգի զմահոս յոյժանիս փոխեսցէ. Պիփա. (որ է ասել, անմեղն և անպարտականն մահ՝ վասն մեր մեռաւ:)

ԱՆՅԵՂՅԵՂԱԼԻ. Տ. ԱՆՓՈՓՈԽ. *Իմաս. ոտանաւորեցելոյն անեստարար ագի՝ անյեղյեղելի և անփոփոխելին. Փիւ. լԲ:

ԱՆՆԱԽԱՐԿԵԼԻ. Նոյն ընդ Աննաւելի, Աննաւագնաց. *Տիզմ անեզը առ խորս ատոս գոլով անննաւարկելը առնել զատ. Պիփա. փխ:

ԱՆՆԻՆՁ. *Աբրհամն լինգաւքն զուտորհունս. քանզի ոտրան չէր սատանայ անինչ իբրև զառիծ գոչէ, և խնդրէ՝ թէ զի կլանիցէ. Վրք հց. ա. յ:

ԱՆՈՂՈՐՄԱԳԵՍ. *Ընողորմապէս արկանեն յատակս պատրաստեալ գեհենին. Պիփա:

ԱՆՈՑՆ. յոլմէ ՁԱՆՈՑՍ՝ ն. Առանց ոտից. *Իբրու ոչինչ տակաւին ոտից գոլով պիտոյից, յանտոս սոքա և գետնաշարժս առ երկիսս ծնան. Պիփա. փխ:

ԱՆՈՒԱՆԱԴՐԵԼ. բոլ. ն. Անուն գնել. յանուանէ կոչել. *Ա յսօր՝ի կարգ բնաեւ մարդկան՝ մանալ կոչիս անուանիւք Յն. անուանադրող բոլոր գոյից՝ առնուս անուն՝ի ծառայից. Տաղ:

ԱՆՈՒԱՆԱԼ. ագեալ. լ. (եթէ չկայցէ սխալ դրչի.) Իբրու անիւ շրջանակիլ. *Անանուն՝ի բաց ժք ժք՝ վասն կատարման ինն անանիրեկին, և խաղացուցանէ անուադեալ ծանուցեալ, և՝ ճարտարութեամբ պատծուլով Շիր. փփխ:

ԱՆՈՒԱՆԱՒՈՐԱԳՈՑՆ. ա. Ὀνομαστότατος. Memoria dignissimus. Առաւել անուանաւոր. յոյժ տնուանի, հռչակելի անվնասիկ. *Վասն մեծագունիս այս, և անուանաւորագունիս քան զայլս բազումս, և իրաւացի գործոյս՝ զոր գործեաց քաղաքս այս. Պիփա. փխ:

ԱՆՈՒԲ. *Չարկանէին զերկաճիղս փայտիցն՝ի ներքոյ անթիցն. ՂԼանդ:

ԱՆՈՒՀԵԼ. *Եւ ոչ յետ մահուան անուշ չեալ քաղցրանայր դառնութեամբ սրսին, այլ ինքուգեալ՝ի փայտէն՝ հրով ծախէր. ՂԼանդ:

ԱՆՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ. Ἀμαθία. *Ջմեծաւդունն հիւանդութեամբ զանուսումնականութեամբն գործեն. Պիփա. փխ:

ԱՆՁԱՐԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. *Աննախանձ է ածոց թեին, և անչարակնուն պարգևասէր. Եփես. հոփ:

ԱՆՊԱՅԹՈՒՆ. Տ. ԱՆՊԱՑԹԵԼԻ. *Ջիայսոն՝ զոր հասանէք՝ի լեռնէ, օծանէք զնա, զի մի պայթուսցի. նոյնպէս և օծուսն մեր և մկրտութեամբ՝ յաղագս մարմնոյ և հոգւոյ մերոյ անպայթուն մնասցոյ. Պիփա:

ԱՆՊԱՏ. ս. *Ի բերանոյ առիւծուն զքաոնիս իւր ապրեցոյց անպատ և անվնաս. Վրք հց. յ:

ԱՆՊԱՏԱՆԴ. իբր Անկերպարան. ոչ ձևացեալ տիրապես. անկատ. ἀδιάπλαστος, ασον formatus. *Անտեսս մանրկուբ, և անատեզծ կենդանիս. Պղատ. փխ:

ԱՆՊԱՏԱՒՈՐԱԳՈՐ. *Ճշդարտիւ գրուածքին, զի անպատում և անատեղծուիր ասացուբեալ ելիցի գրութեան. Շիր. փփխ:

ԱՆՊՆԱՆԼ. Իբրու չիմնեալ երևիլ, կամ անգործ մնալ. տարածի պէս երևնալ. *Պարան իսկ է՝ յերևիլ լուսոյ աբեգականն՝ անցանել լուսոյ հրաւքին. Եփր. համաբ:

ԱՆՈՐԱՇԱՐԱՐ. *Անփորձաբար անդր առղակիալ հոսեցաւ: Մտասուն՝ որ պատճառապես անխորձաբար նմանեաց. մարդ՝ի պատուի էր, և ոչ իմացաւ. Ածխ. հց. իմ:

ԱՆՎԱՅՐԻՆԱՓԱԿ. Տ. ԱՆՎԱՑԱՐՓԱՓԱԿ. *Անվայրինափակ մկրճած ապեկ սահմանի կենդանց. Սիոն. փաղ խս:

ԸՆՎԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Չանձնել զվերադիր կամ զյաւելեալսած. *Ի չորրորդ աւուրն լուսաւիեդ... վասն զի՝ի նմին աւուրս հանդիպել բան երրայեցոց չորքաստանն հիանալի լուսնի (լուսնից), և անվերադրութեամբ: Դնէ զնա գլուխ բոլորի (չորքանի). լուսնին և անվերադրութեամբ. Շիր. ղփխ:

ԱՆՏԱԿԻՑ, կամ ԱՆԴԻՐԱԿԻՑ. ա. Որոց չիք տուրևառ կամ դրակցութեամբ. անծանօթ. *Ծածկելով և անյայտելով զանտակիսյան (քաղդեացոց՝ ղրուն անուանս). անանխա, որ է ընդ՝ն այ. ազատիա՝ համարձակութեամբ այ. միայիկ՝ որ է չշափուն այ. Վրք. ֆան:

ԱՆՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Չցանկալն. պատկասուն ցանկութ. *Օրինակն այս՝ է վարուց առաքինութեամբ, յորժամ զանչարչարութիւն (զանխոտութիւն) և զանցանկութիւնն երկրաւոր կենցաղոյս յանձինս ձեր առացեալ իցէք. Վրք հց:

ԱՆՔԱՐՈՋ. ա. որ և ԱՆՔԱՋ. Ἀκήρυκτος. Non denunciatus per concionatorem. Ոչ քարոզեալ. չհրատարակեալ՝ի ձեռն քարոզի. ևհռչակած, իմոյ չգուածի. խոպերիկ փայլեիցէք. *Ջոր յոլովք՝ի մարգկանէ խոպոպութեամբ կոչեն, զայս իսկ անուն միայն գոլ. սակայն գործով առ ամենայն քաղաքս ըստ բնութեան պատերազմ անքարոզ գոլ. Պղատ. օրիւ. ա:

ԱՆՔԱՐԱԾ. *Եւ նա հայէր ընդ երկինս անքթիթ աչօք՝ լի զուարթութեամբ. Պտ. Լր:

ԱՆՔԱՐԻՍՏՈՆԷԱԲԱՐ. Տ. Օտարանալով՝ի քրիստոնէութ. անհաւատութեամբ. հեթանոսաբար. *Յնորիչ (գՀա) մոլորութեամբ երազահան ատուհ, ընդ անկոխելին գնալ պղտոտայ անքրիստոնէաբար. Եփես. հոփ:

ԱՆՕՍՐԵԼ. *Գրուն բազում թանձր ստնէ զմիտան. բայց տքնուն անօգուտ զնա. Վրք հց. յ:

ԱՆՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ոչ գոլն օտար. ընտանութեամբ. *Որ մտերմութ և անօտարութ հաձոյ լինել գիտէ. փիւ. լԲ:

ԱՐԱՒՈՑՍ. Տ. ԱՐԵԱԼՈՒՐԸ. *Ելանէին ընդ աշալոյսն առաւօտուն՝ի գերեզմանս. Վրք հց. Ը. յ. (տպ. ընդ արշալոյսն:)

ԱՃԽԱՐՀԱԲԱՆԱԿ. Որպէս գաւառական.

ԱՃԽԱՐՀԱԿԱՆ. Հասմիկ.խոտանիմանոյն. չինական. *Զբազումս յաչխարհակալանացն հրապուրեալ զկնի ինքեանց՝ի հեթոտաս տանէին՝ի մարս պատերազմի... .կատուկին ըստ մեծ մասն հետևակ զօրուն՝ որ յաչխարհքնակ մարդկանէն էին. Ղլանդ:

ԱՃԽԱՐՀԱԿՈՐԾԱՆ. *Տբ ամ յայտնեաց զաչխարհակործան քո ամբարշտութիւդ. Կազանփ:

ԱՃԽԱՐՀԱՀԱՑՈՐ. Նոյ արգար՝ աշխարհահայր եղև, և արուհասմ՝ հայր արգարոց. Պիփա:

ԱՃԽԱՐՀԱՃԻԵՒ. որպէս Իբոլոր աշխարհն չինեալ, կամ եղեալ ընդ պատուոյ ակա աշխարհաշինութեամբ. *Յնա կործանման աշխարհահաշինութեամբ. Պիփա. փխ:

ԱՃԽԱՐՀԱՃԱՓՈՒԹԻՒՆ. փ. Չափել զաշխարհ ըստ աշխարհագրաց. *Ճանապարհ ըզկնի և գիւթաց և հնոյից՝ իմաստնոց, և որ զաշխարհաչափութեամբ գիտէին. Եփես. ծն:

ԱՃԽԱՐՀԱՆԱԽԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ոտանաւորեալն զաշխարհ. քարտուղարութեամբ առ ամենայն մարդ. *Աշխարհանախարդապետութեամբ լուսաւորչաց զքաղուսն. Եփես. ծն:

ԱՃԽԱՐՀԱՐՔՈՒՆ. ա. Որ արբուցանէ զաշխարհ, կամ առատանէ զքրեղեալս. *Ջոյայլուսին երկնային աշխարհարբուոյց մատլաուսակէր հոգին՝ Տաղ:

ԱՃԽԱՐՀԱՒԵՐ. *Ի նոյն ամին ասպատաս կեաց սևագոյ աշխարհաւէրն: Ձերբակալ արարեալ զաւրաւորն բարան զմարգահաղթ խոզ՝ աշխարհաւեր՝ արիւնարբու գազանն. Կազանփ:

ԱՃՆԱՒ. *Աշնանի քննաձոյ (կամ քնաձոյ) լինիս, ամենայնի անօգտանաս և ատրամծիս. Պիփա:

ԱՃՏԱՐԱԿԱՐԱՀՆ ԱՅՆՆԻ. Ջինել զաւարակ. առնել դինու ի աւտարակի. *Ներ-

բովիլ սկայն կախարդուԹիւ՝ զբոլորս հրապուրեր աղջիկս աչառարակչէն առնել. կազմանք : (ԵՒԹէ իմացիս, առնել գնաս, յայնժամ լինի՝ չինօզ աչառարակի :)

ԱՁԱՌԵԼ. ՙՄրի աչառիցես զերեսս մեծամասին. Վրթ. Եպիփ :

ԱՁԱՐՁԱՆ. ա. Ո յր աչք են արձակեալ յօտարին իբր և յաւելորդս. զակատաչալմոզ. ցանկասէր. ագահ. ՙՅանկուն միշտ անքուն կայ, ՙի բազմանս ևԹԷ աչարձակ, ՙի յափշտակութիւն կայ. Ածխ. հց. իմ :

ԱՁԵՐ. ՙՕդակերն սրտասուօք ընոյր՝ առաւօտուն ցօղոյն նըման. Տաղ :

ԱՂԱԽՏ. ա. իբր Ախօրհնաւոր, կամ անմերձենալի. ՙ Գազանալոյնն՝ մեծ ինչ կամ փոքր առնելով կամ ՙի տաճարաց, կամ յայլոց ապահաս տեղւոյ. Պլոփ. օրէն. Ը :

ԱՂԱԿԱՆ. ա. Ագռականեալ վարուք, եղծ զեղծ, անառակ. և Ագռականիչ, ՙշնաագարս. ՙԱպրեցանալաղաս անառակուԹիւ՝ զեղծ և ապականն յիրս Թագաւորութեանն եղեալ. Ածխ. ա. հ :

ԱՂԱԿԱՆԱԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ՙԾինագործեամբ ՙի կուսէ եհեալ, զի զապականագործուԹեան քահանայէ զՀնմանէն. Պլոփ :

ԱՂԱԿԱՆԱԿԱՆ. ա. Ագռականացու. եղ ծանելի. ՙԼուսին զապականական և զլիփսիսեալսն բնութիւն մարդկային աղին նմանեցուցանէ (յինքեան). Պլոփ :

ԱՂԱՅԱՀՈՒԹԻՒՆ. փ. Բառ անաւոյգ. որ ըստ այ չ. Աստնային զինուորու ԹԷ. Թերևս գրէլի էր ԱնպայազինուԹիւն, որպէս սպառազինուԹիւն. ՙԱռցե զինուորն առանց բարժանն զինուԹիւն իւր Թողուցանէ իւր անպակաս. Մխ. տպ. յօրէնս Ե :

ԱՂԱՒԱՒԻՒՆ. ն. Ի բաց վարել վարելը արտաքսել մաքրել կամ ըստ չէն բառ. լուանալ. ՙԽոյսուն կոլին (քրի՛) ՙի կոլէն (ա դամոյ՝ յիւսայէ) ղանդատն ապաւաւել. Պլոփ :

ԱՂԱՃԻՒ, կամ ԱՂՐՃԻՒ. Մակդիր ազդի իրիք քնարի. ՙՏաւիղ սալտնիս երգ գալիլեացւարձիլ. Նար. փազ արմա :

ԱՂՈՂԱՂ և ԱՂՈՄԱՄ. փ. Յարմարեալ անուանիք ըստ չի. և լո. աբօբՀՀԷա, աբՀօմՀի. ապաՀա, սպաՀԻ. որպէս և Ապեկ Թոռնի, Ապեկ Թոռնեայն. Մխ. տպ. Ա կանան. ուր և ամկնին. ՙ Մրծ ընտանին և մեծ ընտանիսայն նախաՀօրն և նախամօրն. այսինքն որ ՙի պապէն և ՙի մամէն եղբայր է. որ է սրտաբինն եղբայր. և արտաքին քոյրն. (որ են անաւոյր բառք՝ նանգեցիմ բացատրուԹիքն :)

ԱՂՈՒԻ. ՙԿալեալ զկիրճնն՝ Թափեր աստու. ինչ չատարէն. Ղևնդ :

ԱՂՈՒՍՆԱ. որպէս բացատրելով մերժել, և չտանել ՙի ժառանգութեան. ՙԱ չպահս և ըստ այսոցիկ պարտ է Հորն զորդին (խնդ) աստ սել և ՙի բաց քարոզել. Պլոփ. օրէն. ՃԸ :

ԱՂՈՒԿՆԵԼ. ՙՏեսէ ալ (Հրէկիգ) ՙի բացուստ զերուսաղէմ, սպասիկք գծնօտս ձեր, և պատառեք զՀանդերձս. Պլոփ :

ԱՂՕՏԻՒՆ. ոքսի. (գրեալ Ապատուիքս) Բառ. ՙ Ապոδειξις. Demonstratio. ապացոյց. կամ ՙՍπόδειξις, ὑποδήκη, hypotheca, obligatio, pignus. Կնիմադրութիւն պարտաւորիչ. գրաւականութիւն. մուրհակ. ՙԿրկին ըստ չափոյն ուրացողն զպարսս Հասուցանէ ըստ իւր ձեռնադիր ապօքսին Ճշմարտութեան, որով զՀաստատութիւնն պարտ կէր : Թէ պահնա մարդ ՙի փոխ Համար սակաւ, և գրէ տուողին ապօքսիքս, և դնէ առ նա գրաւական. Մխ. տպ. յօրէնս Դ :

ՈՂՂԱԿՈՂ. ի, ից. Ք. ԱՂ կող. կողք ա. Ջոյ կողման. ՙՈՀ յաշակողկն ապամոյ ըղնեղբնագոյնն՝ որ փոքրիկն է քան զամենեսեան. Եպիփ. ՃՆ :

ԱՂՈՒՈՐԻՆ, բեալ. յ. ԱՂով վարիլ. ա. Ջողակի շարժիլ. ՙՋէն յահեկին աղաւորեալ. Սիր. տպ. Խզ :

ԱՄԱԿԱՀՕՍՈՒԹԻՒՆ. Ք. Առակասիսան լինել իսօսել որպէս առակաս. ՙԽրատառուԹԻՆ առակախօսուԹԻՒ. մի՛ նախանձիր ընդ չարաս. Ածխ. ոչ. (տալ. անառակիսօսուԹ :)

ԱՄԱՅԱՐԱՀ. ՙԽորհրդոյն ՀաՃայնոց առատարաչս Հազարապետք. Շ. փազ :

ԱՄԱՄՍԵԱՅՔ. փ. Ամսականն կանանց. դաշտան. ՙՈՀ զառամեալսյս կանանց՝ ծնընդականութիւն մարդկան (կարգեաց). Ղևնդ :

ԱՄԱՆԱՁԱԿ. ՙՅոյգ, եԹԷ ասի և իմատաւուԹիւն ՀՅ՝ առանձնակ գիտաս. Ածխ. ԸԹ :

ԱՄԱՆՅԱԿԱՆ. Տ. ԱՄԱՆՅԻԿ. ՙՈչ Հաւասաց այսմ (բանի տեսանն), այլ առանցական բանս իրրև զմարգոյ ուրուք լուաս. Լսող. ԻԲ. (ուր մին չիմատակ գրչագ ունի, առանձնական :)

ԱՄԱՆՉԱԿՈՒԼ. Յառաջագոյն կլանօզ և կլեալ. ՙ Ա՛ռ տպանաւանն մարմնաւորեան և Հոգեկալ վիշապին, և ՙի բաց Հգելով վառաջնակուլն ՙի սկզբանէ. Պլոփ :

ԱՄԱՋԱՆԱԳԱՐԳԵՒ. ՙ Ցնաս անպոյգ ընդ յորգանան-զբրգին իսրայէլի. և այնաս արժանաւորեցան կերակրիլ զաւաշնապարգևն Հոգին յերկիկն աւետաց: Ա՛ւաշնապարգև նշան ՙի կանա գալիլեացւոց. . . (ուր) խորհմոց խորհրդով առաչնապարգևին իւրոյ ընտրեալ արտասուակալ. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՄԻԱՋՆԱՒՐԱՆՁ. ա. Աւաչէն ՙի ըստքանչելիս քէն. ՙՀրաչափառապէս առաջ նաւաքանչ նշանիւն զարգարեալ զՀարանեան. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՄՈՍՊՆԱԳՈՑՆ. ՙՈՀ, ամենոյ արժանի սաուԹիդ, և աւետարկիչգոյն քան զամենայն սուուԹիդ. Ղևնդ :

ԱՄՈՒԽԱՆԱ. ՙԻ ձեռն բանիդ իմատագդ առաւելանին. Ածխ. հց. իմ :

ԱՄՈՒՍԵԼԱՏԵՍՆԻ. ա. Ուր իրք տեսիլ և վճռակ սուսուկ լեալ ա ՀեռոյՀ լսաւելի. ՙԱՅնահեսանելին և առնչգական (Հոգի բանական) յառաւելասիսել փոփոխական չտեսի ակաս առ մարմնականս առ այս կեանս. Ե. ղէՀ. հոգ :

ԱՄՈՒՐԵԼԱԿԻՑ. ա. Կորգ և ընկեր աւաքելոց և առաքեալս ԹԷ. մի յերկուասանց նից. ՙ Որպէս էին նոքա քաղաքացիք, նմանապէս և նոքա և առաքեալակից. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՄՈՒՐԻՆԱՏԵՑՅ. ա. Ասէցօղ առաքինութիւն, և առ աքինասուց ՙէ ասէլ. ՙԲարուք Թշնամի՛ իսկզբանէ առաքինասուց էգ ասէլ. Փիլ. իմասոփ :

ԱՄՈՒՑԱԿԱՆ. ՙ Ասոց գործիկէ ցմոլիսոմ, բազալու Թէ ընդ քեզ առլցեալդ շնորՀիս, սէր ընդ քեզ. Պլոփ :

ԱՄՆՀԵԹԱՆ. այապէս գրի՛ ի կսկին օրինակս Ածխ. փ. 2 : Տ. ԱՄԽԵԹԱՆ :

ԱՄՆՈՎԱՅՈՑՆ. ա. Յանկասուր առն կամաբելոյ. ՙՈր ոչ ՙի մարմնականն կայ միայ, այլ յառնոգոյն և յասն էասկս խոհմեանս. փիլ. իմասոփ :

ԱՄՆՈՎԱՅՓ. ՙԱասոյն խոնարհեալ մերժ յերկիկիսն՝ զինակ նոցա լինելովը որպէս առնուչասի. Եպիփ. ՅՆ : ՙԱրկին զՀիմն, և չինեցին յասենեայն կողմանց աւելն ևս որպէս առնաջափ. Պլոփ :

ԱՄՈՂՋԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Բերելն զառաջնորդ բերս. քաղաքերութիւն. ՙԱռողջնաբերութիւն պատոյց, որք Հօգւոց են անմահ կերակուրք. փիլ. կՒՆ :

ԱՄՈՒՍԱՐՆԱՆ կամ ԱՄՈՒ ԱՐԵԱՆ. Տ. ԱրեանԱՄՈՒՏ. ՙԱզգականք, և առաս. բեան կուսին մերիսոմս. Եպիփ. Դաղ : ՙԵկին ՙի խառան, և գտին անգ յատուարեան ազգէ իւրեանց. Եպիփ. ՅՆ : ՙՈրպէս նահինի լուսաւորչին, ուստի և ինքն առուարեան նոյս . . . որ և առու արեան մեծ և ՀռչակՀին նոյն գրիգորի Հայոց մեծաց. Պլոփ :

ԱՄՈՒՏԻՒՄՈՍ. Տ. ԱՐԵՏՈՐՈՍ. ՙԱրքտօյրոչ. Arcturus. ՙՀանդիսի Ճաշակիչով կամ ոսկևազից կամ Թզից՝ նախ քան զգալն ժամուն առնելոյն սկսուԹիւ՝ ագբտիւրոսի ղուգընԹաց (յաշխան). Պլոփ. օրէն. Ը :

ԱՍՊԱՆԴԱԿ. ՈՀղիլ գրչուԹիւ է և յընտիր օրինակն վրթ. Հց. իՂ :

ԱՍՏԵՂԱԳՈՒԹԱԿԱՆ. ՙԱյուսմամիսի ոմն, որ էր խորամանկ յատուկագիտական ազանդն. Ղևնդ :

ԱՍՏԵՂԱՁԱԻԹՔ. փ. Թռիչք լուսոյ յօգս որպէս աստղ լինչ. ասուպ. օլար էբՀԸՆ. ՙՕՀինչ է՝ որ վերաձգին որպէս փայլական, ղոր անուանք և յողդողդք աստեղաձիգք կոչեն. Պլոփ :

ԱՍՏՂԱՃԱՆԱՉ. Տ. ԱՍՏԵՂԱԳԵՏ. ՙԿարծեաց զայն ՙի գիցն իւրոց, զոր աստեղաճանաչքն պնդէին՝ ասելով նմա որդի լինել բելոյ. Վրթ. փան :

ԱՍՏԵՂԱՆԻՀ. ՙՉՀիս աստեղանիչ կսանցն սրև յողացաս, խաւարն ՀնՀեալ բընաս ՙի միջոյ բարձաս. Տաղ :

ԱՍՏԵՂԻԱՆ. ա. Իբր Աստեղեայ. կամ Աստեղն. ՙԱստեղեան ծագումն ՙի յայրին, աստեղան ծագումն ՙի գիցն ՙի բերն. Տաղ :

ԱՍՏՂՆԱԳՈՑՆ. ա. Որ ունի զգոյն և զձև աչքուն աստեղն. աստեղատիպ. ՙՀյատեսական կարմրերանգ, և աստեղնագոյն լոյս բազանեալ. Պլոփ :

ԱՍՏՂԱՀՐԱԻԻՐ. ա. Հլաւերեալն աստեղս յերկրագործութիւն փրկչին. ՙԱրևելեանն այն մնդուց՝ աստղահրաւէրն եկելոց, Հաստատ և յոյս մեր և սէր՝ դէր նոցայնոյն քեզ նը էր. Տաղ. յհ. Եպէ. ԱՆՂՏ :

ԱՍՏՂԱՍՊԱՏ. ՙՍկզբնք որբութիւ՝ աստղնմանն անթիւ։ Ա՛ստղանմանս պատճառ փայլելով դէորգեաս վկայն Նահատակ ակնբով. Տաղ

ԱՍՏՈՒԱԾԱԱՁՈ. ա. Ուզգեալ յայնՀամաստ. ՙվանն Հոգեառու Հայցն, և ՀԱծաազգ մեռց նոցա. վրթ. Հղ. ՃՆ. ՅՆ. Ն փգ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՐԻ. ՙՋարԹեաս արդարն յովսէփ յԱծաբեր քնոյն. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾ. (իբր Ն.) ՙՓաՀանայապործն ԱծաՀմարն է. Ոսկիբոր :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԱՁՈ (տնչմին). Ի լատին գիրս քաղատրի, Deo mixtum, divinum. իսկ ՙի յն. ԹԷսկեաև լինի բազդուԹի Հանգէտ հյ. այլ ՙի բանն Եպիփ. Խէ. դնի միով բառիս Θεάνθρωπος, որպէս ԹԷ ԱԾմամարմին. որ չէ ՙի գէպ Հայկաբանորէն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԱՁՈՒԹԻՒՆ. Դոյն բարգուԹիւ է և ՙի յն. Θεοκρασία, Թարգմանեալ ՙի լս. Conjunctio cum Deo.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՆՁԱՐ. ՙԸստ ԱծաՀանձար գիտաւեն ձգին և մտացն աւետիք. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՈՒԻՐ. ՙ Անբիծ անարատ լինել Ածամարգասբս յլսուէն կուսին. Եպ՝ ՙի. ՅՆ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԻ. ՙԻ յայգին դրախտին տանՀի գիւ ը Ածատնկալ պատկերս. Ն. փազ ՂՂ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՏԻՐ. ՙԱԾընտիրն Նոյ Հաւատով կազմեր գտապանն. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՏԱԿ. ՙՊատմիչ Թագաւորն պատերազմէր ընդ հնդկացն և ընդ սիգացոց և ընդ Նաբատիսն. և ոչ էր ատակ նմա առ վերս (այսինքն ատիկէ). Պհմ. Ճբ :

ԱՏԵՆԱԲՈՒԹԻՒՆ. փ. Գրութիւն ատենական բանից. դիւան. տրամանագրութիւն. օրէնք. ՙՅատաբաղատ լինել յատենագրութիս նոյս խորհրդէն. Յհ. ԱՆ :

ԱՏԵՆԱՒՈՒԻՐ. դպրի, լոյց. փ. Դպիր ա-

աւետ. գալրապետ. գեաֆիպ, փիլոն՝ սբա գեաֆիպի. որպես յն. ՝ի ՚ռբ գիլու՝ Γραμματοεισαγωγεύς. Litterarum institutor, magister. ՚Աստուածապիրս գաստատուրացն ձերոց: Դաստատուիս և աստուածապիրս կացուսցես յամենայն քաղաքս քո: Գաստատուրք ձեր, և աստուածապիրք ձեր: Ջգաստատուրս ձեր և զաստուածապիրս ձեր: Օրէն. ռ. 15: ծ֊. 18: իմ. 10: լ֊. 28: ՚Ոչ եթէ անիսաս էր, այլ աստուածապիր էր յուներաց Ձարտարապետս. Վրք հց. յ:

ԱՐԱԳԱԼՈՑԾ. ա. Որ արագ լուծանի. գիւրաշրջական. ՚Սա(մարմինս) քաղաք է իշխանականին գործանատուր, անդպական, և կենդանի տաճար, այլ եղծանելի և արագալոյծ և առաժամայն վայելչուրեն: Եփէս. հոփ:

ԱՐԱԳԱՀԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել արագաշարժ. ՚Լուսկանին իբր լաւերայս հրոյ արագաշարժագոյնք զօրութիք. Փիլ. լին:

ԱՐԱՐԱԿԵՐՊ. ա. Որ ի ՚ի կերպի արարածոյ. որպես ՚ի գործոց. ՚Մի գործուցաներ չՁածն բովանդակ յարարակերպն: Արարածակերպն օգ է Թանձրոգն (կամ Թանձրոգի) ՚ի լուսոյ և ՚ի հրոյ. Պիսա:

ԱՐԳԱՓՈՑՆ. ա. Իբր նախգոյն և պատուականագոյն. ՚ Կոչէն զնա կոստանդին յարգագոյն նախնոյն կոստանդեայ. Պիսա:

ԱՐԳԵԼԱՆ. որպես Արգելք. խափան. ՚Ա յամ լուսոյ՝ որ գիշերապատ ծածկի, և արգելանու չինուածոցս. Ղևոնդ:

ԱՐԳԵԼԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. որպես Արգելական կենալոյ. ՚Ջրամայեր ապաստարին յարգելաւորութիՁն զնոքա ՚ի խոնարհ իշուցանել. Շիր. էր:

ԱՐԳԵԼՈՒԼ. որպես Սահմանել զոք ՚ի ՃաշՁել ընդ իւր. տէր գեաֆ. ՚Անասկի, զի ՚ի ներքս արգելցի զոք ՚ի հնձոց՝ Ճաշակել. և երկնալ՝ ոչ ոք արգել ինա. Վրք հց. յ:

ԱՐԴԱՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՐԴԱՐ, և ԱՐԴԱՐԱՑ. ՚Եզև տէր ինՁ ՁՆամի արդարական. Տաղ:

ԱՐԴԱՐԱՑՈՒԹ. իբր Արդարութիւն. ՚ Ի սմանէ միւս բանս առնել բարի ոտ՝ որ է մարդասիրութիւն, իրաւացնուն առ նմանն պահիլ զարդարական. Աւ. հղ. իմ:

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. ՚Ցամուղ յարգանդին արգանդուհոյն ներկաբելի. Եզիէ. ծն: ՚Ցոյժ սիրելին զարգարուհին (ներկաբելի). անդ:

ԱՐԴԱՕՏ. ի. որպես Ա՛րդ. ՚Ես յառաջագոյն մեռանել եկի յաշխարհէ, և նա արդիօք մեռանու. Վրք հց. է. յ. (տպ. արգ.) ՚Արգեաք բերեմ զնա, և յարուցեալ գնաց. անդ. (տպ. արժմ.) Եւ Թէ ՚ննջեալ է իմ, արգեաք ՚ննջէ առասցես. անդ. է. (տպ. արգ.)

ԱՐԴԻԻՆԱԼՈՒԻ. ա. Ուր իցէ արդիւնք լոյ. կամ բարիք լուսոյ. ՚Տօթ ՚ի ծառաւոտ երկրի՝ երկին կոյս, կոյս արդիւնալուր՝ սիրայիսնուհ սէր. Նար. փաղ յար:

ԱՐԴԻԻՆԱՒՈՐ. ա. Որոյ ոսկի է արգիւռքը ցուցեալ. Հաճոյական. բարեվեց. ՚Ջ՚ին՚ արգիւնաւոր վայելչասիպ կոյին. ձեր ՚ի սերոյ քաղցրաշնչեալ օգոյն. Տաղ:

ԱՐԴԻԻՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՚Ջոմանս ՚ի ոսկիս (հայելացական կեանս) կոչեր, և զոմանս յարգիւնարկութիւն սրկուելոյս ասացքիսեաւ մատուցաներ. Վրք հց. յ:

ԱՐԵՐՆԱԲԵՐՈՒ, և ԱՐԵՐՆԱՀԵՂԻՒԹԻՒՆ. Լսոփ. իմ. է. քան այլ Ձ. որ ըստ միում. գիՁնակի եգան ՚ի ՁինՁ Աբիւնաբերեաւ, Աբիւնհեղութիւն:

ԱՐԵԳՆԿՆԱՆ, Ն, ՆՈՑ, ՆԱԿՑ. Տ. ԱՐԵԳՆԿՆԱՒՈՒ. ՚Եւ զՁՆէ նմանութիՁ իցէ Թէ երկքառասան չքվառուրեաՁ լուսնակասից գալ-

րեգակնանեաքն ասուրցն լինելութիՁ. Շիր. զոփ:

ԱՐԵ՚Կ. փոխանակ ասելոյ՝ Արի ես՚կ. ՚Ղաշտրէ սրտիկ արտաքս ՚ի գժոխական բանտէդ: Փոյթ ընդ փոյթ սրտիկ արտաքս՝ իմ կենդանական ձայնիւս. Նար. փաղ ղէր:

ԱՐԵՒՄՏԵՒՆ, ենի. ՚Արևմտենի՝ արևմտենի սեռի՝ լսմամբ լինացեալ, ապերս ձայնողի առնէր ՚ի ծայրս արևու. Նար. փաղ յար:

ԱՐԹՆԱՁԵՍՑ. ա. Արթուն աչօք. անքնութն ակն. ՚ՎՀմ արթընաչեայ (կամ արթնոյնաչեայ) մեզ նոր աւետիք՝ աւետաւոր սեսիլ. Նար. փաղ ղէր:

ԱՐԹՈՒՆԱԳՆԱՑ. ա. Որ խաղաց գնայ որպես արթուն. ՚Միշտ արթնաուգնաց գեաոց ընդ ուսոս բազմանալ. Տաղ:

ԱՐՃԱՆԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան անհնթեՁ՝ արժանի սասյոգ խոսելոյ. ՚ Եւ որ անպատճառ սոյն է ասացեալ ըստ նոցայն արժանաբանութեՁ (այլ Ձ. արժանաբանութեՁ), առ ՚ի յեղծուՁն առցուք. Աբծր. ռ. 3:

ԱՐՃԱՆԱՀԱՍ. (՚ի բառս մասին առեալ.) ՚Մի՚ ներհեսյուք ծուլութիք, զի արժանի լիցուք արժանհատս ողորմութիՁն ՀՅ հատանել, և ընդ նմա յարատեալ յաբեհեռական ՚ի կեանան. Պիսա:

ԱՐԺԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. ՚Աքւօա. Digoum censeo. Արժանի առնել. արժանաւոր համարել. ՚ Նախ իսկ յաւտերացն՝ զոր արժանեցուցանեն լինել ժառանգորդ, գրիցէ (կտակ). Պիսա. օրէն. ծ֊:

ԱՐԺԱՆԻ. որպես Արժէք. ի ՚Աքւօա. Liciatio. ֆահա, գեյնէր. ՚Ոչ յոլովագոյն գին հատանել չանասցեն, այլ իբրու պարզագոյն ՚ի նոյն արժանան հրամայիցէ տալ այնմ՝ որ պայմանեալ իցէ. Պիսա. օրէն. ծ֊:

ԱՐԺԱՔԻ. ՚ԵթԷ ագուռ և մանչեաց, առնու զարժէքն՝ մինչ նոր էր, ըստ որում ասեն վաճառականքն. Մխ. զոփ:

ԱՐԻԻՆ, ՑԱՐԵՆԻ. որպես Արեւնակից. ազգական. ՚Կարէս զօսարն սիրել իբր զ յարեն. Նէ. Վրք հց. յ:

ԱՐԻԻՆԱԹԱՒԱԼ. Տ. ԱՐԻԻՆԱԹԱԹԱՒ, և ԱՐԻԻՆԱԹԱԹԱՒ. ՚Մինչ գոյին եղբարքն առնուլ զիր խորհուրդն, առայր նոցա քահանայն՝ նոյն ինս սրիւնեհաւալՎրք հց. ծ֊. յ. Նփզ:

ԱՐԻԻՆԱՈՒԻՆ. ա. Որ ծծէ զարիւն բերանով կամ գործեալ իւիք. ՚ Գործել զանարգանաց արուեստս՝ (ձեզ հրէիցդ է.) արիւնածուծս լինել, զորս ՚ի պարանոցս մարդկան ծծէք փորովք ապականելոյք. Պիսա:

ԱՐԻՒՆԱՍԵՐ. ՚Ես էր այր բանաւոր և աբիւնասէր. Գոմ. վր:

ԱՐԾԱԹԱՀՈՂՎ. ա. Որ ժողովէ զարծաթ, կամ քաղէ կեղեքելով. ՚Ջաղքատաստեաքն . . . յարծաթաժողով մարդկանէ. եզիէ. ծն:

ԱՐԾՈՒԱՔԵՐ. Ի և յառուկ անուն մեծատանէ. ՚Ցերկիրն քաղքերունի ՚ի գուան արծուաբեր ՅՁածնեին. Ո-ԼիՒ:

ԱՐԾՈՒԱՔԱԻՒՉ. ՚Հարսինըք կանայք արծուաձևիչք արընհոյց. Նար. փաղ ելէղ:

ԱՐՆՈՒԱՆՄԱՆ. ա. Նման արծուոյ. ՚Պատասխանի նա արծուանման Թագաւորն քո, և ասէ. Նար. յ֊ՂԷ:

ԱՐՀԱԻՈՑԻՍԿՈՊՈՍ. ՚Երանելին սԹեոնաս արհիեպիսկոպոսն ազգքաղաքս. Վրք հց. իբ:

ԱՐՁԱԿ. իբր Անգարկաց կամ բացոՂՁեալ. ՚Ջարս գաղին յարձակ տեղիս, տապին և գնացին. Գոմ. էր:

ԱՐՁԱԿԱՆՈՑ. Տ. ՁՈՐՁԱԿԱՐՈՆ. ՚Իբրու զորքն յարձակականագէ իմն ՚ի Թագաւորէն փոխանակ պատահէր. Փիլ. լին:

ԱՐՁԱՒԱ. ՚Զարպարասէ ծառը և քան զոր-

ձիՀ և քան զերկաթ: Ըալկեայլ արձիՀ և երկաթ. էէր ծանր քան զպարսքն. Ռ-ԼիՒէր:

ԱՐՉԱՒՈՒՄՆ. ՚ Շատապ չոյս ընԹացեալ փուԹով այսր անդր արշաւմամբ: Բառեալ արշաւմամբ՝ արփիանայր ևն. Տաղ:

ԱՐՉԻ... Տ. ԱՐԱՒ՚. և ԱՐՔ՚. ՚Ընկալաւ զնա ուրախուԹիք ԹԷոփիլոս արշիեպիսկոպոսն. Վրք հց. Ք. յ. (տպ. արհիեպիսկոպոս:)

ԱՐՈՒԵՍՏԱՑԵԱԼ. Արհեստիս չինեալ. ՚Աւրուեսատացեալս քան արհեստոյն. Անյ. Բածան:

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐԻՉ. ա. Որ արուեստաւորէ որպես Ձարտարապետ. յօրինիչ. հատուիչ. ՚ Մի գիտեմք ՅՁ՝ արարիչ երկնի և երկրի, ոչ անբան, այլ ամենաՀզ և արուեստաւորիչ իւրով բանիւն, որով արար և ունի զարարածս. Ղևոնդ:

ԱՐՈՒԵՍՏԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐ. ՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, և ՈՒՐՈՒՈՒՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ՚Պատրաստեաց ՅՁ նմա այնպիսի զգաստուԹիք սնուդ ՚ի յարուեստասիրուԹիՁ. Ցանկ հհ. իմ. ապ:

ԱՐՋ. ՚Ընդունք և արջունքն եկեալ զոսան լիցուն. Տաղ՝ ՚ի յոյնէ:

ԱՐՏԱՍՈՒՆ, ուոյ, ովք. Տ. ԱՐՑԱՍՈՒՈՒ, և ԱՐՏՕՍՐ. ՚Աւատատուով և լալով շնորհակալեցան նոցա. եզիէ. ծն:

ԱՐՓԵՆՆ. } ՚ Մարգարիտ լուսոյ ար-
ԱՐՓԵՆԻ. } Հիմնուղն, արփենուղն տարփմամբ արտի սէր. Շ. փաղ:

ԱՐՓԻԱՋԱՐԴԵԱԼ. Տ. ԱՐՓԻԱՋԱՐԴ. ՚Երկին նոր՝ երկին լոյս՝ արփիաջարգեալ. Նար. փաղ ելէղ:

ԱՐՓԻԱՆԱԼ. ՚ Բառեալ արշաւմամբ, արփիանայր ՚ի խոր ներհեալ քնոյ. քուն մահու Թափեալ՝ խանալի գիտամբ գիտեալ՝ ի լոյսն. Շ. փաղ:

ԱՐՔԱՑԱԾԻՆ. (իբր ն.) Ծնօղ աղքատից. մայր Թագաւորին. ՚ Աւետիս աղքայածին մոյ՝ ՚ռբ կուսիք. Տաղ:

ԱՐՔԱՑԱԿԵՐՊ. ՚Ո՚վ աղքայակերպ սէր, քահանայապետ ՚ռբ՝ և հովիւ քարի: ՔէրԹ. հեղեր լաս:

ԱՐՔՈՒՆԱՃԻՄ. ա. Ուր ձեմի աղքայ, և ձեմելիք բացեալ յաղքայէ. աղքունի. ա. Բահա. ՚Ըահ աղքունաձեմ՝ վերայ ծովս քայլ:՚Նիսա աղքունաձեմ անապատի սօճ. (կամ անապատ ՚ի սօճ):Նար. փաղ յար:

ԱՐՕՏԱՒՈՑԾ. ա. գ. Արածօղ և բաւծիչ անասնոց. հովիւ. հօտարած. ՚ Որբք զոռալոյ՝ արօտարոյծ ազատաց՝ զգուեալ յանծանօԹի աչխարհի. Աբծր. ռ. 3. (գրեալ էր՝ առքրատարոյծ:)

ԱՐՕՐԱՒԱՐ. ֆ. Ըստ օրինակի արօրոյ կամ արօրագրելոյ. ՚Օրինակ բերել զնոքա անգաստանաց, որովք արօրատար սպղծուԹիք ամանք ՚ի ձէնջ ուսան մերձենալ ՚ի կանայս. Ղևոնդ:

ԱՐՕՐԵՆ. ՚Ջարտրոս զՀիր մՀկին, որ զինքն արօրեաց զինեաւ. ևն. Տաղ:

ԱՒԱԶԱԿՈՒՒՆ ԳԱՆԻՉ. Ըստ հին բառնկին, զուռը կամ քուռը: Որ է առեալ ՚ի բանից աստի կոչէ. Ք֊. ՚կարեձն գործի ինչ տանջանաց է՝ նուրբ և երկայն իբրև ըզբազանան, զոր հայիրէն քուքան ասեն, զոր ընուն առաղեվ, և այնու հարկանեն ՚ի գանն:

ԱՒԱԶԱԿՈՒՆ. ՚Ըստ արագ և առատականն այն ՚ի վՀ կոյ աերուներանն բանի. զի լոյն (կամ ՚ի լոյն) առ կորուստ ուզին բարեվՀ առնեալ երԹան. Անյ. հց. իմ: ՚Ո՚յք են առեառաց ձայնք, և այք ապերգագանք. առազանք, աչխարհականք. Անյ. էեր. յորմէ և ԵՒՆ. էեր:

ԱՒԱՂԻԿ. Տ. ԱՒԱՂՈՒԿ. ՚Աչն առեալ

գնդին՝ ողորմ աւազիկ ալէտ, զոչս ի վեր հանբարձեալ յերկինս. նոր. փազ. համբ:

ԱԻԵԼՈՒԿԻՔ. տ. ԱՒԵԼՈՒՔ (ըստ այլ ձ.) որ և ԱՒԵԼԱՑ. Աւելեաց գնացին, և զաւելուկն կուտեաց ի մէջ տան. Ո-ՒՖՖԵՐ:

ԱՒԵՏ. որպէս Աւետիք. Աբրահամն աւետ՝ սահակաւ տրեալ՝ ի քէն կատարումն. Շ. փազ:

ԱՒԵՏԱԲԱՆ. ա. Ուրնակ բանից աւետաց. աւետարանիչ. Յոլոցաւ ի նը այս խոսան, և որոտաց ձայն աւետաբան. Լմբ. փազ ի յհ. ասէր:

ԱՒԵՏԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Աւետեաք զոր արձակուցիչ, կամ զուարճացեալ. Սա նա՝ խաղաղական դաւեթեան՝ աւետաւորարձ լեր բանց. Տազ:

ԱՒԵՏՕՐԻՆ. ք. ա. Աւետաւք. և Աւետաց կանխուղիր. Դարձուցանէ զկարդ բանն՝ առ ծնողսն յանկնութիւ՝ կատարուածն առնելով աւետաւորին պարգեւին. Եպիփ. ծն:

ԱՒԻՒԼԻ. տ. ԱՒՆԱԼ (որ եգաբ ըստ այլ ձ):

ԱՒՒԸՔ. որպէս Աւրհնեք չարահոտք. աղաւեզուիցն. Փոխան բուրմանցըն նարդոսին՝ սրբք և աւրհնք ի քեզ կուանին. Ո-ՈՄ. ոչԻ:

ԱՓՍ ՉԱՓԻ. տ. ԾԱՓ ՉԾԱՓԻ. Բաղում բարկացեալ, և ապա զաւիի հարեալ՝ ասէ, Ել և գնա առաի. Եպիփ. ծն:

ԱՓՍԻՆԹԻ կամ ԱՓՍԻՆԹԻՆ: Վրփ հղ. Շ. ըստ հին ձ:

ԱՓՍՈՐԵԼ Ի ԲԱՆՑ. Սակաւ դրի՛ ի մի-ւթ-ա. յօրէնս Ե փ. որպէս ի բանս արկանել. մանաւանդ ի տեղին ալաւորանաց:

ԱՓՀԱԼ, ԶՈՒ ցեալ. Յարիան ամենեքեան աւիւռցնալ և հայհոյել. Ո-ՒՖՖԵՐ. (Նոր ձ. ի նա պղտուցնալ հայհոյեն:)

ԲԱԶՄԱՊԱՐԶ. ա. Որ բազում օրինաց սակս ասելոց ոտեպ գառնոյ. Լուսարձք տեսասերք կաքաւչաց, որք ի բազմադարձ ոտան զձեր ալա պղտցանէք: Լուսարձք, որպիսի Թռչակ մահու բազմադարձ ոտն կաքաւէլոյն ծագկէ. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ:

ԲԱԶՄԱԹԵՒ. ի միաձևաց (զուգից) մինչև ի բազմաձև առ մեզ կենդանեաց. Պիփաս:

ԲԱԶՄԱՁԱԶԱՐՔ. Նա էր՝ որ զսակաւ նկանական ի բազմահազարան ածէցոյց. Պիփաս:

ԲԱԶՄԱՊԵՐՊԻ, լբ. տ. ԲԱԶՄԱԿԵՐՊ. Երկոքաւ ծնանին ցանկութիւք (մարմնոյ և ընչից), և ի նոցանէ բազմակերպիցն ամենայն՝ չար ուղիչք զիմեամբք խուռն հիւսեալք. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՄԱՁՈՍ. և Բազմահոս ապատ.

ԲԱԶՄԱՁՈՍԱՆ. Ջաուայն ի վեր բղխեալք ի յորմէ ապբիւրոյն. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ: Ծանրապատեալ Թշուառականն ի կնոջէ բազմահոսանաս հէչտութիւն ... առաքեաց գլխաւեաց զովք հանեսս. անփ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԱԿ. փ. Ո՛չ որպէս Բազմամաժամանակ. այլ որպէս Հազիմանի. սկսրեալ գալաքեալ. Ի յայսմ բազմամանակ է երկագործն գրուժանս այս չար ցանկութիւն և ագահութիւն. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՄԱՄԲՈՒՐԻՇ. ա. Ո յր կամ սուր բազում իցէ միաբոլորութիւն. Ի մէջ բազմաձևի բազմամանիք բազմամարդիկ սրանցն անհրկիզ խոտոռվանցն. Տազ ի յակոբ:

ԲԱԶՄԱՎԷՐ. Ո վ ձորաւոր բժիշկ և հմուտ տագնապ, ողջացո և զիս զայս բազմավէր հիւ անգա. Տազ:

ԲԱԶՄԱՑՆԱՆՋ. Ի ձևոն կուսական ծնընդեանն զանձն յօրինուածն փոխարկեալ

Թեմեւացոյց ևս (զկանայս) ի բազմատանջ լինելոյ. Եպիփ. ծն:

ԲԱԶՄԱՈՑԵՑԱՑ. Բազմադրյն և բազմադրեալ է չարդ (ցանկութիւն) ... ուստի ամենք բազմաստեայ չար ասացին. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՈՒՐԾԱՄԱՆԱԿԵՑԱՑ. Ջմի զայս ժամս ապաշխարուհի գորս առաւել ընկալոյ քան զբազումժամանակեայ ապաշխարուհիս այլոց. Վրփ հղ. ծԷ. յ. (տպ. զբազմամժամանակեայ:)

ԲԱԶՄԱՒԱՏՈՑ. ա. Ուր իցէ տասն որսի յոյժ. կամ դրելի է բազմատադնապ (զոր ոչացես). Ընյոսր հանգուցէք զնս ի բազմատապ աշխատութիւնս (վասն նորածնին ապրգային հրեից). Եպիփ. ծն:

ԲԱԶՄԱՒՈՐՆ, ասին կիմ ոտան. գ. Ոտն բազրոց, որպէս աստիճանք ոտնգոյց, վանդակոց, գոհոյից. այոփ, պատմափ. Շինել Թագաւորին ասիատ գեղեցիկս մեծ վանդակս... մի բազրոտան փայտ պակաս էր: կոմիսն զրպարտող զայդ կարդաբ ի վերուստ մինչև ի վայր Աւ զերկուգկոմսունց բազրոտն. Ո-ՒՖՖԵՐ: (Տե՛ս և ԲԱԶՐՈՒՐ:)

ԲԱՒԱԽ. գ. Չարդ մեծագին ի գլուխն կամ ի լանջս և ի բազուկս տաւեալ ի պարգև յաղթողաց. Էլէնկ, աօրղաճ, ևն. Աեալ զոսկի բաւիշն, որ է տափարակաձև ի չափ ձգոյ միոյ, և ի կշիռ լտեր միոյ. զն այն իսկ եր յաղթուհեթ պատուին. Ոսբել:

ԲԱԿԱՂԱՔ. Ըստ հին բառ. Շալակ. տ. ԲԱԿԱՂԱՔ, և ԿԱՂՔ:

ԲԱՂԱԲՋԻԱՅ. տ. ԲԱՂԱԲՋ, ա. Բեռեալ առաջի նորա զհացն բազարջեայ, և գինի. Եպիփ. ծն: Երիք նկանակս հաց՝ բազարջեայս. անդ:

ԲԱՂԲԱՂԱԻԻՐ. ք. տ. ԲԱՂԲԱՂԵՔ, և ՊԱՏՃԱՌԻՒՐ. Ջոյս ինչ և զայն բաղբաղիք ի վերոյ արդարոյն. Վրփ եպիփ:

ԲԱՂՉԱՏՈՒԹՅՈՒՆԵՒ. Ո՛չ վայ զկիշեան բաղձացուցանող զմտողայն, մինչև ի բաց բարձեալ նորա գիմակ, և զիարձ առեալ ձնասիրանին. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱՄԲԱԿ կամ ԲԱՄՊԱԿ, ի. Լատին. Նոր (մեքենայի բառանին) պարիսպ կանգնեցին քաղաքին բեւեանց. և յայլ բազում կողմունս. Լաթ. ծԷ. (եգաբ ի մեկնէ ըստ այլ ձ. Բազմակի. որ Լրիւ սիոյ խոտոտակ դըրչ:) Վերեալ ձեռաք զվէրն, և ժողովեաց բամբակով զվերսին. Վրփ հղ. ԻՅ. յ:

ԲԱՄԲԵՐԱՑԻՆ, Յիոյ. Որ հանեկ զբամբ կամ պատիղ ձոյն երգոց՝ ըստ հնոտ սղեայ քնարի. Տաւիղ եաստուիչ, բամբերգողնոյ տաւիղ. Նոր. փազ. արմաս. որ և գրէ ի տուղ յոր. Ջնոր քնար տաւիղ՝ բամբ չարժողին քաղցրաձայնեալ:

ԲԱՑ. որպէս Բան, կամ բառ. Բարեսիրական բայիւք երդաբանեալ գաչիւք, հայոյն երկնից դշնոյ ուրախասկիր բերկրեալ. Շ. փազ:

ԲԱՆ. իբր Գործ. Սուր ի բան արկեալ՝ խողխողին ևս զանմեղ գառինն. Պիփաս:

ԲԱՆԱԿԱԹԻՒ. գ. որպէս Բանակատուեալ. Բանակ իւ ձեր և հակառակիչ՝ հոտ անոյշ եշանէ առ մէջ ես. Վրփ հղ. ծԷ. յ. (տպ. բա նակատուեալ:)

ԲԱՆԱՊԱՀ. ա. Որ պահէ զբանն լուեալ և պահեալ բանիւ որպէս աւանդ. Բանապահ աւանդուքէ, և պահատուեալ օրինացն, և յայտնի քարոզուքէ մարգարէիցն. Եպիփ. ծն:

ԲԱՆԶԻ. գ. Ընուն ծառոյ առ վերուցիս. Եւ իմ գաւեալ զակն բիւրեղ՝ եկի առ ծառ ռումն բանչի, զոր առեն հովանի բարտամոյ արքայի. Պահ. Վր:

ԲԱՆՋԱՐԻԿ. լրկուք. Ընեալ և տապալաւոր գևանոփոր, յորում զժոդովեալ բանջարիկն գնէր: Բանջարիկ ինչ ինքնեակ բուսեալ յերկրէ: Բանջարկուք իմն ուտեք ուտեք ժողովեալ. Վրփ հղ. յ:

ԲԱՆՑԱՏՈՒՑ. Եւ այսպէս զիմեանաքանջարկ եալ ի ժամանակս բանաստուս վրշտացն. Դևանփ:

ԲԱՇԽ. որպէս Տուրք ողորմելոյ. Ընդրին խնդութեամբ մեծ, և բաշխ ազքատաց, և հատուն գոհութեամբ ալ. Պահ. Վր:

ԲԱՍՐԱՆՔ. Ո՛չ հարկանել բասրանովք ինչ զիմիզ ընկերին՝ ծնունդ զնանարհութեամբ յոդաղ... Բայց չընկիչն հանգերձ բասրանովք զիմիզ ընկերին՝ հալածէ զառաքինութիւս. Վրփ հղ. յ:

ԲԱՍԵՒՐՈՒՒՀ. Իսկ բարեգրուժն գրիգոր՝ որպէս ի մեծ արհութեամբ գործեալ՝ անկանէր ի քաղաքն կարնոյ. Դևանփ:

ԲԱՐԵԱՒՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Զգաստութեամբ, հեզութեամբ, մարդասիրութեամբ. աչխուՒՒՀ. Յաւելոյր զբարեխառնութեամբ, և զպարեմտութեամբ զոր առ ազգ քրիստոնէից. Դևանփ:

ԲԱՌԵԿԵՐՊ. ա. Որ ունի զկերպարանս բարւոյ. աղեխ երեսոյ. Էյի ՀեօբՒՒՀն. Ձոյն՝ ի նեղբոյ գաճն տպաժոյժ զեզոյ. իսկ ի վերոյ բարեկերպ գունեալ. Աչ. հղ. իմ:

ԲԱՐԵՀԱՒ. ա. Բարւոք սկսեալ. քաղիյալոյ. բարեբաստ. Նզիկի քեզ աորեր՝ ի նուէս ի բաց գնացեալ, և բարեհաւ այլոսմ նաւի՝ յոր երթիսն լինցես (ի փոր կիսին). Փիւ. յ:

ԲԱՐԵՀԵՂ. ա. Բարի և հեզ բարեքաղ. հեզաբարոյ և քաղցր. որ և ՀԱՂՑՐՔ. ՀԵՂ. Ձարպաւս ՀԾՀուսոյց և բարեհեզ կուսին մարիամու. Եպիփ. ծն:

ԲԱՐԵՉԱՉԻՒՆ. ա. Ո յր չարչիւնն է բաղ կամ սխորժ. հանոյ լսելեաց. Չաւուցն գևիցկաձայնութեք հնչմամբ, և ջրոցն բարեչուչիւն հոսանաքն հեշտացուցեալ. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ:

ԲԱՐԻ. ե. Նոյն ընդ ասկ. պարէ. որ և ՓՈՐԹԱՐ, և ԲՍՐԻ. Գոնեաս. ԴէԹ. Բարեկ դուք հաց և ջուր ձաշակեցիք յայնժամ այլ ես և ոչ վայն առի. Վրփ հղ. ծՀ. 5. (տպ. բարի է:) Եթէ ոչ առնես զաստուածորութիւն քո (զաարկաւագութիւն), ապա բարկ զսկիհն կոլցես ի ձեռին քո ի ժամ հաղորդութենն անդ. (տպ. ապա սակայն:) Եթէ ոչ ունիս աղօթս հոգևորս և իսոնարհութիս, ապա բարկ աչխատաւիս մարմնաւորս արասցես. անդ. (տպ. գոնէ:)

ԲԱՐՁԱՑԱՍԱՆԱԾ. ա. Տարածեալ ի բարձունս. բարձր տարածութք. Ջոնկի բարձրատարած սաեղնեալ տեսութեամբ կենդանոյ փայտին. Սկն. փազ Խ:

ԲԱՐՁԱՐՆԹԱՑ. ա. Որ ի բարձունսն ընթանայ. բարձրաթռիչ. Սա արծիւ Թռչունն բարձրընթաց՝ որ լսացաւ գեր քան զսահման. Լմբ. փազ յհ. ասէր:

ԲԱՐԻՄՈՒՆԻ. ա. պերճէ, ատոյգ է և գեաչն ի կարգի՝ մեկնութեամբ, որպէս գաւազան մագաղան, կամ խոլրձ գաւազանաց մանուկս ի ձեռին յաչուարար քրմի. այլ սիրալ է ասելն ըստ այլոց՝ Թէ իսկ նաև ապրեցաքիրք պատսկց, փոխանակ ասելոյ՝ Թէ մուկն լընթեռնուլ անդ զգանս Ջհենն կամ Ջանդիկ գրոց զգագաչաի, ուսեր ի ձեռս և զբարմանան:

ԲԱՐԻՈՑԱԿԱՆ. տ. ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. Եք ուսակք են սիոյց. առաջին՝ բարեդրաչ կանգ, որ ի լուս բնութեն զվատթարն կամ ոչ սխատացար. երկրորդ՝ որում գոք քնաչ կանգ ասեք (որպէս ցաւ). և երրորդն (պատահարք). Աչ. հղ. իմ:

ԲԱՑԱԲԱՌՆԱԼ. Թե լցին յիսուն արգոյս ի քաղաքին, և այնպէս բացաբարձեալ հինգ, և գարձեալ չինգն, եւն մինչև ցասա-

Բ

Բ. Առաջինն 'ի բաղաձայն տառաց՝ որք կարօրին ձայնակցութեան միոյ 'ի ձայնաւորաց առ 'ի յօդել զինչքեան. և 'ի բաղաձայնս անդ կոչի անձայն, զի պարզ չլինաւքք կազմի՝ որք իսկոյն փակին, և հնչ. ձուլ ցանկն զկարծեցեալ ձայնն:

Բ. Ըստ հագագային է միջակ ընդ ՟, պ, և ֆ. Թաւ քան զՀ, և զպ, և նուրբ քան զֆ:

Բ. Լծորդ է ընդ չլծնաձայնս պ, վ, կամ ֊, և ֆ. զոր օրինակ ատեարլիշտ, ամպա֊րիշտ. ամպ, ամբ. ըմպել. ըմբել. զամպա֊պ, պամբար. ամբատ, ամպատ. եւզամպէոս, եւզամբէոս. (որք են առ հասարակ զինի Տ տառի). և բասիլ, վասիլ. դաբնի, դափ֊նի. դրբին, դրփին. բաղառուեթի, փաղտ֊ուուեթիւն:

Բ. Նոյնպէս և 'ի տառադարձութեանէ յայլոց լեզուաց 'ի մէնս՝ դնի 'ի մեզ է, կամ վ, կամ ֊, ուր առ նուազ է պ, կամ վ. զոր օրինակ պետրոս, աբգար, բէվ, բարսեղ կամ բարսղիոս, կամ վասիլ. բիւզան֊դիոն, բեհկաոր, սեպեւսորոս, բեկար, ևն. 'ի յն. և լտ. ասի բէդռոս, բէդռուս. ավկարոս, ապկարուս. վասիլիոս, պազիլիուս. վիզանդիոն, պիզանցիում. վիգ֊գօռ. սիլվեսգէռ կամ սիլուեսգռօս, վիգ֊գոբիուս. ևն. որպէս և պրս. Բէբէռէ, 'ի հյ. լինի պարիչտ, կամ պաչտ:

Բ. Անուն գրոյս հնչի 'ի մեզ Բեն, ուր նմանաձայնն առ այլս ասի բէ, կամ բի, կամ էե. իսկ երկրորդ տառ այլոց է պե, պէ, վիճ: Եւ են միջակքն, բենն 'ի մէջ մեռի, պէի, և փիւրի. Թր. ֆէր: Բենն, բնութեի բանի՝ 'ի քեզ բղխէ, զկաթն ի֊մասից արբուցանէ. ձևոյն իւրով վար֊դապետ, ըղձանարհնի որդւոյ պատմէ: Բենընն՝ բանից, ասէ, չարաց, սանձեա՛ զլեզուդ վասն ընկերաց. Նաև 'ի բան բամ֊բասանաց դիր պահապան քոյոց չրթանց. Շ. այբ֊բ:

Բ. Թարմասաց՝ ընդ մէջ մնանէ քանի մի բառից՝ իբր 'ի զարդ, կամ 'ի նշանակ ուժգնութե. զոր օրինակ արմատ, ամբրատ. Թմրիլ. Թմբրիլ. զմրիլ. զմբրիլ:

Բ. Կազմէ երբեմն զհոլով գործիական. զոր օրինակ հուր, հուրբ, կամ հրով. Ջուր, Ջուրբ, կամ Ջրով. հայր, հարբ, հարրբ. տարր, տարբրբ. տատ, տատերբ. հիմն, հիմամբ. գառն, գառամբ. ևն. զի և Լծորդք տառիս՝ այլինքն են ո, և վ, կազմեն զգործիական. զոր օրինակ քաղա֊քաւ, մարգով, ևն:

Բ. Ի սկիզբն այլոց բառից՝ վերածէ զնո֊սա յայլ ինն առուծին նշանակութե. զոր օրինակ. ոլոր, լոլոր. ոլջ, ամբոլջ. ուղիղ, բուղիղ. ոլորք, բոլորք. ուտ, բուտ. աբի, բարի. ոլջախոհ, բոլջախոհ:

Բ. բ. որպէս նշանակ թուոյ՝ է երկու, կամ երկրորդ. որպէս և Երկոտասանն ան֊խաւոր գրի բժ, ժբ. ևն:

Բև. աբ. որ և Բաց, Բաս. Թէ. եթէ Թարմասաւ. ոչ. ֆի, պա, պէ. Սովորաբար յայլի 'ի բայն Աթէ. իբր յն. Էյե՝ ծէե. և յօգ յն. τὸ. Ὅτι, τὸ. Quod, quia. զոր օրինակ. Թշնամանեցեր զնոսա (ղթս), զի աստուցեր՝ բա մարդիկ են. Ագաթ: *Ջի մի՛ երբեք ասիցէ, բա՝ ըստ պատեաց մեռաւ (քիւ): Սուէտ. ա. պ. ը: *Ալ զի ասէ՝ բա, եւլև... եւլև առաքեաւ յայ, այսինքն բա, առաքեցաւ: Ջի ասէ, բա՝ 'ի կերպա֊րանս հօր էր: Իսկ արդ զի ասէ, բա՝ իմ և քո. Ոսկ. յհ. ը. 84: *Ալ յապէս ասէ բա՝ տեր կամնարար. Ոսկ. նս:

Բա՛. տ. Ἀν. Quidem, utique. Ար֊դեօք. այսինքն արդարև. անշուշտ. իբա֊ր, ըստր. ներէք: *Պարկեշտագոյն և նա֊զելի բա երեւեցուցեալ էր ասեն զաշա֊կերտսն քրիտ, եթէ նոքա սկսեալ նա գա֊դարեալ էր: Եթէ զայս և վերագրեալ էր, բազում յամառութեաբ և նախանձու բա չարժեալ էր զնոսա. Ոսկ. յհ. ա. 28. 37: *Նաև տէր մեր զայս ասաց, դժուա֊րին քա մնանել, ոչ եթէ՝ ոչ դոյ հնար. Եփր. համաբ:

Բա՛. տլ. իբր Բաբէ. *Ա՛յսօր եղիցես, ասէ, յադին դրախտին. քա՛ զի՞նչ ասիցես արդեօք. 'ի խաչ եւլեալ և բեւեռեալ ես, և զդրախտի՞ն խոստանաս. Ոսկ. 'ի խաչէն:

Բաբ. Բառ պ. պապ. այսինքն Դուուն. այլ 'ի մեզ է յատուկ անուն. *Ո՞ւր բաբ՝ այսինքն գուուն բարեաց. Մագ. խը:

Բաբախեմ, եցի. ն. Որպէս Թէ բախ֊բախեմ. տոկպ բառնիլ. ընդհարկանել իբր Συγκρούω, κόπτω. Collido, pulso. իբա֊բա՝ պրծնէ. վոբոլմագ, լագելմագ, լալմագ. *Ծուռնկք նուա զմիմեանս բաբախէին. Դան. է. 6: *Անքաան զդուուն բաբա֊խէր երկիւղիւ: Վասն ոչ բաբախելոյ յե֊կեղեցւոյ. Ոսկ. ապաշխ. Ե գծ:

Բաբախիմ, եցայ. յ. Καταπίπτω. Labor. Բախիլ. հարկանիլ զքաբի. չարա֊չար անկանիլ. պրծնըել ինինալվ. վոբոալ֊մագ, լագելմագ. *Գահչէ 'ի գահ կործա֊նեալք անկեալք բաբախին. Կոլ. ը. 21:

Բաբախիկն. } Խման, մասն. գ.

Բաբախումն. } Սակպ բաղխումն. ընդհարումն. հնչիւն բախման. պրծնըածք, պրծնելոյ յան. վոբոալ, վոբոալոյ, պրծդ. *Դալդուումն, որոտ, բաբախիւն. Եչզն. ֆէր: *Բաբախմամբ կրծից. Մաթ. աղթ: *Ի վերայ դեղման տեղալով ոչ լինին ձայնք բարբառոյ, և ոչ բաբախմունք ձայնմանց, և ոչ թնդիւնք դղրդմանց. Եղիշ. խաչէ: *Յօգաւոր ձայն ասի մերս սակս ուսուիցն զանազանութե, և բաբախման և երկար֊ման 'ի գոչման ձայնին մերոյ. Եչզն. ֆէր:

Բաբան, ի, ից. գ. Իբր ռմկ. պապա սոխան, ֆելիգէն, պինճինգ. որ և Բանդխտր. և ֆարբնկեց. Πετροβόλος, λιθοβόλος, βε֊λόστασις, βαλλιστρα. Machina petraria, vectis, ballista, balista, catapulta. Պա֊տերազմական մեքենայ նախնեաց՝ իբր պար֊սաւիկ մեծ փայտակերտ, 'ի ձգել վիքա֊րին մեծամեծս, զնեաս և զնիւզակս. *Պա֊տերազմական դործի, զոր բաբան կոչէին, որ յոյժ ահագին էր. զոր ասէին, Թէ չո֊րեքհարիւր սպասաւորք էին նորա, որք զպարանն քաշէին, և վանեան լիար քար եդեալ 'ի պարասակն՝ 'ի քաղաքն ձգէին: Մի ոմն երթեալ միոչև 'ի բարձն՝ զչիչն եհեղ 'ի վերայ բաբանացն, և նոյն ժամայն բորբոքեալ բոցոյն, ևն. Լսող. ծբ: *Եթա բերել զբաբանն, զոր վասիլ Թա֊գաւորն արարեալ էր: Բաբանով (կամ բաբնով) փլուցին. ևն. Ոսոհ. ձբ:

Բաբան կոչի ռամկօրէն և Գերանն, զոր մանկունք դնեն 'ի վերայ միջին քարի, և ինքեանք հեծեալ յերկոսին ծայրս՝ ելևէջս առնեն խաղալով. փանկալֆէնկի:

Արաբեն ոմն գպիր գրաբանն մեկնէ խոյ֊ական. ձայց խոյ է այլ մեքենայ, զոր տեսցես 'ի կարգին:

Բաբանաձամ. գ. որ իբր ռմկ. գրի Բանբանաձար. Ի մեծ քարն՝ զոր արձա֊կեն բաբանաւ 'ի վերայ պարսպաց 'ի քան֊դել. Պինճինգի դաւը. *Առաքէ միշտ բա֊բանաքար վէմ ադամանդեայ՝ անյաղթելի քարոզողս ընդ ամենայն տիեզերս, առ 'ի կործանել զաշտարական սատանայի. Մով֊սպար:

Բաբելական, ի, ից. ա. Βαβυλωνι֊κός. Babylonicus. Ա՛յն՝ որ հայի յերկիրն կամ յազգն բաբելացւոց. *Որպէս առակ պատկերի աստեղն ռեփանայ բաբելակա֊նի. Նար. է:

Բաբելացի, ցւոյ, ւոց. ա. գ. Βα֊βυλώνιος. Babylonius. Բնակիչ, կամ յազգէ բաբելոնի, կամ աշխարհին քաղդեացւոց. պաղպարւը, պապեւսի. *Աշխարհ, կամ արբ֊քայ բաբելացւոց (յն. լտ. բաբելոնի). Դան. ը. 1: գ. 1: Ե ծէ. 2. ևն: *Գե֊րութե բաբելացւոց. Մփռ. ա. 11: *Մի՛ և նոյն բաբելոնի հնոցն՝ և բաբելացի անօ֊րինացն բոցոյնայր. փարպ:

Որպէս Բաբելական. կամ ըստ օրինի երկրին բաբելոնի. պաղպափ. *Ուռներ 'ի ձեռին փորրիկ ցուպ բաբելացի. Վրթ հց. ծէ: *Եթէ լցէ ոնդ բաբելացի ոմն հուր, քոյոցն մի կարասցէ լինասել. Սարէ. հանգ:

Բաբելովնացի. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն հչ. *Ջտղայս բաբելոնացիս պվնմի հարկանելով. Սիոն. ա: *Յերեթով պայի և բաբելոնիացի բազմագունի ականց զուգայարմարեաց. Նար. խս:

Բաբէի. տլ. ն. յ. և յն. լտ. Βαβαί. Papae. Ո՛. ով. այ, պա՛պէ, պա՛, էպա. Նը֊շանակ զարմանաց. վասն որոյ 'ի Հին Բա֊դնի. *Բաբէ, պաճառնուեցաւ: *Բաբէ, որ֊պիսի բարուեթիւ լի է ողջոյնս այս: Բաբէ, ահա զմեծազօր սերունդն Յեսի: Բաբէ, որպի֊սի լինչ զօրուեթի նորա է՝ որ պատուիրեցին, և որպիսի հնազանդուեթի նոցա՝ որք լսէին. Բարէ, որչափ խնամատուեթի էր կնոջին այն֊միկ (սամարացւոյ): Բաբէ այ մարգասի֊րուեթեն, և մինչև յոր վայր խոնարհե֊ցաւ: Ոսկ. հա. էս. Տպն. Ե յհ: *Բաբէ, զմեծն և զկարևորն 'ի վերջէ եդ. Սուփ. ա. յհ. է:

Բաբիկան, ի, ից. ա. Բաբէ ասե֊լոյ արժանի. ղարմանալի. հրաշալի. *Ո՛վ խոչ բաբելական... Վերակացու, նորո֊գիչ, և բաբելական. Եդէփ. խւ: (իբր Βα֊βαῖος. որ է անսովոր 'ի յն. Թերևս քնա֊գիրն իսկ Βέβαιος, այսինքն հաստատուն. ամրութե):

ԲԱԲՈՒՆԻՃ. Տ. ՊԱՊՈՒՆԻՃ. Մխ. բ՝ժ։

ԲԱԴ. գ. ի հին բա. կամ ֆէր. ասի լինել *Բերանոյ կապ՝՝. որպէս թէ՝ փակ. պաղ. իսկ ըստ վլայ՝ բագէ, բերան, չուրթին։ Տես և ԳԱԲ։

ԲԱԳ. Ըստ որում ալամատ բառիցս Բագորդ. և Բագաձաձել, է Բաժ, կամ բաժին. պաճ, ֆայ. ասեն. պաթ. ըստ այնմ. *Ձիք իմ ասէ ոյգեակ, որ ունիցի զբագ և զպաժին իմ. Եփր. Լ՝գ։

ԲԱԳ ԱՐԿԱՆԵԼ, ԲԱԳ ԱՆԿԱՆԻԼ. Բաժանակից և կցորդ առնել, լինել։ Ոսկիփոր։

ԲԱԳԱՄԻՏ. Տ. ԲԱՃԱՄԻՏ. փոփոխամիտ։

ԲԱԳԱՐԱՆ, ի, աւ. Ցատուկ անուն քաղաքի. ոյ Քաղաք բագնեաց կոչոյ. *Ընդ նեաց զբագարան քաղաք կոչոյ. Ընդ նեաց քաղաք փոքր՝ ի վերայ գետոյն ախուրեան, և անուանեաց բագարան, այսինքն Թէ՝ ի նմա յօրինեալ է զկազմուելի բագնացն. Խոր. Ե՝. 40։

ԲԱԳԵՄ, ես. ն. ի հին բա. մեկնի՝ Մտանեաորել։

ԲԱԳԻՆ, գնի, կամ գնոյ, գնաւ, կի գնեաւ կամ գնով. գնաց, կամ գնեաց, կամ գնից, նեաք. գ. Βωμός. Ara, altare. եբր. պամա. յորմէ՝ Բամա (գաբաւոնի). Βαμά. (ըստ հյ. բեմ.) Սեղան զոհից, մանաւանդ՝ հեթանոսաց. զոհարան՝ ցած, կամ բարձր, (ուսոի և Բարձունք) կան. գնեալ՝ի քարանց, յորոյ վերայ լինէր սովորաբար առ հեթանոսս և պատկեր կոտոց. Խոսքի սեղան. գոսպանիկա, ֆրէրա. *Սեղան և բագին նոյն իսկ է. Մխ. եբեմ։ *Շինեա ինձ աստ եօթն բագին.. Ւշհան զուաբակ և խոյ՝ի բագինն։ Զբագինս նոցա կործանեսջիք, և զարձանս նոցա փշրեսջիք։ Շինեցին բագին ոտափեթայ։ Շինեցին բագինս բահաղու։ Բագինք նոցա հրով այրեացին։ Զոհս՝ի բագինս բագինս մուտցանէին։ Անդէն սատակեաց առաջի բագնին։ Գալին բագին մի, յորում գրեալ էր՝ Անծանօթի ոյ. և՝ն։ *Եկին մարդարէն, զբագին ընդ մէջ հերձոյր. Ոսկ. էս։ *Զգուշս տաճարաց կոտոր փակեցին. և որ՝ի վերայ բագնին և սեանն կոյին պատկերքն, ծածկեալ պատեցին զնոսա եղեգամբք. Խոր. Ե՝. 30։ *Ցեօթն բագինս մեհենից։ Բագին անահատական պատկերին, կի գիշն արամազդայ. Ագաթ։ *Ա յրեկին և զծնունդս իւրեանց՝ի վերայ բագնեաց առաջի գիւաց. Իգն։ *Պատուոյագործան կամ սեղան ընծայարան, ոչ՝ի բլուր բագնեաց։ Բագնեաց կործանիչ. Նար. Խ։ Շար։ *Ցանդիման կացեալ բագնից և տաճարաց։ Կալով ոչ հեռագոյն՝ի բագնիցն. Պզաք. օրէն. Ե՝։

ԲԱԳԻՆ. որպէս Սեղան զոհից և ոգեաց կիզաց Ճշմարտին ոյ. Θυσιαστήριον. որ և ՋԵՆԵՐԱՆ, ՍԵՂԱՆ. Βωμός. Altare, ara. եբր. դկզեաթ. *Հայրն ժողովեր քարինս, զի շինեսցէ բագին (զոհիւ զնահակ). զորս գին գնէ՝ի վերայ բագնին։ Այն՝ որ զնէնու զոհս, բաժանելով զարիւնն ընդ բագնոյին հեղու, և զմիսն՝ի տուն տանի։ Ընդէր սեղան կոչէ զբագինն։ Յապագս բագնին իրաց Ճշմարիտ ոյ բագին է, որ երախուտաւոր են ոյ ոգիք։ Միայն այս բագին ոչ ծախէ զնչիս, այլ պահէ. փիւ. ոգեպ՝ *Ի սահակ՝ի վերայ բագնին։ Բագինն էր սեղին գողգոթայ. Եփր. վ՝վ։ *Խոնարհուս Թիւն՝ բագին (βωμός, ara) ոսկեղէն, և սեղան (θυσιαστήριον, altare) հոգևոր, զնէուումն ոյ ասէ՝ հոգի բեկեալ. Ոսկ. ՛. Է. 22։ *Ըստ օրինացն՝ անարատաբ՝ի կենդանեացն՝ի բագինան եւլանեին ոյ նուէր. Մխ. դա։

ԲԱԳԻՒ. ոյզ Մեհեան, տաճար կոտոր. Թոպան. ֆոսիխան. Ἐιδωλεῖον. Delubrum. *Չի եթէ՝ի բագինս կոտոր չէ մարթ քեզ մտանել, որչափ և առաւել՝ի տօնսն սատանայականս. Ոսկ. չհ ա. 31։ *Ցապաշխեցէն զչինուածս բագնացն։ Ոչ կարացին զդուրս բագնացն գտանել, Թէ՝ի ներքս մտանիցեն. Ագաթ։ *Զգագռնականն ընդ յատակս բագնին տապալեալ ցրուեր զկուռս. Ցհ. խ՛. պա։ *Ա յս յարկ չէ՛ք նայ... ոչ կուսապաշտութեն կապաւ բագին, այլ՝ տէրունի բարեբարութեն պարգևարան. Նար. կէ։

Ի գէր՝ մալաբէ պիտակաբար դնի Բագինն փոխանակ Արձանի մարդոյ. *Դարձաւ՝ի բագին աղի։ Բագինն երևի մարգոլ, և ոչ է. ևն։

ԲԱԳԱՆԱՉ. ա. գ. (՝ի բաղ կամ բակ, և ձանձել.) Հաւաքուումն. բովանդակուումն. և Հաւաքական, միաժողով. կամ եղական Թուով զբազմաց սահմն կի ասացեալ։ Հին բա։

ԲԱԳԱՉԱՓԱՐ. ՛. Հաւաքութաբար. առհասարակ. զամենեսին՝ի միասին առեալ. *Որ իբր՝ի ձեռն միոյ մահու՝ միս հալոյն բագաձաբար... կենդանութիւն չնորհէլով. Թէոդոր. Խլ։

ԲԱԳԱՉԱՉԱԿԱՆ, կի ԲԱԳԱՉԱՉԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Պարունակական. բովանդակիչ. բոլորական. հանրական. և Հաւաքական. կամ ըստ հին բա. Շրջաբերական. որ չուրջ առնու. Περιληπτικός. Comprehensivus. Συλληπτικός. Collectivus. *Բակաձաձական իմն ձայնիւ զամենայն միանգամայն առ հասարակ առեալ. Նիսա. կաչ։ *Աճ բագաձաձական գիտութեամբն դիտելով զկամն նոցա՝ յայն հաստատեաց. Փիլ. եբր։ * Բագաձաձական՝ առաքինութեանցն անչափութեան. Սիսա. ՛ի։ *Իսկ բագաձաձականն՝ պարագայ չշրջաւորեալքն ներփակ առեալ ըստ իւրն. Անան. եվ։ *Բաժանական է միշտ իւրաքանչիւրն, և բագաձաձական և եզարար՝ հասարանն. Պորփ։ *Բակաձաձական (անուն) է, որ եզական Թուով բազում ինչ ցուցանէ. սրգոն, տոհմ, պար, ամբոխ, հոյլ. Թր. ֆէր։ *Բագաձաձական լսի բացառականն, որ եզական Թուով և միաւոր անուամբ ըզբազումս նշանակէ. որպէս Տոհմ, պար, հոյլ, ջոկ, գրոն, դէմ, անգիայ, պահակ, երամ, կոյտ, գումար, խումբ. Եբրվ. ֆէր։

ԲԱԳԱՉԱԵՄ, կամ ԲԱԿԱՉԱԵՄ, եցի. ն. Περιλαμβάνω, ἐμπεριλαμβάνω. Complector, comprehendo. Բովանդակել. բոլորել. պարփակել. պարագրել. ամփոփել. Հաւաքել. *Ցօրինէ կարգս վայելուչս և իւրաւոր ևս պաղատանն, որ զինչ օրէն է Թագաւորութեն, և որ պիտակ է Թագաւորութեն, և որ բագաձաձէ զԹագաւորութեն։ Հաւանեցուցանէր զբագաձաձել (կամ եալ) դրացիս իւր։ Իբրև զպարիսպ չուրչանակի զինքեք վաղակաւոր դասիճէն բագաձաձալ. Ցհ. կի։ *Զիւր հօտսն ևս լինքն բագաձաձեալ դորմանէ. Տծակ։ *Ոչ բագաձաձին (տիպեաւ) անմարմինքն։ Ո՛չ ուղական իմն պարագրու Թիւ բագաձալ զանմարմինն բնութեն։ Ընծայն մարգ կուեցի յառաջնուումն կազմածին (այսինքն յադամ) բակաձաձալ է. Նիսա. կաչ։

ԲԱԳԱՉԱՈՒՄՆ, ձման. գ. Բովանդակուումն. հաւաքուումն. ժողեցուումն. *Գեր քան զամենեցուն ընդգրաձակել զսիրա՝ի բագաձաձուումն (կամ՝ի բագաձածուումն) հան-

ձարոյ. Սիսա. կբ։

ԲԱԳՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ԲԱԳՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Βωμολογία. Scurrilitas. Մրմունջ քրմանց առ բագնեօք, շաղփաղպուեն՝ի պէտս զօշաբաղուեցան և շուայտուեն. *Զամենայն զայսպիսի ինչ բարբանջմունս և բագնագիտուեիս (կամ բագնգիտուեիս)՝ի տէրունեանն՝ի բաց հանէ յօրէնգրուեէ. Փիլ. բագն։

ԲԱԳՆԱՉԵԻ, ի, ից. ա. Որ ինչ ունի զձև բագնի. նման մեհենի. *Կանգնելով փոխանակ բագնաձև պղծալից յարկացն զաուձար փառաց. Աբծր. է՝ 8։

ԲԱԳՆԱՅԱՐԿ, ի, ից. ա. Ունոյ՝ի յարկի կամ ընդ յարկաւ զբագինս. *Փոխանակ բագնայարկ տաճարացն՝ զոր և զանծեղէն յարկս յօրինեալով. Ագաթ։ Էն։

ԲԱԳՆԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Պետ բագնեաց. մեհենապետ քուրմ. քրմապետ. կոչի փահանայ. *Եւ մարդապետեալ բագնապետին՝ հրամայէր ապրեցուցանել (ըզմանուկն ածեալ՝ի զոհ). Մագ. կ՝։

ԲԱԳՆԱԱԻՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրող բագնեաց, կռամոլ ոք կամ բարք նորա. կռապ սիրօղ. *Արդարև յղայեալ իսկ հին յամբարշտութիւս կռապաշտութեն բագնաոր բարսյնցն. Ագաթ։

ԲԱԳՈՐԴ, ի, ից. ա. Κληρονόμος. Haeres, particeps. Բաժանորդ. ժառանգորդ. հաղորդ, կցորդ. Տան ա՝ բաժնին ա՝ նէցօղ. Իլխագ. *Բագորդք և բաժանորդք լիցուք կենացն յաւիտենից. գլ. Ե՝։ *Իւրոյ արքայութեն զնեզ բագորդս և բաժանորդս առնէ. Բաւղ. Ե՝. 6։ *Չի զըսա մարմնոյ ազգակիցն՝ բագորդ կացուսցէ հոգևոր հարազատութեն. Սարկ. լսա։ *Բագորդ, բաժորդ. հին բա։

ԲԱԳՈՒԱՆ. այսինքն Բագնեաց աւան. որ և ԴԻՈՑ ԱՒԱՆ. Տես բա. յտկ. ան։

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ, նոյ, նեաց. Սերունդ Բագարատայ հրեի՝ի հայս, ոտիմ աւազ նախարարութեն, և Թագաւորական. Տես բա. յտկ. ան։

ԲԱԴ, ու, ուց. կամ ի, ից. գ. դրի և ԲՈՑ. պ. պագ, պագք. որպէս և ըստ սպաՆիացւոց՝ բ՝պ. Νῆττα. Anas. Հաւ լայնակտուց, կարճոտն, մայկաւոր Թաթիւք, յամրաշարժ, ջրասէր, իբր փոքրին սագի, պէսպէս գոնով. ընտանի բադն ոչ կարէ Թռչիլ, իսկ վայրենին է Թռչական. Էօրբէ։ Աբէսթ. սպորթ։ Տծակ։

ԲԱԴԻՆ. գ. Ըստ եբր. և քալդ. պագպֆ. այսինքն կտուր, կամ բեհեզեայ, ՛ի բառէս պագ, յորմէ պէդ, որ է կտաւ. նոյն բառ է և՝ յոյնն, Βαδδίν, որ և Βύσσα. լտ. Lintea. կտաւիք. բեհեզեայք. սպիտակ չաւիկ, կամ պշնձաւոր նուիրականն՝ի բեհեզոյ. *Աբեն ցայրն՝ որ զգեցեալ էր զբադինն։ Լուսց յոսնէն՝ որ զգեցեալ էր զբադինն. Դան. ՛ի՝. 6. 7։ ուր ՛ի՝. 5. Թագամանի փառք. Իսկ՝ի հին բա. ոչ՝ի դէպ մեկնի՝ ծիրանիք։ Ի տպ. Ոսկ. չհ. գնի բադենան։

ԲԱԴՐԻՆ, ի. գ. ՛ն որ և ԲԱԹՐՈՆ. Բառ

ԲԱԴՐՈՆԱԿ, ի. ՛ն. ՛ան. Վաճառ, վաճառական. Βάθρον, և Βαθράδιον. որ նշանակէ՝ Սանդուղք, սատիճան, նստարան, բազմոց. գահ. Scamnum, subsellium. սէր, սէփէր, ֆէսէ. *Ի վայր՝ի բագրոնէ բեմին իջեալ. Ցհ. կի։ *Ելանէին՝ի բագրոնս և յարկիսն գործօնեացն. Ճ. գ։

Եւ Մահիճ, կի մահճակալ. պառնիլս փէդ. ֆէրէվէր. *Ահա փայտ, և հիւսուածք, որ գործեն մահիճ, բագրոնս, և աթոռս. Եբր. առէպտ։ * Բագրոնակ մի հրամայ-

եաց առնել, յերից կանգնոյ գերկայնուի նր, և թզաչա և կիսաչ զլայնուին, յորոյ վերայ ի ժամ քնոյն զմայրինն իւր հանգուցանէր: Եկեալ մերձ ի բագրոնն՝ յորոյ վերայ անկեալ գնէր: Ընկէց զինքն ի գետին ի բագրոնէ անտի: Անկեալ գներ ի վերայ բագրոնի միոյ· Ճ· Ա:

ԲԱԶԱՑ, } ի, ից· ֆ· Ἰεραξ. Accipi-
ԲԱԶԻ· } ter. Թռչուն գիշատիչ և որսորդ մագլաւոր՝ խայտափետուր, զոր և վայրագն յորսորդութիւն Թռչնոց· փոզան, ջահին, աբմաճա, պազ, պազի, լագբը, ավգուս· *Արծուի, և պատկառ· . . . և բազէ, և որ ինչ նման նմա. Ղեռ· ծ· 16: *Եթէ ի քուսմէ իմաստութէ եկաց բազէ տարածեալ զթեւս՝ անշարժ գիտեալ ընդ հարս· Յոբ· լԸ· 26: * Զայլևայլ սերս ի Թռչնոցն որսոցեալ բազմիւք· Փորպ: *Որ ի Թրակէն են բազէք . . . Բազէիցն գեր ի վերոյ նոցա երևեցելոց· Փիւ· Լիս: *Մի կաքաւոյն պատահէ գերծանիլ ի բազայէ, և զմիւսն ըմբռնէ: Յանկարծակի յարձրատակեցան՝ որպէս կաքաւ ի բազայէ, կամ որպէս գառն ի գայլոյ· Լմբ· ծդ: Ոսկիփոր:

ԲԱԶԷԿԱԼ, ի, ից· } ֆ· Որ կա-
ԲԱԶԷԿԻՐ, կրի, րայ· } լեալ ունի, կամ կրճ տանի յորս զբազէ ի վերայ քազկի կամ ուսոց· պազպաբ, պազպաբ· *Աետիև զհաւ, նուիրիսք՝ բազէակիրս և բազէակալս՝ յաշակս ի մայրիս բնակելոյ· Խոր· Ք· 7: *Արծուէկիրս և բազէկիրս· ՃԿ· կԲ:

ԲԱԶԿԱԿԻՑ, կցի, ցայ· ֆ· Ալակից, ձեռնհաս· օգնական· ՌՆ ՌԻՒՈՒ· Եարբմ Ճը· * Բազկակից եղբայրս մեր արդասն· ասէ կիսատնգիանոս· Ագաթ: * Զանշուռ, նչ տարերս առնուն բազկակից և չյուսադով հաւատոցն· Լմբ· ոփ:

ԲԱԶԿԱՁԻԳ· ֆ· ս· Ձգօղ, կամ ձգեղով զբազուկն՝ առ ի ունել զնմն· * Ի բռասաւեղծն հօսից տածօղ (հովինն քաշ), բազկաձիգ՝ գառանցն ժողովօղ· Նար· Խը:

ԲԱԶԿԱՄԱՐՑՈՒԹԻՒՆ· փ· Մրցումն բազկաւ յըմբշամարտս· ՀԻՒԼԷ· *Ո՛չ զօրէն քաջացն ըմբշական բազկամրցութէք նահատակին· Պէտ:

ԲԱԶԿԱՆՈՑ· Տ· ԲԱԶՊԱՆ, և ԱՊԱ-
ԲԱՆՉԱՆ· *Յոստրեաս զեռնոց՝ հատ մարգ. գալտենոց, կոյս քեզ բազկանոց· Զհայրապետայ Ժողովքն սքեղ (արաստես), ակունք ընտիր կոյս քեզ բազկանոց· Գնձ:

ԲԱԶԿԱՍՏԱԾՈՒ· ֆ· Սփածեալ, այսինքն մեծաւ բազկաք· որպիսի է ընտանի ծառ՝ ի ձեռաց մարդկան գոլմանեալ· և կամ ծառ՝ որոյ բազուկք, այսինքն ոստք են սաստծեալք, աձեցուկք· * Տնկեայ ծառս· . . մարդագործմանս, բազկատարած, աձիւնաձիւլս· Նար· Խլ:

ԲԱԶԿԱՏԱՐԱԾ· ֆ· ս· Ἐκτενής. Extensus, extensis brachiis. Տարածեալ բազկօք· ԲՆԵՐԸ Բայած· *Տէր ած մեր ըզբազկատարած զաղաչանս ծառայից քոց վերընկալցես· Պէտ: *Մխածին՝ հայր բազկատարած՝ ի սմա բեւեռեալ· Այդ· Բայբ: *Միշտ բազկատարած առ քեզ էն: Բազկատարած կայր ի լեռին: Որ բազկատարած հայցմամբ՝ ինդրելով ի աեւտնէն զողորմութէն· Շար: *Բազկատարած պաղատանս առ ած· Ագաթ: Ն կէրնան: * Հայցեմք բազկատարած մնղթանաց գոչմամբ հեծութեան· Նար· ՃԲ: * Բազկատարած գերկս կարկ ինձ· Վրթ· հդ· իԸ:

ԲԱԶԿԱՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ· փ· Տարածումն բազկաց ի խաչն, կամ յաղօթս· ԲՆԵՐԸ Բանալը· *Որ զաչխարհակեցոյց բազկատարածուի խաչի քո քաւ ած, գաւազան զօրութէ եռաւոր մեզ· Շար: * Մշտապաշտօն բազկատարածութէ մաքուր միանձանց· Նար· գԽ: Ել: *Անխոնարհելի բազկատարածութէք հանէր զգիչերն ի գլուխ յաղօթան· Ճ· Ա:

ԲԱԶԿԱՐՁԱԿ· ա· Արձակօղ զբազուկս, կամ զձիւղս· ձիւղերը երիցոցած· պալւը պոպոգլը· *Ի բուսոցն՝ առձեգունք, բազկարձակք, տերևալիցք· Ագաթ:

ԲԱԶԿԱՑԻ· ֆ· Բազկաւ, բազկօք կամ արմկաւք· արմկօք· ծղօյն· ՌՆՈՒԼ· Գէլսլ, փերսեկ ինչ· * Բռնցի, կամ բազկացի հարկանել· Գէր· երզ· Ն Նլ:

ԲԱԶԿԵՄ, ևցի· ն· Որպէս թէ բազկաւեմ, ծայրատեմ· որպէս կարձնել ի կերնաց· *Մեծամեծս փքեալ· . . հարկանել, խորտակել, բազկէմ (կամ բազկէմ, կամ բազկեմ), և ի միջոյ ի բաց կորուսանել· ՃԿ· կԲ:

Կամ Համառօտեալ զբան· բովանդակել· գերաբերմամբ, իխիսար եՒՂ+· * Զձիլելն և զբազկելն և ղկարճառօտ բանն ի համառօտան կացուցանել՝ զայն մեք ոչ գանդաղեցաք· Ք· Ղ· Ք· 29:

ԲԱԶԿՈՑ· փ· Իմն կամ ընթերցիլը բազմոց· խաչակալ· *Օրհնութէք բազկոցի կամ ասահՃանի, զոր առաջի ի մի յեսկոյս սեպհնոյն դնեն, ի վերայ զպրութէքն և պատկերք, զոր հայք խաչակալք ասեն· Մաշ· ԼԿ:

ԲԱԶԿՈՒՐԱՑ· ԲԱԶՊԱՆ· *Տացէ նմա զբազկուբարն՝ գնելով ի ձախ բազուկն: Ա՛ւ բազկուբարս· Մաշ· ԼԿ: գիր և ԲԱԶԿՈՒՐԱՐ:

ԲԱԶՄԱԲԱԺ· } ա· որ և ԲԱԶՄԱ-
ԲԱԶՄԱԲԱԺԻՆ· } ԲԱՀԻ, ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱԾ, ԲԱԶՄԱՀԱՐՁ· Πολυσχιδής. Multifidus, multifarius. Բաժանեալ ի բազմս· բազմագիմի, բազմապատիկ· ՀԷՐԿ ՀԷՐԿ· ասյ ասյ, պապէի պապէի· *Կենդանեացն դեղեցկուհիք բազմօրինակք և բազմաբաժք· Փիւ· այսք: *Յարձակմամբն առ ած՝ լինիմք ի միականէն յայնմանէ յանբաժանութէ՝ ի բազմաբաժին օտարութէն մերոց ի Հաւատնմանէն՝ ի շարայարուի ժողովեալ, և միացեալ դերազարդապէս· Մաս· ի դիմ:

ԲԱԶՄԱԲԱՂԱՁ· ա· } Բազձալի բազ-
ԲԱԶՄԱԲԱՂԱՁԻԿ· } մօք· յոյժ խընդրելի, ցանկալի· Խոսք ֆոֆագելի· *Ցհո բազմաբաղձ բարութէնս նմա պարգևեցոյ խոսրովս, հրամայէ երթալ տեսանել սքրատոյ զերկիր ծննդեանն իւրոյ· ՃԿ· կԲ: * Ախմայ ունիցի զերկիւղն ասյ, և ի քաղցր և ի բազմաբաղձիկն եւցէ յանգումն (կամ յադուժն)· Պրպմ· իԸ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆ, ի, ից· ա· Πολυλόγος. Multiloquus. Որպէս Շատախօս, կամ երկարաբան· լաֆաչոաց· լաֆաչան· * Բազմաբանն պարտաւորի· Լմբ· ծշ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆ· որպէս Աատաբան· Ճոխ ի բանս· յորդաւատ և բազմապատիկ բանիս· յատճախապատուած· * Զքաղցրոյս մեր (զաթէնս) ամենեքեան եղկենացիքն կործեն իբրու բանասէր և բազմաբան գոլ· Պղաբ· օրին· ա: * Զերկայնն և զբազմաբանն (ի Ճառից) ի գովաբերիս առնուն· Սոփ· Նախերգ: *Բազմաբան վարդապետութէն ծնաւ զբազումս: Բազմաբան վարդապետութէ (գրիգորի) լուսաւորեալս· Վրդն· լս: Երզն· լս:

ԲԱԶՄԱԲԱՆ· Բազում բանից կարօտ· *Ես՝ բազմաբան է բարի պատճառաւն ամի, և սակաւաբան, համանգամայն և անբան (այսինքն անճառելի)· Դիւն· ՁԲաբ· ա:

ԲԱԶՄԲԱՆԱՊՈՑՆ· ա· Πολλογώ-
τερος. Prolixior verbo, verbosus. Աճաւել բազմաբան, ըստ ամենայն նշ· * Ցաւէտ բազմաբանագոյնք են յետինք քան զառաջինան· Դիւն· ՁԲաբ· Ֆ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆԵՄ, ևցի· ն· ե· Բազումս խօսել· երկարաբանել· Երկան խօսիս· լօգ սեռյնէ, եանլամագ· *Ոչինչ է պիտոյ բազմաբանել առաջի քո· Փորպ: *Զոր մեք ոչ համարձակեցաք երբեքինել, կամ բազմաբանել· Վրդն· պԳ: * Բռնաւորն ասէ ցարգիս, մի՛ բազմաբաներ, այլ երկիր, և զոհեա ՁԾոցն· Ճ· ժ:

ԲԱԶՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ· փ· Πολυλογία. Multiloquium, loquacitas. Շատախոսութէն· երկար զրոյք· բան բազում. լաֆ· *Զի մի բազմոքանութէք զերագալուր ձեր միաս ձանձրացուցից· Փորպ: *Ինքնաշարժ ես ի բազմաբանութէն· Շ· Ի:ղ: *Բազմամտոք մանաւանդ՝ քան եթէ բազմաբանութէք կրթեալ· Պղաբ· օրին· ա: * Ի բազմաբանութէ հեռանալ· Վրթ· հդ· Ք: *Եւ թէ ջանամք, բազմաբանութեան կարօտիմք· Լմբ· պԲՓ:

ԲԱԶՄԱԲԱՒՃԻ, ի, ից· ա· Πολυμερής. Multis partibus constans, multiplex. Ի բազում բաշխեալ կամ բաշխելի· առաստապէս ծաւալեալ· բազմաբաժին· բազմամասնեայ· բազմապատիկ· բազմօրինակ· *Գոյ ի նմա հոգի մտաւոր, որ, միածին, բազմաբաշխ· . . բարերար, մարդասէր· Իմ· Ե· 22: * Վայելչուհիք մարգկայինք, և կենցաղոյս օգուտք՝ բազմաբաշխ և յոքնօրինակ· Սարկ· էհ: * Ջմեծ հայրապետն գեորգ ի կապարանէն բազմաբաշխ գանձից տայր արձակել· Կաղանք: *Ցուսկեցաւ յայլոյսէ բազմաբաշխ և երևելի ընծայիւք: Բազմաբաշխ ձեռաց ձրիք, և սիրալիր սրտիւք ընկալեալ (զնա)· ՃԿ· կԲ:

ԲԱԶՄԱԲԱՒԱՒՈՒԹԻՒՆ· փ· Ցաձաքումն կամ կուտակումն բանից· *Մանուածով բազմաբառութէք զնոյն թադուցանէ· Լմբ· պոփ:

ԲԱԶՄԱՁԱՒ· ա· Բազմատրտակի· յոքնակի· և բազմաուղ· յոքնական· բազմապատիկ· *Երկինս, և երկնից երկինս՝ բազմոցաւ ասեն դիրք: Մին բազմաբաւ· Եղնիկ: *Ձէ մարթի իմանալ, թէ միաբար իցէ, և կամ թէ բազմաբար, և փոխանակ միաւորին զբազմաբարն դնէ· Կնբզ· ծն· Ն Նփ: * Ոչ սեռ և ոչ տեսակ պարզաբար ասին, այսինքն ոչ միայնաբար, այլ բազմաբար· Աեյ· ի պոբփ: *Միապատիւ է ածականն, և ոչ բազմաբար· Ագաթ: Ն կընբէն: *Բազմաբար բարեաց մնայ բարութէն և լրութէն սիոյ առ ի նմանէն ընկալեալ· ՃԿ· կԲ:

ԲԱԶՄԱԲԱՐԲԱՌ· ա· Բազմալեզու· բազմաձայն· *Ցառաջ քան զբուրգն ասէ, և զբազմաբարբառն լինելոյ ձայնի ազգի մարդկան· Խոր· Ա· 5: * Ուներ և ձայն զարմանալի՝ լերև զբազմաբարբառ քնար (աքն մամաս)· Ճ· Ա:

ԲԱԶՄԱԲԱՐՈՑ, լոյք· ա· Բազում կամ զանազան բարս ունող· յարմարեալ առ բազում ինչ· կամ Ձանազանեալք բարբոսք· *(կենդանիքն) բազմաբարոյք, քաղցունք· Աբզ· Ք:

ԲԱԶՄԱԲԱՒԱՐԱՆ· ա· Πολυαρκής. Ad multa sufficiens. Բաւական կամ ձեռնհաս առ բազում ինչ· ոչ ունա բանի հերիք է· լօգ ընչք էաբ· *Ա՛ան այսորիկ կախեցան զմարմնոյ ձեռք· քանզի եթէ և բիւրս գոյ Թուել զըստ աչխարհիս պետս, առ որս զդիւրահնարս զայս և զբազմաբաւական զձեռաց գործս պիտանացու ունի·

նէ»ս. կալմ: * Բազմաթաւական չնորհ. Եր.ը. ֆէր:

ԲԱԶՄԱԲԵՂ. ա. Իբր Բազմաբեղուն, վարի յոտանաւորս. *Սակայն սա մայր է բազմաբեղ, կազմէ պլտուղ քաղցր և համեղ. Կր պ. ա: *Բանիւ բազմաբեղ. Գնչ:

ԲԱԶՄԱԲԵՂ. Անուն խազիս կրիք: Ոս. ԼԲ»ր:

ԲԱԶՄԱԲԵՂՈՒԻՆ. ա. Πολύκαρπος, ἔυφορος, πολύχοος. Fertilis, ferax, abundans, copiosus. Բեղնաւոր յոյժ. բերրի. բազմապտուղ. Բէր»ը՝ պտ»ղը շա. պեբէ»եբէի, ֆանա»ւշա. * Ընդ այլ ամենայն բազմաբեղուն շահից (Ձիթենւոյ). Պիա: *Զանգս և զայլիս երկրագործաց բազմաբեղունս արասցէ. Ցծ»ած: * Չի մինչ գա. րուն հոգւոյն հասեալ, բազմաբեղուն պըտղաբերեալ. Շ. Վիգ:

Եւ Բազմածին, իրօք կամ նմանութ. պ»ա»ի շա. * Բազմաբեղուն զաւակասբ. րութ. Պիա: *Բազմաբեղուն է չարուն, վասն որոյ և բազմաց է ծանօթ: Սակաւաւոր է բարին, իսկ չարն բազմաբեղուն: Իմաստունն անաբրին է և անպտուղ՝ ի յաստ կական ներմանէ, և բազմաբեղուն և բազմատեսիլ՝ ի սկ քնականէն. Փիւ: *Կարօղ ես յաստնային Թողով զմեղանս բազմաբեղ. ղունս. Նար. Նէ:

Եւ Բազում. բազմապատիկ. բազմապիսի. շա. *Կայականդեալ բազմաբեղուն յօդիւք: Ի բազմաբեղուն կարասեաց մեյոց: Բազմաբեղուն հնարիւք. Մափ. Իէ. Լ. յ»:

ԲԱԶՄԱԲԵՐ. ա. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն նշ. * Ձիթենի՝ բազմաբեր պըտղոյից: Բազմաբեր որթ. Փարպ: Պւռնդ. Ի ոթէ: * Բազմաբերս և գիւներերս Ի նմա անկեաց հովիտս. Խոր. ա. 15: *Ըստ բազմաբեր պտղոյն մեր առաւելեսդն պատիւ և փառք մեր. Ցձա. ծ»: *Բազմաբեր արմտիք. Պիա: * Դնէ զօրինակ բարեաց բազմաբեր առաւտուրձեցն. Ոսկ. Է. կոր: *Ցակոբ զբազմաբեր սեռակ սանդղոց սեսեալ. Բր». աա գր: * Բազմաբեր վիշաք. Ոսկ. ը. Ե Է. կոր: * Պահեալ Ի բազմաբեր ցասմանէ. Ցհ. լԲ:

ԲԱԶՄԱԲԵՐ. ֆ. Ածատապէս. առատութ. * Որ սերմանէ առատութ, բազմաբեր հնձեսցէ. Ոսկ. Է. կոր:

ԲԱԶՄԱԲԵՐԱՆԵԱՆ. ա. Ունօղ զբերան բազում. և նմանութ զբազում առեղունս, կամ առաչս. *Իբր ղՀրագ բազմաբերանեան Ի յաշտանակի մարմնիդ հասաւեցաւ գվհոյդ բոլորութ. Նար. խչ:

ԲԱԶՄԱԲԵՐԶ. ա. Յոյժ բարձր, վսեմ. վերացեալ և խորամուխ. որպես Πολύπορος. Multum invadens, multivagus. *Յայտնելով նմա զգերագունիցն իմացութ. ձեց զբազմաբերձ զօրութ. Դիտ. Երիս: *Բազմաբերձն յօնիւք սչացն չտուցեալ. Ցիչ. ոսկ. չհ:

ԲԱԶՄԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Πολυφορία. Fertilitas. Արգասաւորութ. քաղ պտղաբերութ. շա Բէր» պաւը. պերէ»էի. *Հաւասարք բազմաբերութ Ձիթենւոյն. Ճ. Բ:

ԲԱԶՄԱԲԻԾ. ա. Ունօղ բիծ բազում հոգեպես՝ որպես Բազմամեղ. և մարմնապես՝ որպես խայտաղէտ, նկաբէն. լֆ ա»էի, պեննէ»էի. *Ա՛նձն իմ մեղաւոր՝ բազմաբիծ: Դարձո զբազմութիծս յանցուծիդ. Նար. Է. կ»: *Ազատեա Ի խղձէ մատց զբազմաբիծս. Ցհ. փառն: *Օձն բազմաբիծ. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԲԻՒՐ. ա. փակօղ յինքեան բաղում բիւրս, կամ զբիւրաւորս. յոքնահամար. բազմաթիւ. անթուա. շա, շա. ա. լֆ, ֆ»ալիէ, պինքբճէ. *Անուանի և բազմաբիւր զարևելից հիւսիսոյ կողմանն կարդէ կողմնակալուձ. Խոր. Է. 7: *Բազմաբիւր գանձիւք լցացուցանելով զգաստ սղքատաց, որոց և այրեաց. Ագթ. Է. 3: * Բազմաբիւր (կամ բազմաբեր) բա. րեաց: Բազմաբիւր բարգեալ բարութ. Նար. ա»ա»: * Բազմաբիւր յոքնաստուա. ծուԹի. Ճ. Բ:

ԲԱԶՄԱԲԻՒՐԱՒՈՐ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. իբր Ունօղ զօրս բազմաբիւրս. *Ձ՝ինչպիսի՞ հնարիւք լուծանել կարաս. ցուք զկապ սկզբ պարակայնոյն, և հայկազնին բազմաբիւրաւորի. Խոր. ա. 24:

ԲԱԶՄԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Ի բազմոյ բնակեալ. ուր բազում են բնակիչք. մարդաշատ. Բնակիչ. պա»ի»է. *Շինել քաղաքս բազմաբնակս. Խոր. Է. 7: *Երագեալ Ի բուն բնակութ բազմաբնակ քաղաքին՝ սքանչելւոյն կոստան. դնուպոլսի. Նար. խչ:

ԲԱԶՄԱԲՈՂԲՈՋ. ա. Բազմօք ընձեռեալ, կամ զարդարեալ. *Բազմաբողբոջ բոլ պտակ. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԲՈՑԼ. ա. Բազմահոյլ. բազմագումար. ղաա»ր. ա»ր»ր. *Ահար կուս ցուցից առ ամին բազմաբոյլ բանիս. Լեալ մարտկացդ՝ զորելոյ ախոյեանս ամբա. կանս. Նար. Է:

ԲԱԶՄԱԲՈՑԾ. ա. Բուծեալ Ի բազմոյ, կամ բուծիչ բազմոյ. ագեկ բբ. գաթ, բ»ոչ. * Բազմաբոյծ բոզիւք կեայր նա. Ա»ղ. Ֆ. 12:

ԲԱԶՄԱԲՈՑՍ. ա. Բազում կամ ա. ռատ բուսոյվք. բերրի. յոս»ի. ղաա բ»ա»ած. * Չի բազմաբոյս առաքինութ. ն Ի բազմագով կեանն ուրուհանան. Ցձա. ծ»: * Բազմաբոյս և յոգնապտուղք են դիւական սերմանիքն. Մաբաւ:

ԲԱԶՄԱԲՈՑ. ա. Ունօղ բոց բազում. սաստիկ վառեալ. ագեվի լֆ, ղայեն ագեվի. * Շիջանէր Ի բազմաբոց բորբոքմանէն. Եղիշ. Ֆ:

ԲԱԶՄԱԲՈՒԽ, կամ ԲԱԶՄԱԲՈՒՂԽ. ա. Յորդաբուղխ. առատապէս բղխեալ. *Աղբիւր մի բազմաբուխ ցասմաբեցաւ. Ցհ. լԲ: *Բանս արագաշարժս և բազմաբուխս (կամ բազմաբուղխս). Երզն. ը:

ԲԱԶՄԱԲՈՒՐԵԱՆ. ա. Բաղումն կամ պէսպէս բուրոյ, բուրեալ. Դիւրւի» դիւրւի» գ»ի» գօգ»ը». *Ոչ յոլովից խառնից՝ զա. նազան ծաղկանց՝ ըստ հնոյն բազմաբուրեան այլայլութ. Նար. ղՖ:

ԲԱԶՄԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ցհալն ագահութ, և անյագութ. Πολλὴ λεμαογία. Aviditas, voracitas. անֆագ»ղՖ. *Ընդ իտանայ, որպէս երևի, բազմագահութ, եթէ սեառն է ճշմարտապէս երկիր և լիութ իւր. Նի». ի»ա:

ԲԱԶՄԱԳԱՆԶ. ա. Լի գանձիւք կամ հարստութ. խոպ հարս»ա. լֆ պէնկին. * Ցեսանէ իմաստունն Ի միտս իւր զբազմագանձ աշխարհն. Մ»Ֆ. ծ:

կամ Մեծագին. ա»ղ. պահալը. *Բազմագանձ ականց. Նար:

ԲԱԶՄԱԳԵՐԱՆ. ա. Ունօղ բազում գերանս. որպէս անտառ, կամ լեառն՝ ուստի հատանին գերանք. * Ընտաւաւախիտ լեառն, բազմագերան, մայրանման. Ոսկ. ա»ք»:

ԲԱԶՄԱԳԷՏ. ա. Գիտակ բազում իրաց, բազմահմուտ. ներհուն. * Ձզօրեմ ուսանել զիմաստս նոցա, վասն զի ևս հին են քան զիս, և բազում, և բազմագէտք. Ո»ի»ր:

Կամ Ո՞ր բանգակի գիտութիւն բազում բազմիմաստ տեսութ. *Ձզօրու. Թիս նոցա (ոք գրոց) ասելմբ մեք, և ոչ զբազմագէտ երեսս նոցա. Եփր. հա:

ԲԱԶՄԱԳԹԵԼԻ. ա. Որ բազում գթէ. գիւրագայթ. ղաա »ի»ալ՝ ինձ. * Ճըշմարտեսցի բան քո... Ի բազմագթելին գարձաւորութ պատկերի զըչնան մերս. ւորին. Նար. է:

ԲԱԶՄԱԳՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Φιλοστοργία. Amor vehemens. Առաւելութ գթոյ և սիրոյ. գորով գթութ առ ընտանիս և սիրելիս. *Երկիր և օդ (Ի գարմանէն ըզմեզ) ծնողաց նմանեալ բազմագթութ. Ա՞ ար. ծֆ:

ԲԱԶՄԱԳՈՒԻՆ, դնի. ա. } Πολύ-
ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԻ, նոյ կամ նոյ. } τιμος, πολλοῦ ἄξιος. Magni pretii. Որ ինչ ունի զգին և գյարգ բազում. մեծագին, ծանրագին. պատուական. ա»ա, գնոչ. պա»հալը, գեչգենէի. * Չի մի զրկեսցի նու Ի բազմագին մարդարտէն. Վչ ա»ի: *Գտեալ մարգարիտ մի բազմագնի. կնէ»ը. գնչ: * Մարգարիտս բազմագինս: Ակն բազմագնի. Վչ» հղ: *Չանգերձք բազմագինք. Ճճ: *Կազմեաց գեղ ինչ բազմագին, և նախ ինքն Ճաշակեաց. Ոսկ. էնէպ. ծ»: *Մատանեաւ բազմագնով (կամ բազմագնեաւ) չքերեցոյց զնա. Ճ. Ա. և Բ:

ԲԱԶՄԱԳՈՒԻՆ. ած. (Ի գին սաստկական մանկանէ). Վաղի Ի քերթողականս սպասիս Ուժգին. սաստկագին. բազկագին. սաստիկ. շա, խէ»ա. գաչէի, լֆ. *Արբոյծ աստ գան բազմագին՝ քան զայն որ ոչ գիտէր բնաւին. Շ. Եէէս: * Աւուրբք իցեմ ես բազմագին, սակայ յոլով եմ ծեր և հին. Գր. պշ. չեՀ:

ԲԱԶՄԱԳՐԵՐ. ա. Ընդունարան բազում գրուածոց. գրեալ բազմօրինակ. Ա. ուակս խորհրդոց, գիւրալուծս, բազմագիրս. Շնորհագիրս. Ածաբ: Կօրնէն դնէ՝ բազմագիրս:

ԲԱԶՄԱԳՈՐԾ. ա. Որ Ի բազում տեղս և յաշխս, կամ բազմօրինակ գոտանի. գիւրագիւտ. * Յոստիս... բազմագործ, և բազմագիւտ. Ցծաբ:

ԲԱԶՄԱԳԼԽԵԱՆ. } Ցես ԲԱԶՄԱ-
ԲԱԶՄԱԳԼԽԻ. ա. } ԳԼՈՒԽ. *Ա՛նտակեա խափանեա զբազմագլխեան ան. գամս ուրուականս. Նար. հա: * Գազան բազմագլխի. Եղիշ. կանո. (մի ձ. բազմագլուխ):

ԲԱԶՄԱԳԼՈՒԽ. ա. Πολυκέφαλος. Multa habens capita. Որոյ են բազում գլուխք. որ և ասի ԲԱԶՄԱԳԼԽԵԱՆ, ԲԱԶՄԱԳԼԽԻ. շա գլ»ով. գլ»ը շա. * Գոտի ածել ընդ մէջ. քանզի տեղին այն Ի մսուր համարեալ է բազմագլուխ պաՀանբին՝ Ի սեղն ցանկութ: Վասն բազմագլուխ գազանին՝ ցանկութն. Փիւ. Եւ: *Բազմագլուխ գազան՝ ցանկութն. Եղիշ. խ»ի»: * Զոր ոմանք բազմագլուխ գազան կարգեցին զպատարագն մարմնոյն, սէս զի նոքա նախ զնա սպանին. Եղիշ. Էրէց. * Գլխաւորացոք այսուհետև զբազմագլուխ գազանն (զնախնձն). քանզի բազում կերպարանք են չարակնութեն: Չար է փառաց ցանկութի, և բազն գազան է ղայրացեալ և բազմագլուխ. Ոսկ. մֆի. Ե չհ: *Բազմագլուխ վիշապ. Ճ. Ա: *Բազմագլուխ սխոզ. Պիա:

ԲԱԶՄԱԳՆԱՑ, այք. ա. Ընդ որ զբնոյ բազումն Ի մարդկան. Բանակ Ճամբոյ,

իւնէ՝ ոլոռ է։ *Դատարկասցին ձանձ պարհք բազմագնացք առ ի չգոյէ մարդկան. Ճ. Բ։

ԲԱԶՄԱԳՈՑՆ, գունի, ից, կամ ացո. Որպէս բազդատականն Բազում բազմ. Πλοῖον, νεός. Plus, plures, ra. Շատագոյն. կարի բազում. բազմապատիկ. առելի չոփ, չոփաւոր. պէյսպէս. *Մեծարեաց զբազումն ի մոգուց, և զբազմագոյնն ի մեգուեստաց։ Հարկք աշխարհին բազմագոյն քանառ հարքն նորա երեսայր յաղքունիս. Եղիշ. ա. Ը։ * Որ բազմագոյն օրինակօք գուշակեցեր. Շար։ *Բազմագոյն և իցէ այն՝ որ մեծացեալն կայցէն. կ. ԹԷ։ *Թէ պէտն վկայք բազումք էին ասացելոցն, սակայն և Թշնամիքն ևս բազմագոյն. Ոսկ. Մ. ա. 1։ *Լինելով ընդ ձեզ ամէ՝ բազմագոյնս զձեզ ցուցանէ նոցա. Փարպ։

ԲԱԶՄԱԳՈՑՆ, գունի, ից կամ ացո. Որպէս բարդուածի Գոյն բառիս. Πολυχρώματος. Multicolor. Բազում գոյնս ունօղ. գունագոյն. բազմերանգ. գոռոզ. դէոն. ընկնի լօգ տէ-րէլէս, ևէօնէ ևէօնէ. *Բազմագոյն՝ որ ի ժամս անձրևացց յերկինս աղեղն է՝ իրիս կոչի. կէնմ։ *Ցասպիս բազմագոյն. Տօնակ։ *Ականց բազմագունից սեսակ. Դիոն. Երին։ *Զբազմագոյն երանգն. Պողոց բազմագունաց և համադասից. Մխոյեն. Իս։

ԲԱԶՄԱԳՈՑՆ. ՛ս. Πολυειδῶς. Multifariam. Բազմասեռակաբար. բազմերնիակ. ևպ ևէպ։ լօգ տէ-րէլէս. *Զուրք անձրևաց միանգամայն (յն. միառեսակ) լինանեն, և բազմագոյն զօրանան (այսինքն ներգործեն). կ. ԹԷ։

ԲԱԶՄԱԳՈՁ. ա. Ուր իցէ բազում գոչիւն, կամ հնչիւն մեծ. * Գալատեամբ հոգւոյն, որ բազմագոչ ձայնիւ հնչեաց ի յերկինից. Գնձ։

ԲԱԶՄԱԳՈՎ. ա. Πολυύμνητος. Celeberrimus, celebratissimus. Յոյժ գովեալ կամ գովելի. մեծահամբաւ. բարեհռչակ. *Զբազմագով զնմատուիւն (կամ զնմասասուիրուին)։ Ա՝ որ. ԹԹ։ *Ի բազմագով կեանն ուրախանան. Յճխ. ԹՁ։

ԲԱԶՄԱԳՈՎԵՍ. ա. Ոյզն ընդ վ. կամ Բազում գովեստից արժանի. * Բազմագովե սա պայծառ յօրինման նոր արարածոց. Նար. Ի՝՝ա։

ԲԱԶՄԱԳՈՐԾ. ա. Որոյ են բազում գործք. կամ որ գործէ բազմերնիակ. Շարաւոր. բազմահնար. *Մարդ զարդարէ զդէմս ի ձեւն բազմագործ արհեստից. ԼՁ. ՈՀՀ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒԹ. ա. Πολύσπλαγχνος. Valde misericors. Որոյ գութն է բազում. բազումողորմ. բարեգութ. ազնուագութ. ղոփ գԹաԹ. * Բազմագութ է ՈՐ, և ողորմած. Յկ. Է. 11։ * Բազմագութ ասէ զՅԹ, զի զանազան է գԹուել։ Միայն բազմագութ. Լ՚Է. ՈՂ. Նար. ղ՚՚. ևն։ * Բազմագութ մարդասէր չնորհեա զԹողուլթիւն։ Որ զբազմագութ ողորմելդ քո ցուցեր առ ողջս մարդկան. Շար։ * Յայսպիսի բազմագութ մարգասիրու Լ՚Եզ. Յհ. ՀՀ. ևկ։ *Բազմագութ խնամով անուցանէին (առաքեալք բանիւ ՈՈՆ) զմասուիկն զարմն. Պիտ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՄԱՐ. ա. Յոգնախուռն. բազմաժողով. յոգնաթիւ. ղոփաւոր, ղոփ. *Բազմագումար զօրօք դայր Հասունէր յաշխարն հայոց. Կաղանկ։ * Զայսպիսիսն ասացեալ բազմագումար դասուց ընտրելոցն՝ որ բան զրսեացէ ի նմանէ ներբողելն. Նար. ա՚՚ա։ *Բանալոմ ծախիւք, և բազմագումար ապրեաւ առաւելաւորօք յերևելս հրաշակերտեաց չնուածս. Աբծր. Է. 3։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԱԿ. ա. որ և ԲԱԶՄԱԳՈՑՆ ասի. Իբր Գոյնզգոյն. գունագոյն. և մանաւանդ՝ որպէս Բազմազան, բազմապիսի. բազմայիզանակ. Πολύτροπος. Multiformis. գոռոզ, ևէպ։ էէրպ. էէօնէ էէօնէ, լօգ տէ-րէլէս. *Ի սնգոյրս և ի ծարոյրս, և ի բազմագունակ հանդերձս պայծառս. Սարգ. ա. պ. Է։ * Բազմագունակ ողկոյզք. Տօնակ։ *Զանազանեալ լինին կերպասք բանկք, և բազմագունակ զարդք փառաց նորա. Ոսկ. ի նէոռ։ * Բազմագունակ և բազմապատիկ է արտաքնոցն վարքն, և այլ երբեք այլ առ հաճոյական հանդիպեցեալոցն ասելոծանեն. Բրս. հց։ * Բազմագունակ չարչարանք, կամ չարիք. Ճ. Ա։ Նէ. եէէ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ահեղ և բազմագունական երկնագունի. Գնչ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԴ. ա. Բազմախուռճ. գունդագունդ. ղոփ, ղոփաւոր. ոխ-րէխ ոխ-րէխ. *Բազում պաշտօնէիւք, և բազմադունդ քահանայիւք. Եղիշ. ա։ * Նմանօրինակ լնցոցք այնպիսւոյ բազմագունդ միայնացեալոց. Եղիշ. փնչ։ *Ձգնուռեաց զանձերևոյթ զօրուէն, և զբազմագունդ հրեշտաւակաց. կ՚ե-րզ. ծն։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԴ. գ. Գունդ բազում. բազմուլթի. *Առ ընդ իւր զբազմագունդ զօրացն հաւատոց. Եղիշ. Խազմ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԵԱՆ. ա. Ունօղ զբազում գոյնս պէսպէս. գոռոզ, ևէպ։ լօգ. * Բազմագունեան գործ հրաշալելն, այն որ ի քարսերս հանդերձին. Շ. Եզեկ։

ԲԱԶՄԱԴԱՒՈՒՆԻ. ա. Որպէս Բազմագունեան, կամ բազմաբիծ և բազմագոյնակ. աղդի ազդի. զանազան. պէսի պէսի, էէօնէ էէօնէ. *Զտիպքն և զբիծքն և զնմանսն. զկուռալ իսածուածս բազմագունեաս. Նար. յէ։ *Բազմագունի բարեացն՝ որ ի քէն մեզ ընձեռեցաւ, զորպիսի ընծայս նուիրեցուք. Երզն. լբ։ *Դարձեալ վանալ առ նա չորին՝ զնւր մեքենայս բազմագունին. Յ՚՚ երէ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԻՆ ԱԿՆ, ական, ականց. Ի ՈՐ գիրս վարի սպակս Ἠλεκτρον. Electrum. էլէկտուն. որ և Սաթ անուանեալ քարն պատուական, դեղին գունով և գիւրադրկ, որ ի չիփլն լինէն ձգէ զյարդ և ըզշիւղ. էէկէրպոբ, փոկրէ-պա, սաման գոփան. *Իբրև զտեսիլ բազմագունի ականց։ Իբրև զտեսիլ ականի բազմագունի. Եղիշ. ա. 4. 27։ Ը. 2։

Լոյնաբար երևի նշանակել զԲազմագունեան գոհարս. գոռոզ, ևէպ։ լօգ. * Սէզան չորեքկուսի սկանակաւ՝ ի բազմագունի ականց ընդելուզեալ։ Ի ՈՐ սեզանն՝ որ էր ընդելուզեալ ի բազմագունի ականց. փարպ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԱԵԱԼՔ, ելոց. ա. Որ են ի բազում դասս կարգեալք, որպէս հրեշտակք. ՈՐՈ ՈՐՈ. * Ընդ հրաբուն հոյլսն կայծառաշէմ էին բազմագասելոցն. Թէոփր. Խ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՐԱՄԱՆ. ա. Πολύτροφος. Alimenti abundans. Աւատ կամ լի գարմնօք, քաղ բուծիչ ամենայն փուղով և բուծմամբ. * Ի խնամս բազմագարմանս վայելեցաք յոյսով երանելի կենացն։ Բազմագարման երախայիք. Յճխ. ԹՁ. Խ։

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԻ. ա. Πολυδαίμων, δεισιδαίμων. Multos habens daemonios, superstitiosus. Որ ունի կամ պաշտէ զբազում դեւս. * Բարեպաշտն ոչ անՁԾ է, և ոչ բազմաւև. Նիս. Խոս։ * Ոչ միայն զբազմամագև պատանին թԹչկեալ տեսանէք, այլև զգևան ի ծուխ հեղձուցեալ. Եղիշ. Ֆաթ։

ԲԱԶՄԱԴԻՋ. ա. կարի շատ գիշեալ. բազմակոյտ. մեծ և ծանր. *Ոսք փղաց... իբրև զսիւնս հաստատուն... բառնալ զմեծաբեռն ծանրուէն բազմագէզն մարմնոյն. Վէպօր. Է։

ԲԱԶՄԱԴԻՄ. ա. Πολυπρόσωπος. Multas habens facies, multiformis. Ունօղ զբազում դէմս, կամ զպէսպէս կերպարանս. բազմակերպական. բազմաչէայ. չոփ էէմ ունէցօղ. * Բազմադիմս ոմանս գոլ, և բազմագէմս. Դիոն. Երին. յորմէ և Շ. հրէչ։ *Զինչ է բազմադիմն, և բազմագէմ սեղմիքն. Մ՚՚ա. ի էիոն։ *Բազմագէմ բարբառով նկարագրէին նմա զպատկերս. Եէր. ար՚՚ա. (որ բերի և ի յայլորդ նշ.)։

ԲԱԶՄԱԴԻՄ. որ և ԲԱԶՄԱԴԻՄԻ. Բազմատեսակ. բազմապատիկ. բազմազան. պէսպէս. էէրպ էէրպ, չոփ էէրպ. էէ-րէլէս էէ-րէլէս. *Զի ի բազմագէմ շնորհացն՝ որ ի մեզ, բազմօք յաշխատեցեն գոհութիւնքն վասն մեր. Ը. Խոր. ա. 11։ *Բազմագէմ տեսչութենն ինամէ զարարածս. Յճխ. ԹԸ։ *Վասն առաջինն աշխատութեց քոց, և բազմագէմ քաղաքավարութեցն. Վ՚՚ հց. Ի։ *Անօրէնութիս զանազանս և բազմագէմս. Բէնիկ։

Տ. Բազում օրինակաւ. բազմերնիակ. *Բազմագէմ ձգեմ զմնորգիկ. Վ՚՚ հց. ԹԸ. ՟. իսկ տպ. բազմագէմ չարեօք։ *Զարչրութեցայ պէսպէս տեսլեաւքը բազմագէմս. Եէր. ի յհ. Ա։ * Փակուսին և բացուսն ասելբազմագիսք երևի յաԹձայինս մատեան. Տօնակ։

ԲԱԶՄԱԴԻՑ. ա. Դիտող զբազում, կամ բազմօք. քաջ նկատող. յատակահայեաց. սրաչէս. *Ճառագայթք ասէ արեգական, համբակ բազմադէտ, մի ոտր զբեզ Թոյլ մարմնային աչաց. Փիլ.նէ. Ը։ *Ղամբարսիպլ ծագեաւ յատէտ, զինչ զարեգակըն բազմագէս. Երզն. այէ-բ։

ԲԱԶՄԱԴԻՄԱԿ. ի, ացո. Բազմագէմ՝ ըստ Ը՝ նշ. * Ցիշատակս քարոզելս բազմագիմակս և յոգնասիսիս. Նար. Խ։ *Ազաեւլսեր՝ բազմագիմակ պլծուՀք. Աբծր. ա. 15։

ԲԱԶՄԱՁԻԴԻՄԻ. ա. Πολυπρόσωπος, πολυειδής. Multiformis, diversas species habens, multifarius, multiplex, varius. Բազմագէմ. բազմազան. զանազան. պէսպէս. բազմապատիկ. և Բազմաչորսական. և Ա՚լլևայլ ըստ տեղւոյն. լօգ տէ-րէլէս, տէ-րէլէս տէ-րէլէս. * Մշակք բազմագիմի աշխատուԸ վաստակոց յարդարին։ Բազմագիմի են սերմանք բարւոյն ի մարդիկ. Յճխ։ *Եւ քանզի բազմագիմի է նահատակութեդ անուն, և նս բազմագիմի չնորհս բաշխէ ամենեցուն. Եղիշ. ա։ * Բազմագիմի էին օրհասք մահուանն. Լսող. ծա։ *Մարգէնես բազմագիմիս Պաղատոնիս բազմագիմիս. Նար։ * Բազմագիմի զբանիցէլս գործուածիք, կամ ջանք, կիլք, կամ փոփոխուԹիք, անկայնիք. Ագաթ։ Պիտ։ Փարպ։ *Հայր մեր... փրկեա զմեզ. ամենայն ուրԹք բազմագիմի բանիւս այսուիկ հրամայել (քՀ) վարել։ Յամենայն կողմանց առնիցէ բազմագիմի զՀառն... յն. բազմաւորական բանիւ. Ոսկ. Ես. ա. 19։

Տ. Բազում օրինակաւ. բազմերնիակ. ևպ ևէպ։ * Բազմագիմի ջանայր չիջուցանել զՀուսաս քրիստոնէուԹե։ Եւ որ. ալիւր չուք բազմագիմիս արարին առ ի պատսիս գիտն. Խոր. Փ. 12. Ա Է. 57։

ԲԱԶՄԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ • գ • տե՛ Պολυπρόσωπον . Multae facies. Բազմադէմն գոլ. ունելն զբազում դէմս կերպարանս. *Ա յլև զբազմատնութիւն նոցա և բազմապիսութիւնն տեսանելով (Եսայեայ). Դիմ. էրն • ձգ ։

ԲԱԶՄԱԴՈՒԻՒՆ • ած • Πολύπιλος .Multas portas habens. Ունօղ դուռն բազում. որոյ են բազում մուտք կամ առաջք. բազմիմաստ. նոր տեսչութ. * Մի մի ՚ի բանից անտի առաքելոյ բազմագուռն է, սակայն ոչ եթէ հարկ վտանգի է ինձ ելանել ընդ ամենայն դրունս նոցա. Եփր. հմ։

ԲԱԶՄԱԴԻՐՈՒԱԳԵԱԼ • Πολυσχιδής. Multiplex, varius. Բազմօրինակ դէրեաւոգաք յօրինեալ. բազմազան. պէսպէս. հետ ճաշի. * Զանազան և պէսպէս և բազմադրեաւգեալս • նիւս • բն ։ *Քանզի բազմադրեաւգեալք են արիոսի և եւնոմիոսի ալանդոյն մոլորութիք. կիւրղ. գնչ ։

ԲԱԶՄԱԴԻՐՈՒԱԳՈՒԹԻՒՆ • գ • տο Πολυσχιδές. Varietas, dissectio . Բազմադրեաւգեալն գոլ. բազմամասնութիւն. *Չսլի ՚ի բաժանականս և ճապաղեալս և բազմացեալս ՚ւ ընդ նմին բազմանալ առ բաժանումն և բազմադրեաւգութիւն. Մաթս. ՚ի գիտ ։

ԲԱԶՄԱԴՐՈՒԱՏ • ած • Բազմագովեստ. գովասանական . Ներբողական . *Բազմադրեաւտ ձայնիւ նուագեն. Նար. խգ։

ԲԱԶՄԱԶԱՆ , ի, ից • ած • Πολυποίκιλος, ποίκιλος. Multiformis, varius . Զանազան. պէսպէս. բազմապիսի. բազմատիպ. ազգի ազգի. բազմապատիկ. նոր ներոգ • ած, պատկեր պատկեր. լօգ գիւրիս • *Պարզն և բազմազան խմաւորին : Չի ծանիցի ՚ի ձեռն եկեղեցւոյ բազմազան խմաստութեին ՚ամ • գիտ. էրն : Աստ. ած : * Մարդիկ ին քեամբ ձգեն խոհուրդս բազմազանս , և ինդիրս ամբաւս. Աճաբ • ծղ : * Չարիս բազմազանս ամենեցուն հասոյց. Խոր • ք • 85 : * Բազմազան հոգս բերեալ. փոքպ : *Բազմազան զարդուք • ցհ. կն : *Բազմազան կերովքն և անյագ խաղիք զանկութեիս նորոգս գործեցին : Բազմազան (իբր բազմածախս) խրախճանութեի. փիլ. լիօս • և փեսախան : *Ցեսեալ և վկեղգանին առաւել ևս գեղեցիկ և բազմազան յոյժ. ճ. Ա: *Բազմազան զսա տեսեալ մեր ՚ի միոջէ սեր մանեաց. Մաթ • յճ : * Ցոյժ խոսեբայ և բազմազան ՚ի ձեռնարկութիւնս. Աճաբ • ի իգ : *Ի բազմազան շնորհէն լցեալ կատարեցաւ վայելչութ կենցաղոյս : Բազմազան ինչք , կամ բուսակք, կամ հալածանք : Մրցանակք բազմազանք. Պիս : * Գնացին յաչխարհն իւրեանց բազմազան աւարուս. կոչնակ ։

ՏԻ. Պէսպէս օրինակաւ. * Բազմազան կերակրել ։։ այսինքն զանազան կերակրովք, կամ բազմօրինակ. Պիս ։

ԲԱԶՄԱԶԱՆԱԳՈՅՆ • ած • Ποικιλότατος. Maxime varius. Ցոյժ բազմազան. կարի զանազանեալ. *Իմացայ զերկրի բնութեի, զամենայն լեալ բազմազանագոյն ծառեայ. Աճաբ • ծղ ։

ԲԱԶՄԱԶԱՆԻՄ, եցայ • յ • Բազմազան և բազմօրինակ լինել, կամ նշանակիլ, կամ գոանիլ. լոք կերպովեալս։ *Ա յսոկս բազմազանի խորհուրդ եօթնագլուակ հեթոյն սամփռնի. Եղիշ. էփ • *Ի կենարար փայտին ծաղկեալ՝ հայելն պղտուղ բազմազանիլ. գնչ ։

ԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ • գ • Ποικιλία, τὸ ποίκιλον. Varietas . Բազմազան լինելն • պէսպէսութիւն. բազմակերպութիւն. *Չի մի ոք բազմազանութիւն ընդ իմանալոյն իառնեսցի.Ն իս • իգ։ *Չբազմազանութեամբ թիլթոյն զանց արարեալ. Սոկր : *Բազմազանութիւն (գիտութիւն) • • • քան զամենեսեան ամենեքումբք էր զօրաւոր. Աճաբ • ի իգ : *Որպէս զի ուսցուք զգալեօք պատկերօք զերկնայինսն, և բազմազանութիւն զծածուկսն. Լմբ • պբգ ։

ԲԱԶՄԱԶԱՌԱՄ • ած • Սեպհական կարի զառամելոց . պատաս՝ խոճճոյի բան. *Մեր ունայնութիւնս և բազմազառամն և աշխարհական բաջալայնք. կանոն ։

ԲԱԶՄԱԶԱՐԴ • ած • ſ. Πολύκοσμος, ον. Valde ornatus , comptus . Բազում զարդս ունօղ, կամ ունելով. բազմօք զարդարեալ. չքեղ. բաւեզարդ • զարդարուն. *Չխմաստութիւն զգեցեալ չքեղ զարդ , մի զպատմուճանիսն բազմազարդ. Շ. այբ • *Շինեցաւ նարեկ յրուշտունեաց դաւառին՝ նոյն կայսգադրութեի, բազմազարդ, պաշտօնապայծառ երգեցողք , և գրական գիտողք . Ասող. գ • 6 : *Հրամայեաց (՚ած զոսճարն) մեծաշուք բազմազարդ (յն • բազում պատուասիրութեի) կառարել. Ոսկ. էբր : *Ոչ հայել ՚ի սեղանս բազմազարդս խորակաց . վչփ • սպ • (տպ • բազմազանս :) *Սկեղան բազմախորհրդիկ և բազմազարդ՝ ոչ երբեք ա նուշուբ լինի ճաշակելի. Ոսկ. յհ • ա. 21 :

ԲԱԶՄԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ • գ • Πολυτέχνος. Multos habens liberos . Բազմորդի, բազմածնին . լաք գոսի եբեր . լօգ եվլաք • ահապեր. *Ուրախ լեր դշխոյ՝ հարսն պանծալի, բազմաշատակ կուսուբ բերկրեալ . Նար . գանդ նիկ : *Զամուլն (այրս) բազմազաւակ. Գե • ես : *Բազմազաւակ կոյս՝ ծնեալ անասք տաբար զազգս որդւոց մարդկան սբ աւազանիսն յորպէգրութեի հօրն երկնաւորի. Գնչ ։

ԲԱԶՄԱԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ • գ • Πολυτεκνία . Multa proles . Ունելն զբազմածնութեի զաւակաց . բազմորդութեի. *Որ է նշանակ բազմազաւակութեան: Որոց զնոսա տուին բազմազաւակութեանն կրկնեսցեր. Վրդն • ծն • ե գան :

ԲԱԶՄԱԶԲԱՂ, ի, ից • ած • Ունօղ զբաղում զբաղումն. բազմահոգ. փոպոպաւբ, փերթի պեւսոբ լօգ • *Միայնացեալ ՚ի բազմազբաղ կենցաղավարութենէս. Ածբ : *Ի մանկութենէդ հրաժարեալ ՚ի բազմազբաղ կենցաղոյս . Հ=ց • գեվիգ • ե ։

ԲԱԶՄԱԶԳԵԱՆ • ած • Որ ինչ անկ է ազգաց բազմաց • և Բազմազգի • *Եվլին ընդ ոլեգերս , զի տացեն զգիտութիւնս աբանչելեաց ածուբեն՝ բազմազգեան լեզուացն առնուլ ՚ի միս. Ագաթ :

ԲԱԶՄԱԶԳԻ, գւոյ, գեաց • ած • Բազմազգեան. և Ազգի ազգի . բազմազան. բազմօրինակ • ած ոյ, լօգ գիւրիս • *Թեպեւս պէտև հոգին մի է , սակայն բազմազգի մերում ըստ փրկուբեանն՝ բազմօրինակ և խորհուրդ փրկուբեին հյուսագործի . ցհ. իմ. ած : *Բազմազգի լեզուք • ճ • բ : *Ի լեզուս նոցա վառեալ հուր այրիչ . վասն որոյ բազմազգեաց լեզուօք վինքն երևեցոյց ծածկագիսն. Գնչ . (ուր եթէ բազմազգեացն առցի իբր անհոլով, լինի կրօլ՝ ունօղ բազում ինչ :)

ԲԱԶՄԱԶԳՈՒԹԻՒՆ • գ • Բազմազգի գոլն • բազմութիւն ազգաց. *Արեւելեացս բազմազգութի , ևն. Կաղանաք :

ԲԱԶՄԱԶԳՈՒՇԱԻ • ած • Բազում զգուշութի պահելի կամ գործելի. պատկառելի . *Տեսեալ զբազմազգուշալի կարգաւորութի կենդանւոյս սկզբանէ անտի :

ԲԱԶՄԱԶԵՂ • ած • Ἔυπορος , περισσός, ἄφθονος. Abundans , redundans , copiosus . Զեղուն յոյժ , և առատաբուխ • բազմօք զեղեալ , յորդեալ • յորդառատ • խիսս առաս՝ լոս • գոսիբ, պօլպօլ, դաշտն • *Բազմազեղ արտաստս արկեալ. փոբպ : *Բազմազեղ հոտմամբ : Ի բազմազեղդ քո սեղանոյ . Նար . կճ. ե չ : *Ամենիմատ ամենից հայր՝ բազմազեղ՝ խնամոյ : Որ զբազմազեղ ներոգութիդ քո ցուցեր . Շար : *Ոլորմութի բազմազեղ՝ նար • գ : *Ալբեան սմփատ՝ բազմազեղ նախահինամոբեաբ յինքն գնա ածեր յանճանձէր. ցհ. կի : Իակ կիւրղ. ՚ի յոյն . *Բազմազեղ տեսարան (ժողովոյս) ։։ յն • պολύκλονος. յորդահոսան , կամ բազմակայկեղ . հոմ հոմ աֆթբ, հարբնիւեբ. իբր բազմամբոխ :

ԲԱԶՄԱԶԵՂՈՒՆ • նոյն ընդ վ. *Ա մենալոյս՝ աննահանձ և բազմազեղն գովեաւ այարչութենանդ զօրեղութեան . Նար • չճ :

ԲԱԶՄԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ • տ • սպնորբ զինուորական . *Ա չ որպէս զզինուորական իմն բազմազինութի առեալ՝ ընդդեմ յաբոցից զՀայաստանեայսն. Պարպ :

ԲԱԶՄԱԶՆ, ազնի, ազանց • ած • Բազմազգի . բազմացեղ • ոյ ոյ • *Բազմազանց հոմասեսակք երանելիքք՝ զՀայկոյութեան բարբառոցդ • ցհ . կճ . էբ ։

ԲԱԶՄԱԶՈՒՆԱՀ • ած • Ցոյժ զուարճալի և հանգիսական . զուարթագին . խնդալից . *Բազմազուարճ սայլմուեր գութեամբ հանգուցին ՚ի վկայարանի . ցհ • կբ :

ԲԱԶՄԱԶՕՐ • ի • ած • Πολυδύναμος . Multipotens , praevalens . Որոյ բազում է զօրութի . մեծազօր . բազմապատիկ զօրութիք . հզօր . զօրիկ աւ բազում ինչ . *Մի է հոգին սիբ, առանց բաժանման է, և բազմազօր • կուլ. ֆ : *Ո՛վ խաչ բազմազօր : Որ ՚ի ձեռն գաւազանին մովսէսի յօրինակ խաչին զբազմազօր սքանչելին հոյոյ . Ես պէտ • խլ :

ԲԱԶՄԱԶՕՐ , ու • գ • Բազմութիւն զօրու . դասք զօրաց . *Ա լսաբաւուս բազմազօրուն պատեալ պաշարել կամեցան . Ռոս • ֆ • 3 :

ԲԱԶՄԱԶԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Πολυαρχία . Multorum dominatus . Բազմիշխանութի . լինելն ուրեք միանգամայն բազում թագաւորաց. թագաւորութիւն բազմաց միանգամայն . *Չէ բարիոք բազմաթագաւորութեն , մի թագաւոր լինի. ճ • Ա. ՚ի հոմերոս :

ԲԱԶՄԱԶԹԱԽԱՆՁ • ած • Որ հաս թախանձէ և դերէ զմիաս. առատապէսցուցիչ. բազմահոգ . բազմամբոխ . փոպոպաւբ . *Ցասակ ՚ի խոռովութի , յաղմկէ , ՚ի բազմաթախանձ զբօանաց . Ոսկ • ա • փիմ. յն . մի բառ . պոլυοχλία , բազմամբոխութի. գալոպալբի :

ԲԱԶՄԱԹԵՐԹՈՒԹԻՒՆ • գ • Πολυπτερος. ԲԱԶՄԱԹԵՒԱՆ } Pluribus alis praeditus. Ունօղ բազում թևս. *Զբազմաչեայսն և զբազմաթև կարգս՝ քերովբէս և սերովբէս . Դիմ. էրն : *Քե.

*րովքէք բազմաթիւ անգ զբոլոր մարմինս ու-
նին այջք լցեալ. Եփր. ա-ե-ա-ր:

ԲԱԶՄԱԹԻՒ. ա. Պολυάριθμος. Numerosus, multiplex. Բազում. Թուով. բազմահատիկ. յոգնահամար. անհամար. շատ, շատ-ր. լիք, ասլըըզ, ապիր. *Եւ իբր ուսանիցիք զբազմաթիւ անուանս ածոց նազա. Եղէս. *Արեամբ բազմաթիւ վկայիցին. Ճ. Ա: *Բազմաթիւ պաշտօնեիւք: Բազմաթիւ բնուի, կամ զարմ, կամ բարիք. Նար: *Եթէ ալքասք ոչ էին յերկրի, ով ոք կարէր զբազմաթիւ բեռինս մեզաց թեթեւացուցանել. Մատթ. է:

Իակ Լմբ. պորփ. *Եւ ոչ զատ ի նը-
մանէ չարեսցն սահման կարօղ եմք գի-
տել՝ բազմաթիւ լինելովս. իմն զբազ-
մումն ի չարեացն Թուելով. կամ վասն բազմաթիւ լինելոյ սոցա:

ԲԱԶՄԱԹԻՒՐ. ա. ն. Պολύτροπος. Obliquus, versipellis. խեղաթիւրք. բազ-
մադարձ. կամակոր. ալոր մալը, ֆոռռռ-
մոռռ, իէչծաւր. էյրի պիւյրիս, այֆըրը. *Բազմաթիւր և խաբեբայ. Ա- որ. ծէ: *Ցառուցեալ մեր ի վերայ այնպէս բազ-
մաթիւր և բազմայեղանակ բարոյիցն: Զբազմաթիւր մտածութեին յեղյեղուչ և պէլական բանիւք. Խոսրովիկ: *Կեցցի և զիս՝ գարձուցանելով ի չար և ի բազ-
մաթիւր խոց ընթացից. Ասղ. ոչ:

ԲԱԶՄԱՀԱՄԱՆԱԿ, ի, ից. Տ. ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԱՑ. Պολύχρονος. *Ա-
ռաչին մարդիկ հին բազմաժամանակք. . . իսկ որ վկնի՝ սակաւօրեայք. Լմբ. խմ: *Համբերել կապանայ և բանդից վասն եր-
կնաւոր յուսոյն՝ բազմաժամանակ տևողու-
թիւ. փոխ: *Մոռացմամբ բազմաժամա-
նակաւ միտք անգերելի դործեացն. Կէմոփ:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԱՕՑՆ. ա. Պολυχρονιώτερος. Առաւել բազմաժամա-
նակեալ. բազմամեայ. յերկայնաւև. *Ի գէպ էր նախնեացն քան զնուրանց յե-
տինսն բազմաժամանակագոյնս լինել. Եսեբ. ր. ա: *Որչափ բազմաժամանակագոյն է չարն և վաղճարն, այնչափ թշուառակա-
նագոյն է, և անձին և այլոց ինաս մեծ. Փիլ. Լմն:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ, կէի, իցս, կամ եայց. ա. որ և ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿ. Պολυχρόνιος. Longaevus, longum tempus duraus, diuturnus. Որ կեայ կամ կայ և տևէ ընդ ժամանակս բազում. երկայնա-
կեաց, և յերկարատև. շատ գարեր, շատ ապե. Նոան, հին, երկան ապրօղ կամ տիմդօղ. Եաղ. ը, էսէի, գապիմ, պերիոբրար. *Մի խոր-
հեսցուք ի բազմաժամանեակեայ ալեաց ծե-
րոյն: Ծերութեի պատուական ոչ բազմա-
ժամանակեայն է. Իմ. է. ւօ: *Ոչ բազ-
մաժամանակեալք են իմաստուներք. Ցոբ. լէ. 9: *Քանզի զայնս՝ որոց բազում յաւիտեան վարեցեալս հանդերձ մարմնոյին կեանս ա-
ռանց քաջալաւուեի, բազմաժամանակեայ մանկունս ասէլի է. Փիլ. Նմասփ: *Սաս-
տիկ պատերազմ և բազմաժամանակեայ. Եսեբ. ար. ա: *Ո՞ւմ զբազմաժամանակեայ չինուածս չինես ով մարդ. Ոսիր. Ես: *Անկե-
լոց ի բազմաժամանակեայ մահճայն խշարիս. Նար. իը: *Զբազմաժամանակեայ կրօնս ձեր մի՛ մոռանայք, և մի՛ կորուսանէք. Ամ. անք: *Ո՛չ մարգարէութեին, և ոչ բազմա-
ժամանակեայ աւանքնուիքն կարացին ար-
գելուլ զնա ի մեղայ. Սրփ. ա. պ. է: *Բազմաժամանակեայ սովորութեի, կամ մոռացութիւն, խորհուրդ, ամուսնութի. Վրփ հց: փորպ: Սհկ. Ոկ. արմա: Պէսք: *Ան-
ճուչակ լինելոյ զբազմաժամանակեայ ա-
ւուրբք. Շար:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ. ն. Πολυχρονίως. Diutissime. Ընդ երկար ժամակս. շատ ա-
պէն. լօգ ղէման. *Թէ բազմաժամանակեայ ի միասին լցեին. Մխ. ղա: *Եղիւ բազմա-
ժամանակեայ անդ. փիլ. Լմն: *Եւ այս բազմաժամանակեայ եհաս նմա պատա-
հումն. Մագ. է:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ. *Զինչ հաւատարուն է բազմաժա-
մանակեան գիտութեի նոցա. Կոչ. ծէ: *Ի տեսլիս պանդխտութեի բնակեալ՝ բազմա-
ժամանակեան է, թէպէտ և ամսօրեայ իցէ մեկուսութեի. փիլ. Լմն:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυχρονιότης. Longaevitas, diuturnitas. Բազմաժամանակեայ կամ ծերս գոլի. յերկարակեցութեի. Էօմէր լօգսըըս. *Ա-
լիք մարդոյ՝ ոչ սպիտակութեի, և ոչ բազ-
մաժամանակութեի. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԳ. ա. Որ Թողու բազում ժառանգս. կամ Թողեալ սրժա-
նալու ժառանգիք բազումք. *Բազմաժա-
ռանդ որդւովք պատլաւս. Նար. Ծէ:

ԲԱԶՄԱԺՈՂՈՎ. ա. Πολύοχλος. Frequens, hominum multitudine abundans. Ուր լցեն ժողով կամ ժողովուրդ բազում. մարդաշատ. բազմամարդ. լցա-
մարելու. Տարեկիւ շա. հաւէք լօգ, Տմեռ-
ըն. *Զիարդ զատաս նոսաս միայնացեալ քաղաքն բազմաժողով. Ոգբ. ա. ւ: *Քաղաք բազմաժողով էր մարդկային բնութիւնս. Սիմեօ. էս: *Ոչ է պատ-
շաճ, եթէ այրի միայնացեալ այսքան բազմա-
ժողով Թագաւորական քաղաք: Աչնքան անուանի և բազմաժողով քաղաքի առաչ-
նորդել. Վրփ ոսի:

Եւ Բազպատմար. խուռն. բազում. *Բազմաժողով մարդկութեի. Եսե. պօմ. ա. հ: *Ի զօրսն բազմաժողով հինգ Թա-
գաւորաց. Եփր. յէս: *Բազմաժողով լը-
սօղք, կի՛ ինչք. Պիս: *Զի Թէ նախ միա-
քըն և բանն ընդ միմեանս ոչ միաբանին, ընդ բազմաժողով խորհուրդ գումոլն պա-
տերազմել ոչ կարեն. Լբ. ի:

ԲԱԶՄԱԺՈՂՈՎ. գ. Բազում կամ մեծ ժողով. *Ի բազմաժողովս արդարոցն, ի բազմականս աբրահամու. Ագաթ: *Բազ-
մաժողովիս հովուաց ոչ կարացին բանալ զլըսհորն. Մծբ. ի:

ԲԱԶՄԱԼԱՐ, ք, իցս. ա. Πολύχορδος. Multas habens chordas. Ունօղ զբազում լարս, կամ ալիս. լօգ ւէրէլէ. *Որպէս զբազմալարսն քնար տաբածեցին զձայնս զա-
նազան. Երզ. ւեր:

ԲԱԶՄԱԼԵԶՈՒ. ա. Πολύγλωσσος, ττος. Qui multarum linguarum est. Ուր լցեն այլ և այլ լեզուք կամ բարբառք. *Հոգին սբ հնչեաց բազմալեզու ազգաց աւգանց մի ձայն. Գնչ:

ԲԱԶՄԱԼԻ, ալիք, ալեաց. ա. Πολυκύμων. Fluctuosus. Ուր լցեն ալիք բազում. երեքալեան. բազմակոհակ. փալըլը. Ծովին օրինակ ցույս բազմալի կենցաղս: Զխոռ-
վական կեանս և զբազմալիս՝ ծովու նշա-
նակ անուանէ. Լմբ. յայթ: *Ան ասծ բա-
նիւք եւանել՝ մոլորեցուչէ և բազմալիք առնէ զմիտս. Կէմոփ:

ԲԱԶՄԱԼԻՒՌ. գ. Բազմալի ալեաց. բա-
զում ալիք. *Ուր ասծային սիրոյն ամրա-
կեալ լցեն, բազմալեաց կենցաղոյս վերա-
գոյն է. Սարփ. ա. յհ. ի. տպ. բազմալեաց:

ԲԱԶՄԱԼԻՒ. ա. Իբր Ի բազմալիքի. կամ յոյժ լի. առատ. *Ոլոք բազմալի պտղովք ծաղկեցան. Հ. Իհնի:

ԲԱԶՄԱԼԻՑ. ա. Բազմամբոխ. բազ-
մամարդ. բազմաժողով. *Զբազմալից և զխառնիճաղանջ (կամ զխառնաղանջ) ըզ-
նինուէացւոց մեծ քաղաքն. Ոսի. ապ-
ալա. է:

ԲԱԶՄԱԼՈՑՍ. ա. Πολύφωτος. Luculentus, lucidissimus. Որոյ լոյսն է բա-
զում. լուսաւոր. լուսափայլ. էէր այրըն-
լը, նաբանի, բաալին. *Բազմալոյս արեգակն
ճ. Ա: և վէրն. լը: *Աւատ և բազմալոյս ճառագայթին ածպետականին արեգականա-
ծագումեան. Դիոն. Երին. յորմէ և Շ. հրէից: *Բազմալոյս ճառագայթ: Բազմա-
լոյս անյայտ մարգոլիտ: Բազմալոյս առա-
քինութիք պճնեալ. Խոր. հոէփս: *Բազ-
մալոյս ճրագ. Երզն. լբ: *Որպէս մինչ բազմալոյս ինչ լար ի յերկինից ծայրութենն կախեալ ի վերուստ մինչև ի վայր. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԱԼՈՒՐ. ա. Πολυήκοος. Qui multa audit. Լսօղ կամ ունկնդիր բա-
զում բանից. *Բազմալուրս առ ընթերց-
մունն առնելով. Պզաթ. օրին. է:

ԲԱԶՄԱԽԱՒ. ա. Πολυπλάνης, ος. Erroris plenus. Լի խաբեութիք. յոքնա-
պատիր. մոլար. խաբեբայ. որ սակաւ խաբէ կամ խաբի. *Երկրագործութի՝ ի բազմա-
խաբ ի վեր և ի վայր յարշաւանացն փրկէ զերկրագործն. Բրս. կց: *Հրաժարեալք նայսպէս ի մարմնական բազմախաբ զբօ-
սանայ: Շնչաւոր խմաստութի, որ խար-
դախն է և բազմախաբ: Տիեսութի բազմա-
խաբ է, ի վերին երեսն հայելով զգու-
նաւորութին տեսանէ: Բազմախաբ մե-
քենայիքն ծառայեցյց զմարդիկ. Սարփ: *Բազմախաբ բանք, կամ մոլորութիւն. ՃՃ: Ասղ:

ԲԱԶՄԱԽԱՀ. ա. Ուր են բազում խահք, կամ իահարարութիքք. բազմա-
խորիկ. *Զմեծածախ տեղանն, և զբազ-
մախահ հացկերոյթն վճարեն. Ոսիէփր:

ԲԱԶՄԱԽԱՂ. ա. Ուր են բազում խաղք զբօսանաց. *Ո՞ր բազմախաղ ձիրն, Թացիցն և այլոցն տեսարանաց Թէատրոնքն. Ոսի. ննչ:

ԲԱԶՄԱԽԱՂԱԼԻ. ա. Πολύστροφος. Qui multis gyris circumagitur, versatilis. Որ դիւրաւ և ստէպ խալայ. դիւրաշրջ. ջնկ. դիւրաշարժ. օյնափ, լէվէ: *Ձեռացն արբանեկութիւն՝ բազմախալալի, և առ-
մենայն հնարս ի ձահ. Նիս. իայ:

ԲԱԶՄԱԽԱՂԱՂ. ա. որ և ԲԱԶՄԱ-
ԽԱՂՈՒ. Բազմիք ընդ միմեանս խաղալ կամ խաղացեալ, այսինքն ալիսաղեալ, խառնեալ, ղօդեալ. իրր չին. Պոլնչայոց, լէն. և կի՛ Հալեալ ի միասին և ձուլեալ. խառնիակ ի զանազան իրաց. *Որք զայսպի-
սի ինչ բանս և զանուանս և զկարգս ընդ միմեանս խառնեալ չգատանիցեն ի մի-
մեանց, բազմախալալ ինչ նիւթոց ընդ միմեանս խառնելոց նման են. որպես ոք թէ զոսկին և զարծաթն և զերկաթ և զպը-
ղինձ և զկապար ընդ միմեանս խառնի-
ցէ. . . գտանիցես այնուհետև զբազմա-
խալալ նիւթս ընդ միմեանս խառնեալ. Սէբէր. գ:

ԲԱԶՄԱԽԱՉ. ա. Ունօղ զնաչ բա-
զում. կամ զնաչանիչ զարդս. *Աքեմ է նոցա պճնուսր փիլոն, որ է բազմա-
խաչն. Ո—ոպ: Լմբ. պորփ: Ա Մխ. ղա:

ԲԱԶՄԱԽԱՄԽ. ա. Πολυμιγής, πολύμικτος. E multis mistus, permixtus. Ի բազում իրաց կամ ի նիւթոց խառ-
նեալ. խառնակ. *Զպատկերն բազմա-
խառն յազգի ազգի նիւթոց մեկներ. Սէ-

էէր. Ֆ. *Ցհեռուեթէ անհեթեթ պատիճ֊քին բազմախառն նիւթգքն 'ի վերայ խեց֊ցեղէն և երկաթեղէն ոտից. Աբծր. Ք. 3։

Ըս Բազմաձայն. երաժշտական. Mouσικός. *Բազմախառն փողք տուաղաց. Ոսկ. ա. փխ.

ԲԱԶՄԱԽԵԼ. ա. Մոտայի յոյժ. Խէսք ղա. *Ա֊յր մեծանձնեալ և բազմա֊խել, և հնարաւոր յամենայն իրս կենցա֊ղոյս. Ռ֊ա։

ԲԱԶՄԱԽԻՏ. ա. Ցոյժ խիտ. հո֊ծեալ. բազմաձիւղ. խուռն. կուռ. ամփ, ամփւբփ. *Ի թաւ անտառս 'ի բազմախիտ ասղարթիցն ծածկեալ. Փիլ. լիա. *Զան֊ջուրն անապատ՝ գրահատ բազմախիտ ամ֊պարիցն. Ֆ. ԼԻԼԻ։ *Ի գրահատին գնելով բազմախիտ ծառով. Գ֊ի։ *Բազմախիտ անկովք տեղիացեալ. Ոսկ. ը։

Իակ եէր. ԼԿ. *Երիթայր ընդ աներկիւղ յապահով Ճանապարհն բազմախիտ ՚՚. իմն, կուռ պողոտայ բազմուեթ։

Ա֊յլ Սահմ. ծէ. *Երկաւուեթի քնաքա֊նականին և ճծաքանականին բազմախիտ է, և մեծի լսողուեթէ պէտս ունի. . . է և այլ բազմախիտ երկաւուեթիւն, որք 'ի խորագոյն իրողուեթիւն ասասցին ՚՚. իմն, հոծեալ բազմապատիկ մասամբք։

ԲԱԶՄԱԽԽԱՑԹ, կամ ԲԱԶՄԱԽՂԱ֊ԽԱՑԹ. ա. Խայթեալ կամ թարա֊խեալ յոյժ. զոր օրինակ են վէրք, խո֊ցուածք. ՃՃ։ Ոսկիփոր։

ԲԱԶՄԱԽՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս ոմն. ապ խօս, ապ գիւղ խնդէ. յն. բազմագիւտուեթիւն. Պղատ. օրին. Է։

ԲԱԶՄԱԽՆԱՄ. ա. Որոյ խնամքն են բազում. բարեխնամ. բազմագուտ. *Ըստ բազմախնամ ոլորմուեթդ ողորմեա ոլոր֊մեալ ծառայիս. Ցհ. գառն։

ԲԱԶՄԱԽՆՃՈՑ. ա. Ուր լինին բա֊զում խնդրք, և խրախուեթիք. ղէն, ղին. Նէիւ. *Ի խաղատուեթի միշտ զբազմախընն Ճոյս պահել քաղաքաի. Պիտ։

ԲԱԶՄԱԽՈՂԽՈՂ. ա. Որ ինչ խող֊խողէ զբազումս. սատակիչ բազմաց. չարչ ջարդող. գըռան, գըռնէն էսիճի. *Ձհեռն պարակական ոչ վաստակեր՝ զբազմախոց֊խող երկաթին արեամբ արբուցանել. Խոր. Ճ. 28։ *Զբազումս 'ի նոցանէն բազմա֊խողխող երկաթին տալը կերակուր։ Ըզ֊բազմախոցխող երկաթին։ Զսուրն երկայ֊րի՝ զբազմախոցխողն. Ցհ. ԼԲ։

ԲԱԶՄԱԽՈՑԶ. ա. Այն ինչ՝ զորմէ լինիցի բազում խոյզ և խնդիր. ինչ մի հե֊տաքննին կամ ընդ վայրաքննին. հետաքրքրա֊կան, պրպրելու. *Զականջն անպահպան վասն բազմախոյզ իրաց թողեալ. Փիլ. խմասփ։ *Մի՛ անկանիցէ՛ի բազմախոյզ խըն֊դիրս. ՑՃԲ. Ը։

Իակ որ դրի 'ի վ֊րս հղ. իԷ. իբր ածա֊կան, *Եւ անդ ըստ բազմախոյզ սովորու֊թեն մարգկան յուզեալ ՚՚. նոյն բան դնի 'ի Ճ. Ա. որպէս մակբայ. *Եւ անդ բազ֊մախոյզ ըստ սովորուեթէ մարդկան՝ յու֊զեալ ՚՚։

ԲԱԶՄԱՒՈՑԶ ԼԻՆԵԼ. Պολυπραγμονέω. Curiose perscrutor, sollicite inquiro. Հետաքրքրել. հետաքննել. հետազօտել. *Ոչ խնգրել զայնպիսին, և ոչ բազմա֊խոյզ լինել. Բրս. ծն։ *Մի՛ բազմախոյզ լիցուք առ եռծ, զոր ինչ արար, և զոր առ֊նէ։ Մի՛ բազմախոյզ լինիր՝ եթէ զնւրդ, կամ որով օրինակաւ. Ոսկ. հա. Ն ա. խոր։

*Ոչ ևս համարիմք պարտ՝ բազմախոյզ ի֊րազեկ լինել. Ննս. կողմ։ *Բազմախոյզ լինելովք՝ 'ի հասանելոյ ոչ յուսահատեր. Լմբ. պոլգ։ *Եւ եթէ պինչ երբեք իցէ՝ զոր պատուիրեն, բազմախոյզք եղիցուք. ՄԷր. ղ֊ա։ *Զոր ասպա 'ի ձեռն բազմա֊խոյզն լինելոյ եգիտ. Վբփ ասկ։

ԲԱԶՄԱԽՈՐԱՆ. տ. Խորանաբաս. Կամանուեթէ ասի. *Սաղաւարտ բազմախո֊րան ՚՚. այսինքն որ ունի բազում կատարս կի՛ ցցունս. Նխս. Ռէոդոր. յն. Τρίλοφος. Trium cristarum. իբր եռակատար։

ԲԱԶՄԱԽՈՐՀ. ա. Բազում խոր֊հեալ կամ խորհելի. *Բազմախորհ յիշա֊տակ. Վ֊անակ. յոբ։

ԲԱԶՄԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Հանճա֊րեղ, մեծախորհուրդ. Խելոյդ. ոփբւսբ. *Սա կոչեցաւ եղբայրասէր, եղեալ այր ի֊մաստուն և բազմախորհուրդ. Վբդն. սղ. յեպիփանէ։

ԲԱԶՄԱԽՈՐՇԱԿ. ա. Որ ածէ 'ի վե֊րայ զբազում խորշակ. Լեռուցիչ. տատա֊ցուցիչ. *Արեգական բազմախորշակ. Ոսկ. լոս։

ԲԱԶՄԱԽՈՐՏԱԿԵԼԻ. ա. Մեծա֊պէս խորտակեալ. Ջախջախեալ. կամ Ո֊րում առալ՚ի կայ փշրիլ մահուամբ. Խոբբւ֊փոփ, Լբրեոբիոբբ. *Իցէ՛ թէ յաւելցից հայել զբազմախորտակելի տատանական մաղ ձեռս իմոյ նորոգեալ. Նաբ. իէ։

ԲԱԶՄԱԽՈՐՏԻԿ. ա. Որ գանիցին բազում խորտիկք. մեծահաց. ըստ չն. ա֊սի՝ բազմածախս, և սիբարիտեան. Պոլուտե֊ղէս, Συβαριτηκός. Sumtuosus, opiparus, luxuriosus. ղաբ ծախսով ոս խնոցոսնէ֊ն է֊ղածք, չէն, ճէնք. *Սեղան բազմախորտիկ։ Բազմախորտիկ սեղան, կամ ընթրիք։ Ի սեղանս բազմախորտիկս. Ոսկ. սփեպ։ *Ըզ֊խրախճանուեթէն հանդէս՝ բազմախորտիկ և դիւցազնական երևոյնացի. Մաթ. ծփ։ *Ի բազմախորտիկ կերակրոց. Մաղ։ *Ըզ֊բազմախորտիկս զՀաղեց կազմածս ընդու֊նայն է՝ չաւաղ քան զայիոսիկ, որ ըզ֊ծախան տան, դնել. փխ. նխ. է։ *Վայե֊լչին սուղ ինչ և դոյզն ուռճութիւ՝ որպէս բազմախորտիկս անուշտհոտուեթէ. Փաբպ։ (յորս մնդրի է և իբր դոյական իմնոյզ յաքինակի։)

ԲԱԶՄԱԽՈՐՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Անա֊տուեթի կամ զանազանուի խորտկաց. սկեա֊սկս խորտիկք. յն. Եφόγք. τὰ Ὄψα. Ob֊sonia, edulium omne. էիւբւիս էիւբւիս նէ֊ֆայիս գաս. *Բաւական լինի հայիւ ըզ֊սիրոդ հաստատուել, զբազմախորտկուեթին՝ Ճոխացն ծողցես. Ա֊ բբս. ծէ։ *Իբրև 'ի պտղոյս կամ 'ի մրրիկս մնանեալով բազմա֊խորտուեթէն՝ կորուսին. Մաղ։

ԲԱԶՄԱԽՈՒԶԵՄ, եցի. ն. Տ. ԲԱԶ֊ՄԱԽՈՑԶ ԼԻՆԵԼ. Πολυπραγμονέω. *Հայ֊եաց 'ի ծով, բազմախուզեա և զօգս. Ոսկ. 'ի յոյն։

ԲԱԶՄԱԽՈՒԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Պολυπραγμονεῦσαν. Curiositas. Հետաքննուեթի, և հետաքրքրուեթիւն. հետազօտուեթէ, և ա֊նելորդ իմնդիր. *Ոչ դադարեցուցանէ խոր֊հուրդս զքո բազմախուզուեթիւնդ այդպի֊սեաք պատասխանատուուեթ բանիւք. Բրս. ծն։ *Ի ձեռն բազմախուզուեթէ անդր 'ի նա չըլնել կամեցեալք. Աբ. եպիփ. 'ի Պրմ։

ԲԱԶՄԱԽՈՒՄԲ. ա. որ և ՑՈՒՆԱ֊ԽՈՒՄԲ. Բազմաժողով. բազմութիւ. ղաբ֊սբ. *Տիրեր բազմախումբ ժողովրդեանն։ Բազմախումբ մխակայն մանկունք. Պիփ։

Կամ իբր Բազմախմբական, ուր լինի խըմ֊բել բազմաց. *Բազմախումբ պարտատորուե֊կամ պար։ Ի մեծն ժողն՝ 'ի բազմախումբ պիչերոցն. Պիփ։ *Եւ անտի յարուցեալ բազմախումբ կաճառուին մտանել 'ի գարգ֊ման գաւառս. Կողմնփ։

ԲԱԶՄԱԽՈՒՌՆ. ա. Խռնեալ յոյժ. ուր իցէ խուռն բազմուեթի՝ անճանց կամ իրաց. կուտակեալ. յաճախեալ. բազմա֊պատիկ. խառնած, խըլխած. գաղգաղբփ. *Ի սկիզբն քարոզուեթէն ոչ եկն նա 'ի մէջ բազմախուռն մարդկան. Շ. ֆթ։ *Սփռե֊ցան 'ի վերայ բազմախուռն գումարուեթէ ժողովրդոցն. Ափաբ։ Ա կողին։ *Ի բազ֊մախուռն ժողովոյն չինեաց եկեղեցի 'ի վերայ պետրոսեան վիմին. Ածն. 'ի պէտբ։ *Բազմախուռն անուանս, որ ոչ ումեք է յայտնի. Ճ. Ա։ *Ի Ճօճել բազմախուռն ներկայից. Եղիշ։ *Ցոքնազան և բազմա֊խուռն չարուեին. Ցհ. իմ. պաղ։ *Պարզս֊պելով ընդդէմ հակառակորդացն բազմա֊խուռն ընթերցուածովք. Ցծնէ։ *Զան֊ցեալ զբազմախուռն արդասեօք սրբոյն. Ափաբ։ և կոբիան։ *Զարդարեալ բազմա֊խուռն պատուհրանօք (մնչւռոց վարդա֊պետ). Սփեփ։ ածան։

ԲԱԶՄԱԽՈՒՏԻ. ա. Որ ինչ ունի յին֊քեան զբազում խռիւս կամ զփուշս. *Ո՛վ ապաշխարուեթի, որ 'ի հառաչանս զբազ֊մախուռ մեղացն կիզուս զմեծերս. Բբս. ապաչխ։

ԲԱԶՄԱԽՏԵԱՆ. ա. Πολυπαθής. Pluribus perturbationibus obnoxius. Անկեալ ընդ բազում ախտիւք, կամ ընդ բազում կրիւք, և վշտօք աղեսից և տա֊ռապանօք. *Մարդկայինս բնուի 'ի սկըզ֊բնաւսն չմծայնոցն բաւուեթէց անմոա֊բար սահեալ՝ զբազմախտեան զկենան ընդ֊ունի, և զսպասկանացուցիչ մահու վախ֊ճան։ Ի բազմախտեանն այլայլուեթի մոլո֊րեալ։ Զնիւթեղէնն և զբազմախտեան այ֊լայլուեթի ցանկացեալ. Դիփ. նէիւ։

ԲԱԶՄԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ բազում ախտից, կամ ախտաւորուեթեան. *Վասն մարմնոյն տկարուեթէ և բազմախ֊տուեթէ. Նխս. բն։

ԲԱԶՄԱԽՕՍ, ի, յց. ա. Πολυλόγος. Multiloquus, loquax. ջոգխօս. լօթ ախոյ֊նէյնէ, փարքիբս, փիւդաբ. *Բազմախօսն ոչ ծանեաւ զանձն՝ որպէս պարսն էր։ Որպէս զբազմախօս արդելուին զնս ար֊տաքոյ վանիցն. Կիմաբ։ *Չի մի այսն բազ֊մախօս մնդուեցուսցէ զքեզ. Եսափբ. ծ։ *Ցանօգուտս բազմախօսիցն հասցէ պեր֊ճախօսուեթի. Ցհ. իմ. ապ։

Կամ Ուր լինի բան զբազում իրաց՝ հե֊տաքննուեթէ. յաճախիրան. յաճախա֊պատում. բազմախոյզ. *Գիրս բազմա֊խօս. Եսս. պմ. Ֆ. 38։ *Զմիտս բազ֊մախօսս յայրեցահարեր. Ոսկ. հա։

ԲԱԶՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυλο֊γία. Multiloquium, loquacitas. Շատախօ֊սուեթէ. բանիք բազում. *Բազմախօսուեին նշան անխրատիչ է. Եփբ. համաբ։ *Ոչ ինչ են այժմ սկսաք բազմախօսուեթիս առաջի արկանել. Ա֊. հմբ։ *Եւ եղիցին պատրաստ (այսինքն զգոյշ) 'ի բազմախօսուեթէ. Վբփ հղ. Ֆ։ *Զբազմախօսուեթի նորա պարտ է բամբասել. Խոխ։ *Անախտաւուեթի իցէ բազմախօսուեթէ աձող. Բազմախօսուեթի ծնանի 'ի անախտաւուեթէ. Կիմաբ։

ԲԱԶՄԱԽՕՍԱԽ, ի, յց. ա. Πολυδάπος, πολυτελής. Sumtuosus. Որ ինչ լինի բա֊զում ծախիւք. մեծածախ. չքեղ, և բազ֊մագին. խոբճբ լբփ. մեսբիճիլ, բոճբրւբ. պահուբ. *Ոչ 'ի բազմածախ յընդերիս, այլ

առ մերն առաքինութեէց՝ բաւականութէբ. Խոհ. *Հիմնագրէ եկեղեցի բազմածախ փարթամութէբ. Ցհ. ԼԲ: *Անփոյթ արա- րեալ զբազմածախ և զդողնազան ինչս առացուածոց. Նար. Խղ:

ԲԱԶՄԱԾԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυτέλεια. Apparatus sumtuosus. Բազում ծախս առնելն. մեծածախ պատրաստու- թիւն. հանդերձանք. *Զի՞ մեզ (այսինքն զի՞ կայ մեր), և բազմածախութէնէն: Ցիւ- թանց բազմածախութէնէն ամաչեցուցա- նեն, որք ոչ ունիցին. Բրս. 49:

ԲԱԶՄԱԾԱՂԻԿ. ած. Πολυανδής, πο- λυάνδρειος. Multos habens flores. Որ ի բազում ծաղկանց՝ իրօք կամ նմանու- թէբ. էնչ. Ի. *Ի մայիս բազմածա- ղիկս և յանուշահոտս. Աճաբ. ազ. *Բազմածաղիկ՝ հաւատոյ բոյս. Պրկ. 1: *Զուարթացուցանել զբազմածա- ղիկ քարոզութէնէ նոցա բոյս. Խոր. Ա. *Ի բազմածաղիկ լեռնէս պարարին միտք մարդկան. Լխ. ազ: *Զոր ինչ ախտանան առ բազմածաղիկս բուրաստանաց, որք այ- նոցիկ են ցանկացուցք. Ան. որ. Բ: *Զնո մարտիրոսն բազմածաղիկ պսակէր պատ- կաք. Ճ. Ա: *Բազմածաղիկ է խաղաղու- թէն և իմաստութէն տեառն մերոյ, ոլոր- մութէն և երկայնմտութէն. Եփէ. Բարոյ:

ԲԱԶՄԱԾԱՒԱՑ, ի, ից. ած. Որ ունի զբազմութէ ծառայից. Լաճ Ծառանէրաս փէր. *Զորոց ձանձրացուցանէին բազմածա- ռայքն զանծառայիսն զդուստն. Խնդրէլով հանապազ զմիս այլ և այլ որսոց. Փարպ:

ԲԱԶՄԱԾԻՄԱՂԵԼԻ. ած. Յոյժ ծաղ- րական. Ծաղրալից. այպանելի. *Քանզի այս հեթանոսացն է, որք բազմածիծաղե- լիս առնեն. Նխս. Բն:

ԲԱԶՄԱԾԻՆ. ած. Πολυτόκος, πολύγο- νος. Multos pariens, fecundus, ferax. Որ և ԲԱԶՄԱԾՆՈՒՆԴ. Մայր բազմութէբ զա- ւակաց. բերնաւոր. և Բերրի. լաւ պաուղ Բերբզ. փոզոսուածս, Խահոսլաս. *Մխէլն ծնաւ եօթն, և բազմածինն նուաղեաց յորդւոց. ած. Ի. Ե. 5: *Ուրախ լեր ա- մուլ բազմածին. Ծաբ: *Ընծայեացաւ եօթ- նածինն. բազմածին քաղաքն այն ունայ- նացաւ. Մխ. Երեմ: *Խաչինք նոցա բազ- մածինք են. Սղ. ՃԿԳ. 13: *Բազմածին հոյլք կենդանեաց. Պիս. (որ լինի և իր". իբր բազմաթիւ ծնեալք): *Անաստուածք՝ որ միշտ յորս և ի կերակուրս կոտորին, բազ- մածին ծնունդս ունին բնութէբ. և վասն այնորիկ նապաստակաց բազմածին ծը- նունդս կալգեալ է. Վէպօր. Ըէ. (ուր յին. է ն. և հյ. իբր ir):

'Նմանութէբ ասի. *Բազմածին դև. Նխս. Ղեոբբ: *Ի սոյն երկաքանչիւր բաւակա- նութէբս բազմածին լերանց հզօրաց. Նար. Խլ:

ԲԱԶՄԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυγονία. Fecunda propagatio. Բազմածին գոլն. բերնաւորութէբ. *Ցամենայն կենաց է օրհ- նաբանելի՝ ըստ բազմածնութէբն ամենայն կենաց. Դիոն. ՃԾայ: *Ըստ բազմածնու- թեւանն և զընդարձակութէբ ժառանգու- թեւանն հրամայէ. Սիմ. Է:

ԲԱԶՄԱԾՆՈՒՆԴ. Տ. ԲԱԶՄԱԾԻՆ. *Բազմածնունդ մայր, կամ հարսն, եկէ- ղեցի. Ճ. Ա: Սիմ. Է: *Բազմածնունդ լինել յոլովութէբ վարս. Նար. Երփ: *Բազ- մածնունդ բազմութէն ամպարշտաց. Իմ. Բ. 3: *Զօժին ընկելով զբազմածնունդ չարութէն. Խոր. Հռիփս:

ԲԱԶՄԱԾՈՒՓ. ած. Ծփեալ յոյժ. վրդովեալ բազում ծփանօք. *Բազմա- ծուփ աշխարհ, կամ խորհուրդք, կամ աշխատուէ. Ջփր. ԼԲ: Փարպ: Նար. Բ. ղՅ:

ԲԱԶՄԱԿ, ի, ից. գ. Λύχνος. Lucerna. Ճրագ՝ որ բազմի 'ի վերայ աշտանակի կամ Ճրագարանի. մոմ. լապտեր. զամպար. ջերաղ, սերաճ. *Զկշիռ աշտանակաց եւս նմա, և զբազմակացն (կամ զբազմականցն) նմանութէբիւս. ած. Ա. Ի. 15: *Հրամայէ սյրել բազմակս 'ի վերայ տերունեան աշ- տանակին: Ընդէր բազմակք աշտանակին եօթն: Եօթն բազմակքն նշանակք են մ- լորականացն: Բազմակացն արծարծիլ լու- սոյն՝ ՀԷՒ 'ի վերայ սրկանել. Փիլ. Բագն. Ե եւ *Բազմակ ասին Ճրագունք. Վրդ. եւ

ԲԱԶՄԱԿ. որպէս Ճրագարան, աչտա- նակ, յորոյ վերայ բազմի Ճրագն. ղՀոգի, ղբրուղիերէ. *Ճրուցն 'ի վերայ բազմակի դոլով զբոլոր տունն լուսաւորէ. Երէն. Յոբ: *Որ ինձէն անձին նիւթեակի միշտ զեզ մունս կիզանողականս հլոյ տէրունական, հո- սեալ 'ի յերկինս ստ զդոյիս գագաթանս իմաստնարարիի բազմակիս. Նար. Ի: *Բազ մակալն աշտանակ է, որ սա բազմակ ասէ, յորոյ վերայ միշտ այրեր Ճարսին. Լծ. Նար: Իսկ ուր ասի. Հին բա. *Բազմակ, ունելիք. բազմակք, Ճրագք ,, զառաջինն ընթերցեալ ԲԱԶՄԱԿԱԼ:

ԲԱԶՄԱԿԱԼ, ի. գ. Որպէս Բազմակ, այսինքն Ճրագ. Λύχνος. Lucerna. *Ճրա- գարանք իւրեանց, և բազմակալք իւ- րեանց. է. ճ. Ե. 21: *Բազմակալ՝ Ճրա- գունք. Վրդ. եւ

կամ Ճրագարան. *Բազմակալն՝ աշ- տանակ է: Բազմակալ՝ Ճրագարան. Լծ. Նար: Հին բա:

ԲԱԶՄԱԿԱԼ. որպէս Բազմակակալ. այն է ըստ ոմանց ունելիք Ճրագի, այսինքն մկրատ. որ և ԳԱՐԻՆԻՉ ասի. Յամ Ֆաֆա- ղը. կամ ըստ այլոց՝ Ընդունարան իւղոյ. Եղամեան, Հիմեանն կամ Ձագար. Թարգ- մանի 'ի մեզ և ԲԵՐԱՆ ՃՐԱԳԱՑ զի երբ. է Ֆախե, Ֆլէպաֆիմ և Ֆաֆաֆօք. և յին. Ἐπαριστρίς, ἐπαρίστηρ. Forceps, և Hau- strum, situla, infusorium. *Ճրագարանս եօթն, և զբազմակալս նոյա և զնեցուկս արասցես յոսկւոյ սրբոյ. Եւ. ԻԷ. 38: ԼԷ. 17: Թուոց. Ե. 9: Է. Ի. 49: յոյս օրի- նակք լինչ գրեն ԲԱԶՄԱԿԱԿԱԼ:

ԲԱԶՄԱԿԱԼ գրի մերթ վերոհանակ գոր- ծոյ ԲԱԶՄԱԿԱՆ. (որպէս կոչնական՝ որ ու- նի զտեղն 'ի կոչունս.) *Ի ժամ տաճարին ուրախութէն բազմակալացն կարդելոց. Բուզ. Ե. 2:

ԲԱԶՄԱԿԱԿԱԼ, ի, աւ, ից, օք. Այսպէս գրի յօրինակս լինչ Ե գլուց, ուր այլք ունին ԲԱԶՄԱԿԱԼ. որպէս Ընելիք կամ յարդարիչ Ճրագի. տես Եւ. ԼԷ. 17: Թուոց. Ե. 9: Է. Ի. Է. 49: Իակ 'ի Հին բա. ասի. *Բազմակակալ, Ճրագարան ,,:

ԲԱԶՄԱԿԱՄԱՐԱԿԱՊ. ած. Ուր իւ- ցեն կամարակապ բազում. Էնչր Էնչր. *Ամրոց բազմակամարակապ՝ երևելի ամե- նայն քաղաքին. Մաբլին:

ԲԱԶՄԱԿԱՆ, ի, ից. ած. Κλητός, συνανακείμενος, ἀναπεσών. Invitatus, discumbens, convictor. Կոչնական՝ բազ- մեալն 'ի սեղան. բարձակից. հէմպէզմ, հա- ոաֆիր, փաֆիւնի, ՀՀՀիօֆ օլան, փէյիան- ՃՐ. *Ադոնիա, և ամենայն բազմականք նորա: Հէրովդէ, և բազմականացն: Լցան հարսանիքն բազմականօք: Որոն 'ի բազմա կանացն: Ոչ ոք խնացաւ 'ի բազմականաց անաի: Մտեալ Թագաւորն հայել զբազ- մականօքն. ևն: *Նախ հոգայ զառնէն, ա- պա զբազմականն. վրդ. Ծն:

ԲԱԶՄԱԿԱՆ. Կλήσις, κλίσις, κατακλί- σις. Vocatio ad coenam, discumbitus, ևն. կոչունք, սեղան. նիստ խրախճանի. ե- րախանք. ՀՀՀիս, ոոՓԲա, պէվ. *Թա- փեաց 'ի գլուխ նորա 'ի բազմականին. ՄԲՓ. Իէ. 7 (ուր յին. բերի 'ի ա նչ. այսինքն յոի բազմեցելոյ:) *Քարշեաց 'ի բազմականն. Խոր. Է. 60: *Ի ժամ բազ- մականացն: Գլուխ բազմականին: Ակումբ բազմականին. Եղիս. Է: *Ի բազմականն ՃեՄեր. Սահմ. ԾԷ: *Դնէ բազմականս. Վրփ Կղ. Է: *Բազմականս բազմականս բաշխեալ. Փ. Ղ. Է. 22: *Որոշէալ և զա- տուցեալ է բազմականքն. Փիլ. պեօսին: *Զօրն ամենայն 'ի բազմականին արտա- սուեցին. Կանոն:

ԲԱԶՄԱԿԱՆ. Κλισία. Sella, locus seden- di. Στρώμα, στιβάς, ταπης. Stratum, stramentum, tapes, ևն. Բազմոց. նստա- րան. գահոյք. գահ. բարձ. ԷԲՓէր, ԷԲ- ՃՓԷ, ՓԷօՀՀէ. *Արկ նմա բազմական 'ի գետնի զակուռքն մաշկեայ. Յոան. ԾԷ. 15: *Բազմական արկ ինձ զապաշխարուէ քո. Վրփ Կղ. Իէ: *Մերժելով 'ի քոց բազմականացդ՝ ահա արկանես ինձ բազ- մական առ հօրն հաւատոցն աբրահամու. Ագաթ: *Մի բազմականս բարձրագոյն կարգեացուք: Բազմեալք կամք պայծառք պայծառապէս 'ի վերոյ բարձր բազմական- նի և ամբարձեալոյ. Աճաբ. ծն. Ե ազաքսիբ: *Նկարակերտ կազմուածս բազմականաց: Նկարակերպ կանանց ոստայնանկութեանց բազում բազմականս կազմեալ. Ցհ. Իէ: *Եօթս ամսոյ՝ բազմական ահասոր խոր- հըրդոյ. Պրկ. Նէբէ. ՂՀ: *Բազմական էին գաւանեաց զերկին... Մասն հա- տուածոց 'ի կենսակիրն փայտէ տէրունեան փառայն բազմականի: Բանիս քո սրբեա զպատասպարանս բազմականիս. Նար. Խլ. Ե ՂԷ: *Իբրև զնախածին զառաջին գահ Թագաւորական բազմականին. Պիս: *Ոչ հիւանդաց բազմական ոսկի, և ոչ անմտաց բարեբասուեցի օգտէ ինչ. Ոսկէբ:

ԲԱԶՄԱԿԱՆԱԿԻՑ. Տ. ՍԵՂԱՆԱ- ԿԻՑ. *Ուրախակիցք և բազմականակիցք էին. Բուզ. Ֆ. 19:

ԲԱԶՄԱԿԱՆԱՏՈՒ, ի. Տէս կՈՉ, ՆԱՏԷՐ. *Բազմականատուքն հարսանեաց պատրաստեացն զօժիտուն. ՄԾԷ. ԾԷ:

ԲԱԶՄԱԿԱՊ. ած. Որ ինչ ունի զբա- զում կապս կամ աղեալս. *Բազմակապ ԱԾՀՒԼՔ ոտքն. Վէպօր. Է:

ԲԱԶՄԱԿԱՍ. ած. Իբր Բազմակատոյց, կամ շքեղ և բարձր: *Բազմակաս ձգեալ առագաստս. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԿԱՏԱՐ. ած. Τέλειος. Իբր պո- լուտέլειος, պաντέլειος. Nimis, vel omnino perfectus. Բազմօք կատարեալ, ամենակա- տար. *Մեծագոյն իմաստուէն ծանօթու- թիւն, և բազմակատար բնութէն. Աճաբ. ծն: *Եւ ևս գերազանց և բազմակատար և աքանչելագեղ այն տեղոյ պայծառութէն. Լմբ. յայս: *Եւ զնմբրդ ոչ բազմակատար, որ ոչ միայն ինչս պարգևէ, այլ և զերկնից արքայութէնն. Գէ. Եա:

ԲԱԶՄԱԿԱՏԱՐ. որպէս Բազմածախ, մեծածախ, ըստ հոմանձայնութէբ յին. Πο- λυτελής. Իբր Թ. լՓԳ հարցբբ Ֆաօրֆիբբ. Sumtuosus, magnificus, opiparus. *Տէ- սանեն զանդաստանաս գայտոսիկ, և զբազ- մակատար տունս: Շէրիմն նշանաւոր, և բազմակատար գերեզման. Բրս. ով. Ա. Ե ոո ընչեզս: *Բազմակատար սեղան ինձ պատրաստեէ. Ոսկ. յԿ. Ա. 45: *Յագուրդ սեղան և բազմակատար. Շ. յի. ԾԷ:

ԲԱԶՄԱԿԱՐՕՏ. ա. կարօտ բազում իրաց. որոյ բազում են կարիք. լաւ էանի պիտանաւորութիւն առնէցող. լօփ ընչ էհիւմաճը օլան. *Բազմակարօտ մեր բնութիւն. Վրդն. պտմ:

ԲԱԶՄԱԿԱՑ. ա. Որ կան և կեան բազմութե՛ի միասին. միաբանակեաց. վանականն. լաւաւոր՝ ռիխեղ ընդոց. վանդի. *Որ՛ն կիւրեղ աղեքսանդրացի հարցեալ եղև վասն միաձակեցաց, և բազմակաց եղբայրց, ե՛թէ որ լաւ է. Վրդ հց. յ:

ԲԱԶՄԱԿԵԱՑ. տ. ԵՐԿԱՑՆԱԿԵԱՑ. լաւ ապրօղ. *Ընդհան է արդարոցս բազմակեացս լինել... Բազմակեաց են. վանակ. յօբ: *Զի ած բազմակեաց արար զնոսա. Վրդն. պտմ:

ԲԱԶՄԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. տ. ՀԱՑԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. *Բազմակերութի՛ և զմայլումն արեւելցո՛ւդ՝ գիտէ այլայլութի՛ գործոյ խորհրդոյն. Վանակ. յօբ:

ԲԱԶՄԱԿԵՐՊ. ա. Πολύμορφος. Multiformis. Իբր Բազմակերպարան և բազմատեսակ. բազմապիսի. տգզի տգզի. լաւ էերպ. լօփ տէ՛րլէ՛. *Բազմակերպ անուանունք. Կոչ. ծէ՛: *Գնոսոյն գնացք բազմակերպ ձկամբք՝ մեծամեծաք և փոքրուկիք. Փորպ: *Բազմակերպ գունոց և ձևոց տեսիլաք. Փիլ. ԽԱ: *Բազմակերպ տանջանք. Վրդ հց:

ԲԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. Πολυμορφία, ποικιλομορφία. Multiformitas. Պէսպիսութի՛ կերպից կամ կերպարանաց. բազմադիմի գոլն. և ի բազմոց բանդրուժթիւն. *Եւ ոչ երկնայնոցն և ացածառեաց կաց պարզուհե՛ց՝ զորս ի յերկրիս ի յատուկն բազմակերպութիւնս գնել. Ագրաս. տեղծուհի՛ն՝ այ, գազանաց, և անկոց, և ականց բազմակերպութիւնս տեղծուն. Դիան. էրին. Ե ի՛ղ՛:

ԲԱԶՄԱԿԵՑԻԿ. ա. Բազմակեաց. երկայնակեաց. լաւ ապրօղ. էօմրի՛ն լօփ. *Նախ նիք էին բազմակեցիկք, և ի լերուս միւսիսկք. Ոսկիփոր:

ԲԱԶՄԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. երկարակեցութի՛. լաւ ապրիլը. *Յաղագս բազմակեցութե՛ն հնաս յաւուրս նորա. Վանակ. յօբ: *Վասն բազմակեցութե՛ն Ջեւս կոչեցաւ (կամ Դիոս, ի բառէս գի՛, որ է կեանք) յանուն աստեղն. Վրդն. պտմ: Ե Մխ. ա:

ԲԱԶՄԱԿԸՄՊԱՆՈՑ. ա. Տ. Πολύκλωσος, ον. Multos lectos habens. Որ ունի զբազմակի ըմպանոցս. ուր են բազում ընդ տարօրինակ ուտեստս և ըմպելիս. *Եւ ահա ըմբռանոց, և բազմակըմբանոց տաճարս՝ ի կրայի պատուհնիկ և ի փղոսկրէ կազմեալ. Փիլ. փեռական:

ԲԱԶՄԱԿԻ. կի՛ Տ. ա. Բազմաւոր.

ԲԱԶՄԱԿԻՆ. Տ ըսակ. յոքնակի. և Բազմապատիկ բազում. *Պարկուպ կանգնեցին ի բազմակի քարանց. Լաւ. ծ՛:
*Հասկահիւս լաւագեղ բազմակին մանու ածով, և յոքնական ևրակօք չարապատեալ. Մաթ. ծէ:

Խակ ԲԱԶՄԱԿԻՆ, կնոջ. (յորմէ ԲԱԶՄԱԿՆՈՒԹԻՒՆ), ունի նշանակել զամուսնացեալն ընդ այլ և այլ կանայս:

ԲԱԶՄԱԿԻՑ. ա. Որ ի միասին բազմի ընդ այլս ի սեղան. բազմականակից. սեղանակից. Ռեփեղ սէղան նոքօղ. հէնոցքըս. *Ոչ իցուք սպաս բազմակից ընդ աղքատութե՛ն քո՛ն. զի նա ինքն է, որ ազքատօքն զոր կերակրէ՛ ի սեղանս մեր, բազմի ի մէջ մերում. Բրս. Տրի:

ԲԱԶՄԱԿՆ. ական, կուռք, կանդ. ա. Բազմաչէշ. լաւ ալ ոճէղօղ. *Բազմակին եղև՝ որ տեսաւ կառքն, ապաքէն զի յամենայն կոյս զհայեցուածան կալցի: Բազմակաւքը քերոքեւիք. Անյ. բաբէր: *Զկոյսս զայս պահէր արգու՝ զոր բազմակին կոչէին. Ոսկիփ: Իակ համամ. առաւ. *Բազմակուռք են առացուածք ձևք, որպէս սուր և հուր, և քարինք և մարգարիտք ». իմն իբր բազմավայլ կամ բազում հայեցուածովք: Որպէս և գնդ. *Մտալճանք բազմակին՝ յանուսոյ ընդ ոսկի՝ նոցին հաւատի ». կամ է բազմապատիկ, կամ իբր բազում ակամբք պատուականօք:

ԲԱԶՄԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. Πολυγαμία. Polygamia. Տե՛ս ԲԱԶՄԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. *Զի մի իցէ պոռնիկ, կամ արբեցող, կամ գնացող, կամ՝ի բազմակնութե՛ն խոտորեալ. Մագ:

ԲԱԶՄԱԿՈՂ ԼԻՆԵԼ. Սահել ոտն կոխեալ, երե՛ւելիւ կամ յաճախել ուժգ. *Եւ մէ լաւ հեղ երե՛ալ. *Ի տուն բարեկամ մի քո ասէ՝ մի յաճախեր բազմակոխ լինել, գուցէ տալիցէ զքեզ. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. Սահել կամ՝ի բազմոց կոխուն, կոխոտուն. *Որպէս երկիր գեղջն՝ի բազմակոխութե՛ն անտի պնդեալ. Բրս. Տրի:

ԲԱԶՄԱԿՈՀԱԿ, ի, ից. ա. Որ ունի զբազում կոհակս, կի՛ զալիս մեծամեծս. բաւալալ, փոսրհոսալ. *Յամենքեցուցանել զչնոյսս ջրակոյս բազմակոհակս. Նոր. ծ՛: *Ծովին մարգիկ՝ի բազմակոհակ ծովս. Լմբ. ծղ: *Գնեալ յորդագնացք և բազմակոհակք. ճճ:

ԲԱԶՄԱԿՈՁՏ, կուտի, լոց. ա. Բազմե՛ն իրաց կամ անձանց կուտեալ. որպէս Բազմադէզ. լաւ տէլէ՛ծ. էզուբ էզուբ. *Իբրև զդիակունս բազմակոյտս ի հրապալ բահս անկեալք. Ցհ. կ՛: *Չափիւք և մեմեղինք, և բազմակոյտ վշով. Ածղ. ՃԳ. 16: *Ըստայր խոռվել ի բազմակոյտ ալեաց աշխարհական ծիսանցն. Վրդ ոմ: *Բազմակոյտ յաղթանդամ մարմնոյն Թանդուրձեան. Վէպ ը՛:

Եւ որպէս Բազմաժողով, բազմաճոխ. Πολύσχολος. գալագալըֆալը, սիւրիս սիւրիս. *Ոչ ամաչէի՛ ի բազմակոյտ ամրոխ. Յօբ. լՁ. 34: *Ի մէջ բազմակոյտ ակտիցն: Յան դիման որարեալ՝ի բազմակոյտ սատենին. Խոր. ա. 9: Ճ. 65:

ԲԱԶՄԱԿՈՑՑ. Տ. Πλήθος. Multitudo. Բազում կոյտ. ժողով բազում. բազմութե՛ն. լաւաւրի՛, էէդ էէդ. գալագալըֆ, սիւրիվէնը. *Զբազմակոյտ ոսկերաց նորա ընդ արմատոյդ. Յօբ. լՃ. 13: *Դ.ձձին արմատք ծառկանցն, և կամ բազմակոյտք նոցա բառասանցն. Ածի: * Յորժամ տեսա՝ ներ ոք զբազմակոյտ փխականցն անկելոց. Եզէկ. Ը:

ԲԱԶՄԱԿՈՏՈՒՏ. ա. Բազում կոտոր նօք լի. բազմասանձ. չարաչար. *Ո՛ր տեսակս բազմակոտոր չարչարանաց իցէ, զոր ոչ կրեաց յինքեան. Վրդն. ը:

ԲԱԶՄԱԿՐԿԻՆ. ա. Սահել կրկնալ. կրկին և կրկին. գալ վր գալ, գալընկալ. *Ճակատ պատրաստին բազմակրկին յօրինուածով. Ածղ. Ճ. 41:

ԲԱԶՄԱԿՐՕՒԹԻՒՆ. Տ. Πολυπαθεία. Multiplex affectio. Կրելն զբազում ինչ. ունելն զբազում կիրս, և զբեմուն. *Զերգոյն (երգոց երգոյն) նիւթեղէնս բազմակրութե՛ն. Դիոն. Խղ:

ԲԱԶՄԱՀԱՁԱՐԴ. ա. Տ. Հազարատուրք. ի բազում հազարաց բազկացեալք. հազարաւորեալ. պինկը. *Զբազմահազարն յանապատին հացիս յագեցուցեր. Գնչ:

ԲԱԶՄԱՀԱՃՈՒՅՆ. ա. Πολυέραστος. Valde amabilis. Հաճելի, և սիրելի յոյժ. *Հարատեւութի՛ն անհատաւ սիրելի... բազմահաճոյ խաբողն. Ոսկ. ա. ւԷ:

ԲԱԶՄԱՀԱՄ. ոյ, ոց. ա. Որ ունի այլ և այլ համ. յոյժ համելի. պեռպէս համով, լաւ համով. *Զայս կերակուրս ուտեն, և ևս այլոյն բազմահամոյ ցանկան: Բազմահամ կերակուրս պատրաստել սովնի ազագաւ: Գինի տանիմ հղարցն՝ բազմահամ. Վրդ հց. է՛. Ք. ծ՛:

ԲԱԶՄԱՀԱՄՈՒՄ. Տ. ԲԱԶՄԱԲԱՒԻ. *Սրբեա զսիրտս՝ի զազուութե՛ն բազմահամոյ խանդից խոհերին. ԲԷՒԻ:

ԲԱԶՄԱՀԱՄԲԱՐ. ա. Առատապէս համբարեալ. լիով մթերեալ. խեչ՝ը դէպ՝ պահածք. *Ընդ անասնական գաբռոյն կերս կրոյ՝ զբազմահամբար պտուղ ցորենոյդ՝ կենացն հայի. Նոր. լՁ: *Ներբեհս ոճօղ ոսկից տէլուճանականաց... բազմահ ամբար պատրաստութի՛ն լսա իմանալի մտաց փայլման. Սկնտ. ՄԷ:

ԲԱԶՄԱՀԱՄԲԱՒ. ա. Πολυθρύλλητος. Celeberrimus. Մեծահամբաւ. մեծահռչակ. էէ՛ նամաբ, հչհոբ. *Խնդրեցի զբազմահամբաւն զայն, և առ ամենեսեան՝ի վեր և՝ի խոնարհ շուրջ թերեալ պատացուածն. Բրս. ոտ պպեխ: *Բազմահամբաւ ոճն. Սխեմ:

ԲԱԶՄԱՀԱՄԲԵՐ. ա. Ո՛ր իցէ, կի՛ որ ունիցի համբերութի՛ բազում. *Ի փորձութի՛ան՝ բազմահամբերս, յոլորմութի՛ս տրոյն առաւելեալս. Ոսկ. Ե. ի՛ր:

ԲԱԶՄԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Πολυθεάμων. Multa cernens. Որ ընդ բազում կոյմանս հայի. բազմաչէշ. բազմադէս. *Բազմերեսութե՛ն նոցա յայտնաբանական է բազմայայոց առաւելութեան նոցա՝ի չքնաղագնդոյն լուսատիպութե՛ս. Դիոն. էէէ: *Ա՛ն՝ոպիսի՛ն էն՝ որ ասին բազմահայեացք, որք յոլով (կամ ընդ յոլով իրս) հայելով սեռանեն և ոչնչ. Նիսս. էրփ:

ԲԱԶՄԱՀԱՅԵՑՈՒ. ա. Ուր բազում հանդէս կայցէ ճգանց. մեծավաստակ. ըբազում փորձս անցեալ. քաչայալթ. և հոգեկաւոր. լաւ էրթիս եաֆած, էրնէէի. *Բազմահանդէս առաքինութիք են ընծայեալք՝ի կոչումն սիրոյն սրբոյ. ՅճԼ. ծա: *Զկնի բազում արիական քաջութե՛ն, և բազմահանդէս երկոց: Աձն ե՛ այ մաշտոցն, որ բնակեալն էր՝ի սևան կղզոջ բազմահանդէս ճգնութի՛ն: Իակ բազմահանդէսն այն, և յաջողական՝ի հրահանգս կըրթութե՛ն վարժից՝ աշտ. Յհ. կ՛:

ԲԱԶՄԱՀԱՆՃԱՐ. ա. Յոյժ հանճարով, և լի հանճարով՝ անձն և գործ. լաւ գէպ, ճարտար. ոգւը փիլոսոփայի լօփ. *Բազմահանճար թագաւորն վնաց առնիւսէն. Յհ. կ՛: *Ոչ գոյ մեզ ղերագրութիս քաչամարիկ և բազմահանճար. Երզն. ը:
*Ընկանէն բազմահանճար առաքինութիս. Վանակ. յօբ:

ԲԱԶՄԱՀԱՒԱՍ. ա. Որ սահէպ հաւասչէ, կամ հեծէ ցաւագին. ահ ա՛ վահ էպէյ. *Զահաւագաչն բազմահառաչ՝ երբ ջանիկ կարգիս. Նոր. Ճ:

Կամ Աչժանի բազում հառաչանաց. ողբալի. *Լուեալ զանաւելն և զբազմահառաչ բանս նոցա՝ սկսաւի հեգնել վնասս.

Սբգ. յ։ Ե ։ *Ղովս գինեաւն պարտեցաւ՝ ի կանանց, և զդործն զայն բազմահաւաչ գործեաց. Սբգ. Ի. պ. Ք։

կամ Հառաչական. լի հառաչանօք. *Բազմահառաչ պաղատանօք և արտասուօք անկեալ առ ոտս Հայրապետին՝ հայցեր Թողութիւն. Ցհ. ԺԲ։

ԲԱԶՄԱՀԱՑ, կամ } ա. լի հատիկք.
ԲԱԶՄԱՀԱՏԵՒԱՅ. } հոպիներէը չոփ. չօփ գանէլ, փօփ փօշո. *կարասցուք պըտպտերել տեառն մերոյ... զՀնազանդութեան զբազմահատն հասկ. Ոսկ. ղ։ *Նուռն՝ կուռն, յոդնախուռն... բազմահատեալ հարուածիւք. Մագ. Ը։

ԲԱԶՄԱՀԱՏՈՒԱԾ. տ. ԲԱԶՄԱՀԱՏՆԵՑ. *Բազմահատուած էութիւնբը, նուիրեաւ՝ ներկակք միմեանց՝ ի պատերազմ. Նար. ԽԸ։

ԲԱԶՄԱՀԱՐԿԻ. ա. Ուր լցեն բազում հարկիք մեծարանաց. չոփ հարկիչներ բուվ. իդձէ էրամ իվ. *Բազմահարկի պատուով զնա մեծարեալ։ Աւետ՝ ի ինդիր ինձ զոմն՝ բազմահարկի պատուասիրութիւն. Ցհ. ԼԲ։

ԲԱԶՄԱՀԱՐՈՒԱԾ. ա. Մաստιγίας. Mastigia, flagria. Բազում հարուածոց գանից պատանի. ծէծէ էէպէ ուշանէ. ա. սըշաճագ. *Ծառայ փախստական, ծառայ բազմահարուած, որ ապրատմբեաց՝ ի բարի տեառնէ. ԱՃապտ. ծՃ։ *Բարբարեաս առ բազմահարուածս՝ բարձրեալդ ՅՈՃ. ԲԷՒԻ։

ԲԱԶՄԱՀԱՐՈՒԱԾՆԱՆ. ա. Ան ինչ՝ որով լինի չարաչար գան հարկանել. *Իբր զգանեալ բազմահարուածեան հեծանոս. Նար. ծ։

ԲԱԶՄԱՀԱՐՈՒՍ. ա. Ճոխ, և պերճ. փառացի. Նշանաւոր. էարԲաՄ և էէՆէլէ. *Թողով իւր որդի բազմահարուս և լիահանճար յերս և՝ի բանս զանուանեալսն. Ցհ. ԼԲ։

ԲԱԶՄԱՀԱՒԱՔ. ա. Ուր զբազում ինչ հաւաքէ. չոփ ծողվէլ. *Բազմահաւաքն ոչ ինչ առաւելու՝ ի ժամանակին, և ոսկաւոնակին ոչ ինչ պակասէ. Վ.Ր.Պ. ԷԸ։

կամ Ուր լցէ հաւաքումն բազմութիւն. բազմաժողով. չոփօր. *Գոնակ իրա իարար և բազմահաւաք խորին ինձոյնց որ հարանարանին. Նար. խԼ։ *Ի բազմահաւաք գիւղացիական խմբեցեալոցն զանգիաւքն էր. Պիս։

ԲԱԶՄԱՀԵԾ. տ. ԲԱԶՄԱՀԱՒԱՔ. *Զբազմահաւած բարբառս Թողով. Խոր։

ԲԱԶՄԱՀԵՂ. ա. Աւառապէս հեղուալ. յորդահոս. *Բազմահեղ արեանդ կոտրուած, (կամ արեան կոտրուածք). ԱՃաՔ։ ՅՀ. ԼԲ։

ԲԱԶՄԱՀԵՑ. ա. Ուր լցեն բազում չէաք. *Ձանասարհս՝ ի ծովու բազմահերձս և բազմահնաս մինչև՝ ի նաւահանգիստն. փիլ. բագն։

Եւ Ուր գնայ ընդ այլ և այլ հեռաս, կամ ընդ շաւիղս աննուանս այլոց. չոփ ձամբով գոլոզ. *Բազմահեաք և բազմաշաւիղք եղեալ. Ցհ. խմ. ոփ։

ԲԱԶՄԱՀԵՐ. ա. Որոյ հերքն են աւատ. փէՒոսն մաէը չոփ. *կին բարեմիտ՝ յառաջ որդի բերէ բազմահեր. Ոսկիբեր։

ԲԱԶՄԱՀԵՐՁ. ա. ս. Πολυσχιδής. Multifidus. πολυσχιδὴς, multifariam. Հերձառատեալ պիսպիս օրինակաւ. ի բազում բաժանեալ. ՃեղբրաՃ, ՃեղբՃեղ. *Ի սրսէ փոպաձև անդր բազմահերձեալ այլ յայլ ևս բուսեալք՝ ամենայն մոլմնոյ զքէրնն և զերբուան ապատեն զբունչն. Նար.

ՅԱԶՄԱՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ա. Ի բազում հերձս բաժանեալ. *Ձանասարհս՝ ի ծովու բազմահերձս. փիլ. բագն։

ԲԱԶՄԱՀԻԱՑԻԿ. ա. Հիանալի յոյժ յոյժ. չոփ չբմանալէ. *Եղիայի և եղիսեի բազմահիացիկ պատմելիքն. ՃՃ։

ԲԱԶՄԱՀԻՒՍ. ա. Πολύπλοκος. Multis nexibus implicitus, multiplex, dolosus. Որ ունի բազում հիւսուածս և ոլորս. բազմամանուած. պատ՝ի պատ և պատմիր. ոլորէը չոփ, խրնին, խաբէական. *Խոստեալ մտածումբ բազմահիւս ժողովն ինքեանց պատճառս. Պրպ։

ԲԱԶՄԱՀՄՈՒՏ. ա. Πολύπειρος. Multa expertus, peritus. Հմուտ կամ փորձ բազում իրաց. ներհուն. բանիբուն. չոփ բանի փէղէալ, չոփգիք. ՀՀլի վոփոփ. *Եղեալ բազմահմուտ ոք լինել ցանկանայցէ. Իմաստ. ը. 8։ *Ան որ բազմահմուտ պատահառեցի յերեսաց. Սիր. իա. 25։ *Զբազմահմուտ ասորին ալդպարացուցանեն. Խոր. ա. 17։

ԲԱԶՄԱՀՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπειρία. Multa experientia, eruditio. Հըմտութիւն բազում իրաց. քաջհմտութիւն. չոփգիպոՒԻ. *Հանդերձեալ ոք բարի մեզ և իմաստուն՝ ի բազմահմտութիւնէ լինել. Պլտ. օրին. Ե։ *Զքազմահ նուիրեցեալ մեր նախահայրն ասես. Վ.Ր.Պ. պտմ։

ԲԱԶՄԱՀՆԱՐ. ա. Որ բազում հնարս դուելիս գտանէ. ՃարտարՀնարագիտ. հնարէբուէ, փէբասէբուէ, իՃախ ահիպի. *Մի գուցէ ըստ բազմահնար իւրոյ իմաստութեն՝ առաքեալ ևն. Փարպ։ *Բազմահնար է մարդս. Լմբ. ոչ։

Եւ Որ բազում չարիս մեքենայէ. փէնպ պպ. *Ի բազմահնար ատակիչէ յայնմանէ. Եսթ. ծԸ. 13։ *Մեհնամարտեալ ընդդէմ չարին՝ բազմահնար վիշապին. Շար։

ԲԱԶՄԱՀՆԱՐ. Բազում ՃարտարութԻՒ հնարեալ. քաջարուեստ. և Ճարտարուեստ. չարիմաց. վարպետ էան, վարպետօրէն գիւտ. ոստպ իէւ, փօլպուլը, փոպլպուլը լփ. *Դաւիթ՝ այն, որ զբազմահնար քնարն պատրաստեր. Սէփ. յի. ծԻ։ *Բազմահնար Հայ Թայլանք. Պիպ։ *Ի միս առ զբազմահնար նիւթ Թշնամւոյն. Մագ. Ե։ *Բազմահնար վարմ, որոգայթ, կամ մեքենայք. Լմբ. ոչ։ ՃՃ։ Հ = Յ. էէպր։ Երբ. ս։

ԲԱԶՄԱՀՆԱՐԱԳԷՏ. ա. Ցոյժ հնարագէտ. կարի հանճարեղ. *Դուք որ պիս բազմահնարագէտ աշակերտք՝ ընդհէք ասողին. Պրպ. ի Հոյն։

ԲԱԶՄԱՀՆԶՈՒՄՆ, չման. գ. Հընչիւն բազմութեամբ կամ մեծ. և Մեծագոչ. *Գնդեցկամային հասուցին նուագաց զբազմահնչումն փողոցն նմանեցուցանելով ընդգոմ նուագեն. ՃՃ։

ԲԱԶՄԱՀՈԳ. ա. Πολύφρων τις. Multis curis plenus. Որ է՝ ի բազում հոգս. յոյժ զբաղեալ. *Հակէ հողեղէն յարկ զմիտս բազմահոգս. Իմ. ԼԸ. 15։ *Զի բազմահոգս էք. Լմբ. ամՆ։

ԲԱԶՄԱՀՈԳԱԿ. ա. Որ շատ հոգայ. և Որ ինչ բազում հոգոց պէտս ունի. *Թէպէև և բազմահոգակ իմն Թուի առ կարծիս. Դր. փղ. ասս փոսփ։

ԲԱԶՄԱՀՈԳՈՒՆԱՄ, ացայ. է. Πολυπραγμονέω. Curiose indago. Շատ հոգալ և խուզիլ ընդ վայրագնութԻՒ. հէփոփէրբէէ. *Դիւրին է իւրաքանչիւր՝ ի մէնջ բազմահոգանալ զօտարոտիս, քան եՒԵՀ զընտանի իւր գիտել. Բրս. հայեաց։

ԲԱԶՄԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Յառաջ հուելի հոգոց. բազմագբաղն լինել. *Ան ուանց զբաղանաց լինել՝ ի բազմահոգութԻՁ. Ո-ի. ա. ԼԸ։

ԲԱԶՄԱՀՈՒԼՈՎ. ա. Ուր սահպ հոլովվ, և չբնան առնու ընդ բազում վայրս. չոփ պէբպօղ, ՆենՀ պոոփ ոանէյօղ. *Բազմահոլով գետոց յորձանաւոյզ պատյաք թէոդոր՝ ի Հոյն։ *Արեգակունք բազմահոլովք (առաքեալք)։ Զբազմահոլով հոգիս նաւուցաց։ Զգագէբոնն բազմահոլով ընդ աստղատանն մեծ և երկայնաձիստ. Նար. ասոփ։

կամ իբր Բազմայոլով, բազմաժոլով, սփոեալ ընդ աշխարհ ամենայն. *Ան բոլոր գումարս բազմահոլով սիրեբրակոյս քրիստոնէից. Նար. Ի։

ԲԱԶՄԱՀՈՆԴ. ա. Հոնձեալ՝ խոնեալ բազմութԻՒ. խուռն. բազմաթիւ. *Հնձէին զբազմահոնդ պարսիկն. Պիտ. ոչէ։

ԲԱԶՄԱՀՈՄԱՆԻ, նոյ, նեաց. ա. գ. Որ ունի զբազում հոմանիս, կամ բազմութԻՀոմանեաց. *Զննել զբազում և զհասակս բազմահոմանեաց. Ճ. Դ։

ԲԱԶՄԱՀՈՅԼ. ա. Բազմախուռճ. բազմաժողով. յոգնաթիւ. յոգնաւատակ. բազմապատիկ. փաս փաս, չոփօր. սէրբէս սէրբէս. *Ընդ բազմահոյլ կենդանիքն մըտեալ՝ ապրեցան՝ ի ջրհեղեղին պատուհասից. Ցհ. իմ. էէ։ *Զբազմահոյլ խաչանցն առաւել լուսի. Պիպ։ * Բազմահոյլք և սակաւերամբք. ՈՒրԼ։ *Բազմահոյլ ննջեցեալքն յարիցեն. Մանր. Ե։ *Բանայ դուռն լուսաւոր ծննդեան վերսին նորոգմանն բազմահոյլ ժողովոց. Սարկ. փոմբ։ *Դարձեալ լիներ յառապատակէն բազմահոյլ գեղոլոԹքն. Կաղանտ։ *Ո՞վ լցէ կոչնաւորն բազմահոյլ հանդխիս. Ոսկ. ը։ *Բազմահոյլ չարիք, կամ չարութԻՀք, յոհոգանք, վիշաք, բանք. Ոսկ. ի ղ։ ՄՀԼ։ Վ.Ր.Պ. ոսկ։ *Գրեաց՝ ոչ վասն վհկոցանելոյ զբազմահոյլն և զբազմօրինակն (չն. մի բառ՝) զանարդել խառնակութԻՀ. փէլ. ծ. բան։

ԲԱԶՄԱՀՈՍ. ա. } Յորդահոս. յորդ.
ԲԱԶՄԱՀՈՍԱՆ. } յորդեալ. յաձախեալ. *Աբէկածի (ծով)... առ՝ի յընդունումն արտերուն և բազմահոս արեանս. Պիպ։ *Բազմահոս կեզա, կիմ ախտ. Սկնտ. ազ։ *Բազմահոսանքն բանք զգառութԻՀն հղ. ծանեք օրէնս. Սկնտ. լմբ։

ԲԱԶՄԱՀՈՏՈՏ. ա. Հոտառեալ յոյժ. որ բուրէ հոտս անոյշս՝ ի հոտառելիս. *Կապեցաք՝ ի փունջ մի համահամ և բազմահոտոտ. Վ.Ր.Պ. ազ։

ԲԱԶՄԱՀՈՒՆՁ. ա. Ուր լցէ հունձ բազում. *Եհաս զբազմահունձ սրդիւնս. Կղ. ծէ. յն. զբազում հունձ։

ԲԱԶՄԱՀՈՒՆՁ. ա. Որ սէապէս հընձէ. բազմաձայն, կիմ զօրանիօղ, չաղափաղ. *Ո՞ր միաք բաւական լցեն զբազմահունչ հերձուածողաց առաւոտեան առեղծանել. ՍՀԷՒԸ. Ե։

ԲԱԶՄԱՀՈՒՐ. ա. Ուր լցէ հուր բազում. իրակը չոփ. *Բորբոքի իբրև զնարսկ բազմահուր. Լմբ. ամՆ։

ԲԱԶՄԱՀՈՒՃԱԿ. ա. Հռչակաւոր յոյժ. մեծահամբաւ. * Բազմահռչակ պատմեալքն (հոմերոսի). Նանաս։

ԲԱԶՄԱՀՐԱՇԱԻՈՐ. ա. Հրաշալի. յոյժ. մեծահրաշ. մեծասքանչ. *Բազմահրաշալուրն մարգարէաՃառն պատմագրութԻՀ. Նար. ԽԵ։

ԲԱԶՄԱՁԱՅՆ. ա. Πολύφωνος. Multisonus. որպէս Մեծաձայն. քաջահնչող. չոփը զբոսոր՝ ասոպիւ. *Լսէ բազմաձայն փողոցն, և տեսանէ լոյս բազում. ԱՃ անբաւ բառերին՝ բազմաձայնն. Դիան. ՅՃայ։

ԲԱԶՄԱՁԱՑՔ. որպէս բազմաթարբառ, բազմալեզու. լաւ կերպ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎ. *Ցղայան զանօրէնութիւն, և ծնան զբազմաձայն լեզուացն բաժանումն. ԱԳԱՖ: *Կոչեվ՝ի միասին զպրուեալսն՝ի միմեանց բազմաճայն լեզուաք. Շ:

ԲԱԶՄԱՁԵՒՆ. ա. Պολύχειρ. Multimanus, numerosus. Ուր ինչ բազում ձեռն, այսինքն չափ և թիւ զինուորական ուժոյ, կամ բազմութիւն արանց ուժաւորաց. բազմաթիւ. յորնախումբ. յամեխագունդ. (որոյ ներհակն Սակաւաձեռն ասի). ԼԱՍՏ., ԽԵՍԸ, լաւ յԵ-: *Ջհետ նոցա կրթել բազմաձեռն գնդաս. Խոր. Գ. 25: *Խմաստուն խորհրդով բազմաձեռն զօրուրթիւ յաղթէ: Խոհականագոյն իմաստուութիւք բազմաձեռն կարէ հեռլքօղ լինել զօրուրթեան. ՊԻՔ: *Զնորուն իսկ զվկայն բազմաձեռն մարգկամբք քարկոծեալ սպանեալք. Ոսկ. յԿ. Ա. 9. յի. բազում ձեռաք քարկոծեալ:

ԲԱԶՄԱՁԵՌՆԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. կամ Բազմահնար. *Փոխիցեն նենաւրք ներհակք ստապատիւն սատրնականաց բազմաձեռնեանն խարդաւանութեաց. Նար. ՀԷ:

ԲԱԶՄԱՁԵՌՈՒԹԻՒՆ. փ. Πολυχειρία. Multitudo manuum. Համադունդ պատրաստութիւն. միաբան ջանք. միաբանութիւն. գործակցութիւն. ձեռնտուութիւն. և Յաձախութիւն. *Բազմաձեռնութիւք՝ ի ապառնւոյն միմեանց խորհէին. Նխ-. *Ի ԿԻՍՆ: *Որ և այժմ արասցէ ամ ալօթիւք բազմաձեռնութեամբ՝ Թագաւորիս մերոյ լիշխանին. ՅՕ միաբան ալօթիւք. վ. ԸՀԵՂ: *Պիտոյ ևս է զկապեալսն ապաձկել, և զապատան Թողուլ, զկարօտեալսն լուսցանել, և որ այլ ևս են բարեգործութիւք բազմաձեռնութեք. ՑՃԻ. ԻԷ:

ԲԱԶՄԱԶԱՒ. ա. ք. Πολύσχημος. Multarum figurarum. πολυειδής, ποίκιλος. multiformis, varius. Բազում ձևով յօրինեալ. յորնաստեղիլ. պէսպէս. բազմագոյն. *Անոնցն ամ՝ բազմազև և բազմասակ յատացելոցն (այսինքն՝ի ԱՐ դրոց) ըստ սեղծանի. Դիոն. ՁԺԳ: *Նուրբ՝ և գրեթէ օգային Թևուքն (մեղուաց) բազմազև ձևք ձգեկելովքն: Եւ այն բազմազև, և աղի աղէի աղէի: Ա-ՈՐ. Ե: Բազմազև արուեստականագոյն անօթք Ճախարակեաք: Հեշտ յանկոցեքի՝ բազմապատիկ և բազմազև օձի նմանեցաւ. փիլ. փԷսական. Ն այլաբ:

ԲԱԶՄԱԶԻԳ. ա. Բազմաթիւ և սաեպ սակ ձգեալ. խուռն արձակեալ. *Ջբազմաձիգ սուլացմանն նեակ և ուժեաքարայց իբր յամուր մեքենայէ՝ի բաց դարձուցեալ. ԱԼՆ-. ՀԲ:

ԲԱԶՄԱՂԻՑ. ա. Որոյ բազում են ալեաք. գործվալից. *Կ անայք Թուլատիպ և բազմաղեա են. Ոսկիփոր:

ԲԱԶՄԱՂԻ. ա. Որոյ ալիքն այսինքն լալքն են բազում. *Բազմալիքնար. Եփր. հմաճ:

ԲԱԶՄԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Πολύφωτος, αυγήεις. Lucidissimus, splendidus. ՃաճՃանչագեղ. լուսափայլ. Ճառագայթաւէտ. պայծառ. *Նորոգ փայլեցեալ բազմաճաճանչ ծայրարձակութիւք. Նար. ՂՀ: *Ելանէաք առ բարձրագոյնսն բազմաճաճանչ Հաւաքայիքին պայծառութիւնս. Դիոն. ՁԺԳ:

ԲԱԶՄԱՃԱՄՈՒԿ. ա. Բազմագոյն, նման, երփն երփն. խոպոպիկ, ֆայլուն. ալաճ. *Սիրամարգն բազմաճամուկ (կամ բազմաճեմուկ) ասանին՝ յալթել քեզ գեղեց-

ԲԱԶՄԱՃԱՒԱՆՁԱԹ. Տ. ԲԱԶՄԱՃԱՒԱՆՁ. *Բազմաճառագայթ և մաքուր ամենայն ուրեք զծծուրթեն նշոյլս փայլեցոյց. Ոսկ. յոԻ: *Ամենայալթ ՈՐ նչանն յերկինիկ փայլեաց բազմաճառագայթ լուսով առաւել քան զարեգակն. Տճաև: *Անաքելական ամպոցն ընդ երկինսս լեռնաց ցեալ բազմաճառագայթ կուտակք աւետարանին. Խոր. Լրդձ:

ԲԱԶՄԱՃԵՂ. ա. } Πολυκλαδής, δος.
ԲԱԶՄԱՃԻՂ. } Multos ramulos habens. գրի և իբր ոմկ. ԲԱԶՄԱՃՈՒՂ. Որոյ բազում են ՃիւղՔ, կամ ոստք, իրօք կամ նմանութիւք. ՃղԻբԸ ԼՊ- ՓՓՔԸ: *Գաւանիցէ անդ ծառ մի բազմաՃիղ: Իբրև զծառ բազմաՃիւղ և տերևաւշատ. ՍԸՓ. ա. յՀ. Ե. Ը: *Կղզի կամ երկիր բազմաՃիւղ. Խոր. Ց:

ԲԱԶՄԱՃԻՒՂ, ՃՃեայց. գ. Բազում և ազգի ազգի ՃՃիք. ԼՊ- ՀԷՐՊ ՃըՃՃԻՔ. *Օձք... և որ այլ ևս խոռն նաՃիդոր բազմաՃՃիք են. ԵՂԻՀ. Ի:

ԲԱԶՄԱՄԱՊԻՂ. ա. Πολύς ὄνυξ. Multis unguibus. Որ ունի բազում և ահաւոր մագիլս. ՃանԻԵՐԸ ԼՊ-, կամ ՀԵՆՔ. Իբր ԻԵՆԼԻՒ. *Ընծուի մեծաքեև, բազմամագիլ. ԵԶԻ. ՃԸ. ՅՂ:

ԲԱԶՄԱՄԱՂՁ. ի, ից. ա. Πληθωρικός. Plenus humoribus. Որ ունի հիւթ մաղձի բազում. մաղձոտ. ՔՔՓՒԼԸ, ԻԵՎ ՓՈՂԸ. *Բազմամաղձիցն, և հաչելոցն՝ գարձեալ (երազք՝ լինին) այլք. Նխ-. ԼԱՀ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆ, ի, ից. ա. Πολύπλοκος. Multis nexibus implicitus. որ և ԲԱԶՄԱՄԱՆԻ, և ԲԱԶՄԱՄԱՆՈՒԱԾ. Բազմիք մանել, հիւսեալ, ոլորեալ, բազմահիւս. և Գաղարեալ. ՃանապարՀԸ՝ ՈԼՈՐԵԼ ԼԱՒ-ՈԼՈՐ ՄՈՂՈՐ. *Իբրև զբազմման ինչ չարի յորժամ սկիզբնն լուծանիցի, ընդ նմին քակի. Ն- ՈՐ. Ը: *Բազմման և չալապատ՝ որպէս օձին չարժուն, այսպէս և հեշտ ցանկութիւն է և յոքնապատ. փիլ. ՈՅԼԲ: *Ընդ էր բազմաման գազանին զքեզ լծեալ. Բր-. ԼՀՂ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԱԿ. ի, ապ. ա. Ա յսինքն Բազմաժամանակ կամ յերկարաձիգ: Ի բան ելուժչական և տալապատական, որ սակ զերկարաձգին տուելոց կամ հնչմանց. *Ընդրակս այս զինի բազմամանակացն. ՄՓՔ. Ը:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԻ, նոյ, նման. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՆ. *Մեզոլքն Թևօքն բազմաձև ձգեցեվքն, և բազմամանիկք զոտապնան անկանեն. Ն- ՈՐ. Ը:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, փ. Πολυπαιδία, πολυτεκνία. Multitudo liberorum. Ունելն բազում մանկունս կամ որդիս. բազմազաւակութիւն. բազմորդութիւն. *Յորժամ բազմանկութեանէ մի (այսինքն զմին) մասուցանիլ այլ ևս բերու զնայրիս ինչ որդուոյ՝ հրաշափառագոն ոչ ինչ է: Բազմամանկութեն, քաջամանկութեն, ծեբութեն. փիլ. ԽՄաՓԱՆ. Ն ՆԽ. Ի: *Ա յսպէս վայելչայ՝ի բազմամանկութեն մոյն. ԻՀՔԲ. Տաիաբ.

ԲԱԶՄԱՄԱՆՈՒԱԾՈՅ. Տ՛ն ԲԱԶՄԱՄԱՆ. *Ճշմարտութեին զանիլանայ՝ի բազմամանուած մտածութենչ: Ջինչ պէտ են ձեզ բազմամանուած դիտից և բանից խոտորելոց. Պրմ: *Ծածկի՝ի բազմամանուած խորհրդոց. Ճ. Ի:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆՈՒԱԾՈՅ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՍՆ. *Թէպէտև բազմամանուածոյ, ապա կայն հարթ և հոդի էր ճանապարհն. Ոսկ. ԳԲ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆ. ա. Πολυμερής. Multis partibus constans. Որ ունի բազում մասունս. բազմամասնեայ. բազադրեալ. և բազմապատիկ. զանազան. *Բազմամասն բնութիւն: Բազմամասն իմն է (արարածն). Նխ-. ԼԱՀ: *Որպէս բազմամասն ինչ զնա (այսինքն զնմանասիրութիւն) գոլով ընդ բաժանմամբ ստորակիսացաք. ԱՆՅԱՂ. ԽԷ: *Հանգիցէ՝ի վերայ նոցա հոգի ՈՅ, որ բազմամասն (է) ըստ արդիւնն գործելոյ. ՍԷՓԷՐ. Է: *Բազմամասն ընդարձակութիւն յոգնատեսակ զանազանութեան. Դիոն. ԵՐԻՆ: *Աւելինչ՝ բազմամասն գիմաք է. որպէս տիս և գիշերք, կրկնապատիկն առ կէսն. ՈՍԻՓՈՐ: *Իակ ես անհամեմատս յամենայնի բազմամասն սոցին առաքինութեանց օրինակաց. Շ. ԱՓ: *Ջերծանել՝ի բազմամասն՝չարին որսորդական հնարից. ՍԱԻ. ԽԿ: *Արժանաւոր լեալ բազմամասն իմաց. Վ.ԸՐՔ. ԵՐՓ: *Բազմամասն գիտութիւք խմաստից. ԵՐՓ. ՏՓՒ: *Բազմամասն և բազմերնակ բանիւք խօսեցան. Վ.ՈՐ. յԱՓՔ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱԲԱՐ. Տ. Πολυμερῶς. Multifariam. *Բազում մասամբք. ակնապէս իրօք. և ՅաձախութիւՔ. *Բազմամասնաբար և բազմերնակաբար կանիրատ իմաստացաւ ՅԾ. Նխ-. ԵՐՓ: *Ոչ ոակաբ ինչ՝ քան ԶԹ բազմամասնաբար յիւրմէ ևս նմա ընծայել. ՑԿ. ԼԲ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱՊԱՅՑ. ա. Πολυμερέστατος. Որոյ բազմագոյն են մասունք. *Բազմամասնագոյն ջնոցս յարակայեալ գոլով պտնաոս. Ա.ԸԻՈ. Ծ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱՊԻՍ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԱԲԱՐ. *Նորին իրաց բազմամասնապէս աւ գիպուածիւն բաժանեալ: Բազմամասնապէս և յօրինաբնակաբար ընդ պատուհանն լեալ բանն. Նխ-. ԼԱՀ. Ն ԵՐՓ:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԵԱՅ. Տ՛ն ԲԱԶՄԱՄԱՍՆ. *Եւ է բազմամասնեայ. բայց մեք նրատգոյնս ասացաք. Ճ. Ա: *Խոհեմս բազմամասնեայս: Ջերծուսն բազմամասնեայ մտածն: Բազմամասնեայ յաձախութեան մեծիւ ևթախտեայ: Ջբազմամասնեայ քո ժողովեցոյս: Բազմամասնեայ շնորհիս լցեալք: Բազմամասնեայ օրինակ կերպիցկ՝ի նոյն ուսուցիչ բոլոր էութիւն. Նար:

ԲԱԶՄԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Πολυμερία. Իմ լինիման գոյն. *Ի բազում բաժանիլն. բազմաւորութիւն մասանց. *Ըստ խոյ բաքանչիւր մարմնականացս մերոյ անգամոց բազմամասնութեան: Ջամենեան անասուն կենդանեաց զպայծառն և զբազմամասնութեան. Դիոն. ԵՐԻՆ:

ԲԱԶՄԱՄԱՏՈՅՑ. ա. Ա.ատաուԷ մասուցեալ՝ մատուկարարեալ՝ տուեալ. *Սակաւիկ մի՝ի բազմամատոյցն պահանջեցի պարտնոյն (ձի). ՊԻՔ:

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ. ա. Πολυανθρωπος. Frequens hominibus. Բազմութիւք մարդկան լի. մարդաչատ. որ և ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ. Դիոն. ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԱՒՈՑ, ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԻԿ. Տարերք ջուր. հաւքը՝ ԷՀԱՆԻՔ ԼՓՔ. *Ցեւսեալ զքաղաքն մեծ և բազմամարդ: Բազմամարդ է քաղաքն. Ոսկ. Իոր. փիլ. ԽՄաՓԱՆ: *Բազմամարդ և ածոս. Ա- ՈՐ. ՔԲ: *Ի բազմամարդ ասպատուրութիւն ծառայիցն՝ երկուս զերիցայ դնան . . . առնալ ընդ իւր. փիլ. ԽՄաՓԱՆ:

Եւ ՈՐ ունի ընդ իւրև զբազում մար-

դիկ · *Եւ են երկրաւորք թագաւորք՝ բազմամարդ և պատերազմոյզք · Լմբ · յայտ ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԱՅՈՅՆԵՄ, ցուցի · Ն · Լնուլ բազմութեամբ մարդկան · ընդընել · *Բազմամարգացոյց զաշխարհս հայոց · Խոր · Բ · 53 ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԻ · Տ · ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ · *Զբազմամարդի գեօղս և աւանս առնել անմարդիս · Աւծր · Գ · 2 ։ *Երիցով բազմամարդի · Եղիշ · յե ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴԻԿ · Տ · ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ · *Ի մէջ բազմամարդիկ աշխարհին. Եղիշ · յե ։ *Բազմամարդիկ քաղաքքն գերեզմանք բնակչացն լինէին : Զզօրութիւս զօրուց զմեծամեծս և զբազմամարդիկս ասպեղուցին : Զբոլոր ազգն զբազմամարդիկ յանդարձել ձեռնարկին : Բազմամարդիկ ազգի հարկաւոր է և զերասիայսիան առաւոտք գող : Բազմամարդիկ միաբանութիւք ժողովրդոց · փիլ ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՑ · Տ · ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ · *Վայրին յանապատ յանչէն երկիր, փախուցեալք ի բազմամարդոյ քաղաքաց · Եղիշ · դ ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ · գ · Πολυανθρωπία . Hominum multiplicatio , propagatio . Բազմանալութիւն մարդկան · որպէս բազմանալն և ածումն սերնդ ումբ · *Առաջինքն ի դիցն՝ սկիզբն աշխարհի և բազմամարդութեան · Խոր · Ա · 8 : *Ասէ ի բազմամարդութիւնն կարի յոյժ աճելոյն · փիլ · լին ։ *Բազմանալոյ ազգիս դիպեցաւ · Պիտ ։ *Փառք քաղաքի՝ ժողովուրդն · տէր՝ որ էս, զբազմամարդութիւնն խնդրե · Մխ · երեմ ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ · որպէս բազմութիւն, կամ ամբոխ մարդկան · Πολυανθρωπία. Multitudo hominum · *Ճշգրտեսցէ ոք յազգին բազմամարդութիւն : Հայր ոչ միոյ, այլ բազուց ի բազմութիւն՝ ոչ ըստ մասանց , այլ բազմամարդութիւնն ազանց · փիլ · ԽԱ · Ե յին ։ *Փթթեալ էր և ծաղկեալ բազմամարդութիւք ժողովրդ հրէից · Լբ · իս · *Որ ի ժողովի՝ բազմամարդութիւք զուրախականն ոչ փափագեմ գտանել · Յհ · իմ · ապ ։ *Յայնքան բազմամարդութիւնն միջի՝ այնքան ոակաւ արդարք գտան · Սարգ · ա · պ · ը ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐՄԻՆ · ա · Πολύσαρκος . Corpulentus , valde carnosus · Մարմնիւ ի յոյժ ճանդամ, մեծ · մսոք · եմ · ընծ · *Զբազմամարմինն ապրեցուցանէ (պատ հ) որկորամոլութիւն · Նխս · կալմ · ։ *Հեռանդոյս բնակեցայք ձեզ ի մանուից և ի տկար կենդանութեան զկեանս մեծամեծս , զի մի չափչափակեսցին զսկզբան բազմամարմինն կեղծանիքն · Տօնակ ։

ԲԱԶՄԱՄԱՐՏ , ի , ից · ա · Որ բազում պատերազմունս մղէ · քաջամարտիկ · անպարտելի · յին · գժուարամարտելի · Δυσκατανίκητος . Inexpugnabilis . *Գունդք զբանականաց , և ժողովք բազմամարդից · Բուս · ին · հ ։

ԲԱԶՄԱՄԲԱՒԽ · ա · Πολύοχλος , πολυπλήθης , πλήθος. Multus numero , frequens . Որ է ամբոխ բազում · բազմաժողովուրդ , խուռն · ղաթաղ · գալաթաղիք · *Զի՛ մեզ զբազմամբոխ ժողովուդ ցուցանես · Ոսկ · Մ · ա · հ : *Հեզուելի՝ պատահեալ ի մէջ բազմամբոխ հրապարակաց · Յճխ · ծա ։ *Ամենայն հրապարակք բազմամբոխ ժողովրդոյ · Ագաթ ։ *Բազմամբոխ գնդաւ գայր յարքունիս · Եղիշ · է ։ *Բազմամբոխ զօրօք · Աւծր · ա · 15 : *Ի բազմամբոխ առնն հալածանել · փիլ ·

Կամ Բազմապատիկ · բազում և առատ · *Ոչ սպասք բազմամբոխք · Ոսկ · ա · փխ : *Զխաղալաւաէր չլինելոյն մարգարտաւոր , հոծ բազմամբոխ լեռնէ պարարտութիւն · Ագաթ ։

Կամ Որ ունի ընդ իւրև ամբոխ բազում · *Քաջերքսէս բազմամբոխին ոչ ուրեք գոյ (այժմ) · փիլ · նխ · ա ։

Կամ որպէս Բազմավրդով · փոփոխական · *Լսա դիպելոյ աշխարհս հայոց բազմութիւն դարուց , երբեմն խաղաղութեան , և երբեմն սաստիկ և անբաւ չփոթմանց · փիլ ։

ԲԱԶՄԱՄԲՈՒԽ , ի , ից · փ · Πολυοχλία . Frequens turba , magna multitudo . τὸ Λαοδὲς . Vulgus . Ամբոխ բազում · խառնիճաղանճ · ռամիկ · հալփ · գալաթաղէփ · *Ծաղս առնէ զբազմամբոխ քաղաքացս · Յոբ · լԸ · 7 : *Յամօթ առնիցէ զքեզ ի բազմութիւն · Սիր · Խ · 11 : *Երթայր լինդ նմա բազմամբոխ քաղաքին մինչև ցքանդն · Ա · Ա : *Թագաւորութեան ձև և շուք խոստանալով նմա , և բազմաբոխս չարի արանց · Խոր · ա · 20 : *Ոչ որ իշխանն է ի մեզ , այլ խշնեցեալն և բազմամբոխն · փիլ · այլբ : *Ի դէպ էր հայոց ասացուցանել զնոսա բազմամբոխին տեսիլ · Ոսկ · Մ · ա · 15 : *Յաղթեաց բազմամբոխն · Լմբ · իմ : *Գայ ապա էան ի մէջ բազմամբոխին · Վրդ · ասաք ։

ԲԱԶՄԱՄԲՈՒԽՈՒԹԻՒՆ · գ · Յաճախութիւն ամբոխի , և ամբոխիչ իրաց · Նա ինքն ամբոխի առ ինքն բազմամբոխութիւն ի նա ինքն և ախտիւք , և այլոց վնոյն գործէ · Ընս · ոբս · ծՁ ։

ԲԱԶՄԱՄԵԱՅ · ա · Πολυετής . Multos annos habens , longaevus , annosus . Բազում ամաց , հինաւուրց ոք , և ինչ մի յերկարաձիգ · պարի՛ր ջաս , ջաս պարան , հին · լօ՛ եբեւեզի , եաւբը · *Դատաստարակ ... մանկութիւն վաղվաղակի վախճանեալ ըղբազմամեայ ծերութիւն անիրաւի · Իմ · Ը · 15 : *Ծերութիւնս ոչ զբազմամեայս և զհինսն հոմարին : Բազմամեայ չարութիւն մարդկան՝ ի ծնոգենէ մինչև ցծերութիւնն ձգեաւալ · փիլ · փեօան · Ե յին : *Մի՛ հայիր մեր ի բազմամեայ ամբարշտութիւնս իմ · Եղիշ · Ը : *Յերկարաձգեալք ի բազմամեայ տևողութիս յազդէ յազդ · Պիս : *Բազմամեայ խաչակցութք կեցեալ և ժամ կալեալ ննջեաց · Մագ : *Բազմամեայն (ցաւ) անբժշկելի է · Վրդ · հղ · Ը ։

ԲԱԶՄԱՄԵԱՆ , մեծի , ից · Նոյն ընդ վ · *Սիմեոն յարանց լինի քարող , և անեա ի կանաց բազմամեծից · Բուս · Գեղեծ : *Բնութիւ մեծասուանն զդիւն բազմամեան · Մծբ · ծՁ ։

ԲԱԶՄԱՄԵԾՈՒՐ · ա · Բազում մեծարանաց սլաժանի , մեծարդոյ · և մեծաշուք · *Բազմամեծար արգանդ սբ կուսին · Պեսր · սխա ։ *Բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ աճէր · Կաղանկ ։

ԲԱԶՄԱՄԵՂ , ի , ից կամ աց · ա · Որոյ բազում են մեղք · յեսեան մեղաւոր , կարի յանցաւոր · բազմայանց · Ղեւէր չոփ · էե · իեսահաէսր , ոռ—լլռս · *Ո՛վ անձն իմ բազմամեղ : Ոչ այլ ոք բարձամեղ · Մանդ : Նար : *Բազմամեղիս ողորմած · Շար : *Որպէս տեր ոք ինամեսկալ , որ ի բանաեղ ըզբազմամեղս հանել կամիցի · Ոսկ · էս : *Հայեցաւ ի կինն բազմամեղ · Եղիշ · խաչէն : *Զբազմամեղսդ յիւրս ի ոք ասիցէ զպէն · Ոսկ · Մ · ա · 9 : *Օտարք ևս փրկութեամն՝ բազմամեղքն (գործան) · Լբ · ա՞ծաբ ։

ԲԱԶՄԱՄԵՂՈՒԹԻՒՆ · գ · Բազմամեղն գոլ բազմութեի մեղաց կամ սպասուածց · *Հայեցեմ բազմամեղութք , քաւեսցի զիս ա՞ծ · Շար : *Զբազմամեղութիս մեր անտես սպաս · Մաշ ։

ԲԱԶՄԱՄԵՏՆՋԻՒ · ա · Ուր գոյանի մեսաքս բազում · Էէեոյ պօլ · *Աշխարհն · · · քրքմաեէա , և բազմամեսաքս · Խոր · Ք · 78 · կամ 81 ։

ԲԱԶՄԱՄԵՔԵՆԱՅ , կամ ԲԱԶՄԱՄԵՆԵՔԵՆԱՅ · ա · Բազմահնար · որպ բազում են միքեննեալք չարութեի · *Անմարմին ունի Թշնամի , և չարաիօս բազմամեքենայ Թշնամւոյն յաղթոյ լինել · Լմբ · պոբգ · Ե սղ ։

ԲԱԶՄԱՄԹԵՐ · ա · Ուր բազում ինչ մեծերեալ և ամբարեալ լիցէ · մեծը չաք բան էիպած՝ պահած · *Երբև զհամբաւս բազմամբ Թերս եգ ի նոսա ալարիչն ղօրհնութեան · Վէ՛որ · ր՛է ։ *Ծակոտեր զբազմամթերս ա՛ան խորհրդոյն ,, այսինքն զմիտան լի բազում նեղոգանօք · Եղիշ · է ։

ԲԱԶՄԱՄԻՏ · ա · Առատ միօք · հանճարեղ · միտոյ · հնարագէտ · չաք Խնդոյ · *Այրն ինքն քաջ է , և բազմամիտ է · Փորպ ։

ԲԱԶՄԱՄՈՒԹԻՒՆ · գ · Πολυετία . Grandaevitas , multi anni . Բազմամեայ գոլն · և Ամբ բազում · Էօփ՛ը լշՀԼ՛ոչ՛ս , յօգ եբեւեզ · *Կարեն և այլ ևս տակաւին բազմամուԹիւ Թևիս հանդուրժել : Ծնեցուսցէ պատուական , ոչ բազմամուԹիւ՝ երկայնութիւք ժամանակաց , այլ կատարեալ Թուոցն եզիւք · փիլ · խասպն · Ե եւ ։

ԲԱԶՄԱՄՈՒԽՍ · ա · Որոյ լեալ են ամուսինք բազում · բազմայր · *Զսադուկեցւոց բազմամուսնին , զոր նենգութեամբ հարցանէին · Յեսաբ ։

ԲԱԶՄԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Ունելն զբազում ամուսնիս · բազմակընութիւն , կամ բազմայրութիւն · *Ոչ մանկունքն ծնեալք ի բազմամուսնութիւնն կնոջն՝ կալեն զհայրն ճանաչել , և ոչ նա ի նոսին սպահէ զդուԹն ամբողջ՝ այսու կասկածոտ նոք · Լմբ · ասաչ ։

ԲԱԶՄԱՄՈՒՄՈՒԹԻՒՆ · գ · Πολυσαρκία . Corpulentia , obesitas . Թանձրամսութիւն · գիրութիւն · պարարտութիւն , և մի՛ս բազում · ԼէդոսՀոսրիՀ , մսոք ըԼԼաւԼը · էՀշանէՀ , ոՀդպէՀ , ՃկոՀնՀ · *Զլրդոյզ սալք ի կարծիս բազմամսութիւն են : Մարմնոյ բազմամսութիւք ծանրացեալ՝ ի հարկէ տկար և անզօր լինի առ ի յընտանի ներգործութիս միոք · Բուս · վալ · Ե հայեաց : *Ոչ բազմամսութիւ Թուիլ զմիտս , և ոչ դարձեալ և կամեալս հին անդուԹիւք տպաւորացանել զնոսա · Նխս · իոս : *Զօրքն պատճառացդ պարարեալ ի խողխողել վան բազմամսութեան ուրախութեանն · փիլ · նխ · է : *Զմարմինն (յերկրաչափս) բազմամսութիւնն և գունաւորութիւնն ձևացուցանէ , և զբերխատնեայն՝ ձնշելով մարմինն · Բուս · հղ ։

ԲԱԶՄԱՄՏՈՒԹԻՒՆ · գ · Πολύνοια . Prudentia , sagacitas . Հանճար · ճարտասարմանութիւն · ղաթ՝ ազեի խելք · *Կրեսոս՝ բազմամտութիւք մանաւանդ՝ քան եԼէ բազմաբանութեամբ կրԹեալ · Պղաթ · օ, բին · ա ։

ԲԱԶՄԱՄՕԹԵԱՅ · ա · Որոյ բազում է ամօԹն կամ ամօԹանքն · ամօԹով լի · խայտառակ · *Զկինն բազմամօԹեայ՝ Թուի Թէ ոչ գտանէք · Մագ · է ։

ԲԱՂՈՄԱՕՓ · ֊ · Զսան բազում · *Բազմամաք (կամ բազում ամաք) · Հաւանէ

դուքը հաշէլոյ հօր իմոյ . վչ« հդ . ֆ֊ :

ԲԱԶՄԱՑԱԾԵԱՆ . ա . Որ զբազում վայրօք կամ զիւրօք յածի . բազմաչրջիկ . գիւրաչրջիկ . որ լաւ էզուարի . *Զ֊իարդ զբազմայածեան լեզուս ի յօյհնեալն բան մխեցից . Նար . է :

ԲԱԶՄԱՑԱՆՑ , ի , ից . ա . Ոյր բազում են յանցանք . բազմամեղ . գապահ֊ ի՛ւ լափ . *Ոնդր և բազմայանցիցն . . . հա֊ ռաչ . Սիաա . ֆբ :

ԲԱԶՄԱՑԱՏՈՒԿ . ա . ի մանկագլա֊ կան անուն հին երաժշտի առ հելլենա֊ ցիս , զոր յն . Πολυτόνιος Ορφυρίφωνος , զոր այսպէս նկարագրէ մանկտրոսն մեր ի ի՛ղի . ւ֊ . *Որդիբուհիմոսն ի պելոպակ հանդիսացեալ ընդ հաւս ի գարնանային լեզանակին փողէր , և ի փողն արնգէր . իսկ լեզուակին ճռուողեր . . . զսա ասեն եռասեռեան , և բազմայատուկ , և անհա֊ տական . . . (զն) պատկանեալ քատակեր ի֊բաքանչիւրոցն ձայն ըստ տեսակի յա֊ տուկ ։։ :

ԲԱԶՄԱՑԱՐԴԱՐ . ա . Բազմերինակ յարդարեալ . զարդարան . էէ« փի֊էէնէ . *Զոր իւր չինեալ էր բազմայարդար զար֊ գարանօքն . Լսա« . ֆ֊ :

ԲԱԶՄԱՑԱՐՄԱՐ . ա . Քաջայարմար . գեպեցկայարմար . ճարտար . *Բազմայար֊ մար կազմուելի հնարից (նաւուն) . փարդ :

ԲԱԶՄԱՑԵՂ . ա . } Πολύτροπος .
ԲԱԶՄԱՑԵՂԱՆԱԿ . } Multis modis , multifariam , diversus . Պեսպես յեղեալ՝ յեղյեղեալ . բազմերինակ . բազմազան . ազ գի ազգի . *Բազմայեղ ձեւով յայտնական անուանաբ ստորոգէ զնա . Ո«ի֊է : *Բազմա֊ յեղ այլայլութիւնս գտանելին . կանոն : *Բազմայեղ չարութ . Մեէ« . ղ֊ա : *Ցոր֊ ծ ունկեան զանազան և բազմայեղանակ հիւ անդուեձանաբ սիուտացաւ . Բա« . լար : *Կարգել մի ըստ միոյէ գիրս և զդործս , զբա զնայեղանակ դիպմանս հայաստան աշ֊ խարհիս . փարդ : *Բազմայեղանակ նախա֊ գուշակ մարդարէիցն քարոզութ֊ թէս֊ դար . ի յօյն : *Բազմաթիւր և բազմայե֊ զանակ բառոյիցն . խոսրովի : *Բազմայե֊ զանակ տրտմական կենդանոյս . Մ«վ :

ԲԱԶՄԱՑԵՂԱՆԱԿԱՐՈՒՆ . ա . Որ ի բնէ կամ ի բնոյ է ծագումանբ բազմապի֊ սի . մեծագոյս . *Բազմայեղանակաբուն չառաւիղ գովասանութեան . թէոդար . ի յօյն :

ԲԱԶՄԱՑԵՂՔ , կամ ԲԱԶՄԱ֊ ՑԵՂՑ . ա . Բազմագիւղ . լիուլի . յորդ , առատ , բազում . բազմապատիկ . չաք , լէի֊ լէցան . էսէբ , պօլ , դ֊ալէն . *Բազմայեղչ և ջերմ արտասուօք . ճ . Ա : *Բազմայեղչ տուչութեիս և վայելչութիս . փիլ . նի . ի : *Մարդարէիցն ասեմ խոկիլ՝ բազմայեղչ և յոգնակի երևմնիս յայտներ . Վահր . յար :

ԲԱԶՄԱՑՈՑՉ , յոլովի , ից . ա . Ուր իցե յոյզ և աղմուկ մեծ . *Վասն բազ֊ մայուզիցն և մեծամեծ ամբոխից . կանոն :

ԲԱԶՄԱՑՈՐԴ . ա . Յորդ յոյժ . բազ֊ մապատիկ . *Լուծանէ զղամէքայ զբազ֊ մայորդ անմսուելիցն . Եէբ . ա֊էարբ :

ԲԱԶՄԱՑՈՐԴՈՐ . ա . Կարի յորդո֊ րամիտ , բարեյօժար , փոյթ . էէ« գայբէն֊ ի . *Յայնժամ երկրագործք մեր բազմա֊ յորդոր էին ի վաստակս ձեռաց . Յհ . ի֊ :
*Բազմայորդոր փութիով հաւանեցայսյուն֊ ք ի շնորհավաճառութեի այսր սուրբ . թէո֊ դար . ի յօյն :

ԲԱԶՄԱՑՐ , առն . ա . Πολύανδρος . Femina , quae saepius nupsit . Մակդիր կնոջ որ լեալ է բազում ամուսնոց հետ ըղ֊ հետ . որ և ասի ԲԱԶՄԱՆԿՈՂԻՆ . լաա մարդա֊ խիի էլաֆ . *Զբազմացրն կինն բե֊ թելով (սագուկեցւոց) յօրինակ . Աբէ :

ԲԱԶՄԱՑՐ . որպես Բազմամարդ . Πολύανδρος . Viris frequens . *Ի բաց փախ֊ չին գազանքն իբրև ի բոն իշխանէ ի մարդ֊ կանէ . վասն որոյ յոյժամ բազմացր լինին՝ ոչ գան ի քալաքան : Մեղուք եթէ ա֊ ռաւելեալ լեցին զօրէն բազմացր քաղաքի՝ գաղթեալք յայլ վայր փոխին . փիլ . էն . ե ւ֊ա֊ :

ԲԱԶՄԱՑՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Բազմացրն դալ հետոզհետ . իսկ միանգամայնն՝ է պատնուելի . և յայս միտ ասի . *Ասացաք , թէ խոտելի էր՝ և առանց օրինացն , և և օրինօքն՝ կնոջն բազմացրուելն . լ֊ի . ասի :

ԲԱԶՄԱՑՕԴ . ա . Ուր իցեն բազում յօդք կամ յօդուածք , և զօդմունք . որոյ բազում են խալաչիք անդամից . բազմա֊ մեան . խաչէբէ ի֊մ֊ կապ չաթ . *Զի չէ մարդ , թէ մի գնացք լինիցին բազմացօդ յօդուածոց նոցա : Բազմացօդքն լքեալք անկանէին , և յօդակոտոր ի միմեանց յօդ֊ քըն քակտէին . վէցօր . ա . Ե ի : *Ընու֊ թիս մեր նոյնպիսի է բազմացօդ և կցկցե֊ լով . վ֊ր« . ֆն :

ԲԱԶՄԱՑՕԴ . ն . ցօդ յօդ . յօշ յօշ . կոր կոր . էաբա էաբա . *Որով խորատակի բազմացօդ՝ ի վերայ չրչիալ մարդկային բնութեիս չարուելի , զոր նաւս թարսչայ մարդաբէն անուանէ . Նիա . էրփ . յն . բազմահնձիւ . պոլսգիւծաչ .

ԲԱԶՄԱՑՕԴ . ա . որպես Սուայօդ , պա֊ ճուճեալ . փի֊ղէ . *Զբազմացօդս զայս և ղընչականս ստորին խաբէութիս . Սարի . ը :

ԲԱԶՄԱՑՕԴՈՒԹԻՒՆ . գ . Ի բա֊ զում տասանց յօդուածն . բազադրութիւն ի բազմաց . *Զմեր բազմացօդութիւնն , և զնորա անընդնելի պարզութին դալ նշանա֊ կէ . Երբ . ֆա :

ԲԱԶՄԱՑՈՒԱԿ . ա . Բազմաւորական . յոբնական . *Բազմատակ յանկական ա֊ նուանց . . . դիցես և կէն , որպես մար֊ գիկ . Մ«փ . էէր :

ԲԱԶՄԱՑՈՒԱՄ , ացայ . ը . Πολληϑύομαι , πολυπληϑέω . Multiplicor . Բազում լինել , աճել թուով կամ սերնդեամբ . չաքալ . ջղալմաք , աբնմաք , էէսէր օլմաք . *Աճեցէք և բազմացարուք և լցէք զերկիր . . . և Թագաւորքն բազմացան ի վերայ երկրի : Սկսաւ մարդիկն բազմանալ ի վերայ եր֊ կրի : Բազմանայ յոյժ Ժողովուրդն յերկրիս : Բազմանայր Թիւ աշակերտիցըն : Ի բազ֊ մանալ աշակերտացն . են : *Եւ բազմա֊ ցաւ ձայն կանչողին՝ փոխան սըչ ժամանա֊ լին . Գբ . ի« . նէ֊ :

ԲԱԶՄԱՑՈՒԱՆԱԼ . Առատանալ . առաւե֊ լուլ . լիանալ . *Բազմացաւ Ջուրն : Բազ֊ մանայր յոյժ յոյժ : Բազմացան չորքք մարդկան ի վերայ երկրի : Վանի բազա֊ նալ անօրէնութեիւն : Ոլորմուելի ձեղ , խաղաղութեի և սէր բազմասցի : Ւնկելչին՝ սկսիլ մարդ֊ կանց բազմանալ : Ւնկելչին՝ սկսիլ բազմանալ երեսաց երկրի : Ա֊ ւան բազմա֊ նալ , ոզջունի , գիսկանց , մեղաց , կատաց , փրկութեան , քահանայութեի , (այսինքն քահանայից ,) գոչման , ալա֊ ղակի . են :

ԲԱԶՄԱՑՈՒԹ , ի , ից կամ ից . ա . Πολύυλος . Materiosus . Որոյ բազում են նիւթք . ի բազում նիւթոց յօրինեալ . *Էրէսնէնէսի լա« . *Ոչ ի լըսոյ բազնեաց բազմանիւթ բարձրարերձ . . . սեղանոց . Նար . Իւ : *Իբրև զիւղն քահանայական բազմանիւթ . Վ֊ր« . նէ :

ԲԱԶՄԱՑՈՒԹ« . Πολύπλοκος . Valde implicatus , versatus . Որ նիւթէ զբազում լինի . բազմահնար . նենգաւոր . չարարուեստ . *Զխոհուրդս բազմանիւթից յիմա֊ րեցոյց . Յոբ . ե֊ . ւ5 :

ԲԱԶՄԱՆԿ . ա . Որոյ բազում են ան֊ կուածք . բազմամանուած . բազմահիւս . բազմապատիկ . *Ձմեռն ասի յաղագս բազմանկ չարութիւնն նշանակաց . Նիա . երփ :

ԲԱԶՄԱՆԿԱՐ . ա . Պէսպէս նկարուք . բազմերանգ . գունագոյն . գունագոյն . *Ան֊ ձառ փառք փառաւորիք , բազմանկար դոյն պատճառիք . Շ . երէս : *Ծառ զա֊ նազան պտղովք լցեալ , և կամ բազմա֊ նկար պատկեր . Հէն« էեր :

ԲԱԶՄԱՆԿԻՒՆ , ի , ից . որ և ԲԱԶ֊ ՄԱՆԿԻՒՆ , նոյ , նոաց . ա . Πολύγωνος , πολυγώνιος . Multangulus , angulosus . *Ոնձի յինքեան տասանեակն և վերքանկիւնն նիցն և զտորեքանկիւնիցն և զայլոց բազման֊ կիւնիցն երևելի յատուկ առանձնաւորու֊ թիւն . փիլ . ֆ֊ բան :

ԲԱԶՄԱՆԿՈՂԻՆ , ղնոյ , ոց . ա . Πολύγαμος . Quae pluribus nupsit . Բազմ֊ այր . կին եղեալ արանց բազմաց . լաա հեղ կորգըաֆ խիի . *Զբազմանկողին կինն զգոյն , որ եօթանցն եղև եղբարց , յաւագ մատուցանէին . կ֊իա« . բ« : *Թէ ոյպէս իցէ յարուն կինդն բազմանկողնոյ . կ«ր֊ ղ֊ : *Զոր ընդդէմ սադուկեցւոցն ասաց յաղագս բազմանկողնի կնոջն . Շ . ֆա : *Սահղնանեն զբազմանկողին զոնն կին , որոյ հուելի բնաւ ուրեք ոչ է . ի֊ֆն :

ԲԱԶՄԱՆՁՈՒԿ . ա . Լի բազում անձկանօք , գիժով սիրով . կօրօպ֊ . *Զի բազմանձուկն զգուելն յատուկ լուելի պար֊ ձուսցեն . Ե֊աֆր . ֆէ :

ԲԱԶՄԱՆՇԱՆ . ա . } Πολύσιμος .
ԲԱԶՄԱՆՇԱՆԱԿ . } Multa significans . Որ ինչ ունի զբազում նշանակու֊ թիւ . լաա էան ղյնօղ . *Լոյս , կեանք , ճա֊ նապարհ , հովիւ , բազմանշան և այլոտա֊ րազ տեսուելի : *Մի խաբեսցէ ոք զքեզ բազմանշան բանիւ . Տծա֊ի : *Ոչ ըստ միում օրինակի . . . կարելի , և ոչ կարելի , այլ բազմանշանակ է . Աա« որ« . է :

ԲԱԶՄԱՆՇԱՆԱԿԱՊԻՍ . ն . Բազում ինչ նշանակելով . յայլ և այլ միտս . պեռպես մա֊ ի֊վ . *Ի սա հոմանուն՝ բազմանշանա֊ կապես . Գէբ . էերբ :

ԲԱԶՄԱՆՇՈՅԼ . ա . Որոյ բազում են նշոյլք . բազմալոյս . ասաա լ֊ա֊վ . ղղյս֊ ղան . *Ի նորոգել զպատածս բազմանշո֊ յլ ընդ ընդոչք և լուսաւոր աւազանաւն . Յհ« . է : *Երկանաւոնն , և բազմանշոյլն՝ յաւասլանէ , և ի կոչմանէ (Սուէփանոս պատ՝ եալիկոսոս) . Նար . Իվ :

ԲԱԶՄԱՆՈՒԱԿ . ա . Ուր բազում են նուագք կամ եղանակք . գայթէսի֊ ասաա֊ ը֊ ւֆ , ահնիլէ . *Բազմանուագ ձայնիւք (կենդանիք) վերսաբաստանացն վերա֊ թուն նուագ . Սկ« . ասմա :

ԲԱԶՄԱՆՈՒԱՃ . ա . Յոյժ նուագող , կամ նուագել . *Զանխլանօք ի բազմա֊ նուագ խոյնդոց . Ճ . Ը :

ԲԱԶՄԱՆՈՒԵՐ . ա Ուր բազում են նուէրք . *Որպես թէ առաւել պատիւ ու֊ նիցի նման հոյակապ և բազմանուէր քաղա֊ քացն . կանոն :

ԲԱԶՄԱՆՈՒՆ , անուան , անց . ա . Πολυώνυμος . Multa nomina habens , multorum nominum . Որոյ բազում են ա նուանք . այլ և այլ անուամբք կոչեցեալ . լաա էերպ անաա ուանէոչ . *Մի գոլով (ած՝)

բազմանուն է ըստ կրիցն. Արիստ. Ե: *Իսկ բազմանուն, աստղով, եւ եմ որ էն. կեանք, լոյս, ած, ճշմարտութիւն. Դիոն. ածայ: *Զբազմանուն զամենազօրն (ած,) զմիագիմի հաստատութիւն ... (որ) կոչի բարերար, արդար, ամենակալ են. Կոչ. Է: *Բազմանուն՝ քն, և մի որդի. մի, և բազմանուն: Մարմին եղեալ՝ բազմանուն եղև: Ըստ անօրէնութեան բազմանուն է (քն). ԺԺ: Ոսկեփոր: Լմբ. յոյս: *Յորժամ քննեմքըզբազմանուն խաչխանչան. Ղ. օփ. Բարսղ: *Բազմանուն աստ զչարն՝ ըստ զանազան գործոյն անուանելով. Նիւս. Երգ: *Բազմանունք են (կամ բազմանուն կոչին) որք սահմանաւ հաղորդին, և անուամբ տարբերին. Գամ:

ԲԱԶՄԱՆՈՒՆԱԲԱՐ. մ. Յոգնակի. ըստ օրինակի յոգնական անուանց. *Ասէ՝ ոչ բազմանունաբար՝ եկեղեցիք, այլ՝ եկեղեցի. Խոսր. պտրգ:

ԲԱԶՄԱՆՈՒՆԱՊԷՍ. մ. Πολυωνύμως. Multis nominibus. Բազում անուամբք, կամ ըստ բազում գլխոց. *Զամենայնի պատճառն ածխմաստքն բազմանունապէս օրհնաբանեն. որպէս զբարի, որպէս զագնիւ, որպէս զիմաստուն, են. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և ԲԱԶՄԱՆՈՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. Πολυωνυμία. Appellatio multis nominibus. πολυώνυμα, varia nomina. Միոյ իրի բազում անուամբք յորջորջումն. ... *Օրհնել զանկոչելն և անանուան ածութեան բազմապատկանան բազմանունութիւ. Դիոն. ածայ: *Իսկ 'ի բազմանունութէ. որպէս և սուսերն, և նրան՝ մի և նոյն ելով. Անյ. պերիարմ: *Վասն բազմանունութե ... գրեն զբազմանուանութիւն այսպէս. յոգնանունք են առուդաբանապես կոչեցեալքն 'ի վերայ միոյն. Գամ:

ԲԱԶՄԱՇԱՀ. ա. Πολυκερδής. Multum quaestuosus, multum lucri adferens. Որ ինչ բազում շահս ունի կամ բերէ. շահաւէտ. ... *Ի սիրոյ բազմաշահ երախայիք բարեաց: Բազմաշահ օգուտք. Յճխ. Ժ. ԺԷ: *Եղին 'ի գլուխ վաստակքնոցա, և սաղին զբազմաշահ կատարումն. Ոսկ. Եբր: *Պարարտ և բազմաշահ երկիր. Վրդն. պծմ: *Բամբակ՝ թէպէտ փանաքի և տկար, այլ բազմաշահ. Մխ. առակ: *Բազմաշահ վաճառաւ շահաւորեսցի զօգնիդ քո խնդրի իմաստութեան վաճառական. Եփր. պհ:

Իսկ Վէջօբ. Է. յորմէ և Ճէր. *Նաւ բարձեալ բերիցէ զբազմաշահ վաճառսն, կամ զբազմաշահն վաճառս. յն. լոկ՝ բիւրաբեր. μυριοφόρος.

ԲԱԶՄԱՇԱՀ ԼԻՆԵԼ. Εὐπορέω. Abundo. Շահել բազում ինչ. ճոխանալ. ... *Բազմաշահ եղեալք առատութբ կեցցեն. Փիլ. ...:

ԲԱԶՄԱՇԱՀԱԳՈՅՆ. ա. Πολυχρήματος. Opulentus, opimus. Որ ստանայ կամ տայ ստանալ շահ բազում յոյժ. մեծահարուստ. *Ի պատարագացն սանուլ՝ ոչ գոյշն ինչ, այլ որ մանաւանդ էր բազմաշահագոյն ընծայ. Փիլ. ...:

ԲԱԶՄԱՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Առատութիւն շահու՝ անձին կամ ընկերին. յն. աննախանձութի. առատութի. Ἀφθονία. Abundantia, copia. ... *Որչափ և սոցայն է բազմաշահութի. Փիլ. ...:

ԲԱԶՄԱՇԱՌԱՒԻՂ. ա. Որոյ են բազում շաւաւիղք կամ բարունակք. *Բազմաշաւաւիղ որթ. Վրդն. ...:

ԲԱԶՄԱՇԱՐԱԴՐԵԱԼ. Πολυσύνθετος. Ex multis rebus compositus. Ի բազում և 'ի պէսպէս իրաց բաղադրեալ. *Բազմամասն իմն է, և բազմաշարադրեալ. Նիւս. կազմ: *Ի բազմաշարադրեալ զանազանութեանց խորհրդոց 'ի զգալեացս վճարեալք. Մագ. 'ի քեր:

ԲԱԶՄԱՇԱՐԱՒ. ա. Որ իցէ շարաւ բազում. թարախեալ և փուտ. *Բազմաշարաւ զազրացեալ ոսկերք. Ոսկեփոր:

ԲԱԶՄԱՇԱՐԺ, ի, ից. ա. Πολυκίνητος. Qui multiplici motu agitatur, volubilis. Որ սաստիկ շարժի կամ փոփոխի. դիւրափոփոխ. *Իշխեսն (առ մարդիկ) և բազմաշարժ, և բազմայնոր. իսկ Նորայն (այսինքն ած) անաշխատ ... անշարժ ... զամենայն շարժէ. Արիստ. Ե: *Առ. 'ի յախտից (այսինքն 'ի կրից) բազմաշարժից վտանգեալք. Դիոն. ածայ: *Ի տեղւոյ 'ի տեղի շրջելն բազմաշարժ աչօք՝ շուրջ հայեցուածովք խնդրեն զտեսանելին. Ոսկ. 'ի ղուկաս:

ԲԱԶՄԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυκινησία. Multiplex motus. Բազմաշարժն գոլ. շարժականութի. փոփոխականութի. պէսպէս շարժումն. *Մոլորական աստեղաց եւեղափոխ բազմաշարժութեանց. Դիոն. ածայ:

ԲԱԶՄԱՇԱՒԻՂ. ա. Որ գնայ ընդ այլ և այլ շաւիղս. *Բազմահետք և բազմաշաւիղք եղաք. Յհ. կմ. ...:

ԲԱԶՄԱՇԽԱՏ. ա. Ուր իցէ աշխատութի շատ. բազմավաստակ. ... *Բազմաշխատ քրտամբք փայլէր: Բազմաշխատ քրտամբք երկոց զհարկաւոր պէտս մարմնոյն վճարէին. Յհ. կբ: *Բազմաշխատ պաղատանք. Ճ. Զ: *Որպէս այն առաջին չինուածն անմտութեան բազմաշխատն և դիւրակործանն. Լաստ. ...:

ԲԱԶՄԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազում աշխատանք. ճիգն. քրտն. ... *Եւ ոչ 'ի հեռաւոր վայրաց բազմաշխատութբ հայցել և ածել. Պիտ: *Եւ վարժ բազմաշխատութի է մարմնոյ. Լմբ. Ժղ:

ԲԱԶՄԱՇՆՈՐՀ. ա. Որ բազում ինչ շնորհէ. բազմապարգև. ... *Բազմաշնորհ ես առ ամենեսեան. Խոսր: *Ո՛վ երկայնամիտ՝ բազմաշնորհ՝ ամենակեցոյց. Նար. ...:

ԲԱԶՄԱՇՆՈՐՀ. Բազում շնորհօք ճոխացեալ. շնորհալի. պէսպէս շնորհաց ընդունօղ կամ պարունակիչ. *Եւ ես 'ի զանազան և 'ի բազմաշնորհ բառացութե անեղութ միջակացեալ. Պիտ: *Բազմաշնորհ 'ի գիտութիւ գրոց սրբոց. Ասող. Գ. Դ:

ԲԱԶՄԱՇՈՒՔ. ա. Որոյ շուքն՝ ... հովանին է բազում և մեծ. և Մեծապատիւ. *Զ'ի վիմէ արմատացեալ բոյսն, ըզբազմաշուք ծառն. ԺԺ:

ԲԱԶՄԱՇՐՋՈՒԹԻՒՆ. Περίπατος. Ambulatio. περίοδος, circuitio. Շրջիլն ընդ աշխարհ. յածումն և պատումն ընդ բազում տեղիս. ... *Որք բազմաշրջութբ հրամանաւ պտղոմեայ՝ ատպարիզօք զբնակութիւ մարդկան չափեցին. Խոր. Ա. 29:

ԲԱԶՄԱՇՐՋՈՒՄՆ, շրջման, մամբք. գ. Πολυστροφή. Frequens versio. Յեղյեղումն. դարձուած բանի կամ բառի կրկին և կրկին. *Նուագս բազումս թողլն սաղից ... շրջմամբք և բազմաշրջմամբք՝ գեղեցիկ և լաւ չափեցելոց. Փիլ. ...:

ԲԱԶՄԱՇՓՈՅԹ. ա. Իբր Բազմաշփոթ. շփոթ յոյժ, խառնակ. խառնափնդոր. *Զոգան զկնի մահեայ բազմաշփոյթ աղանդոյն. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱՈՍՏ. ա. Իբր Բազմոստ. բազմաճիւղ. *Պահքն ծառ է բազմոստ: Պահովքն զարգացեալ՝ եղև բազմոստ. Թէոփ. ...:

ԲԱԶՄԱՉԱՐ. ա. Κάκιστος, κακοήθης. Pessimus, malignus. Բազում չարեաց առիթ կամ գործօղ. կարի յոյժ չար. լի չարեօք. ... *Բազմաչար է ստութի. Յճխ. Է: *Զտեղի թատերցն զժողովս բազմաչար: Ի մէտ առ զբազմաչար հնարս թշնամեոյն: Հեռանալ 'ի բազմաչար ախտից. Մանդ: *Եկեալ 'ի միասին՝ յիշեաց զբազմաչար մեղս իւր. Հ. յունիս. Ծ: *Կարապետ բազմաչար պատրողին. Բենիկ:

ԲԱԶՄԱՉԱՐՉԱՐ. ա. Πολυπαθής. Multis malis vexatus, multa passus. Բազմօք չարչարեալ. բազում չարչարանս յանձնառու. *Բազմաչարչար նահատակ, կամ վկայ. Ճառ: Յայսմաւ:

ԲԱԶՄԱՉԱՐՉԱՐԵԼԻ, լւոյ. ա. Բազում չարչարանաց ներքոյ անկեալ. *Բնութե անչարչարելի բանն՝ եղև գթութբ բազմաչարչարելի. Պրոկղ. ծն: յորմէ և Ասող: և Սամուէլ: *Խոստովանելով զանչարչարելին ըստ գոյացութե՝ բազմաչարչարելի ըստ միաւորութեն. Յհ. կմ. ...:

ԲԱԶՄԱՉԱՓ. ա. Մեծ ըստ քանակին, կամ ըստ տարածութե, և ըստ թուոյ. և Ունող զիմանութիւն բազում գրուաց. *Խմոր եղև նա հաւատոյ քարոզութեն, և միացոյց 'ի հացն կենաց զբազմաչափ բնութիւ մարդկան. Պրոկղ. ...:

ԲԱԶՄԱՉԵԱՅ, այք. ա. Πολυόφθαλμος. πολύομμα, ατος. Pluribus oculis praeditus. Բազում աչս ունօղ. լի աչօք. *Բազմաչեայ քերովբէք. Ճառ: Դիոն: *Երեխ անտեսանելի՝ որ արար զբազմաչեայսն. Եղիշ. Բաղմ: *Կոյր է բազմաչեայն, որ 'ի մնախոն բազում աչօք հայի. Նիւս. Երգ:

ԲԱԶՄԱՉԵԱՆ. } Նոյն ընդ վ. *Յաճախք 'ի գիտութե
ԲԱԶՄԱՉԻՆ. }
իմաստից ըստ բազմաչեան գոլոյ: Բազմաչեան գոլ, և 'ի թիկանց կուսէ ունել զաչս. Ղ. հռեպ: *Աթոռք անքննին, քրովբէք բազմաչին. սրովբէք սրբային. Գնձ:

ԲԱԶՄԱՊԱՂԱՏ. ա. Պաղատանօք լի. թախանձալից. *Բազմապաղատ արտասուօք յօգնութե զբարձր բազուկն տեառն ած կարդայյն. Յհ. կբ:

ԲԱԶՄԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Բազում իրօք պաճուճեալ. ուր իցեն բազում պաճուճանք և զարդք և յօրինուածք. ... *Բազմապաճոյճ զարդարանօք պճնեալ զինքն կազմեաց որոգայթ. Պիտ: *Բազմապաճոյճ դգեստ. Ճ. ... *Բազմապաճոյճ բանք, կամ առակագրութիք. Ճ. Ա: Նար. ...:

ԲԱԶՄԱՊԱՅԾԱՌ. ա. Λαμπρότατος, εὐφεγγής. Splendidissimus, lucidus. Յոյժ պայծառ, լուսաւոր, մեծապայծառ. յստակ. ... *Յուցանելով զբազմապայծառ նմա պատրաստեալ պսակ: Բազմապայծառ լուսով: Բազմապայծառ կուսութբ. Խոր. ...: *Բազմապայծառ հանդերձ. Ճ. Ա: *Բազմապայծառ վայելչութբ. Լաստ. ...: *Բազմապայծառ գնդիւք՝ վերին զօրականօք. Ոսկ. 'ի ...: *Իբրև զարեգակն բազմապայծառ. Վրդն. օրհն:

Կամ Πολυτελής. Sumtuosus. Մեծա-

չուք, հոյակապ, շքեղ, բազմածախ. ֆա-ռա-որ, ճեղաչեն, լաւ ծախ-ով. հ-ուեւէնֆ. *Բազմապայծառ յարկ տանն այ, կամ քաւարան, առաջար. Յհ. իե: *Զբազմապայծառ կենաս աչխարհի սիրեցին: Գովել ըզկազմուածին և զհնացուն՝ վասն բազմապայծառ պատրաստութեանն. Փիլ. էն. Ն պէոական:

ԲԱԶՄԱՊԱՅԾԱՌՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Բազում պայծառուի. շքեղութիւն. և ըստ յն. բազմածախութիւն. Πολυτέλεια. *Սակաւապատուութեան խրատու ազգակից իմն և գրացի լինի. իսկ բազմապայծառութիւնն խրատու թշնամի. Փիլ. լին:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԱ. ա. Բազում պատժոց արժանի. * Ի վերայ բազմապատիժ պատուհասիս: Զինչիզ կարայիցէ բանալ զբերանս բազմապատիժ առաջի հատուցիչ այ. Բուզ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ, տկի, ական. ա. Պոլլապլάσιος, πλάσιος, πολύπλοκος, ποίκιλος, πολλάπολυς. Multiplex, multifarius, varius. Բազմապիսի, ազգի ազգի. բազմադիմի. բազում. բազմազան, կամ յոլով. լզ. դէ-ուէ-, գաւ գաւ, էգիշան. *Ցեսի առաջի իմ՝ խորհրդակ բազմապատիկս. Տոբ. ը. 2: *Ա յր երկայնամիտ՝ բազմապատիկ է խրկրդով. Առակ. ծը. 29: *Մեծրա նոցս բազմապատիկս չընհեաց. Խոր. ը. 59: *Ի՞նդ բազմապատիկ ախտի (հակառակի) բազմապատիկ առաքինութիւն. Փիլ. այ. ւոբ: Ա յսպէս ասի յամենայն գիրս. *Բազմապատիկ բարիք, բարութիւնք, չարիք, թշուառութիւնք, հիւանդութիւն, պատրիճք, վայելմունք, եկեղեցոտութիւն, ընթացք, տանջանարանք. ևն: *Վասն արուեստից ազգի ազգեաց և բազմապատուց. Սարգ. ա. պ. ծա: *Բազմոյն և բազմապատկոյն ի վերայ այլոցն ի ներքս արկեալոց. Նիւս. Կոչ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ. իբր Բազմապատիկ. պատուական, ընտիր, ազնիւ. մեծածախ. մեծագին. Πολυτελής, πολυτελέστατος. Sumtuosus, sumptuosissimus, pretiosus. *Դնեմ ի հիմունս սիոնի վէմ բազմապատիկ. Ես. իը. 16. (որ ի ա. պէտ. ը. 6. գնի՝ ընտիր): *Որ է առաջի այ բազմապատիկ. ա. պէտ. ը. 4: *Եւ կրծիւքն եր. կոտոսան ականքն բազմապատիկ: Ընտրանեօք և ոսկով, և այլովք բազմապատիկ զանազանութիւք: Ակբակրին ոչ բազմապատիկ խոնիք, այլ հաց անպատճոյ, և ազ՝ խորտիկ: Ոչ արդեօք բազմապատիկ պայծառութիւն ունին. Փիլ: *Խոզովք ա. նուշահոտագունիւքն և բազմապատկօք. Աթե. ազաթե:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ ԱՌՆԵԼ, ԼԱՒՆԼ. Πολυπλασιάζω, ζομαι. Multiplico, or. Բազմացուցանել, բազմանալ. լագնել, լագնալ. լշալիճագ, լշալճագ. *Նկրկր բարի զաբրին բարի ընկալեալ՝ բազմապատիկ առնէ զարդիւնս արմտեացն. Յճխ. ը: *Զի կեսցեք, և բազմապատիկ լինիցիք. Օրին. ը. ւ: յա. 8:

Կամ Բազմապատկել Թուաբանօրէն ըզ Թիւ ինչ այլով. ղրդ էնդէ. * ի միեկէն մինչև ի տասնեակն բազմապատիկ ուրուրեալ՝ շարադրեսցես զարարեալ Թիւն: Վեցակ իմն բազմապատիկ յինքեան է. ղեալ. . . ծնանի զերեսուն և վվեց. Փիլ. ը. բան:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ. ֆ. Πολυπλασίως, σία. πολλαχῶς, ἐπὶ πολύ. Multipliciter, ին. Բազմապատկաբար. և բազմամասնաբար. բազմօրինակ. պէսպէս օրինակաւ. և Առաքելոցն. բազում. յոյժ, մեծապէս. գոն վն գոն, ը՛յոպէոիչն, լզգ դէ-ուէ-. * Բազմապատիկ անդրկէն գործուցանել (զառեալն). ը. ֆ. ը. 16: *Զի բազմապատիկ Թողեալ զանօրէնութիւնս մեր. Ես. ծը. 7: * Բազմապատիկ պոռնկեցար. Եզ. ոչի. ծը. 26. 30: *Բազմապատիկ . . . զնծ ի վեր օրհնէին. գ. ֆ. ը. 24: * Մի գուցէ ընդ իս բազմապատիկ տանջիր, և ոչ ես ընդ քեզ սակաւագոյն. Եզէր. ը: *Անիըմն իսկ յօրինացն բազմապատիկ մահապարտ գտանի. Եզեկ: *Ած զմարգն միայն բազմապատիկ փառաւորեաց. Ածք: *Բազմապատիկ զանուանապետ հոգւին հեղ ձուցանեն. Մագ: *Հատուցանել ի վերայ նոցա (զվրէժս մահու) ած բազմապատիկ քան զմահապարտացն. Պիս: * Ած՝ որ յետոյն, լինի բազմապատիկ քան զայն՝ որ ի սկզբանէն էր, լև. Փիլ. էն:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻՐ. ա. Յոգնապատիր. լի պատրանաց. բազմախաբ. խաբեբայ յոյժ. Խիա խաբօզ. * Ըստ բազմապատիր ներգործեցն բարոյից գաւառ ազատեսուց. նաբ. կը: * Բազմապատիր փառք յաբտուհիս. կէ-րդ. Խլ: *Ի բազմապատիր կենացս զերծեալք. Մագ: *Թակարդք բազմապատիր հնարից. ճ. Ա: * Բազմապատիրք են որդիքդ յերկիր. լ՛յբ. ծլ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻՒ. ա. Պոլύτιμος, ποτυτελής. Sumtuosus, pretiosus. Մեծապատիւ, մեծաշուք. և պատուական. մեծագին. բազում յարկի և պատուոյ արժանի. իՒԻպէրԼը, պահալը. *Բազմապատիւ պատուով մեծարեալ զնա. Յհ. լն: *Ա՛նպէս բազմապատիւ ճանապարհ լեալ նոցա՝ գնային հասանէին ի քալաքն. կազ. լանք: * Մը և բազմապատիւ արեամբն իւ. լով. Մագ: *Ոըքան սակաւու գնոյ զբազմապատիւն գնէ, այնքան խնդայ: Հան. գերձիւ բազմապատուով ոչ զգեցուցանես զքեզ. Բր. ոգալը: * Հանգերձս զգեցեալ լապտիապատիւս. Ո-ի. Տրգր:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱԲԱՐ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ. ֆ. * Բազմապատկաբար ընտրութիք վորձեալք. Նար. ոոոփ: *Բազմապատկաբար տալով. Վրդ. էլ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱԲԱՐ. ֆ. Բազմապատկութիք ըստ Թուաբանից. ղրդ էոէրէ. *Ի հնգէ սկիզբն արարեալ բազմապատկաբար, աւարուեցաս բոլորացար ի նոյն հինգ. որպէս, հնգիցս հինգ՝ քան և հինգ. Սահմ. ծէ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱԿԱՆ. ա. Յոյժ բազմապատիկ. առաւելագոյն. * Ընդունի զայն՝ որ պարզագոյնն է, որպէս ի Թիւս միակէդ. ունին. և զբազմապատկագոյնն՝ զնանեսունն ի Թիւս ասունեկին. Փիլ. լին:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱԿԱՆԱՄ, ացայ. ը. Պոլλαπλασιάζομαι. Multiplicor. Բազմապատկեալ լինել լրոք կամ նմանութիք. բազմանալ. լշալճագ, էէոիր ջմագ. *Բազմապատկանայ և ածէ. Վրդ. էլ: * Բազմապատկանալ ասի մինն, իբր նորա յիւրմէ յառաջ ածութիւն զբազում: Աւրդարև նախագոյն ըստ ամենայնի էիցս հնարից բազմապատկանայ. Դիտ. ած: *Նախախնամականացոյց յառաջ ձանապարհօք բազմապատկացալ՝ մնայ անբանաբար մի. որպէս այսեգոյն բազում ճառագայթ արձակեալ՝ մնայ ի միութիք. Մաս. ի դէտ: *Ինքն զինքն ոսկին ծնանի՝ բազմապատկացեալ ի վրան. Բր. վալը:

Եւ Բազմապատկել Թուաբանօրէն. ղրդ ջշանագ. *Եսթանանելոյրն, զոր տասնիցս եսթն, և կամ եսթնիցս տասն ծնաբազմապատկացեալ. փիլ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱՊԷՍ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ, ֆ. Πολλαχῶς. Multipliciter. *Որչուրջ զնովաւ զորուխիքն են, բազմապատկապէս են հաղորդք նմա. Դիտ. էրին: * Բազմապատիկ են տեսակք ախտից ցանկութիքց. վասն բազմապատկապէս և պարսիքք կշռուչանալ. Վրդ. հց. ը: * Եթէ լինիցի ծանօթագոյն և յայնքան բազմապատկապէս բազմալ. Ոո. ի ծո. էտ: *Բազմապատկապէս այս առացաւ ի սմանէ, և գարձեալ կրկնէ. Լ՛յբ. ասաւ: * Բազմապատկապէս աձեցուցին զերգս ոճնականս. Լ՛յբ. պբփ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱՍ. ա. Պատկառելալ յոյժ. ամօթով լի. ամօթապարտ. *Զինչիզ յաւելից զնոյն գովելի՝ ալաչաւորս բազմապատկաս. Նար. ի:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ի որ և ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՄ, հցի. ն. } ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Πολλαπλασιάζω. Multiplico. Բազմապատիկ առնել. բազմացուցանել. լուիք օրինակաւ. առաւելուլ. յաձախել. չոգնել, էուէղնէլ, էրայ գնել. լշալճագ, Ռէէոիր ՌիՌէ. *Աւ ինքն բոլոր միանայ, և ոչ յինքն՝ մտեալ, և բազմապատկացուցեալ զինքն նուազել զնմն միւսն. Դիտ. ած: * Քոյ է ՌՄ բազմապատիկ, որ բազմապատկեաց զինքն՝ ՌՄ կոչելով զսիմն, և նա զամենայն հաւաստացեալն. Տծած: *Հատուցանէ բազմապատկելով: Զբազմապատկեալ չարութիքն նոցա. Վրդ. ծն: *Հաղարս հազարաց աստեն, և բիւրս բիւրուց գոլ, զաս ի մէնՀ ծայրագոյնս Թիւս զինչեաւքս չուրջ պատեալ և բազմապատկեալ. Դիտ. էրին:

Կամ Բազում անդամ կրկնել, երկրորդել, յերկրորդել. առեպ ասել և յիշատակել. Ա՛էբլէմ. * Բազմապատկեն զի բով արկանելն. Շ. ա. յհ. իէ: * Մոռացաւ ած զանուն քո, և յիմ բազմապատկելոյն կատաղի վերանին յիշել. լ՛յբ. պբփ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ. Ըստ Թուաբանութեան Բազմացուցանել զԹիւ Թուով. ղրդ էՌէ. *Ամենայն Թիւ բազմապատկելով մեծ Թիւ բացակատարէ, քան զչարադրելով (գումարմամբ). սրբոն, երկուց երեք՝ էին, և երեք և երեք՝ վեց. ահաւադիկ բազմապատկելով մեծ Թիւ ապար՝ էին. քան Թէ զչարադրելով որ է վեց: Իակ երկեակդ ոչ այդպէս. քանզի բազմապատկելով և չարադրելով զնոյն Թիւ բացակատարէ զչորս. երկուց՝ երկու՝ չորք. երկու և երկու՝ չորք. Սահմ. ծէ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Πολυπρόσωπος. Multas habens facies, multiformis. Խրտուռ բազմադիմակ. բազմադիմի. բազմադէմ. բազմօրինակ. չոփ էրէոպէոփ, չոփ էէրդ. * Բազմապատկերք են, զի այսպէս աստուցուք, արիսոն և եւՀոմիսոն ասեն դոյն մոլորութիւք. կէ-րդ. գիմ:

Եւ Եկեղեցագուռ բազում պատկերաց կուսոյ. * Զի ի դէմս բազմած բազմասեղին լուսաւոր . . . նկարագրեսցի խորհուրդ բազմապատկերս եկեղեցւոյ . . . որ Հանգերձեալ էր օսաւրանալ յայսմ կուսոյ. Եէր. յէս:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՑՈՒՅԱՆԵՄ. ցուցի. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ. *Ալլէ ի սեպհականս զարծաթի վաստուց իւրեանց արկեալ բազմապատկեցուսյեն. լ՛յբ. պբփ: * Զնէ Թեն բազմապատկեցուցեալ. Բր. ա. ոգփխ:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Πολυπλασιασμός. Multiplicatio. Բազմապատկին գոլ կամ բազմապատկին առնել որ և է օրինակաւ. * Զմիեզէն Հորա բազմապատկութեալ. փիլ:

պատկութեան ։ այսինքն զօրութիւն բազմապատկին լինելոյ. Դիան. ՈՃԺ։

Կամ Յաւելուած. ստձեցուցանելն ըզգին իրաց, ևն. ըմպաւոր, ըմպչելոյ. * Ոմն վաշխիւք և բազմապատկութիւ զերկիր պըզծեաց. Ընդ. կոչ։ * Վաշխով և տոկոսս սեաց օրինաց եդան, և ցորենոյ բազմապատկութիւն. Լ՚սող. ՃԲ։

Կամ Առաւելութիւն. ահաւասիկ. լիութիւն. ըմպաւորիւ. պօլլօփ. Մեօնասմός. Cumulatio, abundantia. * Ձի առնուցուս զայն բազմապատկութիւն յայրքայութեան. Նար. հոփ։ * Ցերկիկեանն բազմապատկութեն (խորհուրդ) փղոր ինչ վարելով առից նշխարս. Ած սրս. Ը։

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ. Բազմապատկելն ըստ Թուաբանից. Պօլլափլասիասμός. Multiplicatio. գբգ. * Երկուք ծնանին զչորս ի ձեռն բազմապատկուէ, և երիքն զինն. իսկ չորք ծնանին յերկուց, և ծնանին զուրն ըստ երկուց բազմապատկութենէ. . . իսկ ինն ծնանի յերից՝ ըստ երից բազմապատկութենէ. ևն. Սահմ. ՃԸ։

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բազմապատիլն գոլ, և մեծագին. պատուական. նուէթի. ազնուութենէ. Պολυτէλεια. Sumtuositas, lautitia. * Ձքարտիցն բազմապատկութիւն և զպայծառութիւն. Ած սրս. Է։

ԲԱԶՄԱՊԱՏՈՒՄ. ած. ՃաճախապատՈՒՄ. ուր իցէ ընդարձակ Ճառ և մեկնութենի. կամ Հմուտ և ներհուն բազում իրաց. որպէս Պολύστωρ, ρικός. Multiscius. * Բազմապատում քանիւք կամ շնորհօք խօսեցան (այսինքն մեկնեցին) զառաքեալ. Եփր. հա։

ԲԱԶՄԱՊԱՐԳԵԻ. ած. Տուիչ զանազան պարգեւաց. առատ. * Ընդունելոյս առ բազմապարգեւդ. Բազմապարգև Թագաւոր. Նար. Է. ՃԲ. ՅԲ։

Եւ Առատապէս պարգեւեալ. առատ. * Բազմապարգև բարութեիս նմին խոստացայր. Յհ. կԲ։ * Զամենալից շնորհս բազմապարգև քո ողորմութենէ. Նար. ւԲ։

ԲԱԶՄԱՊԱՐԻՍՊ. ած. Բազում կամ ամուր պատպազ ամրացեալ. յն. պարըպաւոր. Τειχήρης. * Ո՞վ ոք ի զօրավարաց, որ զբազմապարիսպ քաղաքս առեալ են. Նէ՚ա. Ռ։

ԲԱԶՄԱՊԱՐՈՒՆԱԿ. ած. Որ բազում ինչ պարծանակէ. բազմապարծիկ. * Եւ ոա (կայէն) առաջնորդ բազմապարունակս չարեաց եղանի. Պիս։

ԲԱԶՄԱՊԱՐՏ, ի, ից. ած. Որ ունի զբազում պարտս. պարտական բազմաց. բազմամեղ. ըմպ պորթի Ը։ * կինն մի՝ որ բազմապարտ. ՄՅԲ։ * Բազմապարտ յանցաւ որ։ Բազումպղծիմ առ բազմապարտս դարձեալն. Վրդ. ԵրՓ. Ռ Եև։

ԲԱԶՄԱՊԱՐՏԻՒ, սեռ. Նոյն ընդ վ. * Որ քաւութեի և թողութեիդ ես բազմապարտից. Բէնիկ։

ԲԱԶՄԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Օχλοκρατία. Turbae popularis regimen. Պետուի որ ի ձեռս բազմութեն ժողովրդեան. իշխանութեի ամբոխին կամ ռամկին. յն. ամբոխապետուի. (որ առ մեզ կոչի և ՌԱՄԿՈՒՈՒԹԻՒՆ.) Առաջինն՝ յաղագս միայնապետութեն. . . իսկ սակաւապետութեի և բազմապետութեի՝ ի մեսս քաղաքավարս ըսե բուսան ի մարդկանէ. ՓԻ. Ք. ԻՃՆ։

ԲԱԶՄԱՊԻՍ. ած. Բազմաք. յաճախուած, առատապէս. բազմապատիկ. լիով. ըմպ պօլ պօլ. որպէս յն. πολύ, ևն. * Սկսաւ նոքա զկատարել զայդ ժողովել զպիտոյն բազմապաս. Վ յհ հդ. Ը։

ԲԱԶՄԱՊԻՍԻ, սեռ, սեաց. ած. Բազմազան, զանազան. պէսպէս. յազմապասիկ. ըմպ ՅԸդ. Ըէ՚ըէ՚ը։ * Բաշխմամբ ի մասունս բազմապիսիս. Նար. ղԸ։

ԲԱԶՄԱՊՏՂԱԲԵՐ. ած. Որ բազում պտուղս բերէ. * Հայս բազմապտղաբեր. ՄԺԲ. ԺԸ։

ԲԱԶՄԱՊՏՂԱԿԱՆ. Տ. ԲԱԶՄԱՊՏՂՈՒՆԴ. * Ցորեն հայրական՝ միշտ արմատացան՝ բազմապտղական. Գ՚ԺՀ։

ԲԱԶՄԱՊՏՈՒՂ. ած. Πολύκαρπος. Fructuosus, faecundus. Որ բերէ պտուղ բազում. բերրի. պտղալից. պոռղը ըմպ. Ֆահոռլըս. * Ջնորատուն ի հոգևորական այգին ցուցանեալով՝ բազմապտուղ զնոյն գործեցեր. Ոսկ. ը։ * Տունկ բազմապտուղ. Ճ. Գ։ * Ծառս բազմապտուղ արձակեաց, զի այնու ազգք կերակրեսցին. Սի՚ա. ւԸ։ * Յորեհնեսան անկեալ մեռաւ, և բազմապտուղ հասկ եղև. Վրդ. յա՚եփա։ * Ծառ մի ձիթենի. . . որոյ բերն էր բազմապտուղ և ուսուք. Փարպ։

ԲԱԶՄԱՋԱՆ. ած. Ուր լինիցի բազում ջան և վաստակ. բազմաշխատ. յոյժ աշխատասէր. ջահդԸի. * Բազմաջան սաժանմունք, կամ հնարք. Պիս։ * Բազմաջան աշխատուի. ՃՃ։ * Բազմաջան՝ քրտամբք. Շար։

ԲԱԶՄԱՋԱՆ. ֆ. Բազում ջանիւք. * Աշխատեաց բազմաջանս. (այլ Ճ. բազում ջանս). Վ՚ըփ հդ. Ը։

ԲԱԶՄԱՋՈՒԼԻՐ. ած. Ուր են բազում ջուղերք, կամ բազմութիւք երեց. * Եղեալ ի լերինս որսատուն և բազմաջուղիր վայրացն. Ո՚ոպ։

ԲԱԶՄԱՋՈՒՐ, ջրի. ած. Πολύσδρος. Aquosus. Որոյ ջուրն է բազում. ջրարբի. Ն՚ըը ջաս. * Ջերաշատացեալ տեղիսն՝ բազմացրս գոլով գոլորշեցեն. Պղոպ. օրին. Ը։ * Ուր պէս փղոր առու մի ու բազմաջուր գետս. Վ՚ըփ ոսկ։ * Զօրարճասցին իբրև զդրախտ բազմաջուր. Տծոպ։

ԲԱԶՄԱՒԱՍ. ած. Ցոյժ առատ. յորդառատ. առատաժիր. ջոպ. պօլ, էՓՀան. * Բազմաւատ շնորհօք իւրովք՝ յերանելի հանգիստն ժողովէ. ՅՃԲ. Ֆ։ * Սփռեաք անձկակ մի ինայեսցուք, զի առցուք ի տեսանէ բազմաւատս ալարգիւք զարքայութեին երկինից. Եփր. պհ։

ԲԱԶՄԱՒԱՀ. ած. Կարի սահական, և սահելոցիկ. գիւրագայթ. լուծ՚ոն։ * Զբազմասահ չարժութենէն՝ յոյոց գլորեցայ. Նար. իԸ։

ԲԱԶՄԱՒԱՑ. Տ. ԲԱԶՄԱԲԱՆ. * Թէ ոչ բազմասաց նոցա երկայնութեի արգելոյր. Ս՚ոէր։

ԲԱԶՄԱՒԵՂԵԽ, կի՚ } Պոռնիկ կին,
ԲԱԶՄԱՒԻՂԵԽ. ած. } որ ունի զբազում սեղեխս, կամ զՀոմանիս. * Զի ի գեմս բազմաւոտած բազմասղեին րոտաքոս նկարագրեսցի խորհուրդ. Եփր. յԸ։

ԲԱԶՄԱՒԵՐ. ած. Որոյ բազում են սերունդք, կամ զաւակք. բազմազաւակ. * Որով մարդկան ազգն բազմասեր երկարաց կեցութիւք զարգացեալ ծաղկեսցի. Պիս։

ԲԱԶՄԱՒԵՐԵՄ. ֆգլ. Ն. Բազմացեալ զսերունդ կենդանեաց, կամ անկոց. * Վասն որոյ փոյթ տարան մեծաց գոյն երկով անկել (զորեն), և բազմասեալ. Պիս։ (Իսկ խոր. ած. 2. հին տպ. * Բազմասերութիւք լեալ։ պիտի ըստ ձՃ. * Ի սմանէ սերեալ լցին. ևն։)

ԲԱԶՄԱՒՍԵՐՄ, կամ ԲԱԶՄԱՒՍԵՐՄՆ. ած. Ընդոլ զբազում սերմն, կի՚ զբազում զաւակս. * Խմաստունն անաբրմն է . . . և բազմասերմ. Փիլ։

Եւ Խառնակ. պոռնկական. * Ընդ բազում տգեղս յայնոսիկ յառնականութենէս, ոչ ունելով պատուական որդեծնութենէն, հեղլով բազմաւերմն մեղմամբք. Ոսկ. ի կինն Ղեւ՚ա։

ԲԱԶՄԱՒԽԱՀ. ած. Որ բազում սիրալէ. սիրալական. բազմավրէպ. * Զբեերութեի վրիպանայ բազմաւխալ ձայնի եղկեալոյս. Նար. ղԸ։

ԲԱԶՄԱՒՈՒՆ. ած. Բառ անյայտ. իբր Բազմաքան, կամ Բազմանուեղ. * Հալածմամբ բազմաւուն սեռիս . . ., ծաղկեացն ի բարբառս. Հին. ԵԲ։

ԲԱԶՄԱՒԱՏԱՑՈՒԱԾ, ի, կի՚ ոյ, ոց. ած. Πολυκτήμων. Multa possidens, dives, locuples. Որ ունի ստացուածս բազումս. մեծատուն. ընչաքաղց. հարուստ. ԷԼՆԻՆ. * Արքահամ բազմաւոտաստուած էր. Վրդ. օրին։ * Դիմեհկրիտոս . . . ընչեղ և բազմաստացուած էր։ Ի սիրեէացւոց ընչեղագոյն և ի բազմաւոտացուածոց՝ պարգեւս մեծամեծս առնուլ. Փիլ. նԸ։ Ը։

ԲԱԶՄԱՒՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստացանքն զբազում ինչ. և Բազմութիւն ոտայոտածոց. * Ցոլովիւք կենցաղական բազմաստացութիւք զու արձացեալ. Ոսկ. ած. Ւոր։

ԲԱԶՄԱՒՏԵՂ. Տ. ԲԱԶՄԱՒՏԵՂԻ. * Թէ զբազմաւտեղն գնդաձև սեռանիս. Շէր։

ԲԱԶՄԱՒՏԵՂԵԱՆ. ած. Լինի մակդիր երկնից, ուր են ստեղք բազումք։ Ալ գտանի գրեալ որպէս ԲԱԶՄԱՒՏԵՂՆԵԱՆ. որ և ԲԱԶՄԱՒՏԵՂՆ. * Որիթ վայելոյ բազմաւտեղեան. Շ. Եփես։

ԲԱԶՄԱՒՏԵՂՆ, ղան, ղունք, ղանց. ած. որ և ԲԱԶՄԱՒՏԵՂՆԵԱՆ. Որ ունի բազում ստեղունս, այսինքն զՀիւղս, զուսս, իրաք կամ նմանութիւք. բազմաշառաւիղ, բազմաՃառագայթ. և բազմաստեսակ. փաւլը պոռոփիլը. * Ուստի բազմաստեղն և յորնուղեշ քնձիւղեալ բոլորեալ. Սի՚ա. ազ։ * Ծագեալ եհաս առաւօտն անաւուերը լուսոյն՝ բազմաւտեղն լուսով. Խոր. հոէիփ։ * Բազմաւտեղն հանձարոյն սեռակք. Ոսկ։

ԲԱԶՄԱՒՏԵՂՆԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. * Զբազմաստեղնեան ճիւղսն. Նար. խԸ։ * Զբազմաստեղնեան դրուագս գրութեան այսմ առիւերի. Նար. յեւ։

ԲԱԶՄԱՒԱՏՂՔ, ե՚ղաց. գ. Πλειάς. յոգն. Πλειάδες. Plejades. որ և ԲՈՑԼՔ կոչին. այսինքն են Համագունդ եօթն աստեղք երևելք ի գլուխ կամ ի թիկունս Ցուլ աստեղաւորման, որոց վերջք առաւել պայծառագափշլք. ոէ՚ըէյե, էօյէր, էերվին. * Ուր սրաւ զբազմաստեղսն։ Խելամիւտ լցեն կարգի բազմաստեղաց. ՅՈԲ. ՇԸ. 9։ ԼԸ. 31։ * Զամենայն աստեղս, և զբազմաստեղս. Վրդ. ՅՀ։

ԲԱԶՄԱՒԱՏՂ, սեռ. Նոյն ընդ վ. իբր ռմկ. * Մինչև ի դեկտեմբերի ի օրն, որ բազմաստղն ընկնի։ Վասն հնձոցն՝ որ ի յեղն բազմաստեղացն առնեն. Վ՚ոպ։ ԺԲ. ԺՇ. հՇ. ՃՀԲ։

ԲԱԶՄԱՒՍՏՂ. որպէս Պայլք երկնից հօթնաստեղեան. մեծ և խոշոր աղբ։ * Հրեղէն նշան երևեսյաւ յերկինս մերձ ի բազմաստղն. Հ=Ց. հոկտ. Ի. (այն է Հիւսիսային արշալոյս կոչեցեալն։)

ԲԱԶՄԱՒՍՈՒԱԾ, ծի, ծից, կամ ծոց. ած. Πολύθεος. Qui multos deos colit. որ և ԲԱԶՄԱՒՍՈՒԱԾԵԱՆ, (անձն, մանաւանդ՝ գեն նորս.) Որ ընդունի և պաշտէ զբազում ՌԾս, կամ զկուռս. ե.

որ ինչ սեպհական է այնմ մոլորութեան. հեթանոսական. *Ի հաւատալոյ անտի ('ի մի) յած՝ բազմածոց մոլորութիւս կործեմք. Կոչ. է: *Բազմած կարծիք՝ և ընդ ականջս մի հարցի: Ի բազմած կարծեայն ոչ կացեալ 'ի բաց. Փիլ. ծ. բան. և լին: *Ոչ կարացին փոքր գիտութեամբ հասանել 'ի մեծ գիտութիւն՝ վասն բազմած մոլորութեան. Իգն: *Հեթանոսք կուրացեալ էին 'ի բազմած մոլորութիւն. Զքր. կր: *Ի ջրնջումն բազմած մոլորութեան. Լմբ. հանգ: *Բազմած ուսմունք. Ճ. Գ:

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾԻՔ, ոց. գ. Բազմութիւն սուտ աձոց. դիք հեթանոսաց. Նոննոս. *Ցաղագս երկրպագութեան բազմածոյն քոյ: Մահուամբն իւրով զբազմածոց խաւարութիւն խաղաղացոյց: Բազմիք բազմածոցն կործանեցան: Իմ թագաւորութիւն 'ի բազմածոյն տուեալ է ինձ: *Ո՞չ կամիս բազմածոցն զոհել. Ճճ:

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐ. մ. Πολυθέως. Multos deos statuendo. Հեթանոսաբար. ըստ մոլորութեան բազմած հեթանոսաց. *Ոչ երեք սկզբունք բաժանեալք բազմածաբար ընկալեալ լիցի. Ա. որ. Է:

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾԵԱՆ. ա. Տ. ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾ. *Այնմ՝ և որ զբազմածեան պաշտամունս մուծին՝ վկայեն. Եղնկ: *Ի բազմածեան մոլորութեն՝ իբրև 'ի գեհ ինչ և 'ի ներքին վիրապի (կապեալք). Սեբեր. Գ:

ԲԱԶՄԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυθεΐα, πολυθεότης, δῆμος θεῶν. Multitudo deorum. Բազմութիւն սուտ աձոյ. մանաւանդ Մոլորումն դնելոյ զբազում աձս, զորս թուեն ոմանք մինչև ցերեսուն հազար. հեթանոսութիւն. դիցապաշտութիւն. կռապաշտութիւն. *Զի մի՛ բազմածութիւն ըստ հեթանոսաց իմանայցեմք. Աթ: *Զի մի բազմածութիւն աձոց 'ի ներքս ածիցեմք. Աճառ: *Կամ զածութեն կարծիս բերել 'ի վերայ արարածոյս, որ է բազմածութիւն. Յհ. իմ. երև: *Զմեղ լուծեալ 'ի կապանաց բազմածութեն. Խոր. հռիփս: *Զբազմածութեանն վրդովմունս խաղաղացուցանել. Մամբր: *Բազմածութեն մոլորեալք. Զքր. կր: *Զի՞նչ նմանութիւ է ածպաշտութեան մերոյ առ բազմածութիւն հեթանոսաց. Յհ. իմ. պաւղ: *Ի սատարողիր կռոյն բազմածութե. Նար. ղէ: *Լուսաւորեալ լեզուօքն հրեղինօք՝ զբազմածութեցն վանեցին զմոլորութիւ. Գնձ:

ԲԱԶՄԱՍՔԱՆՉ. ա. Յոյժ սքանչելի. մեծասքանչ. հրաշալի. հրաշափառ. և Սքանչելագործ. *Նաև այլ ևս ատոր և բազմասքանչ գործս տեսի. Կլիմաք: *Մեծ և բազմասքանչ անուն (Նիկողայոս), արագահաս օգնական. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱՎԱՃԱՌ. ի, աց. ա. Ուր լինէր տեղի բազում վաճառուց, որպիսի են ծովեզերեայ քաղաքք. ***. *Զբազմավաճառ քաղաքսն գիտեն, և զշահաւէտսն. Արգ. ժ. ծ:

ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ. ա. Յոյժ վաստակեալ, խոնջ. և Որ ինչ ունի զբազում աշխատութիւ. ***. *Բազմավաստակ մարմին. Վրդն. ***: *Բազմավաստակ կեանք. Վրդն. օրհն: *Բազմավաստակ երկք. Սկեւ. աղ: *Ի բազմավաստակ քրտանցն հանգեաւ. Տօնակ: *Բազմավաստակ քրտամբք քակեալ զկորդացեալ անդաստանս մտաց մերոց. Երզն. ա:

ԲԱԶՄԱՎԷՊ. վիպի, աց. ա. Πολυΐστωρ. Polyhistor. Բազմապատում. բազում վէպս գրող, կամ ճառող զբազում իրաց, մատենագիրն՝ և մատենագրութիւն իւր. *Ամբարեաց 'ի մեղուանոցի այդր 'ի բազմավէպ մատենագրաց. Մագ. իէ: *Բազմավէպ գրութբ ճառեցին. Գր. ***: *Զեղջենացւոյ զբազմավէպ տռապակլաբանութիւս. Մագ. խբ:

Այլ առաւել է իբր մականուն աղեքսանդրի ուրումն հին պատմագրի. *Ի բազմավէպն աղեքսանդրեայ: Զայս բազմավէպն աղեքսանդրի գիրք պատմեն: Զոր 'ի նմին իսկ մատենի եհար բազմավէպն: Բազմավէպն միաբան ըստ մովսիսի գրոցն յիշէ: Զայս՝ բազմավէպն: Աղեքսանդրի բազմավիպի՝ վասն ջրհեղեղին: Միաբանս բազմավիպին գայ: Զայս ըստ բազմավիպին. ևն: Եւս. քր. ա: *Այլքն 'ի պատմագրաց, ըղբիւռոս (այսինքն զբերոսայ) ասեմ, զբազմավիպէն (զաղեքսանդրէ), և զաբիւդենեայ. Խոր. ա. 3:

ԲԱԶՄԱՎԻՐ, վիրի, րաց. ա. Որ ունի յանձին զբազում վէրս. ***. *Բազմավէր հոգւոց մերոց. Մանդ. կամ Ոսկ: *Պօղոս՝ մարդն վիրաւոր. և բազմավիրայ բժշկօղն. Ճ. Գ:

ԲԱԶՄԱՎԻՇՏ. ա. Որ կրէն զվիշտ բազում. բազմաչարչար, Ճգնօղ. *Բարեբանել զբազմավիշտ նահատակն: Զանյարկն, զբազմավիշտն, զմահապարտեալն. Ոսկ. ա:

Եւ Ուր իցէ վիշտ բազում. *Ո՛չ սրտաքոյ քաղաքին յաղբևս, այլ 'ի բազմավիշտ խորխորատին. Ոսկ. ա:

ԲԱԶՄԱՎՆԱՍ. ա. Բազում վնասու առիթ. վնասակար յոյժ. ***. *Վասն պոռնկութե բազմավնաս նենգութիւ նիւթին. Յճխ. է:

ԲԱԶՄԱՎՏԱՆԳ. } ա. Ուր կայցէ վտանգ բազում. ***. *Ի ծովս բազմավտանգս աշխարհիս հոլմոց. Նար. ծէ: Ըստ այսմ ասի. *Բազմավտանգ սատանութե վերայ, կամ հիւանդութե, կամ կիրք կարեաց. Նար. Է. ժԳ. և ԽԳ:
ԲԱԶՄԱՎՏԱՆԿ.

ԲԱԶՄԱՎՐԴՈՎ. ա. Լի վրդովմամբ կամ խռովութբ. խառնակ յոյժ. ***. *Ծով բազմավրդով. Ճ. Ա: *Բազմավրդով կենցաղ. Լմբ. աղ: *Ընդ ասուրս ժամանակաց բազմավրդով սատանութեց. Նար. խւ: *Յոգնատարած և բազմավրդով ստաճարայն հեթանոսականաց. Անան. եկ:

ԲԱԶՄԱՎՐԷՊ. ա. Բազում իրօք վրիպեալ կամ վրիպական. բազմասխալ. ***. *(Սողոմոն) բազմավրէպ հանճարիւղ. Նար. խէ:

ԲԱԶՄԱՏԱԳՆԱՊ. ա. Լի տագնապաւ. վարանական. նեղիչ. ***. *Արա անդորր... 'ի բազմատագնապս հեծութե. Նար. ղ:

ԲԱԶՄԱՏԱՆՋ. ա. Չարաչար տանջեալ. բազմաչարչար. ***. *Խաչաչարչար և բազմատանջ մարմին. Վրդն. ա: *Սքն գիտնեսիոսի բազմատանջ նահատակի. Հ. յիւնիս:

Իսկ յասելն Մխ. դտ. *Ջրաղացպանք փորձ լիցին արուեստի ամենայն կազմածոյ, զի մի՛ զբազմատանջն աղականեն ըղկերակուրն անհրկիւղութբ. իմա ըստ բերանն ծեծեալ, կամ տրայեալ բազում աշխատութբ:

ԲԱԶՄԱՏԱՐ. ա. Πολύχωρος. Capax, spatiosus, amplus. Որ տանի յինքեան զբազմութիւն կամ բազում ինչ. ընդարձակ. ***. *Որպէս քաղաք ինչ, զի իցէ բազմատար, ազգի ազգի մարդիք՝ որք 'ի նոյն դիմեալ գան, ընդունելով. ***. *Բնութիւնս մեր բազմատար ամենայն (կամ յամենայն) բարութեց. Վրդն. Երգ: *Արարեալ նշանագիրս կարճառօտս և բազմատարս. այսինքն որք փակեն յինքեանս զբազում գիրս. Փր, Ծ, Փր, ևն. և նշանագիրք սինէացւոց. Երզն. քեր:

ԲԱԶՄԱՏԱՐԱԾ. ա. Յոյժ տարածեալ, երկայնեալ. և Ցածախ. ***. *Ցածախագունդ զօրօք՝ բազմատարած բանակօք. Եւս. քր. ա: *Բազմատարած պատուարք. Բենիկ: *Բազմատարած արտասուօք և պաղատանօք. Յհ. կբ:

ԲԱԶՄԱՏԵՂԵԱԿ. ա. Πολύπειρος. Multa expertus. Բազմահմուտ. փորձ բազում իրաց. *Որ բազմատեղեակն է, պատմեսցէ զհանճար. Սիր. լա. 9:

ԲԱԶՄԱՏԵՆՉԱԼԻ, լեաց. ա. Πολυπόθητος. Multum desideratus. Յոյժ ցանկալի փափաքելի. *Եաց մեզ՝ շուրջ ընթանալով ժամանակս՝ զբազմատենչալիս զայսօրիկ աւուրս. Բրս. պհ:

ԲԱԶՄԱՏԵՍ, ի, ից. ա. Πολυθεάμων. Plurima cernens. Որ բազում ինչ տեսանէ. սրատես. բազմաչեայ. բազմահայեաց. բազմակն. *Որ բազմատես քրովբէից անտեսանելի. Տօնակ: *Յայտնելով նմա զգերագունիցն խմացութեց զբազմաբերձ և զբազմատես զօրութիւն. Դիոն. երկն:

ԲԱԶՄԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Πολυειδής. Diversas species habens, multarum formarum, varius. Որ ինչ ունի զբազում տեսակս կամ տեսիլս. բազմադիմի. բազմակերպ. բազմօրինակ. ազգի ազգի. ***. *Բազմաձև և բազմատեսակ 'ի նոցունց յառացելոյն ('ի նմ գրոց՝ անուննայ) ստեղծանի. Դիոն. ածայ: *Այլև հալածչին բանք բազմատեսակք լինէին, որ թշնամանէրն, և սպառնայր, և ողոքէր: Վասն բազմատեսակ բարեգործութեանն՝ պարգև կոչեմք, շնորհ, ևն. Աճառ. Տաղ. և Պլոփ: *Զօրէն ծաղկաւէտ մարգաց և բուրաստանաց՝ բազմատեսակ յօրինեալ գեղեցկութբ. Պիտ: *Ծառք բազմատեսակք. Կամրջ: *Ոչ միատեսակ (եզակի) գնէ զպտուղսն, այլ՝ բազմատեսակ (յոգնակի). ծառն մի է, սակայն պտուղս զանազանս և ազգի ազգիս ծնանի. Արգ. ժէ. Բ: *Բազմատեսակ երփնիւ յօրինեալ. Նար. խւ: *Բազմատեսակ է առաքինութիւնն. Վրդն. ծն. և աղ: *Զդառնութի բազմատեսակ տանջանաց, զխաւարին, և զհուրն, և զորդն. Ղևոնդ. Է: *Ախտաժէտն՝ բազմատեսակ հիւանդութբք և վիրօք՝ ապաքինեսցի. Սարկ. աղ: *Բազմատեսակ օրինակաւ ունին առ միմեանս զհամեմատութիւն. Կիւրղ. ղէ:

մ. Πολυειδῶς. Multipliciter. Բազմապատիկ օրինակաւ. Նխ. Երգ: *Յամենայն 'ի չարագոյն դեղոց հաւաքեն բազմատեսակ (զմահադեղս). Մագ. ա: *Զանազանաբար և բազմատեսակ զանճառելի գեղեցկութե հետազօտելով զվայելչութին. Նխ. երգ:

ԲԱԶՄԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυειδία, τὸ πολυειδές. Varietas. Պէսպիսութիւն. բազմատեսակն գոլ. զանազանութիւն. *Մի ասի ամենայն՝ վասն շարկապութե և յօդաւորութեն. և բազմութի՝ վասն բազմատեսակութեն. Մագ. 'Է դիոն:

ԲԱԶՄԱՏԵՍԻԼ. Տ. ԲԱԶՄԱՏԵՍԱԿ. Ոլսեւ. *Բազմատեսիլս և ազգի ազգիս՝ իբրև Թէ գոյիք պատկերին. Նիւս. Կամ: *Ցոյսկ բազկանայ ձև կամարին (ծիածանին) իբրև զբազմատեսիլ երանգոց. Շիր: *Խուզեացէ զլուզակացն բազմատեսիլ գանազանութեիւն. Նար. հա: *Բազմերիսակք են և բազմատեսիլք՝ որք առ այս մասն մեղանք մարդկան. Փիլ. ծ. բան: *Բազմատեսիլ և բազմերիսակ շնորհաբ արար քեզ անգամս. Ոսկ. Եփես:

ՅԱՅՆ. իբր գ. բան. յն. ոճով. Պէսպիսութեիւն, կամ պէսպէս ձևք և տեսիլք. ազգք ազգք. պագէի. *Հանդերձիցն բազմատեսիլք՝ գեղեցկութիւն և բազմութիւն զանազանեալ. Փիլ. Նիս. ք: Տես և ԲԱԶՄԱՏԵՍԱԿ. *Բազմատեսիլ քեզ իրիս. Բուս. պորփ:

ԲԱԶՄԱՏՆՕՊՂ. Տես ԲԱԶՄԱՏԵՍ. *Բազմատեսով՝ յոգնաչէից՝ քրովբէականիւթեամբ ձևացեալ. Նար. Խէ:

ԲԱԶՄԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինել աչաց՝ տեսութիւն բազում իրաց. կամ բազմատեսակութիւն նոցին իսկ իրաց. *Ոչ վասն հարկաւորացն ևեթ կելոյ, և կամ յորի կելոյ բազմատեսութիւն (որսոց). Պիս:

ԲԱԶՄԱՏԵՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ցհրկատաւ. տեսողական. դիմաբանական. *Բազմատեսական համբերութիւն քո յանհունն հասանել գիտութիւն զգալեացս. Մագ. իդ:

ԲԱԶՄԱՏԻՐ. ա. Պոլսդեսպոտος. Multos habens dominos. Որ ծառայիւ բազում տերանց. լոգ գէր տէնէօղ. *Հարատութիւն՝ անհաւատ սիրելի... բազմատէր կատակ. Ոսկ. ի ագուբէ:

ԲԱԶՄԱՏԻ, ոյ, ոց. ա. Շատ յերկիր բեալ ի տիս. երկայնակեաց. ծերունի. *Զայս էր նշան եդեալ հնացեալ բազմատիոյն ». այսինքն սիմէոնի ծերունւոյն. Եփր. գիրգոաոլէ:

ԲԱԶՄԱՏԻՊ. ա. Որոյ են բազում տիպք, կամ սիպակք. բազմերիսակ, բազմատիպի. լոգ կէտ. *Բազմադիմի պատուանդք ի Թեզս բանի առ միոյս սքիս յաղովքայ սյաուսասիրութիւն. Նար. ծբ:

ԲԱԶՄԱՏԽՈՒՐ. ա. կարի տխուր, և տխրական. լոգ փղոսմ. գայլի նահատակ. *Օժանդակ լեր տկարութեան, բազմատխուրս տապատմութիւն. Նար. ղա:

ԲԱԶՄԱՏՈՀՄ. ա. Իբր Բազում տոհմականաց լի. բազմազեղ. առատ. ՊոլՀՀոյ, պոլՀոյս. Late se refundens, copiosus. *Հաց ի քաղցեալն անկեալ բազմատոհմ զօգուան զկնիսս ասայ. Բր. ա. գալ: *Ագի ազգի բազմատոհմ բոլորոջք խոտոց: Ամ. եւ բազմատոհմ խոտովք իւ բեանց. Վ.Հ.օր. ք. Ն Ք:

Եւ իբր Բազմամբոխ. ընդունարան բազմութեիւն. *Բազմատոհմ քաղաքն ներուսի. Եփր. գհ:

ԲԱԶՄԱՏՈՒԿ. ա. Պոլսփուտոց. Plantis, herbis abundans. Ցնկախիս, ուռճացեալ ազգի ազգի տնկովք. բազմատուկան. լոգ փիթանէ. *Բոյսք ամենայն բանջարոց, և ծառք բազմատունկք. Խոր:

ԲԱԶՄԱՐԴԻԿ. ա. որ և ԱՐԴԻԿՆԱՀԱՑ. Որոյ բազում և առատ են արդիւնք կամ քնքք. բարեբեր. յուռեի. *Զուարթացուցանել զհասն եկեղեցեաց, և բազմարդիւն զհաստատեցեալսդ քրիս հունձս մատուցանել. Ճ. գ:

ԲԱԶՄԱՐԺԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. կամ ի արժանաւոր. իրատացի յոյժ, արդար. *Քեզ իրատունս բազմարժանիս, և ինձ պատասխանատուութիւն ամենամարդոյս. Նար. Ք:

ԲԱԶՄԱՐԾԱԹ. ա. Պոլսարգυրος. Copiosus, vel dives argento. Որ կամ ուր բազում է արծաթ. բազմագանձ. փարթամագոյն. լոգ տալ ոսկապը. *Բազմարծաթ և յոքնոսկի ի մէջ շատից էր (աբրահամ). փիլ. Ինոպն: *Բազմարծաթ շահիւք փայլեմանայր. Պիպ:

ԲԱԶՄԱՐԿԱԾԵՒՆ. ա. Բազում արկածիւք լի. բազմավտանգ. լոգ ՆԷկԼիԷեԼի. *Բազմարկածեան ուղի. Նար. կձ:

ԲԱԶՄԱՐՄԱՏ. ա. Որ ունի զբազում արմատս. արմատաւեալ. յոյժ. լաց արմատ կոպծ. էեօէԼի. *Բազմարմատ դժնդակ կոթիւքն՝ պատճառաք լինի բազմայ ի կորուստ. ՑձՆ. Է. յ:

ԲԱԶՄԱՐՈՒԵՍ, ի, ից. ա. ՊոլՀեχνος, νής. Multas artes callens, multum artificii habens, et valde artificiosus. Հը մուտ բազում արուեստից. բազմահնար. Հարտաբ՝ որ կամ ինչ. լաց վարդեպ. հիՆէրւի, ՔիրաեԼի. *Ածեալ լինէին բազմութեիւն... բազմարուեստից հանճարեղացդ. Խոր. ա. 15: *Բազմարուեստ դարմանօքք տնօրինել. ՑձՆ. ք: *Բազմալուեստ բանք. ճ. Ա: *Թագ ոսկի՝ բազմարուեստ յօրինմամբ. Ագթ. Է. 3:

ԲԱԶՄԱՐՏՕՍՐ. ա. Պոլմձακρυς. Lacrimosus. Որ բազում արտօսր կամ անչափ արտասուս հելոյս. լաց արցունք ԼաՀօլ. *Ոչ կանանց և ոչ արանց հրամայեցաւ բազմարտօսր լինել. Բր. գահ:

ԲԱԶՄԱՑԵՂ. ի, ից. ա. Պոլփυλος, πάμφυλος. In multa genera divisus, cujuslibet tribus. Որ յեղն՝ի բազում ի բաժանեալ. անորիչ ըստ ցեղի. *Խակ գուք յոմ էք յարեալք... ասացեալդ՝ (այս ինքն ըստ առածին) բազմացելոք էք. Աբ. Ք:

ԲԱԶՄԱՑԻՐ. ա. Տ. Պոլυσχιδής, πολυσχιδῶς. Multifidus, multifariam. Ցհրուցան. ցրեալ և ցրուեալ. փոքրիկած, ճաղ ճոպ. *Ցամենայն ի մարդին՝ քաղցեալ ցեր սերմանին. Նիս. Կամ:

ԲԱԶՄԱՑՆՈՐ. ա. Պոլυμέριμνος. Multis curis obnoxius, anxius. Ուր ի ցեն շատ ցնորք զբաղմանց. բազմահոգ. լոգ փաղաղալը. *Աչխատասիեք է իչխելն, և բազմացնոր. Աբիսփ. Ծ:

ԲԱԶՄԱՑՈՐԵԱՆ. ա. Պոլύσιτος. Abundans frumentis. Ուր լինի ցորեան բազում. առատ արմտիք. *Որպէս բազմացորեանն է, այսպէս և բազմամթերքս է. Պիմ. ազէփս:

ԲԱԶՄԱՑՈՒՄՆ, ցման. փ. Բազմանալն. յաճախութիւն. *Բազմութիւն ախտից, ծառայութիւն սրտի, չիմեզոց բազմացումն. Կլիմաք:

ԲԱԶՄԱՑՈՒՆԴ. ա. Ցնգեալ կամ սիռեալ ընդ բազում վայրս. բազմազեղ. *Ցորում լինին ծնունդք և սերունդք բազմացունդք լինելոյ. Ագաթ:

ԲԱԶՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պληϑύνω. Multiplico. Բազում առնել. բազմաթիւ առնել. աՀճեցուցանել. յաճախ լուլ. առատացուցանել. լաց գնել, ԷՆէԼՃԷ նել. արիբբաճ, լօղալնաճ, ՌէեօԲէ էՒՀէ. *Բազմացուցանելով բազմացուցից զսերմունս քո, կամ զպտուկ քո: Բազմացուցից զքեզ յոյժ յոյժ: Զանասուն նորա բազմացուցեր. Ան: Կամ *Ըստ ցեղից ձէլոյց՝ ըստ բազմից բազմացուցանիցիք. Թուոց. իե. 54: *Երկոքին ազգեն, քանական և որական. քանական՝ ի բազմացուցանեցին, և որական՝ իբր զասեալս. Փիլ. Լին: *Որ զայս ամենայն առատացոյց՝ մինչ ոչ էր, ունի նա բազմացուցանել զինչն. Իգն: *Բազմացուցեր զուրախութիւն (կռչնոց). Ագաթ: *Ձասային նմա բազմացուցանել ըզխաւսան. Ճ. Ք:

ԲԱԶՄԱՒԱՂԵԼԻ. ա. Աւազելի յոյժ և աւազական. լաց խէՀՀ, խՀՀալի. *Զկնի մեզանացն՝ ողոյսմադինս ինձ ողբարկուհս... բազմաւազելիս. Նար. Լ:

ԲԱԶՄԱՒԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազմիք աւարառեալ կամ կատարեալ գոլն. լաւութիւն. իբր Պολυτέλεια. *Ակնարկելի է առ ամենամարքսն մերձ կացուցանել զբազմաւարտութիւնս մեր. Լմբ. պորփ. ի էՒՀէէ. ոՀոէ. իսմ, որչափ և շատ իսկ լաւութիւն մեր. վասն ոյոյ մեկնի և յեանութիւն մեր:

ԲԱԶՄԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Բազում. բազմութիւն. լաց. ԼՀբաբ, լօգ. *Եղիկն բազմաւոր (յն. բազում) Թուով. Օրին. ՀՀ. 6: *Բազմաւորս ցուցանէ վԼբէն. ոչ:

ԲԱԶՄԱՒՈՐԱԲԱՐ. Տ. ՊληϑυντικῶՀ. Pluraliter. Յոգնակի. բազմաւորական Թուով. *Բազմաւորաբար գնէ փրկիչն ըզբանս... զպատուիրանս իմ պահեսջիք. Տօռակ:

ԲԱԶՄԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. Տ. ԲԱԶՄԱԳՈՅՆ: *Բանիւ յանդգնաւորութիւք... կալ բազմաւորագոյնք են. Սրփ. ա. պ. Է:

ԲԱԶՄԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ՊληϑυντικόՀ. Pluralis. Յոգնական, նշանակիչ բազմաւորի. հականգրեալն միաւորականի, կամ եզականի. լաց. Դ-ՓէԷեփ. *Ա մենայն առուքք, և պարգևք. զբազմութիւն շնորհացն և պարգևացն կամէլով յայս առնել՝ բազմաւորական եդ զբանն: Չի այս առվորութիւն է գրոց, երբեմն զբազմաւորականն՝ միաւորական դնել, և երբեմն զմիաւորականն՝ բազմաւորական. Սարփ. յՀ. ք: *Բազմաւորական բայք են այսք. դանեմք, կոմիմք, կոտեմք, և այս պիսիքն. Երբ. իէր:

Կամ Բազմաւոր. բազմութիւն. բազմապատիկ. լաց. *Հազարն զբազմաւորականն ցուցանէ. Նար. էրփ: *Բազմաւորական իմն պահանջէ սէեաս... Բազմաւորական Թուականք. Պիս: *Պարունակեալ զբազմաւորական գաւառս աշխարհին. Կաղանփ:

Տ. իբր Յոգնական. *Բազմաւորականս ասաց (վասն աւարառութեանն), զի ի գէմս բազմացն էր. Լբ. ՅՅ:

Կամ Սակաւ. յաճախ. բազում անգամ. *Մեծն գաւիթ՝ բազմաւորական զանունս զայս (հովուեաց) ի կիր արկանէ. ասէր հովուեացդ գնս. որ հովուեացդ խնդրայէլի. ևՀն. Սրփ. ա. պ. Է:

ԲԱԶՄԱՒՈՐԱՊԷՍ. Տ. Նոյն ընդ վ. *Նոյ ընծայաբերութիւն բազմաւորապէս. Ս՝ոէ:

ԲԱԶՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազմաւորն գոլ. բազմութիւն: Սիմա. լմբ:

ԲԱԶՄԱՓԱՂԱՂ. ա. Որ փաղաղէ, լափէ և կիզոյ զբազումս. կամ ԲԱԶՄԱՓԱՂԱՂ, որպէս փաղփուն յոյժ, և գունագոյն. *Ագաւաքս ընկերսիկ ի ասասարանէն առնէր զանձն ութ զերբակոսլ վիշապ բազմագլուխ և բազմափաղաղ (կամ բազմափաղփաղ). Ճ. գ:

ԲԱԶՄԱՓԱՅԱՑԼ. ա. Ցոյժ փայլուն, լուսասպայծառ. փալփլուն, պայծառ. *Երկնացին յինքեանց զբազմափայլ ճառագայլեն ԱՅծպաշտութեան. Խոր. Է. 89: *Աշտանակ բազմափայլ լուսոյն. Խոր. հոէփս: *Ծառնուցանէր զշողուքսն որպէս զբազմափայլ գործս լուսաւորութեամբ ա. ռաքելին մարդոյ. Փարպ: *Մախայր լինդ նմա

վան բազմափայլ շնորհաց հոգևոյն՝ որ քնակեալ էր ի նմա. վ. ԻԹ. ոսկ:

ԲԱԶՄԱՓԱՅԼԱԴՈՅՆ. ա. ած. Լուսափայլ յոյժ. կարի յայտնապէս. *Որով բազմափայլագոյնս քան զերևելիսս երևեցաւ մարդկան նախախնամութիւն. Նիւս. ի:

ԲԱԶՄԱՓԱՅԼԻՆ. կամ ԼՈՒՆ. տ. ԲԱԶՄԱՓԱՅԼ. *Իսկ ի սրբէ բազմափայլնս բոց կայծական. Երզն. ոթ. էրին:

ԲԱԶՄԱՓԱՌ. փ. Կցուրդ եկեղեցական երգոց՝ բազում փառաւորութեամբ. *Ընտիազօր քո ոճ. Բազմափառն է. ևն. գնչ:

ԲԱԶՄԱՓԱՐԹԱՄ. ա. Ցոյժ փարթամ. բազմագանձ. *Քաղաք բազմափարթամ. անուն մեմֆիս. Պիտ. ազէս:

ԲԱԶՄԱՓԱՓԱԳ. ա. Պολυπόθητος. Ցոյժ ուեևչալի, ցանկալի. *Որպիսի՞ ինչ և (կամ՝ է) բազմափափադ ոյ. այսինքն որչափ ցանկալի է. Նիւս. Ին ԷՊՈՐ:

ԲԱԶՄԱՓՈԽ. տ. ԲԱԶՄԱՓՈՓՈԽ. *Բազմափոխ կերպարանք. Ճ. Ի:

ԲԱԶՄԱՓՈՑԹ. ա. Πολυσπούδαστος. Laboriosus, sedulus. πολύσκυλτος. multis obnoxius molestiis. Ուր իցէ փոյթ և չան բազում. բազմաչան. բազմահոգ. *Չմնաս ածեմ զմարդկան բազմափոյթ կենցաղավարութեաս. Ոսկ. Ֆ. Նոս:

ԲԱԶՄԱՓՈՐՁ. ա. Բազում իրօք փորձ և հմուտ, ներհուն. *Ոսոսք ի բազմափորձ մարդոց. Շիր:

Եւ Բազում փորձութեաց ներկոյ անկեալ. *Ցերկարեալոյն ի բազմափորձ կենցաղոյս յորոգայթսն. Լմբ. իմ:

ԲԱԶՄԱՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. փ. Πολυπειρία. Multarum rerum experientia, et peritia. Բազում իրաց փորձ և հմուտ լինել. հմուտիլ. *Ցուսմունս և ի բազմափորձութեան երթալց. Ճ. Ա:

ԲԱԶՄԱՓՈՓՈԽ. ա. որ և ԲԱԶՄԱՓՈԽ. կարի փոփոխական. բազում փոփոխութեաց ներկոյ անկեալ. *Պատմել զերս բազմափոփոխս աչխարհիս Նոյոց. Փարպ:

ԲԱԶՄԱԿԱՆԴԱԿ. ա. Γραφικός. Insculptus. γραφυκτέρος, optime excavatus. Ընտիր զբազում քանդակս Ձարտարապետիւս պանծալի յօրինուածովք իւրք փորագրութ. *Ջինչ արդեօք քան զայն տեսուի եր բազմաքանդակս. Նիւս. էզփ:*Թագս և պսակս յակունգէ. և անդամանդեայս բազմաքանդակս՝ քանքարս անթիւս. Նփաթ: *Ջնուրըն (ի բանից) և զմանուածոյն և զբազմաքանդակն գովեն. Սոփ. յոլփ:

ԲԱԶՄԱԿԱՆԿԱՐ. ա. Πολυτάλαντος, πολύτιμος. Multorum talentorum, pretiosus, et gravis ponderis. Բազում քանքարաց կամ տալանդաց. մեծագին. ծանրագնոյ. լզփ էեսեղիփ. *Պսակս ագաթս մանեակս բազմաքանքար. Պիտ. ազէս:

Եւ Ծանրակշիռ. ծանրաբեռն. լզփ ծանր, պոխանիերվ. *Մարգասւորն մի բարբառս արձակեաց, և զբազմաքանքար քեռինս մեղայն Թեոփհացոյց. Մանր:

ԲԱԶՄԱԿԱՒՆԻ. ա. գրի և ԲԱԶՄԱՀՈՒՆԻ. ա. Πολυπράγμων. Curiosus. և բայիւ, πολυπραγμονέω, curiose perscrutor. Բազմախոյզ. հետաքնին. հետազբրքիք. լզփ պըզպօզ. ֆոսիֆոփ. *Բազմացն ինչ միտք մարդկան ի ինդիր իմն անկանին յաղագս մանկանց կոտորածի. Շ. Տփ: *Բազմագքնին եւ լսել խմովք ձեռագքս... Ոչ ևս զիմ աեղդ բազմաքննին առնեմ. Ճ. Գ:*Միայնակեաց խոնարհ ոչ բազմագքնին լինի յանձառս. խակ ամբարտաւանն բազմագքնին (լինի) յանդգնութիւն: Սի բազմագքնին լինիր վասն որոս՝ նմանեսի այնոցիկ՝ որք վասն հոգւոյ կշռովք բազմացքնին լինէին. Կլիմաք:

ԲԱԶՄԱՀՈՒՆ. իբր ցոյժ քննեալ. մանր հետազօտուալ. *Աստեղաց դիրքն բազմաքննին եղեն ի հելլենացւոյն. Լմբ. իմ:

Եւ Բազում քննութեաց կատօտ. բազմաք քննելի. *Թողլով զբազմաքննին բան, զդիւրահասն գնացուք առաջի. Շ. հրեչ:

Կամ Շատ հոգալի, և զբաղելի. *Ջձաշակելիսն՝ պարզս և առանց բազմաքննին իրաց ունել. իսն անաչխատս կամ դիւրին. յն. ἀπραγμάτευτος. Նիւս. իսս:

ԲԱԶՄԱՀԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Πολυπραγμοσύνη. Curiositas. Հետաքննութիւն. հետազբրքիր խուզզութիւն. խնդիքս. *Ոչ գաղտնութեացանէ խորհուրդ գքո բազմացքննութիւնդ այսպիսեօք պատասխանատուութեան բանիւք. Բրս. ֆն: (այլ ճ. բազմայանութիւն. գուշէ՝ բազմերանութիւն:)

ԲԱԶՄԵՂՈՒԹԻՒՆ. փ. Πολυγονία. Fecunditas. Որպէս ծէ բազմեղանութիւն. բազմածնութիւն, բեղմնաւորութիւն. *Ջմիեզն նորա (այսինքն ոճ) բազմապատկութեն, և զիսրատեսական յամենատեան բազմեղութեն յառաջճանապարհս. Դիտ. ոճոց:

ԲԱԶՄԵՐԱԽՏ, ի, ից. ա. Որ բազում բարիս և երախտիս առնէ. երախտաւոր յոյժ. էրեխրիւէը ևսք. *Ապերախտ գսաք բազմերախտ պարգևողիդ: Ի պատիս բազմերախտի հօր մերոյ. Երզն. ոգ. Ն ևսս:

Կամ Բազում երախտեաք եղեալ. *Ջ բազմերախտ՝ ի քէհ պարգևեալ մեզ աւանդ. Ցհ. իմ. ոփ:

ԲԱԶՄԵՐԱԽՏԻՒ, կի՛ ԲԱԶՄԵՐԱԽՏԻՒՔ. Նոյն ընդ վ. *Որ և զմեծն իսկ սեաանողաց՝ բազմերախտիս ձեռնկալութէ... սղցնգաց. Նոր. ֆ՝՝: *Իսկ որ բազմերախտիս է սրդեամբ. Տծնայ:

ԲԱԶՄԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Բազմերախտն գործ. առնելն զբազում երախտիս. և Բազում երախտիք. մեծամեծ բարերարութիւք. ևսք ազէոնիՒ. լզփ էոլիփ. *Ցանչնորհակալուս բազմերախտութեանն ոյ. Ցհ. իմ. ոփ:

ԲԱԶՄԵՐԱՄ. ա. Բազմաժողով. յոգնախումբ. դունդագունդ. դասադաս. ոխրիս ոխրիս, պեօլեսի պեօլեսի. *Բազմերամբ վհատունիցն հոյլքն. Շիր: *Բազմերամ կարգս Թռչնոց. Լմբ. ոչ:

ԲԱԶՄԵՐԱՆ. ա. Πολυμάκαρος. Beatissimus, felicissimus. որ և ԲԱԶՄԵՐԱՆԵԱՆ. Լրանաւէտ. երջանկութեամբ լի. *Բազմերան կայանիք (գրոխորին). Ի բազմ երան կեցացն սուրապիր գասանէր (ագամ՝). Նոս. իր. ա: *Բազմերան վայել չուեցեալ մեծարեալ կոչէցար մայր ոյ. Ճ. Գ:

ԲԱԶՄԵՐԱՆԱԻԵՑ. Նոյն ընդ վ. *Բազմերանաւետ բարբառով (գաբրիէլի) ուրախացիր մեսքիամ սրբուհի. Թեոփոր. Ի կոյն:

ԲԱԶՄԵՐԱՆԳ, կի՛ ԲԱԶՄԵՐԱՆԿ. ա. Πολυχρώματος. Multicolor. Ընտիր զբազում երանգս. բազմագունակ. գունագունակ. փոանգփոան. բէնի բէնի. *Երիվարս ինչ բազմերանգս. Ջակացն բազմերանգան տեսակս. Դիտ. էրին: Ն Շ. հրեչ: *Բազմերանկ քարինք. Լմբ. ոփ: *Բազմերանկ ծաղկօք. Ոսիֆոր: *Ծաղկեալք բազմերանգ. կամբ: *Ջգեցայ ի բազմերանգն պայծառութենէ. Պիտ:

ԲԱԶՄԵՐԱՆԵԱՆ. տ. ԲԱԶՄԵՐԱՆ. *Բազմերանեան վայելչութեամն աւետիք. խոր. հոիփս: *Բազմերանեան յուսոյ հրաշառացս. Նոր. իոս: *Բազմերանեան տօն. ճ. Ա: *Բազմերանեան վկայ. էրփ. ը: Ն ճ. Ա: *Երախճան պանծալի՝ բազմերանեան քառանաթիս ոբց. Գնչ:

ԲԱԶՄԵՐԴԵԼԻ, լ-ոյ. Πολυώμυητος. Celeberrimus. Բազմօք երդելի, գրուաւեալ. բազմահռչակ. մեծահռչակ. *Ջանկարծելին զայն և զբազմերգելին նման, զծնանել կուսին, և զկուսութիւնն ոչ ապականեալ. Բրս. ֆն: *Բազմերգելի տըՆօրհնութեի փրկչին. Ճ. Գ: *Բազմերգելին գրիգոր (լուսաւորիչ). Թեոփոր. Մայրագ:

ԲԱԶՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. փ. Ցանձամբ երգոլութեի, կամ երգեցողի. *Ցորժամ անպտուղ ի բազմերգութէն (սաղմոսին) լինիցիմ. Նոր. ի:

ԲԱԶՄԵՐԿՍՈՒԹԻՒՆ. տ. ԲԱԶՄԵԴՈՒԹԻՒՆ. յն. անբաւութեի երեսաց. τὸ Ἀπειροπρόσωπον. *Բազմերեսութէն քրովբէից. Դիտ:

ԲԱԶՄԵՐՋՈՒՆԻԿ. ա. Πολύολβος, πανόλβιος. Felicissimus, perbeatus. որ և ԲԱԶՄԵՐԱՆ. Ցոյժ երջանիկ, լի բարեբաղդութեամբ. երանելի. *Բազմերջանիկ կոյս, կամ հայր, հարանց. կամ նահատակեալս. Խոր. հոիփս: Ոսիֆ. ը: Ցհ. իմ. էրե: Տծնայ: *Ջերուսղն լուսաւորութեան պայծառութենէն՝ բազմերջանիկ հեղմամբ յայտնէ. Դիտ. էրին:

ԲԱԶՄԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Իբր երանութիւն. *Ջառաւգոյթ Ձէմիսրոսութէն, բազմերջանկութեան իմացմունք ի վերայ ոյ. Լձ. ՁԾաբ: և Ոսիֆոր:

ԲԱԶՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Κατακλίνω. Recline, discumbere facio, depono. Տալ բազմիլ. նստուցանել. դնել՝ զեռներել պատուով, կամ ի ուրան, ևն. օթաբմաֆ. *Բազմեցուցէք զդասս դասս. և բազմեցուցին զամենեսեան. Ղկ. ի. ւ4. 15: *Ի վերոյ քան զամենեսեան բազմեցուցին զնս. Եվիւ. ը: *Բազմեցուցին զնս ի գահս Թագաւորութէն պարսից. փարպ: *Ի վերնատունն խորհրդոյ շուրջ զսեղանոյն բազմեցոյց զնսաս. ծանուցեալն իւր. Ցհ. իմ. էկ: *Բազմեցուցես զմեզ ընդ հյուսիրեալսն ի կաշուսն արքայութեանն երկնից. Շիր: *Ցանբանից բազմեցուցեր մեսզ զքանն կենաց. Սկա. ոգ:

ԲԱԶՄԵՓԵՑԱՑ. ա. Բազում հանդերձանօք եփեալ. ի բազում իրաց բաղադրեալ, և եփեալ. *Իւղ անուշահոտ բազմեփեաց. Նոր. էզփ:

ԲԱԶՄԻԲՐԻՇՏ. ա. կարի ռիչտ. ճշմարիտ. կծծի. ժլատ. էէս նէէս. *Մինչև ի խորին ծերութէն տղայաբարոյք և բազմըռիչտ գտանիմք. Խոր:

ԲԱԶՄԻՄ. մեցայ. ի. Ἀνάκειμαι, συνανάκειμαι, ἀναπίπτω, ἀνακλίνομαι, κατακλίνομαι. Accumbo, recumbo, discumbo. Նստիլ պատուով լինի ի մէջ բազմոցի, կամ ընդ այլ ի սեղան. հանգչել. վեռներել. նոթիլ. օթաբմաֆ, էան ՁԷմֆէ, էէրմէմֆէ, ՁԻուսս էմֆէ, սէթէրմիլին օմֆէ. *Եւ բազմեցաւ յուգիլ ի վերայ նորա յանկումն մանչկեայ: Եւ եր բազմեալ, ինչքեցեր իբրև զառիւծ: Եւ բազմեալ հանգեաւ իբրև զառիւծ: Բազմեացին ընդ աքրահամ ու յսրբայսրութէն: Բազմեցայ ուսեալ և ըմպել: Ոչ բազմեացուք մինչև ի գալ նորա այսր: Բազմի, ուսի, ըմպի: Երթիլիր բազմեսցիր ի յեսւին սեղանոյ: Կայր

քաղմեալ ընդ երկուսեան աշակերտին : Բազմեալ ելին ընդ յոի և ընդ աշակերտս նորա : Եւ զազար մի էր ի բազմելոց ընդ նմա . և՚ն : *Ապարագիւղի բանն հօր բազ մի ՚ի մուռ անգանից : Որ բազմեալ հանդչի ՚ի հրեղէն աթոռ : Որոյ աթոռ քերովբէ , ՚ի վերնատունն բազմեցաւ . Շար :

ԲԱԶՄԻՄԱՍՏ , ի , ից . ա . Պոլմսոփος . Valde sapiens. Ցոյժ իմաստուն . հանճարեղ . լի իմաստիւք՚ ոք կամ իսն . չոփ խելացի . լօգ ոգեւոր . *Որպէս յաղթօղ բարի՚ բազմիմաստ . Նար . ծէ : *Փառաւոր և երևելի լիներ յաչս անհաւատից իւրով բազմիմաստ գիտութեամբ . Աբծր . վերլ : *Քարոզեաց ղյարուն բազմիմաստ և յոգնասեակ բանիւ . Երզն . մխ :

ԲԱԶՄԻՐԽԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Պոլսարչիա . Multorum dominatus . Իշխանութիւն բազում տեարց կամ Թագաւորաց ՚ի միասին . բազմապետութիւն . *Ոչ է բարւոք բազ միշխանուն , մի իշխան եղիցի . Պիս : *Բազ միշխանութեն ծառայել . Ցհ . իմ . պատ : *Ցարագա ժամանակիս չարուն և բազմիշ խանութեն . Շ . ընդհ : *Բազմիշխանութեն լուծանել և ապականել . վ երդ . ծ . պգմ : *Ցանիշխանութեն իրը , ՚ի բազմիշխանութեն յոդոզդհալք քակտեալք ցրուին (մեղուք) . Փիլ . լիս :

ԲԱԶՄԻՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Նիւթական Թագմանութիւն . ձայնիս Պոլսրագմօսյող . որ է բազում իրաց խուզղոլուն . հետսքննութիւն . ընդվայրաքննութիւն . *Խորհուրդ՝ որ հաւատով ճանայի , և ոչ բազմիրութեամբ որոնի . Ոսկ . յովէփս :

ԲԱԶՄՈՍԿԻ . ա . Պոլսչրսոս . Multum auri habens , aurosus . որ և ՑՈՍԿԻ . Ուր իցէ ոսկի բազում . ոսկին չոփ . ալեհաւս լօգ . *Զաչխարհն ետեղոյայ ըզգրոյին հնդկաց զբազմոսկին . Վանակ . յոբ :

ԲԱԶՄՈՍՏ . ա . } Տ . ԲԱԶՄՈՍ .
ԲԱԶՄՈՍՏԵՆԱՑ , եան . } ձ ՐԻՆ . *կճաքն ՚ի ծառաց բազմոտաք . վ էյոբ . է : *Ոչ են բազմոտաք , և ոչ ընդդիմանալ Նոյելոց կարեն . Մխ . ասէ : *Նա է հատ բազմոտաս (յետ բռնանալոյն) . Մծբ . ծէ : * Իբրու զառնուկ բազմոտեալ ՚ի գնացս ջուրց . Մագ . իզ : * Բազմոտեան սրբազական անկոյն պատղ քաղցրաճաշակ . Երզն . ֆեր . յիշ :

ԲԱԶՄՈՏՆԻ , նեայ , նեաց . ա . Պոլնոսς . Multipes . կենդանի՝ որոյ բազում են ոտք՝ աւելի քան զերկուս կամ զչորս . չոփ ոգեղ . լօգ այգիւղ . *Ամենայն որ գնայ ցե ՚ի չորս , մինչև յամենայն բազմոտանիս . Ղեւս . ծա . կշ : * Իբրև զձկիս զեռունս բազմոտանիս : Ցոյնոնս բազմոտանի վիշապին . Նար . է . չէ : *Բազմոտանին , և բազմագլխ սերովբէին . Մագ . ՚ի տէրն :

Նմանութիւն , Բազմապատիկ , բազմալուեսս , կամ չարաճնաւոր . * Եղոյց զմեծամասանցն զուանայնութեն և զնոտի կենանս , և զբազմոտանի աւրթրչտութեն ; (նմանգաւոր է (սատանայ) , և բազմոտանի . Սրգ . յի . ծ . է :

ԲԱԶՄՈՏՆԻ . գ . որ և յունական ձայնիս Պոդնպոդ . Պոլնոսς , ποδος . Polypus . Ազգ բազմոտանի լուզունկի կամ ժժմանկի ծովու . ռանկ . ընոփոփոտ . և որ ինչ նման է նմին . *Բազմոտանիդ յորժամ յորս կերակրոյ է , զնոր մարմինն վերստոյ նմանեցուցանէ առ ՚ի պատրել զձկունս . զի ընդ ևեցեալ՝ թէ առ քարամբք լողին , բռնան հարեալ լմընանէ . Փիլ . լիս :

ԲԱԶՄՈՏՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Բազմոտանի գոյն՝ իրոք կամ նմանութիւն . τὸ Πολύπους , ἀπειρόπους . Multis pedibus praeditum esse , innumerabiles pedes . * Բազմոտնուել (սերովբէից) յայտնաբանական է , ևն : Զբազմոտնուել նոցա տեսանելով . Դիտ . էնէղ . Ն էրին :

ԲԱԶՄՈՐԱԿ , ի , աց . ա . Ուր բազում են որակք կամ որպիսութիւք և գոյնք . բազմայիսի . բազմագունի . էէրպ էէրպ , գոնգգոն . * Շինեցեր զտուն քո զեկեղեցի ՚ի բազմրակ նիւթոց ՚ի միասին հաւաքեալոց . Սիոն . աշ : *Զբազմորակ փեսուրս բերէ . Մագ . ծէ :

ԲԱԶՄՈՐԴԻ , դւոյ , ւոց . Տես ԲԱԶՄԱԱԿ . *Բազմորդի լինելոց ես : Զազմուշ արար բազմորդի . Գէ . ես : *Վարուժանի տեսեալ զբազմորդի զլոր՝ գոհանայր զնոյ . Մխ . ասէ : * Բազմորդի լինելն (ասրատկես) ՚ի ձեռն ուսման և հանճարոյ է . ապա ուրեմն բազմորդիք են բազմասնունքն . Փիլ . էլ :

ԲԱԶՄՈՐԴԻ . գ . Բազում որդիք . *Մի վասն բազմանուն անուանելոյ՝ բազմորդիս կարծեօք համարիցիս ոչ . յն . բազում որդիս . կոչ . ծ :

ԲԱԶՄՈՐԴՈՒՈՒԹԻՒՆ . որ գրի և ԲԱԶՄՈՐԴՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԲԱԶՄՈՐԴՈՒԹԻՒՆ :

ԲԱԶՄՈՐԴՈՒԹԻՒՆ . գ . Իբր Բազմորդութիւն . գրի և ԲԱԶՄՈՐԴՈՒՈՒԹԻՒՆ . Բազմազաւակութիւն . և բազմութ որդւոց . Πολυπαιδία . Multitudo liberorum , numerosa proles . * Ոչ բազմորդութիւն զբարեպաշտութիւն , այլ բարեպաշտութիւն զբազմորդութիւն պատուէ : Բազմորդութիւն առանց բարեպաշտութե՝ այ օտարոտի է . Եփր . հոմ . * Ընդ այնոսիսոյն ես ոչ ընդ բազմորդութիւն , և ոչ ընդ յոլովուի կենացն նախանձելի . Ածաբ . ծգ : *Բազմորդութեն աճմամբ հնարեցայց ողչել . Պիս : * Լիսս օրինակ էր բազմորդութեն՝ առաջինն ժողովրդեանն . Շ . ֆիւ : *(Աբրահամ) զբազմորդուն ընկալաւ հաւատոց . Մագ . է :

ԲԱԶՄՈՐԻՀ . ա . ֆ . Պոլսχεδής , δῶς . Varius , rie ; multiplex , multipliciter . Ոլոչեալ ՚ի բազում . բազմապատիկ , բազմազան , բազմօրինակ . *Ցոքհական նշանօք զբազմորիհ չարին յուսցանէ զիրս . Նիս . էրգ : *Զոր հակառակ և բազմորիհս մեղան , ընդդիմակս միմեանց տանկլեցոց են : Ոչ զրկեաց ՚ի կենսաբեր լուսոյն , այլ բազմորիհս և զանազանս ետոյց . Տճառ :

ԲԱԶՄՈՐՈԳԱՑԹ . ա . Ուր կայ որոգայթ բազում . բազմավոտնեայ . փոզոզէ Բէէլէլիեսի լօգ . *Շատ է երկայնուն տուրն կնան , բազմորոգայթ : Ի բազմորոգայթ կենանս ասէ՝ խալապուզ զորս չնորհեցեր . Խոսր :

ԲԱԶՄՈՐՈՆՈՒԹԻՒՆ . Տես ՚ի բառն ԲԱԶՄԱՒՈՒՆՈՒԹԻՒՆ :

ԲԱԶՄՈՑ , ի , ից . գ . Տեղի բազմելոյ ՚ի կոչունս . բազմական , և գահ . նոսելոպեղ , աբոռ . սեղբ , ներբ . *Ասպ զորդիսն տասանեսին (ղյոբայ) , սպան յասպարանս ՚ի բազմոցին : Ո՞ր մեծամեծքն ՚ի բազմոցի , կամ ո՞ր սեղանն ամենալի . Շ . յե երէր . Ն էղես : *Իբրև զբազմոց և զխաչ ատց աթոռ . վ երդ . ծն : * Եղև զբօսանքք բազմոցի ուրախանէ երկնաւոր արքային . Երզն . ֆղ : * Աբեաւ երարձ զնա ՚ի բազմոցէն յո . այսինքն ՚ի հանդիսէ կոչնոց . Եփր . յհ . ՌՀ :

ԲԱԶՄՈՑ . Գահաձևորակ բեմին , բարձր տեղի ՚ըր սեղանոյ . *Հսկումն է , և գնի սրբ բռնելիքն և ՚ըր իսկն յատեանն ՚ի վերայ բազմոցին . Տճառ :

ԲԱԶՄՈՑԻ . Նիստք . նստուածք . դիրք , կամ կախուածք պատից . *Զողկոյզն գնչեցիկ բազմոցիք յուցանէ ՚ի վայր . վ երդ . յանիաստան :

ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ . գ . Պևդօց . Multitudo . Գումար բազում անձանց կամ իրաց . յոլովութիւն . չոփոխիկ . լօգ ոգեւոր , ֆեռ , ևկբէէ . *Անթիւ լեցի ՚ի բազմութիւն : Որպէս զաստեղս երկնից բազմութ : Աձեաց ՚ի բազմութիւն : Հայր բազմութեն ազգաց : Զօր բազում իբր զաստղ առ աւին ծովու բազմութ : Հասանէին իբրև զմարախ բազմութ . և՚ն : * Զնոսա ոչ կարաց նուազ գեղչուցանել ՚ի բազմէն . Եղիս . գ :

Կամ Ցաճախութիւն , առատութիւն , աւելութիւն , ճոխութիւն . և Ցերկարութիւն . լօգ չոփ , պօչոփ , իշխիչոփ . * Բազմութիւն ցորենոյ , և բազմութ գանձուց կամ փառաց : Բազմութ նուազ , կառաց , ջուրց : Բազմութ աւուրց , ժամանակաց , և՚ն :

Իսկ ուր ՚ի յոյնս գնի՝ Բազմութ ոգորմութ , գթութ , զօրութ , և՚ն . ՚ի մեզ գնի՝ Բազում ողորմութ . և՚ն :

ԲԱԶՄՈՒՆԱԿ . ա . Որ բազում ինչ ունի կամ տանի յինքեան . * Ընդարձակ կատարը յարկի բնաւին աչխարհի՝ բազմունակ ծոցով անթիւ ամբարոյ . Նար : Խչ :

ԲԱԶՄՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Ըստյն . ոճոյ է Աբեքսանդրացւոյ , կամ Ագահութիւն . Πλεονεξία . Avaritia , aviditas . *Տանելով զհինն բազմունակութեն . Բրս . ապագ :

ԲԱԶՄՈՒՍՄՆԱՐԱՐ . ֆ . Իբրև բազմուսումն , կարի իմաստաւոր կամ գիտնեբրէն . *Ոչինչ վայրապար (ասի ՚ի դիտնեւոսն) , այլ բազմուսմնաբար , և տիրապես բարեպաշտութե . Մագ . ՚ի տէրն :

ԲԱԶՄՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ . գ . որ և ԲԱԶՄՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ . ԲԱԶՄՈՒՄՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ . Պոլսμαθεια , φιλομαθία . Eruditio , studium . Բազմուսումն լինել . գիտնաւորութե , և ուսումնասիրութիւն . * Քաջահաճոյն առ ամենեսեան բազմուսումնութե . Աճաբ . ՚ի կիպր :

ԲԱԶՄՈՒՍՈՒՆ , սման , անց . ա . Պոլսμαθής . Eruditus , doctus . Քաջ ուսեալ . յոյժ գիտուն . տչէյ ասլծ , հեծ ֆոբեաոյզ . ալիմ , օգուսմաշ , էհլի ըզքան . * Բազմուսումն փիւնիկեցի զպորփիւրոս անուանելով . Աին . պօրփ : * Մատուցանէ բազմուսմանց զհանճարս : Բազմուսումն ոգի , կամ ոգիք . փիլ . լին : *Բազմալուրս առնելով , և բազմուսմունս՝ զբոլոր քերթողն ուսուսեալով . Պզաբ . օրին . է :

ԲԱԶՄՈՒՍՈՒՆՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԲԱԶՄՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ . *Վասն բազմուսումնութե՝ զոր արժան էր ուսուսումնասիրել զհաստատուն՝ զոր արժան է պատուել . Փիլ . լին :

ԲԱԶՄՈՒՐԱԽ . ա . ֆ . Ցոյժ ուրախ . ուրախալից . *Աբաղչուքե բազմուրախ հոգեզարձ հասանէր յաչխարհն իւր . Կալանթ :

ԲԱԶՄՕՐԵԱՑ , րէի , էից . ա . Պոլսήμερος . Multorum dierum . Բազում աւուրց ՚ի բազում աւուրց հետե եղեալ , և աւօղ ընդ բազում աւուրս . չոփ օրոան . լօգ իհանվոփ . * Եւ եղիցես իբրև զկին մի սգացեալ ՚ի վերայ բազմօրեայ մեռելոյ . Ե . Ղփ . ծե . 2 . (յն . աւուրս բազումս) : *Մէզքն , որ (՚ի) հին բազմօրեայ ժամանակաց հնազանդեն գիս . Եփր . հա : *Ահա

վկայուԹիւն ոչ բազմօրեայ . Սիխեան : *Իբրև զբազմօրեայ հիւանդ . Եղիշ . է : *Ի սաստ. կուԹէ բազմօրեայ տքնուԹենէ կիսամեռք եղեն . Փարպ : * ԵօԹներեակն զաւազան և զբազմօրեայ ուռնս բաչխեալ եւս . Փիլ . ժ . բան : *Որս բազմօրեայս ունիցի . Մ ա թ . ի ցաւին :

կամ ս . Ընդ բազում աւուրս . զաւուրս բազումս . չոփ օրէրով . Ի՝ն՝ն՝էրձէ . *Եւ այնպես բազմօրեայ հանդուցեալ ի վատառակեալ աչխատուԹենէն . Կաղանկ :

ԲԱԶՄՕՐՕԱՑ . Πολυήμερος . Longaevus . Երկայնակեաց . բազմամեայ . հին աւուրց . եաւլը . պէրէօրթաւ . *Բազմօրեայ լինիցին , կամ եղիցին ի վերայ երկրի : Եւ ոչ լինիցէք բազմօրեայք ի վերայ երկրին . Օրին . ԺԲ . ԻԵ . լ : Յակ ժա . 21 . *Բազմօրեայք լինիցէք , և աւուրք որդւոց ձերոց ի վերայ երկրին ... յն . բազմացին աւուրք ձեր , և աւուրք որդւոց ձերոց :

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿ , ի , աց . ա . Πολύτροπος . Multiplex , varius . Ոյ լինչ լինի կամ գոնէի բազում օրինակաւ . բազմայեղյեղ նակ . բազմակերպ . բազմազան , բազմատիպ , բազմապատիկ . չոփ ՝ի՝էրպ , ՝ի՝էրպ ՝ի՝էրպ . լօփ թարդ . թի՝ւրլի՝ւ թի՝ւրլի՝ւ . *Բազմօրինակք են մարդկան մեղանչք : Ծանուցն և բազմօրինակ ՝ի վերայ հաւուրցանեն մահս : Արուեստի պէտք են իմաստնոյն՝ բազմօրինակի , քան որում օգուտ արասցէ . Փիլ : * ՀիւանդուԹիւնք և մահք բազմօրինակք . Խոր . Ճ . 68 : * Բազմօրինակ անօրէնուԹիք : ԱնօրէնուԹիք բազմօրինակք : Արուեստս բազմօրինակս : Ցանկանարանք բազմօրինակք . Նար : *Պատուհասք բազմօրինակք . Խոր :

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿ . ս . }Πολυτρόπως .
ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿԱԲԱՐ . } Multis modis . Բազում օրինակաւ . զանազան չեղյեղնակօք . չոփ ՝ի՝էրպ՝ի . *Բազմօրինակ և խորհուրդ փրկուԹեանն հրաչագործի . Ցհ . իմ . ապ : *Բազմագիմ և բազմօրինակ ձգիմ տուիս զմարդիկ . Վ ր ի . հդ . ԺԷ . յ : * Բազմօրինակ ոչ յարժանաւորսն իւրում լինի . Նիս . երփ : *Մարգարէքն բազմօրինակաւոր պատմեցին զՔրիստոսին ՅԾծային տեսուԹիւնն . Սրփ . ա . պ . Է : *Բազում բազմօրինակ գրեցին , կամ վարեցան . Դամբ : Տծած :

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿԱՆ . ա . Իբր Բազմօրինակ . *ԶօրուԹիւն ոչ՝ բազմօրինականք են , և զանազանապէս . Շ . Բաբէր :

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿԱՊԻՍ . Տ . ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿԱԲԱՐ . Πολυτρόπως . *Բազմօրինակաւոպէս կանխաս խօսեցաս ՅԾ ընդ Հարսն մեր . Նիս . երփ . (որ յԵբր . ա . 1 . դնի ՝ի մեզ , բազում օրինակօք) : * Զայս յիւրանակիմ բազմօրինակապէս . Խոսրով . ծ : * Բազմաչինակապէս պատժեցան . Խոսրովիկ :

ԲԱԶՄՕՐԻՆԱԿՕՔ . Տ . Նոյն ընդ վ . Πολυτρόπως . *Բազմօրինակօք ի ձեռն ըզգայուԹեանցն . . . հպեալ ընդ հարկանիմբ . Նիս . խգ :

ԲԱԶՄՕՐՀՆԵԱԼ , ա . որ և ԲԱԶՄՕՐՀՆԵԱՆ՝ լսա ՅՆ . Բազմօք օրհնեալ կամ արժանի օրհնուԹեան : Մ ա թ . Ելիզ :

ԲԱԶՄՕՐՀՆԵԱՆ . ա . Πολυύμνητος . Ուր ինչ բազում օրհնուԹիւն կամ օրհներ գուԹէ , որպիսի է ՍրբասացուԹիւնն , և փառք ՝ի բարձունս երգն . * ԲազմուԹիւն զօրաց երկնաւորաց զբազմօրհնեանն զայն փառաբանուի աւանդէին . Դիտ . էրփ . Ք : * Սերովբէին բազմօրհնեանն այն և պաշտելի ՅԾածնուԹեանն . Շ . հրէա : *Բազմօրհնեան կոչի (փառք ՝ի բարձունս) , և հրեշտակական է այս օրհնուԹիւն . ի գէր խօսք : * Հովուացն տային աւետիս , և ըզբազմօրհնեանն փառատրուԹիւն ընդ նմին նուագէին . Ցօնան :

Կամ Բազում օրհնաբանուԹ արժանի . բազմերգելի , երեքփառատրեան . * Ոմանք զբազմօրհնեանն զայն և զպաշտելի ՅԾուԹիւնն վերագոչեն , որ որ որ , որ զօրուԹեց . Դիտ . էրփ . Ք :

ԲԱԶՈՒԿ , զկի , կաց . գ . Βραχίων . Brachium . որ և սրաթ . և պես . պաղես , սանս . պահս . Սան մարմնոյ կենդանւոյն ՝ի դաստակէ ցարմունկն , ևս և ՝ի ձեռաց մինչև ցանկաս . Ած . գծ . * Իջոյց զսա փորն (յոսոյն կամ ՝ի գլխոյն) ՝ի վերայ բազկաց իւրոց : Զուլեխոն ագոյց ՝ի բազուկս նր : Լուծան չիլք բազկաց նոցա ձեռամբ հզօրին յակոբայ . ևն : *Որ զանարատ բազուկս քո տարածեցեր ՝ի խաչին : Տարածեաց զբազուկս իւր և ընկալաւ զնա . Շաբ . (որ և Օրին . ԼԷ . 11 . վասն արծուոյ սահ , զձևս իւր) : * Զմարմնասպառաբար սեղանոյն զնւբն տարածեսցէ բազուկս ... որ է ձգել զձեռս ՝ի սեւյան անյագաբար . Ցհ . իմ . ապ : * Միջակատուր յայնպիսի ահաւոր բազկէ լեալ . Խոր . Է . 67 : * Որպէս դու կրես զանօթ ինչ բազկամբք ... իբր բազկօք . Լմբ . ոգ :

ԲԱԶՈՒԿ . ՆմանուԹիւ՝ ԶօրուԹիւն . կորոզուԹիւն , իշխանուԹիւն . և ԲռնուԹիւ . գոպրէի , ՝ի՝ճաաւ . * Աւորեցուցից զձեզ բարձր բազկաւ : ՄեծուԹ բազկի քո քաւասային : Բռոչհրայեակ բազկաւ հանդգ ղՀոսաա յԱյկրէ իւրմէ . ևն : *Եթէ բազուկ առ բազուկ իցէ քո տեառն . Ցոբ . խ . 4 . յն . բազուկ քո իցէ ընդդէմ կամ դիմակալ առեառն : *Բազուկ առ բազուկ կարկառեր . Եղիշ . դպ . իմն ուժգնչակ ձեռն սամիտոնի և ԹաԹ առիւծուս :

ԲԱԶՈՒԿ . որպէս Թև բանակի , աղաչք . կողմն . գծ . * Իբրև զբազմուԹի զօրաց ... զմեծանիստ ... դաշտովքն բազուկ առ բազուկ իջանեն բանակօք (մանրանիք) . Վ ր ի ց ե : Ը :

ԲԱԶՈՒԿ . որպէս Κλῆμα . Palmes , ramus . Ոեռ . ոստ . բարուենակ . ՃիուղՔ տնկոց երկայնեալք իբրև զբազուկս . գալ . *Զգեն զբազուկ որԹոն ընդ արչուտար . Հանս . Եզնի . Ը . 27 : * Բազուկ տնկոց . Վարպ . ՈթՃ . ևն : *Դդմենոյդ ... տերևոցն ԹանձրուԹիւն , և հովանոյդ ՝ի ձեռն բազկացն մի ըստ միոջէ դիրն կարգաւ էր . Փիլ . յա :

Կամ Ողկոյզ կախեալ յոստ արմաւոյ . աւգՔ . *Արմաւենին այն բնիւկ երկոտասան բազուկ յամենայն ամի . Վ ր ի հդ . իա :

ԲԱԶՈՒԿ . որպէս անուն ուռենւոյ բանջարոյ . որ և ցԹրԻՒ ՃԱԿՆԴԵԼԻ . Բազէ , բազս . *Վանն Ճակնդեղի , որ է բազուկ . Վարպ . ՀԼՁ : Ցճա և ԲԱՆՋԱՐ :

ԲԱԶՈՒՄ , բազմի , մաւ , մաց , մաք . ա . Πολύς , πολλή , πολύ . Multus , a , um . πλεῖον , ονος . πλειστός . Plus , plures , plurimus . ἐκανός . sufficiens . satis . Ցոլով . չատ . յորուԹք . (դիմայ Ա Ի Ն Ի Ն ձ ա ս կաւու , կամ միոյ) . չոփ . լօփ , պեղի՝ պի՝ւեաբ , իՔբաւ . սանս . պահս . *Ոչ իբրև զբազմաց , այլ իբրև զմիոյ : Հայր ազգաց բազմաց : ԱՔ աղբիւրք անդնդոց բազմաց : Գանդխտեցաւ աւուրս բազումս : Բազում ժամանակք : Ժամանակ բազում : Վարձք քո բազում երեցի յոյժ : Արմուիք բազում . Բազում առացուածովք : Ժողովուրդք բազումք : Բազում զօրուԹիւնք : ԶօրուԹիւ բազումս : ԽաղաղուԹ բազում : Բազում խաղաղուԹ : Փառք բազմք . ևն :

*Արքայ ամեաս զօրու բազմի դառնի իմն ՝ի միասին տուեալ . Ցհ . իՔ : * Ցոր վայր նեղուԹեց հասանես , և խռովուԹիւ բազմի . ա . ի . Ը . 11 : *Իր հնացեալ ծերուԹբազմաւ . Եսա . պտ . Ը . 38 :

ԲԱԶՈՒՄ . իբր գ . (յն . լտ . ևպե .) որպէս Բազում ինչ . բազում իրք . չոփ բան , բաներ . լօփ վեյ . *Ոյ՝ի փոքուն հաւատաս րիմ է , և ՝ի բազմին հաւատարիմ է : Որ զբազուԹիւն առ , ոչ առաւելաւ . և որ սակաւն , ոչ նուազեցաւ : Ի վերայ բազմայ կայցուցից զքեզ . ևն : *Սուղ ինչ ՝ի բազմէն ընտրեցաք , և եդաք ՝ի գրի . Վ ր ի ոա : *Զկնի որոյ և այլ բազում կերեալ ամայ՝ մեռաւ ... այսինքն բազմուԹիւն ամայ , իբր ամն բազում . Խոր . ա . 13 :

ԲԱԶՈՒՄԱ . իբր գ . Բազում մարդիկ . բազմուԹիւն . չոփ , չոփ մարդ . լօփ ՝ի՝էլ , լօղա . *ԲազուԹք յարեան ՝ի վերայ իմ : ԲազուԹք ասէին զանձնէ իմմէ : ԲազուԹք ասէին ցիս : Որ ՝ի վերայ բազմայ (այսինքն բոլորից) հեղու ՝ի ԹուղուԹի մեղայ : Մի հայ , մի մարմին եմք բազում քքս . ևն :

ԲԱԶՈՒՄ . ս . ա . }Πολύ , πολλά . Multum , nimis . Բազում
ԲԱԶՈՒՄ ԻՆՁ . }
ԲԱԶՈՒՄՍ . } անդամ . ստէպ , բազում իւրք . չատ կիմ յոյժ , կարի . չոփ , էվ մը , ԽԷԼ մը , ՀԻՈՓ . լօփ , ՀԷՔ , խայլը , ԻՔբաւ , գաՒը . *Ի բազում Թախանձելոյ նոցա հարկաւորեալ . Խոր . Գ . 66 : *Օշնի բազում աղաչելոյ . Վ ր ի հդ . Ը : *Բազում ինձամ ասէլոյ . այսինքն բարեաւ ինալ ասել . Փիլ . սոՔպ : *Բազում ևս տերն ՝ի կենսատու աւետարանին Ճշմարտաբանէ . Լմբ . հանգ : *Բազում իմասնագոյն քան զնիկոդիմոս երևեցաւ . Ոոի . յհ . ա . 31 : *Բազում մեկուսի են այսոքիկ յածայինս բնաւԹէն ... այսինքն յոյժ . կԻՈՒ . գհյ : *Բազում ինչ չարչարեցի . Մրի . Ը . 12 : *Նով լայնացուցանիէ զբերանն , բազում ինչ գոչէ , և Թքանէ զվիրփուրն արտաքս . Պիսիդ : *Պիտի է նմա բազումս չարչարել և խոտիլ . Ղկ . ծԷ . 25 : *Բազումս և բազում անգամ ասացեալ է յաղագս տասնեակին . Փիլ . էլ : *Բազումս մեռեալ , և մնասս կենդանի . Նար . ծՔ : *Բազումս պատերազմեցի ընդ նոսա . Բր . Ցի :

ԲԱԶՈՒՄԱ . ս . Πολλοίς . Multis modis . Բազում իրօք . բազում իւիք . բազմապատիկ օրինակաւ . չոփ ՝ի՝էրպ՝ի . *Բազմօք խրատեցաս յիւոյ՝ փոխանակ յոլովագոյնից մեզաց . ԱիՔբ . ծի : *Բազմօք յամենայնէ կողմանց գովեին . Ոոի . ի . ա . 1 : *Իակ հօրն ընդ առաջ գնալն՝ բազմօք ցուցեալ է . (այսինքն յօրինակին արուսհամու , ևն :) Եւ զայս օրինակ ուղղուԹեաՒ բազմօք ունիմք Ճշմարտել . ԻՔն : *Զօրավարի ուրումն բազմօք ազաչեցեալ զերանելին անտոնիոս ... գալ առ նա . Ան . անա :

ՈՁ ԲԱԶՈՒՄ . ա . ս . Սակաւ . փիլ . փա . նի՝ն . լօփ փեյիւ . *Ցետ ոչ բազում աւուրց . Ղկ . ծԷ . 12 : *Ոչ յետ բազում ինչ աւուրցս այսոցիկ . Գծ . ա . 5 : Իակ անդ . իԷ . 14 . *Ոչ յետ բազում ժամուց ... յն . ՝ի՝ չ յետ բազմի : Որպէս և ՝ի Սուր . ա . 12 . ՆուԹաւեան Թարգմանեալ է . *Ցետ բազմի ինչ գնեցնգաղս Թողոյր ... : *Ոչ բազում ՝ի հռոմայեցւոցն կուցաք քաղաքի ... այսինքն ոչ յիրկար ժամանակ . չոփ լիկեցած . Խոր . Ք . 62 :

ԲԱԶՈՒՄ ԱՑՆ Ի . իբր ս . Էոի պολն . Ut plurimum , frequenter , saepe saepius . Առաւել . ստէպ . բազում մասամբ . իբր ՝ի բազում . յաՃախ սովորու-

թք. Ձեռ մաթ. լզոս. *Զի բազում այն է, որ ի բարի մարդկանէ չարք լինին: Եւ բազում այն է՝ որ արդ առաջոյ պատրաստեալ եմք: Բազում այն է՝ ուր յաղթօղ դառնալ եմք, և ոչ յաղթեալ. Եղիշ. Ը. Ե:

ԲԱԶՄԱՄԱՆ ԱՆԳԱՄ. մ. Πολλάκις. Multoties, saepe. πλεοναίκις. pluries, saepius. Յոլով անգամ. ստէպ. լաթ անգամ, լաթ հէղ. լօգ պէքճ՝ էէրրէ, Նիւթ էէրրէ. *Բազում անգամ անկանի ի հուր, և երբեք ի ջուր: Բազում անգամ մարտեան ընդ իս: Բազում անգամ փրկեաց զնոսա: Տեաք բազում անգամ, և ոչ զգուշացաք: Ի ձանապարհս բազում անգամ, ի տաքնութիս բազում անգամ, ի ովս բազում անգամ. ևն:

Կամ եւս առաւել. չատ ևս. առելի լաթ. *Ողորմիմ ողորմիմ սիրելեացդ ձերոց, և բազում անգամ ողորմիմ անձանց ձերոց. Եղիշ. Գ:

ԲԱԶՄՈՒԹ ՈՒՏՏԵՔ, կամ ՈՒՐԵՔ. Տես ի բառագ ՈՒՏՏԵՔ, ՈՒՐԵՔ:

ԲԱԶՈՒՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բազում սրանց կին լինելն հետզհետէ. *Կա՛նայք ոչ ունէին ի վերայ միամտութեն զպարծանս, այլ ի վերայ բազումառնութեն. Եփր. առեաց:

ԲԱԶՈՒՄԱՒՈՒԹԻՒՆ. ա. Իբր Բազմաժամանակեայ. Πολυχρόνιος. Longaevus. *Բազումժամանակեալք իցեն՝ որ խօսկցին. Յոբ. լԲ. 7. յօրինաւ ինչ:

կամ յ. Πολυχρονίως. Longinquo tempore. Ընդ բազում ժամանակս. Երկան ա պեն. *Ոչ յադամոյ հետէ բազումժամանակեայ ալուգլեալ կայքն. կալ. Բ:

ԲԱԶՈՒՄՈՂՈՐՄ. ա. Πολυέλεος. Multum misericors. Որոյ ողորմութիւն է բազում կամ անթաս. ամենողորմ. անուն սեպհական Աստուծոյ. *Երկայնամիտ և բազումողորմ: Բազումողորմ առ ամենեսեան. Նե: Սղ. ևն: *Բարերար և բազումողորմ Աստուած ես բազումողորմ. ժմ: Շար: *Բազումողորմի քում. Փարպ:

ԲԱԶՈՒՄՈՒԹԻՒՆ. տ. ԲԱԶՄՈՒՄ ՈՒԹԻՒՆ. *Թեև ակոտումն է նեղչիւրևանական հանճարոյ խրատուն՝ բազումմումնութեի սիրեցեալ: Բայց մուսրմ նուիրեն՝ աղաչին առաքինութեի է: Բազումմամնութեին՝ յետան իմն է մտաց և բանի: Բազումմամնութեի և բազում տեղեկութեի վարեցեալ. Փիլ. լին:

ԲԱԶՊԱՆ, ի, աց. գ. Ἐπιμανίκιον. (ի μανιάκις, մանեակ.) Manipulus. Պահպանակ բազկաց՝ ամիսոփիչ թեզալ նեաց. որպես ս. պապսոկենք, գօլգաթ, Սապա եկեղեցական ագուցեալ ի բազուկս, որ երբեմն եպիսկոպոսաց էր սեպհական, այլ զկնի հասարակ եղև և քահանայից. Լև և սարկաւագաց. Բազմաբար, յետնաբար. *Խակ եպիմիտիկոն (կամ եպիմանիկոն) զոր կոչեմք բազպանս՝ սահմանեցաւ, զի զպաշտպ զՀեռան, և պատրաստ սպասաւորութեի արասցէ. Լմբ, պոփ: *Զայս ձեռնուրսրս և բազպանս քահանայական՝ համարել ի սպասաւորութեի սպասաւորաց քոց. Մաշտ:

ԲԱԶՐԻՒՔ. գ. Նեցուկք (որպէս բազուկք), կամ յենարանք (բազմելոցն). և վանդակք կամ ձողք՝ որք գնին յերկոսին կողմանս գահոյից, որպէս և սանդղոց, յորս յենուն ելողքն աստիճանին. *Սանդուղք (յակոբայ) խաչն... և բազուիքն՝ քահանայութեի և թագաւորութեին քրի. Տծոմ:

ԲԱԹԹԿԵՆԻ. գ. Անուն բուսոյ իրիք, որ յիշի ի գիրս վաստակոց. յնէ. *Բաթթիք կենդոյ հերն, և գիշախոտի տասն:

ԲԱԹՐՈՆ. տ. ԲԱԴՐՈՆ. *Ջոր օրինակ եթէ ոք վասն բաթրոնի՝ որ ի տան իցէ, կամ վասն սանդղոյ՝ պայծառանալ հաստիցի, և ոչ վասն զի մարդն է՝ յօրանալոյ. Ոսկ. տիւմ: (Ըստ յն. վէ՛ր՛ծ, Βάθρον, է սանդուղք, և խարիսխ, և բազմոց:)

ԲԱՃ, ի, ից. գ. (յորմէ Աչքաճ, Բաժին, և Բաճանեալ եմ. լճ. և Բագ. ռակ. ֆայ. և լտ. ֆաբս, ֆաբրիս.) Մասն, բաժին. *Բաճ, մասն. Հին էս: Առաւել վասի որպէս Բաժին ասելոնի, այսինքն մասը վաճառելի իրաց. ս. պաթ, կամ պայ. Թ. պաճ. *Թողցուք զամենայն հրեայ ի հարկաց, և զբաճ զաղիցն (կամ զաղ տիցն) և զպահաց. ա. Ա. Ֆ. 29. յն. զգին աղիցն. *Վասն մտից և սահից, և բաճից և հարկաց. Եղիշ. Ե: *Գուցէ ընդ որդւոյն տալոյ՝ զնա բաճ առնուցու. Եզ. Ն՚Ի. իբր փրխարէն վճարք:

ԲԱՃ. Ἐπιμερής, ἐπιμέριος. Superpartícularis, superpartiens. Ըստ Թուաբանից և երկրաչափից է մասն քանակի, որ ունի և զոյշէալ մասն աւելի. *Տասնեք կաս, որ զամենայն բանից Թուականացս (զգանազանութիս) բազմապատիկ երեվոյց, և մասանց և բաժից՝ յինքեան ունի. Փիլ. Ֆ. էան:

ԲԱՃ. Μοῖρος. Sors, fatum. Ըստ սահմանաց կամ քաղդէացոյց՝ բաժին և վիճակ Ճակատագրական. *Ոչ ումեք մահկանացուացս յաղթել Ճակատագրի... որպէս բաժանեցին... և ոչ կարացի զերծանել ի բաժինն. Ոսիփոր:

ԲԱՃ. ա. Բաժանորդ. բագորդ. հաղորդ. կցորդ. *Եւ թէ՝ մեզաց մի լինիր բաժ, ախուից տուամբ ձգելով ի քարչ. Շ. այբաբ:

ԲԱԺԱԿ, ի, աւ, ացի, զք. գ. Ποτήριον. Poculum, calix. Ըմպանակ. սկահ. սկիհ. Ճաշակ. ամանի ըմպելոյ՝ փոքրիկ, որով առնու ոք զբաժին դինւոյ, և և ջրոյ. գաւաթ. գաւգէհ, էեասէ, պոպէ. *Բաժակի՝ ա մանն գինւոյ բաժնիչ ասի. Վրդն. սղ: *Բաժակ մի ջուր ցուրտ. Մոփ. ֆ. 42: *Ի հացէ նորա ուտեր, և ի բաժակէ նորա ըմպեր. Բ. Եփ. ֆԲ. 3: *Բաժակին փարաւոնի ի ձեռին իմում: Առնուի զնաղդին, և ճմլէի ի բաժակն փարաւոնի. Ած. իա. 41: *Բաժակ քո որպէս անապակ արբեսցայց զնս. Սղ. ՆԲ. 5:

ԲԱԺԱԿ. Ըմպանակն հանդերձ ըմպելեաւն, կամ պարզապէս գինին որ ի նմա. *Ցաճուն անուիթայն՝ և զգինին սուրը եմք կոչել բաժակ. Վրդն. սղ: *Առեալ բաժակ՝ գոհացաւ. Մոփ. ԻԸ. 27: *Ալ բաժակ է նոր ուխտ՝ իմով արեամբ վասն ձեր հեղոյց. Ղ. ՆԲ. 20:

Նմանութիւ է նշանակ չարչարանաց, վշտաց, բարկութեի, որպէս և փրկութեի, ուրախութեի, սիրոյ, ևն. *Կարիք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպեցոյն եմ: Հայր իմ, եթէ կարող է, անցցէ բաժակս այս յինէն: Բաժակ փրկութեան ընկալայց: Բաժակ ցասմանն ես. ևն: *Որք զբաժակ մահու ընդ քէզ արբին: Զփրկականն ըմպեալ զբաժակ: Բաժակ հոգևորական՝ լցեալ ածային ուրախութիւ: Անմահարար բաժակ հեզեալ յերկնից սիւ հոգի. ևն. Շար:

Անտոլոր են հոլովք. *Խնդրեր անցանել զնովաւ բաժակդն. Եփր. համաբ: *Մատուռ ակ բաժակոյն կենաց: Զգինին մատուցաներ բաժակով. ՃՃ:

ԲԱԺԱԿ՝ որպէս յին. Nάμα. Latex. որ է խոնաւուտ հոսանք. ըմպելի. և իբրու Բաժանողական. *Ներանոյս մերոյ՝ բանիցն բաժակն ալուսաքս հոսելով, վերագոյն քան զամենայն տեսակ բաժակաց. Պզաբ. փխ:

ԲԱԺԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ընծող զբաժակ կամ կրօղ, Թէ մասառուսկն, և եթէ ափսեայն՝ յորոյ վերայ եգեալ լցեն բաժակք. *Ձեգան առաջի նոցա սէ ըստեղք, և ոչ անկան բաժակակալք յատրախուեի. Եզիշ. Է:

ԲԱԺԱԿԵԱՆ. ա. Որ ինչ ունի կամ տանի յինքեան զլսի միոյ բաժակի. Ել գաւաթի լաթ. *Սինն (յայնիւ ամանոց) տանէր բաժակս վեց... և միւսն տանէր բաժակս չորս. և այլքն՝ բաժակեանք. Պփ. ագէփ:

ԲԱԺԱԿԵՄ, եցի. ն. Ποτίζω. Potum praebeo, rigo, irrigo. որպէս Թէ բաժակաւ տիրեւցանել. իմն Ոռոգանել ընտունկս՝ փոս բանալով ի ձև բաժակի առարմին. ֆոս բանալով ջրել. օճագ ալէպ՝ ոռոլոմագ. *Թողել ինչ երկրագործին գարմանի՝ խնամոց գործ, իբրու Թէ բաժակել զնս, չուրջ խնամել, կակղել, բրել, փոս հատանել, ջուրը ոռոգանել. Փիլ. լին. ա. 14: *Կամ նուրբ երկրի հերւածով գնաց ջրոյ անցի գործեն անալգել, կամ չուրջ զծառոյին բաժակելով, զի ծնալով ի նմա ջրոյն, զայն՝ որ հազիւն ոռոգանէին, չեռուացեն. Փիլ. յոէ: *Տաժանել (որմին զերկրագործեն) ի բրելն և ի բաժակելն, զահելորդ ուղէչս յապաւել. Ջուրը արբուցանել: Տանել զյանձամանս աշխատանին՝ միայն չուրջ զինքեանք բոլորակաբար բաժակելոյին, և այնպէս անկաւոտ ի վտակացն ոռոգմանի գարմանեալ մնանի. Պիս: *Ոռոգանել Ջուրը վարգապետութեամբ, չուրջ բրել և կակղացուցանել... և կարծրութեի երկաթոյն բաժակեալ, որ է բանին սրբոյ. Սաբ. ֆփ:

ԲԱԺԱԿԻԿ. գ. Ποτηρίδιον. Pocillum. Բաժակ փոքր կամ աղքատին. և Սակաւ գինի. գաւնիկ. գաւգէհճիկ, էեասէճիկ. *Ջիւր բաժակիկին նմա մատուցանիցէ, ասելով Թէ ուրախացիր. Մաթ. Ե:

ԲԱԺԱԿԻՑ. ա. Որպէս Բահանակից. որ և ԲԱԳՈՐԴ. ԲԱԺԱՆՈՐԴ. *Լինել բաժակից և կցորդ իշխանութեան աթոռոյն. Մ՚Ի. ասոբ:

ԲԱԺԱՄԻՏ. ա. որ և ԲԱԳԱՄԻՏ. Երկմիտ. փոփոխամիտ. Երկա՛ս ֆպի էշրայ, ՌԷբէկասաք. *Խուժախուսմբ և բաժամիտ ժողովին բժշկեալ լինէին ի հարուածոյ օձին. Թեզդ որ. Խլ: *Ռևեբեա զբաժամիտ տարամերժեալս ի սէր քո և յերկեղ. Ռէնիկ:

ԲԱԺԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկմտութեի. վարանումն կամ անհաստատութեի ի խորհուրդս. *Պատիր պատրոնի՝ կալակարծելի բաժամտութեն ամայացեալ (ի դրախտէն). Թեզդոր. Խլ:

ԲԱԺԱՆ, ի, ից. ա. գ. Բաժանեալ. և Բաժին. *Մէք ի մեր շատ իրացս եմք բաժան՝ ողորմ ու լալի. Ոսիփոր: *Փոփոխեք զերեսս իւր՝ ամենայն գունոց, և լուանայ զՀաչակ իւր ամենայն բաժանից. Եփր. համաբ:

ԲԱԺԱՆԱԲԱՐ. ֆ. Μεριστῶς. Dividendo, ex parte, separatim. Բաժանմամբ, մասն մասն. մասնաբար. և Անկատարեալ. ըստ ոմն. Բաժնը-նելով, Բաժին Բաժին, պաս պաս. *Ոչ բաժանաբար կամ հոմամբ ծնաւ ած (զծոցածին բանն). կնթ. գնդ:

*ի քեզ ընկալար (զտէրն բոլորից), ոչ ի մանէ, այլ ի լուսէ. ոչ հասումբ, այլ հաստատութեամբ. ոչ բաժանաբար, այլ ամբողջապէս. Նար. կոս: *Զաստրեբուութեի սահմանեացուք, զնոյդ բաղկացեալսդ, և բաժանաբար առնուալ գոյ. Ան. պոք. *Սա ցա ապաքէն և ազօթքն՝ բաժանաբար քան իւրաքանչիւրոցն վայել է լինել. ՃՀ. կմ. ապ:

ԲԱԺԱՆԱԾ. ա. Իբր Բաժանեալ, որ բաշխեալ, զանազանեալ. *Մարմնոյս տիպ՝ ամենեցունն մի է, և նկարագիրն՝ բաժանած բնաւիցս. Լմբ. ծղ:

ԲԱԺԱՆԱԿ. Ա յսինքն Բաժակ: Մխ. երէմ. եթէ չիցէ սխալ գրչի:

ԲԱԺԱՆԱԿԱԼ ԼԻՆԻՄ. Κληρονομέω. Hereditatem adeo. ժառանգ լինել. ժառանգեալ. Ագաթօր օլմագ. *Իբրև մեռաւ այրի կինն այն, նա լինէր գրոյն և գանձիցն բաժանակալ. Կոլ. Ը:

ԲԱԺԱՆԱԿԱՄ. ա. Կամեցօղ կամ սիրօղ զբաժանումն. հերձասէր. անմիաբան. *Խռովարկուք, բաժանակամք. Մծբ. ծԲ:

ԲԱԺԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Մերուտ. Dividuus, divisus. Բաժանելի կամ բաժանեալ. անջատական. արտհական. մասնական. *Որպէս, ասէ եր լինքն և մարդ համանգամայն, ոչ ոմն ասէ, և ոմըն մարդ՝ բաժանական. Երզն. սփ. էրին: *(Հրեշտակաց է) ոչ բաժանականօք, և կամ ի բաժանականաց ժողովել զծածկինն գիտութեի: Մխաոեսակ, ոչ բաժանական. ևն. Դիտ. ՁԽայ. Խ էլէչ:

կամ Διαιρετικός. Divisivus. Բաժանողական. որոշիչ. ոգոփզ. այբբգ էգիՁի. *Բաժանական է միշտ իւրաքանչիւրն: Բաժանական զանազանութեիք. Պորփ: *Բաժանական կենդանոյն՝ բանականն և անբանն: Բաղկացականքն հանրականպղոյնք են, իսկ բաժանականքն՝ մասնականագոյնք. Այ. պորփ: *Բաժանականն (հնարք)՝ հաստմամբ բնաւորեցաւ հրոյ. Սահմ. Ք:

ԲԱԺԱՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Մերուտիչ, συμμεριστής. Particeps, divisor. ἰσόμοιρος. Equalem partem habens. Կորդ բաժնի, կամ բաժանեալ իրի. մասնակից, հաղորդ, հասարակորդ. ընկերս. հիւսիսփոբ, իւհաֆ, օրհաֆ. *Որ բաժանակից լինի դողոց, ատեայ զանձն. Աստ. ը. 24: *Բաժանակից խաբեանց զանձինս և զորբս և զծերս՝ աւարին իւրեանց առնէին. Ք. ի. Ջ. 30: *Արժանի իսկ են բաժանակից նմա լինելոյ. Խ. ա. 16: *Բաժանակից արար զպատուհասն իւրում. Եղիշ. հայր Ներ: *Իբրև վաղուն գայ, չար բաժանակիցն (կամ բաժանակիցն) մեր եկեալ մալթէ՝ զայսօրն ինձեան, և զվաղիւն տեառն. Բրս. ԽԸփ: *Մաքաւորութեին՝ օտար աշխատութեէց բաժանակից... Բաժանակից նորա չհիշին լինի: Բաժանակից և արար զբեզ իւրոյ անչհականացն. Ոկ. ապաչխ. Ե տԽ: *Դնեզ զինչն ընդ այլ առացուածսն, և լինի բաժանակից հղբարցն. Մխ. փս: *Զմեծ ընկերս և բաժանակից առնելով առացուածոցն. Վ.Ժ. ղՃփ: *Բաժանակից հղիպ մեք քեզ ի ակզբանէ ի ձեռն կոչմանն: *Բաժանակից լինել ընդ հոգւոյն սքի. Եփէ. էԲէ:

ԲԱԺԱՆԱՅԻՐ, սիրի, լաց. ա. Սիրօղ զբաժանումն՝ ըստ մեաց չարին նեստորի. և նեստորականս կարծեցեալ. *Ընդ ի միաչտեցանելն են յօժարեալք... իսկ բաժանասէրքն, են. Շ. ԹղԲ: *Չի զբաժանասէրսն յանգիմանեսցէ: Զգուշացեալք ի բաժանասիրացն յաւանութենէ. Սարկ. հանգ: *Բաժանասէր ազգ. կամբկ: *Միմեանս ածուելին որդւոյ առանց մարդկութեամն նորա... ըստ բաժանասիրացն չար մտածմանց. Ցծնկ:

ԲԱԺԱՆԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Μεριστής. Divisor, partitor. Որ առնէ բաժինս ժառանգաց. Ներսէ էրծնօղ. Ղբաս պէօլիծճի, գասիմ. *Ո՞կացոյց զնս դատաւոր կամ բաժանարար ի վերայ մեր. ՂԱ. ծԲ. 14:

կամ Բաժանիչ, որոշիչ, յիերաց. *Հուրն բաժանարար. Ճ. Ա: *Զոր տէրն եկն արկանել յիերկիր զբաժանարարն՝ որոշել զհաւատացեալս յանհաւատից. Վ.Ժ. ոդ:

ԲԱԺԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Բաժանեալ, և ունօղ զբաժին իւրաքանչիւր առանձին. *Ցամս խոտովու և արշակայ՝ երկուց թագաւորացն բաժանաւորաց. Բոզ. Ջ. 5:

ԲԱԺԱՆԵՄ. ևցի. ն. } գրի և ԲՈՐԺԱ-
ԲԱԺԱՆԻՄ, ևցայ. կ. } նել. Μερίζω, διαμερίζω, ἀπονέμω, ἀποδιαστέλλω, διαιρέω. Partio, dispertio, distribuo, divido. Բաժին բաժին կամ ման ման առնել զմի ինչ բոլոր, և բաշխել, վիճակել. Ման բանի ընել՝ փալ. բանել. ֆայ էնել. Ֆան պէտի, ինչնի՝ ֆախլ էնի. պէտի, պէտի. *Բաժանեցից զաւարն: Տուր ինձ բաժին. և նա բաժանեաց նոցա ըստ կամին: Աւա ցեղայր իմ բաժանել ընդ իս զժառանգութեին: Բաժանեցէք զերկիրն եօթն բաժին: Դու բաժանեսցես ժողովրդեանդ այդմիկ զերկիրն: Վ.Ժ. կաս բաժանեսցին զժառանգութեի նոցա: Բաժանեա զերկիրս զայս ի ժառանգութիւն ինն ցեղից: Բաժանեաց նոցա ձայրսկս: Բաժանէ իւրաքանչիւր՝ որպես և կամի: Ոչ բաժանեաց նոցա. ևն: կամ *Բաժանեցան զհանդերձս իմ ի մէջ իւրեանց. Սղ. իա. 19: Մփ. իէ. 35. ևն: *Բաժանեցայց զսիւքեմ. Սղ. ծէ. 8: ճէ. 8: *Բաժանեցան աւար ի թշնամեաց ընդ հղբարս իւրեանց. Ցեռ. իէ. 8: *Բաժանեաց առ առուն, և գետոյ առ գետոյ, և ագարակ առ ագարակ. Լսփ. Ր:

կամ Բաշխելով սփռել, ծաւալել, ցրուել. *Զայս ամենայն աչողկ մի և նոյն հոգի, և բաժանէ իւրաքանչիւր՝ որպես և կամի: Երեսեան նոցա բաժանեալ լեզուք իբրև ի հրոյ: Բաժանեցից զնոսա ի մէջ յակոբայ, և ցրուեցից զնոսա ի մէջ իսրայէլի: Տէր կորմ զնոսա, և բաժանեա: Բաժանեցան նոքա ի սրամտութենէ երեսաց նորա. ևն: *Որ բաժանէ զքաղցրութիւն լմատեանսն ի քիմս մտաց նոցա. Վ.իբ հց. Ք:

ԲԱԺԱՆԵԼ. Διαιρέω, διαμερίζω, ἀφορίζω. Divido, separo. Տրոհել, զատուցանել, անջատել. մեկնել յիերկուց. որոշել. քակել. (և ըստ այսմ առասել կրասուրս բար վալի ի պռ գիրս). էրծնել, ղաբել. ադ ըշմգ, պէօլիծ. կր. ղաբուիլ. այբըլմգ. *Կարեաց և բաժանեաց ի միմեանց. Փիլ. Ֆ. էտ: *Զհայեցուածսն յիերկուս բաժանեալ. Խոր. փ. 55: *Զմիաւորեալն ինքն ըստ ինքեան բաժանէր ըստ իերկուցքան. չիւր կողմանս: Ցիերկուց բաժանեալ սահմանաւ (զձգտաբուութենէն զատութեի). Պիփ: *Ան զգօրն, և բաժանեաց յիերիս առաջս: Եբ անսէ բաժանի ի չորս առաջս: Բաժանեցաւ ըստ ըստ չորս կողմանց: Բաժանեցի իսրայէլ ընդ երկու: Բաժանացի հայր յորդւոյ, և որդի ի հօրէ: Ան մինոյն թագաւորութ բաժանեալ յանձն՝ աւերի. ևն: *Բաժանի ի մարմնոյն, և ոչ բաժանի յընչից. Նեղս: *Չի մի ոգիս մարդկի երկմտել բաժանեացին ի մեր հաստատուն օրինացս. Եղիշ. Ը: *Եթէ հաստատուն չիք, և ոչ բաժանելիք՝ ի միտս ձերս. այսինքն երկմտելիք. Մծբ. ա: *Երկմտել բաժանեցաւ, կամ բաժանէր. Եփէ. Եւ:

ԲԱԺԱՆԵԼԻ. որպէս Զանազանել. *Զյաւուրսն բաժանեն քաւակի. Պորփ: *Առնու զգոյացութի և բաժանէ ի մարմին և յանմարմին, և զմարմինն ի ներբուսականն և յանբուսականն. Սահմ. Ք: *Ցերիս անձինս բաժանեաալ, ասծուլթի միաւորեալ. Շաբ: *Ըստ ձերոյդ կամացդ պատրաստիլմ զանձն ինչ բաժանել, և ըստ ձերոյ հաճոյիդ վաճառել զարդարութի. Սեբէր. Ք:

ԲԱԺԱՆՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԲԱԺԱՆՈՂԱՆ ասի. Διαιρετικός. Divisivus. Որոյ է բաժանիլ, տրտհել. որ իրեայ էթբՆել. *Առամունքն նշանակին (ի հրեշտակս) զբաժանողական ծառայուին առաքելոյդ հոգևորականին կերակրոյ. Շ. հէբաբ: *Պատրիարքս եգիտ զբաժանողական հնարս (հոմասեռից յայլասեռից). քանզի բաժանողական հնարն համեմատի հրոյ. Սահմ. Ք:

ԲԱԺԱՆՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. } τὸ
ԲԱԺԱՆՈՂԱԿԱՆ ԹԻՒՆ. գ. } Διαιρετικόν. Facultas dividendi. Կարողութի բաժանելոյ. բաժանօղն գոլ. *Զատամունն (ի հրեշտակս իմն) զբաժանողականութենին զառաջելոյն կերակրողականին կատարման. Դիտ. էրին: *Ըստ անհատանելի բաժանողութէ. Երզն. էէր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴ, ի, աց. ա. որ և ԲԱԺԱՆԱԿ. Συγκοινωνός, μέτοχος, συμμέτοχος. Particeps, consors. Հաղորդ. կցորդ. մասնակից. հիսէփոբ, էէրբի. *Բաժանորդ եղեր արմատոյն, և պարարտութէ ձիթենւոյն: Մի այսուհետև լինիք բաժանորդք նոցա: Երկնաւոր կոչմանն բաժանորդք: Բաժանորդք եղեաք քրի: Ոլով ամենից քին բաժանորդք եղեն. ևն:

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. *Բաժանութէ լեալ պատճառս. Թղթ. հաղբ. ա գբ. փգ:

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ, նման, անց. գ. Μερισμός. Partitio. Որոշումն բաժնի. բաժին. վիճակ. բաշխումն. պէօլիծ, պէօլիծ, ինչնի, ինչնիէրրիսփ, գասմ. *Բաժանեաց անդ զերկիրն խորհրդով՝ ըստ բաժանմանց իսրայէլի՝ ըստ բաժանմանց իւրեանց. Ցեռ. ծԸ. 10: *Եւ կացուցին զղեռատցիան ըստ վիճակի բաժանմանն իւրեանց. Ք. էդբ. Ջ. 18: *Զերկրորդն՝ ամենիմասունն (ձգ) մատուցանել՝ պարտաւորեալ բաժանումն (ձ կայինի). Փիլ. էին. ա. 64: *Ընդ ասատանաց բաժանմանն. Սրփ. յի. Ե:

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. Διαίρεσις. Divisio. Տրտհումն, անջատումն, զատումն, քակատումն, ցրումն. ղաբելը. ղաբուիլը. այբըլգփ, ինքինքփ. *Որ զմիաբանեսցուն յաշատարակին՝ բաժանմամբ լեզուացն քակեաց. Շաբ: *Բաժանմամբ յերկուս թագաւորեցեալ: Խախտեալ և քակտեալ մատենեցաս ի բաժանումն մեծ իշխանութէ թագաւորութէ. Փարպ: *Թէ զբաժանմանն իմ խորոց քակտեացես: Աչիոսեան բաժանմանն. Կար. յ. Ե ծբ: *Կարմիր ծովուն բաժանումն հզօր հրամանաւ բաժանողին առանն ձեյ. *Բաժանումն յաչխար հէս. Մ-ալ:

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. Διαφωνία. Dissensio, discordia. Երկպառակութէ. անմիաբանութէն. Ներաչխոհնէն. իրիւֆգիգբգւբգ, ֆբբգփ. *Էարկ ոէր ի մէջ պահապանացդ ամբոխումն և բաժանումն. Լսփ. իփ: *Հերձուածք և բաժանմունք մեին յեկե-

զեցիս. Սարգ. յի. ԷՐ:

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. Διορισμὸς. Distinctio. Զանազանութիւն. տարբերութիւն. խորհ. որոշումն կամ բաժանումն մտաւոր և իմաստասիրական. Ճարտ. և խոսփ. *Ամարիչ բաժանմամբ՝ համագոյ միութեամբ. Շար: *Բաժանմունք անուանից (աւագու. թեան՝ ի մարդիկ կամ երիցութիւն) յետոյ մնին՝ ի ներքս. Սարգ. ա. պ. ծա: *Եւ որ այլ ինչ իր բաժանման տեսանի՝ ի բանս նոցա (աւետարանչաց). Իգն: *Բաժանումն զմինն՝ ի բազումս տրամասոք և յանբաւս: Ի ձեռն բաժանման ստուգաբար զմտաւոնս նորա խմանամք: Բաժանումն է առաջին հատուածն հնոմական (այսինքն առաջիկայ) իրողութիւն. որդոն, յորժամ ասէիք, եթէ կենդանեացն ոմանք բանականք են, և ոմանք անբանք. Սահմ. Ի. ծԷ:

ԲԱԺԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Վերակացու բաժից. մաքսապետ. պաճաբ, պաճիւիբ: Ց՝ որդի:

ԲԱԺԵՄ, եցի. ն. Առնուլ կամ տալ պաժ, գնաւք. *Ալ տուր ըզձայն մաքսաւորին, բաժեալ հոգւոյս մաքսապետին. աղաղակել բանիւ նորին, ասե՝ քաւեա զիեզս իմ անձին. Ց՝ որդի:

ԲԱԺԻՆ, ժնի, կամ նոյ, նիւ կի աւ, ից կամ ոց կամ նեաց, նիւք կամ նեօք. գ. Մերիս, մերիսմὸς. Pars, portio, partitio. Մասն բաղդի բաշխելոյ՝ վիճակեալ իւրաքանչիւր առաղայ. վիճակ. որ և գրի ԲԱՐԺԻՆ. հինսե, գաոմ, գըսմէի, նաոխ, պեհրէ. (լծ. և լտ. բէրցիօ, բաբս. Թ. բայ, բաբէք. բաբէ՛ւ) *Մասն արանցգ՝ որ եկին ընդ իս. Նորքա առցեն զպաժին իւրեանց: Բաժին և ժառանգութիւն՝ ի տան հօր մերոյ: Բաժին քո ընդ նոսա մի լիցի, զի ես եմ բաժին քո և ժառանգութիւն: Բաժին իմ ես դու աեր: Եւ այս են բաժինք, զոր բաժանեաց մովսէս որդւոցն իսրայէլի: Գնել անդ բաժին՝ ի մէջ ժողովրդեանն: Սոցա եղ բաժին վիճակաւ: Ալ վիճակ բաժնիւ դարապանաց՝ որդւոցն կորխայ: Մասն բաժնի: Մասն՝ ի բաժնի: Բաժինք չնորհաց կամ պաշտամանց: Զինչ բաժին կայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատին: Ալս եղև բաժին իմ յամենայն վաստակոց իմոց. ևն: *Ի բաժնոյն պարսից: Ի կուրապաղատաւին բաժնէ. Խոր: Լ՝ոսփ: *Ցիւրմէ բաժնոյն. կանան: *Բնակէր՝ ի պարսից բաժնի անդ. վասն զի գեան ազատ զահման բաժնիցն երկոցունց ընդ մէջ հատուածք. ՃՀ. իի: *Սահմանաց և բաժնից պայմանս (յն. զերկրաչափուե) ուսուցանել. Եսս. փ. ա: *Աստն.. եօթն մոլորակացդ իշ խանութիւք (այսինքն ազատութիւք) չորթել, և ոչ՝ ի բաժնի կալ. Շիր: *Զմարդն խառնէր՝ ի բաժին (այսինքն հաղորդ առնէր) երկնոցն անուանս դնելոյն. ՍԵՓԵՐ. Է:

Մերթ՝ բաժանումն. տրոհումն. *ի բաց որոշումն. զատումն. կամ երկպառակութիւն. և պեսպիսութիւն. զանազանութիւն. այրուքէ. փոքգ. իխիւնփ. *Համայրիք, եթէ խաղաղութիւն եկի տալ յերկիր. ոչ ասեմ ձեզ. այլ՝ բաժինս. Ղկ. ծԷ. 51: *Որք յանբաժանելի քնուին (այ) բաժինս սրկանեն. Մամբ: *Ընդ մին իրի բաժինս չա՝ ձառանան ոչ սրկանք. Սարգ. յի. Ը: *Ո՛չ վասն աւուրն միայն է նոցա բաժին երկմտութիւն. Թէպէտև բաժին պահոց էին, սակայն միաբանութիւն հաւատոցն հաստատուն էր. Եսս. Է. 25:

ԲԱԺԻՆ. որպես Կλίμα. Իգիմ. Կլիմայ. *Որ կային յերկրորդ կլիմն, որ է երկրորդ բաժին երկրի. Վրդն. ծն:

ԲԱՅՆԱԿԻՑ. Տես ԲԱԺԱՆԱԿԻՑ:

ԲԱԼ. ա. Ըստ Քաշկարանի, և ըստ հայոց վարուց՝ է կեռաս՝ անոյշ և Թեոուաշ պտուղ. Կεράσιον. Cerasum. իս. Ciriegia. պ. պալս, պալս պալս. Թ. փերպէ: Իսկ ըստ այլոց գաւառաց հայոց է այլ տեսակ այն պաղոյ, որ ունի վինէ, կամ փինէ ասի. ըստ լս. Թեոու կամ կծու կեռաս. Cerasum acidum, vel austerum, amarylla. իս. Visciola, marasche.

ԲԱԼ, ի, ից. գ. Ὀμίχλη. Nebula, caligo. Մէկ. մառախուղ. մառայլ. ֆասս, փասման, փեյճաւր. *Ի բալէն ոչ կարէաք տեսանել զնօտակացն. Գամ. աղէփս: *Թանձրացեալ մեծացի բալ և մառախուղ՝ խաւար՝ ի վերայ լերանց և գաշտաց քոց: Եւ եղև բալ և մուԹ թանձրամած խաւարին՝ ի վերայ երեսաց ամենայն երկրին. Աբծ. Ի. 3: *Բալ ուներ զերեսս գաշտին. Ասող. Ի. 3: *Զգարնանաքեր ժամանակին բալ լինցին ցուցանէն զօրինակ, որ՝ ի ծայր լեռանցն նուռեալ՝ արդէլուն զՀառագայթս արեգականն. Լսաք. ֆ: *Ան դէտապին՝ որ յիւրմէ բալ և ծուխ վիրայ. Վսփ:

ԲԱԼ. ա. ֆ. ՄԹին, մԹագոյն. փասման, էբ. գաբանէբ. *Զաչից լոյն պակասեցնէ, և բալ տայ տեսնուլ աչաց ։ ։ խոտ մի կայ, որ այծն ուտէ, բալ գոյն. և կուլացնէ զաչքն. Վսփ: Ուր կայ և իբր ռմկ. *Բալեզնով է աչացն ։։ այսինքն մԹագոյ. ցիչ, բլլացուցիչ:

ԲԱԼԱԽ. իբր. գ. Է Անուն անպիտան խոտոյ կամ սիզոյ առ հայս որպէս զնիւնէն՝ որ՝ ի բալ վայրս, այսինքն՝ ի ձահիճս (լտ. բալսս:) Այլ ըստ քաղդ. որպէս ա. է Սնոտի, անպիտան, տկար. *Ոչ էր նա (յհ. մկրտ.) եղէգն բալախ. Եփր. համաբ: *Փոխանակ այնր զի ասէ, սակաւ հացիւս, հեբրայեցի բալախ հացիւս ասէ: Անձինք մեր ձանձրացեալ են՝ ի հաց սակաւ, այսինքն բալախ հացիւս, որպէս և գրեալ է՝ ի հեբրայեցի. Եփր. Եւ. Ա օրին:

ԲԱԼԱՁԵՒ, կամ ԲԱՂԱՁԵՒ. ա. Ὀμιχλώδης. Nebulosus, caliginosus. Բալի նման. միգաւոեալ. խաս ևիպ. *Ի Թաց եալ երկրէ՝ յորժամ՝ ի վերայ ծագիցէ արեգական, գոլորշիք են բալաձևք ։։ ի դուբս կորզեալ ձգին. Նխս. Նպ:

ԲԱԼԱՁԻԳ. ա. Ուր ձգէ զբալ. միգաբեր. *Անձրևայոյզք, և Թանձրնկեցք, բալաձիգք և ձիւնաբերք. Վեյօր. Ը:

ԲԱԼԱՄԱՆ, ի, ից. գ. որ և ԲԱՂԱՍԱՄՈՆ, և ԲԳՐԱՍԱՄ ասի. Βαλσαμον. Balsamum. Անուն ծառոյ և ծաղկի նորա, և անուշահոտ իւղոյն. պալամ, պէլէման, պալաման. *Ցերջանիկին արարիա ։։ իւղք անոյշք, և ծաղկիք ։։ (յորս է և) բալասան. Խոր: Ծ: Մագ: որ և՝ ի Բծղամբանս, *Մեռոնի ծառ ։։ ասի:

ԲԱԼԱՍԵՍԻԼ. Տ. ԲԱԼԱՁԵՒ. Ἀιθαλώδης. Fuliginosus, fumens, obscurus. *Բալասեսիլ գոլորշիք զօրէն խիտ ամպոյ գմբ հոգւոյն ՃառագայԹան՝ ի բաց հալածեն. Բբս. պհ:

ԲԱԼԻՍՏՐ. Տես ԲԱՂԻՍՏՐ:

ԲԱԼՂԻՆՋ, ղնջի. } գ. Ազգ վայրի
ԲԱԼՂԻՆՋԻԿ, ղնջկի. } րի մեղուաց, որպես պիծակ կամ իշամեղու. *Դևք լցին բանդակ զայրն զայն բալղինջիկս (տպ. բալղինջիս) և մեծեցին. Եհաս անդ բանջ մոեի մղձմանց կորուսանել զբալղինջիկան. (տպ. զբալղինջն) ըստ օրինի պատերազմողաց. Վրդ հղ. Է:

ԲԱԼՈՒՏ. ա. Ուր իցէ բալ սաստիկ կամ յաճախ. միգամած. փասման. *Ծամակ տեղի և բալուտ. Վսփ. ԻՁ:

ԲԱԼՈՒՏ. գ. Որպես ռմկ. խալսոաթ, էնէփ, պէլուդ. այսինքն կազին վայրենի. Βάλανος, φηγὸς, ὀξύα. Glans, fagus. Բծղնէր:

ԲԱԽ. գ. Արմատ բախելոյ կամ բաղխելոյ. բախումն. ընդհարումն, որպէս և պատահումն զբանց պատերազմաւ ընդ միմեանս. և ըստ այսմ ասի՝ յն. և լտ. Συμβολή. Commissio, congressio. Ղկ կամ իբաբս զարձակի (կամ, դարձեալ) վնասք բախ նոցա՝ ի տեղւոջն. Սոփ:

ԲԱԽԱԾ, ի, ից. ա. Μωρὸς. Stultus, fatuus. Բախեալ յայսոյն չարէ. հարեալ՝ ի խելն. Թափեալ ուղեղ. խելագար. անմիտ. մորս. ֆաոաւ, խենի. պօմպօս, էբսիէ. փեւէ, փիվնէ. *Որդի մի էր նորա արտաւազդ անուն՝ բախած՝ ի մանկութենէ, զոր շիգարն կոչէն. Վանակ. փաբէմ: *Թեպէտ և ձէ ասէ (զՔրիստիարն) քաղաքավարեցաւ, ասենայն իրօք իբր բախած և կիսմոր ծաղր արարաւ. Փիլ. էին: *Չարախօսեցէք, և բախած կոչեսցէ. Ոսի. յհ. Է. 21: *Ի գործ իմաստութենէ բախած էր. Բառ. Է. 22: *Ունէին զնա իբրև անմիտ ։։ մինչև անուն կոչել նմա բախած. Վրդ հղ. ծԷ: *Օտար է պրս այս, և ոչ ոք ձանաչէ զսա. և ոմանք բախած (կամ փախած) համարեին զնա. ՃՃ:

ԲԱԽԲԱԽԵՄ, եցի. ն. Ե լ. Տես ԲԱԼԲԱԼԵՄ. *Մարմինս գողայ, աստամունքս բախբախեն. Ոսի. ապաշ:

ԲԱԽԲԱԽՈՒՄՆ, իսան. գ. որ և ԲԱԼԲԱԼՈՒՄՆ. Սոհալ բախումն՝ ի միմեանս, որպես՝ ի ծափելն, ևն. *Կաքաւաղայն ։։ ուրիք Թափառումն, և դաստակօք անյօրինաբար բախբախումն. Մագ. ծԷ:

ԲԱԽԵՄ, եցի. ն. Ե լ. որ և ԲԱՂԱԽԵՒ, և առաւել Ը յառնոց. (՝ի ձայնէն առեալ՝ բախ, բախ. ջախ, ջախ.) Հարկանել ուժգին՝ միոչս ցԱՆգիւն և՝ ի հնչուն.ձայնի իրիք. որպես Բախել զդուրս. Կρούω. Pulso. զբնել, լսել. գագմագ, լսմագ. *Կալ արտաքոյ, և բախել զդուռնն: Պատեցին զտունն, և բախեցին զդուրսն: Բախեաց զգուռս սենեկին: Ձայն եղբօրոր դոյ իմոյ բախէ՝ ի դրանն: Բախեցէք և բացցի ձեզ: Որ բախէ՝ բացցի նմա: Եւ պետրոս սոկսաւ բախեր. ևն:

Եւ ևս՝ Բախել զկուրծս, և զայլ իրս. Ցածել. Հարկանել պէսպէս օրինակաւ. Τύπτω. Percutio. պհոցս, ferio. զբնել, ծեծել. ոարմագ, ևոարմագ, փեօյնէ. *Բախեին զկուրծս, և գառնային. Ղկ. իԳ. 48: *Բախեն զամն լալոյն արտասուս ։։ այսինքն հարեք զաչն. Ագաթ: *Բախեաց ըզԹանձրուն ։։ գեանոյս (ոսկի ուռամքն). Ագաթ: *Տաչելով և բախելով գործեաց. Վրդն. Եւ: *Սուսերօք զասպարան բախեն. Եսս. փ. ա:

ԲԱԽԵԼ. որպէս ընդհարկանել. Προσπίπτω. *Ընկեցին հողմք, և բախեցին ըզտունն. Մագ. Է. 25: *Մրրիկ հողմոյ բախեսցէ զհաստատածս մարմնոյ ։։ յերկրային ծովուս: Տերեւք տնկոց շարժեալք՝ ի հողմոյ ուժգին բախելոյ. Նար. Գ. Իա: *Բախեաց՝ ի քարի զոտս իւր. Վրդ հղ: *Իբրև զանշարժ վիմի բախեալ՝ անդրէն ընդ կրունկն գառնայր. Պիտ: *Ալինպէս՝ ի դէպ կոչէր, զի բախէր կոչումն՝ ի վերայ, և յետս՝ ի կոչօղն գառնայր (արձագանգն). Վրդն. ծն: *Բախեցին զնա ալիք, և ոչ լուծաւ քահոե-

յաւ. նաւ. նորա. Եփր. ծն: *Խնամասիրութեամբ բաղձանօք բախեալք. Փիլ. փեսայ: *Ոչ կարաց ժուժկալել, և բախեալ պատասուոքք, յոգւոց եհան. Պ.բ. հդ. ծիբ: *Լաւագունիւք՝ քան կնդրկովք՝ անմարմին հոտովք բախեալ՝ յոյժ ուրախ լինին. Փիլ. լին: *Նոքա՝ որ ինչ ընդդէմ ածուն են բախեր՝ ասացին. Եփր. համաբ:

ԲԱԽԵԼ. Ֆալլա, պլήσσω. Tango, pulso, cano. Հարկանել կամ հնչեցուցանել գնուազարանս. զբՆԵԼ. լալ. * Երաժշտակին գուսպախականն բախեալ նըւազս. Սկմ. ծԷ: *Բան մարգարէին իբրև կանգոց բախեր զնջոզ կիսոսին, և իբրև զքնար հնչեցուցաներ զաղէս ոտքոյ առ ած. Ածա. յոէ: *Բախեսցէ հոգին զքնային իւր. Վ.բդ. ծն: *Ցուժամ բախեսցին (ծնօսք), ամենայն ձայնի գոր. ծիքն ընդ նա հնչին. Փիլ. կհ:

Նովքն նմանութիք. Ապդել՝ ի լսելիս, կամ չարժել զևելիս. * Զյոլովից բախեալ զեկուցանէ զլսելիս. ՅԿ. իմ. պաս: *Բախեալ իմ զդործարանս խնասից նոցա՝ խրատոյ բարւոյ զունկն մատուցա. նէին: Որ զնմա բախեաց զնմաստիցս գոր. ծարան. ՅԿ. կի: *Որով բախեալ զձայն արձակութեանցն զազդոզարան՝ ոճձափեցաք կանգնեցաք. Նար. ղԷ: *Չոր օրինակ բախէ ձայն քաւոզ լուսոյ՝ ի դուռն լսելեաց, այսպէս ծագել Քրիագի՝ ի դուռն բքաց. Եփր. համաբ:

ԲԱԽԵԼ. որպէս ՅԷտս ընկրկել, վանել, գանել. լարխ. Καταχρούω. Reprimo. *Զիաւարք զգժուարերասանն ձնոց ոչ փութով խեղդէն սանձաքն, և ոչ անգրէն բախեն. Բրս. յոդէք: *Ոչ միայն զի ոչ ցանկային փառաց, այլև զտուեալսն՝ ի քաց բախէին. Ոսկ. գծ: *Զմեզ բախեալով հանցեն՝ ի խաւարն արտաքին. Վ.բփ հդ. Է: *Ոչ որպէս արեգական բակդ, որք՝ ի նա հային նկատելով, բախիէ ճառագայթիւքն. Փիլ:

ԲԱԽՆԼ, ԲԱԽԻԼ. Συνάπτω, συνφείδω. Congredior, conjunctis viribus ago. συγχρούω, confligo, ևն. Հարկանել պատերազմաւք զմիմեանս. ընդ միմեանս ընդհարկանիլ. ՝ի դիմի հարկանիլ. ՝ի վերայ յարձակիլ. զբՆԵԼ զբՆՈԻԵԼ էրաբս. լալմաք, լալընգաք, փեօյէ-ընգէ, մալոգաքն օլմաք. *Սաստկապէս բախեալ զմիմեանս (հին տպ. ընդ միմեանս), յերկոցունց կողմանցն բազում վիրաւորս յերկիր անկեալ: Անդ էր տեսանել շատ մեծի տալնապին, առ՝ ի յանդուգն յարձակմանէն՝ զմիմեանս բախելով. ՆԷՒ. Ը: *Հասին ճակատքն երկոքեան՝ ի միմեանս, և ընդ միմեանս բախեցան: Հասանէին՝ բախէին՝ հարկանէին՝ սպանանէին. Ա. Ի. Է. 42: Է. Ի. Ը. 30: *Թէպէտ և յանդուգն յարձակմամբ յաւուրն բախէին, երագապէս և դառնային. Խոր. Է. 43: *Մարտն ընդ միմեանս բախեալ. ՅԿ. կի: *Մարտս պատերազմի ընդ միմեանս բախեալ. Եսա. ԽԲ. Ա: *Պատկեր ծովու ծփեալ՝ ի բազում... և ընդդիմական ներհակաք զերեսաս բախեալ, ոմն յաղթէ, և ոմն պարտի. Նար. ծիբ: *Հարկ է զի՝ ի գիմի բախիցէ քեզ՝ ի միասին էական. ՍԷԲԷ. Ա:

ԲԱԽՒԼ. որպէս Դիպիլ. ՝ի ոչՆՉ գալ. *Զինչ և անուանեաց ադամ, այն անուն է նորա. քանզի յարմար բախեցաւ (անուանն ընդ բնութիւն). ԵՐՊ. ֆի:

ԲԱԽՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Ն. Նոյն ընդ Բախել, և բարախել. զբՆԵԼ, յան հանել փայ. *Զկնորսաց բախեցուցեալ զնաւս վարչաք. Մագ. Է:

ԲԱԽԻԻՆ. Տ. ԲԱԽՈՒՄՆ. * Մրիթէ բարբառ. լուկ իցէ՝ բախիւն լեզուի Ը օգս. Ագաթ:

ԲԱԽՈՂԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ առնէ զբախումն. այսինքն քնարահար, կամ մնան նուրա, և գործիք. *Որպէս կարծեմ՝ առ բախողարարդ՝ ծակք հաւասարս Ճչգրտութիւն մնան ունելով ոչ բանաւորս հաւասար հնչմունք են. Փիլ. լին: որ՝ ի ՀԽ. իլ. այսպէս մեկնի. *Բախողարար ծակք. մնան աղեղն կամ փողոյն, և այլ զինչ կամիս:

ԲԱԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԽՈՒՄՆ. *Ընդ միմեանս բախութիւն իմն ամենայն երկնի, ըստ ոյումմ յարմարին կիսագունքն. Փիլ. նխ. Է:

ԲԱԽՈՒՄՆ, խման, խմունք, մանց. գ. որ և ԲԱԽՈՒԹԻՒՆ. Բախելն և բախիչն ըստ ամենայն նշ. Հարուած. ընդհարումն. վարկուած. Թնդիւն, ևն. զբՆԵԼԷ, զբՆՈՒԼԷ. Լաբաս, Լաբաքաս, զարպ. *Ընդհարումն և բախումն գործեացէ. Փիլ. այլք: *Բախումն կրծից. ՅԿ. կի: *Որ ողաալով բախմամբ արտին, տեառնդր խմոյ մայր առ խաչին. Ցե ուդէ: *Ի կարծրութիւն բախման վանեցեալ: Ի բախմանէ ալեաց, փոթորկայ: Ընդ ուժգնակի բախման Թնդելոյ ներքնային խորոց՝ հարթեն զլերինս. Նար: *Արկանել զնոսա յամենայն չարչարանս, և բախմունս կատանաց... ՝ի բարկ բախման անչափ աղէտից. *Բազում բախմունս պատերազմաց սաստկապէս յարդարեին. ՅԿ. կի:

ԲԱԽՏ, ի, իս, իցդ, իւք. գ. գրի յոմանց և ԲԱԶԴ. պ. պախտ, պէխտ. Τυχή. Fortuna, casus, felicitas. Դիպուած քաջ րի կամ չար. մանաւանդ բարւոյն՝ որ և ՅՁ. ղողութիւն ասի, իմն առ յոյզ. պակտ, թալէհ, նասիպ, գբօսէի, գբօսէի. *Եւ ասէ լինս, առ իս բախտ իմ. Ծն. լ. 10: *Սահմանեն զբախտ, դիպուածն և ընձեացակցութիւն յերկուց պատճառաց՝ ՝ի յօժարութենէ ոչնչիցն ունոյց՝ այլ ինչ քան զոր բնաւորեցաւն կատարոյց. որպէս գերեզման փորելով գանձ գտանել. նէս. Բն: *Բախտ՝ անձնաւոր ինչ չէ, այլ դէպք աղետութիւն. Եփր:

ԲԱԽՏԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Էυτυχής. Fortunatus, felix. Հասեալ իմիք բախտ. բարեբաստիկ. պէխէվէր, թալիհկնբ, թալէհլի. *Ի փառաւորութիւն՝ բախտաւոր (կոչի). Եփիլ: *Առ զգայութիւնս ոչ բախտաւորք, ուրիք և ձեռօք հաշմեալք. հիւանդոտք. Փիլ. նխ. Է:

ԲԱԽՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Էυτυχία. Secunda fortuna, felicitas. Ունելն զոք բախտ կամ գ/աղողութիւն, բարեբաստութիւն. *Ոչ ընդ աստեղս պչրացանել, թէ նոքա ինչ լցեն պատճառք բախտաւորութեաց: Բախտաւորութեաց և չբաւարարելոցն գտանեցդն պատճառք. Եփիլ: *Որոյ բախտաւորութեան՝ բաղում ժամանակս ունի. Փիլ. նխ. Է:

ԲԱԿ, ի, ից, կամ աց. գ. Περιβολή. Ambitus. αὐλή, προαύλιον, atrium. Ներքին չորսպատեան տեղւոյ փակելոյ կամ պարապելոյ տիրոջ. վայրապարիւթ, գաւիթ. Բակ. հավլու, հայաթ. *Ի ներքս ՝ի բակին՝ ՝ի պարսպին եղեալք. Կամ: *Յոր վաննէս էր ՝ի դուռն բակին. Եփր. համաբ: *Օլ՞ինչ է կրկին այլն. երկու են գերեզմանք՝ այլք ընդ լերամբն, մին արտաքոյ, և միւսն ՝ի ներքս. կամ երկու բակք, մի՝ որ փակիցէն, և միւսն՝ որ փակեալն լինի: Որք ՝ի ներքս մնանեն ՝ի մեչնէնցն բակս, լոգանօք և չբՆայանութիւք մաքրին: Որք զքաղաքս կազմեն, ոչ երիս կամ չորս կողմ մեչ տունս համարին, այլ բազում թուով ըստ մեծութեն բակին՝ բաղմութիւն տանց աձեցուցանելով. Փիլ. լին. Ն նխ. Է: *Շինող զբ յընդարձակ բակի. Վ.բդ. ծն: *Հէրրայէցի ՝ի քաղաքս բակաց ասէ, զի եծրովիմ՝ բակք են. (՝ի մերումն դնի ՝ի քաղաքս հանդուրանաց.) Եփր. էլ:

ԲԱԿ. Ποίμνιον. Ovile. Գասիլ ոչխաց. փարախ. պ.բՆ. *Բակ խոշին. Մծբ. Է: *Ոչ է պարտ ոչխարաց կալ արտաքոյ բակի. Խոխ: *Իբրև զոչխարս արտիւէրաս

'ի բակէ. Լսեր. ծէ։ *Մտին 'ի բակ հօտից նորա. Վրէ հդ. ծէ։ *Տացեմ զինքեան քան ոչխարացս յայլմէ բակէ եկեալ 'ի վտրանն քան. Ճ. Ա։

ԲՒԿ. Միջոց կամ աստպարէզ՝ որ 'ի մէջ աստեղատանց. *Զկերպս աստեղացն լի գոլ մտո'ի բակն յայն. Վրէ զէտ. արխ։

ԲՒԿ. Περιοχή, կամ ὑπεροχή, κύκλος. Circus, orbis, circulus. Գօտի. շրջանակ. ծիր. պատուած. պարունակ։ ԲՒԿ ՈՒՆԵԼ, կամ ԲՒԿ ԾՈՆՈՒԼ, կամ ԲՒԿ ԱՐԿԱՆԵԼ. Շուրջ պատել. շրջապատել. *Որ չուրջ գնովաւ բակ առեալ ունէր. Ը. Ղ. ծէ. 13։ *Եւ լսայն որ չուրջ գնովաւ բակ ունէր. Եզեկ. ՝. 27։ *Շուրջ բակ արկանէ և իբրու պարիսպ՝ խոհակաց նուէիւն զեւիլսեաւ։ Վասն չուրջ գիւրեաւ բակ ունելոյ մարեցոյն և ծածկելոյ. Փիլ. ոլսէ. Ե լէն։

ԲՒԿ. որպէս Բուն շրջանակն ակաւոսկի, կամ գնաոյ մարմնոյ արեգական. *Ոչ որպէս արեգական բակդ, որք 'ի նա հային նկատելով բանիւ ճառագայթիւքն. Փիլ. ոսմբ։

ԲՒԿ. Ἅλως, ἅλων. Area, halo, corona, circulus siderum. որ և նմանութիւն ասի ԿԱԼ. Շոգի լուսաստիւս, գունագեղեալ, և իբր ծիածան փոքր պատեալ որպէս զկալ յորենոյ չուրջ զուսաւորօք. Բակ. հարման, հալքն, գլաւոքէ, այ՝ կէ՛ն աղբեր, չաւքեր. *Լուսին 'ի խոնաւութիւնէ օդոյ նեղեալ՝ լանայ լիւրմ գնոնաւութիւնն 'ի բայ պարզել. ուսոի մերձեալ խոնաւութիւնն, և 'ի նա չհասեալ, բակ առեալ ծրանայ չուրջ գնովաւ, որով յայտ առնի անձրևաց նշանակ. Եզեկ։ *Յորժամ չուրջ բակ ունի լուսինն յամպոց. Շէր։

ԲԱԿԱՁԵՒ. ա. ՛. Բոլորշի. բոլորաձև. 'ի ձև բակի (ըստ ամենայն նշ.) *Բակաձև նաւուցանեն զգլխաւոր կանոյսն. Ո՛ւիֆոր։

ԲԱԿԱՈՒԲԻՐ. ՛. Περιφερῆ. Շուրջ առեալ պատելով. չուրջանակի. *Բակաւաբար պարունակեայ. Պղոփ. ֆՙ։ *Ընձաղարեա օգնականութիւն նոցա, զի պատեցի (կամ պարեցի) բակաւաբար պարթևն։ Խռնելոց զմիջ բակաւաբար բարբարոսաց. Մաթ. ծ. յ՚։

ԲԱԿԱՒԱԿԱՆ. Տ. ԲԱԳԱՁԱԿԱՆ. որպէս և 'ի յայլորդ բայս։

ԲԱԿԱՒԵՄ, եցի. ն. Περιλαμβάνω. Complector, comprehendo. Բակ առնել. պարփակել. բագձաձել. բովանդակել. գօ-ալ՚նմամ. *Որ կևնդանի ասէ, մակաւեալ՚ բակաւէ. քան թէ որ զմարդն ՚՚. այսինքն 'ի սեւն բաղում ինչ վակի քան 'ի ուսանին. Աբէսթ. սթրգ։ *Որով սուրբերի բոլորն բակաւեալ բանական և մտաւկանոյս սեր. Մաթ. յՙ։ *Բակմոմանական լոի բակաւականն. որպէս՝ պար ասելովին. եզական Թուոլին զգազմնք բակաւեալ. Մաթ. ֆէր։ *Բակաւեալք 'ի բանիս ևն. Ըզե. ֆէր։ *Ծառայքդ ևս, որ չուրջ յամենայն կողմանց բակաւեալ կան. Ճ. Ա։ *Զորդիս քոլոյն զինքեանք կացուցանէր՝ բակաւեալ բազմութի յոյժ. Կռվ։

Կամ՝ Բակ առնուլ. որպէս չուրջ պատել. առընթեր կալ չուրջանակի. Պերիստղոյ. Circumdo, cingo, circum sto. և Պարίσταμαι. Assisto. *Իբրև զասահայան կան Թասեբր բակ առեալ (կամ բակաւեալ) կայաք և հայէաք։ Հրեշտակք 'ի սանս ևն չուրջ բակ առեալ (կամ բակաւեալ) զԹագաւորսան. Ոսկ. մգՙ. Ե ԼԸր։ Տե՛ս և 'ի բառն ԲՒԿ։

ԲԱԿԵՂԱԹ, կամ ԲԱԿԵՂԷԹ, ի, աւ. } գ. Πήρα. Pera, saccus. Պարկ, քսակ, մանաւոր փոքրակ. Բրոսպա, Բօրպա, հեծուէ, հեյոպե. *Եթէր առնն ոչ ... Նկաւնակս գարեղէնս, և պաղատիոս բակեղաթաւ. (այլ Ձ. բակեղէթաւ). Ճ. Լգ. Ճ. 42։ Գրի և ԲԱԿԱՂԷԹ. *Բեզեկ բազմակ բեղուն բակաղեթիւ քեզ նուիրեալ. Մաթ. ՙՀ։ Իսկ 'ի Հին Բ. գրի. *Բակաղեթ, շալակ՚՚։

ԲԱԿԼԱՅ, ի, ից. գ. Κυάμος. Faba. Է ընդեղէն յայտնի. որ և ումկ. Բաղար, պաղբ. *Մարմնոյ մեծութիւ՝ բակլայ և սիսեռն պարծէին առ հասս կատաստի և կնձեթան. Մթ. ա՚՚։ *Բաշխեր բակլայ ալ քատաց. Տծ՚՚։ Ե Հ։

ՄԱՆՐ ԲԱԿԼԱՅ. որպէս Լուիաս, ևն. Քասուլբ, Հբոր պագլասը. Θέρμος. Lupinus. Գաղիան։ Տե՛ս և ՈՒՈՒՍ։

ԲԱՀ, ի, ից. գ. Ξύστρον. Pala. Թի երկաթի, գործի բրելոյ և պեղելոյ զհող երկրի. Բահ. պեւ, լոքա, ֆէոբէկ. *Առեալ Թագաւորին բահ և փայտատ՝ հատանել զգիրս հանգստարանաց տեղ. Ագաւ։ *Բրել ձեռամբ, փայտատոք և բահիւք. Ը. ընգհ։ *Վասն բահի յոյժ սրամեր, որպէս բրես ցե զերկիր. Վրէ հդ. Ճ։

ԲԱՀՈՒԱՆԴ, ի, ից կամ ած. գ. Զարդ ինչ կանացի մեծագին կամ ակնանակաց, որպէս մեհեանդ, կամ քայտամանեակ, և այլ ինչ նման. *Բահուանդս բիւրակուն, և վարսակալս վայելչաւառս. Ատթ։ Ի Հին Բ. գրի, *Մեհեանդ անԹանոց, կամ բահուբանդ ՚՚. որպէս պ. բէյլէթոթ, կամ բայլէնթ. որ է ոսնակապ, ձեռակապ. զօգ, կապ, լէն։

ԲԱՂ, որ և փԱՂ. (լծ. Թ. պէլէ.) Մասնիկ նոյնանշան ընդ ձայնիցս կից, համ, հաղ, շաղ, շար, յար, լէն. ըստ յն. συν, συγ, συλ, συμ, συρ. լտ. cum, con, col, com, cor, լէն. Տե՛ս 'ի հետագայ բառս, և ԿՈՂԱՔԱՂ. *Բաղ. (քր) հիւսական. Հին Բ. *Ասուստ և անուն հաստքաքաղ նուէիւեան գտաւ, որ նշանակէ բաղհատաքումն. քանզի բաղ՝ յորոց վերայ ասաւ. դրի, բազմութիւն նշանակէ, որպէս մարտակից. Աստ. վերլծ. ի։

ԲԱՂԱԲԱՂԵԼ. Իրբ Բաղաղել, կամ կցկցել. *Մի ինչ պատճառեր, և ընդ այս ընդ այն ինչ բաղաբաղեր. Մաթ. Ը. կամ Գ։

ԲԱՂԱԲՈՒՐՑ. Տե՛ս ԲԱՂԱՓՈՒՐՑ։

ԲԱՂԱԴԱՍԵԼ. ԲԱՂԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՂԱԴԱՍԵԼ, ևն։

ԲԱՂԱԴՐԱԿԱՆ, ի, այ. ա. Կցեալ. յարագրեալ, եղեալ 'ի վերայ. *Ի վերայ փայտին բաղագրական. Թէոդոր. Խլ։

(Իսկ առ յետին քերականս բաղադրական մասնիկք ասին Զայնք իբր անշէնք, որք յարեալ 'ի սկիզբն բառից՝ պէսպիսացուցանեն զնշանակուած նոցա, իբրու՝ կէս մի բարեբերով։)

ԲԱՂԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Συντίθημι, προστίθημι. Compono, appono. Ի միասին գնել. կցել. յարել. որ և ԸԱՐԱԴՐԵԼ. Ռեփեբ. դնել. գօնմամ, պիւե գօմագ. *Որ զնախադատական ապացուցուեցն զմակեբևս բերել բաղադրեալ հոգիանեբկ և մարմնաքնար երգողին. Թէոդոր. Խլ։ *Բաղադրեցեր անուանցն. (այսինքն յարեցեր ընդ անուանս)։ Յաւուրս առաջնոյն յամենայն ձայնս՝ և ձշմարտեալք զուարեբք, արդեօք և բաղադրեալք 'ի միասին՝ ձշմարտիցեն զնմանեբ. Անյ. պէբէսբ։ *Բանականն և մտհկանացուն բաղադրեցաւ յենթակայ ուղեի մարգոյն. Պոբփ։

ԲԱՂԱՔՐՈՒԹԻՒՆ. ա. Σύνθεσις. Compositio. Ի միասին գրելեի. զօդուած. շարադրելեի. յարագրելեի. բաղկացուելեիւն. զանգուած. խառնուած. միաւորելեիւն. Ռէբէթիզ. *Բաղադրելեի է՝ պարզեցն առ միմեանս գրելեի. Անյ. պէբիսբ։ *Եւ ո՛ զնուց բնուելեի (եցոյց), եւթէ ոչ ասացեալքն ըստ մասանցն ամենակի բազադրելեիք. Փիլ. ֆգ. Ե։ *Սոեղծեր լղմարգն 'ի տիպ սերունդոյ՝ բազադրելեիք 'ի քառանիւեոյ. ԳԽ։

ԲԱՂԱԶԱՆ, ի, ից. ա. (՛ի բաղ, և զան, իբր Ազն). Συγγενής. Cognatus, proximus, adfinis, cohaerens, concivus. որ և ԲԱՂԱԶԱՆԵՒԼ. որպէս Թէ Ազգակից ևն ըստ խնի, միաբան, ընդգկից, յարմար. հանգետ. քաջագէտ բազարկոցեալ. յերբևբեալ. ասլազբի, պէբէնէբ. Փ-ևհաֆ. *Են սոքա այնոցիկ բազազանիք, խառնեալք ընձանխառնելիան։ Բազազան գառնուելեի՝ մասամբք վարբելով. Պղոփ. ֆՙ։ *Երաժշտականն բազազան է, զի 'ի բանից և 'ի ձայնից և յերգանակաց է, ևս 'ի փողոց և 'ի քնարից։ Բազազանեալ ասէ զՀինգ և զտասն, որ է տասն և հինգ. և Թէ տասն երկու հինգ է. և այս որ մինչև 'ի տասն է՝ ոչ է բազազան. այլ որ անտի 'ի վեր չարին՝ Թէպէտ չեն յատուկ բազազան, այլ ասին. Լծ. ասհմ։

ԲԱՂԱԶԱՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Συγγενήστατος. Nimis appositus. Ազգակցագոյն. մերձաւորագոյն. յարմարագոյն. *Բազազանագոյն իւր, և վայելչական մանաւանդ կարծեայ զուսումն նոցունց. Ադբոփ. Տ։

ԲԱՂԱԶԱՆԵՄ, եցի. ն. Ազգակից իմն կացուցանեել. յարեել. յարմարել. միաւորել. հցոյգել. համեմատել. բազդատել. *Բազազանել զԹիս առ այլ Թիս, որպէս զտասն առ հինգ, ասելով, Թէ տասն հինգին կրկնապատիկ է. Սահմ. ծէ։ Երբ. ֆէր։ *Ջայսոսիկ բազազանիչ ընդ միմեանս, և օտարացելոյն բնուելեի և պատահմամբ՝ համեմատութիւն առնէ բարոյից. Լմբ. ա՚՚։ *Որոն ընդ ոսն բազազանեալ կապեցաւ (երկուց կապելոյն). Կռվ։ *Մի ներգործուելեի յերեսեան (անձինս) եզազգս բազազանի. Փէբ. ֆէրի։ *Ած 'ի մարմնի բազազանեալ կէրպիս ծառ այի. Զ. ֆբ. ՙՀ։ *Ա յս իր՝ է կամ չէ, հակառուելեիւն ըստորոգին. Ո՛ւիֆոր։

ԲԱՂԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγγένεια. Cognatio, adfinitas, correlatio. ձնաբանիա, analogia. Ազգակցելեի. մերձաւորելեի. յարաբերելեի. ձայնակցելեի. համեմատելեի. *Որոց բազազանելեիք են երկք. Ներկային ընդ յարաձգին, յարակատարին ընդ գերակատարին, անորոշին ընդ ապառնոյն. Թբ. ֆէր։ *Բազազանելեիք հնչմանց, որպէս երաժշտականն։ Բազկանալ երաժշտականն 'ի ուարորոշ քանակէն, որ ըստ բազազանելեի. Սահմ. ծէ։ *Զրնէչ են բազազանելեիքն. կրկնապատիկն առ կէսն, և կիսոյն առ կրկնապատիկն։ Ունի երիս բազազանելեիս. 'ի հերակլեայ առ բազմելեի հերակլեանց, և 'ի բազմելեէ հերակլեանց առ հերակլէս, և 'ի հերակլեանց առ միմեանս. Անյ. պբէ։ *Ցուցից և զիւր գործառնելեէդն բազազանելեի. Մաթ. ՙՀ։ Իսկ Հին Բ. ևկնէ. *Բազազանելեի, զուգաւորելեի՚՚։

ԲԱՂԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ցածայինս՝ իբր Մլանականելեի. ներգոյելեի. ներսոյր.

առուածի անձանց. առանձնութիւն. որպէս Ὁμοουσιότης. Consubstantialitas. ἐμπερίληψις, comprehensio, circuminsessio. *Զքաղաքականութեի ցուցանէ երից ներքնաձ_նութեանցն՝ ոչ պատահաքար, այլ գոյեցուածս. քաղաքականութեի հոգւոյ և ըմբռնւոյ ի ծոց հօր լինելոցն, և հօր և հոգւոյ ի ծոց որդւոյ անձերի, և ըմբռնւոյ և հօր ի ծոց հոգւոյն լսմամբ լիացեալ. Քեր. ՟երբ:

ԲԱՂԱՁԱՆՈՒՄՆ, նման. Նոյն ընդ վ. *Երից բաղխոհուեց առ մի բաղխոհութի բաղաքանուն. Քեր. ՟երբ:

ԲԱՂԱԽՈՀԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՂԽՈՀԱԿԱՆ. *Բաղաքհոական թերևս իցէ եգեալ օրէն. Պղաւ. օրէն. ծա:

ԲԱՂԱԽՈՀԻՄ, եցայ. հ. Συλλογίζομαι. Colligo, ratiocinor. Ցրամախոհել. տրամաքանել. քաղ ձեռնարկել. *Տգիտք գոլով այսորիկ՝ ոչ բաղաքոհին. Պղաւ. օրէն. է:

ԲԱՂԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՂԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. *Ըստ օրէն բուժոլացն ի բաղխոհութենէն ուղղապէս բացատրութենէս. Մագ. ը:

ԲԱՂԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Միախորհ. որոց խորհուրդ է մի և նոյն. *Զոր օրինակ զԹղթոյ վերագիր ոք դրոշմէ, և առաքին գիրն բովանդակեալ արտայայտէ զքաղաքորհուրդ Թղթոյ բանիցն ի ներքս շարագրեալ. Զէր. ի:

ԲԱՂԱՁԱՑՆ, ի, ից. ա. գ. Σύμφωνος, συνχῶν. Consonans. որ և առ Ձայնակից. Ձայնորգ. Շարաձայն. Բարբառաստկից. Տառ կամ գիր հարկաւ կցելի ընդ ձայնաւոր տառիւ, զի և ինքն մարթասցի տալ զիւր հնչուն. զի ըստ ինքեան կամ է բոլորովին անձայն. զոր օրինակ բ, գ, դ ևն. և կամ կիսաձայն, զ, շ, ս ևն. հարք. *Ալքն ամենայն (արտաքոյ ձայնաւոր տառիւ) բաղաձայնք են, բ գ դ զ թ ևն: Ցոյժամ յերկուս բաղաձայնս յանգեացն, որքն, աղց. Թր. ՟երբ: *Ի ձայնաւորացդ տառիցն և ի բաղաձայնիցդ յարմարեալ. Շ. ՟բարչ: *Որոշէ զձայնաւորսն ի բաղաձայնսն՝ իբր պատուականս, և պատճառս ձայնին յարմարման. Երէց. ՟երբ: Իսկ յաւելն գանդաթն. *Զանազանականն ի բաղաձայնս Թոզով զգիր՝ որպատուք զՀօրն զվսանգս. իմն զանձայն տառդ ՏՀ (մարդ), կամ Բ (քանական). կամ այլ ինչ այսպիսի:

ԲԱՂԱՁԱՑՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Σύμφωνέω. Consonus. Միաձայն. միաբանական. *Գոհանալով ի շնորհողին յաղթութեան բաղաձայնականն հնչասլուք բանիւք. Պիտ:

ԲԱՂԱՁԱՑՆԱԿ. ՟. Συμφώνως. Concorditer, convenienter. Ձայնակցաբար. համաձայնութե. *Ժամանակս նոյնպէս և բաղաձայնակի ամոց և տարեաց ի թիւս արկանէ. Փիլ. Եր:

ԲԱՂԱՁԱՑՆԻՄ, եցայ. յ. Συμφωνέω. Consono. Համաձայնիլ. ձայնակից լինել. *Զանազանութեի ձայնիցն և իրացն ըստ պակասութեանն ոչ բաղաձայնին միմեանց. Ածդ. հաւթ:

ԲԱՂԱՁԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμφωνία. Consonantia, concertus, consensus. Ձայնակցութե. միաձայնութե. յարմարութե. և միաբանութե ձայնից արուեստ ուսանելոց. *Լսոզ լինել ապերասալի խոցս բանից, և բաղաձայնութե խրատուս. Ցհ. իւ: *Զօրէն երաժշտական գործոյ յարմարել առ մի և նոյն բաղաձայնութիւն և հնչակցութե կամաց առ բանս, և բանից առ գործս: Ցարմարական և նուագաւոր բաղաձայնութե կատարել, և արդարև երաժշտական. Փիլ. Եր. Ե փեռական:

ԲԱՂԱՁՕԴ. Տ. ԲԱՂՁՕԴ. *Բաղաձօգ. ի պարզն յաւելուլ. Հին բ:

ԲԱՂԱՁԱՓ, այից կամ ալց, յիւք. գ. Ὑπαίτιον, αἰτία, πρόφασις, ἀμπλάκημα. Causa, causatio, culpa, imputatio. Կրճկզմունք բանից, որ և բաղաձալք. պատճառանք. սուտ պատճառք. քարտուղք. մեղ. յնաս. ստգիւս. արատ. յանցանք. պեհանք, մահանա, վնասիք, ոճս. *Բաղայս ի վերայ գնէին, յեղանելն ձեր (առեն) յաշխարհէն եգիպտացւոց՝ զաշխարհն մեր հարեք պատեալսմաս և կալարուք. Եզեկ. ԺԳ: *Բաղայս սուտ Թեան կարկատեալ ի վերայ. Ղևոնդ: *Սկսան դնել բաղայս իմն ճշմարիտ վարդապետութեան երանելոյն. կաղանաք: *Փոքր ինչ և զպաղայսն ունկնդիր առ նոսա յօդել պատճառս. Պիտ: *Ցան դիմանալոյ (խղճի մտաց) ոչինչ սովորեալ ընդդունել ի պատճառաց ի բաղայց: Առանց բաղայց (այսինքն անպատճառ) պարսպան է կանաւոր մեղաց: Առանց բաղայց (այսինքն անմեղադրելի) են: Առանց բաղայց և անբիծ երթ գնաց. փիլ. ՟բան. Ն Լին. ա. 77: *Ջամենայն վախս և զպաղայս ի բաց ի խորհրդոց նորա տրոհեալ. ՁԿ. իւ:

Եւս և՝ Պատճառ կամ փաստ որպիսի և իցէ. *Փաստաբանականք են, զոր ի բացատրութե՝ սակս բաղայց յարառոգեն. վասն, յաղագս. Թր. ՟երբ: *Սակս բաղայց, որ է պատճառաց. Երէց. ՟երբ:

ԲԱՂԱՆԱՊԱՆ. Տճս ԲԱՂԱՆԷՊԱՆ. *Արգելոյր զնա բաղանապանն. Հ = Յ. Նոյ. ծէ:

ԲԱՂԱՆԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Պետ և վերակացու բաղանեաց. Բաղնէպէտ. Հայմամբ. Ներմապան. *Եկեալ առ բաղանապետ մի՝ տայր զնոյն ի մշակութի նմա. Ճ. Ա: *Բաղանապետն յաղագս քաղաքական պիտոյից զսովոր ժամուն փոխեաց զկարգն. Փիլ. Նո. է:

ԲԱՂԱՆԻՊԱՆ, ի, ից. գ. Բաղանապետ. և Պահապան կամ սպասաւոր բաղանեաց. Համամձ. պէտճի, Նաժըր, Երէկ. ՟բ, Լին. *Զսուղն կոչման Նորա վիճակին եւլից բաղանէպանն. Ճ. Բ:

ԲԱՂԱՆԻՒ, Նեաց. գ. Βαλανεῖον, λούτρον. Balneum. Thermae. Տեղի լուանալոյ զանձն՝ ջերմ ջրով. ասս և ԼՈՒԱՐԻՒ, և ՋԵՐՄՈՒԿՈՒ. Բաղնիք. Համամ, Ըաղանէ, Ներմապ. *Ի բաղանիս մըտանէիր. յն. լուացեալ լինէիր. Եզեկ. ԻՁ. ՟ի բաղանիս նա ոչ եմուտ. Ն. պօ. Բ. 25: *Ընծեաց զբաղանիսն. Խոր. Բ. 85: *Զդրունս բաղանեաց. Վրք հց. Ձ: *Բաղանիոք, և պէսպէս զգեստիւք. ԱՔ. ած: *Ի բաղանիս և ի վարժարանի իւր յօծումն եգեալ լինի յօգտութիւն. փիլ. Նո. Բ: *Ա յապիսի բաղանեօք մնալոյ քոյովդ ներմագին արեամբ. Մագ. ՃԲ: *Եցոյց պատաքս ի կարատական բաղանիսն. Շար:

ԲԱՂԱՆՈՒԱՆԻՄ. եցայ. յ. Συνωνομάζομαι. Զոյգ ընդ այլում կիր անդէն և անդ անուանիլ. *Ոչ բաղանուանեցաւ ընդ հասուիւն ոյժմ ադամ. Նիս. Լսվ:

ԲԱՂԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνωνυμία. Փաղանունութե. անուանակցութի, և նը. շանակիչն զնոյն. *Ասաջին, և սկիզբն ըստ բաղանունութե է ասացեալ. Նոցունց ի միմեանց վերկոցեալց. փիլ. Եր:

ԲԱՂԱՆՈՑ. (ը. պ. պէՔՆ. փայտ վերին բարաւորի դրան). Տ. ՔՈՒՒ. որ և լատ հին բա. *Աբազակուս գանիչ ո: *Կոլիճն գործի ինչ տանջանաց է, նուրբ և երկայն իբրև զբաղանոյն, զոր հայերէն քուբան անուն. զոր լնուն աւազով և այնու հարկանեն ի գան. Կ՟բզ. Ի:

ԲԱՂԱՒԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ միանգամայն ասի առ բազումս, կամ ի բազմից. զոր օրինակ, փախիցուք ևն: Երէց. ՟երբ:

ԲԱՂԱՒԱՄՈՆ. Տ. ԲԱՒԱՍՈՆ, և ԲԱՂՍԱՄՈՆ. *Եւղս անոյշս, և զբաղասամոնին ազնուական. Ոսկ. Եր. կամ ա. փխ. բազամոնին: *Բաղասամոն. ապրասայ լուղ. Գազիան:

ԲԱՂԱՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՂՍՈՐՈՒԹԻՒՆ:

ԲԱՂԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոխատրութե առ միմեանս. կցորդութե. *Անորիչ բաղատրութեն զերկաքանչիւրոց զանյայտն ունելով. զբաբւոյն ասեմ և զչարի. Դնչ:

ԲԱՂԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Συμβάλλω. Confero, congero. Ի մի բերել, արկանել, ձգել. Ժողովել. *Ջամենայն աշխարհն յինքն բաղարկեալ. Թէոդր. Իւ: *Գոյդ ձոխութե, զոր յաստիս բաղարկեալ ունիս. Նանայ. յ՟ԼԶ:

ԲԱՂԱՐԿՈՑԵՄ, եցի. Նոյն ընդ վ. կամ Չանգանակել. օգտել. Ի՟. Ջուզբն Թանալ. *Որ՝ի դոն բաղարկոցէ, զինչ էրն գոլ, և որ իրին է մատն. Պոլթ: *Բանականն մատն է մարդոյ. Քնյ. պոլթ:

ԲԱՂԱՐ.Լ, ի, ից կամ աց. ոյ, ոց. գ. *Ազυμος. Azymus, non fermentatus. Անխմոր հաց. խամբռուզ, համաբսուզ, ֆաթըր. ՙիաճաճ. *Բաղարլ եփեաց նոցա: Բաղարլ ուտիկէք: Ի վերայ պանին բաղարլոյ: Բաղարլով կերիցէ: Առնել զոմն բաղարլոյն. ևն: *Ջոհա և պանս բաղարլաց. Լ՟բ. ոչ: *Բաղարլի՝ առանց հպարտուէ խոյնուրդք հոգւոյ քո՝ յարմարի. Կ՟ԻՃ: *Բաղարլն (է) չօթ, լօշ (կամ լաւաշ) անխմոր. Վ՟բէ. Եչ:

ԲԱՂԱՐԱ. ա. Անխմոր. Տայաբզչ. *Նըկանս բաղարլս. քանզի ոչ խմորեցաւ: Պանս բաղարլս, և չօթս բաղարլս: Քաքարս բաղարլս: Պան մի բաղարլ, և քաքար մի բաղարլ: Ադուս մի ալիւր (կամ ալեր) բաղարլ: Քաքարայն բաղարլաց: Պանից բաղարլոց: Բաղարլ հացիս. ևն:

ԲԱՂԱՐՋԱԿԵՐԴ, բաց. գ. Իբր Բաղարլակերութե. Ժամանակ ուտելոյ հրեից զբաղարլ. տօն բաղարլոց. լսոս չի. բաղարլաք. *Աշսմա. *Եւ էր զաւիկն, և բաղարլակերաք յետ երկուց աւուրց: Ցառաջնում աւուր բաղարլակերաց: Ջսոն բաղարլակերացն պահէնդիք. ևն:

ԲԱՂԱՐՋԸՆԴԱՅ. ա. Անխմոր ընծայել՝ մատուցանել. նուիրել. *Պանիք բաղարլընծայք. Նար. ՃՁ:

ԲԱՂԱՓՈՒՇՏ, փշտի. գ. Κύστις. Vesica. որ գրի և փալաբուշտ, Բաղաբուշտ, փալափուշտ, փամբուշտ. Ասան մանկեայ, յոր հաւաքի մեզ կենդանւոյն. խալխաշտ, փալ-փ, փաղաղ, Ճանկէդ, ապտան, ֆի-ֆիզան. *Զքաւսեսական ընդ ցնցուղ քաղբրգին՝ ի բաղափուշտն ժողովի, և մեզ լինի. Ո՟ԻՀ՟ր: *Խոյլս ունին իբրև զբալաքուշտ մեծ. Մ՟բՒՒ:

ԲԱՂԱՔԱՑԳ. այից կամ ալց. Տ. ԲԱՂԱՑԳ. *Աւենևին պատճառս և յանցանս և բաղարդայս ոչ գտանէին զնմանէ. Դան. Ը. 4: *Ի ծննդենէն մինչև ի կատարած առանց բաղարդալոյ: Բաղարդայս պատճառելով զանմանելոյ ժամանա-

կաւն անցանէն։ Ջամբեռնեսին ոչ է հասանաւտուն բաղաղաղիք հարկանել։ Բանաստեղծ բաղաղայս ի վերայ գնէ, եթէ անբանաբար։ Գեղեցիկ բաղաղայս ի վերայ գնէ. փիլ. ԽԳ. Ե. ծԷ. Եղիս. ա։ *Գաղաղագ բաղաղայց այսպիսեաց. Մագ. ա։

ԲԱՂԲԱՂԱՆՔ, նաց. Նոյն ընդ վ. *Ապա նորոգեցեալ ի նոյն բարս եւ բաղաղանս ի մէջ բերէին. Նահաս։ *Որպէս զի Ճարտարեսցէ (կամ կարկատեսցէ) ի վերայ նորա բաղաղանս ինչ. վրդ. ոսկ։ *Նաեւէր բաղաղանաք իբրև զքահանայապետ (այսինքն սուտ անուանք, կամ պատրուակաւ, պատճառանաք). Մագ. ա։ *Իբրու զհագին ամենայն բաղաղանաք անմաքուր ունելով. Պղպ. փԽ. յն. πλημμελεία, յանցանք, ստգտանք։

ԲԱՂԲԱՂԵՄ, ելի. Ἀιτιάομαι. Causor, criminor. αἰτίομαι, fingo, praetexo. Կսկծել. կարկատել. ասուլթը յօգել բաղայս, այսինքն պատճառանս վասն իւր, կամ մեղադրանս ի վերայ այլոց. պատճառել. մեղադրել. ստգտանել. պէհանէ ելել, հանանս պուլմագ. *Ցորժամ մեղիցէ, բաղաղել և բարուրս դնէ զնձուքին, զիւր իստուրուն յեղմանն գնելով այ։ Մի՛ ըզհարկ բաղաղեր, այլ զքո զքարտ։ Պարսաւասէր մանն ունելով պատճառեն և բաղաղեն զանպատճառն և զանբաղաղայն. փիլ. ոգԷգ։ *Հնարի հնարս, և ցաւս ինչ յորովայնի ունել, և բաղաղել չարչարանս. խոր. ա. 31։ *Զայս ինչ և զայն բաղաղես, և պատճառես զպատճառս մեղայ։ Մի՛ ինչ բաղաղեսցես, մի՛ ինչ ապրուեսաւորեսցես հակառակ քո վիրկութեանդ. ԱՁոբ. Ա։ *Ոչ զաղքաւորելի ունի բաղաղել. Պէտ։ *Բաղաղելն ի խորհուրդս իւրեանց, կարկատեն զպաքուրեամբ. Մագ. ԼԸ. (որ և ի Ե. Ջ. վարէ իբր պատրուակել կամ թաքուցանել պատճառանաք)։ *Մի՛ բաղաղեսցէ ասել, թէ ի բազմին դադարի յարձակումն բնութեան. Իգն։ *Բառս իմն և քննութիւս ընդդէմ միմեանց ուսոյց բաղաղել։ Ցանմի լսցին նոքա, որք արարած բաղաղելոյն (այսինքն յօգեցին) զբանն այ. Լ՚ք. ոթ. Ն ոոոկ։ *Ջամենայն իսկ պատմութիւս քերթողացն պատճառ կորստեան յիրաւի ոք թերևս բաղաղեսցէ լինել՚։ այսինքն ամբաստանեսցէ փաստիւք. Պէտ։

ԲԱՂԲԱՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Բաղաքաղէն, բաղայք. բաղաքաղայք. *Ոչ դանդաղէցից ասել քեզ զբազմացն այսպիսի բաղբաղումն. Մագ. ա։

ԲԱՂԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ յօգէ զբան ընդ բանի. հաւաքաբանական. որպիսի է չաղկապդ, Ուրեմն, Ապա ուրեմն։ Ալ՚ի գրչաց և՚ի մեկնչաց էին ԽԸ. չիսնեի և ընդ այլ չաղկապս, ի յն. αἰτιολογικὸς, և՚ի հյ. պատճառական։ *Բաղբանականքն են, որք առ մակբերսն (՚ի մակաբերութիւս), և առ չաղկապս (՚ի հաւաքմունս) բազայուսեն զքաղ որամականին. Թղ. ԽԸ։ *Բաղբանականն, այսինքն հաւաքաբանականն. Մեկն. ԽԸ. անանուն։ *Բաղբանական է՝ բազում բազեալ բան, և՚ի վեր եկեալ առաւկզ և հաստատութիւք. Նկ. ԽԸ։ *Բաղբանական կարէ լինել և տարակուսական. որպէս ուրեմն և արդեօք. Երզն. ԽԸ։

ԲԱՂԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՒԱՔԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Անբախտական բաղբանութիւն. Մագ. ծԲ։

ԲԱՂԲԱՆՋԵԼ. է. Որպէս Բաբբանջել, բանչալիլ, և պապաջել. *Նմանեալ հիւանդ և ակռայ կանանց, որք նասին՚ի փողոցի, և բաղբանջին լեզուաւ իւրեանց. Ո՚՚՚։

ԲԱՂԲԱՆՋՈՒՄՆ, ղման. Տ. ԲԱՂԲԱՆՋԱՆՔ, նաց. գ. Ջաղբանք, և ԲԱՐԲԱՋԱՆՔ. *Ըստ հեթանոսական առասպելաբան բաղբանջմանց. Ածան. էկ։ *Ջամենայն զոր իսօսեսցիս՝ իբրև բաղբանջան արհամարհեսցեն. Սէբէր. ծ։

ԲԱՂԲԱՋԵԼ. Տ. ՊԱՂՊԱՋԵԼ. և ԲԱՐԲԱՋԵԼ։

ԲԱՂԲԱՔ, կամ ԲԱՂԲԱԿ. Տ. ՋԲԱՔ. ԲԱՔ. որ և ըստ ոմանց՝ Սամիթ. և ըստ այլոց Տուլա. Բծ՚ք։

ԲԱՂԴ. Տ. ԲԱԽՏ։

ԲԱՂԴԱԱԵՄ, եցի. ն. Սպատάσσω, τεύω. Compono, constituo, construo, ordino. Շարադասել, շարակարգել զբան. և բաղդրել. գրի և ԲԱՂԱԴԱՍԵԼ. *Ցորժամ զնդիկն (նախադրութիւն) յաւելցէ՝ առասցես, ի վերայ սորա, բաղդասեցեր։ Իսկ ոմանք բաղադասեալ էն, այսինքն ի շարն և ի գաս և ի կարդ բանիցն պիտանացու առ ի լրումն. Երզն. ԽԸ։

ԲԱՂԴԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύνταξις. Constructio, ordo. որ և ԲԱՂԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. Շարադասութիւն. առընթեր գասաւորութիւն. շարակարգութիւն բառից և բանից ըստ կանոնաց քերականութեան. շարադրութիւն. բաղադրութիւն. յարադրութիւն։ և Շարագրութիւն. Ճառ. գիրք. *Բառ է մանն գուզնաքեայ՝ ըստ բաղդասութեան բանի. Թղ. ԽԸ։ *Բառ՝ի շարադրուէ բանի՝ մանն է շարադասութիւն. Նկ. ԽԸ։ *Նախադրուէ է բառ նախադրեալ յաւելեալն մասունս բանի՝ ըստ բարդուէ (զոր օրինակ ընդգունել), և՚ի բաղդասութիւն (զոր օրինակ, ընդ նմա). Թղ. Ե Երզն. ԽԸ։ ուր գիրն և ԲԱՂԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ։ *Ջկեանս վարուց զըստ մովսէսի իմաստուն արանց յառաջնում բաղդասութիւն (այսինքն մատենագրութիւն մերում) զեկուցեալ. փիլ. Ջ. բան։

ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συγκριτικὸς. Comparativus. Համեմատական. ընտրողական. ղեւգակչիւռ. *Ջբաղդատական կանին կա փորձ համեմատութեանէ ուսանել. Պէտ։ *Բաղդատական որոշմամբ զնուրա քանչիւրոցն յաւտուկ ըստ ուեսակի. Մագ. ՂԷ։ *Բաղդատական բողոք վարկայ. Մագ. ՂԷ։

Ըստ քերականաց՝ Նշանակ բաղդատութեան յատկանց, կամ Ածանցական մասնիկ յայտարար առաւելութեան՝ ի համեմատութիւս. Խոր ՌՆՓՂՆ։ *Բաղդատական է, որ հասարակութեի (յն. Համադատութեի) ունի եզ առ մնենմանասեր, որգոն, դաւիթ արուորագոյն քան զաւուղ. և կամ միոյ առ բազումս այլասերս, որպիսի, դաւիթ արուորագոյն քան զդեթոցիսն։ Եւ բաղդատականացն գաղափարք են երկու (ըստ յն. երբք, τερος, ιων, σων. լտ. ior.) գոյն, հիբար, արագագոյն, յամրագոյն. և գին, որգոն, ոսսակագին, ուժգին. Թղ. ԽԸ։

Որպէս և բաղդատական մակբայք ըստ յն. մակբայք բաղդատութեան. *Բաղդատականն. (ῶ) աւելի, նուազ. Թղ. ԽԸ։

Մերթ Բաղդատող՝ ըստ յն. ոճոյ, որպէս Որոշիչ բաղդատութեի. Διακριτικὸς. Disgregans. *Ջայն՝ որ բաղդատական է աչաց՝ սպիտակ, և զնեւրկակ նորին սեաւ. Պղպ. փխ։ *Գոյն իմ, աչաց տեսողութեի բաղդատական. Շ. խ եղոյ։

ԲԱՂԴԱՏԵՄ, եցի. ն. Συγκρίνω. Comparo, confero. Դասուել կշռութեի, կշռել ընդ այլոյ, համեմատել, և նմանեցուցանել իւիք. լագըաբբմագ, ՌՆՂՒԽ ԷՒՆԽ, պէնչԷՒՆԽ։ *Ջրիրս ընդ ոմի ումիք բաղդատել պարտ և արժան է. փիլ. Ֆեսոկան։ *Բաղդատեսցէ զմերձակայ իրն առ այլ ինչ մեծ։ Բաղդատել կամ զբարի ընդ բարիս յարարկանելով, և կամ զվատթար ընդ վատթարս, և կամ զմեծամեծս ընդ փոքունս, և կամ զփոքունս ընդ մեծամեծս. Պէտ։ *Փոքր՝ ալէքսանդրի և գարեհի պատերազմն առ սուսաչիսին բաղդատեալ. Խոր. Ե. 12։ *Մի՛ բաղդատեր զլոյժ ի միմեանց տարբերեալն. Ցհ. խմ. ԵՐ։ *Ա՚Ջ (օրինակ է) արեգակն, կի՚այլ ինչ՝ի յհէցս՝ զորս բաղդատեմք. Լ՚ք. պգԳ։ *Ո՞ւմ բաղդատեցից զմեռեալս մոգք։ Ցառագաստ փեսայի զկեանս իւր բաղդատեաց. Երզն. տթ։

ԲԱՂԴԱՑԵԼ. Որպէս ըստ հոմանձայնութեան հին յունին Συγκρίνω. Comisceo, coagmento. Հաւաքել, խառնել, միաւորել. *Ընդգհանուր սպիտակն գոյն է արտադասող աչաց, և ընդգհանուր սեաւն է բաղդասող աչաց. Սահմ. ա։ *Արուեստ իմ գոյն է բաղդասող, որ ստեղծողաց եմ ես խնդրող. Կրպ. ոթ։ *Որք անհնդգէլի ձայնիւ առ միմեանս բաղդասելով զերգս սրբեացդ գրուատեն զերկնական ըզփառս. Մաշ։

ԲԱՂԴԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύγκρισις. Comparatio. Համեմատութի. կշռութի. Ռեզոկ. *Կատարեալ էր յազգի իւրում, ըստ բաղդասութեի՝ ըստ այնց ժամանակաց բարի էր։ Որ մաքուր մոգք յԱծ հպին, զգան մանաւանդ զիւրեանց տկարութեին առ բաղդասութեի նորայն մեծութեի. փիլ. Խոսփ։ *Համազուգել հաւասարապէս բաղդատութեի. Պէտ։ *Փոքր ինչ բաղդատութեի առնել ընդ այլոց ազգաց. Լ՚ք. պգԳ։ *Ա՚յսոքիկ ըստ մարմնոյ, որ յոյժ փոքունք և նուազք են առ բաղդատութեի հոգևորական տուգանացն. Գր. հր։

Նոյն է և ձև Ճարտասանական. *Բաղդատութեին է յարադրական բան՝ ընդդէմ հարցաքննեալ՝ միշա առ մեծագոյնն։ Եւ բաղդատութեի կրկին. ներբողեան է, կի պարսաւ. Պէտ։

Մերթ՝ լոկ Նմանութիւն. օրինակ. առակ. Ռեմիլ. *Բաղդատեալ աչաց զեղբայրն համեմատեսցուք. ունկն գոլով մեր, մի, զի չեմք ակն, ասացուք, եթէ չեմք ի մարմնոյ անտի. Լ՚ք. ոթ։ *Բաղդատութեամբս ուսուցանէ, թէ իւրաքանչիւր ոք հանդերձեալ է հաշիւ տալ գործոց իւրոց. Երզն. Ֆխ։

ԲԱՂԴԱՑՈՒԹԻՒՆ. Ըստ հին հելլենաբանեալ, Նուեալ, Սύγκρισις, σύγκριμα. Concretio, compago, congregatio, coagulum. Բաղկացուցիչ. խառնուրդ. զօդ. միաբանութիւն. *Ըստ ամենայն մասին մարդկային բաղդատութեի, ըստ որում բնաւորեցաւ իւրաքանչիւրը ոք գործել. Նխո. Լագ։ *Բանակք անմարմնոցն բաղդատութեի՝ի քոմ յարկ կացեալ ունան։ Պարակցելով և յոգ նահապետ խմբիցն բաղդատութեին անլուրջ փառատրութեի. Ածան. էկ։

ԲԱՂԵՋԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. Συνορία. ԲԱՂԵՋԵՐՈՒՄՆ, ղման. Հոմός, συμπέρασμα, σύγκλεισις, συγκλεισμός. Conclusio, conterminatio. Եզրակացուցիչ հաւաքաբանուէ. Նէրիձէ, խէ-լաոէի էնլոյ. *Ջիինչ է բաղդերութեի և գտանել զառաջաբկութեան։ Եզրակացութեի, այսինքն բաղեզերուէն ասացաւ, և վասն տարբերեցչոյն առ՚ի տարիկեանց բաղհաւաքմանց, որք զբաղդերութեն զնոյն առնէին միուսմ յառաջարկութեց. Ոիգոն, եթէ տիւ է

աթև. այլ տրգ աթև է, ապա ուրեմն աթև է. Աե. պիսք:

ԲԱՂԵՂՆ, գան. և որպես ռմկ. ԲԱՂԵՂ. գ. Κιστός, κιττός. Hedera. ἑλίξινη, σμίλαξ. taxus, convolvulus. Պտտաւոտ, պատուղիճ բոյս, որ բաղն կամ կցի և պատի զսինվիք. է որ ինասակար անկոց և բուսոց իբր գաղձ, և է որ անվնաս. սոխմաղէթ, ևպղնձ, եռբլյան. և լոպէր լիքնի: Գազիան: *Բաղէղն ինասակար պատի զծառոյն». այլ ձ. պատուղիճ. Կնէրս: *Իբր ոմրական հանճարուիք ողջունի զմիմեանք պատահի, որպես զձիթենեացգ յատկեղն. Փիլ. լիս: *Բաղեղ՝ խոտ է, և ուր կպչի յերկինս, և ծալին զետ զվան է. աղէկն կապուա ծալին է. Բժշկ:

ԲԱՂԵՄ, եցի. ն. որ և ՓԱՂԵԼ. կըցել. կցորդել. չարակարգել. միաւորել. զուգել. յարել. պատել. (լծ. ռմկ. պըՒէլ. յն. ԲՒՓօ. լտ. ԲՒՓօ.) *Բաղյանակն է՝ բազում բաղեալ բան. Նէ. ԹԷ: *Բազաձայնք՝ բաղելով ընդ նոսա ձայնաւոր գիր. ձայն բազակատարն. Մխ. ա. պտ: Ի ՀԻՒ ԲԱ. գրի. *Բաղել, պատել»:

ԲԱՂԵՋՈՒԹԻՒՆ. Բառ անատոյգ. իմն կամ ընթերցիր ԲախածուԹիւն, անմտուԹէ. և կամ իբր ՀամախոհուԹիւն եզականի ընդ անձին իւրում և ընդ սրտի. *Ապա ԹԷ ասիցէ ծառային չար ի բազէզուԹէ իւրում, տէր իմ յամէ. Զէր. Ի: (որպէս և արաբ. Խալահպէ՝ է մտածուԹի):

ԲԱՂԻՈՏՐ, կամ ԲԱԼԻՈՏՐ, տրի, կամ լստեր. գ. (Ի յն. Βαλλιστρα, βελόστασις. Ballista. Բաբան. ՒԷքենայ պատերազմական ի ձգել նետս և նիզակս և քարինս. Նետաձիգ աշտարակ. մանգղինն. ՒնձՒնիկ, գաղաֆ. *կանդնէին մանգղինոնս և մեծքեներս, և բալիստոր՝ նետաձիգ աշտարակս. ա. Ղ. ը. 51: Տ՚ես և ՆԵՏԱԿԱՁԳ:

ԵՒ Նետ. (որպէս յն. Վոլէ.) Βολή. *Բաղիատոր խոչոտիկ՝ լեզուք նոցա. ԵԷՒՀ. ԹՈ. 8: իսկ ՄԵԿՆԻՆԷն երեւՒ. ՄԽ. գՀ՝ ասէ, *Բաղիատոր՝ սուր է եռասայր, զոր ուՆին զինուորք ի մարտիս երիվարաց»:

ԲԱՂԽԵԼ. Տ. ԲՕԽԵԼ. *Ուր դրանն բաղխել ոչինչ ապրիցէ: Իբր ընդ վիմՒղէն լերին պնդուԹիւն բաղխեցեալ ցնդին. Նոր. ՀԲ. Ե ՂԷ:

ԲԱՂԽՈՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συμβουλευτικός. Deliberativus, suasorius, vel dissuasorius. Միախորհ. Համաձնոհական, որպես որոմախոհական ընդ անձին, և ընդ այլս. *Բաղխոհական նախատան օրինապրին հետևելով. Գլագ. օրին. ա: *Բաղխոհական խորհուրդ ի մէջ առեալ: Բաղխոհական հնարիք որոմախորհեր. Ա՚ՄՓ. ծԲ. կա:

Որպէս Հանգէս Հարատանական՝ խորհրդատու միախորհ ունկնդրից ընարել զբարին, և խորՒԽել ի չարէն. *Ճարտասանականն՝ սեռ գործով յերիս բաժանի ի տեսակս. յատենականն, ի բազխոհականն, ի կոչդրականն: Բաղխոհականն վասն ապառնոյ ժամանակին ունի զգոյուԹիւն. վասն զի յորժամ ոք ուՆիք խորհրդակից գոյ, վասն հանդերձելոյն խորհի. Սահմ. ծԲ:

ԲԱՂԽՈՀԻՄ, եցայ. հ. Συμβουλεύω. Consulo, censeo. Քաջ խորհել խորհրդակցուԹիք ընդ այլս՝ կամ ընդ անձին. *Զվայելչականն այժմիկ ծնեալ քաղաքավարուԹեանս կազմել բազխոհելով և վերստին ուղղելով հրահանգաւ հմուԹեց. Գլագ. օրին. ծԲ:

ԲԱՂԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμβουλή, συμβουλία. Consilium, consultatio, suasio. որ և ԲԱՂԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. ԽորհրդակցուԹիւն ընդ այլում կամ ընդ անձին. տրամախոհուԹիւն. խորհուրդ. մտածուԹիւն. հանձար. *Եկեալ եմ ընդ ձեզ զբարվիգն, ԹելագրՒլ զբաղխոհուԹիւն ձեր. Զէր. ԼՒ: *ԲաղխոհուԹիւն առնել նոքօք ի դուղնաքայ կենցաղոյս: Ահա զգուշուԹիւն քեզ բաղխոհուԹիւ ստուգեցի: Կարծիս կատածանաց եղեալ մեզ զգուշական բաղխոհուԹիւ մերոց լծոցաց: Աղաչեմք զոեր ունալ քեզ տյապիսի որամախոհական բաղխոհուԹիւ. Մոփ:

ՁեռնարկուԹիւն ի խորհրդատուուԹիւ կամ հանդգական. որպես հանդէս բաղխոհական. *ԲաղխոհուԹիւնս եռ գոլով երիս յինքեան երևեցուցանէ ենԹակս: Արգ բաղխոհուԹիւ է որ ապացուցական է, և է որ տրամաբանական, և է որ իմաստական: Ապացուցական բաղխոհուԹիւն միշտ է և յարաժամ: Տրամաբանական բաղխոհուԹիւն երբեմն Ճշմարտ, երբեմն սուտ, իսկ իմաստականքն (այսինքն իմաստականքն) սուտ. Քէր. ԹԷՐ:

ԲԱՂԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ի միասին բաղկացեալ. տնկակից. ընգակից. կցորդ. միաբան. *ՑանկուԹիւն ազգոյ յայլազհաՆրիչ բնուԹիւն մարմնոյս, այն զի բաղկակից է նորին: Զ ղՒնումն և տմօճն բաղկակից են միմեանց: Օրէնք հաստատեցին բնաւորք գիտուԹիւքն՝ բաղկակից և յոյժ հաւիմաստ Ճշմարիտ օրինացն. ԼՒՐ. սդ:

ԲԱՂԿԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. Բաղկակից լինել. կցորդիլ. զուգիլ. զուգընԹանալ. *Մարմնոյս աչս, և լոյս արեգական յոյժ համ ընդ միմեանս բաղկակցին, ապա վնաս զգալի լուսոյս ընդունակ առնեն: Երկուցս պարտ է բաղկակցել. ԼՒՐ. սդ:

ԲԱՂԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. (Ի բաղ, և կայանալ.) Συνίσταμαι. Consisto, consto. Զօգիլ. բանդրիլ. չարակայիլ. և հաստել. գոյանալ. կալ. լինել. * Մասանցն ոչ գոլով և ոչ բոլորն կարող զոլ բաղկանալ: Ի չորից տարերցդ բաղկացեալ գոյ մարմին: Ուսումնականն քանակիւն բաղկանայ. Սահմ. ոթԷգ: *Բոլորն ի մասունց բաղկանայ, և զբաղկացեալն ի մասունց քակտե ապականուԹիւն. ՁԿ. ԽՀ. ԷՐ: *Բաղկանալ յոգւոյ և ի մարմնոյ, կամ ի չնչոյ և ի մարմնոյ: ՈՀ ի ժամանակի եղև աշխարհ, այլ ի չէուն աշխարհի բաղկացեալ ժամանակ: Ապաչխարսլին կենաք ի խաւարէ և ի լուսոյ բաղկանան. Փիլ. ոթԷգ: *Բաղկանայ սա ի խոյհրդոց բաղկուԹէ: ՏրամուԹէ բաղկանայ ի վերից լինելոյ ըղձից մարմնոյն. Նէղոս: *Թէ Թե պաբգուԹէ հիւԹիւ բաղկացեալ. Նոբ. կոս: *Յորմէ չեաե միանգամ ի լինելուն մարդկային բաղկացաս ազն. Պիս:

Կամ ԵՆԹակայանալ. հաստատուիլ. կայանալ. ի միասին կալ. *Ընդհանրական նախ առնուծ ոչ բաղկացեի բանն. Աե. պրէ: *Ընդհանուր սպեսական ոչ կարէ ի ձեռն բաղկանալ: ԽնամատարուԹիւ ոչ եԹէ վասն այսորիկ ոչ կարէ բաղկանալ, զի ընդհանուր գիտուԹի է. Սահմ. ա: *Ներհակքն ոչ կարեն համանգամայն ի միում (ենԹակայի), և ի նոյն ժամանակի բաղկանալ: (ԱպականուԹի) ոչ կարէր ի միասին ընդ գոլոյն բաղկանալ. ՁԿ. ԽՀ. ԷՐ: *Բաղկացեալ բնակեաց ի սմա, և բնակէ և բնակեսցէ յաւիտեան. ԼՒՆ. ԼԿ:

ԲԱՂԿԱՑԵԼ. Տ. ՀԱՂՈՒԱԾ. *Գրոնէն զբանս բաղկապէլով. ԵրՒԷ. ԹԷՐ:

ԲԱՂԿԱՑԱԲԱՐ. ՛. Συστατικῶς. Constitutive. Իբրև բաղկացուցիչ. կացուցիչ. *ՏաբերուԹեն բաղկացաբար և բաժանաբար առեալ գոյ. Աե. պրէ:

ԲԱՂԿԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συστατικός. Constitutivus. Բաղկացուցիչ. բաղկացուցանօղ. կացուցիչ. *ՏարբերուԹիք ասին բաղկացականք տեսակացն. Գրէ: *Բաժանականք են ընդդիմակայքն. որդեն. բանականն և անբանն. իսկ բաղկացականքն են նոյնք, այլ զնոյն միմեանցն առնլով. որպես բանականն և մահկանացուս: Կեն, դանոյն բաղկացականք են գոյացուԹիւն, ներշնչաւորն և զգայականն. ևն. Աե. պրէ: Իսկ ՁԿ. ԽՀ. ԷՐ. յասելն զբանաւորական կրնց. *են բաղկացականք գոյացուԹէ». իմն., կամ ամրակցացուցիչ մասունք, կի բաղկացուք, որք կան միշտ առ ընԹեր, որպես ընդաբոյսք:

ԲԱՂԿԱՑԵԼԻ. ա. Իբր Բաղկացական, կամ բաղկացեալ. *Ըստ պղատոնի չորս են բաղկացելիքն. բանական անմահ, բնական մահկանացու. անբան մահկանացու, անբան անմահ. իսկ արիստոտէլ զանբան անմահն ոչ ընդունի, այլ երիս բաղկացեալս. Աե. պրէ:

ԲԱՂԿԱՑՈՒ. ա. Որ կայ ի միասին. առընԹերական. աշակից. ուստի ԲԱՂԿԱՑՈՒՒՆԵԼ. Συμπαρίσταμαι. Adsto, juvo. *Սորբ հրեշտակք հրաւիրեն զմեզ յաղԹիա, և բաղկացուք լինին մեզ, ուրախանալով ի նմին և աղօԹելով. Նէղոս:

ԲԱՂԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Σύστασις, σύστημα. Constitutio, systema, coagmentatio, compages. Բաղկանալն. բաղադրուԹիւն. կազմուԹիւն. գոյաւորուԹիւն. հաստուած. կազմած. *Աշխարհ է բաղկացուԹիւն յերկինէ և յերկրէ. Աբիսփ. Ֆ: *Ա յս իսկ բաղկացուԹիս ամենայն երկրի. Պղաթ. փԻմ: *Արհեստ է բաղկացուԹիւն, այսինքն գումարուԹիւն յարադրուԹեն. Սահմ. ծԲ: *Ձինքեանց ինքեանք լուծեալ քակտեսցին, և ի բաց հոսեսցի բաղկացուԹ նոցա. Ոսկ. գծ: *Բաղկացուի մարմնաւէ՝ մահկանացուացն բաղկացուԹի: Ամենայն ժամանակ՝ աւուրց և գիշերաց է բաղկացուԹի. Փիլ. պյաբ: *Ի չորից պտղոր բաղկացուԹիս ասեն լինել: Մակաբասար բոլոր բաղկացուԹէ գոյեցս. Մոփ. Ե. ԼԲ: *Մի և նոյն մարմին է ամենայն մարդկան՝ ի միոյ զանկուածոյ ունելով զբաղկացուԹէն. Նէս. ԹԷՐ:

Եւ ի միասին կալն. յարադրուԹիւն. մերձադրուԹէն. *Ի միասին բաղկացուԹէ. Մոփ. Ը: *Ջնմանալն ներգործուԹի հոգւոյն բաղկացուԹիք մարմնական ընԹացից երևելն առնէ. ԼՒՐ. սդ:

Եւ Դէգերանք հրահանգաց. կրԹուԹէն. *(Ընտանձ ձի) ամենայն բաղկացուԹէ անտեղական: Ծանրիր ծանօԹագոյնդ ծայրագոյն բաղկացուԹէ. Մոփ. ա. Ի:

ԲԱՂԿԱՑՈՒՄՆ, ցման. Նոյն ընդ վ. Σύστασις. *Ոչ ըստ հասարակաց բնուԹէ մարմնոյ եղև բաղկացումն (կամ բաղկացուԹէն) տեառն. քանզի այն ինչ կատարեալ մարդով գոյր յոյակատ. Բբ. ծՒ: *Ջիարդ այսոքիկ են չարուԹեացն բաղկացումն, գոյուԹի ի գոլոյն ասի. իսկ գոլն ածուԹի իրիք՝ բաղկացումն ենԹագրէ իբրու գոյ. Մոփ. Ե. ԼԲ:

ԲԱՂԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Συνίστημι, συνιστάνω. Constituo, compono, creo. συνάπτω, coapto, jungo. Տալ բաղկանալ. կացուցանել ղնմն հանճրէն. գոյաւորել. առնել. կազմել. յօրինել. հաստել.

հաստատել. բաղադրիլ. զուդայարմարել. *Ար զիմանալի աշխարհն բաղկացոյց. Մ՚ովս. ՚ԵԶՐ. ԵԿ: *Սկիզբն առնէ բաղկացուցանել զայս զգալի և զնիւթական աշխարհս. Ջ՚ԵԶ. ԿԸ: *Բաղկացոյց զգոյութիւն ընչոյս հրաշապէս. Նար. ԿԶ: *Ջգոյս յոչնչէ բաղկացուցեր. Ճ. Ա: *Կարդաւորէր յետս աշխարհիս լինելութիւնէ զաբանական կենցաղն բաղկացուցանել. ՓԻԼ. ԼԻՆ: *Սոյզ և բաժշտականն բանիւ միայն պիտանացեալ բաղկացուցանէ զինքն. Սահմ. ԺԷ: *ա, բ, գ, ե. որոց չարագրութիւնն բաղկացուցանի զառաջն. ՁԿ. ԻՄ. ա:

ԲԱՂԿԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Սահմանող. Constituens. Որ բաղկացուցանէ. բաղկացական. *Որ զայս ամենայն՝ բաղկեցուցիչն՝ բաղկացոյց, բարի էր: Ջսակին բաղկացոյց այսպէս. Պղատ. ՓԻՄ: *Բոլոր բարեաց բաղկացուցիչ. Մաթ. Ե: *Ոչ ունի բաղկացուցիչ զանազանութիւս: Ամենայն սահմանի՝ի սեռէ և՝ի բաղկացուցիչ զանազանութեաց լինի. Ան. պորփ:

ԲԱՂՁԱԻԱՔԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Իբր հաւաքաբանական: Ան. Վերլ. արիստ:

ԲԱՂՁԱԻԱՔՈՒՄՆ, քման. գ. Συλλογισμός. (՚ի λόγος, և συλλέγω.) Syllogismus. συλλογή, collectio. Համահաւաք. քումն բանից. իբր հաւաքաբանութիւնն և համաբարգութիւն. *Ասասցս և անուն հաւաքաբանութեան գասս, որ նշանակէ բաղհաւաքութիւն: Նոյնպէս հաւաքակցութիւնս, այսինքն բազհաւաքութիւն, ասակս բազում ինչ միանգամայն հաւաքաբանէլոյ. Որ՚ի նուազէն զմեծն յարգարէ, մակաբերութիւն ասի. իսկ որք՚ի մեծէն զնուազն հաւաստացուցանեն, այնոքիկ բաղհաւաքութիւն ասին. Ան. Վերլ. արիստ: (Ուր և Ճոխագոյն բանք լինին ընդդէմ բաղհաւաքողացն ստոյգկեանց:)

ԲԱՂՁԻՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ընդ միմեանս կամ՚ի մի հիւսիչ. չարամանօղ. իսկ քան որում անուն չաղկապի առ մեզք, ասս քան հն. ՋՈՎԱՄԱՆ. *Են քան ինչեան պարզք և անշարադիրք. իսկ բաղհիւսականն եղանակաւ ընդ միմեանս մակագրեալք՝ շարունակք ասին. ՓԻԼ. ՎԵՐԻ: *Կամ՝ ներգործութիւն, կամ մտածութիւն. արդ կամն այս՝ կամ բաղհիւսական է, կիմ տարաբնծական: Եւ եթէ բաղհիւսական է որպէս գոլ, ԹԷ՝ և ներգործութեամբ և մտածութիւն, ասէ սահմանդ. Ան. պորփ:

ԲԱՂՁԻՒՍԵՄ, ձցի. ն. Հիւսել՚ի մի. *Ընարուենական բաղհիւսանցոյք քանակաւ. ՔԵՐ. ՎԵՐԻ:

ԲԱՂՁԱԼԻ, լ-ոյ, լեաց. ա. (՚ի բալ և իղձ.) ἐπιθυμητός, ἱμερτός. Desiderabilis, optandus. Ըղձալի յոյժ. տենչալի. ցանկալի. փափաքելի. բաղձերէլ, արդելանաց. *Հեշտ և բաղձալի Թուեսցին բանքս իմ՚ի լսելիս մեծամեծաց և փոքունց. ԵՂԻՆ. Ե: *Միասցուցանեն զանձինս ընդ յոյսն բաղձալի. Փորպ: *Բացականացն գոս բաղձալի. Բաղձալի բերկրութիւնէ, կիմ երանութիւն, ազերս, անուն, վայրք, քնաքարան. օձոց, ևն. Նար:

Մեր. Բաղձացօղ. *Ջի որ բարւոյն է բաղձալի, առ՚ի բարւոյն նախանձ չարժի. Շ. Վպ:

ԲԱՂՁԱԼԻ. ա) ա. Լի կամ լեալ

ԲԱՂՁԱԼԻՑ.) բաղձանք. մեծափափաղ. անձկալից. *Գնալ զնի աղքատու. թէ, և կեալ բաղձալի կարօտանօք. Փորպ: *Սուրբ սիրով, չնոհալից յուսով, և բաղձալից գնով առ կամն Ած. ՑՃԻ. ՒՓ: *Վերապատուհմբ զերս բաղձալից. Գնչ:

ԲԱՂՁԱԿԱՆ, ի, ացի. տ. Բաղձալի ինչ. ցանկալի. *Հասանել՚ի բաղձականն. Փիլ. Ծ. բան:

ԲԱՂՁԱՄ, կամ) ացայ, ձա. լ.՚Օրէ-

ԲԱՂՁԱՆԱՄ,) γα, ὀρέγομαι, ἐφίημι. Desidero, appeto, cupio, և այլն. Ըղձալ կամ ըղձանալ ամենայնիւ. տենչալ. ցանկալ. ցանկանալ. փափաքել. անձկալ. ձկտիլ. ձգիլ. բերիլ. յօժարիլ իբր՚ի բնէ. ախորհամագ, հակվելնդէ, մոտրաք եթենդէ. *Բաղձայր փափագանօք: Բաղձան ընուլ ղփափագուհի. Պիտ: *Հուրոչ յինքնաստաստ յօժարմտութէ բաղձայ բորբոքիլ. Նար. ՂԷ: *Ոչ բարւոք է գոլ միայնուս, քանզի բաղձայ կերպարանին: Որ յուսոյն, բաղձացեալ է միշտ բարւոյն: Ոչ լիմք բաղձանալ առաւել քան զգօրութիւն: Յորժամ ոչ է՚ի միջի, բաղձանայցէ հասանել նմա: Էին տեսման բաղձացի. Փիլ: *Որում չքաւոր աղքատիք բաղձանաս (կամ բաղձաս) և չանկաս. Մանր. Ե: *Բաղձացայք՚ի վերայ անուան երանելոյս. Ոսի. Ի ծէլիք: *Մեծարել բաղձացան. ՁԿ. ԻՄ. ԽԲ: *Եթէ բաղձայցէ. Շ. ՅՄ լԲ:

Ն. կամիլ՚ի սրտէ. խնդրել կարօտանօք. *Ամենեցուն զկեանն կամիս, և զփերկութիւնն բաղձաս. Նար. ԼԷ: *Ջմեսաս բարսն բաղձայ, և ոչ զօգտակարսն. Խոր: *Լինուլ մեզ զկինոց պատճառն, զոր՚ի սկզբանէ բաղձայաք. Շ. Բեր:

ԲԱՂՁԱՆՔ, նաց. գ. *Ἵμερος, ὄρεξις. Desiderium, cupiditas, appetentia. Ուժգին ընդվզանք. խոզ. բերումն ըղձից. ձկտումն պտի առ ցանկալին. սէր. տենչ. յօժարութիւն. կամք. փափ, ևրօփ. սրտա, դիտաք, հաճէս, պոց. *Խմաստասիրութիւնն բաղձանօք բախեալք: Վասն հասարակութիւնէ բաղձանաց (այսինքն սիրոյ հասարակաց). Փիլ: *Ջմահուն բաղձանօք հայցեն հանգիստ: Ի գեղջն պատրիցաս բաղձանս: Ընդունել մեծաս բաղձանօք: Մեծափափագ բաղձանաց արժանի: Ի բաղձանս փափագանաց ձգէ: Իղձք բաղձանաց: Ախորժակք բաղձանաց: Բաղձանք խորհրդականութէ, կամ ագահութեան. Պիտ: *Լինուլ զբաղձանս: Բաղձանօք մաղթել. Ալտից բաղձանօք: Ի բաղձանաց սրտի, ևն. Նար: *Ուռ ես իմ սրտիս բաղձանս. Խոր. (տպ. բաղձանք:)

ԲԱՂՁԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Տալ բաղձալ. շարժել զբաղձանս կամ՚ի բաղձանս. *Անաղտ գոլով զինչման բաղձացուցանել. Վանակ. յոհ: *Ջիւղ հաւատոց նոցա բաղձացուցանէ. Եզն. Տիտ:

ԲԱՂՁՆՈՒԻ. տ. ԲԱՂՁԱԼ. *Ջլաւրդ բաղձնուլ ոք երբեք կարաւցէ. Սարկ. ԿԶ:

ԲԱՂՁՈՂ. Իբր Բաղձացօղ. *Բաբւոյն բաղձող ընուլթեամբ է մարդս բանական. Ոսիփոր:

ԲԱՂՁՈՒԹԻՒՆ. տ. ԲԱՂՁԱՆՔ. *Ա-վիւն մոլեգնութեան անհնար է կատարած առնուլ՚ի ձեռն միոյ ուրուք բաղձուեց. Փիլ. Ծ. բան:

ԲԱՂՁՈՒՄՆ, ձման. գ. *Ὄρεξις. Բաղձալն. բաղձութիւն. բաղձանք. ըղձումն. իղձք. փափաքումն. յօժարութիւն. ցանկութիւն. բերումն ցանկութեան. *Անսիական մտածութեցն է բաղձումն այս. Մաթ. ՒԷ: *Ցանդիպելի յուսոյն զբաղձումն առաջի գնէր՝ էական բնութեցն լինել հաւասար. Շ. Գ: *Որ յօրինեաց բաղձման, պարտեաց զախաս. Նեղս: *Եւ այն սիրով բաղձմամբ սրտի, որով հոգին արբեալ մնգրի. ՅՏ ՈԲԲ:

*Ջբաց բաղձիցն ցածուսցի: Ջորս միշտ բաղձիք խոհացաւ. Պիտ:

ԲԱՂՄԱՆ, ի, ից կի ացա. ա. (՚ի բալ, և մատչել). Συναπτικός. Colligans, copulativus. Մերձակից, սահմանակից, կըցորդական, անուն անկատարական շաղկապի. *Բաղմանք են ոլ գոյոցէ ոչ յայտնեն, այլ ոճ իմն (յն. հեաևանս) նշանակեն. Թէ, զի Թէ, Թէպէտ, զի Թէպէս. Թր. ՓԵՐ: *Բաղմատ լսի ժողով մեռ: Տարբաղմանն ընդդէմ է բաղմանալն. ԵՐԵՒ. ՓԵՐ: *Մեր փիլիսոփայն այսպէս ասէ. բաղմատ է, որ ոչ՚ի նմին հաւաստի՝ ճառնապարհին, այլ զճանապահան. Նէ. ՓԵՐ:

ԲԱՂՑՕՂ. ի, ից. ա. Συναρθρος. Articulo copulatus. որ և ԲԱՂԱՑՕՂ. (վրիսլակաւ՝ Բաղօդ)՝. Յօդակից. կից ընդ յոդիցս՝ ւ, գ, ն. կամ ըստ յն. որ լինդունի՚ի սկիզբն գյօդքս, օ, ո, τό. *Ի գերաբնուանցս են որ անբաղյօդք են, և են որ բաղյօդք: Անբաղյօդք, սրգոն, Հա. (զի՚ի յն. ոչ լինի՝ Հաս). և բաղյօդք, սրզան, իմն. Թր. ՓԵՐ: Ըստ հին բս. *Բաղյօդ՚ի պարզն յաւելուլ ոյ:

ԲԱՂՆԱՊԱՆ.) Տե՛ս ԲԱՂԱՆԷՊԱՆ.

ԲԱՂՆԵՊԱՆ.) *Տհանել բանիցապան և յոյժ զարհուրելոյ: Բաղնապանն այն զորթեցեալ, ևն. Գնչ: *Բաղնեպանին, դարպասպանին. Ոսիփոր:

ԲԱՂՇՏԱԿ. գ. Տակ այսինքն արմատ Բաղջ անուն ջրային բուսոյ. պ. վթիւ. վաշ, ոշ. Թ. ալիր՝ եիր օ՚ռս. յտ. ագօ. բռս. խտ. ագօրօ, իլոպիօլօ, խալանձէ. *Բալղշտային, որ է վաշն, որ է ակիրն. լինքն սպիակ և ԹեԹև տակ է, և ջրին մէջն կըռանի. լաւն այն է՝ որ՚ի լիւ լինի, և անուշահոտ լինի: Ոշն՝ որ է ակիրն, որ է վաշն, որ հայերէն բաղշտակ ասի. ԲԹՂՐ:

ԲԱՂՍԱՄՈՆ, մոնի, ի. գ. որ և ԲԱՂԱՍԱՄՈՆ, ԲԱՂԱՍԱՄՈՍ. Տ. ԲԱՂԱՍԱՆ. պալասմ. *Կխորհին, և ապա բալասմոնն, և դաբնիդն. Ագաթ: *Իւղս անոյշս ցանիցէ, և զբաղսամոնին ազնուական. Ոսի. ա. գիմ. է: * Սբինոս, բաղսամոս, նարդէս (իբրև ծառք). Վեր: ե:

ԲԱՂՍՏՈՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγκατάθεσις. Adsensio, approbatio. Ստորաստելի. հաւանութիւն. յանձնառութիւն. *Բաղստորագրութէն (շաղկապ). այո, հայոց. Թր. ՓԵՐ. Տե՛ս և ԾԱՆԱՆԱԿԱՆ: (գաոանի գրեալ և ԲԱՂԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ՝ նովին մտօք, իբր ձայնակցութէի). իսկ՝ի հին բս. *Բաղստորագրութէ է խոստովանութիւն:

ԲԱՂՐՋՈՒԿ. գ. Նոյն ընդ Մոլոչ. Μαλάχη. Malva. եգեմ ինդեձի, խոռպոչ. ԲԵՆԵՐԵՔ: ԲԹՂՐ:

ԲԱՂՕԴ. Տ. ԲԱՂՑՕՂ:

ԲԱՃԿՈՆ, ի, ացի. գ. Ἱμάτιον, χιτών. Vestis, tunica. Սովորաբար՝ի մեզ կարծի լինել ագանելի ներքին՝ի վերայ շապկի. ԵԼԼԷ, ՀԶՂՈՒՆ. բայց՝ի գիրս վարի որպէս պատմուճան, պարեգօտ. հանդերձ որ՝ի ներքոյ վերարկուի. և վերարկու. և որ և է ձորձ՝ մանաւանդ կատարի և ազնիւ. հագուստ, լսի, խապաս. (յծ. ընդ պրս. պեչէճան, պեչճաճէ. հանդերձ՝ի բեհեզոյ այսինքն՝ի կըտաւոյ.) *Եթէ գրաւեսցես զբաճկոն ընկերոջդ: Առին իւրաքանչիւր զբաճկոն իւր, և եդին՝ի ներքոյ նորա: Որ հանէ զբաճկոն քո, մի արգելուր՝ի նմանէ զշապիկն. ևն: * ԵԼ յովսէփ առ՚ի տիկնոջէ անտի առանց բաճկոնի. Եփր. ՅՒ: * Որք միով այծեղիս, կամ բաճկոնաւ շատանան. Լսոփ. Ը:

ԲԱՃԿՈՆԱԿ, ի, աց. գ. Ἰματίδιον. Vesticula, palliolum. Հանգերձիկ. Էաճկոնիկ, լաւիկ. *Ա յր ոզորմած պահէ զգանձ իւր. իսկ որ անզգամն է, զբաճկոնակն իւր գիշէ ի վերայ նորա: Ո՛չ որ յափշտակէացն՝ դնէ ևս ի վերայ զբաճկոնակն իւր. Ես-ագ. ծԲ. ՝Ը: * Տարածեաց զբաճկոնակն իւր ի վերայ հօրն. Վ.Բ. ծ: *Ուր. նէր զբաճկոնակ ինչ, կամ տարմալակ, ուր զմուրհանն ժողովէր. Տծ.ակ:

ԲԱՄ. ը. Թարմասար. Բա. ԼԹ. զի. որ. ՝Ի. (այլ ՝ի յն. չիք չաղկապ ինչ). *Ասացի, բամ ցրեցից զնոսա: Առաքեցի առ ձեզ... բամ գործարուք իւրեաքան չիւր ՝ի ձանապարհէն իւրմէ չարէ: Ասայի՝ բամ ահա մերժեցայ: Ասացեր, բամ յոբում աւուր կարդասցես առ իս, մի երկիցես. Օր. լԲ. 26: Եբէհ. Ա. 15: ՈԷԲ. Գ. 54. 57: *Ասացեր՝ բամ մինչև յաւիտեան կացից ես. Ո.Ի. Ես: * Ասացեր դու ինձ, բամ Թժլ տուր: Ասացի բամ ևն. Եէր. Էւ: ա. Ի՞ր: Ես. պամ. Ը. 12:

ԲԱՄԱ. Ըստ եգր. պամա. այսինքն Բեմ. սեղան գոհից բարձր: ա. ԻԳ. Ի. 19: Տծս և ԲԱՐՁՐԱՒՏՊԱԿ, ԲԱՐՁՈՒՆՔ:

ԲԱՄԲ, ի, յց. ա. գ. պ. ար. պամ, պէմմ. Հատ Թէղն քնարի խոշորագոյն. և Ձայն խոշոր. *Ձորրորդ (ձայն) է բամբն, հով և գեղ ըստ բնութեաէ ջրոյն: Ձորրորդ լարն, որ է պամն, բնութեաէ ջրոյ և մարդասոյ՝ ցուրտ և գեղ. Երգ. ՝էր: *Ճանաչէ ՝ի ապարոյր բազմուէ աղեաց, Թէ որ է տուր, և որ է բուէ, որ զնէ, և որ բամբ. Ո.ՆԷՒՐ:

ԲԱՄԲԱԿ, ի, ացՔ. գ. Ξύλον, πάμβαξ. Gossypium (լծ. գոզակ. իսկ Βόμβυξ. Bombyx. Տ. ՇԵՐԱՄ) գրի և ԲԱՆԲԱԿ. ումկ. Բամպակ. Բամպուկ, Բամպագ. պ. ԲԷՆ. պէ, ԷԷմպէ. ար. գոպուճ, կամ գոպուն. իտ. գօՆՆօնէ, պօմպակէ, պօմպակը. Բերք բուսոյ ՝ի գոզակէ եղեալ՝ սպիտակ, փափուկ, Նման ճանգերձի ՝ի Ջերմ պահէել զմարմինս. *Փայտակարան, լինի ՝ի նմա բամբակ ամառ. Խոր. Ծ: *Գտանին ՝ի նոսա նաւթ և ալ, ապրիշում և բամբակ. կապանք: * Ոչ զբամպակ ընդ սոր խառնել. Երդ. Ֆղ: *Որպէս ակն սրսկան է, կարող էաք և ունիմք սովոր առնել զբամբակ (կամ զբաճքակ) աթոռական. Մագ. Ե Երդ. ՝էր:

ԲԱՄԲԱԿԵՆԻ, Նոյ, նեաց. գ. Բոյս կամ տունկ բամբակի. * Առագանէին երկագործք զբամբակենիսն, և միմեանց պատուիրէին զգուշանալ, զի մի զծառսն կոխեսցեն զբամբակենիս... պատասխանեալ բամբակենի, ևն. ՄԽ. առաք. ծԲ:

ԲԱՄԲԱՒ, ի. գ. (գրի և ԲԱՆԲԱՍ). յոր. մէ Բամբասանք. Նոյն ընդ նմա. հս և ՁանՁյանք բամբասելի. * Եւ ըզտրտունչն ընդ բամբասին, ըզքրթմընջիւն ընդ չգոմոզին. ՁՈ որդի: *Ի սոգոմ պատնկուէեն էր բամբասն. Ո.Ի. ՏՀ. ա. 13. յն. ἔγκλημα, crimen. * Եւ առնի բանքաս (կամ բանքասանս) ՝ի մոլեռս և յՁծ. Վ.Բ. Ես-ագ:

ԲԱՄԲԱՍԱԿԱՆ, ի, ացա. ա. Προφασιστικός. Occasionalis, ad accusandum, vel excusandum. Որ ինչ ՝ի մէջ բերէ զբամբասանս. բամբասաւոր. մեղադրական. տագտական. * Դիցէ ՝ի վերայ պատճառս բամբասական բանից. Օր. ՝Բ. 14:

ԲԱՄԲԱՍԱՆՔ, Նաց. Ն. (՝ի բամ, բա, կամ բամբ, և ասել). Καταλαλία, ἀντιλογία, λοιδορία, μέμψις, ψόγος. Obloquutio, obtrectatio, detractio, delatio, convitium, incusatio, vituperium, reprehensio. Մեղադրութիւն, պատաս, չարաբասուէ, տրտունջ, ՝լուսանք. Թշնամանք՝ եթէ ՝ի դէմս ուրուք, և եթէ ՝ի բացակայութեէ նորա յանդիման այլոց. Քասկ, պՀՀ, գայպէր. * ՝ի բամբասանաց ինայցեք զչէզոռ: Լուայ ես զբամբասանս բազմաց: Ա նուանեաց զանուն տեղւոյն աշնորիկ փորձութեէ, և բամբասանս՝ վասն բամբասանաց որդւոցն իսրայէլի: Մի չար փոխանակ չարի Տատուցանել, կամ բամբասանս ընդ բամբասանաց. ևն: * Առանց յիշատակի բամբասանաց Թողուէ. Խոր. Ա. 2: *Բամբասանս ապիրատս յօգէին: Բանս ապիրատս բամբասանաց ՝ի վերայ յօգէին. ՁՀ. ՀՀ: *Ընթանութեէ բամբասանաց: Բամբասանաց քարաձգութեան: Սպգտանէք բիւր բամբասանաց. Նոր: *Որ ոչն մեղանչէ, ոչ է ընդ բամբասանաց: Ընդ բամբասանաց է ասատանայ. Նխ. կամ Աե. ՁՀ լար: *Ընդ բամբասանաց է մեղք. Շ. ՁՀ լար:

ԲԱՄԲԱՍԱՆԻՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող զբամբասանս. չարախօս. պարսաւադիր. մեղադրական. *Ոչ բամբասաւեր մըտազ, այլ Ձշմարտութեէ զէր իւացն ասէ լով. Եվհ. Ի: *Որ ոչն երկնչէին, և բամ բասաւերքն էին. Վ.Բ Հց. ծԲ: * Խաբեէ ցան բամբասաւերքն՝ ծուխ փոխանակ աթեզական ունէլ. կՀխ.Ա: * Մեղադիր և բամբասաւեր բանիւք ՝ի վերայ ձեր ծանլսացեալ. Ո.Ի. յՀ. ա. 10:

ԲԱՄԲԱՍԱՒՈՐ, ի, ացՏ. ԲԱՄԲԱՍԱԿԱՆ. * Աւետեալ զսա՝ դնէ ՝ի վերայ պատճառս բամբասաւոր բանից. Օր. ՝Բ. 17: * Բամբասաւորօք զնէեալ նեաեաք՝ զանձն և զընկերն խոցոտելով. Նոր. ԽԷ:

ԲԱՄԲԱՍԵՄ. եցի. Ն. Καταλαλέω, κακολογέω, λοιδορέω, μέμφομαι, ψογέω, διαγογγύζω. Obloquor, attracto, maledico, convito, probro afficio, quaeror, ևն. գրի ՝ի յեսնոց և ԲԱՆԲԱՍՆԻ. Չարխս խոսել զայլմէ. ընդ վայր հարկանել, պարսաւել, ամբաստանել. տրտնջել. ըրթմընջել. մեղ դնել. լուսալ. Թշնամանել. դիմասօսել. Քէնա՝ գայպէր աեօյէնդէ, պՀՀ քաւլ էնդէ. *Բամբասեցին մարիամ և ահարոն զմովսէս: Բամբասեաց ժողովուրդն զԱծ, և զմովսէս: Զի բամբասէք զնս: Զոր բանսարկուքն բամբասէին: Որ բամբասեն զՀայրն կամ զմայր: Բամբասեալ զՁանապարհն առաջի բազմութեէ: Որ բամբասեալ, և ոչ փոխարէն բամբասեր. ևն: Կ՚Առաքեաց լուտսել զերկիրն, և եկեալ բամբասեցին զնմանէ առ ժողովրդեանն. Թուոց. ծԲ. 36: *Չունիմք իշխանութեէն բամբասել զնչիանս. Եվհ. Բ: *Ոչ զնոսա գովէ, այլ զսոսա բամբասէ. ՄԽ. ՝էբՀ: *Զի մի գարձեալ բամբասիցիմք յՀՀ, որպէս հրեայքն. Խոսր: * Սուիպես ՝ի սիրոյ, և ոչ բամբասես: Ոչ բամբասես ՝ի չնորհաց: Ցիրաւի բամբասեըցս: Բամբասեցեալս ընդ բեԹռայիգս: Իբրև զՔրս բամբասցուց: Ոչնչեց հոլով. բամբասեալի բերք. Նոր: * Ոչ ոք ասէ զՀՀմարիտն զմինչ իբրև զբամբասողս (կամ զբանբասողս) մեր. Վ.Բ Հց. Բ: *Զանապատեալեն աիտ բամբասէ. Երդ. Ֆղ:

ԲԱՄԲԱՍՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՄԲԱՍԱԿԱՆ. *Չէ ինչ պարտ ասկս այսորիկ ՝ի սոսա բամբասողական նեաս ձգել. ԼՀբ. պԲԳ:

ԲԱՄԲԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Λοιδορία,
ԲԱՄԲԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. } ἔγκλημα. Convitium, accusatio. Բամբասուն լինել, և բամբասանք. լուսանք. *Չ՚ինչ է բամբասողութեէ. ամենայն բան կամաք անպատեւութեէ ասացեալ՝ բամբասանք են, խոսուէ, որտունջ, ՝լուսանք. Թշնամանք՝ եթէ ՝ի դէմս ուրուք, և եթէ ՝ի բացակայութեէ նորա յանդիման այլոց. Քասկ, պՀՀ, գայպէր. * ՝ի բամբասանաց ինայցեք զչէզոռ: Լուայ ես զբամբասանս բազմաց: Ա նուանեաց զանուն տեղւոյն աշնորիկ փորձութեէ, և բամբասանս՝ վասն բամբասանաց որդւոցն իսրայէլի: Մի չար փոխանակ չարի Տատուցանել, կամ բամբասանս ընդ բամբասանաց. ևն: * Առանց յիշատակի բամբասանաց Թողուէ. Խոր. Ա. 2: *Բամբասանս ապիրատս յօգէին: Բանս ապիրատս բամբասանաց ՝ի վերայ յօգէին. ՁՀ. ՀՀ: *Ընթանութեէ բամբասանաց: Բամբասանաց քարաձգութեան: Սպգտանէք բիւր բամբասանաց. Նոր: *Որ ոչն մեղանչէ, ոչ է ընդ բամբասանաց: Ընդ բամբասանաց է մեղք. Շ. ՁՀ լար:

ԲԱՄԲԱՍԱՒՈՐ, ի, ացՏ. ԲԱՄԲԱՍԱԿԱՆ. * Աւետեալ զսա՝ դնէ ՝ի վերայ պատճառս բամբասաւոր բանից. Օր. ՝Բ. 17: * Բամբասաւորօք զնէեալ նեաեաք՝ զանձն և զընկերն խոցոտելով. Նոր. ԽԷ:

ԲԱՄԲԱՍԵՄ. եցի. Ն. Καταλαλέω, κακολογέω, λοιδορέω, μέμφομαι, ψογέω, διαγογγύζω. Obloquor, attracto, maledico, convito, probro afficio, quaeror, ևն. գրի ՝ի յեսնոց և ԲԱՆԲԱՍՆԻ. Չարխս խոսել զայլմէ. ընդ վայր հարկանել, պարսաւել, ամբաստանել. տրտնջել. ըրթմընջել. մեղ դնել. լուսալ. Թշնամանել. դիմասօսել. Քէնա՝ գայպէր աեօյէնդէ, պՀՀ քաւլ էնդէ. *Բամբասեցին մարիամ և ահարոն զմովսէս: Բամբասեաց ժողովուրդն զԱծ, և զմովսէս: Զի բամբասէք զնս: Զոր բանսարկուքն բամբասէին: Որ բամբասեն զՀայրն կամ զմայր: Բամբասեալ զՁանապարհն առաջի բազմութեէ: Որ բամբասեալ, և ոչ փոխարէն բամբասեր. ևն: Կ՚Առաքեաց լուտսել զերկիրն, և եկեալ բամբասեցին զնմանէ առ ժողովրդեանն. Թուոց. ծԲ. 36: *Չունիմք իշխանութեէն բամբասել զնչիանս. Եվհ. Բ: *Ոչ զնոսա գովէ, այլ զսոսա բամբասէ. ՄԽ. ՝էբՀ: *Զի մի գարձեալ բամբասիցիմք յՀՀ, որպէս հրեայքն. Խոսր: * Սուիպես ՝ի սիրոյ, և ոչ բամբասես: Ոչ բամբասես ՝ի չնորհաց: Ցիրաւի բամբասեըցս: Բամբասեցեալս ընդ բեԹռայիգս: Իբրև զՔրս բամբասցուց: Ոչնչեց հոլով. բամբասեալի բերք. Նոր: * Ոչ ոք ասէ զՀՀմարիտն զմինչ իբրև զբամբասողս (կամ զբանբասողս) մեր. Վ.Բ Հց. Բ: *Զանապատեալեն աիտ բամբասէ. Երդ. Ֆղ:

ԲԱՄԲԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Λοιδορία,
ԲԱՄԲԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. } ἔγκλημα. Convitium, accusatio. Բամբասուն լինել, և բամբասանք. լուսանք. *Չ՚ինչ է բամբասողութեէ. ամենայն բան կամաք անպատեւութեէ ասացեալ՝ բամբասանք են, Թէպէտ նոյն ինքն բանն կարծիցի ոչ լինել Թշնամանող. Բր. հց: *ԵԹԷ չար է չնորԹի, հաւասար (չար) առնէ և բամբասողն Թի, հաւասար (չար) առնէ և բամբասողն Թին. ՄաԹ. Ե: * Ոչ եԹէ զանձն աքասէ ՝ի բամբասողէ, այլ զնոսա կամ ածել յուպղութեի. Ո.Ի. Տ. Բ. 17:

ԲԱՄԲԻՐՆ, բզան. և } Βασίλισσα,
ԲԱՄԲԻՐ, բզի. գ. } βασίλεια, βασιλίς. Regina, imperatrix. Թագուհի. դչնոյ. տիկնոց տիկին. կին Թագաւորի, մայր որքայորդւոյ, որպէս և մեծի իշխանի. Ղեւէէ, խասեէի, Վեխթե սուլԹան: *Մի Թագ դնեզ, և մի զբամբիչն զմայր որդւոցն լնկէզ: Տոմերիս բամբիչն մնասագեցուց սպան զկինբոս. Ես. ԽԷ: *Պատրեաց երբեմն բազն այն և զբամբչան իսկ զեղբայրն. Ո.Ի. Տ. Գ. 14: *Առնուզ զաբիսաք ՝ի կընուԹիւն. որպէս զի բամբչուհին՝ զոր առնու, առցէ և զԹագաւորութեէն սուլտնի. Եէր. ԼԳ: * ԵաԹեր էղև բամբիչ ՝ի տեղի վասԹեայ. Մծբ. Գ: * Գբտեսալ զիշխայո իսչին՝ բամբիչ հեղինին. Գնչ: * Կին նորբին, որում բամբիչն կոչէին: Որ և սպա նաս ՝ի բամբչանէն: Աւտաքեալ էր զմայրն՝ զբամբիչն վասպուրականի առ զօրավարն բուխայ. Աբծբ. Բ. 3: Գ. 4:

Նմանութ աուի. *Ջաս (զաչս) ՁԳ՝ բամ բիշն այլոց երևեցոյց (զգայուԹեց), ՝ի վերայ եգեալ ամենեցուն: Իւրաքանչիւր չառաքինուԹեէն բամբիչն Ձշմարտութ է. փիլ. ՝յասպն. Ե այլբ:

ԲԱՄԲՈՒՆ, բռան. փ. Ազգ նուագարանի (Թերևս որպէս Բասդաւա, կամ սանթուա. կամ Ծնծղայ մեծ, և փոքր, որպէս ղիւ, լափաա, ևն.) Տծս և ԲԱՆԴՈՒՆ. *Ի նուագս բամբռան: Որք բամբռուամբն երգէին. Խոր. ա. 5. 23. (լս. Թրդ. cymbalum. որ է ը յն. κύμβαλον.) *Բազբաց ուսական՝ բամբռան բառացի բարառնուԹեց. Նոր. ԷԷ:

ԲԱՄԲՈՑ, ի. գ. Բառ անչայա, իբր Ամմոնիական. Ἀμμωνίακον. Ammoniacum, succus, vel gummi ferulae in Libya. (Թուի Գաւազան, որով լինի բախել զլինն կամ զնուագարան): Ուսսի

ԽՈՒՆԿ Ի ԲԱՄԲՈՑԻ կամ Ի ԲԱՆԲՈՑԻ կոչի ՝ի բաւս Գալիանոսի խիժն Ծորեալ ՝ի գաւազանաձև անկոց ՝ի լիբիա:

ԲԱՄԲՈՒԱՆԱՑ. գ. Որ նուագէ բամբռամբ. * Ո՞ր բամբռասաչքն գովեսցին. Գր. փղ. չԷՀ:

ԲԱՅ. ը. Երբեմն Թարմասար, որպէս Բա. բամ. ԼԹ. զի. որ. ՝Ի. *Ես աաումեցին, և ասեն, բայ հուր ինչ մեք անդր ոչ դտաք: Ջի ասէր, բայ բազմայ ՝ի ձէնջ են ընտանիք առ մեզ: Ասաց անձն իմ, բայ բաժին իմ է նա: Եւ ասայէք, բայ ընդէր. Ե. Ա. ա. 20: ծԲ. 24: ՈԷԲ. Գ. 24: Մաղ. Ե. 14: (ուր չնք չաղկապ ըստ յն. այլ միայն բայդ՝ ասէ.): * ՝ի յայնմիկ, զի ասաց բայ՝ նոր, զառաջինն հնացոյց: Ա հաւանիկ գոյ ձաւ ասաց նա, բայ գուցե մեռանիցի. Եէր. օլԲ:

Երբեմն ՝ի նշանակ հաստատութեէ. որպէս Ասլաքէն, արդարև. իսկ. գոյցես. արդեօք. Թերևս. անչուշտ. ուսկ. պա, պէ. ևն. *Բերոսոս բայ ասէ չաւաշնում մատեանին: Եւ գրով բայ ասէ զքաղբէոնի գրոշմէր. Ես. ՝էր. ա: *Ա յսօր ընդ իս է. ալևչիր ասէ յադին գրախսին. բայ զինչ ասպնջես սրդեօք. ՝ի խաչ եղեալ և բևեռեալ էս, և զգրաչիան խոստանաս. Ո.Ի. Խլ: *Գալաց... զի բայ Թերևս յանդիմանեսցին, և եկեսցեն ՝ի խոնարհութեէն հեզութէ. Եէր. ա. ՝էր: *Ջի մի յորվագոյն բայ կըշ

ռովք բարձկե զնա : Աղարտասանեալ բայ յաղագս բազմութեանն : Հյուսման տալր բայ նմին : Արդ եթէ կամիք, բայ կարօղ եմ ես զնա ձեզ ցուցանել . Պիտ :

Եւ իբր զձայն յունական, ՝ի՛բա, ՝ի՛բէ . այսինքն ասաց, ասէ . * Ո՞ւր իցէն (սահմանք սպարտիոյ) . Ա նորա զինիզակն ցցեալ, բայ, յայտ վայրի . Պիտ :

ԲԱՑ, ի, ից . գ . Ռ՚ին՛մա . Verbum . Ըստ քերականացն՝ Մասն բանի յայտարար գործողութեան . ՀԱՒԼ . * Բայ է բառ անհոլով ընդունական ամանակաց, գլխաց, և թուոց, որ ներգործութեան կամ կիր յարկացոյց . Թր . ԹԷ : * Բայ է, որ առնչանակէ ամանակ . Պէրէսք՛ : * Եւ է բայ՝ ըստ բանիս մեկնութեան, որ է ասութիւն մեր զգործոց մերոց, զոր ասեմք, թէ զայս ինչ գործեցի, կամ գործեաց, կամ գործեցին . Մագ . ԹԷ . (որ է ասել, թէ ձայնս բայ կամ բան՝ է արմատ բառիցս բառ, բան, այսինքն ասութիւն . Լծ . և վեպ . որպէս և չն . ՀԲՕ, և ՀՃՕ, ասեմ . լտ . ՀՃ՚Բ, ասել . իտ . ԲՈ՚ՆԼ, խօսք :) * Սաղդ բայ է ներկայն . իսկ անցեալն և ապառնին՝ հոլովմունք ազգման . Երզն . ԹԷ : * Չներկայն անուանէ բայ, իսկ զանցեալն և զապառնին ոչ բայ, այլ՝ հոլով բայի : Իւրաքանչիւր ոք ՝ի բայ. ինն նշանակէ ինն՝ : Անյ . պէրէսք՛ :

ԲԱՑ . Լայնաբար՝ որ և է մասն ըստին . բառ . ձայն ինչ նշանական . Լուդէր . Լէքսիս . Vocabulum . * Զայս ուշադրաց զօրութիւն ՝ի վերայ ձեր անուանց և բայից . Կիւրղ . գանչ : * Ա յս բայ՝ Ո՛վ, ըստ երկուց տարաձայ ընթ . Փալպր և բարին հանդոյն բայք են միմեանց . Քննութիւնս բայից ուսոյց : Սակս բայից և բառից քննութեան . ԼՔ . ոչ . Ե ապ : * Արիստոտէլ բաժանեալով (զնակս) տասն ստորոգութեանցն բայիւք . Գր . պՂ . ՒՂ : * Սուրբ բայ՝ կարճ է ՝ի մեր բարբառս . Գիրք . ՀՈՒԼ :

ԲԱՑ . Ըստ հումանայնութեան յունին Ռ՚ին՛մա, որ է ասութիւն . որպէս Բան, իսօք, բարբառ մարդկէ ղէն՝ ՝ի նիւթական բառից յօդեալ . * Փանաքիմաց բայիւք՝ մերոյ փրկութեան գովասանութիւն հաստուստօք . Անյ՚ . Բ՚ՔՅՐ : * Մ՚ի, որպէս մեքս իմանամք և աւետիք փանաքիմաց բայիւք մերովք . Սարգ . Ի՚ . պ . Ը՚ : * Որ ինչ միանգամ ասէ Ած, ոչ բազք են, այլ՝ գործք, զոր աչք յառաջ քան զականջս դատին . Փիլ Ծ . ԲՈՒ :

ԲԱՑ . ա . Լուկ ասութիւն յօդեալ, կցեալ, Թարմատար, ընդվայր բարբառեալ . զրախօսական . * Ի բայ բանիկ և ան՚ ոճ լինի յաղագս հայկայ և նմանեացն կամ կացէ . Խոր . ա . 21 :

ԲԱՑ, ի, ից . գ . Փալեօ՚ς , փալի՚ա . Lustrum , latibulum , cubile . որ և ԲԱՑՈՑ . ռմկ . ևս բայ, կի՚ բահ . Որ՚ կենդանեացն՝ մանաւանդ արջոյ յաւուրս ձմերայնոյ . որպէս պահ , այսինքն դիպահ , և պահք , յորժամ առանձնացեալ մնան իբր Թմրեալ և անտուալ զաւուրս բազումս . գՕ . Լոգ , Է ոռվ , ին , Է ոՒՈՒՓ , ՁԻՒՔ . (այսինքն քառասաւնիք սլահելի .) * Առնուծ գոչիւոց ՝ի յանտառին , և գիշատիչս արջն ՝ի բային . Շ . ԷԲԷ :

ԲԱՑԱՆԱԿԱՆ , ի , ից . ա . Ռ՚ՊՄԱՏԻՀՕ՚Σ . Verbalis . Ածանցեալ ՝ի բայէ (բառ կամ անուն) . * Բայածական է , որ յԱրմբայէ ածանցոցեալ է . հիւթար , սիրուն , լուսաւուն , մարթուն . Թր . ԹԷ . (յն . սիրէչ , հիշատակիչ) :

ԲԱՑԱՆԱՄ , ացայ , ացեալ . ե . } ՓաԲԱՑԵՄ , կի՚ ԲԱՑԻՄ , յեցեալ . } լէօ , փալէ՚ւօ . Lateo in lustro , cubo . մէ՚ւօ , maneo . Ի բայ կամ ՝ի բայոց մնանել կեանս գանեաց . որ՚քանալ . Թաքչել . Բայէ , բահէ՚ . Է՚ուվ՚ափ՝ ՚ինքն օ՚ՒՈՒՐՄԱՓ , ապՀՒՆ օ՚ՂՄԱՓ , ԼԻՆ՚ԱՏ ՂԻՐՄԷ՚ + . * Բայանան օձք ընդ հողով՚ և որ՚քան իւրեանց են ՝ի սորս և ՝ի այլս Էրկրի . ՓԻԼ . ԼԻՆ . ա . 36 : * Բայայ ցեալքն՝ եթէ գազանք , և եթէ Թռչունք : Ուր բնակեալ բայանայր զօրավարն տաճկաց՝ զօրհասական այրնոյ բերելով նմա նուէ . ԱԾՐ . Ի՚ . 7 : * Ազգք ազգք առնի՚ տաց ՝ի ձմերանի բայեցեալ անլարժ կայ . Կ՚Լ . ԾՂ :

ԲԱՑՈՑ , ի , ից . Տ . ԲԱՑ . որպէս Որ՚ կենդանեաց . ռմկ . արջ՚ն բահ . * Ագմունք բնականք , և արջոյ յատալագոյն քան զձմեռն ՝ի բայոց մտանելոյ . ԵՂՒԻ :

ԲԱՑՈՑ . ը . (որպէս Թէ ՝ի բաց առեալ, կամ բաց ՝ի բանէ աստի .) Ալխ , ՚ե՛մպաՀ , ՚ե՛մպոյՀ , ՚օ՛մաՀ ծե՛ . Tamen , verum , nihilominus , autem . Սակայն . այլ սակայն . այլ . իսկ . յայսր ամի վերայ . համայն . դայն , դայն ՚ինչ . լաւ՚ին , Է՚ՂՄ , անձագ , փագ . * Յամենայն ծառոց ուտելով կերիցես , բայց ՝ի ծառոյն գիտութեն բարւոյ և չարի մի՛ ուտիցէք : Աձեղուցից զքեզ յոյժ . բայց դու զուարթ իմ պահեսցե՛ս : Սահակաւ կոչեսցի քեզ զաւակ . բայց զորդի աղախնոյդ արարից յազգ մեծ : Ե՛րթ , բայց ըզգո՛յշ լինիջիր : Աստ , ոչ կամիմ . բայց յետոյ զրկեսցաւ , և չոգաւ յայգին : Աասցաւ , բայց ես ասեմ ձեզ : Ա յր մի ՝ի հազարաց գտի . բայց կին ամենևին ոչ . ԱՆ : * Դ՚ուք անձնապուրք լինիք , բայց մեք ամենեքեան կորնչիմք . Փոբ : * Ինքեան ինչ հակառակ և ՚ինասակար չէ , բայց ընկերին . ԵՂՒԻ : * Ոչ եթէ ՝ի մինն միայն մեղանչէն կի՚ յերկուս , բայց և ՝ի բոլոր օրինադրութիւնս իւրեանց . Մագ . ա :

Եւ որպէս՝ Բայց միայն . բայց եթէ . եթէ ոչ . Ա՚ԼԼԱ, պԼՒՆ , է՚ւ մՒ . Nisi , praeterquam , tantum . հապա . Է՚ա , անձագ , փագաՒ , ի՚ւլՒ . * Իմ ոչ էր լուեալ , բայց այսօր : (Ոչ ոք) , բայց քաղէբ : (Ոչ ինչ առիւ) , բայց որ չափ կէրան մանկտիզ : Նչան մի՛ տացի նմա , բայց նշանն յովնանու : Ոչինչ ուտիմք աստ , բայց հինգ նկանակ . ԱՆ : * Ոչ մի ինչ ելս գտանել կալող եմք , բայց բողոքել Թագաւորին . Փոբ : * Վախճանելոյն ասել երեթիցես առ Հարս քո՝ զինչ այլ ինչ է , բայց այլ կեանս յանդիման կացուցանէ . Փիլ . ԼԻՒ :

ԲԱՑ ՚Ի . ՆԻ . Տ . ԲԱՑ ՚Ի . ՊԼՒՆ . Praeter . * Բայց յԻնէն այլ ՚ոչ քեզ մի՛ լեսի . ԵՂՒԻ : * Ոչ ոք գիտաց՝ բայց ՝ի նոցանէ յերկոցունցն . ԱՒ . ՚ա՛ա : * Զ իսիդ նուրհակք միաբանեացն , բայց ՝ի տարերց . Սրի . հանգ : * Ոչ զերիւար՝ բայց ՝ի սանձանց , և ոչ զինչս և զմեծութիւնն առանց խելացի կարօղ ոք է արգելուլ . Ոսկիփոր :

ԲԱՑԱՑ ԱՐԴ . ը . կրկին . Ա՚ԼԼ արդ . և արդ . հիմա . Է՚յ , փէ՚ՐՓՔ . * Բայց արդ ինան հասաք , յոյս , սէր . ԱՆ : * Բայց արդ յայսմ հետե այսպէս կամք են . Փոբ : * Բայց արդ՝ որպէս երբեմն , նոյնպես և յայսմ . Նար :

ԲԱՑԱՑ ԵԹԷ . ը . Է՚ւ մՒ . Nisi . Բայց միայն . եթէ ոչ . բայց . Է՚ա , փագաՒ , անձագ , Ա՚ՂՒՆԷ . * Ոչ իմիք ապրիցէ այնուհետև , բայց եթէ ընկճնուլ արտաքս : Ոչ է մարգարէ անարգ , բայց եթէ ՝ի գաւառն իւրում . և այլն :

Ա՚ՂԼ է և կրկին չաղկապ . Է՚ՂՄ , Է՚ՂԷ . * Բայց՝ եթէ նեղ լինչ էր ինձ , զայրչափ ոմկի այսր զի՚ւրերէն . Փոբ :

ԲԱՑԱՑ ՄԻՒՑՆ . ը . Նոյն ընդ վ . Է՚ւ մՒ . Nisi . Բայց եթէ . եթէ ոչ , այլ միայն . * Ոչ այրեաց , բայց միայն զասուր : Չիւք փրկութիւն , բայց միայն (այնմ) առ որ ձգէ արքայ զոսկի գաւազանն : Ոչ զոք եթողոյ , բայց միայն զպետրոս : Ոչինչ եգիտ , բայց միայն տերև : Մի ինչ այնպիսի պահեցնոյա՝ բայց միայն զգուշանալ . ևն :

Կամ Մինոյն Թէ . Մ՚ՈՒՈՒ . Tantum . * Բայց միայն զոյգեակդ իմ մի դարձուցանիցես անդր : Բայց միայն լուր ձայնի իմում . ևն :

ԲԱՑԱՑ ՄԻՒՑՆ ՝Ի . ՆԻ . Տ . ԲԱՑ ՝Ի . ՊԼՒՆ . Praeter , excepto . * Բայց միայն ՝ի գաւազանէ տանն յուդայ . Գ . ԲԳ . ԺԲ . 20 : * Բայց միայն յերկուց գնդացն և ՝ի կարմիր կօշկէ . Խոր . Ի՚ . 44 : * Բայց միայն յայոց կառաց . ԵՂՒԻ : * Սա (նիւթն ստացուկն) ոչինչ է արդեօք , բայց միայն ՝ի բանէ (մտաց) . Պղպ . փՒ :

ԲԱՑՑ ՍԱԿԱՑՆ . ը . կրկին . Տ . ԲԱՑԱՑ . ՍԱԿԱՑՆ . ՊԼՒՆ . Verumtamen , caeterum . Վ՚ԷՔ լաւ՚ին . * Բայց սակայն ած փչրեսցէ զգբլուխս Թշնամեաց մերոց . Սղ . ՚ԼՔ . 22 : * Բայց սակայն երգեսցէ բանս , որքան զօրեսցէ . Նար . Խոս : * Եւ և նա ընդ առաջ , բայց սակայն ոչ կարաց ուշել զդէմ նորա . Ագաթ : * Արդ Թէպէտև ածեալ զմոռա , բայց սակայն չկարէին հանգուրժել . Փոբպ :

ԲԱՆ , ի , ից . գ . ԼՕ՚ԳՕՍ , ր՚ՒՄԱ . Verbum , oratio , sermo . Խօսք . ասացուած . զրոյց կարգաւոր . շարք բառից բերանով բարբառեալ յայտնիչ խմաստից մտաց , կամ ՝ի գիր անցուցեալ . սեպհական է մարդոյ , այլ նմանութ՚ կամ տեսլեամբ ՝ի դէպ գայ և հրեշտակաց , և ազ գլխովին . Խօսք . ԷՕՀ , ԷԼՒՆ , լՓՂ , լՈՒԼՔ , լՓԳԲՓԸ . * Ո՚ՒՆԿՆ դիք բանից իմոց՝ խօսեցաւ զամենայն բանս զայսոսիկ : Խօսեցաւ զամենայն բանս տացէ զքան : Բանիւք և արդեամբք : Բանիւ և գործով : Բանիք բերանոյ : Բանք մարդկան : Բան տեառն : Բան հրեշտակի . ևն : * Տացին մեզ բանք ՝ի բերան՝ ցուցանել ձեզ զօգուտն . ինձ ասել, և ձեզ լսել . Ագաթ : * Բան ընդ բան յերկուս լով յաղագս նոցունց երկայնաբանել Թուխցնմբ . Փիլ . Նխ . Ք : * Արտաքերական բանիցն զկնի և գործն յաջորդի : Ըմբերացնեացես հանճարեղ բանիւ զբանիւն պանծացեալն . Պիտ : * Բանի անձառ , անուես վերատց . Շ . Խոսք : * Բան է հետևակ (և տալտչաւթիսական) բառի շարադրութիւն , զտրամախոհութի՚ն ինքնակատար յայտնելով . Թր . ԹԷ : * Բան է ձայն նշանական ըստ կարգաւորութե՚ն , որոյ մասն իմն նշանական է զատ իբր ասութիւնն (այսինքն բառ) , այլ ոչ իբր ատորասութի՚ն կի՚ բաց ասութի՚ն . Պէրէսք՛ :

ԲԱՆ ՑԵՒՈՒ . իբր Պատգամ , հրաման , պատուէր . ԼՕ՚ՂՒՕՆ . Oraculum . Էմ , ԷԼՒՆԷՒՈՒԼԱՀ . * Բանք տեառն բանք սքանչ են : Հաստատեա՛ ծառայի քում զբան քո յերկիւղ քո : Բան քո կեսցոյց զնա : Ոզորմա՛ ինձ ըստ բանի քում . ևն :

ԲԱՆ՝ ներքին կամ ներսատամբարձակ , արմատ արտաքին բանի . վարկ . կարծիք . բանականութի՚ն . ծնունդ մտաց . խորհուրդ . իմաստութի՚ն . ԼՕ՚ԳՕՍ . Ratio , sententia . ԱՓԼ , ԱՓԸԼ . * Երկու՚ն են բանք . այն՝ որ ՝ի ներքս ՝ի խորհուրդն քնակեալ է , և զոր արտաքս բերելիք . Փիլ . ԼԻՒ . Ք . 96 : * Առ որս բանիս են պատճառք՝ բանքս ՚՚ . այսինքն առ բանականս են իսօք իմ . Աոս . ա : * Զարգարեցեր բանիս : Երասանաս բա-

նին. Նար. Է. Է: *Բան ոչ է բարբառ լե-
զուայս, այլ խոկումն մտացն. Լմբ. ող:
*Ոը առ՝ ի մէնջ բանիւս: Ըստ վայելչա-
կան բանին: Ըստ իմումն բանի. Գղած:
Աճաբ: Խոր: *Եւ դու՝ ի նոցա բանի ես.
Եղիշ. գ: *Աճ ամենայնիւ բան է. Ագաթ:

ԲԱՆՆ, կամ ԲԱՆ ՀՕՐ, կամ ԲԱՆ ԱՍ-
ՑՈՒԱԾՈՑ ԵԱԿԱՆ, ԲԱՆՆ ԱՍՏՈՒԱԾ.
Միածին որդին ՝ որպէս հարազատ ծը-
նունդ մտաց հօր. ὁ Λόγος. Verbum aeter-
num. Յհնոսիահ. *Ի սկզբանէ էր բանն, և
բանն էր առ Ած, և Ած էր բանն: Եւ
բանն մարմին եղև: Ձեռք մեր չօշափեցին
՝ի վերայ բանին կենաց: Եւ կոչէր անուն
նորա բան Այ. լն: *Բանն Ած ոչ միայն բան
ինչ անանձն, այլ և բան անձնական, և
մարդ կատարեալ. Ոսկ. Ես: *Բան է կեր-
պարան Այ, ի ձեւն որոյ ամենայն աչխարհ
արարաւ. Փիլ. ին. ա: *Դառնալ առ Ած
կենդանի, և ի բան նորա յորդին միա-
ծին. Ագաթ: *Բան կոչէ զորդի, զի անախտ
ծննդեամբ (է) ի հօրէ, որպէս բան ի մէ-
ծոց. և ծանուցիչ է կամացն հօր, որպէս
բան ծանուցիչ կամաց խօսողին. . . և ան-
մեկնելի է ի ծնողէն, որպէս բանն յայլոն
չնչէ, ի միոյն միայ. Խոր. պփզ: *Չի
որպէս ծնունդ է բան՝ պատի, նոյնպէս և
հօր ծընունդ որդի: Բան ատացաւ անուն
նորին, զի անմարմին է ծնունդ բանին.
ԻՀ՝ երդէ: *Բանն բազմեալ յանբանից
մեռուր: Բանիւ բանն Ած կենագործեաց
զղազարոս: Բանդ Ած՝ որ ի ծոց հօր. Ըար:

ԲԱՆ. Ըստ համաձայնութեանն յունին. Ῥῆμα.
որպէս Բառ. *Մինչև բան՝ ոչ եղեն ժա-
մանակ ինչ է սահմանարկու. Կոչ. ծէ:

ԲԱՆ. Λόγος. Ratio. ըստ յն. ոճոյ, որ-
պէս Համեմատութեիւ. կարգ, յարաբերու-
թեիւ, հայեցուած. պատճառ, փաստ, և
հանգամանիք իրաց. Վեհ, հնաոպ, հնվալ,
Ֆաթաւէ. *Ջնոյն բան ունին արհեստք և
մակացութիւնք, զոր բան և նոցա ենթակայն
առ նոսա. Սահմ. ծա: *Ջամենայն բանից
Թուականաց: Եւ զերկրաչափականն, ըստ
որում որպէս բանն առ առաջինն՝ երկրոր-
դին, այսպէս և առ երկրորդն՝ եւրորդին.
Փիլ. ի. բան: *Եթէ ոչ փութամբ զերիցս
այսոցիկ քննել զբանն, ընդունայն ընծա-
նամբ. Վրք հց. ք: *Աչխալիսի կարգա-
ւորութիւք վարել, որպէս ածպատչուելոյն
բան պահանջէ ՝ի նոցանէ. Սարգ. ի. պ.
ը: *Արգարութեան բան զլսոյդ պահիցի.
Բրս. տրէ:

ԲԱՆ, բաններ. կամ բանեաք, երոյ. ոճ
ռմկ. բան, բանէր. Πράγμα, ῥῆμα. Res,
negotium, verbum. Իր, իրք. իւ, ներ,
նեանէ, ֆանա. *Որ արարին զբանն չար: Յետ
բանիցս այսոցիկ: Միեթէ տկարանայցէ առ
՝ի չոյ բան, կամ ա ենայն բան: Քաւ լիցի
քեզ առնել զայն բան: Արարեր դու զբ-
բանգ զայդ: Ջայս ևեթ բան արտասցես
ինձ. ևն: Իսկ *Առանց բանի պատկուեր.
Մարկ. ե. 32. իսկ իբր պատճառ: *Նա որ
ինչ ցնա բանքն էին, զամենայն արար կա-
տարեաց ... յն. զևւրն զամենայն. Ոսկ. յհ.
ա. 9: *Ոչ դոյր նմա մեղ դնել բանքս
լին, և ոչ պատիժ, և ոչ բանք. Բ-ոզ. ի.
5: *Չնար է և առանց չանի բան վճարել.
Լմբ. ծոզ: *Ագաւեալ լինէր յուսին ՝ի
բանեւյն. Բ-ոզ. ճ. 5: *Թողէք ՝ի բաց
զբաներդ. Փարպ: *Մնացեալ ևսկ գաղ-
ձեալ հարկաւոր բանեաք. Վրդն. ծն:

ԲԱՆ. Իբր Բարբառ, լեզու. փիլ. Լիան.
*Ցեղալ ՝ի յոյն բան: Որ և անսի յեղաւ
՝ի յոյն բան. Խոր. ա. 1: ի. 65: *Ըստ
հերմոյեւտց բանիցն բարբառոյ. Կիրղ. ծն:

ԲԱՆ ԱՒ ԲԱՆ. ՛. Ըստ միոյ միոյ ՝ի խո-
սիցն. մի ըստ միոյէ ըստ բառիցն. ԷԼԼԻՆ
պԷԷԼԻՆ. *Արարէք բան առ բան նամա-
կիգ պատասխանի: Բան առ բան հղոյծ, և
իմացոյց ձեզ զորէնս ձեր. ԵՂԻՇ. ի: *Եթէ
բան առ բան զաս մեկնեմ, լսողքդ ձան-
ձրանայք. Նար. ԷրԴ: *Ցնացուռք բան առ
բան. Բրս. տրէ:

ՆՈՑՆ ԲԱՆ Է. } Ջնոյն իմանալի է
ՆՈՑՆ ԲԱՆԻՔ ԵՆ. } կամ ասելի է. և ըղ-
զնոյն համեմատութեիւ իմս. *Նոյն բանք են
և վասն պտղունգութեիւ: Նաև զպաշտօնէիւ
նոյն բանք են: Նաև յինչս առնուլ նոյն
բանք են. Եղիշ: *Նոյն բան կալցի և ՝ի
վերայ բարերարի և մարգասէրի և աներե-
ւոլութիւ: Որոց բան նոյն է, այսոցիկ ամե-
նայն իրօք և հոմասէռս և միմեանց նման
գոլ բնութիւք հարկաւոր է. Կիրղ. գանյ:

ԲԱՆ Ի ԳՈՐԾ ԱՒՆԵԼ. Բռնել հարկա-
նել, ձեռնարկել. սկսանել արդեամբք ըղ-
բանն խորհեալ. *Բանս ՝ի գործ արարին
ունել զիս. Եզեմ. ծէ. 22: *Սկիզբն պա-
րեւոցուց բան ՝ի գործ արասցուք վարդապե-
տել ձեզ. Ագաթ:

ԲԱՆ ԻՆՁ. } Պէսպէս առմամբ, որ-
ԲԱՆԻՔ ԻՆՁ. } պէս ունկ. Խօսք մը. և բան
մը, իւիւիի մը. և վէս մը, խօսած մը. *Բան
ինչ ե ինձ ընդ քեզ իշխանաց. առ ո յամե-
նեցունց ՝ի մէնջ. առ քեզ իշխանաց. Ք.
Ի. 5: *Եւ մի ՝ի բանս ինչ գայցես
ընդ նոսա. կոչ. ը: *Բանիւ ինչ ոչ գոյին
նոցա ընդ ասորիս: Հեռւի էին ՝ի սիդոնա-
ցւոց, և բանիւ ինչ ոչ էին նոցա ուռկք ՝ի
մարդկանէ. Դտ. ծը. 7. 28: *Իմ բանիք
ինչ են ընդ հրեայսն, գուցէ ասցեն զիս
՝ի ձեռս. ԵրԷմ. ւը. 19:

ԲԱՆ ԻՆՁ ԱՍԵԼ. Դիմախօսել. արտըն-
ջել. անիծանել, որ և հեգնելով ասի օրհ-
նել. *Ագէ ասա բան ինչ ՝ի տէր, և վախ-
ճանեաց. Ցոբ. Ք. 9:

ԲԱՆ ՈՒՆԵԼ կամ ԱՒՆԵԼ, կամ ԿՑԱՑԵԼ.
ռմկ. Խօսք կապել, կամ գնել. Ուխտ գնել.
*Բան ունիմ ընդ երանելի ծերոյն, և նա
ընդ իս, Թէ որ յատ աշէսյճ ՝ի մէնջ, ապա
չեսցէ գնոր ած, զի ժողովեսցէ և զընկերն.
Վրք հդ. ծը: *Աւ վաղիւն բանս արարեալ
քաղաքին ՝ի նեղութս առնուլ զգօրան. Մախ:
*Բան կապեալ առ դիսն՝ ոչ երբեք ծուա-
գնացուք մսկաչղխել փայտիւք. Մագ. ը:

ԲԱՆ ՏԱԼ. Խօսք տալ. խոստանալ. սէօղ
ՔԸՐՏԷ. *Տ-ւր ինձ բան, զի այդր բնակես
ցնս. և ես նմա բան ՝ի յայրին ծնալ: Տուր
ինձ բան, որ արձակեցիս զքեզ. Վրք հդ.
ծը. Ա Ը:

ԿՄ ՄԻՆՈՒԴ ԼԻՆԼ. բարեխօսել. *Դա-
տեր զնոյդ հովանութեիւն ոչնաւս, կամ
Թէ բան տալ ընդ նոսա՝ մսուլթանաց.
Սարկ. Ե:

ԵՐ Համար տալ. Λόγος. Ratio. *Պարա
է ամենայնի պատրաստ լինել, որպես Թէ
բան տալոց են դատաւորին. Նար. ը. պէտ:
*Սատգապետ բան տացուք ՝ի, Թէ ոչ
հանապազ սպանիք. ԿԼԻՄԱ:

Ի ԲԱՆ ԶԳՆԼ. Ի կարգ բանին անցուցա-
նել և ճառել. բանի պէղ դնել ա վրան խո-
սիլ. *Ջսա ՝ի բան ձգել, և պատմել՝ ան-
արգութիւն ե ընորհին. Լմբ. պփզ:

Ի ԲԱՆ ՈՒՆԵԼ. Ի համարի ունել. ՝ի հա-
մար սրկանել. սեպել. բանի պէղ դնել. *Ա-
վերսեր մի ունել նմա ՝ի բանի զանցուածս
իւր: Ոչ ՝ի բանի ունել զնորայն կառավա-
րութիւն կամաց՝ որ ՝ի չարն. Ցհ. կի:

Ի ԲԱՆԻ ԱՒՆԵԼ. Հաւանեցուցանել. հա-
մոզել. յանկուցանել. Πεῖθω. Persua-
deo. *Ի բանի արարեալ զբղաստաս սեներ-
կապեաս արքային. Գծ. ծԲ. 20: *Ջսիմ-
պէոս ՝ի բանի առներ, զի նովաս դառ-
նայցէ յասորիս. Եսթ. իբ. ա:

ԸՆԴ ԲԱՆԻ ԱՒՆԵԼ. իբ. ԼԻՆԵԼ, կԱՀ.
Բանագրել. կապել, իւ. *Մի զգաղջր տունն
ընդ բանիս արասցեն: Ո՛չ օրէն է վասն
միոյ զամենեսեան ընդ բանիս առնել: Ջի
մի՛ այլքն ընդ բանիս կացցեն վասն միոյ
մեղուցելոյ. Մխ. ԻԹ:

ԶԲԱՆԻՒՔ ԱՒՆԵԼ. Ջբաղեցուցանել
բանիւք. Խօսիլ բանիւ. *Ջբանիւք առներ
զաչակերտան, մինչև մեռանիլն Թաղմամբ
գերեզմանին վճարեցաւ. Մամբր:

ԶԲԱՆԻՒՔ ԱՆԿԱՆԻԼ. Դիտգերիլ պատա-
սիլ ՝ի խօսս. Խօսքի հէպ ընկալ. սէօղ փա-
ֆագ. *Մի զգաղջում բանիւք անկանիր:
Ցերկարագոյն նուագօք զբանիւք անկա-
նէին. Ցոբ. ծա. 3: ք. Ի. Է. 9:

ԶԲԱՆԻՒՔ (իւրովք) ԳԱԼ. Հակառակ
ելանել իւրոց բանից. և կրկնաբանութեիւ
առնել. *Չի մի երեւեսցի ՝ի մէջ անմտացն
իրաւ զբանիւք իմն եկեալ: Ջբանիւք ե-
կեալ երեսք. Ոսկ. յհ. ա. 7:

ԲԱՆ ԵՆ, կամ ԿՆԱՆ. իբր Հաճաւա-
ցաւ. Խօսք ելաս, յան ելաս. *Եւ ե՞լ բանս
այս յերգարաս. Ցհ. իա. 23: *Բան կալաւ՝
ընդ ենովքայ և ընդ եղիայի տակաւին ՝ի
մարմնի գնա եւ. ճ. Ջ:

Ի ԲԱՆՍ ԵԼՈՒ. Բանիւք գրգռեալ՝ պա-
տրեալ՝ որսացեալ. *(Կնեսսոր) չար մոլո-
րութիւն գտեալ ՝ի բանս երկու առնել Ջա-
տացաւ զբանեւպաշտագոյն Թագաւորն մեր.
ԿՒ-ՐՏ. ՝ի յոյն:

ԲԱՆՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Տճս ԲԱՆՍԱՐԿԵԼ.
*Սկսան բանս արկանել առ Թագաւորին.
Վրք ոխ. (նոյ ճ. և ապ. բանաարկուել):

ՈՐՊԷՍ ԻՄ ԲԱՆՍ Ի. } Ըստ կարծեացս
ԸՍՑ ԻՄՈՒՄՍ ԲԱՆԻ. } լսից. որպէս ինձ
Թուի. ի՛մ կարծիս, ես կըսեմ ՐԵ. պանչմա.
*Ամենայն մարդ ասա է. և այս է, որպէս
իմ բանս է, Թէ ամենայն մարդ ակալեայ
չանգիման կացուցանել զոր իսնացան
զայ. Նիս. ԿՈՒ: *Ոչ այլ ինչ է՝ ըստ ի-
մում բանիս, բայց ընդ այ միայն լինել.
անդ:

Ի ԲԱՆ ՏԱՒՆԵԼ. Ի ԲԱՆ, կամ Ի ԲԱՆԻ ՊԱ-
ՀԵԼ. ռմկ. ոճով. Ի կիր արկանել, վա-
րել. գործածել, բանեցնել: Վրպ. պՀ: Մի-
բ. սթեպ:

ԲԱՆ, բաներ կամ բանք. Որպէս չի-
վլանճ. Βαλανος. Glans. կաղնի վայրի.
և ամենայն պտուղ իւղային և գառն.
*Ոչ ամենայն բաներ ուտելի է՝ որպէս
ցմախ, որպէս բանք, չալխնոր, և այլք
ոմանք գառինք, և կէսք մանրաբերք իսկ.
Վրդն. ծն:

Եւ կամ Μυροβαλανον. Myrobalanum,
glans unguentaria. Տուն և ծաղիկ և պը-
ուղ, և իւղ, որոլ օծանելին ասէպ զվարս
՝ի չբմին գաւառս. ախ, հեւիւ, հվ-
ւիճ. *Երկանիկն արաբիա, և իւղք ա-
նոցիք ՝ի նմա, և ծաղիկք բալասան, բան,
չասմիկ. Խոր. Ծ:

ԲԱՆ, բաներ. Որպէս Պան, կամ բա-
զարչ վեթմակի. *Ջամէն բանն, երբ կա-
տարած լինի ՝ի կռճակի, կԹԷ: Բաներոյն
բազարչին. Վրպ. յա:

ԲԱՆԱԲԵՐ. Տ. ԲԱՆԲԵՐ. Պատգամա-
բեր. *Հրեշտակք (կոչին), զի ամենեքեան
ծառայի բանիցն բանաբերք են: Հրեշտակին
պատգամաւոր ասի, և բանաբեր. Դավով
բանաբերս ամենեցունց. Վրդն. ոչ:

ԲԱՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Ք. Հրեշտա-
կութիւն. պատգամաւորութիւն. *Ի բանաբե-
րութիւնն պամենայնն հրեշտակս կոչելով.

Վրդն. ող։

ԲԱՆԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. Գիտակ բանից. հանճարեղ. ճարտար. իրագէտ. խորագէտ. *Սուզանէ զմիտս իւր բանագէտն յատենի»։ այլ ձ. բանգէտն. Առակ. ԽԶ. 26։ *Որ սուտ, և ստոյգ բանագէտ ընկերին յանցանացն լինի, ոչ վասն իւրոց յանցանացն կատարելապէս և անատենելի ունի զփչատակութն. Կլիմաք։

ԲԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ։

ԲԱՆԱԳԻՐ, գրի, գրաց. ա. Λογόγραφος. Orationum et historiarum scriptor. Շարագրող այսպէս բանից, և պատմութեց. շարագիր. մատենագիր. *Արդեօք ճարտասանի ուրուք և կամ բանագրի դժնէի յարմարելով զբանն առ 'ի լսողացն հիացումն. Բրս. 'ի Գործ։ *Բանագրի գործով. Նար. ծԶ։ *Բանագիր լինիմք յոքնազան և բազմապատիկ պիտառութեք. Առակ. Գ. 21։

ԲԱՆԱԳԻՒՏ, գտի, գտաց. ա. Գտակ բանից, և պատճառանաց առ ստգտանելոյ. կլիտիս. ընդվայրաքնին. *Իմաստակութե գործ է բանագիւտ լինել. իսկ իմաստութե' քննել. Փիլ. Նխ. Բ։

ԲԱՆԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Պատգամաւորօք, կմ միջնորդօք խօսել. *Նախ բանագնաց եղեն, սկսան խօսել ընդ նոսա, և ասեն. Ա. Մ. Ժ. 33։ *Զանխուլ փութացաւ հաստուցանել չարիս' բանագնաց 'ի Թշնամին եղով. Պէպ։

ԲԱՆԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. Գ. Գովաբանութիւն. բան գովասանական. գովեստ. *Զայնիւ երգոցս օրհնութե' քումդ երանութե բանագովութե. Նար. կա։

ԲԱՆԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Յարմարել զբանն, և վերաբերել առ իմն. *Զոր ումանք գեղեցկապէս 'ի խորհուրդ երրորդութեն բանագործեցին. Կոմիտ։

Կամ Բան 'ի գործ առնել. արդիւնացուցանել. *Իմացուածք մշտնջենաւորք, և բանագործեն զամենայն բնութիւ»։ յն. և բանք' գործօղք. Մաք. 'Ի դէպն։

ԲԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Δραματουργία. Scriptio vel descriptio rerum. Բանահիւսութի. ձևացուցանելն զբան իբրև 'ի հանդիսի. առասացութի. առած. առակ. *Սքանչացեալք առիցեն զի եսայեայ բանագործութեն, ով է սա' որ գայ յեդոմայ. Անան. պտրգ. Բ։ *Յիշեցեալ լինին աստանօր սողոմոնեան բանագործութքն։ Ի վերջերորդ տեսլեանն գտանելի, և զաքարիայի բանագործութեն. Արծր. Գ. 2. 11։ *Ոմանք առնուն յեսայեայ բանագործութեն. Շ. Բարձր։ *Ըստ դաւթայն և ըստ եսայեայ բանագործութեցն. Որոտ. Եբր։

ԲԱՆԱԳՏԱԿ ԼԻՆԵԼ. որ և ԲԱՆԱԳԻՒՏ ԼԻՆԵԼ. Գտանել բանս պատճառանաց. բանբասել. պատճառս հնարել' հայթհայթել. *Բանագտակ լինէր (աքաղ), թէ ոչ փորձեցից զոէր. Գէ. Եւ։ *Լաւագոյն էր առնել զասացեալն' քան շարաբարուք բանագտակ լինել. Ոսկ. Եւ։ *Բանագտակ լինին յաղագս կարգին, ըստ կրսերագոյն կարծեաց, իսկ զվերջինն երիցագոյն զյարբէթ. Փիլ. ԼԷ։

ԲԱՆԱԳՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Εὑρεσιλογία. Sollertia in inveniendis verbis. Գիւտ պատճառանաց. հայթայթանք բանից. հնարք. ճարտարութի. *Բանագտութե իմն հաւանեցուցանել. Նխս. Խաղ։ *Վասն չարահնար իմաստակութեան բանագտութեն։ Զանհաւան բանագտութիւնս։ Ոչ հաւանական բանագտութեք. Փիլ։

ԲԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Գրութի բանից. ճառագրութի. շարագրութի. *Լից զնուագս իմ բանագրութե։ Հաստատեսցէ ճշմարիտ լինել ղասացելոցս բանագրութե։ Նախաճառս բանագրութի յապաւնեացս խորհուրդ նայի. Նար. ԽԶ. հա. և խլ։

ԲԱՆԱԴՐԱՆՔ, նաց. Գ. Ἀνάθεμα, ἀφορισμός. Separatio, excomunicatio. Դնելն և դնիլն ընդ բանիւ եկեղեցական կապանաց և արգելման. նզովք. հատումն կամ որոշումն 'ի հաղորդութե. անաթեմա. աֆորիսմ, լուծ. *Զի մի' վասն միոյն բանադրանաց զայլսն զրկիցէ։ Թէ առաւելութք իցէ բանադրանքն. Մխ. Դպ։

ԲԱՆԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ἀναθεματίζω. Anathema declaro, excomunico. Ընդ բանիւ առնել. կապել. նզովիւք արգելուլ և որոշել յեկեղեցական հաղորդակցութէ. *Զմեղուցելոցն անձինս բանադրեսցեն։ Բանադրեալ լինին յեպիսկոպոսացն։ Ըզբանադրեալն չթաղել. Մխ. Դպ։ և Կանոն։ Եւ քանզի բանադրելն ըստ յն. ասի վերադրել, վասն որոյ յայլ և այլ միտս բերի ասելն 'ի Վարս ոսկ. *Սատանայ, այսինքն բանադրեալ. որպէս թէ ասիցէ ոք, արկ զբանս քո յականջս նորա, զի ծանիցէ' թէ դիտակ ես նորա յանցանացն»։

ԲԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՆԱԴՐԱՆՔ. *Լուծեալ լիցի բանադրութենն. Կանոն։

ԲԱՆԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ընդդէմ զինելն բանիւք. *Մտաւոր բանազինութք. Ճ. Ա։

ԲԱՆԱԼԵՊԱՆ, ի, աց. Գ. Փականակալ. Քալիտ տէր։ Այլ չփոթի ընդ Բաղանեպան 'ի Հ. Հէ. Ե. Դ։

ԲԱՆԱԼԻ, լւոյ, լիք, լեաց. Գ. Κλεὶς, սեռ. κλειδὸς. Clavis. Փականք' զի որում բացօղ. գործի բանալոյ և փակելոյ զդուռն. Քալիտ. անախթար. *Առին զբանալին, և բացին։ Նոքա էին 'ի վերայ բանալեացն։ Ընդ առաւօտս բանային զդրունս տաճարին։ Տուաւ նմա բանալի գբոյն անդնդոց. Դտ. Գ. 25։ Ա. Մ. Ի. 27։ Յայտ. Ի։ *Բանալի արքայութե. Շար։

Պէսպէս նմանութեք ասի. *Բանալեք քո բանայ զդուռն իմ»։ այսինքն խօսք քո առիթ լինին և ինձ խօսելոյ. Վրք հց. ծԲ։ *Զքեղ եդ առաջի բանալեք բացարան. Նար. Խլ։ *Զմին միոյն առնլով բանալի»։ այսինքն բացատրութի. Լմբ. ող։ *Բերկրական խրատ, և բանալի ականջաց սրտի. Յհ. ոսկ. յհ։ *Թուքն նորա եղև բանալի աչաց փակելոյ. Եփր. համաբ։

ԲԱՆԱԽՕՍ. ա. Որ հրապարակախօս լինի. ատենախօս։ ՃՃ։

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Հրապարակախօսութի. ատենախօսութի. քարոզութիւն. *Ի մէջ աթենացւոցն' որ յարէոսպագոս ատենակալ բանախօսութեն. Կոչ. ԺԷ. (այլ ձ. ատենախօսութեն. յն. δημηγορία.)

ԲԱՆԱԾՆՈՒՆԴ. ա. Որ ծնանի բանս 'ի մտաց. մտացի. *Կին բարեմիտ յառաջ որդի բերէ բանածնունդ. Ոսկեփոր։

ԲԱՆԱԿ, ի, աց. Գ. Παρεμβολή. Castra. Միաբան բազմութի զօրու' 'ի չու, 'ի ճակատու, և 'ի կայանս. որպէս և կարաւան ուղևորաց. և Տեղի իջևանելոյ. դադարք. օրտու, մուսքէր, ալքէրքէրի. *Եւ տես զբանակ այ։ Բանակք հրեշտակաց։ Զաստույց ղժողովուրդն (անուանովք հանդերձ) յերկուս բանակս։ Ննջեաց զայն գիշեր անդէն 'ի բանակին։ Եմուտ 'ի մէջ բանակի եգիպտացւոցն, և 'ի մէջ բանակի իսրայէլացւոցն։ Դարձաւ յեսու և ամենայն իսրայէլ ընդ նմա 'ի բանակն 'ի գաղգաղա։ Իբրև զզունդս բանակաց։ Ծախեցի զբանակս ձեր։ Առին զբանակս օտարաց. ևն։ *Երթեալ տեսանէին' զի թափուր կայր բանակն առանց մարդոյ. Բուզ. Գ. 20։ *Մտանելոց էր պօղոս 'ի բանակն. այսինքն ուր դատողական կայանքն էր. Ոսկ. Գծ։

ԲԱՆԱԿ. Λογεῖον, λόγιον. Rationale, oraculum. Որպէս թէ բանիկ, պատգամիկ, կամ բանաւոր, բանարան. Նիւթական թարգմանութիւն յն. ձայնիս լօղիօն, այն է Տախտակ դատաստանաց եդեալ 'ի վերայ կրծոյ ահարոնի. եբր. խօշէն. այսինքն լանջանոց. *Յաղագս որ 'ի վերայ լանջացն երկոտասան ակունքն, որ բանակ կոչի։ Բանակին երկդիմի անկուածս յարդարէ։ Զի՞նչ է բանակն. որպէս և ինքն անուանդ զեկուցանէ, բանի նշանակ. և բան երկդիմի է. ևն. Փիլ։ *Արասցես դու քեզ բանակս դատաստանի. Ճ. Թ։ *Երրորդն պղնձագոյն. այս քարս 'ի քահանայական բանակն ոչ էր. Լմբ. յայտ։ *Բանակ դատաստանին զպարանոցօք ահարոնի հանդերձ երկոտասան ակամբքն. Տօնակ։

ԲԱՆԱԿԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Խմբակից և պարակից լինել. ըստ յն. պարակցիլ. *Ամենեցուն խառնուրդք լինէին, հրեշտակք բանակակիցք մարդկան, և մարդիկ հաղորդք հրեշտակաց. Ոսկ. Մ. Ա. 1։ *Զի իցեմք բանակակիցք հրեշտակաց և զօրաց երկնաւոր թագաւորին մերոյ. Եղիշ. Է։

ԲԱՆԱԿԱՄԷՋ. միջի. ն. Միջին վայրք բանակի կամ բանակաց. *Մինչեւ գայր նա ընդ բանակամէջն. Բուզ. Գ. 15։

ԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Λογικός. Rationalis, ratione et oratione praeditus. Ունակ ներքին և արտաքին բանի, այսինքն բանականութե և խօսողութե. բանաւոր. տրամաբան. մտաւոր. իմացական. ատումն. խօսուն. հայվանի նաթրգի. *Ոմանք բանականք, իսկ ոմանք անբանք գոն. Սահմ։ *Սահման է մարդոյ, կենդանի բանական։ Մարդ ոչ միայն շնչոյ, այլ և բանական շնչոյ մասն ընկալեալ է։ Տնկեաց 'ի բանական յոգւոջն արարիչն. Փիլ։ *Բանական և իմանալի բնութի. Աթ. Գ։ *Ապաքինութիւն բանականին է խոհականութի։ Անկատարութի ոգւոյն բանականի. Խոր. Ա. 1։ *Ցիմարամիտն այն ապողինար զմարդկայինն 'ի բաց կրճատեալ ենան 'ի մարմնոյն քնի զբանական հոգին. Յհ. կթ. Եբր։ *Ազգ բանականաց։ Ի բանականացս դասուց։ Բանականին էութի։ Բանական մաղթողիս։ Գետոցն բանականաց։ Բանական բուսոց. ևն. Նար։ *Գինի կոչէ զբանական ուրախութիւն. Բրս. յաղէպ։ Իսկ Տօնակ. *Առին բանական արք», իմա' քաջ տրամաբանող, նրբամիտ, բանիբուն։

Մերթ իբր Այն' որ հայի 'ի բան, այսինքն 'ի խօսս, հակակայ գործնականի. *Պիտոյից ոմանք են բանականք, և ոմանք գործականք, և ոմանք խառնք։ Եւ բանականք են, որ բանիւն միայն նշանակեն զշահն։ Պէտք բանականք (իբր վճռական խօսք). Պէպ։

ԲԱՆԱԿԱՆՆ. Գ. իմա' Արուեստ կամ մակացութի բանական. տրամաբանութի. ἡ Λογική. Logica, dialectica, ars disserendi. լօժիգա. մանդըգ, իլմի մանդըգ. *Բանական մասն իմաստասիրութե։ Բանականն եթէ մասն է իմաստասիրութե, և եթէ գործի, 'ի ստորոգութեան արիստոտելի ուսցուք։ Արմատ և հիմն են բանականին' ստորոգեալն և էնթակայն։ Բա_

նական՝ կատարումն ունի զսպացուցա-
կանն. Այս. պրք: *Ի ձեռն բանականին
(ուղղեաց) առ. անպատրելի մեկնութիւն.
փիլ. բագ: *Բանական արուեստ. Սոփ:
*Բանական մակացութեն առված բովան-
դակին հնալոք. ՁԽ. իմ. ապ:

ԲԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Λογικότερος, ον, λογιστικός. Ad logicem accommodatus, subtilis, subtiliter. Քամ
տրամաբանող, և տրամաբանեակ, և տրա-
մաբանելով. Ներագոյն. Ներքուիք. *Բա-
նականագոյն արհեստից, Ճարտասանուէ,
և քերթողութեն. Պիպ: *Իրրու անուսումն
նական զսոսա նախատել պարտ է, թէ-
պէտև յոյժ իցին բանականագոյն. Պապ.
օրին. ՀՃ: *Բանականագոյն բուռն հարկալ
ասացին. Պրք: *Բանականագոյն ինդրել
յանձն առեալ. Այս. պրք:

ԲԱՆԱԿԱՆԱՊԷՍ. ս. Λογικῶς. Cum ratione, rationaliter. Որովհ բանական,
խոհական. իմաստութ. և Բանաւոր՝ նուրբ
կամ իրաւացի փաստիւք. Մարքոս պէս.
Խնչով, հակ ասելովք. *Բանականապէս
վայելեալք յիւր գործան, և ոչ անուսնա-
բար. Լմբ. սղ: *Որք բանականապէս և ըստ
պատշաճի ընթանան առ հանդուրժութիւն.
իսկ որք անբանաբար եկին առ նա, ան.
Կմխ: *Ոչ հանգարտութ և բանակա-
նապէս լիներ. Մխ. երէմ: *Բանիւ ինչ ա-
սել, և բանականապէս զգալ. Փիլ. լմն:
*Մարտնչել ի բանականապէս, այլ ոչ զի-
նուրուաբար. Աա արս. ծԲ: *Բանականա-
պէս ողջոյ պատմութիւն. Նար. խլ:

ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Λόγος, λογισμός, λογιότης: Ratio, rationis compotem esse, rationalitas. Ունելն զբան ներ-
քին և զարտաքին. տրամաբանող և խօսուն
գոլն. սարքերութիւն բանաւորաց յանբան-
նից. մարգկութիւն. և խնացականութիւն. *Ի
բանականութեն ընդ անասունս գտանակար-
գեալ: Բանականութեն յարգանք կրկին
ճոխացար. Նար. իԳ. խԷ: *Մեք զբանա-
կանութիւս յայտնի կացուցանեմք ի ձեռն
լեզուիս, ան. Մտս. ի դէոն:

Իբր Թանձրացեալ. Բանաւոր, իմացա-
կան. *Գերազարգ բանականութեցն հոյլք.
Շ. հրեչս:

ԲԱՆԱԿԱՏԵՂ. տ. ԲԱՆԱԿՏՂ. *Ա-
բարեալ զիւր զորու բանականա՛. ղս. Փարպ:
*Ի տեղւոջ միւսմ հանդէպ կղզոյն (սևա-
նայ), որ կոչի բանականատեղ. Սփեփ. սնան:

ԲԱՆԱԿԱՓԳ. ս. Կարգաւորեալ բա-
նիւ և հանճարով. *Չհիացուցանօղն խոր-
հուրդ բանականգ բարեզարդութիւք խաչիս
քննութիւն. Նար. խլ:

Եւ Նախակարգեալ կընթացս բանին.
*Ձառագրեալ բանականգն (զնոյնան տա-
պան) ի լեառն մտսխ կատուցեալ. Ճ. Ա:

ԲԱՆԱԿԱՓԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարգաւմն
բանից. կարգաբանութիւն. *Ս քանչացեալ
ընդ քաջաստութիւնն և ընդ իմաստուն բա-
նականգութիւնն: Պատկանաբար առ ոչդոյն
վարել բանականգութիւն. Աւծր. ա. 7:
ի. 11: *Ի պատուար պղնձի պարսնական-
ցաս ըստ երևմիայի բանականգութեանն.
Նար. ՃԲ:

ԲԱՆԱԿԵՑՂ, ետեղ, եղաք, ղաց. գ. Κατάλυμα. Diversorium. σταθμός, statio. տր և ԲԱՆԱԿԱՏՂ. Տեղի բանակե-
ցոյ զօրաց, և ուղևորաց. բանակ. կայք.
բնակութիւն. վանք. իշխեան, օթեվան.
օրաս օթաղը, գծնագ, հնևիևեան: *Ա-
յս բանակեցաղք որդւոցն իսրայէլի: Գրեաց
մովսէս զուսս նոցա, և զբանակեցոյս իւ-
րեանց: Եւ այս են բանակեցաղք դնացից
նոցա. Թուոց. լՃ. ւ: *Եկեղեցի՝ հրեշտա-
կաց սրբ բանակեցոյ. Խոր: *Գալ հասա-
նել նոքաք ի բանակեցոյդ պարգևաց քոց.
Եփր. համաբ: *Ոչ ոք (ի ձկանց) հասար-
ձակի անցանել յայլոց բանակեցոյ. Վեր-
օր. Ֆ: *Որակութիւք ի քէզ բանակեցոյ
ընկալցի անչեզափոխելի. Մագ. ւ: *Բա-
նակեցոյ և բնակութեի երրորդութեանն ե-
ղեալ են մարգիկ. Եփր. ա. խր:

ԲԱՆԱԿԵՑՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ
բանակիլ. կարգել զզօրն կամ զբանակն.
և խաղացուցանել զբանակ. օրօրաց գոր-
ծագ՝ գալաքրմագ. *Տարաւ բանակեցոյց ի
մէջոյ անտի ընդ Ճանապարհին բեթսակա-
լեայ. ա. Դ. Ջ. 33:

ԲԱՆԱԿԻՄ, եցայ. յ. Παρεμβάλλω. Castrametor. καταλύω, diversor. Բանակ
հարկանել. իջևանիլ. ադանիլ. նստիլ. գծ-
ագ, նիստալ եմէք. եբր. խանա. *Գտին
զնոսա բանակեալս առ ծովեզերբն: Բանա-
կեցան եգիպտացիքն ի Թիկանց նոցա: Ան-
սի չուեցին, և բանակեցան ի ձորն զարեդ:
Եւ դուք բանակեցարուք արտաքոյ բանա-
կին: Բանակեցարուք զդովաս շուրջանա-
կի: Եւ ամենայն զօրքն հասանէին, և բա-
նակէին ի Թիկանց ամաւոյ: Բանակեցան
անդ յառաջ քան զանցանելն. ևն:

ԲԱՆԱԿՈՐՈՎ. ա. կորովի բանիւք.
իմաստնագոյն. *Բանաւորաց ազգի, բա-
նակորովք. կամբլ:

ԲԱՆԱԿՈՒԻ, կուսի, ուաց. ա. Λογομάχος. Qui verbis pugnat, argutator.
Բանիւ կռուօղ. կագօղ. հակառակասէր.
դիմախօս. *Մի ոք դարձեալ յիմ վերայ
արձակեսցի ի բանակռուացն. Աա արս.
Ջ: *Հանգարտ բարք ընդեմ բանակռուացն.
Ոսկ. Ե. փխ: *Տեսանելով և զընդդիմա-
կաց զօրութիւնն առընթեր բանակռիւս.
Ոսկ. ննջ:

ԲԱՆԱԿՈՒԻ ԼԻՆԻՄ. } Λογομα-
ԲԱՆԱԿՈՒՈՒՄ, եցայ. յ. χέω. Ver-
bis pugno, riscor. Հակառակիլ բանիւ.
կագիլ. վիճիլ. գովիլ՝ նիզա եմէք. *Մի
բանակռիւ լինել յոչինչ պէտս ի կործա-
նումն լսողաց. Ե. փխ. Ե. ւԷ: *Չլինէ
պէտք են խնդրել և բանակռիւ լինել. հա-
ւատոյն է օգտակար. Ան. Ե: *Ընչպէս
ընդ միմեանս բանակռիւք լինէին. Վրփ
ոսկ: *Բանակռուեալք յոչինչ պէտս առ
ի կործանումն լսողաց. Պարպ: *Յաղագս
նոցա բանակռուեացոյք, եթէ գացին հա-
կառակք. Գր. փղ. Ինք: *Բանակռուել
ձեր հոտ անոյշ ելանէ առաջի այ. Վրփ
հց. ծԸ:

ԲԱՆԱԿՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Λογομαχία, φιλονεικία, ἀντιλογία. Rixa, controversia, contradictio. Հակառակաբանու-
թիւն. վէճ. կագ. յաղթասլրութեի. գի-
մախօսուիլ. դէմաբանել. Նիզա, իրբ եմէք,
նեղնանիէք. *Միայն զբանակռուութեն ոչ
նեղուիլ առ Աշխարհութեի: Այս է առ բա-
րեպաշտութեն հաւատս բանակռուութեի.
Ան. ծԸ: Գրի և կարձելով ԲԱՆԱԿՈՒՈՒ-
ԹԻՒՆ. *Ոչ տայ Թոյլ ընդ հակառակին
հակառակել բանակռուեի. Ոսկ. Ե. փխ:

ԲԱՆԱԿՐԿԻՏ. ա. Կրկտոլ բանիւ. և
Բանագիտ. բանագտակ. որպես ինդրոլ
պատճառանաց. պարտաւագէտ. *Բանա-
գրաց, բանակրկիտաց, ապատհ և պիղծք.
Մխէ. ծԷ:

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμιλία, σύλλογος. Collocutio, conventus. Խօսակ-
ցութիւն. կենակցութեի ի զոյգս. *Թագա-
ւոր ընդ անանկի խօսիցի. չիք ինչ այն, որ
զիարառութեանն՝ տկարին բանակցու Թիւնն
չնաեալ կարէ. Ոսկ. յհ. ա. 10: *Ըստ իբրա-
քանչիւր ումեք բանակցութեն ընթերցա-
նի. Բրս. սղ. ծԸ:

ԲԱՆԱԿԻՒՆ, ի, ացս կամ լից. ա. Λογοποιός. Orationis artifex. ποιητής, poëta. Հիւսօղ բանից. բանաստեղծ. քեր-
թող. *Յհաւին բանագիտաց, և կրտսեր
վարժապետաց: Եւ յիս ընտրելական երգս
բանահիւսից գերահռչակեալ ես: Բանա-
հիւսից կանանց լալագանաց. Նար. յիշ. Ե
նոս. Ե ԼԷ:

ԲԱՆԱՃԱՐԵՄ, եցի. ն. Ճառել՝ ըզ-
բան կամբանիւ. արտաճառել. *Առ այմ
բանաճառեսցի յաղագս զգուշագունից
ոմանց. Պիպ:

ԲԱՆԱՃԱՐԱԿ, ս. Որ ինչ լինի ճա-
րակելով զբան, քննելով և խելամուտ լի-
նելով. *Ի բերս շրթանց բանաճարակ ո-
րոճման. Նար. խլ:

ԲԱՆԱՄ, բացի, բաց, բացեալ. ն. Ἀνοίγω, διανοίγω, ἀναλύπτω. Aperio, revelo, relego. Պարզել և արձակել զիա-
կեալն, զծածկեալն, զմածեալն են. բաս.
նալ զարգելս. անցս տալ. ակներև և յայտ-
նի առնել. հերձուլ. մեկնել. ևն. ալճագ,
փ-ալաֆէ՝ իդհար էնիէ, ֆէնհ էնիէ. եբր.
ֆաթախ, ֆաչախ. (ուստի եփփաթա՝ և բա-
ցիր, ըստ արմատոյն են մի և նոյն.) *Եբաց
նոյ զպատուհան տապանին: Զդրունս եր-
կնից եբաց: Բաց մեզ (զդուռն): Եբաց յով-
սէփ զամենայն չուեմարանս ցորենոյ: Բա-
ցցաք զաչունս մեր: Բանալ զաչս, զչըր-
թունս, զբերան (մարդոյ, կամ երկրի.)
զսրուներ, զշանդրէզ: Եբաց զգերեսն: Որ-
պէս բանայր մեզ զդիրս: Եբաց զմիտս նո-
ցա իմանալ զգիրս: Նախածին, որ բանայ
զամենայն արգանդ: Բայց դու զիոր ձը-
կանդ: Եփաց զարկանդ նորա, ևն: *Զկոյրս
բանալ. Ագաթ:

Կր. լինի ԲԱՆԱԼ, ԲԱՆԻԼ, և ԲԱՑԵԱԼ
ԼԻՆԵԼ. *Փակեալն բանալ բնաւորեցաւ
յորժանաւոր ժամանակի. փիլ. լմն: *Բան-
չալոքն այլ և այլ զօրուն ունին. զի մին կակ
զացուցանէ և միւսն խտացուցանէ. մին
բանայ և միւսն կնքէ. մին միս ածէ և միւսն
հալէ. կիւրղ. ղՓ: *Գիտեմ ես, զի բա-
նան աչք հօրն քո: Բանայցեն աչք ձեր:
Բանայցեն քեզ դրունք մահու: Սահմանք
երկնից բացան: Երկինք բացան: Բանալ
երկնից: Բացաւ երկիր, և եկուլ զդաթան:
Գերեզմանք բացան: Եփփաթա, որ է բա-
ցիր: Ռաքունի, զի բացայց. բացաւ, և
երթայր ղհետ նորա. ևն: *Կոյրք բանային.
Ճ. Ա: *Բանին դրունք երկնից: Բանին գե-
րեզմանք: Դարուածիք հրաշիցն բանին.
Շար: *Բանի ճաճրնկալ առ հաւատայն.
Մաղ: *Բացեալ լինին դրունք. ՁԽ. իմ.
երփ: *Որովք փակեալն բանանի. Նիս.
էրփ. (կամ է սիալ գրչի. փոխանակ գրե-
լոյ՝ բանի. կամ որպէս լինի և դնիլ. գնա-
նիլ:)

Նմանութ և ոճով ասի. *Եբաց ած
զաչս նորս. Ծն. իԱ. 9: *Եւ բացան աչք
նորս (յն. վերահասցեցաւ). ա. Ի. ծԲ.
27: *Բացաւ սիրտ նորս, և սփոփեցաւ.
Մէին. ղՓ:

ԲԱՆԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Բանակռիւ,
վիճալ, և վիճողական. *Հանգիսեալով ի
գուսպարս բանամարտիցին՝ ըմբռնբանեսցես.
Պիպ: *Զանօգուտս քննութիւս, և զբանա-
մարտ հակառակութիւնսդ. յն. մի բառ,
բանամարտութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 5:

ԲԱՆԱՑԵՂՑ. ա. Ճոխ բանիւ. առ-
լսեալ ներբողենիւ. *Գովեստկայսուացուք ըզ-
բանայեցս նուագարանաց գովութեամ մե-

րոյ. Թէոդոր. ՚ի Խոյն:

ԲԱՆԱՅԻՆ, ինոյ, ոց. Տ. ԲԱՆԱԿԱՆ. *Մարգն բանային՝ պատուով պատկերին արարչականին. Գնչ:

ԲԱՆԱՆԱՄ, ացայ. ւ. Բան լինել կամ ձևանալ. *Որպէս ձայն բանանայ, և բան գրի ՚ի քարտ և ՚ի մագաղաթ: Տուք ձայ նանան և բանանան. Վրդն. ծն: Յորմէ և Ո՚ԿԻՒՐ:

ԲԱՆԱՃՈՒՐՋ. ա. Որ չըլչէ և փոխէ զբան իւր, կամ չըլչի և փոխի ՚ի բանիցն. Խօսէք եպ գոյժն Խօսէն գոյժ. *Մատնիչ եղեր, և սուտ, և խորհրդափոխ, և բանաշուրթ երևեցար հրէիցն. Զէր. կն:

ԲԱՆԱՊԱՃՈՑՃ. ա. Բանիւ պատճուճեալ. պերճաբան. պանծալի, և պանծացեալ ՚ի բանս. *Մի ումն յիշխանացն ղինուոր բանապաճոյճ, ևն. Նխս. Ընդոր: *Որ այժմն բանապաճոյճ, խրոխտաճոյն, սիգացօղ. Նար. հՁ: *Ոչ բանապաճոյճ մատացածին ինչ վէպս մեզ յարմարել. ՅՀ. կն: *Բանապաճոյճ խոհականութիւք արհեստապէս ճարտասանելով. Պիփ:

ԲԱՆԱՊԱՏԿԱՒԻԼ. յ. Իբր Պատկառելի լինել բանիւք. *Մովսէս ազօղեալ երեսօք իւսէր ցնոսս. որ և ՚ի պայծառու. թիւնէ երեսացն բանապատկառիւր. Թէոդ. էէւ. պհ:

ԲԱՆԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատմութիւն և մեկնութիւն բանից. Ճառ. *Ընդպրև աւրիթ է նորին բանապատմութիւնն. ԿԼՒմփ:

ԲԱՆԱՒԷՐ, սիրի, րաց. ա. Λογοφιλής, փիլոլոգոս. Eloquentiae, vel litterarum studiosus, litteratus, doctus. Սիրող բանից. ուսումնասէր. խնամատար. գրագէտ. բանակրկիտ. և խնամատար. Ինչ գա՚. Լփ, դ-ձէվէյ. *Ուսանել և ՚ի բանասէր սրանց յաղագս զանազանութեան ոգւոց. Աւ. ծէ: *Զգատակն բանից խնամատակաց՝ մինչեւ բանասէր գնա գիտէ գոլ, բայց իմաստուն և ոչ միով կրօք. Փիւ. այլաբ: *Քաջգ բանասիրաց. Աւրս. է: *Կրսէր բանասիրաց. Նար. յիշ: *Ուսումնասիրաց և բանասիրաց. Սարգ. յի. ա: *Չի գուք բանասէր էք, գիտեմ եւս. Վրդ. հց. ծէ:

ԲԱՆԱՒԻՐԱԲԱՐ. ա. Բանասիրութիւք. ուսումնասիրաբար. մտադրութիւ. *Բանասիրաբար ընթերցիր (ոմն հրէայ՝ զմալգալէս). Պտիղ. ծն:

ԲԱՆԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փիլոլոգիա. Philologia, litterarum studium. Ուսումնասիրութիւն. փոյթ բանից և գրոց. *Բանասիրութիւն, և քննութիւք խնամիոյ. Վրդն. զնա:

ԲԱՆԱՍԵՂԾ, ի, ից կի՚ ացս. ա. Ποιητής. Poëta, vates. Ստեղծօքան. բանաձիւս. մանաւանդ քերթող. և յն. ձայնիւ, պուէտէս, պուէտիկոս. (այսինքն ա բարօղ, կերտօղ՝ իմա տաղաչափական բանից.) ղայիր, ղաղի, հաֆըզ. *Զբանաստեղծս, վվիոլագիլս. Եսս. փր. ա: *Նիւթ բանաստեղծին՝ ստութիւն. Պտմ. կք: *Մի ինձ առցիս վառաչնոցն զբանաստեղծացն պատմութիւնս. Նխս. իսս: *Զբանաստեղծս ծից սիստատորսքար մնալն. Դիոն. Ղպ: *Դիժուսին պատասխանվք ըստ բանաստեղծացն ասէ. Ա՚ սրս. է: *Զմեմ արդեօք ՚ի բանաստեղծաց պատրուակես ընդ մովսէսիս. Գր. պղ. Ղպ:

Եւ Μυθοποιός. Fabularum fictor, scriptor. Աւտապէլորկու. աւտակսօս. *Եսով պոս բանաստեղծ ՚ի դէղիպացւոց ստատակեցաւ. Եսս. փր. է:

Եւ Բանիրուն. դրագէտ. Հարտարաբան. քաջ մատենագիր. (կամ Թէ քերթող՝ ըստ ա նշ). *կարգէ արտաչէս զվէրոյր հազարապետ՝ զայր իմաստուն և բանասուղծ. Խոր. է. 50: *Նախ քան զմեզ քաջք և բանաստեղծք, որք հոյակապք և զարմանալիք գործեանի բան պատմութեամ արձանագրեցին. ՅԿ. կն:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ (բան). ՚ի ա. Բանաստեղծել.

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. ՚ի ստեղծուքէ յօրինեալ. բանահիւսական. քերթողական. Հարտարահնար. և Մտացածին. պատիր. *Ալ և Ճառս ևս ինքնախօսս բանաստեղծս յայդարձեալ՝ զղջացուցիչս չար գործոյ. ՅԿ. կն: *Բոլորովին ՚ի բանաստեղծականն հրաժարել պատմութեց. Պիփ:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԵԼ. ն. Բանս ստեղծանել. քերթուածս յօրինել. *Զօրութիք բազմի շարագրական բանաստեղծեալ բաժանեմ. Մագ. իէ:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ποίησις, ποίημα. Poësis, poëma. Քերթողութիւն, քերթուած. չարիւք, չ՚իր, իմի արուեստ. *Տալաչափութիւ, որ և բանաստեղծութիւն ասի. Երզն. ւեր:

Ալ առաւել՝ Ցօրինուած Ճարտար բանից յոր և ՚ի կարգի. բանահիւսութիւն. ինքնախօս բան վայելչայարմար. ստեղծբանութիւք. *Ի բանաստեղծութիւն փութայ. Մագ: *Որք զալէսցն յէպանակէն բանաստեղծութիւն: Ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծութեց: Մալթողական բանաստեղծութիւն. Նար. իզ. իէ. ղՁ: *Սիրելի է ինձ նորագոյնս ասել բանաստեղծութիւնս, և ոչ յայլոյ առաւացութեանցն պատմել. Մագ. է:

Ալ առաւել՝ Ցօրինուած Ճարտար բանից յոր և ՚ի կարգի. բանահիւսութիւն. ինքնախօս բան վայելչայարմար. ստեղծբանութիւք. *Ի բանաստեղծութիւն փութայ. Մագ: *Որք զալէսցն յէպանակէն բանաստեղծութիւն: Ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծութեց: Մալթողական բանաստեղծութիւն. Նար. իզ. իէ. ղՁ: *Սիրելի է ինձ նորագոյնս ասել բանաստեղծութիւնս, և ոչ յայլոյ առաւացութեանցն պատմել. Մագ. է:

ԲԱՆԱՎԱՃԱՌ. ա. Λογέμπορος, լոգոպոլος. Verborum venditor. Որ վաճառական լինի բանին ասի, կամ զբանս իւր վաճառէ խնամատակութիք. *Զզբաւաքարսն, և որք կամիցին յուսցանել զանձինս, հետամտիցեն, բանավաճառք. Մի. դա: *Բանաւոր ասէքն, և բանավաճառք. Փիւ. լին: *Շաղ փաղփեւլով բանավաճառ լինիք ՚ի բանիւս. Զրդմ. յոբ:

ԲԱՆԱՎԱՃԱՌ. ա. Որ վճռալէ զբան՝ տանելով և բերելով զլսւր. լսաբեր. *Չի հրեշտակական, և բանավճառ. և ազդող համբաւեալ էր ազգսւն. Վրդմ. ծն:

ԲԱՆԱՏԵՂ. գ. Իբր Տեսի խօսակցութիւ. *Իսկ միաբանքն յաւելուին ղգործս բանաստեղծացն ևեզոգրայ. Ոսկիփ:

ԲԱՆԱՏՈՒ, ի. ա. Տուիչն բանի և բանականութեան. *Զապարատան բարւոն առ բանաստուն և ստեղծիչն գարձուցանել. Երզն. ս: *Որ է նոյն ինքն բան՝ բանաստու բերան ունողաց. Յիւ. ոսկ. յհ:

ԲԱՆԱՐԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուսնոր կամ կրօք զբանարան, իմիջ զբանակ՝ ըստ որում տոհմական դատաստանաց. *Նոյեան և աբրահամ, քահանայք վկայասուրբք, բանարանականքն, և մանկտւորքն. Մխէ. ծէ. (ուր ՚ի լս. վերկայեալ բայաստիւել է՝ փոկակալ, ուսնոր բանալեաց:)

ԲԱՆԱՐԱՐ. ի, աց. ա. Ազատող բանից, որպէս բանաստեղծ. քերթող. Ποιητής. Poëta. *Ոլքան միագամ ինչ բանարարացն գովեաց յարմարագոյն. Աա սրս. է:

Եւ Աաենախօս. քարոզատու. Ճառաբան. *Ոչ եթէ հաւատացաք ՚ի ժողովս, որ դիւրին է բանարարաց. ԻԹն. վերջ:

ԲԱՆԱՐԱՐ. Կամակատար, կամարար. հնազանդ, որ առնէ զբան հրամայողին. Ὑποήκοος. Morigerus. *Հաւանեալք նմա բանարարել, որք նմին դասու կարգեալք են. Փիլ. ՚ի. բան:

ԲԱՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բանաստեղծութիւն. չարագրութիւն, և Ճարտարաբանութիւն. *Տալայք գոլով արհեստի բանարարութեան. Լմբ. Եվեղ: *Անընկալեալ ծնօղս (մայրն սամփսոնի) զծնեցելոյն բանարարութ: Իբրև զարուեստագէտ բանարարութիւն մանկանն ՚ի հասարակ ժողովրդեանն փրկութիւն ընդունի. Փիլ. սահ:

ԲԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Λογικός. Rationalis, et intellectualis. Բանական. տրամաբանօղ. մտաւոր. իմացական և խոհական. *Մարգ է կենդանի բանաւոր: Ընդոր հես բանաւոր կենդանի՝ մարգ ՚ի հողոյ. Սահմ. Ձ՝ Շար: *Ոչ կարասցէ ոք ասել, թէ բանաւոր եմ, և անբան. կիւրղ. գՁ: *Զիարդ ոչ գիտէր զբարի և զչար՝ բանաւոր գոլով բնութիք, և ազատ խորհրդով. Աա. Ձ՝ *Անշնչական եկեղեցի, անբանն ՚ի բանաւորէն կառուցեալ, մեծ է քան զմարգ, ճոռաւել քան զբանաւոր, գերազանց քան զմտաւոր. Նար. կՁ:

Աա և վհրէշտակաց, որք չէն տրամբանող, այլ ունակք գերագոյն բանի յինմայական կալգի. *Հոգիք մտաւորք և բանաւորք: Բանաւորաց՝ հոգեղենաց, և մարմնաւորաց. Ագաթ: *Զայն տեսցուք, թէ բնաւ գոյցէ այլ ինչ արարածք բանաւորք՝ քան զհրեշտակս, և զդևս, և զմարգիկ. Եփ: *Հրեշտակք ամենայն և մարգիկ՝ բանաւոր էութիւնք են. Մաս. ՚ի դէտ: *Ի փրկութիւն բանաւորաց՝ հրեշտակաց և մարդկան. Շար:

ԲԱՆԱՒՈՐ. իբր Բանիբուն. մտացի. հանճարեղ. Ճարտարաբան. ափեաբ. *Այր ոմն իմաստասէր և բանաւոր. Վքս հց. ծէ: *Թէ և ամենայն իսկ ողբ իմաստնագոյն բանաւորացն՚ի մի վայր ժողովեցին. Պիփ: *Զոչիսսն քան զհովիւս՝ բանաւորս արարեր. Փարպ: *Խորին բանաւորքն և պերճացեալքն ՚ի Ճարտարութիւ լեզուոյ. Լմբ. ող:

ԲԱՆԱՒՈՐ. Խօսուն. բարբառօղ՝ նիւթապէս. *Զանբանն (զէշն բաղաամու) բանաւոր կացոյց, և զանարժանն մարգարէութիք պատուեաց. Սարգ. յոբէ:

ԲԱՆԱՒՈՐ. Խօսական. որ ինչ բանիւ լոկով վճարի. *Իմաստուն եհասակ կրկին է. է որ երկրաւոր է և բանաւոր, որ Ճարտասանութիւն իմանի, և է որ հոգևոր է, և գործով Ճանաչի. Սարգ. յի. է:

Կամ Որ ինչ հայի ՚ի բանս ու, կի՚ի քաղցողութիւ. *Բանաւոր անձրևաւէն պարբերեցաւ սրտից երկիրս մեր՝ անապատացեալ մարգկան. Ագաթ: *Եթէ զբանաւոր հոգն սիրես ուսուել. Լմբ. ծղ. (որ հայի և ՚ի յայտրդ նշ):

ԲԱՆԱՒՈՐ. Բանաւորական. իմանալի. հոգևոր. ընչաւոր, բանական. *Հովիւն հօտիկ բանաւոր ոչխարաց. Ագաթ. *Բանաւոր հօտ, գառինք: Ոզնակեզք բանաւորք. ժմ: Շար: Խոր. հոխիս: *Բանաւոր պատարագ, պաշտօն: Երկիր բանաւոր: Բանաւոր գրասխտ: Բանաւոր բուսոց. Շար: Խոր. հոխիս: *Սահման բանաւոր: Փայտ բանաւոր: Տիղմն բանաւոր: Բանաւոր մխրոյս. Նար:

ԲԱՆԱՒՈՐԱԳՈՑՆ. ա. Իբր Մտաւորագոյն. Նրբամիտ. գիտաւոր. *Ոլք Թանձրագոյնքն էին, նշանքն ձգէին զնոսա. և ոլք բանաւորագոյնքն էին, մարգարէութիքն. Ոսկ. յհ. ա. 23:

ԲԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Λογικός, κή, κόν. Rationalis, le. Սեպհական բանաւորաց. որ ինչ է ըստ բանաւորութեն.

արուեստականական . իմանալի . մտաւոր . բա-
նաւոր . բանական . *ի բանաւորականէն ,
և յանասունս մտանէին ՚ի մի գոյացեալք .
Փիլ. Բագն : *Բանաւորական արհեստիս ա-
ռաջարկութիւն հնգիւքս այսոքիւք կատարի .
դիտաւորութիւք , հարազատութիւ , անս . Մագ .
տեր : *Հաճին հօտից բանաւորականաց :
Բանաւորական քարինք , կամ յարկ , կամ
Թեզան . Նար. կէ . կէ . զէ . Ոչ է : *Հրեշտակք
են առաւել քան զմեզ բանաւորականս :
Բանաւորականն փրկութիւն՝ և մերոյս , և
գերագունից քան զմեզ էութեց . Դիտ .
էրին . ը : էյէզ . ա :

ԲԱՆԱՒՈՐԱՊԷՍ . Տ . ԲԱՆԱԿԱՆԱ-
ՊԷՍ : *Բանաւորապէս տեսանել և լսել ,
և բանիւ ինչ ասել . Փիլ. կի : *Ոչ այլ
բանաւորապէս նմա չարժիլ ՚ի հոգևորա-
կան ջանսն . Նեղոս : *Ոյ բանաւորապէս
հնազանդի , յամենայն աւուր ուրախա-
նայ . կէմ : *Բանաւորապէս գործելն
զպարին : Բանաւորապէս որոշեսցուք զը-
սեծն և զփոքրն ՚ի միմեանց . Լմբ . ծղ . Ն
էյէզ :

ԲԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԲԱՆԱԿԱՆ-
ՆՈՒԹԻՒՆ . Լոգուտց . Rationalitas , ևն . *Կենդանեացն անհնսան գալ ՚ի բանաւորու-
թէ . Փիլ. կի : *Ի պատկեր ոչ ապաք զնա .
մի՝ վասն իմաստութեն , բանաւորութեն ,
կենդանութեն , հոգևոր շնորհն . . . Զկեն-
դանական շունչն իմաստակիր մտաւորու-
թեն , բանաւորութեն . Ագաթ : *Ընդ է ազ
բիւր աստիճանի բանաւորութեան . Եղիշ :
*Զաւակաւոր կենդանութեն , առիթ բանա-
ւորութեն . Նար . ՚յճ :

Կամ որպէս Թանձրացեալ . *Աննմանս
հանգամանից բանաւորութեց . Նար . ծէ :

Մերթ՝ որպէս իմաստութեն . խոհեմու-
թեն . գիտաւորեն . հմտութեն . մտաւորութեն .
և բան ներքին . միտք . խելացութէ , և խելք .
*ի ատոյգ հոգեշահ բանաւորեաս առաջ
նորգեա . Փիլ : *Խմանալի հայեցողութ ,
և խորհրդական բանաւորութեամբ . Լմբ .
պորփ : *Ընծայեալ բանաւորութեան .
Դիտ . էրին . է : *Եղից զմարմինս զգայա-
բանօք բանաւորութեն . Եփր . ծն : *Խոյ-
եմ ՚ի բանաւորութեզ : Աւասպելասիս
բանաւորաւ . ճ . Ա : *Աստն իմաստուհքն
յաստնց զնոհականութենն գոլ բանաւո-
րութեն : Զարգ ականջաց լսողաց անասիս
բանաւորութեն . Վրդն . ծն :

ԲԱՆԱՓՈՓԽ . Տ . ԲԱՆԱՃՈՒՐՋ .
*Փափկակեացս , բանաձփոխս , չնորհա-
վաճառս . Ոսկիփոր :

ԲԱՆԱՌԱՆՁ , ի , ացս կամ լից . ա . Որ
քաղէ կտկուբ բանս ՚ի կարկատել զնո-
ռի կարծիս , և . բանահրկիա . բանորսակ .
*Ո՛վ բանաքաղ մարկիոն , որ զմին լսէ , և
զմիւսն ստգտանէ . Եղիշ : * (Գախարիք)
բանաքաղ լինին յաւետարանէն քէն , և ՚ի
ներքս խառնեն գրով . Նանաս : *Մարգա-
հառնքաք , բանաքաղք . Մծբ . ծէ :

ԲԱՆԱՌՆՈՒԹԻՒՆ . Գ . ՔՆՆուԹել
բանից . խնգիր . վէճ գժուարին . *Ա յս-
պիսիս (պէ անձն՝) բանաքննուԹել ՚ի մոլ
ձեռն բաժանեցաւ . Կիմաթ :

ԲԱՆԲԱՅԱՆՔ . ԲԱՆԲԱՅԵԼ . Տ .
ԲԱՄԲԱՍԱՆՔ , ևն :

ԲԱՆԲԵՐ , ի , աց կամ լից . ա . գ . Բա-
նաքար . լքաքար . պատգամաւոր . *Ոչ գոյր
ներա մեզ գնել բանբերին : Բանբերք ան-
գամ ոչ ասէրը . Բառ. ը . 5 : է . 37 :

ԲԱՆԳ , կամ ԲԱՆԿ . գ . Ὑοσκύαμος .
(այծկին խոզի բակլայ .) Hyoscyamus .
Անասն խառոյ , և սերման նորա . գանկ օ .
ի . , գինճ , գինինկի , հայերէն : Գաղիան :

Խակ ՚ի Բժշկարանէ , Աղուէս բանկ :

ԲԱՆԳԻՏ . Տ . ԲԱՆԱԳԻՏ :

ԲԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . գ . գրի և ԲԱՆԱ-
ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . Գիտաւորեն բանից . բանաւոր
գիտաւն . հմտութեն . որպէս և ԱՐՈՐԱԳԻՒՆ
ԲԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ՝ ՚ի Աստեղաբաշխութեն .
*Ոչ բաւականանամ իմով աղքատիմատ
բանգիտութ զտրոյս գոյացեալսն զչափ
ներքոգոլականին . Զմեծս զայս բանգիտու-
թեն ընդունալ առապարէզ : Երանելին մաշ-
առց (երկրորդ) ուսումնական բանգիտու-
թեն քաջահմտագոյն . Աբծր . գ . 12 : ը .
2 . Ն 8 : *Վ երկնային բանգիտութեն տեղեակ
կուեթէ : Վ երին բանգիտութեն արուեստն :
Փոխանակ վերնային բանագիտութեն . ևն .
Փիլ. կին . գ . 43 :

Ըմբռնել և ընգ ԲԱՆԳՈՒԹԻՒՆ . Տ .
ԲԱՆԱԳՈՒԹԻՒՆ . Ուսուցանելոմբ մեզ՝ ոչ ՚ի
բանգիտութէ , այլ ՚ի գրոց սըգ . կոլ . ծէ :

ԲԱՆԳՆ . Տ . ԲԱՆԿՆ . և ԲԱՆԻԿ , բան.
կունք :

ԲԱՆԴ , ի , ից . Տ . ԲԱՆՑ , և զուծանցս
նորին . (զի զկնի Ն տառի ը մեզմ հնչի
որպէս փ . մինչ զև և երբեմն փոխանակ
գրելոյ՝ բանըս քո . կամ բանգ ած , ամանք
գունն բանդր . բանս :)

ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԱՆ . մ՚ենդ) գ .
ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԱՆՔ , նաց . ՚ի Նոյն
ընգ յն . Φαντασία , Φαντασία , λήρημα ,
ταρατολογία , ταρατεία . Imaginatio , bal-
lucinatio , delirium , prodigiosum ver-
bum , monstrum . Ցնորք . պատիր և չաղ-
փսպի բանք . սայլանգակ զոլոյգք մուսցա-
ծինք , կամ ծնունդք երևակայութեան .
հրեշք . լաճ , խեյալ , վհհմ . *Թուէր իմն
բանգագուշան իչն և ոչ այլ ինչ . Մերին .
ղնա : *Եթէ ատեղգն ըստ նոցա բանգա-
գուշանացն ձեզ իցեն . Եղիշ : *Զայդպիսի
ամ զձեր բանգագուշանաց բանս լսել .
Փարպ : *Թուէցեալս գոլ բազմաց բանդա-
գուշանս : Լի անհաւանելիօք և սատիճա-
կան բանգագուշանօք . Դիտ . Ի . ը :

ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵՄ .) ցնո.
ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԵՄ , եցի . Ն .) ըն-
ցուցանել . սատատնեցուցանել զմիտս . պա-
արել . պատկուցանել . չըսարեցնել . լաչըրի-
մագ . *Գաստրոպական բանիւք բանդագուշա-
ցուցաներ պատգամաւորօք գատրպենսապ .
Փարպ : *Մի բանդագուշեսցէ զքեզ երկիւ-
ղիցն սատատնելքն . Մագ :

ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԵՄ , չեալ . լ . Տ՚ս
ԲԱՆԴԱԳՈՒՇՈՒ . *Մոլորեցուցիչքն այլ
ընգ այլոյ իմն բանդագուշեն . Ոսկ . գագ :
(որ լինի և իբր բարբառել ցնորս :)

ԲԱՆԴԱԳՈՒՇՈՒ , եցայ . ՚յ . Φαντά-
ζομαι , πλάνομαι , ևն . Imaginor , erro ,
deliro , ևն . Ցնորիլ . երևակայանալ . երա-
զել . յայլոյ խելս լինել . կապկիլ ուշոյ . ապ-
շել . ընդվայր յածիլ . Թափառիլ . տատա-
նիլ . վարանիլ . յիմարիլ . մոլորիլ . մոլիլ .
այլեցլամաք , խեյալանմաք , հիւծ էհմէ .
*Իբրև զայն՝ որ երկնիցէ , բանդագուշէն
սիրան . Սիր . սը . 6 : Մինչդեռ ատոլոգք էք
մեօք , և չձանաչէք զայլ աւետարան , մի
ուրիք բանգագուշիք : Ա յսր անգր հայիցի
բանգագուշանալ և զվայրագ զաչն յածիցէ .
Ոսկ . գագ : Ն յ . ա . 19 : *Խաթսնօք և գիւ-
ղօք վարին , և սուտ երազօք պատրեալ
բանգագուշին . Մանդ . իէ : *Ա տասպելա-
կան բանիւք բանգագուշանալք . Եղիշ :
*Զանձիա և զիշատակարս բանս բանգագու-
շանալ Թագաւորին ձերոյ . Փարպ : *Որդիք
անառակ ծնողօք բանգագուշեցան . Պիս :
*Ա յսպիսի չսաքուշ խորհրդով բանգագու-
շեա . Ցհ . ի յ . էբե : *Որպէս կոյրք այսր
անդր բանգագուշին . Լք . իալ : *Ցամա-
ռեալ բանգագուշիս յաչագհութէ , յան-
առակ արբեցութենէ , ևն . Եփր . էրչ :
*Զատահական , որ բանգագուշեալ չքնին ,
և ինչ ոչ գործեն : Զգատարկան և զբան-
գագուշեալս . Եփր . ա . Ռիս :

ԲԱՆԴԱԽԱՆՆ . ա . (՚ի պ . պէնթ , այս-
ինքն կապ .) կապակցեալ . բարեյարմար .
դաշնակաւոր . ասաստատ , փսպէնէլ . *Խօ-
սիմբ Նուագարանքս քո . և արդ մի աղի
պակասեաց . Ժրայգի զբանգպահսան երգա-
րանս , զի մի և այլ Թերասցի . Թէոփ . ՚ի
Ֆ ՀՀ :

ԲԱՆԴԱԿ , ոյ , ովս . գ . Բառ ռամկ . որ-
պէս Հիւթ մզեալ ՚ի պտղոց , և եփմամբ
Թանձրացուցեալ . Ֆարթպա . *Խաղողոյ՝
խնձորի բանդակով , և Թմրու Նռան բան-
գակով , ևն . Մխ . էծ . ոպէղ . ուր գրի և
ԲԱՆԴԱ :

ԲԱՆԴԱԿԱԼ , ԲԱՆԴԱԿԱՆ , ԲԱՆԴ-
ԱՐԳԵԼ , ևն . Տ՚ս ԲԱՆՑԱԿԱԼ , և զորս
զնոսին :

ԲԱՆԴԵՄ , որ և ԲԱՆՑԵՄ , եցի . Ն . ի
բանս արկանել . փակել ՚ի կապարանի . և
Աբգելուլ ուրիք իրրև ՚ի բանտի կամ ՚ի
գիպահոլ . որպէս իս . Carcerare . հագս
էնէ , ղընթանս գնոյ . *Թանգեցին զմեծն
սամիսոն : Բանգեաց զյսուիչսակողն . Եփր .
Ֆաղ : *Տեսցուք զբանգեալն ո . յն . զ ՚ի
բանտին . Ոսկ . յկ : *Զյուսատր սրեգակնգ
՚ի խաւարի տրկեալ բանգեցաք . Ոսկ . լս :
*Զորս վիրաւորեր , կուիեր , բանգեր . Շ .
ա . պ . ծբ : *Բանգեաց զնա յամուր մա-
խտանաց : Զաղքատաս և զօտարս զրկէ և բան-
դէ . Լմբ . պորփ . Ն ատաւ : *Ցայլ առանս
բանգեցան մարքն . Մագ : *Բանդեր ըզ-
հոգիսն . Վրդն . օբ : *Բանգեաց ՚ի փոր կի-
տին (գուլիան) . Երբ . Ֆսբ :

ԲԱՆԴԻՒՆ կամ ԲԱՆԴԵՒՆ , գ . ան .
Տ . ՓԱՆԴՒՆ , և ԲԱՄԲԻՒՆ . *Փուքքն
հնչիւն հանեն ՚ի փոզի և ՚ի բանդուան :
Բերանն որպէս բանդիւն . Ոսկիփոր : Խակ
չին բ . *ԿիԹառն , փանդիռն ։։

ԲԱՆԴՈՂ . Տ . ԳԱՆԴՈՂ . *Բանդող
պատրաստեալ , ըզհիւրս ընկալեալ . վանք
սուաս չինի , բանդող իլուանի . Գնձ :

ԲԱՆԵԱՓ . Իբր Բանք հսկատակաւ .
կագ , կուբ . խօսք խօրհուրդ գավիա , նիզա .
*Զծառայսն զովասյ , որ զբանեարսն սի-
բէին . Եփր . ծն : Տ՚ս և ԲԱՆ , ԲԱՆԵՐ կամ
ԲԱՆԵԱՐ :

ԲԱՆԵԳ , ի , ացս . ա . Λογάς , ἐλλόγιμος .
Eloquens , disertus . Կորովաբան . իմաս-
տասան . քաջախօս . Հռետոսան . Հարտա-
յախօս . խօսուն . փիլտպ . ֆասիհ , էհվ ե-
լմ . *Ի ձեռն բանեզ կինջն զարթոյց յո-
վաթ զկամս դաւԹի . Նիս . է . Ռգ : *ՀեԹա-
նոսացն իմաստասէրք և բանեզք : Բանն այ
լինքն քարշէր զմեծասեծս և զանանկս ,
զբանեզս և զծանրալեզուս . Պտպմ . կի .
Նյեա : *Թեզ զաս սիրես , լինիս բանեզ .
Կըպտ . ոգ : *Զանքանաս՝ բանեզս ասաբ (որ-
պէս զնէն բաղատոս) . Նար . յո՚վէր :

ԲԱՆԵՂԷՆ , ղինի , նաց . ա . Λογικός ,
κή , κόν . Rationalis , ևն . Բանաւորական .
բանաւոր , բանական . խօսուն , խօսական .
*Բանեզէն պատպատագ , կամ մաղԹանք , կամ
գաւազան . Վրդն . ազ . Ն էլ : Տծիպ : *Ն եր-
կնա զերանեզս իմաստից բանեզէն գեղոց .
Նէղն . լ : *Ցայգարեաց բանեզէն բազկօք
զհանդիսատես զայս Յահ . Վրդն . էրչ :

սիրելին. Եփ. ծն։

ԲԱՆԸՆԴԴԵՄ. ա. Ընդդիմախօս. Դեմ խօսող. *Եթէ ոք յոյժ անվիտ իցէ, չկարէ բանընդդեմ լինել, Թէ չիցէ այնպէս. Ոսկ. Ես։

ԲԱՆԻԲՈՒՆ, բունք. ա. Ῥήτωρ. Rhetor. Կորովաբան. պերճաբան. Ճարտասրաբան. Ճարտասան. ըստ յն. հռետոր. խօսող ոք. զօրաւոր բանիւ, և խելամուտ ամենայն բանի. եկեալք փիլ. ալխ. *Ի մաստունք և Ճարտարախօսք, և բանիմունք։ Բանիբունք և իմաստունք և փիլսոփայք. Ոսկ. մ. ա. 8. 24. 27. Ես է՛ես. Իս։ *Անդէն յառաքելոցն ժամանակս յարոյց ած քարոզս բանիբունն՝ Ճարտարախօս։ Այսրէս՝ բանիբունն և զօրաւոր գրովք և մտօք, և բանիբունն մեկնութիւն. Սէբէր. ։ *Փիլոն աղէքսանդրացի այր բանիբունն Ճանաչէր. Ես. ԽԸ. ։ *Երանելին ագաթանգեղոս այր բանիբունն գիտութեամբ, և լի ամենայն հրաշանդիւս. Փարպ։ *Զնոյն անուանս դնեք ջնհորոցն, զոր հայրն եգ. զի բանիբունն հայրն կոչեաց, շատացաւ և նա. Փիլ. լխ։

ԲԱՆԻԿ, բանկունք. գ. Λογίδιον. Oratiuncula, fabella. Բան գուշնաքեայ և չնչին, անպիտան, և մատացածին. Տես և ԲԱՆԱՆ. *Մեկնիչք քաջ չեղեք, գեղեծ բանիկ ասէի. Երզն. ԽԸ։ * (Հերմիսիովոսը) բանիկունս իմն շարադրեալ՝ ասել յանդգնեցան զայս ինչ. Պարպ. Ա։

ԲԱՆԻՄԱՍՏ. ա. Իբր Բանիմաց. լմնցօղ կամ իմայուցիչ բանից. *Բանիմաստ խօսարանք. Ագաթ։

ԲԱՆԻՋՈՑՑ. տ. ԲԱՆԻԲՈՒՆ. *Շահատակարար ծաղկեցուցանել զբանիջոյց կորովումն մերոյ արգասիս. Թէոդոր. Ի կոյսն։

ԲԱՆԿԱՑ. ա. Որ բանք ընդունելի են առաջի այլոց. խօսքը անօգուտ. ԽԸՀԼ ՀԷՀԸ. *Սիսիանոս՝ սիրերի հազարապետ, որ յոյժ բանիկայ էր արքային, միանգամայն զազգն հրեից կորուսանել խնդրեր. Ես. ԽԸ։

ԲԱՆԿՆ, կամ ԲԱՆԳՆ, բանկունք. (որ և յոգն. բառիս Բանիկ.) Διήγημα. Narratio. Անպիտան բան. զոյց անբարի. առասպել. ստոյգ պատմութիւն. *Ծաղկիկ, և երազ, և բանգնն, և առասպելք. Ոսկ. ԼԸԸ. ։ *Պատ է ի սկիզբն ընդ խօսել ուշային՝ ոչ թողուլ ուսանել նմա բանկն, և պիղծ ոգոյց, և հանել լուկ. Բրս. Տբ։

ԲԱՆԿՆԱՐԿԵԼ. ն. Μυθεύω. Fabulosa narro, fabulor. Առասպելս արկանել. առասպելել. *Զոր պոսիդոնի և լիբայ որդի լեալ բանկնարկեն. Ես. ԽԸ. ։

ԲԱՆՀՈԳ, ի, ացի. գ. Բառ ունկ. որպէս Բան հոգացօղ. հոգաբարձու. գործակալ մշակութիւն. *Պարտ է բանհոգացի երկրին և գաւառ այն Ճանաչել և իմանալ զիմիմիսութեան եղանակաց. Վրպ. ծ. ծԲ։

ԲԱՆՁԱՅ. ա. Բառ ունկ. իբրու Ցիրացան կամ Շիլի առ շիլի. պոռ պոռ, յոյնախօս. *Երբ ի վերայ պուտկի կամ պղնձի՝ երբ ի վերայ կրակի լինի, ղկլուկն իբրև զբանձառ մնդրլատպես յեղուիլ, նշան է անձրևի. Վրպ. ծԲ։

ԲԱՆՈՐԱԿ, } ի, ացի. ա. Որսող բա-
ԲԱՆՈՐՍՈՂ, } նից այլոց առ ստգտանելոյ, բանաքաղ. բանակրկիտ. բանագըտակ. պարսաւասէր. *Բանորսակքն և բանաձառքն. իմաստակքն և բանորսակքն. փիլ. լխ։ *Մի՛ ի վերայ վազեցեն պարզաբար ասացելոցս՝ բանորսակայն գբժոդութիւնք. Ցհ. իմ. պաս։ *Չայգիատակք, բանորսողք, իսպեթայք, չալակրատք. փարպ

ԲԱՆՋԱՐ, ի, իս. կիմ աւ, ացի, օք. և ոյ, ով, ոց, ովք. գ. (իբրու իր Ճարակոյ.) Λάχανον. յորմէ Թ. Լահանա. Βοτάνη (Հ. հյ. բոյս). χόρτος χλωρὸς. Herba, gramen, vingultus, viridis, olus (Հ. ոլոռն). Դալարի՝ ի կերակուր մարդոյ և անասնոյ. Ճանճղէնն, խոպեղէն. Եղէւկէ, պղպեղ, սեպեղէն, էնդէն, նեպտ. *Բանջար խոտոյ. Բանջար վայրի. Պարտեզ բանջարոյ. ևն։ *Ի բանջարս է ինչ՝ որ առանձինն սատակիչ է, և խառնեալ ընդ այլ բանջարս՝ բժշկիչ պէսպէս ցաւոց լինի. Եղիշ։ *Զմեզրպահամ քաղցրութեամբ բանջարացն. Փարպ։ *Զսերմանս բանջարոյ. Պիտ։ *Մեք բանջարիս կեսոյք։ Որ բանջարով էր շատացեալ. Վրպ. Կ։

ԲԱՆՋԱՐ ասի և Ճակնդեղն. ոմն. Բանձաթ. որպէս կարմիր գնուածէն արմատ, էնտիխնիոփոբ. և որպէս Տերև պարարտ՝ որոյ արմատն է չնչին, բազուկ կոչեցեալ. Բազուկ Բանձաթ. Բազէ, ասփ. Τεῦτλον. Beta.

ԲԱՆՋԱՐԱԾԱԽ. Տ. ԲԱՆՋԱՐԱՎԱՃԱՌ. *Բանջարածախ եմ. գնեմ մեծաւ մեծ տրցակս, և կապեմ փոքերս, և վաճառեմ. Վրպ. Կ։

ԲԱՆՋԱՐԱՃԱՌԱԿ. ա. Ճաշակօղ բանջարոյ. խոտաճարակ. խոտաբուծ. *Լինելով խոտակեր բանջարաճաշակ. Խոսր. պհ։ *Բանջարաճաշակ կերակրովք. Մագ. *Զանձն տուեալ քաղցի և ծարաւոյ, և բանջարաճաշակութեան. Կորիւն։

ԲԱՆՋԱՐԱԿԵՐ, ի, ացի. Տ. ԲԱՆՋԱՐԱՃԱՌԱԿ. *Էր ծեր ոմն բանջարակեր՝ ի յորդանան. Վրպ. Կ։

ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑ. ի, ացի. գ. Պարտէզ բանջարոյ. պօսխան, պիւռնան։ Վրպ. Կ։

ԲԱՆՋԱՐԱՎԱՃԱՌ. ի, ացի. գ. որ և ԲԱՆՋԱՐԱԾԱԽ. Վաճառօղ զբանջարս. Խոպեղէն ծախօղ. պանդալճի. *Ես աշխարհական եմ բանջարավաճառ. Վրպ. Կ։

ԲԱՆՋԱՐԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. } Կազ.
ԲԱՆՋԱՐԵՂԷՆ, ղինի, նաց. } մեղ բանջարով. ունակ բանջարոյ. խոտեղէն. *Բանջարատուր գալարուվ, և պտղոց ծառոց հեշտ վայելչութեամբ. Փիլ. նխ. ։ *Ի մէջ բանջարեղինացն պարարեալ. Համամ. ա։ *Լաւ է կուշունք բանջարիղինք (յն. հանդերձ բանջարովք) սիրով և չնորհիւ. Ածաւ. ծԲ. ։

ԲԱՆՋԱՐԻԿ. գ. Բանջար սակաւ կամ աղքատիկ. յն. Λάχανον. բանջար. *Բանջարիկ ինչ, կամ հաց լուկ։ Եւ որ ևս տրկարագոյնքն իցեն, բանջարիկ ևս խառնեն. Ոսկ. Եփես. ծԳ. Ես ա. փխ. ծԲ։

ԲԱՆՍԱՐԿԵՄ, եցի, ն. Διαβάλλω. Traduco, defero, calumnior, criminor. Բանս ի մէջ արկանել. քսութեամբ. չարախօսել. պարսաւել. մատնել. ընդ վայր հարկանել. զրպարտել. բամբասել. բան խառնել, փուչէն, անշընել. ապ չխմել, չմռնել, խիլաք անդլխմագ. *Զամենայն ոք բանսարկեցեր, և գեղ ի մի այրդ ոչ իննայ եցեր. Ոսկ. ապավ։ *Մինչ ոչ էր բանսարկեալ սատանայի. Ցձի. Ը։ *Զոր (զյոբ) բանսարկեր չար թշնամին. Ցե որդի։ *Զշըշմարտութիւնն բանսարկեն բամբասանօք. Շ. յոբ։ *Պատճառեալ զանօրէնութեի իրիք՝ որ զսուտն (այսինքն սուտ թէ) բանսարկէ. Կէնմա։ *Ոչ բանսարկիս ի բարուվեցց. Նար. յէ։ *Բանսարկեցար, զի զերծուցեր զմեզ ի մեղաց բանսարկութէ. Սթլ. ապ։

ԲԱՆՍԱՐԿՈՒ, ուի, ուաց. ա. գ. Διάβολος. Diabolus, delator, calumniator. Բանս ի մէջ արկօղ. քսութեամբ. չարախօս. քսուռ. որոմնացան. հակառակ. որ և սեպհականեալ անուն սատանայի. բան խառնօղ. ղամմազ, գօլայչեզ, մընաֆիգ. երբ. յոբ, սպրան, ուսուի չէդան. *Ըս եկաց բանսարկու ի մէջ իսրայէլի։ Զոր բանսարկուքն բամբասեին։ Ա՛յր բանսարկու առ ի յուզել զկռիւ։ Ես եկայ հրեշտակ ած՝ լինել նմա բանսարկու։ Ոչ է արժան առն բանսարկուի ի տան Թագաւորի լինել. ևն։ *Կարծէին բանսարկուքն կորուսանել զնա. փարպ։

Որպէս Սատանայ. *Նախանձու բանսարկուին եմուտ մահ յաշխարհ։ Ակա հանուրքեզ բանսարկուն արկանել ի ձէնվ ի բանտ։ Որ է բանսարկուն, և սատանայ։ Յորժամ՝ բանսարկուն սատանայի վիճեալ տայր պատասխանի. ևն։ *Սարսեալ բանսարկուն փախիցէ ի մէնջ. փարպ։ *Զպատրանս բանսարկուն սատանայի. Ցհ. իմ. ապ։ *Բանսարկու և սատանայ անուանեմք զնա ի գործոյն, զի միշտ զբանս չար խորհրդոյն արկանէ ի սիրտ և ի միտս մեր. Լմբ. Եր ընդ եպէ. (մանաւանդ վասն չպրաստ լինելոյ զմենջ առաջի ած.) Տես և ԶԱՐԱԾՈՒ։

ԲԱՆՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαβολή. Calumnia, obtrectatio. Քսութեամբ. չարախօսութիւն. հակառակութիւն, մանաւանդ՝ սատանայի. ղամմազութիւն, իֆթիրիա, նէմիմէ, ղեյբանութիւն. *Եւ սիա հիլ ես ի բանսարկութեի քեզ (այսինքն ի հակառակիլ). Թուոց. իԲ. 32. *Բազում են բանսարկութիւնք, և դու ամենայն բանից մի հաւատար. Սիր. ծԲ. 15։ *Սատանայի պատիւն բանսարկութէ. Ոսկ. ապավ։ *Ի չարին բանսարկութէ. Աւր։ *Բանսարկութէ զնախարարան հարկ ընդ միմեանս. Եղիշ. Բ։ *Անենէին բանսարկութէի ած չապուհ (զհոսրովայ)։ Եւ նորա զգացեալ զբանսարկութէին իշխանացն հայոց։ Բանսարկութէ եւսեւն մերժել զնա. Փարպ։ *Պարսեացին պատրոնին բանսարկութէք. Նար. Ը։ *Ծանիցուք զձշնամոյն զբանսարկուի ի մէջ եղբարցս արկեալ. Լմբ. ապ։

ԲԱՆՍՈՒՏ. ա. Որպէս Սաստան. բանսարկու. չարախօս. *Բանսարկեալ սատանայի վարդապետութէ, որ մարգապանն էր ի սկզբանէ, կամ ոգեապան, և բանսուտ, և որոմնացան. Ցհ. կԲ։

ԲԱՆՑ, ի, ից. գ. գրի և ԲԱՆԴ՝ նովին հնչմամբ. (իբր հյ. պահանդ. կամ պրս. պէնթ, այսինքն կապ, կապանք.) Φύλακή. Custodia (որ են Պահ.) Carcer (Հ. գառագեղ.) εἰρκτή. (արգելան.) ὀχύρωμα, (ամուր), ևն. Կապարան պատժաւորաց. զնգան. արգելան. տեղի՝ ուր գնեն զոք ի դիպահոլ։ Կամնուէթէ՝ Մարմին, կամ աչխարհ, կամ գժոխք, ևն. ղընգան, հապս. *Եդ զնոսա ի բանտի։ Պահէր յաներկաւթ բանտն արգելչաւ. Ընդ նմա ի բանտի անդ. Հանին զնա ի բանտէ անտի։ Տեր հան ի բանտէ զանձն իմ։ Կապանաց և բանտից. և այլն։ *Ցանձնոյզ բանտի. Ի ստորին բանտի։ Բանտն բարկութէն. Նար։ *Բանգիւք խոշտանգել, կամ տանջել. Ցձի։ Եղիշ. ևն։ *Բանտ զնկանս աչխարհս անուանէ. Ցհ. իմ. ապ։

ԲԱՆՑ ԳՈՒՌ. իբր Բանտանման գուբ, կամ Բանտ նման գբոյ. *Աւելութէի ադանց, և սեր կանանց արկին զյուսէփ ի

բանտ գուքն . Եփր . ծն ։

ԲԱՆՏԱԾ . Ա՛ստուծ ոմն . իբր Բանտաւոր : Գն ։

ԲԱՆՏԱԿԱԼ, կամ ԲԱՆԴԱԿԱԼ, ի, աց . գ . Կալեալ և եդեալ ՚ի բանտի . բանտաւոր . կալանաւոր . Ժող . ա . * Սղոյնպէս բանդք բանգակալեաց . ՅՃԹ . Ի ։ * Մի՛թէ բանտակալ կապանաց նա ոք ելցէ արձակ կէ . Ագաթ ։

ԲԱՆՏԱԿԱՆ , կամ ԲԱՆԴԱԿԱՆ , ի , աց . Նոյն ընդ վ . * Որ ոք՝ զի կապեալ և ՚ի բանտի կայցէ , և առեալ զչղթայսն՝ զայլ զիւր ընկերսն զբանտականն կոչիցէ Ճիցէ . Ոսկ . Ես ։ * Բազում բանտականաց փրկութիւն արարեալ . Ագաթ ։ * Բազում բանգականաց Թողութիւն արարեալ . կոչիան ։ * Բանգականաց և կալանաւորաց արձակումն . Վրք . ա Եղ ։ * Հիւրոց և հիւանդաց և բանտականաց . Խոր ։ * Զկապանս իւր , և զամենայն բանտականաց . Լմբ . ոչ ։

ԲԱՆՏԱՄՈՒՏ . ա . Մտանել ՚ի բանտ . և Որ ինչ անկ է մտելոցն կամ մտկցն ՚ի բանտ . * Բանից ընկեր , և Ճանապարհաց , և բանտամուտ կապանաց . Ագաթ ։

ԲԱՆՏԱՊԱՀ , կամ ԲԱՆԴԱՊԱՀ , ի , աց . ա . գ . Դեսմոփուլաք . Custos vinculorum, commentariensis. Պահապան կամ վերակացու բանտի , և բանտականաց . պէսպէս պէս-ձեւի , պէսպէսպան . * Ցանել զբանտապահսն , և սպանանել : Վասն մահու բանտապահացն . Կոչ . Ել : * Զայն հրամանն առեալ ՚ի մոգպետէն բանդապահացն . Ճ . Ա : * Թողին զբանգ իւրեանց բանդապահքն . Բս . Գծդ : * Բանտապահն խղոպհատս . Հ = 8 . օգոս . ծ : * Եւ էր բանդապահն բարեկամ միքայէլի . Վրդ . պտմ ։

ԲԱՆՏԱՊԱՆ , կամ ԲԱՆԴԱՊԱՆ , ի , աց . Տ . ԲԱՆՏԱՊԱՀ . և ԲԱՆՏԱՊԵՏ . * Մինն ՚ի բանդապանացն հ=ար զդաւաճին Հ=8 . Նոյեմ . իմ : * Ընդ ձի , ոյզ առ պետրոսիւն , որ եր ՚ի բանտի , պատժին բանտապանքն (յն . պահապանք) , այնպէս և որ քոյ բանտապահքն (յն . պահօղք) էին , ոչ պատժեցան . Կոլ . ծԹ ։

ԲԱՆՏԱՊԵՏ , կամ ԲԱՆԴԱՊԵՏ . ի , աց . գ . Ἀρχιδεσμοφύλαξ , δεσμοφύλαξ . Summus carceris custos, custos vinctorum. Գլուխ և վերակացու ամեն բանտի , և կալանաւորաց , և պահապանաց . պէսպէսՃը պատչ , պէսպէս ազատ . * Եթէ նմա չնորհս առաջի բանտապետին : Եւ ետ նմա բանտապետն զձեռս յավեհպայ : Պատուիրեցին բանտապետին զգուշութեամբ պահել վնասս , ևն : * Ոչ իշխանքն կարող են ընգգեմ գառնալ , և ոչ բանտապետք . Ճ . ժ : * Նմա և գոզ բանգապետ և զգուշ չայցող . Մագ . իվ ։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԱԼ . Տ . ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼ ։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼ, կամ ԲԱՆԴԱՐԳԵԼ, ի , ից . ա . (իսկ Բանտարգելոց .) Արգելեալն ՚ի բանտի . բանտաւարկեալ . բանտակալ . բանտականան . * Երթալ զհիւանդն և զբանդարգելն տեսանել . Ոսկ . ՛ս . ա . ղ . (յն . զկապեալն . որ և աւել կալանաւոր) : * Հիւանդին և բանդարգելին ՚ի տես գնաց . Լմբ . ա՛ա ։ * Նա և ՚ի բանտարգելն և ՚ի հիւանդն , Թէ կամքս , բարեգործեա . Խոր ։ * Վհատեալոցն բանտարգելոցն քաջազեալ ցուսաւ . Նար . ՟ք ։ * Աչեր զնա խաւարամուխթիւն զբանդարգել . Աղ ։

Եւ իբր Բանտարգելական . * Մատնել ՚ի բանդարգել չարչարանացն նեղութիւն . Գէս ։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼՈՒԹ . գ . իբր Արգելանք բանտի . * Մնացեալքն անկոյն ՚ի թերթս ամուրս , և ՚ի բանդարգելս անելս . Ես . ղԻԼ . ՟ի ։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼ ԱՌՆԵԼ , ԼԱՒՆԵԼ . ի բանտ արգելուլ , և արգելանիլ . բանդեալ , իբ . * Զբազումսն ՚ի սրբոցն ես բանտարգել առնէիս . յն . ՚ի բանտս փակէի . Գծ . իԷ . 10 : * Ընդ բռամբ ածեալ զհակառակամարտն՝ բանդարգելս առնիցէ . Տծոակ : * Իբրև բանգարգել եղեալ անյիշումիք . Աբէ ։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼԻՔ , լեաց . գ . կամ է Արգելեալք այսինքն արգելեալք՝ ի բանտս , և կամ Բանտարկեալք՝ որպէս բանտարկեալք . * Ի հեռաստանէ եղէն վարդապետք մեր . Թէոդորիչք բանտարգելեացն . Եղիշ . Է ։

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼՈՂ . ա . Արգելօղ ՚ի բանտ . բանդօղ . * Բանտարգելօղ աիտից . Վրք . կղ . Ճ ։ (ոմանք ընթերցուն , բանտ՝ արգելօղ .)

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ . գ . Արգելուլն ՚ի բանտի . * Բանտարգելուլեամբ զնացոյն ոք տանջեալ գտցէ անձինս . Պիտ ։ * Ոչ քարկոծանք , ոչ բանդարգելուլեք . Սդէ . ւԺ : * Կամ զբանտարգելուլեն բազմ օրեայ ՚ի խոր վերապին . Գր . պղ . ԼՂ ։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼ . որ և գրի ԲԱՆՏԱՐԳԵԱԼ , ելոյ , ոց . Արկեալն ՚ի բանտս . կալանաւոր . Ֆռգ . ա . * Բանտարկելոցն Է նեսուիչ ՚ի սեներկի . Վրք . կղ . Ճ ։ * Իսկ սուրբքն ՚ի բանտին անդագար ուսուցանէք ըզբանտարգելս . Հ=8 . սեպտ . Ճ ։

ԲԱՆՏԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Նոյն ընդ վ . * Առնու զչղթայս յամենայն բանտաւորս . ՄԺԲ . ծԷ . * Ցիչէին զգրիգորիոս զմ արգելոք . զբանդաւորն . Ոսկ . լա ։

ԲԱՆՏԵՄ , եցի . Տ . ԲԱՆԴԵՄ ։

ԲԱՐ , ի , ից . և ով . գ . որ և ԲԱՐՀ . Վարազ՝ մանաւանդ կէնդանեաց , և Ձիոյ . էեչ , էիւ , պէչ , պէս , եէ , էերէմ . * Ձի (ընաիր) երեսն ցից . բաշն ՚ի չաւին , և Ձաղկ . Վպտ . յԷ : * Վիշապ մի ահագին՝ խոզաձև բաշով . Ճ . Ա : * Խոզն բարձրաբոյզ զրաշն , և եհար ժանեօքն . Վրդ . ա աա . որ յԱղուանագիրս գրի . * Խոզն բարկացեալ զբաշն լարեաց , եզարկ զարջն : * Բաշն ընդ ամենայն մազին : Ջբաշան , այսինքն է զվարսն , որ է Ճակատին մազն . Մաթին ։

ԲԱՐԱՒԱՏ . գ . Զի որոյ բաշն է հատեալ կամ չէ երկայնեալ . * Եւ չէզոքն . որպիսի , քուռակ , բաշահատ , մասաղաձի . Եբէն . ՛եբ ։

ԲԱՐ , ի . մանաւանդ ԲԱՇԽ , խից . գ . Դասմός . Divisio, portio, tributum . Արմատ բաշխելոյ՝ որպէս Բաշխումն . բաժին . բաժ . վիճակ . սակ . հարկ . տուրք . պաճ , խարաճ , վերնի . (իսկ պրս . պախչ , պախչիչ է տուրք , պարգև) . * Կալ ՚ի վերայ բաշխից հարկաց խնգրեցեալոց . Խոր . Ճ .65 : Ոչասի ԳԱՐՏԱՐԱՇԽ . հարկաւ տալի պարտք կամ տուրք ալքատնի . * Զորդիսն ապրեցուցանել ՚ի պարտ բաշխից . Ես . ԻԲ . Է : Իսկ Մաղ . ա . 3 . * Կարգեցին զժառանգաւն նր ՚ի դաշտ անապատի ՚ի լս , ձ . * Ի բաշխ անասնոյսն ՚ի լս , ձ . * Ի բաշխ անասնոյսն ՚ի . յն . է . ծՙՄա , տանիք , այլ լինի ընթերնուալ և ծՙՄա , տուրք . ըստ երբ . Խոռ , վիշապ , նհանգ ։

Որպես Հարկ Ճակատագրական ըստ հեթանոսաց . բախտ . վիճակ անհրաժեշտ կործեցեալ . անն Նաղբը . * Ոչ ՚ի բաշխ բախտից , և ոչ Ճակատագրաց . Եղիշ : * Բարդածան բազում աստղուածս արար ընդդեմ ազանդին մարկիոնացւոց , և բաշխից , և կուռց պաշտամանն . Խոր . Է . 63 : * Զխմարմինէին բաշխից և զբախտի առաւաւելս ՚ի մէջ բերել . Սէբեր . Է : * Բաշխս բախտից բաժանեցին . Ագէր : * Ագռաւկեցիք զբաշխս խափանէն , և զի չէ նա ինչ՝ քաղցողն . Հոռոմոցիք՝ բաշխ տան իշխանութիւն ՚ի վերայ ամենայնի . Եփր . Համաթ ։

ԲԱՇԽ . Որպէս Աքալաւ . յն . * Ախաւ . ածգրի . ակաւ . մանր ՃՃի , կամ որդն մեմոյ , պանրոյ , և մորթոյ մարմնոց մարդկան ։ Գաղէտ ։

ԲԱՇԽԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Διανομήτικός . Distributivus . Բաշխօղ . տուիչ . պարգևատու . և Բաշխողական . տրամաբաշխական . պախչ , գաւմ էպէՃի . * Արդարութիւն է առաքինութիւն անձին (այսինքն հոգւոյ) բաշխական ըստ արժանաւորութիւն : Գործ արդարութ է բաշխական գոլ այնմ ինչ որ արժանն է . Աիեփ . ա՛ա ։ * Բոլորն բաշխական ՚ի հաւասար մասունս և ՚ի նմանս . Պղպ . փՀ : * Բանն է , որ կառավարէ զցասումնականն և զցանկականն՝ բաշխական արդարութ : Բարեաց բաշխական . ԼՂ . սչ : * Եւ զայս գործի՝ այնպէս չնորհացըն բաշխական . Շ . ա . Բաղխ ։

ԲԱՇԽԱԿԻՑ , կցի , յաց . ա . գ . Γεωμόρος, ὁ σὺν νομῇ . Agricola, colonus, habens portionem . Կցորդ բաժնի երկրի . վիճակակից ՚ի սահմանս անգաստանայց . * Սահմանակիցք լսակ , և բաշխակիցք՝ զայլս վանելով : Ա՛յր , և վիճակ բաշխակից . Պղպ . օբՀ . Է ։

ԲԱՇԽԱՏՈՒՐ . Նոյն ընդ վ . * Ἀπονομητικός . Distributivus ; propensus , ut suum cuique attribuet . * Բաշխատուր ըստ արժանեացն է արգարութիւն . Փիլ . այլաբ : * Հաստատակ՝ բաշխատուր էր արդարութիւնն՝ ամենեցունց այլոցն , և կարգաւորիչ . Վրդ . ծՀ ։

ԲԱՇԽԵՄ , եցի . ն . Διανέμω , ἀπονέμω , μερίζω , μεταδίδωμι . Distribuo, impertior . νέμω, tribuo . χορηγέω, suppeditо , subministro, largior . Բաշխ կամ բաժին տալ իւրաքանչիւր ումեք ըստ արժանեաց , կամ ձրի որպէս պարգև . բաժանել լով տալ . մասնաւորել զբարիս , զտաեղիս , ևն . մասակարարել . անտեսել . պարգևել , չնորհել . բաժնել . ֆայ էՄէփ , պէօմէփ , հիսե պախչ էՄէփ , պաշըէլամագ , պէխէյիպէնուսուի ումէ . պախչէլ , պախչել , պախչիլ պաւ . * Առանց նախանձու բաշխեցից . Բաշխեաց պարգևս : Ջաւար նուա բաշխեացե : Եւ զերկուս ձկունն բաշխեաց ամենեցուն , ևն : * Արդարութիւն ոչ ուրուք ելով ատի՝ բաշխէ տայ զարժանին ըստ իւրաքանչիւր իրի . Փիլ . Ճ . բան : * Հոգին՝ որ զայսպիսիս բաշխէ եկեղեցւոյ արժանաւորացն . Կիւրղ . գանյ : * Հաւատարիմ անհաւասար բաշխելն է անիրաւ . Նիս . բ : * Որ զամենեցունց զինամս լսա իւրաքանչիւր պիտոյից բաշխէ . Եղիշ : * Բաշխել իւրաքանչիւր ըստ օգուտս . Փարպ : * Ձեռոք բաշխք պարգև . Մխ . Երէմ : * Ամենայն ընտրեալ հոգւոյն յորժոյ բաշխին . Ագաթ : * Բաշխէ զմարմին իւր և զարիւն . Շար : * Նոյն ինքն է բաշխօղ , և նոյն ինքն բաշխի ՚ի միջի մեզ . Փրփ : * Ընծայեսուք բաշխեցար ՚ի ձեռաց մերոց . Փարպ : * Հաւատարութեամբ բաշխիւր երկրածնոց՝ մանանային զուգամանութեամբ . Նար . ղՁ ։

Կամ Διαιρέω . Divido . Բաժանել , որոշել , և սփռել . * Բաշխեաց զմանկունան ՚ի լիա և յառաքել . Ծն . ւՁ . 6 : * Իբրու զի տան են (պատուիրունք) , բաշխեաց յերկուս հնգեակս , զորս յերկուս արձանս փո-

բագրեաց: Երիս բաշխեալով տալով ՚ի ժի իւրաքանչիւր. Փիլ. ծ. բան: Ա ֆԿ. Ը: *Զողորմութիւնն և զընծրկս բիւրուց ազանց բաշխեալ սուբատարանէ: Ոյք ՚ի բազում տեղիս բաշխեցան, սփռեալ տարածեցան. Նար. Խ: *Բաշխեմ զբարբառ իմ որդւոց մարդկան. (այսինքն բարբառիմ, կամ Ձայն արձակեմ) Ա՟ոխ. Ը. 4:

Կամ Νέμω, διανέμω. Distribuo, dispenso. Ցնտեսել, տնօրինել. (ուստի և νόμος, օրէնք.) *Իրաւապէս բաշխել զգաստատանս. Պղատ. օրին. ա:

ԲԱՀԽԻՀ. գ. Որպէս ռմկ. պալխիւ. ալ. պէխէլիւ. այսինքն Պարգև, կամ մասն և բաժին ՚ի բարեաց. *Եւ աւետնայն զօրացն ասային բաշխիլ ՚ի մեծամեծ աւարացն ա. ծելոց. Բ՟ա. Ը. 2:

ԲԱՀԽԻՉ. ա. Որ բաշխէ. բաշխող. *Ինքն բաշխիչ հնորհաց հոգւոյն սքի. Ա. գաւ: *Հոգին՝ ամենից բաշխիչ ղՀօրն պարգևս. Նար. ւԸ: * Լինելոց էր բաշխիչ մեծի և երանաւոր գանձու. փարպ: *Ի յագարա. կի զկայրին բաշխիչ. Պղատ. օրին. Ը:

ԲԱՀԽՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԲԱՀԽԱԿԱՆ. Տրամաբաշխական. բաշխիչ, և ափռիչ. որոշիչ. *Բաշխողականն անուանի արդար, այն՝ որ առանց ակնառութեան ըստ պիժանեաց և կարեաց իւրաքանչիւր մատակարարիչն. Տօնակ: *(Լոյս արեգական) ՚ի Թանձրագոյնն նիւթս հեղեալ՝ աղօտագոյն ունի զբաշխողականն երևումն. Դիոն. էրին: * (Երկինքն՝) ժամանակաց ամենեցուն բաշխողական. Շ. իմ էջ:

ԲԱՀԽՈՂԱԿԻՑ. ա. Συγχορηγός. Simul subministrans, praebens. Ի միասին զոյգ ընդ այլոսն բաշխող. որպէս որդի ընդ հօր բաշխէ մեղ զՀնորհս հոգւոյն. *Տրա. կից և բաշխողակից բնաւորապէս և անան. չաոաքար. կիւրղ. գանձ:

ԲԱՀԽՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՀԽՈՒՄՆ. *Ըստ արժանեաց իւրաքանչիւրոյ բաշխողութեանն Հնորհաց. Մ՟ա. էջէ:

ԲԱՀԽՈՑԴ. գ. Χορηγία. Suppeditatio. Հաշիւք. պարգևք բաշխելիք. տուրք. մատակարարութիւն. *Տային զանձինս յանօրէն բաշխոյս կաքաւչաց. Է. ՀՌ. Ը. 14:

ԲԱՀԽՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ԲԱՀԽՈՒՄՆ. *Հուր յամենայն տարր արարածոց հաւասարապէս ունի զուգութեի ըստ էականին կշռոյ բաշխութե. Նար. ղՁ:

ԲԱՀԽՈՒՄՆ, խման, անց. գ. Διανομή, νομή, χορηγία. Distributio, erogatio, largitio. Հաշխել և իլն (ըստ ամենայն առման). * Հաշխումն ընչից, կամ աթերաց: Հաշխման յաղթանակաց: Ձրի բաշխմամբ: Հաշխմունք պարգևաց: Ա՟ա. չաո կամ հաւասար բաշխմամբ. Մ՟ած. Ը: Խոր. գ. 62: Սաղ: Նար: *Ջաճանոյն ընորհաց բաշխումն: Որպէս նիւթով ի. վիք ՚ի մարմնական բնութեան բաշխմամբ պիտաւորեալք. կիւրղ. գԿ:* կենարար մարմնոյ և արեան տեառն բաշխումն: Հաշխմամբ կենդանարար խորհրդոյ. Խոր: Շար: *Գերագոյն քան զմիտս անուշագործութե բաշխման զընդունակուի. Դիոն. էրին:

ԲԱՁԻՆ. գ. Ձայն անասնոց. որ և ոչխն. պապաղիւն. բառաչիւն. *Ձկուիչս և զվճռիչս, զբառաչիւն և զբզաչիւն տնասնոց խօսեն. Վահր. յոթն:

ԲԱՁԱՂԱՆԴ, նաց. գ. Ἀδολεσχία. Loquacitas intempestiva, garrulitas, nugatio. որ և ԲԱՁԱՂՈՒՄՆ. Պատաղամն ՚ի շատախօսութե. աղճատանք. շաղխաղփութե. բանդագուշանք. ցնորք. երազարա-

նութե. առասպելք. փոփոխ խօսք. հեքեք, պիհատպ պէօղ. * Դուռք ինքնին գիտէք զայն, և զբազխաղանս նորա. Ը. Խգ. Ը. 11: *Թողում զառասպելեացն բազխաղանս. Խոր. Ը. 7: *Բազխաղանք մոլորելոց մտաց ՚ի դիւաց: Զնոյն բազխաղանս այլովք պատմութիք կարկատեցին: Անմտութի լի են բազխաղանքն. Եփիփ: *Ցայտնութիք դիւաց լինէին ՚ի բազխաղանսն պատիր խաբեութե մոլար պաշտաման. Խոր. ա՟ա աթԸ: * Ոչ մարմինն յերկինից իջեալ՝ ըստ փառաբանի եւ տիքեայ բազխաղանացն. Ցհ. իմ էջ:

ԲԱՁԱՂԱՆԴ. Συμπλοκή. Complicatio. Պատաղումն, իբր ցնդումն, և պատատումն ՚ի ծուփս խորհրդոց. *Զսրսին բազխաղանս (յերեսաց յայլատատ տեսութե) հրամայէ խափանել քո. Ոսկ. ՛ս. ա՟. ւղ: * Ի նոյն տիպ՝ միտքն բազխաղանս երազոց ծնանի. Լմբ. ՚ի գբ. պապ:

ԲԱՁԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Շաղ փաղփել. մեծաբանել. *Բազխաղեցուցանէ մեծամեծս և ցուցանէ դուշնաքեայս. Եփր. ա՟ե՟ա:

ԲԱՁԱՂԻՄ, եցայ. յ. Երազաբանել. ցնորս բարբառել. բանդագուշէլ. առասպելել. ստութի յօդել. այլեվայլաձագ, եա պա՟ա պէօյէվեփ. * Որդի սան.տորկոյ... զմար ոմն տալոյ բազխալի (սմբատ). Խոր. Ը. 35: * Զի՞նչ ունիք առ այս՝ զբազխաստութե բազխալել: Զոմն բարւոյ արարիչ բազխալին, և զոմն չարի. Լմբ. համբ: *Բազխաղելով յաղագս գոյութե արարածոց. Վրդն. նէ: *Ընդդիմանալ ոյ բազխաղեցաւ (սատանայ). Վ՟ահ. յոբ: * Մոլորութե նոցա որպէս զբբեցոյ է, որով բազխալին յունայնան. Լմ. ա՟ծաթ. (որ հայի և ՚ի յայլորդ նշ:)

կամ Պատաղիլ ՚ի ցնորս. ցնդիլ. ցնորրիլ. ձապաղիլ. յածիլ. *Հեռի առ ՚ի նոյանէն օգտին բազխալն միտքս մեր: Զի մի բազխաղեսցի ՚ի ժամանակին, յորում մանաւանդ առաւել պիտոյ է զգաստութե: Որ յօդս են, և բազխալին ՚ի ներքոյ երկնից. Խոխ: * Հեծեալ յերիվար սլաց վար, և յորչս բազխաղեալ. Ցհ. իմ:

ԲԱՁԱՂՈՒՄՆ, ղման, անց. Տ. ԲԱՁԱՂԱՆԴ. և ՁՆՈՐՀ. *Փակաւումն հրէականն խորութե, և հեթանոսական բազխալմանց. Բիս. ՚ի ապէֆ: *Տոհմանիւս ՚ի սատանայական բազխալմունս և բարբաջանս հեռուութիք. Ոսկ. փիս: *Պատատմունս բազխալմանց զինքեամբ չուրջ դիցէ. ճ. Ա: *Ցարուցեալ յերազոցն՝ ոչինչ սեռանէին ՚ի բազխալմանց, ՚ի իսաւրէ ահիւ և բազխալմամբ (լսեալք.) Խոխ: Ն Ա՟ահ. յոբ: *Ա՛յս ոչ է սովորական բազխալմունք անընդհոց. Վրդն. ծն:

ԲԱՂ, ի, ից. գ. Λέξις. Vocabulum, dictio. Ձայն մարդկեղէն՝ յօդաւորս և նշանական, յորմէ կազմի բան կամ խօսք և բարբառ և ճառ. լոգէդ, լոգիս. եէլիմէ, սեխեան. *Բառ է մասն դուզնաքեայ՝ ըստ (կամ ՚ի) բաղդատութե բանի. Թր. էեր: * Ցարմարուն և բառք որպէս նիւթ են շարագրութե. Անյ. պոլթ: *Անբառնութե է՝ ոչ ՚ի զօրութե դիտմանն հայել, այլ ՚ի բառն: Որպիսի ինչ նշանակէ բառն... այլովք յայտնաբանագունիւք բառիւք հաւաստել. Դիոն. ՁԾայ: *Մարմին ունի (որ գիրն) զՀառական հրամանն, և հոգի՝ որ կայ ՚ի բառն անտեսանելի միաբն. Փիլ. պեռպեան: * Բառս իմն և քննութե ընդդեմ միմեանց ուսոյց բազբառել. Լմբ. ապ: * Աշխարհական բառն է, յորժամ զոք հարկանեն կամ կոտրատեն, սլաթծին առ այլս՝ եթէ զնա լուացաք. Կլիմաք: * Ա՟ զայնէմ զձեզ, իրաւապէս՝ իբրու ինձ իսկ Թուի, բառիցս եղանակիս Թոյլ տալ. Պղատ. սոխ:

ԲԱՂ. որպէս Բարբառ. լեզու. լիսան, փիլ, պէպան. *Ցարդ ևս բան ըստ իւրեանց աղեաստրոյզ բառին պատմի. Ցհ. իմ:*Որպէս տղայքն, որ ոչ գիտեն բառիւք զպէտս ՚ի մարցն խնամոցն առնուլ. Ցձխ. ծքե:

ԲԱՂ. որպէս Ձայն երաժշտական. և դանակ. ֆէբոբ, ասասուլ, ալաղ. *Ես երգեմ, և նա ոչ երգէ. իմ բառս քաղցր է, և նորայն ոչ. Վ՟ա հղ. Ը:

ԲԱՂԱԳԻՐՔ, գրոց կամ գրաց. Տե՛ս ԲԱՂԴԻՐՔ. *Ի բառագրացն ըստ ըստակիսի. Երզն. ֆէբ:

ԲԱՂԱԿԱՊ. ա. Բառիւք կապեալ, զգեալ, սեՀեւեՀիւք յօրինեալ. *Ամենևին բառակապ և կամ քերական ոչ գրեաց, այլ զամենայն պարզ և յատակ խօսեր. Հ=ց. Նոյեբ. ծգ: Հ. ինէիւ: Վ՟ա ոսկ. Նար յ:

ԲԱՂԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Կցումն բառի ընդ բառի. և Ընկերն բառի զմանեկից կից, իբր զոյգ, համ. ըստ յն. սխն. συν. *Ոչ ոք զինքն ինքեան կենակից ասիցէ, կամ դնացակից. քանզի երկուց դիմաց կանգնումն բերէ բառակցումն իր. Պղատ. իէ:

ԲԱՂԱՂ, ի կի ոյ. գ. Βλητή, βλήχημα. Balatus. Ձայն գոչման անբանից, հօտից և անդեայց. Ոայեւը, պոռալը. * Ըստ անբանիցն անզգայութե, ՚ի բառաչ ձայնի բարբառոյ՝ որ անկեպարսաւոր աննշանացան. Նար. ծէ: * Բառաչ որթոյ ելանէր յորովայնէ նորա ուռուցելոյ. Վրդն. Եւ:

ԲԱՂԱՂԵՄ, եցի. ւ. (լծ. Հաչել հառաչել). Βλητάομαι. Balo. Գոչել և բառաչ խաչանց և արջառոց. Բառաչիլ, պոռալ, Ոայել. Ռլէֆէ. * Հարկաւոր էր բառաչել. Նիւս. Ոպ: * Ցանասնոց, որ առ մեզ բառաչեն. Վ՟ե՟ը. Ը: *Իբրև խաչանց ՚ի մի բարբառ բառաչելոց. Ոսկ. յհ. Է. 43: *Ամենայն կենդանիք ՚ի զեներն ածեալ՝ բառաչեն. Սինա. Է: * Կանչելով և բառաչելով. Վրդն. ծն: * Բառաչեաց ուշաբեր. Վ՟ա հղ. յ: * Անասուն կապեալ յորժամ աեւանէ զտէրն իւր՝ ընդդեմ նորա բառաչէ. Ասան. ղՀ:

Ն՟ամանութի ասի. *Ոչ յայտնեաց աբրահամ որդւոյն իւրում, Թէ դու ես գառն պատարագի, զի մի՛ բառաչեցէ ՚ի գորով. (վամ) զի մի՛ բառաչեսցէ ընդդեմ Հօրն. Եփր. ՚ի Ննուաե: * Դևն իբրև զառիւծ ճղեալ, և ընդ դէմն բառաչեալ, ոչ կարաց խափանել զնա ՚ի հոգևոր ալօթիցն. Լմբ. սղ:

ԲԱՂԱՂՈՒՄՆ, չման. գ. Բառաչելն. բառաչ. * Ընկնկդիր եմք բառաչման խաչանց մերոց. Եղիշ. դնդ: * Բառաչուման անասնոց, որ ձայն ածեն, և զձագան և զընկելոն որոնեն. Լմբ. Նար: * Ոլոչային լաւ Հառաչ բառաչմամբ ,,. այսինքն գոչմամբ, կանչմամբ. Սիոան:

ԲԱՂԱՁԻ. ա. (իբր բառ ից արժանի. լծ. և փարլամ. ոշ և յն. ἐπέρρεια.) Մեծանուն, և մեծատուն. Հոմ. մեծափառ. անուանի. հռչակաւոր. հոյակապ. պանծալի. * Ցոյժ հայտուացն բառացի մեծութե ,,. յն. մի բառ, Ἐυπορία. Opulentia. փիլ. պեռպեան: Ա՟ա աբրահամ իմն կամեցաւ երևեցուցանել բառացիս առ բնաւ ազգաք: Ա՟րտաքին վայելիւք երկնային բառացիս. Պիս: *Եթէ ոչ բարձրասցիս ըստ մարմնոյ բառացի գոլ. Մագ. լ: *Եւ այրն էր բառացի յոյժ ամենայն պա-

ձնպանօք. Ճ. Բ: Զ: *Բառաւքի բարառաւնումեցք. Կաղ. ղԲ:

ԲԱՌԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառաւքի գոլն. Ճոխ և պանծալի վիճակ. շքեղութիւն. Հռխումեմ. *Զքանազան խիտ ծառոցն ունեն լով բառացումեմ: Ալաղ անցելոյ երջանկաբեռ բառացումեմն. Պէպ:

ԲԱՌԳԻՐՔ, գրոց. ոյ և ասի՝ Աբչիկոն.

ԲԱՌԴԻՐ, ԲԱՌԻ ԳԻՐՔ. (Lexicon, vocabularium, dictionarium. Կոչի է և ԲԱՌԱՔԻՐՔ, կամ ԲԱՌԱՐԱՆ. Գիրք հաւաքման և մեկնութեան բառից՝ յայլևայլ լեզուս ըստ ազգի. որ երբեմն էր գործ թեթև յամենայն ազինս, և գարուց՝ ի գարս Ճոխացաւ. լաղէն փիլոպը. * Ցառաւակի. սի բառգրոցն քաղեալ. Երփ. փէր: * Ի բառգիրն տես: Ի բառի գիրքն տես. Ոսկի. փոր:

ԲԱՌՆԱԼԻՔ, լեաց. գ. Ἀναφορεύς. Vectis. Լծակք, ձողք՝ որով բառնան զիւս ծանուսն. սրբգի, երբգաց. *Առին ըզ տապանական բառնալիքն՝ ի վերայ ուսոց իւրեանց: Զատապանակն, և զբառնալիս նորա: Շուրջ ունէին բառնալիքն, և հայէին գլուխք բառնելեացն. ևն. ա. ճ. թԵ. 15: Է. ճ. Ե. 8. 9: * Լամիք լծակացն, որ է բառնալիք. Վ.բ. Եչ: Խակ Է. ճ. Է. 16. *Եւ զկաստրայս, և զբառնալիս, և զանման ո. իմն ընդունարան՝ որ տանի ինչ ինչիքեան, որպէս սկաւառակ, ևն:

ԲԱՌՆԱՄ՝ բարձի, բարձ. Ն. *Αἴρω. Tollo, porto. Իր. Բառնիլ, և բառնալ, և բարձեալ լինել. Տանիլ՝ի վեր առնուլ, և ի վերայ առնուլ. վերացուցանել, և կրել, որպես զբնձն. առնուլ տանել. Վերընձեչ, փանիլ. գալաբմաք, ալմաք, ՆԵՒԻՒՐՔԵ. *Բառնալ լծակօք զտապանակն, կամ զսեղանն, և վերընափզկս խորանին: Ցուսս իւրեանց բառնային: Մի բառնայք քեռնիս: Բարձին զմարմինն, և թաղեցին: Բարձին զնա ձիով: Բարձին զնշխարս կոտորոցն: Բարձեք զնաչն: Գառն ոյ՝ որ բառնայ զսեղս աշխարհի: Ոչ գնասցեն, այլ բառնալով բարձցին (յայլոց): Հուր բառնայցէ (ըստ կոտրով խեցւոյ): Բարձին զպղինձ նոցա ի բաբելոն: Բարձցին զնա (զտակերս իմ) յեգիպտոսէ. ևն: Որ և ասի առեալ, Բարձեալ բերել. Բարձեալ տանիլ. ևն:

Կամ Բաստάζω. Bajulo, porto. Ըստանձնել. յանձին կրել, յանձն առնուլ. զանել. Վերընեչ փաչել. գալաբմաք, դաբեմաք. *Ձոյ ինչ դիցես ի վերայ իմ, բարձից: Բարձեալ էր ինքնին զնաչաւիայսն: Ձգաւս մեր եբարձ: Բառնալ զկօշիկս նորա: Մի բառնայք քասակ: Ձծանրութիւն աւուրն բալձաք և զաօրի. ևն: * Ի գիրկս քո բարձեր: Բառնալ՝ի գիրկս յորդւոց ազամայ: Բարձեալ եղև՝ի գիրկս ծերոսնեայն, որ բանիս զարարածս բարձեալ ունի. Շաբ: *Ցարդանգի կուսին բառնիլ կըրիւք: Ածոգի. Բայէ:

ԲԱՌՆԱԼ. Ἐπαίρω, ἀΐρω. Attollo, levo. որպես Ամբառնալ. Վեր Վերընեչ. * Եբարձ պատանին գեան զաչս իւր. Է. Ի.գ. ծԶ. 34: *Ձաչս իւր՝ի վեր եբարձ. Ծն. ւԶ. 1: Ե. 25: *Ձոր բարձեալ մակաւաւսար արիցն. Մ գ. ՀԷ: *Բարձար՝ի խաչ վասն մեր. Շաբ: * Եթէ բառնայցի՝ի վեր այնպիսի վիշապն. Ենէի: *Ձի մի բարձցի միոք նոցա հալածումեք. Ճ. Ի: *Բառնալ զաչն՝ի վեր կարկեց ընգգեմ քո. Ի. ծԵ. 14: *Բարձ չի զաչս իւր առ նոսա, և սկսաւ ասել. Եբէ. հաՃԲ:

ԲԱՌՆՈՒԱԼ. Ἐπαίρω, ἀΐρω. Aufero, extollo. Ելոյց առնուլ. ՚ի բաց առնել. Ջնջել՝ի միջոյ. Իր. պակասիլ. գալաբմաք, նագաւաք՝ ՆԵՒԻՒՔ ԷՒՆԵ՝ օշմաք. *Բարձեք ըզչարն՝ի միջոյ ձերմէ: Բարձեաս զչարն յիսրայէլ: Բարձեր զանաւսան յերկրէս յուդայ: Բարձցուք զքիչսաւսն նորա յերկրէ: Եկն ջնջեղեղն, և եբարձ զամենեսեան: Բարձցին զնոցանէ՝ի պարանոցէ նոցա: Բարձաւ լուծն հեթանոսաց յիսրայէլեան տոհմէ անտի: Արդարութիւն բարձաւ՝ի նմանէ: Դատաստանն նորա բարձաւ: Բառնան յերկրէ կեանք նորա: Բառնան աղք արդարք. ևն: *Ի բառնալ տէրունն յաթոռաւանայ. Ագաբ: *Ի բառնալ ազգին արշակունեաց. Եղիշ. ա: *Բառնին ապականութիք. Նաբ. Իա: *Ա յոքիկ բառնին՝ի միջոյ յուրեմ մահուն բառնալ բառնայ: Բառնին գայթագղութիքն: Բառնիւր՝ի կենաց. Շ. Բայէ: Ճ. Ա: *Մոլսէս բարձեալ լինի, և յետու ոչ յաշորդէ: Բարձեալ լինի իշխանութի հայոց՝ի քաղաքէն յայնմանէ. Խոր. գ. 68: Է. 17: *Դամասկոս բարձցի: Բարձաւ գազանն, և կորեաւ: Բարձցի՝ի ձէնջ ալբայուէին ոյ: Բարձիր, և անկիր՝ի ծով. և այլն:

ԲԱՌՆՈՒԼ, ԲԱՌՆԻԼ. հ. Բեռն՝ի վերայ դնել. բարձուցանել. տալ բառնալ. և Բառնալ. կրել. ԷՒՓՒՔՆԷ, ԷՒՓՔՆԷ. *Բարձին նմա զնաչն. Ոսկ. յհ. Ի: *Ա յսու եղբօր բեռն ծանր բարձեր. Վ.բ հղ. ծԷ: * Որ բարձեալ ուղտուց զգանձս իւրեանց. Լսող. ծԳ: *Ձյաւանական մարիւք իւրով բարձեալ. Վ.բ հղ. ծԷ: *Նախ քնի բարձան (զխաչն), զի ցուցցեն՝ Թէ չարաց դործ է: Բարձին քնի. Բուս. Տիւ: *Եթէ սիմոն իցես կիւրենացի, զխաչն բարձիր, և երթիցես զհետ նորա. Աճաբ. պաՀ. Է: *Ձոր որպէս տղայ՝ի գիրկս բարձաւ. Հ. ԻԼԻՒ:

ԲԱՌՆՈՒԼ. որպէս Համբերել. կարօղ լինել տանել. դիմանալ. փայտնաք. *Ձամենայն կարիս բալձեալ քոյին մարմնովդ. փարպ: * Ոչ կարէ բառնալ մարմին. Մի. Երէմ: *Որքան կարէր բառնալ հաւատ: Ըստ չափոյ բառնալոյ զգայութեան և մտաց. Վ.բ. Եչ:

ԲԱՌՆՈՒԼ ԹՈՂՈՒԼ. Մերժել. լքանել. անտես առնել. ՚ի բաց Թողուլ. ՌԷբ ԷՒՆԷ. * Բարձի Թողն զնոսա երթալ զՀետ կամաց սրտից իւրեանց. Սղ. յ. 13: *Վայ են ձեզ որք ամպարիշտք, որք բարձեք Թողն զկեանս զօրինաց մերոց իւրեանց. Սիր. խա. 11: *Պարտ է և զառ՝ի միասն (մեկնութի) ոչ բառնալ Թողուլ: Ոչ իրաւացոյց զառնն առնն անողոքութ բառնալ Թողուլ: Բառնան Թողուլ զժառանգութիւնն՝ ազգին: Ձայս առացեալք՝ զժողովուրդն բարձին արձակեցին. Փիլ:

ԲԱՌՆՈՒԼ ՋԳԼՈՒԽ. Գլխատել. *Բարձին զգլուխս նոցա. կամ զգլուխ նորա սրով. Ածաբ: ՃՃ. ոթՀ:

ԶԱՑՆ կամ ԳԱՌԱՆ կամ ԲՈՂՈՔ կամ ՁԻԱ ԲԱՌՆՈՒԼ. Տես՝ի յարակից բառս. *Ձայն բարձեալ մանկանն՝ լայր: Ձայն և բարձ և ելաց: Ձայն երբարձ կին մի: Բարձին զձայնս, և առին. ևն: *Ձլալ հարկանէն, զկական բառնան. Ոսկ. Ես: * Ձայն բարձեալ՝ առեր: Կառաչ բարձեալ լային: Բոլոք բարձեալ յանդիմանէին. Փիլ:

ԲԱՌՆՈՒՆԻԼ. Իբրու Բառնիլ. Հանուրն շարաւառնալով բառնանի ընդ նմին և ամենայնն. ԽոսրՎԼ:

ԲԱՍԻԼԻՍԿՈՍ. } գ. Բառ յն. Βασι-
ԲԱՍԻՂԻՍԿՈՍ. } λίσκος. Basiliscus. ըստ հյ. Աղբայրիկ օձ. Քարք. *Իսկ այլքն բասիլիսկոս ասեն, որ նայելովն միայն սատակէ. Ոսկ. Ես: * Որպէս որ բասիլիսկոսն կոչի՝ ազգ ինչ օձից, հայեցուով միայն սատակէ զմարդ կամ զանասուն. Եփիկ:

ԲԱՍԻՐ. ա. Արմատ Բասրելոյ, որպէս Բասրելիլ. պարսաւելի. (լծ. և վսեր). *Որ է հաւաստի կերպարան անօրէնութեան. Նաբ. Է:

ԲԱՍՏ, ի, ից. գ. Բախտ. աչողուած. բարեբախտութիւն. երջանկութիւն. (լծ. պ. Քեվդ. լա. Քաշտամ, Քաշտիտաս.) *Աւաղ խմոմ նահիկին բաստի. Պէպ: * Արեգակն քնութիւն իսկ բաստ է, այսինքն երջանկութիւն բարուց, խոհականութիւն, ևն. Շիր: *Քան զոր (զառաքինութի), ոչինչ Ճոխութիւն և բաստ՝ պանծալի և երանելի է. Սարկ. Ֆհ:

ԲԱՍՏԱՑԵՂՑ. ա. Աւգնական զեղեալ երջանկութիւն. բարեբաստ ամենայնիւ. * Մխաանդամ Նորոգեցայց բաստայեղց դրուատարան գովութիւն. Պէպ:

ԲԱՍՏԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Որպէս պ. պեսՒէ, կապիտալ. Կապարան. կապանք բանտի. *Առ մատենից զնա՝ի բանս բաստարանին. Եփբ. ԼԹ:

ԲԱՍՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ուր լցեն բասրանք. եպերական. զրպարտական. *Մի քնաւ երկիւղս կրեք՝ի բասրական բանիցն. Երբ. Տթ:

ԲԱՍՐԱՆԳ, նաց. գ. Διαβολή, αἰτία. Criminatio, obtrectatio, culpa, accusatio. Պարսաւադրութիւն. բամբասանք. բանասարկութիւն. քրթմնջիւն, ստգամանք, Թշնամանք. նախատինք. պՀմմ. * Արբ զսուգն ըստ այժմանի նորա՝ օր (մի) և երկուս վասն բասրանաց. Սիր. ւԷ. 16: *Ոչ բամբասուղք, ոչք զոյլս բասրանօք յբՀեն. Ոսկ. Ա. Նբ:*Զայսքան լսելով՝ի մեզ մեծաբանութիւն և բասրանս. Սթփ. հանգ: *Զքիլսն չսրասրանս՝ի բասրանս նր ձգեր. ցհ. ԼԲ: * Ի խաչին ձայնել բասրանօք. Շ. Բայէ: *Վասն անձինն բասրանաց ոչ վսեմ խնդրեր. Երբ. Տթ:

ԲԱՍՐԵՄ՝ եցի. Ն. Αἰτιάομαι. Criminor, incuso. Խակ Բասրելի, ἐπίληπτον, reprehensibile. Ըստգտանել. յանցաւոր ցուցանել. մեղադրել. բամբասել. պարսաւել. եպերել. անդամանել. նախատել. պԵմմ ԷՒՆԷ, այբէլաՀագ, ապ ԷՒՓԷ. *Ըստգտանելով և բասրելով գնոսա: Ըմբռնեալ և բասրելի գոլ գնոսա. Փիլ: *Ձփայտ կախեցին, կան և բասրեն գնա. Ճ. Ա: *Անդէն իսկ առ նմին բասրեաց գնա. Եփբ. Ի: * Եւ արդիւնքն իսկ բարքն, որ բասրիցեն, եԹէ զլաս բարգրեալս տանիմ, որ ոչ և զևր իսկ անձն չարժէլ կարէ. Ոսկ. Ես: *Բասրելով յիւրոց զօրացն վասն առաւել պղերգութեանն: Եւ մարդկան գովելս, կամ բասրելս. Խոր. Է. 21: Ն ա. 18: *Ձկիլս բասրելս. Նաբ. զա: *Ձի մի բասրեալ լինիցին իբր որովայնասպարտս. ԼԳՀ: *Որոց առաջի բասրեաց գնա (զսովակիմ) քահանայապետն. Հ. ԻԼԻՒ:

Ըստ յն. ոՀոյ՝ նաև ՊատՀաւս դնել. պատՀաւել. Հահաւս ԷՒՓԷ. *Ի պատՀաւս զբասանութ սիրոյ զերկրին եպիսրան բասրեալ ածեալ՝ի միասին՝ դնէ՝ի բանտի. ցհ. ԼԲ:

ԲԱՍ. Տես ԲԱԴ:

ԲԱՄ. Ըստ երբ. Որգի. * Բար սիմէոն. որդի ալմէի: Բառնուսաս, որդի Սիմէոնայ. ևն: *Բասն որդի ասէ. Երբ. Տթ:

ԲԱՄ. Մանիկ մակբայացուցիչ՝ի վերջ. Լէ, լիքրս Պէս, (որ և պրս. Վոբ.) կամ է եզականն բառիս Բաքք, որպէս ելս նակ, կերպ. և կամ է նոյն ընդ ձայնիս Իբր,

իբրև, իբրու։

ԲԱՐԱԲ, ի, կամ ոյ. գ. կկոց. մեգիաց. *ի ձեռին իւրում ունէր զբարաբն ոսոսյ. նին. եհաւ զաչսն իւր, և կուրացոյց. Հ = Յ. Յայիս. Ը։

ԲԱՐԱԿ, ի, ացի. ա. պ. պարիկ, պարկոյ. Λεπτός. Subtilis, tenuis. Նուրբ. անօսր. անգայտ. ինձէ, նօսրիգա, նաւէտ. *Բարակ կաւաւ, կամ հանդերձ, գաւազան, լար. փարպ։ Մծբ. Ը։ Վրդ. Լ. եւ. օրին։ *Իբրև սարդիյ բարակ անկեալ է քարագիր խչալիքն. փիլ. նխ. Ի։ *Ոչ գունով զպայծառագործն խնգրեալ (հանդերձ) և ոչ կազմածով զբարակն և զկակուղն. Բրս. ա ա Ծաբ։ *Եւ ոչ ընդ ապր և ընդ կեռքաս՝ զի ազնիւ և բարակ է. Եփր. համաբ։

Նմանութիւ ասի և *Բարակ սովորել ». Լիբ. ա ա Լ։

Ըստ քերականացն՝ Նուրբ և լերկ տառ բաղաձայն։ Երզ. ։եր։

ԲԱՐԱԿ՝ ցՍՒ, կամ ՋԵՐՄ. Ա խոտ մանրատերեւ լայական հիւծիչ. Վերէմ, ինձ ազգս. *Ա՛յն ազգ կերակրի՝ հալ և մանր. ։ ։ ոմանք սեպհ առեն, և հայք բարակ ասեն։ Մարմինն նօսրանայ և բարկնայ, և օր ըստ օրէ վատուժի և նիհարանայ, վասն այդր պատճառաց նոցդ անուանեցին բարակ զայս կերակուր. Մխ. բծդ. որպէս և Ի գերս Յոբ։

ԲԱՐԱԿ. գ. պրս. պարագ. այն է Շուն. * Սպառեցան բարակք որսականք. եզնէ. Ը։

ԲԱՐԱԿ. գ. փոխանակ գրելոյ ԲԱՐՐԱԿ. որպէս Բորակ. պ. պոռոտ, պռոտ, պէնչէպի կամ պոռոտէ երկնի, ինծհերկնէ. Νίτρον. Nitrum. *Եթէ լուսացիս բարակաւ. Երեմ. ի. 22։ *Ալ և բարակ խառնեաւ ընդ քացախոյ. Ճ. Ա. այլ լաւ ևս գրի գարձեալ անդ, *Ալ և բուրակ ». որպէս և Մխ. երեմ. * Եթէ լուսացիս բարակաւ ։ ։ Ջինչ բաւարկին և ոճաւուն լցէ, թէ ինքն (սէրն) է՝ որ մաքրիչ ։։

ԲԱՐԱԿԱԳՈՅՆ. ա. ՛. Նրբագոյն. *Սպրդն մանելով իբր ձեռաք մանոցաք ի բարակագոյն. փիլ. լխա։

ԲԱՐԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Λεπτουργία. Opus subtile. Նրբագործուել. բարակ մանուած. *Սարդն մանէ հրաշալ պէս գեղեցկութիւ արուեստ գործելով, օգոյ ՛զանկուածն բարակագործութիւնք նմանեցուցանել։ Սարդք ինքնաստիակի զայնս՝ որք ՛յանկանելն զբարակագործութիւնն կազմեն. և ապա զմեզըն ոսոսյնս գործե. փիլ. լխա։

ԲԱՐԱԿԱՄԱՆ, ի, ացկամ լց. ա. Որ բարակ կասաւ մանէ. * Ամաչեցեն կատաւագործքն բարակմանք. Ես. ծքԼ. 9։

Եւ Բարակ մանել. *Յորժամ զորս դոյն լինչ յարեսցի՝ ի սարդ ոսոսյնի բարակաման, պատառե. Վէ։ Ը։ *Բարակաման կերպասուռք զգեսան սակաւ ոմն. Երզ. ։ր։

ԲԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. ա. Բառ ումի. որ ասի զրերոյ որոյ ուռք են բարակ. *Բարակուռ լինի, և վատուժ. Վպ. ծԼ։

ԲԱՐԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառի առ. բարերեր տուրի. բեզնաւորութիւն. պերէգէր. *Առատ քաջաբերութիւն և բարամութիւն յերգիտասի. փիլ. խ։

ԲԱՐԱՆՁԻ, ի, լց. ա. Պինդ. խիտ. (լծ. և պիրկ. պ. պեւրգ. Լ. էէ. գաբի.) *Զառաքինութեանց զդպրոցս միաբանել չինել առ ի լուսաւորցանել զմանկունս, զի նոցա բնութիւնք միշտ չև խիտք և բարձր խորհուրդ եղեալ լին, կարասցեն դիւրաբար ընդունել զբարեսցն ձև կերպարանից. Փիլ. էէ. Ի. 4։ (ի հին բա. ընդ հակառակին գնի, *Բար, Հաստ։ Բարաշէ, կամ կուռ կամ գիրգ »)։

ԲԱՐԱՊԱՆ, ի, ացի. գ. Θυρωρός. Janitor, ostiarius. Պահապան բարաւորաց կամ վերին սեմոց. այսինքն դռնապան. գէտ դրան. գաբ-ձա, պէրպան, էէրպէպոր. *Բարապան տանն։ Ապստղակեցին բարապանքն, և ազդ արարին ի տուն Թագաւորին ի ներքոյ։ Բարապանք դրանց տանդ։ Առ դահճապետն երիս բարապանս։ Բարապանաց դժոխոց տեսեալ զքեզ սարսիցեն. Ի. Լգ. Ը. 6։ Ը. Լգ. Ե. 21։ Եզեկ. խԸ. 11։ Երեմ. ծԸ. 24։ Յոբ. լԸ. 17։

ԲԱՐԱՊԵՏ, ի, ացի. Նոյն ընդ վ. *Բարապետն զուարթի մի յայլմահարեացի ի քնոյ. Մծբ. ծԼ։

ԲԱՐԱՒՆԱԲԱՐ. ս. Ἠθοποιητικῶς. Morum effictione. Առնելով այսինքն ձևացուցանելով զարս. իսօսելով առ անկենդանս կամ ի դիմաց անիսօսից. * Մի՛ քիս իբրև ընդ կենդանւոյ իմն իսօսի (ընդ բեթղեհէմ քալաքի) բարառնաբար. Շ. ։գԼ։ * Բանիւ աւետաւոր բարառնաբար բարբառեացուք, առ քեզ եկեղեցի՝ դուստր վերինըն սիոնի. Շ. ։գզ ՛ի Վայս։ *Բան հաստատ վասն անեպին և եղելոց՝ բարառնաբար ՛ի գիմաց հայկական տոհից. Շ. ։ցԸ։ * Տճառն ներսիսի յաղագս երկնից և զարդուց նորա բարառնաբար ՛ի գիմաց նորին. Շ. ՛ի Եզեկ։

ԲԱՐԱՒՆՈՒԱԿԱՆ, ի. ացի. ։ Ἠθοποιητικός, ἠθοποιός. Morum fictione. Որ լինչ առի բարառնաբար, կամ բարառնութիւ։ *Բաբեհիոս բարառնական. Շ. ։գ։ ։ Բարառնական է. որ ըստ ժամանակի չարագրի, ՛ի բուսոց կամ ՛ի անկոց առառնդեալ օրինակի. Տծ։

ԲԱՐԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἠθοποιΐα. Morum adfectuumve expressio, effictio. Առնելի այսինքն ձևացուցանել և նմանեցուցանելն սահմանաւորութիւ զբարս մեռելոց կամ անշնչից. խօսք առ անկենդանս, կամ ՛ի դիմաց անիսօս կենդանեաց և անկոց. Տծս և ԴԻՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. * Բարառնութիւն է նմանութիւն բարուց ենթակայ դիմաց։ Եւ բարառնուե զանազանութիւք են երեք. ևն. Պիտ։ * Հին առասպել ոյոմպիանոս փիլիսոփայի. որ վասն առիւծոյն և դուբակայն են բարառնութիւք. Աբծ. Ը. 1։ *Ամբարձ զաչս քո երուսաղէմ. բարառնութիւ իսօսի առ քաղաքդ. Մխ. երեմ։ *Ընդդէմ ՛ի հանդիսի՝ բարառնութիւ բանիս իբր ընդ կենդանւոյ ընդ սիր մօրս մերոյ (եկեղեցւոյ) իսօսելով. Ածան. եկ։ *Ա՛յժմ ձգէ զքան ՛ի բարառնութիւն (՛ի դէմս իսկի). Շ. ։գ։

Յայնպէս՝ որպէս Ա՛յլաբանութիւն. Նմանաբանութի. խառնս խորհրդաւոր. և Սահմնաբանութի. *Եբևեցուցանէ և բայառնութիւն իմն քանդ. Փիլ. էս. ։ 83։ *Գոյ և այլ բարառնութիւն ՛ի տեղւոջն. եզնէ. յեո։ * Ջանուն գետոյն և ջրոյն այժմ վկայուե փոխեալ՝ յայանեաց զաստղութիւն բարառնութիւն։ Տճս զբարառնութի առակիս։ Ոչ բնաւ չկէ զբարառնութի անուանցն. Լիբ. պէրգ. Ե ազ։ * Բարառնութիւ է ասացեալդ՝ որ ՀՀդրսե ըզՀՀմարտութիւն. Մխ. երեմ։ * Բարացութիւն բառեաց նախանձն յաչալսին։ Խորհուրդ ինչին զի բարեանց բարառեաց չարանութի. Փիլ. ։ ։ ։ 4։ (ի հին բա. ընդ հակառակին գնի, *Բար, Հաստ։ Բարաշէ, կամ կուռ կամ գիրգ »)։

ԲԱՐԱՊԱՆ, ի, ացի. գ. Θυρωρός. Janitor, ostiarius. Պահապան բարաւորաց կամ վերին սեմոց. այսինքն դռնապան. գէտ դրան. գաբ-ձա, պէրպան, էէրպէպոր. * Բարապան տանն։ Ապստղակեցին բարապանքն, և ազդ արարին ի տուն Թագաւորին ի ներքոյ։ Բարապանք դրանց տանդ։ Առ դահճապետն երիս բարապանս։ Բարապանաց դժոխոց տեսեալ զքեզ սարսիցեն. Ի. Լգ. Ը. 6։ Ը. Լգ. Ե. 21։ Եզեկ. խԸ. 11։ Երեմ. ծԸ. 24։ Յոբ. լԸ. 17։

ԲԱՐԱՊԵՏ, ի, ացի. Նոյն ընդ վ. *Բարապետն զուարթի մի՛ յայլմահարեացի ի քնոյ. Մծբ. ծԼ։

ԲԱՐԱՒՆԱԲԱՐ. ս. Ἠθοποιητικῶς. Morum effictione. Առնելով այսինքն ձևացուցանելով զարս. իսօսելով առ անկենդանս կամ ՛ի դիմաց անիսօսից. * Մի՛ քիս իբրև ընդ կենդանւոյ իմն իսօսի (ընդ բեթղեհէմ քալաքի) բարառնաբար. Շ. ։գԼ։ * Բանիւ աւետաւոր բարառնաբար բարբառեացուք, առ քեզ եկեղեցի՝ դուստր վերինըն սիոնի. Շ. ։գզ ՛ի Վայս։ *Բան հաստատ վասն անեպին և եղելոց՝ բարառնաբար ՛ի գիմաց հայկական տոհից. Շ. ։ցԸ։ * Տճառն ներսիսի յաղագս երկնից և զարդուց նորա բարառնաբար ՛ի գիմաց նորին. Շ. ՛ի Եզեկ։

ԲԱՐԱՒՆՈՒԱԿԱՆ, ի. ացի. ։ Ἠθοποιητικός, ἠθοποιός. Morum fictione. Որ լինչ առի բարառնաբար, կամ բարառնութիւ։ *Բաբեհիոս բարառնական. Շ. ։գ։ ։ Բարառնական է. որ ըստ ժամանակի չարագրի, ՛ի բուսոց կամ ՛ի անկոց առառնդեալ օրինակի. Տծ։

ԲԱՐԲԱՆՋ. գ. } Φλυαρία. Nugae.
ԲԱՐԲԱՆՋ, ի, ից. } τερπρέια, garriendi subtilitas, garritas. Բանջաղանք որպէս պառաւանց. չչիւն որպէս կախարդաց. ըստ վայր բարբառումն որպէս պապաղումն. չաղփաղփու թիւ. ցնորք. աղճատանք. բանդագուշանք. առասպելք. հերէնք, պիհոպէ պէօզ. *Հմամրիմ զիմաստուին յունաց (արուագնոց) յիմարութիւ և բարբանջ. Վէյօր. ըստ։ *Յառասպելս, և իբրև ՛ի բարբանջս և ՛ի դրդնջիւնս պառաւանց. Ոսկ. յհ. ։ ։ 8։ *Ա՛յս ՛ի մտաց թափելոց են բարբանջք։ Զսատանայական բարբանջս բարբանջել (որպէս զվհուկս). Մանդ. ծը. Ե Է։ *Իբրև զբարբանջ ծերուե (յն. պառաւական առասպելս), որ անցեալ զառանցեալ էցէ. Վէյօր. ։ գ։ * Որք զիւրեանց մտաց զբարբանջ հաստատել կամիին. Ոսկ. ։ ։ փխ. ։

ԲԱՐԲԱՆՋԱՆՔ, կամ } Նոյն ընդ վ.
ԲԱՐԲԱՆՋԱՆՔ, նաց. } *Բարբանջաց նայն և առասպելաբանութեանցն. Պիտ։ *Բարբանջանս, և խաբեբայից գրեանս. Ոսկ. յհ. ։ ։ 31։ *Ա՛յդպիսի բանք՝ բարբանջանք սեն, և խաբկութի սասանայի. Վբ. ոսկ։ *Յեղնիազոս ՛ի բարբանջանացն զերծեալք եղիցուք. Իսիս։ * Մտաց բարբանջանք են ազանդն, և ոչ ՀՀմարտութի. Եփիփ։ *Խոտնարհեալ ՛ի նեղագոյսիր բարբանջանս ոմանց. ցհ. ։ր։ *Զամենայն լինչ զայսպիսի բարբանջանս ՛ի բաց մերժելով. Փիլ. ծ. բան։ * Ի սասանայական բանջաղմունս և բարբանջանս. Ոսկ. փխ։

ԲԱՐԲԱՆՋԵՄ, կամ } Ն. Παραφθέγ-
ԲԱՐԲԱՆՋԵՄ, եցի. } γομαι ληρέω. Inepta loquor, nugor, deliro, garrio. Շաղփաղփել. չաղաղկաւտել. աղճատանս և օսարոտիս բարբառել. խօսել որպէս զառանցեալ պառաւունս. առանցնել. ցնորիլ. հերէնք եմ՝ ես սեօյէնգէ, էանչամագ, սայըգլամագ. *Ա՛ղտաբոյ գրոյ սրբոց բարբանջեն. Եփիփ։ *Ա՛յլք արբենան, և բարբանջեն։ Բարբաջելիք. զայլ և այլս խօսիմք. Ոսկ. էէր. ծէ. իէ։ *Յորժամ ՛ի վերջինն հասանիցէ ՛ի ծերութի և զառանցիցէ, և սկիզբն առնիցէ աղճատելոյ և բարբանջելոյ. Սահմ. է։ *Առանց առանցանե-

լոյ և բարբաջելոյ զգաստաբար կերակրիմք : Առանցանիցէ և բարբաջիցէ և խնչագարիցէ: Կրկին իրք են արբենալոյն. մին՝ բարբաջելոյ , զանցանել զգինեաւ , որ է յանցանք. և միւսն՝ գինեղն , ոչ բարբաջելով գինեզանցումբ . Փիլ: *Բարեկամքն բարբաջէին . Խոխ: *(Աբրեալքն) սկսանին աղաղաւիլ և բարբաջել. Գէ. Ես: *Անձած մոլորումբ բարբաջեալք. Սիոխան :

ԲԱՐԲԱՆ,ՋՈՂԱԿԱՆ, կամ ԲԱՐԲԱՆ,ՋՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Շաղփաղպ. պապաջական. անյօգ և աննշան. *Բչոլական և բարբաջողական բարբառով. Վրդ. Ծն:

ԲԱՐԲԱՆՋՈՒՄՆ, կամ } Տես ԲԱՐ-
ԲԱՐԲԱՋՈՒՄՆ, ջման. } ԲԱՆՋ.

*Ջամենայն զայսպիսի ինչ բարբանջմունս ի բաց հանէ յօրէնսգրութենէ. Փիլ. Բագ: *Ըստ հեթանոսական բարբանջմանցն, որ բախտս և ծնունդս ասեն. ՑՁխ. իէ: *Թոզեալ զառաջելոցս նոցա բարբանջմունս (կամ բարբաջմունս). Խոր. Ե. 67: *Որ ձեզ ընգունայնութենէ և բարբանջմունք թուին: Ցանկալք ծառայել մոլորութենէ բարբանջմանց: Ընդիմ մարգոյ բարբանջմունք. Փոզ: *Ցիմարութենէ, կամ ունայնաձայն բարբանջմունք. Նոր. Խէ: Լմ. հանգ: *Անպետ բարբանջումն եցոյց զարուսքին ուսմունն. Հ=Ց. ժէ. իէ: *Ջբան քոյն զերեւութեաւս բարբաջմունս. Նիւս. կաղ. ժէ:

ԲԱՐԲԱՌ, ոյ, ոց. գ. (բառ և բառ՝ յօդիչ բանից.) Φωνή, φθογγή, ῥῆγμα. Vox, sonus. Ձայն մարդկային. լեզու բանաւորաց. բան. խօսք. պատգամ. տղտրտ յան. ինման սէր, աւետ, սերմ. *Լեզու մի և բարբառ մի ամենեցուն: Զի մի լսիցեն իւրաքանչիւր բարբառոյ ընկերի իւրոյ: Բաշխեմ զբարբառ իմ որգւոց մարդկան: Լսելի ապա ինձ զբարբառ քո. զի բարբառ (կամ ձայն) քո քաղցր է: Եւ ոչ բարբառոյ բանից ձերոց անսայից: Բարբառ նանրութեան: Ըստ բարբառոյ տեառն, որպէս և հրամայեաց նոցա սէր. ևն: *Միխաձայն բարբառով ալաղակեն: Բարբառ աւետաւոր հրեշտակին: Ամով սածնին բարբառ. ժմ: Շոր. ևն: *Բարբառ արձակել: Արձակել բարբառս. Ագաթ: Պիտ:

ԲԱՐԲԱՌ. Διάλεκτος. Dialectus, idioma. Լեզու ազգի և ազգի. Լուսն, փիլ. *Կոչել զլեզուն այնմիկ բարբառուին իւրմանց աներդամամբ: Լսեմք մեք յիւրաքանչիւր բարբառս մեր: Սկսաւ բարբառել հեթրայեցւոց բարբառովն: Որ կոչի ի հայ բարբառ կորուստ. ևն: *Ի բարբառ հռոմ: Ցասորական բարբառոյն. Ագաթ: Կոբէն:

ԲԱՐԲԱՌ. Φωνή. Vox, sonus. Βοή. Clamor. Ձայն սրպիսի և լսէ. հնչիւն. գոչիւն. սէս, սէրս, էծն, աւետ, սէլէնկ, հնչիմք. *Ծոտեր բարբառս (իբր որոտման), և կարկուտս: Ազդ առնիցէք բարբառով փողոյ: Քաղցրաձայն հաւուց բարբառ հնչէր: Բարբառ ահագին գազանաց գոչելոց: Լցցէ (առիւծ) զլերինս բարբառով իւրով: Ձայն բարբառոյ (յն. ձայն գոչողի) յանապատի: Լուան այլազգիքն ըզբարբառ ապաւակի. և ասեն այլազգիքն. զի՞նչ է բարբառ մեծի աղաւակին. ևն: *Սուսերօք զասպարսն բախել. և համայնբէր՝ Թէ որ ի սմանէ բարբառ լինիցին, տասակագոյն իցէ քան զորոտմանն. Ես. իր. ա:

ԲԱՐԲԱՌԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Σύμφωνος. Consonans, consentiens. Ձայնակից. միաբան. համաձոյն. *Բարբառաակից և կամարար սատանայիս (յԻշղնատուգ). Ճ. Դ:

Ըստ քերականաց՝ Ձայնորդ, որպէս բաղաձայն տառ. *Բաղկանայ զայ ի սէէ և ի գայէ. նոյնպէս և այլքն մուլ յերկուց բարբառակցաց շարակացեալ են. Թր. իէբ:

Իակ Երէն. իէբ. առնու և իբր լծորդ տառ, որ մերձաւոր է այլոցմ տառի ըստ ձայնին. *Աւետն, Թէ բեռն ի մէջ մէնի, պէի, և փիւրի, զայս զբարբառակիցն և զքմակիցն բաղդատէ առ միմեանս ,,:

ԲԱՐԲԱՌԱԿՈՆԴԵՄ, եցի. ն. Բարբառով կոնդակ, այսինքն բանիւ. Ձայնաւոր լինել. ազդել. *Ոչ ևս ձայնիւ զսիրոն բարբառակոնձէ ,, ի. դոնաբանէ. Նիւս. Երփ:

ԲԱՐԲԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁՍՃՆԵԿՈՒԹԻՒՆ. *Եթէ ամենեցուն բարբառակցեալ միմեանց՝ ի բարձրութիւն ամբառնալոյ ձայնիցն. Նիւս. ի սփանչ:

ԲԱՐԲԱՌԵՄ, եցի. ն. Տ. ԲԱՐԲԱՌՈՒԹ. *Զայս առեւտիս հնչեալ բարբառեմ ի լսելիս նոցա. Զէր. կէ: *Բարբառեցեալ զայգ զբարբառոյն. Նոր. իէ: *Բարբառեցին առաջի նորա զբերհնութիւս: Բարբառեաց, ուսիղ արարէք զՀանապարհս տեառն. Եփր. գալոտ. Ե ի չհ. ժ: Որպէս և Իր. *Մեծի աւետեացն հասանել, որ ի յանսուա բերանոց ձեւոց բարբառեցաւ ի լսելիս իմ. Եղիւ. Ը:

ԲԱՐԲԱՌԵՑՈՒԱՆԵՄ, յու՛ցի. ն. Տալ բարբառել կամ խօսել. Խոսէնել. *Ոչ ոչնչիւիթ, փիւք լբեմբմագ. *Բարբառեցուցանեաս համբոս. Նոր. Ը:

ԲԱՐԲԱՌԻՄ, եցայ. հ. որ և ԲԱՐԲԱՌԻՄ. Φθέγγομαι, ἀποφθέγγομαι, λαλέω. Vocem edo, loquor. Մարդկային ձայնիւ խօսել. Հանել բան ընդ բերան. արտաբերել. գոչել. Խոսիլ. *Ոչոյչէիթ, Տաւգաւչէ էնիթ, ոչէմ էնիթ. *Ընձոտ՝ Թէ բարբառիմ: Մեծաբան մնոտեաց բարբառեալ: Հարցուկք բարբառեցան աշխատութիւն. ևն: *Ջպիտ Թագորեանն կարել բարբառել. Փիլ. Լին. ա. 10: *Ջպղպատոնականն հանարձակապոյն այժմ բարբառիմ. Խոր. ա. 32: *Ո՞վ զՀայրականն բարբառեսցի զուարճութիւն. Խոր. գ. 68: *Ակրաւելով (յորսն) վիսզահականն և զաղեղնայինն ևեթ բարբառեսցին. Փոզ: *Ծածկաբար զնայն առ իս բարբառեալով: Բարբառելով զէլի էլին. Ցհ. Ի. ապ: Շոր:

ԲԱՐԲԱՌԻՄ. լ. ի. Ձայն արձակել. կարգալ. գոչել. տալ ձայն բարբառոյ. բերան բանալ. խիզախել. աղդել. սէս վերթէ, սէրս էնիթ, ավաղ գալբըշմագ. *Բարբառեցաւ դաւիթ ի զօրն: Բարբառեր ուռ նա աբեսաղոմ: Բարբառեալ մեծածայն՝ լսին: Բարբառեացին ի վերայ քո (զօրք) որ ինձանեն ի քեզ: Տէր ի սիոնիէ բարբառեցաւ: Բարբառեսցէ յիս տէր, և կոտրացոյց զիս: Բարբառեցաւ, և ասէ, արի կաց մանուկ դու: Բարբառեսցի՛ք ի վերայ վիմին (յն. առ վէմն) յանդիման նոցա, և տացէ զձուրս իւր. ևն: *Ջինչ արդեօք ՅՁծամարդոյ բարբառիս յԱծային գլուխն. Մագ. ծէ: *Իմանալին մարմնական ձայնիւ բարբառ եր առ աուրբ կանոնսն. Շոր: *Բանամ զբերնոս, բարբառիմ լեզուաւս, բողոքիմ զանձնէս. Լմ: *Ցորժամ ցնծզայք բարբառեսցին. Վէղոր. Ք:

ԲԱՐԲԱՌՈՒՄՆ, ման. գ. Բարբառեն. *Ջսրահդ ծածկուածիդ լբլուս զբարբառեսն ձայնից. Նոր. Խէ: *Մի՛ տրտմիր վասն անպարկեշտ բանից բարբառման. Լմ. սգիպ:

ԲԱՐԲԱՐԱՆՔ. նաց. գ. Բարբարէն (զոր տեսցես.) *Բարբարէիք իմնէ. բարբարանս ասէ վերկեայ կամս, զառնել և զոչ առնել. Ոսկ. էնէպ:

ԲԱՐԲԱՐԵՄ կամ լիմ, եցայ. Ἀκαιρέομαι. Opportunitate temporis destituor. Ձլինել պարապ և ձեռնհաս. չգտանել գիպող ժամ. կամ պատճառել չունել զժամանակ. (ըստ յն. անժամանակիլ.) *Եւ դուք զմոտաւ ածէք հոգալ ինչ վասն իմ, որպէս և հոգայիքն, բայց բարբարէիք իմնէ. Փիլիպ. Գ. 10: Ուր ի մեկն. Ոսկ. չհ. ասի. *Ձեկիք ատակ ,, *Որպէս հոգայիքն գուք, բայց բարբարեցարուք իմն վասն յապալիչ մոլորութենանցն, որ պատեալ էին զձեզ. Եփր. էնէպ:

ԲԱՐԲԱՐԻԱՆՈՍ. ա. Որպէս Բարբարոսական. կիմ Բարբարիանոս. գարշ. *Ձեռն արկանէր զգաւազանէն և զկամակոր բարբարիանոս աղանդն քննելոյ. Կոբէն:

ԲԱՐԲԱՐԻԿ. ա. } Տ. ԲԱՐԲԱՐՈՍ.
ԲԱՐԲԱՐԻԿՈՆ. } գան. Βαρβαρικός. Barbaricus. *Հեգնելով ըստ բարբարիկ վայրենական մտաց. Ոսկ. Ես: *Հնազանդել լինդ ձեռամբ հեթանոսական և բարբարիկոն ապգին աստանականին. Աբծր. Ա. 15: *Անարուեստ խօսք, և արձակ, և բարբարիկոն լեզու. Մագ. Ե Երփ. էնէր:

ԲԱՐԲԱՐՈՍ, ի, աց. ա. գ. (յորմէ պարբարէն.) Բառ յն. վասվասոս, Βάρβαρος. Barbarus, a, um. (Իբր ծանրածանր). Ո. տարագղի համառաղի առ յոյնս. պլլազգի. վայրենի. խուժ դուժ. խուժադուժ. Եպանձը, Եօյբաթ, Եպանի, փաղ ապամբ. *Ցունանց և բարբարոսաց: Մատնեցից զքեզ ի ձեռս տրանց բարբարոսաց: Բարբարոսքն ընդհեցին ոչ սակաւ մարդասիրութեն մեզ. ևն: *Ոչ անատելական ունանս, և կամ առ բարբարոսս, ոչ առ ստոյգ հելլենացիսն: Տիւրք քնաւից իսկ չուրջ զնորբարբարոսացն. Պիտ: *Քաղաքական կարգաք, և ոչ որպէս զբարբարոսս. Խոր. Ի. 57: *Վասն ժամանագորժ ազգին բարբարոսաց. Կոբէն: *Մեկնագէն բարբարոս գնդից խաւարասերաց: Ի խժականաց բարբարոս ազգաց: Զհրէայն և զխուժն, զհնդիկն և զբարբարոսն: Անարի բարբարոս քան զսիկիկին հարաւային. Նոր: *Ոչ գաւ և տոհմիս բարբարոս, Թէպետև բարբն ոչ ըստ բարբարոսի. Ճ. Ա:

Իբր Բարբարոսական. *Քննեալ զբարբարոս զքանս ազուաներէն լեզուին՝ առներ ասլա նշանագիրս. Կոբէն: *Եւմմոս բարբարոսս. Վրդ հդ. Ի: *Փոխեա զբարբարոս միտս սուտ. Ճ. Բ: *Ցայսմիկ ի բարբարոս աշխարհիս, ի բարբարոս և յանուանէն տեղի աշխարհիս. Ագաթ: Բր. մրկ:

ԲԱՐԲԱՐՈՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Խժական. այլազգական. բարբարոս. *Ի բարբարոսական կողմանն. Ագաթ: *Ջբարբարոսական ուղինս: Բարբարոսական անձինք, կամ աշխարհականք, վիճակ, կողմն. Փիլ: Պիտ: Նոր: Կոբէն:

ԲԱՐԲԱՐՈՍԻԿ. Նոյն ընդ վ. *Բայց ինձ զնչ ուրախութենէ և ինգումեն բերիցէ կռնչել զանուանս բարբարոսիկ անուանց. Ես. իր. ա:

ԲԱՐԲՈՒՏ, ի, ից. գ. պ. պերպոռ. պէրպոռ. Նուագարան. ազգ քնարի. *Նստան ի գինարբուս, սիրեցին զբարբուտ, և զերգս գուսանաց. Ոսկ:

ԲԱՐԳԱՒԱՃ, ի, ից. ա. Պերճ. պան-

ծալի . փառաւոր . փառացի . մեծանուն . վեմ, կամ Բարեքիկ և աձեղուն . ուռճաձեւալ . մեծ . շքեղ . զուարթ . ծաղկեալ . *Արարի զքեզ անուանի , և բարգաւաճ, և փառաւոր . (յն . κάυχημα , որ է պարծանք .) Օբ . իէ . 19 : *Բարգաւաճ և փոքրձեալ կարծիք (անուն) : Գեղեցիկ և բարգաւաճ պսակ . փիլ : *Բարի և բարգաւաճ անուն . ՁԿ . լԸ : *Ի բարգաւաճին (սողոմոնի) յարգաւորութիւն : Երկուց բարգաւաճ չնորհաց : Կրկին բարգաւաճ առնես . Նաե : *Բարգաւաճ լերս ... յն . ἐυδυμήσου , այսինքն զուարճացիր . Բրս . պԿ : *Զի բնաւին ի բոլոր բարւոյական բարգաւաճիցն թաւսւր զնզ Թորեացէ . Մագ . իԷ :

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱԳՈՑՆ , գունի , ից . ա . Առաւել կամ կարի բարգաւաճ . և ծաղկահասակ . *Բարգաւաճագոյն և ընտրագոյն սման . փիլ . լԸ : *Բարգաւաճագոյն կամք : Գեր ի վերոյ բարեփառութիւն բարգաւաճագունից : Բարեբախտութիւն կենաց բարգաւաճագունից : Զպատուական ծերոցն գաս , և բազում այլ ի բարւոյ աճագունից մարգկան . Պիփ :

ՏԱ . *Զմին աձեղուցանելով բարգաւաճագոյնս յարդարէ . Պիփ :

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱԿԱՆ , ի , այ . Տ . ԲԱՐԳԱՒԱՃ . *Ի անկոյն կենաց ընձիւղեալք , աճումնաձիգ ուռք վարսուորք . արգ այսու բարգաւաճական բարեբաստութեամբ անեռալք . Նաե . աաաի :

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՆԱՄ , ացայ . լ . Տ . ԲԱՐԳԱՒԱՃԻՄ . *Նորահրաշ ճոխութեամբ բարգաւաճանայ և լծակիցս . Պիփ :

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՆՔ , Նաց . փ . Ἐυκλεία . Splendor nominis . κάυχημα , gloriatio . ἐυδυμία , laetitia animi . Պերճութիւն ա նուան . պարծանք . մեծանունութ . փառաւորութիւն . աձումն փառաց և պատուոյ . շուք . շքեղութիւն . զուարթութիւն . *Ոմանք փառաց և պատուոյ բազձացեալք , և բարգաւաճանաց առժամանակեաս , և գովութիւն՝ որ չէսոյ : Պարծանք և բարգաւաճանք . փիլ . սփԷ : *Ա՛յս իսկեն պարծանք , և զսոյն բարգաւաճանս համարիմ . (յն . մեծ . լս . բարձր .) Ոսի . ֆԿ : *Եթէ ոչ պարծանք ինչ (էր) նոցա , և կամ բարգաւաճանք՝ օտար ազգաց քաղուածին . Խոբ . ա . 13 : *Անսուգիաս բարգաւաճանոք : Զմեծագոն բարգաւաճանացն մերոց նախ . Պիփ : *Բարգաւաճանս հարուստս առ Թշնամին յուցանէր . ՁԿ . լԸ : *Զինչ ինչ բարգաւաճանք քեզ լուսին անյագ որովայնին բերեալ էիք . Աճոր . ա . 2 : *Ինձ բարգաւաճանք , և ոչ քեզ . Լփ . սղ :

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՊԻՍ . ֆ . ա . Պանծալի օրինակաւ . փառացի . *Բարգաւաճապսպէս պայծառութիւն գլուխ դմա կացուցանէին , և աւաշնորհ զօրաց . Պիփ :

ԲԱՐԳԱՒԱՃԵՄ , եցի . ն . Բարգաւաճ առնել . պերճ և պանծալի կացուցանել . և զաւարթացուցանել . *Զոր քո սիրելոքն անուամբ բարգաւաճեցեր : Զընդ միմեանս յեռեալ իւրք առաքինութեանն միով անուամբ բարգաւաճեաց . Լփ . էր ընդ էդէ . Ե ոգ : *Հրճուեալ բարգաւաճէ զնոսա . Ճ . թ :

ԲԱՐԳԱՒԱՃԻՄ , եցայ . ի . Բարգաւաճ լինել . պանծալի և արգոյ կամ մեծանաւն գտանիլ . մեծանալ . աձել . ծաղկիլ . զուարճանալ . ճոխանալ . փառաւորիլ . *Եւ այլոց արուեստագիտացն ըստ քաղաքի քաղաքաի , ոյք բարգաւաճեցան և քաղաք եղեն . փիլ . նկ . Ը : *Որ ինչ միանգամ ոք բարւոյն ասիցէ վերաբերութեան , սիրելեացն մերձաւորութեաբ յարդարեալ բարգաւաճէն : Զբարգաւաճեալ պատիւ Թագաւորութեան : Բարգաւաճեալք ցուցանին (մեծատունք , կամ իմաստունք , կամ առաքինիք) : Աչխարհագովութեաբ յաւէտ բարգաւաճեալ : Ի բարգաւաճելի նահատակութիւս . Պիփ : *Ցառաւելն ոլորմիլ՝ կրկին բարգաւաճիս : Որով նոյն լինքն ետնութեանն պատկեալ բարգաւաճի : Արժանապէս բարգաւաճեցաս բանիւս անեղին . Նաե . ԺԸ . իԷ . Ե ասաի : *Ոչ Թէ ետ ի մեր օրհնելոյն բարգաւաճի . Լփ . սղ : *Ըստ օրինակի բարգաւաճեալ մեծի մարգարէին մովսէսի . Կանոն :

ԲԱՐԳԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՆՔ . *Թէլադիր բարգաւաճութեան ամենայն հասակի . Նաե . խԸ : *Ի ժողովոյն նահատակին , յորս բարգաւաճութիւն և քաջութիւնքն երևին . փիլ . լԷ :

ԲԱՐԴ , ի , ից . գ . Στοιβή (լձ . Թ . խոխիճ . լտ . ոդիբ՚ոյիօ .) Acervus , congeries . Դէզ խրձանց կամ հնձոց արմտեաց և խոտոյ . չեզք . գադիշ . էզդն , լա , ջէզ . *Ի բարդից մինչև յկանգնաւորն . Դտ , ծԸ . 5 : *Ընկենոյր (զնոսա) բարդս բարդս ի մէջ զօրացն . Ատթ : *Մչակն չուրջ գալով զբարդիս միով . Փարպ : *Ցանից և լուր դից ղնասել հրդեհիւք . Մաագ . ծԸ :

ԲԱՐԴ . ա . Σύνθετος . Compositus . ցիր բերից վերոյ եդեալ . կրկնեալ . խառն կամ զոդեալ , հակակոյ պարզ եղելոյն . գալ գաթ , գաթմէք . որպէս ռմկ . Բարդ ասին ծաղկեք բաղմաթերիք . իսկ առ քերականս՝ Բառ զոդեալ յերկուց նչանական բառից . զոր օրինակ , մարդասէր , գերեվար , բարձրմտիս , այրուձի , եև . *Ձկք ա նուանց են երեք . պարզ , բարդ , յարադարդ . Թր . իէբ : *Պարզ ասէ զմիկնակ անունն . բարդ՝ զերկուս կցեալս յիրեարս . Երդ . իէբ :

ԲԱՐԴԱԾ , ի , ից . ա . Բարդեալ . ինչ մի չարադրեալ կամ բանադրեալ յայլև այլ իրաց . խառնուրդ . *ԱԾ է միայն և մի , ոչ բարդած , բնութիւ պայզ : ԱԾ ոչ բարդած , և ոչ ի բազմից բանկացեալ , այլ անխառն . փիլ . ռյաբ :

ԲԱՐԴԱԾՈ . գ . Շէզք . կոյտ . դէզ . *Բարդածս զոհից . Տծոգ :

ԲԱՐԴԵՄ , եցի . ն . Συντίθημι . Compono , congero . Դիզել , և դիզացուցանել . շէզքակուտել . բանդմապատկել . բազմադրել . չարադրել . բաղկացուցանել . յաւէտ յիրերաս . էզդմգ . *Դիզի բարգեցի : Բարդիմ , և անգրէն առչորիմ : Բարդեցոց ի վերայ միմանց : Բարիք բարդեցեալ : Նամակ բանիւք բարդեցեալ : Բարդեցան կուտեցան չքշանակք ամասս : Բարդեցեր զհոս բուսման անուշպհոտ սրբութեան . Նաե : *Աւնենչն՝ զանենայն օգուտս հոգևոր բարկանս յինքեան բարդեալ ունի . Սարգ . յի . Է : *Ոպէս զի փառս բարդեացին անձանց իւրեանց ի մարդկանէ . կԼխմփ : *Բազում անաս բարդեցեր քեզ : Ինքն իւր բարդե վշտաս , որ չուսցանէ զանձն իմաստուն . Վշ հդ . Ք . ծՂ : *Բոլոր զղծուխս չարութիւնն , որ առաջի իմ բարգի . Լփ . սփԷ : *Եօթնեան յինքն բարդեալ՝ ծնանի զչնաունն , միով պակասեալ . Աֆոբ . պէնթ :

ԲԱՐԴՈՒԹԻՒՆ . գ . } Դիզումն , և
ԲԱՐԴՈՒՄՆ , դման . } դիզանալն . *Ծխոյն բարդութիւնք : Բանիցս բարդութիւնք . Նաե . ա . Ե ծԷ : *Աձումն սրտմտութիւնք , բարգումն ոխակալութիւն : Մտածումն մտից , բարգումն ամբարհատաձումն . կՂմփ :

ԲԱՐԵԱԳՈՐԾ . (քառ . վանկ) . Տ . ԲԱՐԵԳՈՐԾ . *Երկնագնացք լինիք , և բարեագործք . Ցօնաչ :

ԲԱՐԵԱԽՈՐՀ . (քառ . ՛ .) Տ . ԲԱՐԵՍԷՐ . *Իւր կամքն միշտ բարեախորհք . Եսնիկ :

ԲԱՐԵԱՆՈՒՆ . (քառ . ՛ .) ա . Որ ունի զանուն բարի . որ անունն նչանակէ բարի . (որպէս յն . աղաթէ , ագաթա , ևն .) *Կին մի քրիստոնեայ բարեանուն խընդրեաց զմարմին սրբոյն . Ֆ = ՁԳ . իէփբ . ծԷ :

ԲԱՐԵԱՒԱՁ . (քառ . ՛ .) ա . Որ բարիս խօսի . գովիչ . *Ընդհանուր աստի և անտի շուրջանակի բարեկամք և բարեաւաչք . Վէյոբ . Է :

ԲԱՐԵԱՅԵԱՑ . (քառ . ՛ .) . Տ . ԲԱՐՒԱՏԵԱՑ . *Բարեատեաց բանաարկուն . ՃՃ : *Բարեատեաց և չարաւեր է վատթարն բնութիւ . փիլ . խՀասփ : *Եւ այլ ընկերք նորա բարեատեաց և չարաւերք . Վբդ . ԼՀ :

ԲԱՐԵԱՅԱՊԱՐՏ , ի , ից . ա . Ἐυεργέτης . Benemeritus , beneficus . Բարեբար , երախտաւոր , որում շնորհապարտ է երախտաւորեալն . Էմէփթբ . *Բարեացապարան Թէոդոս : Բարեացապարտին վճհանայ . Խոբ . Ք . 46 : *Բարեացապարտ առլքայն . Կոբիան : *Ա՛յ սպասաւոր , և մեզ ի բարիս բարեացապարտ . ՁԿ . լԸ : *Ամենայն ուրեք բարեացապարտ զինքն ցուցանէ . Աբծր . Է . 4 : *Ամենայն բարեացապարտն մարիամ . Ճ . Գ :

ԲԱՐԵԱՒ . ՛ . (ի գործականէ բառիս Բարի .) Καλῶς . Bene . Բարւոք , բարիոք (որ է իբրու բարեօք .) լաե . և ՈՀլամբ . Բաբել ազէ . էյէ , խօչմա , ոաչէզփ սեւոմբէ էյէ . *Ցարուցեալ գնացից առ հայր իմ բարեաւ , ուստի եկին չարապահս . Ոսի . վ : *Երկրաքարշ մօք ի ստացուածան ունի զյոյսն , Թէ զսուտ ունեցլով բարեաւ եմ , և ի զրկէն՝ չարեաւ . Լփ . սաաի : *Եւ ըմէ բարեաւ ի քո ընտանեսն և յաշխարհն . փարպ : *Բարեաւ եկիր . Վբփ հդ . ծԷ : *Բարեաւ գնացին : Հասեալ բարեաւ ի նաւահանգիստն . Լփ . սղ : *Արձակիցէ զնս բարեաւ ընդ ձանապարհ ս ... յն . ի ձանապարհ բարի . ա . Ի փ . իԷ . 20 :

ԲԱՐԵՒԱՒ ԿԱՄ ԲԱՐԵՕՐՄՆԱԼ ԱՍԵԼ . Χαίρειν ἐἰπεῖν . Valedicere , negligere . Հրաժարիլ , հրաժեշտ տալ սիրով . ճաս բաբով նեղիս բաբով ըսել , ընել . խոչմա գալըն պէմփ . *Ամենայն կենցաղական հոգոց բարեաւ ասացեալք . Սահմ . յոյէ : *Որոց քննութիւնն ոչ փութացաւ (յուսումն) առ կարգեալ ամբդդ , բարեաւ ասել լով Թողուլ : Աչխոցիկ բարեաւ ասել . Պղաթ . օբի . Է . Է : *Բարեաք ասալ ասացեալք (ինչպրոյս զձնոց) առ օրէնս միւսանգամ դարձցուք . Պղաթ . օբի . Ե : Տէս և ՈՂՋ ԼԻՆԵԼ , և ԽՆԴԱԼ ԱՍԵԼ :

ԲԱՐԵԲԱԽՏ , ի , ից , կամ ից . ա . Ἐυτυχής , ἐυδαίμων . Secunda fortuna utens , fortunatus , felix , faustus . որ և ԲԱՐԵԲԱՂՏԻԿ , ԲԱՐԵԲԱՂԴ , ԲԱՐԵԲԱՍՏ . Որ ունի զբարի՝ այսինքն զյաջող բախտ . բարեյաջանիկ . Բախտաւոր . պախտէաբ , պահաղԷ , էաչէհլէ . *Ի ձեռին քաջին և բարեբախտին ներսէսի . Խոբ . Ք . 56 : *Զմարմին հովուին մեր քաջի՝ հովուաց բարեբախտաց գտեալ . Վբդ . լս : *Բարեբախտ ձոխութեամբ զիւրեանցն վարեն ժամանակ կեանց . Պիփ : *Ոչ երբեք կարասչէ (ախտաւորն) բարեբախտ գտ . փիլ . նկ . Է :

*Ընդհատող և բարեբախտ առ ամենեսեան երևել. Սրփ. յ. ե:

ֆ. *Հաստատուն կայցէ միաւոցէ բարեբախտ կեանքն. Փիլ. ծ. բան:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱԲԱՐ. ֆ. Ἐυτυχῶς. Felicitèr, prospere. Τυχηρῶς. Forte. Իբրև բարեբախտ. յաջողութեաբ. աջողակի. ըստ բախտի. ամաքեր իւր. *Ոչ գործեր (ինչ) բարեբախտաբար (ի պատերազմի). Սահ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱԳՈՑՆ, գունի, լց. ա. Առաւել բարեբախտ. աջողագոյն, ուշիմ. լաւ եւն. *Յետ՝ բարեբախտագոյն պատերազմաւ՝ գոհացան յաղթութեաբ՝ զարձի. Խոր. ֆ. 29: *Զբարեբախտագոյնն ի նոցանէն ընդունելով վայելը: ի բարեբախտագոյն եղելոց աչակերտացն. Պիտ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱՆԱՄ, ացայ. է. Բարեբախտ և երջանիկ լինել. *Մարդկայինս բարեբախտանայ բնութեան. Պիտ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱՊԷՍ. Տ. ԲԱՐԵԲԱԽՏԱԲԱՐ. *Բարեբախտապէս դիպեալը ի նիկոմիգա. Սահ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ. ա. Բարեբախտ. և իբր Բարեբախտական. պախարը, ասղագրութ, գոհարեղ. *Ո՛չ բարեբախտիկ է մարմին՝ յերկինացոյն եղեալ գոյացութեաբ: Բարեբախտիկ և երջանիկ: երջանիկք և բարեբախտիկք: Բարեբախտիկ հանդիպութիւն (յն. բարեբախտութեաբ). Փիլ: *Ըստ ժամանակին չարաբախտ զրաբ լինել, և բարեբախտիկ. իգն: *Բարեբախտիկ կեանք. Շ. յի. ֆ: *Արտաքոյ բարեբախտիկ աստղարիցն խայտալով ըստ օրինի խստերախտաց կեանգանաց. Սարկ. ոզ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. Բարեբախտանալ. երջանկանալ. յաջողութեաբ գտանել. *Բարեբախտիկ եղեալ քաջափառութեաբ հանգիպի ամենայն ինդրոցն. Խոր. ֆ. 48: *Եթէ բարեբախտիկ եղեալ՝ մեռանի. Վրք. ծն: *Ցորս և բարեբախտիկ եղեալ՝ թագաւորեաց. Վրփ. սեզբ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԻՄ, եցայ, եալ. յ. Ἐυτυχῶς. Sum felix. որ և ԲԱՐԵԲԱԽՏԱՆԱԼ, ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. երջանիկ լինել. բարեբախտութեաբ պատահել. բախտաւոր ըլլալ, բախտը բանիլ. *Եթէ ըստ մարգասիրաբ բարեբախտեսցի, չար չարին գնա. Մով. զք: *Բարեբախտիլ ի մեծամեծս կարծեալ. Սահ: *Փոքր ինչ բարեբախտեալ՝ ամբարշտաւանձինն. Աբեսք. ասաք: *Ոչ ի բարեբախտին ուրախասցիս, և ոչ ի վատաբախտին քո տրտմեսցիս. Ոսկիփոր: *Երկաքանչիւրք բարեբախտեաք, ձեզ ասել, և ինձ լսել: Ոչասի և մեք բարեբախտեցաք զսեռ խնամատարութեաբ. Պզաք. փխ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτυχία. εὐτύχημα, εὐπραγία. Fortuna secunda, felicitas, prosperitas. Ունելն զբարի կամ գյաջող բախտ. երջանկութեաբ. յաջողութեաբ. բարօրութեաբ. գովի, փեւնի, ուղղութ, գըտիւն, ասապէն, իգպալ. *Հանգուրժել բարեբախտութեաբ և վատաբախտութեաբն: Ոչ բարեբախտութեաբ, ոչ անբախտութեաբ կարելն քերել. Աբեսք. ասաք: *Եւ այսպիսի գիպուածս ի բարեբախտութիւնն յաւեքլալ՝ փառս յաճախեն ասիգրանայ: Ո՛վ աղքան սոդոմ, գեղեցիկ բարգաւեցար՝ ոչ երանելի զբարեբախտութեաբն մերոյ մինչև ցվախճան. Խոր. ա. 28: է. 12: *Բարեբախտութեաբ ոչ է արժան կարծել զմարդոյ առաջնութեաբ: Որ բարեբախտութեամբն են յաջողեալք, և որ ի վատաբախտութեանն են. Փիլ:

ԲԱՐԵԲԱՂԻ. Տ. ԲԱՐԵԲԱՒՈՑ. *Իբր զնաչին ոեբուհի՝ նշան բարեբաղդ պանծալի. Նար. ֆծ:

ԲԱՐԵԲԱՆ. ա. Ἐυλογος. Benedicus, et rationalis. որ և ԲԱՐԵԲԱՆԱԿԱՆ. Գովաբանական, օրհնաբերգական. քաջավայելուչ քանիւ. *Բարեբան գովութիւնք միմանց, և շնամական ձաղութիւնք. Պիտ: *Երգեսի բարեբան գոհաբանութեաբ. Նար. ղէ: *Բարեբան փառաւորուն. Վրդ. սղ:

ԲԱՐԵԲԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ տիրապէս բարեբան. յաւելեալ բանաւոր. *Ջժամանակին արարիչ զիմդ բարեբանագոյն ժամանեցայց աստուածոյ ի ներքոյ կալով ունել զլինելութիւնն. Բուս. խոխ:

ԲԱՐԵԲԱՆԱԿԱՆ. ա. Ἐυλογος, ἔπαινος. Laudabilis, honorificus. Օրհնաբերգական. և Արժանի բարեբանութեաբ. *Բարեբանական գեղութեաբ օրհնեալդ ի բարձունս. Նար. գնդ հոփ: *Ո՞րոյիսի ինչ (երգ). բարեբանութեաբ. և արդ երգոյն սեռն բարեբանական մեզ ամենեսին իցէ. Պզաք. օբն. է:

ԲԱՐԵԲԱՆԱԿԻՑ. ա. Ձայնակից ի բարեբանել և յօրհնել. *Սերովբէիցն բարեբանակից. Սհկ կե. արմա:

ԲԱՐԵԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձայնակցութեաբ ի բարեբանել. *Մերոյ փառաբանութեաբս բարեբանակցութեաբ համագոյապէս. Սհկ կե. արմա:

ԲԱՐԵԲԱՆԱՊԷՍ. ֆ. Բարեբանելով, օրհնելով. կամ ի դէպ, արժանաւորապէս. իբր Ἐυλόγως. *Բարեբանաապէս դաւեթայ խոստովանեալ զարմ. Մաբբ. գալաթ:

ԲԱՐԵԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἐυτυχέω. Benedico, laudo. Բարիս խօսել կամ ասել. գովել. օրհնել. ՀԷԿ ԷՆՔԷ, Էօյ ՆԷ, խօյըը պոաս ԷՆՔԷ. *Լուսացեալք՝ բարեբանեմք (այսինքն զորս բամբասեցին զմեզ՝ օրհնեմք). Ա՝ օբ. ը: *Բարեբանեն, և բարեբանիլ յայմմանէ՝ որ զհասաւատութեաբն ունի բոլորեցուն. Փիլ. լի: *(Մին) դասուիլ... (միւսն) բարեբանեալ լինի. ՅԿ. խմ. երե: *Սիրելիք բազմաց, և բարեբանելք յայմմանէ՝ որ զհասաւատութեաբն ունի բոլորեցուն. Փիլ. լի: *(Մին) դասուիլ... (միւսն) բարեբանեալ լինի. ՅԿ. խմ. երե: *Սիրելիք բազմաց, և բարեբանելք յայմմանէ՝ որ զհասաւատութեաբն ունի բոլորեցուն. Փիլ. լի: *Ի ուբրուեանական երանութեաբ բարեբանի հիւն. Շ. ֆգի: *Բարեբանեալ է և այս խնամս հոգևոր: Զասմանալի մասամբ երանեալք և բարեբանեալք. Նար. իա. Ե աաաա:

Մանաւանդ՝ Օրհնել զնծ, օրհնաբանել. գոհաբանել. փառաբանել. փառատրել. համ ԷՆՔԷ, ԷՕԹԷ ԷՆՔԷ. *Զքեզ բարեբանեմք ոճ հարցն մերոց: Զքեզ բանեսն մանկունք եկեղեցւոյ. ևն. Շոբ: Ուր և սակաւ ասի. *Օրհնել զՏայր, գովել զորդի, բարեբանել զսբ հոգին ։։ որ ի նոյն միասն Հայրն: կամ *Սրովբէական ձայնիւ զքեզ բարեբանեմք: Որ բարեբանեալդ ես ի դասուց քերովբէից: Տէրայքն երբայեցւոց բարեբանեն: Բարեբանեսցար ի տեղւոյդ. եմ:

Ասի և զայլ կուսէն, և սխալէն. *Զքեզ բարեբանեմք ոճածնին կոյս. ևն. Շոբ: *Ի դուարձնոց միշտ բարեբանեալ սբ ոճածնէն: Բարեբանեալ ես նշան փայտիդ փրկութեաբ. Նար. իասս: Ն խլ:

Ոճով ասի. *Զօրհնեցեալն երկ մանկունսն ընդ սերովբէսն բարեբանեմք, (այսինքն եղանակեմք, երկրորդեմք). Շոբ:

ԲԱՐԵԲԱՆԻՉ. } Որ բարեբանէ, կամ
ԲԱՐԵԲԱՆՈՂ. } օրհնէ, կամ գովէ. *Զբարեբանիչս իւրեանց ձգեն ի վեր. Խոսրովիտ: *Բարեբանողացս մեզ բազում ընդհատեսցեն. Ոսկ. ը:

ԲԱՐԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυλογία. Benedictio, laus. Բարիս խօսելն զումեքէ, օրհնելն. բան բարի. քաղցրաբանութեաբ. Էօյհուշ, ԻԷկոին, ՀԷգ. *Բարկուէն՝ զՀզուէն ... Թշնամանաց՝ զբարեբանութեաբ. Ցճխ. իբ: *Ոչ լսեք բարեբանութիւն ի յանցաւորացդ. Լսաք. ծէ: *Գիտեք բարեբանութեաբ յօժարագոյնս առնել և զաղաղեսեալն. Նեղս:

Մանաւանդ՝ Օրհնութեաբ, որպէս օրհնաբանութեաբ՝ գովաբանութեաբ, օրհներգութեաբ, գովութեաբ. փառաբանութիւն. համ, Էխէխբ. *Աաղմոսին բարեբանութեաբ: Գովեսս բարեբանութեաբ: Երդոցաբարբառս բարեբանութեաբնս. Նար: *Շատախօսութեաբ անցուցանեմք զժամանակ բարեբանութեաբն. Սարփ. ա. պ. է:

ՕՐ ԲԱՐԵԲԱՆՈՒԹԵԱՆ. } Օր արմատ.
ԲԱՐԵԲԱՆԵԼ ՕՐ. } նակաց. ոյզգոյ
ԲԱՐԵԲԱՆՈՂ ՕՐ. } մեան. ծաղ.

կազարդն. *Իսկ միաշաբաթն է բարեբանութեաբն օր, և աշակերտացն բազմութեաբ զեկան յերուսաղէմ բարեբանելով. Մաբբ: *Եւ զոր բարեբանեցեն նոյն պէս պահեն անլուծանելի. Խոսրովիտ: *Ողգոմեանն մեծ, որ կոչի բարեբանեալ օր. կանան: *Որ այսպիսի աբեզբագով և բարեբանօղ հանդիպեցաք աւուրս. Սհկ. կե. արմա:

ԲԱՐԵԲԱՆՈՒՄՆ. Տ. ԲԱՐԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Զաշակերտացն վերաձայնել բարեբանութիւն. Մաբբ:

ԲԱՐԵԲԱՂԽ, ի, լց. ա. Հաշխոյ բարեբաց, և բարւոք բաշխեալ. *Բարեբաշխ լերիցն ձիլեցեսցեալ քաստակեալ. Եփն. լբ: *Իւղոյն բարեբաշխ բազասարութեաբ ի մասունս հօմանց առաջադրութեաբ գնդիցն վաստկոյ. Նար. զի:

ԲԱՐԵԲԱՂԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաշխութիւն բարեաց. առատաբաշխութեաբ. *Խնամովք աջոյդ բարեբաշխութեաբ առ իս ժամանեալ. Նար. իբ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏ, ի, լց. ա. (չբ. լս. ֆաբոբաաս.) որ և ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ. Ἐυδαίμων. Felix, faustus. Բարեբախտ, բարեվիճակ, բարերջանիկ. պախարը, գոչհրի. *Զբարեբաստից և զերջանկաց զիմքբութեաբ անախտութեաբ. Սկաա. ըբ: *Զանիրաւութեաբ և զամբարշտաձառն ունելով ոչ արդեօք բարեբաստ է, այլ եղկելի լինել հաստատի. պզաք. օբն. է: *Պատմել վասն բնակութեաբ բարեբաստից (գարնայնոյ). Պիտ: *Պարտ է զնծայլինն խնդրել (պատճառ) յամենայնի ի սակս բարեբաստ կենցաղոյս ասացման. Պզաք. փխ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱԳՈՑՆ, գունի, լց. ա. Ἐυτυχήτερος. Fortunatior. Առաւել բարեբաստ. կամ բարեբաստական. աջողակագոյն. *Եւ ո՞ բարեբաստագոյն լսարանօք այնուհետև լցել քան զայն, որ անասնոց կիմն գտանեսց հեղգագոյնք է՝ էշ. փիլ. իմաբն: *Բարեբաստագոյն ինքնակալութեաբ իմոյ. ճ. Ա: *Եւ ոչ մի ինչ ի բարեբաստագոյն նիւթն նոցա յաջողեալ կատարի գործ. Պիտ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱՆԱԼ. է. Տ. ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ. Երջանկանալ. *Բարեբաստանալ, կամ բարեբաստեալ ի կենցաղոյս. Պիտ:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԱՊԷՍ. ֆ. Ἐυδαιμόνως. Felicitèr. Բարեբաստութեաբ. յերջանիկ վիճակի. *Հանգերձեալ է բնակիլ բարեբաստապէս. Պզաք. ուբն. ը:

ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ. Տ. ԲԱՐԵԲԱԽՏԻԿ. Ἐυδαίμων, ἔυτυχης. *Մինչդեռ բարեբաստիկն չնաւնչիր զաչխարհակալ աեբուհիին վարեր. կազմաք: *Քանզի յայսոսիկ քաջահաճոյ՝ բարեբաստիկք, և ոչ նոյնպէս

սիքն՝ եղկելլոք անուանին. Սէնոս։ *Որ պարտեցաւն՝ Թշուառական է, իսկ որ վարեցաւն՝ բարեբաստիկ։ Սոդովմայեցւոց գաւառն յառաջ քան զերկակէզ լինել կարի յոյժ բարեբաստիկ էր։ Կատարած է բարեբաստիկ կենաց՝ առ՝ի յաձն նմանուի. Փիլ. ոպէպ։ *Ընդ հրեշտակացն բարեբաստիկ կենացն հանդիսանալ. Շ. Բ՚յէ։ *Բարեբաստիկ վայելչանաց ամբարուին. Պիս։

ԲԱՐԵԲԱՍՏԻՄ, եցայ. ֆ. Ե՚ւսթաւմօնէօ. Երջանկանալ. բարեբախտիլ. *Մինոռվս զայսոսիկ օրէնս եգ իւրոցն քաղաքացւոց, ՚ի ձեռն որոց կրեսէ զաւետնայն ժամանակս իւր բարեբաստի. Պղատ. Ինօվ։

ԲԱՐԵԲԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. Ե՚ւստչիա, եւդաիմոնիա, ևն. *Սահման բարեբաստուեձե՝ ՚ի մերձաւորութեձե գալըստեան է։ Սկիզբն և վախճանն բարեբաստուե՝ կարել զնծ տեսանել է։ Որուամ բաւական եղև գՀայրն և զարարիչն տեսանել, ՚ի բուն ՚ի ծայր բարեբաստուեձե գիտասցէ յառաջ անցեալ. Փիլ. ոպէպ։ *Բոլոր կենցաղոյս բարեբաստուեձե։ Ա յպտուհակ յաչխոլեալ բարեբաստուեձե։ Զգրաց ցեաց զերջանիկ տեսանելով զբարեբաստուեձեան. ևն. Պիս։ *Տարաս զէուն բարեբաստուեձեն, որ զնաևնին որսաց ՚ի կոռուա։ Աստիկեցիս ըստ վաստիպուեձե, այլ ոչ ըստ բարեբաստուեձե։ Ա յլսպա. Նեսցուք ՚ի զանազան բարեբաստուեձեն. Նար։ *Տէլեկագոյն առն բարեբաստուե։ Ի վերոյ այսոցիկ բարեբաստուեց. Յ՛. իւ։ Խակ Նար. ղՀ. *Զեզ բարեբաստուեձիևնք չըձանց ,,. իմն գովեստ երանուեձե։

ԲԱՐԵԲԱՐ. Տ. ԲԱՐԵԲԱՐՔ։

ԲԱՐԵԲԱՐՈՑ, ի, ից. Ե՚ւսիծոց, եւգոմօս. Bonis moribus, proba mente praeditus. Ագաձός, Ցի. Bonus, probus, benignus, a. որ և ԲԱՐԵԲԱՐՔ ասի. Ունօղ զարի բարս, կամ զանոյշ բարոյս. քաղցրաբարոյ, հանդարտ, բարեսէր, մարդասէր. և Մարդասիրական. բարի. Բաբեսիրօք, Խոյտ՝ անուղ՝ ալէի. Եավաշ, գործ-Ալէսիւ, Խօշ գասիկեսիւ, լաւիճ. *Կնոջ բարեբարոյի երանելի է այր նորա. Սիր. իՀ. 1։ *Խաչակոցիքն քեզ ըստ աւազակին բարեբարոյի. Յ՛. իմ. եի։ *Եթէ առ Թշնամին բարեբարոյ գտանիմք. Սարգ. ՚ա. պ. ՚ի։ *Բարեբարոյ ընձեռցուցին. Ցա որդի։ *Ա ռատացուցեալ նմա զամենայն . . . ըստ անգսային բարեբարոյ մտաց իւրոց։ Զոր բարեբարոյ սեռսուեձե գնա նախ ընկալեալ. Յ՛. իւ։

ԲԱՐԵԲԱՐՈՑԻ. գ. որպէս Բարեբարոյութեձե. լաւուեձիւն. *Գիտեալով զնորա զանհնարի բարեբարոյսն. Յ՛. իւ։

ԲԱՐԵԲԱՐՈՑԱԳՈՑՆ. ա. ս. Ե՚ւգոմօսէստերոս, օվ. Աւաւել բարի արտիւ. լաւագոյն. *Իսկ բանաւորացն բարեբարոյագոյն արարեալ լուեին. Սուր։

ԲԱՐԵԲԱՐՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ե՚ւգոմօսունի. Benignitas. որ և ԲԱՐԵԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. Բարեբարոյ լինելն. քաղցրաբարոյութեձե. *Հետեւեալ լինի ազատականութեձեն՝ և բարոյ գիշերութեձեն (մեղմութեձե), և բարեբարոյութեձե, և մարդասիրութեձեն, և ողորմած գոլն. Աբէսո. ոոոպ։

ԲԱՐԵԲԱՐՈՒ. փոխանակ գրելոյ՝ Բարեբարոյ. *Բարեբարու լեր ասա. ՃՃ։

ԲԱՐԵԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ Բարեբարոյութեձե. *Ոչ նմանեաց անբանիցն բարեբարուեձեց, որ առ տեսարան։ Նաև այն չև ևս խոնարհուեձե նշանակ է, այլ բարեբարուեձե. Ռում. Եռ. Ե Էբբ։

ԲԱՐԵԲԱՐՒՈՑ. փոխանակ գրելոյ Բարեբարոյ. *Կին բարեբարուոյ՝ մանն բարի. Սիր. իՀ. 3։ *Եւ զայս սրտնչեցի քեզ իբրև բարեբարուոյ տանուտեառն. Աբէ։ *Ցոյժ բարեբարուոյ և մեծազգի. Ճ. Բ։

ԲԱՐԵԲԱՐՔ. ա. գտանի և ԲԱՐԵԲԱՐ. Նոյն ընդ Բարեբարոյ, կամ բարեբարոյք. այսինքն բարի բարուք. *Ա յսոս զկարի իմն բարեբարսն նշանակէ, և զհնազանդն հրամանին ՚ի. Տծոակ։ *Ոչ ՚ի հանդերձս պաճուճեձեալս, այլ յոգիս և յանձինս բարեբարս, հեզուեձք զարդարեալք. Կալ. Գ։ *Եւ եթէ գոն ձկունք՝ որ զբարի բաղք ունիցին յարարածին իւրեանց, մեզ ևս պարտ և պատշաճ է լինել բարեբաղք մերով արձակ կամք. Վեղոր. Է։ *Ձնիք ինչ քան զշունս՝ բարեբարս ՚ի գազանս. ընդ որ և իմաստունք յոհնաց զարմանային։ Ցօրինակ իմաստասիրութեձե առնուին զբարս բարեբար անասնոյն. Ոսկ. Եա։ Ուր գտանեն բարս բարեբարս, անդ դնեն զփրկութեան գրոշմն պաանչելի. Կալ. ա։

ԲԱՐԵԲԵՐ. ա. *Եւփորոս. Fertilis, ferax. Որ սոյ բերս բարիս ,քաղաքեր. բերրի. պերէկենի, Ֆահաուաս. *Ի յաժուռ երկրէ այսօր բուսաս մեզ բարեբեր բոյսն բարի. Շար։ *Բարեբերք (պտղովք առաքինուեձց), և չարահալածք. Սարկ. Ֆհ։ *Բուսակալք ՚ի բարեբեր որձոյն։ Մերձ եկեալ էին բարեբերս ժամանակին. Վրդն. Ծն։

ԲԱՐԵԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Եւփորիա. Fertilitas, foecunditas. Ագռասաւորուե՝. քաղցապտղուեձե, բերնաւորուեձե. *Ա յսպիսի բարեաց բարեբերուեձք. Սոկր։

ԲԱՐԵԲՈՂՔՈՂ. ա. Որ ունի զբարի բարի բողբոջս. գեղեցկապես բողբոջեալ. քաղցրնձիւղ. ալէի ձէբ դոռս փռօզ, ոռա. ձաղաձ. *Բարեբողբոջ բոյսս վարուաւոր վայտից։ Նար։ Լե։ *Երևեցաւ յամենի հանդերձ բարեբողբոջ բուսոք և տնկօք. Յ՛. գաոն։

ԲԱՐԵԲՈՑՍ. ա. Բարիս բուսուցաչնօղ. քաղաքոյս. քաղաքեր. *Ընտրական սերմանք ածման բարեբոյս անգաստանին. Նար. ոոոպ։

Կամ Բարուք բուսեալ. գովելի ըստ բուսոյ բարուց. ընտիր. *Թողու զաւակ մի բարեբոյս լնպարիս անուն։ Ընձեին սոքա բողբոջք բարեբոյս զաւակաց։ Ուրէե։ *Կեղծաւորք վիշտ զձշմարիտս յանդիմանեն՝ իբրև վնաշորս վարուք և խիստս մարդկան՝ յօրինագրել, և զինքեանս բարեբոյս և վըճռական (համարին). Մին. ոոպ։ ծՀ։

ԲԱՐԵԲՈՒՂԽ, կամ ԲԱՐԵԲՈՒԽ. ա. Որ բղխէ զբարին. կամ ՚ի բարուս և բարուք բղխեալ. *Բարեբուխ երկիր. Վրդն. Եւ։ *Ցձշատակարան բարեբուղխ բանից. Նար. Լւ։ *Լուսաշարժ և բարեբուխ ստեղծագործեալք. Տծոակ։

ԲԱՐԵԲՈՒՆ. ա. Ագաձօփոյե. Natura bonus. Որոյ բուն կամ բնուելին է բարի. ՚ի բնէ կամ բնուելիք բարի. բուն բարի, որ սիրապես է միայն ձած. Բ՚ոնը ալէի. գնիը Եյէ։ *Ա յսպէս ասաց բարեբուն բան, ես բարի եմ (կամ առաս եմ). Դիան. ձձոպ։ *Ի բարեբուն հոգւոյն վտակք. Շար։ *Բարեբուն ձած, և անհաս մարդասիրութեձե անգուռնդք։ Զորս ատէ բարեբուն ձած։ Ոչ մուռանայ ձած զբարեբուն գուեձն արարչական. Վրդն. Բրղ. Ե ծն. Ե Էլ։

ԲԱՐԵԳԵՂ. ա. վայելչագեղ. չքնաղ. աղաւոր. փէյտէր. *Ծնաւ զորդի իւր զբարեգեղ. Խոր. ա. 11։

ԲԱՐԵԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ. գ. վայելչագեղ գեղեցկուեձե. չքնաղուեձե. աղաւորութիւն. *Որ քան զամենայն բարեգեղեցկուեձե վերագոյն է. Եպիփ։

ԲԱՐԵԳԹԱՑԵԱԼ. Գթոուիյոյժ ցուցանելով. մարդասիրեալ. *Բարեգթացեալ հաձեացիս հայել հոտոտեալ յայս զոհ. Նար. Ծբ։

ԲԱՐԵԳԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Եւսպլագչնία. Misericordia. Բարեգուեձն գոլ. առատ մարդասիրուեձե. գուեձ՚ի բարի սրտե. գբնածուիչ, ողորմած սիրտ ըստ. բահկիչ, ՏերհամՀ. *Նա մեզ ընդ իս դիւրաբար, որ զնմն նմանեաց զբարեգթուեձն առ աղքատս. Ոսկ. Ձ։ Կոռ։ *Ոչ անտես լինել մարդկային բնուեձես ՚ի բարեգթուեձն տեառն. Յ՛. իմ. ոպ։ *Լսել պատասխանի բարեգթուեձե գորովոյ. Աբէ։ *Ցոյզ զբանչէլիս քո բարեգթուեձդ լցեր. Շար։ *Բարեգթուեձե առ Թշնամին՝ ըստ բարեգթուեձեն՝ քեզ ստանալ. Սարգ. ա. պ. Է։

ԲԱՐԵԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐՈՒՑՔԱԼ տեղեկուեձե և հմտուեձե բուսոյ բարուց. որպէս բնագիտուեձե. ըստ յն. բնախոստուեձե. Փսսիոլոգիա. *Ո՞ է՝ որ զմտաս ածել մարեձե զնւրաքանչիւր նոցա (զգազանց) բարուցն բարեգիտուեձե. Կալ. Ի։

ԲԱՐԵԳՆԱՑ, ի, ից. ա. Որ բարւոք գնոյ կամ ընձեանայ. աղէի գնաթօղ, վաղ-ի. Խօչբէվ. *Տեսեալ զկարկաչաստհոռձեիւն գեւոտց բարեգնացից. Խոր. ա. 15։

ԲԱՐԵԳՈՑԱԿ. ա. Բարի գոյացեալ առ յոյ ՚ի բնէ. *Խնացարուք բարեգոյակ ստեղծեալ. Թէոդոր. Տայրագ։

ԲԱՐԵԳՈՑՆ. ա. Կրէոտտաս. Melior. Տ. ԼԱՒԱԳՈՑՆ. *Որ ինչ բարեգոյնքն կամեցան և կարգեցին. Կանան. յն. բարւոք։

ԲԱՐԵԳՈՑՆ. Ե՚ւխրոոս, եւխրուս. Boni coloris. Լաւ ըստ գունոյ և եզանակի. գունը ալէի. *Երաժշտականին քաղցրաբարմար և բարեգոյն գաչն կամ ձև. Պղատ. օրէն. Է։

ԲԱՐԵԳՈՎԵԼԻ. ա. Ցոյժ գովելի. բարի և գովելի. *Ա յնպէս բարեգովելի սրատ զՀոլեղէն բնուեձես. Համամ. ոոի։

ԲԱՐԵԳՈՎԻՄ. ի. Գովելի լինել. օրհնիլ. *Նովմբ բարեգովին յուրախուեձեն, հօրն երկնաւորի։ Սուկս պարզմտուեձեանն օրհնին որպէս զբարեգովեալս յոյ. Համամ. ոոի։

ԲԱՐԵԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Ագաձոպուծ, ւօն. ագաձός. Qui bona operatur, bonus, probus. Որ գործէ զբարին. բարեպաշտ. առաքինի. աղէի մարդ. Եյի ամենէի, ոալիհ. *Ա յր բարեգործ։ Բարեգործք էին։ Տնաւարս՝ բարեգործս։ Բարեգործացն պսպատձեցուցանել զանղգամ մարդոց զանգիտուեձե։ Լաւ է բարեգործաց, եթէ կամիցին ըստ ոյ կամուցն չարչարել, քան չարգործացն. ևն։ *Բարեգործացն՝ բարուեձե ուրախուեձե պատրաստեցին. Ագաթ։ *Տէրն բարի՝ չարն ծառայի՝ զբարեգործացն պարգևեացէ. Նար. կՀ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾ. Ե՚ւսրգէտոց, եւպոիծն. Beneficus, munificus. եւսրգէստոց, bene meritus. Բարերար. երախտագործ. մարդասէր. աղէիոնէ ընօղ. ոօրէլէ. Եյէի էթէձի, էճէիոպ, վէլէ նիմէ։ *Ա՚ռ բարեգործն իւր ապատամբ. Խոր. է. 85։ *Տեսանեմ որ չափ հատուցանել ձած բարեգործացն չայ. քատս. Մանդ. ձա։ *Բարեգործ առ մարդիկ։ Բարեգործք ոմանք. Պիս։ *Բարեգործացն խնդրել բարիս՝ բնուեձե են օրէնք. Նար. ՃՀ։ Խակ Ճ. Ա։ *Լինիցիս բա-

րեգործ ալեաց քոց ո. այսինքն խնայեա՛ ի ծերութիդ:

Պարզապէս ասի զայ. *Խնգրե՛ ի քէն ած՝ սիրել զնա իբրև զբարեգործ. փիլ. էագն: *Չի փառաւորեացն զբարեգործն ած. Ցճխ. է: *Բարեգործ առ ամենեսեան: Վ նահապետ եմ բարեգործիդ: Աւանդ բարեգործիդ հրամանաց: Բարեգործ աջողից, ևն. Նար. ոգէպ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿ, ի, աց. ո. Բարեգործ՝ ըստ ած նշ. *Հաւատալ գայթ յատեան առաջի իմ անտրտում և անխուր եղերական որպէս զանմեղս և զբարեգործակս. Աբէր. ճ. 5: *Ընդ կապանաց ձեռնին բարեգործակ՝ինդրեր պաղատելով. Երզն. լո:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿ. Բարեգործ ըստ ած նշ. Երախտաւոր. բարեխնամ. և բարերարական. բարեգործական (զօրութ ած). Եսթգէտις. Benefica. *Որք շուրջ գնային են առաջինք և մեծամեծ զօրութեացն, են բարեգործակ, և սատակիչ դատողն: Եւ կոչի բարեգործակն՝ ած. իսկ միւսն ևս՝ ոեր: Լաւ համարի՝ բարեգործակաք ած զօրութեանցն թեթևանալ (պատուհասից). փիլ. էագն. Ն կն: *Աճն ցուցանէ զաբարչականն և զբարեգործակն կարողութ: Ի բարեգործակէն բարերարել. Վրդն. Եզ: *Կրկին հոգի ընկալաւ եղիսէ, բարեգործակ և պատժողական. Ո՚ՒՒէոր: *Յաւելու զամենայն իսկ բարեգործակ զօրութեիւնս սքանչելեացն. Լձ. ՅՅաբ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Եսթգետικός, ոի, կόν. ἀγαθοεργέτης, τις. Beneficus, ca. Սեպհական բարեգործութեան կամ բարեգործի. բարերարական. բարեգործակ. *Ալինք՝ որ՚ի ձեռն բարեգործականին են հաստատեալ, և այնք՝ որ՚ի ձեռն արքունականին. փիլ. Ինաոփ: *Իսկ ոեր, ած, մինն զարքունականն յայտնէ, և միւսն զբարեգործականն. Շ. էաբէբ: *Ծանիցեն զառանձնական զօրութիդ նորա, և մի՛ վրս տահասցին՝ ի բարեգործականն. Իփն: *Ըստ քանչելի նշանօք և բարեգործական բժշկ կութիդք հաստատէր՝ ի հաւատս զաղտ բանին. Ոոկ. գծ: *Բնութիդ անկեալ յայ, ՚ի բարեգործական ձեռացն զրկեալ. Սփո. ՚ա. պ. Է: *Միշտ նոյնօրինակ ունելով զնորոյն լուսոյ բարեգործական ճառագայթս, յամենեսեան առատապէս հեղեալ յիմանալիան աչս. Դիոն. էյէզ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԵԼ. Տ. ԲԱՐԵԳՈՐԾԵԼ. *Զբարեգործականելն լուր ած. Մաթէ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԻՍ. ֊. Ἀγαθοεργετικῶς. Benefice, benigne. Որպէս բարեգործ կամ բարերար. մարդասիրապէս. *Բարեգործապէս միշտ խնամելոցն աչաց տարածի ած այնմիկն լոյս. Դիոն. էյէզ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. լ. Ἀγαθοποιέω. Bona operor. εὐσεβέω, pie ago. Գործել զբարին և զարժանն. առնել ըստ գործ բարի. բարեպաշտել. ազէի բան ընել. Խայբր ած՝ ի էլևմէ: *Ընկ զիայէ բարեգործել կամելով պարտաւոր գտանէն ազգեան գաոնէր. Խոր: *Բարեգործել և ս զաւագոյնն յորդորէ. Պիւ: *Զանգործութեան բարւոյն, որ է ձեռաց նշանակ, ՚ի բարիս բարեգործեաց. Կամբչ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԵԼ. Εὐεργετέω. Benefacio. Բարերարել. և երախտագործել. խնամել. ազէոՒՒի ընել. էյէէ էՒՒէ: *Զանձինս մեր բարեգործիցեմք՝ ած առաքելով. Ածաբ. յոյն: *Իբրև ՚ի վերայ որգուոց հատուցելոց հայրապար գթացեալ բարեգործ. Ածաբ. *Զոր ինքն բարեգործեաց առ ազգս մարդկան, ով հաստատագէ նմա. Աբէբ: *Բարեգործեաս առ չարս և առ բարիս: Բաշնամեան՝ թէ կամիս, բարեգործեաս ՚ի նոսա. Խոոր: *Բարեգործեալ ձեր առ քաղ ցեալսն՝ ինձ արարէք. Զէր. ՚ի: *Փառաւորեացէ միշտ զբարեգործօղն. (այսինքն ըզ բարերարն.) ՅՅճխ. Ը: *Ալ գու կալող ես առվորապար՝ և առ զըլացօղս բարեգործել՝ ի քէն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ. Նար: *Որով բարեգործիմք ՚ի նմանէ. Ճ. Գ: *Ցիչեացուք, թէ զինչ և քանիս մեղաք նմա, և ՚ի նմանէ քանիս բարեգործեցաք, և սիրեացուք զնա. Ո՚ի. գէ: *Որք ՚ի ՅՅանապարհի լիչէն զմեզ, ամենայնիս բարեգործեա՛ ց. այսինքն խնամարկեա. Ճ. Ա: *Լուսաւորք զտիեզերս բարեգործեն, կամ՚ի վերուստ բարեգործեն զեր կիր. Ճէ: Ե ՒԳն: *Որ միանգամայն զամենայն աչխարհս բարեգործեցին: Զազգս հայրապետաբար բարեգործեցեր. Ճ. Ա. Բ: *Ցանկ բարեգործէ զընտրեա մեր՝ պէս պէս և ազգի ազգի օրինակօք. Սաբփ. Է. պ. Է: *Որչափ ուաւելչ բարեգործես ըզբարեկամն, այնչափ մանաւանդ զգաստ կայն քո առնես. Ո՚ի՚ի՚որ: *Բարեգործել զնզովեալսն (իբր օրհնել, կամ՚ի լաւն փոխել): Բարեգործեացին գառանձինքն (այսինքն՝ ի լաւ անգր չղջեացին). Նար. ծէ. էէ: *Ա յսոխելոյս լեալք՝ ամենայնիս ՚ի նմանէ բարեգործիլիք (այսինքն բարիս գտանիցեմք). Խոոր. պոբփ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԵԼ. Բարւոք օրինակաւ գործել ինչ, կամ ներգործել. *Հրաշափառապէս բարեգործեացիս բանդ կենդանի՝ ինձ խօսողսն անսայթաքելն. (իբր շնորհեացիս). Բարեգործեա՛ ՚ի յանդին... զամենելից չնորհս բազմապարգև քո ողորմելէ. Նար. ծէ. էէ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԻԼ. ֊. ըն. ոՀոմ է բարեբաստիկ լինել, երջանկանալ. Եսրάττω, εὐεργέω. Benevalco, felix sum. *Չի ամենայն մարդկային բնութիդ ըստ ազգակցութ (ընդ քոյի) բարեգործեացի. Ան. Ճ: *Չի մի ցաւելն անմխիթար իչէ, և մի՛ բարեգործելն անգաուխարակ. Ա՚որ. ծ՚ա:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԻՉ. ա. Իր բարերար. և երջանկացուցիչ. *Մեծացէլոյ մեզ իսաւսրի լուսաւորչապէս իսրախացուցիչդ, և բարեգործիչդ. Նար. ոոոոփ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ֊. Եսրαχία, εὐπραξία. Bona opera. Գործեքն զգործս բարիս, և գործք բարեաց. առաքինի քաղաքավարութ. առաքինուն. Եյէ ածէ. *Որ արարէր զսիրելս ՚ի զբօսանս բարեգործութ՝ ՚ի փրկու թ՚ն անձանց մերոց. Ժ՚: *Աստ՚ինքն ուրախ լինին՝ ի վերջնայն բարեգործութիս. ՅՅճխ. ծՃ: *Ամենայն առաքեաւսականացն (առաքինեաց) բարեգործութիք փայլէն յածագիր օրինացն. ԿոբՃ: *Ծագկեալ նոքաւ՝ որ՚ի յիս բարեգործութեան կենսատուն՚ն դրախտ. Նար. Է:

Կամ գործերի աչխատասիրութ. աչխարհաչինութ. բարեկարգութ. *ՅՅետ գաղարելոյ պատերազմից՝ սկիզբն առնէ բարեգործութեց պարզեվն քաջ: ՅՅետ բազում գործոց այսուհ՝ ձեռնտուհս լինի՚ի բարեգործութիս, չինուածս բազումս առնելով. Խոր. Ի. Ֆ. ձ՚ն: *Ուրիացեալք յերկս՚ հայցին զառաջնիկայ բարեգործութեցն ա չխոյսն: Գործելով առաս, զբաղորեան յիւրացանչիւրումն զօրացուցանելով՚ի բարեգործութիլ. Պիւ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բարերարութ՚ն. Եսթργεσία. Beneficium, beneficentia. Էյէփ, ձէօվէբփէփ. *Աճ ամենազօր՝ կամօք բարեգործութ. Ածաբ: *Նորոգեաց, լուսաւորեաց. հանապազ նովին բարեգործութ զօրանայ. Նար. ձ՚ն: *Չի ՚ի ձէ հաւանեացն խրատուն, ՚ի բարեգործութեցն արժանի լինի. փիլ. այլաբ: *Եւ ոչ առ իս բարեգործութի արարէք. Զէր. ՚ի՚: *Ազազական՝ որպէս ունայն էր՚ի բարեգործութէ, սոյնպէս անտես և անլուր էր յամենայն բարեգործութեցն տեառն մերոյ. (իմա ըստ ամենայն նշանակուհ.) Եփէզ. ՚ի խաչէ: *Եւ այլ ևս բարեգործութ՚ի ձկանց եղեալ (ըստ վիպասանիդ). Մոգ. ՚ի:

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ըստ հոմաձայնութեն յն. Եսթραξία. որպէս Բարեբաստութ, բարօրութէ, յաջողութէ. էաՒՒէբբ ա ղէ էբՒՒաբբ. ասոբաբ. *Չմխանան բարեգործութէն, իսկ զԶնաւսութէն ոլորմութէի հատատաէ. Ա՚որ. ֊. ՚ա:

ԲԱՐԵԳՈՐՈՎԵԱԼ. Ցոյժ գործվեալ, գթասիրեալ. * Բարեգործվեալ Հայրս՚ինամ սիրով գթացար յորդիս մարդկան. Ճէ: *Ողորմութեցն ած բարեգործվեալ՚ի վհատեալսն. Թեոդոր. Մայրագ:

ԲԱՐԵԳՈՐՈՎՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵԳՈՒԹԻՒՆ. *Եւ սի՛ ոք պանծացայ բանիս բովանդակիվ զքո՚ի մեզ զանբաւ բարեգործութիդ վերմանս. Պոբփ:

ԲԱՐԵԳՈՒԹ. ա. Եսπλαγχνος. Misericors, piissimus. Որ ունի զբարի կամ զքաղցր գութ. քաղցրագութ. գթած յոյժ. ՒեՀաՒՒէէ, էահիմ. *Հայր բարեգութ, որ գթացար՚ի յազգս որգուոց մարդկան. Շար. ոգէպ: *Քո ոլոր՚ի ած՝ անոխակալ և բարեգութ: Կաւասպէս բանբեգութ՚ առ քիզ ապաՒՒինիմ. Ժ՚: *Բարեգութ արարիչ, կամք. Պիւ: *Հայրք՚ բարեսէրք և բարեգութք լեցին. ՅՅճխ. Իէ: *Բարեգութեն պօղոս գրէր, Տիմոթէոս զսէրն, և մխիթարեցէք. Լ՚ի. ոչ:

ԲԱՐԵԴԻՄ. ա. Բարի դիմօք կամ տեսլեամբ. դեղեցկատեսիլ. Եսπρόσωπος. Speciosus. *Տիտանէ կին գեղեցիկ և բարեդէմ. Ոոկ. ոչ. Ֆ: *Բարեդէմ պատճառք ագահսուՒեն է այս. Բբս. սա ընէզ:

ԲԱՐԵՊԵՊ. ա. Ժ. Բարւոք՚ի դէպ եկեալ, վայելուչ. *Չլինչ ունկնիս պատճառս բարեդէպս առաջին գնեչ այգպիսի չարի տյդ. Սարփ. յն. Ֆ:

ԲԱՐԵՊԵՊՈՒԹԻՒՆ. ֊. Բարւոք գիպողութի, այսինքն յաջողութի, բարեբաստութի. *Զառաջինն զնմ յիչատակեմ զանց բարեդիպութեցն: Բարեդիպութեցն տրամ հանդիպեացի: Որ զբարեդիպութի մըցանակ մատուաչէ. ևն. Պիւ:

ԲԱՐԵՊԻՐ. ա. Եսθετος. Appositus, et firmus. Բարի գրութ, բարեյարմար. բարեկարգ. և հաստատուն. *Բարի գիր (կամ բարի) երկիր. Զէնոբ: *Վարդապետութեան բարեգիր կենաց մնծանել. Դիոն. էյէզ:

ԲԱՐԵՊԻՐՈՒԺ. ա. Որ գրժէ զբարին՝ զոր պատւ էր առնել. կամ Դրժօղ առ բարերար իւր. ապաշնորհ. *Ուխտապրուժք, բարեգրուժք առ երախտաւորս: Անուէրք, բարեգրուժք, անգութք, անսէրք. Ոոկ. հա. Ե է. փէ:

ԲԱՐԵՆԶԱՐԴ. ի, ից. ա. Եսκοσμος. Bene ordinatus, concinnus. Բարւոք պարգարեալ. շնորհազարդ. բարեկարգ, վայելուչ. պատշաճական. *Պատուհասս բարեզարդ գեղեցկութ: Բարեզարդ վայելուչութիք. Պիւ: *Բարեզարդ գաշամբ այս բա-

նի: Բարեզարդ բառիւք միշտ բարեբա-
նեալ: Զուգաւանան կրօնից բարեզարդն
եպիսկոպոսութիւ. Նոր: *Ի կարբերդ (չի-
նեցաս) մովսիսի վանքն՝ բարեզարդ կար-
գադրութիւ՝ բազմութիւ եղբարց. Առ-
ձ. 7: *Կեցեալ այսոիսի բարեզարդ կե-
նօք. Յէփ: *Բարեզարդ վկայ. ճ. Ա:

ԲԱՐԵԶԱՐԴԱԲԱՐ, } ſ. Վայելչա-
ԲԱՐԵԶԱՐԴԱՊԷՍ, } պէս. կարգա-
ւորաբար, գեղեցիկ. Եւկόσμως. Ordinate, concinne. *Ի ձեռն առաքելոցն՝ ի խո-
նարհագոյնսն բարեզարդաբար բաշխէ.
Դիոն. երէս: *Բարեզարդաբար բերկրանօք
բերէին. Նոր. ի--: *Ամենազան բարուրիք
հարատացուցեալ՝ բարեզարդապէս ճոխա-
ցուցանես. Սարկ. 24:

ԲԱՐԵԶԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Եւκοσμέω. Bene orno, exorno. Շքեղացուցանել. վայելչացուցանել. (*Լուսաւորիք) զարա-
բածս բարեզարդեն. Նոր. ա--: *Չերկիր
յեղանակօք բարեզարդէ: Բարեզարդեցեք
զձեր արքունիսդ առաքինոյն սովորութիւ.
Լմբ. 24. ա--:

ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ, ի. Եւκοσμία, διακόσμησις. Decentia, ornatus, ordo, modestia. Վայելչութիւ. պայծառութիւ. բարեկարգութիւ. համեստութիւ. *Խրճիթս
ցեալ՝ ի բարեզարդութիւ քումին. Խոր. ճ. 68: *Բոլոր քաղաքի պատճառք բարե-
զարդութիւ: Բարեզարդութիւք՝ ի կենցա-
ղումն բերիրն տալ. Պիտ: *Զառաքին բա-
րեզարդութիւն, և զվերջին ընդդիմակազ-
մութիւն. Ագաթ. Կորիւ: *Հաշիւն ըստ իւ-
րաքանչիւր բարեզարդութիւ ածաւետական
նին չափաւորուն. Դիոն. երէս: *Վասն բա-
րեզարդութիւ անախտականացն. Նոր. յա: *Հանդերձիւքն՝ նշանակաւ՝ երևելի բարե-
զարդութի: կարգաւ և ոճով և բարեզար-
դութիւք զարդարեալ էր (հռետեկա). Փիլ.
ւիս: *Պահել զիւիսւսակ քո բարեզարդու-
թիւդ. Բրս. ա-- ձ: *Զբարի զարդու-
թիս մեզոյ քաղցրուե ուլինչ համարեցաւ.
ճ. Ա:

ԲԱՐԵՆԶԱՐՄ, ի, ից. ա. Եւγενής, εὐγένειος. Generosus, nobilis. Ազնուազարմ, քաջատոհմիկ. ա-ընաթս, ենէպի. *Զայս
ասացեալ վայելուչն այն և բարեզարմն՝
ինձնէից խոստովանութիւ. ճ. Ա: *Մեծա-
զարմ իշխօղս մեր՝ հանդերձ բարեզարմ
ժառանգօք և ժառանգակցօք. Սինա-:
յոր: Իսկ յոսեփն՝ ի հոլով քերթողական.
*Եւ համօրէն՝ նոցին ծննդոյ, յոգնաշա-
խիլ՝ բարեզարմոյ ա. Յո-րէտ. իմա բարե-
զարմի, կամ բարի զարմի:

ԲԱՐԵՆԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընտիր
զբարի բարի զուակս. քաջազաւակութիւ,
կամ բազմորդութիւ. *Բարեզաւակութիւն
և բազմորդի լինելն՝ ի ձեռն ուսման և
հանճարոյ է. փիլ. եէ:

ԲԱՐԵՆԶԱՑ, ի, ից, կամ ոց. ա. Եւγγαμων. Proba mente praeditus. Զգօն, ողջամիտ, բարեմիտ, բարեբարոյ. *Ա յս
ծառայից բարեզգայող իմացուածք. Մաղ:

ԲԱՐԵՆԶԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՂՋ-
ՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Զկենցաղ ուրախութիւ նոցա
սպարգևեաց, որոց բարեզգայութիւ հառա-
չեցին. Մաղ:

ԲԱՐԵՆԶԵՑԱՑ, գեցի, ից. ա. Իբրու
զգեցեալ վնրա զբարի. որ և ԲԱՐԵՆԶԵՑՈՏ.
Բարեկիր. բարեզարդ. բարեձև. *Բարե-
զգեցաց բանք: Բարեզգեցաց բան պատգա-
մաց. Ցհ. իբ:

Իսկ յոսեփն. Բրս. յ--իէ. *Ծառայն
զի ոչ աղաս է, և ոչ յերևելեցեացն և բա-
րեզգեցացն. իմա կամ ընտերեցիր, բա-
րիազգեաց, որպէս հոլովական բառիս բա-
րիազգի, Բարեհազգի. այսինքն ազնուա-
կան. յն. εὐγένειοι, nobiles.

ԲԱՐԵՆԶԵՑՈՏ, ի, ից. Նոյն ընդ վ.
*Ա յցելութեց՝ բարեզգեստից գիտողու-
թեանց». այսինքն բարեզարդ եպիսկոպո-
սաց. Նոր. ճ:

ԲԱՐԵՆԶԵՑՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարե-
ձևութի զգեստուց. և ամենայն բարեզար-
դութի, բարեկարգութի. *Զքո պատա-
րագսն բարեզգեստութիս հրապարակատես
առնեմ: Անգոնել զբարեզգեստութիւն
հայրենի աւանդութե. Լմբ. ա-- լ-ան. Նպ-
պիբ:

ԲԱՐԵՆԶԿՈՑՑ. ա. Բարւոք և քաջ
զկուռցիչ, ձայնատու, ազդարարող. *Ա յսր
փայտի (ժամահարի) փառաւորելոյ բարե-
զկոյց ձայնարձակութիւ. Նոր. ղիւ:

ԲԱՐԵՆՈՒԱՐԹ. ա. Զուարթագին,
զուարթաւեսիլ. *Բարեզուարթ այր.
ճ. Ա:

ԲԱՐԵՆՈՒԱՐՃ. ա. Զուարճալի.
բերկրական. *Բարեզուարճ ուրախութիւ
ու բախտիցիր. Թէոդոր. ի յոյն:

ԲԱՐԵՆԶՐՈՑՑ. ա. Որոյ զլոյգքն են
բարի. քաջաբան. *կին բարեմիտ յաւակ
որդի բերէ բարեզլոյգ. Ոսիէիբ

ԲԱՐԵՔՆԿԱԼ. ա. Դիւրընկալ. հեշ-
տալուր. բարեմոյն. *Երկիւղածադոյն
տեսանեմ զձեզ, այսինքն բարեընկալք և
յօժարք. Ոսի. 49:

ԲԱՐԵՒԱՄ. ա. որ և ԲԱՐԵՒԱՄԱՆԱՒ. Նպաստական թարդմանութիւ յն. ձայնիս Եւκαιρος. Opportunus, tempestivus. Դիպող (լատ ժամուն). բարեպատեհ, յարմարաւոր. *Զիա՛րդ ոչ ասես և զբարեժամ
դիր քաղաքիդ. Ա-- որ. Է:

ԲԱՐԵՒԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Եւκαιρία. Indugiae, vacatio. ժամ պարապոյ. միջոց ինչ ժամանակի. պիրաղ վաճքի. աբաւքի. *Տացէ բարեժամանութիւ ինչ և
որովայն՝ բերանոյ. Բրս. պճ:

ԲԱՐԵՒԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Եւκαιρία. Hora opportuna. Դիպողութի ժամու և ժամանակի. բարեյարմարութի. դիպուած
ապեն. Նահապ, ՔԷրաանի. *Ամենայն ժամանակ բարեժամութիս ունի՝ ի ձեռն մկըրտութե. Բրս. գ-ըէտ: *Ջժամանակացն բարեժամութիս. Ա-- որ. Է: *Պարտ է եր-
կայնամիտ լինել, և յանդիմանել բարեժամութիք զզոկոյն. Վրէ հղ. յ:

ԲԱՐԵՒԱՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. գ. ժա-
ռանգութի բարեաց, կամ Ընտիր ժառանգութի. *Բազումք՝ ի մէնջ երբև զհայրե-
նի բարեժառանգութի պահեն զարքեցու-
թին. Սարկ. ճ. յհ:

ԲԱՐԵՒԱՐԻՏ. որ և ԲԱՐԵՒԱՐԻՏ. ա.
Որ ունի զբարի ժպիտ, կամ զքաղցր ժըպտութիւն. *Ո՞ւր է բարեժպիտ չրթանցն ժըպտութիւն. Աբծր. ը. 12:

ԲԱՐԵՒՈՂՂՎ. ա. Բարւոք ժողովեալ և Դիւրաւ հաւաքելի. իբր յն. Եւσυνάγωγος. *Զկոյսն զմելրսկան գե-
րեալ՝ բարեժողով առնէր. Ոսի. ը. կր:

ԲԱՐԵԼԱՒ. ա. Καλοκάγαθος. Bonus, optimus, probus. Բարի և լաւ. քաջ-
լաւ. ընտիր յոյժ. ալէի ա- լ--, ղաբ ալէի.
էէ: էյի: է-. *Ճանաչէլ զշահս ճշմարիտ
բարի լաւ կենդանեացս: Բարելաւ կատա-
րումն կենաց: Բարելաւ ունակուե, կամ
ախորժակ. Պիտ:

ԲԱՐԵԼԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Καλοκαγαθία. Probitas, integritas, honestas. Քաջալաւութի, ընտրականութիւն, անարատ
քաջաքաւարութի. առաքինութի. և կա-
րի լաւութի իրաց. *Մրցանակ բարելաւու-
թե: Սերմն բարելաւութե. Փիլ: *Պէս-
պէս կրօնիւք բարելաւութե: Զկարեանցն
արդարագործ բարելաւութիս: *Ոչ առա-
ջելոցս բարելաւութիք միայն յօրանայ.
Պիտ: *Պատճառք մեզ ամենայն բարելա-
ւութե. Խոր: *Ապականիչ ոգւոյն բա-
րեկաւութե. Իգն: *Տեսեալ զբարելաւու-
թի աշխարհին՝ հաճեցաւ ի նմա լինել.
կաղանք:

ԲԱՐԵԼԻ. ա. որ և ԲԱՐԵԼԻՒ. Լի բա-
րեօք. *Ի բդոյդ բարելի բուրաստան. երկ-
լ: *Զբարելի և զդելեցիկ քաղցքն կար-
նոյ անմոռդալենակ արարի. Մաղա. աբէղ:

ԲԱՐԵԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆՔ. գ. Բար-
ւոք եղեալ իրք. բարի արարածք. *Ի՞նդ
արարեալ և կազմեալ ինքեամբ բարելինե-
լութիւն. Պիտ:

ԲԱՐԵԼԻՑ. ա. Լցեալ բարեօք. բա-
րելի. առատ. պօլ, պէրէ՛էլի. *Առ՝ի դի-
տել դեղեցկիկ զևւրաքանչիւր բարելից վե-
րաբերուին չահիցն. Պիտ:

ԲԱՐԵԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. գ. տօ Եւս-
τον. Expeditum esse. (որպէս նիւթական
թարգմանութի յն. ձայնի.) Ամենայնիւ
լոյծ կամ արձակ գոլն. անարգել և ան-
խափան ազատուե. *Զմերկին և զբոկ (լե-
նել հրեշտակաց՝ խմա) զարձակութիւն և
զբաւրելուծութի անըմբռնութիւն, և մաք-
րութի՝ զառանց յաւելուածոյն. Դիոն.
երէս:

ԲԱՐԵԼՐԻՒԹԻՒՆ. գ. Լիութի բա-
րեաց. լի լինել բարեօք, ճոխութի. կամ
Բարեձևութի. *Բարելրութի նորոգիչ, և
կենդանարար նշան. Նոր. խէ: *Տան բա-
րելրութի, և չինութիւն՝ գու տնօրինեալ.
Մագ. խէ:

ԲԱՐԵԽԱՌՆ, ռին, կամ ռնի, ից. ա.
Եւκρατος. Temperatus. Բարւոք խառ-
նեալ, որ խառնուած է լաւ կամ միջակ.
միջասահման. Ռ-լայիմ, հապէմ, ի՛ՒԲԱ-ԱԼԸ,
ակերին. *Չաւասարելով զբնականսինն և զգ-
ջերմոյսն՝ ի բարեխառն. Խոր. է. 6:
*Տեղի բարեխառն: Բարեխառն վայրք,
կամ օդքն. ճ. Բ: Վ-րէտ. ծն: Լմբ. ծգ:
Իսկ Շ. ոթ. հրէէ. *Ա յլև տարերց բա-
րեխառնիւք ունք ըզպտղոց առատուհա»,
իմա իբր գ. բարեխառնութի, կամ բա-
րեխառն տարերքք:

Կամ գաղջ, եղկ. պաղը նոթրած. ըէբ-
ճագ. *(Ջուր ըմպելի), զոր և բարեխառն
անուանեն. եդիէ. ռնոյն:

Եւ վերձակեալ լաւ խառնուածոյ բնու-
թե. *Ամենայն մարմին խառնուած ունի
... ինն գոլով խառնուածոյն. Նոյնպէս
և յոյզ ... ուր՝ զվատախառնիցն, և մի՝
զբարեխառնին: Եւ թէ զբարեխառնին ա-
սէ խառնել զմարդն, բայց ոչ զամենայն,
այլ զինչակին խառնուածոյ. Նէա. բն:

ԲԱՐԵԽԱՌՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել
բարեխառն. կարի միջասահման. *Ընտ-
րեաց զարժանաւորսն իւր ունել վայր՝ զբ-
բարեխառնագոյն յերկաքանչիւրոց ծայ-
րիցն առաւելութե. Պիտ:

ԲԱՐԵԽԱՌՆԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՐԵԽԱՌՆ.
*Օգք զբարեխառնական բուրեցին չունչ.
Սիկ իբ. արմա:

ԲԱՐԵԽԱՌՆԵՄ, եցի. ն. Բարե-
խառն, կամ միջասահման առնել. միջ-
մէ. անաչդինել. Ռ-լայիմ էՒՆէ. *Բարե-
խառնել զօդս, կամ զբնութիս ճաշակո-
ցացն. Պիտ: *Բնականն մարդիկք բարե-
խառնեալք և յաջողեալք. Վրէտ. ծն:

ԲԱՐԵԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Եւκρασία. Bona temperies. Բարւոք խառնուած՝

քնական չափակցութիւն յինէ և ինչ իրս. փլուիչ՝լիւ, փոքր. *Ըստ օգոյ և տարուս բարեխառնակաց ժամանակաց բարեխառնուլեաւ. փիլ. խնափ: *Յայտնիսում բարեխառնուլեաւ օդոց. խոր. ա. 15: *Հաստատեին գարնանային ժամանակի օդոցն բարեխառնուլեաւ. փոխ.: *Գարնանային զուգաւորութիւնն ժամանակի՝ բարեխառնուլեաւ նորոգէ զայնարկն: Ամենայն վայրք վայելչացին բարեխառնուլեաւք. Պիտ:

Իսկ յոտնէն Ընդ. *Զանչէք առյորմանն արմատից՝ իւրանց բնական ստուկ ջրոտութիւն՝ բարեխառնուլեամ առնելով. իսկ բարեխառնուլեամ:

Կամ Բարեխառն վիճակ հիւթոց մարմնոյն. *Բարեխառնուլեաւ և վատախառնուլեաւ մարմնոյն ըստ բնուլեաւ և անձին՝ հեռանան զգրուլեաւք. Ածոց. օրակ: *Զմանգաոյն յոլգմունս նմանապէս բարեխառնուլեաւ այնիցն բարեխառնելով. Պիտ:

ԲԱՐԵԽՈՏՈՒԹԻՒՆ. Եւκράτεια, σωφροσύνη. Temperantia. Որպէս մի՝ի չորից բարոյական առաքինուլեաց. ՖԼՒՓԱՆ. Զաֆաւորուլեաւ ցանկականին. որ և Ողջախոհուլեաւն ասի, կամ Զարկեչուլեաւ, ՝ ժուժ կամելոյ, եմ. *Գաւանի՝ի նոսա (յաղագս նոցա) և ոգեյախոհուլեաւ, զաւգակիցս բարեխառնուլեաւ հանդերձ: Սա և բարեխառնուլեաւ և ճարտար. Պիտ:

Մերձ՝ իրր Բարեբաստաւէ. Եւπραγία. *Ցնեանէ գկուլեաւ զծառայեալս, որք մեծամեծս վարկանին զմարմնոյն գբարեխառնուլեան. Նիւս. խոս:

ԲԱՐԵԽՆԱՄ. ա. Բարւոք և քաղ խրատ, ամենախնամ, բարեգուշ. *Հայր անհակիցն՝ բարեխնամ մարդասէր. Շար: Ն նար. յէ. զէ: *Առ քեզ դիմեալ գամ սէյ. յորդ բարեխնամ. Գնչ:

Եւ իրր Բարեխնամութիւն. խնամոյզ կան. *Բարեխնամ հայրենի քաղցրուլեաւ: Բարեխնամ կերակրոզուլեաւ. Պիտ:

ԲԱՐԵԽՆԱՄԱԳԻՍ. ի. Բարեգթուլեաւ ասէ, բարեխնամուլեաւ. *Բարեխնամագոչս արուեստաւոր սիրոյ զանգնկնալի գիւտ միշտ ստոյգ կորստոփանաց նշանակեցոյ. նար. կէ:

ԲԱՐԵԽՆԱՄԵՄ, ացի. ն. լ. Բարւոք խնամել, գութասիրել. *Ընդ որ յաւէտ իմն ձգնալ սիրտ ստոյգնկնին՝ ոգորմել բարեխնամեիր. ՃՀ. կե:

Ած առաւել զմոյ ասի. *Բարեխնամ մոզ աչք ամենեցուն. կամ Բարեխնամող երկայնմտուլեաւ. նար. է. հե. են: *Հրաշագիտաւ ասե, և միշտ բարեխնամող. Շար: *Հոգին ոք բարեխնամող. ՃՀ. ձէ:

ԲԱՐԵԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. փ. Բարւոք խնամելի կամ հոգալն. առաւել՝ նախախնամելին ասյ և բարեգթուլեաւն. *Անձային բարեխնամուլեաւգ անճանաչելոյ: Մարգասիրեալ բարեխնամուլեաւ. նար. ձէ. ղէ: *Տէր ասելին զհովուին մեր բարեխնամուլեաւ. Լմե. սգ: Խոկ Ոսկ. չհ. ա. 3դ. *Տէրս զանպարծելի բարեխնամուլեաւն ,, չն. լոկ, զանպարծուլեաւն:

ԲԱՐԵԽՈՀ, ի, ից. կամ ած. ա. Եւφρων, εὐφρόνων. Cui mens integra est. εὐβούλος. prudens, benevolus. որ և ԲԱՐԵԽՈՐՀ. Որ զբարին կամ բարւոք խորհի. քաղաքահոգ. խնամատարհոգ, խոհական. ազնիւսիրտ. և Բարեսէր. տալէ ծախսացող, խելացի և սիրտը բարի. ափեալէ. խօշ. ժապիէ. լէ: *Զոյս գիտացեալ բարեխոհ նախնիքն. Պիտ: *Բարեխոհ հարցն. Մխ. դա: *Եղիցի վերակացուն՝ հայր բարեսիրտ, բարեխոհ և բարեգործ. ՃՀ. ինէ: *Որ ինչ զգաստութեամբ բարեխոհից կողմանց. ճ. ա:

ԲԱՐԵԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. տ. ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. *Քանզի ոչ են անհամեմատալք սրբոցն վարք, այլ յազգի կարգի զբարեխոհուլեան ունին. Մխ. վնա:

ԲԱՐԵԽՈՐՀ. տ. ԲԱՐԵԽՈՀ. *Ոչ որ ոք ձիթենի պաղալից է՝ի արտի բարեխորհին: Հարք բարեսէրք, և բարեխորհք լեցին. ՃՀ. ծա. իէ: *Բարեխորհ առ ասե. ճ. ա: *Խաղաղարար և բարեխորհ ամենայն երկրի. Ասող. ճ. 3: *Չի տեառղացն բարեխոհայ բարի պատճառք խրախուլեաւ լիցին. ՃՀ. իէ: *Իակ եթէ կոյս պահեաց զմարմին, ած ծնեալ բարեխորհին ձանաչիւր. ճ. գ: *Ոչ ոք՝ի բարեխորհից առկաս (այսինքն փոքր) զմեղս տուլեն կարծիցէ. կէ՝ս:

ԲԱՐԵԽՈՐՀԵԼ, եալ. ն. Եւφρονέω. Bene sapio. Զբարին խորհել և կատիլ. բարւոք գտանել. *Ալ մարդասիրին այսպէս բարեխորհեալ զնւրոց սիրելեաց. Կրիան:

ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՂ, ի, աց. տ. ԲԱՐԵԽՈՀ. *Ի բարեխորհողացն խոստովանեալ է: Գիտելի է ամենայն բարեխորհողաց. ԱՒ. է:

ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. տ. ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. *Զամենայն անձինս շարժէր ՝ի բարեխորհուլեի առաքինուլեաւ. Աէր. Մոխ:

ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒՐԴ. տ. ԲԱՐԵԽՈՀ. *Թագաւորեցուցանէ զվալաղչակ՝ զայր բարեխորհուրդ, և խոհեմ և քաջ. ՃՀ. իէ: *Հանապազ երկս արկանէր բարեխորհուրդն. Ասող. է. 34:

ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. փ. Եւφροσύνη. Prudentia. Եւβουλία. Bonum et prudens consiliam, et benevolentia. որ և ԲԱՐԵԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. ԲԱՐԵԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. Խորհուրդ բարի և գովելի. խոհականուլեաւ. զգաստուլեաւ. և բարեսիրուլեաւ. *Խէ՛ի սըր. ան զգաժգաժ խորհուրդս մտաց, ՝ի ներքս բերելոյ զբարեխորհրդուլեաւ որ. ՃՀ. ծա: *Մին՝ սովորուլեաւն, և միւսն՝ բարեխորհրդուլեաւն: Ընծայիցէք ծերոց զբարեխորհրդուլեաւն. Աթոռ. իկզ: *Թուեցոյց ցաներս սակս բարեխորհրդուլեաւ զգնալն իւր առ արքայ. ՃՀ. իէ: *Ազգանչելն ած ասելին բարի է այն՝ որ ասյ օրհնուլեաւն է. և է սա բարեխորհրդուլեաւ: Որոց ած բարեխորհրդուլեաւ շնորհացէ և խոհականուլեաւ, տացա տայ իշխանուլեաւ նահապետամուլեաւ զգայուլեաց. փիլ. լին:

ԲԱՐԵԽՐԱՏ, ի, ից, կամ ուց. ա. Καλοδιδάσκαλος. Honesta docens, monens. Որ տայ զբարի խրատս կամ վնտրհուրդ. *Մի բանսարկուս, մի գինեմոլս, այլ՝ բարեխրատս, զի զգաստացուսցանիցեն զմանկամարդս. Տիա. է. 3: *Վազարշ՝ բարեխրատից լսօղ եղեալ, ՝ի վահան զաշխարհս մեր հաւատոյցդ. ՃՀ. իէ: Կամ՝ լսօղ եղեալ բարեխրատուուն խրոց. Ասող. է. 2:

ԲԱՐԵԽՐԱՏ. Եւπαίδευτος. Recte institutus. Բարւոք խրատեալ, քաջ կրթեալ, ՝ի բարին հրահանգեալ. Ներբողեան, փ.եփ. փեսի. *Որպէս զնմանատուն և զբարեխրատ խնացոզ պատուհալ (զնաթանայիչ). Կիւրղ. գեղ: *Ցայնժամ բարեխրատքն յիւրեանցն ողջախոհասցին յառաքինութեան կալ հաստատուն. Պիտ: *Կարծեմ զնա անպիտան ազխատաց, և բարեխրատից. զի և բարեխրատքն զայսոսիկ զնօսա ըստգատանեն. Սուէ:

ԲԱՐԵԽՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Եւπεδευσία. Recta institutio. Բարւոք խրատելոյ գոլն. բարիոք դաստիարակութիւն. և կամ Բարեկրթին լինել. *Արկանել զնւրնաւ զբոնն վերադրելոյ քաջուսմնութեաւն և բարեխրատուլեաւ. փիլ. լին:

ԲԱՐԵԽՕՍ. ա. Որպէս Քաղցրասան. անուշ լեզու. *Թախիլը փիլւի. *Քանզոր լեր՝ի խօսել... գաշն՝ի պատասխանելն, և բարեխօս յամենայնի. Վրք ԿՅ. ծէ:

ԲԱՐԵԽՕՍ, ի, ից կամ ոց. ա. Παρακλάων, παρακλέσας, πρεσβεύτης, μεσίτης. Advocans, advocatus, intercessor, mediator, legatus. Որ բարի խօսի զայլոց, որպէս հաշտարար, կամ յորդորիչ. միջնորդ և աղաչասուր. բիճաճը. ևիֆաուճը. հյանճը. *Եկին բարեխօսք՝ առիպելին: Իբև լև Թէ բարեխօս էր (կամ բարեխօսէր) ՝ի խաղացուլեաւն աշխարհին. է. ՀՀ. ծէ. 3: ծգ. 3: *Ոչ իւիք բարեխօսիս վայելեցեալ. փիլ. լին: *Ոչ կաշառաս և ոչ բարեխօսիս փրկուլեաւ է գտանել. Խոսք: *Բազում բարեխօսիք. Եղիշ. է: *Առաքեաց բարեխօսս. ՀՀ = ճ. նոյ. իէ: *Եթէ բարեխօս ոք կամ քարող և կամ առաքեալ՝ առելով ղքաւականն պատմիցէ. Գղափ. օրին. ծէ:

ԲԱՐԵԽՕՍ՝ ասին և են առ ած՝ վասն մեր, աքէ, և սրբոյն իրք. *Աճածին և կոյս... բարեխօս խոստովանողացս: Որ բարեխօսդ ես միշտ աչխարհի: Ալէր բարեխօս: Զքեզ ունիմք բարեխօս. են. Շար: *Ընդ անարատ սրբուլեաւդ՝ և խնամակալ բարեխօս. Նար. յ: *Զօրք լուսեղինայ՝ բարեխօս լերուք ընդ մեղաւորացս են: Սոքա բարեխօսք հանդերձելոյք, այլ և խնամակալք. Շար: Նար. յա: *Սորա են մեզ բարեխօս յարքայուլեաէն այ: Զհգնուլեիս սոցա բարեխօս քեզ ունիմք. Շար: *Ամենայն միջնորդ և բարեխօս՝ բանիւ ունի բարեխօսել... մարդերուք անզգուշաբար բարեխօսք են չարչարանաքն և հնդամս արեամբն իւրեանց: Բարեխօս ունիմք զչարչարանն տեառն: Առանց բանի է բարեխօս նշան խաչիս. Շ. Բարչէ: *Աղաչանօք սքի խաչին՝ և անարատ բարեխօսին: Ի յերկրի երկինք, և ՝ի յերկինս մեզ անարատ բարեխօս. Շար:

ԲԱՐԵԽՕՍ՝ ասի և Քն առ Հայր ըստ մարդկուլեն վասն մեր. որպէս յն. Եւτυγχάνων. (որ յանգիման լինի). և Παράκλητος. (որ մխիթար բանիւք աղերսէ). *Եւ է ընդ աքմէ այ, որ և բարեխօս իակ է վասն մեր: Միշտ կենդանի է՝ լինել բարեխօս վասն նոցա. Հա. է. 34: Եբր. է. 25: *Ունիմք բարեխօս առ ած զՔն քեզ զարդարն և զանարատ. ա. յհ. է. 1: *Բարի բարեխօս, միջնորդ կենդանի, պատարագ անմահ: Առ հաչուսարն միջնորդ, և մշտնջենաւոր բարեխօս. Նար. լէ. ծա: *Առ հայր քո՝ և իմ լեցիս բարեխօս. Մխ. ազ:

ԲԱՐԵԽՕՍ. Սիակականեալ անուն է հոգւոյն սրբ, նովին առմամբ՝ որով կոչի Միխիթարիչ. ըստ յն. Παράκλητος. Paracletus, consolator. Եւս որպէս Ὑπερτυγχάνων. Գերօրինակ յանդիման եղեալ՝ միջնորդ. *Ինքն հոգին բարեխօս լինի՝ի հեծուելիս անմոռնչս. Հա. է. 26: *Զմի որդի գիտեմք, որ խոստացաւ մեզ առաքէլ առ մեզ առ՝ի հօրէ զբարեխօսն զհոգին որ: Արդ գիտեցիկ է այս եկեղեցւոյ սրբարար և օգնական և բարեխօս հոգին որ: Բարեխօս կոչեցեալ է վասն միխիթարուլեաէ բարեխօսուլեաէ և օգնականուլեաէ տկարուլեաս մերոյ: Ամենայնի վարգապետ և բարեխօս յայ և սրբարար հոգին որ բա-

րեխաս է : Ծածկէ զայս ամենայն ամենա-
բարի զօրութիւն բարեխօսին . կաղ . ծ-
ոգեդ : *Ցուսամ ես ՚ի տէրն իմ, յորդին
համագործ , և ՚ի հոգին որ բարեխաս : Բր-
նակեալ է յոսկերս սոյա բարեխաս հոգին .
Ագաթ : *Անգ. բարեխաօսի Թուղեաղ (ա-
զաւնակերպ) . . . ՚ի վերայ հանգչէր . Ոսկ.
յհ . ա. 11 : *Միւս ևս բարեխաս առաքեմ
առ ձեզ , այսինքն Մխիթարիչ . Եփր . համաբ :

ԲԱՐԵԽՕՍԻՆ . իբր յ. այսինքն Ա-
միջնորդելի , անհրաժեշտ օրինակաւ . *Ա-
ռանց բարեխօսի՝ բազմապատիկ տանջի :
Առանց բարեխօսի վրէժ առնուլ յանցա-
նաց մերոց . Եփես . է . է :

ԲԱՐԵԽՕՍ ԱՌՆԵԼ, ԱՐԿԱՆԵԼ, ՈՒՆԵԼ .
Միջնորդ ընդ մէջ ձգել հաշտուե , և ընդ-
ունելութեան հայցուածոց . էֆֆաթ՚ը
դառնգ . *Սը զձածածինն և զամենայն սբս
բարեխաս արասցուք , ևն . Պարփ : *Չնորա
անմեղ չարչարանն . . . բարեխաս արկեալ .
Լմբ . պարփ : *Զքեզ ունիմք բարեխաս
առ քո վասն անձանց մերոց . Շար :

Ասի և Բարեխաս ունել զձածառաքեա,
յորժամ աղաչեմք զի հրամայեսցէ նոցա .
*Զհարան մեր զառաջինս բարեխաս կալցուք
առ ձած , մինուանդ Թէ զձած առ նոսա,
զի նախ նոքա Թողուէ չնորհեսցին արդա-
րապէս անիծիցի , զոր հնչին ՚ի վերայ որ-
գոց ժողովրդեան իւրեանց . Շ . Եղէ :

ԲԱՐԵԽՕՍ ԼԻՆԵԼ . Միջնորդել բարե-
խօսել . ըհձա ենկէ , էֆֆաթ ենկէ . *Եւ
ինքն խոստանայր լինել բարեխաս . Խոր . է .
18 : *Բարեխաս լերուք առ աեր վասն քա-
ւութեան մերոց մերոց . ԺՀ : Ես Շար . սգեդ :

ԲԱՐԵԽՕՍԱԿԱՆ . ա . Բարեխօսող-
կարգեալ ՚ի բարեխաօսելոյն . *Բարեխօ-
սական մտացն (հրեշտակաց) . Մաղ :

ԲԱՐԵԽՕՍԱԿԻՑ . ա . Ձայնակից ՚ի
բարեխօսել . *Բարեխաօսակից քեզ գոն .
Վահան . յօրթաքաղիրն :

ԲԱՐԵԽՕՍԱՆՔ , նաց . գ . Բարեխօ-
սութեի , և աղաչանք . *Ձարթար երեսս նո-
ցա բարեխաօսանացն ՚ի . յն . արժանաւո-
րութեի , կամ աղերսանաց . Ոսկ . ծ . է . 27 :
*Ոչ լուար բարեխաօսանաց իմոց . Մեսր . երր :

ԲԱՐԵԽՕՍԵՄ, եցի . ն . ը Παρακαλέω.
Advoco, deprecor. ἐυτυγχάνω , πρεσβέω,
ἱκετεύω . intercedo, interpello, suplico.
Բարեխաս լինել և Թախանձել որպէս միջ-
նորդ և աղաչաւոր . միջնորդել . ըհձա՝ էֆ-
ֆաթ ենկէ . *Բարեխաօսեալ առ մեծի
Թագաւորիդ՝ օգնեսցես մեզ . Խոր . գ . 5ղ :
*Զի բարեխաօսեցէ Թագաւհոյն . ճ . Բ :
*Առ քո բարեխաօսեմ , փրկել զժողովուրդս
իւր : Բարեխաօսեա վասն անձանց մերոց :
Բարեխաօսեցէք առ ուեր . ևն . Շար : ՀՀ :
Բարեխաօսեցէք առ ուեր . ևն . Շար : ՀՀ :
Իակ զասելն զհոգւոյն սրբոյ . *Ըստ ՚ի
բարեխաօսէ վասն սրբոց . Հե . ը . 27 . իսկ
յանդիման լինել գերօրինակ միջնորդու-
Թը . զորմէ տես ՚ի բառն ԲԱՐԵԽՕՍ : ԳՀ-
ղեցիկ է և առաջնակարս մեկնուլեի . *Բա-
րեխաօսել Նորա (այսինքն քրիս) վասն սրբ-
բոց , և բարեխաօսել հոգւոյն սրբոյ՝ առ ՚ի
վարդապետելոյ մեզ , զի ընդ միմեանց բա-
րեխաօսիցեմք . և ոչ եթէ առ բարձրագոյն
ոք՝ միածնին կամ հոգւոյն սրբոյ բարե-
խաօսէն գիտելի է . քանզի միապատիս է
ձածականն , և ոչ բազմաթար . Ագաթ : Ես
կորէն :

ԲԱՐԵԽՕՍԻՄ . յ . Նոյն ընդ վ . քեր-
Թողաբար . *Որ միշտ պաղատի , և բարե-
խօսի՝ վասն ամենայնի . Գնձ :

Եւ կամ Ին . իբր Ընդունել զբարեխաօ-
սութեի . *Իչիանն պարտ է , զի մի յաղագս
արդարոյն ալաչելցի . և մի՛ յաղագս անիր-
րաւիցն բարեխօսիցի . Ոսկիփոր :

ԲԱՐԵԽՕՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Παράκλησις . Advocatio, deprecatio. παρεγόχλησις, μεσιτεία. interpellatio, intercessio. Բա-
րեխաս լինելն . միջնորդութիւն . աղաչանք .
յորդոր . Թախանձանք . ընդձաս , ընձա ,
ընձաձըեմ . *Ա բրահամ զնոյն Թիւ յիչե-
ցուցանէ ՚ի բարեխաօսութեի սոգոմայ . Ա բ :
*Սուրբ վկայքն՝ զոր դուքն չալչարեցէք ,
վասն ձեր նոքա բարեխաօսութեի կարեն մա-
տուցանել : Հասանել բարեխաօսութեամբ
սրբոցս յաղթայութեի քրի . Ագաթ : *Ի բա-
րեխաօսութեի փութացիր մեզ սուրբ ածա-
ծին : Աղաչեմք զքեզ ուեր բարեխաօսու-
Թը սրբոց , ևն . Շար : *Բարեխաօսութեամբ
հայցուածոց սրբոց ածածնիդ , և ամենայն
ընտրելոց . Նար . ծ : Իակ է . ի-ը . է . 20 .
*Աբդ՝ վասն քրի պատգամաւորիմք , որպես
և ՚ի բարեխաօսութեի մեօքդ . իսկ յորդո-
րելոյն ՚ի ձեռն մեր զձեզ :

ԲԱՐԵԾԱՂԻԿ . գ . Ընտիր ծաղիկ . *Երկիր յորժամ բարեծաղկս բերէ . Վա-
նակ . յոբ :

ԲԱՐԵԾԱՆՈՑ . ա . Որ զբարին ծա-
նուցանէ կամ զեկուցանէ . և Բարւոք ծա-
նուցեալ . *Լսա բարեծանոյց խրատուս՝
չինուելեի լինիցի պատճառս . Պիս :

ԲԱՐԵԾՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Ըυγονία . Faecunditas. Քաջածնութիւն . պտղաստ-
ուրութիւն . ծնանելի զբարի բարի զաւակս ,
կամ զբերս . *Որդի տուաւ խոպանացեալ-
ոցս ՚ի բարեծնութիւն . Խոր :

Եւ Ըυγένεια. Nobilitas, eugenuitas. Բարետոհմութիւն . ազնուականութիւն . բա-
րեվաստութիւն . *Զգաստերս կորոյս (յոբ) ,
բայց զհոգւոցն բարեծնութիւն պահեաց .
Խիսք : *Զքո՛ ՚ի միտ ածելով վասն բա-
րեծնութեն , և զշռեմարանն խնամոտութեի
ընդ միտ ածեալ . Աբ . ոնթ :

ԲԱՐԵԿԱՄ , ի , աց . ա . գ . Փիլոς . A-
micus. Որ կամի զբարի ընկերին որպէս
անձին , կամ ուրի զբարի կամս առ այլ .
ընտանի սիրելի . սիրական , սրտակից . փօսի ,
ոեՎիւէ . էարան , ալիս . *Խօսեր սեր ընդ
մովսիսի գէմ յանդիման , որպէս ոք՝ զի
խօսիցի ընդ բարեկամի իւրում : Վազսրոս
բարեկամ մեր ննջեաց : Դուք բարեկամք
եք իմ : Եղբայր քո , կամ բարեկամ հան-
գոյն անձին քո : Լուեալ երից բարեկա-
մացն զչարիսն ամենայն : Բարեկամք իմ
և մերձաւորք իմ : Հեռի սրաերը յինէն
զբարեկամն իմ և զծանօթս իմ : Եւ եղեն
բարեկամք . քանզի յառաջ Թշնամիք էին
միմեանց . ևն : *Բարեկամ ՚ոյ աբրահամ ,
լսուրեկամ քրի յովհաննէս . Եփր . ա-եթաբ :
*Թողեալ զտարն և զբնչնամին , սիրելոյն
և բարեկամին բարկանաս . Սրփ . յե . է :
*Բարեկամ կոչեցիք զնմանն նմանուոյ լսա ա-
ուաքնուելեն . Պիսա . օրին . ը :

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՐՔԱՅԻ . որպէս Ներքին և ա-
ռաջին խորհրդական և ընկեր Թագաւորի .
կոմս . պաշ փօսի , այագպաշ , Եօլթաշ . յն .
Ἑταῖρος . Socius, sodalis, comes. և ἀρ-
χιεταιτᾶιρος , πρῶτος φίλος . Praecipuus
կամ Arachites amicus. Ուստի Նոյն է ա-
սել՝ *Քուսի արաքացի բարեկամ դաւեի ,
կամ *Քուսի առաջին բարեկամ արքայիս .
տես է . ԼԳ . ծԵ . 37 : ծը . 16 . 17 : ա . ֆ .
ԼԵ . 33 : Ի յն . երբեմն գրի ἀρχί , և եր-
բեմն ἀραχί . եբր . ՈՒԱՀ . Լծ . հյ . առաջին :

ԲԱՐԵԿԱՄ . լայնալար , Սիրոյ ընտել .
և Մտերիմ . սեՂԷր , ալԷԷգ . *Զ յոպոպ և
զձիզ գիշէրոյ համարիմ բարեկամ գոլ ըզ-
նոսա , և ինգալ ՚ի խաւարի . Մեսր . ՂՆ :
*Ա յս իակ է , զոր ասեն , իբրու՝ բարեկամ
անձին իւրում քնուելի ամենայն մարդ իակ
է . Պաս . օրին . է : *Քաղաքն ազատ գոլ
պարտ է , և խոհեմական , և ինքեան բա-
րեկամ . յն . Փիլո . Amica. Պաս . օրին . ը :

ԲԱՐԵԿԱՄԱԲԱՐ . Որոյ կամքն է բարի և բա-
րեսէր , փոյթ առ բարին , կամ Հայցօղ ըզ-
բարի . *Հայելով յն ՚ի բարեկամն , և ըստ
բարի ցանկութեի նոցա սայ զպարգեան .
Մաղ :

ԲԱՐԵԿԱՄԱԲԱՐ . ն. որ և ԲԱՐԵԿԱ-
ՄԱԳԵՍ . Φιλικῶς , φιλίως . Amice. Իբրև
բարեկամ . ընտանեբար . ԻՆԷԼԻՔՈՒԷ . *Աստ
և անդ ՚ի ստաս զմեզ (չարն) , և մեք բարե-
կամաբար ողջունեմք զնա . Սրփ . յե . ը :

ԲԱՐԵԿԱՄԱԽՕՍ . ա . Որ խօսի որ-
պէս բարեկամ , կամ Որ ինչ է ՚ի բարեկամէ
խօսեալ . *Ցետ զկծեցուցանող բանիս՝ ՚ի
բրու իրատականս յաւելու բարեկամա-
խօս . Վահան . յոբ :

ԲԱՐԵԿԱՄԱՆԱՄ , ացայ . է . Φιλο-
ποιέομαί , φιλούμαι. Amicus et bene-
volus reddor, concilior. որ և ԲԱՐԵԿԱՄԻ .
Բարեկամ լինել . ընտանի սիրով կապիլ .
դաշնաւորիլ . փօսի օլմագ . *Բայց չապուհ
էր ցասմամբ ընդ խոսրովայ՝ ՚ի բարեկամա-
նալն արևագայ . Խոր . գ . 50 : *Բարեկա-
մացեալ էր նորա ընդ Հեռանայ հոնի . Ե-
ղիշ . է : *Բազում զրպարտիւքս յաւնացց
ընդ իս բարեկամացան ուխտիւ և երդմամբ .
Փարպ :

ԲԱՐԵԿԱՄԱՊԷՍ . տ . ԲԱՐԵԿԱՄԱ-
ԲԱՐ . *Կարեկցեալ բարեկամապէս . Մամբր :

ԲԱՐԵԿԱՄԱՍԷՐ , սիրի , բաց . ա .
Փիլόφιλος . Amicorum amans, vel studio-
sus. Սիրող բարեկամի . *Բարեկամասէր ,
և օտարասէր : Բարեկամասէր , և ընկե-
րասէր . Աբիսթ . ա-ա-ա :

ԲԱՐԵԿԱՄԵԼ , իլ . Բարեկամ առնել ,
լինել . փօսի ենկէ , էֆֆնկէ . *Զնոսա բա-
րեկամեալ . . . առ ինքն մատուցաներ . Ա-
գաթ : *Բարեկամեցաւ ընդ նմա , և ցածղոյզ
զգեստուհն : Անահիտոս բարեկամեալ ընդ
պաղոմէի՝ դաչինս հաշտութեի կռեր . Եսե-
փր . է : *Վասն այնորիկ իակ արար զբարեկա-
մութեի ձձ , ոչ ՚ի չարութեի բարեկամացն և
՚ի բարեկամեցելոցն , այլ ՚ի բարութեի և
՚ի շահ . Ոսկ . յ . է . 23 :

ԲԱՐԵԿԱՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի .
ն . Ἐξευμενίζω , φιλοποιέω . Amicum et
benevolum reddo, concilio. Բարեկամ
կամ հաշտ առնել . *Աղօթիւք . . . բարե-
կամեցուցանէին (զձած) . Փիլ . խոսոփ :

ԲԱՐԵԿԱՄԻԿ . ա . Քաղցր և սիրելի
բարեկամաւանձինն . սերտ բարեկամ . փօսի
ճաղաղ . *Անարգել զերբեմեակ բարեկա-
միկն . Մծբ . ծէ :

ԲԱՐԵԿԱՄՈՂ . Որպէս կամեցօղ բա-
րեաց . *Կնդրուկ որպէս ՚ոյ երկնաւորի՝ և
մարդասէր բարեկամողի . Ոսկիփոր :

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ . գ . Φιλία. A-
micitia. Փոխադարձ սիրելութեի երկուց
կամ բազմաց . բարեկամին լինել . սերտ ըն-
տանութեի . և Դաշնաւորութեի . փօսիլօգ .
*Պահել զհաստատ բարեկամութեի առ մեզ :
Կորգել զբարեկամուի : Որ ծածկէ զյան-
ցանս , ինդրէ զբարեկամուի . իսկոր առեալ
զծածկէն , քակէ զբարեկամն և զընտանիս :
Որով ողք վարկեան , առ ծձ առաքեցին
զբարեկամութեի : Եւ ՚ի բարեկամութեան
նորա՝ վայելելոյ բարեաց . ևն : *Զայս-
պիսի շահ օգտի՝ որ ՚ի բարեկամութենէն
լինի , տեսանելով . Խոր . ա . 27 : *Ընդե-
լական բարեկամութեի՝ ՚ի զբօսանս որսոց ,
՚ի խաղս . Փարպ : *Զթշնամութեի քո լաւ
համարիմ քան զբարեկամութի . ճ . Բ : *Որոյ

'ի կամակորութէ ախորժելն եղև՝ բանասաց կուին գալ 'ի բարեկամութիւն. Յհ. իմ: *Ամենայն ազգ մեղայ՝ վասն յոյժ անձին իւրոյ բարեկամութէն լինելի. զի կուրացեալ լիցէ առ սիրեցեալն սիրոյն. Պղպ. օբին. է:

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ, հ.ոյ, հետց. ա. փ. Փիλո. Amica. կին բարեկամ, կամ ծանօթ. *Յաղագս խրախճանութէն՝ ըզբարեկամս և զբարեկամուհիս ոչ յորովայնոյն հնդից՝ երկաքանչիւրոցն 'ի միասին կոչել. Պղպ. օբին. է:

ԲԱՐԵԿԱՐԳ. ա. Ἐυταχτος. Bene ordinatus, dispositus. Ուր լիցէ բարի կարգ. բարւոք կարգեալ, կարգաւորեալ. Նիգամլը, սըբալը. *Բարեկարգ չինութիւն տանց: Օրինաց բարեկարգ յարմարութիւք. Պիպ: *Բարեկարգ աւանդութէն, կամ՝ ընթացք. Լմբ. պորփ. Ն ծղ: *Բարեկարգ ուշնեալով զգերս մարմնոյ. Լսպս. է:

ԲԱՐԵԿԱՐԱԿՊԵՍ. ֊. Ἐυτάκτως. Ordinate, rite. կարգաւորեալ օրինօք. բարեկարգութէ. ըստ պատշաճի. վարել չապէս. ճամբով, կարգով կանոնով. Եօլլօս Եօլօնճա. *Չաւասաեաւ և բարեկարգապէս սահմանադրել. Դիան. ացծայ: *Ջուր սերմանեաց 'ի վերայ երեսաց երկրի բարեկարգապէս և համապատասաբար. Աա որս. ծէ: *Բարեկարգապէս եցոյց զգատասան հասոյցն. Մի. տա: *Յօրվլուն ընթանալ և բարեկարգապէս. Սարկ. ղբծ:

Կամ իբր ա. Բարեկարգ. *Տեսանելով զբարեկարգապէս չարժումն աշխարհի 'ի մտածումն գամք ստեղծչին. Սահմ. ա: *Բարեկարգապէս ընարոլութէ. Խոսր. վիկ:

ԲԱՐԵԿԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Բարւոք կարգաւորել, գեղեցիկ տնտեսել. ուղղել. Նիգամլաճագ. * Բարեկարգէ զամենեսեան. Լմբ. իմ: *Քաղաքական օրինօք բարեկարգել: Յանապատս նոքօք բարեկարգին. Մի. տա:

ԲԱՐԵԿԱՐԳԵԼ. ասի և կարգելն այ վիճ, որ է միշտ բարի. որպէս և գործելն այ՝ ասի Բարեգործել. *Օքանակս անդրանկագդ բարեկարգեա ինձ պահապան. Նար. իէ:

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἐυταξία. Ordo, ordinatio, modestia. Բարւոք կարգաւորութէ. բարեձևութէ. կարգ բարի և գովելի. գեղեցիկ կարգ. ալէկ կարգ կանոն. նիգամ, էօլ էրթան. *Հաւանեալ լինի ողջախոհութէ՝ բարեկարգութիւն, պարկեշտութէ. Աբիսա. ասաա: *Յետ այսպիսեաց արուեցէց և բարեկարգուեցէց մեռանելն 'ի մեզնի: Որպէս ալ 'ի բարեկարգութէ հաստատեալ մեզ ծառայեսլիք մաբտիւթէք. Խոր. է: ղ. 5: *Չեռաւօղ Տարցն առաքինութէ գոհալ հանդիսանայր միշտ 'ի բոլոր բարեկարգութիւն. Յհ. կն: *Վասն սուրբ սեղոյս չինութէ, և բարեկարգութէ (ոսկւսիս)»». ըստ Խոսր. ծմ: *Չիք ինչ հոգևոր գործառնութէ կամ բարեկարգութէ, թէ առանց գոյց լինիցի: Եթէ 'ի բարեկարգութէնէն սխալեցոլին (քահանայք), զբոլոր ժողովուրդն կորուսանեն. Խոսր: *Խրատս բարեկարգութէ. Լմբ. իմ:

Որպէս Գեղեցիկ գասակարգութէ. *Ամենայն գիրք սուրբք բարեկարգութէ ունին ընդ ատենգութէն իսաննեալ: Իմմ փոքր ինչ զաչաճանացս (սաղմոսաց) բարեկարգութէ. Լմբ. սղ:

Եւ Գեղեցիկ գասակարգութէ. *Զսբբ. բոցն իչխանութէց՝ զհամակարգ ացծայ. նոցն սերութէց և զբոլութէց... զբարեկարգութէ. Գեղեցիկ. կեցի, ցայց. ա. Ἐυζωος. Bene vivens. Որ բարւոք կեայ ըստ աչխարհի. և այն ինչ՝ որով լինի հանգուսեսմէ կեալ 'ի կենցաղումս. աղէկ ապրօղ կամ ապրելո. եյի կէլինէն կամ կէլինեցէ. *Բարեկեաց շատակեաց կենօքս յերկրի՝ զձելզ վայելուչս ցուցանիցկը. Ագաթ: *Բարեկեաց փարթամութէն (մատուցանէ) մարդկանս ազին. Պիպ:

Մանաւանդ՝ Τρύφων, τρυφήλος. Delicatus, deliciis deditus. εὐημέρων, εὐσθηνούμενος, εὐπαθών. bene agens, և այլն. փափկակեաց. հեչտակեաց. հեչտասուն. զեղևեալ բարօրութէ. էչֆէ էչֆա ախորեն, և էչֆիւն. *Զմտաւ ածէ և զղազարոս, իմն ըզմեծատունն և զբարեկեացն... զազարոս 'ի գոգն աբրահամու՝ բարեկեաց, յղփիացեալ և փափկացեալ. Ոսկ. ղվ: *Զբարեկեցին զարմանութէն նախ ասացուք: Զբարեկեցացն ակնարկէ ասս: Մի բարեկեցացն երանի տացուք, այլ՝ վշտաչանացն. զի սոքա յերկինս փոխեցան, և նոքա 'ի գիչեն. Ոսկ. Ֆիւ. Ն ա. Ռես: *Սարգանապալղոս՝ թագաւոր Թուրմոթի և բարեկեաց. Սամ. էրէց:

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ, ի. փ. ական. բարկեն. փան. ուստի և պ. պերգեփան. τὸ Βακχεῖα. Bacchanalia. իս. Carnevale. ուսաի Թ. էն ենէչէրէ. Օր և ժամանակ բարւոք կենդանութէ, կամ բարեկեցութէ և ուրախութէ. որ սեպհականեալ է աւուրց յառաջելոց քան զերեսելն չաբաթապահս, մանաւանդ քան զմեծ պահս. վասն որոյ կոչի սա՝ ԲՈՒՆ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ. * Առաջին կիրակէն, որ բարեկենդանն է: Բարեկենդանին կիրակէն զփափկութէ դրախտին և զբարեկենդանութիւնն օրինակ. կամէ: *Յաւուր բարեկենդանին: Զերկու չաբաթան (կամ զերկու չաբաթին) բարեկենդանին: Հրամայեաց 'ի բարեկենդան չաբաթան (կի 'ի բարեկենդանչաբաթան) զամէն միս 'ի զոհից դիւացն վաճառել. Ասող: Աբէ: Տօնակ: * Ի նոյեմբ. ժէ. հոռոմն բարեկենդան առնէ քառասնօրեայ պահոց՝ քրի ծննդեանն. Հ. իլիկ: Տէս և 'ի Տ-ոյ. բարեկենդան այլևայլ պահոց:

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԱՆԱՄ, ացայ. ե. Բարեկենդանութէ գտանել. *Զուարճացաք և բարեկենդանացաք. Մ-ա:

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Բարեկենդան առնել, կամ 'ի բարեկենդան փոխել. * Իսկ առաքեալքն բարեկենդանացուցին: Եւ զերկորդ չաբաթն բարեկենդանացուցանել ոսայ: Իբրև հինգ օր պահեցին, ասէ որ, չսո լինի, բարեկենդանացո դոցա. Տօնակ:

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ, նուոյ, կամ նոյ, նեաց. Տ. ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ. * Տօնական աւուրց, բարի կենդանեաց և հալատանեաց: կիրակէն և բարեկենդանեաց. Բրս. մղ: 'Պահք 'ի մէջ բարեկենդանոյն և զատկին: Քառասուն օր 'ի մէջ բարեկենդանեացն՝ պահոց աւուրք են. Լբ. իզ:

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἐυζωή. Bona et beata vita. որ և εὐημερία, εὐσθυμία, կիմ εὐσθηνία, εὐφροσύνη, laetitia. εὐσχία, deliciae, ևն. Բարւոք կենդանութէ. քաղողջութէ. և բարեկեցութէ. բարօրութէ. չայողութէ. զուարճութէ. ուրախութէ. *Կախ առաջին անձին բարեկենդանութէն. Պիպ: *Ոչ ածէր զմեսս զառմային քաղաքակից ընկերութէն բարեկենդանել. Բ. Մ. Ե. 6: * Էս ասացի 'ի բարեկենդանութէ իմում, թէ ոչ սասանեցայց յաւիտեան. Սղ. իե. 7: * Դարձուցից զամենայն բարեկենդանութիս նորա. Ովս. Բ. 11: *Միոյ ոսն և քաղաքի բարեկենդանութէ՝ ամենայնի առատութէ սեսեալք, զնախանձմունքն ասեմք (գոլ անգ). Փիլ. Նիս. ա: *Եւ ինքն որպէս մեծաւ յաղթութէ պսակեալ՝ 'ի բարեկենդանութէ կատարէր զաւուրս. Խոր. Ֆ. 32: * Զյաւիտենական և զանսասելի բարեկենդանութէնն ընդ ապականացուիս այսմիկ փոխանակեն. Իգն: *Աննիւթ բարեկենդանութէան հասուն բաչխեալ... Եւ ինքն ամենայն բարութէց պատճառն ած արբենալ ասի՝ վասն գերալցին և գերագոյն քան զմիսս բարեկենդանութէն. Դիան. Եղբ:

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բարեկենդան. * Զերկու չաբաթին՝ բարեկենդանութէ նոցա ընդարձակեաց. (այսինքն Թոյլ ետ բարեկենդան առնել): Ի մէջ երկուց բարեկենդանութէանց և պահոց. Կամբչ: * Եօթն չաբաթ պահոցն առանց բարեկենդանութէ. Լբ. կղ:

ԲԱՐԵԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տէս ԲԱՐՔԶԵՒՈՒԹԻՒՆ. *Նայեցեալ 'ի կրօնս զգեստաւս բարեկերպութէ... երչանիկ կարգան եղկեղցս. Նար. յջ:

ԲԱՐԵԿԵՑԻԿ. Տ. ԲԱՐԵԿԵՑԻ, ըստ առնին. *Ամենեսին բարեկեցիկն և յաջողեալն. Յոբ. իա. 2: * Զպտհուրեցարոք բարեկեցիկք. Ես. լբ. 11: *Դարձցի յակոբ, և դադարեսցէ, և բարեկեցիկ լինցի. Երեմ. լ. 10: * Բարեգործքն բարեկեցիկք են 'ի բարուեսն նորա. Յհ. է: *(Տային) յորգաւաս գոհութէի ըստ նմանութէ բարեկեցիկ մարդկան. Եչէ. է: *Ընօրէնքն ընդհ՚ր են բարեկեցիկք. Լմբ. սղ: * Ի տոգոմ փափկանային, բարեկեցիկ լինէին. Ոսկ. մ. ա. 20: * Բարեկեցիկ և իրախճանն կեանք: Բարեկեցիկ փարթամութէն անձանց. Փիլ: Պիպ: * Ամայի հին բարեկեցիկ տունք. Բրս. գբղբ:

ԲԱՐԵԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Բարեկեաց կամ բարեկեցիկ կեանք. բարեկենդանութէ, բարօրութէ. և Յգիսուե. Τρυφή, εὐημερία, εὐσχία. Deliciae, ևն. * Զարիք միոյ ժամու մոռացումն առնէ բարեկեցուե. Սիր. ծա. 29: * Սարգանապալղոս անցոյց զանցոյց զամենեքեսինքք բարեկեցութէք և յուսոյս թէք. Եսա. կբ. ա: *Բախիկոյսք 'ի բարեկեցութէ, և գարման տարցուք անձանց չափուսէն: Մի 'ի բազմացն բարեկեցութէնս հոգալ, այլ 'ի ոակաւուցն վաստակս: Ընդ բարեկեցութէն մեծամեծ սոսկալիք կան: Բարեկեցութէն զամենայն անգամն առհասարակ ասլականէ. Ոսկ. Ֆիւ: * Որք չարքն են և անիրաւքն՝ 'ի բարեկեցութէ են. Սարկ. յն. է: * Հայեցին նոքա ընդ բարեկեցութիս հեթանոսաց, և ընդ ինքեան ասահապանս. Լմբ. Ֆաղա:

ԲԱՐԵԿԻՐ. ա. Ἐυπαθῶν, εὐημέρων. Bene affectus, laetus. որ և ԲԱՐԵԿՐԵԱԼ. կրօղ յիևքեան զբարութէն՝ յոր և է կարգ. բարեաք ձոխացեալ. բարեկեցիկ. և Զուարթ, բերկրամիտ. * Ոչ միայն արթնութէք բարեկիրս գտանելք (կամ գտանելք), այլ և ննջեցեալ. Փիլ. Բգն:

Ունի ևս նշանակել, Բարեչաս, բարեկրօն. աւաքենի:

Կամ Συγγενης. Familiaris, consuetus. Ընդակից՝ որ հաձէ ղկամս և զբարս այլոց. բարեբարոյ, ընտանի, Տաւաստարիմ. *Ունանք յեկեղց անտի բարեկիրք՝ աւադք՝ ընկերք զօրավարին. Բ. Մ. գ. 31: *Սոքա ծառայք իմ են, և բարեկիրք զինուորք.

Ո-ւ. 'ի նէնան։ * Առաքեր զբարեկիր ծառայս իւր. Բ-ած. ֆ. 9։

ԲԱՐԵԿԱՐ ԱՌՆԵԼ. 'Ευπαθεῖν ποιέω. Bene afficio. Հաճել. բերկրեցուցանել. հեչտացուցանել. * Զգալեացս անուշահոտութեաց օգնականութիք բարեկիր առնէ... զհոտուտ լեացն ընտրողականութեի. Դիոն. Եփես։

ԲԱՐԵԿԱՐ Թ. ած. Այն ինչ՝ յոր իցէ ոք քաջ կրթեալ. * Զայսպիսս նուրբ, և ոչ բարեկիրթ խնդրոյս՝ ոչ է պարտ օրինադրական վճիռ հաստատել. Պարպ. իէ։

ԲԱՐԵԿԵՐՈՒ. ած. 'Ευταλαντος. Aequa lance ponderans. Բարւոք կշռող. հաւասարակշիռ. արդարակշիռ. * Զօդ... բարեկշիռն կշռող ընդոյս. Պիտ։

ԲԱՐԵԿԻՐՈՒԹ, կրեալ. յ. 'Ευπαθέω, εὐημερέω, εὐηχτέω. Bona habitudine, vel felix sum. Բարեկիր գտանիլ. բարեբաստիկ, բարեկեցիկ, առողջ լինել. * Բարեկրեալքն 'ի յառաջ բարեկեցութեե. Պիտ։ * Ոչինչ գժիդակ՝ քան բարեկրեալ սեաս նել (գնախանձելին). Գր. հր։ * Ա յլք հիւանդացեալք, և այլք բարեկրեալք։ Մարմնոյ բարեկրեցեալ 'ի հարկէ տկար և անզօր լինի առ 'ի յընտանի ներգործութիս միտքն։ Պայծառապես բարեկրեցելումն երբեմն. Բրս. սղ. Ե հայեաց։ * Եւ բարեկրեալ պատերազմիմ, և վտանգիմ պատերազմեալ. Ածաբ. ադտպ։

Եւ իբր ն. Բարիս գտանել յումեքէ. բարերարիլ. երախտաւորիլ. * Ագդեկին նմա՝ որք բարեկրեալք էին 'ի նմանէ. զի փախիցէ. Հ. Հիւիի։

ԲԱՐԵԿՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. 'Ευπάθεια. Felicitas, jucunditas, deliciae, habitus bonus corporis vel animi. Կրեալն, այսինքն ունելն զբարիս. վայելք բարեաց. սրտի դիւր. անգորրութեի. բարեկեցութի. փափկութեի. * Փափկանոյց բարեկրութիք լցուցանել զվիճակեալսն։ Եւ զայլսն մի ըստ միոջէ անբաս բարեկրութեցն վայելմնս. Պիտ։ * Ածայնոց բարեկրութեց՝ որ առ լսորեալ ոյ լինի չարաբոյց գործ մախանաց. Լմբ. հանգ։ * Կենդանականս բարեկրութիւնս պարգեւել նոցա։ Ամենայն բարեկրութեամբ որբացանիւ լցեալս. Դիոն. Ելր։ * Ցիշէ զմեծութիւնն իւր և զամենայն բարեկրութիւնն. Վրք հդ. ծբ։ * Ոչ այնքան իւրեանց թշուառութիքն տխրիլն, որքան նոցա բարեկրութիքն. Գր. հր։ * Ոչ 'ի թշուառութե, և ոչ 'ի բարեկրութեան։ Զամենայն սեսակս բարեկրութեց տալ, և զամենայն ներշակ խոտորումն 'ի բաց վարել։ Զսրբոց վարդապետացն ցհնաւսն գնացուք. մանաւանդ թէ նմանեսցուք նոցա ամենայն բարեկրութեցն. Սրփ. ոգեպ։

ԲԱՐԵԿՐՕՆ, ի, ից. ած. Բարւոք կրօնաւորեալ, այսինքն քաղաքավարեալ. բարեպաշտ. առաքինի. որպէս յն. և լտ. Ευσεβής. Religiosus. * Եկեղեցականացն բարեկրօն լինել. Խոր։ * Եթէ բարեկրօն (ասե. ասանեմ), յանդիմանութե (ակն ունիմ)։ Ժողովք բարեկրօնից. Նար. իֆ. լ։

ԲԱՐԵԿՐՕՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Բարեպաշտութե. բարեկարգութե. 'Ευσέβεια, τὰ ἱερά. Religio. * Եւ լինի այսր սղագաս յառաւել զգուշութե կարծեաց՝ թերութի բարեկրօնութե. Գր. փղ. Եպ։

ԲԱՐԵՀԱՃԻՄ, եցայ. յ. 'Ευδοκέω. Complaceo mihi de.. adquiesco, probo. Հաճ և հաւան գտանիլ. լաւ համարել բարեսէր կամք. կամել. * Օրհնեալ է անուն սուրբ փառաց նորա, որ այսպէս բարեհաճեցաւ։ Գոհանամ ղքէն քո՞ համ, զի այսպէս բարեհաճեալ լիս՝ զօրաւորեցուցեր զիս։ Բարեհաճեցաւ 'ի քէզ հայր բարերար. Ճճ։ * Բարեհաճեցիր, և ընկալ ոյ 'ի հաճոյս քո զվերակացու և զտեսուչ հոգւոյդ մերոց. Եփր. իրչ։

Մերթ որպէս Բարեհաճոյանալ. * Զայս և սերն աւանդեաց՝ զբարեհաճելն ամենայն մարդկան. Համաս. առ։

ԲԱՐԵՀԱՃՈՑ. ած. կարի՛ հաճելի. հաճոյական յոյժ. գովելի. * Եթէ ուղղափառ հաւատոյ ցուցցուք, և բարեհաճոյ գործս, առաջար գացուք հոգևորական. Գանձ։

ԲԱՐԵՀԱՃՈՑ ԼԻՆԻՄ, եղէ. յ. 'Ευαρεστέω. Placeo, complaceo. Ամենայնիւ հաճոյ լինել, ընդունելի, և սիրելի. * Ոչք բարեհաճոյքն եղէն ոյ, և արդարացան. Ա. Ք։ * Որոց բարեհաճոյն լինել դէպ եղև, առաքէն ամենայն իրօք բարեբաստիկ. Փիլ. Ի. Յոպ։ * Եւ ամենայն սքեղ քոց, ոյք յաւիտենից քեզ բարեհաճոյացան. Պիրգ։

Երբեմն՝ որպէս Բարեհաճիլ. (որ է և ոճ լտ.) * Ա յսքան սիրեաց զվայրան կեաղ բնութե, և այսքան բարեհաճոյացաւ ընդ մեզ. Սրփ. ա, պ. ֆէ։

ԲԱՐԵՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. փ. Յոյժ հաճելի կամ հաճոյ լինելն յայլս ոյ ի մարդկան. 'Ευαρέστησις. Gratiae conciliatio, gratia. * Բարեհաճուք զարգանալ. ճչ։ (Առ յետինս վարի՝ որպէս հաճոյութի կամոյ. 'Ευδοκία. Placitum, benevolentia.)

ԲԱՐԵՀԱՄ, ի, ից. կի՛ ից, ոց. ած. 'Ευχυμος. Sapidus. Համեղ. քաղցրահամ, աիւորժաճաշակ. անուշ, համով. ընկիր, փաթաքը. * Հոտանք ջուրց բարեհամոց 'ի լեռնէն ի քանեքով. Խոր. ա. 15։ * Ձոգայ 'ի բարեհամ աղբիւրին. Յհ. իբ։ * Որպէս աղբիւր յստակ և ցուրտ և բարեհամ հեշտալի է 'ի ստէպ ժամու. Ո-ւ. կծ։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒ. ած. 'Ευφημος. Bonae famae, fausti nominis. καλῶς ἀκούων, bene audiens. Որ ունի զբարի անուն կամ զհամբաւ. բարեհռչակ. գովաբան. օրհնեալ. աղէկ անուն ունեցօղ, անուանի. նամաբար, ֆեմոր. * Բարենշան՝ բարեհամբաւ. Բ. Ղ. ծբ. 37։ * Բարեհամբաւն 'ի ժողովս ազգաց. Նար. ծբ։ * Բարեհամբաւ գովութի։ Լաւ զբարեհամբաւ գովութի համարեալք։ Էին զօրութի յամբ բերանոց բարեհամբաւ գովեալ լիցի. Փիլ։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒ. որպէս Բարեհամբաւ. օզ. գովիչ. գովաբան. * Ընդ ամենայն տեղիս բարեհամբաւ ոտանաս զիս քեզ. Լմբ. սղ։ * (Պարս է) բարեհամբաւ լինել և գովիչ 'ի վերայ այսպիսի օգտակար իրաց. Փիլ. բագ. յն. εὐφημητέον։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒԱԲՈՑՆ. ած. 'Ευφημότερος. Իբր Առաւել հռչակեալ, կամ հռչակօղ. ներբողական. * Քանզի այս բարեհամբաւագոյն և որպէս գովեստ Թուխ լսողացն. Ո-ւ. յհ. ֆ. 26։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒԵՄ, եմի. ն. 'Ευφημέω, εὐφημίζω. Celebro, laudo. Բարեհռչակել, ներբողել, գովել. և Օրհնել. * Զաշխարհս մեր բարեհամբաւեցուք. Խոր. հռիփս։ * Բարեհամբաւելով ընդ ամենայն տիեզերս. Պիտ։ * Բարեհամբաւեալ ես մարքրութե չաւիղ։ Հոգեշարժ քնարիւք ըզքեզ բարեհամբաւեմք. Նար. կոս։ * Ոչք գրոցն իւրեանց բարեհամբաւեն զմեր ճշմարտութիս. Լմբ. ա ֆ. * Զնորին հնազանդութե բարեհամբաւ. Կեղծ։ * Թէ գոհութիք բարեհամբաւես զնոյն։ Այլք կուռս բարեհամբաւեցին. Լմբ. ոգ. Ե ծղ։ * Կին գեղեցիկ՝ փոյթ և ժրագլուխ՝ բարեհամբաւի եկեղեցի սուրբ. Համաս. առաջ։ * Մեղապարտ մաքսաւորն բարեհամբաւեաւ. Նար. իբ։ * Մովսէս որպէս օրինադիր բարեհամբաւի. Ո-ւ. 'ի խոյն։ * Բարեհամբաւեցան մարդարէքն. Տօնակ։ * Եւ այս (օրէնք) բարեհամբաւեսցի ոյ. այս ինքն՝ իբրև բարի հրատարակեսցի. Մխ. իփ։

ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. փ. 'Ευφημία. Bona fama, laus, laudatio. Ունելն զհամբաւ բարի. բարեհռչակ լինելն, կամ առնելն. համբաւ բարի. գովութի. հերքող. աղէկ անուն ուենալը, և գովեսք. * Գոհութի ոյ մատուցանելիք յաղագս քո բարեհամբաւութեդ. Խոր. ֆ. 67։ * Սորա և հռչակաւորն բարեհամբաւութիւն յայտ 'ի յոլովից ածաբանիչն է։ Բարեհամբաւութիք հռչակեցյաւ. Պիտ. ոգեպ։ * կամեր սեաանել զնա վասն բարեհամբաւութեն՝ որ ելանէր զնմանէ. Վրք հդ. ֆ։ * Մահացեալ ընդ պատուական արանցն բարեհամբաւութի. ճ. Ա։ * Խոտոտվանութեն գոհութի է, և բարեհամբաւութիւն տրիցն՝ զոր առնումք ընորհ 'ի սարգելոյէն. Լմբ. սղ։ * Գովութիդ ոչ պէ կոյս՝ վերագոյն է քան զամենայն բարեհամբաւութիս. ճ. Գ։ * Զուարճացեալք 'ի սեւլոյն բարեհամբաւութեն. Խոր. պտմ. հռիփս։

ԲԱՐԵՀԱՄԲՈՅՐ. ած. Բարեշնորհ և հաճոյական, իբր արժանի համբուրելոյ և ողջագուրելոյ. քաղցր և ամոք, և ամոքիչ. * Զարմացեալ ընդ գեղեցկուի բարեհամբոյր հասակին. Յհ. կբ։ * Ընորհեցիք և նոցա խմով ձայնիւ՝ չունչս բարեհամբոյրս. Նար. ֆ։ * Խոկ ոտիկանն գաւաճանօղ կաճառէր բարեհամբոյր բանիւ. Յհ. կբ։

ԲԱՐԵՀԱՅԵԱՅ. Տ. ՓԱՂՑՐԱՀԱՑԵՑԱ. *Ոչ եմք այսմ արժանի. սակայն բարեհայեաց ուշաց քոց Թուխիք 'ի բարիսն կոյս արամախոհել. Մագ. խբ։

ԲԱՐԵՀԱՅՑ. ած. Հայցօղ զբարիս. ոյոյ խնդրուածն է բարի. * Բարեհայց ժողով. Յհ. ճ. գ։

ԲԱՐԵՀԱՆԴԻՊ. ած. Բարւոք հանդիպեալ, 'ի դէպ եկեալ. * Ածային ինչ և բարեհանդիպ է այս... ետացն. Պղսփ. օրքն. ծբ։

ԲԱՐԵՀԱՆԴԻՊ. ած. Քաջ հանդիսացեալ. առաքինի և գովելի. արիական. * Մեծ է ուսնս այսորիկ բարեհանդէս յօժարութե. Նիսս. 'ի սկէի։

ԲԱՐԵՀԱՆՁԱՐ. ած. Որ ինչ լինի մեծաւ հանձարով, կամ ճարտարութեամբ. * Առաքելոյց ձեռինն աջոյ բարեհանձար հիմնարկութե. Նար. հէ։

ԲԱՐԵՀԱՇՏՈՂ. ի. ած. 'Ευκατάλλατος. Placatu facilis. Դիւրահաշտ, ներողամիտ. * Ա յսպէս խորհի բարեհաշտողն ածծ. Ո-ւ. էի։

ԲԱՐԵՀԱԱԿ, ի, ից. ած. Ունօղ ըզբարւոք հասակ, կամ զսիս՝ ըստ պատշաճի. չափահաս. պօյտս. * Վասն հոգևոր առաքինի արգասեացն՝ բարեհասակ. Բ-ած. ֆ. 5։

ԲԱՐԵՀԱՒԱԿԱՉԱՓ, ի, ից. ած. Վայելչահասակ. միջակ և ընտիր հասակաւ. պօյտս պօյտս. * Տրտնջել զբարեհասակ չափան 'ի պէտս իւրեանց պաշտամանցն բերել. Յհ. կբ։

ԲԱՐԵՀԱՒԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Բարւոք հաստատուն լինելն, քաջ ամրութի. * Ընդ ոլոթս մատուցանք վասն խաղաղութեե և բարեհաստատութե ինքնակալ Թագաւորացդ. Յհ. կբ։

ԲԱՐԵԿԱՏՈՑ. ա. Հատուցանօղ կամ տուօղ բարեաց. բարերար. *Անձանօթ բար առ բարեհատոյցն եղև վայելեալ. Պիտ:

ԲԱՐԵԿԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Ըսպειθής. Qui facile obsequitur. Դիւրահաւան, անսայօղ. Հլու. դիւրալուր. եօթն, փոխ. * Հարք բարեսէրք, և որդիք բարեհաւանք. Ցմխ. խգ: *Զայս՝ ոչ վասն յանդգնելոց ասէ, այլ բարեհաւանին. Ոսկ. գծ:*Բարեհաւանն հօրն՝ միշտ զնորա կամացն զհաւանուելն փոյթայր կրել. Կլիմաք:

ԲԱՐԵԿԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըսπειθεια, τὸ εὐπειθὲς. Obsequium, obedientia. Անսացողութիւն. հլուժի. * Չերկվարացն բարեհաւանութեան և փափկերամութեան. Դիոն. Երիս: * Երկվարացն տեսիլ զբարեհաւանութիւն (նշանակէն). Շ. հրեպ:

ԲԱՐԵԿՆԱՐ, ի, ից. Ըսμήχανος. Ingeniosus, industrius. Քաջ հնարագիւտ. հանճարաւոր. Ճարտար. * Բարեպարգև և բարեհնար է ած. Ոսկ. յհ. ա. 42: *Ա-րուեստաւոր բարեհնար. Նար. յծ:

ԲԱՐԵԿՆԱԿ. ա. Քաջահնչօղ և քաղցրանուագ, քաղցրաձայն. * Բարեհնչակ և երաժշտական ձայնիւք. Ճ. Կ:

ԲԱՐԵԿՆԱՁՈՒԹԻՒՆ. տ. ԲԱՐԵՀՆՉՈՒԹԻՒՆ. *Բարեհնչուիլ օդոյ. Գանձ:

ԲԱՐԵԿՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Բարեհոգութիւն. քաջասրտութիւն. Ըսխչία. Generositas. * Հեաւեալ լինի արուեստիցն բարեչանդգնութիւն, և բարեհոգութիւն. Աբեղ. ոոոփ:

ԲԱՐԵԿՈՒԶԱԿ. ի, ից. ա. Բարւոք հռչակօղ, և հռչակեալ. * Աճեցուցեալ զառաքինութիւն նոցա խանդաղատանօք բարեհռչակ բարբառոյն. Լմխ. պփզ:

ԲԱՐԵԿՈՒԶԱԿԱՊԷՍ. ս. Ըսφήμως. Bona verba dicendo. Բարւոք հռչակելով. բարեհամբաւելով. լաւ ևս ասելով. *Ոչ իբրեւ ոմն անիրաւ յարձակմունքք (կամ յարձակմանց), սմենիմատ ճճպետու-թեն, բարեհռչակապէս ասել, սպասաւորութեն հեաւեալ. Դիոն. Եվեզ:

ԲԱՐԵԿՈՒԶԱԿԵՑԻ, եցի. ն. Տ. ԲԱՐԵՀԱՄԲԱՒԵԼ. *Զչնորհն Նորին առ ամենեսին բարեհռչակեմ. Զքարեհռչակել ա-նուանդ հզօր գովելի. են. Նար. ոթէպ: *Զմեզ բարեհռչակին բարեկարգութիւն: Որով բարեհռչակիմ. Լմխ. ոա լ-ած:

ԲԱՐԵԿՈՒԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տէս ԲԱ-ՐԵՀԱՄԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. * Եթէ ոչ հանդիպեացիս բարեհռչակութեան՝ որ յամենեցունց, ոչ համարեացիս կեանս զկեանսս քո. Ոսկ. յհ. Ը. 37: * Զօրինագրին քաղցրութեին վայելուչ բարեհռչակութիւն ունել. Մխի. վ-ած: *Սովորականաւ Թագաւորացն զբարեհռչակութին գոչել կամեցեալք... զկոստանդիանոս ամենեքեան միաբան օգոստոս կարգոյին. Սոփ: * Ոչ միայն անուանցն չափով զբարեհռչակութեին ունի, այլ և ե արդարև այսպէս ըստ քնութե. կի-ր-ղ. գանձ:

ԲԱՐԵԿՐԱՄԱՆ. ա. Բարւոք կամ ըղբարին հրամայօղ. տուօղ բարի հրամանի. * Բարեհրաման քո ակնարկութիւն արդա-րացաւք: Փաստաւորութիւք զբարեհրամանն պատճառն եղելոց. Նար. ծգ. կե:

ԲԱՐԵԿՐԱՒԷՐ. ա. Ի բարին հրաւիրօղ. բարեյորդոր. *Կանոնս բարեհրաւէրս և կենդանատուրս՝ գրեալս հոգւոյնս ապ. Նար. ծա:

ԲԱՐԵԿՐԵՂԱՆԱԿ. ա. գ. Բարի հրեշտակ. քաջ պատգամաւոր. գեղական ապաստաքեր. *Անգաթանգեղոս, որ Թագաւորին Հայ լեզու բարեհրեշտակ. Հ=8. ծվր. խգ:

ԲԱՐԵՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. տ. ՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. * Քո օրինակաւ քաղցրաձայնութիւն. Տնտ:

ԲԱՐԵՁԵՒ. ա. Ըսχήμων. Decorus, honestus. Վայելուչ ձևով. բարետեսիլ. պարկեշտ. համեստ. պէյնիլի, եօթըձեփը. *Ալլոսին կին, որ ունէր հանգերձս բարեձևս. վրդ. հդ. ծէ: *Ուր գեղեցիկ ոչ է, և ոչ բարեձև (է գործն). Աբեսո. ֆ: *Ալր բարկացօղ՝ ոչ է բարեձև. Կլիմաք: *Կային ծնացին յօրինագրեալ պահան՝ ամենայն բարեձև կարգօք: Բարեձև կարգօք վարեն զաշխարհ. Ցձխ. ը. ծէ: *Կարգաւորաբար կայցէ ի բանս բարեձևս. Սրփ. յհ. ը: *Մի և նոյն բարեձևս բաբելունի հնոցն՝ և բաբելացի անօրինացն բազանայր. Փարպ: * Բարեձև ձևօքն ընծայեալ, և զվերինն խորհեացուք. Լծ. իալ:

ԲԱՐԵՁԵՒԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Ըսχημονέστερος. Decentior. Առաւել բարեձև. վայելչագոյն. * Փոփոխեալ ոմանց յանուանցն ի վայրենագունիցն ի բարեձևագոյնսն. Աէած. պոսէփ: *Կատարէլա-գործեալ զեկեղեցին ի բարձաւանդակ տեղւոյն բարեձևագունի. Աբծր. ը. 11:

ԲԱՐԵՁԵՒԱՉԱՐԴԵԱԼ. Բարեձև օրինակաւ զարդարեալ. * Որ միշտ բարեձևազարդեալ ողղակատին եկեղեցիք հեթանոսաց. Թէոդր. ի յոյն:

ԲԱՐԵՁԵՒԱՆԱՄ. ացայ. ը. Ըսχημονέω. Honeste se gerere. Բարեձև կամ բարեզգեաց լինել. զգաստանալ. պարկեշտանալ. և Բարեկարգիլ. *Իբրև ի տունէնեան բարեձևացեալք. Ա- օրս. ծգ: *Ընդ նմին և բարեձևանալ ցանկասիրին. Ցհ. խ. ոփ: *Քաջասիթէլչատես բարեձևանայր կարգք ոչ եկեղեցոյ. Աբծր. ը. ւ:

ԲԱՐԵՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Ըսχημοσύνη. Decor, elegantia, modestia. Վայելչուիլ. գեղեցկութիւն. բարեվայելուչ. * Ոչ ի սակս բարեձևութեան և տարաձևութեան բանից այժմ եղև մեզ դիտաղութիւն. Պղոփ. օրին. ա: *Ի վերայ բարեձևութեան դիմացն ծաղկեալ. Չնորհք առաքինութեան: Տեսանելով զաՀուռս կերպարանին նորա բարեձևութիւն. Պիփ: Նար. զգ: *Յառաջնոյն բարեձևութեն զչհաւանգութեն տրամադիր նկատեաց. Կլիմաք: *Պատեր զամենայն մեռեալս բարեձևութեամբ. (ռամ. վենետ. ընտիր.) Վրփ հդ. ի:

Կամ Բարեկարգութիւն, և բարեզարդուն. *Իրաւանց և սրդարութեն հնազանդել յոյսագս բարեձևութեան: Կործանել զչհակառակամարտսն բարեձևութեան կարգաց և կրօնի. Ցձխ. ի. ծգ: *Ի բարեձևութեն բանիցն զարտուղի անկեալ՝ չար անուանի. Սրփ. յհ. ը:

Կամ Բարեկարգութիւն, և բարեզարդուն. *Քահանային կալ ի մէջ ժողովրդոցն՝ բարեձևութեան նշանակ. եթէ քահանայ է. Սրփ. ա. պ. ծա: *Միաբանութեամբ պալասակեալ էք, և ամենայն բարեձևութեամբ փարթամացեալ. Մագ. ա: *Բարեձևութեամբ շրջել առ արտաքինան: Բարեձևութեամբ վարուց արուեստաւորեալ: Ա-մենայն ի ձեզ բարեձևութեամբ և ըստ կարգի լինիցի. Նխա. երփ: Ե Բրս. հդ:

Կամ Բարի ձևանալն. կեղծաւորութիւն. *Եթէ ոչ մի խիթք բարեձևութեամբ խոբեութեամբ զամրութիւն միաբանութեամբ եղբայրութեն քակել. Ցձխ. իգ: *Անբաբի բարեձևութեամբ, և խորամանկ խաբեութեամբ. Մագ. ա:

ԲԱՐԵՁԻՐ. տ. ԱՌԱՏՁԻՐ. *Խրախճեալ ընդ բարեձիր պարգևս նորա, և ընկալեալ մեծաւ շնորհակալութեամբ. Ցհ. կբ:

ԲԱՐԵՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. տ. ԲԱԶՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. որ և ԲԱԶՄԱԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. Ըսπαιδία. Proles numerosa. Խեղճ պատիճ՝ նոտաի փեր ըլալը. *Յորժամ խըն-դրեիր ի տեառնէն զբարեմանկութիւն: Հարատանիս պայծառաս, բարեմանկութեամբ, ծերութեիս խորհես. Բրս. ա- ընչաց. Նխեաց: *Յայսչափ բարեմանկութեամբ կեանս՝ մանկանց մանկունս հատուն հասակաւք կատարել տեսանել. Փիլ. Նխ:

ԲԱՐԵՄԱՆ, սին. ա. Որ ունի մանս բարի. բարեվճակ. *Առաջնորդ կարգաց և ուղղութեց, և բոլոր բարեմանն լըուէ. Ցհ. կբ:

գ. Բարի մանս. *Մեծուէ և փառք, և որք նման ինչ սոցին են, ի բարեմանսին բազումք գտնեն: Բնութեք բարեմանսին հաստատ են, և կրթութեք զբնութեին զարգացին. փիլ:

ԲԱՐԵՄԱՄՆԱԲԱՐ. ս. Բարեմանութեք. երջանկապէս. կամ Առատապէս. *Բազում ընծայիւք բարեմանութեամբ ընոյր. Ցհ. կբ:

ԲԱՐԵՄԱՄՆԵՒԼ. ա. Բարւոյ մանին հատեալ. ժառանգ բարւոյ կամ բարեաց. երջանիկ. *Ժառանգ կենաց չէաս իւր Թոռ-ղեալ. այս է զորդին բարեմանեեալ. Շ. վիպ:

ԲԱՐԵՄԱՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ բարւոյ մանին. հաղորդ, կամ ժառանգ լինել բարեաց. բարեբաստութեք. երջանկութեք. շնորհք. փառք. *Ի մանկութենէ մերմէ ցանկացեալ եմք բարեմանութեան արուոց քոց. Եչէս. ը: *Զի զպալճանակ բարեմանութեն՝ որ առ քեզ եղեն, անարգել լեզուով խօսեացիս. Նար. խը: *Աւրժանիս արասցէ զմեզ բարեմանութեն շնորհաց իւրոց: Բարեմանութեամբ այսմիկ սրժանաւորիք եղաք. Սարգ. յոթ. Ե ա. * (Հրեշտակք) ընդ մերոսմ կրեցս կալ ըհկցելով բարեմանութեն մեր սպասին: Հեղքեալս ի բարեմանութեցդ: Բարեմանութեք ոչ հաձեցեալսդ: Ի յոչ քիչ ըհալ զոյս ի քեզ անձառելի բարեմանութեք, ևն. Նար. ոթէպ:

Կամ Ձափակցութեք. Համեմատութեամբ մասանց. բարեձևութեք. * Ձի զարգարեալ իսկ և հրաշալի բարչին բարեմանութեք. Պիփ: *Ի դիմաց գեղեցկութեէ, յանգամոց բարեմանութեէ. Սկեա. էա:

ԲԱՐԵՄԱՏՈՑ. ա. Մատուցանօղ կամ տուօղ բարեաց. *Բարեմատոյց ձեռաց՝ չարիս գոյժ չլսէր. Նար. կձ:

ԲԱՐԵՄԱՐԻԱ ԼԻՆԵԼ. Ըսπροσωπῆσαι. Honestam speciem habere. Բարի ձևաւ նալ առ մարդիկ. մարգահայեաց. երեսպաշ-ած ընել. *Որ միանգամ կամին բարեմարգիկ լինել մարմնով. Գալ. ը. 12:

ԲԱՐԵՄԱՐԻԿ. Κολακευόντι. Adulantes. Մարսահաճոյք. չղտմարարք. երեսպաշնէր. *Ի գէպ է՝ թէ կամեցաւ երեսպաշնէր. *Ի գէպ է՝ թէ կամեցաւ երեսալ հարկաւորապէս, և արգելին հրեայք բարեմարդիկք, մեք երեսամբ ասէն, և ածեմք. Ոսկ. մթ:

ԲԱՐԵՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարդա-հաճութիւն. մարդեղութիւն. կեղծաւորութիւն. լուս յն. Προσωπεῖον. Vultus fictus, larva. այն է պատրուակ. դիմակ. *Նա այլք զբարեմարդութեն ի բաց ձգեալ գլխովին (այսինքն մերկագլուխ) վարին ի չարիս. Ոսկ. յհ. Ը. 14:

ԲԱՐԵՄԱՐՏ, ի, ից. տ. ԿԱՋԱՄԱՐՏ, տիկ. *Կրեալ զկերս բարեմարտ նահատակացն. Ճ. Ա:

ԲԱՐԵՄԱՔՈՒՐ. ա. Կարի մաքուր. մաքրագոյն. *Բարեմաքուր հոգի բորոտին գոչեաց, տէր եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել. Ոսկ. Ղ:

ԲԱՐԵՄԻՏ, մտի, ստց. ա. Ա֊ծոց. Innocens. Ἐυγνώμων. Proba mente praeditus, fidelis. Ոյր միաք են բարի և անկեղծ. ողջամիտ. առողջախորհուրդ. անխարդախ. միամիտ. հաւատասրտիմ. բարեփիրս ոբարեխրտ. փօղրս ՔԻՒՐԼԻՔ՝ ԷՒՐԷՒԼԻ, ասփԹ. *Եւ ոչ ալատիլն յայնպիսի ախտէ՝ բարեմիտս ալար գնոսա. Իգն: *Բարեմիտ ունկնդիր (հնալանդ) մեռեալս յարուցանէ. կնխ. *Ոչ ոք բարեմիտ եղև առ մեզ, Թէպետ և բազում ամաք բնակեցան առ մեզ. Լսած. չիշ: *կայծ մի փոքրիկ յանդունդս անկեալ՝ վասվաղակի չնջանի. սոյնպէս և տրտմելի՛ն սիրտս բարեմտացս. Ոսկ. Ը. կոր: *Զծառայս՝ ոչ յորժամ կապեալս ունիցիս, բարեմիտս կարծիցես գնոսա. Մագ: *Բարեմիտ իցէ բնութեաբ, և սիրելոյ ումեք կամ ընտանոյ տուբս տալ ցէ արտաքոյ վաստակոց և երախտեաց: Երբեմն բարեմիտ գոլով տամբ, և երբեմն յեղափոխեալ յայնց բարուց՝ զղջանամբ զալն. Սրգ. չի. ճ: *Ի զուարճութիւնս բանաւորի, և բարեմիտ ընկերոջդ. Յոբդի: *Բարեմիտ խորհրդոց է՝ ոչ հեռասնալն, եւն. Բրս. յոՀիա:

Խակ յաստէն, Ը. Ժ. Ը. 19. *Բայց դու մի՛ անկ ունկնիցես ողջնդամ բարեմիտ ապրեալ»՝. իմա՛ անվնաս, իբր անմեղ:

ԲԱՐԵՄՈՑՆ. ա. Ուխող զմոյն բարի, այսինքն զկայտառութիւն, զառողջութիւն, զքաջողջութիւն. կայտառ. *Սիրտ ուրախ՝ բարեմոյն առնէ. (կամ սիրտ բերկրեալ՝ բարեմոյնս առնէ.) առն հոգածի՝ ցամաքեն ոսկերք. Առաւ. ծԷ. 22. չի. առնէ բարւոք ունել: Ուր Լմբ. մեկնէ այսպէս. *Բարեմոյն կայ, այսինքն՝ի բարի մտածութիւն, և առանց հոգոց և ամբոխման, զօրքառօրէն բաւական հանդերձելով»: *Բարբերմոյն և բարեշունք, և բազմոյ բարեաց կարապետ. Ադրն. ծՀ:

ԲԱՐԵՄՈՒՆԱՑ. ա. Մտացօղ բարեաց. երախտամոռաց. *Սիրտ բերկրեալ բարեմոռաց ոչ առնէ զանձն ինաստնոյ. Չամամ. առաւ: *Բարեմոռացն ՁԾամոռաց է. Վրդն. առաւ: *Ժողովուրդ ապերախտ և բարեմոռաց. Ճ. Գ: *Չամբերեցեր յոբգոյն՝ բարեմոռաց աշակերտին. Մաթաւ: *Մի՛ ապերախտաք և բարեմոռացք գտցուք. Նանայ:

ԲԱՐԵՄՏԱՐԱՐ. ՛. Բարեմտութիւն. անկեղծութիւն. հաւատարմութիւն. ի բարի սրտէ. սիրով. *Ծառայք հաւատարիմք ըզհաւատացեալն (բան) բարեմտաբար կատարէլագործեն. Մաթ. Ի՛Ի՛Ը: *Զգուշ. Նաբեայս բան առ ի մէնջ ընկալեալս բարեմտաբար. Ոսկ. Ը: Խակ յաստէն՝ Սալ. *Բռնութեաբ յառաջագոյն բարեմտաբար ի գործն (բռնատրին) խորամանկեր ՚՚. ին. ևսեօՁ, բարեմտեալ. լմնա կուսակից կամ անձնատուր լեալ: Որպէս եֆէ. աեՀաբ: *Եա՝ որք բարեմտաբար առ իսն լինին, զշնորհս հոգւոյն սՁՁ բաշխեմ:

ԲԱՐԵՄՏԱՌՈՑՆ, գոնի, լց. ա. Ա. ռաւել բարեսէր, և յօժարամիտ, զուարթամիտ. *Որոց և պրեաց բարեմտագոյն լինել վերակացու. Պիս: *Ձի բարեմտագոյն ևս լինի առաւել յառաջիկաւթենէ անտի. Կ՚ս. ծԲ. կամ ծՀ:

ԲԱՐԵՄՏԵՄ, եցի. լ. Բարեմիտ լինել, այսինքն հլու, դիւրահաց, միամիտ և յօժարամիտ. հնազանդել. *Պարկեշտութիւն և համեստութիւն բարեմտեալ ըստ ամենայն ևի առաքինութիւնս. ՑճԼ. ծԸ:

կամ Անդորրամիտ լինել, ուրախ սրտիւ հանդերձել. Ա֊ծոմէս. Bono et laeto animo sum. *Հլուանդանամ, բարեմտեաւ. Բրս. ի ԽԼ. ծԸ:

ԲԱՐԵՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա֊ծոմսունի. ἔυνοια. Bona mens, aequitas animi, benevolentia. ἐυθυμία. hilaritas. Ունէլն զբարի միտս և զսիրտս. ողջմտութիւն. անկեղծութիւն. միամտութիւն. պարզմտութիւն. անչարութիւն. բարեհոգեութիւն, բարեբարուքիւն, անխարդախութիւն. *Քաղցրութիւն, հեզութիւն, բարեմտութիւն. Աբէտ. ատատ: *Հաւանի (ԱՁ), յորժամ բազմութիւնն հանդերձ բարեմտութեամբ ազատիցէ զնա. Ոզբ բարեմտութեամբ զսիրալիցս ընտրանց ասիցեն, ընդունի. Ոսկ. անոմ: *Ա՛յտոս ամենայնիւ բարեմտութեամբ յուղարկեալք յաշխարհէ. Եղիշ. ա: *Աստ, ոչ գիտեք, որոյ հոգւոյ էք. որպէս ամենայն ուրեք, և ասա՛ի բարեմտութիւն կրթէ զնոսա: Բարեմտութիւն հաւաստի պատմիչ լինին. Իգն:

Եւ որպէս Բարեսիրութիւն. մարգասիրութիւն. դթասիրութիւն. ներողամտութիւն. *Զոտոտս՝ զոր առաքեացն, հանդերձ բազում բարեմտութեբ լնկալան. Ոսկ. Ը. կոր: *Զհօրն բարեմտութեն, և զանչէշաչարն լինել. Իգն: *Արժան է և ընդ մայրն յալագս բարեմտութեն ինաւոյն զարմանալ. Փիլ. լին: *Հնազանդութեի և գովութեի՛ի բարեմտութեիւն չարժէն զնշխանն. Վրդն. ել: *Ահա ՁԾքն ոյշափ բարեմտութիւս ցուցանեն առ քեզ. Ճ. Ա:

Եւ խնդամտութեի. զուարթութիւ. սիրտ անդորր. *Արդ հաւանեալ եմ մեծ բարի մարդոյ բարեմտութիւն և առողջութեի լինել. Ագաբ. ծԼ: *Եթէ սիրով ոք ոայ (զղջմտութեի), և բարեմտութեբ. Սարգ. ա. չհ. Ը:

Եւ Միամիտ հնազանդութեի. հլութեի, կամ զգաստութի. *Երկիւղած՝ի բարեմտութեի ածէր. Լմբ. յայտ:

ԲԱՐԵՄՆՈՂ, ի, ից. ա. Καλλίνικος, ἀγαθόνικος, ἔυνικων. Victoriosus, victor egregius. Բարւոք կամ սիրապէս յաղթօղ. քաջայաղթ և յաղթողական. *Բարեմնողն վկայ. ՁՁ. սգԲգ: *Բարեյաղթ Թագաւոր. ՅԻ. ԼԸ: *Ազգ լինի վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին վարդանայ. Կաղանկտ:

ԲԱՐԵՅԱՂԹՈՂ. Նոյն ընդ վ. *Սէր զմարիամ զՁծածինն... սէր զբարեյաղթող վկայն. յմ. հԼ: *Զտաճար բարեյաղթող ԱծոՅն կործանեցին. Ճ. Ա: *Կալընիկոս՝ի Հայ լեզու բարեյաղթող Թարգմանի. Հ=Ց. յոլ. իԸ: *ՍՁՁ վկայն ագաԹոնի. կոսի, որ Թարգմանի բարեյաղթող. անդ. օգսա. ԽԸ:

ԲԱՐԵՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանծալի յաղթութիւն. քաջայաղթութիւն. *Նշանաւ կեալ ունին ընդ ԱծեղէՆ կրօնիցն զբարեյաղթութիւն. Կոչէն: *Բարեյաղթութեբ ընդդէմ պատերազմողացն շնորհս ընդդէմ պատերազմողացն շնորհ. Հեսգես. Ճ. Ա:

ԲԱՐԵՅԱՑՏ. ա. Իբր Քաջայայտ. *Բարեյայտ է, եԹէ փութապես առնու. ցոք զայսմանէ. Քանզի՛ի բեԹեզե հեմ էր, բարեյայտ է, զի և՛ի տանէ և՛ի հայրենեաց գալոյ էր. Ոսկ. ծՆ. ֆՁՀ. (յհ՚սին Թարգ:)

ԲԱՐԵՅԱՐՄԱՐ. ա. Ե֊ծոմոստος. Aptus, commodus. Բարւոք յարմարեալ. քաջայարմար, վայելուչ. *Ա՛ռ՚ի լինել յարմարութեն քնարի՝ պարտ է զամենայն աղեսն բարեյարմարս գոլ. Սահմ. Ք: *Բարեյարմար փարԹամոլեցի. Ճ. Ա: *Բարեյարմար բանի կերպարան. Նար. ղՁ: *Յորում բարեյարմար մեծն ապիքատնդրիա է չիՆեալ քաղաք. Խոր. Ք. 62. որ լինի և ՛՚. իբր ե֊ծոմոստως, apte.

ԲԱՐԵՅԵՂԱՆԱԿ. ա. Ե֊ծոմոս. Concinnus. Որ ունի զեղանակ և զաւրի գովելի. *Երաժշտահանճն բարեյեղանակ և քաջայարմար դաշն կամ ձև. Պզաթ. օբՀն. Ք:

ԲԱՐԵՅԻՀԱՏԱԿ. տ. ԲԱՐԻՒՐՀԱՏԱԿ:

ԲԱՐԵՅԻՀԱՏԱԿԻՄ. յ. Բարի ա֊նուամբ յիշիլ. *Ո՛չ բարեյիշատակի, այլ նախատի. Լմբ. իՀ:

ԲԱՐԵՅՈՅՍ. ա. Ե֊ծոմս. Qui est bonae spei, bona spe fretus. Քաջայոյս. որ ունի զբաջրի ակնկալութեի. վստահ և Լի յուսով բարեաւ. *Բարեյոյս արարեր զոր դիս քո. զի տուս ի վերայ մեղացդ ապաշխարութեի. Իմ. ծԸ. 19: *Բարեյոյս կամեք սիրապատել համարձակի հալցանել. Բարեյոյս ի վերուստին դառնալն յաշխարհն հայրենի: Բարեյոյս կաց առ հանդերձեալ կեանան. Լմբ. ոպԷ: *Հաստատուն, բարեյոյս և համարձակ: Բարեյոյս և համարձակ կալ յանյաղթելի զօրութեի վիրկոլին. Սկնա. նս: *Մնալ նմա արտաքոյ բարեյոյս կենացն: Բարեյոյս և ուրախարար աւետութբ. Շ. չի. ծ: Լծ. ի֊լ:

ԲԱՐԵՅՈՐԴՈՐ. տ. ԲԱՐԵՁՈՐԴՈՐ:

ԲԱՐԵՅՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ե֊ծոմոստία. Bona spes. Ցոյս բարի և հաստատուն. ակնկալութեի մեծ. *Ա՛յս բարեյուսութեի է, որ զՀաման ի մարան դրդէ. Շ. ա. չհ: *Մեծ բարեյուսութիւն առիր. Պիս: *Բարեյուսութբ առաջիկայ պարգեւին ապասելով. Լմբ. պոզգ:

ԲԱՐԵՅՕԴ. ա. Բարւոք յօդեալ. բարեձև. բարեխառն. *Բարեյօդ մարմնով. Վրք հց. ծՁ:

ԲԱՐԵՅՕԺԱՐ. ա. Բարւոք կամ քաջ յօժարեալ. յօժարամիտ առ բարին. բարեսէր. *Բարեյօժար կանեք. Լմբ. պոզգ:

ԲԱՐԵՅՕԺԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Յօժարութեի՛ի լաւ անդր. ինքնակամ և հասատատուն յօժարամտութեի. *Որ ընտրեաց բարեյօժարութեբ հրաժարիլ յաշխարհէ. Մաշ:

ԲԱՐԵՆԱԽԱՆՁ. ա. Որ ունի զնախանձ բարի, կամ առ բարին. *Բարենախանձ լինելով՛ի նախանձ հոգւոյս. Յհ. ԽՀ:

կամ Ունօղ զնախանձ ընդդէմ բարւոյ ընկերին. նախանձոտ. *Բայց զի մի՛ երևիցեմ ցայց ումեք բարենախանձ, որ ևբ կամի երՀալ՝ չարգելուսմ. Փարպ:

ԲԱՐԵՆԱԽԱՆՁԱԿ. ի բարի նախանձ բերել. *Բազումք բարենախանձեալ՝ (կամ բարի նախանձեալ) օրինակ եգին անձանց զբանեւելոյն արտասուալից աղօթսն. Վրք հց. ծՁ:

ԲԱՐԵՆԱՄ, եցայ. լ. ԱգաԹնոմաւ. Bonum efficior, bene adficior. որ և ԲԱՐԵՒՆԱԼ. Բարի լինել. լաւանալ. ապՀիալ. *Գերագունին ՚՚ն, և գերագունին բարւոյ, ըստ որում ՁծանանաՀ և բարենաՀ. և Թէ այն լինի սկիզբն Ձծանանալոյ և բարենալոյ Ձծացեալոյց և բարեգեալոյց. Դիտ. Ի֊լ: *ԱՁ էսպէս բարի է՝ նոյն բարին գոլով. խակ որ չէս նորայն՝ որպէս ի հաղորդութենէ և արտաքոսս բարենաՀ. Մաթ. ՛ի գԼոն:

ԲԱՐԵՆԶԱՆ, ի, ից. ա. Ե֊ծոմոս. Be-

ne significans, insignis, clarus. Ըսիμερος. Prosper, felix. Ունօղ զնչան բարի. բաթեայ նշանակ. բարեգուշակ. բախտաւար. Նշանաւոր. բարեհռչակ. աչողակ. վայելչաչ. պայծառ. *Իբրև գրովք ոմանք բարենշանիւք յօդացեալք. Նիս. Եբփ: *Փոդեցիք ասէ ի նոր ամնհան փողով ի բարենշան աւուրս ամնի մերոյ. Բրս. պհ: *Հայելով ի մանկանցն բարենշան յառաջադիմութիւն. Աբծ: *Ծնաւ բարենշան որդի մի, և անուանեաց զանուն նորա Ներսէս. Մխոր. Երեց: *Հզօր և բարենշան լինելոց է. Եփիլ: *Ցանկալի այրն այն և բարենշան. Ճ. Ա: *Հռաքս ոմն անուն... մարդասէր յոյժ բարենշան բարեհաճաւոր. Բ. Ղ. 3ղ: *Օր բարենշան՝ զուարթութեաբ պատրաստեաւոր. Բ. Ղ. Ֆ. 28: *Բարենշան նշան յաղթութեան առաջի ասց տեսանէին. անդ. ֆԲ. 11: *Բարենշան իմն յարմարութեաբ: Չկամաճ խորանացն՝ քրով քեաքնական յարկաց՝ բարենշան կերպիւ հիմնադրեաց. Նոր. զՀ. Ե խլ:

ԲԱՐԵՆՉԱՆԱԳՈՅՆ. ած. Ըսեμότερος. Առաւել բարենշան. կարի նշանաւոր. *Հրաման... քան զամենայն գործ ելաժրշտական՝ բարենշանագոյն. Բրս. պհ:

ԲԱՐԵՆՉԱՐ. ած. Ունօղ զարի նըշմարանս կամ նշանակս. բարետեսիլ, բարեվայելուչ. *Դու լինար յարմարեալ բարենշար տպաւորութեաբ զալաչանս իւղատրական... պատճառ քեզ փրկանց, և ինձ մեղապարտիս առիթ բժշկութեան. Նոր. զՀ:

ԲԱՐԵՉԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարի շահաւորութեաբ. շահեկանութիւն. օգտակարութեաբ. *Լցեալ բարեշահութեաբ խրատ. Պիփ: *Ամ ըստ ամե յաւելուածս բարեշահութեաբն աձեցուցեալ. Բրս. ոպա:

ԲԱՐԵՉԱԻՂ. ած. Որ գնայ և տանի ընդ շաւիղ բարի. քաջընթաց. ուղղաշաւիղ. *Առաջնորդք բարեշաւիղք. Նոր. ոոոփ:

ԲԱՐԵՉԻՆ. ած. Բարւոք չինեալ. չէնև բարելից. անքոյթ. երջանիկ. *Բարեչէնք են ամենեքեան, որ գործեն զանօրէնութիւն. Մաղփ. զ. 15. յն. վերաշխնեալ: *Բարեչէն երջանիկ պերճացեալ փափկացեալ. Ոսկ. Եոս:

Կամ կի չինութեաբ և բնակութեաբ, և ամենայն վայելչութեաբ. *Զբարիչէն երկիրն՝ անմարդի արարեալ. Լսոփ. Ե:

ԲԱՐԵՉԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեչէնն գալ. բաթօրութիւն. բարիկեցուցիչ. *Ո՞չ այդ իսկ էր պարծանք, բարեչինութիւդ քո: Զբարեկենցաղութեան նոցա յայտնէ. Գէ. Ես:

ԲԱՐԵՉՆՈՐՀ. ի, ից կամ ից. ած. *Եսχαρις, εὐχάριστος. Gratiosus. Ընորհալի, ընորհազարդ և վայելուչ. հաձոյական. չքնո ընորհս ոանեցող, սիրան. լաւիճ, փեբբեմ. *Թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուցանա՝ բարեչնորհ: Գուերիկոս ոմն բարեչնորհ: Զիպդ բարբառիմ զբարեչնորհին: Բարեչնորհ ծաղիկդ. Նոր: *Բարեչնորհ հարքն անապատի. Լմբ. զբ. պոպ: *Բարեչնորհ երևեալ, և սիրեցեալ ի նոցա. Նէն. Ճ. Ա: *Խրատն՝ բարեչնորհեցին (կամ բարեչնորհացն) զարդ է, իսկ վատաչնորհիցն՝ ապաւէն. Ոսկիփոր:

Կո՞ր առթէ այլոց բարի բարի չնորհս. *Սբրութեաբ գերապատուեալ՝ բարեչնորհ իւրոց վճռակերոցն. Աոզ. Գ. 7:

ԲԱՐԵՉՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տես ԳՈՀԱԼՈՒԹԻՒՆ, ըստ ամենայն առումն. որ պէս կի. εὐχαριστία. *Խորհրդակատն բարեշնորհակալութեաբ. Մաթ. Եկէղ:

ԲԱՐԵՉՆՈՐՀԱՊԻՍ. ֆ. Շնորհակալ լինելով, գոհութեաբ. *Ի ձեռն հաւատոյն դալին բարեչնորհապէս խոստովանել. Մաթ. Եկէղ:

ԲԱՐԵՉՆՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցար և նման յն. ձայնիս εὐχαριστία, վարի և ի մեզ որպէս Շնորհ, և Շնորհալի գոլն. և Շնորհակալութիւն, կամ գոհութիւն. և Խորհուրդ ըբ հաղորդութեան. *Թագաւորին յայնժամ առանձինն բարեչնորհութիւն էր: Այդ գումարտակ բարեչնորհութիւն քոյդ պարգեաց. Լսոփ. Գ: Նոր. Լ: *Զայս կնդրուկ բանիս... մատուցեալ՝ յաւելի ընծայեցուցանելոյ զայսու բարբառով բարեչնորհութիւն. Նոր. կՀ: *Ի վերնատանն նահանջելոյ բարեչնորհութիւն... զմարմին և զարիւն իւր բաշխաց. Նոր. ֆԳ:

ԲԱՐԵՉՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաղցր չընչութիւն կամ բարեխառն. *Բարեչնչուն օդոց, քաղցր բղխութեան աղբիւրաց. Գնչ:

ԲԱՐԵՉՈՒՆՉ. ած. Բարւոք չնչող կամ չնչել. քաղցրաչունչ. *Առաքեա՛ ի յանդս մեր զքո քաղցրութիւն և զօգս բարեչունչս. Եփր. փբղ: *Հողմք բարեչունչ. Վբփ կղ. իՀ:

Նմանութիւն ասի. *Բարեչունչ բանք՝ այսինքն քաղցրաբարբառ. կամ չնչել, ազդեալ ի հոգւոյն սրբոյ. Նոր. ոոոփ:

ԲԱՐԵՀԱՒԱ. ած. Տ. ԲԱՐԵՅԵՒ՝ ըստ ամենայն առումն. Ըսչήμιος. *Ա յր բարկացող՝ ոչ բարեչունչ. Բրս. իոբ: *Արտաքին դիմօք բարեչունչ կերպից. Նոր. Ի: *Որ հոգայ զաչխարհս, ոչ ևս է կոյս, և ոչ բարեչունչ. Ոսկ. ա. իոբ: *Իակ զբարեչունչ կանանցն խայտառականա զինչ պիտոյ է մեզ ընդ գրով արկանել. Լսոփ. Ի: *(Որոն ի մարց) ոչ ծածկոյթ բարեչունչ զիւրեաս առեալ ի գառնութենէն. Նիսս. Ֆ. Բեիզ:

ԲԱՐԵՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵՅԵՒՈՒԹԻՒՆ. *Ասացեալ զմարմնոյն բարեչունչ (կամ բարեչունչն ըստ). Պիփ:

ԲԱՐԵՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըսμετρία. Bona mensura, congruens modus. Բարւոք չափ. համեմատութեաբ. չափաւորութիւն. բարեձեւութեաբ. վայելչութեաբ. լափաղնութիւն. հիսիսն. *Բարեչափութեաբ անգամոց՝ հանդերձ վայելուչ գունով գեղեցկութեաբ տունէ մարմնոյ. Նիսս. Բն: *Ի բարեչափութեաբ հասակի. Սիսս. լԲ: *Արդարութեաբ դարձեալ օրհնաբանի ած, որպէս ամենեցունց ըստ արժանաւորութեաբ բաչխելով զբարեչափութեաբն և դեղեցկութեաբ և բարեկարգութիւն. Դիտ. աՅ:

ԲԱՐԵՊԱՇ, ի, ից կամ աց. ած. Ըսεβής. Pius, religiosus. որ և ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՆ. Որ բարիոք պաչտօն մատուցանէ, կամ ծառայէ ոյ. երկիւղած յոյ, ածաւպաչտ, պաչտօնասէր. արդար. ուղիղ. բարեկրօն. հակադրեալ ամբարչտի և անօրինի, հեթանոսի և չարաքաւի. ապօքփ, սալիմ, ասքա, փխպաբ, վանիփ. *Տէր ած խրայհելի, յոյս բարեպաչտին: Ցանկութեաբք սոքաբրչաց չար են, արմատք բարեպաչտաց հաստատուն են: Ճանապարհք բարեպաչտաց ուղիղ են. են: *Ի բարեպաչտաց այս ամենայն հեռի եղիցի. Սիր. իՁ. 10: *Ո՛վ անբարեչտ՝ ի բարեպաչտից. Նոբ. Ը: *Բայց ստաւեալ բարեպաչտին. Պիփ: *Նմանութիւն ոյ է բարեպաչտն և արդարն գոլ հանգերձ խոհեմութեաբք. Սահմ. Ը: *Եկեղեցիք բարեպաչտաց՝ տաճարք աղօթից: Զբարեպաչտսց պլտորես զլսելս. Ցկ. իմ. պաւղ. Ե երե: *Բարեպաչտ արքային որդաստայ: Թէոդոս մեծն՝ բարեպաչտ և ածաւսեր: Վասն բարեպաչտ թագաւորաց, և ածաւսեր իչխանաց. Ագաթ: Ցկ. իԲ: ժմ: *Առն բարեպաչտի: Նախնոյն քո բարեպաչտի: Բարեպաչտ կաթողիկոսն: Բարեպաչտ եպիսկոպոսաբք. Փբղ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱՍ. իբրու Բարեպաչտական. որ և ԲԱՐԵՊԱՇԻՐԵՑ ասի. *Որ (ինչ) ոչ է ըստ տեառն կամաց, չէ բարեպաչտ, այլ գառնացուցիչ. Խոսր: *Աչխատաչծոյ վնտրուք, և բարեպաչտ հաւատով. Ցկ. իԲ: *Բարեպաչտ փութով տօնսաէր անձանց. Պիփ: *Բարեպաչտ կրօնիւք կերպարանին՝ առ ի զպարզամիտսն խաբելոյ. Լսոփ. իԷ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱՒԱՐ. ած. Ըսεβῶς, εὐσεβέως. Pie, religiose. Իբրև բարեպաչտ. ածապաչտ կարդօք. բարեպաչտութեաբ, երկիւղածութեաբ, ողջմտութեաբ. *Բարեպաչտաբար ասել, լինել, կենալ. գնչ: Ց Ցկ. իմ. սփԷ: *Բարեպաչտաբար զայրոնայր եղիս հակառակ ամպարչտացն. Եփր. համաբ: *Բարեպաչտաբար և որպէս պատհանչէ ուղղապաչտութեան, զմիաւորութեան ամբողջ պահեսցես զնորհուրդ. Խոսրովիչ: *Եւ անկեալ բարեպաչտաբար երկիր պագանէին. ՃՃ: *Բարեպաչտաբար ի յաւիտեանս յայսմիկ կենցաղավարեալ. Մխոր. զԼ: *Յորիհետև բարեպաչտաբար զմնորմինն ածընկալ. Ճ. Գ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱՒԱԳՈՅՆ. ած. Առաւել բարեպաչտ, կամ Բարեպաչտական. *Բարեպաչտաւագոյն ատ ածծ: Բարեպաչտաւագոյն է և նոաբրս մատուցանել. Պիփ: *Բարեպաչտաւագոյն հանդիսիս քաղաքավարեալ. Ցկ. իԲ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱՆԱՄ, ացայ. Ե. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏԵՆ. *Խաչին բարեյաղթութեան ուղղափառ թագաւորութիւք. ևանայ: Ե Ճ. Գ: Ե Ոսկիփոր:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱՊԵՍ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏԱՒ ԲԱՐ. *Բարեպաչտաւագ կեալ. Ճ. Գ: *Բարեպաչտաւագ հանդիսալ զկեանն՝ կատարեցաւ. Ս-ոիբ: *Բարեպաչտաւագ իմանալք, կամ իմացողի առ ի միջոյ. Կիւրղ. գնչ: *Յօրինել բարեպաչտաւագս զմարմինն. Տծնայ: *Ըղձիւք ազօքիս առնելով բարեպաչտաւագս. Պղաթ. օբին. Ե:

Իբր ած. *Պատմութիւն բարեպաչտաւագս, ամենայն գլխոյ. Կիւրղ. գնչ. այսինքն բարեպարիչար մեկնութիւն:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. *Զձգնողն պատկել բարեպաչտելութեաբ. Վանայ. յոբ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԵՄ, եցի. ն. և է. } ԲԱՐԵՊԱՇՏԻՄ, եցայ. ի. և ֆ. } Ըսεβέω. Probe et religiose Deum colo, pius sum, pie ago. Բարւոք պաչտել, և բարեպաչտանալ. աւանել զգործ բարեպաչտութեան, և բարեպաչտութեաբ կեալ. *Պատմելով նոցա (այսինքն պօղոս՝ աթենացւոց) ած, զոր բարեպաչտեն նոքա մեհենին պատուով կարծէին. Ա- օբս. Ե: *Չնախապատուէրն բարեպաչտել. Ցկ. իմ. սփ: *Յորոց ամենայն երրորդութիւնն երկրպագեալ բարեպաչտի: Հաձելոյ ըզմերոյս աղնիս բարեպաչտիլ առ քեզ. Մաթ: *Եկիր բարեպաչտիլ առ ածն. Ճ. Ա: *Համարձակին բարեպաչտել, բայց չլմամբք միայն. Ա- օբս. Ե: *Ի միջոյ ամբարչտաց համարձակիմ բարեպաչտել առ քեզ ած. Ցկ. իմ. սփ: *Ա յսպէս և դու՝ զգան հաւատոյն անօրինական, այս երկրքումբք բարեպաչտեա՝ փառատրեան՝ որ է գաւանել քանիս և գործով. Եբէ. սփ. Եբին: *Լսո կամաց երկնաւոր տեառնն բարեպաչտել. Խոսր: *Ի բարեպաչտելս ի-

մում գայթակղիմ. Նոյ. հա: *Ցանկին ոչնուլթէ, և պահոց պնդուլթէ, և մաքրուլթէ բարեպաշտեն. Իգն:*Քրիստոնէութեանս օրինաք բարեպաշտեալ են. Մխ. տպ: *Ա յսպէս խորհի բարեպաշտօղն առ ած. Ճ. Բ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԻԿ. ա. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏ, ըստ ա նշ. ած-պաշտ. *Գիրք՝ ընդ բարեպաշտիկ մարդկան, և ընդ պարզամիտս խօսի: Չիմիթ բարեպաշտիկքն ընդ գազանս խաղացին: Յորս բարեպաշտիկն էր (յն. որովք բարեպաշտէր). Փիլ:

Եւ Բարեպաշտ՝ ըստ բ նշ. *Բարեպաշտիկ մտաք, և ոչ հակառակութեաբ. Սրխ. հանգ: *Բարեպաշտիկն բարձրացեալ կենաք. Պիպ: *Բարեպաշտիկ ինամածուլթէ ձեր. Ցհ. կբ:*Եթէ վասն ամպարիշտ վարուց մարդկան՝ անողորմ առաքեսյաք բան, վասն բարեպաշտիկ այժմ վարուցն՝ մարգասէր բան այժմ առաքեսցուք. Փիլ. յ-ե:

ԲԱՐԵՊԱՇՏԻԿ. որպէս Բարւոք պաշտել. Նազելի. Մեծարանաց արժանի. արգոյ, սրբազան, ածային. Σεπτός, σεπτότατος, σεβαστότατος. Veneraudus, maxime observandus, augustissimus. *Մկրտուլթիւն է սկիզբն բարեպաշտիկ պատուիրա նաց նորա: Ըստ բարեպաշտիկ աւանդուլթեանս մերոյ: Բարեպաշտիկ ասացեալս առեալք զայսոսիկ, ոլորան ինչ ածաբանական գրովք պարգևեցան մեզ. Դիտ. էիէզ: *Բարեպաշտիկ աւանդուլթիւն. Սրխ. հանգ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըսեբեια. Pietas, religio. Պաշտօն բարի առ ած. որ և ածպաշտուլթի, երկիւղածուի, առաքինուլթի. ուղիղ հաւատք, և բարի վարք. ասիէհիլիս, փիլոսոբւբգ. *Զհանգամանս բարեպաշտուլթե ուսոյց գրովք սրբովք: Զաճենեսին որսալ հոգևոր ուսկանաւն առ բարեպաշտուլթիւն: Աճասէր Թագաւորն սրդատիոս բարեպաշտուբ սպասաւորեալ՝ երկիւղած գտանիւր. Ցճխ: Ագաթ: *Բարեպաշտուլթե սորա քո խնայեսյ ի մեզ. Շար: *Զյաղագս բարեպաշտուլթէ մարտն մարտուցեալք. փիլ. կհ: *Գանձ է՝ որ առ ած բարեպաշտուլթի: Մեծավայելուչ և փառաւորեալ է բարեպաշտուլթի. Աթ. ը: *Զքաղաք կռապաշտս գարձոյց ի բարեպաշտուի, և սկստեաց. Հ ==Ց. օգոսթ. իբ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ս. Ըսեբեաց. Pie, religiose. Բարեպաշտաբար. *Զածծելչնան՝ բարեպաշտուլթե խոհատցուք. Աթ. ը: *Բարեպաշտուլթե և արժանաւորապէս քեզ տեառնդ ծառայելով ի կենանս յայսոսիկ. ժհ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. որպէս Մեծարանք. սպաս. հարկիս, ծառայուբեբ. իւրի. քաթ, իւբաս. Θεράπεια. Cultus, obsequium. *Զմարիամայ ընդունի (քն) զբարեպաշտուլթիւնն: Ընդունէր զբարեպաշտուլթիս արարչապէս. Մովսէս: *(Ոսկանն առաքեաց պարգևս առ սքեաս արքայ, զի) գոցգ գտանիցի ինչ պլքայի ի պահեստի, և այսպիսի բարեպաշտուլթե յայտ լկեալ առցէ. Ցհ. կը:

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. ըստ չն. և լտ. ոհոյ՝ է և Պարտաւպաաշաճ պաշտօն առ ծնողս, և առ հայրենիս. Ըսեբեια. Pietas. *Առ հայրենիսն և ծնողսն՝ որովք լինի և բարեպաշտուլթի, սման գոլով արգարուլթեան. Աբիսթ. ատատ: *Ճառդ՝ բարեպաշտուլթի երևեցուցանէ առ հայրն: Կապարել յոլացանէն յերկոսին ծնողսն բարեպաշտուլթի. փիլ. լին:

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒՀԻ, հոյ. ա. կին բարեպաշտօն. *Բարեպաշտուհիին աղաչիս. Վրթ հդ. ծբ: *Եւ զբարեպաշտուհի կին նորին (իշխանին սիւնեաց). Ցհ. կե: *Եղբայր մը սորա երջանկի և բարեպաշտուհոյ. Նար. խլ:

ԲԱՐԵՊԱՇՏՕՆ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏ, ըստ ա նշ. Ըսեբեոյ. Pius. *Կոռնելիոս հարիւրապետ՝ բարեպաշտօն և երկիւղած յայ՝ ամենայն տանբ իւրով: Կոչեաց զինուորս մի բարեպաշտօն ի սպասաւորացն իւրոց. Գծ. ճ. 1. 7: *Կին խմաստուն և բարեպաշտօն՝ օրհնեսցի. Աթ. լա. 30: *Զհ. բևեղևան ի կանայս զբարեպաշտօնս գեբեալ. Ցհ. կե:

Եւ ըստ բ նշ. *Ա յն եղագլուլթէ, ուր կանայք քան զնոսին ի բարեպաշտօն գործառնուլթեն. Վահր. յաբ:

ԲԱՐԵՊԱՏԵՀ, ի, լց. ա. Ցոյժ պատեհ. կարի պատշաճ. դիպողագոյն. բաւեյյամար. վայելչական. աղէկ յարմար. էէէ հինա. սիպ. *Եկն եհաս ժամ բարեպատեհ՝ գրել ինձ. Նար. հէ: *Բարեպատեհ ձայն, կամ տեսողուլթէ, պատ...հմունք, ամք. Նար. *փէպ:

ԲԱՐԵՊԱՏԻ ԼԻՆԵԼ. Պատիւ մեծ գտանել, պատուասիրել. մեծարել. *Բարեպատիւք ի պարոյրայ եղեն. Ցհ. կե:

ԲԱՐԵՊԱՏՃԱՌ. ա. Որ ինչ ունի զբաւլ պատճառս. լրաւացի. օրինաւոր. *Որք հակառակող լինին բարեպատճառ հրամանս նիս մերում. Ռոշ:

ՊԱՐԵՊԱՏՃԱՌԱՊԷՍ. ս. Προσφόρως. Convenienter. կարի ի դէպ. վայելչապէս. *Ռուսի բարեպատշաճապէս ասեմք ոնձին զէուլթին ալ. Ալ. է:

ԲԱՐԵՊԱՏՈՒԵՄ, եցի. ն. Բարւոք պատուել, մեծարել. *Զմարմին կռասան դիանոսի մեծի Թագաւորին բարեպատուեաց. Սոխ:

ԲԱՐԵՊԱՏՐԱՍՏ. Տ. ԴԻՒՐԱԳԱՏՐԱՍՏ. *Բարեպատրաստ յընդունուլթիւն բանին. Մաղ:

ԲԱՐԵՊԱՐԳԵԻ. Տ. ԱՌԱՏԱԳԱՐԳԵԻ. Ըսորος. Copiosus. *Քանզի բարեպարգև և բարեհնար է ած. Ռոշ. յհ. ա. 41:

ԲԱՐԵՊԱՐԻՇՏ. Տ. ԲԱՐԵՊԱՇՏ ըստ ա և բ նշ. (հակառակն Ամբարչտի.) Ըսեբեոյ, եւսեբέστατος. Pius, piissimus. *Ամբարիշտ յոյսդ զատանայ, իսկ բարեպարիշտ՝ զօրհնան այ (և զօրինասլահս). Լմբ. ազ: *Բարեպարիշտ ծերունին անկա ընդ սիմեոնի մարգարէացաւ. Ռոխիթոր: *Ա՛ր ի բարեպարիշտ ծնողացն իւրոց խրատեալ. Նար. խլ: *Շողոքորթել, և բարեպարիշտ անուանել. Սարգ. յի. ը: *Ի մարդկանէ զքեզ տեսցին միայն բարեպարիշտ: Յոյզ զքոց փափագուցդ զմիոյ որովայնի քո զբարեպարիշտ զչիրիմն. Աճաբ. ազ. Համաբ: *Անծանօթք բարեպարիշտ հաւատոյն և ղեալք. Պիպ:

ԲԱՐԵՊԱՐՏ. Տ. ԲԱՐԵՒԱՃԱՊԱՐՏ. *Բարեպարտս ցուցանէ զառեփանեայ և զփորտուեանայ (տուհոն). Ռոխ. ա. խբ:

ԲԱՐԵՊԵՏԱԿԱՆ, ի. ա. Ագաձարչիս. Boni principii. Սեպհական պետի բարեաց. ածային. ածպետական. *Զքարեպետական և զդերագոյն բարին կարդալով զերկրորդութեին. Դիտ. ածայ:

ԲԱՐԵՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ագաձարչία. Boni vel bonitatis principium. Պետն գոլ ամենայն բարւոյ կամ բարեաց. սկիզբն բարուեն. *Պիտոյ է մեզ աղօթիւք նախ համբառնալ (յած) որպէս ի բարեպետութեէ. Դիտ. ածայ. Ե ԲԼ:

ԲԱՐԵՊՏՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարւոք պատպարերութէ. բեղնաւորութիւն. *Ընդ հոգևորականին բարեպտղութէն փոխանակել զինասակսր. Մէնէ. ղե: *Ի սկզբ բեռնս բարեպտղուբ աւետարանականին. Պրպմ. իէ:

ԲԱՐԵՓՈՒՂ. Տ. ԲԱՐԵՒԲԵՐ. *Զի է բարեպտուղ բառուցանեբն երկրին զհաբիւրաւորն. Մէնէ. ղե:

ԲԱՐԵՋԱՆ, ի, լց. ա. Քաջալան. բազմավաստակ. *Բարեջան աշխատուբեիս անօրինեսցուք (վասն կենացն յաբիտենից). Շ. ա. պ. իգ:

ԲԱՐԵՍԱՂԱՐԹ. ա. Սաղարթագեղ, սերևազարդ, վարսաւոր. *Սոճին քաջսպռուղ, և բարեսաղարթ. Մովսէս:

ԲԱՐԵՍԱՑ. ա. Որպէս Թէ ԲԱՐԵՍԱՑ. Բարեխօս. Ջատագով. միջնորդ. *Թէպէտև և ունին վեր ի վերոյ դոյզն ինչ բարեսայս. Պիպ:

ԲԱՐԵՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեխօսուլթի. միջնորդուլթի. *Ա՛ր քում բարեսայսուլթիդ՝ տեսցէր, զիարդ մեծարեցի զքեզ. Բ-ոպ. ճ. 10:

ԲԱՐԵՍԵՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըունելն կամ ցանելն զսերմն բարի. սերմն բարի. *Բուսացեալ ոնկեցի յոգիս փոխանակ ցորենոյն բարեսերմուբեէ՝ խոտս խայթողականս. Նար. իճ:

ԲԱՐԵՍԻՐ, սերի, բաց. ա. Փիλάγαθος, φιλόκαλος. Amans bonum, bonus, benignus. Սիրօղ զբարին, զբարուլթի, և զբաբերարուլթիւն. բարեբարոյ. մարդասէր. քաղցր. *Հոգի մեսուր, որ ... անարատ ... բարեսէր. Իմաթ. է. 22: *Հիբրայեր, բարեսէր, ցած, արգար. Տիթ. ա. 9: *Բարեսէրք և առաքինասէրք են: Ոգի է բարեսէր՝ և յամպարչտուէ խոտորեալ. փիլ: *Խաղաղասէր և բարեսէր առ ամենեսեան. Ցճխ. է: *Բարեսէր և ազնուականագոյն մարդկան անձինք: Բոլոր բարեսիրայն խուսափեալ: Հիմ զչարազատս և զբարեսէր եղբայր սպանանես. Պիպ: *Հոգայր իբրև զբարեսէր, Թէ մի գոցգ գժուար ինչ ալսանցն ի Թագաւորէն գիպի: Էր այր մտացի, առողջախորհուրդ և բարեսէր: Եւ էր այն օր՝ անապատ ուբախուբեի ածասէր բարեսիրացն. Փոպ:

Կամ որպէս Բարեսիրական, մարդասիրական. *Ցիւրմէ բարեսէր առաւուբեէն. Եսթ. ժէ. 16: *Ըստ կամսյ քոյ բարեսիրայ. ժհ: *Ըստ հայցման հաճուբեէ բասէր կամսյ երջանկիդ. Նար. յէւ:

ՙԲԱՐԵՍԻՐԱԲԱՐ. ս. Բարեսիրուբէ, մարդասիրաբար, գԹուբեամբ. * Ի նոյն (փաւս) դարձեալ բարեսիրաբար եհան, յորում էր ի սկզբանն. կնբղ. յանէլ:

ԲԱՐԵՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր բարւոյ, առաքինասիրուբեի. և Մարդասիրուբիւն. *Ոլորան ինն յինքեան զբարեսիրուբեաանն կարայ բերել զնախանձ. Պիպ: *Ըստ ո. րում և ընկալայք իսկ (յայ) պարգև՝ ի բարեսիրուբեենէ այսի ձերմէ. Ցհ. կե: *Քաղցրուբեի, (այսինքն) անբարկուբեի. բարուբեի, (այսինքն) բարեսիրուբեիւն. Ռոխ. գաղ:

ԲԱՐԵՍԿԶԲՆԱԿԱՆ. Տ. ԲԱՐԵՊԵՏԱԿԱՆ. Ագաձարչικός. *Զբարեսկզբնական նախանձամուբեի ածպետուբեի յամ պատճառաւորացս է օրհնաբանելի. Դիտ. ածայ:

ԲԱՐԵՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարւոք մնուցանելն, կամ մնանիլն. մնուդ բարի. *Տանց չինուբեի, և մանկանց բարեմնուբեի (կամ բարեմնուբեի). Պիպ:

ԲԱՐԵՍՆՈՒՆԴ. ա. Ըստրաφής. Bene

nutritus, educatus. Բարուք սնեալ. և որ ինչ հայի՛ի սնունդ գովելի. *Դարձեալ եղիցի երկուց ծընունդ, լոսս աչխարհի գալ բազմանունդ. Շ. յինչ. ասէ: *Բարեսնունդ կարգաւ կալով սրբոյն ամս բազումս. Ճ. Ա:

ԲԱՐԵՍՆՈՒՏ. որպէս Փափկասուն. Delicate nutritus. *Ո՛վ վարի քաղաքասս այսոսիկ, որոյ հասմբակք և երիտասարդ գոհունք բարեսնունդք են. Պղատ. օրին. Ը:

ԲԱՐԵՍՆՈՒՆԴ. որպէս Բարուք սնունդիչ. կենսատիճ. *Գինի փոխարկեալ՝ արիւն անմահին՝ բարեսնունդ, լինել ժառանգակից քրիստ. Վրք. հց. յէ:

ԲԱՐԵՍՏԱՅՈՒԱԾՔ, ծոց. գ. Բարի բարի տացու ածք. Էյի ֆալ ֆելալ. *Ա՛հա բարեստացուածք, որ ոչ կողոպտի. Վանակ. յոբ:

ԲԱՐԵՍՏԵՂԾՈՂՆ ԱՅՈՒԱԾՈՑ՝ որ տարար զամենայն ինչ բարի. Թեոփոր. Տայոպագ:

ԲԱՐԵՍՏՈՒԵՐ, իւ, աց. ա. Ἐυσχιος. Gratas umbras habens, umbrosus. Որ ունի զգեղեցիկ տուեր կամ զհովանի. հովանաւոր. *Ընդարձր՝ի գրոց ձիմեներք բարեստուերք անուանին. Շ. յոբ. ծէ:

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՈՒՀ. ա. Ἐυπρεπής. Decorus, decens, speciosus. Քաջայելուչ. բարեյարմար. բարեձև. բարետեսիլ. գեղեցիկ. ազնիւ, պատուական. էէ՛ ԻՒՎԷՒ, ԵՓԸՒՉԻՒԼ, ԵՈԼՍ ԵՐԻԵՒՆԷՔ. *Բարեվայելուչ և ցանկալի է աչխարհն աղուամնից ամենազիւտ չահիւք՝ի բարձրաբերձ կոհակացն կաւկասեայ. Կաղանկ. *Փոխանակ նոցա զբարեվայելչեացն և զօգտակարագործնն՝ի տեզս ոչնչութեան ածանեցուցանել. Ցհ. խ. ոփ: *Բարեվայելուչ պարգեւք, կամ զարգք. Ցհ. կի: *Ոչ ընդերկարեաց նախահայրն մեր՝ի դրախտին բարեվայելուչ բարձրութեան. Լմբ. ոդ: *Բարեվայելուչ ազնուական չառաւելագ. Ամ. ը: *Ոչ կարեմք ընտրել, որ հնդիկն է, և որ բարեվայելուչն է. Մագ: *Աւազեաց զևր. . . արագագիրն բարեվայելուչ. (այսինքն է գիւտգրաֆոս, որ է լատ ին. գեղեցկագիր) Ճ. Ա:

Իբր ս. Բարեվայելչապէս. *Ի բարեվայելուչ յուղարկել չքեղաչուք գեղջն. Լմբ. ծդ: *Բարեվայելուչ հանգիպիլ. այսպէս ինքն՝ի դէպ գայ. Ամ. ը:

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Ջնանուագօրն բարեվայելչակաց նաց մերոց իւրաց. Ցհ. խ. ոփ:

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉԱՆԱԼ. ԸԲարեվայելուչ լինել. օրինօք բարեկարգիլ. յարմարիլ. *Ըստ պատչաճի բարեվայելչանալով. Մոփս. Եւեղ:

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉԱՊԷՍ. տ. Ἀγαθοπρεπῶς, εὐπρεπῶς. Uti decet, optime. Ցոյժ վայելչապէս. կարի՛ի դէպ, արժանապէս. *Բարեվայելչապէս բազմացեալ, կամ ազատեցեալ. Դիոն երկն. և ածայ: *Բարեվայելչապէս՝ի նոյն վայելեն. Լմբ. պբգ: *Բարեվայելչապէս դիցուք և գայն. Խոր. Ա՛ի:

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ցոյժ վայելչական առնել. յարդարել. *Բանիւք բարեվայելչացուցեալ. Շ. Ա:

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυπρέπεια. Decor eximius. Բարեվայելուչն գալ. բարեյարմարութիւն. բարեձևութիւն. բարեզարդութիւն. գեղեցկութիւն. *Երկրի բարեվայելչութիւն, որ մարգոյն պղագաս էր կազմեալ. Մագ: *Ո՛չ յայգագս մարմնոյ ինչ գեղեցկութենէ, այլ՝ վասն հոգւոյն բարեվայելչութեն. Շ. հրեշտ: *Բարեվայելչութիւն անդամոց. Մագ: *Բարեվայելչութիւն փառաց, կամ պատուոյ, կամ հրահանգից եկեղեցւոյ. Լմբ: *Ամենայն բարեվայելչուն խորանին տեառն գաւազ. կացեալ. Ղևոնդ:

ԲԱՐԵՎԱՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. իբրու Բարուք վայելչութիւն, զգեստնք, զուարճալութիւն. վայելչք. *Ջչորրորդ մասն տարւոյն, որ է ամառնայինն եղանակ, լուսս ամենայն բարեվայելչութեն անցուցանիցեմք՝ի հայս. խոր. ա. 15: *Բարեվայելչութեք աչխարհիս պայծառացուցից զքեզ. Ճ. Ա:

ԲԱՐԵՎԱՐ. ա. Որ բարուք վարի իւիք, կամ զոր պիտի բարուք վարել. բարեկարգ. *Ջօրէն արքելոյ իւրզկատակի, որ զբարեվար և զկարգաւոր դինարքեաց ժողովն խաձնակէ և խանգարէ. Փիլ. լին:

ԲԱՐԵՎԻՃԱԿ, ի, ացս. ա. Ունօղ լըզ բարի վիճակ. վիճակեալ բարւոյ մասին. բարեյարմար. բարեզարդ. բարեկարգ. բարեպատիկ. *Բարեվիճակ կեանք: Բարեվիճակ պաշտօն. Լմբ. սզ: *Բարեվիճակ կանոնք (ածային): Բարեվիճակ հարթումբիւն՝ զուգակշիռ. հաւասարութիւն (երկրաչափ.): Նար. ծէ. իը:

ԲԱՐԵՎԻՃԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. վիճակ բարի. բարեմասնութիւն, լաւութիւն. բարեվայելչութիւն. *Բարձրութիւն իմանամք զտեղւոյն բարեվիճակութեն. Լմբ. սզ:

ԲԱՐԵՎԱՍԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. վաստհութիւն մեծ. գովելի համարձակութիւն, կամ ակնկալութիւն բարեյուսութ. *Եկեղեցին եզև՝ի բարեվստահութեն. Կիրզ. նս:

ԲԱՐԵՏԱԻՐ. ա. Ուր իցէ հնչիւն ընտիր տաւղի կամ քնարի. քաղցրանուագ. *Աղէկյարմար ջուխտակաց, բարետաւիղ ողբերգարկութեց. Նար. ղբ:

ԲԱՐԵՏԵՍԱԿ, ի, ացս. ա. Ἐυειδής. Speciosus, formosus, pulcher. որ և ԲԱՐԵՏԵՍԻԼ. գեղեցիկ, բարեձև, վայելուչ. գեղով, գերով, աղուոր. ԷՀՕՒԷՐԷՒԼԻ, ԻՒՔԷ, ԵՓԸՒՉԻՒԼ. *Փոխանակ տգեղին և զազրատեսակին զգեղեցիկն և զբարետեսակին յարդարէ. Ռոփ. յհ. բ. 24: *Որդիքն բարետեսակք. Գբ. հբ: *Ջպատուականն իւս՝ի բարետեսակ ամանի ծածկեն. Նար. երգ: *Փոխանակ ամենայն բարետեսակ իւրաց զփոշին տեսանէ. Լմբ. սզ:

կամ Ἀγαθοειδής. Benignus, benevolus. Քաղցրասկաց. բարեհամբոյր, բարեսէր. *Բարետեսակք են, և զոր յետ իւրեանցն էն՝ կցորդ առնեն բարոյն պարգեւաց: Որպէս բարետեսակ քահանայապետութիւն՝ և զորս յետ իւրն զնոյնհետայն հաղորդեցոյց. Դիոն. ածայ. և երկն:

ԲԱՐԵՏԵՍԱԿԱՊԷՍ. տ. } Ἀγαθο-
ԲԱՐԵՏԵՍԱԿՈՒԹԵԱՄԲ. } ειδῶς. Benigne, benevole. Քաղցր ակնարկութ. բարեսիրութ. մարդասիրապէս. ևս և՝ վայելուչ տեսլեամբ. ազնիւ, ազնիւ բովանդակ. *Ցածածկինն բարեկրութիւնս և զորս յետ իւրն բարետեսակապէս վերաբերեալ: Եւ զայլս բարետեսակապէս հաղորդեցուցանել. Դիոն. երկն. և ածայ: *Ան նորա նմանութի՝ որպէս հաստնելի է, բարետեսակապէս երևեալ. Շ. հրեշտ: *Կատարել զարդարողութեն խնդրոյն բարետեսակ կութ (կամ բարի տեսակութ) խոստացեալ. Դիոն. Եւեղ:

ԲԱՐԵՏԵՍԻԼ. տ. ԲԱՐԵՏԵՍԱԿ ըստ ա՝ նշ. *Ոչ զսեաւն սպիտակ յօրինէ, և ոչ զագռնէն գեղեցիկ կամ բարետեսիլ. Ռոփ. յհ. է. 24: *Ատաղ բարետեսիլ. Ճ. Ա: *Տուն, կամ օծումն բարետեսիլ. Նար. հէ. ղի: *Բարետեսիլ երևեալ ամենեցուն յաչս քո. Մագ. խէ:

Եւ ըստ է՝ նշ. *Ո՛ւր բարետեսիլ և ակնարկող աչքն. Ռոփ. ննչ: *Ակ սակս աղաւնոյ, բարետեսիլ է, և ամենայն որ ինչ՝ի կենցաղումս է կենդանի, հաճոյ նորա թուեցեալ. Մագ. խէ:

ԲԱՐԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարետեսիլն գոլ. գեղեցկութիւն. վայելչութիւն. *Հանգուցեալք՝ի տեղւոյն բարետեսութեն (կամ բարէտեսութեն). Ճ. Բ:

ԲԱՐԵՏԻՐ. տեարք. կամ ԲԱՐԻՏԻՐ. գ. Բարի և ազնուական կամ պատուական տէր. *Ո՛վ բարէտեարք իմ, ապրեցայք և ես ընդ ձեզ. Հ=Յ. յանխս. է:

ԲԱՐԵՏԻՊ. ա. Ἀγαθότυπος. Boniformis. Ունօղ վրիպ կամ զտպաւորութիւն բարի. բարեձև. բարետեսիլ. վայելուչ. *Հրեշտասին է հայելի մաքուր, ընդունելով զբոլոր գեղեցկութենէն բարետիպ ածատեսակութենն. Դիոն. ածայ: *Քաղցրատիպ ծաղիկ ծառոյն բարետիպ պտուղ: Աչոտ. բակ կանդնեաց զբարետիպ գիտաւորութի՝ չնորհին. Նար. խւ. և ֆէ:

ԲԱՐԵՏՈՀՄ, ի, իցս, կի՛ ացս. ա. Ἐυγενής. Nobilis, generosus. Ἐυπατρις. Bono, vel nobili patre natus, ta. Որ է՝ի բարի և յազնիւ տոհմէ. ազնուազարմ. քաջատոհմիկ. ԹԷ ԱԳՔ. ԱՒԸԼՉՈՔ, ԻԲՔՔՈՔ. *Մօր քաջատոհմի (յն. բարետոհմի՝) բարետոհմին շառաւիղք. ԱՅՔ. Ֆակք: *Ընդանց բարետոհմից ազոռակցուլին գովելաւ. Աբ. ոբ. ը: Բարժանեք զլաւն՝ի վատթարէն, Թէպէտև են բարետոհմից ծնունդք. Ոփ. կա: *Ընաւատից, բարձրագունից, բարետոհմից (կամ բարետոհմաց), անազգեաց: Կոյս ոմն էր՝ի բարետոհմից և՝ի զգաստից. ԱՅՔ. Ֆբփ. Ն ՅԻՐ: *Կին բարետոհմ. Ճ. Ա:

Եւ իբր Բարետոհմական. ազնիւ. *Զաս փառաւորեն հրեշտակք յաղագս բարետոհմ պայծառութեն. (այլ յն. տոհմանից Ἐυγγενὴς) ԱՅՔ. Ֆբփ:

ԲԱՐԵՏՈՀՄ. Որոյ տոհմականքն այսինքն արդիւնքն կի՛ բերք են բարի. *Տաց տուք որպէս այգի քաջաբեր և բարետոհմ, մի՛ փուչ, այլ խաղող. Սարկ. հանգ:

ԲԱՐԵՏՈՀՄԻԿ. Տ. ԲԱՐԵՏՈՀՄ ըստ ա՝ նշ. *Բարետոհմիկ. . . և ապատոհմիկ: Բարետոհմիկք, և անարգք: Բարետոհմիկ կերպարանին ապատութիւն. Պիս: *Եթէ՛ բարետոհմիկ, եթէ՛ վատթարագի. Սարգ. ա. պ. է: *Զայս առ բարետոհմիկսն ասէ, որ արտաքնոյն պայծառանայքն. Ոսկ. ա. խոր:

Նմանութեամբ, կամ ըստ է՝ նշ. ասի. *Բարետոհմիկ բանքոջք. Ճ. Գ: *Բարետոհմիկ և անկողոպտելի հաւատ. Պիս: *Ծնունդս բարետոհմիկ. Վրդն. յանէա. ասմ:

ԲԱՐԵՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυγένεια, τὸ ἐυγενὲς. Nobilitas. *Ազնուազգութի. քաջատոհմութիւն. ազնուականութիւն. ԱՒԸԼՉՈՔԻՒ. *Ո՛ւր հօր և մօր և ազգին բարետոհմութիւնք. Վրք. հց. է: *Ոչ էր նուաղ յազնուականութի՝ հայրենի բարետոհմութենն. Ճ. Ա: *Նախատես զնս, վասն զի զնոսա եմ, այլ իմացեալ ծաղնիցեալ զբարետոհմութի՝ ազատութի խոյ. Ճ. Բ:

ԲԱՐԵՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. Ցածածկին անձինս է համապատիւ համագոյեն. *Ծնունդ մխոյնքնաւորի հօրն՝ յայտ է, զի կալցի զծնողին բարետոհմութիւն՝ մխոյնքնաւոր

տոհմուեին ունելով և պահելով յինքեան՝ ձշմարտեի զասելն, որ ետես զնա՝ ետես զԱ-հայր. Կիւրղ. գանձ։

ԲԱՐԵՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. ի հոգևորական կարգի կամ նամանուէք. *Ոչ տոհմից վա-ռաւորուէի փառաւոր է առ աչ, այլ ա-ռաքինուէի բարետոհմուէի. Ցձխ. Ի։ *Բարետոհմուէի՝ փոխանորգուէի ազգի իւրոյ յառաքինուէի. Ոսկէփոր։ *Տեսեալ զբարետոհմուէի վերին գաւառին՝ երանէ գայնոսիկ՝ որ զաւակս առաքինուէի ու-նիցին ի սիոն. Սրգ. յն. ձ։ *Բարետոհ-մուէիւն ոգւոյ. իգն։ *Զբարետոհմու-էէ հոգւոց՝ ինքնիշխանուէեամբ Թշուա-ռացուցանէք. Լմբ. սղ։

ԲԱՐԵՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. վ. իձակ աղնուա-կանուէէ, մեծուէէ, լաւուէէ, և բա-րեբեր տոհմականուէեան. *Ցիշեաց զիւր առաջին բարետոհմուէին (անառակ որ-դին). իգն։ *Վատնեալ զՀայրենի բարե-տոհմուէիւնն խոզարած վարուք. Սկաա. ող։ *Զի մի ուերին օտարոտի ապականեա-ցէ զմեր բարետոհմուէի։ Զի մի՝ ի հա-կառակուէէն բարետոհմուէին (սիրոյ) աղաւաղեսցի. Լմբ. ոփ։

ԲԱՐԵՏՈՒՈՂ, տրի, ից. } ա. Ագա-ԲԱՐԵՏՈՒՈՂ, ողի, ղաց. } Ցօծողտης, ւց. Bonorum dator, munificus, a. որ և ԲԱՐԵՑՐՈՂ. Տուօղ, կամ պատճառ և ա-ռիթ բարեաց. *Անզուշուէէն՝ ի բարե-արից պատուիրանացն հեռասցի։ Օրհնէն օրհնաբանուէիւն հանդիսական զբարեբարն և բարեստուօղն իշխանուէն. Դիոն. եիէ։

ԲԱՐԵՏՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեփհա-կան՝ բարեարի, կամ արժանի բարերարի. *Որ ես միշտ բարետրական երդուքանուէէ երկրպագեալ. Նար. խէ։

ԲԱՐԵՏՐԱՊԵՍ. տ. ԱգաՑօծότաς. Mu-nifice, benefice. Առատապես տալով. ա-ռատաձեռնուէէ. գեղեցիկ մատակարա-րեալով. *Անհնայն յարատարժ լուսերևուս-էէ յառաչՀանուպարհ՝ ի մեզ բարետրա-պես ընծայեաւել. Դիոն. երէն։ *Նա՛ լ՝ինա-խագաս կարգէն ընկալեալ զնոյն լուսա-փայլուէիւնն բարետրապես. Լմբ. պփզ։ *Բարեարապես շարժմամբ անցուցանեն՝ ի նեղբնիս. Երզն. Տպէ։

ԲԱՐԵՏՐՈՂ, ի. տ. ԲԱՐԵՏՈՒՐ. Ագա-Ցօծότης. *Զբարետրող սկիզբն ամենայն լուսևրևուէէ օրհնաբանել. Դիոն. ՈՁայ։

ԲԱՐԵՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարի բարի տուլք. պարգեւք բարիք. Ձիրք Ընորհաց. *Ո՞րչափ ևս առաւել զՀայրն երկինաւոր չար-ժէ՝ի բարեարուէ. Երզն. Տպէ։ *Եա բարե-արուէիւնս և առաքինուէէ չար-ժէ՝ի նեղբնիս. Երզն. Տպէ։

ԲԱՐԵՐԱՐ, ի, աց. ա. գ. Էսեργέτης, էսեργետήσας, ագաՑօποιῶν, ագաՑός. Bene-factor, benemeritus, bonus. Արարող զբարիս. բարի և բարեսէր և բարեգործ ա-այլս. մարդասէր և երախտաւոր. աղէկոէ ընօղ. էյվ+ էօիձի, +էրիմ, էվէկթար. Պար-զապէս զնոյ ասի, որ միայն է պարգևատու ամենայն բարեաց ամենայն արարածոց. *Օրհնեցից զտէր զբարերարդ իմ։ Ալս. զակեցի առ ած բարձրեալ, առ ած բարերար իմ։ Տէր բարերար՝ քաւիչ լեր ամենայն սրտից ուղղոց։ Բարերար է ած՝ի վերայ համբերողաց իւրոց։ Զի գոյ՝ի նմա հոգի մտաւոր, սէր, բարեսէր, բարերար։ Եւ զհոգի քո սէր զբարերար եռաւր նոցա իմա-նալ զօրէնան. ևն։ *Բարերար և բազում-ողորմ ած։ Տէր բարերար. ևն. ԺՀ։ *Բա-րերար ամենայն բնուէ մարդկան. Ագաթ։ *Արարիչն բոլորեցուն և բարերար։ Որպէս բարերարն է և քաղցր, այսպէս և ահագին է. բարերար է՝ ըստ որումՀած է. ահագին է՝ վասն զի տէր է. փիլ. ԺՀ. բան. Ե լին։ Եւ զմարդկանէ ասի պէսպէս օրինակաւ. *Եւ զբարերար քաղաքին՝ իբրև զինաս-կար իրաց արբունի կշռամբելով. Ի. ԺՀ. Ի. 2։ *Եւ եթէ բարի առնէք բարերարաց ձերոց, որ չնորհ է ձեր։ Եւ որ իշխեն նո-ցա՝ բարերարք կոչին. Ղկ. Ի. 33։ իԲ. 25։ *Ի խորհրդոց իւրոց. ուզեսցի այր բարե-բար. Ածա. ծԲ. 14. յն. բարի. որպէս ոսկ. ագէկ Նարէ։ Նոյնպէս իսմ և՝ի սոսին. *Ոչ միայն բարեբարայն և հեզոյն, այլև համակորայն. ա. պ. Ի. 18։ *Բարւոյ (յն. καλοῦ) և բարերարի (յն. ագաԾοῦ) առն որդի. Տօբ. Ե. 7։ *Ցիշեա տէր. . . զչարաբարս, զբարերարս. ԺՀ։ *Փոխեալ լըզ-բարերար անուն մեր՝ի չարաբար. Խոր. Գ. 66։

Լայնաբար ասի և զայլոց իրաց, որպէս Բարի ինչ, և առիթ բարւոյ, յորոյ՝ի լա-ւուէէ լինի վայելել. *Պատուիրանն սէ և արդար և բարերար. Հե. Ե. 12։ *Վճա-րիլ՝ի բարերար լուսոյն. Փիլ։

ԲԱՐԵՐԲԱՐ. ըստ որում Բարեգործ, որ ըստ ինքեան առնէ զբարին. *Ի բարերար արարչէն չար ինչ չէք լեալ։ Ձլսել բա-րերարին պատուիրանի. Եփէ. Ի։ *Տէր և հատուցանօղ բարերարացն՝ բարիս, և չա-րարարացն՝ չարիս. Ագաթ։

ԲԱՐԵՐԻ. ա. որ և } ԱգաԾός,
ԲԱՐԵՐԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. } ագաԾո-τατος. Bonus, a; benignus, benignis-simus. Որ ինչ սեպհական է բարերարի կամ բարերարուէէ. մարդասիրական. *Ի մարդասիրուէիւնէ բարերար կամաց քոց. Ագաթ։ *Բարերար բարբառուիլն կոչէ. Ցձխ. Ի։ *Բարերար բնուէի. գԺ։ *Ցերկնայ-նոյն էհուէեց միտչև յեռելիս երկրի թա-փանչիկ եղեալ բարերարական նրբա նա-խախնամուէիւնն յամենայն չէաս. Դիոն. էյէն։

ԲԱՐԵՐԱՐԱՊԷՍ. տ. ԱգաԾօսրգῶς. Benefice, clementer. Որպէս բարերար. բարերարուէէ. մարդասիրապէս. *Զմեզ զամենայն առ հակառակն բարերարապէս փոխեաց։ Առ ինքն զմիացուիչ կցուդու-թիւնս մեր բարերարապէս իրագործեաց. Դիոն. էյէն։

ԲԱՐԵՐԱՐԵՄ. եցի, եա. ն. լ. Էսեր-գετέω, էυποιέω. Benefacio. Բարի առ-նէլ (ըստ ոՁոյ սէ գլոց). բարիս կամ երախտիս առնէլ. բարերար կամ երախ-տաւոր լինել. աղէկոէիէ ընէլ. էյէի+ էիէի+. *Առաքինուէեան յատուկ է բարերարել զարժանաւորսն. Աբէսթ. ա-ա-ա+. որ է հնէ-լենաբանուէիւն. այսինքն բարիս առնել արժանաւորացն։ *Ընդ զուսեանսն յին-քեանց իմասու բարելարեն ներքնոց. Վրդն. ած այսինքն բարերարապես հաղորդեն։ *Ի՝ քոյոցդ խրատեալ բանից, և բա-րերարեալ քոյդ ողորմուէիւն. Նար. լԸ։ Ալլ առաւել սովորաբար ասի. * Քո էր այն՝ որ . . . բարերարէր նոցա (յա-նապատի). Ագաթ։ *Բարերարեա հզօր։ Քո է բարերարելդ առ մեզ և առ նոսին. Նար. սպէպ։ *Բարերարիլ՝ի վերայ ժողո-վրդեան. Նէ. էիէի։

ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Էսεργεσία, էυεργέτημα, էυποία, ագաԾοποία. Bene-ficentia, beneficium. Բարեգործուէիւն առ այլս. երախտաւորուէիւն. երախտիք. բարեսիրուէիւն. աղէկոէիւն. էյէի+, էհոան, նէրէի, Քաւիէէ. *Կարօտեալք գաին ըզ-բարերարուէիւն՝ի քումմէ բարերարուէդ։ Զքո բարերարուէիդ զչափ առեալ։ Բա-րերարուէիւնն տալ յերկինից ձեզ ած։ Որք զբարերարուէն յանձին ունիցին։ Զբա-րերարուէիւն և զվաղորդուէիւն մի մոռա-նայք. ևն։ *Ամենատուրք երրորդուէէն բա-րերարուէիւնքն գարմանօք իւրովք էր և առ արարածս իւր, և է. Ցձխ. Ը։ *Որ զանչափ քո զբարերարուէիդ չնորհեցեր քո արա-րածոց. Ըար։ *Բարերարուէէն առաքի-նուէէն այն է, յորժամ այլքն՝ի նմանէ վայելեսցեն. Եփէի։ *Բարերարուէիւն է ստուգիւ, որ առ անարժանն է. Խոր։ *Պարգևք՝ վաստակոցն են փոխատուէիւք, իսկ ողորմուէիւք՝ մեզոցեալոյս բարերարու-էիւք. Նար. ծԳ։ *Աղբյոյէց արբայ առ ձեզ կարի բարերարուէիւն արար. Փիլ։

Կամ Բարերար բնուէէ. մարդասիրու-էէ. քաղցրուէիւն. բարուէիւն. որպէս յն. ԱգաԾότης. Bonitas, benignitas. *Ի պատ-կեր իւրոյ բարերարուէէն արար զնա. իմ. Բ. 23։ *Լինել պաշտօնակից մեզ և փա-ռաբանակից քոմ բարերարուէեանդ. Պիւզ։ *Առ՝ի յայտնելոյ զիւրոյ զբարե-բարուէէն հանդէս. Եփէի։ *Աչցո՝ի մինչ զգաստանն. . . բարերարուէիւք քով. ԺՀ։ *Յուսալով՝ի զԹածուէէ բարերարուէէդ քո. Խոր. Գ. 57։ *Շնորհեացէ մեզ բարե-բարուէէն ձեր գայր մի. Փիլ։

ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բարեգոր-ծուէէն ըստ ինքեան. գործք բարիք. *Ա-ւանդեացեն զնուբեանց ոգիս բարերարու-էէք. ա. պէպ. Ի. 19։ *Լուսաբերութք և անչէջ լապտերք՝ այսր աւուր բարերարու-էէ ալարչէն ստեղծուածք և պարգևք. Նար. ածած։ *Լծակից խնդրեաց բարերա-բուէէ իւրոյ՝ զՀատատան մեր. Նար. ծ. որ Հայի և՝ի ա նչ։

ԲԱՐԵՐԱՔԱՆԻԿ, նկի, կայ. ա. Էսδαί-μων, էυτυχής, μακάριος. Felix, felicissi-mus, beatus. Յոյժ երջանիկ. բարեբաս-ակ. երանելի, և երանաւետ. *Բարերջա-նիկն և այն՝ որ ըստ առաքինուէէ կեայ. Սահմ. Ը։ *Պարք բարերջանկաց,, այսինքն երկիսաւորաց. Խոր. Վերէ. Ե ձձ։ *Ոչ բարերջանիկ գոլ նմա եհաս։ Բարերջանիկ Հօրդ. Մափ. ծԷ. իչ։ *Ցետ մահու այլ կեանք կայ՝ բարերջանիկ և երանելի. Լմբ. ա-ա։

ԲԱՐԵՐՋԱՆԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Եր-ջանկանալ յոյժ. ունել զյաջողուէիւն. *Օրինապատն բարերջանկանայր, և անօ-րէնն սարկանայր. Լմբ։

ԲԱՐԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Երջան-կուէիւն մեծ. բարեբաստուէիւն. սրտի գիւր. անդորրուէէ. * Ընդարձ առաքի-նուէէ բարերջանկուէէ է. Սահմ. Ը։ *Ոչ նոյնանայ մարդոյ բարերջանկուէէն՝ի կենս-ցաղս։ Յուսաս գու չածՀ, և նա առաջ-նորդէ քեզ՝ի բարիս, և ես այնոյ հեռաս-մանէն՝ի բարերջանկուէէ։ Սիրոյն բոր-ղոքումն, եթէ առ ած՝ բարերջանկուէէ, և եթէ չարիսս՝ թշուառուէէ. Լմբ. ծղ. ա-ա։ ևն. սպէպ։

Եւ իբր Լաւուէէ. կամ բարեմասնուէէ. *Ցոլոլս առ այս և ընդարձակ նիւթ բար-երջանկուէէ՝ի չինուած յարմարուէեան գովեստի էր գասանել. Սկաա. Լմբ։

ԲԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, եալ. ն. ԱգաԾύ-νω. Bonum efficio. Լաւացուցանել. տալ բարենալ. ՚ի բարին փոխել. աղէկոնէլ. *Բարին գերազանցեալ քան զչեն և զոչ-

էան, և զլսոյն (անգամ) և զհետ պակասութեան բարեացուցեալ՝ ամենեցունց փափաքելի. Դիոն. ածայ։

ԲԱՐԵԻՔ, կմ ԲԱՐԵՕՔ. Տ. ԲԱՐԵՒՔ, և ԲԱՐԵՕՔ։

ԲԱՐԵՓԱՌ, ի, աց. ա. Εὔδοξος, εὐκλεής, κλεινός, εὐδαιμονῶν. Gloriosus, honorificus, inclytus, celebris, illustris, felix, beatus. Մեծափառ, քաջափառ, փառաւոր. պանծալի. բարեհռչակ. պատուական, երջանիկ. երանելի. Փառաւոր, Պերճ, Ծիածան. *Յայնժամ վարդապետն բարեփառ, յորժամ աշակերտն գիւրահաւան։ Բարւոք վաստակոյ՝ պատուղ բարեփառ. Ոսկ. ղկ. և յոգուն։ *Յամենայնի բարեփառ և բարեբախտիկ եղեալ, և յաղթող երնջանաւ խաչին. Վրք. սեղբ։ *Բարեփառ և արժանի սքանչանալոյ ցուցեալ զհնազանդութի. Պորփ. լէ։ *Արին բարեփառ՝ աշտէին նիզակաւ 'ի մահ սատակէ։ Այս մարտիկ բարեփառ՝ այսմ ասպարիսի. Նար. հա. և մծր։ *Ի քաջատոհմիկ և 'ի բարեփառ գլխոյն իմմէ զրկեալ լինիմ. Արծր. գ. 11։ *Թէ ոչ և նախանձն եւ բուռն եհար զբարեփառացն»։ յն. զբարերջանկացն. Նիւս. խոս։ *Զանթուելին ամբարձեալ բարեբախտութիս... զբարեփառսն կացուցեալ մարդիկ։ Բարեփառ երջանկութի, կամ չինութի, գրգանք, կամ հրամանք. Պիտ։ *Որ առներխոհեմն բարեփառ թուլին ամուսնութիւնքն։ Զբարեփառ կենցաղն որսալ. Պղատ. օրին. է. և ծե։

ԲԱՐԵՓԱՌ. Քաջափայլ հանդիսացեալն 'ի վարդապետութե. ուղղափառ, և ուղղափառական. *Բարեփառ առաջնորդն մեր։ Բարեփառ առաջնորդին մերոյ յեռոթէոսի։ Խորհրդագործ լինէին բարեփառ հարքն մեր։ Զբարեփառ մեր հայրն, որք նախ քան զօրէնս և յետ օրինաց, հրեշտակք հանէին առ ածայինսն. Դիոն. սփեղ։ (յորս յն. է κλεινός.) *Լէր ողջամտիւ՝ և բարեփառ ուղղադաւան. Եղբ. աս. եղծ։ *Բարեփառն հաւատով երջանկացեալ 'ի քն. Յհ. իմ. եկ։ *Որոց հնար էր զբարեփառ ընտրել ոլորտոյ, ընտրեցէք զխոտորնակն և զփշաբեր. Գէ. եօ։

ԲԱՐԵՓԱՌԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Յաւելեալ կամ յոյժ բարեփառ՝ ըստ ամենայն առման. *Մարմնովս կեանք՝ մահ հոգւոյ է. իսկ որ մահ ասի, կեանք բարեփառագոյն առաջին՝ ոգւոյն. Փիլ. ւին։ *Բարեփառագունին առաջնորդեսցին մըտաց. Յհ. իմ. եկ։ *Ի զուարթառատն լինելոյ՝ սփռօղ, և բարեփառագոյն։ Բարեփառագոյն հարանցն կազմեալ բեմ. Պիտ։

ԲԱՐԵՓԱՌԱՊԷՍ. մ. Պանծալի օրինակաւ. կամ Բարեփառ մտօք. ուղղմտութբ. *Հարկաւոր է և զայս բարեփառապէս 'ի ներքս յաւելուլ. Խոսրովիկ։

ԲԱՐԵՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὔκλεια, εὐκοσμία, εὐδαιμονία. Splendor nominis, gloria, felicitas. Բարեփառն գոլ՝ ըստ ամենայն առման. փառք և պարծանք. շուք մեծ. շքեղութի. երջանկութի. բարեզարդութի, բարեբաստութի. չոհ չեօհրէթ, նամ. *Բարեփառութբ զնոսա յուղարկէ. Խոր. գ. 57։ *Ինձ փառս համարիմ զբարեփառութիւն դորա. Ոսկ։ *Ըզգեստս, և զբարեփառութի, և որ ինչ ըստ մարմնոյ մեծութի, և հեշտութիք, յիշեցուցանելով. Սարկ. ա։ *Յամենայն բարեփառութէ մերկ և կողոպուտ. Լաստ. ծ։ *Այսքան յառաջագոյն յափշտակեմ զբարեփառութիւն. Անդ. 'ի նէրք։ *Առաքինութե քան զամենայն ինչ ընտանեգոյն է բարեփառութի։ Զէին խնդիր ոչ Թողցուք, զհանճար գիտութե նորա՝ կատարած բարեփառութե գոլ սովորեալք (այսինքն ուսեալք)։ Կատարած բարեփառութե՝ յառ ածն նմանութի. Փիլ։ *Բարի բազում քաղաքաց և հրամանքս այս, զի նախապատուիցեն զառ 'ի բազմաց բարեփառութի. Պղատ. օրին. ծէ։

ԲԱՐԵՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ուղղափառութի. *Ոչ տայր տեղի բարեփառութե՝ չարափառութբ մոլորեալի. Շ. գ. յհ։ *Սբ հարքն՝ բարեփառութե հիմնացեալ հաւատով։ Բարեփառութեան ղամպարօք փայլեալ. Յհ. իմ. եղբ։ *Բան՝ զոր հարցէք, ով բարեփառութե հարցափորձող՝ ածապահ տէր (աշոտ պատրիկ). Դաւիթ բագր։ *Արձանացեալ 'ի վեզ ածային հաւատ բարեփառութե. Կանոն։

ԲԱՐԵՓԱՓԱՔ. ա. Որ լցէ փափաք բարի, կամ մեծափափաք. *Բարեփափաք ջերմութե այլ յօրինուածոյ. Նար. ղֆ։

ԲԱՐԵՓՈՐՁ. ա. Εὐδόκιμος. Probus, probatus, et laudatus. Փորձ և ընտիր. քաջահաճոյ. գովելի գտեալ փորձիւ. հանդիսացեալ. պանծալի. *Բարեփորձ վկայիւքն նոցա վարեալք. Նիւս. բն։ *Բարեփորձ հօրքն այսու ամբողջ հաստատեցին. Լմբ. պարգ։ *Ընդարձակ և գիւր է բարեփորձ ճանապարհն. Վրդն. ղեւ։ *Բարեփորձ եղեալ զլինուցդ ձերոյ ամենայն ուրեք։ Սովորեալք բարեփորձ լինել, ոչ մարմնական զէնս շարժեալ. Պորփ։ *Ոչ աշակերտացն, որք բարեփորձք լինին, փառս ընծայել, այլ՝ ածոյ. Կիւրղ. ղրդ. և գնյ։ *Ուստի բարեփորձն լինել սովորեսցուք, նոքումբք երևիմք թէ՝ և յիշատակի եմք արժանի. Մեկն. ղեւ։

ԲԱՐԵՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Փորձ և ընտիր գտանիլն. լաւութի. *Որ երկաքանչիւրոց աջողական իցէ, զկատարապէս բարեփորձութեն առցէ դատավճիռ. Մեկն. ղեւ։

ԲԱՐԵՔ, ի. կամ ԲԱՐԵՔԻ, քւոյ, քւոց. ա. որ և ԲԱՐԵՔԻԿ. Բարւոք, կամ բարիոք. բարի. լաւ. ընտիր. *Եթէ որդիք ուրուք իցեն յոռի, և նա ցանկացի այլոյ որդւոց բարեքւոց հայր անուանել. Ոսկ. յհ. ա. 12. ըստ հին ձեռ. իսկ 'ի նորն բարե ոց. և 'ի տպ. բարեաց։

ԲԱՐԵՔԱՁԵԻ, ի, աց կամ ից. ա. Որ ունի բարւոք ձև. բարեձև. գեղեցիկ, բարետեսիլ. *Որոց և դիպեսցին բարեքաձևոյ տարերց. Յհ. իմ. պաւ։

ԲԱՐԵՔԱՂԿԱՊԷՍ. մ. Բառ անյայտ. թերևս՝ որպէս բարեկրօնութբ. օրինօք. պարկեշտ կարգօք. 'ի պ. թէւչ. կէզ. *Պայծառագոյն հանդերձիւք զվախճանեալսն 'ի մէնջ բարեքաղկապէս զարդարանօք պատեմք. Պիտ. (ուր 'ի մի ձ. իբր մեկնաբար գրի՝ բարեպաշտապէս։)

ԲԱՐԵՔԵՄ, եցի. ն. Բարիոք պաճուճել, սեթևեթել. պատուական. առազգաստել. *Յունաց մատենագիրք կամ քաղդէացիք զախտն բարեքեն, (այսինքն զնաբուգոդոնոսորայ պատժիլն)... և ած անուանեն զմոլորութիւն՝ որ եմուտ 'ի նա. Եւս. քր. ա։ *Ոչ եթէ անուամբք բարեքողք եղեն խոստացեալ երանութիւն, այլ՝ առնելեաց երանութեցն. Եփր. համաձ։

ԲԱՐԵՔԻԿ. ա. գ. Ի բառէս Բարեք, իբրու բարւոք կամ բարւոքիկ. ըստ յն. պայծառ. պայծառագոյն. λαμπρότερος. ազնիւ, լաւէէ, եւէիս. էյիձէ. *Եթէ ոք 'ի քահանայից հանդերձիկ ինչ բարեքիկ ագանիցի. Ոսկ. ֆիլէպ։ *Եւզայր վարդապետ՝ եթէ տեսանեն՝ որ 'ի կերակրիկ ինչ մտաբերիցէ, և բարեքիկ հանդերձիկ ագանիցի... բամբասեն. Սրգ. յուդ. բ. ըսփ ֆ։

ԲԱՐԷ". Այսպէս գրեն ոմանք 'ի գրըչաց զնախակարգեալ բառսբարդեալս սովորաբար ըստ ուղիղ կանոնի ԲԱՐԵ". ('ի բարի, բարեաւ, բարեաց.) օրինակի վասն ասա գնեմք զքանի մի բառս, որովք լիցի զուղիղն դատել գրագիտաց։

ԲԱՐԷԱԶԳԻ. Տես ԲԱՐԻԱԶԳԻ. և 'ի բառն ԲԱՐԵԶԳԵԱՑ. *Այր քաջ և բարէազգի. Սոկր։

ԲԱՐԷԴՐՈՒԱՏԵԼԻ. ա. Յոյժ գովելի. երիցս երանելի. բարեյիշատակ. *Բարէդրուատելին գրիգոր. Թէոդոր. Տայրոգ։

ԲԱՐԷԶԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարապումն 'ի բարի բարի զբօսանս կամ զբաղմունս. *Որ զամենեցուն անձինս շարժէր 'ի բարէզբօսութի առաքինութե. Սոկր։

ԲԱՐԷԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԲԱՐԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Մտադիւր և սիրով ընդունելութի. *Եւ արդ գրեմ ձերում բարէընկալութեանդ զճշմարիտն զոր լուայ. Աբ. անփ։

ԲԱՐԷԺԱՄԱՆԱԿ. ա. Բարեխառն ըստ եղանակի օդոյ կամ դրից. հովանաւոր. *Շինեալ քաղաք բարէժամանակ՝ 'ի մէջ ծովուն և ձեռագործ լճի կառուցեալ. Խոր. գ. 62։

ԲԱՐԷԿԱՄԵՆԱՄ. Տ. ԲԱՐԵԿԱՄԱՆԱԼ, ԲԱՐԵԿԱՄԻԼ. *Եկեալք 'ի ծանօթութիւն որդւոցն նորա՝ բարէկամեցան. Ճ. Բ։

ԲԱՐԷՅԱՆԴԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐτολμία. Confidentia. Գեղեցիկ յանդգնութի, կամ գովելի համարձակութիւն. քաջ վստահութի առաքինեաց. *Հետևեալ լինի արիութե բարէյանդգնութեն. Արիստ. առաք։

ԲԱՐԷՅՈՐԴՈՐ, կմ ԲԱՐԵՅՈՐԴՈՐ. ա. Ի լաւ անդր յորդորիչ, կամ յորդորեալ. մտադիւր. յօժար. *Ամենայն բարէյորդոր կամօք կայր. Վրք հց. ծդ։

ԲԱՐԷՅՈՐԴՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Յորդորումն 'ի բարիս. յօժարութի և սէր բարւոյ. փոյթ. ջան. *Զգաստս և հլուս յամենայն բարէյորդորութիս. Կանոն։

ԲԱՐԷՊԱՐԳԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարգևումն բարեաց, առատաձեռնութի. և պարգևք բարիք. *Քո անծախ բարէպարգևութեդ դրունք՝ են քո սիրոյդ առ մեզ յարձակումն. Խոսր։

ԲԱՐԷՏԵՍԱԿ. Տ. ԲԱՐԵՏԵՍԱԿ. *Աչեղ, ալեխառն, բարէտեսակ. Հ = Յ. ապր. ծէ։

ԲԱՐԷՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տես ԲԱՐԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ։

ԲԱՐԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԷԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. *Այսպիսի է արուեստ բանսարկուին, ձեռվ բարընկալութե գնէ զորոգայթն. Ոսկ. գծ։

ԲԱՐԺԱԿ. Տ. ԲԱԺԱԿ։ Վրք հց. յ։

ԲԱՐԺԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. *Այլև ոչ ըստ չորրորդին բարժանականէ՝ եզելութես օրինակն. Խոսր։

ԲԱՐԺԱՆԵԼ, իլ. Տ. ԲԱԺԱՆԵԼ. *Աւի՞ք երրորդութին բարժանիլ անբարժանաբար, և միաւորիլ որոշմամբ. արդ բարժանի ըստ դիմաց, և միաւորի ըստ բնութեան. Խոսրովիկ։

ԲԱՐԺԱՆՈՂ. Որպէս Բաժանեալ կմ

բաժանելի. * Փառք հոգւոյն որ ելոյին ի հօրէ, և յորգւոյ ոչ բաժանուլին, և իսկակցին հօր և որդւոյ. Ցնծաց, եէր. դին. փիա :

ԲԱՐԺԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Բաժանողութիւն. բաժանումն. * Պարտ էր փոխել և զանունն, և ոչ կոչել հաղորդուի, այլ բարժանողութիւն. Լմբ. պթգ :

ԲԱՐԺԱՆՈՒՄՆ. Տես ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ. * կենացս և հանգերձելոյն բարժանումն. Մագ :

ԲԱՐԻ, բուոյ, բեաց. ա. և ֆ. Ἀγαθός, Ὀφ, Ὀφν. Bonus, na, num. Լաւ. ազնիւ. պատուական. գովելի. սիրելի. բաւական ըստ ինքեան (ոք, կամ իմն). ազէ. Եղի, ալ՝ Ֆարաճ. (սանս. վարա, ընտիր, ազնիւ). Տ. և ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ : * Ձիք ոք բարի, բայց մի ասե : Ա յր բարի և անձնեպայ : Մարդ բարի ի բարի գանձուց սրտի խրոյ հանէ զբարիս : Ազնիւ ծառայ բարի և հաւատարիմ : Ծառ կամ պտուղ կամ երկիր կամ ժամ բարի : Պաղգևս բարիս : Տուրք բարիք : Ալ գործովք բարեօք : Զգործս բարեաց. կիմ Ջիշատակ մեր բարեաց. (յն. բարի) : Գիտել զբարի կամ զչար : Խոտ բեա ի չարէ, և արա զբարի : Բանս բարիս : Ձէ բարի բանգ : Ձէ լինձ բարի : Ուղիղ և բարի է ճա յր ի ինձ գու յայտ իմ : Ինձ մերձենալ առ Ած բարի է. Արա որ ինչ բարի Թուի առաջի ուրշի աչացդոց : Տէր որ ինչ բարի է առաջի իւր, ինքն արասցէ : Ծագէ ի վերայ չարաց և բարեաց : Զչարս և զբարիս : Ժողով վեցին զբարի բարին (այսինքն զլաւսն) յամանս, և զնոսաւն ի բաց ընկեցին. Ան : * Ի բարութիւն ոք բարի կոչի, և ի չարութիւն չար. Եղիէ : * Որ բարին էր, նոյն և չարացաւ. Եղիշ. Ի : (որպէս Թէ բարի՝ ինչ լծ. ընդ բառք. վարելն, բերըն, արի. Ան : * Բարիքն՝ որպէս Թուի ինձ, բարիք են Թուեցեալ յամենայն տեղ, և գարշելիքն՝ գարշելիք. Պգաթ. Ֆնովս :

Կամ որպէս յն՝ Καλός, λή, λόν. (լծ. գեղաւոր. ազուր. կոպէս.) Գեղեցիկ. հաճոյական. ընտիր. բաւական, և այլոց օգտակար. * Եթէս ամէն զոյն, զի բարի է : Որթ մի մասուպ և բարի : Ինքեզ բարի էր առելոմէ : Դիպող ինչ, և բարի հասարակաց : Նպաստ բարի եղև ինձ : Գործ մի բարի գործեաց գա յիս : Բազում գործս բարիս ցուցի ձեղ : Վասն բարւոյ գործոյ ոչ առնեմք զքեզ քարիւք. ան : * Երկեաւ նա ի բարի շքոյ անտի փոսաց հրեշտաւ կին. Եէր. համաբ : * Տուր ինձ ընդ բարի գինս զաեղի կալոյս այսորիկ. Եէր. ճաց : * Բարի՝ որում աւնեքեան ցանկան. Ոսկի : * Մարդոյ բնութիւն՝ բարեաց ցանկացող է. և ոչ չարեաց. Եղիէ :

Կամ Լաւ, բարւոք. որպէս յն. Ք., ἐս. եէր, եէր, Խայր. * Բարի լինիցի ինձ կիմ մեզ : Բարի լինիցի քեզ և որգւոց քոց յեա քս : Բարի արարից կամ արասցուք քեզ : Աբրաամ բարիս առնէին վասն նորա : Մի յապաղեր բարի առնել կարօտեալոյ : Բարի արարէք, չար արարէք. ան : * Ոչ տեղւոյ զանազանութիւնք զբարին և զվատթարն գործն ձեն. փիւ. այաբ : * Ցոր ինչ ոք ձեռն արկանիցէ, բարի և կարևոր գործոյ պէաք են արուեստին. կեբղ. ծն :

ԲԱՐԻ. գ. } Բարութիւն, բարեգործու-
ԲԱՐԻՈՒ. } թիւն. բարեբարութիւն. իրք բարիք. ալէ՝ ոն. ալէ բեան եր. էալ, խայր, ֆալլ. * Ձիոչ բարի գործեցից : Բարւոյ իմիք լինել : Որ գործէ զբարի : Մի հայհոյեացի բարին ձեր : Բարի արարէք առեղեաց ձերոց : Ընդ ամենայնի ամենայն բարութեաւ եղէք : Տացէ բարիս այնոցիկ՝ որ իրն դրեն գնա : Բարիս գործել : Ընկալար անդէն զբարիս քո : Զբարեաց զհետ երթայք : Հանդերձելոցն բարեաց : Դու հաստուցեր ինձ բարիս : Արարեր ինձ բարիս : Որոց բարիս արարեալ յուզարկես արժանիս ոյ : Տէր հաստուցէ նմա բարիս. ան : * Քանզի բարի եգիտ, փոխարէնս հաստուցանէ բարեարին. Սեբէր. ի : * Ո՞վ բաւական է բարեաց բարեւարին գոհութիւն մատուցանել. Ցճա. է : * Որ արժանեացն լինին բարիքն, պարտք է. Խոսր : * Ուրքեալ որ զինչ և է բարով (այսինքն բարւով, բարեօք) փոքոց :

Եւ իբր ինչք. գոյք. ունչ ընչաւ. * Փոխանակ զբարիս մեր առ նոցա կարիան. Ցճա. ք :

Եւ Ողջութիւն. բարեհանութիւն. բարօրութիւն. յաջողութիւն. խօշլոփ, ֆեմալի բան հաւ. * Ի բարւոջ մերում յիշեալ եղբայր սիրելի. Խոր. ի. 17 : * Որ պարգևեցեր զօրս բարեաւ և խաղաղութիւն անցուցանել. ԹՀ :

ԲԱՐԵԱՒ, կամ ԲԱՐԵՕՔ. որպէս Ողջամբ : Տես ի վեր անդր ԲԱՐԵ՛. ան :

ԲԱՐՈՎ. ս. Իբր Սիրով, մարդասիրութ. * Ի սկզբանն բարով իմն ընկալեալ. Ցհ. իՌ :

ԲԱՐՈՒՈՑ. Տ. ԲԱՐՈՒՈՑ կամ ԲԱՐՈՒՈՑ. * Ամ լինն, որ եղեն յայնմ կղզւոջ այնպէս բարեօք. Բ՚ա. ի. 6 : * Հրամայեաց, զի նոցին կապանսքն երթիցէ ի բանսն, մինչ եւ եղիցի տեղի լսել նմա բարեօք. Ճ. Ա : Որ և գրի Բարեաք. Պգաթ. ոթէ :

ԲԱՐԵԱՑՔՆ. Իրք բարի արանց. (հելլէն. նաբանութիւն) : τὰ τῶν ἀγαθῶν. * Հաստատուկ և միաբանք՝ ընդ առաքեչելոյնն, սիրելեացքն (իրք բարեկամաց), և ևս կարի առաւել բարեացքն, որոց հոգ խնամոյ է հաճոյ լինել ու. փիւ. խմաթն :

ԲԱՐՒ՛. ս. Բարեաւ. ողջամբ. Բաբվ. խօշ. * Բարի եկիր ճանապարհորդ խաղաղութիւն. . Բալուոք գտաք զէմ՝ օթեվանիք ոյ հոգւոյն. Ջնոբ : * Բարի եկիր որդեակ իմ. Հ=Յ. նոյ. իՁ : * Բարի եկիր մեծ որդեակ իմ. Վբթ հդ. Ք : * Բարի եկիր ճածաւեր ազաւնոյսդ քոյ. Հ. ԻԼիՒ : * Բարի առաջնորդեա՛ ի գէմ եգեալ աեղին. Ցհ. գաաւն :

ԲԱ՛ՐՒ՛. շ. որպէս ումկ. բ՚ոբէ. պ՚որէ. այսինքն գ.ունեա. գեթ : Լմբ. պթգ :

ԲԱՐԻԱԶԳԻ. ա. Ἐυγένιος. Nobilis, generosus. որ և ԲԱՐԷԱԶԳԻ. Ազնուազգի. բարեզարմ, ազնուական, և ազնիւ, ընտիր. Տես և ի բառն ԲԱՐԵԱԶԳԵԱՑ : * Պատուական և բարիազգի ես. Ճ. Ա : * Ըստաւելիւք նորին (որթոյ) բարիազգի և ճշմարիտ այգւոյն հանդիսին (այսինքն գբ տաճին). ԱՒ. է :

ԲԱՐԻԱՆԱՄ, ացոյ. Լ. Որ և ԲԱՐԵՆԱՆ. Բարի լինել. լաւանալ. աղէկնալ. * Որով խրատեալ մարգիկ՝ բարիանան. Երզն. Տգր : * Միայն ինքն ձե՝ բարուեթի. իսկ այլք՝ միայն հաղորդակցութ բարուոյն բարիացեալք . . . Որ ի պատճառէն է (բարւոյ), բարիանայ. Պրկղ. ւԼիՒ :

ԲԱՐԻԱՆՈՒՆ. ա. Ἐυώνυμος. Fausti nominis, clarus. Որոյ անունն է բարի. բարեհամբաւ. անուանի. * Ալր պատեղագ. մող և բարիանուն. Ճ. Ա : * Իբրև տեսաց Նեաճ այլ եղբայր բարիանուն, խնդութ ընդ ունիմ : Եթէ ընդ բարիանունն այն զմի ինչ առնես ի հաճելեացն, ան. Վբթ հդ. Ք :

ԲԱՐԻԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Բարիանունն գոլն, և բարի կոչելն. որպէս յն. Ἀγαθωνυμία. Bonis nominis adeptio, et appellatio. * Զքաղցրիչն ոյ յառաջ ձանապարհայ յայտնաբանականն բարիանունեն. Լեին տեսցուք : Ալդ բէր, ի վերայ նորին ընկալցուք բանիւ զբարիանունեն. Դիան. ածայ :

ԲԱՐԻՒԱՂԱՑ. ա. Լի բարեօք կամ արգասեօք. Բաբէ. Բերէ. լաւ. պերեէնելի. * Երկիր բարիաշատ և անասնաբոյծ. Վբթ. օրէն :

ԲԱՐԻՒԱՒԱՑ. Տ. ԲԱՐԵԱՒԱՑ. * Բարեկամք և բարիասացք հպարտացք. Մծբ. ծն :

ԲԱՐԻՒԱՏԵԱՑ. Տ. ԲԱՐԵԱՏԵԱՑ. Μεσόκαλος. Osor boni vel honesti. * Բարիատեաց Թշնամին. Թէոդոր. խլ : * Բարիատեայ բանասարկուն. ՃՃ : Վբթ հդ : Լծ. իլ. (ուր տպ. բարեատեաց) : * Բարիատեաց, հեզգ, ծոյլ. ԲՆիՒ : * Բարիատեաց բարուց. Վբթ. նէ :

ԲԱՐԻՒԱՏՈՒՐ. ա. Որպէս Բարեատուր, և բարեսարական. * Ցուցանել զբարիատուր զերախտաւարութիւն հատուցմանն վասն իւրոյ մարդասիրութեանն. Բ՚ա. Ծ. 6 :

ԲԱՐԻՒԱՐԱՆ. ա. Բարի տեղեաւ կամ հաստատ. սթէղծ՚ածք բ՚որի. * Գեղեցիկ և բարիարարած կենդանիքս ի հաստակայ միացեալք. Աբէ :

ԲԱՐԻՒԱՑՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տաղ բարեհանալ. * Եթէ պատճառն բարիացուցանէ, և որ ի պատճառէն է՝ բարիանայ, ապա եղիցի նոյն ինքն բարուն պատճառ. Պրկղ. ւԼիՒ :

ԲԱՐԻՓԱՒՈՒԹԻԱՆ. ա. Ἐυπατρίδης. Nobilis patriâ, vel genere. Ազնուական՝ գաւառաւ կամ հայրենեօք. * Ծառայն զի ոչ ազատ է, գժուարի. որ ազատութիւն մնեալ է՝ զի ոչ բարիգաւառեայ (ասացաւ), ան. Բբա. յոգիք :

ԲԱՐԻԸՆԿԱԼ. ա. Ընկալուչ կամ ընդունարան բարւոյ. * Բարիընկալ աուաքն նուիթի. ճ. Ա :

ԲԱՐԻԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. * կալ՚ի մտերմութեան և բարեխորհրդութիւն. ՃՃա. է :

ԲԱՐԻԿԵՆԴԱՆ. Տ. ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ :

ԲԱՐԻԿՐԵԱԼ. Տ. ԲԱՐԵԿՐԵԱԼ. * Բարիկրալ գրգի. Պիթ :

ԲԱՐԻՅԻՇԱՏԱԿ. ա. Ἐυμνηστός. Bonae, vel felicis memoriae. որ և ԲԱՐԵՅԻՇԱՏԱԿ. Ձիշատակաց արժանի. որոց գոյ յիշատակ բարի. * կարևոր համարիմ զքարիշատակացն նախապատուել զօրինագրութեանն. Լմբ. պթգ :

ԲԱՐԻՈՏՆ. ա. Որոյ ոտն՝ այսինքն գալուստն է բարեհոգան կամ բարեբաստիկ, ոթէ ոտ՚որ. * կարի բարիոտն է, և լաւաբարոյ. Վբթ հդ. ծէ :

ԲԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՁՄԱՄԱՆ. ԿՈՒԹԻՒՆ. * Ազգաւս՚ի մեծատանէ, և անդրդի՚ի բարիորդութիւն՚ի միում վայրկեան ժամանակի եղեալ. Բբա :

ԲԱՐԻՈՒՔ. Տ. ԲԱՐԻՈՒՔ. ս. Καλῶς. Bene. որպէս Թէ՝ Բարեօք, կամ Բարեաւք. զի դրի և Բարեւք : Լաւ. լաւ ևս. գեղեցիկ. քաջիկ. ազէ. Եղի. * Ծակել բարիուք է : Որպէս և բարիուք Թուի քեզ. Տ՚ոբ. ծէ. ււ : Ցոտրն. գ. 3 : * Ձայդ բարիուք առնէք. Եղիշ. է : * Պատճառք կելոյ և բարիոք կելոյ. փիւ. բագն : * Ալ բարիուք բաժանեսցեն : Եւ բարիոք կարգաւորեալ. Շ. յ՚ ոբէէ. Ե վիպ :

կամ ա. Καλός. Bonus. Բարի. ընտիր. ազնիւ. * Ապականէ զբարիոք արարածս նոր. Եղիէ : * Ոսկի երկրին այնորիկ բարի է. ապա ուրեմն գոյ այլ ոսկի ոչ բարիոք. փիւ. այաբ : * Գան զոչ բարիսք ծաղք՝ ար-

*ոսպ գովելի : Աշխ. ոպ : * Որ բարիոք վարուք կեցցեալ : Եւ բարիոք կարգըս տալ կեալ. Ցն որդի : * Զանուանս բարիոքս. Եփ. համաբ :

ԲԱՐԻՈՔԱԳՈՑՆ. որ և ԲԱՐԻՈՔԱԳՈՑՈՑ. Լաւագոյն. լաւ. ալ ագէի. * Ո՛չ բարիոքագոյն քո թագաւորութեդ խորհին խորհուրդ ոչ. այսինքն ընտանագոյ. Աւծ. ա. 14 :

ԲԱՐԻՈՔԱԳԻՍ. Տ. ԲԱՐԻՈՔԱԳՈՑ. * Ոչ բարիոքագոյնս պատմեսցայ. Ցծնակ : * Ա՛ծել յաւարտումն պարիոքագոյնս խորհուրդն. Կանան :

ԲԱՐԻՈՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Լաւութիւն. բարեվարութիւն. * Բարիոքութեն ասէն իսրայէլ կոչեցաւ այդպի ցանկալի. Եփ. համաբ :

ԲԱՐԻՕՐԻՆԱԿ. Տ. ԲԱՐԵՑԵՍԱԿ. * Ո՛րքան բարիօրինակ տեսլեամբ հիւանդին պարսակ անթեղանամ. Ճ. Ա :

ԲԱՒԽՐԻՄ, հցայ. ֆ. ռմկ. բաւնէլ. այսինքն լինել որպէս բաւած. ցնորիլ. յիմարիլ. * Ցայսպիսեացս է երբեք և պատրիլ տկարամտացն, և ախտատարաց բարիսըրիլ, և կարծել զծծ թագաւոր՝ որպէս զորս տեսանեմք, և ասէր՝ իբրև որ առ մեզ են. Վահր. Երզորդ :

ԲԱՐԿ՝ ա. իբր Ὀξύς. Acer, acutus. (ընդդէմ ընդ Բարակ, և այսմատ Բարիւրեւ). Սուր և կծու ըստ որակի. կարի ԺԹու. հատու. կսկծեցուցիչ և տոչորիչ. Ւփրաւ. ԹԷՈՓԻ, սորփ, էդէ. * Ալ, և բարկ քացախ. Ագաթ : Ն ՃՀ. սպեղ :

Կամ Դժխդակ. կարի խիստ և սաստիկ. յի բարկութ. զայրագին. անագութ. իբր. Ὠμός. Crudelis. Δεινός, τραχύς. Acerbus, acer. ԱԷՐԻ, ԵՒԼՈՒ. * Զոր բարկն անուանեն, գտանի հեզ և հանգարտ. Ո՛ի. Տ. ա. 16 : * Լաւ է աշխարհական հանդարտ՝ քան զմիայնակեաց բարկ և անզգամ. Ծաւթ. ԺԹ : * Արբեցողն՝ ցասկոտ և նախանձոտ և բարկ և անմիտ լինի : Ա՛յլ զի ամենևին զբարկ միտս յայտ առնիցեմք, վերագրաւն հանդերձ գազանս վայրենիս կոչեմք (զսուրս). Ո՛ի. Ես : * Բերանանեցան՝ ի բարկ բախման անչափ աղէտից. ՁԹ. ԼԲ : * Ցամենայն ախտս բարկ և չոյտք են ը մեղ՝ ի մարտնչել : Ծաւրաբերս ասաց զգայբանս՝ բարկս ձնանդրտիսոս. Լ՚ՓԷ. ոչ : * Բորբոքեցեալ գան խիստ ու բարկ. Շ. Եզէս :

ԲԱՐԿ. Տ. Սաստկապէս. սաստիկ, ուժգին. * Մինչ բարկս բարբառ էլ՝ ի խտտուԹեն վարե. Ո՛ի. գղ : Ցանկարծակի բարկ ծիծաղեցուք : Ամիրայն բարկ ծիծաղեցաս. (որ է քրքջալ. փռհռհռ խնդալ). Ճ. Ա :

ԲԱՐԿԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել բարկ, սաստկագոյն. առաւել բարկացող. * (Ա՛նաբիծ) գազան՝ քան զամենեսեան բարկագոյն է. Ո՛ի. Տգնե :

ԲԱՐԿԱՃԱՅԹ. ա. Բարկ Ճայթմամբ, սաստիկ Ճայթմունս գործող. * Իբրև զկարկտաբար բարկաճայթս սիրեցան Նաբ.յակէտ :

ԲԱՐԿԱՆԱՄ, ացայ. է. Ὀργίζομαι, Θυμόομαι, ἀγαναχτέω, παροξύνομαι. Irascor, indignor, furo, exacerbor. Բարկ և սաստիկ լինել՝ վառմամբ կրից՝ մանաւանդ ի վրէժ անիրաւութենէն եղելոյ. ցասնուել. զայրանալ. սրտմտիլ. զայրագնիլ. դժտիլ. գազանանալ. սրտդիւր. փորձանգ, էօրէնէնՏէ. ղանգռե կենկե, կիճենկե. * Բարկացաս յակոբ. և կատէր ընգ լաբանոս : Իբրև լուաւ տէրն նորա, բարկացաւ սրտմտութ : Բարկացաւ տէր սրտմտութ ի վերայ մովսէսի : Բարկանայք, և մի մեղանչէք : Մի բարկասցիս ծառայի քոմ : Բարկացաւ տէր ոքայ, կամ ի վերայ ոքայ : Զի մի բարկասցի ած ի բարեգութ քո : Բարկացեալ է առցա տէր : Մինչեւ դիտոմն բարկասցիս տէր : Ի վերայ այսր ամի ոչ բարկանայեմ : Բարկացեալ էի ի վերայ ժողովրդ գնան իմոյ : Բարկացաւ սրտմտուե իմ ի վերնորա. Ես : * Բարկանալով ի բժիչկն. Վ բ. Կդ. Ի՛ : * Ա՛յն՝ բարկացելոյ էր, և այս՝ խրատողի. Մ՚Ա. Երէմ : * Բարկացան նոքա ի մէնջ ի վէգ եկին ,,. այսինքն ոխացան. (ՀԵՒՍԻ) . ա. Գ. ԺԹ. 59 : * Բարկացաւ ի նմանէն մինչև յօրն գատաստանին տեսան մերոյ. Եփ. համաբ :

ԲԱՐԿԱՆԱԼ. որպես Դժտարիլ, դըժկամակիլ, տարջանալ. ծծրբը գալ. ՀԻՀՁԵՆՏԷ, ՀՆՁԻՆՏԷ, ՓԻՆՀԱՆ օլՃԱ. * Բարկացայ, զի արարի զնոսա : Եւ լուեալ տատանցն՝ բարկացան ի վերայ երկուցն եղբարց : Սկզբան բարկանալ յահովքայ և յովհաննու. և այլն :

ԲԱՐԿԱՆԱԼ. Ջայրանալ, ըստ որում սաստկանալ. Տ՚ն ի բան ԲԱՐԿԱԳՈՑՆԱԼ, ըստ ը նշ :

ԲԱՐԿԱՒԻՐՏ, սրտի. տաց. ա. Ὀξύθυμος, Θυμώδης. Iracundus, celer ad iram. որ և ԲԱՐԿԱԳՈՂ. ասի. Ուշով ի սրտի ըզ բարկութիւն, ցասմունս, ցասկոտ ի քնէ, և փոյթ ի բարկութի. Էօրէնէվ, ՌԷՆՁԻԼՃԱ, ՌԻՒՆԷ. * Բարկասիրան գործէ առանց խորհրդոյ : Մեծամտիքն բարկասիրքը են, գիւնի մի արքային. Աաւ. ծը. 17 : ը. 4 : * Բարկասիրտ է և թշնամանող. Ճ. Ա : * Բարկասիրտ եմ, և խիստ առ յանցաւորս. Հ. ՅՆԼ. ծը : * Բազում անգամ է առաջնել զգազանս վայրենիս՝ հանգարտացեալս, իսկ զբարկասիրտս ոչ երբեք. Սրփ. յն. Ը : * Բազումք ի բարկասրտացն եղեն կարի հեզք. Բբ. Տրէ :

ԲԱՐԿԱՑԱՑ. ա. Ցայտեալ սաստկութ որպէս բարկութ. որ ցայտէ զյաս սումն. տհապին, սաստիկ յուզեալ. * Ա՛յժմ ծով ի բարկացայտ լուռնակուսուտ ալէացն զնսաեալ վրդովմանց. Խոր. վրվէ : * Բալ. կացայտ (կամ բարկացեալ) ալիքն՝ լեռ. նամէև կուտակին. Ագաթ :

ԲԱՐԿԱՑՈՂ, ի, աց. Բարկացեալն. և որ սակաւ բարկանայ. բարկասիրտ. Ὀργίλος, Θυμώδης. Iracundus. ԷօրէՆԷԼ, ՌԷՆՁԻԼՃԱ. * Ա՛յր բարկացօղ ագեղ է կերպարանօք : Մի լինիր ընկեր առն բարկացողի : Մի բարկացիլ, մի թշնամանօղ : Լաւ իցէ քնակեալ յանապատի, քան ընդ կնոջ լեզուանէղ, անզգամի և բարկացողի : Փրկիչ իմ՝ ի Թշչ նամեաց իմոց բարկացողաց. ԵՒն : * Որսակ ըստ սոսա ասին և բարկացօղք ... Ոչ ևս ասի բարկացօղ. Աբէսա. սրտ :

ԲԱՐԿԱՑՈՂԱԳՈՑՆ, գուներ, ից. ա. Ὀργιλότερος. Iracundior. Աաւելիք բարկասիրտ. լաւ Նէղլէրա. ՓԷՓ ՌԻՆԻԼ. * Ախոյք ասին. հիշան, եթէ սրտմտիլ՝ բարկացողագոյն ոք է. քանզի ոչ ևս ասի բարկացօղ, որ յայսպիսում ախտէ բարկացողագոյնն է, այլ յաւ էտ կիրք ասին այսպիսիքս. Աբէսա. սրտ :

ԲԱՐԿԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀργιλότης. Iracundia. * Ախտ բարկութ. լինելն դիւրաշարժ ի բարկութի. * Բարկացողութենէ է չարութի ցասմնատեսակին, ըստ որում դիւրաշարժք լինին ի ձեռն բարկութե ,,. ն. ի բարկութի. Աբէսա. առատ. յորմէ և Լ՚ՓԷ. սղ : * Հարկեսցաս ի բարկացողութ. Թին, որ է ի նմա Թուեալ որութե կիրք : Զի՞նչ է բարկացողութի. ևն. Վ բ. Կդ. Ը՛ : * Մեղք դիւթի բարկութի է և բարկացողութի. Եփ. Լգ :

ԲԱՐԿԱՑՈՑ. որ և ԶԱՐԱՑՈՑ. Տ. ԲԱՐԿԱՑՈՂ. * Դառնամաղձքն բարկացոք (կամ բարկացոք) լինին. Լ՚ՓԷ. առ :

ԲԱՐԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարկացողութի, կամ առիթ բարկութեան. * Աղօթք փարիսեցւոյն բարկացութի եղև : Արգ ի բարկացութէ անտի յայնմանէ ժառանգեա զմեզ զաղօթս մաքսաւորին. Եփ. համաբ :

ԲԱՐԿԱՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Παροξύνω. Exacerbo. Շարժել ի բարկուն. զայրացուցանել. դառնացուցանել. սրտոզ ՅԸՆԷԼ. փառըմ՚ոգ. ԷօվԷԼՀԻՒՐՏԷ. * Ո՛րչափ բարկացուցեր զեր ած քո : Եւ ի քոյէք բարկացուցէք զիր : Մինչև յերբ բարկացուցանիլ զիս ժողովուրդդ : Բարկացոյց նա զծծ. ևն. Օրէն : Թուոց : * Բարկացուցեալ և դառնացուցեալ զարարիչն. Ագաթ : * Վայ անձին մեզաւորի, զի զարարիչն իմ բարկացուցի. Նաե. Է :

Մերթ՝ պարզապէս Բարկ առնել. այսինքն սաստկացուցանել, վառել բորբոքել զկիրս աներևոյն, դրգռել զգայութիւն և զցաժարուի. ապբըմոգ, գէղբըմոգ. * Սէր տեսանելոյն բարկացուցանէ և բորբոքեցուցանէ զքեզ այէք : Նանրութիւն չատ խօսութեն բարկացուցանէ զքեզ լէզու : Ծառրասիրտք եղէք, բարկայոյք ի չար ցանկութիւնս ... այլ զբարկանալն յետ ցանկութենէց մեղայ հատէք ի ձէնջ զըզջմամբն. Լ՚ՓԷ. ոչ :

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀργή (յորմէ Թ. ԷօրէԷ), Θυμός, χόλος. Ira, indignatio. Բարկանալն. կիրք սրտի վասն ընկալեալ անիրաւութենէն հանդերձ բաղձանօք վրէժխնդրուե. ցասուին, զայրոյթ, սրտմտութ. Էօրէ, ՓՓՐՆԷԼՓ. Խըմ, ղալէպ. * Բարկութիւն՝ ոչք սրտմտութե և յարձակումն բաւական առ ի զղկլըղն փոխատրութ իբրև ի զկծեցելոյ անձին ի վրէժառնուլ. Բբ. Էրէ : * Ածցէ սրտմտութի բարկուե եղբօր քո ի քէն : Դարձաւ ի բարկութէ : Խօսեացի ընդ նոսա բարկութ իւրով. Մի բարկութ քով խրատեր զնս : Բան խիստ յարուցանէ զբարկութի : Տուրք գաղտնիք դարձուցանեն զբարկուե : Բարկուե մարդոյ զարգարուե ոյ ոչ գոյե : Գանձեա անձին զքոմ բարկութի յաւուր բարկուե. ևն : * Բարկութիւն՝ քնական ինչ է. և սակայն չընթակայէ և ի կատարմանե սահմանեալք զնա՝ ասելով, եթէ Բարկութի է եռանգն զսրտիւն արեանն՝ առ ի տեղուոյն փոխանրէն տրամեցուցանելոյ. Սահմ : * Ի՛ բարկութի, որ պատասխելի է ... և է բարկութի՝ որ՚ի վրէժիմնդրութիւն յանցուածոյ է. որպես ասի տէրն բարկանալ բնուե. Սրփ. յն. Ը : * Ի ժամսն յայնիկ ի ձեռն ունէր զբարկութէն. Խոր. Գ. 21 : * Ախտ բարկութի հեզութէ առ ողջանալ. Խոր : * Արմատ բարկութէ՝ անբարտաւանութի. քանզի բարկութէ պատճառք՝ Թշնամանք և անարդանք լինին. Շ. Ֆխ : * Ջանայ յաղթել բարկութէ բարկութէ. Վբ. Կդ. Ը : * Բարկութի է չարժումն խռովութէ՝ բանիւ վերաբերեալ, իսկ դառնութի՝ դրժ. նէութի ի ներքուստ ազմկալ՝ ի չարէն. Ո՛ի. Եէս :

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Դնի երբեմն փոխանակ գործոց բարկութեան, պատժոց, կորըստեան, ապառնալեաց. ղալէպ. * Մերձ է օր բարկութեան՝ նոցա. Օրէն. ԼԲ. 35 : * Բարկութի ած ինու՝ ի վերայ նորա. Ցկ. Գ. 36 : * Սրտմտեցաւ վասն բարկութեան ուստերաց և դստերաց իւրոց. Օրէն. ԼԲ. 19 : * Ի բարկութենէ և եթէ ապրեացուք. Փօրպ :

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. կամ ՀՐԱՑՔՆ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Κεραυνός. Fulmen. կայծակն, շանթ երկնից. ելաբերեմ, պարգ, ւիմէ. *Բանուքն հրացան բարկութեցն. Իմ. ծԲ. 12: * Որ կերաւնուն կոչէր. այսինքն է բարկութի: Պաղումի բարկութէն (այսինքն կայծակն կոչեցեալ) գոտնի կալեալ զտարի և ջհնիգ ամիս. Ե՝՝. ւր. ա: *Ջմռուռ ածէ, որչափ բարկուէ, քանի՞ փայլատականց (արժանի) գործս գործեմք: Ո՞րչափ բարկութէ չնչեն արժանի այնպիսի իրք: Անժուժկալութեի... էած և ի սոգում զհրացան բարկութէն. Ոսկ. ֆԲ:

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Բարկ գոլն, սաստկութի, գժնդակութի. Եաէ՝՝ւէ՝՝ւգ. *Բարկութի բոլբոքեալ բոցոյն. ՅԿ. լԲ: *Ան. ի յապարել անձանց մերոց ի բարկութէ ալեացն. ճ. Ա:

ԲԱՐԶ, ի, ից. գ. Προσκεφάλαιον. Cervical, pulvinus, pulvinar. Պարկ լցեալ կակուղ իրօք, և եդեալ ի մնարս ընդ գլխով ի ննջել կամ ի հանդչել. որպես ինչ մի բարձր, կամ բարձօղ ի վեր զգլուխն. Եսփբփ, պաւիղ, ֆնանգ. *Եւ ինքն ննջէր ի խեւս նաւին ի վերայ բարձի. Մրկ. Ը. 38: *Վասն միագոյն անուէթ մնաքի բարձիցն. Եղիշ. Ը: *Տեսանէ յանուրջս որ բարձ գլխոյն այրեցաւ. Չ = Յ. ֆեփբ. ՀՁ: Տճս և ԲԱՐՁԿՆԵԱՐ:

ԲԱՐԶ. Πρωτοκλισία. Primus in convivio locus. Նստարան բարձր կամ պատուաւոր ի կոչունս. բազմոց. գահ. սեփիր, պէրզ. *Մի բազմիցիս յառաջին բարձին. Ղկ. ձԸ. 8: *Սպաս առնել առաջարին բարձին պատրաստութէ, զայր այր յիւրաքանչիւր գահ հրամայէր մատուցանել. Ը. Ո. Ե. 8: *Ունիմ իշխանութէիւն ընդ եղբարս՝ զբարձն արքայի համբուրել. Խոր. Ը. 54: *Որպան կարմրուէի գունէրանգ բարձից. Նար. Ոդէ. (որ հայի յայլ և այլ նշանակութէիս):

Նմանութ՝. Աջակիան պատուոյ. շուք. պատիւ, աւագութէ. ֆայէ, Ֆանաւագ. *Փոխանակ պատուոյին անարգանս, և փոխանակ բարձ տալոյ և յառաջ ձգելոյ՝ բանս և կապանք: Մեծ աւագութէ բարձի և պատուոյ պարգև իսուսանայր. Աֆաւ: *Բարձ և պատիւ. ճճ: *Ազատութի բարձին: Ամենալաւ բարձի. ՅԿ. լԲ:

Եւս և նմանութ՝ Աջակիան կամ նստարան նաւին ի վերնակողմանն. ԱԲ. *Ի բաց առին զառագաստն, և լքեին զլեակն, և ըզբարձս նաւին. ճ. Ա:

ԲԱՐՁ, բարձք. Βάσις. Basis. (յծ. Թ. պատճառ.) Խորիսխ երանկեան և այլոց ձևոց ըստ երկրաչափից. *Պարտնակեալով իւրաքանչիւրոյ, բարձք ունելով քսան՝ հաւատարակոմ եռանկիւնս եղև: Վեց տափարակ քառանկիւն՝ հաւասարակողմն ունելով բարձք: Երկիր ունի զբարձն հաստատագոյնս. և բարձն այն է, որ ի սկզբանն եռանկեանցն ներքոյ եգաւ. Պլոփ. ֆիմ:

ԲԱՐՁԱ, բարձից, իւք. Մատուռք մատղ նոյ ի միջոյ և ի վայր իջրու կրկին բարձք կամ բարձօղ զծանրութի մարմնոյն. որ և Ազգերք. երանք. և ստորին կոլմնիք նոցա միմեանց ի ծունկս և յոլոգս կամ ի սրբոնս. պոփ, պալբէր, խալլա, պաճափ. որպես յն. Σκέλος, μηρός. Femur, femen. *Աւասցես նոցա անդրամարեաս կըռատեւոյս՝ ծածկել միմեանց չսափ, և բարձս ձիւք չարի: Մէնք նորա, և բարձք պղնձիք: Ի տալ տեառն զբարձս քո ի քակուտին, և զորովային քո յոռոգուցուին: Ոչ խորատ կեցին զբարձս նորա: Բարձք նոցա՝ բարձք ուղղորդք: Բազուկք, և բարձք նորա իբրև ջուխիլ վայելուն պղնձոյ: Եւ ոչ տատանեցան բարձք իմ: Առնատպանք պղնձիք ի վերայ բարձից նորա. ևն: *Ի խարսխոց բարձից մինչև ցափն կառուցման լրոլնէ անդամոց՝ չէ առուզութի՝՝. այսինքն յոտից մինչև ցգլուխ. Նար. ծԸ: *Որոց բարձք՝ այծից, և եղ չիւրք ի գլուխս. Եսս. ւր. ա:

Անսովոր են հոլովք. *Ջոր ուներ ի վերայ բարձուց իւրոց. ճ. Ա: *Տուր ձերոց իմոց զջուրութի... և բարձանց իմոց զժուժկալութի բանաւոր անուոյն. Եփբ. ծՆ. փՀ:

ԲԱՐՁԱԲԵԿ ԼԻՆԵԼ. Խորտակիլ բարձից. *Բրջք գալարջք բարձաբեկ լինցի. ճ. Ա:

ԲԱՐՁԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Σκελιαγές. Cruris fractio. Բեկումն, կամ խորտակումն բարձից, ուստի և կաղութի. *Ցաղագս բարձաբեկութէ հեփեստեայ՝՝. որ եր չէած կաղ. Նննսս:

ԲԱՐՁԱԲԵՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Աեադրութի բարձի. կամ ամբարձումն ի գահ իշխանութէ. *Ջպատիս մարզպանութէ գահակալութէ հաւատացեալ՝ ըստ կարգի բարձաբերձութեան Թագաւորացն Հայոց, մանաւանդ մեծին տրդատայ Թագաւորի. Աբծր. Ը. 6:

ԲԱՐՁԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. գ. Συναναχείμενος, σύνεδρος, κοινωνός. Conviva, consessor, particeps. Բազմեալն ընդ այլս ի նմին սեղանի բարձիւք. սեղանակից. հնխ. պեմ. ձեփ, գեռնագ. *Վասն երդմանցն և բարձակցացն՝ հրամայեաց տալ նմա. Մրկ. ծԸ. 9: *Ցայնժամ եղիցին քեզ փառք առաջի բարձակցացն քոյ. Ղկ. ծԸ. 10: *Ջբարձակիցսն ի բազմականացն ի քաց պուլեաց. Խոր. Ը. 60:

Կամ Աձուռակից, գահակից, կցորդ պատուոյ. *Տիբերիոս զդրուսոս՝ բարձակից իշխանութէն արար: Անտոնինոս զկոմմոդոս զորդի իւր բարձակից Թագաւորութէն արար. Եսս. ւր. Ը: *Բարձակից արեգականն՝ չափուշ արքայից արքայ. Խոր. Գ. 17: *Յարարիչոցս ոչ ոք է չորրորդս Թագաւորին համաձոռ, և բարձակից. Կնբզ. գանյ:

ԲԱՐՁԱԿՈՒԻ ԼԻՆԵԼ. Կռուիլ վասն յառաջագահութէ՝ չրենրիս, և յայլ աշխարհանս պատուոյ. *Բարձակռիւ լինէին, որ կրկին ախոյ եր գուշակ, հպարտութէ՝ միանգամայն և ոլկրամոլութէ. Երվ. ֆի:

ԲԱՐՁԱԿՐԵՄ, եցի. ն. Ըստահձնել. բարձեալ բերել. *Ջամենայն արարածս բարձակրեալ չինչեան (խորհուրդ խաչին). Անան. ի պեթբ:

ԲԱՐՁԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարձակիցն գոլ. և ժողով բարձակցաց կամ իշխանակցաց. *Ունէր յայնժամ զգլխաւորութէն բարձակցութէ իշխանացն հայոց. Աբծր. Ը. 5:

ԲԱՐՁԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձգումն կամ բերումն ի բարձ և ի պատիս. *Վասն մարսի մաքառման՝ բարձաձգութէ գլխաւոր իշխանութէ. Մծբ. ծԸ:

ԲԱՐՁԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Չինուորական պահպանակ կամ զանկապան բարձից. *Ջարդարեալ էր առնապանօք և բարձապանօք մորթէ զինօք. Պոմ. ապէս:

ԲԱՐՁԱՌՈՒ ԼԻՆԵԼ. Աշնուլ ըզբարձ պատուոյ և իշխանութէ, իբրև գահակից կամ յաջորդ. *Ոչ միանգամ բարձառուս լինել միանգամայն, այլ ոմանց աստ, և ոմանց անդ Թագաւորել. Եսս. ւր. ա:

ԲԱՐՁԱՒԱՆԴԱԿ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿ:

ԲԱՐՁԵՐԻՑ. ա. Գահերէց, և Գահերիցական. բարձրագահ յընթերս կամ յիշխանութէ. *Եաս քեզ զաւագութի, և պաշտերէց տեղի՝՝. յն. մի բան՝ զնախագահութի. προεδρία. *Որ էր մի ի չորից գահերէց բարձերէց տաճարին արքունի. Ռսպ. Ֆ. 9:

ԲԱՐՁԵՐԻՑ. գ. Երիցութիւն ի բարձի, կամ ի բազմականի. որ և ասի՝ Առաջին բարձ, կամ Գահագլուխք. Πρωτοκλισία. Primus in convivio locus. *Սիրէն զբարձերէցս յընթերս. Ղկ. Ը. 46:

ԲԱՐՁ ԵԻ ԹՈՂ ԱՒՆԵԼ. Տ. ԲԱՐՁԻ ԹՈՂԻ ԱՒՆԵԼ. *Բարձ և Թող արասցեն զորդիս վասն ատելոյ. կանն:

ԲԱՐՁԸՆՏԻՐ, տրի, րաց. ա. Ընտրեալն յառաջին բարձ. Նախագահ, գահագլուխ. *Իսկ երանեալս... տոհմ արշակունեաց... բարձրընտրաց, գահանշանաց. Նար. Ոդէ:

ԲԱՐՁԸՆՏԻՐ ԼԻՆԵԼ. Ընտրութի առնել բարձի և բարձի ի բազմականի. ցանկալ առաջին տեղոյ. յն. ընտրել զգահագլուխս գահութիս. *Հայեցեալ Թէ զնարդ բարձընտիր լինէին. Ղկ. ծԸ. 7:

ԲԱՐՁԻ ԹՈՂԻ ԱՒՆԵԼ. որ և ԲԱՐՁ ԵԻ ԹՈՂ ԱՒՆԵԼ. Բառնալ Թողուլ. Թողուլ լքանել յիրեաց. անտես առնել. *Ջծերս ցեղսն մի բարձի Թողի առնիցէք. Ը. ընդ: *Աճ բարձի Թողի սրար զնոսա՝ երթալ զհետ սրտից իւրեանց. Մ՝՝. ապոբ: *Ջմեհեանն կարուրան Թագաւորութէն բարձի Թողի առնել. Մարբէն:

ԲԱՐՁԻՉ, ձչի, չաց. ա. Բարձօղ. այն՝ որ բառնայ զոր ինչ և է. *Ոչ միայն բարձիչ յուսոյն չլինին նեղութէիքն, այլ և կալմիչ. Ոսկ. հա: *Կայսն ծնաւ զբարձիչն մեղայ. Եփբ. համաբ: *Եկեալ է բարձիչն մեղաց. Երվ. ֆի:

ԲԱՐՁԿՆԵԱՐ, ներոյ. գ. Որպես Թէ բարձիկք. բաբիիներ. յն. բարձք. Προσκεφάλαια. Cervicalia. Թերևս՝ որպես Աղիս կամ փոքրիկ բարձք փափուկք. ֆոփլա բաբիեր. Եսսբփձէգիաբ. *Կարէն կարկասեն զբարձկնեարդ ի նեղբոյ ամենայն արմըկան ձեռին, և առնեն գլխագիրս գլխոյ ամենայն հաստակաց: Ահաւասիկ ես ի վերայ բարձկնեարդ ձերոյ, յոր գուք ժողվեկիք զանձինս. և պատառեցից զայդ ի բաղկաց ձերոց... և պատառեցից զգլխադիրսն ձեր. Եզկ. ծԸ. 18. 20:

ԲԱՐՁՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարողութէն և ներգործութէն բառնալոյ. բալամունն, ի վերայ իւր բառնալն. *Ջբալամողութէ չինուածոյ մարմնոյս... պատասարեուցես. Նար. ծԸ:

ԲԱՐՁՈՒԱՆԴԱԿ, կամ ՏՃս ի բառն ԲԱՐՁՈՒԱՒԱՆԴԱԿ. ՏԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿ:

ԲԱՐՁՈՒԵՆԵԱԿ, նեկի, կաց. գ. Աբրότονον (իբրու անմահական). Abrotonum. Հգն կոչի յհետալականն, Abrotono femina, santolina. Բանջար մշտադալար, յորմէ կազմի և գինի. Բաբիոննէ, Բայլինի. զոյան կամ ղբաան էնէյի, գոյան օխա, գայսամ: Որմ բարձուենեական կոչի և գնդնածուղկ. սպիտակն ասի և գաճձուս. և գեղինն՝ ըստ ոմանց բրինձս. սիս, կամ բոնձքս: Գաղիան: Ե Բիլէր:

ԲԱՐՁՈՒՄՆ, ձման, մաբ. գ. Բառնալն կամ բառնիլն՝ի վեր, կամ ի միջոց. վերընելը, Ե վերընիլը. *Բարձումն բազկի, ձգումն ձեռին: Բարձումն (այսինքն

բարձիչ) պարտեաց, փախարկիչ կարեաց. Նար. Լ. 2: *Անիոյթ առնել ծանուցին՝ համաձեռնամուխն է ի բաց բարձումն. Ցհ. խ. ոթ: *Բարձումն առ հասարակ յամենեցունց սիրոյ և ամենայն. Խոր. Գ. 67: *Ձանաչելով զբարձումն քաջ զօրավարացն». այսինքն զկորուստ կամ զմահ. Փարպ: *Ջասատանումն աւուրց նկարեն, զանցաւորացս բարձումն գրեն. Նար. Ծէ:

Ի ԲԱՐՁՈՒՍ. ս. ի բարձուէ, ի բարձանէ, ի բարձրութէ, ի վերուստ. Բուժիչն. Էխ-ուէ-ուէն. իբր յն. սψωδει. ex alto, desuper. *Քար ինչ ի բարձուստ ուստեք հոլովեալ. Ցհ. խ. Երս:

ԲԱՐՁՈՒՑԱՆԵՄ, ձուցի, ձո. ն. Βαστάζω. Bajulo, tollo. Տալ բառնալ. օգնել ի բառնալ. բեռնաւորել. ըստ յն. բառնալ բերչնել կամ վերչնել. *Ի մէջ որայոցն քաղիցէ. և մի պատուհասեցուցանէք զնա, այլ և բառնալով բարձուսջիք. Հռոմ. Ը. 16:

ԲԱՐՁՐ, բարձու, ի բարձուէ, ձամբ, կամ ձու. բարձունք, ձանց, ձամբք. ա. Ὑψηλός. Altus, elatus, excelsus, sublimis. Ի վեր բարձեալ, ամբարձեալ, վերացեալ. վերին. վերագոյն. Բաչխ. Էխ-ուէ, էխ-ձէ, ալ, պալ. ի բարգութիւնս լինի բերձ. որպէս պ. պերդ, պի-ուդ, պերգ-ուէ. *Հանէ զնոսա ի լեառն մի բարձր: ԵԼ ի վերայ լերինդ բարձու: Լերինք բարձունք: Ծածկէր զամենայն լերինս բարձունս: Ի վերայ ամենայն բլրոցն բարձանց: Ցամենայնսին բլուրս բարձունս: Երկինք բարձունք կամ բարձր, և երկիր խորին կամ խոր: Բարձր են երկինք, խոր են գԴրախք: Նբշմարեաւ զամպս, որչափ բարձր են ի քէն: Ի վերայ տանց բարձանց: Դիւռնք նորա բարձունք: Պարիսպք նորա մեծ և բարձր: Առ կաղնեաւն բարձու: Գնայ դու յերկիր բարձր: Սեղան զոհից բարձր. ևն: *Ի վերայ աշտոցոյ բարձու. Ցհ. խ: *Ի բարձրն դիւանոց. Նար: *Բարձր աստիճան. Ցհ. կթ: *Ձիթենի բարձր: Բեմք՝ բարձր յերկրէ մինչև յերկինս. Փարպ: *Իջոյ ի գագաթունէ յոյժ բարձուէ և ծայրադունէ անկցին ի խորխորատ. Սարկ. ֆհ: *Ուսովք չափ ի վեր բարձր էր քան զամենայն երկիրն. ա. Ի Գ. 2: *Ջայր խոժոռագէզ, և բարձր. Խոր:

ԲԱՐՁՐ. որպէս Գերձ. ա. պերճ. Գեբագոյն, վեհ, վսեմ, սքանչելի, յայլմէօղ, հզօր, երևելի, մեծանուն, չքեղ, պատուական. ևս և Ամբարատան. Ֆուէնէֆ, ֆնէմ, ֆնիֆուան. *Բարձր քան զամենայն թագաւորս երկրի: Բարձր է ի վերայ ամենայն ազգաց տէր: Բարձր է տէր, զնարհս տեսանէ, և զբարձունս ի հեռասանէ ճանաչէ: Աչք տեառն բարձունք են, Որ առաջի մարդկան բարձր է, պիղծ է առաջի Ցի: Հզօր ձեռամբ, և բարձր բազկաւ: Ջձեռն հզօր, և զբազուկ բարձր: Ջառնէն զայս զբարձր. (այսինքն չքեղ): Գնացին ի բարձր պարանոց (այսինքն ամբարտաւանութեամբ): *Անկցին բարձունքն պռովք. այսինքն ամբարտաւանքն. Ես. ծ. 34: *Ընթռնէք արդարոյ ճանապէն զբարձունս». այսինքն զբարձր իրս, կամ զնոքինս. Աստ: *Որ ի բարձրութիւս երկնից՝ բարձր բանիւք բարեբանեսս. Ղած: *Բարձրն եսայիաս վասն երուսաղեմի մարգարէական. Նայր. Լոտ: *Բարձր նշանացն. Դնէք սեղան բարձր, և լի ամենայն բարուքիք. Վդ. հղ. Ի: *(Անքաւարք հոգւովք են) բարեբանեալք յամենեցունց, և առ Ցի բարձունք. Ի՞ն:

ԲԱՐՁՐ՝ ասի զձայնէ, որպէս Մեծաձայն. քաջահնչող, աստիկ, մեծադոչ. ամբ, պինա. էէ, գաւը, պի-ԱՒն. *Ի ձայն բարձր աղաղակէր: Կոչել բարձր քարոզութեամբ. ևն: *Բարձր բարբառով. Նղէ: *Բարձր ձայնիւ: Բարձր աղաղակաւ. Նար. Ը. Ի: *Ձայնիւ բարձու. Ճ. Ա:

Կամ ս. *Ջարհեալ ձայներ բարձր. Ճ. Ա: *Բարձր որոտալով՝ի վերայ համասհմիցն». այսինքն իբրոխատալով. Սրփ. ա. յհ. Ը:

ԲԱՐՁՐ. գ. Ὑπό Ὑψηλόν, τὰ ὑψηλά, τὸ

ԲԱՐՁՈՒՆԴ. ֆ ὕψος, τὰ ὕψη. Altum, alta; excelsum, sa; altitudo, celsitudo, fastigium, cacumen, vertex. որպէս Բարձր տեղի, կամ բարձրութ. Բաչխ փեչ. էէնէ. *Կամեր ելանել՝ի վեր, և զանձն՝ի բարձուէ ընդ պարիսպն հոսել. Է. Ի. ֆէ. 43: *Բարձր՝ի վերայ բարձու պահէ, և բարձունք՝ի վերայ նոցա. Ժող. Է. 7: *Հաստատեցեր զոտս իմ... և՝ի վերայ բարձանց կացուցեր զիս. Սղ. ֆէ. 34: *Ձագք արծուեաց՝ի բարձունս թռչին. Ցոէ. Է. 7: *Կախեցին զնա զբարձուէն կուսէ... և փայփայուէր մարմին՝ի բարձուէն. Բած: *Ջբարձունս բարձամբքն կառավարէ. Լմէ. ֆչ:

ԲԱՐՁՈՒՆԴ. որպէս Բարձրութիւն երկնից. երկինք երկնից. *Սքանչելի ես դու ուեր՝ի բարձունս: Եկեսցէ՝ի վերայ ձեր հոգի՝ի բարձանց: Սէ է ուեր ամբ մեր՝ որ բնակեալն է՝ի բարձունս: ԵԼ՝ի բարձունս: Այց արասցէ մեզ արեգական՝ի բարձանց: Ջգենուցուք զերուեին՝ի բարձանց: Փառք՝ի բարձունս ամ. ևն: *Ի բարձունս կամ՝ի բարձանցն երկնից: Օրհնեսջ՝ի բարձունս: Թագաւոր բարձանց: Ի բարձունս կուկուղիլ, կամ տարածանիլ: Գանձ բարձանց: Թռչունք բարձանց, ևն. Նար. սթէ: *Ժողովելով Ցարկաւ յառաւօտին մինչև՝ի բարձունս հասանելոյն արեգական. Պլաք. օրն. ֆէ:

ԲԱՐՁՈՒՆԴ ԵՐԿՐԻ. որպէս Բլուրք, լերինք, գագաթունք լերանց, ծառք, ևն. *Սուգ առին բարձունք երկրի: Իջուցեր զընակիչս բարձանց: Ելանէ՝ի վերայ բարձանց երկրի: Լիբանան բարձանքք իւրովք կործանեսցի: Ցոլիսթան՝ի վերայ բարձանց քոց վերաւոր. ևն:

ԲԱՐՁՈՒՆԴ. որպէս Բարձր սեղանք զոհից, կամ բագինք հրէականք՝ի բլուրս և՝ի լերինս՝ նուիրականք Ցի, այլ պէտպէս խաբանօք խաուն. որ կոչին և ԲԱՐՁՐԱՒՆՆ. ԴԱԿ. և ԲԱՄԲ. ըստ եբր. պամա. որ և յն. Վβա, և հյ. Բեմ. *Ախրականին խուսկս՝ի վերայ բարձանց... Բայց՝ի բարձունս և նա զոհեր, և արկանէր խունկս: Եւ արար տուն՝ի վերայ բարձանց... և կայցայ քուրմս բարձանցն զոր արար: Շինեցին նոքա իւրեանց բարձունս, և անուանս՝ի վերայ ամենայն բլրոյ բարձու: Սակայն զբարձունսն ոչ եթարե. ևն: *Մոռացումն առնէ այսակիր բարձանցն կռամոլութեանց. Նար. ԽԲ:

ԲԱՐՁՐ ԱՐՆԵԼ. Ὑψόω, ἀνυψόω. Exalto. որպէս Բարձրացուցանել. վերացուցանել. համբառնալ. ի վեր առնուլ. *Ո բարձր արարեր զիս՝ի դւսանց՝ի մահուանէ: Բարձր առնէ զառաւսկեալս յողբեաց: Ցայնցանէ որ յարուցեալ էին՝ի վերայ իմ, բարձր արարեր զիս: Ի վիմէ բարձր արարեր զիս: Բարձր առնել զգլուխ՝ի վերայ թշնամեաց. ևն.

ԲԱՐՁՐ ԱՒՆԵԼ. որպէս Օրհնել, փառաւորել. փառաբանել. աղաչանք, խնդիր

ԲԱՐՁՐ ԼԻՆԵԼ. Բարձրանալ. և փառաւորիլ. *Բարձր եղիցի ձեռ փրկութէ իմոյ: Բարձր եղեց՝ի վերս՝ի զօրութէն քումմ: Բարձր եղեց՝ի հեթանոսս, և բարձրացայց՝ի վերայ երկրի. ևն:

ԲԱՐՁՐԱԲԱԶՈՒԿ. ա. ն. Բարձր բազկաւ. հզօր զօրութէ. պանծալի փառօք և յաղթութէ. *Անձնազօրն, և Թագաւոր բարձրաբազուկ՝ի վերայ ամենայն երկրի: Բարձրաբազուկ՝ի վերայ թշնամեաց մեր Ճախրեսցուք. Լմէ. պթզ. Ա ԿՖ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՆ. ա. ն. Մեծաբան. և մեծաբանութէ. *Ոչք հաւնարձակութէք իսօսին ընդ այնոսիկ՝ ոչք բարձրաբանս խօսին. Խ-Ա:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μετεωρολογικός. In rebus sublimis curiosus. Որ բերի կամ ձգտի՝ի բանս բարձունս. *Բարձրաբանականաց իսկ բերելով տեսութէամբն. Պղտ. փխ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՆԵԼ. է. Մեծաբանել. ամբարտաւանս բարբառել. *Բարձրաբանեալ նեալ Թշնամիք իսչին՝ ասացեն, ահա, ևն. Ճ. Ի:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Որպէս Վսեմաբանութիւն. վսեմ բանք. *(Գրուածոց Թէք պղատոնի՝) գեղեցկուէ անուան սակս, և այլոյ բարձրաբանութէք, քերթողական մեծութէք ոչինչ են ընդհատ. փիլ. Նթ. է:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՐ. ն. Բարձր և վսեմ օրինակաւ. բարձրագոյնս և նրբագոյնս. *Բարձրաբար յաղագս նոցա խնդրել. Աչ. պոէ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՐԲԱՌ. ա. Μεγαλόφωνος. Altam vocem edens, altiloquus. Մեծաձայն, բարձրագոչ. հաւարձակաձայն. *Ծաղր բարձրաբարբառ. ՄԲէ. ը: *Որպէս և ասէ բարձրաբարբառն եսայիաս. Տօնակ:

ս. Μεγαλοφώνως. Alta voce. ի ձայն բարձր. բարձր ձայնիւ. Գաթը ալաչ իւր. *Բարձրաբարբառ ընդհանուր աղաղակէին. Ագաթ: *Ջզսկանաց ամբաստանութէան իւրոյ բան՝ բարձրաբարբառ զօրացուցանէր զարբայէ. Ցհ. կթ:

ԲԱՐՁՐԱԲԱՐԲԱՌԱԳՈՅՆ. ա. ՈՂՔ բերք կամ պտուղք են՝ի բարձունս, և գեղասանդ. *Բարձրաբերդոյն ծառ ողկուզական. Գնչ:

ԲԱՐՁՐԱԲԵՐՁ, ի, ից կամ ից. ա. Որպէս Թէ Բարձր և պերճ, և բարձրբարձ. յոյժ բարձր, բարձրակատար, բարձրակառոյց. բարձրացեալ. ամբարձեալ. Խոզ Բաչխ. էէ. էխ-ուէ, էխ-ձէ, էրքաւ-ԼԸ. (յն. պէսպէս). *Ուռին զբաղաքս բարձրաբերձս. Նեեմ. Ի. 25: *Ջոտաձարն նորա կամին բարձրաբերձ չինել. ա. Եզր. է. 18: *Ընդ բարձրաբերձ աշտարակն չինէին: Սկսանէին զաւրձրաբերձ զբուրգն կանգնել. Ես. ուբ. ա: *Փոխանակ բարձրաբերձ և վսեմ ուեր տշտարակին՝ խաչն Ցվնարաուէ կանգնեցաւ. Ագաթ: *Բարձրաբերձ աշագինս չինեաց աշտարակս. Խոր. Գ. 59: *Բարձրերձ պարիսպք. Ագաթ: Փարպ: Սահմ: *Բարձրաբերձ չինուածք, կամ տեղիք չինուածոց: Բլրոյք, կամ վայրք մարդեաց. Փարպ: Ագաթ: *Բարձրաբերձ ամբարտաղին: Ի բարձրաբերձ տանեաց. Ցհ. կթ:

*Բարձրաբերձ քաղաք. Ոսկ. ապաշխ. *Բարձրաբերձ դղեակ. Մագ. Ե. *Բարձրաբերձ սանդուղք: Բարձրաբերձ մայրիւք. Նար: *Ի բարձրաբերձացն (ձիթենեաց) ա. Ճեցմանէ. Պիտ: *Բարձրաբերձ աճմամբ՝ի վեր ընձիւղին. Լսպս: *(Ծառք) բարձրաբերձք և կարճաբերձք. Վրդն. ծն:

ԲԱՐԶՐԱԲԵՐՁՈՒԹԻՒՆ. տե՛ Ὑψίφορον. Supera petere. Վերամբարձումն, յոյժ վերացումն. *Կերպարան արծուին (նշանակ) զԼծագաւորականումն, և զըղբարձրաբերձումն, և զերագաձռչումն. Դիոն. երին: Ն Շ. հրէպ:

ԲԱՐԶՐԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Որ՝ի բարձր վայրս բնակէ. և բնակիչ երկնից. *Բարձրաբնակ եղջիւրս. Նար. յովէլ: *Բարերանեալք՝ի բարձրաբնակաց, փառաւորեալք՝ի հողելինոց. Գնչ:

ԲԱՐԶՐԱԲՈՒՆ. ա. Ընդօղ զբարձր բուն կամ զձող. *Խալչդրօշ բարձրաբուն. Մաղխ:

ԲԱՐԶՐԱԳԱԱԹՆ, Թան, Թունք, Թանց. ա. Որոյ գագաթն է բարձր. բարձրակատար. Էնոխ: Ռէէլէլ. *Ի բարձրագագաթանց պարսպեալ լերանց. Խոր. ա. 11: *Պարսպեալ ինն է բարձրագագաթեն սպիտակափառ լերամբք. Ցհ. իե:

ԲԱՐԶՐԱԳՀԱ. ա. Ոյր բարձր է գահ. գահերէց. Նախապատիւ. *Կրնդեացաւ (սոգոմ) ի բարձրագահ տեառնէն ու. այսինքն՝ի բարձրելոյն. Ագաթ: *Բարձրագահ օրհնաբան էիցի խմբակցումեաց. Նար. Ծիբ: *Ամբ պատուաւորք, ճոխք, և բարձրագահք. Աբծր: *Բարձրագահ առ գաստղական՝ առեղնի եղեալ. Սիմ. ա. պղ: *Սիբ և բարձրագահ արքեպիսկոպոսիք. Գագիւ աա աամանս:

կամ որպէս Բարձր գահիւք՝ գրիւք. բարձրութիւն. *Բարձրագահ աշտարակ: Բնդեին բարձրագահ. Ածան. եւ: *Եղևանեք՝ի բարձրագահ ծայրն առաքինութեան. Ճ. Ա: *Ի վերայ բարձրագահ գիտութեան ա. ուաքինութեանէ եւեալ. Սիմ. ըբ:

կամ Գերճ. վեհ, վսեմ. բարձրագոյն. *Խորին և յուէտ բարձրագահ խորհուրդ: Բնակեալ՝ի փառս բարձրագահս. Ածան. եւ: *Բարձրագահ իշխանութիւն. Ռոպ:

ԲԱՐԶՐԱԳԱՀԱԲԱՐ, իկ. գ. որպէս Յառաջագահ, կամ նախաթոռ. այսինքն առաջինն նստարան, կամ երևելի բազմոց յատենի. Προτοκαθέδρία. Prima cathedra, sedes. *Սիրէք զբարձրագահս՝ի ժողովս. Ղկ. ծա. 43: *Կործանեցան բարձրագահք տաճարաց նոցա. Եղիշ. ը:

կամ Բարձր տեղի, բեմ, դիտանոց. *Ջարեմուցեալ մարգարէն (յովհան), և՝ի վերայ նաւին ողին եղեալ... ՚ի վերուստ իբրու՝ի բարձրագահից լինի՝ չարեացն շուրջ հայեցեալ. ետես զաշմարիտն. Փիլ. յոզ:

ԲԱՐԶՐԱԳԱՀՈՅԿ, ոյիկ, իւք. կ. Բարձր գահոյք, կամ մահիճք. *Արարաք մեզ բարձրագահոյս առաւել քան զաշխարհի. Եղիշ. գանձ:

ԲԱՐԶՐԱԴԱՒԱՒՈՒ, ի. գ. Բարձր կամ վերին գաւառ. երկինք. *Ի ձեռս ՚ի պահեալ պահպանի ոյսոյիկք ամենայն ոյահոց. զոյ՝ի բարձրագաւառն. Ներ. պհ:

ԲԱՐԶՐԱԴԵՂ. ա. Բարձր և գեղեցիկ. գեղեցիկս բարձրացեալ. կամ վսյելչագեղ. *Զքաղաքիւմեն սաղարթիցն, և ըղբարձրագեղ վարսիւք զատուցն հանճարս ձուսին, և զայլ դեղեցկութեան. Պիտ:

ԲԱՐԶՐԱԴԼՈՒԽ. ա. Բարձր որպէս ղլուխ. գլխաւոր, յառաջագաս. գերապանծ, գերազանց, պանծալի. *Բարձրագլուխ պարու մարգարէից մեծն հեղհաս: Որով կատարելապէս բարձրագլուխս իր ոգեալ յայգարի: Քաջարութեն անուանի հանգէս՝ ըհ իւք, քան թէ սովաս բարձրագլուխ լինելով. Պիտ:

Եւ Բարձրացեալ գլխով. պարզերես, անեղկիւղ, անվեհեր, արիական. ճակատը բաց, ձերմակ երես. *Բարձրագլուխ պարծանօք սարսռաս և գյայլթուրեն քաջապես անուն. Պիտ: *Ածպաշտուրեն բարձրագլուխ կամակարութիւ երևելի լիներ յաշխարհին հայոց. Եղիշ. ա:

ԲԱՐԶՐԱԳԼՈՒԽ, կամ ՝ Որպէս Թէ ի ԲԱՐԶՐԻԳԼՈՒԽ. ս. ՝ բարձր գլուխ. բարձր դլխով, կամ պարծանօք. *Բարձրագլուխ գլուխ (կամ բարձրիգլուխ) պարծի ոդորմուրեի առ դասատուսանսն. Յհ. ը. 13. յն. լոկ պանծանալ. κατακαυχάωμαι. *Յոյժ բարձրիգլուխ պարծի ողորմուրենն առ դասատուսանսն. Մագ. ը: *Բարձրիգլուխ պարծեացեր: Ողորմուրեին՝ անցեալ կայ բարձրիգլուխ, ոչ ամաչէ, ոչ պանդխտէ: Ըմբռչամորս ոք առ մարսուգիրսն մատուցեալ բարձրագլուխ զպատկն պահանջէ. Սագ. յի. ը: *Բարձրագլուխ՝ի մէջ յոքնախումբ կացեալ հրապարակաց. Պիտ: *Յարևելից պատերազմէն կորուկոր, և ոչ բարձրագլուխ էր գարձեալ. Եղիշ. է: *Եղև բարձրիգլուխ և յայսմ պատերազմս. Լսպս. իե:

ԲԱՐԶՐԱԳՈՅՆ, գունի, իս, կի աս, ից, կամ ացս, իւք կամ օք. ա. Ὑψηλότερος, ὑψηλότατος. Altior, excelsus. Առաւել բարձր (ըստ ամենայն նշ). վերագոյն. վերհագոյն. գերապանծ. գերազանց. *Մինն բարձրագոյն էր քան զմիւսն. Դան. ը. 3: *Օի նա՝ առաւել բարձրագոյն և մեծ էր. է. ի. է. 4: *Լերանց բարձրագունից. Խոր. ա. 10: *Քան զերկինս բարձրագոյն. Շար: *Որ կատարեալն են սիրով նորա՝ բարձրագոյն են նոքա՝ի պատճառանաց օրինաց. Եփր. եւ: *Բարձրագունից արժանաւոր գովութեց. Խոր. ա. 1: *Բարձրագոյն քան զամենայն պատիւս. Յհ. իե: *Բարձրագոյն գոս հրաշից. Աեյ. Բոլյր: *Բարձրագոյն սղղեցուրեի, վարդապետուրեի, առաւելուրեի, բնուրեի, են: Օբարձրագոյնն որոսաց. Ագաթ: *Բարձրագոյն բարքառ, օրհնուրենք, հատուցումն, են. Կորիւն: *Ի բարձրագոյն ինդրոյս. Մագ: * Բարձրագոյն իմաստ, ընդոհ, բարիք, բերք, և այլն. Նար. սպեպ: *Օիարդ է խոնարհ, որ՝ի ծոց էր բարձրագունին հօր. Կիւրղ. գանձ: *Եւ այսպէս բարձրագունին ծանուցաւ խոնարհուրեի. Յհ. իմ. երե: *Եւ ևս՝ի բարձրագունէն. Իգն: *Բարձրագունօքն և հանդերձեալովքն պատկառեցոյց. Ոսկ. մ. ա. 16: *Եւ ոչ ևս առ բարձրագոյն ոք՝՝. այսինքն ատա գագոյն. Ագաթ:

ԲԱՐԶՐԱԳՈՑՆ. ս. Ի բարձր վայրի. կի Համարձակ՝ի ձայն բարձր. կամ խորագոյնս. *Բարձրագոյնս նստեալ քո՝ի հոգւոջ քումմ գաստարանի. Մաշ: *Ոբք բարձրագոյն պատմեին իսրայելական տոհմին: Բարձրագոյն գոչեին. Ագաթ: *Բարձրագոյն իմն խորհելով. Սահմ. ծ:

ԲԱՐԶՐԱԳՈՂ. ա. Որ ինչ լինի բարձր գոչմամբ, մեծաձայն. *Եւ բարձրագոչ ձայնիւ գոչէր ոտրն՝ի խաչին. Շ. փգ: *Ցետ բարձրագոչ աղաղակի փողոքչացն զկնի մեծաստանցն՝ գայ հրաւիրակ մահուան. Լմբ. սղ:

ԲԱՐԶՐԱԴԻՉ. ա. Դիզեալ՝ի բարձրութի. դիզեալ՝ի բարձունս. *Բարձրագէզ կուտակս յարուցանէ (ծով): Բարձրագէզ փրփուրս խորհրդոց յոգիան յարուցանէ (փորձութիւն). Սրփ. ա. պ. ծ: *Կոխեալ քաջութեն զբարձրագէզ փրփրունս. Մաշ:

ԲԱՐԶՐԱԴԻՑ. դիտ. ա. ի բարձանց դիտոզ, կամ դիտելի. բարձրադիտակ. *Ի բարձրագէտ սեհեկեդ ակնարկեալ. Լմբ. աա ոսկան: *Պարտ էր երևեր՝ի բարձունս ... իբրև յոյմեքէ բարձրագէտ հովանաւորութենէ ամենայն լըսութեան ցուցեալ. Եպիփ. խե:

ԲԱՐԶՐԱԴԻՏԱԿ, ի, աց. ա. և գ. Բարձր դիտակաւ, կամ տեսլեամբ. բարձրաբերձ. երևելի (վայր, կամ դիտանոց). *Նստեալ՝ի բարձրադիտակ տեղւոջ. Ճ. Ա: *Պատանոցս բարձրագիտակ՝ խոնարհեալ. Բնկիի: *Որ երեր՝ի բարձրադիտակ (վայր, կամ՝ի բարձր դիտանոց) քառաթևին. Շար: *Խաչն կանգնեցաւ՝ի բարձրադիտակն գողգոթայ. Ցծնայ:

ԲԱՐԶՐԱԹԻԻ, ի. ա. Բարձր թևօք կամ բազկօք. *Ո՛վ խոչ բարձրաթև. Եպիփ. խե:

ԲԱՐԶՐԱԹԻՒ. ա. Որ բարձր թռանի. բարձրաթռիչ. *Ո՞վ ոք զբարձրաթիւս արծիւն՝ի խոնարհ սուզել լինիր ձեռնհաս. Աբծր. ը. 12:

ԲԱՐԶՐԱԹՌՒՉ. ա. Ὑψηλοπέτης, ὑψηπέτης. Altivolus, altivolans. որ և ԲԱՐԶԹԱԹԻՒ. Որ թռչի՝ի բարձունս, կամ՝ի բարձանց, իրօք կամ նմանութիւ. Էնոխ: ռաւոր, պիւէնոփ էէրվեզ. *Արծուի բարձրաթռիչ. Մի. ըփ: Ն Նէղս: *Օբարձրաթռիչ Թևան անընչուեր. Վրփ հդ. ա: *Որ՝ոպիսի բարձրաթռիչ տրար զհղոզիչն և զծանր բնութիւն. Սարգ. յի. է: *Բարձրաթռիչ հղեալ՝ հկին առ նա. Վրփ հդ. ծե: *Անուանեցաւ արծուի՝ վասն բարձրաթռիչ ասձ աբանութիւ. Ցծնայ: *Անդաբ և բարձրաթռիչ մշտաշարժութեանն (սերովբէից). Դիան. երին: Իսկ Եղիշ. ա. *Ահա վերաբերեալ առ քեզ՝ ձախրելով, իբրև՝ի բարձրաթռիչս հղեալ:. խոյ, որ ոչս բարձրաթռիչ (Թռչուն) լինելով:

ԲԱՐԶՐԱԹՌՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարձր Թռչելն. բարձր Թռիչք. բարձրաթռիչն գալ. *Օլինչ գործէ աղաւնոյ բարձրաթռչութիւն՝ի մէջ այնչափ բազկից խաւ ձնապտղոց. Երզն. ֆաի: *Աբեսաբանչի գերկոտիւ, և ամձաբան բարձրաթռչութ. Ցծնայ:

ԲԱՐԶՐԱԼԵՐԻՆԳ. ա. Ուր իցէն լեռնիք բարձունք. *(Արարատ) զհիւսիս անօսրահոդ, և բարձրալերինս. Հմամ. առ. յորմէ և ազանի. յոբ. *Օհիւսիս անօսրահոդ և բարձրալերինիք՝՝:

ԲԱՐԶՐԱԽԱՌՆ. ա. Որ ինչ իցէ զղջիդ բարձրութե, անմեկնելի՝ի բարձրութէ. ըստ այսմ մարգեղութիւն բանին ամ կոչի, *Բարձրախառն խոնարհուե. Ագաթ:

ԲԱՐԶՐԱԽՈՒՄԲ. Տ. ԵՐԿՆԱԽՈՒՄԲ. *Պարագրեալ ընդ վերարերայեան մտիցն՝ բարձրախմբիցն. Նանայ:

ԲԱՐԶՐԱՆԾԱՅՐ, ի, լց. ա. Ὑψοπέτηλος. Altus, procerus. Որոյ ծայրն է բարձր յոյժ. բարձրագագաթեն, բարձրաբերձ. *Ծառք բարձրածայրք. Պահ. ազէտ:

ԲԱՐԶՐԱՆԾԱՅՐԵԱԼ. Հասեալ՝ի ծայր կամ՝ի ծագ բարձրութե. *Աո սմբ բարձունն հրեշտակացն բարձրածայրեալ. Խոր. Վրթ:

ԲԱՐՁՐԱԾԱՑՈՒԹԻՒՆ, փ. վե՛ր բարձրացուցանելու գործողութիւն. գերագոյն բարձրութիւն. *Գոյով բարձրածայրութեամբ ծառս. լերամ ափունքն ընդհակառ սուրբ հոգւոյն. Ածան. ի։

ԲԱՐՁՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ, փ. Ծնանիլն, այսինքն բուսանիլն անկոց ի վեր կոյս. *Ննկոց վերահանգիստանալ հասակ առնելն բարձրածնութիւն. Մամբր։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՆ, ո. Որ կարելի ունիցի զբարձրանալ. գերասաքիճան. *Պահօքը և առ զօթիւք և ուժգին խնդրուածովք, և բարձրակաղ կատարման հասատուք. Բոզ. ՟ք. 6։ Ն ՃՃ։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՑ, ի, ից. ա. Որ կայ ի բարձրու՛ն, կամ ի բարձր կայս. բարձրաբերձ. *Ի բանական և ի հոգևոր բնութիւնս զառաջ որոշեցան բարձրակայ վայրիւք. Մամբր։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ բարձրանայ, կամ է բարձրացեալ. և Բարձրաթռիչ գոլն. *Փառաց ի փառս բարձրանան. գնայ։ *Օ՛ի՛նչ կամիցի արդեօք նշանակել մեզ թևքն. բայց եթէ զվերնականն, և զբարձրականն, և զմեծագործականն. Ոսկ. Ես։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՒ. ա. Իբր Բարձրակատք, բազմեալ ի բարձր կատս. կամ Բարձրակառոյց. *Աճոտ հրեղէն բարձրակառ. գնայ։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՈՒՈՑՑ. ա. Ի բարձունս կառուցեալ. բարձրաբերձ. *Պատուեցաք լեառն արարատեան՝ բարձրակառոյցն մասիսք (կամ մասիսք). Երզն. լբ։

ԲԱՐՁՐԱԿԱՏԱՐ. ա. Որոյ բարձր է կատար, բարձրածայր. բարձրաբերձ. *Բարձրակատար (կամ բերձակատար) պարիսպ. Պիս։

ԲԱՐՁՐԱԿՈՀԱԿ. ա. Բարձր կոհակք, բարձրադէզ. վերամբարձ. *Հարկանէին զբարձրակոհակ կոյսս ջուրցն. Լսող. իԳ։ *Դոլլն ի բարձրակոհակ վրդովմանց լռեալ կայ. Սկ. իԲ. արմս։

ԲԱՐՁՐԱԿՈՒՏԱԿ. ա. Իբր նոյն ընդ վ. կուտակեալ ջարձրութիւն. *Դուսփ ալեկոծութեան բարձրակուտակ՝ գոռալով Ճ. Ա։

ԲԱՐՁՐԱՀԱՅԵԱՑ, եցի, ցայց. ա. Հայեցօղ ի բարձունս. նկատող բարձանց. *Բարձրահայեաց բանական, կամ բանականացս. Վրդն. յանհոասն։ Ն Երզն. լբ։ * Լուսափայլ և բարձրահայեաց աչաց (առաքմանոսափ). Տծաւ։ *Բարձրահայեաց և երկնասիրէ վերնելով երդնուն. ՃԿ. իմ. պաւղ։

ԲԱՐՁՐԱՀԱՅԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. փ. Հայելն ի բարձունս մտաց. նկատելն զերկնատուս կամ զնծայինս. վեհ և նուրբ խորհուրդ. *Լեառն (կոչի երկնագնին) վասն բարձրահայեցողութեան։ Ռեհեզեայ պատմուճանքն նշանակէ զանօար էութիւնն նոցա, և զպայծառութի՛ւն, և զբարձրահայեցողութիւն. Լմբ. սղ. Ն յայտ։

ԲԱՐՁՐԱՀԱՅԱԿ, ի, ից. ա. Եսւտչոς. Procerus. Բարձր կամ երկայն հասակաւ. պոյլա պօլլա, ուղան պոյլա։ *Ա՛նչեղև և բարձրահասակ. Խոր. ՟ա. 25։ *Հրա կայս բարձրահասակ. Լսող. իԲ։ *Ցեր թեւութիանսն մարդկան՝ զառն կերպարան և բարձրահասակն մարեմնակերպութիս զգենուն. Տծաւ։ *Ամաւենին բարձրահասակ. Սիս. սղ։

ԲԱՐՁՐԱՀՈԳԱԿ. ա. Մեծահոգւոյ. և Բարձրամիտ. *Բարձրահոգւոյ (կամ բարձրահոգւոյ) առնեառացրութիւ... գրեն. Նար. ոա։ *Բարձրահոգւոյ առլաղակաւ առիսեռս զմեզ օրհնել. Լմբ. սղ։

ԲԱՐՁՐԱՂԱՂԿ. ա. Որոյ բարձր են ձաղկք, այսինքն ոստք, գաւազանք. համբարձուղէզ, բարձրոստեան. *Կաղնի բարձրաձաղկ ածեցեալ (յն. ի բարձունս ձըգեալ)։ Բարձրաձաղկ էրզրև զկաղնիս. Ոսկ. ՟ա։ Սրփ. յոտ. Ի։

ԲԱՐՁՐԱՁԱՅՆ. ա. Մեծաձայն. բարձրագոչ. *Եւ ասէ յուդիթ բարձրաձայն բարբառով։։ յն. ձայնիւ մեծաւ. Յոթ. ՟ք. 17։ *Եւ ղայն յուցանէր բարձրաձայն աղաղակաւ յայտ յանդիման առաքին առնեցուն. Ագաթ։

Տ. ի ձայն բարձր. պի՛սկնթ ավաղելով. *Բարձրաձայն հնչել. Ագաթ։ Լմբ. սղ։ *Սկսաւ ասել բարձրաձայն. Վրդ հղ. Ի։

ԲԱՐՁՐԱՁԱՅՆԵՄ. եցի. Ն. ե. ի ձայն բարձր դոչել. համարձակ քարոզել՝ հռչակել. *Քարոզեմք զանօրհնութիւնդ, բարձրաձայնեմք զխոնարհումդ։ Բարձրաձայնեալ քարոզչին ընդհանուր տիեզերաց, խաչեցելոյն երկրպագեալ. Գնչ։

ԲԱՐՁՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Բարձրաձայնելն. և Բարձր բարբառ. պի՛սկնթ ավաղ, սկիա. *Փոխագրէ բարձրաձայնութիւն ընդ փոքուն զմեծն. Շ. Իղէ։ *Ըստ բարձրաձայնութեանն մեծին գրիգորի. կամ՛ը։ *Ի բարձրաձայնութիւնէ լալեացն արձագանգ լերինն զնեա հնչէին։ Բարձրաձայնութիւն՝ ի վերայ պարապացն զմեծ աղաչէին. Լսող. ծ։ *Անպատշաճ բարձրաձայնութիւն (ի խօսս). Լմբ. կանոն էքենէ։ *Իւրով բարձրաձայնութեն (իբրև զտատրակ,) ևն. Կիրաք. վ։

ԲԱՐՁՐԱՁԵՂՈՒՆ. ա. Որ ունի ըզբարձր ձեղունս, կամ առաստաղս, կամ յարկս. *Բարձրաձեղուն ապարանք արքունաշէնն տաճարաց։ Տունք ցանկալիք՝ բարձրաձեղունք և մեծամեծք. Լսող. Ք. ծ։

ԲԱՐՁՐԱՁԵՒՆ. ա. Տ. Հզօր ձեռամբ. յաղթական, և յաղթութե՛ամբ. *Զբարձրաձեռն տիրելն հիւսիսականացն ազգաց. ՃԿ. իԲ։

ԲԱՐՁՐԱՁԵՒ. ա. Բարձր ձեւով. բարձրատեսակ. ամբարձեալ. և Պանծալի. *Լուսին ծագեալ ի վերայ լերանց բարձանց, և ի բարձրաձև գագաթունս կոհակացն՝ արտափայլեալ, ևն. Զէր. իԲ։ *Աչտափիճեին լինելով, և փայլելոյ երիվն երվին բարձրաձև գունաւորութե՛ան. Պիտ։

ԲԱՐՁՐԱՃԻՉ. ա.ՈՒր իցէ ձիչ բարձր. բարձրագոչ. *Բարձրաձիչ ձայն ալաձակեն. Շիր։ *Բարձրաձիչ աղաղակաւ զերկինս գողացուցանէին. Եղիշ. ՟ի։ *Ի բարձրաձիչ աղաղակացն հնչեաց գունն գաբրիպատու. Ագաթ. ՟ի։ 12։

ԲԱՐՁՐԱՄԻՏ, մտի, ատց. ա. Ὑψόφρων, ὑψηλόφρων. Altum et elatum habens animum. որ և ԲԱՐՁՐԱՍԻՏՑ, ՄԵԾՄՏԻՑ. Ամբարտաւան. փքացեալ. յոխորտ. հնդ-ութիւն, հպարտ. մաղթ. *Պիղծ է առաքի ոյ ամենայն բարձրամիտ։ Վասն բարձրամիտ անապատականին. Վրդ հղ. իՀ։ *Ջոր և ոչ առ ծառայականքացն բարձրամիտքն երբեք ցուցանեն. Նանայ։

ԲԱՐՁՐԱՄԻՒՐ. ա. Բարձր և ամուր. հզօր և անառիկ. *Պահեսց զնիկանովքայ զգլուխն զբարձրամուր աշտարակին։։ յն. ակառն կամ բերդ. ἄκρα. Ք. ՃՀ. ծՀ. 35։

ԲԱՐՁՐԱՄՏԵՄ, եցի. ը. } Ὑψηλο-
ԲԱՐՁՐԱՄՏԻՄ, եցայ. յ. } φρωέω. Alta sum mente, animo sum elato, superbio. Ամբարտաւանիլ, մեծամտիլ, փքանալ. հպարտանալ. * Մի բարձրամտեր այլ երկիր. Ոսկ. հա։ *Եւ մի ընչեղն բարձրամտեսցէ. Նար. ղՀ։ *Ըստ նախայօժարս կամացս ոչ բարձրամտեմք. Լմբ. սղ։ *Ի մեռ առցես եղբայր, և մի բարձրամտեսցես։ Ընդէր բարձրամտես ունայն. Վրդ հղ. ծՀ։ *Ես ստեղծուածս լիր բարձրամոլեակս. Բրս. ի սփէ։

ԲԱՐՁՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ὑπαρσις. Elatio, tumor, superbia. Ամբարտաւանութիւն, փքացումն, մեծամտութիւն, գոռոզութիւն, հպարտութիւն. ղոբոր, մաղթ. լսգ. *Ոչ գիտեմ զնորա սրտին բարձրամտութիւն, և զամբարտաւանութիւնն. Վրդ հղ. իԷ։ *Նոցունց իսկ լինիցի բարձրամտութիւն առիթ. Բրս. հղ։ *Մի հպարտասցին բարձրամտութիւ՛ն. Վրդն. ղՀ։

ԲԱՐՁՐԱՑԱՐԿ. ա. Որոյ բարձր են յարկք. բարձրյուշէն, մեծահառոյց. *Բարձրայարկ ապարանից և տանց. Գր. երէց։ *Բարձրայարկ խորան. Երզն. լբ։ *Ի կամարս խորանայարկս բարձրայարկս։ Զորեք կերպեան աւետա. ... բարձրայարկ. Գնչ։

ԲԱՐՁՐԱՑՕՆ, ի, ից. ա. Բարձր՝ յօնիւք, այսինքն ամբարտաւան՝ աչօք. սմբարհաւաճ, անապարծ. ծաղրօղ, ֆօֆօղ, ֆուֆէ+էպոիէ. *Անդ ինքնարգոյ բարձրայօնն. Նար. ՟ք։ *Ահարկու՛ թիւն՝ առ ապստամբսն ի պատուիրանէն է պիտանացու, և առ բարձրայօնսն. Սրփ. ա. պ. ՟ը։ *Բարձրայօն պարծանօք ։։ այսինքն ամբարտաւանական. Ճ. Բ։

Տ. Իբր Ամբարտաւանութի՛ւն. *Ամբարտաւանս և բարձրայօնս փքեալս. ՃԿ. իԲ։

ԲԱՐՁՐԱՑՕՆ՝ ասի լեառն՝ որոյ բարձր է արտեւան կի՛ երը ի գուրս քաւանէ և լուեալ բարձրագանձն. *Թանձրութիքն ձեան բարձրայօն լերանցն ապառին. Երզն. լբ։

ԲԱՐՁՐԱՑՕՆԱԿ. Նոյն ընդ վերնոյն, իբր Առիթ բարձրայօն երևելոյ, պանծացեալ. և Պանծալի. որ իրաւամբք ունի պանծանալ. գերասանդ. *Ոչինչ բարձրայօնակ վարժից ներհունք. Սիւն. ա գԵ՛ր։ *Գլխաւոր տեսանի խրատ՝ բարձրայօնակ գահերիցութե՛ան։ Եթէ այդր (առ ձեզ կայցէ) խրոխտութի՛ն, ասա (յամոռ հայրապետական կայ) բարձրայօնակ սմբութե՛ն. Գր. փղ. ա գ։

ԲԱՐՁՐԱՑՕՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Ամբարտաւանութի՛ն, բարձրամտութի՛ն, փքացումն. հպարտութի՛ն. *Եհպերէփ, փօֆուսուգ, ղոբոբսուգ. *Բնութի՛ն ունեալով զբարձրայօնութի՛ն. Խոր. Ք. 89։ *Բարձրայօնութե՛ն խօսիմք. Սարգ. ։։ պ. ։։ *Չիմ առնես յամօթ զեպքայն բարձրայօնութեամբ. Շ. յՀ. իԻ։

ԲԱՐՁՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ὑψόωμαι, ἀναβαίνω. Altior fio, elevor, exaltor, ascendo. Բարձր լինել, վերանալ, ելանել ի վեր, ի բարձունս ամբառնալ. էբոյբբնալ, վեր ելլալ. էհ+սհ+էնհէ, էրհիփօ պօլմգ, եփօբբ գաքմգ. *Վերացոյց ըզտապանն, և բարձրացաւ յերկրէ։ Հնգետասան կանգունն բարձրացաւ ջուրն ի վեր։ Բարձրացաւ ջուրն ի վերայ երկրի։ Եթէ բարձրասցի բաբելոն իբրև վերկինն։ Որպէս մովսէս բարձրացոյց զօձն յանապատին, նոյնպէս բարձրանալ պարտ է որդւոյ մարդոյ. այսինքն ի վերայ խաչին. ևն։ *Որ բարձրացար ի խաչին։ Ջի գուբարձրացար, վերջ վրկեցեր։ Շար։ *Ա՛յս օր եկայք բարձրացիք սլացեալ ընդ ամին ի ձեզ հաւատոց ի փառս երկնաւորս. Լմբ։

ԲԱՐՁՐԱՆԱԼ. որպէս Աձիլ. և Սաստկանալ. պի+յի+էփ, տվմգ. *Բարձրանայ-

ցի կնիւն առանց ըմպելոյ. Յոբ. է. 11։ *Նեփթալիմ ծառ բարձրացեալ. Ծն. խ. 21։ *Զի բարձրացաւ ալալուկ սոցա առաջի տեառն. Ծն. ի. 13։ *Եւ աղաղակն Երուսաղէմի բարձրացաւ. Եբէմ. ի. 2։

ԲԱՐՁՐԱՆԱԼ. Նմանութիւն, Միծանալ ձոխութ. բարգաւաճիլ, զօրանալ, գերազանցել, փառաւորիլ. որ գայ ասի ի մեղ առաւել՝ ԲԱՐՁՐ ԼԻՆԵԼ. էի՞ձէ օվ՞ֆ, ա՛լ՞ալանմագ, խոնիլա պո՞մֆագ ... *Օրհնեաց (տէր) զտէր իմ յոյժ և բարձրացաւ։ Եւ բարձրացաւ այրն, Ծն. իդ. 35։ իգ. 13։ *Բարձրացաւ եղջիւր իմ յայծ փրկիչ իմ. ա. ԹԳ. ե. 1։ *Զի բարձրացի կոյսն ձրիաբարտուղեն։ Եղիւ։ *Ոչ եթէ բարձրեաւն բարձրանայ, այլ մարմինն բարձրելոյն ... Որպէս մարդ բարձրանայ՝ առեալ անուն ի վերայ քան զամենայն անուն. Ա՛ր. ա։ *Մարմնով գերազանց նմին բարձրացաւ։ Պահպեցան՝ բարձրայան։ Բարձրացեալ ի վարս։ Բարձրացեալ ծնող։ Բարձրացի պատիւ քո լինի։ Բարձրացիր սիոն, ա՛ն. Նար. ոթէդ։

ԲԱՐՁՐԱՆԱԿ. որպէս Բարձրամիտ, ամբարտաւանիլ, գոռոզանալ, մեծամտիլ. պէդո՞ըլէնմէ, խօրօվլանմագ, ղո՞ւրո՞ւ էնմէ։ *Մինչև չկերբ բարձրանայ Թշնամին ի վերայ իմ։ Տէր, ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ. Սղ. ի. 3։ ճղ. 1։ *Եւ գու կափառնաւար. մի մինչև յերկինս բարձրացիս, այլ մինչև ի դժոխս իջցես. Մտ. ժա. 23։ *Զի մի տացէ բարձրանալ հպարտութիւն՝ կոխել զինքն. Ագաթ։ *Հպարտացաւ, բարձրացաւ ի միտս իւր. Եղիւ. ա։ *Գոռոզացայ, բարձրացայ. Նար. է։ *Տէս որդեակ, մի՛ բարձրանար, զի ահա չես մեռեալ. Վրք հդ. իէ։

ԲԱՐՁՐԱՑՈՂ. Ա՛փաձելς, ս՛փա՛մενος. Exaltatus. վերացեալ, ամբարձեալ. *Զբարձր ձայ բարձրացեալ. Գծ. է. 33։ *Ամոռ փառաց բարձրացեալ. Եբէմ. ի. 12։

կամ Ա՛պերսփսո՛մενος. Superexaltatus. *Վերացեալ և բարձրացեալ. Սղ. իգ. 35։ *Գոռոզաց և առաւել բարձրացեալ յաւիտեանս. Դան. է. 52=56։

ԲԱՐՁՐԱՑՈՂ. ա. Ա՛փηλός. Altus. Բարձր. բարձրաբերձ. և Ամբարձեալ հպարտութ. *Ան զզօրուն բարձրացեալ բերոյն քո։ Խոնարհեցուցանեմ զփայտ (ք՛ զծառ) բարձրացեալ։ Կործանեացին պարիսպք քո բարձրացեալք։ Մայրիկ բարձրացեալ, բերոյ բարձրացելոց, պարզեալ պաց բարձրացելոց։ Օր սեռաձն զօրութեց ի վերայ ամենայն հպարտից և ամբարտաւանից, և ի վերայ ամենայն բարձրացելոց և վերացելոց. ևն։

կամ Հզօր, փառաւոր, ահաւորկու. յաղթական. և Մեծանուն. շքեղ. *Եւ որդիքն Իսրայելի ելանէին բարձրացեալ ձեռամբ։ Ի վերայ այսր ամենայնի ոչ գարձաւ բարկութիւն Տեառն, այլ տակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է։ Եւ այս ձեռն բարձրացեալ ի վերայ ամենայն ազգաց (ի պատուհասել). ևն։ *Եւ եղիցի ... տունդ բարձրացեալ՝ ի զղոյս. ՁԹ. ԹԳ. ը. 8։

ԲԱՐՁՐԱՆԻՐ. ա. Բարձրութ նշանաւոր. երևելի ամենայն աչաց. *Վարշամային ի գլուխն բարձրանիլ տեղի՝ սաղատարտ փրկութ. Ոսկիբեր։

ԲԱՐՁՐԱՆՉԱՆ. ա. Հրաշանչան. մեծահրաշ, աքանչելի յոյժ. *Տեսանէն ըզբարձրանշան, զհռչակաւոր, և զյանկարծահաս զմուտ հոգւոյն սքի. Ագաթ։

ԲԱՐՁՐԱՀԵՆ. ա. Բարձր չինեալ. բարձր չինուածով. *Ի բարձրաշէն կամ գնեալ աշտարակ. Պիտ։ *Բարձրաշէն և գեղեցկայարմար տպարանք. Լամպ. իէ։ Ես Եղիէ. Երէդ։ *Պարիսպքն բարձրաշէնք. Ոսկ. մ. է. 18։

ԲԱՐՁՐԱՃՈՒՔ. ա. Մեծաշուք, բարձր և շքեղ. *Ո՞ւր հասակին բարձրաշուք մեծութեին. ճ. Բ։

ԲԱՐՁՐԱՊԱՏԻՒ. ա. Մեծապատիւ, մեծաշուք. հռչակաւոր. *Նարեկայ մեծավառ և բարձրապատիւ ուխտի. Նար. յիդ։ մ. Բարձր պատուով. *Թէպէտ և այսպէս բարձրապատիւ և պայծառանշան առաքեցաւ (պօղոս) ի քաղ. Ագաթ. (հին տպ. պանծապատիւ.)

ԲԱՐՁՐԱՊԱՏՈՒՄ. ա. մ. Պատմող, կամ պատմելով զբարձրագոյնս. *Վասն որոյ և բարձրապատում իակ հնչեցուցանէ (աւետարանիչն)։ Բարձրապատումս սկսան հռչակեցուցանել զպատիւ միածնին. Ագաթ։

ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑ, ի, աց. ա. Ա՛փաչυս. Elatam cervicem habens. կամ բայիւ, ս՛փաչενέω, cervicem extollo. որ և ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑ ասի, և ԲԱՐՁՐԱՎԱԶ. Իբր Ամբարտաւան, գոռոզ. *Մի՛ երկրաւորդ բարձրապարանոց լինիցես. զի (գովին) յերկնից ձգեցան նոքա՝ որք աննիւթք էին. կՀմ. *Հպարտանալ ... յոյն կալ, բարձրապարանոց երևիլ ի վերայ երախտաւորաց իւրեանց. Գ. Ա. Գ. 12։ *Բարձրապարանոցաց (կամ բարձր պարանոցաց) խորտակիչ. ՃՃ.

ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ԲԱՐՁՐԱՎԱԶՈՒԹԻՒՆ. *Ա՛յսու՝ որով յոյժ բարձրապարանոցութ վանիս, անարժան արասցէ զքեզ ի ծառայութ իւրում աստ՛ի խնամուն. փիլ. լի։

ԲԱՐՁՐԱՊԱՐՈՒՊ. ա. Որոյ են բարձր պարիսպք. *Որ զաշտարակն յաղթս և բարձրապարիսպն կործանեաց. Եբէ. յե։

ԲԱՐՁՐԱՊԱՐՈՒ. ա. Որ պարէ ի բարձունս. օդապարիկ, բարձաթռիչ. *Հաւասար բարձրապարու արծուոյն՝ կառաբարձ փառաց անվկն. Վրք. իրդ։

ԲԱՐՁՐԱՊԻՍ. մ. Բարձր օրինակաւ. *Զայսոսիկ յոյժ բարձրապէս խօսի. Ոսկ. կծ։

ԲԱՐՁՐ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Տ. ԲԱՐՁՐ։

ԲԱՐՁՐԱԱՂԱՐԹ. ա. Որոյ սալարիքք են բարձր. ուռճացեալ բարձր ոստովք և տերևովք. *Ընդ բարձրաստղարիթ ծառով ի ժամ տօնիոյ հանգչի մարդ. Վահ. յոբ։

ԲԱՐՁՐԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. Ա՛փηγορία. Jactantia, vel sermo elegans. Պանծալի ասացուած կամ ճառ. *Եւսեբի պամփիլ. լեայ՝ գրեաց և զվարս կոստանդիանոսի ... Ժողովական բարձրասացութիք. Սոփ։

ԲԱՐՁՐԱՍԻՐՏ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՏՏ. *Ոչ իւնարհի կեպարի յերկիր, և ոչ բարձրասիրտ միայնակեաց լսողութեսոանայ. Կիմ։

ԲԱՐՁՐԱՍՐՈՒՆ. ա. Ա՛περσκελής. Որոյ սրունքն են բարձր քան զսովորականն. ճՃ. Ձերբ Բաբիլ. ուռնան պաճգերբ. *Իբրու արդ բարձրասրուն, և կամ այլ ինչ վերագոյն քան զունակութիւն անչափ՝ գարշելի է. Պղա. ոխ։

ԲԱՐՁՐԱՎԱՆԴԱԿ. ա. (եթէ չիցէ գրելի Բարձրաբանդակ.) Ունօղ զբարձր վանդակս. *Զբարձրավանդակ սրբարանն գիտասցի. Նար. խլ։

ԲԱՐՁՐԱՎԱՐՍ ա. Ա՛φήκομος. Alte comatus. ԵՒսի զվարսաւոր ծառոյ. որպէս բարձրասեան, բարձրասաղարթ. *Ունէ-

լով յինքեան զբարձրավարս արմաւենին։ Նա է բարձրավարս արմաւենին, որ զբարձրութիւն ընութեան անս մերոյ ընձիւղեաց. Նիս. երգ։ *Ելեր ի բարձրավարս արմաւենին. Պիտ։

ԲԱՐՁՐԱՎՋԱՆԱՄ, ացայ. ը. } Ա՛-
ԲԱՐՁՐԱՎՋԻՄ, եցայ, եալ. ֆ՛φաչενέω, կամ ν՛ίζω. Cervices tollo, glorior, jacto. Բարձրավիզ կամ բարձրապարանոց լինել. փքանալ. սոնքալ. *Շուն մեռեալ զինքն ոչ պատկառէր, կամ բարձրավզնայր՝ ասէ. Մագ. ը։ *Բարձրացուվիզ ամբարտաւանի եղկելին. Վրք հդ. ֆ։

ԲԱՐՁՐԱՎՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա՛πόνια. Arrogantia, ևն. որ և ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑՈՒԹԻՒՆ. Ամբարտաւանութիւն. ամբարհաւատութիւն. գոռոզութիւն. փքացումն. հպարտութիւն. ծաղրաբերգ. *Ջմայր չարութեացն զամբարտաւանութիւն և զբարձրավզութիւն չունէր արմատացեալ յոգւոջն ... Ջբարձրավզութիւնն ասեմ և զամբարհաւատութիւն. Ոսկ. վ։ *Խրոխտացեալ բարձրավզութ. Թէոդոր. Խլ։

ԲԱՐՁՐԱՎԻԶ, վզի, ից. ա. Ա՛φάχυν. Cervicem attollens. Բարձրապարանոց, իրօք կամ նմանութ. խրոխտ. գոռոզ. Վիզ փոխ, և փոխ. սեր փեր հեզ, ծաղրաբ. *Ա՛յժմ բարձրավիզ ձի, և խրոխտ ... խայտայ ի գաշտս. Աքաբ. Նար ից։ *Մի՛ սխորժեսցես ի վեր ամբարտնալ զձեռնդ ձայ (ընդդէմ քո) ըստ բարձրավզին. Աքաբ. ոդ։ *Ջբարձրավիզն խոնարհեցուցեր. Սիաա. ըբ։ *Ո՞ր իցէ բարձրավիզն հպարտութի. Վրք հդ։ *Ըբ. չանակ բարձրավզին և փքացելոյ վասն ամբարհաւաճութեն։ Ինձ մահկանացուիս զինչ արժան է բարձրավիզ լինել, փքանալ, փռնգալով առ նմանեան. Փիլ. էլ. և ֆ. բան։ *Ցանզգլուխ անձանց, և ի բարձրավիզն լինելոյ մտաց և ապաստան ի վերայ առաքինուն աքց արանցն. Վրք հդ. ա։

ԲԱՐՁՐԱՑԵՍԱԿ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՑԵՒ. *Բարձրատեսակ և պայծառ երկին, աթոռ փառաց բարձրելոյ. Թէոդոր. ի ի՛ոյան։

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ա՛φω, ά՛νυφω. Exalto, in altum extollo. ά՛ρω, ά՛ναιρέω, ά՛ναλαμβάνω, sursum tollo, affero. Բարձր առնել՝ իրօք կամ նմանութ. վերացուցանել. ի վեր առնուլ հանել՝ յաւուցանել կանգնել, համբառնալ, տնկել. Բարձրեցնել, վեր հանել, վեր վերցընել. էի՛սեցէ՛ եօթերբ գոռոզմագ, իձ՛լալ էնմէ, պերգէ՛ն. *Շինեցաք պարիսպ, և բարձրացոյց յոյժ։ Բարձրացուցանել զոտն ձայ մերոյ, կանգնել և շինել զանապատ զայս։ Խոնարհեցուցանեմ զփայտ բարձրացեալ, և բարձրացուցանեմ զփայտ խոնարհեալ։ Մի՛ բարձրացուցանէք զեզջիւրս ձեր։ Բարձրացո տէր ձեռ իմ զերեսս իմ առ քեզ։ Հարձրացուսցէ նշան ի հեթանոս։ Եթէ բարձրացուսցես իրրև զարծուի զբոյն քո, և անտի իջուսցից զքեզ։ Հոգի տեառն վերացոյց զիս և բարձրացոյց. ևն։ *Ի վեր զբոյն բարձրացուցանէին. Ցհ. իբ։

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Բարձր առնել պատուով. մեծարել գովութ, իշխանութ. մեծացուցանել, փառաւորել. ՀՃՆԵԼ. էի՛սեցէ էնմէ, ի՛ալիմ էնմէ. *Սկիզբն առ բարիցդ բարձրացուցանել զքեզ առաջի առ մենայն ոյգուցն իսրայէլի։ Բարձրացուսցէ զքեզ ի միջոյ ժողովրդեանդ։ Բարձրացուցի զքեզ յերկրէ։ Որդիս ծնայ և բարձրացուցի, և նոքա զիս անարգեցին։ Աւրդարութիւն զազգ բարձրացուցանէ.

նուագիցուցանեն զազգս մեղք : Զորս կա-
մեր ինքն՝ բարձրացուցաներ , և զորս կամեր
ինքն՝ խոնարհեցուցաներ : Տեր խոնարհե-
ցուցանէ , և բարձրացուցանէ : Որ բարձրա-
ցուցանէ զանձն , խոնարհեսցի . ևն : *Ա-
րուեթիւն ցուցեալ զազգ մեր բարձրացոյց .
խոբ : *Հովուեա և բարձրացի զսոսա . Պոլգ :
*Դու զնուազելցուցիչն ասես , և զբարձ-
բացուցանուօքն զսնչ առնես . Աճաբ . ծն :

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . Բարձր առնել զնծ
օրհնութիւն . փառաբանել . *Նուագէին ա-
ռաքլի արքայի բանիւքն այ , բարձրացուցա-
նել եղբերեաւն . ա . ճ . իէ . 5 : *Բարձ-
բացուցէք զսէր սոծ մեր՝ գոչէ մարգարէն :
Ած հարցն մերոց , գովմամբ զթեզ , և առաւել
բարձրացուցանեմք . ևն . Անյ . բաբէր : Ե
Շաբ : Ա.յլ ի սուրբ գիրս՝ ուր ըստ յն . է
Բարձրացուցանել զնծ , ի մեզ Թարգմա-
նի՝ Բարձր առնել զնծ :

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . որպէս Սաստկա-
ցուցանել զձայն . Համարձակ գոչել . վե-
րապոչել . ամաբ կանչել . *Բարձրացուցէք
զբարբառս ձեր ի վերայ նոցա : Առ ո բարձ-
բացուցեր զբարբառ քո : Բարձրացո՛ իբրև
զփողոց զբարբառ քո : Բարձրացուցին
զձայնսն փողովքն և ծնծղայիւք . ևն : *Եւ
ինքեանք զպաշտօնն բարձրացուցեալ յե-
կեղեցւոյն՝ ցերեկոյի կանոնն կատարէին .
Եզնէ . ճ :

ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . Զափազանց օրի-
նակաւ վարիլ . մեծացուցանել զբանն .
բառը ճեղդնել , խոհաբանել . *Պղծեցէք զեր-
կիրն . . . ի մեզայ ոչ երբէք պղծի երկիր ,
քանզի արարածս պղծի ոչ լինի . այլ՝ բարձ-
բացուցանելով զերան ասէ . Մխ . երեմ :

ԲԱՐՁԱՑՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց . ա . Ի-
ψών . Exaltans, exaltator. ἀναγωγός, ad supera ducens. Բարձրացուցանօղ . ի վեր
ամբարձօղ . վերամբիչ . վերբերօղ . *Փառք
իմ , և բարձրացուցիչ գլխոյ իմոյ . Սղ . ճ .
4 : *Ցնծայնոյն և բարձրացուցիչ կենդա-
նութիւնք կամաւորութիւն անկեալ առ հակա-
ռակն յետնութիւն ածաւ . Դիոն . նիբղ :

ԲԱՐՁԱՒԱՆՈ կամ ԲԱՐՁԱՒԱՆՈ-
Տ . ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿ . *Հնուր եկեալ ըզ-
բարձաւանդ նորա այրեաց . ՃՃ : *Խճա-
քարք՝ որ ի բարձաւանդի կայցեն , առա-
չի հոլմոց ոչ մնայցեն . Սիր . իէ . 21 . յն .
Μετέωρος. Sublimis, excelsus.

ԲԱՐՁԱՒԱՆԴԱԿ , ի , աց . ա . գրի և
ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿ , ԲԱՐՁԱՒԱՆԴԱԿ , և կամ
ԲԱՐՁՈՒԱՆԴԱՒ . սեռ՝ . բարձու աւանդակի , կամ բարձաւանդակի . Ի բարձր ,
և անգր . լծ . և լս . անդէ . իս . ասանդէ .
յառաջ . Թ . եօսպէ , եօսպէն) . Բարձր , մա-
նաւանդ առաւել բարձր (վայր .) բարձ-
րածայրեալ (աեղի , հինուած .) բարձունք .
ըստ յն . պէսպես . Μετέωρος, ἀκρα, ὑ-
ψηλός , βωμός , ἀνάβασις , χρήμνος , ևն .
այսինքն անդր քան զտեսութիւն . ակառն ,
կամ բարձր ամուր . բեմ . բագին . ծայր ,
ծագ , վերնէք , գահաւանդ , հողաբլուր ,
գիտաննոց . ևն :

Իբր ա . *Ի վերայ ամենայն լերանց բար-
ձանց , և ի վերայ ամենայն բլրոց բարձրու-
անդակաց : Կայցին ի բարձրաւանդակ ու-
ղով եզբա և զևաւակիք . Ես . լ . 25 : Նեեմ .
ի . 4 : *Ի բարձրաւանդակ տանիս ապա-
բանից որմոյն : Ի բարձրաւանդակ խաչն :
Ի բարձրաւանդակ տեղի . Ափաբ : *Ի բարձ-
րաւանդակ դաշտի , կամ տեղւոջ . Խոբ .
ա . 9 . 10 : *Կացեալ ի վերայ տեղւոյ
բարձրաւանդակի՝ քարոզէ . Փիլ . յոբ :
*Ի բարձրաւանդակ քարանձաւաց ի վայր
հառաչ . ՁԿ . կի : *Տեսանէն իբրև ի բարձ-
րաւանդակ խմբէք գիտանոցէ . Բր . ա .
Եսբէ : *Բարձրաւանդակ սրբարանն դի-
տանոցի . Նար . Խլ : *Ի բարձրաւանդակէ
աւ ի խոնարհ առաւել քան զբան է հոս-
մանն երագուելի . Շ . Ֆսի . (որ է իբր գ :)

Եւ իբրու գ . *Ցընծալը ընտիր մայրիոյ
բարձրաւանդակին (կամ կէն) ... յն . մոյ-
բոյ բարձու ի գագաթանէ . Եզկ . ծէ .
22 : *Շինեաց սողոմոն զբարձրաւանդակն
քաղաքոյ : Գնաց սողոմոն ի բարձրաւան-
դակն գաբաւոնի : Կործանեցին զբարձրա-
ւանդակսն , և զբագինսն : Շինեաց զբարձ-
րաւանդակն մահաբաննօք : Գահակիճ
առնէին զնոսա ի ծայրից բարձրաւանդա-
կին : Ի բարձրաւանդակայ քաղաքացի իւ-
րոց : Ի բարձրաւանդակայ ցուրտ : Ի բարձ-
րաւանդակի գիւրեզմնացս . ևն : *Կայ ի
բարձրաւանդակի վերայ : Ոչ ի բարձրա-
ւանդակէ ուսումն ի բայ ի վայր հայհոյել .
Բարձր լերինք ընդ մարմնոյս մերում ա-
ռակէ զգայութիւս . քանզի ի բարձրաւան-
դակի ի գլուխս մեր գեալ եղև նոցա ու-
նել վնասս հաստատութիւն . Փիլ : *Կան-
գուն արար զնա (զմարդ) և (ի) բարձ-
րաւանդակ մարմնոյ հաստատեայ զաչն .
Ոսի . Ես : *Զչքհոյ բարձրաւանդակին : Ի
բարձրաւանդակի քաղաքին : Ի վեր իսկ ի
բարձրաւանդակս ի լիբանան լերին . Եսա .
ԽԲ : *Զնիցէ տեսանել քո ի բարձրաբերձ
բարձրաւանդակաց զդաշտ ընդարձակ .
Վէրօր . ճ : *Ակրչառք իմքին ի բարձրաւան-
դակէն , և արբին յայրքիւրէն : Իչխանն
նասէր ի բարձրաւանդակի . Հ=Յ . Յայիս .
իե . յոհիս . ձե : *Կոխեցին զերկոսին ի
բարձրաւանդակի . անդ . յոհիս . իէ .

ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱԿԱՊԱՏՈՒՆ , կամ
ԲԱՐՁԱՒԱՆԴԱԿԱՊԱՏՈՒՆ . տ . Μετέωρος. Editor, altior. Բարձրադոյն . *Ծուխն
պատառեաւ . . . ընդ որ ժողովուրդն հե-
ռաւակեաց մինչև յայնկոյս ցամաքն՝ առ բար-
ձաւանդակապատնան յուշարկեալք . Փիլ .
պեռաիան :

ԲԱՐՁՐԱՒԱՆԴԱՒԱՐԿ , ի , ացս . ա .
Որ ունի զբարձրաբերձ յարկս . բարձրա-
շէն . *Ածաղոր զօրութիւդ բացայայրձուն
լեալ բարձրաւանդայարկ բաղնացն . Ա-
նան . եիեչ :

ԲԱՐՁՐԱՒԵՑ . ա . Որ ունի զբարձր
աքեացս , բարձս և ոսս . բարձրաբոյուն .
Բաբէր ճշ-երբ՝ աթոռբ . եի-ժոեչ այածիլ .
*Նա՝ի հաւաասրուն բարձրաքեաց ոտիցն .
Վէրօր . ի :

ԲԱՐՁՐԲԱՐՁ . ա . Որպէս Բարձրաբերձ ,
կամ ըստ յն . ամենաբարձր . *Ծառք՝ ի
բարձրբարձ բարձունս վերացեալք : Ջուրն
ի բարձրբարձ բարձունս վերինս պատեալ
շուրջ զքաղքն բոլորակն երկնից . Վէրօր .
ք . ճ :

ԲԱՐՁՐԵԱԼ , եալ . գ . Սեպհական .
Նեալ անուն ճշմարտին այ , ըստ որում է
խոկալիւք բարձր ամենայնիս , կամ Ամ-
նաբարձր , որպէս ասի յայլ լեզուս . Ὑψι-
στος . Altissimus. Երր . էլիօն . առձկ . հագ
ԲԷՀԼ , ալլահ ԲԷՀԼ . *Որոտաց ոտր
յերկինից , և բարձրեաւն եաս զձայն իւր :
Որդի բարձրելոյ կոչեսցի : Զօրութիւն բարձ-
րելոյն հովանի լեզի ի վերայ քո : Մարգա-
րէ բարձրելոյ կոչեսջիր : Ա.յլ ոչ եթէ
բարձրեալն ի ձեռագործ տաճարս բնակէ .
և այլն :

Կամ իբր ա . *Գահանայ էր այ բարձրե-
լոյ : Օրհնեալ է աբրամ յայ բարձրելոյ ,
որ արար զերկինս և զերկիր : Օրհնեալ է ած
բարձրեալ : Սաղմոս ասացից անուան տեր
բարձրելոյ . ևն : *Բարձրեալ , ահաւոր՝
ուէր , փառք քեզ : Բարձեալ վտան վերինն
աթոռոյն . . . Բարձրեալ էս դու յերկինս
ած : Բարձրեալ Թագաւոր , որ վտան մեր
եղեր ի իսաչ . Շաբ : *Զի դու միայն սուրբ ,
դու միայն բարձրեալ էս , դու միայն տէր
մեր յն քո . ԼՀ : Ե նաբ . ոթէ :

Անտոլոր է՝ ասէն Մխայէլն եղեալ՝ի Իւ .
*Բաղատամ առակաբ բարձրելովբ մարգա-
լեանայ ... այսինքն բարձր առակաբ :

ԲԱՐՁԵՂՋԻՒՐ . ա . Որոյ բարձր են
եղջիւրք . *Բարձրեղջիւր նոխազ ի կառս
իւր լծեալ . Մագ . ծա :

ԲԱՐՁՐ ՝Ի ԳԼՈՒԽՈ-ՏԵս՝ի բառն ԲԱՐՁ-
ՐԱԳԼՈՒԽ . *Ակքառքն եղկցին քեզ գա-
հերեկք , և նոքաբք բարձր ի գլուխ լեր ... .
այսինքն պանծասլիր . Մոսէ . ՀԸ :

ԲԱՐՁՐ ՝Ի ՁԱՅՆ . ս . այսինքն ի ձայն
բարձր , բարբառաձայն , ձայնիւբ մեծաս .
*Մեծաս զօրութիւբ բարձր ի ձայն աղաղա-
կէ . Վէրօր . ՁԿ . յն . մեծաձայնապես , με-
γαλοφώνως .

ԲԱՐՁՐԻՁ . այսինքն Բարձրացուցիչ .
*Իբր կամեցաբ բաւեցնել խոնարհաց .
Մծէ . ծե :

ԲԱՐՁՐՄՏՈՒԹԻՒՆ . տ . ԲԱՐՁՐԱՄԻՏ-
ՏՈՒԹԻՒՆ . *Առանց բարձրմտութիւն էր և
խոնարհ . Ոսի . կծ :

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ . ի . *Ὕψος . Altitudo. Բարձր գոյն , չափ ի տարբ ի վեր ,
գիմաբաժանեալ ընդ խորութիւն կամ ընդ
յածուելեան . Բանբրութիւն . էի-ժոէ+էի ,
էի-ձէէի , պաչէի , պի-ըշ . ըիՁաբ . *Զինչ
է լայնութիւն և երկայնութիւն , և բարձու-
թիւն և խորութիւն : Աբասցես զսաղ անն , յե-
րեսուն կանգնոյ զբարձրութիւնն : Բարձրու-
թիւնք լերանց՝ նորա են : Որոյ բարձրութիւն
իւր՝ բարձրութիւն մայրի : Գոյնագ . . .
բարձրութիւն նորա վեց կանգուն և Թզաս .
ևն : *Ընդ բարձրութիւն հասանկին հնա-
ցեալք . ՅԿ . իմ . պաչ : *Ի պարշաւն առնին
ղերկինն վտան գեղեցկութիւն և բարձրութիւն .
Մխ . երեմ :

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ , կամ ՝ որպէս Բարձր
ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆԻ . ՝ ատլի . բարձունք . երկինք . *Խնդրեա դո . փեղ Նշան
՝ի սեաւնէ այ քոմանի ՝ի խորութիւն կամ
՝ի բարձրութիւն . Ես . է . 11 : *Որ ՝ի բարձ-
րութիւս երկնից բարձր բանիւբ բարեբա-
նիս . Շաբ : *Ի բարձրութիւս եղանէին , ուր
ըղձագակսն հնչէին . Շ . էէէս :

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ . Ὕψος , ὕψωμα , ὕψωτις , ἀνάστημα . Exaltatio, erectio, sublimitas. Բարձրանալն , բարձրացուցն . մեծութիւն . առաւելութիւն . գերազանցութիւն . փառք ,
փառաւորութիւն . *Նայեաց ի գործս ձե-
ռաց իմոց , և ի բարձրութիւն էնմի : Դու
բարձրուն երանաւոլմի , դու ցնծուն խոյա-
էլի : Աշեաց ՝ի բարձրութիւն Թագ աւուրուն
նորա : Եսու զայդ ՝ի տուն այ իմոյ ՝ի
բարձրութիւն : Երթալով յովսափատ մե-
ծանայր ՝ի բարձրութիւնն : Հպարտացաբ
յոյժ բարձրութիւն նորա : Փառք նորա լցան
անապատնօք , և բարձրութիւն նորա ՝ի տուգ
կործանեցաբ : Զբազումս չարչարեաց բարձ-
րութիւն նորա . ևն : *Որ գերազանց գտաք
և երկնի՝ ամենազարդ բարձրութիւբ . Նար .
կէ : *Ոչ է հնար ընդունել զբարձրութիւն
զաւետեացն . Ոսի . չհ . ա . 1 : *Հանգերձ
կատարելութիւբ և պատուոյս բարձրութիւբ .
ՅԿ . իմ . ապ :

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ . որպէս Բարձրամտու-
թիւն , մեծամտութիւն . *Գիտացիալ ինձ հիա-
ցօղն կործանումն , մանաւանդ Թէ զսա-
մանային իսկ ՝ի բարձրութիւբ և ՝ի հպար-
տութիւբ լեալ . Նար :

ԲԱՐՁՐՈՒՆՔԸ. ա. Որոյ բարձր են ուղեշք. բարձրաճաղկ. Ձեղբը էաբյր. էխ-ուէ-ա փալլը. *Ծառ բարձրուղեշ և սլաս. ղաւէտեաւ. Երփ. լ: *Յայգեւոյն փշալից յայտնեցաւ որթին բարձրուղեշ. Ոսկիփոր:

ԲԱՐՁՐՊԱՐԱՆՈՑ. տ. ԲԱՐՁՐԱՊԱՐԱՆՈՑ. *Ելիցես գու (ինքնահաճութիւք) բարձրպարանոց՝ խիստ և անեղայլ, և ոչ հեղ և մարդասէր. Կլիմաք: *Բարձրպարանոցս խորտակիչ. ՃՃ:

ԲԱՐՁՐՎԱՉԵԼ. տ. ԲԱՐՁՐԱՎԱԶԵԼ. *Սկսաւ (ոքազոսղն) ձեռքել և բարձրվզիլ վասն յաղթութեան. Վրդն. ա՜ա:

ԲԱՐՁ. տ. ԲԱՀ. *(Զի՛) պատկառեմ յօրինուածով զարդարեալ խիտ և հրաշալի բարշին բարեհամութիւն. Պիծ:

ԲԱՐՈՑԱԽՕՍ, ի, ից, կամ ոց. ա. գ. գրի և ԲԱՐՈՒԱԽՕՍ. Փուսիոլόγος. Qui de natura disserit. Որ խոսի զբարոյից կամ զբուսոց կենդանեաց. բնախօս. *Բարոյախօսն ասէ. Եպիփ. Բարոյ. ոգեպ: (որոյ գործն յայլոց ընծայի փիլոնի կարպպացոյ. և յայս քեզի յայնորդ վկայութիւն.) *Փիլոգրաս՝ բարոյախօսն ամենայն կենդանեաց. Վրդն. պահ:

ԲԱՐՈՑԱԽՕՍԵԼ. ե. Փուսիολογέω. De natura dissero. Խօսել կամ ձառել զբուսոց և զբնութեանց, մանաւանդ կենդանեաց. *Եւ առակաւ իմն ասէ՝ այլ ընդ այլոյ բարոյախօսեալ զայնպիսի բնութեանց. Եսե. ԺԲ. ա:

ԲԱՐՈՑԱԾԻՆ. տ. ԲՆԱԾԻՆ. *Օրինք ընդարձոյս՝ բարոյածինք՝ հաստատեալ կան ի քեռաի նոցա (այսինքն ձկանց). Վէրօր. է:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ, ի, աց. (գրի և ԲԱՐՈՒԱԿԱՆ) իբրև գ. Բարոյականն. Ἠθική. Ethica, morale, praecepta morum. իմաստասիրութիւն, կամ գիրք որ ձառէ ընդ բարուց և զվարուց մարդկան, ըստ ո. րում կամնաւոր գործ բարի կամ չար. Ինչ եղեգ. *Ի ձեռն տեսականին յարդարի, և ի ձեռն բանի պաճուճէ զբարուսկանն, և հնազանդեցուցանէ զանուս (կամ գիկրս): Աւրիսատուէլականքն յերիս բաժանէն զգործնականն. ի քաղաքականն, ի տնտեսականն, ի բարոյականն. և յիրաւի: Աւրիսատուէլ գրեաց զբարոյականն, յորում վասն բարուց ձառէ. Սահմ. Ը. Ա իե: *Օգուտ արար մարդկային կենացս՝ ի ձեռն բարոյականին՝ առ ի բարւոյն ուղղութիւն: Տեսութիւն ունի իմաստասիրութիւն ի ձեռն երից մասանցն իւրոց, բանականին, բարոյականին և բնականին. Փիլ. Բագ. Ա այ. լաբ:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. իբր ա. Ἠθικός, κή. Moralis. Որ ինչ հայի ի մարդկային բարս կամ ի վարս. *Մակացական ուսուքինութիւնք աստցան վասն բարոյականաց առաքինութեանց. Սահմ. Ի: *Եղևան յանդսան և յան աշխատ Ձննադարձ բարոյական ուղղութեանն. Լմբ. ոգ: *Իսկ բարոյական օրինակաւ, Հարիւրամեան՝ զկատարեալ առաքինութիւն յայտնէ. Գէ. էս: *Իսկ բարոյական քանն (իմաստ գրոց) այսպիսի է. Փիլ. այլաբ:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. իբր Բարոյախօսական. Փուսիολογικός. ուսասի Բարոյականն՝ որպէս Բարոյախօսութիւն. Փուսիολογία. *Բարոյականն և չարաչարութիւն օրինակեալ առ ի վարս առաքինութեանն կամ չարութեան. և աագագրի սուլոցն, գազանաց, Թռչնոց և լողակաց: Եւ ասի բարոյականն (կամ բարոյական՝) խօսք բարուց զգայուն կենդանեաց. Տօնակ:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. որպէս Բարեբարոյական, և բարեբարոյութիւն. բարեսէր, և բարք բարիք. *Ըստ բարոյականն կամեցողի ալքային սմբատայ: Չի նախնական իւրեանց բնականքն չարժամբ բարոյականին տա՛ի յօգտակար վայելուն ձեպիցին. Ցհ. կե: *Բարոյականին նախուսան հօր (ամ) հա մագալտափար գով գտանին. Մագ. Ը:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԲԱՐ. ս. Ἠθιχῶς. Moraliter. որ և ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱՊԷՍ, և ԲԱՐՈՑԱՊԷՍ. Իբրու կարգեալ առ բարոյականն, կամ առ վարս. որպէս ի բարոյական կայդի. ըստ բարոյական իմաստից գրոց. *Ի գէման շնչէ՝ բնականապէս, և բարոյականաբար: Արդ՝ ասելի է բարոյականաբար զայս: Իսկ բարոյականաբար այսպէս. Եէն. Փիլ. սպեպ:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առաւել յանկատոր բարոյական վարգս սպեսուելք, կամ վարուց. *Բնականագոյն հատուցումն (մեհնութիւն) այս է. իսկ ըղբարոյականագոյնն ասելի է. Փիլ. Լին:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱՊԷՍ. տ. ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԲԱՐ. *Բնականաբար և բարոյականապէս (կամ բարոյապէս) զոր կարէ ասանել բնութիւն գիւին. Կանոն: *Հոգևոր աեսուելի գրոց, զոր խոսասուկն՝ բնականապէս և բարոյականապէս ասէն. Վահր. յոպ: *Բայց ես և այլ իմն ասեմ բարոյականապէս. Եէիլ. Լան:

ԲԱՐՈՑԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ὁμότροπος. Similibus moribus praeditus, ejusdemmodi. Համաբարոյ, մերձաւոր բարուք կամ վարուք. Համանման. *Որք ըստ առաքինութեան են ազգակից և բարոյակից. Աֆոբ. ի պատե. է: *Արար իւր եղբայր, բարոյակից զնա գտեալ: Զօտարս բարոյակից՝ լաւ համարին. Մխ. ա՜ա:

ԲԱՐՈՒՈՑԱՊԷՍ. որ և գրի ԲԱՐՈՑԱՊԷՍ. տ. ԲԱՐՈՑԱԿԱՆԱԲԱՐ. *Զգաստ փար առնլի է բարոյապէս (կի՛ բարոյապէս). Մխ. ա՜ա:

ԲԱՐՈՑԻՔ, ոյից, իւք. տ. ԲԱՐՔ ըստ ամենայն նշ. *Վասն անձնասէր բարոյից. է. ի. ձ. 21: *Ա՛ա այնպիսի խորամանգ բարոյիւք նոցա. ՁՀ. ի. Ձ. 16: *Ա՛ա պագչոտ լիմարութիւք ցոփուէ բարոյիցն: Յամբարշտութիւս բազնասէր բարոյիցն. ԱՁՖ: *Մարթ էր ի բարոյիցն հուսատալ լիմ գասնել՝ քան յերգմանէն. Ո՛ի: *Վասն բարոյիցն անվերկոյ նմանութեանն. Կէ՛ուղ. Գանյ: *Պատուելով զնորհակալըս բարոյսն. Փիլ. Լին: *Բնական բարոյիցս ջերմուքի (զոր օրինակ հառաչանաք, արտասուաք են) զնա թնսիանձել: Յետս զբարոյսն սահմանելոյ՝ գրեցի զուզութիւն նորին. Լմբ. ոգ. Ե ծգ: *Ըստ բարոյից նոցա հաստուցից. Մխ. էբէմ: *Բայց ևս անբանական բարոյից է ասուն կենդանեաց՝ ի յայսոսս մնհու ձարսկել: Ըստ բազմապատիր նենգութեանց բարոյից գաւօղ ատուեսուց: Ի գազանական բարոյից նոհազք նուիրելիք. Նար. ի. կ՛ե. Ե ծբ: *Հաւատաց ասրիք, որք մարդասէր բարոյիւք ընտանի գոլով մերայնի ազինս. Լասք: *Կենդանիք և այլ ևս անբաս բարոյիւք. Ածբ: *Բնական բարոյից ընտանի սովորութիւնք (յամենայն արարածս) այլընդ այլոյ յերանակեցան. Նար. Խբ:

ԲԱՐՈՎ. ս. այսինքն Բարով, բարեաւբարիք. *Բոլով, պէրով. *Չի զինքն ոչինչ ասելով զայլոցն բարով ընդունիցին. Ոսկ. ա. Խբ:

ԲԱՐՈՒ, րուք. տ. ՀԱՄԲԱՐՈՒ, և պաբրուկ. Ա՛ալ Թռչի նշանակել և զարթաձայն Թռչունս, որպիսի են ձայլք. ագռաւք. յն. Κολοιός. Graculus. ալա գարկա, էբբ՛ագ. կի՛ Galgulus, galgula. Էաէքէօս. ասրբ գոալ. *Էշք անառակեն, և աղաղակեն բարուք. Ոսկ. յհ. Ե. 30. (ըստ ձհ. բարուղք, որ է սխալ:)

ԲԱՐՈՒԹ. գ. Բառ. ուկ. պարսաւ. որ առ մեօք յարմարութիք ասի և վաւօթ. Փոշի արուեստական գիւբաւվառ՝ ի պէտս գինուց. *Ոչ հառ հուր, քանզի բարուրեն թրջեալ էր՝ ի մէջ չուրց ծովուն և տրղմոյն: Հրդեհեալ բարուրեն՝ ի վեր էառ ղառնեն. Ա՜ա՛էլ պահ:

ԲԱՐՈՒԹԻԿՆ. գ. Ἀγαθωσύνη. Bonitas. Խոկութիւ բարեոյ՝ հակակայ չարութեան և վատթարութեաւ. լաւութիւն կինքեան և առ այլս. առաքինութիւն. բարեգործութիւն, և բարեբարութիւն. ազնիւութիւ. էյի-ւէ-ա, էյւէ՛, խայբ. *Քաղցրութիւ, բարութիւն, հաւատք: Պտուղ լուսոյ ամենայն բարութիք է: Զամենայն հաճութիւն բարութիք: Ցամենայն բարութիւս արգասութիք: Սիրեաց զչարութիւն քան զբարութիւն: Ըստ ամենայն բարութիւն զոր ասլար իսրայէլի: Զգեմութիւս քո, և զբազմաւ բարութիւն՝ զոր եւտար մեզ. ևն: *Մեծ գեան՝ որոյ չորք վտակք են՝ սեռական առաքինութիւնն է՝ զոր բարութիւն անուանեն: Գեան՝ սեռական առաքինութիւն է՝ բարութիւ. փիլ. այլաբ: *Ձկամբեան զնուրեանց բարութիւնն ծանուցանել անմտացն. Փարպ: *Կարգեաց սուանալ զբարութիւ, և ոչ զգէպկութիւ. զի գիպկութիւնն տուիչ ինքն է, և բարութիւն զանձնիշխանութիւն արար բարուե. Եղիի:

ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. և ԲԱՐՈՒԹԻՒՆՔ. Բարին. բարիք. բարի իրք. ստացուածք կամ իրք վայելչութիք. Բարիւնէբ, ազնի բանեբ. էյի ընէբ, պերէ-էբի, խայբ, ֆալլ. *Բարութիւն ամենայն երկրիս եգիպտացւոց ձեզ լիցի: Տաց ձեզ յամենայն բարութիւց եգիպտացւոց: Ո՞ յոլցցէ մեզ զբարութիւ: Անձն նորա ի բարութիւ հանգիցէ: Վայելեսցեն ի բարութիւ անձինք ձեր: Կեցցեն ի բարութիւ անձինք ձեր: Զքաղցեալս լցոյց բարութիք: Տուիս լի ամենայն բարութիք: Զբարութիս երկրի կերիցիք: Ամենայն ունիս բազում բարութիս: Ամբ զբարութիս ես գու, և բարութիս աւետասլանես. ևն: *Բազմաց կինէն հանգիպես ցիս բարութեց. Խբ. Ձ. 3ձ: *Բաշխօզ բարութեց. Շբ: *Բարութիք յոտոյն կենացն յաւիտենից: Վայելել՝ի բարութիան անպատում. Ցձի. Ը:

ԲԱՐՈՒԹԵՑՆ. (յատկացուցիչ, փոխանակ ածականիս՝ բարի.) *Երկիր բարութեե. գանձ բարութեե. շնորհք բարութեե. օր բարութեե. տօնք բարութեց. գրգռութեի բարութեց. ևն: Մանուանդ ասի *Գործք բարութեե ». այսինքն գործք բարիք, կամ բարեգործութիք, պէս ի նոր կո՛՝:

ԲԱՐՈՒՆԱԿ, ի, ից. գ. երկայնաստարած ուռն ոլթոյ, և ոստք այլոց անկոց. որպէս բարեոյ ունակ կամ քերունակ, բարեբեր չաւաւիս. յն. բարին. Ἀγαθόν. Մի ծաղկեացեն բարունակք նորա. Յոբ. Ի. 21: *Բարունակն, և բարութիք իւր. Նար. ԼԸ:

Ա՛ալ առաւել որպէս յն. Ἀναδενδράς, ἀπώρυξ, χλήμα. Arbustum, propago, palmes, sarmentum. ղաի, ղահ, ֆիկան, փալ. *Ծածկեաց զերինս հովանի նորա, և բարունակք նորա զմայրան ամբ. Սդ. կՀ. 11: *Եհան անդ ողկոյզս, և արձակեաց զբարունակս իւր: Եղիցի մայր մեծ, և բարունակք նորա՝ ի նմին հասատաեսցին:

Եզեկ. ծէ. 6. 23։ *Բարուն ակք քո (այս. ինքն այգեղէգ) ձգեցան ընդ ծով. Երեմ. խԷ. 32։ *Բարուն ակ ոսկուզարեր ձշմա. րիտ որթոյն։ Համեմատական պտղոյն բա. նաւոր բարուն ակ. Շար։ *Բարուն ակ ա. ռեն զայն, որ բառնայ յինքեան զեսպմա. շառափիղ որթս, եթէ յարմատոյ եակ. ծառս, և եթէ հատեալ բազուկս փայտից (այսինքն խեչական), յօրինեալս ի ձև տան. ակից անշրպետեալս միշտ. (իբր ասմա, և ասմալէզի.) Վրդն. յանդատան։ *Արուես. տաւոր իմն երկրագործութիւ երկայնաձիգ եղէզանման բարուն ակացն ընդ գերակայ ծայր ծառոյն չարամանեալք. Պիտ։

ԲԱՐՈՒՆԱԿԱԶԵԻ. ա. Որ ունի զձև և զնմանութիւն բարուն ակի. *Բարունա. կաձև բազուկք քո բևեռեցան ի խա. չակայսի. Ոսկիփոր։ *Ծառ կենաց . . . բարուն ակաձև. Գանձ։

ԲԱՐՈՒՆԱԿԱՑԵԱԼ. } ի բարուն ա.
ԲԱՐՈՒՆԱԿԵԱԼ. } կէ պտղաբե. րեալ. յառաջ եկեալ. *Ի կենաց որթոյն մեզ բարուն ակացեալ պայծառ և կանուխ ոգկոյզ. Խոր. հ. 15։ *Տիւռնացին կալսին մերձ, առ ասաձարն գիւռնիսեայ (չայն որթոյ), զոր բարձեալ մակաւասար որթոյն մասին բարուն ակեալ չափից . . . ձմրի հնձան. Մագ. իԷ։

ԲԱՐՈՒՈՐ. Տ. ԲԱՐՈՒՐԻ. *Ընդ ըղ. պատճառս և ըղբայրս՝ մեզ քեզ յօգնն իբր ըղբըղբուր. Կրպ. 99։ *Եւ այլ բարուր կուտեաց ի վերայ նորա, և հրամայեաց սպանանել զնա. կազմեաց։

ԲԱՐՈՒՐԱՆԻ. նաց. Տ. ԲԱՐՈՒՐԻ, և ԲԱՐՐԱՆԻ. Περίστασις. Occasio. *Ա. ռանց բարուրանաց իսկ լուծանէր զնա. բաձին. Ոսկ. տ. է. 14։

ԲԱՐՈՒՐ, մանաւանդ՝ } Πρόφασις, ἀι.
ԲԱՐՈՒՐԻ, րուրս. } τία, ὑπόθεσις, σκήψις, περίστασις, ἀφορμή. Praetextus, causa, occasio, ansa, excusatio. որ և ԲԱՐՈՒՐԱՆԻ, ԲԱՐՐԱՆԻ. Բաղադրեալ, բաղ. բաղադրեալ, պատճառանալ, մնոտի կամ սուտ պատճառաբ. չքմեղութիւն. պատրուակ. պէհր, պէրա, պէհանէ, մհանա, ՀԷՒԼԷ. *Բարուրս եգեալ դողդն դունդս առաքէ. Խոր. Ք. 25։ *Ա՛յլ այն՝ բարուրք են ան. միս լսոլաց. Եթէ լսեմ ասէ հանապազ, և ոչ առնեմ, զի՞նչ օգուս լինիցի. Ոսկ. պ։ *Ապա թէ ասիցես, վաստակեալ եմ ի տուընչեան, և ոչ կարեմ յառնել այդ բարուրք է. Ոսկ. գծ։ *Երեվիայ՝ որ զնոն. կուէ բարուրս առնէր, ոչ առ յանձն ած. Ոսկ. ես։ *Չի մի Թողուցու քեզ բարուրս՝ ի ջրոյն փախչելոյ. Սեբեր. Ք։ *Կարծե. լով բարուրք յօգեալ վասն ծածկելոյ ըզ. ինեան. Շ. Տգր։ *Բարուրս կարկատեն՝ ասելով, ած վասն կերակրոյ ոչ բարկա. նայ ումեք. Գր. հր։ *Զայն ևս պատճառս և բարուրս ի միջոյ բառնայ։ Զաւէլորդ բալուրան և պատճառս ի միջոյ բարձեալ, և ի քրատնս առաքինութեան միշամուխ լից ուք։ Պատճառք և բարուրք են այն ա. մենայն. Ոսկ. Տգր։ *Յորժամ մեղիցէ . . . բալքաղէ, և բալուրս դնէ զանձուէիւնն. Փիլ. այլաբ։

Կամ որպէս Մեղադրութիւն. զպատրուա. ւէիւ. Ղեւտ. յանցանք. *Չի յորժամ յա. ղիցէ, ըմբռնեսցին, և մի բարուրս պատ. ճառանաց ի նա հպեցուսցեն. Երդն. Տգր։ *Ոչ զի օգտակացին, այլ զի բարուրս ինչ յա. դացին. Տծտ։

Կամ որպէս Բանաւոր պատճառաբա. նութիւն, իրաւունք, իրաւացի բան. Հագգ. *Լուծանէր զբաբանն, զբնութիւնն հարկ բարուրս առաջի եդեալ. Ոսկ. Տ. Ք. 14։ *Ապա զայնպիսի բարուրս լուեալ բարե. զգեաց բանի պատգամաց. Ցհ. կի։ *Ոչ առ յինէն ունիմ բարուրս ինչ վրկութեան. Սինա. ոչ։

Կամ պարզապէս Պատճառ. առիթ. ախպէտ. *Ոչ եթէ ամենայն ուրեք պատ. ճառք հիւանդութիւն մեզք էցեն, այլ է ուրեք՝ զի և պակաց կա բարուրք լինի. Ոսկ. ես։ *Բարուրք չարժմանն՝ բարկուի ացս. և ցասմանն պատճառք՝ մեզք մեր. Ոսկ. պ։ *Չի թէ զամենեսեան սատակէր, ապա և զՔանցն իսկ բարուրս ի միջոյ բառնայր։ Տեսանիք զի դուք էք բարուրք. Ոսկ. էս։ *Մարդասիրութիւն բարուրք լինի. ցին կերակուրքն, և մի անագորոնութիւն. ոլորմութիւն, և մի Թշնամանաց։ Հարկ հա. մարին այնուհետև զպարսիս սպանուելն (յոհաննու մկրտչի) ասել. Ոսկ. Տգր։

ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որպէս յն. Հեշտասիրութիւն. τὸ Φίλησις. Amor voluptatis. Թերևս իբր պ. պերս, ֆերս, որ է ցանկութիւն, բնչախնդութիւն, պիղծք. *Մի՛ բարդիտասէք զհետ լինիցիս. կալ. Ք։

ԲԱՐՍԵՒԱԼ. Որպէս յն. Κίβδηλος. որ է Աչլալաճառն. խառնակ, պարչելի. պիղծ. և խարդախ, կամ պարսաւելի. գաբբալ, գալպ. *Բարսեալ են ընդդիմա. ցողացն ոյ բանք. կխ։ գանձ։

ԲԱՐՍԵՄ, եցի. ն. Թուի որպէս Բասրել, պարսաւել. յն. Հայհոյել. Βλασφήμω. *Բարսեին զնա ի խորհուրդս, Թէ ո՞ է նա՝ որ զմեզս Թողու. Ոսկ. էս։

ԲԱՐՍՄՈՒՆԴ. մանդ. գ. Որպէս պ. պերսէմ, ի ձայնիցս՝ պերսէյան, որ է գաւա. զան. կամ պերձ, այն է գլան. ուստի և նշանակէ զՄատեանն գալարեալ կերև գա. ւազան ի վերայ գլանի. քանզի և առ պարսիկս՝ պերսէմ էր աղօթագիրք կռա. պաշտից կամ կրակապաշտից՝ կալեալ մի մի տեսր ի ձեռին ի վերայ կրակի ի ժամ պաշ. տաման. *Զրուանայ . . . առեալ զբարս. մունն՝ զոր ի ձեռին իւրում ունէր, ո. րովք զպաշտն առնէր, ետ ցորմիզդ, և ասէ. ցայժմ ես վասն քո յաչս առնէի, յայսմ հետէ դու վասն իմ՝ առնիցես։ Չյուրսմունն ետ նմա՝ առնել վասն իւր յաչս. իբր ոչ եթէ յորմիզդ, կամ ի յա. զելն՝ էր զօրութիւն, այլ ի գաւազանսն։ Որ զերկինս և զերկիր կալով էր առնել առանց բարսմանցն, զհայրն զնմանդ ոչ կա. րէր անհոգ առնել առանց գաւազանացն. Եփիփ։

ԲԱՐՏԻ, տւոյ, տեաց. գ. որ և ՀԱԳՈՒԻ. ըստ յն. ագնօս, Ἅγνος. Hagnus, agnus, vitex. լտ. agnocasto, vitrice. գավագ. Ծառ ուղղաբերձ ըստ նոձոյ, և տերևք նորա գիւրաշարժք ի հողմոյ, որ լինի ի ջրատեղ տեղիս որպէս ղուբռ. *Եւ զբար. տի ծառն մի՝ աւերի պատուէք քան զու. րին և զկալամախիլն, և զայլ ի ծառոյ. և մի կարծէք, Թէ փայտ խաչին քեզ բար. ապի էր . . . Ա՛յդ ծառ՝ որ բարտի անուա. նի, ի կռապաշտութեան ժամանակն ի պաշտօն առեալ էր նոցա. Շ. Խղ։

ԲԱՐՐԱԿԱՆ, ի. ա. Բառ անատոյգ. որպէս Բարուրական, պատճառադրական. և կամ Բարեբարոյ. բարեմոյն. *Ի մխի. Թարութիւն զնա Տամոզեալ (ի սգոյն) . . . դադար վտանգն տայր՝ ոչ փոփոխիլ կենդրի իբր բարուրական ընութիւն. Ցհ. կի։

ԲԱՐՐԱՆԻ, նաց, նօք. որպէս Բա. րուրանի. Տ. ԲԱՐՈՒՐԻ. Πρόφασις, ἐπί. *Չինչ առ այսոսիկ կարասցես գտանել բարբրանաց յօդուածս. Սրկ. հանգ։ *Եթէ բարբրանօք՝ և եթէ հիմարտուք։ Շնութիւն բարբրանօք՝ անհնարին դատաստանօք գա. տէին։ Ընդ իւրում թագաւորին բարբրա. նօք իցէ (առատակապատն). Ոսկ. Եբր. Տգր. Նե եչես։ *Ի ձեմարանն՝ փառամոլ բարբրանօք զպայք՝ ի ցերեկ փոխարկէին. Աճան. Ելել։ *Ածդործ արարքք զսուր նո. ցա՝ առ՝ ի յոչ ճարակել զձեզ բարբրանօք։ Անձամբ վանձն բարբրանօք սիրել անտեղի է կարծիք. Շ. ա. յհ. իէ. է. յհ. է։ *Ոչ է պարտ անտի բարբրանօք՝ իւրաքանչիւրոց անձանց պատուամատոյց լինել. Լմբ. պրբգ։ *Զատուիել ինչ կամելով ճշմար. տութիւն բարբանօք ծածկել, և ճշմարիտ երևեցուցանել. Սինա. յա։ *Մի՛ բարբա. նաց դներ պատճառ, և ի գործոց լինիր յամառ. Երզն. այբ։ *Եւ զամենեսեան այսու բարբրանօք (խաբէութեամբ) յիւր հա. ւանութիւն ձգէ (նեան). Լմբ. յայս։

ԲԱՐՐԵԼ. է. } Պատճառանի կարկա.
ԲԱՐՐԻԼ. ի. } տել. բալքաղել. և կեղծաւորել. *Հնազանդեալ էին . . . և զտարաւորական ղՀալիկն՝ առանց բարբելոյ հարկէիւն. յն. անպատճառ, ἀπροφασίστως. Փիլ. իմապ։ *Հերձուածողն . . . բարբի քարոզել զհոգին ըբ, և հայհոյէ զհոգին. Սեբեր. Ք։

ԲԱՐՐԵԼԻ. ա. Որպէս Հարուղական, բաղբաղական, պատրոզական, աուտուկաս. պաս. պատիր. Προσποίητος. Simulatus, fictus. *Ի բաց դառնան՝ ի բարրելի ողբա. նացն. Փիլ. իմապ։

ԲԱՐՒՈՒԲ. ա. որ և ատեպ գրի ԲԱ. ՐԻՈՒԲ, ևս և ԲԱՐԵՒԲ, (նոյնպէս երկու. վանկ, կամ եռավանկ իբր բարիւբ, այս. ինքն բարեօք, կամ բարեովք.) Ἀγαθός, καλός, ή, όν. Bonus, a, um. Բա. րի, լաւ. ազնի. էյի, խօշ. *Մնեալ՝ ի բար. ւոք ծերութեէ։ Մեռաւ՝ ի բարւոք ծե. րութեէ։ Եւ նա էր կարմիր, և աչօք գե. ղեցիկ, և բարւոք տեսանելով տեառն։ Զձեր բարւոք գնացս՝ ի քո։ Զբարւոք մնացն հանդէս։ Հայհոյեն զբարւոք ա. նունն։ Անանիկիս բարւոք վարդապետու. Թեամբն. ևն։ *Զբարւոքն և զվրաւացին։ Ընդ բարւոք ուղին։ Բարւոք հաւաք. ման. Նար. սպէպ։ *Թէ և ի բարւոքն ղգործն վճարեաց. Մխ. տփ։ *Զգործս բարւոքս նոյի։ Եւ զբարւոքս որ են ի նմա՝ և զնուազ ընկնլեացս։ Խօսել ընդ նոսա զբանս բարւոքս. Եփր. ծն. էս. ԻԿ։ *Բա. րւոք մշակի՝ նորագոյն տնկոյն վայել է յա. ռաջագոյն փոյթ ունել, և ասլս յեա ազ. սորիկ՝ այլոցն. Պղաթ. ԵսԻԿտ։

Անսովոր է հոլով տրա. *Առանց առա. քինութեէ ամենայն խոսան է . . . և այլ ինչ նոյնպիսիք՝ անշահ են առանց բարոյից բարւոքոց. Ոսկ։

ԲԱՐՒՈՒՔ. ս. Καλῶς, ἐυ. Bene, optime. աղէկ. վիթկ. էյի, էյիվէ. փոչո. *Բարւոք մարդարեացաւ՝ ի վերայ ձեր ձեր էասյի։ Բարւոք ետս նոցա զպատաս. խանին։ Բարւոք ասացեր, Թէ չիք իմ այր։ Ո՞չ բարւոք ասեմք մեք, եթէ սամարացի ես։ Բարւոք գոհանաս։ Բարւոք ընթա. նայիք. և այլն։ *Գեղեցկանալ պարտ է բարւոք (կամ բարեաք, իբր բարեօք) ծա. ռայելով մնաւանդ՝ քան եթէ բարւոք իշխելովն՝ նախ իսկ օրինացն. Պղաթ. օրին. Ը։ *Նախանձամիէն ամենակատարք է, որ գողոյն, և բարւոք գողոյն ամենայնի է պատճառ. Դիան. Խղ։

Մերթ՝ իբր կարի. խոպառ. ամենայնիւ. *Բարւոք խոստէք զպատուիրանն ոյ. Մրկ. է. 9։ *Գիտաց և ոյր մեր, եթէ բարիւք

զարհուրեցան, քաջալերեաց զնոսա. Եփր. համաբ. որ և ոմն. ազէի մբ. եք էյէ:

ԲԱՐԲՈՌ ի. ա. ս. Ն գիմաղ. Լաւ է. ազէի է. Καλόν ἐστι, ἀγαθόν. Bonum est. καλῶς, bene. *Բարւոք է վարդապետս: Բարւոք է մեզ սոս լինել: Բարւոք են օրինք: կէսքն ասէին, բարւոք է: Բարւոք է բանդ, եկ երթիցուք: Բարիոք է մարդոյ՝ թէ այնպէս իցէ: ևն:

կամ բացասաբար. Οὐ καλόν. Non est bonum. ազէի չէ. էյի պէյիւ. *Ո՛չ է բարւոք մարդոյդ միայն լինել: Ո՛չ է բարւոք առնուլ զնաց մանկանց: Ո՛չ է բարւոք՝ լուրն, զոր ես լսեմ: Ո՛չ են բարւոք պարծանդ ձեր: Տուժել զոյր արգար՝ չէ բարւոք: Ակն առնուլ տաբարչի՝ չէ բարւոք: Կչնռ նենգութեան ոչ է բարւոք առաջի նորա: Ակն առնուլ՝ի դատաստանի չէ բարւոք: Մեզը չաս ուսել՝ չէ բարւոք: Տգիտութիւն անձին իւրում ոչ է բարւոք: Որ ակն ածէ զերեսս անօրինաց յանդիմանել, չէ բարւոք. ևն:

ԲԱՐԲՈՌ ԹՈՒՒՆ. Լաւ կամ հաճոյ Թուիլ. ազէի էրնալ. *Եթէ բարւոք Թուի առաջի քո՝ գալ ընդ իս՝ի բաբելոն, եկ: *Թէ բարւոք Թուի յաչս ձեր, տուք զվարձս իմ: Եթէ բարիոք Թուի քեզ Թագաւոր: Յաչս նախարարացն ոչ Թուիս դու բարւոք: Բարւոք Թուիս դու յաչս իմ. ևն:

ԲԱՐԻՈՒԱՊԷՍ. Տ. ԲԱՐԲՈՌ. Καλῶς. *Զարաչարս խորհելով յաղագս հոգւոյն սըր՝ և ոչ վասն որգւոյ բարւոքապէս խորհին: Աչլազգ պատմել զառաքելոյն բան, զոր նա բարւոքապէս գրեալ. Ար. ծԲ: *Զոր պատուասխրաբոր և բարւոքապէս ընկալեալ. Յհ. իբ: *Ածել յաւարտուն բարի զբարւոքապէս խորհուրդն. Կանն:

ԲԱՐԻՈՒԲԵՄ, եցի. ն. Ἐυεργετέω. Benefacio. Բարւոք և լաւագոյն ինչ առնել. բարեգործել, բարերարել. ազէյոնբի ընել. էյվէ էնմէ. *Ո՛րչափ բարւոքեմ առ ոսա, ևս առաւել չարանան առ իս. Աֆոգփ. ի:

ԲԱՐՔ, րուց, րուք. գ. որ և ԲԱՐՈՑՔ. (լծ. վարք. և բերուն. և բար, այսինքն պէս.) Բնաւորութիւն. բնութիւն. կամ խառնուած և յատկութիւն բնութեան. որ և ասի Բոյս բարուց. վարուն և սովորութիւն ընդհարոյս. դապէպ, խաւ, ադէթ. որպէս յն. Ἦθος, τα ἤθη. Mores, indoles, ingenium. *Ապականեն զբարս քաղցունս բաւք չարք. ա. ւոր. ծԷ. 33: *Խառնուած կամ խառնուածն բարուց. Փիլ. ւհ. ծա: Ն ծ. բան: *Իսկ առ՝ի բարս բացատրութիւն է այսպիսի. Փիլ. այլաբ. (այսինքն՝ի պէտս վարուց, կամ բարոյական:) *Զբարս ուղղիցէք. Ոսի. Տրգր. ի:

Եւ որպէս Φύσις. Natura, nativitas, ortus. Ձայնդ յն. ֆիւհս, այսինքն ընութիւն. լծորդ է ընդ հյ. բոյս, և թ. ֆիւտան, և պիրիմ. *Զբարս անասնոց. Իմ. Է. 20: *Մովսէս՝ի սորին բուսոյ բարուց ծննդենիւ էր. Ոսի. ւհ. ա. 11:

կամ որպէս Τρόπος. Modus, institutum, mos. Եղանակ. կերպ. օրինակ. որպիսութիւն. տեսակ. հանգ ամանք. դոբպ, ևաձոբ, ևէօրէ. *Բարք անարծաթասէրք լինիցին: Օրհնեալ բարք քո: Բայց՝ի բարուց խժդժագոյն ևսէր. Եփր. ծՁ. 5: ա. ևգ. իԷ. 33: Ք. Ա. Է. 22: *Խոտութիւն բարուց: Ամպարշտացն և անարժանիցն ոչ մի են բարք, այլ բաղումք և ազգի ազգիք,՝ի ձեռն բարոյականին առ՝ի բարուցն ուղղութիւն. Փիլ. բագն: *Տէրն զնեբլնին յերկիս բարս բաժանէ. Ոսի. յհ. ա. 45:

Եւ որպէս Ἀγωγή. Educatio, vitae ratio. ἦθος, mos, consuetudo. Բերուն. ընթացք. կարգ. սովորութիւն. օրէն. *Ո՛րպ ընդ բարս, և ընդ դնացս նախանձէին. Ք. Ա. Ծ. 26: *Աւանձին բարք են միշտ գրոց՝ զվարատս կամ զպատիժս բաժակ ա նուանել. Սեբէր. ի: *Աւանձին բարք են հեբրայեցւոց՝ կրկին զասն ասել, երթալով երթայիցս, և կեղով կեցցես, և մնալոց մեռանիցիս. փոխանակ ասելոյ՝ Թէ երթիցես, և կեցցես, և մեռանիցիս. Կ՝երգ. ծն:

կամ Συνείδησις. Conscientia. Գիտակցութիւն. խիղճ մտաց. *Ունիցիք բարս քաղցունս. ա. պէտ. Ֆ. 16:

Եւ Γνώμη. Sententia, mens, propositum. Ճանաչութիւն. կարծիք. միտք. վարդապետութիւն. սկզբունք. *Ամենայն ոգւովք լցեալք ա՛ծասիրակ բարուք: կամաւոր բարուք զայս ոգւոց՝ի բաց ընկենուլ: կամաւոր բարուք գործիցէ զլաւն. Փիլ. բագն. Ն ծ. բան: *Զայս բարոյս և մտնի եմոյծ. Ա՛. Ֆ:

Եւ Προαίρεσις. Praelectio, arbitrium. Յօժարութիւն կամաւոր. անձնիշխան կամք. կամակար ընտրութիւն. մտադիւրուն. *Զիմոյ բարուց զկնի հայեցեալ Բ. Ա. Ք. 27: *Ցիւրոց բարուց անտի բանսարկու եղև: Ի կամաց բարուցն մեզանչէ՛մք. Կղ. Է. Ն Ֆ: *Զբանսեղծ զդիւբագիեալսն. Ոսի. ա. 32: *Որ՝ի զաւակ կէ եգիպտացի է, բայց բարուք յօժարուն երթայցէ. Փիլ. խմսփ:

Յայս ամենայն առումս վերածելի են և այլ բազմապատիկ ձևք բանից նախնեաց մերոց հայկազանից. զոր օրինակ՝ի Յոհաննու խոսափառուն ասի. *Ընչաւորաց անառնոց ևս բարս և ուշ առ՝ի պէտս. որոց ուշն զբարս շարժէ առ՝ի ներգործութիւն, և բարուց նոցա վարդ առնէս զմիտս մարդկան: Յոհաննիշխան կամացն այլև այլ բարք ծնանին, և՝ի բարուցն գործք: Անուանէին զընտրութիւն տայցեն՝ զդրոյն՝ի միմեանց որոշումն, և գիրն զբարս (այսինքն զհանգամանս) անուանն կարդասցէ. և այլն: Եւ՝ի Նար. *Ախբարի բարուց: Բարուց անբարուաց: Հասարակաց բարուց. և այլն:

ԲԱՐՔԱԽԻՊՈՍ. Տ. ԽՈՊՈՍ (բարուք). *Ո՛ր յորով յեզաբել և հերոդիադայք իցեն, յոր ուշնալով ինքեանց փափկակեացս արքունավայելը, բարքախրատս, չնորհավաճառս. Ոսիխբ:

ԲԱՐՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυημερία. Dies faelix. Ունելն զբարի օր, կամ զերջանիկ աւուրս. բարեկենդանութիւն, բարեկեցութիւն, բարեբաստութիւն, երջանկութիւն, յաջողուած. ազէյ օր, օրէր. էյի կիւնէր, փէվլէբ. *Սովորեցին յաղօթս կալ... իբրև արև ծագէ, բարօրութիւն խնդրելով զհապական բարօրութիւնն, երկնային լուսոյն զմիտան առնուլ: Ընդ առաւօտն... զնըշանմարիտ բարօրութիւնն և զչմարտութիւնն ըղձալոք խնդրեն, և արևկնութիւն խորհրդոց և մտաց. Փիլ. փեսախ: *Յաւէտ բարօրութեամբ յաղթական (՝ի դրախտին): Կատարելով միշտ զբարօրութեանցն դիպուածս: Ըստ հեթանոսական յուսոյն, և ընտասբեր բարօրութեան. Պիփ: *Ընծայեցէք, որք՝ի սուգ՝ զվխտարութիւն, որք՝ի բարօրութիւն՝ զերկիւղն: Հաղորդ մանաւանդ գոյ հաւատոյ՝ ոչ կասելոյ, քան եթէ մարդկան բարօրութեան. Աֆոբ. իիոբ. Ն ոգ: *Թշուառութիւնք բազումք փոխանակելոյն զբարօրութիւն մեր. Լ՝Ֆ. ոփ: և Մով: *Ըղձայ նա առաջին կենաց իւրոց բարօրութեանն. Վանակ:

Իսկ *Զընծայս բարօրութեան առաքելոյն. իբրու ընծայիւք չնորհաւորել զբարի առուրս. Յհ. իբ:

ԲԱՑ, բացաւ, բացօք, ՚ի բաց. ա. Որպէս Բացեալ. անփակ. անծածկելի. Ἀνεῳγμενος, ἀποκεκαλύμμενος, ἀκαταχάλυπτος. Apertus, revelatus. բաց. ալբֆ, պագ, ֆֆքնահ. *Դուռն իմ բաց եր ամենայն ե կելոց: Եւ դուռն բաց եր լինէ՚ի տէր: *Պատուհանք բաց էին նմա: Բաց էին հանկնք ձեր, և ոչ լուսարուք: Լինել բաց աչաց քոց: Եղիցին աչք քո և ականջք քո բաց՝ ՚ի ինդրուածս ծառայի քո: Որպէս գերեզման բաց՝ ե կոկորդ նոցա: Ամենայն աման բաց, որ ոչ ինչ խփեալ: Որ զնեսիլ ՚այ եաես ՚ի քուն աչօք իւրովք բացօք: Տեսեալ աչօք բացօք զհրեշտակն ՚այ: Աչօք բացօք ոչ զոք տեսանէր: Բացաւ երեսօք զփառսն տեառն իբրև ընդ հայելի տեսեալ. ևն: *Բացօք երեսօք տեսանեմք. Եփր. Ք. ևգ: *Բազում անգամ բացօք աչօք ոչ տեսանեն. Ոսի. է: *Բացաւ աչօք տեսանէին զոյսն խնդալից. Եղիշ. ե: *Բաց ունելով զկող. Աղ. Բարյ: *Թողին զքաղաքն՝ի բաց,,. այսինքն բացեալ. Ցես. ը. 17: *Ի բաց են գրունք ողորմութեանց նորա. Եղիշ. հայր մբ: *Ոըք սատ իբրև՝ի բանսի են յաղքատութեանն, նոցա՝ի բաց է դուռն ողքայութեանն. Մանդ: *Թէպէտ և՝ի բաց իցեն աչքն. Ոսի: *Աչքն ՚այ՝ի վերայ այնպիսւոյն քաղցրութե՛ք՝ի բաց է: Զգլուխս՝ի բաց ուղիմք առանց նիւթեղէն ծածկութեց. Լմբ. ոզ. Ն պբրփ: *Թողեալ եմք՝ի բաց զբերան և զունկն մեր. Վբրփ հդ. ծբ: *Գոհն զդուռն՝ի բաց. Հ = Ց. յոզ. ի՛:

Իսկ ԲԱՑԱՒ ԳԼԽՈՎ՚Ք Հղոլանի, և Անմոթաբար. *Յաղօթս կոյցէ կամ մարգարեանայցէ բացաւ գլխով. ա. ևր. ծա. 5: *Առանց երկիւղի բացաւ գլխով առնուլ ձեռնադրութե՛ք. Սարի. փհ:

Իսկ Եղնի. *Ոչ կարէ ակն բաց (կամ ակնբաց)՝ի ցամաք գործել,,. Նշանակէ կամ բաց ակն, կամ՝ի բացագոյն ցամաք:

Ի ԲԱՑԻ. Ἐν ἀγρῷ. In agro. Ցանդի. յագարակի. ՚ի դաշտի, ՚ի վայրի, ՚ի բացօթեայ վայրս՝ հեռի ՚ի բնակութենանց. Բայ պէղ, դոբս պէղ. ալբֆա, եապնա, օվսպա. *Ի բացի եգիպտ գնա: Որչափ եղեալք ընդ նոսա ՚ի բացի: Բնակեալ են ՚ի բացի: Ելին ՚ի բանակէն, և Թաքեան ՚ի բացի: Լուան ամենայն զըրավորք զորուց՝ որ էին ՚ի բացի: Գոն մեղ գանձք՝ի բացի, ցորեան և գարի: Զխոտն որ այսօր ՚ի բացի է. ևն:

Ի ԲԱՑՈՑ. Տ. ի բաց ունելով կամ գոլով. *Առնու զձկեղն աջ բերանէն՝ի բացոյ. Մաշտ:

ԲԱՑ ՚ի. նիս. որ գրի և ԲԱՑՑ ՚ի. իբր ըստ յն. Πλήν. Praeter. Զատ, որիշ, արտաքոյ. բայց. միայն. Թող. ՚ի գաս. գայրբ, Նաձբ. *Զձք ինչ զատեալ լինէն, բաց՝ի քէն: Եւ եղև երկիւղ՝ փարաւոնի, բաց յերկրէ քրմանցն: Ամենեքեան ցրուեցան՝ բաց յաւազանէն. ևն:

Մերքե՛ որպէս Առանց. Χωρίς. Sine. *Իսկ որ բաց՝ի սոցանէ (այսինքն առանց առաքինութե՛ն) մոցէ յիմանալի ծոլն, վնասս մեծամեծս և աշխատանս կրեսցէ. Վբրփ հդ. փ: *Պատահումն է, որ լինի և բացյաղինի՝ բաց յառաքեկայի ապականութե՛ն. Դամաղ:

ԲԱՑ, կամ ԲԱՑԱ՛. Իբրաանպէս նախդիր Արտ, արտա. այսինքն՝ի. յ. որպէս յն. ἀπό. Տե՛ս՝ի բառն ԲԱՑԱՍԱՑ, իբր՝ի

սայց, ՚ի սոցանէ։

ԲԱՑ. Մասնիկ բաղադրիչ և բարդիչ ՚ի ձայնիցս՝ բաց, և ՚ի բաց, պէսպէս անշուք հելլենաբանութիւն, որպէս տեսցի ՚ի կարգիս։

ԲԱՑԱՌԱՒՆԱԼ. Նիլ. Ի բաց բառնալ. *Հարկ է բացաբարձեցելոյ կամ սեռին կամ սահմանութեան՝ բացաբառնիլ զնիդ նոքօքեան. Պղտ. *Բայց յորժամ յին բացաբառնի. Երզն։

ԲԱՑԱՒԱՐՁՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ի բաց բարձող, վերացուցիչ. *Իսկ ըստ գերլսողանցութիւն պատճառի զդոյն բոլոր և զակահաց գոյ բացաբարձողականին. Մաթ. Եփես։

ԲԱՑԱՒԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. } Ի բաց
ԲԱՑԱՒԱՐՁՈՒՄՆ. գ. } բարձումն (իրաք կամ մտաք). *Ի բառնալ Թուոցն բացաբարձութիւն յեղանակելով իսկ միաձայնութեան բացաբարձական Թուոցն. Շէր։ *Դիր գոլ գերագոյականին էի զեղականացն բացաբարձումն. Մաթ. Եփես։

ԲԱՑԱՒԵՐԱՆՆԵԱԼ. այսինքն Բերաբնաբաստ. Կέχηνως. Hians. Բերանը բաց. *Ի կորսուցութիւն անուի իւրեանց (՚ի սուլոյ) բացաւերանեալ էին իբրև չունք. Նմ. պս. ՟ք. 6։

ԲԱՑԱԲԻԾ. ա. Ունօղ զբիծ և զարատ յայտնի. *Ասէին, Թէ բացաբիծ ախտ գիտէ զանձնէ, և այնր աղաչաս հեղգայ. Լծ. ՟ծբ։

ԲԱՑԱԲՆԱԿ. ա. *Աποικος. Domo emissus, peregrinus. ἀπωκηκός, commigrans. Ի բաց գնացեալ ՚ի բնիկ բնակութենէ. գաղթական. վտարանդի. *Ի քալ կիդէս քաղաքէ որ է ՚ի բլովատցոյ աշխարհին, բացաբնակք եկեալք ՚ի Նմ։ կարքեդոնի վայրսպետն՝ ՚ի մեգարայսոցն բացայտնակ անդանօր եղեալ. Ոսկիփոր։ *Ի պէտս պանիսականէն լեալ բացաբնակ բնակութիւն քաղաքին. Պղաթ. օրին. ՟ը։

ԲԱՑԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Էξοίκισις. Expulsio e domo. ἀποίκησις, peregrinatio, emigratio. Տարագրութիւն ՚ի բնակութենէ. վտարանդութիւն. գաղթականութիւն. *Ոչ սան բարեբանութիւն ՚ի բաց փոխելոց՝ առնուն եղեալ բացարնակուն։ Նահինի (այսինքն հին) բացաբնակութիւնն լինելով նիւ տեղւոյն՝ զգաւառն զայն անապատ գործեաց. Պղաթ. օրին. ՟ը։

ԲԱՑԱԿԱՅԻՆ. ՟ի. Ի բաց գալ. բացայայտիչ. *Ընդանապէս և սեռ կարօղ գոյր բացագայիչ տեսակաւ և զանազանութիւնք կամ տարբերութիւնք). Ար. պղտ։

ԲԱՑԱԿԱՆՉՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ἐξ-
ԲԱՑԱԿԱՆՉՈՒՄՆ. չման. } βόησις, κραύγασις. Exclamatio. Ἀπόφθεγμα. Acute dictum, et breve. Սաստիկ գանչիւն, գոչիւն. ձայնարձակութիւն. հնչումն ուժգին. արձագանգ. և Ընտ ազդոյ. *Բացականչութիւնք ձայնի վերուստ ՚ի վայր զգայութեանցին ազգային. ՟ճԴ. ԼԲ։ *Բացագանչութեան պատկանեալ և յարմարեալ ձայնիւ. Մաթ. ՟ծբ։ *Ընկին զդայ, Թէ յոմ մէ է բացագանչումն. Գր. հր։ *Բայց դու մի յայ բացագանչումն ձայնի պահանջեր. Լ՟ք. ՟ա։ *Ամենայն՝ որ ՚ի նիւթոյ է կազմեալ ազօտ իմն և ստուերային բացագանչումն հնչմանց ունի վիմանալեացն. Մաթ. ՟ի դիտ։ *Վասն առացելոց բացագանչմանց. որդոն, ծանիր զքեզ. և եթէ՝ մի ինչ յոյժ. Սահմ. ՟է։

ԲԱՑԱԳԼՈՒԽ. և բացագլխով. կամ բացագլեաւ. ա. ՟ճ. Հոլանի. գլխիբաց. բացաւ գլխով. պաշ աւԼԴ. *Բացագլուխ և հոլանի կանանցին. Տօնակ։ *Բացագլուխ (կամ բացագլխով), և բոկ ոտիւքն գնաց. Լ՟ք. պտրգ։ *Բացագլխոյին և բոկոտն խաղայր. Ճ. Դ։ Ե վ՟բ հդ. ՟ը։ *Տիկնայք և աղախնայք բացագլխաւ ընդ երկիր զանձինս իւրեանց քարշէին. Ածր. ՟ը. 12։

ԲԱՑԱԿՆԱԼ. Տիրապէս գնալ ՃճՈՒԼ, անցանել. *Բացագնալով ՚ի վերայ ծովուն ՅԾ մղոնաւով. Քէր. ՟երբ։

ԲԱՑԱԿՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Տարագնաց՝ վտարանդի լինել. *Յերեսաց հալածչայն բացագնացք լինէին. Ո՟ւ. ԿԲ։

ԲԱՑԱԿՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գնալն հեռի ուրեք. օտարութիւն. *Հասանել բացագնացութիւք ուր և իցէ։ Բացագնացուն առ այլոց գաւառաց. ՚ի բացագնացութիւն... բացագնացութիւք քաղաքականաք. Պղաթ. օրին. ՟ծբ։

ԲԱՑԱԳՈՑ, ից. ա. Ἀπών. Absens. Որ ՚ի բացակայ գոյ. բացակայ. հեռաւոր. *Երևակայութիւն է բացագոյիցն մանաւանդ գիտութիւն։ Երևակայութիւն՝ բացագոյիցն է յիշողութիւն. Սահմ. ՟ծ. (հին տպ. բացակայիցս)։

ԲԱՑԱԳՈՑՆ. ա. ՟ն. նդ. Առաւել բացական. ՚ի բացակայ. հեռագոյն. Ἀφεστάμενος, διαστημα ἔχων. Distans. Մակրός. μακράν, ἀπό μακρόθεν. Longinquus, et longe. հեռաս, հեռասնց. ռաւգ, ռաւգագան. *Գոտեալ յագարակս և ՚ի բացագոյն տեղիս. Լ՟ագ. իբ։ *Բացագոյն (կամ բացագոյնս) ՚ի միմեանց տանիցիք հօտս ՚ի հօտից։ Եւ պետրոս զհետ նորա երթայր բացագոյն. Ղն. ւբ. 16։ Մ՟ք. իբ. 58։ *Զատ որ ընդ հետ ՚ի նոյնէ բացագոյն. Եղիս. ը։ *Եւ ՚ի տանէ զհարուստ բացագոյն՝ հոգվոյ էր բացագոյն ՚ի քաղաքէ նորին. Խոր. ՟ա. 15։ ը. 43։ *Զատուցանէն զոլխս բանակին իւրեանց բացագոյն՝ ՚ի նոցանէ բազում վտաւանաք։ Բանակէր բացագոյն ՚ի նոցանց իբրև վտաւանաք լինէ ոակաւ. Պ՟ետ։

ԲԱՑԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Ἀπεργάζομαι. Efficio, conficio, facio. Տիրապէս գործել. առնել. ներգործել. կատարիլ. *Բժշկարան հիւանդաց զանազան զտեսիս զոյս բացագործեալ. Նխս. Ռեփոր։ *Մէ ուրեմն բացագործէ ախտից. Սահմ. ը։ յորմէ և վ՟ահր. յայն։ *Անհաւատի գոլովպէտս ինդրոյ բացագործէ. Ար. պղտ։

ԲԱՑԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացագոյնն գոլ. հեռաւորութիւն. *Շշմարիտ Թոխանաձութիւն կոչեցեալ զբացագոյնութիւն յերացն. Ար. Վերլծ։

ԲԱՑԱՏԱՐՆԱԼ. և
ԲԱՑԱՏԱՐՁ ԱՒՆԵԼ.
ԲԱՑԱՏԱՐՁԵԼ. իւ. } Ἀποστρέφομαι, ἐκκλίνω. Avertor, evito, declino, declinare facio. Ի բաց գառնալ և գործեցանել. խորշիլ. երես դարձնել, խուսիլ։ *Ի պատնէկն ոչ բացատարձաւ. վ՟բ հդ. ՟ը։ *Տրտմութիւնն գազանացուցանէ զանձն սրտմտութիւք, և յանձնային խոսից բացատարձ առնէ։ Քանզի բացատարձէ ՚ի սոցին ախտից ըստմանէ անձնէին. Ներսես։ *Ի սաեբիւր հեռաց բացատարձեալ։ Բացատարձեալ ՚ի հրաժարութենէ։ Այնո. Լ՟ք. Նաղ։

ԲԱՑԱՏԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποστροφή. Aversio, aversatio. Ի բաց գարձուցանել. հրաժարումն. *Բացատարձութիւն ՚ի ղդայ յանաց հեշտութենէ. Լ՟ք. եր ընտ եդէ։

ԲԱՑԱՏԱՐՁՈՒՑԱՆԵՄ. ձուցի. ն. Ἀποστρέφω. Averto. Ի բաց գարձուցանել. ՚ի բաց վարել. *Բացատարձուցեալ զնա զեղական (կամ հոգական) խորհրդոց պատահմանն. Ներսես։

ԲԱՑԱՏԻՄ. ա. Բացաւ գլխով և ղեզն. համարձակ, աներկիւղ. *Կին (չար)՝ տան մրրիկ, բացագէմ պատերազմ, հացակից գազան. Ոսկիփոր։

ԲԱՑԱԴՐԵՄ. եցի. ն. Ἀποτίθημι. Depono. ἐκτίθημι, expono. Ի բաց դնել, մերկանալ, որոշել, հեռացուցանել. փարատել. ՚ի վեր դնել կամ ընել. *Զգոլոր հին մարդն բացադրել հանդերձ գործօք իւրովք. Մաթ. Եփես։ *Մովսէս յորժամ ՚ի խորանն մտանէր, բացադրէր զքօղն յերեսաց։ Խնացաւ և զքարս մարգկան, և բացադրեաց ՚ի միմեանց. Լ՟ք. ծդ։ *Բացադրեալ վերնային՝ զմոլեղսն մառախուղ. Նար. ծբ։

Կամ Յանդիման և բաց դնել. *Տեսաբանականն խորան բացադրեալ. Ճ. Գ։

Եւ Մ՟ինել. բացատրել, բայ և յայտնի դնել առաջի. *Այս իսկ զՀետեանս բանի զբուացոցս այսոցիկ մեզ բացադրէ մի ըստ միոջէ. ՅԻ. լԲ։ *Որոց հոտուր լշնանութեի բացադրել զիջնումն քո յաշխարհս. Շար։ Տէս և բացատրել. զի ե և ես են լծորդ։

ԲԱՑԱԴԻՐՈՂՄԵՄ. եցի. ն. Յայտնի կամ սկսապէս գրոչմել, կնքել, տպատրել. *Բացադրոշմի ՚ի դէմն նոցա. Նէ. եպՀ։

ԲԱՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բաց դընումն. *Բացադրութիւն աստիճանի կենցաղոյս. Լ՟ք. սղ։ Տէս և բացատրութիւն։

ԲԱՑԱԹՈՒԵՄ, եցի. ն. Քաջ Թուել, ՚ի համար արկանել. *Բացաթուեալ զանձս առաջնորդելոցն. Այո. վերլծ. ասիս։

ԲԱՑԱԼԻՆԻՄ, բաց եղեալ. *Ապειμι. Absum. ἀπογίνομαι, recedo. Ի բացակայ լինել, ՚ի բաց գնալ, հեռանալ. չգտանիլ. Ներկայ. *Պատահումն, որ լինի, և բացալինի՝ առանց հնոմտակոյին ապականութեի. պղտ։ *Որակութեի՝ լինի և բացալինի առանց հնոմտակոյին ապականութեի. Նխս. բն։ *Սահմանս այս զեղջան և զբացալեալն՝ պատահումն նշանակէ... որդոն, զսովիտակն՝ որ կարօղ գոյ յիս լինել և բացալինել... (իսկ յաբելն) ոչ բացալինի ուստն հնոմտակոյացոյն, և ոչ գարձեալ ագռաւուն... պարտ է յաբելոլ ՚ի սահմանդ. մտածութեի, և (կամ) ներգործութեամբ. Այո. պղտ։

ԲԱՑԱԼՔԵՄ, կի՛ ԲԱՑԱԼՔԱՆԵՄ, լքի, լքեալ. ն. Ի բաց Թողուլ, լքանել. անտես առնել. *Թողեալ բոցալքին զաշխարհս։ Հիմի բացալքեալ Թողուս զնս. Զեր. լՀ։

ԲԱՑԱԽԱՅՏԱՄ. ը. Ἀποσκιρτάω. Resilio. Խայտալով ՚ի բաց ընդոսանուլ. Դտ. ցանկել. սբլբջաք. *Երիվար դիւրերտասան՝ հրահանգելոյն պահաջ. և ոչ բացախայտայ ՚ի վերակացու (այսինքն ՚ի վերնիսս) մնացն. Նէրս։

ԲԱՑԱՒՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπολογισμός, ἀπολογια. Rationis redditio, expositio, satisfactio. Յայտնաբանութեի. հրապարակախօսութեի. պատասխանատուութի. յանդիմանութեի. գատակնիք. *Յետ քոյ գալստեանն, և նորա զքեհէնոյն բացախօսութեն։ Սուր երկայնի աւէ ընդդէմ մարդասպան զբացախօսութեի, որ որոշող է և հաստատ քան զամենայն սուր երկսայրի. Լ՟ք. յայտ։ *Արդ զինչ իսկ պատասխանութիւն, արդ զինչ իսկ բացախօսութեի. Վ՟բ հդ. ՟ը։ *Զահաւոր գաստուրին ՚ի միտ առ զբացախօսութեն վճռեն. կնճռ։

ԲԱՑԱՆԱԳԵՄ. եցի. ն. ւ. Ի գուբս և յայտնի ծագել. արտաքայլել. *Զճշդ-

մարտուԹեանն յայամ տօնի բացատագործ-ցին լուսոյ խորհուրդ : Գիրակատար լուս-ԼիՀեան յայամ բացատագործ աւուրս· Խոր· Վրք·

ԲԱՑԱԾԱՆՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի· Ն· Ցայտնի ծանուցանել· ալատայայսել· *Ըզ-բանն ՀԱԾ անձնաւոր··· մարմնապէս բա-ցատծանուցեր· Նար· Ի··

ԲԱՑԱՕԱՆՕԹԱՆԱՄ, ացայ· է· Ա-պոյնօսկոμաւ. Non cognoscor, rejicior, despero. Անծանօթանալ, անյայտ մնալ· ևս և ըստ յն· ոՀոյ· Անյուսանալ· վհատիլ· *Ա՛յսուհետև մի՛ բացատծանօթասցի ԹԵրևս ի՛ մէնՀ յարակցեալ լմեն հունՀք չար մը-չակաց· Ա՛յսպէս ապա բացատծանօթա-ցեալ նմա ալէՀք իրին· Ցհ· ին· (ԹԵրևս՝ կանիսաւ անծանօթ մնացեալ, և ապա քաջ ծանուցեալ)· *Մի՛ բացատծանօթասցիս ի՛ քէն· Բր· հայեաց·

ԲԱՑԱԾՈՒԻԹԻՒՆ· գ· Ապագոγή. Ab-ductio, reductio. Անծումն ի՛ բաց, հար-կաւ ձգումն· ըստ տրամաբանից՝ Հարկա-ւորիլն յանտեսիս, կամ վերատծիլն յանկա-րելն· *Վասն Հի՛ ոչ ուսուցանէ մեզ յա-ռաջագոյն և զանկարելին բացատծուԹիւն· Զառ՝ ի յանկարելի բացատծուԹի ուսու-ցանէ· Այլ· վերՀ· արիսպ· *Սակս հեռա-բնակուԹե, ոլորատացեալ յանտեսլի բացա-ծուԹի բոլորից լուսաւորացս· Տծակ·

ԲԱՑԱԾՆԵՄ, էցի· Ն· Ապογեννάω. Genero, produco. Ի գուբս ծնանել կամ ծնուցանել, մանաւանդ բանի· *Չի հա-տանելով և գանելով զԳուԹին՝ բացա-ծնեսցէ· Նննոս·

ԲԱՑԱԿԱՄ, կացի, կեալ· է· Ապίστα-μαι. Absto, abscedo, disto. Ի բաց կալ· հեռանալ· օտարանալ· *Ոչ երբէք առ յինՀ քենէ բացակալ կարացեալ· Մաստ· ելէԼ· *Բացակացեալն յայ՝ անկի՛ ի վայր· Նե-ղոս· *Մեք այնոյսիկ օտար, և բացակա-ցեալ· Խոր· ա· 18· *Բացակալով յարե-գանիկ աւելի կամ պակաս· Շիր·

ԲԱՑԱԿԱՑ, ի, ից· ա· որ և ԲԱՑԱԿՈՑ· Ապών. Absens, distans. և բայիս· διάστα-μαι, disto. Որ կայ՛ի բաց, բացակայ, տա-րակաց· հեռաւոր· հեռի· օտար· *Իակ բացակայն՝ որ ոչ է տեսօղ· Լմի· ծղ· *Հեռաւորեալ բացակայ արասոյհ զմեզ բո-լորից տէրն (՛ի մոլորուԹենէ)· Զիր· ին· *Բացակայիցն տարակացելոց գիրս գրեր· Սարգ· յի· ա· *Բացակայ երկրացին կրից· Նար· ատատ· *Բացակայ է ՀանապարՀ տր· դարոյն և անօրինին՛ի միմեանց· Լմի· ատաի· *Լինդ տզիտակն հարկանին և ընդ տեատն··· որ որիշ և բացակայ են գունոմբ·· Նիս· Խզմ·

ԲԱՑԱԿԱՑԱՆԱՄ, ացայ· Տ· ԲԱՑԱ-ԿԱՑՈՒ· *Ի չՀեռեւեալն կենդանակեր-պին բացակայանալսկեն ատտեղքն յարե-գանիկ մնատնս ժԹ· Յորժամ բացակայ-ացցին յարևելականՀ մնատնս ժԹ· Յոր-ժամ կենդանատեսակքն բացակայացցին յարեգականՀ· Շիր·

ԲԱՑԱԿԱՑԻՄ, եալ· ի· Ապέχω, ἀπέ-χομαι, διίσταμαι. Abstineo, disto. Ի բաց կալ, և հրաժարիլ· և լինել բացակայ, հե-ռի կալ կամ գոտնիլ· *Մի՛ բացակայեացիս բազի առնել կարատեւոյց· Բր· ապաի· *Ինքեանք բացակային ի՛ մեղային գնացից· Համ· ատատ·*Ոչ ախորժեն··· բացակայիլ զերբանից փափագելնն· Խոսբ· *Յոլքա-նեաց նուագեցին լուսագունիցն ընտրողու-Թեանց՝ ի՛ նորա բացակայիլ յորդորական քանից· Սիհ·· կբ·

ԲԱՑԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ· գ· Հեռակայ-ուԹիլ, հեռակացուԹիլ· հեռաւորուԹիլ, և հեռի կալն· *Առանց անջատման և բա-ցակայուԹե՝ ի նոսա հնչելով· Փիլ· էս· *Անձուկ միայն բացակայուԹիք հեռի լի-նելով խորան ի՛ խորանէ·Նար· ծէ·*Կամ զբն հեռի գտանիր բացակայուԹիք յայ· Գրիչն՝ զբացակայուԹի նշանակ, որպէս որ հեռի է ի՛ մէնՀ՝ գրով տեղեկանայ· Լմի· ոչ· *Ըստ տունչեան և գիչերոյ բա-ցակայուԹեց· Աբծր·

ԲԱՑԱԿԱՑՈՒՄՆ, լման· ք· ի բաց կալն· հեռանալն· *Ազգէ հինոյն զբացա-կայուԹիս սրտվբեին ի՛ խափանելոյ զմուտս գրախտին· ճ· գ·

ԲԱՑԱԿԱՆ, ի, ացա· ա· Ապέχων. Quod abest. τὸ παρρῶσθεν, longinquum. Որ կայ ի՛ բացեայ, հեռի, հեռաւոր, տարակոյ, բացակայ· *ՎաՀատեսցեն զնոսա ի գե-լուԹի յազգ հեռաւոր բացական· ՑվԱե-ի· ի· 8· *Զորս յանդիման պատաւել ոչ կարէին մարդիկ վասն հեռի բնակելոյ, ղբացական տեսլիւ՝ զնոյն օրինակ քանդա-կեցին· Իմ· ծի· 17· *Բացականացն գոս բաղձալի· Նար· ի·

կամ ՛ԱՀՑιος. Subdialis, sub dio. Բաց օԹեայ, որ կայ ի՛ բացի, կամ ի՛ պար-զի· *Նասիս օԹագատեալ բացական· Ցոի· ի· 9·

Եւ իբր Պարկեալ, բացեալ, բաց· *Հո-վանանային քերովբէիքն բացական ԹևոցՀ տարածմամբ· Ածն· էվ·

ԲԱՑԱԿԱՆԱԳՈՑՆ· ա· Հեռագոյն· և կարի օտար· աննման· *Եւ զի՛ ևս եր-կարս՝ պատուճօրէնս՝ բացականագոյնս չարագրեցից բանատեղծուԹիս· Նար· ղի·

ԲԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ· Տ· ԲԱՑԱԿԱՑ-ՈՒԹԻՒՆ· *Ոչ անյղպէտիս բացականուԹի· Սարվ· ազ·

ԲԱՑԱԿԱՏԱՐԵՄ, եցի· Ն· Ապοτελέω. Efficio, perficio, constituo. Տիրապէս կա-տարել· առնել, կատուցանել, կամ բաղ-կատուցանել· էր· լինել· եղանիլ· *Շըն-չաւորն և զգայունն··· բացակատարեցին զկենդանին· Պրէի· *ՈւԹիւն մնատնք (ի-ե· ա) չարագրեալ զեօԹն Թիւս բացակա-տարեն: Աբերք ոք եԹէ զոդդ հարկանէ, ոչ բացակատարէ ձայն· Սկզբունս ամե-նայն բացակատարէ զբոյս տարերս· Սահ· ման զբազմուԹիս մի ինչ առնէ, և մի բնուԹի բացակատարէ· Սահմ· *ԴնդագործուԹի՛ ի գնդոց (գունոց) պատկեր բացակատա-րեաց· Քաղաքական միաբանուԹի՛ ի բազմաց և յանմնմանից բացակատարի· Աբիսպ· Ծ· *ԼինելուԹիւն՝ ապականեցելոց այլոց, և ապականուԹի՛ ծնիցելոց այլոց, բացակա-տարի· Փիլ· այլաբ·

Եւ կամ պարզապէս՝ կատարել, ի լը-բուծն ածել, գլխաւորել· լնուլ· առնել· *Եկեալ բացակատարեաց տէրն զնախատաց բարբառն ՀԱծազգեստիցն· Զիր ին· *Դա-ռապէ են հաւատարիմք, որք բացակատա-րեն զպատուիրեալսն· Մաստ· էլէԼ·

Կամ Որոշ ձայնիւ և բանիւ կամիլ բա-ցայայտել զերս մԹինոյ և պիտակաբար՝ լայ-նաբար իսօսելով ասել· *ԶներգործուԹիւն անՀատ միուորուԹեն բացատծոյնք· ԱնՀատ միուԹեանն քարոզ՝ զայս բացատծոյնեցաք· Լմի· ապ· *Զմարմնական յօդուատծոյս ա-նուն բացատծոյնէ ի վերայ սոցա· Լմի· ոչ· *Վասն մի՛ բնուԹ ի՛ քՀ բացատծոյնելոյն փոխանակ անձին· Լմի· ատ ոսկան·

ԲԱՑԱՁԱՑՆՈՒԹԻՒՆ· գ· Պարզա-պէս և բացարձակ կոչումն· պարզ կամ լոկ ասուԹի· *Ոչ ասաց բացատծոյնուԹիք, ԹԵ երանի է ալքատոյց, այլ՝ զնորոցն ի՛ մէջ ատ, ԹԵ հոգւով· Լմի· ոչ·

Եւ լայնաբար կամ պիտակաբար ասու-

թի. Impropria dictio. *Մի բնութիւնն է բացաձայնութիւն, և ոչ ձչգրտութիւն. Լմբ. *Ա՛ա ասի՞ան: *Ըստ միութեան բանի ընդ մարմ նոյն ասել բացաձայնութիւն մի բնութիւն բանին մարմնացելոյ, և ոչ ըստ պարզ էութեան. Թէպէտ և մեկնեմք զբառդ բացաձայնութիւն ըստ ուղիղ դաւանութեան, սակայն ոչ տիրապէս լինի այսու կամք եղբայրութեդ ձերոյ. Գր. փղ. Ի՛ղ:

ԲԱՑԱԶԻԳ. ած. Հեռաձիգ, տարաձիգ, բացակայ. *Ազգաւ առ այլ թագաւորս բացաձիգս. Մծբ. ծԸ: *Ծովք բազումք գտանին՝ հեռաւորք բացաձիգք ի միմեանց սահմանեալք վայրովք. Վ.Ն.ՅՕՐ. Ը:

ԲԱՑԱԶԿՏԻ. յ. Հեռագոյնս ձգիլ ձկտիլ. *Ջոր օրինակ բևեռ (կենդրոն) շուրջանակի պարագրելով զնոցա (զաստաւիղոց) զբացաձկտելն. Մաթ. Նիկ:

ԲԱՑԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Արտաճառութիւն. բացայայտութիւն. նշանակութիւն. խնաստ. *Ջմիմեանց ունել զբացաճառութիւս. Մաթ. Նիկ:

ԲԱՑԱՄԵՐԾԵՄ. եցի. Ն. ի բաց ՛ի՛ր ժել. վարել ՛ի գուբս. արտաքսել. սպաս գրել. *Ջհրէլէն սուրն բացամերժել ՛ի մէջ տից դրախտին: Բացամերժեալ զնախաառեղծն ՛ի գեղապանծ անկոցն. ՋԹբ. ի՛ղ: *Բացամերժեաց զանձն իւր յուխտէն ՅՀ. ԵվԼ. Ը: *Մի օտարանայք՝ բացամերժելով զգիտութիւն հոգւոյն, զոր ընկալայք. Ա՛ան. պԹԿբ: *Բացամերժիլ ՛ի դրախտէն. Սէփ. Ձ. պ. Ը: *Քարիւբացամերժէ զքաղցրացեալն յայ գիտութէ. Ճ. Գ:

ԲԱՑԱՄԵՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարագրութիւն, ՛ի բաց վարութիւն. *Վտարանդի բացամերժութ յանբնական վայրէ վտարաՆեալ. Նոբ. ծԸ:

ԲԱՑԱՑԱՑ. ած. Բաց և յայտնի. պարզ. մեկին. քաջայայտ. արտայայտեալ. *Բացայայտ վարդապետուի. Լմբ. պԹԿբ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԱԿԱՆ, ի, ած. Տ. ԲԱՑԱՑԱՏԻՉ. *Հոգևորական ՅԾՅՆոցն երգոց հրՃռանք՝ զբացայայտականն զեկուցանել ասեր ՅԾՅՆոցն քարտութէց զՀՀ. ատկրութիւս. Մաթ. Նիկ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԱԿԻ. Տ. կարի յայտնապէս, բացերևակի, անպատրուակ, անկ յայտնի. ածՁԼիԷՐԵ. * Բացայայտակի զկամ պաշտիցն հոլանեցաք զլիմարութէի: Բացայայտակի ՛ի գրեցելոյց անտի բանից ծանեաք. Ցհ. ՅՏ. պաւլ. Ե ԷրԼ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԱՊԷՍ. Նոյն ընդ վ. *Բացայայտապէս տայ մեզ զայսր խորհրդոյ հաստատութէի. Լմբ. պԹԿբ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԵՄ, եցի. Ն. Էκφανίζω, δηλόω, ևն. Manifestum reddo, patefacio, expono, ևն. Արտայայտել. բացածանուցանել. յայտ առնել. նշանակել. * Ընծանիս հաւատոց զաւազանաւն ծնեալսն բացայայտ. Ոսկ. փաղ: *(Հոգին ՅԹ) ՛ի յորդանան՝ բացայայտեաց տեսողացն զոգ քեզ ՅԾ կատարեալ.ՃՀ: *Ջհանդէս մտերմէնեն բացայայտեն երկրաւորացս և երկնաւորացն: Ջինամոյն ՅՀ բացայայտել առ պէտս ալարածոց: Ջյակովբ սիրե, որ բարի բացայայտի. Ագաթ: *Ջի և քրիստ ոչ բացայայտեալ եղև յարուԹէն ժամ. Ցհ. ի՛ս. ապ: *Ջմարդկային բնութէին բացայայտեալ ծանուցանէն: Բացայայտեցէք մեզ զձնունապարհս իւր, և գնասցուք ընդ նա. ՋԹբ. ի՛ղ:

Կամ Գարդել, մեկնել, ՛ի վեր հանել զծածկեալն. *Բացայայտել որ ՛ի պաշտամանն եկեղեցոյ քարոզութէք և ազօթք. Խոբ: *Եւ բացայայտեալ ևս զմիոյ միոյ կարգացն զմեկնութէիս. Ցհ. ի՛ղ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԻ. Ի դուբս տալ, վերբերել. և Բանալ. մերկանալ. *Երկիր զբոյսս և զծաղիկս բացայայտէ. ՑՅԸ. ԹԼ: *Ոչ զօրեաց զանխլաբար ուՆել, այլ առաջ մայն բացայայտեր զսխան. ՋԹբ. ի՛ղ: *Կամ մեցաս բացայայտել զծածկոյթ հանդերձի նորա. Ճ. Ջ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԻՉ, տչի. ած. որ և ԲԱՑԱՑԱՑՏԱԿԱՆ. Յայտարար, արտայայտիչ, ցուցակ, յայտնիչ. *ԱւաւԷ սիրոյ բացայայտիչ այս է. Ի գԼբս խոբ: * Ջնոյն ասՁ՝ (առէ փաՆնոս՝ պատկ) նահատակուՁէ և յայտնիչ. Ճ. Գ:

կամ Ցհկնիչ, բացատրիչ. * Ա՛յսորիկ բացայայտիչ լինել կամելով. Ի՛ղ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏՆԵԼ. Տ. ԲԱՑԱՑԱՑՏԵԼ. *Բացայայտանիցեն զծածկեալ խորհուրդն. ՋԹբ. ի՛ղ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեկնութէ. բացատրութէ. *Վասն բացայայտութէսն ասծայնի խորհրդոց պատարագին. Լմբ. պԹԿբ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏՈՒՄՆ, տման. գ. Ի դուբս յայտնութիւն. արտայայտութիւն. *Ըստ աՃմանն և զշնորհացն ասէ զբացայայտութիւն. ԿԽԸԲ. Վ՛:

ԲԱՑԱՅԻՉԱՏԱԿ, ի, ոց. գ. Ապոմνημόνευμα. Dictum vel factum memorabile, et commentarii rerum gestarum. Ցիշատակելի բան. արժանի յիշատակաց՝ առացուած, կամ առած, և գործ խնաստ. նոց. և Բացատրութէ նոցին իրաց. *Պէտք են՝ բացայիշատակք համառօտ՝ քաղցրագոյնք՝ ի դէմս ինչ վերաբերեալ. ՊԹԿ:

ԲԱՑԱՑԻՉԵՑԵԱԼ. Արժանի յիշատակի. օրինօք յիշատակեալ. *Եւ են բացայիչեցեալքն՝ այս ինչ. ՊԹԿ:

ԲԱՑԱՆԱՒԵՄ, եցի. Ը. Ապոπλέω. Navi discedo, solvo. Ի բաց նաւԷլ. նաւարկել կամ մեկնել նաւու. Նաս Ֆրնալ՝ էրԼաւ. * Բացանաւեաց միՆչև ՛ի գիւխմին: Ընտոտա բացանաւեալ՝ եկին ՛ի քաղաքս: Բացանաւեալ՝ ՛ի գոգոյ մեկնաացոց (այսինքն ՛ի կօցցօ կղզւոյ մակդայոս). Ճ. Ա:

ԲԱՑԱՆՅԱԿԱՆ. ած. Որ ՛ի բաց անցեալ գնայ. որպէս և աւելորդն կերակրոց և ըմպելեաց մարսելոց. * Ոչ զինքեան խնդրէր բարձրութէի (ատոմնոս), այլ զբացանյականն խոկայր բարձրացուցանել. ու. տեւելօք և ըմպելեօք. Մաթ. Խգ:

ԲԱՑԱՆՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ապολουσις. Ի բաց լուացումն կամ լուծումն որովայնի: Գաղիան:

ԲԱՑԱՆՁՆԶԻԼ. ի բաց ընկել. *Ա՛յսօր բացանկնգեցաւ ձեռագիր հակաւակամարտին. Թէոդոբ. ՛ի յոյն:

ԲԱՑԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ապόληψις. Exceptio, interclusio, separatio. Ի բաց ածուԹիւն, զատուԹիւն, որոշումն. որ ըստ այսմաբանից հակադրի առադրութէը. այսինքն մերձադրութէ. * ՀակադրուԷց առադրուէ և բացառուԹէ. ՛ի ձէռն առադրութէան զբացառուԹիւն յայտնեալ. Ան. Վերսբ. ութԽբ:

ԲԱՑԱՌԱԲԱՐ. ՛. Ապεφαντικῶς. Negative. Բացասաբար. * Բացասաբար հակակայիլ. Ան. Վերսբ. ութԽբ:

ԲԱՑԱՑԱԿԱՆ, ի, ած. ած. Ապοφαντικός. Enunciativus. Որպէս բացախօսական. այսինքն յայտնապատկան, մեկնողական, և հաստատողական. *Մէկք ոմքան կարօտանեալք բացատական բանից զորութէեան՝ համբաւել զձշմարտութէս պայծառութիւն. Նաբ. Խ՛:

ԲԱՑԱՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. որպէս Ապόφανσις. Pronunciatio, maxima impropria. Բացաճայնութէի. և պիտակ ասացուած. * (Դիքն) ոչ ևն ածք. քան որոմ անուանին բացատացութէը, և ոչ զօրութ. Լմբ. ած: *Եւ մի բնութէի է բացատացութէի ՛ի վերայ նորին ըստ միութէն, և ոչ Թէ էութէին սահման: Բացատացութիւն ասնուան, և ոչ էութէն սահման. Լմբ. ոփ:

ԲԱՑԱՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բացատութիւն, ըստ որում ՅհատուՑի. ասելն՝ ոչ. Ապόφανσις. Negatio. Յոյժամ ասիցէ, Թէ ոչինչ անմարմին՝ մարթիոյ ախտակից լինի. քանզի առեալ լինի խնդրելի բացատացութէը. Նխս. ըն: *Սատրատացուի է՝ իր իրի գոլ... ՛ի մէջ արդարոյ և անիրաւի ոչ գոյ անուն. այլ բացատացութէը երկսքանչիւրքն ՛ի միջոյ Ճանաչին. արդան, ոչ իրաւ, և ոչ անիրաւ. Դամասկ: *Սատրատութէի և բացատութէի. Ոսկիբեր: *Բացատացութէի և ոչ տատրատութէի է բանդ. Սէփ. հանգ:

ԲԱՑԱՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. որպէս Յայտնութէն, կամ հրապարակախօսութիւն. *Յոյժամ զսուանձնականն առ Նոսս առ Նէր վարդապետուէ, զոր ոչ բազմից բացատացութէը վարդապետէր. Նամայ:

ԲԱՑԱՑԵՄ, ատեցի, սեմ. կամ ատացի, ատա. Ն. Ապόφημι, ἀποφαίνω. Enuncio, effero, manifesto, declaro, pronuncio, assero, statuo, decerno. Բացարձակ ասել, յայտնի ասել, յայտնել, բացատրել. վճռել. վճիռ հատանել. որ և ԲԱՑԵՐԵՒՈՑԵԼ. *Ջոր կարգեալ բացատ.մ. Աբիսբ. Ը: *Ի սմանէ ատելով տարտամապէս բացատել զբատն: Ջարգատացին բարեբաստ բացատիցէ գոլ կեղցեղ. Պղպբ. օբին. ը: *Բացատեա դերատդն ՃշմարտուԹբ, զի անխլատոյ ունողացն (զ)դոյ լոյս և գոյից գիտուն՝ ըստ ոյ անգիտէն. Դիան. Ի՛ղ: *Որանդ բացատացատ ածընդդեմ ագամայ, ատատ ՛ի հայրապետէն օտարընկալեցաբ. Ոսկ. ՛ի յոյն:

Իսկ Բացատել, որպէս ժխատել, ուրանալ. ոչ ատել, սեմ ԱՊՈՒՍԵԼ:

ԲԱՑԱՑՈՑԵԼ. Ն. որ և ԲԱՑԱՑԱՏԵԼ, ժխատել. սեմ ԱՊՈՒՍԵԼ կամ ԱՊԱՑՈՑԵԼ. Ապοφάσκω, ἀποφημι. Nego. *Ջոյն պարտէ բացատացել զբացատութէի. Պէրիսբ:

ԲԱՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԲԱՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. Երեքեսին՝ ոսկ Ապόφανσις. Enunciatio, pronuntiatio, sententia. Բացածանուցութէը արտատանութէի. քան բացատական. վճիռ. դատակնիք. *Խրատն է

թէ. Impropria dictio, *Մի բնութիւնն է բացաձայնութեւ, և ոչ հնչիւնութեւ. Լմբ. առ ասել: *Ըստ միութեան բանի ընդ մարմ նոյն ասել բացաձայնութեաբ մի բնութեաբ բանին մարմնացեալոյ, և ոչ ըստ պարզ հնչե տահմանի. Թէպէտ և միանեալք զբառդ բացաձայնութեաբ ըստ ուղիղ դասանութեան, սակայն ոչ տիրապէս լինի այսու կամք եղբայրութեդ ձերոյ. Գր. պղ. Ի:

ԲԱՑԱՁԻԳ. ած. Հեռաձիգ, տարաձիգ, բացակայ. *Ձոքաւ առ այլ թագաւորս բացաձիգս. Մծբ. ծէ: *Ծովք բազումք գտանին՝ հեռաւորք բացաձիգք ի միմեանց սահմանեալք վայրովք. Վ.յ.որ. ը:

ԲԱՑԱՁԿՏԻ. յ. Հեռագրյին ձգիլ, ձկտիլ. *Զոր օրինակ բևեռ (կէնդրոն) չուրջանակի պարագրելով զնոցա (գաւառաւիզաց) զբացաձկաեալն. Մ.ած. Ելեղ:

ԲԱՑԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Արտաճառութեի. բացայայտութեի. նշանակութեի. խնամ. *Զմիմեանց ունել զբացաճառութեաբ Մ.ած. Ելեղ:

ԲԱՑԱՄԵՐԱԵՄ, եցի. Ն. ի բաց մեր ձել. վարել, ի գուբս. արտաքսել. տարտգրել. *Զհրեղէն ուրն բացամերժել ի մէջ ից դրախտին: Բացամերժեալ զնախատուեղծն ի գեղասանձ անկոցն. Զէր. կի: *Բացամերժեաց զանձն իւր յոմիսէն այ. Եվէս. ը: *Մի օտարանայք՝ բացամերժելով զիխութեի հոգւոյն, զոր ընկալայք. Ածն. պէտր: *Բացամերժիլ ի դրախտէն. Սրգ. ա. պ. ը: *Քարիւբ բացամերժէ զքաբացեալն յայ գիտութեէ. Ճ. գ:

ԲԱՑԱՄԵՐԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարագրութիւն, ի բաց վարուն. *Վտարանդի բացամերժութեաբ յանբնական վայրէ վտարնեալ. Նար. ձէ:

ԲԱՑԱՑԱՑ. ա. Բաց և յայտնի. պարզ. մեկին. քաջայայտ. արտայայտեալ. *Բացայայտ վարդապետուե. Լմբ. պտրգ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԱԿԱՆ, ի, աց. Ն. ԲԱՑԱՑԱՑՏԻՉ. *Հոգևարական ճաձայնոցն երգոց հրճռանք՝ զբացայայտականն զեկուցանել սակր ճաձայնոցն բարբառեեց զնէհ տակրութիս. Մ.ած. Ելեղ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԱԿԻ. ՛ս. կարի յայտնապէս, բացերևակի, անպատրուակ, ակն յայտնի. ած. Ել. *Բացայայտակի զկռապարուեի: Բացայայտակի ի գրեցելոց անտի բանից ծանեաք. Ցհ. իս. պաս. Ն երս:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԱՊԷՍ. Նոյն ընդ վ. *Բացայայտապէս տայ մեզ զայսր խորհրդոյ հաստատութեի. Լմբ. պտրգ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԵՄ, եցի. Ն. Էքսդզէ, ծդևօ, ևն. Manifestum reddo, patefacio, expono, ևն. Արտայայտել. բացածանուցանել. յայտ առնել. նշանակել. *Ընծանիս հաւատոց զաւազանաւն ծնեալսն բացայայտ. Ոսկ. գաղ: *(Հոգին ՚ս) ի յորդանան՝ բացայայտեաց տեսողացն ըզքեզ ՚ս ծ կատարեալ. Ճղ: *Չհանդէս մներ մեզեն բացայայտեն երկրաւորացս և երկնաւորացն: Չինամոյն ՚այ բացայայտել առ պէտս ապարածոց: Զյսկովք սիրէ, որ բարի բացայայտի. Ագաթ: *Զի և քեզին ոչ բացայայտեալ եղև յարուքեն ժամ. Ցհ. իմ. ած: *Զմարդկային բնութեին բացայայտեալ ծանուցանեն: Բացայայտեցջ մեզ զձնունապարհս իւր, և գնասցուք ընդ նա. Զէր. կի:

Կամ Գարդել, մեկնել, ի վեր հանել զծածկեալն. *Բացայայտել որ ի պաշտամանն եկղեցւոյ քարոզութիք և ազօթք. Խոր: *Եւ բացայայտ ալ ևս զմիոյ միոյ կարգացն զմեկնութեիս. Ցհ. կի:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԻ. ի գուբս տալ, վերբերել. և Բանալ. մերկանալ. *Երկիր զբոյսս և զծաղիկս բացայայտէ. Ցճխ. ծէ: *Ոչ զօրեաց զանխլաբար ունել, այլ առաժամայն բացայայտեր զսիան. Զէր. կի: *Կամեցաւ բացայայտել զծածկոյթ հանդերձի նորա. Ճ. Զ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏԻՉ, տչի. ած. որ և ԲԱՑԱՑԱՑՏԱԿԱՆ. Յայտարար, արտայայտիչ, ցուցակ, յայտնիչ. *Առաւել սիրոյ բացայայտիչ այս է. Ի գէր: Խոսր: *Զնոյն ասէ՝ (սուեփաննոս՝ պսակ) նահատակութե և յայտնիչ. Ճ. գ:

Կամ Արևնիչ, բացատրիչ. *Աչսորիկ բացայայտիչ լինել կամելով. Լմբ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏՆԵԼ. տ. ԲԱՑԱՑԱՑՏԵԼ. *Բացայայտնիցեն զծածկեալ խորհուրդն. Զէր. կի:

ԲԱՑԱՑԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեկնութե. բացատրութե. *Վասն բացայայտութեան ճծային խորհրդոց պատարագին. Լմբ. պտրգ:

ԲԱՑԱՑԱՑՏՈՒՄՆ, տման. գ. Ի գուբս յայտնութիւն. արտայայտութիւն. *Ըստ աճմանն և զնորհացն ասէ զբացայայտութեն. Կ՚երդ. վ:

ԲԱՑԱՑԻՉԱՏԱԿ, ի, ած. գ. Ապոմնημόνευμα. Dictum vel factum memorabile, et commentarii rerum gestarum. Ցիշատակելի բան. արժանի յիշատակաց՝ առացուած, կամ առած, և գործ խնամ. նոց. և բացատրութի նոցին իրաց. *Պէտք են՝ բացայիշատակք համառօտ՝ քաղցդիպութեաբ ի դէմս ինչ վերաբերեալ. Պիս:

ԲԱՑԱՑԻՉԵՑԵԱԼ. Արժանի յիշատակի. օրինաք յիշատակեալ. *Եւ են բացայիչեցեալքն՝ այս ինչ. Պիս:

ԲԱՑԱՆԱԻԵՄ, եցի. Ե. Ապոպλέω. Navi discedo, solvo. ի բաց նաւել. նաւարկել կամ մեկնիլ նաւու. նաս ֆպնալ էբիալ. * Բացանաւեաց մինչև ի գիւխմեն: Անտուտա բացանաւեալ՝ ելին ի քաղաք: Բացանաւեալ ի գոդոյ մեկնաւացոց (այսինքն ի կօցցօ կոլզոյ մալգայու). Ճ. Ա:

ԲԱՑԱՆՑԱԿԱՆ. ած. Որ ի բաց անցեալ գնայ. որպէս և աւետրին կերակրոց և ըմպելեաց մարսելոց. * Ոչ զինքեան խնգրէր բարձրութի (ստոխնոս), այլ զբացանցականն խոկայր բարձրացուցանել. ուտելեօք և ըմպելեօք. Մ.ած. Խ:

ԲԱՑԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ապολυσις. Ի բաց լուացումն կամ լուծումն որովայնի. Գ.գ.Յան:

ԲԱՑԱՌՉԱԿԻԼ. Ի բաց ընկիլ. *Ա.յսօր բացաընկեցաւ ձեռագիր հակառակամարտին. Թէոդոս. ի յոյն:

ԲԱՑԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ապόληψις. Exceptio, interclusio, separatio. Ի բաց առնումն, զատումն, որոշումն. որ ըստ սրտմաբանից հակագիր առադրութե, այսինքն մերձադրութե. * Հակադրութեաց առադրութե և բացառութե. ի ձեռն առադրութեան զբացառութիւն յայտնելով. Ան. Վերծ. արէսթ:

ԲԱՑԱՍԱԲԱՐ. ՛ս. Ապեφαντικῶς. Negative. Բացասելով, ոչ ստորասաբար. * Բացասաբար հակակայիլ. Ան. Վերծ. արէսթ:

ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ, ի, ած. ած. Ապοφαντικός. Enunciativus. Որպէս բացախօսական. այսինքն յայտնաբանական, մեկնողական, և հաստատողական. *Մէք ոչքան կարօտանամք բացասական բանից զորութեեն՝ հաճաւել զնշմարտութեես այսծառութիւն. Նար. խլ: * Խրատուս ոմն է բացասական. որպէս, պէտք են ընչից. և ոմն հրաժարական. որպէս, ոչ է պարտ զամենայն գիչերն քունել. Պիս:

ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ. Ապοφαντικός. Negativus, negans. Ըստ տրամաբանից, հակադրեալն ստորասականի. ժխտողական, ուրացական, ոչ. *Բացասական. վասն զի ոչ ունի: Բացասական է, յորժամ ասեմք, սեռն ոչ ունի բաղկացականս. Ան. պտրք: Որոշումն լինէր կրկին նշանակութեցս, եթէ զառաչինն չէտեսաք՝ բայասական, և զերկրորդն՝ բացասական. այլ՝ չընթացից բանիցն է որոշելի:

ԲԱՑԱՍԱՀՄԱՆԵԼ. Ն. ի բաց որոշել. *Մարդ յայլոց կենդանեաց բնութիւնս բար բացասահմանեալ լինի. Մ.ած. Ելեղ:

ԲԱՑԱՍԱՑՈ. Ածիւքն ի սայց. յայսցանէ, ՚ի սոցանէ. (անպէտ Թարգմանութե,) որպէս յն. Ἀπό τούτων. Ab his. Աբէսթ. ֆանակ:

ԲԱՑԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Ապόφανσις. Pronunciatio, maxima impropria. Բացաճայնութիւն. և սիտակ ասացուած. * (Դիքն) ոչ են ճծք. ըստ որում անուանին բացասացութե, և ոչ զօրութե. Լմբ. ալ: *Եւ մի բնութե է բացասացութի ի վերայ նորին ըստ միութեն, և ոչ Թէ էութեցն սահման: Բացասացութիւն ունուան, և ոչ էութեն սահման. Լմբ. ալ:

ԲԱՑԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բացասութիւն, ըստ որում ժխտութեն. սակր՝ ոչ. Ապόφασις. Negatio. *Յորժամ ասիցէ, Թէ ոչինչ անմարմին՝ մարմնոյ սիտակից լինի. քանզի առեալ լինի խնդրելիդ բացասացութե. Նիս. բ: *Սատրասացուն է՝ իր իրի գոլ... ի մէջ արդարոյ և անիրաւի ոչ գոյ անուն. այլ բացասացութե երկսքանչիւրքն ի միջոյ ճանաչին. որդոն, ոչ իրաւ, և ոչ անիրաւ. Դամասկ: *Սատրասացութի և բացասութի. Ոսկէբեր: *Բացասացութի և ոչ սատրասութի է բանդ. Սրի. հանգ:

ԲԱՑԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. որպէս Յայտնաբանութի, կամ հրապարակախօսութիւն. *Յորժամ զսանձնականն առ նոսա առնէր վարդապետուե, զոր ոչ բաղմից բացասացութե վարդապետէր. Նանայ:

ԲԱՑԱՍԵՄ. ասեցի, սեմ. կամ ասացի, ասա. Ն. Ապόφημι, ἀποφαίνω. Enuncio, effero, manifesto, declaro, pronuncio, assero, statuo, decerno. Բացարձակ ասել, յայտնի ասել, յայտնել, բացատրել. վճռել. վճիռ հատանել. որ և ԲԱՑԵՐԵՒՈՑԵԼ. *Զոր կարդեալ բացասմ. Աբէսթ. Ե: *Ի սանկ սաեղով տարսխանապէս բացասել զդատն: Զարգացրագոյնն բարեբաստ բացասիցէ գոլ կեղցաղ. Պլաթ. օբին. է: *Բացասեա զերազդոյն ճշմարտութե, զի անխլանայ ունօղացն (զ)գոյ լոյս և գոյից գիտուի՚ ըստ այ անգիտեն. Դիան. ին: *Որանդ բացատացն ճծ ընդգէմ ագամայ, աստ ՚ի հայրապետէն օտարընկալեցաւ. Ոսկ. ՚ի յոյն:

Իսկ Բացասել, որպէս ժխտել, ուրանալ. ոչ ասել, սեմ ԱՊՈՒՍԵԼ:

ԲԱՑԱՍՈՑԵԼ. Ն. որ և ԲԱՑԱՍԵԼ, ժխտել. սեմ ԱՊՈՒՍԵԼ կամ ԱՊԱՍՈՑԵԼ. Ապοφάσκω, ἀπόφημι. Nego. *Զնոյն պարտ է բացատացել զբացատութի. Պերիոս:

ԲԱՑԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԲԱՑԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. Երբեմն՝ ոչ Ապόφανσις. Enunciatio, pronuntiatio, sententia. Բացաճայնութե արտասանութեի. բան բացարձակ. վճիռ. դատակնիք. *Խրատն է

տος. Absolutus. Ἀναπεπτάμενος. Patens, expansus. Ἀχανής. Valde hians, non tectus, vastus. Բաց և արձակ. անփակ. անծածկոփ. ընդարձակ. և Համարձակ. ազատ. անարգել. անխափան. *Բացարձակ է (յայտ վայրի) որդւոյ անուն, և առանց ուներլոյ ինչ (յատկացուցիչ). Աոր. Է: *Աչացն բացարձակ և տարած են ներգործուելիք: Անգգամացն զգայուելքն առանց պահպանուելիս բարեաւալ Թողեալ է և բացարձակ ընդվայր: Մինչև ց ձեղուն՝ վերնատուն բացարձակ Թողեալ. Փիլ: *Սարբայ (նշանակէ) իչխան, որ է բացարձակ և անփակ. Վրդ. ֆՆ: *Բաց ինձ բարեգուելի զանազահնոն ողորմուելիս բացարձակ դրունադ. Բենիկ: *Պատկեր (բարառնուելիս՝ լեզի) համառօտ և բացարձակ և վճարեալ յատկնային մտնուածոյ և ձևոյ. Պիփ: *Բացարձակ փայլմամբ՝ հոգեւոյն երգեն. Շար: *Բարձր՝ բացարձակ բառ է. ի գիրս խոսր: *Բացարձակ անուն է (ըստ քերականաց), որ առանձինն իմանի: Բացարձակ ասին, որպէս՝ ՈՅԾ, հրեշտակք, հոգիք, միտք, բան. Երե. Ե Նլ. ֆեր: Տես և ԲԱՑԱՐՁԱԿԱԿԱՆ. *Յայտնի զբացարձակ խծաս կարատեսին ՚՚. այսինքն ըղհամարձակախօսուելին. Ոսկ. յհ. ա. 16: իսկ Պօմ. ագէտս. *Կայր աշտարակ բացարձակ ՚՚. այսինքն բարձր կամ մեծ, հայի և ի յաջորդ նշ:

ԲԱՑԱՐԱՁԱԿ. Ἀπέχων. Distans. Μηκίστος. Longissimus, longinquus. Բացակայ, ի բացեայ, հեռաւոր. և բացաձիգ. երկայնաձիգ. *Զի էր տեղին կարի բացարձակ ի նոցանէն. ա. Ի. է. 3: *Ի բացարձակ օտարաչխարհեայ քաղաքաց. Պիփ: *Եկք երկրաւոսան ազգերացն ... ի բացարձակ տեղիս ծաւալեալ. Փարպ: *Ի բացարձակ տեղիացն բերելն զհիւանդս: Ի բացարձակ վայրաց եկեալ էին առ նա ՚՚. յն. մի բառ, ի հեռուստ. Πόρρωθεν. A longe. Ոսկ. Նաի: *Ագէսափ ի բացարձակ Հանապարհաց առ մեզ եկեալ էք. Վրդ հոգ. է: *Որք զուռկանան որկանեցեն, զատեալք բացարձակք յիւրեանց կան ... բացարձակքն տակաւ ի միմեանս մօտին. Սեբ. էեր. ֆ: * (Երկրտոք վարին) հեռաձգուելիքն և բացարձակքն միշտ. քանզի ապեղ. Նաւորուելիք՝ վաստատուացն և անտրեսցն առանձինն նահատակուելիսն է: Զայնիք մարգկան ի բացարձակ առաքեալք՝ քնաւորեալ են տկարանալ. Փիլ. լԽ. Ե ֆ. էան: *Ուր է բացարձակն՝ ի ըստ այնմ, զի ոչ տեսանի, բայց ի հեռուստ հաւատով իմանի. իսկ միւսն՝ բացարձակ ձայնիւ լսի. Երե. Ե Նլ. ֆեր:

ԲԱՑԱՐԱՁԱԿ. ած. Ἀπολύτως. Absolute, solute, libere. Արձակաբար, առանց ամիոփելոյ, պարզաբար, և ազատաբար. և Մեծաքայլ. *Ի բացարձակ ասելոյն՝ յայտնի: Բացարձակ ասէ, Թէ կոյսն յղասցի. Գե. էս: *Բացարձակ եթող զբանուելին՝ի վերայ հաւատացելոց: Ցովս. Նային զՀետ մերն երթայր բացարձակ. Տօնաւ: *Ի գնացան է զի բացարձակ քայլեն (կենդանիք), և է զի մանրաքայլս. Նլ. ֆեր:

ԲԱՑԱՐԱՁԱԿԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἀπολελύμενον. Absolutum. Նոյն ընդ Բացարձակ՝ ըստ քերականաց. այսինքն այնպիսի անուն, որ չունի յարաբերուելի առ այլ իրք հակադրեալ ընդ հաղորդականն, կամ ընդ ածանցական, և ընդ վերաբերական, և ընդ Թուական անուանս. *Ինասական, Թուական, բացարձակական (կամ բացարձակ). . . Բացարձակական է, որ առանձինն իմանի. ոյգոլիս, ած, բան. Թր. ֆեր:

ԲԱՑԱՐԱՁԱԿԵՄ. եցի. ն. ի բաց արձակել, ի դուրս յայտեցուցանել. յոլացուցանել. *Որպէս հայելի ընդդէմ արեգական ունելով, և նա ճառագայթս բացարձակէ յիւրմէ. Շիր:

Եւ Ընդարձակել. բանալ արձակաբար. *Բացարձակեա զանբաւ գրունս ողորմուեդ քո ի վերայ մեզաւորաց. Բենիկ:

ԲԱՑԱՐԱՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκτένεια, εὐρύτης. Extensio, amplitudo. Ընդարձակուելի, լայնատարածուելի. անպարփակ ծաւալք. *Առաւելուելի ընդարձակուեն, անպարագիր բացարձակուելեամբ: Ամենատես զբացարձակուելի: Անպատուեն բացարձակուելիսն: Ջիշխանականին (առձնիշխանուելն) զամենափիս բացարձակուելի. Նաբ:

Եւ Դիաստեմա. Intervallum, spatium. Անջրպետուելի. հեռաւորուելի. *Ջանայաք հաստանել անցանել զերկայնուելին, և (կամ, եթէ) զբացարձակուելին դիտեաք: Բորբոքեալ հուր սկզբոյ՝ չանայ բացարձակուելի. Ոսկ. Նթ. Ե ա. Ռես: *Հազար և վեց հարիւր տասպարէզն զանչափ բացարձակուելին ցուցանել ընդ գԺոխս և ընդ հանգիստ արդ ալտոյն. Լֆ. յայտ:

ԲԱՑԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. տ. ԱՊԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նեւ. Ἀποδείκνυμι. Demonstro. *Ուստի ասէք, եթէ ոչ է հաւաքաբանուելի. բացայայտուցանելով, եթէ՝ ոչ բացայայտուցանելով. Ան. Վերն. արխ:

ԲԱՑԱՀԱՐՏԵԼ. ն. Երկրորդել. ընդ նոյն բանս անցանել. *Ոչ զնոյն այժմ՝ բան (մեր) բայաւարտ. Մաս. Եկեզ:

ԲԱՑԱՀՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացակայուելի, հեռաւորուելի. *Թէպէտ վերջաւյլին ոմանք ի հանապազորդ պաշտամունէն, ադ գոլ Թուեսցին, զբացաւորուէ ոմանց ընդվ հաստատուելիք կանգնման երկոտասան քարանց. Փիլ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼ. ած. Տիլաւգής. Longe splendorem spargens, praefulgens. Ընտափայլեալ. պայծառափայլ. անողոտ. յատակ. Քինջ. *Իպրև զաստեղս, այսինքն մաքուս և բացափայլ: Երեկոյին ամուհնկին՝ ոչ բացափայլ ունի ղնշոյլսն, և ոչ առջամղջեալ է. Փիլ. լԽ. Ե եէ: *Բացաւ վայլ լուսով. Նեոս. կազ: *Պայծառագեալք ի ձեռն ճշմարիտ բացափայլ խոստովանուելի հարցն սրբոց. ԱՀբ. Տահկ: *Տօնէ եկեվեցի բացափայլ լո ւսաւորուելիք. կոմրջ: *Ա յոյ ժամին ոչ կարէին բացափայլ երեւուելիքն ընտրել զիւրեանցն և զօտարացն. Պիփ:

Տ. Տիլաւγῶς. Splendide. Մեծապէս փայլմամբ, պայծառագոյնս. *Ընդ քոյ բացափայլ պայծառացաք. ԶԺր. կԲ: *Առաւել քան զՀառագայթս արեգականն բացափայլ արձակեր զնշոյլ լուսոյ իւրոյ. Եղիշ. Խաչէս:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԱԴՈՅՆ. ած. Տ. Տիլաւγέστερος, ον. տիլαυγέστατος, ον. Clarior, splendidus, splendidissime. Յոյժ պայծառ. յայտնագոյն. բացափայլապէս. *Բացափայլագոյն գեղեցկուելի, և ածաչնագոյն. Դիոն. Եկեզ: *Լուսաւորագունիւ և բացափայլագունիւ բանիւն իւրով ածզերկոսին առնէ (զերկին և զերկիր). Փիլ. այլք: *Առաւելոր բացափայլագոյն յայտ. Նեաց ի ձեռն հարիւրապետին զմեռս հետ Թանողաց. Երե. Տաի: *Ոչինչ յայնոսիկ բացափայլագոյն յաւելեալ. Փիլ. Ֆ. էան:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԱԿԱՆ. տ. ԲԱՑԱՓԱՅԼ. *Բացափայլականքն՝ աստեալք ի մարգկանէ. Նլ. Եկեզ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼՊԷ. տ. Տիλαυγῶς. Clare, liquide. որ և ԲԱՑԱՓԱՅԼՈՒԹԵԱՄԲ. Պայծառատես, անաղօտաբար. յայտնատես. *Տեռանեն և լսեն զձայնքեան բացափայլատես յայտնեալ նոցա. Դիան. Ըղբ: *Որք բացափայլատես զանձինսլ Թողեալ դիտուելին տեսին. Շ. ա. յհ: *Բացափայլատես ցուցեն, կամ փայլեաց. Երե. Տաի: Լֆ. ոչ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԵՄ. եցի. ն. Ἀπολαμπρύνω. Splendidum reddo, illustro. Արտափայլել, պայծառացուցանել, ծագել. և Յայտնի առնել. *Ջանապական Հառագայթսլ անտուեր լուսոյն ի մեռաւորս բացափայլեալ աշխարհ. Խոր. Լերէ: *Պատուիրանապահսն զձեզնէն բարեբարուելին բացափայլէր. Մաբէ: *Ես ալրեալ բացափայ եմ զնմ սերուելիսնս ի վերայ բոլորից. Զէր. կԲ: *Ջերկու եկեսորուելին բացափայլէ տղայոյն փառաբանուելը. ճ. թ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼԵՄ. լմն. է. յ. Ἀπολάμπω, τηλαυγέω. Emico, splendeo, effulgeo. Պայծառ փայլել, արտափայլիլ. հանդիսանալ. *Բացափայլեալ ի վերուստ լցյն արփիափայլ ծագմամբ. ԳԺ: *Ամենայն առաքինուելքը բացափայլէլ ևս քան զնս յաճախէր. Խոր. Ը. 89: *Ամբողջ լոյսս փայլէ ի մէջ տրամականացն. Շ. յի. Ը: *Ողջախոհ վարուք, և խնամուելքը հոգւոյն բացափայլէալ. Կաղանփ: *Բացափայլեալ ի մէջ ժողովրդեանս. Լֆ. պօրփ: *Ո՞ր մատաղ բոյսք և կանաչագեղք հանհման մտուող ալտոյուելե տղայոց բացափայլէին. կամբջ:

ԲԱՑԱՓԱՅԼՈՒՆ ԹԻՒՆ. գ. Τηλαύγημα, λαμπρότης. Splendor, fulgor, claritas. Ընտափայլուելի, պայծառուելիսն, յայտնուելի. *Բացափայլուելքը ի վերայ մեր զպարդևականն իւր ծագել ձերս. Յհ. խ. սա: *Բացափայլուելի փառաց սիրականին. Ճ. Գ: *Երևեցո մեզ բացափայլուելքը. Դիան. Եկեզ:

ԲԱՑԱՓՈՓԽԵՆԱԼ. Բաւ անպէտս, որպէս ի բաց փոխել. որոշել. զանազանել. Մաս. Եկեզ:

ԲԱՑԱՔԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Համարձակ քայլելն. կարի յատակ խաղալն. Նա այսպէս բացաքայլուելքը յանհոնս՝ ոչ է գիտուելի. Ոսկիփոր:

ԲԱՑԱՔԱՐՈՉԵՄ. եցի. ն. Ἀποκυρίσσω. Praedico, celebro, pubblico. Հռչակաւ յայտնի քարոզել, հրատարակել. Ար. Հանդիսանալ. *Սեղանոյն բացուելն զայտնապէս երևուելն ածուելեն ամենայն արարածոց բացաքարոզէ. Յհ. խ. էկ: *Միայն մարգարէին բացաքարոզի նշանն. Նլ. Եկեզ: *Ինքն բացաքարոզի. Վահան. յոբ: (որ ըստ ոմոյ չն. է և նշանակիլ):

ԲԱՑԲԱՐՁԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἀναιρετικός. Inferens, tollens, exitialis. Որ ինչ ի բաց բառնայ և նզծանէ զինն. *Սաբեղնու երկուցեալ յարիսուի անվատանէն՝ ի բացբռնականն անկաւ մոլորութիւն. Ար. Ե: *Ո՞րպէս ուղղասուղ ըղէրն. Ըզբայբացձակականն սիրոյ ի բաց խզեցուզք, զնմիանալ, ղյաչատանս, և զայլս. Ոսկ. գԺ:

· կամ Ἀφαιρετικός. Subtrahens, negativus. Փխոսլական, բացասական, որպիսի են ձայնք բալաձրեալք մանկամբք ան, ապ, չ. որոյ հակադրեալն ասի ստորադրական կամ վերադրական: *Բացասորհե ի

միմեանց զատորոգականն, և զբացբարձականն. Տծ•ա։ *Անմահ և անակիզն՝ անապական, և՛ն, ոչ ասին որպիսութիւ, այլ միայն բացբարձականաւ։ Վերադրականքն նուազագոյնք են քան զբացբարձականն. և բացբարձականք են յորժամ՝ի վեր առնըլով զնա ասեմք, և՛ն։ Լաւագոյն է զնա բացբարձականաւն ածաբանել, քան վերադրականաւն. Վ•հր• Երր։

ԲԱՑԲԱՐՁՈՂ, կամ՝Ի ԲԱՑ ԲԱՐՁՈՂ. Ἀναίρων. Որ՝ի բաց բառնայ. եղ. Ձիչ. *Որպէս չիոմայզքն մոլորեցան, այսպէս և՛ի բացբարձողքն կորեան. Ա՛•Ֆ։

ԲԱՑԲԱՐՁՈՒՄՆ, կիմ (ձման, մունք. Ի ԲԱՑԲԱՐՁՈՒՄՆ, ի գ• Ἀναίρεσις, καθαίρεσις, ἐπιτροφή. Demptio, destructio, eversio. Ի բաց բառնալն և բառնիլն. եղծումն. ջնջումն. *Ջբացբարձումն միասակարարին. Մ•ա։ *Ընդդիմաբանեալք լսմանն՝ի բացբարձումն տալեալ եղէք։ Լինել մարդ՝ի բացբարձումն անկրաւ Թշնամւոյն. Ա՛•Ֆ։ *Ո՛չ՝ի բացբարձումն որդւոյ ասէ զայսպիսիս հայր• կի-բդ• գ•ի։

կամ՝Աφαίρεσις. Ablatio, negatio. Ի բաց տարումն. ժխտումն. բացատութիւն. *Ո՛չ և նորա քնաւին դրութիւն, կամ՝ի բացբարձումն. այլ որոց ընդ նմա զդրութիւնն և՝ի բացբարձմունս առնելով, զնա ոչ դնեմք, և ոչ՝ի բաց բառնամք. վասն զի և գերագոյն քան զամենայն դրութիւն է, և գերագոյն քան զամենայն՝ի բացբարձումն. Դ•ին• Ֆծաբ։

կամ՝Ἀναίρεσις. Institutum, և Caedes. Հնարք. գիւտ, մանաւանդ սպանութեան, կամ կոտորած. *Խրատքանչիւրոյ զբացբարձմունս իւրեանց՝ի մանկունսն տալուբերլով, և՝ի մանկանցն մանկունս. Պղա•օր։ Ֆ։

ԲԱՑԲԵՐԱՆ• առաւել ոմի• իբր Բեբանաբաց, կամ ոչ փակաւ ինչ. *Մի՛ մրճռուել, մի՛ բացբերան և մերկ ընկենուլ (զոյս մատեան)• Ցիշա•։

ԲԱՑԵԱՑ, ցեի, ից• ա• Բացական, բացակաց, հեռաւոր. *Ահարկու մծոտաւորաց և բացէից լինի. Շիր։ *Ջգատասատանն ամ բացեայ քարոզել. Վ•անկ• յոբ։

Ի ԲԱՑԵԱՑ• որ և գրի Ի ԲԱՑԷ• Տճս՝ի սասն ի։

ԲԱՑԵԼՈՒՄՆ• Ի բաց եղումն. արտաքսումն. *Ընդակումն և բացեղումն՝ի ձեռն պաշտօնէից լինի. Մ•ա•. եղեղ։

ԲԱՑԵՐԵՍ• ա• ն• Որոյ երեսն է բաց և Բացաւ երեսօք. պարզերես, աներկևան բացադէմ. համարձակ, ազատադէմ. ճա՛ֆոբ էոյ. *Բացերես է, և ոչ ամաչէ։ Բացերեսս և պայծառաս արտասկս։ Ագաստ ցէ առաջի ամ և հրեշտակաց բացերես. Վ•ըդ•. Է։ ոչ• ւրչ։ *Բացերես և համարձակ վայելել՝ի ուսումնեան ածումն։ Բր• ն•ի։ *Բացերես գնա և բեկկեսալ աւետանելով. Վ•ըդ•. Երփ։

ԲԱՑԵՐԵՍԱԲԱՐ• ն• Նոյն ընդ վ. և Բացերեակի, յայտնապէս, մեկն. *Ջբոլոր տնաեսութեանն առնու զնորոյսուրդա՝ բացերեսաբար մեզ պատմելով. Ճ•Գ։

ԲԱՑԵՐԵՍԱՒՈՐԵԼ, ն• Պարզերես և բացերև յանձին ցուցանել. *Լոյսն փառաց հօր... մերովս արարչապատութիւն տեսակ, զմերս բացերեսաւսրեալ անխառն յամենից ցէչ• ոսի• յհ։

ԲԱՑԵՐԵՍՈՒԹԻՒՆ• գ• Որպէս Հաստատակութիւն, և Բացերևութիւն. *Ջամենայնի գործեն համարձակ բացերեսութիւն. Ո•ի•յհ• Ե• 42։ *Յայտնի բացերեսութիւն ցուցանել սիրել սմա հեթանոսաց• Ո•ի•Է։ ԲԱՑԵՐԵՒ• ա• ն• Բաց և երևելի, ակներև, յայտնի. *Առհասարակ ամենայն աշխարհի բացերև էր• Ո•ի• Ֆթ։ *Բայց ոչ բացերև տեսանին. Վ•անկ• յոբ։

ԲԱՑԵՐԵՒԱԿ• Նոյն ընդ վերնոյն, և Ընդարձակատեսիլ. *Համատարած (ծով) ծաւալեալ, և յոյժ բացերևակ դիմաք՝ անդր ևս քան զաեսանողականս գերազանց զբնութիւն. Պիփ։

ԲԱՑԵՐԵՒԱԿԱՆ, ի, աւ• ա• Ἀποφαντικός. Enunciativus. Որ ինչ է բացերև յայտնիչ բանիւ. յայտնաբարբառ. յայտնական. յայտնաբանական, յայտարարական. վճռական. *Բացերևական՝ ոչ ամենայն (բան), այլ և որում ճշմարտիւն կամ սուտն իք (այսինքն յորում գոյ)։ Եւ է մի առաջին բան բացերևական՝ստորոգասութիւն, ապա բացատութիւն. Պերիբ•։ *Փոխի առ վարդապետութիւն ստորոգասութիւն և բացատութեան, և բացերևական բանի, յորոց նախադասութիւնքն բաղկանան. Ան•. պերիբ•։ *Վարին դիրք յոլովակի հոսպարականաւս անուամբ և բայիւք, այլ և բանիս բացերևականք. Սրի• փ։ *Բացերևական բան է՝ ստորոգական և բացատական, որ միայն զճշմարիտն և զսուտն յայտնէ. պօղոս նատի. պօղոս ոչ նատի...։ Հարկաւոր գոյ լինել զբացերևականն քան յանուանէ և՝ի բայէ. Ռ•ին•բոր. *Ի փերբ•բոյ, որ երևի իմանալ զոր և է նախադասութիւն։

ԲԱՑԵՐԵՒԱԿԻ• ս• Ցայտնապէս, աչն յայտնի. *Նշան բացերևակի մեզ՝ի տեառնէ ամ ցուցեալ։ Եւ ոչ յայտնութիւ ինչ իրիք եղիլոյ բացերևակի քէզ լինէր լեալ• Ցփ։ *Բացերևակի զտանջանս ցուցանէ. Երբե• Ֆթ։

ԲԱՑԵՐԵՒԱԿՒ, յ• Ցայտնի երևիլ, ցուցանիլ, ասիլ. *Պարտ էր ամենայն իրի բացերևակիլ և անուամբ։ Երբե• փէր։

ԲԱՑԵՐԵՒԱՊԷՍ• ս• Որպէս բացերևակի. յայտնապէս. և Համարձակ. *Ոմն և գոյ ուսանել բացերևապէս՝ի բնագրէ անտի. Ան•. պերիբ•։ *Ջօրագլուխն կոչիլ բացերևապէս ցուցանէ, ոչ խաղաղուէ, այլ պատերազմի զայժմուս գոլ ժամանակիս հաստատ. Սաբ•փփ։ *Նախագիծ դիտմամբ նկատեալ զհրաշալի քո խորհուրդ՝ բացերևապէս՝ լինի դոհաբան, ասելով, օրհնեալ է փայտն. Նար• խ։ *Ածել վկայս, որք ամենեին բացերևապէս փայլեցուցանեն զՀաշմարտութիւնն. Լ•ի• պ•ի։ *Բացերևապէս յանուանէ ասաց, և առաջի բազմաց խոստովանեցաւս, եթէ ոչ է նա քոն. Ոմ•յհ• ա• Ֆ•յն• μετὰ παῤῥησίας, համարձակութիւ։

ԲԱՑԵՐԵՒԵԼ, բացերևեալ• ն•

ԲԱՑԵՐԵՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի •ի Ἀποφαίνομαι. Planum facio, demonstro. և Explico, decerno, enuncio. որ և ԲԱՑՐԵՒՈՑԼ, ԲԱՑԱՍՏԼ. Ցայտնի երևեցուցանել. արտայայտել. յանդիման կացուցանել, յայտ առնել զանիս կամ գործով. *Տէառնն բացերևեալ, թէ երթիցեն նոքա՝ի տանջանսն յաւիտենականս, և արդարքն՝ի կեանսն յաւիտենականս. Բր• Կդ։ *Համօրէն կիրս մարդկայինս յիւրումն բացերևեցոյց մարմնոյմ. Խոր•Ա՛։ *Ջիշխանական սերոնէն իւրոյ բացերևեցուցանէր զնչխանութիւնն. Ն•ա•։ *Ա՛րդեան ամանակս ընդ ներգործութիւ զպա բացերևեցոյց. Ա՛•յ• պերիբ•։ *Ցօժարանալ պարտ է քեզ իսկ, զոր ինչ խորհիսդ յաղագս այսորիկ՝ բացերևեցուցանել։ Բացերևեցուցանելով արս՝ի տղոյնց արիագոյնս. Պ•ա•օրին• Ֆ՝ն ֆ։

ԲԱՑԵՐԵՒԻՄ, ևցայ, եալ• յ• Ցայտնի երևիլ. արտայայտիլ. հանդիսանալ. *Բացերևեացի ծածկութիւն ծոցոյ բանին. Նար• ա•ա։ *Նոցայն բացերևեալ արձանագրի արդարագործութեանն գովութիւն. Պիփ։ *Առ հասարակ ամենայն աշխարհի բացերևեր. Ո•ի• Ֆթ։

ԲԱՑԵՐԵՒՈՑԵՄ, եցի•Տ• ԲԱՑԵՐԵՒՑՈՒՑԱՆԵԼ• Ἀποφαίνομαι, որ է յայտ առնել, մանաւանդ բանիւ. *Բացերևոցէ յաղագս պարզիցն։ Ոչ ևս՝ի վերայ սոցա հարկաւոր է բացերևոցէ՛ ասելով այո՛ կամ ոչ։ ինքն բացերևոցէ օտար գոլ. Աի• պերիբ•։

ԲԱՑԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ• գ• Ἀπόδειξις. Comprobatio, demonstratio. Բացերև ցուցումն. ցուցակութիւն. ցոյց. ապացոյց. յայտնութիւն. յայտ յանդիմանութիւն. *Ջկնի յոլով և քաղմապատիկ իրաց հզօրագոյն բացերևութիւն. Բր• Կդ։ *Ա՛յս է կերպարանն մեկնաւոր բացերևութիւն. Նար• ղփ։ *Արդար իրաւանց բացերևութիւն. Լ՛ի• պրփ։ * Երկակի լուսատորաց... ՝ի բացերևութիւն աւուրց, և ամաց բովանդակութիւն. Աբեր• ա• 1։ *Ջկնի յոլով և բազմապատիկ իրաց հզօրագոյն բացերևութիւ. Բր• Կդ։ *Ա՛յս է կերպարանն մեկնաւոր բացերևութիւն. Նար• ղփ։ *Արդար իրաւանց բացերևութիւն. Լ՛ի• պրփ։ * Երկակի լուսատորաց... ՝ի բացերևութիւն աւուրց, և ամաց բովանդակութիւն. Աբեր• ա• 1։ *Ջկնի յոլով և բազմապատիկ իրաց հզօրագոյն բացերևութիւ. Բր• ։

ԲԱՑԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ• Ἀπόφανσις, ἀπόφασις. Enunciatio, sententia. Ըստ հելլենաբանութեան՝ Ցայտարարութիւն մտաց՝ բանիս. բան բացերևական՝ վճռական. այո՛ կամ ոչ ասել. է կամ չէ ասել. որ և յօդ նախադասութ. բարբառութիւն, հրապարակութիւն. *Ջինչ է բացատութ և ստոյ սուտ, և բացերևութի, և բան։ Պարզ է բացերևութիւն, որպակ, իմն զուգաքէ, կամ ապուգաքէ (ասի)։ Եւ է պարզ բացերևութի՝ ձայն նշանակ՝ յաղագս գոլ ինչ, կամ ոչ գոլ. Պերիբ•։

ԲԱՑԵՐԵՒՈՒՄՆ, լսման, մանց. գ• Ցայտնի երևումն. յայտ յանդիմանութի. *Ամերևութիւնն բացեակամուծնք Հնար• ա•ա։

ԲԱՑԷ• ս• ի բաց, ՝ի բացեայ, մերի ԲԱՑԷ• ի կուսի, հեբռ. Παῤῥω. μακρὸς. Longe, remotus. և բայիւ, ἀφίστημι, ἀφίσταμαι. Amoveo, absto. հեռա•ա• ո•ղփ, իերէ•. *Բացէ՛ի նմանէն արհեալ. Յհ•. կի։ *Բացէ՛ի մէնջ դադարին. Լ՛ի• ող։ * ի բացէ (կամ՝ի բացեայ) էր յերուսաղեմէ. է• ի• ֆէ• 29։ * Ջի թէ հրէայքն հանդերձեալ էին՝ի բայէ կալ, և լսել զնծային բարբառն. Շ• Ֆթ։ * Եւ մի՛ի բացէ առներ զողորմելիս քո. Դան• Ֆ• 35։ *Ջարդարուն իւր ոչ բայէ արար յինէն. Սղ• ֆէ• 23։ Տճս և՛ի տառն ի• Ի ԲԱՑԷ։

ՌԱՑԷ՝Ի ԲԱՑ, կամ՝ ի• Παῤῥωδεν, Ի ԲԱՑԷ՝Ի ԲԱՑ• ի μακρόθεν, πόῤῥω. Longe, procul, eminus. որ և ԲԱՑՈՒՐՑ՝Ի ԲԱՑ•Ի հեռուստ, և կարի հեռի. հեռագոյն. հեռանդ, հեռու. ուղփ, ուղղա•*Բացէ՛ի բաց տեր երևեցաւնիս. Երեմ•. լ• 3։ *Բացէ՛ի բաց Ճանաչ՝ որ հզօր է լեզուաս. Սիր•. ի• 8։ * Ի բացէ՛ի բաց ազգ առնէ տալ աւետիս. Վ•յօբ• ը։ * Բացէ՛ի բաց փախասական. Ես• ի՛ֆ• 3։ * Բացէ՛ի բաց հեռանան յերեսաց նոցա. Եէր•յե։ *Բացէ՛ի բաց հաւածի։ Բացէ՛ի բաց գնացեալ (այսինքն խորշեալ), ասէին. մեր կեանք քո է. Ցհ•. կի։ *Շինել աղբատանոցս՝ի խորշս և՝ի ջերծ տեղիս... զի պաշտեացեն զնոսա հարկաւ բացէ՛ի բաց ,, այսինքն՝ի մե-

կոսի վայրս • Խոր • Ճ • 20 :

Մերթ՝ իբր Քաջ՝ ի բաց • խոպառ • յոյժ յոյժ • ամենայնիւ • առ հասարակ • (յն • պէսպէս ոձով.) *փոխան վաղվաղակի զամբարիշտս , և ծածկեաւ յերկրի բացէ՝ ի բաց առ հասարակ • Յոբ • խ • 8 : * Բացէ՝ ի բաց անարգել ինչ • Ճ • Ղ • Ը • 20 :

ԲԱՑԸՆԿԵՑԻԿ • ա • Ի'Αποβεβλήμενος.

Ի ԲԱՑ ԸՆԿԵՑԻԿ • Ի Abjectus. Իբաց ընկեցեալ• մերժեալ• լքեալ• յհանեալ• խոտան• անարգ • Երէնէ յԳաց , Ռէյէ յԳաց • * կին • • • դռնապան՝ բացընկեցիկ , և ոչ միոյ բանի արժանաւոր • Ոսկ • պէպր • Նէ: *Աղաւ՝ ի բաց ընկեցիկ • Խոր • Ճ • 68 : *Բացընկեցիկ յերեսաց իմոյ • Վանակ • յոբ : *Մերկ և՝ ի բաց ընկեցիկ արտաքս զայնորիկ մեռեալ ընկենոյր մարմինս • Պիպ : * Խոտանելոյն բացընկեցիկ լինել: Զի մի յորժամ բացընկեցիկ լինիցին , անպարտական զկորուստն համարեսցին • Երէն • Ղպր : *Չի բաց ընկեցիկ , և կոխան ի նմանէ եղեալ Թողլով: Մի՝ ի բաց ընկեցիկ տասանօր լեզի ։։ այս լինքն մի Թողցի՝ ի բաց՝ զմնց առնելով • Սիմ • ԼՃ :

ԲԱՑ Ի ԲԱՑ • ՛ս • Տես ԲԱՑԻ Ի ԲԱՑ • Πόρρωθεν • * Լապաեւլք հաստատեալք ի բարձունս, ամենեցուն որ անդր գիմեցին բաց ի բաց՝ երևին ։։ յն • որոց ի բացուստ (եղևլոցն) • Ոսկ • ա • գԼ՛ :

ԲԱՑԻՉ • ա • Բացող • *Բացիչ է Աչմարիտ խոստովանութիւն • ՅճԼ • ծա :

ԲԱՑԽՓԻԿ , կամ ԲԱՑԽՓՆԻԿ • ա • Կէս մի բաց , և կէս մի խփեալ • Վէր ի վէրոյ պարբէլաթ • ԷօրԻ-ԼԻ-՝ ալէգ կիպի • *Մինչ դեռ ամենայնն իցէ, ասէպ իրատիցես •• մինչև քողընկեզ բացխփին խաղայցէ : Բացխփնիկ նափորտամբն խաղայցէ • Ոսկ • էէէս • Ե ա • գԼ՛ • (յն • պլլազէ :)

ԲԱՑ ԿԱՑԵԱԼ• Իբր ի բաց կացեալ, բացակացեալ• հեռացեալ• * Ձբաց կացեալսն հեզութիւք միաւորես • Պրկէ • Ի՝ Ե՝ :

ԲԱՑՈՐՈՇԱԲԱՐ • ՛ս • Ի'Αφορισμένως, ὁρισμένως . Definitive, et separatim . Բացայայտ , որոշակի• և Առանձինն• ուրոյն • * Անդէն բացորոշաբար գիտասցէ : Բացորոշաբար հարկաւոր է գիտել զսա • Աբէսփ • ա•ԻԷ : * Փոքր լինչ յիտոյ բացորոշաբար ասասցուք • ՅԿ • ԼՃ : * Յաճախ ասէ բացորոշաբար . կան :

ԲԱՑՈՐՈՇԵՄ , ԷՑի • Ն • Ի'Αφορίζω. Separo, segrego. Ի բաց որոշել• զատանել, մեկնել, ընտրել• * Մեք զսյն միայն յիսուքանչելութեցն բացորոշեալ պատուհասիւք ի նրևԹոց , յորոց վերայ պնամուԹի պատկերին քոի և խաչին Իւրոյ ձեացուցանիլ ցմեք • ՅԿ • ԼՃ • գաԼ : * Բացորոշէ զնոսա որպէս հովիւ• Ջէր • ԼՃ : * Բացորոշելով ի ձեռն սքեմ հրեշտակաց ի սյդն զանձն • Մաս • Էէէչ :

Նե ևա՝ Ի'Αφορίζω. Finio, termino, designo . Բացայայտ որոշել• սահմանել, ո յորշակի նշանակել• *Ձայս ինչ գիտեն բաց որոշեալ• Աբէսփ • ա•ԻԷ : *Ըստ բացորոշմանէն արիստոտէլի՝ զհոմանուհոմէին բացորոշեսցուք • Աեյ • պէրք :

ԲԱՑՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ • Գ • Ի'Αφορισμὸς . Separatio, distinctio . Ի բաց որոշումն• զատումն, զանազանութիւն • *Մարմնոյս մեր նկարումն, և անգամոցն բացորոշութիւն • Մաք • ծԷ : * Իսկ յայլ (Նշանակէ) զարդարոցն բացորոշութիւն , որ ընդ այմէ գասին • Շ • Բ՝ՐյԷ : *Ի խորհրդական ժամն լինի բացորոշութիւն մաեղմին , և որոց ոչ պիտակն լցեն • ԼՃ • պէրք :

կամ Ի'Αφορισμὸς . Definitio, determinatio. Որոշումն մտաք կամ ընտրուի • սահմանագրութիւն • *Մակ աւելի սեռ ևն քան Թէ տեսական զբացորոշութիւն առնէ • Ա ՐէՈՔ • գԷյայ : *ԵԹէ ոչ կամիցի ըստ այսմ բացորոշութեց առնել, յանհնարն երկբայութիւս անկեալ ցնդի • Ան • պէրք : *(Ար հետս և մակացութի) ունին ընդհանուր բացորոշութիւս • Սահմ • ա :

ԲԱՑՈՐՈՇՈՒՄՆ , չման , մանց • Նոյն ընդ վ• ըստ ք նշ • *Աբիտոտէլական բացորոշմանցն հետևել լաւագոյն հատարի • Ան • պէրք : * Պիւթագորական բացորոշմանց և գատողութեց • Մաք • ծ :

ԲԱՑՈՒԹԻՒՆ • Գ • Բաց գոլն , բացումն • *Ընդարձակ բացութիւն աչաց • Նար • յԷ :

Եւ Բացատութի , ընդարձակութիւն • *Ձմիջոց բացութի ընդարձակատարը յալկի բնաւին աշխարհն • Նար • Խ :

ԲԱՑՈՒՄՆ , ցման • Գ • Ի'Ανοιγμα, ἄνοιξις . Apertio, reseratio. Բանալն , և բացեալ լինելն • Բացուիլը • * Թափուտարացն առուքը պետս ունին խանԹից բացման դրանցն • Խոր : * Բացմամբ խորանին վերնական յարկին • Շար : * Մեծ խորհրդոյ բացումն : Ժամանակն այն բացումն է գըրուԹեան• Վ ԷՐՏ • ԺՆ • Ե օրէն : * Ընդ ինքեանս ալօԹել յարդարէին բազում բացմամբ սրսի • Սոր :

ԲԱՑՈՒՍԵԼ , Ն • Ի'Αποφάσκω, ἀπόφημι. Nego. Ապուսել• բացասել, ժխտել, ուրանալ • * Հարցեալ բացուսել և սուրբս ասէ : Պատասխանատորուսել կամ բացուսել համանգամայն զնմանէ • ՊէրէՈՐՏ :

ԲԱՑՈՒՍՈՒՑԱՆԵԼ , Ի'Εκδιδάσκω. Edoceo. Քաջ ուսուցանել, վարդապետել• ի ձեռն հաւատոյն դաշնի բարեշնորհս ակս խոստովանել բացուսուցեալ • Մաս • էէէչ :

ԲԱՑՈՒՍՏ , կամ } Ի հեռուստ , ի հեռ
Ի ԲԱՑՈՒՍՏ • Ս • } ասատանէ • Հեռուանց • ասղգիան • * Տեսեալ զնա ի բացուստ , ոչ ծանեան • Յոբ • Ի • 12 : *Բացուստ միայն բանիս ի կեանս գարձոյց • Տօնայ : *Եւտես Թզենի մի ի բացուստ • Մրկ • ծ •• 13 : * Նշանակիչ ժամանակին ի բացուստ անգր ծանուցմանէն : Ի բացուստ ի հեռուստ իբր ք հուպ նայեցեալ տեսանօղս : Ի բացուստ նկատել, ակնարկել, հեռքել • Նար : * Բժշկէ բանիս և հրամանաս ի բացուստ • Իթ : * Ի տալմատիպ կենցաղական չալախմանցս , որք ի կենցաղումն , ի բացուստ (այսինքն հեռի) եղով • Մաք :

ԲԱՑՈՒՍՏ Ի ԲԱՑ • Տ • ԲԱՑԻ Ի ԲԱՑ • Πόρρωθεν, μακράν . Procul, longe . *Չայել ոչ իշխեսցէ , այլ բացուստ ի բաց գիմիկուն գարձուցեալ՝ ի բացուստ մերմոքն ցն • Ոսկ • յԿ • Ե • 31 : *Մինչ էև տարածեալ իցեն Ճաուագայթք արեգականն , բացուստ ի բաց յատաքարձակ լուսոյն լուսաւորէ զաշխարհս ամենայն • Ոսկ • ՛ս • ա • 4 : * Ի տեսլենէ ոձի միոջ բացուստ ի բաց փախչելով մարդիկ • Ագաթ : *Բացուստ ի բաց ի հաւատացեալ գործոյն հրաժարեն • Լ՛Ք • պէրք : * Բացուստ ի բաց հալածել, կամ հեռանալ• որոշեալ տարագրել• Հերքումն • Կոլ • ծՁ : Եէէր • յէս : Նար • Կ՛Ե • Խլ • Երք :

ԲԱՑՕԹԵԱԳ , Թեգի , Թեգաց • } ա • ՛ս •
ԲԱՑՕԹԵԱՅ , Թէի , Թէից • } և ք բայլ • Ի'Αγραυλέω, ων . Ruri vel in agris pernocto, tans . ἐν ὑπαίθρῳ , sub dio . Որ ի բացի օԹեալ ագանի • Դ••ր• ԽԷՀ ՒԷ ՅՈՃ • ՒԷՃՀ ՒԻ՝ՈՓԻ•Ե ՈԼՐԳՓՈ՝ ԳԼՐՈՈ ՓՈ՝ ՐՈՒ • *Եւ հովիւքն էին ի տեղւոջն յայն միկ բացօԹեագք • (այլ Ճ • բացօԹեայգք, կամ բացօԹեայք •) ՊՅ • Ե • 8 : *Բազում ժամանակս ի վօրռ՝ արտաքոյ բացօԹեագ (կամ Էայգք) ստժանելով տառապին • Փիլ • Ճ • Բ՝Ն : * Հօտապած բացօԹեագսն ընձեռելով առաղնԹիւն • Փ••ր• : * Ազգ առնէ ազգաց ազգաց ••• յարկաբնակաց , և բացօԹեագաց (յորոց սակի են և վքանաբնակք) • Կաղնաք :*Փառաբանի յերջանիկ ի բացօԹեայ հովուաց • Շար : *ԲացօԹեից հովուաց յայտնեաւ՝ ևՃ պէրն՝ տէր և օ ծեալ • Յ՝՝ ՈՐԳՏ : *ՅորելՀ արար վանս հովուաց , և ՀՀ բացօԹելից • Վ ԷՐՏ • ԺՆ :*Ընդէ՞ր այդպէս բացօԹեայք լեալ՝ բոլոր գառնուչունչ օգոցդ հանգելւծ ամենեայ մանկամբդ տարեալ, և ոչ միանես ընդ յարկաս ումեք • ՅԿ • ԼՃ :*Չանապազ բացօգեայ կայք ի հօտի • ՇՀԷ : *Պօղ ընդ ժամանակս ժամանակս բացօԹեայ լինէր • ՃՃ : *Ո՞ր արդեօք օԹեվանեալ լիցես , որգեակ • ի փողոցի՞ ԹԷ ի բացօԹեայ (կի՞ ի բացօգեայ) • Վ ԷՐ Կդ • ԺՀ : *Ամրանալ բացօԹեայ ի լերինս • Ջ ԷՐ • ԼՃ :

ԲԱՑՕԹԵՄ, կի՞ ԲԱՑՕԹԻՄ. Ի'Αγραυλέω . ւ • ԲացօԹեայ լինել • ի բացի օԹա գայիլ , ագանիլ • գԻՀԷՀ ՅՈԷՀ ԲՈՈՐ ՓԷՂ ՅԷՆԱՀ ՃԱՀ • *Աւետիս տալին հովուացն ի յանգին , որ բացօԹէին • ԳԿՅ :

ԲԱՒ • գ • Պέρας . Finis, terminus . τελευτή , ἐξέυσεσις . inventio , perventus . ἀριθμός , numerus . Հասուած , ըմբռնուած• դիւտ . (զի որպէս Հաւ է սկիզբն կամ ծագ սկզբնաւորութե , նոյնպէս և Բաւ է ծայր ասպարսան , եզր և ծագ հասոյսութեան •) սպառուած • վախճան • չափ • սահման • կատարած • հուն • հաշիւ • Թիւ • ծար , ճաՐ • ԱԻՕՈ , հապպ• ոաՃ •ՆԻհայԷՐ • (սանս. պաւա , գոյուԹի , էուԹի •) *Մեծ է , և ոչ գոյ բաւ • բարձր և անչափ : Եւ ոչ գոյր բաւ ստացուածոց նոցա • Բար • Ճ • 25 • Ե 18 : *Իմասուսէ՞ նորա ոչ գոյ բաւ • Սէր • ձԱՀ • 5 : Տես և ԱՆԲԱՒ :

ԲԱՒԱԿ• Տ• ԲԱՒԱԿԱՆ• Իբր Ձեռնհաս• *Ձհաղդ կարիցէ ի նմին ետձուԹէն Հաս րել որ էչն բաւակ ճանաչել կՀայր • Սէբէր • Է :

ԲԱՒԱԿԱՆ , ի , աւ , ացս • ա • Ի'Αρκετὸς (Ձ• ընդ հերքս •) Sufficiens . Ἱκανὸς . Satis . (որ և Շատ) • Ընչաւք՝ որչաւք պիտոյ իցէ • որ ինչ հասանէ ի խընդրելն չափ • չափաւոր • հերքս • շատ • առատ • լի • երկար • ԷէՒԷր , Էէ էյէ • *Գողանայլն բաւական իւրեանց : Առիւծ որ սացաս բաւական կորեանցն Իւրոց : Գտաս նիցի նմա (ինչք) բաւական փրկանայն իւրոց : Կարի յաճախ բերել ժողովուրդ քան զբաւական ուսլազոս պիտոյից գործոյդ : Քահանայքն ոչ սլբեցան բաւական և այլն : *Ուրախութիւն տեղին գինի , որ ըմպիցի ի ժամս ցբաւական • Սէր • ՇՀ • 36 : *Գերազանցութեան և պակասութե միչակ է բաւականն • Փիլ • Էև • ա • 6 : *Ընչիք բաւականաք առ այսպիսի պետս նոցա • Ճ • Ն : *Բաւական ժամանակս • Խոր • ա • 19 : *Վասն բաւական ժամուս • Կոլ • ծԲ :

ԲԱՒԱԿԱՆ • Բաւականացեալ• ունող զանձին բաւականն • չատացեալ• գոհ • գանաք ԷպէՃ • *Կեանք ինչակի բաւական նի քաղցրասցի • Սէր • Խ • 18 : *Ի նմին բաւական լինցուք ։։ այսինքն այնու չատացուք • Կանն :

ԲԱՒԱԿԱՆ• Ձեռնհաս • հասու • ատակ • կարող• ԷէՒԷր • գաԲԸ , էաէ պէԼԷ • *Միմիոէ ձեռն սեաւն չկոչ բաւական : Եթէ ի փոքուն չէք բաւական , վասն այլոցն զի

հոգւոյդեք: Եւ առ այս ո՞բաւական իցէ: Ո՛չ եթէ անձամբ բաւական էիք իսորհիլ ինչ: Որ և բաւականս արար զմեզ պաշտօնեայս: Ոչք բաւական իցեն և զոյլս ուսուցանել: Մինչև բաւական լինել (յն. կարել) ընդ հովանեաւ նորա Թուխնոց եր. կնից բնակել: Բաւական լինել ոչխարին, կամ ոչխարաւ, կամ գառամբ. և այլն: *Առ ամենայն ցանկութիւն բաւական. Իմ. ծ. 20: *Զմահաւ ած, որչափ բաւական են քոյք այրուոյ՝ յորժամ՝ զհարատեւ քոյ. քայցէ. Սէբէր. ի: *Բաւական էք տալ պատասխանի: Եւ ոչ բաւական է ոք բովանդակել. փիլ: *Որպէս թէ չիցէ բաւական (այսինքն անկար իցէ) զօրավարութեանէ. եր. ա: *Մերթ անձին բաւական լեալ, և մերթ այլով կալօս. Ոսէ. ս. ա. 6: *Ոչրան լինի ծարաւի, յորժամ ըմպէ. այլ զի ոչ լինի բաւական սպառ եւ զայրիւքն, ոչ տրամի. Եփր. հառաբ: *Չէր ոք անձին փրկութեան բաւական. իգն:

Կամ ցարմար. ընդունակ. արժանաւոր. արժանի. կալօղ տանել. հապաղ օլան. *Տէր չէմ բաւական, եթէ ընդ չարկաւ խիով մոցես: Աղաչեմ զքէզ տէր, չեմ բաւական: Չեմ բաւական ամենայն արգարութեան և ճշմարտութեանն՝ զոր առբերը ընդ ծառայի քում: Մեծ է օրէն, և ով իցէ նմա բաւական. և այլն: *Որ ղքեան ած բաւական. եղեր ընդունել յովանի միշտ կոյս. Շիր: *Ընդ գժնեայ և բաւական Ճարտասանայն զինքն ձգտեցուցեալ. Պիտ: *Նաև արդ իսկ ոչ էք բաւական հասատատուն կերակրոյն. Եփր. ա. ի:

ԲԱՒԱԿԱՆ. ծ Ἱκανός. եբր. ղադաֆ, կամ սադաֆ. Աճ ամենաբաւական, կատարեալ. ամենազօր. լիացուցիչ. շատացուցիչ ամենայնի. *Ես եմ ած քո բաւական: Դառնացոյց զնս բաւականն յոյժ: Բաւականն չարչարեաց զնս: Ժառանգութեանէ բաւականին՝ բարձանց: Մինէ զդաւատան ոք բաւականին թիւրիցէ. և այլն: *Կալուցց զնս անմեկնելի՝ ի բաւականին յուսոյ. Պիտ: *Ինքն յինքինէ բաւական առ ամենեսեան: Հոգի ոք ած բաւական. ՅՃԻ. Ղ: Ագաւ: Ուստի Օր. լԲ. 10. յաւելն. *Բաւական եղև նմա յանապատի՝՝, իմա՝ շատացոյց զնա:

ԲԱՒԱԿԱՆ. գ. τὸ Ἀρκοῦν. Sufficientia, ut sufficiat. Բաւելն, բաւականուիլ. կարողուիլ. չափ. հասողուիլ. փիֆայէն, գոսփէլի. *Իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում համարեցայ յոչնարն. Եւ. ծԲ. 4: *Մինչև ի լնուիլն բաւականի: Կերատկուր և կենդանուիլն բաւականի ընդ տիեզերս ամենայն երկպագուաց քոյ: Յերևեալ ևս ական տեսանելեաց բաւականի. Ա. գաւ: *Պարգևեն ի յիւրեանց բերոյն ըստ առաւելապէս բաւականի. Փոքր: *Հասուցանէր նմա ըստ ձեռին բաւականի զնեաս հարկին. ՅԿ. լի:

Եւ Καθήκον. Conveniens, pertinens. Պէտք. պիտոյք. պատչաճք. սակ. *Ժողովեցէք՝ իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում: Քալէին իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում. Եւ. ծԲ. 16. 18. 21: *Ջհաւի պիտոյից բաւականին ունել, և յաւելորդացն մասնաւորել զկարօտեալսն. Իգն:

ԲԱՒԱԿԱՆ Է. էիմպ. Ἀρκεται, ἱκανόν ἐστι. Sufficit, satis est. Հերիք է. չատ է. բաւէ. էհԲէր, էհԲիչիէ. տես Թուղ. ԺՃ. 22. Ք. ԻԳ. Ը. 27: Եփէ. ՃՐ. 18: Ի. ծԲ. 22: Մաթ. իԲ. 9: Ղկ. իԲ. 38: ՅԿ. Ը. 7: *Շատ իսկ է ինձ, և բաւական. փուղ: *Ա յաչափս բաւական իցէ՝ ի փըրկութիւն անձին իմոյ. Մաղ: *Ալ այն չէ բաւական՝ ի փրկութիւն. Մի. երէմ: *Բաւզուտ ամաց բաւական է. Իգն: *Որ բաւական էր՝ ի միսիթարութիւն նորա. Բր. Մրկ: *Կամիլ մի միայն քո կուսութիւն՝ ինձ փըրկութիւն է բաւական. Նէբ. Մղ:

ԲԱՒԱԿԱՆ. ն. որ և ԲԱՒԱԿԱՆԱԲԱՐ. Ἱκανῶς, ἀποχρώντως, αὐτάρκως. Satis, sufficienter, contente, satis abunde. Ըստ բաւականին. բաւականապէս. հերիք. չատ իսկ. լիով. և Ըստ կարի. *Աւրդ այս բաւական ասացաւ: Ա յաչափ՝ բաւական ասացեալ է. Փիլ. Ֆ. Իան: *Թուի ինձ, թէ բաւական իսկ ասացաւ. Եփ. ա. ա: *Բաւական ցուցանի քեզ յայնցանէ, որք նախ քան զմեզն պատմչին: Բաւական քեզ ուսուցանեն. ՅԿ. ի: *Թէ և այսպիսի պատնց իցէ քաջաբերութիւն, և պաճպուճ բուծանիւ բաւականաբար. Բր. Գուղ: *Եթէ բաւականաբար բացատրեալ էր. ապա եթէ՝ ոչ բաւականաբար. Աբէսփ. առին: *Պատրաստել զմարմնականն բաւականաբար. Լմբ. ոգ: *Եւ ոչ մի ոք առ սա բաւականաբար ըստ առաւելութեան և կամ նուազ զօրութեանէ կալաւ հաւատարութիւն: Որով և յամենայնի առնուլ զինգրեալն՝ բաւականաբար զօրանայր. Պիտ:

ԲԱՒԱԿԱՆԱԲՈՑ. ա. Իբր Քաջալ բոյս. առատաբոյս. *Բաւականաբոյս բազմածին լերանց հզօրաց. Նար. խԼ:

ԲԱՒԱԿԱՆԱԲՈՒԽ. ա. Իբր Առատաբուղխ. լիաբուխ. *Ի բաւականաբուխ անձրևաց ջուրց. Ճ. Ա:

ԲԱՒԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. տ. Ἱκανώτατος, αὐταρκέστατος. Sufficientissimus, plurimum valens. Շատ. զօրագոյն. ազդոյ. քաջայարմար. լիով. լիուլի. *Գնչեկիկ խրատս, և առ ամենայն առաքինութիւն՝ բաւականագոյն՝ յորդորել. Վեցլեւակն՝ չափ բաւականագոյն, յորում զաշխարհ առնէր: Զարդ առ յիւրեան բաւականագոյն ունի, ոչ աւելոյ ինչ իմիք արտաքուստ կարօտեալ. փիլ. Ֆ. Իան. Ն ին: *Հանճարով քան զկարծեաք բաւականագոյնս վճարեսցեն զընձեռեալ նոցա գործոցն մատակարարութիւնս. Սարկ. գՀ:

ԲԱՒԱԿԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաւական առնելն զոք առ իմն. կարօղ և ձեռնհաս կացուցանելն. *Բերողին զաճենայն բերոյ՝ ի քեզ՝ նորին բաւականագործութիւն. Սարկ. ազ. առ կոյն:

ԲԱՒԱԿԱՆԱՋՕՐ. ա. Իբր Ամենազօր. բաւականն (ած). *Մեծ ես տէր, և բաւականազօր, թէ յերկնից ոք խնդրել (ինչն), և կամ յերկրի. Ոսէ. Ես:

ԲԱՒԱԿԱՆԱՆԱՄ, ացայ. ը. Բաւական կամ հերիք համարել. չատանալ. հերիք ասելն, գոհ ըլլալ. ԷհԲէր փեֆէի, գոնաթ էնմէի, խօշուսթ օլմագ. *Ոչ բաւականանայր չտեմարանել. ՅԿ. իմ. ապ: *Ցօրոց՝ ի յերկրէս միայն հրամայեաց նմա բաւականանալ. Նէոս. բն: *Ոչ բաւականանամ, այլ ևս առաւել խնդրեմ: Բաւականանալ կերակրովք, կամ գիտելով. Ֆիլ. Ա. գաւ. Ոչ բաւականանայ ոք ի գիտելոյ զանձինս մեղաց սատակմանէն զոր զովացուցանել ոչ բաւականանացին. Նար. իԸ:

ԲԱՒԱԿԱՆԱՊԻՍ. տ. ԲԱՒԱԿԱՆԱԲԲ. *Ցամենայն տեղիս ոյս բաւականապէս պատրաստեցաւ նոցա. Լսող. ծա: *Ըստ չափու և բաւականապէս գործել. Սարկ. փԿ: *Բաւականապէս ունին զեկուցանել. Շ. Ջարչ: *Բաւականապէս լայի. Սարգ. յՀ. Ե: *Ոչ բաւականապէս ներ. գործեն. ի գիր խոսր:

ԲԱՒԱԿԱՆԱՑՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Շատացուցանել. տալով զբաւական պէտս. *Զառաժամանակեայ մարմինս օր ըստ օրէ հարկաւորօքն բաւականացուցանէ. Լմբ. ոչ:

Կամ Բաւական և կարող կացուցանել. յարմար և արժանի առնել. Ἱκανόω. Idoneum reddo. *Բաւականացոյ զնս զօրութիւ հոգւոյդ՝ կալ առաջի սըյ սեղանոյս. Պարգ:

ԲԱՒԱԿԱՆԱՒՈՐ. ի, ացս. ա. Չափաւոր. *Սակաւս ի բազմից, և բաւականաւորս յանբաւից. Ոսէթէր:

ԲԱՒԱԿԱՆԻՄ, նեալ. յ. Շատիլ. չափանալ. և Բաւական գտանիլ. *Ալ Թէ նոքա այլ ուրեք բաւականեալք լցեն. Մաթ: *Բաւականեալ չրԹամբք իմովք և ստամոքիք՝՝. այլ Ճ. բաւական լեալ. Երփ. Է. 9. յն. ἱκανούμενος.

ԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Αὐταρκή, αὐταρκεία, ἱκανότης. Sufficientia. περιουσία, abundantia. Բաւականն գոլ իրաց. չափաւորութիւն. բաւական պէտք. շատութիւն. առատութիւն. *Կշռեա ինձ զարժանն բաւականութիւն. Աղոտ. լ. 8: *Ցաղագս բաւականութիւն կերակրոց. Փիլ. ԹԹ. ծԷ: *Որպէս զի զամենայն բաւականութիւն ունիցիմք. Իգն: *Հարկաւոր բաւականութիւն չառացեալոց: Իմաստասիրական բաւականութիւն. Պիտ: *Լիապէս բաւականութիւն բաշխեալ ամենայնի: Մի զկամուրջ կենցաղոյս գրեսցես ինձ հանգըստեան բաւականութիւն. Նար. իԷ. ՀԷ: *Ըստ բաւականութիւն պահանջելոյ ժամուն պիտոյից. ՅԿ. իմ. ապ:

Ուստի՝ ԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ, Իբր տ. Բաւականաբար. հերիք. լիով. *Բաւականութիւն ունի զկենացն աւելութեան. Պիտ:

*Բաւականութիւն իսկ յայտ առնէ, թէ ևն. կիւրղ. ծն: *Ցոր բաւականութեամբ եցոյց. վ.տես. յոբ:

ԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ἱκανότης. Facultas. Ձեւնհաս գոլ. կարողութիւն. *Բաւականութիւնն մեր յայ է. Ի. կոր. գ. 5: *Կենաս ընձեռեալ զօրէ ինքնիշխան բաւականութիւն: Ինքեան միայն բաւականութիւն նորոգեաց: Քաւեա՛ ի պարտեաց ամենակատար բաւականութիւն. Նար. ծ. կԵ. Ն ծԵ: *Զաւձարս ալօթիցն ըստ արժանի բաւականութեանն զարդարուն պահեսցեն. կանոն:

ԲԱՒԱՆԴԱԿ. ած. որ և ԲՈՎԱՆԴԱԿ. գրի և ԲԱՒԸՆԴԱԿ. (՛ի բառս Բաւ, իբր եզր, չափ. որպես ԹԷ՝ ամենայն սորք.) Ὅλος, ὁλόκληρος. Totus, integer. Բոլորողջոյն. անթերի. համօրէն. կատարեալ, ամբողջ, և ամենայն. այսինքն որ ինչ բաւէ և հասու է կամ ըմբռնոյ ամենայնիւ. Բ. լոր, Բովանդակ. պիտիան, պիտոպիտիան, պէր նամ, կեդ. *Ձանաչելն զքե՛ զ բաւանդակ (կամ բովանդակ) արգարուն է. Խ. ծԵ. 3: *Ոչ զքաւանդակ ծարաւն արբուցեալ. Ես. կէս. յես: *Ի բոլոր սրտէ, և՛ի բաւանդակ զօրութիւէ. Մ.ա: *Զքաւանդակ (կամ զբովանդակ) իսկ զպարտեացն մերոց խզեալ զդատակնիք. Պրգ: *Տալ խաղաղութիւն բաւանդակ երկրին: Զքաւանդակ Թագաւորութիւն. Մ.ս. էրեմ:

ՏԻ. Բովանդակապէս. կատարեալապէս. լիով. իսպառ. *Պարգևէ գիտութիւն ամենայն անգիտութեաց, և ինքն բաւանդակ ունի յինքեան զամենագէտ գիտութիւնն. Եփես: *Բաւանդակ զընորն և զիշխանութիւնն լուպէս ունի. Կաթ: *Թուի ինձ Թէ կատարեալ և բաւանդակ ցուցաւ տնտեսութիւնն օրինակ. ՍԷբէր. ի: *Լի բաւանդակ ուղներ զտեսիլն բայւոք. Ա՛ն. անա: *Բաւանդակ գերեցաւ ընդ սեդեկիայ. Մ.ս. էրեմ:

ԲԱՒԱՆԴԱԿԵՄ, էցի. ն. որ և ԲՈՎԱՆԴԱԿԵ. Περιέχω, περιλαμβάνω, περιγράφω. Comprehendo, contineo, circumscribo. Հասու լինել բոլորին. ըմբռնել ուղջոյն. ամփոփել. բակձաձել, պարփակել. պարագրել. *Զերկիր բաւանդակեալ ունի. Ճ. Թ: *Ո՛վ ոք պանծացուցեալ բաւանդակել (կամ բովանդակել) բանիւ. Պրգ: *Աճ անպարագրելի և անքաւ, Թէ և բաւանդակեցաւ ի մարմնի անպատրագիծն ամն. Շ. Բարձր: *Ո՛րդիք ոչ բաւանդակի. Ճ. Ը: *Ի միոյ արարչի մի փաւաւորութեի բաւանդակելով. Աբշ. Ե:

Եւ Բաւել. զօրել. ձեռնհաս լինել. լիով դլեաւորել. *Ո՛ր երան բաւանդակէ պատմել զգօրութի ամենայաղի սքի խաչին. Ա՛ն. Խ.: *Ո՛վ բաւանդակեսցէ վկայաւորութեի առն այ պատմել. Ճ. Ա: *Ոչ ոք զարժանապէսն լաւանդակէ առաւութիս. Լ՛ած. ծԲ:

ԲԱՒԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Կարգառուութիւնս աւրինչեան և գիշերոյ ի բաւանդակութի աւուրն: Ընդ միով յարկաւ և լուսով փակեցան ի միոյ ասն բաւանդակութի. Աբշ: *Գիծ՝ երկայնութի առանց լայնութե, և բաւանդակութի իւր յերկուս կէտս. Ս՛իւիդ:

ԲԱՒԵՄ, եցի. է. Ե՛ն. Χωρέω. Capio, contineo. ικανος εἰμι, idoneus sum δύναμαι. possum, valeo. Բաւական լինել. իբր կարող լինել առնել. և կարել առնել. կարճ. զօրել. աւուալ. ձեռնհաս լինել. *առնիլ, հասնիլ. ԷՔՈՒՂԷ, ԷՕՒՒՐՂԷ. ԷՀԷ պԻՂԷ, փոքը օլմաք: *Ոչ բաւեր նոցա երկիրն բնակելոյ ի միասին. Ծն. ծԳ. 6: *Ոչ բաւեմք այսպիսի՝ պատերազմել, և չինել միանգամայն. Ներ. Գ. 10: *Ոչ բոլոր ոչ բաւեն երկինք ընդունել զանբաւելի զբնութիդ: Զոր երկինք ոչ բաւէին տանել. Շ: *Ոչ բաւեմք արարածքս զաբարչէն պատմել: Ի վեր ունել ոչ բաւեն: Ժուժալ բաւել տեղեան: Ոչ ոք կարէ Թուել բաւել հասու լինել: Հանդարտել բաւել: Որչափ ակն բաւեաց. Ագաթ: *Զոր ոչ բաւեմ ասել զայնքան աղէաս տանջանաց. Յճխ. Ի: *Որչափ միտք և հասողութի բաւեցին. Խոր. Ա. 8: *Ամենայնի բաւես: Բաւես առ նոսին: Զքարն բաւես ցուցանել կերպարան ագդման. ԱՆ. Ն: *ԶՀայնն միայն լուայ, այլ տեսլեան ոչ բաւեմ: Ոչ բաւեմ Ճառագայթիցն. Ա.գ: *Իսկ զայլ գաւառացն և զքաղաքացն զանցս աղէտից որ միտք բաւեն ոչ. այսինքն տանել կարէն. Լ.ասք. ծԲ: *Տանեակ է առ՛ի տանել և բաւել զամենայն զագդան Թուոց և բանից. Փիլ. ծ. բան:

Եւ Բաւական լինել, իբր հերիք լինել (ձ՛ն. ա՛ր՛է՛ս.) Ἀρκέω, αὐταρκέω. Sufficio. հերիք ըլալ. եթէր օլմագ. *Հողն պարտից չբաւիցէ նոցա յաւարի. փոքգ: *Եւ ոչ մի բնութի ինքն ըստ ինքեան կալեալ լինի, անապատ լեալ առ՛ի նմանէ (առ յայ) փրկութէն. Աբիսք. Ցճ: *Իսկ այսպիսի վաճառաց արդեօք ուրուք զնոչ գին բաւիցի. Ագաթ:

ԲԱՒԵԼ. Ἀναμένω, προσδοκέω. Expecto, praestollor. Սպասել. ժուժիլ եր. կայնմաուութի. կալ մնալ. ռամ. բայէլ, բողվէլ. *Կամ ինամ տանեմ և բաւեմ և ապաչեմ, և ոչ կամիմ դառնալ: Բժիշկ մի՛ որ ցաւածի օգնել կամիցի, տեղ բաւէ և ժամանակին մնայ. Ոսկ. Ես: *Տևել բաւիլ յամելեացն. ՍԷբէր. Ի: *Դադարեալ բաւեա, և ես մեծաւ առատութեամբ և զայն ևս շնորհեցից քեզ. Ոսկ. ՛ս. Ա. 20:

ԲԱՒԵԼ. Διαμένω. Permaneo, perduro. Յերկարել. տևել. հասանել ցայն ինչ ժամանակ. կալ և մնալ. բխմանալ, կանխել փարմագ, էնիւղէ: *Տևէր բաւեր (պալիսպն) մինչև՛ ի ժամանակս մանկեդոնացւոյն իշխանութե: Տևեալ բաւեալ ամն աւելի քան զհազար և վերեքբարիւր: Սոքա եպիսկոպոսք բաւեցին մինչ՛ի յայգրիանոս պաշտրուճին. Ես. էր. Ա: *Աս սովաւբրահամու աւուրք բաւեալք: Տիգրանայ ոչ աւելի բաւեալ, վասնճանի: Ոչ աւելի բաւեալ քան զեօթն օր յետս մկրտութե՝ վասնճանի. Խոր. Ա. 18: Ի. 18. 87: *Բաւեալ մինչև յաւուրս մեր: Բաւեալ մինչև ցանենեքերիս՝ և՛ի գրիգոր սպատեցւոն մահամբ. Ասող. Գ. 7. 48: * Բաւեալք ասն յինդ. Սահ:

ԲԱՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Անել զի բաւեսցէ, կամ տեւեսցէ. Բաւեցնել, օգտեցնել. ԷԷՒՒՂՒՐՒԷ: *Զարմնուրեցաւ, Թէ գուցէ ոչ բաւեցուսցէ զպարգևն ոչ. ին. ոչ ունիցի. Ա. Ի. Գ. 30: *Երկայն ձմեռապարհայն զթռչուն բաւեցուցին. Ագաթ: *Եւ ոչ՝ եԹէ զընաւ իսկ զայնուԹի երկրի փակէին, կարէին՛ի ԹանձրուԹի և յերկայնութի չընաւածոյն բաւեցուցանել. Կիւրղ. ծն: *Որ զաւրամ ժամանակս բաւեցուցեալ են երգք, (այսինքն հին երգք պահեալք.) Պ.ա. օրին. Բ:

ԲՒՒԻՂ, ղի, ղաց. գ. Λαβύρινθος. Labyrinthus. գրբ և ԲԱՒԻՒ, ԲԱՒԵՂ, իբր զաբիւրինԹոս. ռամկ. լապիրինԹոս. էանդընճաճ, փօլաղ. Տեղի ոլորաշաւիղ, գիւրամուռ, և իբր անել. *Ղ ամպարէս զբաւիղ զբաւղակաձև գեղեզման չինեաց իւր. Ես. էր. ա: *Բաւիղք խորչից. Նար. Խ: *Երկրակոխ նիւԹական մարմին պնեմական բաւիղ, արուամերժելով զբաւսուէր խաւարային մեզաց. Սարկ. փս. Տար: *Բաւիղ. քիս տեղի. կամ չինուած պատուածով. Լ՛ած. Նար:

ԲԱՒՂԱԿ, ի, ացս. Նոյն ընդ վ. գրի և ԲԱՒԱԿ, ըստ Հին էս. ուր ասի. *Բաւիղ կամ բաւեղ, բաւակ, բաւղակ կամ բողակ. չինուածք ինչ, կամ առուք (առուք) մանուածոյք, առուերական »:

ԲԱՒՂԱԿԱՁԵՒ. ած. Ունօղ զձև և զոսկիս բաւղակի կամ բառղաց. իբր յն. Δαβυρινθώδης. լապիրինԹոսի նման. *Բաւիղակաձև բառղակաձև. Ես. էր. ա:

ԲԱՒՐԱԿ, կի՛ ԲՕՐԱԿ. Տ. ԲՈՐԱԿ, և ԲԱՐԱԿ, (նովին նշանակութե.) *Աղ և բաւրակ, նաւեթ և կուպր. Մ.ս. էս: *Թէ լուսոյս բաւրակաւ, ծրդեալ ես. Մ.ս. էրեմ:

ԲԱՒՒԱՍԱԿԱՆ. ած. կարծեցեալ ազգ մակբայի կամ միջարկութե. որ Թուի պակուցական կամ չարմացական. (որպես ուի. ԷՂՀ, ԷՂԷ ազէ. Տես ԲՈՒ. *Բաքասականն է, որ հրաշանաւոլ լինի առացեալ. Երէն. Ե Նե. էէր:

ԲԲԻԻՆ, կամ ԲՂԲԻԻՆ. գ. Ձայն ամբոխի. հնչիւն, գոչիւն, մանաւանդ յաղԹականաց. խռնչբոք, էխռնիւբէ: *Իսկ բըբիւն ալաղակի և մարտամբոխի... ևս քան զեւս սաստկանայր, և հնչմունք և կայծմունք և կոպաւք զինուց. Ցհ. ին:

ԲԲՋԻՄ, եցայ. յ. Բիբ կուռացանել. յածել զբիբս. յառիչ. նայիլ անձկանօք. *Նային բբջին (կամ բբջլին՝) յարաժամ ձգմամբ չուանացն փոփոխել զառաջաւսան. Պիս:

ԲԴԵՂ. ի. գ. Արմունկք եգեալ յամանի. ցորեան, գարի, և այլն. *Այսր նիշ նիւս կեղեմս՝ ի մէջ բդեգի պահպարաՆեալ նամակ տանին. Աբծբ. Բ. 1:

ԲԴԵՒՉԽ, } բգեչխի, խաց. գ. ὝπαԲԴԵՉԽ, } τος. Consul, dux. Հիւպատոս. դուքս. սահմանակալ. կողմնակալ, կուսակալ զօրավար. մագիստրոս. փաշայ, խան, պէյ, պէյլէր պէյի, գօնօսլոլ, էէլի-վա, էէրխան. *Բգեչխին նահանգին: Ի գաւսւց բգեչխին լիւսիսսայ. ևն. ճճ: *Եւ՝ ի զինուորական կողմնակն զլորեսին գահերէցս իւրոյ սաճարին, որ բգեչխն կոչէին. Ագաթ: *Չսատատ բգեչխ մեծ և կուսակալ. Խոր. Բ. 7. և 29: *Վլաց բգեչխի մեծի: Փոխնացուցանէր բգեչխին վլաց. Խոր. Բ. 10: Փոքգ: * Կալուէ և բգեչխաս: Բգեչխին աղաչնեաց: Փոխանակ բգեչխացն պայազատից՝ զուշխարսն աղաչնեաց. Ցհ. կԲ:

ԲԳԵՉԽ կոչիւր և Տարեւոր իշխանն կամ պետն ծերակուտին հռոմվայ. լտ. փօնտօլ ըն. էքաթօս. *Անուանեցի ոք բգեչխ (կամ բգեչխ), և կոյսէ հիպատոս. Ոսկ. էբէր: Տես ՀԻՒՊԱՏՈՍ:

ՓՈԽԱՆԱԿ ԲԳԵՉԽ. Ἀνθύπατος, Ἀνθυπατεύων. Proconsul. փոխանորդ և ետոտկալ հիւպատոսի. անթիպատոս. *Ո՛ւ՛եր ընդ փոխանակի բգեչխին սերգեայ: Որ ինդրեր շրջել զիսխանակի բգեչխին ի Հաւատոց: Տիտոս փոխանակի բգեչխին զնոսն՝ որ եղեն, Հաւատաց: Առ դալիով. Նաւ փոխանակաւ բգեչխին աքայեցւոց. Գծ. ՆԳ. 7. 8. 12: ծԲ. 38:

ԲՒՒԵՉԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπατεία.

Consulatus. կուսակալութիւն, կոչնականութիւն, հիւպատոսութիւն. ՏԵՒ և ՀԻՒՊԱՏՈՍՈՒԹԻՒՆ. *Թալէսի, պէնէդեկտի մանաստաս. *Բգեհլսութիւն կոչմանցն արժանատրեցան առնուլ. Խոր. ՟ա. 22: *Ջերբ ծեալք ի մերկեալ այսմ բգեհլսութենէ. Մագ. ծէ:

ԲԵԴԻԿ. գ. Բառ եբր. պապաս, կամ վարպետ. յորմէ և յն. Bedèx. Bedec. կիսեպիսկեսական, instauratio. Նորոգութիւն խորհրդական չինուածոց. Ռէրամբ. կամ Հնոյն նորոգելն. որպէս և ի Հին Ըստ. ասի անխոտիր. *Բեդեկ. կազմած, կամ խոհուած ՟: *Բեդեկին՝ զսրմ ինչ կամ զայլ ինչ յարկ տաճարին կարկատեալ է. Կէդրց. Ըգ: *Նոքա կազմեցան զբեդեկ տանն ՟ն՝ յամենայն իմիք ուր գտանիցի անդ բեդեկ. ՟է. Ըգ. ծէ. 6: ԼԷ. 6: որ և այլուր ասի, կազմել զտունն. կամ գործ չինուածոյ:

ԲԵԶԱՆԿ, կամ ԲԵԶԵԿ. յորմէ և ԲԵԶԵԿՆ. Bèzex. Besec. Բառ եբրայական. պազպազ. որ է փայլիւն լուսոյ կամ փայլական. փայլատակումն. կայծակն. և լայնաբար՝ Աղեգակն. (որպէս Թարգմանի ի մեզ, Եզեկ. ՟ա. 14:) ԷՀՂԷԼ, Ե ՂԷՆ. *Կապուտակ ի վեր կրկնեալ՝ իբրև զտեսակ բեզակի... այլ իբրև զտեսակ բեզակի, որ է փայլատակեան. Եսափր. Է. Ի ԿԵՒՒՆ ԷՂԷԿԵԼԷ. ուր ի ԼԵ. ասի. *Բեզէկ, որ է փայլատակումն, կամ արեգակին։ Մագիստրոս հս վարէ զԲեզէկ փոխանակ արեգական յատկէն. *Եւ բեզէկ զփայլիճոն (որ կոչի որդի արեգական) նախընթացիկ շահատակմամբ յղէր: Յորժամ պարառաբար անցեալ բեզէկին՝ մնանէ ի խոյն: Ջբեզէկեանն արփի փեռեկել. Մագ. ՟ա. ՀԷ. ԻԷ: *Բեզէկ, արեգակն. ՀՒՒ Բ:

ԲԵԹ կամ ԲԵԹՍ. գ. Բառ եբր. որպէս Իւղ մզել. *Բեզեթայ Իւղոյ մզելոյ: Բեզեթն չավ իմն է մզելոյ. զի մի ոք հաւատասցի Թէ զսպտղոյն ասիցէ, և ոչ զձիթոյն. կԻ-ՐՂ. Ըգ:

ԲԵԼԻԱՐ, այ. գ. Բառ եբր. պէէիյա, կամ Վէէիա. Beliaal. Belial. Դիմաց, կռուող, ապստամբ. ժանտ. անօրէն. հնոցեալ յանդգնութենէ, իբր սեփական անուն սատակչի կամ բանսարկուին սատանայի, որ եղև առաջին ապստամբեալն յոյժ. *ՋՔրիստ միաբանութեան է քոյին ընդ բեզիաար. Է. Կոր. Ձ. 15: *Եւ ահաւոր վիրկէնն հինգնեակ, և բեզիար զուարճացեալ: Յամառեալ քարոզեալ սրտիւ, որպէս օրինակն է բեզիարայ. Նար. Ը. ԻԸ: *Բեզիար՝ ի հեբրայեցւոց բարբառոյ անուն Թագաւորի ապստամբ. Ռոմ. Է. Կոր. ուսոլ և ի ՀՒՒ Բ. ասի. *Բեզիար, ապրսատամբ ՟:

Ի ՈՐ գիրս ասի և զյար մարդոյ. *Տեսէք զարան զանպարիւտս զդաբաասցիս զորդիան բեզիարայ. Դտած. Է. 13: որ ի ծԸ. 22. կոչին *Որդիք անօրինաց ՟:

ԲԵԿ. ա. Συντετριμμένος. Contritus. Արմատ բեկանելոյ. որպէս բեկեալ, խորտակեալ՝ իրօք կամ նմանութեբ. Կորած. Գբբգթ. *ԱՒօղ բեկ. ՄԾԲ. ծԸ = Ե ԵԲԲ. ա. -ԵԲԲ: *Ջկոյրն, կամ զկաղն, կամ զբեկն. ՂԱ. ԼԷ. 22:

Նմանութեբ, Ջղջացեալ, կամ խոնարհեալ. *Ագռաւէլ բեկ սրտիւ, և խոնարհ ոգւով. Նար. ԵՐԳ: *Աստ մարկիանոս բեկ սրտիւ, և ցած ձայնիւ. Ճ. Բ: *Նա է քոյ աշակերտ, որ զդօն և հանգարտ է, և բեկ և խոնարհ սրտիւ. Ռոմ. չԽ. Է. 14: չՒ. Հեզ. Επιεικής. Mitis.

Եւ կամ Լքեալ, վհատեալ. *Երբ էին ոմանք ընդունայն աշխատին, և բեկ են սրտիւ. Ռոմ. չԽ. ՟ա. 13. ըստ Ձ. ուրուտ. բեկին:

ԲԵԿՈՒՆԵՄ, բեկի, բեկ. ն. Κλάω. Frango. Կտորել կամ կոտրել. մանսատել զամբողջ ինչ ի մասունս, և բրգել. Տաս Տաս՝ Էարբերեցաւ ընել, Էրել. փօշրամաք, Էարլա Էարլա Էեանէ, ասքանչմագ. *Առեալ զՀինգ նկանակին և զերկուս ձկունս, օրհնեաց և եբեկ: Աւ չի հաց, օրհնեաց և եբեկ, և էտ աշակերտացն: Առանին բեկանէին զհաց: Եւ մի բեկցի հաց սգոյ նոցա՝ ի միաբարութենէ ի վերայ մեռելոց. ևն: *Ցետ ընթրեացն բեկ, և էտ նոցա զմսմին և զարիւն իւր. Եփր. ՟ա. Էոբ: *Որ սկահ իսնարհեցուցեալ զպարանոցն իբրև անուր, և բեկանել զհաց աղքատին ոչ կամի. Ոսկիփոր:

ԲԵԿՈՒՆԵԼ. Συντρίβω. Contero. Խորտակել. փշրել. մանրել. Էորէլ, Էորթէլ. գբամաք. *Ջեզէգն ջահիջախեալ մի բեկցէ: Բեկեալ զշէշն եհնէլ ի վերայ գլխոյ նորա: Ոսկր մի բեկանիցէք ի նմանէ: Եւ ամենայն անօթ խեցեղէն, զայն բեկանիջիք: Անկաւ հեղի, և բեկաւ ոդն նորա, և մեռաւ. ևն: *Ընդ բեկեալ անօրհնոյս. Նար:

Կամ Պատառել, գիշատիչ պապոէլ, Բէբէթէլ. Էորլամաք. *Եթ գինա տէր առիւծու, և եբեկ զնա, և սպան զնա: Եւ ոչ եբեկ զէշն. Ճ. Ըգ. ծԸ. 22. 18: *Ջի մի չար գազանն բեկանիցէ զնս. Եղէկ. Ը: *Ի բեկանօղ գազանէ. ՅԱ. ԿԲ: *Յոմն մորգարէ. սա Է՝ զոր եբեկ առիւծն. Ոսկիփոր:

Կամ Չարկանել, չարաչար հարուածովք, մաշել, միջաբեկ սրտաբեկ առնել. *Բեկամանբ մեծաւ բեկաւ կոյս դուստր ժողովրդեան իմոյ: Կրկին բեկմամբ բեկ գնոսս: Բիժչկել զբեկեալս սրտիւք: Բժչկէ զբեկեալ սիրտս: Հեծեծեօքիր բեկեալ միջովք քով. ևն:

Եւ Խորտակել զզօրութիւն զօրաց. վատթարել. տկարացուցանել. *Նախ զգունդն նահատակաց ի ներքս բեկանէր. ՟ա. Ղ. Ը. 43: *Բեկաւ զօրութիւն նոցա. Երեմ. ծ՟ա. 30: *Բեկին արկին զզօրութիւն գնդին պարսից: Բեկեալ սեսանէին զզօրութիւն յոշնաց առաջի նորա: Բեկաւ անկաւ զօրութիւն ուժոյ նորա. Եղէկ. Է. Ե ՟ա:

ԲԵԿՈՒՆԵԼ ԶՍԻՐՏ. } Θράυω. Confringo, dolore afficio. Սրտակոտոր առնել, լինել. մաշել ցաւով. Ճմլել. վշտագնել, իւ. սրտմել և վհատիլ. լքանիլ. Էէրթ գրբէլ, Էէրթ Էորէլ, լքէնաել, սարբէլ. պօչմագ, պօչռմագ. *Խանդաղատագոյնս երկրորդէն. զսիրտն բեկանէն, զսպին գալարեն. Մաթէ: *Սիրտն բեկանէր, և ապիքն գալարէին. Եղէկ. Է: *Ի կատելոյն եմք, ի սրտաբեկացն, և ոչ ի նոցանէ՝ որ զսիրտն բեկանիցեն. Ռոմ. Իզդա: *Ոչ եկեր հաց. զի բեկաւ վասն գաւթի. ՟ա. Ըգ. Է. 34: * Բեկցին ամենայն սիրտք. Եղէկ. Իա. 7: *Ոմր ուրուք ի սեաւզացն ոչ բեկանէր սիրտն. Լսող. ծԷ:

Կամ Խոնարհիլ. և Ջղջալ. *Բեկեալ սրտիւ. կամանձամբք բեկելով. Նար:

ԲԵԿՈՒՆԵԼ. Καταπλήττω, σαω. Perterrefacio. Սրբաբեկ՝ ահաբեկ առնել. սաստկացնել, զարհուրեցուցանել. Էէրին պաթէլ. Էօթիւխ գօթարմագ. *Զայն ո՞ր րոտման ահեղ սաստիկ բեկանէ զսիրտս մարդկան. իսկ սորա բարբառս բեկանէ ղԱս յիւսնութենէ նոցա: Մեզ յայտ լիցի՝ որպէս բեկանին նոքա. Ռոմ. չԽ. ՟ա. 6. Էն: *Գոտոզացելոյն բեկանէր զսիրտ. Փարպ: *Ահագին բարբառի՝ բեկանել զսիրտս ամենեցուն. Սբգ. չի. Է: *Ո՞րչափ ի դէպ էր նոցա բեկանիլ ի պատժոց. Մխ. Երէմ:

ԲԵԿՈՒՆԻԼ ՆԱԽԱՆՁՈՒ. Տ. ՆԱԽԱՆՁՈՒ ԲԵԿ ԼԻՆԵԼ. *Նախանձու բեկանէն՝ անբաժ է յուրախութենէ. Լմբ. չախատաքն:

*ԲԵԿԱԼ ՆԱԽԱՆՁՈՒ. Ջ. ՆԱԽԱՆՁՈՒ ԲԵԿ ԼԻՆԵԼ.

ԲԵԿՈՒՆԻ, ՈՒՆԴԻՆ. *Ավտակակաս. Refringo, reflecto, repercutio. Անդրադարձիլ. յետս դառնալ ձայնի բախման. *Կամ անդրէն յանձն բեկիլոյ ի քարան ձաւաց լերանց՝ ձայնից արձագանգաց. Իմ. ծԷ. 18: *Ջի և ոչ արծանգանդին այսպէս ընդդէմ բեկեալ վարկպարագի առ բարբառեաքն, որպէս ի Թշնամանողն Թըշնամկէն գառնան. Բրս. Բարէ:

ԲԵԿԱՐ. ի. գ. (ձ. Հյ. բաժ. և լատ. Վեգտիկալ. Τέλος, ծασμός. Vectigal. որ և ԴՒՄՈՓԱԿԱՆ ՀԱՐԿ. Տոլք սլքունի. պաճ, Վէրլի, սալան. *Ջսակ հարկին, և զամենայն բեկարս սլքունի: Բեկար սլքունի. ՅԱ. ԿԲ: *Ազատ ի հարկէ և ի բեկարէ. Կանոն:

Իսկ որպէս բառ լտ. Վիգարիոս, Vicarius (ձ. Թ. սլ. Վէրէր, Վէրէս.) և Փոխանորդ ալքայի, կամ մեծի իշխանի: Հ: ՃՃ: Տես և ԲԻԿԱՐ:

ԲԵԿԵԲԵԿԵՄ, եցի. ն. Բեկանելով բեկանել. որպէս Κάμπτω. Flecto. Թեքել. Թեքթեքել. ծեքել. Հատել. ծեքծեքել, իւ. Էորթէլ, Էորթոռէլ, Էէվէլէլ, ծոել, ծոմաթել. *(Տալայք խօսին՝) կիսանռաձ, և բեկբեկելով. Մագ. ծԸ: *Բեկբեկելով մնանաւանդ զրանն. Ճ. Ա: Վ. ՀԳ. Էէ: *Յերիւրմանն և բեկբեկելոյն ՟. այսինքն երաժշտական ձայնիցս. Լմբ. պօրթ: *Կապաքաւեաց պատանեակ պակշռեակ գարշելիս նուագելով, և բեկբեկելով. Ա՞ ՟ա. Ը: *Մի մարմնոց կերպարանաք, և մեծաձայն բարբառով բեկբեկել. Երզն. Տպ:

Եւ որպէս Θρύπτω. Confringo, enervo. Խափան բեկանել. տկարացուցանել. *Հեշասակէր ցանկութիւնն զմարմինն բեկբեկէ զսուացողսն, և զոգւոցն զանդուդիմս լուծանէ. Փիլ. ծ. Բառ:

ԲԵԿԲԵԿՈՒՄՆ, կման. գ. Բեկբեկելն, իլն: Իսկ ՄԾԲ. ծԸ. *Ոչ խափանեցյաւ ի նմանէ բեկբեկումն ՟. իմս բեկումն, պատառումն, կտորումն. որ հայի ի բանն Նաւասմայ. Ճ. 1. ուր ի մեզ դնի ՈՐՍ:

ԲԵԿԵՄ, եցի, եա. Տ. ԲԵԿՈՒՆԵՄ, բեկի, ըստ ամենայն Նշ. *Խոնարհի մտօք, և բեկի. Խոսր. ըօթ յԷ: *Ջմիտան բեկեալ: Խոնարհումբ բեկի սիրան. Վ.ԴՊ. ՂՕ: *Ջիջնամին ի լուր նորա բեկել: Բեկէ զչարագործսն: Բեկէ զյանցաւորսն ի չար ընթացս. Լմբ. սղ. Ե ՟ա:

ԲԵԿՈՏԵՄ, եցի. ն. Մանր բեկանել, կոտոր կոտոր առնել. քայքայել. փշրել. քակել, քակոտել. Էորթէլ. սրբել. Էոբէ Էոբէ էԼՓ, Էգֆագ, պօչմագ. * Նախագաղափար, կորեմ. ածանցեալն, կորտոտեմ, բեկոտեմ. Երզն. Էէր: *Եգիտ զքագիննն կործանեալ և բեկոտեալ. Հ=Յ. ՟ա. ծ՟ա: *Բեկոտեալ զրուէր զչինուածն. Վ.ԴՊ. ծՒ:

ԲԵԿՈՐ, ի. գ. Κλάσμα. Fragmentum. Կոտոր իրին բեկելոյ. բեկեալ մասն. Հատոր. Էորթէլ Էորթ. գբբգթ Էոբլէ. *Ընկեց կին մի բեկոր երկանի ի վերայ գլխոյ նոցա. Դտած. Է. 53: Ե Է. Ըգ. ծ՟ա. 21: *Ագրեացն զզէնս ... զբեկորս աղեղանց. Եղէկ. Լ. 9: *Ջասխտական մովսէս խոր-

ասկեաց, և բեկորք նոցա ոչ կցեցան. Եփ. համաբ: *Ցապաղական բեկոր ինչ հարեալ, կարեվեր խոցեաց ղՀեռն նորա. Լսող. ծ: *Զբեկորս (կամ զբերկորս) կուռցն ժողովեցին. Ճ. Բ:

Նորև անսովոր է ասել իբր Պատառուած կամ ՀեղքուածԱնձրև մանանեղով ընդ ծերպս և ընդ բեկորս տանին. Ի Գիւս Մղ:

ԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԵԿՈՒՄՆ. *Վկայել զանզուժելիդ բեկուԹիւնս: ԱկնարկեաՀ'ի բեկուԹիւն: Որ է կերպարան անձանց խոնարհից զիջեալ բեկուԹիւն. Նոր. Ը. ԼԸ. ծա: *ԶբեկուԹիւն սրտից նոցա բժշկեաց. Լ՚Ք. ոգ:

ԲԵԿՈՒՂ. որ և ԲԱԿՈՒՂ կեղ, կեղք. գ. Բառ. լծ. պաճուճանս, Baculus. որ և յն. վագդեբիա, Βακτηρία, ion. գաւազան, բեր. մահակ. ՀեյԷնէկ, սօֆա. *Բեկեղք չախչախեալ զծամելիան. Ոսիք. Հոր:

ԲԵԿՈՒՄՆ, կման, մամբ. գ. Σύντριμμα, συντρῖβή, σύστρεμμα. Contritio, confractio, ևն. ԲեկանելՆ, բեկանիլՆ՝ ըստ ամենայն նշ. խորտակումն. ՀալիՀախումն, փշրումն. քակտումն. կոթՀէնէ, կոթՀունէ. *Իբրև զբեկումն խեցեղէն անօթոյ բրտի մանր խորտակելոյ. Ես. ծԷ. 15: *Բարձրացուցանէ զտուն իւր, և խնդրէ բեկումն. Աբակ. ԺԷ. 19: *ԱկնդՀր տեսանել զբեկումն նիզակացն. ԵԱԼ. Ը: *Օձեր իւղոլին՝ որ եղջերին, առ'ի բեկումն որ յապակին, այն որ մեռաւ բեկմամբ ողնի, վասըն գերեալ տապանակին. ՃԸ ՍԸԲ: *Բեկումն ընդ բեկման (որպէս ՀՀաս ինչ խեղուԹեան ևն). ակն ընդ ական, առասին ընդ առասին. ՂԱԿ. ԻԸ. 20:

Կամ կոտորած զօրաց. ԼԱԸ. ԳԸՂԷ. *Ի բեկ զնոսա բեկումն մեծ'ի գաւաւոն: Զայն պատեալզվի, և բեկումն մեծ: Բեկումն'ի վերայ բեկման: ԱծՂց ես չարիս'ի հիւսիսոյ, և բեկումն մեծ. ևն: *Լուաւ խլնանն զբեկումն զօրացն իւրոց. ՂԱՆԱԸ:

Կամ Հարուած, ՀՀաս՝ 'ի մարմնի, կամ յոգւոջ. կործանումն անձին. կորուստ. *Բերան յանգդնելոյ մերձ է'ի բեկումն: Բեկումն սմբարշտաց աղքատուԹ: Բեկումն այնոյկիկ ոչք գործեն զչարիս: Բերան անզգամի՝ բեկումն է նմա: ԽժշկեսցԷ սէր զբեկումն ժողովրդեան իւրոյ: Կործանումն և բեկումն: ՄխիՀատրեալ զնս'ի վերայ բեկման գատեր ազգի իւրոյ: Բեկումն և ԹշուառուԹի'ի ՃանապարՀս նոցա: Վայ'ի վերայ բեկման քո. զի յաւագին են Հարուածք քո: Բեկմամբ մեծաւ բեկաւ: ՏեսանէԼ ինձ զբեկումն ժողովրդական իմոյ, և կամ զբեկումն սքղաքարին երուսաղեմի: ԶՀիչ բժշկումն բեկման քումՀ. ևն: *Նմանեաւ զբեկումն անձին իւրոյ. Փոքպ: *Զբեկման ոգւոցս չափել զվաւագ. Նոր. ՀԸ: *ԽՀ է բոլորիցն բեկումն. ՄաԳ. ԺԸ:

Նչ ևս' Լքումն. կսկիծ. և Ցաւ. զղջումն. *Նչ աս բեկումն ոգւոց ձերոց ողբասչիք. Նս. ՀԸ. 14: *Զելմեռանդ սրտաստաք, և բեկումն սրտի. ՅՃԽ. ԺԸ:

ԲԵԿՑԵՄ, եցի. ն. ՊերիՀձա. Circumfringo. Բեկոտել շուրջանակի կոտորել. քշտել, փշրել իսպառ. ԽոքՀրԷՆ. *ԲեկեսցԷին շուրջ զնովսւս չառաւիղք ՀեԼրակատարք. ԽՀ. Ը: 5: *Զգաւազանս անիրաւաց բեկեսցԷ. ՍԻԸ. ԼԸ. 24: *ԳԸսին զայն կործանել և բեկեսցԷ. Ճ. Ի. *Խեցեվղէն բեկեսի և մանրի. ՈԽ. Բ. ԹՀ.:

ԲՒԿՑՈՒԻ. ա. Ի՛ւրաքանչ. փշրելի. *Վէմ հնացեալ՝ դիւրաքակ և բեկտու լինի. ԽԽ:

ԲԵԿՑՈՒՄՆ, տման. գ. ԲեկուԷլն, իւն. ԽոքրՀԷԼ, ԻԼԷ. և ՆմանուԷ՝ ԹուլամորԹոլԹի, մեղկուԹիՆ. Μαλακότης. Mollities. *Զմարմինն բեկտմամբ և կակղուԹԷ և փափկուԹեամբ հնացուցանէին. Փիլ. ՀմասպՀ:

ԲԵՀԵՋ, կամ ԲԵՀԷՋ, ոյ, ոց, կի՛ ի, աց. գ. Βύσσος. Byssus, linum exquisitissimum. որ և ՎՈՒՐ. կտաւ սպնիւ և բարակ. ԹԷլն Նորա և մանեալն, որպէս և անկուածն, կամ սպաս և Հանդերձ կազմեալ. Նոյն բառ է գրեԹԷ յաԼեհայն ազգս. (յն. լտ. Վիսսո, պՀիսսոս. արաբ. պէԽուԽ, պէԽԼ. երբ, վԷյ, ՀԷյ, վաթ, պաթին. Թ. ինձՀ պէՀ, փիւլԷՀՆԻ. *ԲեՀեղ նիւԹով, որ է վուշ'ի յերկրէ. Տօ. Նա՛: Ճ. Դ: *Զերկիր առակէ'ի ձեռն բեՀեղին. քանզի վուշ երկրաւոր է, և յերկրէ. փիւ. ԷԼ: *ԲեՀեղ մանեալ, և մազ այծեաց: Ի բեՀեղոյ մանելոյ: Կարմիր մանեալ, և բեՀեղ: ԿարմրՆլ ներկեալով, և բեՀեղով: Զապաթօչան'ի բեՀեղոյ, և զխոյրն'ի բեՀեղոյ (ըՀ բեՀեղեայ, կի՛ բեՀեղէն): ԵԷ էր զարդարեալ (գաւիԹին ալքսունի) բեՀեղովք և կերպասովք... ծիրանեօք և բեՀեղովք: Զբեկեղն, և զերկնագոյն: Ածի ընդ մէջ քո բեՀեղ: ԲեՀեղ ընդ դիպակի գործեցաւ քեզ: Ա գանէր բեՀեզս և ծիրանիս. ևն: *Ծիրանեայն և բեՀեղոյն Թագաւորաց պատչաճ է առակն. կիւդ. ղ:

ԲեՀեՋԱՁԱՆԳՈՒԱԾ. ա. Որոյ զանգուածն կամ անկուածն է'ի բեՀեղոյ. բեՀեղեայ. *ԲեՀեղազանգուած, մեմասքսուհիս. Նոր. Խղ:

ԲեՀեՋԱՁԳԵՍ. ա. Որ ազանի զբեՀեզս. *ՔահանայՁք բեՀեղազգեստ. ՄԾԲ. ԺԸ: *ՆերկեալՀ արեամբ մարտիրոսացն՝ բեՀեղազգեստ լինել. Մաբիլն:

ԲեՀեՋԱՏՄ. ա. Նման բեՀեղոյ, կամ վշոյ. և ԲեՀեղեայ. *ՃառագայԹանը շղՂ, բեՀեզասիպ զգեստուքն պճնեաց. Նոր. Խղ:

ԲեՀեՋԵԱՅ. ա. Βύσσινος. Byssinus, ex bysso factus. կազմեալն'ի բեՀեղոյ, վշեղէն, կտաւի. ասի'ի մեզ և պարզապէս՝ ի բեՀեղոյ. ԲարակԽՈՒԲ. ԻՆՁՀ պէՀ պէն, փիւլՀԷՀՆԻ. *Զգեցոյց նմա պատուոյ Ճան բեՀեզեայ. ՆՃ. ԽՈ. 42: *Խոյր բեՀեղեայ Թագ կապեսցԷ նմա. ՈՐ. ԷԼՐ. Ճ. 6: *Խոյր բեՀեղեայ: Գանդագ և անկողինք բեՀեզեայ. Խոր. Ի. 31: *Կայր նախորս մի բեՀեզեայ ծալեալ. ՓոքՊ: *Հանդերձս բեՀեզեայս (կամ բեՀեզայս). Ճ. Ա:

ԲեՀեՋԵՂԻՆ, ղենի, նաց. Նոյն ընդ վ. Βύσσινος. *ԱրարիՆ պատմուՃանս բեՀեզեղենս: Ապատեաս ապաթօչս բեՀեզեղենս. ԵԼ. Լ. 25: ԻԸ. 3: *ԵԷ գաւԼիթ զդեցեալ էր պատմուՃան բեՀեզեղէն. ՈՐ. ՓՀ. ԺԸ. 27:

ԲեՀՄՈՎԹ. գ. Բառ երբ. պէՀմՈԹ, կի՛ պահաւի. իբր էրէ կամ գաղան մեծ բնակեալ յանտառս և'ի բաՃունս. և սատանայ. *ԼսխաԹՀանն որոյ'ի ծովս գլուխ է նա, և բեՀմոԹՀ'ի յամաքի Թագաւորսլոնոց. Լ՚Ք. ոՃ:

ԲԵՂ. գ. Բառ ռմկ. պԷԽ. պԼՃՔ. որ է ընչացք, կամ մաղք արտոյ բուսեալ ընդ մէջ ընչաց և չըՀմանց. *Մոկասցի ներսես, որոյ մականուն բեղլոս (պԼՃՔԼ) ասէն, զի մեծ էր բեղն. Աթոռէլ. պՀմ:

ԲԵՂՄՆԱԲԵՐ, ի, աց. ա. Պտղաբեր, առատաբեր. հոյԼԷՀՈՐ, պէրէՀԷՆԻՆ: ԹԷՐ. Խայրագ:

ԲԵՂՄՆԱՒՈՐ. Տ. ԲԵՂՆԱՒՈՐ. Γόνιμος. Felix partus. *Մանկանց եօՀնամեայքն բեղմնաւորք (կամ բեղնաւորք) են և ծննդական. Փիլ. այլաբ:

ԲԵՂՄՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. Տ. ԲԵՂՆԱՒՈՐԵԼ. *Ճանարօր արգանդք բան բեղմնաւորիցեր. Նոր. ՀՈՐ:

ԲԵՂՆ. Իբր արմատ ԲեղուՆ բառիս, և ածանցելոյն'ի նմանէ, յիչի'ի չին բառայսպէս. *ԲեղուՆ, սերմ, կամ պտուղ. բեղն, բերք »:

ԲԵՂՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Γόνιμος, ἔυτοκος, ἔυφορος. Fecundus, ferax, fertilis. ՈՀՆօղ զբեղուՆ, այսինքն զբերս, կի՛ զծնունդ բերրի. բարեբեր. բազմապտուղ. և ԲազմածնԹին. ծննդական. ՀաՀորելՈՐ, պէրէՀԷՆԻՆ. *Ըստ բազմութեան արմըտեացն բեղնաւոր յաՃախուԹեցն, 'ի յըղփուԹԷ բերոցն. Պխ: *ԱՒ բեղնաւոր և սերուն փոփոխելով որ յառաջ սակաւ մի էր ամլուԹին. Փիլ. ՀՒՆ:

ԲԵՂՆԱՒՈՐԱԳՈՑՆ. ա. Տ. Աձաւեբեղնաւոր. *Մինչև յամենս երիկամանցն, որ բեղնաւորագոյն և ծննդագործն է, Փաղաբերեացն ահա բեղնաւորագոյն վարել զսերմն. Փիլ. այլաբ. Ե ծ. ԲԱՆ:

ԲԵՂՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Γονοποιέω. Fetifico. որ և ԲԵՂՄՆԱՒՈՐԵԼ. ԲուսուցանԷԼ, բարեբեր առնԷլ, պտղաբերԷլ. ծնանիլ արդիւնս և զզաւակ. զաւակագործԷլ. *Ի հովիտս առաքինուԹեան պտուղս հոգևորս բեղնաւորէ. ԿԼԻՄԱՀ: *ՓեՀասյն բեղնաւորէ որդիս'ի հարսնէն զանազանս: ԱծՂ զկինն՝ առնն օգնական առեղծ, բեղնաւորԼ զաՃումն մանկանցն: ՉաբԷն առ Նա բեղնաւորէ: Ի քնոյ մնՀիՃսըն բեղնաւորեցայ. Լ՚Ք. պԽՐՔ. Ե ա. ՈՀԱ. Ե ՀՂ. Ե ՀՂ. ԲՀՂ:

ԲԵՂՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԲԵՂՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ԱրդասաւորուԹԷ. քաՀապտղուԹԷ. քաՀածնուԹԷ. *ԲեղնաւորուԹԷ անդաստանացն և բուրաստանացն: Ընտտաբար բեղնաւորուԹԷ՝ կախեալը աՂԼվով գլուխվուԹիւն պտղոյն. Պխ:

ԲԵՂՈՒՆ, բեղնոյ. գ. Γόνος. Genitura, semen, proles. Բերք երկրի, կամ արգանդի. պտուղ. սերմն. ծնունդ. արդիւնք. պէրէՀԷՆ, հասըլ, մահասըլ. *Որպէս և տեսանէք իսկ կատարեալ զբանիցս զբեղուՆնս. Պխ: *Զորոյ զգովուԹի բարեբարոյս բեղնոյ ընձեղուՆնորա ոչ է այժմ ՃառԼ. ՅԳ. ԺՀ: *ԵԷ ասի կին՝ զօրուԹի ծննդական բեղնոյն ստուգապես. Փիլ. ՀՒ: *(Դաշտանն) մաքրէ զկանացն՝ վերըստին պատրաստելով իւրաքանչիւրն. ՎրդՆ. ՂԱԲ:

ԲԵՄ, ի, աց. որ և ԲԵՄԲ. գ. Βῆμα. (լծ. և երբ. բամա. պամա.) Tribunal, suggestus. Աստեան, կամ բարձր տեղի աստեղի. աՀաւռ դատողական. ԽՐՈՒԽ, ՓՂՆՆ. *ՊիղատոսՆ... ած զնՆ արտաքս, և նստաւ'ի վերայ բեմին, 'ի տեղւոյնՆ՝ որ կոչէր քարայատակ. ՅԳ. ԻՆ. 13: *ՆստաւԷ դատաւորն կամ Լծապետորն'ի բարձր բեմի, կամ'ի բեմնի՝ դատԷլ զսՂ վկայս. ՃՃ. ՈՓԷՊ: *Աստեանքն դատաստանի և բեմայ. Փիլ. նԽ. ա: *ԻբԼեալ յերկիր սէրն՝ բեմ կազմէ, և ապա զվճիռս մեղաւորացն: ՅորժամՀ բեմ դնի, և դատաստան կազմի. ԵրԷ. ՀՔԲ: *ԲեմՀ ատենի. Ն, որ. ՀԷ: *ԱՀագին է օրն դատաստանին, և դողումն առաջի բեմին. ՇՈՐ:

ԲԵՄ. Աոեան կամ ամպիճան առենախօսութեան, կամ քարոզութեան. *Եւ կայր եզը քահանայ և պատմիչ օրինացն տեառն ի վերայ փայտեղէն բեմի, զոր կազմեալ էր Դաւիթ եզրա քահանայ և գրիչ ի վերայ բեմի փայտեղինի. ա. Եզր. Ը. 4։ Նեեմ. Է. 4։

ԲԵՄ. Βῆμα, ἐξαρτεῖον. Sacrarium, sacellum. Վերնայարկ տաճարի՝ ի վեր քան զդասն, որոշեալ վանն պատատրաց զքահանայիկ և սարկաւագաց առեղի սպն սեղանոյ, լսայնաքար՝ խարան. սեղան. դիմել, գիմեր. *Եկեալ ելոյծ խրճիթացեալ ի բարեզարդութեան բեմին (կամ բեմերին)։ Խոր։ Ց4. ԺԲ. և այլն։ *Ահեղ խորհուրդ քահանայիկն, բազկատարած կայր ի բեմին. Ըստ։ *Բաժանեալով միայն առ ի քահանայսն և ի պաշտօնեայս բացակիճակեալ տեղի, զոր կոչէին բեմ. Մաթ. ԻԵԷ. յն. Իերեմ. գիրն. արգասրան, կամ երկրայրան. որ լատ յոռնաց անջրպետեալ է յեկեղեցւոյ որմով և գրամբք. իսկ լատ հայոց՝ վայրագութ։

ԲԵՄ. Որ և է բարձր տեղի. աշտիճան. գահ. բազմոց. գահոյք. Նաւասրան. սեփէր, սեր. *Նլեր բազմեցար, ննջեցեր իբրև զառիւծ. ո՞ յարուցանիցէ զնա ի բեմից. Վիր. ծն։ *Բագրան բեմի. Ց4. ԺԲ։

ԲԵՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ք. Βηματίζων Qui rem divinam in suggestu vel sacrario agit. Եկեղեցական կամ աշտիճանաւոր՝ որ կարէ մատանել ի գաս կամ մատանադանդ ի խորանն. կղերիկոս, պաշտօնեայ. սարկաւագ. քահանայ. *Աղօթական անխլախոյս, բեմական (սարկաւագ) առորնադարշ, քահանայ անկնգրուկ. Նար. ծԷ։ *Մինչդեռ կայր ընդ բեմականան. Ց4. ԿԷ։ *Երիցկ բեմական, և այսօր առնդապատմական. Սրփ. ա. յԿ. Է։ *Ոչ միայն նա, այլ և ամենեքին՝ որ բեմականքն էին, տեսին. Ճ. Բ։ *Քեզ քահանայք զուարճանան՝ բեմականացն զքեզ հաղորդ գիտութեամ ձեռնադրեացն. Բրս. ի սթէ։

ԲԵՄԱԱՑՈՒԹԻՒՆ. ք. Ի բեմ կամ ի բարձր վայրկ բանասացութեի առ ժողովրդեան. առենախօսութեի, քարոզ. վաշ. *Նազելի զինքն կազմեալ ի բեմասացութեէ ձեւի. Խոր. Ճ. 65. այլ. բեմբասացութեէ։ *Զոր օրինակ Թագաւորացդ և առվորութի առնել ի բեմասացութեի՝ որ առ բազմութեին. Է. Է. պ. Է։ *Ասի. օրհնեա սուբ, զի բեմասացութեի տեղի է և աստ. տեղն զաղօթեան օրհնութեանցդ. Խոսր. պտրգ։

ԲԵՄԲ, ի. Տ. Բեմ ըստ ամենայն նշ. *Նստեր ի սբ եկեղեցւոյն ի վերայ բեմբին՝ մերձ առ սեղանն ձյ ի սբ կուսութ[illegible]եկեղեցին (սքն առնակ ի սարկաւագութեէ)։ Կանգնեալ եւ նեցայս ինձ յիրկրի բեմբս չորեքկոսի ամպրկէն։ Եւ ահա կայր ի վերայ բեմբին՝ տեղն չորեքկոսի ակա. Նահապ։ Եւ ընդ ահեկէ բեմբին տեսի ա. Թոռ մի բարձր. Փարպ։ *Դիւռանոսկի՝ երկնատեսակ բարձրութէ բեմբին։ Ոչ եթէ աթոռք արկեալ կան ձեռակերտական մարդկային բեմբի ի յերկրի. . . գաւառալ գաւոյացն. Նար. խլ. Ե Ծէ։ *Ընտրեալ մեծատաքանչ բեմբին զորութէնց. Ոսկ. յԿ. ա. 12։ *Ի բեմբի աւետարանն՝ զնծութիւսութէին զքո առ սքս ցուցանէ. Տծակ։

ԲԵՄԲԱԿԱՆ. Տ. Բեմական։ *Ոչ յանապատի միայն, այլ և յաշխարհի. . . ոչ ի բեմբականաց եւթէ, այլ և ի զինուորս բանականաց. Խոր. յ։

ԲԵՆՆԱԶՆ. Բառ. անյայտ. Թերևս գրել ի իշխ ԲԵՆԱՂՆ. Իբր պ. պիճուղ, այսինքն գաւիթ, ևն. և կամ Բեմազն, իբր բեմական, վարդապետական. *Հասեալ ի բենազն աշխարհն, ուր զկաթողիկոսն կատարելով. . . բարեաց յարմարութեանց գովականական հանդէս. Գիս. Գիր. Վիր։

ԲԵՆԿՈՐՃ. ք. Անուն խալի՝ ի հայկական երաժշտութէ, որ ուրի զձև կորճ կամ կոր բերի։ Ցիզ. էրփաթանց։

ԲԵՌՆ, ռին, ռանց. ք. Փորτίον, φόρτος, ἄρσις, βάσταγμα, γόμος, σάγμα, βάρημα. Onus, sarcina, gravitas, pondus. Ծանր ինչ բառնալի և բերելի՝ անձամբ կամ գրատառս, սայլիւ, և նաաս. բեռ. եռփ. պ. պատ. սանս. պատա. *Կատորեաց բեռն մի վեպոի, և երգ զոյն ի վերոյ ուսոց խրոց։ Որպես բեռն ծանր ծանրացան՝ ի վերոյ իմ։ Ի բացատրոյ ի բեռանդ զիմիկուձս ծորս. Տնտանիցես զգրատատրատ ընկերի քոյ անկեալ ընդ բեռամբ։ Կախէին բեռն գրատատուց։ Անգ էր նաստ Թափիլոց զբեռինն։ Մի ոք իշխանաց մեծ. ատնել բեռատեր յատուր շահաբեռու ընդ գրուհան երուսաղէմ. ևն։ *Ոնք զծանրութէ բեռանդ ոչ կարեն բերել, ի մատունս զբեռն բաժանեն. Աբէլ։ *Թեթեւացեալք ի ծանր բեռանդ՝ անձամբ անձին առեք զբեռն ծգնութէ. Եղիշ. Ք։ *Նաս՝ ի բեռանեն ծանրացեալ խոչտանի. Վիր հց. ծԷ։ *Բեռն ի վերոյ բեռին կապեցեր. Մ[illegible]։

ԲԵՌՆ. որպես Վաճառք, ապիսամանիք. ապրանք. յոլ, եռփ, փեռն. *Ջբեռն ծոցս ոչ ոք գնէ։ Ոչ միայն բեռնիդ և նաւիդ։ Բեռնիս ուղտոց քառասնից։ Տասն իշոց բեռնիս յամենայն քարուանից։ Բարձեալ բեռնիս բերելին. ևն։ *Ջբիւսատոր բեռնացն զնաւն բեռատեղն տուժեցան. Մ[illegible]։

ԲԵՌՆ. Նմանութէ, զիսրք և իցէ աշխատութէ, ծանրութէ կամ վիշտ. տղբութէ, եռփ, գռհերք. *Եւ ընդ քեր լինիցի ծռացք քո բեռն տեառն իմոյ արբայի։ Իցեմ քեզ բեռն։ Եթէ անցանիցես ընդ իս, բեռն լինիս ինձ։ Եւ ձեզ բեռն ինչ ոչ եղէց. Ջմիմանց բեռն բաւականք. ևն։ *Ըզբեռն պատուհաս. բեռատեղ մեզաց. մեզաց բեռատեղ. ևն. Նար։

ԲԵՌՆԱԲԱՐ, ի, աց. ա. Βαστάζων. Bajulans, sustinens. Բարձող կամ կրող զբեռն. բեռը վերցնող. եռփ գեաղբեան, պարէզ. *Ո՞վ ոք յերոյալ մեր՝ բեռնաբարձս. Ջբեռնաբարձս պատկերով դրատատ. Խոր. Ի. 89։ Ճ. 62։ *Ընծայիցն օրինացն բեռնաբարձ ոգտոյ կրեցեր զծանրութէ աղին. Շար։ *Անկոց ետ բեռնաբարձ լինել յորդահոս ամբառնացն աստատկութէ. Կոչ. Ի։

ԲԵՌՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Φορτικός. Onerosus, gravis. Ծանր, գժուարաբաստնալի, և գժուարալուր. *Թէ և յոյժ բեռնական է ձառնալս. Ոսկ. յԿ. Ի. 35։

ԲԵՌՆԱԳԱՐ. ա. Իրրս կարող բառնալ զբեռն, հասնեքառատար. *Եւ բեռնատկար ժուժկալ գոլ. Սանահն։

ԲԵՌՆԱԳԻՐ, կրի, րաց. ա. Կրօղ և տանող զբեռն. բեռնաբարձ. պարիր. *Որք տեսուչք են եղանց հոգապատրաց, և գրատատուց բեռնակրաց. Ցձի. Խ. *Բեռնակիր անատուն, կամ կենդանի։ Իշ բեռնակիր. Գիս. Սրփ. ևն։ *Եղինք, ի տանեսայն բեռնանկիրք ի կենդանիս. Կիր. Ի. ուր նոր ձ. բեռնաթեքք. յն. Ռատօփորոց, նիւսատքր, կամ ուսով կրօղ։

Որպես և նմանութէ ասի. *Վայ բեռնակրիս ծանրութէն մեզաց գժոխից. Նար. Ի. *Ցառաջինն ասիցն՝ լծաւարճ լինել ապատիրանացն ձյ և բեռնակիրս. Սրփ. ա. պ. Ի։ *Եկայք առ իս աշխատեալք ի մեզս, և բեռնակիրք յանօգնեութէն. այսինքն ծանրաբեռնեալք. Լմբ. հանգ։

ԲԵՌՆԱԿԻՐ. ք. Փορτοβαστάκτης, αἴρων ἄρσα. Bajulus, ձն. Ազր բեռնաթաբարձ. համալ, պարկեր, պարկեչ. *Եւ ելին առաջն ի ծօթանասան հազար բեռնակրաց։ Կացցուց զնա ի վերոյ հարկաց բեռնակրաց սանն յովսէփայ. Ք. Ի. Ի. 35։ Ծ. 28։ *Կարգել բեռնակիրս պատրաստից. Փարպ։

Եւ որպէս Բեռնակրութէն. *Ազգ յաբարածոց առ ի զգեստից և կերակրոյն, և բեռնակրացն, և երկրագործութէնացն սպասաւորութէն. Լմբ. ՄԾԿԲ։

ԲԵՌՆԱԿՐԵԼ. ն. Ἀχθοφορέω. Pondus aut onera fero. Կրել զբեռն կամ ըզծանրութէ. *Փափկասնութէնն բեռնակրել զնոսա հարկեցուցանէ, (այսինքն զշանաս կերան,) պղտիսութէնան (յինքեանս) բերել. . . պահէն՝ Թեթեւս զնոսա և քաշագոսիս պատրաստեն. Բրս. պէ. Է։

ԲԵՌՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Ἀχθοφορία. Bajulatio, vectio, ferre sarcinas, vel onera; molestia. Կրելն կամ բառնալն և բերել զբեռն. Բեռ երեւը. համալսրք. *Եզինք և ամենայն բեռնակիրք՝ առ ի յիրկրագործութէնի և ի բեռնակրութէնն (կամ ի բեռնկրութէ)։ Բառնալ զի հեռաստա չհնազանդ բերս բեռնակրութէնան. Պիս։ *Անտուրք կենդանին պահեցի վասն բեռնակրութէնն. Նահաս։ *Եթէ էշ սատնայ, և նա հանդպարսիկ ի հնազանդութէնի բեռնակրութէն կայ. Ոսկ. Եռ։

Նմանութէ, կրելն զծանրութէ, զաշխատութէ. *Մեծ քան զայս օրինակ սիրոյ կամ կցորդութէնս, կամ բեռնակրութէնան ոչ մարթի լինել։ այսինքն բառնալոյ զծանրութէնն եղբօրն. Ոսկ. յԿ. ա. 14։ *Որք տեռնչին զնոսա բեռնակրութէ։ այսինքն քաղցին զոգիս նոցա ծանր աշխատութէ. Վիր. ծն։

ԲԵՌՆԱՒՈՒ, ի, աց. ա. Առօղ, այսինքն կարօղ բառնալ զբեռն. *Ցառաջ լինին քոշք սպիտակք՝ զօրաւորք, և բեռնառաք. Խոր. Ե։

ԲԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ընծերցիր ԲԵՌՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. կամ իմն ընդ բեռատեղ արկուածն ծանրուած. * Կորացան Թիկունք նոցա ի բեռնարկութէնն ամենայն ազգաց. Վիր. ոդ։

ԲԵՌՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Πεφορτισμένος. ἐπιφερόμενος. Oneratus. եռփ. Ունօղ զբեռն. բեռնաւորեալ, ծանրաբեռնեալ. *Եկայք առ իս ամենայն աշխատեալք և բեռնաւորք, Մաթ. ժա. 28։ *Ջոյդք իշոց բեռնաւորաց, և ի նոսա երկերիս նկանակ. Է. Ի. ժգ. 1։

ԲԵՌՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Καταβρύω. Onero. Բեռն ի վերոյ գնել. ծանրաբեռնել. էեռնեէլ. եռփ էնիգ. *Աստուածն խնդրեալ զորովայնն, և բեռնաւորել կերակրովք՝ անհնից ատեանն է. Բրս. կղ։

ԲԵՌՆԵԼ. նոյն ընդ վ. *Խորասեհեալ զբեռնեալսն առաքինութէ. Վիր. ոդ։

ԲԵՌՆԸՆԿԾՈՒՄՆ. ք. Ընկճեալն ի բաց զբեռն. Թօթափութէն ծանրութէ.

*Խոստովանութիւնք՝ բեռնընկեցուին է մաք. Ձեռն, և Թեթևանալ հոգին. Ոսկիփոր:

ԲԵՐ, բ, իւք. ե. Փորձ. Latio, motus, impetus. Արմատ Բերել բային. որպէս Բերումն. ընթացք. Ածիւ. *Եւ գեղոյն բերիւք հանգիստակ կղզւոյ առատաց գիւաս առնէ չուրջ պտրունակելով. Խոր. Ի. 62: *Ոչ անօգուտ երթևեկ բերիւքն. Պիտ: *Ուխից ի վերայ միմեանց բերլք՝ հարկանէին ընդ միմեանս: Պատառ. ածան աղբիւրք. քանզի պատառմանն եղեալ՝ անարգել լինի բերն. Փիլ. Խոսփ. Ա լին: *Բերք վշտացն իբր զտարափս ի վերայ եկեալցեն. Երզ. Ֆիլ: *(Լուսաւորչն) ոչ միայն նշանս ցուցանէին, այլ և կրաւ կիցք են բերի տալերցս. Վ.Բ. Ծն. (որ բերի և ի յաջորդ նշ:)

ԲԵՐ, ոյ, ոց, ովք. կամ ի, ից. գ. Γέννημα, φορά, καρπός, ἔργον. Germen, fructus, fruges, opus. Բարիքն՝ զորս բերէ երկիր. արգիւնք երկրի. պտուղ, բերուն, արգասիք. Երէի Բերէ, Բարիս. պեր, պերէ-ելի. Տահասել, Հասցել. *Ցաւ ելբուած ձեզ լինիցին բերք նորա (այսինքն երկրի): Եղիցի ամենայն բերն նր ի կերակուր. Ղեպ. ծԲ. 25: ԽԵ. 7: *Եւ ամենայն փայտ ծառատունկ տայր զբեր իւր առատութիւ. ա. Դ. ծԲ. 8: *Ջոր սերմանիցես ըստ բերից այգւոյն քո. Օրին. ԻԲ. 9: *Ոչ ևս արբից յայսմ հետէ ի բերոյ որթոյ ». այսինքն ի գինւոյ. Մ՝ Ա: Մրկ: Ղկ: *Ստեպղ բերք ձիթենւոյ. Ամբ. Ճ. 17: *Ոչ ուտէր և ոչ ըմպէր ի բերից երկրաւորաց. (տպ. ի բերից.) ՅՃԹ. Ի: *Ծառ մի ձիթենի... որոյ բերն էր բազմապտուղ և ատոք: Եւ բերքն պակաս. Փոքզ: *(Ձիթենին) իւրովք չահաւորագոյն բերովք ». այսինքն պտղով և իւղով. Պիտ: *Անճաշակ ի բերից երկրի. Խոսրվհ: *Դրախտս ևս ունկիցես, որ յետ բազմաց ամաց ի բեր հասանիցեն. Ոսկ. Ֆ. ա. 21: *Պտուղեալ էին և ընդ բազմապատիկ բեր դրախտին պտղոյն: Զբեր մրգոյն: Ամենագոյն բերօք պտղօք: Մոշայ վայրի, որ է բերք լերին: (Հսղ) արգաւանդ ի բերս բուսոց. Վ.Բ. Ծն. Եւ: *Գարնան յօսուէն՝ բերքն լաւ է. զի չատ բեր տայ առնուլ՝ քան աշնանն: Ծաղիկ և բեր առնու. Վսրկ:

ԲԵՐ. Փորձ. Fertilitas, proventus. Աբգասաւորութիւն. առատ պտղաբերութիւն. առատութիւն բարեաց կամ չարեաց. արգասիք բարի կամ չար. *Բերս և անբերութիւնս պտղոց: Բերոց և անբերութենէ: Անիրաւութիւնս բերս եբեր ժամանակի այն: ի հասակի աճման յղութեան ամենեցուն որայիցս, և ի բերի անկցի ի վերայ չարն (ջրհեղեղի). Փիլ. Խոսփ. Ա լին: *Բաց զոմ անգամ և սխալանացն յիւրեքեան ցուցանէի բերս՝ մշակականն, զանբերութենէդ պտղոյն և զկարկաչին. և զնուռոյականն զպարտութենէանցն. Պիտ: *Բարիացն բերք հալեալ: Չյերս գործոց նանրութենէց... անախորժելիս հաստոյնն զքեզ ». Իւ. թականաք կորստեան բերիւք՝ դժնդակարմատն չառաւելոք. Նար. Ճ. Ե. ծԷ:

ԲԵՐ. լայնաբար, որ և է բարիք ի պէտս ուտելոյ բերեալ կամ նկեալ ուսուկք. կի որպէս Բերումն՝ ըստ ա նշ. *Խոտակիս կերակրոց յօդոյ՝ լորատարդոյ բեր. Փիլ. Ծ. Էան: *Պարգևեն և նոցա ի յիւրեանց բերոյն (ի բերեալ որսոյն). Փոքզ:

Եւս և Արտագրութիւն կամ ծնունդ կենդանեաց. *Կենդանածնէր զջուրն ի բերս զանազան զեռնոց և լողբոտանեաց և թռչոց ». այսինքն ի բերել, կամ ի ծնանել. Զէր. կԲ:

ԲԵՐ. ղ. կամ ր. Փέρε, ἄγε. Age, agedum, agesis, eja. Ի հրամայականէ բայիս Բերել. ըստ ոճոյ յունաց. զոր Թրաքացին կոչէ մակբայ յորդորման. Աղէ. ծն. հապա. եկ. փչ, հայիչ. *Բեր, զածայն հանդէս իմաստասիրութիւն զգեցցուք. Սահմ. ա: *Բեր յաւէտ ընդ այն գնասցուք, զոր և օգտակար գոլ ասեմք: Բեր այժմ ի խորս նոցա խնացուածոց ի ջուցեալ զմիտս՝ զշշմարտութիւն գիւտ անտի հանցուք. Պիտ: *Ե՛կ բեր: Ե՛կ բեր աղէ: Բայց բեր աղէ. Պիտ:

ԲԵՐ ԱՍՏՒ. կամ ԲԵՐՋԻՐ ԱՍՏՒ. Φέρε εἰπεῖν. Exempli gratia. Որպէս Թէ ասէ. օրինակ իմն. զոր օրինակ. *Ի վերայ ազգաբանութեանցն՝ ի մի տարեալ հանեն՝ եկ բեր ասել, յարամարդ զսկիզբն. Պոքի: *Դարձեալ՝ անեզութիւն ասի, որ ոչ եղեալ երբեք, և ոչ լինել կարող է. բեր ասել, զեռանգիւնից զձև, որ ոչ երբեք եղև քառանգիւնի, և ոչ եղիցի երբեք: Բեր ասել, սահմանի կենդանին այսու բանիս, էութիւն անձնաւոր զգայական: Ջէութիւնց սահմանս, կամ բեր ասել, զպատասխանցն: Որպէս բեր ասացից, այդի ոմն անկէ. Կիւրղ. գԿ: *Ա՛ռ ի գիտութիւն բացահոսուէ և շարամերձուէ բանի բերջ լիր ասել. Շիր:

ԲԵՐ. գ. Անուն երաժշտական խազի: Ոսկիփոր:

ԲԵՐԱՆ, ոյ, ովս. ոց, ովք, կամ ի, ու, ոք. գ. Στόμα. Os (oris). (որպէս Թէ բերօղ ի ներքս և ի դուրս). Երևելի մասն դիմաց կենդանւոյն հանդերձ շրթունքք, ընդունիչ կերակրոյ և ըմպելւոյ, և օգոյ, և արձակօղ զձայն. իսկ ի բանականս՝ է և գործի խօսելոյ որպէս Թարգմանի մուտ. վ. պիէի. Թ. ոչըչ, փիհան, քիմ, քեմ. երր. քե, քի. *Աղաւնին ունէր տերև ձիթենւոյ շնչ ի բերանի (կամ ի բերան) իւրում: Եւսյց ամծ զբերան իշոյն: Կերակուրք ի բերանս իւրեանց էին: Սիրեցին զնա բերանօք իւրեանց: Ո՞վ ետ բերան մարդոյ: Ես բացից զբերան քո: Տացես զպատգամն իմ ի բերան նորա: Որ ինչ մտանիւ ընդ բերան.. Որ ինչ ելանիւ ի բերանոյ: Բերան ունին, և ոչ խօսին: Բացեալ զբերան իւր՝ ուսուցանէր զնոսա: Ամենայն բանիւ որ ելանէ ի բերանոյ ամ. ւեն: *Բերան՝ խորոկաց, հոտոտելիք՝ հոտոց, քիմք՝ ճաշակաց: Ի փչել բերանոյ իւրոյ զկենդանական շունչն. Ագաթ: *Լը. ւար զերանաւէտ ձայնն ի բերանէն ուտառն. Մ՝ Ա: *Ի հոգւոյն միշտ զբերանն բանաւոլ սրբի բերանն. Խոսր:

Ոճով ասի. *Ջունկն մերձ առ բերանն գնեմք. Մ՝ Ա: "Նա հդ ի բերան աղախնոյ քո զամենայն բանս զայսոսիկ. Ի. Ի.գ. ծԻ. 19: *Սկսան բանս ի բերան դնել մոգպետին. Եղիշ. Ը: *Ջնոյն զերից մանկանցն ի բերան առնլով նուագեմք զօրհնութիւն: Գոյժ ի բերան առեալ. ՅՀ. ԽՀ: Եղիշ. ևն: *Սաղմոսքն՝ զորս յամենայն ժամ ընդ բերան ածեն: Բանք սալմոսին ձայնիւք միշտ ընդ բերանն գայցեն. Ոսկ. Է»: *Ի՝ ինչ՝ զոր ցերեկ ընդ բերան ածիցէ մարդն, ի նոյն և ի քունն զբաղնուն միտքըն. Եղիշ:

ԲԵՐԱՆ. Նմանութիւն, Ծակ բացեալ որ և է օրինակաւ. ծերպ. անցք. դուռն. ևն. *Բացեալ երկրի զբերան իւր՝ կլանիցէ զգոսս: Թաւալեցուցէք վէմս մեծամեծս ի բերան այրին: Ի քաքածերպս և ի բերանս ծորոց: Ցապալէին զվէմն ի բերանոյ ջրհորոյն... և կախուցանէին զվէմն ի վերայ բերանոյ ջրհորոյն: Ի բերան քրձի: Ի բերան սանոյ. ևն: Իակ *Բերանք ձրագաց». տես ԲԱՋՄԱԿԱՆ:

ԲԵՐԱՆԻ ԼԱՅՆ. Ադաջք, կամ Ճիւղք, կամ բաղուկք. *Որ ի լճէն բերանք սրձակին ի ծուխ. Խոր. Գ. 62:

ԲԵՐԱՆ ՍԲՈՑ. Սայր սուսերի, սուր կոլմն կամ սլաք երկաթոյ. Στόμα. Acies. Բրի բերան. Գելճ աղբ, Նալբ. *Կոտորեացիք ի բերան սրոյ. (որ այլուր դնի սրով, կամ ի սայր սուսերի, կի ի սուր սուսերի). Օրին. Ի. 15: *Ընկին ի բերան սրոյ: Հարին զնա բերանով սուսերի: Հարին զնա բերանով սրոյ. Ցես. Ը. 21: Ի. 37. 39: *Բերանոյ սրոյ գիպեալք. Խոր. Ա. 10: *Ի բերան արկանել սրոյ. Պիտ: *Սուր ածամուխ, քառասայրեան գոլով բերանաւ. Նար. Խ: *Շրջանաւ կեալ զբոցեղէն սուրն պտոյտ ածն և տէրն, զի յորժամ զոք յանկինքիցն տեսցէ, ի բերան պատահէ (այնպիսուն). Բր. Դր:

ԲԵՐԱՆ. որպէս ունկ. առջի Բերանը. այսինքն Սկիզբն. ի սկզբան. *Յեղկիլն եգիպտացւոց ի չուցեալ զնոսս առ հաց ի բերան սովուն. Ագաթ:

ԲԵՐԱՆ. որպէս Անձն, դէմք, ինքն. ի ւեբլամոութիւ՝ ման փոխանակ բոլորի ե. դեալ. *Տայր յովսէփ ռոճիկս՝ ցորեան ըստ բերան. (այսինքն ըստ Թուոյ կերոցւոց. Տարէ գլուխ. ոտամ պալնա.) Ծն. Խ. 12: *Կոչեացուք զաղջիկն, և հարցցուք ի բերանոյ նորա ». յն. զբերան նորա. այսինքն զնա՝ առ ի գիտել զմիտս և զկամս նորա. Ծն. Իզ. 57: *Բերան տեառն խօսեցաւ ցայս. (ինքնին ասէր): Ամենայն բերան խոսուովան լիցի. (այսինքն ամենայն մարդ). ւն: "Նա եղիցի քեզ բերան. (այսինքն առաջնորդ բանի, կամ խօսող ի դիմաց քոց). Եւ. Ը. 16: *Գրեաց բարուք ի բերանոյ երեմիայի. Գրեցեր ի բերանոյ նոյ իմոյ: Ուսոյ գրեցիր, յոյր բերանոյ. և առ ցնոսս բարուք. ի բերանոյ երեմիայի. Երէմ. ՃԼ. 4. 18: *Աղաղակեր սուրնայն բերան. Փոքզ: *Առաջնորդ ին՝ բերան ամենայն ժողովրդեանն լեալ. Խոսր:

ԲԵՐԱՆ. որպէս Բան եղեալ ի բերանոյ ուրուք. հրաման, պատգամ, վկայութիւն, ևն. *Բերանոյ քոմ հնազանդ լիցի ամենայն ժողովրդ իմ: Արասցեն ըստ բերանոյ ահարոնի և որդւոց նորա: Եւտուն զարծաթն ըստ բերանոյ փարաւոնի: Ի բերանոյ քոմմէ դասեցայց զքեզ: Ի բերանոյ երկուց և երից վկայից. ևն: *Ոչինչ առանց կամաց նորա ի Թագաւորութիւնն իւրում գործեր. այլ բերանով նորա կարդեր զամենայն. Խոր. Ա. 29:

'Ի ԲԵՐԱՆ. կի) որպէս Բերանով, բերան. 'Ի ԲԵՐԱՆՈՑ) նացի, սերտ ի բերան ունելով. Բերնոյ. եղեբ, ազբեան. *Զամենայն հեղինական գիրս ի բերան ընթեռնոյր: Ամենայն բարբարոսաց լեզուաց զիսօս ի բերան ուսաւ. Հ=Ց. Տբր. ԻԷ: *Զգիրս քաղաւմս ի բերանոյ կարդայր. Վ.Բ. Հդ. ԻԷ:

Կամ Ոչ գրով, անգիր. *Աւանդեն զոսաւմնն միմեանց ի բերանոյ. (այսինքն Բերնե Բերան.) Եղնիկ:

Ի ՄԻ ԲԵՐԱՆ. որ և ասի' ԸՆԴ ՄԻ ԲԵՐԱՆ, կի' ԻԲՐԵԻ Ի ՄԻՈՑԷ ԲԵՐԱՆՈՑ, ոճ Միաձայն. *Տուք օրհնուի ի մի բերան. Պոքզ: *Ընդ մի բերան գովեցին. Փոքզ. ևն:

Իակ ունկ. ՄԻ ԲԵՐԱՆ. իբր Մի անգամ. *Աղուհան մի բերան գոչեաց. Ոսկիփոր:

Ի ԲԵՐԱՆՍ ԼԻՆԵԼ. որ և ԱՓԻԲԵՐԱՆ ԼԻՆԵԼ, ԲԵՐԱՆՍԻՆ. կարկիչ. պասյան-

ձիլ. *Քև հերձուածողացն գուպարք ՚ի բերանս եղեալ կարկեցան. Բս. ՚ի օրէի:

ԲԵՐԱՆ ՚Ի ԲԵՐԱՆ. Στόμα κατὰ στόμα. στόμα πρὸς στόμα. Os ad os, oretenus. Դէմ յանդիման խօսակցութեամբ, երեսաք, ոչ միջնորդաբ, ոչ գրով. Բերէք Բերան: *Բերան ՚ի բերան խօսեցայց ընդ նմա. Թուոց. ի. 8: Եւ. ԺԲ. 3: Գ. յհ. 14: Բ. յհ. 12: *Ձեռն ՚ի ձեռն, և բերան ՚ի բերան, և յանդիմանեաքս ընդ այ՝ մովսէս ՃԱՆԱՉԻԼ. Ագաթ: *Բերան ՚ի բերան, և թղթով, և պատգամաբ... գուն գործել. ՁԿ. ԼԲ:

ՄԵՐԹ յն. ոՃով, որպես Ծայրէ ՚ի ծայր. Նմին իրի, Ը. Բ. ի. 2. ուր ասի ՚ի մէջ, *Ծայր ՚ի ծայր ՚ի լս. օրինակի միոյ գրի. *Բերան ՚ի բերան ՚ի. լատ յունական բառիցն:

ԲԵՐԱՆ ՚Ի ՎԱՑԲ. Ի վայր գնելով կամ ունելով զբերանն. ՚ի վերայ բերանոյ. Էէրէի վրայ, Էէրէի՛ս ՚ի լոյր, երէան ՚ի վեր. Էիվիս գօյս. *Ի խստու թէ ցաւին անկեալ կայր բերան ՚ի վայր. Վրտ. հղ:

ԲԵՐԱՆ. Տ. ԲԵՐԱՆԱՑԱՒ:

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑ. ա. ս. Κεχηνώς. Hians, inhians. χάυκων τὸ στόμα, aperto ore. Ունոյ բերանն է բաց. բացեալ բերանով. քաղցեալ և ծարաւի, անյագ՝ իրօք կամ նմանութեամբ. լի փափաքմամբ և ապշութեամբ. անձկանօք. կարօտալից. Էէրէ՚ն Բաց, Բաց Էէրէով. *Բերանաբաց կան, և ոչ խօսին. Ճ. Ա: *Ցամենայն գաղէլից (՚ի կերակրոց) բերանաբաց եղեալ գազանաբար առաւել քան զկեթնոսս. Շ. Ի.ղ: *Ելանեն ՚ի խշտեաց բերանաբաց, թէ զի կլանիցէն. Լ. ոպ. ծԷ: *Եւ բերանաբացք բացեալք են առ իրեաս. Վ.դ. ՚ծՆ: *Բերանաբաց յուսով սպասելք ընդունելու. թէ տրքային մերոյ. Լ.ի. պՀԲ: *Բերանաբաց եղեալ՝ հային ՚ի նոս. ա. եղ. Բ. 19: *Բերանաբաց պշուցեալ հային. Ո.ի. ա. պՀԲ: *Որոմ բերանաբաց կալով ՚ի փափաղման գաւաք սերովբէից. Լ.ի. ոԲԿ: *Ամենեքեան բերանաբաց հառաչէին զկնի նորա (յետ մահուանն). Բ.պղ. Է. 43:

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑԵՆԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Ա յնպէս բերանաբացեալ կայ ՚ի անոտիս. Սրբ. յի. Է: *Որ քան զքեզ գերբ ՚ի վերոյն են մնուածք՝ քննես, և բերանաբացեալ ես յանչափն. Ա. ոբ. Է: *Որ սասացես զբերանաբացեալ և զարձակ վնասրենի աւուրսն ոտամագրութեի. Փիւ. Լ.Ն: *Սևերնանոս անչափապէս բերանաբացեալ, և խրեալ ՚ի բնաւորականն, զմարգկային կիսան ապականութեի ասաց. Խոսրէվ:

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑԵՄ, եցի. ն. Բաց անաւոր, իբր Անգուռն բերանով ասել. *Ջինդր արգելք զնէ որգոյն այ իչխեսցէ ոք զայս բերանաբացել. Թէոդոր. Մոյսէ:

կամ Բանալ զծակ ինչ որպէս զբերան. *Արբ զաղբիւր ջրոյ կողին, զոր երկաթեղն ուժգն բերանաբացաց քեզ. Մխ. ոպոր:

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑԻԿ. ա. Իբր Բերանաբաց, համարձակ. *Եւ ընդ նմա բերանաբացիկ ՚ի գաւանութեանս եղիցուք. Լ.Ի. հանգ:

ԲԵՐԱՆԱԲԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բանալն զբերան, կամ կալն բերանաբաց՝ յոր և է պատճառէ. *Զվիշապացն մանուածս ահագին բերանաբացութեաբ սասուցեալ ՚ի փչմանէ օգոյն. Խոր. Ք. 37: *Մշտապէշն լինել բերանաբացութեաբ յատեալք՝ զպարս լուսաւորացն վնասել. Ագաթ. Էէրէ:

ԲԵՐԱՆԱԼԻՐ. ն. Լիաբերան. անյագութեաբ. համարձակ. Լեցուն Էէրէով. փոյտ աղէտից. յն. բոլորով բերանով. բանալով զբերանն. *Ուահէին զիսրայէլ բերանալիր ամենայն բերանով. Ես. Ը. 12: *Բերանալիր գոչէլ. Եբէ. Ի. 22: *Ջորոց և ուղիր գոչէլ. Եբէ. Ի. 22: *Ջորոց և ուղիր իսկ ամենայնի բերանալիր գոչիր զպզնուականութեան. Կոլիւս: *Ջնա ամենայն ոք բերանալիր բամբասէ՝ վասն լուսաւորչին. Սարգ. յի. Ր:

ԲԵՐԱՆԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Լցուծութեաբ բերանոյ ՚ի պահոց. լուծանեալն ըզպահս. Ծոմ կամ պատ աւրէնք. *Որպէս թէ ընդ անգործութեի և ընդ բերանալուծութեի խառնել և զքնոյն խորութեի (՚ի կիւրակէն). ՁԿ. իՀ. ապ:

ԲԵՐԱՆԱԿԱՊ, ի. գ. Φίμος. Capistrum, camus. կապ բերանոյ. դանդանաւանդ, սանձ. ՀԷՀ. *Նեղեալ չրջեցայց առանց բերանակապի. ՁԻ. Լ. 28:

ա. և ՀՀ. Ոյոյ բերանն կամ ցուռկն կապեալ էցէ. և Աքիբերան պատանձեալ. *Որ գործեն զերկիր, մի բերանակապ լիցին. Գե. Ե: *Որ ոչ խոստովանի, կապիկ լեզու նորա որպէս զօձի, և որպէս զանասուն բերանակապ լինի. Եէր. իէԲ: *Նման չկարելոյ ինչ ասել. զի բերանակապք եմք. Ո.իէր: *Ի տագնապել հոգւոյն... բերանակապ և անբան ևս եղեալ. Ագաթ: *Մեք բերանակապ և անբան ևս լինիմք ՚ի ժամ մահուանն. Նանայ: Ա ՃՀ. Թ: *Լբռեալ բերանակապ գազարեաց. Զէր. իի:

ԲԵՐԱՆԱՆԱՄ, ացայ, ացեալ. ն. Στομόομαι, χέω. Hio, aperior sicut os, fundo. Իբրև զբերան լինել. որպէս բերանաբացեալ գտանիլ. և Հեղուլ, հոսել. Էէրէի պէս Բացուիլ ու Լռփէլ, Վազընէլ. *Իակ գեան բերանացեալ գալաւանգօք ապիանայն. Խոր. Բ. 59: *(Աբեգային զնեբ լոյս) ՚ի վայր կոյս հեղուլ՝ բերանացեալ, ՚ի պէս նեղբնոցս վազելութեի. Եղիշ. Ը: *Աբեգային բերանացեալ՝ հոսէ, հեղուլ զթողութիւնն լուսոյն. Շէր: *Տէս անդ բերանացեալ զնոցուածս թիգին. Լ.Ի. պՀԲ: *Աբիւնն և ջուրն ՚ի բերանացելոյ երակէն հոսեալ. Թէոդոր. Խ: *Օգն... խոնարհի ՚ի ծով, և բերանացեալ համբառնայ զջուրն ՚ի վեր. Շէր: *Գնա ուսի՝ հոսելով ընդ երկրաս... և առքա (երակքն ջրոյ) յոյժանօք ալեացն ձչնեալք, այն որ ՚ի ներքս (կամ ՚ի ներքոյ) ՚ի նոսա բերանուելն է, ՚ի վեր կոյս բերանացան, է որ ՚ի հայոց լերինն, և է որ յայլում. և առքա են կարծեցեալ աղբիւրքն. Փիւ. Լ.Ն. ա. 12: (Ուր Թերևս մարթ է խնամել և ածել. բերանացան, իբր բերանով ցանօղ կամ ցնգօղ):

ԲԵՐԱՆԱՑԱՒ. ոյ, կամ ի. գ. Ցաւ կամ խոց բերանոյ. որ և առ Գալէանոսի ԲԵՐԱՆ գրի. *Ագծաւ. Ulcera in ore. *Գալուսն միչակ... բերանացաւս խիաս, և աղբերաց պակասումն. Տ՚ոմր:

Ի ՄԻՒՍԻՆ ԲԵՐԱՆԱՆԱԼ. Շստոմόομαι. որպէս Թէ՝ Բերանահիչել. բերան ՚ի բերան հպիլ կամ ամփոփիլ, կամ հոսիլ. Էէրէն Էէրէի բանալ կամ բացուիլ. *Մէկտ առ միմեանս բնաւորեցան մուտք ընդունն և ելք լսականքդն... մինչ զի ՚ի միասին բերանանալ առ միմեանս. Նխս. կոյ: *(Ծովք) յոլովք են, և բերանացեալք են առ իրեարս՝՝. այսինքն որոց մին հոսէ ՚ի միւսն. Վրտ. ծՀ:

ԲԵՐԱՆԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ընդ վ. *Բերանացաւութեի յոլով. Շէր:

ԲԵՐԱՆԱՑԻ. Հ. Բերանով. Տ՚ոմատ. Ore. Էէրէով. ազդեալ. *Ծրծառն՝ յորժամ զառապատեաց բունկին կամիցի չինել, բերանացի քաղէ ասնի չիղս. Վ.իյոր. Ը:

ԲԵՐԱՆԱՑՈՒԻՑԱՆԵՄ, յոցի. ն. Στομόω. Os vel ostium facio, aperio. Իբրև զբերան առնել, կամ բանալ. *Որովայնացոյց, բերանացոյց. Եվէ. ծՀ. սա վրտանայ: *Չվշիտ գուռն տերունեան (կոլից) բերանացուցեալ. Թէոդոր. Խ:

ԲԵՐԱՆՈՒՆ. ա. Φερώνυμος. Ferens nomen ex rebus gestis. Բառ քերականական, որ ասի զանուանէ եգելոյ ըստ բերման իմիք, կի անցից անցելոց ընդ անձն ուրուք. կր մովսէս կոչեցաւ, զի հանաւ ՚ի ջրոյ. այսպիսի են բազումք ՚ի յատուկ անուանց յամենայն ազգս. *Բերտանուն է, որ նիմիքէ պատահէ եգեալ է. Թր. էէր. ուր ՚ի յն. գնի օրինակ Μεγαπενθής, անուն արքայի արգիացոց, և ՚ի հյ. նիւթական թարգմանութեի ասի. *Իբրու թէ վանեալ և Մեծասուգ՝՝:

ԲԵՐԱՆՈՒՆԱՊԷՍ. ՀՀ. Φερωνύμως. Nomine rei vel respondente, vel congruo. Կրպէս բերանուն. ըստ յարմարութեան գործոյն. անուամբ որ տիրապէս պատշաճի արդեանց. *Որ զամենայնն արբ նորինէ (ասծ)... բերանուն ապրատպէտ եղև առաստցեալ. Աբիսա. Ծ: *Իակ զի և որգի մխիթարութեի կոչեցին զայս առաքեալքն, Թոսի ինձ բերանունապէս յառաքինութեի անսի կոչեցեալ, որպէս առայն ինչ բառական գոլ զսա և ճահաւոր. Ոսի. գծ:

ԲԵՐԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Φερωνυμία. Ունելն կամ գնելն զանուն գիտող իրացն եղելոց. *Յոգնագոյն որակութեիք ՚ի ներքոյ բերանութեիդ պարփակեալ են. Եբէր. էէր:

ԲԵՐԱՆՍԵՄ, եցի. ն. Στομόω. Os claudo, obstruo. Ափիբերան առնել. ըմբերանել. կարկել. պապանձեցնել. ողղնել փզգամգ. *Տասանակն այ զգագոն բերանուել կործանեաց. Վ.իր. էէր: *Մինչ գնա ՚ի սեղանս վայելչութեի իւրեանց՝ կերակուր ՚ի բերանս էին, բերանեցան ՚ի բաղկ բաղխման անչափ աղէսիցն. ՁԿ. իի:

ԲԵՐԴ, ի, էց, իս, իւք, կամ աս. գ. *Ակրա, ἀκρόπολις, πύργος. Arx (arcis). Շինուած բարձրապարիսպ ՚ի վերնակողմն քաղաքի՝ իբրև ամրութիւն. ամրակոզմ քաղաքին բրգօք և աշտարակօք. կամ ասլոյն չինեալ աւան անառիկ՝ հանդերձ զօրօք և զինուք. գղեակ. ամրոց. ակառն. գագ. *Եւ չինեցին զամրակոզմն գլուխ քաղաքին ՚ի պարիսպս ամուր՝ յաշտարակս հզօրաց. և եղև նոցա այն իբրև բերդ ՚ի բերդի ամրացեալ քաղաքին: Գալ մարտ գնեվզբերդսան՝ որ յերուսաղէմ էր ՚ի ներքս ընդ բերդսան: Հազարապետան գղեակ բերդին (բերդաքաղաքին, լատ յն): Ամրացան ՚ի բերդս երկուս ամուրս: Եհոզ ՚ի վերայ բերդին զիմոն: Ոան բերդին պահպանման: Զբերդսան նստէին ՚ի բերդն արշաւեցին. ևն. ա. Բ. Ղ: *Նստան շուրջ զքերդսան. Խոր. Գ. 35: *Ցարձակէին ՚ի վերայ բերդից և աւանաց. Եղիշ. Ք: *Բերդիւք. զբերդիւն. Խոր. Ծ: ՁԿ. իի: *Ամուր բերդից. Փոփդ: Տ՚ես և ԲԵՐԴԱՆ:

ԲԵՐԴԱԿԱԼ, ի, ացս. ա. գ. Ունօղ և պահօղ զբերդ. բերդապահ, և բերդաւեր. *Հրամանն ասին բերդակալին. Բ.պղ. Ք. 59:

ԲԵՐԴԱՆԱԼՔ. և ԲԵՐԴԱՆԱԼԱՆՔ. } Պահապան զբերդ բերդին. *Լքեալ բազում հաւքարօք՝ բերդակալս թողուին. Բ.պղ. Ք. 55: *Եւ զի բնանցն բերդակալս արարեալ՝ զդուշացուցին. Փոփդ: *Եւ բերդակալեանքն... նեղեցին զնոսա լատ

հրամանին տուեալ։ Բուզ. Ք. 59։

ԲԵՐԴԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ, ց. Մարտաւ դրօշքի կամ պատերազմ ընդդէմ բերդի. և Մարտակոց. *Իբր զպատնէշս ամրաբերձ բերդատեղուտիւնէ՝ կանգնեալ ոտս ան վպարտիցէին։ Նար. ղԲ։

ԲԵՐԴԱՄԻՋ, միջի. ց. Մէջաւորին բերդի. բուն դղեակն. գՓղնէին իւր. *կէսք ի բերդամիջին, և կէսք զքաղաքամէջեան լը ցին խնձորիք. Ագաթ։

ԲԵՐԴԱՄՐՈՑ. Տ. Բուր. *Առին դարձեալ զբերդամրոյն իւրեանց. Ոսկիփոր։

ԲԵՐԴԱՅԻՆ, յինց. ց. Բնակելոցքն ի բերդի. ամրակոնք. *Վառեալ զզօրան ի պատեւազմ ընդ բերդայինան՝ առնուզ զամբոցն. Զգուշ նորա հատեալ՝ առ բերդայինան յղէին. Աւծր. գ. 2։ Ք. 6։

ԲԵՐԴ ՆՄԱՆ, ի, ից. ա. Նման բերդի, ամուր կամ բարձր հանգոյն ամրոցի. *Ըստրջ զբերդանման ապարանսն պարապէ զբլուրն չուրջանակի. Աւծր. ա. 11։

ԲԵՐԴԱՊԱՀ, ի, ից. ա. ց. Պահապան բերդի. բերդակալ. գայն պէտ ճիսի. *Բերդապահս և վերակացուս կացուցեալ. ՁԿ. լԲ։

ԲԵՐԴԱՏԵՂԻ. ց. Տեղի բերդի. ամրակողմն. *Ամրանայ ի բերդատեղն աւա նին շաղատու. կաղնաք։

ԲԵՐԴԱՏԷՐ, տեառն. ց. Տէր բերդի. փիպաթ, գալ ազատ. *Եւ էր բերդատէրն այր քաջ։ Կոչէր զբերդատէրն գալ իւր ի հնազանդութիւն։ Էրին բերդատէրքն երեք եղբարք. Ռոմ։

ԲԵՐԴԱՑՈՒՐ. ա. Տուօղ, այսինքն մատնօղ զբերդն. *Զքաղաքատուրս և զբերդատուրս... մատնիցէ մահու. ՄԽ. դա։

ԲԵՐԴԱՓԱԿԵԼ. ա. Արգելչաւ կամ արգելմամբ ի բերդի. *Ի բերդարգել պահարանին. Բուզ. Է. 3։

ԲԵՐԴԱՑԻՔ, ցեաց. ց. որ և ԲԵՐԴԱՑՈՒՔ. Բնակիչք բերդի. ամրականք. *Բերդացիքն ետուն առ վտանդին զբերդն. Ռոմ։ *Բերդացեայն նեղեալ՝ սկսան խնդրել ընդ պարիսպն. Ոսբէն։

ԲԵՐԻԱՌԱՂԱՌ, ի. ց. Բերդուստր քաղաք. քաղաք ամուր. *Ի բերդաքաղաքն՝ որ կոչի բերկրի. Լսող. Ը։ *Շինեաց զպարիսպն բերդաքաղաքին, որ կոչի ռամանուալիս. Ռոմ։

ԲԵՐԴԱՌԱՂԱՌԱՑԻ, ցեղ. ց. Բնակիչ բերդաքաղաքի. *Ապատամբեալ յաղուսից բերդաքաղաքացիքն ցրուայ՝ձեռն տու եղեն արքային պարսից. Կաղանք։

ԲԵՐԴԵԱՆ. յած. որպէս Բերդք. ամբոցք. Բէբդեր. *Զբերդեան ամրոցսն Հայոց՝ի բաց կալան. փոխ։

Եւ որպէս Բերդակալք, բերդապահք. *Տպրին հրամանն՝ի բերդեանն, զի նեղեսցեն զնոսա. Զազատ կանանսին անգէն՝ի բերդեանն քաշեր. Բուզ. Ք. 58. Ե 59։

ԲԵՐԴԶԵՂ. ա. Հերարձակ. երկայնաձեր. (Թերևս գրելի, Բերդգէղ, կամ Բրդգէղ). իբրու Բրդգէտ երկայն հեռվք. կամ զեղեալ գիտովք. յն. Κομῶν, κομαων. Comatus, comam alens. *Լսի ցեմք զկատաչ ուրուք, յորժամ զբոլոր բառնայցէ... և՝ի բերդգէղ չղջեացի, և ցնցոտիս պատեալ. Ոսկ. ԷԲ. ծՁ։

ԲԵՐԽՆՈՐԴ, կամ գի, գեաց. ց. Ամբողջանալ կամ բնակեալն՝ի բերդի. հիմարէ, գաղնէի. *Հասին՝ի վերայ գաղղեակաքն բերդնորդեացն. Բուզ. Ք. 55։

ԲԵՐԵՄ, բերի, բէր. ն. Φερω, ἀγω, ηνεγκα, կամ ἠγαγον. Fero, tuli; porto, ես. Ածել անտի այսր. մատուցանել. մերձենալ. բառնալ և կրել՝ի հեռուստ ոմն առ մեզ. պեր՝ս՝ պոբայս ՝ի՝ պոբէքէ, պէրքէ, պեր ՝ի՝ բէրէքէն, ա՝ի՝ բէքէն. սանս. պրէ. *Բերէք առ իս այսր։ Բերէք այսր զայն։ Բէր ինձ որս։ Բէր մատռի ինձ։ Բերէք ինձ գահեկան մի։ Բերէք տաճարապետիդ։ Եթէ ինչ ոք գայ Բերէին նուէրս տեառն։ Եթէ զայն առ լիա մայր իւր։ Բերէին առ նա զամենայն հիւանդս։ Բերին առ յետս։ Բերին առաջի նորա։ Եթէ զնա յերուսաղէմ։ Եթէ պատարագս՝ի տուն տեառն։ Նաեւ բերէր ոսկի՝ի սովիերայ։ Ուստեր զգործանն, զոր բերին յերկրէն և գիպատուց։ Բերէին մանչօք զայր մի։ Եդին՝ի վերայ նորա զնաչէն՝ բերել զկնի յետ։ Ոչ բերաք ինչ յաշխարհս, և ոչ տանել ինչ կարասցուք. ևն։

ԲԵՐԵԼ. որպէս Ունել. կրել. բառնալ. տանձնել. յինքեան ցուցանել, երևեցուցանել. յայտ առնել. հանդիսայուցանել. *Սրտմտութիւն գառնուլճէ չտրաչալ գազանսպէս վարեալ բերէր. Ք. Ա. Գ. 25։ *Գոյն բերել (յինքեան). Պղծ։ *Սէր օգտի ընկերացն բերելով։ Չուսիլս կերպանսին բերելոյն։ Զբարս յինքեան բերէ. Ագաթ։ *Փղոյն՝ի մեզ բերցուք. ՁՁԲ։ *Ի վերայ մեր և՝ի մեզ բերելով զչլուխն։ Զբեռինսն չարագոյնս և բազմապատիկս քան զնոսին ընդ մեզ բերութիւք. ՁԿ. խ. ապ. Ն պաւ։ *Բերելով զանբերելի ցաւսն՝ համբերից ասէր. Աւծ։ *Որք՝ի մարմնի զանմարմնականացն բերելով արուեստ հաւատոյ։ Զանուսանելութիւնն յինքեան բերել, և զհանգիս մտերին. Շաւ։ *Զվէրսին զօրացն բերէր յանձին զքաղաքավարութիւն։ Բերէ յինքեան զօրինակ լուսեղէն երկրին եգիպտացւոց։ Զօրինակ բերէ զմանձրամած սպրդն. փոխ։ *Զվերնոյն բերէ վնասանութիւն։ Բերել զինանութիւն երկնային հրեշտակացն. Եղիշ. ա։ ԺՀ։ *Զլոյս գործն՝ զքահանգեսեայն բերէր տեսութիւն. Խոր. գ. 37։ *Զինչ խորհուրդ բերէ քարոզն, և քահանայական աղօթքն. ՁԿ. իՀ. Եկ։ *Ցինքեանս բերցեն զկենդանիս։ Զբարուցն յինքեան բերելով մտերմութիւն. Պիտ։ *Որ զայսպիսի զօրութիւն յինքեան բերէ. Շ. Բարդ։ *Իակ գոս զամենայն բերելով զարուն և զչոր և զպտուղ և զծաղս։ Բերէ պապաճն (պողոմայ) զբարձրութիւն սորա (իմացին). Ան. Բարդ։ *Զբերելոն՝ի կշիռ ձեռնն վերկր և զերկին՝ տարար յարգանգն։ Բերոզաց բազկաց։ Բերօզ համայնից, և գոս ինչն՝ի բնաւս. Նար։ *Նախանձ բերել (յինքեան). Թուոց. Ե. 14։ Խոր. Ք. 48. 50։ Նար. Երփ։ Պիտ։ *Ոչ ընդ ուժգ բերելով սրտմտութիւն. Պիտ։ *Ծուեալ բերել. Փոխ։ *Տրտմութիւն բերէ յինքեան. Պիտ։ *Ոչ միայն ծերն՝ երկրորդ անգամ մանկական բարս բերիցէ Թերևս, այլ և արբեալն. Պղտ. օրին. ա։

Բերել. որպէս Բերս ընծայել. պտղաբերել. բուսուցանել. արտադրել. տալ. պատճառել. առնել զօգուտ ինչ կամ վնաս. առնել. իր. Լինել. *Պտուղ բերել. Ցհ. ծԵ. 1. 8։ *Բերբեր ընդ միոյ երեսուն. Մրկ. Ք. 8։ *Մինայի, զի բերցէ խաղող, և եթէ փուշ. Ես. Ե. 2։ *Ի հրապարակս համարձակութիւն բերէ. Ագաթ. ա. 20։ *Օտարաբուխիս ինն բերին՝ի լսելիս մեր. Գծ. ծԵ. 20։ *Զձեր օգուտն ե կեալ բերեսցէ ձեզ. Ագաթ։ *Զայս (բարիս) եթէ մերոյ աշխարհիս խաղաղութիւնն և չինութիւնք բերօղ. Խոր. ա. 23։ *Ես ոչ օգուտ բերէ։ Բերեն ախտաւորութիւս։ Ո Ձ պարսաւսնս բերէ, այլ գովութիւն. Պիտ։ *Ո՞րքան օգուտից և չնորհաց առ՝ի յայ նոցա բերօղք են. Խոս։ *Ոչ բերես վճիռ կորստեան, այլ կատակ ազատութիւն. Նար. ՅԲ։ *Ոչ եթէ քեզ ծերութիւնն հանճար. Մաղ։ *Շինութիւն բերիւր։ Զինչ օգուտ յայնմանէ որդւոց բերցի. ՁԿ. լՀ։ *Որ ինչ առ մեզ բերին առ՝ի քէն հոսմունք քաղցրութիւն. Նար։

ԲԵՐԵԼ. որպէս Համբերել. հանդուրժել. տանել. տոկալ. փաչէլ. ԹՀմանալ. ՀՁՁ, պայմանագ, սապր ԼՆՁ։ *Բերել զմահս գժնդակս, կամ զաղետս, կամ համբերութեամբ զիրատս. կամ զաճատու սեսիլ. Շաբ։ Խոր. Ք. 68։ ղԼանթ։ Ոսկ. ՀԿ. ա. 3։ Նար. Ք. կԼ։ *Ոչ կարացեալ բերել զչուութիւն՝ ալաղակեաց. ԻԳՀ։ *Ոչ կարէին բերել՝ի լսելիս զբարբառն ահաւոր. Զգր. ԼԲ։ *Ոչ հանդուրժելով բերել զփառսցն ողբանութիւնն. ԼՀ. ազ։ *Ոչ բերէ ասել կարգ բանիս։ այսինքն չտանի, կամ չԹողու. Խոր. ա. 6։

ԲԵՐԵԼ. որպէս Վարել. ձգել. սահցել. *Կարգ բանիս բերէ ինձ՝ խոտնել ընդ ձոյն աւետեացս բոլոր գուժիս. Նար. ԼԷ։ *Ձիս բերէ գնգերել՝ի ներքոդումն։ Ի հարկէ սովոյն բերելոյ. ՁԿ. լԲ։

ԲԵՐԵԼ. ոյլևայլ ոճով ըստ յարակից բառից. *ՁՀշմարիտ կերպարանս բերեալ՝ի աչս կուսէն սս. այսինքն զգեցեալ (ըստ յն. ոճոյ). Ագաթ։ *Սակաւ մի բերեալ ոգի (այսինքն առեալ) բացաւք զաչս. փորպ։ *Ոչ գանգաչեալ մտօք խօսիցիմք, այլ իմայսածովք զքանն բերիցեմք սս. այսինքն արտաբերիցեմք. Խոս։ *Խորհուրդ ընդ իս բերելով սս. այսինքն խորհրդակցելով. Խոր. Ք. 23։ *Զիմաստելոյ նոյա զՀնչիւ և՝ի միտս անգամ ո՞ բերէր սս. այսինքն յիշէր. Լսող. ծԲ։

ԲԵՐԵԼ. ի ՀԱՄԱՐ կամ ՁՀԱՄԱՐ. Համարել. Հաշուել. *Ձարգասիսն՝ի համար ոչ բերէին. Ք. Ա. Գ. 4։ *Ձինչ բերիցեմք՝ի համար զմեր Նեղուածիւն. Ագաթ։ *Ձմերոյս ով բերել զհամար։ Ձայսցեցլոյն ով բերիցէ զհամար. Լսող. ծԲ։

Ի ԳՈՐԾ ԲԵՐԵԼ. Վարել. ի կիր արկանել. կատարել. *Ձհյամայեալն՝ի գործ բերել։ Մինչև՝ի վախճան զհյամայեալն՝ի գործ բերել. Ագաթ։ Կոչեան։

Ի ՀՈՒԶ ԲԵՐԵԼ. Ի դէմս բերել. Ի մէջ բերել. Ի նեղլաս բերել. Ի գուրս բերել. Ապտաչս բերել. Ի վեր բերել. Ի վերայ բերել. Յառաջ բերել. ևն. Տես՝ի յարակից բառս անդ։

ԲԵՐԵ՛Ր. կոր ը. Տես՝ի վեր անդր։

ԲԵՐԵԼԻ, լեղ, լեաց. որպէս Բերօղ. *Ձբերելին արհամարհէր Թշնամանօք. Ագանանք։ *Վան բերելեացն աղաչելոյ. Ք. Ա. Գ. 20։

ԲԵՐԻՄ, կամ ԲԵՐԵՆԼ ԼԻՆԻՄ. որպէս Վարիլ. դիմել. խաղալ յոժարել. դեգերիլ. չարժիլ. ձգիլ. յօժարիլ. ուղղիլ. ածիլ. մատչիլ. *Հոգի ՍՀ բերիւր՝ի վերայ ջրոյն. Փիլ. ԼՒ։ *Ալիգոյն բերի հրամանաւն ՍՀ յընթացս. ԼՀ. ազ։ *Ա յսր անգր բերեսցլ լիներ երիվարսն։ Ծովագը նայ ընդ երկիր բերալ լիներ. Խոր. Փ. 55. Ե Ք. 12։ *Օրինակաւ ջրոյ առ երկրաբաւ բերելով. Աբիսա. Ֆ։ *Ընդ երկիր բերի գործք մեր։ Ձիք անդորր՝ի ընդ երկիր բերիլ։ Անհաճր ընդ մեղն բերիլ։ Շրջրջ բերցի զօրինօք և զվկայութիւնսն ՍՀ։ Հարկ է ընդ քրոն բերիլ, և աշխատիլ. ԼՀ. ազ։ *Սիրոյն կատարօք բերիմ։ Ընդ ամբառնալն և այսրէն (՝ի վայր կոյս) բերիմ։ Ընդ բնութիւն բարի բերկրանօք բերին. Նար։ *Բե-

բիլ՝ի խորհուրդս իմաստութեան, կամ՝ի կամս նորա. կամ՝ի հրապոյրս ցոփութեան. ՝ի նախանձ, կամ նախանձու.՝ի բարկութիւն, կամ բարկութիւք. Ցհ. ԺԲ. ԼՆ։ *Լքեալ զեաւ մեռօք բերին առ զօրութիւն ճշմարիտ նշանիս։ Ա՛ծայինքն ոչ ըստ մարդկայնոցս բերին յակամայ շարժութեան և ըստ պատահման. Շ. Բաւիղ. Ե ֆԼ։ *Ուր հողմք և ալիք մեղայն ոչ բերին. Խոր։

Դարձեալ՝ վարիլ, որպէս քաղաքավարիլ. կառավարիլ. *Հեղութիք և խոնարհութիք բերիլ առ ամենեսեան. Շ. ընդհանր։ *Ա յսպիսի անիրաւութիք բերիլ՝ի դատաստանի. Սարգ. ՟. պ. ՟։ *Հյամենամաեալ զկառավարն ընդ բերեալքս. ԼՂԲ. ԺՀ։ *Մի՛ (այսինքն ոչ) երբեք ինքեամբ աշխարհ բերեալ լինի. Մագ։

Եւ վարիլ, որպէս՝ի կիր առեալ լինել. իմացեալ լինել. նշանակիլ. վերաձիլ. աւանդիլ. *Հեզութիւն անուն մի է, բայց՝ի վերայ բազմից բերի։ Ըստ տան նշանակելոց (սաորդութեց) էն բերի։ Եւ այլ՝ որ ընդ առջօք բերին. Շ. ֆԼ։ ՍԿՀ. ՟։ ԼՂԲ. ԿՓ։ *Եւ որ զկնի բերին ասացեալքն։ Ի նախնեացն և այլոց բերեալ. Նար։

ԲԵՐ՝Ի ՄԻՋՔ. Ի մէջ բերօղք. բառ. բասօղք. բանաարկուք. *Դուք էք քինաքնդիրք արատոյ, և բեր՝ի մէջք. ՄԲՓ. ՃՐ։

ԲԵՐԻԻՂ. Տ. ԲԻՒՐԵՂ. Βηρύλλιον. *Ոսկեքարն և բերիւղն. Բրս. ՟ ընդէր։

ԲԵՐԻԻՐ, կամ ԲԵՐՐԻԻՐ. Տ. ԲԵՐՈՒ. *Տնկեաց՝ի նմին այգւոջս որթս բերրիւրս։ Եղիցուք որթք բերրիւք, զի մի խըլեցիցէք յայգւոյ անտի. ՄԲՓ. Ե. Ղ։

ԲԵՐԿՐԱԲԵՐ. ՟. Բերօղ կամ առիթ բերկրանաց. *կանաչ սունկ, և բերկրաբեր աւետիք. Ածր. Ե. ԱԱ։

ԲԵՐԿՐԱԲԵՐՁ. ՟. Ուր իցէ բերկրութիւն բարձր և վսեմ. *Տօն բերկրաբերձ, և սոսկալի բոլոր բանակաց. ՍԿՀ. ԿԲ. ՟ք՟։

ԲԵՐԿՐԱԼԻ. ՟. Ուրախալի, կամ ուրախալից, և բերկրեալ. *Տեսեալ բերկրալի սրտիւ զՀաճոյական աւետիսն. Վրդն. ՟։ *Դու մի՛ արտմիր բերկրալի, ղբէզ ոչ լծողից յաշխարհի. Գնձ։

ԲԵՐԿՐԱԼԻՐ. ՟. Լի կամ լցեալ բերկրութիւն. ուրախալից. *Ազաղակեցին բերկրալիր բերանով... Բերկրալիր չլծանց։ Բերկրալիր բանից. Նար. Խ. Ե ՟՟։ *Ա՛յ հրաշալագործ բերան բերկրալիր՝ դու լռեցեր այժմ՝ի խօսելոյ. Գնձ։ *Ընդ երկիւղ խնդութիք և բերկրալից ուրախութեամբ. Շար։ Զ. ԼԲ. ԽԼ։ *Ընդ արդարոն խայտալ և բերկրալից լինել. Բրս. ՟՟։

ԲԵՐԿՐԱԿԱՆ, ի, աց. ՟. Ուրախական. և ուրախարար. *Սիրոյն արտասուքն և տրտմութիւն քան զամենայն ծաղր հեշտալի և բերկրականք են. Ոսկ. ՟. Կոր։ *Ա՛յսօր ընդ բերկրական զուարճութեան կրեցեր աւետեաց զսէրն տերունւոյ՝ի քեզ. Շար։

ԲԵՐԿՐԱԿԻՑ. Տ. ՈՒՐԱԽԱԿԻՑ. *Զա նասցուք այսմ ձայնի և փառաւորութեամս և պատուոյս բերկրակիցք լինել. Մագ։

ԲԵՐԿՐԱՄԻՏ. Տ. ԽՆԴԱՄԻՏ. *Բերկրամիտ յոյսով սպասեն. Պիտ։

ԲԵՐԿՐԱՆՈՑ, ի, աց. ԳՓ. Տեղի բերկրանաց, զուարճութեան և զբօսանաց. Ածր. *Հլսայեաց բազմել՝ի վանգակս բերկրանոցին առ՝ի ճաշակել կերակուր. ՃՃ։

ԲԵՐԿՐԱՆՔ, նաց. Տ. ԲԵՐԿՐՈՒԹԻՒՆ. *Արքայութիւնն բերկրանք են և ասուէն. Խոր։ *Անհամեմատ, կի՛ անկըճռելի, կամ անբաւ բերկրանօք։ Բարեզարդաբար բերկրանօք բերին։ Խօսնակ բերկրանաց։ Ախորժ բերկրանաց ճաշակմամբ. Նար։ *Ցնծալից բերկրանօք. Շար։ *Զլսաղայն անձինս լի առնէին ուրախական բերկրանօք. Լաոս. Ֆ։ *Ուրախութեամբ և բերկրանաց. կՒրղ. Վ։

ԲԵՐԿՐԱՊԱՏԱՐ. ՟. Պատարուն բերկրութիք. բերկրալից. *Վայելչական և բերկրապատարն խնդութիք. Նար։

ԲԵՐԿՐԱՍԻՐԵԼ. ե. Բերկրիլ սիրով. զուարճանալ. *Ուրախացի՛ր և բերկրասիրեա մայր լուսոյ և բերկրանաց. Թէոդոս. ՝ի կոչն։

ԲԵՐԿՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԲԵՐԿՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Բերկրացոյց զամենայն հոգիս. Գ՟Խոփ. ԻԼ. ՟՟ Վէք։

ԲԵՐԿՐԵԼԻ. ՟. Ո՟ Բերկրական. յն. բերկրիլն. ուրախ լերն. *Ցորժամ մանրամ զբերկրեալին ուսանիցէ՝ի գաբրիէլէ. Բրս. ՃՒ։

ԲԵՐԿՐԵՄ, եցի. ն. } Χαροποιέω. ԲԵՐԿՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. }Laetifico, exhilaro. χαριεντίζομαι, facete dico. Տալ բերկրիլ. ուրախ առնել. զուարթացուցանել. զուարճացուցանել. ղաղ ԷՄՓ. *Ցոյս հանդերձելոցն բերկրէ զհոտաստեայսն։ Իւր ինքեան փառաւորութիւնն բերկրէ զիւրաքանչիւրսն. Խոր։ *Նախ զսեւելսն բերկրեն, և ապա զսիրան. Նար. ԷՐՓ։ *Բերկրէ զնոսա. Ճ. Գ։ *Ո՛վ խաչ բերկրօղ. ԵԿԻՓ. Խ։ *Որ զհոգին բերկրեալ կուսին. Շար։ *Ա՛յս ինչ արդեօք իցէ, զոր ես ասեմ նշանակել ձեզ, և բերկրել զանձն քո. Պղպ. ՟՟։ *Ջորամեցեալսն սիրա բերկրեցուցեր։ Իսկ բերկրեցոյց, որով տրամեցաւ. Նար. ՃԲ. Ե ՟՟։

ԲԵՐԿՐԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ՟. Χαροποιών Laetificans, laetificus. Որ բերկրեցուցանէ. զուարթարար. որ և ԲԵՐԿՐՕՂ, ԲԵՐԿՐԻՉ. *(Բեր որթոյ) ուրախարար և բերկրեցուցիչ սրտից մարդկան. Ա՛Ր. Ը։

ԲԵՐԿՐԻՄ, եցայ, եա՛ց կամ եա՛. յ. Χαίρω, εὐφραίνομαι, εὐδυμέω. Gaudeo, laetor, ից. Բերկրիլ ըստ որում խրախ լինել՝ի տես և՝ի լուր բարեաց. ուրախ լինել. ուրախանալ. խնդալ. ցնծալ. հրճուիլ. խայտալ. զուարթանալ. ԵՒՓԱՀ, ղաղ օյմագ, խՒՆՔՍԱՆ օյմագ. *Ի տեսանելն զքեզ՝ բերկրեսցի՝ի քէն՝ որ գերեալք են։ Բերկրեսցեն՝ի քէն՝ որ գերեալք են։ Բերկրեսցի ոք, սաղմոս ասասցէ։ Ի յայսմանէ փառաց նորա ցնծացեալ բերկրեսջիք։ Որպէս մայր որդւովք բերկրեալ։ Սրտի բերկրեցելոյ (կամ բերկրելոյ) երեսք ծաղկին. ԱՆ։ Իսկ Ղ՟. ՟. 27. *Ուրախ լեր բերկրեալ, տեր ընդ քեզ։ Յն. ԵՒՔԱՐԻՏՕՓՆ, իմն չնորհազարդեալ, ՝ի խարիս, որ է չնորհ. բայց և արմատ նորում է խարս, այս ինքն ուրախութիւն։ Արդարև բերկրեալ ես, որ անձառելի չնորհին դու միայն արժանաւորեցար. զի ոչ միայն բերկրեցար, այլ և ուրախութեան և բերկրանաց ազգի մարդկան գտար առիթ. Կիր։ *Որ զհրեշտակին զձայնն լուեալ՝ հիացեալ բերկեցար։ Ուրախ լեր և բերկրեա մայր և կոյս։ Ցնծացեալ բերկրի սիրոն։ Աբեամբ նահատակացն բերկրեալ. Շար։ *Բերկրիլն Թուխ ինձ ծայր լինել ամենայն ուրախութեան և ցնծութեան իրաց. Սարգ. ՟. պ. Ֆ։ *Ցոյժ ցնծացեալ բերկրեցաւ Թագաւորն. Եղիշ. Ե։ *Ուստի բարձրեալն ՃԾ պարուեալ բերկրի։ Բերկրեալ, կամ բերկրեցեալ. բերկրեցելոյ։ Բերկրեցելոյն պարոյց. Նար։ *Ի կենցաղումն բերկրեալք Սրտին բերկրեցելոց. Պիտ. ուր դտանիր գրեալ և Բերկրիցեք, իբր բերկրիցեք։

ԲԵՐԿՐԻՉ. Տ. ԲԵՐԿՐԵՑՈՒՑԻՉ. *Ո՛վ իսաչ բերկրիչ. Եփէ. Խ։

ԲԵՐԿՐՈՒԹԻՒՆ. ԳՓ. Χαρά, εὐφροσύνη. Gaudium, laetitia. Բերկրանք, բերկրումն. բարեկրութիք, այսինքն ցնծութիք. ուրախութիք. խնդութիք. խնդասք, ցնծասք, սէվՀՃ, ղաղԼՓ, ասորոյ, սէՓա. *Ուրախանայի յանտրտում բերկրութիք վայելիւք։ Զուրախութեցն բերկրութիս։ Ուրախակիցք խմումն լինիցիք բերկրութիք։ Ի զգայութիցն բերկրութիս. Պիտ։ *Ընծանց կամ հոգևորական բերկրութիւն։ Բերկրութիք հարանեաց, կամ բարւոյ, կամ բարեաց։ Զայն, կամ բարբառ, կամ նաւակաւոք, կամ բաժակ բերկրութիք. Նար։ *Ի բերկրութիք լինել և յուրախութեան։ Միշտ խնդութիք, հանապազ ցնծութիւն, յաւէտ բերկրութիւն։ Միով բանիւ պարտութիք բերկրութիք զերան անուանեաց և ցնծութիւ. Սարգ. ՟. պ. Ֆ։

ԲԵՐԿՐՈՒՄՆ, ման. Գ. Բերկրիլն և բերկրութիւն. բերկրանք. վայելք. և Ծաղր կամ ծիծաղ. *Բերկրումն երեսաց։ Զանյագ զամենայն դաշտային զբերկրումն. Փարպ։ *Բերկ[illegible]զբերկրումն. Խոր։ *Ընդ բերկրումն նոցա պարել. Նար։ *Խրատապես առ հոգին յարել զբերկրումն. կԻՐՂ. Վ։ *Հարազատասաց բերկրումն. ԵՓէ. Խ։ *Դատարկուն և բերկրումն. ՎրԹ. Կդ. Ք։

ԲԵՐՁԱԲԵՐԻԼ. Բերիլ՝ի բարձունս. *Հերձաբերիլ՝ի ստորին կենացս. Ցհ. ՟՟. Յհ։

ԲԵՐՁԱԿԱՏԱՐ. Տ. ԲԱՐՁԱԿԱՏԱՐ. *Զկարծանումն բերձակատար պարտպաց (կամ բարձրակատար պարսպին). Պիտ։

ԲԵՐՁՐՈՒԹԻՒՆ. Փոխանակ գրելոյ Բարձրութիւն՝ Նար. Խ։

ԲԵՐՈՒԿ, կամ ԲԵՐԻԿ. ՟. Ըրպէս Բերլի. *Ա՛ռ զորթոյն բերուկն. ԼՆ. Վ՟՟։ ՃՀ։

ԲԵՐՈՒՄՆ, ման. Գ. Φορά. Latio, motus. ἀγωγή, ductus. Բերելն, և բերիլն (ըստ ամենայն տումանն). որպէս Ն. *Ի բերումն բանաստեղծութեան արուեստական բանին հանդուսանն. Նար. Յ՟՟։ *Պատուելեր զնեզ բերմամբ ածողն. Ճ. Ա։ *Զդժրն, դակացն զբերումն արտաքս հանելով. ՅՃՒ. ՃԾ։ *Ի բերմանէ իւրոցն չահից. Պիտ։ *Բերումն պալոյ. Նար. ՃԲ։ *Սա իակ գոլով բերումն բանականին՝ լար ոսկի, օրինք կոչեցեալ. Պղպ. օրէն. ՟։ Իակ Նար. Խ՟՟. *Ի ծովային բերմանց չնորհալոյս մարգարիտ՟՟. իմն զբերս ծովու, Ն. կամ կր։

Որպէս կր. *Քաջասանօրեայ՝ի տաճարն բերմամբ. Սիոան։ *Ընդ կրունկն բերմամբ։ Երկինքդ բերմամբ. Նար։ *Բերումն հողմոց. Ոսկ. յհ. ՟. 24։ *Զօգոցն բերման աչեացն. Պիտ։ *Աբեգական բերմամբն չափին. Շ. Բաւիղ. (ողք հային և՝ի յայլորդ նշ։)

ԲԵՐՈՒՄՆ. որպէս վարումն. ընթացք. դեգերանք. անցք. գնալք. *Ընդ միանգամ տարին բերմանս են. Աճաբ. ՀԲ՟։ *Ո՛չ ժամանակաւոր ըստ ծառայի բերմանն. Ոսկ. յհ։ *Որ ինչ յաշխարհիս բերմունք են. Շ. Բաւիղ։ *Կենցաղոյս բերմունք։ Ի բերմանէ ընդունայնութեան. Նար։ *Ըստ իւրոյն բերման. Սարգ. յհ. Ճ՟՟։

Կամ Ցօժարումն. ձկտումն. յարումն. *Ախորժական բերմամբք։ Ցօգուտակարագոյն բերմանէ։ Ցանգուցն բերմամբ. Պիտ։

*վնասակար, կամ վայրապար, կամ անօրէն բերմունք. Նոյ: Սարգ: *Զգայարանս անյագութեին ի բերումն աշխարհի: Քննեաց զանկարգ բերմունք մարդկան. Լմբ. ծղ: *Անբռնադատ կրիցն առ սոյն բերումն. Նոյ:

ԲԵՐՈՒՆԱԿ. Տ. ԲԵՐՐԻ. *Մի ձիասէր և վըրընչակ, այլ ձիթենի՝ միշտ բերուն ակ. Երզ. այբ:

ԲԵՐՐԻ, ըոյ, բեաց. ա. *Եսփորος. Fertilis, ferax, fecundus. որ և ԲԵՐՐԻՒՐ, ԲԵՐՈՒՆԱԿ, ԲԵՐՈՒԿ. Բերիւք լի, բարեբեր, արգասաւոր, արգաւանդ, պտղաւոր, բազմապտուղ, իրօք կամ նմանութ. Նահաւոյս, պերէէրէի, պերսէնիա. *Արգաւանդ և բերրի լինել դաշտացն՝ հասկաց լըուիթ. Փիւ. ծ. իա: *Ի դաշտ մի արգաւանդ և բերրի: Եւ է արգաւրէ բերրի և Թագաւորական դաստակերտ. Խոր. ա. ու: Բ. 39: *Բերրի էր երկիրն նոցա. Պիս: *Մատուցէ զաստղութեանն բերրի զպտուղ՝ սերմանողացն. Ագաթ: *Որթ բերրի անկեցի ի նմա. Սարկ. ԽԹ: *Անգիտութեք զբերրիսն խզելով ուռա. Պիս: *Տունկս բերրեաց՝ բերուղաց բարեաց: Հաստատուել ի տունկն կենաց բարեացն բերրի. Նոր. խլ. Ե ծբ:

ԲԵՐՔ. Տես ԲՍՐ:

ԲԵՒԵԿՆ, ոյ. գ. ոմկ. ԲՆԵԻ. Տերέβινθον. Terebinthum. Թ: ԵԷՐՖՆԻՒՆ. Պրաուս բևեկնի ծառոյն, որ լինի գեղ. *Տապկէք ... սուսլան, և բևեկին, և ընկոյզ. Ծն. խգ. 11:

ԲԵՒԵԿՆ. որպէս Անուն ծառոյ. Տես գԵՒԿԻ. Πέυκη. Picea, larix, pinus. *Վասլիցին առ սրմաոսվք երիթ ի բևեկին (կամ ի պէւկէս) փայտէ. Վէյօր. Ե:

Ի բառս Գաղիանոսի յիշի Բևեկին, իբր յն. ապտալ. և արաբ. բՈՒՆ, կամ պոսմ. Թ. Նանախշ, Ինեգիչ: Դարձեալ անդ Բևեկնի կռեժ, կամ Բևեկի իւեժ, որ և յոնական ձայնիւ կողփոնիա ասի, իբրև ուռին կողփոնիայ քալաքին. Κολοφονία. Colophonia, resina. լմ սաֆըէը: Որպէս և ի Բժշկարանս գրի. *Բևկնոյ իւեժ, յելքըլպոտոմին, կամ յելքան պուտմ, սպիտակ ձուԹ յ: Ցիչի և ի գիրս Վսփ. ծԸ. յԸ. *Բևեկի ծուխ. բևեկի խեժ յ:

ԲՆԻԵԿՆԻ, Նոյ, Նեաւ. գ. գրի և որպէս ոմկ. ԲԵՒԵԿՆ. Τερέβινθος, τέρμινθος. Terebinthus. Ծառ բևեկնոյ, որոյ խեժն է ռեւտին. Էէրմէնիին ագաճը, պոռմ. *Ծածկեաց զնոսա յակոբ ի ներքոյ բևեկնոյն. Ծն. Ջ. 4: ծԸ. 6: ՑԸ. իԸ. 26: *Եղիցին լերկ զբևեկնի տերևաթափ. Ես. ա. 30: ը. 13: *Ի բևեկնոյ և ընկուզոյ քաղցրաճաշակ պարարտութիւնք իւղոյ են. Վէյօր. Ե:

ԲՆԵԻԵԿՆԻ, Նոյ, Նեաւ. գ. գրի և որպէս ոմկ. ԲԵՒԵԿՆ. Τερέβινθος, τέρμινθος. Terebinthus. Ծառ բևեկնոյ, որոյ խեժն է ռեւտին. Էէրմէնիին ագաճը, պոռմ. *Ծածկեաց զնոսա յակոբ ի ներքոյ բևեկնոյն. Ծն. Ջ. 4: ծԸ. 6: ՑԸ. իԸ. 26: *Եղիցին լերկ զբևեկնի տերևաթափ. Ես. ա. 30: ը. 13: *Ի բևեկնոյ և ընկուզոյ քաղցրաճաշակ պարարտութիւնք իւղոյ են. Վէյօր. Ե:

ԲՆԵԻԵԿՆԻ. որպէս Գի. սարոյ. ոմկ. գԻԿԻ. արգճ. ըստ յն. ԱրԷԱՆԻՈՆ. (որպէս Թէ հէրիքենի, բաւականի. կամ շատենի. *Արκευθος. Juniper. *Երկեաւ եղիա ... և չոգաւ նստաւ ընդ բևեկնեաւ. Գ. Ի կգ. ծԸ. 4:

ԲՆԻԵՒ, ի, աց. գ. Ηλος. Clavus. որ և ՍՆԻԵՒ, ՀԵՂՈՑՄ. Կոտոր երկաթոյ կամ այլ ինչ կարծր նիւթոյ՝ սրածայր, ի պըընդել զայլևայլ իրս ընդ միմեանս. գամ. Տըն, Էեաէր. գեամոյ, գամա, ԼԻՎ (որ է սեպ). *Երկաթ բազում ի բևեռս դրացն. ՚. Ռ. իԸ. 5: *Զբևեռան ... ոսկիս. Գ. Ի գ. Ե. 50: *Իջուն բևեռաք հրացեայք. Ժող. ծԸ. 11: *Ուռաւիք և բևեռաք հաստատեցին զնաս. Երեմ. Ջ. 4: *Եղիէ ոչ տեսցէ ի ձեռս նորա զնշան բևեռացն. Ցհ. Ի. 25: *Հիւսեաւ բևեռաք. Շար: *Բերել բևեռս երկաթիս, և վարել ընդ ներքանս ոտից նորա. Ագաթ: *Ուռամբ զբևեռան պնդէն. Մխ. երեմ: *Որ բևեռաք սեռ ուեալ իցէ. Մագ:

Ընական է ասել. *Աλλῳ ἥλῳ ἐκκρούειν τὸν ἦλον. Clavum clavo tundere. *Որպէս և ասեն ի բանիկ կարգի, բևեռով զբևեռ Թափել. Ես-ագր. Ե: Որպէս ոմկ. Խալ-ով գալ-ով իշխան. Լիվ ԼիվԼի էգԹ-ըը. այս ինքն բռնութի վանէ զբռնութի, կամ դը-ժուարուէ ինչ ի բաց վարէ զայլ դժուարութի:

ԲԵՒԵՌ. որպէս *Ἄξων. Axis. Առանցք երկնից անշարժ. փիւնիլ, Տհվէր. որ են կրկին կէտք ընդ հիւսքաւ, և ընդ հարաւ, զորով հոլովին օրըստօրէ տիեզերք ողջոյն: Հիւսիսային բևեռն երևի մեզ յաստեղատանն փոքր արջոյ. որոյ հակագրեալն ծածկի ի տեսոյ մերմէ: *Զաստեղացդ՝ զոր կոչեն բևեռ երկնի. Շիր: *Եւ որ բևեռքդ են (այսինքն աստեղք փոքր արջոյ) զկոլմամբ հիւսիսոյ. Զէր. կԲ:

ԲԵՒԵՌ. որպէս կԵՆԴՐՈՆ բոլորակին. ոմկ. ԼԷՐՈՆ. Κέντρον. Centrum. *Բևեռով ամենայն գիծ բոլորակի ըստ միում միաչորուքիճ չարագոյացան ... Նոյն բևեռուիլ ամենայն կատարմամբ միանան. Դիոն. ՁՅոյ. Ե: *Որպէս զբևեռաւ չարժիչ չարժուքիճն՝ ոչ հոռւլականի իրիք, այլ իմանալոյ: Շուրջ զնովաւ՝ որպէս զբևեռաւ եղիցի. ԼՆ: Իմանի ի մեզ սիրտս որպէս բևեռ ինչ՝ նախ զկենդանուքիճն զարդարել. վասն զի և ՅԸՅայինն բասիլ նախ զը սիրտն ստեղծանիլ ասէ, և ապա որպէս ի բևեռէ ամենայն մասինն ստեղծագործի, ամենայն ուրեք զկենդանուքիճն չարձակեցուցանել ի մարմինս. Մաթս. ի էիտ. ՁՅոյ. Ե էրին: *Ամենայն և յամենայնի ինքն, որ զամենայն յինքն պարփակեալ զոր օրինակ բևեռ ուղղոց ոմանց պատրաստին. դեալ յինքն շուրջանակի պատագրելով զնոցա զրացատկետն. Մաթս. Նչ. ենէչ:

ԲԵՒԵՌԱՆ. Ոձ բևեռեալ. գաՅոյ. *Կապած է Նա, և բևեռած. Լմբ. ոչ:

ԲԵՒԵՌԱԿԱՊ. ա. ս. կապեալ. այս ինքն ունդեալ բևեռաք. բևեռապինդ. երկաթագամ. *Յանձեալ Լծակաք զերիվարս տախտակագործացն՝ բևեռակապ երկաթագործացն. (այսինքն գնասս.) Ագաթ: *Ի փայտի գնս բևեռակապ պնդեր (այսինքն խաչեր): Բևեռակապ ի փայտին բարձու պրկեալ. ՑԿ. կԲ:

ԲԵՒԵՌԱՊԻՆԴ. ա. ս. Նոյնն ընդ ալընդեալ բևեռաք. *Տախտակամած ... բևեռապինդ ... երկաթագամ տապան գործել. Ագաթ: *Հոնն վաւեալ էր բևեռապինդ սաղաւարտուն զահագին գլխոյն. կաղնաք: *Բևեռապինդ ամրացուցանել. Ասող. Ի. 11: *Բևեռապինդ հեղուսմամբ. Վրդն. ՅՆ:

ԲԵՒԵՌԱՊՆԴԵՄ, եցի. Ն. Բևեռաք պնդել. բևեռել. *Բևեռապնդեաց զմարմինն իւր ի խաչին. Տօնակ:

ԲԵՒԵՌԵՄ, եցի. Ն. Προσηλόω, καθηλόω, ἰσχυρόω. Clavis figo, affigo, firmo. Մեռեռել. հեղուսել. բևեռաք պնդել. անշարժ հաստատել. յարել. կցել. խապաս. գամել. Տբեաչագ. *Բևեռեցին զնոսա բևեռաք. Ես. Խ. 7: *Եւ անձնայն սպասան անտառին լիբանանոս՝ ոսկւով բևեռեալ. Բ. Ե. Բ. 20: *Եբարձ զայն ի միջոյ, և բևեռեաց ընդ խաչափայտին. Կող. Բ. 14: *Բևեռեցին որպէս չարագործ. Նոր. կԲ: *Բևեռեցար ի խաչին:

ԲԵՒԵՌԻՉ. Տես ԲԵՌ:

ՆՄանուէՁ ասի. *Բևեռեաւ ընդ երկիւղ քո զմարմին իմ. Սղ. ՃՀ. 120: *Բևեռեալ կամք ի տիպս պատկերի՝ ըստ առաքել առնուլին. Ագաթ: *(Հաստատեաւն աստեղք) յայտ է Թէ բևեռեալք են, և ոչ գնայուք. այսինքն անշարժք. Եփիփ: *Զբևեռիլ ընդ աշխարհական իրս. Ոսկ. յհ. ա. 43: *Ընդ երկիր բևեռեն՝ կամ գործով, կամ կամօք և հաւանուէՁ առ ի գործան. Լմբ. ոչ: *Աներևակի նեռիք խոցոտեալ... հանապազամբս բևեռեալ աստեաստ ընդ հոգւոյս: Ընդ անցաւորս այս կենցաղ կորստեան՝ կամօք բևեռեցայ: Ի քեզ պատուաստեցայց՝ բևեռեալ յօսաւ. Նոր: *Իբրև բևեռեալք ընդ նմա՝ չառնուին յանձն Թափիլ ի նմանէ: Ո՞վ տայր ինձ այժմ զմարմնոյն պօղոսի և պետրոսի զեղուլ, և բևեռել ընդ գերեզմանս նոցա. Ոսկ. ծգ. Ե կա: *Կոյն (ագամայ) ... իբր ամուանայաւ յետոյ, իբրու Թէ ի տեղոջ իւրում բևեռեալ անկեցաւ վերստին. եղիցին ասէ երկոքեան ի մի մարմին. Եփր. ծն: *Ան որ բևեռեաց զունկնն զայն զհատեալ՝ կարող էր նա և զանդամսն միաբանեալս քայքայել: Զունկնն ի տեղւոյն իւրում բևեռեաց. Եփր. կամաբ:

ԲԵՒԵՌՈՒՁ. ա. Բևեռոզ. գՅոյզ. *Բևեռիչն զմեզս մեր ի խաչափայտին. Լմբ. ոչ: *Զբևեռիչս ձեռաց իւրոց կշտամբեր. Եփր. կամաբ:

ԲԵՒԵՌՈՒՄՆ, ումն. գ. Բևեռեալն, և իւն. հեղուսումն. *Եւ մարմնոյն իւր բևեռմամբ՝ զկապանս մահու ելոյծ. Շիր: *Բևեռմամբ ոսկեայ. Գ. Ե:

ԲԵՒԿԻ, կամ ԲԵՒԿԻ. Որպէս յն. ԷՀ-գի. Տ. գԵՒԿԻ. որ և ՍՈՃԻ, ԹԵՂՕՀ. յորմէ մարին. փէղոսփգ, լամ, լամ ագաՃը: Վսփ. ծԸ: Տես և ԲԵՒԵԿՆ, և ԲԵՒԵԿՆԻ:

ԲԵՔ, կի ԲԻՔ, ի, ից. Զայն անասնոյ՝ որպէս Մեծ. աւագ. Ճոխ. իբր այլազգականքս, էէւ, պէրւ, պեօյՒ. զի ասի. *Բէքն, մեծ. և Ջէքն (որպէս Թ. ՀՒ, լօգ, ՆՒսՒ) աւելի մեծ և բարձր: Բէքքին աւանքն, և Ջէքքին խումբք ոտանաւոր կանք են և գեղարէշք. Երզն. Ե Նլ. ւեր:

Դարձեալ, իբր Տլ. կամ Ֆ. *Բաքասան կանն է, որ հրաշանալով լինի ասացեալ. բէք, այնպէս գեպեցիկ էր սկիզբն. բէք, այնպէս պայծառ են հրեշտակքն. այս է իբր այլազգական Ֆլ. էէհ, էէհ էէհ. Երզն. Ե Նլ. ւեր:

ԲՋԱՔ. Որպէս ապ. պՈՒ, որ է արուայծ. Τράγος, αἰξ. Caper. *Ածից արական, քաղ, նոխազ, բսլաք. Մագ. Ե Երզն. ւեր:

ԲՋՋԱՄ, ացի, ա. լ. Ձայն հանել ձանձից, մեղուաց, և նոցին նմանեաց՝ ի Թափիչ իւրեանց. փղաղ. վՀՀսաՃակ. *(Ո՞վ ձանձ) անդ բզզա, և յայլքունեան մի երթար. Մագ. Ը:

ԲՋՋԵՄ, եցի, եա. լ. Տ. ԲՋՋԱՄ. *Ջմեղուացն քննեացէ զձայնս, կամ զձան ձից և զմժեխաց ... որ չուրջ Թռուցիկալ բզզին, և ձիւալ չառաչեն. Ոսկ. յհ. ա. 28:

ԲՋՋՈՒՄՆ. Գ. որ և ԲՋՋԱՆԳ. Բզզալն, կամ բզզելն մեղուաց, ձանձից, և Ի. ԼՀՀ. ԼՀՀ յան հանելը. *Թէ աւետասլաանն ձայն ... ոչ ազդեն ի լսելիս, և ոչ քոյդ մեղուական բզզուձն. Շ. Ի Ի:

ԲՋԻՋ, եզի, կի եզոյ. } որ և ԲԸՆ.

ԲՋԻՋ, բզոյ, ոց. գ. } ԴԵՒՈՆ. Κάνθαρος, ρίς. Scarabeus, scarabelaphus. ՃՃի բզզոյ՝ ուրախի և լեռ. մանաւանդ՝ որոյ Թևքն են ամիւսիեալ ի պատեանս,

ևս առաւել աղաւեզասէրն. պէօձէ՛, պըղ. փըղ՝ ի՛ւռ պէօձէյի, պոշնոպլու պէօձէ՛, պօփ պէօձէյի, ևն. *Զայլ զբիւրս ի բզկոց անզարդ. զեռունս: Զամենայն զեռունս և զբզկան ... ժայռեքեալ արտաքս բերցես. Մագ. ծբ: *Եւ այլ՝ որ ոչ արիւնաւոր զեռունք են, որ են բզկոք. կանն: *Զկէտն արամիւս, այսինքն զմեծս. և զկէտն պաւեհամիւս, այսինքն ... զբզեզս. Վեցօր. ը: *Մանուր բզեզն, որ ի մէջ վարդին լինի: Ցաղագս բզեզոյ. Վսպհ. ձբ. ձը: *Բրնձ գեռն, բզկզ. Չին բ՛ա: *կաքաւն ի բզեզն ապաւինեցաւ: Արծիւն ոչ լուաւ բզեզին: Խոզն և բզեզն ալքաւկերք են. Ոսիփոր:

ԲԻԵՂԶԵԲՈՒՂ, այ, աւ. ա. Βεελζεβούλ. Beelzebub. գլուխ ԲԵՀԵՂԶԵԲՈՒՂ, ԲԵՂԶԵԲՈՒՂ, ևն. Բառ. երբ. պեէւզէպօպ. այն է ճանճիկ ՅՃՆ ակկարոնի. զի պեէւ է բահաղ, բել կամ ՅԾ, ՅՐ. և վէպօպ, ճանճ: ԵՒս հրեայս յեսոնիս վարիւր իբրև Սաաանայ՝ իշխան գիւաց. *ԲՀեղզեբեղուլաս իշխանաւն գիւաց հանէ գա զդևս. Մրկ. ծ. 25: ծբ. 24. 27: Մրկ. գ. 2. ևն: *Բելիաբայ զանճն գաւանեաց ... բհեղզ. զեբուլայ ձեղուն նկարեալ. Նար. ծա: *Զքնի նշանսն բեղզեբուլաս համբաւել. Լմբ. ծղ:

ԲԻՃ, կամ ՎԻՃ. (յորմէ ՎԻՃԱԿ.) Վարազույր մեծ, կամ ծածկոց կտաւի: ՀԷրպե. *ԲՀՃ կտաւի զմեծ խորանաւն: կամիին հարկանել զբՀՃն (կամ զվՀՃն) և զխորանն. Ճ. Ա. Ե Բ:

ԲԻՀՄՈՎԹ. Տ. ԲԵՀՄՈՎԹ, և ԳՈՎԶԱՆ:

ԲԻԿ, ի. գ. Բառ. Թուղթաց. պէյ. այսինքն Իշխան: Սահէպ վարի առ մաաւնաս գլուս յեսոին գարուչ:

ԲԻՃ. Տ. ԲԻՀ:

ԲԻՃԿ ՄՃԿՈՑ, բեչկի մչկոյ. ԲՀչկ, ռմկ. ՀՀսիկ, ալ. ԲՈՎՀՀ, է կատու. և Մուշկն է փսկ էապէ. ուստի ԲՀչկ մչկոյ՝ է կատու հնդկային, յորոյ ի բշտից ելանէ մուշկն անուշահոտ և ծանրահոտ. Իսկ ՀԷ. պիսիկ. *Լինի ի հնդիկս ... և մրջնաձուածք, և մկունք, բեչկ մչկոյ, և կոկորդիլ գազան. Խոր. ՃՁ:

ԲԻՀ, որ և ՝ գ. վր. ևս ԲՀՃԻ. պ. ԲՀՃ, լիՃի. Ֆ ՀԻ-ՀՀ. Ողն. ուսք. Թիկունք. *ԸՐԲ. *Ա յսոյկս բեչկն երկու ոսկր ունի. Ո-ՍԻՀՈՐ: *(Ձևոյ) լիՃին ոսկրն լայն և մեծ, ի վերայ մկանոյն զուսպ. Վսպհ. յՁ: *Ազբ և կանայք՝ բազումք ի խուչկին, և ոմանք մինչև առ ուսինան, և այլք ոմանք մինչև չբեկչ խոյլս ունին իբրև զասլաբուշս մեծ, չափ փարչի միոյ, և այլ մեծ, և այլ մանրունս. Մաւրիին: *ՈսկեՀքն և ՀլՀքն, կապքն և լարքն կակուղ և խուՃասին. ոսկեՀքն զերդ զլիՃին գլուխն. և կողերուն ծայրքն, և խուչկին հլունքն. Մխ. ԲԾՀ:

ԲԻՃ. նմանութիւ, Բարձր մնան ի Թիկունս սանտեր ոսայանակի, ըստ որ կալեալ ձգճ առ ինքն և հալկանէ. *Ոսայանանկ (ընդ երևիս) ԹեՀ մի քարշէ և կկոյճ, և քիՃաւն երիս հարկանէ. Կանն:

ԲՐՔԻՒՆ. Տ. ԲՔՒՒՆ:

ԲՐՔԻՃԱԿ. Տ. ԲՈՒՒՃԱՆ:

ԲԹԱԳՈՑՆ, գուսի, ից. ա. Ἀμβλύτερος, ἀμβλύτατος. Hebetior, obtusior. կալի բթացեալ. առաւել բութ և գուլ: Նմանութիւ, Տկարագոյն, կամ Որ դժուար ըսա ըմբռնէ. *(Ծերոց) ականՀքն՝ դԸ ժուարալուրք, և իւրաքանչիւր ոք այլոցն ևս զգայութեց բըԹագոյն: Որչափ մեծ է երկիւղ, այնչափ և տեսանելն և խնամալն՝ բթագոյն լինի: Մինչ զի չարունակութիւ յաճախութեանց գործեցելոյն՝ բթագութիւ նիւք դժնդակացն երևութիւք վարիչ Թըվիլ. Փիլ:

Առաւել կամ կարի բութ (անկիւն՝) ըստ երկրաչափութեի. *Մին հաստատուն անկիւն առնէ յետ բթագոյն անկեանն ըստ կարգի տափարակացն եղելոց. Պղպ. փխ:

ԲԹԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Բառ. յետնոց. Բութ հայեցիկ. ոչ սրատես. *Յաճախ ինան էին բթահայեաց. Ասաք. մլ:

ԲԹԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀμβλύω. Hebeto, obtundo. որ և ԲԹԵԼ, ԲԹԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Բութ և գուլ առնել զսլութեին իրաց կամ մտաց. և նմանութիւ՝ Անտիառնացուցանել, Թուլացուցանել, ի դերև հանել, խափանել. ԷՒայնէլ, գԷւյնէլ, ասԷյն է. *Բթացուցանել ի ընորհաց ՀՐ հոգւոյն. Շ. ընդ: *Ընդէր զառաքին գեղեցկութիւն իմ բթացուցեր. Ոսկ. ասագ ԷՒ:

ԲԹԵՄ, եցի. ն. Նոյն ընդ վ. *Թափք կոկորդիլոսի զերկաթ սրեալ բթեն: Փայլատակմունքն զաչն չկայուցանեն և բթէ. Փիլ. վ. ն. Ե լին: *Կոխեաց զՀոր, բթեաց ղսուր. Գր. հբ: *Նման յեսայիայ զայլսն սրբեմ, ի սրոյ բանին զնս յոյժ բըթեմ. Երզն. այբ. ն: *Զմիտս առեսղս բթէ սրրատ մունեի. Նեղս: *Բթեսցէ զարմատս քո. Սիր. լ. 10. (յն. կրճատեսցես զառատմունս քո:)

ԲԹԵԼ. ըստ քերականաց յառագանութեի՝ ի վայր իկուցանել զձայնն, յորոյ ի նշան ի վերայ բառին երբեմն գնի բութ (՝). *Ոլորակ չէ, վասն զի բթի վերկն. Երզն. ֆէր:

ԲԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տես ԲԹԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *կերակուրն բթեցուցանէ ըզմիտսն. Բրս. վալխ: *Վարժողքն պղերգագոյնք ... ոչ զքաջամիտսն ի կատաբրեալ յառաջէն ... այլ բթեցուցեալ (կամ բթացուցեալ) ևս՝ ընդունակս անչափ պատրաստեն կորուստն. Պիտ: *Բթեցուցին (յառաքինութէ) ... Բթեցուցին պգործս: Նաև զմանս յիմոցն բթեցուցին. Լմբ. ող:

ԲԹԻՄ, եցայ, եալ. յ. Ἀμβλύνομαι. Hebesco, languesco. Բութ և գուլ լինել. նմանութիւ՝ Տկարանալ. Թուլանալ. անգործ լինել. յետնիլ. Ասելն, գԷյնալ. *Մեր սուրքս բթեցան, և նոքա ոչ զարհուրեցան ի մեռանելոյ. Ասաք: *Սուրք սպս նողացն բթեցան, և նոցա պարանոցքն ոչ ձանձրացան. Եղիշ. ճ: *Տեսանելս զՀաւատոյ սրոյն բթելն: Սրսմունելոյն բթեցաւ: Ի յանձկուէ բթեալ: Մեր խնամատքս ամենայն առ մարտակուցելի նորին բթի, և անգործ եղեալ նհանդի: Իմ հնարքս բթեցաւ. Լմբ. ոգ: *Ահաւասիկ ասանդնիք քո բթեցան. Ճ. Ա: *Վատթարացեալ բթեցեալք յամենայն առաքինութեց. Լմբ. ոգ: *Բթելն յլսա բնուէն գործոց. Նխն. ևպմ: Ընտվոյր է ասելն. *Բթեալ սասմդան ի բաց ընկենու զառաջարար կերպ կուրն. Ասաք. մլ:

ԲԹԻՐ. գ. Բառ. գաւառական, վարի ոմն՝ քաղոր անասնոց. Նեղս. Տ. ՍՑՈՒՐ, յորմէ երևի առեալ:

ԲԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμβλύτης. Hebetudo, obtusio. Բութ և գուլ գոլն՝ իրօք կամ նմանութիւ, հակագրեալ սրութեան. գԷսի, գսւ ըԼԱԼԸ. ԷՒսԷՒն օյմասը, գԻսնք՝ գսւ գեԼԷԼ օյմասը. *Հրոյ՝ սրուն. երկրի՝ բթութէ. օգ ունելով բթութիւն. և լինի ջուր՝ առասակացեալ և նա բթութիւ: Ապ՝ է որպէս սրութեն առ բթութէն, այսպէս հուր առ օդ. Նխս. ի՛ս:

Ըստ քերականաց՝ Բութ, կամ Բթեալն ձայնի յառագանութէ. *Ըէչս՝ վերացման աղաւաս ասի ոլորակ. իսկ բթալի ընգէր. այս է, զի որպէս նա ի վեր հանէ, սա ի խոնարհ նմանապէս զնջուցանելով հարթէ. Մագ. ԷԲՐ:

ԲԹԱՔԵՐ. ա. Բժուս, բժուռեալ. ռա. նօզ զթիժ, որպիսի լինին աչք տկարացեալք կամ բժաւորք. *Մուսայն ասկն՝ եթէ ընգ ծուխս ինչ աշխարհի իւրացս գալցէ, բժաբեր արտօսրալոյծ լինիցի. Ոսկ. ֆ. ՁՀ. 3: *Ի ծխի՝ աչք բժաբերք և արտօսրալիցք լինին. Խոր:

ԲԺԱԱՊՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործեալն զբժաժանս կախարդականս. դիւթութիւն. վհկութէ. *Զգուշացուցէք զնոսա յամենայն ի յայտսիսի բժաժագործութենէ. Շ. Ի՛ա:

ԲԺԱՆՔ, նաց. գ. *Ιαμα. Sanatio, remedium. ἀλεξίφαρμακον, περίαμμα. amuletum, ligamen. որ և ԲՃԻ. Սուտ գեղ բժշկութէ. կախարդանք. ծրարք և արարք վհկաց ի տուտ կարծիս բուժելոյ զախտս, կամ պահելոյ ի պատահարաց. Է որ տխմարական, և գործ անապաշառութէ, և է որ դիւթական և դիւական. Համայիլ, Ըլ ԼԸՐՄ. *Գտանէին ի ներքոյ հանդերձից նոցա յուռութուլունս, և բժաժանս յամենայն կտաւ. Է. Ղ. ծԷ. 40: Որ որպէս յուռութուլունք՝ ի յն. է ἱερόματα. այսինքն նուիրականք, կամ արբազան կարծեցեալ իրք հեթանոսականք. Նոյնպէս և բժաժանք՝ է ἰαμνεία (իբր յատուկ անուն). զոր Ըարգմանիչն մեր առնու իբր ἴαμα, որ է բուժումն, բժշկութէ: Վասն որոյ բժաժանքն լինի որպէս Բուժանք. այսինքն իրք բժշկարարք և ազատարարք սատութէ. *Եւ ոմանց քերել բերել՝ ի ծեփածոյ նաւին նաւելոյ՝ ի բժշկութէ և ի ընծոյց ցաւոց ինչ բժաժանաց. Նար. ԷՐ. Ա: *Ըզծխարս բժաժանաց ի ձեռին և ի յակին և ի պարանոցի կապել. Մաթ. ծՀ: *Դիւթութէք և բժաժանօք. Ոսկ. Ա. ԲԼՈ: *Եւ եթէ այլ ոք ի ձէնջ գիւաւ առ նոսա դիւական ինչ բժաժանք, և զոյնոսիկ յայտնեցէք նոցա, և ասացէք Թողուլ, և ի բաց կալ. Շ. Իլ: *Եթէ բժաժանօք ինչ յուռութէց կախարդել խորամանկեսցէ. Նար. ՅՀ: *Ի բամբասէն զկուսութէն իմ յուռութէ բժաժանօք ... այսինքն իբր կախարդական գեղովք կամ հնարիւք լեալ. Լմբ. համ: *Կախարդութէ, և հնարիւք բժաժանաց: Առանց ամենայն բժաժանաց կատարին ի քնէ բժշկութէնէն. Բրս. Տրի: *Զատրաստեաց կերակուր բժաժանօք կախարդութէ. Ճ. Ա: *Դևն ունէր բարձեալ յամենայն անդամս իւր բժաժանս գեղոյ: Բեղկար ունէր յամենայն անդամս իւր բժաժանս դեղոյ բարձեալ. Վ. ԸԹ հդ. ԻՀ: Հ. Տարպ. ԻՀ:

ԲԺԻԺ. բժժոյ, ոց. Նոյն ընդ վ. *Ի բժժոյս՝ որ կայ յունկս, առնեմ զանլսզութէն. Վ. ԸԹ հդ. ԻՀ: *Կարկիլ կախարդից, խասխանիլ չարից, բըժժոց պառասվից. Գնչ:

ԲԺԻՇԿ, բժշկի, կաց. գ. պ. պԻՀՀ, ԲԻՀՀ, պԻՆՀ. սանս. պիշաճ. Ἰατρός. Medicus. Արհեստագէտ պահելոյ զառողջութիւն մարմնոյ, և բուժելոյ ըստ կարի դեղովք զցաւս և զՀիւանդութիւնս. ՀեԻՀ, էԷպԻՈ. *Ի հիւանդանալն խրատ ոչ խընդրեցաւ զոհէր, այլ ինքդրեաց բժիշկս: Երթեալ իմ առ բժիշկս՝ ոչինչ օգնեին ինձ: Կամ բժիշկք յաղուսանիցեն: Եւ յոյժ վնասեցեալ ի բազում բժշկաց: Ոչ պիտոյ է որպէս սրուելոյն առ բժուելն, այսպէս հուր առ օդ. Նխս. ի՛ս:

է բժիշկ կարողաց, այլ հիւանդաց: Ապա-
քէն ասիցէք առ իս զառակս զայս, բժիշկ
բժշկեա զանձն քո: Ղուկաս բժիշկ և սի-
րելի: Բայց դուք ինձ բժիշկք մեղանչա-
կանք էք, և ողջացուցիչ չարեաց ամենե-
քեան. ևն: *Իբժշկուիչ բժիշկ (կոչի)· Եղիէ:
*Հիւանդ ես, ես Ճարտար բժիշկ եմ· Վ. Բ.
հ: Ի: *Յոյժ բժիշկ ոք ակարանայցէ,
այլ բժիշկ պիտոյ է նմա· Ոսկ· ապաւ:
*Բժիշկ՝ որ ոչ գիտէ զշարժուձն երակացն
ջնջել, և զարահառնուճ ներքոյց, ոչ ա-
սի բժիշկ· Լմբ· ոչ: *Ումանք բժիշկք, և
ումանք՝ պաշտօնեայք բժշկացն· սակայն
բժիշկս կոչեմք և զսոյա· Պղպ· օբին· Բ:

Նմանութիւն ասի· *Ալր հէղ՝ բժիշկ է
ցուի· Աստ· Ծ. 30: *Չի են մեզ պահք
բժիշկք· Յճխ· Ե:

Բ ժ Շ Կ Ի Ա Ց· Ձեռագ· *Չինչ օգուտ
է առ բժիշկն երթալ, յորժամ զվէրս ոչ
կամիս մերկանալ· Մանդ· ա: *Առա-
ջի բժշկացդ է վիրացս խայտառակէլն·
Լմբ· ապ:

Բ ժ Շ Կ Ա Ր Ա Ր· Տ· Բ ժ Շ Կ Ա Պ Ե Ս· *Տէրն
մեր և արարիչ՝ բժշկաբար վարեցաւ տնօրի-
նականաբն· Շ· Բարխ:

Բ ժ Շ Կ Ա Կ Ա Ն, ի, աց· ա· Ἰατρικός,
Ջերապեւտիկός. Medicus, a, um, et sanandi
vim habens. Սեպհական բժշկաց և բժըշ-
կուհ· բժշկային· և Բժշկարար· առողջա-
յուցիչ· *Աթեմբ՝ բժշկական գիրք, բժշկա-
կան դեղ, բժշկական գործի· Սահմ· Ը:
*Ըստ բժշկական արուեստին բերելիք զնմա-
նուելճ· Եղիշ· Ը: *Հրաժարել՝ ի ճշմաս-
կարացն ըստ բժշկական բանին՝ և մեզ ի
օգտակար· Բրս· հդ: *Բժշկական կարծիս
արտադրելով առաւել՝ քան բնական· Փիլ·
այլք: *Բժշկական կրթականութեճ ամե-
նահմտիս հնարաւորութեճ՝ պատճառս կենաց
ոմն ախտականաց· Նար· խՃ: *Պարտ է, զի
նա կամեցի զառողջուճն, և ապա դեղքն
բժշկականք ազդեացեն· Լմբ· ոչ: *Տէրն
ոան վերք՝ բժշկական զօրութեճ քո մեծի·
Սարկ· ոչ: *Ցօրելով չիս զբժշկականդ քո
յօղ· Երզն· ոչ:

Մերթ՝ որպէս Բժիշկ· հմուտ բժշկու-
թեճ· *Լուայ՝ ի բժշկանէ ումեքէ և ան-
ցեալոյ ընդ բանս բժշկականս· Մագ: *Բժըշ-
կական վարդապետքն· Մխ· բծղ:

Բ ժ Շ Կ Ա Կ Ա Ն Ն· գ· Բժշկականուճ, բժըշ-
կական արուեստս (ը յն· ոճոյ·) ή Ἰατρι-
κή. և Մատեան բժշկական արուեստի· *Ա յլ
արհեստք՝ կամ յաղագս մարմնոյ է, որ-
պէս բժշկականն· կամ յաղագս այնոցիկ՝
որ արատաբոյ մարմնոյ· որպէս հիւանդականն,
չինողականն, գարբնականն· Սահմ· իա:
*Բժշկական, ոնուամբն այ, արարեալ
միխիթարայ իմաստուն բժշկի, որ ի հեր
քաղաքէ· Մխ· բծղ:

Բ ժ Շ Կ Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն· գ· ή Ἰατρι-
κή (τέχνη). Ars medica, medicina. Ար-
հեստ և գիտուճեճ բժշկուճեճ, որ և ասի
Բ ժ Շ Կ Ա Կ Ա Ն Ն· Հէթ·Ի·Ե· *Բժշկականուճեճ
է արհեստ յաղագս մարդկային մարմնոյ
հղեալ՝ առողջուճեճ արարիչ· Սահմ· Բ:
*Ահա ի միջին են տգէտ ի բժշկականու-
թեճն, և առ մի հային առողջուճեճ· Լծ·
ահմ:*Բժշկականուճեճ է՝ ըստ ուղղոյ, ըստ
արեան, ևն· Տծակ:

Բ ժ Շ Կ Ա Յ Ի Ն, այնոյ· Տ· Բ Շ Կ Ա Կ Ա Ն·
*Որք զբժշկայինն միշտ համբուրեն կրճա-
կանուճեճ· Նար· Ծբ:

Բ ժ Շ Կ Ա Ն Ո Ց, ի, աց· Տ· Բ ժ Շ Կ Ա Բ Ա Ն·
Ἰατρεῖον. *Որ ի բժշկանոցն գնան, զի ըմ-
պիցեն գեղս· Պղպ· օբին· ա: *Վիրաւորք
ի բժշկանոցս մնանեն, գեղ վերին որո-
նեալ, և զցաւան բժշկել· Մանդ· Բ: *Եթէ
ի բժշկանոց երթայիր, և վերս ինչ, կամ
ցաւս ունէիր, ևն: Որք ի բժշկանոցն եր-
թան, չէ պարտ վայրապար անդր երթալ:
Ամսօրեայ ևս եղև յասպնջականոցական բժըշ-
կանոցին· Ոսկ· Բ· թխՀ· Ե էէս· Ե ղ:

Բ ժ Շ Կ Ա Ն Ք, անաց· գ· Խոր բժշկու-
թիւն, կամ բուժանք· իրք բժշկականք·
*Առ բազումս ի բժշկանոցն՝ ասացին ո-
մանք գործակից լինել թունաբերացդ յօ-
գուտ ինչ· փիլ· նխ· Բ:

Բ ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ, ի, աց· գ· ա· Ἀρχίατρος. Archiater, medicorum princeps.
Պետ բժշկաց· առաջին կամ երևելի ի բըժ-
շկս· Ճարտար բժիշկ կամ բուժիչ· հե-
թմ պաշը, պաշ հէթմ· *Ղուկաս, բժշկա-
պետն անձանց՝ քան թէ մարմնոց: Բժըշ-
կապետ մարմնոյ յօդեալ ընդ հոգի· Նար·
առաք· Ն Ծբ: *Վկայաբանուճեճ սքնի դիո-
միդեայ բժշկապետի· Ճ· Ա: *Առ բժըշ-
կապետն և իմաստասէրսն· Մագ· ծԲ:
*Ո՛չ է մարթի զօրաւոր լինել վիրաց քոց
քան զՃարտարուճեճ բժշկապետին· Կոչ·
Բ· յն· բժշկապետական· ἀρχιατρικός·
*Բժշկապետն քՃ· Եփր· Խոսրով:

Բ ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ Ե Մ, եցի· է· ն· Որպէս
բժշկապետ բուժել Ճարտարուճեճ· *Սկը-
սաներ նշան գործեճ, և բժշկապետել· Ճ·
Ա· ի Ծբ: *Մեղոք տկարացան զգայու-
թիւնք հոգւոյ և մարմնոյ· զորս վերստին
արուրջպուրծն բժշկապետեաց նորոգու-
թեամբ· Տծակ:

Բ ժ Շ Կ Ա Պ Ե Ս· ի· Ἰατρικῶς. Medicorum more. որ և Բ ժ Շ Կ Ա Բ Ա Ր· Ոճ զբժիշկ·
ըստ օրինի բժշկաց· հէթի գործէ· Ըս-
չափեա՝ բժշկապէս՝ զամենասքնչոտ ախ-
տաւորուճեճս: Բժշկապէս մասիր տեսա-
նել· Նար· իՃ· իշ· հՌ: *Ցունկն մերձեալ
բժշկապէս, առողջացոյց ՃծապԷս· Շար:
*Որ գիտէ հմտաբար բժշկապէս սպեղանիս
կազմել վիրացն· Սարգ· յի· ԲՃ: *Բժշկա-
պէս գործան խօթացիլոց և վիրաւորաց մա-
տուցանեն· Սարկ· հԳ:

Բ ժ Շ Կ Ա Ր Ա Ն, ի, աց· գ· Ἰατρεῖον. Officina medici, vel chirurgi. որ և Բ ժ Շ Կ Ա-
Ն Ո Ց· Ցուն և կրպակ բժշկի, և տեղի և առիթ
բժշկուճեճ· հէթի խանէի· *Ուա-
ռայքն ի բժշկարանն սպասելով· Պղպ·
օբին· Բ: *Բժշկարան հիւանդուճեճց զա-
նազան՝ զտեղիս զայս բացագործեալ· Նար·
Ռեզոր: *Ի մէջ անկուցեալ զամենակար
բժշկարանն՝ բժշկել զամենայն ախտս: Բա-
ցեալ զնոր ամենակալն բժշկարան· ԱՃա:
*Բժիշկին՝ հաւատացողիդ հասեալ է·
բժշկարանն բացեալ է, դեղ առալի է·
գեալ կայ· Ոսկ· վՀ: *Եկիդեցի է բժշկա-
րան մեկնուցաց· Եփր· Խոսրով: *(Եկե-
ղեցին՝) բժշկարան անխաղելի՝ տարակու-
սեալ պարտաւորաց· Նար· հԲ: *Ամենայն
իմաստասիրուճեճ եկն ևմուտ ի կեանս մեր
իբրև զբժշկարան իմն ոգւոյ· Փիլ· Լմն: *Ո՛վ
հաչ՝ բժշկարան· Եզնիկ· խԼ: *Դեղ բժըշ-
կութեճ են ալօթքն, արտել մեզաց, բժըշ-
կարան յանցուոյց· Ոսկ· Եփր:

Բ ժ Շ Կ Ա Ր Ա Ն· Գիրք կամ մատեան բժըշ-
կուճեճ արհեստին. որպէս եղև տովորուճի
անուանել Բ ժ Շ Կ Ա Ր Ա Ն Մխիթարայ, տմիր-
տովվաճի, կամ Հին բժշկարան· յոր հայի
և իմաստ բանիս· *Բաց Հղօր և գԾած ըզ-
բժշկարանիդ կենաց վարդապետարան ՚՚·
այսինքն՝ բաց զդարոց ուսանելոյ զքո գիրս
և զվարդապետուճեճ հոգևոր բժշկուճեճդ·
Նար· Ա:

Բ ժ Շ Կ Ա Ր Ա Ն· որպէս Διόρθωσις. Medela.
Դեղ և դարման բժշկուճեան· և Բուժիչ,
բժշկարար· *Ա՛ռ ժամանակն մարմնոց ևեթ
բժիշկս առնէ զնոսա· յեաղ և զոգւոց
իակ բժշկարանս տայ՝ ի ձեռս նոցա, զըան
և զկարիսն· Ոսկ· ՀՃ· Բ· 7: *Բժշկարան
է, և գեղ զօրաւոր· Վ. Բ. ոչ:

Բ ժ Շ Կ Ա Մ Ա Ր, ի, աց· ա· Առողջարար,
առիթ բժշկելոյ· *Գաղցր և բժշկարար
դեղն· Երզն· Լ:

Բ ժ Շ Կ Ե Մ, եցի· ն· Ἰατρεύω. Medeor, curo. Բժշկուճեճ առնել, այսինքն առնել
զգործ բժշկի· գարմանել· գեղովք առ ի
առողջացուցանել զհիւանդս, կամ զախտս
և զվէրս· և Նմանութիւ՝ զցաւս հոգւոյ, ըզ-
կիրս և զկարծիս մտաց· Բէղ ընէլ, պէտ ը-
նել· ԽաՃ ԲխՃար կՃէի, գայբՃաԳ· *Բժըշ-
կեին զբեկումն գաստր ժողովրդեան իմոյ
ընդ արհամարհանս· Երեմ· Ը· 11: *Դար-
ձաւ արքայ յովրամ բժշկել՝ ի վիրացն զոր
խոցեցին զնա ասորիքն· Բ· Թգ· Ը· 29:
Ը· 15: *Բժշկեցաք զբաբելոն, և նա ոչ
բժշկեցաւ: Ի ցաւս քո բժշկեցար, և օ-
գուտ ոչ եղև քեզ· Երեմ· ԾԳ· 9: Լ· 13:
*Բժիշկն բժշկէ զցաւս, այլ ոչ բարկանայ
հիւանդին· Նեղղ: *Ո՛վ մոացի գու, և
ոՀր ուսայր վիրաք զվերք բժշկել· Լմբ· ոչ:
*Ամենեքեան եմք մահկանացու, այն՝ որ
բժշկէն, և որ բժշկին· Եղիշ· Ը:

Բ ժ Շ Կ Ե Լ· Ἰάομαι, Θεραπεύω, ἐξακέομαι. Sano, sarcio, sedo, ևն· Բուժել՝ փարա-
տեալով զցաւս· ապաքինել, առաքել· առող-
ջացուցանել· լաջընէլ, ալէյջընէլ· ալՃնդնէլ·
սալաբՃաԳ, էյի էՃՃէ, սաղալՃաԳ, էՃՃա
վէրՃէ· *Ոչ գեղք և ոչ սպեղանիք բժըշ-
կեցին զնոսա, այլ՝ քո տէր բանդ, որ զա-
մենայն բժշկէ· Ես եմ տէր՝ որ բժշկեմ
զքեզ· Հարկանեմ, և բժշկեմ· Եհար, և
ձեռք նորա բժշկեցին· Բժշկելով բժշկես-
ցէ զնոսա· Բժշկէր զամենայն հիւանդու-
թիւնս, և զամենայն սխտս ի ժողովրդե-
գեանն· Մատուցին առ նա զամենայն հի-
ւանդս... և զդիւահարս և զլուսնոտս և
զանդամալոյծս, և բժշկեաց զնոսա· Չհի-
ւանդս բժշկեցէք· ևն:

Կր· Ապաղանալ, ապաքինիլ, ողջա-
նալ· *Բժշկեցաւ մանուկն· Բաղում ան-
գամալոյծք և կաղք բժշկեին· Յայնս ե-
կայք բժշկեցարուք· Եւ ահա բժշկեալ
իսկ արած բորոտութեճն ի բորոտ անուի·
Բժշկեցաւ արածն· Վէրք իմ սաստիկք,
ուստի՞ բժշկեցայց· Բժշկեա զիս տէր, և
բժշկեցայց· Սակ բանիս, և բժշկեցի մա-
նուկն իմ· Եկին լսել ի նմանէ, և բժըշ-
կել ի հիւանդութեճէ իւրեանց· և նեղեալք
յոյսց պղծոց՝ բժշկեին· Որոյ վիրօքն
բժշկեցաք· ևն: *Փութացայուք բժշկել, և
բժշկիլ· Վէրս ունիմք, ի միմեանց բժշկես-
ցուք· Լմբ· ոչ: *Վիրաւորեցար, այլ՝ բժըշ-
կեայց· Ճ· Գ:

Բ ժ Շ Կ Ե Լ· նմանութիւ· *Բժշկէ զբեկեալ
սիրտս: Չանձն իւր ոչ բժշկէ ի գործս
իւր· Սէ: Աստ· ևն: *Մինչ նախ քան զբ-
բժշկելն զմեղ զայլս ձեւնարկեսջիք բժշկել·
Վ. Բ. հդ· Բ: *Շրջափուճն ձեռին՝ զսիրելուճն
ական բժշկէ· Սիմա· յոբ: *Չայսպիսի
կարծիս՝ գալոյիք միւսանգամ՝ բժշկեաց·
Ոսկ· յՃ· ա· 10: *Ոչ գործել զանիրաւ-
ութիւն, և գործելով բժշկել չանաւք·
Պղպ· օբին· Բ: *Չբուր բժշկեացն զձա-
բաւուճն առող չլին· Բրս· Ռղի:

Անսովոր է փոխաստրել ի հայկական լե-
զու չյունական հմմաձայնուճեճ բայիս Ջե-
րապեւտա, որպէս Բժշկել, և Պաշտել· *Ի
բնութենէ և ի տէրունեան օրինաց խրա-
տեալք եղեն՝ բժշկել զեն հապես ՚՚· այս-

ինքն պատրել զոր էնն ոճ. փիլ. պեսոկան: *Աղբիւր վիճաբանութեանէ մէջ գտայք, զոր քեզ պարտ է իակ բժշկել.ս. այսինքն փաթաւել լուծանել. Պղտ. օրին. Ք:

ԲԺՇԿԻՉ. Բժշկող բժշկարար. *Բժըշկ կիչ պէսպէս ցաւոց լինի. Եղնիկ: *(Պատհ.) ըստ վիրացն՝ զբժշկիչ պատուիրանն. Մաղ:

ԲԺՇԿՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ. *Բժշկողական դեղով. Տծ.:

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ. ց. Ἰαμα, ἴασις, Θεραπεία. Curatio, sanatio, et sanitas. Բժշկելը, և բժշկիլն. բուժումն. ապաքինումն. առողջութիւն. գործ բժշկի. և դեղ դարմանոյ. իլաճ, ՌԻմաք. *Ի զուր յաձախեցեր զբժշկութիւնս քո, և օգուտս չկայ ուստեք քեզ: Ախտիս որովայնի, որոյ ոչ գոյր բժշկուճի: Որոց պէտք էին բժշկողք՝ բժշկէր: Բժշկութիւնս կատարեմ: Ի ձգել զձեռն քո ի բժշկութիւնէ: Աչլուայ չնորհս բժշկութեց: Եւ տերև ծառոյն էր բժշկութիւն հիւծանոսաց. ևն: *Զդարման բժշկութիւնն առնիցէ, չնորհելով նմա զառողջութիւն. Եղիշ. Ը: *Որպէս բազում և պէսպէս են մեղքն, նոյնպէս և բազում և պէսպէս են բժշկութիւնքն. Վրք հց. Ժ: *Գոռանէին զբժշկութիւն յաղօթից սքոյ. Փարպ:

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս ԲԺՇԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. արհեստ բժշկելոյ, կամ բժշկի. հէթիէնի+. *Բժշկութիւն (կամ բժշկականութիւն) է արհեստ, ևն. Սահմ. Ժ: *Բժշկութիւն սկիզբն է արգելուլ զհիանդութեցն պատճառս, և ոչ ևս թոյլուլ նիւթ հիւանդարարութեն. փիլ. Լին. Ը. 29:

Եւ որպէս ծառիք բժշկութիւ. *Ձհաւփանածոյ նորա, և զբժշկութեն տուժիսցի. Եւ. իԺ. 19:

Օտար է ի հայկաբանուէ՝ ԲԺՇԿուի առել որպէս Պաշտօն ծառայութեան, ըստ համաձայնութեան յն. ձայնիս Θεραπεία. *Վայելչագոյն է՝ որ ի քահանայութեան կայ աշխարհիս հօրն (այսինքն ոյ), և զոր դի ընդ իւր ածել առ ի բժշկութիւ սպառս ծնողին. փիլ. Լին. Ը. 29:

ԲԺՈՏ. ա. Որ ունի զբիժ. ճպռպ. լաթգալ. *Բժոտ աչքն ոչ կարէ հայել յարեգակն. Նռտ. Տալ:

ԲԺՈՏԻԼ. յ. ԲԺոտ լինել, ունել բիժ յաչս. ճպռպիլ. *Բժոտեալ տեսութիւն. Մաթ. ՙՁ:

ԲԺՈՒԺ. Տ. ԲԺԻՃ, ԲԺՃՆԴ. *Բանտարկուն սաստկոյ ուղս մի էր բարձեալ. տեսին զանազան անօթս գաղտնութե, բանալիք, և բժուժ ի վերայ նորա. Ոսկիփոր:

ԲԻԲ, բբի, բբաց. գ. Κόρη. Pupilla. Սևագոյն ծակն ի միջավայրի աչացն, ընդ որ ձևաւագոյնքն լուսոյն մտեալ նկարեն ի ներքս զպատկերս առարկայից. պեպէ+, կէօզ պէդնէի, հաթագա, մէրթմէ+. *Պահեաց զնա իբրև զբիբ ականն. Օրէն. ԼԸ. 10: Սղ. ծՀ. 8: * Պահեա զբանս իմ իբրև զբիբ աչաց. Առակ. Է. 3: Ի. 20: * Մի կուրասցին բիւրք ուեսանելեաց մերոց ի զբաւարեալ ճառագայթից ճշմարտութե քոյ. Ագաթ: * Լուսաւոր՝ որպէս ականբիբ: Շ.որբ զբբան. Խոր. Ե. 39: *Դնեցուի ի վերայ բբաց աչացն. փագ: * Բախէ . . . ծագել ճրագի ի դուռն բբաց. Եզր. համաբ: *Ս.Ղաքն՝ որ զբբօքն շողոյցին. Եղնիկ: *Բիբք աչաց յորժամ սրբագոյնք և յատակագոյնք իցեն, էրագագոյնք և կորովագոյնք լինին, և ոչ վաղվաղակի պղտորին առ վաստակ չանալոյ. Ռոմ. յհ. ՙ. 25: * Մի բարձցի ի տեսանելեացս բբաց՝ ճաճանչդ օրհնութե: Լուսաւորու-

ԲԻԲԵՄ, եցի. ե. որ և լս. Pipilo. Ձայն հանել ձագուց. էի էի՝ ձիվ ձիվ յան հանել. *Դիւտեացէ, մի՛թէ ձագք բիբեսցեն. Ռոմ. իղ. ա՛՛ ոպէ+. լէհ:

ԲԻԲԼՈՍ, ի, աւ. գ. Βιβλος, βιβλίον. Liber arboris, ut tiliae; scheda. (իսկ Biblia sacra, ՙոր գիրք.) Ազգ ինչ պլոտոյ, կամ կէզևլանք ինչ ծառոյ՝ յորոյ վերայ նախնիք գրէին յառաջ քան զգիւտ Թղթոյն. լսյնաբար վարի՝ որպէս Գիրք. մատեան. մատեալ, կամ Թուղթ. * Կարկատիկեմ բիբլոլսաւ. . . Ոչ ոք ղունայն ամուն կընքէ, այլ զլի և զպատարուն. և զայս բիբլոսաւ. քաղիլ ոչ ուրէք գտանի բիբլոս, բայց միայն յԵգիպտոս. Պտմ. ապէս:

ԲԻԺ, բժոյ. գ. Λήμη, λημία. Gramia, lippitudo. Գիճուճէ և աղտ աչաց՝ խառն ընդ արտօսր. աղտ Թանձրացեալ զաչօք. ալէի աղտ, ճպռպ, ճպռպոպէ. լաֆգ. *Ի բաց բարձեալ յականէ բիժն, մաքրապէս տեսանէ. Նիւս. իռս: * Որպէս բիժ զամբ եկեալ՝ ոչ Թոյլացուցանէ տեսանել զպատշաճն. Ցճխ. Է: * Պարտի զպղտոցրումէն աչացն՝ զաղտն և զբիժն ի բաց պարզել. Եղնիկ: * Եթէ բժով, և կամ պլլով իւիք ախտացեալ իցեն աչքդ, աղօտաբար տեսանես զարեգակն. Ա օբս. ծԲ: *Նախ զբիժ և զլիճեր աչացն մաքրիցեն. Ճ. գ: * Սորէ ընդ աչսն բիժ և արտասուք: Աչս սորեալ բժով և արտասուօք. Վրք. ղՆփ. Ե օրին:

Լայնաբար բիծ և ժանկ իրաց. *Աղտն և ժանգն և բիժն արծաթոյն ի վկայութի ասնջանացն ներքոգրծալ. Հմամ. ասող:

ԲԻԼ, բլի, կի բլոյ. ա. (յորմէ պ լ ՈՒ Ջ, կի ԲԼՈՒՋ. որ և իս. Blû. Թ. պոլոպի. այսինքն ամպագոյն). Նսար կասկոյտ. կապուտակ. էէպոպի, հէվէյի. էաց կապոպ. ալէգ ֆալի. *Դալն, լոքն, բիլն, կապոյտն. Երզ. էէր:

ԲԻՆ, բծի, ից. կի բծոյ, ոց. գ. Μῶμος, λόβη, σπίλος, Macula, labes, jactura, vitiligo. Նիլ և արատ բնական և կամ պատահական ի վերայ մարմնոց օտար ի բուն գունոյ նոցին. աղտ, էէզտ. սպի. և Պակասութի ինչ. լէէե, է+օի+էի+, պէրէե. *Երինչ մի կարմիր անարատ, յորում ոչ գուցէ բիծ ինչ. Թուղ. ծՀ. 2: *Քահանային մի՛ ինչ մի՛ ամենևին ի մարմին բիծ ունել: Օտար է զանպատուէն ընդ պտղաբերսն խառնել. քանզի բիծ է այս. իսկ ՙայ անբիծքն մատուցեալ լինին. փիլ. ԺԱ. Ե այլոք: * Ոչ է նա հանգիստ ՃշմարիտԱ, այլ բիծ է նա հանդստեան. Եզր. համաբ: *Բազում բծօք պղտորեալ (աչաց հոգւոյն) զքաջութի կորուսանել. Ռոմ. յհ. Է. 25:

Մանաւանդ՝ Πάθος. Vitium. Ախտ, կիրք. արատ հոգւոյ, գործ ազտեղի. յանցանք, պակասութի. գեղսոյր, սուտ, նօթան, այբ, էէր, էէուէի+. *Ի բաց ընկեցէք զկոտ-

ՙրկութի, զպղծութի, զբիծ. կոչ. Ֆ. 5: *Սրբեալ էին միտքն յամենայն բծոյ ախտից չարչարանաց (յն. մի բառ՝ փոխանակ երիցդ). Ռոմ. յհ. ՙ. 19: *Բծիցն աներևութի չերևելիս գոլով: Աստ զգժոգակտն, զչարեացն զցանկութենն՝ հանդերձ ամենայն բծիւք, և անխարդ ալտղութե: Ցամենայն բծից անարատ և մաքուր. Ցճխ: * Պատրաստոք ի մերկանալ զբիծ ցանկութե. Պխ: *Բիծ կոչի արատ մեղաց: Կաշի առաքինութե, և ոչ մի ինչ բիծ ունէր լվ. խոսր: *Չի մարդ էր, և ունէր բիծ ի մտի. Վրք հց. Ը: *Բազում իրօք մերժեաց զնա ի բծիցն. Ռոմ. իոՂս: * Չբիծս չառեաց: Չմիացեալ չարութեանցն զբիծս: Չանձին իսոյ բիծ: Չքաւսեալ բիծս հոգւոյս: Չբիծս գաղտնեացն. Նար: *Ի բծոյ, կամ ի բծէ խղճին. բծաւ. բծիլ, կամ բծօք. լՀ. ա: * Ծանրացեալք բծօք յանցանաց. Բրս. Տր: *Որ նշանակ է բծծոց ի վիտան. Վրք. ղՆփ: *Արդարք էին և անարատք յամենայն բծոյ մեղայն. Հ. իէւէի:

ԲԻԾ. Մարմիկ բուշտք կարմրագոյնք, որք իբրև զարատս երևին ի մորճ մարմնոյն, և որպէս բոց կծանեն և հռացուցանեն. էածոսիի. սիվէնէի, էպան. *Խաղաւարտք հրակայծակք, և բիծք բոցակիծք. Նար. ԿԸ: Իակ ի հին լծ. Նարեկին ասի. * Բիծք բոցակիծք. մաձիլն է այն մանրոջլըն. և կմ խոց և պնատակ, որ է բիծ, այսինքն արատ ՚՚:

ԲԻԾ. որպէս Խծբիծ. խնդիր. Ζήτημα. Quaestio. *Խոռվեցաւ անդ այս բիծ մեծ. Նոռ. պՀ. Է. 3:

ԲԻԾ ԴՆԵԼ. Արատ կամ պակասութի դնել. մեղադիր կամ պարսաւադիր լինել. սոգսանանել. *Ի ցանկալեան բիծ դիցէ. Սիր. ծՁ. 33: * Բիծ իակ ոչ ոք կարէ դնել ընտրեալ օրինաց նոցա. Եղիշ. Գ: * Ո՞ կարէ բիծ դնել ընտրելոց ՙայ. Կոչնտ: * Երկիցուք մեք ի Թոյլ տալոյ փոքունց, գուցէ մեծամեծ բիծ դնիցեմք յանձինս մեր. Եզր. Եւ:

ԲԻԾՈՒ ԿԱՐԿԱՏԵԼ. Ἐπιλαμβάνω, ἐπισήπτω, συντίθημι. Carpendi vel accusandi ansam arripio. Նոյն ընդ վ. որպէս բիծ կի՛ արատ դնել՝ յօդել՝ կցկցել. պատճառս ինդրել մեղադրութե, կամ սոգսանանց, և ամբաստանութեան. *Եւ ընդէր աւելին զայս. զի գարձեալ բիծս ինչ կարկատիցեն: Բիծս կարկատէք առանց իրիք պատճառանաց: Քանզի այլ ինչ չգիտէին սմէ, այնու իմիբիծս կարկատէին. Ռոմ. ֆբ: * Հեթանոսք բիծս կարկատեն, և հերձուածս մուծանեն. Վրք. էերբ:

Ի ԲԻԾ ՏԱՆԻԼ. Καχίζω. Vitupero. Նոյն ընդ վ. որպէս Արատ դնել. Թշնամանել, անարգել. * Եթէ ի գձուձ կերպարանս (տեսանիցեն զալքատն), և զայն ևս ի բիծ տանիցեն. Ռոմ. էէր:

ԲԻԾ. ա. որպէս փիծ. էէս. այսինքն պիղծ. արատաւոր, ապտանելի. Μεμπτός, μεμπτέος. Vituperandus. * Դու ի բարի միայն վարես, և ոչ է բիծ արծաթդ. Գալ. Է: (կայ և ձ. յարծաթդ. այլ յայնժամ բիծն լինի արատ): Ի կրկին միտս ձգի և ասէն. *Բիծ է այս. փիլ. այլաբ:

ԲԻԿԱՓ, ի, աց. գ. որ և ԲԵԿԱՐ. Բառլտ. վիճաբանս. փոխանորդ. էէոիլ. *Կացուցին առաջի բիկարի գաւառուրին: Հրաւմայեաց բիկարն. Հ=Յ. ոեպա. Ե Տր:

Բ Ի Ի . Տ . Բ Ի Ի , Բ Ի Ի Ի :

Բ Ի Ի Հ Ա Ց Ե Ա Ց . ա . Որ հմայէ՝ հայե-
ղով ի քեզ կամ յոսկերս Թիկանց անաս-
նոց : (Զամ Թերևս գրելի էր՝ խիՀայեաց ,
կամ Բիծհայեաց . իբրու հմայող զնուռԹը
խոՀից կամ բծից) . * Ոչ ընդունել զքաւրըն-
կէցս , զդարըննկեցս , զբիՀհայեացս . վահ .
յայն :

Բ Ի Տ Ո Ն . գ . Անուն ձկան . * Ձկան ոմն
բիտոն կոչեցեալ . Մագ . ֆ :

Բ Ի Ր , բրի , բաւ , բաց , օք . կամ ով , ովք .
գ . Ῥάβδος . Virga . ξύλον, lignum, fustis.
Մահակ . ատաւար գաւազան . ագիա , ձեր-
գեղէն . * Եւ ձգ առ նա բանէից բրաւ . ա .
ճ . ֆա . 23 : * Ամբոխ բազում՝ սրովք և
չրօք . Մաթ . իԷ . 47 : * Արբցէ գան սաս-
տիկ բրօք (կամ բրովք) դալարովք . Ա-
գաթ : Ե ՀՀ . Բ : * Ոչ բրաւ չախչախեալ .
Եղիշ . գիր : * Բրով խաչին խորտակեմ ըզ-
ժանիս նորա . Ոսկ . ի ԼուԼնս : * Հարին զնա
երկաւասան բիր . Հ = 3 . սեպտ . Գ : * Տան-
ձեալ բրովք զմարմինս նոցա . անդ . իԷ :

Բ Ի Ր Տ , բրտի . ա . Անհարթ և կարծր իբ-
րև զբիր . ուղղաբերձ և անԹիքեալ որպէս
զփայտ . պիրկ . սերմ , էբէ . * Գաւազանն
մովսէսի բրատացեալ՝ օձաձև կամակոր էր . . .
որ զբիրտ ցուսն ի շնչաւորութիւն կենդա-
նացուցեալ տղեցուցանէր . Կոչ . ծԷ :

Մանաւանդ՝ Սոպռ , տմարկի . խոտա-
պարանոց . գեգ , խիտ , սեգ . Ռոպիտ ,
պինդ գլուխ , փոփ կոթ . խօչբոն , խոտպան ,
փէտ , պէչ , պաչը էէտ , սերէէչ . * Հնազանդե-
ցուցանք զբիրտ ապստամբութիւն . Եղիշ . Ը :
յորմէ և ՁԿ . կԸ : * Ցածուն , ասէ , խոտ-
նարհամիտ . . . և ոչ հպարտ բարուք , և
բիրտ . Շ . այբ-բ : * Զբիրտ և զյանգուգն
հեԹանոսաց այսպէս գիւրահաւանս առ-
նել ձեզ , որպէս զյովհանէս տրմուղ և ըզ-
ոստեարս նորա . Տծնկ : * (Հայք առ յայ-
կերս) գրէն պատասխանի յոյժ բիրտ և
պինտ վասն օրինաց իւրեանց ։։ . այսինքն
զօրաւոր կամ խիտ . Ո—ա :

Բ Ի Ր , բիւրս , կամ բի , բոս , կամ
բեաս , ուց , ուք . կամ ոյ , ովյ , ոց , ովք .
ա . գ . Գրի և Բ Ե Ր նովին հնչմամբ . պ .
պիւոր , բիւոր , պիվէր , բիվէր , պիւյէր .
Μυριάς . Myrias , decem millia . Տասն հա-
զար . գաւք հազար . ծն պին . * Եհաւր սատուպ
զհազարս , և գաւԹի զբիւրս (կամ զբեւրս) :
Անկցին ի կողմանէ քումմէ հազարք , և
բիւրք ընդ աջմէ քումմէ : Եւ էին խաչինք
նորա՝ ոչխարք բիւր , և չորեքհարիւր :
Եւ էր եկեզեցին միանգամայն՝ չորք բիւրք ,
և երեսուն հազար և երեք հարիւր վաԹսուն :
Ոսկի գիպքաքմայս վեց բիւր , և հազար :
Աւետն քան զերկուասան բիւր մարդիկ .
(120,000) : ԶուԹաւտան բիւրսն սա-
ռասուսմն (185,000) : Ի գործ անգր հա-
սեալ էին երկուասան բիւրս . ևն : * Հա-
զարն ի տասն մասանց բիւրին մինն է .
Լիթ . աղ : * Զորիւք բիւրովք : Զորիւք բիւ-
րս : Իսկ արշակայ երկուասան բիւրեաս
անդրէն գաւձեալ . Խոր . ա . 13 : Ը . 2 :
* Ա յիչեսի բիւրս ամաց համարեցան : Ի
հնգետասան բիւրուց ամաց : Վեց բիւր ա-
րանց կոտորեաց . Եսա . կբ :

Բ Ի Ր . ատ անորոշ Ծիւ . բազմուԹ . Անհա-
մար , բազում յոյժ , բազմապատիկ . անԹիւ .
հաւսըչ , հիսապսըչ , պինէբ . * Քոյր մեր
եղիցես ի հազարս և ի բիւրս : Ոչ երկեայց
ես ի բիւրուց զօրաց նոցա : Հազարք հա-
զարաց պաշտէին զնա , և բիւրք բիւրուց
կային առաջի նորա : Եկն ասէր բիւրովք
սրբովք հրեշտակաց . ևն : * Բիւր առասպելս
յօդեցին պարսք զնմանէ . Խոր . Ը . 70 :
* Լքեալս եմ բիւր չարեաց . Փսղմ : * Գոր-
ծեցին բիւր պանչելիս . Ոսկ . յհ . ա . 50 :
* Բիւրուք բարուԹիք բիւրուց ազունց . ի
բիւրուց բանից , կամ արգասեաց բիւրուց
ամաց . ևն . Նար : * Մատնեալ ընդ բիւր ա-
նարգանաց . Լսող . Ը : * Ի բիւր բարեացն .
Մագ . կԸ : * Բիւր չարեաց պատահեալք .
Բոս . մի : * Մարգարէքն ղայս , և բիւր
քան զայս խօսեցան զնմանէ ազանչելիս .
Եսա . պգմ . ա . 11 : * Ոչ միայն հալածէր ,
այլև բիւր ձեռօք սպանանէր զստեփան .
Նոս . Ոսկ . գծ : * Որոց բիւրոց բիւրք են վը-
կայք , հրեշտակք , մարգարէք : Մինն բիւ-
րուց բիւր ամբաստանս ունէր : ՀեԹանոսք
բիւրուց ի բիւրս ածս բարժանեն զտես
չուԹի աշխարհիս . Ոսկ . Ե :

Բ Ի Ր . Բ Ի Ր Ի Ի . } Μυριάκις, μυρία . Բիւր
Բ Ի Ր Ս . մ . } անգամ , բիւրապա-
տիկ , բազում անգամ , բազմապատիկ ,
բազմօրինակ . անչափ , յանչափս . փոսք
հազար անգամ , լաւ ԷէրպՀ , ԷէրպՀ Էէրպ . Թէ-
պէտ և բիւր և ազգի ազգի տանջիցեք ըզ-
մեզ . Ագաթ : * Զնա՝ որ Թէ բիւր հարցաս-
փորձիմ , բարեաց մասունք ոչ երևին . Ցո-
ղովՀ : Թէպէտ և բիւր լինչ չնային , չուրն
ոչ եռայր . Վրք հց . Է : * Բիւրիւ գեւեց-
կագոյն է նմանն քան զանձնանն . Պղատ .
փխմ : * Իակ գու բիւրուց բիւրք արհամար-
հեցեր զպատուիրանն ։։ . Մաղ : * Եւ Է-
Թէ բիւրս կրկնեսցի , ոչ լինի չափեալ : Թէ
և առ մի նուագ՝ բիւրս մեղեցեմ : Սաչաս
վատակիմ , և բիւրս վաանեմ . Նար . Խ . Խ .
Խ . հա :

Բ Ի Ր Ա Ա Ի Ե Ա Ն . ա . Μυριόλεκτος,
ον . Quod decem millies dictum est . Բիւ-
րիցս բարբառեալ , բազում անգամ ասա-
ցեալ . * Զբիւրաբառեանն վերստին և այժմ
առ ցուք . Դիան . ՁՁայ :

Բ Ի Ր Ա Ա Ի Ի Թ Ի Ն . գ . τὸ Μυριό-
λεκτον . Decem millies dictio, inculcatio .
Բիւրիցս բարբառումն . շատախօսութիւն .
տես յուշարարութիւն . * Ակս բիւրաբա-
ռումն՝ յանգուգնս քո ԹլԹայս . Դիան . Ի-գԼ :

Բ Ի Ր Ա Բ Ե Ղ Ո Ւ Ի Ն . ա . Բեբրի յոյժ ,
բազմառատ . Μυριόκαρπος . Valde fertilis,
copiosus . * Պատուասիրեն բիւրաբեղուն
բանիւք գովեստից . Նար . Ի—ա :

Բ Ի Ր Ա Ի Ե Ր . ա . Μυριοφόρος . Infini-
tos vel innumeros ferens . Որ բերէ բա-
զում ինչ առատու . լի ամենայն բարեաք .
* Բիւրաբեր նաւ . Վրդն . ոչ :

Բ Ի Ր Ա Ի Լ Ա Ի . ա . Ունակ բիւրաւոր
գլխոց . բազմագլուխ . * Զկնի նախագրե-
ցելոցդ վերկորդս բիւրագլխի եդին .
Կլիմաք :

Բ Ի Ր Ա Գ Ո Ծ Ն . ա . մ . Ποικίλος . Varius,
variegatus . Բիւրապիսի գունով , բազմե-
րանի երանգօք , բազմապատիկ . * Ճիւաղ
ինչ բիւրակերպ՝ բիւրագոյն պիսակացեալ .
Ո—ա . յհ . ա . 28 :

Բ Ի Ր Ա Գ Ո Ր Ծ . ա . Բիւր ինչ , այսինքն
բազում ինչ գործօղ . * Առաջի գնելով
տեսարանի զբիւրագործդ ։։ . այսինքն ըզ-
հուղկահարն բիւրուց չարեաց պարտաւոր .
Պիտ :

Բ Ի Ր Ա Դ Ի Մ . Տ . Բ Ա Զ Մ Ա Դ Ե Մ . * Ա-
րարի չարեաց մեծամեծս . . . բիւրագէմս .
Բ Ե Ն Ի :

Բ Ի Ր Ի Ա Զ Գ Ի . ա . Բիւրակերպ , ազգի
ազգի , բազմապատիկ . լաս ՀԷՐ . պին գԻ-
Ա . * Շինեաց ի նմա բիւրազգի գործած
ապարանից . ։։ . Ի . ֆՁ . 48 : * Ո՛րչափ ազգ
իցեն ծառոց . . . բազմադիմիք բիւրազգիք .
Վ Է յօր . Է : * Բիւրազգի հնարք պիտոյ ճն ,
ոչ բանից , այլ արդեանց . Ոսկ . Է Է Ե :

Ի . Իբր բազմապատիկ օրինակաւ . * Եւ
զայլ պահ գիշերապահ չուրջ զինքօք զգու-
շութիւք բիւրազգի ածէին . Գ . Ի . Է . 3 :
* Թէպէտ և բիւրազգի տանջանացես . Ճ . Ա :

Բ Ի Ր Ա Կ . Տ . Բ Ի Ր Ե Ն Ա . * Ըստ մխա-
կաց տասներորդաց մինչև ի բիւրակն ի
հինգանկիւնի ձևով միչին գաստի հարիւրն .
իբրու ԹԽ՝ որպէս , ։։ , Ճ , Ճ , ռ , ։։ ։։ . ուր
։։ նշանակէ զբիւր . Փիլ . լին :

Բ Ի Ր Ա Կ Ա Ճ Բ Ա Ի . ա . Բազմաժողով .
բազմամբոխ . * Ի նմին աշխարհախումբ եր-
կրագումար՝ և բիւրակաճառն ատենի
(դրանն արքունի) . Նար . Խ :

Բ Ի Ր Ա Կ Ա Ն . Տ . Բ Ի Ր Ա Ի Ո Ր . * Ի վերայ
անկաւ բիւրական զօրացն . Յէչ :

Բ Ի Ր Ա Կ Ե Ր Պ , է , էց . ա . Μυριόμορφος,
πολύμορφος . Multiformis . Բազմակերպա-
րան , և բազմակերպ բազմադիմի . * Ճի-
ւաղ ինչ բիւրակերպ . Ոսկ . յհ . ։։ . 28 :
* Բիւրակերպ մեռաւորական չարժմանցն
սխալանս . Գր . կր : * Ի ձայն բիւրակերպ .
Նար . փաղ : * Զբիւրակերպ խոցուածքս բա-
նիցդ յոգիս գանձէիցի . Սկաա . ապ : * Բիւրա-
կերպ տեսիլք անքննելի տանջանացն . Բ Ե Ն Ի :

Բ Ի Ր Ա Կ Ե Ր Պ Ե Ա Ն . Նոյն ընդ վ . * Բիւ-
րակերպեան ծաղիկք . Խոր . Վրդ Լ : * Բիւ-
րակերպեան հնարք . Սկաա . ապ : * Ցիս-
նեակ աւուրբքս եցոյց մեզ զարքայութիւնն
բիւրակերպեան ճառագայթիցն պայծա-
ռութիւն . Ճ . Թ . և Տծնկ :

Բ Ի Ր Ա Կ Ն Ե Ա Ց . ա . Ընծայ բիւրաւոր
(այսինքն բազում) ականց պատուակա-
նաց . բազմագոհար . լաս ՁԷՀԻՐՎ . * Ի՞ն-
ծայէ Թագաւորն զբիւրակնեայ պսակն (կամ
պսակս) արժանաւորացն . Ճ . Բ . ի ՀԷՆ
ՆԷՐԷս : Ե Ոսկ . յղ . կորնթ :

Բ Ի Ր Ա Կ Ո Ր Ծ Ա Ն . ա . Բազում ան-
գամ կործանեալ , կամ վտանգեալ . * Ար-
ուեստ տեսից զպիւրակործան իշատեցեալս
անօթ կազմեցեալ . Նար . իԷ :

Բ Ի Ր Ա Հ Ա Ս Ո Ւ . ա . Որ զբազում ինչ հո-
սէ , կամ սիռէ , ծաւալէ . առատահոս .
և յորդեալ . * Բիւրահոս մատամբքն սեր-
մաներ անգս բազումս . Ոսկ . լ : * Հորուա-
ծառս բիւրահոս ախտիք . Սկաա . ապ :

Բ Ի Ր Ա Մ Ա Ա Ն Ե Ա Ց . Տ . Բ Ա Զ Մ Ա Մ Ա Ս-
Ն Ե Ա Ց . * Ան որս յատէտ է ամենախոՀի , և
բիւրամոնանեայ հակառակուԹ . Նար . Ը :

Բ Ի Ր Ա Մ Բ Ե Ա Ն . ա . Μυριετής . Որ
ինչ է ի բիւրաւոր ամաց հետէ , բազմա-
մեայ . հին յոյժ . * Ոչ երբոռ ասելի է
տապղ բիւրամեանս , այլ Ձչմարտապէս
այժմ իսկ գոյացելոցս . Պղատ . օրին . Է :

Բ Ի Ր Ա Ց Ի Ն , ինոյ , ոց . Տ . Բ Ի Ր Ա Ի Ո Ր .
* Հազարք հազարին , և բիւրք բիւրոյին՝
քեզ վիՃակեսցին . Գնչ :

Բ Ի Ր Ի Ա Ն Գ Ա Մ . մ . Μυριοπλάσιος . De-
cies millies, saepissime . Տասն հազար ան-
գամ . յաճախագոյնս . * Ոչ միանգամ . . .
այլ բիւր անգամ և հանապազօր . Նար .
Էրգ : * Ոչ եԹէ միով գովեսիս , կամ երի-
կեցս , կամ երեցս , այլ եԹէ բիւր անգամ ,
ոչ չատացայց . Մագ . Է : * Բիւրսանին՝ միա-
կի եղբայր . քանզի որպէս միանգամ մի՝
մի է և բիւր անգամ՝ մի բիւր . Փիլ . լին :
* (Յաւիտեանն) ոչ հպարտաց չքնաղա-
տումբն բիւր անգամ , և ոչ բիւրուց բիւրա-
պատիկ բիւր հազարեան . Շ . իմ եղ :

ԲԻԻՐԱՊԱՏԱՀԱՐ. ք. Որպէս Բաղ. մապատիկ պատահար. *Ոչ տեսեալ չբրմոյն կամ ցրտոյն, և բիւրապատահար ընդդէմ մաքրութեայ յարձակեցելոյց. Լմ. ՈՁԲ:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԻՃ. ա. Բիւր պատժոյ արժանի. *Ողորմուածէ դրունք քո բացցէ բիւրապատիճ պարտաւորիս. ԲԵՒԿ:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԻԿ. ա. Myριοπλάσιος. Decem millies, vel infinite multiplicatus. ποικίλος, varius. Որպէս Թէ տասն հազարապատիկ. այսինքն բազմապատիկ, բազմաթիւ, բազմազիմի. * կառք ՈՁ բիւրապատիկք. Սղ. ՂԷ. 18: * Բիւրապատիկ իմն էին յայս և ի սոյն աղօթք ժողովելոյն. Գ. Ի. ՈՁ. 11: *Թէպէտ և բիւրապատիկ ինչ արհաւիրս սաստից արկաք ի վերայ նոցա: Բիւրապատիկ աքանչելիսք. Ա. գաւ: * Բիւրապատիկ իսկ մեծ քան զնա հիւղն գտանի. ԵՓԻԿ: *Բիւրապատիկ չափս ի նմանէ կրէին. Խոր. Գ. 66: *Բիւրապատիկ աղետից, կամ աղխուք. ՊԲ: * Ահաւասիկ ես գնեմ ի սիոն վէմ բիւրապատիկ. ՄԾԲ. ՁՁ: *Զպէսպէս և զբիւրապատիկ ընթացս մարդկան. ԼՄԲ. ԾՂ:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԻԿ. մ. Myριοπλασίως. Decies millies, et frequenter. Բիւր անգամ. և յոյժ աւելի. յոյժ յոյժ. ծն պին գաւ. գաչէն պէտպէ, լզգ պէքճ. * Ազբ տեսան բիւրապատիկ քան զարեգակն լուսաւորագոյն էն. ՍԲՐ. ԻԳ. 28: *Ցոյժ բիւրապատիկ առաւել. Անյ. ԲՁՂԲ: * Բիւրապատիկ եղ ի ձեռաց նոցա. Ոսէ. յհ. Ը. 14: *Բիւրապատիկ եղեր զխրատով նորա (այս. ինքն անցեր). Խոր. պԲԳ: * Արդ զվեց խրատեաք՝ զիշնամիսն քիւ բապատիկ տանջեսցես. յն. ἐν μυριότητι, այսինքն բիւրով տանջանօք, կամ բազում օրինակաւ. ԻՀ. ՂԲ. 22:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Բիւրապատկեանագոյն. բիւրապատիկ. բազմագիմի յոյժ. * Բիւրապատկանագոյն տանջանօք՝ իբրև ի բովս հրոյ մաշեցի զերկաթեղէն մարմին դորա. ՃՂԱ:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԿԵԱՆ. Տ. ԲԻԻՐԱՊԱՏԻԿ, ա. * Բիւրապատկեան գերազանցութեամբ քան զնախակրօնիցն առաւելուած. Նար. ՀԲ:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԿԵԼ, իմ. յ. Բիւրապատիկ առնել, լինել. բազմապատկել. բազմաթիւ գտանիլ. * կառք ՈՁական բիւրապատկեցան. ԳՆՅ:

ԲԻԻՐԱՊԱՐՏ, ի, ից. ա. Բիւրուց պարտուց պարտական. *Բարեխօսեա վասն յոքնութեան և բիւրապարտ պատմապարտսիս. ՍԿԼ. ազ:

ԲԻԻՐԱՍՊԻ ԱՃԴԱՀԱԿ. պ. պէյ. ըեպի ԷՃԷՀԱ. Այնոսն ուրուսին նախնի նահապետի պարսից, որպէս Թէ ունոյր զբիւրաւոր ստպս, այսինքն զտան հազար երիվարս. զորմէ տես ի խոր. ՈՁ. 31:

ԲԻԻՐԱՍԵՂՆ. ա. Որ ունի բիւրաւոր առեղունս, կամ ոստս բազումս. բիւրոտեան. * Ունի մշտածին . . . բոյս բիւրատերեւս և ծառս զանազանս. Նար. ՄԲ:

ԲԻԻՐԱՏԵՍԱԿ. ի, ից. ա. Բազմատեսակ. բազմապատիկ. *ի կերպարանս բիւրատեսակս առ ի չինուած հանդուէս կելն. Նար. գԻՅ ԷՒԷԿ: * Զբիւրատեսակ երկոյ աշխատաւ Թեր՝ տոհմական արդ հասուքդ զպատուղ. Սկա. ազ:

ԲԻԻՐԱՒՈՐ. ի, ից. ա. ք. Որ ունի զբիւրս մերոյ, կամ բազում բիւրուց. և կամ Անթիւ բազմութ, և Անթիւ բազմութի. յն. Μυριάδες, բիւրք. *ի բիւրաւոր բանակս հրեշտակաց ՚՚. յն. ի բիւրս հրեշտակաց. ԵԲՐ. ԺԲ. 22: * Դարձիր ՚ի հազարաւորս և ՚ի բիւրաւորս իսրայե՛ լն ՚՚. յն. ՚ի բիւրս. Թուոց. Ժ. 36: Օրին. ւՁ. 17: *Իբրև զբիւրաւորս գառանց պարարտաց ՚՚. յն. զբիւրս. Դան. Ձ. 40: *Հրամայեաց տալ զօր յարուցանել զբիւրաւորս աւազական նահանգին. Խոր. Ե. 21: * Առաջի կային նմա անթիւ բիւրաւորք հրեշտակաց. Վրք հց: * Եւ ոչ բիւրաւոր բանակաց երկնաւոր զուարթնոց. ԱՓՖ: * Բիւրաւոր բանակք վերին զուարթնոցն: Գառանց բիւրաւորաց. Շար: *Բիւրաւոր զօրաց հրեշտակականաց: Խիտս բիւրաւորաց բուսոց անուտաց: Բիւրաւոր օձանականաւքն վերնապարգեւս. Նար. Խ. Ն. ՂԷ: *Ի բիւրաւոր խազմիցս. Մագ. Լ:

ԲԻԻՐԱՒՈՐ. Որ ունի ընդ ձեռամբն բիւր մի զօրաց. պէտ տան հազար արանց. * Այս առանձ՝ անուանի և քաջ կարգեցաւ կողմնակալ բիւրաւոր՝ ի պարթևէն վաղարշակայ. Խոր. Ե. 7: * Կուսակալք՝ կողմնակալք, հազարաւորք, և բիւրաւորք. ԱՓՖ:

Եւ Ունակ բիւրապատիկ իրաց. Ճոխաչեաւ յոյժ յոյժ. * Ցոքնապատիկ պատուով բիւրաւոր. Նար. ՃԲ:

ԲԻԻՐԵԱԿ, բիւրեկի, կաց. ա. գ. Myριάς. Decies mille. Տ. ԲԻԻՐ, և ԲԻԻՐԱՒՈՐ. *Ապա Թէ ոչ զինչ իսափսէ առանեւրեսկս և հարիւրեակս, քան զարեգակն լուսաւորագոյն էն. Սիր. իԳ. 28: *Ցոյժ բիւրապատիկ առաւել. Անյ. ԲՁՂԲ: * Բիւրապատիկ եւ ի ձեռաց նոցա. Ոսէ. յհ. Ը. 14: *Բիւրապատիկ եւեր զխրատով նորա (այս. ինքն անցեր). Խոր. պԲԳ: * Արդ զվեց խրատեաք՝ զիշնամիսն քիւ բապատիկ տանջեսցես՚՚. յն. ἐν μυριότητι, այսինքն բիւրովք տանջանօք, կամ բազում օրինակաւ. ԻՀ. ՂԲ. 22:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Բիւրապատկեանագոյն. բիւրապատիկ. բազմագիմի յոյժ. * Բիւրապատկանագոյն տանջանօք՝ իբրև ի բովս հրոյ մաշեցի զերկաթեղէն մարմին դորա. ՃՂԱ:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԿԵԱՆ. Տ. ԲԻԻՐԱՊԱՏԻԿ, ա. * Բիւրապատկեանց գերազանցութեամբ քան զնախակրօնիցն առաւելուած. Նար. ՀԲ:

ԲԻԻՐԱՊԱՏԿԵԼ, իմ. յ. Բիւրապատիկ առնել, լինել. բազմապատկել. բազմաթիւ գտանիլ. * կառք ՈՁական բիւրապատկեցան. ԳՆՅ:

ԲԻԻՐԱՊԱՐՏ, ի, ից. ա. Բիւրուց պարտուց պարտական. *Բարեխօսեա վասն յոքնութեան և բիւրապարտ պատմապարտսիս. ՍԿԼ. ազ:

ԲԻԻՐԱՍՊԻ ԱՃԴԱՀԱԿ. պ. պէյ. ըեպի ԷՃԷՀԱ. Այնոսն ուրուսին նախնի նահապետի պարսից, որպէս Թէ ունոյր զբիւրաւոր ստպս, այսինքն զտան հազար երիվարս. զորմէ տես ի խոր. ՈՁ. 31:

ԲԻԻՐԱՍԵՂՆ. ա. Որ ունի բիւրաւոր առեղունս, կամ ոստս բազումս. բիւրոտեան. * Ունի մշտածին . . . բոյս բիւրատերեւս և ծառս զանազանս. Նար. ՃԲ:

ԲԻԻՐԱՏԵՍԱԿ. ի, ից. ա. Բազմատեսակ. բազմապատիկ. *ի կերպարանս բիւրատեսակս առ ի չինուած հանդուէս կելն. Նար. գԻՅ ԷՒԷԿ: * Զբիւրատեսակ երկոյ աշխատաւ Թեր՝ տոհմական արդ հասուքդ զպատուղ. Սկա. ազ:

ԲԻԻՐԱՒՈՐ. ի, ից. ա. ք. Որ ունի զբիւրս մերոյ, կամ բազում բիւրուց. և կամ Անթիւ բազմութ, և Անթիւ բազմութի. յն. Μυριάδες, բիւրք. *ի բիւրաւոր բանակս հրեշտակաց ՚՚. յն. ՚ի բիւրս հրեշտակաց. ԵԲՐ. ԺԲ. 22: * Դարձիր ՚ի հազարաւորս և ՚ի բիւրաւորս իսրայե՛ լն ՚՚. յն. ՚ի բիւրս. Թուոց. Ժ. 36: Օրին. ւՁ. 17: *Իբրև զբիւրաւորս գառանց պարարտաց ՚՚. յն. զբիւրս. Դան. Ձ. 40: *Հրամայեաց տալ զօր յարուցանել զբիւրաւորս աւազական նահանգին. Խոր. Ե. 21: * Առաջի կային նմա անթիւ բիւրաւորք հրեշտակաց. Վրք հց: * Եւ ոչ բիւրաւոր բանակաց երկնաւոր զուարթնոց. ԱՓՖ: * Բիւրաւոր բանակք վերին զուարթնոցն: Գառանց բիւրաւորաց. Շար: *Բիւրաւոր զօրաց հրեշտակականաց: Խիտս բիւրաւորաց բուսոց անուտաց: Բիւրաւոր օձանականաւքն վերնապարգեւս. Նար. Խ. Ն. ՂԷ: *Ի բիւրաւոր խազմիցս. Մագ. Լ:

ԲԻԻՐԱՒՈՐ. Որ ունի ընդ ձեռամբն բիւր մի զօրաց. պէտ տան հազար արանց. * Այս առանձ՝ անուանի և քաջ կարգեցաւ կողմնակալ բիւրաւոր՝ ի պարթևէն վաղարշակայ. Խոր. Ե. 7: * Կուսակալք՝ կողմնակալք, հազարաւորք, և բիւրաւորք. ԱՓՖ:

Եւ Ունակ բիւրապատիկ իրաց. Ճոխաչեաւ յոյժ յոյժ. * Ցոքնապատիկ պատուով բիւրաւոր. Նար. ՃԲ:

ԲԻԻՐԵԱԿ, բիւրեկի, կաց. ա. գ. Myριάς. Decies mille. Տ. ԲԻԻՐ, և ԲԻԻՐԱՒՈՐ. *Ապա Թէ ոչ զինչ իսափսէ առանեւրեսկս և հարիւրեակս, քան զարեգակն լուսաւորագոյն էն. Սիր. իԳ. 28: *Ցոյժ բիւրապատիկ առաւել. Անյ. ԲՁՂԲ: * Բիւրապատիկ եւ ի ձեռաց նոցա. Ոսէ. յհ. Ը. 14: *Բիւրապատիկ եւեր զխրատով նորա (այս. ինքն անցեր). Խոր. պԲԳ: * Արդ զվեց խրատեաք՝ զիշնամիսն քիւ բապատիկ տանջեսցես՚՚. յն. ἐν μυριότητι, այսինքն բիւրովք տանջանօք, կամ բազում օրինակաւ. ԻՀ. ՂԲ. 22:

ԲԻԻՐԵՂ, եղի, աց. գ. Βήρυλλος, βηρύλλιον. Beryllus. Ակն ինչ պատուական, որոյ լաւն առ հնդիկս՝ է կապուտակ ծովագոյն կամ երկնագոյն, և յեթ նորա գեղ. նագոյն՝ խառն ընդ երակս ոսկւոյ, ևն. վարի և ի սէաս գեղոյ. պէղոփ, էրէՀգ. *Կարդն չորրորդ՝ յակինթ, բիւրեղ, և եղունգն. Եւ. իԷ. 20: Ե. իՇ. 11: որպէս և Տ. ԲՁ. 22: Եղէի. իԷ. 13: Ցոյժ. իա. 20: * Ակն նորա իբրև զոսկն բիւրեղ. Հեթ. բոյեցեք, իբրև զոսկւոյ մարգարիտ. ԵԷՐ. Եւ: *Ունի չորրորդ հայք քերթս, և գնաս և լերինս, և բիւրեղ. Խոր. Ճ: * Գոտեալ անդ զբարշամնայ զպատակերն, զոր ՚ի վերզոսկւոյ և ՚ի բիւրեղէ կազմեալ էր տրծաթով. Խոր. Է. 13: *Քարինք բիւրեղք ըկարկեհանաց. Նար. գԱՅ ԷՒԷ: *Բիւրեղին՝ խաժագոյն է (կամ ծովագոյն) օգանման. և լինի սա ՚ի սպառուած լերինն՝ որ կոյս տաւրոս, ՚ի յանցս եփրատ գետոյ. և Թէ ընդդէմ արեգականն ունիցի ոք, երևի մէջն վանակն կամ ակն վանի. այսինքն լուսափայլ իբրև հատ լինչ կորեկոյ. Ոսկիփոր: Ե վերջն. Եւ:

ԲԻԻՐԵՂ, եղի կամ բղի. որ և ԲԻԻՐՂԱԹ, զայք. որպէս ակն. պէւյր, պէսպր. որ է Ապակի սառնատեսակ, վանական, կամ ակն վանի. Κρύσταλλος. Crystallus. *Գառնդ բիւրեղ, որ գէղն և կամ սպի ունի, ոչ կարէ հեղուլ բորբ չող լուսոյ. Շիր: *Աչ տանակք ոսկիք և բիւրեղք. Մագ. ԺՁ:

ԲԻԻՐԵՂԱՆՄԱՆ. ա. Նման բիւրեղի, հանգոյն բիւրեղ ական. որպէս Κρυστάλλινος, և βηρύλλινος. *Ունիմ առ տիս՝ պապ. Ծառատիպ մի կարկհան. իսկ առ գիշեր՝ սպիտակափայլ բիւրեղանման. Շ. իմ էղմէ:

ԲԻԻՐԻՆ, ինք. Μυρία. Բիւրապին, բիւրաւոր. բիւրք. *Բիւրին անհանգուիք եմ վասն պաշտամանն ասյ: Բաղում ապա կանուխիս հրով և ջրով մեծագոյնս և բիւրինս: Բիւրինս հիւանդութիս ցաւաք երս. Պղաք. ոփէպ:

ԲԻԻՐԻՒՆՍ ԲԻԻՐՈՒՑ. մ. ա. որպէս Բիւրիցս բիւր. Μυριάκις, μυρία. Innumerabile, innumerabiliter. *Բիւրիւնս բիւրուց ասս զանխնեալ էին արհետքն յայնցանէ՝ որ յայնժամ էին. Պղաք. օրին. գ:

ԲԻԻՐԻՑՍ. Տ. ԲԻԻՐ ԱՆԳԱՄ: Սիկա. լՓ:

ԲԻԻՐ ՀԱՋԱՐԵԱՆ. ա. Բիւրաւոր և հազարաւոր, անհամար. *Ոչ հազարաց չքնաղատուրն բիւր անգամ, և ոչ բիւրուց՝ բիւրապատիկ՝ բիւր հազարեան. Շ. իմ էղմէ:

ԲԻԻՐՂԱԲԵՐ. ա. Κρυσταλλοφόρος. Ի բառեսս Բիւրեղ՝ ըստ ք ՚ին. Որ բերէ յիւրմէ զբիւրեղոս կամ զառնատեսակ ապակիս: *Զարմանայր ընդ զանազան լերինս բիւրղաբերս. Պմ. ազէս:

ԲԻԻՐՂԱՑ, կամ ԲԻԻՐՂԵԱՑ. ա. Որպէս Բիւրեղեայ. որոյ նիւթն է բիւրեղ. պիւլօր, պիւլօրփան. *Սառնային քիւրղեայ: Պատկս ապամանգեայ ... և վազս ... բիւրղայ. Պմ. ազէս. ուր գրի և ԲԻԻՐՂԱԾԻ, այց. իբր Բիւրեղք, կամ Բիւրեղեայք:

ԲԻԻՐՈՍՏԵԱՆ. Տ. ԲԻԻՐԱՍՏԵՂՆ. *Ծառք ամբարձուղիչք և բիւրաստեանք. Նար. աաափ:

ԲԼԹԱԿ, ի, ից. գ. (իբրու նուազականն Բլեթ բառին). Λοβός. Lubus. (չծ. Թ. լփ). ima pars auris, auricula. Ստալին կողմն կամ ծայրն ականջաց՝ փափուկ և գնտիկ, յոր և լինի կախել զգինգս. անէձին վերի ծայրը, ւբիին գոլաւգ եամ ղաղը, ա՚ի՚ւլ, Նէրվ ին՚ւղ. *Եւ առցես յաբեռնէ նորա, և դիցես ի վերայ բլթակի ականջոյ ունկանն ահարոնի, և ի վերայ բլթակի աջոյ ունկան որդւոց նորա ... և՚ի վերայ աջոյ բլթակաց ականջաց որդւոց նորա. Եւ. իՇ. 20: Նոյնպէս և ՂԱ. ՀԲ. 23. 24: ԺԲ. 14. 28: *Բլթակ մի ունկան (կենդանեաց). Ամվ. գ. 12:

ԲԼԹԱԿ ԼԵՐԴԻ. Տ. ԼԵՐԴԱՒՈՑ. Λοβὸς τοῦ ὕπατος. Fibrae, reticulum. *Լեարդն ծայրիւք բլթակացն իւրոց պատեալ ունի զորովայնն. Նիւս. ԲՆ. իԷ:

ԲԼԻԹ, բլըթի, Թաց. գ. Κολλύρος, κολλυρὶς, κολλύριον. Collyra, frustulum, vel panis, placenta, ևն. գնեատակ կակուղ հացի. նկանակ եփեալ ՚ի փուռն, կամ ՚ի վերայ մոխրոյ, կամ ՚ի տապակի իւղով. որ և ԳԼԱԿՈՆԴԻ, ՓՈԽՈՆԴ. ասման, ֆիֆէ, ՓՈՒՆԼ, պօղալ, պէօրէկ, լզգաս. *Բաչխեաց ամենայն ժողովրդեանն ... բլիթ մի հաց. Է. ԻԳ. Ը. 19: *Արասցէ առաջի իմ կերակուր բլիթս ... Թրեաց, և աքաղ առաջի նորա բլիթս, և եփեաց զբլիթսն (ի տապակի). Է. ԻԳ. ԺԳ. 6. 8. 10: *Առ ի ձեռին քո առնն այ հաց, և բլիթս որդւոց նորա. Գ. ԻԳ. ԺԲ. 3: *Աղացեալ Թրեին յարեդանիային տապոյն արարեալ բլիթս. Մագ. իԷ:

ԲԼԻԹԻՆ, կամ ԲԼԻԹԵԱՆ. (որպէս Թէ բլիթի նմանեալ). Τύλος. Callus, um. կոշտացեալ մսոյն մորթոյ մաքրիոյն. Նոսբ: Գալիան:

ԲԼԽԱՄ, չի, աց. Բառ ուխ. որ և ԳԼՂԱՄ.

ԲԼՂԱՄ, չՄ պաղան. պղամ. *Զմրուխտն է դահնանակ, և զորութիւն ունի ՚ի վերայ բլնամաց: Հոմն (յոսաբլեաց)՝ մաղաս առ

նէ, որ է բլղամ. Ոսկիփոր: *Տուն նոքա է Թոքն, յորոյ գոյանալ բլղամն. Մխ. ոգոյ:

ԲԼՂԱՄՈՏ. ա. Որոյ բլղամն է շատ. պղպտիլ. *Որոյ ճաղն նօսր է, բլղամոտ է. Ոսկիփոր:

ԲԼՃԱԿ, ի, ացի. գ. Բառ. անյայտ, ոտ՛ն. Փիալա. Թերևս ստառադարձումն Թ-ի՛ն, որպէս Տաշտ, և այլ ինչ նման նմին. և կամ փոխան այլոց բառից՝ ըստ այլևայլ ընթերցուածոց. * Սա արար վամնայն կամ սեղանոյն, զխարիսխն, և զբլճակն, և զտաշտան, և զմանհանան, ևն. Եւ. Ա. 3: Սփէ. լՀ. մեկնէ Forceps, որ է աքցան, կամ ունելիք. Տալայ, գլսոաճ: Թերևս մարթ է իմանալ և որպէս լա. velum (յն. ընդ հյ. բիլ.) և զբլճակն՝ իբրու բլշակինիչ. որպիսի է ծածկոյթ, կամ խուփ. և յայնժամ համեմատի յունական բառիս Κάλυμμα. որ և ՆՈՒԱՐՏԱՆ. ծածկոց. Էօր. Ի՛ն, գոփոփ:

ԲԼՃԱԿՆԻՄ, եցայ. ֆ. Ամբλυωπέω. Caecutio. Բթանալ աչօք, վատատես լինել. շտանալ. (յն. ընդ բիլ կամ πλυζ.) որպէս թէ Մթագնիլ իբր կապուտակ. ապէք պաղ ըլալ. գոսմանչամագ. *Բլշակնեալ նայեցար՝ ի Ճշմարիտ մարգեղութիւն էմմանուէլին. Ճ. Ի: *Ի յարութենէն յուսոյ բլշակնեալ են. Երզն. Ֆիլ: *Եւ մի յարատ հայեցուածովք՝ ի գեղ պատրաստնոյ՝ բլշակնիցիմք՝ ի պատուիրանացն Յի պահպանութիւն. Սիոխան: Ճ. Գ: (ուր Ճ. Ա. պլշակնիցիմք: Ճ. Բ. բլշակիցեմք:) *Որոց ոչ բլշանիլ և լթել տեսանելիքն՝ ի նա հայել. Սարկ. գոմար:

ԲԼՃԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ամբλυωπία. Visus obtusus, hebetudo. Բթութիւն աչացի, որպէս և մնաց. վատատեսութիւն. պոռչ, կամ հասկոր ըլալը. Լեզ. գայիքէյէի. գոսմանչը օլմալը. *Իակ առաւելն քան զայս՝ ամպով ծածկեցաւ, ի բաց փախուցեալ՝ ի քումմէ բլշակնութիւդ. Աա որս. Ք: *Չխորհուրդս ծծային իմաստից տիրապէս ոչ տեսանելովք բլշակնութիւք կուրացեալ. Սարգ. յի. ա: *Վարագուրաս ծածկեալ՝ ի բլշակնութէ նոցա. Վրդն. Երգ: *Որոց կուրացեալ առաքնորգականն, և բլշակնութեան չափով օտարանան յյոյ. Լք. ածաբ:

ԲԼՃԱՆԱԼ, ացայ. է. Ἀναβλύσμαι. Obtundor. Վատիլ աչաց, վատատես լինել. մթագնիլ աչաց, կամ լուսոյ աղօտանալ. *Ոչ զի բլշացան աչքն, այլ չետ ծերանալոյն քնականագոյն. քանզի ծերութէ ակաբանան երեսք (այսինքն տեսութիւք). Փիւ. Ա՛ն: *Ո՛չ վասն նախանձմանցելոցն անձնիշխանութէ ածային լոյս նախանձմանկանին լուսափայլութէ բլշանայ. Դիան. Երին:

ԲԼՃԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ի ցուցի. Ն.

ԲԼՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ի Ամբλύω, ἀπαμβλύνω. Obtundo, hebeto. Բթացուցանել զսրութիւն իրաց, մանաւանդ աչաց, և սուսերի. աղօտացուցանել. կուրացուցանել. գեղջնել, մեծնել. *Բլշացուցանել զՃառագայթս տեսութէն մտաց: Զմիջաւուրըքս շուրջ զնոսա աստիճ փայլատակումն՝ բլշեցուցանէ զբնական ներգործութիւնս տեսանելեացս. Պիս: *Զայր առաւերի նորա բլշեցուցեալ՝ անգործ գարձուցանէր. Աբիւթաղ. Նաահաթ: *Ոչ բլշացուցանել ինչ՝ ի միացուցիչ ստուգութէն և մաքրութենէ. Դիան. ածայ: *Բլշեցուցանէ պյօժարութէնս՝ նախառեալ աշխատութէդն անպտղութէն. Բրս. արէեց:

ԲԼՈՒՐ, բլղոյ, կամ բի, բոց. ևս և՝ բլեր, բլերք. գ. (յն. Θ. պայբր.) Bουνός. Collis, tumulus, cumulus. Գետնին բարձր. հողգեղայեալ. լեառն փոքրիկ. և կարկառակոյտ. Թուխք. Ընտանի. դեէէ, Բէէլ, ֆէ՛ւլէ. *Ի լերանց տեսի զնա, և՛ի բլղոյ յառալագոյն հայեցայ՝ և նա: Ամենայն լերինք և բլուրք խոնարհեացին: Ցաղան զնա՝ ի տուն ամինադաբայ՝ որ՝ի բլղինն. Եւ սաւուղ նստեր՝ ի գլուխ բլղին (կամ բլղոյն): Ի վերոյ ամենայն բլղոյ բարձու, կամ բլղոց բարձանց: Կուտեցին քարինս, և արարին բլուր. և հերան և արբին անդ՝ ի վերայ բլղոյն. ևն: *Կանգնեցին՝ ի վերոյ վայելուչ բլղին (կամ բլղոյն). Խոր. Բ. 83: *Ի փախուստ գարձոյց առ բլերքն. Ոսկիփոր: *Գեղգով (կամ գաղգալ), այս լինքն է բլուր. անուն բոլորակ թլփատութէ. Եդէն. Ե:

ԲԼՐԱԲԱՐ. ֆ. Իբրև զբլուր. *Քամակաւ և զբստոտվք խանչելոտվք և բլրաբար ամբարձեալովք. Փիւ. Ա՛ն. այլ Ճ. բլրագաբար:

ԲԼՐԱԿ, ի, ացի. գ. որ և ԲԼՐԻԿ. Բլուր փոքր. Տէէէձէ, պայբրձէ. *Գտեալ բլրակ մի, ի նմա եւ լալ բնակեր. Ցհ. լՒ: *Մինչև ցբլրակ մի. Ճ. Ա:

ԲԼՐԱԿԵՐՊ. ա. ֆ. Նման բլղոյ. *Քամլսակոյտ բլրակերպ ժողովեցան՝ ի վերայ իմ տեսակք ամենայն չարեաց. Մոսէի:

ԲԼՐԱՁԵՒ. ա. Որ ինչ է՝ ի ձև կամ ի չափ բլղոյ. բլրակերպ. դիպացեալ իբրև զբլուր. *Առնու ասէն վէմս բլրաձևս, և ձգէ զկնի. Խոր. Բ. 7: *Բլրաձև կոհակացն. Մագ. Է:

ԲԼՐԱՑԻ, ցեայ, ոց. ա. Բնակիչ բլղոյ. պայբրէ. *Եւ ամ զնա՝ ի սանէ ամինադաբ բայ բլրացեայ ... յն. որ՝ի բլղին. Բ. Խգ. Ձ. 4:

ԲԼՐԻԿ. բլկի. Տ. ԲԼՐԱԿ. *Կայր մօտ անդր բլրիկ մի փոքր. ՃՃ:

ԲԽԵԼ. ԲԽՈՒՄՆ. Տ. ԲՂԽԵԼ, ԲՂԽՈՒՄՆ:

ԲԾԱԽԱՒԻՆ. ա. Ուր իցէ բիծ ինչ խառնեալ. արատաւոր, աղտեղեալ. աղտոտ. էէբէլ, Լէէբէլ. *Զառաջինն լիշատակ մեղացն՝ ի միասնորին բծախառն՝ նորոգեալ: Բծախառն լիշատակ. ԼՔ. ոչ:

ԲԾԱԿԱՆ, ի, ացի. Տ. ԲԾԱՒՈՐ, ԲԾԿԱՆ. *Զի վասն չլինելոյ իսկ բծական և արատաւոր՝ փախեայ՝ ի սննդակցայ. Սարկ. ազ:

ԲԾԱՄԻՏ. մտի, ստց. ա. Բծաւոր մէջտեղ. չարախորհուրդ. և պարսաւագիր. *Գրե ... ամբաստանեալ յոյժ՝ բծամիտ իմն զկաթոլիկոսէն. Ցհ. լՒ:

ԲԾԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. որ և ԲԾԱԿԱՆ. Սպիտոծ. Maculosus. Արատաւոր. պատկառաւոր. աղտեղի, կամ ախտաւոր. յանցաւոր. էէբէլ. *Որոյ սկիզբն գոլով բծաւոր՝ վախճանն եղև գովելի. Կլիմաք: *Բբծաւոր լինի և արատաւոր: Զի բծաւոր լինիմք՝ ի տոցա ընդգէմ միմեանց կիներցն: Ուղիղ գնայ՝ որ ոչ է բծաւոր յախտս մեղաց. Լք. ոչ. Ա՛եր ընդ եղբ. Ա տառ:

ԲԾԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ացի. Նոյն ընդ վ. *Ի հերետիկոսացն բծաւորական աղանդից. Կանն:

ԲԾԱՒՈՐԵՄ, եցի. Ն. Σπιλόω. Maculo. Արատաւորել, աղտեղել, ապականել, պղծել. *Անարատք էին, այսինքն ոչ իմիք (յիմիքէ) բծաւորեալ յախտէ. Իգն: *Զլսողութիւնս բծաւորեցի. Սիոտ. ոչ:

*Ապրեալ՝ ի խուռնակութէ, և ոչ բծաւորեալ. Վրդ. հդ. Ը:

ԲԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σπίλωμα. Macula, labes, naevus. Բծաւոր կամ արատաւոր լինելն. արատաւորութէ, պակասութէ, աղտեղութէ, և ախտաւորութէ. *Զիւր բծաւորութէնն, և զոչ յաչողելն՝ ի Ճանապարհ օրինացն ողբաց. Լք. ոչ: *Իսկ բծաւորութէ հոգւոյ այս է. կանան: *Մերժեցեալք՝ ի ձէնչ ամենեքեան զանչաւատութէ, և զնիւթ, բծաւորութէ իրիք՝ ի սոյնպիսեացս. Ճչ:

ԲԾԵՄ, եցի. Ն. Բիծ կամ արատ դնել ումիք. բծաւոր ցուցանել. ստգտանել. ֆոր ֆոնէլ, Թէղէրլէ. *Մի բծեսցէ զամբիծ աղաւնին. Ճ. Ա: *Ա յար պատասխանի ստուգութէն նորա. զի մի ոք բծեսցէ զստուգութէնն նորա: Որ՝ի ձէնն այսր պատճառանաց կամին ըստգտանել և բծել զինչ: Եպիրել և բծել զգալատացիս. Եփր. համաբ. Ա Ի. Գ. Ին:

ԲԾՈՅ, բծծի, կամ բծծոյ. գ. Ոլվիլ ծնեալ՝ ի բծից, կամ յայտնելոյթէց մարմնոյ. *Գալելով՝ ի ձորձոց իւրոց գբրանտծին բծծիծան. Նանաս:

ԲԾԿԱՆ, կամ ԲԾԿԱՆԳ. ա. գ. Բծաւոր, կամ բիծ ինն. (որպէս և խաբկանք՝ ի գոյական). *Բծկանք, արատաւորութք... յն. քիծք, և արատք. Ի. պէտ. Ի. 13: *Բծկանս արատաւորս կոչէ զհերձուածօղսն. Սրգ. անդ:

ԲԾԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Ո՞ի բաց քերեսցէ՝ ի մէնչ զչարաչար աղտեղութիւնս զատի ամբարեալ բծկանութէնցն. Սարկ. գհ: *Թէպէտ և էիր դու երբեմն ծնունդ խժից ծնեալ, բայց մերկացիր դու՝ ի քէն զառաջին մեղանչականն զկենացն բծկանութէ. զն ամենայն օձք... մերկանան զհնութէս իւրեանց. Կոլ. Ք:

ԲԾՈՑԵԱԼ. բծաւորեալ, կամ պիսակացեալ, աղտեղեալ. *Ի բաց ընկենուլ... զզգալիսն ամենայն և զմարմնականն, ողրովք ոլալարար բծոտեալ լինիէր (միաքն). փիլ. լՀն:

ԲՂԲՋԱԿ. Տ. ՊՂՊՋԱԿ. Զէբ. ԼՔ. յաոպ Ք՛լէ:

ԲՂԽԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրաւորական բնոսմն. բղխիլն. *Հայր և որդի են՝ ի նոր հոգւին բղխուլութէն, և հոգին նը՝ ի հայր և յորդի բղխելութէն. Մխ. ոգոյ:

ԲՂԽԵՄ, կամ ԲԽԵՄ, եցի. Ն. Ե լ. Ծագել, ծագիլ՝ ըստ նմանութէ բազում լուսոյ՝ի գուրս բերել, բերել՝ որ և է օրինակաւ. որում հանգէտ ընդհանուր նշանակութէ չիք յայլ լեզուս. զի ըստ տեղւոյն այլևայլ բառք հանգիսանան: Արմատն՝ ի հյ. է՝ Բուղխ կամ բուխ՝ի յանդգ բարդուէ. (յն. և ուղխ, ուխ. որպէս և բողքոջ, բոյս, բոյր կամ բուրումն. իսկ՝ի յն. բիւղ. Թ. բաղդ. այսինքն աղբիւր և յն. փէօ, վատգինօ. լտ. բո-լը-լօ. Թ. փիւիդ. և ևս Թ. պոռչ, բոսխոր. լտ. է պո-ւլլո. ևն. որպէս տեսցի յառաջիկայս:)

ԲՂԽԵԼ. որպէս Βλαστάνω, ἐκβλαστάνω. Pullulo, germino. Ընձիւղել, բողքոջել. բոսգնել, բոսգիլ. պիւիրմէ, պիւրմէ, փիլիս սոմգ. *Բղխեսցէ երկիր զբանջար խոտոյ: Ծնորատունկ բղխեսցեն: Ծնցի, և բղխեսցէ. ևն: *Որ զհայրածինն բղխեցեր զծագիկ: Բղխեցեր յարմատոյն յեսեսայ ծագիկ վայելուչ. Ծոր:

ԲՂԽԵԼ. Προφέρω, ἐξάγω, ἀναφέρω, ἀνατέλλω. Profero, produco, educo,

ւեն : Յառաջ բերել, ի դուրս բերել. *Բղխել (ի սրաէ) զբարի . . բղխէ զչար : Ի չրեթանոց բղխէ զիմաստութիւն : Բղխեսցէ երկիր զրոդորմութիւն, և զարգարութիւն առհասարակ բղխեսցէ : Բղխեաց երկիր նոցա մուն. ւեն :

ԲՂԽԵԼ. Ἐρεύγομαι. Eructo. Ի վեր բերել. ի վեր տալ ուղևորչէն. (որպէս զգայ ուեւով, ըստ յն.) *Բղխեցից զծածկեալսն ի սկզբանէ աշխարհի : Բղխեսցէ սիրտ իմ զպատգամս կամ զբանս, զորհնութիւնս : Ջրհեղեղակ բազում քաղցրութիւն քո բղխեսցեն : Որ առուր բղխէ զբան : Յամենայնէ՝ զոր ջուրքն բղխիցեն : Բղխիցէ գետ գորտ : Բղխեաց գետն բազմութիւն դորտոց . ւեն :*Ըննգուշք մեր բղխեցին՝ ըղեամբարա մահաւորին . Գր . պղ . ԷՀ :

ԲՂԽԵԼ. Ἀποστάζω. Destillo. Ծորել. կաթեցուցանել. խոնեցնել. փամփմագ. *Բղխեսցեն լերինք գքաղցրութիւն զինոցհս . ւեն :

Փանաւանդ, Ῥέω. Ruo, fluo. βρύω, emano. ἐκβλύζω, effluo, scaturio. ἀνομβρέω, effundo more imbris. Հոսեցուցանել. զեղուլ. յորդել. աղբեւրացուցանել. վազնել. փագբմագ. *Երկիր՝ որ բղխէ ըզկաթն և զմեղր : Աղբիւրք բղխեսցեն ջուրս : Մինէ աղբիւր ի միոյ ականէն բղխիցէ քաղցր և դառն : Արուհանուիք ձեր բղխեսցեն ջուրս . ւեն : *Ոչ եղիցի աղբիւր՝ ոչ ինչ բղխէլով . կԹ·ըղ· գխ : *Արկածից չարեաց, զոր ժամանակն այն աղբերաբար բղխեաց . փիլ· խմասն : *Յորմէ և զայլսն բղխեալ առաքինութիւնս . փիլ· էագն : *Բղխեսցէ հոգիս վասկս արտասուաց . Նթ . ձԷ :

Եւ Հոսիլ. յառաջագայիլ. խաղալ. յորդիլ. ծորիլ. ցայտել. աղբիւրանալ. ԷԽաւ, վազէ. ագմագ, գաշմագ, ձաղի օլմագ. *Բղխել աղբերաց Ջուրց : Գետք բղխեսցեն : Ջուրք բղխեսցեն : Բղխեսցեն քեզ ջուրք քո ի քումմէ աղբերէ : Աղբիւր ջուղ բղխելոյ ի կեանսն յաւիտենական . Եհար զվէմն, և բղխեցին ջուրք : Ջուր բղխեաց : Ուր վտակքն ջուղ և աղբիւրք անդնդոց բղխեն ընդ գաշաս և ընդ լերինս : Գետ բղխեալ, և ապրեալ կենդաց : Գինեաւս հնձանք քո առասել ևս բղխեացեն : Շտեմարանք նոցա լի ւեն, և բղխեն ի միմեանս . ւեն : *Հոծեալ պատերազմունքն՝ ամենեքեան ի միոջէ աղբերէ բղխեցին ցանկութենէ . փիլ· ծ· էագ : *Ասին դիպաձայ և ապատանելոյ աղբիւրքն բղխել ի հայոց լերանցն . փիլ· լխ· ա· ւ : *Ջիմրդ բղխեր ինձ խաւսելն միշտ կենդանութենէ . Ոպ· յօտագ ԷՀ :

ԲՂԽԵԼ. Ἐξέρχομαι. Exeo, egredior. Ատտաչս գալ. բուսանիլ. շառաւիղել. վերընթիւղիլ. *Բղխեսցէ գաւազան յարմատոյն յեսսեայ : Ի նոցանէ բղխեր արմատ չարի՝ շառաւիղ դառնութե . ւեն : *Ասյօր բղխեաց յարմատոյն յեսսեայ . Շտ :

ԲՂԽԵԼ. Ἀναζέω. Ferveo, ebullio. Ὀζω, ἀποζω. Oleo. Ի վեր եռալ. և բուրել. Ն· Ե· Լ· *Մինչև յաչաց անսուլ անօրէնին եւ ասանդն որդանց բղխեալ սորսորիլ. Է· Ի· Է· 9 : *Բղխեաց ի նմանէ հոտ մահու . Եղիշ· Է : *Բղխէ զծուխ չարութեանն . Լմ· ոթԿ :

ԲՂԽԵԼ. որպէս Ծնունդ Որդւոյ . *Ընդ ծնողին է մշտնջենաւորակից՝ ի նմանէ բղխեալ՝ որպէս յաղբերէ ի հայրական հունէն բղխեալ . կԹ·ըղ· գխ : *Ակն աղբերն ի հօրէ բղխեալ բանն . Հմմտ· առ : *Բանն ձշմարտութենէ բղխեալն ի հօրէ աղբերաբար· Յհ· ի՛ւ· ԷԿ : *Ջծննդենէնն ձառեալ կամելով բղխել զնոյն վերստինէ . Վահ· կմԷ : *Ես յա բան (որդին) իսկութե և մշտընջենաւորութե է ի նորին հօր ղորութէ ա ռանց իրիք (սխալ) բղխեալ· Ոսկ· յհ· ա· Յ :

ԲՂԽԵԼ. տալ եղելոյն հոգւոյն սէր. Ἐκπορεύομαι. Precedo. *Որ ի հարաշարժ ի յաղբերէն յառաջ բղխեալ անհատաբար ի յորդւոյ տիրապես ոբ հոգին : Որ ի հայրական խոկութէն յառաջ բղխեալ աղբիւր լուսոյ . Շտ : *(Հոգին ոբ) աղբիւր մշտական՝ բղխեալ յարական՝ յերկուց միւկան, յանհէ հայրական՝ գեամ ծննդական՝ ծով ծաւալական . Գանձ : Իսկ կոչ ձէ . *Հոգին ուր կամի՝ բղխէ ... իմն ըստ յն . ընդէ : *Եթէ յառաջ խաղալ և եթէ բղխել, և եթէ ելանել ոք ասիցէ, ի ձշմարտութէն ոչ սխալէ . Լմ· հանգ :

ԲՂԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի . Ն . Տալ բղխել (ըստ ամենայն առման) . *Բղխեցուցանել զբոյս գալարոյ . Յոբ . լԷ· 27 : *Ջբոյսս և ըղսունկըս բղխեցոյց· Շտ : *Բղխեցոյց զնա ի գալչէն, և ծագեցոյց զնա ի նազարէթ . Եփ . հմաթ : *Բղխեցուցոյց յանկնոր երկրին զմայրն և զլսօսահն . Ես· խ· 19 : *Աղբիւրս յանապատ վայրի բխեցուսչ : Աղբիւր յանապատի բղխեցոյց : Բղխեցոյց զաղբիւրն յորդաբուղս . փիլ· այսթ : Նթ· ՃԷ : Ագաթ :

ԲՂԽԻՄ, եցայ· ի· ի· Դուն ուրեք վարի առ նահանիս . Տ· ԲՂԽՄ· *Խոսհակ յանապատացեալ սպագանդ բխեցաւ տունկ բազմապատուղ . Եփ . վշխ : *Ալբև քոյդ հոգի, որ ի քէն բղխի՝ անպատճելի . Գնչ : Ե Մխ . . ապր . և այլք յեսիկ :

ԲՂԽՈՂ· Աչսինքն Բղխող· Բղխիչ առմենայն բարութեց : Կաճին և մեղու ասի բղխիչ . Ագաթ : Անչաղ . բաչէ : ԵՒ ևս Սարգ . յի . Է : Լմ· սղ : *Որովայնամոլոբ թեն է բխիչ ամենայն չարեաց . Վ·բ· հղ :

ԲՂԽՈՂԱԲԱՐ· ի· Իբրև բղխեալ· ըստ օրինակի բղխման . բղխմամբ . *Ջբուսն բխոտաբար զամենեսեան հոգ ոյն . Տծաւ :

ԲՂԽՈՂՈՒԹԻՒՆ· գ· Բղխողն գործ· բղխելն ներգործաբար . *Որպես ոյդն է ի հայր ծնելոբթէն, և հայր յորդի ծնողութէն . նոյնպես հայր և որդի են ի սբ հոգին բղխողութէն, և հոգին սբ ի հայր և յորդի բղխելոբթէն . Մխ . ապր :

Մերթ ևս՝ Բղխեալն գործ· բղխոսն կրաւորաբար . բղխելութիւն . *Յաղագս հոր անեղութէն, և որդւոյ ծնելութէ, և ամենասբ հոգւոյն բխոտութէն . Տծաւ :

ԲՂԽՈՐ, կամ ԲՂԽՈՐՈՍ· որպես յն . խըօ·ծ· որ և ՀԼՈՐՈՍ· Դեղին կամ գաղար, որպիսի է գոյն նորաբողբոջ իրաց բղխելոց ի հողոյ . *Որդի կոսաասայ, որ բղխոր անուանեցաւ : Էր որդի բղխորոսին . Հ = Յ · Տայ· ԽԷ :

ԲՂԽՈՒՄՆ, խման . գ· որ և ԲԽՈՒՄՆ· Բղխելն ներգործաբար, և մանաւանդ էզգոբաբար, կամ կրաւորաբար (ըստ ամենայն առման) . *Կասասասակ երկնչէ և ի բղխմանէ վիժից սպերից : Ջխմասաութէ բղխմունս . փիլ· լԽաս . Ե լԽ : *Աղբերբք՝ որոց բղխմունքն զայլոց կարօտութիւս ընուն : Յորդութէ բղխմանց . Եղնիկ : *Ընկալան զվտակս բղխման անմահութեան . Ագաթ : *Բղխմունն յորդաբուղս սուրբ սրեանցն . Բղխմամբ քո ոբ արտասուաց . Շտ : *Ան սրտասուացն բղխմունս : Բղխմունք հանապազահոսք : Բղխման բանիս, կամ կայլակաց բանից, կամ երգաբանութեաս . Նթ :

ԲՂԽՈՒՄՆ· Աչնճառ եղումն կամ ծագումն հոգւոյն սբ՝ ըստ նմանութեան անսպառ աղբեր կամ գետոյ . և նոյն ինքն հոգին սբ բղխեալ· *Սբ հոգին անհատացեալ բղխումն ի հօրէ և յորդւոյ անհատաբար, յերկաքանչիւրոց ընդ պատճառաւ ոչ այլ ինչ իբրև ի միոջէ սկզբնէ . Քեր . ւերբ : *Որ համագոյդ ես հօր և որդւոյ՝ անճառաբար բղխումն ի միշտ էին . Շտ : *Ջորգի իբր ծնեալ ի հօրէ բնութենակից և հաւասար հօր, և զհոգին իբրև զբղխումն ի նոցունց էութէ . Խոտ : *Եթ ոչ աղբեր հոսման հանգոյն՝ գոլ անմարմին բղխումն հոգւոյն . ՃՀ ոբդէ : Տհս և ԵՐԵՈՒՄՆ (ըստ յն . ոձոյ) : Ասի բղխումն հոգւոյն սբյ և նմանութե ծագման ծոցիկ կի պրտղոյ իբր յորմոտոյ և ի բնոյ . և նմանութե բղխման շնչոյ ի բերանոյ, կամ ճառագայթի յարեգակնէ . ւեն : Վրդն . ծն : Կէր . պտ . ի վանականէ : ԿԽ·ըղ· գխ :

ԲՂԽՈՒՄՆ, ասի լայնաբար և ծագումն որդւոյ ի հօրէ անճառ ծննդեամբ . *Իմոյ ծոցոյս է ծնունդ, և հայրական սըրտիս է բղխումն . Եբվ . ֆսխ : *Ես միակ է և միածին և ծոցածին որդի, և բղխումն սրտի բան սերտ սիրելի և հաճոյ . Տծաւ : *Բխումն՝ ևս զորդի անուանեն (գիրք) : Ջորդին միածին դաւիթ ի դեմս հօր բբխումն գնա կոչէ ասելով բխեացէ սիրտ իմ ղբան բարի . անախտ և աննիւթ ծնրնգեանն որ ի հօրէ, զբղխումն անուն սերտ դնէ : Ջծնեալն զորդի բխոտն ի հօրէ պատմաբանէ . որպէս զի բխմամբն զանախտութէն, և զառանց չարչարանաց (այսինքն կրից) և հոտման վերստին գոբշակոյճ . նոյնպես և զբան մարմնոյն ծնունդ բխոտն ի կուսէն մարգարէն ասէ . վահ· երբդ· Ե յօյսն :

ԲՂԽՈՒՄՆ· որպէս Բղխիչ· բղխօղ· *Հայր է հայրն միածնի որդւոյ, և բխոտն հոգւոյն սբյ : Որ է հայր միածնի որդւոյ, և բղխումն հոգւոյն սբյ : Սէր աղբիւր է առմենայն բարեաց, սէր բղխումն երանաւետ քրիստ, և վայրէվագուիչ յանապատում շնորհս նորա . Յճխ· Է· Ջ· ծ : *Որդւոյ պատճառ ծնընդեամբ անճառ, հոգւոյ բղխոտն սղբերաբար : Աղբիւր կենաց ոծ, և բղխոտն ողորմութէ : Բղխոտն ողորմուէ, և պարգևիչ կենդանութէ· Շտ :

ԲՂՈՒՂ· բղղի· որ և ԲՂՈՂ· գ· ռմկ· Բղ-ւի, Բղէի· կարաս· Թակոյկ· կուժ· ընդունարան մեղու, իւղոյ, գինւոյ, ևն, մեծ կամ փոքր, քարէղէն կամ խեցեղէն· *Խոփ, ձաբա, Ռեաբէ, գավանէզ· *Քեզ բըղբէղ մի իւղ տամ . . . Նղից ղբղուղ մի չարդով մինչև ի ձիան, և զբերան բղղին սերեկեաց· Ոսկիթոբ : որպես և Վոսկ· ձԽէ : Հին բ» :

ԲՂՋԱԽՈՀ, ի, աց կամ յից· ա· *Ասօտոς . Luxuriosus. և ἄφρων, insanus . որ և ԲՈՂՋԱԽՈՀ· Իբր Ապողջախոհ, ոչ ողջախոհ· կամ պղծախոհ· և ոչ ողջամիտ· ցանկասէր, և ցանկասիրական· և Ջարաչխորհ· *Ի լինելն բղջախոհ· Լմ· ծղ· *Ողջախոհ, և բղջախոհ· Երվ· ֆբ : *Բղղջախոհ ցանկութէ· Գր· հբ : *Նղից զբղղջախոհ սխալն իւրոյ որփանս· Կալ·ածաբ : *Բողջախոհ զի զնոյնէ (գինւոյ) · Պիթ : *Կրեմ զվիտս և զանարգանս ի բարեխոհ և ի բղջախոհ մարդկանէ· Ասղ· յիշ· *Բղղջախոհ· չարաչխորհ· Հին բ» :

ԲՂՋԱԽՈՀԱԿԱՆ, ի, աց· ա· վաւաշուսական, և Ջարաչխոհական· *Բղջախոհական ցանկութէ· Բղջախոհական անիրաւութէ· Ճ· Ա :

ԲՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἀσωτία. ἀκρασια . Luxuria, ւեն· Ջար ցանկութէ·

վաստաչտուրեաւ. անխաւնուրեաւ. և Զարա-
հատուրեաւ.՝ Ոչ իրասէնք զանկուրեաւն ազ-
գաչահուրեաւ, այլ մանաւանդ հակառա-
կաւն քերմանց, հերձուած, բազմախոհուած.
Ղ. ապ. *Բազմախոհուրեաւ թողանուլ. Գաթ.
չեաց ի բազմախոհուած. Լմբ. թղ. Ռ-իէիոր.
*Կարուէլ ի ցանկականէն զբազմախոհուրեան.
Բր. մբլ. *Աբեուրեաւ, և ողջախոհուրեաւ.
արամուրեաւ և բազմախոհուրեաւ. Գր. հր.

ԲԱՃԻՃ. Տ. ԲԱՃԻՃ.

ԲՄԲԻՒՆ. Տ. ԲՈՄԲԻՒՆ. *Քան զա-
մենայն լսելիս պատման. Տծոակ.

ԲՆԱԲԱՆ, ի, ից. գ. Θέμα, Θέσις, γραφή. Thesis, textus, originalis litte-
ra. Բուն և հարազատ բանն գրոց. և Բը-
նագիրն. վկայուրեաւ ի գլուց ի պէտս առա-
ջիկայ ճառի. *Ցայսմ ասելիս բնագան ի
բնագանն մեվկսի գրոցն. Վրդն. յանե-
ռաճ. և ծն.՝ *Բնագանեա անյապաղ ոչ ըղ-
գռեալցաք, որ պատուիրէ իւրագանչիւր
ուանք հայել կիրսն. Տծոակ.՝ *Ջսոցա օրի-
նաց բնագանն (հին քրիստոնուրեաւ) ոչ
յայտնի, և մեկնիչքն նուրբ չատրեք բա-
նիցն միայն ցուցին. Եւ այս քննուրեաւ մա-
նանց յօդիս՝ ըստ իւրում ցուցեալոյ բնագա-
նին մատանց. Երզն. վեր.

ԲՆԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ի բնէ բա-
նական. իմացական. *Մարք և հրեշտակք
բնագանական եղեալ. Քէր. վերի.

Եւ Բնաճոս. *Հերակլիտոս և դիմոկրի-
տոս բնագանականք եղեվ. իբր նեւմա-
պէս քննօգք բնուրեաւ. Նձնոս.

ԲՆԱԲԱՆԱԿԱՆ. Փուսիկի. Physica. Մասն իմաստասիրուրեաւ՝ որ խօսի զգեալի
բնուրեաց. ըստ յն. Փիսիկէ, (բնականն).
Տկի հիսմնի. *Իմաստասիրուրեաւ բաժանի՝ի
բնագանականն, և յոգեբնականն, և յաստծս-
բանականն. Բնագանականն զառաջինն
կոչաս գաս՝ որպէս անդեակից և հուպ՝ի
մեզ, և որպէս ամենեկեր նիւթական.
Սահմ. ա. և ծն.՝ *Ախտանալ՝ի բնագա-
նականէն յաստծբանականն. Մագ. ծէ.
*Բնագանականն մասն իմաստասիրուրեաւ՝
ի վերայ հինգն բնագանուրեաւն առնէլն է.
Լծ. առհ.

ԲՆԱԲԱՆԵԼ. Տ. ՌԱՒՕՍԵԼ. *Կա-
մեցաւ և վերադարձի բնուրեին բնագանել.
Նձնոս.՝ *Գլուխն առաջելոց պետրոս՝ ոչ
յերեւելն յառելով ըստ երեւելոյն ինչ ըզ-
նուրեան բնագանեաց զպատասխանին.
Խոսրովիէ.

ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փուսիոլոգիա,
փուսիկի. Disciplina physica. Ըղպէս Բնա-
խօսուրեաւ իմաստասիրական. Տկի հիսմնի.
*Ի բնագանուրեանն արհաւատելի ուացուք.
Ան. պտրի.

Եւ որպէս Բուն բանն կամ իմաստն ճա-
ռելի. բնագան. վկայուրեաւ գրոց. և չա-
ւատաբանուրեաւ. իսկագանուրեաւ.՝ Ագաս-
նոր առ գերագոյ երանուրեաւնն քարձրա-
յուացուք զբնագանուրեաս. Քէր. վերի.
*Ցճառակ և զօրուրեաւ բնագանուրեանն պատկեր
երեւեցաս մեզ. Ագլ. քո եկեալ. քահա-
նայապետ. և Թերևս վայելչական է բնա-
բանուրեաւ այս՝ի պատճառս ժամուս և տե-
զոյս. Վրդն. ծն. և վրդ.՝ *Ջբնագանուրեան
աւետարանին պատաքս մերժեալ. Երզն.
մբլ.՝ *Որ է առաջի եգեալ բնագանուրեաս,
որ ասէ. ոչ կասիմ եղբայրք, եթէ ապէտաք
եցէք. Տծոակ.

ԲՆԱԲԱՐ. ս. ա. Փուսիկոս: փուսիկός, ի,
ոն. Naturaliter, naturalis, ալն. Ի բնէ.
ըստ բնուրեաւ. բնուրեաւ. բնաւորապէս. և
մանաւանդ Բնաւորական. բնական. բուն.
հարազատ. բնագարոյս. որ ինչ է ըստ բուն
բաւոյ բարուց. և Սովորական. սովորական,
գործական. ա՛ւլ.՝ *Խորհուրդ և յանձնառու-
թիւն՝ առքս հարկաւորապէս և բնաբար՝ի հո-
գին ծնանին՝ի մասց. Փիլ. լին.՝ *Բնաբար
շարժին կինքն, յորժամ թոյլ տայր բանն
մարմնոյն կրել զնուրն. Դամասկ.՝ *Ծնեալն
՝ի մարիամայ էուրինն՝ի նորա բնուրեաւն
(այսինքն մարդ կայինն) ոչ էր ետծ բնաբար,
այլ միաւորուրեաւ անօրէնուրեաւն. Բր. ա-
յհ. իմ. էրս.՝ *Աճուրեաւ և զօրուրեաւ բնա-
բար ունելով տիրուրեաւ. Տծոակ.՝ *Անբանքն
զկարճս բնաբար (այսինքն բնական ազդ-
մամբ) յուցանելով. Վրդն. ազ.՝ *Տեսեալ
զբարեչաւուրեաւ աչխարհիս՝ հաճեցաւ՝ի
նմա լինել բնաբար (այսինքն իբր բուն բնա
կիչ). Կաղանփ.՝ *Բնաբար բարիդ (ետծ).
ի բնաբար բարուդ. Բենիկ.՝ *Որ բնաբար
սովորուրեաւ էր յերկրի մերում. Խոր. գ.
20.՝ *Ոչ ըստ մարդկային բնաբարն բնուրեաւ
բարուց. Նար. խչ.՝ *Բնաբար կուսակալք
գաւառացն. ՅՀ. կթ.՝ *Բնաբար և սեռա-
կան՝ի միում տեսակի. Բնաբարն առաքի-
նուրեաւ. Մագ. իէ.՝ *Ազգականն և բնաբար
սիրելին. Երզն. մբլ.

ԲՆԱԲԱՐՁ ԱՒՆԵԼ, լինել. Ջբուն-
կամ բնաբին բառնալ. բնայինչ կամ ան-
հետ առնել, լինել.՝ *Սուրն կոտորածի
բնաբարձ սրար զնոսա. Մծբ. ծէ.՝ *Ջոր
բնաբարձ սրարուել երանելոյն. Խոր. գ.
60.՝ *Ջբնաբարձ (եղեալ) աւերակս նորա
յայտ առնէ. Ըստկէս և՝ի հոլմոյն բնաբարձ
լինին. Եւ զայն մի աւեր, եթէ ընդէր
իսկ ոչ բնաբարձ եղեն չարիքն. Ռոխ. էս.՝
*Բնաբարձ աւերմամբ քանդեալ զվայրն.
Լսող. ծէ.

ԲՆԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի բնէ կամ
ընդհանուր բարուրեաւ.՝ *Ալ. զամենայն չա-
րիսն ըստ բնաբարուրեաւ քո բարեգործու-
թիւն հաճեցեալ նոցա. Սիւն. աղ.

ԲՆԱԲԵՆԱԿ. ա. Ի բնէ կամ բուն բնա-
կուրեաւ եղեալ. հայրենի. բուն. սեպհա-
կան.՝ *Անդէն՝ի նմին ազգային և բնա-
բնակ գաւառին մեկաց. Նար. խլ.

ԲՆԱԲՈՑՍ. ա. Ընդարոյս, բնածին.
բնական.՝ *Բնաբոյս իմաստուրեաւ, կամ գի-
տուրեաւ, կամ ուսումն. Լմբ. ոգ. ապէպ.

ԲՆԱԲՈՑՍԱՓ. գ. Բոյսք բնականք. ծա-
ղիկք ինքնաբոյսք՝ ունօղք զբուն սեպհա-
կան, ուրոյն՝ի ծալկանց ծառոց.՝ *Կար-
գեաց զպնաբոյս ծաղկանց՝ի զբօսանս և
՝ի բժչկուրեաս. Մխ. առաք. ԺԷ.

ԲՆԱԳԱՒԱՌ, ի, աց. գ. Բուն գա-
ւառ. երկիր հայրենի. հայրենիք.՝ *Կէնքն
ասէին տանել՝ի բնագաւառն իւր՝ի տարոյն.
Խոր. գ. 67.

ԲՆԱԳԵՐԱՆ, ի. գ. Բուն և մեծ գե-
րանան չինուածոյ տանն.՝ *Տան գուռն
և առիքն և բնագերան՝ տանն ասէրն է.
Ռոխիէոր.

ԲՆԱԳԻՐ, գրի, րաց, կամ րոց. գ. ա.
Աւտόγραφος. Autographus. Ἀρχικὴ γραφή.
Vernaculus, vel originalis textus. Բուն
և հարազատ գրեալն՝ի գիրս. Ոք գիրըք ըստ
սկզբնագրին. և Հնագիր օրինակ կամ Թարգ-
մանուրեաւ.՝ *Չիցեն մեզ բաւական օրէնքն
բնագիրք, յոր ենն լիով կամքն ասյ. ընդ-
ըր ունիցիմք ճշմարտին նորատուրս և ըզ-
Ճռաղիմս պատիրս (յուսուէիս). Մանր.
՝ի մերում Թարգմանուրեաւ ոչ ուրեք՝ի
բնագրի գտանի. Խոր. ա. 4.՝ *Բայց զի՝ի
բնագրին ոչ գտանի, մեզ աներկուսելի
է. Աբէ.՝ *Եւ ոչ բնագիր ինչ մեզ յայտ-
նեաց. Շիր.՝ *Ի հայոց մեծ լեռան սարա-
բոցագայ, որ է մասիս, ըստ բնագրոցն
Մովսի. ա.

Եւ Բնաբան. վկայուրեաւ.՝ *Ցայտ իսկ է
՝ի բնագրէ ասել. Երզն. մբլ.՝ *Որպէս և
գոյ ուսանել բացերևապէս՝ի բնագրէ ան-
ամ. Լծ. պէրիսբ.

ԲՆԱԳԻՐ. Արձանագրուրեաւ՝ի յիշատակ
վախճանելոցն՝ի քո. յիշատակագիրք, կի՞
պատակեր կենդանագրուել հանդերձ ներ-
բողական յիշատակարանաս. տես և ՏԻՓ-
ՏԻԳՈՆ.՝ *Բնագրօք յիշատակեցան նոքա.
Եղիշ. ը.՝ *Ընձեռցոյդ. և գործ է ստոյ
ընձեռանուել զմարգարիտս, և զբնագիրս, և
զվարդապետականս. Լմբ. պգբգ. (ուր մարդ
է իմանալ և զձուղձս առաքելոց, կամ
զկոնդակս, ևն).

ԲՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել բուն և հա-
րազատ, կամ ներքին և գլխաւոր.՝ *Ջօրէն
բարւոյ բժչկի չօշափելով և զննելով զիս-
կագոյն և զբնագոյն մասունսն. Փիլ. լին.

ԲՆԱԴԻՐ, դրի, րաց. գ. Բանակ. կի՞
բանակագիրք, ուր բուն վրանաց եգեալ
իցէ, կամ խորան հարեալ.՝ *Ելանէին ան-
կանէին՝ի վերայ բնակչացն բնագրոյն ու-
սուրայ ոյ. յն. լոկ, ՝ի վերայ բանակին ա-
սուրայ. Ցօսէփ. ծէ. 7.

ԲՆԱՋԱՆՑ. ա. } ա. Մ. Μεταφυσι-
ԲՆԱՋԱՆՑԱԲԱՐ. } κός, κή, κόν: με-
ταφυσικώς. Metaphysicus, ca, cum; me-
taphysice. Ջանցեալ կամ զանցանելով
անդր քան զբնուրեաւ զգալի. ՝ի վեր քան
զբնագանական կարգ. մեթաֆիզիքական.
մեթաֆիզիկապէս.՝ *Քանզի է յորմէ՞ն
գոյացուրեաւն, Թէպէտև բնագանցաբար.
քանզի երկակի է ստորոգուրեաւ. մին ըստ
բնուրեաւ, իսկ միւսն բնագանցաբար.
ըստ բնուրեաւ՝ յորժամ հանապրքն մասնականացն, և պա-
տահումն գոյացուրեաց ստորոգին. իսկ բը-
նագանցաբար, յորժամ մասնականքն ընդ-
հանուրսն, և գոյացուրեաւ պատահմանց
ստորոգին. Ան. վերի. արիսթ.

ԲՆԱԽՕՍ, ի, աց, կամ ից. ա. գ. Փու-
սիոլόγος. Physicus. Որ խօսի զբնուրեանէ
զդալի էակաց. տէս և ՓԻՒՍԻԿՈՍ.՝ *Բնա-
կանին և բնախօսին ոգին վազէ և Թևա-
ռայս լինի: Որ ուզև և նոցա բնախօս լինելոյ
սկիզբն. Փիլ. լին.

Եւ Բարոյախօս. առակախօս.՝ *Բնա-
խօսքն վարին այնպիսեաքն յօրինակս խրա-
տուց. Վրդն. ծն.

Եւ Ճշմարտախօս. Ճշգրտաբան. հաւաս-
տատապատում. հնախօս.՝ *Ջայս առնդու-
Թիւն՝ի գնախօս արանց լուայ. Աբիսթէ.
նոաձոթ.՝ *Ի բնախօսից ումանց հաւատա-
պատում արանց. Սրի. հանգ.

ԲՆԱԽՕՍԵՄ, եցի. ն. լ. Փուսիոլογέω.
Dissero de rebus naturae. որ և ԲՆԱԲԱ-
ՆԵԼ. Ճառել զբնուրեաէ զգալեաց. խօսել
քաջ քննուրեաէ՝ իբրու զննելով զբնուրեի
իրաց. Ճշգրտաբանել. հետազօտել բա-
նիւ.՝ *Արուեստակելով բնախօսէ. Նիւս.
խոսովէ.՝ *Այսմ գու զանձնելուրեաէն հօր,
և ես զձնելուէն որգուոյ բնախօսեցից քեզ.
Ասր պս. ը.՝ *Որք բնախօսեցին, ասեն ըզ-
մանանխոյ՝ անփութի ունելով բնուրեաէն.
Երզն. մբլ.՝ *Բժչկի ումն բնախօսէր՝ ստու-
գաբանելով զանուն բանիցն. Ջպա-
տուիրանս (զայս) խմասատնք բնախօսին
(կամ սեն). Մխ. առաք. ծա.՝ *Բնախօ-
սեմք վասն նոցա առանց ուսման. Լծ.
առհ.՝ *Որ անճաշակ է, և պատմել խոր-
չի ... վասն որոյ և ունայն բնախօսէ.
Կչխոփ.՝ *Ստուգ ինչ բնախօսել է պարտ.
Լմբ. պգբգ.՝ *Ջմիջոցն երկոցունց բնա-
խօսելով՝ գադարեցուցանս զմեզ՝ի խրնդ-
րոյս. Սրի. մտդեղ.՝ *Գիր երբեմն յաղագս
ճաշուն բնախօսէ, և երբեմն՝ի սակս մարգ-

կուԹէ, և երբեմն վան երկուցն միաբան. Դամասկ:

ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Փստւոլոգիա. Disciplina physica. ԲնաբանուԹիւն. Ձառ. զբնուԹէ զգալեաց. *Ընդհանուրն բնախօսուԹի: (Բժիշկն) այսպիսեաւ բնախօսուԹէ զբանն ցուցանէր. Նիւս. կազմ. Ե նուս: *Զի մի բնախօսէ անվարժն՝ ընդ հասն բնախօսէին զարմացի. Փիլ. այլաբ: *Ըստ ոմանց իմաստնագոյն բնախօսուԹեն. Պիտ:

Եւ ՔԱՀ խուզարկուԹիւն. հաւաստիացուԹիւ. *ԲնախօսուԹիւն քննուԹիւ յաղագս զօրուէ աղօԹից: Նախաշաւիղ բանին բնախօսուԹի: ԲնախօսուԹիւն արարուԹ՝ ի ԹուլԹն հռովմայեցոց՝ այսպէս եցոյց զընԹացս բնուԹեանս. Լմբ. պոլիբ. Ե ալ:

Եւ ցատկուԹիւ կամ սովորուԹիւ խօսից. բնիկ լեզու. *Զոր և մեք սովորեցաք բնախօսուԹիւ՝ յարդագոլի հեԹք անուանել. Շիր:

ԲՆԱԴԻՆ. ա. ի բնէ ծնեալ և կարգեալ առ ինն. և ընդաբոյս. բնաւորեալ. *Իրրև զանխաս անասունս ըստ բնածին բարուցն յեղծուածն և յասականուԹիւն ... ին. բնուԹիւ ծնելոց յեղծուածն. Ք. պէտ. Ք. 12: *Ըստ ընդաբոյս բնածին բարի բարուցն բռնադոյ. Նար. Խ:

ԲՆԱԿ, ի, ացս. գ. ա. Աւտόχθων, ἐγχώριος. Indigena. (ի բառէս բուն, և ինքն արմատ բնակել բարին.) Ռուն բնակիչ. բնիկ քաղաքացի, գաւառական. Երէոյն, փելեշի. Վիլլեհէի, Եերւի. *Բնակին, և պանդխտին. յեկաց և ի բնակաց երկրին. եկին և բնակի երկրին. բնակին և եկին. ևն: *Ի բնակաց գաւառին. Փիլ. գհ. ծա: *Բնակ Թագաւորք. Եսս. իր. ա: *Բնակք և հկք. Շար:

ԲՆԱԿ. գ. Ռուն բնակուԹի կամ տեղի. բնակարան. յարկ. Ալէքս. *Զքեզ բնակ հրեղէն ածուԹէ. Շար: *Բնակ բարձրեալն ասից (եհեզեկ): Ծով բոլոր էից գոգ, անջոյրն ծոց, և բնակ բանակի: Նախ զնակն, ապա զբազմեալն. Նար: *Զհօրն ժառանգեաց բնակ. Մագ. կէ: *Ի բնակաց ելանէ ի գործ իւր. Սահ. կե. արմս:

ԲՆԱԿԻ. գ. Սեպհականեալ բնակարան մեռելոյն. գերեզման. չերիմ. *Տայցէ ինձ զայրն կրկին ի սաացուած բնակաց ... այսինքն չերիմ. Ծն. իգ. 9: *Տուք ինձ սաացուած բնակաց ընդ ձեզ, զի Թաղեցից զմեռեալդ իմ. կնդ. ծն:

ԲՆԱԿ. գ. Էγγενής, γνήσιος, συγγενὴς. Nativus, genuinus, cognatus. Ռուն. բնիկ. հարազատ. ազն, զմի. *Ի վերայ գայեկաց բնակաց տոհմային քաղաքացոց. Ք. Ղ. ծէ. 18: *Ի բնակ երկրի մերում. Խոր. Ք. 23: *Բնակ տեր, կամ տեալք. ՌուԹ. գ. 2. 20: Ե. 4:

Եւ Ἔμμονος. Permanens, perseverans. Բնաւորեալ, տարրացեալ. մնայուն. մնացական. *Բնակ բարոյոց ՔուԹիւն. Ղեսդ. ծէ. 51. 52: ծէ. 44: *Ալ են ոմանք որ իբրև բնակ հին համարեին (զկեր մարմնաւորաց) ... զի բաղկաց ըստ բնուԹեն Թուի. Ոսկ. Ես:

ԲՆԱԿԱԲԱՐ. ն. իբրև բնակ, բնիկ բնակիչ գոլով. *Պանդխտաբար ի սերովբ և կամ՝ի սիոնի բնակաբար. Աշ:

ԲՆԱԿԱԿԻՐ. ա. ի բնէ կրեալ կամ կրելի. բնածին. ընդաբոյս. *Ոչ բերօղ ծանրուԹեն բնակակիր համաստեղծս կաթաց. Նար. իսս:

ԲՆԱԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Σύνοικος, συνοικίτης. Cohabitator, contubernalis. Ընկեր բնակուԹեն. կից բնակուԹեան. յարկակից. որ կայ ի միասին ընդ այլեսն. *Ընդունելիս բնակակից զոմն և կի դրացի, որ յոյժ գոյ արիագոյն, և ոչ իսկ ողջախոհ. Պլաթ. օրին. ՔՀ: *Զվնասակարն հեռի ի բաց բնակեցուցանել, և զօգտակարն միայն բնակակից լինել. Փիլ. նխ. Ք: *Զխմդող կարէ ոք ապրել, Թէ ընդ սոդոմնով և ընդ գազանս բնակակից արարեալ էր զմեզ. Եղնիկ: *Գահճական մատնիչ, բնակակից չարախօս. Նար. ծՀ: *Արժանացոյց (աեր զզաւակս) բնակակից և սեղանակից առնել. Իգն: *Զքո հոգին ետս մեզ քո բնակակից և ուսուցիչ. Լմբ. ասալ: *Հրեշտակք բնակակիցք մարդկան, և մարդիկ հաղորդք հրեշտակաց. Շ. ֆգի:

ԲՆԱԿԱՆ. Ս. Συμφυὴς, σύμφυλος. Gentilis, ejusdem naturae, innatus. Բնակից. ազգակից. համազուն. տնակակից. ընդաբոյս. *Մարմին զօրհանապազ բնակակից մեր լինելով. Գզաթ. փմ: *Որոտմունք և փայլատակմունք, և այլ որ ինչ բնակակից է սոցունց. Աբիսթ. Ե:

ԲՆԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. ի միասին բնակիլն. ընկերուԹի. *Պատրաստեաց ած (մեզ) զհրեշտակաց բնակակցուԹիւն օգնական. Լմբ. ոգ:

ԲՆԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Φυσικός, κή, κόν. Naturalis, le; pyhiscus, ca, cum. Սեպհական և յանկաւոր բնուԹեն. բնաւորական. բնածին. Հաւաքէ եկեալ ի բնուԹէ. որ ինչ է ի բնէ. *Փոխանակեցին ըստ պէտս բնականս ի պէտս անբնականս: ԹղաԹեալ զբնական պէտս. Հա. ա. 26. 27: *Ի վերայ բնականացն, ի վերայ արուեստականացն: Բնական սուի շարամբերձուԹիւն հոգւոյ և մարմնոյ: Բնական մահ է անՀատումն հոգւոյ ի մարմնոյ. Սահմ. Ք. Ը: *Կիլիքս՝ բնական մարմնոյ և ոգւոյ կարկաչ: Ես զբնականացն ասեմ, գու զանբնականսն ի նեղբս մղես: Բնականք ասին՝ ըստ բնուԹէ (այսինքն ի բնէ) ի մէջ տրամադրեալք. ՁՀ. իմ. երս: *Բնական գուԹ, կամ իմաստուԹիւն, կամ սկարուԹիւն. Եղնիկ: Կորնէլ: Փորփ: *Զօրէնսն յաւեր լուած բնականացն արարեալ: Խմնալ զձէ ի նեղուԹականացս բնականաց: Ծովու և կղզեաց օրհնել և ցնծալ ասեն՝ բնականաւս, և ոչ բնականաւս. Աբէ: *Օրինք բնական, գրաւորական, աւետարանական: Բնականն տուաւ ադամայ. ևն. Վրդն. իրգ:

Եւ որպէս Բուն, իւրական, սեպհական. բնիկ. և Հարազատ. ընտանի. *Բնական բարոյից ընտանի սովորուԹիք. Նար: *Երեթեալք հանդիսէին ի բնական ոստս նին հայոց. Փորփ: *Իբրև հաստանին ի բնական մօրէն. Վրդն. էս: *Ոյսով և բնական կանդ իսկ էք նորա (այ) ընտանեաք, ըստ քրիստոսական հաւատոցն: Բնական սիրոն պնաօք լցուսցէ զձեզ. ՁՀ. իԲ: *Ձորեքք շաբաԹն և ուրբաԹն՝ բնական պահք են քրիստոնէից. Տծակ:

ԲՆԱԿԱՆ. որպէս Բնախօս և Բնաբանական. *Ըստ բնականին եմպեդոկլեայ, Աէիսս. Տ: *Բնական իմաստասէրն. Սահմ. Ե. ծէ: *Լուսյ և ի բնական արանց: Ըստ քաջ բժշկացն և բնականաց: Ի բնականց (այսինքն ի բնականաց) ոմանք ասացին: ԻմաստասիրուԹիւն ի ձեռն երից մասանցն իւրոց, բանականին, բարոյականին և բնականին. Փիլ: *Ոմք ի բնականէն չծածանականն ամբաստան. Մագ. ծէ:

ԲՆԱԿԱՆ. գ. ԲնուԹիւ որոշիչ սերմ. ամՀոյզ. *Չարուսյն բնականն կրճատ ի պաշտօն իգականք գիւրին. Լմբ. իմ:

ԲՆԱԿԱՆԱԲԱՐ. ն. Φυσικῶς. Naturaliter, physice. որ և Προσφυῶς. Apte, convenienter. Բնականապէս. բնաւորապէս. բնուԹէ. ի բնէ. ըստ բնուԹեան. ի գէպ. *Ի գէմսն չնչէ ... բնականաբար, զի ըզգայուԹիւն ի գէմսն առնէր: Աշլ և այսոքիկ բնականաբար այլաբանին. Փիլ. այլաբ: *Բնականաբար չարժեալ ի գուԹ ծնողին. Աստ. ի պէտբ: *Բնականաբար ճմլիք հոգին. Լմբ. ծս: *Խոտէ առ այս զբնականաբարն (առաքինական). Իգն: *Բնականաբար և յարմարապէս այծեմանն նմանեալ. Նիս. երգ: *ՏարբերուԹիւնն. բնականաբար նախադասեցաւ. յառաջ քան զարեական. Աբ. պրէ:

Եւ Οἰκείως. Domestice, familiariter. Որպէս բնակ, որպէս բնիկ, և ընտանեբար. *Գվնասողը (օտարը), որը բնակաբար սեպհականէին զսահմանս քաղաքացն. ՁԺՀ. իԲ: *Ոչ որպէս ի մարգարէն, այլ առաւելապէս ևս, և բնականաբար, և առանց մեկնելոյ, ընդ ձեզ բնակեացէ յաւիտեան. Խոր:

ԲՆԱԿԱՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Φυσικώτερος, τατος. Magis vel omnino naturalis. Առաւել կամ կարի բնական. ընտանեագոյն. հարազատ: ընդաբոյս. *Բայց երևեցուցանէ հին և բնականագոյն (քան գրոյն): Ցհինսերեանն սրբագոյն և բնականագոյն Թիւ. Փիլ. այլաբ. Ե փեսս. *Ապրասլածեալ ի բնականագոյն սեպհականէ: Բնականագունէին առաքինուԹէ: Ըստ բնականագոյն սիրոյ. Մագ. ծէ. իէ. Խէ:

Տ. Φυσικώτατον, τα. Appositissime. Ցոյժ բնական օրինակաւ. կարի ի գէպ. *Բայց բնականագոյն է այն ասացեալ: Ոչ տեղաց, և մարգ ոչ էր բնականագոյն, քանզի, ևն: Ոսկերաց յիշատակ առնէ և մարմնոյ բնականագոյնս. Փիլ. Խ. Տասփ. Ե այլաբ. Ե լմն: *Բնականագոյն նախասան մերոց սրբատառից որդիացն լոյս. Մագ. ա. (որ լինի և ածական:)

ԲՆԱԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Οἰκέω. Habito, dego. Բնակել. բնակ լինել իբրև ի բնիկ տեղոջէ և ընտանեանալ. բնաւորիլ. *Բնականալ ի յարկս մեղաւորաց. Սղ. ՃԹ. 11: *ԱռաքինուԹիւն հանապազորդ ի մեզ խնդրէ բնականալ. ՁՀ. իմ. ոփ: *Տեսանել զամենառատ շնորհաց նորին ի մեզ բնականալն տիրապէս. Խոր: *Ոչ կասկ իւրանց, և ոչ բնականալ սովորուԹիւն կարէր զդեմ ունել. Ոսկ. յհ. Ք. 4:

ԲՆԱԿԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԲՆԱԿԱՆԱԲԱՐ. *Իակ ի ի գէմսն չնչէ՝ բնականապէս, և բարոյականաբար. Փիլ. այլաբ: *Որ ի պաշտօն բանականին բնականապէս ի յարարչէդ սահմանէ եղաւ. Սիմ. ագ:

ԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Մնացիկ ընտանի սերով. *Եթէ գուցէ ոք ամենևին ի բնականուԹեդ դայիակաց. Եղնիկ: Ե:

ԲՆԱԿԱՐԱՆ, ի, ացս. գ. Οἰκητήριον, κατοικητήριον. Habitaculum, domicilium. Բնակեալ տուն և տեղի բնակելոյ. որ և ԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ասի. օթեան. օթարան. ընդունարան. և Տաճար. փան փեղ. փառագ, ֆելեան, խանդ, գծագ, ֆեսֆեն. *Բնակարան՝ փոխանակ մարմնանալոյ կազմեցին (մոլորեալքն). Ալ. Ե: *Լիցուք առաՃալ և բնակարան ածային ընդհանդ. ժմ:

*Լեառն գիտակ, և բնակարան վկայիցն : Ի բնակարանս հրեշտակաց, և մարգկան քաւարան : Ջքեզ կոյս և մայր և բնակարան ածային ներմարդուԹեանն : Ջբնակարան անակզբնակից որդւոյն : Ջմիածնի որ գոյ քո զբնակարան (այսինքն կրօզ յարգանդի) : Ա՛յսօր զբնակարան հոգւոյն սքի (այսինքն զընդունարան,) ևն . Շար : *Բնակարան բանին : Բնակարան հաճուԹիւք կամաց անեղն ածուԹիւ : Վերակարգելոց Թուոցս այսոցիկ բնակարան բաղձալի.Նար:

ԲՆԱԿԱՐԾԻՒ . ց . կարծիք տարբաչեալ կամ հին . *Բողոքք և զանիացուցոյն, զի լուծցէ զբնակարծիս . Ոսկ . ՀՖ :

ԲՆԱԿԱԻԻՏ . ա . Յալմար 'ի յաւէտ բնակուԹիւ . *Անտի փոխեալ 'ի սուկաւէտ՝ լեառն գիտակ, և բնակաւէտ . ԳԺ :

ԲՆԱԿԱՒՈՐ , ի . ած . ա . Մόνημος . Permanens . Φυσικώτερος , ὁ κατὰ φύσιν . naturalis , naturae consonus . Որպէս բնակ կի բունեալ և բնակեալ հաստատուԹիւ . Մնացական . և Բնիկ . բնաւորական . բնական . բնաւորեալ . հաստատուն . *Եղիցի յոյս վախճանի քոյ , ասէ տէր , բնակաւոր որդւոց քոց 'ի սահմանս նոցա ,,. ին . Մնայուն , կամ մշտնջենաւոր . Երեմ . լ . ւղ : *Եւ է ժամ, 'ի առողջուԹիւն հիւանդուԹիւ լինի , յորժամ ցաւն բնակաւոր լինիցի . Ոսկ . եա : *Ջքո բնակաւոր հեԹզուԹիւդ (յն. զքոյս բնուԹիւ) 'ի չբնակաւոր գազանուԹիւնն հաներ : Քան զայլսն առաւել բնակաւորք (յն . բնականագոյնք) . Ոսկ . մ . ա . կ . Ե ւղ : *Հարկաւորք բնակաւորք (այսինքն սպասահարկուք 'ի բնէ) : Ոչ են եկամուտ 'ի նա կալքն , այլ բնակաւորք . Եփիփ : *Բնակաւոր չարժուծին բնուԹիւ : Բնակաւոր կերակուր : Աւեալ 'ի հօրէ զբնակաւոր զնւս ԹագաւորուԹիւնն . իփփ : *ՅաղԹել բնակաւոր կարեաց մարմնոյ . Սոփ . ա . պ . ա . Ե ծքէ : *Բնակաւոր ցանկուԹիւ . Ճ . Գ :

ԲՆԱԿԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ . փ . Ἀποικία . Migratio . Փոխիլն 'ի բուն բնակուԹենէ . տէրափոխուԹիւ . վտարանդուԹիւ 'ի հայրենի երկրէ . պանդխտուԹիւ . գաղԹականուԹիւ . *Ըստ բնակափոխուԹեան իմատնոյն : Երկրորդ բնս կափոխուԹիւն առնէ : ՋբնակափոխուԹիւնն առնեն 'ի գէպ վայր . Փիլ . իմաստ . Ե փեսական :

ԲՆԱԿԵՄ . հբ . ւ . } Ὀικέω , κατοι-
ԲՆԱԿԻՄ , եցայ . ց . } κέω , ἐνοικέω . Habito , inhabito . σκηνόω , κατασκηνόω . Commoveor tamquam in tabernaculo . καταλύω , diversor , ևն . որ և ԲՆԱԿՆԱԼ . Բնակ լինել , նստել իբրև 'ի բուն տեղւոջ և 'ի բնիկ տան . բունեալ . որջատուարիլ . դադարել . զետնիլ . օթևանել . հանգչիլ . կալ մնալ ուրեք . սաֆն օճաք , օթուրճաք , գօնճաք , փուրճաք , գալճաք . *Բնակեցաւ յերկրին նայիդ յանդիման եգեմոյ : Բնակեաց յայրի անգ : Յորոց միջի էս բնակեմ : Բնակեցէք 'ի քաղաքս ձեր : Բնակեցան , կամ բնակեցին անդ : Բնակեցաւ առ կանչնէն մոմբրեի . ևն : կամ *Բնակել 'ի ծակս վիմաց : Ջիւաչինս՝ որ բնակեալ են առանձինն յանտառի : Ընդ հովանեաւ նորա Թռչնոց երկնից բնակել : Թռչունք երկնից բնակեալ էին յոստս նորա . ևն : կամ * Որ բնակեալդ էս յերկինս : Բնակել քեզ հաւատովք 'ի սիրտս ձեր : Եա Հ կեց և բնակեցայց 'ի միջի քումմ : Բանն մարմին եղև , և բնակեաց 'ի մեզ : Հոգին՝ որ բնակեաց 'ի մեզ : Ի ձեռն հոգւոյն սքի 'ի մեզ բնակելոյ : Բանն քոի բնակեսցէ 'ի ձեզ առատապէս . ևն : կամ *Ի նմա հաճեցաւ ամենայն լրումն ածուԹեն բնակել : Ի նմա բնակէ ամենայն լրումն ածուԹեն մարմնապէս (այսինքն միանալով ածուԹեան ընդ մարդկուԹիւ յանձին բանին) . ևն : *Ես յո՞ հայեցայց և բնակեցից , բայց 'ի հեզս և 'ի խոնարհս . Եփ . Ղ : *Որ հաճեցաւ 'ի սմա բնակել, 'ի սմանէ ոչ մեկնեցաւ , այլ բնակեաց , բնակէ , և բնակեսցէ . Այ . Բ : *Ջնորին կողմամբք բնակեցաւ : Ջյորդան գետով բնակեալ էին ամովհացիքն . Խոր . Ը . 50 : Ե ,,. փր . ա : *Սը հոգին առ խաղալարարն բնակէ . Լ քէ . ապ : *Ցորում առաւել բնակեսցէ բան նորա և աւանդուԹիւն . Նար : ապապ :

ԲՆԱԿ կամ ԲՆԱԿ , եցի կը ցի , կել . Դիմ . իր . Κατοίκησαι . Habitatur , ևն . Ըստ յն . ոճոյ , ԲնակուԹիւ կամ բնակելը լինել . էին լինել . բնակիչս ունել . *Ոչ բնակեսցէ (բաբելն) յաւիտեան ժամանակաց : Բնակեսցեն *քաղաքք այդ յաւիտեան : Բնակեսցին քաղաքք , և աւերակք չինեսցին : Ջքաղաք մի . . . բնակեցեալ զօրօք . Ե . ծՁ . 20 : Երեմ . ծԷ . 25 : Եզէկ . ւԷ . 10 : Է . Ա . ծԷ . 13 : *ԿորնԹոս և սիկիոն 'ի գովիցացոյն բնակեցան . Ե ,,. փր . ա : *Անապատանալ քաղաքացն իսրայէլի , և գարձեալ բնակիլ . Նար . ծԷ : Իսկ Եզէկ . ա . *Ցամէնայն կողմանց խաղաղուԹեամբ բնակեաց աշխարհ նորա ,,. բերի 'ի կրկին նչ . զի հայի յերկիրն , և 'ի մարգիկ երկրին :

ԲՆԱԿԵՑՈՂ , եւտէղ . Տ . ԲՆԱԿԱՐԱՆ . *Եղեր տաճար ամ բանին , և բնակետղ հոգւոյն սքի . Ա . 'ի նոյն : *Բնակեալ ածայնն զօրուԹեն . Ա ,,. 'ի նոյն : *Բնակեալ ածայնն զօրուԹեն . Ա ,,. Էյեղ : *Ուր բնակետղն է անբաւ բիւրուց բնակելոցն 'ի լոյս . Համ . ասպ :

ԲՆԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն . Κατοικίζω , ἐνοικίζω , κατασκηνόω . Habitare facio , colloco . Տալ բնակել (ըստ ամենայն առման) . * Բնակեցուցանել յանդիման դրախային , կամ 'ի բարւոք երկիր , 'ի տան , 'ի տաղաւարս , 'ի վայրի գալարս . ևն : կամ *Խոյան՝ զոր բնակեցոյց (այսինքն եհար) 'ի մէջ մարդկան : Բնակեցուցի զանուն իմ անդ : Ջիւաւս իմ 'ի հոս բնակեսցեն . ևն : *Բնակեցուցանէր 'ի նմա բազում սպասաւորեան . Ե ,,. փր . ա : *Բնակեցուցաց 'ի յաւիտենից յարկսն . Փսղ : *ՋերդորդուԹեն սքի 'ի նոսա կոչեալ բնակեցուցանէ զօրուն . Յհ . իմ . պաւղ : *Յաչաղանքն նահանձու յառաքինուԹէ մեկուսի բնակեցուցեալ է ,,. կր . այսինքն հեռի է . Փիլ . բագն :

Եւ որպէս 'Οικίζω . յորմէ οἴκισμα . ԲնակուԹիւ առնել ընդ . հիմնել . *Ռոմոս և ռոմիոս զքաղաքն բնակեցուցս նէնին , և 'ի մօրն անուն կոչէին : Թեբայեցիք զկերինէ բնակեցուցին , և էր բնակեցուցիչ բաւասս . Ե ,,. փր : *Եւ ասկի զապոյսն բաժանելով երիս քաղաքս բնակեցուցանել : Ալ է ձնմարտապէս օրինադրուԹիւն , և բնակեցուցանելն զքաղաքան՝ ամենեցուն կատարելագուԹիւ առաքինուԹիւ արանց . Պղաս . օրին . ա . Գ :

ԲՆԱԿԵՑՈՒՑՈՂ . ցգէ . } Բևբող
ԲՆԱԿԵՑՈՒՑՈՂ , ի . ած . } զմարդիկ 'ի բնակել 'ի քաղաք նոր . հիմնագիր . *Չհեռանալ ասէ լինել բնակեցուցիչ քաղաքին : Բնակեցուցիչ քաղաքին ղռոմոս յոյս առնէ : Ալլափոխ ասեն զբնակեցուցչաց քաղաքին . Ե ,,. փր : *Ի՞ժուարին լինիցի բնակեցուցողն , և օրինագրին . Պղաս . օ . բին . Գ :

ԲՆԱԿԻՑ , կիսի . փ . Բուն և սիրապէս կէս . այսինքն կէս աւարառեալ . վերջնակէս . *Եւ են հանգամանք բնակիւսիս , մի՝ ըստ բացարձակ ձայնի . և միւսն՝ յորժամ 'ի միջին կիսին հանգիստ առնուցու՝ երԹեալ 'ի ստորակիսէն . Մաթ . Ե Երկն . փէր :

ԲՆԱԿԻՉ , կչի , չաց . ա . փ . Κατοικῶν , ἐνοικῶν , κατοικος , οἰκήτωρ . Habitans , habitator , incola . Գնակօղ , բնակուղն . բնակ . որ նստի ուրեք իբրև 'ի բնիկ քաղաքի և 'ի տան . Էհայ . *Ջամենայն բնակիչս քաղաքացն : Ամենայն բնակիչս երկրիս : Բնակիչքն երուսաղէմի : Բնակիչք կրեսացոյ : Աւ 'ի չգոյէ բնակչաց . են : *Բովանդակ տունն բնակչօք սպառեալ սատակեցան . Լ ,,. թ : *ԱմրուԹիւ քաղաքին ոչ քարինքն են , այլ բնակչացն առաքինուԹիւ : Ոչ տեղին ինչ օպէտ , եԹէ ոչ բնակիչքն լաւք իցեն . Մխ . Երէմ : *Հաստատ միմեանց՝ աշխարհին բնակիչք , և եկեղ տային . Ե ,,. փր . ա :

Մերթ որպէս բնակեցուցիչ . *Բնակիչ նմին հաշուի զզօրավար գաղԹականսն զռոմոն . Ե ,,. փր . ա :

ԲՆԱԿԻՑ . Տ . ՊՆԱԿԻՑ . Πναχίς , սեռ. πναχίδος . *Ի սմանէ մանկունս է տեսանել... բնակիտ 'ի ձեռս առեալ . Լ ,,. Ծքէ :

ԲՆԱԿԻՑ , կցի , չաց . ա . Ὁμοφυής . Ejusdem naturae . ὁμοούσιος , consubstantialis . ԲնուԹենակից . համաբնակից . յածայնոն նաև՝ Իսկից , համագոյակից . *Ծնեալ , և ոչ արարեալ , բնակից հօր , որով ամենայն եղև . Պաւղ . Ե քէ : *Ի հօրէ՝ բնակից նմա . Տօնաւ : *Ջի Թէ ամենայն ինչ հօր՝ նորա է , յայտ է Թէ և հոգին հօր՝ նորա բնակից է . . . Ջհոգին զիւր բնակից ետ 'ի կենդանուԹիւ մեռելոցն Քրիստոսի . Ոսկ . Ե : *Տես գու ինձ զբնակից և զհամապատիս տէրուԹեին . Ոսկ . չհ . ծա : *Էաւ մարմին զիմ բնակից : Էաւ 'ի սքի կուսէն զբնակից մարմնոյ մեր . Եփէս . ննչ : *Մարգ է բնակից քեզ՝ միապէս առնմ և ազդ քո ,,. յն . Նորին ընդ քեզ հաղորդ բնուԹեն . Ոսկ . չհ . ա . ւԷ : *ՅաղԹեաց նմա սէր մեր մարմնոյն , ոչ երկնաւորութեան , այլ բնակացուն այնոցիկ՝ որ պարտաւորեցան 'ի նմանէ . Եփ . Գ . Ի :

ԲՆԱԿԻՑ . Σύμφυτος , συμφυής . Connaturalis , cognatus . Ընդակից . ընդաբոյս . բնաւոր . համաբնական , ազգակից , անկակից . *Իւրաքանչիւր ոգւոյ բնաւորեալ և բնակից է յանդիմանուԹիւն (խղճի) : Ջբրնակիցն 'ի մեզ զպատճառն պատարեն զյանկումենէն : Երկիր բնակից մարդոյն՝ մարմինն է . որոյ մշակ միաբն են . Փիլ : *Բնակից ջերմուԹենն կենդանացուցչական զմարմնին . Մաթ . 'ի էին : *Եւ այս (ծնծաղականն) միշտ նմա (մարգոյն) բնակից է . Պոէտ : *Բնակիցն չտլտեալ նահանձու . Սիմ . աղ : *ԱռաքինուԹէ , կամ անապականուԹէ բնակից . Ճ . Գ : Իսկ եէր . ա . ևր . *Որպէս այր բնակից կնոջ գլուխ կնոջ ,,. իմն ըստ ա և ք նչ . և ա և ըստ յաշխրգին :

ԲՆԱԿԻՑ . որպէս բնակակից . *(փարաւոն) լինելով անդնդայնոյն խորոցն . Լ ,,. ծա :

ԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . փ . Οἴκησις , οἴκισμος , κατοίκησις , κατοικία . Habitatio , habitaculum , ևն . Բնակելն . բնակիլն . *Քաղաք , կամ երկիր բնակուԹէ : ԲնակուԹի քաղաքիս բալի է . ևն : *Լաւ համարէին զգալատնաբար բնակուԹիւն ածպաշտուԹեաց 'ի քարանձաւս կելոյ . Եվէ . է :

Ա՛անաւանդ՝ Բնակարան . տուն և տեղի

բնակելոյ. յարկ. բուն կայանն. *Քաղաքս չինեաց, և բնակութիս : Ցամենայն բնակութիէ ձերոյմ : Ի բնակութիս քո : Ուր ձակեաց զայր 'ի բնակութիէ իւր : Ցերկինից 'ի բնակութենէ քումմէ. ևն: *Մերժեալ յիւրաքանչիւր բնակութէ. Եղէց. ՟ք: *Ոչ կեալ յայրարատ 'ի բնակութիս արքայի. Խոր. Բ. 21 : *Զմերն կորուսեալ զբնակութէն զդրախտն. Խոր:

Եւ իբր Բնակակցութէ, սահմանակցութէ. *Եթովպացի գոլ ասելով յաղագս բնակութենան սահմանացն ընդ եգիպտոս. Խոր. ՟. 4 :

ԲՆԱՒՈՒՆԱԿ ԿԱՑԱՆՔ. Գերեզմանն. շիլիմ. որ և ԲՆԱԿ ասի, որպէս բուն և յերկար բնակելի տեղի. *Եթէ առ ոտ. քել (ապուհնեցայց), նա անդ 'ի տեղւոյն ունի զբնակունակն կայեանս. Պիտ :

ԲՆԱԿԱԲԱՐ. } Ս. Συμφυῶς. Con-
ԲՆԱԿԱՊԷՍ. } naturaliter, ևն : Համաբնապէս. բնաւորապէս. իբրև ընդ. բոյս, տնկակից և ընտանի. ազգակցապէս. 'ի գէպ. *Բնակցաբար 'ի ներքոյ կացելոց իմոսից բանս առաքման յարմարեցաւ. Նխ. երգ : *Ա՛յլ ատ հոդին ինքն բնակցաբար 'ի նոսա լինի. Ոսկ. գծ : *Ա՛ն ինքն բնակցաբար ունի. Նխ. կամ : *Հայրեն նական ինամովք բնակցապէս և ընտանեբար յանկալծօրէն երևեալ: Բնակցապէս՝ համանգամայն և գերբնաբարաւնեալ: Ա՛ն որ յարձակի բնակցապէս իւրաքանչիւր էիցս հանդրականն տուիսն. Դիոն. ոգեղ:

ԲՆԱԿԻՒ, կամ ԲՆԱԳԵՍ, ցՏալ յ. ը Συμφύομαι. Coalesco, cohaeresco. Տնկաև կից լինել. բնաւորիլ. բնաւորապէս միանալ, զօգիլ. ընտանենալ, հաղորդիլ. կամ բնակակից և գասակից լինել. *Ձէ հնար, որ միանգամ բնակցեալն է, 'ի բաց հատանել (յր հատանիլ). Նխ. կամ: *Մինչև կարգեացի և 'ի գաս անկցի, և հատատուցցի եղեալն երկուք՝ կցեալք և բնակցեալք. Փիլ. մն : *Յաւէժ խնդակցեալք, և ձեզ բնակցեալք. Գնչ :

ԲՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμφυΐα. Ejusdem naturae esse, և conjunctio, cognatio, ևն. Բնաւրենականցաւի, որպէս համագոյութիւ. միանականութէն 'ի բնէ միութ. *Լոյս ասեմ, որ 'ի հօր և յորդւոջէ և 'ի սո հոգւոյն աեսանի, որոց Ճոխուն է բնակցուն : Երից անբաւիցն անբաւ բնակցութ. Ւ.Ֆ. Ֆիլ. *Բնակցութիւն, (այսինքն) բնաւորեալն միութէն. Լ. ՟Ֆ.

Եւ որպէս Ազգակցութէն ըստ բնաւրէ. համաձայնութէն բնաւրէ. ընտանութիւն. ընդակցութիւն. *Զինչ է հաղորդութէն առցա առ իրեարս, և բնակցութիւնն, և միաբանութէն: Պատուեա զբնակցութէն, պատկառեա 'ի սկզբնատպէն. Ա՟ ոբս. Է. ՟Ֆ : *Գնատակ է այգ. ոյն առ մէնդիենաւոր կեանն յարմարուն և բնակցութէ. Նխ. երգ : *Իբաց քերեցի առ 'ի լարին բնակցութէն. Նխ. կամ: *Յալագս բնակցութենան առ նա ելանէ. Տնտ:

ԲՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Συνοικήσις, συσκηνία. Contubernium. Բնակակցութէ. 'ի միսին բնակելն, որ լինի իւիք ընտանութէ. *Եթ նմա օգնական զկինն, և արար զնա բնակել՟ նմա. քանզի դիտեր Թէ բազում լիներ նոցա օգուտ 'ի բնակցութէս յայսմանէ : Բազում չահս տեսանեմք, որ եղև 'ի բնակցութէ առ միմեանս. Ոսկ. յ. ՟. 18 : *Զբասիլն 'ի բնակցութէ վանիցն արասաքս ձգեցին. Վ. հդ. յ : *Քև չար բնակցութէն հիմնափայլեցեր զպանծալն և զփայլեալ զվառս տանս այս (Լիկիղեցոյ). Շաբ. (ուր իմանի և մարդեղութէ ընդ մէզ բնութենակցութէ :) *Բնակցութէ սէ փեսայիդ՝ արժանացայց առատասոտ լուսոյ վերին հարնարանին. Սկաո. աղ: *Անձառելի է խնդութէն (յերկինս), և ընդ հրեշտակս բնակցութիւնն. Սարկ. ՟. գ. է :

ԲՆԱՄԵՆ, է, ացս. ո. Որոյ բունն է մեծ. հաստաբուն. *Ծառ մի ՃՂդենի (կամ ՃՂդարենի) բնամեծ էր 'ի մէջ քաղաքին պատուսաց. Հ=Յ. յոանիս. ֆՁ :

ԲՆԱՆԱՄ. ացայ. Տ. ԲՆԱՒՈՐԻ. *Որ իւր կամաւորութէն ընդ բարեսյն բնացաւ. Թէոդոր. Մայրագ :

ԲՆԱՀԱՄԱՐԻՀ. յ. Իբրու ԲՆԱՒԹեամբ կամ 'ի բնէ չարժիլ. յօժարութէ բերիլ. *Բնաշարժեալ 'ի կարգս ՃՁայնի պատուիրանապահութէն. Գր. գղ. Ի՟Ի :

ԲՆԱՀԱՐՀ, ի, ացս. գ. Երևեալ մասն աչխարհի, յորս բուն բնակութէ է մարդկան, կամ որ է բուն աշխարհ տերութէն ուրոյք. *Իրակեից մասանց երից բնաշխարհաց կոստանդիանոս. Գ.Ի : *Առաջին հատուածն եւրոպիա երկուստան աշխարհ է, և է մեսասան բնաշխարհ. Տօնակ : *Աքսկիա, որ է եւ լադայ՝ բնաշխարհն կորնթացւոց. Ոսկ. գծ :

ԲՆԱՀԱՐՀԻԿ. ա. Բնակ, կամ բնիկ իւրեք աշխարհի, գասաւոր. և Որ ինչ հայի 'ի բուն աշխարհ ուրոյք, և 'ի հայրենի գասաւոր. *Պանդխտաս է իմաստակութէ՝ ըստ բաղդատութէ բնաշխարհիկ իմաստութէն. Փիլ. լԻ՟. գ. 19 :

ԲՆԱՋԵՂԻ. գ. Բուն և ուժմատական ջնչք երևեցիք. *Բնաջեղքն հաւկթին (ա մորձեաց) ... այլ ձ. բնածիլք. Վ.ոգ. յԸ:

ԲՆԱՋԻՆՋ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Բնաւին' իսպառ ջնջել, ջնջիլ. անհետ առնել, լինել. *Զյեղու զկան բնաջինջ արարեալ 'ի լեռնէն. Խոր. Բ. 15 : *Զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցեալ յերեսաց հողոց երկրիս. Կաղանաք : *Բնաջինջ լինել այսօր յիսրայէլեցեղի միոյ. Դտ. ՟Ի՟. 3 : *Վասն ջրհեղեղին, և բնաջինջ մարդկան ապականութէն լինելոյ. Եսե. գր. ՟. : *Բնաջինջ լինել ազգի առբա. Խոր. Բ. 23 : *Առ մեզ այս կարգ լը. նաջինջ է յեկեղեցւոյ. Լ.Ֆ. պգրգ : *Բնաջինջ լինել ողոմելի աշխարհիս, կամ ազգի գործ : Լինի բնաջինջ կոտորումն բանակին. Ցհ. ԼԻ : *Բնաջինջ յարմատոյ Թողել. Մգ. ֆՁ : *Զբնաջինջ աւերն. Գէ. էս : *կենդանութէի այգարութեան զնջաս, և բնաջինջ մեռան հոգւով և մարմնով. Սահակ :

ԲՆԱՏԱԿ, կամ ԲՆԱՏԱԿՈՒՃ. Բառ ումկ. Տակ բնոյ. բուն տակն ոստոց և արմ. կոյ : Վ.ոգ. Ֆ. Ֆ.Ֆ :

ԲՆԱՏԻՐ, աեառն, տերանց կամ բաց. գ. Բուն և հարազատ և հին աեր. *Ա՛ստ. ջին իւրոց մարմնաւոր բնատէրացն. Բ.ոգ. Ֆ. ԻԻ :

ԲՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՀՈՒՐՋ ԲՆԱ. ՑՈՒՑԱՆԵԼ :

ԲՆԱՒ, ի, իցս. ո. Ὅλος, πᾶς, σύμπας, ἅπας. Totus, integer, cunctus, universus. (Ի դործիականէ բառիս Բուն.) Բոլոր. Համօրէն. բովանդակ. ամէն. ամենայն. Հանուր իւր սարքն. Բոլոր էոլորվէն, ամէն. պիտիան, ոչ-ուէ. *Ա՛ռ հաւատացեալն՝ ոչ ամենայն պարգևն, այլ մասն ինչ 'ի բնաւէն. Սեբեր. Է : *Բնաւիկ գոլով ամ գիտելի՝ եղեր հանուրց տեսանելի. Պիտիդ :

*Ընդ բնաւին տանջեցաւ (յն. պահանջեցաւ): Ամենայնի իսկ և բնաւի պէտք են : Լրումն բնաւի եկեղեցւոյ. Ոսկ. ֆգի. Ե է. ՟Ե. Ե էբր : *Զչշխանն աշխարհի 'ի բնաւ ՃոխուԹէն տրտաքս ընկէց. Կիւրղ. ղ : *Զբնաւն կատարեալ զնդիրս : Ուսոյց զբնաւս կոզմանս պարսից. Խոր. Գ. 51. 54 : *Ընդ բնաւս սլանան, և ամենայնի բաւական են : Նոյն վարէ և տածէ զբնաւս. Եղ. նիկ. (որ և ըստ յն. ոՃոյ, էան. այսինքն աչխարհ ամենայն, տիեզերքը) : *Բնաւս գաւառ. առ բնաւս ազգաք. բնաւս բարբարոսաց, կամ կանանց. քան զբնաւս կենդանիս. 'ի բնաւիցն վախՃան. 'ի բնաւս առ հասարակ. զբնաւս արհամարհանս. Պիտ : տես և փոքգ : և նոր. ոգեղ : *Զբնաւս Ճեռ որդւոցն իսրայէլի. Սարկ. ը : *Խոտոզիս զբնաւս իսկ զծովեզեր կուէմ : Զբնաւս իսկ զնչխանութէն առեալ. Եսե. էբ :

ԲՆԱՒ. ս. և } Σύμπαν, ὅλως, ὁλοκλήρου.
ԲՆԱՒ ՅՈՒՆ. } Omnino, penitus, prorsus, sane, quidem. Բոլորովին. ամենևին. բնաւինս. պարզապէս. իսպառ. յար և նման. ամենայն մասամբք. գլխովին. կարի. Բոլոր. հեթ, պիտիան. *Բնաւ իբրև զմարգ. Ագաթ : *Բնաւ ծառայանայ ամենայն ախտից. Վ.ոգ. հդ. ֆ : *Մինչև բնաւ սրտաքդ իւրեանց. Կոչիան : *Բնաւ անզգայից նմանեցան. ՄԻ. երեմ : *Անբիծ և անաբատ զբնաւ առաքինին ասէ. Սարկ. Է. գ. ը : *Ոչ իշխեր աղաչել, և բնաւ Թափել զարկուԹիան. Ոսկ. նս : *Որ բնաւ տակաւ ժողովեաց՝ տասն չեզջ. Եէբ. էւ : *Բնաւ իսկ կարեաւ և օտարացեալ էր: Իսկ բնաւ բնաւ իսկ արքայութիւն. Նար : *Երբեմն բնաւ իսկ տոկագոյն իբրև զմարդիկ հրեշտակքն երևեալ. Ագաթ : *Զախտս, և զբնաւս զմահ իսկ. Եղիս:

կամ չ. Ապաքէն. արդեօք. իսկ. երբեք. հանգոյն. յոյսր ամենայնի վերայ. ՃԻԹէ. իւիք. անգամ. Թուղ զայն. *Եթէ իցէ լուիցեն, և կամ բնաւ ծանիցեն ... յն. և ծանիցեն. Եսէ. Ե. 5 : *Բնաւ և անուանի իսկ 'ի ձեզ ընդ էր պոռնկութ ... յն. համայն, կամ գլխովին. Ա. Կոր. Է. 1 : *Իսկ գու ընդ էր բնաւ պատմես զարդարուի իմ ... յն. լոկ, ընդ էր. Սղ. Խե. 16 : *Բնաւ դոյր իսկ ածեալ է զձեզ այսր : Եւ Թէ գուցէ ոք բնաւ 'ի սիրելի հարազատաց. Եղիս. Ը : *Իսկ մեք հողեղինքս բնաւ իսկ զինչ բերիցեմք 'ի համար զմեր նեղութէն. Ագաթ : *Ասելի է, Թէ բնաւ ահիւ իչխեսց մանն մերձենալ 'ի նա. Վ.ոգ. հդ. ֆՁ :

ԲՆԱՒ ՈՉ. ՈՉ ԲՆԱՒ. } Οὐδεν, ἀπλῶς,
ԲՆԱՒ ԻՍԿ ՈՉ. ս. } οὐδαμῶς. Nullo modo, penitus non, nullateaus. Երբեք ոչ. ոչ երբեք. ամենևին ոչ. և ոչ իսկ. ոչ իւիք. Իսկի. հիչ. ասլ. *Ուսեալ բնաւ չիք : Որ չէր բնաւ զոք եգեալ : Եւ ոչ բնաւ ամենևին հրեայ անուն առնուանել իչխել. ևն : *Որ բնաւ զալ և զձախ ոչ գիտեր : Որ բնաւ ոչինչ իսկ են : Եւ ոչ բնաւ երևեր, Թէ լեալ ինչ էիցէ անգ. Ագաթ : *Եւ ոչ բնաւ իսկ : Բնաւ իսկ ոչ : Եւ ոչ բնաւ ընդ ումեք համեմատեացի. Պիտ : *Քայտ է Թէ բնաւ և էր իսկ ոչ զրուանն : Զոր բնաւ չիցէ ածեալ զմոտա. Եղիս : *Հոգւոյն բնաւ չիք իսկ աչք : Եղիս. Ը : *Յորմէ և բնաւ իսկ ոչ մեկուսացաւ. Նար. ՟Ի :

ԸՆԴ ԲՆԱՒ. ս. Ἐν ᾧ τὸ πᾶν, τοῦ παντός, τὰ πάντα. Per omnia, universim. Ընդ ամենայն տեղիս. և Ընդ ամենայն. Համագամայն. *Հոչակ հարիք ընդ բնաւ վասն իրացդ գործելոց. Ոսկ. Ե : *Ընդ բնաւ

խաւար և ջուր էր: Խոնաւ և ջուր էր ընդ բնաւ: Ընդ ամենայն խաշ ողմկափադք. և ընդ բնաւ՝ ամք ձհ՚ք. Ե՚՚՚. ԽՐ:

ԲՆԱԱՊԻՍ. Տ. ԲՆԱՒ. ՛ն. *Բանիւք արուեստականաց բնաւսպէս անփորձ եղեալ. Մ՚՚՚. ԷՒԷՂ:

ԲՆԱԻՄԲ. ՛ն. Բնաւ. բնաւին. *Ան-նկատելի բնաւիմբ: Բնաւիմբ պատակրեալ. ԲԷՒԻՒ: Վ՚ՐՊ. ՃՆ: *Որք բնաւիմբ եղբարք տեառն են կոչեցեալք՚՚. յն. ՛ի տեղի եղ-բարց տեառն. Բ՚՚. ԿՂ:

ԲՆԱԻՒՆ. Տ. ԲՆԱՒ, ա. *Արարչին երկնի, և բնաւին երկրի: Ծառք բուսոց բնաւին անտառաց. Ն՚՚. Յ. Ե ԽԼ: *Տա-բածանին ընդ բնաւին իակ ընդհանուր հա-ւատացեալս. Ան՚. ԷՒԷՂ: *Բնաւին իրա-ւամբք էր Ջինքել ՚՚ զնոսայել. Մ՚՚. ԷՐԵՒ. (որ լինի և ՚ի):

Ա՚Լ առաւել տէս ԲՆԱՒ, ՛ն. ղ. *Բնաւ-ւին հրաժարել. Պ՚՚: *Բնաւ ամփոփին: Բնաւին բարձեալ, կամ մեռեալ աշխարհի, առեցեալ, առեալի, հալծեալ, սևա-ցեալ: Ջծիծաղելն բնաւին՝ իբրև լքուեալ ընդ հոգի: Բնաւին ոդոյմոլեալ, կամ բարե-բար, կամ չար, կամ բարձունք. Ն՚՚: *Ե-դեն արդաքք և սուրբք, այլ ո՛չ՝ բնաւին անմեղք. Խ՚՚: *Ծանեալ սուղ լինի, թէ-պէտև ոչ բնաւին: Ի բնաւին խոնաւհս զմեզ առորաքարշեաց. Մ՚Գ. Ե. ԾԷ: *Բնաւ-ւին ապաստանի տէղն մի լինի. Մ՚՚. ԷՐԵՒ: *Ոչ կարի հեռի, և ոչ բնաւին մերձ. Վ՚ՐՊ. ՃՆ: *Ջիա՚դ բնաւին է որդի, որ ոչ յեաւել ծնողին: Ջիա՚դ բնաւին բարի, որ որդ եղու ամենեցունց չհաղորդելն նմա. Կ՚ՐՒ. ԳՆԳ: *Եւ աստ արդար զբնաւին(յն. գյշամի) առաքինին ասէ. Ոսկ. ՛ն. ՚՚. Հ:

ԲՆԱՒՈ՚, ից. ա. Φυσικός, ἔμφυτος. Naturalis, a natura insitus. Բնական. բնիկ. ընդաջոյս. սեպհական. անկակից. *Ձէ՚ բնաւոր ցանկութեանն ստծոյ ոսխրու-թեաբ: Վ՚ախճան լինելի՚ ի ցաւոց լինչ բնա-ւորաց. Ոսկ. ՍԳՒ. Ե ԷՒ: *Բնաւոր էիցս ընդ էին Ճշմարտի. Հ՚ամ՚. ա՚՚: *Յորժամ Թիւրեացին չունչք հոմանցն յընտանի և ՚ի բնաւոր Հանապատս հացն. Սարկ. ՂՀԲ: *Ի-բարեան և բնաւոր առաքինութեաբ: Ի բնա-ւորն ուանակութեաբ. Գ՚Բ. ԿՐ: *Ցերբ զբրու-թեաբ վերնոյն, և ամենայն երկրի. և այս ըստ արարչագործէն և բնաւոր տերութեան. Ս՚Խ՚՚. ԷՒ:

ԲՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. Տ. ԲՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. *Ջբնաւորաբար սերմանեալն ՚ի նմա զբ-րութեաբ. Դ՚ած. ԷՒԷՂ: *Բնաւորաբար կա-մեցաւ մերկանալ. Փիլ. ԼՒՒ: *Յարատեաւս-թեաբ վան և բնաւորաբար յօգնութեաբ մեզ ՚ի սահգծչէն պարգևեցան. Խ՚՚Ր՚ՒՒ: *Որ միշտ ՚ի բնութեաբ ունիմք բնաւորաբար ու-ղեբձեալ զբիծս չարութաց: Ոչ բնաւորաբար գոլով Հագևոր. Ն՚՚. ԾԷ. ՃՐ: *Ա՚ւս մարդկան բնաւորաբար օրէն է, զի յորոց սիրին՝ զնոսին և սիրէն: Ոչ բնաւորաբար, այլ ստացողաւէս. Լ՚Ք. ՚՚ղ. Ե հանգ:

ԲՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. Տէս ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՆԱԳՈՑՆ:

ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Φυσικός, σύμφυτος, ἐπιπεφυκός. Naturalis, innatus, proprius. որ և ԲՆԱՒՈՐ. Բնական. և ընդ-ադարյոս. անկակից. սեպհական. իւրական. թուն, և Ընտանի. *Բնաւորական իր: Նիւթ ամենայն բնաւորականացն առ Հաստարակ է: Բնաւորականք են ղձալիքս և երևե-լեքս. Ան՚. պՐԲ: Մ՚՚. ՚ի գէՒՒ: *Բնա-ւորական սահման է՝ քան Համառօտ յայտ-նիչ բնութեաբ. Ան՚. ա՚՚: *Բնաւորական մոհ. Սահմ. Ը: *Բնաւորական կապ, կամ մտերմութեաբ. փիլ: *Որ ՚ի մեզ բնաւորա-կանքն ՚՚ն՝ հոգևկանք և մարմնականք: Բնա-ւորականօքս ընդդիմամարտեալ. ևն. Ցհ. ԽՀ. ԵՐԼ: *Ցաղթեաց չարին բնաւորակա-նօքն. ԼՀ՚. ՍՒՒ: *Ի բնաւորականացն և յանբնականացն ախտից: Մի յաղթեացէ եկամուտն, ՚՚ այլ բնաւորականն. Սարկ. ՀՀ. Ե ՍԱ: *Ջեկամտիցն ընդ բնաւորականացն: Ջբնաւորականսդ քո բարերարութիւնս: Ջասուսին մտեղեաց բնաւորականաց. Ն՚՚: *Որոյ բնաւորական անուն էր միևնոյն. Հ = Յ. ԵՒԼՒ. ԼՕ: *Մոգքն ՚ի բնաւո-րական ընդդիմակրութեան նայելով. Բ՚՚. ԾՆ. յին. ՔՒՒՆԳՒ՚՚. (որ Հայկ և ՚ի յաջորդ նշ):

ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. Բնախօս, և Բնաբանա-կանն գիտութեաբ. Φυσικός, κή, κόν. Phi-sicus, ca, cum *Ագիւաւ լինին ՚ի բժշկեաց, և ՚ի բնաւորական արանց: Ասի ՚ի բնաւո-րականց արանց: Օգուտ արար՚ի ձէռն բնա-ւորականին առ ՚ի գիտութիւն Հանճարոյ երկնի և աշխարհի. Փիլ:

Եւ Սկզբնական. Հին և նախկին. ադա-մային. *Պերզադիանոսք ուրանան զբնա-ւորական մեղան գոլ ՚ի տղայն. Մ՚՚. ՊՊԲ:

ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. կի՚ Ա՚ռաւել ԲՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա՚՚. Տ. բնաւո-րական, կամ բնաւոր. բնականագոյն. դի-պողբոյն. *Եւ երկրորդ օրէնս դնէ բնա-ւորագոյն (կամ բնաւորականագոյն): Մի գուցէ և այս բնաւորականագոյն՝ այլա-բանութեան տեսակաւ լուծանի: Իակ այլ ոմն բնաւորականագոյն Հատուցեալ զպա-ոասխանի Ճառիս: Բնաւորագոյն ասա-ցեալ է. Փիլ:

ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆԱՊԷՍ. Տ. ԲՆԱՒՈ-ՐԱԳՈՅՆ. *Ցայժ փուռեայ բնաւորականաս-պէս կատարել. Պ՚՚:

ԲՆԱՒՈՐԱԿԻՑ. Տ. ԲՆԱԿՈՑ. *Բնա-ւորակից (յն. Հարազատ) որդի անՃառե-լի. Կ՚ՒՐ. ԳՆԳ: *Բնաւորակից ունի զորակութեան (այսինքն անկակից): Եվա-կանացս բնաւորակից՝ լինել փոխադրութեի և յեղուանն. Ն՚՚. ԲՒ: *Թէպէտ և բնա-ւորակից ընդ նմա է (հոգին լինդ մարմնոյ), և կամ բնակէ և չքնի, հեռի ուրեմն անջա-տեալ խորհրդովք. Փիլ. ԼՒՒ:

ԲՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. ՛ն. Φυσικῶς. Natu-raliter. որ և ԲՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. Բնականա-բար. Հապէս. իսկապէս. Փիլ՚ԳՄԱՓ՚՚. *Ի-ցէ Նոյն ինքն (ասե և մարդ) բնաւորա-պէս և Ճշմարտութիւն. Ան՚. Ք: *Ոչ յաւե-լուածով ունի առ Հայր զնմանութեի, այլ էութեաբ և բնաւորապէս. Կ՚ՒՐ. ԳՆԳ: *Ջան Հասանելի զբանն ասե բնաւորապէս ան-սերմնաբար կրեցեր ի քոյմ յորովայնի. Շար: *Ա՚ւրիք եւլելոյ նախասահմանելոյին մահու ոչ բնաւորապէս, այլ պատուիրա-նին առունգանելով. Շ՚՚. Բարձր: *Մի՞ոս բնաւորապէս լոյս է: Ինքն բնաւորապէս և օրէնքն ասյ ցանկալի. Լ՚Ք՚՚. ԾՂ: *Սով-րոլութեի եվև եկեղեցի անուանել (զտա-ճարն) յարանունաբար, և ոչ բնաւորապէս. կանոն:

Եւ Προσφυῶς. Apte, concinne. Ցար-մարաբար. բնական օրինակաւ, կամ օրի-նօք. ՚ի գէպ. *Պարտ է բանիս զոյգ և հաւասար գոլ գործեացն կազմածի, զի բնաւորապէս հնչեցէ առ ՚ի բայիցն պէսս. Ն՚՚. Լ՚՚: *Որ միշտ վայելչապէս բնա-ւորապէս փառաբանիս յարարածոց քոց. Մ՚՚:

ԲՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. }Էμφυτεύω. ԲՆԱՒՈՐԵՑՈՒՅԱՆԵՄ. } Inseruo, լն. ի բնէ կամ ՚ի բնութեաբ անկել. տալ բնաւորիլ. բուսուցանել. արմատացուցա-նել. պտղաբերել. արատադրել. *Ջմոքին տեսակին բնաւորեցին նախ իակ կակուղ և առանց արեան. Պ՚՚. փՒ՚: *Բնաւորե-ցին ՚ի հարիւրաւորն՝ վկայական արե-ամբ. Մ՚՚. ՃՒ: *Խառնեաց և բնաւորեցոյց ՚ի բնութեաս. Խ՚՚Ր՚ՒՒ: *Ջբուսականացն և զկենդանականացն տեսակաց բնաւորեցոյց զանհատս. Ան՚. ա՚՚ՃՒ: *Ա՚ւ ամենայն մարմինս, որչափ փոր է, բնաւորեցոյց. Պ՚՚. փՒ՚: *Ջպահարաւելին բնաւորե-ցոյց յինքեան պահատութեի. Պ՚՚:

ԲՆԱՒՈՐԵԱՑ, եցին. լ. Տ. ԲՆԱՒՈՐԵ-ՑԱՒ. *Ջծողութեի՚ զղջումն բնաւորեաց ծնանել. Փիլ. ԼՒՒ. ա՚՚. 82: *Ջանազանիլ բնաւորեաց. Ան՚. ա՚՚ՃՒ: *Կերակուր նմա բաւական մատուցանել բնաւորեաց. Խ՚՚. Ք. 62 *Ներդործել բնաւորեաց ա-ռաքնորդականն՝ որ ՚ի մեզ միաք. Ցհ. ԽՀ. ՃՒ:

ԲՆԱՒՈՐԵՑԱՒ, ցան, եալ է, էն. ԲՒՒՃ. Πέφυκα, πέφυκεν (՚ի φύω), ἔϊωδε. Natus est, innatus est, solet Սովոր է ՚ի բնէ, բնութեի է, կամ սեպհական է, կամ ըն-դաջոյս է նմին. արմատացեալ է. սովո-րեալ է. *Բնաւորեցաս իմն ՃՒՒսէրն՝ անդէն վաղվաղակի գոլ և մարդասէր: Միապէս բնաւորեցաս դէպ լինել: Որով ոդիքն բնաւորեալ են լաւանալ. Փիլ: *Բը-նաւորեցան գոլ յանհատան: Ցանբան կեն-դանին բնաւորեցաս տեսանիլ: Ա՚ՒՒնայն սահման բնաւորեցաս ՚ի սեռէ և ՚ի բաղ-կացուցիչ զանազանութեց լինել: Տղայքն բնաւորեցան յեօթներորդում ամենայն հանել աստուածն, և յոտքն ամին փոփո-խել. Սահմ: *Արբուցանել և ոդողել բնա-ւորեցան: Հրոյն բնաւորեալ է սրբել ըղ-նիւթս. Շ՚ խՀ եղէ՚. Ե Բոչիբ: *Որպիսի ինչ և ՚ի հուր բնաւորեալ է լինել՚. Նի՚՚. կա՚՚: *Անուսուցիչն բնաւորեցաս չփոթս յայտուցանել: Քաջուսումնութեի՚ն բնա-ւորեալ՚՚՚ բնաւորեցեալքդ. ԵՒն. Պիփ: *Սիրոյ սահման և չափ ոչ է, այլ օր ըստ օրէ առ քաղձալին զաՃէրն է բնաւորեալ. Լ՚Ք. ՊՔՓ: *Ոչ եթէ յանձինէ ունի զբը-նաւորեալ օգուտ: Ա՚յսպարոյ բնաւորեալ սովորութեի. Վ՚ՐՊ. ՃՆ:

ԲՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ, եալ եմ. Երբեմն նոյն ընդ վերնոյն. այսինքն Սովորեալ եմ. սովոր եմ. այս բնութեի է իմ. ՚ի քնէ ու-նիմ զայս ինչ, կամ զայս բոյս բարուց. *Խաղաղութեի եմ, և խաղաղութեին ընտր-հեմ, զի զոր ինչ բնաւորեցայն՝ զայն տաց ձեզ. Ոսկ. Նոր ՚ՒՒբ: *Բնաւորեալ եմ ոչ ՚ի մարդկան հայել փառս: Ջոր (ըզ-շունն) բնաւորեալն եմք արտաքուստ ո-ռոգանել. Փիլ: *Ըստ որում բնաւորեալ է՝ սիրաբար բացատրելով. Պ՚՚. փՒ՚: *Ես բնաւորեալ եմ՚՚ի խրատուէ ոչ խուսափիլ: Ես բնաւորեալ եմ՚՚ի մանկուէ՚ ոչ զՃծե-ղէն մատեանս յաչխարհական բանաստեղ-ծութիւն բերել. Մ՚Գ. ՚ի. ԽՀ:

Եւ երբեմն Սահմանել զբուն. բուսանիլ. ծնանիլ. գոյանալ. ՚ի վեր երևիլ. հնա-րիլ. հաստիլ. եղանիլ. ծագիլ. գտանիլ. ՚ի քնէ կարգիլ. Φύω, φύομαι, (ուստի φύσις. և լտ. fio). Gigno, nascor (ուս-ոլ natura.) *Ճանաչես զնմ սերունդն, և ՚ի քէ ուստի բնաւորեցայ. Պ՚՚. ՃՒԽ: *Տանէին ՚ի հայրենի գեօղն, ուստի բնա-եորեալ էր երանելին. Ճ՚՚. Ա: *Բիծ յե-ռոյ՚ի հիւանդութիւն բնաւորեալ. Փիլ. ԽԽ: *Սուուգապես փայտ բնաւորեցաղ կենաց. Ան՚. Բոչիբ: *Ա՚ստ, որ ՚ի հօրէ բնաւորեալ է, նոյն բնաւորեալ է ՚ի սուրբ կուսին: Եթէ յարդանդի կուսին բնաւորեցաս,

ապա ՚ի հօրէ ոչ էր բնաւորեալ. Յհ. ի՛. ԷԲ։ *Աւանել պարտ է զարմանալ հրաշիւք ընդ եղեալ աքանչելիսն, որ ՚ի քեզ բնաւորեցաւ. Շ. Բարխ։ Աբուհաաք ՚ի պէտս մարդկան բնաւորեցան. Յճխ. Ե։ *Արդարութեի առանց ոչխահութեէ ոչ բնաւորի. Պզպ. օրին. Ք։ *Ի ձեռն որոյ բնաւորի կենաց և խաղաղութիւն. Մաղ։ *Կայանք կրնաւ որաց յանեապատի ընաւորեցան. Մագ. Ֆ.

ԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Յատկութիւն բնութեե. բոյս բարուց. *Ի կենդանութէ, ՚ի շարժողութէ, ՚ի զգայութէ, և ՚ի բնաւորութէբ գերազանցեմք քան զնոսա. Լմբ. ծշ։

ԲՆԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Քնութիւն բնութեե իմաստասիրաբար. *Բնաբանաց կան մաս իմաստասիրութեե՝ ՚ի վերայ ե. իցն բնաբննութեի առնելն է. Լմբ. ահմ։

ԲՆԴԵՒՆ կամ ԲՆԴԻՒՆ, գ.ա.ն, գ.ու.ն.ք, գ.ա.նց. գ. Κάνθαρος, րւց. Scarabeus, scarabelaphus Բզեզ ազատզաւակ՝ սևագոյն. և այլ ձևիք նման նմին. Բէբ. պօճ պէօճէյի, պոլիսոպոլս պէօճէյ, փնոպոլան. գրի և փնդեբն, կամ ԲՆԴԵՐՆ. *Նոյն իւղ եղէ բնդ.ա.ն առաջի դնիցի, բնգիւն ապականի։ Զօրէն բնգ.ա.ն յաներ չահոտութէն ՚ի բաց վախչէր. Նիւս. էրգ։ *Ի միեղբերաւ մինչև ցբնդեաձն. Մագ. ծէ։ *Ըստ.ն...նապաստակք զբնգ.ու.նս. Վրդ. ծն։ *Ի գալշէլի ժահահոտուհս զբրէն բնգ.ա.ն բերայ ցանկութբ. Սիմ. ոգ։ *Փնգ.ու.նք ՚ի գ.ու.նգս ալբոյն զինքեանս ծաքուցանէն. Եղիէ. ՚ի յոբ. ղ։ *Խոզն ՚ի տղմի, և բնգերն ՚ի յաղբի հեշտանան. Ասաք. մղ։

Ի ԲՆԷ. Տես ՚ի բառն ԲՈՒՆ։

ԲՆԻ, բնեղ. ա. Γνήσιος, αὐτός. Genuinus, ipse. Որպէս Բնիկ. բուն. հարազատ. նոյն ինքն. *Ոչ զմարգարէից ա.ա.ե, ոչ զկրեչտակաց, այլ զնորուն զբնի տեառն (տեառնէ) զԹագ.ա.ւորէն ասե, և զնորուն զբնի զփրածին մանկանէն։ Զնորուն զբնի զտեառն ամենեցուն մեր՝ տեսաք ասե զփառս նորա. Ոսկ. յհ. ա. 11։

ԲՆԻԿ, բնկի. ա. Ἴδιος. Proprius, ևն. որ և ԲՍԻ. Բուն. բնաւոր. հարազատ. սեպհական. հայրենի. վայելմի. ա.ա.ր, զմի. *Զմեր բնիկ նախարա.ու.թեե։ Ի վերայ պահելով զբնիկ անունն արտաղ։ Յիւր բնիկ աշխարհն. Խոր. ա. 8։ Ե. 49. 64։ *Բնիկ Թագ.ա.ւորացն։ Ըստ բնիկ կարգին։ Թալով զբնիկ տէրս, կամ զժառանգութե։ Բնիկ սեպհական կալուած։ Տ.բան ՚ի բնիկ գիւղն։ Զբնիկ տեարդ մի կորուսանել ջանայք. Փարպ։

Եւ նախնի նահապետ՝ որպէս բուն և արմատ ազգի. *Ցառաջ քան զգալուսս բնիկն մերոյ նախնւոյն հայկայ։ Մերում իսկ բնկի նախնւոյն։ Կեցեալ բնիկք պատ.կառ արք. Խոր. ա. 11. 20. 21։

Եւ Բնաշխարհիկ. բուն բնակ, կամ ծագեալ հայրենեօք. Եղիշէ, փեղոյն. *Իսկ նա վի բնիկ ՚ի յաշխարհէն է, զամենեսեան ՚ի յականէ ճանաչէ. Փարպ։

ԲՆԻՆ. Բառ ռամկական՝ իբր Բնաւ, բնաւին. *Երկուս փիլիսոփոսք՝ բնիկ մերկ չըՀլէին. զի ամենայն ինչ ընդ գիտուհե մերկ է առաջի մեր՝ ասէին. Մաբնին։

ԲՆԻՈՆ, ի, լց. գ. Λεπτόν. Minutus nummus. Մաներագոյնն ՚ի դրամս. լումայ. ա.ֆ.ա.գ ա.գ.լէ. *Ոչ եղանիցես անտի, մինչև հատուցանիցես զյետին բնիոնն. Ղկ. ծէ. 59։ *Եւ դու զիսկր կամիս, բիւր բնիոն միայեայ կամ կապարեայ գտա-

նել, եթէ մի մարգարիտ պատուական. Ոսկ. Ես։ *Ընիոնն այն է, որ զկչխուն շարժել կարէ. կէս գարւոյ կշռորդն. Վրդ. ա.ւ.ետ.ս։

ԲՆՈՒԹԵՆԱԿԻՐ. ա. կրօ՝ այսինքն ունող զբնութեի այլոց. *Բնութենակիր բաղկացութէց սեռին. Մագ. խե։

ԲՆՈՒԹԵՆԱԿԻՑ. տ. ԲՆՈՒԹԻՒՆ. կին. *Բնութենակից զինքն հօր քարոզէ. Երզն. Տիւր։ Ե խոսր։

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փύσις (լծ. հյ. բոյս). Natura (իբրու ծնունդ). Նախկին բանն և արմատն էակի, կամ բուն իսկն էակի. Էութէ. գոյացուէ. իսկուէ. զինչ էն. զոբ, նիւթ, դ.ա.պ.ա.ր, փոշ.ա.ր, էա.ր.ա. պիոէ.ն. *Անուն և սահման զբնութէ ենթակայ իրի յայտնեն։ Զբնութէի էիցն գիտէ։ Մատունքն զնոյն բնութէի բոլորին ունին։ Անմարմին բնութենին գայ ՚ի գիտութէ։ Զի ցոյցէ կցորդակից զայ բնութէին, և զնմատատարին. Մահ։ *Զի նոքիմբք ա.ծ.ե.ղէն բնութեանն լինիցիմբ հաղորդակիցք. Ք. պէտ. ա. 4։ *Եւ ո՛չ բնութիւնն իսկ ուսուցանէ զձեզ. ա. Կոր. ծ.ա. 14։ *Ի մերում միջի թէպետև կոչեցին տեարք, պիտակաւորութբ կոչին. իսկ նա բնութբ է տէրն անուն. Ոսկ. ես։ *Եւ այլք ևս յատարածոյն ըստ իւրաքանչիւր բնութէն չարժելով. Եղիէ։ *Երեք անձինք, և մի բնութէ, մի ա.ծ.ու.թէ։ Իսկան բնութէի բանին (ա.ծ.ու.թիւնն) խառնեալ անշփոթ ՚ի մեր բնութիւն (՚ի մարդկութիւն). Շար։ *Մկրտեցէք զնոսա յանուն Հօր և որդւոյ և հոգւոյ, և ոչ ասաց եթէ յանուն Հօր և յանուն որդւոյ և յանուն հոգւոյ. զի յայտ արասցէ եթէ մի բնութէի են նոքա. Եփր. համաբ։ *Նոյն է ա.ծ և մարդ ասել, և երկուս բնութէ. Լմբ. ապ։ *Երկուց բնութէց քրի, ա.ծ.այնոյն և մարդկայնոյն. Յհ. խ. Եբ։ * Ըստ միաւորութէբ բնութէցն յորովայնի ուներ զա.ծ.ու.թէին. Կիւրղ։ *Կերպարան ծառայի՝ մարդոյ բնութիւն խոստովանեսցի. Ա. ա. Ք։ * Ոչ փոխարկումն և ոչ ՚ի բաց բայձումն սպառ ա.ծ.այնն և մարդկային բնութէանցն, այլ միացոյց զբնութէնն. Խոսր. պգէ։

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. իբր Թանձրացեալ. Իակ. էակք. արարածք. իւ. իրք. *Աներևոյթ բբ. նութիւն գազանաց... հնազանդեալ է և հնազանդի մարդկեղէն բնութէ՚ն. այսինքն գազանք՝ մարդոյ. Յհ. գ. 7։ *Զոր ոչ բբ. նութէք արարածոց ղնծ տանիւբ. Շար։ *Խաւարն ստուեր է տարերց, և ոչ բնութէ ինչ. Յճխ։

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Στοιχεῖον. Elementum. Տարր. տարերք. սկզբունք զգալի էակաց. Խ.ա.խ.ր, է.ա.ս.ր. *Գիտեք զՀաստատութէ աշխարհի, և զազդեցութէի բնութէց։ Բր նուէք կիզեալ լուծցին... և բնութէք հրբ գեհեալ Հալիցին. Իմ. է. 17։ է. պէտ. ֆ. 10։

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Փύσις. որպէս լա. Indoles, ingenium. և ἦθος, mos. Բնաւորութիւն. յատկութէ և հանգամանք բնութէ. բարք. բոյս բարուց. յօժարութէի. սովորութէի, որ կոչի և երկրորդ բնութէի. դ.ա.դ.ի.է.ն, որպէս Ճէչէրէ, Խոյ, ա.ա.ե.ր. *Աննգիտանալ կամ գիտել զբնութիւն արգարոյն. Սահմ. ծա։ *Բնութէի հոգւոյ է ցնծութէի, ուրախութէի, սէր, և զուարճութէի. Լմբ. ոգ։ *Բնութէի արարին նմա զվէրն. Սարգ. յի. ֆ։ *Յանհնախանձ քոյոց բաւուց բնութէդ. Եղիշ. ա։ *Կերակրէ զիւրաքանչիւր անդամս ըստ իւրաքանչիւր բնութէե և ձևոյ. Մագ. ծէ։

Եւ Որոշումն սեռի. յատկութէի արուի և իգի. տ.ղ.ք.ոյ.ք. *Ունել բնութէս արուականս և իգականս. Ես. կբ. ա։ *Պատկառանացն բնութէի. Պզպ. փմ։

Եւ Որոշումն կամ հանգամանք ո՛ր և է իրաց. *Բնութէ Թուականին, կամ Թուոց, բժշկականին կի՛ բժշկութէ, ևն. Սահմ։ *Տառ բնութբ երկար կամ սուղ. Սահմ. Ե ԿԲԸ։

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Γνώμη. Sententia. σχοπός, intentio. Որոշումն մտաց. հանճար. միտք. իմաստ կամ զգրութէի բանի. գիտաւորութէիւն. նշանակ. խելք. նկէր, փիւրբ, խ.ղբէր. *Զի՞նչ աստց այդն (՚ի ծնէ կոյրն), մինէ չիւրմի բնութէ՚ եզ զքահն, ո՞չ ըզհասարակաց դատաստանս քննեաց. Ոսկ. յհ. բ. 17։ *Եւ զի՞նչ իմանալբ զքնութէի ապացուցիս. Լմբ. ոգ։ *Աղն և՝ պատուհասի նշանակ, և անանցութէն իմացմունք, և յարութէե բնութիւբ՚ն. այսինքն նշանակ անապականութէե. Եղիշ. յես։

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Ὑπόστασις. Hypostasis, subsistentia. πρόσωπον, persona. Ենթակայութէի. ինքնութէի. անձնաւորութէի, անձն, դէմ. *Ի՛ և ՚ի տեղիս տեղիս ասացեալ ՚ի հարցն մի բնութէի՝ փոխանակ միոյ անձին. Ժղ. ղիբ։ *Մի բնութէ, և մի դէմ քրի՝ եթէ պարտ է հաստատագ.ղ.նս ասել, ո՛չ է ըստ նոյնութէե բնութէ, այլ՝ է ըստ անձառ միաւորութէեան բանին ընդ իւրում մարմնի. Յճ. խ. Եբ։ *Ո՛չ ըստ չարաբառացն կարծեաց մի ասելով բնութիւն, այլ՝ փոխանակ մի անձնաւորութեե. Շ. Իղ։ *Ոչ ասեմբ զմի բնութէն՝ զայատկութէե էութէեցն չփոթելով, այլ ըստ անձառ միաւորութէե երկուցն ՚ի մի անձնաւորութէե. Լմբ։ աֆե։ *Արգիս վարդապետս վասն մի անձն ասելոյ զքո՛ մի բնութբ ասէ. Մխ. ոգ։ Ըստ այսմ և ունիք առ լատին ա.ծ.ա.ւ.ն նշանակէն. զի Պետ.ա.իս գրէ. *Բազում անգամ կիւրեղ զանուանգ Քիւսիս պիտակաբար վարէ որպէս իբօգտ.ա.իայ։ և Տուռնեբ. *Մի գոլ ՚ի քո՛ Քիւսիս, նման զմի անձն ։։

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. Φύσει. Naturâ. որ և ԻՐ ԲՆՈՒԹԻՒՆ. ԸՍՏ ԲՆՈՒԹԻՒՆ. վարիւն ըստ ուսպէս ՚ի բնէ. ՚ի ծնէ. բնաւրէս. հապէս. գոյացապէս. իսկապէս. Քիւ՚ն.գ.ա.պ.ա.ս. *Նա (որդին) բնութբ տէր է, իսկ այլքն բնութբ ծառայբ։ Որպէս բարերար (կամ բարի) է ըստ բնութէ հայր, նոյնպէս և ծնողական ըստ բնութէին. Կիւրղ. գնչ։ *Նա ըստ բնութէ որդի է ։։, իսկ մեք ըստ շնորհի. մեք ըստ բնութէ եմք որդիք ա.ղ.ա.ւ.ոյ. Ա. ա։ *Բնութբ մահկանացու է մարմին քահանային. Փիլ. ֆ. ա։ *Թէ բնութբ է չարութէին, ա.ւ.ե.լ.ո.ր.ն.ք՝ ոչ բնութբ մարդն ծառայէ չարին. Մխ. Երեմ։ *Կղյ.ք ոչ գիտեն ՚ի բնութէ զգոյնն։ Ի բնութէ ողջախոհ։ Քննել զըստ բնութէե բարին. Սահմ։ *Չ.ա.ծ տանելով զբնութբ անասնելին. Շար։

Իակ *Միացեալ ՚ի մարմնի բնութբ. Պարագ. Խե. ՚ի յն. գրի անձնաւորութբ. Էէ.ա.ոպ.ս. և ա.ս.ե.պ ՚ի նոյն գիրս, ուր ՚ի յն. գնի. Քիւ՚ն.գ.ա.ս, այսինքն քիւքիգ.ա.ւ.ե միացեալ, ևն, ՚ի հյ. Թ.ա.գ.մ.ա.ն.ե.լ է բբ. նութբ. և ըստ այսոցիկ կրկին ա.ս.մանց աքն կիւրղ իմա զբան Շարդ. *Միացեալ բբ. նութբ ՚ի յերկուց ։։ այսինքն անձնաւորապէս, կամ իսկապէս։

ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԲԱՐ. ս. ԲՆՈՒԹԸ. Փ.ս.ւ.ա.ն.ս. *Մարգ յայլոց կենդանեաց բնութիւնաբար բացատահմանեալ լինի։ ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԲԱՐ ունող զժամանակ. Մագ. Նչ. էէԷ։

ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԿԱՆ. Որպէս յն. Φιλοσ-

գական։ Մաթ. Նշ. Էլէդ. (որ է անպէտ Թարգմանութիւն)։

ԲՆՈՒԹԻՒՆԱԿԻՑ, կից, ցաց. ա. (որ առ յեսինս գրի ԲՆՈՒԹԵՆԱԿԻՑ). որ և ԲՆՆԱԿԻՑ, ՀԱՄԱԲՆԱԿԻՑ. կցորդ նոյն բնութ. իսկ յաձախինս՝ Համագոյակից. Էակից. *Ջուգակից և բնութիւնակից և փառակից Հօր և որդւոյ. Ածր. ա. 13։ *Ջփառակից և զմնութիւնակից որդին ետ փրկան մեր ի մահ խաչի. Խոր։ *Ծնունդ, ղն ծնողին բնութիւնակից։ Հոգին որ բնութիւնակից կից է որդւոյ. Լմբ. ող։ *Ոչ ես ասէ յիմ բնութիւնակից մեղաւոյացն եմ օտար, և ոչ դու ի քո բնութիւնակցին (հօր) ողորմութէն հեռի։ Բնութիւնակից ձեր մարդկին։ Նախատինք են բնութիւնակցացն ի մոյ. Լմբ. ող։ *Ջաւերն մեր և զեղբայրն ըստ մարմնոյ բնութիւնակից և փրկիչ. Ը. ա. յհ. ծբ։

ՒՆՈՒԹԻՒՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՄԱԳՈՑՈՒԹԻՒՆ. *Որպէս հօր ասելով զբնութիւնակցութիւնն ընդ հօր յայտ առնէ. Խոր. (ապ. բնութենակցութ)։

ՒՆՈՒՍՏ. ս. ի բնէ. բնութ. ան. Ի ՒՆՈՒՍՏ. ի դըստին. ինքնին. *Ըզբնութսան ՅԾ. Գէրմ։ *Ի բնուսա անգուսա հրաշապէս ունի զԹարգմանութիւն. Նար. ղԾ։ *Եւ այս յայտնի է ի բնուսա. Վանակ. յոբ։

ՒՆՉԵՄ, եցի. է. Բառաչել. գոչել ըստ արջառոց. պոռալ, պոռչալ. *Բարձրաչուցիկաչ զձայն իւր՝ բընչէ իբրև ղղուսաբակ. Վբ. հգ. յ։ *Որքն բնչէր ուժգին գոչմամբ. Սանահն։

ՒՆՉՈՒՄՆ, չման. գ. Ձայն կենդանի նետաց, և արուեստական գործեայ. *Ձաձանց սիրոյ՝ հնչումն է պղնձոյ, և քնչումն արնգի. Գր. պղ. Ի։

ՒՐՉՏԵՄ. կամ է զչտել, և կամ որպէս ումկ. Ուրէնէ, գանիւք. *Քան զսուսն գաչնկանն ի զրկանաց, զոր սաս աղչատին, և բշաես վնա. Ոսիփոր։ Տես և ԲՈՒՏ, և ՓՈՒՏ։

ԲՈԲ, ի, կամ ոյ. գ. կոլով. զանբիւղ. սիրիդ. քուրձ. արկղ հիւսեալ յոստոց. սէյեր, զմդիլ, էսպետ, փոչիկ. *Ջգեղ ցուցեալ զնա (զմարմինն) եդ ի բոբի միում, և սար չատ ընդ նմա։ Ի բոբի միում ի դեալ. ՃՃ։

ԲՈԲՈՂԱՒ, ի, ից. գ. Բառ յն. Βούβαλος, λος. Bubalus, la. Տ. ԳՈՄԷՏ. *Ջոդաւս, և կրծաց զբոբոլոն մի. Վբ. հց. իջ։

ԲՈԳ, ոյ. գ. Խոտ բժշկական. Գենտիանի. Gentiana. Գաղիան։

ԲՈՋ, ի, ից, կամ այ. ա. գ. Ἑταῖρα, πόρνη. Meretrix, scortum. կին պոռնիկ, որոյ են հոմանիք կամ ուղիղք բալում. կոչի և ՎԱՐՁԱՆ. ՔԱՀԼԷ, ՔԱՅԼ, ՓԱՀԻԷ, ԲՈՈՒՔ. *Իբրև զբոջ մի քաչչէցին զբոյնն մեր։ Մի լինիցի բոջ ի գաւերսայ իսրայէլ. և մի պոռնիկ յուսաերսայ իսրայէլի։ Որ զբոջս արաձէ, կորուսանէ զմեծուխի. ևն։ Իսկ ՓՓ. Լգ. իԷ. 38. *Բոջք լուացան յարեան նորա՝՝. ոմանք կամին խմանալ զպոկս կաւաց, առեալ զբաւդ եբր. զնոյն (այսինքն պոռնիկ, բոջ), որպէս չն. զնա, գասի։ *Որոց մայրն բոջ են, զձչմարիսն չայր ոչ գիսեն. Փիլ. իՓգ։ *Ուսա. նար բոջ, և ոչ բոջ յաժարութիւն. ԱՃԲ. աչ. Ի հաղմաբոյծ բոջիւք կեայր։ ԸՄ. այնինն ասդ գինի բոջոք և վարձակօք. Աստ. Փ. 12։ Բտղ. Փ. 19։ *Բոջ է հնչուտ. Թիւնն՝՝. այսինքն մեղկիչ, հրապուրիչ. Ճ. Գ։ *Պոռնկացն և բոջոց կանանց. Ոսի. Էէէս։ *Բոջ հերձուածողքն, բոջ փառասէրքն, բոջ ամենայն լկտուԹիէ հընդրոք. Համամ. ասի։

ԲՈՋԱԲԱՐ. ս. Իբրև զբոջ. *Ջոր վարձաս նոք լոյծ վարձեալ, և ոչ բոջաբար. Կանան։

ԲՈՋԱՀՈՑԾ. ա. Πορνοκόπος. Fornicator. Որ բուծանէ և սրածէ՝ այսինքն պատհէ զբոջ. այր պոռնիկ. *Ընբեցօղն և բոջաբոյծն. Նխա. էրգ։ *Ամենայն սրբեցող և բոջաբոյծ աղքատասցի. Համամ. ասի։ *Պոռնիկն և բոջաբոյծն։ Գուսանուհի, և բոջաբոյծ լինել. Սարգ. ա. գ. Ք։ Բրս. Տիւ։

ԲՈՋԱԿԱՑ, կամ ԲՈՋԱԿԵԱՑ. Նոյն ընդ վ. *Ջբոջակաց կեանս սիրելով. Երզն. Տպ։

ԲՈՋԱՀՈՄԱՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ἑταιρικός. Muliebria patiens. Հոմանի բոջ. սեղեխ. գահիէպէն, ղէմէրէ, ղռնի. *Կանայք պոռնիկք, և արք բոջահոմանիք. Ոսի. Տ. Ի. 12։

ԲՈՋԱՆԱՄ, ացայ. է. Բոջ լինել. *Թէ մասակ ձի ունենաս՝ որ գողանան, նա կինն բոջանայ. Ոսիփոր։

ԲՈՋԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Ἑταίριον, σκηνή. Taberna meretricis. Տուն և սեղի բոջից. բոջատուն. պոռնկոց. պունջ. կանոց. պանդոկի կամ տաղտար գուսանց. *Ընկր ի բոջանոց լկտուԹիւն դնոյ. Աստ. ԺԸ. 24։ *Անզգամին գտանի ի գինևրեւս, ի բոջանոց, յատազակուԹիւն, և յամենայն չարեաց խառնակուժն. Լմբ. ասդ։ *Որ ի բոջանոցին լոյծ ի բոջանոցն էր։ ի բոջանոց ածել։ ի բոջանոցաց յամիչտակել։ Որ ի բոջանոցան ջնջանին, որ ի վարձկանան եղանիցէ. Ոսի. Տպ։ ևղ. ա. փխ. ԼԲԲ։

ԲՈՋԱՆՈՑ. ա. Πορνοκόπος, πόρνος. Fornicarius, scortator, leno. Բոջարոյծ, իբրու բուն տեղի եղեալ բոջից. (այր) պոռնիկ. *Ամենայն արբչունն և բոջանոցն աղքատասցի. Աստ. իՁ. 21։ *Այր բոջանոց. Սիր. իՁ. 23։ *Ամուսնացեալ էր առն միոյ բոջանոցի. Եսա. պխ. Ը. 17։ *Մի տար զզգաստուԹ սրբուԹիէ մերոյ՝ բոջանոց, անօրէն, չանապգեաց լկտուԹիէ նոցա. Ագաթ։

ԲՈՋԱՒԱՊԱՆ, ի, ից. ա. Πορνοκτόνος. Scortatorum interfector. Սպանօղ բոջից կամ պոռնկաց. *Ընդ փեներեզին գտաես ցուբ, նախանձաւորք՝ բոջասպանք, ոչ ըզմարմնոցն պոռնկուԹիէ, այլ զգուռն խոցելով. Աճաբ. Նահաբ։

ԲՈՋԱՑՈՒՆ, տան. գ. Բոջանոց. պոռնկատուն. *Եւ անտի ևս բոջատունն յատակ եկն. Մարբէն։

ԲՈՋՈՐԻ. գ. Պոռնկորդի. տղիկորդի. Վէլէփէլէնա. *Օրէնքն զբոջորդին չըտայ Թողուլ ի տունն ՅՅ. Ոսիփոր։ *Գիտայ ոսղոմն գաս առնել, և ՃանաչԷլ ըզմանուկ զբոջորդին։ Մի մտցէ բոջորդի ի ժողովուրդ տեառն. Եբր. համաբ. Ե Եչ։

ԲՈՋՈՒԹԻՒՆ. գ. ՊոռնկուԹիէ կամ չնուԹիէ կնոջ. գործ բոջից. *Ինցուսցէ ըզբոջուԹիւս ի միջոյ սաեանց իւրոց. ՄԾԲ. ծէ. (ըստ Ոչ. Բ. 2. չնուԹիէ)։ *Ջայծուն կանայս ի բոջուԹիէ դրգռելոցն. Ոսի. տ. Ի. 12։ *Սրսեալ ի ձէռն աւազանին ի բոջուԹիէ և ի խառնակուԹիէ. Աբդ։

ԲՈՋՈՒՑԻՏ. Անուն գլուխ ի դէնի պատմից։ Եզիէ։

ԲՈՒԼՈՐ, ի, իւ կամ ով, ից, իւք. ա. Ὅλος. Totus, integer, cunctus, universus. (լծ. հյ. ոլոր. յն. ὁλος. լթ. volo, փիւսի.) Որ ինչ պատրագրի կամ պատրագրի ամենայն տարօք. Լովանդակ. Համայն. Համօրէն. Հանուր. ամենայն. Համակ. ամբողջ. պիսիխան, հէդ. *Բոլորով սրտիւ խոով։ Ի բոլոր սրտի իւրմէ։ Ի բոլոր սրտէ, և ի բոլոր անձնէ. ևն։ *Բոլոր կենացս է արուեստ առաքինուԹիէ։ Հաւատարիմ ի բոլորումն ի տանն նորա. Փիլ. այլաբ։ *Բարին ի միոյ և ի բոլոր պատճառէն է, իսկ չար ի բազմաց և ի բազմաց նուազուԹեաց. Դիոն. ՃԾայ։ *Բոլոր աշխարհի. Ագաթ։ *Բոլոր տիեզերաց. ի բոլոր կողմանց. ի բոլորն վայրս. ի բոլորից ի կենդանեաց. բոլորից Թուէր սեռոյցն. ի բոլոր յոյժ։ Ջբոլորիւքն դերազանցեաց քերԹուածովք. Պիտ։ *Խոլորումն տիրեաց Թագաւորութ։ Տիրել բոլորոմս (կամ բոլորս) հայոց։ Բոլոր ամենայն նախարարաց. Խոր։ *Ամենայն բոլորն առաքինուԹեամբ. Մագ։ *Բոլորք առ իրաւագէտս ունին՝՝. այսինքն ամենեքին. Եղիս։ *Աճ բոլորից։ Բոլորիցդ ՃՃ. Նար։

ԲՈՒԼՈՐ. ԲՈՒԼՈՐՆ. գ. τὸ Ὅλον. Totum. Բոլոր կրն. ամբողջ կրն. *Բոլորն մեծ է քան զմասն. Ե։ղէր։ *Մասունքն բոլորի բաղկանան, և ոչ բոլոր առանց մասանց։ Ջի մի մասամբ բոլորն, այլ մասն բոլորին զարգարեցեալ։ Ոչ զգինին ըմպել արգարն, այլ զգինւոյն զմասն, ոչ զբուլորն. Փիլ։ *Փոսք նմա ի բոլորս և ի մասունս արարածոց. Վբ։ *Եւ զայլ ևս վասԹարուԹիէ տեառակս, յորմէ բոլորն բաղկանայ. Պիտ։ *Յամենեցունց ի ներքոյ եւրինից ի բոլոր անգր ժողովեցան. Եփր. Ծ։

ԲՈՒԼՈՐ. ա. գ. Στρογγύλος, ἔγκυκλος, περιφερής, στρογγύλος κύκλος. Rotundus, circulus. Բոլորակ. բոլորշի. գունտ, և գնտաձև. ևլոր, ևլորաձ. փեչիրմ, ֆ-ոփեՀէր, ՀէՀէ, Հէղեր, հալեմ, փոչիրէ. *Բոլոր, և յատաչաձիկ ձևք. Պղպ. փխ։ *Ի բոլորումն չարուկցեալ գոյ սկիզբն և կատարումն։ Բոլոր գոլով և քառանկիւնի, ևն. Սահմ. ծՁ։ *Գիծ բոլորին անդրէն ի սկզբանն ունի և զկատարածն. Լմբ. ող։ *Ասրա ասէ նհանս, և այն ևս բոլոր է. և ոչ ունի սկիզբն, և ոչ կատարած։ Լճաւնն մեծ՝ փոքր ձևանալ Թուի (ի հեռուստ), և բոլոր։ Բոլոր իրի ոչ սկիզբն գտանի, և ոչ կատարած, որպէս ասդ. վբդն. ծն. Ե նէ։ *Գունդ մի ոսկի բոլոր։ Սեպհնն՝ որ չնեցաւ ի բոլոր (կամ ի բոլորակ) վիճակ. Եփր. օրն։ *Բոլորիւբ չարժիլ դարձմամբ. Պղպ. փխ։

ԲՈՒԼՈՐ. Κύκλος. Orbis, circulus. Շբբլան. պօյաբ. փեչբ. *Լուսին ղնբն բոլոր՝ յաստեանն լինի կատարեալ. Աբիսա. Ֆ։ *Ոսն ի սոյանէ մեծադոյն, և ոսն նուազագոյն ընԹանայ բոլոր... Ջամենայն բոլորան սոցա չկրնանալ գարձուցեալ. Պղպ. փխ։ *Որ է գլուխ իննևասունեբեակ բոլորին. Կանբ։ *Ջբո լանգ սկուԹի. տաբեայն ի զուգական բոլորին առնէ աւեգանն ասն լբբ. Շբբ։

ԲՈՒԼՈՐ. Πόλος. Polus. Բևեռ կամ առանցք երկնից. *Ի նոտուսն, այն որ յասեբուան բոլորն լինի բեբրևալ, Համամատ է ասպաբեսոյ. Աբիսա. Ֆ։

ԲՈՒԼՈՐ. Κάλυξ. Calyculus, rosa clausa. Կոկոն. բոլորեալ ծաղիկ և Ջարդ վերբաւորք. ղնբչէ, գեճա. *Բոլորիւք վարդիկ պսակեսցուք. Խ. Ե. 8։ *Ծաղկազգեաս բոլորիւք իրսեսասցի. Պիտ։

ԲՈՒԼՈՐ. որպէս Բոլոր գէր հնարեալ

յետ երկաթագրի՝ նախ քան զնօտրն . *Ես զազար աբեղայս՝ բոլոր գրեցի մինչև ՚ի հոս . նօտր (այնուհետև) ուսայ , նօսր գրեցի . Ցիլաք . պտմ . Վրդն :

ԲՈԼՈՐ . ԲՈԼՈՐԻՒ , ովմ . } *Ὅλω δί ὁ-
ԲՈԼՈՐ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ . } λόν. Totum quantum est , totaliter , Բոլոր մասամբք . ըստ բոլորին . ամենայն սաբբաթ . ըստ ամենայնի . ամենայնիւ . բոլորապէս . բովանդակապէս . իսպառ . պետ պէ-ռին՝ , էյ-ւլիյէն . *Բոլոր զբոլորն ՚ի գիրկան ընգունի . Դիոն . Խ . *Բոլոր ըզբոլորսն ասելով յամօթ առնէ զհերձուածողսն , որք միայն զհոգիսն ասացին սպրիլ , և ոչ զմարմինս . Մագ . ՚ի դէոն : *Ըզկարօտեալս բոլորիւ : Նուազեալ բոլորիւ . Պիտ : *Վաւելիալ և Թաղիս կաձեայ՝ բոլորով ամենեխիմբ պարծանօք վաւելիալ՝ շահասուկեր . Խոր . Գ . 9 : *Զբոլոր բոլորովք զոգիսն մոգիսն : Զբոլոր բոլորեքբովքբք ըզմիսոն վայրենացուցեալ է , բարկութիբք , ցանկութիբք , և ն : Բոլոր բոլորովին իմանալ լի լուսով առաքեալ : Բոլոր բոլորովին լի են բարեբասութիբք : Բոլոր բոլորովին սչեանալ : Որք բոլորք բոլորովին են իմանալի հոգիք . Փիլ : *Որ այսպէս բոլոր բոլորովին՝ բարեացն պարծանօք գոսա աւարտեալ : Որ այսպէս բոլոր բոլորովին ունի զքաջաբարութիբ . Պիտ :

ԲՈԼՈՐԱԲԱՐ . ՏՀ . Իբրև զբոլոր կամ զբոլորակ . շրջանաւ . *Ի հնդէ սկիզբն աբարեալ՝ աւարտեցաւ բոլորաբար ՚ի նոյն հինգ . որպէս , հնգիցս հինգ՝ քան և հինգ . Սահմ . փէ :

ԲՈԼՈՐԱԲՆԱԿ . ա . Ուր է քնակութիբ ամենայն մարդկան . *Ցայսմ աւուր ընկալան մեծարգոյ աւետիքն բոլորաբնակ տիեզերք . Տօնակ :

ԲՈՒՈՐԱԲՈՒԽ . ա . Յորդաբուխ . յորդառատ . բաղնիապետ ղ . * ի բոլորաբուխն վայելել ժողովման . Պիտ :

ԲՈԼՈՐԱԳԻՐԵՐ . փոխանակ գրելոյ՝ Բոլոր գիրբեր . *Զբոլորագիրբս զայս մեծապրել բաշխեցան . Ցհ . ԺՀ . ապ . Ֆ . որ ՚ի կոփ էին . առ . *Զբոլոր գիրբս զայս » :

ԲՈԼՈՐԱԳՈՅՆ . ա . Բոլորն միագոյն . Ել գոն բոլոր . *Հրճռւելի բոլորագոյն նըմանութիբն գեղեցկանալ . Պիտ :

ԲՈԼՈՐԱԳՈՒՆԴ , գնդի . գ . Բոլորական գոնաւ . ամբողջ շրջան . *Արեգական հասեալ ՚ի դիծ բոլորագնդին . Տօնար :

ԲՈԼՈՐԱԴԷՋ . ա . Որոյ կէսն է լի և ամբողջ . բարդ ՚ի բարդ . *Եւ ոչ յանդասանսն յամենայն ժամ գասանի խրճռնա բոլորագէզս . Եփր . պհ :

ԲՈԼՈՐԱԶԱՐԴ . ա . Բոլոր մասամբք զարդարեալ . *Ծառն բոլորազարդ սալարճաճոյս ոստոցն . Թէոփիլ . Ի Ն :

ԲՈԼՈՐԱԼՈՑՍ . Տ՚ես ԲՈԼՈՐԱՓԱՅԼ . Ὁλολαμπής . *Ճշմարտութեամբ հաւատոյ բոլորալոյս և գերապայծառ . Մագ . Եփես :

ԲՈԼՈՐԱԾԻՐ . գ . Ծիր բոլորեալ . գիծ բոլորակ . բոլորական շրջան . *Ամենեցուն յայտնի երևի բոլորածիրն ՚ի տեղւոջին . Ընէր : *Եթէ սպա լուանոյ է շրջագայութեբն , ՚ի ժողովոյ ՚ի ժողով ամոյ բոլորածիրն . Փիլ . Լին . Ը . 5 . (որ լինի և ածական շրջագայութեբ) :

ԲՈԼՈՐԱԾԻՐ . ա . Որ է իբրև զծիր բոլորեալ . բոլորշի . շրջապատեալ ոլորոյն . Տ՚ես և ԲՈԼՈՐԱԿԱԾԻՐ . *Քանզի ասի բոլորածիր կղզի . Քռնինոս՝ բոլորածիր կղզի է ՚ի մէջ ծովուն . Վրդն . Ն . Ե Ծ :

ԲՈԼՈՐԱԾԻՐԱՆ , ի . ա . Ὁλοπόρφυρος. Totus purpureus , totus e purpura . Բոլորն ծիրանեգոյն , կամ ՚ի ծիրանւոյ . *Քըզամիզ աստեղաձաձանչ ՚ի բոլորածիրանէ ոսկեթել . Պտմ . ազէս :

ԲՈԼՈՐԱԿ , ի , ացս . ա . Περιφερὴς . Rotundus , orbicularis . Բոլորաձև . բոլորշի . գնոտաձև . և Բոլոր . ողջ . ամբողջ . կլոր , կլորակ , էլիպսըր , կոպարբեալ . Նոավրլոգ , փոռնէպիբ , կիբս . *Բոլորակ ձևեացես շուրջ չանակի . Եզ . ԽԸ . 32 : *Մեծ բոլորակ շուրջ զնովաւ . Գ . Ի-գ . Ը . 34 : *Բոլորակ վիմբք չկնեացես զսեղանն . Օր . ԻԸ . 6 : (որ և ասի՝ Ողջ , Անկոփ) : *Զգեստ բոլորակ , պճղնաւոր պատմուճան : Զորիքան կիւնի իմն առաւել լանջքն են՝ քան թէ բոլորակ : Բոլորակ են ականքն , զոր օրինակ և կիսագունդքն . Փիլ : *Անիս ասէ , վասն զի բոլորակ է ամենայն բան՝ ըստ տեսակին և ըստ ձևոյն . Սարգ . յԻ . Ը : *Ընդարատս վարդս և ամենայնիւ բոլորակ առաքինութեբք զամենեցունցն յինքեան բերելով զծծ . Ճ . ծ :

ԲՈԼՈՐԱԿ : գ . Κύκλος . Circulus . Բոլորակ լինչ . բոլորակութիւն . գունդ . շրջանակ . և Շրջան . Լեռնէ , թեռ . *Ի բոլորակի ձև եգելոց . Նիւս . կազմ : *Ի փոքր բոլորակի (յն . պնակատի , կամ տախտակի) զերկինս գծագրեն շուրջանակի . Կիւրղ . գԻ : *Առ՝ ասէ , մեղքով՝ լեարդ այծ՚ից , և բոլորակ անուռոյ , և եդ ՚ի անուրից նորս . . . բոլորակն անուռաձև իբրև զգլոբս երևեր . Կիւրղ . ԼԳ : *Բոլորակ լուսնի , կամ արեգական ,, որպես սկաւառակ . Նար : ԼՁ : Սարգ . ա . յԻ . ա : Էջբ . ոգ : *Բոլորակին առուեստաւոր պարագրութեբ զերկոտասան նաժամեայ սիւն ազդէր : Որ է կենդանական բոլորակն , ուր է աստեղացն ընթացք . Փիլ . Նիւ . ա : *Ցայտնի է ՚ի հինգ հարիւրեակ բոլորակէն (շԼ՚ ամաց) : Հինգ հարիւրեակ բոլորակդ Հշմարիտ է . Աւր : *Ի մի մահաբեր բոլորակ էր եկեալ . Վրդն . ծն :

ԲՈԼՈՐԱԿԱԲԱՐ . ՏՀ . Κυκλοτερῶς . Rotunde , in circuitu . Ի ձև բոլորակի . շուրջանակի . լբոլբըր . Եռաս Եռավրլոգ . Տ՚ես և ԲՈԼՈՐԱԲԱՐ . *Սիրասարգն զատուն բոլորակաբար շուրջ կացուցանէ զոսկեձաճանչն . Ա՚ օր . Ե : *Շուրջ զնիքեամբ բոլորակաբար բաժակերվ . Պիտ :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՁՈՅՆ , գունի , ից . ա . Κυκλοτερὴς . (լատ հՅ . իբր κυκλότερος). Rotundus , teres . Առաւել և կատարեալ բոլորշի . *Իւրաքանչիւր ոք ՚ի մասանցն սոցա բոլորակագոյն է՝ ոչինչ նուազ (քան զբոլորն) : Բոլորակագոյն ձևն՝ իբր թէ ոչ միոյ իմիք ոչ է կատարեալ . Փիլ : *Բոլորակագոյնք են զկոկորդիւն մասունքն . Նիւս . կազմ :

ԲՈԼՈՐԱԿԱԾԻՐ . ա . Ունօղ ձիր բոլորակ . բոլորածիր . բոլորշի . և Շրջապատիւս . *Ածեալ է առ չորեքանկիւնի ձևն զբոլորակածիրն . Փիլ : *Շրտեալ աչք ՚ի բոլորակածիր արեգական ճառագայթէ . Երզ . Տփ :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՁԵԻ , ի , կամ ոյ . գ . ա . Բոլորակ ձև , և ձևով . *Քանզի միշտ բոլորակաձևն քան զուղղագիծն ՚ի տեւելն հաստատուն է . Փիլ . Լիս : *Երկինից գոլ բոլորակաձև է , և գնդաձև . կնէա . ազէս :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՁԵԻՈՒԹԻՒՆ . գ . Ընդնեբն զձև բոլորակ կամ կիսաբոլոր . *Եւ ոչքան այլ ևս ՚ի նմա (՚ի նաւահանգստի) բնական բոլորակաձևութբն բարեզարդութբն վայելչանաց . Պիտ :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՄ . ա . Տ . Իբր Ամենեքին միաբան , միակամ . *Ոյոց հանդէսք ներան-ձիցն բոլորակամ քաւաքապէս ... պանծային զգերապատիւն առնուլ ձիրս . Պիտ :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՆ , ի , ացս . ա . Պարագրական . շուրջ պատող . կամ Հանրական . *Ցոյժն բոլորական իմն է , և ՚ի յոլորան անցանէ . Երզն . Ժբ :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ , գունի , ից . ա . Ὁλότερος . Magis generalis . Ընդհանրականագոյն . *Երևեցուցիչ բոլորականագունիցն նորին և մասնականագունիցն (նախխնամութեանց՝ են անուանք այ) . Դիոն . ՃԾայ :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՊԻՍ . Տ . ԲՈԼՈՐԱԿԲԱՐ . *Որք բոլորակապէս զիրոզաձև զոյս հասեալ կալան անցս . Նիւս . կազմ :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՏԱՐ , ի , ից . ա . Ὁλοτελὴς . Plane vel ex toto perfectus , integer . Բոլոր մասամբք կատարեալ , աւարտեալ . ամբողջ . ողջ . անթերի . բոլոր . բովանդակ . *Զամենայն զայսոսիկ բոլորովիմբ ամենայն բոլորութբ քոլորակատարիւն ամենայն ՃԾութեանն վերագրել . Դիոն . ՃԾայ : *Զբոլորակատար հաւատոյ . Վրդն . օբ :

Տ . Բոլորովին . ամենայնիւ . *Ալյայլին , ոչ ճեպով ՚ի բարւոյն՝ բոլորակատար՝ նոյնութբեն . Մագ . ՚ի դէոն :

ԲՈԼՈՐԱԿԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Ունեն զտեսիլ բոլորակաձև . բոլորակութիւն . *Կենդանատեսակաց բոլորակատեսակութբն . Շէյբ . իբր կենդանակամաբ :

ԲՈԼՈՐԱԿԵՐՊ , ի , ից . ա . Ամենատեսակ . համօրէն . *Տեր բոլորակերպ իրողութբեց մակագրեալ (զագամ) . Աբծր . ՃԸ . 1 :

ԲՈԼՈՐԱԿԵՐՏ . ա . Բոլորակաձև . շինեալ . բոլորշի . և համօրէն . *Բոլորակերտ գնգաձևութբի արեգական . Նար . յՎէբ : *Բովանդակեցան բոլորակերտ աշխարհայնոցս սահմանք . Աբծր . ՃԸ . 1 :

ԲՈԼՈՐԱԿԵՐՏԵՄ , եցի . ն . Զբոլորն բոլորովին շինել , ստեղծանել . *Բոլորակերտոցն բանիւ զամենայն արարածս . Ճ . Ա : *Բոլորակերտոցն բնութբեան իմաստութբէ : Աճ բոլորակերտոցն , և նախախնամութբէ յոչնչից հացեալոցս . Աբ . ԽԸ Եպիփ : Ոսկիբ :

Եւ Բոլորովին յարմարել , յօրինել . *Մի ըստ միոջէ զինքն ըստ քոյ բոլորաբերտութբով . Մագ . Եփես :

ԲՈԼՈՐԱԿԻ . ՏՀ . Ἐν κύκλῳ . Circulatim . Շուրջանակի . շրջանաւ . *Եթէ շուրջ զսոքօք գնասցէ ոք բոլորակի , և ոչքն ՚ի վեր գարձցի կացեալ , զայն արդեօք ՚ի վեր և ՚ի խոնարհ թուեցեալ կոչեացէ . Պագաբ . փՀ :

ԲՈԼՈՐԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Στρογγυλότης . περιφέρεια . Rotunditas , ἔն . Գոլն բոլորակ՝ պատկաձև՝ մանեկաձև . շրջարկութբի . և Բովանդակութբիւն . բոլորութիւն . շրջան . կլբոթբ , էսլբոթբ . *Որպես շուրջ զրաւն զայլ բոլորակութբն ական . Խոր . Ի . 39 : *Խորհրդով իմն իմաստութբն արաբեալ է քնարն (սաբդ , այսինքն ոստայնն) յաղէսնգութբեն , և ՚ի ձևոյն բոլորակութբեն . Փիլ . Լին : *Ալյատ ոչ եթէ զբոլորակութբեն ինչ յայտ առնէ . Ոսկ . Ես : *(ի նշուլից արեգական) ՚ի գիտութբի գաղբ բոլորակութբէ նորին . Խոս : *Լուսնին յարեւելից կուսէ ուներ զնիստ կառուցման բոլորակութբէ . Շ . Բոլչ : *Զբոլորակութբէդն սաղարթեցեալ բլուրիսն . Մագ . ՚ի Ե : *Ա-

րեգակամբ բերմամբ չափեալ. զամսոյն ասէ զբոլորակութեանն. Լբ. ՟ՃԾՒ:

Խակ Ընդ. *կենդանասեռական բոլորակութեանն, իբր կենդանակամար:

ԲՈԼՈՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բոլորումն. լրումն. բովանդակութեանն. *ի ծայրս բոլորակցութեան արտեսիցին հասեալ եղև. ՃՀ. Ա:

ԲՈԼՈՐԱՀԵՂՏ. Տ. ՈՐՆԱՀԵՂՏ. *Ամենիմաստ գիտութեանն է ծայր, և բոլորա հեղտ վայելչութեանն աւարտ. Պիտ:

ԲՈԼՈՐԱՀՈՎԻՏ. ա. Որ է որպէս հովիտ համատարած. *Որասցին զբոլորահովիտ տիեզերս'ի կեանան յաւիտենից. Թէոդոր. 'ի Յոյն:

ԲՈԼՈՐԱՁԵԻ, ի, ից. ա. Κυκλοτερής. Rotundus, teres. Բոլորակաձև. բոլորեղ. ելոր, ելորակ. Էռվրութ, փեյերէ, ֆռռեվ վէր. *Բոլորաձև գծոց կազմեալ կերպասան. փիլ. փեռոան: *Երկրանման գնդաձև կերպարանս յերկրի յայս առնէ. Ոսկ. Ես: *Պահակեալ զարդարեցաւ աստեղային երկինր առ հասարակ բոլորաձևս պատկաք. Վեհփօր. Է: *կանգնեաց աշտարակս բոլորաձևս. Խոր. Ճ. 59:

ԲՈԼՈՐԱՁՈՅԼ. ա. Ὁλοσφυρίστος. Massae solidae. Միաձոյլ. միաձանգուած, և բոլորաձև. *Բերեն քիզ առ'ի մէնջ հրեշտակքս ալիւսս բոլորաձոյլս. Պիտ. ազխս:

ԲՈԼՈՐԱՄԱՆ. ա. Ὁλομερής. Integer, nulla parte resecta. Ամբողջ և անթերի մասամբք. կատարեալ. *Անքանակն քանակաւորի բոլորամասն մարմնով: Բոլորամասն իննամեայ ժամանակաւ ծնանի յայրին. Զիր. ԻՌ. ՃՆ:

ԲՈԼՈՐԱՄԻՏ. ա. Ողջամիտ, և կատարեալ. *Ուրախացիր բոլորամիտ սրտիս, մայր լուսոյ ՅԾԾԾին մարիամ. Թէոդոր. 'ի Յոյն:

ԲՈԼՈՐԱՑԱՐՄԱՄ. ա. Ամենայարմար. ամենավայելուչ. *Դաւաճանեալ այսմ բոլորայարմար կարգաց' ի հակառանն փոխեալ այսոցիկ չարժիլ. Պիտ:

ԲՈԼՈՐԱՑԻՆՔ, կամ ԲՈԼՈՐԱՆԻՔ. Որպէս Բոլորականք, կամ Բոլորեքեան. ուսանի ԶԲՈԼՈՐԱՆՈՎՔ, իբր Բոլորովիմբ. ամենայն իրօք կամ սարօք. *Եղբայրաբար սիրով ընկալեալ, բարեկամութիւ զբոլորանովքն առալի առնէր նմա զներքին և զարտաքին խորհուրդն. Գիսա. Ռղխ. ա՟ՃՂ:

ԲՈԼՈՐԱՃԻՆ. ա. Բոլորաձև չինեալ. բոլորչի յօրինեալ. *Եւ զօձուն գրապանին չուրջանակի բոլորաչէն. Մագ: ՃՀ: *(ՏաՃար) բոլորաչէն պայծառ' լուսին լուսեղէն. Տաղ:

ԲՈԼՈՐԱՊԻՍ. ա. Ὅλως. Totaliter, integre, omnino. Բոլորովին. բովանդակապէս. ամբողջ. պիսս պիւրինի, պիրրէմա. *Բոլորապէս արտաքս հանել'ի զգայարանացս. Դիոն. Ռղխ: *Բոլորապէս կորչեալ զքնութիւն' արձ անայոյց կենաց. Շ. Ւոյիչ: *կենդանասեռականքն կոչեցեալ բոլորապէս ընդկոյնեալ տեսանին. Ռ. ԻԾԿ: Ծ: *Ըստ երկնայնոց զուարթնոց գասուս ամենեցուն զինքն բոլորապէս ցուցաներ: Բոլորապէս զսակ ամին հասուսցէ. ՁԿ. ԻՌ: *Խակ կրօնքն քննացին բոլորապէս. Կանոն:

Եւ կամ Γενικῶς. Generaliter. Ընդհանրապէս. սեռաբար. *Բոլորապէս ապա զաչխարհիս այսարիկ զվախճան սատրանշանակելով. Մ՟ԱԾ. ԵՒԷԿ:

Եւ Բոլորապէս. 'ի ձև բոլորակի. շուրջանակի, և Շրջանաձ. *Բոլորապէս գմբեթաձևորեալ պայծառ զբրգուք (զեկեղեցին). Ասող. Ճ. 7: *Եւ 'ի ջրոյ դարձեալ լինին հող և քարինք. և բոլորապէս առ միմեանս այապէս հաստեալք' երևեցուցանեն զինեւլոեթ. Պզոփ. փխ:

ԲՈԼՈՐԱՊՏԻՂ. պտղոյ, ոց. ա. գ. Ὁλοκαρπούμενος, ὁλοκάρπωμα, ὁλοκάυτωμα, ὁλόκαυστον. Holocaustum. Բոլոր պտղոյն նուիրական. ողջակէզ. *Ի պատարագն բոլորապտուղ. Նոբ. ա: *Ընդ յանանոց և 'ի Թռչնոց 'ի մաքրոց, և մասոյց բոլորապտուղ: Զի կատարեալս այրիցէ բոլորապտուղս. փիլ. Լին. Է. 52: *Եցոյց հեղիսս զկրառութեանն զորութիւն 'ի վերայ սեղանոյ բոլորապտղոյն. Բրս. գ՟ՂԴ: *Զմիասորն մատուցանէր զօրէն բոլորապտղոց. Պիտ:

ԲՈԼՈՐԱԽՐ. ա. Սիրելի վան կատարեալ բոլորակութեան. *Իբրև զմարգարիտս պատուականս' զբոլորասէրն, զլուսաւորն, զչքնազագիւտն, որ ոչ ունի գնզուեթի. ԱՓաւ:

ԲՈԼՈՐԱՎԻԱԿ, ի. ա. Է նիւթական թարգմանութեանն. բառիս Ὁλόκληρος. Integer, totus, universus. որպէս Բոլորամասն. ամբողջ. բովանդակ. *Բոլորավիճակ հասանիւք պահեալ զնա, և զբոլորն յինքեան նկարագրեալ. կիւրղ. գանձ: *Ի վերայ բոլորի և ամենակատարի և բոլորավիճակի և լիոյ ՅԾԾութեանն. Դիոն. ՅԾայ:

ԲՈԼՈՐԱՏԵՍ. և } ա. Κυκλοτερής.
ԲՈԼՈՐԱՏԵՍԱԿ. } Rotundus, teres. Բոլոր և բոլորակ տեսլեամբ. բոլորաձև. *Ծառն բոլորազարդ սապարթաձոխս ոստոցքն' ի բոլորատես վայելչակերպութենէն թերացեալ. Թեոփ. ԼՆ մ: *Բոլորատեսակ զուա Ճախարակեաց, ամենեցուն կատարեալ գործ եմ, և անուշահոտ. Մ՟. ասաք:

ԲՈԼՈՐԱՏԻՊ. ա. Որոյ տիպն կամ սայրն է բոլորակաձև, այսինքն գունդ բրգաձև. *Նշան եՃոյ յերկեր ծովուն մեծի գիսիզական իբր զբոլորատիպ. Խոր. Է. 8:

ԲՈԼՈՐԱՒԵՏ. ա. Համայն. բոլորաման. ամենակերպ, կամ լիուլի. անթերի. *Եւ զերկիր ակղձեալ բոլորաւետ լուսեթեամբ' ամենածին կայեան յօրիներ. Պիտ:

ԲՈԼՈՐԱՓԱՅԼ. ա. Ὁλολαμπής, իբր բու սուռգաբանութեանն ոլնմպոս լերին, որ է Ὄλυμπος. Totus splendidus. որ և ԲՈԼՈՐԱԼՈՑՍ. Ամենապայծառ. մշտափայլ ամենայն մասամբք. *Երկին կոչեմք, և ոլնմպոս վան բոլորափայլ գոլոյն. Աբխոս. Ծ: *Աճեայնոյն լսելերաւութեան երևելիս պատկեր' մեծս այս և բոլորափայլ և մշտնջեսյս արեգական. Դիոն. ՅԾայ. յն. լոկ, մշտալոյս. Ἀείφωτος. Semper lucens.

ԲՈԼՈՐԵԱԿ. բեկի. գ. Բոլորական կամ չրջնական, գունեան երկնից. տիեզերք. *Զամենայն իսկ զբոլորեակս երկնակառոյց գունմարտակք քաւմդ հրամանատորեաց կալ յանդգատար ապատահարկութեան. Ածան. ԵՒԷԶ:

ԲՈԼՈՐԵՂԱԿԵՐՊ. ա. Իբր Բոլորատես, կամ չրջապիւռ ահեղակերպ. *Ալյօր խաչն լուսոյ բոլորեղակերպ Ճառագայթիւք փայլեալ 'ի բարձանց' Թագաւորացյաղթութեանն չնորհեաց. Կիւրղ. ազ. Խլ:

ԲՈԼՈՐԵՄ, եցի. ն. Πλέκω. Plico, plecto, necto, contorqueo. Ոլորել բոլորաձև. բոլորակ կազմել. հիւսել. էռլբել, պլօբել, հռռսել. *Բոլորեալ պսակ'ի փշոց' եդին 'ի գլուխ նորա. Մաթ. ԻԷ. 29: *Պայծառագոյն բոլորէ քեզ զսակն. Ոսկ. ՛ս. ա. 24: ևս և ԺՀ: Ընդ: *Որպէս պղպջակք, որք փչեալ բոլորին օդով, և առնուն կերպարանս լուսո օրինակի գմբեթաց. Ընդ:

Եւ Περικυκλόω. Circumcingo. Շուրջ պատել. *Բոլորեսցի չուրջանակի յընտիր ընտիր վիմաց. Եզեկ. ՟ա. 39: *Յերինից յերկիր ծաւալին, և զսէ սեղանոյն բոլորեսցին. Մաթ. ա: *Երկնայինք յերկիր իջեալ' զարդարար սեղանոյն բոլորին. Խոսր. պոփդ: *ԶՅԾային զգերեզմանսն բոլորեալ' գաւազ հրեշտակաց. Շոս: *Հոլմով խաւնեալ' չուրջ գան բոլորեալ զերկրաւս. Ընդ:

Եւ Ամփոփել. հաւաքել. բռնադակել 'ի մի վայր. Լօֆ էնֆէ. *Բանակեցան, բոլորեցան. Եվին. Ճ: *Ի սեղանն փրկութեն չուրջ զինեքեամբ բոլորէ զնոսա. Աւգ: *Զանդրանկացն բոյլ 'ի միում խմբի բոլորեաց. Նոբ. Խլ: *Զամենայն կամաց և զմիտաց բոլորեա. Լ՟Է. ազ:

Եւ Անթերի զբոլորն կատարել. աւարտել լրիւն զբոլորակ լուացեալ, կամ միաբան. բովանդակել. գլխաւորել. իր. լրանալ. *Աւարտեր զերկուս լուսաւորս, առ'ի բոլորել զժամանակս: Արեգակին բոլորէ զտարին. Ածաք: Վրդն. էս: *Առ նա զկատարեալ հասուսս բոլորեցին. Լ՟Է. պոփդ: *Օրհնութեամբ բոլորել' ի նոյն աւարտուածն բոլորեալ. Եվէս. դանչ. Ե փ: *Լուսինն 'ի հնգետասան օրն բոլորի, և ապա փլանայ. Տծաչ: *Յաւէժանան մինչև 'ի բոլորելեացս յանկուածն. այսինքն ցկատարած աշխարհի. Պիտ: Իսկ Է. Ութ. ծԷ. 20. *Վասն բոլորելոյ ելեսաց բանիս այսորիկ. ըն. չուրջ գալոյ, կամ չրջելոյ. եւբ. պատելոյ, ևն. այսինքն զի բոլորեսցի գարձուածով լիւք:

ԲՈԼՈՐԵՔԵԱՆ, լեցուն. } գ. Ὅλοι, Universi, omnes. Բոլոր բազմութեին. աՀ մենեքեան, ամենեքին. բովանդակ անձինք կամ իրք. բոլոր նոքին. ընաւքն առ հասարակ. ամենիքը, էօլը. *Ի մարմնի ամենեքեան էին, այլ 'ի գործս մարմնոյ և հոգւոյ ոչ բոլորեքեան. Եվին: *Զհրաշակերտ յարութեին առնելով բոլորեցուսից. Եվին: *Յառաջեալ' ի բոլորեցուսից հմուտ, թէ միայն գիմոսթենէս: Ի Տարիկ բոլորեքին զսա ստացեալ. Պիտ: *Աճ, կամ աէրդ բոլորեցուն: Անխոսափուսելի 'ի բոլորեցուն. Նոբ: *Արարիչն, կամ Հայրն բոլորեցուն: Բոլորեցուն պատճառ. կամ այսինքն: Բարեացն պատասխագք և բոլորեքեամբք են լիք, և զպտղոյն ունին բան: Զորս արժան է զբոլոր բոլորեքեամբք պատուլս եղեալս ածել առ չնորհակալութեի հօրն. Փիլ: (գրի վերնակաւ և բոլորեքեամբ:)

ա. Բոլոր, բովանդակ. ամենայն. *Ի բոլորեսեին յայն Լծուլեին. Եվէս է:

ԲՈԼՈՐԻՄ. Տես'ի ԲՈԼՈՐԵՄ:

ԲՈԼՈՐԻՄԲ. ՟ա. Որպէս Բոլորովիմբ. կամ լրիւ իւրով բոլորիւ. ամենայնիւ. *Ան առաք բանսմբք հոգմոյ բոլորիմբ զծոնին մոլեալ. Պիտ: *Բոլորիմբ ՅԾ, բոլորիմբ մարդ. Բոլորիմբ մարմնացաւ, և բոլորիմբ անպարագրելի մնաց. Դամասկ:

ԲՈԼՈՐՇԻ. ա. Στρογγύλος, περιφερής.

Rotundus, orbicularis, versatilis. Շըրջաքառոր. բոլորակ. բոլորաձև. չորքանաւոր. դիւրաշրջիկ. աշտիճանաւոր չուրջանակի. *Արար զծոցին ձուլածոյ, գործ բոլորշի նոյնաձև: Եւ քերան նորա գործ բոլորշի: Շորեքկուսի, և ոչ բոլորշի: Աշտարակ մի. գործած բոլորշի յատենայն կողմանց. Ք. Ի.գ. Ե. 23. 31: Ք. Ղ. ԺՔ. 5:

ԲՈԼՈՐՈՎԻՄԲ. } *Ὅλως, ὁλοκλήρως,
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ. ՛ս: } ὁλοσχερῶς. Omnino, totaliter, plane, penitus, prorsus, in universum. Որպէս Ամէն ինչ վիմբ կամ նովին, այսինքն Ամենայն մասամբ. ամենայնիւ. ամենևին. բովանդակ կապեա. բնաւ. բնաւին. իսպառ. գլխովին. ըստ ամենայնի. (գրի վերկապաւ և Բոլորովիմ.) *Հարկին հռովմայեցւոց բոլորովիմբ ամենայն կողմանք հայոց. Խոր. Ք. 24: *Ջամենայն բոլորովիմբ հաւատոյ աչօք նկատել. Ղ. Բարձր: *Զգոյ ի նմա մասն խաւարի, այլ բոլորովիմբ լոյս է. Սրփ. ՛ս. Ե: *Բոլորովիմբ նովիրուացն զանձինս: Ի խաչ հանցես զքեզ բոլորովիմբ: Բոլորովիմբ որդի ՚ս եղիցի. Լմբ. ՚ա: Վրդ հդ. Ք. Գ: *Նորոգէ բոլորովին (կամ վիմբ). Ագաթ: *Բոլորովին յանվայելչականն երթալ. Պիտ: *Ինձէն զիս քեզ մատուցի բոլորովին. Եղիշ. Ը: *Ցայնժամ բոլորովին ես ինքն էի լուսաւորեալ. Ցհ. խ. ապ: *Հատցես բոլորովին զանվնաբուլի պարտուցս սոյժս. Նար. ԺԵ: *Անբժշկելի բոլորովին: Արտաքոյ խրատանց է, և անտեղի բոլորովին: Մագ: Սարկ. ԻԵ: *Բոլորովին իսկ՝ մի զիծ պատճառ վարկցես գոյութեանն չորին ՚՚. յն. ὅλως δε, իբր բնաւ իսկ միով բանիւ:

ա. Իբր Համօրէն. ամենայն. և խոպառ. *Զբոլորովին կալպս աշխարհի, և զկատարած ամենայն գիտաց. Ագաթ: *Երկրի և աշխարհի, և այնուհետև որ ի նոսա բոլորովինս մասանց. Փիլ. Ժ. բան: *Բնաւին ոչ լորութիւն, բոլորովին քաղցրութիւն. Նար. ԼԵ:

ԲՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁλότης. Integritas, plenitudo. Բովանդակութիւն. ամբողջութիւն. լրուն. *Պակաս գոլով բոլորուն գագաթանն՝ անուանեցաւ կամար. ԻԷՆԲԷ, (այսինքն պակասագլուխ). Խոր. Ք. 84: *Ոչ բոլորութի, և ոչ մասն: Զամենայն զայսոսիկ զբոլորովիմբ ամենայն բոլորութեամբ բոլորակասորի և ամենայն ՚ձծութեանն վերագրել: Շաղկապութիւնք մասանցն, ամենայն մասանցն միութիւնք, կատարեալութիւնք բոլորութեցն. Դիմ. ՚ձծ: *Նմին իսկ պատճառաւորը (յն. պատճառ) բոլորութեան (ἕλιξιν) վերերևիլ. Մագ. Եղիշ: *Իբր զշրջագ յաչտանակի հաստեցաւ գլխոյդ բոլորութեի. Նար. ԽԼ:

Եւ Κύκλος, περιφέρεια. Orbis, circulus. Բոլորակութի. բոլորութիւն. չրջան. և պար. *Ընկնի ըստ բոլորութեն զժամս նոցա և զեղանակն նշանակէ. Ճ. Թ: *Բոլորութի լուսնի. Ճ. Ա: *Վերին կողմն գնդի լուսնին ունի զբոլորութի լուսոյն, օր ընդգէմ արեգականն հայեցուցէ: Կենդանատեսակ բոլորութեին չրջի աւշեղապէս. Շիր: *Ջարեգական զընթացս, զլուսնի բոլորութի, զաստեղաց բազմութի. Աճաբ. աղաթ: *Եւ ակն զգունդագունդս ժողովոյ աստեղացն միանգամայն կալօղ է զբոլորութիւնն բովանդակել՚՚. յն. զպար մեծ. Կոլ. Ը:

ԲՈԼՈՐՈՒՄՆ, րոյն. գ. Κύκλος. Circulatio, cursus. Բոլորիլն. պտտիլն. չրջան. դարձուած. *Ջտարեաց բոլորումն. Իմ. Ե. 19: *Ըստ բոլորման առ ի յարեգականէ չորեքժանամակեան ըստ մեզ լինելոյ տարւոյն: Ի բոլորմանէ տարւոյն: Ջտարեաց բոլորմանց. Խոր. Ա. 3. 15: Ք. 56: *Բոլորումն արմն զինչ պարտ է իմանալ. միտ զմիտան ասէ. նովաս ասէ չորքի բերցի զբոլինք և զվկայութեն ՚՚. Լմբ. ՚ա. (որ հայի և ՚ի յայլորդ նշ:)

Եւ Ὁλότης. Integritas. Բոլորութիւն ըստ Ա նշ. ամբողջութիւն. բովանդակութիւն. լրութիւն. ընդհանրականութիւն. *Յանինքն զերիցագունչին գերակայ բոլորմունն ոչ ունին, բայց մանաւորս: Անհաղորդք են գերագունչին բոլորմանց: Ջամենայն բաւերարական Ա ծանուցութիւն (այսինքն ստոյգ), յոյր վերայ արգեօք և կացցէ յածպետականացն անձնաբոլորութեց, ՚ի վերայ բոլոր Ա ծպետուեն բոլորման է առնլի անխորտակս. Դիմ: *Կաթողիկէ, այսինքն բոլորութիւն իսկ ՚ի բնաւիցս վերագունեալ. Անան. Եղիշ: *Տան բանք պատուիրանացս՝ գլխաւորապանք են բոլորմունք և սեռք. Վրդ. Եւ:

ԲՈՅ. Տ. ԲՈՀ. (չծ. և բաւիղ, և վսիւք, իբր անկոխ վայր). իսկ Հին Բ. գրէ. *Բոհ, աւերակ ՚՚:

ԲՈՅԱԱԻՐ. ա. ի բնէ պիղծ այսինքն ունօղ զանկոխ վայրս. գժուարակոխ. գըժուարուտ. վախուտ. *Իակ նորա տըրտմեալ առ ի բնական վայրսն՝ ուր գիւտ ապակինին լցէ, սակս ապառաժ բոհյաձեր ամփափայրցն. Նանայ. յօԶԲ:

ԲՈԿ. ա. ՛ս. Ἀνηπόδοτος. Discalceatus, nudus, vel nudis pedibus. Մերկ (ոտք), և մերկոտն (ոք), և մերկ ոտիւք. Բոպիկ. Եալբ, Եալբ այոգ. *Ոչ ևս ունին գարշապարս բոկս՝ կասկածաւորս օձին խայթոցայ. Նար. Երփ: *Մերկ և բոկ կացուցանել. Դիմ. Եիեղ: *Եւ ինքն երթայր բոկ. Ք. Ի.գ. ԺԵ. 30: *Եւ գնայր՝ կամ գնաց ՚ի մերկ և բոկ. Եո. Ի. 2. 3: Միփ. ա. 8: *Բոկ և հեսի վարելին զարս և զկանայս: Բոկ և հեսի երթալին ՚ի սուն ազգէից. Եղիշ. Ք. Ը: *Մինչև բոկ փախչել ՚ի քաղաքէն. Լմբ. ՚ձղ:

ԲՈԿԱԳՆԱՅ. ա. Որ գնայ բոկ, կամ մերկ ոտիւք. *Աբբ կիսնաւոյք, բոկագնացք. Խոր. Ք. Ի.գ. 49: *Տեսի արս կուսաց կրօնս, բոկագնացս. Ցհ. ՚ի: *Բոկագնացք զվիսափկասուն զգարշապարսն սովորեցուցանէին. Ոսկ. Եփես:

ԲՈԿԱՆԱՄ, ացայ. ն. Ὑπολύω. Dissolvo, subsolvo. Հանել կամ լուծանել զկօշկի, զհոլամաթ. մերկացուցանել զոտս իւր. *Բոկանայր այր զկօշկի իւր... և բոկացաս զկօշկի իւր, և ես ցիս. Հռուի. Ը. 7. 8:

ԲՈԿԱՑԵԱԼ. իբր Իբ. *Եւ կոչեացի ա նուն նորա ՚ի մէջ խալայէլի տուն բոկացելոյ. Օբդ. ՚ի. 10:

ԲՈԿԱՆԻ, ՚ք. ա. ՛ս. Բոկագնաց. բոկ. *Աշակերտաս բոկանիս: Մերկք և բոկանիք: Բոկանի չրջիլ. Մագ. ՚ի. ՚ք:

ԲՈԿԱՅՈՒՅԱՆԵՄ, յուցի. ն. Ὑπολύω. Subsolvo, excalceo. Տալ բոկանալ. լուծանել զկօշկացս կօշկաց. Հանել զկօշկիս ոտից. *Աչօճս սրբազանս կատարեալ բոկացուցանեն զնա, և հանեն սարկաւագունքն զհանգերձն՝ որ ՚ի վերայ. Դիմ. Եիեղ:

ԲՈԿԵՂ, ի, իս, կամ աս. գ. Պան. բլրիթ. Հայ փափուկ՝ բոլորչի կամ մանեկաձև, իւղալասուն կամ աւանդ իւղոյ ՚ի նաչէդ. ամկ. Լս՝ Բ-ԼԵՂ. ՚ՔԻՒՆ, հալփա. *Պանն՝ (է) բոկեղն բոլոր՝ մէջն խոռ. վրդն. Եւ:

ԲՈԿԻԿ. ա. Աւաւեր ոտիք. Տ. ԲՈԿ, ԲՈԿՈՏՆ. *Կայր ՚ի լերին մերկ ու բոկիկ: Ի չուրն բոկիկ էր ու անփալան. Շ. յաթախ:

ԲՈԿՈՏՆ. ա. ՛ս. Բոկ ոտիւք. Բոպիկ. Եալբն այոգ. *Բոկոտն՝ Թեթեւաբար ընթանայ. Աբշ: *Եւ այլ ևս խառնիճաղանջքըն՝ բոկոտն և մերկանդամ՝ ցանեցիր քերէին. Ցհ. ԼՔ: *Բոկոտն կոխել ՚ի վերայ ՚՚ք երկրի. Աթգ. յէ. Ե:

ԲՈԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բոկոտն լինել կամ անկօչիկ. մերկութիւն ոտից. Բոպիկութիւն. *Մի էր բոկութեն ծառայից և ազատաց. Եփր. Նիս:

ԲՈՀ. Բառ Եբր. պօհա. ասոր. պօհ. Իբր Անպատրաստ. ամայի. անկոխ. գրի և ԲՈՅ. և մեկնի յոմանց խաւար. (իբր ընդ ընդ բաւիղ.) *Երկիր էր, ասէ, Թոհ և բոհ. յայտ արար՝ Թէ անպատրաստ էր ցայն ժամ, և ամայի... Թոհ և բոհ. յոյնն ասէ, աներևոյթ և անպատրաստ. Եփր. ծն: *Թոհ և բոհ ասացին, որ է խոր և խաւար. Վրդ. ծն: *Բոհ, Թոհ. բորբ, խաւար. բոհս, աւերակ. Չին Բ: *Ի խոհոմն ձորոյն՝ ՚ի Թոհս և ՚ի բոհս երկրին՝ անբնակ մարդկան. Աբծր. ՚ա. 10:

ԲՈՀԲՈՀԵԼ, կամ ԲՈՀԲՈՒԽԵԼ. ե. Խանչել խոզն. *Եւ Թագաւորն խոզաբոհեալ, մեծաձայն ՃՀեալ... բոհբոհեալ փրփրացեալ. Ագաթ:

ԲՈՀՄՈՒՆՔ, մանց. գ. Ահագին յաւսումն և սպառնալիք. սաստկութիւն ձայնից և իրաց. *Զբոհմունս կատանաց ՚ի վերայ նոցա սաստիկ զարհուրմամբք զարթուցանէին: Վասն այսպիսւոյ իրիք բոհմանց պակասեալ ՚ի բաց գնացի. Ցհ. ԼՔ:

ԲՈՂ, ի. կամ ԲՈՂԻԿ, ղկի. գ. Ռամկօրէն Բաղիկ ասի բանջարն, որ տածկեբէն կոչի Եապան Բերենիէ: Իակ ՚ի բառս գաղիանոսի, և ՚ի բժշկարանս գրի. *Բողկ, կամ բողկ տակ. (իբր յն). ակիկպաս. բազբ լաչ, հարմալ ՚՚. կամ *Բողկ խէժ. օշահին, սանաս ՚՚. կամ *Բողբուճ. տամիլան ՚՚: Վարի և Հայաստան աշխարհ ունի գաւառական բառ Բող, կամ բոխ. ըստ ոմանց՝ անուն բանջարոյ, իբրու ածխ Բօխ, լաչոյ, լաչէր. որ լինի աղցան, և ՚ի ընդ ձուոց, և կազմի Թթուաչ ուտել, Բ-ուլի. իսկ ըստ այլոց Բող է խուռ բարձր՝ Ճարակ ոչխարաց. յորոց արմատս գոյանայ սունկ ընտիր:

ՙ ԲՈՂԲՈՋ, ի, իկ, կամաց, իւք, կամ ոյ, ոց, ովք. գ. Βλαστός, βλαστή, βλάστημα. Germen. ὀλυσθος, grossus, grossulus. Ծիլ բուսոց. բոյս նորոգ ընձիւղեալ. չառաւիղ. և Նորաբոյս պտուղ ցցուեալ. ծիլ. փիթան, փիւիղ. ԷՆՒՒ փիթան. և ՚ն-ճակ. օլմաղ ՚ինձիր. *Զբողբոջ նորա Թառամեցուցէ հողմ. Ցոբ. ԺԵ. 30: *Թզենի արձակեաց զբողբոջ իւր. Երփ. Ք. 13: Ուր ասէ Նիս. *Որ նախ քան զբաղայր և զկատարեալ պտուղն ՚ի Թզենւոյն պտղոյ աճեսցաւ յատաղոյն ընձիւղի, բողբոջ ասի: Որպես բողբոջիւք ոմանք զՀանգերձեալ քայլորութի Թզենւոյն աւետարանի՚՚: Ծուղկանցն և ծառոյն, բոյսք բողբոջոց գարնանային երևեցին յետ ձմերայնոյն: Բու սովքն, բողբոջուքն, և ծաղկովքն. Ագաթ: *Ոչ գուշնաքեայ ինչ անաճ երևեցուցեալ բողբոջ: Զսերմանեացն ընծիւղել ՚ի գուբս զբողբոջս, և զամենայն բուսոցն բերս: Զանկոյն արձակելով բողբոջս: Բոլոր բողբոջոց և ծաղկանց երփն երփն նմանութիւս ՚ի վերայ իւր նկարեալ. Պիտ: *Ի սալար-

Թիւն բողբոջից : Բոյսք, և բողբոջք, և արմատք. Լ՚Ք. Խ՚:

Նմանութ, ոյժ վերաբուսեալ ծնունդ, գործ, և զարմ. որ և ՀԱՌԱՒՈՂ ասի. * Ծաղկեցուցանէր զհայաստանս ոճծգիտուԹեն բողբոջիւք : Արդարութ բողբոջս. Խոբ. հ=ի՚ : * Ցորմէ և մեզացն եզև բողբոջ. Ցհ. Ի՚Խ. Ե՚Ր : * Վերացո՛ զբողբոջ մեզացս. Նոբ. Ը՚ : * Ըստ օրինակի բարեստոհմիկ բողբոջոց, յորժամ յառաջին աճմանէն ՚ի վեր ուղղին . . . այսպէս և նա ՚ի ակղպանէ ծաղկեցաւ բողբոջք. Նի՚ս. ՚ի գր. ս՚ան՚ը : * Թագաւորացանց բողբոջ : Ի բողբոջից բուսոյ սեռնեբերիմայ արքայից. Ցհ. Լ՚ : * (Ցեսու Նաւեան՝) յովսեփայ բողբոջին անդրանիկ. Նոբ. Խ՚ը :

ԲՈՂԲՈՋԱԶԱՐԴ. ա. Բողբոջիւք զարդարեալ. գեղեցիկ բողբոջեալ. * Ամենայն ծառ յամարայնի զբողբոջազարդ ծաղկիս արձակէ. ՄԾԲ. ծԸ :

ԲՈՂԲՈՋԱԹԱՓ. ա. Որոյ Թափեալ են բողբոջք, կամ նորընձիւղ բերք. * Ոստաքանց արմաւենիս, բողբոջաԹափ Թզենիս, անբերուենակ որԹս. Ճ. Դ : Ցհ. ս՚ան՚. յղ. ղՀՀան :

ԲՈՂԲՈՋԱԽՏ. ա. Խիտ առ խիտ բողբոջս ունօղ. բողբոջազարդ. * Բողբոջախիտ, խիտասաղարԹ. Նոբ. փաղ :

ԲՈՂԲՈՋԱՆԱՐ, ացայ, ցեալ. է. Բողբոջիլ. յցուիլ. ծաղկիլ. ՆմանուԹ՚՝ Ջուարճանալ. Βλαστάνω, σφρυγάω. Vigeo, floreo, delector. * Տնկոց բողբոջացեալոց, ծաղկացելոց, պտղաբերելոց. փիլ. այլաբ : * Գարտեղան գոռոզքն, երիտասարդ առնանելով առ չարչարանն բողբոջացեալ. Նի՚ս. Ի՚ԵՂԵՐ :

ԲՈՂԲՈՋԱՔԵՄ, եցի, եալ. Ն. է. Βλαστάνω. Germino, pullulo. Արձակել բողբոջս, բուսուցանել, իրեք կամ նմանութ՚. ծԻԼ. ՓԻԼԻԼԱՆԴՓ. * Որ զամենայն առաքինուԹիս բողբոջին. Ցճի. ծ՚ : * Չի մի՛ բողբոջեացի անօրէնն. Ը՚. Ի՚Գ. ՀՓ. 5 : * Գաւազանն ահարոնի որ բողբոջեաց . . . Գաւազանն բողբոջեցին . Եէր . յղ . յՀ՚ : * Չնոյն գոլ գիտեալով և զոր՝ ուսոյի բողբոջեացն, զհայր, և յինքեան ցուցանելով զնա ՚ի . այսինքն ուսոյի ծնաւ. Կի՚ԵՂ. գանյ :

ԲՈՂԲՈՋԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցո՛ն. Ցաւ բողբոջիլ, վերընձիւղիլ. * Բողբոջեցուցանէ զծաղիկս. Լ՚Ք. Խ՚ :

ԲՈՂԵԱՑ ԲԻՐ. Բիր կի՛ ձաղկէ՛ զոր՝ ՚ի կախեալ իցեն կապարեայ գունաք. (՚ի յն. վ՚ՀՀ.) Βόλις. տես և ԳՂԵՄԲԱՍ (՚ի լտ. Բլիմմպամ, Բլէմմպաբամ.) * Հարկանէին զնա բողեայ բրովք. Հ=Ց. ՆոյէՔ. Ը :

ԲՈՂԻԿ, զկի. Տ. ԲՈՂ :

ԲՈՂԿ, ի, իս. Ռաֆանոս, ις. Raphanus, կամ ni. կծուահամ բոլոլուկի կամ երկայնաձև արմատ ուտելի. Ռ՚ՐՈՓ, Ռ՚ՐՔ, ՔՂ՚ՃԼ. Գաղիան : ԲԾՂ՚ : * Վասն չորպամի և բողկի. Վ՚ՈՓ՚. Տ՚ՀՀ : Կայ և վայրի բողկ. ՔՂՃԼի պէրի, Խ՚ՐՊ՚ՈՂ, ՓՔԻ՚ՈՈ. Տ՚ԷՈ ԾՈՆՈՒ :

ԲՈՂԿՈՒԿ, կրկի, կաւ. Գ. Κέρας. Cornu. Բողկաձև նորաբողբոջ եղջևրիկ կևնդանեաց. պղպղօք. պՈՈյՈՈՈղՀՈՈղՈղ, գաւէ պՈյՀՈՈպ ՀէգՈ. * Մինչև բուսեալ իցեն բողկուկք եղջերուաց, որԹուց, կամ գաւանց, գիտեն զանդին՝ լինդ որ գալոց են (բուսանելոց), և այնու վարին ՚ի մայտ իբրև զնոսա. Վէյօր. Ի՚. յն. լոկ, եղջիւրք որԹուց :

ԲՈՂԿՆ, ի, ացս. Գ. որ և գրի ԲՈՒՂՈՆ. Ἀναβολαιον. Pallium, penula. փիլոն. ազան. բողոն. վերարկու, մեկնոց, կրկնոց. պՀՈՒՀ, ՀԷՐՈՒՔ, ՔՀԷՈՄՔ. * Երեք զօրականքն՝ որք հատին զՀլուխն պօղոսի . . . եկին որք ուՀնէին զբողոնն (կամ զբուլոնն), տանելով զնա ներոնի : Զօրականքն՝ որ զբողոնն (կամ զբուլոնն) ուՀնէին, ծանեան զնիակեղն. ՃՃ :

ԲՈՂՈՔ, ոյ, ով, ացս. Գ. Սաստկական ձայնիս Ողոք. (յն. և յն. ՀէՔ.) Βοή, κραυγή, πρόκλησις, ἐπίκλησις. Clamor, vociferatio, compellatio, appellatio, lamentatio. Գանգատ՝ աղաղակաւ. խնդիր իրաւանց. դատախազուԹիւն. վկայուԹ դնելն. ամբաստանուԹիւն. կականաւմն. ՃՀՀ. ոյր. ՓԻԼՀՀ, փաՓԻ՚ՔԷՈՓ, ՓԷՐԷՈՓ, Լ՚ԻԷՈՀՀԷ. * Ածել զնովաւ զաղաղակ տնանկի, և զբողոք ալքատաց լուիցէ. Ցոբ. Ի՚Ը. 28 : * Կեցցաւ բողոք սահմանաց մովսէսեանց ընդ բողոք գաղիմացւոյն. Ես. ՔԲ. 8 : * Բողոք հնձողացն եհաս յականջս տեառն զոսւուԹեց. Յի՚. Ե՚. 4 : * Լուեալ այնպիսի բողոք. Ուսուցիչ լեալ եմ բողոքոյն պօղոսի : Այլ ինձ հոգալապէս բողոքոյս հատուցէ քո՚ : ԱՀէին բաղում անգամ հանձնակապէս բողոքով : Եւ ըստ բաննուե չլսեալ բողոքոյն վերոյ. Փ՚ՐՔ : * Եւ ընԹացան ՚ի գուժ բողոքաց. Գ՚Ի : * ՄԾԲ Ե ձայնս գուժի, և անբերելի բողոքս ալաղալկն : Ոչ զգաստացայ ՚ի բողոք գուժի՚ հրաւիրմանն աւուրն ընտրուե. Նոբ : * Բաւ բրի բողոք զայծ ՚ի բարի իւնամն չարժէ. Ցճի. Ի՚ :

ԲՈՂՈՔ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ՀԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԲԱՌՆԱԼ, կամ ՈՒՆԵԼ, կամ ԿԱՐԴԱԼ. Տ. ԲՈՂՈՔԵԼ. Βοάω, κράζω, διαμαρτηρέω, ևՆ. * Բողոք արկի առ ձեզ, և ոչ վրկեցէք զնս ՚ի ձեռաց նոցա : Եւ մի բողոք հարկանիցէ զքեզ առ տեր : Բողոք բարձեալ աղաղակիցեն առ իս : Զբողոք բարձին ասաղոնացիքն : Բողոք բարձցեն մարդիկ, և ալալակեսցեն ամ բնակիչք երկրին : Զինչ իրաւունք կան իմ այսուհետև բողոք ունել միւսանգամ առ արքայ : Բողոք կալան առաքի փարաւոնի : Բողոք կալեալ առ քաղ այսոցն : Որդի մարդոյ՝ բողոք կալ ժողովրդեանդ այդմիկ, Թերևս ՚ի միտ առցեն. ևՆ : * Աձաւեալ ևս բողոք կալեալ առ արքայի : Մինչև առ չապուհ ևս ունել նոցա բողոք. Խոբ. Ի՚. 59 : Ի՚. 27 : * Ամլուս բերանով բողոք բարձեալ. Փ՚ՐՔ : * Բողոք ՚ի գուռն կարգալին, կամ կարգացին. ԵզԵ. Ի՚ :

ԲՈՂՈՔԵՄ, եցի. է. Βοάω, ἀναβοάω, ἐπικαλέομαι, κράζω, κραυγάζω. Clamo, reclamo, advoco, appello. որ և Բողոք արկանել՝ ունել՝ բառնալ, ևՆ. Գանգատել՝ քաՀքարտալ աղաղակաւ. գոչել և ազդել միաձայն դատախազուԹի՚. դիմել յատեան իրաւանց. ամբաստանել. գուժել. Լ՚ԻԷՈՀՀ՝ Լ՚ԻԷՈՀՀԷ՚ փաՓ ՚ի ՓԻՐԷաՓ՝ ՀՀՐ՚ՎԼՔՓԷ, ԿԷՐՎԼԷՐԻ ԼՀՀԸՐՀՀՓ. * Գոչումն արեան եղբօր քո բողոք առ իս յերկրէ : Եւ բողոքեաց մովսէս առ տէր : Բողոքեաց ցէ զքէն առ տէր, և լինիցին քեզ այն մեղք մեծամեծք : Եւ բողոքեցին որդիքն իսրայէլի առ տէր : Եւ բողոքեցաք առ տէր և եհան զմեզ յեգիպտոսէ : ի կայսր բողոքեմ. . . ՚ի կայսր բողոքեցեր, առ կայսր երԹիջիր. ևՆ : * Բողոքեմ զանձնէս. ՃՀ՚ : * Բողոքել զանպատում չարեացս. Պիփ : * Զծածկեցեալսն բողոքեսցէ, ևՆ. Նոբ : * Ոչ գագարեմ բողոքել ՚ի քէն (այսինքն զքէն) առ նա. Վ՚Ի Հղ. Ը՚ :

ԲՈՂՈՔԵԼ. Διαμαρτυρομαι. Testificor, obtestor. ՎկայուԹի դնել. ազդ առնել բողոքով. * Ապա ԹԷ ցուէն հարկանՀ նօղ իցէ յերեկն և յեռանդն, և բողոքեալ իցէ տեառն նորա (այսինքն այլոց առ տէրն նորա), և նորա չձգէ ՚ի միլոյ բարձեալ. Եւ. Խ՚. 29. 36 : * Առաքեալքն մատնեցին զանձինս իւրեանց, ընկեւցան բողոքելով, զի ծածացին. ԱՔՄ՚ : * Որում ԹԷ ոչ բողոքեացես, զարիւնն ՚ի քոց խընդրեցից ձեռաց. Պիփ : * Պատուհասիքս վասն չբողոքելոյ ումիք ՚ի ձէնջ : Որ և մեղ յանկ բողոքէ՝ առելով, օրհնեցէ՛ք զՀալոծիչս ձեր. Փ՚ՐՔ : * Ազեգային իւրով խաւարելովն բողոքեաց՝ յուսցանելով ամենեցուն զտէրն ՚ի խաչին. ԱՔՄ՚ : * Խրթիւ խօսուն բերանով անչունչին բողոքէ, եԹէ չեմ արժանի պաշտօն առնլոյ. Ենէիէ :

ԲՈՂՈՔՈՒԼ. իբր Ն. ըստ ասելոյն նշ. * Բողոքել զչարեացս հասուսն. Պիփ : * Կորուսս մահու բողոքեն : Բողոքէր դիմակս դիմակս կերպից կերպից ուսուլականաց. Նոբ : * Զայս ինքն մարգարէքն յառաջագոյն կանխաւ բողոքեցին. եղբայր ոչ վիրկէ ՚ի մահուանէ. Ոսէ. յՀ. ՚ա. 11 : Իսկ անբ՚. Ի՚. 11 . * Զայս առաւել կանոնից բողոքեմք և կուսանաց ,,. յն. պարեգուսա, իբր ողոքել բողոքեքով, կամ աղաչել աղաչելով : * Իրաւացի էր՝ յորոց մահ բողոքեցաւ ՚ի բնութիս մարկային. Վ՚ահբ. Համբ. կամ պՀ . այսինքն սպառնալեօք քաղցրացաւ, կամ գուժեաց :

ԲՈՂՈՔԻՉ, քչի, չաց. ա. Βοητικός, որ բողոք արկանէ. գատախազ. * Մինասչ սա անեղծ . . աչխարհալուր բողոքիչ. Նոբ. ՀԸ՚

ԲՈՂՈՔՈՒՄՆ, քման, մանց. Գ. Βοητικός. բողոք. * Չի վերնոյն այն բողոքումն. Պիփ : * Աձաւօտ սգոյ երկուց բողոքմանց. Նոբ. Լ՚

ԲՈՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. Գ. ԲացատուԹի ողջախոհուԹե. ոլորեալ Թէ Ալ՝ ողջախոհուԹ. այն է՝ ԲղջախոհուԹի՚. և ԱնողջմտուԹի, չարախոհուԹի. * Ամենայն ասացեալքս նշանակիչք են ողջախոհուԹ. որպէս դատարկուԹի՚ բողջախոհուԹի. Պիփ. սիՀՀ : * Զօսարուին ՚ի բաց վտարեալով զբողջախոհուԹե անհանձարուԹիւն. Աշծ. Ի՚. 11 :

ԲՈՄԲԻՒԼՈՍ, ի. Գ. Բառ չն. Βομβύλιος, βομβύλιον, βομβύλη, βόμβυξ. Bombylis, bombyx. Շերամ որդն՝ յորմէ լինի մետաքս. Ենէիէ որԸԸ. * Ի սկզբանն ասեն ՚ի կերպարանս ԹրԹրոյ երևի փոքրիկ. և յետոյ ասեն գայ լինի ՚ի կերպարանս այլ իրի իւին, որ անուանեալ կոչի բոմբիւլոս . . . նիւԹիչ է մետաքսին կերպասաս. Վէյօր : Ե՚

ԲՈՄԲԻՒՆ, բիւնք. Գ. (յն.) Βόμβος. Bombus. Հնչուիւն, ձայն անհնչան. * ՉԹուլացեալովք ապիօք քնարին բախեալ զկոնդոյն, աննչան ինչ հնչեցէք բոմբիւնն. Նիոս. Խաղ. ծԷ : * Լռեցին բոմբիւնք Թմբկաց. Լ՚ՈՓ. ՚ա :

Կամ Ηχος. Echo, sonitus. Κτύπος. Fragor, strepitus. Արձագանգք. Թնդիւն ահաւոր և գղգդիչ. * Արհաւիրք, և բոմբիւնք գիչերականք. Ցոբ. Ի՚. 13 : * Չի բոմբիւնք չուրջ զնոքաք պատուել սրսրեցուցանէին : Բոմբիւնք սպառնալեաց վիմայ հոլովվեցոյ. Իմ. ծԷ. 14. 18 : * Բոմբիւնք սաստիկք, և ձայնք ահագինք յսնդգնոց հնչէին. Փ՚ՐՔ : * Բոմբիւն ահագին գղգդմանն. Անան. Ե՚ԵՂ : * Նաև բոմբիւնք՝ որպէս ծռվին. Գր. Ք՚. Ե՚Ի : * Բոմբիւն, Թնդիւն. Չին բ՚ :

ԲՈՑԹ, բուեի, Թայց. } Գ. ἈντίԲՈՑԹՆ, բԹին, Թանց. } χειρ. Pol-

lex, hallus. Առաջին մասն ձեռաց և ոտից՝ լայն և կարճ քան զմիջնոս. բութ, ընդ մաքս. պալ ֆարմագ. *Ձծերս կախեցին զբուռթաց. Եբէմ. ա. 12: *Ծկոյթ իմ առուար է քան զբոյրն հօր իմոյ. Եփր. համաբ: *կտրեցին զայրդ ձեռին նորա ըստ բոյրն . . . կտրեցին զկոշ (այսինքն զկոճ՝) բուռթի նորա. Ճ. Ա: *Ջահէակ բոյրն. Ջննդ: *Արասցէ բուռթամբն խաչ՝ օծանեալ՝ի բուռթանէ աջոյ ձեռին մինչև՝ի ցուցական մատն ձախոյ ձեռինն. և՝ի բուռթանէ ահեկին մինչև՝ի ցուցական աջոյ ձեռին . . . Միջոցաւ բուռթինն և ցուցական աջոյ ձեռին . . . Միջոցաւ բուռթինն և ցուցական. Մ՚ալ. ՀԿ: *Իակ Թռչնոց կարճ ունել, և բոյրք. Վ՚ր՚ն. ղեռ: *Ի բուռթէ աջոյ ձեռին. ՀՀ = Ց՝ Նոյ. ՝ի՝ է: *Ջայլը զբուռթոյ ոսիցն կախէին. Եփր. Ա՛ն՝ օրՆԵԼ: Նմանութեամբ, Սեմ նուագարանի՝ յոր պնգին թել՝ք. որ և ԲՈՒԹԱՆ. *Ձգէ՝ի ձեռին՝ի բոյրեան, և զթելն պնդէ. Յ՝ղրիմ: Իակ Երե. *Հեց, և բոյր ՚՚, դնին որպէս փողանուագք:

ԲՈՑԻ, բուժի, զք. գ. Արմատ բուժելոյ. Բուժուծին. բուժանք, որպէս գիպ. հնարք. *Ջայն ոչ այլ ևս՝ք կարացի գիտել, բայց միոյն ևեթ բուժօք. Պիտ: Իակ Ոփ. ղ՚. *Եւ զբոյժս որոյն չարժեալ սասաներ ՚՚. (Թերևս գրելի է՝ զբոյնս. իակ յն. զհիմունս:

ԲՈՑԻՉ, բուժիչ, զք. գ. Արմատ Բուժելոյ. Բուժուծին. բուժանք, որպէս գիպ. հնարք. *Ջայն ոչ այլ ևս՝ք կարացի գիտել, բայց միոյն ևեթ բուժօք. Պիտ: Իակ Ոփ. ղ՚. *Եւ զբոյժս որոյն չարժեալ սասաներ ՚՚. (Թերևս գրելի է՝ զբոյնս. իակ յն. զհիմունս:

ԲՈՑՈՒԹԻՒՆ, զք. գ. Multitudo, coetus, grex, ἀγέλη, ևն. Հոյլ, խումբ, ժողով, երամ, կոհ, գունդ. ախբիս, պեօւիւ, ձիսհիս, ալայ. *Բոյլք անթուելիք էրէոց. Պիտ: *Ջբոյլս վայրենի էրէոց. Ջհետ բուժից եղջերուացն և եղանց ձիարձակ եղեալ. Փոբդ: *Բոյլք բանականաց, կամ բարբարոսաց: Ջանդրանկացն բոյլ՝ի միում խմբի բոլորեալ: Բոյլք զբոյց դասուց երկնականի օրհնեցին զնս: Բոյլք կառուցման կարծրանիւթ մարմնոյն սեռից. Նար:

Իակ Ոփ. ՀՀ. ՀՀ. 14. *Ընորհք հոգւոյն բաշխեալք, և կենդք պարգեւեալ. Ծանուածքն՝ի բոյլ անկեալ և կարճեալ՚՚. յն. լոկ, վերահասեալ. վան որոյ և՝ի հյ. Թերևս վերծանելի, «Իբաց անկեալ և կարճեալ՚՚:

ԲՈՑԼՔ. Բառ յեռանոց. ումի. Բութ. ոլպէս յն. Πλειάς. Plejades. Տ. ԲԱՁՄ. ԱՍՏԵՂՔ:

ԲՈՑՆ. գ. որ գրի և ԲՈՒՆ. Արմատ Բուծանելոյ. Բուծուծին. գարման. անուանդ. Ճարակ. *Բոյծս գտանէք հերձուածողին: Բոյծս (կամ բուժս) իմն գտանեն հերձուածողացն աշակերտք. ՍԵՒԵՐ. Է. Ե՚Ի:

ԲՈՑՆ, բունոյ, ՚ի բունոյ, ոց. ՚ի բունէ, ՚ի բունի. գ. Νοσσία, νεοττία. Nidus. ἐν և οἰκία, καλιά, σκήνωσις, ևն. Բնաբ կարան կամ դագաղք թռչնոց. Բաս. Եւ՚՚. *Բոյն արագլի՚ ապաւէն է նոցա: Անդ Թռչունք եւրնից բոյնս դիցեն: ԵԹԷ դիպեսցիս բունոյ հաւուց: Եւ անդր՚ի վերոյ բունոյ իւրոյ նստեալ գագաղիցէ: Որպէս Թռչունն որ Թռանի՚ի բունոյ իւրմէ: Ապուեստս որ՚ք գոն, և Թռչնոյ երկնից բոյնք, կամ գագաղք. ևն: *Ջբունոյն առնելով յարմարիս՚ի վայելչական սրահն (ալաւնին). Պիտ: ՚ի բունի իւրում՚. Վէրոբ. Ը: *Ձագ նորափետուր Թե յաղթ քան զժամանակ՚ի բունոյն ելանիցէ, մայրն Թևեքն բարձեալ՚ի բոյնն տանի. Ոփ. ՀՀ. 25: *Ջչարժուծն օգոյ գիտէ, որպէս աղկիոնն, և բոյն կառուցանէ. Մ՚Ի. էրէմ:

ԲՈՑՆ. լայնաբար, Դադաղք այլոց կենդանեաց. որ՚ք խշտիք և բնակարան մեր. գոյ. Կοίτη. Cubile, ևն. *Ի բոյն կորեանց իժից արկցէ զձեռն իւր. Ե՚. ծ՚. 9: *Եւ Թե դիցես՚ի քարանձաւս զբոյն քո. . . և Թե լեցի՚ի բեռովք բոյն խարդախուԹեան քո. Թ՚ոբ. ԻԸ. 21. 22: *Ի ձմերանի որջիկ, կամ՚ի բոյն մատնել. Մ՚Ի. էրէմ: *Ի մէջ մրուաց բոյն առիւծուց. Նէբ. մ: * (ՓափկուԹիւն) զմարմինն բոյն ՚ի՚ըստուց (յն. Թոյլ կամ մեղկ) առնէ. Ոփ. մ. Ը. 10:

ԲՈՑՆ. նմանուԹիւ, խորշ. ծակ. *Բոյնս բոյնս արասցես զատպանն. . . ծակ՚ք իմն և բոյնք՚ աչք. . . այլ բոյնք՚ ականջք. . . մեծ՚ քան զաւաչին բոյնսն՚ բերանն: Ջօրէն բուռնոց ոմանց. Փիլ. ԼԻՆ. Ը. 3:

ԲՈՑՍ, բուռոյ, ով, ոց, ովք. գ. (լծ. յն.)Ποή, φυτόν, βοτάνη. այլ առաւել, Βλαστός, τη. ἀνατολή, ἔκφυσις, և այլն. Germen, germinatio, pullulatio. Ամ՚նայն գալարի բղխեալ՚ի հողոյ. որպէս խոտ, բանջար. արմտիք, ծառք, ընձիւղ, շառաւիղ. Բաս. պիՒիՒ, ԷԷ՚ԼԻԼԻ+, օՒ՚ԼԱԳ, ՓԻԼԻ+. *Օրհնեցեք ամենայն բոյսք երկրի զտէր: Ջամենայն բոյս երկրին: Բոյս նորա և պտուղ նորա եղև՚ի ջուրց բալմանց: Ի ցօղել նորա զուարթ եղիցի բոյս նորա: Ցամաքեսցի հանդերձ բուռոյն և չառաւիղօք Լուրովք: Եւ բոյս շուշանի (յօրինեալ) ՚ի վերայ նորա. ևն: *Բուռոյն՝ որ բուռանին: Որ՚ի յերկրէ ելանէ. Նախ բոյս արձակի, ապա գալարի լինի, և յետոյ գայ լինի խոտ կատարեալ. Եւ ԵԹե՚ի սերմանէ արձակիցէ բոյսն, գայ յետնորին գալարին. և ապա կարգի՚ի խոտ. Վէյօր. Ը. հայի՚ի բուռ բղխեալն յերկրէ՚ ըստ բանին ծննդոց, Բղխեսցէ երկիր: *Նախ բանջար կոչի բոյսն, ապա գալարի, ապա խոտ. ապա յաղգին յորջորջի կոչումն՝ յորեան կամ գարի: Արմատ տայ՚ի վայր, և բոյս՚ի վեր. Վ՚ր՚ն. ծ՚ն:

ԲՈՑՍ. ՆմանուԹիւմբ, որպէս Ծնունդ մտոյց. *Քանզի՚ի վայրի գալարք բուռոյ նին և ծաղկին, այսպէս բոյս մասցն՝ իմանալի է. Փիլ. ԱՅԼԲ:

Որպէս Ծնունդ մարդկան, սերունդ, զարմ, ծագումն տոհմի. * Բանական բուռոյ, կամ բուռոյ: Ջգազմ զաւակի մարդկասէրմ բուռոյ: Ի յեսաեանն բուռոյ (այսինքն՝ի շառաւիղէ). Նար. ոփէդ:

Իակ Ոփ. ՀՀ. ծ՚Ե. 17. *Ո՚Ջ այսր անդր այլՀաքեէ, այլ հաստատուն զոտս՚ի բոյս հարկանել. . . ովնդել՚ի պատերազմի ՚՚. իմն, տոկալ որպէս ընդ ալբոյս բերմամբ, կամ՚ի վերոյ յարձակիլ. յն. ἐμφυέντες, կամ ἐμφέρεσθαι.

ԲՈՑՍ. մ՚ենդ } որ և ԲԱՐՔ ԲՈՒՍՈՑ.
ԲՈՑՍ ԲԱՐՈՒՍ. } ԲՈՑՍՔ ԲՆՈՒԹԵՒՆ. Ἡδονς, ἔδος. Proprietas naturae, indoles, ingenium, mores. Ընդ ալբոյս բնաւորուԹի. բուռն և բնածին սովորուԹի՚ ոլպէս բնութ. բարք. բնաւոր բերուՄն լրաց. Գաղիէր, խոյ, պիՒԻՀ. *Ջպատուհասեացն խակուԹի և զբոյս. Մ՚ափ. Ը: *Ոմանք՚ի բուռոց տհաս հասակին չարուԹքն յերկարաձգեալ. Նար. ծ՚ա: *Ջի ոչ եկն զբոյս բարուցն իւրել, այլ ուղղել զբարս: Մ՚ովսէս՚ի սորին բուռոյ բարուց ծննդեհնէ էր. Ոփ. հա. ևն: *Բանաւարկուն . . . մեղաւ՝ ոչ ԵԹե՚ի ծննդենէ բուռոյ բարուցն, կամ՚ի հակէ. Կ՚ղ. Ի: *Ըստ ընդաբոյս բնաբոյն. ծնն բարի բաւուցն բուռոյ. Նար. խղ: *Բարք բուռոյ իրացն զայս վճռու տային. Ոփ. Ի. ՀՀ: *Մարմնոյն բոյսք բնուԹե՚ ասաւր է յիմնաստուԹէ, ցորչափ ժամանակս ցանկուԹե ընտանի է. փիղ. ԼԻՆ:

ԲՈՑՏՆ, բուռտան. Տ. ՊՈՑՏՆ. պոռի. (լծ. և Թ. Բութաս.) *ԵրկամԹի բուռտամբք հաչել կապար. (հին տպ. պուռակաք.) Ագաթ:

ԲՈՑՐ. Արմատ Բուրելոյ. Տե՛ս՚ի՚բառն ՀԱՄԲՈՑՐ:

ԲՈՆՈՍ, ի. } գ. Բառ յն. Βόνασος.
ԲՈՆՈՍՈՍ. } Վայրի ցուլ, կամ երկ վայրի՝ նման ցլուս. բառաչօղ որպէս զեղն, և բաշաւոր որպէս զձի. իակ եղ չկիցքն գալարտուլք՚ի վայր կոյս, որ ոչ լինին նման՚ի պէտս զինուս, որպէս կուն՚այսինքն քաղորն զոր ձգեք զհետ իւր՚ի փախչելն, և այրէ զորսոյդս. *Լինի՚ի դաղմատիա գազան մի՝ որպէս զեզն, բռնոտու անուն, որ զկոյն ձգէ որսականացն և այրէ. Խոր. Ծ: Ջնոյն երկրորդէ Վանականն. (այլ գրիչք վրիպակաւ ունին բնինոս, կամ բունոս). *Իպոլև զբռնոսն՝ նման եզնս, ևն: Են կենդանիք՝ որ՚ի Լոյ ոչ ծախին, որպէս զեպհեան աստն, և զբռնոսոս գազանն. Վ՚ր՚ն. ծ՚ն. Ե էլ:

ԲՈՐԽՆԵՄ. եցի. ն. որ և ԸՄԲՈՐԽՆԵԼ. Վայելել իբրև՚ի բարեբերից սեղանոյ. (՚ի պ. էլէխոսն, կմ՚էլէյէն, սեղան.) *Բոշխնեալ, վայելել, կամ ընդունել. Հին բ: *Դիտեալ զայն՝ որ ոչն երևի, որ բոշխնի յաբխուենից. Եփր. Ե. ՀՀ: *Ջառաջին հաւատոն իբրեանց զձշմարիտս բոշխնել լինչ ոչ կարացին. Եփր. ա. փխ՚: *Ջի և աստ բոշխնիցեմք զբարիսն զգուշութիւն. և անդ վայելիցեմք՚ի փառսն. Ոփ. մ. ա. 24:

ԲՈՂՈՑ, կմ՚ ԲՈՒՂՈՑ, ի, ից. գ. Ագգ ձիոյ, կամ քուռակ ձիոյ. *Ձիոյ՝ էգ ղքն (այսինքն հասարակ արուն և իգի.) քուռակ, բաշահատ, մատաղաձի, խէղակ, դզի, բոչոյ (այլ ձ. քուչոյ), անդրսվար, փալանիկ. Մ՚ափ. ՚ետր. յոյմ և Երգն:

ԲՈՈ, ոյ, ոց. գ. Իշամեղու, կամ ագգ ինչ սլիծակի չարաչար խայթիչ, և անգործ. Տե՛ս և ԴՈՈՆԵ, ԲԱԼՂԻՆՋ. իբր յն. Φύκος, φύκιον. Fucus. Բութեբ. Եա պան առ՚ըզ. *Նման է նա արկաս ոյ, որ՚ի բոռոց կատարեալ ատ և անգր ընթանայցէ. Վ՚ր՚ն. Հղ. Իփ: *Բոռոյ նման է, որ ուտէ զվատասակս այլոց. Նէբս: *Եւ՚ի բանսն ՀանՀ, բոռ և սրժիղ: Ոչ սոլուն, ոչ ՀանՀ, ոչ բոռ. Մ՚ալՔԻՆ:

ԲՈՍՈՐ, բոյ. գ. Bosór. Bosor. Բառ եբր. պօս, պոյէր. (լծ. ընդ Թ. պօչ, պոս, պօչոմ.) իբրու յատուկ անուն զանազան սեղեաց, և ստուգաբանեալ դնելՔ այդեաց, և հնձանահարուԹի. և որպէս կից ընդ նդում կի ատօմ, առեալ որպէս կարմրագոյն, շառագոյն. գոյն արեան խաղողոյ. կարմիր մերին. ուկ. պօղարագ. գԷղԷԼ, գԷրՀԷղԷ, ՀԷբա ոՀնկի. *Իակ այս ոմ է որ դիմեալ գայ յեդովմայ, կարմրատեղի ձորձոց իւրոց՚ի բոսորայ. ևն. Եա. ՀՀ. 1: *Բոսորդ՚ի յԵբրայեցւոց բարբառէն Թարգմանեալ կոչի՚ի մեր լեզու՝ մուԹն ՚՚. յն. κόκκινος, որգան կարմիր. քանզի բոսորն այնպիսի ինչ ունի առ եբրայեցիս մեկնուԹ. Կ՚ղ. ծՔ: *Ընդաս են կոչեցեալք՚ի սպանդն զոհին բոսորայ դիականցն: Ի Թորմանէ բոսորայ կայլակք կաԹուածոց. Նար. ՀԸ. Ե ծՔ: *Ո՞վ Հ սա Թագաւոր փառաւոր դիմեալ յերկրէ, այսինքն յեդովմայ, չՔեղ կարմրազարդ՝ յազդէ բոսորայ. ՀՀՔ. ԿՔ: *Ի՞ գումնեղ Թեմաւեալ՚ի բոսոր, սաղարԹուն կարմրորակ իբր խնձոր, հարսն աղնիւ գոս սրեամբ քօղաւոր. Շ՚. փաղ:

ԲՈՍՈՐԱԲՈՒՂԽ. ա. կարմրաբուղխ, արիւնաբուղխ. *Բոսորաբուղխ կայլակաք ներկեաւ (քՈ՚). Նար. խաս:

ԲՈՍՈՐԱԾ. ած. Իբր Բոսորացեալ, այսինքն կարմրացեալ. *Ագեամբ բոսորած. ՃՃ:

ԲՈՍՈՐԱԿԱՑԱԿ. ած. Բոսորագոյն կայլակաք՝ որպէս զչնձա արեան. *Ի գեղ պատկերի բոսորակայլակին որպէս. Նար. Խգ:

ԲՈՍՈՐԱՑԻՆ, ացին. ած. կարմրագոյն; կարմրային, կամ արիւնագոյն. *Ի նոր եւանգ բոսորային՝ մածնոր արիւն՝ ի ցամաքի. Նար. ԼԳ: *Թաթաւեալ ի կարմրուկ բոսորային բղխեալ ալբերն. Ըստ:

ԲՈՍՈՐԱՏԻՊ. ած. Արիւնեղանգ. կարմրորակ. *Մարմնոյ հանդերձ արիւնոտ զգեցեալ... բոսորատիպ գունդ. Լմբ. հմբ:

ԲՈՍՈՐԵՐԱՆԴԵԱՆ. տ. ԲՈՍՈՐԱՑԻՆ. *Բոսորերանգեան վայելչութիւն արիացեալք. Նար. փազ:

ԲՈՎ. ու կամ ոյ. գ. } Κάμινος.
ԲՈՎՔ, վուց, կամ վաց. } Caminus, fornax. Հնոց՝ ուր հալեն զչրահալելիս. փուռն, հալոց, քուրայ. օձագ, ֆնաոռն. *Որպէս փորձի՝ ի բովս արծաթ և ոսկի, նոյնպէս ընտրէ զսիրաս ած. Առակ. ԺԷ. 3: *Ջոր օրինակ ձուլեացի արծաթ՝ ի մէջ բովոց (կամ բովուց), այնպէս ձուլեսջիք ի միջի դորա: Յորժամ ելանէ նա՝ ի բովէ անտի հրոյն. եէր. համաբ: *Ա՛յն ինչ եղեալ իցէ՝ ի բովոյ, և փայլեցէ. Ոխ. էս: *Ձեռ առաջին բովացն... իբրև բովովք ոմանքք զոգին պայծառացուցանել. Նիս. էրգ:

կամ Χωνευτήριον. Conflatorium, fornax fusoris. Վառարան և անօթ հալելոյ և ձուլելոյ. որ և ախրապէս Հալոց, Բուլամ, Քուրայ. էօնա. *Իբրև զոսկի՝ ի բովս քրնեաց զնոսա. Իմ. Գ. 6: *Եւ կշռեցին զվարձս իմ երեսուն արծաթի. և տաք ցիս աեր. արկ գու զայդ՝ ի բովս, և քննեա՛ թէ փորձ իցէ... և արկի՝ ի տուն տեառն՝ ի բովս. Զաք. ԺԱ. 13:

Եւ Χωνεία. Conflatura, fusio. Հալումն, ձուլումն՝ ի բովս. *Զափաւոր բովք արքեն զարծաթ. իսկ առաւելն կոտրաւանէ զնիւթն. Նեղոս:

ԲՈՎ, բովք. Նմանումբ. *Բով է նա մեզ՝ ի քննութիւն. Եէր. համաբ: *Բով փորձական: Ի մաքուր բովն քո գտայմ. ՃՃ: *Բով էր նմա և փորձանքն: Սի բով չարչարանաց տեառն բաւական եղև՝ ի սրբել. Վրդն. ԺՆ. Ն էրգ: *Արկցուք զնա ի բովն քոյ, և նովաւ փորձութեամբ զընտրութիւնն. Լմբ. ած: *Ի բովսն փորձուէ կացուցանէր: Նախ զանձինս փորձեցին, և ապա եզեն բովք բոլոր աշխարհի: Արկաք նել՝ ի բովս խրատու, կամ վարդապետուե. Ագաթ: կորիւն: *Մաքրել յարեգակնային բովս. Մագ. կբ:

ԲՈՎ, բովք. որպէս Անօթ հրոյ. կրակարան. բուրվառ. և կրակ. *Բառնայր զբով կրակին, որով զխունկն բուրացուցանէին. Նաղ. Գ. 29: *Որ՝ւքան դեհեն, և բովք հրաբորբոք տեղալ ունին զանձամբ խմով. Բէնիէ:

ԲՈՎՔ. Μέταλλον. Metallum, ut metalli fodina. Մետաղք, տեղի մետալոց. Հանք. իբր վառարան՝ ուր ընդ երկրաւ գոյանան հրահալելիք զօրութիւք արեգական. Ոսկէն. *Թափեցին՝ ի նոցանէ զբովն, ուստի ոսկին և արծաթն հատանի. ած. Ա. Գ. 3: Ես խոր. Բ. 2: *Ա՛յն՝ որ արծաթոյն բովքն են և ոսկւոյ, երկրի (այսինքն հողոյ) է վաճառարգոյն մասն. Փիլ. Նե. Բ:

ԲՈՎԱԿԱՆ. տ. ԲԱՒԱԿԱՆ. *Արդարև այս հինգ փողս բովական էին տանն՝ գին բանկարոյ կամ բաղանեաց. Վրդ հդ. յ. ած ասպ. բովանդակ: *Ցամէնայն տեղիս բովական է. Ոխ. էս. (այսինքն հասու է կամ ներկայ:)

ԲՈՎԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. տ. ԲԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Իւրաքանչիւր յայնց անասնոց... զբովականութենն գիտէ սահման. Ոխ. Ա. Ք. 4:

ԲՈՎԱՄ, ացի. տ. ԲՈՎԵԼ. *Եթէ ոք յանգգնի... նզովեալ լիցի... և հողն օրհնութեամբ մի՛ բովասցէ. Ոսպ. ՀԸ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿ. տ. ԲԱՒԱՆԴԱԿ. "Ολος, ὁλόκληρος. Totus, integer. այսինքն Բոլոր, ողջոյն, ամբողջ, կատարեալ, համերթն, ամենայն. պիւխիւն, հէյ. *Եօթն եօթներորդս բովանդակ Թուիցես. Ղեսպ. իՔ. 15: *Բովանդակ աւագանին: Բովանդակ բազմութեամբ, կամ աշխարհացն: Որոց բովանդակին զօրագլուխ էր. Փոքր: *Եւ միոյն խօսից ոչ գոյ հնար զբովանդակ լսել միտն գաւանել. Ոխ. յԿ. Ք. 4: *Զբովանդակն յինքեանս ունին տպաւորեալ. Աբէլ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿ. որպէս Բովական, այսինքն բաւական, հերիք. բաղում. չատ. հարուստ մի. չաք, հէրիւ, խել մը. *Եւ վան այսորիկ այսչափ բովանդակ լիցի աել: Յառաջ կոյս անչեալ բովանդակ աստպարէզս: Ամրանան երկոքին կողմանքն բովանդակ սուրս: Բովանդակ ժամանակս ընդ երեսս գաշտաց և լերանց այլակերպեալ չքնի լոյս: Փոփոխելով տեղի՝ ի տեղւոջէ ցբովանդակ ամս. Խոր. ապեպ:

կամ կարօղ. հասու. *Եւ ոչ տեսայ նել զնա բովանդակ է վան քնութեն իւրոյ. Եէր. Եև:

ԲՈՎԱՆԴԱԿ. տ. "Ολως, τελείως, ὁλοσχερῶς. Totaliter, omnino, perfecte, profecto. որ և ԲՈՎԱՆԴԱԿԱԲԱՐ, ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՊ. Բոլորապէս, կատարեալապէս. բոլորովին, ամենևին, բնաւին, ախրապէս, լիով, խապառ, առ հասարակ, ընդ ամենայն. պիսս պիւխիւն, Ռամամ. *Բովանդակ ապառեցէք հասելոց ձեզ չնորհացն՝ի յայտնութեն յիւր քրի. ած. պէտ. ած. 13: *Զբանզի նա բովանդակ փոխադրեաց և որ ինչ՝ի քարտեզս դիւանին եգիպտոսի. Խոր. Ք. 9: *Բովանդակ (կամ բաւանդակ) առնելին չէ ոք, որ իմանալ կարիցէ կայս. Ոխ. Բ. 4: *Հասանել նմա բովանդակ. կորիւն: *Որ լինին բովանդակ, սիրէ բնութ սուաց: Յանձանձիչս կալ երացն, բայց բովանդակ և ոչ միւսմ ուժիք ունել (զաձոտ տէրութեն). Եսս. փր. ած:

կամ Αὐτάρκως. Sufficienter, satis. Ըստ բաւականին, հերիք. *Յերեկի աւուրն բովանդակ՝ի մէնջ առ ձեզ սասցաւ: Բովանդակ ասեմ, ոչ եթէ ըստ արժանի. կաղ. Բ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱԲԱՐ. տ. Նոյն ընդ վ. ըստ ած նշ. իբր Ամբողջապէս. լիով. կամ Պարագրեալ. պէր բառամ. "Նահապետուս թեն խորհրդոյ եկեղեցւոյ՝ի մերումն աշխարհի լցաս բովանդակաբար. Յհ. կբ: *Որ զանասանելին սպառ բովանդակաբար յԱծային որովայնիդ. Ճ. Գ:

Եւ ըստ Ք նշ. Ἀρκούντως. Satis superque, pro virili parte. Բաւականաբար. ըստ բաւականին. ըստ կարի. հերէյ. *Բովանդակաբար զառ՝ի մէնջ աուսցէ աալս համարին: Զայս մեզ ըստ կարողութեան բովանդակաբար ասել (այսինքն ասացեալ գոլ) կարծեմ. Դէոն. էրբ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՆԱԼ. ւ. Ἀρκεῖσθαι. Satis ducere, satis esse. Շատ համարիլ. հերիքանալ, բաւական լինել. *Բովանդականալ հասելոյն վճռակի հանդիպմամբ, ոչ ևս և յամուսնութեի գալ. Սոկր:

ՀՀ. ըստ ա նշ. *Բովանդակապէս զլինելոյն եցոյց քեզ: Ընի զամենայն բովանդակապէս. Փոքր: *Մասամբ են ընդունակ չարութեե... և ոչ բովանդակապէս. Շ. ած. մենայն լար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵՄ, եցի. ն. Περιέχω, περιλαμβάνω. Comprehendo, contineo. Զբովանդակն լսիս պարփակել. պարագրել, ամփոփել, տեղեաւ, կամ մոզ. ՀԼԸ առնել, սըզմեցնել. Տես և ԲԱՒԱՆԴԱԿԵԼ. *Զամենայն բովանդակէ, ոչ յոմեքէ բովանդակի որդւոյն ա՛՝ որպէս զնձ հայր իւր. Ամ. Ը: *Ոչ եթէ սահմանիք ինչ զնձականն բովանդակեցին, որով լին է ամենայն, և է յամենայնի, և՝ի վերայ ամենայնի: Ալան մեր էլ՝ի չքաւորութիւն, և ամփոփեցաւ՝ի մարմին, բովանդակեցաւ Հնմարտութիւ՝ի մարմնին. Ագաթ: *Անմար մին քնութիւն՝ի տեղւոջ ոչ բովանդակի. Սոփ. Ք. պ. Ք: *Որ ինձ անհիւն է, օրհնեալդ քոյ ձեւովն բովանդակեալ է. Նար. Ծէ: *Բանիւս բովանդակել: Ընդ գրով բովանդակել. փոքր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼ. Συνίστημι. Constituo. Ի մի վայր բերել զբովանդակն. հաւաքել. ժողովել՝ի մի, գումարել. ծագիլ. Ի օթ ենմէ, պէրէ՛սիբէմէ, պեէնբէմէ. *Զօր կազմեցին, և գունդ բովանդակեցին. ած. Ա. Ք. 44: *Գունդս կազմել, և զօրս բովանդակել, գումարել զզօրս սղոսանից և վլաց. Ագաթ: *Որով բովանդակեաց՝ի միասին զնձծէղէն զօրուքեէցն զգերազանցուել. Շ. Քաղէ. որ բերի և՝ի ած և Ղ նշ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼ. Ἀναχεφαλαίωμαι. In summam redigo, perficio. վերածել՝ի մի ինչ գլխաւոր. գլխաւորել. յանգլել. կնքել. *Բովանդակել զամենայն քնիւ, որ ինչ յերկինս, և որ ինչ յերկրի, ի նոյն. Եէս. ած. 10: *Եւ եթէ այլ ինչ պատուիրան է, յայն բան բովանդակին, եթէ սիրեսջիս զընկեր քո իբրև զանձն քո. Հ. ծՔ. 9: *Բովանդակի՝ի մահն. Վրդն. Բ.ած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼ. Συντελέω, ἀναπληρόω, περαιόω. Perficio, consummo, compleo, finio, termino. Զբովանդակն՝ի գլուխ հանել. կատարել լիով և անթերի. եզերել, վճարել, աւարտել. ընծնել, վերջացնել. պէրֆամէ էնմէ, Ռամամ. պիւիբէ. կր. սբընել. պիւիւէ. *Բովանդակեցիք զգործն ձեր ըստ հանապազորդ սակին: Ընդէր ոչ բովանդակեցիք զսակ ալիս, սոյն ձերոյ. Եւ. է. 13. 14: *Յորժամ բովանդակիցիք զարդիւնս երկրին, ծօնես ջիք տեառն զեօթն օր. Ղեպ. իՔ. 39: *Բովանդակեաց զվարդապետութիւնս առաքինի տեւելոց խնայեն. Խոր. Ք. 60: *Յեղկելոյ մարդ բանիս... բովանդակեցից առ քեզ զնուրհրդական պատմութիւն հարկիս. Աբէլ: *Եհան մինչև առ ադամ, և ասաց, բայց ադամ չայ, և բովանդակեաց. Եսս. պամ. ած. 7: *Յառաջ քան զհունձս, յորժամ բովանդակեսցի ծաղկին. էս. ԺԷ. 5: *Բովանդակեցաւ ամենայն գործն. Ք. Իգ. Է. 51: *Ամենայն լուսաւոր վարք՝ հաւատովք բովանդակին. Յճխ. ԺՈ: *Բովանդակեալ աւարտեցաւ. Պիպ: *Ի սա (այսինքն՝ի չմնալն) գիրքն մակաբայեցուց բովանդակին: Որովք բովանդակին ասք լՀ. Նսս. փբ. ած: * Մեռան աւսրա՝ի վերայ եկեալ բովանդակի. Յհ. խմ. ապ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԻՆ. պէսպէս առմամբք, որք վերոյծին՝ի նախանշանակեալ միտս. *Օր մի՛ երկուց և երից միայն բովանդակեսցի ողորմածացն ողորմութիւն ոյ. այսինքն ամ-

փոփեսցի . Երբ . Ղկ . *Յաճախումն կատարելոյ բովանդակեալք ... այսինքն հաւատալք , լցացեալք . փոքր . *Յոլովք իմանեն յասպարէսն , բայց ոչ յոլովք պակին , այլ ի մի բովանդակի այն ... այսինքն ի մին գլխաւորի . զի մի ոմն առնու զպակն . Ոսկ . ա . կոր :

ԲՈՎԱՆԴԱԿԻԼ . իբր Բաւական լինել . բաւիլ . զօրել . *Ալ և ոչ պետրոս ոք լռ վանդակի ասել . Յճխ . իբ . յ . ուր տպ . կարէ ասել :

ԲՈՎԱՆԴԱԿԻՉ , կչի . Որ բովանդակէ՝ լուս ամենայն նչ . *Բովանդակիչ բնութեց բոլորից՝ պարզգրի այսօր , ևն . Շալ : *Հաստատութեի հաւատոց՝ բովանդակիչ է նր սիրոյ . Յճխ . ծա : *Դաքիրեայն անուանէալ այլոցն սրբոց (այսինքն սրբոյ թեց) սիրական և բովանդակիչ ասիւր . Շ . իոբյնտ : *Լինդհանուր ի մի վայր բովանդակիչ անուամբք զաղտեղուեաս նոցա բամբասեացս . Բրս . Խղ :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԱԾ , ոյ , կի՞ ի . գ . Բովանդակուեալ , ասարտ . *Կայ նոցա եզը , սպառուած , և բովանդակուած . Շիր :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Բովանդակելն , և բովանդակիլն՝ լուս ամենայն նչ . որ և սակ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . որպէս Պերլհպիս . Comprehensio . Պարփակուձին . պարագրուելի . պարունակուձին . և Պարունակիչ . *Տէղի է բովանդակուի պարագրոլին . Նխս . բ : *Յաւէտ անձկու թէ ամփոփին՝ ի բերուին բովանդակուելի այ բարչական բանին հանգաստուն . Նար . կոս : *Ո՛չ մեծուելի , և ոչ փոքրուելի , զի և ոչ բովանդակուելի (լինի յաած) : Բովանդակուելի անբովանդակելոյն , պարագրոլ անպարագրելս ոյն . Սկաա . ազ . *Անբաւելոյն բովանդակուի , և պարագրուելի անպարագրականի էուելի . Սարկ . ազ :

Որպէս Συντέλεια, τελειότης, συμπλήρωσις, συγκεφαλαίωσις . Consummatio, perfectio , complementum, complexio . կատարելուելի , կատարումն . լրուելի , լրումն . ամբողջուելի . * Միով չափով , մի բովանդակուելի քրովհէիցն . գ . Լգ . ղ . 25 : *Եւ ելի ձմարտութեա և բովանդակուեա (յն . կատարելուեա) արարէք . Դպ . ի . 16 . 29 : *Նոյն առաջինի՝ և նոյն առ յապայ , անպակաս բովանդակուեա թագաւորեալ : Յառաելուելի կենդանարարիդ անպակաս բովանդակելի . Նար . կե . զե : *Ինև առաել գայր (գործն) ի բովանդակուելի : Առանց բազմելոյն տաժանմանց տարցի զբովանդակուելի . Պիպ : *Առ բովանդակուելի կատարման բոլոր անձինն . փիլ . այ . աե : *Տեառնէմք ի բովանդակուելի իւրաքանչիւր կենաց մարդոյ . Եսա . ոբ . ա :

Եւ որպէս Πέρας . Terminus . Բաւ , ահմանն , եզր , աւարտ , ծագ . * Գիտաւելի ամենայն էիցս է , և յէաս ունի զբովանդակուելին . Դիան . ա՞ծա : *Գիտ է երկայնուելի առանց լայնուելի , և բովանդակուելի իւր յերկուս կէաս . Ոսկիփոր :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒՄՆ , կման . գ . Լբրուձին . կատարումն անթերլի . *Քառասունն և ուելի բովանդակուձին պահոց ի պահս . Ածղ :

ԲՈՎԵՄ , եցի . լ . Բաւելլ , այսինքն կարել հասանել . ձեռնհաս լինել . ժամանել . ծհնել . ԷԷՒՒԷ . (իսկ ռամկ . բՈՎել կամ բոյնել , է սպասել . պէոլԷՒ) . *Աչեն գիքն . զի ոչ բովեաց , և ոչ եմուտ ի վանս . վ ոբ . ծա : *Չի ոչ ոչափ և բովիցեն , զգայլս յաւիտակօղս հալածեացեն ի հօտէ քումմէ (հովիւք) . ճ . Ա :

Եւ հանդուրժել . տոկալ . համբերել . տանել . բերել . Φέρω . Fero , suffero . *Նահանձով չար գիւացն յաղթեաս մարգ , վասն զի ոչ կարեր բովել բարիատեացն և նենգաչտոն գէ . Դամասկ :

ԲՈՎԻՃԱՅՔ . գ . Խնկեհիք առ հասարակ՝ անուշահոտք . որպէս *Արωμα. Aroma . պտհոտ . *Լինի անդ (ի հնդիկս) և ամենայն բովիճայք . հալուէ , փալան գամուշկ : Լինի ի նմա (ի տապոտոքա նիս) . . . անուշք պատուականք , և բովիճայք . Խոր . Ծ :

ԲՈՎԻՐԵԼ . ն . Ընաւել ոմի . որ և ԷՈՒրեալ ասի . Խարակել՝ իբր ի բովս հրոյ . աղտձել (զարմոիս , ևն .) գաւնոյճգ . *Դրգալ մի պղղատուն և լուահնի հունդ բովհրէ . Մխ . իծլ :

ԲՈՑՈՑ , ի , ից կամ ացս . գ . Որդն կամ ՃՃի՝ ծնունդ փտուելե և ապականուելե , որ ծնանի ի փորի , կամ ի վիսյատ . Եւ և ցից , և ուսիչ . որպէս յն . Σκώληξ. Vermis . և Βρώμα. Rodens (ut tinea) . սրտ , ՃՃի . գոբա , սօղլոՃան , պէօՃէ , պիր , փոաթ . *Որպէս բոտոտ , որ ուտէ զփայտ . Վչ՞ հղ . յ : * Գիւտք որովայնի՝ բոտոտք Ճասպուկք չարժողականք . . . որդունք աղեաց . . անիծք . . . զազրաւորմիք . Նար . կի : *Ողունք և բոտոտք և ցեղք և ՃրՃկիք . Թղթ . բաբ . (յն . լոկ , զեռունք երկրի) :

ԲՈՑՈՑԱԿԵՐ . ա . և ԲՈՑՈՑԱԿԵՐԵԱԼ . տասիպ . որդնաքեր . որդնաճար . ուսՃասհալ . * Իբրև զգփոյտ ելիցեն պատկերքն՝ որդանց հարեալ , բոտոտակեր եղեալ մաշին . Ագաթ : *Նդրին իսկ ոՃքն բոտոտակերք լինելոյց են . Թղթ . բաբ . (յն . կերիցին , կամ Ճարակ լիցին ուսՃաց) : *Ցեկակերեալք և բոտոտակերեալք տպականին . Թղթ . բաբ . (յն . վոժմա , որ է ուսիՃ) :

ԲՈՐ , ոյ , ով . գ . Λέπρα . Lepra . որ և ԲՈՐՈՑՈՒԹԻՒՆ . Ազգ փորագրական կեղոյ ի մորթ մարմնոյ մարդոյ՝ դոյացեալ յապականուէ արեան , ասուիկ մարմնաչէկցուց ցէչ . բաբ . փոսոփուկ . ոՃՃուչլոգ . *Չիւրն հոգւոյ սիտ ի նոսա փոփոխելով որպէս զբոր . Շ . ընտ : *Նոսին սրբէ զբոր մեղայ . Երբ . Ղսխ :

ԲՈՐԱԿ , ի , աւ . գ . Νίτρον . Nitrum . գրի և ԲՈՒՐԱԿ , ԲԱՒՐԱԿ , և ԲԱՐԱԿ . Հող հանքային՝ ալենման գունով և համով , մաքրիչ և կիզիչ . նադրոն , նէտրոն , ՀեօկերԷՒԼ , ՀեօկերԷՒԼ . պ-րէ , պօա , պէՀԷՔԳԸ ԷրՀնի . *Հրաման եա բերել աղ և բորակ , և բարկ քացախ . Ագաթ : Նոյնպես ՃՃ . աՃէպ . (զի այդոբիւք չքհին զվէրս վկայից առ առաւել կսկծեցուցանել) : *Մեր կացեալ նաուաւ ի ծով բորակին . . մինչև կիզեալ սևացաւ մորթ և մարմինն նորա . Վչ՞ հղ . Է : *Նիտրոն , բորակ . Գաղէան :

ԲՈՐԲ , ի , կամ ոյ . ա . Ա . գ . թուի արմատ Բորբոք բառին , և անկասիր երևի նշանակել զյորդելի հրոյ և ծխոյ . ուսաւ ծագեն Յորդաբորբ , և Խաւարաբորբ . *Գուռնդ բխրեզ , որ գէղն կամ սպի ունի , ոչ կարէ հեղուել բորբ շոզ լուսոյ . Շիր : Իսկ ի հին բ . գրի . *Բորբ . խաւար ... :

ԲՈՐԲՈՍ , ի , կամ ոյ . գ . (լծ . ընդ բոր , բոյս , և բորբոք) . *Եսրաց . Mucor , situs, caries . Գունագոյն աղտաւամած եւացեալ՝ ի հին հացս , և ի փտեալ պատուղս , ի խիւս ալերոյ , և յայլ փտեալ իրս խոնաւեալս , ի քարինս , ևն . որք և խոշորացուցիչ նկատելագ՝ են ակրաւոյք բոյոք մանրիկ . Բորբոս . ոխՔ . * Երդն ... զձաւրանն , զբորբոսն , և զփտուելին յայտ առնէ . Գէ . Ես : *Ցեսանելիք զամենեսեան մի մխիթր , մի գալչահոտուելե , մի բորբոս , մի որդն . Մաղ : Ն Ոսկիփոր : *Ըարժեաց զբոյոս և զբանչարս , որոյ սկիզբն է բորբոս հողոյն : Սկսանի նախ բորբոս ի հողն , և ապա արմատանայ , ևն . Վրդն . պտմ . Ն ծն : * Գիլջուելե և ջերմուելե բորբոս առնէ ի հողմն . Ոսկիփոր :

ԲՈՐԲՈՍԱՀԱՄ . ա . Ունօղ զհամ բորբոսի . Տլածն . ոխՔ . *Ազեհամ և բորբոսահամ գինի . Վսպկ :

ԲՈՐԲՈՍԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Հոտ բորբոսի . Տլածոսիխն . *Հիւանդային հողմն ցամաքեցուցանէ զսուն ի մահաբեր բորբոսահոտուելե . Վսպկ :

ԲՈՐԲՈՍԱՑԻՆ . ա . Որ ինչ հեռք կամ նմանուելի ինչ բորբոսոյ ըստ բժշկից . ոխՔիիս . *Աչն ազգ ջերմն՝ որ պատճառքն գիՃուելիքն լինին , որք են չորս նիւերն , յորբոսային ասէն : (Ջերմն) բորբոսային և անբորբոս , սուր և երկայնորեայ . Մխ . իծլ :

ԲՈՐԲՈՍԻՄ , հցայ . յ . Բորբոս կապել , փտիլ . ապականիլ . խղխղայիել . Բորբոսիլ , Տլիլ . ոխՔիՀնդ . *Չի զազիլք և բորբոսեալ էին . ՃՃ : *Մի բորբոսեալ տիղնն զզուաՃուձ խորհրդով փորեա քեզ ջհոր չաբեաց : Մարմինս մաչեալս և բորբոսեալս տեսա՝ նեմ ի գերեզմանս : Որ առաջի աչաց ձերոց այսպիսի բորբոսեալ եմք , և մեռեալ . Մաղ : Ն Ոսկիփոր : *Բորբոսեալ նեխուելե վիրաք մոմոքի . Երբ . Ղսխ : *Քանզի զազրագործքն էին և բորբոսեալք յամենայն աղտեզուելս . Վբդն . Եչ :

ԲՈՐԲՈՐԻԱՆՈՍ , ի , ացս . Տ . ԲՈՐԲՈՐԻՏ , և ԲԱՐԲԱՐԻԱՆՈՍ . *Զանբարչտաց բորբորիանոսաց հերձուածն ամբաստանէ . ի սիմոնէ (մոգէ) այամ և նոցա առեալ սկիզբն , զմարմին պղծեն ... ծծս առնեն զնիւթ և զնաւար . ևն . Շ . յոտ . ի :

ԲՈՐԲՈՐԻՏ , կամ } ա . գրի և ԲՈՐ .
ԲՈՐԲՈՐԻՏՈՆ , ի , ացս . } ԲՈՈՍ , ԲՈՐ . ԲԻԱՆՈՍ . ի յն . բառէս Βόρβορος , որ է տիղմ , գայռ . *որպէս Տղմասէր , գաղձ , պիղծ . վավաշ . ցանկասէր . Խոբսթար , ՀեՔ . բահ , ՓահԷչ . *Վաւաշն այն և բորբորիտն չամրամ . Խոբ . ա . 14 . ուր հին տպ . բորբորիտոն : *Հլատմայէ քննել զժանգագործ բորբորիտոնան . Խոբ . ՀՔ . 58 : *Աչենամրին և վավաշ չամքուշ բորբորիտն պիղծն արմ բաւս (առաչնորդ Թոնդրակեցւոց) : Բողքն այն բորբորիտոն կամենոյսն՝ ի տղմասիրպ տաղտկալին մեղկեալք . Մագ . ա . Է : *Վաւաչ , բորբորիտոն , կամճոտ , բազ , այրք ի գականացն անուն (կամ այսոքիկ իգական նացն անուանագրուելե) . Մագ . Ն Երբ . ոէբ : *Բորբիտաք (կամ բորբորիտք) , որ աչին տղմայինք , զամենայն մեղս անխտիր գործեն . Ոսկիփոր :

ԲՈՐԲՈՔ . ա . (լծ . հյ . բորբ . և յն . ՔՒ . , որ է հուր) . Վառուձին , լուցուձին . բոց . *Հսպմ ուժգնակի չնչեցեալ բոլորք արկաներ հրատին : Զբորբոք ահագինն հրատին չնկնուցանել . Լասթ . ծՔ . ծՀ :

ԲՈՐԲՈՔ . ա . Վառեալ . լուցեալ . *Զհոռհականուելեանգ քո վառ և բորբոք պահելով զկայծակն : Զքանչին վառ և բորբոք պահելով զկայծակն՝ անմահանամ . Խոբ . ա . 1 . Ն Խղ . աա արծր :

ԲՈՐԲՈՔԱԽԱՆՆ . } Բորբոքեալ . բորբոքական . ա . } ցախառն . *Հուր բորբոքախառն . Մծբ . ծՔ : *Հուր փայլակնաւոր , բոց բորբոքաւոր . Գնդ :

ԲՈՐԲՈՔԵՄ , հցի . ն . Ἀνάπτω, καίω, ἀναϰαίω, προσϰαίω, φλέγω . Accendo, in-

cendo, uro, comburo, inflammo. վա-
ռել, լուցանել, այծարծանել զհուր.
սաստկացուցանել զբոց. փայտղել. բոցա-
կիզել. այրել. առչորել. բաբախել, հրակ-
րել, երել լաֆել. ալել եագմագ, գոռոռալ
գոռմագ, գըլուըմագ. * Բորբոքեցից հուր
՚ի վերայ պարսպացն. Ամբ. ա. 14:
*Զփայտն բազմացուցից... հուր բորբո-
քեցից, զի միսն հալեսցի. Եզեկ. իե. 10:
*Ածրեսցէ մինչև ՚ի գժոխս ներքինս. կե-
րիցէ զերկիր և զարմտիս նորա. բորբոքեա-
ցէ զհիմունս լերանց. Օրին. լե. 22:
*Զբորբոքոյն կիզցէր. Խոր. Ա:

Նմանութ ասի. *Զարծարծումն ցան-
կութեց բորբոքէ խօսք կանանց. Նեղես:
*Բորբոքեաց զԱգաւարն իբրև զհուր ան-
ձնկանելի. Եւս. ե: * Առաւել զայ բար-
կութիւնն բորբոքեալ: Եւ զոր պարս էր
քահանայիցն զածուցանել, նոքա առա-
ւել բոլբոքէին. Մխ. երէմ:

ԲՈՐԲՈՔՈՒՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն
ընդ վ. * Զի մի ՚ի բարկութիւն գնա բորբո-
քեցուցանիցէ. ՃԺ: *Բորբոքեցոյց (կամ
բորբոքեաց) հուր ՚ի սիոն. Ողբ. Դ. 11:

ԲՈՐԲՈՔԻՄ, եցայ. ել. Ա յ. Նոյնպէս
և ՚ի յն. և լու. վաւիլ. արծարծանիլ, սաստ-
կանալ բոցոյ. բաբախիլ, հրահրիլ, վառ-
ուիլ. գոռոռալ, ալէվլէնել, եանմագ.
* Եւ բորբոքեցաւ հուր ՚ի վիմէ անտի, և
եկեր զպաղաղչեան: Բորբոքեցաւ բոց հրոյն
՚ի վէրայ փայտից ուղանոյն: Եւ հնոցն
բորբոքեր եօթնապատիկ առաւել չոյժ:
Հուր եկն արկանել յերկիր. և զնոյն. կա-
միմ թէ արգելն իակ բորբոքեր: Աստղ մի
մեծ՝ բորբոքեալ իբրև զչամփար: Առաջ
նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա հուր
բոլբոքեալ: ի հնոցն հրոյն բորբոքելոյ:
Սլաքեսցէ զնա հրով բոլբոքելով: Եւ ոչ
չինչի լոյն բորբոքեալ: Եւ տեսիլ փառաց
տեառն իբրև զհուր բորբոքեալ ՚ի վերայ
գլխոյ լերինն: Երբեմն ՚ի մէջ ջրոյն առա-
ւել քան զջրոլութիւն հրոյ բորբոքեր. են:
*կրակ ՚ի բազում նիւթոց լինի, և ՚ի նո-
ցունց աճեալ բորբոքի. Փարպ: *Աշտանա-
կօք կամ ջահիւք բորբոքելովք ... այսինքն
լուցելովք. Ագաթ: Ե կորնթ: ՃՃ:

Կամ Աչերիլ. կիզանիլ. տոչորիլ. բոցա-
կէզ լինել. երիւ. * Եւ լեառն բորբոքեր
հրով մինչև յերկինս. Օրին. Ե. 11: Ե.
23: Ե. 15: *Ջաւակ նոցա սատակեացի...
կանայք նոցա բորբոքեցան հրով. Թագ.
իա. 30:

Նմանութ ասի. *Բորբոքեան ցանկու-
թիքը իւրեանց ՚ի միմեանս: Անհնազի բոր-
բոքեալ ՚ի սիրտ երիսասարդի: Հրով այ-
րեսցէ, և բորբոքեացին ամենով իւրեանց.
են: *ի տենչանս բորբոքեր. Խոր. հռիփս:

Ասի և զբորոտութէ, որպես ի վեր ե-
ալ. ՚ի վեր երևիլ. ըստ յն. ՚ի գուբս
ծագիկ. Ἐξανθέω. Efflorescо, emergo.
*Զի բորոտութէն է ընդ կեղևն բորբոքեալ:
Բորոտութիւն բոլբոքեալ է. Ղեւտ. ՃԺ.
20. 57:

ԲՈՐԲՈՔԻՉ, քչի. ա. Որ բորբոքէ՝
ըստ ամենայն նչ. բորբոքօղ. վառօղ. լուց-
կիք. * Բորբոքիչ հրոյ փայտ, և բորբոքիչ
որովայնաուղուէ՝ կերակուրք. Նեղես: *Ե-
թէ էին անդ բաբեղային ոմն հուր, զբոր-
բոքիչսն ծախեսցէ. Սրի. հանգ:

ԲՈՐԲՈՔՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆ.
*Ստոմէ լսոյ հեղման չոլոյն նրբեցեալոյ բոր-
բոքութէ՝ ասացին զայրեցական գօտին.
Խոր. Ե:

ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆ, քման, մանց. գ.
Բորբոքելն, և իւն, ըստ ամ նչ. իրաք՝ կամ
նմանութէ. * Վառարան բորբոքման ան-
չէջ կայծական: Աներևոյթ կրակարան
տապոյ՝ բորբոքմամբ մեծաս անզովանալի:
Իբրև զփայտաշած բոցոյ բորբոքման: Ոմն
և բորբոքմունք իւր: Բնաւիւք բորբոք-
մամբք՝ մահաբեր երկամբք վնասեալ. Նար:
*Փայլատակունք և բորբոքումն (կամ բոր-
բոքմունք) ՚ի լերինն սինայ. Վրդ. ծն:
*Չէ և չէ ինչ օգուտ բորբոքումն լուսոյ
զկնի բերել. Սարգ. յն. Ը: * կենդանի է
բանութէն սիրոյն ՚ց՝ էր, և է, բորբոքմամբ
բարեաց: Բորբոքմամբ սիրոյն յորդեալք.
Յճխ: *Յաւելեալ ՚ի բորբոքումն չարութէն՝
զոր ունէր ընդ աչս յուսկանն. Խոր. Ֆ.
10: * Բորբոքումն բարկութէ. Նար. ծէ:
*Բորբոքումն ախտաչարժութէ. Գր. հր:

ԲՈՐԵԱՆ, բենի, ից. գ. } Ἴαινα.
ԲՈՐԵՆԻ, նւոյ, նոյ, նեաց. } Hyena.
ԲՈՐԻ կամ ԲՈՐԵՆ, ի, ից. } Գազան
գիշակեր, մարդախանձ, և գերեզմանա-
կրկիտ, խառն ՚ի նմանութէ գայլոյ, վարա-
զու, և ընձառ՝ ըստ ձևոյ և ըստ բարուց.
*ԵՐԲՆԱՆ. Ա ԵՐԲՆԱՆ. * Միթէ որչ բորենւոյ
իցէ ժառանգութէն իմ ինձ. Երեմ. ծէ. 9:
*Որչք բորենից. Բաղ. Բ. 25: * Բորենի
ընդ շան զի՞նչ հաւասարութէն. Սէր. ծՁ.
22: *Եգիպտ զնա կերեալ ՚ի բորենոյն. Վրդ
հց. ծէ: * Էր ՚ի տեսլումն յայն բորեան:
Կասկածեմ ՚ի բորենւոյն: Եկն ՚ի վերայ
նորա բորեանն.. և նորա եկեալ՝ ուներլով
կապեալ զբորեանն. Վրդ հց. յ: * Գիշերա-
յածու գազան. գերեզմանակրկիտ բորե.
որ ոչ ոք (կամ որք) յաշխարհի են մե-
ռեալ. ՚ի քաղ մագաց և ՚ի ժանեաց կա-
րասցեն զերծանել. Մագ. ծէ: *Գող զբո-
րի ըմբռնեաց առիւծ. և նա ասէ. վմե-
ռեալս ուտեմ. Մխ. ասող. զՁ: * Որչ բո-
րենից իցէ... գազանս այս զմեռեալս
ուտէ՝ հանելով ՚ի գերեզմանաց: Աստ գաղ-
ձեալ, թէ գարշահոտ է բորէ, և յորժամ
մտանի յորչ. կարծէ ՚ի տեղւոյն զայր հոտն
լինել, և յաղագս այնր ՚ի բազում տեղի
փոխէ. Մխ. երէմ: Բորեն գրի և ՚ի բառս
Գազիանոսի: Եւ զի արաբացիք անխորիր
զգայն և զբորենին կոչեն վէրկ կամ գէղ,
ըստ նմին ՚ի Բժշկարանի եգեալ է նաև վէ-
բորենւոյ՝ ԳՈՑԱՀ ԶՈՐԵԿ, և և ՃԱԳԱՐ.
որպէս և ՃԱԳԻՐԱ ՚ի բառս Գազիանոսի:

ԲՈՐԿՈՆԻՄ, ի, աւ. գ. Βαρχωνείμ.
βορχονείμ. Բառ եբր. պաբեգանիմ. Տեսակ
ինչ սայրատուր փշոյ, կամ տատակի. *Եւ
ես քաղեցից զմարմինս ձեր փշովք անա-
պատի, և բորկոնիմաւ (կամ բորկոնիմաս):
Աւ փուշս յանապատէ, և զբորկոնիմն, և
քարշեաց նոքօք զարան տակգովթայ. Դատ.
Ը. 7. 16:

ԲՈՐՈՏ, ի, ից, կամ ատ. ա. Λεπρός.
Leprosus. Ունիօղ զբոր. բորոտեալ. ու-
րուկ. գոդի. փոսոփ, բորոփ. ոչոչ, ալա
ՒՆՆԻ, ձիւռամ. * Եւ բորոտ՝ յորում իցէ
արած, ալիզ կոչեսցի: Եւ հին արք չորք
բորոտք: Մտատեցեալ բորոտ մի. Զբորոտս
սրբեցէք: Եւ և ձեւն նորա բորոտ իբրև
զձիւն. են: *Ուրկաց, և բորոտից, կամ բո-
րոտաց. Յհ. իՁ: և կան: (վր. Բորոփ,
է չար. և գանձի. բորոտ):

ԲՈՐՈՏԵՄ, եցի. ն. որ և } Բորոտ
ԲՈՐՈՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } առնել,
տալ բորոտիլ. *Համբաստոյ իբրև զմարիամ
(եղէ), և ոչ զանձն իմ բորոտացեր. Եզն.
ազ: * Զմարիամ բորոտեցուցեալ խաչտա-
ուակեաց. Սարգ. յն. Ը. *Զոմն բանիւք բո-
րոտեցոյց. Ճ. Ա:

ԲՈՐՈՏՆԱՄ, ացայ. ե. } Λεπρώμαι.
ԲՈՐՈՏԻՄ, եցայ. յ. } Lepra affi-
cior. Բորոտ լինել. ախտանալ զբորոտու-
թէն. ասյաւ օլմագ. * Նստաւ ՚ի տան իւ-
րում բորոտացեալ. Եբէ. ծաց: *Եւ այրն
հզօր զբորութէն էր, և բորոտեալ իբրև ըզ-
ձիւն: Եւ ահա մարիամ բորոտեալ էր իբ-
րև զձիւն: Եւ ահա բորոտեալ էր Ճա-
կատն նորա. ևն:

ԲՈՐՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Λέπρα. Lepra.
Բոր. ախտ բորոտութէն, և գոլն բորոտ
կամ բորոտեալ. որոյ այլև այլ տեսակք
Ճանաչին՝ պիսակութէն, Ուրկուէ, Գոգու-
թէն, Քոտոտութէն, և Ելեփանդականն հի-
անդութէն. ասյաւղագ, Ճառագայէթ, իպ-
բաս. *Ախտ բորոտութէ է: Բորոտութէն
է: Ցանեսցէ ՚ի վերայ սրբեղոյն ՚ի բորոտու-
թէ: Երևեսցաւ բորոտութէն ՚ի Ճակատն
նորա: Աւաքեսցէ զբորոտութէնս: Այր մի
ի բորոտութէ: Գնաց ՚ի նմանէ բորոտու-
թէն. են:

ԲՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ընթերցեր կամ իմն
Բորոտութէ: կխ. ղ. Նոյ:

ԲՈՐՏ. գ. Անուն աստեղատան: Ընդ:

ԲՈՑ, ոյ, ով. բոցք. գ. Φλόξ. Flam-
ma. Փայլակնացեալ բորբոք հրոյ. պայծա-
ռագոյն և նրբագոյն մասն կրակի ցոլացեալ
՚ի վերոյ քան զայրելի նիւթն. բաց. ալէվ.
* Ելանէր բոց երկրէն իբրև մրրիկ հնոցի:
Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ տեառն բոցով
հրոյ ՚ի միջոյ մորենւոյ: Եւ երկն ընդ ամ-
բառնալ բոցոյն ՚ի վերուստ ՚ի սեղանոյն
յերկինս՝ ամբարձաւ հրեշտակն տեառն բո-
ցով սեղանոյն: Եւ մի ապրեցուսցեն զան-
ձինս իւրեանց ՚ի բոցոյ անտի: Թռիչք նո-
րա իբրև զթռիչս հրոյ բոցոյ. խարուկածին
բորբոքեալ բոցք. ևն: *Շոգի երկրի, և
բոց հրոյ. քանզի թեթևք են, ՚ի վեր կոչին
գնան. Եկեղ: * փայտ չատ յարուցանէ
բոց մեծ. Նեղես:

Ոձով ասի. *Բոց աստեղաց ՚ի գիշերի յ.
այսինքն սաստիկ պայծառութիւն, կամ
նշոյլք լուսոյ. Իմ. ծ. 17: *Բոցք հատա-
նէին, և աչս հնոց ծխեալ. Դան. ծէ. 17.
յն. բոց լինէր: *Աւ ՚ի չածելոյ ատն զուս-
արը իւր կամ զգուսարը զբոցով մեկքսմայ.
Ե. Ւգ. իՁ. 11. յն. ընդ հուր:

Նմանութ, Եւանգն. հուր սիրոյ. լոյս
հոգևոր, ևն. * Ընկալաբ բոց, ընթացիր.
ոչ գիտես՝ թէ յորմամ ժամանակի չինչ-
նի, և խաւար քեզ հասցէ. կէմա:

ԲՈՑԱԳՈՑՆ, գոյիք. ա. Որ ինչ է
՚ի գոյն բոցոյ. բոցանման. բոցաւեսիլ.
կարմրագոյն կամ չառագոյն. և ջերմ. ա-
լէվ ՒՒԿԻ: *Զգեմն իւրեանց ՚ի բոցագոյնս
դարձուսցեն. Ես. ծՁ. 8. յն. որպէս
բոց: *Իբրև անթառամ և բոցագոյն ծաղ-
կաք. Վրդ. ծն: *Եդովմ՝ առեալ ՚ի հայ
լեզուս՝ կոչի բոցագոյն, և կամ հոյակերն.
Արմի բոցագոյն: Բոցագոյն է աչունն.
քանզի չէտ տարևորականին անցեալ կայ՝
զշրաձնն ցլատացուցանելով: Աւ գարնա-
նային ժամանակաւն բոցագոյն հարաւ ստ
վրանաց ՚ի վերոյ անկանել. Փիլ:

ԲՈՑԱՂԱՋ. ա. Դիպացեալ կամ ծա-
ռացեալ որպես զբոց. կամ բաղմաբոց.
*Սիեռնաձև լուսոյին, և բոցագեզ հրոյն լու-
սաւոնաձաք. Ագաթ:

ԲՈՑԱԶԱՐԻ. ա. Բոցով զարդարեալ.
բոցափայլ. *Եւ ևս աչք՝ որ ՚ի սինէական լե-
ռինն հիմանն... բոցազարդ հրով սատա-
նեցուցին. Պիտ. ահան:

ԲՈՑԱԶԳԵՑՍ, ի, ից. ա. Որ զգեցեալ
է զնրբոյն զբոց. բոցանչէն. հրագեղոյ. *Եր-
գեսցեն բոցազգեսցաքն ... այսինքն զնաար-
քեսնեքն. ՃՃ:

ԲՈՑԱԼԵԶՈՒ. ա. Բոցեղէն լեզուաւ.

ունօղ ջհրեղէն լեզու. *Եւ եզեկիէլի հրա-տեսիլ և բոցալեղու՝ ազգի ազգի կերպա-բանօք երևեցուցանէր. Եփ՝ի:

ԲՈՑԱԼՈՑՍ. ա. Որ ունի զբոյս բոցա-փայլ, կամ պայծառ յոյժ. *Ճշմարտուն՝ ջահ վառեալ բորբոքի՝ բոցալոյսն անաղօ-տաբորբոք ճառագայթիւք. Խոր. Հռիփ:

ԲՈՑԱԽԱՌՆ. ա. Բոցով խառնեալ. հրախառն. և հրկիզօղ. տաչորիչ. *Մուսայ և մատաիոլը բոցախառն պատեալ շուրջ զերամբն. Վրդ. ծն: և Ցծախ:*Տապ բո-ցախառն. Ոսկ. հերոդ:*Բոցախառն հրաոք տապոյ ժամանակաց ամարայոյ: Բոցա-խառն ճառագայթք արեգական. Վեցօր. շ. յն. Ջέρος, ջեր. և πύρωσις, հրացումն:

ԲՈՑԱԽՄԲԵՑԵԱԼ, եցյ, ոց. Խըմ-բեալ ի մէջ բոցոյ չուրջ պատելոյ. պա-րարեալ ի բոցոյ հնոցին. *Եւ զբոցախըմ-բեցեալս ... զերից մանկանցն զօրհներ-գուքն երգան. Մովս. ԽԵրԲ. կիմ Խոր. Էնէաս:

ԲՈՑԱՆԱՊՈՒՄՆ, գման. գ. Բոցե-ղէն ծագումն, հրաիայլուքիւն. * Անդ եր-րորդութիւնն լոյոյ գերակայ փառացն բո-ցածագումն. Խոր. Վրդ:

ԲՈՑԱՆԱՒԱԼ. ա. Որ բոցս յիւրմէ ծաւալեալ արձակէ. կամ Տարածեալ որ-պէս բոց մեծ, բազալից. *Որ կամիցի զեր-ծանել ի բոցածաւալ ծովէն (ի գժոխոց), աստ ծովացուցանել զաչս իւր արտասուօք. Ցհ. գառն:

ԲՈՑԱՆԻՆ. ա. Ի բոցոյ կամ ի մէջ բո-ցոյ ծնեալ. գժոխածին. *Հրով, և բոցա-ծին որդւամբք անմահապէս բոցակիզին. Ցծախ:

ԲՈՑԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Բոցաւեսիլ. բոցեղէն. հրակերպ. *Բոցակերպ պետու-թիւք. Ճ. Ի:

Ի և անուն առաջադասան առ Շէր:

ԲՈՑԱԿԵՐՊԵԱԼ. Բոցաւեսիլ եղեալ, պայծառացեալ. * Բոցակերպեալ փայլե-ցան մտօք: Բոցակերպեալ ճաճոյին ա-րևմտեան. Նար. յաՎէր:

ԲՈՑԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելն բո-ցանման. բոցափայլութիւն. * Թառուցեալ անհնարին բոցակերպութիւն. Դանյ:

ԲՈՑԱԿԻԶ. ա. Ոյժ Բոցակիզօղ. կիզա-նօղ ուժ զբոց. տապագին. տօթագին. *Բո-ցակէզ հրդեհ, կամ տաչորումն. Ցհ. կԼ: Գնյ: *Լինկեցան ի բոցակէզ աշխարհն ա-րևելից. Եղիշ. Ը: *Տապ բոցակէզ. Ճ. Գ:

Կամ Բոցով կիզեալ. կիզմամբ բոցոյ եւ կեալ. *Բոցակէզ պատարագաւ քեզ խա-չակնքեցաւ. Շար:

ԲՈՑԱԿԼԶ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԼ. Տ. ԲՈՑԱ-ԿԻԶԵԼ, ԻԼ. *Ձմբռնան բոցակէզ առնէին ի ջերմութիւն չիւմ արտասուացն. Վրդ հգ. Ը: * Հեղեզբք ոտից, և հրդեհութեամբ ի սմանէ բոցակէզ առնէ. Աբէսթ. Ծ: * Սուղովմայկացոց գաւառն յառաջ քան զբոցակէզն լինել: Յարեգականէ բոցակէզ եղեալ. Փիւ. ԼԻ. Ե էլ:

ԲՈՑԱԿԻԶԱՌՈՑՆ. ա. Փլογածέσατος. Ardentissimus. Կարի բոցակիզօղ, տապագոյցիչ. տօթագին յոյժ. *Արձակ, և բոցակիզագոյն օդ՝ ամառն. Փիւ. կհ:

ԲՈՑԱԿԻԶԵՄ, եցի. ն. Փλέγω, φλο-γίζω, φλογεω. Inflammo, uro, cremo, u-stulo. Բոցով կամ որպէս բոցով կիզուլ, առչորել, հրդեհել, այրել, լափել. փա-պաղել. խանձուլել. էրել. Տրլել. էագմած. *Բոցակիզել զմեզաւորս: Բոցակիզեալ ըզ-բռնութիւն Թշնամւոյն: Որ հուր ծածուխն ոչ բոցակիզեաց զքո ոք զորովայնդ, կամ զկու սութիդ քո՝ ծածծին. ևն. Շար:*Ոչ բոցակիզեաց զանդամ կուսական մարմնոյն հուր ծածուխն. Եփր. յայտնէրպ:*Զգեա-ցեա զհուր ծածկոյն սիրոյն ի նոսա, և բո-ցորվիմբ բոցակիզեսցես զնոսա. Վրդ հգ. ծ: * Ոչ բոցակիզէ զդատապարտեալ ըզ-մտաուն մեր սլարիչն, այլ ինքն իսկ յոր-դորէ զմեզ, և ասէ, առէք կերպիք. Ոսկ. նոր կիբ:

ԲՈՑԱԿԻԶԻՉ. կամ ԲՈՑԱԿԻԶՈՒՄ. ի. յ. Ծախիլ ի բոցոյ. *Իբրև զխուխ կիզին, և ոչ բոցակիզին. Վրդ հգ. իԲ: Եւ եաես մանուէ զպատարագն այսպէս բոցակի-զեալ. Փիւ. սամ:

Նմանութիւն. Ազեկիզիչ. տաչորիլ սրտի. տապանալ. սիրտը էրէլ, ազիւը խորխել. *Ո՞ր հայր մարմնական այնպէս բոցակիզի, յոր-ժամ տեսանէր զորդի մեռեալ. Սարգ. Ը. պ. Ը: *(Ղվտ ի տեսանել զանօրէ-նութիւն սոգոմայ՝) բոցակիզէր չարիւքն. անդ. գ: * Ընդ հիւանդս հիւանդանայր, ընդ գլորեալսն բոցակիզոյր. Ցծախ:

ԲՈՑԱԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Բոցակիզ-զիչն՝ ըստ ամենայն նշ. *Բոցակիզութեամբ սրտիցն աՀեցուցեալ տոչորին. Լմբ. պարգ:

ԲՈՑԱԿԻՆ. ա. Որ կծանի որպէս զբ-բոյ՝ կիզելով և կսկծեցուցանելով. մար-մնջեցուցիչ. մրմռքիչ. *Բիծք բոցակիծք. Նոր. կԼ. ուր ասի ի Հին Ս.*Մանիչն է այն մանրոջիչն. և կամ խոց և պիսակ »:

ԲՈՑԱԿՆԱԴՈՑՆ. ա. Բոցափայլ ա-չեք. հրաչեայ. կայտառ յոյժ. *Էքրաչեայ սա կոչի վասն առաւել պայծառութիւն և բոցակնադոյն լինն լինելոյ. Խոր. ա. ԻԻ: *Յաւէտ լինն զուարճասէրք և բոցակնա-գոյն նա տեսողացն երևիր. Ցհ. կԼ:

ԲՈՑԱՉԵՒ. Տ. ԲՈՑԱՏԵՍԻԼ. Փλογο-ειδής. * Արեգակն՝ բոցաձև երևեցաւ՝ յա-րևմուտս եղեալ: Սրատեսութիւն բոցաձև է և հրագոյն: Ա յն՝ որ զօդն ձևացուցէ, և առ-հուր բոցաձև շրջեալ փոխեաց. Փիւ. լԻՆ. Ե Ֆ. բՈՒ:

ԲՈՑԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Որոյ ճաճանչն է նման բոցոյ. Ճառագայթեալ իբրու բո-ցով. բոցանիչ. բոցափայլ. լուսատու. պայ-ծառ. * Բոցաճաճանչ հրաշիւք ի փայ-լուձն նշոլիցն համահաւաքեալ ի հո-սանս լուրցն. Շար: *Բոցաճաճանչ փայլ-մամբ արեգականայինցն յայլմէկ ճառա-գայթիցն. կԵՐՂ. ԷՀՖ. ԲՂՔ: Ե Շար:*Բո-ցաճաճանչ փայլատակումն. ՄԾԲ. ԾԷ: *Բոցաճաճանչ նշուլիւք արտափայլեալ ի լերկիր. ԼՖ. ոգԻԿ:*Բոցաճաճանչ չքով. Նոր. գԿՀ ԷՀԷ:*Ջահիւք, և բոցաճաճանչ սպասուք. Ե. Դ. Ծ. 22. յն. Լահակրու-Թիւ և գոչմամբք. μετὰ δαδουχίας καὶ βοῶν.

ԲՈՑԱՅԻՆ. Տ. ԲՈՑԵՂԷՆ. *Բոցայինն ի բաց երթեալ ի նմանէ սուր. Ցհ. Իմ. ոփ:

ԲՈՑԱՆԱՄ, ացայ. է. Բոց լինել կի-զամօղ. ուժ բոց ներգործել. այրել. *(Յօ ոչգին) բաբելոնի հնոցն՝ և բաբելացի ան-օրինացն բոցանայր. Փարպ:

ԲՈՑԱՆԻՀ. Տ. ԲՈՑԱՃԱՃԱՆՉ. * Ն-րևեալ նշան տերունական խաչին բոցանիչ փայլմամբ: Խաչ քո եղիցի մեզ ապաւէն բոցանիչ փայլմամբ իւրով. Շար:

ԲՈՑԱՆԻԹ, ի, ից. ա. որ և ԲՈՑԱ-ՂԷՆ. Հրեղէն. հրանիւթ. հրակերպ. լու-սեղէն: Մակդիր զուարթնոց անհիւթա-կան հոգեղինաց՝ հայելով ի բան ասելո-սին՝ Թէ *Ածար զհրեշտակս իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր ի բոց հրոյ »: որպէս և ի սեսիլս բազում անգամ փայլակնաձև երևէին: *Բոցանիւթ հրակերպք. Ճ. Գ: * Հրակերպեցին ... բոցանիւթիցն, հոգե-ղինացն. Նոր. յԾ: * Պարապատեն զդհմն իւրեանց բոցանիւթ Թևօք. ԲՀՆԿ:

ԲՈՑԱՆՄԱՆ. ա. Բոցոյ նման՝ ըստ պայ-ծառութեան, ըստ ջերմութեան. ևն. * Եւ այլք պայծառ՝ բոցանըման. Շ. իմ էղմ:

ԲՈՑԱՆՃԱՆ. ա. ն. Բոցանիչ. բոցա-ճաճանչ. * Բոցանչան բորբոքեալ մերե-նային. Ագաթ:*Զաուտերն բոցանչան ունե-լով ահաբեկ զտեսողս առնէր. Կաղանկ:

ԲՈՑԱՆՃՈՑԻ. ա. Նշոլը արձակօղ կամ շողշողեալ որպէս զբոց. բոցաճա-ճանչ, բոցափայլ. փայլակնացայտ. *Ո-րում ոչն հանգուրժէին բոցանշոլ սերով բէքն. Շար:*Բոցանշոլ յայնմհետ: Պա-տուար բոցանշոլ. Նոր. խլ. Ե կոս:

ԲՈՑԱՃԱՓԻ. ա. Շարժեալ որպէս զբոց.*Պատրաստեմ Թևս բոցաշարժս առ՝ի պատնալոյ յերկինս. Թէոփիլ. պԽ:

ԲՈՑԱՃԱԽՆԴ, կիմ Փիլ. ա. Որոյ շա-փիլն և ընթացքն է բոցանման. *Ցանկալ-ծահնչեաց ... հրաչոտավուռակ բոցաշա-ւիղ եւանդն (Հոգւոյն սքի). Նոր. ԿԿ:

ԲՈՑԱՃՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Շնչումն բոցոյ. հրացայտութիւն. հրևղէն շունչ. ալՔ կամ ալԵՒ ֆԻՈՒԻՒՐԵՒ:*Ոյրում գոյութիւնք մե-ծաւ ապասեն անմահականաց ահեղից լու-սաբերան բոցաշնչութիւնք ». այսինքն քնու-Թիւնք՝ ոյք զբոյս օրհնութիւնն և զբոց սիրոյ շնչեն. Նոր. ՀՀ:*Ջոյղբական բոցաշնչու-Թիւն ձգօղ կախարդին ». այսինքն զպատիր ազդումնս գիւին. Նոր. ՀՀ:

ԲՈՑԱՃՈՒՆՁ. ա. Շնչօղ զբոց. հրա-շունչ. տօթագին. տապախառն. ալԵՒ ֆԻՈՒԻՒՐԵՒՆ. որպէս այրյացած գօտին. ըստ յն. Διαπεπαυμένος:*Որ ի սաորին աշխար-հին հարաւոյ բնակեալք էին՝ սահմանա-կիւք բոցաշունչ այնաորին. Վէպօր. Ը:

ԲՈՑԱՊԱՏ ԱՌՆԵԼ. Բոցով չուրջ պատել. *Սրովբէիւք բոցապատ արարեալ ՀՀ զդրախտն. Վրդ. պգ:

ԲՈՑԱՒՈՑՑ. ա. Բոցով մնեալ, արծարծեալ, բորբոքեալ. կամ Մնուցիչ և բորբոքիչ բոցոյ. Φλογοτρόφος. * Պատկե-րագրեալ զբոցասիոյցն այն զհնոցն, զերա-նագոյն կատարումն նահատակին. Նխոս. ՌԷՊԲ:

ԲՈՑԱՒԱՒԵԱԼ. Բոցով վառեալ, հրաբորբոք:*Թոյնքս մեր՝ որ բոցավառեալ գործէին զմոխ ժանիս մեր. Ոսկ. լոս:

ԲՈՑԱՏԱՊԱՈՑՆ. ա. Փλογώδης, φλογειδής. Flammae similis, flammeus, igneus. Առաւել տապացուցիչ, կիզանո-ղական որպէս զբոց.*Ցեաո չանն, յորժամ բոցատապագոյն է արեգական. Փիւ. էւ:

ԲՈՑԱՏԵՍ. ա. } Բոցանման տես-
ԲՈՑԱՏԵՍԱԿ. } լեալ. բոցակերպ.
ԲՈՑԱՏԵՍԻԼ. } բոցատիպ. բոցաձև. բոցանման. բոցեղէն. *Բոցատես և հրա-նիւթ ճառագայթիւք. Ճ. Թ: և Ցծախ:*Անօրանիւթ և բոցատեսակ գոյացուէն՝ լեթերային բնութէն հրացեալ. Աբէսթ. Ծ: *Ջանքարժանելի զգօրուն ի բաղումս բարժանեալ բոցատեսակս լեզուաց, ի վե-րայ իւրաքանչիւրոց ընտրելոց արանց բե-րիր. Գնյ: * Հրանուռս և բոցատեսիլ. Ջէր. կԼ:*Բոցատեսիլ հրոյ երևումն տա-րածանէր զնովաս. Փիւ. էւ:*Բոցատեսիլ սերովբէք. Գնյ:

ԲՈՑԱՏԵՐԵՒ. ա. Որ ունի զբոցափայլ կամ զկարմրափայլ տերևս. մակդիր վար-դի. *Բոցատերև վարդն յանապական մա-րիամայ անապական ծաղկեաց. Ոսկ. յոր: * Ակրեւ ինդրեր զանթառամ կուսութիւն բոցատերև վարդն: Բոցատերև վարդիւք: Խոր. Վրդ:

ԲՈՑԱՏԻՊ. ա. Բոցատեսիլ. հրեղէն. *Որ բոցատիպ լեզուօք . . . լինէաւ ի յերկ-

նից. Շար:

ԲՈՑԱՓԱՑԻ, ա. փայլուն որպէս ըղբոց. հրափայլ, բոցաճաճանչ. բոցանչայլ, *Բոցափայլ խարսխիւ հաստատեալ. Ա-նոռ. Եղեր:

ԲՈՑԱՓԱՑԵՄ, եցի. ել. } փայլել
ԲՈՑԱՓԱՑԻՄ, եցայ. յ. } յոյզ բոց. լուսափայլել. պայծառանալ յոյժ յոյժ. *փայլակնաբորբոք ճառագայթիւք բոցափայլեաց. Խոր. հ-ին:*Գերապանծ հրբոճառնջք զարդուց բոցափայլիւր. Պիտ:

ԲՈՑԵԱԼ. բառ անստոյգ, որ ունէր նշանակել՝ Բորբոքեալ որպէս բոց. *Նոր հրեղէն՝ սաստկապէս եռացեալ, որոյ աչքքն բոցեալ հասանեն մինչև յերկինս. Վրք հց. ի՛. ըստ ապ. այլ ըստ Ա. աչքն բոցոյն հասանեն:

ԲՈՑԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Φλόγινος. Flammeus. Ի բոցոյ կազմեալ, բոցանիւթ, բոցային, հրեղէն, լուսեղէն. իրաք կամ նմանութիւն. *Բոցեղէն սրոյ չուրջանակաւ պահել զՀանապարհս ծառոյն կենաց. Ած. գ. 24: *Որ և երկինն վերին՝ բոցեղէն և հրեղէն. կամրջէ: *Բոցեղէն սուր, կամ սրով: Եւ գրեմէ բոցեղէն յիւրանակէաց՝ ի մարմնի հողեղինի (զտաճարն լուսազարդ). Նար: *Արբի գյորձնոս բոցեղէն գեռաց. Բէնին: *Բոցեղինաւ ցանկապատեալ սերովբէիւք: Որ բոցեղէն սրոբեիւք չրջապահեալ պահիւր. Ձփր. ի՛: Շար: *Բոցեղէնս կոչէ զնոսա (զՀրեշտակս) վասն սաստկութեան. Եփիփ:*Բոցեղէն զուարթ նոյն, կամ պահապանացն (դրախտին). Խոր. հ-ին: Ե Պիտ: *Բոցեղէն փայլմամբ. Շար:

ԲՈՒ, բուոյ, ոց. գ. որ և ԲՈՒԲԵ. պար. պահ, պամ. Γλάυξ. Ulula, noctua. Թռչուն գիշերային՝ մեծագլուխ և ագեղ, տխուր ձայնիւ, բազմառեակ, բնակեալ առաւել յաւերակս, կամ ի բարձր տանիս. պայծառ. Տես Ղեւտ. ժա. 16: Օրէն. ժէ. 15: Ե Գաղաթ: *Գիշերայածուս բուն առ արծթեղն ի տուընջեան մրջեւ. Մագ. ծէ. լոմն հեգնաբար. որպէս և յասելն առաւկիս. *Բու հրեշտակ առաքեաց առ արծիս, և խնգրեաց զդուստր նորա հարսն, ասելով. դու տուընջեան քաղաքամարտիկ ես, և ես գիշերոյ. պատշաճիմք ի խնամելի. Մխ. առ:

Կամ Νυκτικώραξ. Corvus nocturnus. *Եղէ ես որպէս բու յաւերակի. Սղ. ճա. 8. որ այլուր դնի ի մեզ Ագեաւս, կամ Քաջահաս: *Նմանեցուցանէ զինքն բուոյ յաւերակի, քանզի և այս գիշերային հաւ է. Լմբ. սղ:

ԲՈՒԲԱ. գ. Նոյն ընդ Բու, մեծ կամ փոքր. այլ է և ԲՈՒԲԱԿ, զոր տեսցիս. *Անգղեղք և բուեբք պատեցան զինեւ. Ջեր. Նոբ: *Փոխանակ քաղցրաձայնութեանն երգոյն՝ այժմ բուեբք և տատպղունք դասագլուխք են. Լսպ. ծ:

ԲՈՒԲ, բբլոի. ա. Ἀμβλύς. Obtusus, hebes. Գեղ. պակասեալ ի սրութէ կամ ի սուրից. Նմանութիւն թանձրամիտ գանգ, գալ. ծանր, և մեղկ. վատ. գօսչ. գիւնք, տէսողն, ականջն, հանդարտ գաղտ. * Եւ թէ մրսոգդ ես բուոյ և գուղ, չնորհս զուստ մըն կեր և կուշ. Շ. այբ: * Ջսուրն (որպէս հուր), և զբուեին (որպէս հող). Նէս. ծն: *Հոտառելիքն՝ լուսատրոգոյն և մաքրագոյն (այսինքն նուիրք) քան զձաշակելիս և զշօշափելիս, և բուէ է և դըժուարատակ քան զտեսանելիս և զլսելիս. Փիլ. լին: *Մեղկ ճառագայթութիւնն (այսինքն ապաստանութիւնն) ասի բուէ. Երզն. տէր. որ հայի և ի յաջորդ նշ: (Իակ հոլովեցի՝ բուէի, կամ բուէին, ի բուէնանէ, բուէնանիւ, են ի բառս Բոյթ, կամ Բոյթն. Տես ի վեր անդր):

ԲՈՒԲ. Βαρύς, (որ և Վառ ձայն, այսինքն ծանր). βαρεία. Gravis. Ըստ քերականաց է մասն առոգանութեան, այսինքն ոլորակ հակադրեալ չեչտի՝ վայրաբերիչ ձայնի ծանրութիւն. և նշան նորա՝ որ նոյնպէս կոչի բուէ, է այս (՝). *Ոլորակք են երեք. չեչտ, բոյթ, պարոյկ. Թր. տէր:*Եւ զբարբառոցն սաստկուխս ոլորմանցն՝ եօթն դէպ եղև գոլ. չեչտ, բուէ, պարոյկ, թաւ, սուկ, երկար, սուղ-փէս. այսքան:

ԲՈՒԲ. Ἀμβλύς. Obtusus. Ըստ երկրաչափից՝ ասի անկիւնն այն՝ որ մեծ է կամ լայն և բաց քան զուղիղ անկիւնն. կամ որոյ չափ առաւելու քան զ90 աստիճանս. *(Անկիւնն) Թէ մեծ լինի քան զուղիղն՝ կոչի բուէ. և Թէ փոքր քան զուղիղն՝ կոչի սուր. Եւկղիդ:

ԲՈՒԹԱԿ, ի, ած. գ. (որպէս Թէ բոյթ փոքրիկ). Սամիքն, կամ ծակ գործին, զոր ագուցեալ ի սեպս նուագարանաց, և պատրեալ պնդեն կամ թուլացուցանեն զաղես, կամ զլեզու. ապի էալ. Լիխ. *(Քնարահարն) առեալ զպղինձի բուէնն ի ձեռն, և ձգէ ի ձեռին ի բոյթսն, և զլեզուն պնդէ, և գլուսէա ձիգան թուլացուցանէ. Ցոհ. զբիմ:

ԲՈՒԹԱԿ. որպէս ոմն. բօթա. Քուլայ, այսինքն իսկցեղէն անօթ յորում հալեն զզրահակալելիս. *Ժողովեա զպղծութեն և զբաժանուն ի բուէթակ, և արկ ի ներքոյ խարոյկ մեղմագին: Ա՛ռ զերկուս բուէթակս կաւակերտս, և դիր ի վերայ հրոյ. Ռ՚ԼԿ՚ԵՐ:

ԲՈՒԹԱՆԿԻՒՆ. ա. որ և ԲԹԱՆԿԻՒՆ. Ըստ երկրաչափից՝ Ունօղ զբուէ անկիւն. Ἀμβλυγώνιος. Obtusangulus, obtusum angulum habens. * Եռանկիւն բուէթանկիւն՝ այն, որ բուէ ունի զանկիւնն (կամ զմի յանկեանցն). Եւկղիդ:

ԲՈՒԹԵՂ. Տ. ՎԻԹՆ, որ և ՎԻԹ, ՎԱԻԿ. * Բուէղէն՝ փոքր եղջերու. Հին Բռ. իբր լտ. vitulus cervi.

ԲՈՒԻԱԿ, ի, ած. ա. Բուժիչ, բժըշկիչ. *Առաքինին՝ բժիշկ է ազգիս մերումս, և անշուշտ և ՃշմարիտԲուժիչ, չալատան. Փիլ. լին:

ԲՈՒԻԱ. (անստոյգ դիւրութեի). Տես ի բառն ԲՈՑ:

ԲՈՒԻԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Φαρμακευτικός. Բժշկողական, բուժիչ, բժշկարար, ազատարար. * Ի գեղոցն որ բուժականքն են՝ ներկայացուք են ապականողացն ընտանացեալք ի մարմնոսմ. Բրս. ծն: * Ջծածէ զնին ընդՀեռեւոյ բուժական դեղ հոգւոյ և մարմնոյ. Սկւ. իլ. աբմա: *Ջբուժական դեղն պատրաստէ. Լէ. ի՛ւ: *Ա՛յն որ բուժական մաքրութեան լինի. Պգաթ. փխ:*Բուժականք լինին ցաւոցն. Բրս. ծրի: * Բուժական բանիւն (՝ի խոր կորեալ զնկամուտ ինաւս՝ի որմէ աշակերտացն. Տծնակ:

ԲՈՒԻԱԿԱՆՆ. գ. Φαρμάκεια. Դեղ. * Ջհիւանդութիւնն, որչափ մեծագոյն վիշաս ոչ ունին, ոչ է պատրտ բուժականաւն գործել. Պգաթ. փխ:

ԲՈՒԻԱՆԱՔ, նաց. գ. Բուժուհի. Հրնաւք առողջութեիք կամ բժշկութեի. դեղ բուժական. գաւման. * Որպիսի՞ հնարեցայց բուժանս. զոր սպեղանիս կազմեցից իմոյ վիրաւորութեանս: Որպիսի՞ բուժանս հնարեցայց անպատում չարեաց. Պիտ:

ԲՈՒԻԱԵՄ, եցի. ն. Ἰγιάζω. Sano. Θεραπεύω, salvo. Բժշկել, ապաքինել, առողջացուցանել. փարատել զցաւս. աւդջացնել, լաւացնել. Ելիա Վերմէ. Եւի Եմէ. *Ջոր ոչ կարացին բուժել արիւսկան բժիշկքն. Խոր. Ե. 80: *Որբովք ապաչեցեալ զնծ՝ օգնականութիւն գտանիր բուժելոյ ի չարէն (լսկանաց դիւի). Եղնի: *Բժիշկ յայնժամ բուժէ զնաւրին, յորժամ զգիտուն չբժշկեալ ի բաց կորիցէ: կարող գիժուարակիր վիրացն բուժելոյ. Ոսկ. ծ. Ե. 10: Ե յհ. ա. 20: *Ղուկաս բժիշկ զաչխարհ ամենայն բուժէ յիւրաքանչիւրոցն ախտից. Պրոկ. Ներբ. ղ: *Թէ ոչ կակծեցուցանիր դեղոք ախտ աչացն բուժեցի, ոչ լուսաւորի. Շ. Նաւ:

ԲՈՒԻԵԼ. Διασώζω, ἐκαρπόζω, ἀφαιρέω, ἀφίημι. Salvo, servo, eripio, adimo, aufero; libero. Ի բաց փարատել զնր և է վտանգ, և ապրեցուցանել. վերծուցանել, պահել և ի բաց Թափել յամենայն չարեաց. խալըսել, օգթել, օգնել. Խելաս էնմէ, գոսբնաբմաթ, գայբրմաթ, Եաբմաթ. *Ի սպանող գեղոց՝ որք ի նենգութէ մարդկան կազմեցան, չէ հաւանցեալ և անդէն բուժէ (Թերևսկէն). Եղնի: *Արդ՝ փախուցեալ ի խոտորվայ արատչիր... և նեղեալ յոյժ, բազում խոստմունս նախատրարացն առնէր, Թէ ոք բուժեսցէ զնա յայնմանէ. Խոր. Ե. 71: *Ոչ զնոսա միայն կամեցաւ բուժել յերկիւղէն, այլ և զմտանիչն ածել յուղղութիւն. Ոսկ. Նաւ: *Բուժել զմեզ ի պիղծ ձեռաց քոց: Բուժեա զքեզ յառաջեկայ տանջանացն. Ճճ: *Տկար փայտ... ոչնչէ բուժէ զձեզ յանձրևոյն և ի կաթոյն. Նիս. Երգ:

Կր. Ապրել, ազատիլ, զերծանիլ. Խալըսիլ. գաբբնաբմաթ. *Ջոհնեա, և բուժեայ ի տանջանացդ՝ որ պատկին քեզ: Խնայեցէք ի ձեզ, և բուժեցարուք ի պատրաստելոցն ձեզ չարեաց. Ճճ: *Հաղիւ յերկիւղէն բուժեալք՝ ընդունին զնա ի նաւն. Կիւրղ. գանդ:

ԲՈՒԻԻԶ. իչք. ա. Բժշկիչ, բժիշկ. բուժական. առողջարար. ապրեցուցիչ, ն. *Աստուածպես կանոնօք փարթամացուցանել զկարգեալ բուժիչսն: Ջբուժիչսն ի բժշկութէ. Պիտ: *Իբրև զբուժիչ ախտից հոգւոյ և մարմնոյ. Յհ. իմ. ապ: *Բուժիչ ի մահուսնէ. Եղնի: *Ի յաղն բուժիչ ապետայն արկածիչ. Նար. ի: *Սա է մեզ բուժիչ, և պատճառ կենդանութեան. Շ. Բարբ: Տես և ՊԱՏՏՕՆԵՒՑ. զն յն. Θεραπεύων, է բուժիչ, և պաշտօնեայ:

ԲՈՒԻԻԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Բժշկութէ, և ազատութէ. *Ջխնդութէ առեցեր... բուժիկութեն. Թէոդ. Խ:

ԲՈՒԻԻՈՒՄՆ, ժման. գ. Բժշկիչն, և բժշկին. ազատութէ. *Փիտացեալ զախտ պատճառն՝ հնարին այնուհետեւ առ բուժուսին. Նանայ: *Ի քէն է բուժուսին ախտից. Վանակ: *Նոյն իշխանութիւն՝ որ զբուժուսին ախտիցն գործէ, և զվերսն հալածէ. Կիւրղ. վէ:

ԲՈՒԻԻՔ. Տ. ԲՈՑԻ:

ԲՈՒԻԻԱՆ, կամ ԲՐԻԻԱՆ, ի, ացի. գ. կարծի լինել նոյն ընդ ԲՈՒԻԻ, որպէս ազգ ինչ բուոյ. կամ Թէ նոյն ընդ Կասկամ, (որպէս Թէ՝ ձայնօղ, բոր բոր, ճակ ճակ, ևն.) *Բրբիճակ աղաղակէ կայս. և միւսն ասէ՝ կամ. ասկայն ոչ կայ, այլ Թռուցեալ այլուր երթայ. Աբ. առ:

ԲՈՒԻԻՃԵՆԻԿ. գ. Ազգ հումիից կամ խնկենեաց. պահար, կամ պահաբ. *Լինի ի ձենաց աշխարհին՝ դարիճենիկ... բուիճենիկ, և կասիմոն. Խոր. Ց. (տպ. բունիճենիկ):

ԲՈՒԼ. գ. որ և ՎՈՒԼ. Բառ լա. պ՞ւլ. որպէս կոնդակ. *Եւ նոցա բաղում ընորհս, զորս բուլն պապին ցուցանէ. Մաթ.ին:

ԲՈՒԽՏԱԿ. գ. Ազգ ծաղկան յերջանիկ արաբիա: Խոր. Ց:

ԲՈՒՆ, բնի, կամ բոյ, իւ կամ աւ, ից, իւք. գ. պրս. պ՞ւն. Στέλεχος. Truncus, stipes. καυλός, caulis, scapus. Հաստարան անկոյս և բուսոց՝ ի ներքին արմատոյ կամ ի կոճճէն մինչև ցբաժանումն ոստոց. հաւաստադիտակ ծառոյն որպէս ձող կամ սիւնակ. ծղօտ կամ եղէգն բուսոց. կոճղ, և ստեղն. * Բուն նորա ի հոտոյ ջրոյ ծաղկեացի. Ցոբ. ի՞. 8: *Ծառ յորժամ կորի ի բնէն: Ոչ արմատաքի խլեալ, այլ ի բնէ հատեալ: Որմանք ասեն, ի մի արմատոյ և ի բնի երկուք կին ծառք. Ի-սի՞ս: Վանակ. յոբ: Վ՞ր՞ն. ծն:

Նմանութիւ՝ Սիւնակ աշտանակի. ջահա-նին ի՞ւրը պաճուճանդանը. *Ճախարակեայ գործեացու զաշտանակն, զի բունն և ստեղունքն անդատին ի նմանէ իցէ: Զբունն և զստեղունս նորա: Եւ այս է կազմած աշտանակին, ձոյլ ոսկի բուն նորա. Ել. ի՞. 31: ի՞. 17: Թուոց. է. 4:

Եւ Κόντος. Hastile. Նիզակաբուն, սիդաքուն. ձող գեղարդեան, և դիշոյս, և խոյլ, ևն. *Բուն գեղարդան նորա իբրև զստորի ոստայնանկաց. ա. Ի՞գ. ծի՞. 7: *Բնաւ նիզակին Թուլգադոյ կոփահարքր զդլուխ նորա. Մ՞ար. երեց: *Բուն խաչին. Շ. Ի՞ր. Ա իշ՞յ: *Բուն (սեղան նոյ, այսինքն խարխսին կամ պատուանդան) ի չորից կանգնոց, և ի բնէն ի վեր ցեղջուբան կանգուն մի, և բունն յերկոտասան կանգնոյ ,, երր. ա՞ռիել (որ պէսպես մեկնի). Եվէ. ի՞գ. 15. 16: *Սանդուխ իմանալք զառաքինութիւն աստիճանան. իսկ բուն սանդխոյն (որպէս յենարան կամ կողմնակն) զոգիս մեր և զմարմինս. Վ՞ր՞ հց. ծէ:

ԲՈՒՆ. Φύσις. Natura. Բնութիւ. խառնութիւն. և նմանութիւ՝ Սկիզբն, արմատ, պատճառ, հիմն, աղբիւր. ծայր. գլուխ. հին իրք. բնիկք. և նախնիք. *Ի բուն իսկ իրացն ինչ ալ դնէ օրէնս, և տայ վճիռ. Ոե. ս. է. 26: *Բուն ոտամայ հող է յերկրէ: Դարձաւ անդրէն ի հող ի բուն իւր առաջին. Մ՞ծ. ի՞: *Որոյ հայհոյութիւնն ի բուն իսկ գնայ. Եվէ: *Ընդ բուն մեր չէին հաճոյ ի՞. Վ՞ր՞ն. ծն: *Ըստ նախանձայոյզ լինելոյ վասն բնոյն (այսինքն հին օրինաց) հալածեալ է իմ զաւետարանիչս նորոյն. Եփ՞ր. էի՞լ:

Ի ԲՈՒՆ. ՅՈՒՆ. իբր Ի գլուխ, կամ ցառարտ. ի ծայր. ի սպառ. ցվախճան. (լ՞. լտ. փի՞նի՞ս.) *Զմիւս այլ չաբաթն ի բուն կատարեր աղօթս չորս. Վ՞ր՞ հց. ծի՞: *Զի անշուշտ մինչև ի բուն գհատատարիմ սէրն ի մէջ Թագաւորութեանցն պահեսցեն. Ագաթ: *Ի՞չխանութիւնն հաստատուն եկաց ի բուն. Ոե. էս: *Ի՞ւսաւ. ի բուն իսկ զամենայն իմաստասիրական հանճարն. Հ=ց. Մարգ. ի՞ե: *Ոչ նոյնպէս կայր ցբուն: Զնոյն ունելովք մինչև ցբուն. Ոե. ս. է՞. 6. Ա՞ղ: *Աւնել և նոցա անօթս ինչ, այլ ոչ եթէ յոյնէ. և զոր աւնէին ոչ եթէ զնոյն ցբուն պարհել կարծեցեն, և ոչ սակաւ ինչ. Ոե. էս: *Ոչ զի սկիզբն միայն առնիցեմք, այլ մինչև ցբուն գնայցեմք. Ոե. էի՞ս:

Ի ԲՆՆ. Ἐκ φύσεως, φύσει, ἔκπαλαι, ἐκ μακροῦ, ἀρχῆθεν. Jam, jamdudum, ab initio, antiquitus, olim. այսինքն Անդրմանէ ի բնութէ. ի բնուստ. յարմատոյ. ի հիմանէ. ի սկզբանէ անտի. յառաջմէ կամ. ի վաղուց. առլընթան, պարընթան, ևվէլէկոպէս. *Որ ի բնէ անթլփատութենն է: Որ ոչ էին ի բնէ ճոճք: Որոց գառատասանն ի բնէ ոչ գատարկանայ. Հա՞. ի՞. 27: Գղ՞. ի՞. 8: ի՞. պէա՞. ի՞. 3: *Անգամին ի բնէ ամենևին բառնալցեն կարծիքն. Ոե՞. ֆի՞: *Ի բնէ մինչև ի կատարած: Սիբեր ևս ի բնէ զվարս միանձնութեն. Եա՞. պա՞. ի՞. 8: ի՞. 9: *Առաքեալք և աշակերտք ի բնէ աւանդեցին: Որպէս և էր կամ ի բնէ. Եա՞. փ: *Հրեայքն ի բնէ և այսր հպարտութե վարին. Ոե՞. հա՞: *Ի բնէ չար, կամ հակառակորդ. Ագաթ: Նար: Բա՞ղ: *Ի բնէ ունել. Եվէի: Եվէլ: *Լսել ի նմանէ զամենայն ի բնէ զմերոց իրաց աՀաւմն. Փարպ: *Որ էրն կամ ի բնէ անքաւ: Անգամին կամ ի բնէ և ի սկզբանէ. Նար: *Թերևս ի բնէ կամ այնպէս կոչեր անուն տեղւոյն՝. Կ՞ր՞ղ. ի՞գ: *Մէք ի բնէ մերմէ երկիր եմք բարիոք. Եփ՞ր. հա՞մաբ:

Ի ԲՆՄԷ. } Նոյն ընդ վ. *Եւ զբան
Ի ԲՆՈՎՔ. } վիշմանն յայտնեցից. վասն զի ի բնմէն իսկ և զսոքա յոյս յարութե առաքեալքն ոչ խուստավանեալ գնա (մոլորեալքն), ասիցեն, Թէ ՀԱՀ էր ի բնոջէ, բայց չէ ևս հայր. Կ՞ր՞ղ. գ՞ի:

ԲՈՒՆ. որպէս Բանակ կամ բնակութի. և գունդ և աղխ բանակի. *Ձանձն առնէին նոցա զկահ և զգլաստ, և զամենայն ինչս՝ որ մեացեալ էր ի բնի իւրեանց. Ա. Ի. Ե՞. 35. (յն. զկահն զքաղուա՞): Տես և ԲՆԱԴԻՐ: *Առեալ զամենայն զօրս իւր բնիւ, աղխիւ. Բ՞ղ. ի՞. 21: *Եւ լինկանէ ա՞ռեալ զբունն՝ որ ընդ իւր ձեռամբն էր, փութայր հասանէր ի տեղի պատերազմին. Ագաթ:

ԲՈՒՆ. ա. Φυσικός, ὁ κατὰ φύσιν, γνήσιος, αὐτός. Naturalis, genuinus, ipse, idipsum. ἕτερος, socius, familiaris. καίριος, tempestivus, opportunus. Բնական. որ ինչ է ի բնէ՝ ի բնութէ՝ ի ծնէ՝ ի բուսոյ բարուց. հին. վաղեմի. իսկ. իսկական. Էական. հարազատ. ընտանի. Ճշմարիտ. Ճշգրիտ. գիպտղ. նոյն իսկ ինքն. ա՞ւել, պա՞ւ, Խա՞ս, Է՞ղ. *Ի բուն ոստան ոչ խնայեաց: Ի բուն վայրենի ձիթենւոյ: Որ բունքն իսկ են: Ջի մեք բուն հրեայք եմք: Ի բուն իսկ երկինս: Ի վերայ բուն իսկ գլխոյն: Ի բուն Ճարտարապետ անգր հայի: Կարգեցաք ղքեզ ընդ բուն բարեկամն մեր: Աղբատն և ի բուն բարեկամէ անտի քակի. ևն: *Ջբուն ժամանակս յապաղել: Ոչ այժմ ինչ ասեմ, այլ և ի բնին իսկ ի զառիկ. Ոե՞. էս. Նէէս: *Ա՞յսպէս իսկ էր նա ի բուն ծնէ իւրմէ: Ի բուն քաղաքն: Բուն իսկ նախնեաց. Եա՞. պա՞. Ա՞ր: Իսկ Ե՞. Ի՞. Բ. 1. *Դառնալ ի կոմսունցն պարսից. քանզի էր երթեալ նա ի քաղաքն ի բուն նոցա ,, ին. պարսկաբաղաք, կամ բերաբելլիս: *Բուն բարի. Փիւ: Վ՞ր՞ն. ծն: *Ջհայաստան զատ և զբուն՝ քան զպիտակն և զօտար: Եա՞ ոչ մի ինչ ոչ է ընտանի և բուն (այսինքն մերձաւոր) իմասանով, բայց առաքինութիւնք: Առելի է զբունն յապագս սուրս (այսինքն զյանկա՞ւորս). Փիւ: *Ի բուն իսկ իւրն. Կ՞ր՞ն: *Ի բուն բնակութի. Նար: *Ջբուն հնոց և զնախինեացն բանս. Խոր: *Ջյորս զնուորս ի բուն յաւագացն. Եվէլ: *Որ բուն մերձաւորքն են: Մեք որ բուն անարգք եմք. Շ. Եփ՞ր: *Թէ և բուն տգէտ է. Լ՞ե. ոչ: Իսկ կամ՞ր. *Մինչև

'ի բուն կաստարումն երգոյն ո. խմն, մինչև ցվերջին:

ԲՈՒՆ. ց. Ցիրապէս. բնաւին. *Մեհենի յանկեցաղ կենացն, և խոպոպիս և բուն ասել, 'ի կործանմանէն. ՓԻԼ. ԼՒՆ: *Բուն 'ի ներս մնաս. Լ՚Ք. պորփ:

ԲՈՒՆԱՆԱՄ, ացայ. է. որ և ԲՈՒՆՆԱ. ՆԱՆԱԼ. 'ի բոյնս. որջանալ. 'ի խշտիս, իրօք կամ նմանութեաբ. *Ձագրորգ և մեծ քան զառաջինն բոյնան՝ բերասէն, յորում գտանեալ բունանան (կամ բունանայ) ճաշակ կերակրոյ: Իբրու լեզ 'ի լանջս բունանալ ա. թթուն. ՓԻԼ. ԼՒՆ: *Բունանայ յոմանցն կենդանիս, մանաւանդ 'ի մորդս փոփիկս կերացս: Ցորս բազմացեալ ասիս նախանձ. ձնոյ վասն բունանալոյն 'ի նմա չարին. ՆԻՍ. ՀԱՔ:

ԲՈՒՆԱՒՈՐՒՄ, նցայ. յ. Նոյն ընդ վ. *Ջատանն՝ յորում բունաւորեր (հարցասէ գան), 'ի հիմանց կործանել. Ս՚ԻՐ:

ԲՈՒՆԴՔ, կամ ԽՈՒՆԴ ԲՈՒՆԴՔ. Տ. ԽՆԴԲՈՒՆՔ:

ԲՈՒՆԵՄ, նցի. ն. Ջնահզել իրրև 'ի բոյն, որջացուցանել. բնակերցուցանել. *Ցանձինս իւրեանց բունեալ զիմիանս գառ. նուելեան. Շ. Ա: *Ջնախանձ 'ի սիրտ բունեալոցն. Ը. յե. ԽԷ:

ԲՈՒՆԵՄ, նցի. է. } Nocσάω. Nidifi-
ԲՈՒՆԻՄ, նցայ. յ. } co. որ և ԲՈՒՆԱՆԱՆԱԼ, ԲՈՒՆԱՒՈՐՒԼ. Նստել 'ի բոյն. բնակութեաբ առնել. որջանալ. բնականալ. Եսվա գօմագ, Եսվաբա օնօրմագ, օճագ էնմէ, ենէրնէմէ. *Իբրև զագանիս բունեալք 'ի քարաձերպս. ԵՐԵՄ. ԽԷ. 28: *Ընդ մարդիան 'ի հիման յատեանից բունեցաց. ՍԻՐ. ՈՒ. 16: *Ոչ այնուհետև 'ի նա մնանութեաբ օձն բունի. ԿԻՄԱԳ: *Ժողովէ բերէ նմա զծուխս բազմատս, և մոռանէն բունին 'ի միտս նորա. ՄՕԻ. ՃԻ: *Որ երկնալ բունեցաչ 'ի մերսում ժողովարանս. ՍԱՂ. ԻՒ. արմս: *Աճապարաստանութեան բունեալ 'ի հոգի ուրուք: Զի մի երբեք բունեալ 'ի մեզ զօրէն իժի ընտանացել զհոգիս մեր. ՍԱՓ. յՀ. Ե: Ն ա. ց. ՃՈ: *Սատանայ 'ի հոգիս մերազատրաց բունէ. ՁՀ. ԻՀ. ԷՀ: *Ի բերան և յաչս բունէին: Ախտք մարթեական գործոց բունեալ է յանձինս մեր. Լ՚Ք. ԻՀ. Ն ոչ: ՍՀՀ. ԻՒ: *Երրորդ բոյնք՝ ընդգունք. 'ի ատտա բունեալ են հոտատութիւնք. ՓԻԼ. ԼՒՆ:

ԲՈՒՆԻԿ. գ. Καλιά. Nidus, carea. Փոքրիկ կամ ազգաստ բոյն. Խոլաբերգ. *Ծիծառն յորժամ զատատացաց բունիկն կամուցի չինել. Վ՚Եզօր. Է: *Ծիծառն զիւր վարուցն բունիկն յորդաբոր. Լ՚ՈՓ. ՃԷ:

ԲՈՒՆԿԻՆ. ա. Իբր խոշոր խորշ: ՀԷՒ Բ:

ԲՈՒՆԳԱՆ, ի. ած. գ. որ և ԿՈՒՏԳԱՆ. Վերակացու երամակաց ձիոց. ձիապան. *Դնկրնիկին 'ի բունպանաց ատագէն ինդգրեալ իւր ասւր ձի, երևար զգունդն. ՈՒՈՒ:

ԲՈՒՐՁ. զբշոի, կամ ասց. գ. Κύστις. Vesica. որպէս փամփուշտ. խոլաբերք: գապագ. *Ի ձեռն Թոզոյն զբմնկիլին առ երկիմանութեան 'ի բուշան մնալ. Գ՚ՈՓ. ՓԻՒ:

ԲՈՒՐՁ. ած. Բշիկ. լտ. Բնտրտլս. Pustula. Φλύκταινα. Խոպոպուտ, պա. լար. ուռոյցք. պղպջակ. գապագնէի. խոլաբերք, տէօֆիսգ. *Եպէ մանկաստրաժամ.. նախ 'ի մէջ ձեռացն (գուցէ ցոյգիցն) բուշտ երեկեր. և այն էր նշանն. Մ՚ԻՒ. ասագ: *Հղատրուտիւնն նմանի բշտոյ լցեալ հնգամբ, որ գոռանայ յայնչէ ընդ պայթեանուլն. Ա՚ՈՓ. ՃՒ:

ԲՈՒՐՈՒ. բշտոյ կամ բուշ. ած. գ. Κονία. Calx. Նիւթ բանելոյ, այսինքն ծեփիլոյ. մանաւանդ սպիտակ ծեփոյ. զոր օրինակ կիր, գաճ. տիրեճ, տեճ, սարսճ. *Բշտանացն զնոսա բրով: Բանալիքը զնոսա բշտով. Օր. ԻԷ. ձ. Ե 4:

կամ Գիփոչ. Gypsum. սալը, սբշա պատ. ւշտը, սալը տիրեճ, ձիսս, ձիքս: Գալիան: Վարի. խէ. ձիս. ուր և ձիսէ գրի. *Ցաղագս բուշտին, որ է ձիպան ո: Ի տոսին բերի ասելն. *Ի սպիտակին՝ ոմանք ձիսն են, և ոմանք բուշ: Սպիտակին ոմն ձիսն է, և ոմն բուշ. Սահմ. ծէ: *Սպիտակութեն բուշ. Սարի. տհ: *Որպես կաթեին և ձեան և բուշ և կրոյ սպիտակ լինելն. Վ՚ՐՓ. տրչ:

Եբ որպես Նօթ. Միլտօն, միլտօց. Minium, rubrica. սիւլիկին, գինձեփրե, սերկինձ, սալս ինչ, յիւլի սարիս. գեղբալ պոյս. *Ոսկիոց բուռվ և կարմրացոյց զգոյն նոցա. Խմ. ծՓ. 14:

Եբ որպես Ապիկիթ. սբր. *Ամանաք, որ և ծեփեալ էր բուռվ. (սբշբ.) Վ՚ՐՓ հդ. Է:

ԲՈՒՐՆ, բուին կամ բուան, ամբ. բբռունք, ուանց, ամանք. գ. Δράξ. Pugillus, brancata. Աչի ձեռին ամփոփեալ. ձեռն բանօք կամ ըմբռնօք զինն. Բաա. ալեաձ, դասեամ. *Որչափ բուամբք մի ապբր 'ի սափորի: Առցէ բուամբք քահանային 'ի զոհէ յիշատակի նորա: Լաա է բուուն մի, կամ բարի է լինելի բուան միով՝ հանգստանամբ, քան զլինելի երկուց բուանց՝ Չանալով և յոժարութ ոգոյ. Է. ԼԳ. ծԷ. 12: Թաաց. Է. 26: ժէ. Փ. 6: *Լնուա զերկուս բուանգ. Լ՚Ք. ծղ: *Ջայս մի բուուն ԹԸՐՔ. Ջեալ ոսպն կերակրիւբ. Վ՚ՐՓ հդ. ծ՚Ա: *Որ պէս խոտ ասնեաց, որ մինչչև 'ի բուուն եգիեալ էր՝ չորացաւ. յորմէ ոչ լցաւ բուուն հնձողին. Լաագ. Է: *Բախեր բուամբն ըզ կուրծսն իւր. Հ=Ց. յոնիս. ծԷ:

Նմանութ, իշխանութիւն. կարողութիւն. աերութիւն. որ և ԶԵՈՒՆ ասի. *Ընդ բուամբ աղքայի 'ի սպաս զոհիցն պաշտել զայն. Է. ՀԱ. Փ. 6: *Ջերկիրս ամենայն 'ի բուին իւրում ունի. Կ՚Ա. Բ: *Որ զերկնից և զերկրի պարգև 'ի բուին ունի. Խաբ: *Բաքիքն յուսով ևերթ էին և յետս մնալու, և կալոքն անգէն 'ի բուան. Ոսի. ՆԲբ: *Իբրև 'ի բուան իւրում էր ճաշակ արեանն գալեայ, որով ծայրաւին էր (սաաւուղ), և ոչ գիտաց. Եփբ. համաբ: *(Գողն) 'ի բուան ան. կեալ չլինիցի մահապարտ. Եղնիկ: *Նոյ ըսկզբն գինի և անկանէր 'ի բուան քնոյ ո. յն. սայր զանձն քնոյ. Ոսի. Վ:

ԲՈՒՆՈՒ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Ἐπιλαμβάνομαι, ἀναλαμβάνομαι, περιλαμβάνω, ἅπτω. Apprehendo, suscipio, aggredior, tango. Ձեռն արկանել. ձեռնարկել. ըմբռնել, չօշափել. և Սկսանել. ձեռնամուխ լինել. յօժարիլ. ընդգրկիլ. յարել. զհետ լինել. յետ գնալ. ետևն. փոխել. բանել, խոնիբ. ակոխ. եւ վերջագ. պատ. լար. ուռոյցք. պղպջակ. գապագնէի. խոլաբերք, տէօֆիսգ. *Եպէ մանկաստրաժամ.. նախ 'ի մէջ ձեռացն (գուցէ ցոյգիցն) բուշտ երեկեր. և այն էր նշանն. Մ՚ԻՒ. ասագ: *Հղատրուտիւնն նմանի բշտոյ լցեալ հնգամբ, որ գոռանայ յայնչէ ընդ պայթեանուլն. Ա՚ՈՓ. ՃՒ:

հարկանել խնգալով: Զօրէն չղիմացից զմիանց բուան հարեալ ունին. Փիլ: *Բուան հարի զգործոյ՝ որ 'ի վեր է քան զարժան իմ. Լ՚Ք. ոչ: *Բուան հարկանել 'ի կին, կամ 'ի տախտակ նաւին. 'ի նա. յառաւելն. 'ի միկնուքի. Խոր: Շ. Ա: Վ՚ՐՓ հդ. Ե. ԻԷ: Գե. ես: *Բուան հարկանել առաքինի վարուց, կամ հնազանդութեաբ, կամ բանից. Շ. Բ: Վ՚ՐՓ հդ. ԻԷ: Ոսի. ը: *Բուան հարկանել զնաւագործս. կամ 'ի խիտ առ խիտ ապացուցէ. կի Ցորմէ բուան հարեալ: Բուան հարկանիցէ զմի 'ի յոստոց ծառոյն. Իգն: Լ՚Ք. պորփ: Վ՚ՐՓ. պմ: Սարփ. ա. յհ. Է:

Ի ԲՈՒՆՆ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. } ՁԲՈՒՆՆ ԱՁԵԼ, կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. } Καταλαμβάνω, συλλαμβάνω, χειρόω. Occupo, comprehendo, subigo, domo, էն. Ի ձեռս բերել. ըմբռնել. բուան հարկանել. խշտիլ. սիրել. ափ յգէլ էռանել, ափ առնել. ելն ելելիրմէ, դասեմագ, վագէ էնմէ. *Երթեալ 'ի բուան առնուլ զնոսա: Զամենայն քաղաքն 'ի բուան առնայր, կի սրկանէր. Է. Ա. ծԷ. 39: ա. Ա. Է. 28: *Զերասանակ 'ի բուան առեալ. ՓԻԼ. ԼՒ. Է. 115: Խոր. Փ. 58: *Որպէս զանգոր ազայ 'ի բուան առցուք: Հրամայեն տայր 'ի բուան առնուլ զնոսա. Խոր. ա. 26: Է. 18: *Ի բուան առնու զսովորական առաքինութիւնն. Վ՚ԴՒ. ծՒ: *Որ զբաամբ ածելոց խակ է զմեծ վիշապն. ԳՕԲ. Փ. 8: *Զբբաամբ ածել, զի լցուկ զիմոն ցանկութեան խորոյ. Խոր. ա. 14: *Զանայր զբաամբ արկանել զոհիս. Է. Ա. Է. 34:

Ի ԲՈՒՆ ՈՒՆԵԼ կամ ԴՆԵԼ ԶՈՓԻ. այսինքն 'ի վտանգ մահու գնել զանձն. *Զոգիան 'ի բուին ունել և 'ի սպանութեի մբաարերսլ. Ոսի. ԼԷԲ: *Կալեալ 'ի բուին զոգի համ 'ի բաց մերժելոյն զերկիւղ Թագաւորացս. Փորգ:

ԲՈՒՈՒՆ. գ. Βία, δύναμις, κράτος. Violentia, vis, injuria. և բայիւ, ἀναβιάζομαι, ἀδικέω, էն. Բռնութիւն. հարատաևարութիւն. զրկանք. և Ուժգնութիւն. սաստկութիւն. ոյժ, ձեռք. *Բուան է ինձ 'ի քէն: Բուան առնես ժողովրդեան քոմ. Ծն. ծԷ. 5: Եւ. Է. 10: *Ոչ իշխէին բուան ինչ գործել նմա. Շ. Ա: *Սատանայ կազդոյն հալածանաբ բուան 'ի վերայ ե. գեալ՝ զչիսախատեայն ատեր. Է. Ա. ծԷ. 23: *Եթէ 'ի բուան ապաստան կամիցի լինել. այսինքն բռնանալ. կանն:

Եբ ապ Բուան առնօզ. ածաի ԲՈՒՈՒՆ ԼՒՆԵԼ, ի Բռնանալ 'ի վերայ. հարատաևարել. անիրաւել. զրկել. բռնի տիրել. նուաճել. նկուն առնել. *Մի բուան լինիցիս անանկի. Աաա. ԼԷ. 22: ԼԷ. 15: *Բուան եգեն արքայութեի հարցն իսոց. Ա. Ա. Ե. 3: *Եբ մարդոյ բուան ոչ լինիցի: Ոչ ևս բուան լիցին իշխանք ուրուցն իսրայելի ժողովրդեան իսոա. Եփէ. ծԷ. 7: ԽԷ. 8:

ԲՈՒՈՒՆ, բուան, բուունք. ա. գ. Τύραννος. Tyrannus (լծ. հյ. ածր), dominator, imperator. Իշխող զօրութիւն. իշխան, հզօր. Ճոխ և զօրաւոր ոք ածր. բբաևաւոր, բռնակալ. ինքնակալ. Թագաւոր. *Ո՛վ բուան, գիտեմ, զի ոչ ունիս հանգիստ. Լ՚Ք. ԻՀ: *Աա ձեզ, ով բուունք, են րանք իմ: Բուունք ժողովգաց: Բուունք սակալիք: Բուունք լինէ ունին զերկիր. ևն: *Որոմ ոչ ոք կարեր 'ի բուանց և յիշխանաց ընդգեմ գառնալ. Ոսի. Ե: *Ընդ և յերկրի բուունք բռնագասչեք փոքուց. Նաբ. ծԷ:

ԲՈՒՅՆ. Βιαστής, βίαιος, ἰσχυρός. Violentus, fortis. Հզօր · զօրեղ · կորովի · ուժգին · ուժգին. սաստիկ · և բռնական · խրթիմ, ահաւիկ, խիստ · զօրս , էավօղ , դեկին · *Աճ հզօր և բուռն · փիլ· բագն : *Զյան. գուշն զբուռն արքայն սասուկ զիարատուն. ձ . Ղ · Ք . 4 : *Ա՛յնպիսի գեղեցկի, այնպիսի սոյ բռան (այսինքն սամփսոնի) կարաց յաղթել. Ոսկ · ի հերոդ : *Զբռունս աշխարհի , այսինքն զպատերազմօղս . Եէր . օրին : *Բուռն մուրտակցաց : Մոլորութիւն բուռն վարդապետ . Նար : *Արքայութիւն երկնից բռնադատի , և բռունք յափշտակեն զնա. Մրթ . ժ . 12 : *Գեղեցիկ պատմուճանաւ , և բուռն՝ զօրութիւ. Եռ · կ . 1 : *Բուռն են ցաւք քո· Երեմ · լ · 15 : *Որոգայթ բուռն են առն չըմոնչք իւր . Առակ · ե . 2 : *Բուռն կազմութիւ : Բուռն ոսկերօք . Ագաթ : *Բուռն կապանօք նեղչել. փարպ : *Բուռն գաւազանին : Բուռն կապանօք . Նար : *Բուռն տեսութիւ. Լմբ . ապ : *Զասայեալս բուռն զօրութիւ քան թշնամանչացն ձայնիկ՝ խնամալն է մեզ կիմ զօրաւոր զօրութիւ , կամ ամենևիմբ զօրութիւ , կիմ առաւել զօրութիւ . Վահր . համբ : *Ցաղտագ բուռն մահուան զոր ինչ պարտ է պատուհաս լինել՝ օրինագրեցաւ . Պղատ . օրին . ի :

ԲՈՒՅՆ . ն . Բռնադոյն · ուժգին · զօրագոյն . ահել զօրութիւ . և բռնի . գժուալաւ . հազիւ . զօտւօ ՝ ՝ էրգով՝ և զօտով , ճնդով . *Եւ լինքեանք իւրեանց նեամբք լի բարկութիւք զաչս թշնամեացն բռուն գնալ կալեալ առ հասարակ ի կուրութի գարձուցանէին . է . Ղ . ք . 30 : *Գեղով վայելչուչ՝ բուն ընձանայ անմարմնոցդ առաջի . Լմբ . համբ : *Առաւել ևս բուռն աստի կեան . ճ . Ա : *Աւե ցնա հրեայն (բռժիչն) . ոչ ե հնար այամ լինել . բուռն (այսինքն մեծ իմն է և գժուարին) , թէ լնցի հոգիդ քո ՝ի քեզ այսօր . ճճ . Լբ · էբ :

ԲՈՒՅՆԱԼԻՐ . ա . Որպես բռնալեր . որ ինչ լնու զբուռն ձեռին . *Բուռնալեր սրայիւ իրձռնք . Եէր . պՀ :

ԲՈՒՅԱՔԵՐ , ի , էց կամ ից . ա . Որ բիւրկ՝ այսինքն բղխէ զբոյս . *Գարուն բուսաքեր : ի գարուն բուսաքերս և ծաղկաբերս . Ագաթ : *Զերկիրս նորոգեցեր բուսաքեր ծաղկազարդ յօրինուածովք . Գհ . (որ հայն և ՝ի յայլորդ նշ .)

Եւ ա . փ . Բերեալ այսինքն բղխեալ ՝ի բուսոյ . բուսածին . և կամ Ծառ , առնկ , փայտ . *Ձիաւորեալ ոչ միայն ՝ի վերայ բուսաքեր արմատոյն (փայտի խաչին) : Որ եբարձ զիշխաքեր անիծադրութի բուսաքերին (ծառոյն գիտութե) . Շար : *Ամենայն բուսաքերք՝ ժամանակաւ ունին բերել զպտուղն (այսինքն տունկք) . Ագաթ :

ԲՈՒՅՆԱՃԴԵՍ . ի , էց . ա . ս . Ճգեցեալ այսինքն զարգարեալ բուսովք և տնկօք . *Ճլեռնային և զդաշտային վայրըս առ հասարակ բուսաղգեստ և ծաղկազարդ գնդէցուցանէ . Պիտ :

ԲՈՒՅԱՃԻՆ , ծնի , նաց . ա . Ծնեալ ՝ի բուսոյ . բուսաքեր . *Խոսէր ՝ի մէջ բուսաճնին մարեւոյն . Թէոդոր . Խլ :

ԲՈՒՅԱՆ , ի , ից . գ . Բուսուկ . բոյս . տունկ . ծառ . ոստ և սաղարթ . պիՀճ . փիլիպ . փիփան , փալ , ազաձ . *Ցոքնազանն վերաքերէի բուսական : Քաջուղէշ բուսականք հրձռուէի : Խրթև զաերևսիսան ՝ի բուսական՝ ՝ի գնացս Հուրց . Պիտ : * (Ըստ գիսակացն սամփսոնի) եղեն բուսակք նորոգ և կենդանի՝ պատրաստք եղեալ , ՝ի գլխոյ ժողովգեանն . Եղիշ . էտ :

ԲՈՒՅԱՆԱԿԱՆ , ի , ից . ա . գ . լծ . յն . Βοτανικός, κή , κόν , (ἀπὸ βοή, βοῦς .) Herbarius , botanicus , vegetabilis. Սեպհական բուսոց . անկական . որ ինչ բուսանի . և իրք բուսեաղք . *Սերմանեաց ՝ի նմա ըղբուսական զօրութի կենացն հասի . Եղիշ . էտ : *Զկնի բուսական խոտոյ և ծառոց . Վրդն . ծն : *Նիւթական աշխարհս յաւելուածոյ թառ զկատարելութի իւր՝ նախ բուսականաջն . Աբէ :

ԲՈՒՅԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Սպփսոյ , σύμφυτος. Simul plantatus , insitus . ի միասին բուսեալ . տնկակից . բնակից . *Բըբնութի սայ բուսոց և տնկոց սիրել զսեպհ և զբուսակիցս , և տասէ . Ոսկիփոր : Վրփ հդ . յ : *Աճ ՝ի մարմնում ոչ առածոյ գործովք , որպես ՝ի ձեռն մարգարէին . այլ բուսակից ինքեան և միաւորեալ ներկայացեալ զմարդն . Բրս . ծն . յորմէ և Աստղ . ճ . 21 :

ԲՈՒՅԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Բուսակիցն գոլ . տնկակցութի . *Ի մտաց , ՝ի հոգւոյ և ՝ի մարմնոյ բուսակցութէ . Վրդն . ղ՝ · փ :

ԲՈՒՅԱՆԻՄ , սայ , սիր . յ . (ըծ . յն . φῦω, φύσω , φύομαι , ἀναφύω , ἀναφύομαι , παραφύομαι , βλαστάνω , ἀναβλαστέω , ἀνατέλλω. Pullulo , germino , nascor , orior , ևն . Ցալ զբոյս իւր ՝ի գուրս ընձիւղիլ . բոլ բոլթիլ . բուսանիլ . պիՀճ . փ . վերփէն . *Զամենայն խոտ վայրի՝ մինչչև բուսեալ էր : Բուսաս խոտն : Սերմանիքն բուսանիցին : Ընդ բուսանելն չորացաս . Բուսցի ՝ի նմա փուշ , կիմ փայտ փշաքեր : Մի սերմանեսցէ , և մի բուսցի : Թաւփ առ Թուփ բուսեալ . ևն :

ՆմանուԹիւ ասի . *Ի պտղոյ արդ արուեբուսանի ծառ կենաց : Բուսցին իբրև զսեղ իբաւունք ՝ի կորդ ագարակի : Ի բուսանելն մեզաւորաց որպես խոտ : Ճշմարտութիւնն յերկրէ բուսաս : Եւ ոչ ՝ի լերանց բուսաս նիցին ցաւք . ևն : կամ *Մի ոք ՝ի ձէնջ արմատ ՝ի վեր բուսեալ դառնութիւ ,, : կամ *Սկսաս մազ գլխոյ նորա բուսանել . ևն : *Բուսանել բուսանին մարմինք նոցա . Ագաթ :

Եւ ևս լայնաբար՝ իբր Ցառաջագայիլ . արտադրիլ . ծնանիլ . ծագիլ . ՝ի վեր երևիլ . սերիլ . աճիլ . *Նոյնժամայն բուսաս ցաւ յորովայնի նորա , և սկսաս տապել . Եսա . պամ . ա . 10 : *Ի դադաբել մարմնոյ ՝ի ծփանաց ոգւոյն՝ ազգի ազգի ցնորք առ աչօք բուսանին . կնբղ . Ի֊ : *Որ մինչև ցչրհեղեղն բուսեալք եղեն (ծնունդք ադամայ) : Բուսանի յայսմանէ և միւս ևս այլ մեծ չար : Ցորմէ և աւանեն ցոն բուսանի գաւազ ամպարհասաճոռն : Մինչև Թողեալ է , զոր առաջի արկեալ է՝ կռիս , այլ բուսանի . փիլ : *Բիւր չարիք բուսանին ՝ի գրոց ոգիտութէ . Ոսկ . հա : *Որ բուսանելոցն էր հակառակ ճշմարտութէ . Վրդն . ծն : *Լեառն ուղղորդ ՝ի յերկրէ բուսեալ . խոբ . ա . 11 : *Ուր աղբիւրք բուսանին (այսինքն սկսանին բղխել) . ճ . Թ :

ԲՈՒՅԱՐՁԱԿ , ի , ից . ա . Որ բոյս արձակէ յիւրմէ . բուսաքեր . և Ցուսթի . *Անգք բուսարձակք , և վիճակք պտղալցեք : Անգս բուսարձակս , և վիճակս պտղալցես . Վէյօր . ք : Տծնայ :

ԲՈՒՅԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Արձակել զբոյս . բուսացանել , և բուսանել . *Որպէս անձրև կանուխ բուսացանէ զարմսիս , և անագան սնուցանէ , նոյնպէս լսան ուղիքն իսրայէլի զաւազինն (օրէնս) ՝ի բուսարձակուի , և զերկրորդս ՝ի սնունդ և ՝ի պաղաքերութիւն . Վրդն . օրէն :

ԲՈՒՅԱՂՕՐԷՆ . ՛ . Իբրև բուսամատ . ըստ օրինի բուսականաց . * Աձեաց բուսաղօրէն եօթնագիսակ հեր գլխոյ նորա . Եղիշ . էտ :

ԲՈՒՅԱՈՒԿ . գ . որ և ԲՈՒՅԱԿ . Բոյս և ծնունդ չոր և ե կարգի . *Սինչև ՝ի բուսուկ որ բուսանիցի յորմ . Եէր . ԹԿ : * Գլուխ նշանակ մտաց . և ՝ի նմանէ յառաջ եկեալ բուսուկք իմատուցին : Ոչ ձակեզ պատարագէ այ նախ զինքնածին բուսուկսն , և ապա զայլսն յանանցն և ՝ի նիւթոցն . Վրդն . Ի֊ : *Զամենայն ուսեալորդ բուսուկս որոմանցն չարութեան ՝ի բաց խլէր . Վրդն . էրգ : Տծնայ : *Զաւելորդ զբուսուկսն ՝ի բաց հատանել (հոգևոր Թլփատութէ) : Եւ աւելորդ բուսուկքն են անոգի կարծիք . փիլ . լբ :

ԲՈՒՅՈՒՄՆ , սան , անց . ա . Βλαστή . Pullulatio, germinatio . Բուսանէլն (ըստ ամենայն առման) . *Թէ այդպէս էր , ըզմեռեալն փայտիցն ՝ի բուսումն ածէր . Նիւս . կաղ : *Աղբերաց բղխմունք , և ելք գետոց , և բուսմունք ծառոց . Աբէսփ . Ե : *Չկնի բուսոց և ծառք առին հրաման բուսման : Անդ՝ ուր ոսկին է աղնիւն , որ բուսմամբ է , զոր պահեն մրջմունք : Ոսկին եփազայ , որ բուսմամբ է՝ աղնիւ քան զսմենայն ոսկի . Վրդն . ծն . Ե երգ : *Իակ վիշապայն բուսումն է այս . խոբ . ա . 31 :

ԲՈՒՅՈՒՑԱՆԵՄ , սուցի , սո . գ . Ἀνατέλλω , ἐξανατέλλω . Germinare facio , germino , produco . Տալ բուսանիել . պատճառիլ զբուսումն որ և է օրինակաւ . ընել որ բուսնի . պիՀրիմֆե . *Բուսոյց ևս տէր ամէն յերկրէ զամենայն ծառ . Ծն . բ . 9 : *Բուսուցեր զնոսա ՝ի լերինս . Սղ . ճգ . 10 : *Ընդ առաջ եկեալ ձէզ՝ իւրաքանչիւր Թևս բուսուցանէ . Եղիշ . է :

Առաւել , Βλαστάνω . Profero . Ընձիղէլ . բողբոջիլ և արտադրել . ՝ի վեր բղխոյ , և որ ինչ նման է բուսոյ . ՝ի վեր բղխել կիմ տալ . Բասողընել . պիՀրիմֆե . *Փոշ և տատասկ բուսուսցէ քեզ : Բուսոյց երկիր զպտուղ իւր . ևն : *Ապականեաւ գհող , զի մի՛ բուսուսցէ զդալարի . Եղիշ . է : *Դալար բուսուցանել : Ոչ ինչ բուսուցանել : Իբրև զքաջահող և արգասաւոր վայր երկրի բուսոյց առաքինութիւն և գեղեցիկ գործս : Ցուկք եղջիւրս բուսուցեալ՝ անդէն եղջիւր ածեն . փիլ . խ՝ապան :

ԲՈՒՅՍՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց . ա . որ ասի և ԲՈՒՅՍՈՂ . այսինքն Բուսուցանող . Ո՛վ ան սերմն երկրին , և բուսուցչի պտուղ փրկութե . Պղատ . յ :

ԲՈՒՅՍ , կամ ՊԻՍՏ . փ . պ . Բասոդէր , պիսդ . պասսէդ , վիսսէդ . Κοράλιον. Corallium. Գոհար ծովային՝ իբր բոյս քարացեալ . Տէր ձան , ծալ Տէրձան : Բծչէրն : ուր և գրի *Պիտ , մարձանին տակն ,, :

ԲՈՒՏ , կամ բտի . գ . (յորմէ խոտուտուտ , Բտել , ևն . լծ . ընդ ուտ . խոտ , բուծ կամ բոյծ .) *Ἔδεσμα , χόρτασμα . Esca , pabulum . Ճարակ . ուտելիք կենդանեաց . կեր . կերակուր . Եէյէձէ , Եէմ , գբփա . *Բուտ և բիր և բեան իշոյ . Սէբ . լ . կամ լՀ . 25 : *Անողորկ բուտ . Եսփէր . է : *Զյորագոյն և զանողորկ բուտն յանձին ստացեալ . Սոլ :

ՆմանուԹիւ իւիք ասի . *Զբաժանումն առնել անխտիր , զկին յառնէ , և զայր ՝ի կնոջէ . և զայն բուտն՝ վասն գահենան ի

միոյ ,, · այն է ապրուստ 'ի ձեռն կաշա-
ռոյ · Ջէր · Ծուխ : *Եհեռ 'ի ձոր մի բուս
քար , կարծեց Թէ պահիր է . . . Մի՛ ան-
կանիր 'ի բուս մեղայ · Ոսկիփոր :

ԲՈՒՏ, կամ ԷՔՈՒՏ· գ· Բառ անստոյգ
և ռամկական · Տ· ՀԻՊՆԻՒՏ · *կամ քորե-
պիսկոպոսի , կամ պերէտուտն · և պե-
բետուտ է , որ այժմ է բուտ · Մխ· գ·
(իսկ Ռուտամքը, տես 'ի բառն ԲՈՑՏ :)

ԲՈՒՐԱՋՈՒԱՐԹ· ա · Որոյ բուրումն
է զուարթացուցիչ · *Հոտ բուրաջուարէթ ·
Նար · գաղ :

ԲՈՒՐԱՆՈՑ , ի , աց · գ · Անօթ բուր-
ման խնկոց , որպէս տաշտ կամ բուրուառ ·
պահարոցի , պատիճ կամ · *Երկու բուրա-
նոցք կայծակնաձուրք · Նար · ը :

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ , ի , աց · գ · Παράδεισος ,
χήπος. Paradisus , hortus . Տեղի՝ ուր
բուրեն 'ի ծաղկանց և 'ի պտղոց հոտք անու-
շից · նոյն ընդ ձայնիս Պարտէզ՝ ծառոց և
ծաղկանց · որ և ԴՐԱԽՏ · յն · Բարձրաբերձ ·
պ· Քիւրեղէն, պոյիւրան, պիւռան, պոռտան ·
*Իբրև զբուրաստանս առ գետովք : Հո-
վուեր 'ի բուրաստանս Թագոց · Իէ· 26 :
Երգ · Ը· 1 : *Որ պատուէն է , նոյն և բու-
րաստան կոչի · Նար · Երգ : *Ջիներ է դրախ-
տին · Ծառ վայր , զոր ծաղկոց և բուրա-
ստան կուչեն , ծաղկուա վայրք, և բուրմունք
անուշահոտ վայելմանց · Վ դրն · ծն : *Ա-
զաւէտեան բուրաստանք ծաղկոցացն · Եղիս
Ը : *Ցարբուցմունս բուրաստանաց և ծաղ-
կոցաց · Խոր· ա· 15 : *Սաղարթացեալ բու-
րաստանօք · Մագ · ծէ :

ՆմանուԹ , Λειμών. Pratum · որ և
ՄԱՐԳ · *Բուրաստան անկեալ աստեղաց
բաղմաց · Պիտիր : *Տնկեաւ յայսմ ամենայնի
բուրաստանիս (հարանցն վարուց) · Վրք
հց · ա :

ԲՈՒՐԱՍՏՑՆ ասի և Արուարձան քա-
ղաքի , որպէս գլն · Բրօմպիօն · Προάστειον .
Suburbium . Վորբ , վորօ , *Տացեն
վևտայուցն քաղաքս բնակուԹեաց , և բու-
րաստանս շուրջ զքաղաքօք իւրեանց : Եւ
գնոսա, և զբուրաստանս իւրեանց · Թագ ·
Ի· 2 :

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԱՏԵՍԱԿ , ի , աց · ա ·
Ուշող զտեսիլ բուրաստանի · Նման դրախ-
տի · *Յաւուրսն ամենակալ բուրաստա-
նատեսակ ժամանեալ աշխարհն : Յառա-
ջին ամենակալ բուրաստանատեսական յեղա-
նակել · Խոր · Վրդվ : Մամբր :

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԵԱԼ · Որպէս բուրաս-
տան ծաղկեալ · *Զբուրաստանեալ աւետ
սաբանատունկ մանկունս եկեղեցւոյ : Ի
մանալն է զեկեղեցւոյ բուրաստանեալ ման-
կունս · Թէոդոր · 'ի յոյն :

✓ ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԵԱՑՔ , եայց կամ եաց ·
Իբր Բուրաստանք · պարտէզք · *Աւետ
հօրն սապար՝ զծառս բուրաստանեացն հա-
ստատ յերկիր ընկենոյր · Խոր · պոէտ :

ԲՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , յցուցի · Ն · որ և
ԲՈՒՐԻԲՑՈՒՑԱՆԵԼ · Տալ բուրել · ծխել ·
Բուրէցնել, Խնկել · *Բառնայր զբով կրա-
կին , որով զնուն բուրացուցանէին · Ա
սոզ · Ք · 29 :

ԲՈՒՐԳՆ , բրգան , բրգունք , գանց ·
գ · (որ և յն · լտ· էքուզօս , պուռնուս · Թ ·
պիրճ , պուռճ , պիրնճ ·) Πύργος (իբր
հրաձէն) · Burgus . Աշտարակ և Շինուած
բարձր 'ի նմանուԹիւն աշտարակի · գուէ ·
*Ընդ բրգունան 'ի կողմանն ազդեալ · ա·
Ի · ծՂ· 10 : *Զբարձրաբերձ զբուրգունն
(քաթելոնի) · Եսա · իր · ա· : *Ցառաջ քան
զբուրգն · Խոր · ա· 5 : *Ի լինել նախակոր-
ծանն և վաւաստատականն բրգան · Նար ·
Խ : *Եվ 'ի վերայ բարձրաւանդակ բրգան
միոջ· ճ · Ա : *Լերինք և բլուրք՝ հիմունք
և բրգունք աշխարհի են · Վրդն · ծն :

Եբ Πυραμὶς , ίδος. Pyramis . որ և Գի-
ԲԱԹԻՈ տես · կոնծող բրգաձև կիր հրաձև ·
Ֆէիւէի դաշ, ֆիզոբ դաշը · *Կանգնեաց 'ի
վերայ նորա բրգունս դեմ ընդդէմ. ա · Ի ·
ծՁ· 28 :

ԲՈՒՐԴ , բրդոյ , ոց · գ · Ἔριον . Lana . Աար · գէլմն · գզաթ · Թաւ մազ ·
եօն , էխան , էսֆաֆ , էսֆաղը · *Առեալ զա-
րիւն՝ ջրով և բրդով սր· կեաց · Եբր · Ի·
19 : *Դիր զվին կապերտոդ և զբուրդսդ
(կամ զբուրդդ) ընդ անձովք · Երեմ ·
ԼԸ· 12 : *Որպէս զբուրդ պարզեալ 'ի սան-
դրէ՝ յատակեցի · Ոսկ · գծ :

ԲՈՒՐԵՄ , եցի · Ն · Տալ զբոյր կամ
զբուրումն · արտաքս ծաւալել զհոտ կամ
զչոգի և զծուխ · ըստ յն · բլնել , և կա-
Թեցուցանել · Փնա , στάζω . *Բուրեն զա-
նուշահոտուԹիւն , կամ վմուռս լիուԹեան ·
Երգ · Ե· 13 : *Բանաւոր բուսոց բուրեալ
զանուշահոտուԹիւն : ՋյարուԹե բուրել
զհոտ · Խոր · Կռիվ :

Խակ ւ· և ւ · Բղխել և ծաւալիլ հո-
տոյ , և հոտաւէտ իրաց · ըստ յն · 'ի վեր
գալ , վերբերիլ · Ἀναβαίνω, ἀνάγω. *Եցէք
շարաւ նորա , և բուրեսցէ հոտ նորա · Ցո-
վել · Ե· 20 : *Ցորմէ բուրէ և բուրի սաստիկ
ժանդահոտուԹիւն · Մանգ · Ի· : *Նմխաշուէնչ
կծուումի ինչ 'ի փորե 'ի վեր բուրիցէ ·
Ոսկ · յհ · ա· 1 : *Ցոյոց բուրբր հոտ ա-
նոյշ , Հոտ բուրեաց : Ի քէն բուրեաց ·
փաբող : Խոր · Կռիվ : Աչաղի · Բաղէր : *Իբր
պղտրեալ խունկն : Ցերեսս բոյոյ բուրե-
լոյ ինկոյն : Խնկեսցի , բուրեսցի · Նար :
*Քանզի հոտ անուշից բուրեցայք 'ի քո ·
Շար : *Հոտոտելեացս բուրեսցի հոտ կե-
նաց քոց · Մխ · ոչ :

ԲՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ · Տ · ԲՈՒՐՑՈՒ-
ՑԱՆԵԼ , և ԲՈՒՐՆԼ · ն · *Զմարմինն խնկե-
լով՝ անուշահոտուԹեամբ բուրեցուցանէ ·
Նխա · երգ : *Ա յնու օծանիմք , յորժամ
մկրտեցաքն, գեղեցիկ իմն բուրել հոտ հոգե-
ւոր անուշուԹեն · և ևս յառաջ բուրե-
ցուցանել՝ մերոյ փուԹոյ գործ լինիցի ·
Ոսկ · ա· փիմ · յն · ἀποπνέω , 'ի դուրս
չնչել :

ԲՈՒՐԻԶ · Ա յսինքն Բուրօղ · *Անու-
շահոտուԹ բուրիչ : Բանիկ սղօԹիցս բուս-
րիչ · Եպիփ · Խ· Լ՚ · պոէտ :

ԲՈՒՐՈՒԱՆ , ի , աց · գ · գրի և ԲՈՒ-
ՐՈՒՎԱՆ , ԲՈՒՐՎԱՆ· լծ · յն · Πυρεῖον
(կրակարան , վառարան ·) Igoiarium . Θυ-
μιατήριον , thuribulum , acerra . փնաղ ,
փնաղ , phvala . Բուրանոց խնկոց՝ որ և
է ձևով , մանաւանդ առևսիւեան , որով
լինի խնկարկուԹի 'ի տաճարին Ած · պոո-
խոտրան , դամՃէր , դՃէրէճ · *Աւեալ զեր-
ւսաքանչիւր բուրուառ՝ եդին 'ի նոսա հուր ,
և արկին խունկս : Ընդ ևս բուրուառաս
կայծակունս : Ի բուրուառացն պղնձեայց :
Եւ 'ի ձեռին իւրում բուրուառն՝ ծխել
զնուն կս 'ի տաճարին : Բուրվառ ոսկի լի
խնկով , որ է աղօԹք սրացն · ևն : *Բու-
րուառքն՝ խնկոյ ամանք (Էին) · Փիլ · Եբ :
*Որպէս բուրուառն , որ անուշահոտ խըն-
կովք ուրախ առնէ զմերձաւորսն · Յձխ ·
Է : *Խնամալի բուրվառ · Բուրվառ հոգևոր
առնել զբեբանն : Բուրվառաւ կամացս ·
ևն · Աչոպ · Էաղէր : Խոր : Նար : *Նուի-
րել քեզ երիս պատուական բուրուվառս ·
Ճ · Ե :

ԲՈՒՐՈՒՄՆ , լման · գ · Բուրելին , և
բուրիլն · *Բուրմամբ անուշահոտ խնկոց ·
ևն · Շար : *Լցաւ լերառն բուրմամբ անու-
շահոտուԹեաբ · Խոր · Ք· 83 : *Բուրման ա-
նուշից : Զբուրման կենացն բուրվառ :
Բուրմունք խնկոց : Խնկապես բուրմամբ :
Բուրմամբ հաւատոց : Մահու և կենաց
երկատեսակ բուրումն բարձեաց : Բու-
րումն ինձ մահու ընդ կենացն քարող
իսառնէ · Նար : *Նմանեցան խնկոյ , որ նախ
անուշահոտ էր , և յետոյ արծարծմանն
'ի բուրումն (անախորժ) փոխադրեսյաս ·
կԱխտ :

ԲՈՒՐՎԱՌ· Տ· ԲՈՒՐՈՒՑՈՒ :

ԲՈՒՐՓ , բուրից · գ· որ և ԲՈՑՐՓ · Ար-
մատ Բուրելոյ՝ որպէս Բուրումն · *Վարդ
անԹառամից , հոտ անոյշ բուրից · Գնձ :

ԲՈՒՓ , բզոյ · գ · Νιφάς . Nix confe-
stim cadens , nimbus , nivium tempestas .
Տարափ ձեան · օդ ձիւնաբեր և ցրտաշունչ
մրրկեալ · Խէէի , ևոաքան , գաա սաղանաչը ·
*Զ ի մի ոք ցանկանայցէ իշխանուԹեան ,
յորժամ հայկի յայնպիսի բուք բամբա-
սանացն · Ոսկ · փիս : *Պատուհէ բզոյ 'ի լե-
րինն կորզուաց · Խոր · Ք· 33 : *Ընդգի-
մամարտ բզոյն շնչմամբք · Պիտ : *Նչոյցի
խաղաղուԹիւնն հրամանաւս մեծիդ՝ ամենա-
վարան բզոյս սասանման · Նար · հա :

ԲԶԱԼ · Տ· ԲՆԶԵԼ· *Եղն բզոյ և սգայ
'ի վերայ արեան եղին · Աաա · ա· յոլ :

ԲԶԵԼ , կամ ԲԶՔԵԼ · Տ · ԲՆԶԵԼ ,
ԲԱՐԱԶԵԼ· Μυκάομαι. Mugio. *Երինջքն առ
գուԹ որձուցն խանդաղասեալ բզկեցեն
գոչիցեն · Ոսկ · ե· ա· 6 : *Եւ եկն կուլն
քզնլով և քրտալով · Վրդն · պա :

ԲԶԻՒՆ , որ և ԲԶՈՒՄՆ · Տ · ԲՆԶՈՒՄՆ ,
և ԲԱՐԱԶ · *Բզկեն և բնջոց , և որձուցն իւ-
րեանց · Եբր · Ի· 4 : *Գազանացն և երկոցն
ղոչուԹիւն և զբզուԹիւն արուաքերելով · Սկ ·
կԼ· աբա :

ԲԶՈՂԱԿԱՆ , կամ ԲՋՈՂԱԿԱՆ , ի ,
աց · ա· Μυκητικός . Mugiendi vim habens .
Բառանչողական , սեպհական ձայնի ար-
ջառոց և այլոց կենդանեաց · *Աւնիւծուց
ոմանց և երիվարաց ջոկով լցեսյս , և բզ-
չողականօք (կամ բզողականօք) օրհնաբա-
նուԹիք , և հաւականաց երամապետու-
Թիք · Դիան · Էրի · Ք· Շ· հրէից : *Ի չո-
ղական և բարբաջողական բարբառով ·
Վրդն · ծն :

ԲՋԵԼ· Նոյն ընդ ԲԶԵԼ , ԲՆԶԵԼ :

ԲՋԻՋ , բզջի , լաց · որ և ԲՃՃ · գ ·
Σύριγξ (որ և սրինգ) · Fistula . Խորշ մա-
ղի մեղուաց · ծակաի ոտանի կամ խորոչի
մեղու , վեցանկիւնի՝ սրնգաձև կամ փո-
ղաձև · գօլան էեօղսէրի՝ խանէսի՝ փեսփեռ
կամ պօռա պիչխիպե · *Աչնեցուլ 'ի մալան
վվեցանկիւնիսն , և զընդդիմադրեալ բջիջ-
սըն անկանեցուլ · Մեղուացն մազքն ստեղ-
ծանին չարմարեալ 'ի միմեանց վեցանկիւ-
նի բջջաքն , և ընդդիմադարձուԹեամբքն ·
Աճաբ · նար իիբ · Ն աա ոչս · Ե· : *Զքաղ-
ցրուԹի ճաշակաց քանի չլուին հաւաքե-
լով խոհական 'ի մտաց քձիճս · Սկաա · ըբ :

ՆմանուԹ , որպէս Բեբան Թոքաց , խուա-
փող · կամ երակք Թոքոց · Σήραγξ . Fis-
sura, hiatus , և Fistula. (Որպէս պօռա ,
և պօռալ 'ի ռմկ · են ըծորդ , նոյնպես և
բջիջ (սրնգաձև) , և բջեղ :) *ԶԹոքին տե-
սանն քնաւորեցին նախ խակ կակուղ և ա-
ռանց սրեան , և ապա զբջիջքն , ներքոյ ու-
ներլով ծակոտեալ իբրև զմշտիկ (զըս-
պունգ) · Պլաա · փիմ :

ԲՋՈՂԱԿԱՆ · Տ · ԲՁՈՂԱԿՈՒ · *Սահ-
ման արջառոց , բզողական , լծաբարձ չոր-
քոտանի կճղակաւորք · Ոսկիփոր :

ԲՋՋԱՆՔ , նաց · գ · Բզղոնք մեղուաց

'ի կազմել անդ զմեղս 'ի բջնջիլն. *Դան 'ի մեղուանցն, բջջանոքն յօրինեն զմորխ- իրն. Գր. առ.: 'ի ս:

ԲՌՆԱԾԵՓ. ա. Ծեփեալ բռով. բռ- ռեալ. սվաղ, պապանձ. *Տունն գերեզ- ման էր բռածեփ, և հոգին անդնդոցից աղ չամոլ յով լի. Ռ.: չ:

ԲՌՆԵՄ. եցի. ն. Կուռա. Dealbo. Բռ- ռով ծեփել. կրով կամ գաճիւ սպիտա- կացուցանել. սվալամաղ, պապանձ ելնել. *Կանգնեցաւես անդ քարինս մեծամեծս, և բռեացես զնոսա բռով: Բռեսջիք զնոսա բռով. Օր. իէ. 2. 4: *Ի բռեալս անկ- րուելքէ: Գրեին 'ի վերայ բռելոյ որմոյ: Որմ բռեալ (իբր կեղծաւոր): Նման էք գերեզմանաց բռելոյ. Ա.: ի. 9: Դան. է. 5: Գծ. իէ. 3: Մտ. իզ. 27: *Զար- տասքնայարգար՝ զբռեալ որմն գարշունակ. Նա. իէ: *Որմ բռեալ՝ զմարմնաւոր փոյթն առ, զոր և ինքն իակ քո գերեզմանս բռ- ռեալս ասէ զնոսա, զի զարտաքինն ասէ սրբէք, ևն. Ռ.: գծ:

ԲՌՆԱԲԱՐ. ս. Βιαίως, βία, μετὰ βίας. Violenter, vi, per vim. Բռնի. բռնութիւն. բուռն առնելով. հարստահա- րելով զազատութիւնն. զօռով, ճզռվընելով. զօռ իւք, զօրս՝ ձեզ իւք: *Բռնաբար առ- նուլ զքալաք, զգանձ, կամ ունել զնչխա- նութիւն. կամ նեղել, վարել, արգելուլ, ու- նել և պահել, առնել, քարչել. Եսա. իր. ա: Եփէ: Եպիւ: Փօրպ: Մալ: Լ.: ժէ: *Ոչ բռնաբար ինչ ձգէցի'ի վարչացն. Ռ.: նս: *Բռնաբար ինձ ընդ նմա. Օր. իէ. 25. 26:

Եբ Առ հարկի. ակամայ. բռնադա- տեալ. յոչ կամաց: *Բռնաբար գայր հա- սանէր իշխանութիւնն. Եսա. իր. է:

ԲՌՆԱԲԱՐԱՒԱՌ, ի, ից. ա. Բռնի և պիտակ երկաբբառ՝ արուաքոյ բուն երկ- բարբառ տառից. *Բռնաբարբառք են ե- րեք, էւ, լւ, իւ. Թր. իէր: ըստ ՝ի. ուր յն. գ, ղ, ը, ոս, սւ.

ԲՌՆԱԲԱՐԲԱՌՈՒԹԻՒՆ. փ. Բռու- նաբարբառն գոլ. *Բռնաբարբառուսւթիս ունի տարակուսանս 'ի հարստահարուսւթէ ոմանց. Մաթ. Ե Երբ. իէր.

ԲՌՆԱԲԱՐԵՄ, եցի. ն. Καταδυνα- στεύω. Vi opprimo. βιάζω, βιάζομαι, vim adfero, urgeo. Բռուն առնել. բռու- նաբար վաթել կամ վարիլ. հարստահա- րել և բռնադատել. *Բռնաբարեալ վա- ճառեացէ զնոսա: Ամենեքեան՝ որ գերե- ցին զնոսա, բռնաբարեցին զնոսա, և ոչ կամէին արձակել զնոսա. Օր. իէ. 7: Ե- զեմ. ճ. 33: *Ոչ զոք բռնաբարելով քար- շեմ. փօրպ: *Աղբայրքն ոչ ուեւտրա- նի, և ամէնայն ոք զնս բռնաբարէ. Ղ.: ծէ. 16. (յն. է հռուձայն. որպէս ն. կամ ։ առ նս բռնադատի, կամ բուռն առնէ:)

ԲՌՆԱԲԱՐՈՒ, ուչ. ա. Բռնաբարող, և բուռն բարուք. *Արարածք իմ ոչ կա- րեն բռնաբարուք լինել. ճ. Գ: *Իբրև զառիւծ և զգայլ բռնաբարուք և պատա- ուոզք էին. Բս. մէ:

ԲՌՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Δυνα- τώτερος, ἰσχυρότερος. Potentior, fortior. Βιότερος. Violentior. Առաւել բռուն. զօրագոյն. հզօրագոյն. և ՅաստակագոյՆ. ասէլի զօրաւոր՝ ուծալ. զօրաւոյս: *Ե- տես՝ թէ բռնագոյն քան զնս են: Եւ եղիցին բռնագոյնք քան զնոսա'ի վերայ նո- ցա. Դտ. ծէ. 26: Երեմ. լ. 21: *Խոյ բռնագոյն և կենդանագոյն: Ընչուսն հոզ- մոյն բռնագոյն: Ի բռնագունէ յայրմէ- ցելոյ ցանկութէ: Բռնագոյն սէր. փիւ:

*Զնաւն ոչ փրկեաց, զի իմասցին թէ յօր- ակիսի բռնագոյն վտասց ձողպատեալք եղեն. Ռ.: գծ: *Բռնագոյն գազան, կամ տա- րերք, կամ հարստահարութէ. Գիտ:

ԲՌՆԱԴԱՏ. ի, ից. ա. Τύραννος, βίαιος. Tyrannus, violentus. Բռնա- ւոր. բռնակալ. և Բռնաւորական. *Մարտ ընդ բռնագասին բուզալի գնել: Զանգի- տաւ 'ի մահացող խորամանկութէ բըռ- նագատին: Մատնեսցին 'ի ձեռս հեմօս- նոսական բռնագատացն. ՁԿ. իւ: *Իցէ ոք բռնաւոր և անիրաւ բռնագատ ո. Յն. բռնւն բռնակալ. Ռ.: յմ. է. 20: *Զի մի՛ բռնագատ երևեսցի յայրմոսթէնն. Բ.: է. 8:

ԲՌՆԱԴԱՏԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Τυραννικός. Tyrannicus. Բռնաւորագոյն. բռնաւորական. *Դիմաւորագոյն և բռնա- գատագոյն չարչալանք (այսինքն սխո) պաճուճանաց. Ռ.: յմ. է. 42:

ԲՌՆԱԴԱՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Βια- ζόμενος, βίαιος. Violens, violentus. Բռը- նագատեալ. բռնական. *Ոմն է գժոհա- րին, և բռնագատական. Գլ. փ.:

ԲՌՆԱԴԱՏԵՄ, եցի. ն. Βιάζω, βία- ζομαι, ἀναγκάζω. Vi compello, vim fa- cio, cogo, insisto. Բռուն առնելով ժա- ռանգել. տիրել. հարկեցուցանել. ճռ- բովընել զօ- էնի, իսոնե վէրմե, զօրլամաք. *Բռնագատեաց զնա, և էառ: Բռնագա- տեաց զնս աներ իւր և նաասս: Թող բըռ- նագատեսցուք զքեզ: Բռնագատեաց ա- ղաչել զմեզ: Գինի՝ որ բռնագատէ զայս ա- մենայն գործել: Աղբայրքն երկնից բըռ- նագատի, և բռունք յափշտակեն զնս. ևն: *Ոչ կամեաւ, այլ բնութէ բռնագատե- ցաւ (ասեն՝ 'ի չարն). Եղնի: *Կամք չայն բռնագատի. Մալ: *Բռնագատեալ ուսումն ոչ բնաւորեցաւ յարամնալ. Բր- նաթ: *Եթէ հարկ ինչ բռնագատեացէ. Փիւ. ք. բան: *Մի՛ բռնագատիք մխիթա- րել զնս: Զ յանձնառուսւթի բռնագատիք օրինաց. Փօրպ: *Բռնագատեցիք զնս ոչ ուսմէք ասել զայն ոմ. այսինքն բուռն արարի անձին. ուխ. Բռնել, պղտել. Վ.: հղ. է: *Թերպէտ և բռնագատեցաւ, չկարացա պրեցուցանել զմիտս. Կ.: ը. ծն:

Եւ Καταδυναστεύω. Vi opprimo, sub- migo. Բռնաւորաբար նուաճել ընդ բըռ- ասմբ. հարստահարել. բռնաբարել. և բռնի աւնուլ. և Լ.: բռնանալ 'ի վե- րայ. *Բռնագատել զորքն և զայրին. կամ զանանկն, զնս, զմեզ ևն. Եբեմ. իէ. 3: Եզէկ. իէ. 7: Իմ. է. 10: ծէ. 14: է. Ղ. ա. 28: *Կամիս զկին իմ բռնագատել 'ի տան իմում. Եսի. է. 8: *Վասն եպիսկո- պոսի, որ զայրոյ իշխանութիւն բռնագատե- կանան: *Բռնագատիցէ զայն բան յայր միտս (խնգամիւրելով). Կ.: ը. ծն:

ԲՌՆԱԴԱՏԻՉ. ա. Որ բռնագատէ (ըստ ամենայն սումանն). *Զչարքան՝ բըռ- նագատիչս կամաց նորա գնեն. Եղնի: *Են և յերկրի բռունք բռնագատիչք փոքունչ- նոր. ծէ: *Աղօթք՝ ոյ բռնագատիչ է. կնմ:

ԲՌՆԱԴԱՏՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ըս- տիսլոգական. հարկեցուցիչ. *Անձնիշխան կամքն ազատանալ 'ի բռնագատողական հարկաւորութէ. Պիտ:

ԲՌՆԱԴԻԱՏՈՒ, ի, ից. ա. Բռնագա- տիչ. բուռն ձգող. Ὀλκός. Attractivus. *Սովորականն ձգօղ է և բռնագատու. Փիւ. փեռանի:

ԲՌՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Βία. Vis, violentia. ἀνάγκασμα, coactio, necessi- tas. Բռնագատուէլն, իչն. բռնութէն ընդ- դէմ ազատուէ. Հարկ. ղօ, ղօրս, ձեզօր. *Ոչ ուրուք բռնադատուսւթէ, բայց իւրովք իշխան կամօք կրեաց. Ագաթ: *Ոչ յակա- մայ կամս, և ոչ 'ի հարկէ և կամ'ի բռնա- գատուսւթէ, այլ կամօք և անձնիշխանութէ. Սարգ. ա. ա. ի: *Ոչ բռնագատուսւթեամբ ինչ եթողոյ հիւրսէ զկենդանուէն. կալ. ծէ:

ԲՌՆԱԶԲՕՍԱԲԱՐ. ս. Բռնաբար. բռնութեամբ. ձեզրէն. *Բռնազբօսաբար տրիեր աչխարհի. Ցհ. իի:

ԲՌՆԱԶԲՕՍԵՄ, եցի. ն. Βιάζω, ἐκβιάζομαι. Vim infero, vi adigo. բըռ- նաբարել. բռնագատել. բռնանալ, և բըռ- նութէ ձգել. *Բռնազբօսէք իւր զկորուստ. Ա.: ծէ. 26: *Բռնազբօսեաց զնոսա՝ յուցանել նմա զգանձն ածային. Խոր. ա. արձր: *Ծառայիցեն գրոց, եթէ բռնա- զբօսեացես զպիրս. Սէբէր. է: *Որ բռնա- զբօսեացն տիրել, ոչ զօրեաց ունել, իբրև սաղդն (բուն տէրն) կոչեաց. Իգն: *Բըռ- նազբօսեցի ոք ամուր զօրութէ. Փիւ. փհ. ծէ: *Պահեցին զանանդն բռնազբօսելով 'ի նոսա համակ զվայելչականն՝ որ պա- հիւր. Համմ. ա.: *Զխոսեալ տղկունս և յայլոց յափշտակեալս՝ պարտ է առաջին խօսելոյն 'ի բաց տալ, թէպէտ և բռնա- զբօսեցան. կանն:

ԲՌՆԱԶԲՕՍԻԿ. ա. Իբր Բռնազբօ- սիչ. բռնադատիչ. *Ակամայ, և 'ի բըռ- նութենէ բռնազբօսիկ ինչ իրաց. Ռ.: ֆ. ա. 15:

ԲՌՆԱԶԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. փ. գրի և ԲՌՆԱՍԲՕՍՈՒԹԻՒՆ. Բռնաբարութէն. բռնադատուսւթի. բռնութէ, և հարստա- հարութէ. *Զնովք ոչ բռնազբօսութէ առեալ 'ի կեանն. Ագաթ: *Կամաւ յայ- նոսիկ խոնարհէր (կիրս) տէրն, և ոչ եթէ բռնազբօսութէ զիրկչականն գիւրեամբք ածել կամէին զնա. Ցհ. իմ. էբե: *Ոչ բռնազբօսութէ ինչ զենաւ. կալ. ծէ: *Ցաղագս ամբարտաւանութէ և բռնա- զբօսութէ զօրաւարաց. Ռ.: ա. իոր: *Ընչ բռնազբօսութէ ինչ բանից. Սէբէր. փ: *Վասն զի բռնազբօսութէ զդէմ չկարեր ունել. Ցհ. իի: *Խնամատունն յանդիմանէ և զամէնայն բռնազբօսութէն, և յարդել զպահօղս իրաւանց և արգարէ. Տծ.:

ԲՌՆԱԶԳԵՑԻԿ. ա. Բռնութեամբ առեալ և զգեցեալ. յափշտակութեամբ ստացեալ. *Զնա (զատանայ) 'ի բռնա- զգեցիկ փառացն կողոպտէր. Խոր. Հոխ:

ԲՌՆԱԻԱՆԻ, Նոյ, Նոաց. ա. գ. Ὀδοντοτύραννος. Odontotyrannus. Ոյր բուռն են ժանիք. և առանձինն գազան մեզրէնէր՝ մեծ քան զփիղ. *Այրն ցանկա- լի՝ արհամարհող գազանաց բռնաժա- նեաց. Թղթ իլ. գվ: *Հասեալ անդր գա- զանի մոյ, որ մեծ էր քան զամենայն փիղս, որոյ անուն էր բռնաժանի. այլ այլք քաջք 'ի մենջ հարեալ սատակեցին զգազանն մեզրէնէրն. Պտմ. ապէս:

ԲՌՆԱԼԻՐ. ս. ա. Լի բռամբ. և Որ ինչ ընու զբուռն. լեցուն ֆեռով. և ֆեռո- վեղող. *Բռնալիր լուանան զձեռս. Մրկ. է. 3: *Բռնալիր քարանցն ձգմամբ. Կոր. ծէ: *Բռնալիր նիւակաբ. Աբծր. է. 3:

ԲՌՆԱՒՈՑԵԱՆ. Ա յանինքն Բուռն ա խոյեան (որպես գնի յայլ ձեռ.) *Ուժ- գնուն գիմեցանց, բռնախոյեան գիւաց, փարատիչ ցաւոց. Նար. ղէ:

ԲՌՆԱՒԱԼ. ի, ից. ա. գ. Τύραννος, τυραννικός. Tyrannus, tyrannicus. Բըռ- նաւոր, կամ գոռոզ, որ բռնուէ կամ 'ի բռնի կալեալ ունի զայլս՝ նուաճելով և

հարստահարելով. և բռնաւորական. զօ-պա պաչը, եաչ-աչ. *Բռնակալ խստապա-րանոց, և յայլ առեալն: Զաերուխիոս սպան զնկիոս բռնակալ: Վախճանեցան բռնակալքն աթենացւոց. Եսե. ԥբ: *Ի քաց կացեալ չիսայելեան բռնակալացն. Ցհ. ի՛ը:

ԲՈՆԱԿԱԼԻՆԵԼ, } է. ն. Τυραν-
ԲՈՆԱԿԱԼԵՄ, եցի. } νέυω, δυνα-
στέυω. Tyrannidem exerceo, impero, regno. Բռնանալ. իշխել. տիրել. տիրա-բար կամ բռնութեաբ առնուլ, ունել. Նուա-ձել՝ որպէս հզօր, կամ որպէս բռնաւոր հալածահարօղ. *Ամողիոս զնաբ ամն բռնա-կալ լինէր. Եսե. ԥբ: *Բռնակալեաց ի վերայ արուեստից: Բռնակալեաց միահեծան զամենայն աշխարհն. Ճ. Ա: *Չլեռ մասն երկրիս բռնակալեալ՝ սեպհականաբար իմն տիրէր: Ալչք ոմանք բռնակալեալ. Յհ. ի՛ը: *Յողով տէրիս բռնակալեալ... Եւ զղամասիոս բռնակալեալ. Վահր. ոփ: *Ե-հան զկապեալսն քաղութեաբ խլով զբռնա-կալեալսն ի գերեզմանս. Ոսկ. համբ:

ԲՈՆԱԿԱԼՈՒ, ուի, աց. ա. Գ. Բռը-նակալօղ. բռնակալ. բռնաւոր. *Յերեսաց Նորա խորտակին ազգք՝ բռնակալօղք՝ Լա-գաւորք. որպէս փարաւոն և այլք, և սա-տանայ և դեք: Զոր և ի սատանայ, և ի բռնակալուս պարտ է իմանալ. Աբէ: *Ե-ղեն բռնակալօղք և զրաւորք: Որ զերիև-լի քաղաքս ունէին, պեւտացեալ՝ բռնակա-լուք եղեն. Ասօղ. ա. 5: ի՛. 5: *Բռնա-կալօղք՝ պիտոսկապէս կոչեալ Լթագաւորք. Վահր. յոյսն:

ԲՈՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Գ. Τυραννὶς, τυραννία. Tyrannicus dominatus, im-perium, regnum. Բռնակալելն. իշխելն տիրապաս կամ բռնութեաբ կամ ապստամ-բութեաբ. տէրութիւն. բռնաւորութիւն. Տես և ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ. Δυναστεία. Dynastia. *Յոմէ տակաւին ևս երկնչէր պիղատոս, քակտեաց (յն) զբռնակալութեն զոյն կարծիս: Պիղատոս յերկիւղի էր, և զար-հուրեր վասն բռնակալութեաբ. Ոսկ. յհ. ի՛. 36: Բրս. տրլ: *Նախնին որդին Թագաւո-րէր՝ մինչև ցկիփսեղեայ բռնակալութիւնն. Եսե. ԥբ. ա: *Ամենայն հեթանոսք ծովա-ցեալ բռնակալութեաբ. Աբէ: *Պետք հա-րաւային բռնակալութեն. Ճ. Ա:

ԲՈՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ լինի բռնութեաբ. կամ Բռւոն և հարկեցուչիչ. (առաւել ըստ յետին ոճոյ.) *Շարժումն այն է բռնական. ի գիբս ՆՀ:

Եւ որպէս Բռնողական. պնդացուցիչ. զսպիչ. *Բժիշկք նախ դեղովմպութեամբ ջինւանգաց մաղձն արտաքս բերեն, և ապա բռնական դեղօք զախտն փարատեն և յա-ռողջութիւն ածեն. Լձ. ի՛ը:

ԲՈՆԱԿԱՒԻ, ուի, ուաց. ա. Գ. Կռփամարտիկ. և Ագիի ազգի ըմբշամար-տութեաբ. *Զայնոսիկ որք՝ ի տեսարանս բըռ-նակռուացն և նմանողաց, ևն. Բրս. տպալ:

ԲՈՆԱԿԱՐԵՄ, եցի. ն. Κρατέω, κα-ταδυναστέυω. Detineo, vi subigo. Բռւոն հարկանելով յինքն ձգել. ըմբռնել. պինդ ունել. բռնաբարել. լլկել. յալթա-հարել. յաջիշտակել. *Բռնահարեաց, և բռնագաւեաց զնա, և տուաւսկեցոյց զնա. ի՛. Լգ. ծ՛ը. ւվ: *Բռնահարէին զայնո-սիկ՝ որ բնակեալ էին ի սահմանն. Ճ. Բ: *Բռնահարին՝ ի դէպըդն. Խոր. այսինքն յալթին: *Բռնահարեացուք զկեանն յա-ւիտենականս. Զ՛ր. կի:

Մերթ՝ Բռւոմբ կամ բռնցի հարկանել. կռփել. *Ալչք ապստակէին յաշ և յա-հեակ դէմսն՝ բռնահարելով զնա. Բրս. տրլ:

ԲՈՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀντίλαβή. Apprehensio. Բռւոն հարուստն. ըմբռը-նումն. *Չերծեալք ի բռնահարուածեն ոյսոցին. Խոր: *Անմեզանչելիք մնան ի բռնահարուածէ մերկ ձեռին՝ որպէս զդա-ւաղանգ. Աբէ:

Եւ Ազբի. Ansa. Տեղի ըմբռնելոյ. ա-ռիթ. գ-ւած. *Առանց գայթակղութեան լինել. այսինքն մի բռնահարուածի ուժիք սայեցք. Ոսկ. Ղոբ:

Եւ Ἐπιβολή. Applicatio, impressio. Ըմբռնումն մտաց. տպաւորութիւն ուշոյ. *Ըստ կամացն նոցա հանդիպիլ սմա իսա-քըն, զեղեցիկ ուշիւ նպատակի բռնահա-րութեաբ և սուգս ունկնդրութեն. Փիլ. բեռ:

ԲՈՆԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. Բռնաբռ-բոքութիւն. *Չարկ սուեմ ոչ գայլոցն գըր-գռութեի և բռնաճգռութեի, այլ գճշմար-տութեն նշաւակուի յոմանց. Սրկ. հանգ:

ԲՈՆԱՃԻԳ. ա. Բռւոն կամ բռնի յինքն ձգօղ. և Տաւապեցուցիչ. *Իւրա-քանչիւր ոք ածօղ և բռնաձիգք, կոլզոլ ունելով բնուե. Փիլ. խ՛ասօփ: *Ոչ բռնա-ձիգ դահճայն ձեռաք յսկամայս պարտա-ւորեալ. Նար. Ծբ: *Ի տարակուսանս ար-կանել վտանգիս (լեռնային վայրսց) բըռ-նաձիգ չարութեբն. Պիծ:

ԲՈՆԱՄԱՀ, ի, ից. ա. Βιοθάνατος. Qui violenta morte periit. Բռնի մահա-ցեալ. սպանեալ՝ որպէս գազանակուր, սրախողխող. մեռեալ ի խաչի. ի մահ մատնեալ յայլոց, կամ անձամբ անձին, որպէս անձնասպան. *Չնչիսարս բազում բռնամահ մարդկան (սպանելոց ի ցլա-գլուխ ձիոյ) սեռեալ՝ ոտըրիքը. Պահ. ազ՛փա: *Վաստակեցաւ ի բռնամահ վկայիցն համ-բերութեց: Մոլորին ի մարդ բռնամահ: Զոր ասեին, թէ քո մարդ էր, և գազա-րեաց (ի կերոյ) իբրև զբռնամահ, ասաս-ցին, որոյ մարդոյ բռնամահի աշակերտօք ամենայն երկիր լցաւ. որոյ մարդոյ բռնա-մահի անուամբ դեք ելանեն: Ձգիտեն, թէ բռնամահ է՝ որ իւրովք կամօք զնքան հա-նէ ի կենացս. Ճճ:

ԲՈՆԱՄԱՀԻԿ. Նոյն ընդ վ. *Ի մարդ ունիս զյոյս քո, և մանաւանդ ի բռնամա-հիկ. Ճճ:

ԲՈՆԱՄԱՐՏ, ի. ա. Գ. Բռնամարտիկ, ըմբիշ. և Բռնամարտութեաբ. *Ձգեալ լի-նէր ի գահճաց կոյսն բռնամարտի՝ փա-կեալ ի սենեակ արքունի. Խոր. հաւէս: *Երիս կռիւս հանդիսանամ. կռիւ, և գօ-տեմարտ, և բռնամարտ. Կեսա. աղ՛փս:

ԲՈՆԱՄԱՐՏԻԿ, տկի, կաց. ա. Ըմ-բիշ՝ որ կռուի բռնահարուածեբ և կռփա-հարուածեբ. էնկլիան. և լայնաբար՝ Գոլ մարտիկ կամ նահատակ յասպարիսի խա-ղոց, կամ պատերազմաց. *Որպէս զքարի բռնամարտիկ անզգաստս կալ զՀայեցուածոն. Բրս. ի հայեաց: *Ի պիտաս զբռնամարտիկսն յաղթելով. Խոր. ՀՀ. 40: *Առ բռնամար-տիկ մերկամարմնակ ըմբիշս. Նար. ղՀ: *Յորժամ բռնամարտիկ զոք մեծահզօր յալթական պատկեալ ուսոեք լսիցեն. Ոսկ. յհ. Նախերգ: *Որք ի սկիզբն պատե-րազմաց զփորձ առեալ բռնութեբ՝ յորով բռնամարտիկս ժողովեն. Կամբ: *Յոր-ժամ պատերազմողսցն Ճակատն և ոտզին կայ ի հաստատութեբ, և կարի յոյժ բըռ-նամարտական դժուարակռուեբքը են. Լգն: *Չգարշելութիւնս անգամ նելի մի իրր բըռ-նամարտիկ վտնեսցես. Նար. ԻՀ: *Դժնդակ և բռնամարտիկ դեք ի քաղաքն ժողովե-ցան. Ոսկ. Եսե:

Մերթ որպէս Դժուարակռուելի. անա-ռիկ. *Որպէս ի պատերազմունս զօրավարքն առնեն, զբռնամարտիկ սեռն ինչ հմտա-գունից քաջամարտացն տալով. Ոսկ. գՀ:

Իակ ի՛. Ա. ի՛. 14. *Տային զանձինս իւ-րեանց ի մարզիչս և ի բռնամարտիկս ,,. իմա յատպարիզ խաղոց, ըստ յաջորդ նշ:

ԲՈՆԱՄԱՐՏԻԿՆ. և } Գ. Πυγμή,
ԲՈՆԱՄԱՐՏԻԿ ԿՌԻՒ. } πυγμαχία.
ԲՈՆԱՄԱՐՏԿՈՒԹԻՒՆ. } Pugilatus. πάλη, lucta. πάλαιστρα, luctae locus. Ըմբշամարտութեբ բռնաբռ կամ կռփահա-րութեբ. Եսե. ԥբ: *Ձա-ւելաւ մանկտոյ բռնամարտիկին: Պիծա-գորաս սամեցի խոտեցաւ ի մանկտոյ բռնամարտիկն: Ի բռնամարտիկ կռուին կոմիոս յաղթէր: Ի մանկտոյ բռնամար-տիկ կռուին յաղթէր. Կեսա. ԥբ. ա: *Ի մանկտոյ արուեստապէս վարժութեան, բռնամարտութեբ, և այլոց հանդիսակա-նաց ուսմանց. Աբէ. ԥՀ: Իակ Մ՛ագ. ը՛: *Ոսկերչին ուռւսի բռնամարտիկ կռփան մակ կառափին կարկառեալ ,,. իմա, բուռն և սաստիկ հարմամբ կռփուսն:

ԲՈՆԱՆԱՄ, ացայ. է. Բռւոն լինել և բուռն առնել այլոց. ըմբռնել և պինդ ունել. ընդ բռամբ առնուլ. բռնաբար կամ բուռն զբռութեբ իշխել. զբռանալ ի վերայ այլոց. զբռաւոր գտանիլ, և բռնակալել. գռռոզանալ. հարստահարել. յաղթահա-րել. որպէս Κρατέω, ἐπιτίθημι, καταδυ-ναστέυω, βιάζω. Valeo, supero, impono, insisto. *Բռնանային ի վերայ գոցա. Եւ. ֆը. 11: *Ոըք էին բռնացեալ զառա-ջինն. Նեէմ. է. 15: *Ի թագաւորէն զա-սլինաց, որ առ եղիական պատերազմսն բռնացաւ. Եսե. ԥբ. ա:

Ալ առաւել որպէս Τυραννέυω, δυνα-στέυω. Tyrannidem exerceo, impero. *Քանզի բռնանային. Իմ. ֆը. 4: *Բռա-սիրոս առ կողմունքն նեղոս գետոյ բըռ-նանայր: Կիփսելոս կործեացւոց բըռ-նացաւ: Պանեսիոս նաև ի սիկիղիա բըռ-նացաւ: Զբռնացեալսն երուսաղէմացւոց զսղոմոնէ ասեն առաքեալ առակս առ ի-րովմս (այսինքն առ քիրամ, ասէ փիւ-նիկեցի գրիչն). Եսե. ԥբ:

Ըստ ամենայն առմտուցս իմս և զբանս մատենագրաց մերոց. *Ի բռնանալն ասէ զբուանայ՝ ընդդիմացան նմա տիսումն և յաւելտոսմէէ. Խոր. ա. 5: *Զբռնացեալ հովիւան տալածել. Պիա: *Բռնայեալ պա-հեր զկենդանական չունչն. Յհ. ի՛. Եբե: *Բռնանային ի վերայ բազում գաւառաց: Բռնանայր ի վերայ՝ ունելով զիշադաւո-րական տեղիան: Ինչն իսկ դեռ բռնացեալ ունէր զիշադաւորական տեղիան: Անչէն մարդիկդ այդպէս բռնացան. Եզէկ: *Ընդ-էր այսքան հոկառակութեիս ի մէջ մեր բռնանալ. Լ՛ը. ոփ: *Զբռնացելոցն (մե-զաց) ընդ հեռանականացն. Նար. խէ:

ԲՈՆԱՆԱՐՈՒՆԶ. ա. Ֆ. Բռւոն չնչօղ, և չնչելով. ասաստկաշունչ. *Բռնաւթիւն հոլոց ի բռնաչունչ չնչելոյ. Վեղօր. է:

ԲՈՆԱՆԱՊԱԿ, ի, աց. ա. Բռնի պահ-կեալ. ընդդէմ կամաց կամ կանոնաց ա-մենայնց. *Թէ պահակեալ, և Թէ ա-ռանց պահակաց, ընդ բռնապահական է. Մխ. գփ:

ԲՈՆԱՊՏԱՆԱԿ, կաց, կօք. Գ. Բռնչի ապտակ. Եսե. *Զուրբ կոյսն բըռ-նապտակօք ձեռակոծել. Ճ. Բ:

ԲՈՆԱՎԱՐԵՄ, եցի. ն. Բռնի վարել. *Զոգիան ի բաց պահանջիցէք, և բռնա-վարեալ տանիցի՝ խաւարային միջոցիս մըճա-

պատեաց. Մանթ. ՟ը: *Ըստ վարիչ ոգւոյն վարելոյ բռնավարեալք ՝ի վերայ յորձանացն. Ագաթ.:

ԲՈՆԱՏԵՂ, գ. Մեղեմ. ԼՈՒ. ապ. *Իմիք ջերմարիւնն, և Թուլացուսցէ զբռնատեղն. Մանիկ:

ԲՈՆԱՐԿԵԼ, եալ. ն. Բռնեն հարկանել. ձեռնարկել. սկսանել. *Իսկ առաջին բռնարկեալս ՝ի վեր է քան զմեր կարողութիւնս. Ցհ. ԽՀ. ԼԿ:

ԲՈՆԱՒՈՐ, ի, ից. գ. ա. Տիրաննոս. և Տիրաննօն. որ և ըստ ումանց՝ Κοίρανος, δυναστὴς, δυναστεύων, κατισχύων. Tyrannus, dominator, imperator, և potens, dominans, ևն. Այր բռնն և բռնակալ. Թագաւոր, իշխան. դառն. իշխող և տիրօղ՝ կամ քաջութիւն, կամ բռնակալութիւն, որ և ԲՈՒՒՒՓ ասին, և ամենայն ոք՝ որ բռնանայ ՝ի վերայ ընկերաց. *Թագաւոր կամ բռնաւոր: Բռնաւորաց հրամանաւ: Զպետս և զբռնաւորս: Բռնաւորեալ խաղալիկք նորա: Ասացէք ցԹագաւորն և ցբռնաւորսն: Եթէ նմա իշխանութիւն ՝ի վերայ բռնաւորաց նորա: Յագահոգութեան բռնաւորաց նորա. ևն: *Ի բռնաւորաց արդեաք ՝ի հարկիճ մեռանիցի: Տագնապելոց ՝ի բռնաւորաց փրկութիւն արարեալ. Ագաթ.: *Ոչ նա բռնաւոր, և սա տկար ոք. Եփիկ: * Յարտարբէ յորդւոյ սասանայ բռնաւոր ոտնահարացոյն. Փարպ: * Հանուցին զվերին հանդերձն՝ բռնաւորի ուրուք, մերկանալ և զմիւսն. Վրդն. Եզ:

ԲՈՆԱՒՈՐ. ա. Βίαιος. Vehemens, violentus, ևն. Բուռն. սաստիկ. զօրաւոր ինչ. ուժգին, բռնական. բռնաւորական. *Զբռնաւոր հոլմոցն և զալեացն գ՚ի վերոյ ընթացս համբերել. Բզ. յոլիպ: *Անհոգմութիւն, և չուսնչս բռնաւորս: Ցաղագս բռնաւոր թշնամանացս, հարուածոց, վիրաց: Բռնաւոր ահիւ հարկաւորաւ: Ծովուն պատառեցելոյ, և բռնաւոր իւմամբ այսր անդր ժողովեցելոյ. Փիլ: *Բռնաւոր շարժմունքք. Աբիսփ. Ծ: * Բռնաւոր մահ անկանի. Շիր: *Պատն և բռնաւոր ծառայութիւնք: Ըստ բռնաւոր կամացդ. Փարպ: *Քան զամենայն բռնութիւն բռնաւոր է հեզութիւն ... ին. զօրագոյն. ՈՒԼ. Ֆ. Ք. 4:

ԲՈՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. ՟. Τυραννιχῶς. Tyrannice. Իբրև զբռնաւոր զոք. բռնաւորութիւն. ՃԷզրէն. *Ոչ բռնաւորաբար հպեալ: Մինչև ցքո բռնաւորաբար ՝ի ներքս վազելն. Դիոն. երիս. Ա Ի:

ԲՈՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Κραταιότερος, βιαστικώτατος, δυνατώτερος. Potentior, vehementior, violentior. Առաւել բռնաւոր. բռնագոյն. զօրագոյն. ուժգնագոյն. առաւել հարկեցուցիչ կամ բռնական. *Հանգերձեալ իմ զայլ ումն բռնաւորագոյն քան զկոստան. գին կացուցանել. Ցհ. ԼԻ: *Էդն քան զարուն բռնաւորագոյն է. Փիլ. ԼԻՒ: *(Կին տկար) հարկեցուցանէ զոգեցես զօրէն բռնաւորագոյն. Պիտ: *Ցաւելովք տալոյն՝ քան զբնութիւն բռնաւորագոյն է: Սովորութիւն բռնաւորագունին իրաց՝ յայլհայտարեալք. Փիլ. Ք. Բան: *Բռնաւորագոյն պատճառ և հարկեցուցիչ ՝ի մեղս. Գր. Հր: *Ոչ միայն բնական մահու, այլ և բռնաւորագունեան ապականելոյք ելեն. Փիլ. փեռհան:

ԲՈՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Τυραννικός. Tyrannicus. βίαιος, potens, violentus. Իշխական բռնաւորի, և բռնութիւն. ահաւոր. *Զբռնաւորականն տեսանէր սուր մերկացեալ. Կիւրղ. գԻ: *Ի բռնաւորական և յանժուժալի դիպուածոց. Պիտ: *Նուաճելն բռնաւորական բանիւ աւաւել էր Թագաւորին շնորհ. Խոր. Բ. 89:

ԲՈՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Բուռն առնել. բռնագատել. տիպել. և պինդ ունել զանձն իւր, կամ զայլ ինչ. *Բռնաւորէ հարկին ինդրել զպետս իւր. Ոսկ. Ֆ. Բ. 41. յն. բռնաւոր կամ զօրագոյն է հարկն: *Զի բռնաւորէք զմեզ. Ճ. Ե: *Բռնաւորեա փոքր ինչ զմիտաք: Բռնաւորեալ զինքն, և փոքր ինչ արգելեալ զարտասուսն. Վրք հց. Ը: *Բռնաւորեա, և ՝ի քեզ կորզեա. Ոսկիփոր:

ԲՈՆԱՒՈՐԻՄ. ՟. Τυραννεύομαι. Tyrannide opprimor. Բռնութիւն կրել. անկանիլ ընդ բռնութիւն. բռնաբարիլ. *Բռնաւորեալք լինէին ամենեքին ՝ի թագաւորեալ մահուանէն. Ոսկ. հմբ: *Ոչ սահման մահու, ոչ բռնութեի բանասարկութիւն, այլ կցորդուի առ մահկանացուս և բռնաւորեալս. Ամ. Ը: *Հեշտութիւնքն յամենայնէ որ ինչ և իցէ բռնաւորեալ. Մելիտ. վԽԲ:

ԲՈՆԱՒՈՐԻԼ. ՟. Τυραννεύω, τυραννέω, κατισχύω. Potior, domino, tyrannice ago. Բռնակալել. տիրել բուռն զօրութ. բռնանալ. *Եկեսցէ յաշխոյժութ, և բռնաւորեսցի թագաւորութեն. Դան. Ը Ը. 21: *Զամաւնին, և բռնաւորին, և ՝ի վայր չհանան արկանել քան զինչ արժէ վաճառն. Ոսկ. յհ. Ը. 14:

ԲՈՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυναστεία. որ և ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ. τυραννὶς, βία. dominatus, imperium, tyrannis, vis, violentia. Բռնակալութիւն. և բռնութիւն (արարեալ, կամ կրեալ). *Գոռոզութեաց և բռնակալութեաց ցանկան. Փիլ. Ք. Բան: *Առաքած զձեռն ընդդէմ բռնաւորութեն բելայ. Խոր. Ա. 9: *Որ զսահմանսյի բռնաւորութիւնն և զդիւաց օրինակն. Աբլ: *Չներգործութեամբ զբռնաւորութեն հաւատոյ առաչի կացոյց ՝ի ձեռն այնց, որով նմա՝ հակառակ այլապէսյին էր բռնութեի. Փիլ. ասմփ: *Եղանին մեզքն մեզմնչականացն ՝ի բռնաւորութեէ չարագործութեն: Ոչ ըստ սահմանելոյ ինչ հրամանի կոտորածքն գործեցեն, այլ ՝ի բռնաւորութենէ հինին. Եփիկ: Իսկ վրք հց. յ. *Բռնաւորութէ զառաքինութ գործեն ... իսկ բռնաւորութ լով զանձինս, կամ բռնութի կրելով:

ԲՈՆԱՔԱՄ, ի, աւ, րինք, րանց, լսմբք. գ. Քար ձգելի բաւմբ մարդոյ. *Բռնաքարաւ հարկանիցէ զնա: Նետիւք, և բրդ. նաքարամբք գուշտին. Թագ. Լ. 47: ա. Ե. 4. ծէ. 14. լստ յն. ՝ի ձեռանէ քարամբ, կամ վիմաձգութիւք: *Մէն մի բռնաքար առ այր հրամայէին, զի բերցեն ընկեսցեն՝ ՀԼՀ կուտէլ. Բ. Գ. 7:

ԲՈՆԵՄ, եցի. յ. Δράσσω, ἐγχρατέω. Prehendo, teneo. ի բուռն առնուլ. բռամբ պինդ ունել. ըմբռնել. արգելուլ ունիմ, (կալայ). Բռնել, դոմնագ. *Ցորժամ բռնիցիս, մի Թողուցուս զնա. Սիր. Ը. 28: *Որ ուղիցի զնմանէ՝ որպես որ բռնիցէ զիժ (կամ զկարիճ). անփ. իԸ. 10: *Որ բռնիցէ զստուերէ. անփ. լԸ. 2: *Բռնեցին զձեռն, և արտաքս քարշեցաք: Բռնեցին զնետ զձեռն, և արտաքս քարշեցաք: Բռնեցին զնետ զլեզու իւր. Վրք հց. յ: *Մի յագեսցիս, այլ բռնեսցիս զքեզ՝ որչափ կարող ես, ՝ի կարգ պահոց. Վրք հց. ծէ: *Որ բռնելով զձեռ՝ անալէկոծ անցուսցէ զքեզ. Կիմաթ: *Ընդգէմ կալ, բռնել, և արգելել զսուրն. Դամասկ: *Արտասուօք զձեռն բռնեմք. Մանդ: *Ցակոբ զգարշապարն եւսաւայ բռնեաց: Աջոյ ձեռին մերոյ բռնօղ: Հասանել և բռնել (այսինքն արգելուլ) զպատիժն. Վրդն. ծն. Էլ. օր: *Զոր ինչ սիրեմքն, բռնեմք. Գէ. Ես: *Պարտական ձեզ բռնեցէք զհայրն իմ. Լմբ. պօրգ: *Կորուսանիէ աստանայ զպահս պահողին, եթէ զանպարկեշտաբար բռնիցէ. Եփիփ. պհ: *Դադարեա ասէ զայսր առնուան չարիս բռնելով ... յն. գերաքննել. Բրս. ՝ի հայեաց:

ԲՈՆԻ. Տ. ԲՈՆԱԲԱՐ ըստ ամենայն առման. * Բռնի զուարթ մէջ ոչ կերպաք և արբաք. Նեեմ. Է. 14. 18: *Բռնի ՝ի քուն հարկէ մտանել: Ի վայր կոյս բռնի քարշեալ ձգէ. փիս: *Ոչ եթէ բռնի ինչ վարեալ: Բռնի կալցին և տայցին. Եզէկ: *Ձգեալ բռնի յերկար, Դարձեալ բռնի զվարդան. փարպ:

ԲՈՆԽԻ. ՟. Նոյն ընդ վ. *Առնուին ի ԲՈՆԻ. ՟ բռնիւ տասանորդս. Ես. պմ. Է. 20: *Ի բռնի յափշտակեցին զմեզ. անդ. Է. 11:

ԲՈՆԽԻԹՔ. գ. Բռամբ կամ բռնցի խթելն. բռուն և ստէպ հարուածն, կռփուածն. *Ալիք և անդունդք զնաւուդս նեղլցեն, ձմեռն և սառնամանիք զհոգալ գոլծոյն, և բռնխիթք զըմբշամարտիսին. Ոսկ. յ. ա. 23. յն. ὀρημεῖαι πλῆγαί, բուռն հարուածք:

ԲՈՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυραννὶς, δυναστεία, βία. Vis, violentia, asperitas. Բուռն առնելն. բռնանալն. բռնաւորութի. հարստահարութի. բռնաբարութիւն ապատուէ. հարկ. ոջ, ՟ը, ՟ք. *Առվլոյի բռնութէ ծառայեին մարդիկ: Հանից զձեզ ՝ի բռնութենէ եգիպտացւոցդ: Քաղաք ամենեին սուտ, բռնութի ՝ի մէջ նորա: Ցալհահարել կամ վարել բռնութ: Ածին զնոսա ոչ բռնութ: Մեծաւ բրտնութէ ՝ի ձեռաց մերոց եհան. ևն: *Բրտնութիք զներաւունս ոչ սուտ Ճանաչել. փարպ: *Ազատել զմեզ ՝ի ծառայութենէ բռնաւարկուին բռնութ. Ցհ. խ. երս:

ԲՈՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Սաստկութիւն. ուժգնութի. բուռն ոյժ. *Ի բռնութենէ հոլմոյ արմատաքի խլեացի: Զբռնութիւն հոլմոյ: Հրոյ և ոչ մի բռնութէ: Ցորդութի ջրոց հոսելոց բռնութ: Կամ զջրոց բռնութիւն: Բռնութ հրացան բարկութեցն: Լիրինք .խորտակեցան բռնութ: Ի պատուհաց բռնութենէ: Ցետին կողմն քակէր ՝ի բռնութենէն. ևն:

ԲՈՆՈՒՄՆ, նման. գ. Բռնելն, ըմբռնելն. *Բռնմամբք զնոցին մեծութենէ. Պիտ: *Սկիզբն բռնման և արգելոյ ջրոցմոութենն այս ինչ է. Վրք հց. Է:

ԲՈՆՑԻ. ՟. Πυγμή. Pugno. Բռամբ. կռփահարութ. մուրճացի. Եռմբռնով, մուրճա զարնելով. երբ. ալիսոփ. որ է կռուփ, կռփով. *Հարկանիցէ ոք ՝ի նոյանէ զընկեր իւր քարիւս, կամ բռնցի. Եզ. Ի. 18: *Որպէս բռնցի խորտակէր. Վնաւ. յոբ:

ԲՈՒՃՈՑ. ՏԻ. ԲՈՁՈՑ:

ԲՏԵՄ, եցի. ն. (առաւել ումն.) Բուռ առալով անուանցանել՝ պարարել. բուծանել. *Հեշտասէրն՝ որ քան զմարմինն որպէս զանասուն, հրոյ ժառանգ է: Բրտեիք զմարմինս ձեր հանգստաւոք և մեզ

ղեք · Եփր · վալ · Ե Ռ·իէ·որ ։

ԲՏԿԱՆ, ի, աց · ա · Բառեալ · բուծեալ պարարակ · *Իբրև զբտկան անասուն պա֊բարին՝ Թոյլ տալով ՚ի · Վրդ · ող ։

ԲՐԱԲԻՈՆ, ի, աց · գ · որ և ԲՐԱԲԻՈՎՆ֊ ՚ի · վ֊ավ֊իօն · լտ · պ֊ա֊վ֊իօմ, և բ֊ա֊վ֊իօմ. Βραβεῖον. Bravium, praemium. ՑաղԹա֊ Նակ · մրցանակ · վարձ յաղԹուԹէ յասպա֊ լիսի· պսակ, արմաւենի, ձիԹենի, դաբնի, ծաղկի անԹառամ, խնկոյ, աւն. *Ընկալեալ զբրաբիոնն յաղԹանակ նահատակաց · Շգ֊ *Զմարտ քո ոչ առնեմ առանց բրաբիոնի · ՃՃ ։ *Որք և ընկալանն իսկ զբրաբիոնն յաղ֊ ԹուԹէ։ Առին զյաղԹուԹէ բրաբիոնն(վկայա֊ կան մահուամբ) · Ցհ · ԺԲ ։ *Հրեշտակա֊ պետին քերեալ բրաբիոն կուսին՝ նշան յաղԹուԹեան կրից աշխարհի · Շ · գանչ ։ *Կուսական բրաբիոնաւ · · · Բրաբիոնիւ ։ Եռասպտիկ ոսկրաԹացեալ բրաբիոն · Մագ · Խ֊ · ծ֊ · ԼԷ ։ *Ապա վերնոց պետին ԻյԼեալ, ըզբրաբիոնն ոստ մատուցեալ։ Եւ ետ նմա զպրակն Յայսմ՝ ըզբրաբիոնըն հրաշալի, որ ՚ի յոստոց արմաւենի՝ հիւ֊ սեալ ընտիր զարմանալի · Ներս · Ժխ ։ *Հիւ֊ սէր զառաւել բրաբիոնիւքացն պայծառա֊ կերպութիւն · Ճ · Ա ։ *ԴաւիԹ զգեցաւ զբրաբիոնն ՚ի ձեռն խոստովանուԹեան · Վրդ · ոպ ։

ԲՐԱԲՈՆ (ծաղիկ) · Շուշան · վամպագ, ոսոսան, ՌԷպԷր· ԲծլԷր ։

ԲՐԱԲՈՆԵԱՑ · ա · Ի բրաբիոնէ կազմեալ · յաղԹողական · անԹառամ · *Պսակ բրաբիոնեայ · Ցայսմ · Հ ։

ԲՐԱՋՈՀ ԱՒՆԵԼ· Մահու չափ բրա֊ ծեծ առնել · *Զոմանս բրազոհ արարեալ հգին ՚ի բանգի · Ճ · Բ ։

ԲՐԱՆ, ի · գ · Բրուտի · և Բրեալ տե֊ ղին · ԹորԷԼը, Թորած փեղը · *Քաջապէս առնէր զբրածն ։ Դնէլ առաջի բրածին ։ Ծածկեաց զպատանին ՚ի ներքոյ բրածին · Ճ · Ա ։ *Խորագոյն լինի բրածդ ։ Կատա֊ րեցին զբրածն ։ Ի խորուԹեան բրածին · ԼՂ֊ · եր ընԷ եԼԷ ։ Հ=Ց · ԹԼպո · ԻՀ ։

ԲՐԱԾԵԾ, ծ֊ծք · գ ·) Բրով ծեծ ·

ԲՐԱԾԵԾ ԳԱՆ, ի, յց֊ Ի֊ԹԷՕԼԷՒ֊պայագ· *Աւ ոչինչ համարեր զբրածեծս գանիկն ։ Բրածեծ գանի համքերե · Ճ · Ա· Թ։ *Եւ ոչ զբրածեծ գանին գրեաց ինչ զվիշտս · Ապաւ ։ Խակ Վրդ · ոպ · *Ցուցանէին զբրա֊ ծեծ վէրան ։։ իմն զվէրս՝ որ ՚ի բրածեծ գանից ։

ԲՐԱԾԵԾ ԱՒՆԵԼ, Լ·ԻՆԵԼ · Ռաβδίζω. Virgis caedo. Բրով ծեծել, իլ· գան հարկանել, իլ· ձաղկել, իլ· *Բրածեծ առնէին զանձն նորա ՚ի կախազանի անգ ։ Ոչ գրեալ ինչ զբրածեծն առնել՝ քաջա֊ պէս համքերելր ։ Ի բրածեծ առնելն · Ճ · Ա։ Ցհ · ԺԲ ։ Նոր · Երգ ։ *Երիցս բրածեծ եղէ ։ Բրածեծ եղեալ քահանայապետն ՅՈ։ Ոպ · Ի֊ · Թոր։ Բ֊ոպ· Գ · 12 ։

ԲՐԱԾՈՑ, ի, յց · ա · Բրեբով չինեալ հաստահիւն · *Շիրիմս քարակոփս, և տունս բրածոյս յօրինէ · Ցհ · ԺԲ · (ԵԹԷ գլոխ գրէլի՝ Բռածոյ ։)

ԲՐԱԾՈՑԿ · գ · Հանածոյք · Հանք · մեռեալք՝ որ բրեբով գտանին · Տաֆն · *Զկենդանիս և զբոյս, և զբրածոյս պի֊ տանացուս · Ոպիէոր ։

ԲՐԱՋԱՐԴ ԱՒՆԵԼ· Բրոք խորտա֊ կել։ Մ֊ուԲԻՆ ։

ԲՐԱՒՈՐ, ի, ացգ · ա · կրօղ ՚ի ձեռին զբիր · Թաթ֊որ · ա֊ծ֊ա֊ը · *Ամբոխիս և բազում֊բրաւորոք երԹին · Ոպ · յհ · ա֊ · 21 ։ *Բազում֊մարդկօք բրաւորօք · Ճ · Ա ։

ԲՐԱՒՈՐԴՈՒԹԻՒՆ · գ · Գործեն֊ զասք · մանկեն զբուրդ · *Զգաստութիւն ու֊ սուցանել առնէր զբրդագործուԹիւն · Մ֊ուԲԻՆ ։

ԲՐԴԱԶԳԵԱՑ, զգեցի, ից · ա · Որ զգեցեալ ունի ՚ի բնէ զբուրդ · բրդել · Բրդոպ, Բրդեալ · *Բրդազգեաց կենդա֊ նեաց նման էր · Վրդ · Հղ · ԻՀ ։

ԲՐԴԱԶԵԱԼ, կամ } Ոլնօղ զհան֊ ԲՐԴԱԳԶԵԱԼ · } գերձ պատա֊ ուատուն՝ որպէս զբուրդ գզեալ · զՀՀզեալ գբզգըզած՝ *բՀ֊բզած հագուստով, բրԲէր հա֊ գած · *ԵրիԹացեալ և բրդագզեալ։ Երի֊ Թացեալք և բրդագզեալք դոլան · Սուփ · յի · Ֆ ։ կանոն ։

ԲՐԴԵՂ (ոչխար) · Տ · ԲՐԴԱԶԳԵԱՑ ։ Վոփ · յԲԷ ։

ԲՐԴԵԱՑ, դէի, ից · } ա · գ · ԲՐԴԵՂԷՆ, ւլինի, նաց · } Հանդերձ ՚ի բրդէ · ասուեղէն · *Խոշոր բրդեայ ըզ֊ գեղուին · Փաբդ · *Բրդեղէնն · Վրդ֊ · Լա֊ · *Բրդեղէն բնաւ ոչ զգեցաւ, այլ միայն կտաւեղէն · Հ=Ց · հոկտ · ԻՓ ։

ԲՐԴԵՄ, եցի · ն · ΔιαՀρύπτω. Com֊ minuo, contero, frango. Պատառեմ՝ մանր֊ լ՝ փշրել՝ գղել որպէս զբուրդ · ասի ա֊ ռաւել զՀացէ · որ և ԲԵԿԱՆԵԼ ԶՀՑՑ · ԲրԲԵԼ, Լաբրեմ· փոշրացած, Էնդէր· *Բա֊ ղարջ լինիցի, և բրդեացես զայն պատառս պատառս · Բրդեա քաղցեղոց զՀաց քո · ԳԼաթ · Ֆ · 6։ Եթ · ծֆ· 7 ։ *Սովեցեալսմ ոգւոյդ ոչ բրդեցեր զմարդասիրուԹեան հացն · Մ֊ալ ։ *Ամէն կոտորոտի հանդերձ իսհաւուքն, բաժանի, բրդի, դնի, դիզու ՚ի բարձրաւանդակ վայրն, զոր և ձիւն ա֊ նուանեմք · ՇԲր ։

ՆմանուԹՀ՝ Շարժել զոք ՚ի ցասումն կամ՝ ի կիրս սասկիս · Ի֊ Գործել֊ վա֊ ռիլ· բորբոքիլ· որպէս ԼԹ անձամբ զանձն պատառոտել · *Ի մեծ բարկուԹՀ բրդեցեք զառաջին տէրն ձեր · ԵՀԼ֊ Ֆ ։ *Որով բրդեցին զանբարկանալին (՚ի բարկուԹՀ) · Գնդ֊ ։ *Ի սրտմտուԹՀ բրդեցաս ԼՀագաւորն։ Ի նախանձ բարկուԹՀ բրդեցաս · Ֆ · Ղ · ծՓ · 27 ։ ա · Ղ · Ֆ · 24։ (ռմկ· ասի էրԲԼ ։)

Լայնաբար ասի · *Ոչ սակաւ ինչ ձայն ամբոխի ՚ի վերայ նորա ածեալ բրդեալ հեղոյր · Ցհ · ԼԲ ։

ԲՐԴՈՈՒ · գ · Աշուն Թռչնոյ · *Ա֊յլ հաւ կայ, բրդոռ ասեն, որ զայն ձագն (ընկեցեալ յարծուոյ) առնու և անուցա֊ նէ · Վ֊ան֊ · Հղ ։

ԲՐԵՄ, եցի · ն · Ὀρύσσω, ττω. ἐξορύτ֊ τω. Fodio (լծ· փոսել), effodio. κατα֊ σκάπτω, suffodiendo everto, diruo. Բրով կամ բրչաւ փոս հատանել · փորել և հա֊ նել զիմիջոնն · բանալ · ծակել · պեղել · յա֊ տակել · քանդել · և Ի բաց կորչել · քան֊ ցել · գաղջմաք, օյմաք · *Բրեա զորմդ · · և բրեցի զորմն ։ Խրել, և բրել ։ Փարիք որմոյ նորա բրին (կամ յատակին) ։ Բրե֊ ցին զուրջ զսահմանօքն · ևն ։ կամ * ԵԹԷ զաչս մեր բրեացես , ոչ եկեսցուք առ քեզ ։ Բրեցին զաչս նորա · ևն ։*Տիտոս զերուսա֊ զեմ՝ ի հիմունց բրեաց · Թեքայեցիք յատա֊ կաց բրեցան · Ե֊ · ԺՐ · Ֆ ։ *Բրել զիրկիր· Ագաւ ։ Մալ · ևն ։ *Բրել զայգին ։ Բրեաց քարինս · ԼՂ֊ · պՐԳ · Ե ծղ ։ * Մինչև զոս֊ կերս անգամ հալոյն բրեաց ՚ի պերեզմա֊ նացն · Խոր · Ֆ · 29 ։ *ԶԹաղեալսն բրել, և յարևու ցամաքեցուցանել · Մ֊ · ԵրԵՎ ։ *Բրել զաչս, կամ զականջս · Նոր · ԿԹ · Ե. ղԻս · Ֆ ։

ԲՐԵՐ · Որպէս Բիրք · Վոփ · յ֊ ։

ԲՐԻԶԱԾ · ա · Թուխ Ածօղ՝ կլօղ զբիր · բրաւոր · *(Վաճառականք տառեխ ձկանց) զասք · մանկեն զբուրդ · *Զգաստութիւն ու֊ սուցանել առնէր զբրդագործուԹիւն · Մ֊ուԲԻՆ ։

ԲՐԻՍԻՏ · գ · Բառ լտ · Բ֊ՆՆ֊Է֊, կամ Բ֊ՆՆ֊Ի֊ՊՆ֊ · Նախագահ · գաւառաւոր · *Կա֊ լեալ զնա բրէսէան՝ չարչարեաց գառնա֊ գոյն կոտանօք · Հ · ԻԼԻՒ ։

ԲՐԻՏ, բրիտի · տաց · գ · Σφήξ. Vespa. Ազգ պիծակի, որպէս բոռ, բոռենի, գո֊ ւեխ · իշամեղու · ձիաոտաց · *Բրէսք վայ֊ րենիքք կերիցեն զմեղր սմօրչասաց · Ե֊ · գէ֊ · ծէ֊ ։ * Զազգս մանունց և զանզոր Թռչնոց զբրիսաց · Վէշոր · Ը ։ * Պիծակ և գոռենի, և մեղեխ, և չանաճանճ, և քրէս · Մ֊ · ա֊ · ծՃէ ։ (Ի հին Բ֊ · դրի, Կրէտ) ։

ԲՐԻՆՁ, բրնձոյ · գ · որ և ՈՐԻԶ · Ὄρυ֊ ζα, ὄριζον. Oryza. իտ. Rizo. ար · ար֊ռ֊ · Սովիսակ արմունկք ջարբրի վայրաց · ԷրԻՆԳ · ԷրԻՆԳ, պԷրԻՆԳ, ԿԷ֊րԻՆԳ։ ԳագԻան ։ *Զամ֊ բեր նմա կերակուր , որ էր նմանուԹՀ Էբ֊ րև բրնձոյ · Հ=Ց · Ֆայիս · ԻՀ։

ԲՐԻՆՁ, բրնձի · գ · Բառ լտ · Բ֊ՆՆ֊ԷՓ֊ · Princeps. իտ · Principe. այսինքն Իշխան ։ Ո֊ահ ։ Գբ · պղ · Վահր · ոպ ։ ՀէՆ֊ոսի պոմ ։

ԲՐԻՉ, բրչի, չաւ · գ · ՝Αξίνη, πέλεκυς. Securis, bipennis, ascia, dolabra. Եր֊ կաԹի գործի բրեալոյ զերկիր· փայտատ · Էկոպ · գալմ · *ԵրկաԹի բրիչ ՚ի ձեռն առեալ՝ խոնջեալ աշխատին · Լոպ · Ջ ։ * Վերակացուք մարդկան ունին բանիւն կակղել զնաւսուԹիւ մուտց իւրեանց բրչաւ · Իգ֊ ։ * Թաղիցին գերեզմանք իբրև բրչաւ զա֊ մենայն միաւորակաւս բրեալ արմատաքի խը֊ լեաց · Սուփ · Ֆ · պ · Ջ։

ԲՐՈՂԱԿԱՆ, ի, ացգ · ա · Μεταλλικός. Metallicus. Մեռաղական ինչ՝ բրեւղ գե֊ տեալ· բրածոյք · *Տնկոյ, և կամ այլոյ բրո֊ ղական, կամ չաղկապեալ տոպրաւածոյ · Պղաթ · օրին · Ջ։

ԲՐՈՒՏ, բրտի, տաց կամ տից · գ · Ke֊ ραμεὺς. Figulus. Կաւագործ, որ (՚ի բրա֊ ծէ հողոյ) կազմէ անօթս խեցեղէնս · Ըօլ֊ մէ֊ձի, ըօմ֊ձի֊ · * Իբրև զկաւ բրտի, զոր բրտան կոխէ · Է՚Լ ՚ի տուն բրտին ։ Իբրև զբրտաց զայդ · Իբրև զկաւդ ՚ի ձեռս բրը֊ տիդ · Ձեռագործք որգւոց բրտի (կամ բրտից) · Անօթ բրտի · Ագարակ բրտի֊ ևն ։ *Իբրև բրտաց · Երգ֊ · Տթ ։

ԲՐՉԱԿ · Տ · ՊՐՉԱԿ ։

ԲՐ֊ՋԱՆ· ա · Բառ ումկ · որ Թուխ Բըր֊ գուՀ հայի · * Ընդ լուսանալն առնոյր ՚ի մէնՂ բաղարՂ , և ՚ի մակու յեսոյ բրՂանն ուտէր · Մ֊ · ոպբ ։

ԲՐՏԱԳՈՑՆ, գուսի, ից · ա · Σκληρό֊ τερος. Durior, rigidior. Աւսուել կամ կարի բիրտ · խստագոյն · կարծրագոյն · *Ոչ ՚ի սկզբանն կոչեաց զնա, մինչգեռ ուա֊ կաւ ին բրտագոյն էր · Ո֊ահ · Տ · Ֆ · 5 ։

ԲՐՏԱՆԱՄ, ացայ · Լ · Σκληρύνομαι. Duresco, ξηραίνομαι, areo, aresco. τυ֊ λοῦμαι, calleo. πήγνυμαι, pangor, algeo. Բիրտ լինել իրաց, այսինքն խիստ և ամենք կամ կարծր՝ որպէս բիր կամ փայտ · Իրըս֊ ատնալ · կոշտանալ · կարծրանալ · սեղա֊ նալ · պաղել · չորանալ · քոս կապել · պըն֊ փանալ, պինդանալ, Ի֊ոբծ֊ըՆալ, ա֊ոա֊Ի֊, ֆա֊ ՀոբԻԼ· ԷՀ֊ԼԷՆՀ֊, Նաև պաԼըՆֆ · *Բըր֊ ատացան նոքա , և եղեն իբրև զփայտ չորա֊ կեալ · ՈՂՐ · Ֆ · 8 ։ * Գաւազանն մովսեսի բրտացեալ · ԿԼ· ծԲ ։ *Ի ցնցոտիս զոք տե֊ սանիցեր, և ՚ի ցլտոյ բրտացեալ։ Աչքն ի տքնուԹՀէն բրտանան · Ո֊ահ · Տ · Ֆ · 25 ։ Ֆ· 8 ։ * Ի ոտիցն տապանայ , և ՚ի ցլտոյն բրտանայ · Մ֊ուԲ · Ը ։ * Ցոլժամ մորԹն բրտացյի (օձին), մերկանայ զմորԹն (զկոր֊ խըն) · ԵԹԷ · Էրգ ։ * Ձեռք իւրեանց բը֊ բ֊

տացեալ են ՚ի հանապազորդ գործոյ անձի. Եսա. պիտ. Ք. 20։ *Բրատացեալ էին ձեռք և ոսք մարդադէմ գազանացն. Լսպս. թԷ։

ԲՐՏԱՀՕՒԹԻՒՆ. գ. Խստապարանոցութիւն. բարձրավզութիւն. *Որպէս է իսկ մեր ազգիս հպարտութիւն և լրտուավզութիւն. Գրգ. արիսպաչ։

ԲՐՏԱՅՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ բրտանալ (ըստ ամենայն առման)։*Ջմարմինս արևակէզ առնելով զօրէն լորանեալ մշակի բրտացուցանեն. Պիս։*(Աչնորհս) կալուն լինել) այնպէս բրտացուցանէ և կանձեցուցանէ զոգիս, որպէս սառն զմարմինս. Ոսկ. ՛ս. ա. 25։

ԲՐՏԵԱՅ. ա. կաւեղէն, խեցեղէն. ՚ի բրտէ կազմեալ (եթէ չկայ գրելի Պղրտաւեայ)։ *Տապան բրտեայ. Ջկնոբ։

ԲՐՏԵՐԱԽ. ա. Խստերախ, կարծրերախ. սերի ազէզէ, կէմ կէսկէ, եավոշ. *Երիվար բրտերախ. Ոսկ. յղ. սգ։

ԲՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բիրտն գալ. բրտանալն. խստանալ. սկսգուշել. կարծրուել. կոշտանալ. *կակղէ զասպատուն բրտուէ օգոյն՝ հրոյն եռանդեամբ. Եզեկ. Ը։ *ի գործել զերկիրն, և ՚ի կակղել ղբրտութեն նորա. Սարգ. յէ. Ը։

ԲՐՔԱԲԵՐ, ի, ից. ա. Որ բերէ՝ առնէ՝ պատճառէ զբուք, զվրիվ, զձիւնաքեր. *Հողմք բքաբերք (կամ բքաբար). Խոր. Ք. 68։ *Բքաբեր և ահարկու հողմոց. Աւծբ. Է. 11։ * Բքաբեր հողմով. Նար. իԷ։ * ի զանազան հողմոց բքաբեր ընկմանց. Լմբ. Եփես։

Եհ Որ բերէ յինքեան զբուք. բքով լի. * Զբքաբեր լերամբք, զտապացեալ դաշտօք։ Բքաբեր կենցաղոյս. Սիմա. ոգ։ Ընան. Եփես։ * Ոչ ՚ի ժամանակս ձմերայնին, և ՚ի բքաբեր գիշերային հնձ օրինացն. Մխ. ապոբ։

ԲՔԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Գնալ ընդ մէջ բքոյ և մրրկաց. * փոխանակ բքագնաց լինելոյդ տարցէ զձեզ տէր ՚ած յառագաստ անմահ փեսային. Ճղ։

ԲՔԱԼԼՈՒԿ. ա. ՛ս. Լլկեալ կամ լլկեալ յերեսաց բքոյ. * Ձիւնածեծ և բքալլուկ ժուժկալեալ. Հ=ց. սեպտ. ա։

ԲՔԱԽԱՒՆ. ա. Ձիւնախառն. մրրկախառն. *Եւ զմեր բքախառն ձմեռն՝ առնէ նոցա քաղաքառնուճ. Վրդ. ծն։ Տմոբ։

ԲՔԱԽԵՂՊ ԱՒՆԵԼ. Բքով խեղդել. հեղձուցանել ձիւնաքեր հողմով. *Գահավէժ, կամ բքախեղդ, գետակուր և ծովամոյն առնէ. ի գիրս խոսր։

ԲՔԱՑՈՑՔ. ա. ց՝ուզեալ բքով. մրրկայոյզ. բքախառն. * ի բքայոյզ և կամ յանձրևաց ժամանակի. Վէրօր. Ը։ Շիր։

ԲՔԱՑՈՐԴՈՐ. Նոյն ընդ վ. Ուր ի ցէ յորդուՀի կամ շարժուՀն բքոյ. * Մրի գաւաղր, օգափիսո, բքայորդոր. ցհ. իԲ։

ԲՔԱՆԱՄ, ացայ. է. Մրրկել ձիւնաքախառն և անձրևային օդով. հողմակոծիլ բքովք հանդերձ. յուզիլ մրրկաց. *ի փութորկացն բքայեալց զերծանիլ. Ագաթ։ *Մրի ալէկոծեր զբքացեալս. Նար. ծԲ։ *Ոչ լքաւն բքացեալ, ոչ գաշտ ասՀագին. Գր. հր։

ԲՔԱՋԱՐՁԱՐ. ա. Ջարչարօղ և տագնապիչ որպէս զբուք. կամ Տագնապեալ բքով. մրրկայոյզ. * Բքաջարչար և հողմահոծեալ պատուհասիւք. Վրդ. սգ։

ԲՔԱՄԱՐ. Տ. ԲՔԱԲԵՐ. * Բազում հողմս բքաբարս. Սարգ. Ք. յհ։

ԲՕԹ, ի, կամ ոյ. գ. ՚Αγγελία. Nuncium (sinistrum), rumor (malus). վ. ասի, և գրի բաՀԻ. Լուր ձախօղ և տըխուր. գոյժ. համբաւ չար և ցաւալի՝ զեղելոց և զլինելեաց. գէշ՝ սե՝ բօթ խոպոր. ՔՆՈՆ խոպէր. (իսկ ֆօթ՝ է կէզակարծ և խիթալի չարիք)։ *Բօթ լուայ, և զուլոց է. ԵԷի. իա. 7։ *Քան զաւետիս զբօթ սիրեմք լսել, մանաւանդ զայլոց՝ քան զանձանց. Մամբր։ *Լուեալ զբօթին. ցհ. իՀ։ *Լսեայ և այլ բօթ մահու. Մալ։

ԲՕԹԱՒԵՐ, ի, ից կամ ացս. ա. գ. Բերօղ զբօթ. գուժկան. *Իբրև գերեցաւ տատապանին, ետն եհաս բօթաւերն՝ գոյժ սալ. եՀէ. Ի։ *Յորժամ բօթաբերն զերկեզ մահուն պատմէ. Մալ։ * Բօթաբեր եւքօրն (այսինքն բերօղ զբօթ զեղբօրէն) աւետիս լուաւ զյարութեն. Մամբր։ *Իբրև զբօթաբերսն յոբայ. Ոսկիփոր։

Եբ Որ ինչ կրէ յինքեան զբօթ. որպէս բօթալի. *Լուրս բօթաբերս. ճ. Ա։

ԲՕԹԱՉՐՈՑՑ. ա. Ո յր զղոյզքն է բօթ. բօթաբեր. գուժատու. *Աւետաբերք են, իՀէ բօթաբղոյգք. Եզեկ. ԻԷ։

ԲՕԹԱԼԻ. ՝ ա. Լի գուժիւ. սրխ.

ԲՕԹԱԼԻՑ. ՝ բռական. սգալի. * Բօթալի աւետիք. ճ. Ա։ * Բօթալից աւետիք. Հ=ց. յոլիս.ֆԷ։*Ծառը եղէ հրէից՝ յօրս այս բօթալից. Գնչ։

ԲՕԹԱՑՈՒ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՔՕԹԵԼ. *Ժողով առեալ բանակեին, և բօթատու մի մեանց լինին. Ներ. ֆա։

ԲՕԹԵՄ, ացի. իլ. Բօթի, եցաւ. Գոյժ տալ. լր. գուժիլ. *Որպէս ՚ի ձեռն կնոջն բօթեցաւ մահ, նոյնպէս և ՚ի ձեռն արի կանանցն աւետեաց՝ կեանք յաւիտենական. Բրս. մէ։

Պ

Պ. Տաս. բաղաձայն՝ ՚ի կարգէ իսպառ անձայնից, անուանեալ գիմ, որ ՚ի յարիլն ընդ ձայնաւոր՝ տայ հնչիւն փափկիկ, նուրբ քան զբ, և Թաւ քան զչ, այլ առաւել մերձաւոր սմին և ընդոգ. մանաւանդ Թէ զկնի ն տառի՝ գ հնչի կակուղ որպէս ի. վասն որոյ և անխտիր գրի, անգիւն, անկիւն. վտանգ, վտանկ. ժանգ, ժանկ. տունգ, տունկ. ևն. որպէս և գայլ Թակղիմ, գայլԹագղիմ. կղզիք, գղզիք։

Գ. Ուրեք ուրեք լինի լծորդ և ը ։ զոր օրինակ Թագչել, Թաքչել. չոքայ, չոգայ. փափագ, փափաք։

Գ. ի տառադարձութեն գնի փոխանակ չի. գամճա. արաբ. ՁԻՄ. եբր. ԿԻՄԷԼ. ասոր. ՀօմալՀ. լտ. ՃՆ, կամ կո. զոր օրինակ, գազրիել, գեհոնին, գողգոթա, ևն։

Եհ փափկութեն տառիս գ, երբեմն յայլ լեզուս նոյն բառ գտանի առանց այսր տառի. զոր օրինակ, գաւն, գարուն, գիտեմ, գինի. ըստ չի. ասի, առին կամ առնի՞ծն, Է՞ր կամ ու. ՀՀէօ, ՀՀա, ՀՀօա, ևն։

Որպէս նշանակ Թուոյ, Գ, ՀՀ. Է երեք, կամ Երրորդ։

Խորհրդաւոր իմաստ տառիս՝ ըստ ասնուանն. * Գիմին գբրովք ՀՀծային՝ ուսուցանէ խրատել լեզուին։ Գիմին գանձէ քեզ բիւր բարի, գրեալով զիմաստս՝ ի տախտակի. Ը. այբ։

ԳԱԲ, ի. գ. ուկ. գաբին պան։ Ռέον βαρβαρικόν. Rhabarbarum. Արմատն գաբծլի կամ խաւարծլի, գեղ մաքրողական. որ և ԽԱՀՆԴԵՂ. եղկնիպ։ Գաղիան։ Բծըլ կաբան. ուր և ասի. * Ռավանգ, գաբին տակն. և այլ ասեն, խործուիլ չէ գաբ, ապա կունմանի ՚ի գաբն, և իր ծլին մէջ փորոք, և ինքն զէտ մնպակ գունդ ո.

ԳԱՐ ասի ուկ. և բերան գազանի, կամ գազանամիտ մարդոյ. իբրու յափշտակիչ։

ԳԱՒԵՂԷՆ, ղինի, նաց. գ. Եբիձաղ. բագէն. վերարկու. եաֆոնձա, եէկէնէկ. *Ետես մարդաբէն զնրեշտակն զարգարեալ գաբեղինաս. Դամասկ։

ԳԱՒՆՒԻԼ, ծլի. գ. Ծփլ կամ ձիգ, այսինքն բոյս գաբի. որ և խաւարծլի, Թեղու ախորժ. որոյ արմատն է աեկկնիպ. խործուիլ, խործուիլն, գաբի. ըտիլաճ, Թուրլա։ Բծլէն։

ԳԱԳԱՆԱՔՆ, Թան, Թուհք, Թանց. գ. Կορυφή. Vertex. վերին ծագ գլխոյ մարգոյն, և այլոց կենդանեաց. գագաթ. տեֆէ, լէկէնաթ. *ի վերայ գագաթան փառուորէտյն ՚ի մէջ երգարց. Օբին. լԷ. 16։ * Բուռն եհար հրեշտակին զգլուխ Թանէ նորա. Դան. ծԷ. 35։ *Ոչ արացեն ձեռք իմ խոյր գագաթան անարժանի. Խոր. Է. 31։ *ՋծերուԹեին օձն ՚ի բաց մերկանայ, զեղորիսն ՚ի գագաթանէ գլխոյն մինչև ՚ի տուան մերկանալով. Փիլ. լին. ա. 33։

կամ Κρανίον. Cranium, calvaria. Սկաւառակ գլխոյ. գանկ. կառուցին. պաշ լառնաղբ՝ Թասը, գաֆա, ֆէլէֆ. եբր. ՖոլօլէՀ. յորմէ գոլգոԹա, տեղի գագաթան, կամ կառափման. *Մանրեաց զգագաթին աբիմելէքայ. Դատ. Է. 53։ Ցեն և ՀՀ. Ի. Է. 35։ Ղկ. իՀ. 33։ ցհ. ծԷ. 17։

ՆմանուԹեՀ՝ կատար լերանց, բուսոց. և վերին ծագ ամենայն իրաց. ՀէՀէ. *ի գագաթանց լերանց. Օբ. ՀՀ. 15։ * Ջգագաթին լերին. Սարգ. ա. յհ. յօլէբ։ * ի գագաթան տեղւոջ. Շալ։ *ի բարձրագոյն լերանց գագաթունս բնակելով. Պղատ. օբին. Ք։ * Յորժամ զհասակիցն զկերպարանս ՚ի գագաթունան երևեցուցանեն. Լսպս. ծԷ։

ԳԱԳԱԹՆԱԴԱՀ կամ ԳԱԳԱԹՆԱԴԱՀՆ. գ. Κράνος, κόρυς. Galea, cassis. κορυφαίον, verticale. Սաղաւարտ, իբր պահպանակ գլխոյ՝ անգարդ. ՚ի գագաթին. գլխատ Թաս. ՀՀլաֆ Թաս. ՀՀլէքԷբ. ԷԼԻԿ ֆՀլաՀ. * Որպէս զօրականացն սաղաւարտն, զոր ՚ի հին արեաքնացն կորգանն (յն. գօրՀՀՔծն) կոչեն, այսինքն գագաթնագաշն, և առանց խաւոյ. Մալա։

ԳԱԳԱԹՆԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Վերացնալ բարձրանալ իբրև զգագաթին, կամ մինչև գագաթին. *Ոչ կարացին բարձրանալ և գագաթնանալ։ Ջկնի քոյ բարձրացեալ ելալք ամենեքեան ՚ի լեառն տեառն առ ՀՀծ, գագաթնացեալք ՚ի բարձրուԹեի վերին երուսաղէմի. Լսպս. ընՆէրց։

ԳԱԳԱՆՃԻՄ, եցայ, եալ. յ. Անրեօ. Deliro, nugor. գրի և ԳՈՐԳՃԻՄ. ցՀորիլ. բանգագուչիլ. աղՀաճիլ. կակազել իբր զառամեալ. խանգաղիլ ուշղղ. պիհոպէ ՀՀօյլՀէ, հերլէ եէՀէ։ *ԵԹէ եիր զառանցեալ (կամ զառամացեալ), ասէի, եԹէ գագաչիս. ՀՀՀ. ՚ի ֆոխս։ *Ջանարգելալն և զգագաչելն. Փիլ. լին. Ք. 45։ *Գիւտ գագաչեալ, և գերեզմանի գարշապար, և մահու մերձաւոր. Գխոփ. ՚ի. առ անյոգն։ Իսկ չՀն բա. *Գարգագ-

գնդին՝ ողորմ աւազիկ ալէտ, զոչս ի վեր հանբարձեալ յերկինս. նոր. փազ. համբ:

ԱԻԵԼՈՒԿԻՔ. տ. ԱՒԵԼՈՒՔ (ըստ այլ ձ.) որ և ԱՒԵԼԱՑ. Աւելեաց գնացին, և զաւելուկն կուտեաց ի մէջ տան. Ո-ՒՖՖԵՐ:

ԱՒԵՏ. որպէս Աւետիք. Աբրահամն աւետ՝ սահակաւ տրեալ՝ ի քէն կատարումն. Շ. փազ:

ԱՒԵՏԱԲԱՆ. ա. Ուրնակ բանից աւետաց. աւետարանիչ. Յոլոցաւ ի նը այս խոսան, և որոտաց ձայն աւետաբան. Լմբ. փազ ի յհ. ասէր:

ԱՒԵՏԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Աւետեաք զոր արձակուցիչ, կամ զուարճացեալ. Սա նա՝ խաղաղական դաւեթեան՝ աւետաւորարձ լեր բանց. Տազ:

ԱՒԵՏՕՐԻՆ. ք. ա. Աւետաւք. և Աւետաց կանխուղիր. Դարձուցանէ զկարդ բանն՝ առ ծնողսն յանկնութիւ՝ կատարուածն առնելով աւետաւորին պարգեւին. Եպիփ. ծն:

ԱՒԻՒԼԻ. տ. ԱՒՆԱԼ (որ եգաբ ըստ այլ ձ):

ԱՒՒԸՔ. որպէս Աւրհնեք չարահոտք. աղաւեզուիցն. Փոխան բուրմանցըն նարդոսին՝ սրբք և աւրհնք ի քեզ կուանին. Ո-ՈՄ. ոչԻ:

ԱՓՍ ՉԱՓԻ. տ. ԾԱՓ ՉԾԱՓԻ. Բաղում բարկացեալ, և ապա զաւիի հարեալ՝ ասէ, Ել և գնա առաի. Եպիփ. ծն:

ԱՓՍԻՆԹԻ կամ ԱՓՍԻՆԹԻՆ: Վրփ հղ. Շ. ըստ հին ձ:

ԱՓՍՈՐԵԼ Ի ԲԱՆՑ. Սակաւ դրի՛ ի մի-ւթ-ա. յօրէնս Ե փ. որպէս ի բանս արկանել. մանաւանդ ի տեղին ալաւորանաց:

ԱՓՀԱԼ, ԶՈՒ ցեալ. Յարիան ամենեքեան աւիւռցնալ և հայհոյել. Ո-ՒՖՖԵՐ. (Նոր ձ. ի նա պղտուցնալ հայհոյեն:)

ԲԱԶՄԱՊԱՐԶ. ա. Որ բազում օրինաց սակս ասելոց ոտեպ գառնոյ. Լուսարձք տեսասերք կաքաւչաց, որք ի բազմադարձ ոտան զձեր ալա պղտցանէք: Լուսարձք, որպիսի Թռչակ մահու բազմադարձ ոտն կաքաւէլոյն ծագկէ. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ:

ԲԱԶՄԱԹԵՒ. ի միաձևաց (զուգից) մինչև ի բազմաձև առ մեզ կենդանեաց. Պիփաս:

ԲԱԶՄԱՁԱԶԱՐՔ. Նա էր՝ որ զսակաւ նկանական ի բազմահազարան ածէցոյց. Պիփաս:

ԲԱԶՄԱՊԵՐՊԻ, լբ. տ. ԲԱԶՄԱԿԵՐՊ. Երկոքաւ ծնանին ցանկութիւք (մարմնոյ և ընչից), և ի նոցանէ բազմակերպիցն ամենայն՝ չար ուղիչք զիմեամբք խուռն հիւսեալք. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՄԱՁՈՍ. և Բազմահոս ապատ.

ԲԱԶՄԱՁՈՍԱՆ. Ջաուայն ի վեր բղխեալք ի յորմէ ապբիւրոյն. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ: Ծանրապատեալ Թշուառականն ի կնոջէ բազմահոսանաս հէչտութիւն ... առաքեաց գլխաւեաց զովք հանեսս. անփ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԱԿ. փ. Ո՛չ որպէս Բազմամաժամանակ. այլ որպէս Հազիմանի. սկսրեալ գալաքեալ. Ի յայսմ բազմամանակ է երկագործն գրուժանս այս չար ցանկութիւն և ագահութիւն. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՄԱՄԲՈՒՐԻՇ. ա. Ո յր կամ սուր բազում իցէ միաբոլորութիւն. Ի մէջ բազմաձևի բազմամանիք բազմամարդիկ սրանցն անհրկիզ խոտոռվանցն. Տազ ի յակոբ:

ԲԱԶՄԱՎԷՐ. Ո վ ձորաւոր բժիշկ և հմուտ տագնապ, ողջացո և զիս զայս բազմավէր հիւ անգա. Տազ:

ԲԱԶՄԱՑՆԱՆՋ. Ի ձևոն կուսական ծնընդեանն զանձն յօրինուածն փոխարկեալ

Թեմեւացոյց ևս (զկանայս) ի բազմատանջ լինելոյ. Եպիփ. ծն:

ԲԱԶՄԱՈՑԵՑԱՑ. Բազմադրյն և բազմադրեալ է չարդ (ցանկութիւն) ... ուստի ամենք բազմաստեայ չար ասացին. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՈՒՐԾԱՄԱՆԱԿԵՑԱՑ. Ջմի զայս ժամս ապաշխարուհի գորս առաւել ընկալոյ քան զբազումժամանակեայ ապաշխարուհիս այլոց. Վրփ հղ. ծԷ. յ. (տպ. զբազմամժամանակեայ:)

ԲԱԶՄԱՒԱՏՈՑ. ա. Ուր իցէ տասն որսի յոյժ. կամ դրելի է բազմատադնապ (զոր ոչացես). Ընյոսր հանգուցէք զնս ի բազմատապ աշխատութիւնս (վասն նորածնին ապրգային հրեից). Եպիփ. ծն:

ԲԱԶՄԱՒՈՐՆ, ասին կիմ ոտան. գ. Ոտն բազրոց, որպէս աստիճանք ոտնգոյց, վանդակոց, գոհոյից. այոփ, պատմափ. Շինել Թագաւորին ասիատ գեղեցիկս մեծ վանդակս... մի բազրոտան փայտ պակաս էր: կոմիսն զրպարտող զայդ կարդաբ ի վերուստ մինչև ի վայր Աւ զերկուգկոմսունց բազրոտն. Ո-ՒՖՖԵՐ: (Տե՛ս և ԲԱԶՐՈՒՐ:)

ԲԱՒԱԽ. գ. Չարդ մեծագին ի գլուխն կամ ի լանջս և ի բազուկս տաւեալ ի պարգև յաղթողաց. Էլէնկ, աօրղաճ, ևն. Աեալ զոսկի բաւիշն, որ է տափարակաձև ի չափ ձգոյ միոյ, և ի կշիռ լտեր միոյ. զն այն իսկ եր յաղթուհեթ պատուին. Ոսբել:

ԲԱԿԱՂԱՔ. Ըստ հին բառ. Շալակ. տ. ԲԱԿԱՂԱՔ, և ԿԱՂՔ:

ԲԱՂԱԲՋԻԱՅ. տ. ԲԱՂԱԲՋ, ա. Բեռեալ առաջի նորա զհացն բազարջեայ, և գինի. Եպիփ. ծն: Երիք նկանակս հաց՝ բազարջեայս. անդ:

ԲԱՂԲԱՂԱԻԻՐ. ք. տ. ԲԱՂԲԱՂԵՔ, և ՊԱՏՃԱՌԻՒՐ. Ջոյս ինչ և զայն բաղբաղիք ի վերոյ արդարոյն. Վրփ եպիփ:

ԲԱՂՉԱՏՈՒԹՅՈՒՆԵՒ. Ո՛չ վայ զկիշեան բաղձացուցանող զմտողայն, մինչև ի բաց բարձեալ նորա գիմակ, և զիարձ առեալ ձնասիրանին. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱՄԲԱԿ կամ ԲԱՄՊԱԿ, ի. Լատին. Նոր (մեքենայի բառանին) պարիսպ կանգնեցին քաղաքին բեւեանց. և յայլ բազում կողմունս. Լաթ. ծԷ. (եգաբ ի մեկնէ ըստ այլ ձ. Բազմակի. որ Լրիւ սիոյ խոտոտակ դըրչ:) Վերեալ ձեռաք զվէրն, և ժողովեաց բամբակով զվերսին. Վրփ հղ. ԻՅ. յ:

ԲԱՄԲԵՐԱՑԻՆ, Յիոյ. Որ հանեկ զբամբ կամ պատիղ ձոյն երգոց՝ ըստ հնոտ սղեայ քնարի. Տաւիղ եաստուիչ, բամբերգողնոյ տաւիղ. Նոր. փազ. արմաս. որ և գրէ ի տուղ յոր. Ջնոր քնար տաւիղ՝ բամբ չարժողին քաղցրաձայնեալ:

ԲԱՑ. որպէս Բան, կամ բառ. Բարեսիրական բայիւք երդաբանեալ գաչիւք, հայոյն երկնից դշնոյ ուրախասկիր բերկրեալ. Շ. փազ:

ԲԱՆ. իբր Գործ. Սուր ի բան արկեալ՝ խողխողին ևս զանմեղ գառինն. Պիփաս:

ԲԱՆԱԿԱԹԻՒ. գ. որպէս Բանակատուեալ. Բանակ իւ ձեր և հակառակիչ՝ հոտ անոյշ եշանէ առ մէջ ես. Վրփ հղ. ծԷ. յ. (տպ. բա նակատուեալ:)

ԲԱՆԱՊԱՀ. ա. Որ պահէ զբանն լուեալ և պահեալ բանիւ որպէս աւանդ. Բանապահ աւանդուքէ, և պահատուեալ օրինացն, և յայտնի քարոզուքէ մարգարէիցն. Եպիփ. ծն:

ԲԱՆԶԻ. գ. Ընուն ծառոյ առ վերուցիս. Եւ իմ գաւեալ զակն բիւրեղ՝ եկի առ ծառ ռումն բանչի, զոր առեն հովանի բարտամոյ արքայի. Պահ. Վր:

ԲԱՆՋԱՐԻԿ. լրկուք. Ընեալ և տապալաւոր գևանոփոր, յորում զժոդովեալ բանջարիկն գնէր: Բանջարիկ ինչ ինքնեակ բուսեալ յերկրէ: Բանջարկուք իմն ուտեք ուտեք ժողովեալ. Վրփ հղ. յ:

ԲԱՆՑԱՏՈՒՑ. Եւ այսպէս զիմեանաքանջարկ եալ ի ժամանակս բանաստուս վրշտացն. Դևանփ:

ԲԱՇԽ. որպէս Տուրք ողորմելոյ. Ընդրին խնդութեամբ մեծ, և բաշխ ազքատաց, և հատուն գոհութեամբ ալ. Պահ. Վր:

ԲԱՍՐԱՆՔ. Ո՛չ հարկանել բասրանովք ինչ զիմիզ ընկերին՝ ծնունդ զնանարհութեամբ յոդաղ... Բայց չընկիչն հանգերձ բասրանովք զիմիզ ընկերին՝ հալածէ զառաքինութիւս. Վրփ հղ. յ:

ԲԱՍԵՒՐՈՒՒՀ. Իսկ բարեգրուժն գրիգոր՝ որպէս ի մեծ արհութեամբ գործեալ՝ անկանէր ի քաղաքն կարնոյ. Դևանփ:

ԲԱՐԵԱՒՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Զգաստութեամբ, հեզութեամբ, մարդասիրութեամբ. աչխուՒՒՀ. Յաւելոյր զբարեխառնութեամբ, և զպարեմտութեամբ զոր առ ազգ քրիստոնէից. Դևանփ:

ԲԱՌԵԿԵՐՊ. ա. Որ ունի զկերպարանս բարւոյ. աղեխ երեսոյ. Էյի ՀեօբՒՒՀն. Ձոյն՝ ի նեղբոյ գաճն տպաժոյժ զեզոյ. իսկ ի վերոյ բարեկերպ գունեալ. Աչ. հղ. իմ:

ԲԱՐԵՀԱՒ. ա. Բարւոք սկսեալ. քաղիյալոյ. բարեբաստ. Նզիկի քեզ աորեր՝ ի նուէս ի բաց գնացեալ, և բարեհաւ այլոսմ նաւի՝ յոր երթիսն լինցես (ի փոր կիսին). Փիւ. յ:

ԲԱՐԵՀԵՂ. ա. Բարի և հեզ բարեքաղ. հեզաբարոյ և քաղցր. որ և ՀԱՂՑՐՔ. ՀԵՂ. Ձարպաւս ՀԾՀուսոյց և բարեհեզ կուսին մարիամու. Եպիփ. ծն:

ԲԱՐԵՉԱՉԻՒՆ. ա. Ո յր չարչիւնն է բաղ կամ սխորժ. հանոյ լսելեաց. Չաւուցն գևիցկաձայնութեք հնչմամբ, և ջրոցն բարեչուչիւն հոսանաքն հեշտացուցեալ. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ:

ԲԱՐԻ. ե. Նոյն ընդ ասկ. պարէ. որ և ՓՈՐԹԱՐ, և ԲՍՐԻ. Գոնեաս. ԴէԹ. Բարեկ դուք հաց և ջուր ձաշակեցիք յայնժամ այլ ես և ոչ վայն առի. Վրփ հղ. ծՀ. 5. (տպ. բարի է:) Եթէ ոչ առնես զաստուածորութիւն քո (զաարկաւագութիւն), ապա բարկ զսկիհն կոլցես ի ձեռին քո ի ժամ հաղորդութենն անդ. (տպ. ապա սակայն:) Եթէ ոչ ունիս աղօթս հոգևորս և իսոնարհութիս, ապա բարկ աչխատաւիս մարմնաւորս արասցես. անդ. (տպ. գոնէ:)

ԲԱՐՁԱՑԱՍԱՆԱԾ. ա. Տարածեալ ի բարձունս. բարձր տարածութք. Ջոնկի բարձրատարած սաեղնեալ տեսութեամբ կենդանոյ փայտին. Սկն. փազ Խ:

ԲԱՐՁԱՐՆԹԱՑ. ա. Որ ի բարձունսն ընթանայ. բարձրաթռիչ. Սա արծիւ Թռչունն բարձրընթաց՝ որ լսացաւ գեր քան զսահման. Լմբ. փազ յհ. ասէր:

ԲԱՐԻՄՈՒՆԻ. ա. պերճէ, ատոյգ է և գեաչն ի կարգի՝ մեկնութեամբ, որպէս գաւազան մագաղան, կամ խոլրձ գաւազանաց մանուկս ի ձեռին յաչուարար քրմի. այլ սիրալ է ասելն ըստ այլոց՝ Թէ իսկ նաև ապրեցաքիրք պատսկց, փոխանակ ասելոյ՝ Թէ մուկն լընթեռնուլ անդ զգանս Ջհենն կամ Ջանդիկ գրոց զգագաչաի, ուսեր ի ձեռս և զբարմանան:

ԲԱՐԻՈՑԱԿԱՆ. տ. ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. Եք ուսակք են սիոյց. առաջին՝ բարեդրաչ կանգ, որ ի լուս բնութեն զվատթարն կամ ոչ սխատացար. երկրորդ՝ որում գոք քնաչ կանգ ասեք (որպէս ցաւ). և երրորդն (պատահարք). Աչ. հղ. իմ:

ԲԱՑԱԲԱՌՆԱԼ. Թե լցին յիսուն արգոյս ի քաղաքին, և այնպէս բացաբարձեալ հինգ, և գարձեալ չինգն, եւն մինչև ցասա-

ներքոդն Թիւ. ԱՒ. Ը:

ԲԱՅԱԲԱՐԶ. ած. որ և ԲԱՅԱԲԱՐՁՈՂԱԿԱՆ. Ի բաց բարձող, և վերաբարձող. որպէս գառն ՚ի՝ որ բառնայ զմեղս աշխարհի՚. ՚Նոյն ինքն մարդինն բարձանել լինէր առ ՚ի բառնէն չօր, զի ամենայն ապականութեանց և մեղաց բացաթող իցէ. Պիտառ. յանձնառ:

ԲԱՅԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացագլխութիւն լինել. հոլանի կալն. ՚Լատագոյն է ինձ ամօթ բացագլխութենէ իմոյ, քան մտանել ՚ի տունն անդրէն, որ է առն մեղաց. Վրք հց. ծ. յ:

ԲԱՅԱԾԱԳԻԼ. ն. Ի դուրս ծագեալ. և բևեցուցանեալ. արտափայլել. ՚Ցորմէ (՚ի մէկ տաց) այնուհետեւ իբր ՚ի վայրկ ուանենէ ի մտանան զնորոգութիւնդ բացածագէ, և ինքն յինքեան կայ ինայ. Ածխ. հց. խ:

ԲԱՅԱՀԱՆԵԼ. ն. Ի բաց հանել. փարատել. ՚Ուրախ լեր, ասէ, բերկրեալդ, առ նա հրէշտակին. բացահանէ ձայնիւ զարմանութիւն. Պիտառ. ՚ի Նեռ. Երգ. (ըստ այլ Թարգ):

ԲԱՅԱՀՈՍՈՒՄՆ. տ. ԲԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ. ՚Օչխարովակս բայահոսման սուէլորդաց կեսարկոցն և ըմպելեացն՚ ՚ի կենացն պահպանութենէն (կարգեաց): Ղեւնդ:

ԲԱՅԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացատուելը. պարզվելը, և տարածումն. որ և ԲԱՅԱՅՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. ՚Աղէտն՚ որ է յօդն, և արձակեալ ըստ բացատուութենէ պարղոյն. Փիւ. լիւն:

ԲԱՅԱՐՆԿԱՅԻԿ. ած. Օգխակուռնան բացընկեցեալ օձիկ ՚ի վայրի. Ղեւնդ:

ԲԱՅՈՒՄՆ. ած. Որպէս առաջինն ազգութիւն նովև գրասենին, երկրորդաւս եզեցի բացուելոն. Պիտառ:

ԲԱՅ. ած. Տեսանելի և այլ բազում յոյժ միայնակեացս, որ ոչ էր լաւ և համար զԹիւ ունել զմարդկանն. Վրք հց. յ:

ԲՒՀԱԼ. տ. ԲՆԱԶԵԼ. որ և ԲՂԱԼ, ԲԶԵԼ, ԲԱՈՒԱԶԵԼ. ՚Գոչեցին գազանքն և սմենայն երկքն միաբան, և երկու առիւծքն գոռալ սկսեալ բրչային զօրանչելովք. Ոսկիթոր:

ԲԿՏԵԼ. ՚Տօնեաս երաշտացեալ բեկոհա, հիւսիսով յարտանաս և կուսիս. Պիտառ:

ԲՆԵՁԱՋԳԵՒՑ. տ. ԲԵՁԱՋԱՋԵՑՍ. ՚Կայր մեծ քահանայն բեհեզապատ նայ՝ ասա զանին ընձեր, որ ՚ի գրասիսէն բղխեր. Տաղ:

ԲԼԻՆԱՐԿԵԼ. ն. Արկանել զանձամբ զբեռն. ստանձնել. չալսհել. լսվել. ՏՒ-ՀԼՒՆՔ. ՚Հակայն և ՚ի նշանա սրն յամենայն ազգս որդառ Թիկամբք բեռնարկեալ չինէր առնն ՚ի. Պիտ. վր:

ԲՒՃ. ՚Մերկացաւ, և կուր մի կուսա ՚ի բէՃՆ կասեաց. և նատաւ ՚ի վերայ սեմոց գրանին. Ոսկիթոր:

ԲՒՐԱՍՊՒՏ. Նոյն ընդ Բիւրասպիւ առաջապելեալ առ պատսիկս. ՚Աբրիտան (՚ի տառնէն նեղրսվիայ՚) առեն, Լեհ կասկաց ապանդավք զնչխանն օձիկ յերկուս՝ դիոչեցեալն Բիւրասպի՚ յանքնակ երկինն ասչիսայ. որպէս և գրեալ է ՚ի մատեանս պատմից. Պիտ. վր:

ԲՒՒՐԱՁԵԱՅ. ած. Բազմաչեայ. լի ամէն յաճենայն կողմանց. ՚Հրաբուն սեռ վիհից վերնոց, անդ խումբ բիւրաչեայ՝ Թևառաքուելոյ երամ. Տաղ:

ԲՒՒՐԵՂ. ՚Տեսի անդ այր մի՝ պղնձի զլուսն և սաղատարտ զգեցեալ ոսկի՝ երկու ակամբք փղիրտիւք. և մով լիւղոյս զարգարեալ. Պիտ. վր:

ԲՆԱԲՈՒՆ. ած. Բուն և ՚ի բնէ. էական. իսկական. և Ընդաբոյս. ընտանի. ՚Ի ժամանակ ժամանակս զիրկուԹեի քարոզչին, զոր ՚ի ձէռն բնաբուն արդասրոյն և անդրանիկ և ՚այ Նոր որդւոյն լինելոց էր. Եպէի. ծ: ՚Ի. հաստատուկք էին ՚ի բնաբուն բարս. անդ:

ԲՆԱԳԻՐ. որպէս հին կատարած. ՚Քննեալ ցուկք զտեղիս գոյս. նախ՝ զքննագիրն, և ապա զաւետարանն: Ասէ բնագիրն այսպէս, եԹէ ասիք իմ նուիրեալք ՚ի կոչեցին ձեզ: Երիս ժամանակս ՚ի տարուընն ասենեալիք զայս՝ բնագիրն. Շէր. յոյն:

ԲՆԱԽՐԱՏ. ի, ից. և ած. Խրատաւեալ

ԲՆԱԽՐԱՏԱԿԱՆ. ի, աց. ՚ի բնէ, կամ լինեակ բարոյից ՚ի խրատ. ՚Երիքեան որպիք նոյն... երեք ասէ դալ բնաիւրատականացն. Փիւ. լիւն: ՚Բնաիւրատք էին երեք որպիքն. ամ բարի, քամ չար, յաւելեր ոչ չար և ոչ բարի. Ածխ. էիւ:

ԲՆԱՒԵՄ. եցի. ն. Բնաւին ատհմանել. ամրապես խոստանալ. բամնդակել՝ վճռել. ՚Եա նմա զիատակ, և ՚ի նմա բնաւեաց օրհնել ամենայն ազգաց. Եպէի. ծն:

ԲՆԱՒՈՐ. ած. Ի բնէ փոյեալ. փորածոյ ըստ ինքեան. ՚Ի մէջ անտառախիտ ծառոց այր բնափոր եղեալ յարարչէն, և ոչ յոմեքէ. Եպէի. ծն:

ԲՆԵ Ի ԲՈՒՆ. ած. Բանիբուն և վարժ անդամին ՚ի մանկունէ. ՚Ցամենայն կոչմանց կարէր օգնել հօտին քոյ. վասն զի էր բնէ ՚ի բուն կրտովն գրոց հնորհաց. Ոսկ:

ԲՈՋԵԱՆ. Որպէս յոքն. Բողք: Վրք հց.յ:

ԲՈՂՈՐԱԿԻՐ. տ. ՓՈՂՈՐԱԿԱԾԻՐ. (որ է ուղիղ գրչուԹիւն):

ԲՈՂՈՐՈՇԻ. տ. ԲՈՂՈՐՇԻ. ՚Եւ է պատուհան բոլորոյն՝ որ երևիդ մեզ... եգեալ զպատուհանն բոլորոշին ՚ի նմէ հրեղէն ձիոյն. Պիտառ:

ԲՈՂՈՔ. Որպէս Պղպէկ, կամ նման նուԹիւ, և կամ ըստ լծորդ տասիկ. ՚Կարկաչուն բոլորոջից բղխեալ յատակ սղբերոյց. Եպէի. ծն:

ԲՈՄՐՈՑԱՒՆ. յնոյ. ՚Ձեմ պատմուճանի բոտրայնոյ գոյն, գոյն նէրկեալ արեամբ՝ սղբիւր բղխեալ կոշ. նար. փաղ յաղ:

ԲՈՂՈՎԱՆ. որպէս Բաւական. ՚Ինքն յինքեան չարժի, ինքն յինքեան և գադարի, ինքն իւր բոլական. Եղիշ. հոփ:

ԲՈՒՃԱԿԱՆ. որպէս Բժիշկ. ՚Ուռ յոր վիճակէ քահանայապետիս իմաստասէրքդ էին... իպակրատես յուժական, Թոկկիդէս դես Ճարտասան. Շէր. էր:

ԲՈՒՏ. ՚Օրինադրեցին (՚ի պահ՚) պարկեշտին զանաւելորդ բուան ըստ մեր սակարուեաս. այլ ոչ փափկուն մարմնոյ. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱԴԱՐԵՑ. ած. Որ ինչ բուան ուժով գործի. գժուսրնին ՚ի գործելոյ. ՚Ոչ ըստ ուժոյ ՚ի գործելոյ՝ ոչ ընդունի զնեց ապականութիւն, զի գնա ՚ի բաց փոխեսցէ յապականութիւն. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱՀԱՐԵԼ. որպէս Խուռն հարկանել (զզաւակին աքրտհամոս). ՚Վայել էր զան առաքականելին՝ բառնահարել զբնէ զնեց ապականութիւն, զի գնա ՚ի բաց փոխեսցէ յապականութենէն. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱՒԱՐԵԼ. ՚Ի ձէռն գեղոց հնարի գրգռել սրծայծել զլքեալ ախան յինքեան, և բառնավարեալ զքնութիւն ծառայեցուցանել (ախոմն). Ածխ. հց. խ:

ԲՈՒՆԱՎԻԺ. վիժի. ած. Ր. Որ բառնութիւն

ԳԵՂ

խելիք գահավիժ առնէ. բուան խարգաւառնեալ. ՚Սառութիւն և ամբարտաւանութիւն... երկոքումբք չար յղար դոք (կամ յղարիցք) բառնավիժ՚ի կորուստն յուղարկեալ փութացուցանէ. Ածխ. հց. խ. (կայ և յատուկ առնն առնոյ՝ բառնավիժի ասացեալ:)

ԳԱՋԱՆԱՁԵՒ. ՚Ուրին չարաչուք տեսակս գազանաձև՝ Թռչնաւորս: Գազանաձև կերպագ ձեզ ասյ. Ածխ. հց. խ:

ԳԱՂԹԱԿ. ն. ՚Գաղթեն զբնակիչս աշխարհին յամրոցս, և ՚ի քաղաքս ամուրս յբերասց խորայելի: Եւնանէ հրամանն ՚ի կայսրէն՝ գաղթել զբնակիչս աշխարհին ՚ի քաղաքս ամուրս, և յամուր աշտարակս. Ղեւնդ:

ԳԱՂԱՑԱԳՈՂԱՆ. նե. ՚Գազատագողն յագատմայ հայեր ՚ի նա. Եպէի. ծն:

ԳԱՄ, այ. օք. ք. Հեղոյս. զոք. գաՏքաՅ. ՚ Ջելևէջ նորա սանդղաձև արասցես բևեռասինդ գամօք. Ոսկիթոր: (Յորմէ և բարգուԹին՝ երկաթագամ ևն:)

ԳԱՅԱԳԱՂԵԼ կամ կղել. ն. ՚Թէ կերակուր գայթակղէ զեղբայրն, ոչ կերայց միս յաւիտեան, և ոչ զեղբայրն գայթակղեցից. Վրք հց. ա. յ. (տայ. գայթակղեցանեմ:)

ԳԱՅԼԱԽԱՋԵՑԱՑ. ՚Գայլախաղեալ սուրբ ՚ի պահեստ առեալք. Ածխ. հց. խ:

ԳԱՅԼԵՂԻՆ. տ. ԳԱՅԼԵՂՆԻ ըստ ա նչ. ՚Իբրև գառն անմեղ ՚ի գայլուկն բարուցս փոփոխեալ. Վրք հց. յ:

ԳԱՅՈՒԼ. ռեալ. յ. (որպէս Թէ գայառալ, գեռատիւ.) Գայլիւ չաղախիլ. խոտիլ աղաեզիլ. ՚Նովին ղօրուԹիւ զգայլեալ հանդերձն մերկեաւ, պաշնեալ սերձալի պատմուճանաւս զնա. Տաղ յհ. նէբ. հէԲհ:

ԳԱՆԳԱՑ՝ աղերսական. ՚Որպէսզի մեզ ՚այ գրիգոր, լսէ զգանգատ վիշապ օձիցս. Տաղ:

Կամ ողբական. ՚ Լրեծի ուրբաԹիւն այլոյն գանգատն է. Ագծածին կոյսն մարիամ, ևն. Տաղ. (ուր այրոյն՝ կամ է որպէս այրի ձեացելոյ ՚ի միածնէն, կամ երգելի որպէս զայլ ողբ՝ կոչեցեալ Թերևս Աքլեայ գանգատ. և կամ է գանգատ այ սհ ասելոյ, որ գրի յայս առազարան՝ այ վայ այ վայ:)

ԳԱՆՈՒԳԻՒՆ. տ. ԳԱՆԱԳՆԴ կամ ԳԱՆԱԳԻՒՆ. (չծ. լս. գ՜ա՜չէ՚ և գանչէաւ.) ՚Ինքնաբոյս երկպատիկ գառագիտ չար գազանիս (յանկուԹէ) բնուԹիւն եբեր զոյատիկ, զամօԹ և զերկիւղ. Ածխ. հց. խ:

ԴԱՄԲԱՑ կամ ԴԱՐԲ. տ. ԳԱՐՆԶԷՆ. ՚Չաց նորա էր ոսկեն և գարբ. Վրք հց. ք. հին ձ. և ապ. (իսկ նոր ձ. ոսկեն և գարբ:)

ԳԱՐՆԱՆԱՇԱՐԺ. ՚Գարնանաշարժ յարուԹիւն՝ որ ասրնդոստ այԹնուԹիւն, ծով իւր ալեօքքն ցնծայր՝ կարկաչահոս վազակօք. Տաղ ՚ոսգանէբայ: ՚Յորեան առանց որոման ՚ի գարնանաշարժ յարուԹեանն բուսանիցի. Ոսկիթոր:

ԴԱՄՐԵԼԱԴՈՅՆ. ած. Առաւել կամ յոյժ գայլելի. ՚Մովսրացաւցն և որք ընդ նովաս ազգայն կառապաշտութիւնք՝ գարշելագոյնք էին քան զամենայն ազգաց. Ղեւնդ:

ԳԱՒԱՌՈՂՆԱԿԱՐ. ած. Որ հարկանէ գաւազանաւ, կամ զգաւազան՝ ՚ի ձեռնակ հրամայելոյ. Բաւելացուցոյ գաւազանահարացն և լերդահմայից. Եղիշ. հոփ:

ԳԲԱՅԱՔ. գ. Բառ անյայտ՝ որպէս առն, բնակարան. (զոր խմաստակ գրիչն գրէ՝ պղատաս.) ՚Ջայս լուեալ իշխանացն՝ գնացին առանց պատասխանի առոյ յերկրաքանչիւր գաւառի. Ածխ. ծքէ:

ԳԵՂԱՐՏԱՏԱԿ. ՚Ջուրց աւազանին (առ յակոբաս.) գեղարտատակ առնկ կխտարի. Սիոն. փաղ իւ:

տացեալ են ՚ի հանապազորդ գործոյ անձի. Եսա. պիտ. Ք. 20։ *Բրատացեալ էին ձեռք և ոսք մարդադէմ գազանացն. Լսպս. թԷ։

ԲՐՏԱՀՕՒԹԻՒՆ. գ. Խստապարանոցութիւն. բարձրավզութիւն. *Որպէս է իսկ մեր ազգիս հպարտութիւն և լրտուավզութիւն. Գրգ. արիսպաչ։

ԲՐՏԱՅՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ բրտանալ (ըստ ամենայն առման)։*Ջմարմինս արևակէզ առնելով զօրէն լորանեալ մշակի բրտացուցանեն. Պիս։*(Աչնորհս) կալուն լինել) այնպէս բրտացուցանէ և կանձեցուցանէ զոգիս, որպէս սառն զմարմինս. Ոսկ. ՛ս. ա. 25։

ԲՐՏԵԱՅ. ա. կաւեղէն, խեցեղէն. ՚ի բրտէ կազմեալ (եթէ չկայ գրելի Պղրտաւեայ)։ *Տապան բրտեայ. Ջկնոբ։

ԲՐՏԵՐԱԽ. ա. Խստերախ, կարծրերախ. սերի ազէզէ, կէմ կէսկէ, եավոշ. *Երիվար բրտերախ. Ոսկ. յղ. սգ։

ԲՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Բիրտն գալ. բրտանալն. խստանալ. սկսգուշել. կարծրուել. կոշտանալ. *կակղէ զասպատուն բրտուէ օգոյն՝ հրոյն եռանդեամբ. Եզեկ. Ը։ *ի գործել զերկիրն, և ՚ի կակղել ղբրտութեն նորա. Սարգ. յէ. Ը։

ԲՐՔԱԲԵՐ, ի, ից. ա. Որ բերէ՝ առնէ՝ պատճառէ զբուք, զվրիվ, զձիւնաքեր. *Հողմք բքաբերք (կամ բքաբար). Խոր. Ք. 68։ *Բքաբեր և ահարկու հողմոց. Աւծբ. Է. 11։ * Բքաբեր հողմով. Նար. իԷ։ * ի զանազան հողմոց բքաբեր ընկմանց. Լմբ. Եփես։

Եհ Որ բերէ յինքեան զբուք. բքով լի. * Զբքաբեր լերամբք, զտապացեալ դաշտօք։ Բքաբեր կենցաղոյս. Սիմա. ոգ։ Ընան. Եփես։ * Ոչ ՚ի ժամանակս ձմերայնին, և ՚ի բքաբեր գիշերային հնձ օրինացն. Մխ. ապոբ։

ԲՔԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Գնալ ընդ մէջ բքոյ և մրրկաց. * փոխանակ բքագնաց լինելոյդ տարցէ զձեզ տէր ՚ած յառագաստ անմահ փեսային. Ճղ։

ԲՔԱԼԼՈՒԿ. ա. ՛ս. Լլկեալ կամ լլկեալ յերեսաց բքոյ. * Ձիւնածեծ և բքալլուկ ժուժկալեալ. Հ=ց. սեպտ. ա։

ԲՔԱԽԱՒՆ. ա. Ձիւնախառն. մրրկախառն. *Եւ զմեր բքախառն ձմեռն՝ առնէ նոցա քաղաքառնուճ. Վրդ. ծն։ Տմոբ։

ԲՔԱԽԵՂՊ ԱՒՆԵԼ. Բքով խեղդել. հեղձուցանել ձիւնաքեր հողմով. *Գահավէժ, կամ բքախեղդ, գետակուր և ծովամոյն առնէ. ի գիրս խոսր։

ԲՔԱՑՈՑՔ. ա. ց՝ուզեալ բքով. մրրկայոյզ. բքախառն. * ի բքայոյզ և կամ յանձրևաց ժամանակի. Վէրօր. Ը։ Շիր։

ԲՔԱՑՈՐԴՈՐ. Նոյն ընդ վ. Ուր ի ցէ յորդուՀի կամ շարժուՀն բքոյ. * Մրի գաւաղր, օգափիսո, բքայորդոր. ցհ. իԲ։

ԲՔԱՆԱՄ, ացայ. է. Մրրկել ձիւնաքախառն և անձրևային օդով. հողմակոծիլ բքովք հանդերձ. յուզիլ մրրկաց. *ի փութորկացն բքայեալց զերծանիլ. Ագաթ։ *Մրի ալէկոծեր զբքացեալս. Նար. ծԲ։ *Ոչ լքաւն բքացեալ, ոչ գաշտ ասՀագին. Գր. հր։

ԲՔԱՋԱՐՁԱՐ. ա. Ջարչարօղ և տագնապիչ որպէս զբուք. կամ Տագնապեալ բքով. մրրկայոյզ. * Բքաջարչար և հողմահոծեալ պատուհասիւք. Վրդ. սգ։

ԲՔԱՄԱՐ. Տ. ԲՔԱԲԵՐ. * Բազում հողմս բքաբարս. Սարգ. Ք. յհ։

ԲՕԹ, ի, կամ ոյ. գ. ՚Αγγελία. Nuncium (sinistrum), rumor (malus). վ. ասի, և գրի բաՀԻ. Լուր ձախօղ և տըխուր. գոյժ. համբաւ չար և ցաւալի՝ զեղելոց և զլինելեաց. գէշ՝ սե՝ բօթ խոպոր. ՔՆՈՆ խոպէր. (իսկ ֆօթ՝ է կէզակարծ և խիթալի չարիք)։ *Բօթ լուայ, և զուլոց է. ԵԷի. իա. 7։ *Քան զաւետիս զբօթ սիրեմք լսել, մանաւանդ զայլոց՝ քան զանձանց. Մամբր։ *Լուեալ զբօթին. ցհ. իՀ։ *Լսեայ և այլ բօթ մահու. Մալ։

ԲՕԹԱՒԵՐ, ի, ից կամ ացս. ա. գ. Բերօղ զբօթ. գուժկան. *Իբրև գերեցաւ տատապանին, ետն եհաս բօթաւերն՝ գոյժ սալ. եՀէ. Ի։ *Յորժամ բօթաբերն զերկեզ մահուն պատմէ. Մալ։ * Բօթաբեր եւքօրն (այսինքն բերօղ զբօթ զեղբօրէն) աւետիս լուաւ զյարութեն. Մամբր։ *Իբրև զբօթաբերսն յոբայ. Ոսկիփոր։

Եբ Որ ինչ կրէ յինքեան զբօթ. որպէս բօթալի. *Լուրս բօթաբերս. ճ. Ա։

ԲՕԹԱՉՐՈՑՑ. ա. Ո յր զղոյզքն է բօթ. բօթաբեր. գուժատու. *Աւետաբերք են, իՀէ բօթաբղոյգք. Եզեկ. ԻԷ։

ԲՕԹԱԼԻ. ՝ ա. Լի գուժիւ. սրխ.

ԲՕԹԱԼԻՑ. ՝ բռական. սգալի. * Բօթալի աւետիք. ճ. Ա։ * Բօթալից աւետիք. Հ=ց. յոլիս.ֆԷ։*Ծառը եղէ հրէից՝ յօրս այս բօթալից. Գնչ։

ԲՕԹԱՑՈՒ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՔՕԹԵԼ. *Ժողով առեալ բանակեին, և բօթատու մի մեանց լինին. Ներ. ֆա։

ԲՕԹԵՄ, ացի. իլ. Բօթի, եցաւ. Գոյժ տալ. լր. գուժիլ. *Որպէս ՚ի ձեռն կնոջն բօթեցաւ մահ, նոյնպէս և ՚ի ձեռն արի կանանցն աւետեաց՝ կեանք յաւիտենական. Բրս. մէ։

Պ

Պ. Տաս. բաղաձայն՝ ՚ի կարգէ իսպառ անձայնից, անուանեալ գիմ, որ ՚ի յարիլն ընդ ձայնաւոր՝ տայ հնչիւն փափկիկ, նուրբ քան զբ, և Թաւ քան զչ, այլ առաւել մերձաւոր սմին և ընդոգ. մանաւանդ Թէ զկնի ն տառի՝ գ հնչի կակուղ որպէս ի. վասն որոյ և անխտիր գրի, անգիւն, անկիւն. վտանգ, վտանկ. ժանգ, ժանկ. տունգ, տունկ. ևն. որպէս և գայլ Թակղիմ, գայլԹագղիմ. կղզիք, գղզիք։

Գ. Ուրեք ուրեք լինի լծորդ և ը ։ զոր օրինակ Թագչել, Թաքչել. չոքայ, չոգայ. փափագ, փափաք։

Գ. ի տառադարձութեն գնի փոխանակ չի. գամճա. արաբ. ՁԻՄ. եբր. ԿԻՄԷԼ. ասոր. ՀօմալՀ. լտ. ՃՆ, կամ կո. զոր օրինակ, գազրիել, գեհոնին, գողգոթա, ևն։

Եհ փափկութեն տառիս գ, երբեմն յայլ լեզուս նոյն բառ գտանի առանց այսր տառի. զոր օրինակ, գաւն, գարուն, գիտեմ, գինի. ըստ չի. ասի, առին կամ առնի՞ծն, Է՞ր կամ ու. ՀՀէօ, ՀՀա, ՀՀօա, ևն։

Որպէս նշանակ Թուոյ, Գ, ՀՀ. Է երեք, կամ Երրորդ։

Խորհրդաւոր իմաստ տառիս՝ ըստ ասնուանն. * Գիմին գբրովք ՀՀծային՝ ուսուցանէ խրատել լեզուին։ Գիմին գանձէ քեզ բիւր բարի, գրեալով զիմաստս՝ ի տախտակի. Ը. այբ։

ԳԱԲ, ի. գ. ուկ. գաբին պան։ Ռέον βαρβαρικόν. Rhabarbarum. Արմատն գաբծլի կամ խաւարծլի, գեղ մաքրողական. որ և ԽԱՀՆԴԵՂ. եղկնիպ։ Գաղիան։ Բծըլ կաբան. ուր և ասի. * Ռավանգ, գաբին տակն. և այլ ասեն, խործուիլ չէ գաբ, ապա կունմանի ՚ի գաբն, և իր ծլին մէջ փորոք, և ինքն զէտ մնպակ գունդ ո.

ԳԱՐ ասի ուկ. և բերան գազանի, կամ գազանամիտ մարդոյ. իբրու յափշտակիչ։

ԳԱՒԵՂԷՆ, ղինի, նաց. գ. Եբիձաղ. բագէն. վերարկու. եաֆոնձա, եէկէնէկ. *Ետես մարդաբէն զնրեշտակն զարգարեալ գաբեղինաս. Դամասկ։

ԳԱՒՆՒԻԼ, ծլի. գ. Ծփլ կամ ձիգ, այսինքն բոյս գաբի. որ և խաւարծլի, Թեղու ախորժ. որոյ արմատն է աեկկնիպ. խործուիլ, խործուիլն, գաբի. ըտիլաճ, Թուրլա։ Բծլէն։

ԳԱԳԱՆԱՔՆ, Թան, Թուհք, Թանց. գ. Կορυφή. Vertex. վերին ծագ գլխոյ մարգոյն, և այլոց կենդանեաց. գագաթ. տեֆէ, լէկէնաթ. *ի վերայ գագաթան փառուորէտյն ՚ի մէջ երգարց. Օբին. լԷ. 16։ * Բուռն եհար հրեշտակին զգլուխ Թանէ նորա. Դան. ծԷ. 35։ *Ոչ արացեն ձեռք իմ խոյր գագաթան անարժանի. Խոր. Է. 31։ *ՋծերուԹեին օձն ՚ի բաց մերկանայ, զեղորիսն ՚ի գագաթանէ գլխոյն մինչև ՚ի տուան մերկանալով. Փիլ. լին. ա. 33։

կամ Κρανίον. Cranium, calvaria. Սկաւառակ գլխոյ. գանկ. կառուցին. պաշ լառնաղբ՝ Թասը, գաֆա, ֆէլէֆ. եբր. ՖոլօլէՀ. յորմէ գոլգոԹա, տեղի գագաթան, կամ կառափման. *Մանրեաց զգագաթին աբիմելէքայ. Դատ. Է. 53։ Ցեն և ՀՀ. Ի. Է. 35։ Ղկ. իՀ. 33։ ցհ. ծԷ. 17։

ՆմանուԹեՀ՝ կատար լերանց, բուսոց. և վերին ծագ ամենայն իրաց. ՀէՀէ. *ի գագաթանց լերանց. Օբ. ՀՀ. 15։ * Ջգագաթին լերին. Սարգ. ա. յհ. յօլէբ։ * ի գագաթան տեղւոջ. Շալ։ *ի բարձրագոյն լերանց գագաթունս բնակելով. Պղատ. օբին. Ք։ * Յորժամ զհասակիցն զկերպարանս ՚ի գագաթունան երևեցուցանեն. Լսպս. ծԷ։

ԳԱԳԱԹՆԱԴԱՀ կամ ԳԱԳԱԹՆԱԴԱՀՆ. գ. Κράνος, κόρυς. Galea, cassis. κορυφαίον, verticale. Սաղաւարտ, իբր պահպանակ գլխոյ՝ անգարդ. ՚ի գագաթին. գլխատ Թաս. ՀՀլաֆ Թաս. ՀՀլէքԷբ. ԷԼԻԿ ֆՀլաՀ. * Որպէս զօրականացն սաղաւարտն, զոր ՚ի հին արեաքնացն կորգանն (յն. գօրՀՀՔծն) կոչեն, այսինքն գագաթնագաշն, և առանց խաւոյ. Մալա։

ԳԱԳԱԹՆԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Վերացնալ բարձրանալ իբրև զգագաթին, կամ մինչև գագաթին. *Ոչ կարացին բարձրանալ և գագաթնանալ։ Ջկնի քոյ բարձրացեալ ելալք ամենեքեան ՚ի լեառն տեառն առ ՀՀծ, գագաթնացեալք ՚ի բարձրուԹեի վերին երուսաղէմի. Լսպս. ընՆէրց։

ԳԱԳԱՆՃԻՄ, եցայ, եալ. յ. Անրեօ. Deliro, nugor. գրի և ԳՈՐԳՃԻՄ. ցՀորիլ. բանգագուչիլ. աղՀաճիլ. կակազել իբր զառամեալ. խանգաղիլ ուշղղ. պիհոպէ ՀՀօյլՀէ, հերլէ եէՀէ։ *ԵԹէ եիր զառանցեալ (կամ զառամացեալ), ասէի, եԹէ գագաչիս. ՀՀՀ. ՚ի ֆոխս։ *Ջանարգելալն և զգագաչելն. Փիլ. լին. Ք. 45։ *Գիւտ գագաչեալ, և գերեզմանի գարշապար, և մահու մերձաւոր. Գխոփ. ՚ի. առ անյոգն։ Իսկ չՀն բա. *Գարգագ-

չել (կամ գարգաչել)։ խելագարիլ։

ԳԱԶԱՑՈՑ, ի, աց։ ա։ Գազաչեալ, և պազշոտ։ յն։ Μοιχός, շուն։ * Առեաց անձն իմ։ . . զձեր գազաշոտ, և պակասեալ ՚ի մտաց։ Սիր։ ԻԵ։ 4։

ԳԱԶԱՑԵՄ, եցի։ լ։ կարկաչել, խօսել հաւու։ կռկռալ։ *Սկսաւ աքաղաղն ձեմել, և գագացել, և բարձրավզիլ վասն յաղթուելոյ։ Ոսկիփոր։

ԳԱԶԻՐ, դչի։ գ։ Στοιβή. Acervus. Դէզ։ բարդ։ խոզբ որայից։ օրան։ և հունձք, կալ։ էզդի, ւոաթէ։ ըստ հբր։ հարյա, կոթիլ։ * Էլ ՚ի կալն . . . և չոգաս աննկեաց առ եզերբ գազիլն։ Հռոմ։ գ։ 6։ 7։ *Ժողովեցաւ որայն ՚ի գազիչն։ Ցծոկ։

ԳԱՋ, ի, ից։ գ։ որ և այլազգերէն՝ ՚ի՛ե, ՚ի՛ա, ՚ի՛ու։ որպես Անուն փշոյ, գուցե նոյն ընդ Ոքոզ, Ակքան։ ըստ ոմանց և կնիւն, կամ խոտ չոր։ *Աստ արկեր զգաջիս գիրկս։ բայց Թէ ժողովել կարիցես, մեծ զարմանք իցէն։ Բուզ։ Ե։ 4։

ԳԱՋ կամ ԿԱՋ կոյն և Մոշի ծառն։ *Գազին ծառն՝ յորժամ ՚ի լեառն բուսանի, նազար ասեն։ և յորժամ ածուենիքն, խալկու։ Բծ՚նէն։ Իսկ ՚ի Հին Բ՚ա։ *Գազի պտուղ՝ Լոզմավիճ ։։ Ցծ՚ա և զկնի, Գաջոխ։

ԳԱՋԱՂ, ի, աց։ գ։ գրի և ԳԱՋԱՒ։ Τέφρα, κόνις. Cinis, pulvis. Մոխիր։ աճիւն։ փէ՛ւ, խէվէյր, գազէր։ ոճ և փէօչ՚ է գազաղ ջերմ և կայծախառն։ *Հող եմ և մոխիր։ . . . աճիւն։ . . . և գազաղ։ փէ՛ւ։ լէն։ *Ոչ յանձն առնուլ զմոխիրն և զգազաղն ծեփել զերեսոքդ։ Ածուխ, և մոխիր, և գազաղ է։ Ոսի։ ՟ե։ 5։ * Քան զգազաղ և զփոշի, զոր տարաւ մրրիկ, առաւել անյայտ եղեն։ Սաքգ։ յի։ ՟է։ *Ջինչ է մարդ, գազաղ և փոշի։ Ջայս՝ զոր տեսանիցէք՝ զգազախս։ Մաղ։

ԳԱՋԱՂԱՆԻՄ կամ ԳԱՋԱԽԱՆԻՄ. ա։ Մոխրագեմ, որպիսի լինին պաղտոնեայք կրակի։ * Կրակն ՚ի կրել արտաքս զաւելորդ Թրքածս մոխրոցացն՝ ձանձրացուցանէ զգազախագեմ զկրօնն պահչտեալս։ փոզ։

ԳԱՋԱՂԱՆԱՄ, ացայ։ լ։ Մոխրիլ։ յաճիւն գառնալ, իւղք կամ նմանութիւն։ *Երկինատեղացն գազախացան հրով-Սիոն։ աղ։ *կատարեաց ՚ի հրաշալի ՚ծածարնութիւն . . . այնչափ կայծակնաճաճանչից ցեալ, որով գազաղացան մոգուցն լերզոք (այսինքն պասլանձեցան)։ խոր։ գ։ 65։

ԳԱՋԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի։ ն։ Ցաճիւն գարձուցանել։ Խոխէ թոքիւնէ։ *Կիզանիզ հուր։ . . . որ գազախացուցանէ զերդոքոյս բարեպաշտու թիւն։ Սկաս։ աղ։

ԳԱՋԱՆ, ի, աց։ գ։ Θηρίον. Fera, bellua. Կենդանի վայրենի և պատառօղ։ որ և ԷՐԲ։ (ձե՛ լտ։ ՓԷՐԱ։) որպիսի են չորքոտանիք առանձնակեացք՝ գժենապք, ձիլանաւորք, ժանեւորք, և կատաղիք յերկիր վայրիս։ ՃանՃար, ՃանՃար, եղպան հայվանը։ *Գազանս երկրի։ Ծն։ ա։ 24։ 25։ *Գազանիք վասն պատառողութեան կոչին։ Գազանք՝ զի պատառողք (են)։ գէզն պատրուած է։ Վրդն։ ազ։ Նե ծն։

ԳԱՋԱՆ, ասի սակաւ զիրացց։ Տես ա։ Ո։ ՟ը։ 36։ ՟բ։ Ո։ ՟ձ՟ե։ 21։ *Արկանէր զգազանաքն։ Զանձն իւր ՚ի մէջ գազանացն Թաքուցեալ ապրեցոյց։ Եզեկ։ ը։

Որպէս և զօձից, զվիշապ ձկանց, ևն։ * Օձն էր իմաստնագոյն քան զամենայն գազանս։ Ծն։ գ։ 1։ *Ջորից յոչխարից՝ բիկ գազանաց։ Աղքի ազգի գազանս վիշապակերպս։ Եսա։ ԻԲ։ ա։

Նմանութ՚ և զնարդոյ, իբր Գոռոզ, գազանաբարոյ։ *Որ ոչ ուժիք առեալ յբլտա աշխարհիս զօրաւորաց, կամ գազանաց լինք նակալաց։ Սարկ։ ԻԱ։

ԳԱԶԱՆ ԱՌՆԵԼ կամ ԼԻՆԵԼ, իբր ումկ։ ապրէլ ընել կամ ըլլալ։ վկայ։ դիք։ յա։ Տ։ ԳԱԶԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԳԱԶԱՆԱՆԱԼ։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐ. ՛ն։ Θηριώδης. Ferociter, ferino modo. Իբրև զգազան։ ասստ, կուԹ՚։ անխնայ։ ահագին։ * Գազանաբար կոտորել, կամ յարձակիլ։ ՟բ։ ԴԱ։ ՟ծ։ 35։ ՟ծ՟բ։ ՟ծ՟ե։ Եդէն։ ՟ը։ *Գազանաբար գոչեցելով առհասարակ գողացուցանէր։ Եդէն։ ՟բ։ *Խօսէր մարդկօրէն, այլ կերպիւքեր գազանաբար։ Մ՚ած։ ՟ծ։ *Հիւղի հայրն նոցա ոչ սաստաց ՚ի նոսա գազանաբար, այլ Թոյլ և լոյծ բանիւք։ Մ՚ծ՟բ։ ՟ծ՟ը։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐԱՑ, ի, ից։ ա։ Θηριώδης. Ferus, belluinus, saevus. Բարուիւք նըմանի գազանաց։ ունիոզ զբարս գազանականս։ *Գազանաբարոյ մարդիկ, ազգք, գրոհք։ Եդէն։ Եզեկ։ Մի։ Երեմ։ ՁԿ։ ԼԸ։ *Ջարուելն իբր զի գազանաբարոյ է, դկլսեցայ (որ է տիգրիս, և վագր) հաւասարեալ է։ փէ։ լէն։ *Գազանաբարոյիդ սասակուցի։ Պիպ։ *Գազանաբարոյից ոմանց։ Լ՚ը։ ապ։ *Ձի մի ՚ի գազանաբարս օձատուցաց։ Ցծոկ։ *Ջվայրագ դուն գազանաբարուացն սփոփեր։ Ճ։ Ա։

Եւ որպէս Գազանական, գազանային լինէ։ *Ուր գործք են գազանաբարոյք։ Ջ՚ր։ ԼԸ։ *Ա՚հասուր ցուցանէ զապատուել նոյն նոցա, և գազանաբարոյս։ Մի։ Երեմ։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՈՑՈՒԹԻՒՆ. ՛ն գ։ տ Θηριώδες. Feritas. Գազանական բարք։ անգԹուԹիւն։ կատաղութիւն։ վհատիլ, ապշընտ։ *Ի բաց արարէք ՚ի ձէնջ զանմտութիւն զգազանաբարոյութիւն և զպատուհասիլ։ Ա՚ծոփ։ ՟ծ։ *Ի գազանաբարոյութիւն նախանձեալք, և ՚ի համազգ իսն հուժք և մարդատեացք։ Մ՚էն։ վ՚ած։ *Ազատեալով ՚ի հեթանոսական գազանաբարութէն։ Ճ։ Ա։ *Ասող իմանալք զընդ դիմամարտին գազանաբարութ՚ և զանչարութիւն։ Շ։ ա։ պէտ։ հի։ *Իսպեցաւ զբանս, որ կարող էր զամենայն գազանաբարութիւն լուծանել։ Բրս։ ՟բ։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՔ, բուց։ ա։ գ։ Գազանաբարոյք, և Գազանաբարոյութիւն։ *Հնորանանիկ՝ պարզամիտ գործէ, և ըստ գազանաբարս՝ հեզս։ Ճ։ Թ։ Ն Ցծոկ։

ԳԱԶԱՆԱԲԵԿ, ի, ից։ ա։ Θηριάλωτος. A feris captus, discerptus. Ի գազանէ բեկեալ, պատառեալ, գիշատեալ, խածեալ։ (եբր։ ՟բՂքՁ, այսինքն գզեալ։) որ և ԳԱԶԱՆԱԳԷՏ, ԳԱԶԱՆԱԾԱՆ։ *Ըզգազանաբեկն ոչ բերի առ քեզ։ Ջմիս գազանաբեկին։ Ճարպ մեռելոտոյ և գազանաբեկաց։ Ծն։ լ։ 38։ Եւ։ ՟բ։ 31։ Ղեպ։ ՟է։ 24։ ևն։ *Ջուսրակ կամ ոչխար գազանաբեկ։ Նեղս։ Ն՚բ։ *Դազանաբեկին բժշկեսցի, ախտաժէտն ապաքէնեսցի։ Սարկ։ ազ։ *Զգազանաբեկս ոչնչացոյց հոգան։ Մ՚ած։ ՟բ։ *Սպան Թէ գազանաբեկ լինիցի (այսինքն գիշատեսցի), ածցէ վկայ ՚ի գէշ անգր։ Եւ։ ՟բ։ 13։ *Ի հաւակերըն դնել, գազանաբեկս արարեալ (յն։ գազանաց արեալ)։ ՟բ։ Ա։ ՟բ։ 15։

ԳԱԶԱՆԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ։ Գազանաբեկին լինել։ *Ի նեղութ՚ Թէ նեղութ՚ կամ ՚ի գազանաբեկութ՚։ Ճ։ Ջ։

ԳԱԶԱՆԱԲՆԱԿ, ի, ից։ ա։ Ուր իցէ բնակութ՚ գազանաց։ Ճանաչեր էահալէ։ *Գազանաբնակ անապատ, կամ կողմն ծովու։ Վրս հղ։ ՟բ։ Ե Ի՚։

Եւ Բնակիչն ընդ գազանս։ *Նա՝ որ գազանաբնակն էր ընդ առիւծս և ընդ ինամս։ Նար։ Երգ։

ԳԱԶԱՆԱԲՆՈՒԹԻՒՆ։ ա։ Իբր ումկ։ գազանաբնոյ։ Ունիոզ զգազանական բնութ՚իւն։ գազանաբարոյ։ *Գազանաբնութ՚իւն յուլիանոս Թագաւորեաց։ Հ = Յ։ Տարտ։ ԻՁ։

ԳԱԶԱՆԱԲՈՑԻ, բուծի, ից։ ա։ Θηροτρόφος, Θηροτρόφος. Qui belluas alit. Որ բուծանէ զգազանս։ պահապան գազանաց։ *Ելին երկու գազանաբոյծք, և չողոքորթէին նմա, զի մոցէ ՚ի գառագէղն իւր։ Ճ։ Ա։

ԳԱԶԱՆԱԳԻՇ։ ա։ Գիշատեալ կամ գիշատելի ՚ի գազանաց։ գազանաբեկ։ *Ի սատակումն գազանագիշ հաւասկերքի ղժողովուրդն նոսիբէին։ Ֆ։ Ա։ Հ։ 24։

ԳԱԶԱՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից։ ա։ Θηριωδέστερος, ἀγριώτερος. Efraenatior, agrestior. Առաւելեալ ՚ի գազանութ՚։ առաւել ամեհի։ կատաղի։ վայրենագոյն։ դըժգրնդակագոյն։ և Սատակագոյն։ Հավոյ, հիպպէրիւ, վհղէ։ *Գազանագոյն քան զամենայն կենդանիս վարել, կամ առիւծ։ Յաղագս գազանագունին կենդանւոյ փղի։ Եղէն։ փէ՛։ ՟բ։ բան։ Ե լիս։ *Ե՛ւս գազանագոյն այն դև է։ Քան զամենայն գազան գազանագոյն լինի։ Ոսի։ Տ։ ՟բ։ 3։ Ե 12։ *Ջկիսոց մարմինս կիծ գազանագոյն սպիպէր։ Վրս ոսի։

ԳԱԶԱՆԱԳՈՒՆԴ։ ա։ Խմբեալ ՚ի գրնդ գէ գազանաց։ *Գազանագունդ փիլք։ գնդ։

ԳԱԶԱՆԱԴԷՄ. ա։ Ունիոզ զդէմս կերպարանաց գազանի։ գազանակերպ։ *Գազանադէմք՝ խրճնազգեստք։ Թէոդոս։ Խոյրագ։

ԳԱԶԱՆԱԽԱՆԱՒՆ։ ա։ Μιξόθηρ, μιξόθηρος. Ferae quasi permixtus, semifer, semiferus. Որոյ ծնողքն է խառն ՚ի գազանէ։ կիսագազան։ *Ելիւ ծնանիլ գազանախառն, որ կոչի մինովաւրոս։ փէ՛։ ՟բ։ բան։

ԳԱԶԱՆԱԾԱԽ։ ա։ Տ։ ի գազանաց ծախեալ, սպառեալ, կոտորեալ։ գալաս նագէզ։ *Ե՛ւ կնտակ ասեն, սակայն գազանածախ սատակին։ Մաթ։ ՟բ։

ԳԱԶԱՆԱԾԱԿՈՒ, կո՛ց։ գ։ Ծակք, ծեփակք, որքք գազանաց։ *Ամրանալ ՚ի գառատան գաբէղենից ՚ի գազանածական։ Վրդն։ պտմ։

ԳԱԶԱՆԱԿ, ի, ից։ ա։ Գազան փոքրիկ։ գազանիկ։ ՃանՃարՃք։ *Ջգազանակս ծովային ծառայիս ցուցին։ Լ՚ը։ ազ։

ԳԱԶԱՆԱԿԱՆ, ի, ից։ ա։ Θηριώδης. Ferus, belluinus, saevus. Գազանային։ անասնական գազանաց։ վայրենի։ մոլեգին։ և նման գազանի։ վհղէ, փէ՛ի, եավոշ։ *Գազանական սրամտութիւն, մանանք, սատոք, բարոյք, ախտք։ Սարկ։ ՁԿ։ լ՚ը։ Նար։ Սարկ։ *Գազանական հաւք, շունք, գեղք։ Մաթ։ Նար։

ԳԱԶԱՆԱԿԵԱՑ ԿԵԱՆՔ. կեալն ըստ օրինակի գազանաց՝ հեռի ՚ի բնակութ՚իւնէ մարդկան։ *Յանապատս եբնէր, գազանակեաց կեանս ՚ի լերինս անցուցանէր։ ՟բ։ Ա։ ՟է։ 27։ յն։ ըստ օրինակի գազանաց։

ԳԱԶԱՆԱԿԵՐ։ Տ։ ԳԱԶԱՆԱԿՈՒՐ։ *Ջգազանակերն (լինել) և զգազանալն հանդուրժեն ՚ի հովուացն։ Ճ։ Գ։

ԳԱԶԱՆԱԿԵՐՊ, ի, իկ։ ա։ Θηριόμορφος. Belluinam formam habens. Որնակ կերպրի կամ կերպարանաց գազանի։ ճանա-

վար ֆռալը։ *Դեմք գազանակերպ. Ճ. Ա։ *Գազանակերպ ինչ պատկերք. Ոխ. ՛ս. Ք. 24։ *Ամռոց չորից՝ գազանակերպից. Դնդ։ *Ոչ ալիքն անհամբոյրք հեղձուցին զնա, և ոչ գազանակերպն՝ որ եկուլ զնա, ապականեաց և կորոյս. Ոխ. ապաւէն. յն. և ոչ կէս վայրենագոյն քան զալիս։

ԳԱԶԱՆԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ծորմորֆիա. Ferina forma. Կերպարան գազանի. և Երևումն ի նմանութիւն գազանաց. *Ահաբեծուց գազանակերպութիւն տը պաւորեալ։ Ա յլ և գազանակերպութիւնս գնէն նմա։ Երկնայնոյն իմացութեց սըբ բարձնապիպ գազանակերպութեին. Դիան. Ե Շ. հրեշք։

ԳԱԶԱՆԱԿՈՒՏ. Տ. ԳԱԶԱՆՈՒՏ. Ծորիւնդ։ *Յանգինաց և ի գազանակուտ տեղիս. Պամ. աղէս։

ԳԱԶԱՆԱԿՈՒՐ. ա. Ծորիւթրատոս, Ծորիւթորոս, Ծորիալատոս. A feris comestus, devoratus, direptus. Կուր՝ այսինքն կերբ կուր եղեալ գազանի. յատչտակեալ և կըլեալ կամ գիշատեալ ի գազանաց. գազանակեր. գազանաբեկ. *Գազանակուր եղև, կամ լինել. կամ եղեղոց. Ծն. Ի֊. 28։ Աֆագ. Գ. Ե Ի֊. Խոր. Գ. 32. Ւէն։ *Յամայի վայրի գազանակուր արար զբազումս. Պամ. աղէս։ *Չիս ըստ յովսէփայ գազանակուր պատճառեալ. Մագ. ԺԲ֊։ *Ի յարութեան ինդբէ զգազանակուրսն. Վրդն. ծն։

ԳԱԶԱՆԱԿՈՒԻԻ, կուսի, ուաց. ա. Որ կուսի ընդ գազանս. գազանամարտիկ. *Հայէ լարանք գազանակուռացն աղաղակեն. Ոխ. չ։

ԳԱԶԱՆԱԶԵՒ. Տ. ԳԱԶԱՆԱԿԵՐՊ. *Գազանաձև լինի էր. Նէս. Իագ. Ը։ *Գազանաձև ազգ. Վրդն. Լ։

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Ծորիոմաչոս. Qui cum feris pugnat. Որ մարտին չի ընդ գազանս. գազանակուռ. *Ալբ մի դժնդակ, որոյ բազում գազանամարտս սպանեալ էր. Ճ. Ա։ *Ի պիղծս և ի գազանամարտս մտոյն վասն ոսկւոյ. Ոխ. ԷԲ։

գ. Ծորիոմաչիա. Pugna cum belluis. Գազանամարտութիւն. *Ի գազանամարտի լեալ էի յԱփեսոս. ա. Իոր. ծԲ. 32։ *Յաձախ տեսի ի գազանամարտս. Փիլ. ԼԻս։

ՀՀ. Իբր Գազանամարտութ՛. ի դազանամարտի. *Գազանամարտ կատարեցար, և ժամեւօք հաց ոչ ալացար. Գնդ։

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. Մարտնչել ընդ գազանս. *Ո՞չ դու այն ես՝ որ գազանամարտս եղեր յամիսոք. Ճ. Ա։

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏԻԿ. ական, կաց. ա. գ. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն առման. *Շինեաց և զտն սարանն՝ և զդազանամարտկացն և զնաղալկացն. Խոր. Ք. 85։ *Բազումք ի մարդկանէ ի պահս իբրև ի գազանամարտիկ ինչ կազմեալ են. Ոխ. ա պաւ։ *Նա գազանամարտիկ եղև։ Ընթանալ յատորեաց ի հռոմ, և գազանամարտիկ լինել. Ագթ. Եիեզ. Ե ազ։

Եւ Կսոդիա. Venatus, venatio. Որսորդութի գազանաց. *Ո՛չ ձիընթացիւքն մեծամեծս պարծիմք, և ոչ ասպարիսօք, և գազանամարտիւք. Ա՝ որ. Ը։

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ծորիոմաչիա. Pugna cum belluis. Մրցումն ընդ գազանի. *Թագաւորն Թրակացւոց առ գազանամարտութե նահատակութիւն կոչեաց զնա. Ոխիէր։

ԳԱԶԱՆԱՄԻՏ, մոի, տաց. ա. վայրենամիտ. գազանաբարոյ. գազանական. մոլեգին. *Գազանամիտ արանց. Վրդն. ՛

ԳԱԶԱՆԱՄԻՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ֆերիւոդիա. Feritas. Գազանամիտն գոլ. գազանութի. վայրագութի. կատաղութի. վհատչութի, եմչտչտութ. *Յորպիսի գազանամտութի դըրգռեցաւ ազգ մարդկան։ Ահաբեծ ատ զնե֊ րոն կոչէ վասն գազանամտութեին. Ոխ. ՛ս. Գ. 8։ Ե Ի֊. փիլ։ *Եւ արդ այս սակաւ ինչ գազանամտութե նշանակ իցէ. Ոխ. էս։ *Ուտեն ընդ առաւօտս գազանամտութ՛ զանձինս անմեղաց. Լմբ. ծը։ *Ի վայր դիցէ զանասնաբար գազանամտութե. Բառ. Գ. 10։

ԳԱԶԱՆԱՅԻՆ, կնոյ, ոց. Տ. ԳԱԶԱՆԱՆԱՆ. Ծորիոս, Ծորիծնս, Ծորիակոս. Ferinus, belluinus. *Գազանային չարուն, անմտութե, կիրք, անձն, դէմք, խառն. փիլ։ Լմբ։ Տծոակ։ Ոխ. չհ։ Մագ. ծԲ։ Նար. ՛ծԲ։ *Սրտմտութի և ցասկութի՝ գազանայինք են. փիլ. ԼԻս։ *Եթէ բնութ՛ այդպիսի գազանային տեղծ զքեզ. Մագ. չի. Ի֊։

ԳԱԶԱՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ծորիոմաւ, ակրւաինոմաւ. Ferocior, efferor, agrestis fio, saevio. Իբրև զգազան լինել. և ցուցաբ նել զգազանութի բնական. և վայրենանալ. կատաղել. մոլեգնիլ. սրտմտիլ. գոռոզ֊ նագ, ամգագ. *Գազանացոյի Թագաւորն հառաչ. Գազանացեալ սրտիւ. Դան. ծա. 11։ Ի֊. Ի. 11։ *Առ անընդհատ գազանանան, և մահ գործեն. ՁՁա. Ի֊։ *Ընդ ոց (նոյի և դանիէլի) ոչ գազանացան. Վրդն. ազ։ *Գազանացեալ զօրութ՛ իբրեաս յայրակէին. Եղիշ. Ի֊։ *Առ գրեցէլն միաս գազանանան. Ա՝ որ. ծ։ *Առաւել ևս գազանանամք ընդդէմ նորա. Սագ. Ի֊. չհ. Ի֊։ *Կապի գազանային, և սպանանել խորհէին. Ոխ. ՛ս. Ի֊. 14։ *Գազանայաւ դաւիթ մեծաւ ցասմամբ. Եփր. Ռփ։

ԳԱԶԱՆԱՆՄԱՆ. ա. Նմանեալ գազանի. գազանակերպ. *Ձարժակեալ գազանանման բարուք. Պիս։ *Թէպէտ յն գազանական ոք գազանանման և արիւնաեաք ունիցի զձեռս. Մ֊ն֊. վս։

ԳԱԶԱՆԱՊԻՍ. Տ՛ս ԳԱԶԱՆԱՐՈՒ. *Գազանասէս վարիլ, մռնչել, ոռնել. Ի֊. Ք. 25։ Ճ. Դ։ Նննոս։ *Գազանապէս խորհէր, և ոչ մարդկապէս. Խոխ։

ԳԱԶԱՆԱՇԱՀՆԶ. ա. Որոյ շռնչն կիմ շնչումն է գազանական. մոլեալ, և բռնութ. *Եւ իբրև գազանաշունչ բնութ՛ զքարինս պարսպին որպես զիւայս այրեր. Ոոռ։

ԳԱԶԱՆԱՍԻՐՏ. ա. Ընծող զսիրտ անգութ որպես գազանի. *Ա֊ինքան գազանասիրտք եղեն, զի ոչ մնացին ժամանակին. Վանակ. յոբ։ *Գազանասիրտք քան զառիւծս՝ի կուտորելն իւրեանց. Եփր. Ռփ։

ԳԱԶԱՆԱՏՈՀԱՅ. ա. Որ մնուցանէ, կամ ունի յինքեան զգազանս. *Յեգիպտոացւոյն ընկղմին գազանատոհայք գետս. Ճհ. ՛ս. պաւղ։

ԳԱԶԱՆԱՏԵՍԱԿ. ի, ացս. ա. Ծորիածնոց. Ferus, belluinus. Նման գազանի. գազանակերպ. *Հետևեալն և գազանատեսակի (՛ի կենդանիս) եղև յայնցանէ, որ ոչ և ծն։ *Զգազանամիտս անմաքուրս. Նար. ՀԲ։ *Ի գազանամիտ բարուցն բնութ՛ Ըզգազանամիտ և զվայրենագոյն զաչխարհս բնակն. Ագաթ։ *Եթէ չարաբարոյ իցէ, առիւծ գազանամիտ է. եթէ յաչխատակօղ իցէ, գայլ է։ Զգազանամիտ բարս մարդկան կոչէ գայլս, և զգօնամիտս կոչէ գառինս. Ոխ. չի. Ե Է։ *Զանասնացեալ և զդազանամիտ ազգ մարդկան ընորհօք առ բար որդիս ՅՅ. Տծոակ։

ԳԱԶԱՆԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ծորիածնա. Feritas. Գազանամիտն գոլ. գազանութի. վայրագութի. կատաղութի. վհատչութի, եմչտչտութ. *Յորպիսի գազանամտութի զբըրն կոչէ վասն գազանամտութեին. Ոխ. ՛ս. Ք. 8։ Ե Ի֊. փիլ։ *Եւ արդ այս սակաւ ինչ գազանամտութ՛ նշանակ իցէ. Ոխ. էս։ *Ուտեն ընդ առաւօտս գազանամտութ՛ զանձինս անմեղաց. Լմբ. ծը։ *Ի վայր դիցէ զանասնաբար գազանամտութ՛. Բառ. Գ. 10։

ԳԱԶԱՆԱՑԻՆ, ինոյ, ոց. Տ. ԳԱԶԱՆԱՆԱՆ. Ծորիոս, Ծորիծնս, Ծորիակոս. Ferinus, belluinus. *Գազանային չարուն, անմտութե, կիրք, անձն, դէմք, խառն. փիլ։ Լմբ։ Տծոակ։ Ոխ. չհ։ Մագ. ծԲ։ Նար. ՛ծԲ։ *Սրտմտութի և ցասկութի՝ գազանայինք են. փիլ. ԼԻս։ *Եթէ բնութ՛ այդպիսի գազանային տեղծ զքեզ. Մագ. չի. Ի֊։

ԳԱԶԱՆԱՑՈՒՄ, ացայ. լ. Ծորիոմաւ, ակրւաինոմաւ. Ferocior, efferor, agrestis fio, saevio. Իբրև զգազան լինել. և ցուցաբ նել զգազանութի բնական. և վայրենանալ. կատաղել. մոլեգնիլ. սրտմտիլ. գոռոզ֊նագ, ամգագ. *Գազանացոյի Թագաւորն հառաչ. Գազանացեալ սրտիւ. Դան. ծա. 11։ Ի֊. Ի. 11։ *Առ անընդհատ գազանանան, և մահ գործեն. ՁՁա. Ի֊։ *Ընդ ոց (նոյի և դանիէլի) ոչ գազանացան. Վրդն. ազ։ *Գազանացեալ զօրութ՛ իբրեաս յայրակէին. Եղիշ. Ի֊։ *Առ գրեցէլն միաս գազանանան. Ա՝ որ. ծ։ *Առաւել ևս գազանանամք ընդդէմ նորա. Սագ. Ի֊. չհ. Ի֊։ *Կապի գազանային, և սպանանել խորհէին. Ոխ. ՛ս. Ի֊. 14։ *Գազանայաւ դաւիթ մեծաւ ցասմամբ. Եփր. Ռփ։

ԳԱԶԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Գ. Ծորիոմաչիա. Pugna cum belluis. Գազանամարտութիւն. *Ի գազանամարտի լեալ էի յԱփեսոս. ա. Իոր. ծԲ. 32։ *Յաձախ տեսի ի գազանամարտս. Փիլ. ԼԻս։

ՀՀ. Իբր Գազանամարտութ՛. ի դազանամարտի. *Գազանամարտ կատարեցար, և ժամեւօք հաց ոչ ալացար. Գնդ։

ԳԱԶԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Մարտնչել ընդ գազանս. *Ո՞չ դու այն ես՝ որ գազանամարտս եղեր յամիսոք. Ճ. Ա։

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏԻԿ. ական, կաց. ա. գ. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն առման. *Շինեաց և զտն սարանն՝ և զդազանամարտկացն և զնաղալկացն. Խոր. Ք. 85։ *Բազումք ի մարդկանէ ի պահս իբրև ի գազանամարտիկ ինչ կազմեալ են. Ոխ. ա պաւ։ *Նա գազանամարտիկ եղև։ Ընթանալ յատորեաց ի հռոմ, և գազանամարտիկ լինել. Ագթ. Եիեզ. Ե ազ։

Եւ Կսոդիա. Venatus, venatio. Որսորդութի գազանաց. *Ո՛չ ձիընթացիւքն մեծամեծս պարծիմք, և ոչ ասպարիսօք, և գազանամարտիւք. Ա՝ որ. Ը։

ԳԱԶԱՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ծորիոմաչիա. Pugna cum belluis. Մրցումն ընդ գազանի. *Թագաւորն Թրակացւոց առ գազանամարտութե նահատակութիւն կոչեաց զնա. Ոխիէր։

ԳԱԶԱՆԱՄԻՏ, մոի, տաց. ա. վայրենամիտ. գազանաբարոյ. գազանական. մոլեգին. *Գազանամիտ արանց. Վրդն. ՛

ԳԱԶԱՆԱՄԻՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ֆերիւոդիա. Feritas. Գազանամիտն գոլ. գազանութի. վայրագութի. կատաղութի. վհատչութի, եմչտչտութ. *Յորպիսի գազանամտութի զբըրն կոչէ վասն գազանամտութեին. Ոխ. ՛ս. Ք. 8։ Ե Ի֊. փիլ։ *Եւ արդ այս սակաւ ինչ գազանամտութ՛ նշանակ իցէ. Ոխ. էս։ *Ուտեն ընդ առաւօտս գազանամտութ՛ զանձինս անմեղաց. Լմբ. ծը։ *Ի վայր դիցէ զանասնաբար գազանամտութ՛. Բառ. Գ. 10։

ԳԱԶԱՆԱՆ. Տ. ԳԱԶԱՆԱՅԻՆ. Ծորիոս, Ծորիծնս, Ծորիակոս. Ferinus, belluinus. Նման գազանի. գազանական. գազանակերպ. *Հետևեալն և գազանատեսակի (՛ի կենդանիս) եղև յայնցանէ, որ ոչ և ծն։ *Զգազանամիտս անմաքուրս. Նար. ՀԲ։ *Ի գազանամիտ բարուցն բնութ՛ Ըզգազանամիտ և զվայրենագոյն զաչխարհս բնակն. Ագաթ։ *Եթէ չարաբարոյ իցէ, առիւծ գազանամիտ է. եթէ յաչխատակօղ իցէ, գայլ է։ Զգազանամիտ բարս մարդկան կոչէ գայլս, և զգօնամիտս կոչէ գառինս. Ոխ. չի. Ե Է։ *Զանասնացեալ և զդազանամիտ ազգ մարդկան ընորհօք առ բար որդիս ՅՅ. Տծոակ։

ԳԱԶԱՆԱՆԱՏ. Տ. ԳԱԶԱՆՈՒՏ. *Գազանասէս վարիլ, մռնչել, ոռնել. Ի֊. Ք. 25։ Ճ. Դ։ Նննոս։ *Գազանապէս խորհէր, և ոչ մարդկապէս. Խոխ։

ԳԱԶԱՆԱՆԱՐՈՒ. Տ՛ս ԳԱԶԱՆԱՊԻՍ. *Գազանասէս վարիլ, մռնչել, ոռնել. Ի֊. Ք. 25։ Ճ. Դ։ Նննոս։ *Գազանապէս խորհէր, և ոչ մարդկապէս. Խոխ։

ԳԱԶԱՆԱՍԻՐՏ. Գ. Ծորիածնա. Feritas. Գազանամիտն գոլ. գազանութի. վայրագութի. կատաղութի. վհատչութի, եմչտչտութ. *Յորպիսի գազանամտութի զբըրն կոչէ վասն գազանամտութեին. Ոխ. ՛ս. Ք. 8։ Ե Ի֊. փիլ։ *Եւ արդ այս սակաւ ինչ գազանամտութ՛ նշանակ իցէ. Ոխ. էս։ *Ուտեն ընդ առաւօտս գազանամտութ՛ զանձինս անմեղաց. Լմբ. ծը։ *Ի վայր դիցէ զանասնաբար գազանամտութ՛. Բառ. Գ. 10։

ԳԱԶԱՆԱՏԵՍԱԿ. ի, ացս. ա. Ծորիածնոց. Ferus, belluinus. Նման գազանի. գազանակերպ. *Հետևեալն և գազանատեսակի (՛ի կենդանիս) եղև յայնցանէ, որ ոչ և ծն։ *Զգազանամիտս անմաքուրս. Նար. ՀԲ։ *Ի գազանամիտ բարուցն բնութ՛ Ըզգազանամիտ և զվայրենագոյն զաչխարհս բնակն. Ագաթ։ *Եթէ չարաբարոյ իցէ, առիւծ գազանամիտ է. եթէ յաչխատակօղ իցէ, գայլ է։ Զգազանամիտ բարս մարդկան կոչէ գայլս, և զգօնամիտս կոչէ գառինս. Ոխ. չի. Ե Է։ *Զանասնացեալ և զդազանամիտ ազգ մարդկան ընորհօք առ բար որդիս ՅՅ. Տծոակ։

ԳԱԶԱՆԱՏԵՍԱԿ. ի, ացս. ա. Ծորիածնոց. Ferus, belluinus. Նման գազանի. գազանակերպ. *Հետևեալն և գազանատեսակի (՛ի կենդանիս) եղև յայնցանէ, որ ոչ և ծն։ *Զգազանամիտս անմաքուրս. Նար. ՀԲ։ *Ի գազանամիտ բարուցն բնութ՛ Ըզգազանամիտ և զվայրենագոյն զաչխարհս բնակն. Ագաթ։ *Եթէ չարաբարոյ իցէ, առիւծ գազանամիտ է. եթէ յաչխատակօղ իցէ, գայլ է։ Զգազանամիտ բարս մարդկան կոչէ գայլս, և զգօնամիտս կոչէ գառինս. Ոխ. չի. Ե Է։ *Զանասնացեալ և զդազանամիտ ազգ մարդկան ընորհօք առ բար որդիս ՅՅ. Տծոակ։

գալտին, խալտին. պրս. կեղծիքիպին, կեղծաւոր. Ῥητίνη. Resina. Μάννα, ἀιρόμελη. Manna. Ռետին քաղցր որպէս զմանանայ Թանձրացեալ ի ցօղոյ երկնից՝ի վերայ աերևոց անկոց և քուսոց. գոսբէլ պաւը կամ հելվաը. ՀԷՆ. *Տուրուբերան ուղիղ և գազպէն և մեղր. Խոր. Ճ: *Որպէս մանանայն աստ իջանէ՝ի վերայ անառաւանն, զոր գազպէնն կոչեմք. Չ.Ինոբ: *Գազպէնն՝ որ իջաներ՝ի վիմայն վերայ. Վ.Բ.Ո. օրին: *Ռետինն կազպէնն է. Նղ. եղէն:

ԳԱԼԱՄ, ի, ից. գ. Λύγισμα. Flexus. Ոլորք, որպէս օձի, աղեաց, մագաղաթի, և նմանեաց նոցին. լեզ, դանդաղ երիւղ, երկիւղ, պիտիւլիւղ. *Օձն հինգ գալար առնու՝ի գնացան, և առաջին և գլխովին եօթն լինին. Ոսկիփոր: *Օձաձև է բնութիւնս մեր՝ հինգ զգայարանօք զհինգ գալար օձին նըմանակերպ. Վ.Բ.Ո.՝ի յհ:

Նմանութիւն, Գորով, Ճմլումն՝ գեղումն սրտի. *Ե՛կ դու կշռեա զալէա գալարի ծը նոլացն. Վ.Բ.Ո. հղ. ծԲ. տպ. գալարացը: *Գալար առնու լեպւդն՝ի փորին. Ոսկիփոր:

ԳԱԼԱՐԱՓՈՂ, ող, ոց, կամ լից. գ. փող գալարեալ. փանդիռն. *Ի ձայն մեծ գալարաթողոցն զնւր գունդն տիպէր. ԵՂԻՇ. Ջ: *Էր մարիամ մագդալենացին՝ գլուխ երգողաց գալարափողից. ԳՒՒ:

ԳԱԼԱՐԵՄ, եցի. ն. Λυγίζω. Flecto, torqueo, complico. κλίττω, convolvo. Ոլորել. գնել կամ գլորել հոլովմամբ. բոլորել կուզ կուզ. փաթուիթել. և գնելուլ. գորովել զանձս, Ճմլել զսիրտ. ալբէն. խաւ խաւ փաթիթել. պիտիւղ, եղիւրիւղ. *Գալարեցաւ զնոսա իբրև զհանգերձ, և գալարեցին. ԵԶԵ. ա. 13: *Գալարեալին երկինք իբրև զմագաղաթ. Ես. ԼԴ. 4: *Գալարէին աղիք նորա՝ի վերայ երկօրն իւրոյ. ՅՈՒ. Խ. 30: *Զերկինն գալարեմ. Ոսկ. Տ. Ք. 28: *Զաղիսն գալարեն. ԵԶԵԻ: *Ըզսիրտ իմ գնելոյ, և զոլովայն իմ գալալէ. Մ.Ա.Ծ. ա: *Գալարեր իբրև զօձ. ԵՂԻՇ. Ք: *Գալարեցան աղիք նորա իբրև զմագաղաթ. Ոսկիփոր: *Մատեան է (մագաղաթեայ) գալարելով գիւղ գաւանն. Մ.Ի. ԵԶԵՅ: *Իբրու չարժմամբ առ միմեանս՝ գալարելով զսուտս, և գալարեալ չուրջ զմիմեամբք և՝ի յիրար մտանելով. Պլաթ. փՅ:

ԳԱԼԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Գալարեցուցանեն զալիս իմ. Մ.Ա.Ծ. Ք: *Գալարեցուցի զալիք իմ կամաւ. Վ.Բ.Ո. հղ. ծա:

ԳԱԼԱՐՈՒՄՆ, լման, անց. գ. Գալարիլն, լիլն. ոլորք. խառնուրդ. *Պէսպէս գոյնիքս գալարմամբս այսուհիկ լինելով. Պլաթ. փՅ:

ԳԱԼԱՐՈՒՆ. ա. Որ ստէպ կամ դիւրաւ գալարի. ոլոր մոլոր. *Որպէս զօձ, զի գալարուն է, և ծուռ. Սարգ. Ք. պ. ա:

ԳԱԼԱՑՈՍ. գ. որ և ԳԱՂՈՍ. Γάλλος. Gallus, eviratus. Աքաղաղ. և հաւ կուռաւ. Խոր. ԸՂԼԶ. *Եթէ այժմ ծնցիս, գալլոս եղիցիս կամ բացակուսւր ծնունդն. Պարս. աղէս. ուր կելաս. *Գոդի կամ իւեղ»:

ԳԱԼՈՒՍՏ, լաւեան. գ. Παρουσία. Adventus. Գալն. եկաւորութիւն. գալչ. կեղեւ. *Քոյոյ գալաւեանն: Գալուսան որդւոյ մարդոյ: Ի գալաւեանն տիտոսի, կամ իմ՛ամ: Ի միւսանգամ գալաւեան. ևն: *Ի գալուստ ամին միւսոյ զոր հատանէր. ա. Ղ. Ք. 28: *Մարմնաւոր գալուստ փրկչին. Ածան. է: *Նախանեացն մերոց յաշ խարհն գալուստ. Եսա. ԽԸ. ա: *Բայց թէ լինչ պատճառանաց այսր գալուստս նոցա, ոչ գիտեմ. Խոր. Ք. 54:

Ի կարգի եկեղեցական գրոց՝ Գալուստ ասի քրի, Մարգելոլթին, Տեառնընդառաջին, Ծաղկազարդն, և կատարած աշխարհի. որպէս և Գալուստ հոգւոյն սրբոյ Օրն պենտեկոստէից: Շար, ՃՃ: Տծաւ:

Անսովոր է յոքնականն. *(Աւետումն և քուն) տեղի տան գալստեանց երկոքինն միմեանց. Նիւս. կաղ: *Վասն երկուցս այսոցիկ գալստեանց ասէ մատթիքիա Ժողովուրդ ուղղել. կղ. ծԲ: *Նոյն պատմութիւնն յայտնէ զերկուց գալստեանցն քրի, ծովգոլով աշխարհս. Տծաւ:

ԳԱՀ, ու, կիմ, ուց, և ի, ից. գ. Καθέδρα, Ἕδρανος. Cathedra, thronus, sedes. Բարձրագիր վայր քան զմերձակայ տեղիս, իբր բեմ, բեմբ. որպէս Աթոռ պատուոյ. րազմոց. և նմանութիւն՝ Բարձ, պատիւ, իշխանութիւն. ղեահ, խոթ, փիսոթ, սէրիյ, սեռիյ. *Զայր այր իիւրաքանչիւր գահ հրամայէր մատուցանել. Ք. Դ. Ե. 8: *Ի ժամ գահոն պատրաստութեան Աստուածն և գահու՝ի վեր: Գահ երկրորդական: Գահոց հայրենականաց: Թագաւորական գահ: Որ էին՝ի գահուդ յայդմ: Աւադ գահու և աւուրբք: Գահ Թագաւորութեան, կամ զօրավարութեան, կամ վարդապետութեան. Եղիշ: Խոր: Փոթ: Պիտ: *Ցաջակումն գահոն (այ). Ագաթ: *Ի բազմականս ամենապատիւս գահուց: Աս իշխանս երկրաւոր գահից: Ի բարձրութենէն գահի յազգեաւքդ. Նար: *Գահ նահապետութեան կամ կուսակալութեան: Աս՝ի նմանէն մեծավայելչուչ գահիս պատուի առաւել քան զամենայն գահերեցս. Յհ. ԼԸ: *Ըստ գահոյ էր ոք՝ի վեր. Փոթ: *Ցաջակամսնութիւն գահոյէ (կամ գահուէ). Խոր. Ք. 65:

ԳԱՀ, ի, ից. Κρημνός. Praecipitium, locus praeruptus. Դար. գարահայեաց տեղի. վախք. գահաւանգ. բարձրաւանգակ. ԷՔԻ, ռաբբոմ. *Դիմեաց երամանին՝ի գահէ անտի՝ի ծովակն. ՂՀ. Ը. 33: *Ի վերուստ իբրու Թէ՝ի բարձուէ ուստեք՝ի գահից վիժի: Ի գահիցն վիժել, և՝ի վիհս անկանել. փիւ. Եւ Ե այլք: *Ի բարձրագոյն հոսիլ բարձանց գահից. Պիփ: *Ի գահից և՝ի քարանձաւաց գահավիժ առնէին. Լսաթ. ծՔ: *Ի գահից մղել. Բրս. մղի: *Ի գահից ընկեցին, և ոչ վերատեցաւ. Հ. ՅԷՒԻ: *Ե՛կ ողորմելի որդեակ, զոր դահից և էրանց և անապատից մնուցի. ԱՃՈԲ. ազաթոբէր:

ԳԱՀԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՀԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ. *Գահագլխուէ (կիմ գահագըլխութեց) աշտիճան. Պիփ: *Գահագլխուսի խնդրել. Իփն: *Զամենայն ժամանակ և զհասակ պատշաճ վարկանին վարդապետութեան և գահագլխութեան. ԼՔ. ՃԺՈԲ:

ԳԱՀԱԳԼՈՒԽ. ա. Πρωτόδρονος. Primo loco sedens. Գահերէց. Նախապատիւ. *Գահագլուխ քալաքն հռովմայ: Թողեալ զաշխարհ իւր և զյաւաւա, և ըզգահագլուխ մեծութիւնս. ՃՃ:

գ. (առաւել յոքնակի). Πρωτοκλισία. Primus in convivio locus. Գահերիցութիւն. յառաջագահ. առաջին բարձ. *Խընդրել... զգահագլուխս յընթրիս. Մրկ. ծԲ. 39: *Զգահագլուխս աթոռոցն կամեին ունել. Ոսկ. ծգԼ:

ԳԱՀԱՆ, ի, ից. գ. Գահիկ, կամ գահաւորակ. բարձ պատուոյ. *Ընդելքաւանն նահապետք՝ի մեծ գահակէ. Ոսկ. ծԲ: *Լծորգքս չամեալ զոլոյս, և զքաւորդոյ փոփոխեալ, Սահակ, պահակ, գահակ. Ոսկիփոր:

ԳԱՀԱՆԱ. իբր կամ կամ գահաւալ և ոլորեալ լինչ. տղս. օղ. լամբ. Διατόνια. Circuli, annuli. *Զխորանն... և զգահանս նորա. Եւ. Ը. 11: (վերնակ և գլուխն՝ զգահաւորակս):

ԳԱՀԱԿԱԼ, ի, ից. գ. Որ կալեալ ունի զգահ իշխանութեան. իշխան. պետ. և փոխանորդ. *Ոչ պակասեցին աթոռակալք և գահակալք յարդեն յուդայ մինչև՝ի քո. Վ.Բ.Ո. ծԽ: *Որք՝ի մեծութեն գոյիցս գահակալք են՝ թագաւորք և իշխանք. Չամ. առ: *Գերապայ գնգին՝ գլուխ ընտրեալ հօտին, գահակալ քոյին, պետորս հրաշալին. Գնչ:

ԳԱՀԱԿԱԼԵԼ, կամ ԳԱՀԱԿԱԼԻԼ. Ունել զաթոռ իշխանութեան. *Որով ընկալեալ սորա զքո օծութիւնս՝ և այդր ևս գահակալեացէ. Մ.Ա.Ծ: *Սուրհակայ ակնկալեալ փոխանակ աչքն սահակայ գահակալիլ յաթոռն. ՅՀ. ԼԸ:

ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութիւն. աշխիճան պատուոյ. *Կայսերական աթոռոյդ, և հայրապետական գահակալութեդ. Թղթ. գաֆկայ սա սոման: *Եւ ևս՝ի մեծագոյն ձգել գահակալութիւս. Ճ. Ա:

ԳԱՀԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գահակալութիւն. կամ գահակցութիւն. *Որ են և էրն իսկ՝ի հօր գահակայութէ... իմոյդ զինչն յունայնութիւն. Պզամ. լ. յ. (տպ. գերագոյութիւն):

ԳԱՀԱԿԱՐԳԻԼ, գեալ. յ. կարգիլ յաթոռ պատուոյ. *Գահակարգեալ և ընդ աջմէ աթոռոցն քրիականաց. ՒՀ. ԼԸ:

ԳԱՀԱԿԵՄ, եցի. ն. Ձգել կամ չուրջ արկանել (լարս, ոլոգայլեա). *Կապոյտ նշաւին յանցս Ճանապարհաց՝ծիր սնծեալ չուրջ զնւրեմբք, և լարս գահակեալ. Թղթ. Բարս. (յին. չուրջ եգեալ):

ԳԱՀԱԿԻՑ, կցի, ցաց. Տ. ԱԹՈՌԱԿԻՑ ԳԻՑ. *Ածի էր բնութէ, և գահակից հօր: Գահակից է այ, և համաթոռ աւետնեցուն տիրոջին. Պզամ. լԲ:

ԳԱՀԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. Աթոռակից լինել. *Հաւաքեալ գահակցեալ՝ի սեպհականն ընդ հօր. Նիւս. Խոսով: *Ձընթրիսն հոգւոյ ընդ բազմականն գահակցեալ. Սկաս. լԲ:

ԳԱՀԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱԹՈՌԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. *Եղիայր լինեաք հաշուեալ նոցա՝ պատուով և գահակցութէ. փոթ:

ԳԱՀԱՄԵՆԱՄ. ա. Մեծարեալ գահու՝ի վեր քան զայլս. աւադանի. *Թագաւոր, և գահամեծալ իշխանք. ՅՀ. ԼԸ:

ԳԱՀԱՆԵՇԱՆ, ի, ից. ա. Նշանաւոր գահու. Թագաւորացն. *Արշակունեաց պահանշանաց. Նար. ծԲ:

ԳԱՀԱՆԱՏԻՄ, տեալ. յ. Προεδρεύω. Praesideo. Նստեալ յաթոռ պատուոյ՝ իբրև գլխաւոր. *Ո՞ր գահապետք գլխոյ գահին, որք Ճարտասանքն կոչէին. Դր. ԿՂ. ՀԵՀՅ:

ԳԱՀԱՊԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր բարձի և պատուոյ. իշխանասիրութիւն. *Քահանայք պահասիրութէ մի հակառակեսջեն ընդ միմեանս. Կանոն: *Ի փառասիրութէ և՝ի գահասիրութէ. Սարգ. յՒ. Ք:

ԳԱՀԱՎԻԺ. ա. Ἀπόκρημνος. Praeceps, praecipitatus. Վիժեալ ընդ գահս. հոսեալ՝ի գարէ. և գահավիժական. *Ոչ երբեք՝ի վայրկ գալարեալ, այլ գահավիժ, և՝ի մէջ փչոց. Մագ. ծԲ: *Գահավիժ

ցնգամամբ խարուսանեալ՝ ի վիշն. Շար։

ԳԱՀԱՎԻԺ ԱԻՆԵԼ, լինել. } Καθχρηνίζω. Praecipito. Հոսել, հոսիլ՝ ի բարձանց կամ՝ ի գարխ՝ ի վայր. ասլանոսական ալաղէզ պրագմաց՝ պիւղիւ. *Գահավիժ առ նէին զնոսա՝ ի ծայրից բարձրանդակին. Է. ն. իէ. 12։ *Ածին զնա մինչև յարտեան լերինն... գահավիժ առնել զնա. Ղ։ Ք. 29։ *Գահավիժք եղեալ մեռանին. ՃՀ. իմ. երս։ *Չի մի գահավիժ լիցի. փիլ. լին. Ք. 65։ *Չայլս այլուր տարեալ գահավիժեաց. Վ.Ք. Ծն։ Տծ.։ *Որ գահավիժեալ էր՝ ի դիւաց յարտոս մահաբերս. ՃՃ։

ԳԱՀԱՎԻԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Κατακρήμνισις. Praecipitantia, praecipitatio. Գահավիժն լինել. անկումն՝ ի բարձանց. *Ցանդուգն բերմամբ գլանկարծագէտն յաջորդէ զգահավիժումեն. Պիպ։ *Ցրուեալք գահավիժումեամբ լուսն նմանուեմ գիշերամարտի. Երզն. Տպէ։

Եւ Կրημնός. Praecipitium. Գահաւանդ. գահավիժ վայր. գահ. գար. ասլոբամ. *Չոչխարս հօտին մնանէ գայլոց և գահավիժումեանց. Ա՝ ոբս. ծՀ։ *Ցրուեալ անապատաց և գահավիժումեամբ. Խոր. Ք. 68։ *Գահավիժումեամբ և լճիւք և ովք. Ճ. Գ։

ԳԱՀԱՒԱՆԴ. մանաւանդ } Կրημνός.

ԳԱՀԱՒԱՆԴԱԿ, ի, աց. գ. } Praecipitium. լոφία, cacumen. (՚ի ռբ գիրս՝ Ἰταβύριον, իտաբիրիոն. որ է ըստ երբ. Թաբոր լեառն. և Կապաλλος, որ և կողովաւորը)։ Բարձրաւանդակ տեղի. գահ. գար. ծայրք և սալք կամ գարսւանդք լերանց. ասլոբամ, վերք. *Իրրև զվարմ ձգեալ՝ ի վերայ գահաւանգի (լս. սաբիրոն). Ռվ. Ե. 1։ *Ա՛ռ իսաբիրոնէ, կամ Թէ՝ ի գլուխ գահաւանգի. Սաւ. ժԻ։ *Որսորդ կաքաւի՝ ի գլուխ գահաւանդի. Սիր. ծ՚՚. 32։ *Իրրև զգահաւանգակ (կամ զգահաւանդ. լս. Թաբօր) ի լերինս. Երեմ. Խ՚՚. 18։ *Զձեզ զորս գեր՝ ի վերոյ կայ այն եառն՝ երիւք գահաւանդակօք բաժանեալ. Նիս. երգ։ *Որ թաղամ գահաւանգակօք բաժանեալ է. Զառաջինն գահաւանդակին ելանիցէ։ Եօթն գահաւանդակօք բաժանեալ. Սինի վերիւք գահաւանդակօք. Սարգ. ՚՚. յՀ. յ՚՚Է. Ե վՀ։

ԳԱՀԱՒՈՐ, ի, աց. ո. գ. Պաշտօնեայ արքունի գահի. *(կայզեաց) զարեել սպասարար և գահաւոր. Խոր. Ի. 7։ Ասղ. ՚՚. 6։ *Սպասաւորք, սուրհանդակք, գահաւորք, և սենեկապանք. Եփր. ասէրաբ։

ԳԱՀԱՒՈՐ. գ. իբր Գահաւորակ. *Բազ մեցաք՝ ի միում գերահրաշ գահաւորի. Ագաթ։

ԳԱՀԱՒՈՐԱԿ. ի, աց՞ գ. Φορεῖον. (երբ. ֆէրէյօն.) κλωτήρ. Ferculum, lectica, lectum, sella, thronus, thalamus. Գահոյք արքունի կամ իշխանական, իբրև հանգստարան և նստարան. որպէս աԹոռ մեծ, մահճակալ հովանաւոր, և գեսպակ կամ պատգարակ. Խոսք, ազգիա կի՝ ձիպինէի, և խոսքրէզեան. *Գահաւորակ արար իւր արքայ սողոմոն. Երգ. Գ. 9։ *Ընկիռացատ գահաւորակս հատուցանէին (վասն հովիսիմեայ). Ագաթ։ *Տիկնայք փաթիկատնք... գրգեալք... ՚ի գահաւորակս. Եղիշ. Ը։ *Գահաւորակ ձևացուցեալ մերձ առ անկոլն. Մագ. ծ՚՚։ *Զնուբակերոս գահաւորակս մարմնեզէն գոյութեան պահպանեացէ. Նար. կԷ։

Մերթ՝ Էօχάρα. Craticula. (երբ. ոէչէբ.) կատարայ. ըսխոտա. *Եւ արասցես նմա (կրակարանի սեղանոյն) գահաւորակ վանդակակերպ պղնձի. և արասցես գահաւորակին չորս օղամանեակս, և ն. Եւ իէ. 4։

ԳԱՀԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Մեծարիլ գահու և պատուով. *Զգամանիել, որ՝ ի գործս առաքելոցն գեղեցիկ խորհրդականեւԹէն չնորհատրեալ գահաւորի. ՃՃ։

ԳԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատիւ գահու և իշխանութեե. աչտիճան պատուոյ. ՄերԷնէ, Ֆանասպ. *Ասա՛ զանուն քո և ըզգահաւորութիւն ազգատոհմին քո։ Ծպատագրին զինուորութեան գահաւորութեան ժամանեալ. Ճ. Ա։

ԳԱՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. իբր բարձրուե պատուոյ. *Վերըմբերձիկ գահեղութե՛ան անկանի ընդ ախտից ծառայութեան (կամ Թե՛). Պիպ։

ԳԱՀԵՄ, եցի. ն. Ուժգին հարկանել՝ վերուստ՝ ի վայր իջուցանելով զսուր, զգաւազան, զմուրակ և Մղել. սպանգ, լոբէմագ, վոբագ, իՆիգ. *Գահեցին զքերրանս նորա, որ լցաւ սրտմամբ. Ռուիֆոբ։ *Պողովատ Թրոնէն՝ ի վերայ աստղաբարին գահեաց։ Գահեալ զերիվարն ուժգին. Ռոահ. լՀ. խԷ։ *Ընկղուն գէր և աղօտ սլիսի՝ որ միս ունենայ, և ուժով կորըճ՝ ներ գահէն, և քերեն ծանր սլատակերով. Վոպէ. յ՚՚։

ԳԱՀԵՐԻՑ, երիցու, երեցք կամ երիցունք, ցանց. գ. ա. Πρόεδρος, προκαθήμενος. Praeses. Երէց գահու քան զայլս. Նախագահ. աւագագոյն յոր և է կարգի. պաշ, էչէս, սէրսոբ. *Գահերիցունք և աւագերոք. ՚՚. Եղբ. Է. 63։ *Գահերէցն՝ ի նոցանէ՝ լուծանեն և մեկնէ. Փիլ. փեսա, նա։ *Զչորեսին գահերէցս իւրով տաճարին, որ բգահէին կոչէին. Ագաթ։ *Գահերէցք տանն արքայի. ՃՀ. իՀ։

Իբր Նախագահական. Նախապատիւ. *Գահերէց գլխաւորութե՛ան. Ոսկ. ֆԲ։ Սիմ. յոբ։

ԳԱՀԵՐԷՑԻՔ. գ. Ցառաջագահէք. Նախապատուե՛ան. *Անձանց ՚ի՛սուս և առնէր արար րին, որ զգահերէցան խնդրէին. Բբս. Ֆէ՛։

ԳԱՀԵՐԻՑԱԳՈՅՆ կամ ԳԱՀԻՐԻՑԱԳՈՅՆ. ա. Աւագագոյն. Նախամեծար. *Ամենայն քաղաքաց յուշնոյ գահիրիցագոյն. Ճ. Բ։

ԳԱՀԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ, կամ ԳԱՀԻՐԻՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρεσβρεία. Jus praesidendi, principatus, prima sedes. Նախագահութե՛ն. Նախապատուե՛ն. աւագուե՛. *Առաջինոցն առաջագոյն գոլ գահերիցութե՛ան. Պիպ։ *Գահերիցութե՛ամբ վերագիտոց զաց. Նոբ. գանչ էլէզ։ *Բարձ և պատիւ իւնդրեն, և գահիրիցուե՛ն (կամ գահերիցութիս). Մաթ. Ը։

Եւ Փիլոպրատոս. Studium primae sedis. Գահասիրութե՛ն. *Մի՛ ևս հակառակել, և մի՛ գահերիցութե՛ն իւնդրել. Բբս. հղ. ծԷ։ *Եւ մեք գահերիցութե՛ան և իշխանասիրութե՛ան ախտիս միշտ տանջիմք. Խոսր. պրԳ։

ԳԱՀԸՆԿԱԼ. Տ. ԳԱՀԱՆԱԼ. *Ի միաւսին զգուգամասն պայազատեալ գահընկալ Թագաւորական զարմ. Աբծր. Ճ. 12։

ԳԱՀԸՆԿԱԼԻ. Տ. ԳԱՀԱՆԱԼԻ. *Ձուէր առ կայսրն, և գեղեցկապես առ՚ի նմանէն գահընկալեալ վայելչապէս գերագայսութե՛ն, և. ՃՀ. իՀ։

ԳԱՂ, ի, ոց. գ. Ոչ միայն ՚ի վախից ընդ գահինս վտարեալ անկամ նիմք. Ոսկ. յՀ. ՚՚. 38։

ԳԱՂՄՈՒՆՔ. Տ. ԳԱՂՈՒՐՈՒԹԻՒՆ. *Ընդ որոյ առեալ զայգաքան Թագաւորական գահմունս՝ յատաջադէմ ևս լինէր. կողմանք։

ԳԱՂՈՂ, ոյ, ոց. գ. Գործի գահելոյ, կամ գահակելոյ. որ և ԳԼՈՒԽ ԳԱՂԱՆԴԻ ասի. լատ յն. Κάρταλλος. (կողով ՚ի սուր յանգեալ.) որպես ազգ ինչ Թակարգաց որսորգաց. *Երազագղիկքն և գահողովքն եղեալ ՚ի յորս. փՂդ։

ԳԱՂԱՂԱՆ. Նոյն կամ նոյ. գ. Իբր Գահոյք. Κλωτήρ, ρες. Sella, lae. *Ոմանք ՚ի նոցանէ ընդ գահոյանունին մնաս նէին. Պամ. ալէս։

ԳԱՂԱՂԱՐ, ոյ՚ի. գ. Θρόνος. Thronus. Գահ, իբր Ամոռ արքունի, իշխանական, եպիսկոպոսական, և առաւել եՀականն. Խոսք, գնանք, իեահ. *Գահոյքն բազմոց է Թագաւորի, ուր երբեմն հանգչէ՝ զգլուխն դնելով. քանզի անարիցն յիշատակումն առնէ՝ ի գահոյսն սղոմոնի. և երբեմն նստի յաԹոռ գաւառս արգարութե՛ան. Վ.Ք. Երգ։ *Ցարուցեալ (աքագարու) ՚ի գահոյիցն. Խոր. Ի. 30։ *ԶԹագաւորական գահոյսն. ևն. ՃՀ. յՀ. երս։ *Արքայական, կամ կայսերական գահոյից։ Բազմեալ (եպիսկոպոսն) ՚ի գահոյս, ևն։ Բարձրեալ ահաւոր բազմեցուս նաւաս՝ ի գերուեանն գահոյս. Նար։ *Արկաս ապա յայս տաճար գահոյք ՚ես. Լմ՚. ոփ։ *Ի յերկրի տեսանէին յաւանակի գահոյս արկեալ, նստեալ՝ ի վերայ. Գնդէն։

Եւ Κλίνη. Lectum. Գահաւորակ. տախտ. անկողին. մահիճք. մահճակալ. սրսկասլան. փեօչէ, փէրէչէք, ձիպինէփ. *Ա՛ռ գահոյս մեր հովանաւոր. Երփ. ՚՚. 15։ *Երիզապատ պնդեցի զգահոյս իմ. Առաւ. Է. 16։ *Մտանիցեն (գորոք)... ՚ի գահոյս քո. Եւ. Ը. 3։ *Գահոյք նորա՝ գահոյք երկաԹից. Օբ. Ք. 11։

Եւ Φορεῖον. Feretrum, ferculum, lectica. Բառնալիք. գեռապակ. պանգալրակ. Խոսքրէզեան, Ռէձինէբէ. *Գագաղքն էին ոսկեղինք, գահոյք և անկողինք բեհեզեայ... և զգահոյիքն շուրջ որդիքն. Խոր. Է. 57։ *Եւ մեռաւ սաս, և Թաղեցաւ ՚ի գահոյս լիսինկեայս. Եփր. ճայ։

ԳԱՂԱՋԵՄ. եցի. ն. Գուչէ իբր Փարկոծ առնել բանիս, կամ կծանել. (՚ի գաղատաս բառէն)։ *Ի խօսելն գաղտգին և զլլլան (երդուս). Վանակ. յոբ. Է. 18։

ԳԱՂԱՅՈՍ. ի, ացս. գ. Որպես Թէ Սալահատ. քարահատ. քարագործ. փոբ, գոբծ. Խոզին, Հեձձաբ, ակնփէն. *Գաղատոսաց և հիւսանց։ Գաղատոսք չինօք չինեցին զտունն. ՚՚. Եզբ. Է. 54. 58։ *Գաղատոս յարծաԹոյ ողորկութե՛ն զձայս քերեալ. Նիս. Խեսրոբ։ *Ի գործ կաւագործուե՛ն գաղատոս որմաչէնս. Բառդ. Է. 4։

ԳԱՂԱՅՈՍԱՀԱՏԻՆ. ա. Շինեալ ՚ի գաղատոսաց. քարահատ. ասգահատ. *Գաղատոսահատինն եհեղեցիք։ Ի տաշտոյ վիմաց և ՚ի քերածոյ քարանց գաղատոսահատէն իմն յարմարեալ. Ոսկ։

ԳԱՂԱՓԱՐ, ի, ացս. գ. Τύπος. Forma, norma, formula, exemplar. Տիպ, նախատիպ. և Օրինակ. պատկեր. Նմանուեմ. յարաբերոյ. Խոսիպ, գալբդ, Էօբնէ, բէսմ, Ինիալ. *Գաղափարք և տիպք են կինքն. Նմանեցաւ տիպոյ (մեր քրն), զամենայն գաղափարս և տիպս ընդունելով. Ի գուշնաքեայ ինչ գաղափարի երևեցուցանել. Փիլ։ *Գրիգորիոս քահանայից գաղափար. Ոսկ. լս։ *Որպես գա-

զափարաւ իւիք զմիաւորութենէն ցուցանել յեղանակ · Փոբագ · Ը : *Ըստ այսմ գաղափարի (այսինքն օրինակի) . Ցհ · խ · ոթ : *Եւ ի գոյացութենի , իբրու գաղափարաբար ասել (այսինքն , որպէս , օրինակաւ խօսելով ,) մարդ . չի : Հակակայք իւրաքանչիւր ոք յայսպիսեացս . իբր ի՞ զգաղափարաւ ասել , որպէս առինչքն . Աբիսոսոթգ : *Օրինակ անուանի , որ զգաղափար գոյին ունի , և ոչ զգործութիւն . Լյէ · ոթգ : *Վաստումն մորենւոյն , որ է ճաճանչնին գաղափար . Ցծոգ :

ԳԱՂԱՓԱՐԵՄ , Հգի · ն · Τυπόω , ἐντυπόω , ἀνατυπόω . Formo , informo , figuro , imprimo , reformo . Տպաւորել · օրինակել · նմանեցուցանել · ձեւացուցանել · ինչպէ՞ւ ի՞ասվիր էնդէ , գալըպլամագ · *Կնիքդ բազում էուրեմն ի կերպարանս իւր գաղափարելով · փիւ · եւ : *Որ ըստ համեմատութեանց ընդ եօթն աւուրս շաբաթուն գաղափարին · Ցհ · խ · եվ : *Ձմեռն զգծինեայ գառնուլեղ գժոխոցն գալափարեալ օրինակէ : Գալափարես ի բոլորս վերինքան ձնական տերութենին : Ի քեզ տպաւորեալ գաղափարեր մովսէս զգաւազանին . Ձփը · կի : *Ձչնորհն հոգւոյն սէր և զօրութիւնն չլսով գալափարէ · Նահայ : *Ձօրս (զհրեշտակս) գալափարեն սարկաւագք , ևն · Լյէ · ոթգ : *Ձնախատային յինքեան գաղափարեացէ զնմանութիւն · Գր · հր : *Որք գաղափարեն զգիրս , ևն · Ցիշաթ · ոթեպ :

ԳԱՂԱՓԱՐՈՒԹԻՒՆ · Գ · Տպաւորութիւն · նմանութիւն · օրինակ · կերպ · *Ըստ գաղափարութենէ մանրամասին հիւղէի · Ա Նահ · Եվէվ : *Ըստ նախկին գաղափարութենէ ,, այսինքն ըստ նախաճառեալ օրինակի · Նահայ · յոՁէ : *Ըստ այսմ գաղափարութեան · Ոսկիփոր :

ԳԱՂԹ , ի , իյ · որ և ԳԱՂՈՒԹ , գաղթի · գ · (որպէս թէ գաղտերթ , կամ գաղղթի · զօղումն փախստեամբ ·) Ἀποικία . Demigratio , transmigratio , colonia (ուսոյ կողնիսա) · Ճու · վտալանդուէ · տարաբնակութենէ · բնակափոխութենէ · պան · դըխտուէ · փախուստ · գերութենի · անցք · հատուած · ինօվ , հիճրէնի , գէվընիը · Ռիչրի փիյոր · *Եվ գաղթին փուռացուցաներ : Դառնիցէն յայսմանութենէ հոգեկան գաղթին է : Ի գոհութենէ գաղթիցն : Բնակափոխութենէ գալթից · փիւ · *Ցեղս գաղթին փոյթ լինել : Տարաբարն ոչ ունի հաստատութենի , այլ վասն գաղթի · իսկ յորժամ գաղթն դառնայ , ապա երագ և փուռթապէս կոչ · ծանի · Ճ · ի · *Աւերի երկիրն ի գաղթէն : Ոք գաղթին յերեսաց սատրստանեայն · Գէ · ն : *Ի հեղինեացոց լեզուն զատկին փաստիք կոչի կամ գաղթ · Տծոգ :

ԳԱՂԹ · ի թանձրացեալն , իբր Գաղթական · վտարանդեալն · խուռն փախստից · *Շուրջ զամրոցսն , ուր գաղթ գաւառին զօգնալ գաւարեր : Ձգաղթ ընտանեացն իւրոց ի ծորձորս սմանս լերանցն Թագուցանէր : Ոչ կարացին ժամանել անկանել յատիացեալ գաղթին : Աւեալ ընդ իւր զգաղթն երազգաւորից : Ձյեսս կոյս մնացեալ գաղթն յատարի առեալ · Ցհ · ին :

ԳԱՂԹ ԼԻՆԵԼ · Տ · ԳԱՂԹԻԼ · *Ան ի գաղթ լինել լքեալ յաշխարհէս կենաց · Տծոգ :

ԳԱՂԹԱԿԱՆ , ի , ացւ · ա · Ἀναστρόμενος . Servatus , fugitivus , peregrinus . Գաղթի ի Թանձրացեալն · վտարական · վտռանգի · փախստեայ ապրեալ , զերծեալ · գալթն · *Ցառա Թագաւորին ոչ փոխանակեաց զգաղթական այրն իւր · Եէր · ծն : *Գաղթականք աշխարհին ապառնեցին զհամբարս մեծերեալս · ա · Ղ · Ը · 53 : *Ձգաղթականն՝ որ ի նա անկան · Մխ · էրէմ :

Գ · Ἀποικία . Colonia . Գաղթ ի վերայ ցեան , միանգամայն ի Թանձրացեալն · հատուած · *Գաղթական էջ ի բերիսիա , և ի պատարա : Ցունաց գաղթականն · յորս և զհամերտս ոմանք պատմեն · Ես · ոթ · Ը : *Ի պատառուածս նոյն ամբարտակի գետոյն՝ այժմ , որպէս լսեմք , մարգիկ աշխարհին ի հէն և ի գաղթականս՝ փախըս տեամբ ամրանան · Խոր · ա · 15 :

ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ · Տ · ԳԱՂ · Ἀποικία . Colonia . *Ձօրավար գաղթականութենէն : Ցունական գաղթականութիւնն : Ար յունական գաղթականութեամբն · Ես · ոթ · ա · Խ Ը : *Ցօրինակ եօթնօրեայ աշխարհիս տալաւարաց և գաղթականութեանց · Կամբէ :

ԳԱՂԹԱՑՐ , առն · գ · Գաղթեալ այր · գաղթական · *Ի գաղթէ՝ գաղթայր , և ի վանմանէ՝ վանեալ · Երզն · ոեր :

ԳԱՂԹԵՄ , եցի · է · Μετοικίζομαι , ԳԱՂԹԻՄ , եցայ · յ · ἀναχωρέω . Demigro , transferor , fugio , discedo . Գընալ վատրանդի իբրև հատուած · տարաբնակել ի հայրենի գաւառէն · փոխել զբնակութենի այլուր · չուել · մեկնիլ · խոյս տալ · անկանիլ և պատսպարիլ · էէօվնէ , ինէրէի փէյոր էնդէ , ոզըզնմագ · *Ի փուռթայն իւրում՝ ի գաղթել՝ անկաւ և կալացաւ · Ը · Ի գ · Ը · 4 : *Որդի պարթևին , որ ի կողմանս յունաց գաղթեաց · Ագաթ : *Ոգ · ւոցս մերոց հանդերձեալ գաղթել առ սուրգարութենի · փիւ · եւ · ա · 12 : *Ի գաղթելն հայոց յարտաշէսէ՝ գաղթին և նոքա · Խոր · Ը · 75 : *Գալտնի նեռիւք խոցոտե զգաղթեալսն · Մագ · ՀԸ : *Փողով ազդ առնել ի գաղթիլ · Մխ · էրէմ : *Ցորժամ ինքեանք գաղթեցին · Լյէ · իմ : *Գաղթեցաւ ի խուշտ լերինն : Ցերեսաց նոցա գաղթէին մարդիկ յամրոցս · Վրդ · պգ : *Ոչ կարացեալ սպառսպուռ գաղթիլ յամրոցսն · Ցհ · ին :

ԳԱՂՃՆ , ձին · գ · Քաղ · որ և նոյն կարծի ընդ Գայլխոտ · Մոլախոտ ընասակար՝ ապականիչ այգեաց · *Եղիձն և պատղիճն . . . որոմնն , կայծուն , գաղձն ընասակար · Ագաթ : Ե Ճ · Բ : Ե Սարգ · յ · Ը : *Եկեր սուր զուռս քո · ըստ սոյնոյ Թարգմանութենէ , զգաղձն ասէ · զի գայլը ընասէ · Մխ · էրէմ :

ԳԱՂՃՆԱՒՈՐ , ի , աց · պ · Ուռնոյ յինքեան զգաղձն · *Ագիի գաղճնաւոր , որիմ որդնահար , պարսեղ փշաբեր · Նաբ · ծՂ :

ԳԱՂՃ , ԳԱՂՃԱՆԱԼ , ևն · Տ · ԳԱՂՋ , և այլն :

ԳԱՂՈՒԹ , գաղթի · Տ · ԳԱՂԹ , ի · Ἀποικία , μετάστασις . Demigratio , transmigratio , peregrinatio . *Ձառաջին գաղութ բնակափոխութենէն ի քաղդէացւոցն երկրէ ի խառանացւոցն ասի առնել : Գաւառ է նորա արփի և երկին , և գաղուտ երկիր : Ար աքեալ հանեն առ սէ և ճծայլին տեղին զգաղութն . փիւ : *Դաւիթ ինդ գնաց ի գաղութս , քանզի հանդերձ կանամբք և որդւովք գնաց նա : Հատան ինացին գաղութք իսրայէլ , այսինքն ի գաղութ երկին ի բնակութենէ գեօղքն · Եէր · ԹԳ · Ե դ :

ԳԱՂՋ , ի , ից · ա · Χλιαρός , ἀλεεινός . Tepidus . Եղկ · Թոյլ Ջերմութեամբ · անեաանդն · գաղճ · ըաբգ , իւն , ըաբճագ · *Գաղջ եա , և ոչ ջերմ , և ոչ ցուրտ · Ցայգ · Ճ · 16 :

ԳԱՂՋԱՆԱՄ , ացայ · է · Եղկանալ · Թուլանալ ի Ջերմութենէ · *Ո՛չ ի հերոյն ողջակիզեալ , այլ ներհակօքըն գաղջացեալ · Շ · Վիպ : *Ի գիշճութենէ մեղացն գաղճանան · Վանակ · յոբ :

ԳԱՂՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ · ցուցի · ն · որ և ԳԱՂՃԱՑՈՒՑԱՆԵԼ · Եղկացուցանել · մեղմել զջերմութենի , կամ մեղմ ջերմութենի , կամ մեղմ ջերմութենէ · *Որ ի բացեայն կայ (ի հրոյ) , ոչ ևս ճառագայթիցն ներքոյ զինս կիզցէն , այլ գաղճացուցեալք չափաւորապէս արձարծեացէն կենդանութենէն · փիւ · եւ :

ԳԱՂՑ · ՛ս · Κρυφῇ , λάθρα , λαθραίως . Occulte , latenter , clam , clanculo , furtim . որ և ԳԱՂՑԱԲԱՐ · Գողաբար , ի ծածուկ · ծածկաբար · զանխաբար · լռելեայն · գաղտուկ , գողտուկ · ինչէ , ինքնիճ , գաղ , հալչէր · *Գաղտ խօսել , գալ , աղաչել , երդնուլ լրտեսել , կոչել · ևն · Ի ոչ գէր · *Գաղտ ուխտ իւր և խորհուրդ ընդ Թագաւորին յունաց է : Գրել գաղտ զերս փուռթային : Գաղտ այլակերպեալ հետազօտիցէ · փոբգ :

Նխ · *Գաղտ յերանելի սպարապետէն վարգանայ · փոբգ : *Գաղտ ի մօրէն երկեղեցին · Վբ · հղ · իչ :

ԳԱՂՑԱԲԱՐ · ՛ս · Տ · ԳԱՂՑ · *Գողք գաղտաբար ելելք · Սահր : *Իակ գաղտաբար ընդէր , որ կարօղ էր յայտնապէս ելանել · Ոսկ · չհ · Ը · 1 : *Գաղտաբար ունկնդրութենէն առներ ասացէլոյն · Ճճ : *Ասէ անօրէնն յունին սէյն գաղտաբար · Հ = Ց · էէվո · ծՁ : *Ելեալ գիշերի գաղտաբար : Գաղտաբար յինքն գերաւեալ : Գաղտաբար իմն զարևմտեայ կողմամբ լերինն պարսատոցեալ · Ցհ · իւ :

ԳԱՂՑԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ · Κρυφῇ ἀποτρέχω . Occulte secedo . Գաղտաբար չուել , լսոյս տալ · *Ընդէր գաղտագնաց եղեր լինէն · Ծն · ա · 26 : *Գաղտագնաց եղեալ ի տփեխս · Ասղ · գ · 4 : *Գաղտագնաց փախստեայ լինել · Ցհ · իւ : Իակ խօ · Ը · 81 · *Ար աքէ գաղտագնաց հետեւակս ,, · լսմ ածոյ · կամ ՛ս · հետևակին :

ԳԱՂՑԱԳՈՂ · ա · Գաղտնի հանգոյն գողոյ · պատրուակեալ · *Ընդանաւոր գիւ , թեամբ կիւսոյ գաղտագող բաղաղատնայ · Մագ · ա :

ԳԱՂՑԱԳՈՂԱՑԵԱԼ · իբր ՛ս · Λελησθότως . Furtive . Գաղտ իբրև զգող · ղողլով · պահ · ըտ · էէ · ի , ծածկը · էէ · ի · *Ասա անդ գաղտագողացեալ մնանէին ի գեօղս · Ը · ՛ի · Ը · 10 :

ԳԱՂՑԱԳՈՂԱՑՈՒ · ՛ս · Նոյն ընդ վվ · *Գաղտագողացի ընկեցաւ ի հեռաւոր օտարութենի · Եվէ · Ը :

ԳԱՂՑԱԳՈՂԻ · ՛ս · Նոյն ընդ վվ · Κεκρυμμένως , λάθρα . Occulte , in absconditu . Գաղտ իբրև զգող · ծածկաբար · լռիկ ինչիկ · գողի ի գողը · ասս գոս · *Գաղտաս գողի եվանել , կամ երթալ , չղչիլ , լալ · Ե գէ · ծԸ · 6 · 7 · 12 : Եբէմ · ծՁ · 17 : *Գաղտագողի փախչել , կամ մնանել , փախըստական լինել , կամ արձակել , առաքել , ևն · Ոսկ · ՛ս · ա · 8 : Ճ · Ա : Լյէ · ոթգ : Վբ · ոսկ : *Գտեալ զմուտ բերդին՝ ի գիշերի գաղտագողի եղին ի նա · Ղևոնդ : *Ձնոյն չարիս ի ծածուկ և գաղտագողի կատարէ · Լյէ · ովը : *Որպէս գաղտագողի հարանօք իբրև զանպիտանս գտանէին · փոբգ :

ԳԱՂՑԱԳՈՂՕՆ · գ · Գաղտ գողութիւն · որպէս յն · սեղանակատուէի · *Բազում գաղտագողունք լինէին գանձին ի

*ձեռն լիւսիմաքեայ . Ք . Ղ . Ֆ . 39 :

Եւ Գաղտնի հնարք որպէս գողոց . *Տըրփեալ լինէր . . . անկանէր ՚ի գաղտագողնոյս , մինչ զի զնուն իւր կարասցէ տեսանել . Բ–ղ . Ֆ . 15 :

ԳԱՂՏԱՀԻՆ . ած . Գաղտնի զէն . զէնք գաղեալ ընդ հանգերձիւ . *Սքեմ է նոցա գրաւոք դիպակք , և գաղտաղէնք ՚ի կոպաղոսակս . Մխ . դպ :

ԳԱՂՏԱԽԹԵՄ , եցի . ն . Գաղտ իրք թեր , ՚ի ծածուկ կաշառս տալով դրդել . *Եւ այլ ևս կալասխս բարձեալ տարեալ միւմ միւմ նախարարաց նորա գաղտախթէր . Ց՟. կ . այն է բանն Եղիշ . Ֆ . *Միւմ միւմ կաշառ գաղտ խթէր ՚՚ :

ԳԱՂՏԱԿԵԱՑ , կեցի , ցայ . ա . Որ գաղտ կեայ . անհամարձակ . զօրեալ առ ահի . *Թագաւորեալքն և գաղտակեաց կառավարչաքն հանդարձակեցան (առ յուլիանոս իւս) . Հ=Ց . մարգ . Լ՟Ֆ :

ԳԱՂՏԱԿԵՐ , ի , աց . ա . Գաղտ կերոյ . ՚ի ծածուկ ուտօղ . որպէս դնի ՚ի յն . ἔσθων λαθρα . Comedens latenter . *Իբրև զանանկ գաղտակեր . Ամ՟. Ֆ . 14 :

ԳԱՂՏԱԿՆԴԻՆ . ա . Որ գաղտ կծէ , կորզէ , չորթէ . կամ կծանէ , նենդէ , գաւէ հնարիւք . *Գողք էին գաղտակծինք . Լ՟Բ . աբէդ՟ :

ԳԱՂՏԱԿՏՈՒԹԻՒՆ . ած . Գաղտ կծումն , նենգ . գաւ . գաւաճանութիւն . մեքենայապատրուէ՟ . *Գաղտակծուքն իմն առաքէ գաւօղս ՚ի վերայ նորա : Զընկերակիցս իւրեանց գաղտակծուքն իմն իբրև զսչխալս ՚ի սպանդ վարեալ . Ց՟. կ .

ԳԱՂՏԱԿՈՒՐ , կրի , բաց . ած . որ և ԳԱՂՏԱԿՐԱՑ . Κήρυξ , ὄστρεον . Murex (իբր curex) , genus cochleae , vel conchae . Խեչեմորթ ծովային . ժժմակ պատեն աւոր . (որպէս դիպ , ոսոխ , պինդ , ոսպաւ , խոնարհ , ևն .) (վերսկաւ գրի և ԴԱՂՏԻԿՈՒՐ , զոր տես՟ .) *Խեչեմորթքըն , որպէս կալկինոյքն , և գաղտակուրքըն . Նխ՟. բն . Ք : *Ծովային գաղտակուրքդ . փիւ . լ՟ա : *Գաղտակուրս ոտրս՝ որ լինին ՚ի ծովս , արկանէին ՚ի ներքոյ նոցա . Ե՟ա . պտմ . Ֆ . 15 : *Իբրև վմարպա լիտս ՚ի գաղտակրի . Ճ . Գ : *Բեբեալ մասուցին ինձ գաղտակուրս . . . և ասեն բաժակս վեց . Պտմ . ագէտս :

ԳԱՂՏԱԿՐԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Սեպհական գաղտակրի , և եղեալն ՚ի նմանէ . *Գաղտակրականն մարգարիտս . Ոսկ . չհ . չիեաթ՟ :

ԳԱՂՏԱԿՐԱՑ , ի , ից կամ ոյց . Տ . ԳԱՂՏԱԿՈՒՐ . *Ընկալարուք ՚ի գաղտակրայէ մարգարիտս պատուականս . (կամ ըզմարգարիտս գեղեցիկս .) Սէփ . յոե՟ . Ֆ . Ն յ՟ա՟ . ՚ի համաօգս : *Եւ ոչ խեցի որպէս կրայից և գաղտակրայց ՚՚ . լս . գաղտակրայից . Նխ՟. բն . ա՟ :

ԳԱՂՏԱԿՐԱՒԱՆ , ի , ից . ա . Որ քաղէ ՚ի ծովէ զգաղտակրայս . *Զայն ասեն զգաղտակրաքաղացն . փիւ . լ՟ա՟ :

ԳԱՂՏԱՆԶԻԳ . ած . Գաղտ ձգեալ . ծածո՟ւկ պեղոյ նէրած . ուսոյի ասի , *Գաղտանձիգ նեաք . Ցձ՟. ծք : Մանր . ը՟. Աբծր . ն . 11 : Ցա՟ որբէ : Լ՟Ֆ . սղ :

ԳԱՂՏԱՄԱՐՏ . ած . Որ գաղտ մարտն չի . ծածո՟ւկ ՚ի բրդով կռուօղ . *Գաղտամարտս ունիմք թշնամի՝ ընդ խաւար խոցոտող . Լ՟Ֆ . պտրգ՟ .

ԳԱՂՏԱՄԵՆՏ . ած . ՟ս . Որպէս թէ գաղտ ումանդ , կամ իբրև գողունի և անհամ . Գող , ագէբ . այսինքն խարդախ , նարգահալ անհարազատ . զի չն . Է Նօձեսաս . Adulterans . *Ապր զընկեր կամ վարանեալ սպանանէ , և կամ գաղտամեստ ցականեցուցանէ ՚՚ . այսինքն խոբանօք տառապեցուցանէ , սնանկացուցանէ . Իմ՟. ծք՟. 24 . (այլ ձ . գաղտամես , գաղտամեաց , կամ գաղտապէս :)

ԳԱՂՏԱՃՈՒՐՃ . ած . Որ գաղտ չքնի . ծածո՟ւկ ծաղ էկող . * Աղտեղագործ , գաղտաշրուիչ . փիլ՟ :

ԳԱՂՏԱՊԻՍ . ՟ս . Գաղտ . գաղտաբար . *Ելեալ ընդ փոքր գուռն՝ գնաց գաղտապսակս . ՃՃ : *Եթէ առ ազգական գաղտապէս ասացեալ լիցէ . Պղպ . օրին . ծք՟ :

ԳԱՂՏԱՌՈՒ , ի , աց . ա . Գաղտ առուոյ , յարիչուակօղ . զանիւրաքար խածասուօղ . *Շունք կատաղեալք և գաղտառուք , որոց վէրք ժանեաց դժուարակիր է ՚ի բժիշկս . Ա՟ղփ . Ֆ : *Շունք գաղտառուք թագուցանեն զինեգուէին . Շ . ՅՒ : *Ի չար առնէ , որպէս ՚ի շանէ գաղտառուէ , ՚ի լուեալ՟ն պարտ է երկնչել առաւել քան ՚ի ձայնէն . Ոսկիփոր :

ԳԱՂՏԱՍՈՑՐ . ած . Որ գաղտ սորի , սպրդի , յարամբի ՚ի ներքս մտանէ . *Նէն գուէի գաղտասոյր որսողացն . Ղ՟ան՟ :

ԳԱՂՏԻԿ . Տ . ԳԱՂՏՈՒԿ . *Ո՛չ ոք տեր , այլ գաղտիկ տալոյ աղքատաց . Ճ . Զ :

ԳԱՂՏԻԿՈՒՐ կամ ԳԱՂՏԻԿՈՒՐ , կո՛ր . ած . (գրի և Գաղտակուռ , Գաղտակօր , Գաղտնակոր .) Βούγλωσσον , ἀφρόγλωσσον . Lingua bubula , plantago . Ա՟նուն բանջարոյ , որ կոչի և Ջրախոտ . ևս և Եզնալեզու . խորոր տերևով , կի՛ Գառնալեզու՝ մանրատերեւն . Եզան ընդս՟ . լեռնի սեւվի . Բզէյիսն , պզէպսան : Բիւվէր : Գաղիան : որպէս և Հէն բա՟ . *Յարակ գաղ սիկուռ . տալունաւթարատասիկ : Գաղտկուռ տերև . պենալ համ՟ :

ԳԱՂՏՆԱԳՒ ԱՑ . Տ . ԳԱՂՏԱԳՆԱՑ . *Գաղտնագնայ է ղեալ ընդ անկոխ ճանապարհս . Աբմ՟. ծ՟. 11 :

ԳԱՂՏՆԱԳՈՐԾ . ած . Իբր Գործք գաղտնիք . *Յայտնի են առաջի քո ամենայն գաղտնագործք . Մծբ . ծք՟ : Իսկ ԳԱՂՏՆԱԳՈՐԾ , է Գաղտ գործօղ :

ԳԱՂՏՆԱԴԱՆՈՒԿ . ա . Ծածկեալ ընդ գաղտնեօք . գաղտնի և ծածուկ . թաքուն յոյժ . *Զգաղտնածածուկն յայտնաբարբառս : Որոգայթքն գաղտնածածուկ սատանայականք . Նար՟. իէ՟. Ն ղ՟ :

ԳԱՂՏՆԱԿՈՒՐ . ա . Գաղտակեր . գաղտ կերօղ , կլանօղ , կրծօղ . *Որդունք աղէաց գաղտնակուրք . Նար՟. կ՟ :

ԳԱՂՏՆԱՁԻԳ . Տ . ԳԱՂՏԱՁԻԳ . *Հալրուածս նետից գաղտնածիգ զինուց . Նար՟. իղ՟ :

ԳԱՂՏՆԱՄԱՐՏ . Տ . ԳԱՂՏԱՄԱՐՏ . *Գուպսոյ գաղտնամարտ մնացս օգտելոյ . Նար՟. ի՟ :

ԳԱՂՏՆԱՀՐՉՈՒՆՉ , կամ ԳԱՂՏՆԱՀՐՉՈՒՆՉ . Դաղտ չքնչօղ . քրթմնջօղ . փսփսքաս . ծածո՟ւկ խոխոջօղ . *Սուքս են զարգահասք , գաղտնաչչունչք . Մծբ . ծք՟ :

ԳԱՂՏՆԻ , նեոյ , նեաց . ա . Ἀπόκρυφος , κρυπτός , κρύφιος , κρυφαῖος . Occultus , secretus , absconditus , latens , reconditus . Ծածուկ . թաքուն . ղօղեալ . անյայտ . ևիպ՟ . ասգէս . սբբ , գաւ . *Ցուցին նմա ըզգաղտնի գրուն : Ցայտնէ զնուրինս և ըզգաղտնիս . Դան . ծք՟. 20 : Ք՟. 22 : *Գաղտնի , որ ոչ ծանիցի . Մրք՟. Ֆ՟. 26 : *Գաղտնի խորհուրդ , կամ հաց . Իմ՟. ծք՟. 23 : Աբա՟. ի՟. 17 : *Իմոցարուք զնայ գաղտնոյ՝ գաղտ յերկրի պաշնէլիք . Եպիփ՟ . Ռաղ՟ : *Որոգայթն գալոնի և հնարագիւն անեծ՟ :

ԳԱՄ , ևկի , ևկ , ևկայք , ևկեալ , գալ . ե՟. *Ἧκω , ἔρχομαι , βαίνω , πάρειμι . Venio , adsum , adeo , ևն . Եկաւորել . փոխել անտի այսր , ՚ի հեռաւոր վայրէ ՚ի մօտաւորն . ևեմք՟ . *Ո՞ւսո՞ւ գաս , կամ գայք : Զի՞ եկիք առ իս : Գալով եկեսցին : Ե՛կ , և գայ : Եկայք առ իս , կամ զկնի իմ՟. ևն : Ո՞ր ձևանան բազմապատիկ , յորժամ խնդիրն ոչ է բառ սեղական , կամ է ՚ի զանազան հոդովս , մանաւանդ ՚ի պարառականն . զոր օրինակ .

ԳԱՆ Ի ՄԵՏՍ , կի՛ ԳՒՆԻՔՆ , կի՛ Ի ԽԵԼՍ , է Ուշաբերել . *Եկեալ ՚ի միտս իւր ՚՚ . յն . յինքն . Ղ՟. ծք՟. 17 : *Զարթիր , և ևկ ՚ի միտս քո . Մանր . ի՟ : *Սմաքեցյիր , և ևկ ՚ի քեզ . Մանր . ա՟ : Ե ճ՟. ժ : *Եկի ՚ի մտի իմում . Վ՟ս՟ հղ՟. ի՟ : *Ի խելս դամ . Ոսկիփ՟ :

ԳԱՆ Ի ԶՂԱՉՈՒՄՆ , ՁՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ ,

Ի ՀՆՈՒՆ, Ի ՅՆՈՒՆԴ, ՑԱՀՈՒՄՆ, Ի ՎԱՒՃԱՌՆ, Ի ԼՐՈՒՄՆ, Ի ՎՏԱՆԳ, Ի ԾԱՐՈՒՆԹԻՒՆ, ՀԸ. իբր Շարժիլ, փոխիլ, դառնալ, ածիլ, լլանալ, ևն:

ԳԱԼ Ի ՋԱՐՄԱՑՈՒՄՆ, Ի ՀԱՐՑՈՒՄՆ, Ի ԿԱՐԾԻՍ, Ի ԳԱՄՍ ՈՒՐՈՒԴ, ՑԱՂԵՐՍ, ևն. իբր Ջարմանալ. Հարցանել. միաբանիլ. զիջանիլ:

ՀՈՑ ԳԱԼ, այսինքն Լինել: ԵՒԼ. Է:

ԳԱԼ ԸՍՑ ԳԱՄԱՑ, կամ ԸՍՑ ԲԱՆԻ ի մատանոյն, այսինքն Վարիլ: ԵՂԻԻ: * Իակ ընդ էր և ածգ գայլէ ըստ սահայի. ԿԻՐՂ. ՅՒ. իբր կուսակից լինել:

ԳԱԼ Ի ՄԵՋ. իբր Դղյանալ: ԵՐԶ. ՃԳՒ: *Ամենայց ի ցանկումէ գայ ց. այսինքն ցանկալի լինի. ԻՄ. ԺԷ. 5:

ԳԱԼ ԸՆԴ ԿՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐԳԱՆՔ. այսինքն Ընանիլ ի կուսէ: ՈԻԹ. Ա. Ն. 2: *Լաւ է թէ ոչ հաստեսցի, և ոչ եկեսցէ (ի լոյս ծննգեամբ). ԵՒԲ. ԵԼ:

ԸՆԴ ԴԱՒԹԻԿՆԱՆՍ ԳԱԼ. այսինքն Խորհել, անցանել մտածութիւք: ՈԻԹ. Ն. Ա. 10:

ԳԱԼ. իբր *Երχομαι. Gressor. Կառուիլ. ոդորիլ. ընդհարկանիլ. Իրարս հէք ինինալ. *Եաիակոպոպք էեափսիկոպոսաց, և ուխատ. կանք չուխտականաց, և ժողովուրդ ժողովրդականաց արեամբ չափ գայցեն. ԿՈՂ. ԺԷ:

ԳԱԼ ԸՆԴ ԱՂՔ, ԸՆԴ ԾՈՒԽ, ԸՆԴ ՓՈՉԻ, ԸՆԴ ԱՒԱՒՏՈՒՍ. իբր Ընկեցիկ լինել, չալափխիլ: ՍՂ. ՅԳ. 11: ԽՈՐ: ՃՆ. Ա:

ԳԱԼ զսիրով ուրուք կամ իրիք, և զմիմեամբք, զգրովք, զնվիք, ևն. որպէս Ցաբրիլ, փորիլ, դեգերիլ, յածիլ, պատիլ. պիտով վառիլ, վարիլ, ևն. * Գալ զնորա սիրով. ղատմէ. զպատուիրանաց. Ա՝ՈԻԹ. Է. 19: ԺԱ. 29: Գ. ԲԳ. Ը. 12: *ՋՀշմարտուեաձէ բանիս: Ջխրատուս. զնմանատիպ. Ե՝ՈՐ. ԺՐ. Ա: *Ջառաքինուեան. զհոգևորօք. ՈԻԹ. Ն. Ա. 14. 15: *Ջարբեցուսիք. զընչիւք. Մ՝ԱԹ. ԺԷ. ԺԸ: *Ջմիմեամբք (սիրով կամ պատուով). զնուրեանդ կանամբք. զայլ արամբ, ևն. ՈԻԹ. ԻՒԼԻՒ: Նե. Ա. պէտ: *Ջգրովք հարցն եկեալ. ՑԿ. ԼՒ: * Որպէս բիժ զակամբ եկեալ. ՑՃԲ. Է: *Ապատաքիւն գայ զոսկերդն. ԵՂԻԻ. այսինքն պատէ: * Հավար ամ զմիմեամբք եկեալ գասանի ց. այսինքն բռվանդակեալ. Ե՝ՈՐ. ԺՐ. Ա:

ԳԱԼ. իբր Թարմատար և ի ղարդ (որ գասանի և ի ոմկ): *Կացի մնացի, եկն ե բեր փուշ և տատասկ. ՈԻԹ. Ե: * Աձնիւ ցորեան սերմանեմք, և գայ բերի այլ կերպարանս. Վ.ԵՂՕՐ:

Ո՛ՐՁԱՓ կամ Ո՛ՐՓԱՆ ԳԱԼ, այսինքն Ձեռնհաս լինել. ըստ կարի. ՅԵՒԱՆ ԵՒՆԾԻՆ ԼՓ. * Որչափ իւր լինեան գալ էր, զքովանդակն ի միշոյ ի բաց կամեցաւ բառնալ. ՊԻՒ: * Ո՛րքան գալ է քեզ՝ մի առներ պահաս. Վ.ԶՏ. ՈՂ:

Ե՛Ղ ԱՆՑՑՈՒՓ. Օ՛Ն ԵԿԱ՛ՑՓ և մեք, զի ընդ նմա մեռցուք ց. իբր Ազէ. հայիպ: ՈԻԹ. ԻՓ. ԺԲ. 1: ՑՀ. ԺՍ. 16:

ԵՐԵԿ. իբր աշխարհաբաս. այսինքն Երկն. * Երեկ (կամ երէկ) զկնի ձեր. Վ.ՁՀ ՀՂ. Յ: * Ոչ մարդ երեկ, ոչ զլոյց երբեր: Ոչ զլոյց երեկ. Մ՝ԱՂ:

Ի ՎԵՐ կամ Ի ՎԵՐՑՑ ԳԱԼ. ՋՀՆՑ կիմ ՋԳՆՈՒ ԳԱԼ. ՑՑՈՒԱՋ ԳԱԼ. ՀՈՒՐՋ ԳԱԼ, ևն. Տ՝Ի բառս, Ի ՎԵՐ, Ի ՎԵՐՑՑ, ՋՀՆՏ, և այլն:

ԳԱԼՈՑ. Ἐρχόμενος, ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Venturus. Ածեն՝ որ հանդերձեալ է գալ. *Դուռ ես՝ որ գալոցն ես: Նա է եղիա՝ որ գալոցն է. ևն: կամ Ἐρχόμενον, τὸ μέλλον. Futurum. Հանդերձեալ. ապագայ. ՅԵԼՅՃԵՑ. * Եւ զգալոցն (յն. զգալոցսն) պատմեացէ ձեզ. ՑԿ. ԺՀ. 13:

ԳԱՄ, գամոյ կի՛մոյ, գամք, գամս. գ. Պόρος. Transitus, exitus, emolumentum, adjumentum. Անցք (աշող), կամ Դէպ ինչ (եկեալ). գիւրութիւն. ելք. հայթայթանք. հնարք. ձար. կուտան ոսից. տեղի. վաճա, լաբէ, իւիւիի, վեսիւ. * Հոգին յիւր շնորհն հզոր եկաց, և այլ գամք հնարիցս սամանի յայլեցեցին. փիլ. ոսկիս: * Հետահան, իբր Թէ ի հետ մտեալ իրաց գամ և հնարս գտանեմ. ԵՐՁ. ԻԷՐ: * Գամն և հնարս և պաշարանս անհնարիցն գտանել. Նիոս. կամ. ա: *Ոտք խեղգեհանոյն ոչ կարեն գամս գտանել յողորկ և ի սեպ պատեանս զեռնոյն (ոստրէի). Վ.ԵՂՕՐ. Է: *Ոչ ինչ կարացին գամ և մուտ գտանել: Ա՛ինպիսի զօրութիւն ետս մեզ ած, որում ոչ ինչ կարէ գամ գտանել չարութիւնն նոցա. ՈԻԹ. Ես:

Իակ ԳԱՄ, ռմկ. որպէս Բևեռ, վարի ի յանգս բարդութեաց իբր Զօգ. սեպ. հեղոյս. Տ. ԵՐԿԱԹԱԳԱՄ. (լծ. տճ. գամ, Լիվ. լտ. գամնեոս):

ԳԱՄ. Դիպք ժամանակի. այսինքն անգամ. նուագ. հալ. հէղ, փարպ, փրպտ. իէրրէ, փեփս. * Ցառաջին գամոյն, յորժամ եկլն պարսիկք: Ի կարգի առաջնոյն գամոյն. Լ՝ՍԻՓ. ՃԱ՝. ՃԷ: * Գամու միոջ լեալ այն գործ ց. այսինքն մի անգամ, յայլսամ նուագի. ԲՈՂՈ. Է. 3:

ԳԱՄ ՄԻ. ՈՐ ԳԱՄ ՄԻ. ՈՐ ԻՆՉ ԳԱՄ ՄԻ. Տ՝Մի անգամ. երբեք. և Որ միանգամ. * Որովհետև գամ մի յանձն էառ զքոհան, յանձինն ունէր և զօրինակ զոհից օրինադրել. ԿԻՐՂ. ԼԳ: * Ցորժամ գամ մի՝ ի վեր եկեալք ըմբռնեացին. ԳԼՒ: *Գամ մի չկարացեալք: Որ գամ մի յիմում տանս կայ: Որ գամ մի յիմում իչխանութեանս է. Փոբ: *Ոչ միայն զառողջութիւնն տայր ումպիսոյ, այլ որ գամ մի՝ ի նը ձեռնսն մերձ ձեռնային՝ զերծանէին՝ ի հոգւոցն կապանացն. ՈԻԹ. Ես: * Որ գամ մի չայնպիսի չարչարանս մատնեալ էիջ. ՈԻԹ. Տ. Գ. Կ. (յն. երբեք): * Որ գամ մի մայմին զգեցեալ է. Ա՝ՈՐԳ. ՀՒ. Է: * Եւ որ ինչ գամ մի անցք անցին ընդ մեզ. Ա՝. ԵՂՐ. Ը. 87. յն. անցք ամենայն անկալեք ընդ մեզ:

ԳԱՄՈՒ ԳԱՄՈՒ. Տ. Բաղում անգամ. ասէպ ասէպ. հետ զհետ. միշտ. լԳ փԼՓ՝ա. * Ոչ զի գամու գամու մատուցանել զանձն իւր պատրաստեաց պատարագ այլոց արեամբ. . . Գամու գամու բազում անգամ մեռանել. ԵՒԲ. ԵՒԲ:

ԳԱՄ ՔԱՆ ՉԳԱՄ. Տ. յորմէ ռմկ. ՀՈ. Տաղ ՀՈՅ. Κατὰ μικρόν. Paulatim. Առ փոքր փոքր. տակաւ. երթալով ի նուազ գէ ի նուազ. փանի ԻԷրնայ նէ. ԻԻՐԻՒԻՃԷ, եալալ էալալ. *Գամ քան զգամ իւր առնին յառաջագեմ յայնմէնին. Է. Ի. Է. 8:

ԳԱՄԱԳԻՏ կամ ԴԱՄԱԳԻՏ ԼԻՆԵԼ, կի՛մ ԴԱՄԱԳԻՏ ԳՏԱՆԵԼ. Պերսեւալ, ἰσχύω, λαμήνομαι, ἀντίσταμαι. Supero, valeo, labefacto, resisto, ևն. Դամն գտանել, այսինքն անցս և ելս հնարիլ, կի՛մ հնարս յայլմուիզէ. կամ աեղի ըմբռնիլ յոյն և ելասելոյ. սանունել. զգեմ ունել. Ճար ըմբռնել՝ ելասել, ուղածը առալ գանել. յԷՈՒ էրինդնել, էնմ գնել. լարք պատմագ, գուլի ալմագ, այագնեա էէր էնմէ, պեՃԷրմէ. *Ձլիներ դամագիտ պաշարման. Ե՝ՈՐ. ԺՐ. Ա: *Ցամուրսն ոչ կարացին լինել գամագիտ. Ա՛ՐԾԲ. Ը. 7: *Թերևս ինսաոել ինչ կարեմք . . . գիւրով կարելի լինել գամագիտ. Փոբ: *Ազքատութիւք ձգեալ նմա գործիս, և այնու կարծէր գամագիտ լինել: Որում ոչ միայն ցեց, այլև ոչ մահ կարիցէ գամագիտ լինել: Ձլինիցի ինչ քեզ այնուհետև գամագիտ հուլն: Ձատացէք գամագիտ լինել իւրն այն ի միանուն մեր՝ ունելեացն նորս. ՈՒԻ. Տ. ԱՓԼԳ: * Ցորս հպարտութիւն ամբարտաւանութիւն ոչ երբեք կարասցէ լինել գամագիտս. Ցարի. ԻԻ: * Ոչ այնու լինչ նախանձու կարէ մեզ գամագիտ լինել. Խոսի: * Վահան, որում չէ հնար ումեք գամագիտ լինել. ՈՒԻ. ԻԻԼԻՒ: * Կարել գամագիծ գտանել. Լ՝Բ. ՍՂ. ԺՀ. ՃԻՀ:

ԳԱՄԱՊԵՑ, ի. ած. գ. Գնդապետ. (լծ. լտ. գունդոնեոս, որ է սեպ, և գունդ. թ. ՃԷՀ, ՃԻՄԻՒԻ): * Գայր գանուն ումն գամապետ սպրակուացն (կամ սպրակացուցն) գնդին մանուելեան զօրացն. ԲՈՂ. Է. 37:

ԳԱՄՓՈ. գ. Շուն մեծ. *Մին յովոյ լաւ է քան զհազար գամփռ. շուն: Տանուտեր մի եբեր շունն մի գամփռ, և աստիկ ուժեղ. . . Ի գամփռ շանէ միոյ զարհուրեալ երկեայ. ՈՒԻՒԻՒՐ:

ԳԱՑԹ, ի, ից. գ. Գիծուն. լսերրծուն, և գայթագղութիւն. և Որոգայթ. խոչ ընդ ոտն. խոսիւ. *Գայթ կոչէ զայլափառացն ած զծառայութիւնն: Ոչ ի բիւք լպրծի և գայթի առ ոտս պատահեցելոյ. փիլ. եւ: *Եւ այն եղև նոցա գայթ ոտից՝ ի գլորումն. Վ.ԶՏ. ՍՂ: * Ցօրէնսն գայթ կոչեաց զգործս այլազգեացն, և անօրէնն՝ որք յօրէնս յանցնեան. ԵՐՁ. ՃՒԼ:

ԳԱՑԹ՝Ի ԳԱՑԹ, կի՛մ ԳԱՑԹ՝Ի ԳԱՑԹԻ. Տ. ա. Կալ ի կալս. անհաստատ. Ռայս. ԷՂԷՒԻ. * Կեղակարծ և գայթ՝ի գայթ խոստովանութիւն. ՑԿ. ԽՀ. ԷՂԼ: *Գայթ՝ի գայթ գղջումն. կանան: * Ի մէջ փորձանացն չըլլի գայթ՝ի գայթ մտօք. Լ՝Բ. ՍՂ: *Որ յառաջն իսկ գայթ՝ի գայթի (կամ գայթն՝ի գայթին) կայնն յօրէնս. Ֆ.Ի.Է.16:

ԳԱՑԹԱԴՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Աւրիթ գայթագղութիւն անձին կամ այլոց. *Ջգայթագղականաւն, զպատրողականսն. Նար. ԽԷ: * Ցերևեբլսղդ մի՝ գայթագղական. ԵՐՁ. ՈԲ. ԷՐՒ:

ԳԱՑԹԱԴՂԱՒԻՑ, կցի. ցաց. գ. Իբր գայթագղեցուիչ, որ պատճառ լինի գայթելոյ. *Տրամութիւն գնն. . . միշտ խոչընդոտն գայթակղակից եղելալ քեզ. Ե՝ՈՐԳ:

ԳԱՑԹԱԴՂԱՆՔ, նաց. Σκανδαλεισμός. Offensio. Տ. ԳԱՑԹԱԳՂՈՒԹԻՒՆ. * Ի գայթագղանս տարակուսի անկալ. փիլ. Նի. Է: *Ա՛ինպիսի գայթակղանս զայթակղեն: Ջգայթագղանաց և զձնորական ոտն առնիցեն. ՍԷԲԷ. Ք. Է: *Ցեսս գայթակղանաց՝ ի խալն քոի եղելոյ աշակերտացն. Բր. Ի.Ղ:

ԳԱՑԹԱԴՂԵՄ. ե. Տ. ԳԱՑԹԱԴՂԻՄ:

ԳԱՑԹԱԴՂԵՄ, կի՛մ "ԿՂԵՄ, եցի. Ն.

ԳԱՑԹԱԴՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Σκανδαλίζω. Scandalizo, offendo. Տալ այլոսմ գայթել և դլել. Թակարդել. կործանել յորոգայթ. գլորել՝ի մեղս. պլտոլել և դանգսլեցուցանիլ զմիաս և զկամս. փՒՒՒՐՄէ. կՒՒանա ասգ՝ագ, ՓՂՒա ՒԳՐԷՒ ՎԵՐՄէ. *փոքրն այն դինի՝ որ ի գայթագղեաց զքեզ: Ոչ գայթագղեցին զերկայսն: ԵՒԲԷ գայթակղեսցէ զնս. Վ.ԶՏ ԿՂ. Ի. ԺԲ. ԻՓ. ևն: *Շրջին զմեօք դեզ, Թերևս Հնարեսցին գայթագղել. Լ՝Բ. ՍՂ: *ԵՒԲԷ ակն քո կամ ձեռն քո գայթագղեցուցանէ զքեզ: Մի գայթագղեցուսցուք զնոսա: Որ ոք գայթագղեցուցանէ զմի՝ի փոքրկանցս յայսցանէ. Մ՝ՓՒ. ևն:

Պարզապէս Գլխեցուցանել. * Զամենայն ոք գայթագղեցի, բազում մեզաց գուռն բացեր. Ոսկիփոր: * Մի՛ ելաներ ՚ի վերայ ջորւդ (սառին), զի կօշկիգ գայթակղեցուցանէ զքեզ. Եփր. ՚ի յհ. Ա:

ԳԱՑԹԱԳՂԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ գայթագղեցուցանէ. * Ի՛ զի՛ ՚ի գայթագղեցուցչէն գխեվ լինի, է զի՛ ՚ի գայթագղեցելոյն գոյթագղելն հանդիպի. Բրս. հդ: * Խլել զվեզան գայթակղեցուցիչս յանձանց մերոց. ԱԳաթ: * Գայթաղակղեցուցիչ որոգայթ. Լմբ. ոդ: * Ոչ գայթագղեցուցին զնա կանայք պղծալիչք գայթագղեցուցչիչք. Եփր. ծն: * Լուաւ հայրապետն զբանս գայթակղեցուցչացն՝ զհրապուրականս. Տծոկ:

ԳԱՑԹԱԳՂԻՄ, եցայ. յ. որ և ԳԱՑԹԱԿՂԵՄ, եցի, լ. Σκανδαλίζομαι, προσκόπτω, ὑποσκελίζω. Scandalizor, labor, offendo. Գայթելով գլել, գխեվով գլորիլ. ընդհարկանիլ ընդ խոչ և ըստ խուրձ, և կոչ ծանիլ մարմնով և հոգւով. Թակարծիլ յորոգայթ. պլորիլ մոգք. մոլորիլ. խոսորիլ. սահիլ, գլորգլիլ. գայմագ, պիւղիչ. վրդովմագ. *Եթէ ոք գնայ ՚ի տուընջեան, ոչ գայթագղի. ապա թէ ոք գնայ գիշերի, գայթագղի: Երանեալ է, որ ոչ գայթակղեցի յիս: Իբրև լուան զբանն, գայթագղեցին: Յայնժամ գայթագղացեն բազումք: Թէպէտև ամենի քեան գայթագղի այսմ ՚ի քէն, սակայն ես ոչ գայթագղեցայց: Գայթագղի, կի՛ գխե. ևն: *Զգոյշ լեր, գուցէ գայթագղիցես վնովաս. Սիր. իբ. 30: * Թէպէտև գայթագղեցի, նա մի կործանեսցէ: Սակաւիկ մի և գայթագղեալ էին գնացք. Սղ. իգ. 24: 4բ. 2: *Եւ նոքա վասն իմ ՚ի գնդաւորւալ գայթագղեցին. բ. Դ. ը. 20: * Առեալ ինչս բազումս՝ գայթագղացի առ կռոմնան. Ն՚՚՚՚: * Գործ գայթակղելի. Վրք. հդ. ծ:

ԳԱՑԹԱԳՂԱՑ կամ ԳԱՑԹԱԿՂԱՑ, ի, ոց. ա. Գխոս. գայթող, գխեվագայթ, գխեվակործան. և Մեղապահ. *Ն՚ոքք զերծ ծանիմ՝ ՚ի գայթագղող կենցաղոյս: Գայթագղող է բնութիւն. Լմբ. ոդ. Ն ա՚՚՚՚: *Ի յորդորգ և ՚ի գայթագղող կարճմտութեն կանգնիլ. Վրք. իզ: Ն Տծոկ:

ԳԱՑԹԱԳՂԻԹԻԿՆ կամ ԳԱՑԹԱԿՂԻԹԻԿՆ, գ. Σκάνδαλον. Scandalum, offendiculum, laqueus, offensio. որ և ԳԱՑԹԱԳՂԱՆՔ. Գայթուածն. գխեվուն. և Որոգայթ. խոչ և խոտիւ. և Ձար օրինակ. մեղք. պակասութիւն. արգելք, վնաս, լար օրինակ. Ա՚՚՚՚: *Ձառաջի կուրին մի դնիցես գայթակղութիւն. Ղևտ. ժբ. 14: *Լինելոյն ձեզ յորոգայթս և ՚ի գայթագղութիւն. Յես. իգ. 11: *Դնին՝ լուծուն ձեռաց գայթակղութիւն ոմից. Յես. ը: * Յուներն զձառագայթս արև գալանն՝ տեսանելիք ՚ի հեռուստ զգայթակղութիւս. Լմբ. ոդ: *Մերկ խոչ և գայթագղութիւն լինելոյ են իշխանաւոր մեղց. Ղևտ: * Եւ արդ յորժամ կամիցին՝ առանց գայթակղութեաց առ իս ՚՚՚՚. այսինքն անեղբկիս, անխափան. Վրք հդ. ծբ:

ԳԱՑԹԱԳՂԻՄՆ, գղման, անց. գ. Գայթագղիլն. գայթագղանք. գլորումն. կործանումն ՚ի մեզս. սխալանք. *Զգագաթս պատառեալ գայթագղումին անուանեցաց: Ընդամ մեծապէս ընկալաւ զգայթագղումն. Իսիւս: * Գայթակղումն մեզաց. Ն՚՚՚՚: *Խնդրելի զգագղումին անցեալոց գայթագղմանցն. Վրք հդ. է:

ԳԱՑԱՆՔ, նաց. Տ. ԳԱՑԱՈՒՄՆ. *Թէ ՚ի վանացն գայթանք ոք առնէ. Կանոն:

ԳԱՑԹԵՄ, եցի. լ. } Πταίω, πτάω,
ԳԱՑԹԻՄ, եցայ. յ. } ὀλισθάνω. Labor, offendo, vacillo, excido. Գխեվլ. գայթագղիլ. գրդուիլ. սայթաքիլ. անկանիլ. սխրթիլ, սահիլ, սխալիլ. գայմագ, պիւղիչ. *Հարեցաք գայթեն. փիլ. բագն: *Եխեվ գայթիցի, առաւել ևս կործանեսցեն զնա. Սիր. իգ. 29: * Երանեալ է այր, որ ոչ գայթեաց բերանով իւրով. անդ. իգ. 1: տես և ՚՚՚՚. 8: ՚՚՚՚. 20: *Գայթէ, և ունի չարն զձեռանէ նորա: Անօրէնք գայթին և գայթագղին ՚ի նոսա. Միք. իգ. Ա. 2: Գր. պղ:

ԳԱՑԼԱՒԱՐ կամ ԳԱՑԼԱՒԱՐՈՒ. ա. Ընծող զբարս գայլոյ. * Գայլաբարս քաննասարիկ հերձուածողք. Տծոկ:

ԳԱՑԼԱՒԵՐԱՆ, ա. Որ բերան է որպէս գայլոյ. *Քանննասարեան գայլաբերան և խարդաւանող. Տծոկ:

ԳԱՑԼԱԳՈՒԱ. գ. Ազգ ինչ ագռաւոց: Ոսկիփոր:

ԳԱՑԼԱԽԱՋ, ի, ից. գ. ա. գրի և ԳԱՑԼԱՀԱՋ. Σμυρίτης λίθος, ἀκρότομος, ψῆφος. Smyris, petra acuta, lapillus durus. Որմաքար վէմ կարծր. որ ՚ի ՚՚՚՚ գիրս ըստ չն. անխափ գնի՛ քար, և սայրատար վէմ, և սմիւռեան քար (այն է սխահապաքէտ. գուցէ և կածքար. լգհագ կամ պիւնէի տալը). տես եր. ը. 25: Յես. է. 2: Յօբ. խ. 6: Իսկ ՚ի բառս Գաղիանոսի ասի լինել Ազգ մարմարիոնի: * Ամենայն նիւթ ընդ գործով արուեստից անկանի ՚՚՚՚ բաց. միայն գայլահազն անգործ մնայ. կամբ. է: *Թվիատեաց սրովք գայլախազիւք զորդիսն խոսրայէլի. ՃՃ:

ԳԱՑԼԱԽԱՋԵԱՑ. ա. Ἀκρότομος. Սայրատար, կամ ՚ի գայլախազ վիմ հատեալ. *Սուրս քարեգէնս գայլախազեայս. Յես. է. 3: * ԵՒարար յետս նաւեայ գազնակս գայլախազեայ. Եզէկ. յես: *Ի վէմն գայլախազին զարտուքին անգամս նոցա դրոշմէր, զի սիրաք նոցա գայլախազեայ՝ կակղասցին. Եփր. յես:

ԳԱՑԼԱԿԵՐ. ա. կերեալ ՚ի գայլոյ. *Ոչխարք ձեր գայլակերք. Ոսկ. ը:

ԳԱՑԼԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Նման գայլոյ. *Ի սևագէմ և ՚ի գայլակերպ գազանէ ագգաց. Վրք. ը:

ԳԱՑԼԱԿՈՐԻՆ, լեան. գ. կորիւն գայլոյ. գայլոս լակոտ. գոռոտ էավրասոս. *Ա՛ գայլակորիւն, յիշեցեր զբարս քո. Մաղխ:

ԳԱՑԼԱՆԱՄ, ացայ. լ. Լինել իբրև զգայլ. ՚ի գայլ փոխիլ. *Ապա Հէ գայլանայցեմք: Իսկ եՀէ ոչ գայլանայցես. Ոսկ. ՚՚՚՚. 8: *Դատաւորք գայլացեալք և գազանացեալք: Եւ քեզ պարտ է լինել նմա, ՚՚՚՚ քաջացն և առաքինեացն, և ոչ գայլացեալ. Մանդ. է. ը:

ԳԱՑԼԱՊԱՏԱՒ. ա. ՚՚՚՚. Պատառեալ կամ պատառամամբ ՚ի գայլոյ. *Ի ձեռս այլազգեացն գայլապատառ կորնչել. Ոսկ:

ԳԱՑԼԱՊԻՍ. Տ. ԳԱՑԼԱՔԱՐ. * Իմի նման ծնանիցին, և գայլապէս կերակրիցին. Մաղա. աբէղ:

ԳԱՑԼԱՒ, ի, ից. ա. Ի գայլոյ առեալ, յարիւտակեալ (գառն, ոչխար, ևն.). Ա՚՚՚՚ վասն գայլոսի, եՀէ կենդանի ըմբռնեալ զենցե, ՚ի պէտս ածցին. Կանոն:

ԳԱՑԼԱՒԱՆՆԵԱՆ. Ի գայլոյ վատնեալ, կամ վայրավատին եղեալ, վատսեալ. *Խաչինք գայլավատնեալ ցրուեցան. Մանդ. է:

Պարզապէս Գլխեցուցանել. * Զամենայն ոք գայլթագղեցի, բազում մեզաց գուռն բացեր. Ոսկիփոր: * Մի՛ ելաներ ՚ի վերայ ջորւդ (սառին), զի կօշկիգ գայլթակղեցուցանէ զքեզ. Եփր. ՚ի յհ. Ա:

ԳԱՑԹԱԳՂԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ գայլթագղեցուցանէ. * Ի՛ զի՛ ՚ի գայլթագղեցուցչէն գխեվ լինի, է զի՛ ՚ի գայլթագղեցելոյն գոյլթագղելն հանդիպի. Բրս. հդ: * Խլել զվեզան գայլթակղեցուցիչս յանձանց մերոց. ԱԳաթ: * Գայլթակղեցուցիչ որոգայթ. Լմբ. ոդ: *Ոչ գայլթագղեցուցին զնա կանայք պղծալիչք գայլթագղեցուցչիչք. Եփր. ծն: * Լուաւ հայրապետն զբանս գայլթակղեցուցչացն՝ զհրապուրականս. Տծոկ:

ԳԱՑԹԱԳՂԻՄ, եցայ. յ. որ և ԳԱՑԹԱԿՂԵՄ, եցի, լ. Σκανδαλίζομαι, προσκόπτω, ὑποσκελίζω. Scandalizor, labor, offendo. Գայլթելով գլել, գխեվով գլորիլ. ընդհարկանիլ ընդ խոչ և ըստ խուրձ, և կոչ ծանիլ մարմնով և հոգւով. Թակարծիլ յորոգայթ. պլորիլ մոգք. մոլորիլ. խոսորիլ. սահիլ, գլորգլիլ. գայմագ, պիւղիչ. վրդովմագ. *Եթէ ոք գնայ ՚ի տուընջեան, ոչ գայլթագղի. ապա թէ ոք գնայ գիշերի, գայլթագղի: Երանեալ է, որ ոչ գայլթագղեցի յիս: Իբրև լուան զբանն, գայլթագղեցին: Յայնժամ գայլթագղացեն բազումք: Թէպէտև ամենի քեան գայլթագղի այսմ ՚ի քէն, սակայն ես ոչ գայլթագղեցայց: Գայլթագղի, կի՛ գխե. ևն: *Զգոյշ լեր, գուցէ գայլթագղիցես վնովաս. Սիր. իբ. 30: * Թէպէտև գայլթագղեցի, նա մի կործանեսցէ: Սակաւիկ մի և գայլթագղեալ էին գնացք. Սղ. իգ. 24: 4բ. 2: *Եւ նոքա վասն իմ ՚ի գնդաւորւալ գայլթագղեցին. բ. Դ. ը. 20: * Առեալ ինչս բազումս՝ գայլթագղացի առ կռոմնան. Ն՚՚՚՚: * Գործ գայլթակղելի. Վրք. հդ. ծ:

ԳԱՑԹԱԳՂԱՑ կամ ԳԱՑԹԱԿՂԱՑ, ի, ոց. ա. Գխոս. գայլթող, գխեվագայթ, գխեվակործան. և Մեղապահ. *Ն՚ոքք զերծ ծանիմ՝ ՚ի գայլթագղող կենցաղոյս: Գայլթագղող է բնութիւն. Լմբ. ոդ. Ն ա՚՚՚՚: *Ի յորդորգ և ՚ի գայլթագղող կարճմտութեն կանգնիլ. Վրք. հդ. ծ:

ԳԱՑԹԱԳՂԻԹԻԿՆ կամ ԳԱՑԹԱԿՂԻԹԻԿՆ, գ. Σκάνδαλον. Scandalum, offendiculum, laqueus, offensio. որ և ԳԱՑԹԱԳՂԱՆՔ. Գայլթուածն. գխեվուն. և Որոգայթ. խոչ և խոտիւ. և Ձար օրինակ. մեղք. պակասութիւն. արգելք, վնաս, լար օրինակ. Ա՚՚՚՚: *Ձառաջի կուրին մի դնիցես գայլթակղութիւն. Ղևտ. ժբ. 14: *Լինելոյն ձեզ յորոգայթս և ՚ի գայլթագղութիւն. Յես. իգ. 11: *Դնին՝ լուծուն ձեռաց գայլթակղութիւն ոմից. Յես. ը: * Յուներն զձառագայթս արև գալանն՝ տեսանելիք ՚ի հեռուստ զգայլթակղութիւս. Լմբ. ոդ: *Մերկ խոչ և գայլթագղութիւն լինելոյ են իշխանաւոր մեղց. Ղևտ: * Եւ արդ յորժամ կամիցին՝ առանց գայլթակղութեաց առ իս ՚՚՚՚. այսինքն անեղբկիս, անխափան. Վրք հդ. ծբ:

ԳԱՑԹԱԳՂԻՄՆ, գղման, անց. գ. Գայլթագղիլն. գայլթագղանք. գլորումն. կործանումն ՚ի մեզս. սխալանք. *Զգագաթս պատառեալ գայլթագղումին անուանեցաց: Ընդամ մեծապէս ընկալաւ զգայլթագղումն. Իսիւս: * Գայլթակղումն մեզաց. Ն՚՚՚՚: *Խնդրելի զգագղումին անցեալոց գայլթագղմանցն. Վրք հդ. է:

ԳԱՑԱՆՔ, նաց. Տ. ԳԱՑԱՈՒՄՆ. *Թէ ՚ի վանացն գայլթանք ոք առնէ. Կանոն:

ԳԱՑԹԵՄ, եցի. լ. } Πταίω, πτάω,
ԳԱՑԹԻՄ, եցայ. յ. } ὀλισθάνω. Labor, offendo, vacillo, excido. Գխեվլ. գայլթագղիլ. գրդուիլ. սայլթաքիլ. անկանիլ. սխրթիլ, սահիլ, սխալիլ. գայմագ, պիւղիչ. *Հարեցաք գայլթեն. փիլ. բագն: *Եխեվ գայլթիցի, առաւել ևս կործանեսցեն զնա. Սիր. իգ. 29: * Երանեալ է այր, որ ոչ գայլթեաց բերանով իւրով. անդ. իգ. 1: տես և ՚՚՚՚. 8: ՚՚՚՚. 20: *Գայլթէ, և ունի չարն զձեռանէ նորա: Անօրէնք գայլթին և գայլթագղին ՚ի նոսա. Միք. իգ. Ա. 2: Գր. պղ:

ԳԱՑԼԱՒԱՐ կամ ԳԱՑԼԱՒԱՐՈՒ. ա. Ընծող զբարս գայլոյ. * Գայլաբարս քաննասարիկ հերձուածողք. Տծոկ:

ԳԱՑԼԱՒԵՐԱՆ, ա. Որ բերան է որպէս գայլոյ. *Քանննասարեան գայլաբերան և խարդաւանող. Տծոկ:

ԳԱՑԼԱԳՈՒԱ. գ. Ազգ ինչ ագռաւոց: Ոսկիփոր:

ԳԱՑԼԱԽԱՋ, ի, ից. գ. ա. գրի և ԳԱՑԼԱՀԱՋ. Σμυρίτης λίθος, ἀκρότομος, ψῆφος. Smyris, petra acuta, lapillus durus. Որմաքար վէմ կարծր. որ ՚ի ՚՚՚՚ գիրս ըստ չն. անխափ գնի՛ քար, և սայրատար վէմ, և սմիւռեան քար (այն է սխահապաքէտ. գուցէ և կածքար. լգհագ կամ պիւնէի տալը). տես եր. ը. 25: Յես. է. 2: Յօբ. խ. 6: Իսկ ՚ի բառս Գաղիանոսի ասի լինել Ազգ մարմարիոնի: * Ամենայն նիւթ ընդ գործով արուեստից անկանի ՚՚՚՚ բաց. միայն գայլահազն անգործ մնայ. կամբ. է: *Թվիատեաց սրովք գայլախազիւք զորդիսն խոսրայէլի. ՃՃ:

ԳԱՑԼԱԽԱՋԵԱՑ. ա. Ἀκρότομος. Սայրատար, կամ ՚ի գայլախազ վիմ հատեալ. *Սուրս քարեգէնս գայլախազեայս. Յես. է. 3: * ԵՒարար յետս նաւեայ գազնակս գայլախազեայ. Եզէկ. յես: *Ի վէմն գայլախազին զարտուքին անգամս նոցա դրոշմէր, զի սիրաք նոցա գայլախազեայ՝ կակղասցին. Եփր. յես:

ԳԱՑԼԱԿԵՐ. ա. կերեալ ՚ի գայլոյ. *Ոչխարք ձեր գայլակերք. Ոսկ. ը:

ԳԱՑԼԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Նման գայլոյ. *Ի սևագէմ և ՚ի գայլակերպ գազանէ ագգաց. Վրք. ը:

ԳԱՑԼԱԿՈՐԻՆ, լեան. գ. կորիւն գայլոյ. գայլոս լակոտ. գոռոտ էավրասոս. *Ա՛ գայլակորիւն, յիշեցեր զբարս քո. Մաղխ:

ԳԱՑԼԱՆԱՄ, ացայ. լ. Լինել իբրև զգայլ. ՚ի գայլ փոխիլ. *Ապա Հէ գայլանայցեմք: Իսկ եՀէ ոչ գայլանայցես. Ոսկ. ՚՚՚՚. 8: *Դատաւորք գայլացեալք և գազանացեալք: Եւ քեզ պարտ է լինել նմա, ՚՚՚՚ քաջացն և առաքինեացն, և ոչ գայլացեալ. Մանդ. է. ը:

ԳԱՑԼԱՊԱՏԱՒ. ա. ՚՚՚՚. Պատառեալ կամ պատառամամբ ՚ի գայլոյ. *Ի ձեռս այլազգեացն գայլապատառ կորնչել. Ոսկ:

ԳԱՑԼԱՊԻՍ. Տ. ԳԱՑԼԱՔԱՐ. * Իմի նման ծնանիցին, և գայլապէս կերակրիցին. Մաղա. աբէղ:

ԳԱՑԼԱՒ, ի, ից. ա. Ի գայլոյ առեալ, յարիւտակեալ (գառն, ոչխար, ևն.). Ա՚՚՚՚ վասն գայլոսի, եՀէ կենդանի ըմբռնեալ զենցե, ՚ի պէտս ածցին. Կանոն:

ԳԱՑԼԱՒԱՆՆԵԱՆ. Ի գայլոյ վատնեալ, կամ վայրավատին եղեալ, վատսեալ. *Խաչինք գայլավատնեալ ցրուեցան. Մանդ. է:

ԳԱՁԼԵՆԻ, նոյ, նեաց. ա. Λύκειος. Lupinus. Մեսիական գայլոյ. գոռոզ ախտաւոր. *Զքարան գայլենիս յայտնապէս յուսանեն. Սարգ. Ք. ղ. Ճ: *Գուցէ հան գերձս գառնենիս ուներիս, և բարս գայլենիս. Մագ:

ԳԱՁԼԵՆԻ. գ. Λυκέη, λυκῆ. Pellis lupina, tegmen e pelle lupina. Մորթ գայլոյ. գոռոզ պերճիի՝ ախռոյիս. *Զսամոր բերնիս և զգայլենիս ագաներ. Բուզ. Ը. 2.

ԳԱՁԼԻԿՈՆ, ի, աց կի ոյ. գ. որ և գրի ԳԵԼԻԿԱՆ. Գործի ուսկիւ որպէս հերիւն, և շաղափ, պիղ, պոռըտա. *Զումանս՝ գայլկոնօք ծակէին զպճղունս նոցա, և ապա նանէին. Եփր. Վ. արնել: *Գայլկոնով կամ դրով ծակել (զսունկ). Վոպ. ծիգ. փիլ. ՛ղիճ:

ԳԱՁԼ ԽՈՏ. գ. Խոտ ինասակար որպէս զգայլէն. որ ի բժշկարանի կոչի ԱՀԳ. ուռ գալն. ըստ արաբ. ՛ղըռ, ՛ղըռ, ոփղռա. և ըստ Մեղինեաքսոյ, ֆռոֆռոպա:

ԳԱՁԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութիւն կամ նմանութիւն գայլոյ. *Ի գառնութիւնէ՝ ի գայլութիւն փոփոխման. Փարպ:

ԳԱՁՈՒ, ի, ից. գ. որ և ԳԱՁՈ, ԳԱՁՈՒ. ռմկ. կայ. Βόρβορος, πηλός, ἰλύς. Coenum, caenum, lutum, limus. Φորտός, quisquiliae. կաւ գռեհաց գաղշահոտ. չալափ. ցեխ. չխիս. տիւմ. ապր, իրաք կի նմանութիւն. լամաք, պաւլըճի, չըփաք, ֆոբ. փաբլըճի՝ (չն. վճռ. ՚ղոռ. յորմէ բորբոքիսոն ևն): *Գայթիւք լցեալ: Խաւնեալ ը գայթ իւղոյն անուշահոտութեի. Աչխ. ապ. Ե ա ոբ. ա: *Եթէ գայթիւ ուրուք ձեռքն թաթախ էին: Տեառնիցեա բազում գայթ և աղտեղի վտակ կոյանոցաց. Ոսկ. ՚ղ. ի. 26: ի. 17: *Լցնդ գայթ և ընդ տիղմ թաւալեցուցանեմք. Սոփ. ա. պ. ը: Որը չանչինս իւրեանց ի գայթ՝ ի ղաղութեի խառնակեցին. Բուզ. ՚ղի: *Ի տուռունս մեղայ, և ի գայթ ախտիցն, զոր փսղաց առնուանէ. Տնակ:

ԳԱՁՈՒԱԳԵՂ. Տ. ԳԱՁՈՒԳԵՂ:

ԳԱՁՈՒԱԼԻՐ. ա. Տղմալից. գարշ. *Ցեր. կինս բայեալ զգայաւլեր բերանն. ա. ծեր զեզուն զերկրաւ. Աբծր. ա. 14:

ԳԱՁՈՒԱՄ, ացի.) լ. որ և ԳԱՁՈՒԵԼ,
ԳԱՁՈՒԵՄ, եցի.) ԴԱՁՈՒԼ. Κοιμάω, κεῖμαι. Curbo, jaceo. Պառակիլ (որպէս զգառն, կի ի գայլի.) ընկողմանիլ. պառկիլ. Եսիմաց. *Զնայդ լցին Թշնամիք միմեանց որմզդն և արչինն, որք ի միում ապ գանդի գայռացին: Մխիթար Թշնամիքն հեզութեամբ խաղալիկ ի միում արգանդի դառեին. Եղիչ: *Գուցէ անկեալ յորսայս գայթիցէ. Դուլ. ծէ:

ԳԱՁՈՒԱՆՈՑ, ի, ից. գ. որ և ԳԱՁՈՒՆՈՑ. Նստոյք. երաստան. արբան. *Ախոյժ էին ապրոյն գայռոցք (կամ գայռոցիւք) խառնակել. Ոսկ. հա:

ԳԱՁՏ, ի, ից. ա. Խիտ. հոծ. (յորմէ Անդստյա, նօսր, նուրբ). *Փառանկիւնս ի քուէն՝ առաջին միով հղոլմամբ գոեալ գայտ, հոյծ հաւթութեբ որակոյեալ արա. մարգեցաւ սիրապես չարժեցեալ. Մագ. ը: (այլոյր ընդ հակառակն, ասե. *Խոշորս անհոյծս և անգայտ յանդէնս:)

ԳԱՆ, ի, իւ. գ. Πληγή, μάστιξ, βασάνος. Flagellum, verber, pulsatio. Նեծ. ձաղկանք. հարուած գաւազանի, և սուսակի. վէր, և բուխումն. պատուհաս. խըբատ. ԷՕՒԷՀ, փայտ. վշրուշ, ՚ղրպ. *Թէ արժանի իցէ գանի: Գանք և կշտամբութիւք ասի զնմաստութի: Զանկնդանց և զդաս նից գիտուն առնի: Աակր գանիս հարցանել զնա. ևն: *Զինչ տայցի մի ընդ գանին նոր. ա. Ի գ. Ղ. 4: *Ի գանէ կամ ի սրոյ երկնչիցի. Եսիի: *Տարկինոս եգիտ կապանս, գանս, կոճեղս, բանտս. Եսա. իր: Ք: *Լքուցանող է Ճանապարհորդին՝ կապանք (չղթայից) · զի գան յերկաթոյն առնոյ՝ որչափ և քայլէ · կկնմա: *Ի ինչ փրկութիւն և կարեօք գտանել կամ ի բժշկից, կամ ի գանէ խրատուաց. Ոսկ. Ես: *Գանս անկրաւաքար զնովաս արկաս նեղին. Ոսկ. գծ: *Ի ծառայէ ապատակեր գանիս (այսինքն հարմամբ). Մագ. ա: *Անուեալ ի բուռն գրսակ մի ի դրատաէն՝ արձակեաց գան յերեսս նորա. Ճ. Բ: *Զայն՝ ի ձեռն օգոյ և ուղղոյ գանիս բացատրի. Պղպ. փխ: *Զարշաւի ի գանից խորհըրդոցն. Լմբ. ոչ: *Եկեալ՝ եցոյց զգանն (զնըշան գանից, զվէրն). Վրք հոյ. Ք: *Զնոսա ի գանիցն (ի վէրից) լուաց, և ինքն լուացեալ եղև ի մեպաց. Ոսկ. գծ:

ԳԱՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Φραγελλόω, δέρω. Flagello, verbero, caedo. Գանել. ծեծել. ձաղկել. տանջել. փեօյնէ. *Գան հարին զնա: Առ պիղատոս զյն, և գան եհար: Ի բանտն տայի, և գան հարկանէին: Զայր հռոմկայեցի և անարատ պաշա իցէ ձեզ գան հարկանել. ևն: *Եթ պիղատոս գան եհար նմին. Գիմ: *Ի սա գանս ուշաբոս եհար միայն երկայնաձիգ աղօթէնն առաւեր. կէմա: Իսկ ՅՀ. կն. *Կապէր զնա ի չղթայս, և գանիս հարկանէր ոչ. տես և ՀԱՐԿԱՆԵԼ:

ԳԱՆ ԸՄՊՆԵԼ. ի. վերնոյն. Δέρομαι. Vapulo. ծէծ ոսրել. փեօյնէ կամ փայտ էնէ. *Ապրցէ գան բաղում.. արբցէ գան սակաւ. Գ. ծէ. 47. 48: *Ապրցէ գան սաստիկ. Ագաթ: *Գան պարբ երկու աչքն իւրովք (յր կուրացաւ). Ոսկ. գծ:

ԳԱՆԱԲԵԿ. ա. Գանիւ խորտակեալ. գան սաստիկ արբեալ. *Տանջեցայք ի մէնջ գանաբեկք. ՃՃ:

ԳԱՆԱԼԻ. Տ. ԳԱՆԱԼԻՑ. *Ընդառնոյ գանալի վիրօք լինել. Ճ. Ե: *Գանալի վիրօք ապատակեալ ի բանսարկուէն. Բէնէի:

ԳԱՆԱԼԻՑ. ա. Լցեալ գանիւք. չաբաչար հարեալ. խոշտանգեալ. *Գոչիք վնա անտի այսր գանալից չարագան. Ի. Ճ. 38: *Մարմինք իւրեանց գանալից, և զայլոց վէրս ողջացուցանէին. Եղիչ. ասաե: *Թօթափեալ զգանալից մորմն ի բերև գՀանգերձ, և եկև ողջ կատարեալ. Ե ՝ 3. Գէկ. ծՃ: *Զվէրս գանալից մաքրիոց նոցա բժշկեր. Ճ. Ա: *Գանալից հարուածովք, կի քրքրովք. Լսաե. ծՀ: Ղևանգ. Ք: *Գանալից լեալ. Աաղ. Ք. 2: *Զայր սիրէ տէր՝ խրատէ. գանալից առնէ զորդի՝ զոր յահն առնու. Ագաթ: Խոխ: *Գանալից սրսրեալ Թշնամանէ. Ոսկ. ՚ղ. ա. 9: *Զնրան ուրանան, և զրանն գանալից առնեա ոչ. այսինքն Թշնամանեա, կամակրեա. Սէբէր. Ե:

ԳԱՆԱՆԴԵՆ. ա. Գանիւք ծեծեալ. և Զարտան. *Ոչ այն իմ հարուածեալ, և գանածեծ գանից համբերեա. Զգր. կն:

ԳԱՆԱՀԱՐ, ի, ից. ա. Որ գան հարկանէ. ծեծող. *ԶԹիկոնս իմ եառ ի հարուածս. ակիւլաս ասէ, վիրաւորեաց. այլքն գանահարող ասեն... այլքն կողապաշոյ. Ոսկ. Եա:

ԳԱՆԱՀԱՐԵԼ. } Գան ըմպել.
ԳԱՆԱՀԱՐԻ. } Հարուածել.
*Գանահար եղեալ՝ վախճանական լինին. Սարգ. ա. գ. ծէ: *Գանահարեալ պահանջն զի պատրաս. Նար: *Ի պիղատոսէ գանահարեցաւ. Ոսկ.

ԳԱՆԳ, կամ ԳԱՆԿ, ի, ից. գանկք, կամ գանգուռք. գ. Κρανίον. Cranium, calvaria. Սկաւառակ գլխոյ. Տծս և ԳՈՒԳԱՆ. լանգ, պաշ լանաղը՝ Խաբ, գագաթ. *Ընդ գանգիւըն, և որ ասի խելապատակ. փիլ. Ան: *Կորեալ զգլուխն՝ եփեաց ի Թան, և զգանգան գներ ի բարձրութեան. Վրդն. պխ: *Գոնն խորս, և ի նեղքս գանգուռս արանց և մանկանց. Սոկր: Իակ Պղպ. փխ. *Որ բաղկաքն են ոսկերք, և առ գանգուռն ը. ընդերցիր կամ իմն ըստ յն. առ արմիուռան: Տծս և ԳԱՆԳՈՒՆ:

ԳԱՆԳԱԶԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Գանգիւնա՝ գանչիւնա՝ արձագանգս տալ հանել. հնչեցուցանել. բախել. *Զչանգական գանգաչեցուցանել. Ոսկ. ը. փխ:

ԳԱՆԳԱՏ. գ. Γογγυσμός. Murmur, mussitatio. ռմկ. գանչոփ. Շշնջիւն. քըրթմընջիւն. որտունջ. բողոք. մեղադրութի. ՚ղէվ, ՚ղէյնէլ. *Ի խորբի որդւոյդ ի գանգատ գնաս. Մագ. սա գագիւ: *Զոր գանգատ գնաս. Մագ. սա գագիւ: *Զոր ծանոցեցիր փոքր ի չատ՝ ձեզ ըզգանգատս իմ ըստ կարգի. Շ. էդ: *Գանգատ առնեմ ես ձեզ յորմար. Գնչ:

ԳԱՆԳԱՏԻՄ, եցայ. յ. Γογγύζω. Murmuro, mussito. ռմկ. գանչըփել. Շշնջել. քրթմընջել. որտնջել. գանգատ առնել. բողոքել. *Մարդարէքն գանգատումն ղնորոյ ել ի գիմաց ՚ղայ. ԼՀ. Նար: *Զօրքն գանգատեան, ասելով: Նոյնպես և ղանն գանգատեաս առաջի հայոց և վասց իշխանացն. Մաղաք. աբ: *Գանգատեալ. պատրաստեալ. կամ կեղարծել. Հին բ:

ԳԱՆԳԻՒՆ. գ. որ և ԳԱՆԳՈՒ, դիմ. Հնչիւն անշունչ իրաց. գանչիւն. ձայն. արձագանգք. *Գանգիւն բախիւն հասեալ. Մագ. սա աչալեբաս: *Գնեաց պատյաք անարգել գանգիւք գեղածափեսցեն. Ճ. ի: (Տես և ԳԱՆԳՈՒՐԻ:)

ԳԱՆԳՈՒՐ. ա. Οὐλος. Crispus, flexus. Ոլորեալ, կնճռեալ ի բնէ. գոռոզ. գբվբբճգի, գբվբբ, գիռէ. *Ամենայն հնդը նորա գանգուր էին. Եփր. ծն: *Հեր գանգուր. Ճ. Ա: Վրք ոսկ: *Զհերս գանգուրս. Ոսկ. ը:

ԳԱՆԳՈՒՐԻ. Ոլորք հերաց. խոպոպիք. *Զհայելին առեալ՝ ընդ ձերբիս իմն նը. չանակեա զգանգուրս վարսից գ. Ոսկ. ՚ղ. ա. 4:

Ասի և նմանութ. *Բազմահոլով գեւոց յորձանատյոյ պատյաք՝ անարգել գանգրեօք գեղածփեալք. Թէոդոր. ի Լոյն:

ԳԱՆԳՈՒՐԱԳԵՂ. } Գեղեցիկ ըստ
ԳԱՆԳՐԱԳԵՂ. ա. } գանգուր հեբաց. *Հեր գեղոյ նորա Թխակերպ՝ գանգուրագեղ պիսաւորութբ. Աբծր. Ե. 1: *Զհերն գանգրագեղոյ (կամ գանգրագեղս) ի քաց խոլեր. Բուզ. Ք. 3:

ԳԱՆԳՐԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել գանգուր. *Գանգրագոյն և ծնրեալ հերքն բուսեալ լինին. Նխա. կազ:

ԳԱՆԳՐԱՀԵՐ. ա. Οὐλοθρίξ. Crispos habens capillos, pilos. Գանգուր ըստ հերաց. գոռոզ. Տաղ. գբվբբճգի. *Պատկեր նորա գեղեցիկ էր, և գանգրահեր. ՃՀ: *Ոգիաւսա սահագոն գանգրահեր. Պիկ: Ա վ էջօր. Ք: Շէբ: *Եր և անձամբ վայելուչ, գանգրահեր և գեղեցկատեսիլ. Աբծր. վբէ: *Հայեն ի հերան, թէ ձաղկահեր, կամ գանգրահեր լցէ. Սէբէր. Ք:

*Ահա գեղագոյն գերևոս գանգրահեր՝ խոնարհեցար որպես մեռելոյ. Գնչ:

ԳԱՆԳՐԱՉԱՆ. ա. Գանգուր ձևավոր. խորշոմոտ. խորշկեն. *Ի վեր կոյս ղնան գերան ժողովալ, գանգրահաձև գեղեցիկ խորշաքաղ ապարանալ ի վերայ մեռանց

ծալմամբ. փիլ. փէռական:

ԳԱՆԳՐՈՒՍ. ա. իբր Գանգուր, կամ գանգրուտ. *Չհեր գլխոյն գանգրուստ մատամբն հանգերձ ճակատուն յարմար. ճ. Գ:

ԳԱՆԳՈՓ, գից. Տ. ԳԱՆԳԱՒՆ:

ԳԱՆԵՄ, եցի. ն. Τύπτω, αἰκίζω. Percutio, verberibus indigne afficio, caedo. Գան հարկանել. ձողկել. խոշտանգել. չարչարել. հարկանել. բախել. ծեծել, զարնել. փեծոյել, պայագ ածմագ. ւէօվնէ պատմագ. *Ի խոշտանգանս տագնապի գանէին (կամ՝ ի խոշտանգանս գանի տագնապէին.) Է. Ա. Ե. 1: *Զայրացեալ գանէ զնա սատակապէս. Խոր. Բ. 60: *Պատժեալ գանիմք յածծոյն. փոխ.: *Մի գաներ զՏարուածեալսն. Նար. ծէ: *Որպէս զհայր գանեցի զձէզ, և որպէս զաեր պատժեցի. Լմբ. Նաղպ: *Սալ գայբենայ որչափ գանելով գանի, ինքն ոչ ւէնասի. ճ. Ա: *Գերազանցութիւն լուսոյն հալածել զաչսն գանեալ զսովորական տեսութիւնն. Ոսկ. գծ: *Գանեալ վախճէ տկարացն՝ ի քո մեղանչէ. Բրս. Ա՛ղ:

ԳԱՆԵԼ. Πλήσσω. Pungo. Ձաղել. Թշնամանել. պատուհասել կշտամբանօք. կծանել. յամօթ առնել. զզուել. (յորմէ ռմկ. գանիլ է զզուիլ.) այգպէսագ. ա. պարսագ. *Հէնգնէը զնոսա, և գաներ բռվանդակ: Քանզի գիտէը զի այն ուժգնապէս գաներ զնոսա, և խոց դներ առաւել լսպէս. Ոսկ. յհ. Է. 11: *Ա՛յլ ոչ գաներ զնա և կակղացուցաներ բանքս այս՝ ածել զնա ի գութ և ի զղջումն. Բրս. Ա՛ղ: Իսկ Նար. ԽԷ. կ՘. բերի ի կրկին նշանակութեանս:

ԳԱՆԿ. Տ. ԳԱՆԳ:

ԳԱՆՁ, ոս, ոց. և ի, ից. գ. Գաձա. Gaza. Θησαυρός. Thesaurus. կամ Տուն գանձի. Գաշօփուլաքուս. Gazophylacium, aerarium. Մթերք և մթերանոց ընկերաց և ուեծութեց. գանձ. խալէն, խալիճ, ւէէպ, կէնձ. *Բարձեալ զգանձս իւրեանց: Մարդ բարի ի բարի գանձուց սրտի իւրոյ հանէ զբարիս: Հանէ ի գանձէ իւրմէ զնոր և զՀին: Ի գանձ տեառն մտցէ: Ի վերայ գանձուց արքային: Ի գանձս արքունի: Տուն գանձին, կամ գանձուն: Զգանձի տամբ: Գանձ բանայր, պարգևս բաշխեր. ևն:

Նմանութիւն. *Բայցէ քէզ տէր զգանձան բարութիւն իւրոյ վերկինն. Օր. ԽԷ. 12: *Զգանձս կարկի տեսանէ լեռն. Յոբ. ւԷ. 22: *Խնամատար թիւ... զի սնապակաս գանձ է նա մարդկան. Իմ. Է. 14:

Գանձ կոչին Նրգք և քարոզք, առեալ ի սկզբնաւորու թենէ երգոց նուիրեցուցչի. *Գանձ լուսոյ. Գանձ քաւչարի. ևն: *Գանձ մեծի յարութենն: Գանձ ի հաւորի (տաւնիկք սկզբնաւորութիւնք). Դաղ:

Գանձ է և Անուն միոյ ի մատենից կիւրղի աղբատասիրասէր, որ ասէ ի յառաջաբանի. *Գանձ է անուն դիտցս, բազում ինչ ունելով յածծոյնն տեսութիւն գանձեալ յինէն զբաղումն: Ուսում և Գեղմ. Ինչ պայս խնամատուն կիւրեղ խրատէ զնեզ ի գանձին, այսպիսի ինչ ասելով: Նա Ոսկիփոր. *Ի գիրս պարսպմանցն, և ի գիրս գանձին սէյն կոչուին »:

ԳԱՆՁԱԳԻՆ ԱՒՆԵԼ. Գանձիս կամ ընկերք դնել, մանաւանդ ի յիշատակ եկեղեցւոյ. *ԵՒս գանձագին արար զաշատուն արշաւունեաց յարդէն կամուրջանաց. Ստեղ. Է. 2: *Ջծովային՝ որ էր իմ հայրենեաց, գանձագին արարի: Գանձագին արար սի՝ ընդ յակաւոր որ ուխտս: ԵՒս անդ եկեալ

ի սա գիտոյս և ագարակս գանձագինս. Ցիլաց. կամ ագյանագիր:

ԳԱՆՁԱԳՒՆ. ա. Տ. ԱՐԾԱԹԱԳՒՆ. *Երբեմն ծառայ էի մարդոյ գանձագին, և այժմ ծառայ քո՝ Հ = 8. էէպը. ծէ:

ԳԱՆՁԱԼԻՑ. ա. Լցեալ գանձիւք. *Ձիմ զգանձալից զտապանակն պատրաստեաց. Ոսկ. վ՘:

ԳԱՆՁԱԿ, ի, աց. ա. Մթերք կամ քրքսակ փոլոտեաց ընդգիրք. աղիք. որովայն. փոր. *Եհմար զորովայն և զգանձակ նորա, և անգէն սատակեաց. Ես. պամ. Ը. 41: *Դներ ի ներքոյ զսուրն հանդէպ գանձակին. Պամ. ապէս: *Գանձակ է սիրտն՝ բանի ա. իբր պահարան. Վանակ. յոբ. Ը: (Ջծ. Թ. էանձգ, էէսկ. ռմկ. գօծձոսկ:)

ԳԱՆՁԱԿԱԼ, ի, աց. Տ. ԳԱՆՁԱՊԱԿ. *Հաւատարիմ ծառայ, պահապան, գանձակալ. Սարկ. ֆ՘:

ԳԱՆՁԱԿՈՂՈՊԻՏ. Տ. ԳԱՆՁԱՊԱՀ:

ԳԱՆՁԱՀԱՏ, ի, ից կամ ից. ա. գ. Βαλαντιοτόμος, βαλαντιητόμος. Sector crumenarum, saccularius. Գող, որ հատանէ կամ կոլոպատ զգանձս, և զքրքսակս. (յն. քսակահատ. էան էէսէձի, էէսէձի. Խբրբզ. *Գերազանակրկիք, գանձահատք: Գանձակողոպատ և գանձահատու կոչեմ զայնոսիկ, Թէպէտև ոչ զգանձանակս հատանիցէ, զի առցէ ոսկի. Ոսկ. յհ. Ի. 12: *Գանձահատք, զկօղք. Բրս. Ի. 12:

ԳԱՆՁԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Գաշօփուլաքուս. Gazophylacium. Βαλάντιον. Marsupium. Θησαυρός, thesaurus, aerarium. Պահարան գանձուց կամ գրամոց. գանձարան. գանձ. տուն գանձու. արկղ. քսակ. խալէն, կէֆինէ, սանդըգճա, էէսէ. *Ի մուտս տան տեառն՝ ի գանձանակին նամանաւորեալ քինուդ արքայի: Տուն գանձանակին: Գանձանակ գանձուց: Ի գանձանակ տան տեր. Ը. Ի-գ. խձ. 11: Նէեմ. ձ. 37: ծէ. 43: ծձ. 12: *Կայր յո ընդ դէմ գանձանակին. տեառներ՝ զիարդ ժողովուրդն արկաներ պղինձ ի գանձանակն. Մրկ. ծէ. 41: *Թէ պէտ և ոչ զգանձանակս (յն. զքսակս) հատանիցէ, զի առցէ ոսկի. Ոսկ. յհ. Ի. 11: *Տիրացոյց զՀազարապետս իւր ի վերայ ամենայն գանձանակին. Մծէ. ծՀ: *Գանձանակ սիրոյ զօրուձ: Գանձանակ սիրոյ իւրոյ կատարեն. Ագաթ. ՟ի ընդունարան:

ԳԱՆՁԱՇԱՏ. ա. Ոյր իցէ գանձ կամ ինչք բազում. *Դերգեսացիքն խոզուէտս և գանձաչատս վաճառաւորս. Տծած:

ԳԱՆՁԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Գաշօփուլաքէ. Custos aerarii, quaestor. Պահապան գանձուց. գանձակալ. գանձատար. խաչնապաւ. *Ջիշխանս... գանձապահսցի. ա. ճ ԽԷ. 1: *Որպէս զյովէլն, ոչ գանձապահ էր իւ բայցն... այլ անտեսէր մանաւանդ ըստ կատարն ոյ. Բրս. Հղ:

ԳԱՆՁԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն և գործ գանձապահաց. *Ցուզա ոչ էղև արժանաբեալ ի գործոյ գանձապետութենն. Մ՘ԽՒՆ:

ԳԱՆՁԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրօրէ գանձուց. արծաթասէր. ընչաքաղց. զընչաքաղ. *Աւասկնորդք գանձասէրք. վ՟ղ հղ. Է. *Էր գանձասէր յոյժ. Հ = 8. էէսէ:

ԳԱՆՁԱՏՈՒՆ, տան. գ. Տուն գանձի. գանձարան. խաչնէ. *Ի ցնէն զգանձատուն քո ոսկւով. ճ. Բ: *Պարս է զքանից գանձատուն պահել տեսաւել քան զընչից. Ոսկիփոր:

ԳԱՆՁԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Zάκχον. Cella. Θησαύρισμα, repositorium. Գանձատուն. տեղի պահեստի ընչից և մեծագին իրաց. գանձանակ. գանձ. մթերք. քսակ. սենեակ. չուռմարան. խալչէն, խանչէն, սանդըգ. էէսէ. *Զօրինակ տաճարին, և սենեկաց նորա, և գանձարանաց նորա. ա. ճ. իԷ. 11: *Հետարակաց պիտոյիցս գանձարան (հուր, և ջուր). Պիսիք: *Գանձարան ի միասին եղելցի մեր ». յն. քսակ. Աա. ա. 14: *Գանձ և կարասի բազում ի գանձարանս ամրոցին պահիւր: Զգաղթ ընտանեաց իւրոցն և զկապուտն գանձարանաց. ՃՀ. կի:

Նմանութիւն. *Լուսնթիւ՝ գանձարան բազում գիտութէ: Հարստութիւն և գանձարան կրօնաւորի՝ հնազանդութիւն է. Վ՟ղ հղ. Ճ. Ե ծէ: *Գանձարան իմաստութէ, կամ կենաց պարգևաց, կուսութէ. ևն. Մագ. իէ: Նար. ճ. ժ: *Ճիշդ ոսկեան խեցւոյ՝ գանձարան միշտ ազգմանց քոց լեցի. Մխ. ազգ: *Ցոյս է՝ անկարծելի, յառաջ քան զգանձարան, գանձարան. կՀմագ:

ԳԱՆՁԱՐԱՆ. Գիրք գանձուց և քարոզից՝ որք նուագին յեկեղեցւոջ. *Սաացողն սորին՝ այս գանձարանին՝ յանցանքն ընկլին. Գնձ: *Գանձ գրիդորի ճեմարանին, ի գծողէ այսմ գանձարանիս՝ յանմիտ կարապետէ քաղեցեալ ». այսինքն ի շարագրողէ. զի սկզբնատառքն յօդեն զանուն խոր. Գնձ:

ԳԱՆՁԱՒԱՐ, ի. աց. ա. գ. Գաշօփուլաքէ, Θησαυρόφυλαξ. Thesauri custos. Վերակացու գանձուց. գանձապահ. գանձակալ. խալչապաւ. *Մխիթարիզատայ գանձաւորի իւրոյ: Հրամայեցեք գանձաւորաց՝ որ են յատորեատանի: Իշխան գանձաւորաց. ա. Եզր. Բ. 11: Ը. 21. 47: *Եթ ցատմանս նաապր գանձաւոր. Բ. Եզր. Ե. 14: *Գանձաւոր էր տեառն (յուդա). Ջէր. կի:

ԳԱՆՁԱՒՈՐ. իբր Գանձօղ. *Մեծն պօղոս՝ յերկրի կողոպտօղն, և յերկինս գանձաւորն. Ճ. Գ:

ԳԱՆՁԵՄ, եցի. ն. Θησαυρίζω. Thesaurizo, thesaurum congero. Ամբարել զգանձս. մթերել, ժողովել, պահել զինչս, և նմանութիւն ընծային ինչ բարի կամ չար. գանձել, տիւէլ. խալչել՝ նաև էզմագ, սագլամագ. *Գանձել վարձաւճառ և զոսկի. անձանց զչարիս. ուղղոց զիրկուն: Գանձէս անձին քում բարկութիւն: Գանձի արգասրոց՝ մեծութիւն ամբարշտաց: Գանձս բարիս գանձեսցես քեզ յաւուրն կենաց քոց: Մի գանձէք ձեզ գանձս յերկրի: Ոչ պարտին որդիք հարց գանձել, այլ հարք որդւոց: Իբրև զնուր գանձեցեք աւուրցն յետնոց: Եւ այժմ երկինք և երկիր նովին բանիւ պահեալ են, հրոյ պահելոյ, ևն: *Արդարև քեզ են գանձեալ դառինքս այդ սոքիկ: Համարձակութիւն այսքանեաց փառաց սմին գանձեցաւ. Նար. Ը. Ե ծէ:

ԳԱՆՁԱՕԻՆԱԿ. ա. Ոճով զգանձ. բանբերելից. բարեբեր. *Մի՝ ի գանձուն խորհրդեան տան տեառն է օրս այս. Տծած: (Եթէ չկրճ գրելի գանձանակ):

ԳԱՆՈՒՄՆ, գանման. գ. գանելն, ինն. գան. ծեծ. ռտնկանք. խոշտանգանք. *Սինչ զի անհնար համարեալ զառ ի մարդ կանէ հարուածս այսպիսի ինն գանումն տանկանաց գործել: ևր. անա:

ԳԱՆՁԱԿ. Տ. ԳՈՆՁԱԿ:

ԳԱՆՁԵՄ, կամ ԳԱՆՁԻԼ. Հնչել, և հնչիլ. խալէն խալբէն. *Ձայն է բացաց կատարումն գանչեցելոյ ի մեզ հագագի. Ան. սահմ. ծՂ:

ԳԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Գանգիւն, հընչումն. գոչումն. կանչիւն. *Ոչ արձագանք արձանաց ի խորոց ինչ գանչումէ՝ խիստ առաքեցեալ. Նար. ՂԷ:

ԳԱՌԱԳԵՂ, գղե, ղեա, ղաց. գ. գրի և ԳԱՑՈՒԱԳՈՒՂ, կամ գեղ, կամ գիւղ. Γαλεάγρα. Cavea ferrea, decipula, genus carceris. Վանդակ երկաթի. արդեւլարան և խշտի գազանաց. նմանութեամբ՝ բանտ. գաճէա, գափան, ւէդէնի, էաֆագ, ֆիաֆա. *Գայլ 'ի բերան հարին, և տարան գառագղեա (կամ գայռագղիւ). Եվէի. ծէ. 9: *Փակեաց զնոսա յամուր անել գառագիղին. Եւէ. Է: *Մին՝ 'ի գառագիղն էր գազանն. Ը. Ի՛գ: *Իբրև առիծոնս 'ի գառագիղս մունչէին: ի գազանաց գայռագիղն. Լ՚սա. ՃԸ. Ե ՝է: *Գազանքն յորժամ 'ի գառագիւղն արգելուցուն. Վէյօր. Է: *Ի գառագլացն զերծանիցի (գազանն). Ոսէ. ՛ճ. 6: *Զոր օրինակ ոք զգազան չար 'ի գառագեղ արկանիցէ. Ած. 'ի յՀ. Ո: *Ելին կի արձակեցան 'ի գառագէղ: Մտին կի դարձան 'ի գառագիղ, 'ի գառագեղ, 'ի գառագեաւղն. ՃՃ. ոգէդ:

ԳԱՌԱԳԵՂԵՄ, եցի. ն. Դնել 'ի գառագեղ. փակել 'ի գառագղի. *Զքեզիաւր կապեալ, և գառագեղեալ. Գնդ:

ԳԱՌԱԳՂԱՆՄԱՆ. ա. Նման գառագղի. *(Նաւաստիք) զօրէն անանոց ակամայ բռնութեաբ արգելեալք գառագղանման նաւասն. Պիտ:

ԳԱՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Կօւմիշա. Cubare facio. Տալ գառիլ, պառակիլ. կողմնեցուցանել. պառկեցնել. էաէըշագ. *Շափեաց զնոսա պարանաւք, և գառացոյց զնոսա յերկիր. Է. Ի՛գ. Ը. 2. ուր կՀ՚ըղ. *Ննջեցոյց զնոսա 'ի վերայ երկրի՝՝. այլ 'ի լուանացս դնի, գառացոյց:

ԳԱՌԵԼ. կի՛ ԳԱՌԻՄ. Տ. ԳԱՑՈՒԱ:

ԳԱՌՆ, ռին, ռանց. գ. Ἀρήν, ἀρνίον, ἀμνός, ἀμνίς. Agnus, agna, agnellus. Նորածին ոչխար. ձագ օդեաց կի մնքեաց. գառ. գառչո, գռուչի, պռչանա: Տե՛ս և ՈՐՈՁ, և ԱՄԻՒ, և ՐՈՒՆԴ: *Գառն ան՚մեղ: ի գառանց և յոլոց: Գառինք մաքեաց, կամ հօտից: Ճարպով գառանց խոյոյ: Առաքեմ զձեզ իբրև զգառինս 'ի մէջ գայլոց: Արածեա՛ զգառինս իմ: Գառն ես, որ բառնայ զմեզս աշխարհի. և այլն: *Գառնդ երբեմն ելով այժմ հովիւ զքեզ կացուցին. Մագ. ծԸ: *Զինչ կոչեցից զքեզ. երբեմն գառն, և երբեմն գայլ. Մ՚ագ. ա:

ԳԱՌՒՆ Ծագիկ. ի բառս Գալինաոսի, որպէս չն. Խիւր (բառ անյայտ):

ԳԱՌՆԱԴՄԱԿԻԿ. գ. որ և ԳԱՌՆԱԴՄԱՆ, ԳԱՌՆԴՄԱՆ. գ. Λειμώνιον. Limonium, sedum, semper vivum. Անուն բանջարոյ, և ծաղկի. որ և ԹԹՈՒԿԻՉ, ԹԹԼՈՒՆԻՉ, և կաքաւու աչուա. հէյաալ հալէմ, հէր գեմ՚ տալի, փրի ալէյէան, գայա գօրաուլան, և գռուչո գռալուչը: Բժիշկն: Վաֆ. իա. ւԸ. ՝ՀՀ: Ցաւելու Բժշկարանն. *Գառնալեզու, գառնագմակիկ այլ ասեն: Լիմունիոն, գառնալեզուին և գառնագմակին խոշորն է, ղուզի ղուլալի՝՝:

ԳԱՌՆԱՁԱԳԵՍՏ. ա. Որոյ զգեստն է իբրև զգառանց. *Սոքա են գայլք գառնագեստք (կամ գառնագէստք). Նէղա: *Ձգոյլ լերուք 'ի գառնագեստ առնել, և 'ի նոսա ալանդագործ պղծուէ. Ոսէ՚իէր:

ԳԱՌՆԱՁԵՆ. ա. (գրի և ԳԱՌՆԱՁԷՆ.) Որ ինչ հայի 'ի զենուժն զտակաւ. *Գառնաղէն արիւնաչաղախ դրօքն. Անչալ. Բարչր: *Գառնաղէն աբրիւնաչաղախ արեամբ դրոշմեալ զսեամս. Թեոդոր. Խ: *Որ բղխեաց 'ի գառնագէն կողինն. Նար. յ՚վԸդ: *Կատարել զգառնագաղէն աստուերական մովսիսադիր օրէնսն. Ոսկիփոր: * (Պատեք) զգառնագէն ասէն ասել. Տօնակ:

ԳԱՌՆԱՁԵՆ. գ. } Ձենուժն
ԳԱՌՆԱՁԵՆՈՒԹԻՒՆ. } զաւակական գառնի. պատեք. *Մեծին մովսէսի հրաման այէ ՚ձծ առնել յեգիպատոս 'ի չորեքտասաներորդն նիսան գառնագէն. Տօնար: *Ձեւաձնելոյ անտի որդւոյն իսրայէլի երվ գառնագէնութիւնն այն 'ի կիսիոն իսրայէլ. Մ՚իւ. ասար:

ԳԱՌՆԱԼԵՁՈՒ, ի. գ. Ἀρνόγλωσσον. Plantago. Ազգ ջաղխոտի մանրատերև. գառնալեզու. ֆիներլի էաէրագ, լիասի իւլ համ, ղրագան լոպանէդ: Բժիշկն: *Գառնալեզուի ջրով զկուրծան օծանէ. Մ՚ի. բժՀ:

ԳԱՌՆԱՆԻՆ. ա. Ծնող գառին. ոչխար. մաքի. խոյ. *Ի գումարտակ երամոյ գառնածին հօտից տանն լաքանու. Նար. Խ:

ԳԱՌՆԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Ցաւ ծոցն մտաք և զգօն բարուք որպէս զգառն անմեղ. *Հեզագ, և գառնամտաք, այս է զգօնամտաք. Վ՚ահր. յոյգն:

ԳԱՌՆԱՄՈԼԻԿ. գ. Ամոլք կամ զոյգ զոյգ գառանց. *Զմանկունսն իբրև զգառնամոլս զամենեսեան ջուրբեալ կայուցին առաջի Թագաւորին. ՃՀ. Բ:

ԳԱՌՆԱՆԱՄ, այայ. լ. Իբրև զգառն լինել. գառայա փէօմէփ. *Երբեմն գառնացեալ, և երբեմն գազանացեալ. Մ՚ոգ. ՝իԲ: *Որպէս Թէ ձայնն գառնացաւ, մնաւ, և հղև արու տարևոր. Վ՚ադն. ծն:

ԳԱՌՆԵՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. գ. Որ ինչ է գառնի, մանաւանդ մորթն. τὸ προβάτου (ոչխարին). *Զհանգերձան գառնենիս ունկին, և զբարան գայլենիս. Ոսէ. ՀՀ. ա՚ՅՀ: Ն Մ՚ոգ: *Որ գան առ ձեզ 'ի հանգերձս գառնենիս, և 'ի ներքոյ են գայլք յափշտակօղք. Եզէ. համաբ: Ն Լ՚սագ. ՝իԲ:

ԳԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութիւն կամ նմանութեամբ գառնի. գառ՚ոգ՚ոգ. *Ի գառնութենէ 'ի գայլութիւն փոփոխման երվ պատճառ. Փագ:

ԳԱՎԱՐ, ի, յց. գ. Κρανεία, κρανία. Cornus. Տունկ՝ որ բերբ զպտուղ կարմիր և ԹԹՈՒ զովացուցիչ. այն է հոն. զողալ. չամ. ԽըլըճՁիլ, գըղըճՁըգ աղաճ. (չն. գճանիա, որպէս ԹԹ գազաթական. գուգ և 'ի մեզ՝ որպէս դագաթուվարս.) *Գավարոյց պատուղ Ճաշակս գղտորահամս ունի. Վ՚էյօր. Է: Ա՚յլ է և ԳՈՒՆԴՐՈՒ:

ԳԱՎԱՐՆ. որ և ԳԱՒԻԿ, կի՛ ԳԱՒԻԿԱՑ. Տե՛ս և ՎԻՆ. Ազգ քնարի. որպէս չն. կիԹաա. κιθάρα. *Գավիւն (կամ վիւն) հարկանել, և զբարիս գունչեցուցանել. Եսա. ՝իբ. Է: *Գաւակայ սրսուեսան յարմարաց կանք. Պտմ. ալէա:

ԳԱՐ. ա. ն. գ. Կոր. ծուռ. ԹԹՈՒ. (արմատ բառիցն՝ խանգար, խեղաթար, ցաւագար. պ՚ԱԷր, ԱԷր. Թ՚ԱԷրի. ԷյԷի. չն. ղջրիէա. լտ. գ՚ոաՀսա, ՌծաՀսա.) Ուսումն ԳԱՐ կի՛ ՝ն ԳԱՐ ՀԱՑԵՆԻ, և խոժոռ նայել կի՛ ընդ ակամբ. Ֆ՚ոա նայել. Էյէի պագ՚ագ. *Զչղջ և առաչաս լինիցի առ 'ի գար հայել իւր յուղիղ յարարածն, զոր ասաս ելաւեալ կամակորիցէ. Եղնիկ:

ԳԱՐԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάῤῥοια. Profluvium ventris, fluxus ventris lubricus. Խանգարումն ուղեաց, որպէս ոլուխնաս լուծուելիք. փորհալուելիք. էէ՚ըէ՚ ա՚ՒրԹէ՚ա՚, խոհալ. *Իբրու վախտական 'ի խուռվել քաղաքէ 'ի մարմնոյն արտաքս անկեալ գարալուելի և ողուկալուելի նմանի ոլովայնին. Պղաա. փՀ:

ԳԱՐԱՒ. կամ ԳԱՐՈՒ. ի. գ. Շանաձանձ. փիղ, էէնէ. Վ՚ոփ. յէի. յԼ:

ԳԱՐԳԱՀԵԱԼ. իբր Գագաչեալ. ալձառեալ. *Ահաւասիկ տեսանեմք քան զբազում մանկտի՝ ևս չար զձերս գարգահեալս. Ոսէ. էէր. Է. (յն. լոկ, γέροντας, զձերս:)

ԳԱՐԳԱՓՈՒՄՆ. } Թնդիւն, դրընդ-
ԳԱՐԳԱՓՔ. գ. } դիւն, դոփիւն, կափկափուածն. Ձայն տախտակաց կոխելոյ, կամ ոստոստման կենդանեաց. *Գարգափ-մամբ տախտակացն և Ճայեմամբ և Թընդմամբ 'ի վերայ կոխելոյ յատաչագոյն զերկուցանէ զգալուսան. Փիլ. նկո. Է: *Ի հարսանիս՝ իբրև վուղոս 'ի գարգափս յարուցեալս անհետեթե, իբրև զձորիս անձահս սրնդեն՝՝. յն. լոկ, ποιοτεγάλεως, ἰχθυοτάντας, saltantes. Ոսէ. էզս:

ԳԱՐԳՄԱՆԱԿ. ի, ացգ. գ. Զարդ սաղաւարտի կամ խուրձ. (գուցէ իբր յն. զբղզբզՀա. լս. գբիոգա. Թ. ոբղսաՀ, լէլէնէ, խբաՀէնէ, խօլէնէ.) *Գվխոյ պատիս գարգամանակ ոսկի արծաթոյ 'ի պատիս դըլխոյ 'ի վերայ գագաթանն 'ի Թիկանց արծուոյն. Բ՚ոաչ. Է. 38:

ԳԱՐԵԳԻՒԹ կամ ԳԱՐԷԳԻՒԹ. ի, իցգ. ա. գ. կախարդ կամ հմայօղ, որ դիւ Թէ 'ի ձէռն գարուոյ. *Որպիսի ինչ՝ ալիս, րագիւԹքն և գարեգիւԹքն, և հարցուկքն և այլ այսպիսիք, որպէս հնչել ականջաց, և մարմնոյ խաղալ. Մ՚ես. երԸ: *Հալցուկք և կախարդք, և հաւակուիչք, գարեգիւԹ, և այլ սոյնպիսիքն. Տօնակ:

ԳԱՐԵԼԻ կամ ԳԱՐՐԵԼԻ. ա. Ցաւալի. ցաւագին. ողորմ. ալէտաւոր. գար, Թիւր, կամ խոժոռ. * (Ադամ յԵւան 'ի դրախտէն) գալուՀէլի ուեսուԹէ՚ 'ի ցանկուԹեանն հաշմման միշտ ընկալեալ զնշաւուձն: Սակս որոյ գալուՀէլի և անողորմն վիժուած մանածեաս գմին (աբէլի) վկենցաղազուած հիքսուԹիւն. Պիտ:

ԳԱՐԵՒԱՆ կամ ԳԱՐԻՒԱՆ. ի, իս, ացգ կի՛ ից. գ. Հատ գալուոյ. և Ձափ ծանրուԹե՛ միոյ գալուոյ կամ ցորենոյ. ՀէՀ. *Կերասան կորիզ հալՀերուենոյ, որ է չորից գալուց կշռոյգ. և իւ՚ կերասուն լինի ոչ գալ բհհաս. Շէյ. Իւ՚. Ն լ՚ա: *Կանգուն, և քայլ ոսպ. և Թուեալ գարեհհատիս. Երե. ւէր:

ԳԱՐԵՒԱՆԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև գարւոյ հասի. *Անուն արևմտեայ կղզւոյն ուիբեանիա. և է գարեհհատուձև. Խոր. Ծ:

ԳԱՐԵՒԱՑ. ի, իցգ. ա. Հաց 'ի գալուոյ. նկանակ գալեղէն. գարէի հաց. *Գալբհհոցիս գարմանեալ լինէր. Վ՚էյ հց. իԲ:

ԳԱՐԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Κριθινος. Hordaceus. Որոյ հիւՀն է գարի. գարէ. գարեպատ, ՀէՀ, ՀէՀէ. *Ալևւր գարեղէն. Թ՚ոաց. Է. 15: Փիլ. ծ. բան: *Նկանակ կի՛ նկան գարեղէն. Դոպ. Է. 13: Ը. Ի՛գ. Ը. ՀՀ: Ը. 12: ՃՀ. Ը. 9. 15:

ԳԱՐԸՆՋՈՒՐ կի՛ ԳԱՐԻՆՋՈՒՐ, ջրոյ. գ. Ջուր գալուոյ. գարէի ջուր. ալեպ ոոոա, ՀէՀպ. *Ի գարեջուրս անդր՝ զոր լմսէր. ճ. Բ: *Մխայն գարեջուրս (կի՛ գալբեջուրս) չարիով, և սակաւիկ մի հաց ճաշակեր. Հ=Ց. նոյ. ծՁ: *Գարեջուրս խմսպիտակ չաքարով. Մ՚ես. բծվ:

ԳԱՐԻՒԱԻՐ. գ. Ալևւր գալուոյ: Վ՚ոփ. ՃԷՀ. յԼԸ:

ԳԱՐԻԿՈՐԿՈՍ. գ. Կորկոտ գալուոյ: Վ՚ոփ. Ը:

ԳԱՐԻՓՈԽԻՆԴ. գ. Փոխինդ գալուոյ: Վ՚ոփ. Ճ:

ԳԱՐՐՆԿԻՑ, ի, ացգ. ա. գ. Որ դարիս

ընկենու ՝ի հմայել. գարեգիւմ. * Ջրոմն ՝ի հարցուկան, և զոմն առ գարընկէցն. կիւրղ. ղ: * Ի հարցուկէն, ՝ի Թովչէն, ՝ի գարընկեցէն. Ոսկիփոր:

ԳԱՐԻ, բ.ոյ, լծաւ կամ բազ, բեաց կամ բ.ուց, բեաց կամ բ.ուք. գ. Κριθή, Hordeum. Ազգ արմտեաց ցորենանման, կուր երիվարաց, և հաց նորա կերակուր աղքատաց. արփա, ձէվ, ցաւ, ձաւ, ալիւր, չայիրա. երբ. սեյ.ոյա. * Գարին հարաւ. զի գա բին յոմ կայր: Երկիր ցորենոյ և գարւոյ: Հնձոյն գարեաց: Լի գարեաւ. Եւ. ի. 31: Օր. է. 8: Հ.ես.ի. է. 23: ա. ճ. ձա. 13:

ԳԱՐԻ ՁԳԵԼ. Հմայել գարընկէց լինել լով. *կինն՝ որ գարիս ձգէ՝ որոշած է ՝ի քէն. Ոսկիփոր:

ԳԱՐԻ. որպէս գարեհատ, չափ կշռոյ. *Ձորիոյ գարւոյ կշռորդ. Ընր: *Ձորս գա բի եղբօրն լծցի, և երկու գարի քուերն. Մխ. դա:

ԳԱՐԻ. ա. որպէս Գարեզէն. * Գարեաւ հացիւ գարմանեալ. ճ. Ա: * Ունել արմա ւոցն զօրութիւն գարւոյ հացի. Ես. ի. բ. ա:

ԳԱՐՆԱՁԻՆ, կամ ԳԱՐՆԱՆԱՁԻՆ, չնոյ. ԳԱՐՆԱՁՆԻ, կամ ԳԱՐՆԱՆԻ, նւոյ, նոյ. գ. ա. Ἔαρ. (ἐάρος). Ver, (veris). Ἐαρινός, ὸν. Vernus, vernalis, le. Գա րուն, և ՈՐ ինչ սեպհական է գարնան. պա հաք, պահպի. ըստ առաչնոյն ասի. * Աւուրք գարնանոյ: Ծաղիկ գարնանոյ. թ.ես.ոյ. ձՁ. 21: Իմ. է. 7: Խոր. է. 41: Փիլ. Լես.ս: * Բոյսք բազբօրոց գարնանոյն: Ընդ գարնանոյն ժամանակս: Ի ժամանակս գար նանոյ: Ցեծ լինելոյ գարնանային. Ագաթ: ճ. Ա: Յհ. իմ. էվ: * Ի սկզբան գարնա նոյն. Ես.ս. ար. ա: * Կնոջդ աւուրսում հոգւոյ գարնանոյ: Մուի գարնանոյն. Նար: * Ժամանակ ծաղկոցաց գարնանային օդոյ ընչմանց: Ջաւուրս գարնանայնոյն. Փարպ:

Եւ ըստ երկրորդին ասի. * Ջձմեռնային տխրութիւնն՝ ի գարնային հրճուանս փոխոխեաց. Բր.ս. ՝ի գորդ: * Ի գարնայ նումն (կամ՝ի գարնանում) ժամանակին. Փիլ. Լն.: * Ջաւուրս գարնանային ամոյն. Փարպ: * Գարնանային ժամանակ, կամ ծա ղկիկք, ծառք, կամ բարեխառնութիւն, յե ղանակ, ցօղ, ևն. Եղիշ: Գնդ: Յհ. կի: Մագ: Նեղս: Իակ գնդ. * Ուրանափայլ լուսով յարբինէ, և լևեցայք ՝ի գարնա նայէ ՝՝. իսն իբր ՝ի գարնանային: * Որպէս ծաղկիկ գարնանայեաց՝ սիքն ներկան ՝ի չարչարանաց՝՝. իբր գարնայնոց:

ԳԱՐՆԱՁՆԻ, կամ նոյ, կամ նանի, կամ նենաց. ՛. Ի գարնան. Κατὰ τὸ ἔαρ. Vere. պահարքն. * Է՛ ինչ որ ձմերայնի և գարնայնի բոյս արձակէ: Ոմանք գարնայ նի, և ոմանք աշնայնի. Փիլ: * Ի ձմերանի ցրտանամ. գարնանի ծաղկիմ. Ընր: * Օգ տակարքն ծաղիկք յիւրեանց բնութենէ անգր հաստնին գալնայնոյն. Ագաթ: * Ի ձմերա նի բայեցեալ անշարժ կան, և գարնանեաց յառնեն. կ.ղ. ձՁ.

ԳԱՐՆԱՆԱԲԵՐ. ա. Բերօղ զգարուն, կամ յառաջ բերեալ ՝ի գարնան. զոր օրի նակ, * Գարնանաբեր ժամանակ, կամ հնչուձն հալաւային հողմոյ, կամ ծաղկանոց, սա ղալթի, հեղեղատ. Լ.ոպ. ֆ: Շ.որ: Լ.ոպ. ձ: Սէ.ես. ւթ: Շ. Եզեկ:

ԳԱՐՆԱՆԱԲՈՑՍ. ա. } Ի գարնան
ԳԱՐՆԱՆԱԲՈՒՂԽ. Ֆբուսեալ բզղ խեալ, բողբոջեալ. * Ջօրէն գարնանաբուղխ ծաղկանց. Լ.ոպ. ձՁ: Գարնանաբուղխ վայելչութիւք ծաղկանց. Ոսկ.լ: * Գարնանա բուխ ծաղկազարդ ապաչխարութիւ ոսպ տոք. թէոփ. ի՝ Ա:

ԳԱՐՆԱՆԱԳԵՂ. ա. Ուռնոյ զգեղ վայելչութիւն գարնայնոյ. կանաչագեղ. * Բո ցանշոյլ յակինթաց, գարնանագեղ ղմրղխ ասաց. Նար. խգ:

ԳԱՐՆԱՆԱԳՈՐԾ. գ. Որ գործէ կամ առնէ զգարուն. * Հարաւոյն, որ լոյս է և ջերմին և գալնանագործ, ալօթէ գալ. Վ.բդ. երգ:

ԳԱՐՆԱՆԱԳՈՒՀԱԿ. ա. Որ գուշակ լինի գարնան. * Գեղք հանդարտահեղք... գարնանագուշակք. Նար. ասաա:

ԳԱՐՆԱՆԱՁԱՅՏ. ա. Ջայրացեալ, աստկացեալ, այսինքն յորդեալ, առա տագեալ ՝ի գարնան. * Գարնանազայր գե տոց. Նար. ձՁ:

ԳԱՐՆԱՆԱԿԱՆ. ա. Իբր Գարնանայ ին. * Եւ քաւցրշունչ օդոյ շնչման՝ գար նանական. Երզն. ոթ. երգ:

ԳԱՐՆԱՆԱՄՈՒՏ, մոհ. գ. Մուտք գարնան ՝ի մարտի 21. * Օրն և գիշերն հա ւասար լինի ՝ի գարնանամուտն. Երզն. երգ:

ԳԱՐՆԱՆԱՁԻՆ. տ. ԳԱՐՆԱՁԻՆ:

ԳԱՐՆԱՆԱՆԱՄ, կամ ԳԱՐՆԱՆԱՄ. ա. Ἐαρίζω. Verno. Գարուն լինել. փո խիլ ՝ի գարուն. * Ձմեռանդ գարնանացե լոյց, և ամարայնոյ ձմեռնացեղոյց: Ջձմեռն ՝ի գարնունալ սովորեաց (չղջիկ). Փիլ.Նիս.ք:

ԳԱՐՆԱՆԱՐԱԾ. ա. Շարժեալ յա ւուրս գարնայնոյ. գարնանազայր. * Ծով գարնանաշարժ ալիւք. Գնդ: * Գարունա քեր գարնանաշարժ գեղգեղելով երփնա զարդեալ. Նար. փազ:

ԳԱՐՆԱՆԻ. տ. ԳԱՐՆԱՁԻՆ:

ԳԱՐՉ, ի, ից. ա. Βδελυκτός, ἐβδελύγμενος. Abominabilis, foedus. Խորշելի. զզուելի. զազիր. ոտգեղ. պիղծ. աղտեղի. գահլուս, գեղ. ֆի, ֆէսրահ, ֆիֆքար. * Ա՛ր գարչ և անաք. Ցոբ. ձէ. 16: * Ո՛չ է գարչ օրինաւոր ամուսնութիւն. Ագաթ. ձէ: * Ագտեղի և պիղծ և գարչ համարեցան զնա: Ագտեղի և գարչ (չուր). Ագաթ: * Ջհեղձուցմելոյն գարչս և աղտեղս. Փիլ. ձ. իսն: * Գարչ ախտ, կամ մեղք: Գարշս ասէին բանս. Վ.բդ. երգ: * Գարչ դիւցազք ան մարդոյ ղեւնոյն ապականողաց. Նար. ղէ:

ԳԱՐՃ, չից. գ. Μίασμα. Inquinamentum. Գարշելի իրք կամ անձինք. գարշու թիւն. պղծութիւն. ֆէրահէն. * Ջգաւառացն վերագս և գարշս սատակէին. Փիլ. ձ. իսն: * Ամենայն գարշից և ապականու թեանց. Ոսկ. վ:

ԳԱՐՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀισχρολογία. Sermo turpis et obscoenus. Գարշ և աղտեղի կամ ոտգեղ զրոյց. զազրաբանու թիւն. ֆահշ. * Խելկատակութիւք և գարշաբա նութիւք. Ոսկ.յհ. Ա իգ. ձէ: Մաթ. ձէ:

ԳԱՐՃԱԲԱՐ. մ. Ἀισχρῶς. Turpiter, foede. ἀσχημόνως, indecenter. Գարշելի օ րինակաւ. անամօթաբար. * Բանաւս զանձն քո լրբութեամբ և գարշաբար ՝ի մէջ գոռ հոյց. Ոսկ.յհ. է. 15: * Ի խառնակումն ընդ միմեանս գարշաբար. Վ.բդ հդ. ձէ:

ԳԱՐՃԱԳՈՑՆ. ա. Ἀισχρότερος. Tur pior. Առաւել գարշ. ոտգազգոյն. ամօ թալի. * Ոչ դպ ինչ վատթարագոյն քան զորովայնաժէտութիւն, և ոչ գարշագոյն. Ոսկ.յհ. ա. 44:

ԳԱՐՃԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ գարշութեան. մեղք. գործելի զանարժա նըս. * Եւ մի՛ վասն գարշագործութեան ի մոյ վայրագեալ՝ արձակեսցես ոմնայնաձեռն զնս. Սարկ. ազ:

ԳԱՐՃԱԽԱՒՆ. ա. Որ խաւնի ՝ի գարշ իրս. աղտեղաւեր. * Վարազայ... գարշախառն շամբուշ վաւաշոյն. Մագ. հԳ:

ԳԱՐՃԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ ՝ի ինդիր է գարշութեաց. ալտեղասէր. * Հայելով գը ձաձաբար ՝ի մեղասէր գարշախնդիր կամ իմ. Սարկ. ազ:

ԳԱՐՃԱՀՈՏ, ի, ից. ա. Ժանտահոտ. ժահահոտ. չարահոտ. գեչ հոտով, հոտած. ֆէնա գօգոնա. * Գարշահոտ պղծութիւն. Շ. Խզ: * Ցորսի վիժեալ Թոյնք վիշապին, և գարշահոտ մահաբերին. ՑԹ: * Փափ կաւեր մարդ տեսանելով զգարշահոտ ինչ՝ փախչի. Բր.ս. Տրկ:

ԳԱՐՃԱՀՈՏ, ոյ. գ. Գարչ հոտ. պէտ գօգոնա. * Մարթիա զգարշահոտոյն յառա ջագոյն ասէր. Լ.ձ. իզ:

ԳԱՐՃԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հոտ գար շութեաց. ժանտահոտութիւն. ժահահոտու թիւն. չարահոտութիւն. հոտգազութիւն. գեչ հոտ, գեչահոտութիւն. * Ոչ կարեմ ՝ի գարշահոտութեա նէն տեսանել զնա. Վ.բդ հդ. ձԹ: * Գարշա հոտութեան մեզաց, ախտից, դիւաց. Սարկ. յե. Թ: Բր.ս. Տրկ: Մավ:

ԳԱՐՃԱՆԱՄ, այայ. է. Βδελύσσομαι, μολύνομαι. Coinquinor, polluor. Պղծիլ. աղտեղանալ. մարմնով կամ հոգւով. ապա կանիլ. խառնակիլ. ֆէրահ օլմագ, ֆաբ պարլանմագ. * Գարշացաւ յոյժ երեթալ զեղ հետ գարշելեացն. գ. Խգ. Ի՝. 26: Ա՛րաւ բատս ամենայն գարշանայր ՝ի կռապաշ տութէ. Ոսկ. պէտր. Ա՛է: * Ոչ գարշա նալ և ոչ միով իւիք մեռանլով. Բր.ս. ագ: * Ոչ իւիք ալտեղագ տեսութեանցն (չն. տեսութեամբք) գարշանալ. Նէս. էրգ: * Շնութեաւն գարշանալ: Ընդ քեռս գար շանային. Սրգ. յհ. Ի՝. Ա՛. պ. Ի՝: * Անմտե զութեաք գարշանալ. Վ.բդ. էէ: * Ամենայն երանեք գարշացին խոնաւութեաք. Եփէ. Ի՝. 17:

ԳԱՐՃԱՆԴ, նաց. գ. Αἰσχος. Turpitudo, foeditas, dedecus. Գարշութիւն. գործ գարշելի. ամօթ. ամօթալի ինչ. * Գարշանս համաբեցան զպղծութիւն քեռն իւրեանց՝՝. չն. գարշեցան. Ցոբ.ի. 3: * Ի չարութեն անօսրութի՝ ՝ի գար շանս և ՝ի տկարութեաս հասցէ. Գնա. օ. բի. ա: * Թէպէտև Թագաւորի գաւարս լցէ, չէն գարշանք այնպիսւոյ (բանկարա վաճառի) կին տալ. Ոսկ. խգ. ձԹ:

ԳԱՐՃԱՊԱՐ. ի, այ. գ. Πτέρνα, νη, νις. Calx, calcaneus. πέλμα, planta pedis. Կրունկն ոտից՝ մինչև ցկէսն Թաթից. և ներքան կոխոյ. և չեռք կոխոտլին. խոճ, ա ոթից փոլը. էօփլէ, տօփոփ, փապան. * Սպասեսցես նորա գարշապարի: Զեւն նորա ուներ զգարշապարէ եսաւայ: Գար շապար երիվարի: Խոչ ՝ի գարշապարս ձեր: Չհետ գարշապարացն հօտից: Կամէի պա գանել զգարշապարս ոտից նորա. ևն: * Ի նոց գարշապարս ոտից նորա. ևն: * Ի նոց գարշապարսն կոխեալով զՀրաէլ սըր քեայց. Ագաթ: * Ժառանգութիւն տեառն կոխեցաւ ՝ի գարշապարից պղծոց. Յհ. կի: * Որ միանգամ յարչխալիս վարս զգարշա պարս հաստատեաց. Նէս. խոս. (չն. հետք): * Յովհաննէս գարշապար է օրի նացն... այլ քո սկիզբն է նոր կառա բանացս. Եփր. համաբ: * Թնդոյն գարշապա րաց կոխան առնեն (զօգս). Ագաթ: * Ոմ վայն ասի, պատուհաս տանջանաց առ եաւեղ ՝ի գարշապարս վային եկեսցեն ՝ի վերայ. Ոսկ.յհ. ա. 2. այսինքն նոյն հե տայն զինի հետոց վային. չն. անդէն վազ վաղակի:

ԳԱՐՃԱՅԻՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրօղ գարշութեաց. * Իբրև զշունս գարշաւերս ՝ի սպանդ խորհրդոյն ժամանեն. կԱմաթ:

ԳԱՐՇԱՏԵՍԻԼ· ա· Գարշ տեսլեամբ· *Սրտմտութիւն ... տաղտկալի առնէ և գարշատեսիլ· Ոսկ· յհ· ա· 25: *Գարշատեսիլ գիմօք· Ճ· Բ: *Գարշատեսիլ ժիժ մանկան· Նխս· կոմ:

ԳԱՐԵԼԱԳԻՍ· Տ· ԳԱՐՃԱՐԱՐ· *Յորդունս զեռեալ, գարշելապէս և ողորմելաւոր տանջանօք քակեալ զկենցաղն· Ոսկ· գծ:

ԳԱՐԵԼԻ, լ-ոյ, լիք, լեաց· ա· գ· Bδέλυγμα· Abominatio· Խորշելի· զզուելի· տաղտկալի· գարշ, զազիր· պիղծ· Ածխ, ֆոբաւոր, ահիմոբ· մանաւանդ իր գարշ կամ՝ ի գարշութիւն համարեալ· գարշանք· (եբր· ՇԿօպս·) *Գարշելի է եւ դիպատացոց ամենայն հովիւ խաշանց: Եւ թէ զոհիցեմք զգարշելիս եգիպատացոցդ առաջի նոցա, քարկոծ առնեն զմեզ: Գարշելի է տեառն եայ քումա: Եւ մի՛ տանիցես զգարշելին (այսինքն զկուռս) ի տուն քո: Ասատրայ գարշելոյ սիգմնացոց, և մեղքսոյ գարշելոյ որգուցն ամմոայ ա· Եբր· գից կամ չայ, ևն: *Գարշելի է ինձ Թագաւ՝ որ է ի վերայ գլխոյ իմոյ· Եսթ· ծԳ· 16· յն· գարշիմ ի Թագէս: *Գարշելի առնել զժառանգութիւն ա· այսինքն մերժել յերեսաց· Ագաւ: *Գարշելի այն կոչի, որ կարի աղտեղի իցէ, ուստի զերեսս ի բաց դարձուցանեմք· Դէ· էս: *Լի եմ ամենայն գարշելեօք ա· այսինքն պղծութեամբք· Վյհ· կղ· Ք: *Ներիտս ի գարշելեան ընկալաւ զատակուսին ա· այսինքն յաղբիս· Խոր· Ք· 86:

ԳԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ· Տ· ԳԱՐՀՈՒԹԻՒՆ· *Զի մի՛ ուսուցանիցէ ձեզ առնել զամենայն գարշելութիւնս (կամ գարշութիւնս) իւրեանց· Օր· Ի· 18:

ԳԱՐԵՄ, եցի· Ն· Լ· Գարշ համարել· խորշել իբրև ի պղծուէ· յն· ատել, կանաչ· προσοχθίζω· *Գարշելով գարշեսցես, և պղծելով պղծեսցես զնոսա· Օր· Ի· 26: Տես և ԳԱՐՀԻՄ:

ԳԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի· Ն· Bδελύσσομαι· Abominor· և μιαίνω, inquino, foedo· Գարշելի համարել, այսինքն գարշել, խորշել իբրև ի պղծոյ· ընդ պիղծս գրել· կամ գարշելի կացուցանել· զզուելի առնել· պղծել· աղտեղել· Ածխ էնֆիբէխ, ֆոբաւոբ ասյճաք, ֆոբաւոբլըճաք· *Գարշեցուցանէին եգիպատացիքն զլորգիսն իսրայէլի· Եւ· ա· 13: *Գարշեցուսցես զկուռսն զարծաթապատս· Ես· լ· 22: Տես և Օր· Ի՞· 7: Սղ· ձԻ· կո: Ամ՞ս· Ղ· 8: *Գարշեցուցէք զհոտ մեր առաջի փառուսոն· Եւ· Ի· 21: *Մի՛ գարշեցուցանիցէք զանձինս ձեր ամենայն սողովք· Ղեպ· ԺՈ· 43: *Զիս գարշեցուցեալ (բան սաղմոսին) հանապազ խայտառակ կէ· Ես· ա· 5: *Ան առաւել գարշեցոյց ըզմարդկային բնութիւն· Սարգ· ա· յհ· ք:

ԳԱՐԵՑՈՒՑԻՉ· ա· Իբր Գարշ համարող, զզուող· որպէս յն· Bδελυσσόμενος· Abominans, qui execratur· *Ընդ առեալս ձեր և ընդ գարշեցուցիչս· Ես· ի՞· 5:

Եւ իբր Զզուեցուցիչ· գարշելի· որպէս յն· Bδέλυκτος· Execrabilis· *Ներքինին լի է հոտով նեխութեան և գարշեցուցիչ ախտիս· Սարի· փհ:

ԳԱՐԵԻՄ, եցայ, եալ կամ եցեալ· յ· Bδελύσσομαι, μυσάττομαι· Abominor, detestor, aversor, fastidio· Ցեհտս քարշել՝ իբրև ի գերոյ, կամ խորշել· զզուիլ· տաղտկալ· նողկալ՝ գարշ և պիղծ համարելով· գեղիլ· խրէնէիէ, խոխէրտէ՛ մէրտահ դոռնմագ, խէրտահ էնմէգ· *Գարշիմ ի սմանէ նէ որպէս ի կապերտէ: Գարշեցայ ի նոցանէ: Գարշեցան յինէն: Ցամենայն կենդանիս գարշելոյ գարշեցան սիրտք նոցա, ևն: *Գարշեցան անձինք նոցա ի սեղանոյ նոցա, որպէս և հարքն նոցա ի մանանայէ անտի· Եէր· համաբ: *Եմռտա յարգանդ կուսին, և ոչ գարշեցաւ· վասն զի ինքն է սրբիչ ամենայնի· Ագաւ: *Գարշեցար յաղքատէն, գարշեսցի ի քէն՝ որ յաղագս աղքատին աղքատասցաւ· Սարգ· յհ· Ը· *Գարշեցեալ և ի բաց կայեալք· Փիւ· ծ· բան: *Ամենաթագաւորն ոչ գարշի զմեզ մշտ կէ· Լմբ· ծԸ:

Մերկի որպէս էր բայիս Գարշեմ· այս ինքն Գարշանալ· զզուելի լինել· պղծիլ· *Պղծեալ գարշեցեալ իբրև գաւառի և քաղաքի և գնդի մանրիչ և դահճ· Ք· Ղ· Ը· 8: *Ո՛վ ոք զազգացաւ, և ոչ ամաչեաց· ով ոք գարշեցաւ, և ոչ պատակառեաց: Որպէս զգարշեցեալ, որպէս զկոտան գաեալ: Խորտիկ իանգայրեալ, ձաշակ գարշեցեալ· Նաե: *Գարշեցայ անարդ բանիս· Սիաա· ազ:

ԳԱՐԵՈՒԹԻՒՆ· գ· Bδέλυγμα· Abominatio· Պղծութիւն· զզուելութիւն· գարշանք· իրք գարշելիք· աղտեղութիւն· ազտ· Ածխ, խոխէրտ, էիուէխ, ֆոբաւոբլըճ, ՆէճաՔէ· *Ցամենայն գարշելութենէ: Ըստ գարշելութեանց ազգացն: Եղեալ իցէ գարշելութիւն ի ձեզ: Իւրեանց գարշելութիւքն ասեն Ջեկեր: Ի գարշելութիւն համարեցաք նմա: Ընգ գտան իրք գարշելութեան ի նմա· ևն: *Գարշելութիւն մեղաց, կամ անաւրէնք վարուց, կիմ գունոյ, կելուկոյց, կուդ· ձուլածուին, գորտոց, որգանց, ևն· Նաե: *Որովայնն հաշեալ և հարեալ ընդ հարկաւոր ախտոյս գարշելութեն իւառն ի վայր վայթի·· իբր ալրիք· Ցկ· կի:

ԳԱՐԵՈՒՄՆ· Տ· ԶԶՈՒՈՒՄՆ· գաՆիւք· *Կէնցաղոյս գարշումն, և ատելութիւն նոցա օձութեան է նեւգործութիւն· Լմբ· ոչ:

ԳԱՐԵՈՒՆԱԿ· ա· Ունայն գարշելութեան· գարշելի· պարշ· *Զբռեալ որմն գարշունակ· Նաե· իէ:

ԳԱՐՈՒՆ, գարնան· գ· որ և ԳԱՐՆԱԳՒՆ, այնոյ· Եար· Ver· Եղանակ տալոյ բարեխառն՝ կանաչագեղ ծագկաւէտ· աՆԼի գարուն· իւր պահոք, պահոք քաւէը, ըեպի· *Ամառն և գարուն: Զգարուն և զամառն· ԾՆ· Ը· 22: Սղ· կՓ· 16: *Զամառն և զգարուն նոյնպէս եղիցի ա· յն· յամարան և ի գարնան· ԶաՓ· Ը· 8: Նոյնպէս ասի իբրև ռմկ· *Որ գարուն ի հանգստեան կայ, ձմեռն ի տովսև ի սառնամանէսց սատակի· Նէղա: *Ցէղանակս գարնանն մեռ· Նաե· իէ:

ԳԱՐՈՒՆԱՒԵՐ· Տ· ԳԱՐՆԱՆԱՒԵՐ· *Զգարունաւոյսեր բուսոյն· Ագաւ:

ԳԱՒԱԶ, ի· գ· պ· ԿԼվէչ· Փոքր բազէ· ձագ բազէի· *Բազէի արական ձուլակ (պրս· ձՓ·ըրէպաչ·)··· իսկ չահճնի և գաւազի՝ քուպիճ· Երզն· ԺԲՐ:

ԳԱՒԱԶԱՆ, ի, ոյ· գ· Ῥάβδος· Virga· βακτηρία, baculus· σκήπτρον, sceptrum· պ· Կէվաչ, վարիչ արկառոյ· և ՉԷվկՆան, ցուպ խաղալ կէռ՝ի գլուխն: Ի մեզ Ո՛ր և է ոտո, չաւափլ· ցուպ· բեր· մսակ· մակոն· վարիչ Ֆովսական, իշխանական, թագաւորական· ԼԶոՓ, պեչէՆԷ, ասա· և նմանութիւք՝ Շաւաւիղ ազգի· զարմ· ասյ· և իշխանութի· և խրատ· գան· ճանաչող, ֆայէ, ԺԷօԼԷՀ· *Եւ առ յակոբ գաւազան· ևբէլդ զգալարն՝ի գաւազանն: Բղխեսցէ գաւազան յարմատոյն յեսսեայ: Գալարացաւ գաւազանն ահագրոնի: Չարկանել գաւազանաւ զծառայ, զեշ, ևն: Հովուեսցես զնոսա գաւազանաւ երկաթեաւ: Գաւազան եղէգնեայ, ընկոզի: Զգեաց արքայ աւ եսթեր զգաւազանն ոսկի: Որ ինայէ՝ի գաւազան, աՆեայ զորգի իւր· ևն: Եւ *Գաւազան իշխանութ եգիպտացւոց: Փգրու գաւազանի ցեղի իսրայէլի: Ըստ իշխանութեց ձերոց և գաւազանաց ձերոց: Եթէ նմա գաւազան թագաւորութեն· ևն: *Անկաւ գաւազան ինչ՝ի ծառոյն· Վյհ· կղ· Ի: *Գաւազանն՝ նշանակ իսրատու· Մի՛· Եբէմ: *Յոտ՝ նեցուկ և գաւազան, մանան տուեալ հաստատութե· Մափ· ոփ· Խլ: *Գաւազան՝ի ձեռին Ճանապարհորդի առ ամենայն ինչ օգտակար է· Նէղա: *Միոյ քահանայ գաւազանին յարգարեացն լինել հօտ· Ցկ· ի՛մ· ոփ: *Գաւազանիս խորհուրդ կրկին ունի ցուցանել զՀամարտութիւնն· Նախ հովուական, և ապա վարդապետական· Շ· Բաբյէ: *Ագգք ընդ իւրեանց գաւազանաւ անկեալք· Բրս· յոՆԼիք:

ԳԱՒԱԶԱՆ ասի և կարդ և աղեւսակ նահապետաց, Թագաւորաց, իշխանաց, հայրապետաց, ևն: Վյհ· կղ· ծ: Սահ· եբէց: ևն:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՒՈՒՂԽ· ա· Որ բղխէ յերկրի զգաւազան չառաւելոյ· *Ուրախ լեր մայրիամ, ուղեղ գաւազանաբուղխ Թագաւորութենէն քո· Ճ· Գ:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՀԵՐՁ· ա· Հարմամբ գաւազանի հերձեալ· *Ի գաւազանահերձ վիմէն զծարաւ նոցա արբուցաներ· Ճ, ի:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՀՄԱՅՈՒԹԻՒՆ· գ· Գաւազանաւ հմայելն, դիւթելն· *Որպէս է քաղդէացւոցն հաւատմոյութի և գաւազանահմայութի· Լմբ· ով:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՁԵՒ· ա· Որ ինչ է՝ի ձև և՝ի նմանութի գաւազանի· *Գաւազանձև երևեալ էգիպտական ազգին· Շաբ:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՒԱՍ· ա· Ուր իցէ սատարն կամ սատակութիւն բանման գաւազանի· *Գաւազանատոտ հերձմամբ ղեռնացեալ զկուսակումն չարչըն՝ի կարծրութիւն փոխարկեալ վկի· Շաբ:

ԳԱՒԱԶԱՆԱՒՈՐ, ի, աց· ա· Ունայ կիմ կրօղ գաւազանի՝ ըստ ամենայն սահման· ԳէչԷՆԷկի, ասալբ· *Դառն կշտամբութիւն գաւազանաւոր գործավար: Եւ անպատրաստ պար գաւազանաւոր, Նոգեղկահ չնորհիւ զինաւոր· Նաբ· ծԸ· Ե Ֆբէ:

ԳԱՒԱԶԱՆԵՄ, եցի· Ն· գաւազանաւ գան հարկանել· ծեծել· փայտ չափտ, փէՀՀէփ· *Նախ գաւազանել ըստ օրինաց··· և յետ այսր՝ի խուչ հանիցեն· ձՃ: *Ի գաւազանելն մի՛ խնայեր· Ռ·ԱՒՀ:

ԳԱՒԱԶԱՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ· գ· Որպէս նիւթական Թատրմանութի չի· բառիս՝ Ῥαβδῳδία, ῥαψῳδία· Rhapsodia, cantum cum virga in manu· Երգ՝ գաւազան կիմ ասա՝ի ձեռին· որ և՝ի մէզ՝ Հագներգութի· *Չարևի ըդ ուղի ըստ հուսմին լսի գաւազանաւ՝ պար գալով ապտոլնի երգեն ցոր ազբական քերմածոն· Մափ· Ե Եբէ· փեր:

ԳԱՒԱՌ· Տ· ԲԱՀԱՑ· Kυλίξ, Calix· *Զկծուագոյնս դեղոյն տալով ըմպել չի· ևանդակաց (բաժիչք), մեղրս բաղում անգամ զգաւսոյն օձանեն· Բրս· ոչ· ա:

ԳԱՒԱՆ, ի, ից· ա· Յետին կոչին գըբաւսոս և ամենայն չորքոտանեաց, ուսսի ապին (լս· գՀՀա) բուսանի· ասդըս· ԺՔէԼ, ԺՔՔԼ· *Ընդ գաւան ձիոյն չարեալ· Խոր· Ք· 9: *Շուներս չորեքմարմինս· որոց

ձեռքն իբրև զձկանց ուռոնս յերտոյ կուսէ ՚ի գաւակացն արձակիցին. Ես. իգ. ա:

Գաւառ, *ի, ացի.* գ. (*լծ. յն. խώρα*) Χώρα, περίχωρος, ον. πατρία. Regio, provincia, patria. Նահանգ. աշխարհ առանձին. Երևելի մաս ինչ երկրի կամ տեղութեաց, ուր են քաղաք և գիւղք. կողմն աշխարհի, մանաւանդ հայրենի երկիր. Վայրէն, մեմփէնէ, էյաքէ, նահիյէ, ոռնճաք, դռաճք, վաճան. *Բնակչաց գաւառաց: Զգաւառս հեթանոսաց: Ի գաւառէ ան՝ մի: Ընդ ամենայն գաւառն: Շուրջ զգաւառան: Ոչ եղոյց եսթեր զպգան, և ոչ զգաւառն: Հայրենի գաւառին իմոյ: Եւ կեալ ՚ի գաւառ իւր: Մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ոչ ունի: Ցայտ առնեն, եմէ գաւառ իմն ինդրեն (յն. հայրենիս). ևն: *Տարածանեալ ընդ գաւառս գաւառս աշխարհին՝ առ ՚ի հանգիստ ձմերուցին. Եղէն. գ: *Մեկուսք արագաձիգք ըզգաւառին վայրագ ևեթ կարեն շրջել. Եղէն. դս: *Ալրատատեան կամ այրատատ կամ այրատատս գաւառ. Փարպ:*

Որպէս թեմ կամ իշխանութիւն եպիսկոպոսի. Παροικία. Paroecia. (*ռաւտի խոսք.* parocchia, *ժողովրդապետութիւն.*) *Քանի՛ քրիստոնեայք են գաւառիս այսորիկ. կ՚ել. ծէ:

Գաւառական, *ի, ացի.* գ. յն. *խωρίον*, Χωρίον. Գաւառ փոքրիկ. չէնք. ագարակք. գիւղք և աւանք. *Եւ զմանուածս զակերտ ամենայն սահմանաքն, և գաւառական հանգերձ՝ որ շուրջ զնոքօք էր: Եւ զքաղաքն և զյղտգլուխ ամենայն գաւառականքն հանդերձ. Բոզ. գ. 4. Ես 8:*

Գաւառական, *ի, ացի.* ա. գ. Որ ընդ ձեռամբ ունի զգաւառ ինչ. կուսակալ. ասպիկան. այան, վեքիլ, դռեքէմ. *Զիշխանս՝ որ գաւառակալք էին, ՚ի նոյն հաստատեաց. Լսա. ը: *Կացոյց զնոսա ՚ի վերայ ամենայն գաւառակալաց և գործակալաց. Ն=ց. Բէկ. ծը:*

Գաւառական, *ի, ացի.* ա. գ. Ἐγχώριος, αὐτοχθόνος. Indigena. Սեպհական գաւառի. գաւառային. մանաւանդ բնակիչ գաւառին. որ և ասի ԲՈՒՆ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ, ԲՆԱԿ. Երէցի. վէյաքէվէ, էերէվ. *Եւ դուք գաւառականք էք բնակչացս՝ որք ՚ի ժիջի մերում. Ցես. ը. 22: *Բազումք ՚ի գաւառականացդ վկայէին: Զքոյն գաւառականօքդ զանցուցանեմք. Փիլ. Լսա. Ես նմասդն: * Ի սագրեցոյ գաւառականացն. Խոր. գ. 7:*

Եւ Πάτριος. Patrius. Հայրենական. ազգային. կամ Ἐγχώριος. Domesticus, familiaris. Առանին. բնածին. *Գրեաց զնա՝ ըստ գաւառական պատմութիւնն. Եսս. իգ. ա: *Գաւառական շտուսն հպարտութեան. Փիլ. իդ. ա:*

Գաւառացի, *կցի, ցաց.* ա. գ. Συμπατριώτης. Conterraneus, popularis. Որ է ՚ի նմին հայրենի գաւառէ. փէյսրէ, հէմչէհրի. *Գաւառակից մեր է, եթէ հետուստ ոք. Ճ. ԺԱ: *Գիտեն ամենայն գաւառակիցք նորա: Եկեալ իւրովք գաւառակցօք. Փարպ:*

Գաւառապան, *ման, մանց.* գ. Կողմն և սահման գաւառի. * *Զգերեցաւ ՚ի գաւառապահէն ատրպատականի. Բոզ. գ. 6:*

Գաւառապետ, *ի, ացի.* գ. Δημοτελής. Publicis expensis factus, publicus. *Կուսակալ ՚ի գաւառէ. հաւաքեալ հանգանակս յերկրէն. *Գաւառապետքն քաղաքաց ժողով ուրախանան լինէր. ա. ԺԱ. ը. 1:*

Գաւառապետական, *ի, ացի.* գ. Ἐπίτροπος. Procurator. οἰκονόμος, dispensator. χωρὰρχῆς, praefectus vici. Վերակացու գաւառի, աւանի, տան. Հաղարապետ. գործակալ. անտես. գեղապետ. հափիի եյաքէ, վէյիվոյճ, ոռա պաշը. տես Ա՚ի. ը. 8: Գաղ. ը. 2: ա. ճ. իվ. 9: Եսի. ը. 3: *Ա՚ատակարար իմն, և կամ գաւառապետ, կամ հազարապետ: Վերակացուի, և գաւառապետի, և խնամածուի. Փիլ. լէ:*

*Գովի հաւատարիմ և խնամատուն գաւառապետաց: Խնդիր է ՚ի գաւառապետս, եթէ ոք հաւատարիմ գտցի. Նխս. էզ: *Որպէս Թագաւորն զյգաւառապետին ըզգործն քննել պահանջէ: Որպէս ձեր գաւառապետքն ընդ ձեր հրամանաս. Լմբ. իմ:*

Գործակից (*որբոց*). Ἐπίτροπος. Adjutor. *Հոգաբարձու կամ խնամակալ որբոց. Լսե. *Եթէ որբոց գաւառապետն վախճանիցի, զայլ ոք կալցել՝ ներքոյ աւուրց սասանց... Մինչև Հատատուկեն զմանկանցն գաւառապետան. Պզաս. օրին. ը: *Որոց մանկունք գաւառապետաց կաթսատան: Գաւառապետք մանկանցն: Եթէ այր և եթէ կին գաւառապետ գոլով: Եթէ պարտապան ոք իցէ ՚ի գաւառապետացն, հանգիսարանն առնէ զընտրութիւնն. անբ. ծա:*

Գաւառապետական, *ի, ացի.* ա. Սեպհական գաւառապետաց և գաւառապետութեան. *Զգաւառապետական օրէնս յատկապէս գոլով՝ զանազանապէս գնել. Պզաս. օրին. ծա:*

Գաւառապետաբար ցական ն. Բարեաւք անառեսել, խնամել, գթամտել. *Աչխարհս գերելեկիկ, և Թագաւորն (ասծ) պահէ զսա, և յիրաւի գաւառապետաբար յականէ. Փիլ. իմասդն:*

Գաւառապետել, *եցի.* է. ն. Գաւառապետ լինել. խնամարկել, հոգալ զորբս, են. *Գրեալ գաւառապետք մանկանցն կամաւ իսկ խոստացեալ իցեն գաւառապետել. Պզաս. օրին. ծա: *Եթէ վարկանի ոչ բարւոք գաւառապետիլ. անբ:*

Գաւառապետութիւն, *գ.* Ἐπιτροπή, πεία. Procuratio, praefectura, և Tutela. Գործակալութիւն. անառեսութիւն. և վերակացուութիւն որբոց. *Գործէր նա զգործս գաւառապետութեանն ՚ի վարձու միոյմէ ումեմն ՚ի դպրասուրաց. Եսս. պմ. ղ. 41: *Ա՚ինչէ հնգից ամաց հասանելով գաւառապետութեանն Ամենայն գաւառապետացն, և որբոցն փոյթ արասցեն օրինապահք. Պզաս. օրին. ծա:*

Գաւառասիրել, *գ.* Սիրել որպէս ըզգաւառ հայրենի. *Ազգան ՚ի հոմ, իբրև լծէ գաւառասիրելով զսեփհեան զայնոսիկ, ուստի արտաքս անկեալ էղեն յաւուրս կղզոյդ. Ոսկ. գծ:*

Գաւառատեսուհի. գ. Տեսուչ գաւառի ՚ի կողմանէ եպիսկոպոսի. որ և ՀՈՐԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. * Եպիսկոպոսք (հին երբեմն ՚ի հայս) Եճ. փառաւորք, և գաւառատեսուչս ՚ի վր Եճ թեմի. Ոսկ. ճծ:

Գաւառատիր, տեառք. գ. Տէր գաւառի իրիք:

Գաւառացի, *ցւոյ, ցեաց.* գ. Πατριώτης. Patriota. Որ է ՚ի նմին գաւառէ. *Գաւառացիք մխիթարեցին զոլն սոցա, զի ծաւալեսցեն գիւղապէս. Պզաս. օրին. ը: *Իբրև զգաւառացի և զընտանի հաւատոյ օտարասիրեաց. Մագ. խա: *Եկին առ նոսա գաւառացիք նորա. Ճ. Ա: *Քաղաքացիք իսկ, և գաւառացիք. Նխս. ՚ի ԲՆԵՑՐ:*

Գաւառ, *ի, ից.* գ. Կորեակ գեղնագոյն խոշոր. որ և ումի. ճապաբս. պ. ՚ի՚եաբս. Թ. սաբը, փաբը. *Գարին և կորեակն և գաւարան. Ագաթ: Իակ ՚ի Բէնէբն. *Կորեակ, կապարան, տուիսն»:*

Գաւեղ, գ. Բառ ումի. Որոյ լայն և պարարտ է գաւակն. *Ձերմակ ձի գաւեղ և գեր. Շ. յառաջս:*

Գաւիթ, *ւթի, ւթաց* կամ *թից.* գ. Αὐλή. Atrium. Բակ տան և ապարանից և տաճարի, կամ. որմեալ բացօթեայ կամ որաշ՝ արձակավայր յարտաքին դրացն քին դրանն բնակուածք. Էսի. հայաթ, այաթ, ավլյա. *Գաւիթն տանն արքունի: Գաւիթ Թագաւորին: Կոխել զգաւիթս իմ մի յաշխատիցէք: Նստեր արտաքոյ ՚ի գաւիթին: Գաւիթ քահանայապետին: Զգաւիթն՝ որ արտաքոյ տաճարին. ևն: Իակ *Արտաքին գաւիթ. Մրկ. ծէ. 68. ըստ յն. նախագաւիթ. պրօվլեօն:*

Եւ որպէս փարախ. Ἀγελή. Թ. ապէս. գոմ. *Գաւիթ ոչխարաց: Որ ոչ են յայսմ գաւիթ. Ցհ. ը. 1. 16:*

Նմանութեամբ. Աղբայութիւն. վերին յարկք. և եկեղեցի. *Զինչ եղիցի հաւատսար գաւթից յերկինս. Կիւրղ. գաղ: *Փափագ այնմ գաւթից. Լմբ. սղ: *Հեղ լենացի փիլիսոփայիցն կարծիք (վասն աշխարհի) արտաքոյ է մերս գաւթից: Այս կորուսանէ զանձնիշխանականն, և արտաքոյ է գաւթացս մերոց. Լմբ. ծը:*

Գաւիկ. Տճս ՚ի բառն Գաւաթ:

Գաւիթ, կի՞ Գաւեթի, *ցւոյ.* ա. Բնակեալն ՚ի գուբ (Ճգնաւորն յովհաննէս): Վրք կդ. Ես. իա. ըա ֆ: (տպ. գբնեցի:)

Գաւիտալել. Տ. Գրգռանգել:

Գաւիրանդ, *նդ.* գ. որ և Գաւռոմոն. Ողջագուրումն. *Ի մէջ գաւտակաց ձեռաց որպէս զմանուկ զձեռն հին աւուրց գգուանօքը ընկալար. Նոր. իսա:*

Գաւիտեմ, *եցի.* ն. Ἀγκαλίζω, ἀγκαλίζομαι, παρακαλέω. Ulnis amplector, in ulnis gesto, recreo. τηθηνέω, nutrio, foveo. Ի գոգն կամ ՚ի գիրկս փայփայել. սիրով գրկել. ողջագուրել. տածել մայրաբար կամ գայեկաբար. յանձանձել. սփոփել. ֆայֆայել, ղոյել. օրօրամագ. գոռճմագ, գոռճագլամագ, սարբլմագ, պէռնէֆէ. *Որպէս մայր՝ որ զմանուկ իւր գգուիցէ, այնպէս գգուեցից զձեզ. Ես. խգ. 13: *Որ ՚ի գիրկս գրգեալք և գգուեալք էին. Ողբ. գ. 5: *Սէ հոգիք նոցա գգուեալ պահին կենդանիք. Ագաթ: * Ի գիրկս որբուհեան գգուեալ. Խոր. հոփս: *Զմանկագոյնս իբրև զորդիս սիրելիս գգուեր. Եղիշ. է: *Ձիս գգուեաց որդի: Տղայական տիզք գգուեցաք: Աբրահամեան գոգումբ գըգուեալ. Նաբ: *Ի գիրկան սիմեոնի գգուեցաւ. Գգուես սիրով աղաւնակերպ. Շաբ:*

Նմանութեամբ, որպէս Մեծարել. *Զխորհուրդն որգոյ գգուեալ մոլխոյի արժան էր: Ասայ, զի գգուեացեն զանձն իւր առաջի ժողովրդեանն. Եփր. էւ. Ես ԼԹ:*

Գգոնիեցութիւնեմ, *ցոեցի.* ն. Φαγφαγεῖν. գրգեալ. մեղկել. *Ցանկութեամբ գգուեցուցանէ զնոսա. Մծբ. է:*

Գգոնիչ. Գգուող. ողջագուրիչ. *Տօնիչ և գգուիչ էր զաւակաց նորա. Վրդն.*

պոյ: *Ապաքանիչ հուքն փոխանակ ապաքանելոյն եղև գգուիչ. Եփր. համաբ:

ԳԳՈՒՈՂԱԿԱՆ. ի, ած. ս. Որ ինչ վասն գգուանաց կամ՝ ի նշանակ գգուանաց. *Ձքանգազատականն, այսինքն զգգուողա- կանն, և զթաղաքշականն. Մագ. Ե Երզն. ի Ե:

ԳԳՈՒՈՒՄՆ. Տ. Գ Գ Ո Ւ Ա Ն Ք. * Ցնչեալ զեղանեմն մնայրնեի գլուկապ գգուումն սկսոյ. Շ. Խզ:

ԳԵԴԴՈՒՐ: այ. գ. Գեddoùρ. Բառ եբր. Կեփաղ, կէփաղ (իբր գագանակալ, պարսատօզ, ևն.) Հձն. յերկուսկակ. հարքանօզ. սուպատակաւոր. մեկնակազմն. կեռնեաձի, ոեսոյձի, ղափէր. *Գինգեցմէդ զկնի գեգգուրայն այնորիկ: Ի գեգգուրն յայն: Զգեգգուրն եկեալ՝ ի վերայ սիր. ա. Ի գ. ե. 8. 15. 23: (ար՝ի է. ճ. ձէ. 21. գնի Հձն:)

ԳԵԶ. գ. որ և ՝ Խզումն. գզումն.

ԳԵԶԱՒԻԹԻՒՆ. ՝ պատաձուածոյ. Նշան ձեղքատածոյ. Տես և Գեզ. (լծ. Ի. *եզ, ե՛զն ևն.) *Գազան, զի պատառուզք. գեզն պատառուած է. Վրդ. ձն: *Բաւուն հարկանել զորձաքար վիմայ ձեռագ, ուր ոչ գոյր գեզուիլ, և ձեղքել լոտա կասոյ մեծ և փոքր. Խոր. Ի. 7: *Իբրև զմարգարիտս պատուականս, որ ոչ ունի գեզուիլ բաժանման իւրոյ ձա- ձանչաւոր լուսոյն. Ագաթ:

ԳԵԼ, գեզք. ա. Նոյն ընդ Գայլ. իբր Գիշատան. գեզոց. *եզէփէք. Երէմ. *Նորին կարթիցքն գեզ արկեալ, նաև ըղձուկնքն յօշոտեալ. Շ. Վիզ: *Դանգանատանգոս և գեզս ետանչին բեզուսոյգ. Շար:

ԳԵԼ. ա. արմատ Գեզուիլ բային, որպէս Գեզեալ. ոլորեալ. կոր, կամ ալիկ. *Ա՛յր չափ հատակաւ, հեր գանգուր, կարճք գեզք, ծռաբ. Ճ. Գ:

ԳԵԼԱՋԱՏ. Տ. Գ Ե Զ Ա Զ Ա Տ:

ԳԵԼԱՆԻ, կամ՝ ԳԵԼԱՐԱՆԻ. Գեզեալ լինել գեզոցք. գեզարանք ալիկիւ, ատանքիւ. *Կարօղ եմք մեք և յանիս մոռա- նալ և գեզանիլ (կամ՝ գեզարանիլ), և այրիլ. Բր. Ֆ Ձ:

ԳԵԼԱՒ. ի. գ. ուակ. Ելս, Էլէնոյ Ծռ- ծոյծն և խարտեակաւն և Թրչանն կռաւատուի, ուստի մեզ իւզ՝ ի պէտս Ճրագի. *Թէ՛ ի վերայ ծեծածոյ կամ գեզասի գտանիցին, խոր ատկնային ատանգաքն հանգերձ. Կանտ:

ԳԵԼԱՐԱՆ, ի, ած. գ. որ և Գեզոց. իբր Στρεβλωτής. Tortura, eculeus, և corum ևն. Գրկոց. ոլորան. գործի և մեքե- նայ սպիկիչ, և ոլորմամբ ձնշիչ և ճմլիչ. որ պես կոձղ, մատուռ, փոկ, լար, և այլ ատենարանաւ երկաթի կամ փայտեղէն. խոճնեաձ, էլեկեձ. *Ընկունել առատանաւս ի կռապանս կրծիցն գեզարանաց. Ագաթ: *Ի բանտս, ի տանջանս, ի գեզարանս. Կոբիան: *Ձարշարանաց, գեզարանաց և հարուածոց: Գանձից և գեզարանաց, և կռապանաց, և խոշտանգանաց. Ցհ. լիւ: *Հրամայեցաց զբնի իջուցանել ի գեզարա- նաց անտուայ. Շ. Ա: *Գեզարանն (ի գիրս Ագաթ.) ոլորան է կրծիցն, որպէս մա- տուռ. Վանակ. հց.

ԳԵԼԻԿԱՆ, ի, ած. Տ. Նոյն ընդ Գայլի- կան. հերիւն, կամ շապիկ. պոլոշ, պէդ. *Ձկիսացն գեզիկանք ծածկէին զպճնուն- ան, և սպանանէին. Շ. ձ:

ԳԵԼՈՑ, ի, ած. Տ. Գ Ե Լ Ա Բ Ա Ն. *Տալ գեզոյս կրծից նորա. Ագաթ: *Անհնարին գեզոցք խոցոտակէին զինոյս և զսակերս. Եփր. Կ. ապ.Եկ: *Գեզոց կապարանաց ասելով՝ ի կռանին և ի պարանոց նորա: Ի կոձղս պնգիլ, և գեզոցք վերահիլ. ցհ. լիւ: *Եւ ընդ գեզոց գեզարանին՝ զիմ ճմլիս- ցես սիրտս առ բարին. ցո օրէն:

ԳԵԼՈՒՄ, գեզի. կ. Գեզանիմ, գե- լայ. Στρεβλόω. Torqueo, contorqueo, distorqueo. στρέφω, flecto. σπαράσσω, lacero. Արգելուլ և գալարել՝ ի կապանս. սպիկել. ոլորել. ձնշել. ճմլել զմարմինն կամ զսիրան, փրփրել, ճղճել, սլմել. գ՛ս- գեզլափ պալատաձ, սզգմաձ, ինձկնիձ. *Գեզուլ՝ ի կոձեղ զոտս: Գեզուլ երկա- թեզք գձեռս. Շձ: *Ի ձեռն ուժգնագոյն գեզլով (այսինքն գեզլոյ) զքուրն՝ ի հան- գերձէն՝ ի բաց ճնշեալ հանեն. Նիս. կայմ: *Եգէլ զաղես նորա. Դոպ. Ե. 30: *Աղիսս գեզու. (այսինքն գեզանի). Վ՛ր ա. Լէս. յ: *Սիրտ իմ գեզու: Սիրտ իմ գե- զաս յիս. Երեմ. Ծ. 19: Ոէբ. ա. 20: *Զսիրտ իմ գեզու, և զորովային իմ գալա- ըէ. Եփր. Խոսով: *Ցայլ կողմն զպարա- նոցն գեզեալ Թիւրքեր. Փիւ. Լիս: *Գե- զոյր և ատապուլէր երկդիմի մնոք (որպէս օձ գալարեալ). Եղէն. Ի: *Սրով գեզուլ ըզ- պարանոց ոյ. (որպէս Թ. Էզմէ.): Աբէր. Ե. 6: *Խանդագաւական ձայնիւս գորովին (զգայոյ), և զնասն գեզուն ոյ. իբր բեկ- բեկեն ոլորմամբ ձայնի և ոլորգանօք. Վ՛ր հց. իզ:

ԳԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Գեզուլն. Ճըն- շումն. Ճմլուածն. *Գեզումն որսոյն իւոնար- հեցուցանել՝ ի կարեկցուել. Խոր: Սարգ:

ԳԵՂ. գ. Բառ եբր. իչ, կամ իչի. Գաւ, կամ γὰ. Վիհ. գերեզմանն. կարկա- ռակոյտ. որպէս և յատուկ անուն Գայի՝ ատու գազանի կոյտ. *Ոըք Թաղինն՝ ի գեղ՝ ի գերեզմանին գովգայ. Եփէ. Ըչ. 11. 15: *Գեղ. վիհ. չին բ: *Որպէս որ՝ ի գեղք վհի անկանի. Լ՛ք. սչ. ձէ:

ԳԵՂ. որպէս Հօտ ոչխարաց: Վոփ. յէք: Ե Ոչիխոր: Որպէս և՝ ի հին օ. ր- բինակ գնի բանիմաձսկան անուան. *Տոհմ, պար, գեղ, հոյլ, չոգք ոյ:

ԳԵՂԵԱՆ. գ. Իբր հնոց հասարակ. փիւնան. *Հրով զայրկ առանն ելս լուցանէին, և գեղհան հրոյն ուներ զբաբելոնական բոցոյն նմանութիւն. Շ. Ա: Իսկ իբրև Դժոխք՝ ըստ ձեռագրաց հասարակօրէն գրի ԳԵՀԵՆ:

ԳԵՂԵՆ, ի. կամ ոյ, իս. գ. Գեէննա. Gehenna. Բառ եբր. Հնէննօմ. այսինքն վիհ ենոմայ, կամ ձոր տրամութեան, ուր իսրայէլացիք զորդիս իւրեանց ընդ հուր անցուցանէին. ուստի՝ ի նոր կտ. վասի ոլպես հնոց անչէջ, այն է Դժոխք. ձե- հէննէն, ձէհիմ, հէձիմ, և վեյն. (իբր վիհ, ձոր.) *Պատուոյր լինի՝ ի գեհէն հրոյն: Երթալ՝ ի գեհէն՝ ի հուր անչէջ. Որդի գեհենի: Ի դատաստանի գեհենին. ԵՒն: *Ո՛չ զգեհենին յայն սակս սպառնացաս, զի՝ ի գեհէն սրկանիցէ, այլ զի՝ ի գեհե- նէն ապրեցուցանիցէ. Կիւրղ. Եւ: *Դա- գատանաւս գեհենին: Գահի անչէջ գե- հենոյն. Փոքգ: *Զհրոյ գեհենին: Քան զսպատնալիս գեհէնոյն. Մագ: *Ի գեհե- նէն. . Գեհենեաձ. Խոխ:

ԳԵՂԵՆԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Բորբոքեալ իբրև գհնոյ. անչէջ. գժոխային. կամ Բորբոքիչ հրոյ գժոխոց. *Շիջուցանել զգեհենաբորբոք պատուհասն: Ապրեցու- ցանել զինքն՝ ի գեհենաբորբոք բարկու- թէն. Լաոփ. ֆա. ձէ:

ԳԵՂԵՆԱՋՈՒՐ. ա. Որ զարդարէ զգեհէն, այսինքն ստաւելու զհուր նորա. *Չի մի ըստ գեհենազարդ կորուսեալն Ճա- նապարհացն եղէց ժառանգորդ. Գնձ: Ե Մեսր. Եբեղ:

ԳԵՂԵՆԱՒԱՌԱՆԳ. ա. Որ բերի՝ ի ժառանգել կամ ստանալ զդժոխս. *Ի վիճս անկանգնելին կորուսեան գեհենաժառանգ սատակման. Աթան. Եփէ:

ԳԵՂԵՆԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Դժոխա- կան. *Դառնագոյն է քան զկիզանօղ հուրն գեհենական. Մոսէ: *Տանջանք գեհենական հրոյն. Մխ. ոգոգ:

ԳԵՂԵՆԱԿԻՑ. ա. Պատժական՝ ի դժոխս. *Գեհենականից քեզ առնել. Շ. Ա: *Գեհենականից իւր առնել. Սոփ. յոգ. ա:

ԳԵՂԵՆԱՀՈՏ. ա. Ուշով զհոտ կամ զնմանութիւն դժոխոց. *Մտեալ՝ ի փորձ հնոյն գեհենահոտ հրոյն բորբոքման. Վրդ: պահ:

ԳԵՂՄՆ կամ ԳՈՂՈՆ. Բառ անյայտ. (այլ ձ. գեզհուկ. ասպ. գեզակ.) Թերևս Շուհէն՝ սպղ բազէի. *Աղձնիք ունի և հաւ զգեհոն (կամ զգոհոն). Խոր. Ց:

ԳԵՂ, ի, ից. Տ. Գ Ի Ւ Ղ. Κώμη. Pagus. (Թ. *եզ.): *Եւ կամ այլ գեղ ուրեք եր: Զգեղն և զքաղաքան: Գեղին և քաղա- քացն: Ագաթակօք և գեղիւք: Ի գեղէ՝ ի գեղէ հնկեալ եմ. Եսս. փբ: Պիտ: Եղէն: ցհ. լիւ: Վ՛ր հց: *Գեղ առ գեղ, առն առ առն. Գործ. օբին. ա:

ԳԵՂ, ոյ, ոց. գ. (լծ. յին. գ՛ալցօս.) Καλλος. Pulchritudo. Վայելչութիւն տեսոյ և գունոյ՝ հանդերձ հասնիմատութիւն մա- սանց. որ և գեղեցկութիւն զքաղի և մոռ- ւոր. կիսգնէլուխ, *եէչի, հնան, փէլեերէփ, ձելալէի, ընդոֆէր. *Անդրանիկ ցլու գեղ նորա: Վայելչութիւն և գեղոյ քոյ: Հան- ճար քո հանգերձ գեղոյն քո: Չի լցին գեղով նորա: Ամենայն գեղ զարգու մե- ծոյ, ևն: *Գեղ երեսաց: Տեսիլ գեղոյ: Գեղն աննման: Ճշմարիտ գեղոյն (երկնա- ւորին). Ագաթ: *Կենդանագիրը տեսակի գեղոյն: Տեառնագիրը երեսաց մեր գե- ղոյք. Նար: *Ցղայտաւ զգեղ նորա՝ ի ծա- ծուկ տեսլեսմբ, որպէս և որոչքն զգեղ գաւազանացն. Եփր. ձն:

Իբր Դէմք գեղեցիկ. երեսք կամ կեր- պարան վայելուչ. փէոէ. *Ցաւումն գ՛ոյոյ. ցհ. լիւ: *Չուսարեցու լեզի գեղոյն: Գեղ ծնկեալ: Նորութեալ գեղ: Միասցի՝ ի գեղ տեսակիս. Նար:

ԳԵՂՆՄՆ. Նմանն գեղով իւրք. Նմա- նուելի ուսուական նկարեալ. օրինակ. պատկեր. տուեր. *Քանզի գեղնմանն են օրէնքն. այս զի պատկանն աւետիքն երբ կրաւորք գեղ նմանն են հանգերձելոցն բաւեաց. Եփր. էէր:

ԳԵՂԱՒՈՆԱԿ. ի, ած. ա. Գեղազարդական. քանակեալ՝ ի գեղ. գեղը նոթոչ. էեօյլէ. *Ա՛յր գեղապնակ էր, այլ մեծատուն էր յոյժ. Վ՛ր հց. ձն:

ԳԵՂԱԳՈՑՆ. ա. Իբր Գեղեցկագոյնս. ատելի ազատ, փէոէվ. *Վայազ ևս զօրա- գոյն... սիրամարգ կարի ևս գեղագոյն. Ոսկ. էէվէս. Ե:

ԳԵՂԱԳՈՒՆԱԿ. Տ. Գ Ե Ղ Ա Զ Ա Ն. *Ընտաճարք գեղագունակք. Ոսկ. ատգվ:

ԳԵՂԱԳԻՐԵՄ. եցի. Ն. Գեղեցիկ գրել. նկարել. յօրինել. *Գեղագրեցին՝ ի վարդա պատուական զգեստսն հնկեղեցի. Նար. Խզ

ԳԵՂԱԶԱՆ. ի. ից. ՝ ա. Գեղեցիկ

ԳԵՂԱԶԱՆԱԿ. ի, ած. ՝ որակաւ, զա- նազանութեամբ. պայծառ. վայելուչ. և վայելչութիւն. *Ա՛յսօր յնծան բերկրական կոյրդիւք, և գեղազանակ պարահնգութեամբ երկնայինք և երկրաւորք. Գնձ: *Ի նմին վերհագուսին և գեղազանիցն զոսկին սո- վերայ. Նար. ձէ: *Եբրայեցաց ամիսք յոտանեն.. զախտարայ և ժամուց առուն-

առիկ գեղազանակ. Սարկ. փոմբ:

ԳԵՂԱՋՈՒԻՄ, եցայ. ք. Գեղեցիկ զարդարիլ. վայելչազարդիլ. *Նախապատրաստին (կամ նախատային) կերպարանաւն գեղազանեալք. Լմբ. հանգ:

ԳԵՂԱՋԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցկութիւն. վայելչութիւն. *Լուսագեաց գեղազանութիւք. Ճգ. Վրդ:

ԳԵՂԱՋԱՍ. ի, ից. գ. Արուս ձի ընտիր, իբր ազատ՝ ի գեղոցէ, կամ սեպհականացն ազատացս. ձին. ասի, ֆերհիլան. *Ա րաքանք ձիոյ, յովասակ (կամ յովսակ), նժոյգ, փահլ, երիվար, գեղազօտ (կամ գեղազատ). Մագ. Ն երդ. ֆեր:

ԳԵՂԱՋԱՐԴ, ի, ից. ա. Զարդարեալ գեղով. վայելչազարդ. պաճուճեալ. չքնաղ. չքեղ. *Գեղազարդ (կամ գեղեցկազարդ) աղէքսիանոս, կամ աղանն. Վրդ. Ծն: *Ա՛յ գեղազարդ մարմին ես՝ անշնչացայո որպէս մեռելոյ. Գանձ: *Գեղազարդ խորհուրդ. Ճ. Ա: * Զքոյ լուսին երեսաց գեղազարդ (կամ գեղազարդութիւն) մնվխսեան կերպին. Նար. ասաց:

ԳԵՂԱՋԱՐՏԻԵՄ, եցի. ն. Զարդարել գեղով. պաճուճել. պճնել. ի՞ուչէ փծաւխաֆ. *Զգեղազարդեսղ աշխարհս ես զարդարեցի. Ճճ: *Պատկասպաճոյճ գեղազարդելոյց: Ընդ նմին պատկանութիւն գեղազարդելոյն. Նար. ք. Ն խ: *Ինն անանց ժամանակաւ գեղազարդեալ ի քրմէ հոգեղեկար արգանդիդ. Թէոդոր. ի նոյն: *Հաւիփսիմէ գեղազարդեալ կուսից պարծանք. Շ. փաղ: *Գեղազարդեցին զորթոգայլն, և կամեցան պատրել. Լմբ. ազ:

ԳԵՂԱՋԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Զարդ գեղոյ. գեղեցկութիւն զարդուց և կարգաց. չքնաղութիւն. պայծառութիւն. վայելչութիւն. *Բարձրանալ ի փառս գերապայծառս ասաս պանծալի և վայելուչ գեղազարդութիւն. Անան. եղեց: *Մատուռ սակայն գեղազարդութիւն: Փառք և գեղազարդութիւն: Որ ի նմա ինդութիւն՝ հալատանեաց նմանեցաւ, և գեղազարդութիւն ժառանգողացն՝ արեգական. Լմբ. ծղ. Ն խ: *Ընդ ամենայն սիրելիս ունեցուցանելով զգեղազարդութիւնս նորա. Ճ. Ա:

ԳԵՂԱՆԻՒԱՆՔ. ա. Զօտարթագին տեսլեամբ, և զուարճալի. *Գեաք ... գեղազածիծ ազ. Նար. ասաց:

ԳԵՂԱՆՓԻՄ, եցայ. ք. Գեղեցիկ ծիփամբ ծածանիլ. *Բազմահղոլով գեաց յորձանաւոյզ պատյաք՝ անարգել դանգրեօք գեղածփեալք. Թէոդոր. ի նոյն:

ԳՂԱԿ. ի, ից. գ. Գիւղ փոքրիկ. գեղիկ. ֆեօյձիլեզ. *Ա յժմ գեղակ է աեղին. Վրդ. լս: *Պատահի ի գեղակն աղբիւր քաղցրահամ. Վարփ. Ե:

ԳԵՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Շինակատուիլ. գեղոցութիւն. ֆեօյլէլիֆ. *Իբրև ի գեղականուիլ ի սեպհական ազատուիլն և ի քաղաքականուիլ փոխեացաք. Մխոյեան. խա:

ԳԵՂԱՂԵՐ. ա. որ գրի և ԳԵՂԵՂԵՐ. Գեղեցիկ յոյժ. գեղափայլ. պայծառ. կայտառ. վայելչագեղ. չքնաղ. աղտոր, աղտորիկ, ֆերահ, պինք սպէի. փիւռեր, ինվէզ, լաթիֆ. *Գեղաղէզ ծաղիկ, կամ աշխարհիս տեսիլ: Ծառալք և աղախինք գեղեցկակերպք, և յոյժ գեղաղէզք. Փիւռ: *Ա՛նա գեղաղէզս, այսս փայլեալս. Ոսկ. Ւփգր. ք: *Ցոյժ քան զԶրադացոց կուսանան գեր ազանցեալ գեղաղէզ պայծառութիւք. Ոսկիփոր: *Գեղաղէզ երեսս ունիմ, և կամ ընչաւէտ եմ. կանան: *Գեղաղէզ մանուկն (հովտեն). Երզն. ֆեր: *Գեղաղէզ պատկերն (եւայի). Վրդն. ծն: *Գեղաղէզ գեղեցկութեի. ցկ. լին: *Գեղաղէզ և վայելուչ գիտաւորութեի (տեսք Թուշոց). Պփս: *Գեղաղէզ տնկեք. ճ. ժ. Վրդ հգ. յ: *Զգեղեղէզ (զգեղաղէզ) արմատն սրբոց. ղաբերեցեր որպէս ի ծորատուտ երկրի. Թէոդոր. ի նոյն:

ԳԵՂԱՂԵՐԱԲԱՐ. ք. Գեղեցկապէս. կարի վայելչաբար. *Կերպարան գեղաղէզաբար գրեալ տեսանել ընդ սորա գրոցն հրաշանամբ. փիլ. նխ. ա:

ԳԵՂԱՂԵՐԱԳՈՑՆ. ա. կարի գեղեցիկ. չքնաղագոյն. *Ցոյժ գեղաղէզագոյն կենդանիս (եւայ). Փիլ. լին:

ԳԵՂԱՂԵՐԱՒՏԱԿ. ա. Գեղեցիկ յոյժ գիտակաւ կամ տեսլեամբ. *Ցանկը պէլին մերձենայր փայտ, և գեղաղէզագիտակ վնայրին կապտեր. Թէոդոր. ի նոյնէ:

ԳԵՂԱՃԵՄԵՍ, եցի. ե. Գեղեցիկ ձեմել. *Վերաճայլեցին՝ խաղաղաշարժ գեղաձեմեալք. Թէոդոր. ի նոյն:

ԳԵՂԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Գեղեցկայարմար. վայելուչ. վայելչագեղ. *Հասակաւ գեղայարմար, և չքնաղ տեսիլամբ. Մագ. խ: *Հրկեզ աւնել զարքունին քահլպան զգեղայարմարս. Պամ. ազ. յն. ամենագեղեցիկ, καλλιστος, optimus

ԳԵՂԱՅՕՐԵՆ. ա. Գեղեցիկ յօրինեալ. գեղազարդ. *Հարսնապատճոյճ պանծանօք ուղեկել գեղայօրէն սուրբ վայել. չումեամբ. Նար. ղէ:

ԳԵՂԱՆԻ, նւոյ. ա. Գեղաւոր. գեղեցիկ. գեղաղէզ. չքնաղ. ինվէնէ. փէնէր. *Գեղանին տիգրանուհի. Երզն. ֆեր: *Գեղանի կենդանիս (եւայ). Վրդն. ծն: *Պերճապատճոյճ և գեղանի նոյն բաբիկ որդի ադդոկայ. Ոսկ:

ԳԵՂԱՆՃԻԱՏԱԿ. ա. Ուղղաբերձ. գեղեցկադիտակ. *Իբրու զտունկ գեղաչիոտակ: Համբուրելով զգեղաչիտակ դատակ երկայնաձիգ մատանեցդ. Մագ. ԼԳ. Ն ծէ:

ԳԵՂԱՐՈՒԽ. ա. Գեղեցկաչուք. գեղեցիկ չքով. գեղեցկապանծ. *Ո՞ր փառնակ փառասյի գեղաչուք. Մագ. իԷ:

ԳԵՂԱՊԱՃՈՑՃ. ա. Գեղով պատճառաճել, պճնազարդ. գեղազարդ. *Պաշտել զգեղապատճոյճ պատկերն. Լմբ. իմ: *Գեղապատճոյճ աշտարակ կանգնեալ. Նար. գանձ էլէզ: *Գեղապատճոյճ փառաք զարգարեալ կոյսածնանն ի դրախտն ագենայ. Շ. փանձ վէրսէոյ:

Եւ Գեղեցիկ պատճառճոյ. որ գիտէ գուշնագիրել. *Գեղապատճոյճ նկարողաց սևել զնս տամ. Ցկ. լին:

ԳԵՂԱՊԱՆԴ. ա. որ գրի և ԳԵՂԱՊԱՆՁ. Գեղեցիկ և պանծալի. պանծալի գեղով. չքնաղ. գեղաղէզ. *Պոռնիկ գեղապանծ. Նաաամ. գ. կ. յն. καλὴ καὶ ἐπίχαρις, գեղեցիկ և հաճոյական: *Գեղապանծ հարսն, կամ մայր. կամ թագուհի. Նար. խ. Ն ֆէ: ճ. ժ: *Գեղապանծ վայելչութեի, կամ զարդ, կամ գեղ. Ա գաթ: Շար: Վրդ հգ: ճ. Ա:

Իսկ Եղէմ. ծէ. ւ5. *Գեղապանծ եղերք ի գեղ քո ... իմն, պանծանօք վատահայոցդ:

ԳԵՂԱՊԱՆԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Շքեղութիւն. փառաւորութիւն. *Երգ պատանեն մարդ ունացելոյ բանին գեղապանծութէ. Զդր. լին:

ԳԵՂԱՊԱՏԻՒ. ա. Վայելչաշուք. գեղեցկայարմար. *Գեղապատիւ գաղափրութէ առ սարսափելին միաւորիլ. Ոսկ. յն. յիշ:

ԳԵՂԱՊԱՏՃԱՃ. ա. Գեղեցկայարմար. վայելչագեղ. բարեյօդ. *Հայկ գեղապատճաճ և անձնեայ. Խոր. ա. 9:

ԳԵՂԱՊԱՐԵՄ, եցի. ն. Ե լ. Χορεγέω, χορεγέομαι. Chorum duco, et in quocunque genere abundo, praeditus sum aliqua facultate. Գեղեցիկ պարու հրճռիլ և նուագիլ. *Գեղապաքեացես ընդ երջանիկ պարս: Ցօնաիան ձայնիւ գեղապարեացէ սմա ղյարմարական բանիւ պարտս. Պփս: *Գեղապարելով համաձայնապէս ընդ սերովբէիցն զեռահիւսանք սրբասացութէնս ձոյ. Շ. հրէից: *(Մէջակքն յարուեստից են՝) աղէքսեաւորութէ, գեղապարել. Երզն. ֆեր: *Գեղապարել ընդ նմա պրոքագոչ ձայնիւ. Ճ. Ա:

Մերթ՝ Ցառաջ խաղալ գեղեցիկ ընթացիւք իբր պարելով. յառաջագէմ լինել. զարգանալ. *Պանդուխտ է խաստոակութէ, և ի ձեռն ներշրջանականացն գեղապարէ: Ի ներշրջանական խրատն բազում ինչ գեղապարիցէ աչք առաքինի: Ընդ ուսիոյ խրատուք գեղապարեցին. Փիլ. լին. ֆ. Խ Ծ: *Զգեղապարելն ուսեալ ներշրջանականացն. Ցկ. խ. ոթ:

ԳԵՂԱՊԱՐՈՑՐ. ա. Պարուրեալ գեղով. լի գեղեցկութէ. *Պաղտն գեղեցկութէ զգեղապարոյր սահճուածն ի սահճուածէն իգացոյց. Ճ. Գ:

ԳԵՂԱՊԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Χορεία. Chorea. Գեղեցիկ պարաւորուն. պար, հանդերձ երգովք նուագաց. խօր, բգօ, ահէնդ. *Ուր զուարճացելոցն ամենեցուն է քնակութէ, և պարողացն զանգագար գեղապարութէ. Ագաբ. ի կէս: *Պարել գեղապարութէ. Ագաբ. ի կէս: *Պարել զքաղցրահնչիւն գեղապարութէն. Լմբ. ոչ: *Իմանալի գեղապարութեամբ զեռահիւսական արքասացութէնս յօրինէ. Ցկ. խմ. կէ: *Գեղապարութէ երաժշտական ձայնիւ երգեն: Երգեն գհոգևորական գեղապարութէ. Զդր. լին: *Գեղապարութէ նոցա (զուարթնոց) և ամենայն ձայնին հնչմունք. ... է զձեծ օրհնել. Ասրփ. ա. պ. ք:

ԳԵՂԱՊՃՆԵԱԼ, եալ. Գեղեցիկ պճնեալ. գեղապատճոյճ. գեղազարդ. *Ի սոյն կամարի գեղապճնելոյ. Նար. կոա:

ԳԵՂԱԱՂԱՐԹ. ա. Վարպագիր. գեղեցիկ ոսոմվք և տերևաք. *Ցնկեաց ծառս գեղատապալութէս. Նար. խա:

ԳԵՂԱՍՏԱՆԵԱՑՔ, կամ ԳԵՕՂԱՍՏԵԱՑՔ. ԳԵՕՂԱՍՏԱՑՔ. Իդր գիւղք, գիւղօրէք. կալուածք. գեղէր. ֆեօյեր. *Կոխեցին քանդեցին զգեղեցիկ տատցուածս այգեստանեացն և գեղաստանեացն: Հրամեցին (տալ) նմա գեօղաստեսյս բնակեցին (տալ) նմա գեօղաստեսյս բնակեցուցանել ծառայութէնան, և գետս ձկնորսաց: Որ միանգամ առաջին թագաւորացն աղուանից գեօղաստեսյք և աահմանք լինել էին. կաղանգ:

ԳԵՂԱՏԱԽՏԱԿ. ա. Որ ի տախտակի նկարել զգեղ գիմաց ուրուք. նկարիչ ճարտար. *Պատկերագործք նմանահանք, ճշդողատագործք, գեղատախտակք. Ագաբ:

ԳԵՂԱՏԻՊ. ա. Գեղեցկատիպ. գեղեցկատեսիլ. *Ո՞ր հրանտ հրատեսակ գեղատիպ. Մագ. իԷ:

ԳԵՂԱՏԻՒՐ. ա. Տիրուր գեղով. անշուք. մթագին. * Ձնախնի խաւարն աշխարհատարած անզարդուհեցե՝ հին նահատուհեն գեղատիրուր անպատրաստուհեան. Նար. գանձ հոգ:

ԳԵՂԱՐԴՆ, գեան, գեանց, կամ գան, գանց. գ. Δόρυ, λόγχη. Hasta, lancea. κοντός, contus. σειρομάστης, lanceola, jaculi genus. Արդն (գեղեցիկ կամ գեղէզ). Նիզակ. տեգ. աշտեայ. սուին. գոլխան. Ղրաֆ, Նիզէգ, հարպա, խընջ, ֆեռնիկ.

* Սուսեր և գեղարդն: Սրով և գեղարդեամբ, կամ գեղարդեամբք: Նորոց գեղարդեանց (կամ գանց): Գեղարդեամբս. զգեղարդունս. ևն: * Ոչ ի գեղարդանց վերաւորելով, և ոչ ի նիզակաց. Պիտ: (յորոց ինն մեծ կարծի, և միւսն փոքր): Ամենայն գրոցս: * Ո՞ր գեղեարդն քո արքայ: Զգեաց սուրս զգեղեարդն գաւթայ. Եէր. համաբ:

ԳԵՂԱՐԴՆԱԽՈՑ. ս. Գեղարդեամբ:

ԳԵՂԱՐԴՆԱՊԱՏԱՆ. Խոցեալ, պատառեալ. տիգախոց. * Ճիւն օրհնութեանն, զոր ճմլեցին ի վերայ խաչին գեղարդնապատառ. յայտնութ. Շ. գ: * Զեր խառնեցաւ արիւնն ընդ կողին՝ գեղարդնախոց արեան վերոակին. Գ.Ի:

ԳԵՂԱՐԴՆԱՒՈՐ. ի, ոց. ա. Տիգաւոր. նիզակաւոր. Ղևրագ.ը. * Մի գոսցե կարծեսցուք . . . գեղարդնաւորս հրեշտակապետս. Շ. հրեպ: * Ազեղնաւորութեի, և գեղարդնաւոր լինելն. Մագ. ֆէր: * Եւ սկաւառակ գեղարդնաւոր կոչէ. Կիւրղ. Ըգ:

ԳԵՂԱՒՈՐ, ի. աց. ա. Գեղանի. գեղեցիկ. ի՞ուղև, փիւռեր. * Տգեղագոյնքն իբրև զգեղաւորս երևելին պանչելիք, և գեղաւորք ըստ ժամանակին առ հասարակ դիցաղնացեալք: Գեղաւոր կոնաց հանապատ. Խոր. ա. 23: ի. 39: * կամ Թագուհի յոյժ գեղաւոր. Շ. եէրս:

Եւ Գեղապարօղ. պարաւոր. * ժամանակ պատերազմի է, և դու զգեզաւորացն արուեստն առնուս ի ձեռն. Ոսկ. էֆես. ծէ:

ԳԵՂԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ց. Գեղեցկուի. * Երեման ի կատարելութեի և ի զբուսիկ հոգւոյ, յուրախութեի և ի գեղաւորուէ. Սարկ. կճ: * Դրախտ փափկասոյզ զանազանաւիթեի բազմօչիւք, զանազան գեղաւորութե. Թեոփր. ի յոյն: * Որոց զըստ բնութե ունին զարդս և գեղաւորութեի հաձելի՝ (տունկք). Սարկ. հանգ:

ԳԵՂԱՔԱՂԱՔ. ի, ոց. գ. Կωμόπολις. Oppidulum. Քաղաքագիւղ. սահման. գաւառագ. * Եկայք երթիցուք և յայլ մօտաւոր գեղաքաղաքն. Մրկ. ա. 38:

ԳԵՂԵԼ. գ. Իբր արմատ Գեղգեղել՝ և Գեղգեղանիք, զոր տեսցես: Այլ իբր Γελγέλ, γέλ γέλ, Գելգել, ըստ երբ. Պիւ ՝ էել, է Գլուխն, գլորումն, Թաւալ, Հոլովմունն. կամ Դիւրապղոր, դիւրաշրջելիկ. * Եւ անուագն անուն կոչեցաւ գեղգել. Եսէ. ծ. 13: * Կոչեցաւ նոցա, որպէս ասէ ած ածաբանն (այսինքն մարգարէն), գեղ գեղ. և երիվ այս ըստ երբայեցւոց ձայնին վերաշրջելութեի և վերայայտնութիւն. Դիոն. էրն. Ի: Ոտսի ուղիղ գրի ի էին բա. * Գեղգեղ, հոլովմունն ՝՝: Իսկ Տծիականն վերածէ ի հյ. ձայն, յասելն. * Անիւքն ազազակէին գեղգեղ, գեղ և զանազան ՝՝. որպէս Թէ գեղեցկաձայն, սկեսպիսագձայն:

ԳԵՂԳԵՂԱՆՔ, ներց. գ. որ և ԳԵՂԳԵՂՈՒՄՆ. Մելωδία. Melodia. խաղ ձայնից երգոց. եղանակ. բնկերկումն կամ ողորք հնչման. քաղցրաձայնութեի. մեղեդի. անկնկի սեպ, գայթ, ծաճած, սասալ. *Գուռթ գեղգեղանացս յօրհնութեան իբր թև վարդապետ ինն լինի ածել յուղղութեիանս. Ոսկ. Ես:

ԳԵՂԳԵՂԱՓԱՅԼ. ա. Փայլուն՝ բեկբեկմամբ կամ ցոլացմամբ լուսոյ. կամ գեղեցկնչոյզ. * Գեղգեղափայլ քան զբիւրեղ. Կրպ. ոգ:

ԳԵՂԳԵՂԵՄ, եցի. ն. Մελωδέω. Modulor, cano, laudo carmine. Բեկբեկել կամ խաղալն ձայնիւ երգել. եղանակել. իւղամած, ձեօղեէ, լեզլեզամգ. * Զարմանալ պարտ ոմիք ընդ քաղցրանուագ բարբառս., զոր գեղգեղել յօրինէ Ճպուռն: Անդադար գեղգեղէ զքաջերան առաւել քան զերգս արուեստականաց. Վէ՞օր. է: * Ընդ եղանակս արկեալ գեղգեղեն (գալիքք). Լմբ. պրէգ: * Փառամէջ յօրինէ և գեղգեղել ընուագան. Սէբէր. է: * Գեղգեղեսցէ զծծայլն երգն: Ճռուողումն գեղգեղել բարբառոյ. Վրդ. ոզ. Ե ծն: * Զեռահիւսեալն գեղգեղեն սրբասացութի. Նանայ: * Գեղգեղել գոլէն զքեզ. Շ:

Մերթ իբր Գեղազարդել. * Անգաստան ծաղկաց ցցունազարդ գեղգեղեալ բազմագունակ երանգօք և յարազուարճ առատութ. Թէոդոր. ի յոյն:

ԳԵՂԳԵՂՈՒՄՆ, զման. տ. Գեղգեղել. * Ո՞ր քաղցրաձայն երաժշտի, կամ գեղգեղումն եղանակի. Շ. եէրս: * Հրաշ չաձայն եղանակաբ՝ պէսպէս գեղգեղմամբ. Ճ. ժ:

ԳԵՂԵՂԷՇ. տ. Գեղանէշ:

ԳԵՂԵՐ. Իբր Գեղք, գիւղք. ե՞ոյէր. * Արուարձանեայք՝ չինանիստք գեղերս. Վրդ. Խոոդ:

ԳԵՂԵՐԵՍԵՄ, եցի. ն. Գեղազարդել զերկաս. պաճուճել, արծնել. * Փոքրագիցին, գեղերեսեցին . . . արձան պատմաբանական. Նար. Խլ:

ԳԵՂԵՐՓՆԵԼ. ն. Գեղեցիկ երիվիս կամ գունով զարդարել. վայելուչ նկարել, ներկել. * Ի քոյդ նշան գեղերփնեալ զուղեշ սիգնոնի. Նար. Խլ:

ԳԵՂԷ-ՅԻԿ, ցկի, կաց. ա. Καλός, λή, λόν. Pulcher, chra, rum; formosus. καλλίων, κάλλιστος, pulchrior, pulcherrimus. ὡραῖος, tempestivus, speciosus, decorus, venustus. Գեղաւոր. գեղանի. գեղազեշ. չքնաղ. բարետեսիլ. համեմատ մասամբ՝ հանդերձ լաւութե գունոյ. և լայնագաբ՝ վայելուչ, վայելչական, հաճոյական, լաւ, ընտիր. ազնիւ, անոյշ, ախորժելի, գովելի, զարմանալի, քաջ, ևն. ա. զոսր, սիրուն, ազէն, ըրնիպ, ազնիւ, պեսֆով. ի՞ուղև, փիւռեր, խօղ, հաճելութե, ևօս. Ռեբիւլէ, էֆէ եյի, լաֆիֆ. * Կոյս գեղեցիկ: Ելինչք գեղեցիկք: Քաղաքս կամ տունս գեղեցիկս: Գեղեցիկ ամիան, յօշուած, վեմ, գաշտ, տրօսք: Ծառս գեղեցիկ՝ի տեսանել: Գեղեցիկ էր երեսօք: Գեղեցիկ տեսլեամբ յոյժ, կամ տեսանելով, ևն: * Զինուորիցին նոքօք զգեղեցիկ զինուորութե. ա. փխ. ա. 18: * Զգեղեցիկ բանին ոյ ճաշական ճաշակեցին. Երբ. է. 14: * Բնկումն մեծ եղևցի գեղեցկին և փափկացուցոյն. Երեմ. է. 2: * Դարձի զակնդ քո ի կնոջէ գեղեցկէ. Սիր. է. 8: * Մերթ և Թագաւորաց մարմինք խոտ իցեն, կամ կանանց գեղեցկաց, կամ սկայիցն անուանեաց. այո, ասէ. Ոսկ. Ես: * Առաջնորդ գեղեցկացն, և վերնայինոյն առիթ. Աբօ. ազ: * Ի ձերութե՛ն գեղեցկի ՝՝. այսինքն ի բարեք ծերութե՛. փիւ: * Օրիորդին գեղեցկի: Ի գեղեցկութեն մտանն երկրի: Ի ձեռն գեղեցիկ խնդրոյս: Գեղեցիկ մնացուածք: Գեղեցիկ և չափաւոր մտածութ: Խոր: * Գեղեցիկ վարուք. Ցճխ: * Գեղեցիկ խորհրդովք. * Զգեղեցիկ հոգ յանձին ունիս չինուել աչխարհի. Եէէ: * Տուր ինձ հրամանն՝ գեղեցիկ յանդգնութե լինել եղը ի միջի ձերում. Լմբ. ոգ: * Հաւանեալ զգեղեցիկ գեղեցիկ աւասլձս ի լեռնէն. Եսա. էբ. ՝. ին. զամենագեղեցիկ նիւթ:

ԳԵՂԵՑԻԿ. տ. Καλῶς. Bene, optime. Գեղեցկաբար. վայելչապես. բարւոք. ի գեղ. քաղ. էֆէ ի՞ուղև էյիճէ, խօղճ. * Իւրովք պատուիրանօք վառէ գեղեցիկ զմարդիկ. Եսէի: * Գեղեցիկ իմն անդ կարգեալով զերկիրն: Գեղեցիկ բարբառեցար: Յոյժ գեղեցիկ երգիր ձեռամբ. Խոր. է. 6. 12. 60: * Գեղեցիկ յանգխանիմբ ի ձէնջ. Լմբ. ոգ: * Կարի քաջ գեղեցիկ և պիմարքոս ասէ, ևն. Փիւ. լին:

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՆ, ի, ից. ա. վայելչաբան. պերճախօս. ճրի ֆելամ, Համոգա. լին. * Զոր և գեղեցկաբանն սաղմոն խրատ առակաւն զմեզ. Տծակ:

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. վայելչաբանութե. պերճախօսութե. ոճ զարդարուն, ողորկ. * Զպատմութեիս սքզբ հնարանցի պատմեցի, և ոչ գեղեցկաբանութբ. Սիր: * Զև մերոյ (յոյն) լեզուոյ ոչ հանդիպի յարմարութե երբայական գեղեցկաբանութե. Նիս. էրփ: * Ուսոյի գեղեցկաբանութե ի միոյ իսոյր լեզուէն. Վրդ. ծն: * Լեզուաց և խօսից Թիւրութե ի գեղեցկաբանութե. Երե. ֆէր:

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՐ. տ. Գեղեցկաբար. ս. * Գեղեցկաբար ասել, խորհել, առնել, հաւաքել (քր ձեռնարկել). Խոր. ա. 3: Բրս. կդ: փիւ: Աչ. Վերջ. Ե սահմ. բ:

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՐԲԱՆ. տ. Գեղեցկաբանութե. * Գեղեցկաբարբանի հաւաք. ճ. գ:

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաղաքավարութե. մաքաւորութե. * Գեղեցկաբարուի հաւաք. ճ. գ:

ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՐՈՒԽ. տ. Բարեբարուքն. * Գեղեցկաբուխ սոքերոց. Վրդ. կդ. ճ:

ԳԵՂԵՑԿԱԳԵՂ. ա. Վայելչագեղ. գեղեցկաուելի. * Գունդք գեղեցկագեղք. Նար. ասապ:

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՆ. ա. Կարի գեղեցիկ. գեղաղեշ. ազասուրիկ, սիրուն. * Մանուկ խարտեաշ գեղեցկագին, հովիւ խաչանց անդան հօտին. ՃՀ օրէր:

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՐ. ա. Καλλιγράφος. Qui eleganter scribit. Որ գեղեցիկ գրէ. ճարտար գրիչ. Խօղ Նիւէին, Խաբեպ. * Գեղեցկագիր էր, և բերին եղբարքն մագաղաթեա, և ազաչէին զնա գրել. Վրդ. կդ. ծա:

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՏԻՑ. գ. Ճարտարահնար. պատուական. * Գեղեցկազարդ և գեղեցկագիտ գունոյ գոյութի. Նար. Խլ:

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Καλλίων, ίον, κάλλιστος. Pulchrior, melior, ius. εὐπρεπέστερος, decentior, ևն. Առաւել կամ տիրապէս գեղեցիկ. լաւ. լաւագոյն. բարեվայելչագոյն. * Գեղեցկագոյն է նա քան զորեգաին. Իմ. Ի. 29: * Գեղեցկագոյնք էիցս արեգական և լուսնին: Ջինչ է գեղեցկագոյն՝ քան զպաշտօն ոյ միաբան յաստեղագործին կատարիլ. Փիւ. Իմաստ. Ե Եւ: * Ձևացոյց տեսակաւ և թըւովք, ըստ որում հնար էր, քաջ գեղեցկագունիւք. Պզաս. փխ: * Գեղեցիկք և մանկունն առ բռնաւորն բանիւն, և քան զգեղեցկագոյնն գեղեցիկք. բայց գեղեցկագոյնք և մօրն յորդորականք. Աբօ. Համաբ: * Վարուք գեղեցկագունիւք. Ճ. Ա: * Գեղեցիկ են ասէ բանիդ, այլ գեղեցկագոյն է ոսկի. Բրս. ոչ:

ֆ. Καλλιστα. Optime. Կարի գեղեցիկ կամ վայելչապէս. բարւոք. * Գեղեցկագոյն յօրինել. Ցճխ. է: * Գեղեցկագոյնս առնէ սկիզբն Ճառիս. Սրփ. ա. յե. ի: * Գեղեցկագոյն ասացեր, և ներել պարտ է ասողիդ: Գեղեցկագոյն ասացեր. արասցոյք իսկ՝ իբրու ասեսդ. Պզաս. օրէն. ծ:

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՐԾ, ի, ից կամ ից. ա. Καλλοποιός. Pulchrificus. Գեղեցիկ գոր-

ձօղ. գեղեցկացուցիչ. *Անհրաժեշտ և գեղեցկագործ վայելչութիւն: Լուսաւորական գեղեցկագործ բարեզարդութիւն: Գեղեցկագործել և իշխանականին գեղեցկութիւն. Դիոն. էրին:

ԵՒ Καλλίεργος. Pulchre fabricatus, adfabre factus. Գեղեցիկ գործեալ, յօրինեալ. աղէկ շինած. * Գեղեցկագործ մատեան. Ցհ. խ. ապ: Այլ ի կրկին միաս ուրեմն բերել ասէին. *Ձգիծ ամենայն աղտից, որ խափան գեղեցկագործ տեսուճեն լինի, մաքրել. Գր. հր:

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցիկ գործելն. և գործ գեղեցիկ. *Ջինչ գեղեցկագոյն քան զսիրամարգ. զոր առ ի ցուցանելոյ զգեղեցկագործութիւն՝ ասաց. Եփիփ:

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ευχροια. Bonus color, coloris venustas, elegantia. Ունելն զգոյն գեղեցիկ. և գոյն գեղեցիկ. *Գեղեցկագունութիւն ծաղկանց, ոսկւոյ և արծաթոյ, կամ աչաց, դիմաց, պատկերի, անկոց դրախտին, տաւերաց, ևն. Նիւս. էրգ. Ե կապ: Պիս: Սարգ. ա. պեա. է: Պրպտ. ի: Ոսկ. մրգր. է: Ցհ. խ. պաս: Անան. եկեղ:

ԳԵՂԵՑԿԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ευταξία, εὐαρμοστία. Ordo, decentia. Գեղեցիկ դասաւորութիւն, կարգ. * Ոչ է իմաստութիւն՝ առաւելագոյն գեղեցկագասութիւն. փիլ. նխ. ա: *Ջիմիդ զարդարէ գովութիւն զաստանանցն գեղեցկագասուն. Նիւս. էրգ:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԵՍ. ա. Καλοπρόσωπος, καλλίμορφος. Formosus. Գեղեցիկ դիմեալ: Նիւս. կապ:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԻՊ. ա. կարի՛ ի դէպ. ճահաւոր. *կամաս յայն իսոնարհեալ՝ որ և առաւել է գեղեցկագեպ և քաջայարմար. Սարկ. հանգ:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ευμορφία. Formositas. Գեղեցկուն գիմաց. *Մշանջենաւոր՝ի նմա կայցէ մնասցէ գեղեցկագիմութիւն. Նիւս. էրգ: *Ջգեղեցկագիմութիւնն կերպարան՝ի չարագործն դարձոյց տեսիլ. Պիս:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԻՏԱԿ. ա. Գեղեցիկ հասակաւ և կերպարանօք. գեղեցկատեսիլ. *Ջկոյս մի գեղեցկագիտակ. Խոր. ճ. 75: *Ջուարթագին երեսօք էին, և գեղեցկադիտակաք. Ցհ. կի: * Ոչ որպէս մեզ երևի գեղեցկագիտակ գոյն. Վրդն. ծն:

ԳԵՂԵՑԿԱԴԻՐ. ա. Գեղեցիկ դրիւք. գեղեցկայարմար. * Գեղեցկագիր յարմարումն սատուցեալ, կամ բանից, կարգաց, չինուածոց. Ագաթ: Թղթ. կիր: Ցհ. կի: * Գեղեցկագիր բանիւն՝ի կարգ. Շ. յիւ. ասաք: *Գեղեցկագիր պսակ ճառիս. Ճ. Բ:

ԳԵՂԵՑԿԱԵՐԱՆԳ կամ ԳԵՂԵՑԿԱՅԵՐԱՆԳ. ա. (բառ անհարթ). Գեղեցիկ գունով. * Մեծամեծ և գեղեցկայերանգ վիանօք. Մագաք. աբ:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՆ. Տ. ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊ. * Գեղեցկաղան և վայելչակերպ ընթացք, բան, գրուած. Նար. ծբէ: Եզն. կեզ: Ագէթ. սնան: * Որ մեզ հրաշագործեցեր զանուշահոտութեան գեղեցկաղան բանին ոյ զանաւսութեն. Թեոդոր. ի կոյն:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցկակերպու ի. և բարեսոհմութեն. *Ենթևելի արարածք՝ իւրեանց գեղեցկազանութեն զանեւևոյթ սյարիչն իւրեանց պատմեն. Եզնիկ. ոչ: *Ջի զոգւոյ նորա պատկանեսցէ զգեղեցկազանութեն. Սարկ. կ:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՐԴ. ի, լց. ա. Ευκοσμος. Concinnus, decorus, modestus. Գեղազարդ. վայելչազարդ. բարեզարդ. գեղեցիկ. պատուական. *Գեղեցկազարդ խըճձոր, գդն, ւմատեան. Նար. ղճ. Ե իւ: Վրգ. ոսկ: * Քահանայք երկուք գեղեցկազարդք. Վրգ. հղ. ծբ:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՐԴԵԼ. Գեղեցկութեք կամ գեղեցիկ զարդարել. * Նորափետուր հրաշիւք գեղեցկազարդեալք. Թեոդոր. ի կոյն:

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ευκοσμία. Decentia, modestia. Բարեզարդութիւն. վայելչութիւն. գեղեցկութիւն. հասմեսուեն. *Ի կրօնս ժուժկալուեն և գեղեցկազարդութեն. փիլ. ծ. բան: *Ջամենայն տեսողսն զարմացուցանէր գեղեցկազարդութիւն պատկերի նորա. Ճ. Բ: *Ծաուայինն գեղեցկազարդութիւն. Լմբ. ծողղ: *(Աղաւնի) բարգաւաճեալ գեղեցկազարդութեամբ. Պիս: *Առ ի յարմարուեն գեղեցկազարդութեն. Վրդն. ծն:

ԳԵՂԵՑԿԱԹՈՑՐ. ա. Գեղեցիկ գունով. երփնագեղ. *Ցաղագս գունոցն զանազանութեն, և յոյժ հրաշափառ գեղեցկութեանն երևելոյ. Պիս:

ԳԵՂԵՑԿԱԽԱՂԱՂ, կամ ԳԵՂԵՑԿԱԽԱՂԱՑ. ա. Միաբան՝ համեմատ (յաւուրջ խաղացեալ). *Ժամանակագրութիւս ընդհանրական յոյժ գեղեցկախաղալ. Ասող. ա:

ԳԵՂԵՑԿԱԽՑՈՒԻՑ՝. ա. Ոյր խայտուեք են գեղեցիկ. գեղեցիկ խոփոփիկ. պեղնեղի ի՛ւ. *Ինձզ գեղեցկախայտուեք. խոր. ճ:

ԳԵՂԵՑԿԱԽԱՒՒՆ. ա. Բարեխառն. բարեյարմար. * Տարեդքս... գեղեցկախառն յարմարութեամբ արարչին միաւորեալք. Ագէ:

ԳԵՂԵՑԿԱԽՕՍ. ա. Վայելչաբան. քաղցրաբարբառ. քաղաքան. * Ցամենայն իրս պատշաճ և աշողակ, գեղեցկախօս. Ոսկ. ննչ:

ԳԵՂԵՑԿԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԵՂԵՑԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. * Շարժուեն չնորհալի չրթանցն իբր զաղր կարմիր ներկեալ գեղեցկախօսութեք: Ագրուեսս գեղեցկախօսութեան. Եզն. լսա. Ե կեր:

ԳԵՂԵՑԿԱՆԱՂԻԿ. ա. Գեղեցիկ ծաղկօք, կամ ծաղկեալ. *Ի գեղեցկածաղկիկ և՛ի նոր բուսուցանել կեանս (յարութեք). Պրպտ. իկ: * Գեղեցկածաղկիկ մանուկն, նորատիպ ալքայն. Ասող. ք. 30: *Վարճանի նրայր սորա գեղեցկածաղկին իւանե: Ես՛ի կնութիւն գեղեցկաշատկիկ իշխանին. Ուրբեր:

ԳԵՂԵՑԿԱՆԱՒԱՒ. ա. Գեղեցիկ ծաւալեալ, տարածեալ. * Ի հոսանս գեղեցկածաւալն ջուրց. Պղատ. յոյն: *Գեղեցկածաւալ բոլմամբ ընթացեալ. Եզն. լսա:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցիկ կազմութեք. Ճարտար յօրինուած, կերտուած. գեղեցիկ չինի, աղուոր սպեղ. ծուած. * Հայել՝ի բոլոյս, ի տունկս, ի մարդոյս գեղեցկակազմութեան. Գր. հր: *Գաղտք բազմաժողով էր մարդկային բնութեան՝ ամենայն գեղեցկակազմութեամբք զարդարեալ. Սիսու. էս:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԱՐԳ. Տ. ԲԱՐԵԿԱՐԳ. *Գեղեցկակարգ նաւասն յօրինմամբ. Պիս: *Ամենայն բարեպաշտիկ պատուոյն գեղեցկազարդ սպասաւորութ. Սարկ. պոպ:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ՝Ευταξία, ևն. Տ. ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ, և ԳԵՂԵՑԿԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Գեղեցկակարգութեք աշ խարհի, կամ քաղաքաց, կրօնից, քնարի, ննջարանաց, հրեշտակաց. փիլ: Պիս: Ասորս. է: Նխս. էրգ: Սարգ. ա. ցհ. ա:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊ, ի, լց. ա. *Եսմորֆոս, εὐμορφότατος. Formosus, speciosus. Գեղեցիկ կերպարանօք. գեղեցկատեսիլ, գեղեցկազան. հեռներելի, վեճակերև. *Տեսի յերազի զոմն ճոճ գեղեցկակերպ՝ ալևոյ հերով. Պոմ. ոչխս: *Ծառայք և աղախնայք գեղեցկակերպք. փիլ. պեսա. կան: *Աղջիկ մի գեղեցկակերպ. Բրս. տրկ: *Ցոքնազան և գեղեցկակերպ կազմուածք. Վրգ. ոսկ: *Տարերայ գեղեցկակերպից երկիր պագանել. Ցհ. խ. պաս:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ευμορφία. Pulchritudo. Գեղեցկութեք կերպարանաց. *Գեղեցկակերպութեն արանց և կանանց, կամ մանկանց, կամ աբեսոցս. փիլ: Պիս: *Ըստ ասացելոյս գեղեցկակերպուեն, որ՝ի չափաբերութենէ մասանց և՛ի գեղեցկակերպութեց (գուցէ գեղեցկագունութեց) գոյանայ: Իմաստուն արարչութ՝ աշխարհ գեղեցկակերպութեք գործեաց. փիլ:

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՏԵՄ. եցի. ն. Գեղեցիկ կերտել, շինել, կազմել. * Ցորմէ գահոյքն գեղեցկակերտեցան, զնիւթն անգոնեաւ: Գեղեցկակերտեալք՝ի տեղիս տեղիս տատաչրք. Ցհ. խ. էրե. Ե պաս: *Գեղեցկակերտեալ և կատարեալագործեալ. Խոր. Վիի:

ԳԵՂԵՑԿԱՀԱՒԱՑ. Տ. ԳԵՂԵՑԿԱՀՐԱՇ. *Փչեաց.. և զդուեան գեղեցկահիաց յօրինուածոյ. Ոսահ:

ԳԵՂԵՑԿԱՀՐԱՇ, ի, լց. ա. Հրաշալի գեղեցկութեք. հրաշագեղ. գեղեցկահիաց. *Ջհրաշքն գեղեցկահրաշ զարմ գիծով սնուցանէի. Պիս:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԱՅՆ, ի, լց. ա. Քաղցրաձայն. գեղեցիկ ձայնով, ձայնը անուշ. խոշ նվա. *(Ի Թռչնոց) կէսքն գեղեցկաձայն. Վեցօր. ը: *Գեղեցկաձայն հաւուցն նուագաց նմանեցուցանելով. Ճ. փ: * Տաղաւարս կատուցանելով. և գեղեցկաձայն նմանողս՝ի ներքս մուծանելով. Գլաս. օրքն. է:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԱՅՆԵԱԼ. Գեղեցիկ հնչեցեալ. քաղցր եղանակեալ. * Որպէս թէ՝ի քաւից առաի գեղեցկաձայնեալ. Ցհ. խ. ապ:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ευφωνία, καλλιφωνία. Vox bona, canora, pulchra; sonus elegans. Գեղեցիկ ձայնարձակութեք. քաղցրաձայնութեք. ախորժ ելանակ կամ երգաբանութեք. * Գեղեցկաձայնութեք քնարահարաց: Մեկնէ հոմերոս գեղեցկաձայնութեք զկնանս վարուց. փիլ. այլաբ. Ե լին: * Կատարելով իմն և ըստ ընդգաղն առ՝ի գեղեցկաձայնութեքն ինչ, կամ՝ի չարաձայնութեքն. նիւս. բն:*Մի գեղեցկաձայնութեք՝ի միոյ և յերկուց երեսաց. Բրս. հղ: *Ալլև գեղեցկաձայնութեք ընդ օրհնութեան խառնեսցի: Որ է սիրապէս գեղեցկաձայնութ, և ոյ հաճելի. Լմբ. ոչ:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԵՒ. ա. Գեղեցիկ ձևով. և բարեձև. բարեկազդ. հեռներելի, եօլ. լա էրէնաչբ. * Ջօրինն գեղեցկաձև կամս լի յարմարեալ ծայրիւքն առ միմեանս. Պիս: * Երկնաւ՝ի հսան, այսինքն յընտանեսն և՛ի մաքուրս՝ի գեղեցկաձևս, որ զարդարեն առաքեսուեն. փիլ. լին:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԻ, ոյ. ա. Καλλιππος, ἵππος. Bonum vel praestantem equum habens, et equitandi peritus. Ունող զգեղեցիկ. քաջաձի. քաջ հեծեալ. *Կերք գեղեցկաձիոյգ ձիդ ոչինչ ըստ ինքեան նշանակէ, որպէս ներ բանին՝ գեղե-

ցիկ ձի. Պեր. իաբ: *Քանզի համանգամային ասացեալ՝ գեղեցկաձի, նշանակէ զոմն մարդ, որ ունէր գեղեցիկ ձի. Այ. անդ:

ԳԵՂԵՑԿԱՁԻԳ. ա. Գեղեցիկ և անվթեպ ձգող. ազի նեթօզ. նիլանճը. *Ի նեռաձգումենն գեղեցկաձիգք. Փարպ:

ԳԵՂԵՑԿԱԼԵՂՆ. ա. Քաջ աղեղաձարտ. քաջ նետաձիգ. * Ընաւ զերդիք իւր զսխակ... գեղեցկալեղն. Խոր. ա. 11:

ԳԵՂԵՑԿԱՃԱՃԱԿ. ա. Քաղցրաձայնչակ. քաղցրահամ. անուշ. դաբիբ. *Նաև գեղեցկաձաշակք ի պատոց՝ գաժան կերակուր պահպանին. Տծակ:

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՆՈՒԿ, նիգնիք. ա. գ. Որ ունի մանկունս գեղեցիկս. և Մանուկ գեղեցիկ. որպես յն. Καλλίπαις. *Գեղեցկամանկունս և չատակեացս առասցի. Վ.յոն. թ. ա:

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՄԱՆ. ա. Գեղեցիկ մասամբք, անդամիք. * (Մարգիկ զանազանից ձևն) հակառակ եդին իւրեանց գեղեցկամասն կաղմածին. փիլ. լիա:

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցիկ չափակցութի մասանց. * Ի բարեչափութէ հասակի, ի գեղեցկամանութէ անդամոց. Սիմա. լմէ: * Ներքոգրել կամ պատմել զառաքինութենէն զգեղեցկամասնութէ ընորհս. Տծակ:

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՐՄԻՆ, մնոյ, ոց. ա. Գեղեցիկ մարմնով. *Ցպատասխումին գառամաց (իսմ գառականաց) և ի գեղեցկամարմնոց. փիլ. ի. բան:

ԳԵՂԵՑԿԱՄՕՐՅԻ. ա. Ἐυγένειος. Bene barbatus, promissa barbâ. Գեղեցիկ մօրուք. Մօրուքը սիրուն՝ ազի. եյի՝ իւղեւ սափչլը. *Մեկնեսոս՝ իրրու ձաղկահեր, և ոչ ամենևին գեղեցկամօրու, և արծըռունկն. Պղսփ. Եսիիֆան:

ԳԵՂԵՑԿԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Գեղայարմար. վայելչայարմար. գեղեցկաչէն. բարեձև, բարեկարգ. եաբաչէիւչ. եսփըչէիւչ. *Գեղեցկայարմար չինուած, տաճար, կենդանի, կարգ, գնացք, բանք. Շար: Ղևոնդ. Ք: Մէսր. երեց: Գանձ: Ռուիֆոր: ճճ: Սարգ: ցհ. իվ: Աբծր:

ԳԵՂԵՑԿԱՅԱՐՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. }
ԳԵՂԵՑԿԱՅԱՕԴՈՒԹԻՒՆ. գ. }
Διακόσμοσις. Decus. Ἐυαρμοστία. Bona harmonia. Գեղեցկայարմարն գոլ. բարեչափութէ. *Ըստ իրին լինելոյն գեղեցկայարմարութէ օրինացն. Պղսփ. օրին. Ք: * Գերագոյ ազնուն (ճծ.) գեղեցիկ ասի որպէս ամենայն գեղեցկայօդութէ և պայծառութէ պատճառ. Դիոն. ՈՁծայ:

ԳԵՂԵՑԿԱՆԱՁ. ա. Նաղելի գեղեցկութէ. գերապանծ. չքեղ. չքնաղ. *Եւք ի հեշտասուն գրգռարանէ (դրախտին), ի հրաժեշտ գեղեցկանազ բարօրութէց. Պիտ:

ԳԵՂԵՑԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Καλλωπίζομαι. Decoror, ornor, և Glorior, mihi placeo. Գեղեցիկ լինել. զգենուլ զգեղեցկութէն. ազատիլ, ազէ՝ սիրուն՝ և սիրելի ըլալ. ինուելնէնդէ. տես երփ. ա. 9: Ֆ. 10: Ե. 1. Ե 7: Ե. Ի4. ա. 26: * Որ կին ինքն ըստ ինքեան գեղեցիկ է և վայելուչ. իսկ յեռեալ ընդ մարգարիտս կիսատածս արծաթոյ՝ ևս գեղեցկանայ. Սարգ. յ. Ե: *Գեղեցկացաք և անուշչահոտեցաք. Մավ: *Լեզուս լերզուաս գեղեցկանայ. Վ.յոն. ծն: *Գեղեցկացան անասպատք մաքուր կուսութեամբ. Շար:

Ըստ յն. ոձոյ, պարծիլ. պերձանալ. ձոխանալ. *Գեղեցկանալ պատս է բարիոք ծառայելով մանաւանդ՝ քան եթէ բարիոք իշխելոլն՝ նախ իսկ օրինացն. Պղսփ. օրին. Ե: *Եւ արդ լինքեամբ գեղեցկանայի իսկ, և պանծանայի Թերևս, եթէ զայսոսիկ գիտեի. Պղսփ. ոոկբ:

ԳԵՂԵՑԿԱՆԻՍՏ. ա. Ոյր նիստն և գիրքն է գեղեցիկ. լայնանիստ. ազատ. Նորաստեղծ՝ կամ երէկ. *Ահա աստղաստվածքն գեղեցկանիստ լերինն. Խոր. Ք. 5: *Թողոյր զլերինս գեղեցկանիստս. Փարպ:

ԳԵՂԵՑԿԱՆՈՒԱԳ. ա. Քաղցր եղանակաւ. ախորժալուր. եղանակը սիրուն. գայթեսի ին-ինէ, խօշնեվո. *Կցուրդս գեղեցկանուագս. Ցհ. իմ. ապ:

ԳԵՂԵՑԿԱՆՈՒՆ. ա. Որոյ անունն է գեղեցիկ և խորհրդաւոր, կամ բարեհամբաւ. *Արևելեան քաղաքդ անի... գեղեցկանուն՝ զարմանալի. Շ. Երէս:

ԳԵՂԵՑԿԱՆՍԻՀ. կամ է Գեղեցկատեսիլ, և կամ Գեղեցկաներպ, ևն. (պրս. Նէ-էֆ, է կերպ. նաֆէհ, կերպաս. նաֆիպ, բախտ). * Որ այսքանում գեղեցկանսիհ և վայելուչ կարգի զհակառակն փուճաբանս հասուցանել խախտումն. Պիտ:

ԳԵՂԵՑԿԱՀԻՆ. ա. Գեղեցիկ չինեալ. Էնէրը պզտոր, սիրուն. *Գեղեցկաչէն եկեղեցի, տաճար, քաղաք: Տունս գեղեցկաչէնս. Աստղ. Ֆ. 47: Գնձ: Կաղանդ: Վ.յոն. Ֆ:

ԳԵՂԵՑԿԱՃՈՒԿ. ա. Գեղաշուք. շքեղ. փառաւոր. Ռուեւլիֆ. * Գեղեցկաշուք զարդարանք, կերպարանք. Լամպ. Ե ֆէ:

ԳԵՂԵՑԿԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանծալի զարդ և պատուականութէն, որպէս միջատգալար անկոց: Պիտ:

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՃՈՑՃ. ա. Գեղեցիկ պաճուճեալ. զարդարեալ. Ռուեւլիֆ, Ռուէնէյնէն. *Տունկ գեղեցկապաճոյճ. Ջեր: Ին: *Արուսեակն վարսագիսակ, և փայլածուն գեղեցկապաճոյճ. Ռուիֆոր: *Գեղեցկապաճոյճ բանք, ոսկեզոյն են. Պղսփ. ոոկբ:

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՆԴ. Տ. ԳԵՂԱՊԱՆԴ. *Եւ քաջն զևս գեղեցկապանծ նոր պայծառութէ վայելչացուցին. Նոր. Խ: *Կացուրդ հոգևոր գեղեցկապանծ՝ ճեմայինն առած (անցաք մէջ ըստ հուր, ևն). Գնձ:

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՏԻՐ. ա. Գեղեցկութէ պատրօք. *Փոխանակ գեղեցկապատիր պըղպըղն. Խոր. հոփ:

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՐԱՆՈՑ. ա. Որոյ պարանոցն է գեղեցիկ. ինէնէյ իէրգանը. *Գեղեցկապարանոց, և չքնաղագեմ տեսլեամբ. Մաթ. ֆ:

ԳԵՂԵՑԿԱՊԱՐԴԻԿ. ա. Ափթի գեղեցիկ պարծանաց. * Գեղեցկապարծիկ գործովք. Պարապմ. լէ. յն. εὐκταιότατος, գեղեցկաբաւիկ, կամ ցանկալի ծննդովք:

ԳԵՂԵՑԿԱՊԵՍ. ն. Καλῶς, ἐυ. Pulchre, bene. Գեղեցկաբար. գեղեցիկ բարոք. վայելչապէս. ինէնէյ, խօշնա. *Գեղեցկապէս յարգարել. տեղծոլ. յօրինել կարգել. օրինադրել. կեալ. գաղջն կալել. խոտաձանել. խորհրդածել. իմաննալ կամ գաղել. միաւորիլ. են. Խոր: Փարպ: Աճաբ: փիլ: Ցհ. իվ: Ամաս: կամբլ: Շ. բաւյր: Ցհ. իմ: *Գեղեցկապէս փուճաթով փոխեցէք զմարմնաւոր Թմբկահարուն ընդ հոգևորն. Թէոդր. *Ի նոյն:

ԳԵՂԵՑԿԱՊՏՈՒՂ. ա. Ἀγλαόκαρπος. Pulchros ferens fructus. Որ ունի զպտուղ գեղեցիկ. հեվկոի ինէնէյ. *Ծառ, կամ ողկոյզ գեղեցկապտուղ. Աբէսփ. Ծ. Ճ. Գ:

ԳԵՂԵՑԿԱՍԻՐ, սիրի, բաց. ա. Փիլόκαλος. Boni vel honesti amans. Որ սիրէ զերս գեղեցիկս, և զգովելի գործս և զոնս ձիւս. *Օտարասէր և մարդասէր և գեղեցկասէր. Ասէսփ. ասապ: *Փառասէր է բրնոմէթիս, կենասէր, և գեղեցկասէր. Լմբ. պղ: * Գեղեցկասիրաց գրողաց՝ ի միասն՝ առանուշահոտ և թաքուն գեղեցկուին հայեացք, և անխոտոր սեռուելի. Ինձն. Էիէղ:

ԳԵՂԵՑԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սիրելն զգեղեցիկս. *Ցալագս սոկրատայ գեղեցկասիրութեան. Նոննս:

ԳԵՂԵՑԿԱՍՏԵՂՆ. ա. Որոյ ստեղն կամ բալուռնային է գեղեցիկ. *Ի չառաւիղէ եղեալ, ի գեղեցկաստեղն ոստոց ընձիւղեալ. Նար. Ցբէ:

ԳԵՂԵՑԿԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Գեղեցիկ վայելքութէ. բարեվայելուչ. *Գեղեցկավայելուչ ձև, կամ կերպարանք, կամ մեծալանք, ծագեալ գարուն, արքայութէն աշխոտ. Պիտ. ազէս: Պիտ: Ոսկ. հաբ: կի-րդ. ի էյան: Իսկ փիլ. լին. Ք. 15. *Գեղեցկավայելուչ անուանն ո. իմն, վայելչական ըստ կոչմանն:

ԳԵՂԵՑԿԱՏԱՓԵԼԻ. ա. Ցանկալի գեղեցկութէ, կարի բաղձալի լաւութէ. *Գեղեցկատաւփելի իմն և յարդարուն հրմտութեամբք. Պիտ:

ԳԵՂԵՑԿԱՏԵՍ. և } Καλλίμορφος.
ԳԵՂԵՑԿԱՏԵՍԱԿ. } Formosus. Գեղեցիկ տեսանելով. վայելչագեղ. գեղեցկակերպ. ազատ. ի իմ սիրոն պեսէվ. *Ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես պայծառագեղ մանկան հասակ արուի կամ իգի. կալնիք: *Գեղեցկատես տաճար, պատուղ, ողկոյզ. Ջեր: Ին: Թէոփ. պհ: Երզն. լս: *Գեղեցկատեսակ չինուած, գրախտ, որպի, պատուիրան. Պիտ: Աբէ: ճ. Բ: Սարփ. ա. պ. Ֆ: *Գեղեցկատեսիլ երեսք, ծնօտք աչս, պատմս. Մագ. իէ: Փարպ: ցհ. իվ: Ագաթ:

Մերթ որպէս յն. Ἐυσύνοπτος. Conspicuus. Յայտնաւոր. քաջայայտ. պայծառ. * Որպէս զի մեզ գեղեցկատես լինիցի ամենայն բան. Դիոն. ՈՁայ: * Գեղեցկատեսիլ աստղ լուսաբեր ծանուցեալ, և սիրատյուսկալ երկիւ. Պիտ:

ԳԵՂԵՑԿԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զառաքիլ գեղեցիկ. գեղեցկութէն. *Վայելչական գեղեցկատեսութէն. Նար: Երգ:

Եւ Յանկո լեզ տեսանելոյ զգեղեցիկս. *Ջան ունիմք հեշտութէց, աչաց գեղեցկատեսութէ, որովայնի պատարան. Լմբ. ասաւ: * Ոչ երեքաչ զհետ հեշտութէան զգայարանացս, աչացն՝ գեղեցկատեսութէն, ևն. Ռուիֆոր:

ԳԵՂԵՑԿԱՏԻՊ. ա. Գեղատիպ. գեղեցկատեսիլ. գեղեցկակերպ. *Գեղեցկատիպ զգեստ, անկուած. Ասան. Ելէղ: Նար: Խ: *Ի հեռաւորս արձակէին զգեղեցկատիպն՝ որ ընտրէին. Շ. Երէս:

ԳԵՂԵՑԿԱՐ. ա. Καλλόπιος. Pulchra efficiens. Որ առնէ գեղեցիկ, կամ ըզգեղեցիկս. գեղեցկագործ. աղնուաբար. *Հաղորդութէն գեղեցկարար պատճառին գեղեցկութէ. Դիոն. ՈՁայ: *Ջգեղեցկարարն զհոգին տուրբ բերքեր և բերէ յաչն. Վ.յոն. երփ:

ԳԵՂԵՑԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեղեցկարարն լինել. *Գեղաւորել զքանս ի վերայ գեղեցկարուեստին ՈՁ. Լմբ. ՈՁծաբ:

ԳԵՂԵՑԿԱՐՈՒԵՍՏ. ա. Καλλίτεχνος, ἔυτεχνος. Pulchram artem factitans, pulchra artis opera edens. Որ ունի արուեստս գովելի, և գիտուն է արուեստին. քաջարուեստ. *Որպէս երկրագործ գեղեցկարուեստս. այլ դաւաճանեաց անդաստանին. Պրմ. լբ:

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՅԱՆԵՄ, յուցի. ն.

Καλλιάω, ὡραιόω. Decoro, orno. Տալ գեղեցկանալ. վայելչացուցանել. սքանչել. պաճուճանել. աղաւորցնել. կիսվելուկէտ, փճաճագ. *Սրբեաց յոյսդ գեղելոյն, գեղեցկացոյց արդարութ. Սարգ. չ. Ե: *Եւ թէ այլ ոք քան զմեզ, այլ չիտ մեր գեղեցկացուցանիք զնոյնս. Լմբ. պարգ: *Զհայեցուածսն գեղեցկացուցանէն (սլուռնիկք). Ննեղս:

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ. ած. Որ գեղեցկացուցանէ. գեղեցկարար. *Հոգւոյն ընդհանրական զարդարեաց, և զգեղեցկացուցիչ պատուիրանաց իւրոց ետս. Գր. հր:

ԳԵՂԵՑԿԱՓԱՅԼ. ած. Գեղեցիկ փայլեալ. պայծառափայլ. *Գեղեցկափայլ ուրախութեամբ զնոյն ամենեքեան զՅոգւոյն սրբ զՀաւատգայթս. Ոսկ. ղ: *Գեղեցկափայլ երկնից փափագմամբ. Վրք հց. ած:

ԳՆԵՑԿԱՓԱՆԴԱԿ. ած. Գեղեցիկ քանդակեալ, և քանդակաւ. *Ամենեքին սոքա գեղեցկաքանդակ գործեալք. Պաս. աղխս:

ԳԵՂԵՑԿՈՂԿՈՑԶ. ած. Καλλίβοτρος. Pulchras racemos habens. Որ բերէ զողկոյզ գեղեցիկ. սիրուն կողէրով կիսղեւսող գբմէը. *Գեղեցկողկոյզ որթ. Պգմ. կբ:

ԳԵՂԵՑԿՈՑՆ. ած. Գեղեցիկ ոսկւք, և քաջընթաց. *Առոյգաբարձրն, և գեղեցկատես. Խոր. ած. 23:

ԳԵՂԵՑԿՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զոգ գեղեցիկ ընթացս ի լաւ անդր. քաջընթացութիւն. *Ի հրաշափառ մեքենութեն ծայրագոյն ասհմանն հպի, որ ի գեղեցկատեսութենէ ժամանելով զարարչին մեծութեն այնու փառաւորեաց. Կիմաթ:

ԳԵՂԵՑԿՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն որդիս գեղեցիկս. բարեմորդութիւն. *Ի տկարութենէ զօրութեն, յանամուսնութենէ գեղեցկորդութեն. Ածո. որս. ծգ:

ԳԵՂԵՑԿՈՐՈՇԱԲԱՐ. ած. Εὐδιακρίτως. Distincte. Գեղեցիկ որոշմամբ. քաջ ընտրոլութ. *Գեղեցկորոշաբար ասհմանագրել. Դիմ. ածոյ:

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Καλλος, καλλωνή. Pulchritudo. εὐμορφία, formositas. Գեղ. վայելչութեն. բարեչափութեն և պայծառութեն. լաւութեն. պատուականութեն. կիսվելուկէս, փիղեերկէս, հիսուս, խոպոտ. *Բարեչափութեն անգամոյդ հանդերձ վայելուչ գոնիով գեղեցկութեն առնէ մարմնոյ. Նեղս. բն: *Գեղեցկութեն չափակցութեն մասանց մարմնոյ՝ հանդերձ բարւոք գոնիով. Ոսկիթղ: *Գեղեցկութեն մարդոյ, նոճի, նաւաց, տան, վայրի, արտասածոյն: Գեղեցկութեն արարչատեառն: Թագ գեղեցկութեն. ևն: Իսկ Տբ. ած. 23. *Եւ ետս բարձրեալն ընորհս և գեղեցկութեն տուա չն նեմեսոսյոյ. ըն. μορφή, forma, տեսք, իբր կերպարան հաճոյական: *Գեղեցկութեն հասակի, դիմաց, երկրի, քաջատեսիկի. Խոր: Եղիշ: Յհ. ւմ: *Գեղեցկութեն վարդապետութեն, կամ մուսուցոյց: Գեղեցկութեն՝ ի վանս. իբր լաւութեն, բարեկարգութեն. ի՛ֆ: Եղնիկ: վրք հց. բ: (Յն. գձլօս. է նոյն ընդ հյ. ձայնիս գեղ. այլ ունի՝ ի յունաց ստուգաբանութ իմն հանեն ի ձայնէս գալ՛օ, որ է կոչել, ըստ առածի արիսպագացւոյն. *Ած որպես զամենայն ստ ինքն կոչեցեալ ուսոմ և գեղեցկութեն ասի.):

ԳԵՂԵՑԿՈՒՂԻՉ. տ. Գեղեցկացուցչ. *Ծառ առոյգ, ասպարեզացեալ գեղեցկուղէշ. Մագ. Ե երես. ւեր: *Երկնեցոյց մեզ յարմատոց իւրոց գեղեցկուղէշ փթթեալ զարտոյն քաղցրութ. վրք հց. իշ:

ԳԵՂԵՑԿՕՐԻՆ. ած. ց. գեղեցիկ: Որք ընակեալ գեղեցկօրէն ուժով. Պիս:

ԳԵՂՁ, ի, ից. գ. որ և ԳԵՂՁՈՒՄՆ. Ὄρεγμα, ὄρεξις. Extensio, appetitus, desiderium. Իշմ և բաղձանք սաստիկ առ գեղեցիկ իմն, կամ՝ ի լաւ թուեցեալն. ուժգնին ձկտումն և բերումն յօժարութեն՝ իբր գեղմամբ սրտի, կամ փղձկումն. *Նուաղելին և մանկունք՝ ի մարսն փափաքեալք. այսպէս և մտքուր հոգին առ ած. որոյ հետևի արասարն, գեղձքն, տուփումն. Լմբ. ած:

ԳԵՂԶ. Ἀδήν. Glans, glandula, tonsilla. Ձկտեալ մանն կամ խոյլ ի մարմնի. *Ականս, աձառք, գեղձք, չաղկապք: Գեղձքն՝ որ ի խնձան մարմնոյն: Գեղձքն հաստատուն են ամանեցն, զի մի խորտակեսցին ի քանի շարժմունեցն. Նիւս. բն. Ե իչ:

ԳԵՂԶ. Σμίλαξ. Taxus, convolvulus. Ազգ բալենւոյ, կամ պատատուկ ինասակար ձկտեալ ի վերայ ծառոց. *Իբրև ըզգեղձ պատեալ կերկոյր, և իբրև վէրեգն լի երաչտութ. Նաում. ած. 10: *Եթէ զգեղձս քաղելով այժմ՝ զբժշկութ ծառ մնքեսալ պտղաքեր կենաց կազմիցեք. Պիս:

ԳԵՂՁԱՄ, ացայ. լ.) Սաստիկ ըզձ.

ԳԵՂՁԻՄ, եցայ. յ.) մամբ բերիլ, ձկտիլ, վառիլ, փղձկիլ. Տես և ԳԵՂՁԵԼ. *Սակս գեղձացեալ ինչ քինոյ. Պիս: *Ազաչեաց զայրքայ, և գեղձեցաւ, խոնարհեաւ առ ոտս. Պգմ. աղխս:

ԳԵՂՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Ὄρεξις. Desiderium, appetentia. որ և ԳԵՂՁ. Ըզձգնին ըղձումն, ձկտումն. ուռնչ. փափաք և Գորովումն, գեղումն սրտի, փղձկումն. գումի աղեաց. *Ըարժեսցէ զվճռդանին առ գեղձումն ցանկալ (կեղակրոյ) Նիւս. կայմ. լբ: *Գեղձումն սիրտի (գումի աբրահամու առ ագայ). Փիլ. լբն. ֆ. 24: *Ախտասրահոտ գեղձումն: Ըստ բնութեն չարժեցեալք դիրաւ՝ ի գեղձումն. Պիս: *Բարեկամացս գեղձումն այսքան փղձկի՝ ի գոբա ողորմելիդ՝ որ վասն իմ, կերպարանիք. Լմբ. պարգ: *Հրեշտականքն կենայ գեղձմամբ զամենայնիւ զանց արարեալ զսուրբ նայնոլքս և զժամանակէիւքս. Տօնակ:

ԳԵՂՄՆ, ման, մանց. գ. Πόκος. Vellus, lana. Գզմէ. բուրդ. ասր. եափագ, եափազբ, եէրե. *Ինձեզ որպես զանձրև ի վերայ գեղմանն. Սղ. հա. 6: *Ի կճեռց առոյգականաց, և ի գեղմանց. Խոր. ֆ. 20: *Գեղմն խմանալի, զոր ետես գեդէոնին: Գառնիքն օրինականք... եւտուն մեզ զգեղմն ընդունիչ զյօղն երկնային. Շար: *Գեղմին ասս, զոր խնդրեաց տէղալ ի վերայ նորա միայն անձրև. եէր. դպ: *Զառանցն արեամբ ներկեալսդ յեզանակել ի պատահումն գեղման. իբրև ասր սուրբ և ասիտակ առնել. Նար. ծէ:

ԳԵՂՄՆԱՒՈՐ. ած. Որ բարձեալ ունի ի վերայ իւր զգեղմն. Լուսաղծ, էրէոպ. եափազբ. *Իբրև զորով անարատ... առբսոյս և տեւագիսակ գեղմնաբարձ մարքուր պատարագ. Նար. կոս:

ԳԵՂՄՆԱՒՈՐ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. *Չարիւք հազար խոյոց գեղմնաւորաց. Ած. լգ. ֆ. հ. յն. Հանդերձ գեղմամբքն:

ԳԵՂՈՒԿԵՀ. Տես ԳԵՂՑԻՈՒԿԵՀ. *Ի տունդ ինչ անտառախիտ և գեղուղեշ պիս:

ԳԵՂՈՒՄ. Տ. ԳԵԼՈՒՄ, և ԳԵՂՑԵՄ:

ԳԵՂՁԱՑԻԿ, չնոյ, ոց. ած. որ և ԳԵՂՁԱԾ, ԳԵՂՁԱՒՈՒ. Բնական գեղձ. չինական. գեղոյժ, գեղի մարդ. *Ականջ գեղձային. Աբ. անա: *Գեղձային գեղձայինքն տեսեալ զնա. Աբ. անա: *Գեղձայինքն վաճառեցին զնոսա. ՃՃ: *Ալա չէցին զնա ամենք գեղձայինքն, զի երթիկէ ի գեօղն խաբեանց. Հ = Յ. ապր. իբ:

ԳԵՂՁԱՒԱԿ, ի. գ. Աւազն կամ խճխանն գեղձ. *Գեղձաւազ որ յատգաս արքունի հարկաց զգուշն եկեղեցւոյ փակել տայ. կանան:

ԳԵՂՁԱՑ, ձի, ից. տ. ԳԵՂՁԱՑԻՆ. *Գեղձիկ և քաղաքացնոց. Պգմ. ածխս: *Կարծէին ի գեղձիկ ունոի ստուգել զերան. Իգն: *Զինուորիցեալոց և գեղձիկ. ՃՃ: *Զայն ընդունեաց գեղձիկին. Աբ. անա:

ԳԵՂՁԱՒԱՆԵՄ, եցի. ն. ց. Իբրև գեղձուկ կամ ոսկրաձկան բարբառել. *Բնաւկէ յատրոցին, որ այժմ զոգայլ (իբր զօգայլն) վասն անհնթեթեթ ամրուն գեղձկանեն. Աբեր. ած. 15:

ԳԵՂՁԱՒԱՊԻՍ. ած. Որպէս գեղձուկ. չինականօրէն. գեղոյժի պէս. Խոբեանց. *Մի գեղձկապէս հայեցս առնել. Կրպգ. ոգ:

ԳԵՂՁԱՒԻԿ, ձկի, ձկաց. ած. փ. Χωρίτης. Rusticus, rusticanus. ἰδιώτης, privatus, plebejus, unus e vulgo. որ և ԳԵՂՁԱՑԻՆ. Գեղական. չինական. և Գռեհկի. ամրիկ. սոսկական. անկիրթ. ագէտ. *Ելոյէս, փիգան, Ելիէ գաբէյէ, Խօրեաթ. *Գեղձուկք և Թագաւորք: Յելիս նացաց ոչ միայն գեղձկաց, այլ և Թագաւորք: Իշխանաց և գեղձկաց: Զգեղձուկս, և զազատս: Տգէտ համարձակ է և գեղձուկ. փիլ: *Գեղձկաց պատուել զքաղաքացիսն՝ որպէս զիշխանս, և քաղաքացեաց մի կարի առ գեղձկօքն պերճանալ. Խոր. է. ղ: *Քաղաքականաց, և գեղձկաց. Նար. գ: *Ոչ ըստ գեղձկաց անարատեսոլ երկրորդել. Յհ. իմ: *Ի գեղձկացն հետագոյնս գնել նուաստ բանից. Իգն:

Իբր Ռոմկական. անշուք. *Գեղձուկ բանիւ, կամ բանիւք: Գեղձուկ զգեստ. Յհ. իմ: Սրգ. յն. ա: Անյաղթ. ագործգ:

ԳԵՂՑԵՄ, կամ ԳԵՂԶԵՄ, եցի. ն. (կամ՝ ներկայն է գեղուլ, և գեղչէ է ազատն) . որպէս թէ կարի գէլուլ, գալսլել. թեքել. խոնարհեցուցանել. ծգծգել. ցածուցանել. *Ի վերայ ընկնից մերձաւորին գեղչէ զձայն. Ըն. խոնարհեցուսչ է: Սէր. իլ. 5: Տես և ԳԵՂԶԻՄ:

ԳԵՂՕՆ, օնք. գ. Իբր գեղգեղունք. և գեղազարդութ. Ὠδή. և Πόμπη. Զամենայն գերգան վիսաւակարս, և զազանեղութ գեղօնս, ուր... և պարք են. Ոսկ. էբէս. է: Իսկ Ոսկ. ած. ֆբմ. ը. *Մինէն ի գեղօն (կամ՝ ի գեղս) յատնկեցես, և ի ցոյց չպատճառնաք հանդիսի:

ԳԵՂՕՐԻՔ. հնց. գ. Իբր Գիւղք. գեղէր. ելոյէր. *Պատուեալ զնոսա պարգևօք, և շնորհեաց իշխանութ գեղօրէից բազմաց. Մխ. ղա:

ԳԵՆԵՍԻՍ. բառ. ըն. γνήσιε μοι. Ո՛վ հարազատ կամ մտերիմ իմ. *Ազաչեմ ըզքեզ գեղեսիս, հարազատ լծակից իմ, ըզ հալածական ի ծէր իբրև զնս. Եէր. էէփղ:

ԳԵՈՒ, ւի, իւ. գ. Իբր Գայռ. այսինքն տիղմ գոբեհաց. (լծ. Լ. Թ. ՀԷրէԷ). *Զգեռուիցն զվերձաւորսն զազարացուցանէ. ճ. Դ:

ԳԵՈՒԱԹԱԹԱԽ. ած. Գայռիւ թաթախեալ. սղմաշաղախ. գարշ. չնաք. լմնոբ. ւոս. *Գեռաւթաթախ ոգւովք անխոնիր հաղորդիս: Զգեռաւթաթախսն մաքրել: Գեռաւթաթախ սղմով զաղարացար: Լուա՛ ի մեղաց, և մաքրեա՛ ի գեռաւթաթախ սղմոյս. Մաշտ:

ԳԵՈՏՐԱԲ. գ. Θηρευτής, κυνηγέτης. Venator. Որսորդ. ածբ. *Զհնովբաս՝ այլ գեռոտաս, որ Թալգամանի որսորդ, այր ի մաստուն, հզօր պատերազմող. Վրք հց. յ:

*Գետարաս գրէից (այսինքն կռնկանց) ես՝ խորդաւազար եռանկիւնեաց, օդահատեալ կառաչմամբ։ Հիկէն գետարաս հոպտեալ. Մագ. ծէ։

ԳԵՏ, ոյ, ոց. ես ե՝ ի, աւ. գ. Ποταμὸς. Flumen, fluvius, amnis. Ջրանցք ե. թևելի. առու մեծ անոք ջրոյ ժողովելոյ՝ ի վտակաց, որ ոռոգանելով վերկիր՝ թափի՝ ի ծով. լայ, ըմոգ, ագար ասա, բոսփ, Նէղ. *Գետ ելաներ յերկրմայ։ Որպէս Թէ՝ ի գետոյ անտի ելանէին։ Արածէին առ եզեր գետոյն։ Կայի յեզեր գետոյ։ Իբրև զբուս լատատանս առ գետովք։ ես։ *Անցեալ ընդ գետն. փորպ։ *Յայնկոյս գետին մեծի. խոր. ասս արծր։ *Առ գետառս ուրեմն. Նմանութ։ *Գետովք մեղանաց արեան։ Արտասուաց գետ։ Գետոյն բանականաց. Նար։

ԳԵՏԱՒԱՐ. ս. Ποταμηδὸν. Fluvii more. Գետաւորէն. իբրև զգետս. գէպի պէս. լայ ինչի, սէլ ինչի. "Նեղուցն՝ որ կոչի սեփսե, գետաւար ելանէ յովկիանոսէ, և ծնանի զյունաց ծովին. խոր. ՟։ *Ընդհէր կամեցին լինիս՝ի յանցաւոր կետանս, որ գետաւար սահի և անցանէ. Նոխ. եէր։ *Ար. տասուս հեղոյր գետաւար. Ճ. Ա։

ԳԵՏԱՒՈՒՂԻ. ա. Իբրև զգետս բղխող կամ բղխեալ. *Գետաւուղիս արտւրեալ զատագաւժն. Եպիփ. Խլ։

ԳԵՏԱԳՆԱՑ. ա. Ուր գնայ կամ հոսի գետ՝ մի կամ բազում. *Իջնալ կայր ուղղ հարիւր ձիաւորովք՝ի տեղի մի գետագնաց, և մուրատ յոչ շուրջն. Ոռոհ։

ԳԵՏԱԾԻՆ. ա. ի գետոյ ծնեալ, եղեալ, առեալ. *Վկայական արժանիք գետածինք (քարինք բարձեալք՝ի յորդանան նէ). Նար. ասոփ։

ԳԵՏԱԿՈՒՐ կամ } ԱՒՆԵԼ. կուր
ԳԵՏԱՀԵՂՁԻԿ } տալ գետոյ, հեղ ձուցանել՝ի գետ. ընկղուզանել, սուղա նել. գեթը յգել ա խղտել։ *Գետակուր և ծովամոյն առնէ. խոր։ *Ջասորին որպէս զեգիպտացւոց Թագաւորն գետահեղձիկ առնէ. Լմբ. ովց։

ԳԵՏԱՀԵՏԵԼ, եա, եալ. ն. Ե. խա ղացուցանել կամ յորդել իբրև զհետս գետոյ. բղխել զհոսանս գետոցն. գետահոսել յորդահոս խմաւորուի քո՝ի սիրոս մեր. Ճ. ժ։ *Գետահետեալ յորդավայնէդ՝ զառատ Ըրբխոյ շնորհաց հոգին. ՟։ *Քաղաք մեծին ես գետահետեալ յերկուց մշտաբուղխ ապերասՙ՝ի ոչ աւազանէն և յանապական արեանն՝ զոգւով ծարաւիս. Աւծր. Ե. 8։ *Ջոր և ոռոգանել ասէ երկրաբուխ աղբերն՝ չորիւք բաժանմամբք գետահետեալ։ այսինքն իբր գետ ձեացեալ. Տծն՝։ Նոյնպէս իմն. *Ջոյն կենաց գետահետեալՙ բղխեցին մեզ յաւրեւցուածն. Շար։

ԳԵՏԱՀԵՐՁ. ա. Ուր հերձու կամ ե հերձ գետ. *Գետահերձ մաշկեակն (ե ղևայի) սքանչելահրաշ. Նար. կէ։

ԳԵՏԱՀՈՍ. ա. Հոսեալ իբրև զգետ. *Գետահոս վտակզք հոսեցելոյ՝ի կենաց աղբերէն. Բէնիկ։

ԳԵՏԱՀՈՍԵԼ. տ. ԳԵՏՀԱՀԵՏԵԼ. *Գետահոսել մեզ բանից գոյաւորութիւն. Նիս. Ֆ. Բեհ։

ԳԵՏԱՄԵՒ. ա. Մեռեալ՝ի գետոն։ Իսկ ԳԵՏԱՄԵՒՒ. գ. Մեռանիլն՝ի գետ, կամ՝ի ջուրս. որպէս յն. Καταποντισμὸς. *Գատերազմունք. . . գետամեռք. . . կորուստք. Ոսի. եէր. իէ։ (գրեալ եր, գետնամեռք)։

ԳԵՏԱՄՈՑՆ. ա. ի գետ ամացեալ. *Ջերծանի՝ի գետահոյնն լինելոյ։ այսինքն լինկղմանէ՝ի գետ. Նէ. եէ։ *Եթէ ոչ լինէին տղայքն գետամոյնք, Թերևս ոչ լինէր ապրեալ մոլեխս, և ոչ յարքունիսն սբնեալ. Ոսի. գծ։

ԳԵՏԱՅԱՐՈՑՑՔ. գ. Ցարոյցք՝ այսինքն բարձրանալն կամ զայրանալն գետոյ. *Ի Թուլանալ ձեան՝ ահ է ասեն մարդոյ աւենայն ուրեք, զի գետայարոյցք է. վանակ. փոքմ։

ԳԵՏԱՅԵՂ. ա. Ցեղեալ այսինքն չբջմամբ վիժեալ՝ի գետ. գետահեղ չիկ. *Գետայեղ լինելոյն արժանի էին. լմբ. իմ։

ԳԵՏԱՅԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Սեպհական գետոց. գէպի. լայն, լայ ինչոպ. *Եբ անտուստ հնչին՝ բարբառ գետայինՙ աւետարանին. Գնչ։

ԳԵՏԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. է. Լինել որպէս զգետ. գետ ձեանալ. *Գարնանային ուխտն գետանացեալ. Խոր. պգմ. հոխ։ *Ուստի լերանցըն ջուրք հոսին, և գետանան՝ստ գարնան մասին. Նէր. Նոխ։

ԳԵՏԱՊԱՏ. ա. Պատեալ գետով. որպէս հռոմկլոյ, զորով պատեր եփրատ. *Ցորում բնակեմք յայսմ ամրոցի, ՙի գետ տապաս քարանձաւի. ՟։ որդի։

ԳԵՏԱՍՈՑՋԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ընկղըմել, և ընկղմիլ սուզմամբ՝ի գետ. *Բազմամբ այն էին, զոր գետասոյզ առնէին. Կռվանոփ։ *Գետասոյզ եղեալ կորնչէին. փորպ։

ԳԵՏԱՎԱԺ. ա. Վիժեալ՝ի գետ. գետակուր. գետամոյն. գետասոյզ. գեթը ընթաց խղտաց. *Ընդ արախոզնոյն և ընդ գետավէժն ստասակեցան արջ իբրև ուղղ հազար. Աւծր. Ե. 9։

ԳԵՏԱՎԱԺ կամ ԳԵՏԱՎԱԺՍՍ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. ի գետ հոսել, իլ. ընկղմել, իլ. *Գետավէժն առնէին զնոսա. Ագաթ։ Ղևոնդ։ *Ջկէսս գետավէժս սլարեալ. փորպ։ *Յորձանաց ուխից գետավէժ լեալ. Ցհ. կէ։

ԳԵՏԱՏԱՄ ԼԻՆԵԼ. Տարեալ լինել՝ի գետոյ և՝ի վայր. *Ալուէան՝ի գետն անկաւ, և եղև գետատար. Ոսիփոր։

ԳԵՏԱՐԾՈՒԻ, ծուոյ. գ. Ἀλιάετος. Haliaetum, aquila marina. Արծուի գետոյ կամ ջրոյ. Թռչուն ձկնորս. (ըստ յն. ծովարծուի). *Արծուի, և պաղուճ, և գետարծուի։ Ոչ ուսիցէք զարծուի և զկորճ և զանգղև զգետարծուին զձին. Ղևոս. ծ. 13։ Օր. ծէ. 13։ Ե Գաղեան։

ԳԵՏԱՓՆ, փին, փունք, փանց. գ. Ափն գետոյ. գետեզր. լայ էնեորբ, գբյբ. *Ելալ արտաքոյ քաղաքին առ գետափնն, յն. առ գետով. Գծ. ծէ. 13։ *Ցովորուն է միշտ՝ի գետափն սաղարթել ուռեաց. Լմբ. ոգ։

ԳԵՏԱՓԱՐ. գ. Քար գետոյ կամ գբտեալ՝ի գետ. խիճ հելէլատի. *Ցեզոս (գետ) գետաքար տեղայ յերինից. Եսս. գբ. Է. (ըստ Սիւնկեղեայ. *Քար յերինից անկաւ՝ի գետս եգոսիոյ։)

ԳԵՏԵԶՐ, զբր, երաց. գ. Եզը գետոյ. որ և ԳԵՏԱՓՆ. լայ էնեորբ. *Ած գետեզերբ երկրին. Թուս. իէ. 5։ *Ած գետեզերբ ուրեմն. Եսս. գբ. ա։ *Հասանէր՝ի գետեզերն երասխայ. Փորպ։ *Քաղաքաց. . . և գետեզերայց. Պիտ։ *Առ գետեզերբաւն. Մէսր. էրէց։

ԳԵՏԵԼ, եալ. է. Իբր գետանալ, գետահետել. *Գետեալ հոսանսա բարեբուղիս ուղևիւք իբրև զծով. Աւծր. Է. 3։

ԳԵՏԸՆԿԵՑ, և }. ի գետ ընկեցեալ.
ԳԵՏԸՆԿԵՑԻԿ } գետավէժ. *կամ՝ի սուր կորուանէ զբեզ, կամ գետընկեց առնէ. Եէր. իզ։ *Ցուշ առնելով նոցա զորը. զայոցն արիւն, զոր գետընկեցիկն արարին. Աբէ. իէ։

Մերթ իբր ընկեցօղ՝ի գետ, կամ գետընկեցական. *Ապրեցոյց՝ի գետընկեցն հրամանէ. Վրդ. ծն։

ԳԵՏԻՆ, անոյ, ոց, ՙի գետնի, նոք կամ նովք. գ. Γῆ. Terra, solum, humus. Ցատակ երկրի, ուր կոխեմք. երեսք հողոյ. երկիր. հող. վայր բնակութեան. անդք. Նէր, ծօբրագ, ղՀին. *Լուսայ, Թէ գետինն չորբեքհարիւր ատաեր արծաթոյ է։ Իլուսկին զբեւն իւրաքանչիւրՙի գետին։ Ընկեաւ զդաՙի գետին։ Բազմելՙ ի վերայ գետնոյ. ևն։ *Կանգնեալ ընուտսՙի գետնոյն։ Ջգեօղն ամենայն գատակերտօքն և գետնօքն իբրովք հանդերձ. Ագաթ։ *Գետինս անօգուտ հերկագործեմք. Նար. չի։

ՋԳԵՏՆԻ, ԸՆԴ ԳԵՏԻՆ. } իբր ֆ. Χαμαί, Ի ԳԵՏՆԻ, Ի ԳԵՏԻՆ. } κάτω. Humi, in terra, interram. ի վերայ գետնոյ. դեպՙի գետինՙի վայր. Եէրէ. *Ջարկան ըզգետնի. ցհ. ծէ. 6։ *Ցերկիր և եթ հայէին, և ընդ գետին պշնուին (յն. քարշէին)։ Պարտ էր գեթ այսու ամաչել և կորանալ, և ընդ գետին մտանել. Ոսի. է։ *Ընդ գետին ևեթ պշուցեալ տխուր հայեցեալ։ Կորացեալ մնային ընդ գետին. Պիտ։ Փորպ։ իբր ակնկորել. ումկ. Գեփինը տպնալ. ամօրով վբ նայիլ։ *Ակն նմա բաղմականՙի գետնի։ Կռուոլացՙ ի գետնի. Ցոգբ. ծէ. 15։ Նս. ւր. է։ *Արկինՙ ի գետնի Թանձր. Ագաթ։ *Անկեալՙ ի գետին երկիր եապաղ տեառն։ Եթուբՙ ի գետին։ Հարկանէր զգլուխնՙ ի գետինն. Ցօբ. ա. 20։ Ցհ. է. 6։ փորպ։

ԳԵՏՆԻ ՊՏՈՒՂ, կամ ԳԵՏՆԻ ԱՂԻՒ. որ և ԵՐԿՐԱՇԱՐԱԿ. ըստ Բժշկարանի է Սողունն հոլալին. Նէր ոզոնգնանը, խաբափին։

ԳԵՏՆԱԲԻՐ. ա. Բրօղ զգետին. գեփինը ֆորօղ, Նիլոս խոպին ֆիրը. *կՃղակաց ցեալք էին իբրև զգետնաբեր և զարմատակերն կնՃՀաց. Ագաթ։

ԳԵՏՆԱԳՆԱՑ, ի, ից. ա. Որ գնայ ը գետին, սողի կամ քայլէՙ ի վերայ երկրի. *Իբրև զմրջնեան գետնագնացս. Վեցօր. է։ *Ըստ երկուց օրինակաց գետնագնացացն (ա. նանունց) յանդգնաբար յարձակմանց. Պիտ։

ԳԵՏՆԱԳՈՒԱՑ. ֆ. Հետիոտն գնալով ընդ ցամաք. *Գետնագնաց Ճանապարհորդէր. Մանդ. է։

ԳԵՏՆԱԹԱԽԱԼ. ա. ֆ. Թաւալեալ կամ Թաւալեցուլ ընդ երկիր. *Գետնաթաւալ և փլփլեբախ՝ գիւին խռնարհեալ երկիր պագանէն. Ցհ. իմ. պաս։

ԳԵՏՆԱԽՈՆՁՈՐ. ոյ. գ. Χαμαίμηλον. Chamaemalum, poma terrae. իտ. Patata. Բերք երկրի ընդ հողով խորտաբոյս. գեփնի խնձոր. Եէր էյմաբ։ Գաչիան։ Բծնչրի։ է և անուն խոտոյ, որ և Երիցուկ. պապունձ. (լտ. ըն յն. փամօմիլաս։) Բծնչրի։

ԳԵՏՆԱԽՕՏԱՑ. } Χαμαιέυνης, χα-
ԳԵՏՆԱԽՏԻ. ա. } μαικοιτὴς, τις. Humi cubans. Որոյ խչտին է մերկ գետնին, կամ անկոլինն է որպէս զգազանաց հուլ մերկ. *Անկոլինն աղքատաց գետնախբեաեայ. Մծբ. ծէ։ *Տեսի արս կուսակրօնս, խարազնագգեայ, գետնախչտիս, բոկակրնացս. Ցհ. կէ։

ԳԵՏՆԱԽՕՏԻ ԼԻՆԵԼ. Χαμαικοιτέω. Humi cubo, jaceo. Ընկոլմանիլՙ ի վերայ մերկ գետնոյ. Եէր խոխիանաբ նոխոփ։ Եղէ։

է: ԻԳՆ: Ռա. յհ. ԻԷ: Ճ. Գ:

ԳԵՏՆԱԽՇՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. } Նոյն ընդ
ԳԵՏՆԱԽՇՏԻԼ. յ. } վ: Հյ. ա՞. ԼԻ-ԸՂ: Վ,ի հղ. յ:

ԳԵՏՆԱԽՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Համեսոիա, χαμαικοιτία. Chameunia, humi cubatio. Ննջելն 'ի վերայ մերկ գետնոյ. հոգի վշրայ պատկիւը. *Ջգետնախչտութեան, զպաշտութեան. Աշ՞. Ռիբ: *Ի գետնախչտութեան, և 'ի խոհմունս գիշերայինս մաշեր զանձին. Սարգ. ա. պ. ֆ: *Ժուժկալութեի պահոց, և գետնախչտութ. Լմբ. ոչ: *Ըղգետնախչտութ, և զծնրադրութեի, և զայլ Ճգնութեիս. Վ,ի հղ. ֆ:

ԳԵՏՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Որ խորհուրդք վերկրաւ յածին. երկրաչարչ. աշխարհասէր: *Առաքինին պահպանացեալ լինի, եթէ ընդդէմ և գետնախորհուրդք փոխեալ բնակեսցին (սյլտր) փիլ. լին:

ԳԵՏՆԱԾԱԾԿՈՑ ՎԵՐԱՐԿՈՒ. Իբր գերեզման, կամ հող գերեզմանի: Նար. խղ:

ԳԵՏՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԳԵՏՆԱՑԻՆ. Որ լինչ անկ է գետնոյ. երկրական. *Ոչ եթէ վիշապ է փոչին մանուածոյ 'ի փոթորկէ գետնականէ յօդս խաղացեալ. Սարկ. ղթբ:

ԳԵՏՆԱԿՈՒՆ, և } ի, աց. ա. Որ կոխէ
ԳԵՏՆԱԿՈՒՈՂ. } զերկիր. երկրաւոր. երկրածին. մահկանացու. *Անասնայինն ընդակցութ երկրասիրաբար գետնակոխ սայլիւք բարձեալ տանիցի. Նար. կե: *Գետնակոխողաց (հին սպ. գետնակօսաց) մահկանացու մարդկան... Ըստ քերթողին՝ ոչ է նման ցեղ անմահից ածոց, և գետնակոխ խողաց մարդկան. Սահմ. ֆ:

ԳԵՏՆԱԿՈՂ, ի, աց. գ. որ և ԳԵՏՆԱՀԱՐԾ, ԳԵՏՆԱՁԱԾՑ. Ἀπό կամ ἐκ τῆς γῆς φωνοῦν. Hariolus, pytho. Եբր. Էծէխ, օգ. Դիւթ՝ որ գնելով զականջս ընդ գետինն՝ հմայել չընչանաք, և ցուցանել կոչել անուի զօրութիւն ինչ, և առնուլ պատգամս. ըստ ոմանց նաև գլխ ձայնաւոր յերկրէ. Եզը ՀՀՀԸԸ, Եզը ՃՒՒ: *Խնդրեցէք զվհուկս և զգետնակուչս: Հարցանիցեն զդիւն իւրեանց և զպահակերս իւրեանց, և զգետնակոչս և զվհուկս. Ես. Ը. 19. ծԸ. Յ: *Գետնակոչս արուեստ. Ռա. Էս:

ԳԵՏՆԱԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւթութիւն գետնակոչից. *Բարբաչմունս գետնակոչութեան յօրինէին, և ոչինչ կարէին առնել. Կաղ՞նաք:

ԳԵՏՆԱՀԱՐՑ, ի, ից. } Նոյն ընդ վ.
ԳԵՏՆԱՁԱՅՆ, ի, աց. } *Հարցանիցեն զվհուկս իւրեանց, և զգետնահարցս իւրեանց. Ռա. Էս: *Եւ ելիցէ իբրև գետնաձայնոյ բարբառ քո. Ես. ԻԸ. 4:

ԳԵՏՆԱՄԱՆԵԱՆ. Ծածեալ ընդ գետին. կցեալ յերկիր. գեփինը կոպճ. *Գետնամածեալ ծնրադրութ ծունկք մարմնոյ քո ՇԸ. Շ՞ր:

ԳԵՏՆԱՄՈՒՏ. ա. Որ մտանէ և որջանոյ 'ի գետին. սորամուտ. *Ի գետնամուտս և 'ի վիմադարան գազանաց... ստկք ապրեից. Նար. ծբ:

ԳԵՏՆԱՑԻՆ, յոյ, ոց. ա. Ἀπόγειος. Appogaeus, terrenus. Գետնական. որ լինչ է 'ի գետնոյ. որպէս և անուն հողմոյ պատճառեալ 'ի գիշերին վայրէ. *Որ 'ի գիշերայեալ երկրէ չընչեալք լինին, գետնայինք լինին աւացեալք. Աբէա. Ե:

ԳԵՏՆԱՆԱԽԱՆՁ, ի, ից կամ աց. ա. որ և ՍՏՈՐԱՆԱԽԱՆՁ. Χαμαίζηλος. Humilia aemulans, humi repens, terrae adfixus, depressus, sordidus. Բերեալն իբր նախանձու առ գետին. հակեալ և յարեալ յերկիր որպէս ոմանք 'ի բուսոց և 'ի սընկոց. և բնուելոյ երկրաքարշ. վայրաբեր. ստորին. անարդ. նուաստ. *Ջգետնանախանձութեան և զնուաստան լքեալ՝ առ վերամբարձան համբառնայ: Որք հասանեն առ ծայրութիւնն, ոչինչ ամենևին թոյլ տան գետնանախանձացն: Գետնանախանձ չառաւեալ յերկրի կողմն խոնարհեալ. փիլ: *Յանդղոց այնմիկ՝ զոր եսես երբեմն երբ նիզլին յակովբ, որոյ էր ոմն առ երկիր և գետնանախանձ, և ոմն 'ի վեր քան զնա յերկին ահա ձգեալ. Բր. ոչ: *Գետնանախանձ և երկրաքարշ որթ զօրէն սեղխենոյ զերեսաք երկրի տարածեալ 'ի կոխումն: Ի գետնանախանձէիցն և յերկրաքարշ պատուելոցն. Պիտ: *Ի նուաստս գտնիցն և 'ի գետնանախանձից 'ի վեր ամբառնայ: Նուաստից և գետնանախանձաց խմասից. Նէս. Ես. Ե երգ: *Գետնանախանձ չառաւեալ 'ի գետնանախանձ յայսմ կարծեաց. Ռա. յհ. ա. 37:

ԳԵՏՆԱՆԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Τὸ Χαμαίζηλον. Terrae affixio, humi serpere. Երկրասիրութ. գետնաքարշութիւն. վայրաբերութ. *Տաժանիք (որթն զերբ կլագործն) 'ի գետնանախանձութ 'ի վեր ամբառնալ (զնկնքն). Պիտ: *Ցամենայն գետնանախանձութ ըստ վերամբարձութեն արտաքս որոշեալ. Դիոն. Երիս:

ԳԵՏՆԱՆԱՄ, այայ. լ. Ἐδαφίζομαι. Terrae adaequor. Որպէս գետին լինել. հարթայատակ լինել. հաւասարիլ ընդ հող. *Որպէս մոխիր գետնանայ, որպէս բոց ձօ ձի, և որպէս ծուխ լուծանի. Ռա. ոչ. լԸ:

ԳԵՏՆԱՇԱՐԺ, ի, ից. գ. Σεισμός. Terraemotus. Շարժումն, սասանութ երկրի. շրժ, ժամ. վերվիւխ, վերվիւխ, վերվիւխ. *Երկու ամաք յառաջ քան զգետնաշարժն. Ամո. ա. 1: *Իբրև զդղրդումն գետնաշարժի. Եզեկ. Ը:

ԳԵՏՆԱՐՄԱՒ. ա. Որ շարժի կամ սողի ընդ գետին. *Իբրու ոչինչ տակաւին ոտից գոլով պիտոյից՝ յանտես տոքա և գետնաշարժ առ երկրաւ ծնան. Պղպ. փխ:

ԳԵՏՆԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Γεωμετρεία. Geometria. Երկրաչափութ. չափ երեսաց հողոյ. *Որպէս զի լինել գետնաչափութ միանն ռ քայլ. Խոր. Ծ:

ԳԵՏՆԱՒՒՒԾ, ու, ուց. գ. Χαμαιλέων. Chamaeleon. Ազգ մողեզի կամ կովադիցի, երկայն իբր եօթն մատնաչափ, և բարձր հինգ մատնաչափ՝ որսոզ ձանձից և ճճեաց բերանաբացութ. ոյր վոսն ասի օգով սնանիլ. էնէհոան, պոռէնչխ. *Գետնաուխտ, և կովադիայ, և մողեզ. Ղեսպ. ֆ. 30: *Գետնաուխտք և մողեզք 'ի յարկս նորա բնակեսցեն. Սոփ. Ե. 14: *Ո՞րքան զծ ոլի և զգետնաուխտն և՛ս չար չրջչրչէին. Ռա. էէւփ. ֆԵ:

ԳԵՏՆԱՕՂ. ա. Որ սողի ընդ գետին. գետնանախանձ. որ գերպէ ՀԸԾայ ՀԸՈՂԱՅ. *Առնեն զիս գետնաստղ (կամ գետնաստղ) և երկրաքարշ. ճ. թ:

ԳԵՏՆԱՕՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԵՏՆԱՆԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. *Ա,յս բան լի է տկարութ և գետնաստղութ. Ռա. Ե. Ես:

ԳԵՏՆԱՈՏՈՐ. ըք. գ. Χαμαίστρωτον, τα. Teges, tapes. Օթոց սփռելի 'ի վերայ գետնոյ. գորգ. ակռամբ. փսիաթ. խալի, փելի, հասըր. *Պարիսիք են 'ի գուշնաքեայ նիւթոյ, յորոց կարի գճուճ գետնաւորս 'ի գաւառին պրոտոյն. Փիլ. պեռոյան:

ԳԵՏՆԱՏԱՐԱԾ. ա. Χαμαικλινής, χαμαιλεχής. Humi prostratus. Ի մերկ գետին տարածեալ, կամ ընկողմանեալ. գետնախշտի. *Փոխանակ անկողնոց գետնատարածք լինէին. Փոթ:

Եւ իբր Գետնանախանձ. *Կեսք 'ի ծառոց գետնատարածք: Գետնատարած ոստովք. Վ,եղ: Ե:

ԳԵՏՆԱՏԱՄԱԾ ԱՆԿՈՂԱՅ. } Χαμεύ-
ԳԵՏՆԱՏԱՄԱԾՈՒԹԻՒՆ. } νη, χαμευνία. Stibadium humi stratum, humilis et vilis lectus, humi cubatio. Տ. ԳԵՏՆԱՆԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. *Ջանկն տուեալ գետնատարած անկողնոց. Ագաթ: Կրիան: *Ոչ պահք, և ոչ գետնատարած անկողինք, և ոչ հանուստ. Ռա. Ես: *Գետնատարած անկողնով (Ճգնիլ). Փոթ: Ռա. Տ. ա. 11: Վ,ի հղ: *Պահօք և աղօթիւք և գետնատարածութ: Յանչափ գետնատարածուէն. Վ,ի եէրս:

ԳԵՏՆԱՏՈՒՆ, տան. գ. Ստորին յարկ տան գետնափոր. եէր եվի. և Ստորին կողմն 'ի բլլիջս մեղուաց. *Ջանկիւնս կողմնոց գետնատանցն սլունս և մոյթս հատատաիւ ը նեցուկս յերկրորդն յարկաց. Վ,եղ: ը:

ԳԵՏՆԱՏՐՏՈՒՆՋ ԼԻՆԵԼ. Շ,ինել և մրմաւ խոզի 'ի բրեն կնձիժ. զգետնին. *Երկրաբեր կենդանւոյն ե գետնատրտունջ լինել. Ռա. էէւէ:

ԳԵՏՆԱՓՈՐ. ա. Ὑπόγαιος, γλαφυρός, Subterraneus, cavus. Փորեալ ընդ գետնով. ստորերկրեայ. *Գետնափոր տուն. Երեմ. ը. 11: Ճ. Զ: Զբնոբ: *Արգելանոցս իւրեանց արարին գետնափորս գաբիւք. Ճ. Բ: *Փորեր փոս մի, և ծածկեր (սբեն մեսրով պէք խաչն) 'ի գետնափոր կայանի: Ի վերայ գետնափոր կայանի իսաչեն չինէ մատուռն մի. Կաղնափ: *Բնակեալով յայրս գետնափորս. Պղպ. օրին. ֆ:

Իակ Ռա. էէւէպ. Ե. *Որ գետնափոր (գուցէ՝ գետնափորձ) գտանիցէ քան զնոսա (զմեղուս) խմասուռնոյ. Յն. γεωμέτρης, երկրաչափ:

ԳԵՏՆԱՓՈՐՓ. գ. Գետնատուն. ստորերկրեայ յարկք, կամ օթեվանք. գաբանք, անցք. ական. լուալիք. *Բագինք չինեալք էին 'ի գետնափորս, և 'ի խաւարին տուն. Ռա՞էէօր: *Անդ տեւանիցես տագաւարս և գետնափորս. Ռա. ա. փխ. ծբ: Յն. καταγώγιον, diversorium. *Անյայտ ընդ գետնափորան մերձ էին 'ի քաղաքն մը տանել. Վ,եղ: Ե. Յն. Ὑπόνομοι. Cuniculus, cloaca.

ԳԵՏՆԱՓԱՐԸ, ի, ից. ա. Χαμαιφερής, χαμαιρρέπης. In terram vergens, humi repens. Որ քարշի ընդ երկիր. գետնատոլ. գետնանախանձ. վայրաբեր. երկրաքարշ. երկրասէր. հողեղէն. նուաստ. *Ճճեացն և գետնաքարշ սողնոց. Ռա. Տ. ա. 1: *Ըստորընկղմէ մարմին գետնաքարշ զիսոս բազմահոգս. Մ՞ա. էէնէ: *Գետնաքարշ վարք, քաղաքավարութիւն, հեշտութիւն. Զեր. կե: Լմբ. յայս. Ե ագ: *Ի բարձանց ասել, 'ի գետնաքարշից աստի զօրութեց՝ որ լի է տկարութ, համեցաս 'ի բաց տանել. Իգն: *Վերաբերեալք 'ի գետնաքարշից: Ջտեալ յամենայն գետնաքարշից. Յճ՞. Լգ: Ճ. Բ:

ԳԵՏՆԱՔԱՐԸ ԼԻՆԵԼ. } Ընդ երկիր
ԳԵՏՆԱՔԱՐՉԻԼ, չեալ. } և ընդ երկրաւորս թարմափիլ. *Անհաւատն, որ միշտ գետնաքարշ լեալ՝ ընդ օձին յարմարի: Անհաւատութեամբն միշտ գետնաքարչեալք. Ճ. Գ:

ԳԵՏՆԱՔԱՐՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Քարչումն և սողումն ընդ երկիր. *Անասնական գետնաքարչութ ւոլնոյ սահելմամբ. Նար.

լէ։ *Անասնական գեանաքարշրջութիւք զերա-
գուն թևաց յապաւեցին. Շ. ա. պ. կէ։

ԳԵՏՆԵՄ. եցի. Տ. ԶԳԵՑՆԵԼ. *Ըզ-
թագաւորս խաղ արկեալ ընդ ոսիւք գետ-
նեցեր. կելաս. ազէպս։

ԳԵՏՕՐԻՆ. Տ. ԳԵՑՒՐՍ. յն. զո-
բէն գետոց. Ποταμῶν δίκην. Fluminum
more. *Լիսպարք (կղզիք) և եռանէ (լե-
ռըն) հոսեն բազում անգամ զհուն գե-
ագրէն. Աբէսպ. Ց։ *Գետաւրէն յառաջ
խագայ (ընորհն). Սարգ. յի. Ի։ *Վտակք
որ գետաւրէն ընծանան. Վրդն. օրին։

ԳԵՐ. նխ. հյց. խնդրով. Ὑπέρ. Super, supra. Ի վեր քան. գեր քան.
գերագոյն. քան. առաւել քան. Վէր,
առէլ տան. պիսպե. (ապ. պեր. յն. ԻԷՔ.
լտ. սուբԻԷր, սուբԻՐԳս.) *Գեր զմարդիկ։ Գեր
զընաւ։ Աղիտագոյն գեր զմահուն վտան-
գըս։ Աւետիք գեր զաւագեալս։ Գեր գրա-
գուելն, են. Պիս։ *Գեր զաւագեալս վտա-
Թարագոյն. Ցհ. իմ. ոգ. ե պաալ։ *Գեր
զոր ի մեռային զգաուհահոսան ջրոցն ծո-
րումն. Ագան. Ելէզ։ *Գեր զոր ոչ ինչ ե-
ղիցի այլ վերացեալ սեռ. Պորփ։ *Յաւէտ
գեր զնա գեղեցկակերտեալ. Խոսրովիկ։
*Կենաց վայրս, և գեր սոքաբաժեալ զմայրն
լերանանու. Համամ. առ։

Սեռ. խնդրով. *Գեր օրինացն անցա-
նել։ Գեր մարդկան գասն սուաս զորա-
ցեալ. Լմբ. Ելէզ։ *Որով զմարդիկ գեր
գասեցեր վերնոցն. Գնչ։

Այլ ևս խնդրովք. որպէս գան.
*Ո՞համայլ ումիք իրաւացի առաւել գեր
գմա յաճախել հատուցումն. Պիս։

Անհնգիր. ս՛. ա. որպէս Գերագոյն.
աւագ. *Գեր ելոց, և նուաստից։ Գեր ի
վերնայինսն զնոր Ժողովուրդ առ քեզ մա-
սուացեա. Նար. Ճ. և գանչ խլ։

ԳԵՐԱԲՂԽԵՄ. հցի. ն. Ὑπερβλύζω. Redundo, exubero. Առաւելութեամբ
բղխել, յորդել, վեղուլ. *Ոչ նուազին հա-
ղորդութիք (պարգևքն այդ), այլև յաւէտ
գերաբղխել զմեծուին զայս. Դիան. ածայ։

ԳԵՐԱԲՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ὑπερφυέστατος. Omnino excedens na-
turae modum. Ամենևին գերաբուն. վե-
րագոյն չոյժ քան զբնութիւն ստորայնոցս.
*Արեգական և լուսնի ըստ զորութիւն և կայից
գերաբնագաւնից։ Ա՛յսքան գերագան-
ցեալ գերաբնագաւնիւք ընդգէմ պարա-
գայութեամբք. Դիան. Ի՛պ։

ԳԵՐԱԲՆԱԿԱՊԵՍ. ս՛. գերագոյն
բնակութիք կամ բնութիք. *Ա՛յլ նոյն ինքն
գերաբնակապես բանն հօր... զառ ի ած-
րայս միշտ Ճոխացուցանելով հրաշացուցա-
նէ՛... բնակութիւն. Ագան. Ելէզ։

ԳԵՐԱԲՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. երկնային
օթևանք. *Գնայր յերկինս՝ յաւուրս յաւելով
ի գերաբնակութիւնն (կամ գերաբնաբնա-
կութիւն) յանմահանելիսն. Ճ. Ք։

ԳԵՐԱԲՆԱՊԷՍ. ս՛. որ և ԳԵՐԲՆԱ-
ԳԵՍ. Ὑπερφυῶς. Supernaturaliter, ex-
cedendo consuetum naturae modum, e-
ximie, mirifice. Ի վեր քան զբնութիւն
հասարակաց. *Գերագոյն քան զբնութիւն
գերաբնապես ունի զգերաբնութիւն։ Գե-
րաբնապես ամենայն բարեզարգութեան՝
յայտնէ։ Գերագոյն քան զմարդ ներգոր-
ծէ զմարդդ. և. յայտնէ զայս՝ կոյս գե-
րաբնապես ծնեալ. Դիան։ *Գերաբնապես
նախագիտութիւք. Նար. Ճ։ *Բան մարդին
եղեալ գերաբնապես ի բնաւորականն
մարգութե երևեալ, գառաւ հանգիստ հո-
գւոյն այդ. Վահր. եբ։

ԳԵՐԱԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. տὸ Ὑπερφυές.
Supernaturalitas. Գերագոյն բնութիւ. գե-
րաբնութիւք քան զբնութիւն. *Գերաբնա-
պես ունի զգերաբնութիւն։ Ա՛յսոքիւք ու-
նի զգերաբնութեանն գերագոյութիւն.
Դիան։ *Որ ամենայնի գերաբնութեամբն
յաղթէ. Սիոն. լմբ։

ԳԵՐԱՐՈՒՂԻ, կամ ԳԵՐԱՐՈՒԽ.
ա. Գերօրինակ բոլոր կիսբ բղխեալ. յորդա-
բուխ. յորդառատ. *Գերաբուխ սարգա-
սիրութիք. Դիան։ Երզն. Ֆարն։

ԳԵՐԱՐՈՒՆ, բնի, ից. ա. Ὑπερούσιος. Supernaturalis, naturae modum exce-
dens, ևն. Գերագոյն քան զբնութիւն հա-
սարակաց. գեր ի վերոյ բնութեամբ կամ
ի բնէ. Քաշխարհիկ. գերահրաշ. գեր-
բնական իրք, կիսբ գերատուիճան ոք. տա-
պիխէն խոբիճ, աճախ. *Ընդ գերա-
բունն լուսոյ անեղի. Շ. հրեչ։ *Ամե-
նայն մեծամեծք են և գերաբունք որ ի
հայր. կիսբ. գանչ։ *Հաւատալ զնծ
հայր՝ էութիւն Հշմարիտ, գերաբուն. Գր.
հր։ *Որպէս զմիութիւն և միակ վտան պար-
զութիւնն և միութե գերաբուն անբաժանու-
թիւն։ Գերաբնից պարգևաց։ Գերաբնիցն
ոսուսութի։ Գերաբնիւ զորութիւն. Դիան։
*Զգերաբուն ածային նշանս. Գնչ։
*Ցերևեալ ցաց գերաբուն զորութ։ Գե-
րաբուն և ինքնակալ կոյսր հռոմայեցոց.
Ցհ. լի։ *Ելցես յիմաստս գերաբուն.
Շ. այբոբ. ի։ *Ա՛յսոր ծնաւ յայսպիսի
գերաբուն չքեղութիս. Լմբ. սգ։ *Ընդ ա՛յ-
մ գերաբուն փառաց նովին միարնով.
Ճ. Գ։ *Ցերևեալ գերաբուն Ճշմարտու-
թեանն. Համամ. առ։

ԳԵՐԱԳԱՀԱՊԱՐՏԻՆ. գ. Բարձրու-
թիւն գահի. ամոռոյ, պատուոյ. վեհմա-
թիւն. *Նաև զայս ոչ անգիտանայ քոյին
գերագահութիդ. Վբփ առ։

ԳԵՐԱԳՕՐԻԵՄ. եցի. ն. Գերօրինակ
գործել. *Զանհայրն մանուկ մայրդ որդե-
պէս գերագործեցեր. Նար. Ֆոս։

ԳԵՐԱԳԼՈՒԽ. գ. Գերագոյն գլուխ
բոլորից՝ քր. *Հայտ զաս անարատութիք
ի գերագլուխդ՝ որ կայ ընդ աջմէ այդ. Ճ. Ա։

ԳԵՐԱԳՈՑ, ի, իս. ա. Ὑπερούσιος. Superessentialis. Գերագոյն էութե, գոյու-
թիք, գոյացութիք քան զամենայն գոյս. գե-
րագոյն լուսութիք ի բնէ. *Ի գերագոյէն և
յամենատարածուս ածութիքն բղխեալ։ Ա-
մենեցուն պատճառին, և գերագոյն բարե-
րարութեն։ Գերագոյ անսահմանութիւն.
Դիան։ *Գերագոյ է ած որպէս ի վեր
քան զամենայն էութի. Մաս. ի դիան։
*Գոյ կատարեալ, անեղ, գերաբուն, գե-
րագոյ։ Ինքնագոյ և գերագոյ. Գր. հր։
Սիոն. աչ։ *Ամենամեծին փոքրկութիւն,
նուաստութիւնն գերագոյն. Սարկ. աչ։

ԳԵՐԱԳՈՑ. էայ. Գերագոյն է. գե-
րազանց. *Քան զամենայն գերագոյ ած.
կիսբ. գանչ. ը։

ԳԵՐԱԳՈՅԵՐՄ. Տ. ԳԵՐԱԳՈՑ.
գես. *Յամենեցունց համանգամայն գե-
րագոյաբար սկզբանէն, և պատճառող գոյ-
ացուցչէ. Դիան։

ԳԵՐԱԳՈՅԱԿ. և } ա. Գերագոյ. և
ԳԵՐԱԳՈՅԱԿԱՆ. } Աեպհական կիսբ
հաղորդ գերագոյին. *Ի գերագոյակն եր-
րորդութիւն ունին զհայեցուածս անլռյծ
պնդութիք. Ցհ. իմ. նկ։ *Առեալ սոյա
զիշխանութի փառաց ի գերագոյակն իշ-
խանութիդ. Շ. հրեչ։ *Գերագոյակ պա-
տուոյ արժանացաւ կոյսն քան զամենե-
սեան իւրով մնքրութիք. Ճ. ժ։ *Գերա-
գոյական ծայրութի. Մաք. ծք։ *Գերա-
գոյական պետութի, սերութիւն (այդ)։

Գերագոյական զորութիք (երկնից). Բնխ։
*Գերագոյականն էլ (այդ). Մաս. նկե։

ԳԵՐԱԳՈՅԱՊԷՍ. ս՛. Ὑπερουσίως. Superessentialiter. Ըստպէս գերագոյ. գեր
օրինակ բխութիք. անձառ և գերմանա-
կան օրինակաւ. *Ամենեցունց գերագոյա-
պէս անբաւութիք միահամուռ ըմբռնող։
Քան զամենայն գերագոյապէս արտաքս
որոշեալ։ Ամենայն էքս յաղնուէ և ի բա-
րեայն էն, և ամենայն ոչ էքն գերագոյապես
ի յաղնութ և ի բարութին են (այսինքն գե-
րազանցապէս վակին). ևն. Դիան։ *Յան-
ձառն բխութիք և ի փառս գերագոյապես
հաստատեալ. Լմբ. պորփ։ *Ամենին եղա-
նիլ... և ոմանք ըստ որում էին գերա-
գոյապէս յանհաստութիք. Սիոն. էս։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ὑπέρτε-
ρος, ὑπέρτατος. Superior, praestantior,
summus, supremus, praestantissimus.
Վերագոյն. վեհագոյն, ծայրագոյն. սաստ-
կագոյն. գերազանց. գեր քան. ազխ,
ալա. սուրս, էպզեր. *Գերագոյն լոյս, մար-
գութի։ Ի գերագունէն էութէ։ Գերա-
գունէից զորութե։ ևն. Դիան։ *Քան զա-
մենայն գերագունէն այդ։ Ի գերագոյն քան
զզորութի հպեցուզք չան. կիսբ. գանչ։
*Գերագոյն ՚ղաստակարութիւն, պարա-
ւանք, տուփանք. Պիս։ Մաք. ծք։ *Գե-
րագոյն փառաք։ Գերագոյն քան զբնութի
չարչարանաք. Շար։ *Քան զչափ կշռու-
թեան բանի գերագոյնք։ Գերագունէից
կայից. Նար։

Սեռ. խնդրով, իբր գերագրական բաս-
ըստ չն. և լտ. *Գերագոյն երկնայնացն,
կամ երկնից։ Ոգւոց գերագոյն. Աչագլ.
Բաբէլ։ *Մարգարէից գերագոյն։ Գերա-
գոյն ընտրելոց։ Գերագոյն քերովբէից,
երկնից, ևն. Շար։

Իբր ս՛. նաև հանգերձ խնդրով. *Ընծա-
նամանութիւնն գերագոյն պարգևի վերին
զուարճանոց). Դիան։ *Գերագոյն քերով-
բէից վերամբարձեալ ի յերրակի խորանս
երկնից։ Գերագոյն քան զընութա անձա-
ռեալ հոյակ երանութե. Շար։ *Գերա-
գոյն քան զերկիրավին փոյն հղկերեայ՝ ըզ-
բառնութին բեկլուարայ սուաս հարթեալ սա-
պալէցիր։ Համբարձեալ վերագրեաց գե-
րագոյն գրան. Նար։ ղէ. ե խլ։ *Ջերմն
ոլորուն՝ զոր գերագոյն ընկերակցացն ու-
նէր առ վարդապետն. Սիոն. յար։

ԳԵՐԱԳՈՅՆՈՒԹԻՒՆ. փոխանակ գե-
րելոյ ԳԵՐԱԳՈՅՆՈՒԹԻՒՆ, զոր տեսցես։
Կիսբ. գանչ։

ԳԵՐԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπερουσιό-
της, τὸ ὑπερούσιον, τὸ ὑπερέχον. Summa
essentia, supersubstantialitas. Գերա-
գոյն իսկութի ի վեր քան զամենայն գոյա-
ցումն. գերումնակութի. *Գերագոյութի
ածպետական։ Գերագոյապէս ունի զգե-
րագոյութի։ Զգերաբունէն գերագոյու-
թի։ Քան զամենայն ոլորագան ըստ գերա-
գոյութե արտաքս համբարձեալ. Դիան։
*Զի որքան գոս զմեծութիւն էութեանդ
անհաս գերագոյութեամբդ ամիրափեցեր,
այսքան ներգործութիք տեսանելի մեզ
արարեր. Պիսիդ։

ԳԵՐԱԳՈՎ. ա. Գովեալ չոյժ չոյժ.
*Գերագով կուսին՝ սքղ սանգխոին. Գնչ։

ԳԵՐԱԳՈՒՆԱԿ. ա. Իբր Գերագոյն.
գերազանց. *Քան զամենայն Է գերագու-
նակ. կիսբ. գնչ։

ԳԵՐԱԳՈՒՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Գե-
րագունական է այս կուսածին բոլոր
քանս. Մաք. լ։

ԳԵՐԱԳՈՒՆԱԿԱՊԷՍ. Տ. ԳԵՐԱ-

ԶԱՆՑԱԳԵՍ . *Զգերագոյութիւնն զնծախտական . . . յամենայնէ ոչքան լինչ էքս են , գերագունակապէս ի քոց որոշել . Դիան :

ԳԵՐԱԳՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . } Ὑπερ-
ԳԵՐԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ . գ . ՚ի . Excellentia , praestantia, եւն . Գերագոյն գոլն . գերակայութիւն . գերագոյութիւն . գերազանցութիւն . *Աճմնոյն բնութեան գերագունակութիւն : Գերագունակութիւն քոյի քան զհրեշտակաց : Ոչ որդի է միածնին վասն գերագունակութեանն առ որ արարեալս , այլ վասն առ ի հօրէ ծննդեանն . կ՚ուղղ . գնդ : *Ըստ գերագունութեանն ի հրեշտակս հանճարոյ . Դիան : *Հրեշտակք ըստ բանի բնութեան և առ ետ բարեպաշտութեան ունին զգերագունութիւնն (քան զմեզ , և քան զմիմեանս) : Որպէս զածայնոյն և հայրական էութեան ունի յինքեան զիւրան գերագունութիւնս . կ՚ուղղ . գնդ :

ԳԵՐԱԴԱՍԵՄ , եցի . ն . վերագասել . նախապատու եղ . ի . վերագոյն գտանիլ . *Հանդերձեալ դասուցանին երկիւղի գերադասել զտուփանացն մեծանձնութեանն . Շ . ա . չհ . հի : *Վերոյ այսոցիկ գերագնահ : Սակայն Ճշմարտութիւն անգերադասելի գերագասի . Լմբ . տղ . Նպդկ :

ԳԵՐԱԴԱՍԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Ὑπερθετικός . Superlativus , excellens . Գոլ ի վերոյ եգեալ . գերաստիճան . վեմ . վերին . գերապանծ . և Ցայտարար գովազանցութեան . *Անագաստ գերադրական . ճմ : (իսկ որ յարի . *Դու խորանին գերագրականն , ըստ ժ . այսինքն վերնոյ . անհիւթական :) *Գերադրական տունկ (խաշն) . Թէոդոր . Խլ : *Ցայտ տունկ զիւր գերադրական փառսն , որ է խաչն . Ցծախ : *Ի գերադրական փառս ելանել (սքչն) . ճ . փ : *Զմեծուճ քո , զիմանալին և զանպատում զգերադրական չնորհն . Համամ . առաք : *Գերադրական անմահից ետուցն . ճ . Ա :

ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ ԶԱՑՆ ասի կրկնութիւն բառի ի սեռականն . զոր օրինակ , սքն սքց , որբոյ որբոց , երգ երգոց : Նխա . երգ :

ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԻԿ ասի առ քերականս ըստ չն . գաբս կամ սբս , և լս . սխմա կամ խմա , յանգ ածականաց . որ չքէ ի մեզ , այլ վարեմք զքաղաքատականն , գոյն , կի յատկոյդ գնեմք , ևս , ամենա՛ . գեր ՚՚ . են . (ձմկ . էն ՀՆՅԲԸ , էն պՊՒՒԸ .) թր . ֆէր :

ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ . իբր Ցարանուն՝ ըստ Թարգմանութեանն բագարատոյ ուրուն ի գործս դասակացուցոյն . *Աղին գերագրական . որպէս ի քերականութէ քերական . եւն :

ԳԵՐԱԴՐԱՊԵՍ . ս . գերաստիճանաբար . և գերաբնապէս . *Գերագրապէս պատուեալ պանծացան . Գնդ : *Որք յածծութիւնն բնաւորաբար և գերագրապէս են միաւորեալ . Դիան : *Գերագրապէս փայլեալ աեղչալիք . Հ . ԻԻԱԻ :

ԳԵՐԱԴՐԵՄ , եցի . ն . ի վեր դնել . վերակարգել . և ի վերոյ գնել . *Ի խորոց մեզոյ ի վեր հանեալ՝ իսկապէս առ ինքն գերագրե . Վ . ֆ հդ . ա : *Աթիմ կենդանի (ըստ սեռին) , և գերագրիմ ի վերինն (որպէս բանական ըստ տեսակին) . Համամ . ի ֆեր . երզն : *Գերականն ի քերականութէ գերագրէ (յարանուանաբար) , և երաժիշտն յերաժշտականէն . Դամասկ . ըստ բառից :

ԳԵՐԱԴԻՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ὑπερδεσις , Transpositio , abundantia , excellentia . Վերագրութէ . յաւելուած , առաւելութէ , յարտգրութէ . և Գերազանցութիւն . փիլ . խմասփն : Ան . Վերնդ . աբխոփ : *Ոչ բաւականացաւ դնելոյն՝ յամենայն ժամ , այլ գերագրութէ առնէ աստացելոյն՝ յաւիտեան . Լմբ . տղ : *կամ՝ի հաւատարութէն , և կամ՝ի գերագրութէն ձգտիլ յօժարեր . Սիաա . լմբ : *Գերագրականքն ունին զքերականութէն զգերագոյութէ . և արդարն զարգարութէն . Դամասկ . ըստ բառից :

ԳԵՐԱԶԱՆ . ա . Հրաշազան . աննման . *Յերկինսաւոր հարսանիս գերազան փեսայիդ . Բննիկ :

ԳԵՐԱԶԱՆՑ . ա . Ὑπερέχων , διαφόρος . Excellens , praestans , eximius . Գեր՚ի վեր զանցեալ . բարձրագոյն . վերագոյն . գերագոյն . վեհագոյն . վսեմագոյն , առաւելեալ . ՚ի վեր քան . *Խոշոր (ասի) , վասն ումեմն (՚ի մասանցն) գերազանցն լինելոյն , և ումեմն՝ որ սակաս . Աբխոփ . որպէս *(Ծառ) գերազանց առ ամենեքումբք պտղաբերքն . Պիփ : *Գերազանց քան զքնակուն սրբութեց . Նոր : *Զօրութէն և խորհուրդ սորա գերազանց եղև քան զկամարն երկնից . Շ . ԻՀԻՀ : *Քան զամենայն միտս գերազանց : Եւ մահու եղէն գերազանց . Շոր : *Գերազանց սահմանի , կամ չափոյ , գովութեան : Երկրորդին հնարից գերազանց : Աշակերտք գերազանգք օրինացն մովսէսի . Նոր : *Գերազանց յոյսոյ՝ չնորհ : Գերազանց ելանելոք երկիւղին . Լմբ : *Գերազանց բանի՝ պարգև : Ընդ ազնորէնս համարեալն գերազանց է քան զչարչարիչն և մեռանիլ . Սիաա :

ԳԵՐԱԶԱՆՑ . ՛ս . } Գերազանց օ .
ԳԵՐԱԶԱՆՑԱԲԱՐ . ՛ն բինակաւ . ա . առաւելութեամբ . *Ընձանակաց զերկուս բնութէնսն՝ գերազանց միաւորեալս ի վեր քան զմիտս և զբանս . Զէր . ԼԻ : * Մարմնով գերազանց նմին բարձրացաւ . Նոր : *կարէ քան զասացեալս ի սոյն գերազանգաբար լմատատսիրել . Լմբ . տղ :

ԳԵՐԱԶԱՆՑԱԴՈՅՆ , գ . ուն , ից . ա . Առաւել և յոյժ գերազանց . գերագոյն , և Աւելի . *Ցառ գերազանցագոյնն սոցա ուսմեք վերանալ . Ցհ . ԻՀ . ապ : *Ընչպէս սուտ պաուղոյ՝ գերազանցագունի մնացս և բանի . Սբլ . տղ : *Զգերազանցագոյնն ցանկալ , և անհնարինն ըղձալ . Մխ . երեմ : *Գերազանցագոյն է քան զհրեշտակս . . . Ընչքան գերազանցագոյն համբարձեալ , որքան մեկուսի է յեղկականացս ետն ըստ էութէն բանի . կ՚ուղղ . գնդ :

ԳԵՐԱԶԱՆՑԵՄ , եցի . ւ . Ὑπερβάλλω , ὑπερβαίνω , ὑπερέχω . Excello , excedo , supero , transcendo . Գերազանց լինել քան զայլս . յաւելուլ անցանել . առաւելուլ . և Զանցանել ըստ չափ . *Ցերկաքանչիւրումն գերազանցէ ըստ լսելին : Ըստ բազմութէի թուոց գերազանցեսցէ . Փիլ : *Գերազանցէ զմերովս գիտութէեամբ : Քան զօրինակիս զօրութէի գերազանցելով . կ՚ուղղ . գնդ : *Գերապանցեալ քան զամենայն , որք զայնու ժամանակաւ էին առաքեալք . Խոր . Գ . ճդ : *Զբոլորից գերազանցեաց : Բարեբախտութէ և չնութէ քոյ՝ ի բաց գերազանցեցին զմիջերկրեայս զհռչակաւոր քաղաքաքն . Պիփ : *Ձափաւոր ախտիւ , և ոչ գերազանցեալ . Նխա . բն : *Գերազանցէ քան զչեզիլին յորդութէի : Անդր քան զօրինակն գերազանցեաց Շմարտութէին ի նշանս . եւն : Չօրն կրիցն գերազանցեաց : Անճառ ես բանից , և գերազանցեալ քննութէց . Նոր : *Աքանչելի է խորհուրդ փրկագործութէեանս՝ ամենայն մտաց և բանի գերազանցեալ . (իբր գերազանց) . Սիաա . էս :

ԳԵՐԱԶԱՆՑԻԿ . ա . Գերազանց , գերազանցեալ . *Զգերազանցիկ լուսոյն ըզճառագոյթս ծաւալեալ . Անան . էէԼ : *Քան զմիսս գերազանցիկ լինիցի : Աշակերտքն քան զվարպետն գերազանցիկ եղէն . Ոսկ . յհ . ա . 26 . 34 :

ԳԵՐԱԶԱՆՑԻՄ , եցայ կամ անցայ . ՛յ . Տ . ԳԵՐԱԶԱՆՑԵՄ . *Ոչ կշռեցաւ ընկերին չափով , այլ հոգիապէս գերազանցեաւ . Նոր . ղԺ : *Ընձիւղ հրաշից գործոց ցուցար , մարմնաւորաց գերազանցար . Գնդ :

ԳԵՐԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Ὑπερβολή , ὑπερβολία , ὑπεροχή . Exsuperatio , excessus , excellentia . Անցուկն զանցութիւն . գերագունութէի . առաւելութէի : Մեծութէի . անչափութէիւն , կամ անցանելն ըստ չափ . *Ըստ մարմնոյ իշխանութէ և գերազանցութէ . Մագ . ա : *Սրբութէիւն ոչ զգերազանցութէի փառաց խաչին կոչէ . Շ . ԻՀԻՀ : *Վասն գերազանցութէ մարգասիրութէն չ Բր . ծն : *Բնութէն գերազանցութէ . կ՚ուղղ . գնդ : *Ոչպէս գերազանցութէ աստցեալ , կենաց կեանս . Վբդ . ծն : *Գերազանցութէի և պակասութէիւն : Գերազանցութէ և նուազութէ : Ցաւեան կամ մեծն սասակութէիւն է և գերազանցութէ . փիլ : Ա՝ ոբ : կ՚ուղղ . գնդ : *Գերազանցութէի ստոի չարեացս , կի՚ ան արգութէ , մեղանաց . եւն . Ոսկ . յհ : Լմբ . տղ : *Չափաւորութէ , և գերազանցութէ . Անչաղն . հակ : *Գերազանցութէիւն ձայնից և կամ կերակրոց զլսելիս վնասից են կի զմարմինս . Ա՝ ոբ . ա :

ԳԵՐԱԶԱՆՑՈՒՅԱՆԵԼ . իբր գերազանցել . *Ոչ կոյսն և գՀայրապետական կալատուէլոյթէն գերազանցոյց . Ճ . գ :

ԳԵՐԱԶԱՆՑՕՐԻՆ . ՛ն . գերազանց օրինակաւ . և Ինքնիշխանաբար՝ զանչանեալ ըստ օրէնս . *Մի կարասցէ գերազանցօրէն փոփոխել ըստ կամաց իւրեանց . Խոր . Գ . 65 :

ԳԵՐԱԶԱՐԴ , ի , ից . ա . Ὑπερκόσμιος. Supermundanus , supermundialis . Առաւելեալ զաշխարհ , չքեղ . սքանչելի . գերագոյն կարգաւ . մանաւանդ Գերաշխարհիկ , և չնաշխարհիկ . ըստ հոմանչանութէի յունին , զի աշխարհ և զարդ՝ մի է ըստ յն . *Գերազարդ միտ , նմանութէի : Գերազարդիցն տո փիմանց գիտութէիք : Խորհրդոց գերազարդից Թագնութէից տեսուչս . Դիան : ուր Մաքսիմոս միշտ մեկնէ գերակարդ , և գերաշխարհիկ : *Ձամեցաւ զաթոռ իւր արկանել ի վերոյ գերազարդ ամպոցն . Նոր . յՀէէ : *Ի տիպ վերինիցն և գերազարդ քահանայապետութէեցն . Սիաա . լմբ : *Գերազարդիցդ հանդիսարանս . այսինքն իսմանաչեաց աշխարհ . Բննիկ : *Բարձրագոյն քան զառաքինն , և գերազարդ վայելչութէ . Շոր : *Մեծացուցանէ (՚ի նոր օրէնս) գերազարդ պատուով և իշխանութէ զքահանայութէեան խորհուրդ . Սբլ . փվ :

ԳԵՐԱԶԱՐԴԱԲԱՐ . } ս . Ὑπερκοσμίως . Supermundialiter . Գերագոյն վայելչութէեամբ . շքեղագոյնս . փառաք . մանաւանդ Ընաշխարհիկ և գերաշխարհիկ կարգաւ , կամ օրինակաւ վերին զուարթնոց . *Եւ որքան այլ ինչ երկնայնոցն էութէեցն է , գերազարդաբար մեզ օրինակաւ աստանդեցաւ : Աւ ածականական նմանութէ գերազարդաբար հայել . Դիան : *Բարւոք երեր ի վերոյ զգերազարդաբարն , այսինքն անմարմնապէս և աննիւթաբար . Մագ : *Ի բարձրն կոյս գերազարդաբար վերաբերիլ . Շ .

հրէշք : *Գերազարգասլէս ի բարձրագոյն իմացումն յառեալ. Լմբ. սղ: *Ածաբան քըն է ինչ որ կենցաղապէս և օրինօք տեսանեն, և է ինչ որ գերազարդապէս և գիտողաբար. Դիոն :

ԳԵՐԱԶԱՐԴԵԱԼ· Գերազարդ. գերաշխարհիկ· *Գերազարդեալ գիղեցկագունութք քան զագենական գրախտին զայն ղծազկափթիթ տնկոցն զտարածումն. Ա նան. Եւեղ: *Օրհնեալ ես փայտ գերազարդեալ: Գերազարդեալ տօն. Շ. ոս. բոչխ. Ե հրէշք : *Գերազարդեալ փառօք պայծառացաւ աքե եղեղեցի. Շար : *Գերազարդեալ փառօք մուծանէ ի լոյսն անստուեր. Վրք հց. ա :

ԳԵՐԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ· գ· Հրաշազարդ վայելչութիւն. գերաշխարհիկ զարդ· *Անդր ևս քան զքնաւս գերազանցեալ ճաշակին ընտրհացն գերազարդութեամբ. Ընան. Եւեղ:

ԳԵՐԱԶՕՐ· ա· Ὑπερδύναμος, ὑπερδυναμῶν. Praepotens, praevalens. Գեր ի վերոյ զօրութիւք. մեծազօր. կարող ամենայնիւ. *Զգերազօրն ճար օրհնաբանութիւք որպէս ամենազօր, որպէս ղերանելի և միայն հզօր. Դիոն: *Արգարութիւնն չնորհ որ և գերազօրն է ի վերոյ մեղայ. Պտ բաց. իչ :

ԳԵՐԱԹՌԻԻՄ, Թռեայ. յ. վերթռիլ լինել. Թռչիլ ի բարձունս. *Ի քը գերաթռեար մեայացեալ հանճարով. Թէոդոր. Մայրագ :

ԳԵՐԱԼԻՐ, լրի· ա· Ὑπερπλήρης. Superque plenus, copiosissimus, exuberans. Լի՝ գեր քան զամենայն. լիագոլուն. *Լի՝ ի կարօտսն, գերալիր՝ ի լիս : Գերալիր լուսով: Վասն գերալրին և գերադոյն քան զմիտս բարեկենդանութեն. Պիան :

ԳԵՐԱԼՈՑՈՒ· ա· Ὑπέρφωτος. Praelucidus. Որ ի վեր է քան զլոյս· ծայրագոյն պայծառութք. *Անեղ, գերարուն, գերալոյս· Գր· հր : *Լոյս լուսաւորիչ գերալոյս· Սկաա. ազ:

ԳԵՐԱԼՈՒՍՈՒԹԻՒՆ· գ· τὸ Ὑπέρφωτον. Ծայրագոյն լուսաւորութիւն· լոյս գերազանց· *Ըստ գերալուսութե... ի խաւարչոյի զգերերևակութիւնն վերափայլեալ. Դիոն :

ԳԵՐԱԼՐԱԿԱՆ· ա· Գերալիր· լի և աննիւթ· *Գերալրական տերութե (ճծոս. Թեան). Բնւիլ :

ԳԵՐԱԼՐԱՊԷՍ· ս· Ծայրագոյն լուսթք. և Անթերի Հոխութք. *Չերկնային՝ որն իմանալիք խորհ դասեալ քահանայապետութեն, յորս ի լրանէ ճշմարիտն լոյս գերալրապես. Ցհ· խ· եւ : *Գերալրապէս Թագաւորէն պճնութեամբ : Անգր քան զուշ խորհրդոյ իմաստից գերալրապես բազմացար· Նար· Խլ:

ԳԵՐԱԼՐՈՒԹԻՒՆ· գ· τὸ Ὑπερπληρὲς. Exuberans plenitudo. Ծայրագոյն լուսթք. լիագեղումն գոլ. գերագոյն կատարելութիւն, մեծութիւն. *Ոչինչ կրեալով ի գերալրութեն իւր առ ի յանբաբառանելոյն Թափմանէ : Ըստ գերալրութեանն և աղբիւրեղէն պարգևաց նորա՝ զնոյն ունին գերալրութե, և ոչ նուազին հաղորդութեն (հաղորդելով այլոց). Դիոն : *Գերալրութիւնն էուեն այ և ի ստորինս կոյս ծանուցաս. Նար· Խլ: *Նկատեցաք զանհաս մեծութեդ գերալրութե. Բնւիլ :

ԳԵՐԱՆՁԱՁ· ա· Ὑπέρογκος. Supra modum tumidus, turgidus, valde fastosus. Կարի խանչեալ, փքացուածոյց· յոխորտ· խրոխտ· մեծամիտ· ամբարտաւան, և ամբարտաւանական· *Զմեագուորացն զմեծամեծ և զգերախանչ բարբառխտութե: Իբրու թէ մեծ և գերախանչ ստացեալ իցէ բարի· Փիլ· Ջ· բան: Ե կն· 4· 25: *Ի վերայ ամպոյ նստեալ՝ի գերախանչ հպարտութիւն՝ ինքնահաճոյ մարք· Վանակ· յոբ :

ԳԵՐԱՆ· ա· Իբր գերեալ կամ գերի ածեալ· գերուած· *Գերեաց զգերուն· .. և ընդէր ասէ, գերեալք և գերածք· քանզի աստանայ պատրանօք գերեաց· Լմբ· սղ:

ԳԵՐԱՆԱՀԱԼ· ա· ցոյժ ծաւալեալ, Ճապաղեալ ընդ ամենայն կողմն· *Գեղք հանդարտահեղք, գերածաւալք· Նար· ասաք :

ԳԵՐԱԿԱՑ, ի, ից· ա· Ὑπερκείμενος, προέχων, ὑπέροχος. Superjacens, supremus, eminens, praestans, praestantissimus. Որ կայ գեր՝ի վեր· կայանիք կամ աստիճանաւս բարձր· ծայրագոյն· և գերագոյն· գերազանց· *Ընդ գերակայ ծայրըս ծառաց: Գերակայ բարձրութք: Զգերակայ անիրաւութեն տանի մրցանակս. Պիա : *Ըստ գերակայ իւրում Ճոխութեն: Զրկեալ՝ի գերակայ բարեացն. Ցհ· խ· ասք· Ե էն : *Ի փափագուն ածէ տեսութե գերակայիցն բարեաց· Նիսս· Երփ : *Վայելչապես և գերակայ մասին եգեալ զընտրեալսն՝ի քահանայապետութե. Մինն· ղնա : *Չանէ իմիաստոս գերակայ· Շ· այբոթ : *Խոնարհ են Ճառքըն, այլ գերակայք են աւանգութիւնքն. Եփր· աբեսաբ :

Հանդերձ խնդրով· *Քան զամենայն գոյութե գերակայ է ևծ· Դիոն : *Ածն չափ քան զեղականացս բնութե՝ գերակայ: Ես ոչ ըստ միոյ յիշանակի եղիցի գերակայ հայր քան զորդի, զնոյն ունելով էութիւն. կիւրղ· գհյ : *Քան զայլսն ամենեսին յարուցեալ և գերակայ դուք ով քրիստոնէդք Թագաւորք. Պզմ· կէ :*Գերակայ ապականութե յայտնեցաս : Գերակայ փորձութեանց դառեալ· Նար· ծբէ : *Ածամ որ յորունց գոլ գերակայ՝ նախ նստեղոյ յամեռս նորայ· ՃՁ որդի :

ԳԵՐԱԿԱՑԱ· գ· Վերինք· երկնայինք· աստեղք· զուարթունք· *Ի գերակայիցս զնոցա յանդիմանել զանգամն. Ածան· ծբէ : *Ամփոփեալ՝ի տեղի գերակայիցն : Բաժանացուցեր՝ի ստորայնոցս գերակայիցն կայսեռս· Շար : *Աղաչանօք հրաշապէս և ևս քան զնոսն գերակայիցս և որդիքըն լուսոյ գասանին. Նար· ծբէ : Իսկ նիսս· Երփ· *Վերնատունկ իմն է առաքինութեն, և՝ի գերակայսն հայի ,, իմա ըստ յն· ՝ի գեր՝ի վերոյսն : Ալ Շ· Եէես· *Ես այս՝ի յամս էր ոչ սակաս, այլ քառասունսն՝ և գերակայ ,, այսինքն աւեղի, զանցեալ :

ԳԵՐԱԿԱՑԱՀԱՐ· ս· Գերակայ լինել լով· գերազանցաբար· Նախատպատիս աստիճանաս· *Նախ քան զայս գերակայաբար կարդեն զհրեշտակապետականսն զարդսն : Բազում ինչ և յածայնոցն գերակայաբար գիտացեալ· Դիոն: *Ցամենայն խոնարհ նուաստութէ ազատ հաւկարձեալ· գերակայաբար կալով· Շ· հբէայ :

ԳԵՐԱԿԱՑԱՑԵԱԼ·) Գերակայ է·
ԳԵՐԱԿԱՑԵԱԼ·) զեալ· գերազանց գտեալ· գերաստիճան· *Ցառաստաս գոյն գերակայացեալզ մուածութի· Մափ· իչ : *Ոչ բնական սերակալութե՝ի նմա գերակայեալ· Աճան· եէեղ: *Ածինչափ առաջ էբլութք գերակայեալ ես քան զամենայն գոյս· Խոսբ : *Գերակայեալն աշխարհիս մասանց· Նար· ծբէ:

ԳԵՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ· գ· Ὑπεροχή, ἐξοχή, προσοχή. Praestantia, eminentia, excellentia, summitas. Բարձրութիւն· գերազանցութի· պատիւ· *Ցետինքն ոչ են հաղորդ նոցա գերակայութէն· Դիոն : *Մշտապայծառ փառաց գերակայութի· Խոր· Վ·փվ· : *Ակնարկեա յիս յանբաւ գերակայութէդ քումմէ· Ճ· Ա: *Գերակայութէն սիրոյ, կամ քահանայութէ· Խոսբ : *Ի լոյսն վերին անմատոյց գերակայութէ անահմանելոյդ· Նար· չք : *Գերվերցկապես ի նմանէն գահընկալեալ, վայելչապէս գերակայութք· Ցհ· իւ :

ԳԵՐԱԿԱՆ· ա· ս· Վերագոյն· ի վեր· գեր· *Բայց փափագումն ոչ ոյս բնական, ոսկիպեաց քան զոյժըս գերական· Շ· խոսբ :

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ· ա· Ὑπερτέλειος, ὑπερτέλεος, ὑρερτελής. Plusquam perfectus. Ամենայնիւ կատարեալ· գերազանց· գերածայրեալ· ծայրագոյն· և Վերամարձ· *Գերակատար է և կատարողապետ որդի, որպէս պետ ամենայն կատարելութեան : Զայս զմեր ևծ և փրկիչ, զմիշտն կատարեալ և գերակատար· Մաբ· : *Գերակատար երիցդ անձին, կատարոլի արարածին· Ցհ որդի : *Գերակատար փառք, կամ մտածումն, կամ խնամատունք· Ածան· յոչ : Մաբ· ծէ : Շ· սբ : *Ցարուցից զնա գերակատար փառաք· Մի· սոսբ : *Գերակատար կոփծանումն ,, իբր ծայրագոյն, յետինն· Մաբ· ծէ: *Գերակատար հունձք ,, իսպառ հասունացեալք· Երզն· փէբ : *Գերակատար գագաթն, կամ գերանք ,, իբր բարձրակատար· Մաբ· ծա : *Գերակատար ըստ փարիսեցւոյն ,, այսինքն վքացեալ, բարձրամիտ· Բբս· հց :

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ (Հանդերձ խնդրով)· իբր վերագոյն քան· առաջել քան· յաղթօղ· * (Երկոտասանն) գերակատար աբրուեստիւ առ քան զայլսն յուցանի Թիւս· Ցհ· խ· եւ : *Ապոէթէն գերակատար բարձրանայ· Պիա : *Գերակատար գոյիցս : Գերակայ փորձութեանց դառեալ· Նար· ծբէ : *Ածամ որ յորունց գոլ գերակայ՝ նախ նստեղոյ յամեռս նորայ· ՃՁ որդի :

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ· գ· Վերինք· երկնայինք· աստեղք· զուարթունք· *Ի գերակայիցս զնոցա յանդիմանել զանգամն. Ածան· ծբէ : *Ամփոփեալ՝ի տեղի գերակայիցն : Բաժանացուցեր՝ի ստորայնոցս գերակայիցն կայսեռս· Շար : *Աղաչանօք հրաշապէս և ևս քան զնոսն գերակայիցս և որդիքըն լուսոյ գասանին. Նար· ծբէ : Իսկ նիսս· Երփ· *Վերնատունկ իմն է առաքինութեն, և՝ի գերակայսն հայի ,, իմա ըստ յն· ՝ի գեր՝ի վերոյսն : Ալ Շ· Եէես· *Ես այս՝ի յամս էր ոչ սակաս, այլ քառասունսն՝ և գերակայ ,, այսինքն աւեղի, զանցեալ :

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐԱԲԱՐ· ֆ· Գերագոյն կամ տիրապէս կատարել· *Ես ինքն Թէպետև Նահանջի, սակայն զղջութիւն իւր գերակատարէ· Մաբ· լ:

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Իբր Սրբոյն կարգապետութե. կատարողապետութե. *Ցերիս չորս, և՝ի չորս երիս (այսինքն յիսն) գերակատարութիւնս զերկնայինսն իմանալիք խորհրդապետ քահանայապետութեան· Ցհ· խ· եէ :

ԳԵՐԱԿԱՐԳԵԱԼ· Որ ի՝ի գերագոյն կամ՝ի ծայրագոյն կարգի· ըստ յն· գերանձնեալ· Ὑπερτετάμενος· *Ա յս ի գերունակութիւնն ըստ արձակ և գերակարգեալ անպարտաճնակ մեծութեն. Դիոն· ածայ:

ԳԵՐԱԿԱՑԵԱԼ ԱՆԴԱՄ· Ա յրինքն գլուխ· *Ջաղխեացուք զվերհագոյն և լըգերակացեալն՝ի նոսա չարապաշտութէն անդամ· Ցհ· խ· պաբ :

Գերակենդան. ա. Գեր՝ ի վերոյ քան զանձնային կենդանութիւն. անմահ ըստ ինքեան. *Կանոք կենդանարար փերակին գան. Սիոն. ազ:

Գերակշիռ. ա. Գերազգոյն քան զանձնային կշռութիւն. անչափ. անհամեմատ. *Անկիւն կշռիչ գերակշիռ. Սիոն. ազ:

Գերակոխել. ն. Ἐκβαίνω. Aggredior. Ի վերոյ հասանել և կոխել. *Ոչ կարացէ յոտանոյ ի վեր երթալ, և զոտանս գերակոխել. Գէպ. փիլ:

Գերահեղեղ. ա. Ὑπερχεόμενος. Superfusus. Չկեալ յորգութիւ. անձնամատոյց. *Քան զանձնային մեծութիւն ազատոյդ գերահեղեալ. Դիան. ՁԽայ:

Գերահնչեալ. հմտ. *Լուացեալ անձնային զօրութիւն գերահնչեալ յաչխարհս. Այտալ. Բագիր:

Գերահռչակ. ա. Ὑπερύφημος. Supercelebratus. Հռչակեալ յոյժ. մեծահամբաւ. *Զպաշտօնեայն և զգերահռչակ և զանձնահռչակ ՁԽպետութիւնն. Դիան. Երիս: *Գերահռչակ առաքինութիւն, կամ գլուխս ոտնից. ՁՁ: *Գերահռչակ ոտիս (այսինքն վանք), կամ քաղաք հռոմայեցւոց. Շ. Ի. Ի. ՁՁ: *Ա յոպէս գերահռչակ հրձուեա նոք անցեալ գայր յաչխարհ իւր. կաղ. Խոր:

Գերահռհռակեմ, եցի. ն. Բարեհամբաւել յոյժ հռչակաւ մեծաւ. ներբողել. գովել, քարոզել. *Զանհամամիամ քո մեծութիւդ, կամ զարժանապատիւ ձեր տէրութիւդ գերահռչակել: Գերահռչակեալ եւս: Զքեզ պատգամէ գերահռչակի. Նար. յոան. Ե առաք: *Յանատուութի՛ի քո. պղտից աչտարակս և՛ ի գրունս գերհռչըռչակի. Լմբ. առաք:

Գերահրաշ, ի, ից. ա. Ըստ հրաշալի. սքանչելի. հրաշափառագոյն. *Գերհրաշալ զօրութիւ: Ո՛վ գերահրաշ ծագլնկ. Շար: *Գերահրաշ լարտունակք յերկին զարգացեալք և ծագկեալք. Նար. գնդ առաք. Ե Լբ: *Ի միում գերհրաշ գահաւորի. Ագաթ: Խակ Մագ. Իէ. *Աքանչելիցն մակաբասար, զարմանաց գիւտ. հրաշ. իբր գերագոյն և՛ ի վեր քան ըղհրաշս: Ա.Ա Ճ. Ա. *Գոլոս գերհրաշալիւք յայտնութեամբ, իբր գերագոյն հրաշիւք, կամ՝ ի հիացման մտաց:

Գերահրաշափառ. ն. Գերհրաշալի. *(Հայս կապ չինոսածք սկսապէս) մի քան զմի գերհրաշափառ վայելէն. Ագէր. Է. 7:

Գերահրաշացեալ. } Գերհրաշ
Գերահրաշեալ. } գառնալ. ա. առաւել հրաշալի եւ լաւ. *Հայրապետութեայ գերագոյն գառնալ, վարդապետութեայ դերհրաշալեալ. Գնդ: *Ի ծագն հօր, և՛ ի ծագ կատարն, ոչ գերահրաշեալ փառաց, և ոչ նուազեալ. Ճ. Դ:

Գերահռնգանգ. ա. կարի ճանճանչելի լուսափայլ յոյժ յոյժ. *Գերազանճանչեալ Հառագայթիք: Գերազանճանչ գագաթն. Դիան:

Գերազանցութիւն. ֆ. Ὑπεράυξησις. Excessus, superlatio. Աճումն կամ քան զկատարարգագործութիւն յոյժ. յաւելուած. *Օրինէ է գերազանճութեան կրօնաւորի. ասէ ծերն. յաւելումն մարդոյ՝ ի բարիս՝ խոնարհութի է. Վ.Ք Կղ. ծԷ:

Գերամարմնութիւն. ա. Անմեռամարդութիւն. անմահութիւն. *Գերամարդութիւն չիր, կամ սըրբատարին ամենայնի. Կրպ. ապ: Սիոն. ազ: *Ըրբազան և գերամարդ քո յարկին. Ա.Նան. Եփեզ. *Օրհնեալն ի կանայս մարիամ պղծ սրտար նոցա՝ կոչելով՝ ի գերամարդութիւ ընդհանս կուսութեան. Ճ. ժ:

Գերամբարձամ, բարձի, ձայ. ն. Ի. ւ. Գեր՝ ի վերոյ ամբառնալ. բարձրացուցանել կամ բարձրանալ գեր՝ ի վեր. գերազանցել. *Որ ինքն զինքն գերամբարձնայ. Երէ: *Գերամբարձնալ քան զվիսս և զբան. Սիոն. ազ: *Գերամբարձեալ զարգև, կամ ասն. Նիս. Բէ: Ջօր. Իբ: *Խորհուրդ գերամբարձեալ. Սրբ. ժհ: *Ցծիմանալիսն գերամբարձեալ. Նար. Խւ: *Գերամբարձեալն մարմնոյն տրամագրութեամբ ո. այսինքն բարձրահասակ. Ցհ. Ի. պատ:

Գերամբարձ. ա. Իբր գերամբարձեալ. բարձր յոյժ. գերակայ. գերազոյն. *Ի գերամբարձ լերանն Թաբոր. Մագ. ա: *Գերլուսաւորիչ կոչեցան. Սիոն. Խէգ: *Գոռնակ գերամբարձ գինքին (գնաղ երկնից). Ասող. Ճ. 47: *Խորհրդածութիւնն քան գերամբարձ իմն առնանի: Ցոյժ գերամբարձք են և երկնայինք. Սարկ: Սարգ: *Գերլուսն գերամբարձ մերոյ ազգիս (չկ մծբ). Գնդ. (իբր ի վեր ամբարձօղ):

Գերամբարձանգոյն. ա. Ամառել կամ յոյժ գերամբարձ. *Գերամբարձանգոյն չարժութեան մտաց՝ առ. ած սէրն է. Մագ:

Գերամբարձութիւն. ֆ. Ծայրագոյն բարձրութիւն. գերազանցութիւն. *Ամենայն գերամբարձութեան. *Ամենայն ի գրոց՝ կերպարանս ած և գեմս և առնական, գերամբարձութիւն է՝ ի վեր քան զմարմնին աւրհնանաւք ած իմն. Մագ: *Ի վերոյ ասդուանց կարի անչափ է գերամբարձութիւն. Խոր. պրբ: *Ամ ամենայն անբաւ գերամբարձութիւն յաւէտ յաւասլհեալ. Նար. Է:

Գերամբարձուիմն, ձմեան. ֆ. Ամբարձանալ՝ ի վեր ևս քան զևս. *Ոչ գոյ տեղի ընդգխմակայ գերամբարձման. Երէ. ոթ. Էրէ:

Գերամեծամ. ա. Ցոյժ մեծարոյ. պատուական, պատկառելի. *Ամր ոմն լուսաւոր, և գերամեծար. Ճ. Ա:

Գերաճառել. ն. Վերայայտնել. արտայայտել. կամ նշանակել. *Զձեռն ետանն գկամս և զիմաստս գերայայտել ասէր. Մագ. Խէ:

Գերամբարձանկեալ. ա. Ὑπεραχτεινόμενος. Supra expansus, supra omnia extensus. Իբր գերածաւալ, ձգեալ անդր քան զամենայն տարածութիւն. *Երկայնութիւն (իմն) զգերայարձակեալ զօրութիւնն՝ ի բազմութիւ: Մեծ ասի ած . . . քան զամենայն մեծութի տրասքոյ գերագերհզեալ և գերայարձակեալ. Դիան. ՁԽայ:

Գերան, ի, աւ կամ իս, ից, աք կամ ունք. գ. Δοκός. Trabs, tignum. Հենձան. մարգակ. առուստ ձողք առաստաղ. գաց. փայտ փէրէյի, ձէրէկ, փուլագ, փիրիւ. բեր. գօրա. *Ընդ յարկսա գերանաց իմոց: Գերանք տանց մերոց մայրք: Ի յատակէ տանն մինչև գորմանն և մինչև գգերանան. Դնել քարինս, և փայտս՝ ի գերանս: Ի քում ականգ գերան կայ. ևն: *Դու գերանիգ կուրացեալ ես. Երէ. Նգ: *Իգուն գգերանան հրեղէն. Վբգ. Եւ:

Գերանաւիծ կամ **Գերանաւիր**. ա. Գերանաւ լցեալ (աչք կերգծաւորի). *Գերանաւ լցեալ (կամ գերանաւլեր) աչեք եղեալ. Շ. ընդհանր:

Գերանանդեհի. ա. } Ուռած գձև կամ
Գերանանձեհ. } պատի գերանի. մեծացեալ իբրև գգերան. *Նկատեա՛ ձերձ գքո գերանաձև մեղգ՝ ի քում ականդ: Զանձին գերանացեալ մեղս ոչ տայ տեսանել. Խոր. Ֆ՛. Ե պրէփ:

Գերանանիել. է. Նաւել յայլևէս վէմս ոչ՝ զանցեալ գիտակօք. *Գերանանաւեալ ընդ յոյսանաւա կոհակս կենցաղոյս. Ան. Եիէղ:

Գերանբան. ա. Գեր՝ ի վերոյ քան զանձնային անբաւութիւն. *Ոչ երբեք լինել կատարած անբաւիյն և մանանբաւիյն և կերոյ յաւուր զօրութիւդ բլլացուցանել զըզգերանբաւ զօրութիւն նորա ածազօր զըրութիւնն. Դիան:

Գերանդարեր. ա. Δρεπανηφόρος. Ց. Գերանդաձեւ. *Ցաջակեցաւ կառագն գերանգաձեր՝ ի թշնամին ազատանալով. Գէմ. ազէտ:

Գերանդաձեւ. ա. որ և ըստ ի. Գերանգաձեր կամ գերանգակիր. Δρεπανοφόρος. Falcifer, falcatus. Ձնեալ գերանգաձեւ կամ մանգաղաձ՝ ի հնձել զգեմս պատաս հնալս. Երէմ. Ը: *Նուիք հարիւր գերանգաձեւն կառաք. Ի. Ա. ՃԷ. ձ: *Գերանգաձեւն կառաքն՝ առ. ուներ՝ ի նոմանս գերանգոյ, մի յայս կողմ կառացն, և մի յայն. . . և յերկուս կողմանսն զզօրսն իբրև զորայն հնձէր. Կեղտ. ազէտ:

Գերանդի, գ-ոյ, գ-ացք. փ. Δρέπανον. Falx. Մանգաղ մեծ՝ երկայն մեզեխաս, որ ի իբրև զգերան ինչ, ՝ի հնձել զխոտ. Երէմ. երբ. փերան. վարի և իբր փոքր մանգաղ հնձելոյ զդորեան, կամ կթելոյ զխաղող. օրագ, գաս, փերգաւէ. երբ. Ֆաիել. առ ա. ԲԳ. ՃԷ. ձ: ՑվԼ. Ֆ. 10: Ցայգ. ՃԷ. 14=19: Խակ Ջագ. Է. 1. և 2. *Գերանգի Թռուցիկաչ ո, ոմանք ընթերանուն յերբ. Ֆիլիպ, որ է մանգաղաձեւ, մանաւանդ: *Վասն մերկ (բառացոյս գաշտի) առ. լոյս արեն գերանգեցաւ. Մագ. առաք. ԱԷ: *Ի՛ր սիչակք քաջ առ՝ մանգաղաձ. և գերանգեաւ զխոտ հարկանիցեն. Փորգ: *Ջարտորայս առաջամամ հնձեալ գերանգիւք (կամ ''գեւք, կամ գերանգիւք). Ցհ. Լի:

Գերանծանօթ. ա. Ὑπεράγνωστος. Plusquam incognitus. Ամենայնիս անծանօթ. անհայելի մեզ. *Ոչ զգեան զմեզ՝ ի խորհրդականաց աստուածլոց գերանծանօթ և գերաճառնեալ և ծայրագոյն գագաթին. Դիան:

Գերանձնական. ա. Մեծանձնական. արիական. վեհմական. *Գերանձնական իմն զօրութիւն կատարմանն. Վանակ. յոբ:

Գերանճան. ա. Անճառելի ամենայնիս. *Ի՝ութիւն ՃՀամարիա, գերաւոյա, գերանճառ. Գր. կր:

Գերանմահ. ա. Գերագոյն անմահութենական. հասպես կենդանի՝ որպես կենաց կենսատու. *Անմահ, անմահագոյն, գերանմահ. Սիոն. ազ:

Գերանուն. ա. Ὑπεράνυμος. Omne nomen superans. Որ ի վեր է քան զամենայն անուն կամ յորիորիութիւն. *Գերանուն բարերարութիւն. Դիան. ՁԽայ:

Գերաշարժ. ա. Գեր՝ ի վերոյ քան զամենայն շարժմունս. շարժօղ անշարժ. *Ինքնաշարժ յաւէտաշարժ. անշարժ, շարժօղ, գերաշարժ. Սիոն. ազ:

Գերաչխարհան. ա. Ուր կայ աշխարհութիւն մեծ յոյժ. *Կաբէ՝ երկնային ներկայիս հայցմունք . . . ի գերաչխարհան ազգաքին աղերս. Նար. Խէ:

ԳԵՐԱՇԽԱՐՀ, ի, ից. ա.
ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱԳՈՅՆ.
ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ.
ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ. } Որ ոք կամ որ ինչ գեր 'ի վերոյ է քան զկարգ աշխարհի և աշխարհականաց. և գերաշխարհիկ. չնաշխարհիկ. գերազարդ. *Զաշխարհայնոցն գիտուք օրէնս, և ո՛չ զգերաշխարհիցն (ճշմարիտ կրօնաւորաց). Ղ. ընդհանր: *Միւսն առաւել գերաշխարհագոյն (կամ գերաշխարհական). Վրք հց. իզ: *Ըստ գերաշխարհայնոցն (վերնոց) միրոյ տարփման: Պատարուն գոլովմատութբ աշխարհայնով և գերաշխարհայնով. Ղ. Բղբ. Ն. հրէշ:

ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱՊԷՍ. մ. Ὑπερκοσμίως. Supra mundum. Որպէս գեր 'ի վերոյ քան զաշխարհ և զաշխարհայինս. *Փոխադրեալ եղև մարմինն սբ (կուսին) գերաշխարհապէս՝ 'ի տեղի մեծարդի և լուսապատիւ փառաց. Դիոն. Բղբ: Ճ. Ա: Ցծով:

ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԻԿ. ա. Ὑπερκόσμιος. Supermundanus, mundo sublimior, caelestis. որ և ԳԵՐԱՇԽԱՐՀ, ԳԵՐԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ. Որ գեր 'ի վերոյ է քան զաշխարհ. գերազարդ. երկնային. վերին. ածային. հրեշտակային. *Երրորդութեն Թագաւորական, փառակից, գերաշխարհիկ. Աստուծ. ծփ: *Որ ամենայն գերաշխարհիկ զօրութեացն է գատաւոր: Ընդ ամենայն գերաշխարհիկ բնութիւն. Նիւս. Երան. Ն. խոստ. Ն. Երփ: *Գերաշխարհիկ զինուորութիք. Սրփ. ա. գ. ա: *Եւ թէ 'ի հոգևոր գերաշխարհիկ մեծութին ամբառնաս, 'ի չափու կալ զքեզ. Հոմամ. առակ: *Ախն կալեալ միայն գերաշխարհիկքն ամենայն (զուարթունք): Խառնին 'ի դասս անմարմնոցն առն գերաշխարհիկ առնել. Տօնակ: *Գերաշխարհիկ քաջափառութիւն, բարի. պոլոտայ, ևն. Պիտ: *Գերաշխարհիկ խաղաղութե, իշխանութե. Յհ. իմ. Երկ: Սարգ. ժհ: *Գերաշխարհիկ վարուք. Ղ. ընդհանր: *Զխորհուրդն անապականն և գերաշխարհիկ՝ զփրկութեան մերոյ դրաւական. Սարգ. հանգ: *Առ տորուկս և ներքոյ անկեալս, առ սեպուհս և գերաշխարհիկս (ազատս, կամ ազնուականս աշխարհի). Նար. Գ:

մ. Իբր Գերաշխարհապէս. 'ի վեր քան զաշխարհ. *Մի երկրաւորօրէն (առնել), այլ գերաշխարհիկ. Ածաբ. ծն: *Ի տօսս ոչ պարտին միայն գերաշխարհիկ ամբարձեալք. Ղ. ա. յհ. իէ:

ԳԵՐԱՉԱՐ. ա. Կարի չար. անօրէն. անզգամ. *Պատմութիւնն եսաւն գերաչար անձինքն, և ասէն. 'ի վերայ գլխոց մերոյ եղիցին պատիժքն այն. Վրք հց:

ԳԵՐԱՉԱՓ. ա. Չափազանց. անկարգ. *. '(ևս) ռնելեալ կամ հեշտութեան, և կամ գերաչափ ժրութե ըմբռնեալ. Պղատ. օրէն:

ԳԵՐԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Գերօրինակ պաճուճեալ. գեղապանծ. *Ի վարդապետն երեսս նորա գունազարդեալ և գերապաճոյճ. Զքր. կթ. ննջ. կոյս:

ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ. ա. Ὑπέρλαμπρος. Valde splendidus, praeclarus. Առաւելեալ պայծառութբ. շքեղ. շքնաղ. երևելի յոյժ. *Գերապայծառ լոյս ածութեան, կամ Ճոխութեն, կերպարանք, շքնուածք, տուն, մայր քաղաքաց, երկինք. Շար: ՃՃ: Խոր. բ. 85. Ն. հոգեւ: Ղ. Երգ: Վրք հց. ա:

ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսափայլութե. շքեղութե. *Այսպէս երկնային մարմինքն յետ գերապայծառութե յեղաշրջին. Ղ. բ. գ. ծէ: *Զբազմաբողբոջ պսակացն նոցա զգերապայծառութե գիտել. Ճ. Ա: *Բնաւորական է (այ) փառաց և պատուոյ գերապայծառութե, և ոչ արտաքուստ յարելուն. Սարգ. հանգ:

ԳԵՐԱՊԱՆԾ. ի, ից. ա. գրի և ԳԵՐԱՊԱՆՁ. Կարի պանծալի. փառաւոր. շքեղ. *Գերապանծ իշխանութբ. Շար: *Ի գերապանձ կրօնից քննականաց. Յհ. իմ. պաւղ: *Երկրպագումք գերապանծ և անհամեմատ եղեալ. Մագ. ծա: Իսկ Խոր. բ. 67. *Գերապանծին պահպանութիւն առիծուն », մարթի նշանակել նաև քաջին պանծացեալ:

ԳԵՐԱՊԱՆԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Յոյժ պանծալի կամ պանծացօղն գոլ. *Զիջուցէ զխորհրդոցն գերապանծութեան բարձրութիւն. Փիլ. բագն:

ԳԵՐԱՊԱՏԻՒ. ա. Ὑπερτίμιος. Honoratissimus, magni pretii. Գերագոյն պատուոյ արժանի. նախապատիւ. յարգի. պատուականագոյն. մեծագին. *Ով գերապատիւ սիրելի. Վրք հց. բ: *Գերապատիւ եղեալ 'ի փառս հրաշակերտս. Անան. եկեղ: *Պանծալին զգերապատիւն առնուլ ձիրս. Պիտ: *Գերապատիւ լինիցի քան ըզտուրս անզգամաց. Լմբ. ծաղ:

ԳԵՐԱՊԱՏՃԱՌ. ա. գ. Գերագոյն պատճառ. *Առաջին պատճառ երկնայնոյն տարփման ած է, արտաքս համբարձեալ և գերապատճառ. Մագ:

ԳԵՐԱՊԱՏՈՒԵԱԼ. Վերապատուեալ. մեծապէս մեծարեալ. մեծարոյ քան զայլս. *Գերապատուեալ կոմսութե իշխանութբ. Ճ. Ա: *Գերապատուեալ քան զբնաւս. Աստղ. ա. 1: *Գերապատուեալս բնութե ըստ գերազարդելոյն վայելչութե: Պետութիք գերապատուեալք. Ղ. հրէշ:

ԳԵՐԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Առաւելութե պատուոյ. աստիճան գերազանցութե. *Պարունակօղ գերապատուութբ ընդհանուր թագաւորութեց. Ղ. Բղբ: *Գոտիս (ուներն) ոսկեղէնս՝ վասն բնական կարողութեն և գերապատուութեն. Լմբ. յայտ:

ԳԵՐԱՊԱՐԶ, ի. և
ԳԵՐԱՊԱՐԶԵԱԼ. } Ὑπερηπλώμενος. Simplicissimus. Ամենապարզ. գերագոյն պարզութբ. գերամաքուր. *Տեսակքն իմացուածք գոլով պարզք գերապարզի և միոյն այ. Մագ: *Քան զամենայն պարզութի է գերապարզեալ ածային բան. Դիոն:

ԳԵՐԱՊԱՐԾ. ա. և
ԳԵՐԱՊԱՐԾԵԱԼ } Կարի պարծելի՝ մանաւանդ Պարծեցօղ, պարծեցեալ. *Ծաղկազարդ ելանգօքն պաճուճանաց, և գերապարծ հրճուանօք. Պիտ: *Գերապարծ ամբարհաւաճութե. Փիլ. Եւ: *Գերապարծեալ պատուով թագաւորութեան. Նչ. Եղէկ:

ԳԵՐԱՊԵՏԱԳՈՅՆ. ա. Վերագոյն պետութբ. գերիշխանական. *Գերապետագոյնն ծայրութե 'ի մէջ գերագունիցն զօրութեց գերագոյն հաստատեալ (դաս սերոբէից). Դիոն:

ԳԵՐԱՊԷՍ. մ. Գերագոյն օրինակաւ. *Զանճառ ելին գերապէս նմա վարդապետակր. Ոսկ. գծ:

ԳԵՐԱՌԱՒԵԼ. ա. և
ԳԵՐԱՌԱՒԵԼԵԱԼ. } Առաւելեալ յոյժ. կարի մեծ. յոյժ սաստիկ. *Մարախերամին լուծելոյ 'ի գերառաւել տանջանացն. Ճ. Ա: *Յաղագս գերառաւելեալ խոնարհութե որդւոյ. Պրոկղ. յայտն:

ԳԵՐԱՍԱՀՄԱՆ. ա. Ὑπερόριος. Ultra fines. Ելեալ ըստ սահման. արտաքոյ սահմանաց. և Անչափ. *Հանդիսաւոր գործք, գերասահման պատերազմ, խաղաղութե. Աղէք. ա: *Անսահման սահմանիչ գերասահման. Սկեւռ. առ:

ԳԵՐԱՍԵՐՏԻՄ, տեալ. ա. Ὑπερδρύσθαι. Կարի սերտ լինել. պնդապէս միանալ կամ հաստատիլ. *Զգերագոյ միութին գերասերտեալ ասեմք: Պատճառքն 'ի պատճառաւորացս արտաքս համբառնայ, և գերասերտի ը իւրոյինն սկզբան բանի. Դիոն: *Անփոփոխանցելի են գերասերտեալ. Շիր:

ԳԵՐԱՍԿԶԲՆԱԳՈՅՆ. ա. Ὑπεράρχιος. Superoriginalis. Գեր 'ի վերոյ քան զամենայն սկիզբն. *Քան զամենայն սկիզբն գերագոյնապէս գերասկզբնագոյն սկիզբն: Ամենայն գոյութե գերասկզբնագոյն սկիզբն և պատճառ: Ամենայն բարեպարգութեան գերասկզբնագոյն սկիզբն և բովանդակութիւն. Դիոն:

ԳԵՐԱՍՏԻՃԱՆ. ա. մ. Որ ինչ է 'ի գերագոյն աստիճանի. և Բարձրագոյնս. *Հանես 'ի վեր գերաստիճան. ճմ:

ԳԵՐԱՍՏԻՃԱՆԵԱԼ. Ամբարձեալ 'ի գերագոյն աստիճան. *Ցետոյ ապա իբրև զվեհագոյն՝ գերաստիճանեալն 'ի նոցանէ եպիսկոպոսն. Յհ. իմ. աւ:

ԳԵՐԱՍՏՈՒԱԾ. ա. Ὑπέρθεος. Supraquam divinus, eminenter Deus. Իբր գերածային. ծայրագոյն յածեղէն կարգի. ած բարձրեալ. *Ոչինչ նուաղի սկիզբն ածն և գերածն՝ գերագոյնապէս մի ած: գերած ածութին, կամ ածութին. Դիոն:

ԳԵՐԱՍՔԱՆՉԵԼԻ. ա. Սքանչելի յոյժ. կարի հիանալի. գերահրաշ. *Գերասքանչելի քաղաքավարութե. Ճ. Ա:

ԳԵՐԱՎԱԽՃԱՆ. ա. Ὑπερτελής. Supraquam perfectus. Գերագոյն 'ի կարգի վախճանի. գերակատար. *Եւ է ամենայնի սկիզբն և բովանդակուն, գերասկիզբն, և գերավախճան. Դիոն:

ԳԵՐԱՏԱՐԱԾ. ա. Ὑπερηπλώμενος. Supra extensus. Գերածաւալ. համատարած. *Այնգամն . . . գերատարած ունի զլոյսն յամենայն երևելին զարդ (այսինքն աշխարհ). Դիոն:

ԳԵՐԱՏԵՍԱԿ. ա. Ὑπὲρ εἶδος, կամ ὑπερειδής. Գերագոյն քան զամենայն տեսակ. և Գերահրաշ տեսլեամբ. *Անտեսակ 'ի տեսակս որպէս գերատեսակ. Դիոն: *Երիցս երանեալն գրիգորիոս՝ գերատեսակ փառօք զարդարեալ. Ոսկիփոր:

ԳԵՐԱՏՐՈՀ. ա. Կարի տրոհեալ. հեռացեալ ամենայնիւ. *Գերատրոհ միաւորով ստորանիմն ». այսինքն 'ի տարանմանէ. Նար. մծբ:

ԳԵՐԱՐԺԱՆԻ. ա. Կարի արժանաւոր. գերյարգոյ. *Յետ եօթնամեայ անյաղթ համբերութեն զնա որպէս գերարժանի ընդ եղբարսն ժողովել. Կլէմ:

ԳԵՐԱՐՏՕՍՐ. գ. Սաստիկ արտօսր յորդ արտասուք. *Ոմանք զգերարտօսր արձակելով յաչացն իբրև յաղբերականց հոսելն. Եղիշ. գ:

ԳԵՐԱՐՏՕՍՐԱԼԻՑ. ա. Πανόδυρτος. Omnino flebilis, lamentabilis. Սաստիկ արտասուօք լի. յոյժ արտօսրագին. *Գերարտօսրալից դաշնամբ. Գ. Դ. Ե. 2:

ԳԵՐԱՐՓ, ի, ից. Տ. ԳԵՐԱՐՓԻ:

ԳԵՐԱՐՓԻ, փւոյ. ա. Ὑπεραιθέριος, ὑπερουράνιος, ևն. Գերագոյն քան զարփի, այսինքն քան զեթեր, զերկինս, և զարեգակն. գերերկնային. գերափայլ. գերապայծառ. լուսեղէն. երկնաւոր. *Ածամայրն . . . վերացաւ որպէս փայլակն 'ի գերարփի յաւետախաղաց փառս վերինս երուսաղէմի. Դիոն. Դաշ. *Որպէս գեր

յսլիի փայլեալ : Աբևեղք գերարփին . Ըստ : *Գերարփիցն նմանեալ, և ընդ քոյն Թագաւորեալ . Սարգ . ա . պ . ծԲ : *Վսեմական գովուիլ, գերարփի ընտրհիւ, վեհագոյն գոլով (եպիսկոպոսն) . Նար . խԱ : *Գերարփի քան զծառն սաբեկայ . Ճ . Զ :

ԳԵՐԱՓԱՅԼ . ա . Ὑπερλάμπος, ὑπερλάμπρος . Praefulgens . Տ . ԳԵՐԱՊԱՑՆԱՒ . *Ի բարձր ընտրականութիւն գերափայլ յաճախ գիտութիւն . Նար . յ :

ԳԵՐԱՓԱՅԼԵՄ , եալ . լ . Ὑπερλάμπω . Fulgore supero . Գեր ՚ի վերոյ քան զայլս փայլել , պայծառանալ . *Հանապազ գերափայլեն ՚ի յարկ նոր սիոնի : Յաւէտս գերափայլեալ քան զսովերածալ Ճառագայթս արեգականն . Ածան . էլէղ : *Աբանչելից և գերափայլեալ ՚ի վկայս ... յն . գերափայլ . Նխա . Ռխդոբ : *Գերափայլեալ գառս ՚ի գաւս արդարոց . Սիոնի :

ԳԵՐԱՓԱՌ . ա . Փառաւոր կամ փառոյն յոյժ . վեհափառ . հրաշափառ . գերապանծ . *Խորան լուսաւոր գերափառ՝ յաղթող սինայի : Նիւթից գերափառ : Գերափառ իւղ . Նար . ծԲ . Ե ղԲ :*Գերափառ առաքինոր . Լսող . էԲ :

ԳԵՐԱՓԱՌԱԳՈՅՆ . ա . Առաւել գերափառ . գերազանց . *Տէրունեան ածնից գերափառագոյն . Սկս . կԲ . արմա :

ԳԵՐԱՓԱՌԻՄ , եցայ . յ . Բարձրանալ ՚ի փառս . փառաւոր գոհանիլ յոյժ . *Ոմանք մարմնով գերափառին , և այլք բաշխոյ հոգեորին . Ցո որդէ :

ԳԵՐԱՐԱՆԱԿ . ա . Ի վեր քան զքանակ և զչափ . *Անքանակ քանակիչ գերաքանակ . Սկս . ազ :

ԳԵՐԲՆ . գ . Որպէս ջինջան . արբիչ . ըմբնոյ , ժոռիլ . թալորվ . *Կաստուն ևս գերբն , և անկաս ՚ի յալեր տուն . գան մկուէքն , և ասեն . ով գոռ չար . քո հաւատովդ , (ոչ հաւասաւոք , թէ) գու գերբն ես . Վրդն . ա :

ԳԵՐԲՆԱՒԱՐ . ս . Գերաբնապէս . ՚ի վեր քան զբնութիւն . արարչոյ բնութեան , կամ նիւթոյ , և բնական պակի . մարմնամիդապէս . * Գերբնաբար (կամ գերաբնութեամբ) ծառն ծանուցեալ : Ջուա (զոտայնանկութիւն) ոչ ՚ի գծէ գերբնաբար , այլ միջնորհիւ մակագրեն . Գերբնաբար ՚ի գոչ բնաւորիալ . Մագ . իԲ . ե :

ԳԵՐԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Վիճակ վերադրոյն քան զբնական սակարութեան . *Վերասէն արծարծեալ (՚ի լաւ անուր փոխելով զոմն) ՚ի գերբնականութիւնէ հասուցեալ յոգնաբերսն հանդիսին . Մագ . ը : (այլ ս . գերբնակութիւն , իբր երկնային քաղաքավարութիւն) .

ԳԵՐԲՆԱՊԻՆ . Տ . ԳԵՐԲՆԱԲԱՐ . *Ցեն թակաւէ ուռնէ ընդունէ լսելի բաղկացութեան գիտանալս . Մագ . հղ :

ԳԵՐԳՈՎԵԼԻ . Յոյժ կամ առաւել գովելի . *Ընտրութեական գաւառն վեհի՝ մարմնով նկեր գերգովելի . Գնչ :

ԳԵՐԴԱՍԱՆ , ի , աց . գ . Ὀικος, οἰκια, ϑεραπεία, ἀνδραπόδα . Familia , famulatus, ministerium, comitatus. Որպէս ձէ կերասանան , այսինքն բնակարան հանգերձ բնակչօք և առնեայն ստացուք . Տուն , լսու որում Տան ծառայք . ընդօձինք . կարգ պաշտօնէից . Եվաղրէ , այս , եհէի պէյի . *Տնաեա ... զոր կացոյց տէր իւր ՚ի վերայ գերդաստանի իւրոյ՝ տալ ՚ի ժամու զկերակուրս . Ղկ . ծԲ . կշ : *Տնտեսք արբանկան , որ զջոյգ գերդաստան կերակրեն ՚ի ժման . Գնչ : *Գեօլս գինեկ , և գերդաստանն ժողովիցէ : Գերդաստանացն բազմութիւնքն . Ոսկ . ս . ա . 23 . Ե 20 : Ե էֆես . Ֆ :

Կամ Χρήμα . Ինչք . Տալ ՚ի ձեռս . * Տէր քերկից և գանձից և գերդաստանաց . Կոչ . Ե :

Եւ Կալուածք անգաստանաց . Ջոփ , ՚ի ասորիսֆ . *Զչինանիստ չինուածս քաղաքաց և գաւառաց , գեօղից և գերդաստանաց : Շինեալ անդ գեօղս և գերդաստանս . Ճհ . կԲ : *Ռուճիկս նոցա կարգեալ ՚ի գեղից և ՚ի գերդաստանաց : Գանձս և գերդաստանս առաջի մատուցանէին . Ճհ . կԲ :

ԳԵՐԴԱՍՏԱԿԱՆ , ի , աց . ՚ի Գ Ե Ր Դ Ա Ս Տ Ա Ն .

ԳԵՐԴԱՍՏԱՆԻԿ , նկի , կաց . ՚ի ռայ , կամ աղախին տանուտեառն . Խոնարհեաբ , ձառիյէ . *Ցիշեցուցանէ նմա զքեզ տղնուա կանուխին , որպէս գտեր մուք Թագաւորայ , որ յիւրոց գերդաստանականացն եր . հինչեցեր . Ոսկ . Ես : *Ագախին է , և ևս չար քան զգերդաստանիկան . Ոսկ . եԲ . խԸ : *Ագախինն գալաբեալ նոյնպես ՚ի մէջ գերդաստանիկացն . Ոսկ . ս . Գ . 4 : (գրած՝ գերդաստանակացոյն . իբր ծառայակցաց . բայց յն . δούλων , ծառայից) :

ԳԵՐԵԱԿ . Իբր՝ Ո՛վ գերի : Վրդ . հղ . ՚ի :

ԳԵՐԵԳԱՁ . գ . Դարձ գերեաց կամ գերուԹիւն . լատ յն . արձակումն , դարձ , ևն . *Գերեաց գերեգարձ ոչ ապար . Ես . ԽԲ . 17 : *Գերեգարձ առնէին քաղաքին և տաճարին . Բ . Ե . Ջ . 1 : * Եւ այն ապար նոցա գերեգարձ մնաց ... ըստ զգօնացոյց ընտա . Վրդն . ԺՌ : *Գերեգարձ լիցի մեզ անդրէն ՚ի հայրենի երկիրն մեր . Եղիշ . Ը :

ԳԵՐԵԳՈՒԶ . ա . Դարձուցիչ գերեաց կամ գերուԹիւն . * Գերեգարձն զմեզ յերկինից քաղաքն ածեալ ատիացոյց : Եղէն մեզ գերեգարձք և առաքինորդ . Լմբ . հաՀ բաբ . Ե ապ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆ , ի , աց . գ . Τάφος, μνῆμα, μνημεῖον . Sepulchrum, monumentum . Տեղի Թաղման . չիրիմ . տապան . դիր հանգստեան . Ղեղ , ԻԲ , ԻԵօրԻՈՒԹԻՒՆ , ըԶՁԿ , գապ , ՌԻՒԹԻՒ . * Սաապուսած գերեզմանի : Թաղեցան զնա ՚ի գերեզմանի նոցա : ՃՀԻՆ առ գերեզմանօք մեռելոցն : Նմանի էք գերեզմանաց բռեալոց : Եղիցի ինձ քաղաքն իմ գերեզման : Լիներ ինձ մայրն իմ գերեզման . ևն : *Գազանք վայրի և ընտանի՝ եղեն գերեզման դիականցն . Լսող . իԲ : *Ցնա մահուն անուն գերեզմանատան յԻրուսաղէմ . Լմբ . ծղ : Տճս և ՑԻՀԱՏԱԿԱՆ ՆՈՒՆ : *Լցցէ ինձ և երեմիաս զի վերայ գերեզմանին բանն ... յն . Ἐπιτάφιον , զգերեզմանական . Ածաբ . Ֆակաբ : * Ան որ պահեաց գյովհան ՚ի փոր ձկանն՝ գերեզման ՚ի մէջ գերեզմանի (ծովու) . Եէբ . ծՔ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՐՒԱՅ . ա . Բաց օդ գերեզմանս . գերեզմանակրկիտ . *Զգերեզման. նաբաղն ոչ Թաղէլ . Ոսկիփոր :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՐՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Բնակիլն ՚ի գերեզմանս . *Աբբեցուցեալ և գերեզմանաբնակութիւն , զնգան մտացն . կԲ . Խր :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՐՈՒՈՒԹԻՒՆ . գ . Բնակիլն ՚ի գերեզմանս . *Աբբեցուցեալ և գերեզմանաբնակութիւն , զնգան մտացն . կԲ . Խր :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՑԱՌԻՆ , տան . Ղղ ՚ձև . գերեզմանի . գամբարան . չիրիմ . գերեզմանք . գերեզման , Թաղան պէղ , գերեզմանոց . ՄԷՂՐԼԷԳ . * Ի գերեզմանատեղւոյն յերուսաղիմ կոչին մանկտին որդիք Հագաբելայ . Ոսկ . ս . ա . 9 : * ՕրհնուԹիւն գամբարանաց կամ չիրիմաց , որ և գերեզմանատեղիք . այսինքն հողվայրք . Մաշ . ՀԿԿ : *Կոչեցաւ վանքն այն գերեզմանատուն ՇԸ վարգապետաց . Ոսկ . *Հաստատեցի ՚ի սանահինս սուրբ ՃԱԾԱԾԻՆԻ , որ էր գերեզմանատուն հին . նեաց մէրոց , ըստ կանոնիկիկաբս սանահինոյ ՚ի ծնողաց իմոց գերեզմանատունս բագրատունեաց . Յիշատ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԵՄ , եցի . ն . Թաղել ՚ի գերեզման . *Ընկոզ էանայաս էին , հողգք մարչ զքիզ . մինչև գայ օրըն մահուն՝ գերեզմանեան . Ոսկիփոր :*Գերեզմանական ան՝ ընկուելի ... այսինքն մեռելոլելի . Մոմիբ : * Գերեզմանական ձայն , կամ բանատեղծուԹ , ողբ , ՃԱՌ , բան . Ոսկ . գԲ : Ե Աբել . իԲ : Մագ : Բբ . մրկ : Լմբ . եկէղ : Վրդ ՃԲաբ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿԱՆ . Եղեալքն ՚ի գերեզմանս . մեռեալք . * Զգերեզմանականացն ըմբռնչնելով կերպ . Սկս . գալսպ : * Ոչ ընդ կենդանեացն ՚ի լոյս՝ քան Թէ ընդ գերեզմանականացն ՚ի խաւար . Նար . ւ : *Զօգս բարեխառն վասն գերեզմանականացն մաղԹեցեր : (Կեանքն է) գերեզմանականացն՝ անդրոյս . Լմբ . պրբփ . Ե ապ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿԻՑ . ա . Σύνταφος . Sepulchrum commune habens . ի միասին Թաղեալ ՚ի գերեզմանի . Թաղակից . *Արա՛ քեզ գերեզմանակից . Կէսար . ազէտս : *Ձարչարակից լինել , խաչակից , գերեզմանակից . Կամբլ : * Ոգք մահակիցք և գերեզմանակիցք եղեն նորա . Երզն . Նախ : *Ի ներքս մտցես՝ առաքինութիւքն գերեզմանակից լինել . ԼՁ . ՃԸաբ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿՈՒՐ . ա . կոբ և ղեալ գերեզմանի , կամ կլլեալ ՚ի նմանէ . Թաղեալ և հողացեալ . * Զգերեզմանս կոբ հողս՝ մասն յերկնից բնութիս հատատաց . Սէբէր . Ֆ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿՐԿԻՏ , կրկոփ , տաց . ա . Τυμβωρύχος . Busta eruens, spoliator mortuorum, vespillator . Որ կրկոփ և բրէ կամ բանս զգերեզմանս ՚ի կողոպտել ըզզարդս մեռելոց , որպէս գողն . կամ վասն ուսուելոյ զգեչս , որպէս բորենի . *Լեռնախոյսք , գերեզմանակրկիտք . Փոզ : * Գերեզմանակրկիտք , գանձահաւաք . Ոսկ . յհ : * Մարգասպանաց , և գերեզմանակրկտաց Ոսկ . Մգ : Ե Սկս . ազ : * Գերեզմանակրկիտ բորբ . Մագ . ծԲ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՀԱՍ . Նոյն ընդ վ . *Դիցուք՝ Թէ ոչ գերեզմանահատք , և ոչ որդուընք վասնեն զնա . Ոսկ . յհ . Բ . 39 :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՄԵԾԱՄ . ա . Մեծամեծ գերեզմանին (յոմ) . *Կային և այլ կանայք այլով անուամբ գերեզմանամեծարք . Վրդն . Խաղբ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՊԱՏԻ . ա . Պատուող գերեզմանին (յոմ) . * Գրել զանուանս իմկակոչս կանոնիկ գերեզմանապատիս . Վրդն . Խաղբ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՑԻՐ . ա . Սիրօղ գերեզմանաց . փոյթ յայց առնել և ՚ի զարդարել գչիրիմս . * Հանապազ գերեզմանասէրք էին . Մոմիբ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԵՂԻ , ղւոյ . ՃԳ . Ջեզ . ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ , տան . Ղղ ՚ձև . գերեզմանի . գամբարան . չիրիմ . գերեզմանք . գերեզման , Թաղան պէղ , գերեզմանոց . ՄԷՂՐԼԷԳ . * Ի գերեզմանատեղւոյն յերուսաղէմ կոչին մանկտին որդիք Հագաբելայ . Ոսկ . ս . ա . 9 : * ՕրհնուԹիւն գամբարանաց կամ չիրիմաց , որ և գերեզմանատեղիք . այսինքն հողվայրք . Մաշ . ՀԿԿ : *Կոչեցաւ վանքն այն գերեզմանատուն ՇԸ վարգապետաց . Ոսկ . *Հաստատեցի ՚ի սանահինս սուրբ ՃԱԾԱԾԻՆԻ , որ էր գերեզմանատուն հին . նեաց մէրոց , ըստ կանոնիկիկաբս սանահինոյ ՚ի ծնողաց իմոց գերեզմանատունս բագրատունեաց . Յիշատ :

ԳԵՐԵԶՄԱՆԵՄ , եցի . ն . Թաղել ՚ի գերեզման . *Ընկոզ էանայաս էին , հողգք մարչ զքիզ . մինչև գայ օրըն մահուն՝ գերեզմանեան . Ոսկիփոր :*Գերեզմանական ան՝ ընկուելի ... այսինքն մեռելոլելի . Մոմիբ : * Գերեզմանական ձայն , կամ բանատեղծուԹ , ողբ , ՃԱՌ , բան . Ոսկ . գԲ : Ե Աբել . իԲ : Մագ : Բբ . մրկ : Լմբ . եկէղ : Վրդ ՃԲաբ :

թեզմանէ զքեզ։ Գն։

ԳԵՐԵԹԱՓ. ա. Որ թափէ զգերիս ՚ի ձեռանէ թշնամեաց. * Գերեթափ, և ա. զաւազակ ամենեցուն. Ուրիէլ։

ԳԵՐԵԹԱՓ ԼԻՆԵԼ. Թափիլ զգերիս ՚ի ձեռաց գերելոց. * Թէպէտ գուն գործեալ բազումս չնաշխին գերեթափ լինել, ոչ կարացին. Ո—ա։

ԳԵՐԵԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συναιχμαλώτος. Concaptivus. Ընկեր գերութեճ, և վճռաց. չարչարակից. * Ազգականաց ի մոց, և գերեկցաց. Հ— ծԳ. 7։ * Լինիցիս նոցին գերեկից. Ոսէ. ա. փխ. ծԳ։ * Գերեկից իւր լեալ բարսումայի ստրուձն. Խոր. Ե. 67։

ԳԵՐԵՀԱՆ. ա. Որ հանէ զայլս ՚ի գերութեճ. ազատաբար գերեաց. գերեթափ. * Աքէ սարգիս գերեաց գերեհան. Շագ։

ԳԵՐԵՄ, եցի. ն. Ἀιχμαλωτεύω, αἰχμαλωτίζω, ἀποικίζω. Captivo, captivum duco, in servitutem abduco, deporto. Գերի կամ ՚ի գերութեճ վարել. ըմբռնել կալանաւորել ՚ի պատերազմի. վաստրել յօտարութեճ. բռնի ձգել ՚ի ծառայութիւն. ՚ի բերդին կամ ՚ի բերդեաւ՝ էսիր ելնել։ Դոմ. * Աւար առին զգաղաքն, և զնանայս նոցա գերեցին։ Ո՛չ ապանին զայր և զկին, այլ գերեցին։ Եւ երիցքին կանայքն գաւ. թի գերեցան։ Գերեցաւ յուդայ յերկիր իւրմէ. ևն։ * Գերեցաւ յուդայ զվախճանելոյ գերութիւն զկատարեալն հաստուցմանց ՚։ այսինքն յետին գերութեճ յառաք. Երէմ. ծԳ. 19։ * Հարին զյուգա, և գերեցին գերութեճ ՚։ այսինքն զքազում գերիս. Ե. ո. իԷ. ի7։ * Գերեացես զգերութեճ քո։ Գերեաց զգերութեճ ՚։ իմն դարձուցանել զգերեալս. Դաս. Ե. 12. Սղ. իԷ. 19։

Նմանութեճ ասի. * Գերեալ զնս օրինաքն մեղայ։ Գերեաք զամենայն միտս ՚ի հնազանդութեճ քոմ. Հ— Ե. 23։ Ե. իոր. ծ. 5։ * Լսելեաք մարդիկ գերին ՚ի լկտի երգս ձայնից. Եզեկ. խաչէ։ * Գերեսն զվաստակ և զքաղաքս նոցա (զմեղուաց). վԼ. հղ. Է։

ԳԵՐԵՎԱՐ, ի, աց. գ. որ և ԳԵՐԵՎԱՐ, ԳԵՐԵՎԱՐ. Ἀιχμαλωτεύων, αἰχμαλωτεύσας. * Վարօղ ՚ի գերութեճ. գերիչ. գերօղ. Ելոխ էսէճ. * Եկին գերեվարք, և գերեցին զնոսա. ՁԻ. ա. 15։ * Եւ եղեցին գերիք՝ գերեվարք նոցա. Ես. ծԷ. 2։ * Եկեն ՚ի հայաբոյսն գերեվարաց պատերազմողաց. Է. ԼԳ. ծԼ. 25. (չն. իբր գերեվարուհ)։ * Զգերեվարսն և զգերեվարացն. Վ.Դ. ծՆ։

ԳԵՐԵՎԱՐ ԼԻՆԵԼ. } ՚ի գերութեճն
ԳԵՐԵՎԱՐԻԼ. } վարիլ. գերիլ. * Որք գերեվարք լինին յանօրինաց. Կանան։ * Տեսեալ զանամեճ և զլքելնի բարս մատնչին գերեվար եղեալ ՚ի աւեր ընդ արծաթոյն. Զ.Ե. ԼԼ։ * Գերեվարեալ հին ՚ի թշնամւոյն բազուկ. Գէ. Ես։

ԳԵՐԵՐԻ. գ. Պատուհ ինչ, և ծառն. * Սիւնիք ... լինի ՚ի նմա գերերի (կամ գերերի) և նուռն. Խոր. Ե։

ԳԵՐԵՐԵԻԱԿ, ի, աց. ա. Ὑπερφανής, ὑπερφαής. Superfulgens, lucidissimus. Երևելի յոյժ. գերապայծառ. լուսափայլ. * Գերերևակ ձառագայթք, կամ բարերարութեճ. Դիոն։ * Գերերևակ, և ՚ի վեր քան զամենայն փառաւորութեճ. Գրգ. կԷ։

ԳԵՐԵՐԵԻԱՊԻԹԻՒՆ. գ. Գերապայծառութեճ. լուսափայլութեճ. * Ի խաւարչուճ զգերերևակութեճն վերափայլեալ. Դիոն։

ԳԵՐԵՐԵԻՄ, եցայ. յ. Գերագոյն կամ վերագոյն երևիլ. * Ձյալթեճն և զգերերևեճն. Մ—ս. Եւեղ։

ԳԵՐԵՐՋԱՆԻԿ. ա. Երջանիկ յոյժ յոյժ. բարեբաստ ամենայնիւ. * Բազմածնութիւնգ, և գերերջանիկ. Լ—ս. ծԷ։

ԳԵՐԸՆԴԱՁԱԿ. ա. Ὑπερευρεῖος. Latissimus. կարի յոյժ ընգարձակ. լայնածաւալ. * Լայնութիւն ճծային ասելի է զգերընդարձակ յատաջճանապարհն ՚ի վերայ ամենայնի. Դիոն։

ԳԵՐԻ, բ—ոյ, բեաց. ա. Ἀιχμάλωτος. Captivus. կալանաւոր վտարանդեալ յօտարութեճ, կամ յափշտակեալ ՚ի սորկութեճ. որպէս և անասուն, և ինչք անկեալ ՚ի ձեռս թշնամեաց, և մատնեալն ՚ի տաւապանս. էնոխ, Եսբր, էսիր, Դոնեսոփ, էջօվ. Երր. իօլա, իալա, ՚Ենգի. * Գերի վարեցաւ եղբայրն իւր զովս։ Մինչև յանդրանիկ գերուին (իգական)։ Որ էր գերի եւ կեալ յերուսաղէմ։ Գերի գայցէ։ Քարտ զել գերեաց զիողուէ։ Զամենայն սպաս ցանկալիս նոցա զոսկւոյ և զարծաթոյ գերի աւեալ բերիցէ յեգիպտոս. ևն։

Նմանութ. * Լոյծ զկապ պարանոցի քոյ գերիդ դուստր սիովնի. Ես. ծԷ. 2։ * Մի լար գերի՝ բազմաց ողբալի։ Ձարեացս գերի։ Աս. չայսուճի գերեալս՝ բարեսէրն քո։ Աս ՚ի քաւուճի գերեալս. Նաե։ * Գերի վարէ զքանն. Վ.Դ. Եւ։

ԳԵՐԻ. գ. Խումբ գերեաց. որ և ԳԵՐՈՒԹԻՒՆ ասի. և Գաղթականութիւն. ἀποικία, demigratio. * Դարձուցանել զամենայն գերին ՚ի բաբելոնէ ՚ի տեղիս յայս։ Թուղթ ՚ի բաբելոն ուս գերին. Երէմ. իԷ. 6. իԼ. 1։ * Նատուցանել զգերին հրեից ՚ի քաղաքին չամիւսմայ։ Աւաւել քան զարդոզեան գերին ածէ ՚ի հայս. Խոր. Բ. 18. 50։

ԳԵՐԻ ԱՌՆՈՒԼ, ՎԱՐԵԼ, ՏԱՆԵԼ. ևն. Տ. ԳԵՐԵԼ. որ և Ի ԳԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԵԼ։

ԳԵՐԻՄԱՍՏ. ի, ից. ա. Ὑπέρσοφος. Supraquam sapiens. Գերագոյն իմաստութեճ. ամենայն հանճարով լի. * Գերիմաստ և ամենիմաստ պատճառն (ճծ)։ Ոչ սանձել զգերիմաստ զՀնարտուճ աւանդութեճս մերոյ. Դիոն։ * Գերիմաստիցն բանաւորաց. Շ. հրէից։ * Զգերիմաստս զնայլն իշխանին սնեաց. ՁԻ։ * Գերիմաստ հանճար. Մագ. իԷ։

ԳԵՐԻՄԱՑ. ա. Ὁ ὑπὲρ νόησιν. Intelligentia superior. Գեր ՚ի վերոյ քան զիմացումն. և Գերիմաստ. * Ելանեն ՚ի ձեռն աննիւթի և անքաժանելւոյ իմացման ՚ի գերիմացն միութիւն. Դիոն։

ԳԵՐԻՄԱՑԱԿԱՆ. ա. Գերագոյն իմացական և յիմանալի կարգի. * Գերիմացական քահանայապետութեճ. Շ. հրէից։

ԳԵՐԻՄԱՑԵԱԼ. Գերիմաց. իբր ՚ի վեր քան զիմաս. յն. գերամբարձ. Ὑπεραίρουσα. Sublimis. * Զգերս ղայս (յոթ. թէոսք) ոլոպես գերիմացեալ անդրէն ա. ռաքեցեր. Դիոն։

ԳԵՐԻՔԽՆԱՆԱԿԱՆ. ա. Ὑπερόχως. Superprincipalis. Ի վեր քան զամենայն կարգ իշխանական. ամենիշխան. * Զիշխանականն և գերիշխանական ճծապետութեճն հօր լուսատուրեճ. Դիոն։

ԳԵՐԻՉ, լչի, չաց. ա. Ἀιχμαλωτίζων, αἰχμαλωτίσας. Captivator. Գերօղ. գերեվար. տես Ք. Լգ. 46. 50։ Սղ. ձԼ. 46։ Նէէմ. Բ. 4։ * Բռնութեճն ոչ կարաց յայս գերչէս զերծանել զնա. Լ.Ք. ծղ։ * Յայսմ կողմանէ գալոց էին գերիչքն. Մխ. Էէմ։ * Ած յս է գերի գերիչ գերեվարաց իւրոց. Եէէ. համաբ։

ԳԵՐԻՍ. գ. Թուի կարոս. ՚ի գերեվարել. * Աղխմայ Թաւրմանեցին, և կէսք գերիսն (կամ գերիսն). և է սա բանչալ աղէհամ, որ յոտեն լցուցանէ զտեղի հացի. Վահակ. յոբ։

ԳԵՐ ՚Ի ՎԵՐՈՑ. նխ. սեռ. խնդրովածք. Ὑπέρ. Supra, prae, ևն. Վերագոյն. ՚ի վեր քան. առաւել քան. խօսիմ. դիտօպէ. * Սովորեալ եղև ասել, որ գեր ՚ի վերոյ գլխոյս է, ՚ի վեր։ Ընծայն զորեալեճն գեր ՚ի վերոյ ծծուճեալ է. Փիլ. ՚ի. բան։ Ե Էլ. Ք. 68։ * Հոգևորն՝ սորա գեր ՚ի վերոյ է. Նիսս. կամ. Ի. * Գեր ՚ի վերոյ լինիցին ախոյանին. Եզեկ։ * Գեր ՚ի վերոյ մարգկայնոյս հանգառնային բնութեճ. ՁԿ. իմ. Պօղ։ * Ձայս հանապազ և միշտ խոսկամք, զի ընկերին գեր ՚ի վերոյ լինիցիմք. Խոսր. պրգ։ * Որք կոյսք իցեն վասն ՚ի, և գեր ՚ի վերոյ գայցեն ամուսնացելոցդ, և ամք բարհաւաձիցեն. Կանոն։ * Գեր ՚ի վերոյ ծայրից լերանց, կամ սիրն գողգոթայ, ամենայն երկինի, կամ աւետաց ցանկութեան, քննուեճ, երկիւղի, ևն. Անան. Եզեկ։ Շար։ Նար։ Մագ։ Լ.Ք։

Բգո. խնդրով իբր ասի. * Ի զանգիտեալոյ և ՚ի պատկառանաց գեր ՚ի վերոյ լինել. Ոսէ. Եբր։

ՏՀ. ա. * Գեր ՚ի վերոյ տեսեալ զարարիչն եկեալ. Շար։ * Գեր ՚ի վերոյ զօրութիւք. Սարգ. յի. Ք։ * Ի գեր ՚ի վերոյ կայուցանել զնա. Մագ։ * Զգեր ՚ի վերոյսն է առ գովութեճ մրցանակս. Պիս։

ԳԵՐ Ի ՎԵՐՈՑ ՀԱՆ. նխ. Գեր, գերք քան. * Ճոխանալիք նոքօք գեր ՚ի վերոյ քան զարժանն. Շար։ * Գեր ՚ի վերոյ եմք քան զյոլով. Վ.Դ. Ծն։ * Գեր ՚ի վերոյ քան զբան սպասաւորութեճ անօրինական գործոց. Սիս. ագ։ * Ի գեր ՚ի վերոյսն քան զկարն իւր յանգգնիլ ձեռնարկել. Սրփ. յի. յ—ԼԲ։

ԳԵՐԾԱՆԵՄ. ծի. } ն. Ξυράω, ξυρέω.
ԳԵՐԾԵՄ, ծեցի. } Rado, tondeo,
ԳԵՐԾՈՒԻՄ, ծի. } glabro. Քերել ՚ի բաց. քերծեել. յապաւել զհերս. սափրել. փոքրել. կարճ. ածիլել, կամ ՚ի բրոլվ մը մաղը խրել. ըմբռլելնել. եծմաք, գըգծմաք, գըգծմագ. * Գերծցէ (կամ գերծեացէ) զամենայն զմազ իւր։ Զտեսիլ մօրեալ մի գերծուցուն։ Ցաւուրն եօթներորդի գերծցի։ Եգերծ զմօրեա նոցա, կամ զնոսա։ Ապա թէ գերծուցամ (իր), մեկնեսցի կինէն զօրուն իմ։ Եգերծ զեօթանասին գխակա գլխոյ նորա։ Գերծիր, ՚. կորեա ՚ի վերայ փափուկ որգուցն քոց. ևն։ * Եդիպատացիքն և զգոլորն գերծուն ղմարմինն, ուր ծածկէ և սատեւերացուցանէ մազն զմարմինն։ Որք ուսանին ՚ի վարդապետացն, զանուանեալեճ ՚ի բաց գերծուն. Փիլ. լին։ * Մազ գլխոյ ոչ կարէ կալ առաջի սրջչի (այսինքն ածելւոյ), այլ վաղվաղակի գերծու (իր), և անկանի. Ոսէ. Եբր։

ԳԵՐԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Ξύρησις. Rasura, tonsura, calvitium. Սափրումն. ցաւումն. և կնտուեճ. Եբաչ. ասէ գըգծմաք. * Լալումն և կոծումն և աշխարումն և գերծումն. Ես. ՀԷ. 12։

ԳԵՐՀՐԱՀԱՆԱՄ, ացեալ. է. Գերահրաչ լինել. գերազանցել. * Օգնեալ ես փայտ սուրբ զարդարեալ. ագին անկոյն գերհրաչացեալ. Շ. ոփ. էոբէբ։

ԳԵՐՄԱԿ, ոյ. ա. Մանր, մանրեալ. բալուկ. որպիսի է ազնիւ ալիւր, որ և նաչիճ. արաբ. փերմէ. և Հայ փափուկ. խաս, ինձ, սիփ ասես. * Երեսուն քոռ նաչէոյ, և քառասուն քոռ ալեր գերմակոյ ՚։ յնսանդուհարեալ. Գ. Ես. Բ։ 22։ * Բարձեալ

'ի վերայ գրաստու իւրոյ հաց գերմակ : Եգին զգերմակ հացն 'ի կչեռն : Ե'լզ յա-
ւել 'ի գերմակզ յայդ • վչ՛ պէտ • ծա՛ս :
որ և կոչի անդ, *Սիղկին, որ է գրտակ հա-
ցիկ ո : (ըստ յն • *ֆէլէնիս , σίλιγνις , է
ալիւր ազնիւ • և σιλιγνίτης ἄρτος , հաց
կազմեալ յալեւրէ ալերկ) : * Գերմակ հաց
փչրեալ խառնէ և ուտէ • Մխ • է՛ժ :

ԳԵՐՄԱԿ • որպէս ումն • Ճերմակ • այս-
ինքն սպիտակ • * կին մի մեծահասակ և
սաստիկ գերմակ և գեր • վ՛րդն • ոոա՛ :

ԳԵՐՄԱՍ, ոյ • որ և ԳԵՐՄԱՍՏՈՑ կամ
ԳԵՐՄՍՏՈՑ ՊՏՈՒՂ ասի • Ընդեղէն ինչ •
ըստ յն • Ռ՛ղ՛ծս , Θέρμος . Lupinus . Ռեր-
միս , Ռ՛ղ՛միս , ասմալաբ : Բ՛ծ վ՛ր՛ :

ԳԵՐՈՒԹԻՒՆ • գ • Ἀιχμαλωσία, ἀποι-
κία, μετοικεσία . Captivitas, demigratio,
transmigratio, ևն • Գերի լինելն • վտա-
նդումն, տարկումն • Թշուառութիւն •
Եղ՛ռ՛լ է • Մարդիկ գերեալք • գերիք • Եղ-
ռ՛լք • *Ա՛ռ զՀամար աւարի գերումեդ
'ի մարդոյ մինչև յանասուն : Մինչև ցօր գե-
րումն երկրին : Դարձուցէք անդրէն զգե-
րութիւնդ , զոր գերեցէք գուք յերկրէդ
ձերոյ : Խնամակալութիւնս արարին գերու-
թեն • ևն • *Գերութիւնք աշխարհս հաս-
ցեն ո՛ • այսինքն գերմունք • Փոխ • *Ի վե-
րայ այգեանեաց գերութեց ամենաթշուառ
վտանգաւորիս : Ողորմութի՛ք ըստ լցոյն գուբն
իմ գերուեն (գերեզմանն) • Նար • է՛ • է՛ :

Ի ԳԵՐՈՒԹԻՒՆ կամ Ի ԳԵՐՈՒԹԵՍՆ Վ՛Ա-
ՐԵԼ , ՎԱՐԻԼ , ՄԱՏՆԻԼ • ըստ յն • գերել ,
իլ • վտարել , իլ • տէս թ՛ռ՛ղ • Ի՛ա • 29 :
Ցօբ • ծ՛ • 17 : Ես • է՛ • ի՛գ • Ի՛է : ա • ՚ի • ա •
ևն : * Մ՛ի մասնեացես իմոցս կամաց զա-
ւանդս հոգւոյս վարել 'ի գերութի՛ն • Նար •
հ՛ : *Ոչ վարին 'ի գերուն ընակիչք • Փոխ :
*Պատերազմեա՛լ 'ի գերուի ըմբռնեցաս ո՛ •
ումն • գերի՛ բ՛ռ՛ղ՛ • Ես • ի՛ • ի՛ :

ԳԵՐՈՒՄՆ , րման • գ • Գերել՛ն , իլ՛ն •
գերութիւն • * Հնացեալ յաւէտ մեզացն
գերմամբ • Նար • ղ՛ : * Ընդ բազումս սաղ-
մոսել՛ գերումն և ցրումն մտաց լծակցի •
կ՛ւխ՛ա :

ԳԵՐՈՒՆԱԿ , ի , աց • ա • Ὑπέροχος,
υπεροχικός . Eminens, praestans . Գերա-
կայ • գերագոյն • գերազանց • *Մե՛ծութի՛ք
քան զամենայն գերունակ : Աներևոյթ գոլ
վասն գերունակին երևութի (այսինքն գե
րագոյն պայծառութե՛ն) • Դիտ : *Էակն
գերունակ (ա՛ծութե՛ն) : Գերունակ փառաք•
ճչ՛ • Լ՛ղ՛լ՛ • *Գերունակ գոգոյդ : Գեր-
ունակ գորով : Ի գերունական գահոյս • Նար :

ԳԵՐՈՒՆԱՆ ԵՄ , ԼԻՆԻՄ • Ὑπερέχω •
Excedo , praesto . Գերազանցել • գեր 'ի
վերոյ գտանիլ , *Եթէ քան զամենայն գեր-
ունակ է անեղութի՛ն : Որպէս ա՛մի գեր-
ունակ է քան զնոսա , նոյնպէս գերունակ
է ղիցի և այսու • ևն • կ՛ս՛ղ • գնդ : *Ամենայն
շնորհաց գերունակ է՝ սո՛ երրորդութեանն
երկրպագութ և փառաբանիլ լինել • Խոր :

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱԶԱՐԴ • ա • Գեղասպանծ
զարդուք , շքեղափայլ • * Գերունակա-
կարդ փառաք գերազանցեալք հրաշանայինն
Ան՛ն • Ն՛ղ՛ :

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ • գ • Գերու-
նակ կայք , բարձրութ • * Զգահավիժեալս
'ի գերունակայութէ՛ անքան՛ակին • Բ՛ն՛ղ՛ :

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ • ՛ա • Ὑπεροχικός •

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱՆ , ի • ՛ Exsuperans .
Գերազանցական • Ծայրագոյն • գերունակ •
*Ցուցաք զգերագոյն բարին , զգերագոյն
ա՛ծ . . . և որքան ինչ գերունականականին 'ի
բաց բարձման • Դիտ : * Ա՛յլ ամբարձիչս՝

յիմանալիս գերունական • Ե՛ղ՛ • ոթ • Է՛ն :

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱՊԷՍ • ՛ս • Գերազանցա-
պէս • ըստ գերունակութեան • * Ոչ ինչ
'ի զգալեացս (է) ամենայն զգալեացս գեր-
ունակապէս պատճառն • Դիտ :

ԳԵՐՈՒՆԱԿԱՓԱՌ • ա • Գերունակ
փառաք • գերափառ • *Գոյիցա պատճառ՝
գերունակափառ • Գնչ :

ԳԵՐՈՒՆԱԿԵԱԼ • Ὑπερεχόμενος .
Praestans . Գերունակ • բարձր • մեծ •
*Քան զծայրն սորա գերագոյն և գերու-
նակեալ : Հաւասար գերագոյն , և հա-
ւասար գերունակեալ • Պղպ • փ՛ս : *Ա-
ռաքեցի քեզ գոչ (սան) գեղեցիկ գեր-
ունակեալ յենթակայէն • Մագ • հ՛ :

ԳԵՐՈՒՆԱՊԻԹԻՒՆ • գ • Ὑπεροχή .
Praestantia , eminentia , excellentia , sum-
mitas . Գերազանցութի • մեծութի • վսեմու-
առաւելութի՛ն • Ծայրութի՛ն • *Ոչինչ է յի-
մացականացն՝ ամենայն իմացականացն ըստ
գերունակութե՛ պատճառ : Ա՛յս է գեր-
ունակութի՛ն ըստ արձակ և գերակարգեալ
անպարունակ մեծութե՛ն : Ըստ ամենայն
գերագոյ գերունականութե՛ն • Դիտ : *Գեր-
ունակութե՛ է առ տուողին քան ղառո-
ղին • Ա՛ • ա : *Ջիմիդ ոչ յայտնեացե՛ք քո
(մկրտչին) անհամեմատիւք գերունականութ՛ք :
Յանուանց և 'ի կատարմանցն՝ գերունակու-
թե՛ առնի զհամեմատութի՛ն • Կ՛ս՛ղ • գնդ :
*Որպէս իմացականի գերունակութե՛ ցու-
ցումն հաւատոյ երևեցուցեալ • Մ՛ի •
ղ՛ա : *Ըստ մի իշխանութե՛ զօրացեալ , և
կամ ըստ փարթամութե՛ գերունակութե՛
ա՛ղբերեալ • Պղպ • օ՛ղ՛ • ը՛ : *Ըստ սրով-
բէականն գերունակութ • Մագ • խ՛ : *Ամ-
բարձեալ գովեալ գերունակութ՛ 'ի ստորև
վերինն վարագուրի • Նար • խ՛ : *Մարդիկ
'ի նուազութե՛ 'ի գերունակութե՛ ելանե-
լով կատարեալ աստի • Ե՛ղ՛ • ֆ՛ :

ԳԵՐՊՈՒԹԻՒՆ • գ • Գերազոյութիւն •
գերումն • *Նախ քան կերպասական գե-
ղեցութե՛ ժողովգոց քոյ • Ցհ • ի՛ :

ԳԵՐՊԱՐՈՒՆԱԿ • ա • Քաջ պարունա-
կող • բարւոք յինքն ամփոփիչ • *Բաբունեցոյ
ազգեալ , հաւաքեալով գերպարունակին
ետեղ (զոսկերս սո՛ց քառասնից) • Գնչ :

ԳԵՐՍՏՈՐԱԿԱՑ • ա • Գեր 'ի վերոյ
քան զաստղին • երևելի 'ի աստղիցն •
*Գերաստորակայ զայս բանականաւսս պար-
գևեալ ընտրչ • Պիտ :

ԳԵՐՎԱՐԱԳՈՒՐԵՄ , եցի • ն • Քաջ-
ան ջղտեսեալ քան զամենայն վարագոյր ըն-
սիր • *Լայնատարած գրամբ • • • գերվա-
րագուրեաց • Նար • խ՛ :

ԳԵՐՓԱՆՔ , նաց • գ • Գերփելն , և
իլն • Եաղմ , ղ՛ղ՛ • * Ոչ ինչ փոյթ եղև
ումեք հոգալ զուսուեք այշաւանս և զգեր-
փանս : Զքաղցմ աւարտհարութ՛ն և ըզ-
գերփանս հայոց աշխարհիս 'ի մերհուժա-
նայ : Ա՛ւնուլ վերհմ զգերփանացն և ըզ-
սաստիկ արիւնհեղութեանցն • Աբդ • ա՛ •
14 • 15 : Է՛ • 2 :

ԳԵՐՓԱՒՈՒՆԱԿ • ա • ՛ս • Մեծափառ •
բարձրապատիւ • * Եւ երկոցունց աշխար-
հայոյ , գերփառաւնակ պատուհեցելոյ •
Շ • Խոսք :

ԳԵՐՓԵՄ, եցի • ն • Ἐκκόπτω . Excido ,
ևն • Բառնի չորհել , կորզել , կողպատել • և
գերութեամբ և աւարհարութեամբ ա-
ւերել , կործանել , քայքայել , հարկա-
նել , ապականել • Ընչել • Ձ՛ղ՛րէն ա՛մագ ,
եաղմ՝ խոթագ՝ ղ՛ղ՛ել է՛ն՛ղ՛է , պէրպագ է՛ն-
ղ՛է • ումկ • Գէրէլ Գէրփէլ • *Գերփելին ա-
ւերելն զերկիրն ամենայն • Բ՛ռ՛ղ՛ • է՛ • 12 :
*Գերփեն առնուն զչէնս և զաւանս : Գեր-

փեալ զինչս , և գերեալ զկանայս և զորդ-
զայս • Աբդ • ա՛ • 14 : է՛ • 10 : * Ջընչիցեն
պատահեցելոցն աւարտեալ գերփիլը փար-
թամանան • Պիտ : *Գերփեաց զինոսա ձորն
կիսոնի • Եզր • գ՛ա : * Ոչ կարաց բազատամ
ապուել գերփել'ի ձեռն աղատղի տիրեստ-
գիտուելեան իւրոյ զշահ և զօգուտ անօրէ-
նուելե • Եզր • էւ : * Գերփել կործանել
զեգեաւ հիմունս լաւուե • ցհ • ի՛ն : *Գեր-
փեացին ջրհեղեղաւ պատերազմին • Ե՛ա •
գ՛ր • է՛ : *Ոզողեալ գերփեցաւ թանձրուելե
իմաստից հոգւոյն • Իգ՛ : *Որք իբրև զնուրց
սաստկուելե ղօղեալ գերփեցան 'ի զօրացն
բաբելացւոց • Լ՛ա՛ • ընՒէ՛ղ : *Գերփեցաւ
նա 'ի մոլորուելե անդր տանն վաղենտիա-
նոսի ո՛ • յն • վայրաքարշեցաւ • Ե՛ա • պ՛ա •
է՛ • 20 :

ԳԵՐՓՈՒՄՆ , փման • գ • Գերփանք •
գերփելն , իլն • * Գերփումն տանց • Խոր •
ձ՛ • 68 : * Աւերեր զերկիր գերփմամբ և
յոփչտակուելեամբ • Ո՛ա՛ղ :

ԳԵՐ ՔԱՆ • գ • Գեր • գեր 'ի վերոյ
քան , 'ի վեր քան • *Գեր քան զամենայն
ազինս նախնեաց • Մկրտեաց , և գեր քան
զնուր : Զայն ստղնտողին գեր քան զնար-
գարէուելե՛ն : Կ՛ստամբեալս գեր քան զծուր •
Նար : * Աւստացուցանել գեր քան զքան՝
զընորհս անպարտ մահաւ Ն՛ր 'ի վերայ պար-
տաւորացն • Սի՛ա • է՛ս : *Ի մեծ ազգմանե
այսր աղաղակի գեր քան 'ի վերնոյն՝ քան-
դեալ վերայաւ դրանդն ամրուելեան կա-
մաց • Նար • ղ՛ :

ԳԵՐՕՐԻՆԱԿ • ա • գ • Իբրու Գերա-
գոյն օրինակ • և Գեր 'ի վերոյ քան զօրի-
նակ • *Գերօրինակ յուշման աեսակի ձեռա-
կրոն կարգաց ծանուցաբ • Նար • ի՛ա՛ :

ԳԵՒՂ • որ հնչի և գրի անխտիր Գ՛Ի՛Ղ ,
ԳՅՕՂ , ԳԵՂ • է՛ղ՛ • Κώμη . Pagus . *Ցուն
առ տուն՝ այնոցիկ , որ 'ի գեւղն իցեն • Պղպ •
օ՛ղ՛ն • ա՛ : * Գեւղիւք և ագարակօք : Զա-
մենայն գեւղս և զաւանս • Եղ՛ղ՛ : * Զվա-
նաց երէց գեաւղին : Ի գեօղ միում : Գեօ-
ղից իւրոց • փոխ՛ :

ԳԵՒՂԵԱՆ , կի՛ Գ՛Ի՛Ղ՛ԵԱՆ • Գիւղք •
գիւղ՛րայք • գեղէր • է՛օյնէր • * Բազում
գեւղեան շնորհէր • Բ՛ա՛ղ • է՛ • 4 :

ԳՕԱԹ , ու , կամ ի • գ • Եր՛ր • է՛ղ , է՛ղ
պ • Πόχος. Vellus , lana . Բուրդ • գեղին •
Եաֆագ՛ը , է՛օն , է՛ան • * Գզաճ մի ասուի :
Անձրև 'ի վերայ գզաճուն : Է՛ր ցօղ 'ի գը-
զաճէ անտի : Փորձեցից միւսանգամ գզա-
ճուն , և եղիցի միւսանգամ ցամաքուելի
'ի վերայ գզաճուն միայնոյ • Դաս • է՛ :
*Զամեաց զՋ՛ուրն'ի գզաճէ անտի • Եվ՛ն՛ա՛ :

ԳՕՁԵՄ, եցի • ն • (արմատն է Գեզ • ձ •
և խզել) • Ξαίνω. Carmino , carpo. Պատա-
ռոտել • ծուռատել • բրգել • բրդգզել • քզձ-
քձել • գ՛ձ՛ւ , գ՛ղ՛ձ՛ւ գ՛ղ՛ձ՛ի կ՛ի Բ՛ուրդ պէս •
է՛ն՛ւ վ՛ւ ֆ՛մ՛ղ՛ոգ ա՛ն՛ա՛գ , հ՛ւձ է՛ն՛ղ՛է • *Ա՛ա՛
կաս ինչ առնել օրինագրին զնաղալին
ինչ , զի հուր գզէն , և բազումս այլս այս-
պիսիս անկասար գործեալս • Պղպ • օ՛ղ՛ն •
Ը՛ • Ի հուր գզէ , և 'ի ջուր աղյ • Եզր •
գ՛ն : *Երկամեի հղնգամբք էր գզեալ : Գը-
զեացին մարմինք • Մ՛ա՛գ • ա՛ • պ • ծ՛է : Բ՛ր՛ •
Գ՛ր՛ղ : *Ղակոնացւոց երիտասարդացն գը-
զեալ ուսքն քքուզքն • Ա՛ա՛ • է՛ն՛ղ : *Գզե-
ցին խարազանօք զկուրծսն և զթիկունսն :
Ցանջեցին ուժգին , մինչև գզեցաւ մար-
մինն : Ձարաչար գզեցին զմարմին Ն՛ր : Ա՛ր
ձառաչքաք զմարմինն գզեացեն • ՛ՀՅ՛ոփպ :

ԳՁԵՌԵՄ, եցի • ն • Իբրու գզելով
յինքն ձգել • ճանկել ա՛ա փայել • *Սերմն սկը-
սանի (ընդ հողով) Թուլանալ պատառիլ ,
խիլքս արկանել • • • զերկրէն յոր եզաւ՝

գզեռաեալ ձգեալ զնա առ իւր. Վ.Երդ. Ե:

Գ.ԶԻՐ, գզրի, գաս. գ. կնիւն, պղտու, նիւթ հիւսեալ զպարիս, այսինքն զիրսիր, զկտրով, ևն. հասեր օձոս, հասեր սաղէ, գօձ վս. *կողով լթեթև հիւսեալ գզաս. Գ.ԺՀ:

Գ.ԶՐՈՑ, ի, ից. գ. Γλωσσόκομον. Loculus, theca. Սապատակ հիւսեալ գզաս. արկղ փոքրիկ. տուփ. տապատնակ. պահարան ապնիւ իրաց. սէնէկ տանգէ, տանգճա, գոսպոս. * Գզրոց մի լի ոսկւով. Սղ:* Գզրոցս և տուփս փղոս կրեայս. Պտմ. ագէս:* Գզրոց արծաթի (պահարան խաչի): Գզրոց պղնձի (պահարան յիշատակաց). ՃՃ:* Զնշխարս եդեալ ի պատուական գզրոցի. Ճ. Գ:* Զպատուական գզրոցն ի գզրոցի եդեալ. Ցհ. ի:

Գ.ԶՐՈՑԻԿ, ցկան. գ. Գզրոց փոքրիկ. * Թողեալ յատաղնում իւրոյ քառածրագիծ խաչակերս փայտեղէն գզրոցկանն. Աէծբ. Ե. 11:

Գ.Ի.Զ. գ. Նոյն ընդ Գ.Ծ.Զ. արմատ Գ.զելոյ. Գզեալ կամ գծեալ նիշ ի բանէ, բիծ, արատ, իբր ճերմակուած կամ սպի. ւէ՛է, պէրէ, պշաճ, պէնէ՛, ւբուբ. *Գուռնգ բիւրեղ, որ գէղն կամ սպի ունի, ոչ կարէ հեղուլ բորբ շող լուսոյ: Ա՛ն որ գէղն երևի ի լուսինն. Շէր: Իակ Ոսկ. յհ. ա. 12.*Եւ մի՛ ինչ գէզ առ սակաւիկ ի ներքս ճնասցէ ոմ. ա՛ն. ասի, և մի ինչ գծուած վերարկուն արատ դիցէ նմա. (իբր ռմկ. գէզ, խոռչած): Ա՛յլ հին բս.*Գէզ, երբ ւան ոմ. գուցէ իբր ծակ կամ պատառուած, ընդ որ երևի ինչ:

Գ.Ի.Թ, կամ Գ.Ե.Թ. ւ. Καίτοιγε, τοιλάχιστον, χάν, ἀλλά, μόνον. Saltem. Գուցեա, գունէ. և Մ՛իայն. ևեթ և եթէ. պ՛էի, պարէ, փագաւ, սալ, հէւ օյմաղա. *Վարանակնք են, ոչք ակամայ ընտրելի առնեն զերկրորդն. որգոն, գէթ, գունէ, փարթար. թր. ւէր. ըսք հյ:*Ե՛ւ թէ օրհնել չօրհնիցես, գէթ յանիծ լից լուեար. Ոսկ. Յաղ:*Գէթ սակաւ ինչ մանաւորել զնա. Ա՛գաւ:*Թէև ոչ ի՛բրում հաւղ... գէթ ի կարգ ընկեցեալ ընդ այլ նախարարս Թուաեացի. Խոր. Գ. 65:

Իակ Ոսկ. յհ. Է. 6.* Գէթ բան մի խօսեցար, եթէ զմ խնդրէիք, և յետս յետս գնացեալ զարկան զգեանի ոմ. լման, միայն, ևեթ:Եւ Ոսկ. Մ. ա. 3.* Գէթ այնպէս առնկցեիք, բազում բարութիւն խոստացաւ մեզ ոմ. լման, և եթէ. միայն եթէ:

Գ.Ի.Ճ. Տ. Գ.Ծ.Զ:

Գ.Ի.Ն. Մ. կամ Ս. Զայն երդմնական. նշանակ երդման.* Ա՛ւ ի հաձիւ զմիւս յոլովասաւոյ՝ դէն քո, ասէ, փարեալ քո, մի զայլ ինչ ասեր, այլ զՀնշմարիտն՝ որ ասէ դարն է. Եփր. Ըփգ:Տ՛ես և Ա.Ր.Գ.Ե.Ն:

Գ.Ի.Շ. գիշոյ, ոց կամ ուց, և ի. գ. Պտώμα. Cadaver. τεθνεώς, mortuus. և Θήρα. Venatio. Մ՛եռեալ մարմին, մեռեալոտի. գի. չաղիղ. և Որս սպանեալ. ասգոյ. լաւ. ւէւ. ֆլյի. սա՛ս Ես. Խ՛Է. 13:Դս. ձ՛Ե. 8:Ցօ. լ՛Ե. 30:Մ՛Ե. Խ՛Ե. 28:* Գէշ անկցին:Գէշ անկեալ ոմ. յն. գիշատեալ, որս եղեալ. Երեմ. Է. 16:*Թալչել զգիակունսն, զի լուծեալ անկցին գէշ. Խոր. Գ. 36:* Գէշ դնէին Թուխոյ: Ամենեցունցն մարմինքն եղեն գէշ Թըրքաստանց. Ես.Է. Գ. Է:*Իբրև՛ ի նեխեալ գիշոյ փախչէին. Վ.Ր. ԿՑ. Է:*Զոգիս քարեկամացն տեսանեն անկեալս, և քան զիշոյ գիշով ևս չար զանց առնեն. Ոսկ. Է. Փիմ. ա:* Ի վերայ գիշի կամ գիշոյ իջանել. Ոսկ. Ծ՛Ե: Երէն. Տոն:*Ինքն ինքեան գէշ արկանէ (առիւծն), և զայլոյն ոչ ուտէ (զգիշատեալն). Վ.Ր.Դ. Ծ:

Կ՛Ե՛Շ. որպէս ունկ. Ցոուի. գժպհի. վատթար. անախորժ.*Ցորժամ գոյն գէշ և Թուխ զգենուն օգ և երկիր, գիշեր կայ. Վ.Ր.Դ. Ծ:*Ցուրտ, ջերմ. անոյշ, գէշ. գիւր, գժուար. Երէն. ւէր:

Գ.Ի.Շ. Գ.Ի.Շ. ՛ ՛ ս. Ցօշ յօշ. պատառ.

Գ.Ի.Շ.Ա.Գ.Ի.Շ. Ցպատառ. գիշատմամբ. Բ.Ե.Ի Բ.Ե.Ի, Բ.Ե.Ե.Պ.Ե.Ւ.*Գէշ գէշ պատառ ուեցան (յն. լափեցան). Դան. Ծ՛Է. 41:*Մ՛ահր մահր կատորեալ զայս Թուշնոց գէշ շագէշ (յն. մահն մահն) ջամբեցից. Է. Ի. Ծ՛Է. 33:

Գ.Ի.Շ.Ո.Ի.Թ.Ի.Ն. գ. Իբր ռամկօրէն՝ և Ձարուեձի.*Ակնարկման նշանակ՝ սարա. ցոյց սայ եղբօրն մոռացեալ ինչ իրաց ըզգէշուէ. Բ.ր.ո. Ճգն:(գրեալ էր, զգուշուի:)

Գ.Ի.Ջ, գիլոյ, ոց, կամ լի, լաց. որ և Գ.Ծ.Ա. Υγρός. Humidus, humectus. խոնաւ. նայ. Թծնուտ. Ե.ա, էեչ, էաչ, նէմ, լի, նէճոգ.*Ի գէզ յամանէ: Զաո՛ի գիզոյն բերեալ արտաչնուելիքն: Ա՛ւ մնաւս գիլոյն: Գիլոյն մաքրագոյնն, և հրոյն նրբագոյնն. Փիլ: Աէ՛ւոք: Նէաո. նայ:*Զընաւթութիւնս չորոյն և զգիլոյն. Եէր. Երաչ:Իակ*Նմաս՛ի գիլի ոմ. յն.՛ի խոնաւութիւնե Երէմ. Է՛Ե. 18:

Գ.Ի.Զ. Ἀκόλαστος. Intemperans, libidinosus, lascivus. Յանկասեր. գիշաչեր. վատաչոտ. անառակ. անժոյժ. անիւսզ. անարգել. գէչ մարդ, գէչ էութ. զանի, էհվերէ. *Վասն անարգել գիլոյն և կնասիրացն սասաեալ:Ի վերայ անխրատիցն և գիլոյց:Ի կանանց, ոյք պիղծք և գայլչք և գիլք են:Ի գիզ և յանառակելի կանանց ասիան:Գիզ խառնակուի. Փիլ:*Ա՛յլ են անխրատ գիլոյն երապք, և այլ համեստ պարկեշտին. Նէաո. նայ. Ծէ:*Զգիզ այր:Գիզ պղծութի՛ն:Գիզ սխալից կամ յանկուելի՛ն:Զպղծասէր գէչն. Նեչոո:ՅՃի. Ը:Մ՛ի. Երէմ:Սի՛նաո. ոչ:Վ.Ր.Դ. Ր.ա՛ն:

Գ.Ի.Ս, գիսոյ կի՛ս, սոց, սուց, սաց. գ. սանս. էէաս. պ. էէյսս, ի՛էաս. Κόμη, τρίχωμα, στρεπτός, πλόκαμος. Crines, cirrus, circinnis, caesaries. Հէլք երկայն. մալ և լիպանեալ. վարսք. և խոպոպիք. ոալ, էէրէչ՛.*Ո՛չ հիւսային գէզք քո. Նչի՛ի. Է՛Ր. 17:*Ի գիսոց հնրոց իւրոց. Ես՛ի. Ծ՛Ր. 2:*Զգէսս արձակեալ. Գ. Ի. ա՛ն. 3:*Գիսք փոխանակ զգեաոու սուեալ են նմա. ա՛ն. Ի՛որ. Ծ՛ա՛. 15:*Պառաւն զգեսան փետեր. Փիլ. յոէ:*Կալեալ զգիսոյ գլխոյ նորա. Ճ. Ա.*Մարդս մերկս՝ ծածկեալք գիսովք իւրեանց. Վ.Ր.Դ. ԿՑ. Ը:*Ա՛յլ շնորհք աեսանին՝ ի սամիսոն ըստ Թուոյ եսիոնե. րեակ գիսուց նորա. Եզէչ. Ր.ա:*Զաեւ. լորդս՝ի գիսոյն չապաեւել. Լ՛Ր. պրդ:*Զպատճառաս գիսոյ կանանց ուսիք չաեւ. քելոյ. . . Ծածկեալ ուսիցի զգլուխն գիսօք. Ա՛ռաՀ:

Գ.Ի.Տ, գիսի, տաց, կամ տից. ա. գ. Արմատ Գիտելոյ՝ իբր Գիտակ. գիտուն. բան գիտողս. պիլ՛Ձի, ալէմ. Γνωστικός. Conscius, peritus, gnostici.*Որ լուկ անուամբ ևն գիտք (գնոստիկեականք), և լի են տպճաեւ՛թ՛. կ՛ւ. ծ՛Ր:*Ի գիսոից փիլիսոփայուեն Հչմարտութե՛ն. Ես. պտմ. Ղ. 13:*Բաղմագիսք, և ամենայն լեզուաց գիտք. Երէն. ւէր:

Գ.Ի.Տ. Γνώσιμος. Notus, familiaris. Ծանօթ. բասլեկամ. ճանչելոր. ալ՛ա.*Ցորդոլեցին զնա գիտք և ծանօթք իւր. Ես. պտմ. ա. 7:Ղ. 3. 14. 15:

Գ.Ի.Տ. Γνώστης. Sciolus. ἐπωδός, incantator. μάντις, vates. Գիտակ մոգուԹե. սուտ գուշակ. երազահան. քաղդեայ. ըզճաղաւոուսմ. հմայօղ. կախարդ. ոսա՛ մոլգարէ. պիլիճ, դ՛անիճ՛ճ՛, օգուաՀա, իՀօղ պայքճը, ճապա, սահըր, քաւճը. տես Ես.Է. Ե՛Ը:Ղ՛Ե՛ք. ծ՛Է. Է:ա՛ն. Ե. 2:Է՛Ը. 3:Դան. ա՛ն. Է. Է:*Գիտուց և քաւգէից յաղալագոյն ասելով զայն. Փիլ. ծ՛ բան:*Ա՛ւրար ինձ գՀաս մեռանելոյ և սատակելոյ որգուց յետոյ նորա. Եէր. Ի.Գ:

Գ.Ի.Տ. Իբր Գիտացեալ. գիտելի.*Հալքք հին ըմբռնողականք՝ ի գՀաս և յանգՀաս ՛՛. այսինքն՝ ի գիտելի և յանգիտելի մեզ. Սի՛ոո. ալ:

Գ.Ի.Ր, գիրի. լաց. ա. Πίων, λιπαρός. Pinguis. Պարարտ. պարարակ. ճարպով լի. գիրուկ. ևիդ, էՀուօւ. (Հունգ՛՛. գԷօ. ՛Է՛Ր. որպէս և՝ի գիրս վտտակոց, է՛Ե. գրի գուեր, որպէս գեր).*Պարարտն և գիրն. Ցոյժ. ծ՛Ը. 14:*Ջգիրն և զՀզօրն. Եփի՛. ւ՛Ե. 16:*Ցօուլք գիրք. Սղ. Է՛ա. 13:*Ըզգիրսն զենուլ. Սրկ. Ի.Կ:*Երկիր էր նա պարարտ և գեր:Երկիր գեր պարարտ, սակայն փուշս բուսուցեալ. Երէն. Տ՛ա՛ն:

Գ.Ի.Ր.Ա.Ց.Ո.Ի.Ց.Ա.Ն.Ե.Լ. Իբր Գիրացուցանել. պարարտացուցանել. գէրշնէլ, գիրացնել. ևէդպէՀ՛ե՛Ե:*Ջմարմինս գարմանել և գերացուցանել. Մ՛ալ:

Գ.Ի.Ր.Ո.Ի.Թ.Ի.Ն. Իբր ԳիրուԹի.* Ո՛՞ր է գէրուԹին. Մ՛ալ:

Գ.Թ.Ա.Ր.Ա.Ր. Տ. Գ.Թալ, գ.Թալով. գ.Թածաբար.*Թէպէս Հարու՝ ոչ սասակսլար, այլ Հայրօրէն և գըԹաբար. Շ. էէե.*Կախեալ կամս գԹաբար զամենեսեան առ ինքն գուամբել զօրուԹի՛. Ո՛ւիէոր:

Գ.Թ.Ա.Դ.Ի.Ն. ա. Գ.ԹուԹի՛ լի. ալէկէզ. և Ոլորմագին. ցաւագին. ալէլասկան.*Քաղցր բարբառով խօսիմք, և գԹագին ողորմուԹի՛:Ի ձեռն ալօԹիցն մարդմանաց, և գԹագին սրտին ՋերմուԹի՛:Արտասուօք և գԹագին Հառաչանօք:Գ.Թագին պատառանօք զքաւիչ մեղացն ալաչեացուք. Մ՛անր:

Գ.Թ.Ա.Լ.Ի. ա. Արժանի գ.Թալոյ. գԹաւոս. և Գ.Թալից. լի գ.Թալ. ւաս գօուի ոաՆէոօլ.*Կրկինաբանելով զողորմուԹի՛ մալԹանն՝ զնդրուածան գԹալն առնէ. Լ՛Ր. ալ:*Բաժանեաց զմուերիման գԹալս՝ի Ջերմ Հարաքատաց. Մ՛Ծ՛է. ծ՛Է:

Գ.Թ.Ա.Ծ, ի, ից. ա. Οἰκτιρμών. Misericors, clemens. Որ գուԹ ածէ՝ի վերայ այլոց. բարեգուԹ. ողորմած. գԹաա, խոխոջ սէրա, ողորմած սէրա. ՑերհամբԹի, էնճգեԹի, բահման, բահի՛ր. Լբր. ասխոո՛. սէս Ես.՛Ե. 6:Սղ. կ՛Ե. 38:Ղյ. Է. 36:*ՑեղքայրսիրուԹի՛ առ միմեանս գԹածք. Հ՛ա. ծ՛Է. 10:*Գ.Թածառ ալ ամենեսեան:Առ ամենեսեան գԹած քո. Ա՛ֆո:Շաբ:*Գ.Թածդ յոլորմուԹի՛:Հոգւոյդ գԹածի:Ցանուն գԹածիդ.*Նաբ:*Ցուցանէն զՀրաշ տուԹի՛ վիրայն գԹածի բժշկին. ոչ կան՝ի բաց, մինչև առնուցուն զնեխուածոցն հասատուն տուողուԹի՛. Սարկ. Հանգ:

Իբր Գ.Թածական.*Գ.Թած խնամուիս յանձանձէ. Ցճ՛ա. Է:*Սիրելի՛ ալուԹի՛ գըԹած քո բանիդ.Նաբ. ծ՛Է:

Գ.Թ.Ա.Ծ.Ա.Բ.Ա.Բ. Տ. Իբրև գԹած. գըԹուԹի՛. գԹաբար. մարգասիրապես. Հըհամի՛ն էէ.*Ջմեր գԹածաբար կամեցեալ վրկագործել զընուԹի՛. Խոր. Հոէէ:*Ըրկնայինն ագամ գԹածաբար զիրկուէ կա-

մեցեալ նորոգործել. Անյ. ճառ: *Գթածաբար խոնարհեալ. Անան. ՚ի ղեւր: *Գըթածաբար առողջացուցես, կամ գրաւականեցես. Նար. ծէ. լէ: *Գթածաբար ընդունել, կամ արտասուել, ցաւակից լինել. Վրք հց: Սրգ. յէ. ծա:

ԳԹԱԾԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ կարի գթած. *Զինչ քան զայս գթածագոյն միտս մարթի յանձին կըրել. Ոսկ. Է. եոր:

ԳԹԱԾԱԳՈՐԾ. ա. Φιλόστοργος. Propensus ad amorem, indulgens. Գթով գործօղ ՚ի քաղցր սիրոյ. գորովագութ. *Գթածագործ հայրն ընթացաւ և անկաւ ՚ի վերայ պարանոցի նորա. Կոչ. ծբ:

ԳԹԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գթած սիրտ. գթութիւն. *Յուսալով՚ի գթածութեան բարերարութեանդ քո. Խոր. Գ. 57: *Թէ յիս ցուցցես զգթածութիւն՝ լուծիչդ անիծից. Նար. Յ:

ԳԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գթալից. գըթած. *Պէսպէս զգուշութեան եա ժողովըրդեանն գթական սիրով. Լմբ. պտրգ: *Փոխանակ գթական աղաչանաց: Զայս կակուղ և զգթական կենդանիս եռես. Մաշ: *Ի քեն հայցեմք հայր ՚որ գըթական. Գնչ:

ԳԹԱՄ, ացայ. ա. լինիլ և իբր ումկ. գըթայ, գթացիր. չ. Ὀικτείρω. Miseror, commiseror. σπλαγχνίζομαι, visceribus, affectu misericordiae tangor. Շարժիլ՚ի գութ. աղեկիզիլ. խնայել, ողորմել. գորովիլ. մարդասիրել. բահմ՝ բահմեթ՝ մերհամեթ՝ եէրահիմ էթմէք, եսիրկէմէք. եբր. ռիխէմ, խանաւ. *Գթալ՚ի նոսա. ՚ի վերայ որդւոց՚ի ժողովուրդ, կամ ՚ի վերայ ժողովրդեան. ևն: *Գթալն սրտին է, և անձկալն՝ հոգւոյն. Սարգ. ա. պ. Է: *Որ գթացաւ առ հողանիւթեայս և անարգ բնութս. Յհ. իմ. ել: *Լուր աղաչանաց մերոց տէր մարդասէր, և գթա՚ ՚ի մեզ. ժմ: *Գթացիր. Մագ. օփ: Ճ. Ա: Մեսր. երեց: *Գըթայ: Ոչ գթացին. Լմբ. պտրգ. Ա ով:

ԳԹԱԼ. իբր Անձկալ. փափաքել. իղձ լինել. *Գթամ յանդրևոյթ փառսդ: Յորժամ խոկումն մեր հաճի և գթայ ՚ի յերկինս. Լմբ. ով:

ԳԹԱՊԷՍ. Տ. ԳԹԱԲԱՐ. *Լուր գթապէս աղօթից մերոց. Մաշտ:

ԳԹԱՍԷՐ. սիրի, րաց. ա. Φιλόστοργος. Որ սիրէ գթալ, կամ գթայ սիրով. գորովագութ. գըած օիրփ. *Գթասէր և ողորմած են արդարք. Գէ. Ես: *Հայրն գթասէր. Լմբ. համգ: *Գթասէր հայր. Ակնա. լմբ: *Գթասէր արարիչն. Վրդն. ծն:

ԳԹԱՍԻՐԱԲԱՐ. մ. Մարդասիրաբար. կարեկցաբար. *Գթասիրաբար գգեցաւ ըզմեր մարմինս. Արիստ. Նաւալեա: *Զչարեալ... ընդ այնպիսոյ ծծամարտին մերհուժանաց գթասիրաբար վարել ազգակաՆութբ. Արծր. ա. 15:

ԳԹԱՍԻՐԵԼ. չ. Սիրով գթալ. գթով յանձանձել. խանդաղատիլ. գըգուլ. *Որով գթասիրեալ երկնային հօրն. Յհ. իմ. օփ: *Ընտանեսցես զգթասիրելդ: Գթասիրեալ ՚ի ծնունդս նորոգս. Նար. Է. կգ:

ԳԹԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοστοργία, ևն. Գութ և սէր. մարդասիրութիւն. ընտանի կարեկցութիւն. *Նման նմա գթասիրութեամբն լինել. Յճխ. Է: *Զանց արարեալ զգթասիրութբն. Պարապմ. ԻԸ: *Յընտանեբար գթասիրութեան օտարացեղութիւն ՚ի մէջ արկեալ լինի. Գագիկ առ ամ:

ԳԹԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Գութ՝ այսինքն աղերս
ԳԹԱՐԿՈՒՄՆ. կման. } արկանելն. պաղատանք. և Ընկուռն գթոյ ՚ի սիրտ. գթասիրութիւն. *Քո առաջի տէր գթարկութիւս գրեալս արտասուօք. Նար. Լ: *Զխարդ. ոչ որպէս ՚ի մեռեալ գթարկումն անկաւ ՚ի սիրտ քո. Վրք հց. Ծ. Յ:

ԳԹԵՄ, եցի. չ. Προσκόπτω, προσκοπταίω, κοπιάω. Impingo, offendo, labor. Գայթել. սայթաքել. գայթագղիլ. ընդհարկանիլ ընդ խոչ և ընդ խութ, և վտանգիլ՚ի կործանումն. խոտորիլ. մոլորիլ. յանցանել. անկանիլ. սահիլ, սկրթիլ. գայմագ, փէսմէք, վուրուլմագ, եանըլմագ. *Գթեցին նոքա առ վիմին գայթագղութեան: Գայթագղի կամ գթէ. Հռ. Թ. 32: ծդ. 21: *Գըթեաց ՚ի գնալն. ա. Թգ. ծէ. 39: *Է ով՝ որ գթէ, և ոչ մտօք. Սիր. ծթ. 17: *Յաջին գթեցի: Զվիմին գթել ոչ զգեցեր: Դոյզն ինչ գթեցին: Ոչ ընթացաւ, որքան թէ գթեաց. Նար: *Առաջնորդն նոցա գթեալ թիւրեցաւ յուղւոյն: Թողութիւն շնորհեցէք ինձ եղբարք, զի գթեալ եմք: Մոլէր դարձեալ ՚ի կին իւր... գթէի առ կին իմ. Վրք հց. Է. Ղ: *Ներեա գթելոյն սոցա քում պատուիրանի: Զգթելն մեզ ՚ի պատուիրանաց քոց սրբոց ներողութբ թողուլ. Լմբ. պտրգ:

ԳԹԵՄ, եցի. ն. } Սայթաքեցուցանել.
ԳԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } գայթագղեցուցանել. կործանել՝ կմխթելով, կամ խոչ և խութ առ ոտս դնելով. մոլորեցուցանել. յանցուցանել. գայդըրմագ, փէսլէթմէք. *Զպարզամիտսն դիւրաւ գթեսցէ. Ի գէրս խոսր: *Գթել զընկերն, զընտրեալս, ևն: Գթեցաւ ՚ի դիւաց իբրև զմարդ. Վրք հց: *Ի ճանապարհին գթեցուցանէր (դևն) զգրաստն. Հ = Յ. նոյ. ա: *Ի գրկացն ձոյ հանեալ՝ յոտս ըստամբակին գթեցոյց. Նար. խէ: *Զուղիղ բանն ձոյ նախահօրն ձեր թիւր մեկնեալ՝ գթեցուցի. Լմբ. աւ: *Գթեցուցանեմ ՚ի ճանապարհէ կինաց. Վրք հց. ծԹ:

ԳԹԻՄ, եցայ. չ. Տ. ԳԹԵՄ. *Վատթարք գթին: Գթեցայ յայս ինչ, թէ ոչ գթեցայ: Բախեալ գթիցիս ՚ի նա: Շուրջ զգթեցելովք եղբարքք. Վրք հց:

ԳԹՈՏԻԼ. իբր Կթոտիլ. սկարանալ. *Հասակս իմ պանծալի գթոտեալ թափեալ ՚ի վայելչալի պերճութենէ. Կէլաստ:

ԳԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀικτιρμός, ὀικτείρημα, σπλάγχνα. Clementia, miseratio, pietas, viscera. Գութ. գթածութիւն. գորով. աղեկիզութիւն. կարեկցութիւն. մարդասիրութիւն. խնամ. սէր ընտանի. գիւթ, խղճաւթ. մէրհէմ, րահմ, շէֆգէթ, մէրհամէթ, թէրահհիւմ, աճըմագլըգ. *Բազում են գըթութիւնք նորա: Գթութիւն նորա ՚ի վերայ ամենայն արարածոց իւրոց: Դարձայց առ երուսաղէմ գթութբ: Խնդրեցին գթութիւն յայ երկնից: Տացես զնոսա ՚ի գթութիւն առաջի գերչաց իւրեանց: Հայր գթութեց. ևն: *Գթութիւն խնամք է ոք սիրոյն. Յճխ. ծա: *Գթութիւն՝ ողորմութեան պտուղ է. Լմբ. ով: (զի զողորմութիւն առնու իբրև կարեկցութիւն, և զգթութիւն որպէս ձեռնտուութիւն): *Յաղագս առ մեզ գթութեան անբաղդատականի կոչի քահանայապետ. Սրկ. թհ:

ԳԹՈՒՑԵԱԼ. իբր Կթուցեալ, անդամալոյծ. կամ Գոդիացեալ, ուրուկ. *Այսէ ցնա գըթուցեալն, գնամ... Զի գթուցեալն հրեշտակ տեառն էր, և եկն փորձել զնա. Վրք հց. ծէ. Յ:

ԳԹՕՐԷՆ. Տես ԳԹԱԲԱՐ. *Գթօրէն փրկմամբ վերաշինեալ լինէր բազմութեան ջրոյցն. Վահր. Եըդ:

ԳԺԱՏ. գ. Թուխ որպէս ումկ. կճատ. մոմպատ. Ի բառս Գաղիանոսի, իբր յնձայթա. որ է մոմ կակղեալ՝ ճնշեալ: Տես և ԱՆԳԺԱՏ:

ԳԺԴՄԱԳՈՅՆ. ա. Խժաղեմ յոյժ. խոժոռագոյն. ուժգոյն. *Ուրախ լինել չարին ուսեալ էր, որ միշտ խաւարին, և գժդմագոյն էր. Եղիշ:

ԳԺԴՄԻՄ, եցայ. չ. Խոժոռիլ. դըժկամակիլ. կէօձէնմէք, փառըլմագ. որ և ԳԺԳՄԻԼ, և ԳԺԴՄՆԻԼ. *Այնէ ցնա դարձեալ գժդմելով. Ճ. Զ:

ԳԺԴՄՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Խոժոռեցուցանել կամ խորշոմել. *Զևռմն զերեսս գժդմնեցուցանէ. Երզն. մփն:

ԳԺԴՄՆԻՄ, եցայ. չ. Δυσχεραίνω. Indigne, aegre fero. որ և ԳԺԴՄԻՄ, ԴԸԺԳՄԻՄ. Խոժոռիլ. դժկամակիլ. և Տըժգունիլ. տխրիլ. կէօձէնմէք, ճահպան օլմագ. *Թէ, զի զձեզ տրտմեցուցանիցեմք՝ զայս առնէսք, յիրաւի գժդմնէիք. Ոսկ. յհ. ա. 11: *Յայտ առնէ երկիր... և օդքն գըժդմնելովն և քստմնելով. Եղիշ:

ԳԺԴՄՆՈՒԹԻՒՆ. } Συννοία. Tri-
ԳԺԴՄՈՒԹԻՒՆ. գ. } stitia oris, aegra affectio. Խոժոռութիւն. դժկամակութիւն. *Զգժտութիւնս, զգժդմնութիւնս. Նար. խէ: *Գժդմութբ և խոժոռութբ անդէն զնա լի առնէ ակամայ. և անուն է տխրտխ այսորիկ տրտմութիւն. Փիլ. ծ. բան:

ԳԺԻՌ. ա. Խոժոռ. խոշոր. դժնեայ. դժկամակելի. *Ոչ խիստ ինչ, և ոչ գժիռ բանս խօսեցաւ, այլ՝ թէ չար ինչ խօսեցայ, վկայէ վասն չարին. Ոսկ. Ես: *Խօսեցաւ ոչ խիստ ինչ և գժիռ, այլ հեզութբ. Գէ. Ես:

ԳԺՏԵՄ, եցի. ն. Խոժոռեցուցանել. տրտմեցուցանել. թթուեցնել. կիւճէնտիրմէք. *Անարգեալ զմեռեալսն, և գժտեալ զնոսա. Վրք հց. ծա:

ԳԺՏԻՄ, եցայ. չ. Παροξύνομαι. Exacerbor. Խոժոռիլ. դժկամակիլ. խռովիլ. կագել. թթուիլ, աւրըլիւ. կիւճէնմէք, խաշըը գալմագ. *Ես և եղբայր իմ փոքր մի գըժտեցաք ընդ միմեանս: Ոչ կարեմ բնակիլ ընդ եղբարս առանց գժտելոյ. Վրք հց. Է. և ԻԷ: *Այսէ, յետս երթ սատանայ. և դըժտեցաւ նմա. Եփր. համաբ:

ԳԺՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Παροξυσμός. Exacerbatio, concitatio, discordia. Խոժոռումն. դժկամակութիւն. անմիաբանութիւն. խաշըը պօզուգլուգու, իթթիֆագսըզլըգ. *Եւ եղև գժտութիւն ՚ի մէջ նոցա. Գծ. ծէ. 39: *Զգժտութիւնս, զգժդմնութիւնս. Նար. խէ:

ԳԻ, գիոյ, ոց. գ. ա. Ἀρκευθος, ἀρκεύθινος. Juniper, juniperinus. ումկ. գիհի կամ գիհոյ ծառն, և փայտ նորա. Տունկ մշտադալար իւղային, անուշահոտ, խիտ և կարծր իբր անփուտ. որպէս վայրի կիպարիս կամ կարճ նոճի, սուր տերևօք. օէրճէ գաւհի, արդըճ. եբր. պէրօշ. *Զգին, և զփայտն իւղոյ. Ես. խա. 19: *Ի փայտից գիոյ, կամ գիոց. Գ. Թգ. Զ. 31. 35: *Սարոյն, սօսն, յակրին, և գին. Ագաթ: *Բողբոջէր հուրն՚ի դիւրածախ փայտէն մայրից և գիոց. Արծր. Գ. 8: *Գեղեցիկ ուղէշն գի... ՚ի միջէ ծառէ յայնմանէ գիոյն գոլ ասեն զնա (զեկեղեցին որ ՚ի Ծար աւանի աղուանից). Մագ. ծա: *Գիոյ պըտուղ. Գաղիան: որպէս և ՚ի Հին բռ. *Գիոյ պտուղ. ալոգհօլ»:

ԳԻԼ, գիլք. գ. Λίθος. Lapis, saxum. Քար (որպէս թէ գլելի, ձգելի). բռնաքար. վէրգ. տաշ. *Ոչ գիլս արձակեցին, ոչ զամուրսն փակեցին. ա. Ղ. Է. 56:

Իսկ ՚ի սաղ Նար. *Ի գիլ դայր ՚ի գիլ,

ասլքին ածեալ գալք ի գիշ. իմն, գլե-
լով գլաքելով անուամբ՝ որպես գիզ գիզ,
զոր ասացին :

ԳԻԾ, գծի, ից կամ ից. և գծոյ, ոց.
գ. Գրաքմի. Linea. Շարունակեալ տող,
նիշ ձգեալ գրչաւ կամ լարիւ. լերկ,
լերկ
իւ, խոտ. Ըստ երկրաչափից առ եւկղի-
գեայ. *Գիծ՝ երկայնութի առանց լայնու-
թեան, և բաւականագակութի իւր յերկուս
կէսաց ոչ լուկ իրր անընդհատ ձգուեալ
կէսք. որ և նիշ, նշան կամ նշանակ : *Նը-
շանակին ըստ միանի կարգեալ, իակ գիծն
ըստ երկայնի, և երեսութեան ըստ եւակին,
իակ հաստատուն ըստ քառակին : Բոլո-
րաձև գծոյ կազմեալ կերպարան. փիլ. եւ-
և գեսական : *Շարաւնակ (քանակ). սրկէն,
գիծ, մակերեսութի, մարմին. Աբիսթ. փանակ :

ԳԻԾ. Գրաքմի, χαρακτήρ. Littera, cha-
racter. Ցառ գրոշմեալ. գիր. էապ, խարտ.
*Որպէս ի ձեռն՝ վերջք գծին կատարեալ
ասէիք քարն. խոր. ճ. 53 : *Մի ընդհանին
գիծք կենգանաւորութիդ ի քո գրեցեալս չընն-
ջոյ : Ջրհեղեղս գիծ. նոր. իճ. ե. ներս :
*Մեր առաքելոյն (կամ մերս առաքելոյն)
գծի. ։. յոծութեան երեսեալ. Մագ. փեր :
*Նմարաւելոյ բանիցս անբիծ, և տարփա-
ցոյ դրոշմել ի գիծ. Շ. յիշ. առ :

ԳԻԾ. Տիգմա. Nota. Բիծ. սպի. հետք.
տապատրոտութի. Նշան ծեռագիր. պենի, պե-
րէ. *Մնան յոգիս զքրիստեղոն սպիք և տիպք
և գիծք առաքին անիրաւութենէն. փիլ.
կն. ե : *Ջսիպքն և գծիծքն, և զնարանս
հարուածոցն. նոր. յե :

ԳԻԾ. Ուղղութի ընթացից կամ գիտե-
լոյ նպատակի. քանոն. տող. չորք անխո-
տոր և անվրէպ. լերկ, փիվ, լերկ. *Իրր
ի վերայ գծի ընթանալով ուղղակի (ձիոց
յատպարելի) : Իրր ակօս ինն ուղիղ ի միում
գծի ձգեալ. փիլ. կաս : *Նաւեմ, և ի
գիծն Թուլանամ. Նոր. ւ :

ԳԻՂԱՀՄՈՑԿ. փ. Ազգ հմայից՝ գու-
ցէ գիլս ի քաքին ձգելով: Մանդ. իե :

ԳԻՃԱԳՈՑՆ. Տ. ԳԻՀԱԳՈՑՆ :

ԳԻՆ, գնոյ, ոց. և ի, ից. գ. Տւմի. Pre-
tium, aestimatio. Ցարդ իրին. արժանիս.
Թիւն. պատուականութի. գեմքն, պահա,
պեչեր, երէսիւ. երբ. երէ. *Գնոց արծա-
Թոյ : Ցալ զգինս անձին իւրոյ : Տայցուք
քեզ զգինս (ղրոյն) : Գինք արեան են : Գը-
նոց (յն. գնովք) գնեցայք. են : *Հաւա-
տարիմ բարեկամի չկայ գինք. Սիրաք. ճ.
15 : *Առ օրհաս բարութիւն ասիլեալ՝ մանուկ
զվարգապետան դոյզն գնոյ զանանց գանձն.
Համամ. առ. *Թե ոք զուսիք գոլացեալ լե-
նի գինւոյ, կամ խլեալ, կամ ի գինս վա-
ճառոյ խաբեալ, ի տէրն գարձուսցէ.
Ոսկիփոր : * Հրամայեաց զաւուրս տասնոյն
համարիլ յորմէ հետէ գին լինիցի (գնաւ և
իցէ. լինիցի). Կնոր. եւ : *Բազում գըլ-
խով ասացայ զիշխանութիդ, զոր զգնոցն
ասեն նշանակիլ գլխովին. Ոսկ. գծ : *Գը-
նոց գնեցեր (զմեզ.) զպատուական քո զա-
րիւնդ փրկանս տուեալ. խոր. պգ :

ԳԻՆ. իրր Գնուցին. փոխանակութիւն.
առուրեաս. վճարք. *Ո՛չ եզ, և ոչ մուս,
ոչ գին, և ոչ վաճառ. ա. Ա. ծճ. 49 :
*Որպէս որք գին և վաճառ առնուն ի մի-
մեանց. Բրս. Ա. : *Եւ ի Թեկուսայ վա-
ճառք արքայի, և առնուին ի Թեկուսոյ գը-
նովք. ճ. Ի. ծ. 28 : *Եթա գինս, և եմուս
ի նա. Ցովե. ա. 3. յն. նաւլն : *Սատցաւ
քո զայս եկեղեցի, ոչ վայրապար, այլ գը-
նիւք. և գինն զնի՛նչ. իւր որ և պատուա-
կան արիւնն. Լ. ա : որ է վճարք կամ
ինչք գնոյ :

Ալլ իրրև ինչք գնեալ՝ ասի. *Գինք ա-
րեան քո եմք : Ջգինս արեան քո յիշեա-
ցես. Շար : *Աստուած ի գնէ նորա զպեհս իմ
միայն. Վ. Ա. ծ :

ԳԻՆ ՀԱՑԱՆԵԼ կամ ԱՐԿԱՆԵԼ. Որոշել
զգինն. պահա էապէս : Ղեպ. իճ. 8. 12. 14 :
Մաթ. իճ. 4 : փիլ. փհ : Վ. Բրդն. Եւ : Իակ
*Անձանց նոցա գինս հատանէր ։։. յն. ի
վաճառս հանէք. ճ. հ. ճ. 14 :

ԳՆՈՑ ԱՐՈՒՈՐԻ. իրր գնել : կոչ. ճ. 5 :
*Առ զնա գնոյ. եփր. համաբ :

ԳԻՆՈՒ ՑԱՆԵԼ, ԽՆԴՐԵԼ, իրր ի վճառ,
ի վարձ էն. *Ջնուսս բժշկութեդ գինս ուս-
րաս : Ջբժշկեալն ի գէմսիկն գինս բժըշ-
կութիդ խնգրեցէ. Եփր :

ԳԻՆԱԴԱՂԻԿ. Տ. ԳՆԱԴԱՂԻԿ :

ԳԻՆԱՎԱՃԱՌՈՒ. ա. Գնող և վա-
ճառող, կամ գնոց վաճառող. *Գիմավա-
ճառաւս չնորհայն ամ. Լմբ. էիէ :

ԳԻՆԱՐԲՈՒ, ի, ից. ա. Ընպոտիչ. Compotor, conviva. Գինըմպու. արբե-
ցող. սեղանակից. բարձակից ի կոչունս.
*Ոմանք՝ որք ի չափաւորագուծից գոլ
Թուին գինարբուաց. փիլ. փեսական : *Ջօ-
րականք... կոզոպարիչք, գինարբուք. խոր.
ճ. 68 : *Փոխեցաւցանեն զիմաս գինարբ-
բուացն. Նոր. էփ. է. 2 :

ԳԻՆԱՐԲՈՒԽ, ուաց. գ. Ընպոտիս, սւա.
Compotatio, convivium. գրի և ԳԻՆԱՐ-
ԲՈՒՔ, և ԳԻՆԱՐԲՈՒՆՔ. Ուսեալ և ըմ-
պելի. խնջոյք. խրախնութք. կոչունք. մե-
ծախի ըմպ, սեռգեների չբոպ, չիհնիւ. պեղ-
աքեր, պեղմ. Տճս Եսթ. է. 1 : ժէ. 17 :
Յոբ. ծճ. 2 : Ասաք. իճ. 36 : *Ի գինար-
բուսն հայկերութեաց : Որ յբլլագայ գինար-
բութք եղէն : Գինարբուացն որպէս պարտ և
օրէն է լինել : Ջգինեերքուս պատրաստել
առ ոգւոց սիրելեանս. ևն. փիլ : *Կոչել
յապագային սեղանոյ յանձառելի գինար-
բուս զուարճութեամբ. Սարկ. փհ : *Հանգս-
նական կոչունս առնել կամ գինարբուսս.
կանան : իակ Շ. էրէս : Վ. Բրդ հդ : ճճ. գլխ
անիսիր՝ գինարբուսն, և ըստ ընտիր օրի-
նակաց՝ գինարբուս : Եւ Խոր. ճ. 19. և
Ասպ. է. գինարբուս, կամ գինարբուս :

ԳԻՆԱՐԲՈՒԹԻՒՆ. } Նոյն ընդ վ. կամ
ԳԻՆԱՐԲՈՒՄՆ. փ. } իրր Արբեցութ.
*Նա ոչ գինարբուսեր և ուրախութեր հար-
ամանաց. Շ. ընդհանր : *Իակ զգինարբուսին
և զարբեցութեն ... ունէր անյագ և ան-
Թիւ. Վ. Բրդ հդ. ծէ : *Տեղի ճաշոց և ընթ-
րեաց, և հանգանակաւ գինարբուսեան.
Սարկ. հանգ :

ԳԻՆԱԻԷՏ. ա. որ և ԳԻՆԵՒԷՏ. Ուր է
առատութի գինւոյ կամ գինեերը այգեայ.
*Երկիր յորենոյ և գինւոյ, հացաւէտ, և գի-
նաւէտ (այլ ձ. այգաւէտ). Եռ. ւԷ. 17.
յն. հացի և այգեաց :

ԳԻՆԻ, գինդի, գաց կամ գից. գ. որ և
ԳԻՆՏ, գինի. գ. Էωτιον. Inauris, mo-
bile. Օղ՝ի զարգ ունկան, ուրիք և
քեթի. է որ լուկ մանեկաձև կամ գնգաձև,
և է որ հանգերձ մեծագին իրօք՝ որ կախին
զօղամանեակն նորա. փէթէ, էէօէէ, Ղնիի-ը.
(աւտն. խոնթպալ, է գինգ, և մատանի).
Տճս Ծն. իճ. 22. 47 : ել. ւէ. 2 : ել. 22 :
Դտ. է. 24. 26 : Ասաք. ծ. 22 : Եզէկ. ծէ. 12 : *Գինդ յերկուսին ա-
կանջն : Բայց միայն յերկուց գինգին.
խոր. է. 44 : *Գինդք ձնեալք զականջս
կախիցին կամ զարուց կի զկանանց. են.
Եզէկ. ժտ : *Ջծծս օտարոտիս՝ վան կու-
ցըն զաբանու ասէ, և վան գնգացն՝ զոր
Էս նոցա ցաբան հնեծանուաբար. մինչգեռ
տղայքն էին. Եփր. ծ. : *Ոսնելով փոքրա-
գոյն զարդ գնդից. ճ. Ա : *Ընդ ունկանն
գնդի վայելչականն զարգու զանաւուեր
յեշատակ աերունականգ ձայնի. Նոր. ւճ :

Մերթ որպէս Մանեակ կամ գունա որ-
պիսի և իցէ. վան որոյ անխոտոր գինգ և
գունգ գրի առ փիլոնի. Նխ. է : Ջի և ի
յատուկ անուանս մարգկան անխափար են
ձայնքս գիւտ, գինս, գինգ, գունդ :

ԳԻՆԵԱԿ, նեկի, կաց. գ. Ծωίκος.
Villum. Սակաւիկ մի կամ գոյն գինի.
գինիէի. լարաձիզաց. *Ա յնչափ աղքատ,
մինչ զի և գինեակն ևս հատաւ. Սեբեր.
է : Սակաւիկ մի և գինեակ խառնեսջիր վը
սատմրքի. Ոսկ. ա. փմ : Ե ճճ. ի փմոն :

ԳԻՆԵՔԵՐ կամ ԳԻՆԻՔԵՐ, ի, ից. ա. Որ բերէ կամ բղխէ զգինի. գինեւէտ.
գինաւէտ. *Ցաշատախիլ եղեն որթք գինե-
քեր այգեաց նոցա. Եզէկ. է : *Անուշուէիե
որթք գինեքերք. Եզէկ. երէց : *Որթ գի-
նեքեր. Նոր. երփ : *Խաղտմն բազմաթերս
և գինեքերս ի նմա անկեալ հովմաս. խոր.
ա. 15 : *Ջի գինեքեր էր գնգական (որթոյ).
Վ. Բրդ. ծ :

ԳԻՆԵՔՈՒՂԽ, կամ ԳԻՆԵՔՈՒԽ. ա. Որ բղխէ զգինի. գինեքեր. *Ա յգի տաշ
տաւոր և ոչկուզաքեր՝ գինեքուղս, և սա
ղարթատճեմ բարունակեալ. Թէոդոր. ի
Ծ. : *Գինեքուսն որթ. Վ. Ա. իճ :

ԳԻՆԵՔՈՑՆ. ա. Ընծոզ զգոյն գինւոյ.
գինեաեսիլ. գինիի գուսուզ. ղարագ բէնինե-
փէ. *Գինեգոյն է տուսական. Վ. Բրդ. ծ :
*Ցասպիս բազմագոյն և գինեգոյն. Տճսակ :

ԳԻՆԵՋԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԻՆԵԶԻ-
ՆՈՒԹԻՒՆ :

ԳԻՆԵՋԻՆ. ա. Ծωινόμενος. Vino ca-
ptus, ևն. գինեւով զինեալ, այսինքն ար-
բեալ կամ արբեցուցեալ. *Ոչ նոյնպէս
պատրիս, յորժամ զգինեզինն և զարբեալն
տեսանիցես, որպէս զկին մարդ, զի կաքա-
վիցէ. Ոսկ. ֆ. ք. 23 : *Ջգինեալն... պատ-
րաստացէ գինեզինս խնկալից... գինե-
զինս խնկալից զայրացուցեալ. գ. Ֆ. է.
1. Ե 5 :

ԳԻՆԵՋԻՆԻՄ, զեցայ. յ. գինւով
զինիլ. արբենալ. գինափալ. *Գինեզինեալ
(կամ գինեզինեալ) ի խնչոյն վաւաշտեր
ի կին մի. կաղանփ :

ԳԻՆԵՋԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծινοφαγία.
Vini voratio. Ջարաչար արբեցութ. գի-
նեկիզութ. (գրի երբեմն և գինեվանցու-
Թի) : փիլ. կին. ք. 12. 18. 68 : ել. ք. 18 :

ԳԻՆԵԼԻՑ. ա. Μεθύων, οἰνοπλήθης.
Ebrius, vino plenus. Գինովի լցեալ. արբեալ. գինով, հարբած. աբԹօլ. *Յոյժ զամ
կառավարն գինեզից իսէ, կառքն ընդ որ
կամին՝ երթան. Ոսկ. ապաշ. ք :

ԳԻՆԵԽՆԱՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծινοφλυ-
γία. Vinolentia. Գինեկիզութ. գինեհա-
րութ. արբեցութ խանգիով. *Որովայն,
որ ի գինեխոզութենն և ի խահակերութէ
ոռոգեալ. փիլ. կգ. ծք :

ԳԻՆԵԽՄԵԱՆ. Բայ ռմկ. որպէս Գի-
նեզինեալ, արբեալ. *Եւ նոքա միասին գի-
նեխմեալ էին. Ռոմկ :

ԳԻՆԵԽՈՒՄ. ա. Բառ ռմկ. Տ. ԳԻ-
ՆԸՄՊՈՒ. *Իրք մի կայ ու ինչն է ջրբեր
(գրում), հանց գինեխում մարդ չէ ան-
սեր. Շ. յոռվհ :

ԳԻՆԵԴԱՂԻԿ. ա. որ ասի և ԳԻՆԱԴԱ-
ՂԻԿ, և ԳԻՆԱՑԵՑ ԹԱՂԻԿ. Ծωάνθη. Flos
vitis, oenanthe. որ և Flos labruscae. խա-
ղող ծաղկեալ. ազոխ նորաբոյս : Ի և ա-
նուն խոտոյ : Գաղիան :

ԳԻՆԵԿԱՄԱՆ. գ. կարաս գինւոյ.
փէտ : Վ. Բրդ. ի :

Գինեկէջ, կ՛ջ. զց. ա. Ծաղկանց. Qui vino bullit, vinosus. Որ գինւով կ՛զռնայ, այրի առջին. արբեալ. գինեվէց. գինեհար. *Գինեսէրը և գինեկէզը ոչ վարըտմունքին հանգարտեցուցանեն, այլ չար ընդ չարեաց փոխանակեն. Բրս. յոգ. ի:

Գինեկիզութիւն, ց. Ծաղկանց. Vinolentia. Կիզումն և տաքնութիւն ի գինւոյ. արբեցութիւն. գինովութիւն, հարբածութիւն, խոմ. տաքհոգեցած. *Խահակերութիւնը և գինեկիզութիւնը կրթէցան. փիլ. ծ. բան: *Գինեկիզութիւն և խոհակերութիւն կուբանան. Լծ. ի: *Անցեալ գինեկիզութիւնին առ ինքն ձգէ: Ջ՚ինչ հաւասարութիւն է գինեկիզութիւնը ընդ ժուժկալութիւնը. ճ. գ: *Ըզքաղաքացուն աւարտ ապաստարուածութիւն պահոլի և մտղձոլի ծառային (այսինքն մոլաբեսի) անպիտանացոյց մի գինեկիզութիւն. Բրս. պհ. ա:

Գինեհալ, ա. ո. Որ ունի զհամ գինւոյ. *Գինեհամ և կարմրատեսիլ. Ջէր. ին: *Անգին ապակի մի լրիւք քաղցրահամը և գինեհամը. Եղիշ. երեց:

Գինեհան, ի. գ. Ածելի. Vas ad hauriendum, haustrum. Անօթ հանելոյ գինի ի կարասէ. *Կիւսեհան ... անկիլն աեչիոն՝ գինեհան է երկայնադաստակ որ սէս գճաչակ վան ի խորութէ կարասոյն զգինի հանելոյ. Շէր. լա՛ Նկ:

Գինեհան, ա. Որ հատանէ զանձն կամ հրաժարէ ի գինւոյ. *Ոմանք գինեհասք միայն, և ոմանք Թանահասք. Մանդ. ձ: Նէր. պհ:

Գինեհանութիւն, գ. Հրաժարումն ի գինւոյ. գինեին ի՛ջրուիլը. *Ջափաւոր արբանսին ի գինեհատուութէ (համարեալ լինիլք առաքի նոյ). Եղիշ. հայր ՅԸ:

Գինեհան, ա. Հարեալ ի գինւոյ. արբեալ. *Ի գինւոյ և յարբեցող կատաղմանց գինեհարացն. Համամ. առաք:

Գինեհարիմ, եցայ. յ. Ծաղկանց. Vino percutior, inebrior. Հարկանիլ ի գինւոյ. մոլիլ գինւով. արբենալ. գինեվէալ, գինին գլուխը դարնել. *Եկայք առ ցորեք գինի, և գինեհարեսցուք զանձինս. Ես. ծղ. 12: *Ջմի գինի արբեալք, ոմանք գինեհարին, իսկ ոմանք հեզանան. Ոսկիբեր:

Գինեհարութիւն, գ. Ծաղկանց. Vinolentia, temulentia. Արբեցութիւն. գինեխազութիւն. գինեկիզութիւն. գինավէալ, գինովութիւն. սերմնաւգ. պերճութիւն. *Գինեհարութիւնք, անառակութիւնք, արբեցութիւնք. ա. պ. Ե. 3: *Ի բաց մերժեսցէ՛ որպէս ի գինեհարութիւն փիլ. լին. Ե. 218:

Գինեճանութիւն, գ. Նոյն ընդ վ. *Խաւնել և զքոյն խորութէն, և զգինեհանութիւնն որպայնանալուն. Յհ. խմ. ոք:

Գինեմ, եցի. ե. Ծաղկ. Inebrio me, vinum facio. Ջուարթանալ, կամ թմրիլ փոքր մի ի գինւոյ. լափաւոր գինովանալ, գինեխել փիլ մը գինիէ. վինոխել. ընդհանրապէս. *Ջարբենալն (նոյն) փոխանակ գինեհելոյ ի կիր առեալ է: Գինեհեն, որ և յիմաստասնա անկանի: Ո՛չ բարբաջիլով գինեղինութիւը, այլ միայն գինեել. փիլ. լին. Ե. 68:

Գինեման, գ. Ծաղկ. Trulla. Գինւոյ աման. չին. սափոր. ասոյր. վերոպ գոպը. *Մի՛ ի գինեամանն Տոյիր՝ թէ ևրս ունայնացուցես. Բրս. պրիե:

Գինեմուռ, ի. ց. ա. Ծաղկանոց, պարծանոց. Temulentus. Մոլեալ ի գինի. և գինւով արբեցօղ. արբեալ. գեհէրի, ձիւնէան. *Բազմութիւն արանց գինեմոլաց. Նեէմ. իէ. հւ. *Մի՛ գինեմուռ. Տիս. Ե. 3: *Իբրև զթշնամանօղ և զգինեմոլ. Ոսկ. Ա. Ե. 23:

Գինենմրոիր, մրոոյ. գ. Մրուր գինւոյ. ըմրաղ փորհանոցս. *Ձոր գինեմրուր: Եգուցած գինեմրուրով չիեղ. Վարդ. ծԵ. ձղ. մղ:

Գինենամ, եցայ. ե. Ծաղկ. Vino obruor, vinosus sum. Խափան արբենալ, և որպես մեկ ի գինի փոխիլ. գինուի մէջ ինկնիլ գինուի կրթիլ: *Ոմանք յանմտացն առ ի հինգ աւուրս պահոց գիւնենան. Ճ. գ:

Գինենպատ լինել. Ծաղկ. Vinum colo, propino. Պաշտել այլոտա ըզգինի. մատուցակիլ. *Ջգանի՞ միգն առեալ յանփշտահեցին ածք՝ որզգի գինեպաշտ լինել. փիլ. նկ. Ե:

Գինեպատճառութիւն, գ. Ծաղկ. Munus pincernae. Պատուհասակութէ. մատակարարութէ գինւոյ. *Ընտրութէն ա նօթ կազմեցաւ, առ ի գինեպաշտութէնն բանին տաշտ լեալ. Նխս. էրգ:

Գինեպետ, ի, ց. գ. Վերակացու գինւոյ. տակառապետ. *(կարգեաց) զորթն՝ գինեպետս. Մկ. առաք. Ե:

Գինեսէր, սիրի, բաց. ա. Փիլոպոս. Vini amans, cupidus. Սիրօղ գինւոյ և արբեցութէն. գինի կամ խոմ ախօղ. Էլմէն. *Մի գինեսէրս. ա. փմ. ձ. 8: *Գինեսէրը են, որք յանգուգն ցանկութէ զՀետ գինւոյն չքնիգին, և՛ինմին յամիցեն. Մանդ. ձԵ: *Բամբասէ զգառն արբեցութէնս գինեսիրաց. Հ՚ամամ. առաք: *Ան արբեցօղս այս բիւրիք զնս և գինեսէր. Վրք հղ. Ե:

Գինեվաճառ, ի, ց. ա. գ. Ծաղկ. Vini venditor. Վաճառական գինւոյ. գինի ծախօղ. մեխանէճի. *Գինեվաճառք ձեր խառնեն ջուր ընդ գինի. Գե. ես: *Երկն՝ի գինեվաճառն, և ասէ ցնա, ուր գինի, զի ուրախ լիցուք. Վրք հղ. ծԵ: *Գինեվաճառս լինին, և բազում ագահութէնս ագահեն. Սրգ. յոթ. Ե: Իակ անդ յաւէլն. *Մարթի էր նոցս այգիս ոչն կեվ, ի գինեվաճառս հատանել. իսմ քեզ լիլ ի գինեվաճառութէն:

Գինեվաճառիկ արուեստ. Ա րուեստ վաճառելոյ զգինի. գինեվաճառութէն ի պանդոկի. մեխանէճէլիք. յն. կապելլատեղ. Καπηλεία. Cauponitas. *Վ ման գինեվաճառիկ արուեստի, և վանն արծաթասիրութէ. Ոսկ. էս:

Գինեցեսակ, ի. ա. Ուշօղ զտեսիլ. Գինեցեսիլ, ի կամ զնմանութէն գինւոյ. և գինեգոյն. *Ջի նա էր պատատուսուն և հին ուիկն, ոչ ժուժեաց գինեսեսակ և ուրախասցուցիչ բանից տեսան: Նկր չոյլ սպիտակ ի միջին գինեսեսիլ երևի. Տօնակ:

Գինեքրօնիկ կամ Գինեքրոնկ. Տ. Գինաքրոնիկ. *Ի գինեքրուս գինւոյ մի յանգիմաներ զմերձաւորն. Սիր. ըՀ. 41: *Գինեսերը են ... որք գիտեն ուր գինեքրոնկն լինիցին. Մանդ. ծԵ:

Գինեքիս. ա. Ուր գտանի գինի յաւէտ. գինաւէտ. գինեբեր. *Գինեւէտ գաւառին գողթան: Գողթն գինեւէտ. Խոր. ա. 29: Նշ:

Գինքերեր, Գինքէար, ևն. Տե՛ս ի վեր անդր զաւելնայն բարդութէնս գինե՛:

Գինքիմպելիճ. Տ. Գինաքրոնիկ. *Բաղում իսկ յափշտակութէք լի են այնպիսի գինքմպելիք. Ոսկ. Ա. Ե. 23: *Գինքմպելիս՝ ի լալիս մի արասցեն, աշխարս ի վերայ մեռելոյն մի ոք արասցէ. կանոն:

Գինքմպոն, ի, ց. ա. Ծաղկանց. Vini potor. Ըմպօղ գինւոյ. Տե՛ս գինաքրուն. գինի խմօղ. Ն խոմ տիրօղ. էմէճի. *Ածոյզ գինքմպոս, վայլեան (լծ՛) ջրըմպոս. Աֆօթ. Նոր կիր: *Մի՛ այսոր ջրըմպոս, և վաղիւն գինըմպոս. խոր:

Գինըմպոնիկ. գ. Տ. Գինաքրոնիկ. *Բազմաք և այժմ գինըմպուք լինին. Լծ. պէտև յովհաննէս չսպանանիցի, այլ քէի անդամքն. Ոսկ. Ա. Ե. 23: *Գնացեալ էիմ առ գինըմպուս. կանոն:

Գինըմպոնութիւն, գ. Ըմպելի գինի. գինաըրելութէն. խոմ. էլիի. *Մանկացոյն քան զգրաբանն գինըմպութէնս: Մի առնիցես գինըմպութէն. ճ. գ: *Անգ ոչ ցուցանի մանկերութէն, և ոչ գինըմպութի. ճ. թ: *Որ գնաց ի գինըմպութէն. կանոն: *Ա յապես է կարգ գինըմպութէնն. և յայս վարանեալ գտանիս ազգաստացեալ. Լմբ. առաք:

Գինի, նւոյ, նեաց. գ. յորմէ վր. ղվնս. յն. ինս. լտ. վինում. Ծաղկ. Vinum. Բեր որթոյ կամ այգւոյ. արիւն խաղողոյ. քաղցրս կամ խաղմոզ ինչինին եռացեալ. գինի և փոխանակ գինաբերութէն կամ արբեցութէն. վէրս, վէրոպ, պոպէ, ոխմէ, խեմբ, էնի: *Ոչինչ է այլ գինի, բայց միայն ջուր յայգւոյ որակայեալ. Նխս. էն. ա: ուսաի և Լմբ. ապ: *Արբ ի գինւոյն, և արբեցաւ: Սմափեցաւ ի գինւոյ անտի: Ոչպէս հզօր՝ զի թափէ զգինի (այսինքն սմափի) : Գինւով (կամ գինեաւ) անօրհնութէն արբենան: Ջուարթասցի սիրան ի գինւոյ. ևն: *Սուզ ինչ քաղցրս զրուանդակ հնձանս գինեաց ապակեայ. Եփր. ասէաց: *Ո՛չ վարիչք, և ո՛չ գաւառուրք, ներգործօղք եւլով, գինի ամենևին ճաշակել. Պապ. օրին. ի:

Ոճով ասի. *Եւ ինքն ի գինւոյ էր. (յն. արբեալ, կամ ըմպօղ) : Ընդ գինի մեեալ էր, և արբեալ. (յն. պրբեալ և արբեցեալ էր) . ի. Ղկ. ի. 12. 13: *Իբրև ընդ գինիս եմուս բաղտասար. Դան. ե. 2. յն. ի ճաշակ գինւոյ: *Իբրև ընդ գինիս մարին, հրամանս եւս ի ճագաւորն. Ագաթ: *Ոչ արժան է նմա զգինեզք անկանել. Մծբ. Ե: *Համարեցաւ զնա եթէ գինի կալաւ զիսէլս նորա. Եփր. Ղկ:

Գինձ, գնձոյ, ոց. գ. ռմկ. փնդիկ. Κόριον, κορίανον. Coriandrum. Համմ. բոյսն և սերմն նորա բոլորակ իրրև զբիբ. փիւնիճ, գոզոպոս. *Մանր իրրև զգինձ: Իբրև զսերմն գինձոյ ապիտակ. Եր. ծԵ. 14. 31: Թուոց. ծա. 7: *Թէ ընդ քիմն (ձիոյ) արիւն գայ, կանաչ գնձի չուր արկ՝ի քիմն՝ի վայր. Վոպ:

Գինոց, ի, ց. ա. Գինւով չաղախեալ. բուրօղ գինոյ. գինոտ. *Եւ գու գինոտ և Թմանոտ բերանովդ պարծիս. Լծ. ի:

Գինոիթիկն, գ. Գինեքն. գինաբրելութէ. գինովանալ. սրխօլանոց. *Գինուելոյ և արբեցութէնն է. փիլ. լին:

Գինոտ. Տ. Գինոյ:

Գիշ. Տ. Գիշ. *Լինի նա գիշ, և գիշ բահուր գայլոց յափշտակողաց. Եփր. ասէաց:

Գիշագիշ. Տ. Գիշագիշ. *Թռչունք մնահաբերք գիշագիշ պատառեն. Մանդ. ֆ:

Գիշախանձ կամ Գիշախանդ, ի, ից. ա. Ծարքոբόρος, ἀνθρωποβόρος. Carnivorus, hominum vorans. Խանձեալ իբր վառեալ ի գիշ, կամ խածանօղ գիշ.

գիշակեր. չալդակեր. *Անիւծ կամ արջ գիշախանձ: Իբրև շունք գիշախանձք: Գիշախանձ Թռչնոց. կոլ. ձ: վ. ոպ. յ: Շ. եդեռ: Լսող. ձգ: վրդն. օրին:

ԳԻՇԱԽԱՆՁԵՆԻ. Գիշախանձ լինել. լով. *Իբրև զգայլս գիշախանձեալ լսող. ձբ:

ԳԻՇԱԽՈՑ, ոյ կամ ի. գ. Անուն իւոյ. *Զգիշախոտի տակն եփէ քաջ վարիցէ:

ԳԻՇԱԿԵՐ, ի, աց. ա. Σαρκοβόρος, ἁρπατικός. Carnivorus, rapax. կերօղ գիշոյ. ուտօղ զմեռելոսի. չալդակեր. գիշախանձ. եբրէերէն, եհյեն. *Գիշակեր գազանք, կամ արծուիք, Թռչունք կիմ հասք. փորպ: Յձմ. ի: Եփիւ: Վեցօր. ը. ուր և ասի. *Բաց ի գիշակերացն, որ միշտ ուրոյն (կամ յորսոյն) կեանս: *Ոմանք գիշակերք, և ոմանք կտակերք: Գիշակերքն կոր կտուց են. վրդն. ծն:

Եւ իբր Գիշակերական. *Անիւծք ջերմ էին ի սպանուածն, և ի գիշակեր սովորութեին. Ոսկ. նիս:

ԳԻՇԱՀՈՏ. ա. Ուտօղ գիշոյ: Վարիւ. ճիճ. լձ: Մատիկ:

ԳԻՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հոտ գիշոյ. Ժահահոտութիւն: Վարիւ:

ԳԻՇԱՄՈՒԽ. ա. Որ մեծ ի գէշ անդր, կիմ յարձակի ի մեռեալ մարմինս. գիշախանձ. *Սովորութեի կալեալ գիշամուխ գազանացն. Յհ. կի:

ԳԻՇԱՏԵՄ, եցի. ն. Διασπάσω, διαστάσω. Discerpo, dilacero, dilanio. որ և ԳԻՇԵՆ. գէշ գէշ պատառել. յօշատել. պատառատառել. բզկիտել. փոքրատիճ, էբրէերէն. *Գայլք եղեալք զինքեան հօտս գիշատեցուվ. Խոր. ձ. 68: *Գիշատեալ ի Թռչնոց. փորպ: *Մի կերեքեր զգիշատեալս. Նար. ձբ: *Զժողովուրդան գիշատեմ: Գիշատի ի շանց: Գիշատել գիւաց զմոտացն բերան, կամ զգանական հոգին, ևն. Լբ. պորփ. Ե ող: *Գիշատեալ կէին կողք իւրեանց ի քարանց. ճ. ժ:

ԳԻՇԱՏԵՍԱԿ. ա. Նման գիշոյ կամ գիշատելոյ. փալպաժ, գէշ. *Զի է գիրս գիշատեսական և զազիր. Յհ.պ:

ԳԻՇԱՔԱՐՁ ԱՒՆԵԼ. Քարչել ընկենուլ ի բաց իբրև զգէշ. *Զապականեալն մարմնիդ գիշաքարշ արարեալ իբրև զազիր մեռելոսի. Եփէ. ա:

ԳԻՇԵՄ, եցի. ն. Գիշատել. գվել. բղդգզել. գիշաքարշ առնել. *Սասանայ առիւծ ասի վասն չաղղակերութեն, և գազանաբար կատաղելոյն և դիշելոյն գկերդագ նիսն. Մխ. դտ: *Իմաստասիրաբար ի գէզ ամիտգիէ (զբանս) և ոչ վնաս ցեր և ցան գիշել գան հից. Մագ. կբ:

ԳԻՇԵՐ, ի, աց, և ոյ. գ. Νύξ, սեռ. νυκτός. Nox, սեռ. noctis. Յայգ. կեան աճքողջ աւուր անլոյս, ցորչափ արեգակն ե ընդ կիսագնիւս. գնի և փոխանակ խաւարի, մթութեե, սեաւ և տխուր իրաց, որ ասի ունկ. գեղ. *Յորժամ գոյն գեշ և Թուխ զգենուն օդ և երկիր, գիշեր կոչի. վրդն ծն: (լաւ ևս՝ կիսեր. կեան աւուրց. և Թ. կեձ, կեձ). *Կոչեաց ածն զլոյսն աւուր, և զխաւարն կոչեաց գիշեր: Մինկնել ի մէջ տուընչեան և ի մէջ գիշերոյ: Ի գիշերին յայնմիկ: Յայնմ գիշերի: Ի մէջ գիշերի եղև բարբաս: Տիւք և գիշերք: Գիշեր գիշերի ցուցանի զգիտուն. ևն: *Ընդ մուխ գիշերոյն. եղիս. ը: *Մինչդեռ կայր ևս գիշերոյ. եղիս. յար:

ԳԻՇԵՐԱՅ. իբր ս. ռամկ. գիշերուվ. կեսէնէ. *Հասին ի վերայ նորա գիշերաբ: Ընդ որ գիշերաբ անցին. Լսող. իս:

ԶՀԱՍԱՐԱԿ ԳԻՇԵՐԱՅ. այսինքն ՁԿԷս գիշերաբ. Եւ. ձ. ՃՀ: կամ *Ի հասարակ գիշերի. Եւ. ձբ. 29: Կես գիշերառն. եարբ կեձկէ: *Զհասարակ գիշերաբ չափ. Եղիս. ը. իբր ի կէս գիշերի:

ԶՁԻՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ, եի ԶԳԻՇԵՐՆ ԱՄԵՆ ՆԱՅՆ. այսինքն Զգայդ և զգերեկ: Եւ. ձ. 13: *Զօրս և զդիշեր մի գադարեացին. Ծն. ը. 22: *Զամենայն գիշերս աշխատ եղեալք ,, Բուլոր գիշերը պիտիխան կեձկ: Ղբ. 5: *Եւ զգիշերս եւեալ ոգաներ ի լերինն ,, Նոյնպես և կն. գիշերներբը. կեձկ. ետի: Ղբ. իա. 37:

ԳԻՇԵՐԻՈՑ, ԳԻՇԵՐԵԱՒ, ևն. գոտանի գրեալ յոմանց՝ փոխանակ գրելոյ՝ Գիշերոյ, գիշերաբ. որպես Թէ ուղղականն լինիցի նաև Գիշերի. բայց սովորութիւն գրոցս սակս մեծանալ զաւելորդ ա ի բազում բառս, որպես և բազում անգամ ի բաց բառնալ առ գիւրութիւն հնչման:

ԳԻՇԵՐԱՒՈՒ, կի ԳԻՇԵՐԱՒՈՒՆ. Գիշերաբջիկ բոյ, կամ ի գիշերի բոյ. նեալ. կամ բուն գեղերային. *Գիշերաբուն բոլղալոյց՝ սպիտակափառն գեառաս. Մագ. սա սարգ:

ԳԻՇԵՐԱԳՆԱՑ. ա. ած. Որ ի գիշերի գնայ՝ ընթանայ, և ընթանալով. գիշերերբը ժամ. կեձկ կեվէն. *Լուսին՝ կիսալոյս, գիշերագնաց, խաւարասեր. Գ. սա. Ռվի. սա վաչ: *Յղեցաք գիշերագնաց զմեն առ Թագաւորն. Ջիւսէ:

ԳԻՇԵՐԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Գիշերային գնալ դալս խոյս տալ. *Գիշերագնաց եղեալ իբրև ծառայ փախուցեալ ի տեառնէ. Շ. ընդհանր: *Գիշերագնաց եղեալ հինգ ամբանցն, կիմ զօրն պարսից. Ճ. Բ: Լսող. ձբ:

ԳԻՇԵՐԱԴԻՄ. ա. Սէատգեմ. խաւարդեմ. մթագոյն. *Գիշերադեմ գոլով ես՝ ի բնաւից պարաւիմ. Մխ. սա:

ԳԻՇԵՐԱԴԻՆ, գիսի, ասց. ա. գ. Դէտ գիշերոյ. գիշերապահ. *Առանց գիշերադիտաց էր քալաքն. Լսող. ձբ:

ԳԻՇԵՐԱՒԱՄ. ու. գ. Ժամ գիշերոյ. *Սկսաւ մեռելս ուռնի աւուրս շ. գիշերաժամ ժբ. սիւն ժբ. չ. իիսի:

Եւ Գիշերային ժամերգութեի. *Երկու ցաւ ամենեցուն ի գիշերաժամուն՝ պաշաւելով ընդ նոսա. չ=ց. խէր. ձա: *Յամենայն սմի ի տանի իւրում ի գիշերաժամուն երկեր սրբուհին փերբոնիա. անդ. յանիս. իբ:

ԳԻՇԵՐԱԽԱՒՆ. ծ. Իբր Գիշերային. գիշերի. Nuctos. Noctu, nocte. գիշերանդ. գիշերով. կեձեիւքն. *Գիշերաբախառն հասաւ ներ ի վերայ յաճեցաւոյն: Զչերամանն ալաբունի գիշերաբիառն կատարեալ. բ. ժ. ձբ. 9: ք. ժ. ե. 10:

ԳԻՇԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Νυκτερινός. Nocturnus. Որ լինչ անկ է գիշերոյ. գիշերային. գիշերոսան. կեձեսէ. չեպէ. *Արհաւիրք և բռնութիւնք գիշերականք: Թռչեալ իբրև վանեալ գիշերականք: Թռչեալ իբրև վանեալ գիշերական: Զյաւղմամբ գիշերականաւ. Յոբ. ե. 13: ի. 8: լք. 15: *Գիշերական պաշտօն, հսկումն, հսկմունք, հանգարտութեի, փորձութեիք, ցնորմունք. Լսող: Տօնակ: Սարգ: Վրժ. հղ. յ: Բզս. հղ. Ե Բղ: *Արժանաւորեա զմեզ՝ զգիշերական չափս անբծապէս անցուցանել, և անվորձ ի չարէ. ճշ:

ԳԻՇԵՐԱԿԵՐՊ. ա. Իբր Խաւարային. *Ունկաւ գիշերակերպ գազանն այն երկրորդ. կոչ. ե: չեք յայնժմոյ:

ԳԻՇԵՐԱՒՈՑՐ. ա. Νυκταλωψ. Lusciscus. Որ ի գիշերի է իբր կոյր. անաւսն ախտաւոր աչօք. հաւնոր. կեօվէս-

ձելոեց լափգէը. *Եւ զտրքատանիս վաչառեալ... մի գիշերակոյր, և մի անգնալի ի կամիջն: Մի գիշերակոյր, և հարկաւոց կոչ. Մխ. դտ:

ԳԻՇԵՐԱՂՈՒԻ. ա. Որ կլանէ զգիշեր, և փարատէ զխաւար. *Աբեգական գիշերաղուլ. առաւօտածին. Գ. ա. Ռվի. սա վաչ:

ԳԻՇԵՐԱՂՈՒԻՍ. գ. Νυκταλώπηξ. Աղուէս գիշերաչքիկ. կի անձանօթ կենդանի, որ ըստ ոմանց մեռկն հնդկային ասի. որպէս ազգ անճառնի խլգան. *Ընդմտանել լուսնին գիշերաղուլք յաւազուն ի վեր վազելն հնդկանգնալք, և այլք ուրիկանգնալք. Պտմ. ապէս:

ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Νυκτομάχος. Noctu pugnans. Որ գիշերային մարտնչի. *Գիշերամարտ մենակուիս (աէրն ընդ յակոբայ). Ագաթ: *Գիշերամարտ գաւք անկարդ հրոտակին. Աբծր. ը. 2: *Ասպատակք... ըստ նմանութեե գիւաց գիշերամարտից. Նար. կբ:

ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏ. գ. որ և ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Νυκτομαχία. Pugna nocturna. Մարտ գիշերային. մարտնչելն գիշերային. *Ընդհատեալ զմերձաւորսն զոր օրինակ ի գիշերամարտի. Բզս. պվ. ա: *Բազում անգամ ի գիշերամարտի լեալ՝ հանդիպեին միմեանց. Վրժ. ոպ. յ: *Որպէս ի գիշերամարտութեան ըմբռնեալ էին. ճճ: *Իբրև ի գիշերամարտութեէն դանդաչէին ոչ որոշելով զիշնամին և զբարեկամն. Սարգ. ա. պ. ք: *Զբանեկան մանգիսացուց խնամութեի ի գիշերամարտութեէն գեղեհնեան վարեր զորութեի. Պիտ: *Գիշերամարտութեի եղելոյ ի սահմանին հռոմայեցւոց. Սահ:

ԳԻՇԵՐԱՅԱԾ. ա. ԳԻՇԵՐԱՅԱԾՈՒ. Որ գիշերային յածիչ ընդ մուեին գանգաչէ. *Լուսաւորեաց զգիշերայած միտս մարդկան. Նար. յվէբ: *Գիշերայածու բուն աւ արծիւն ի տուչն չէան մկան: Գիշերայածու գազան, գերեզմանակրկիտ բորբ. Մագ. ծք:

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ, կոյ, ոց. ա. Νύκτιος, νυκτερινός. Nocturnus. Գիշերական. և խաւարային. տիրական. գիշերոսան. կեձեսէ, չեպէ. *Գիշերային ժամ, կամ յրտուեի, երկունք, ծնունդ, մեռելեի. ժամ: Յձմ: Շաբ: ցբ օրէն: Նար: *Նիկոդեմոս գիշերային ածապաշտն. Աճաբ. պտե: *Ի չէռն կերպարանեաց և կարծեաց գիշերայնոց և տուընչենականաց. Պտպ. փմ: *Յարչաւեաց, գիշերայնոց կիմ գիշերայնոյ: Գիշերային ոտնակոխ մեռին արչաւեալ. Նար: Իսկ երէն. նոս. *Լուսինն գիշերայնոյ մխիթարիչ. իսմ իբր գ. ժամանակի գիշերայնոյ:

ԳԻՇԵՐԱՅՆ. ած. Νυκτός, διὰ τῆς νυκτός, νυκτῶν. Noctu, nocte, de nocte. գրի և ԳԻՇԵՐՍԱՅՆ. Ի գիշերային ժամանակի. գիշերի. գիշերաբ. գիշերոսան. կեձեսէն, գիշերոյ. կեձեսէն. *Յարեաւ փարաւոն գիշերայն. կոչեաց գիշերայն. Եւ. ձբ. 30. 31: *Գիշերայն գնաւ աֆնածպիտան հրձիգ արտրին. բ. ժ. ձբ. 6: Իսկ Գձ. ձբ. 10. Նեձբ. 31. յայլ ձեռ. գիշերեայն: *Անկեալ գիշերայն ի վերայ քալաքին. Լսող. ձբ:

ԳԻՇԵՐԱՆԱՒ, ացայ. ե. Լինել իբրև զգիշեր. և հասանել գիշերոյ. գիշերոսան. ձբեննալ. կեձեձալ. գարաւըգ պատճառ. *Մինչդեռ այժմ ուր այնորիկ մեզ ի խաւար փոխարկեալ գիշերացաւ: Ի գիշերանալ մեզ աւուրն: Գիշերացաւ ժամին: (ռամկ. գիշերը կոխեց. կ՚երթայ հասաս). Լսող. ձա. ձբ

ԳԻՇԵՐԱՆՄԱՆ. ա. ս. Նման գիշերոյ.

գիշերակերպ • *Ըստ ութն արար գիշերա-նման. Շար. Ա ՅՁ երդի։

ԳԻՇԵՐԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Nυκτοφύλαξ. Nocturnus custos, excubitor. Պահապան գիշերոյ • ցայգապահ • գիշերապահ գործ. պէտճ. *Կոտորեր զգիշերապահ գըրնչականն։ Գիշերապահս և խրամապահս կացուցանել. Ե. Դ. ծՁ. 15։ Ձ. Դ. Ը. 24։ *Օրապահակք և գիշերապահք • փիլ. 44. ծԸ։ *Ընդ ինձ զալօթան գիշերապահս. Բրս. Դկր. *Գիշերապահք և սրթուռնք էին վան իւրում. Ոսկ. Տ. Ձ. 31. այսինքն հսկեին գիշերային։ *Զայլ պահ գիշերապահ չորրզ զնոքօք զգուշութիւք բիւրազգի ածէին ։։ իմ պահպանութիւն գիշերային. Ձ. Դ. Ը. 3։ Նոյնպէս ասի • *կայցեն ի գիշերապահս զգուշութիւք. ԱՃաւ։

ԳԻՇԵՐԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. ք. Գիշերային պահպանութիւն • որ և ԳԻՇԵՐԱՊԱՀ. *Սիւնն սը . . . ի գիշերապահութեան առաջնորդութեանն. ԱՃաւ։

ԳԻՇԵՐԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԻՇԵՐԱՊԱՏՈՅ. *Օր միաշաբաթին պայծառացուցանէն գիշերապաշտութեամբ. Յհ. ԻՀ. 1։

ԳԻՇԵՐԱՊԱՏՈՅ, տոման. գ. Գիշերային պաշտօն, աղօթք, հանուիմն. առնագիշեր սքնութիւն. *Գիշերապաշտօն առնել, կամ կատարել • փիլ. բնական։ Յհ. ԻՀ. 1։ ՃՃ։ *Մտանէ ի ժամ գիշերապաշտամանն։ Արժան է ի գիշերապաշտամանն, ևն. ՃՃ։ Յհ. ԻՀ. 1։ *Տայր աղօթս առնել գիշերապաշտամամբ. Ուբել։ *Քրմուհի պարտնյանէլով ի գիշերապաշտամանն (հեթանոսաց)։ Պէտ։

ԳԻՇԵՐԱՋԱՆ. ա. Ի գիշերի լանալ. ցեաղ. ի սքնութիւն աշխատասիրեալ. հըրկոլական. *Գիշերայեան արուսեակ և փառաւորութեամբ վերին զուարթնոցն նմանեցոյր • Մանդ. ծԲ։

ԳԻՇԵՐԱՅԻՐ. ա. Սիրօղ գիշերոյ • խաւարասէր. սպիսիի է գիշերահասն. *Խորամանկ Թռչունն գիշերասեր. Պէտ։

ԳԻՇԵՐԱՒԱՐ, ի. գ. "Εσπερος. Hesperus, vesper, stella vespertina. որ և Venus, Lucifer. Արուսեակին՝ ոչ ընդ այգն ծագեալ յարեւելից, այլ ընդ երեկս երևեալ յարևմուտս. վասն որոյ նաև Եբրայ. ասի. ագ. Ըշ. Ը. 9։ Ես. ԺԴ. 12։ *Զգիշերավարն, և զայգն Ծբ. Ի. 9. Ա Ը. 32։ *Զքիւշ է արուսեակն, և կամ զլուիշ է գիշերավարն. Կոչ. Ը. 1։ *Երբեմն՝ որ գիշերավարն է, առաւօտին աստղ լինի • Սրգ. յօդ. Ի։ *Արուսեակն՝ զվեց ամիս արուսեակ է, և զվեց ամիս՝ գիշերավար • Գնաց. Ելից. ա. վէշ։ Իսկ Պղա. օրին. Ի. գրի • *Զլուսաքերն և զգիշերավարն ։։

Նմանութիւք. *Արուսեակին՝ յովհաննէս, գիշերավարն (ասղոս, որ եղև) պօղոս. Վ. Նախ. գարնէ։ *Զգիշերավարն խաւարասէրն՝ սկզբնաւորէրհակ բարւոյն ՚ի (ասդայէլ). Նար. ԼԸ։ *Իբրև զգիշերավարն (կամ զգիշերավառն) պայծառատուցիկ հոգւով խաւարային կողմ աշխարհիս. Նար. յօվԷ։

ԳԻՇԵՐԱՎԱՐ. ա. ս. Գիշերային վարեալ. ընթանալով ՚ի գիշերի. *Գնաց ընդ անապատն գիշերավար. իբրև եհաս նմա տիւն, ևն. Վք. հդ. յ։

Ի բառս Գաղիանոսի Գիշերավար կոչի խոս ինչ, իբր չն. ասդերէոգօս. այն է աստղիկ, արուսեակ։

ԳԻՇԵՐԱՑԵՍ. և ՚ ա. Իբր ԳիշերաԳԻՇԵՐԱՑԵՍԱԿ. ՚ տես՚լ. Գիշերակերպ. սևատեսակ. *Մերժեաց յոգւոյս իմ տատանին՝ զգիշերատես գոյն ապտաւին. ՁՁ որդի։ *Գիշերատեսակ հաւուն. Սիան. ա՝՝ գէր։

ԳԻՇԵՐԱՑԻ. գ. Օր ժամանակեայ յաշխարհի աստ բաղկացեալ ՚ի գիշերոյ և ՚ի տուընջենէ. *Եւ ոչ հատեալ գիշերատիւ. ՚ա օր ի՝ առ որ ոչ մերձենայ խաւար. Լմբ. էիէ։

ԳԻՇԵՐԱՑ. ՛. Տ. ԳԻՇԵՐԻ. *Գիշերաց կանխէ ոգի իմ առ քեզ ՁԾ. Ես. ԻՁ. 9։ Կայ և ձեռ. ՚ի գիշերոյց. Յն. ՚ի գիշերոյ։ Իսկ առ ՁՀ. ԻՀ. Եղ. գրի • *Գիշերից կանխէ հոգի իմ ։։

ԳԻՇԵՐԱՑՈՒԱՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Գիշեր առնել. խաւարեցուցանել. *Ցորժամ ստուերաւն զմեզ գիշերացուցանէ. Շէր։

ԳԻՇԵՐԸՆԹԱՑ. ա. Որ ընթանայ ՚ի գիշերի. *Մուն կամ կատու, կամ այլ ինչ գիշերընթաց. Լմբ. ԻՀ։ *(Մոլորակք) արագագնացք, օգագնացք, գիշերընթացք. Երզ. ֆէր։

ԳԻՇԵՐԻ. ՛. Νυκτός, νύκτα, νυκτί, և այլն. Noctu, nocte. Գիշերային. գիշերաւս. ՚ի գիշերի • ՚ի պահու գիշերոյ • գիշերաւն, գիշերոյն գիշերս. ՚ի՝ գիշերիս, ՚ի՝ գիշերէ. *Գիշերի սատակեցի, կամ կործանեսցի։ Եկեալ աշակերտքն գիշերի։ Սա եկն առ նա գիշերի։ Պնգեցաւ զնկի նոցա գիշերի։ Մտին առ քեզ գիշերի։ Օր տեառն իբրև զգող՝ գիշերի (կամ ՚ի գիշերի) այնպէս հասանէ. ևն։ *Նաւքն գիշերի սպրեին. Ես. ֆր. ա։

ԳԻՇԵՐՈՑՆ. Նոյն ընդ վ. *Եւ եղև ընդ վաղուցյարդյցս լինելոյ գիշերոյն (կամ գիշերուոյն)։ Բ. Ի Գ. Ը. 24։

ԳԻՇԵՐՕԹԻՄ, Թեաւ. յ. Օթոագայլ գիշերային • տքնիլ ՚ի բացի. *Եւ կամ պարապապահ լինել արտաքոյ գիշերօթեալք • փիլ. բաճ։

ԳԻՇՈՒԹԻՒՆ. գ. իբր ռմկ. գեղուիի. Վատթարութիւն. *Անոտ է պառաւանց յայրաւութեի, և աղջկամարդկացն գիշուքեի։։ (գուցէ և գիշուքեի) • Մանդ. ծԸ։

ԳԻՇՏ, գշոյ, կամ տոյ. գ. որ և ԳՏԱՆ, ՀՍԱՆ. Գլխարկ, որպէս զգիշերնոց. և Ա գանելի աբեղայից, ՚ի ցմոյ կամ ՚ի բրդէ. որ և ասի ԳԻՍԱՒՈՐԵԱԼ. որպէս չն. Πίλος, πιλίδιον. Pileus, galerus, tegmen. ՒԷՃԷԱ՛, գաւ՚ոգ, ՛ԷԼԷ ՛Ի՛ԼԳԻ, պաւլԷՓ, ԷաՓաՆՃաս. *Ի կարմէղս լերինդ անապատ սուցեալ ուզենաւ գշոյ. Ասղ. Վերլ։ *Եւ հագնիմ գիշս. որպէս հագցատայ եպիսկոպոսին։ Իշ մնանեմք առաջի ՀՀ գշոով. Լմբ. ԱԱ լՈան ։

ԳԻՇԱԳՈՑՆ, գոշնի, ից. ա. կարի գէշ. խոնաւ. Թոյլ. տկար. և թուլամորթ. *Աչք լինայ գիշագոյնք ։։ Երր. Թոյլ. չն. տկար. Ծն. իՀ. 17։ *Ցորս պաՃարաց. . . գիշագոյնքն յաւետացեալ են ։։ չն. իբր ռմկ. Էաբան Եոլգաալ ոանեղօղ. Փիլ. խՀաոպն։

ԳԻՇԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Իբր Գիշագոյն • գիշացեալ. *Ի գիշագործ ձուոց սեսի ես Թռչուն, որոյ Թևք և ոսկերք և ջիլք եղեալ էին. կոչ. ծՀ։

ԳԻՇԱԼԻՑ. ա. Լի գիշուքեի, խոնաւութեի, և անառակութեի։ *Վասն գիշալից (կամ գիՃալից) լկաւաէն և աղտեղութեն իւրոյ • Մծբ. ծ։

ԳԻՇԱԿԱՆ կամ ԳԻՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Խոնաւական, և վաւաշոտական. *Գիշական սախտ, կամ ցանկուքեի, խեհնեչութեի. Իգն։ Շ. Նախ։ Դ. Ոսկ։ *Զչգան և զգիշականն աՃեցուցանէ. Վրդն. Եւ։

ԳԻՇԱԿՆ, կան, կունք, կանց. ա. գրի և ԳԻՃԱԿՆ, ԳԷՃԱԿՆ. Որոյ աչքն է զգաՃեալ խոնաւութեի. բժաբեր • Լսէլոճ ալ. ով, ՃպՀոպ • ՚Էօվ՚Ը պօղոպ՝ լոֆգԼԷ • *Գիշկան է լևայ։ Գիշկին հարան • Վրդն • ծն • Ա ԷրՓ։ *Կուբացուցանէ արեգակին զգիշկունան • Ոսկ • ի՝ ՚Էզ. որ ի Կալ. ընծ. ի՝. 38. գրի ըստ Ձ. *Կուբացուցանէ և արեգակնս զգէՃակունս ։։

ԳԻՇԱԿՆԵՆԱՑ. եալք. Նոյն ընդ վ. Որք առողջքն են տեսանելոյ. իսկ գիշկանեալքն (այլ. Ձ. իսկ որ գիՃակնեալք են) ևն. Վք. ոսկ։

ԳԻՇԱՀԱՄ կամ ԳԻՃԱՀԱՄ գինի • Իբր ռմկ • Տ՚լոծ • Վ՚ոսկ • ՃհՀ։

ԳԻՇԱՄՈԼԻ. ա. Մոլեալ ՚ի գիշուքեի ցանկուքեի. *Վաւաշ բորբորիտոն գիշամոլի պառնիկին • Մաֆ • ՚ա։

ԳԻՇԱՑԻՆ, ՚ինոյ, ոց. ա. Νοτερός, ὑγρὸς. Humidus, madidus. որ և ԳԻՃԱՑԻՆ, ԳԻՀԻՆ. Գիշկ. խոնաւ. և Ցանկաւեր. ՀաՀ. ՚ՆՀՀ. *Ջցամաքային բնութեին ՚ի մէջ գիշկային բնութեին է տեսանել. Ճգ. Գ։ *Ի ձեռն հրոյ արագութեի ամենևին յափշտակեալ զգիշկային • Պղա • ֆխՀ։ *Օգ գիշկային • ԳիՃային վայրք • Վ՚ոսկ • Ճ ։ Ա Ը։ *Փոփոխեաց զգիշկային կենացն յոբ. բախութեի և ՚ի ցգուշութեի • Դամասկ։ *Մի զգիշկային և չփոթեալ զբազմամբ զկեանս խնդրեացուք, և զվնասակար խրախճանութեամբ • Մաղ։

ԳԻՇԱՆԱՄ կամ ԳԻՃԱՆԱՄ, ացայ. ՚. Ὑγραίνομαι, ὑγράζομαι. Humesco, madesco. խոնաւանալ. տամկանալ. ՀՀՀՒԼ. *Ի լուսինն գիշանամբ • ԼմՀ. ոՂ. *Աչք մեր գիՃացեալ են արտասուօք ՚ի կծուութեի ծխոյ. ԵՂԼ. Ը։ *Գիշացեալ աչօք ոչ իմանայր զոր ընթեռնոյր. Վրդն. ծն։ *Օ. դոց՝ որ ՚ի գիշացեալ յերկրի չնչեալք լինին. Ասիա. Ե։

ԳԻՇԱՆԱԼ • Թացանալ. անառակիլ. *Գիշացեալ է մարմինս, այլ ոչ անհաւատ հոգւով. Խոր • Գ. 63։ փարդ։ *Պոռնկին և գիՃանան • Վ՚ոսկ • Ճգ։ Ի։

ԳԻՇԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, կամ ԳԻՃԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὑγράζω, ὑγραίνω. Humecto, madefacio, mollio. խոնաւացուցանել. տամկացուցանել. և Մեղկացուցանել. մեղմել. կակղել. *Զաչան գիշացուցանէ արտասուօք և ձնդազօք • Մանդ. ծԸ։ *Խոնաւութիւն յարեգականէ է. . . ասի՝ նմէ քո գիշացուցանէ զմանիչն. վասն զի յանդիմանէ (այսինքն յերևան ածէ) զգիշուքեի նորա • Խոհ • ։ *Արեգակն գիՃացուցանէ զմոմ. Վանակ. յօԸ։

ԳԻՇԻՆ. Տ. ԳԻՇԱՑԻՆ. *Ի գիշին և ՚ի մառախլուտ տեղիս մայրեաց • Խոր. Ի. 6։ *Զգաստ միտք լինին ՚ի ցամաքուտ վայրս. իսկ վարք գիշինք ընկղմին զմիտս. Նեղս։ *Ջուր՝ ցրտին և գիշին. օդ՝ ջերմին և գիշին. Լծ. ՁՃաԸ։

ԳԻՇԻՆ. գ. ՚Υγρότης, ὑγρασία. Humiditas, humor, caligo. խոնաւութեի. տամկութեի որպիսի և իցէ. և կակղութեի. մեղմութեի. Խոցոէ, ԼՂԼԻՓՈՓՈՒԻ. ԵաՂԼԸՓ, ՆՂՄԼԻՓ, ՆԼՃՃԳԼԸՓ. *Ամենայն երանք ասպա կանեսցին գիշուքեի. ԵՂԻ. Իա. 7. (կամ Է. 17. խոնաւութեի) *Ցօղ է գիշուքեի ՚ի պարզոյ բերեալ ըստ անօար բաղկացուքեի. Աւիա • Ա։ *Դու զաՃային զօրութեի ՚ի գիշուքեիւն աշխարհի գործ՚ն կամիքդ, զի մի ցամաքեալ ծաղկաթաւի լեցի գգմնին. փիլ. յոէ։ *Արեգակունք բազմահոլովք՝ գիՃութեի չարեաց ցամաքեցուցչք. Ոսկ • Ա։ *Հիանալ լինի ազատականութեն և բարուց գիշուքեի և բա-

բեբաղոյութիւն. Աբխազ. առած:

ԳԻՋՈՒԹԻՒՆ. Ἀσελγεία, ἀκολασία, λαγνεια. Lascivia, libido. Ցանկասիրութիւն. պղծութիւն. վավաշոտութիւն. տես խմոտ. ծ. 26: Մրմ. Ե. 22: Բ. կոր. ծԲ. 21: Ա. պ. Գ. 3: Բ. պ. Բ. 7. Ե 18: *Ցաղագս գիջութեան իւրոյ տարեալ զայլոյ կին: Առ՝ի գիջութենէ և յանժուժկալութենէ. և՛ն. փիլ: *Զինչ է պղծութիւն, և զինչ է գիջութիւն. Բրս. հդ:

ԳԻՍԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բռնել կամ բռաւցանել յիւրմէ զգեստ. *Զսամփսոն զգիսաբուղխն զվարագոյրն գերծոյր. Ոսի. ի հերոդ:

ԳԻՍԱԳԵՐՆ. ա. Գերծեալ գիսովք կամ զգեստ. *ի ձեռն կնոջ զքաջ և զառաքինին զսամփսոնի գիսագերծ կուրացուցեալն. Ոսի. ի հերոդ:

ԳԻՍԱԽՈՒՒԻ. ա. Որոյ գէսքն են որպէս զխոհս. խռռացեալ (հերք, կամ հերոք). Խալաթաթ մաչէրվ. *Ընդ այսակիր անզգայելոցն... քսամեռելի գիսախռիս հերացն. Նար. ծԲ:

ԳԻՍԱԿ, ի, ացս. գ. Βόστρυχος, σειρά. Cincinni. Գէս. վարսք. հիւսք հերացս. ծամ. էերէչ. *Ջեօթանեւսին գիսակս գլխոյ. Դտ. ծԲ. 13=19: *Ջինչ է յեօթն մնասունս բաժանուսին գիսակաց նորս. Ե. ԷԼ. զտ: *Հանդերձ գիսակօքն և զզօրութեին՝ ի բաց եհատ. փիլ. սահ: *Ցմեռս կայսն հարցանեմս և ցվարսավիրայն, եթէ գեղեցիկս զգիսակս յօրինեաց: Խնամարհուրթի այնր գլխոյ ոչ վարսք են, և ոչ գիսակք. Ոսի. ՀՀ. Ա: 3: Բ. 22: *Ջարդարեալ զգլուխ արանց գիսակօք՝ զոլէն կնատ կանանց զարդու. Յահան:

ԳԻՍԱԿԱԳԵՂ. ա. Ունօղ զգիսակս գեղեցիկս, գեղեցկատես. *Արջք գիսակագեղջք սպիտակայեզջք որջացեալք՝ի պրակս. Աբդ. Ա. 14:

ԳԻՍԱԿԱԼ. գ. Իբր Ծամակալ: Երզն. էեր:

ԳԻՍԱՃԱՊԱՂ. ա. Իբր Հերարձակ: Երզն. էեր:

ԳԻՍԱՐԶԱԿ, ի, ացս. ա. Հերարձակ. գիսաւոր. *Տեսանելով զՀոնս՝ ի ձև իգական գիսարձակս. Կաղանկ:

ԳԻՍԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Κομάων, πολύκομος. Comatus, crinitus. Ունօղ զգեստս կամ զվարսս երկայնեալս և հիւսեալս. գիսաբաձակ. հերարձակ. էերէչիվ, ուզան ասէլէ. և գեղջնաւոր. էրզուխ. եափգէ. *Ալր եթէ գիսաւոր է, անարգանք են նմա. բայց կին եթէ գիսաւոր է, փառք են նմա. Ա. Կոր. ծԱ. 14: *Լնուլ զպատքուն ազգի գիսաւոր (հոնաց): Գլխագերծոյց և գիսաւորաց. Կաղանկ: *Գիսաւոր նոխազջք առատացոյց զոհս կրակին. Եվէս. Ա:

ԳԻՍԱՒՈՐ. որպէս Ուխտաւոր Ա, որ ոչ կարէ էլրեք զհերս. ըստ նմին և վանական կարգ ինչ ըստ յունաց. *Որպէս գիսաւորն (կամ հերաւորն, ի լս.) սամուէլ յորժամ պարգևեաց (մատոյց) զգառն. Մատ. լևի: *Քրմերնաւորին, Թեզենաւորին, և գիսաւորին. Գնչ. անտ. Ա ՃԳ:

ԳԻՍԱՒՈՐ. ա. գ. Κομήτης. Cometa. Վարսաւոր աստղ. վարսաւ. և յն. բառիւ, կոմիտ. գեաչրոգիս եէլթէզ. *Գիսաւոր աստղագիքն... կոմիտք, որ են գիսաւորք. Աբխտ. Ա: *Երևեցաւ աստղ գերմանիոյ տեսլեամբ վարսաւոր... զոր ասեն աստղ կուչիին աստղ գիսաւոր. Ղևանդ:

ԳԻՍԱՒՈՐԵԱԼ. Իբր Բրդոտ վերտորկու. *Ըստ եգիպտի յանձաւին գիսաւորեալ մուշ կեսան. Մագ. յՃ:

ԳԻՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զգեստս. *Հեր գլխոյ նորա Թիսակերպ՝ գանգուրագեղ գիսաւորութեբ. Աբդ. Ե. 11:

ԳԻՏԱԳՈՑՆ. Տ. ԳԻՏՆԱԳՈՑՆ. *Ո՞ գիտագոյն է քեզ քան զնմաստուն. ո՞ օգտակարագոյն է քեզ քան զքարի. ՍԷԲԲ. ֆ:

ԳԻՏԱԿ, ի, ացս. ա. Γνώστης, ἐγνωκώς. Conscius, cognitor, peritus. Գիտող. իրագէտ. տեղեակ. գիտուն. գիջողոչ. պիլէ. վ-գիս-ովք, ալնս. տես Դա. Ե. 7: Գծ. իԵ. 3: Բ. պեսյ ա. 20: Բ. 12: Բ. յհ. 1: *Մարգիկ յայտնացն են գիտակ. իսկ ասծ և անյայտիցն յայտնապէս տեսանող. փիլ. ֆ. բան: *Գիտակին ասծ հարցանեբ իբրև զանգէտ. գիտակն զգիտակն (խղճին) հարցանէր. Եէր. ֆն: *Որ գիտակդ ես գաղտնեաց մարդկան. Շա: *Գիտակ եր... և ոչ իւիք անտեղեակ: Գիտակ արարին զԹագաւորն վասն սքնի գրիգորի. Ագաթ: *Գիտակ արարեալ (այս ինքն եղեալ) զհակառակորդին չարէն. կոչ. ֆԵ: *Ցիրաւի ասեն առակքն, Թէ ինքեանց գիտակքն՝ իմաստունք են. Տնօնակ: *Ջոր գիտակքն մի արհամարհեսցեն. Խոր:

ԳԻՏԱԿԱԿԻՑ. ա. Συνεγνωκώς, συνειδώς. Conscius. Գիտակ իմք զոյգ ընդ այլսըմ, կամ առանձինն. իրագէտ. տիրապէս գիտակ՝ի ներքուստ. *Գիտակակից հօր էուԹէ. Երզն. Ֆսի: *Եթէ ոք գիտակակից հօր էուԹէ. Երզն. Ֆսի: *Եթէ ոք գիտակակիցքն են: Որք ոչ գիտակակիցքն էին մեղացելոցն. Բրս. կանոն. Ե հդ: Իակ ՃՃ. *Գիտակակից լեր ինձ տէրոյ. իմս գիտակ գոլով կարեկից լեր:

ԳԻՏԱԿԱԿՈՑ ՄԻՏՔ. Իբր Գիտակցութիւն կամ իմիզ մտաց. *Գիտակակից մտաքն ամաչել. Աճ: Իրվ:

ԳԻՏԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Γνωστικώς. Cognoscendi facultate praeditus. Իբր Գիտնական, գէտ. և Տուօղ գիտել. և Գուշակական, որ և Գէտական. *Որ գիտական է և հանճարեղ իմաստասէր. Նար. յԻԼ: *Կիմ նամոմանն ոչ միայն անուշահոտ է, այլ և գոյ և գիտական զօրութիւն՝ի նմա. զի ընդ քուն խօսել տայ, և յայտնել զծածուկս պտղի. Մխ. Երէմ: *Ցամենայն տեսակէ գիտականէ վերնս՝ի բաց գարձուցեալ, յԱծ միայն հաւատացեալ. փիլ. Լ: *Առ այսոհարս ընդՀանան, զորս գիտական կոչեն. կանոն:

ԳԻՏԱԿԱՆԱՄ, ացայս. Ա. Գիտակ լինել. խելամուտ լինել. *Գիտականայր յիսկզբանցն, Թէ, ևն. ՃՃ:

ԳԻՏԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Գիտակ առնել. տեղեկացուցանել. *Գիտակացուցանէր վասն այնորիկ. ՃՃ:

ԳԻՏԱԿԻՑ. կցի, ցայց. ա. Գիտակակից. իրագէտ. և Համախոհ. *Ոմանց՝ի գիտակցայց պաթկեշտութիւբ նորա. Ճ. Գ: *Տանջանս կրելով յաղագս զեկուցանելոյ զգիտակիցսն. փիլ. Նկ. Բ: *Գիտակից եմք ամենայն խորհրդոց ձերոց. Լ՟. ՈՁԲ: *Գիտակից էր կենն եզելոցն. Ոսի. գծ:

ԳԻՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գիտնականութիւն. Հմտութիւբ. *Ո՞ՀՀ՝ի գրոց՝ անձին իւրոյ էր գիտակութիւն. ՃՃ:

ԳԻՏԱԿՑԱՊԵՍ. ՛ս. Տիրապէս իրագէտ գոլով, խելամուտ Թբ. *Ջներգործութիւնն ընկալեալք գիտակցապէս. Շ. ա. յհ. խԲ:

ԳԻՏԱԿՑԵՄ. եցի. Ն. Ք՟ալ գիտել. տիրաբար ճանաչել. *Ընա սրբացան բանն, եթէ գիտակցեմ զնմանէ, և գիտիմ յի մոցն. ՃԼ. ոսի. յհ:

ԳԻՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνείδησις, τὸ συνειδός. Conscientia. Գիտակիցն լինել անձամբ անձին. վկայութիւն խղճի. խղճմտաց. խղճմտանք. գալք, փերան, պատիր. *Աղաչիմ, հանդերձ գիտակցութբ ընդունել. Պղմ: *Որ են սրտին գիտակցութիւբ՝ որ առ ասծ բարեաց խորհրդոց. Նար. երգ: *Խրատքանչիւր ոք՝ի մէնջ մտաց գիտակցութեամբ ճշմարտութեան բանիցս վկայէ. Լմբ. ապ:

ԳԻՏԱՀԱՐՑ, ի, ից. ա. Որ հարցանէ զգեստս, զմուգս, զկախարդս, կամ զգուշականս բանս. *Գիտահարցիցն և վասն ե՟ րսզատուսացն. Մծբ. ֆԸ:

ԳԻՏԱՆԱՄ, ացայ. Լ. Ὀχέυω, ὀχέυομαι, ὀμιλέω. Coeo, ineo, consuetudinem habeo. Զուգիլ խառն անկողնոյ. խառնակիլ. տես և ԳԻՏԵԼ, և ԳԻՏՆԱՑԱԼ. *Որ գիջութբ պղծութիւն վարին, գիտանալով անօրէն խառնակութբ: Ցաղագս առ կանայս գիտանալոյ: Գիտացան ընդ մարսն: Զսեղեխան որք գիտացանն (ընդ միմեանս). փիլ: *Գիտասնալով ընդ նմա. Կսննա: *Ընդ մեծի ուսմանն գիտացաբ. և վերագ ծնաբ. Երզն. էեր:

Ռամկական է ասէլն ներգարծաբար, գիտացաբ, իբր գիտաց. գիջողաբ. *Ոչ ոք գիտացաբ, Թէ ուր լցեաս. Ճ. Գ: Ա՟լ ասուածիլ գտանի, Գիտացիր, իբր գիտեաս. գիջողիչ: Մ՟ալ: Մ՟ալ: կամ Գիտոյ: Աբէ: փիլ. ֆ. բան: ՃՃ: և Գիտացօղ. գիջողօղ. իբր գիտօղ. *Ի սոցդ գիտացողաց հաստատեալ գրեցաք. փոքգ:

ԳԻՏԱՆՈՑ, ի, ացս. գ. Տեղի գիտաց, հմայից, գուշակաց. բախտանոց. մեհեան. *Ո՟չ է նմա տունել պատասխանի՝ի գիտանոցի նորա. Պգմ. ապէս:

ԳԻՏԱՆՔ. յորմէ ՀԳԻՏՈՒՆՔ, զոր տես ցես: Եվէկ:

ԳԻՏԱՑ ԱՒՆԵԼ. Ազգումն կամ իմաց առնել. *Ընորհն՝ի միտգ գիտաց առնէ, Թէ ընդունելի են աղօԹգդ քո. Նար. խբաթ:

ԳԻՏԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Հնարաւոր կամ յարմար՝ի գիտել. արժանի գիտելոյ. գիջողաբ. պիլինէգէ. *Պատճառ է գիտողին պատկանիլ գիտելոյն: Գիտող ասէն զանձն, իսկ գիտելի զերծերակայ իրն: Ամենայն գիտելիքն, ևն. Սահմ. ա:

ԳԻՏԵԼԻ. Ապրէն գիտացեալ. ծանուցեալ ինչ. յայտնի. գիջողաբ, գիջողաբ. պիլինիր, պէէլէ. *Ճառիգ գիտելի երևելոյ՝ այլսբանելի է այսպէս. փիլ. լին: *Ամենայն գիտելի է նմա (այ). խոր: *Որ գիտելի է և ձերոյ միտ խնամոյ է: Ի քում գիտելի նեռից՝ յետ նախկին գրելոյն հարան յանձին. Շ. Ես: *Գիտելի եր սքնն: Գիտելի է քեզ վասն ամենեցուն այսպէս գիտելի լինելոյ ընորհիս. Լմբ. պբգ. Ե Ես. Ե աբէպ:

կամ Ծանուցեալ ոք. ծանօթ. գիջողաբ, ճանաչաբ. ալնս, պիլինիյն. *Ոչ միայն առ երկրայս գիտելիս և ծանօթս առնես. Շ. Գ. յհ. Գ:

ԳԻՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեղի կուԹիւն. ծանօթուԹիւն. հասողուԹիւն. գիտուԹիւն. *Եցոյց ինձ վերին կանխասացուն գիտելուԹիւն յանուրջս. ԳիտելուԹիւբ բաչխէ վիւրաքանչիւր օգուտ: Ա՟ղ հրամանիդ գիտելուԹիւն յայտնի է. փոքգ: *Ոչ առանց գիտելուԹեան նորա: Ձգիտելոյն պարսիս վՃարել հրամայէ՝ի գիտելուԹեն. Վրդ. Եւ. Ե վերս:

ԳԻՏԵՄ. տացի, տեա, տոցս. Ն. Εἰδέω, εἴδω, οἶδα. Scio, (novi). ἐπίδομαι, γινώσκω. Cognosco, conscius, peritus sum. (գաւանի և Գիտայ. տացիր, տացօղ.) ունկ.

գիտնալ Տես և ԳԻՏՆԱԼ. (լծ. եբր. խոփ· յն. խիչ, խիս· յորմէ լտ. վիկիս, ատտանեամ.) Ճանաչել որպէս և էն. մաք ատեանել իբր աչօք և ատուգումբ. հասու, տեղեակ լինել. ըմբռնել. մակացու կամ ակահ լինել. պիլիչ, խանճափ, վատոփ վարպետ ակնահ օլմագ, փանիպէն, փանիչէն. *Գիտեր ես: Դուք ինքներին գիտէք: Գիտեմ ո՛րգիտակ, գիտեմ: Գիտաց յո՛ զնորդնդրդս նոցա: Ոչ գիտէք զգիրս, և ո՛չ զզօրութեն ասյ: Ոչ գիտեմ զձեզ: Ի՞ւ գիտացից: Գիտելով գիտասջիր: Ո՛չ գիտէ զամօթ: Ոչ գիտեմ (խղճիս) զանձին գործեալ զանպատեհս. ես: *Ցառաչագոյն գիտեր զատանայէ, Թէ Թիւրեցոց է: Կանխաս գիտեր զյակոբայ. Եհնի: *Հաւաստեաւ գիտէ: Քաջ գիտեր: Դուք քաչագոյն գիտէք. փոքր: *Ա՛ւ Աք՛ի փորձայ գիտեն, իսկ ես բնութ՛ Մի. Երեմ: *Զօրոյն սա գիտէ բանս (ըստ պատմութեց) ընդ վիճաբերի սկսեցին միա քանեալ. Ցհ. ին: *Ի միոջէ որովայնէ ես ծայ նոյն գիտէ զմեզ բանս (ըստ հաւատոց) վերստին ծնեալ. Մագ. Ի՛:

Կր. գուն ուրեք վարի. *Աւուել քան զոր երևիս մեզ, և գիտիս. Խոր: *Գիտու թիւն միաւորիչ է գիտողացն և գիտեցելոցն. Դիոն. ա՛ծայ:

ԳԻՏՆԼ ասի ոՀով իբր կարօղ լինել. սովոր լինել. ուղինչ գանգաղիլ. ոչինչ յերկուանալ. պիլիչ, էյի պիլիչ. էգե պիլիչ, ես. *Գիտէ ուր զձծապատաս փրկել ի փորձութենէ: Գիտէք պարգեւս բարիս տալ որգւոց ձերոց: Ոչ գիտեմ աչառել երեսաց. է. պէս. է. 9: Մարկ. է. 1: Յօբ. լէ. 22: *Գիտեն գիրք և վասն անշնչից այսպէս ասել. Ում. չհ. ա. 25: *Վասն քո գիտես Թողուլ զմեզ. Նաե. ծէ: *Բազում անգամ գիտէ սէրն զարհամարհուել Թի ծնանել. Լմբ. ոչ:

ԳԻՏԵԼ. իբր Համարել և Հասկանալ. իմանալ. պիլիչ, գանն էլիչ, ըռանչմագ. *Ես զձեզ ինձ բարեկամս գիտեմ. Ագաթ: *Ոչ եթէ արդարս և արժանիս զմեզ գիտեսիք. Խոսր: *ՉԹուղլեն բարուքդ՝ բարուքդ գիտելի է, և ոչ երեմիայն. Մխ. երեմ: *Չգլխոյն՝ յոյնք ոչ զ'իսկզբանէն գիտեն, այլ՝ կարճ՝ի կարճոյ. Կիւրղ. ծն:

ԳԻՏԵՆԱԼ. ն. Որպէս ումկ. գիտել. այսինքն Գիտել. Ճանաչել. պիլիչ. *Գործ է իսոհեմուԹեան գիտենալ զժամանակն. Ընթաց. ասաս: *Աւ եղեալն առ ձեզ է այժմ նայել և գիտենալ. Պզաք. օբին. Ք: *Մարգարէութ՛ գիտենալ. Նիւս. յայմ. ծէ: *Գիտենական գարու Թեան. Վ.բրն. օբին:

ԳԻՏԵՆԱԼ. է. որպէս Գիտանալ. իսանակիլ. *Գիտենալ ընդ նմա. Ննիւս: *Որ և մերձենալն առ ակնկալ և խոյսասաւակութ՛Թէ են, զոր և գիտենալ կոչեն. զի անգիտասնալն անմերձենալի ասի. Վ.բրն. օբին:

ԳԻՏՆԱԳՈՑՆ, գուսնի, ից. ա. Աւաւել գիտուն. իմաստնագոյն. *Որ գիտնագոյն են քան զձեզ. Եղիշ. է: *Աստ ցնա այլ ծեր գիտնագոյն (կամ գիտնականագոյն) քան զնա. Վ.բրն. ես:

ԳԻՏՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Սեպհական գիտնոց և գիտութ՛Թ. իմաստնական. իմացողական. Ճանաչողական. էյի, էյի՛ իմանալի. *Գիտնական բան, իմաստք. փոքր: Պիպ: *Կատարեալ փիլիսոփոս երկոքումբք կերպարանի. բարեաւն ասեմ, և գիտնականաւն, և կատարելեաւն: Ի ձեռն տեսականին զգիտնական զօրութեան հոգւոյն զարգարեսցէ. Սահմ. է. Ե ծէ: *Գիտնական զօրութ՛Թք ասին միտք, երևակայութ՛Թ, զգայութ՛Թ. ևն. Վ.բրն. ոչ:

ԳԻՏՆԱԿԱՆ. Գիտուն, գիտնաւոր. ալխմ. *Ոչ վայրապար քահանայի, այլ յոյժ երկիւղածի և գիտնականի, որ գիտէ հմտաբար, ևն. Սրփ. յն. ծ: *Իմաստուն և գիտնական և երկիւղած ի տեառնէ քահանայից եղիցին ընդա նոքա ժողովուրդք. Ը. Խ.բ:

ԳԻՏՆԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. Տ. ԳԻՏՆԱԳՈՑՆ:

ԳԻՏՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Գիտնաւորութ՛Թ. հմտութ՛Թ. իմաստութ՛Թ. գիտութ՛Թ. *Ջյատաչաստեալն կամքը և վարուք գիտնականութ՛Թ. Ը. ա. յԳ. հԼ: *Ջհինա զանգուածիւն գիտնականութ՛Թ գեղեցկացեալ ասացին Թշնամի մարմնոյն. Կիմաֆ:

ԳԻՏՆԱՊԷՍ. ս. Որպէս գիտուն. հմտաբար. *Ոչ հին աեղեակ գիտնապէս ուսման. փոքր:

ԳԻՏՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Գիտուն. գիտնական. իմաստուն. բանիբուն. ալխմ, էյխվաբ· *Գիտացի, Թէ արդարև գիտնաւոր է. Վ.բրն հդ. իԷ: *Ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց. Կաղանիս:

ԳԻՏՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԻՏՆԱԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ցամենայն իմդիրս անկեալ վրիպեցան ի գիտնաւորութ՛Թենէ իւրեանց. Վ.բրն հդ. իԷ: *Ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց. Կաղանիս:

ԳԻՏՈՂ, ի, աց. Այն՝ որ գիտէ կամ գիտաց, գիտացօղ. գիտօղ. պիլիճի, պիլիր. և Գիտուն. *Ոչ են գիտող առնելոյ զարդիս. Լմբ. ծշ: *Աւետն գիտողք իրացն. Վ.բրն. օբին: *Գրական գիտողք. Ասող. Ք. 7:

ԳԻՏՈՂ. մերթ որպէս Գէտ կամ գուշակ Հմայարար. այսինքն մայրգարէ. տեսանող. (որպէս և ըստ յն. տեսանող.) *Աւե գիտողն ի սաղմոսարանի: Գիտող մարգարէն: Գիտօղն ասէ: Միւս գիտօղն ասէ. Ագաթ:

ԳԻՏՈՂԱԲԱՐ. ս. Գնաստիւծ. Scite, scienter. որ և ԳԻՏՈՂԱԳԷՍ. Իբրև գիտող. գիտութ՛Թ. հասողութ՛Թ. *Չգիանչայն զօրութ՛Թիս (ի հրեշտակս՝ իմն) ըզհազուագիանութ՛Թին և գիտողաբար ընդունակութ՛Թին ետ պատուականին փչման. Դիոն:

ԳԻՏՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գնաստիւծ. Cognoscens. Ճանաչողական, զգացող. ըմբռնօղ. *Ա՛յսոցիկ են Ճաշակեալքն՝ գիտողականք. Նիւս. ըն:

ԳԻՏՈՂԱԿԱՆՆ. գ. τὸ Γνωστικόν. Vis cognoscendi. կարողութ՛Թ գիտելոյ. զօրութ՛Թի Ճանաչողական. *Ընտրեցանէք մանկանունութ՛Թիւն քերովբէին զգիտողականն նոցա: Առաջինն զորդ (կամ դասակարգութ՛Թիւն) հրեշտակաց, յաւէտ քան զամենեսեան ունի զգիտողականն ետ ձայնոյն գերագունի լուսափայլութ՛Թ հանճարոյ. Դիոն:

ԳԻՏՈՂԱԳԷՍ. Տ. ԳԻՏՈՂԱԲԱՐ. *Կամ փափագէ գիտողապէս. Դիոն:

ԳԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Գիտելն. Ճանաչողութ՛Թ. գիտութ՛Թ. ընտրողու թ. *Ըստ կեցուս յինէն անվրէպ գիտողութ՛Թ Ճշմարտացնին հանդիպումբ. Պիպ: *Ջփորձ առնէր նախագոյն իւրոյ գիտողութ՛Թեան. ՃՃ: *(Ըշշափական իմն՝ի հրեշտակս) զգայականին կամ զընտրականին հանճարով գիտողու թ՛Թին. Դիոն. յն. Διάγνωστικόν. Discretio.

ԳԻՏՈՒԱԾ, ոյ. գ. Գիտելն. գիտութ՛Թիւն. որոյ բացատականն է ԶԳԻՏՈՒԱԾ, Ἀγνοία. Ignorantia, այսինքն անգիտութ՛Թ. *Եթէ ոք ի ձէնջ չգիտուածովն առաջի մարդկան ուրացաւ. Կոլ. գ. (հին տպ. գիտուածովն, որ է սխալ):

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Գնօսις, ἐπιστημὴ. Scientia, cognitio, notitia, peritia. Գիտելն. Ճանաչողութ՛Թ ստոյգ. հաստատութ՛Թ փորձիւ կամ պատճառաւ. հմտութ՛Թ. տեղեկութ՛Թ. ուսումն. իմաստութ՛Թ. մակացութ՛Թ. պիլիչ պիլի՛, իմ, մարիֆէթ. *Աճ՛ գիտութ՛Թ տէր: Նա ես ինձ զանվրէպ գիտութ՛Թ զեղբոցս: Ուսուցանէ մարգոյ ըզգիտութ՛Թ: Ընկալարուք զգիտութ՛Թ քան զոսկի ընտիր: Ցամենայն բանս իմաստութ՛Թ և գիտութ՛Թ. ևն: *Աճ՛ յայնմ ոչ ընդունի զգիտութ՛Թ, այլ ինքն այլուստ ընորհէ. Կիւրղ. ծն: *Իմաստասիրութ՛Թ գիտութ՛Թ էիցն է կամ էակաց: Ընդհանուր և մասնական գիտութ՛Թ: Սուտ գիտութ՛Թ. Սահմ. սգէպ: *Գիտութ՛Թ և անգիտութ՛Թ. ժմ:

ԳԻՏՈՒԱԾԻՆ ԼԻՑԻ. Γνωστὸν ἔστω Notum sit. իբր գիտելի կամ յայտ լիցի. Նաև՛մ օլա, մալիմինիզ օլսուն. *Գիտութ՛Թի ընկ ցի քեզ Թագաւորիդ. Ք. Եզր. է: 13: Ե. 8: *Գիտութ՛Թ լիցի եղբայրութ՛Թիդ. Ագաթ: *Գիտութ՛Թ լիցի իմաստութ՛Թ ձերոյ. Ը. Խ.բ:

ԳԻՏՈՒԻՄՆ, ամն. Տ. ԳԻՏՈՒԱԾԻՆ. *Արար զամենայն, և կացոյց ի գիտմանն. Համամ. ասաք:

ԳԻՏՈՒՆ, տնոյ, ոց. ա. Συνετὸς. Intelligens, sapiens. Ընտակ գիտութ՛Թ. գիտնական. ուսեալ. իմաստուն. հանճարեղ. բանիբուն. բան կամ ասասմ գիտօղ. իւ պիլիչ, ալխմ, իւխվաբ, արիֆ. երբ. խոհեմ. *Ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և ի գիտնոց. Մարկ. ժա. 25: Ղկ. 21: *Երկնաւոր գիտնոցն. Ագաթ: *Ցառաջ կոչել զագեսս ի գիտնոց. Եղիշ. է: *Անցուցանէր զքաղզամ գիտնով՛ք. փոքր: *Գիտուն է ի՛ չարութ՛Թի. Սէբէր. ժ: *Որ իմաստասիրէն առանց սկիսակ օտարութ՛Թի է գիտուն.՝այս ինքն գիտէ, ուսեալ է. փիլ. ժ. բան: Ուստի և

ԳԻՏՈՒՆ. Ἐπιστήμων, ἐιδὼς. Peritus. Գիտակ, տեղեակ, հմուտ, ներհուն. խելամուտ. և խելամտական. վարպետ, ալիս. *Իբրև գիտուն խորհրդոց նոցա՝ յայտնէր զնոցա կասկածն. Աբէլ: *Կամիմ, զի գիտուկք իցէք երջանիք: Ոորին գիտուն սիրուին գիտասջիք ուրիշ և ընտրել ինչ որ լաւն ինչ. Եփր. էիւիպ: *Հմուտ ածական գրոց, և գիտուն կանոնաց. Հ = Ց·էիւիպ. ժ: *Տգէտքն տայցեն զկամս իւրեանց գիտնոյն աւանդեալի. Երբ. Տպ: *Գիտուն առնել պատուիրանացն արարչութ՛Թ. Եգաթ: *Ճաւսեր զբանն ոգւոյն արիւնուն, աղբայութ՛Թեն առնէր գիտուն. Ը. Խոսք:

ԳԻՏՈՒՆ. Գէտ, գուշակ. հմայօղ. պիլիչի, ասիբ, հնչեցնիչ. *Բազաւամ գիտուն: Քնկնեցին յերկրի զգիտունս և ըզհարցուկս. Եփր. յեո. Ե ԹԿ:

ԳԻՏՈՒՆ. Γνώσιμος, ον. Cognitus, um. γνωστὸν ἔστω, notum sit. Գիտելի. ծանօթ. յայտնի. յայտ. պէւլի, պէլինմիչ, մալիմ. *Գիտուն լիցի քեզ սէր ւեր. ա. Եզր. է. 18: *Որում ամենայն ինչ ծանօթ է, և գիտուն: Որ ինչ միանգամ ոչ ծանօթ և գիտուն ի բազմաց. փիլ: *Հաւատոյ գիտուն առնել զասացեալն. Նիւս. յայմ: *Զի և հեթանոսաց գիտուն արասցէ զբանն գործով որ առ նա. Նոր. Երե: *Եւ ղն ոչ իմացաք գուբ զմարգկանն ի մարգկասվեան, գիտուն ասրասս ձեզ ի չմարդ-

կապեան · Ագաթ ։

Գ Ի Ր, գրոյ, ով, ոց, ովք · գ · (լծ · վ. ծնէիւ · հ · ծիր ։ գիծ, քերումն ։) Գրամմա, γραφή, χαρακτήρ. Littera, character. Ցառ գրոշմեալ · նշանագիր · արձանագիր · գրամագիր · գրուածք որպիսի և իցէ · որ պէս և կոչեալն ՚ի մարմնի · եաղը, հարք, հինօրաք, խագք · (սանս. ևիր, է ձայն, հրմնչումն ։) *Եւ գիրն գիր ՚ի գրոշմեալ ՚ի առնականն · Եւ. լԲ · 16 · *Ոչ կարէին ըզգիրն ընթեռնուլ · Դան · Ե · 7 · ևն ։ *Կա՛ զգիր քո ։ Ո՞ր է պատկերս այս կամ գիր ։ Նորոգուեցիք հոգւոյն, և ոչ հնուեցիք գըրոյն · ևն ։ *Ցունաթրէն և գաղմատերէն և եբրայեցերէն գրով · Ղ · Ե · 24 ։ *Ոչ գոյ հնար, որք ոչ ճանաչէն զգիրս, ընթեռնուլ զմատեանս · Կ՚ենդ ։ *Գարսկակնաւն վարէին գրով ։ Հոգալ զգիր դպրութեանն հայոց ։ Կերպաւորեալ զգիրն առ ձեռն պատրաստ մեպրոպայ · Խոր · Գ · 52 · 53 ։ *Գրեալ ոսկեղէն գրով · Փարպ ։ *Եւ գիր կառեալ մի առնիցէք ՚ի ձեզ · Ղեպ · ծԲ · 28 ։ *Կիկրոպս արար զգիրն յունաց, զոր ոմանք զկադմոս ասեն ։ Դրոշմեցին նախ ՚ի վերայ տախտակի, և ապա ՚ի վերայ քարտիսի ։ Գիր ասի, վասն զի քերելով կամ քանդակելով իմն գտղափարի ։ Ի հինք մատանւոյ զգծեալ գիրն ընդունի մոմն · ևն · Երկն · էեր · *Մինչև ցատ զոլոմպիադային գիր գտաք · Եսո · էր · ա ։ *Խընդրեին ՚ի մատեանն ՚ի գիրս հարցափորձից ։ այսինքն ՚ի յիշատակագրութիւնս · Բ · ճ · Բ · 13 ։ *Եւ ականս գրոյ ՚ի գործ վակասին ։ ։ յն · քանդակ կամ գրուագ · Ել · իԲ · 7 ։ *Ցորժամ հանաւ գիրն (այսինքն գիծն) բալղրակ · Ըիբ ։

Գ Ի Ր · Ἐπιστολή. Epistola, litterae. որպէս Ոգնունագիր · նամակ · Թուղթ · հրովարտակ · Բարեաւգիր · Ազգուպ, էեաղբ, նամ · *Եկին նմա գիր յեկեփայէ մարգարէէ · Բ · ճ · իա · 12 ։ *Գրեցին գիր աստրերէն (այսինքն ասորի գրով զԹուղմն) · Բ · Եէբ · Գ · 7 ։ *Ընկալեալ արշակայ մեծի զգիրն · Խոր · ա · 8 ։ *Ընթերցան զգիրն պաղատանս աշխարհին հայոց · Եղիշ · Ճ ։ *Գիր սիրոյ, կամ հրամանի, կամ Թախծանաց ։ Գրեալ էր ՚ի գիրս վան մեր ։ Էր ՚ի գիրս ասացեալ · ևն · Շ · Ելի ։ *Եւ ոնն նմա գիր վկայուած, զի անձամբ էլցայրն · Ոսկ · գծ ։

Գ Ի Ր, կամ Գիրք. Βίβλος, βιβλίον. Liber, libellus. Գրեան, գրուանք · մատեան ամբաշունչ, կամ արուարքին · էիմոպ, էիմէիոպ, էերէոբ, էերաբո · երր · ոեՃԷր · (յորմէ սոփեր) ։ *Ա՛յս է գիր արարածոց ։ Գրեալ զայգ առ ՚ի յիշատակ ՚ի գիրս ։ Գիր ոսխոին, կամ օրինաց ։ Վասն այնորիկ ասի ՚ի գրի ; պատերազմ տեառն ևն · թագաւ · ի ։ 14 ։ *Գիրըք ծննդեան յայի քան ։ Գիր կամ գաղութի կենաց ։ Ի գիրս սաղմոսաց, մարգարէից ։ Եառն նմա գիրս զեսայեայ մարգարէի ։ Եբաց զգիրսն ։ Խփեաց զգիրսն՝ եւ ցպաշտօնեայն ։ Կայ իսկ ՚ի գրի · ևն ։ *Որ գաղ անուամբ մեծարուաց զնա գիր · Խոր · ։ 3 ։ *Բազում անգամ գրովք զօքինս գրոյ լուծանելիք · ԼՃ · ոչ ։

Գ Ի Ր ԱՌՆԵԼ, ՀԱՆԵԼ, ՀԱՍՏԱՏԵԼ · իբր Գրել · գրով գրոշմել կամ հրատարակել զբան, ևն · *Գիր առնէր, և ՚ի հրապարակս սայր տապանաձեւ։ Գիր հաստատել · ևն · Գ · Ի · Բ · 14 ։ *Գիր հանցէ ձեռամբ իւրով, Թէ այ եմ ես · Ես · իԳ · 5 ։ *Գիր առնելով և պահպանակս հմայականս · Կանոն ։

Ի Գ Ի Ր Ա Ր Կ Ա Ն Ե Լ, Հ Ա Ն Ե Լ · } Գրել ·
Ի Գ Ր Ի Կամ Զ Գ Ր Ի Ր Հ Ա Ր Կ Ա Ն Ե Լ · } արձանագրել · մատեանագրել · գիր անշընչել · եաղ-
ման, եաղիբիբ էնմէ, ինչ էնմէ · *Գումարս ըստ զամենայն (զմեզոգ), և ՚ի գիր արկ ։ Եթէ գու գրեացես, ոձ ՚ընչէ · իսկ եթէ գու ոչ գրեացես, ոձ ՚ի գիր արկանէ · Ոսկ · ճ · Բ · 16 ։ *Կնքեալ զնա՝ հրամայէ քահանայիցն ՚ի գիր հանել զնա և զառաքնորդն (զկնքահայրն) նորա · Դիան · Էիէղ ։ *Եւ ՚ի գրի հարեալ՝ մի ըստ միոջէ այսպէս պատմէ · Եսո · էր · ա ։ *Պատշաճ համարեցայ ՚ի գրի հարկանել · Խոր · պոբփ ։ *Կամիմք ՚ի սկզբանէ զձեռագրսն մակեդոնացւոց զգրի հարկանել · Սամ · էրէց ։

Ի Գ Ի Ր կամ ԸՆԴ Գ Ր Ո Վ Ա Ն Կ Ա Ն Ի Լ, և Լ Ի Կ Ն Ե Լ · Անցանել ՚ի կարգ արձանագրութեան · Եաղբմաճ, փեՃիիբէբ էնմէէ · *Ոչ արժանաւորեցաւ մեծատունն ընդ ալքատին (ղազարու) ՚ի գիր անկանել, ըստ մարգարէին, ընդ սրդարս քո մի գրեացին · Կիսբղ · ղ ։ *Բան է ՚ի գիր անկեալ յոստ մովսիսեանն աշխարհագործութեան · Փիլ · Ճ · Բան ։ *Երանեալ այցուցանէ զնոսա՝ գրելով զանուանս նոցա, ըստ որում ասէ ընթերցուածք վարդապետութենէն և ՚ի գիր անկեալ · Տծակ ։ *Ի գիր անկանել, այսինքն (առ ՚ի) կնիք առնուլ · ԼՃ · նլ ։ *Ջնշանակէն գոլ, և զընդ գրով անկանել · Աբդ · պէրէսբ ։ *Քանզի ընդ գրով չէն կրօնքն (ազանգոց), երբեմն զայս ասեն, և այնու խաչեն, և երբեմն զայն · Եսի ։

Ջ Գ Ր Ո Վ կամ Ջ Գ Ր Ո Վ Ա Գ Ե Լ · Դիզգերիլ ՚ի գիրս, կամ յածիլ · *Հրամայեաց հանապազ զգրով գալ, և ալօթից առեալ կալ · Խոր · պոբփ ։ *Ջգրովք հարցն եկեալ ծանօթս կացուցից · Ցհ · ին ։

Գ Ի Ր Ա Ն Ա Մ, ացայ · է · Աւպաինոμαι. Pinguesco. Գէր լինել · պարարտանալ · պարարիլ · գէրնալ, եղ կոպել · ոեՓԷԼԷՒՓէ, ոեՓՓէ · *Գիրացաւ ստուարացաւ · Գիրացան և փափկացան ՚ի բարութենէ մեծամեծս · Օր · Բ · 15 ։ Նէնհ · Ճ · 25 ։ *Գիրացեալ ընդ զորովային մարմնոյն ։ Որչափ գիրանայ մարմինն, այնչափ նուազի հոգին · Վ՚բ · հղ · Բ · ծա ։

Գ Ի Ր Ա Պ Ա Ր Ա Մ · ա · Գիրուելք պարարտալ · գէր և պարարտ · *Ի գետինս գիրաց պարարս արգաւանդաւորս · Նաբ · իա ։

Գ Ի Ր Ա Ց Ո Ի Ց Ա Ն Ե Մ · ցուցի · ն · Զարարատացուցանել · պարարել · գէրացնել, գէբջընել · ոեՓՓէ · *Գիրացուցանես զը մարմինդ քո Թանձրութեամբ · Մաղ ։

Գ Ի Ր Ա Ց Ո Ի Ծ Ի Ւ , ցչի , չաց · ա · Որ ինչ գիրացուցանէ · գէրցնօղ · որ և գարարիւ, գարարո · *Հրաժարեալ եմք ՚ի մոդ, և յաչմէնային գիրացուցչացն կերակրոց · Վ՚բ · հղ · Բ ։

Գ Ի Ր Գ · ա · Ἀπαλός, σπάταλος. Tener, mollis, delicatus. Իբրու Գիրուկ և փափուկ · փափկասուն · (ուստի Գրգանք, Գրգել ·) նազէպ, նազէպ ՓՃազ, նազանին · *Գիրգ գիրացեալն է և յղփացեալ · Ոսկ · ա · փխ · *Գիրգն որ ՚ի քեզ, և փափուկն յոյժ · Օր · ԼԲ · 54 · Ե 56 ։ *Ոչ ևս յաեւ լուցուս կոչել գիրգ և փափուկ · Ես · ԽԲ · 1 ։ *Գիրգ այրին կեդնաւոյն մեռեալ է · ա · փխ · Ե · 6 ։ *Մի է գիրգ քնելն և անցաւն · ԼՃ · ոչ ։

Գ Ի Ր Թ Ո Ղ · Ըստ մոխ ստուգաբանութեի բառիս Ք Ե Ր Թ ող · (որ է կերտող, արուրղ) · յն · ԷիէէԷս · *Հնարեցան ոմանք գիր առնել, որք և անուանեցան գիրԹողք · Աբդ · ԼԲ ։

Գ Ի Ր Կ, գրկի , կաւ · մնձնդ · } Ἀγκάλη ·
Գ Ի Ր Կ Ք , գրկաց կոք · գ · } Gremius, sinus, ulna. Գոգ կամ ծոց բացեալ բազկօք տապատծելովք · գօյտն, գառճագ, ասոքըր · *Ա՛ռ զմանուկն ՚ի գրկաց խնոց · Ք · Լգ · Ք · 20 ։ *Առ ընկալաւ զնա ՚ի գիրկս իւր · Ղկ · Բ · 28 ։ *Մի փարիր ՚ի գիրկս, որ ոչ քո էցեն · Աստ · Ե · 20 ։ Տես և Ծն · ա · 15 ։ Եսթ · իԲ · 11 ։ Սղ · ճԲը · 7 ։ *Իբրև զմանուկ ՚ի գիրկս առեալ ։ Ի գիրկս ըստ նմանութե մանկամօր առեալ · Ագաթ ։ *Ի դրկաց հարց փախչէին ։ Վաթեցին զշուր ՚ի կրկին որպէս ՚ի գիրկս եզբօր · Փարպ ։ *Ի մերկութենս գրկի փուշ ընդ շուշանաց Ժողովեցից ։ Ի գորովս գրկի ։ Աչերն լարեալ յալԹողին գրկաց · Նար · ի · Խվ · Ե ծԲ ։

Գ Ի Ր Կ · Ἀργυιά. Ulna, passus. որպէս Գրկաչափ տարածուի՝ իբրու մարգաչափ · գոզաչ · որպէս և կէան նորա՝ արշէն, էնգոշէ · *Ընկեցեալ զգունդան՝ գտին գիրկս քսան · · · գիրկս հնգաեասան · Գծ · իԲ · 28 ։ *Խորութիւ (ըրհորոյ) քսան գիրկ · Եսո · էր · ա ։ *Ընկղմեալ ՚ի խորութենէ ծովուն իբրև գրկաւ միով · Ճ · Ա ։

Գ Ի Ր Կ Ս Ա Ր Կ Ա Ն Ե Լ · Περιλαμβάνω, περιπλέκομαι. Complector, amplector. Փաթիլ պատիլ զայլով · ըգրկել, և սիրով յաթիլ · գոզաճգլամագ · Ծն · իԲ · 13 ։ ւԲ · 4 ։ Աստ · Բ · 8 ։ Ժող · Գ · 5 ։ *Գիրկս արկանել զնովաս, զբև · զնմանէ, նման · փշոց, ընչից · կենցաղոյս սիրոյ · զերկայնմատութիւ և զսիրով · Խոր · հաւիս · ճՃ ։ Սարկ · Նար · Եսաբբ · ծ · Որ և ասի · ԳԻՐԿՍ ՑԱԲԵԼ · *Ոչ բանս ինչ ողոքս, և ոչ բարբառս ինչ աղերսականս լուաւ · այլ միայն եառս, և գիրկս տարածեաց · Ոսկ · Ե ։

Ընդ Գ Ի Ր Կ Ս Մ Ց Ա Ն Ե Լ · Լարել զաղեղն, յորոյ ՚ի լծՃն մտանեն կէան գրկաց լարողին. ըստ այն · և լա · ասի, ընտել կամ ձկտել զաղեղն · Էայ լէ+ֆէ՝ փոլաուբմագ · *Ընդ գիրկս եմուտ (յէու), և եհար զյովսեմ · Բ · Ւկ · Լ · 24 ։ *Մուա ընդ գիրկս իւր · ՈԼԷ · Բ · 4 ։ Իսկ Բ · Ւկ · ծՃ · 16 · ասի · *Մտանել ընդ ալեղն ձեռօքս ։ Ա՛լ ։ Ա · Լ · 47 · *Ա՛յն ինչ լիներ զոգիսն ՚ի գիրկս իւր Թաթխել և նա յեաս կայս կօրծանեցաւոյ. խմն, յորժամ յոմնալաձան զամենայն ոյժ եռս ՚ի լարել զաղեղն և հարկանել զքաջիդ, յեաս կայս ընկրկեցաւ ։

Գ Ի Ր Կ ԸՆԴ Գ Ի Ր Կ Խ Ա Ռ Ն Ի Լ · Պատիլ զմիմեամբք՝ սիրով, և ՚ի գօտեմարտիլ · *Գիրկ ընդ գիրկ խառնեացուք որ առ ես · · · չաղեալք պատեացուք ընդ սեր · Վէցօր · Ե · *Ցորժամ գիրկ ընդ գիրկ խառնիցին, ցուցանիցէ Թէ որպէս պարտ իցէ կռուել և չաղԹել · Ոսկ · ճ · ա · 13 ։

Գ Ի Ր Կ Ս ԸՆԴ Խ Ա Ռ Ն Ի Լ · Նոյն ընդ վերայ Գրկախառնիլ, և գօտեմարտիլ · *Ցորժամ գիրկ ընդ խառն լինիցի (յուգս ընդ յՀի) ՚ի համբուրել զնա, յայնժամ աթիցեն ՚ի նա զձեռս · Լփն · *Գիրկ ընդ խառն ևղէն (աստիճան և առիւծ) · Փիլ · սոփս · *Մերկ ընդ մերկ ՚ի Թշնամւոյն կամեր լինել գիրկ ընդ խառն · Վիրաք գիրկ ընդ խառն Թշնամւոյն լիներ · Խոբ · ։

Ո ւ ս տ Գ Ի Ր Կ Ս ԸՆԴ Խ Ա Ռ Ն Կ Ո Ւ Ի Ր կամ Մ Ա Ր Ց · Գաւեմարտութիւն · Կիւլէզ, էէհվիլ · *Մանկուցն՝ գիրկ ընդ խառն կռիւ · Ի գիրկ ընդ խառն մարտին միղոն կրովռոնայ (յալԹող) · Եսո · էր · ա ։

Գ Ի Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն · գ · Λίπος. Pinguedo, adeps. Պարարտութիւն · և Պարարուն · ոեՓԷԼԻԼ · (իսկ գէբօ՝ ոմն · է Ճարպ ·) *Ճարպոյ բնութիւն՝ գիրութիւն մատուցանէ ապետացն · Փիլ · նէ · *Հնամեկալս ՚ի գիրութիւնէ · Սոփեացեալս գիրութիւնէ · Խոբ · Գ · 59 ։ Փարպ · *Ի մարմնոյն գիրութենէ ։ իբր ՚ի պարտմանէ · Սարգ · ա · պ · Է · *Եւ ոչ զհին վայելչութենէն կալցիս զգիրութիւն ։ · իբր զառատուն , ևն · ԼՃ · յայտ ։

ԳԻՐՔ , գրոց . Տ . ԳԻՐ , և ԳՐԵԱՆ :

ԳԻՒՂ , գեղջ , ջից , կամ ղէ , ղիւ , ղից , ղիւք կամ ղջ . գ . Κώμη , χωρίον , φρούριον , ἀγρός . Vicus , pagus , castellum , villa , rus . գրի և ԳԵՒՂ , կամ ԳԵՒՒՂ , ԳՒՕՂ . մանաւանդ ԳԵՂ . էջ , էի , գիւղիչ , գուրս . Շէն . աւան . քնակութիւն ի վայրս անգաստանաց , հանգերձ ագարակօք և անդեռվք . *Հասանէր ի վերայ գիւղից և քաղաքաց . Բ . Մ . Ը . 6 : *Ի քեզնէ հեմ գեղջէ : Երթայք ի գեղդ (կամ գեաւդդ) որ առաջի ձեր է : Ըզջէր յո ընդ ամենայն քաղաքս և ընդ գեղս (կամ գեաւս , կամ գեաւղս) : Կոչել գեաւղն այնմիկ . . գեաւղ արեան : Տիտղք էին գեւղից : Խորել ի գնոց գեաւղին . ևն : *Գիւղօք և ագարակօք . Փրկ : *Պողաքեցրումիք գեղջն . . . ի գեղից . Ցհ . ի : *Բերէին նմա ի գեղջուց զպետան : Մինչ գային ի գիւղէ անտի . Վ . ԻԹ հց . Ե . ծ : *Երթայք ասէ ի գեօղդ . գիւղ զբովանդակ ասիեղերս կոչէ , վասն գեղեցկագիր կարգաց աշխարհիս . . . կամ զքո եկեղեցի՝ որ գեղեցկացաւ ի հին ազգութենէն . Երզ . Մխ :

ԳԻՒՂԱՔԱՂԱՔ . Տ . ԳԵՂԱՔԱՂԱՔ :

ԳԻՒՏ , ի , ից . և ոյ . կամ գտի , իւ . գ . *Εὕρημα , ἔυρεσις . Inventio , inventum , commentum , quaestus , lucrum . Արմատ գտանելոյ , որպէս գտուածն իւրի կոչուսեալ կամ հնդրելոյ . և Հնարք . հանճար . Ճարտարուի . և Ինն գտեալ դիպուածով , աշխատութիւք , կամ Ճարտարութիւք . շահ . օգուտ , պտուղ , ի Ճապ , էեյպա , իմիիրա , ւեաբ , ւ՚ւեաբ . *Նվիցի քեզ անձն քո ի գիւտս : Տաց քեզ զանձն քո ի գիւտս ։։ այսինքն անկորուստ և անվնաս պահեսցիս . Երէմ . ը . 2 . ԼՀ . 18 . Խ . 5 : *Ձփոխին իբրև զգիւտս համարեցան : Համարի եթէ գիւտս գտի : Տուր բարձրլոյն ըստ արոց նորա , և աւատ ակամբ զգիւտ ձեռաց : Սէբաս . իմ . 4 . Ե 7 . Լ . 12 : *Առաջի կայ գիւտ և կորուստ : Ցուսով գիւտի կորուսեալոյն : Գիւտ իրացդ , կամ գրոյ . փոբպ : *Գիւտք իմասութ , կամ ժամանակաց . Խոր : *Ջաշխարհս պսակեն նոր և չքնաղ գիւտիւք : Գիւտի անձանց : Ձգիւտս աշխատուեցեալ մերոյ : Գիւտիցի խնդիր աշխատուի է . Ագաթ : *Գիւտ որոյ ձկանց . Ածէ : *Նկեղեցիք ոչ են պարգեւք թագաւորաց , և ոչ գիւտք իմասանոց . Եղիշ . Ք : *Իմաստակաց են գիւտք : Վարեցեալ իմաստական գիւտիւք . փիլ : *Ընդ գիւտս խորագիւտութեն նորա զարմանայր . Եփբ . Եւ : *Գիւտք բանաստեղծութեան , չարին , սատանայական . Նար : *Ի՝ իսկ գիւտ՝ և կուչի , որ ոչ իւր ինչ իսկ , կամ ոչ ընդ վաստակոց գայցէ , այլ գիւտած ինչ բարւոյ լինի սուանց աշխատութեն և ակնկալեաց . Խոր : *Ըստ գիւտոյ նիւթի և պատճառի . Վրդն . ծն : *Գայեն ընորհս . այսպիսի գործք Տարսոսացեալ Եւանեղին գաւթի . Համամ . առ :

ԳՒՏՏ . ա . իբր Գտեալ . գտանելի . դիւյտագիւտ . պտուղնոտ . *Հարկ եղև զայն ինչ ձեզ , որ գիւտ է յաշխարհն , ի նիւթ առնուլ մեւոնի . Շ . Նգ : *Որ ոչն էր անկ մեզ , և գիւտ . Երզ . Ֆեր : *Ի մէջ ոսկեզօծ ձիւռ օրհնութեն . զնոյն զգիւտ ձիւն օրհնութեն ճմլեալ . Հ . Իւնի :

Եւ իբր Գտակ . գտօղ . գտիչ . պտուղնոտ , Ճառ , իմաց սահիպի . *Որ այսքան չարեաց գիւտ է . Լ . Ֆ . պորփ : *Խորհուրդ կալեալ , որով կարասցէ գիւտ լինել ինդրոյն . կազմ

ԳԻՒՏԱԿԱՆ . ա . Գիտական . դիւթական . *Գիւտական հարցմունք ։։ յն . հմայք . Պտմ . ազէս :

ԳԼԱԹԱԻԱԼ . ա . Իբրև զգիլս Թաւալեալ . որպէս զքարինս հոլովեալ . *Որոց դիակունքն գլաթաւալ ի վերայ միմեանց հեղձեալ . Լսոփ . ծ ։ :

ԳԼԱՆ , ի , ից . գ . (լծ . յն . գէլին . փրօս .) Κύλενδρος . Cylindrus . Սարմին ողորկ սիւնաձև՝ որպէս քար գլելի և գլորելի . (լոկ քարն ողորկիլ առնեաց , և օխլավու ի բանալ զիմոյ ևն .) օգլուղը , պերճ . * Գունդ և քուեն և երկայն գունդ , և գլան . Աբիսթ . ծ :

ԳԼԱՆԱԼ . ե . ռմկ . գլնալ , գռնելոյ . Բլթանալ , կամ խլանալ . *Ոսոխ էր ըռնդս գացն ձայն խորդման , յորժամ խորագոյն գլացելոյն լինի . փիլ . յ ։ :

ԳԼԱՆԱՂԱՐԴ ԱՒՆԵԼ . Գլալ՝ այսինքն քարամբ խաղդել . *Գլանաղարդս առնէին զձեռնասս երիվարացն . Մոմիկ : *Մեծաւ մեծ վիմաք գլանաղարդ առնէին . Լսոփ . ծ ։ :

ԳԼԳԼՈՒՆՔ . գ . Բառ ռմկ . որպէս Ձայն իրաց գլելոց սաստկութ . խռովոտ . *Աղուէս մի քայլեաւ , և եգիտ զսառն և զպաղ . սկսաւ ուտել , և ասէ , վայ ինձ , զի ահագին է գլգլունս և աղաղակս ի գլուխս և յատամունս իմ . Վ . բրդ . առ :

ԳԼԵՄ , եցի . ն . (լծ . յն . գէլիօ , գէլիաօ . եբր . խալ .) Κυλίω , κλίνω , ἀνατρέπω , καταβάλλω . Volvo , voluto , dejicio , averto . Հոլովել իբրև զդիլ , որ է քար ողորկ . գլորել . Թաւալել . տապալել . հոսել . շրջել . գալարել . յեղաշրջել . կործանել . տապաստ արկանել . գլորբէնէ . Խռովելացափ , պեէրմէ . *Եւ որ գլէ վեմ , յանձն իւր գլեսցէ . Առակ . իԹ . 27 : *Զքարսն գլէին ըզսևորակ . Շ . Եէբ : *Իբրև վեմս գլեալ առ ի վայրն տապաստ կէին . Կողանք : *Ալ ոմն ի բարձրաբերձ տանիւց ի վայր գիշերի գլեալ . Ցհ . ի : *Ի հակառակամարտ ախոյին գլեալք տապալին . փիլ . իմաստ : *Քարշէին զոմանս ի մարգկանէ , և ի խոր լճէ գլէին (կամ գլորէին) . Վրբ հց . իԹ : *Ոչ-փեոյ քնար հարկանելով զխուժադուժս ցանկութեք զուարճական բանիւ գլեաց : Գվեցին զգարեհի անուն և զպարսից . Պտմ . ազէս : *Պահոց և ազօթից սէգ կաց . բայց մի անչափ , զի մի դու ինքնին գլեսցես զքեզ . Աֆոպ . ծԹ : *Ցայս վէմս գլել զգաստատանդ : Գլել (այսինքն գլիլ) ի գուռն . Պիտ : *Փորձէր , Թէ յոր կոյս դլեացէ գուռն , լինիցի և յորդիս իւր , եԹէ առ հիւրասիրութեն , մարգարէին . Ոսկ . հերոդ : *Զյուսնովք գլեալ խորհուրդ դուին ։։ այսինքն հակամիտեալ . Խոր . գ . 63 :

ԳԼԵԼ . ն . լ . որպէս ի Գոլ բառէ՝ Գրգլացուցանել , բթացուցանել . յաղթել . յաղթահարել . վերադոյն հանդիսանալ . զօրել . ազդել . լսել յն . առաւելուլ , կամ ֆչխել . Πλεονεκτέω , ἰσχύω , ὦ . աչէիպբէմ , Թէնէ խոսխանե ֆեիրմէ , էենդէ , ըենէսիբ էմէ . *Զի Թէ ոչ գլէ (խաչն) զիայլուսն սուրա (արեգական) , զնորդ ինքն երևեացի : ՑաղԹեալ գլէր զլոյս արեգականն պայծառութիւն երեսացն : Գլէին առաքինութիւնք նորա (յոբայ) զՃառագայԹս արեգականն . Երզ . Ֆբ : Վանէ . յոբ : *Քար սուր և հարկանօղ ի համանման քարէ մաշի , և սրուԹիւնն գլի . Կլէմէ : *ԵԹէ գլէմք զնոսա՝ զհանդերձեալսն գիտելով , դլեն և նոքա զմեզ ատժանային զյաւտիժս կրելով : Ալ Թերևս ոտիւք առագուԹք (Հպարտանաս) , և այնու ևս անաուանք գլեն : Յորժամ հոգևորքն ոչ գլեցիս , զնորդ չեցիս ի վայր քան զանաուանս : Մարգկան երկիւղն ինձ կարի գլե առ մեզ՝ քան գերկեղն . Ոսկ . ՛ . Ի . 11 : ԷԼԼԻՈ . Է . Ն Ի : *Աննապատան եգիպտոսի ... գլէ յաղԹէ քաղաքացն . Ոսկ . Է ։ :

ԳԼԽԱՒԱՅԵԱԼ . Բացեալ գլխով . հոլանի . գլխիբաց . պաչը ալեկ . *Եւ էր պարագիսի գլխաբացեալ , և բոկ ոտսբ . Վրդ հց . Ի :

ԳԼԽԱԳԱՐ , ի , ից . ա . խանգարեալ գլխով . և խանգարիչ գլխոյ . * Գլխագար ամբարշտութիւն . (կամ գլխակատ) . Սբէ . ա . յհ . Ի : *Գլխագար Թմբրուի , կամ արբեցութիւն , կամ ծանրութիւն ։։ այն է գլխածանրութիւն ի գինւոյ . Ոսկ . ա . փհմ . ծի : Ճ . Ճ : Սարփ . Ի . յհ :

ԳԼԽԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ . խանգարումն գլխոյ . ցաւ գլխոյ . և Գլխածանրութիւն . պաչ ալբբը՝ ալբբւբը . *Ոտնցաւութեք , և գլխագարութեք , և անբժշկելի ցաւք : Ոմանք իբր գլխագարութեն ասէին զնմանէ ի սատանայէ եղեալ . Ոսկ . յհ . ա . 21 : Ե Ի . Ֆոբ :

ԳԼԽԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ . որպէս Գլխահատութեն կամ դատապարտուի . գլխոս Ի . յանի . պաչ պէլ . * Ա յդ իսկ առաւել ի գլխագարուի բերէ զձեզ . Ոսկ . յհ . ա . 20 :

ԳԼԽԱԳԵՐԾ , ի , ից . ա . Որոյ գերծեալ է գլուխ . և Ապատկառ . *Ազգ առանձ ազգաց՝ գլխագերծաց , և գիսաւոր ազգաց . կազմանք : *Լցեալ զսուրն մմոսք , և գուսանօք , և խնճոյիւք գլխագերծայ . Ոսկ . ՛ . Ի . 23 :

ԳԼԽԱԳԵՐԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Գերծումն կամ գերծեալ գոյն գլխոյ . *Զի՞նչ է գլխագերծութեն . Ոսկիփոբ :

ԳԼԽԱԳԻՐ , գրոյ . գ . ա . Գիր դրոշմեալ ի վերայ գլխոյ կամ ի վերոյ քան զգլուխն . * Չմանկաբար խանձարուբսն , զմարդկապէս գլխագիրն . Աֆոպ . ծՉ . յն . ձրօգրաֆի , կամ էպիգրաֆի .

ԳԼԽԱԳԻՐ . Գլխաւոր նշանագիր կամ տառ ի գլխաւոր հատուածս բանի . գլխատառ , ինչ գիր . ախլոսախ . *Ճանաչէ որիշ որիշ զգիրսն գլխագիր . Գրէ . արիսթոպ :

ԳԼԽԱԳԻՐ , դրի . գ . Էպիքռանօն , տուպիքռանօն . Velamen , capitis ligamen , vitta . Ծածկոյթ գլխոյ . գլխաշուք կամ շոյ . և որ ինչ արկանի զգլխով և զպարանոցաւ . լալակ . պաչլէզգ , էաշգգ , էօրլիս , Նիգապ , հիճաղ . *Զգլխագիրն ի բաց հանեցէ (կինն) , զի գաստեալ լեցի մերկ գլխով . Փիւ . ծ . բան : * Ծածկոյթն այն գլխագիր ինչ է . Նանոս : Կամ որպէս չն . էպիβոլιον , վերաձգելին , վերարկու (գլխոյ) . *Առնեն գլխագիրս գլխոյ ամենայն հասակաց : Պատառեցից զգլխագիրսն ձեր . Եզէկ . ծԳ . 18 . 21 . Երբ . հոֆաչօք . (ըստ ոմանց՝ ուանոց նման բարձկնեաց) : * Գլխագիրն ամենասրբուհոյ ՝ծածկնին : ՋՆբ գլխագիրն . Հ = 8 . յոել . Ի : *Օրհնութեի գլխագրի կուսից . Մաչ . ԼԿ :

ԳԼԽԱԳԻՐ . Գիր հանգաստեան , ուր պահի գլուխ սնի . * Գլխագիրն յակոբայ փառաւորական (յերուսաղէմ) . Գնչ :

ԳԼԽԱԾԱԾԿԵԱԼ . Ծածկեալ գլխով . գլուխը կամ վրան ծածկած . պաչը Ե օրինչ . *Ոչ հովանաւոր ամպով գլխաւ ծածկեալ երևիցի . Երզ . Տբէ :

ԳԼԽԱԾԱՆՐԻԼ , ըեալ . յ . Καρηβαρέω . Gravor capite . կրել զծանրուի գլխոյ , կամ զգլխագարուԹիւն . *ԵԹէ պատաքոյ սահմանացն ըմպես , վաղուն գլխածանրեալ , լքանելով յանկայելոյ

նիրհուածն. Փիս:

ԳԼԽԱՑԱՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Կարոզիգրիա. Gravedo capitis. Ծանրութիւն գլխոյ՝ յարբեցութենէ, ի խօթութենէ, եւն. որ և ա. սի ԾԱՆՐԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ, ԳԼԽԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ: Գալիան: * Արբեցութենէն գլխաց ծանրութիւնք. Բրս. պհ. ՠ:

ԳԼԽԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. ք. կարգաւորութիւն բանից ի գլուխս գլուխս. բովանդակութիւն. յանկ. փիւրիւն. * Եդից քեզ գրով զգլխակարգութիւն հարցուածոց քոց. Վրք հց. Ք: * Հանգերձեալ բանիք ունի և զմեր գլխակարգութիւս ինդրոց. Գր. պ.-ին:

ԳԼԽԱԿՈՐԻՄ, եցայ. ֆ. կորանալ գլուխոյ. վերինիր նշմարել. անպատասխանութիւն ա մեծապատիս գաւանիլ. պատկառիլ. * Մոգք ապշեցան, գլխակորեցան (կամ գլխակորացան): Ամենայն ոք գլխակորեալ յերկիր. Ոսկ. յհ. ՠ. 16: * Ամաչեցեալ գլխակորեալ. Սիմ. ապ: * Առիւծ մի եկաց առ մարիամ մեզ՝ գլխակորեալ: Գլխակորեալ լինէր ի ժամ ուսուցչին, զի մի տեսանիցէ, եւն. Վրք հց. իգ:

ԳԼԽԱՀԱՑԵԼ. իլ. Տ. ԳԼԽԱՑԵԼ. * Եթէ լուծանել յանգիտացի, գլխահատեացի. Մաղթ:

ԳԼԽԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԼԽԱՑՈՒԹԻՒՆ. * Գլխահատուածեամբ իրաւամբք գաւառապատեացի. Մխ. դփ: * Գլխահատուածէ վճռաւ գաւառապատեալ ապաին. Մաղթ:

ԳԼԽԱՀԱՐ, ի, աց. ա. Հարիանօզ գլխոյ. ներիչ. բռնաւոր. պոռիծ. պալաւ պեա. * Զայնպիսի սեր գլխահարս ի վերայ անձին իւրոյ կացուցանիցէ. Ոսկ. յհ. ՠ. 2:

ԳԼԽԱՀԱՐԿ. ք. Հարկ ըստ գլխոյ. և Մարգահարկ. Խոշտ, սալեան. * Ցիւրաքանչիւր անձնէ գլխահարկ պահանջէր. Մաղթ: * Առաքեցաւ կիւրինոս՝ գրել զազգն հրեից, և գնել գլխահարկս. Մխ. ասոր:

ԳԼԽԱՆԻ. նեոյ. Իզր գլուխք. գլոխնէր, գլխներ. պալարք, ելևէւեր. * Ոչ գոյր չափ գլխանոյն տեսոյնիդին, զոր բերեալ էր առաջի Թագաւորին. Բուզ. Է. 4:

ԳԼԽԱՆՈՑ. ի, ացք. ք. որ և ԳԼԽԱՑՈՒՆ. Գլխարկ. վրակիր. սաղաւարտ. պալէզի, Եաս. * Գլխանոց ագուցեալ երկաթի. Խոր. ՠ. 10:

ԳԼԽԱՔՈՒԿ, չքի, ից. ա. ք. Շուք գլխոյ. գլխադիր. * Ընդ վերծման գլխաշուք կաւասյն՝ զանապականութենէ վերայկոն. Նար. կՁ:

ԳԼԽԱՊԱՀ, ի, ացք. ա. Պահապան կարգեալ գլխոյ. Թիինապահ. անձնապահ. պետ. * Գլխապահ լինի Թագաւորին. Վրք. ոզ:

ԳԼԽԱՊԱՆ, ի, ացք. ք. Պահպանակ գլխոյ. գլխանոց. սաղաւարտ. պիրկ փոխ. Եաս, Եաս. * Լանջապահս. գլխապանս. Աբծր. ՠ. 5:

ԳԼԽԱՊԱՏ, ի, ից. ք. Ծածկոյթ՝ որ պատէ զգլուխն. փակիչ. ապարոչ. խոյր. դիչըմնոց. գուցէ նահ. Բարձ. ֆոխնոց. ֆոչոս. լուխս, սարբգ, եւն. * Զգլխապատան քո. կեալով, և զվարան հագիցելով. Բրս. ծհ. Ը: * Ներքանոց, և վերմակ, և գլխապատ. Մաֆ. Ե Երէ. փէր:

ԳԼԽԱՊԱՏԱՑ, ի, ացք. ա. Գլխով չափ պարատաւոր, կամ պարատական գլխաւորութեան. մահապարտ. * Առնիցէք (զիս) գլխապատ Թագաւորին ո. յն. պարատաւոր առնիցէք զգլուխս իմ Թագաւորին. Դան. ՠ. 10: * Գլխապատ գաւանի. Եփիփ: * Որ յընկերին կին մոտաբերեսցէ, գլխապատ ե. Ոսկ. ես:

ԳԼԽԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. ք. Զգրապետուածէ. ազգապետուածէ. տանուտէրուհի. * Եթ բերել նմա ըստ օրինի գլխապետուհ սուսեր իշխանական, գօտի արիական, քուրքաք խիզախող, և երիվար բարձրավիզ. Աբծր. ՠ. 12:

ԳԼԽԱՊԻՆԴ ՎԱՐՀԱՄԱԿ. Գլխաշուք. գլխադիր. լոլոյ. * Բուռն եհար զգլխապինդ վարշամակէն. Նանաս:

ԳԼԽԱՏԵՄ, եցի. ն. Ապոκեφαλίζω. Decollo, caput amputo. Հատանել զգլուխն. գլխաթ խփել. պաւծիը էնոմէ. * Առաքեաց գլխատեաց զյովհաննէս ի բանտի: Զյով հաննէս ես գլխատեցի. Մթ. իՁ. 10: Ղկ. ե. 9: * Ի հնամ քաղաքի գլխատեցաւ. Եսս. ար. Ք: * Հրամայեր անդ գլխատել. փիլպ: * Գլխատեալ այսօր ի հերովդեայ. Շար:

ԳԼԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. ք.) Ապոκեφαλισ-ԳԼԽԱՏՈՒՄՆ, տման.) μός, μα. Decollatio, capitis amputatio. որ և ԳԼԽՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Հատումն գլխոյ. պալ էնոմէ. * ՎՀին. ասայր սքին գլխատուածէ. Ճ. Ա: * Եթ ոչ ի գլխատուածէն ժամ լռելոյ ինչ էր ի յանգիմանելոյ. Ոսկ. մ. Ք. 23: * Զմկրտչին... զգլխատմանն կատարեաք այսօր գյնչասակ. Շար:

ԳԼԽԱՐԿ, ի, ացք. ք. Որ ինչ արկանի զգլխով ի ծածկոյթ, խոյր. և. և գլխագիր. * Օրհնուածէ գլխարկի... ի խոյրս յայս քահանայական զշնորհս քո յօգնեա. Մաղթ: * Առնեն գլխարկ, և ուլարք. Մխ. ասոր: * Իջեք օրհնուածէ ի վերայ այսմիկ գլխարկիս, զոր ազատիլն քո կամի արկանել զգլխով իբրով. Մաղթ. էհ:

ԳԼԽԱՐԿԵԼ, իլ, եալ. ն. Զգլուխն ի վայր կախել առ ծանրուածէ, ամօթոյ, և պատկառանաց. գլխակորիլ. * Ի ծանրուէ հասկոյն գլխարկեալ (յորեանն). Վէջոր. Ե: * Մի ապաւինեացուք ի գլխարկէն և յարտաստելն. Մխոսիէ: * Անասնական ունիք միտս, և ընդ երկիր գլխարկեալ էք. Իսիփ: * Եթ համանն գնաց ի տուն իւր գլխարկեալ լի տրտմութեամբ. Եսթ. Ը. 12: որպէս և Ոսկ. էհ. ծՁ: Մծբ. Ը. Ք: Եփր. Նին: Մանթ. Ը: Մալ:

ԳԼԽԱՑԱՒ, ի, ացք. ա. Կեφαλαλγή, γός, γικός. Cui caput dolet. Ունեղ գլխոյ. գլխաս ցաւ. փոչդ. * Որ գլխացաւէ, ասէ բժշկին զպատճառս գլխացաւութեան. Մալ: * Եթ այլ ոչ և եղև գլխացաւ արքային. ՃՃ: * Եղև գլխացաւ, և ի բժշկաց ոչ եղև նմա օգուտ. Ջ=Ճ. Ղսդ. ծՁ:

ԳԼԽԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. ք. Կեφαλαλγία. Dolor capitis. Ցաւ գլխոյ. գլխագարութեի. պալ ագբոր. * Զգլխացաւութեի Թագաւորին՝ զոր ունէր, ոչ կարացին մոգքն բժշկել. Սոփ. Ե. 8: * Խակ որքինայն պատճառէ զգլխացաւուն. Եսփր. ծՁ: * Զկրօնաւորն ոմն ժրալն ի ժամ յառնելոյն յաղօթս՝ ունէր սարսուռ և գլխացաւութեի. Վրք հց. յ: * Ցերեկ ժամէն (այօթից) գոզումն և գլխացաւութեի և ջերմ՝ ձանձրութեի գնն առնէ. Կէմ:

ԳԼԽԱՒՈՐ, ի, ացք. ա. Ἀρχηγός, ἡγούμενος, πρῶτος, κορυφαῖος. Princeps, dux, capitalis, supremus. Երևելի և առաջին ոք յիմիք կարգի որպէս գլուխ. պալաս գլուխ. իշխան. աւագ. առաջնորդ. նախարար. ազնուական. պալ, էիւնե. էիր, իւր, պալ. * Ընդ գլխաւորք: Զամենայն գլխաւորս ի նոցանէ: Գլխաւորք ժողովրդեանն, կամ գնդիցն. Թուոց. ծՁ. 3. և 4: ծՁ. 2: Ե. իփ. Ք. 3: ՂՁ. ծՁ. 47: * Պետրոս գլխաւորն և երիցագոյն ածաքանչին ծայրումէ. Դիտ. ՃՁ: * Ա յն ՃՀ չորից չըլթայիցն՝ որ անկաւ ի պետրոսէ գլխաւորէ. Կէմ: * Պատիւ արարեալ գլխաւորի առաքելոցն. Սինա. յար: * Առեալ զամենայն գլխաւորսն: Երկուս ի գլխաւորաց իւրոց: Հանգերձ գլխաւորաւ նոցին ելանդիս. խոր: * Բազումք ի գլխաւորացն պարսից: Մինոյ գնդին կարգեր գլխաւոր զոր արծրունեաց. փարպ: * Ցորժամ տեսանիցես զգլխաւորս քաղաքաց մարմնագեղս, անդամայալեալս. Ոսկ. նա:

ԳԼԽԱՒՈՐ. * Ἀκρον, κεφάλαιον. Excelsus, praecipuus. Երևելի և նշանաւոր ինչ. պալ, պիւիփ: * Ի վերոյ ընդանց գլխաւորաց: Քաղաք գլխաւոր. Աթոռ. Ը. 2: Ք. Ղ. ծՁ. 2: * Զգլխաւորն յերոց: Զսիրան այժմ փոխանակ գլխաւորին էառ ի մէջ: Ցաղագս գլխաւորացն (յօրինս ոչ՝ ասան պատագամաց). փիլ: * Ընդ գլխաւորս. Խոր. Ք. 7: * Հինգ ևս գլխաւորք (ի պատուիրանս). Աբէ: * Գլխաւոր Թիւք անգամոց: Զմեզանացն գլխաւորաց. ևն. Նար:

ԳԼԽԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, էց. ա. Առաւել գլխաւոր. մինծագոյն. առաւել լագոյն. աւագագոյն. * Ընդ անայ առ պետրոս որպէս առ գլխաւորագոյն և խոհեմագոյն. Նանաս: * Զգլխաւորագոյնն և զքաջ Հասաւասս քո զաշակերտան ընտրեցեր՝ հանելով ի լերանն բարձր. Գնչ: * Բոլոր աշխարհին մարդիկն, զորոց գլխաւորագոյնն յանուանէ կոչէ. Շ. ծփ: * (Զարգացեալքն՝) գլխաւորագոյն պատուիրանացն պետք են. Բրս. հց: * Զգլխաւորագոյն իշխանութիւնն ետ ի ձեռս նոցա. Լսոփ. Ք: * Գլխաւորագոյն գոլութիւն, կամ պարապանք. Պիփ:

ԳԼԽԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ացք. ա. Գլխաւոր. ծայրագոյն. * Մաքսաւորն և հայհոյչն՝ գլխաւորական չարք: Ասան այնորիկ և զգլխաւորականն չարուածեան ընտրեաց քեզ, զի մի խապաս կորիցես. Ոսկ. ի փառնաւոյն: * Խակ գլխաւորականն (միտքն) ի խելսն ասեն ունել զհաստատութիւն բնաց. Եփր. էւ: * Ցասն բան պատուիրաց նացա գլխաւորականք են. Վրք. էւ:

Եւ Գլխաւորիչ. բովանդակիչ. Κεφαλαιωτικώς. In summam redigens. * Վերջին, և առաջնոյն միահամուռ գլխաւորական. կատարումն. Դիփ. էհ:

ԳԼԽԱՒՈՐԱՊԷՍ. ք. Ըստ գլխաւոր բանի. * Որք գլխաւորապէս ողջ քս եմք, և յաղագս նոցունց և առ նոսին ամբոխիմք. Աբ. ասր. ծՁ:

Եւ Բովանդակելով. Κεφαλαιωδῶς. Capitulatim, summatim. * Ցիւրաքանչիւր ինչ առ ի նոցանէ ինդիր եզերոց գլխաւորապէս ասել. Կիւրղ. գիդ:

ԳԼԽԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Κεφαλαιόω, ἐπικεφαλαιόω. Summatim attingo, in summam redigo, perficio. Ի գլուխ հանել. բովանդակել. կատարել. և ի կարճոյ քաղելով աւարտել. վերածել ի մի. յանգել. գլխել. պալ լէփարմոփ, պիիիրմէփ, իիմամ էնմէփ, իիրիսոս էնմէփ. * Գլխաւորեալ զքան սակաւուք. Սիր. Լ. 11: * Գլխաւորելով ըստ իւրաքանչիւր հասակացն զսմինայն առաքինութիւն. Ցճկ. ծՁ: * Ոչ՝ զխոհուածէք գլխաւորեր զկեանս իւր. Ճ. Ա: * Զգուշութիւք գլխաւորիլ զքէ պահս, կամ զկցամանն ալքունի, եւն. ՃՃ: * Զամենայն ընտրեա, օրէնս... լինիցն գլխաւորեացէ. Ասան. ի յհ. Ղ: * Գլխաւորեալ ի քէզ զնմանալեացն վարձամուծէն: Հիմն արկանեմ, և

ոչ գլխաւորեմ: Ճշմարտապէս գլխաւորեցաւ. ած. Նոր: * Իբրև գլխաւորի, գործ ձեռն սկիզբն առնու 'ի ջրից կանոնացն ծնացելոց. Խոր: *Ո՛չ զամենայն ասել, զի անհնար է, այլ գլխաւորել համառօտ զամենայն. Բրս. Կոչ: *Մեք և զայսոսիկ գլխաւորեսցուք' 'ի Թիւս բաժանեալ յաղագս գիւրայիշատակութեան. Ա որս. Ե: *Որ գուսարեն ինն Թիւ ամաց 'ի միասին գլխաւորելով: Գլխաւորեալ 'ի վաթսուն և ջրոս. Փիւ. Լին: *Ջհամառօտն գլխաւորելով ասասնօր. Նոր. Ծբ:

ԳԼԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, եցայ. յ. Առնուլ զգլխաւորութիւն, կամ զվերակացուութիւն. մերծարիլ գահերիցութեա. պալ օլմագ. * Կոչի այսպիսին տաճարապետ. վասն զի ոչ զանշունչ նիւթոյ չինուածի ժառանգութիւնն գլխաւորի, այլ զբանական կենդանեաց ժողովոյ. Սարկ. կհ: *Գլխաւորեալ իշխանական պատուասիրութիւք փառաք 'ի փառս. Ճ. Բարխ:

Իբր Գլուխ կապել, կամ սերտին հատուցանել բուսոց. *Ընդ բուսանել (խաչխաչի) և 'ի լինելն բանջար . . . նմանապէս և 'ի ծաղկելն, և 'ի գլխաւորելն. Մխ. ա-ի:

ԳԼԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἀρχή, πρωτεία. Principatus, primatus. Գահերիցութիւն. առաջին աստիճան պատուոյ. Իշխանութիւն. պալ օլմա, էվվէլիյէթ, պերվէրլիկ. *Որում պահէին զգլխաւորութիւն, զի ոչ գոյր անդրանիկն 'ի միջի. ա. ճ. իգ. 10: *Վիճակեցուցանէր 'ի գլխաւորութիւն ժողովոցդ. Ագաթ: *Ի հռոմ հանդերձեալ էր կարգել զաթոռ պետրոսի և պօղոսի, և զգլխաւորութիւն նոր եկեղեցւոյ. Ջէր. կբ: *Ջերևելի գլխաւորութիւդ կուրսիւր. Ճ. Ա: * Պետական գլխաւորութիւնդ վերհիլ (իբր գլխաւորք). Նոր. Ծբ: *Ընդ աբբայ համեհանցն և ընդ պետրոսեանցն գլխաւորութեց. Ի գէր: Խոր:

Եւ Κεφαλαίωμα. Summa, conclusio. Ռովանդակութիւն. կատարումն. լրումն. իմմաղ, նէրիձէ. * Կնիք գլխաւորութիւն բանիս ասարտման: Ի ծագ գլխաւորուն մասին ասայ. Նոր. Ծբ. Ե խ: *Կախէք զիս գլխիվայր, սակայն դլխաւորութիւն իմ մինչև յերկինս բարձրասցի. Ոսկ. ա:

ԳԼԽԱՒՈՐՕՐԻՆ. ած. Κεφαλαιώδῶς. Summatim. Գլխաւորելով. կարճառօտիւ. բովանդակելով. *Ցաղագս այսոցիկ գլխաւորօրէնս (կամ գլխօրէնս) հարկաւորաբար այժմիկ առասցուք: Արդ այսուհետև յայտգս բոլորիցս չարուներող պատճառն գլխաւորօրէն ասել սարս է. Աբեսք. ա:

ԳԼԽԱՒԱՆՈՒՄ, եցայ. յ. փառաք յանգ հանել զգլխաւորութիւն. պսակիլ լուսաստիճանի պատուոյն. *Նահատակեալք գԸնդխաւհեցան յաւաքելական աստիճանին. Թէոդոր. Տայրագ:

ԳԼԽԵՄ, եցի. Տ. ԳԼԽԱՒՈՐԵԼ. *Ցորժամ ոչ գլխեմք զԼթիւն: ԶԼթիւս սաղմոսայն գլխել. Լմբ. պգ: *Ի նոյն առ բանն գլխի վերասին. Ոսկ. չհ. ը. 28:

ԳԼԽԻԲԱՑ. ած. Բացաւ գլխով. գլխաբացեալ. պալ ալըգ. * Nudo capite. * Եկի գլխիբաց և բոկոտն. Վրք հդ: Ա Ճ. Բ: *Գլխիբացք նոտիցին. Վէրօր:

ԳԼԽԻՎԱՑՔ. ած. Κατὰ κεφαλῆς. Inverso capite. Գլուխն 'ի վայր գոլով, և ոտքն 'ի վեր. գլխիվար, գլուխիվար. պալ ալաղը. *Պետրոս խաչեցաւ գլխիվայր: Պետրոս գլխիվայր լինելոր կամեալ. Ե. պմ: Ոսկ. չհ: Աթան. 'ի պերզ. *Շմաւոն քաղաքերեալ երդմնեցոյց, զի գլխիվայր հանցեն զնա 'ի խաչ. Եփր. համաբ: * Կախել գլխիվայր զմիոյ ոտանէն: Կայցէ կախեալ գլխիվայր. Ագաթ: *Ի գլխիվայր կախաղանին ընդ ոյ խօսեր. Նոր. Երգ: * Ընդ երկիր անկեալք և արմատացեալք, և գլխիվայրք իբր ծառք եղեալք յառապարի. Փիւ. Լին:

ԳԼԽԻՎԱՅՐԵԱԼ. Իբր գվկակորեալ. գլխարկեալ. *Գլխիվայրեալ' ոչ հայեր ընդ նոսա. Եփր. Նին: * Ցեսանէր զդևս գլխիվայրեալ. Վրք հդ. յ:

ԳԼԽԻՎԵՐ. ած. Ի վեր ունելով զգլուխն. գլուխնոք վեր, ւիսոկ. *Վասն այնորիկ յաւազանին գլխիվեր մկրտեմք. Վրք. պմ:

ԳԼԽՈՎԻՆ. } ած. Ինքնին' գլխով և
Ի ԳԼԽՈՎԻՆ. } անձամբ իւրով. ըստ ին. ինքն իսկ. զինքն կմ ինքեան անգամ (յամ գէմս և հոլով). և ամ մասամբ. բոլորովին. և Ցի նա. Բան ինչ, ինչն ալ. ինքնի պէնէ, ուսըև, պէնէ. *Նա ինքն գլխովին (է), որ զհեղինակորոն չարժեաց և լլկեաց: Զմատեանն 'ի գլխովին: Ինձ իսկ 'ի գլխովին (կամ գլխովն). Բ. Դ. Գ. 1. Ն Բ. 33: Հա. ծգ. 2: * Զերանելիսն իսկ գլխովին յանդիման տեսանել: Զքն ինքնին դըլխովին զգեցան: Զտէրն ինքնին գլխովին տեսաք. Ագաթ: * Զբաղում սխոտաժէտս բժշկել և գլխովին զկին մի հրանայ. Խոր. Բ. 83: * Պատճառք վարեր առ Թագաւորն ինքնին գլխովին: Մեք իսկ գլխովին վարդասպետքս ձեր զինչ եմք. ոչ ահա պաշտօնեայք. Եփր. ա. Կոր: * Գլխովին պարտ է հատուցանել. Շ. Բարխ: *Աճենայն գիրք զողորմածն ասին, և գլխովին իսկ զողորմածն ասեն. Ոսկիփոր:

ԳԼԽՈՎԻՆ. մերթ՝ Գլխով հանդերձ (գրամոյ). * Ոմն վասն վաշխից ժլատասնայ, ոմն և գլխովին իսկ հանել փութայ. ին և զգլուխն. Ոսկ. տղ. ւբ:

ԳԼԽՕՐԻՆ. Տ. ԳԼԽԱՒՈՐՕՐԻՆ:

ԳԼՈՐ. Իբր Գլորմամբ. Տ. ԹԱՒԱԼԳԼՈՐ. * Թաւալ անկեալ գլոր խաղային. Լ. ա-ծէ:

ԳԼՈՐԱԿԱՄ. ա. Որ կամի գլորել զայլս. կամ թիւրեալն կամաք. * Սոքա են գէտք նենդաւորք, գլորակամք. Մ Ծբ. ծէ:

ԳԼՈՐԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Գլորիչ. կործանական, կործանիչ. * Արդ ըզմըրուրըն վերջնական, արբոյս և գու' ըզգլորական. Շ. Եփս:

ԳԼՈՐԵՄ. եցի. ն. Ἀνατρέπω, ὀλισθαίνω, καταχρημνίζω. Subverto, prosterno, labefacto, praecipitor, labor. Գլել. Թաւալել. տապալել. կործանել, չորել, հոսել. գլորգալիլ, վեր ֆգել. Ռեֆերէնֆե, եէնէ իսուիֆ-նէ կեՒրմե, փիլչըմե, ալմաֆ. *Պապեաց զանիւս կառաց նոցա, գլորեաց զնոսա, և զարկոյց զնոսա. Ագաթ: * Մի գլորեր զանկեալս. Նոր. ծէ: * Մի կամիք ձերովք 'ի բարձր վիմաց գլորեք զանձինս ձեր. Ոսկ. չհ. ա. 17: *Երկանն երագ քան զընթացս մըջեանն, և գլորէ զնա (յիւրմէ). Շիր: *Որ և զագամ գլորեալ. Վրք. ծն:

Կր. իբր յ. Անկանիլ. Պետ. Cado, ձն. *Դրդուեցայ, և եղէ մերձ 'ի գլորիլ. Սղ. ճծէ. ւ3: * Չի եթէ գլորիցի մին, կանգնեսցէ զնա ընկեր իւր. և վայ միումն' յորժամ գլորիցի. ժղ. Բ. 10: * Զանկանգնելին գլորեցան գլորումն. Խոր: *Մարդն գլորեալ: Մարդն գլորեալ: Կանգնեցեր 'ի գլորելոյ. Շար: *Գլորեցելոյնն հօր ցուսպ եղեր յարուցիչ. Ան. Բարխ: *Զի մի գարժեալ ուրսխականքն գլորիցին: Ասան 'ի կուռան գլորելոյ ,, իբր գայթագլել. Մխ. Երէմ:

ԳԼՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԳԼՈՐԵԼ. * Զահագին աշտարակն գլորեցուցանել. Խոխ: * Կէսք սուսերօք իբրև զմենամարտիկս զսատկանգամ երասն վարազացն գլորեցուցեալ սպանանեն. Փարպ: * Գըլթեալ նորայն երիվար' գլորեցոյց զնա, սակայն ոչ կործանեցաւ. Կաղանկ:

ԳԼՈՐԵՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չայ. ա. Կործանիչ. տապալիչ. * Ապաշխարութիւն' զիւաց հալածիչ, բանսարկուին գլորեցուցիչ. Բրս. ապալ:

ԳԼՈՐԻՉ. Նոյն ընդ վ. *Ոչ ես գլորիչ, այլ կանգնիչ. Նոր. յէ:

ԳԼՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } Πτῶσις. Casus,
ԳԼՈՐՈՒՄՆ. ըման. } ruina. Գլորիլն. կործանումն. անկումն. փիւչիւն, խարագ. *Զքնութիւս կանգնեցեր 'ի գլորուէ: Այլ կանգնեցայ 'ի գլորութենէ. Գանձ: *Ահա սա կայ 'ի գլորումն և 'ի կանգնումն բազմաց 'ի մէջ իսրայէլի. Ղկ. Բ. 34: * Ցգլորուցին 'ի գլորմանէ. Ագաթ: *Նա ինչ եղև պատճառք գլորման ընկերին. Եղիշ: *Չ'ի մահ գՔքրման ցուցից կերպարան. Նոր. լԲ:

Եւ Πρόσκομμα. Obstaculum in via, offendiculum, offensio. Խոչ ընդ ոտն. գայթագղութիւն. գայթումն. էնէլէ, ֆանէ. *Վէմ գլորման, և վէմ գայթագղութեան. ա. պէտ. Բ. 8: * Գեղեցկուէ երեսաց քոց գլորումն է անհասատից. Վրք հդ. խԷ:

ԳԼՈՒԽ, գլխոյ, ոց. գ. Κεφαλή. Caput. Վերին և երևելի մասն մարմնոյ մարդոյ, և ամենայն կենդանեաց. պալ, պէր, ըէս. եբր. բօչ. խալէօլէԲ, ևն. *Նա սպասեսցէ քումգլխոյ: Զգլուխն ոտիքն հանդերձ: Դիցես զնոյն 'ի վերայ գլխոյ նորա: Օծեր իւղով զգլուխ իւր: Բաղում են զնի քան զհեր գլխոյ իմոյ: Շարժեցին զգլուխս իւրեանց: Զգլուխս վիշապաց: Զգլուխս վիշապին. ևն:

ԳԼՈՒԽ. Նմանութ, Κορυφή. Vertex, cacumen. Վերին ծայր և սկիզբն ամ իրաց. գագաթն. գէֆէ, ռաճ. * Գլուխք լերանց, սեանց: Գլուխ լերին, բլրոյ, աշտարակի, տանգղոց, պարսպաց, քարանձաւի, անկեան, գաւազանի. Թիկանց վակասին. ևն: * Գլուխ բազմականին, կամ բարեաց, չարեաց, կամ գործոյն. Եփես: Մխ. երէմ: Ոսկ. չհ. ծէ: *Զոր (մեհեանն) առաջինքն կրետացւոց գլուխ մեհենեացն ունէին. Շիր: *Տեսանէս անդստին 'ի գլխոյն, որ պիսի ինչ երևին աւետիքն. Ոսկ. ճ. ա. 2: *Ի գլուխս ամենայն ճանապարհաց ,, յինսկիզբն, առաջք. Եփէ. ծէ. 25: *Գլուխ ամաց ,, իբր ամամուտ, նոր լուսին. Սղ. յ. 3: Ես. ա. 13: * Ի միւս ևս 'ի գլուխ տարեդն. Ագաթ:

Կամ Ἀκρον. Extremum, summum. Ծագ յեղին, կատարած. գլխաւորութիւն. *Գլուխ ամենայնի, զի համամիտք իցէ. ա. պէտ. Գ. 8: *Առներ զոյն զուէ օրն 'ի գլուխ. Բ. Դ. Բ. 12: * Հաներ զգիշերն 'ի գլուխ յաղօթսն ած. Ղկ. Ը. 12: *Բանից գլուխ խօսիցս. Եբր. Ը. 1: * Ա յսոր 'ի գլուխ գրելոց նոցին հովանացեալ սրբոյ կուսին. Շար: *Եթէ ոք նախանձեսցի ընդ ընկերին, ոչ 'ի գլուխ սիրեաց ,, այսինքն 'ի սպառ. Ոսկ. չհ, ա. 38:

ԳԼՈՒԽ. որպէս պետ. իշխան. գլխաւոր. վերակացու. առաջնորդ. պալ, ըէս. *Եղիցի գլուխ ամենայն բնակչացս գաղատաց: Եղիցես մեզ 'ի գլուխ: Կացուցին զնա ժողովուրդն 'ի վերայ իւրեանց գլուխ և առաջնորդ. Դտ. ֆ. ֆա: *Կացուսցե զնա գլուխ հեթանոսաց. Սղ. ծԸ. 44: *Գլուխ արամայ դամասկոս. ևն. Ես. Ը. 8: *Կացուցաք գլուխ քահանայապետութէ: Կայ 'ի գլուխ քահանայութէ. ա. Դ. ֆ. 20:

ձէ. 7։ *Զգլուխ առաքելոցն ըմբռնեցին, որով աւելի իմն կարծէին զայլսն զարհուրեցուցանել. Ոխ. գծ։ *Բազում գլուխք և ցեղատեսք. Ցհ. խմ. էջ։ *Կալ գլուխ կամ ի գլուխ։ Կացեալոց գլուխ ժողովրդեան. կամ ի գլուխս կացեալոց. Սէն. 1հ։

Գ Լ Ո Ւ Խ Ս. Մարգաթիւս. Համար անձանց և իրաց. Նոյր գլուխ. ապա պաչխա. *Ձամիով ըզ գլուխ։ Դրամ մի առ գլուխ։ Ըստ գլխոց նոցա, կամ իւրեանց։ Աւգես հինգ սիկղ ըստ գլուխ. Եզ. ձէ. 16։ ղԷ. 25։ Թուոց. ա. 2. 18. 20։ ճ. 47։ *Կալ ըզ-Թիւ գլխոց որգւոցն կահաթիս. Թուոց. ճ. 2։ *Ա՛ւ զգլուխ զաւարաց գերուէն»։ այսինքն զհամար. Փիլ. այլաբ։ *Քանի՞ գլուխք պատժոց և պատուհասից են բաւական վասն քոյոյ ծուլութեան. Մանդ. Ը։ * Հարկապահանջուն ըստ Թուոյ գլխոցն. կէ-րզ. չի։

Գ Լ Ո Ւ Խ. Կեφάλαιον. Summa pecuniae. Գումար գրամոյ. *Հատուսցէ ընդ յանցանացն զգլուխն. Թուոց. Ե. 7։ *Ես բաղում գլխոց զքննութեանդ զայս առայայ. Գծ. խԲ. 28։ *Եղէ առացօղ մի քանիցարիւն, այլ կորսաի ըզգլուխս նորին. Ցա որդի։ *Հատուցանել ոչ զտոկոսին և ոչ զգլխին. Գլաթ. օրին. Ը։ *Ցուր փոխ նմա (այ), որ աւելիքան զգլուխն՝ զտոկոսին տայ։ Քանի՛ են և որք զգլուխն կորուսին վասն տոկոսից. Ոխ. ն. ա. 5։ ֆ. 3։ *Հատուցցանեմ ահա ի ձեռս գլխոց իրիդ լիապէս։ Զոր ինչ և ի գլխոյն կամի սրբութիւ քո, Թողցէ. Վ.բ. հղ. ծԲ։

Գ Լ Ո Ւ Խ. Κεφάλιξ. Capitulum, capitellum. Գլխակարգութիւն գրոց, և բանից. Ճառ. յօդուած. մասն. հատուած. հատ. մար. որոշումն նիւթոյ խօսից. պատ, ջաւ. * Ի գլուխս գրոց։ Գլուխ մի գրոյ տոմարի. Սղ. լԲ. 8։ Բ. Եզր. Ը. 2։ * Ի մատեան գլուխ աւետարանի. Կռ. ձԲ։ *Այսմ յետնոյն գլուխս կարգադրեալ. Ես. ղԷ. ա։ *Քան կանոնեալ գլխովք ժողովեայն։ Սուղ ինչ գլուխս յինքեանէ ի կանոնս ժողովոյն յաւելու. Խոր. Բ. 87։ * Ըստ իւրաքանչիւր գլխոց, և միոյ միոյ տանց (բանիցն). Փարպ։ *Պարս է գրել զայսմ-Նայն իրողութիւս զլուր զայսոսիկ ինդրել գլխս. Սահմ. յոԲ։ * Ըստ իւրաքանչիւր գլխոց զհինիացեալ զանկարգութիւն քահանայ. այսինքն մի առ մի ըստ ծանուցեալ նիւթոց. Ցհ. խմ. ոփ։

Ի Գ Լ Ո Ւ Խ Հ Ա Ն Ե Լ կամ Տ Ա Ն Ե Լ, Ա Ծ Ե Լ, Ռ Ե Ր Ե Լ, ԱՆ. * Գլխաւորել, բովանդակել. գլուխ հանել. պալ էքֆարմաք, պալ էմլէք։ * Ի գլուխ հանել զյան, զծով. զնաւարկուին, զհրաման, զօրէնս, զգործն. Եզն. էր։ Ճ. Ի. Ե. 15։ Փարպ։ * Ի գլուխ տանել զիրս, զգործ մեծ. Եսթ. ձԳ. 3։ Փարպ։ *Ածել ի գլուխ զկաղթութիւն. զայս հանգէս. Լմբ. էիէդ։ * Զաժանչի սրկեալս ի գլուխ բերել մեզ հոգևորական չան. Յհ. խմ. ոփ։ * Զկամն ի գլուխ ածաստեմք։ Զմիրկութիւնն մեր ի գլուխ ածաստեն. Լմբ. ոզ։

Ի Գ Լ Ո Ւ Խ Ե Լ Ա Ն Ե Լ, Հ Ա Ս Ա Ն Ե Լ, Գ Ա Լ, Ե Ր Թ Ա Լ, Ն Ա Տ Ա Ր Ե Լ. *Գլխաւորիլ, լանալ, բովանգակիլ. պալ էքֆափաք, պէրլէնմէք։ * Ի գլուխ հանել զյան, զծով, զնաւարկուին, զհրաման, զօրէնս, զգործն. Եզն. էր։ Ճ. Ի. Ե. 15։ Փարպ։ * Ի գլուխ տանել զիրս, զգործ մեծ. Եսթ. ձԳ. 3։ Փարպ։ *Ածել ի գլուխ կաղթութիւն. զայս հանգէս. Լմբ. էիէդ։ * Զաժանչի սրկեալս ի գլուխ բերել մեզ հոգևորական չան. Յհ. խմ. ոփ։ * Զկամն ի գլուխ ածաստեմք։ Զմիրկութիւնն մեր ի գլուխ ածաստեն. Լմբ. ոզ։

ղէէ. Ե։ * Որով փրկութեան ի գլուխ կատարի. Լմբ. սզ։ Խոկ Ոխ. չհ. Բ. 6։ *Ապա թէ զգօնութեամբ ընթեռնուք, և ի գլուխ հասանեմք, բազում օգուտս չահիմք անտի »։ իմն ի գլուխ հանել, կատարել։

Տես և առընթեր այլոց անուանց և բայից, Հոդ ի գլուխ լինել. Թագ ի գլուխ։ Ընթռանալ զգլուխ. Հանել ընդ գլուխն կամ ընդ կառափն. Մերկ գլխով, ևն։

Գ Լ Ո Ւ Խ Ս Ն, գլխան. գ. Կործանումն, խորտակումն ի մարտի. յաղթութիւն, կամ պարտութիւն. * Հզօր գլխան եղելոյ ի փախուստ դիմեցին զօրքն պարսից. Պատ. ա. Ե։

Գ Խ Տ Ո Ր. Տ. Գ Ղ Թ Ո Ր. * Դեղ գրոց է արկասպ, և գխտոր, և կռիզ. Վ.բ. ֆէբ։

Գ Խ Տ Ո Ր Ա Հ Ա Մ. ա. Որոյ հասին է տախիտ իրրև զգխտորի. *Ցերևեալ խաղողոյ յորթոյ ջուր թեթու և ալատալա ունի, և յազսին թեթու և գխտորահամ. Վ.նյօբ։

Գ Ծ Ա Գ Ի Ր, գրի, րաց. գ. Χαρακτὴρ (ձ. հյ. խարան), τύπος, γραμμή. Character, nota impressa, lineamentum, exemplum, figura. որ և Գ Ծ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն, Ը Ր Ա Գ Ի Ր. Գծավ և գրով յօրինեալ պատկեր, կնիք, տառ, դրոշմ. Նշանակ, օրինակ, տիպ, նմանութիւն. Խաղտ, ըհամ, սիմա, Լաւվբ. *Զոր ինչ բանի պատմութիւն ի ձեռն լսելեաց ցուցանէ, զայս գծագիրն լռելով ի ձեռն նմանութեան գուշակէ. Բրո. Ը Ֆ։ * Գծագիրն կենդանեաց և առուեղն զպատկերն նշանակէ։ Հին գծագիրն մարմնաւոր նորոգեցաւ քովիս. Լմբ. սզ։ *Երկնից նից Թագաւորութեանն որպէս գծագիր և նմանութիւ. Գրգմ. լԷ։ * Գծագիր առ ի հինամակալութիւ ոգւոյն շնորհելով. Բրո. Ֆղ։ * Եբրայեցւոյն լմաստնագոյնքն գծագրովքն իւրեանց (կամ իւրովք) զծծոցութիւն պատուէին. Ա՝ որ. Ե. յն. յատուկ նշանակք։

Որպէս նշանագիր. Հարֆ. * Տառից և գծագրաց և սիլորէից և բառից անծանութիւց. Դիան. ՈՁայ։ *Ըստ գծագրացն նմանութե, որ յալփաբետացն. Նար. ղՁ։

Գ Ծ Ա Գ Ի Ր. ա. Գծագրեալ. Ծրագրեալ. Էաղբէբ. * Օրինակ է մարմնոյ՝ գծագրին պատկեր, և այ՝ արեգակն. Լմբ. պէզ։ * Պատկեր գծագրիր պատա Եղելոյն ի մէզ միութե. Կնէրզ. գԽ։ *Թուղթ գծագիր. Ճ. Ա։

Ո՜ Գծագրօղ. Ծրագրօղ. գրօղ. Խոթ. էաղբէճ. * Բարիոք գծագրին յայն ժամ առաւել պատուականագոյն գրևոյն, յորժամ զգրիչն հեռևեցուցանիէ ընդ ուղիղ քանոնական գծին. Մխ. ապար։ *Գրչիկ և յարագս այսպիսի հանդիպմանս գծագիրն կոտակին. Պզաբ. օրին. ծա։

Գ Ծ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն, ի, աց. ա. Աստուերագրական. և Աստղագրական. * Զի՛ ևս եր կարս, գծագրականս, և առակաւորս չաղագրեցիս բանաստեղծութե. Նար. ղՁ։ *Գծագրական չարագրութե. ՃՃ։

Գ Ծ Ա Գ Ր Ե Մ, եցի. ն. Διαγράφω. Describo. ἐγγλύφω, insculpo. Ծրագրել. աստուերագրել. Նկարել. գրոշմել. կերպանել. ապատուրել. Ձևացուցանել. Էազ ֆաթ, էէնգ էֆլէք, էյլա՝ Բաավէր էֆլէք։ *Գծագրէ այսոքիւք որպէս պատկերօք. Դիան. էիէդ։ *Պատեւրագմայ քաչուրթիւնս ոմանք բանիս զարդարեն, և ոմանք ի տախտակս գծագրեն. Բրո. Լի Ֆ։ *Ի փոքր բոլորակի վերկինս գծագրեն չուրջանակի. կէ-րզ. գԽ։ *Գծագրեալ է ի ուռտակին յուգա. փիլ. այլաբ։ * Ցիւրն գծագրէ։ Մարմնոյ արգարութիւնք զՀարտութիւնս գծագրէլ։ Ալնկենդան յարացուցին գծագրօղն. Լմբ։ * Զպատկերն նախ կապարով գծագրէ արուեստաւորն ի տախտակի. Տծոակ։ * Գծագրեա՛ քո արեամբդ զմեռս սեռոց սեռնեկիս։ Գծագրել զաեւոիս, կամ յաեւոտարանի։ Զամենին մշանչենաւոր աւուն գծագրել։ Որ ի սկզբանդ գծագրեցար. ևն. Նար։ * Մեծ Ճոխութե ի հայս առաքեաց, և առ սահակ նամակ գրծագրեաց. Գնձ։

Գ Ծ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն. ր. Ὑπογράμμος, χαρακτηρισμός, χαρακτὴρ. Delineatio, denotatio, lineamentum, exemplar. Գծագրեն, և գծագիր, աստեւրագրուե. տպաւորութե. Նկարումն, օրինակումն. և նկար. օրինակ. պատկեր. ըհամ, ֆեարնամէ, Ռեփր, Լաւվբ, աստբէի։ * Որպէս բազում կենդանագիրք զմիոյ երեսաց զգծագրուին գրեն, այսպէս առ ի միոյն նմանսն հայեցեալք՝ ամենեցունն նմանապէս բարի վրացն գծագրութե ծագեսցէ. Բրո. ձճն։ * Մուլացածոյին այնուիկ գծագրութե (տարիս). Խոր. Ֆ. 52։ * Գծագրութե գեղոց՝ պատկեր նկարագրել. Լմբ. ոփ։ * Ըստ գծագրուե այսր օրինակի. ի գծագրութե անօրինակիկ գոնեակուե։ Գծագրութե ձերում տեսուե կանխաւ դրոշմեցան։ Զկնի գծագրուե պատմաբանութե։ Նար։ * Յուսեալ է բազում անգամ զկեղեցիս ի գծագրութե դասակարգութեան հրեշտակաց. Լմբ. պզճ։

Գ Ծ Ա Ծ, ի, ած. գ. Χαρακτὴρ. Character. Գծագիր. Նշան. կնիք. տիպ. օրինակ. էազբ. ֆեաբ, փանգ. * Դիր զմատանին զգծած խաչի քո ի մատին աջոյ. փարպ։ * Բանականին գծածք՝ ձայնից են նշանակք, և ձայնք՝ իմացմանց, իսկ իմացուածն՝ իրին։ Տծոակ։ * Եւ են ոմանք գծածք եզականք, և ի վերայ բազմաց աւուցեալք, հիբաւր, տոհմ, պար, ամբոխ. Թր. ֆէր։

Գ Ծ Ա Հ Ո Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն. գ. Գծագրութե յար և նման. տպաւորութե. նկարագիր. * Որ է կէլպատան էութե, և գծաւորուե եղծակայութեն նորա. Ճ. Գ։ * Ինպատրագիր գծաւորութե. Թէոդոր. խբ։ * Վարդասէրս, բաւական էցէ տալ զիմաստութե գծաւորութեիս ոչ նշանապէս, այլ ամենայն մակացութե ծածկաբով. Սէն. 1հ։

Գ Ծ Ե Մ, եցի. ն. ը. Χαράσσω, ττω։ ἐγγράφω, ἀναγράφω. Imprimo, inscribo. Գիծ ինչ տանել, նիչ Թողուլ. փչփծել. էզբմագ. * Ոչ կարաց զհետս իւր գծել ի վերայ վիմին. Սարգ. ա. պ. Բ։ *Ոչ գծեաց անդր երկաթ գործոյն. Ափոփ։ * Ուր ոչ գծիլն նեաք. Խոր. Բ. 82։ *Ոչ գծեայ ի քար տաճարին մուրճ ինչ գործողի. Նար. ղԲ։

Նե գծագրել, գրել, արձանագրել. գրոշմել. էազմագ, գայթ էֆլէք։ *Մատնոն մուրկակ գծեալ, և աւետեսցն կտակ եղ ծեալ. Նար. Բ։ *Տասն բանից հինգ զտաւչին գծեալն յատաչնում պնակին։ Միշտ ի նա հայելով յայտնի կերպարանն և ակտ ի մերում միտս գծեալ կերպարանեսցուք. Տէրունեան ի գիրսն գծեցելոց։ Երգս և օրհնութիւնս գծեն. փիլ։

Գ Ծ Ո Ի Ն. Տ. Գ Ձ Ո Ի Ն Ձ։

Գ Ծ Օ Ր Ի Ն. ս. ա. Γραμμοειδῶς. Linearі specie. Ըստ օրինի գծի. որպէս ըզգիծ. բարակ և երկայն. գծի պէս. ըՀՀԸ ֆաաԸ, ինձէձիէ. *Ոմանք ի չանթելոյ գծորըն բերեալ լինին. Աբէաա. Տ։ *Զյաչջուածս կիսին... զոմանս գծօրէն կոտպս (առնել). Մաֆ. ձԲ։

Գ Ձ Ո Ի Ձ, կամ Գ Ծ Ո Ի Ն. ա. Εὐτελὴς, ευἰκρὸς

πενιχρὸς. Tenuis, vilis, frugalis, frivolus, rudis, pauperculus. (լծ. հյ. կըծծի. և արաբ. խէսիս, խէղէնէ.) Աչքուք. անպատճոյճ. աղքատին. որ ինչ լինի գոյդն ծախիք. արհամարհ. փոքր. չնչին. փանաբի. գուշնաբեայ. անարգ. նուաստ. խոնարհ. ֆոռ, պայաղը, փիւրամայէ, հագբբ. *Մի առներ գձուձ զպատուղ ձեռաց քոց. Սիր. լբ. 10: *Ցունք գձուձք: Հանդերձ գձուձ: խարազնաղգեացս, գծուծս և խղճորս: Գծուծ կերպարանիք: Ի գձուձ հանգերձին աեսիլ: Ի գձուձ քաղաքի ծնեալ. փիւ: նխս: ՁԿ. լիբ: Ոսկ: Շ. Ֆոբ: Նոբ: Սահդ: *կարճ հատակաւ, և գծուծ (կիմ գձուձ) տեսլեամբ. խոր. ք. 60: *Գծուծ և տխրալից կարօտանօք զկենցաղս անցուս ցանեն (ծոյլք). Պիտ: *Զևանալ կամ ուղել զանձն խոնարհ և գծուծ. Սրգ. յի: ք: Վրդ հց. իգ: *Անբովանդակելի, և գձուձ քան զորդիս մարդկան. Սահակ: *Ըստ գիտութեանէ երկրաքարշք և գձուձք. Անյպտրթ: *Ձիաստաց... գձուձ գուշնաքեայն. փիւ. նւ. ք. 24: *Ի գծուծ և ի փոքրատար սկսեալ մնաց մերոց. Ցծնակ: *Ալ քահան գծուծ քանիւք զսիրտս թագաւորի ի վշտակցութենէ իւրեանց խոնարհեցուցանեն. Կրկոփ:

ԳԱՁԱԿՈՑՆ. ա. Առաձել գձուձ. անարգագոյն. նուաստագոյն. *Ո՞րն է գձձագոյն, ազէ ասա. մորենին, եթէ կուսական արգանդն. Ճ. Գ:

ԳԱՁԱԿԵՐՊ. ա. Նուաստ և անշուք ըստ արտաքին ձևոյն. *Կիւրակոս գծծաքերպ գիտնականն, որ վարուք առաւել քան՝ թէ բանիւք վարդապետէր. Նխդ. ճ. 7:

ԳԱՁԱՄԵՐ. ա. որ և ԳԾԾԱՍԵՐ. Սիրօղ անչքուութենէ. անփառունակ. *Դաւթի աղքատասիրեալ և գծծասէր գիտնականին, որում մաշկոան կոչեն. Նխդ. ճ. 7:

ԳԱՁԱՍԵՄԱԿ. ա. Գծծակրկիպ. անարգ. անարգական. *Ի մեծարգին պատուոյ զգձձատեսակս ընծայենեցի եպեբանս. Պիտ:

ԳԱՁԵՄ, եցի. ն.) Ἐυτελίζω, ομαι.
ԳԱՁԻՄ, եցայ. յ.) Floccifacio, vilipendo; contemno, or. Անչքայուցանել. անչքանալ. նուաստացուցանել. նուաստանալ. վատթարիլ. խօր գոռմագ. ԲԷԷ. էնդէ. *Ցորժամ զնորա մեծարոյ կալցին (զպղատոնի պատիւն) գձձեսցուք. Եփիւ: *Անկեալ ի փառացն հանգերձեն հրամանաւ տեառն գձձեալ, ընդ մուրացս անկեալ. է. ին. ը. 35: *Գձձեցաւ թագաւորութիւնն մեծապէս. Բոզ. ք. 60: *Խաւտութիւք (ձմերայնոյ) հարեալք՝ գձձին ամենայնք ծաղկանցն. Ագաթ: *Պահք են և գձձել առանց լուանալոյ և օծանելոյ. Եփր. պհ:

ԳԱՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτέλεια. Vilitas, tenuitas, humilitas, frugalitas, modestia. Անչքութիւն. նուաստութիւն. նուաստակերպութիւն. չափաւորութիւն. ողջախոհութիւն. ալէօգէզգ. հագարէթ. *Ալ ոչ զշատ գ ծաղր արասցէ, ի գձձուէ կազմածոյ (մաշկէղէնէ) պատմուճանիցն հայելով: Գձձութիւնս և վիշտս: Գձձութիւն կերակրոց (անբանից). Փիւ: *Աճմեալից գձձութիւք մերկ և կողոպուտ կայցուք. Ճ. Գ: *Իսաւ ըզկերպատանս գձձութենէ: Ցանհաստութենէ գձձութենէս մերոյ. Ճչ: Ցծնակ: *Գձձութիւն է ունակութիւն պարկեշտութենէ չափոյ ի ծախս. Ոսկիփոր: *Պահոց և աղօթից և գըձձութենէ. Ոսկ. հա:

ԴՂԵՐ, ի, գղերք, երց, րիւք. գ. որ և ԿՂԵՐԿ. Բառ. յն. գλῆρος, Κλῆρος. Clerus. վիճակ. ժառանգութենէ. և գլիչ, Κλῆροι. վիճակք, վիճակաւորք, ժառանգաւորք եկեղեցւոյ. ըստ հյ. Ուխտ, և Ուխտի մանկունք. *Գղերք եկեղեցւոյն իւրոյ: Գղերց... Գղերիւք եկեղեցւոյ. ՁԿ. լի:

ԳՂԵՐԻԿՈՍ, ի, ացւ. գ. կղերիկոս. յն. գλῆρικός. Κληρικὸς. Clericus. վիճակաւոր. ժառանգաւոր եկեղեցւոյ. *Զբոլոր գղերիկոսս եկեղեցւոյն: Զվիճակաւորս գըղերիկոսան: Եպիսկոպոսանց եւ հանդերձ այլ ևս գղերիկոսաբք. ՁԿ. լի:

ԳՂՋԻԿ, կամ ԳՂՋՈՒԿ, զկոյ. գ. ումկ. ՚ՀԷղ, օգ ՚ՀԷղի, ՀԷոսփ. յն. գλῦφίς. Γλυφὶς. Incisura, crena, cocca. Գծիկ կամ հերձիք փետրոյ նետին, որ յենու ի լարն ապրեցան. ստորին ծայր նետի. *Ոչ եթէ նետիս կռուիմ, այլ գղզկով պողեալ զգաղտ ցնդեմն. այսինքն նեպին խոթով. Փորպ:

ԳՂԹՈՐ, ոյ կամ իւ. որ և ԳԽՑՈՐ, ԳԽՑՈՐ. գ. Κηκίς. Galla. Բեղք վայրի կաղնեաց, զոր վարեն խաղախորդք, ներկարարք, և գեղավաճառք. ծաղը, եփս: Գաղիան: Վոփ. ՀԷ. յ: *Աղճնիք ուռնի և գղձորս. Խոր. ՃՁ: *Գղձոր, և մազտաքէ. Մխ. ըփ: *Ուրպէս ի գեղին գիտորէ, և ի կանաչ յաւելասունէ լինի սեաւ. Մխ. ապոբ:

ԳՂՑՈՐԱՀԱՄ. ՑԳԽՑՈՐԱՀԱՄ. *կաղնեաց և գավարսից պտուղ՝ ճաշակս գըղձորաւորահամս ունին. Վէոբ. Ե:

ԳՃԻՄ, եցայ. յ. ի գոռձն անկանիլ. ի վերայ ծնգաց նստել. ծունր կրկնել՝ գնել. ՀՃԷ, ՃՀԷ, լոփէ. փԷ ՀԷոփէ. *(Զը վատոն զիրիլ) հրահանգեր գՃՀ ի լաւ րանին. Մխ. ասոփ: *Ցոտին կանգնի գըՃՀեալն. Մխ. ըփ: *Գան ի նոյն տեղին, գըՃՀին, և սաեն, ասեն յօգնել ինձ նայեցց. Լմ. բՀԷդ: *ԳՃի և համբուրէ զոտն սաւանայի. Ոսկիփոր:

ԳՄԲԵԹ կամ ԳՄԲԷԹ, եթի, եցայ. գ. Κοῖλον. Cavum. գլխ և իբր ումկ. ԳՈՒՄԲԷԹ, ԳՄԲԷԹ. (արաբ. գոռպէ, գոռպէ. պ. գիւմպէթ, գիւռպէ. իտ. գռաբբօլ.) կամարաձև կամ վրանաձև գլուխ շինուածոյ՝ գոգեալ ի ներքոյ. փոր կամ ծոց կամարի. (կամուղիկէ. այսինքն բոլորական). *Զպղպջականն, որ փչին բոլորին օդով ըստ օրինակի գմբեթացն. Վէոբ. Գ: *Գմբեթի սքղ կամ ողկէնին՝ որ ի վազարշապատ. ՁԿ. լի: *Զգմբեթին վերամբարձուելի. Նար. Խ: *Ի գումբեթին եկեղեցւոյն: Ընկեաց զնաչն ի գումբեթէնն. Ոսկ:

ԳՄԲԵԹԱԶԵՒ. ա. ՚ն ձև գմբեթի. կամարաձև. վրանաձև. խորանայարկ. *Զը գեաց վերինս գմբեթաձև հաստատուեաբ. Ճչ: *Երկին գոգեալ գմբեթաձև. Գէ. նս: *Գմբեթաձև խորանարդ բարձրացեալ (չինուած եկեղեցւոյ). ՁԿ. ՀՀ. ՀԷ: *Որպէս խորան գոմբեթաձև և կամարակերպ վրանանման բոլորեալ. Զփր. կի: *Գումբեթաձև շինուած: Եկեղեցիս գումբեթաձև. Ճ. Ա: Ոսկ: *Սքէ գեղարդն... գմբեթաձև ի վեր քարշեալ գլուխ նորա, որպէս նիզակի սուր առնեն. Ոսկիփոր:

ԳՄԲԵԹԱՁԱՐԴ. Տես ԳՄԲԵԹԱՐԴ. *Զնդարդ չուրն կացցէ ի վերայ գմբեթացարդ գլխոյն երկնից: Ցեաստնեաք ի բաղաչնիսս, զի ի ներքս փորուածն գմբեթայարդէ. Վէոբ. Գ: *Եկեղեցին չքնաղ կմբեթայարդ. Ոսկ:

ԳՄԲԵԹԱՁԱՐԿ. ա. Որոյ յարկն կամ ծածկոյթն է գմբեթ. գմբեթաձև. *կամար երկնանման գմբեթայարկ: Պայծառ եկեղեցի գմբեթայարկ. Ոսկ: *Գմբեթայարկ խորան. Ոսկիփոր:

ԳՄԲԵԹԱՐԴ. ա. Որոյ արդն այսինքն ձևն է գմբեթանման. գմբեթաձև. *Գըմբեթարդ խորանաձև: Զգեաց զերկինս իբրև զկնիք գմբեթարդ. Վէոբ. Գ. Ե ա: *Գմբեթարդ խորանայարկ: Եկեղեցի գըմբեթարդ: Գմբեթարդ տաճար: Ի գլուխս գմբեթարդ տաճարաց. Անան. էկէղ: Նխդ. Գ. 9: Վրդ. ծն:

ԳՄԲԵԹԱՒՈՐ, ի, ացւ. ա. Ուռնակ գմբեթի. գոռպէնէի. *Բնակիչք ի տունս գմբեթաւորս. Ցծնակ: *Եկեղեցի քարկոփ գումբեթաւոր. Ոսկ:

ԳՄԲԵԹԱՒՈՐԵԼ, եաւ. գ. Գմբեթ ի վերայ չինել. *Գմբեթաւորեալ (զեկեղեցին) բարձրագոյն յօրինուածովք. Չի էր չնեալ զկաթուղիկէն ըս բոլորապէս գըմբեթաւորեալ. Նխդ. Գ: 3:

ԳՄԲԵԹԱՒ. ա. Κοιλοστάσιμος. Concavus. Գմբեթաւոր. գմբեթայարկ. գոռպէնէի. *Բնակեալ ի տունս գմբեթևայս. Նփ. ա. 4:

ԳՄԵՄ, եցի, կի ԳՄԵԼԵՄ, լի, գմբել. ն. Բայ յն. գխμάω, կամ գխμέω. Κοιμίζω, κοιμάω. In lecto colloco, sopio, opprimo. Ննջեցուցանել. տալ քունել. փոգնել. պառկեցնել. ուսոի Ակումիտ, անքուն. *Նախ թմբրեցուցեալ զնա անապակաւ, անգէն և ի մէջ ծնգաց իւրոց գմբել զնա՝ զքաջ և զարի հսկայն. Եղիշ. էփ: այսինքն ննջեցուց. որպէս դնի Դոփ. ծէ. 19:

ԳՄԻՐ. Բառ. ումկ. որպէս Ջօրաւոր. *Ընտրեաց արս հազարս պատերազմողս և գմիրս. և կոչեաց միլեա, այսինքն հազարապետս. Մաբլին:

ԳՆԱԼԻ. Ընդ որ լինի կամ գիւրին լինի, և կամ արժան է գնալ. ՀԷդէնէր, ՀԷդէնէր. ՀՀոիլիր. *Ձորս... ղորս լցուցանել հրամայէ արդարութիւն, զի գնալի լինի ևս. Շ. Ֆոբ: *(Ծանծաղ ջուրք) գնալիք մարդկան լինին. Պիփ: *Երկինք երկրաւորացս եղև գնալի. Եպիփ. Խլ: *Ո՛չ է գնալի ըզհետ ամենայն հարցն սովորութեց, այլ նախամեծար զայ կամն առնելի է. Մխ. Երեմ:

ԳՆԱՆՈՑ, ի, ից. ա. Ὠνητός. Emtus, emptitius. Գնեալ. արժանագին. գնծա, գնած. *Տեսանէի որպէս գնածոյ ծառայ զնա ի չարչարանս. Վրփ հց. ծէ: *Առ գընածոյ ումեմն կնոջ. Պղպա. օչ. Է:

ԳՆԱՄ, գնացի, գնա, գնացեալ. ե. Πορεύομαι, ἀπέρχομαι, βαδίζω. Eo, vado, proficiscor, abeo. Երթալ. չուել. Ճանապարհ առնել. անցանել. փոխիլ տեղւոջէ ի տեղի, յառաջ խաղալ. հասանել. ՀՀՄէ. վարմագ. ըՀՀան օլմագ. ԷԲրիմէ. *Ելինի գնալ յերկերն քանանացւոց: Գնաց անդրէն, ուսոի եկն: Գնա՛ դու յերկիր լարձր: Գնացին յետս յետս: Գնացէք նա ի զօրուէ ի զօրուէն: Ե՛րթ գնա՛ ի մինչ: Ի բաց գնա յինէն: Տեսէք, որ է ճանապարհ բարի, և գնացէք ընդ այն: Մի՛ երթայք յանդս, և ընդ ճանապարհս մի՛ գընայք. ևն:

ԳՆԱՆ. Περιπατέω. Ambulo, gradior. Զգնալ, ձեմել, քայլել, չորիլ. ընթանալ. ՀԷղէմ, ՀԷղէնմէ. և նմանութիւք, քաղաքավարիլ. հարԷՀԷր ԷՀմէ. *Ոտս ունին, և ոչ գնան: Կաղք գնան: Գնայցէ ոք ի վերայ կայծականց հրոյ: Տեսի ես զամենայն կենդանիս, որ գնան ի ներքոյ արեգական: Ի վերայ լանջից և որովայնի քո գնասցես: Գնա՛ դու ի ճանապարհս պատերազմի անրիծ: Գնալ ի չորս (որպէս չորքո-

անդիք) . կամ՝ ի վերայ ձեռացս (որպէս կասկին)։ Ըստ իրաւանց նորա ոչ կամեցան գնալ։ Գնացին նոքա քան զամս ան ձանց իւրեանց։ Գնալ՝ի խորհուրդս ամպաստաց, կամ յօգնեա տեառն, յարգա րութեան կամ ազգապատութեան, ի ձշմարտաւն կամ ձշմարտաւթեան. յանդգնութեան, կամ ուղղութեան. եև ։ *գնալ ներհակաբք, խոտորնակս. ուղիղ մտաք. արժանի ատեաս րանին. եև ։ *Եւ ոչ առ մի ոք ակնառուած գնայր։ այսինքն վարի. Պիս ։ *Գոռնիկին ձին չէ այնպէս գնացող։ այսինքն ցոլշափի՝ի պոռնկութեան կայ. Կանոն ։

ԳՆԱԼ ՁԱՆԱՊԱՐՀ կամ ՁԱՆԱՊԱՐՀ, կամ ՁԱՆԱՊԱՐՀԱՒ, և ՁԱՌՈՂՄԱՐՏԱ. Երթալ՝ի ձանապարհ, կամ գնալ՝ի, կամ ընդ, շուրջ. և ներհանութեաբ՝ փաղաքավա րիկ. *գնալ ձանապարհս Թիւրա։ Գնա ցեալ է ձանապարհ հեռի ։ Եւ յակոբ գը նաց զձանապարհս իւր։ կամ իսրայէլի զձանապարհս իմ գնացիալ եր. եև ։ *Սմա ոչ միով իւիք երկնչել գնալ լերկի գնացեալսա զայս ձանապարհս. փիւ. խոսփ ։ *Ըզ ձանապարհաս արքունի գնացեալս. Վ բ հդ . ձ ։ * գնալ զկողմանիք երկրեաց, կամ տոհմոնդ, կամ զլեռնային արեւելեան հիւսիսոյ . Խոր . եև ։

ԳՆԱԼ, ասի ոՁով. Հասիլ խաղալ ջուրց, և Անցանել իրաց, կենաց, ժամանակի, կամ վախձանիլ. և Վարիլ՝ի պէտս, լինել, եև . *Ամենայն ուիք՝ի ծով գնան, եև. Ժող. ա. 7 ։ *Ցորոշ գնան ջուրք ոչ սակաւք. Խոր . ա . 11 ։ *Ցապականութիւն անցեալ գնայ ։ Հանց գնաց, եև. Պիս ։ *Ամենայն ցան կումիւ անձին քո գնայ՝ի քէն. Ցոյս . ծԷ. 14 ։ *Մի ապաշաւեր զյորժս գնա ցեալս. Վ բ հդ . Է ։ *Ի գնացելումի ա ւուրն ։ Երիկեան՝ի գնացելումի աւուրն. Մաթէ ։ Զբ. կե ։ *Աւետարդ ծախքն բա զում ինասս բերին գիտապատայն, իսկ դը նացելոցն (այսինքն վախձանելոց) ոչինչ օգտաս. Ոսէ. չհ. Է. եև ։ *Որ մատակարա րիցէ զինչն լսա գնացելոցն. Շ. ընթհանր ։ *Վերանայ մուրճն, գնայ փե չերն. Նոր . խա. այսինքն անցեալ փորա ոն ։ *Ի գնալ է քաղաքս. Լասա . ծ. այս ինքն ունի անցանել՝ի ձեռս այլոց ։ *Ոչ գնայր արուեստս նոցա ։։ ուսկ. չէր անդնէր. Վ բ հդ . ծԷ ։ *Ոչինչ գնան առ նոսա քանիք սպառնալեացն ։։ ուսկ. չէ անդնիր. այս ինքն չագցեն. Եւիս. Է ։ *Որոյ հայհոյու թիւնն՝ի բուն իսկ գնայ. Եվնի. այս ինքն բերի, հասանէ ։ *Քառմունք գնան ընդ անգամն. Եվնի. այսինքն բերին, լինին ։ *Չի մի յարհամարհանս պատիւ մե ծի տաձարին գնասցէ. Է. ՌԹ. Ֆ. 18. այս ինքն բերիցի, չըլնացի ։ *Չի և ոչ փոխա ուռք կարօտանիք ընդունին՝ի նմանէն ինչ՝ որ ոչ գնայ՝ի պէտս նոցա. Եէր . ասեփսր . այսինքն ոչ լինի, ոչ վարի ։ *Ցայդպիսի անկայգութիւնէ բազում ինասք գնացին յաշխարհի. կանո. այսինքն երկնի, յաձախեցին ։

ԳՆԱԼ ՉԿՆԻ, կամ ՉՀՆՏ ԳՆԱԼ. Հե ռանիլ. և Հպատակիլ. պաշտել. ԵաՆէի էբ ի ա. արթբերբա ԼԻՒՆԷ. ասս Մթի . Է . 1 . 23 ։ Ի . 9 . 19 ։ Ն Ֆ . 20 . 22 . եև ։ *Տիե զերք ամենայն զինի ուսման նոցա գնացին. Եւիս. Ֆ ։ *Չհետ հրամանացն գնայեալ. ԱգաՒ ։ *Գնալ զհետ աղքատութեաբ. Փարպ ։

ԳՆԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գնալի. գիւ րագնալի. *(Նուաստութեաբն) զանկարե լիսն . . . կարելիս և գնայականս կացուցա նէ ամենեցուն. Պիս ։

ԳՆԱՅԻՆ. ա. Որ կարէ գնալ, քայ լել, ընթանալ. չարժուն. չարժական . փո խոյ . էի-իիս . *Թռչունքդ օդոյածք են, իսկ ջրայինքդ զուգին, և գնայուն են ցա մոքայինքդ. Փիւ. լիս ։ *Եթէ ամենայն ինչ՝ որ գնայուն է, կենդանի իցէ, ապա և ջուրջ՝ որ գնան, կենդանի համարեացին. Եվնի ։ *Ե՛րբ տեսիր գու զկրակ գնայուն. Եվնս . Է ։ *Ատեանք գնայուն ։ Գնայուն ջրոյ . ՃՃ ։ Մի . փա ։ *(Մարգն՝ի հոգևորս է) գնայուն, և կասյած . Մաչ ։ *Սափո րուիս և արուեստիսն՝ զի սերերցան և ատե ցուցին որ ինչ արկեալ էր՝ի նոսա. և եղև խիտ տարրն անիսպառ սպիտորոյն և սրուա կին՝ արմատք գնացան և ատեանք. Եէր. Եւ ։

ԳՆԱՆ . (նախդրիս) . Գ. Πορεία, ὁδός, ԳՆԱՑՔ, ցից, ցիք . Ի ἔκχυσις, ևն . Profectio, gressus , gradus, iter, via, ևն . Գնալն. Երթ . ընթացք . չարժուն . ձա նապարհորդութիւն . չու . հոսանք . անցք . ձանապարհ . հեռք . Էի-էիսիւ , գագեմ, Էօլ . *Ա յս են բանակեաղք գնացից նոցա ։ կարձեալ զգնաց ասից։ Ոչ գոհանին նոր մարդկանն գնացից (հաւ.). Ի գնացս իւ րանց քարշէին զառորաս իւրեանց ։ Գը նացք գետոց ։ Ի գնացս ջուրց ։ Աւուր գը նաց ասեմ, աւուր գնաց անտի. եև ։ *Գը նացն՝ի ձեռն երկոցուն (տոհից) չարժմանն կատարի ։ Գնաց ջրոց . Փիւ ։ *Հրոյ գնացք . Ներս ։ *Գնացք երակաց ։ Ոսէ. Էէս ։ *Գը նացք լուսաւորաց . Եվնի ։ *Ջուրս ածեալ անյայտ գնացիւք . Խոր . Ֆ . 59 ։ * Իրա զգած եղեալ այսպիսի խորհրդոյ, և գնա ցից յաշխարհս հայոց գիծէ սպատարաե ոէն. Փորպ ։ *Բևեռեալ զոտան և զձեռան յաջագս յանգուշն գնացիցն՝ի ծառն. Ցհ . իմ . եի ։

ԳՆԱՑՔ . իբր ճեմարիք . Περίπατος. Ambularium . սօփս . *Դիմ ընդդեմ պատրաս գամացն գնացք՝ի տան կանդնոյ լայնու Թիւն. եև. Եվնի . Խ Ֆ . 4 = 12 ։

ԳՆԱՑՔ. Βίος. Vita. ἀναστροφή . institutum, conversatio . Ըն Թացք վարուց և գործոց . քաղաքավարու Թիւն՝ էսր կամ բարի, և Ցհոդուած . *Ա ստ չարուեցէ գնացից քոց ։ Ըստ գնացից եր կրին քանանացւոց ։ Ճանապարհք քո և գը նացք քո արարին քեզ զայգ ամենայն ։ Ուղիղ արարէք զճանապարհս ձեր և զգը նացս ։ Դարձարուք՝ի գնացից ձերոց չա րաց ։ Սիք յամենայն գնացս ձեր լինիցիք ։ Ձձեր պարկեշտ գնացս ։ Ձձեր բարուք գը նացս՝ի քո ։ Օրինակ լինիցիր հաւատացեալ ոց՝ բանիւք, գնացիւք, սիրով. եև ։ *Գը նացք երկնաւորք . Ես . պմ . ա . 5 ։ *Մին չև՝ի յովհաննէս սկրտիչ գան գնացք օրի նացն ։ Ոչ՝ի գնաց ժամուցն լինիցիք մեք գառեալ առաջի նորա . Եէր . համաբ ։ *Ըզ սիրոյն մերոյ հորգեւրով առ ետծ զգնաց՝ան չիշանեալի վառէ զՀոն . Բր . տպա . Ի ։

Եւ ըստ ամենայն առաման ասէ. *Ցայլմէ յայլ փոփոխումն՝ գնացք են. Ա բս . Ը. յն. գնալ, կամ անցանել. Βαδίζειν.

ԳՆԱՅԱԿԱՆ , ի, աց . ա . գնացօղ. գնայուն. գաղթական. փախստական. ճա նապարհորդ. վախճանեալ .*Գնացականքն նաև զմահիճսն իսկ բազում տատակութիւբ շարժիցեն . Ոսէ . հ . Է . 28 ։ *Կէաք (ի կեն գանեաց) անշարժք , և այլք գնացականք . Ա բս . Ը ։ *Միւսանգամ գալ գնացա կանաց , զոր ազգանացքն ազգակիցին . Եա . ի բ . ա ։ *Բազմացեալ են այսօր ծա ռայք գնացականք իւրեանց յերեսաց տեառն իւրոյ . ա . Ի գ . իԷ . 10 ։ *Եւ գու լոյս իբրև զայնոսիկ , որք ուղղակին զգնա ցականան . Ոսէ . յհ . Է . 15 ։ *Իբրև գնացա կան ոք խօսեր ընդ նմա . Վբ ի հդ . իէ ։

ԳՆԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Գնալն . երթ . *Հայրն աքրահամու՝ (թարայ) ե րեսամեան ոչ ուղղեցեր նորա գնացա կանութեան , այլ վասն գիտոյ մանկանցն . Ոսէ . գծ ։

ԳՆԱՑԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Ընթա ցակից . ուղեկից . Էօյաչ . *Ոչ ոք զինքն ին քեան կենակից ասիցէ, կամ գնացակից . Պրպ . իէ ։

ԳՆԱՑԱՐԱՀ . ա . Որ առանէ այլում գնալ կամ քայլել. գնացուցիչ . *Կուրացց լուսարար , կռապաց գնացարար . Գնչ ։

ԳՆԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ . ՅՁ. ԳՆԱՑԻ. *Գե.

ԳՆԱՑՈՒՄՆ , ցման . Ֆ տորէն գնացո ղութեաբ ջրոյն . Երէ . ի էր ։ *Կալաց գնա ցումն . Ճ . Ա ։ *Ոգւոյ նորա առ ոգիս մարդ կան գնացումն . Խոր ։ *Աղբիւրն գնոյն ու նն ասէ զգնացումն ջրոյն, զվիշտ բղխումն . Լձ . ՁԾ ։ *Որոշումն յաշխարհսդնոց ա մենեցուն, և յաշխարհէ գնացումն . Բր ս . Ըղ ։ *Ազգի ազգի գազանացն գնացմունք . կոչ . Է ։

ԳՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի . ն . Տալ այլում գնալ . չարժել . ընթացուցանել . խաղացուցանել . Էի-էիսիւիէ , էէվեն ևնիէ . *Ցէրկիր անջուգի գետս գնացուցից . (յն . արարից) : Ընդ չաւիղս՝ զոր ոչ ՁանաչէԷին , գնացուցից զնոսա (զկոյրս . յն . արարից կոխեց) . Ես . խՁ . 19 ։ Ն խԲ . 16 ։ *Ջկապս գնացուցանել . ԱգաՒ ։ Վ . ի սէԷ ։ Լէ . սիիս ։ *Հաւատացն զմարգիչ ի Ծովս Ջուրցն վերայ Թեթեւացալս գնացուցանեն . կոչ . Է ։ *Ջքեզ սրշնեն հոգիք՝ի գնացուցա նելն իւրեանց զՋուրս . Եէր . համաբ ։

ԳՆԱՑՈՒՑԻՉ . ցչի , չաց . Որ գնացու ցանէ . գնացարար . *Զարմին զարմանալ ոչ ընդ գնայուենան , այլ ընդ գնացուցիչն . Եվնի ։ *Դու կապաց գնացուցիչ . Ոսիէիսր ։

ԳՆԴԱԾԱՂԻԿ կամ ԳՆՏԱԾԱՂԻԿ, ղկի . գ . Ծառագիկ վայրի գնասաձև փնջիւ , որպէս բարձրանկարակ . Բաղկինէի , պտաս . նեա . զոաս էնչչի ։ Բթվրն ։ *ՁհԷն եԹԷ ընդ կոչեցեալսն գնգածաղկիկ խառնեացի , յայնժամ՝ի Ջերին փոխէ զգուրս . Աչ . պ բ է ։ * Գնգածաղկիք , և սեղ , և նմանք սոցին (անկանին՝ի բերան գերանգուոյ) . Մխ . սոա ։

ԳՆԴԱԿ , կամ ԳՆՏԱԿ , ի , աց . գ . Σφαῖρα, σφαιρίον. Sphaera, globus, globulus, palla, pila. Գունա փոքրիկ . բոլո րակ լի , իբրու կծիկ կամ բլթի կամ կոյտ և կունա մարմին բոլորչի . ֆոպ ։ Ի օթ , ի ի-ա Է . *Ի մակաւականն խաղուն զգնդակն հանել . Խոր . ֆ . 55 ։ *Մի Թողուցուս խաղալ նովին, որպէս մանկանց գնդակ խաղլն . Ցօ ոզէի ։ *Ադրար գնդակս , և ե հար՝ի բերան վիշապին . Դան . ծԲ . 26 ։ *Գնդակաւն աստեղականաս ։։ այսինքն երկնագնդիս . Խոր ։

ԳՆԴԱԿ . որպէս Շրջանակ . պարանակ . պսակ . վանդակ . *Ադաացես պսակս տա նեաց .քոց, և գնդակս շուրջ ածիցես , ա սէ . զոր և պսակն անուանէ . կի-ուշ . Ես ։

ԳՆԴԱԿ ԱՐՁԱՆԱԳԻ . Σφαιριστήρ. Sphaerula. Նռնաձև զարդ ։ Ել . իԲ . 31 ։ ԼԸ . 18 = 25 ։

ԳՆԴԱԿ ՈՐՈՇ . *Ելէչ. Capreolus, volumen, involucrum . Բարունակ , ոստ , կամ առեղն, որպէս և խնկոյն որորեալ և պատատեալ և գնատացալ ։ Ան . խԼ . 11 ։ Վէյօր . Է ։ Զէր . լԸ ։ Փիւ. լիս ։ *Նիս . Եբփ ։

ԳՆԴԱԿԻԿ. կոչս մատուիք մարմնոյ մեծա մեծ կէսից և այլոց կենդանեաց . *Լսիա Թան գնդակօքն արգելու զանձն անդնդոց .

վանակ. յոբ: *Եւ վևխաճանայ ընդդէմ կացուցեալ զնուրմարինն յորմանին, և գընդակօքն զհերձմանն ծածկէր զուեցս. փիլ. յոբ: *Մեծն կիտոս ... գնդակօքն հերձեալ զջախտարն (հոսանս) թողոյր՝ի վեր. Աթան. յոբ:

ԳՆԴԱԿ. Χόρος. Chorus. Գունդ փոքրիկ. պար մեղուաց. և հաւաքումն այլոց իրաց. ախորհ.-ձխ. *Գնդակ մեղուաց պարս տուեալ էր՝ի բերան առաքծոյն. եփ. Ա եղիշ. տիս: *Փոխանակ գնդակի մեղուաց հրեշտակք երկնաւորք եւևէջ առնէին. եղիշ. տիս: *Ցեսուէին աւետի է քան զգիր՝ որչափ մերձաւոր է գնդակի (յն. մանն է պարու) զգայարանացն. Ագաթ. ֆ:

ԳՆԴԱԿԱԼ, ի, աց. գ. որ և ԳՆԴԱՆՈՑ. Օղ կամ մանեակ, զորմէ կախի գինդ մեծագին. *Գնդակալ, և ոչ գինդ սովոր էին ունել, որ դանգի միոյ է. Վրդն. ծն:

ԳՆԴԱԿԱՆ, կամ ԳՆՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Σφαιρικός. Sphaericus. Գնաւոյին. գնաւանան. բոլորչի. բոլորակ. լուրջ. եոմբա. *Զորեքհանկիւնեան ձև անկեալ ընդ գնդականին. փիլ. լին. ք. 2: *Ըստ գնաւական յայտնութեանցն ... նմանութիւք գնդական պատկերին ոչ. իբր աշխարհագունտ. խոր. ֆ:

ԳՆԴԱԿԵՄ, եցի. ն. կապել կապովք որ լինի իբր կծիկ գնաձև. *Գնդակեաց զորեղոյ զյաւանակն իւր, և՝ի բարունակ զորդի իշոյ. եփ. գալաթ:

ԳՆԴԱԿԻՑ. ա. Συγχωρευτής, συνουσία, ևն. Պարակից. դասակից. խառնեալ՝ի գունդն. *Գնդակից եղեն մարդիկ՝ վերին զօրութեց: Գնդակից լինել ընդ հրեշտակս, կամ հրեշտակապետաց, կամ քերովբէից, կամ ընդ քոյն. Ոսկ. ես. Ա ֆ. ա. 1. 19: ք. 12: Ա կողս. գ:

ԳՆԴԱՁԵՒ կամ ԳՆՏԱՁԵՒ, ի, ից. ա. Σφαιροειδής, σφαιρόμορφος, σφαιρωτήρ, στρογγύλος. Sphaericus, globosus, pilaris, rotundus, teres. Գնդատեսակ. գնդատեսիլ. ուռուղ զձև գնաոյ. բոլորակ. բոլորչի. գնդակի յիսով, կոպիտ, իբրեւէր, ի՞նչ էիւ. եոմբա, եսս եովարլագ. *Ձև երկրիս գնտաձև է: Գնդաձև բոլորակ է աչխարհս. նխս. երգ: պամ. ալէս: փիլ. նխ. ք: *Սուեղն և ուսքն և ուներլեան գնդաձև: Գնդաձև շուշանն (աշտանակի): Ընկոյզն գնդաձև ձախարակեալ. փիլ. եւ. ք: *Լուսին է գնդաձև. Շէր: *Երկինն գնդաձև. Լ՚ք. եր ընդ եղէ: Վրդն. ծն: Պիսիդ: *Ոզնի՝ գնդաձև կերպարանօք. Եպիփ. բաբդ: *Ա՛յս ոչ եթէ զբոլորակութին ինչ յայտ առնէ, և ոչ զգնդաձև ինչ կերպարանս. Ոսկ. ես:

Եւ Ելικοειδής. Tortuosus, obliquus. Կամարաձև. գալարածոյ. ըստ խմիք շրջանաձոյ. կոր. *Բռնադակութեիս կոչեաց զնա, և ոչ վախճան, վասն գնդաձև գոլոյն շարժութեէ: Գնդաձև գնացք, որպէս օձիցն: Զգալեացս երիս գոլ ասաց շարժուեիս. ի շրջագայականն, և՝ի գնդաձևն, և յոլորեալն. Մաս. ի բիւռ:

ԳՆԴԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Բոլորակութեէ. գնդակի պես յնաձևութիւնք, նմանութիւն. *Պչուցեալ ընդ բոլորակերս գնդաձևութեիսն արեգական անբաւ հրոյ և լուսոյ. նար. յովեր:

ԳՆԴԱՆԱՄ, ացայ. ը Գնդիլ. գնտաձև լինել. *Որ ինչ միանգամ յերկինի է, ամենայն ինչ գնդացեալ է, կատարեալ ձևոյն հաստեալ, զոր օրինակ և աշխարհ. փիլ. եւ:

ԳՆԴԻՍՆՈՑ, ի, ից. գ. Գինդք ականչաց, կամ գնդակալ. կանթ գնդաց. *Ի մրջնաւիւծոց՝ ծիլ ոսկեքաղցոց՝ կոյս քեզ դընդանոյ: Զվարդապետաց քարոզըն սքեզ, զորոց ընդունիս կոյս քեզ գընդանոց. Գնյ:

ԳՆԴԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Պետ գնդի զօրուն. զօրապետ միոյ գնդի. պէօլխ պաշէ. *Սպարապետ, գնդապետ, հազարապետ. Երզն. ֆէր:

ԳՆԴԱՊԻՄ. ֆ. Σφαιροικῶς. Modo sphaerae, globi, pilae. Որպէս գունտ. պարունակաձև. *Հինգ տարերքքս այսոքիկ առ հինգ վայրս գնդապէս կալով. Ա բխոփ. ֆ:

ԳՆԴԱՏԵՍԱԿ, ի, ից. ա. Σφαιροειδής. Sphaerae similis, pilae speciem gerens. որ և ԳՆԴԱՁԵՒ. Գնտաձև. բոլորաձիր. և կամարաձև. կոր. *Ալենայն աշխարհի, ընդ նմին իսկ ընդ երկինի՝ գնդատեսակ գոլով. Աբխոփ. ֆ: *Ի գնդատեսակ մարմնոջ զսա կապեցին: Ամենայն երկինի գնդատեսակ գոլով: Ի խոնարհ հեռաւորեալ են հաւասար միջոյն վերջինք. Պլաֆխ: *Ցես զեռակի շարժութեին, զջրջագայական, և զգնդատեսակն, և զոլոլին: Որպէս՝ի նշանէ լինչ կամ՝ի բևեռէ (այսինքն՝ի կենդրոնէ) կամացն ամ չորջագոյացեալ զերկինս՝ գնդատեսակ արարչագործութեի. Մաս. ի բիւռ:

ԳՆԴԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. τό Ἑλικοειδές. Obliquitas. Գնդաձևութիւն. և կամարաձևութեի. բոլորածիր կատարելութեի. *Շարժութի անշարժին այ է իմանալի ... զգնդատեսակութիւնն, զհաստատունն յաւարչականապարհն, և զծննդագործն կայս. Դիոն. ամբոյ:

ԳՆԴԱՏԵՍԻԼ. Տ. ԳՆԴԱՁԵՒ. *Ըստ ձևոյ գնդատեսիլ մարմնոյն. Նիս. կամ:

ԳՆԴԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳՆԴԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. *Ցազագս գնդատեսութեէ երկրի. Մաս. ի:

ԳՆԴԵՄ, եցի. ն. գնդաձև առնել. բոլորել. կծկել. խտացուցանել. անվթել. իր գնդանալ. ինքեն, ինձ կամ ինձանք ընէն ընալ, ալեհել, ալեմբել. *Դևք որ կարօղ էն զօգս գնդել, և պարզել. Եղիշ: *Ջջուրն իբր ոլոռն ոլոռն սառույց գնդէ. Շէր: *Շուրջ արգելալ փակի Թզուկն սկրտոն ... գնդելով և ընդ նմա խառնեցելով, զարգելալ՝ի փոթռուածս զշունչն՝ի հարկէ ձնչելով՝ի դուրս յալէ. Նխս. կոչ: *Հուր յինքն գնդեալ խտացեալ: Երկուցն գոանի պատճառ չարժութեէ, երկնի՝ անդադար գնդելով և տանելով, և վերկիր անխնիրտ պահելով. Վրդն. ծն:

ԳՆԵՄ, եցի. ն. Ἀγοράζω, πρίαμαι, τιμάω, ὠνέομαι. Emo, paro, comparo. Գին տալով վաճառս առնուլ, առանալ. ասէր ալճգ, էլէրեա՝ էմճալ էլէնէ. *Գնել՝ի յովսեփայ (ցորեան): Գնեցէք մեզ սակաւ մի կերակուր: Տեսանէ զանդ գեղեցիկ, և գնէ զնա: Գնելով գնեցից արծաթոյ, որքան արժիցէ: Ընդեցի գնօղն իբրև զվաճառականն. ևն: Իակ եւ. էգ. 3. *Ջաւակ գնողիցն ոչ. յն. փոխաբերիս:

ՆՄԱՆԵՑԱՍԻ. *Մահոտանէ սիրելեացն գնելով իւր պատիւ. փիլ. էմճոփ: *Ջանն պատիւն եառաւ, և զանցասորդ գնեցեր. Եղիշ. է: *Աչխարհս ոչ է գնելի, այլ հրաժարելի առաւել. Սարի. էհ: *Գրնեցջք զժամանակս. ամենայնի համբերեցէք, և այնպէս գնի ժամանակն. Ոսկ. եէ:

ԳՆՁՈՒ, ի, ից. ա. Թլուաաս. Թոթով. կակաղ. ութէէ, էէէէի, էելիէէ, կմ՚ որ ընդ քմսի խօսի. իհմաղոդ, խըմբմբ. *Սկսեալ էր (լեզուն) այլայլել և խափսիլ՝ի գնչուս և՝ի լեզու ւաստ, յատամնատ և՝ի չրթնատ մարգկանէ. Վրդն. ծն: *Գնչուք և Թոթովատք եղեալ... ոչ կարէին ընտրութեի առնել լծորդացն առ միմեանս. Մագ. Ա Երզն. փէր:

ԳՉԿՈՒՐ, կրոյ. գ. Քաղոր. Թրիք չոբացեալ. էիէր, փաբի, ինչէէ. *Գաիսրէի գչկուր ծխեն. Վագի. ը. ձբ. ձը: Ուր և ծուխն նորա կոչի ԳԸՂՈՒՐՄՈՒԽ, գչկըրմխի. * (ի կնճէն զմեղս) գչկուրմուխ պարտ է առնել: (Մաժեխք) ՚ի գչկրմխէն փախչին. յա. Ա ձը:

ԳՈԲՂԱՑ, կամ ԳՈՒՌՂԱՑ, ի, ԳՈԲՈՂԱՑ, կամ ԳՈԲԱՂԱՑ, ի լց. գ. Թուի բաւ երը. ինգոռ, սահման, երզ. և ինգոռ, սահման նորա. ինգոռ, սահման իւր. ուստի՝ի մեզ չայս անուն կրէ Բաժանումն սաղմոսաց յերկուս և յերիս կամ՝ի չորս, ուր ուրեք ասի փառք հօր. վասն որոյ սաղմոսարանն ողջոյն ունի կանոնս ը, գորելայս ծը. բայց առաւելիւք և զկանոնին գորելայս կոչէին՝ ի կամ ը Թուելով: Սագ. ևց: և փարպ: ցհ. իմ. էի: Խոսր: Մկ. դս: Վ՚ասակ: Վրդն. ոչ: Մաշտ:

Իակ Տծոակն ասէ. * Գորելայն ժողով ասի, երեք երեք սաղմոս՝ի մի հաւաքեալ, և յոլով իմաստս՝ի մի պարունակել՝ գորելայ ասի ոչ. որպէս Թէ ստուգաբանելով որպէս լո. գէբռաա, լծակցութ:

ԳՈԲՈՂԱՒԱՐ. մ. Բոլորեալ՝ շուրջ պատեալ որպէս զգորելայ մի. *Ջորդիս քոմսոյն գլխիւքեամբ կացուցանէր գորելայ բար բակաւեալ բալմուխ յոյժ. կռվկնաթ:

ԳՈԳ, ոյ, ոց. գ. Κόλπος. (յորմէ Խոտալ. Golfo.) Sinus, gremium. Ծոց, գիրկ, փոր, որպէս փորոքեալ, գոռեալ. խորշ պորտոյ, և հանդերձի ամիսոփեալ. Ծոցաւոր ընգունարան կամ տեղի հանգրաաեան. գօյան, գոռաճգ, պռաճգ, էիէի, լոգոսր, գօլճգ. (երբ. խէյէ. յն. գծլբօս.) *Ա՛ռ զգա՚ի գոգ քո, որպէս առնուցու գայեակ զսանդիսաց: Ծփարիցի՚ որ հուր՚ի գոգ, և զհանդերձսն ոչ այրիցէ: Ժողովեաց զհողմն՚ի գոգ իւր: Ընայն գոգով էլանել: Տացեն՚ի գոգս ձեր: Ի գոգն աբրահամու: Ի գոգ նորա հանգուցեալ. էն: *Գոգօք զհողն արտաքս կրէին. Ճ. ԲՒ: *Տրորեցան գոգք նորա: Տրորեալ գոգս նորա. Եղէն. է: ցհ. իի: *Ընդ ծոց և ընդ գոգ մտեալք (յն. գրկախառնեալք). Ոսկ. ֆ. ա. 23: *Վ՚ասն գթութեց ունիմ ասել, որ է գոգ հանգստեան: Գերունակ գոգոյդ. ցՃի. ծա: Նար:

ԳՈԳ. Նմանութ, իբր Ծոց ծովու, երկրի, առագաստի, և այլոց իրաց. *Ջգոգ մի նշմարիւեին, Թէ ապն ծովուն էցէ. Գծ. իէ. 39: *Ջխորշս և զգոգս են մեծի ծովուն: Ջարծաթի և զոսկի գոգք երկրի բերեն. Վրդն. ծն. Ա ոչ: *Ջխորշս գոգոցն՝ որ են յամենայն կողմանս երկրի. Շէր: *Գոգն ադրիական ծովուն վերնեսոյդ. Ոսկիէր. (ռմկ. իմգբօ:) *Ա՛յս ծով մեծ՝ բոլոր էից գոգ, անքոյթ ծոց: Գոգք ամիոփման ծոցոյն կազմածոյ (նաւի) անարգելեան. Նար: *Սպիտակ առագաստիւն գոգ գործեալ տանի զնս: Գոգս առեալ ուռուցեալ առագաստիւք. Վ՚ենօր. ը: *Իբրև զառագաստ նաւի հողմուռույց գոգ առեալ. Ճ. Բ:

ԳՈԳ. ա. իբր Գոգեալ, գոգաւոր. *Ջսոցն բնութի՚ի գոգս ժողովեալ ծոցս. Մաշ: (Թ. լեօգրաշ, լոգոսր:)

ԳՈ՚Գ, գոգչիր, գոգցեա, գոգցուք, գոգչիք. գոգցեն. Պակասաւոր բայ՝ սաստկանն Ոգելոյ, այն է Աստել. որպէս

նոյն ընդ Գոչել. տես Ես. Խ. 6: Երէմ. Ը. 5: ՁՁ. Ա. Ը. 35: *Գոգ... գոգքիր. Մծբ. Ե: *Գոգքէք, այսինքն ասացէք. Մխ. Է. ԵՒՀ: *Ասացէք ցարքայ, գոգքէք. Բոպ. Ե. 6: *Գոգքէք զձեզ ծառայս անպիտանս. Նար. ԿԲ: *Ի վերուստ գոգելով գան ի որ. գի իմ սիրելի ՚ի. ՚ին. գոչելով. Կիւրղ. Գնչ: *Ասիցեն և գոգցեն, եթէ վասն այնորիկ հաներ զնոսա յերկրէն եգիպտացւոց, ևն. Ոսի. Ես: *Գոգցուք բնաւ՝ թէ ծարաւի իսկ էին. Եփր. Ղած. որ լինի և ՚ի:

ԳՈԳ. ՚ինձնդ՝) իբր ՚ի. կամ ը Գրեա
ԳՈԳՑԵՍ. և) թէ. գրեթէ. ասա
ԳՈԳՑԵՍ թէ.) թէ. գիր թէ. իբր թէ.
ԳՈԳՑԵՍ ԻՄՆ.) այո՛է, սանի՛. *Գոգ իբրև սագաւեալ իմն էր. Գաղ. Ի. 11: *Գոգցես յերկրին հայկաղանց զայս լինել: Որպէս յԱծային գոգցես տեսչութենէ: Ածային իմն գոգցես տեսչութիւ. Խոր. Ա. 25: Ի. 28. 88: *Հրեշտակային իմն գոգցես նմա պարգեւեալ ՚ի տեսչուէ ընորհացն այ: Ածային գոգցես պատշաճ.ութիւ: Հողմ ահագին գոգցես իմն Ածային հրամանաւ ընչեալ: Ածասաւս իմն գոգցես բարկութիւ հարեալ. Ցհ. ԺԲ:

ԳՈԳԱԾ. գ. Κόλπωμα. Sinuatum. Գոգուած, գոգաւորութիւն. գոգ. ծոց. եզր. Խէհ. *Գոգած խորութեան նորա. Եփ. Խ. 13:

ԳՈԳԱԿԻՑ. ա. Ծոցակից. ՚ի նոյն գոգ հանգուցեալ. *Աբրահամեան տեղւոյն գոգակից. Գնչ:

ԳՈԳԱԶԵՒ. ա. Որ ունի զձև գոգոյ. գոգաւոր. գոգեալ. ֆա. լոգոր. *Գոգազձև փոճկիք ցորինոյ, կամ հասկի. Վեր. Ը: *Տաշտիւն, որ է ամանգլուխոյ, գոգազձև, և ոչ խորագոյն: Ծովացան իբրև զդաշտս գոգազձս հեզ և խոնարհ հոգւով. Վրդ. Երգ: *Գոգազձև միջոց, տեղի. Ածր. Ե. 17: Ը. 11

ԳՈԳԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. Ե. Ունել զնմանութիւն գոգոյ կամ ծոցոյ. գոգիլ. ֆռնաւ. *Ըմբռնեցելոյն յօրանչման ընչոյն, յորժամ կողկողիմն ՚ի ստորագոյնն կոլին խռչափողիքն գոգանայ. Նխ. ֆաշ. Ծբ: *Ոսաոի հեղեալ ջուրք ծովու գոգանայ. Լմբ. ոգ: *Իբրև զառագաստ նաւի հողմոմբոյգ գոգացեալ. Ճ. Ա: *Եւ ինքն կատար լերինն հովանաձև գոգացեալ. Եփ. Երէց:

ԳՈԳԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որ ունի զգոգ. գոգեալ. ֆոր ֆպաճ, խռռալ եղանչերսեն, թրսեն ալ ոռոաճ. *Թողին լքին զառագաստս գոգաւորս. Ոսի. ապավ. Ե:

ԳՈԳԵՄ, եցի, եալ. Ն. Գոգաձև առնել. խորել. փոսորակել. ֆրբէս.խոբռնիլ. նել. ֆոյնել. լքօֆրբնել, լոգոր ևնել. *Օգոյ փչեալ ուռուցեալ գոգեաց. Շիր: *Գոգեալ զաալաւարան՝ զգլխոյ տակն ՚ի ներքս մղեաց. Ոահ: *Որ արար զերկինս, և մածոյց զնա... զի գոգեացն ՚ի վերուստ վասն լցեալ ջուրցն: Երկինք իբրև զձեղունն ինչ գոգեալ գմբեթաձև ՚ի վերուստ ձգեցան: Ընդէր այնպէս գոգեալ գձեղնաձև են երկինք, և ոչ իբրև զհարթ ինչ ձեղուն. Ոսի. Ես:

ԳՈԳԵՀ. որպէս Գրկել ՚ի գոգս, ամփոփել. իբր գօտւով պատել. *Սակաւ բան նիւքս այսոքիւք զամենայն... յինքեան գոգեալ ունի. Կոչ. Է: *Արար զծուխն ձուլածոյ... գործ քուրջի... և գոգեալք երեսուն և երեք կանգնովք պատեին զնա չուրջանակի. Ֆ. Լգ. Ե. 23: *Ջգեմս, (որպէս) ղօգ և զերկին զվերաբեր քնու. Թիւնն գոգեալ պահպանագոյն ծածկեն. փիլ. իմոպ:

ԳՈԴՆԱՄ, եցայ. է. Գոգի լինել. ուրկանալ. չարաչարս բորոտիլ. ոայոպ օլ ֆոփ. *Ագինքան ինքասակար է մինակեր մեղքն, որ Թէ մարդ ուտէ, գոգենայ. Լձ. Նար:

ԳՈԴԵՆՈՑ, ի, ոց. գ. Ուրկանոց. հիւանդանոց բորոտաց. ձիոպամ հասնալաբէ. *Երթալ ՚ի գոգենոցն, և վաստակել: Թէ ազատ է, և ՚ի գոգենոցն չերթիցէ. կանոն:

ԳՈԴԻ, գ.ոյ, գ.ւոց. գ. (լծ. արաբ. ձիոպամ, ձիոպամ.) Բորոտ. ուրուկ. ֆոոոպ. ոայոպալ. *Գոգի անձն ընոյր, և սայր ջուր: Ոչ էարբ վասն գոգոյն գաղելոյ. Վրդ. Հց. Ձ: *Տարի մի ազատցէ գոգեացն. կանոն: *Մաեալ առ ուրուկին՝ աղօթելով առ ՏԾ՝ արար ողջ զգոգին (կամ վգոթելին). Հ=Ց. ՆՂ. Ա: *Կազմեաց և գոգեաց առանց. Ցիշ. ա:

ԳՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Λέπρος. Lepra. Ուրկութիւն. բորոտութիւն. ելեփանդական աիտ. ֆոոոպոնիլ. ոայոպլոթ, ձիոպամիլ. *Մարմին իւր գոգութիւ ապականեցաւ. Լապ. ԻՀ: *Գոգութիւնք և բորոտութիւնք. Ոոոպ: *Գոգութիւն, պիսակաւորութիւն. կանոն: *Ախկաւ ՚ի գոգութիւ. ՀԵՒՈՄ. պԴ:

ԳՈՁ, ի. գ. Բառ ումի. որպէս Մէզ. գոմիզ. Ըվեմ. սիպիւ: Վապի. ստեպ. ուր և յա. ԳՈՁՌԵՐԱՆ, իբր Անդք միզոյ:

ԳՈՁԵԼ. տ. Մ.ԶԵՒ. *Ա՛ւ զձեղն, և ձգէ յատեառն, որ գոզէն շատ ՚ի վերայ. Վապի. ԼԷ:

ԳՈԼ, ի. գ. Շոգ և տապ. շոգի և մրուայլ ՚ի տօթի: Դնչ: կամ ՁԵրմութիւն. ՁԵր. *Եւ զբանս ևս ՁԼունլեացն ասէ հեգնելով, եթէ վաշ լինաս, զի ՁԵռայ, և տեսի զգոլ. Ոսի. Ես:

ԳՈԼԱԽԱՒԱՒՆ. ա. Տօթագին միգամած. գոլով պաճաճ, ամպոլ, փաւ գոլոլ. փիոլ խառն. *Գոլոսխաւն տապ սրեգական. Եփր. Դա: *Յաւսառն ՚ի տապ գոլոսխառն. Գէ. Ես: *Երևեցաւ արեգական արդարութիւ գոլախառն. ՃՃ:

ԳՈԼԱՆԱՄ, ացայ. է. Ջերմանալ. Ջերանիլ. *Ձեն ինչ օգուտ հեշտական քաղցրութեան օգք գարնանոյ մտելոյ՝ որ ՚ի տապ սոյ ՁԼինան գոլանայցէ: Ի տապ Ջերման գոլացեալք. Ոսի. Ես:

ԳՈԼԱՐՁԱԵԻ. ա. Նման գոլորշւոյ. շոգևանման. փոլոպիոիլ պԷս. պոոզա փաալը. *Գոլորշաձև հրացանութիւն դիպանալով. Ան. Եփեղ:

ԳՈԼՈՐՁԱՏԵՍԱԿ կամ ԳՈԼՈՐՁԱՏԵՍԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ամպ է Թանձրութիւն գոլորշատեսակ (կամ գոլորշատեսակ) Թաղ կեալ՝ ծննդական ջրոյ. Ածոպ. Ցհ:

ԳՈԼՈՐՁԱՆԱՄ, կամ ԳՈԼՈՐՁԱՆԱՄ, ացեալ. է. Ἐξατμίζομαι. Exhalo. Ձընդ. դիլ ՚ի գոլորշի. *Ցորժամ լցեալ պարունակքն լինին աշեաձեն զոր գինին ՚ի վեր գոլորշացեալ բերէ. Բր. պբԷԷց:

ԳՈԼՈՐԻ, կամ) Հոյ, Հոյ. Հեաց. գ.
ԳՈԼՈՐՏԻ.) Ἀτμίς, ἀτμός. Vapor. ἀναθυμιασις, exhalatio. որ և ՇՈ.
ԳՈԼԻ. Շոգի լերմ. գոլ և ոգի. մչուշ շոլագին. Ծուխ խոնաւութեց, և այլոց իւրաց ցնդելոց յերեսաց ջերմութեն. ալաաշնչութ. Թի. գոլոլոիի. պոոզա, պոոզ, պոոխոբ, պոոխոբ. *Ցառաջ քան զվտր՝ գոլորշիք հնոցի, և ծուխ. Սէր. ԻԷ. Յօ: *Ծխախեսցէ զշարութիւն, իբրև զգոլորշի արեգական. Ցհ. Իմ. Երե: *Կամ՝ ՚ի ձեռն հոտոց, կամ ՚ի ձեռն գոլորշեաց: Հիւթոց և գոլորշեաց վասն յերկրի և ՚ի ջրոյ գոլորշոյն (կամ գոլորշոյն) ևն. Փիլ: *Ի ներքուստն վերագնացութենէ գոլորշոյն: Գոլորշովքն. ևն. Նխ. Կաղ: *Սրբի ուղեղ գլխոյն յաղտեղի գոլորշոյն. Վրդ. Կղ. Է: *Գոլորշիքք ՚ի սմանէ նէ վերաբերեալ լինին: Զոր, և խոնաւ գոլորշի. Աբէա. Ցծ: *Ի ստորուստ փորոտեացն ցոլացեալ չարահոտ գոլորշիք. Պիպ: *Ի գոլորշոյն՝ որ ՚ի սրտէ երկրին ՚ի վեր ցոլանայ. Եփիի: *Ընդ քիմին և ընդ լերանն առ հասարակ գոլորշի լերմանաւն ելաներ. Եղիշ. Է: *Ամբարձեալ գոլորշի սաստիկ ՚ի խեղապատան. Մոփ. ԺԷ: *Կերակրոյն գոլորշիք. Լմբ. ծգ: Իակ փիլ. Նո. Է. *Նոյն օրինակ և ՚ի ջրոյ և յերկրէ ՚ի վեր գոլոշի, որպէս ՚ի բաղանիսք սովորեալ է լինել. կամ կայ այլ բայ զօրութիւ, և կամ գոլշի է բայ. իբր գոլորշանալ, ՚ի վեր ցնդիլ:

ԳՈՀ. ա. Ἐυχαρίστατος, ἱκανός. Contentus, satisfactus, gratus (animus). Ախտաւ գոհանալոյ, իբր գոհացեալ. չտաացեալ. հաճ և հաւան՝ ընորհակալութիւ հանդերձ. խօշնոսթ, գայլել, բոպը, գանաաթ էթիճ. վարի ընդ էական բայի. *Գոհ էի զվաստակոց քոց. Ագաթ: *Ամենեքին գոհ են ղքէն. Եղիի: *Հարցէք ցաշխարհն, եթէ գո՞հ լցեն զդանիէ: Մեծապէս գոհ էր զառնէս զայսմանէ. Եղիշ. Է. Ը: *Բայց դու այժմու ՚ի մէնջ պարգեւիդ գո՞հ լեր. փոբպ: *Ոչ միայն նոքա գովիցին, այլև ՏԾ գո՞հ նուաւս լինիցին. Ոսի. ա. Խե:

ԳՈՀԱԲԱՆ. ա. Իբր Գոհաբանօղ, գոհ և գովիչ. *Ընկալ զաւրօղս վոանգաւոր՝ գոհարան՝ ընդ պահպանութիւ Թիւոց հզօրիդ. Նար. ղա: Բացերևապէս լինի գոհաբան, ասելով, օրհնեալ է փրկան. Նար. Խլ: *Այսմ պատուի լինին գոհարան: Ըստքանչելի փրկութեն դոքա ընդ մեզ գոհարան լինին. Լմբ. պբԷ. Խ. ոգ:

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Որ փառկ լինքն զգոհաբանութիւ. *Գոհաբանական ձայնս նըւիրական տացուք քումդ անուան: Գոհաբանական գովեստ քոյ առնուան. Գնչ:

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԻՑ. ա. Ջոյգ ընդ այլում գոհաբանօղ. *Գոհաբանակից լինել այ սիրոյն որ առ մեզ. Նար. Եփ:

ԳՈՀԱԲԱՆԵՄ, եցի. է. Ἐυχαριστέω, ὑμνῳδέω. Gratias ago, laudo. Գոհանալ յայնմի և ուրախ բանիլ. գովել և փառաւորել գոհութիւ. *Գոհաբանեմք զքեզ յաղթական երգով: Գոհաբանեմք և վերօրհնեմք. Շար: *Գոհաբանեմք զքեզ սիրասիրդ: Գոհաբանի առ ՚ի նոցանէ աքեաձուլին. Նար. Խոս: *Ջայս և որ առցին նման գոհաբանել աղօթիցս բան. Խոսր: *Առ որ այսքան գոհաբանեաց. Լմբ. պբԷ:

ԳՈՀԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυχαριστία. Gratiarum actio. Բան գոհութեան և ընորհակալութիւ. գոհանալն և գովիլն. *Անհատ բարբառով քեզ վերընծայեմ գոհաբանութիւն: Ըստ պօղոսի գոհաբանութեն: Ներքինապատեալքդ գոհաբանութիւք: Գոհաբանութիւն խնամոց. Նար. ԼԷ. ԼԷ. ՁԷ. Ե գոհդ Խ: *Պէսպէս ընորհացն գոհաբանութիւք: Ջնորհն այ գոհաբանութիւք նմին յոյժ ածել. Լմբ. պբԷ:

ԳՈՀԱԲԱՐ. ս. Ἐυχαρίστως. Grato animo. Գոհ սրտիւ. գոհանալով. գոհացուցաբար. *Ոչ գոհաբար ընկալցիս զօգտակարութիւն. Բր. Խոս:

ԳՈՀԱԿԱՆ. տ. ԳՈՀԱՑՈՂԱԿԱՆ. *Պարտ է մէկ գոհական ձայնիւք տալ ընծայս այ զաղօթս մեր. Վրդ. Կղ. Է:

ԳՈՀԱՆԱՄ, ացայ, յիր. է. Ἐυχαρι.

տեաս. Gratias ago. ἐξομολογέομαι, confiteor, glorifico. Գոհ սրսիւ ընդոհ ունել բարերարին. ընդհակառ լինել. գոհասքանել, և երախտապարտ զանձն խոստովանել. գոհասիրի գալ, ընդհակառակել. ինծի՛ էնմի՛, վերմի՛, ղուիր՝ ղուիրէ օվմի՛. *ի վերայ ամենայնի այսորիկ գոհասցուք զնմ մեզ: Մեծապէս գոհանալ զնմանէ: Գոհացայց զքէն տէր բոլորով սրտիւ խմով: Գոհանամ զքէն հայր. ևն: *Զայս միւս անդամ գոհացայց (երբ. հօպա) զսեառնէ. և կոչէ զանուն նորա յաւգա ,,. երբ. էհօպա, այսինքն խոստովանութիւն, գոհութիւն: *Մի է խոստովանելն և գոհանալն, յայտ է թէ երախտեացն յիշատակումն վերասին, և ի վերայ նորա ընդհակառակել. Լմ. ող: *Զորժամ կամիցիս խնդրել ինչ ինձ, նախ գոհացիր զորոց առեր: Գոհանալն ընդհակառակութիւն է. խոր:

Փոխանակ պատմականի բացառական խնդրով, (որ է անաւոր. իբր ռմկ.) *Գոհանալով ի ընդհոլին յաղթութիւն. պիս: *Գոհանայր յամենաբարի գթութիւն նորա: Գոհացեալ ի նմանէ վասն բարի խրատուցն: Գոհացեալ լինէր յամենասեառնէն. վբփ հդ:

Իակ Մաթ. Ը. *Զորմէ գոհանայր՝ որ ընտրեացն, այսպէս. գոհ գնաւթիւ որդի յէս սեալ ,,. իմմ գոհ լինել գովելով, խօսիսօպ օվմաթ:

ԳՈՀԱՐ, ի, աց. գ. Λίθος, ὀφθαλμός. Gemma. Ամն կամ քար պատուական. գրի և ԳԱՒՀԱՐ, ԳՕՀԱՐ, ԳՈՒՀԱՐ. գիհանէր, ԿԻՀԱՆ, ՆԷՂԷՐ, ՃՂՂԵՐ, ՃՂՂԱԻԻՐ. (իտ. ՃՀօյա. լտ. ՃՂՄա.) *Անգին գոհարոք ... ապագիտնօք. թղթ. գալ: *Կայծ և կանաչ յատպիս գաւհարի: Գաւհար մեծագին, մարգարիտ անգին. գնդ: *Ամէն գգանճս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, և գաւհարս ականց պատուականաց. կռվածք:

ԳՈՀԱՐ. ա. Ամենիւ ինչ. ամենուագոյն յիւյաց. ագնէ. ելատ, ասյբ. (զի և պրս. ՆԷՀՂԵՐ է գոյացականն, քանն իրն.) *Գոհարք մարգարտին: Գոհարք հալատկից. խոր. ՃՃ: *Գոհար վարդն վաս առեալ. նար. փագ: *Պարտէզ վաղեալ ի առհաւ չուշանին. գնդ:

ԳՈՀԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ἐυχαριστήριον, որ և Գոհացողութիւն. Sacrarium, et sacramentum Eucharistiae. Տեղի գոհութիւն և ընդհակառակութիւն. տաճար ՃՂ. մատուցարան որ հաղորգուն. *Փրկչին յաղթութիւն ՃԾավայելուչ գոհարան. Սոկր:

ԳՈՀԱՑՈՂԱԲԱՐ. ս. որ և ԳՈՀԱԲԱՐ. գոհանալով. ընդհակառակութիւն. *Գոհացողական բան, կամ ձայն, քարող, երգք. ընդհոլի, պատմութիւն. փիւ: կիւղ: ԱՀՂ: ՀՈՒՓ: ՅՀ. խմ. նկ: լատա. էՓ: խոր. Փ. 19: Լմ. պթփ:

ԳՈՀԱՑՈՂԱԿԻՑ. ա. Զայնակից գոհութիւն. *Գոհացողական իւր կոչէ զգատուցս երուսաղէմի. նար. երփ:

ԳՈՀԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυχαριστήριον. Gratiarum actio. χαριστήριον, gratitudo, munus quod datur gratiae causa. Գոհանալն. գոհութիւն. խոստովանութիւն. և փոխարէնն երախտեաց. *Տացին՝ փոխարէն գոհացողութիւնս: Ի յոյսս սատակիչք գոհացողութիւնք. Սիբ. ծԷ. 25: ևԲ. 20: *Ցուր ինչ ՃՂ գոհացողութիւն, եթէ ի բանի առնել կարողացն եղիր. ԱՃաբ. ազ: *Գոհացողութիւնք լցաւս մարդինոյ ընդունել զ. Ա: *Ընկալ զխոստովանութիւնս, զգոհացողութիւնս. ՅԻ. խմ. նկ: *Գոհացողութիւնք ողջոյնք. Ա Տիմ. դ. 5: *Պատարագ՝ գոհացողութիւն տուէցելոցն պարգեւաց: Գոհացողութիւն նովաւ ՃՂ մատուցանեմք. խոր. պրփ: *Ընդհնարանեաց զգոհացողութիւնս ողջոյնն: Զձայն օրհնութիւն գոհացողութ. Լմ. ող. Ա յոթ: *Գոհացողութիւնն երգս. վահան. յոբ:

ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ευχαριστία. Gratiarum actio, grati animi significatio. αἴνεσις, laus, laudatio. Շնորհակալութիւն. նշանակք գոհ սրսի՛ կամ հաճութեան. գովութիւն կամ օրհնութիւն ընդ առելոց եբախտեաց առ բարերարն. ենթէր, ղուիր, ՃՀանդիսքն. *Ամենայն ուրեք շնորհակալ եմք քաջդ փեղիքս ամենայն գոհութեամբ: Որ յօրինէն մեզ գոհուն ՃՂ: Զինչ կայ ըմեք գոհութիւն մատուցանել ՃՂ վասն մեր: Գոհութիւն և պատիւ սեառն ՃՂ մերոյ: Զոհ գոհութիւն. ևն: *Գոհութիւն ՃՂ, որ յայտնի, ևն. ՅՀ. խմ. էբ. (ռմկ. ֆածա ՃՂ): *Գանձ արժանի պատճանաց, և գոհութիւն զսեառնէ (սառաքինութիւնն է). Սրի. փհ: *Գոհութիւն ուրախութ է ծնունդ. Լմ. ող: *Գոհութիւն է շնորհակալութիւն յառեալ բարիս. Երզ. ֆր:

ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ. որ և ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ, է Սբ հաղորդութիւն ըստ յն. ոՀոյ. ἐυλογίαεκκλησίας, Ἐυχαριστία. Eucharistia. *Հեռացեալ են ի գոհութենէն և յաղօթից, զի ոչ հաւատան գոհութեանն. որ է մարմին և սրիւն փրկչին մերոյ յի քէ. ԱՃաւգ. ա: *Սրբազնական կամ սրբազնագոյն գոհութ: Ածանցին, կամ սՃ գոհութ հաղորդութիւն (այսինքն մանակցութիւն). Դիան: *Ասգաքին խորհուրդքն գոհութիւն կոչին, քանզի բազում բարերարութեանց յիշատակք են, և գլուխ ամենայն խնայուցն ՃՂ. Ոսկ. ֆ. ա. 25: *Հաղորդեր զսմենեսեան ի խորհուրդն գոհութ. ԱՃաւգ: *Գոհութիւն խորհրդոյն արժանի գտաներ հաղորդիլ. Յհ. կբ: *Վայելելն յաձային և սր գոհութեն. Սոկր. փհ: *Գոհութիւնն սր, և միաւնն որբարար. Լմ. ապ:

ԳՈՂ, ոյ. ոց. ա. գ. Κλέπτης, φῶρ. Fur. Որ գազ բառնայ զնէս այլոց ընդգէմ կամաց տեառնն. խբրսբս, օշբբ, ՀԻՒՒԳ. *Մեռցի գողն: Իբրև գողք գիշերոյ: Բաժանակից լինի գողոց: Գող է և ուազակ: Օր տեառն իբրև զգող գիշերի այնպէս հասանէ: Ահա գամ իբրև զգող. ևն: *Գող ևս գտաներ հարկի աշխարհին ,,. Եղիկ. Ը. այսինքն խորով՝ լուսյուսգայի. Յհ. ծԻ. 6: *Զի գող է օրն այն, և երագ հասանէ. Ռոիիթոբ:

Մերթ իբր գողային. Κλοπιμαῖος. Furtivus. *Կողոպտել գող խարգախութիւն. Ա Պետ. Ե:

ԳՈՂԱԲԱՐ. ս. Κλεπτικῶς, κλεμμοδόν. Furtim, furtive. Իբրև զգող. գողութիւն. գաղտագողի. գողէ պէս. ԽԲրբԷԱյՀԸ. *Գողաբար ի բաց զերծանել, կամ սողել, մտանել, ևն. փիւ. ԷՒՒ: ԵՂԷԼ. Ը: Շ. ՆՂԼ: Մաթ. ծԷ: Վահան: Վբփ:

ԳՈՂԱԿԻՑ, կցի, ցոյ. ա. Συγκλέπτης, κοινωνὸς κλεπτῶν. Socius furti. Ընկեր գողոյ. մանակից գողութեն. ՀԷՐԻՓ. *Ի խնամք ձեր գողակիցք են գողոց. Ն. ա. 23: *Գողն և գողակիցն ի միասի պատժի են. ՅՃՀ. Ը: *Ի գաստատանն գողոյ է և որ գողակիցն է գողոյն. Բրս. հդ: *Հատուք ոմանք, և գողակիցք գողոց. Սոկր. փհ:

ԳՈՂԱԿՑԵԼ. է. Գողակից լինել. *Գողանալով և գողակցելով. ՍԻՆ. ա:

ԳՈՂԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գողակիցն լինել. *Աւազակութ և գողակցութ. Գր. ԱՀ:

ԳՈՂԱՀԱՆ. ա. գ. Այն ինչ՝ զոր ի բաց եհան գողն. գողտն. *Զգազանակերն և զգողահանն տուժին ի հովուացն. Մաթ. Ը:

ԳՈՂԱՄԻՏ, տոյ, տաց. ա. Զարամիտ որպէս գող. որ խորէ ինչ. *Հազարապետ գողամիտ. նար. ծՀ:

ԳՈՂԱՆԱՄ, ացայ. ն. Κλέπτω (լծ. հյ. կողոպտել.) κλεπτοφωρέω, κρύπτω, αἴρω. Furor, furtum facio, celo, tollo, ևն. Գալս բառնալ զիրս այլոց ընդգէմ կամաց նորա. գողնալ. լալաք, խըրսըւլըգ ենմէ. *Մի գողանայցես: Զխարդ գողանայաք ի տանէ տեառն քոյ արծաթ կամ ոսկի: Գողանայցի ի տանէ առնն: Գողտը թՀ գողանայցէ ի նմանէ. ևն: Իակ *Գողանալով գողացան զնս յերկրէն եբրայեցւոց: Գողացան զքեզ եղբարք մեր: Գողացաւ զնա ի միջոյ որդւոց արքայի սպանելոցն ,,. իմմ անյայտաբար տանել, կամ յափշտակել: Եւ Երեմ. իԳ. 30. *Գողանան զքանս իմ՝ իւրաքանչիւր յընկերէ իւրմէ ,,. կամ Եա. Է. 23. *Զիրաւունս գողանան զարդարոյն ,,. իբր որսալ, յափշտակել: *Գողանալ զոյլոյ ամուսնութիւն կամ զՀարատահիս ,,. այսինքն ընալ. Եզեկ: կանոն:

ԳՈՂԱՆԱԼ. որպէս Գողալ, զուզղակիւ, քօղարկիւ զնրս կամ գՀնարս. խաբել. պատրեալով դաւաճանել. որսալ. գողանալ բան գեանալ, ոսոսալ բանեցնել, վարպետութիւն խաբել. գեպ ենմէ. *Գողացաւ յակոբ զսկսո լաբանու: Ընդէր գաղտագնաց եղեր, և գողացար զնս. Ծն. իա. 20. 26: *Գողանալով գոհութիւն մատուցանէ. Եղիս. Ը: *Գողացեալ դաւաճանեաց զնս. Ջէր. ԼԸ: *Թագուցանել զանձինս գողանալ զնա: Անուամբ նորս հնարին գողանալ զբազումս. Իգն: *Գիւղ զնա հնարէր գողանալ. Լմ. ոթփզ: *(Դևն) գողանայ զմիաս մեր՝ յիւրն միանալով կամն. Յհ. խմ. նէ: *(Հերովդէս) այն որ կամեցաւ զմիսան զուարճնոցն գողանալ, գողացեալ եղև ինչն ի նենգեցելոց անտի. Եփբ. համաբ: *Զի մի գյարուցեն բան գողացեալ ինքեանք, զնոցա պղերգսն և քոյն լինել պատճառս հանցին անմահին մարմնոյ գողոսե. վահր. յոբ: *Զմարդկային միտս գողանայ, և պատճառ զկանոնս ունի. կանոն: ՝ ԳՈՂԱՆԱԼ. ի բաց բառնալ հնարիւք. կորզել, Ճողոպրել. փարատել. անհետ առնել. *Զձանձրոյթ աշխատուի ի միաց ձերոց գողանալ: Վազվազակի հատմամբքն գողացի զցաւս ախտին: Գողացաւ զցաւս հոգւոց, և վազվազակի առողջացաւ. Ոսկ: Ե ՃՃ: *Երկայնամտիւթ ժամանակաց գողանայր զմիաս մարդկան. Սարգ. ա. գ. Ը: *Զի մի սեռին գողացի զբանն ի լսելեաց: Խաբեսութիւն ծանկալ գողանալ զնիւթն. ԻԳն: *Աւետ, Թէ (առիւծն) կամելով զնիւթն գողանալ յորսորդացն՝ ձեռամբն ծանկէ զշաւիղս իւր, զի մի գիտասցեն. Մաթ. ի թԻն: *Թէրևս կարացեն ի նեղութէն գողանալ զեզբարս իւրեանց. Եղիս. Ը: *Գողացաւ յակոբ զսիրսն զաբանու, այսինքն գողացաւ զանձն իւր յ'դաբանայ, զի ՃանապարՀ՝ զոր ոչ գիտացէ պաբան, գնացէ նա: Ոչ գողացաւ զնա ընչիս, բայց յայտ գործով. գողացաւ զանձն իւր ի սրտէ անտի պաբանու. Եփբ. ծՀ:

Կամ Ծածկել. պատրուակել. գոյել. գաթամագ, Էօյ՝ Ֆէպ. *Պատճառս յարմարել, և գողանալ զեղբարսն: Սակս գողա-

նալոյն զնչանան յանգեաս լինելին : Գողա-նան զնչմարտուելին . ևն . Նմանաց :

ԳՈՂԱՆԴ , նաց . գ . Իբր Գողունք , և Գողուն . *Չի մի՛ ի տան գաղի , և իբր գո-զանք համարեալ՝ պատուհասեցուին. Տծած : *Ագամայ ոչ եթէ մեծ էին գողանքն , այլ հասոյ միոյ սրկոյ . Եփր . գոզ :

ԳՈՂԱՐԱՐ . ա . Որ ինչ է իբր արարք գողուելոյ . գաղտնահնար . *Գողարար պատ-րանօք . վ . Ածած . յոբ :

ԳՈՂԱՑԻԿ . ա . Λαθραίος . Clandestinus . Գողացմամբ և լեռնի . գողունի . գաղ-տնածածուկ . *Գողացիկ ամուսնուելս կար-գիցեն : Ոչ եթէ օրինօք ինչ ամուսնու-թեան , այլ գողացիկ խառնակուելեամբ . Ոսկ . ՀՄ . ա . :

ԳՈՂԳՈԹԱՑ . Տես՛ի բա . յտկ , ան . *Ի վերայ գողգոթայ , որ ասի կառափն . Լձ . Ղուկ . իսկ ըստ եբր . Կոլգոլեթ , այս-ինքն գլուխք . տեղի գագաթան կամ կա-ռափելոյ . որպէս և անդ ասի Թաղեալ գը-լոխին ագամայ ըստ Հարց :

ԳՈՂԵՄ , եցի . ն . Իբր Քօղել . ղօղել . ծածկել . որ և ասի ԳՈՂԱՆԱԼ . *Ագռնիա գազեաց ղԵագաւորուէն ... այսինքն զվիտս Թագաւորելոյ իւրոյ . կամ հնարիւք կամե-ցաս գողանալ . Մծբ . ծԼ : *Ունէր գդեամ լի գինեով ընդ Թևովք իւրովք , և գնայր գողևալ . Վ.բ Հդ . ծ : *Եւ այլ անունս գո-գէին . Մխ . ա :

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ . գ . Κλοπή , κλέμμα , φώριον . Furtum . Գողանալն . գործ գո-ղոց . և և Գողոնք . ԽԸՐՈՒԱԾՔ , ՕՂԸԱԾՔ . *Գողոցն և նենգութիւն : Գողութիւնք . սուտ վկայութիւնք : Ոչ ապաշխարեցին ի գողու-Թէ իւրեանց . ևն : *Ընդ գմեծամեծս գող-ծնն գողութիւնս պարկեշտ և պանծալի ա-նուամբ ի՛շխանութէ և առաչնուրիւնէ ծածկելով . Փիլ . ծ . բան : *Ապա Թէ ոչինչ գտանիցի նորա , վաճառեսցի փոխանակ գողութիւնսն իւրոյ ... այսինքն իրին գո-ղացելոյ . Եւ . ԽԼ . 3 :

Իբր Դատաստանութիւն . *Կամիս գողու-Թեամբ աւերել զամուրս իսրայէլոց մե-ծոց . Եփր . Լ : *Գիտաւոլ զգողութիւն բա-նից նորա . Խոխ :

ԳՈՂՈՒԿԻ . ֆ . Գաղտնի ուրկի՛ իբր ճա-նապարհ գողոց . ծածուկ ճամբայ . *Զգող-ուղի կալաւ շամուն գնդիւն իւրով . ա . Ի-ծ . 82 : *Գողուզի (կամ գողունի) հետևա-նաց արահետ . Պիտ :

ԳՈՂՈՒՄՆ , ղման . գ . Գողանք . գո-զութի՛ . և Գողոնք . *Հետքեկա հրամայեր որդւոյն զգողումն օրհնութեան կէտնատա-րեալ կերպարանօքն . Ոսկ . Ես : *Որ ոչ ար-թուցանէ զքուր գողման , հանդչի նա ի վե-րայ աղբերն կենաց . Մծբ . է : *Ի գողման վերայ անցեալ նմանի գողք . Փիլ . Վին . ա . կգ . : *Ի պատուասցէ զվան գողման , նախ զգողման , և ապա զչինիգերդոյդ մանն ի վերայ . Եփր . Եզ :

ԳՈՂՈՒՆ . ա . Իբր Գողունի . *Ըստ ի-մասանոյն՝ բանք և ջուրք գողունք՝ քաղ-ցունք են . Մխ . ապոր : Տես և ԳՈՂՕՆ , գ . որ գրի և ԳՈՂՈՒՆԻ :

ԳՈՂՈՒՆԻ , Նոյ , Նեաց կամ Նէից . ա . Κλεψιμαῖος . Furtivus , furto ablatus , և իբր գ . Κλοπή , furtum . Գողուելի՛ ի ձեռս թերեալ . գաղտ բարձեալ . *Մինէկ գողու-նի՛ է . ոչ են ինձ օրէն ուսեալ զգողունի . Տ.բ . Է . 21 : *Ջուր գողունի . Աստ . Ե . 17 : *Գանձ գողունի . Մծբ . ծԼ : *Ի գո-ղունեաց անսի մի՛ ոք իշխեսցէ յեկեղեցի ընծայել . կանն :

Իբր Անհարազատ , ըստ . *Մինչ բուն հայր լինի որդւոց , և միւսն գողունի . ԵԷԻ :

ԳՈՂՑՐ . ա . որ և ԳՈՂՑՐԻԿ . փափուկ և քաղցր (որ ըստ ՀուղայՀ՝ .) քողցր . յն . Γλυκύς . հեշտալի . ամոք . մեղմ . խոնա-ռն անուշ . իբր լտ . Tener , tenellus , mol-lis , dulcis , placidus , ևն : *Հեզիկ և գողցր բարբառով . Սարկ . լս : *Ըստ մար-մնոյն վախտ և գողցր , և ըստ գունդն չեկ կամ Թռիչ . Տծած : *Ուրպէս զցօղն առաւօ-տու՝ ի գողցր ժամանակս . Վ.ծած . յոբ :

ԳՈՂՑՐԱԲՈՐԲՈՔԱՆ . ա . Քաղցրաբան . անուշ լեզու , խոնաշ խօսօղ . *Քծնաբանք , գողցրաբարբառք . Թէոդոր . Մոյսէ :

ԳՈՂՑՐԱԿԱՆ . Տ . ԳՈՂՑՐ . *Եղեն և գողցրականք և պատուականագոյնք . Նար . խգ :

ԳՈՂՑՐԻԿ . ա . Փափկիկ . քաղցրիկ . անսոյժ և լեզի . հեշտալի . մեղմ . խոնաւ-նի , ա . նուշնի . *Կերակուր գողցրիկ , հեշտ և աբ-րելի : Հաձոյ և գողցրիկ է ՚ՀՀ՝ հեշտ և գողցրիկ անուն գաւառականաց՝ քղր . փիլ : *Հուր մին՝ գողցրիկ կերակուր (գա-զանաց) . Լձ . Ղուկ : *Գողցրիկ և խանգաղա ատական բանիւք . Խոսր : *Զքաղցր սիգ և և զգողցրիկ ի ցուրտ և ի ձմեռն փախար-կէ . Վ.ծած . յոբ : *Զօրէն գողցրիկ և քաղ-ցրահոս անձրևաց . Տծած :

ԳՈՂՕՆ , ի , ք . } Κλέμμα , κλοπή .
ԳՈՂՕՆԻ , Նից . } Furtum . գրի և ԳՈՂՈՒՆԻ . Գո-ղունի ինչ . իբր գողագիալք . գողցած բան . Խբրեզ մալը , հարամ . *Ի գողնոս հանա-բեալ լեցի ինձ՝ ես յանձնէ տուժէի զգո-ղնի (կամ զգողունի) ատուրնկեան , և զգո-ղնի (կամ զգողնոս) գիշերոյ . Ծն . Լ . 33 : Լծ . 39 : *Եթէ գտցի ի ձեռին նորա գողնոն , կրկին տուժեսցի . Եւ . ԽԷ . 4 : *Գտեր ընդ գողոյն զգողնոն . Եզնխ . յոբ : *Չի մի՛ գողն իցէ : Գողնոյն յամենայն ժամ գարձցէ : Մի հարկանիցէ լոյս , և մի գողոն : Բայ ի՛ գողունեից . Մխ . դա : *Եթ ի գո-ղոյ գողունք խնդրին . Յհ ՈՒԴԲ : *Չյամիլչ-ատկեալսն և զգողունան ոչ ընդունի ած . Սարկ . լս : *Երկեան ի վոքր գողունիցն . Եփր . Ըգ : *Չսաւղծուածս նորա պէս-պիս կատանիցք կատեին , և ի գողնոս իւ-րեանց ըմբռնեցան . Երզն . Նահ :

ԳՈՂՕՐԻՆ . Տ . ԳՈՂՈՒՐԱՐ . *Գողո-րլին պնացեալ ընդ լեառն . Աստ . Ը . 4 :

ԳՈՄԱՉԱՉՄ . ի . գ . Λυγύριον . Lyncu-rius . Քար պատուական կապուտակ՝ ան-Լծափանց , ոսկեգոյն երակօք . կայ և գե-ղինն : Եւ ԻԷ . 19 : ԼԷ . 12 . ըստ եբր . ԼԵՎԻ : Իսկ ԵԷԻ . ԻԷ . 13 . ըստ եբր . ԽՈՐԱՆ : յն . միչտ գինի , ԼԻՔՈՒՐԻՈՆ : Տես ԼԻԳՈՒՐԻՈՆ կամ ՂԻԳՈՒՐԱՆ , և ՍՈՒՏԱՆ . *Գոճազմ կապոյտ է , և գաւանի ի սկիզբն մեծ . Վ.բդն . Եզ :

ԳՈՃԱՄՈՐՈՒՍ , կամ ԳՈՃՄՈՐՈՒ . ի բժշկարանի մեկնի Փօշմօրուք , աՀիԹի-մոն , հայկաբերխոն . և ՚ի բաւս Գալիանոսի երևի լինել անուն խիժի իրիք :

ԳՈՃԱՄԱՆԱ . գ Ընծան խոտոյ , որ պէս-պէս մեկնի : Գազէան :

ԳՈՄ , գոս , գոյ , գոյր , գուցէ , գոլ , գոլով . Γίγνομαι , εἰμί . Existo , sum . Բայ էական պակասաւոր , և այն սահպ վարի յիրրորդ գէմս . Գոեանիլ կամ լինել իրօք . որ և ասի կայ , կայր , ևն . է , էր . որպէս և ոչ գոյ , չգոյ , նոյն է ընդ Չկէ , չկայ , չէ . վէր ըմ , վէր , ըմ , իմ , փիլ . *Գուցէ ոչ գու-ցէ ընծայաշուռն ի սեղանոյս յայսմիկ : Գոն իմ վարձք առաջի քո : Միթէ գոյ ևս մեր այսուհետև բաժին : Պատմիցէք առնն , Թէ գուցէ ձեր եղբայր : Ոյր գուցէ . ոյր ոչէ գուցէ . ևն : *Ա՛ր ժամս է , և ոչ գոյ խաւել ընդ ծամոյ . այսինքն ոչ լինի . ա . Ես . իէ . 17 : *Ոչ գոյ ասել ոյ . այսինքն չէ՛ ասրմ . Մխ . Երեմ : *Գոյ տեսանել ի բնութեան . Եփր . Ը : *Չի գոյ հաւատալ գրոյ՝ի վերայ ջոյ՝ քան մեծութէն նոցա ՚ի վերայ նոցին . Սրգ . յէ . Ը : *Եթէ որդի էր , նմին նման գոյր ... այսինքն լինէր , գտա-նիւր . Եզնէ : *Չի գոյր տեսլեամբ հրեշ-տականն ... այսինքն էր . Խոր . Ը . 67 : *Պարտ էր միշտ գոլ ինչ (անեղ) զի այ-նոքիկ՝ որ ոչ էին , յեղ (այսինքն ՚ի գոլ) եկեսցեն : *Ա՛յն՝ որ յարեւելից կողմանէն , աչ գոլ ասի աչխարհիս մաստիք (այսինքն եղ , լինել) . Փիլ . Նխ . ա . Ես . ա . 7 : *Գոյ ասս այր մի : Ո՛չ գոյ չունչ : Վ.ախճան ոչ գոյ : Գոյր ինձ հնար : Ո՛չ գոյր արգել . ևն . Ագաթ : *Պետրոս ասէր , արծաթ և ոսկի ոչ գոյ իմ . (յն . ոչ գոյ ինձ .) Ոսկ . գծ : *Թէ ասիցէ ոք , եթէ ևն ... գոլ գոյ հաւանութէ , քանզ ոչ ճշմարտութէ . Կիրզ . ԻԳ : *Ո՞ր կին լցէ , որ գուցէ նմա գրամք տասն . Մծբ . ա :

Դուն ուրեք վարի յառաջին և յերկրորդ գէմս . *Ընդէր քնաս եւք և գոք ... յն . մի բայ , կեսաք . Ոսկ . յհ . ա . 11 : *Սիրէ՛ք և ձկանգ որսոյդ գոս . Ոսկ . վ : *Առաւել բարձրագոյն գոս . Աղ . Բաբէր : *Յանպա-տուռնէ գոս . Վ.բ Հդ . Ը : *Բայսականացն գոս բաղձալի . Ընդ քոնի գոյք փառաւո-րեալք . Նար . Ե . Ն ա ա ա :

ԳՈԼ . իբր Գալ , ըստ գաւառական հնչ-ման (որպէս ա ս ջու գալիցիս) . *Ուստ-յանէ և զայս խնամոտաթար ածաբանուելին , ՚ի ձեռն հրեշտակաց գոլ զնա յստաչ ՚ի մեզ ... յն . ՚ի մեզ յառաջագոյիլ . Դիտն . Երին . ԻԳ . Ը : *Յայսմանէ է բժիշկն անհրևու-Թիւն յերևելիս գոլով . Յձխ . Է . յ : *Սպաս-ուէին և անհնազեին աւետն իսկ ինքնին գո-լով : Թաւգաւոր գոլով քո յաչխարս . Շար : *Ա՛յսօր գոլով ՚ի տաճարն՝ զորհնան կա-տարեցեր . Գնչ :

ԳՈԼՈՎ , իբր յն . Գոյօղ , էօղ . այսինքն որ էն , որ էր . *Ով . *Ած գոլով մարդ եղև , և ոչ՝ մարդ գոլով ած եղև : Ած խնայելը զորգի յհետէ գոլով հօր . Կիրզ . Գնչ : *Չի ողորմած և մարգասէր է՝ ած գո-լով . Պիրզ : * Ո՛ր հուսոր մխիթարիչ ա-ւասրելոյ .քոց սըբ զհոդիդ քո տիրակից գո-լով . Շար :

ԳՈԼՈՎ . իբր Գոլ . *Նէոն պատրոպական նչանօքն խաբէ զմարդիկ՝ զնինքն գոլով քա-կիրզ . ՚ի :

ԳՈԼ . իբր ածանց , Գոյատրուելի . գոյ-ուելի . էակ գոյատր . գոյակ իսկական . *Անհնար է յոչնչոյն ՚ի գոլ գալ , յորժամ ոչ առցի յառաջագոյն պատճառք ինչ առ ՚ի լինելուելի լինողացն . Փիլ . Նխ . ա : *Ի-մանողական գոլ . Պիտ : *Որոյ հաւատացեալն (գնա) որդի քո , որ էրն իսկ ձշմարտու-թէ գոլ . Սարկ . ազ :

ԳՈՄ , ոյ , ոց . գ . Μάνδρα , τουμαλιά , ἔπαυλις . Caula , ovile , stabulum . փա-րախ . գազազք Հօտից . բակ . գուխք անասն . ևս և Գիւղ , որ ըստ յն . ասի գծմ . ԹԷՅԼ , ԹԷՑ , ՄՂԸԼ , ահԸ , Նանգրա . (որ է բառ յն .) *Գոմս ՚ի լերինս : Յայլս և ՚ի գոմս : Գոմս Հօտից կամ խաչանց . Դտ . Ը . 2 : ա . Ես . 4 . ծԼ . 6 : Ե . ճ . ԼԷ . 28 : Յատ . Ե . 16 : Ս . Ֆ . Ե . 6 : *Գոմս զերկուս տա-փարակն կազմեցուք . Խոր . Ե . 6 : *Գոմք և տունք և պարիսպք : Գոմք և գիւղք . Փիլ : *Պահապանն Հօտք ՚ի գոմսդ . Ոսկ . ամՀ . այլ Ա.ՄԷ . Ը . 17 . գնի Հյ . և յն . ՚ի Ճա-կաց :

ԳՈՄԱԿԵՐՏ. ա. (ևթէ չեզեռ Մոմա-կերտ.) կերտեալ իբրև զգոմն. *Ջմոզան մեղքին գոմակերտ գործով չինեալ յարգարէ, և՝ի խորս մոմակերտ գոգոն համբարեալ գնէ. Վէպ. Ը. (չն. այլազգ.)

ԳՈՄԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. Մոտանել և փակիլ՝ի գոմս. *Արջառք յորժամ լսեզոմ ժամանակս գոմամուտ լինին՝ի ձմեռնի. Վէպ. Ը.

ԳՈՄԻԸ, գոմշոյ, ոց. և գոմիշոյ, միշոյ կամ մշոց. գ. որ և չն. բառիւ Բոքոզոն ասի. Βούβαλος, λις. Bubalus, la; bos vel vacca sylvestris. Ազգ արջառոյ՝ յաղթանգամ, ջրասէր, հասարակօրէն անասուն, և գազաթածոյ եղջերուք. ոմս սըղըջը կամ էօյնէվ, ճամուշ, ճավշուշ, ինամուշ, ինավիկ, ճանգա. *Ջայծեամն, և զգոմէշ. Օրին. ծԹ. 5. *Լինի՝ի գաղղիա գոմէշ սպիտակ և սպանօղ. Խոր. Ա. *Քարշեցեալք զգոմէշս՝ի նախիրան. Հ=Ց. ապր. ԽԲ. *Արածէր՝ի վայրի իբր անասուն ընդ գոմշոյ (կամ գոմիշոյ, կամ գոմիշոյ). Ցեսի ջրոյ գոմշոց. Վր. հց. ԻԱ. *Ձփլուց և զգոմիշոց ասեն. Վրդն. ծՆ. *Իբրև երկու գոմէշք ծուլայինք. Ոսկիփոր.

ԳՈՄՈՐ. գ. Գոմօր, գոմօր. Gomer, homer. Բառ եբր. Խոմէր. յորմէ չն. Ղ՛որ. լտ. Ղ՛ոմեր. որ՝ի ԻԵ գիրս Թագաւորացն Ձափ, գրեալ, քոռ, արգոս. * Գոմոր, որ է արգոս, ըստ հնլէնացւոցն. ԺԸ մոդոյ չափ. Աած. ԼԸ. Ե լափ.

ԳՈՑ, ի, ից. գ. Ովն, օՆսα, ὄν. Ens; qui, quae, quod est ens, exsistens. Որ գոյ իրօք. գոյակ. է. Էակ. որ էն. ՈՒԾ. և Ա. ևնոյն ինչ Նովաս գոյացեալ. և Գոլ. գոյաւորութ. գոյուիւ. գոյացուիւ, իսկուիւն. իր. *Անեղ գոյիդ. Ըշ: *Արդարև գոյն. Դիոն: *Մինչ գոյն միշտ գոյին վկայիդ աննման և ղեկցի. Կ՛ուղ. գԽ: *Ի գեղագոյն գոյէն գոյացեալք. ԵՎԼ. ԺԲ: *Չեմք բաւական մերձենալ յամենագոյնց պատճառն, յէն, ի գոյն, ի մշտնջենաւորն. ԵՎՒ: * Կոչէ զգոյնն իբրև զգոյ. Հ՚ռ. Ը. 17: *Ցոյնչէ՝ի գոյ եկեալ. Կ՛ուղ. վ: *Գոգացեալ թէ յանգոյուիւնն զգոյն խնգրէ ներածել. ՅԿ. իմ. երս: *Բոլորից գոյից: Հոգւոց գոյից պատրէց: Ըշմարտելոց ընդ գոյս: Ի փոքր գոյս: Ամենայն տարբերաց գոյից: Ի տարր գոյի: Ընդ պղնձոյս գոյի: Փոքրոս սերմանի գոյի: Զգոյիս գագաթանս: Իշխանականին գոյիս: Ընկալաւն գոյիս զբաւական. ևն. Նոր: *Բնութ առաջնին ե գոյն (այսինքն գոյացութիւն), և վերջնին՝ պատահմունքն. Ած. պՀԲ:

Իսկ ՄԺԲ. ծԼ. *Ինքն էր գոյ անձին իբրոյ, և իշխանութիւն. իմս սերտաւպես իշխող: Եբ Ճ. Ա. *Ամենայն գոյոյ. իբր գոյի, գոյից:

ԳՈՑ, մանաւանդ ԳՈՑՓ. Ὕπαρξις, ὑπάρχοντα, οὐσία. Substantia, opes, possessio. Ինչ՝ զոր առացեալ ունի ոք. ինչք. առացուածք. մեծութիւն. Լաւլափ, ճալ մելալ. *Ըստ գոյնն ընդունելի է, և ոչ եթէ ըստ չգոյնն. Ը. Ղոբ. Ը. 11. 12: *Զգոյսն իւր ոք կարէ տալ ինդրողին. ումն. ածեցած ֆանը. Փորպ: *Գոյիս վարեմամցեալոցն: Մարմնաւոր գոյիք. ԼՓ. ապ: *Հրաժարուսին՝ի գոյից. Մավ: *Եա՝ որ է անձն, և իմն՝ մարմինն, և իմիքն՝ գոյքն: Ըստ կալի և ըստ գոյի. Վրդն. ծՆ. Ե ել:

ԳՈՑԻՒ. կամ՝ ԳՈՑԻՒ ԻՒՐՈՎ, կամ ԳՈՑ ՒՒ ՁԱՓ. իբր ՀՄ. Պարագրելով զնկատելն. բովանդակապես. լրիւ. լուսիք. ամենայն մասամբք. ըստ բոլորին. *Ի նմանէ իսկ եմ՝ (ասէ քն), ոչ նման մարդկայինի՝ ուսեալ լոյ, այլ իբրև գոյիւ տեսեալ զնա. Ող՝. յՀ. Ք. 3: *Անբաւ է մարդոյ տեսանել զձեզ գոյիւ իւրով: Ձեզ գոյիւ ոչ տեսեալ ուրուք. Ագաթ: *Մովսէս եթէ տեսանել զձեզ գոյիւ իւրով խնգէր: Ձամենայն երկրին իսրայէլացւոց գոյիւ իւրով. Եփր. Եւ. Ն համաբ: *Ձամենայն անգամն գոյիւ ուսեալ. Ճ. Ք: *Լցից նոքօք զաշխարհ գոյիւ իւրով. Եփիփ: *Ձամենայն ինչ գոյ ունէր, արկ գոյիւ ձափ զկեանս իւր ». չն. զբոլոր կեանս իւր. ՈՆեղծեալ լսանեղծեալ. Մէյ. ծԲ. Հհ:

ԳՈՑԱԿ, ի, ից. Տ. ԳՈՑ. *Ընդ նախ եղակ գոյակն միացեալ. Նոր. յոօս: *Ներ գործեալ զնմանալեաց գոյական. Ըշ:

ԳՈՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գոյաւոր. Հականան. Հաստատուն. և Գոյակ. *Գոյական յաւէժուելեան երկարաձիգ ամանակաւ. Պիպ: *Ձգոյական զօրութիւնն՝ որ առաւել նոցա (զուարթնոց) չնորհաք. Ը. յոդ. Բ: *Քէզ փառք. . . ՝ի յերկինս և՝ի յերկրի, և յամենայն գոյականէ. Գնչ:

Իսկ Գոյական անուն հակագրեալ ածականի, առեալ է առ յհետինս՝ի լատ. բառէս Substantivum, որ է գոյացական. ըստ ոմանց ասի Էական. և ըստ սմոմնի ջուղայեցւոյ՝ ԵՒեթակայական: Ալ ըստ չէն ԽԲ. ՏԱս՝ի բառն ԻՍԿ: Որպես և յասելն. Ոսկիփոր. *Ա. Ձայնաւոր, և Ձայնաւորաց առաջադիր, և ամենից սկիզբն գոյականաւ և Թուականաւ ». խմն, ըստ իսկութեան կամ ըստ իրին. և Թուով:

ԳՈՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոյութիւն. գոյացութիւն. իսկութիւն. *Ոչ ունկան գոյականութիւն, և արտգապես մնուտեալ լսէ: Ալս Ճարպ պարարտութիւն՝ երկրի Թանձրութեան՝ հողանիւթ գոյականութեան. Նոր. ԽԷ. ղԷ:

ԳՈՑԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ցձեռայինս՝ իբր Համագոյ. էակից. իսկակից. մշանջէ. նաւոլակից. որպես չն. Ὁμοούσιος, συνύπαρχων. Consubstantialis, coëxistens. *Վասն զի է բնութիւ ՀԾ, բնութիւ ՀՀ և հօր համաբուն և գոյակից. կՀ՚ուղ. գԽ: *Գոյակից հօր իւրում: Նախ քան զամենայնն յաւիտեանս գոյակից հանգիպեալ (այսինքն գտեալ) հօր իւրոյ. Ալ. Է: *Բանդ գոյակից հօր. Ըշ: *Որդի ՀՀ, որ առաքեցեր զՀոգիդ սէր զգոյակից քո և ըզհանգիստապատիս. Սարկ. ազ:

Իսկ յարարածս՝ իբր Ընդհօրինակ եղական. հաղորդակից՝ի միտս աեսակի կամ սեռի, և միանգամայն ըստ ժամանակի՝ ուր իցէ բանն զյառկուիւ իրաց. Συνύπαρχων: συνών, συνοῦσα, συνόν. Cum alio existens. *Ոչ հասարակականաց միայն մտրդկանաւ՝ իմոց գոյակցաց: Մարմին նիւթականն՝ քարի և հողոյ գոյակից. Նոր. ԼԷ. ԿԷ: *Որք գոյակիցք են (եղեալքս), կցորդակից եղիցին՝ի փառաբանութիւնս. Վրդն. ազ: *Ընդ արարածոց գոյակից է ամենայն իրօք նախախնամութիւնն. Նիս. բՒ. իա: *Ձերմինեալ՝ի հրոյ ծնեալ՝ միշտ գոյակից նմա: *(Արեգակն և լոյս իւր) ընծայակիցք և գոյակիցք միշտ երևեսցին. կՀ՚ուղ. գԽ:

ԳՈՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνύπαρξις. Coëxistentia. Գոյակիցն գոլ որով և է օրինակաւ. (չխոթի՝ի գրչաց և ընդ Գոյացուիւն.) *(Դիք հեթանոսաց) մեկնակալք են ըստ գոյակցութեանցն. Ճ. Ա: *Ցամենայն արարածք նոքաւ ընկալան զկենդանութիւն և զգոյակցութիւնն՝ հոգիք և մարմինք. Նանայ:

ԳՈՑԱՆԱՄ, ացայ. է. Ὁμοιούμαι, ἀφ-ոստղմι, συνίστημι. Essentiam accipio, substantiam assumo, consisto, consto. Գոյ լինել. եղանիլ. հանալ. գոյացութիւն առնուլ. ենթակայանալ. ստեղծանիլ. կայանալ. բաղկանալ. լինիլ. գոլ. *Ծննդեամբ գոյանան՝ի հակառակացն: Ի հողոյ գոյանայր: Ցերկոտասանից՝ի մի վայր եկեալ գոյանայ կենդանացն. Փիլ: *Աղ՝ի ջրոյ գոյանայ. Վր. հց. Է: *Մարգս՝ի յերկուց բնութեց գոյացաւ, յոգւոյ և՝ի մարմնոյ. Աէլ: *Որ զարարչականից բանն գոյացեալ առուգապես (այսինքն զանեզն զեզեալ) աչխարհի ծնաւ. Շաբ: *Ըստ մեզ՝ի մինչ բազմութիւնք և ձշմարտապես գոյանալն գերագոյ բանին. Դիոն. ՁՀայ: *Գոյացաւ ամայլալապես. վասն զի մնաց ՁՀ. և գոյացաւ ըստ մեզ՝ի մինչ բազմութիւնք. այսինքն մարմին և հոգի բանական ըստ ՁՀմարտութեան ունելով. Մաթ: * (Ձծածութիւն բանին արիոս ասէր) արարած և կրեաներ, և յետ ժամանակի գոյացեալ. Խոր. Է. 86: *Ձբնոր գոյացեալոցս աեսակս. ՁԿ. ԽՀ. ապ: *Ոգի սերտական, յորմէ գոյացան (այսինքն ստեղծան) եղեալքս ամենայն. Նոր. գԽ հոգ: *Եթէ ընդհանուր գիտութիւն է, ոչ կարէ գոյանալ՝ի միտս ան-ձին ». այսինքն ենթակայանալ, լինել, գոլ. գտանիլ. Սահմ. ՁԳ: *Ցաստեղն, որ յատկապես ունիք գոյանայ ». իբր անկ է, կամ՝ նեղգոյ. Սահմ. Է: *Հրաշալեաքն գոյանայր առաժամայն ». այսինքն լիներ, կամ առարիւր:

Իսկ Վրդն. ծՆ. *Բանականաց մարմինք ևս՝ի ջրոյ գոյանին ». է անտոմոր:

ԳՈՑԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀυσιωνυμία. Nomen existentis, vel existentiae. Իբր Էական անուն՝ յայսարար գոյութիւնն ՁՀ. *Ցայտգս էի. փոխանցելի՛ս մեզ այժմ յարգարև գոյն արդարև էին ՁՀածաբանականն գոյանուանութիւն. Դիոն. ՁՀայ:

ԳՈՑԱՊԵՏ, ի. գ. Պետ գոյից. արարչապետ. *Թուականն՝ բազմաց, բազմարձակն՝ գոյապետին, այնՁՀաւին ՁՀ. Հփմմ. ՝ի ԽԵր. ԵրՀն:

ԳՈՑԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀυσιαρχία. Omnis substantiae principium. Ամարչապետութիւն. *Ձգոյաարարութիւնն՝ի յԷս ամենայն զՁածպետականին գոյապետութիւնք յառաջՁանապարհ օրհնել. Դիոն. ՁՀայ:

ԳՈՑԱՊԷՍ. ս. Ὀυσιωδῶς. Essentialiter. Էապես. տիրապես. *Որքան ինչ առիւ (այսինքն առգոյ, ներգոյ) ասի հօր՝ գնութիւն և գոյապէս, այս ամենայն է որդի. կՀ՚ուղ. գԽ: *Պատիւքն պատուհասից գոյապէս մերձեսցեն. Ոսկ. յհ. ՁՀ. ա:

ԳՈՑԱՐԱՆ, ի. գ. Բուն աղբիւր գոյութիւն. գոյացուցիչ. *Սուեղծիչ հրեշտակաց. գոյարան մատաց. Նոր. յՖ:

ԳՈՑԱՐԱՐ, ի. ա. գ. Ὀυσιόποιος. Substantificus, creator. Ամարիչ գոյից. պատՁառ գոյութիւն. *Գոյանալոյ գոյացողն գոյարար. Եփիփ:

ԳՈՑԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ. ա. Տ. ԲՐԲՂԱԿԱՆ. *Գոյարարողական զօրութիւն ապատուրեալ վերածեաց՝ի նմանութիւն պատկերի ». Եփր. ԵՀ:

ԳՈՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ὀυσιοποιός. Vis creativa, creatio substantiae. Ամարչագործութիւն. և Ամարչագործ. *Ձգոյարարութիւնն՝ի յԷս ամենայն զՁածպետականին գոյապետութիւնք յառաջՁանապարհ օրհնել. Դիոն. ՁՀայ:

ԳՈՑԱՁԱՐԱՐ. ս. Ὀυσιωδῶς. Substantialiter. Ըստ բանի գոյացութիւն. Էա-

ակ. *Ա՛նոցիկ՝ որ գոյացաբար առորոգին. Ած. գերէնց:

ԳՈՑԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ὑουσιώδης, ὑπαρκτικός. Ցայտարար կամ սեփհական գոյացութիւն և գոյութիւն. *Չարն ոչ է բնութիւն գոյացական. Ը. ՚ած լար:

ԳՈՑԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συστατικός. Constitutivus. Կացուցիչ կամ բաղկացուցչական. *Սահման՝ ի գոյացողականաց ձայնին առնու, և զգոյացութի (կամ զգոյութի) և զընութի ենթակայ իրին յայանէ: Գոյացողական այն է, որ առընթեր գոլով գոյացուցանէ, իսկ ոչ գոլով ապակա՛նէ. ևն. Սահմ. ՟ք:

ԳՈՑԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գոյացուցիչ կամ բաղկացուցիչ իսկութի. որպես Ὑουσία, և σύστασις. Substantia, և constitutio. *Սորոգրական սահման էյայտ նիչ գոյացողութի բնութ և պատահմանց ենթակայ իրողութի: Գոյացողութիւն յորջորջեսցի: Բնութի և գոյացողութի. Ած. առաջ. ՟ա. Ե ՟ք:

ԳՈՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑουσία. Substantia, essentia. Գոյաւոր էութի. իսկութի և բնութիւն գոյակի. Էակ ըստ ինքեան ենթակայացեալ՝ ենթակայ պատահմանց. և Գոյակ. իրք. *Ցաղագս գոյացութէից: Գոյացուի է, ևն. Աբէսք. պարզագ. ուր առաջին գոյացութի կոչէ զանհատն. և երկրորդ զտեսակն և զսեռն: *Ըստ գոյացութի բաժանէ ի մարմին և յանմարմին. Սահմ. ՟ք: *Որչափ ի գոյացութենէ առաքինութի սխալեալք հանդիպիցին բազում ՚ի. այսինքն ի բուն իսկութենէ. Գլաս. օրին. ՟ծ: *Որպէս հնձի ունին զգոյացումն և զգոյակումն բան, այպէս և տարբերեալ տույցեն զներգործութիւնն. Նիւս. գիւ: *Գոյացութի ի նմա, իսկ զօրութի արտաքոյ: Ա՛յժմ ի մարմնիս իմում ըչխանական առաքնորգականն ըստ գոյացութե է. իսկ ըստ զօրութե յիտակ կամ՝ ի սիկիլիա. Փիլ. այլաբ: *Ե ըստ բնութե յերկուց՝ ՟ածային և մարդկային, իսկ ըստ միաւորութե մի. . . որպէս սա՛ սոկրատես ասէ, երկուց գոյացութէց կատարեցելոց միաւորութիւն. ՟ճ. իմ. Երբ: *Ո՛ր բան արժանապէս կարասցէ ԹարգմանեԼ զի՛ վերն քան զերկականացս գոյացութի ՚ի. յն. ՟՟ֆիսիս, փύσις. Ած. ՟ծ՟ք: *Բանն անեղական խոնարհեալ՝ ի հողեղէն գոյացութիս (մեր): Զարարածոց գոյացուն: Ի հողանիւթ գոյացութէց. Ը ած:

ԳՈՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. իբր ենթակայութիւն. անձն. և Անձնաւոր. Ὑπόστασις. Subsistentia, hypostasis. Ἐνυπόστατος, ὑφεστηκός. *Ոչ գոյացութի ունի չարն, այլ առանց գոյացութե է, բարւոյ աղագաւ՝ և ոչ ինչեան ելեալ. Դիան. ՟ձ՟ոյ. ՟ք: *Հանճար ոչ գոյացուի է, և ոչ կենդանի: փրկիչն զնջնջենաւորութի իւրոյ գոյացութիւնն նշանակելով ասէ, ես եմ ՟ճշմարտութի: Գոյացութիք, այսինքն գիմիք. Կիւրղ. ՟ի. ստեպ: *Պարտ է զմի ՟ածութի պահել, և զերիս գէմսն խոստովանել և կամ զերիս գոյացութիսն. ՟ճ. իմ. Երբ: *Մի կատարեալ անհաս գոյացութի և մի անձն և մի քս. Մխ. ած: Ըստ այսմ առ հին հռովմայեցիս իւր նոյն առեալ լինէր Substantia և Subsistentia, որպէս յն. ἐπίσταμαι. այսինքն ենթակայութի, երբեմն որպէս բնութիւն և երբեմն որպէս անձն. այլ յետոյ որոշեցան նշանակութիք ձայնիցս ՚ի փիլիսոփայութի և յաստուածաբանութեան առ ՚ի բարձումն ամենայն չիմաստութեան:

ԳՈՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. իբր Գոյաւորութիւն. գոյացողութի. արարչութի. և Արարած, արարած. բաղկացութիւն. եղանութիւն. Σύστασις. Constitutio, factura. *Ո՛չ ահա ամենայն աշխարհս՝ արարչին բաղորեցուն է գոյացութի. Եփէ. ՟է: *Ոչ եկի ՚ի բաց բառնալ խակղբանն զգոյացութէն ընորհ. ՟ճ. իմ. Երբ: *Ցհւս հրեշտակացն գոյացութեան, արարածս զգալի ստեղծան. Լմբ. պրզ: *Որպէս յառաջին գոյացութեացն՝ յանկութեենէ ՚ի լինելութիւն եկն փոփոխմամբ. Երզն. ՟ի:

Կամ իբր Գոյութի. *Ὑπարξις. Existentia. *Ոմանք գոյացութի ունին... ոմանք երկրայաբար ունին զգոյացութիւն, ևն. Սահմ. ՟ա:

ԳՈՑԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. իբր Ստեղծումն. Ὑουσίωσις. Productio substantiæ, effectio. *Արիանոսն զտէր ստոյգսն զիս՝ սակս գոյացման բանին ասէ, թէ որպէս արարուս ՚ի հօրէ. (որ է ուրանալ զանեղութի և զստեծութի բանին). Ած. ՟է:

ԳՈՑԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὑουσιόω, συνίστημι, ὑφέστημι. Essentiam do, facio, creo, constituo, substituo, compono. Տալ գոյանալ. ՚ի գոյ ածել. ստեղծանիլ. հաստել. կացուցանիլ. բաղկացուցանիլ. *Գոյացուցեր, գոյս արարեր՝ զորս չէքն. Խոսր. պրզ: *Որ յանէից գոյացուցեր. Ըշ: *Որ զգոյս գոյացոյց: Գոհարանի ՚ի գոյնցս. Խոսր: *Ծնաս յինքենէն զորդի, և ոչ արուաքուստ (՚ի չգոյէ) գոյացոյց. կիւրղ. գԽ: *Որք հաստատեալ գոյացուցին զնա (զտատն) սահմանք չորք են, ՚ի որոց և երկուց և երից և չորից. Փիլ. ՟ք. բան: *Սա (կիւրիակէն) է սկիզբն զէական գոյացութեան առուրց. ՟ճ. իմ. ած:

ԳՈՑԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. գ. Ὑουσιοποιός, ὑποστατής, δημιουργός, ὑποστήσας. Effector, creator, substantificus. Գոյացուար. էացուցիչ. արարիչ. և Բաղկացուցիչ. կացուցիչ. *Գոյացուցիչ պատճառ, բաղբարութի, են. Դիոն: *Գոյացուցչին առնոյնպէս գոլն միշտ հայի: Եթէ բարի է աշխարհս, և գոյացուցիչ սորա՝ բարի. Պզոտ. փխ: *Ցէր տուընչեան, և գոյացուցիչ գիշերոյ. ժմ: *Եղէգն մատուցեալ ՚ի յոչ գոյացուցչին. Նար. իչ: *Զ՚ամբոխ իւր նորին գոյութենէն՝ գոյացեալն բնութի առ գոյացուցչէն իւր: Որդին է՝ յոչէից գոյացուցչին համագոյ. կիւրղ. գԽ: *Զօրութի է մարգս գոյացուցիչ ամենայն արուեստից և խոսից. Երզն. ՟եբ: *Մեծ է առաքինութի հաստատուն և կարևոր, և գոյացուցիչ անյայտից իրաց ՚՟. իրք յանդիման կացուցիչ. Սարգ. ՟ա. յհ. ՟ը:

ԳՈՑԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ὑπαρχών. Existens. Ունակ գոյութի. գոյակ. գոյացեալ. *Հիք արարած գոյաւոր, որ ոչ է ստեղծուած Ճշմարտին ՟ա. Ը. Խզ՚ի:

Եբ Ἐνυπόστατος, ἐνούσιος. Hypostatice vel essentialiter existens. Ենթակայացեալ. էական և անՃկաւոր. *Բան գոլով գոյաւոր, և կենդանի ՚ի կենդանի հօրէ: Քանզի է որդի կենդանի և գոյաւոր կամք հօր, և բանն նորա՝ որով զամենայն ինչ գործէ. կիւրղ. գնդ:

ԳՈՑԱՒՈՐ. Ἐυπορώτερος. Opulentior. Ունող զգոյս ընչից. ընչեղ. մեծատուն. ՚՟անոր. Կորնթ. *Քան զմեծատունն գոյաւորք հանդիպին. Ոսկ. յհ. ՟բ. 31: *Պատուիրէ գոյաւորին՝ տալ չքաւորին. Ոսկ. ես: *Ի գոյաւորացն հացի՝ ոլորմածութի (պահանջի). Փոքղ: *Ի գոյաւոր հօրէ չայսպիսեացս պէտս պահանջէ. Խոսր: *Ի կարեւորն գոյաւոր իցէ. Սարգ. յոթ. ՟բ: *Յորժամ ագահութին բազում ինչ յաՃախէ գոյաւորացն, ապա և յառաջնոցն ևս արկանէ. Ոսկ. ես:

ԳՈՑԱՒՈՐԻՄ, եցայ. է. Իբր Գոյանալ: *Ի ծուէ գոյաւորեալ (լորամարգին). Վրդն. ել:

ԳՈՑԱՒՈՐՈՒ. իբր Մեծանալ ընչիւք. *Որք միանգամ գոյաւորեալք ընչեղուքն յղփանան. Պիս:

ԳՈՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπόστασις, ὕπαρξις. Exsistentia, subsistentia, substantia. Գոյացութի. ենթակայութիւն. իսկութի. գոյութի. *Չի քո գոյաւորութիդ (յն. ἐξέοντός μου) եցոյց առ քո որդիս զքաղցրութի. Իսաա. ծԷ. 21: *Գոյաւորութի՝ գերազանցեալ. Պիս: *Գոյաւորութի լուսոյ: Զգայականաց գոյաւորութեց. Նար. ծԷ. ԻԲ: *Ոչինչ սուէլ ունել վայելչութի կամ գոյաւորութի քան ըզպայծառութի ծաղկին. Սրգ. յհ. Ֆ:

ԳՈՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Գոյք. ինչք. մեծութի. ունեւորութի, ունեղութ. վարչք, տալ ՚՟լալ. *Պատրաստ է ՚ի գոյաւորութենէն (յն. ՚ի գոյից) և այլոց տալ. Ոսկ. ՟՟. ՟ա. 21: *Ցերկրաւոր գոյաւորութիս. Սարգ. ՟ա. յհ. Ե: *Աւէտ ինձ պտուղ ըստ յօժարութե սրտիկ, և գոյաւորութե. Վրդն. ել:

ԳՈՑԵՂ, ի, ից. ա. Ὑπαρκτικός, οὐσιώδης. Substantivus, essentialis. Որ գոյ սիրապէս. անանչաստաբար. *Ստորոգի գոյնն սպիտակին գոյեղաբար: Որք նոյն տեսակի գոյեղաբար գոն, և ամենեցուն նմանեացն գոյեղաբար գոն. Ընդ. պրբ:

ԳՈՑԵՂԱԳՈՑՆ. ա. Աւետել գոյեղ. էականագոյն. յատկեղ. *Զգոյեղն պարտ է յաւելուլ, զի զգոյեղադոյնն յայտնեացուք. Ած. պրբ:

ԳՈՑԵՂԵՆ, ղենի, նաց. ա. Οὐσιώδης. Essentialis, substantialis. Գոյաւոր. գոյեղ. էական. գոյական. և ենթակայացեալ. *Գոյեղէն և անՃնաւոր գոլ: Տարբերութիւն գոյեղէն. կիւրղ. գնդ: *Գոյեղինիւ և բնաւորական պատեհութե: Որքան ինչ ըստ նորա մարդասիրութեանն գոյեղէն խորհուրդն է. Դիոն: *Յորժամ բան լսիցես, հապէս և գոյեղէն իմացիր զնա. Պզմ. յ:

ԳՈՑԵՂԵՆՈՒ. գ. Գոյացեալ բնութիք. արարած. եղականք. *Գերադոյն քան զգիտութի, և զամենեցուն գոյեղինացն գիտութե և զօրութեցն բովանդակութիս. Դիոն: *Ամենայն լրմամբ գոյեղինացս: Ի մի բոլորեալ զամենայն գոյեղէնս: Զզարդ պիտոյից վայելչեալ գոյեղինացս. Վրդն. ՟ղ. Ե ՟ծ:

ԳՈՑԵՂԻՆԱԲԱՐ. } ս. Οὐσιωδῶς. Es-
ԳՈՑԵՂԻՆԱՊԷՍ. } sentialiter, substantialiter. Գոյացականապէս. որպէս գոյացութի. էապէս. իսկապէս. ըստ էութի. *Գոյեղինաբար ՚ի վերայ գնէ զպատճառսն. Դիոն: *Եթէ գոյեղինապէս ծնեաւն ժառանգէ զծնողին էութին՝ ունելով զայս յինքեան, և ունի զամենայն ինչ զօրն որդի, գոյեղինապէս ուրեմն ծնաւ. կիւրղ. գնդ: *Յանդոյից գոյեղինապէս գոյացեալ (եղականն). Անան. եէեղ:

ԳՈՅԵՂԻՆՈՒԹԻՒՆ • ց • Գոյացութիւն. Հաստատութիւն. կազդուրիչ. *Էկեցս էութեան ես հաց, և գոյիցս գոյեղինութիւն. Մխ. ոգմ:

ԳՈՅԵՂՈՒԹԻՒՆ • ց • Եղանութիւն. լինելութիւն. առեղծուած. ծնունդ. *Ի գոյեղութենէն առցեալ ունին զերկիւղն. Թէոդոր. Ֆոյբագ:

ԳՈՅԵՂՈՒՏ, ղուտի կամ ղտի, լց • ա • որ և ԳՈՅԵՂ, ԳՈՅԵՂԷՆ • Գոյացական. էական. *Ասա բան ի մտացդ ի սեւ ծնեալը իսկ անդ գոյեղուտ և անձնաւոր բան իմացիր ի հօրէ ծնեալ. Ճ • Գ: *Չինչ զանազանութենէ և գոյացութենէ և գոյեղտին, պատահման և մասգոյեղտին. Անյ. պորփ: *Գոյեղուտ որակութենէ. Քէր • ֆերբ:

ԳՈՅԺ, գուժի, լց • ց • գրի և ԳՈՒԺ, գուժոյ. Ἀγγελία, ἀκοή, ևն. Nuncium (molestum), rumor, auditus, են. Բօթ. լուր ակէսից. Համբաւ չար. բան սիւսը հասեալ. ած խոպար. ՔԵՆԱ խոպէր, ԽՆԱ • *Լուաւ զգոյժն: Լսելիք գոյժ: Ի հասանել գուժին: Գոյժ ևկն առ գաւթ: Զայն գուժի եկեսցէ: Ալ ի վայի վերայ և հկացէ, և գոյժ ի գուժի: Լուան զգոյժ քո. ևն: *Չնչեաց բարբառ գուժի նորա. Եղիշ. դպ: *Լսեր զձայն գուժոյն. Բ • ղ • ը • 18: *Եւ ոչ վէմս ընկալաւ զօրականն այլ յայնչափ չարաչար գուժիցն. Իէ • ա: *Նեղոն առ չժուժալ չարաչար գուժիցն՝ անձին արար. Եօ • ֆր • ը:

ԳՈՅԺ ԱՒՏԱԼ: Երեմ. ծա. 31: Բ • ղ • ը. 8: Ջ • ր • ին:

ԳՈՅԺ ԱՐԿԱՆԵԼ: ա • ԻԳ • ը • 13: Երեմ. ը • ւճ: Եզէկ. ը:

ԳՈՅԺ ՏԱԼ: Երեմ. ը. 5: Ի • ը. 4 • 20: Եզէկ • իը • 26:

ԳՈՅԾ. Κραυγή, κοπετός, ᾠδωδός. Vociferatio, planctus, lamentatio. որպէս կոծ, ձիչ և ողաչակ, կամ բողոք. ողբ և կանուանն վասն ձաիսող անցից. Ղ • ԱՈՍԿ, ՔՆԴԱՆ, ԳԵՂԱՄԸՆ. *Զայն լսելոյ և ձայն գուժի. Ես • ին • 19: և փոքոյ: *Գու ժիւ ա ղաղակաւ կոծով ձչելով: Զարաչար գուժիւ մեկնացեալ: Գոյժ առեալ. ը • ղ. ը • 3 = 6: *Բողոք գուժի: Զայնս գուժի: Ա հասուցեն գոյժ. Նար: *Գուժ ողկի. ՅՀ • ին:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ • ա • Ազգ ինկոց ի հրն. դիկս: Խոր • ՃՁ:

ԳՈՅՆ, գունոյ, ոց • և գունի, լց • գ • Χρόα, χρῶμα. Color. Զգալի որակ մարմնոյ՝ երևելի աչաց ի ձեւն լուսոյ. երանգ. երփն. և ներկ. և գունաւորին իրք. գոյն. ևիտն, ևէծն, ևիանք, ևէծնէ, ըեհն • և պոյտ. և պոյաւէ ընդնէր. *Կարմրացոյց սքնի գուրաւ զգոյն նորա: Պատկեր մեծքեռնադործ պէսպէս գունիւք. Իմ. ֆՁ. 14 • ֆԸ • 4: *Գոյն երեսացն. ը • ղ. ը • 16: *Օտա լայաւ նա նոցա վասն գունոյ Ձէմորիա գեղոյ նորա. զի նոքօք փայլէր նա իբրու անհատ գեղով. Եփր. համաբ: *Պահողն պարկեշտ գոյն. Բրս • պգ: *Գունովք գինոց: Ուռանց գունից. Փիլ: *Յաղագս գունից: Ընկոսեանակ գունիւ. Պղպ • ԿԻՆ: *Ըստ խոզին գունոյ. Եօ • ֆր • ա: * Հիւանդն ի գունոյն յայս է. Նեղս: *Ոչ եղիցի գոյն ի գունի. Կ • ԻԳ • գԿ: *Ի պէսպէս քարանց ած ի գունից զարգարելոյ: Մեծերս զգեստուց և պէսպէս գունից. Խոր • ա • 15. Ն 23: *Ծաղկաթոյս կամ բաղմափոյլ գոյնս: Գոյնս սպզի ազգիս: Կարմրատեսիլ գունոց: Սպիտակափոյլ կամ սեւկեզն գունով. Փոքոյ: *Ցևուեցի գունոյն: Ի սը • գէպ գունոյն. Գունոյով եռանգեալ: Ի գոյն արեան որակի. Նար: *Փոփոխին ի գունն Նէն. Լմբ • ոգ: *Ի ծնէ կոյրք ոչ կարեն յաղագս գունից (ոպ • գունոց) շարաբանել. վասն զի և ոչ գիտեն ի բնութենէ զգոյնս. Սահմ • ա:

Խակ Օր • իԸ • 12 • *Հարցէ զքեզ աւեր ջերմամբ, և խորչակաւ, և գունովք. իմն դեղնութեամբ, գալուկն. յն • ὠχρα, ὠχρα. ուր գոյնն ասի խրծա:

ԳՈՅՆ • նխ • կամ ս. որ և ՀԱՆԳՈՅՆ, ԳՈՒՆԱԳ • պէս • իբր. լատ. նման. ըստ օրինակի. որգոն. որկէն. նէ ևէծէ, պատ ևէծնէ, օ ևէծնէ, գնաւէբ. պէնդէբ. (ասաս. ևոնա, որպիսութեամբ, լաւութեամբ). *Գրէ կամ վկայագրէ կամ ասէ զայս գոյն օրինակ, զայս գոյն օրինակի. Եօ • ֆր • ա • յն • τὸν τρόπον τοῦτον, hoc modo. οὐτω, ita, sic. *Գոյն նման ասէք հօր զորդի՝՝. յն • լտկ ὅμοιος, similis, նման • կնոբդ. գԿ:

ԳՈՅՆԱԳՈՅՆ • ա • ս. Ποικίλος, παντοῖος. Varius, variegatus. որ և ԳՈՒՆԱԳՈՅՆ • պէսպէս գունով. բազմերանգ. երփն երփն. ազգի ազգի. զանազան. գոանըզ գոան. ըեհն ըենի, ևիանութիւն, ևէծնէ ևէծնէ. *Գոյնագոյն նկարօք և պատուական հանդերձիւք. Եօ • ա • 6: *Ի գոյնագոյն ծաղկից պսակեալք. Ճ • Ա • Ե • 11: *Ի գոյնագոյն երանկս: Զգոյնագոյն նարօտս պատանաց. ԱԳաբ: *Ոսկի և արծաթ և գոյնագոյն պատմուճանք. Ոսկ • ի ևէոան:

ԳՈՅՈՒՄ կամ ԳՈՒԻԸ. } ՏԻ • Ի ձայնէս ԳՈՒՅՁ, և արմատ բառիս
ԳՈՒՅՁ ԹԷ. }
ԳՈՒՅՁ ՈԻՐԵՔ. }

Զգոյզ. իբր՝ Գուցէ Թէ. Մի՛ գուցէ. Մի՛ արդեօք ուրեք երբեք. զգուշալի՛ զի մի՛. ւԸԼԱՅ ԲԷ, ՀԽՆԵՄ ՈՐ, ԵԺ ՅԱՆԻՐԴ • ԱԳԸՆ, ՕՂՅԱՅ ԷՒ, ԳԱՔԻԼ. *Գոյզ յաղթէ և գառ նայ վտղիւ. Եփր • ԻԳ: *Գոյզ Թէ ամենքքեան մեռանիցիմք. ՄԺԲ • ԺԸ: * Խափան ևս առնէին մեզ, զի ընդ հեթանոս մի իսեռցուք զբանն այ, Թէ գոյզ ուրեք (կամ ուրեայք) ապրեսցին. Եփր • ա • Ի:

Խակ ի Թր • ֆԸ • Գուշ դնի իբր ըղձական, ևյէ Թէ, օշ Թէ. չիմանալով գրչաց ընդ Գուցէ Թէ, որ է վարանական. *Գուշ գուցէ լսի. ըստ այնմ, գուցէ մոլորիցիմք ի ձանապարհացն այ. Երե • ֆԸ: և Եռ • նչ. որ յաւելու. *Աւրք զգոյշն, օվ մեզ նեցիմ՝՝:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ • գ • Ὑπαρξις. Existentia, subsistentia. և Σύστασις. Constitutio. Գոյն իրօք ի բնութենէ իրաց. կալն. գտանիլն. խոկ վերականաց ասի նաև իբր Գոյացումն, բաղկացութենէ. *Յաղագս գոյութեան և պատուոյ միշտ էին: Ի տարերց, որք առ իսմ գոյութիս ելեն բաւական. Փիլ. Ֆ • բան: *Գոյութենէ ի գոլոյն ասի. Մ • ֆ • իԸ: *Ամենայն եղելոյ՝ գոյութենէ բնութենէն է, կամաւս է. ՅՅԻ • իԲ: *Ոչ ուրեք զարդէն էն ի գոյութենէ ածէ, այլ զոչէն. Կնոբդ. գԿ: *Ոմանք անեղկայաբար ունին զգոյութենն. որպէս մարգ, ձի, այծուկ, որք իսոսուանաբար գոն. Սահմ • ա: *Նորոգ գոյութենէ երկնի և երկրի: Գործարան գոյութենէ լուսաւոր մարգարէին. ևն • Նար:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ կամ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆԻՆ. իբր Գոյակ • գոյք • հակք գոյացեալք. * Ոչ էոուն հակառակ նմա, և ոչ գոյութենէ ընդդիմակաց • Եպէկ: * Բազում գոյութենէց պատուական նիւթոց • Նար • Լ: *Զարարչին ամենայն գոյութենէց • Ը • Բարչբ: *Զամենայն տեսակս գոյութենէց • ճ • Ա:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ • իբր Οὐσία. Essentia, substantia. Գոյացութենէ. էութենէ. բնութենէ. իսկութենէ. *Զայնպէ որդի՝ ոչ է գոյութենէ, այլ՝ գոյութենէ նշանակիչ: Ա՝ գոյութենէն զինչ է: Որ ինչ է, և զինչ է ած, այն՝ գոյութենէ ասի: Ոչ այլ ինչ իմանալ, բայց ի գոյութենէ այ և հօր զորդին ծնեալ. ևն. Ա • է: *Համագոյ քան զհամագոյ ոչ եւլիցի ևեծ ըստ գոյութենէն քանի. կ • ւբ • գԻ: *Գոյութենէ լերդի կամ գրչաց, են • Նար: *Երրորդ յերկոցունցն միջին չալախատնեաց սեռական գոյութենէ. Պղպ • ֆիմ:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ • որպէս Ὑπόστασις. Subsistentia. Ենթակայութենէ, անձնաւորութիւն. *Չերիս գոյութենան ոչ միոյ իմանալ ժողովման: Չերիս դէմն իսոստովանել, և կամ զերիս գոյութենան. Ա՝ ոբս • է: և ՅՀ • իմ. երԼ:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ • որպէս Էակ • որ էն • ած • ածութենէ. *Ես զվատարագն ազուհացեալ պղծեալ առաքի սխուռոյն գոյութենէ ոչ մատուցանեմ. ՄԺԲ • է:

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ • որպէս Գոյք, ինչք. *Ոչ սատցաւ խուզ, և ոչ բնաւ գոյութենէ ինչ. Վչբ • ՀՅ • յ:

ԳՈՅՈՒՄՆ • գ • Ὀντότης. Entitas. Գոյաւորութենէ, կամ գոյացութենէ անեզ, որպէս պատճառ լինելութենէ եւլականաց. *Որ էն՝ սկիզբն և չափ յաւիտենից, և ժամանակաց գոյութեան, և յաւիտեան էիցս. Դիան:

ԳՈՅՔ • գոյից • Տ • ԳՈՑ, իս:

ԳՈՆԳ, ի, ացՁ • գ • Γόγγος, γόγγη. Արմատ լինչ ուսւելի. *Ի խաղս և ի շամբս գետոյն արմատոց լինչ ուսեալեայ գտանել, որոց անուն կոչիցին գոնգք. ունել արմատոցն զօրաւոր հացի. Եօ • ֆր • ա:

ԳՈՆԳԵՂ, ի, ացկամ լց • գ • Γογγύλη. Rapa, rapum rotundum. Շաղգամ. չողգամ. չալամ, չէչճեմ. *Ուղղ զայրեցաւծ մայզ փախիչ՝ գոնգիլ ուսւելով. Վբտ • ծն:

ԳՈՆԳԻԱՐԻՈՆ, ի, լց • գ • Բառ լտ • Congiarium, գծաՁաբբօմ. յն • Γογγιάριον, ղծաղիարիօն. Անուն գրամոյ առ հռոմայեցիս՝ որպէս չափ ռոճկի բաշխելւոյ զբարիոնն եու, առաարիա՝ փոյտեղէն և խեցեղէն լումայս. Եօ • ֆր • ի:

ԳՈՆԴՍՏԱՊԼ • Տ • ԳՈՒՆԴՍՏԱՊԼ:

ԳՈՆԵՆ. } ԱԸ • Τουλαχίστου. Ad minus. Καίτοι, καίτοιγε, ևմ, ևաւ ἄν, μόνα, ἀλλά.
ԳՈՆԵԱՅ. }
ԳՈՆԼ. }

Saltem. Գէլթ • հԼ որ լէ նէ • պ՚րե • հԼ օւ • ֆաղա • (լծ • յն • գէ՚ ան, գ՚ան, գէնԼի, ևն.) *Ցեսանիլ գոնեայ ընդ աղօտ. ա • պէս • ա • 12: *Գոնեայ յայսմ հետէ ըզդաստացարուք. Եփր. ը: *Գոնէ արդ պատմեա ինձ. Դաս • ֆԸ. 10: *Գոնէ ի քզանցս հանգերձի նորա մերձենայցեն: Գոնէ հովանին նորա հասցէ ուժք ի նոցանէ. Մրկ • Ը. 56: Գծ • ը • 15: *Վաթանականք են, որք ակամայ ընտրելի առնեն զերկրորդն. ոչգոն, գէթ, գոնէ, փաթար. Թր • ֆերբ:

Եւ որպէս Թերևս. ապաքէն. իսկ. անգամ. պեՁէ, հեւէ, պիւէ, ևն. (որպէս և ի յն • կայ հոմաձայնութենէ) • *Գոնեա գու փոխուցեր զնոսա ի քալաքէս. Ճ • Բ: *Գոնեայ մեք արժանի ըստ մեռացն մերոց՝ զոր գործեցաքն, ընդունիմք. կ • ծՁ: *Եւ ոչ գոնեա Թէ սակաւ բանիւք աշխատեսցոյց զանհնականան՝ որ չքանն. Եփր • ԻԳ: *Գոնեա Թերևս զմեծ բանահատուածն իւրեանց պատրուակեալ ունելով. Ոսկ • չհ • ա • 1: *Ապաւինութենէք կարծողսկանք. մինն՝ գոնէ, և միսն՝ Թերևս • Նար • Լ: *Հրաժեշտ տուեալ է ամենեսին զհետ ընթանալ (երկրաւոր շահից)

գոնէ խորհրդոց մտաց. Սարկ. ժհ։

ԳՈՆՁԱԿ կամ ԳԱՆՁԱԿ, ի, աց. գ. Քօշիկ. խոյրիկ. խօյէյ, գդակ խօյ. *Խոյ, գոնչակ, վեգան, գաւառ, մոլ. այսոքիկ ազարականք ՚ի վերայ հօտից տնտեսեալ են նշանակութիւնք. Մագ. և Երզն. քեր։

ԳՈՆՋ. ա. Խեղ. հաշմ. կո՛ քոսոտ. գաջի. կեղտոտ. կանտո. են. տոգոփ։ Երզն. քեր։

ԳՈՆՋԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Խեղանալ. գօսանալ. կամ քօսոտիլ. բորոտիլ. ունել զկեղ ՚ի գլուխ, են. *Բորոտք, անդամալոյծք, գօսացեալք... գոնջացեալք, և պատառոտք. Ագաթ։ *Զգոնջացեալսն և զկաղսն հաւաքէր առ ինքն. Արոց. Գ. 8։

ԳՈՆՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Խեղութիւն, կամ կնտութիւն կեղոյ. *Բորոտութիւն, պիսակութիւն, դիւահարութիւն, գոնջութիւն. Կանոն։

ԳՈՇ. ա. Որպէս Գորշ. Φαιός. Fuscus. պօզ, գիւնեալի. *Են գորշք, չէկք, և կարմիրք։ Միջոց սպիտակին և սևոյն կոչեցի գոշ. Պիտակ։ *Ըէկ ՚ի խարտեշի և ՚ի գոշի խառնեալ լինի, և գոշ ՚ի սպիտակի և ՚ի սևուի խառնեալ. Պղատ. օրին։ *Ըէկ՝ որ է խարտեաշ, և գոշ՝ ՚ի խառնեալ լինի։ Գոշ ՚ի սեւէ և ՚ի սպիտակէ լինի. Ոսկեփոր։

ԳՈՇ կամ ԳՕՇ. որպէս Քարձ. կարճ մօրուօք. թէօսէ. (ըստ. ընդ գօս. և քօշ). ուստի գրէ Կիր. պատմ. թէ Մխիթար գեղակայեն Գօշ կոչեցաւ, վասն զի սակս հեղգագոյն եկին ալիք նորա։

ԳՈՉԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Γεγωνότερος. Valde sonorus, vel longe clarior. Քաղցրահնչող. մեծագոչ. բարձրագոչ. *Գոչաւորագոյն զհնչումն գործէ. Նիւս. կազմ. Ճ։

ԳՈՉԵՄ, եցի. չ. Βοάω, ἀναβοάω, κράζω, κραυγάζω, ἀνακράζω. Clamo, exclamo, vociferor. ἠχέω, sono. κωκύω, ejulo, են. Սաստիկ կոչել. կարդալ. աղաղակել. հնչել. բողոքել. խրախուսել. ձայն արձակել. ճչել. մռնչել. և խոխոջել. կանչել, կանչըրտալ, պոռալ, պոռչալ, ճըչալ. չաղըրմագ, պաղըրմագ, հայգըրմագ. (տմնս. կոչ, կարդալ, հնչել). *Գոչեա՛. և ասեմ, զի՞նչ գոչեցից։ Զի՞ գոչես առ իս։ Գոչել առ ած։ Ի մէջ որձագանգաց գոչեսցեն։ Գոչել ուրախութեան։ Դիմեսցեն իբրև զառիւծունս։ Գոչեսցեն և յարձակեսցին։ Զոր օրինակ գոչեսցէ առիւծ։ Գոչեսցին և խռովեսցին ջուրք նոյա։ Գոչեսցեն ալիք նորա։ Ձայն նոցա իբրև զծով գոչեսցէ։ Մկանունք ազգաց բազմաց իբրև զջուր գոչեսցեն, են։ *Զհերս քո ճողես, և խառապոյն աղաղակիւ գոչես. Ոսկ. յհ. Բ. 16։

ԳՈՉԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἠχέω. Sonare facio. Տալ գոչել. հնչեցուցանել. *Խռովեմ զծով, և գոչեցուցանեմ զալիս նորա. Եփ. ծա. 15։ *Հրամայէր ընդ փողն պղնձիս գոչեցուցանել. Խոր. Բ. 3։

ԳՈՉԻՒՆ. գ. որ և ԳՈՉՈՒՄՆ, չման. Φωνή, βοή, κραυγή. Vox, clamor, sonitus, են. Հնչիւն. ձայն աղաղակի. չաղըրըշ, պաղըրըշ, հայգըրըշ, սէս, սէտա. *Եհաս գոչիւն նոցա առ իս։ Գոչիւն մասակ առիւծու։ Ի գոչիւն փողոյ։ Զգոչիւն ալեաց. Ա. Թգ. Ժ. 16։ Յոբ. Ղ. 10։ Ի. Պ. ԾԵ. 25։ Երեմ. ծա. 56։ *Զգոչիւնն հանապազ մեք լսեմք. Եղնիկ։

ԳՈՉՈՂ. Իբր Գոչեցուցիչ. *Ճակնդեղ՝ սաստիկ ամենևին է, և գուշող որովայնի. Մխ. բժշ. Ճ։

ԳՈՉՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Մեծաբարբառ. հնչողական. *Գոչողական ձայնիւ։ Ձայնք գոչողականք որոտմանց. Սարգ. ա. պ. ա։ Վրդն. ել։

ԳՈՉՈՒՄՆ. Տ. ԳՈՉԻՒՆ. *Գոչումն արեան եղբօր քո բողոքէ առ իս յերկրէ. Ծն. Դ. 10։

ԳՈՌ, գոռք. գ. Արմատ Գոռալոյ, և Գոռոզի. Գոռումն. կոչումն. գոռոզ. խըռոխտութիւն. յոյզք. գրգիռ մարտի. կաւղա, օրտաւ, կաւղ. կիւռիւլթիւ. *Մակեդոնացւոց դադարեալ գոռն. Խոր. Բ. 5։ Արոց. Ա. 6։ *Դադարեցուցանել ըզգոռն պատերազմի. Լաստ. ծէ։ *Ո՞ր Գոռակս խիզախող ՚ի մարտի, և մեծաձայն գոռս ունէր. Մագ. ԽԷ։

ԳՈՌ. ա. Խրոխտ. ահռելեաց. բուռն դիմակաց. էօրֆիւ. *Այր գոռ պատերազմող էր. Բ. Թգ. Է. 10։ *Նա էր այր ժանդ և գոռ պատերազմող. Ղևոնդ. Գ։

ԳՈՌԱԿԱՆ. ա. Խիզախական. դիմողական. *Զոր և ՚ի ձիոյ հրաշանօքն գոռական ասպարիզացն տեսանեմք. Ոսկ. Եփ։

ԳՈՌԱՄ, ացայ կամ ացի, ացիր. ա. չ. Ἐχθρεύω, φιλονικέω, ἐγκαλέω. Contendo, altercor, են. Իբր Մռնչելով գըրգռել ՚ի մարտ. գոռոզանալ. խրոխտալ. խիզախել ՚ի կռիւ. մարտնչիլ. մաքառել. ջանալ յաղթահարել. մեծաբանել. գոչել կենդանեաց և տարերաց. կիւռիւլտիւ էթ., խօրօզլանմագ. *Գոռայցեն զօրքն. Ա. Պ. ԾԱ. 40։ *Գոռայր և հակառակէր ընդ արամազդայ զօրութեան։ Կռուոյ վասն նոցին իրաց գոռալոյ. Եւս. քր. Ա։ *Գոռացեալ ընդ պարսից տէրութեան. Ագաթ։ *Ի գոռալն արտաքսեալ ընդ պոնտացիս. Խոր. Բ. 8։ *Գոռալոյ (սատանայի) ընդ մարդոյն. Եղնիկ։ *Գոռոզանայր, և գոռալով հողմն հանէր ընդ չորս կողմանս երկրի. Եղիշ. Ա։ *Պարծանօք լինի և գոռալով տեսցէ, թէ զոր ես սպանի։ Ո՛չ յախուռն ընդ ծերութեան ինչ գոռայցեմք. Ոսկ. մ. Բ. 23։ Էֆր. Է։ *Գոռաց հպարտութիւն (սենեքերիմ). Գէ. Եզ։ *Սրամտական բարկութիւն իբրև զհոսանս գետոց գոռալ. Երզն. քեր։ *Մռնչեն իբրև զառիւծ, գոռան որպէս վիշապ. Վրդն. խրատ։ *Արբեցողն գոռայ նման բուքայ զուարակի. Ոսկեփոր։

ԳՈՌԵԽ, կամ ԳՈՌԵՂ, կամ ԳՈՌՈԽ, կամ ԳՈՌՈՂ, ի, կամ ոյ. գ. Σφήξ. Vespa, crabro. Ազգ վայրի մեղուաց. իշամեղու. բոռ. բայլինջ. ձիաստաց. էշէք առըսը, գինտօս. *Զկծեցուցանէ զմեզ գոռեխով, մնով, և մլամբ. Եղնիկ։ *Գոռեխք և պիծակք, որք սովոր էին զխոզս վայրենիս ուտել. Վրք հց. Ա։ *Մեղուք և գոռոխք. Ճ. Ա։ *Պիծակք և գոռոխք. Հ = Յ. նոյեմ. ԻԳ։ *Գոռողք և պիծակք. Անդ. յունւ. Գ։

ԳՈՌՈԶ. ի, աց կամ իդ. գ. Τύραννος, κοίρανος. Tyrannus. Այր գոռ, խըրոխտ. սէգ. բուռն և հզօր իշխեցող. բռնաւոր. բռնակալ. որ տափ և ՀԱՐՈՒՍ. ճէպպար, զալիմ. *Թագաւորաց և գոռոզաց։ Թագաւոր ոք կամ գոռոզ։ Ո՞ք գոռոզ։ Ոյք բաբելացւոցն գոռոզացն բարեպաշտութեանք յաղթեցին. Փիլ։ *Առ գոռոզս իշխանացն։ Զեգիպտացւոցն գոռոզէն։ Սուզանելով ՚ի յանդունդս հանդերձ ամբարհաւաճեալ գոռոզաւն. Պիտ։ *Գոռոզն հռովմայեցւոց, են. Խոր. Հռիփ։ *Կարծեալ գոռոզին (սատանայի)։ Գոռոզն սպառնամք։ Խորտակեսցի եղջիւր գոռոզին։ Գոռոզն, և ապառաժենք Լիբ։ Ընդ դժնեայ գոռոզի մարմնոյս բռնութեան մարտուցեալ. Նար։ *Ապեղեայ զթետաղացւոց գոռոզին. Յհ. կթ. ապ։ *Փարթամաց և գոռոզից. Մագ. ԺԱ։ *Իբրև զգոռոզս Հռոմանս. Սարկ. ԺՆ։

ԳՈՌՈԶ. ա. Բուռն. խրոխտ. բռնաւորական. ամբարտաւանական. զօռլու, էօրֆիւ. *Զգոռոզ թագաւորին (փարաւոնի) հրամանս. Պիտ։ *Ուժգնակի գոռոզ բռնութ. Նար. ԾԷ։ *Գոռոզ բանիւք։ Գոռոզ ձայնիւ. Վրք հց. Ա. և ԾԷ։

ԳՈՌՈԶԱԲԱՐ. մ. Իբրև բռնաւոր. և Արհամարհանօք. վեհացմամբ. *Բանսարկուն գոռոզաբար տիրեալ էր մարդկային բնութեանս. Կիւրղ. ղկ։ *Գոռոզաբար ուժգնութեամբ հարին։ Եւ ոչ գոռոզաբար ամբարձեալ մտօք. Նար. ԿԷ. և ԷԻԳ։ *Ո՛չ է պարտ գոռոզաբար առնել զայսպիսիս, այլ ամենայն յօժարութեամբ. Ոսկ. յհ. Բ. 23։ *Յաւանակ նստար, ՚ի ձի ոչ հեծար դու գոռոզաբար. Գնձ։

ԳՈՌՈԶԱԲԱՐՈՅ կամ ԳՈՌՈԶԱԲԱՐՈՒ. ա. Գոռոզ բարուք. բռնաւոր. *Թոյլ ետ գոռոզաբարու սուլտանին գերել և գերփել. Երզն. քեր։

ԳՈՌՈԶԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Երևելի ՚ի գոռոզութեան կամ յիշխանութեան. էփգար. և էփտէր. *Մի՛ ահա և զգեստս մեր փոխեսցուք, յորժամ ՚ի գոռոզագունիցն ՚ի տեսութեան եկեսցուք. Բրս. հց։

ԳՈՌՈԶԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Բռնաւորական. և Ամբարտաւանական. *Գոռոզական լծակցութեան. Ճ. Թ։

ԳՈՌՈԶԱՀԱՐԻԼ, րեալ. Τυραννοῦμαι. Tyrannidem patior. Իբրու Հարըստահարիլ. կրել զբռնութեան ՚ի գոռոզաց. բռնադատիլ. *Գոռոզահարեալք յումեքէ. Պիտ։ *Ի յոլովագունից գոռոզահարեալ. Առ որս. Է։

ԳՈՌՈԶԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Գոռոզ մտօք. որ և ԳՈՌՈԶԱՍԻՐՏ. *Հանկ խորշակահար ոչ կայ ՚ի ցօղոյ, այսպէս ամենայն գոռոզամիտք յարգար հատուցման. Վանակ. յոբ։

ԳՈՌՈԶԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἐπαίρομαι. Efferor, effero me. περπερεύομαι, perperam vel temere ago, ostento. Փքանալ. բարձրամտիլ. խրոխտալ. ամբարհաւաճիլ. պերճանալ իշխանութեամբ. բան կօմ ձէօբիւ ծախել. խօրօզլանմագ, մէօկէ մէտհէլէն էթ. *Զառաջնորդն մի գոռոզանալ պատուոյն։ Զի՞նչ է գոռոզանալն. ամենայն որ ոչ վասն սխտոյից, այլ վասն պաճուճանաց առնել, գոռոզութեան ունի ամբաստանութեան. Բրս. հց։ *Կարողք էին գոռոզանալ ՚ի վերայ երկրորդացն և երրորդացն բարեաց. Փիլ. լին։ *Գոռոզանայր, և գոռալով հողմն հանէր. Եղիշ. Ա։ *Ուրացութեան գոռոզացեալ ամբարհաւաճէին։ Զտարակուսանս գոռոզացեալ սատանայացոյն։ Ի ժամանակս գոռոզացելոյ թշնամւոյն. Փարպ։ *Ի գոռոզացեալ մարմինս, որք ոչ երբէք պարանոց լինէին արարչին խոնարհեցուցանէին. Կիւրղ. ղկ։ *Փքացայ, վերացայ... գոռոզացայ, բարձրացայ. Նար. Է։ *Ոմանք գոռոզանան, և կեան ընդ նոսա նախանձին. Երզն. մտթ։

ԳՈՌՈԶԱՍԻՐՏ. ա. Մեծամիտ. բարձրամիտ. գէնտէօբէօ, հայրէթ. մէօթէքէպպիր. *Բարձրամիտ արք, և ամենայն գոռոզասիրտք. Վանակ. յոբ։

ԳՈՌՈԶԱՍՊԱՆ, ի, աց. ա. Τυραννοκτόνος. Tyrannicida. Սպանող բռնաւորի, մակդիր արամազդայ. *Դառնապոյն գոռոզասպան քար (կոչի դիոս). քանզի քար ետ ռեա կռոնոսի կլանել փոխանակ զևսի. գոռոզասպան եղև, կամ զի յարեաւ ՚ի վերայ կռոնի (զևս), և սպան. Նոննոս։

ԳՈՌՈԶԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυραννοκτονία. Tyrannicidium. Բռնանալն ՚ի

կենաց զբաղնաւորն ։ *Ի գոռոզասպանուէ և զազգայինն կորուսանել օրինաւոր է. փիլ. նխ. է։

ԳՈՌՈԶԻԼ, զեալ. Տ. ԳՈՌՈԶԱՆԱԼ. *Ընդհէր յիմարեալ ես անձն իմ գոռոզեալ. Վ.ք+ հդ. է։

ԳՈՌՈԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυραννὶς. Tyrannia, tyrannicus dominatus. Բռնաւորութիւն. բռնակալութիւն. բռնաւորել. բռնել և իշխանութիւն. ձեպ. ղ. մ. ճեպպոբ. *Գոռոզութեաց և բռնաւորութեաց ցանկան ։ Ի վերայ կոտրեալ ի գոռոզութեան։ Մի կարծեր անօգուտ ի ժամանակս ժամանակս գոլ գոռոզութիւն. քանզի որպէս ի ժողովրդեանն գոռոզ, այսպէս յօրինս պատուհասք. փիլ։ *Ոչնչութեան առանալով, և ՀՀոխութեան, և գոռոզութեան. Պ.ոփ. օրին. է։ *Արժանի գոռոզութեան. Պ.ոփ։ *Անբարեաց գոռոզութեաց։ Ի սահմանակ գոռոզութեան դիւցազպատ ինքնակալութեան. Նար. ՀՀ. Ն խ։

ԳՈՌՈԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Κύδος, τύφος, ὑπεροχή, περπερεία. Fastus, elatio, tumor, temeritas. Ամբարտաւանութիւն. վիքայութիւն. *Գոռոզութիւն նոցա ի պարանոցէ ձերմէ վերացի. Ես. ծԺ. 25։ * Ջվարիմանոց գոռոզութիւն, վկարծութեց տառապանս. Վ.ք+ ՁԾ։ * Ամբարտաւանին ՀԱնայէլ ի գոռոզութեն խնդրելոյ։ Ջի զանգգնութեն ոմանց ամբարհաւաճումն եւ զգոռոզութեն կործանեացէ։ Ախտ գոռոզուէ, ևն. Բր. կդ։ * Ջաւելնայն յոլովութիւս և զգոռոզութիւն յանճանց թօթափել. ՁՀ. ծ։ *Ոչ ունիս նմինգութեն և ոչ գոռոզութի, այլ ամենն լին հեղութեն, հանդարտութիւն և ողորմութիւն. Նար. ԼԺ։

ԳՈՌՈՒ կամ ԳՈՌՈՂ. Տ. ԳՈՌԵՒ։

ԴՈՌՈՁ. գ. Կառչ. գոռումն. գոչիւն. գոռոմ գոլոմ. *Ոչ միայն ողորմութիւն և գոռոզ, այլև գոլորմութիւն և սարսափ. Մաթէոս։

ԳՈՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσθμα. Գոռալն.

ԳՈՌՈՒՄՆ, ումն. Ի և Գոռոզութիւն. իրմխաուսութիւն. սպառնութիւն. դրդիռ մարսին. մեծամեծս վիքայն և փոնչէլին. * Գազանս անճանօթս վորոտալս գոռոմեէ. Յոբ. ծ. 19։ *Ընդ նմա իսկ մնոտիցեք գոռումեէ բանիւք. Եղեկ։ *Մրցեր մարտական անկ. մանն ընդ գոռման գոռոզին. Մաթ. ՀՀ։

ԳՈՍ, գոսեր, այսինքն գոսէ. գ. Բառուկ. գօղ, գէօս. թմբուկ մեծ, կամ միակողմեան. * Փող, և գոսերըս գոչէին, իբրև ամպոց որոտալին. Շ. Երես։

ԳՈՎ, ի, գովք, վից. գ. Ἔπαινος, ἔγκωμιον, κλέος. Laus, encomium, honor. որ և ԳՈՎԵՍՏ. Ներբող. դրուատ. բարեբանութիւն արժանաւոր ըստ լաւութ. բարեհռչակել անուան, և վաստք. պարծանք. գովել, գովեսք. էօյէ., ՀՀմ. (լծ. և չՀ, այսինքն հռչակ)։ * Մեծ գովարգարոյն։ Ընդ բարւոյ՝ հայհոյութիւն օտար է, իսկ գովել ընտանեդոյն. փիլ։ * Մինոս վասն իրաւապես բանիւքոյն զգաստասան՝ գով մեծ ընկալեալ։ Իսկ գով, և բան պատուական առնլով. Պ.ոփ. օրին. ա. Ես է։ *Գործոյն կամ գով կամ պատաս հետեւի։ Պարապաք և գովք։ Ի վերայ պատասխոյն և գովիցն. Նխ. բն։ * Ո չ ոխերձութիւնն՝ որ ի նոսին, գով նոցա, կամ նուազութիւնն պարսաւ. Լ.ք. եր ընդ եդ։ *Ամենայն գովք առաքինութեան յոյժ արհամարհեալ էին ի նմանէ. Ճ. Ա։ *Ցայսմանէ ղգովս բարուց իւրոց. Վ.ան.ք. յօբ։ *Մի առ ի ցոյցս առնես զբարին վասն գովից. քանզի գով բազմացն յորդորէ զյօժարութին յերեւել. Վ.ք+ հդ. է. ըոք հին ֆ։

ԳՈՎԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Գովեստական. ներբողական. * Գովական բան, կամ բանիւ. Պ.ոփ։

ԳՈՎԱՆՔ, նաց. գ. Գով, գովք. գովեստ. գովասանք. Ճ.ք. * Նմա տալ իմաստասիրութեն գովանաց մրցանակ. Պ.ոփ։ *Ճնդի և անիրաւն, յորժամ արդարութեն գովանս կրէ ։։ յն. գովի. փիլ. ԽՀասփ։

ԳՈՎԱՊԻՍ. ՀՀ. Գովելի օրինակաւ. գովութեք. * Եթէ կամեացիս գովապէս ապօթեալ. Վ.ք+ հդ. ֆ։

ԳՈՎԱՍՈՒՆ, ի, ից. ա. Ἐπαινετὴς. Laudator, autor laudis. Գով ասող. գովասաց. գովաբանող, բարեբանող. Ճ.ք+ էօյէ. * Փոյթ ապա յասելոյգոյն գասել ըզգովասանն (կամ զգովասանականն) արա. մարդայ. Պ.ոփ. օրին. ա։ * Գովասան և ներբողիչ լինի նմա օրհնութեամբ երգոյս. Լ.ք. պ.ք+։

ԳՈՎԱՍՈՒՆ. գ. որպէս գովասանութի. * Եւ զոր սկզբայ, գարձայց յիմոցըս գովասան. Շ. ԻՀ եղ։

ԳՈՎԱՍՈՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գովեստական. գովական. ներբողական. *Գովասանական ձայնիւ, բանիւ. Շ.ր։ կի-ըղ. Խ։ Սրփ. յհ. է։

ԳՈՎԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔπαινος, ἐγκώμιον. Laudatio, laus, praeconium. Ասիւն զգով. և Առացուած կամ ճաւ գովութեք. գով. գովութի. գովեստ. ներբող. էօյէ., Ճ.ք+, ոՀՀայէ. *Ա յս է գովասանութի սքանչելի։ Գերազանցու թիւն գովասանութի. Պ.ոփ. Ինովք։ * Ցաղագս բարուցն գովասանութեան և պարտուէ. Պ.ոփ. օրին. է։ * Ջօրինական անգիտանան գովասանութեան ։։ այսինքն ներբողելոյ. Մի. ազբ։ * Ոչ խոկ եմ արժանի գովասանութե ։։ այսինքն խօսելոյ զՃատ գովութեք. Մ.ոփ. ծէ։ *Ձեռնարկել չՀածասանիցն այնոցիկ գովասանութի։ Կ.երբողիչեանն գովասանուէ վերակոչի. Շ. Հրէպ. Ա բէ։ * Ջգովասանութեն Թշնամութի համարեր ինքեան. Վ.ք+ հդ. ծէ։ * Մեծ է խրել յանճնէ զգովասանութի մարգկան. Կ.ԼՀասփ։

ԳՈՎԱՍՑ. Տ. ԳՈՎԱՍԱՆ. * Եղբեզիկս և գովասացս. Աբծր. Ճ. 9։

ԳՈՎԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳՈՎԱՍԱՆ. ՆՈՒԹԻՒՆ. *Գովասացութի քանս առ Թագաւորն ասացին. Ս.ոփ։

ԳՈՎԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ἀνεσὸς, ἐπαινετὸς. Laudabilis, ἐπαινετέον, laudandum (est). Արժանի կամ արժանաւոր գովութեք. գովելի, գովեալ. Ռ.ֆռահ. հաՀփ. * Ա յր գեղեցիկ՝ գովելի լոյժ. Ք. Ի.գ. ծԺ. 25։ * Գովելի, և առաւել գովելի, զի վան կարեաց և ցանկութեց յաղթելոյ ի կերակրոյն կրօնաւորեացս. ԵՀԻ։ *Ապաշխարութի ունիրաւութեց գովելի է. փիլ. ԽՀ. է։ *Գովելի գոնով և ձայնիւ. Ածչ։

ԳՈՎԵՄ, եցի. ն. Ἐπαινέω, ἀνέω, ἐγκωμιάζω. Laudo. Դրուատել. ներբողել. օրհնել. փառաւորել. բարեբանել. մեծարել. հնչակել զանուն և զգործ. ե. րանել. քալ է ասել. էօյէ., Ռ.ֆռահ ԷՀՀէ., Ի.ահոխ ԷՀՀէ., ՀՀերէն օՀ.ահաՀ. *Գովելոյն զնա առաքի փառասէրն։ Գովեցէք զքեզ ընկերն, և մի՛ քո բերան։ Գովելոյ զձեզ. յայդմ ո՛չ գովիմ։ Գովելի ես զսմենայն մեռելսն քան զկենդանին։ Շ.ր.Թ. ոնք իմ գովեսցեն զքեզ։ Գովելոյ զանուն քո։ Գովեա ելուսաւելմ զնա։ Եւն։ *Ո չ ոք այնպէս սուտ և անիրաւ խօսի իւրն զոյն, որ գովէ զներ գործս. Վ.ք+ հդ. է։ *Ձունիմք իշխանութեան բանիւսաել զնշխանս, և ոչ գովոլք կարեմք լինել այնոսիկ՝ որ ՀՀածամարան լինին. Եպէս. է։ *Գովեալ, կամ գովեցեալ. Նար. օրէդ։

ԳՈՎԻՒԼ. իրք պանծալ, կամ պարծիլ. Էօյէ.Ի.ՀՀ։ * Ջի գովի մեզաւոր ի ցանկութեի անձին իւրոյ. որ զզկէ, և նա գովի։ Գովեցարուէք յանուն սուրբ Նորա։ Գովեցուք մեք ի ժառանգուէ քոմ, ևն։

ԳՈՎԵՍՏ, ի, ից. Տ. ԳՈՎ, և ԳՈՎԱՆԹԻՒՆ. *Ἔπαινος. Laus. * Ի գովեստ փառաց շնորհաց իւրոց։ Ի փառս և ի գովեստ ՀՀ. Եէէ. ՀՀ. 6. 12. 14։ Փիլիպ. ՀՀ. 11։ * Պատմեցէք իւրոց նախաբարացն հանգերձ գովեստիւ։ Պատմութեց, և ոչ գովեստից է ժամանակս. Խոր. ի. 83. 89։ *Եթէ ՀՀծ առանց մարմնոյ յաղթեր, զի՞նչ գովեստ լինէր նմա. Եէր. հաՀՀ։ *Մաքրաբանութեն գովեստ ազատզազանութեն նախատինք լինին. Նխ. ոՀանչ։ * Օրհնութեն՝ յէից բարեաց մեր եգեալ ՀՀ բարեբանութի. և գովեստն՝ վասն հրաշէցն գովասանութի. Լ.ք. պ.ք+։

Անսովոր է հոլովս՝ գովեստ. ամբ։ Եէր. հաՀՀ։

ԳՈՎԵՍՏԱՒԱՆԵՄ. Տ. ԳՈՎԵՄ. *Ողբ զբանին ՀՀ զնշումն ուղղաբանութեք գովեստաբանէք. կանն։

ԳՈՎԻՉ, վչի, չաց. Ա յն՝ որ գովէ. գովող. դրուատող. և փառաբանիչ ՀՀ. *Գովիչք իմ ինև երդնուին. Սչ. ՁՀ. 9։ * Ա յր փորձի՛ ի բերանոյ գովչաց իւրոց. Առակ. իէ. 21։ *կազմեաց զպաշտօնն ըզսուիցն զքահանայիցն և զդովչացն. Եէր. ճաց։ *Կուսիւք և գովչօք. Վ.բՀ. ոչ։

Իսկ ՁՀՀ. Ի. * Գովիչք գոհութիքն՝ ի վեր երանեն առ ՀՀծ ։։ իմն գովասանական։

ԳՈՎԻՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔπαινος, ἐγκώμιον, αἴνεσις. Laus, praeconium, laudatio, benedictio. Գով, գովեքն, և գովիչն. գովեստ. դրուատ. ներբող. քան գովասանական, և օրհնութ. էօյէ., Ռ.ֆռահ, Համփ, վոՀՀ, էՀ-էր։ * Փառք և գովութիք առաջի երեսաց նորա։ Մ.ուսաւ ոչ գովութ։ Ցիշատակ արդարոյ հանդերձ գովութիք։ Վերկեցան յՀՀ գովութիքն և ի նորին օրհնութենէն։ Որոյ գովութիւն ոչ է ի մարդկանէ, այլ յՀՀ։ Լ.ցի բերան իմ գովութիք (այսինքն օրհնելով զՀՀծ)։ Բարձր արարից զնա գովութիք. ևն։ *Գովութիք քո անարգանք են ինձ. Ճ. Ա։ * Ի ծածուկ առ միմեանս ըզնոյն վկայութիւն գովութեցդ տային. Եղէկ։ *Գովութիք է արժանի։ Գովութիս սուտս մատուցանեին. Փոքր։ * Մեծ առգանիք՝ սուտ և ունայն գովութիւն. Շ. Ես։

ԳՈՎՈՒՄՆ, վման. գ. Գովելի. գովութի. *Ցոր առաքինորդն ուրախացաւ, գովմամբ ի գիւղս իւր ընկալաւ. Կրպ. ոփ։

ԳՈՐԳ. գ. Ռ՚ռ ումն. ֆօրլ. այն է կապերտ. և որպէս ումն. Խոզեփ. Խալի. *Փալանուն ասի, կապերտ և գորգ, բիր և մահակ. Եղէկ. ֆէր։

ԳՈՐԴԱՑՔ. այից. գ. որ և ՏՈՐՁԱՑՔ. ի գաւառէն առեալ զանուն՝ Բնակիչք երկրին խեցգեակ բարբառօղք. (իբր ծուռ, կամ խորթ. որպէս և յն. ղբղծս է Թիւք, և խիստ)։ *Ըստ գործոյին առաքեալ է. Ֆէր. ֆէրՀ։ *Գործոյին գաղափար է. զի դգրաս որպէս ծեքելով ի հոմանուն լեզուէ ի խօսս. Նմանապէս և հոռոմին գորացի ինն անոՀանեալ լեզու, որպէս և գորգոյեցն. Եղէկ։ ֆէր։

ԳՈՐԾ, ոյ, ոց. գ. Ἔργον (լծ. հյ. երկ), ἐργασία (լծ. արգասիք), ἐργατεία (ուստի Թ. ըզՊՀԼՔ). Opus (operis), operatio, factum, actus, actio, factura. Արարուած. արարք. երկ. վաստակ. աշ-

խատուԼՁ, և պատուղ աշխատանաց. կեր֊ տուած. իւ, ամէն, ւեաբ, ւիեաբ. * Ամէն ձեռաՁ լիցի երկիր ի գործս քո : Տուր նոցա որ ըստ գործոց նոցա. ըստ գործոց ձեռ֊ ացդ նոցա հատո՛ նոցա : Հատուսցէ իւրա֊ քանչիւր ըստ գործս իւր : Անգամ֊ամէն֊ նայն ոչ զնոյն գործ ունին : ի գործ խիտ կաւոյ : Ցամէնայն գործ գաշտաց. ևն : * Որպէս մշակք առ գործն, և զնուաստրք առ պատերազմն զնեաՁք. ՅՁԽ. ֆ : * Ետ զանձն ի գործ. փոքոց : * Հանք միայն գա֊ տարկ են, այլ գործ պիտոյ է ընդ բանին. Վ֊ւ հդ. ֆա :

ԳՈՐԾ. Ἔργον, πράγμα. Negotium, res, officium. ԻրողուԼՁ. պաշտօն. պէտք. իան ՏԸ, իան. Խղճի, իւ. *Գործ՝ զոր ոչ ոք գործէ՝ գործեցեր ընդ իս. Ծն. Ը. 9 : *ԿայուցեաՁ իմ զքեզ ի գործ քահանայա֊ պետուԼՁ. ա. ԻԼ. ֆա. 57 : * Ընդ հաս֊ մայեցուցն կալան գործ՝ երբեմն հնազան֊ գումՁ, և երբեմն պատերազմաւ : Եկայց ի գործ հազարապետուԼՁ կայսեր. Խոր. Ը. 66. և 29 : *Արդարև ոչքոց արժանի է գործն : Սարկ. ւհ : *կարի անարժան գործ եք և ի լուսնոյ ի վեր զամենայն ինչ ան֊ մահ համարել : Անօթ կազմեաՁ պիտանա֊ ցու ի գործ տեառն իւրոյ. Եփես : * Որ֊ պէս և գործիցի մորԹ ի գործ : Ցամենայն ճաշկ գործոյ. ՂՆփ. ֆԸ : (ումԼ. բանի գա֊ լու) :

ԳՈՐԾ. Ποίημα, ποίησις. Գործած. բա֊ նաֆԽ, ՀՆԽ. իւ. *Ըստ նմին օրինակի գործ անդամին ի նմանէ լինիցի. Եւ. ԻԸ. 8 : *Եւ քերան նորա գործ բոլորչի. Ճ. ԼԳ. Ը. 31 : * Ձտաշէղ գործոյն ի պատրաս֊ տուԼՁ կերակրոյ ծախեալ. ԻՄ. ֆԸ. 12 :

ԳՈՐԾ. Πράξις. (յորմէ Պրակ). Acta. ԳործողուԼՁ. ընԹացք գործոց և վարուց. և գլուխ բանից. ածէ. * Եւ ճիացեալ բանքն աքիայ, և գործք նորա և խօսք նո֊ յա ահա գրեալ են. Ը. ՀԽ. ֆՃ. 22 : *Ընդ֊ հէր ասի Գործք առաքելոց. առաքինուԼ֊ և ուղղուԼ ամենայն ևն. Ոսէ. ԳԽ :

ՅԱՐ ԳՈՐԾՈՑ. այսինքն Գործոնեայ. էՀԼՀԽաբ : Ճ. ԼՃ. ֆա. 28 :

ՕՐ ԳՈՐԾՈՑ. այսինքն Գործելոյ. լաբ օր. իՀ ԻՀԽաբ : ա. ԼՃ. Ը. 18 :

ԳՈՐԾՈՒ ասին ոյ կի տեառն՝ Ամենայն արարածք, և զոր ինչ ներկրուծէ ի նոսա. * կատարեաց ամ յաւուրն վեցերորդի զգործս իւր՝ զոր արար : Հանգեաւ յամէ֊ նայն գործոց իւրոց : Օրհնեցէք ամենայն գործք տեառն զտէր : Որպէս զի մեծ են գործք քո որ. ևն : * Առաջին գովեստ ա֊ րարչին այս է, զի գործեաց գործս. և եր֊ կրորդ այս, զի յայտնեաց զանձն իւր գոր֊ ծոց իւրոց. Եփէ. համաբ :

ԳՈՐԾՈՒ. որ և ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՈՒ. Յետին մատուռք Հարցին, օրհնեցէք ամ գործք տեառն զտէր. ևն. * Եւ այս յայտնապ հար֊ ցին, և գործոյն, ողորմելոյն, և տէր յերկնից֊ն. ՅՀ. իմ. ապ : * Մատուռ յեկե֊ ղեցին՝ սկսանին զվոքր հարցն հանդերձ գործովքն. Մ֊ւք :

ԳՈՐԾ Ե. Ἔργον. Hic opus, hic labor. Մեծ ինչ է. քաջուԼՁ է. գժուարին է. ՀՆԽ բան է, բանը ընԹն է, վերդեպուԲուն՝ իգձաօրԼՁ է. պիտի՝ ՍԼ֊Ճ չէ, փէբ. *Ձայր հաւատարիմ գործ է գտանել. Նաւ. Ի. 6 : *Ձհայրն և զարարիչն ամենայնն գտա֊ նել գործ է, և պտեալ՝ ամենայնն պատ֊ մել անհնար է. Պղատ. փխ : * Ընդ բնու֊ ԼՁն, որպէս և ասաց ոմն, գործ է մարարն ՀՀ֊ւ : Խնամուն գտանել մի միայն՝ գործ է. իսկ վատԹարարն բազմունԼՁ անԹուն֊ ԼԻ. փիլ. իմաստն. Ե այլաբ :

ԳՈՐԾ ԱՒՆՈՒՄ. իբր Գուն գործել. փոյԼՁ ունել. և վարԼՁ ի գործ. Լանալ. Ե բանէ֊ ցնել. ՃահՀ ԷՀՀ֊ւ, իւԼԷՀՀ֊ւ. *Ագգաւ պա֊ նիր ունէր ի բերանն. իսկ աղուէսն գործ առնէր ի նմանէ հանել զպանիրն. Ոսիխ֊ ֆոբ : * Գործ արասցուք զչամէնն վՀԺուց (առ յՅՅ), ամենևին յանՀնարին առնՀՀա֊ նացն ապրԼոյ. Ոսէ. ՀՀ. ա. 21 . յն. κατα֊ χράομαι. utor. Որպէս և յասելն. Վ֊ւդն. ՃՆ. Ք. ւ. *Գործ դնէր Հոգմոյ, և բեկո֊ տեալ յերուեր զչինուածն ››. խան ի գործ վարէր զՀողին :

ԳՈՐԾՈՑ ԱՒՆԼ. իբր Պարապել ի գործ. առնՀՀ զգործն արդեամբք. բանի հէպ ըլԼալ. *Եւ ինքն ի հնգէն (կամ ի հնգից) գոր֊ ծոց լինէր, և ի հնգիցն ախտանայր. Վ֊ւհ հդ. Ը :

Ի ԳՈՐԾ ԱԾԵԼ. ի գործ գնել. առնՀՀ. գործականիլ. գործադրԼ, գործ֊ով ընԷ, բանեցնել. իւԼԷՀՀ֊ւ. ես ἔργον ἐισάγω, ex֊ sequor. * ի գործ ածեալ, և արդեամբք անգրէն կատարուԼը : ի գործ ածեալ զնոր. Հուպդն. Ոսի. յհ : *Ձխոպանացեալ միտն ի գործ ածել բարւոյ. ՅՀ. Ը : ՁօրՀնան նոյ զոր ետ, պարտ է ի գործ ածել ամենայն զգուշուԼՁ. ԻՀՀն : *ՁիշխանուԼՁիս ի գործ ածից. ԼՀ. ոչ. ՃՃ :

Ի ԳՈՐԾ ԱՆԿԱՆԻԼ. իբր Ել. վերնգին. Ի գործ գնիլ. ես ἔργον χωρεῖ. * Ի գործ անկանի, և կատարի տաճարն առ գաւԼ֊ Հիւ. Եսա. ւբ. Ք :

Ի ԳՈՐԾ ԱՒՆԼ, և ԱՒՆՈՒԼ. Ի գործ գնել, և ի գործ արկանել. *Ձուբ ի գործ ասարեալ կոտորէր զաբան. ՂՆանդ : Ընդ֊ արձակուԼ սրտի ի գործ առեալ. ՅԽ. ԼԸ :

Ի ԳՈՐԾ ԱՐԿԱՆԼ. ՎարԼ, ի կիր առ֊ նուլ. և բան յն. վարիլ. Χράομαι. Utor, usurpo. բանեցնել, գործածել, բանի բերել. իւԼԷՀՀ֊ւ, իւԼ եարաֆոփ. *Ձկորդայեալ եր֊ կիր ի գործ արկանել. Մ֊ՃբԸ : * Ի գործ արկանել զընչաւորս և զանշունչս : Ձերկիրբ ի գործ արկանել. ՅՀ. Ը : *Ի գործ ար֊ կանել զնմաստուԼՁն, կամ զբարկուԲիւն, զչարուԼՁն : Սուր ի գործ արկանել. ԼՃ. ոբԽ : Մի. երԽ : ԻՀՀն : *Ըայց ես և ոչ զմի ինչ յայսցանէ արկի ի գործ. ա. Լոբ. ԲՀ. ւՀ : * ԵԼԺէ զպատուհաս իւր ի գործ ոչ արկանիցէ. ՅոԲ. ԻՀ. ւ6 :

Ի ԳՈՐԾ ՏԱՆԼ. Կոյն ընդ վ. *Ձձարպ մեւեղոտաղ առանՀ ի գործ ինչ պատաքին, այլ ոչ ԼՀ ի կերակուր. ԱրԸր. ա. 3 :

ԶՆՈՒ Ի ԳՈՐԾ ԱՐԿԱՆԼ. } Ἐπιχειρέω, ԶՆՈՒ Ի ԳՈՐԾ ԱՒՆԼ. } ἐγχειρίζω, δράσσομαι. Aggredior, carpi. Բռնուն Հարկանել, կամ ձեռնարկել. սկսանիլ. ՅԼոա զարԽԼ, ոխիլ. էԼ վոբմաՀ, պաՀլամաՀ. *ԵրԹալ ձեռն ի գործ արկանել, և զտե֊ ղին չինել. Եսա. ւբ. ա : * Ձեռն ի գործ արկանէր : Ձձեռն ի գործ արկեալ : Ձձեռն արկեալ ի գործ. փոքոց : *Ա յն ինչ լինէր նոցա զանազան զանողորմ ձեռն պատեալ մի ի գործ արկանել. Ք. Հ. Ծ. 29 : *Սկը֊ սաւ ձեռն ի գործ առնել. Ք. Հ. Ք. 40 : * Ձեռն ի գործ առնէին. ա. Հ. Ք. 14 : Ք. Հ. Ծ. 29 : ԾՀ. 37 : * Ձեռն ի գործ արար. ԵրԽ. Ծա. 12 :

ԸՆԴ ԳՈՐԾ ՄՏԱՆԼ. ԿրԹիլ կամ վա֊ րիլ ի գործ. բանեցուիլ, բանեցուած ըլլալ. էԼԷՀՀ֊ւ. * Առչէ զերկինք մի յարչառուց, որ ընդ գործ չկոչ մտեալ. Օր. Ի. 30. յն. որ չկոչ գործեցեալ. այսինքն բանե֊ ցուած ըլլալու՝ էրկիր վարելու :

ԲԱՆ Ի ԳՈՐԾ ԱՒՆԼ. Տ. ԲԱՆ :

ԳՈՐԾՈՎ. իբր Արդեամբք. փարաՃով. լի֊ րագ. ամելիՀ. * Գործով գիտացիք և ծա֊ նիցիք զոյուշումն գիտուԼՁն բարւոյ և չարի. ԵՀԸ. ծն :

ԳՈՐԾ ԱՒ ԳՈՐԾՈՎ, կամ ԸՆԴ ԳՈՐԾՈՎ. իբր յ. Παρέργως, πάρεργα. Obiter, ne֊ gligenter, perfunctorie. Արտաքոյ բան գործելի գործոյ. երկրորդաբար. Հարի֊ ւանցի. վեր ի վերոյ. ԷյրԷՀՀ, իաՀՀաՀ ՀԷՀյ. * Վարկապարազի գործ առ գործով ա֊ բարեալ զմեծ գործն : Պաշտել զԱծ ոչ վարկապարազի և գործ առ գործով : Ո՛չ վարկապարազի և յանցի և գործ առ գոր֊ ծով. փիլ. ծ. բան. Ե բագն. Ե լին : *Ա յլ առքա վարկապարազի և գործ առ գործով մեզ հարցեալ փորձեցան. ՆԽաա. իաչ : * Ա յս ամենայն (Հոգևորն) լիցի երկեալ գործ, և այն ամենայն (սարմնաւորն) գործ ընդ գործով. Ոսի. ՀՀ. ա. ւ :

ԳՈՐԾԱՆ. ոյ. գ. Ἔργον. Opus. Գոր֊ ծուած. չինուած. կերտուած. բանաստած, ՀՆԽ. էաՀմ, իէԼԷՀՀ. *Եւ ընդ ոսիւք նո֊ ցա իբրև զգործած ապիւսոյ չափիլայ. Եւ. իՀ. 10 : * Եւ գործ անուանցն իբրև զգոր֊ ծած անուց կառաց. Ք. ԼԳ. Ի. 35 : *Ըի֊ նեայ՝ ի նմա բիւրազգի գործած ասլարա֊ նից ››. յն. քնակուԼՁ. ա. Հ. ծՀ. 48 : * Ապար նա կալ քանդակածոյս ի սէս֊ սէս գունակ գործած Ճարտարաց. ԵՀԸ. հաց : *Գործած ոյ. Վ֊ւդն. ծն :

ԳՈՐԾԱԿ, ի, ացս. ա. Δημιουργός, ποιητικός. Auctor, effector. Գործօղ. գոր֊ ծիչ. հնղնակ. սուԼՁ. պատՃառ. էԼ պա֊ ւԸ, ասաբա. ՀԸբ. *ԱմբարհաւաՃուԼ և բա֊ զում այլոց չարեաց գործակ է : Գործակքն յանկուԼՁ՝ ոսկի, արծաԹ, փոսք, պա֊ տիճք : ԱնպատճոՀՀն առ ի սէտս կերա֊ կրոց՝ առատընԼեան է գործակ. փիլ. ծ. բան. Ե այլաբ. Ե էլ : *Այս առաւելապէս լինասուԼՁ է գործակ : կենդանագուս լի֊ նելով միշտ խաղալուԼՁ է գործակ. Պիբ :

ԳՈՐԾԱԿԱԼ, ի, ացս. գ. Τοπαρχής, ήγεμών, ὁ ἐπ' ἐξουσείων. Praelectus, prae֊ ses, dux. Որ ունի զգործ վերակացուԼՁ աշխարհի. ոստիկան. կուսակալ. տեղա֊ կալ իշխան. և Տնուս. վերակացու. հա֊ ԲՀի ԷյալԷՀ, իալա, ըէԽ, վՀԷԼաբՃ. տես Ծն. խա. 34 : ա. ԼԸբ. Ջ. 7 : Պան. Ք. 2. և 3 : *Գործակալաց և վերակացուայ աշխարհիս : Պարսիկ գործակալք. Խոր. ա. 20 : Ք. 74 : Փոքոց : *Ամենեցուն գոր֊ ծավարաց և գործակալաց (ի վանս) ոկիզբն վերսոին յերկիւղ աստուծոյ լինի. ՅՀ. ԻՀ :

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Վերակա֊ ցուԼՁ. ոստիկանուԼՁ. * Որք կարգեալ են ի գործակալուԼՁն աստղաց. ա. ԼԸբ. Ջ. 27 : * Ինչպէս որ իցեն յԱբրաքանչիւր գործակալուԼՁց. Ագաթ : *Ա յգուտն գոր֊ ծակալուԼ. Խոր. Ք. 65 : *ՅինէՀն կալեալ է զայս գործակալուԼՁն. փոքոց : * Պայ֊ զատեալ զգործակալուԼՁն հայաստանեայցս. ՅՀ. ԼԼ :

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. իբր Գործառնու֊ ԼՁն. գործ. * Եգ ած զանուն ի գործակա֊ լուԼՁն, և զդիւրսն քննոյ ի գարմանս աշ֊ խատուԼՁ. ՅՀ. Է :

ԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. որ և ԳՈՐԾ֊ ՆԱԿԱՆ. Πρακτικός. Practicus, effectivus. Որ ինչ լինի կամ պատահ լինել. գործով, և ոչ լոկ բանիւ կամ միտք. ածէբ. *Քրմք կենացն գործականին և տեսականին : Ո֊ մանք յարուեստսին տեսականք են, այլ ոչ գործականք. առաքինուԼՁն և տեսա֊ կան է և գործական. փիլ. * Պետոյկոս ո֊ մանք են բանականք, և ոմանք գործականք. Պէբ : *Գործական առաքինուԼՁն. Լ֊ւբ. ոչ.

* Վայելչացուք ՚ի բանական և ՚ի գործական պատմուճեան արարչին. Վրդն. ՃՆ: * Խորութեամբ խորհրդոց, և գործական չինուածոցդ. Առշ: *Բուռն հարից զնորին գործական հրամանաց. Պխ:

ԳՈՐԾԱԿԱՆ. Πρακτικός. Aptus ad agendum, agilis, efficax, expeditus. Արդեամբք գործօղ. գործնեայ. աշխոյակ. ներգործական. *Գործական է գործիս այսչինս. կալ. լԲ: * Չինաւարացն դասս, և զսմանս ՚ի գործականացն. Պխ: *Գործական, իբրև զուարակ. Նար. ա՜ա՜ա: * Գործական ձայնիւ աւերկ զերիքով. Եղիշ. յԷ:

ԳՈՐԾԱԿԱՆԵՄ, եցի. ն. Գործել. արդեամբք. առնել իրաք. *Չերկինս գործաքանեցեր անձառապես. ՃՀ:

ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արարուածոց. կազմուիլ. գործ արուեստի. *Կազմուածոյ Թմբկիս գործականուիլեաւ. Նար. ղՁ: *Ձունիւք արուեստ գործականուիլեան հնարից ինչ սուտ ՚ի պատրաստել նոքօք ըզպարէնն ուռճկաց. Կանն:

ԳՈՐԾԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. Συνεργός. Cooperator, cooperarius, socius. բայիւ, συνεργέω, συμπράττω, cooperor. Համագործ. օգնական. ձեռնտու. աջակից. վաստակակից. կցորդ գործոց այլոց. աստալ. պաշտօնեայ. հաղորդ. մասնակից. պիւէ ինչ էյիձի, էաբոլմէը, արքապաշ. *Տիմոթէոս եղբայր և գործակից իմ: Պրիսկէայ և ակիւղեայ գործակցաց իմոց: Գործակից եմք ձեր նորհայդ ձերոց: Գործակից լինջուք ճշմարտուելոյն: Ա՜յ գործակից եմք, ա՜յ ոչ ոքիւն էք, ա՜յ չինած էք. ԼՆ: *Գործակցան իւրեանց սատանայիւ. ՅՁԽ. Ը: *Զոր եգիտ սատանայ իւր գործակից: Հանդերձ ամենայն գործակցօք քովք. Նէղէ. ա՜. Բ: *Որպէս զգործակիցք և ղհաւասար ճգնողք. Խոր. Բ. 89: *Գործակից լինելն այնոցիկ, որ մեզանչէնն: Ո՛չ ընդ այնոսիկ որ մեզանչէն՝ գործակից լինել. Փիւ. ՃՀ. Բան: *Ա՛մենայն արուեստաւոր այլոց գործակցաց կատարօանայ. Մխ. Երէմ: *Բժշկացան պաշտօան զի՞նչ գործոյ գործակից հանդիպիցի գոլով պաշտօնական. Պզա. Է՜Ի՜Բ՜ա՜ն:

Կ՚ամնուոլեաք ասի. *Մանաւանդ զդիչերս ևս իւր օգնական գործակից գտանէր. Բ. Ղ. Ը. 7: *Հաւատքն եղեն գործակից գործոց նորա. Յակ. Բ. 22: *Անհնազանդքն և անառակքն գործակից են սպանուելեացն տեառն (՚ի վերոյ իւրմանց). ՅՁԽ. Է: *Զեթէ՝ արեգական է գործակից (՚ի դիչերի) Մ՜ՄԲԸ:

ԳՈՐԾԱԿՑԱՐԱՐ. ՛ս. Իբրև գործակից. կցորդակցուիքը. *Աչեն ղէն մտիցն ըստպաշաւորեսցուք գործակցաբար. Սկն. գ՜ա՜ա՜:

ԳՈՐԾԱԿՑԵՄ, եցի. ն. Συνεργέω. Confero, conduco, suppedito. Գործս կից առնել. կցել. *Աւ նա գործակցել զյաժարուելին. Բրս. ՃԳՆ:

ԳՈՐԾԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. Συνεργέω. Cooperor. Գործակից լինել. պիւէ էւէ-էէ, էաբոլմ էնէէ. *Գործակցեալ հնարից բանսարկուին. Նար. է: և Մավ: *Եկին որ վերակացուք են ախտից՝ գէքն, և գործակցեցան: Գործակցել մեզ ՚ի մարան. ԼՓ. ոչ:

ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνέργεια, συνεργία. Cooperatio, auxilium. Գործակից լինել. ձեռնտուուիլ. աջակցուիլ. էաբոլմ. *Քարոզելին ընդ ամենայն երկիր՝ աւետն գործակցութիւն. յն. գործակցուիլ. Մրկ. ծԸ. 20: *Ընդերս առանց մարդկան գործակցուիլ բղխեցոյց ՚ի վեր. Փիւ. լին: *Իբերայ գործակցութիւն. Եղիշ: *Պանծացեալ յայ գործակցուիլն: Փառաւորս արար զյառաջածանօթս ինքեան ՅԾ առաքելական գործակցութեն. Սարկ. չԽ:

ԳՈՐԾԱՁԵՒՆ. Տ. ՁԵՌԱԳՈՐԾ. *Խոկումն գրոց յամենայն ժամ, և տքնուիլ, և գործաձեռն. Մանր:

ԳՈՐԾԱՄԽԻԼ, խեալ. յ. ի գործ մըխիլ. * Մինչգիա նոքա այսպէս քաջալերեալք աջով հզօրին գործամխեալք էին. Փարպ:

ԳՈՐԾԱՅԻՆ. յինոյ, ոյ. ա. Իբր Գործունեայ. այր գործոյ. Իւիւ-ալբ. *Ցոյզ զսա ՃգնաւորՀ, և գործային գործոյ բարուլեն. Մաշ:

ԳՈՐԾԱՆՈՑ, ի, ացք. գ. Գործարան. գործատուն. փի-էէ-էան, ՀէէՀան. *ՀարկաՀէին զլանջն որպէս զչար խորհրդոց գործանոց. Ճ. Բ:

ԳՈՐԾԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πράξις, πράγμα, ἔργον. Opus, operatio, officium, negotium. Աւուելուիլ գործոյ, և գործ առնելի. յանձնառուիլ, և աշխատասիրուիլ. պաշտօն. ծառայութիւն. արարք. իրք. գործք. իւ, ամք, Ռաւակաւ. *Գործառնեալքն գործէ քան զայն՝ յորոց ՚ի սակս առացեալ է. Պզա. փԺ: *Ցիսկզբան մերոյ գործառնուեաս. Խոր. ա՜. 2: *Գործառնուիլ բարեաց. ՅՀ. ԼԲ: *Ձիք ինչ հոգևոր գործառնուիլ կամ բարեկարգուիլ, թէ առանց գրոց լինիցի. Խոր. ԺՀ: *Ցնտեսուիլ՝ գործառնուիլ է. վասն զի առ յանձն որդին ՀՀ զայս գործել, ՚ի կուսէն որդի մարդոյ լինել. Խոր. պԲԳ: *Բանականին գործառնուիլք: Հիացուս. ցանելի գործառնուիլ: Ազատել զկս յայսպիսի գործառնուիլեաց: Զպատկառելին գործառնուիլ (այսինքն գործելին). Մաթ. ֆԲ. Ն ԼՂԼ: *Գործառնուիլ եղանակք. Արծր. Բ. ա:

ԳՈՐԾԱՒԻՐ, սիրի, լաց. ա. Աշխատասէրք. երկասէր. փոյթ. համաթաւ, իւիւ-ղար. *Գործասէրն մեղու. ԱՀաբ. Նոր ՅԲԳ: *Զօրէն գործասէր մեղուի. Մաթ. ՅԲ: *Էր և գործասէր յոյժ, և առատ յողորմածուելեան. Հ. ՅԼԼՅ: *Ընդդիմադրեն օրինացն քեռի գործասէրքք մահու և կենաց: Ե՛րթ առ մեղուն դործասէրս, որք բժշկեցին զհիւանդութիւն քնուելեաս քաղցյուահաս քարոզուելեն. Համամ. ա՜ա՜ա:

ԳՈՐԾԱՒԻՐԱՐԱՐ. ՛ս. Աշխատասիրաբար. փուելով. *Գործասիրաբար զաշխատուելն բուռն հարկանել. Սարկ. հանգ:

ԳՈՐԾԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր և փոյթ գործոյ. աշխատասէրն լինել. վաստակասիրուելն. համաթաւելգ. *Հնազանդութիւն, գործասիրուելն: Փոյթ յառաքինութեանն գործասիրուիլ: Անգործութեան՝ զգործասիրուիլ. Անգործութեան՝ զգործասիրուիլ. ՑձԽ. Ը. ծա. ԽԸ: *Ըստսի մեղուացն և սորդիցն գործասիրուիլ. Ա՜ ոբ. Ե: *Ե՛րթ զզբաւուդ առ անգօրն (մրջիւն), և ուս զնմասուելի գործասիրութեան նոցա. Համամ. ա՜ա՜ա: * Ընդդէմ դնելով պատրաստ կալցին զգործասիրութեանն. Ոսկիփոր: *Չի մի զլիոյնի զգործասիրութեամբ խափանիցիք. Բրս. Կղ:

ԳՈՐԾԱՒԱՏԱՑԻԿ. ա՜. Ἐργεπείκτης. Ad opus excitans, qui opus urget, instigator. Շարժիչ ՚ի գործ. գործավար. իբր առաջ առաձել շահ ՚ի գործելոյ. *Արքգաւն՝ հասարակաւն ակն... հասանէ մինչ ՚ի խորութիւն տիմոյ... Է հասարակաց գործասացիկ ՚ի նեղքոյ. Պխիր:

ԳՈՐԾԱՒԱՐ, ի, ացք. Ե. Ἐργοδιώκτης, ἐπιστάτης. Qui urget opus, praefectus. Ոստիկան, որ յառաջ վարէ զգործն, կամ զգործաւորս ՚ի գործ. վերակացու. հարկապահանջ. ԼՆ. Գ՜ա՜ա՜ը. տես Եւ. ա՜. 11: Ե. 6. 7. 10. 13: ա՜. ճ. ԺՁ. 4: Ե. ճ. Ե. 18: Ձ. *Եղև հաւաստարուելի վարձուն. և զնմանի բանսարկուին զգործաւարն իբրև զուարակ զհանգուցեալ յանզգուգուիլեէ: Ըստ ծանրատարին փարաւոնի և դառն գործավարին. յն. գործատուի. ԱՀաբ. Ղրպ. Ն Նօրպ: *Տեսուչք (վանաց) ուշ կալցին, որպէս ա՜յ գործավարք, և խմաստուն մշակք: Ամենեցուն գործավարաց և գործակալաց ևն. ՅՁԽ. ԺՁ: *Արգելուլ տեսանելք զգործ մշակուիլեէ ՚ի բռնաւգոյն գործավար իշխեցողացն որ ընդ մեզ են եպիս. կռապաց. Կանն:

ԳՈՐԾԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ե. Պաշտօն գործավարաց. *Աչխարհակալք խաւարի և այսք չարուելեէ, այսինքն ոյք յաշխարհի զգործաւարուելի չարուելեէն ունին. Ոսկ. ԵՁԼ:

ԳՈՐԾԱՏԵԱՑ. ա՜. Ἀεργός, μίσεργος. Otiosus, piger, laborum osor. Ատեցող զգործ աշխատուելեէ. դատարկասէր. անգործ. ծոյլ. ՌՀՀէէ: *Անձն գործատեաց քաղցիցէ. Աաա՜. ծԲ. 15:

ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ. Ե. Որպէս Թէ Տուն գործոյ. գործանոց, գործարան. ԵԸՀաՀէ-Բայց Գործատունք կոչին Հարցին՝ քանի մի տունք չուրականի ՚ի վերայ այնր, օրհնեցէք ամենայն գործք տեառն, ևն: ի գիրս խոսր:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ, ի, ացք. Ե. Ἐργαστήριον. Officina, taberna. Գործանոց. տեղի իրիք գործոյ, արուեստի, վաճառի. և Ընդունարան. բնակարան. խանուր. փի-էէ-էան, ԵԸՀաՀէ, և ՀԸէան. *Եթէ ոք առ այն՝ որ զսնուշահոտ խունկս կազմէ, անաչխատ մերձ նստի նորա ՚ի գործարանն, ականայ լսել լինի անուշահոտութ: ի ձիրընթացսրն ամենայն քաղաքն ընթանայր, և ՚ի գործարանացն արգելուին. Ոսկ. յԽ. Բ. 6: Ե անամ. Ե: *Ես զի՞նչ արձիգք (է) գործարան անեսուելեաս այսորիկ. զբղ կուսին մարմինն. Բրս. ՃՆ. ԿՀ: *Ցարքանդին ՚ի բնուելեն գործարանի կենդանաստեղծեն. Փիւ. ՃՀ. Բան: *Ի սրտին գործարանի երևուելացեալ: Գործարան գոյուելեէ լուսատուս մարգարտին. Խոր: Նար:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ. *Օրգանօն. Instrumentum. որպէս Գործի. գ՜ը՜ԺԻ՜. ալաւ. *Արարել լինին մեծ արհեստքն ՚ի ձեռն միոյ գործարանի. Աբէաբ. Ե: *Ճախարակօք և այլով գործարանօք. Մաթ. ԻԲ. Ե ԿԸԸ: *Որ առ բժշկական գործարանօք (բստ չին. դեմովք) ոմանք՝ արեան կամ այլոց նիւթոց ձգտմունքն են. Պզա. փԺ: *Գործարանօք և ձեռօք հակել. կԻՀՂ. գանչ: *Ձեռք գործարան են մատք և մարմնոց. ՅՁԽ. ՃՀ: *Ի ձեռն գործարանաց նկատելով զնչյալս արեգական. Խոր. Ե: *Ձձեռս իմ՝ որ է գործարանք բարւոյ, չարեաց և մեկաց գործարան կազմեցի. ԵԸՀ. Խոսփվ: *Ձհոգին ոչ կարէ ճնաւել, այլ զգործարանն նորա զնարմինն. Սահմ. ՃՀ: *Ընթացից ձերոց գործարանք (ոտք). Նար. ա՜ա՜ա: *Սուտ սպանուելեէն է գործարան. Ճ. Ե: *Գործարան մահու (փայտ խաչին). Շար. Նար: Գնչրն:

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱԿԱՆ, ի, ացք. ա՜. Ὀργανικός. Organicus, instrumentalis. Իբրու Գործարանաւոր. ուշադ գործական կամ մեքենական մասանց. *Գործարանացն մերմին. ՆԽա. ԸՆ: Ա՜Ե. Ք:

Մերթ ևս՝ Պրակտիկός. Operativus, effectivus. Գործական. գործողական: Ած. ՟ք:

ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գործառնական, կամ Ունելը զգործարանս. *Ի գործառնութիւնէ (սահմանել), որպէս լսանելը զընդհանուրի մարդոյ. Դամասկ:

ԳՈՐԾԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գործառնութիւն. և Ունելը գործարանաւ. *Գոչօղն (ձայն) նման է հոսման ի ձեռն բերանոյ և լեզուի ի բնական գործարարութեն լսելիզք յինքն պեղեալ. Փիլ. Լիս:

ԳՈՐԾԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Ἐργαζόμενος, ποιῶν. Qui operatur, artifex, officialis. Գործօղ. չինօղ. արուեստաւոր. պաշտօնաւոր. բանօղ, բանաւոր, գործի ՟ը ընդ. Էջմ, Էլէյեան. *Գործեր ամենայն ի ժամսաուն պատիւ ընդ գործաւորին զգործ խորանին: Ցային զարծաւծի՝ տալ գործաւորաց գործոյն. Եր. ՟ւ. 8: ՟ի. ՟ի գ. ՟ծ՟. 15: *Զգաստասային ամենայն գործաւորք ի ժամ պաղօթիցն. Ցճխ. Յ՟ի: *Ցամենայն արհեստաւոր գործաւորաց. Խոր. ա. 15: ՟. 24:

ԳՈՐԾԱՒՈՐ. Γεωργός. Agricola, operarius. Երկրագործ. այգեգործ. արգելնաբար. ՟ճկակ. որպէս և ՟թ. ըզպտ ՟ է բառ յն. ԷՐԳՊՏՒՆ, այսինքն գործօղ. *Բնակիչքն հրէաստանի ամենայն քաղաքքն իւրեանց և գործաւորքն՝ յղփացային հօսիւքն. Ես. ԷՐՄ. ՟ա. 24: *Ճարտարարուեստն, և գործաւորն՝ երեքան և ապականին. Ռո՟. ա. փիմ: *Գործաւորք երկրի, որ են մշակք. Մի. ԷՐՄ: *Ընդ ասսանն գործաւոր ասեզծ. Լ՟ի. ծ՟. ՟. 8: Խակ փիլ. Նի. ա. *Օրինացն գործաւոր ՟ն և Լ՟ի. պրգ. *Հոգևորիս եմ գործաւոր ՟ն և Վ՟ի հո. ի՟. *Ջարուելե գործաւոր ՟ն. անկասիր հալի ի նշ. ա և ՟ք:

ԳՈՐԾԱՒՈՐ. Ἐνεργός. Efficax. Գործունեայ. ներգործական. աշխոյակ. զօրաւոր. ամէնի, փ-եսիր. *Բանի ագահկի է իսկն. նախ առաջին՝ զի արու է, և զի գործաւոր է. փիլ. Լիս: *Ըստ իւրում առանձինն ընդելոզմանն յաշխոյհեցլոց բնուն՝ և միաքն գործաւոր լինին: Ամենայն ուսոցք զնա գործաւոր գոլ ուժգնական զօրութեքն՝ տեղեկիչն միր արար. Նիս. ՟ազ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԳՈՒՅՆ. ա. Ἐνεργέτερος. Efficacior. Ներգործականագոյն. զօրագոյն. և Ընդօղագոյն, յայտնագոյն. *Լուսյանին իբրու զամբարս հրոյ՝ պատգաշտաւոր. ժագոյնք և գործաւորագոյնք զօրութեքէ՝ ջեռուցանել. փիլ. Լիս: *Գործաւորագոյն հասատատուն նշանակ. Նիս. ՟ազ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀπεργαστικός. Efficiens. Արարողական. արարօղ. գործօղ. *Խոպաղութեին և ամենայնի միաւորական, և ամենեցունց համամատուն և բնակցութեէ ծնողական և գործաւորական. Դ՟ի. ՟ծ՟: *ԿՃղակաբաշխն մէջ տագնացութեէ իմն ըստ ներգործութեէ գործաւորականի նշանակ և տիպ. Մ՟ի. ՟ծ: *Աւաքինութեի՝ ունակութեի նոսայօժարական, գործաւորական բարւոյ. Ռո՟իթ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱՊԷՍ. ՟. Իբրև գործաւոր. հրկասիրաբար. *Գործաւորապէս և աշխատութեէ զեռզողական Ճշմարիտ գիտութեէ ի մտածութեին չարժեցին. Փերր:

ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔργον, ἐργασία. Opus, elaboratio, officium. Ներգործութիւն գործելոյ. գործառնութեի. հրկաք. մշակութեի. աշխատասիրութեի. ծառայութեի. պաշտօն. գործ. Իշ, ածէ, Խըզ՟ի՟. *Որչափ էր ի ղորութեի նոցա, էառուն ի կազմած գանձու գործաւորութեին. Ե՟. Էջ. Ե՟. 69: *Որ զՀետ հրեայ գործաւորութեի, անկայի ի գաւառատան. Սիր. Իզ՟. 26: *Ընարժեաց զնա ի գործաւորութեի. Ի՟ն՟: *Զհուք ի ինամս տեսչութեի գործաւորութեի առ ի պղտաբերութեի յարգասցին. Ցճխ. Ե՟: *Զեռք պատրաստեալ յառաջագոյն, որ նոցա անկ ի՟ գործաւորութեի. փիլ. Լիս: *Մի և մի իւրք պատճեացես յաշխատասէր գործաւորութէ. Ճ. Ա: *Հիզգուցեալքն ի բարւոյն գործաւորութեի. Երէ. Խրաք: *Քահանայութեի գործաւորութեի և պատիւ ոչ այլ ինչ քան զսուրբհնութեի հոգւոյ առ ի փերր. կութեի ունի գիտաւորութեի. Սարկ. ԷՀ: *Թե յամառանութեի, ի մոյ և ի գինւոյ, ոչ վան Ճղնաւորութեի ի բաց մեկնի, այլ հայհոյելով անգանեցիք զգործաւորութեն. կանան:

կամ որպէս Պράξις. Պրակ. գործ գործառոր. Ճառ. և Գլուխ բանից. *Աւաքին կայ գործաւորութեին. Աէրոպաչ. Նաստաչ. և Ած. պօրէ: *Ընդ այսոսիկ հանգերձ ասառուծով և առաքինկայ գործաւորութեի. Սահմ. ա:

կամ որպէս Ἐνέργεια. Energia, efficacia, facultas, actio. Ներգործականութի. ազգառութեի. կարողութեի, և ներգործութեին նորին. Ինէոէր. *Կրկնակ է ի գործօղն (զգայարանաց) գործաւորութեի. Ե՟ որ առ գործաւորութեի ընդոյն, և Ե՟ որ առ ընդունելութեի յարատաքառատն իմանալեաց: Կայ ինայ՝ի գործաւորութենն, յորում կարգեցաւ ի բնութենէն: Գործաւորութի իմն կենդանական: Զգայական գործաւորութ՟ն. Նիս. ՟ազ:

ԳՈՐԾԱՒԱԿ, եկի. գ. Գործի նուաստ, ուսական. *Որ յհասին ալքատութեի նշանակ է պատառատուն գործակին (առաքելոց). Տծնակ:

ԳՈՐԾԵԱՆ. Ա յսինքն Գործք. արարք երեելիք. Յովսեփ. *Ածնակիսի գործեան վճարեաց նա. փարպ:

ԳՈՐԾԵԼԱԿԱՆ. Տե՛ս ԳՈՐԾԱՐԱՆԱԿԱՆ. *Գործելական կազմեցաւ մարդոյն ձև առ ի բանին պէտս: Գործելականին այսմիկ սկսաք ելնեն կազմածոյ (առ ի յօդել պատբառս). Նիս. ՟ազ:

ԳՈՐԾԵԼԻ. Լոյ, լեաց. ա. Πρακτός. Qui agi potest, sub actionem cadens, agendus. Որ ինչ հանդերձեալ է գործել. առնելի. առաջիկայ. արժանի գործելոյ. *Ոչնչ ի գործելեացն առանց նորին (առաքինութին) կամացն հելցի. Ցճխ. Ի՟: *Գործելեացն և չիրաժարելեաց. Սարկ. ԷՀ: *Գործական իսհեցուցականն՝ սահմանեալ գործելեացն զուլինն բան. Նիս. ԷՀ: *Ո՛չ վամենայն ինչ գործելի է որգուոց յեղեսս հօրն. փիլ. Լիս. ՟. 29:

ԳՈՐԾԵԼԻՔ. որպէս Գործեցեալ. եղեալ. *Ի վերայ գործելեացն ուրախ եմք և ցընծամք. փարպ: *Գործելեացն իմոց ընդ. քեզ հրամարեալ: Ի սուգ մեզայց գործելեաց. Ալար. Էրփ:

ԳՈՐԾԵԼԻ. Ποιῶν, πράττων, ὀράσας. Faciens, operans. Իբր Գործօղ. կամ որոյ գործեալ է զինն. Էպէն, Իւլէյեն. *Ւյուսն զարձանեն զպատրաստեալն ի ձևս գործելոյ զգայութեան ճշմարիտ գիտութեէ ի մտածութեին չարժեցին. Փերր: ՟ք. ՟ծ՟. 11: *Գործն և գործելին առ Հասարակ առնջեալին. Իմ. ՟ծ՟. 10: *Ոչ միայն որ զայն առնեն՝ այլ և որ կամակիցն լինին գործելեացն. Հ՟ա. ա. 32: *Գործելեացն անիրաւութեէ. Սիր. Իէ՟. 11: *Լուսատուչէ ամէն են ամենայն խորհրդոց Հաւատոյ, և գործելի ամենայն իմաստութեէ, կո՟. է:

*Խոտէ ևս զգործան և զգործելիս. Եփէ:

ԳՈՐԾԵԼԻՔ. գ. Աշխարհ, առաւել ասամ կօրէն վայրի: Վ՟ի. ՟ի՟. ուր կայ և ԳՈՐԾԵԼԱՆՈՑ. իբր Աշխատաւան: *Շինեաց յի գործելոյ կրակ, և գիցի ի բուրվառն. Մ՟ա. Լ՟ի:

ԳՈՐԾԵԼԻԱԿԱՆ. ա. Ցարմար առ ի գործել. մշակելի. բանեցնելս. *Զերկիր երևելի արար և գործելիական. Շ. է. պէտ. Խ:

ԳՈՐԾԵՄ, հի, հաս. ն. Ἐργάζομαι. Operor. Առնել զգործ. արդիւնացուցանել աշխատելով. մշակել. վճարել. կատարել. բանիլ. իւլէնել. *Գործել զերկիր, զայգի, յայգեաղ: Գործել զանհեզ: Գործել ուռկանաւ, դրով: Գործել պատկեր: Գործել քանքարոք, և շահել: Գործել զարգարութի, զանօրէնութիւն. զչարիս. Գործ մի բարի գործել: Ցայտնի լեզին գործք նորա, թէ աստուծով գործեցան: Ի վերայ անդոյն գործելոյ. ևն:

ԳՈՐԾԵԼ. Πράσσω, ττω. Ago, facio. Առնել ինչ պարզապէս, կամ այսպէս և այնպէս. ընել. իւլէնել, էյլէնել. Իր. Իբր լինել. *Չինչ գործեցեր զայդ: Մի գիտասցէ ձախ քո, զինչ գործէ աջ քո: Բերան անգգաթ՝ գործէ խաւսվութիս: Մի ինչ գործեր ընդ անձն քո չար: Ցոյոց պատճառ՝ զանձինս բարւոք գործիցէք. ևն: *Ճաշ առեն գործեալ արդաւանայ ի պատիս արտաչխ: Բազում կարգս ուղղութէ գործեաց. Խոր. ա. 29: Ե՟. 8: *Չինչ ալեաք տարակուսի են, որ ոչ գործին յերկրայինս. Եփէ. Ե՟: *Արճամճ գործէին ինապ. փարպ: *Չինչ օգուտ մեզ՝ի մոլգ կային առակած խաչականայն գործելի. Սարկ. ԷՀ:

ԳՈՐԾԵԼ. Ἐνεργέω, ἀπεργάζομαι. Efficio, ևն. Առնել զինն պատրաստել. կատարանել. և Աստղրել. պատճառել. տալել. Էսխ. Ճգ, փիլ. Էյլէնէլ. *Ամենատ գործեաց զպտուղնին: Չանխուելին բժշկիսալ՝ զտարթ գործեացես: Մի ներհուն ատականութէ գործեաց. Կար: *Չի զատկանեալ զբերնութէնս ջրով նորս պղծեալ. Շար: *Իշ սկսելի աշակերտն մտանիչ գործեաց. Վ՟ր՟. ՟ր՟: *Ընդ օտարան խնամութէնք նորոգս գործեն սգգակցութէնս: Հիւանդութէնս անբոյժ ամենայն իրօք գործէ, և ատակատնութէնս. փիլ. Ծ՟. Բան: *Ընէ, թէ՝ի մեր տեղ ծովացոլ զկով գայթեաց. Եփէ: *Մի լեցի՝ որ ոչ ընդ իւրով ձեռաք՝ քահանայ գործել զբաք. կանան:

կամ Կերդործել. ապդել. Բէ՟ի՟. *Ցամենայնչինոյց չուրն առաւել գործեր հուրն. Իմ. ՟ծ՟. 17: *Ընոյա՝ որ մնա ատ ծովուն կայցեն, ոչ կարէ ակն ասոյ՝ի ցամաք գործել. Եփէ: *Ոչ գործէ՝ի նոսա ոչ պատճական սուրն գաղթի, և ոչ չարգական խարազան փրկչին. Աբէ: *Ի՟ժըշկեալ չինչ յորժամ ոչ գաղանանեսցի, փուսն՝ի ներքս գործէ. Ռո՟. է:

ԳՈՐԾԵՏՂ. գ. Տեղի գործելոյ. գործատան. *(փոխեալ) զկատավճառն՝ի կեղծոյ գործեալ. Ած. Բաբէ:

ԳՈՐԾԻ, ծոյ, ծեաւ կամ ծեալ. ծեալ կամ ծուած, ծեաք կամ ծուած. գ. Ἐργαλεῖον, ὄργανον, σκεῦος, ևն. Instrumentum. Զայս կամ անօթ կամ կազմած՝ ազատ գործելոյ իրաւ որոյ. բնական գործին առաւել կոչի գործարան, իսկ արհեստաւորական՝ գործի. գեղջիւ. ալաթ, ալաթանոցի, ֆոսաթ. *Գործի ձկնորսաց, կամ հասարակ, պատերազմի, զինուորաց, մշակաց,

հովուուլթե, հաւին : Ձեռնի գործի : Ա-
մենայն կահ խորանին, և ամենայն գործի
նորա : Գործեցք երգոյն (այսինքն նուա-
գարանաց) . ևն : * Գործիս երկաքանչիւ-
րոց փոքունց կազմել : Որս հետք արանց՝
գործեցք և որոգայթիցք . Գղաթ . օրին . ա-
Ն Ե : *Գործի երաժշտական , արուեստա-
գիտաց , ոստայնանկութե : Գործիք տան
Ջանաց , սպանուլեան , մահու : Գործի
սպանման , և նոյն՝ գործի կենաց (խաչին) :
Մէքենայից և հնարաւոր գործեաց : Բազ-
մութե և երբեմն գործուվք . ևն . ՃՃ :

ԳՈՐԾԻ՝ բնական . որպես Գործարան .
*Ընթացից գործի (ոտն) : Խօսնականաց
գործի (լեզու :) Մարմնի ղէն գործի : Գոր-
ծնականացն գործի . Նոյ : *Կատարեալ մա-
նանց մարմնոյ զգայականքն և այլ ևս գոր-
ծեցքն . Փիլ . Եւ . ա . 7 :

ԳՈՐԾԻ՝ բարոյական . Միջնորդ , միջոց ,
առիթ . *Փորձանքն ի ձեռն որոյ գոր-
ծեաց : Գործուվք մարգարէութե որա-
ցեալ եղև . Փիլ . խոսփ . Ե յոբ : *(Ար-
րածն առանց անձինչնաութե) իբրև գոր-
ծի մի էր արարչին . Եփիկ : *Վերինք և
ներքինք էղեն մեզ գործիք տանջանաց .
Եփիկ . Ե : *Զորս ի ձեռն առեալ իւրև
գործեաւ իւիք ամ զքաւերարուեանն ի
մեզ հեղու զինամս . Ցհ . իմ . պաւ : *Ցոր-
մէ (այսինքն ի պատճառէ) իբր ամ . և . ի
ձեռն որոյ (կամ որով) , իբր զգործի . իսկ
ամ գործի՝ բան է . Փիլ . նիս . ա . (ուս-
ամ ապանգ արիանոսաց զբանն ամ գործի
հօր գոլ հայհոյեր յարարչուեանե , և ոչ ա-
րարչակից :)

ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Ὀργανικός . Organicus, instrumentalis. Իբր Գործի-
քական , և գործարանական , մեքենական .
*Պայր ի սպասու օրապահացն հանդիսիւ
գործիական տանջանարանաքն . Եփիկ . Ը :
*Գործիական , որպես քնար երաժշտակա-
նի . Վրդն . ծն : *Ոչ գործիական ի սկզբ-
մանն եցոյց (զերգս յամանի արեգական) .
Աճաբ . Նոբ կիբ : *Ի նմանատանեայցն զգոր-
ծիականն , և ի գործիականացն զմարգ-
կային մարմինս . Սահմ . ծա : *Զամենայն
գործիական անդամսն . Վրդն . ծն : *Ազ-
գակից է գործիական կենդանեացն շարժ-
մանց . քանզի վեցկին գործիական մար-
մինն բնաւորեցաւ շարժիլ , յաւասլ և ի
վերլ , ի վեր և ի վայր , յաջ և յահեակ .
Փիլ . այլաբ :

ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ . Πρακτικός , ἐνεργικός . Practicus, activus, effectivus, efficax. Իբր Գործական , գործնական . և Ներգործա-
կան . ոչ անգործ , և ոչ լոկ տեսական . *Ո՞
տայր ինձ ԹԼան որպէս զաղաւնոյ՝ Թռչել
ի գործիականն , և հանգչել ի տեսուլա-
կանուեն խոնարհուեա . Կիմաս . *Գոր-
ծիական է առաքինուեն . Ներգործե և
աճէ օրըստօրէ : Գործիական կարք , կամ
ձեռք : Գործիական եղև (ահիւն ամ) . Շ-
ա . Ն Ե . յհ : *Տեսողականին պայծառա-
նալն , և գործիականին պակասելն : Գոր-
ծիական առաքինի , առաքինուեի , վարք :
Ընտանական գործիականաւն . Լմբ . ոչ . Ն
առակ . Ն ծղ . Ն յհ : *Մտաց զանազանաւ-
րական կարգ յաչխատել իւրաքանչիւր գոր-
ծիականացն մասանց . Սրկ . փհ :

ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ հոլով չիք ի հին ետ .
զի յն . և լտ . չունին զայն , այլ վարին փո-
խանակ այնր զքաղցաւականն աննախտիր ,
կամ զներգոյականն , և կամ կազմին նա-
խադրութեամբ ի ձեռն , դուռ , per.

ԳՈՐԾԻԱՄԱՆ . ի . Իբր Գործի բարոյա-
կան . *Սատանայ սուեալ գործիարան զօձն .

Մխ . ապար :

ԳՈՐԾՈՒՀ . ա . ի . Πρακτήρ, πράκτης, ἐργάτης. Actor, operator, factor. Գործող .
գործակ . իւղէչէն , էպէճի , եաքըճը . *Բարձ-
ցի ի միջոյ ձերմէ կամ գործն , և կի գոր-
ծիչ գործոյն . Եփ . ա . Ի : *Գիչուլեե
և պղծուլեե գործիչք . Փիլ . Լին : *Գոր-
ծիչ այնպիսի անպատուհից : Բրուտն գոր-
ծիչ է անօթոցն . Եփիկ : *Աճ գործիչ
գործոց աքանչելեաց . Սարգ . ա . յհ . ա :
*Մարանչելն առն . և գործելն՝ հրեշտա-
կի . բայց գործիչն՝ ամ . Եփ . ծն : *Զիաթող
ապրեցաւ ի պատուոց անտի գործիչն ապան-
ման . անդ : *Զսոյն այսու յեզանակաւ
գործիչ այր . Սարի . փհ :

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ , ի , աց . Πρακτικός. Տ-
ԳՈՐԾՈՒԱԿԱՆ , որ և ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ՝ իբրու հա-
կադրեալ Տեսականի . (որպես Թէ գոր-
ծունէական .) *Գործնական և տեսական
քննութիւն . կլիմաք : *Ցերկուս բաժանի
իմաստասիրութիւն , ի տեսականն ասեմ , և
ի գործնականն : Ի ձեռն տեսականին զգե-
դանականն . Սահմ . ծէ : *Գործնականացն
գործի սովորութեամբն կարեաց կապեալ :
Զգործնականացն անօրինեալ զտնտեսու-
թի . Նար . իթ . խէ : *Ի գործնական և ի
տեսական ընդ ածից կատեալ . Սարգ . յոբ :

ԳՈՐԾՈՑԳԻ , ոյ , ից . գ . Որ ինչ է ի պէտս
գործոց . *Սրբուլեեց ինչ սպասաւորուլեե
անօթեա կամ Թէ գործոյից . Իմ . ծէ . ղ .
յն . անօթա գործոց :

ԳՈՐԾՈՒԱԾ , ոյ , ոց . գ . Ποίησις, ἐργάσις. Factura, opus. Գործած . արա-
րուած . յօրինուած . գործ . գործուածք ,
վէպ , էառնածք , բան . իւ , իւէմէ . *Ըստ
իւրում գործուածոյ : Ըստ ամենայն գոր-
ծուածոյն : Ցաւուր գործուածոյ իւրոյ .
Եւ . վէ . 5 : Ը . Ի գ . ծէ . 10 : Եփիկ . խգ .
18 : *Ազգի ազգի գործուածք իրացն : Աճ
զգործուածն ամենեցուն գեղեցիկ գործէ .
Եփիկ : *Գործուածք ամբարշտաց : Գոր-
ծուած սատանայի . Նոյ . էրգ : Տծաւ :

ԳՈՐԾՈՒՆ , (ի , աց կամ ից . ա . Ἐν-
ԳՈՐԾՕՆ ,) εργός , ποίων . Activus, efficax, faciens. Ունակ գործոյ . ուշ ան-
գործ . գործօղ . Ներգործական . ազդոյ .
որ և ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՑ . բան փեւ-
նօղ . ամել իւէ էսէն , իւէէյէն , մ-ելասիէ .
*Գործուն և արգակ : Զամենայնի զօրուլեե
գործուն կամիքի՝ Թէ իցէ . փիլ . սամփ . Ե
յոբ : *Զերմ և գործուն և շարժուն .
Նիս . կայ : *Գործուն և հնազանդ . Վէրօր .
Ը : *Գործօնաց գործոյն տայնն զայն . Ը .
Ի գ . ծԸ . 14 : *Մին չար , և չարեաց գոր-
ծօղ . Եփիկ : *Գործօն ... գործօնք . Վրդ
հղ . ֆ : (բուս յն . օն , է ընդունելոյն՝ օղ :)

Մերկ իբր Գործեալ (իր) . *ի վար աղ-
կեալ . *Զոր օրինակ անձրև զի մի է առ երկիր գործուն , և առ անգործ . զի որ գոր-
ծեալն է , բերէ արգիւն շահեկան . իսկ
այն՝ որ անգործն է , բերէ փուշ և տա-
տասկ . Եփ . ԵԸԸ :

Եւ իբր Գործելի . գործական , աշխա-
տելի . էէիէն , իիաճ . *Ամենայն ինչ գործ գոր-
ծուն յայնմ ասելոյ մի գործիցի . Եփ . Եւ :

ԳՈՐԾՈՒՆԵԱՑ ,) նէի , ից , կի՞նեայց ,
ԳՈՐԾՕՆԵԱՑ ,) նեաց . գ . Ἐργαζό-
μενος, ἐργατής. Operans, operarius. Նոյն
ընդ վերնոյն բաս ա նշ . որպէս Գործօղ .
գործաւոր . ժիր մշակ . կամակատար . պաշ-
տօնեայ . աշխատասէր . գործասէր . գործիչ .
կատարիչ . էէիէյէճի , էէճի , ըէղաբ . *Գործօ-
նէիցն , որք հատանեն զփայտն . Ը . ճ . Ը .

10 : *Ե՛րթ առ մեղուն , և ուսիր , զի՞արդ
գործօնեայ (կամ գործօն) է . Առակ . Ը .
8 : *Եթէ զգաստարկեան ապրեցոյց , որչափ
ևս առաւել գործօնեացս օգնական լինի .
Ոսկ . ՛ . Ը . 14 : *Եղբայր մի՝ յոյժ փոյթ
և գործունեայ (կամ գործօնեայ) . Վրդ
հղ . Ը : *Իբրև զգործունեայս և զժիր մշակս .
Իգն : *Շշմարտուլեե է գործօնեայ : Գոր-
ծօնեայ և պահապան առաքինուեց . Փիլ :
*Գործօնեայ չարեաց , կամ արգասրուլեե ,
գժնդակուլեե , սատակման , խնամուուե ,
այսքանեաց բարեաց . Եփիկ : Գիա : Նոբ :
Սարգ : *Գործունեայք ըստ արժանեացն
ընկալցին՝ ումն պատիժ , և ումն պսակ .
Խոսր : *Զերեքն են գործօնեայ գործոց .
Նոբ . Երգ : *Աճ ցմանուին , որ էր գոր-
ծունեայ իւր . Վրդ հղ . Ի : *Գործօնէիքն
կատարէ զխորհուրդս մեղացն . Շ . ա . յհ .
Ի : *Ահ մեծ անկանէր ի վերայ գործօ-
նէիցն և գործակալացն . Ճ . Գ :

ԳՈՐՇ , ի , ից . ա . ոյ և ԳՈՂ . Φαιός . Fuscus, subniger, cinereus. Թխագոյն .
մէջագոյն . ցորենագոյն կամ մոխրագոյն .
պօղ . պօղտագ , էոսէր , պոռղոյէ , փահվէ
ըէնկի . *Զատոր ի միմեանց զամենայն ոչ-
խար զնայատախարիս և զգորշ . Ծ . Ը . 32 :

ԳՈՐՇԱԽԱՅՑ , ի , ից . ա . Φαιός, διάλευκος. Fuscus, subalbus, ևն . Գորշ խառն
ընդ սպիտակի և ընդ այլ գոյնս . (վասն ո-
րոյ չիմիթի ընդ Գորշ , և ընդ Փխակ կամ
խայտախարիս .) *Գորշախայտ յօղեաց :
Ծնանեին խաչինքն գորշախայտս և սպի-
տակս և խայտախարիսս . Ծ . Ը . 33 . 39 :
Ա . 10 . 12 :

ԳՈՐՇԱԽԱՐԻ , կամ ԳՈՐՇԱԽԱ-
ՐՈՒ . Նոյն ընդ վ . *Ամենայն ոչխար որ
գորշախարու և խայտապիսակ իցէ , այն
չակորու եղիցի . Եփ . առեփ :

ԳՈՐՇԱՊԱՀԱՆԳ , ի , ացի . գ . Τροχίσκος, ἑνώτιον . Rotula, inauris. որ և գրի
ԳՈՇԱՊԱՀԱՆԳ կամ ԳՈՇԱՊԱՐՀԱՆԳ . Իբր
Պահպանակ ունկան (որ Ե պատ . ինՀ .) այս-
ինքն օղ . մանեակ գնգի . գնգանոց . գինգ
յարակից զարդուք գլխոյ . որպէս ապ . ին-
ինՀ , ինՀէր , ավինք ինՀ . (բուս յն . ա-
նուսակ , օպամանեակ , և ոսկեհանոց .) *Եգիր
քեզ գինգս , և գորշապահանգս չականչս
քո . Եփիկ . ծՀ . 12 : *Ես զգորշապա-
հանգս ի գլուխս իւր . Ցոռդ . ծ . 4 :

ԳՈՐՈՎ , ոյ , ոց . ևս և ի , ից . գ . Πά-
θος, παρὰπάθησις. Amor vehemens, affectus, ևն . որպես Թէ խորովումն սրտի .
գումի ջերմ սիրոյ , խանգաղատական ,
մայրենի , հայրենի , որդիական . գԹասի-
բուՀիւն . ՀմՀուռն սրտի , և փսպաքչանք .
քծնուՀն . մուհապպէի , փայդը , ՀերհամՀի .
(սանս . գաստնիչա) . *ի մեծերեաւ բնական
գորովոյ : Ախաս գորովոյ կրկէ : Անճառելի
փսփսաքանչք գորովոյ զմանկանէն կասխալ
էր : ի խանդաղատանացոյ գորովոյն : Սիրով
գորովոյ . Փիլ : *Ոչ խառնվին աղիք իւր ի
վերայ նորա , և գորովին ոչ առչորկ ջնա .
Հց . ան . ԻԻ-ԻԻ : *ՋերմագաւԹ գորովով ա-
ռաւաՀ քան զհայր գԹած խնամով և աթ-
ՀԹ . Մանդ : *ՋերմագուԹ գորովով ...
պահեաւ զհատատացեալքս ի քեզ : Ա-յնու
և գհանանեք և ի գորով ածեք . Խոսր .
պգրգ : *Առնել գորովս գրգանաց : Որ հա-
ղի գորովոյ բանք ևին . Աբէ : *Ընդ գերու-
նակ գորովոյն՝ ամ : Գորովոյ գրկի . Նոբ .
խէ . Ե խէ : *Դայեակ (է քահանային) ,
առ ի զջերմն գորովոյ արկանել ի վերայ
տղայոցն ի քո զգուՀ . Սարի . փհ : *Որ-
դիական գորովով ձայներ զնա մայր . Ցծաղ :
*Ի գորովս միմեանց գոչէին . Մաղ : *Շունք

բազում գորով և միամտութեամբ ցուցա-
նեն առ առեալս իւրեանց։ Վրք ոսկ։ *Ցաւ
գորովին խոցոտեր զսիրտն։ Ճ. Ա։

ԳՈՐՈՎ. ա. Θέλμητρος. Mulcens. Իբր
Գորովիչ, Ճմլըչ. *Գորով ձայնիւ գոչեաց
առաքելով հայր մեզայ յերկինս և առաքի
քո։ Ոսկ։ ղԼ։*(Գառնիկք) բազմատառ նուա-
ճեն գորով լսելեաց քոց։ Նեղս։

ԳՈՐՈՎԱԳԻՆ. ա. Կարի գորովական.
գորովագութ. Սիրահարելի, բահի լթգ. *Ձէ
գահիճ ապանող, այլ հայր գորովագին։
Մանր. (այլ չ. գորովագութ) *Գորո-
վագին պատասխանագ զմեզ քաւեալ։ Մանր։
*Գորովագին գգուանաբք ցծաւ։

ԳՈՐՈՎԱԳՈՑՆ. Նոյն ընդ վ. Փիլո-
ստորգότατος. Amantissimus. *Գորովագոյն
հայր։ Փիլ. խնասփ։ *Գորովագոյն գգուա-
նաբք։ Ցծաւ։

ԳՈՐՈՎԱԳՈՒԹ. ա. Փիլոստόργος. Pro-
pensus ad amorem, indulgens. Ընդօղ ըզգ.
գորով գթոյ. գթած. բարեգութ. Սիրա-
հարելի. *Գորովագութ ոչխարն։ Ինան զամե-
նայն հայր՝ գթած է, և քան զամենայն
մեծաբ՝ գորովագութ. Խոսք։ *Ո՛ր հայր սի-
րելի, կամ մի մեզբ գորովագութ, որպէս
պօզոս. Պարթ. ա. պ. ա։ *Գորովագութի
հայր պարծանաց՝ ասէր գրիգորիոս։ Ընծ։

Եւ իբր Գթասիրական. *Գորովագութ
ողորմութիւբ ընկալցի զպատասխանս քոյոյ
հնձռութեանն. Մանր։ *Ջի՞ ասէ լսելբ, և
Ճմիչեբ զսիրտ իմ. ոչինչ գորովագութ սէր
քան զայս է տեսանել... Ցետանիբ զգո-
րովագութ աչբն (աշակերտաց առ Նա),
զամենեսին ինչ յիծի տպատառան առանիբն.
Ոսկ. գծ։

ԳՈՐՈՎԱԼԻ. }
ԳՈՐՈՎԱԼԻՐ. } ա. ս. Լիբ գորովով.
ԳՈՐՈՎԱԼԻՑ. } գորովագին. *Գորով-
վալիբ գութ, կամ ողբ. Ճ. թ։ Պիտ։ *Գո-
րովալիբ առաւղութի. Խոսք։ *Նորագոյնս
առնեի զձայն իւր գորովալիբ նազանաբք, և
ազբերսական զգբաւութիբ չուրջ փաւրելով.
Համամ. առաք։ *Որոյ ծնօղք առ որդիս այս-
պէս գորովալիբ միշտ ի պատասխանսն լի-
նին, որպէս նա առ աշակերտան. Ոսկ. Ի.
կոր։ *Ցետանիցէք զքար, զի գոչեսցէ գո-
րովալիբ. Հ. իվիի։ *Գորովալից գութ,
քան։ Փարպ։ Ը. հրեշտ։ Իգն։

ԳՈՐՈՎԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ընական գո-
րովոյ. յատուկարար գթոյ. խանդագաստա-
կան. խանդակաթն սիրով բերեալ. գոր-
գոպոյզ, հաճոյիբ. *Նիբն Նորա ողորմած
և գորովական ևր յորժ. Վրք հց. ծԷ։ *Գո-
րովական բանիբ առ ազգսյս, կամ առ սիրե-
լեաս և առ եղբարս, երբեմն ի կնճռանալ,
և երբեմն ի մեհոտ Նոցա. Երեմ. փէ։
*Խրատքանչիւրոց առ բազազանան իւր ու-
նելով զգորովականն (բերութեան). Գլաս. փխ։

ԳՈՐՈՎԱՄ, ացի. Տ. ԳՈՐՈՎԵՒ. *Ա՛յն-
չափ միմեանց գորովացին, մինչ զի էր յեր-
կաքանչիւրումն կամ՝ մի կամս. Նանաս։
*Ցծնօղս ազատել, վատահանալ, երկնչել,
առել, գորովալ. Գլաս. օբին. ծ։

ԳՈՐՈՎԱՄԱՑՐ. մարգ. ա. Ընծօղ ըզգ.
գորով առ մեզբ իւր. *Ամենքեանցքն գորո-
վամարգք զազբիւրս խնգրելին զքաջերին.
Մաղ։

Իակ Ոսկ. ապաշխ. *Ազգասան գորովոյ
ձայնիւ ազերսեր։։ ընծեցեալբ, գորովալի
ձայնիւ, կամ գորովաձայնիւ։

ԳՈՐՈՎԱՄԵՆ. ա. Գորովագին. գո-
րովալից. *Գորովամեծ ողորմ ողորմիբ ա-
պաչեցեալբ առ սեբ վասն իմ. Մանր։

ԳՈՐՈՎԱՆԻ; նայ. Տ. ԳՈՐՈՎ. *Ախա
գորովանաց. Փիլ. խնասփ։

ԳՈՐՈՎԱՅԻՐ, սիրի, բաց. ա. Գթա-
սէր. բարեգութ. գորովալից. *Ջհարցն
գորովասիրաց պահել սովորութի. Լմբ. պրփգ։

ԳՈՐՈՎԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գթասի-
րութիբ. գորով. *Առաւել քան զհայր գո-
րովասիրութիբ ցուցանէր. Ոսկ. կա։

ԳՈՐՈՎԵՄ, եցայ. ի. ե. } Φιλοστοργέω,
ԳՈՐՈՎԻՄ, եցայ. յ. } στέγω. Ad a-
mandum propensus sum, diligo, ևն.
Ցուցանել զգորով. բերել գորովանօք.
խանգաղատիլ. գթասիրել. գոսգոսալ
գիով ոս սիրուն սիրել ու խնձալ. *Հալալ ի
վիրայ որգւոց լսոյին, մալբ ըզգաստեր գո-
րովբին. Գնչ։ *Ցիկինն մեր յոյժ գորովէ
և ագայ զսիրելի որդեական իւր։ Ի գթոյն ի
գթոյիս առեալ գգուեն, և խանգաղատական
ձայնիս գորովեն. Վրք հց. իէ։ *Սիրական
ձայնիս գորովեն, բարեբաս արգելբն (կամ
գելբն). Եփր. ղԼ։*Գրգեցեր, (այսինքն)
գգուեցեր և գորովեցեր, և սիրով սնու-
ցեր. Լծ. Նար։ *Որպէս մանուկ կարօտա-
նալով գորովէ, և առ ի ծնողացն փախա-
գէ. Գլաս. օբին. է։ *Գուցէ գորովեալ
առ միմեանս ազգացն լսոյ օրինի եղբարց
(հաւատակցաց), ապատամբեացին ի մէնջ.
Փարպ։ *Խոնարհեալ գորովեցայք առ ի
բնութիս վտանգաւ չարչարեալս և ողոր-
մագինս. Բբս. ողբմ։

ԳՈՐՈՎՈՒՄՆ, վման. գ. Գորովելի.
խանդաղատումն. գթասիրութիբ. *Ի վե-
րայ աղէից և արեան գորովումն։ Ցետաւն,
այնմ՝ որ առաւել քան զմեզ գթայ, և
առաքեաիգ ի նորայն գրգանս և գորովումն
քան զհօր և զմօր. Մագ. իէ. կէ։

ԳՈՐՑ, ոյ, լոց կամ ի, լոց կամ ու,
ուց. գ. Βάτραχος. Rana. Ցգեղ և զալբր
կնճռգանի փոքրիկ քառոտանի, կարկաչօղ,
ջրային և ցամաքային. գէրպաղա, գոսրպա-
ղա, պաղա, գռաւ. *Հարից զամենայն սահ-
մանս քո գորտիւ։ Բղխիցէ գիտղ գորտ։
Բարձցին գորտքդ ի քէն։ Վասն ժամա-
գրութեանն գորտոյն։ Եթաց յերկիր նոցա
գորտ։ Բղխեաց գետն բազմութի գորտոց։
Եւն։ *Ի ձեռն մուկն և գորտի. Եզնէ. ԺԲ։
*Որպէս ինչ գորտոցդ առանձն ազգ. Ցհ.
իմ. պաւլ։ *Ջազգութե գորտոցն. Լմբ. իմ։
*Եպերականին, որպէս գորտուն և աղուհ-
սուն, նապաստակացն և գորտուցն. Երզն.
ԽԷբ։

ԳՈՒԲ, գբոյ, ոց, կամ գբի. գ. (լծ.
քաղգ. իոպ, իօպ.) Λάκκος, φρέαρ, βόθυ-
νος. Puteus, cisterna, fovea, fossa. Փոս
խոր, կամ հոր՝ ջրալից, որ է ջրհոր. հոր.
գոյաս. և խորխորատ. վհոյ. էոս. լոփոր.
որպէս և ատեն. գուբա, և փոս.
*Ընկճեսցուք ի մի ի գբոց աստի. և գուբն
ունայն էր, և ջուր ոչ գոյր ի նմա։ Հանին
զյովսէփ ի գբոյ անտի։ Ոչ եգիտ ի գբի
անդ։ Ի գուբ հորոյն։ Ի գբոյ տառապա-
նաց։ Ի գբի ներքնում։ Ի գուբն առաւ-
ծուց։ Ի մէջ գբին։ Լցցին գուբքս։
Ագարէք զհնձելատուդ զայդ գուբս գուբս։
Են։ *Գուբ կրոյ. Ճ. Ա։ *Տուաւ նմա բա-
նալի գբոյն անդնդոց, և ելանէր ծուխ ի
գբոյն. Ցայտ. Ի. 1։ *Ընկենուաւ ի կորըս-
տեան անդաստանելի գուբ (կամ գուբի). Սրի-
փհ։ *Գուբիս խորինս. Մաղ։

Իակ վԷյօր. Է. ստեպ գնի Գուբք իբր
Բզիկք, կամ՝ ծորք խորխոի մեղուաց. յն.
Φρέαρ, և սերինգս, որ և Սրինգ։ Ա.յլ
Պղպտ. օբին. Է. *Ի միասին ժողովելով
գրգռ գիուբսն ամենեցուն առաւտացուցա-
նեն։։ խոնարհական. ֆեռի. յն. μεταλ-
λεία, ductus subterraneus.

ԳՈՒԲՂԱՑ կամ ԳՈՒԲՈՂԱՑ. Տ.
ԳՈՐՂԱՑ կամ ԳՈՐՈՂԱՑ։

ԳՈՒԳԱՀ, ի, ացի. գ. Ամբոխ զօրու
կամ քաղաց և հակայից. (լծ. յն. չիղաս.
լտ. ἴλη կամ ձիկաս. հսկայ. վիլիխարի.)
*Գուգահ հանել յաչխարհէ. Բռեղ. փ.
7. Ն 8։

ԳՈՒԳ ԳՈՒԳ. մ. Բառ անյայտ. որ-
պէս ոմն. իոզ. խոմոզ. կամ կծկեալ
իբր ի գուշս անկեալ կամ կաղ ի կաղս.
որպէս յն. ղիիծս. *Հաւբալբդ հանգաս-
տիկ հանգստարանի գուզ գուզ երթալով, և
փոքր մի սակաս ի բաց Թռուցեալբ, ևն.
Փիլ. խաս։

ԳՈՒԹ, գթոյ, ոց. գ. Οἰκτιρμός,
οἶκτος. Miseratio. մանաւանդ՝ Σπλάγχνα.
Viscera. (որ են աղիբ. իսկ ըստ հյ. որպէս
թէ խուբ կամ խթուն և գալարուն ա-
ղեաց). Գորով. գթասիրել. ողորմութիւն.
կարեկցութիբ. աղիբ սիրտ. անձուկ. սէր.
բահմ, սիրահարելի, գայբբ, տհսկապէս. *Ըզ-
գութ, զողորմութիբ, ղբաղցրութիբ։ Անձ
կացեալ եմ առ ձեզ ամենեսին գթոյգն
քովի յոմ։ Փակիցէ զգութս իւր առ ի նը-
մանէ։ Գութիբ սբց քև հանգուցեալ են
ելբայր (իբր աղիբ կամ սիրտ)։ Ողորմու-
թիբ և գթովբ տնանկաց։ Ագարբէք գութ
զգուբեն զայն ի վերայ տեառն ձերոյ։ Ուն։
*Գութ խանգաղատանաց. Փիլ։ *Գութ
մարդասիրութիբ, կամ խնամոց. Ագաթ։
*Տիտեան (վանաց) որպէս մայրենի գթովբ
առ ամենեսեան լինիցի. Ցճխ. խէ։ *Գո-
րովալից գութ արարչին. Փարպ։ *Գութ
առ ոճս և երկիւղ ունել, և ի գթութիբ
զնա յուսով ձգել. Խոսք. պրփգ։ *Ջի
այնու առաւել զնա ի գութ ածիցեմբ.
Խոսք. ծմ։ *Հայրենի, կամ մայրենի, կամ
ծնողական գութբ. Աբէլ։ Սկեռ։ Մաչ։
*Բնութիբ գթոյին կոտորէին։ Ջքնութիբ
զգուբին սուր յաղնի ընգունէին. Մաչ։
*Աբիդեոս, զոր մակեդոնացիբ առ գութ
փիղիպեան ազգին փիղիպոս անուանէցին.
Եսս. փբ. ա։ *Ցիմարեցաս հողոպեռնէս ի
գութ երեսաց Նորա. Ցօսիւ. ծէ. 16։
*Գութ անկի (սիրոյ), և զաւակ խաս-
նեսցի. է. ին. ծէ. 25։ *Ջախաս նախան-
ձուն Թաքուցեալ, և պատաքին գխնբ
գութ արկեալ։։ այսինքն սէր ցուցեալ.
Ը. ա. չհ. ծա։ *Գութ առնէբ տակաւին
աղգակցացն. Բբս. ողբմ։

ԳՈՒԹ. Ἔλεος. Ողորմ, իբր ողորմագին
սրտի առաչարկուութի. այլ։։ ազեաց. ո-
ղոբ. պաղատանաբք. բիճա, ։ ։։ ելբէսբ.
*Արկանեալբ զգութս մեր առաչի քո։ Ար-
կանէի զգութս առաչի տեառն ասյ իմոյ
վասն լերինն սյդ. Դան. Ե. 18. 20։ *Ար-
կի գութս առաչի պղբաչի։ Անկցի գութ
մեր առաչի երեսաց քոց. Երեմ. լԷ. 26։
խէ. 3։ *Արկանէբ գութ առաչի ուրա-
ցեալն վասակայ։ Գութիս ողբանաց արկա-
նէին տեառչի բարերարին. Եզնէ. Ե. Է։

ԳՈՒԹԱ. գԼեաց. Սգգ գոհացուց. տես
ի բառ. յոմ. ան։

ԳՈՒԻԱ. Տ. ԳՈՒԱ, գուաժի։

ԳՈՒԻԱՒԱՄ. մ. Իբրև զգուաժկան.
հանգոյն բօշաբերի. *Ա.յլ մի ամինացի,
և հող զգևլուն արկեալ քրձազգած գու-
ժաբար. Լծ. իոլ։

ԳՈՒԻԱՒԵՐ, ի, ից կամ ացի. ա. Բե-
րօղ զգոյժ. գուժկան. բօշաբեր. *Վան
գուժաբերս հրեշտակացն. Եզնէ. Է։

ԳՈՒԻԱՄ, ացի. Κράζω. Clamo. Տ.
ԳՈՒԱՆԱ. լատ որուամ կական և ձիչ բառ-
նալ. *Գուժալով ձայնիբ մեծաւ՝ լալով
և ագալով. Ցայտ. ծԷ. 19։

ԳՈՒԺԱՊԱՐՏ, ա. Արժանի գուժա-
լոյ. ողբալի. *Ո՞ւմ պատմէիցէ զգուժա-
պարտն էարիս. Պիս:

ԳՈՒԺԱՏԱՐ, ի, աց. ա. Որ տանի լուր
գոյժ. գուժաբեր. գուժական. *Ահ հա-
սարակ սատակեցան, և ոչ միաց գուժա-
տար յաշխարհն մնաքեմաց. կաղանկտ:

ԳՈՒԺԱՏՈՒ, ի, աց. ա. Տուօղ լուր
գոյժ, որպէս գուժաբեր, և որպէս գու-
չակօղ կամ սպառնացօղ չարեաց. *Մա-
հու գուժատու. Նար. խե: *Գու-
ժատուքն աւետաստուք լինէին. Վրդն. ծն:
*Սոյն այս գուժատու արարիչ նորա՝ դը-
րեալ ինամոց եկն. Տօնակ:

ԳՈՒԺԱՐԿ, ի, աց.) Որ գոյժ արկա-
ԳՈՒԺԱՐԿՈՒ. ա.) նէ. գուժական,
և բողոքարկու. *Եկն առ նա գուժարկին,
և ասէ. Վաճակ. յոբ: *Հեծինացի երիտա-
սարդն նման գոլով իմ՝ գուժարկու եղէ.
Լամպ. ծգ: *Արիւն հզօրին ՅՈՎ. . . յա-
ւէտ քան զհաբելին մահու՝ գուժարկու.
Նար. կէ:

ԳՈՒԺԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Գուժական.
գուժաբեր. *Գուժաւոր հասանէր առ զօ-
րավարն հայոց. Բուզ. է. 43:

ԳՈՒԺԵՄ, եցի. ն. է. Κράζω, χραυ-
γάζω, βοάω, ἀλαλάζω. Clamo, excla-
mo, vociferor, ululo, ejulo. որ և ԳՈՒ-
ԺՈՒԼ. կոծիլ. Ճչել վասն աղետից կի՛ գու-
ժից. կական բառնալ. լալագին գոչել. աշ-
խարել. բողոքել. *Գուժեաւ, աղաղակ
բարձ: Գուժեցեալք հովիւք և աղաղակեցեալք.
Երեմ. իէ. 20: իէ. 35: *Գուժեաց եւ-
բան: Գուժեսցին գառնապէս. Ես. ծէ.
4: Եզեկ. իէ. 30: *Կայր առ դուրս Թաս-
րոնին, և ձայն աղիողորմ գուժէր: Ի ձայ-
նէ աղաղակին՝ զոր գուժեաց, փախեաւ
սուղքաճանդրոս. Ճ. Ա: *Գուժիցէ (այս-
ինքն կոծեսցի) զայր գործան. Գէ. էս:

ԳՈՒԺԱՒԼ. Ἀκούομαι. Audior. (այս-
ինքն լսիլ.) Հնչել, գուժի և ճչոյ. լսելի
լինել ձայնի ողբոց՝ ի հեռաւորս. *Ձայն
լալոյ նորա գուժեաց՝ ի ճանապարհս իւր:
Ձայն՝ ի չրթանց գուժեաց լալոյ և պալա-
տանաց: Ձայն ողբոմ գուժեաց՝ ի սիոնէ.
Երեմ. է. 24: ։. 21: է. 19: *Ձայն գու-
ժեաց՝ ի հռաւմայ ։։ այսինքն մինչև՝ ի հռա-
մս. Մաթ. է. 18:

ԳՈՒԺԻԿ, ժկի, կաց. Տ. ԳՈՒԺԱԿԱՆ.
*Մէք միայն մնացաք՝ ի գուժական յոթոյ-
փոդս. (երեք չէիցէ գրելի, ՝ի գուժականաց:)

ԳՈՒԺԻՒՆ. գ. Κωκυτός, κώκυμα. E-
julatus, fletus. ճիչ. կոծ. որ ասի և ԳՈՒԺ.
*Ձեք անգ լսել ձայն ողբոց, և ոչ գՃչիւն և
զգուժիւն. Ոսի. ։. փխ. ծէ:

ԳՈՒԺԻԿԱՆ, ի, աց. գ. *Ագγελος, ἀγ-
γέλων, ἀπάγγελων. Nuncius (tristis), an-
nuncians, denuncians. Պատգամաւոր.
որ բերէ զլուր չար գուժի. գուժաբեր, բո-
Թաբեր. գուժաւոր. ՚ն նմ չար խոպոպ էիւ-
րոյ. *Եհաս գուժական առ դաւիթ: Ա՛յլ
գուժականք հասանէին, և զգոյժս զայս
ասային: Ձայն գուժականի՝ ի դանայ: Գուժ-
կան գուժականի պիտեացի՝ գոյժ առնել Թա-
գաւորին. է. Ի. ծէ. 13: ։. ՀՀ. է. 14:
Երեմ. է. 15: ծ։. 31: *Գուժական հասա-
ներ յերկրէն հայոց. Եղիշ. է:

ԳՈՒԺԿԱՆ. Βόαν. Clamans. Գուժար-
կու. կական բարձոյ. *Լցաւ քաղաքդ
գուժկանօք. Ես. իէ. 22:

ԳՈՒԺԿԱՆ. իւր Գոյժ, ցաւալի անգք.
*Ձայս գուժկան իւրև տեսին միաբանեալ
ընդ հալիկոպացն. Եղիշ. է:

ԳՈՒԺՈՒՄՆ, ժման. գ. Ὄδυρμός.
Ululatus, fletus. կոծումն. աչխարումն.
որ և ԳՈՒԺԻՒՆ. *Ողբումն և լալումն և
գուժումն. Երեմ. լ։. 15:

ԳՈՒԼ. Տ. ԲՈՒԹ. գաւլ, գէւլ. *(ճե-
ման) որ սուսերայն ըղսուրըն սայ, այլ
ինքըն գոլ, և ոչ պատայ: Եւ Թէ մխոցդ
ես բոլոր և գուլ, չանիս զուսումըն կեր
և կուլ. ՃՀ որդի:

ԳՈՒԼՊԱՆ. կամ ԳՈՒԼՊԱՑ, ի. գ. որ
և ԳՈՒՐՊՆ. Բառ ումկ. նոյն ընդ Թ. լը-
բաց. ագանելիք սրունկից և ոտից՝ ի ներքոյ
կօշկի. *Կօշիկն, և գուլպան. Ոսիէթոր:

ԳՈՒՂ. գ. Իբր Ակի, կամ ափիկից.
բուռն, կամ բռամբ չափ հող. Տե՛ս
ԳՈՒՂԱ. *Ա՛ռ սպիտակ հող՝ գուձն մի.
Վարդ. ձճ:

ԳՈՒՂԱ, գղձի. գ.) Βῶλος. Bolus,
ԳՈՒՂԱՆ, գղձան.) gleba, massa.
Ջանգուած կամ կոշտ ինչ հողոյ. սակաւ
մի հող՝ ձեռնաչափ, ոտնաչափ. փեսէ, փի-
լոխ, փելուճ, փերփիկ. *Գուղձն հողոյ՝ ի
յատակէ տաճարի. փիլ. ՃՀ. բան: *Գուղձն
հողոյ՝ ի յատակէ խորանին. Վրդն. Ռուտ:
ուր սը գիրն Թուոց. Ե. 23. ունի այսպէս,
*ի հողոյ անտի՝ որ ի յատակէ խո-
րանին ։։ Իսկ ի գիրս Վարդ. լգ. Ե ծ։
ասելովբէն ասի. *Եթէ ցանէ ոք զգետինն,
և՝ ի հետ փորչով գայ և ծեծկե զգուղձն
մանրէ, և զսերմն ծածկէ նմա այն է լաւ:
Յակիբցեալն՝ զքուցն մանրել պարտ է ան-
հնար. կի գղձան փողին մնըցնօզ է և մեծ
ցնօղ կուգին և պղինձ: Ջփոչին՝ որ՝ի փոր-
չէն և՝ ի գղցանն՝ ի մանրեալոյն եղէնք. ևն:

ԳՈՒՃ, գուճք. գ. Կոձն և ծալքն ծըն-
գաց. ծունկք. ծունր. ուսոի ի ԳՈՒՏՍ
ԻՋԱՆԵԼ կի՛ ՀԱՐԿԱՆԻԼ, ԿԱԼԵՆ, է խո-
նարհիլ ծունր կրկնելով. ծունր գնել. տա-
բածել զանձն կորացեալ անձամբ, գետնա-
մածեալ, ևն. Πίπτω. Procido. ὀκλακώς,
curvatus, procumbens, ևն. լոխիլ. ՀԵՕՀ-
մէ (՝ի պրս լոխ) փէղ ՀԵՕՀմէ, փէղ
խոխինանէ ՀԷւէԽ՝ ԷԷրէ ՀԷրԻԼՀէ, պէրԻՒՆ ՈՅ-
ղՆԽ ՀԵւԽ. *Ի գուճս իջանել աղաչէին,
կամ երկիր պագանէին ՀՅ. Ցոփ. Ք. 10:
Ղ. 14: *Կայր՝ ի գուճս՝ ի վերայ ծնգաց
իւրոց. Ք. Լգ. Ղ. 54: *Ցերեսս անգր, կի՛
յերեսն՝ ի գուճ իջեալ. փիլ. ևն: *Ի
գուճս անկանէր. Ոսի. ՀՀ. ։. 25: *Ձորքո-
տանիքն՝ որ ոչ էցեն գազանք, յորժամ՝ ի
գուճ հարկանիցին, զառաջին ուսոն ընդ
պտրուիւն ամփոփեն. կԻՒՐՂ. վԽ: *Ոտեն
ոմանք՝ ի գուճս ըստ նմանութեան ուղտուց,
և կէսք նստելով. ՈՒԻԻՒ: *Ամենայն որ
՝ի գուճ հարեալ, զայն ուրոյն կացուսջիր.
Եղիշ. փփ: *Թագաւորն՝ ի գուճս հարեալ.
Բուզ. Ք. 13: *Տեսանէր զերանելին պօղոս
՝ի գուճս հարեալ՝ կանգուն ունելով ըզ-
պարանոցն. վրթ հդ. ԻՀ: *Լայր և աղաչէր
՝ի գուճ կալով: Կայր՝ ի գուճն առ ոտս
աՀՅն. ճճ: *Ի գուճս կոյս եզեալ. Մագ.
ԼՀ: *Ի գուճս սուղալով. Լամպ. ծՀ:

ԳՈՒՃ. ա. իբր կծկեալ. կծծի. ՃՀՀճՀ.
*Ա՛յր նիազ և գուճ: Ա՛յր գուճ և կոծկ-
լե. ՍԻՀա Նար ՝ի վերէն:

ԳՈՒՄ ԱՒՆԵԼ. Բառ անստոյգ. ունի
ումկ. ՃՀՀ ԷՒՆԽ. *Գումս զպօրս իւրեանց
առնէին. ՃՀ. ԼՒ. այլ Ճ. գումարատակ
առնէին:

ԳՈՒՄԱՐ, ի, ից կամ աց. գ. Σύλλε-
ξις, συλλογή, συναγωγή, συνουσία. Colle-
ctio, congregatio, coetus. Հաւաքումն.
ժողով. խումբ միահամուռ. Համար բազ-
մութեաՀ. ՃՀՀ, ՃՀՀաՒ, ՃՀՀՒՆԽ. (իսկ գիւ-
պաբէ, ՀՀՀ. և ԼՀՀաՀ, Համար, Թիւ.)
*Գումարեալք միանձանց, կամ հոգևորականաց,
դասու առաջնոյն: Գումարեալք խմբիւ դա-
սուց եկեղեցաց: Առ բոլոր գումարս քրիս-
տոնէից: Զարին, կամ այսականացն գու-
մարք. Նար: *Սէ՛ գումանացն գումար ա-
ռեալ. Ըար: *Գումար գումար, և դասս
դասս վկայից. Ագաթ: *Երկնաժողով գու-
մարիցդ. Բ.ՒՒՒ:

ԳՈՒՄԱՐԱՀՈՒԼՈՎ (կամ Գումարա-
յուլով). ա. Ցոքնահաւաք. բազմադիմի.
*Ձկնի գծագրութեաՀ գումարահոլով պատ-
մաբանութեաՀս. Նար: խե:

ԳՈՒՄԱՐԵՄ, եցի. ն. Συνάγω. Con-
grego, colligo, cogo. Հաւաքել. ժողո-
վել. խմբել. բովանդակել. կուտել. ՝ի մի
վայր կոչել. պատրաստել ՝ի պատերազմ,
ևն. ծողվել, ՀՀՀեՒել. ՃՀՀ ԷՒՀՀ, ԲօՀՀ-
ՀաՀ, պէրԻՒՀՀՀ. *Ի գումարել ինձ
զամէս ՝ի վերայ երկրի: Ի գումարել երկ-
նաւորին զԹագաւորս՝ի վերայ նորա: Գու-
մարեաց սիսարա զամենեսին կասս իւր:
Գումարեցան՝ ի ձորն արւի. ևն: *Ջօր գու-
մարեա՛ Գումարեաց՝ ի ձեռս նորա զօրս
բազումս. Եղիշ: ԱգաթՒ. ևն:

Աստ և զպատմական գրուածոց. *Ջնախ-
նեաց պատմութեՒն գումարեալ: Ի մի վայր
գումարեաց զմատենագարանս: ՋԹագաւ-
որացն անուանս գումարել գումարե.
Ես. ։. ։։:

ԳՈՒՄԱՐԵԼ. Հաշուել զամս և ժամա-
նակս և զԹիւս. *Գումարեն իմն ԹիւՀ ամաց
գումարէ ամս շՀՒ: ՋԹիւ ամացն
գումարեն մինչև ցհայսոյն: Ջորք և վեց գու-
մարին ՝ի տասն. փիւ: Ես. ։. ։։ Խոր. ։։.
3: ՃՀ. իմ. ապ:

Խակ Եէր. ճ. *Ջերիս ածուրան գումա-
րեաց ատուգումեՒն զսուրն (զմահն) ՝ի ժո-
ղովուրդ անգր ։։ իմն, ՝ի վերայ էած, կամ
բռանադակեաց:

ԳՈՒՄՈՒՐԻՄ. կր. պէսպէս ոՃով. ոլպէս
պատրաստել ՝ի մարտ, ոգորել. բախել.
ընդդէմ կալ. և խռովել յանձին, կամ ընդ
անձին ոգորել ամօթով. *Գումարեցայ ընդ-
քեռ խմոամ, և յաղԹեցեր. Ծն. ։. 8: Գու և
ժողովուրդ քո գումարեալ էք զնոյ. Թուոց.
ծՀ. 11: *Ընդդէմ գումարի վասն մեր որ-
պէս մարդ, և յաղԹէ ամենաքար: *Ընդ-
դէմ գումարի նոցա իմաստունն պօղոս.
Պրպմ. ։. ՀՀ: *Եւ Թագաւորն գումարեալ
աշտեցեալ ընդ երկիր հայոց. Մագ. էրէց:
*Եւ գումարեալ ՚ն գիտեր Թէ զինչ ոյա-
տասխանի տայցէ. Վրթ հդ. Ք:

ԳՈՒՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ.) Գումարելն
ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ, բման.) և իւն ըստ
ամենայն առման, և գումար. *Գումարու-
Թիք նորա զոր գումարեցաս. Ք. Լգ. ծէ.
13: *Գումարումբէն մարգարէից: Բազմա-
խումն գումարումբէն ժողովրդոց: Ջերա-
նելի անուանց գումարումբէն: Ջեկեղեցա-
կան գրոց գումարումբէնն: Բազմացն գու-
մարումբէն: Գումարումբեան բանական
հօտից: Ըստ գծագրացն գումարումբեան.
Ագաթ: Կորիւն: Նար: *Ըստ եօԹանաս-
նից գումարումբեան ։։ այսինքն հա-
շուի կամ հաշուելոյ. Նամ. էր. ։։: *Կամ
ժողովոցըն գումարութեամբ յաւուր ամենիցըն
տէրունի. Շ. եէէս: *Ա՛յս են պատճա-
ռացն գումարումն ՝ի գրի ասա. Լմբ. ասա
ոսկան:

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ, ի, իս կամ աւ, աց.
գ. Τάγμα, στρατιά, πλῆθος. Agmen, e-
xercitus, copiae. Գումար՝ մանաւանդ
զօրու. բանակ. Ճակատ. գաս. խումբ. և
ԲազմութեաՀ. ՃՀՀմՀՒՐ, ասաէր, ևէՀէր, օր-
գաս. *Գումարատակ ՝ի միջերկրեայս առա-
քեալ. Խոր. գ. 19: *Ի վերայ պարսից
գումարատակին: Ի գումարատակի որպէս ՝ի

ատան • Փորպ։ *Առաքէ զնա գումարատակիս զինու• Ցհ• ին ։ *Ան ոչինչ հաւատալով զքաղաքապահան պարսից զգումարատակս• կաղանփ ։ *Աւազակապետն, և գումարատակք իւր ։ Գումարատակ զօրու, կամ երաժոյ, հօտից, և պարգևաց• ևն• Նոր ։ Գատաղնի և յանուանէ հոլով• *Գումարտակին այնորիկ ։ ի ձեռս գումարտակաց• կաղանփ ։

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ• Գումար կի՛ փունջ պատառական իրաց• շար• զարգ ոսկեշար կամ մարգարտաշար• փիւք, տօք• *Զխոյրն ոսկեզնդն դներ ի վերայ, և զքինգան յանգնջա, և զգումարտակին ի պարանոցին• ԵԶԼ• է ։ *Ի պատուական ականց գումարտակին՝ զյորենաչահն և զյաճախագինն• Նոր• ծԲ ։ *Գումարտակագք անգին գոհարջոք• Թղթ• գալ։ *Եւտն նման և զանգապանու մարգարտով, և գումարտակ նոյն գունակ շուրջ զպարանոցաւն• կաղանփ ։

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ• ա• որպես Գումարեալ• բազմախումբ• *Հանգերձ գումարտակ գընդաւ• խոր• ֆ• 26 ։ *Հոյակապ և գումարտակ ժողովոյն երամ երամ ի՛ջելոց հրեշտակաց յերկիր• Թէոդոր• խէ։ Իսկ Նոր• խ։ *Բազմութիւն գնդաց գումարտակաց մարտից ։• լինի ա• և փ•

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ ԱՌՆԵԼ կի՛ Դնել, ՆՄՋՄԵԼ, ՍՓՌԵԼ, ևն• Գունդ կազմել, զօրս ազգակից կամ խառնացուցանել• խմբել ի պատերազմ• Ճակատել, բանել• տես ա• Ի• 35• 39։ խոր• ֆ• 82 ։ Ցհ• ին• սահէ ։

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿԱՆ• ա• Իւր Գումարատակական• համախումբ• *Գումարատական ժողով• Թէոդոր։ խ։

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿԵԼ• Տ• ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ ԱՌՆԵԼ• *Երթեալ արքայորդին առ մեծ լշխանն վրաց գուրգէն, և զօրս բազումս առ ի նմանէ գումարատակեալ, գարձեալ գայր հասանէր ի վազարշապատ քաղաք• Ցհ• ին։

ԳՈՒՄԲԷԹ• Տ• ԳՈՐԲԷԹ։

ԳՈՒՄԷՋ կամ ԳՈՒՄԻՋ, ի կամ ոյ• գ• պ• ֆ•ին•ը• այսինքն Մէզ• Լրվաի, ընաֆիփ• *Ձեռք առանց գումիզի մի լուասցին ։։ Ըստ վկայակ է եգեսաւն ի Հին Բա• *Գումէզն՝ օշնան խոտ է, զոր այլ գիւղք ածառ. ասէ լուսաւորչ ։։

ԳՈՒՆ ԳՈՐԾԵԼ կի՛ Դնել, Σπουδάζω, πειράομαι, ἀσκέω, ևն• Operam do, studeo, molior, navo. Ջան, ձիգն, փոյթ ի մէջ առնուլ• Ջանալ• Հնարել• աշխատիլ• բուռն առնել• մղել։ (Հբ• լա• գ՛ն• նոր• և հյ• Ջանալ, սանս• ևռնա, ոյժ, զբռուԹ֊)։ Ղան• ընել• ձահ՝ ձիպ՝ փիւռիլ էնիֆ, լաբչմագ• *Ջաշտարան պատեցին, և ի վերայ գրանն գուն գործեցին ։։ Ջնբուռն արարին• է• ին• ծԹ• կւ ։ *Գուն գործեալ ոգւովք չափ• Ջն• առարկեալ զանձն են• Փիլիպ• է• 30 ։ *Ո՞ոք զանձն ի մահ դնելով գուն գործիցէ• Եզկ• ծ ։ *Ձայնժամ գուն գործէ Թշնամին, յորժամ միայնակեալ առանձ զմեզ յընկերացս• Շ• Ղթ• ծ• 1 ։ *Գուն գործել ի խոնարհութեան, կամ առ ընթացս պատուիրանին• լՀ• ազ• Ն պիտ ։ *Գուն՝ մահու՝ գործեալ, զքարն ի մէնջ բարձեալ• Գնչ ։ *Գուն եգեալ յամառիմ ընդդէմ ձեր• Ոսի• չհ ։ *Գուն եգեալ մեծաւ ձգնութեամբ քարոզչին ։ Առաւել փուճայր գուն եգեալ• Ակտ ։ *Հանգերձ բազում զօրուԹեամբ գուն ի վերայ եգ• Փիլ ։ *Ի վաստակս բարերաց գուն եգեալ մարդասէրին• Վ Էջօր• ։։ *Գուն ջանից ոգոյս ե առանալ (առ ի Հանելոյ զոգիս)• Երզն• Տիւ ։

ԳՈՒՆԱԳԵՂ• ա• Գեղեցիկ գունով• երփնագեղ• գունագոյն• ազուր գունաւ գեղանգեան• ըէնէ ըէնէ, փիլզեր• *Խօսուն քո ծաղկանց գունագեղ և գովելի վարուցդ• Երզն• կ ։ *Ծաղիկք զանազանք և գունագեղ կերպարանօք• Տծոհ ։ *Գունագեղ տերևով ապագայից տալով զքրիստեան պատուն ի ժամու• Մխ• ապաբ ։ *Ընգեին գոհարօք, գունագեղ գնգօք• Թղթ տալ ։ *Տեգք մուրուց նորա զօրէն մանուշակի ծաղկեալք ի վերոյ գունագեղ այտից• Ագծր• է• 11 ։

ԳՈՒՆԱԳԵՂԵԱՆ• Նոյն ընդ վ• *Տիրագոյն պատկառելոն գունագեղեանն քարեամբ անմոհնի նախավկայն առաքեանս• Տծոհ ։

ԳՈՒՆԱԳԵՂԵՄ, եցի• ն• Գունով գեզարդել• գունազարդել• *Գունագեղէ և զերկրորդն ըստ չափոյ զգալոյ և վերնայհայաց ալաց մարմնիցդինոց ։ Գունագեղի յիւր մարմինն և յարիւնն կենաստու• Վ Էդն• ծն ։

ԳՈՒՆԱԳՈՑՆ, և ՏԳՈՑՆԱԳՈՑՆ•

ԳՈՒՆԱԳՈՒՆԱԿ• Յհոռնգ•ա• *Գունագոյն ականցն հիւսելոց։ Իբրև զվարդանուշահոտ գունագունակ գեղով ցուցեալ զգոյնս իւրեանց• Ագծր• է• 11• Ե յիշատ։

ԳՈՒՆԱԶԱՆԱԳԵՂ• Տ• ԳՈՒՆԱԳԵՂ• *Որպես ի գունազանագեղ վարդից և շուշանաց••• վարդագեղեալ ունիս հիւսած• Թէոդոր• ի յոյն ։

ԳՈՒՆԱԶԱՐԴԵՄ• Տ• ԳՈՒՆԱԳԵՂ• *Ոսկի արկայական մաքրատեսակ, և գունազարդեալ• Պրոկ• պէր ։

ԳՈՒՆԱԿ• Նի• Τρόπον, σίον• Modo, more, velut• Հանգոյն• պէս• որպէս• զօրէն• ըստ• ըստ օրինակի• ևծոէ, ևօրէ, Թարէ, պէնէէր• *Գունակ արածանեաց ես••• երր• ա ։ *Գէս գունակ տրգասոյ բազգրատունեայ• խոր• ֆ• 5 ։ *Գունակ եղբօրն Թշնաւոգականի• Ճ• Ա ։ *Գունակ արիս նոսացան ։ Հեղգութեամբ հանգերել գունակ տեառն մերոյ• Նանայ ։ *Գունակ նոցա գրել• Գունակ եղեայն գոլ կարապես ։ Գունակ քո կրեալք զեերութեի• կնթրգ• ։ *Եւ ես գունակ ձեզ դիտեմ ։ Ոչ գունակ գիւական տօնիցն ։ խայտակ գաւԹի գունակ ։ Եւ նորա գունակ քո• Լ•ի• ա•ծ•ոբ ։ *Ընդ գունակ ։ Գունակ ոտին ։ Գունակ խորին ինձոյից ։ Գունակ վեհ և մազուր բնութեի• խոր ։ Ճ• Գ ։ Նոր ։ Սիաա• եա ։

ԳՈՒՆԱԿ• ն• Իբր• որպէս, զոր օրինակ• այնի, ասեն• *Ըստհատակելով գունակ ի խաղս գնդակաց• Ագծր• գ• 17 ։

ԳՈՒՆԱԿ, ի, աց• գ• Գոյն• երանգ• որակ• կերպ• տեսակ• ազգ• և Ջանազանութի• *Երփն երփն ամենայն գունակաց։ Մծբ• ծԲ ։ *Ցամենայն աղտեղութեց սբ լինել, յամենայն օտար գունակէ ։ Ամենայն գունակք ձաղանաց• Սարգ• ա•, չհ• է• Ե ։ *Ցանուանէ զոմանս յիշեալ յամենայն գունակէ• խոսր• պարգ ։ *Ցեսաննն զայլ և այլ գունակ մատուցելոցն ։ Ոսի• ն• ։ 2 ։ *Ի մի վայր գումարել զգունակ գունակս եզելոցն ։ կնթրգ• ծն ։ Իակ յասելն• *Ցայլևայլ գունակ ցաւոց փուճով առողջութի գասանել• խոսր• պարգ ։ խոմ ածակ• Իբր յայգի ազգի ցաւոց։

ԳՈՒՆԱԿ ԳՈՒՆԱԿ• ա• Ποικίλος, διάφορος• Varius, diversus• Գունագոյն• պէսպէս• զանազան• ազգի ազգի• ևծոէ ևծոէ, Թէոդրիս Թէոդրիս• *Գունակ գունակ հանգերձիւքն փայլէին• Լսաբ• ծԲ ։ *Գոյակս գունակս գունակս• Ցօտբ• ծԲ• ւ5 ։ *Գունակ գունակ է և ամենապատիկ ։ Որ ի գունակ գունակ կամակաց պայծառատութիւն է• փիլ։ *Գունակ գունակ նուիրեցք պաղոցն ։ Գունակ գունակ կերպարանեաց• Ակտ ։ *Ջգունակ գունակ չուայտութեան• Խոսր ։ *Ոչ մի միայն ի Հանապարհ կորըսուեան, այլ բազում և գունակ գունակ ։ Ապա և զսուաքինութեան ընծայեցուցանէ զգունակ գունակ կերպարանս• Ոսի• ֆ• Ի• 19• 20 ։ *Ջայ գունակ գունակ զպարգևան նշանակէ• Ոսի• ես ։

ԳՈՒՆԱԿ ԳՈՒՆԱԿ, կի՛ ՏՋանազանա֊

ԳՈՒՆԱԿՍ ԳՈՒՆԱԿՍ• ֆ• Բար• պէսպէս օրինակաւ• Թիւրէիս պէ Թիւրէիս ։ *Ջայնն գունակ գունակ յերկուցուն• Ոսի• ա•, փ֊ն *Գունակ գունակ խայտառակեալս• Կոբիւն ։ *Գունակս գունակս յերկեղու ըզբանն• Ոսի• ֆ• ա• 24 ։

ԳՈՒՆԱԿԱՒՈՐԵԱԼ• Գունագեղեալ գեղազարդեալ գունով• *Իբրև զնկարս գեղեցիկս զարդուց գունակաւորեալ և պայծառացեալ• Նոր• յոՎէ ։ Նոյն է և ԳՈՒՆԱԿԵԱԼ• ՃՃ ։

ԳՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ• Փ• Գունաւորութիւն• որակութիւն• նմանութի• և Գէսպիսութի, կամ գեղեցկութիւն• *Անդրանիկք գունակութիւն ստացեալ ՃՓ։

ԳՈՒՆԱՍ• ա• Ոյոյ գոյն է հատեալ• ի գունոյ հատեալ՝ պակասեալ• ժՀգոյն• գոՀը նէպաֆ, գառնաֆ, ըէնէի ոզմալ• *Տեսանեմ զքեզ սմենեին նուազ և գունատ• ՃՃ ։ *Որպէս բոյնն գունատք և երիվացեալք• Ոսի• նէբ ։

ԳՈՒՆԱՏԵՄ, եցի• ն• ՏԵղծանել

ԳՈՒՆԱՏԻՄ• եցայ• յ• Տգոյնն առաւել կր• ի գունոյ հատանիլ, պակասիլ• ժՀգունիլ• գեղնիլ• գոՀը նէպէլ• ոզմաֆ• *Ի ձեռն դեղոց գունատանն զտեսիլ երեսացն• Երզն• Ֆի ։ *Եւ ոչ զերեսան անգամ գունատեալ այլայլեաց• ՃՃ ։ *Գունատեալք և ամբիոնելոք ։ Իբրև ըզգիակուն գունատեալս• Ցհ• ին ։ *Գունատեալք և պատատեալք գիմք• ՃՃ ։ *Դանիէլ՝ի տեսիլ հրեշտակին գունատեր• Երզն• Ֆի ։

ԳՈՒՆԱՏՈՒԹԻՒՆ• Փ• ՏԺգունոմէի• պլպլոլութի գունոյ երեսաց• *Բազում գեղնութի և գունատութի հեղու գերեզքն• Ոսի• ֆ• Ի• 9•

ԳՈՒՆԱՒՈՐ, ի, աց• ա• որ և ԳՈՒՆՆԱՆ• Ընծոզ զգոյն• կապոյր և վայելուչ• գեղեցիկ գունով• բազմագունի• բէնէլէ• *Ցանկութեք ճճանալոյն պատեալ գունաւորեալ գունաւոր Թռուցո● վ Էդն• ծն ։ *Աչխատիս լի է գունաւոր պէսպէս ազգաք՝ չարեաք և բարեաք• Մծբ• ծԲ ։

ԳՈՒՆԱՒՈՐ• Գոն գործօզ• ժԲր• փոյթ• ճակատէ• Էի֊էի֊ե• *Ձին էր մեծ հասակաւ, և էր գունաւոր գնացօզ• Բ•ապ• Ը• 8 ։

ԳՈՒՆԱՒՈՐԵՄ, եցի• ն• Գունաւորել

ԳՈՒՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ• յ• ՏգեղեՀ• ներկեՀ• բէնէ վէրմէ, պոյալմաֆ• մանաւանդ կր• Գոյն առնուլ կամ զգենուլ• տարրանալ• տպաւորիլ• ձևանալ• բէնէ ալմաֆ, ևէօբնամէֆ• *Բազում կերպարանս նման նմին գունաւորել յ•• այսինքն զմոլորութիւն իբր Ճշմարտութի երևեցուցանել• Ոսի• ֆ• Ի• 21 ։ *Գունաւորն որպէս ոսկերգոյն• Վ Էնաւ• յօբ ։ *Գետուրքի քահանայից անուամբ ևեթ գունաւորեալ• Սրի֊ֆ ։ *Աչակերտիչ ժանկն ի վերայ գունաւորն ։ Մի գունաւորութեան ախտն ամբալ֊

հաւաձնուԹեան ՚ի վերայ զուա և մաքուր արծաԹոյ. Սինոս. ազ ։

ԳՈՒՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. *Εὐχροια. Bonus color. Ունելն զգոյն գեղեցիկ կամ զանազան. գոյն ընտիր, կամ լաւ. *Չմարթելին բազմամսոնուԹեան և գունաւորուԹեան ձևացուցանել. Բրս. հդ։ *Չանազան և փայլող ծաղկացն գունաւորուԹիւ։ Գեղեցիկ գունաւորուԹի (՚ի կենդանիս)։ Փայլուլ երկին երկին գունաւորուԹիւն. Պիպ։ *(Ծաղիկ խոտոյ) երկին երկին գունաւորուԹեամբն զարմանալի ամենեցունցն զօշոռոսալ. Ինքն գարձուցանէ. Սրգ. յի. Ք։

ԳՈՒՆԱՓԱԽ ԼԻՆԵԼ. Փոխել զգոյնն. գունատիլ. ընկնիլ փէյլիւիրէ։ *Գունատափոխ լինի յետամնէ գաղուէ մաղձին. Վրդ. գան։

ԳՈՒՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՑԼՈՎՈՐ. ԳՈՒԹԻՒՆ. *ԳունափոխուԹիւն տեսան ՚ի Թաքոր։ Ցաւուրն գունափոխուԹեան ՚ի լեառն Թաբոր. Վրդ. սղ. Ե ԹրԹ. Տծնկ։

ԳՈՒՆԴ, գնդոյ. որ և ԴՈՒՆՑ, գնտոյ, և դի, դիւ կիմ դաւ. գ. Σφαῖρα, στρέπτον, βολίς։ Sphaera, globus, orbis, circulus, bolis. Նոյն ընդ ԳՆԴԱՆ. Զանգուած գընդաձև՝ լի կամ գաւարկ. բոլորակ. չրջանակ. կամար. խոնգ, ինգակ. ինձոփ, ինձոփ, ինձուն, ինս, ինոյ, էնդեր, փայլէ, փեվէր, լարգ. սանս. խոնգաս. *Գունդ, և քուէ, և երկային գունդ. Աբիսպ. ՃՁ։ *ՆմանուԹիւն ապատեղազմական ՚ի գունդս մտրանչելով, և նետաձգուԹիւն։ ՇարժուԹիւն գնդին՝ Ճախարակի նմանելով բերեալ. Գաղաս. օրին. ը. ծ։ *Կապարեայ գնդիւք կամ գնդօք հարկանել. ՃՁ։ *Ընկճեցեալ ըզգունանն՝ գային գիւրս քսան. Գծ. իՀ. 28։ *Մանկունքն հային առ գունդս և անիւս և յայլ բազում խաղալիկս. Ոսկ. յհ։ *Գունդ մի ոսկի բոլոր. Փարպ։ *Գունդ բիւրեղ. Էնէ։

ԳՈՒՆԴ. Λαμπάς, λαμπάδιον. Գնգաձև ընդունարան ՚ի Ճրագարանի. լապտեր. ղամբար. վիՀակալն տղտանակի. առս Զ։ ը. 2. 3։ Դան. է. 5։ *Գունդ ՚ի միջի Ճրագարանացն տեղի ձիթոյ. Շ. Բարիլ։ *Աշտանակ; կազմիլ՝ բուն ՚ի միջի, որ կոչի գունդ. Վրդ. էլ։

ԳՈՒՆԴ. Σφαῖρα. Sphaera. πόλος, polus. կամարք երկնից, և չրջանակ՝ որպես և մարմինն լուսաւորաց. ասիղերական գունդ. *Ի վերայ անմոլոր գնդին։ Արտաքսագոյն գունդն։ Երկնային գնդին։ Զև աշխարհս ՚ի տասոյգ գունդն յղկեալ. Փիլ։ *Որպես խորան զգունդն ձգեաց։ խոբան առաց զգունդն պրկեալ. Պխիտ։ *Վերին կողմն գնդի լուսնին։ Ակս գնդին լուսնի։ Ներքին կողմն գնդին, ևն. Շիր։ *Անիւս գունդն է սայլի. Գէ. էս։

ԳՈՒՆԴ. գնդի, դաց, կամ դից. գ. Σπεῖρα. Cohors. τάξις, ordo. συναγωγή, ὄχλος, coetus, plebs, ևն. Բոլորեալ բազմաԹիւ. խումբ առանձին. գաս. հոյլ. լոկ. ժողով. ամբոխ, մանաւանդ զինեալ. լսականն. Ղեկեզ եկաք բազմուԹիւ. ախուրեան, հալի. պեօլխոփ. օրդա. *Գունդք մեղուաց։ Գունդ լինելին։ Ոզդիք ուռբինի լսան ազգս իւրեանց՝ ըստ գունդս իւրեանց։ Ըստ գնդից իւրեանց։ Գունդս հրեշտակաց։ Զգրօսն ամենայն յերից գունդս բաժաներ։ Եհաս զբոյզ ՚ի հազարապետս գնդին։ Ա. ուսուցիչ գնդին ինքնին զօրագլուխ հասատատեալ։ Եւ ինքն իւրով գնդաւն ՚ի վերայ սիսինեցւոյն հասանէր։ Երկոցունց գնդացն զօրավար կացուցանէր. ևն։ *Գունդ կազմէ։ Իւրով գնդովին։ Այլ ամենայն գնդիւն։ Գունդք մոգուցն։ Ի գնդէ ՚ի գունդ առաքելոցն. փոքր։ *Գունդ կամ գունդք մարտիրոսոսաց, մարգարէից։ Գնդաւ երջանկաց։ Գնդիւք վերնայնոցդ։ Ըստկացն գնդովք։ Չչարին հալածել զգունդ. Նար։ *Որ ՚ի արտէն բղխէ զգունդս չարուԹեան. Ցճխ. է։

ԳՈՒՆԴԻ. իբր Գոմք, գոդք, գոմացիք. *Վկայեն պարսիկք և գունդք և ամենայն խուժադուժ ազգք հեԹանոսաց. Կալ. ծ։

ԳՈՒՆԴ ԳՈՒՆԴ. Աչլեալ խումբ, միաբան, կամ դէմ ընդդէմ. սիրիս սիրիս, պեօլխոփ պեօլխոփ. *Գունդ գունդ լինէին. Ցհ. իի։ *Գունդս գունդս դասարկին. Եղիշ. է։ *Իակ մակաբեոս զզօրն ամենայն ՚ի գունդս գունդս բաժաներ. է. ի. ծէ. 20։ *Ցարգարեցին, կամ կազմեցին գունդս առ գունդ, և Ճակատ առ Ճակատ. Ղևոնդ. է. Ն է։ *Մի գունդս առ գունդս գործեացն հանելոյ զՀէնն յաչխարհէ. Եղիշ։

Իբր ա. Գունդագունդ. *Ազգի ազգի դասուք զօրականաց, գունդ գունդ առ պարսկօքս. Ոսկ. էիւէիգ։

ԳՈՒՆԴԱԳՈՒՆԴ. ա. ՛ն. Դաս գաս երեալ. յարձնախումբ. հոծուԹիւ. յորդուԹիւ. սիրիս սիրիս, հուռ հուռ. *Գունդագունդ հեծելազք ազգաց բազմաց յոյժ. Եղիշ. իէ. 7։ *Դիզացն զգունդագունդ բազմուԹիւն անօրինացս. Նղիւ. Ձ։ *Եւ այլ ևս կանայք մեծամեծք տեղեացն գային գունդագունդք դովիլ զնա ու. յն. հաճագունդ դայիս, կամ զոլգաթանային. Ցոդել. ծէ. 15։ *Արիւնն գունդագունդ արտաքս հոսէր ու. յն. ապերաբար. է. ի. ծՁ. 45։

ԳՈՒՆԴԱՊԱՂԱՐ. գ. Յապար գնդի. սպասաւոր. զօրագլուխ. *ՓաՆի սաղարք, և քանի գունդապաղարք էին։ ԴատիԹ գունդապաղար. Աբծր. Ձ. ւ. Ն 4։

ԳՈՒՆԴԱՏՆԱԳԱԼ, կամ ԳՈՒՆԴԱՏՆԱԳԼ. գ. Բառ. լս. և իս. և պղտ. որ Թաղգմանի կոմս ախոռոյ. այսինքն Ախոռապետ. Խրոհօս. *Ընծայեաւքն ԹագաւորուԹեանն կիպրոսի գունդապապային. Լմբ. առ Լեռն։ Նոյնպես և առ այլս ՚ի յիւռնոց։

ԳՈՒՆԵԱՑ. ԳՈՒՆԵԱՆ. ԳՈՒՆԵՂ. } Տ. ԳՈՒՆԴՈՐ. գն. Նվ. *Զանձնագիրս և զերկրաւորս և զգունեայս. Ցհ. իի։ *Երուսաղեմեան սիգրան՝ երեսիք գունեան. Խոր. ա. 23։ *Գունեան այրն և Թիկնաւէտ. Ցհ. իի։ *Ի գունեզ Թեմասեաւ՚ի քոսոր՝ սաղարԹուն կարմրորակ իբր խնձոր. Շ. փաղ։ *Արտաքին երեսոյԹքն վկայեն առոյգս լինել և գունեզ. Վրդ. գան։ *Գինի գունեզ առնէ զքեմս երեսաց մարմնոյ. Ոսկ. գծ։

ԳՈՒՆԵՄ. եցի. ն. Καταχρόω. Colorо, colore imbuo. Գունաւորել. գունագեղել. ներկել. նկարել. գոյանգ. *Ծիեմբեր և գունեն և ածծնեն. է. ի. 30։ *Որպէս ՚ի յասր զներկ ինչ տրկեալ, և գունեալ գնա. Գրամ. կէ։ *Արեգական առ սեաս ՚ի պայծառութիւն զկերպարանն փոփոխեալ գունեաց ու. յն. փոխագրեալեաց. Նիսս. երփ։ *Զլուսինն երանգաս տրեանն գունեցեր։ Հրաշալապատա երանգաս գունեալ։ Թեզոց գունելոց։ Գունեալն յարիւն խաղաղոյ. Նար։ *Զպղինձ որ ասկռով գունեն. Լմբ. տղ. ծէ։ *(Հոգիք) ոչ գունեալ, և ոչ մարմնական պատկեր ընկալեալ. Բրս. հայեաց։ *Զարեգակնային ՃառագայԹեան ՚ի վերայ այտիցն գունեալ. Փիլ. առմ։ *Լուսինն յարիւն գունեցաւ. Տծնկ։ *Ածաստեան գունիչն. Վանակ. յօբ։

ԳՈՒՆԵԼ. նմանուԹիւ՝ Ձևացուցանել, ձևանալ առ երեսս. պատրուակել առ՚ի պատրել. *Գարշ մոգք այն երևեալ՝ պիղծ և իցէ, և ոչ յայլ գունել. Խոր. պգրփ։ *Զգայսն ինն որակուԹիւն գունեալ վերս ՚ի վերոյ... յերեսաց պատրանս խաբեուԹեան. Փիլ. լԻ։ *ԶչարուԹիւն բարեաւն գունեն. Շ. ա. յհ. լՀ։ *Սատանայական գունեալ զգանն խաբեաց։ Զչարն բարեաւն գունել։ Ցայսպիսի գունեալ արդարուԹեամս տեսանէ խորհել և ուրուն։ Որոշել զչարն գունեալ ՚ի սուրբ քարոյն. Լմբ. սղ. Ն ծոզ. Ն առաւ։

ԳՈՒՆԵՐԱՆԳ. ա. Գունեալ երանգաք. գունագոյն. *Ի խոխայԹից խոտոց արմատոց ոզգան կարմրուԹիւն գունելուանգ բարձից. Նար. ծէ։

ԳՈՒՆՉ. ա. կամ է գնչեաւ, և կամ գունչ. զղոյ տեսցես. *Որ յախտէն քերի անուն՝ այսինքն ՚ի կրիցն. տատապտեալ, չարչարեալ, գունչ, քարց, արբեալ. քաղցեալ. Երէ. փեր։

ԳՈՒՆՑ. Տ. ԳՈՒՆԴ, և ԳՆԴԱՆ. (զի ր յարեալ ՚ի ն, ևեղմ հնչի արպես փ։)

ԳՈՒՆՑ, կամ ԳՈՒՆՍ. Տ. ՑՈՄՍ. խո. գծոէ. գաղղ. գծոփ. *Ոեմ կամեսեԹեան պատիս չնորհեալ, գունց և մորգեզ վերաձայնեալ. Վահր։

ԳՈՒՇ. ի. գ. Անձամ տաղտաձև ՚ի միապաղաղ փայտէ. *Ո՞վ ՚ի մտգկանէ զանակ, կամ զգուշ, կամ զանկ էաղբ. Նէ. խնբ։

ԳՈՒՇ. Տ. ԳՈՑՇ։

ԳՈՒՇԱԿ, ի, ացս. գ. (արմատն է Ուշ, յորմէ և Գոյշ՝ իբր Գուշակ. և Գոյշ.) Προγνώστης, προφητής, μάντις. Vates, propheta. Որ կանխաս նշանակէ գիմի՝ որ պէս մարգարէ կամ գէտ, որպէս յաւետարան կամ ազգատարս, կամ մանրիչ. և պարզապէս՝ ինչ մի յայտարար. նշանակ, յուշակ. էնդոյսէր, խոպէր էգիձի. նիւան, պէլարէի. *Ա յոց խորհրդոց առ Թշնամի անդր... մասն և գուշակ լինեալ. է. ի. ծՁ. 28։ *Մի ուսուիցէք վասն նորա, որ գուշակին եղև. ա. կոր. ժ. 28։ *Զամանս՝ մարգարէս, գուշակս ապաստնեացն. Գուշակ ներկայիս. Գուշակ գարնայնոյ. Նար։ *Լուսինն յարևմուտս Թագի. գուշակ Թագնէլոց, յարուցն մեռելոց. Գուշակք Հրէայ մարտուԹեան յաւետեանսն՝ որ գալոցն էր, լինին. Ագաթ։ *Սատան գուշակ (մոգուց). Ոսկ. մ. ա. 8։ *Որ կենդանոյս Թագմանի քո գուշակ գնացեալ ծանուցեր զօծումն. Շար։

ԳՈՒՇԱԿԱԿԱՆ. ա. Προγνωστικός. Ցայտարար, նշանակիչ լսան ակնառուցդ ևն. *Ամս բնուԹեն ասեն լինել յոյժ ինդգական, երկնագողաց և գուսանաց՝ գուշակական. Երէ. օթ. էրի։

ԳՈՒՇԱԿԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Δᾶλος, κατάτηλος. Notus. Որ գնի գուշակեալ. նախանշանակեալ. յայտնի. քաջայայտ. *Խնչասնաս լինել այլակերպուԹիւն իւրաքանչիւր գուշակաւոր պատմաուԹեանց. Նա. փր. ա։ *Աբեսքրն պատիւքն նմանագոյնս յարտասքին պատճառանցն լինին գուշակաւորք։ Ա յնպես յայտնի և գուշակաւոր, և քան զՃառագայԹս արեգական լուսաւորագոյն է. Ոսկ. ՚ի. ա. 4. Ն 13։

ԳՈՒՇԱԿԵՄ. եցի. ն. Μαντεύομαι. Vaticinor. ծոլծօ, μηνύω, indico, significo. Գուշակ լինել. կանխաձայնել. մարգարեանալ. և կանխաւ նշան տալ. նշանակել, ծանուցանել. յայտ առնել. յառաջ առնել. ազգել. յայտնել. գոյիդ սեռյն-

ՀԷ, - ԽՆԾԵՔ՝ ՓԷՏԱՔԻ՝ ԽՀՄԲ ԷՒՀԷ, ՓՈՅ-ՍՓՀԹ. * Գուշակեր ՝ի Նոսա (այսինքն Նոքքինքը) հոգին քոխո.-ին. յայտներ. ՝ա. պԷփ. ՝ա. 11: *Գուշակեսցէ զնմանէ, զի կալցին զնոսա. յի.յուշ արասցէ. ՁԿ. ծ՝ա. 56: *Զորակ յառաջագոյն գուշակեաց ճռվհէս. Ա ԸՐԷ: *Զգուշակեալն քո ե-սայեաս. ՇԱՐ: *Զոր մարգարէն կանխասա գուշակեաց: Վաղագնկոյց ազգմամբ գուշակեցար՝ ՝ի գրոյն նկարեալ: Զմիներիցն գանձ մեծին գուշակեցի (յայտնեցի, յուշցի): Զմկրտութեանս շնորհ գուշակէ: Վանանգ սատակման մահու գուշակեն. Նար: *Ա յաղթիկ զանմեղութեին գուշակեն. ՈՒԻ. յԿ: *Սա զնծծ գուշակեալ լինի. Շար: *Ի բժշկէն, որ յառաջագոյն գուշակեաց ծնա (զմեռան): Եթէ յառաջագոյն չէր գուշակեալ ՝ի մարդոյն (զմահ). Եպիհ: *Նա ամենասուս է բնութեաբ, և ոչ կարօտի՝ եթէ գուշակեսցէ ոք. Իփն: *Իմանալ զնորհսուրգ Նենգութեան, և երթեալ գուշակել (այլոց). Ճ. Գ:

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Իբր Ցայտնութեաբն մարգարէական. Նախաձայնութեաբն. Նեպո, ֆեյդոմպերէփ: *Եւ ոչ ա-րար պատասխանի նմա առը երազովք, և գուշակութեամբք (յն. յայտնութեաբք), և մարգարէիւք. ՝ա. ԼԳ. իԷ. 6: *Որ զնա-խագրեալն յառաջագոյն գուշակութեաբ մարգարէիցն՝ կատարեցար. Շար:

Իբր Ցայտարարութեաբ. Նշանակ. ալաֆէր, փէտփէր, Նիշան. *Ի գուշակութեաբ քոմգ օրինակի ՝ի կայս քառանկիւն կերպի հաս-տատեցաս. Նար. Խ:

Իբր Ազգարարութեաբ գաղտնի. գնկու-ցումն մնասնելոյ ասկս. Խոսիբ: *Ի հրա-պարուրոյ գուշակութեաբ Նահապետացս մե-ծոց Նոյնհետապէս տառաբք զորդիս իւր. Խոր. Ճ. 50:

ԳՈՒՇԱԿՈՒՄՆ, կման. Նոյն ընդ վ. *Եզեկիէլ ՁԾՀատես գուշակմամբն բարբա-ւէր. ՎբԲ. իԵրԲ: *Ըստ օրինին անտեսաս գուշակմանց ՝ի խորանին: Իբր ՝ի գուշա-կումն ահուան խոստացեալն շնորհիս: Ի Ճառս ազգմանն այսմ հովուի գուշակման: Ի ձառս ազգմանն նշանակութեաբ քոմգ. խոր-հրդոյ. Նար: Խակ յասելն առ հոգին Որ, *Հրամանատար գործոցն յնի, և անօրինա-կանաց մեծին գուշակութեան ոյ, խմն գու-շակիչ, առաւօզ գուշակիչ. անփ:

ԳՈՒՇԱՆԱՄ. Տ. ՁԳՈՒՇԱՆԱԼ. *Ջ՛ինչ պէտք կանխատեսութեան իցեն, յորժամ մեք գուշակեալ զգուշութեաբ կենցցնք. ՈՒԻ. Ես:

ԳՈՒԻԳԱՄ, ի, աց կամ ից. Գ. որ և ԳՈՒՇՈՐԴ. որպէս ասի. կոսր կոսրի գալը. Մենամարտութեաբ. ոգորումն. սիր-ցնկը. Նահատակութեաբ. գումարումն ՝ի մարտս. ՁԷՆԻԼԷՂԷ, ՁԷՆԻ, լՓԸՂՄ. *Ըմիչցան մրցումն և գուպարք. ՓԻԼ. լՒՒ: *Ի գու-պարս ըմբշաց: Ի գուպար կռուոյ մնանեալ Պիփ: *Ձարին պատերազմի գուպար գազա-նամարտ մեռցս օցանէլոյց. Նար. Ի: *Ցկումն գուպարից հերձուածողաց. Ճ. Ա: *Ի տեսարանի աշխարհիս . . . ոչ անմասու-թեաբ խաղս, այլ . . . առաքինութեաբ գու-պարս. Սբի. ւԿ: *Զև հերձուածողացն գուպարք ՝ի բերանս եղեալ կարկեցան. Իբր. ՝ի սրեէ: (Ըմխոմեի երբեմն ՝ի գրչաց ընդ ԳՈՒՄԲՐ. որպէս և պրս. փի-պոլէ և ֆոկ:)

ԳՈՒՈՑ. Βόσκων. Scrobs. Անուն գերասար սատակ, որ իցէ խոզաներս խո-ռոչասէր. *Վարսատքն, և հեծանիքն, և գուպարքն, զանազան ձևիւք, և յորիորձմանիւք նման ձևոյն. Բբս. ծՒ:

ԳՈՒՊԱՐԱԴԻՐ. ա. Իբր Նահատակա-գիր. հանդիսագիր. *Գուպարագիր և կիմ առիթ լինել մեզաքին այնպիսոյ. Փիւ. ՆԻ. Է:

ԳՈՒՊԱՐԱՆ. Տ. ԳՈՒՈՑ. *Գուպա-րած եգեալ մազաուեր ընդ պօղոսի: Սուա-դին միայն մրցութեի էր. և ապա յետոյ և այլևս գուպարածքն մի ըստ միոջէ յաւելան: Ա յնուհետև այլոցն գուպարած կայր վասն Թագաւորութեին փիլիպպեայ. Եսս. պԻ. Է. 23: Ե ւԸ. ՝ա:

ԳՈՒՊԱՐԱՅԱՂԹ. ա. Ցաղթօղ ՝ի գուպարս, ՝ի մրցան. *Գուպարայաղթ նահատակ. Գբ. փղ. սա փաք:

ԳՈՒՊԱՐԵՄ, եցի. կիմ ԳՈՒՊԱՐԻՄ եցայ. Մրցել. ոգորիլ. մազաուիլ. *Ընդ առն հայհոյողի մի գուպարիցէ. ՄԾԲ. Ը: *Ցաղագս իւրաց՝ որ ոչ քո իցեն, մի գու-պարիր. ՍԲբ. ծ՝ա. 9: *Ի բացայայ կայր, և ուշ ունէր մրցելոյն և գուսլուրելոյն. Ոսի.Ես:

ԳՈՒՊԱՐՈՒՄՆ, բման. Գ. Մրցումն. ոգորումն. *Եւ ոչ գազանական գուպար-մամբ կռուոյ. Պիփ:

ԳՈՒՍԱՆ, ի, աց. Գ. ա. ՝Αδών, ᾠδός. Cantor, cantatrix. Երգեցիկ. երա-ժիշտ. խանէնոփ, խիւնէնոփ, ԻԽՒՆԷՆՈՓ. *Կամ Թէ լսիցեմ տակաւին զձայն գու-սանաց, և վարձակաց Է. Ի.Գ. ծԼ. 35: *Ա.ւարի ինձ գուսանս և երգեցիկս, արս և կանայս. ժող. Է. 8. յորս ըստ յն. գուսանն է արական, և վարձակն և երգե-ցիկին իգական:

ԳՈՒՍԱՆ ասի և կինն երգեցիկ կամ Թմբկահար. *Կանխեցին իշխանք հա-նել զզհնութիւն ՝ի մէջ գուսանաց և գով-չաց ՝ի. յն. երիսասարգուհեաց Թմբկա-հարաց. (այլ Ձ. կուսանաց:) *Ընշաժիշտ էր, ուսուցանէր զգուսանս կանայս, և վարժ առնոյր. Լծ. իՒԼ:

ԳՈՒՍԱՆ. Μίμος, ὁ ἐπὶ σκηνῆς. Histrio scenicus. Ի՞միմս. կատակերգու. խեղկա-տակ. խաղացօղն կամ երգիչն ՝ի Թատրոնս. ԼԳագԻՄՁԻ, ֆոփգալԻՓ. *Այն պորփիւրոս վկայն էր գուսան երգեցիկ դիւական ՝ի խոլս Թէսաւրոնի. Հ = Ց. Նոյ. Է: *Ա յլք ՝ի գուսանաց և ՝ի կաքաւաց ընդ երկինս Ճռեան: Գուսանացն արուեստ: Գուսան և հաղակատակ լինի: Ի հանդերձ ձիցն՝ քան զգուսանացն ոչինչ լաւագոյն. Ոսի. ֆԻՒ. իԽԼԻՓ. ևՆ:

ԳՈՒՍԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Երաժշտա-կան. *Գուսանական գործիք, կամ երգք, կամ գայլայլիկք. Եսս. իԸ. Է: Բբս. ծՐԼ: Երփ. իԵԸ: Իսկ խոչ. ՝ա. 13. *Ի գուսա-նականէն այս գուսանի ժողովեալ ՝ի գիւանի արքունեացդ. իմն յերկրդոց արձանագրե լոյց:

Մերթ կատակերգական. ԼՓգԼԻՓՔ ՏՈՆ-ՈՍՍԻ, ՏոգԻալԼԻՓ. *Հերոն են ՝ի քրիստո-նէից գուսանական բանք. Ոսի. Է՝ԼԸ: *Ցոյժ սիրէին զնա վասն գուսանական երգոյ նորա. Հ = Ց. ԳԼՒՓ. ծՂ:

ԳՈՒՍԱՆԱՄՈԼ. ա. Մոլեալ ՝ի գու-սանական իրս. *Ա՛նառակ և գուսանամոլ գինարբուքն, որք զերկինն և պակշռեին. Մանր. ծԼ. կմ Ի. (ուր նոր Հ. պարզելով գնե, Գուսանասպեր:)

ԳՈՒՍԱՆԱՊՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. Տալ մուտս գուսանաց ՝ի տուն իւր. և Մտանել ՝ի տուն գուսանաց. *Մի գուսանամուտ լինել քաջ հանապից, Թողեալ զերգս ոյ. կանան: *Մեղայ կատակերգուԼ, մեղայ գուսա-նամուտ լինելով. Մաւ:

ԳՈՒՍԱՆԱՍԷՐ. Տ. ԳՈՒՍԱՆԱՄՈԼ:

ԳՈՒՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. ԵրաժշտուԼ. մնանուանութ. Արհեստ գուսանական, իբր աշ-խարհական երգոց և խաղոց ՝ի Թատրոնս՝ խեղկատակութեաբ հանդերձ. Ասոսիգի, խա-նէնոփէփ, Խափէիփ օյոսնոս. *Երգք գուսա-նութեաբ. Երփ. իԵԸ: *Թոռոսունքն կայենի գտին՝ արքն զգուսանութեաբ արուեստն, և կանայքն զանգոյր և զծարիր. Վբդն. ծՒ: Երփ. Խը: Տնտ: *Գուսանութեին իւրովք պատիր արուեստիւք զապականութեաբ նշա-նակ գործէ ՝ի աւետոզս իւր. Վեղօր. Ը: *Ո՞ւսոյի իցեն, որ ամուսնութեաբ նենգու-թեաբ գոյծիչեն. ո՞չ ապաքէն յայնմ գու-սանութեաբ. Ոսի. Տ. Է. 12: *ԱնառակուԼ, յդիութեաբ, արբեցուԼ, գուսանութեաբ. Վբփ Հդ. Է: *Գայթագղութեաբ է և ՝ի գործս և յարուեստս . . . գուսանութեաբ. Բբս. Տբի:

ԳՈՒՐԸ. ֆ. Գուցէ Գոս, որ է Թրա-բուկ մեծ. գօղ. * Խնդրեսցէ ձայնող, զի նա է գուրշ ուղղապատաց, և կամ քնար՝ որպէս յԵբրայեցին ասէ. Եէբ. Եւ:

ԳՈՒՐՊԱՅ, ի, ից. ֆ. որ և ԳՈՒԼՊԱՅ. Զանկապան. Ներքին ծածկոյթ ոտից զբ-արուեսս. գուրպէ, գուլպէ, լըրպա. *Եւ ապա ագուցանեն պարեգօտս ապխտակս . . . և գուրպայս յոտսն. Մալ. Խակ ՁՒ. ղբիմ. *Որպէս գուրպայ, առեմք գուրպայարարդ. Թերևս գրելի է, ՝ի գուրպայէ գուրպայ-արար:

ԳՈՒՏՁԻ, ԳՈՒՏՁԻ ԵՐԲԻՐՔ, ԳՈՒՏՁԻ ԹԻ.ՀՈ.Առեալ ՝ի բայս՝ Գոլ. Ա. Նախնիս հասարակօրէն Նշանակէ, Մի գուցե մի արդեօք զի մի. զի մի երբեք զգուշացի, զի մի լնցի. լԸԼԼայ ՒԷ. ոաֆբէ, օլՏայ ՝ի. ոՒՒ յն. Μήπως, μή ποτε, μή. Ne. * Ջերծիր ՝ի լեառն, գուցէ ընդ նոսա լափանիցիս: Գուցէ երբեք յարիշասկիցէ: Ջահի հա-րեալ, Թէ գուցէ: Ջգոյշ լերուք, գուցէ, ևն: Երկնչիմ ՝ի ձէնջ, գուցէ Թէ ևն:

Դուն ուրեք վարի իբր երկբայական, Թերևս. Իմոյ ընկեր, որ պիէիր ՝ի. Ἴσως, ταχα. Forte. *Գուցէ ուրեք անուա-նեալ չարչն ոչ զատ ՝ի մենջ կարծեալ ամս նշանակիցեն. Եսս. իբ. ՝ա:

ԳՈՒԳՈՒԱԼ. լ. ռալ. խոխալ. կարկա-չել ագաւաւու, և Գոռալ իմն աղեաց. խոռխոռա ընել. *Վասն գագաւալոյն՝ ագաւա-(աւոմբ). Ցի. ղբիմ: *Ցաւի սիրտն և փորն, և աղիքն գագաւան. ՈՒԻԲբ:

ԳՈՒԵԱՀ. Տ. ԳՈԵՀԻՒ. * Հարիւն զհե-տևակազօր գրոհան և զգուհահս: Գարակա-հայոց գահահն խուժան արարեալ. գազ-ասագնաց եզեալ. ԱՀԲբ. Ը. 5. ւ1:

ԳՈԵՀ, ի, աց կամ ից. գ. Պλατεῖα, ἀγορά. Platea, forum. Քաղաքամէջ, որ-պէս գայռատայրիքն ազմուա ուահ՝ վասն բազմութեաբ անցաւորաց. հրապարակ. պո-ղոտայ. փողոց. չուկայ. մչդան, ագճգի, դահճգի, սահ: *Ընդեղս կաւ գահհայոց կո-խեցից զնոսա. ԱՂ. ծԷ. 43: *Ի մէջ գահ-հից. ՈՒԻ. յԿ: * Կաւ գահհից: Գահհից և Թաատրաց. ՃՃ: *ԳահՁ՝ քաղաքաց բարե-ձևութեաբք, գահհից բարեկարգուԼ, սանց խազաղութեաբ. Բբս. պՀ. ՝ա: *Ի գահհից և ՝ի փողոցաց: Ի չանիկոյ, ՝ի գահհից, և ՝ի ՃանապարՀակեցոյց. Սբփ:

ԳՈԵՀԻԿ, հկի, կաց. ա. ֆ. ՝Αγοραῖος, ἀγόραιος. Plebejus, forensis. Ռամիկ՝ որ ՝ի գահհս չորՀ. ստակական. չինական. ազ-խարհիկ. տխմար. պայաղը. ԷգԼա, այագ Ի.ագԸՀ, Խօրեաթ. *Ա՛րս ամենս գահհիկս անօրէնս. Գբ. ծՁ. 5: *Վասն չուստա-մանաց. . . և վասն այլոց գահհիկ մարգ-կան գործեա զգործն. ՈՒԻ. յ. ա. ծ0: *Սկսանին որք ընդ իւր գահհիկքն գովել զնս: Ուսեալքվ և ըմնդելով, և խոտն ընդ գահհիկս կալով: Ես այր գահհիկ եմ, և քանջարս գնեմ և ծախեմ: Մերկայեալ

զղջեսա կրօնաւորութեան՝ եզև գոհ հիկ. Վ. ր. հց:

Մերթ իբր Գոհհկական, ասկական. *Ըստ գոհհկի բանին. Լմբ. առ ոսկան:*Ի գոհհկի իմն (մարգարէութ), որպէս՝ յետ երից ամսոց ձմեռն լինի. Մխ. Եղիս:

Գոհեչիք, հետց. գ. Իբր Գոհահք, գոհհկիք.*Եղեալ՝ի վերայ պարսկահայոց գոհհեացն. Աբծ. Բ. 11:

Գոհեչօրէն. ս. ա. Ըստ գոհհայց սովորութեան. ասկարար. ասկօրէն. *Գոհհօրէն բան կատակական. Մագ. ծԷ:

Գոհձաբոյրդ. ա. Գոհուզ բրգով (ոչխար). գբ-ըձգ: Վպ. յԷ:

Գոհձի կամ Կոհձի. գ. Խոտ վայրի նըբատերև, գլխաձև, դողգոջուն առ բա. րակութեամբ քնոյն. *ի կորիլ տերևոյն՝ կաթն ծորի. *Արմատ ինչ անուշատին իբրև ըզ. գուզի. Վբ. հց. Իէ:

Գոհիչ. գ. Գոհհ. սոփագ. և Գայտ գոհհայց. սոփագ լսմոբոս.*Ձէթոս հելենալ՝ի գոհիչս աղբևաց. Նար. կէ:* Անկայ՝ի ածիղ և՝ի գոհհս մեղայ. Բենիկ:

Գոհիճ, գոհճի, ճայց. գ. Թուի հասուր աղի. աղքար.* Անկեալ՝ի ներքս յաղ մուկն... *ի գոհճայց վերայ եթէ առատ կեսցի. իսկ եթէ՝ի լեառն անկանիցի, ևն. Կանոն:

Գոհլափ, ի. ա. Կերօղ լափօղ.* Անյագ ագահի, ևանկուշտ գըռլափփ. Գնչ:

Գոհղիլ, ղեալ. յ. Կծկիլ որպէս գըռուզ. խռովիլ. շուարիլ. գընդըզմագ գաղմագ.*Դահիճքն կույին հեռագոյն գողեալ և զանձամբ եկեալ, ոչ գիտեըլով թէ զինչ արասցեն. Ճ. Բ:

Գոհոհ. փոխանակ գրելոյ Գոհոչ: Լմբ. ոչ. ծէ:

Գոհոհ տևղ, կամ Գոհոհել. տես գոռոչ տևղ:

Գոհոցթ կամ Գոհոթ կամ Գոհոիթ. տ. Գոհոթ, և Գրոհ.* Գուռել սպայից յինչքեանս կուտեալ: Գողցել իմն՝ի վերայ զօրու հագարացւոցն տուեալ. Ցհ. իճ:* Գոռոճ տուեալ յանձինիւր որլաքանաց. Աբծ. Բ. 11:*Գոհունդք հրեշտակաց... գոռոճ տուեալ՝ի վերուստ խուսափելով անդ հասանեն՝ի սպասաւորուն. Կանոն:

Գոհոիձ. տ. Գանգոյր.* Ըստ մաղայն գուռզ, ձաղկ, գանգուր, և նուրբ կամ սուսար. Տծակ:

Գոհակ կամ Գոհակ, ի, աց. գ. Գըլխարկ. գլխանոց. գիշտ. (գրի և գդակ. լծ. ընդ քսակ. գտակ, կտակ). ապաճկին, ևաթէա, փէա.* Խնդրեալ գահեկան մի՝ եդ՝ի ներքոյ գտակին՝ի պահեստի. Հ=ց. Նոյ. իղ:* Մակեդոնական գդակ՝ի վերայ գլխոյ նորա. Պոմ. ապէա:*Որպէս թէ գըտակ կարմիր գիցէ՝ի գլուխ կրօնաւորն. Շ. ընդհանր:* Զկնկուղն՝ի բաց պարտ է ձգել, և զգտակն. Լմբ. պգրգ:

Նմանութեամբ ասի և զայլոց իրաց.* Առ զառաւղոն գտակովին և բարունակով: Գկնոյդ չարի պուտակէ գտակ չինած է վ.պ.իճ.յԷ:

Գտակ, ի, աց. ա. Ըսբետիչ, ըֆբսբետիչ. Inventor, auctor. Գտիչ. գտօղ, հնարօղ. ակզբնապատճառ. պռոբոճռս, իճաք՝ էէյ. փա էգիճի.*Ա.աջին մարդ առ՝ի յեգիպտացւոց հեփեստոս, որ և հրոյ գտակ լինէր. Եռս. ար. ա: Ե խոր. ա. 6:* Գտակ բանից իմաստակաց. կամ ցանկութեանց. Փիլ. այլաբ. Ե ձ. բան:* Ընդ չարին գործոցն նմանեցին, որ անիծից և գտան մահու են գտակք: Որ ոչ առնէ զինքն այսորիկ գտակ, յանդուգն նա է. Համառ. առ:*Առաքեցաւ նա՝ի գանձ և՝ի մարգարիտ, և մեք գտակք նորա ըստ կամաց արարչին մերոյ զուարճանամք՝ի նա. Եփր. հոմաբ:*Գտակ չարեաց. Խոր. պգրգ. Ե ձ՝: Լմբ. ոբ: Կիր. Ը. Խհ:* Օրհնեալ են փայտ կենաց... չնորհացն գտակ. Նար. Խչ:

Գտանաւ. տ. Ստոյգ գիւտիւ. ճշդիւ. հաւաստեաւ. անվրէպ. քալ կշռութեբ. յար և նման. առիկ, նահգիգ, պի այնիկի.* Ճշդիւ գտակաւ հասանել համարոյ ժամանակացն: Զնոյնս գտակաւ զբերոսացին առընթեր կարգեցից: Զոյդ կշռո գտակաւ գտանես. Եռս. իր. ա:*Ճշդիւ գտակաւ՝ի հանգիսի անցուցանել. Սէբէր. Ը:*Եղ. չերուաց գտակաւ զժամանակ իսանիցին իմանալոյ. Եփիկ:* Ամենայն ճշմարտութեամբ գտակաւ պատմել: Կշիռ գտակաւ գործել: Զնոյն բանս գտակաւ խօսի. Ոսկ. տ. յե: Ե էէր. Ե. Ե Ը:*Ստոյգ գտակաւ յանգիման կացուցէք մեզ. Սիա. առ գէբ:*Տեսաք գրեալ սորին ձեռօք ստոյգ գտակաւ. Սամ. էբէց: (վերնագիր է գրելն երբեմն, գիտակաւ):

Գտանեմ, գտի, գիտ, գտեալ, գտօղ. ն. Ըսբίσκω. Invenio, reperio, comperio, assequor. *ի ձեռս բերել զնդրելին գիւտ. ստանալ զկորուսեալն կամ զպակասեալն. հնարել. հանդիպել, հասանել իմիք. գտնել, գտնալ. պռոչմգ, իճաք՝ էէյգա էնմէ, վիճէն.* Գտին գաշա մի՝ յերկիրն սէնասար: Եգիպտ զնա հրեշտակն յաղթիւր ըստ յաննպատակ անդ: Որ հայցէ, գտանէ: Գտի զդրամն իմ զոր կորուսի: Գտան հանգիստ, զիմասատուի, ընորհս առալքի տեառն (այս. ինքն հաձոյ լինել): Որչափ ինչ եգիպտ ձեռն նորա: Եթէ աղքատ լցե, և չգտա. նիցէ ձեռն իւր (այսինքն ձեռնհաս լինել): Իմաստութիւն ուստի գտաս: Ագամայ ոչ գտաս օգնական (՝ի կենդանիս) նման նմա. ևն:* Զոր ինչ գտեալ է յերուսադայ: Զայս՝ի նոցանէ գտեալ: Զըզնուենաց ե. պիսկոպոսութիւնն՝ի պարսից աղբևայէն ե. գիտ. ևն. Խոր:.

Գտանուկ. իբր Լինել. գոլ. կալ. երևել. ցուցանիլ. պռոչմգ, գալմգ, ևէօրիճմգ.* Հաւատարիմ գտցի՝ գտանիցիմք սուտ վկայք: Գտաւ ինձ պատուիրանն՝ որ՝ի կեանն էր, նոյն՝ի մահ. ևն:* Գտանի հիւղն մեծ քան զնա. Եփիկ:* Գտցուք առաջի քո հաձոյք: Վնասակար գտցի յարքունի իրս. Եղիս. Ը:*Որ այժմ կարծեմ գտանի պահեալ՝ի նոյն քաղաքի: Առ հաւատան իւր գտանի գժբօղ. Խոր. Բ. 9. 85:

Գտանուկ. իբր Գտանել. կամ հաստարակ բայ.* Գտաւ Թողուցիչ: Ոչ գտան զօրքն իւրեանց. ձճ:*Գտայ զայն. Վբ. ոսկ:*Ուննէիր ազգային յերկրի, և գտար եզբարս՝ի յերկինս. Գ.պ. Ըղբ. առ վբէբ:* Նա ոչնչէ ձեռս մահու գտաւ՝ի գմա. Զ.բ. իբ:*Գտաւ զնա. Վբ. հց. Բ. Ե.ձ:*Ձաւոց սրտի ձեր ուրախութեի և միխթար գտայք. Լմբ. ոգ:* (Զաբր) ոչ խնդրեցին, և ոչ գտան. Մխ. Եբէմ:*Երախտիս ինչ գտայք յինէն. Ոսկ. էէլէպ:*Գտայց փըրկութեի, կամ Թողութի: Չի և ես ողորմութեաւն գտայց. Մագ. լ: Գնչ: Սբգ. յէբ: Երբ. Ը. ա:* Ի վերայ բարեգործաց, և բարի գտեալոց (կ գտողաց). Փիլ. ծ. բան:

Գտանող, նաց. գ. Գտանելն. հնարբելն. գիւտ. գտուածն. *Պայն, առլեզն... ոչ եթէ անձինք ինչ են, այլ անուանք զբան գտանաց. Եփիկ:

Գտիշ. ա. Գտօղ, գտակ. պռոչմգ, իճաք՝ էէյգա էգիճի.*Գտիչ կորուսելոց, կամ ամենայնի: Ո՛չ ես կորուսիչ, այլ գըտիչ: Խայտառակիչ կախարդաց, գտիչ ազանդից (այսինքն՝ի վեր հանօղ զնաբաւութեի նոցա). Նար:*Թէ այլ ոք էր լեալ՝ի մարգարէից սմին գտիչ. Լմբ. ոգ:

Գտոցիւ. Իբր յն. Ἐυρεδήσεσθαι. Գըտանելի գոլ.* Աճ տեսցէ իւր զենելն... վկատեալ Թերևս կասեցին Թերահաւատեալ գտոցիւ. Փիլ. խմասբ:

Գտոիմն, գտման. գ.*Ἔυρεσις, ἑύρημα. Inventio, inventum. Գտանելն, իւն. գիւտ. գտանք. գգոմ. պռոչոչ.*Յրուեաւ ծածկատես զըմբռնողին չար գտմունս: Ա.յնքան սրացեալ գտմունս չարեաց. Նար. ծէ. ծա:*Զարս՝ի յուսաւմնասիրութեի գտմունս. Կիր. Ը. Խչ:

Գրաբանական, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի՝ի բան գրաւոր.*Ձանգիմանութեան գրաբանականս. Նար. ՃԷ:

Գրագիտ, գիւտ. տաց. ա.Ἐπιστάμενος γράμματα, πεπαικέυμενος. Literatus, eruditus. Գիտակ գրոյ, գրոց, դպրութեի. մանկաց. կարդացօղ. օգտմաւոր, ալիմ, էհլի էմ.*Տայցէն ցայր մի գրագէտ. Եռ. իճ. ա: *Ա.ռ սովաւ եզը եբրայեցւոց ՚ի գրոց գրագէտ ձանաչիւր. Եռս. ար. ա:* խնաւ անոց և գրագիտաց. Գէ. Եռ:* Ա.յս ա. մենայն բարիք եղեն ասէ առանց խմաստնոց հնարից, և գրագիտաց. Ոսկ. Եռ:

Գրագիծ. ա. Գծագրօղ, և գծագրեալ. գրօղ, և գրեալ. Եաղբճբ, Եաղբըբ.*Գրագիծ մեքանաւ. Ան. Բաբչբ:* Համաձայնս հաւաստութեի առաքինոյն գրագիծ մատենից ասի Յովհաննու Ցհ. իճ:

Գրագիտութիւն. գ. Գրագէտն գոլ. հմտութեի գրոց. կարդացողութիւն, իւմ, իւմբ. գործբգ.*Ասհակ սեաղայ եզև իշխան, և խնդրող իսկ գրագիտութեի, և գարոցս՝ի տան իւրում կարգեաց. Կռվանք:

Գրագիր, գրի, րաց. ա. Συγγραφεύς. Scriptor. γραμματεύς, scriba. Գիտող ըզգիրս. մատենագիր. չարագիր. օրինակագիր. գիրք գիրք չարագրօղ. հեղինակ, գրվածն մարդ. Ռեևւիգ.*Մուսիանոս՝ մեր (այսինքն քրիստոնեայ) գրագիր ձանաչէր: Ղեւոնդեաս հայր որդւէնի գրագրի վկայեաց. Եռս. ար. Բ:*Քերականն, (այսինքն) գրագիրն. Լ.բ. իէև:*Ընկարագրող պատկերաց, և գրագիր. Հ. իևւիվ:*Զպարսիկս գրոս անուցեալ էր սբն պանփիլոս, և ուսուցեալ գրագիր ՚ի, այսինքն լինել, կամ գրագրութեի. Հ=ց. էեփբ. ծՂ: (կամ հայի՝ի յայլոգ նշ):

Գրագիր. Գրիչ ճարտար. աղէկ գիր գրօղ. Եաղբճբ.*Եւ էր գրագիր, և մեծաստուն. գիրք գիրս, և պարգևէր յեկեղեցիսն. Հ=ց. յոա. Փ:

Գրագիտ, ի. գ. Գիւտ կամ գտուածն գրոյ, նշանագրաց.*Վասն գրագիւտի. Եւ արդ գտեալ զգիր նախ փիւնիկեցիք. երկրորդ՝ եգիպտացիք, ևն. Մագ. էեր:

Գրադարձ, ի. գ. Դարձուած տառից՝ի լքանալ տողն գրութեի. զոր օրինակ ա.զա.տել, և ոչ աղ.ատել. ևն.*Ատի ուսցին և զարուեստ գրագարձին՝ի յարհեստ գրչութեի. Երվն. էեր:

Գրադարձութիւն. Նոյն ընդ վ.*Ճարտար դու լեր մեզ յիմաստ գրադարձուելի. Գրչ. ոբիսպոպ:*Սղքա հեգքս են պատճառ արուեստի գրագարձութեան: Խնդրէ արուեստ գրադարձուն զհմտութիւն. Նչ. էեր:

Գրադարձութիւն ասի յոմանց և փոխարկումն գրոյ յայլ գիր՝ի մէջ այլ և այլ լեզուաց. զոր մեք Տառադարձութեի ձայնեմք:

ԳՐԱԴԻԶ, ոյ. գ. Դիզ՝ այսինքն ներկ գրոյ. ահագին. սեւակ. մեծան. Թանութ. ֆ-ւէ-ւէպ. *Եր որպէս գրագիզ սկիպ (որ պէս երկեալ մեծան)։ Աչխատեաւ եղբարք, քանզի գրագիզք են, և վաստակաւ ըմբնջին. Վրք հդ. յ։

ԳՐԱԶԱՐԴ. ա. Գրուիք՝ այսինքն վկայումբեամբք գրոց զարդարեալ. * Ցոյժ ուրախացուցին զիս գրազարդ յիշատակք քո. ԱԲաղ. ք։

ԳՐԱԽՆԵՑ, ի. տ. ՆՐԱՆԱԽՆԵՑ. * Մինոյ գրախնեցի անկատար մնալ. Իգն։

ԳՐԱԿ, ի, ազ. գ. Στοιχεῖον. Elementum, և Versiculum. Գիր փոքրիկ կամ սահկաւ. տարր գրոց. նշանագիր. հարց. և Սահիքս. տող. սանըք. *Սահաւ գրակօք զամենայն հրամանան հաւատոց ի ներքս առաք. կալ. է։

ԳՐԱԿԱԼ, ի, ազ. գ. կազմած՝ որ բարձեալ ունի յինքեան զգիրս. կամ և Տախտակ՝ յորոյ վերայ գրեալ իցէ ինչ. * Գրեցաւ ի տախտակի վիրնագրի գրակալի կենսաբեր խաչին. Մխ. ոգոբ։

ԳՐԱԿԱՆ, ի, ազ. ա. Γραμματιστής. Elementorum praeceptor, magister. Գրագէտ. հմուտ գրոց. ուսեալ. և Ուսուցիչ քերականի. վարժապետ քերականութեան. մանկաւոյս գրոց. Ա յս ինձ ճառ՝ յայսգս գրականաց, համանգամայն և գրոց։ Յետ գրականին՝ փիլիսոփայութեամբ ասելի է. Գրոց. օրին. է։ * Գրական գիտողք. Ա ոզ. ֆ. 7։

Եւ իբր Գրաւոր. գրչական. քերականական. * Գրական բանն է ձայն նշանականն՝ ի բերանէ և ի փայտաւութեանց ժողովեալ. Ոսկիփոր։ * Գրական արուեստս ձևանայ ըստ նմանութեան մարդոյ կենդանւոյ. Երէ. ֆեբ։ *Ենովք գիր գրեալ, մարգարէացեալ... նոյն չնորհ գըրական նախնեացն տուեան. Գնձ։

ԳՐԱԿԱՆ. մերթ՝ փորագրական. գծագրական. քերածող. գրօչեալ. քանդակեալ. իբր յն. γραφικός. *Գրական ծաղկովք պատուճճեալք. Բրս. ընկէզ։ *Կուռք, որոց գրական նկարչութեամբ և ստեղծական՝ ձևատակաւ արարիչք եղեն։ Գրական գործք և ստեղծականք յերկաքանչիւր արուեստս կազմեալք. փիլ. ֆ. բանս և խնամս։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Γραμματεία, γραμματική. Litteratura, grammatica. Գրագէտ արհեստ. գպրութիւն. քերականութիւն. իւր սահք. *Անուն իսկ քերականութեան գրականութիւն ասի. Մագ. ֆեբ։ *Գրականութեանն հաստատեցին զքերականութիւն։ Եւ այսպէս գտեալ եղև գրականութիւն. Երէ. ֆեբ։ *Ջինչ է անուն քերականիս. գրականութիւնն, քերթողուի, քերականութիւն. Հին ֆեբ։

ԳՐԱԿԱՑ, ի, ից. գ. կապ և հնգ. գրոյ. *Հնգեական տասն գրակապի շարամանեալ հնգեակք. Եփես. ֆ։

ԳՐԱԿԱՐԴԱՑ, ի. գ. Ἀναγνώστης. Lector. կարդացօղ գրոց. ընթերցօղ. վերծանօղ. գովր. որ և յն. բառիւ Անագնոս, որ ի վայր է քան զկիսատարկաւագ. ֆեբերբեր. * Սաղմոսերգօղք և գրակարգացք ընթացքեաւքն կարգեալ. Եղիշ. է։ *Եպիսկոպոս, քահանայ, սարկաւագ, կէս սարկաւագ, գրակարգաց. Լմբ. պբոբ։ *Լաւ ի ժամ ձայնի՝ գրակարգացին (ի սեղանի). Բրս. հդ։

ԳՐԱԿԱՐԴԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընթերցող. ծառայողի. պաշտօն ընթերցողի. * Ջասարի մի ազգեցեալ լինի ի գրակարգացուէ. կանոն։

ԳՐԱԿԱՐԴԱՑՈՒՄՆ. ցման. Նոյն ը վ. * Ոչ է պարտ զաղմոսն ի միեանս յանել, այլ ի միջին գրակարգացումն առնել. կանոն։

ԳՐԱԿԻՍ. գ. Իբր կէս գրոյ. Նշանագիրց. գրախեց. որպիսի է առ եբր. Եօթ, կամ յովս, փոքրագոյն նշանագիր՝ կոտորակ այլոց տառից կարծեցեալ իբր չակերտ. և ի մէջ պիւնն (ւ), կիմ պատիւն (ւ). *Ցոժս մի, որ է գրակէս, ոչ կորիցէ. Մանր. ծբ։ *Խերևէշ մի, որ է գրակէս մի, ոչ կորիցէ յամենայն օրինաց և ի մարգարէից. Եփէ. յդ. գող։ *Գրակէս մի ի պատուհասունացն եւ պատուականագոյն է քան զերկինս և զերկիր. Խոր։ *Գրակէս մի, որպէս պատիւն, որ զՏիւնն և զԻրէն ետ առնել. Տծած։

ԳՐԱԿՈՆՏԻԿՈՆ կամ ԳՐԱԿՈՆՏԻԿՈՆ, ի. գ. Բառ անյայտ ըստ ձայնին, յայտնի ըստ իրին. Նիչ գունոյ գծագրեալ և գրոչմեալ հաստատուէ ի վէր իրիք ի քանէ կամ արուեստ. ոմն երկար ինչ. *Սակաւ ինչ արեան նիշ ունելով յայն, որպէս գրակոնտիկոն ի վերայ ոսկւոյ. Խոր։ ֆ. 49։ *Որպէս գրաւ կոնտիկոն չարամանաւքար մակ ոսկւոյ մածեալ մատիամարեն. Մագ. ը։ Իակ ի Պլոտ. փիմ. Նոյն բառ գրի ԳՐՈԿՈՆՏԻԿՈՆ, ի տեղի յն. ἔγκαυμα, inustio. այսինքն խարտուին (կամ այրեցմամբ որոշումն), այսպէս. *Բազում անգամ վերատին հարցանելովք՝ իբրու նշանակ ինչ գրոկոնտիկոնով անջնջելի գրոյ յարատևականք եղեն առ նա բանքն։

ԳՐԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ ստէպ հայի կամ դիպելի ի գիրս. *Գրահայեաց աչք (քահանայի կամ վարդապետի). Ոսկիփոր։

ԳՐԱԶԵԻ. ա. Որ ինչ ունի զձև գրոյ. և Գրով ձևացեալ. *Որ առաքէր ընդ ծով պատանդս, և Թուղթս գրաձևս, ի վերայ ջուրց սկանաց. Ոսկ։ եռ։

ԳՐԱՄՄԱՏԻԿՈՍ, ի, ազ. գ. ա. Բառն. Γραμματικός. Grammaticus. այսինքն Գրական. քերական. հիրթ ի քերականութեն. դպիր, գրագէտ. օգնական, էհւի իւր սարք. * Արիստարքոս գրամարտիկոս ՝բաչ գրամարտիկոսք ։քան գաւնեայն հռետորական անուանն... քան զգրամարտիկոսացն, և զարուեստս կանացն. Եսա. ֆբ։ Կալ. ծե։ Սեբեր. ֆ։ *Գրամարտիկոսաց և քերթողաց՝ կիմ վերծանողաց. Մագ. ա. իե։ Երէ. ֆեբ։ Իակ Սամ. երեց. *Ամենայն իմաստասիրական և գրամարտիկոս արհեստից ոս. իսկ գրամարտիկոս արհեստից ոս. իսկ գրամարտիկոսացն, և զարուեստս կանացն. Եսա. ֆբ։ Կալ. ծե։ Սեբեր. ֆ։

ԳՐԱՄՄԱՏԻԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Արհեստ գրամարտիկոսաց. քերականութեն. քերթողութեն. *Սահեզծանել բանս... գրամմարտկութեն անվճար յառաջքերութեն. Մագ. ֆեբ։

ԳՐԱՆՈՑ, ի. ազ. գ. Βιβλιοθήκη. Bibliotheca. Տեղի գրոց. գրատուն. մատենագարան. որ և Դիւան կամ Արկղ գրոց ասի. գբոպաան, գբոթաան. ֆիլիպիանէ, ֆիլոպ փօլպոբ. * Գանձիկ՝ որ կոչեցաւ եղբայրաստեր, գրանոց կազմեալ ժողովեալ զամենայն գիրս։ Եհնարց Թագաւորն, քանի գիրք ժողովեալ են ի գրանոցին. ՃՃ։ * Գահերոց ի հին գրանոցան. Ան. վբլբ. ոբիոպ։ Ընկեցաւ ի խազ գրանոցիս։ Շբբ. Ըերով առ եղերբ գրանոցիս. Աբբ։ * Ի մերոց գլխոց տայցի քեզ սահմանագրութիւն կանոնացն. Մաչս. ՀԿԻ։

ԳՐԱՊԱՀ ՏԵՂԻ կամ ՏՈՒՆ. Գրատուն. մատենագարան. դիւան. *Գրեաց և այլ գիրս, և եգան ի գրապահ տեղիս հնութեցոց։ Եգիտ ի գրապահ տանն ոբ յարքեպիսկոպոսէն։ Հ. ԻԼԻՒ։

ԳՐԱՊԱՆ, ի, ազ. գ. Ὥα, ὥα. Ora vestis, fimbria. Եզր զգեստուց, որպէս ըմձեռք և զանձնօք և զքղանչիք. վինճիք, ըստ. տես Եւ. իե. 32։ ըե. 21։ Սղ. ճե. 2։

Եւ Ընդանի. Humerale. Վակաս, ուանոց. *Երկու գրապանք ընդ միմեանս խառնեալք։ Երկուց գրապանացն հասիլ է միումն յաջմէ վնեալ, և միւսումն յահէկ. Փիլ. Եւ. ե. 10։ * Գրապանն (ասա) վակասն է, ուանոցն. Լծ. ֆիւ։

ԳՐԱՊԱՆԱԿ, ի, ազ. գ. Φυλακτήριον. Conservatorium, amuletum. Գրուած իբրև պահպանակ. հատուած բանից գրոց գրեալ և պահեալ զանձամբ. բժժանք. համայիւ. *Լայնեն զգրապանակս իւրեանց. Մգբ. իե. 5։

Մերթ որպէս գրապան, ըստ որում վակաս քահանայապետի կից ընդ տախտակի դատաստանացն՝ Բանակ կոչեցեալ. *Ան ընդելուզման գրապանակին կազմի բանակին, ևն. փիլ. Եւ. ե. 10։

Եւ որպէս ոմկ. գբոպան. ձեպ. * Եհան գաղտ մազ մի ի գլխոյն, և եդ ի գրապանակ. հ=3. յնվբ. ծե։

ԳՐԱՍԵՐ, սիրի, ըաց. ա. Սիրօղ գրոց, գպրուէ. ընթերցասէր. *Պաղամէոս գրասէր։ Գրասէր արքայն։ Ան գրասիրասն պաղոմէիս. Տծած։ Գնչ։ կէյա. պէբ։

ԳՐԱՍՏ, ու, ուց. գ. Ὑποζύγιον, ὄνος, κτῆνος. Jumentum, subjugum, asinus. Անասուն, որ կրէ ի վերայ իւր զՀծածեալն կամ զբեռն. որպէս ձի, Լորի. և մանաւանդ էշ. պարիբբ, պեյիբբ. * Տալ կերակուր գրաստու, կամ գրաստուց։ Եհան զնոսա ի գրաստս։ Տեսանիցես զգրաստս ընկերի քո անկեալ ընդ բեռամբ։ Առին գրաստուք զամենայն ակարս. են։ * Ըստ օրինակ, թէ որպիսեաք գրաստուք զաչխատութիւն հանդուցանել պատշաճ է. Խոր. պբգ։ *Նստեալ ի գրաստին և յաւանակին, եկն ի տաճարին. Գնչ։ * Ո՛չ գրաստով, և ոչ մարդով. Ճ. Ա։ * Ի գրաստուէ (կիմ ի գրաստէ) անտի. Վբգ հդ. յ։

Լայնաբար ասի. *Վիշապն՝ որ ինքն գերբաստ է, այնու զի անասուն և անխօսուն է, զիսպիտ որ ինքն գրաստ է, զայլ գրաստ վարիցէ. Եփիփ։

Նմանութեամբ, Գրաստամիտ, անասնամիտ. *Ոչ ոք է այնպէս գրաստ, թէ անկիզքն ոք զնա (զերկիր) և անծին համարի ո. յն. անմիտ. Ոսկ. յհ. ա. 2։

ԳՐԱՍՏԱԿԱՆ, ի, ազ. ա. Սեպհական գրաստուց. * Անասնական, գրաստական, գաղանական. Ոսկիփոր։

ԳՐԱՏ. փ. որ գրի և ԳՐԱՍ. Μανδύας. Mantella, vestis militaris. Հանգերձ կրելի զանձամբ. զգեստս. վերարկու զինուորական. տասանասոկ. վարպետական. (լծ. թ. ֆէբաֆէ, խբբեա). * Կարեաց զգրաստս (կիմ զգրաստս) նոցա ի միջոյ մինչև ցերբ. Ե. Ութ. Ե. 4։ *Դաս պաղատան. և պեմ է նոցա գրաստք կաւոիք... Եւ պեմ է նոցա այծենի գրաստք կարմիր, ևն. Մի. ոբ։ * Մանգիան գրաստք են. տատ զգաւթայ հրեշտակացն ասէ. Եհտա զգրօշակս հանդերձից նոցա. կիօբդ. Ութ։

ԳՐԱՐԱՄ, ի, ազ. գ. Որ առնէ գիր հմայից և կախարդանաց. * Ընձեռանան տագրարաս և տա պէտպէս ազանգա։ Թէ ոք թովիչ է և կամ ձեռն ինչ ոք ածէ յաչսս ոց, և գեղ հատանէ ջերման... և զգրաբարան, և զայլ ամ նոյնպիսիս. կանոն։

ԳՐԱՐԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Կախարդական գրութիւն, գրուածք. գրապանակ. *Ի գրա-

բարութիւն, յառաջադիմութիւն, 'ի դիւահարցութիւն. Մանդ. ԻԸ: *Որք գրաւարութեամբ վարին, որոշեսցին յեկեղեցւոյ. Կանոն:

ԳՐԱՒ, ի, աց կամ ից. և ու, ուց. գ. պ. գիրեւ, կիրեւ. Ἐνέχυρον, ἐνεχυρασμός, μα. Pignus, pigneratio. Իրն տուեալ 'ի փոխառուէ ցփոխատուն յապահովութիւն պարտուցն. ըէհին, դռահա. եբր. աղօթ. տես Օրին. ԻԴ. 10=13: Եզեկ. ԺԸ. 7. 12. 16: ԼԳ. 15:

Կամ բայիւ, Διεγγυάω. Oppignero. *Զանդաստանս մեր և զայգիս դիցուք 'ի գրաւի, և առցուք ցորեան և կերիցուք. Նեեմ. Ե. 3:

ԳՐԱՒ. Ἀρραβών. Arrhabo, arrha. եբր. արապ, կամ արաւ. Գրաւական. ֆէյ, կամ վերեօէէ. *Պայմանեալ էր արմուն, և տուեալ էր գրաւ... Գրաւուն ոչ աշխատի. Վրք հց. ԺԱ:

Կամ Ապահովութիւն. Նշանակ հաւատարմութեան. առհաւատչեայ. և փրկանք. *Խնդրէր 'ի նմանէ եպիսկոպոսն գրաւ հաւատոյն՝ զգիրս կախարդութեան նորա առաջի ժողովրդեան այրել. Ճ. Բ: *Գրաւ փրկութեան: Գրաւ պաշտութեան, թողութեան: Գրաւ աշխարհի. ևն. Նար:

ԳՐԱՒ. Ὁμολογία, συνθήκη. Pactum, conventio. Դաշն ըստ բախտի. խոստաբանութիւն պայմանաւոր, և տուգանք դաշնաւորութեան. դէօ, գաւլլ, ահտ իւ ֆէյման. շարթ. *Եւ առից այսօր ողորմութիւն 'ի նմանէ. և արարին ընդ նմա գրաւ. Վրք հց. ԺԴ: *Եթէ գրաւու պատճառաւ զմիմեանս շարժեն 'ի վտանգս: Ի պատճառս վայրապար գրաւուց, ևն. Մխ. դտ: *Տուգան զգրաւին հատուսցէ: Որ յաղթեսցաւն, ընու զորոշեալ գրաւն: Զայս արար սամփսոնն՝ հատուցեալ նշ զգրաւն. Փիլ. սամփ:

ԳՐԱՒԱԴԻՐ, դրի, բաց. ա. Որ դնէ զգրաւ բախտի խոստաբանութբ. դէօ բանօղ. *Հաւատարիմ (լինել) գրաւադրացն. Փիլ. սամփ:

ԳՐԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνθεσία. Pactio. Դաշնադրութի բախտի. դէօ բըռնէլը. *Պատրաստադոյն առ գրաւադրութին լինէին: Ի ժամանակի գրաւադրութեն. ևն. Փիլ. սամփ:

ԳՐԱՒԱԹԱՓ ԼԻՆԵԼ կամ ԱՌՆԵԼ. Λυτρόομαι. Redimo. Գրաւով թափել. ազատիչ լինել՝ տալով զգրաւ կամ զփրկանս. փրկանաւորել. *Գրաւաթափ գերելոցն ընտանեաց լինել: Գրաւաթափ իւրոյ աէրութեն լինել: Գրաւաթափ առնելով որք ըմբռնեալ իսկ էին 'ի ձեռս չար ոստիկանին. Յհ. կթ:

ԳՐԱՒԱԿԱՆ, ի, աց. գ. Ἀρραβών. Arrhabo, arrha, pignus. Իրն եդեալ 'ի գրաւի, տուեալ որպէս գրաւ. Նշանակ ապահովութե խոստմանց և դաշանց. առհաւատչեայ, երաշխաւորութիւն. պատանդ. և Փրկանք. կիրեվլեան, ֆէյ, ֆէյման. ուստի լտ. բէկնուս. (եբր. արաբ. էռէպօն, առապօն. ուստի յն. լտ. առապօն, առռապօ, առռա). *Զինչ գրաւական տաց քեզ. և ասէ, զմատանիդ և զգինդդ և զգաւազանդ: Եւ առաքեաց յուդա ուլ այծեաց, առնուլ զգրաւականն. Ծն. ԼԸ. 17=20: *Ա՛ռ զքո գրաւականն, և տուր ինձ զպարտսն. ևն. Մխ. դտ: *(Տացէ) զորդի իւր գրաւական ինձ. Յհ. կթ:

Սոյնպէս ասի նմանութբ. *Առնու 'ի նմանէ զսէրն գրաւական, և յանձն առնէ նմա զհօտն. Իգն: *Գրաւական աւետեացն շնորհաց, կամ խաղաղութե, կենդանութե, կամ սիրոյ, ևն. Յճխ: Նար: Արլ: *Ունիմ գրաւական զմեծ վարդապետն հեթանոսաց. Եղիշ. Է: *Եդին զանձինս գրաւականս բազմաց. Շար:

ԳՐԱՒԱՍԱՆ ասի նաև Գրաւն բախտի. գրաւադրութիւն. թերևս և գրաւադիրն. դէօ, և դէօ բանօղ. *Գրաւական եդեալ 'ի մէջ վն այսր բանիս. Բուզ. Դ. 10: *Ընդունին զգրաւականին զհրաւէր: Գրաւականին տուգանս հատուսցուք: Ըստ գրաւականին սահման անցանել: Զգրաւականին շահս, ևն. Փիլ. սամփ:

ԳՐԱՒԱԿԱՆԵՄ, եցի. Διεγγυάω. Oppignero. Իբրև գրաւ տալ. դնել 'ի գրաւի. և փոխանակել. և փրկանաւորել. *Որք գրաւականեսցին, այնպէս ետուն. Մխ. դտ: *Գրաւականեսցես զմեծդ պարգև զ փոքու հաւատոցս (տուեալոց իբր գրաւ): Զփախուցեալս ... գրաւականեսցես գըթածաբար. Նար. ԼԸ. ՂԵ:

ԳՐԱՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Դնելն և դնիլն 'ի գրաւ. *Դնէ առ նա գրաւական (զէզինս) ... որք վաստակաւորքն են իւր, (կարէ) հանել 'ի գրաւականութենէն 'ի գործ իւր. Մխ. դտ:

ԳՐԱՒԱՀԱՐԿ, ի, աց. գ. ա. Հարկապահանջութի գրաւաւ. կամ հարկաւ պահանջօղ զգրաւ. *Ոչ սարսեա 'ի բռնաւորացն բռնութե, և ոչ 'ի գրաւահարկէ իշխանացն. Մանդ. Ե. կամ Դ. ըստ նոր ձ. *Ի գրաւահարկ իշխանաց". որ Ժ Եփր. աղթ. *Ի գրաւահար իշխանաց": Իսկ Ագաթ. յաջք. ըստ հին տպ. գրահարկ. և ըստ ձձ. գրաւահարկ:

ԳՐԱՒԱՀԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. } Ἀναδασμὸς τῆς
ԳՐԱՒԱՀԱՐԿՈՒՄՆ. գ. } γῆς. Divisio terrae, lex agraria. Բաժանումն գետնոյ. սահման անդաստանաց, և տուրք նոցին. *Որ ոչ հաւանին ընդ գրաւահարկութի, որոց քաղաքն՝ համանգամայն և օրէնքն պահանջել հրամայէ. Պղատ. օրին. ԺԲ: *Ոչ շարժել զանշարժսն, և անէծս 'ի վերայ հատուցանել, զերկրի գրաւահարկումն պատմելով. Պղատ. օրին. Գ:

ԳՐԱՒԵՄ, եցի. ն. Ἐνεχυράζω. Pignus accipio, capio; pignero. Առնուլ զինչ իբրև գրաւ 'ի տեղի փոխոյն կամ առնլեաց. ըէհին ալմագ. (սանս. կրաւ, է առնուլ). տես Ել. ԻԲ. 26: Օր. ԻԴ. 6. 17: Առակ. Ի. 16: Եզեկ. ԺԸ. 16: Յոբ. ԻԲ. 6:

Նմանութբ, Սեպհականել զիւր օտարի. ըմբռնել. և Պնդ ունել որպէս կապով իւիք, տիրապետել. շուրջ փակել. զբռամբ ձգել. բուռն առնել, բռնագատել, ևն. *Մի գրաւէք 'ի ձեզ զխորհուրդս մն մյ մերոյ. Յուդթ. Է. 15: *Շունչն գրաւեալ. Իմ. ԺԷ. 14: *Ի նոսա գրաւիցէք. Հռով. ա. 13: *Մողնական ախտն զամենայն շուրջանակի գրաւէ զմարմնոյն հատուածն. Փիլ. ձ. բան: *Ընդ բազում չարեօք գրաւեցաք զանձինս. Ոսկ. գող: *Ի սոյնս գրաւի և ամն՝ զոր կալաւ ողոմպիա. Եւս. քր. Ա: *Գրաւէ յինքն զչէնս և զամենայն իշխանութիւն նոցա. Խոր. Բ. 48: *Ընդ մահու կորստեամբ գրաւեալ: Աբրահամ գրաւեաց զմծ 'ի պարտս սիրով իւրով. Յհ. իմ: Էկեղ: *Ընդ սահմանաւ, կամ ընդ գրով, կամ ընդ մասամբք ախտից գրաւիլ: Ի մահ գրաւեցայ: Շահավաճառութիւնք ոգւոց զերկինս գրաւեն: Գործովք միայն գրաւի, և ոչ ստեղծաբանութեամբ կաշառի. Նար:

ԳՐԱՒԵԼ. որպէս Գրաւականել. փոխանակել. փրկանաւորել. վարձել. *Մի ընդ հովուիս վչտաց հեծութե զանախտականն զկեանս գրաւէր: Գրաւեալ զնմա գաժանութի ընդ քում համեղութեան: Մի զգրաւեալս արեամբ հզօրիդ կորուսաներ: Զարծաթ փրկանաց անցաւոր վարձու ոչ գրաւեաց. Նար: *Հոգայ, և զմշակս գրաւէ: Հայրն Օրէ ոչ գրաւէր ինչ, այլ առժամայն գնէր. Վրք հց. Գ. և ԺԱ:

ԳՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Γραπτός. Scriptus. Գրով աւանդեալ. գրեալ. գրած, գիրէ անցած. եադըլը. *Գրաւոր օրէնք. ևն. Ոսկ. յհ: Լմբ. սղ:

ԳՐԱՒՈՐԱԲԱՐ. մ. Γραπτῶς. Litteraliter. Ըստ գրաւոր կամ հին օրինաց. նիւթապէս ըստ գրոյն. *Աւետարանապէս, այլ ոչ գրաւորաբար. Անաբ. պտրգ:

ԳՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γραπτος, γραφικός. Scriptorius, litteralis· βιβλικος, biblicus. որ և ԳՐԱՒՈՐ. Գրով դրոշմեալ. մնացեալ 'ի սբ գիրս. օրինական. մատենական. նշանագրական. *Գրաւորական վերծանութբ, կամ կտակաւ: Գրաւորական գիրք խրատու, կամ յիշատակ. Խոր. Գ. 61: Պիտ: Սհկ. կթ: *Տառ գրաւորական ձայնի՝ այբ: Ի գրաւորական ձայնի տառս. Փիլ: *Գրաւորական անձայն տառիւք. Յհ. կթ: *Գրաւորական ժողովուրդն (հին օրինաց): Հրաման ընկալաք 'ի գրաւորականէն, և 'ի նորոգատուր ուսմանց: Գրաւորական դատապարտութի. Երզն. մտթ: Լծ. ածաբ: ՃՃ:

ԳՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γραφή. Scriptura, scriptio. Գրութի, գրուած. գիր. *Յետ ածեղէն մատանցն գրաւորութեան. Շ. Բղթ: *Ի գրաւորութիս գրոց վարդապետականաց. Առաք. Ի. 1: *Եթէ կամիցի ոք զածեղէն մեր գրաւորութիւն արհամարհել. Ճ. Ա: *Փութացայ առ 'ի նմանէ քեզ գրաւորութբ ձայնօսիկ առնել: Մոռացման դեղ, և յիշողութե օգնութի ունել զգրաւորութի կամեցեալ. Մագ. էկեղ:

ԳՐԱՒՈՒՄՆ, ւման. գ. Գրաւելն, իլն. ըմբռնելն. տիրելն. *Տարակուսելի արդարութեն գրաւման պատշաճագոյն փարատիչ. Պիտ:

ԳՐԳԱՄ, ացայ կամ ացի. չ. Θάλπω, ἐπωάζω, χλώζω. Foveo, glocio, glocito. որպէս ումկ. գուրգուրալ. կըկալթիլ. խնամ տանել գթով, որպէս հաւ 'ի վերայ ձուոց և ձագուց. հովանի լինել. *Գրգայր 'ի վերայ նորա հոգին Ճշմարտութե. Ճ. Ա: *Գրգայ և գթայ յարարածս իւր. Վրդն. ծն: *Ընդունիս (զցցձացեալն), և գրգաս իբրև զհայր կաթոգին 'ի վերայ միածնի իւրոյ: Բէնիկ: *Ոչ եթէ լոկ ինչ շրջէրն նշանակէ յեբրայեցի բարբառն, այլ՝ ողոքէր, գրգայր, շարժէր, շրջէր 'ի վերայ. Կիւրղ. ծն: *Հոգի մյ շրջէր և գրգայր 'ի վերայ ջուրց. Եփր. ծն:

ԳՐԳԱՆԱՄ, ացայ. չ. Գրգիլ. փափկանալ. յօրանալ. *Որով զուարճանան և գրգանան աշխարհասէրք. Գր. տաթ. Ի լրաւ:

ԳՐԳԱՆՔ, նաց. գ. Τρυφή, ἐντρύφημα. Deliciae, oblectamentum. Գրգելն և գրգիլն. փափկութի. *Եւ ունէր նեկանովք զյուդա գրգանօք փափկութբ, և մտադիւր սիրով. Է. Պ. ԺԴ. 24: *Որդի սիրելի իմ իցէ եփրեմ մանուկ գրգանաց. Երեմ. ԼԱ, 20: *Բարեմանութի գրգանաց. Մեծաւ գրգանօք. Պիտ: *Ցանձանձեալ անչափ գրգանօք. Նար. Խչ: *Ոչ հեշտացան 'ի գրգանս փափկութե. Շար: *Այն որ գրգանօքն լկտութբ գրգէր և փափկանայր. Եփր. համաբ:

ԳՐԳԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Տեղի գրգանաց. վայր փափկութե. դրախտ եդեմական

կան. *Հէշտասուն գրգարան: Եգեմական գրգարանին հէշտալից կիրք. Պիս:

ԳՐԳԵՄ, եցի. ն. Τροφεύω, περιφύχω, θεραπεύω, ևն. Foveo, curo, recreo, oblecto. Գիրգ և փափուկ պահել. գըրգալով և գգուելով սածել, բուծանել. փայփայել. և Ամբել. կակղել. անուշել. խակ կր. գրգանալ, փափկանալ, ևն. Հաճոյ ա նալիս ջնջնել ջնջնալ. 'Որ գրգե զորդի իւր, պատուցէ զվերս նորա. Սիր. ւ. 7: *Եւ զնոսա գրգել ըստ օրինն նախնեաց իւրեանց. Ե. Ա. թ. 25: *Գրգեցար 'ի գրգանս Թագաւորութեանդ. Եզէկ. թ. 13: *Գրգել և անուցանել. Փիլ. թ. Բան: *Գըրգել զնոսա շնորհօք, կամ քայլըր բարբառով որդեակք կոչելով. Լմբ. սիպ. Ն ա: *Գրգեցեր և խնամարկեցեր: Տածեալ գրգեցէք: Գրգեալ պարարես: Զ'ի ծոց իւր գրգեալս: Գրգեալս փափկութ: Գրգեալ պտղնջող. Նար: *Զորս ինձ գրգեն և քաղցրացուցանեն. Լմբ. ոչ: *Զի գրգեացին 'ի ընդրկն այ: Զի գրգեացին կամ զարհուրեցին. Իգն:

ԳՐԳԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Նա 'ի բազմականս ամենապատիկս գահուց գըրգեցուցանիցէ. Նար. Կբ:

ԳՐԳԻԼ, կամ ԳՐԳԵԼ. է. Տ. Գըրգել. *Հոգին իլանէ, և գրգի 'ի վերայ ջուրցն ո. ապ. գրգէ. Մթբ. ը: *Հոգին գրգեր և գիայր: Ի գիումիւն գրգելոյ հոգւոյն ա: Իբրև գրգելով 'ի վերայ չըրջել զհոգւոյն ա ասէ. Եփր. թն:

ԳՐԳԻՉ. Գրգօղ, տածօղ, գգուօղ գրգալով. փայփայելով պահօղ. *Վ էրօրհնեալոյն գրգիչ. Նար. իոս: *Գրգիչ կինդա նեաց. Նար. գանչ հոգ: *Գրգիչ և փափկացուցիչ ևնայն. Լմբ. ոչ: *Եղեզ ոչ ա ուանու 'ի նմանէ չունչս այս որ փչեալ է 'ի մեզ, և հանգչի յայն 'ի գրգիչն. Եփր. թն:

ԳՐԳԻՒՌ. Գ. Իբր կրկնուի բառիս Հեռ. որպես ռմկ. խըռխըռա. Շարժուիլ 'ի կռիւ և 'ի յոյզս. հակառակութիւն. դրդուիլ. որ և ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆ. *Երթալ լըռեսել զգալ մուխի զօրացն պարսից, և սալ գրգիռս, եթէ հնար իցէ. Փարպ:

Խակ է. Ա. Գ. 30. *Գրգիռ վայրի գիպել ո. խմն ըստ չն. աղվիկ, հակառակիչ:

ԳՐԳԼԵԱՆ, եկի, կաց. } գ. Ῥάκος.
ԳՐԳԻԼԻ, լիք, լեաց. } Lacera vestis, detritus panniculus. Հանդերձ աղքատի հին և գծուծ, կարկատուն, պատառոտեալ. կապերտ. գըլեակ, փոքլ. *Պատառատուն և աղտեղի գրգլեկօքն չըլիք յանձրևի և յարևու. Սարգ. յի. Ը: *Սարատայքեն խաթայն և պատառատուն գըրգլեկօքն (կամ գրգլեօքն). Ա՞ՅԵՑ. պդ ա: *Ցաս զանպիտան քեզ զգրգլին, և զանմահութեան հանգերձն զչ ենուս. Մ՞անդ. ծ՞: Ե Բբս. ոգբմ: *Հնամաքին զանենայն երևելիսս քան զգրգլիս մուտղին վատթարագոյնս. Ոսկ. մ. ՚Ա. 12:

ԳՐԳՈՒԱՂԵԼ. է. գրի և ԳԳՈՒԱՂԵԼ. ԳՐՈՒԱՂԵԼ, կամ ԴՈՒԱՂԵԼ. Բառանջայտ, իբր Գրգռելիգք չջրել. ցնդոտիս ըզգենուլ. հեռի լինել 'ի փափկութենէ. Խելագըրելի հագնիլ ըւալ. *Պահչք են և գըրգուաքին և գձձին առանց լուանալոյ և օծանելոյ: Ամենայն մարմինքն (աղքատին) գգուապալք և երիթասցեալք. Մ՞անդ. Գ. Ե Է: *Ընդ ամենայն աւուրս դգուապելաք Թագաւորականք. Ոսկ. Ես:

ԳՐԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἁπαλότης. Molities. σκαπάλη, deliciae. որ և ԳՐԳՈՒՆԳ. Գիրգ և փափուկ գոլն, և պահելն. փափկութիւն. փայփայուիլ. *Վ ասն փափկութեան իւրոյ և գրգռութեան. Օր. իԷ. 56: *Ի գըրգռութենէ ողբանաց. Գ. Ա. Ե. 19: *Վ ասն գրգռութեան այրին կենդանւոյն մեռաւ. Բբս. հդ: *Տ՚ուր յոյս քաղցրութեան... գրգռութեան խառնեալ ընդ աղերս. Նար. ղՁ:

ԳՐԳՌԵՄ, եցի. ն. Ἐρεθίζω, ἐπιτείνω, παροξύνω. Irrito, provoco, commoveo, impello, acuo. Գրգիռ տալ կռուոյ և հակառակութեան. շարժել և յուզել զկռիւ, կամ զոյլս 'ի կռիւ. սադրել. գրգել 'ի բարկութեան և յայլ կիրս. վառել. բորբոքել. ԳԷՅԸՐՄԱԳ, ԳԷՂԷՍՐՄԱԳ, ապՁՐՄԱԳ. *Սկսաւ գրգռել զզօրսն. Ա. Ա. թՁ. 40: *Ո՞նախ գրգռեսցէ զպատերազմն. Գ. Ի Գ. Ե. 14: *Գրգռեաց զդաւիթ 'ի նոսա. Ե. Ի Գ. ԻԵ. 1: *Ա՚ր ադաշ գրգռէ զհակառակութեն. Ասակ. իԷ. 25: *Ա՚յլ գրգռեցին և զբանս սՁն իսրայէլն. Ես. Ե. 24: *Սէր ոչ գրգռի. Ա. Կոր. ՁԳ. 5: *Ընդ էր գրգռեցեր զպատերազմ 'ի մէջ իմ և կայսեր: Յայնմ այնուհետև գրգռէր խաղմն: Ի մարտ պատերազմի ընդ նմա գրգռելով: Գրգռեալ զնա կորառեանն իւրոյ' հալածեաց զաերենտիանոս. Խոր. Ա. 5. 28: Գ. 39. 42:

ԳՐԳՌԻՉ, ուհի. ա. Որ գրգռէ. գըրգռօղ. *Դրդիչ և գրգռիչ: Գրգռիչ չարեաց. Եփ: *Սատար, և գրգռիչ անօրէն իւրում չար մտածութեն. Փարպ: *Յորժամ զդրգռիչսն գտանէ. Ոսկ. յհ. Ա. 2: *Հան գերձեալ էր յանցանել առանց գրգռչին. Եփր. համաբ:

ԳՐԳՌՈՒԻԹԻՒՆ. գ. Ἔρις, ἐρίζεια, ἀντιλογία. Incitamentum, lis, contentio, controversia. Գրգիռ. հեռ. վէՃ. հակառակութեն. Խ՚ըխ՚ը. և Գրգռելն. *Ի մէջ գրգռութեն և գրգռութեն: Ամենայն գըրգռումն. Օր. ծԷ. 8: Ե իա. 5: *Օ՚րինչ է հեռ, և զինչ է դրգռութեն: Ոչինչ 'ի ցանկութէ գրգռութեն ախտացեալ. Խոր. հդ: *Գրգռութեն ընդ միմեանս 'ի չհոն կանայն: Նախանձ բերելով ընդ նմա եղ բարցն 'ի գրգռութէ կանանցն իւրեանց. Խոր. Ե. 46. 50:

ԳՐԴԱՆ. է. Ձայն հանել խոշոր. որպես խանչել խոզից, խոխոջալ ջուրց. *Ո՚ւռ նի խոզն և մանն գիւաց, զատամանց կըրձտուելն, և զգրդանն, և զաղջ ուռուելն. Ոսկ. չ:

ԳՐԴԱՆԱՐ, նաց. գ. Ῥεῖθρον. Alveus, torrens. Հոսանք ջուրց. խոխոջանք. վազք. ուղիք. սԷւ. կիրճ. *Ի գրգռանս գետոյն ասատակեր. Ես. Բբս. ը:

ԳՐԵԱ՚ ԹԷ. Տես 'ի ... ՚ն ԳՐԵ:

ԳՐԵԱՆ, գրեանց. } գ. Βίβλοι, βιβλία. Libri, codices. γράμματα, litterae. Ցաքնախնն բառիս Գիր, որպես Գիրք. մատեանք. գբ՚եր. փիլ՚ապոր. *Առեալ զՃար տարացն գրեան 'ի նոյն դիւանէն եդեսիոյ. Խոր. գ. 53: Փարպ: *Զգրեանն Ժողովեաց զկախարդաց. Ոսկ. նր: *Գրեանն յատնն աշխարհաց Ժողովեցաս: Եհարց Թադաւորն, որում զգրեանն հաւատացեալ էր. ՃՃ: *Դիւրագիւտ լինին միտք Ճառիցս, որպես և զայլ գրեանցն. Ոսկ. մ. ա. 1: *Եւ այլ ևս այնչափ գրեան... եմեծ ինացեալ էին գրեանն. Նար. երգ: *Քանն զպաղեստինեացոց գրեանն ևս ուղղագոյն. Ոսկ. նս:

Եւ որպես Ն՚ձանագիրք. առաք. *Ճանապարհ ցուցանելով կարգագրութիւն գրեանոյս: Կարգեալ զգիր գրեանցն ա. այսինքն զգրութիւն առածից. Փարպ:

ԳՐԵԱՆԳ, գրեանց, (կամ գրեանց). Կրկին յաքն. իբր Գիրք. մատեանք. գբ՚եր. *Գրեանք բանային (յն. Ἀνέῳγον). և այլ գիրք (յն. Ἀνέῳξε). բացաւ կենաց. Յայտ. ի. 12: *Ա՚պականեցան և վատնեցան գըրեանքն. Ես. պդ. Ը. 8: *Գրեանք աշխարհս 'ի պարսից այրեցան. Լմբ. ոգ: *Ո՚ր վան օգտութենէ շահի արարին ստացումն գրենացն. Ոսկ. յհ. ա. 31: *Հաւաքեաւ զպաղմութենէ գրենաց. Վ՚րդ. ոչ:

ԳՐԵԹԷ. Տես զինի բայիս ԳՐԵ:

ԳՐԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Գրաւար, գրեալ. գրաձև. մագաղաթեայ. *Որ առաքէր ընդ ծով պատանդս, և Թուղթս գրեղէն 'ի վերայ ջուրց սկսնաց... և Թուղթս գրեղէնս 'ի վերայ ջուրց. Ոսկ. նս:

ԳՐԵՄ, եցի, եա. ն, Γράφω. Scribo. Դրոշմիլ զգիր 'ի վերայ թղթոյ, տախտակի, քարի, ևն. գծել, ծրել զնշանագիրս. չարագրել զբան գրաւոր. ընդ գրով արկանել զբան. Եաղմագ, բաՃրիր ԷՒՀԵ. Երր. ֆանաա. քաղդ. ԷԲՒԱԳ. ԱԷԲԱԳ. ոպրս. ՆԻՒՎԼՐԷՆ. *Գրեաց մովսէս զամենայն պատգամսն տեառն: Տախտակս քարեղէնս գրեալս մատամբն այ: Գրեսցէ քահանայն 'ի մատենի: Գրեալ է 'ի գիրս ուղղութեան: Գրել զբանս իմ դրչաս երկաթեա: Գրեաց առ ամենայն աղգս. ևն: *Որ 'ի սկզբան գրեալ լինին: Ցորս պատուիրանն մատաւքն այ գրի. Աբբ: *Գրիմ, և խօսիմն եղծանիմ. Նար. հա:

ԳՐԵԼ. Γλύφω, γράφω. Sculpo, incido. Փորագրել. քանդակել. դրուագել. դրօշել. ԷՂՄԱԳ, ՕՅՄԱԳ. *Գրեաց գրչաս քերթս և արմաւենիս. Գ. Ի Գ. Ը. 29: *Անչս երկուս ականս զմուխաս, և գրեացես 'ի նոսա զանուանս որդւոցն իսրայէլի. Եւ. ԻԷ. 9: *Գրել նշոպէս ե ղնգամբք իւրովք արձոխս ('ի վերայ վիմի). Խոր. Ե. 7:

ԳՐԵԼ. որպես կենդանագրել. նկարել. նկարագրել. գծագրել. նաՃագ, ԷՒՀԱԳ. *Ի պատկերը գրեալ գեղեցիկ նայեացի. կԻ՚ՐԷ. գանչ: ՃՃ: *Բախտ զնորհուրդ եկեղեցւոյ գրեալ նկարեր. Եփր. չԻ:

ԳՐԵԼ. որպես Վերագրել. ընծայել. յանուն ուրուք վերաբերել. տալ. *Չրնչատակ էր՝ որ խօսէրն, և ոչ գրին խօսքն, քանզի ոՃ խրնչատակաւն խօսէր. կԻ՚ԲՐ. ԼԳ:

ԳՐԵԼ. որպէս Վերագրել, այսինքն առնդնել. համարել. գատել. գասել 'ի կարգ ինչ. առ մեծ կամ առ փոքր ունել զնմն. ՚ԵԳԷԼ. ՕՅՄԱԳ. *Հրամայէ գրել զնա արշակունի. Խոր. Ե. 80: *Գրել 'ի գասերս: Գրեցաւ յորդիս. Խոր. հաբՁս: *Ոչ 'ի Թիւս մարդկան գրել: Գրեալս ընդ անմարդիս: Որդիս Թշնամի գրեցայ: Իբր զայր մի 'ի նզովս գրեալ: ՋՀնան մեր քեզ գրեցեր: Ջվիմին գՇել ոչ գրեցեր: Որ է այ մեծ գրեցեալ. ևն. Նար: *Ոչինչ գրել ըզցաւս, զվիշտս, զսէր ևն. ՃՃ: ՃԳ. ՀԲ: Շ. ֆրի: *Ջոգւոյն գիւաք ՀԷրմագոյնս գըրեն. Փարպ: *Այ գիտէ գկամն որպես ըզգործ գրել. Լմբ. ոչ: *Գրեսցուք Թէ հրըեայն յանՃնէ խօսեցի սուտ. Եփր: *Գըրեսջիր, Թէ յինէն գայիագրեցէք: Գրեսջիր Թէ նոքա վասն օտարութեանն կոչէին զանձինս ա. յն. լեցի. Թող լեցի. Ոսկ. մ. Բ. 16: ԷԲԲ. Իբ. ևն: *Գրեսջիր Թէ զայլն ամենեսեան ունէիր իբրև զսպասաժապարոս մեզաց. յայ որդին զինդր իշխեցեր ժառել: Գրեսջիր Թէ զնա 'ի խաչ հանէք, 'ի կայսր զի խրախուսէիք. Ոսկ. նս: Ուսաի

ԳՐԵ՚, Թբ. իբր Գրեա Թէ. այսինքն համարեա, Թէ. դիր, Թէ. *Ո՚չ չոքան առ նա, և այն՝ գրէ, Թէ վասն երկիզի հալածանացն. բայց.. ևն. Խոր. Բ. 77: *Գրէ, Թէ 'ի Թշնամեացն փախչեցիս. յայ բարկութէն ոՃր փախչեցիս. Գբ. նս:

*Գրէ, Թէ այնպէս առաց, որպէս դուք կարծէք. զի՞նչ միասն բերէ այդ. Երէմ. ՛ի՝ ։ *Գրէ իսկ Թէ տայ քեզ այնչափ ժամանակ. և զի՞նչ օգուտ է քեզ. Ճ. ժ։ Տես և զպրս զնեի ։

Գրէ՛. իբր բայ հրամայական ոմն. այս ինքն Գրեա՛. *Գրէ գիր, և տուր կտակ Թադաւորին. Լ՚սպ. Ի ։

Գրէ՛. Գրէ՛ Թէ. Գրէ՛ Թէ. Գրեթէ. Գրեա՛ Թէ՛. ը Σχεδόν. Fere, ferme, pene, prope. ὥστε, quasi. Իբրու. իբր Թէ. գոգ ցես. ոչինչ ընդհատ. էիր ինէ, սեպէ որ սանէի, այ էի, հէնին հա. *Ա՚յլ գրէ՝ ակն յայտ երևակի. Խոր. Վրդ՚ը ։ *Գրէ, զսպաց կանուխն յաջորդեալ վիճակ. Պիտ ։ *Եւ կամ գրեթէ որպէս զայգունի գործակալութիւն նմա հաւատացեալ. Խոր. Գ. 65 ։ *Գրեթէ ամենայն քաղաքն Ժողովեցաւ. Գծ. ծԳ. 44 ։ Ե ծԼ. 26 ։ Ե ԵԷր. Լ. 22 ։ *Մինչ գրեթէ լի իսկ լինել. Մրի. Գ. 37 ։ *Գրեթէ բոլոր աշխարհս կասեալ էր ընդ մանել. Եղիւ. Ը ։ *Գրեթէ յայգմանէ հոգւոյն զլինելոցս նախասեռեալ. ՁԿ. ի՚. ոգ ։ *Գրէ՛ իսկ Թէ զիս բախելով զարհուցեր. Պտռ. օէ՚ն. Լ ։ *ԸնդժուԹիւնք և ձայնք սուրբ են, և գրէ Թէ անժամանակաբար հնազանդին կամաց խորհրդոյն. Նխս. Բ ։ *Հանապազ գրէ Թէ արիւնահոսն յարուցանեն քրտունս. Պիտ ։ *Արտասր ինչ Թողեալ, գրէ եԹէ կերասրեան որակութեալ արասհոտեաց. Մագ. ի՚Ը ։ *Գրէ՛ Թէ ազմենայն քանք մարգարէիցն յայս հայեին. Սարգ. ա. պ. Ի ։

Գրիւ կամ Գուիւ, հին. Նոյն է ընդ ձայնիս կռունկն. կռնկունք. լտ. Ինծս. յն. ղերանէօս. *Գեաորաս գրէից ես խորգասպար եռանգիւնեաց՝ օգահատեալ կառաչմամբ. Մագ. ծԷ ։

Գրթալ, ի, աց. ա. Բառ անյայտ, իբր պ. ԹերԹիւԹեաբ. խաբեբայ. մոլար. պատիր. գԹեցուցիչ. կարԹիչ. *Ընդվայրաց կոչիմ՝ գրԹաղաց քարանցն և փայտից յիմարուԹիւնն. Ագաթ. յոՂԲ. (մի ձեռ. գրըԹախաղացք) ։

Գրթի. Իբր նոյն ընդ վ. *Մի գուցէ ի՚ քումմէ հրամանէ յանդուգն ոք հոլովեալ գրԹի քարանց իչքանիցէ. Սբե. վերկ ։

Գրթիչ. Ἀπατέων. Deceptor. Նոյն ը վվ. կարԹող. խաբօղ. պատրօղ. *Խաբեբայ և գրԹիչ և կեղծաւոր կոչիցես. Ոսկ. ԵԲր. ծա ։

Գրթեմ, եցի. ն. (՚ի բառէս կրնԹունք. Թ. սբրի. յորմէ ռմկ. նորնկլ.) Δωθέω. Impello, perpello. Ըստովք կամ Թիկամբք մղել, վանել, մերժել, խԹել. Ռօի՚ՀԷ, հրել, պրծնել. իՒՀէ, վռ՚ոմգ. *Կռւսմբք և ուսովք ձերովք գրԹցէիք, և ոգորէիք... և ՚ի բաց մերժէիք. ԵԷկ. ւԲ. 21 ։ *Ո՚վ խոչընդոտք, մի՚ ոգորայք, գլորԹցէք, հալածականք զՀիսուսոյ ետան. Մծբ. Ե ։ *Ոք գրԹցեն և խեԹկեն և ի բաց ծանեն. Ռօի՚. յԿ. ա. 2 ։ *ԳրԹցէիք, խեԹկէիք, և առ ոտն հարկանէիք. ԵԷր. առԲոր ։

Գրիչ, գրչի, չաց. ա. գ. Γραμματεύς. Scriba. γραφεύς, scriptor. Գրող. Ճարտար յարհեստ գրչուԹեան. նոսար. գպիր. առենագպիր. և ընդօրինակող գրոց. գրագիր. ԵապէՂՁ, էԵռԻԷգ. Բբր. օգԳէր. Տես ա. ԷպՀ. Բ. 3 ։ Ե. ԷպՀ. Ը. 8. 17. 23 ։ Ե. 5. 10. 25 ։ ՆԷՀ՚. Ը. 1. 4. ԼՀ ։ *Գիւան գրչի որմգի. Ագաթ ։ *Գրիչ ոմն հելլենական գպրուԹեն հռոփանոս անուն ։ Ուսուցանելով մանկունս գրիչս նմին գԹպրոն. Կոբհ ։ *Բաղմացան գասք գրչաց ։ Իբր ԹԷ ձեռամբ գրչի Ճարտարի գրեալ. փաթ ։ *Եւ էր ձեռագործ նորա գրիչն լեալ. Վրք հդ. Ը ։ *Քննեալ արդարացուցին զգրիչս, և եդին յառաջ քան զնկարիչս. Կաղանդ ։ *Ցիշեցէք զգրիչս ։ Տրուագ գրիչս. ՁԻՀ. ոգԷպ ։

Գրիչ. ըստ յն. ոՃոյ, որպէս Նկարիչ. *Ցորժամ աչքս՝ գրչաց, կամ սահզծաց գործս զքարուղ կազմեալս տեսանէ. Փիլ. այլաբ ։

Գրիչ. գ. Κάλαμος. Calamus. Գործի գրելոյ. որ և ԵՂԷԳՆ կոչի. և Γραφίς, γραφεῖον. Graphium, stylus. Գրոց երկաԹեայ գործի գրուԹիւ, և փորագրուԹիւ կամ քանդակագործուԹիւ. գԱԼՀ. *Լէզու իմ որպէս գրիչ արագագիր գպրի. Սղ. ԽԸ. 2 ։ *Ցուցանէին զքարտէսն պատկասեալ, և զգրիչն մատնեալս. Գ. Դ. Ը. 16 ։ *Գրեա՛ ի նմա գրչաւ գպրի. Կոբհ ։ *Պատճառ գծի գրոյ՝ գրուին. իսկ պատճառակից՝ գրիչ էղէգն. Պրդ. ՂԱ ։ *Գրչեալ գրչաւ երկաԹեաւ. ՅԲ. ծԼ. 24 ։ ԵրԷՀ. ծԷ. 1 ։ *Գրչաւ առն ձարտարի. Եօ. Ը. 1 ։ *Գրեաց գրչաւ քերոքս և արմատս նիս. Ճ. ԻԳ. Ը. 29 ։ *Իբր գրչաւ զմոմ հալուԹեալ. Խոր. Ա. 15 ։ *ԵրկաԹի գրչօք ծակոտեցին զգագաԹն. Հ = Յ. Նոյ. ԻԷ ։ Իսկ Մաթ. Լհկ. *Արբեկ զարիւն գրչաւն ոսկեզինեաւ ,,. իսմ, ոսկի եղեգամբ ։

Գրիհ, գրուի, ուաց. գ. Μέτρον, σάτον, ὀίφι. Mensura, satum, medimnus, modius. Երբ. ԷՃա, ԱԷա. Չափ արմտեաց՝ փորր քան զարդու, որ փորր է քան ըզքոռ. ԷօԼԶԷ, ԷօԼԼԱա. Տես և ԳՐՈՒԱՆ. Երբ. ԼՒՆԻ. ԸաԷՒՀԼ. (իսկ պրս. ղուի, Ն ՒԷՀՒՀ. են այլ և այլ չափք) ։ *Թրեա գԸրհա երիս սլեր ։ Երկու գրհք գարւոյ ։ Ջտասանորդ գրուի միոյ նաչհ ։ Եւ չսրին էր տասներորդ երից գրուաց ։ Էն ։ *Զափին գրուաւ իբր ցորեան. Դամասկ ։ Բագբ ։

Գրկաբերել. ն. Ի գիրկս բարձեալ բերել. *Զտասահական կատակարանացն գրըկաբերեալ. Նաբ ։ յովէբ ։

Գրկաւիր. ա. Լիով գրկաւ, գրկաւ չափ (լարեալ աղեղն, կամ տարածեալ գուլպ սիրոյ). *Ի գրկալիր ազեղանց խուաեաց աչխարհն ամենայն ,,. յն. ձկաեալ. ԵրԷՀ. Բ. 29 ։ *Գրկալիր սիրով առ ինքն յանձանձէր ածել իզրև զորդի սիրելի. Յհ ։

Գրկախառն. ա. Ուր իցէ խառնուածն գրկաց ընդ միմեանս՝ սիրով կամ մրցելով. *Լանջակից և գրկախառն հօրն կացուցաց. Նէ. Վրք հդ. ԻԼ ։ *Հոգւոյ գրկախառն գԸԹովք. Վրդ՚ն. ոգ ։ *Գրկախառն սիրով ողջունել զմիմեանս, որպէս և քո գրկախառն մեզ եղև սիրով. Լբ. ՁծաԲ ։ *Ընդա երկոքեան (հինն և նորն) ընդ միմեանս կապեալ, ընդ միմեանս գրկախառն են. Ռօի՚. Ի. Բ. 22 ։ *Անցանիցէ ոք ՚ի կռիւն, և օ՚ծանիցի, և գրկախառն լինիցի. Ռօի՚. Բ. փԽ ։ *Ոք ՚ի ժողովն (մրցարանացդ) ընդ միմեանս գրկախառն միաբանութեան եղեալ նահատակին. Փիլ. Լին ։

Գրկախառնիմ, եցայ. յ. Գրկախառն լինել. գերկ ընդ գերկ խառնիլ. *Բարձ սիրեալոց այս հն, զի զմիմեամբք գրկախառնին. Ռօի՚. Բ. Ւոգ ։ *Կանան բարձեալ մորմոքելին գրկախառնեալք ։ Գրըկախառնեալ ՚ի մարտս գտանիկուսեցին. Վրդ՚ն. պտմ. Ե ծԽ ։ *Շասաց՝ ԹԷ գրկախառնեցայց (մարթիւ), այլ ԹԷ սպրծ ցայց. Ռօի՚. հո ։

Գրկախառնութիւն. գ. Գրկախառնել. *Անեղկիւղ գրկախառնուԹիւք զաղխոյանիցն մերկացուցանեալով յարդարել ըզգործ. Պիտ ։

Գրկակից. տ. Գրկախառն. *Իբր գըրկակից, կամ հաղորդակից. Երէմ. ԻԷր ։

Գրկանկիծ. տ. Գրկախառնութիւն սիրոյ, և ընտանութիւն. ևս և բնութիւնակցութիւն յածայինս. *Ի գրկակցութիւնէ երրորդութիւնդ. անկայ կամաւ ՚ի ժամս հնացեալ օձին ։ Գրկակցութիւն գերայկայիդ ընդ գերազգական սերունդ ։ Վասն գրկակցութիւն գերազգական սերունդ ընդ անհաս էութեան առաքչին քո, և ներգործողի քո հոգւոյդ. Բխնխ ։

Գրկանք, նաց. գ. Ընդգրկելն. ողջագուրելն. *Մեղայ գերուանակ գոգպդ գրկանաց. Նաբ. իէ ։

Գրկաչափ. գ. որ և ասի Գիրկ. Չափ գրկաց մարդոյ. գԱԼՀ. *Գաի ջրհոր մի ցամաք վաԹառուն գրկաչափ խոր. Վրք հդ. իէ։

Գրկապան. ա. Պատեալ գրկաւ. գիրկ ընդ խառն. *Գրկապատ ընդ խառն չաղապատեալ. Պտմ. ապէտս ։

Գրկապատիլ. տեալ. յ. Պատիլ գըրկաւ. ընդգրկել. փարիլ. *Կայր գրկապատեալ ուսիցն ահաւոր. Տաղ ։

Գրկատարան. ա. Տարածեալ կամ բացեալ զգիրկս. *Ցորժամ դառնայցեմք առ այծ, ընդունիցի զմեզ գրկատարած ձեռաք. Ոսկ. Նս ։

Գրկարան. ա. Ընդունարան գրկելոյ. գրկոզ. *Անւաւրին գրկարան. Նաբ. կսս ։

Գրկընդխառն. տ. Գրկընդխառն. *Գրկընդխառն եղեն (սամիսոն և առիւծ). Փիլ. սմՀս ։ *Ի փախուստ գառնալ ՚ի գըրկընդխառն լինելոյ նորա Թշնամւոյն. Ոսկ. Տ. ա. 2 ։

Գրկընկալ. ա. Դէմ ՚ի գիրկս ընկալեալն կամ բարձեալն. գոաճգպա օլան ֆաԲօլ. *Ոչ զարհուրի սատն գրկընկալ մանուկ. Թէոդր. Ֆայրգ ։

Գրկոծգ. } Βιβλαρίδιον. Libellus.
Գրկոնդ. } Փոխանակ ասելոյ՝ գըրքոյ.
Գրկոնկն. }

Գրկոհ, ի, ից. գ. գրի և Գրոնհ. ա. գինբուհ, ինբուհ. ժողովուրդ. ամբոխ. ազգ. խալխ, խմնիւն, ռԱԷՒ. *Ի հայկականս գրոհի ։ Թարգումանաս գրոհի։ Գրոհի մերոյ ։ Մերոյս գրոհի։ Հայրենի գրոհի ։ Գրոհք Թշնամեաց. ՁԿ. ին ։ *Զհետանակազօր գըրոհսն ։ Ազատագունդ սակաւաձեռն գրոհ խիւ. Աբծր. Ե. 5. Ն 7 ։

Մերոյ Ազգ, իբր ազգակից. *Երկու են կատարեալ առաքելոյԹիք իբրև գրոհք և ամրագ. ՁծախրուԹիւն և մարգապրուԹիւ. Երբն. ֆբ ։

Ես իբր Ազգ ազգ էլայ, կենդանի և անկենդան. *Վասն չատանգ առեալ գրոհ հից, ԹԷ մեռցի կամ գողացի կամ գերի առցի. Նխ. էւ ։

Գրոհ ցալ. գրի և Գրոհ ցալ. } (չծ.
Գրոհել կամ Գրոհել. իլ. ՅՀ չի. խաւօ.) Ամբոխիլ գիմել. խուռն չարժակել. *Գրոհ առեալ գիմեցին ՚ի մահ ։ Գըրոհ առեալ ընձեանչին ՚ի հօտ ոչխարացն ժամանել։ Գառհ առեալ անգը ընԹանային. Եղիւ. Ք ։ Փորձ ։ Երբն ։ ֆբ ։ *Ձմիաւորք գրոհեալք՝ ինձոյս կացուցանէին. Ագաթ ։ *Գրոհեալ անձիւ և անհաս

մաց բազմութիւն գայլին. Ո—ահ:

ԳՐՈՂ. Իգ. Գրիչ. գպիր. քերական. *Ցոլով գոռաց գրօղ, և Ճարտասան. և մի ոչ՝ իմաստասէր. Լծ. սահմ:

ԳՐՈՑ, ի, աց. գ. Γραφίς. Stylus. Գրիչ, և քերիչ. գործի քանդակելոյ, դուբ, ձեն. գալեմ. *Ուռանց և սալից, և գրոցաց, կարագնաց. Փիլ. ք. Էան:

ԳՐՈՑ. որպէս Գրանոց. մատենադարան. և Ժառանգաւոր. *Ի՞ապիանէ. *Աներ, կեղ գրեա՛ ի գրոցէս հարցմամբ այսպիսի բանս. Մխ. ապոր:

ԳՐՈՒԱՀ. ա. Իգ. Ցանցաւոր քրէական. *Գրուահ եղեն նորա յիրս ալքաւնի, և մահապարտ գտան. Եղիշ. ե:

ԳՐՈՒԱՆ, ի, աց. գ. Módius. Modius. Ամանն՝ որ ասնի գրիւ մի, կամ՝ քանի մի գրիւս. անօթ չափելոյ զարմանիս. մագ. *Գրուանէն ընդ գրուանաւս: Ընդ գրուանաւս գինի. Ժգ. Ե. 15: Մրի. ե. 21: *Ջի մի՛ ի ներքոյ գրուանին ստորածածկեցայց. Նար. Ա՛:

ԳՐՈՒԱՆԻԿ. Իգ. Նոյն ընդ վ. *Երիցոն կարգ այս լիցի. գրուանիկն չորս գրիւ ցորեանք.. և որ առաւսւեսն է՝ հացիդ ըզկէան տացէ. կանոն:

ԳՐՈՒԱՆՈՂ, ի. Ընդ գրուանաւ ծածկօղ. խուսափօղ. *Ընջայող և գրուանօղ. Մագ. Ի:

ԳՐՈՒԹԻԻՆ. գ. Գրելն, իւն. գրեալ բինչ. *Անպակաս գրուածէ. *Ի գրուի մանանի բանին: Գրուածէ նամակի ձերում պատճէնի: Ցարմայական գրուածեգ: Ցանմնաբան գրուածէ աստեղաբանական պատմագանուածէն. Նար:

ԳՐՈՒԻՃ. գ. Ἀττελαβος, ἄττακος. Locustae species. Ազգ մարախոյ՝ փոքրիկ, որպէս խարագուշ. *Խաղաց իբրև զգրըտիճ. Նաում. Գ. 17: *Ջորեանն և գրըտիճն և մարախն. Փիլ. յովս: *Ջմնայ ցորդս ջորեկին եկեր գրուիճն. Լսող. ծա:

ԳՐՈՒՄՆ. Տ. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. *Արա լիներ յոմանց գրումն անյայտիցն. Աւծր. Ե. 1:

ԳՐՉԱԳԻՐ, գրոյ կամ գրի. ա. Գրըչաձ գրեալ. մանաւանդ իբր Բոլորագիր կամ նօտագիր. *Ո՛չ է միապէս ամենայն ասպմոսպան. որպէս յայտ է յերկաթագիրս և ի գրչագիրսն, և յայլ միջական: Պատմութիւնք ի մագազատ և ի թուղթ եր. կաճագիր և գրչագիր. Մխ. ապոր:

ԳՐՉԱԿ. գ. Բառ ռմկ. իբր Նուաստ գրիչ ոք. *Քաղցմամբ գրչակս ազաչեմ յիշել յաղօթս. Ցիւաք:

ԳՐՉԱՄԱՆ, ի. գ. Նմանն պահելոյ ըզգրիչս կամ զնգգաձնս գրելոյ. գալեհիւ, փիլիպպոս. *Գրիչն, գիր, գրչամանն, թանձաք. Ոսկիփոր:

ԳՐՉԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Գրիչ, գրչակ. գրօղ. *Կեցուացք զմեզաստս գրիգոր գերչաւար. Ցիւաք:

ԳՐՉԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրչելի. գրչուի. *Զբանս անպէտս և անուղղայս կարկառեալ գրչաւորութիւ. Գր. գղ. առ գոգ:

ԳՐՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Աբհեաս գրչաց կամ գրուելի. գրելն. գրուելի. եաւչեաւչ. *Հրաշալի արուեստիւ հեղեն գրչուելի: Զարուեստ գրչուելի ուսուցանել. Խոր. գ. 53: *Երագագիր գրոի գրչուելի. Ցհ. ի՛. *Զպատիւ գրչուելեան աստեղարանին ասէր նմա: Զպատճառս գրչուելին գնհ առալի, Թէ վասն էր եհեն ի գրել. Սարգ. ա. գ. ծի՛: Ն ի՛. գ. ի՛: *Ցառաւսփալ ներսէս... զբաստեան խոյ զբազմանցն առաջայ գլխաւոր գրչուելի ի մեսրոպեան ծածկին. Լ՛ի. յիւ. ի հմաթ. Եփր: *Ցարուեստս գրչուելոյ:

ԳՕՄ

ԳՐՊԱԿԱՒ. ա. Բառ ռմկ. Պակասաւոր ի կարգի գրուելեան. *Խոշորուելն և սխալ լինաց մի մեզադրեր, զի օրինակի գրպակաս էր, և իմ կարի այնչափ. Ցիւաք:

ԳՐՊԱՆ, ի. գ. Բառ ռմկ. Քսակ կաբեալ ընդ հանդերձս. որ և ԳՐՊԱՆ. ձեպ, ձեյա. Σάκκος. Saccus. Բժշկի:

ԳՐՋԱԼԻ, ից. գ. Իբր Գրգռելակ. գրգռից. *Ուրջ կի՛ Քուրձ. *Հոդ՛ի գլուխ, և մոխիր պղրկէզք չրջեսցի. Ոսի. ԵԷր. ծա՛. յն. լոկ, մոխիր ցանեալ:

ԳՐՏԱԿ. գ. Եթէ չիցէ չիտոթեալ՛ի գրչաց ընդ ԳԵՐՄԱԿ (զոր տեսցես,) եւրևի նշանակել Նկանակ. Նկան. Հացիկ. հաց մը. Քօթուլա, սօման. *Աւեալ՛ի բուռն գրտակ մի՛ի գրատէն (կամ՛ի գրատուէ անտի) արձակեաց: Մի գրտակ հացի: Մի գրտակ հացիկ. Վրք. հղ. ծա՛: Ն ճճ:

ԳՐՔՈՒԿ. Տ. ԳՐԿՈՑԿ:

ԳՕՉ. Տ. ՀՕՉ. *Ագռնաբարացն տրաք գոռաուսւաւ, որ է գօշ. Ես. ԽԲ. ե՛:

ԳՕՉԵՄ, եցի. ն. կօշել, և ցօշել. ահաւոր գոչմամբ՛ի վերայ յարձակիլ՛ի գիշատել. *Գազանաբար զչարդ գօշել ա. ձեցեալ հասակ. Պիպ: *Գազանաբար խրոխտանան գօշել և պատառել. ՅԿ. խ՛. պաւ: *Մի կեղեքեր զդիշատակալս, մի գօշեր զմորմոքեալս. Նար. ծէ: *Պատեալ զյովհաննու (վիշապացեալ դևն) գօշէր զմարմինն, և գոչէր. Վրք հղ. իէ:

ԳՕՍ, ի, ից. ա. Յորջ. Siccus, aridus. Չոր, ցամաքեալ, իրօք կամ նմանուելի. ըրցած. գոռբաճոպ. պ. խուռ. *Նըւելի փայտից յորժամ ցամաքք է և գօս և չոր, վաղվաղակի՛ի հրոյ ծախեալ լինի: Ախաից յոլիպացելոց և սոնքացելոց՝ ապա կանեալ լինի ոգի. և ապրի՛ գօս և ցամաք սոցա եղելոց. Փիլ. Լին: *Որ ոչ այրեր զգալարսն... տոչորեր՛ի գօսն, և այրեր զգօսացեալսն. Ագաթ: *Գօս և անպտուղ: Գօսք և անպիտանք. Ոսի. ֆգի: իգն: Սրբ: *Գօս գոլով ոսկին՝ առուլացաւ՛ի կրոյն զորուելի. Վրք. պմ: *Ջխեղ և զգօս և զղուծեալ անդամն. Ոսի. յհ. ա. 21:

ԳՕՍԱԳՈՑՆ. ա. Աբաւելի գօս. յոյժ գօսացեալ. *Ջնելի հաւաքելով ցամաքեք ցօսացնել գօսագոյն անապատ. Պլաթ. օրին. է:

ԳՕՍԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ընդ որս և ես փայտս անտառի և գօսական. Երզն. ոթ. Երին:

ԳՕՍԱՆԱՄ, ացայ. լ. Յηραίνομαι. Arefacior, aresco. Գօս լինել. չորանալ. ցամաքիլ՝ փայտից, և անգամոց. չրնալ. գոռբաճոպ. *Ամենայն փայտ ագարակի գօսացաւ. Ցովել. ա. 12: *Դալարեցուցանէ զչոր գօսացեալսս: Ջգօսացեալսն սիրեաս. ցէ զանձրև փայտատականցն՝ի կիզուել յայլ. Անգամալցծք և գօսացեալք. Ագաթ: *Տունկս գօսացեալ: Խլեալ գօսացի: Ոսա անկոյն քերկըսալ, յորմէ գօսացայ. Նար: *Գօսացաւ ձեռն նորա: Որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. Ջ. Ութ. ծՁ. 4: Մրի. Ջ. 1. Ե 3: *Ոչ գօսանալ ձեռաց կափողացն հրամայեցեր: Կաչկանգեալ գօսացեալ՛ի կոր կործանմամբ ընդ կինոջն, և՛. Նար: *Ցոռոգումն գալարուելի գօսացելոյ գիոց մարդկան. Փարպ:

ԳՕՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Ξηραίνω. Arefacio, sicco. Չորացուցանել. չրըջընել. գոռբաճոպ. *Առ՛ի չռալ բերել զպտուղն, նա և միանգամայն խակ՛ի գօսացուցանել. Ագաթ: *Անօրէնութիւ չար գօսացուցանէ զանձն. Սիր. ծՁ. 9:

ԳՕՍԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Ի՛ն որ գօսացուցանէ. պատճառ գօսանալոյ. չրցընող. *Գործել զնա և պահել, և արտաքս հանել զգօսացուցչէն. Տծաւ:

ԳՕՍՈՒԹԻԻՆ. գ. Գօսանալի. չորացնալն. *Ջնորայն անկումն և գօսութիւն. Մագ. ւՁ:

ԳՕՍԵԼԱՆ. ա. Իբր Գօսի ածեալ. գօսևորեալ. գալեռուագ. *Ի ժամ օրինացն (հաղորդութեան) գօսելածք եղիցին. Վրք հղ. յ:

ԳՕՍԵԼՈՑՆ. Տ. ԳՕՍԷԼՈՑ:

ԳՕՍԵԻԱՆ. ա. Իբր Գօսիածու. կամ Գօսի ածելն. *Եւ զգօսեանն հանգուշն իմն խորշաքաղ զպարե գօսս՛ի կուրծան ժողովեցէ. Ոսի. ա. փիմ. ը. յն. գօսեաւ:

ԳՕՍԵՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἐζωμένος. Cinctus. Որ ունի զմիջով զգօսի. գոռվագը. *Ածեր գօսի ընդ մէջ... պետրոս և պօղոս երևեին թէ գօսևորեր էին. Ոսի. մ. ա. 10:

ԳՕՍԵՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Ζωρίζω, ὑγραίνομαι. Praecingor. Գօսի ածեմ ընդ մէջ. գօսի կապել. գոռվագ պաղլամագ, գոռվանմագ. *Պնգակապ ըզմէջեան գօսևորեն. Նահայ: *Բէլ գօսևորեալ զմէջեան. Խոր. ա. 10: *Գօսևորեալ առ սեեամբքն գօսի ոսկեղէն: Գօսևորեալք էին առ սեեամբք իւրեանց գօսիս ոսկեղէնս. Ցայտ. ա. 13: ծէ. 6:

ՆՀՈՒԹԻՒՆ, Սպառազինել. զօրանալ. որատպնդիլ. օսիգբնել. *Քև գօսևորեալ միջապինդ ամրութիւն բանին մարմնացեալ. Նար. Խ: *Սակաւ մի կաղդուրեալ, և գօսևորեալ չուեցի գնացի յաշխարհն տսրոնոյ. Ցհ. կի:

ԳՕՍԻՆԱՑՆ. ա. ս. *Ἄζωνος. Discinctus, sine zona. Լուծեալ՛ի գօսոյ. ան գօսի. գոռվագնըվ. *Ի պաղատ Թագաւորի ինքն միայն գօսելոյծ՛ի գահոյսն բազմի: Գօսելոյծ զգեստու: Գօսելոյծ սգնիւսու ունին զպատմուճանան. Լ՛ի. պգգ:

ԳՕՍԻԿՈՒԻ ԼԻՆԵԼ. որ և ԳՕՍԻՄԱՏՒԻ. Ըմիշամարսիլ. մենամարսիլ. գիրկ ընդ խառն կռուել. ինչել գոռվագ, ինչըէնէ. *Յակոբ վասն գօսևկռուին լինելոյ ընդ այ երանի. Ոսի. ի՛ յոյն: *Գօսեկռուիւ լիներ յայնմ գիշերի. Ջ. ի՛: Մագ. յ: *Ոչ ժամչկալեմ դէմ հզօրիդ՝ գօսեկռուիւ ըստ յակովբին. ՃՁ՝ ուրէ:

ԳՕՍԻԿՈՒՈՒԹԻԻՆ. գ. Գօսեկռուիւն լինել. գօսեմարտուելի. գիրկ ընդ խառն կռուիւ. ըմբշամարտութիւն. ինչըէնէ, ինչըէնի. էեկռվանըգ. *Ցիշատակ հօրն գօսեկռուուէ. Մագ. ի՛: *Գրկակախառնեալ՛ի մայրսս գօսեկռուուէ. Վրք. ծն:

ԳՕՍԻՄԱՏ. ա. գ. Որ գօսեկռուիւ լինի. և գօսեկռուուի. *Երիս կռիւս հանգիմամբ. կռիւ, և գօսեմարտ, և բռնամարտ. կէտա. ապէս:

ԳՕՍԻՄԱՏ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԳՕՍԻԿՈՒԻ ԳՕՍԻՄԱՏԻԼ. } ԼԻՆԵԼ. *Նա գօսեմարտս (կամ գօսեմարտի) լինելն. Վրք. ծն: *Մարդ ընդ մարդ գօսեմարտիլ. Ոսի. յհ. ա. 31: *Գօսեմարտեալ յերեկոյին. ՃՁ՝ ուրէ: *Ցակոբ... ընդ ա՛նեղին գօսեմարտեաւս ո. այսինքն գօսեմարտեցաւ. Գնյ:

ԳՕՍԻՄԱՏՈՒԹԻԻՆ. Տ. ԳՕՍԻԿՈՒԻՒԹԻԻՆ. *Ջայս առացուք զգօսեմարտութիւս. Ոսի. յհ. ա. 31: *Որ՛ի գօսեմարտութիւ պանծացեալ է. Լ՛ի. սչ: և Վրք. ծն:

ԳՕՍԻՊԻՆԴ կամ ԳՕՍԵՊԻՆԴ. ա.

Որ պնդապէս կապէ զգօտին . և Արի , պա-
արաստական ի գործ . փութասպագ . *Գօտեպինգ լինել , և ցուպ ի ձեռս առնուլ . Ե-
ղիա : *Արձնուլճեան պատուէր առաք , և գօտեպինդ ծառայութեամբ . Խոսք :

ԳՕՏԷՓՆԴԻԼ . Տ . ԳՕՏԵՒՈՐԻՒ . *Զօ-
րացեալ արիանալ գօտեպնդեալ ի գործ քան . Լմբ . առաք :

ԳՕՏԻ , տուղ , առաց կամ տուց . Ζώνη . Zona , cingulum . Կապ միջաց ի վերայ պարեգօտի . կամար . զունար . գոլոփ , ֆէմբր , գիւնաբ . *Գօտի կտաւի , մանչկերէն : Ճուան գօտի : Ոչ լուծցեն զգօտիս ի մէջ-
ոյ իւրեանց : Ցիւց լինիցի զգօտուց քումմէ : Եզիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջս . ևն : *Գօտին՝ արիութեան և քաջութեան նշան է . Վրք հդ . է : *Խրատիւիք գարձեալ գօ-
տեաւն ոչ քաջ անգանիցին անկապ ունել զմէջս առ ի ցանկութեան . Շ . ծփ : *Սանձք և գօտիք առնային սրծաղմերէզեն ոսկեբա-
նեալք . Բր . առ ընչեղս : *Միով գօտեաս ձշմարտասիրութեամբ պնդեցին զմէջս . Եղիշ . է :

ԳՕՏԻ . կանայք երկնից պէսպէս . պա-
րանակ . չքղմնակ . *Գիտեալ , եթէ արուգական յորմամ գօտւոջ է . և գօտիք են այսոքիկ . հրատ , արեգական , լուսաբերն , փայլածու , լուսինն , երեսակ , լուսնեղագ . Տօմար : *Բա-
զում երկինս ասէին ըստ Հունոյ մոլորա-
կաց զգօտիսդ . Վրդն . օրն : *Շարժումն նոցա (մոլորակաց) մերձ առ մեր գօտիդ է . Փիլ . էն : *Յերկաքանչիւր գօտիսն . . . Զանցնիցէ գօտիսն . Խոր . է . 62 : *Լու-
սինն բերի յիւրում գօտւոյնն ՝՝ . Նոյնպէս և այլք ի մոլորակաց . Ընդ : Ցծս և ՑԵՐԵՑԱԾ (գօտի) :

ԳՕՏԻ . Աղեղն երկնից . ծիածան . *Վասն աերունեան գօտւոյ : Աղեղն՝ որ ի յեր-
կինս երեւի , ծիածան կոչի . զոր առաջինն իմաստասէրքն ՅԾԱԿԱՄԱՐ կոչեն . յոյժ անհիմքն՝ գօտի ՅԾԱԿԱՆ . Տօմար : *Տիրա-
կան գօտի կոչեցեալն չուրջ զարեգակամբն երեւեցաւ զօրն ամենայն . Մոբէին : Տես և ԱՐԵՄԱԶԳՈՑՑ ԳՕՏԻ :

ԳՕՏԻ . Շրջապատ կամ շարունակութիւն լերին . և կամարաձև ձեւակերք յապալասնս . *Աղմուկ մեծ լեալ ի գօտիս մեծի լերինն կասկասու յարևմտից կողմանէ . Խոր . է . 8 : *Ձեմելով գնաց ի գօտի ապարա-
նիցն . ճ . Ա :

ԳՕՏԻ ՑԵՐԵԼ . Ζωννύω . Cingo . περιζώννυμι , περιζώννυμαι . circumcingo , accingo . Գօտեպնդել , և Գօտևորել . գօտի կապել ինքեան կամ այլում , և կազմ լինել ի գործ . Գօտի՛ խոպէլ , սօնիգըլ . Գօտւոցի պաղլամագ , գօտւանմագ . *Գօտի ածեալ հաստատութիւն ընդ մէջ իւր : Որպէս գօտի որ ածի հանապազ ընդ մէջ : Գօտի ընդ մէջ ածցէ , Գօտի ածեալ պատեան զնս : Անձամբ անձին գօտի ածէիր : Ած զգօտի քո . ևն . Ած՝ ած . ՅՈ . 17 : Սղ . ՃԸ . 19 : Ղկ . ԺԸ . 37 : ԺԸ . 8 : ՑՀ . ԻՈ . 18 : Գծ . ԺԸ . 8 : *Ածել զողջախոհութեան գօտի , և ամփոփել և զսպել զմիզ յերկրաւորացս . Տաղ :

ԳՕՏԻԱՆ ՈՒ , ուի , ուայ . ո . Որ ան-
ձամբ անձին գօտի կամ կամար ածէ ընդ մէջ . օրպէտ պատանի , երիսասարդ ժիր , գօտևոր . գօտւոփէը , գօտւանդը , գէլիգանէը . *Եւ ելին յամենայն գօտեածուաց և ի վեր ՚՚ . յն . յամենայն գօտեորելոց զգօտի և ի վեր . Ռ . ԼԳ . ֆ . 21 :

Գ

Գ . Գիր բաղաձայն ի կարդէ անձայ-
նից , անուանեալ Գա կամ Գայ , միջակ ընդ
Բ , և ընդ Ք , լերկ քան զԲ , և Թաւ քան զգ ,
ընդ որում է լծորդ , մանաւանդ զկնի Ն
տառի . զի յայնժամ մեղմ հնչի . վասն որոյ
և անխտիր գրի բանս , բանդ . ընտանի , ըն-
դանի . ընտել , ընդել . գինու , գինդ . աղ-
գանաս , արգանդ :

Գ . Ի տառադարձութեան դնի ի տեղի Կ
տառի այլոց ազգաց . քանզի յունգ , գա-
մակոս , գիգիմոս , գանիել և՛ն , առ այլս
սակն և առաս , տամասգոս , սիսիմոս , տա-
նիել , և՛ն :

Գ . Դուն ուրեք շփոթի ընդ Բ . զոր օրի-
նակ Թակարգ , Թակարթ . սպասրգ , սա-
զարթ . շողգորգ , շողգորթ :

Գ . Ֆ . Որպէս նշանակ համարոյ է Ձորք,
կամ Ձորրորդ :

Գ . Ըստ անուանն իւրոհրդեալոյ սպի .
*Դային գառոտղին երկնաւորի՝ իւրասեռ ըղձել
սպասել յերկրի . (զի դուն՝ ըստ երբ է գա-
ռատան :) Դային գառանել զերրորդութիւն ,
երեք անձինք և մի բնութիւն : Դային , դա-
ւանն բանայ քեզ գիտութեան , ըղատաճարին
լմնատուիթեն . Շ . այբ :

Գ . Ցօդ ըստ քերականաց , որ իբրև ար-
մատ դերանուանն Դու , ի նոյն երկրորդ
դէմս ուղղակի որոշէ զանուանս և զբայս .
զոր օրինակ . *Սէգ սէց : Որդիդ միածին :
Հոգիդ Ճշմարիտ : Օրհնեմ զքեզ կեալդ : Ցան-
միկիդ մեռանելոյ : Որ ետ : Ոչ գիտեմ ,
զինչ խօսիդ : Զոր ձեզդ ասեմ : Զոր
դուքդ գործէք . ևն : Իսկ առաւիօրէն տուէք
դնի և փոխանակ հոլովականիս Քո՝ հանդէս
պարսկականին , ձանէդ , հոգիդ . սէրէդ ,
գլուխդ . պէտքեդէդ , եղբայրդ . և՛ն :

Դ . իբրև արմատ դերանուանցս Դա ,
Այդ , Դոյն , հանգոյն նոցին որոշէ զմիջա-
կեան ը մեռաւսր և ընդգ հեռաւոր . *Արձա-
կեա զժողովուրդդ : Տար զՀաջդ , զոր ու-
նիս , ի բաւեղեն : Ի բաց կացէք յապականդ
յայգեցանէ : Որպէս այժմդ : Որ արդդ է :
Որ դմայդ հաւանիք . ևն :

Ի լինել յօդիս զկնի բառից յանգելոյց ի
ն՝ ընու զտեղի նորա , զի մի լինչի ծանրա-
լուր . զոր օրինակ , *Ինքդ է բաշխօղ , և նոյն
ինքդ բաշխի . Պօղ . *Եղդ պարարակ :
Անիկրհելի ակդ ամենասես . Բէնիի . այս-
ինքն ինքնդ , եղնդ . ակնդ . Թոզ զի ոմանք
դրեն եզս , ակս , և՛ն :

Դն , դրա , դմա , դովա . գոքա , գա-
ցա , դոքզգ . գրի և Դնց , դորայ , դոցայ .
Տես և Դօճն . Դերանուն ցուցական՝ որ
յայտ առնէ զմիջինն և զառաջիկայն ի յա-
լոլվից երրորդ գիմայ , զորոց բանն է . ա-
ա , ասի , ԵՐՒԻ , ԵՒԱՒ . ըստ որոյ նմանին չէք
ի յն . և լա . այլ անխտիր է առ նոսա ա-
ւել , սա , կամ գա , յայլևայլ սեռս .
Οὗτος , αὕτη , τοῦτο . Hic , haec , hoc ;
is , iste , և՛ն . *Դայ է որդի իմ սիրելի : Ա-
րատցուք գմա օգնական ըստ դմա : Առէք
ի դմանէ զինեան : Չի կէ լրիցեն դոքա : Չէ
գոցա բաւական . և՛ն : *Դովաւ և ի դմին
մեծն և հրաշալին կայ ծածկեալ . Այ-
ետքիւ : *Դոքօք զատամական ածէս ի հա-
ւանուն : Գոհ էցեն զդմանէ : Չինչ պատմեն
զդմանէ . Եղիշ . է . Ե :

ԴԱ ԱՒԱԴԵԿ . Հ . Ἀτὰρ δὲ , αὐτί ὅτε .
Nunc autem , quid , quod ? Իսկ այդ-
բայց այդ . այլ այդ . իսկ այժմ աւադիկ .
զի՞ է՝ զի . փէ , հա , իդէ , էյ . *Դա և գոք
աւադիկ անսղրմ հասէք ի վերայ իմ .
Ցոբ . Ը . 21 : *Դա աւադիկ զարհուրեալ լիցեն .
Երէմ . ԽԸ . 5 : *Դա՝ աւադիկ քո է գա-
զանգ , և չիամիս տիրել : Իսկ դա՝ աւադիկ ,
ուստի և կամիցիմ զքեզ Ճանաչել , ամե-
նայն ուրեք ի ներուն հակառակաց գտա-
նեմ զքեզ երևեալ . Ռոխ . մ . ա . 4 :

ԴԱԲԻՐ , բայ . գ . Δαβείρ . Dabir , adytum . Բառ երբ . դպիր կամ փե-
ին . իբր Տեղի պատգամաց կամ ճեպային
գպրութեան . խօսարան , պատասխանատան .
այն էր վայր ճեխսօսութեան ի քաւութենէ
ի միջոյ քերովբէից . *Զդաբիրն ի խորհուրդ
սրբութեանց : Հանդէպ դաբիրացն : Դրաց
դաբիրացն : Ի դաբիր տանն , ևն . է . Խգ .
Ը . Ն Ը : Ե . ճ . է . Ը . Է : ասր միայն ի է .
16 . դնի ի դաբիրայն , իբր ի դաբիրն :

ԴԱԲԻՐԱՅՕՐԻՆ . ո . մ . Ըստ օրինի
կամ զօրէն դաբիրայ . *Դաբիրայօրէն յօ-
րինմամբ ի ստորնայնոցս ասսի մեհեանաց .
Նար . խԸ :

ԴԱԲՆԱՅԻՆ , յնոյ , ոց . ո . Որ ինչ
սեպհական է դաբնի ծառոյ . *Աձուցեռա-
կան դեղ մեռեալ ըզդաբնայինսն սա-
զարեալ . Շ . վԽ :

ԴԱԲՆԻ , լաւ և ԴԱՓՆԻ , նեայ .
գրի և ԴԱՓՆԷ , ԴԱՓՆԻՒ , կամ ԴԱՒՆԻՒ ,
ո . Բառ յն . փափնի , Δάφνη . Laurus .
յորմէ ռամկ . փէֆնի , էէֆնէ . ըստ հյ .
Սարգ կամ սարդի , և կասլայ . ծառ մըչ-
ուադալար՝ անուշահոտ , յորմէ պսակ կա-
պէին ի գլուխս յաղթականաց , կոչեցեալ
Δαφνίς . Laurea . *Որպէս գաւիթն յառող-
ջութիւն օգուտ երեսոյ . Փիլ . Լին . Ը . 1 :
*Պսակեալ դափնեաւ (կիմ գաբնեաւ) : Ճճ :
*Ածեալ մսհակ սարդենի , որ է գափնի :
Ը՞ր ալագաւ զդափնին առնուն . յաղագս
անհառամութեան և կանաչութեան և հո-
տոյն . Մագ . ֆէր : *Ցաղագս դաբնոյն , ևն .
Նոննոս : *Դաբնիդն , և սերկևիլն , և ձիթե-
նին գեղեցիկ , և մուրտն . Ագաթ : *Լատաս
ընդ ծառոյն դափնիպայ . Հ = Ց . սեպտ . Ը :

ԴԱԲՐ . Տ . ԴԱՓՐ :

ԴԱԳ . ո . Հարկեցուցիչ . հրապուրիչ .
(ձի . ընդ տաք , տաժան , գաժան . կամ
ԹԱՃԻ .) *Կինն երկոյն զնա պատիր , աղու ,
և գագ բանիւք . Փիլ . սոփ : *Ո՛ր յոյժ
դժոխաձեռ , աղու և գագ բանիւք վա-
րեր . Գիպ : *Զդժնէին առ բարին ասեմ ,
յորմէ ժամանակացն գագ և աղու բա-
նիւքն պատրանս . Սրկ . հանգ :

ԴԱԳԱՂ , ի , առ . մանաւանդ ԴԱԳԱՂ ,
ղաց , ղաք . գ . Ζορός , κλάνη . Loculus ,
capulum . Բառնալիքն որով տանին զմե-
ռեալն ի թաղումն . ևս և Գաղտարակ .
մահճակալք . և կասկարայ կամ վանդակ .
ճաղ . նալ , խապռի . և ԻՆՁԻԵՐՔ . և առ .
*Երթայր գնետ գագաղացն . Ֆ . Խգ . Ֆ .
32 : *Մերձեցաւ ի գագաղան . Ղկ . Է .
14 : (Իսկ Դագ . Ֆ . 19 . ըստ քանի մի ձ .
գագաղաւս , ընթերցին ըստ այլ ձ . և յն .
գագաղ , անուն տեղւոյ :) *Գագաղաս
տապալք , և ձայնիւք կանգնեմ : Ձեռն միայն
ձգեաց ի գագաղն . Մամբր : *Ձմարիսինեան
բարձեալ՝ ի գագաղն եդեալ : Եւ ի գագաղ
կուսին ձեռն արկեալ . Գնչ : *Գագաղքն
էքին ոսկեզնիք : Տեսիլ լուսեղէն խաչին ի

ներքոդն Թիւ. ԱՒ. Ը:

ԲԱՅԱԲԱՐԶ. ած. որ և ԲԱՅԱԲԱՐՁՈՂԱԿԱՆ. Ի բաց բարձող, և վերաբարձող. որպէս գառն ՚ի՝ որ բառնայ զմեղս աշխարհի՚. ՚Նոյն ինքն մարդինն բարձանել լինէր առ ՚ի բառնէն չօր, զի ամենայն ապականութեանց և մեղաց բացաթող իցէ. Պիտառ. յանձնառ:

ԲԱՅԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացագլխութիւն լինել. հոլանի կալն. ՚Լատագոյն է ինձ ամօթ բացագլխութենէ իմոյ, քան մտանել ՚ի տունն անդրէն, որ է առն մեղաց. Վրք հց. ծ. յ:

ԲԱՅԱԾԱԳԻԼ. ն. Ի դուրս ծագեալ. և բևեցուցանեալ. արտափայլել. ՚Ցորմէ (՚ի մէկ տաց) այնուհետեւ իբր ՚ի վայրկ ուանենէ ի մտանան զնորոգութիւնդ բացածագէ, և ինքն յինքեան կայ ինայ. Ածխ. հց. խ:

ԲԱՅԱՀԱՆԵԼ. ն. Ի բաց հանել. փարատել. ՚Ուրախ լեր, ասէ, բերկրեալդ, առ նա հրէշտակին. բացահանէ ձայնիւ զարմանութիւն. Պիտառ. ՚ի Նեռ. Երգ. (ըստ այլ Թարգ):

ԲԱՅԱՀՈՍՈՒՄՆ. տ. ԲԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ. ՚Օչխարովակս բայահոսման սուէլորդաց կեսարկոցն և ըմպելեացն՚ ՚ի կենացն պահպանութենէն (կարգեաց): Ղեւնդ:

ԲԱՅԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացատուելը. պարզվելը, և տարածումն. որ և ԲԱՅԱՅՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. ՚Աղէտն՚ որ է յօդն, և արձակեալ ըստ բացատուութենէ պարղոյն. Փիւ. լիւն:

ԲԱՅԱՐՆԿԱՅԻԿ. ած. Օգխակուռնան բացընկեցեալ օձիկ ՚ի վայրի. Ղեւնդ:

ԲԱՅՈՒՄՆ. ած. Որպէս առաջինն ազգութիւն նովև գրասենին, երկրորդաւս եզեցի բացուելոն. Պիտառ:

ԲԱՅ. ած. Տեսանելի և այլ բազում յոյժ միայնակեացս, որ ոչ էր լաւ և համար զԹիւ ունել զմարդկանն. Վրք հց. յ:

ԲՒՀԱԼ. տ. ԲՆԱԶԵԼ. որ և ԲՂԱԼ, ԲԶԵԼ, ԲԱՈՒԱԶԵԼ. ՚Գոչեցին գազանքն և սմենայն երկքն միաբան, և երկու առիւծքն գոռալ սկսեալ բրչային զօրանչելովք. Ոսկիթոր:

ԲԿՏԵԼ. ՚Տօնեաս երաշտացեալ բեկոհա, հիւսիսով յարտանաս և կուսիս. Պիտառ:

ԲՆԵՁԱՋԳԵՒՑ. տ. ԲԵՁԱՋԱՋԵՑՍ. ՚Կայր մեծ քահանայն բեհեզապատ նայ՝ ասա զանին ընձեր, որ ՚ի գրասիսէն բղխեր. Տաղ:

ԲԼԻՆԱՐԿԵԼ. ն. Արկանել զանձամբ զբեռն. ստանձնել. չալսհել. լսվել. ՏՒ-ՀԼՒՆՔ. ՚Հակայն և ՚ի նշանա սրն յամենայն ազգս որդառ Թիկամբք բեռնարկեալ չինէր առնն ՚ի. Պիտ. վր:

ԲՒՃ. ՚Մերկացաւ, և կուր մի կուսա ՚ի բէՃՆ կասեաց. և նատաւ ՚ի վերայ սեմոց գրանին. Ոսկիթոր:

ԲՒՐԱՍՊՒՏ. Նոյն ընդ Բիւրասպիւ առաջապելեալ առ պատսիկս. ՚Աբրիտան (՚ի տառնէն նեղրսվիայ՚) առեն, Լեհ կասկաց ապանդավք զնչխանն օձիկ յերկուս՝ դիոչեցեալն Բիւրասպի՚ յանքնակ երկինն ասչիսայ. որպէս և գրեալ է ՚ի մատեանս պատմից. Պիտ. վր:

ԲՒՒՐԱՁԵԱՅ. ած. Բազմաչեայ. լի ամէն յաճենայն կողմանց. ՚Հրաբուն սեռ վիհից վերնոց, անդ խումբ բիւրաչեայ՝ Թևառաքուելոյ երամ. Տաղ:

ԲՒՒՐԵՂ. ՚Տեսի անդ այր մի՝ պղնձի զլուսն և սաղատարտ զգեցեալ ոսկի՝ երկու ակամբք փղիրտիւք. և մով լիւղոյս զարգարեալ. Պիտ. վր:

ԲՆԱԲՈՒՆ. ած. Բուն և ՚ի բնէ. էական. իսկական. և Ընդաբոյս. ընտանի. ՚Ի ժամանակ ժամանակս զիրկուԹեի քարոզչին, զոր ՚ի ձէռն բնաբուն արդասրոյն և անդրանիկ և ՚այ Նոր որդւոյն լինելոց էր. Եպէի. ծ: ՚Ի. հաստատուկք էին ՚ի բնաբուն բարս. անդ:

ԲՆԱԳԻՐ. որպէս հին կատարած. ՚Քննեալ ցուկք զտեղիս գոյս. նախ՝ զքննագիրն, և ապա զաւետարանն: Ասէ բնագիրն այսպէս, եԹէ ասիք իմ նուիրեալք ՚ի կոչեցին ձեզ: Երիս ժամանակս ՚ի տարուընն ասենեալիք զայս՝ բնագիրն. Շէր. յոյն:

ԲՆԱԽՐԱՏ. ի, ից. և ած. Խրատաւեալ

ԲՆԱԽՐԱՏԱԿԱՆ. ի, աց. ՚ի բնէ, կամ լինեակ բարոյից ՚ի խրատ. ՚Երիքեան որպիք նոյն... երեք ասէ դալ բնաիւրատականացն. Փիւ. լիւն: ՚Բնաիւրատք էին երեք որպիքն. ամ բարի, քամ չար, յաւելեր ոչ չար և ոչ բարի. Ածխ. էիւ:

ԲՆԱՒԵՄ. եցի. ն. Բնաւին ատհմանել. ամրապես խոստանալ. բամնդակել՝ վճռել. ՚Եա նմա զիատակ, և ՚ի նմա բնաւեաց օրհնել ամենայն ազգաց. Եպէի. ծն:

ԲՆԱՒՈՐ. ած. Ի բնէ փոյեալ. փորածոյ ըստ ինքեան. ՚Ի մէջ անտառախիտ ծառոց այր բնափոր եղեալ յարարչէն, և ոչ յոմեքէ. Եպէի. ծն:

ԲՆԵ Ի ԲՈՒՆ. ած. Բանիբուն և վարժ անդամին ՚ի մանկունէ. ՚Ցամենայն կոչմանց կարէր օգնել հօտին քոյ. վասն զի էր բնէ ՚ի բուն կրտովն գրոց հնորհաց. Ոսկ:

ԲՈՋԵԱՆ. Որպէս յոքն. Բողք: Վրք հց.յ:

ԲՈՂՈՐԱԿԻՐ. տ. ՓՈՂՈՐԱԿԱԾԻՐ. (որ է ուղիղ գրչուԹիւն):

ԲՈՂՈՐՈՇԻ. տ. ԲՈՂՈՐՇԻ. ՚Եւ է պատուհան բոլորոյն՝ որ երևիդ մեզ... եգեալ զպատուհանն բոլորոշին ՚ի նմէ հրեղէն ձիոյն. Պիտառ:

ԲՈՂՈՔ. Որպէս Պղպէկ, կամ նման նուԹիւ, և կամ ըստ լծորդ տասիկ. ՚Կարկաչուն բոլորոջից բղխեալ յատակ սղբերոյց. Եպէի. ծն:

ԲՈՄՐՈՑԱՒՆ. յնոյ. ՚Ձեմ պատմուճանի բոտրայնոյ գոյն, գոյն նէրկեալ արեամբ՝ սղբիւր բղխեալ կոշ. նար. փաղ յաղ:

ԲՈՂՈՎԱՆ. որպէս Բաւական. ՚Ինքն յինքեան չարժի, ինքն յինքեան և գադարի, ինքն իւր բոլական. Եղիշ. հոփ:

ԲՈՒՃԱԿԱՆ. որպէս Բժիշկ. ՚Ուռ յոր վիճակէ քահանայապետիս իմաստասէրքդ էին... իպակրատես յուժական, Թոկկիդէս դես Ճարտասան. Շէր. էր:

ԲՈՒՏ. ՚Օրինադրեցին (՚ի պահ՚) պարկեշտին զանաւելորդ բուան ըստ մեր սակարուեաս. այլ ոչ փափկուն մարմնոյ. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱԴԱՐԵՑ. ած. Որ ինչ բուան ուժով գործի. գժուսրնին ՚ի գործելոյ. ՚Ոչ ըստ ուժոյ ՚ի գործելոյ՝ ոչ ընդունի զնեց ապականութիւն, զի գնա ՚ի բաց փոխեսցէ յապականութիւն. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱՀԱՐԵԼ. որպէս Խուռն հարկանել (զզաւակին աքրտհամոս). ՚Վայել էր զան առաքականելին՝ բառնահարել զբնէ զնեց ապականութիւն, զի գնա ՚ի բաց փոխեսցէ յապականութենէն. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱՒԱՐԵԼ. ՚Ի ձէռն գեղոց հնարի գրգռել սրծայծել զլքեալ ախան յինքեան, և բառնավարեալ զքնութիւն ծառայեցուցանել (ախոմն). Ածխ. հց. խ:

ԲՈՒՆԱՎԻԺ. վիժի. ած. Ր. Որ բառնութիւն

ԳԵՂ

խելիք գահավիժ առնէ. բուան խարգաւառնեալ. ՚Սառութիւն և ամբարտաւանութիւն... երկոքումբք չար յղար դոք (կամ յղարիցք) բառնավիժ՚ի կորուստն յուղարկեալ փութացուցանէ. Ածխ. հց. խ. (կայ և յատուկ առնն առնոյ՝ բառնավիժի ասացեալ:)

ԳԱՋԱՆԱՁԵՒ. ՚Ուրին չարաչուք տեսակս գազանաձև՝ Թռչնաւորս: Գազանաձև կերպագ ձեզ ասյ. Ածխ. հց. խ:

ԳԱՂԹԱԿ. ն. ՚Գաղթեն զբնակիչս աշխարհին յամրոցս, և ՚ի քաղաքս ամուրս յբերասց խորայելի: Եւնանէ հրամանն ՚ի կայսրէն՝ գաղթել զբնակիչս աշխարհին ՚ի քաղաքս ամուրս, և յամուր աշտարակս. Ղեւնդ:

ԳԱՂԱՑԱԳՈՂԱՆ. նե. ՚Գազատագողն յագատմայ հայեր ՚ի նա. Եպէի. ծն:

ԳԱՄ, այ. օք. ք. Հեղոյս. զոք. գաՏքաՅ. ՚ Ջելևէջ նորա սանդղաձև արասցես բևեռասինդ գամօք. Ոսկիթոր: (Յորմէ և բարգուԹին՝ երկաթագամ ևն:)

ԳԱՅԱԳԱՂԵԼ կամ կղել. ն. ՚Թէ կերակուր գայթակղէ զեղբայրն, ոչ կերայց միս յաւիտեան, և ոչ զեղբայրն գայթակղեցից. Վրք հց. ա. յ. (տայ. գայթակղեցանեմ:)

ԳԱՅԼԱԽԱՋԵՑԱՑ. ՚Գայլախաղեալ սուրբ ՚ի պահեստ առեալք. Ածխ. հց. խ:

ԳԱՅԼԵՂԻՆ. տ. ԳԱՅԼԵՂՆԻ ըստ ա նչ. ՚Իբրև գառն անմեղ ՚ի գայլուկն բարուցս փոփոխեալ. Վրք հց. յ:

ԳԱՅՈՒԼ. ռեալ. յ. (որպէս Թէ գայառալ, գեռատիւ.) Գայլիւ չաղախիլ. խոտիլ աղաեզիլ. ՚Նովին ղօրուԹիւ զգայլեալ հանդերձն մերկեաւ, պաշնեալ սերձալի պատմուճանաւս զնա. Տաղ յհ. նէբ. հէԲհ:

ԳԱՆԳԱՑ՝ աղերսական. ՚Որպէսզի մեզ ՚այ գրիգոր, լսէ զգանգատ վիշապ օձիցս. Տաղ:

Կամ ողբական. ՚ Լրեծի ուրբաԹիւն այլոյն գանգատն է. Ագծածին կոյսն մարիամ, ևն. Տաղ. (ուր այրոյն՝ կամ է որպէս այրի ձեացելոյ ՚ի միածնէն, կամ երգելի որպէս զայլ ողբ՝ կոչեցեալ Թերևս Աքլեայ գանգատ. և կամ է գանգատ այ սհ ասելոյ, որ գրի յայս առազարան՝ այ վայ այ վայ:)

ԳԱՆՈՒԳԻՒՆ. տ. ԳԱՆԱԳՆԴ կամ ԳԱՆԱԳԻՒՆ. (չծ. լս. գ՜ա՜չէ՚ և գանչէաւ.) ՚Ինքնաբոյս երկպատիկ գառագիտ չար գազանիս (յանկուԹէ) բնուԹիւն եբեր զոյատիկ, զամօԹ և զերկիւղ. Ածխ. հց. խ:

ԴԱՄԲԱՑ կամ ԴԱՐԲ. տ. ԳԱՐՆԶԷՆ. ՚Չաց նորա էր ոսկեն և գարբ. Վրք հց. ք. հին ձ. և ապ. (իսկ նոր ձ. ոսկեն և գարբ:)

ԳԱՐՆԱՆԱՇԱՐԺ. ՚Գարնանաշարժ յարուԹիւն՝ որ ասրնդոստ այԹնուԹիւն, ծով իւր ալեօքքն ցնծայր՝ կարկաչահոս վազակօք. Տաղ ՚ոսգանէբայ: ՚Յորեան առանց որոման ՚ի գարնանաշարժ յարուԹեանն բուսանիցի. Ոսկիթոր:

ԴԱՄՐԵԼԱԴՈՅՆ. ած. Առաւել կամ յոյժ գայլելի. ՚Մովսրացաւցն և որք ընդ նովաս ազգայն կառապաշտութիւնք՝ գարշելագոյնք էին քան զամենայն ազգաց. Ղեւնդ:

ԳԱՒԱՌՈՂՆԱԿԱՐ. ած. Որ հարկանէ գաւազանաւ, կամ զգաւազան՝ ՚ի ձեռնակ հրամայելոյ. Բաւելացուցոյ գաւազանահարացն և լերդահմայից. Եղիշ. հոփ:

ԳԲԱՅԱՔ. գ. Բառ անյայտ՝ որպէս առն, բնակարան. (զոր խմաստակ գրիչն գրէ՝ պղատաս.) ՚Ջայս լուեալ իշխանացն՝ գնացին առանց պատասխանի առոյ յերկրաքանչիւր գաւառի. Ածխ. ծքէ:

ԳԵՂԱՐՏԱՏԱԿ. ՚Ջուրց աւազանին (առ յակոբաս.) գեղարտատակ առնկ կխտարի. Սիոն. փաղ իւ:

ԳԵՂԱՄԻՋՔ • ֊ • Մէջին վայրք գիւղերէից • կամ բուն մէշն գեղջ • Իւանց ի պարտուս, և եգիտ անգ գաղձականս ի Լուսլքայ ի գեղամէջս, և եհար զնոսա քեռանով սրոյ • Պ֊. Վր ։

ԳԵՂԵՑԿԱԽՈՒՆ • ՝ Գեղեցկախառն մանր նուագք • Ա՛Ե • ած ։

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊԱԳՈՅՆ • ա • Ա՛սաւել գեղեցկակերպ • ՝Յոսկելոց լինել գեղեցկակերպագոյնս կենդանիս • Փիւ • Լին ։

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ • որպէս Պայծառակերպութիւն • ՝ Տալ գեղեցկակերպութիւն առաուն (ի Թաբոր) ի նեղսիսէ կալ • Հյ ։ Ա՛յլ տալ պայծառակերպուէ • Շ֊ ֆած ։

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ • ֆ֊ Գեղեցիկ մանկութ, որպէս գինի յայլ ձ• Փիւ Լին ։

ԳԵՂԱՁԱՑ • ՝ Յողովեալ էին հեթանոսք առ քրիստոնեայ գեղջևայսն ի վերայ անդաստանային ի մորա պատերազմի • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՂԵՑԿԱՀԱՒ • ֊ • Գեղեցիկ չարեալ հիւանդ • ՝Խոստք գեղեցկաչարք • Վ֊ Հց • Ք • ուր ըստ լաւ ձ • գինի գեղեցկայարմարք ։

ԳԵՂՋԵՐԵՑ • ֆ • Երէց գեղջ • Ք֊Ի֊Ե֊ • ՝ Նման էս գու գեղջերիցու ի գեօղդ որ առ ձեզ մեռ է֊֊֊ բահել սկսաւ, եկն որսաքս գեղջերէցն • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՂՋԿԱՐ • ֊ • Ուր եկ գեղեցիկ պար, և քաղցրանուագ գեղասպրութիւն • ՝ Շուրջ ոտցս կայեալ գեղապար երգով, պատմել եղեալ նոցին հանդիսական մրցման • Տ֊Ղ ։

ԳԵՏԱՆԱՒ • ի, կամ ու • ֆ• Նաւակ գեղապ • յայ ՝Ի֊Ք֊ • ՝Խարիսխ երկաթի գետապ նաւի կառուցեալ ի կառանՙարգելուհնոնս ։

ԳԵՏՆԱՓՈՐՔ • ՝ Ջանայր որպէս զկախեմանգ և ի գիւղերին արար գեանապարս ի գրան քաղաքին ծածուկս, և Թաքոյց ի նեղքս տասն այր ընտիր • Պ֊. Վր ։

ԳԵՐԱՒԱՐԵԼ • ՝ Ջամենայն հեռեւեալս նոքա՝ ի լոյս անբեկոյ գեղապեալ մուծապ նէ • Վ֊ Հց • ֊ • յ ։ ՝ Ի խորոց մեղայ ի վեր հանէ, և առ ամենեցուն ձայ գեղապրէ • անդ ։

ԳԵՐԱԶԱՆՁԱԿԱՆ • ա• Որ ինչ ցուցանէ զդերապանութիւն կամ զպահպանութիւնն • ՝Ո՛Ձով առնել զպահանութիւն, և ոչ գերապահանական աշխատասաւ քայլափոխիլ • Ան֊ պ֊ր֊ ։

ԳԵՐԱԽԱՆՁ • որ գրի և գիւրահանչ • ՝Ձանկուք ուսուելեայն և գգեղի ացն, որ է մինդ գերախանչ և երկնապող, և միւսդ խոզարբար գեանանգայեայ երկրաքարշ Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳԵՐԵԿ, կամ ԳՆԵՐԵԱԿ • Իւր Գիւրի եկաւ, կամ գերի առալիլ • ՝Գերեկ, և յապալի երթեալ, եկ այր • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՐՄԱԿ • ՝Յաւետարանի անգ գրեալ է, և աշակերտքն՝ զորս գուք (խոմչելացիքդ) գերման կոչէք, նոքա վկայեն • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԵՐԵՍՏԱՆԱՒԱՅՐ, ապյց կամ էապ • ֆ• Որպէս Գերիք-քաղմութիւն գերեաց • ՝Հա ապեալ զբազմութիւն գերեսանանացն, և ապար բազում, գալձան ի բնակութիւս իւրեանց • Ղ֊ան֊ դ ։

ԳԻՆԵՋՆԽՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Չգեղխութիւն գինւոյ • գինեխաղութիւն • ՝Գաին զնա Լծմբեռնալ գինի գեխութիւ, և ապաւին զնա պրավ • Ղ֊ան֊դ ։

ԳԽՆԵՈՒՄ • ՝Եւ այնպէս երկուքն ապատեցան, և գինեխուժն կորեաւ • Ո֊Ի֊Ք֊ ։

ԳԻՆԵԴԱԽ • Տ • ԳԽՆԱՁԱՅԱՒ • ՝Եգեալ առ գինեձախն՝ ասաց • Ո֊Ի֊Ք֊ ։

ԳԻՀԱՏԵՍԱՆ • ՝Ա՛ս գիշատեսական իւր լինելոյ ոչ իշխէ (նեռն՝ ի սկզբան անգ) պարզաբար ասել զանձինէ իւրմէ, եթէ ես Լեմ քեզ • խնդրեմիշ և գիշատեսակ որպէս զանհնային խելոյ՝ որ են յաչխարհի • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏԻԿ • Տ • ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏ • ՝Գուշանգք առաքելոցն զարհուրեալ փախեան, գիշերամարտիկ աշխատասէմ կէին • Տ֊Ղ Տես և գյաղերգ բառս ։

ԳԻՇԵՐԱՄՐԻԿ • ա • Ըմբռնեալ ի մըրիկ գիշերայնի մրրկեալ ի գիշերի • ՝Գուշգք առաքելոյն ի ծովակին կային, գիշերամրրիկ աշխատասէմ՝ տաքնալ • Տ֊Ղ ։

ԳԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Լինել գէշ մտաք • ցանկասիրութիւն • անառակութիւ • ի մասասաք գործել, և ոչ գիշատասաք • Փիւ Լին ։

ԳԻՏԱՍՏՈՒԹԻՒՆ • Փոխանակ գրելոյ՝ Գիտակցութիւն, կամ գիտել, որպէս գինի ի նոր Լմարգ • յն • Ճանաչումն • գոհ֊ատասուելիք Լմասանոց իրքն զՀեզիզ սատակասոյի (նոյն, յորդեացէ) • Սէր • Լ֊ • ւճ ։

ԳԻՏԱՅՈՒՆԱՆԵՄ, ցուցի, ցո՛ • Ն • Տալ գիտել • ծանուցանել • գիտցընել, Լմացնել • ՝Նայեալով ի ծառն ինքն եւայ՝ ոչինչ գիտասոյց զայնմանէ ոտամայ • Եղիէ • ծն ։

ԳԻՐԿԸՆԿԱԼ • Տ • ԳՐԿԸՆԿԱԼ • ՝Եւ ինքն յո՛ գիրկընկալ ի մօրն իւրմէ՝ ևՀ յեգիպտոս • Եղիէ • ծն ։

ԳԼԽԱՀԱՏԵԼ • ՝ Եթէ հրամայող զնուսդ զնւր զնուսդարակից սրով հարկանէ, գլխատասցի (այլ ձ • գլխատասցի) • ՄԼ • Ք֊ • յօբէնս Ք֊ ։

ԳԼԽԱՀԱՐԿ • որպէս Հարկ ըստ գլխոյ, և Մարգոհարկ • ՝Ջհարկն ի կայսր տացիք, և զգլխահարկն յոչ կամայ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԼԽԻՎՀԱՅՐԵԼ, իլ եմ • Գլխիվայր մեալ գետնէք էոր խոխէ՝ ՝Ի֊Ե֊Լ, էոր Նայէ • ՝Գլխիվայրել և լուեալ գիշերի է գործ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԼՈՎԱԻՐ • ՛ • Իւրոս Գլխոյն • (որպէս գինի ի տուլ) • ՝Ա՛ռեալ մայրն այն գլխովին զաուշաս, և զաւփոս • Վ֊ Հց • Ք֊ • յ ։

ԳԾՈՂԱԿ • ֆ• Բառ ռամկ • որպէս Նուաստ գրիչ • ՝Ջեզկեալ գծողակս յիշեցեք ի մաքրաթիայ աղօթս ձեր • Յ՛Ի֊ֆ ։

ԳՈՅԱՆ • Տես ի վայր ԳՈՒԹԱՑ ։

ԳՈՂ, ի, կամ ոյ, ոց • Նոյն և ռամկ • գ֊ղ, ֆ֊ղ֊ • ՝Ջկամ չոգիք • չոգոլիք • ՝Ո՛չ աուն գաղոյ, և քաղաքիայ մուռը զծնեցեալն ընկուլնեցոյց • Ա՛Ի֊ֆ֊ • ծն ։

ԳՈՒԼՈՐՇՈՒՈՐ • ա • Իւրոս Գոլորշեալ, չոգեալ • յորմէ ցնդի չկամ չոգի • պ֊֊֊ ֊ • պ֊֊ֆ֊ • ՝Ընդլաստեսակ է որովյնամոլութի ըստ նմանութե խոզի տղմասէր գոլորշուոր • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳՈՂԱՂԻՄԱԲԱՐ, կամ ըստ այլ Ձ • ԳՈՂԱԽԻՄԱԲԱՐ • Տ • Գալատադողն Նինուէ • Ձալատար կամ խմփական գողութ • Եւ զայն ի միասին եւս Ձէզ, գողալիմաբար զՁեզ պատրեալ, և ոչ բռնութի • Ղ֊ան֊դ • (Թերևս գրելի իցէ՝ գեղալիչաբար •)

ԳՈՂԱՆԱԼ • որպէս Գողել, քօղել, ծածկել • ՝ Արտօր բազում հեպոյր, և ընանայր գողանալ զարտօսրն, և ոչ կարէր • Եղիէ֊ծն ։ ՝ՈւՆեր գործալի գիներովընիկ լծեալ խլրովք, և գնայր գողացեալ Վ֊ Հց • Ք֊ • յյ • (ապ գողալ ։)

ԳՈՂՏ կամ ԳՈՂԴ • Ըստ Հին էաս • Մաղեալ ։

ԳՈՆՋՈՒԹԻՒՆ • ՝ԱպաքաՀութիւք, և գոնջութիւք՝ սորին են ստակ • Ան֊ Հց • Ի֊ն ։

ԳՈՎԱՀԱՆ • ա • Շատ գովելի • որ գովութեին է բաղում • ՝ Սիգրաք (նշանակէ) անվար • միաք, գեղով • աքեղնագով գովաչատ, ըստ իւրեանց բառիցն (քաղցեաց֊ ոց) • Վ֊ր֊ն • ր֊ած ։

ԳՈՎԱՍԱՆԵՄ, ցի • Ն • գովել, գովաբանել • Հոչակել գովասանութի • ՝ Գարաձեալ երթաք ֊֊֊ գովասանեցէք զայի և ղաղթող վկայսն • Տ֊Ղ • ի յ֊Ի֊Ե֊յ ։

ԳՈՐԾԱՒՈՒԹԻՒՆ • Տ • ԳՈՐԾԱԲՈՒՈՒԹԻՒՆ • (կամ այսպէս է գրելի •) ՝Ջոյս ամենայն զբազմութի մասանոյս մարթելոյ չարժել ի կենդանութի և ի գործառութի, ցորքան ժամանակ միաբանութի է չարժողին և չարժելոյն • Եղիէ • հոփ ։

ԳՈՐԾԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Վարիլն և վարիլն ի գործ • Իմի էէրէւէ՝ գալը, գործաթ֊֊ի • ՝Մարմին՝ պատկանեալ ջղակապ յօդիւք, զի սրապաշաճ լինի ի գործավարութի • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳՈՐՈՁՈՒՄՆ • ՝ Հայկական գործովմամբ խրատեալ • Վ֊ր֊ հց • յ ։

ԳՈՒԹԱՑ, ոյ կամ այի • ֆ • ռամկ • գ֊ղ֊ Ի֊ն կամ ֆ֊ղ֊ն • Ընօր մեծ՝ ահագին մեքենայիս, բազում լծովք եզանց, որպէս սուն և հնգեսասան զոյգ արջառովք, ի խորագոյն հերկել վկորգ երկիր • ՝Գուղթա մի բոլորեա յիշատակ (ի վանս սրծուսաբեր ամածն) • և միաբանք ուխտին պաշտամբ և պսակարագաք ապաչէ՛ին գոք ամածինն • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՈՒՄՈՒԿ • ի, ոց • ֆ • կոզմած կառոյ՝ սորօք իւրովք և անուօք • ՝ Ի մէջ հրնգէն ձնոյն, որ ունի գուսմակս երկուս, և անչանէ ի մէջ գուսմակացն որպէս զանիս սայլակաղոյ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳՈՒՆԱՓՈՒԽՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Որպէս Ապլակելոյ ի աեառն • ՝Յուսոր մեծի գունապփոխելճ տեառն, յորժամ էոյզ աչեն զպատս կերն հօր՝ գլխաւորացդ առաքելոյ և մարգարէից • Պ֊ֆ֊ վ ։

ԳՈՒՆԴԽԱՂ, ի • ֆ • Խազ գնդոց • գընսակախաղալոյ ի մանանաւ • ՝Տեսի զքեզ ի գունդխաղին, և ունկիդ զՀոգեանն ի ձեռին քումմ • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՈՒՐՉՊ, կամ ԳՈՒՆ • Ըստ Հին էաս • Ծոխոյ ։

ԳՈՒՐՆ • ֆ • Բառ ռամկ • որպէս Նուաստ գրիչ • ՝Ջեզկեալ գծողակս յիշեցեք ի մաքրաթիայ աղօթս ձեր • Յ՛Ի֊ֆ ։

ԳՐԱՖՐՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Ապառնել ռամկ • որպէս Նօսաղրութի • գպրութի ի գիւանս • էոպզեՀՀէէֆ, ֆ֊ՒՒիդՒՒ֊ • ՝Յառաջն աղքատ էի, և վասն գրագրութե մեծ փառաց ՝ապատյ • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՐԱԻՐԻՄ • յ • Ընասնել զգիր՝ զգիրս, կամ պնչանագիրս • Ձնանաչել զասուս • իսր գրամատէշօաւ • ՝ Եթէ ոչ նախ ուսցի ոք զգիրն, զինչ ղորան ընթեռնուլ ոչ կարէ • ուսուն Հարկ է նախի գրասրիլ և ապա այնպէս խնդալ զասացեալն և գնչանակեալս ի Ձեռն գլոյն • Ա՛Ե • ֆ ։

ԳՐԿԱՊԻՆԴ • ա • ֆ • Փնգեալ ի գիրկս կամ գրկոք • ՝ Մտեալ էր ընդ ազեկն իւր գրկապինդ՝ լցեալ նեռիւք • Եղիէ֊ ծն ։ ՝Բացեալ զգիրկս՝ ընկալաս գնա, և գրկապինդ ունելով Համբուրէր ։ Գրկապինդ ունելով ողջունե՝ ի Համբոյր սրբութե • անդ ։

ԳՕՏԵԼՈՑԾ • ՝ Ա՛ռնուլ նոցա օրէնս (Հաղորդութի) զուրբամ և զաթամ և զկիրակ֊կե, և ի ժամ օրինացն գօտելոյնք եպիցին • Վ֊ր֊ հց • յ • (եգաս ըստ այլ ֊ • Գօտեկած • բայց և ի լաս ասի, լուծցեն զգօտիս ։)

ԴԱՆԿԱԳՈՅՆ • ա • Որ ունի զգոյն գալկան • դժգոյն գեղին՝ Թխասեսիլ • ՝Ընդվայրած՝ ասուսի, և գալկաբար՝ յաչխաս֊կուսիքն, և գալկագոյն՝ նախանձ • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԴԱՂՄԱՑ • ՝Եւ էր ուսեալ այրն (Թեով՝ նաս) երեքկին բարբառս ընդհանց, յոյն և դաղմաս և եգիպտացի ընտիրցուածս ։ Ճար-

Որ պնդապէս կապէ զգօտին . և Արի , պա-
արաստական ի գործ . փութասպագ . *Գօտեպինգ լինել , և ցուպ ի ձեռս առնուլ . Ե-
ղիա : *Արձնուլճեան պատուէր առաք , և գօտեպինդ ծառայութեամբ . Խոսք :

ԳՕՏԷՓՆԴԻԼ . Տ . ԳՕՏԵՒՈՐԻՒ . *Զօ-
րացեալ արիանալ գօտեպնդեալ ի գործ քան . Լմբ . առաք :

ԳՕՏԻ , տուղ , առաց կամ տուց . Ζώνη . Zona , cingulum . Կապ միջաց ի վերայ պարեգօտի . կամար . զունար . գոլոփ , ֆէմբր , գիւնաբ . *Գօտի կտաւի , մանչկերէն : Ճուան գօտի : Ոչ լուծցեն զգօտիս ի մէջ-
ոյ իւրեանց : Ցիւց լինիցի զգօտուց քումմէ : Եզիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջս . ևն : *Գօտին՝ արիութեան և քաջութեան նշան է . Վրք հդ . է : *Խրատիւիք գարձեալ գօ-
տեաւն ոչ քաջ անգանիցին անկապ ունել զմէջս առ ի ցանկութեան . Շ . ծփ : *Սանձք և գօտիք առնային սրծաղմերէզեն ոսկեբա-
նեալք . Բր . առ ընչեղս : *Միով գօտեաս ձշմարտասիրութեամբ պնդեցին զմէջս . Եղիշ . է :

ԳՕՏԻ . կանայք երկնից պէսպէս . պա-
րանակ . չքղմնակ . *Գիտեալ , եթէ արուգական յորմամ գօտւոջ է . և գօտիք են այսոքիկ . հրատ , արեգական , լուսաբերն , փայլածու , լուսինն , երեսակ , լուսնեղագ . Տօմար : *Բա-
զում երկինս ասէին ըստ Հունոյ մոլորա-
կաց զգօտիսդ . Վրդն . օրն : *Շարժումն նոցա (մոլորակաց) մերձ առ մեր գօտիդ է . Փիլ . էն : *Յերկաքանչիւր գօտիսն . . . Զանցնիցէ գօտիսն . Խոր . է . 62 : *Լու-
սինն բերի յիւրում գօտւոյնն ՝՝ . Նոյնպէս և այլք ի մոլորակաց . Ընդ : Ցծս և ՑԵՐԵՑԱԾ (գօտի) :

ԳՕՏԻ . Աղեղն երկնից . ծիածան . *Վասն աերունեան գօտւոյ : Աղեղն՝ որ ի յեր-
կինս երեւի , ծիածան կոչի . զոր առաջինն իմաստասէրքն ՅԾԱԿԱՄԱՐ կոչեն . յոյժ անհիմքն՝ գօտի ՅԾԱԿԱՆ . Տօմար : *Տիրա-
կան գօտի կոչեցեալն չուրջ զարեգակամբն երեւեցաւ զօրն ամենայն . Մոբէին : Տես և ԱՐԵՄԱԶԳՈՑՑ ԳՕՏԻ :

ԳՕՏԻ . Շրջապատ կամ շարունակութիւն լերին . և կամարաձև ձեւակերք յապալասնս . *Աղմուկ մեծ լեալ ի գօտիս մեծի լերինն կասկասու յարևմտից կողմանէ . Խոր . է . 8 : *Ձեմելով գնաց ի գօտի ապարա-
նիցն . ճ . Ա :

ԳՕՏԻ ՑԵՐԵԼ . Ζωννύω . Cingo . περιζώννυμι , περιζώννυμαι . circumcingo , accingo . Գօտեպնդել , և Գօտևորել . գօտի կապել ինքեան կամ այլում , և կազմ լինել ի գործ . Գօտի՛ խոպէլ , սօնիգըլ . Գօտւոցի պաղլամագ , գօտւանմագ . *Գօտի ածեալ հաստատութիւն ընդ մէջ իւր : Որպէս գօտի որ ածի հանապազ ընդ մէջ : Գօտի ընդ մէջ ածցէ , Գօտի ածեալ պատեան զնս : Անձամբ անձին գօտի ածէիր : Ած զգօտի քո . ևն . Ած՝ ած . ՅՈ . 17 : Սղ . ՃԸ . 19 : Ղկ . ԺԸ . 37 : ԺԸ . 8 : ՑՀ . ԻՈ . 18 : Գծ . ԺԸ . 8 : *Ածել զողջախոհութեան գօտի , և ամփոփել և զսպել զմիզ յերկրաւորացս . Տաղ :

ԳՕՏԻԱՆ ՈՒ , ուի , ուայ . ո . Որ ան-
ձամբ անձին գօտի կամ կամար ածէ ընդ մէջ . օրպէտ պատանի , երիսասարդ ժիր , գօտևոր . գօտւոփէը , գօտւանդը , գէլիգանէը . *Եւ ելին յամենայն գօտեածուաց և ի վեր ՚՚ . յն . յամենայն գօտեորելոց զգօտի և ի վեր . Ռ . ԼԳ . ֆ . 21 :

Գ

Գ . Գիր բաղաձայն ի կարդէ անձայ-
նից , անուանեալ Գա կամ Գայ , միջակ ընդ
Բ , և ընդ Ք , լերկ քան զԲ , և Թաւ քան զգ ,
ընդ որում է լծորդ , մանաւանդ զկնի Ն
տառի . զի յայնժամ մեղմ հնչի . վասն որոյ
և անխտիր գրի բանս , բանդ . ընտանի , ըն-
դանի . ընտել , ընդել . գինու , գինդ . աղ-
գանաս , արգանդ :

Գ . Ի տառադարձութեան դնի ի տեղի Կ
տառի այլոց ազգաց . քանզի յունգ , գա-
մակոս , գիգիմոս , գանիել և՛ն , առ այլս
սակն և առաս , տամասգոս , սիսիմոս , տա-
նիել , և՛ն :

Գ . Դուն ուրեք շփոթի ընդ Բ . զոր օրի-
նակ Թակարգ , Թակարթ . սպասրգ , սա-
զարթ . շողգորգ , շողգորթ :

Գ . Ֆ . Որպէս նշանակ համարոյ է Ձորք,
կամ Ձորրորդ :

Գ . Ըստ անուանն իւրոհրդեալոյ սպի .
*Դային գառոտղին երկնաւորի՝ իւրասեռ ըղձել
սպասել յերկրի . (զի դուն՝ ըստ երբ է գա-
ռատան :) Դային գառանել զերրորդութիւն ,
երեք անձինք և մի բնութիւն : Դային , դա-
ւանն բանայ քեզ գիտութեան , ըղատաճարին
լմնատուիթեն . Շ . այբ :

Գ . Ցօդ ըստ քերականաց , որ իբրև ար-
մատ դերանուանն Դու , ի նոյն երկրորդ
դէմս ուղղակի որոշէ զանուանս և զբայս .
զոր օրինակ . *Սէգ սէց : Որդիդ միածին :
Հոգիդ Ճշմարիտ : Օրհնեմ զքեզ կեալդ : Ցան-
միկիդ մեռանելոյ : Որ ետ : Ոչ գիտեմ ,
զինչ խօսիդ : Զոր ձեզդ ասեմ : Զոր
դուքդ գործէք . ևն : Իսկ առաւիօրէն տուէք
դնի և փոխանակ հոլովականիս Քո՝ հանդէս
պարսկականին , ձանէդ , հոգիդ . սէրէդ ,
գլուխդ . պէտքեդէդ , եղբայրդ . և՛ն :

Դ . իբրև արմատ դերանուանցս Դա ,
Այդ , Դոյն , հանգոյն նոցին որոշէ զմիջա-
կեան ը մեռաւսր և ընդգ հեռաւոր . *Արձա-
կեա զժողովուրդդ : Տար զՀաջդ , զոր ու-
նիս , ի բաւեղեն : Ի բաց կացէք յապականդ
յայգեցանէ : Որպէս այժմդ : Որ արդդ է :
Որ դմայդ հաւանիք . ևն :

Ի լինել յօդիս զկնի բառից յանգելոյց ի
ն՝ ընու զտեղի նորա , զի մի լինչի ծանրա-
լուր . զոր օրինակ , *Ինքդ է բաշխօղ , և նոյն
ինքդ բաշխի . Պօղ . *Եղդ պարարակ :
Անիկրհելի ակդ ամենասես . Բէնիի . այս-
ինքն ինքնդ , եղնդ . ակնդ . Թոզ զի ոմանք
դրեն եզս , ակս , և՛ն :

Դն , դրա , դմա , դովա . գոքա , գա-
ցա , դոքզգ . գրի և Դնց , դորայ , դոցայ .
Տես և Դօճն . Դերանուն ցուցական՝ որ
յայտ առնէ զմիջինն և զառաջիկայն ի յա-
լոլվից երրորդ գիմայ , զորոց բանն է . ա-
ա , ասի , ԵՐՒԻ , ԵՒԱՒ . ըստ որոյ նմանին չէք
ի յն . և լա . այլ անխտիր է առ նոսա ա-
ւել , սա , կամ գա , յայլևայլ սեռս .
Οὗτος , αὕτη , τοῦτο . Hic , haec , hoc ;
is , iste , և՛ն . *Դայ է որդի իմ սիրելի : Ա-
րատցուք գմա օգնական ըստ դմա : Առէք
ի դմանէ զինեան : Չի կէ լրիցեն դոքա : Չէ
գոցա բաւական . և՛ն : *Դովաւ և ի դմին
մեծն և հրաշալին կայ ծածկեալ . Այ-
ետքիւ : *Դոքօք զատամական ածէս ի հա-
ւանուն : Գոհ էցեն զդմանէ : Չինչ պատմեն
զդմանէ . Եղիշ . է . Ե :

ԴԱ ԱՒԱԴԵԿ . Հ . Ἀτὰρ δὲ , αὐτί ὅτε .
Nunc autem , quid , quod ? Իսկ այդ-
բայց այդ . այլ այդ . իսկ այժմ աւադիկ .
զի՞ է՝ զի . փէ , հա , իդէ , էյ . *Դա և գոք
աւադիկ անսղրմ հասէք ի վերայ իմ .
Ցոբ . Ը . 21 : *Դա աւադիկ զարհուրեալ լիցեն .
Երէմ . ԽԸ . 5 : *Դա՝ աւադիկ քո է գա-
զանգ , և չիամիս տիրել : Իսկ դա՝ աւադիկ ,
ուստի և կամիցիմ զքեզ Ճանաչել , ամե-
նայն ուրեք ի ներուն հակառակաց գտա-
նեմ զքեզ երևեալ . Ռոխ . մ . ա . 4 :

ԴԱԲԻՐ , բայ . գ . Δαβείρ . Dabir , adytum . Բառ երբ . դպիր կամ փե-
ին . իբր Տեղի պատգամաց կամ ճեպային
գպրութեան . խօսարան , պատասխանատան .
այն էր վայր ճեխսօսութեան ի քաւութենէ
ի միջոյ քերովբէից . *Զդաբիրն ի խորհուրդ
սրբութեանց : Հանդէպ դաբիրացն : Դրաց
դաբիրացն : Ի դաբիր տանն , ևն . է . Խգ .
Ը . Ն Ը : Ե . ճ . է . Ը . Է : ասր միայն ի է .
16 . դնի ի դաբիրայն , իբր ի դաբիրն :

ԴԱԲԻՐԱՅՕՐԻՆ . ո . մ . Ըստ օրինի
կամ զօրէն դաբիրայ . *Դաբիրայօրէն յօ-
րինմամբ ի ստորնայնոցս ասսի մեհեանաց .
Նար . խԸ :

ԴԱԲՆԱՅԻՆ , յնոյ , ոց . ո . Որ ինչ
սեպհական է դաբնի ծառոյ . *Աձուցեռա-
կան դեղ մեռեալ ըզդաբնայինսն սա-
զարեալ . Շ . վԽ :

ԴԱԲՆԻ , լաւ և ԴԱՓՆԻ , նեայ .
գրի և ԴԱՓՆԷ , ԴԱՓՆԻՒ , կամ ԴԱՒՆԻՒ ,
ո . Բառ յն . փափնի , Δάφνη . Laurus .
յորմէ ռամկ . փէֆնի , էէֆնէ . ըստ հյ .
Սարգ կամ սարդի , և կասլայ . ծառ մըչ-
ուադալար՝ անուշահոտ , յորմէ պսակ կա-
պէին ի գլուխս յաղթականաց , կոչեցեալ
Δαφνίς . Laurea . *Որպէս գաւիթն յառող-
ջութիւն օգուտ երեսոյ . Փիլ . Լին . Ը . 1 :
*Պսակեալ դափնեաւ (կիմ գաբնեաւ) : Ճճ :
*Ածեալ մսհակ սարդենի , որ է գափնի :
Ը՞ր ալագաւ զդափնին առնուն . յաղագս
անհառամութեան և կանաչութեան և հո-
տոյն . Մագ . ֆէր : *Ցաղագս դաբնոյն , ևն .
Նոննոս : *Դաբնիդն , և սերկևիլն , և ձիթե-
նին գեղեցիկ , և մուրտն . Ագաթ : *Լատաս
ընդ ծառոյն դափնիպայ . Հ = Ց . սեպտ . Ը :

ԴԱԲՐ . Տ . ԴԱՓՐ :

ԴԱԳ . ո . Հարկեցուցիչ . հրապուրիչ .
(ձի . ընդ տաք , տաժան , գաժան . կամ
ԹԱՃԻ .) *Կինն երկոյն զնա պատիր , աղու ,
և գագ բանիւք . Փիլ . սոփ : *Ո՛ր յոյժ
դժոխաձեռ , աղու և գագ բանիւք վա-
րեր . Գիպ : *Զդժնէին առ բարին ասեմ ,
յորմէ ժամանակացն գագ և աղու բա-
նիւքն պատրանս . Սրկ . հանգ :

ԴԱԳԱՂ , ի , առ . մանաւանդ ԴԱԳԱՂ ,
ղաց , ղաք . գ . Ζορός , κλάνη . Loculus ,
capulum . Բառնալիքն որով տանին զմե-
ռեալն ի թաղումն . ևս և Գաղտարակ .
մահճակալք . և կասկարայ կամ վանդակ .
ճաղ . նալ , խապռի . և ԻՆՁԻԵՐՔ . և առ .
*Երթայր գնետ գագաղացն . Ֆ . Խգ . Ֆ .
32 : *Մերձեցաւ ի գագաղան . Ղկ . Է .
14 : (Իսկ Դագ . Ֆ . 19 . ըստ քանի մի ձ .
գագաղաւս , ընթերցին ըստ այլ ձ . և յն .
գագաղ , անուն տեղւոյ :) *Գագաղաս
տապալք , և ձայնիւք կանգնեմ : Ձեռն միայն
ձգեաց ի գագաղն . Մամբր : *Ձմարիսինեան
բարձեալ՝ ի գագաղն եդեալ : Եւ ի գագաղ
կուսին ձեռն արկեալ . Գնչ : *Գագաղքն
էքին ոսկեզնիք : Տեսիլ լուսեղէն խաչին ի

վ-րայ երթայր դագաղացն . Խոր . Ի . 17 : Ճ . 67 : *Բերաւ լուծեալն գագաղովք . Ճ . Ի : *Ջերուցին զագաղս երկաթիս , և պարզեցին զնա ի վերայ . Հ = Ց . ֆեպր . իՁ : (Ընդ որ դրեն , դագեղաք , դա-գեղաց :)

ԴԱԴԱՐ . ք . Ἀναπαυσις , μονή . Quies , mansio , mora . Հանգիստ . որ և ԴԱԴԱՐՈՒՄՆ . Անգորր կայք . դեգերումն . հոմ-ղոյր գաբար - *Ես անդ գուռ և գադար քեզ ոչ գտանիցի . Ես . իՁ . 13 : *Ոչ Թողուին գադար կենաց իսրայէլի . Դպ . Ղ . 4 : *Մի տար նուցա գադար . Ա . Ի . Է . 38 : *Ոչ տայր ամենևին գադար Թագաւորին - Եղիշ . Ը : *Դադար վշտացն տայր . Ցհ . լԲ : *Ձգտանէին ուրեք ոտից դադար . Ես . ֆր . Ա : *Դադար կամ զդադար առնուլ . Փիլ . Գիպ : Երէմ : Վ-րդ :

ԴԱԴԱՐՔ . ք . Σκηνή , ἔπαυλις , οἶκος , κοίτη , νοσσιά , σκέπη . Tabernaculum , caula , habitaculum , tegmen , cubile , nidus . Տեղի գագարելոյ յապահովի . բնակարան . յարկ . առուն . ապաւար . որջ . բոյն . գոմք . վարախ . Ածի . Ղեկեան , խանդ , փինճ , իմ , Եսավ , աղբւ . *Դագարք խաչանց , գազանաց , Թռչնոց . Ես . ՁԲ . 17 : Ցօօդ . ԼԲ . 16 . 24 : ՑՒԲ . ԼԲ . 8 : Երէմ . Ե . 22 : Աղաւ . Լ . 26 : Ղկ . Ի . 58 : *Դագարք հիւանդաց , միանձանց , մարդկան , և հրեշտակաց . Խոր . Ճ . 20 . 49 : Վրդ հոմ . ԵԲ : ԼՀ : ՑՀ . իմ . ապ : *Լաստին դագարք վիմաք խցաւ ո . այսինքն նաւահանգիստ . որպես յն . ὅρμος . Նար . ԻԲ : *Դագարք (յն . բոյնք) խնաւոյթեան ցանկալի են քան զոսկի . դագարք հանճարոյ ցանկալի են քան զարծաթ . Աղաւ . Ե . 16 :

Հոգևականն անաւոյր , գագարոց : ՄԵԲ . ԵԲ :

ԴԱԴԱՐԱՆՔ , նաց . ք . Դագարումն . գադար . *Ցնոտ բազում գադարանացն զպատուհանն լանայ (տապանին) . Փիլ . ԼԻՒ . Ի . 33 :

ԴԱԴԱՐԵՄ , եցի . լ . Παύομαι , ἀναπαύομαι , καταπαύομαι . Cesso , desino , sedo , quiesco . որ և ԴԱՐԵԼ . Դար և գագար առնուլ . զկայ առնուլ . հանդչել . հանդարտել . լռել . կասկլ . փոյթիլ . փոյթ . ֆինչէ , փինչէնէ , փինչէնէնէ , բահաի կամ փեբաղաի էնէ . *Դագարել ի չինելոյ , յորմ պէլոյ , յօրհնելոյ , ի սրտմտութէ , ի խօսելոյ : Դագարեաց ուռը յիւրայէլէ : Դագարեալ ի ժողովս հակայից , ի ծոց անզգամաց : Դագարեաց էլսկիրն , քաղաքն , յանկար . ևն : *Ոչ գագարեաց և ոչ դադարէ ինքն առնելով (այսինքն ածի ի գործելոյ) . Փիլ . այլբ : *Ոչ դադարէ յիւրմէ խորհրդանգամանէ . ՑճԲ . Ի : *Ոչ գագարէ ի մէնչ (գևն) , մինչև վերասացէ . Սարգ . Ա . գ . ծԲ : *Դագարեսցին յիւրացանչիւր մոլար օրինացն : Լռեալ գադարեսցէ քրիստոնեութէն . Եղիշ . Ի . Ե ՁԲ : *Աղաւնեաք գագարեսցէ բանս : Դագարէ առ ինաւոյթ . Խոր . Ի . 89 : Ա . 5 : *Դագարէ առ վարգապետ արուեսաին : Ոչ գագարէ ի խոյն իւրում ... իբր ասի . փիփէլ ընել . Վրդ հոմ . ՁԻ :

ԴԱԴԱՐԵԼ . Καταλύω , αὐλίζομαι . Diversor . Ագանիլ . լուծանիլ . փոխանիլ , փոխանակ եմիլ . *Ելոհատ յայրն , և գագարեսցուք : Հետացեալ գագարելի յանապատի : Անկ ի վերայ բանելոյ իւրոյ Նահատալ գագարիցէ . Ճ . Ի . 4 . ԺՁ . 9 : Սղ . ԺՁ . 8 : ՑՒԲ . ԼԲ . 27 :

ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . Ն . Καταπάω . Quiescere facio , sedo . Տալ գագարել . Հանգուցանել . յանգիլ . կասեցուցանել . խափանել . աւարտել . գոցել . ընդհատել . փինփիրէ , մէն էնէ : *Դադարեցուցանել զսուպայմակն (ի կայս իւր) : Դագաղեցուցանել զմարդկանէ զչիշատակս նորա : Դադարեցուցանել զվաստակ նորա : Դադարեցուցանել զվաշտաւորութէն ասոնն իսրայէլի . ա . ֆ . Ջ . 31 : Եւ . Ժ . 14 : Օր . ԼԲ . 26 : Ովս . ա . 4 : *Հանգուցանելն դադարեցուցանել է . . . զչարիս . Խոր . ա . 13 : *Դագարեցուցանէ զնաւպէն . անդ . 14 : *Դադարեցոյց զմանուկն ի մուր . Ճ . Գ : *Դադարեցուցացուք զառաքնիկայ տեառնէս . Ցհոմ . ա : *Զիարդ հանգիստ գնոս սկսեալ և ի նոյն գադարեցուցանէ զնան . Ոսի . յհ . ա . 27 :

ԴԱԴԱՐԻԿ . ք . Դագար . գադարք՝ գուշնաքեայ կամ առժամանակեայ . *Ընծին իրի իսկ և ղովա անտի ուներ զդագարիկն . կԻ-րէ . ծն :

ԴԱԴԱՐԻՄ , եցայ . յ . Տ . ԴԱԴԱՐԵՄ . *Ջիմիոդ գագարեցայց ի նորոգ ոդեբղգութէեց . Նար . ԼԸ : *Որպէս գադարեցաք ի գործոց մեղացն , նոյնպէս գագարեսցիք և ի չար խորհրդոց . Վրդ հոգ . Ե : *Իբր ըզ-Ջուր անհաստատ , որ ոչ գադարին յաս-զին առեղ . Մի . երէմ : *Ես ոչ գագարեցայց , կամ ոչ գադարեցից օրհնել զքեզ . ևն . ժմ :

ԴԱԴԱՐՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԴԱԴԱՐՈՒՄՆ . *Ես է պատրաստեալ շարժուԹէնէ գադարուԹէն ներհական : Ըստ տեզոյն , կամ ըստ որակին գադարուԹէն . Աբեսպ . ղարժ . Ե :

ԴԱԴԱՐՈՒՄՆ , բանի . ք . Κατάπαυσις , ἡρεμία . Quies , requies , cessio , finis . Դադարելն . անշարժուԹէ . հանգարտուԹէ . հանգիստ . նիստ . կասումն . դադար . վերջ . փինչէնէ , փոյթ վերջոյ , ետինէ . վեր ԼԷԼԷսի . *ԸնԹերցուածք ոչ երբեք առնուին գադարումն . Եվիղ . ք : *Ա յս կարգ զուցարանուԹեան գադարումն առցէ : Ի սկզբան ԹագաւորուԹէն պարԹևաց մինչև ցգադարումն : Դադարումն եղև ուստերոց նոյա . Խոր . ա . 8 : Ե . 66 : Ք . 51 : *Տիւրն մինչև ի նա յանգեալ դադարումն ընգուն . Ցհ . իմ . ապ : *Ո՛չ չինեալ ասի սեմայ քաղաք , և ոչ զուր դադարման . Վրդ . ծն : *Դադարմունք և պարզք (օգոց) . Ոսի՛էր :

ԴԱԺԱՆ , ի , աց . ա . որ և ԴԱՐԾԱՆ . Դրիմός , αὐστηρός . Acer , auster , dirus . Աներարժ . տարիպ . դառն . խիտ . գԺնեայ . դԺնեագ . Ժամ . և Տարժանելի . անհամ , փհա , ԼԷլի , գԷչ , անպրմ . փարպըչ , աՁը , ՀինՁ , ԱԷրի . *Կեղև նռան՝ գաժան ի վերոյ ասնեալ զկամին . Նիս . Նայր . ԷրԳ : *Երկու սրտագրք , մին անոյշ , և մին դաժան . Եղնիկ : *Անուշացուցիչ ամենայն գաժան և գառն Հաշակաց . ՑՃԲ . Ղ : *Հոս գաժան . Ոսի . Լ : Վրդ հոգ . Ե : *Դաժան մեղք , յանցանք , գեՁեան , գահիՃ , գև . ՍԷԲԷ . Ե : ԲԵՒԿ : ԼԲ . ծՂ : *Դեղք գաժանք : Դեղովք ոմանք գաժանօք : Ի գառաւորէ գԳժանէ . Ոսի . Նս : Բրս . պհ . ա . Ե : Իսկ Ոսի . յհ . ա . 33 . *Դառնր և գաժան գործայ . յն . Ἐπίπονος , ասպժանական , կամ բազմանչեստ :

ԴԱԺԱՆԱԲԱՐՈՑ կամ ԴԱԺԱՆԱԲԱՐՈՒ . ա . Դաժան բարուք . Դաժան . անՂգամ . ԷԲի , գԼիմ . Բազակիսս և գվանսս կանս մեզացուցանէր , և գանհարկանէր , զի գաժանաբարս էր . Աբ . անպ :

ԴԱԺԱՆԱՐՈՑ . ա . Որոյ բարին է գաժան . խիստ . գԺնգակ . *Ջվուշան գաժանաբայս . Նար . Խ :

ԴԱԺԱՆԱԳՈՑՆ , գունի , ից . ա . որ և ԴԱՐԾԱՆԱԳՈՑՆ . Πικρώτερος , χαλεπώτερος . Acerbior . Առաւել գաժան . գԺնգակագոյն . գառնագոյն . խստագոյն . *Գառնի մահ մանկուԹյն , որ քան զամենայն մահ գաժանագոյն էր : Անկանել ի փառացն քոյ քան զամենայն ԹշուառուԹիւնս գաժանագոյն է : Ես որ քան զամենայն գաժանագոյն է . Ոսի . ՛ . ա . 9 . 23 : Ես է : *Ոչն տուրուԹէ է և առ հայաստանեայցս էս գաժանագոյն (կամ գարժանագոյն) . ԼՂբ . ա ասի : *Դեղս գաժանագոյնս ըմ-պիցեն . Սարգ . ա . յհ . Ղ : *Հոգի գաժանագոյն (կամ գԺնգակագոյն) . Սիոն : *Գաժանագունէից տեսուԹեցն ոչ կամիմ կառաւակից լինել . Անյ . պրէ :

ԴԱԺԱՆԱԿԱՆ . Տ . ԴԱԺԱՆ . *Ջկնի գարձին առ նոյն գարժ գաժանական . Ես . Խ : *Քան զոր լինչ այլ ամբարշտուԹիւն ինասող և գաժանական . ԼՂբ . հանգ :

ԴԱԺԱՆԱՀՈՏ . ա . Դաժան հոտով . ժանտահոտ . ժահահոտ . *Գետ գաժանահոտ . ԼՂբ . ի գր . պապ : *Ոգեաւսատ պղտորարուԹիւք , գաժանահոտ մահաբեր երկամբք . Նար . ծԲ : *Գաժանահոտ պատանկաւԹին ուրախացուցանէ զգևս . Կիմագ :

ԴԱԺԱՆԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ . ք . Δυσωδία . Graveolentia . Հոտ գաժան . ժահահոտուԹիւն . *Ոչ տեսանես զարեգակն ի վերոյ ազատուԹեաց ծագեալ ... և ի գաժանահոտուԹէն ոչինչ վախենալ . Բրս . ծԻ :

ԴԱԺԱՆԱՄԱՍՏ . ա . Խիստ և ասասիկ . գԺնգակ և ահարկու . *Վերացոյ զհամբաւածս գաժանաստաս . ԲԵՒԿ :

ԴԱԺԱՆԱՏԵՄԱԿ . ա . ժանտ և գԺնգակ աեալեամբ . գԺոխասասիլ . *Գաժանատեսակ իմիցն . Ոսի . Լ :

ԴԱԺԱՆԻՄ , եցայ . լ . Δυσχεραίνομαι , Aegre fero . ԴԺկամակիլ . գԺռալ . գառանալ . ԹՁաբԷ գալ . ԷրԷոբ ԲՒռոբէնԷ . ՂիՃՆԻՆԷ . *Ոչ գաժանեցաւ , և ոչ Հոգեալ փախեաւ . Ոսի . յհ . ա . 31 :

ԴԱԺԱՆՄԱՆՔ . (եթէ չկայցէ վրիպակ գրչի .) Դնի փոխանակ յն . Ձայնիս Βράβυλον , վասՎԻՒ , որ է ազգ չռոսի կամ սալորի՝ Դամոն դամասկեան կոչեցեալ . *Ո՛չ ի գաժանմանս ինչ , և կամ ի կաղնիս , կամ ի նոյնպիսի պտղոյն վայելմունս լինեալ . Նիս . Էրգ :

ԴԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ . ք . որ և ԴԱՐԾԱՆՈՒԹԻՒՆ . Դաժանին գոլ . անհամութիւն . տհպատիլ . գառնութիւն . գԺնգակութիւն . խստութիւն . փոփըչուԷփ , ասՂուԷփ , ԷրԻՒԷփ . *Արմատ ի վեր բուսեալ գառնութեան և գաժանութ ... յն . լեղւոյ և գառնութիւն . Օր . իՒ . 18 : *Թմրութիւն և գաժանութիւն ծառոց : Գաժանութիւնք արմատոց և բուսոց . Վ . Էյօր . Ե : ՑՃԲ . ծԵ : *Դաժանութիւն առւծոյ , ագռն , Տարուածոց , հերձուածոյ , մեղաց , գԺոխոց . ԵղԷ . իԲ : ՑՀ . ԼԲ : ԼՂբ . ա ասի : Նար : ԲԵՒԿ : *Ըշակք վարձու յուսով սահին զգաժանսն առուին ... այսինքն զառաքժանութիւն կամ զնասաւթիւն . ԼՂբ . սահմ :

ԴԱՎ , ի . ք . որ և ԴՍՑ . Πύος , πυός . Colostrum , colostra . Առաջին կաթն մոր . ազուշ . ՓԻՒՂ . Լիպա : ԲծԼԷՒ : *Ջի գաղն մորն այլ զգուշ ազեաց իւրոյ ի բորբոքել սիրոյ մանկանն ի սիրա մոր իւրոյ . ԷՒԷ . Էւ : *Դաղն կաթինն այլ ըզգուշ մոր . Վրդ . Էւ :

Իակ Երբ . ԷԲ : *Ոչ՛ւար կամ սրբատ ... դՂինն , սկղն , դաղն , լոքն , բՂինն , կապոյտն ... Հնուն յայս առնել զդալարագոյն ինչ , կամ զդՂինն , (իս . ՃՒՀԼԵ :)

ԴԱԼԱԼԻԿԱ· Տ· ԴԱՑԱԼԱՑԼԻԿԱ։

ԴԱԼԱԿԻՄ, եցայ· ֆ· Աչխատիլ· Ճգնիլ· Հնարիլ· Հայթայթել· *Նայեացիս ընդ ծիծառն անկաստ և միանձն, տեսանեիս զնուագ դալակիցի, տակաւ զօրութեն առնիցէ դառնալ անձին· Վէրգ· Ը։

ԴԱԼԱՊՈՐ· գ· Ըստ հին բա· Տապար· (յծ· լտ· փօլապրա·) Dolabra· յն· Ἀξίνη· յծ· հյ· կացին։ Տապար պատերազմական, Թ· դեղեր· կամ Միսասպրի սուսեր, տակր, դանակ մեծ· *Փաղանուն, խադ, դալապր, մարտացու, վաղակաւոր, սուսեր, նրան· Թր· ֆեր։

ԴԱԼԱՐ, ի կամ ոյ· ա· Χλωρός (յորմէ չլոռաս)· Viridis. Առոյգ և կանաչ զուարճ. կանաչ· նեչիլ, նալիւ· (յծ· հյ· գալ, տալ, ճիչդ· Թ· փալ· յն· խάλος· իտ· ճիւլօ·) *խոտ, փայտ, գաւազան դալար· Ծն· ա· 30։ Ասաւ· իէ· 25։ Ես· ծէ· 6։ իէ· 23։ Մրկ· Ը· 29։ Եզեկ· ծէ· 24։ է· 47։ Ծն· ւ· 37։ *Դեզ դալար ի դաշտի»· այլ ձ· լոկ, դալար· յն· դալարի· Թոս· իէ· 4։ *Գան հարկանեն լորք դալարք· Ճ· Ա։ Հ=Ց· դնիպ· ծէ։ *Ոլոան դալար· Վէր· հդ· է։

Եւ Ղգոյծ· Humidus. Նոր· խոնաւ· կալ կուղ· ջերմ· գածայ, Բարխ· գալ· *ջրօք գալարովք։ Ջիլս դալարս· Դպ· ծէ։ 7· Ն 8։ *Ջդալարս և զչոր խորհուրդն հանդամանս և զօրենս· Ոկ· ֆ· Ք· 17։ *Մխս դալար· Վէրգ· Ը։ *Հաց դալար· Վէր հդ· ֆ։ *Բերը գալար Թուղ· · տես զԹուզս, որ դեռ դալար է, և սկսա կամէ կամիլն· Ոսկիբոյ։ *Դալար մանր ձուկն։ Դալար գինձ· Մխ· բծ։

ԴԱԼԱՐ. Տե՛ս Ղգոյծ· Humidus. Նոր· խոնաւ· կալ կուղ· ջերմ· գածայ, Բարխ· գալ· *ջրօք գալարովք։ Ջիլս դալարս· Դպ· ծէ։ 7· Ն 8։ *Ջդալարս և զչոր խորհուրդն հանդամանս և զօրենս· Ոկ· ֆ· Ք· 17։ *Մխս դալար· Վէրգ· Ը։ *Հաց դալար· Վէր հդ· ֆ։ *Բերը գալար Թուղ· · տես զԹուզս, որ դեռ դալար է, և սկսա կամէ կամիլն· Ոսկիբոյ։ *Դալար մանր ձուկն։ Դալար գինձ· Մխ· բծ։

ԴԱԼԱՐ· գ· Բոյս դալար· *Ցառուցանէ զամենայն դալարաբոյս խոտոյն· Եզեկ· Ը։

ԴԱԼԱՐԱՐՈՑ· ա· Բուսաւցանող զդալարի, կամ ուր դալարի բուսանի· *Վայր դալարաբոյս՝ կանաչացեալ ծաղկաւէտին· Մագ· ոգ· Ղանուկ։

ԴԱԼԱՐԱԳԵՂ· ա· Գեղեցիկ դալարուքեամբ· կանաչագեղ· *Իբրև զինձոր զուարճացեալ ի վերայ բարձրաբերձ դալարագեղ ծագի ճղոց ծառոյն· Վէր· ոսկ։

ԴԱԼԱՐԱԳՈՑՆ, գունի· ից· ա· Աւուել դալար, և խոնաւ· Ղգոյծ· Humidus, liquidus. *Ջդալարագունիցն ըզվաճառուածն, և ոմանք զգնեն արասցեն· Պղսփ· օրին։

ԴԱԼԱՐԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ· գ· Ջարդարիլն դալարութք· կանաչագեղն լինել· *Երկիր ցորենով գինուոյ և իւղոյ, Ճարպ անասոց դալարազարդութ, և բոլորովին խակ ըղձալի· Սկն· խան։

ԴԱԼԱՐԱՋԳԵԱՑ· ա· Որ զգեցեալ ունի զդալարութի· դալարաբեր· *Ջծերացեալ եղէգն փոխանակեալ առ դալարազգեաց ձևս· Ոսփ· յաւետիս։

ԴԱԼԱՐԱԿԱՆ, ի, ից· ա· Դալար· կանաչ· կանաչ, կանաչիլքն· *Եւ կամ մանրիս յոյժ բազմազան՝ զՀիւթերն ծընծէ զգալարական· Շ· Էդես։ *Ցանկարծօրէն ինչ ի դալարական բնութենն ի վերայ հովանի արարեալ նմա ասծ· Գէնեսդ։

ԴԱԼԱՐԱԿԵՐ, ի, ից· ա· Որ ուտէ զդալարի· խոտակեր· խոտաճարակ· *Անանոցն դալարակերաց և անբանից· Վէրգեն։ *Ըստ նմանութենէ արօտականացն գալարակեր լինել· Նխա· կամ· փիլ· լխա։

ԴԱԼԱՐԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Խոտաակերութ· խոտ կամ կանաչիլքն ոսփելը· *Ջատեալ օգոյն ցրտութք, և գալարակերութենէն հիւթին գիլուութք· Փիլ· լխա։

ԴԱԼԱՐԱՀԵՐ· ա· Որոյ հերքն միշտ են գալար կամ նորաբոյս· որպիսի է գերծեան· *Ջգլուխն իւր գալարահեր կալ ցի· Մծէ· ծէ։ (որ ի Ղևս· ծՔ· 45· գլուխ մերկ ասի·)

ԴԱԼԱՐԱՆԱՄ, ացայ· ֆ· Βλαστάνω. Germino. կանաչանալ· բողբոջիլ, ասզալ թանալ· ուռճանալ, և զուարճանալ· կանանչալ, ծաւիլ· ԷԷիւԼԷՆնֆ· ՓիւիպլէՆնֆ· *Դալարացաւ գաւազանն ահարոնի· Թոս· ծէ· 8։ *Դալարացան դալտք անապատի· Յովել· իէ· 22։ *Դալարացան դալտք յատաջին պտղաբերութն և ի զարդ· Աբդ· *Ըստ նմանութեան ծառոց, որ ուռոգին ջրով, և ապա գալարանան· Շ· Բաբէբ։

ԴԱԼԱՐԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի· ն· Ἀναβλάω. Florere facio, viride reddo. որ և ԴԱԼԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ· Տալ գալարացանել· կանաչացուցանել· սոզալրճացուցանել· նորոգել· կանանչըՆել բոյսըՆել· Եէբէ ՆէՆ ՆէՆֆ, Ե ա ղ ի ֆ, *Դալարացուցանեմ (կամ գալարեցուցանեմ) զփայտ գօտացեալ· Եէբ· ծէ· 24։ *Դալարացուցանել զգօտացեալ երկիր· Անան· ի յհ· ին։ *Դալարացուցանել զվայրս քո ամբոխութբ· Խոր· հոֆ։ *Դալարացոյց, և անապական գործեաց զկոգւոյն ծնունդն· Ճ· Գ։ *Փութեա և դու արտաստօք դալարեցուցանել ի գիշերի զտապացեալ ոգի տուընկնամբ· Ոսկ· գծ։ *Դալարեցուցանէ զչոր գօտացեալս։ Բուսաւցանես յերկրէ զոսկերքս մարդկան ջ դալարեցուցանես, Նորափիս տուր զարգարուս· Ագաթ։

ԴԱԼԱՐԵՂԷՆ, զինի, նաց· գ· Դալարի· բանջար· կանանչդէն· ՆէՆէԼԻֆ· *Ջբանջարեղինացն և զդալարեղինացն· Եէբ· ասէպար։

ԴԱԼԱՐԵՑ, և ԴԱԼԱՐԻՄ· Տ· ԴԱԼԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, և ԴԱԼԱՐՕՑԱԼ· *Ի դալարել և ի ծաղկեցուցանել· Սարգ· յոփ· ք։

ԴԱԼԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ· Տ· ԴԱԼԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ։

ԴԱԼԱՐԻ, բուոյ, բեաց· գ· Χλοή. Herba viridis, viror, gramen. Խոտ գալար· բոյս կանաչ· բանջար վայրի· կանաչ խոտ, կանանչդէն· ՆէՆէԼԻֆ, օրշոփ· *Որպէս գալարի բուսցին, զուարճասցին· Որպէս գալարի խոտոյ· Իբրև զդալարի բանջարոյ, և զդալարի տանեաց· Բուսաւցեր զնոտ ի ՆէՆրինս, (և) զդալարի ի ծառայութիւնն մարգկան, ևն· Սոյնպէս իմն, *Ի վայրի դալարուոջ»· յն· դալարուոյն· Որպէս և է· Իֆ· իֆ· 4· *Իբրև անձրևոյ դալարոյ յերկիր»· այսինքն որով լինի դալարի յերկիր· *Աձէ գալարի, որ մերձ է ի ջուր· ՆեՆշ· *Ջառաղջ և զանվնաս բանիցն ձարակեցուցանել գալարիս· Ցհ· խմ· ոփ· * Ի փշոտիսն անգոյ սահման գալարոյ»· այսինքն գալարոյ· Նոր· ծբ։ Ցճս և ԴԱԼԱՐ։

ԴԱԼԱՐԻՈՒԹԻՒՆ· գ· Կանաչութիւն· և Մատաղութիւն· Նորութիւն· կանանչութիւն, ԽոփաչուՆիւն· ԷՆէԼԻֆ, Ե ա ղ ի ֆ· *Ջգալարութիւն իւր յառաջագոյն ոչձակեսցէ»· յն· զնորութիւն· Եէբ· իէ· 12։ *Վասն բազում գալարութեն իւրոյ՝ ի բազում ամիս ցամաքել (Թզենին)· Եէբ· համբ։ *Դալարութիւն գաւազանի, կամ բուսոց· Լ ֆ· իմ· Վ ր Ե· օրին։ *Դալարութիւն ծաղկեցար գեղեցկապէս· Շ· Բաբէբ։ *Նորոգումն մարմնոյ դալարութեան մարդկան· Ագաթ։ *Նորոգումն դալարութեան գօտացեալոց գիոց մարդկան· փոբզ։

ԴԱԼԱՐՈՒՏ· ա· Որ գոյ դալարութի· դալարական· դալար· *Որ առ օրին բուսանի, և եւանի ի դալարուտ պահանգի՝ որ արկեալ է յորմ· Եէբ· իֆ։

ԴԱԼԱՓԻԼ· ա· Բառ անյայտ, իբր Դալափուլ, կամ իբր Փլուցիչ սրտի· ահագնակ· *Բազմաձայն փողով դալափիլ գոչմամբ· Գ ի ա ֆ· Ղ ի ֆ· ա ա վէ։

ԴԱԼՆԿՈՑ, ի, ից· ա· Ախտաժէտ՝ որ ունի զդալուկն· սոբելիփիւլ· *Լերդացաւի և դալնկոտի գինի մասուցանէ· Եէբ· ասէպար։

ԴԱԼՈՒԿՆ, լկան· գ· Ἰκτερος. Ictericia, morbus Ա ի ֆ ի ա, ընկան· Ֆ ritia, morbus

regius. Ախտ գեղնացաւի. գեղնացուցանէ. արական. սերընգք, երէկան. Տես Ղեւ. իե. 16: Բ. ճ. ը. 28: Երեմ. լ. 6: Ամո. բ. 9: *Մահ լինելոյն, կամ թեզ հրաշքեացք, կամ գալուկն, կամ ժանգ. Ճ. ԹԳ. ը. 37: Ա՛յլ է և ԹԱԼՈՒԿ, զոր տեսցես:

ԴԱԿՈՒ, ուի. ուաց. գ. որ և ԴԱԿՈՒՐ. (չ. պ. փեհրէ.) Գործի հիւսանց և մշակաց տապարաձեւ. փեռէր, պալխաւէր. Տես և զբառաց ԴԱԼԱՊԻՐ, ՍԱԿՐ, ՈՒՐԱԳ. *Ըզգերանդի և զմանկաղ, և զդակու և զրազ. Ոսկ. ՛. Բ. 27: *Զայն գակուացն և բահուացն խմբիցն առ՚ի հեղուսել զվայրսն (տապանին). Աշծր. ա. 1: *Մուրճք և սղոցք և դակուք և ուրազք. ՃՃ:

ԴԱՀ. գ. որ և ԴԱՒ. ՀնուԹեամբ պնդացեալ, և պակասեալ՚ի փափկիկ մասաղուԹէ. խարի, պայտ. *Զմատղաշ ուռն, և ոչ զդահն. ևն. Վարդ. ԼԲ. տես և ծԲ. յԸ: ուր և կայ ԴԱՀԱՆԱԿ. Խարի. լանմագ. ԴԱՀՈՒԹԻՒՆ. Խարնլըգք:

ԴԱՀԱՊՐԱՄ. գ. պ. փեհաթրէմ. Տասնդրամեան. ծանգագ, տարոպ: Խոր. Ե:

ԴԱՀԱՊԱՆ. ա. Իբր հնագոյն. երկրացագոյն ա աւագագոյն. *Դահական կերպ զուարճացեալ փառաք, և ուռճացեալ իմաստիւք. Ոսկիփոր:

ԴԱՀԱՄՈՒՆՔ, մանց. գ. Δίμα. Donum. ἀνάθημα, donarium Deo in templo suspensum. Նուէր. ընծայ. տուրք, մանաւանդ յատուկ ելից և յըմպելեաց. և կաշառք. (չ. Թ. գահակ. եզր. ընկեր, որ է հաց, և կերակուր.) *Զպատառաքաղ իմ, և զդահամունս իմ, և զընծայս իմ: Զպատուղս ձեռաց ձերոց, և զդահամունս ձեր. Թուոց. իԸ. 2: Օբ. ծԲ. 11: *Զերեսելի դահամունս պատարագաց միրոց. գ. Ղ. Ճ. 11: *Որպիսի դահամամբք մտիր ընդ միտ բարերարին. Սէրբ. Ը: *Պարտ է նմա անարատ լինել. այսինքն պարգեւովք և դահամամբք ուրուք նա մի կապեցել. Եզր. ա. փխ:

ԴԱՀԱՆԱԿ, կամ ԱԿՆ ԴԱՀԱՆԱԿ. գ. պ. փեհնէ, փեհնեճ, փեհէնէճ. յն. պէտպէս. Πράσινος, ἄνθρακξ, σαρδονὶξ. Քար պատուական, որպես ազգ չափիղայի կամ զմրխտոյ, կանաչ և դեղին, ի գոյն պրասի և դահնի. աւրը էաֆտաբ, յԻօյ էաֆտաբ. բայց շիտեի և ընդ Սարդիոն, և ընդ Սուտանին. Տես Ծն. Ը. 12: Տ. Բ. ծՁ. 22: *Շափիղայգ՝ դահանակ անկ է: Գոյն դահանակական. քանզի զեղինք են՝ որ՚ի վարժս կան. Փիլ. ալաբ: *Դահանակ շափիղային է, և է ծիրանագոյն, և սպիակ՚ի սևոյ, գեղին սակաւ ունելով. Վրդ. Ծն: *Զհրեշտեան կանաչ է գեղնագոյն, և սա է դահանակն. Տես:

ԴԱՀԵԿԱՆ, ի, ացի. գ. Δηνάριον, νόμισμα, δραχμή, χρύσεος. Denarium, nummus, ևն. Դրամ ոսկի կամ արծաթի՝ իբր տասներորդ մասն չափոյ իրիք մեծի կամ փղոսւ. որ և ԴԵԿԱՆ, ԴԵՆԱՐ. (չ. ընդ պրս. յն. և լտ. բառս.) Առ մեօք վարի որպես ոսկ. Ղաւղիլ, խոռասան, ևն. և ըստ Մխ. տպ. *Դահեկանին վեց գանկ՚՚: Ա՛յլ՚ի նը գիրս գնի փոխան ամենայն ազգի դրամոյ: Երբեմն որպես յին. փղոսկի, այսինքն Դրամ, և Տրամ. Ծն. իԲ. 22: ա. ճ. իԲ. 7: Նեեմ. Ե. 72: Երբեմն որպես խոխլեօս, այսինքն Յոկերգէն. Ծն. իԲ. 2: ԼԸ. 28: խԲ. 22: Ճ. ԹԳ. Ձ. 16: Թուոց. Ե. 86: Երբեմն որպես փինաբիծ, Դենար. փանոց. Մաթ. ծԸ. 28: Բ. 2: իԲ. 19: Մրկ. Ը. 37: Երբեմն որպես Նօմիսմա, նոմոս, դրամ. Մաթ. իԲ. 19: ա. Ղ. ծԸ. 6: *Ոսկեր արկղ մեծ՝ լի դահեկանիւ: Դրոշ մի զպատկեր արքունի՝ ի գահեկանի. Վրդ Հղ. Ե. Ն իա:

ԴԱՀԵԿԱՆԱՒԱՏ, ի, ից, կամ ացի. ա. Ա՛յն՝ որ դահեկան հատանէ ապախտ, կամ հատանէ մասն ինչ յարքունի դահեկանէ. սոսա սպակ պղօղ, կամ սպակ կիսօղ. գալոպան. *Իսկ դահեկանահատիցն, և դրամակոփիցն զձեռն հատանել. Մխ. դպ:

ԴԱՀԻՃ, հձի, ճայ. գ. Δήμιος, βασανιστὴς, ὑπηρέτης. Carnifex, tortor, apparitor, ևն. Պաշտօնեայ ատենի. կալանաւորակապ. տանջիչ պատժաւորւոց, և մատնիչ մահու. հասոս, ձելլաթ. Տես Ե. ԼԳ. իԼ. 14: Մփ. Ե. 25: ծԸ. 34: Մրկ. Ղ. 27 ևն: *Զատակումն դահճօք վճարել. Վրդ. ծն:

Լայնաբար, որպես Նեղիչ մահուլամփ. Լձնամի կենաց. զևիմ, ձեպաբ. *Իբրև գաւառն և քաղաքի և գնդի մատնիչ և դահիճ: Մի զարհուրիր դու՝ ի չարաշուք դահճէ այտի. Բ. Ղ. Ե. 8: Ե. 29: *Դահիճ սրիկայ մերում. Վրդ Հղ. ծԸ:

ԴԱՀԼԻՃ կամ ԴԱՀՂԻՃ, լճի, ճայ. գ. պ. փխվիկ, փեհվիկ. Թ. դահլիճ, դեհլիճ. Παστοφόριον. Curia, aula. Սրահ վարագուրաձիգ. սենեակ ընդարձակ յարքունիս կամ յապարանս ուրեք. գիւան. ոճք, փխվեհանէ, փեղլէհ, արդ օթասք. Տես Երեմ. լԸ. 4: Եզեկ. Խ. 18. 38: *Դահլիճ, սրահ վերնատան. Մխ. Երեմ: *Կատուս՝ ի ներքսին դահլիճն, որ էր հրապարակ մեծամեծ ացն. Եղիշ. Ը: *Հրամայէ ունել զնա, և ի դահղիճին պահել. Խոր. Գ. 55: *Երգիչք որդիք կորխայ. պահէն սոքա զդահլիճ մաշկին. Ոսկիփոր:

ԴԱՀՃԱՊԵՏ, ի, ացի. գ. Ἀρχιδεσμώτης. Princeps captivorum. Ἀρχιμάγειρος, princeps coquorum. Պետ և գլուխ դահճաց, կամ պաշտօնէից ատենի. հասոս պաէը, ձելլաթ պաէը. երը. սարիապաթիմ. ըստ յն. Նահ ազբ պաէը, և խասոպ պաէը. Տես Ծն. Լ. 36: ԼԸ. 1: խ. 4: խԾ. 10. 12: Ե. ԹԳ. իԸ. 8: Դան. Ը. 14. և այլն: *Մատուցին և նոքա զպարանոցս առաջի սրոյ դահճապետին: Եկն դահճապետ մի արքունի. Եվէլ. Ե. Ը: *Առաքեաց զնուռոս դահճապետօք հանդերձ. Ճ. Ա:

ԴԱՀՈՒՃ. գ. Բառ անյայտ, որ Թուի Որ՚ի պէտս դահամանց կամ խորտակաց. և կամ առանձին անուն երէոյ. (չ. յն. փեռ կամ փէռ, որ է խորտիկ.) *Ոչ ունեալ (յաւնաց) Ճէ, յորչորիչն զդահուճն դահուճ (կամ տահուճ). Մագ. Ն Երվ. էեր:

ԴԱՂԱՆ, ձին. կամ ԴԱՂԱՁ, ի. գ. Ὀρείγανον, ος. Origanum, us; mentha, pulegium, calina. Անանուխ վայրի. ըստ ոմանց ազգ զուպալի, իբրև Զուխրակ. փոխանաճ, խոռփէնի, պոռփիճ: Գաղման: Բիձլիճ: Վարի: *Զոյսին կրայ եթէ ուտիցէ՝ ի մոյ իժի, երթայ ուտէ գաղձն, և այնու անցուցանէ զսուսպ նեղութեան. Վէրոր. Ը:

Ի բառս Գաղման ոսի ԴԱՂԱՆ գնի նաև որպես խոտ կոչեցեալ ըստ չն. Գալմինթի:

Գրիչք չխոթեն և ընդ Գաղձն, որ և ԴԱՁԼԻՈՍ. զոր օրինակ. *Մի բուսակ յայդիս մեր գաղձն ձիւսասակար. Ճ. Բ. որ՚ի Ելս. Ես գրի գաղձն: Նոյնպես և՝ ի Մէսր. Երէց. *Պատատեալ գաղձն ձիւսասակար զոտից գրաստուն: Չանպատշաճ բուսանել գաղձինն ձիւսասկարի՚՚. փոխանակ գրել. ըստ, գաղձն, գաղձին:

ԴԱՂՄԱՍ. իբր Գաղմատական, կամ լատինական. *Մարկոս՝ ի հռոմ գրեաց՝ ի բերանոյ պետրոսի առաքելոյն գաղմատ լեզուաս, որ է հելլենացի (իմն հռովմայեցի). Տծտ:

ԴԱՂՄԱՏԵՐԷՆ. ս. Իբր Լատիներէն. հռովմայերէն. Ῥωμαϊστὶ. Latine. Ցհ. ծԸ. 20: *Գաղմատերէն. հռովմայեցիք են. Ճ. Գ:

ԴԱՄ, գամք. գ. պ. փամ, փամբոթ. Ցանց. ուռկան. Թակարդ. Հալք. ագ, չեզեգէ, փոչգփ. *Մեծ ուռկան որոյ ... յանկարծակի գոռաս ծերն և աշակերտք իւր՝ ի գամս յայն. Վրդ Հղ. Ը: *Վայոդդոյն ... գամ նկարեալ ևն. Ոսկիփոր. (իբր ցանցատեսակ:)

ԴԱՄ. Իբր ոմի. փեմ. Նուագ ձայնի, կամ ձայնակցութիւն. որ՝ի չէն բաց. բացատրի. *Գամ, ուժգնաձայն՚՚:

ԴԱՄԱՐԻԼ, բեալ. ց. Իբր Պաշարիլ՝ի գամս, կամ շուարիլ, յիմարիլ. դումարիլ. յն. չանալ, կուրանալ. *Գրկին մ Թով մԹանան, ՛ի մտացն ցնորիչ դասարեալք. Ոսկ. Ղ. ա. 20:

ԴԱՄԱՃԱԿ, ի, ացի. գ. ելԹէ չկայցէ սխալ գրչի, է (որպես յն. փխմա, կամ լտ. գումմա,) Աշխոյս. խուսիւ. հոյլք. *Որպէս իմաստասէր խօսել և գործել, և չխորհել, և խօսել այդպէս՝ի մէջ դամաճաճակաց ժողովրդեանն. Վրդ Հղ. այլ ըստ ձեռ. գլխ. * ի մէջ դէմականջաց ՚՚. իբր ունկնդրաց եկելոց՝ի լուր բանից իրենց:

ԴԱՄԲԱՆ, ի, ացի. գ. Τύμβος. Tumba, tumulus. որ և ԴԱՄԲԱՐԱՆ. Տապան. դիր հանգստեան. գերեզման երևելի. չիլիմ. Ինչպէս. *Ի դրից դամբանէ չիրմի եղբօր հօրն իւրոյ: Ի դամբանի գոլով երկրաւոր՝ ընդ բարձրելոյն գոսա միաւոր. Նար. խլ. Ն Ծէ:

ԴԱՄԲԱՆԱԳԻԾ. ա. Ի դամբանի գեզ եղեալ. ՛ի տապանի նեխեալ. *Իամբանադէզ (կամ դանքանագէզ) պղծուԹ. ՃՃ:

ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Τυμβείτος, τυμβίδιος. Sepulcralis, funebris. Գերեզմանական. արձանական. ողբերգական. *Դամբանական ձայն, տաւ, ՃառՄագ. ա. Ղ. Թէ. Գր. փղ. սա փոսք:

ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆՆ. } գ. τὸ Ἐλεγεῖον,
ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ ԵրԳ. Ἐλεγεία. Carmen elegiacum. ϰηδεία, funeratio. ԵղերերգուԹի. *Վերծանեացուք ... զդամբանականն ուժգնակի. Թր. իեր: *Զդամբանականն, որ է դերեզմանական. Երէր. իեր: *Զգեաղք իսկ դամբանական երդոցն՝ ոչ պակաք վայելէին Թերևս, և ոչ ոսկեհուռն զարդք. Պղոփ. օրին. Ե:

ԴԱՄԲԱՐԱՆ, ի, ացի. Տ. ԴԱՄԲԱՆ. *Ցարկս իւրեանց իբրև՝ի դամբարանի Թագեցան. Ցհ. լԲ: *Անորիչ մնան՝ի դամբարանն. ՄԲ. ծգ: *Մինչ հարսն յառադաստի, փեսայն՝ի դամբարան հրաւիրի. ՍկՀ. ՄԲ: *Դամբարանն, այսինքն գօնՆորա՝ է մեբ՝ի նոյն սեզնն. Մաթբէն:

ԴԱՄԲԱՐԱՆԵՄ, եցի. Ն. Τυμβεύω. Tumulo. Թաղել. գնել՝ի տապանի. *Պատուով անդ զամենեսին դամբարանեցաւ: Անդ՝ի վանքն իւր դամբարանեցաւ. Մաթբէն: *Ի նը ու իսոին դամբարանեալ,

ր է դրաշարկ անուն ձայնեալ · վ ահր· վ՝ ։

ԴԱՄՈՆ, ի· գ· Κοκκόμηλον. Prunum. Ազգ սալորոյ՝ մանաւանդ Դամասկեանն կոչեցեալ· զոմ երկայն· (այլ և թամբը հինպ։) Տ՛ես և Դամասկոսկոտ ։ Դաշիան ։ *Սալոր և դամոն և ծիրան ամփաստանեցան, թէ ընդհ՛ի զատամունս հալուն · Մի ։ առ ։ *Լուծոտիցի, հովուիցի, և քաղցրութիւն դամոնի · Ոսկիթոր ։ *Ցաղագս դամոնի ։ Ա՛ռ զդամոն, զոր այլազգիքն պարտաղ երիցի ասեն ։ Դամոն թաղայ կամ չոր · վ՝ոխ ։ ի նոյն անուն կոչի և ծառն · կամ լաւ ևս, ԴԱՄՈՆԻ, Նոյ· Κοκκόμηλος · Prunus .

ԴԱՅԵԱԿ, եկի, կաց · գ · (իգական ·) ἡ Τροφός, τιθήνη , τροφέυουσα . Nutrix . պ՝ փայէ · յոքն · փայէկեան · Թ · ք՝այէ · (չ՝ · հ՛ · դիեէ ·) կին սանուոու կամ կանձնաոու զաւակի այլոց · մանկակալ · սնուցիչ , դաստիարակիչ · ծ՝ծ՝որ · սիոփանա , փոփո · (իակ ք՝այէ կամ ք՝ահէ ասի ոմի · նաև մանկաբարձն , այսինքն ծնուցիչն ·) եբր · ՄէՆԻՔԷ , այսինքն կանձնատու · Տ՛ես ՅՈՆ · Լ՝ · 8 ։ ԵՒ· Է՝ · 7 ։ Ը՝ · Ի՛Փ · ծ՝ա · 2 ։ ա՝ · Ի՛ես · Է՝ · 7 ։ կամ Եբր · ՕՀՆԷ , կին դիեցուցիչ · Հ՝ոսի՛ · Ը՝ · 16 ։ Է՝ · Ի՛Փ · Ը՝ · 4 ։ *Զբոլոր իակ յոյնս ոչ դանդաղիմ մեյլ կի՛ դայեակ ասել յանաոից · Խոր · ա՝ · 1 ։

ԴԱՑԵԱԿ · (արական) · ὁ Τιθήνος . Nutritius, educator . Դաստիարակ · Հոգաբարձու · մանկածու · Եբր · ՕՀՆ · Տ՛ես Ի՛ես՝ · ծ՝ա · 12 ։ Ը՝ · Ի՛Փ · ծ՝ · 1 · Ե 5 ։ Ես · Խ՛ · 23 ։ *Բաս՝ որ նահապետն էր ազգին սահմանելեաց տոհմին, դայեակ սնուցիչ Թագաւորին վարազատայ · Ի՛ես՝ Է · 35։ *Ընորհ առնէր իւրում դայեկին (կամ դայեկանին) քաոայ · անդ · 37 ։ *Դայեակն՝ որ ապրեցոյց զնա , խոյ կոչէր· Ես՝ · ԽՐ · Է՝ ։ *Զի՛պդ բարւոյն արարած՝ չարին ա՛րարածոց դայեակ մտեալ՝ սնուցիչ լինիցի · Եզնիկ ։ *(Քահանայն կոչի և) դայեակ՝ առ՝ի սնունդ հոգևորական սիոց մանկունեն · Սարկ · ԽԱ ։

Եաս և ամենայն Դարմանիչ, բուծիչ · *Նոյն արարածք՝ որ դարմանիչք առնին · · · յորժամ յղփանայ (մարդն) · · · օրինադիրն յայնժամ զինոյ դայեակս զայրացուցանէ, և նոքօք խրատէ · ՅՃԻ · Է՝ · *ՀեՂ · տունեի գայեակ յատկեռնական որդանն · Մ՝ալ ։

ԴԱՑԵԱԿՈՐԴԻ· Տ · ԴԱՑԵԿՈՐԴԻ ։

ԴԱՑԵԱԿԱՔԱՐ · } տ՛ · Իբրև զդայեակ.
ԴԱՑԵԱԿԱՊԵՍ · }

*Դայեկաբար սնուցանել · ՀՃ · Ի՛ · Հ՝ · 9 ։ Փէս · յոՂ՝ · կոբՀ՝ · Մ՝ՄԲ՝ · Պիա ։ *Սնուցեր դայեկապես · Նոյ · Է՝ ։

ԴԱՑԵԿԱՄՆՈՒՆԴ · ա · (որ ըստ հին տպ · դայեկասուն ·) ի նոյն դայեկէ անեալ · սննդակից · դայեկորդի · խՆՆԴ Բար · *Վ՝ան եղբարց և որդւոց և սիրելի դայեկանունդ բնակչացն · Եզնի· Է՝ ։

ԴԱՑԵԿԱՑՈՒՄ · ա · Տոհմակից հա՛մարեալ միմնորդութ՝ նոյն դայեկի · դայեկանունդ · *Վ՝ան դայեկատոհմ միա՛սնունդ սիրոյն · Հ՝ · Ի՛ · Է՝ · 18 ։

ԴԱՑԵԿԵՄ, եցի · ն · Τιθηνέω , μαιευομαι. Nutrio, obstetricor, foveo . Որպէս դայեակ դիեցուցանել, դարմանել, սնուցանել · դաստիարակել · հրահանգել · *Երթեալքն ասկաւին հայրականօքն բանի՛ք դայեկեալք ։ Արբազանիցն ամենի՛ մատան հանճար նախ դայեկէ զնոսա ներ գործականաւ կերակրով։ Երդ և ընթերցմունք զանկատարան դայեկէն առ կենդանաբար որդեգրութի՛ն · Դ՛ահ · Եղնիկ ։ *Հոգ՛ բարար մտերմութ՝ զվարկն հատուցանելով դայեկէն · Պիա ։ *Ծառայել ոտառն երկիւղիւ, ի մարգարէէն դայեկեալք · Նոնոյ ։ *Մի՛ինորդաս իմն դայեկէն (ասասելք)· Ա՝ առ · ծ՝ Է ։

ԴԱՑԵԿՈՐԴԻ, կի՛ ԴԱՑԵԱԿՈՐԴԻ · գ·ոյ, ոց · գ · Σύντροφος . Collactaneus, una educatus. Որդի համարեալն դայեկի իւրոյ, կամ իւր հարալատ զոյգ ընդ այլոսւմ · դայեկասնունդ · միասնունդ · սննդակից · խՆՆԴԵԼԻ · սի՛սա գարթաւԼը, հԷՆՂԻ · Տ՛ես ա՝ · Հ՝ · ա՝ · 7 ։ Է՝ · Հ՝ · Ի՛ · 29։ Գ՝ծ · ծ՝Փ · 1 ։ *Պատուէ զնւր դայեակորդին զմանդասկունին արասւազդ · Խոր · Է՝ · 79։ *Ա՛առ քեաց զնւր դայեակորդին · Փարպ ։

ԴԱՑԵԿՈՒԹԻՒՆ· գ · Պաշտօն և գործ և դարման դայեկի · ծ՝ծ՝ոսի՛Է · փոխԷ՛ · պէսվԷՂԻ, ՀՀԿՈՈՄ · *ԴայեկուԼՁԷ գարմանք մեզ (յերկրէ) ըստ նմանուԼՁԷ կաթին ի՛ մօրէ · Ա՛փ՝ ։ *Ակամայ դայեկուԼՁեամբ անուցանէր զնա · Եղիշ · Է՝ ։ *Ընկալաւ զդայեկուԼՁի աննդեաննն · Ճ · Ա ։

ԴԱՑԵԿՈՒԹԻՒՆ · որպէս ԴայեկորդուԼՁի · աննդակցուԼՁի · ՀՀՂԻՐԷՒԼԻ՛ · *ԵԹԷ ի՛ քոյն դայեկուԼՁիս՝ վասն պատուական օրինացն ոչ խնայեաց՝ի՛ նա , որչափ ևս ի՛ ձեզ յօտարաչխարհիկս· Եղիշ· Է ։

ԴԱՑԼ· Տ · ԴԱՑ ։

ԴԱՑԼԱՑԱԼԻԿՔ · գ · գրի և ԴԱՑԱԼԻԿՔ· Τερέτισμα . Sonus musicus. Μουσὶα . Cantio solitaria . Երգ երաժշտական · տաղ · քաղցրաձայնուԼՁի · առանձին գեղգեղուՄն · խաղՀան յան , խաղ · ՒՆԷՆՆԻՆ՛ · (կայ և պրս · գալաՃ , գալաՃ · ձայն , հնչիւն ·) *Ո՞վ է՛ս ձագուան՝ի վերայ ոստոց զերգսն և զգայլայլիկս · Աա՝ որս · Է՝ ։ *Նէրգաշնակապէս, այսինքն զգայլայլիկն նման սմին ԹԷԹԼա ընԹացուցանել՝ Ըստ նմին խորհրդոց և ստեղծանին ամենայն գայլայլիկքն հագնէրգուԼՁ՝ Մագ · ԽԷՐ ։ *Զգուանական գայլայլիկսն · Երզն · ԽԷՐ ։ *Գայլայլիկք (՛ի գիՂերի) , այլաբեցուԼՁիք · Ոսկ · գՃ · ։ *Իակ երաժշտականին՝ այլ իակ առ գալալիկսն , և նմանականն ։ Որ պաՐերգողն են , և գալալիկսն, մի՛ (գլխաւոր), ոչ նուազ, քան եԹԷ երեսուն ամաց լինՆելով· Գլաս · օրին · Ը՝ ։

ԴԱՆԱՆ , ի , ացս · գ · Μαχαίριον , ἐγχειρίδιον . Culter, cultellus . Գործի հատանելոյ ՛ի մասունս մսուանս , որպէս ԼԷ՝ հաս հաս, գանէ գանէ · կտրոց · սուր փոքրիկ · պՃԼՔԳ , պՃԼՓԸ · *ԵգԻն գանակ նման , որպէս գի հատցէ և կերիցէ · Բաոս · Է՝ · 7 ։ *ԸՆդէք արկ յակովք իւր՝ի վերայ վիմին · մանրԼ էր և գանակաւ նշանակ ինչ առնԼէ · ԹԷրևս չուՆեր գանակ · զԻւրն զիաՀդ ունէր · կՒ՝ՐՁ · ծ՝ն ։ *Որպէս որ ըզգանակ ատանայ վասն զհայ հատանելոյ, և զայլ ևս կերակուրս · Սարգ · յ՝ · Ը՝ ։ *Սուր գանակաս հատանել · Ճ · Ա ։ *Դիր գանակ և սուր՝ի ձեռին · Նեղոս ։ *Անգ գանակք էին վասն գառին · Ոսկ · ՏաՐ ։ *Ա՛ըար յեսու նաւեայ գանակս գայլսխաս զեայ · Եղիշ · յես ։

ԴԱՆԳ , կամ ԴԱՆՆ , ի կամ ոյ , ացս · գ · Իբրու չափ կշռոյ է Քաոորդն տրասոյ, և վեցերորդ մասն ամենայն իրաց · պ · փանէ , (այսինքն հատիկ ·) փանգ , փէՆԻ · *Երկու գարւոյ կշռոն գանգ մի է · Վ՝ԸՐՆ · Եւ · ւ · 19 ։

ԴԱՆԳ· Ὀβολός . Obolus , nummus minutus. Իբրև չափ դրամոյ՝ յեսոՒնն և փոքրագոյնն յԻւրում կարգի , ոսկի կամ արծաԹի ևն · որ և ասի ՓՈՂ · ԴԷՆԻԷ · որ և դրամ, ֆասւ· ՓՈՂ, որ է փող · Տանէր ,

ԴԱՆԳԱՀԱՆԻՔ · գ · Իբր ԴրամատահուԼՁի · ֆՂ ՝ի՛ օգուՏ վաոուԼՁԻԼԸ · ագՂԷ գաՀանձաոը· *Խուզասկը և հետաքրքր իրք պատճառաց և իրաց գանգաշահուԼՁեան · Սարկ · ԽԳ ։

ԴԱՆԳԱՐԱՑԱՑ · ա · Որ արժէ գանգ մի · ՏէՆ օգՂԷՆԻ · պէր ագՂԷՆԻ · *Գալատացւսն գանգարժէայ , և ունի քար յԻնքեան պատուական քան զքազում ասղանդս ուրիշ · Եէր · ա՝եագր· ՛ի Տարգարիկն ։

ԴԱՆԴԱՂ· ա · Ὀκνηρός . Tardus, segnis . Ցարտատ · ծանրաշարժ · յապճ · յոյլ · պղերգ · վատ · Թոյլ· գՒՆԸՐՆԻՆ՛ · ի՛մՅԻՔ , ծոյլ , ԲՈՒԼԱՄՐԲ · ԼԷՎԼԷ , ԱՂԸՐ ԲԷՐԲԷՆՅՃՆ · *Դանդաղս առ դիտմունս խոտոտացելոցն · Նա՝ · Է՝ · (Սովորութի) ծնեալ ՛ի ռանդաղ հեչտասարսւԼՁ՝ · Լ՝ՔՐ · պՃրգ ։

ԴԱՆԴԱՂԱԲԱՐ · Տ · ՅուշԼութեամբ · պղերգաբար · փՈՓՈԽՈՎ · ԽՂՆԷՐԷՒ · *Մի դանդաղաբար քննել զտեղեացն , և դանդաղաբար գործել զաշքինուհան. Կանայս ։

ԴԱՆԴԱՂԱԳԻՆ · ա · Կարի դանդաղ · *Պատրաստ են ՛ի հակառակիլ , և դանդաղ զգին են ՛ի հաւատալ · Կ՝ · ծՓ ։ *ՈրՔոՂՐմուի առնել դանդաղագին է· Ե՝ա՝ՓՐԷ ։

ԴԱՆԴԱՂԱԳՈՑՆ · ա · Ὀκνηρότερος . Segnior. Առաւել դանդաղ· պղերգագոյն. յապճագոյն · *Դանդաղագոյն գործել (գմաոունան) · փԼ՝ · ԽՀ ։ *Դանդաղագոյնք լինիցին առ՝ի զնոյն ժողովել (դաս ուսման) ։ Ապա և մեք առ՝ ՅՒաց՝ոյգան ևս դանդաղագոյնս լինիցիմք · Ոսկ · յՀ · ա՝ · 3 ։ ա՝ · 2 ։ *Զի մի՛ դանդաղագոյնս գործեցից զանկնս լսողաց · Ճ · Ա ։

ԴԱՆԴԱՂԱԿԱՆ , ի , ացս · ա · Որ ի՛նչ դանդաղուԼՁի · *Բաւական է յայտնուԼՁի միայն քաՀուԼՁեն, և վաղվաղակի խափանին դանդազականքն · Ոսկ · Եա ։

ԴԱՆԴԱՂԱՄԱՆ · ա · Թանձրամած· ԹանձրուԼՁ՝ անշարժ ՅՒայեալ · ԲանՃրցած, ԼԸՂՔ ՀաԹած · գօյա , գա՝ոՐՅան · *ԳաւաՃ մԼՔ Հուր անդ դանդաղամած Թանձրացեալ ՚ն յն · Հուր Թանձր · Ի՛ · Հ՝ · ա՝ · 20 ։

ԴԱՆԴԱՂԱՆՔ , նաց · Տ · ԴԱՆԴԱՂՈՒԹԻՒՆ · *Ջամենայն դանդաղանս հոգւոյ ՛ի քոն ԹանձրուԼՁ յանձնԷ ՛ի քոյ ընկեցՔ · Ս՝ՐԳ · ա՝ · 7 · Ի՛ ։ *Աստանց ներհԸՂոյ և դանդաղանաց · Նա՝ · յ՝ա՝ ։ *Ոչ լուան, քանզի հե զձեւալ էին ՛ի դանդաղանս քՐնոյս· յն · վասն բազում քնոյ · Ոսկ · յհ · ա՝ · 17 ։

ԴԱՆԴԱՂԵՄ, եցի · ն · } Տաղ
ԴԱՆԴԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ · } դանգաղիլ · ծանրադանգաղ կացուցանել · *Քուն՝

ծանրացեալ գանգաղէ զմայմինս իմ · Եփր. ա՛ : *Զիինչ գանգաղեցուցանէ զմեզ առ օրհնան ըզ · Լմբ · պտրտ :

ԴԱՆԴԱՂԻՄ, եցայ · ֆ · գոամի և ԴԱՆԴԱՂԵՄ, եցի · լ · Ὀκνέω, κατοκνέω, ἀποκνέω. Cunctor, gravor, piget me, defugio. Ծաներ և յամր չարժիլ · յապաղել · յուշանալ · պղերգանալ · յետնիլ · փնջնաց · աղ չարժիլ · խ-ինդիլ · ևեձ գբմբ. գանձագ, ևհմաւլբգ եմիե · *Մի գանգաղիցիս, կամ մի գանգաղեսցի գալ · Թուոց · ԺԲ · 16 : Ցօդս · ծԲ · 12 : Գծ · Ը · 38 : *Ոչ գանգաղեցար ՚ի յառնելն և ԹՈՒՐԱՒ զՁաՀ քո · Տոբ · ծԲ · 13 : *Եւ մինչ ես գանգաղիմ՝ այլ ոք քան զիս յառաչէ գոյն ԻՀանէ ոչ ՚յն · եկաւորեմ՝ այսինքն ակաանիմ չարժիլ · ՃԿ · Ե · 7 : *Ջնոյն գրել առ ձեզ՝ ինձ ոչ դանդաղելի է · Փիլիպ · Գ · 1 : *Մի գանդաղեր ՚ի տես երթալ հիւանդին · Սիր · Է · 29 : *Դանգաղիլ առ փրկութի · Սրգ · Բ · պ · ։ : *Ի հրամայելն սարկաւագին, զոհը ազաչեցուք · ոմ է որ դանգաղի ՚ի յաղաչելոյն · Լմբ · պտրտ : *Դանդաղիլմ ասել՝ Վրդ ԿՅ · Բ : *Ոչ գանգաղեկից ասել՝ քեզ : Ցայսմ մի՛ դանգաղեսջիս խնդրոյ · Մագ · ։ · Ն Ջ :

ԴԱՆԴԱՂՈՍ, ի, ացս · ա · Ὀκνηρός, ὀκνώδης, νωθής, νωθέστερος, νωθρότερος. Tardus, tardior, segnis, segnior, socors. Դանգաղ · գանգազագին · յոյլ · վատ · պղերգ · ծանր չարժօղ, ծուլ · ՌեՀգէս, իւ-ընկնէն · *Մինչև յերբ ոմ դանգաղկոտ ՚ի վայր անկեալ կաս · ԱՀՈԲ · ՀԻԲ : *Դանգաղկոտ է յաղօթս · կամ ՚ի պատուիրանս տեառն · ՆԵՂՈՍ : Ն ԲՐ · Կդ : *Ո՛չ բարի, յորժամ ԻՀչ դանգաղկոտ առ տուրս ընչից · Գաւթ · օրին · Է : *Դանգաղկոտ առ նոսա են, որք ոչն գոհանան · Խոսր : *ԱՀ ոչ է դանգաղկոտ · Լմբ · ազ : *ԽօՀամ ու և դանգաղկոտ : Հեզգ և գանգակոտ · Ոսկ · չԿ : Սարկ · Կ :

ԴԱՆԴԱՂՈՒԹԻՒՆ · Գ · Ὀκνος, ὀκνία, ὀκνηρία, νωθρία. Tarditas, segnities, cunctatio. ՑաՀաչարժութի · հեզգ գաւթի · յապուշութի · Թուլգաւ · ձանձրութի · ծանրութի · փնջնգի, յոհիբոՒԻՒն · ԻհմաւլբԳ · *Դանգաղութի և մոգացման և քնոյ · Փիլ · Կ : Ցկուրսին դանդաղութի իւրեանց · Ոսկ · չԿ · ։ · 30 : ՀՀարժեաց զմեր դանգաղութի ձեր զոհութի նամանգ : Ցաղթեալ լինի ՚ի յօժարութիդ ձերմի գանգաղուի մոացս · ՃՃ : *Դանգաղութի ծուլութի, կամ ծանրագաւն կրից · Նոր : *Բազումս գիտեն փափկութին գործել գանգաղութիս · Լմբ · ոք :

ԴԱՆԴԱՂՈՒՄՆ, զմանն · Գ · Դանգաղիլ · գանգաղանք · գանգաղութի · *Դանգաղութի վՀՀորտութի · Եփր · ԿՈ ՀՈՔ *Ցանկոսի ընչից և պատճառս գանգաղմանն ՚ի քարիս · Ոսկ · չԿ · Ի · 12 : *Թէ անկնչի ՚ի ձանձրանալ ՚ի քուն, կամ ՚ի գանգաղումն · ԿԻմաց :

ԴԱՆԴԱՆ · Բառ պրս · փէնգան · և սանս · փանգա · որ և լտ · փէնս, փէնդիս · այսինքն Կապանի · որ ՚ի չԻն Բ · մեկնի, *Լինքաք, կամ տատամունք ։ : Իսկ ԵրՀԵ · ԻԵր · Դանտան գՀե իբր Համանուն ընդ Հևան :

ԴԱՆԴԱՆԱՒԱՆԴ, ի, ացս կամ ից · Գ · Χαλινός, φάλλιον. Fraenum, frenum cum habena. Սանձ · պախուրց · չրուշակ · վարագոյն · փէհէն, փիհէն, փիվիրն, գանՒբմա, ևհմ · *Ակրկից ... գանգանաւանդ ՚ի Հզակս քո · Ջ · Ի·Գ · ձԼ · 28: Ե· · ՀԵ · 29: *Ի տանձս և ՚ի գանդաւանդս ձՀՀեացեալս զկղակս նոցա · Սղ · ՀՈ · 12 : *Իբրու գանդանաւանգ ինչ արկանեը սմա զբիրոցայն զօրութի · Գաւթ · օրին · Գ · ուր և Ջ · գբի · *Գարտ է զսս բազում գանգանաւորզ (այսինքն գանգանաւանդօք) կապել ։ : *Սանձիւք և գանգանաւանդաւ · Սրկ · ը : ՄԾԲ · ծԼ : *Դանգանաւանգիւք մաշեցից կկարծրուն կզակաց քոց : Կալեալ ձեռամբ իւրով զգանգանաւանդսն աչխարհի և անտես զնոսա · ՃՃ : *Աւանդ գանգանաւանդաց · Թէոփիլ · պՀ :

ԴԱՆԴԱՆԱՒԱՆԴԱԿԱՊ · ա · կապալ գանգանաւանդաւ · սանձահարեալ, կամ սանձակոծիչ · *Կարծր առաստանաւ գանգանաւանգակապ պաշարմամբ զկործանողին մտելեալ զկզակս · Նոր · ոոոԼ :

ԴԱՆԴԱՋ, ի, ից, իւք կամ օք · գ · Παραφορά · Vacillatio. Տարաբերութիւն · աստ անգ դողդոջուն · բանդագուշանք, բաջաղանք · ցնորք · *Թիւրեալ յառաձգ ընթաց ՃանապարՀէն՝ խեղացնոր գանգաչիք երերեր · ՀԻՒ ԼԾ · Եոոգբ :

ԴԱՆԴԱՋԱԿԱՆ, ի, ացս · ա · Ἐνόλισθος. Valde lubricus, labilis. Ուր իցէ գանգաչ · տատանական · սահական · *Վասն այսր անդր գանգաչական մտացն · Ոսկ · Եոս

ԴԱՆԴԱՋԱՆՔ · նաց · Տ · ԴԱՆԴԱՋ · *Դանդաչանաց բանից չէր պարտ աՒենՒելն բնաւ աւՒել պատասխանի : Տարապարտ ՀՒն գանգաչանքն · ԵՂԻԻ :

ԴԱՆԴԱՋԵՄ, եցի · չ · Παραφέρομαι, περιφέρομαι · Vacillo. σείομαι, moveor. πλάνομαι · erro. ἐνυπνιάζω, insomnio. φαντάζω, imaginor. Ատանդիլ, չարժ լիլ · տատանիլ · տարաբերիլ՝ մարմնով կամ մտօք կամ բանիւ · ցնորիլ · յերազել · բանգագուչել · քաջաղել · բարբաջիլ · ԲՒԲՒԲԵՂԻ, պիհոփե ՀԵՕՂԱԵ ՀԵՕՂԱԻ, Իեյալ ՀԵՐՒ · *Ցուսամնս պէսպէս և յօտարաձայնս մի գանդաչէք : Գանգաչէին յաղբերեալ յգբոյն : Ա՛ Հաստարակ մոլորեալք գանգաչեն ՚ի վերայ լերանց : Իբրև ընով գանգաչեալք · ԵԲԲ · ծՃ · 9 : Ե· · իԵ · 7 · Ե իԲ · 5 : Ցօդ · 8 : *Ի սոյն միտս ցնորեալ գանգաչէր · ԵՂԻԻ · ։ : *Իբրև զկատարել գազան այնպէս գանգաչէր · Ճ · Ա : *Որպէս մարկիոնն գանգաչէ : Որպէս ոմանք գանգաչէցին · ԵՂԻԻ : *Որպէս ու գանգաչես · ՃԿ · ԻՄ · ԲՐԼ : *Որպէս առասպելն յոնացց գանգաչէ · Գ · Է · Ե· : *Ջիինչ աստցից նոցա, ստեցից, գանգաչեցից · ասիցեմ Թէ չեմ ՚ի նոցանէ · ԵՒԲ · ԵՂ : *Ընդ մեր նման մարդոյ ոչ գանգաչեալ մոզք խօսիցին ՚ի · Խոսր :

Հայ · խնդրով ըստ յն · ոՃոյ · ԵրԼաւայեՂ, ափԵղբէԵղ խօսիւ · *Վայրենտիանոս մոան ՅՃոանԵՂՆ զմայմինն գանգաչեալ · ԱՒ · ։ : *Քանզի ՚ի բազում ժամս ՚ի քուն յոմանց, յայտնեցեալ գանգաչեն վեհերագոյս · Ոսկ · ։ · ԻՀ :

ԴԱՆԴԱՉԵՄ, եցի · ն · } Ատատան·
ԴԱՆԴԱՉԵՑՈՒՑԱՆԵՄ · } գեալ, չարժելը · ցնդելը · ցնցել · բախել · *ՅՃոգեցուցանեմ զմիտս աղօթականին, և կամ քնով գանգաչեմ · Ճ · Ա : *Գինի գանգատչեցուցանէ և մոլորեցուցանէ · ԱՀՈԲ · Ի·ոլի· : *Ոչ զանգակ ՆիւԹոյ պղնձոյ գանգաչեցուցեալ · Նոր · ղԲ :

ԴԱՆԴԱՉՈՑ · (եԹէ չիցէ գրելի Դանգաչոց ·) Տ · ԴԱՆԴԱՉՈՒՆ · *Դանգաչկոտք յոյժ, և մեղկեալք ՚ի ծուլութենէ. Մագ · ։ :

ԴԱՆԴԱՉՈՒԹԻՒՆ · } Տ · ԴԱՆԴԱՉ·
ԴԱՆԴԱՉՈՒՄՆ · } *Ոչ քաղցիցի, և ոչ վաստակիցի · · · ըստ գանգաչութենէ նոցա իմն ասացեալ այլոց Թարգմանչաց· Ոսկ · Ի· · : *Եւ բազում այլ ինչ աղետից լինք չարժմունք և գանգաչմունք · Փիլ · ԱյՒ :

ԴԱՆԴԱՈՒՆ · ա · Երեքուն · սաատաՀեալ · ցնորեալ · *ԿԵսք մոլորեալք, և գանգաչունս մոաք · Բ · ։ · Է · 5 :

ԴԱՆԴԻՒՆ · Ըստ չԻն Բ · մեկնի Մուէթ : Գուցէ և ԱրՀաւիրք կամ երր գերեզմանի · *Դանդիւն և խաւարն ՚ի ներքոյ չրջի (գերեզմանի) · և բուրումն ժահահոտ ապականութե (արտաքոյ) · Սոր · ԻՀ :

ԴԱՆՈՂ · Տ · ԴՈՆՈՂ :

ԴԱՆԿ · Տ · ԴԱՆԳ :

ԴԱՃԽՈՒՐԱՆ, ի, ացս · գ · Λεκάνη · Pelvis, patina, phiala. Տաշտ · կունք · լական · Իոթ, ինձ Բաս · պղծի ՌեԻՒՆ · ԵԷԼԼ, փալ, ՌեՀՀԷ Բաս · *Ջուր խրնդրեաց, և ետ կաԹին՝ դաշխուրանաս զբաարոյս մատոյց կոգի · Դաս · Է · 25 :

ԴԱՃՆ, չնի, չանց · գ · ՏսոՅդՀԻ, ὁμολογία, ὅρκος, ἔνδομος, ևն · Foedus, pactum · Իօսէկա · ահի, էէյման, ուհգԷՒ · չրի, ԻՒբոՒ · գալ · *Դաշինս կռել կամ առնել · Ե· · իԷ · 15 : Լ · 1 : Դան · ծ· · 6 : ԻՀ · · · 16 : ծԷ · 21 : Է · Ո·ծԵ · 26: *Եղիցի դաշն ընդ միմեանս՝ ընդ մեզ և ընդ քեզ՝, իմս նզովիւք և երդմամբ չափ · Ծն · իՀ · 28 : *Ջամուանութե գնչամիք ոչ անցել : Ջգաչափգքն անչանելոյ զաՒնն · Փիլ · ծ · Բան : *Դաչինս ուխտից և երդմանոյ ՚ի միջի հաստատուեն · Խոր · ։ · 5 : *Դաչն հաստատել : Դաչամբ այս բանի : Դաչամիք յոՒոյ : Դաչինն գծրեցի : Ջգաչն կործանողին կտրեցի · Նոր :

ԴԱՀՆ ՀԱՒԱՏՈՑ · Σύμβολον. Symbolum. Հանգանակ, հաւատամքն · *Ջոր ՅծԻան հաւատոյն պատարերէ գաչն : Ջինչ նչանակէ ՅծԻային հաւատոյն գաչն · Մոտ · նիէլ : *ԱՒեն զհաւատոյն գաչն : Ջհաւատոյն գաչն երգեցեն · Լմբ · պտրտ :

ԴԱՀՆ, չինք · գ · Μέλος, μελῳδία (լծ· մեղեդի). Melodia, concertus. Քաղցրաձայն երգ կամ նուագ · յորմարուԹիւնն ձայնից արուեստականաց · ուսաի ԴաչնակուԹէ, ՆերգաշնակուԹէ · Եղանակ · ասաՒս գոյԻէ, էէրԻ · *ՔՒՆՆելի է ձև քարի, և երգ, և գաչինք, և կոքաւք : Բայց զինչ զգՀ ղեկցիկ ձևն կամ գաչն գող պատր է ասել երգէք : ՑերաժշտականուԹիւն և ձևք խակ ՆերգոյՀ, և գաչինք առ յելսնակս, և յարմարուԹ երաժշտականին : Ոմանք յարուԹիւն հայելով զամենայն ձևս խակ, և զդաչինս բարի առնեն : Ձևոքն, և կոմ դաչամքն : Գեղեցիկ խակ ձևք, և գեղեցիկ գաչինք : Ջոյոյ խակ զգերԹոցն քերԹուածոցն զուարճացնանէ՝ հղանակաւ և կամ դաչամբ · ԳԻաԻ · օրին · Է :

ԴԱՀՆ · ա · ſ · իրր Գաչնաւոր, կանոնաւոր · չափաւոր · մեզմ · և Մեզմով · ՀաՅոցով, ձամբով, ասաուլով · *Աչե գանանայն ՚ի ներքուստ գաչն ձայնիւ · Նուագ խոսել, և գաչն նայել · Վրդ · կց · Ե· Է :

ԴԱՃՆԱՒՈՐ · ա · Որոյ երգեալ է գաչինս ընդ այլոմ · չրինք · *Ջի եր գաչնաւոր երգմամբ · Ասող · Ֆ · 24 :

ԴԱՃՆԱՆ, ի, ացս · գ · Գաչոյն փորր · գանակ · փէնէ, իոնչէր · *Հանեալ զգաչնանն՝ ՚ի մահ գիմեաց · Ս·որ :

ԴԱՃՆԱՆ · որպէս Գաչն իմն · եղանակ · օրինակ · պայման · *Որպէս զՀամարձակուԹիննայր նոցա, նոյնպէս և զատանան յառաՀեր · զի պէսպէս գաչնակօք զփորկուԹէ ոգւոյն յարդարիցէ ։ · յն · պէսպիսուԹե · Ոսկ · ſ · Ֆ · 28 :

ԴԱՃՆԱՒԱՊԻՍ · ſ · որ և ՆԵՐԴԱՃ·

նաձագէս. Բարեշափ և բարեյարմար եւ պանակաւ. Համեմատ ձայնիւ և նուագաձ ծուլիք. փիսիկն՝ ոռոռալ՝ ահեղն իւր. *Հընչուն, յորում կանգնոյն և բան նորաքանեւ լով դաշնակապէս ճահաւոր պատմառուլեի. Փիլ. Լին:

ԴԱՇՆԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἁρμόνιος, ἁρμονικός. Harmonicus, modulatus, concinnus. Եղանակաւոր, բարեյարմար, եւ բաժշտական. ահեղնէի. *Ջդաշնակաւորն և զքաղամասն ոչ ձայնիւ առաւել քան մըտաք ցուցանել: Վասն ի չարժմանն երգելոյ ձայնիցն դաշնակաւորաց. Փիլ. Եր:

ԴԱՇՆԱԿԵԼ. Ըստ հին բա. մեկին նուագել. լաւ ևս՝ Դաշնաւորել յարմարել զձայն ընդ ձայնի. փիսիկն վերթե:

ԴԱՇՆԱԿԻՑ. կցի, ցայ. Տ. ԴԱՇՆԱՒՈՐ. * Դաշնակից լինելով բանակալոց կրճատեալոցն. Ցհ. իմ. պաւլ: *Որոց գաշնակից գոմք: Որում և ես դաշնակից գամն. իբր հաւատ, ձայնակից. Լծ. պորփ: Երզն. յգր:

ԴԱՇՆԱԿՈՐՈՑՍ. ա. կորուսիչ գաշնի. որ գժրէ գաշնն. *Լծընկերք, գաշնակորոյք. Մաթ:

ԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ.) Ἁρμονία.

ԴԱՇՆԱԿՈՒՄՆ, կման. Harmonia, concertus. որ և ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Բարեյարմարուլեի. ձայնակցուլի, և Միաբանուլեի. փիսիկն, ոռոռալ ահեղն, ինքնանէ. ասյիսուկոտ, իւրիւքաց. ռաք յն. արձանչ. որ է ըստ հյ. Ցարմարուլեիւն (զոր տեսցես). *Սաղմոսն դաշնակուլեի է ձայնի և երգարանի. Լմբ. սղ: *Դաշնակուսին ձայնին ըստ նուագերգացն յարմարուն. Երզն. փեր: *Քնարական քերթուլեիս ուն նի յարմարուսն զդաշնակուսն ձայնի և աղուսն և ոտին ի միասին. Նր. փեր: *Ա յա՝ անհասուն դաշնակուսն է ըստ հարցմանն. Լմբ. եր ընտ եղբ:

ԴԱՇՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Συνωμότης. Conjuratus, confoederatus. Դաշնակից. ուխտակից, դաշնագիր. միաբոհ. համախոհ. ղարնեղ. իւրիւքագէզ. * Որ էին դաշնաւորք աթրահամու. Ծն. ժբ. 13: *Տաց զնոսա քեզ ի փորձ, և ոչ ի դաշնաւորս. Եղեկ. ժէ. 61: *Դաշնաւոր ածդ ահակալոյ եկեալ: Դաշնաւոր լինել ընդ քեզ. Ելս. ա. 23: բ. 8: *Հաւատարիմ ուխտի դաշնաւորք. Ներ. ոռոք: * Ջիւրոց դաշնաւորացն գուշակել. այսինքն մասնել զնամահոս. Եսա. փբ. բ: * Որ ոչս ունի ընդ եղբօրն, դաշնաւոր է սատանայի. Եղիկ:

ԴԱՇՆԱՒՈՐ. որպէս Դաշնակաւոր. բարեյարմար. ահեղնէի. *Պարտ է ասացուաձին դաշնաւոր գոլ. Պիս: Նոյնպէս և Փիլ. Եր. բ. 38. ըստ մի ձեռ:

ԴԱՇՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. լ.) Συνσπένδω. ԴԱՇՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ.) Σημι, συμφωνέω, ὁμολογεω, σπένδω. Paciscor, foedus ineo, confoederor. Դաշնամիք հաստատել. ուխտել. դաշինս կռել. դաշնաւոր լինել. հաշտիլ. միաբանիլ. խօսք փնել կամ պալ. ղարն եմէք, ահիւլմագ, գաւշուլմագ, իւրիւքագ եմէք. * Սակս կատարելոյ զուսման միաբանակցուլեն, զոր դաշնաւորեցաք ի ծովսն. Ճ. Բ: * Ջոր առ միմեանս դաշնաւորեալք էին, ի վայ արկանէին. Ճ. Ա: * Ջխոստումն, զոր առ իս դաշնաւորեցին. Ճ. Գ: *Խոստացայ գաշնաւորեցի քեզ հաճոյանալ. Ներ. Է: *Ցօրինաւորն դաշնաւորէ մեսալ. Լմբ. փնգես: * Ա յժմ ընդ ծովեզերան ալիքն դաշնաւորին. Աճաբ. Նոր իկր: *Ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ. Ներ. ժէ: *Ընդ ազատողացն որ ի մէջ՝ դաշնաւորեցաս հեշտուլեք՝ ճաշակեցաց և հաւատուցեաց. Ցհ. իմ. ապ: *Դաշնաւորեցան ընդ սատանայի. Լմբ. իմ:

ԴԱՇՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դաշնաւորիլն. դաշն. ուխտ. միաբանուլեի պայմանաւ կամ ուխտիւ. և Ջայնակցուլեի. ահի, ջօրի, իւրիւքագ. *Իսկ ուխտն (յայտ առնէ) զդաշնաւորուլեի, որ ոչ մարմնով և արեամբն լինին ի նա հաւատացեալքն. կնոջ. վ: *Քրիստոսական ուխտին դաշնաւորուլեէ. Ներ. կոս: *Դաշնաւորուլ մտերմուլեէն: Խնդրէր զդաշնաւորուլեի: Երդմանցն և դաշնաւորուլեէց. Խոր. ա. 24: ը. 2. Ն 81: * Եւ էր սէր դաշնաւորուլեէ մեծի ի մէջ երկոցունց Թագաւորուեց. Աբծր. ը. 3: *Ելանեմ ի քնակուէ և ի դաշնաւորուլեենէ իսմէ: Հաստատէ զդաշնաւորուի մօրն. ՃՃ: *Հարցն դաշնաւորուլեէ. Լմբ. իմ:

ԴԱՇՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Մեղմէն և չափաւորէն. *Ջօտարսմէն իւր լինել ի դաշնաւորուի նմա բերեալ. Ցհ. իե:

ԴԱՇՈՑ, չուն. գ. որ և ԴԱՇՆԱԿ. պ. փեշէ. Ἀκινάκης. Acinaces, ensis, framea, gladius persicus. Տեսակ սրոյ, զոր ոմանք սուսեր պարսկական կուչեն. խանչէր. * Եհան զդաշոյն նորա յաղդերէ նորա: Իւանց դաշոյնն ընդ փողս նորա. Ցօրի. ձգ. 8: ծգ. 11:

ԴԱՇՏ, ի, աց. գ. պ. փեշէ. Πεδίον. Campus. planities. ἀγρός, ager. Տափարակ արձակավայր ի բացի. վայր խոտաւէտ յարօտ խաշանց. անգք. օվա, պայըր, պերչէ, գէր, էապ, էապան, ռեհրա. *Ե՛կ երթիցուք ի դաշտ: Գոն դաշտ մի: Ջքաւանել ի դաշտին: Ցամենայն գործ գաշտաց: Ջամենայն փայտ՝ որ ի դաշտս: Ընդ դաշտս և ընդ լերինս: Ի լերինն և ի դաշտի: Թերև եր ոսիւք իբրև զմի յայծեմանց ի դաշտի: Ջգաշտն քաղաքին և զգեզն նորա: Որ զձորովք և զհորովք և զդաշտիւք. ևն: *Կորուսանել ջհնէ ղեչան ոչ միայն զի դաշտիան, այլ զի և ի լեռնայինն բնակեալք. Փիլ. Ինսպան:

ԴԱՇՏ. նմանուլեի Աստարեզ կամ ընդարձակուլեի ծովու, թզիոյ, ևն. *Ի կապոյտ դաշտին ձիալուսակ լինէին (նաւաս) անքակալ գնացիւք. Ագաթ: *Երկնադոյն դաշտացոց, լուծական լերանց, կապոյտ կուսացոց: Ի կերպ պատկերի դմանց քարտէնի սպիտակի ըստ ընդ ձալին դաշտի: Սպիտակափայլ լուսափայլ դաշտի քարտէնիդ. Ներ. խլ. Ն յէլ:

ԴԱՇՏ. գրի երբեմն որպէս Տաշտ: Վսպի. իա. մղ:

ԴԱՇՏԱԲԵՐԱՆ. գ. Բերան դաշտի, ք մուտք կամ ելք նորա. * Իջեալ մինչ ի դաշտաբերանն մեծ. Խոր. է. 6: *Գտեալ տեղի բարեխառն մօտ ի դաշտաբերանն. Ճ. Բ:

ԴԱՇՏԱԳԵՏԻՆ. ա. Ուր գետինն է հարթ դաշտաձև. դաշտային. դաշտական. *Բանակեցան ի տափակողմն ի դաշտաւեսն վայրին. ա. մ. գ. 40:

ԴԱՇՏԱԿ. ի, ացս. գ. Դաշտ փոքր. օվաձէգ. *Անտի անցեալ ի դաշտակն զորգունի ի տեղի զոհարանաց դիւցամոլ կռապաշտիցն. Կողբնք:

ԴԱՇՏԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. պ. փեշէի. Πεδινός. Campestris. Դաշտային, (վայր, և բնակիչ). որպէս ոմկ. օվաձէգ. Ե օվաձէ. *Երկիր լեռնային, և դաշտական: Ի ծորս դաշտականս տիւրոսի: Ի գաշտականաց և ի լեռնակոմանց: Սառակուցի դաշտականն. ևն: *Ի տեղի դաշտական. Ճ. Բ: * Գալիքնացուց աչխարհն հարթ է և դաշտական. Իգն: * Եզև գծտուի երբեմն ի մէջ լեռնականաց և գաշտականացն ծագկանց. Մա. ոռ: * Գունդս գունդս վանականաց՝ դաշտականս լեռնականս հասատուէր. Սգաթ: * Բնակեալքն յանտառս՝ յուսացեալք իւրեն իբրև զդաշտականս. Գէ. Ես:

ԴԱՇՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Դաշտականի կամ դաշտայինն գոլ երկրի. *Ցաղագս դաշտականուելի (եհովկիոյ) և ոչ լինելոյ անձաւս ի բարձրագոյն վէմս, ոչ լինի արծուիս առ եթիոպացիան, և բայն նոցա. Մագ. Ե երզն. փեր:

ԴԱՇՏԱՅԱԿՈՂՄՆ, մանն. գ. Դաշտայինն կողմն երկրի. դաշտ. *Ի գաշտակողմանն և ի լեռնակոմանն. Ցօրի. ծէ. 3: *Ցիրեաց ամենայն դաշտակոմանն. Ցիւսփ: *Եւ սահակ չլջել ընդ դաշտակոմին ընդ եւ ըեկս աւուրն Հեբրայեցի՝ յայլոհիա կալ աս. եէր ի ծն:

ԴԱՇՏԱՀԱՐԹ. ա. Հարթ իբրև զդաշտ. *Ցեսանեմ զանդաստանն ամենաւեծ գաշտահարթ զուարճացեալ և հռչակեալ. ՃՃ:

ԴԱՇՏԱՁԵՒ. ա. ն. Ուշող զձև դաշտի. հարթ և հարթայատակ. գաչխ նմանօվա պիւիւնփ. *Հովիտ գաշտաձև. Խոր. ա. 15: Աբծր. ը. 5: *Ամենայն երկիր հարթ հաւասար դաշտաձև յատակեցաս. Ագաթ: * Դաշտաձևս կործանեաց զպարիսպն երքովի. Եէր. յես: *Բլուրքդ լերամերդք հաւլեսցին, և գաշտաձև աչխարհ լինին. Ցօրէի: իակ խոր. ա. 10: *Ի միջոց ինչ գաշտաձև՝ լերանց բարձրագունից ո. այլ ձ. գաշտաց և լերանց:

ԴԱՇՏԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. Մխիլ, կամ ըստ չն. երթալ՝ ի գաշտ. *Ընդ առաւօտն կա նխեաց՝ լինէին գաշտամուխ. ա. մ. ծը. 5:

ԴԱՇՏԱՑԱՏԱՆ. Տ. ՀՈՐԱՑԱՏԱՆ. *Դաշտայատակ տապալեցան ամենայն բարձունք զոհարանացն. Ճ. Ա.

ԴԱՇՏԱՑԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Πεδικός. Campestris. որ և ԴԱՇՏԱՅԱԿԱՆ. Որ ինչ անկ է դաշտի, կամ կայ ի դաշտի. դաշտավայր, և բնակիչ նորին. ահէայէ, օվաձէ. *Ամենայն թագաւորքն... որ լեռնայինք. և որ դաշտայինք: Ջլեռնակողմնին, և ըզդաշտայինն: Լեռնայինքն և դաշտայինքն. Ցեսս. ի. 1: ծա. 16. 17: Ջայ. է. 7: *Երկիր՝ ոչ լեռնային, և ոչ դաշտային. Խոր. է. 53: *Վասն անհարթուելի լեռնայնոյն և դաշտայնոյն: Ջլեռնային և զդաշտայնոյն (վայրս) աերմանեաց և տնկեաց. Փիլ. Լին. Ե բաժն: *Ըստ կարգի մատակարարել (ոյ) զլեռնայինս և զդաշտայինս. Մա. ոռ:

ԴԱՇՏԱՆ, ի, ացս կամ յց. գ. *Աφεδρος, ἀκαθαρσία. Menstruum, menstrua purgatio. Օրինք կանանց. ապարահ. բպհսեան աւելորդ արեան կանացի բնուէ՝ յորգեր ծնուէ, ի տեսասահսուէ, յամսականուէ. ամանի. այլգի, գան ինձրկի, հայդ, ձեփիլ. Տես Ղևս. ծէ. 2=5: ծէ. 19. 25. 33: է. ԼԳ. ծա. 4: *Ի մէացելոց գաշտանիցն: Ի գաշտանից. Փիլ. Ե եէր. եէր: * Տասնա գաշտանաց չինէք: Ջքով զդաշտանս և զերեարեաս լուանալոք. Փորպ:

ԴԱՇՏԱՆ. ա. Ἀποκαθήμενη. Menstruata. Ունող զդաշտան. եգեալն ի գաշտանէ. ապարահիս. գաշտանիկ. փիսը պեանձ. գան ինձրկի, հայըդ, հայըդէ. Ցես Ղևս. է. 18: Ե ծէ. 33: Ես. ի. 22: Եկի. է. 10:

ԴԱՇՏԱՆԱՄ, ացայ. ի. Լինիլ որպէս զդաշտ հարթ. գաշտաւորիլ. տափարակիլ. և նկուն լինել. գաչխ պես փեինիլ, փեինիլ. փիսիկ օվա օվաձ. *Ելանեն՝ լեռնա-

նան, և իջանեն՝ դաշտանան ց. յն. իջա-
նեն գաղտք. Սղ. ՃԳ. 8։ *Լեռնայեալ ա-
լքքն գաշտացան. Եղիշ. Է։ *Դաշտացեալ
և կոխան լեալ։ Դաշտացեալք ընդ ոտիւք
քանաարիւրին. Լ՚սող. ընթերց։ * Ի ձեռն
առաքելին կնոջն դաշտացաւ քնութիւն մեր,
և կոխան եղև ոտից Հիշնամոյն. Ռ՚ևիթոր։

ԴԱՇՏԱՆԻԿ. Տ. ԴԱՇՏԱՆ, ա.*Հրաժա-
րել ի դաշտանիկն մերձենալոյ. Բուզ.
Գ. 4։ *Դաշտանիկք սպասաւորք են նո-
ցա ց. յն. կանայք. Թղթ. Բարսղ։

ԴԱՇՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴԱՇՏԱՆ, գ.
*Չի զօրէնս դաշտանուձն լցեկ. Ռ՚ևիթոր։

ԴԱՇՏԱՎԱՅՐ, ի, աց. գ. ա. Վայր
գաշտային. գաշտ. և Դաշտական. օվս. ահ.
բայլ. * Բնակեալ ի լեռնակողման, և ի
հարթաւ, և ի դաշտավայրս. Դտ. ա. 9։*Ի
դաշտավայրսն ադդույն. Ը. Ի.գ. Ի.Ճ. 31։
*Բնակէ ի լեռնոտին մերում ի դաշտավայ-
րի։ Ածէն զնա ի աեղւ դաշտավայրս։ Եր-
թեալ իջանէ ի խորին դաշտավայրի մի.
Խոր. ա. 9. Ը. 71։ Ե ա. 11։

ԴԱՇՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Իբրև
զդաշտ կացուցանել. հարթել. յատակել.
ճեռն առնել. փոխէնէն, դոռբէ. եամ եա-
ը՝ փոխ փոխ էնիկ. *Որ յառաջ դաշտաց-
եալ և կոխան լեալ էաք Հիշնամոյն,
այժմ ի վայր առափարեալ դաշտացոյց լը-
նոյն իւրովքն հանդերձ, և զմեզ լեռնա-
յոյցեալ բարձրացոյց ի վերայ նորա. Լ՚սող.
ընթերց։

ԴԱՇՏԱՒՈՐ. Տ. ՏԱՇՑԱՒՈՐ. *Ալիգի
դաշտաւոր. Սրփ. յոան. ա։

ԴԱՇՏԱՒՈՐԻԼ. Տ. ԴԱՇՏԱՑԱՆԱԼ. *Ալ-
օր ծով խոպացեալ ընդ սեհեզերս նաւօք
գաշտաւորի. այսօր գեղք գիշխանին. Ջէր.ԽԲ։

ԴԱՇՏԵՄ, նցի. Տ. ԴԱՇՏԱՑԱՈՒՈՒԱՆՆԵՒ.
*Դաշտեմ յատակել զպարիսպս աշտարա-
կացն. Եփր. Ի.գ։

ԴԱՇՏՈՐԱՑԿ, ըեէց. գ. Դաշտք.
գաշտավայրք. *Բարեխառնութիւն առնէ
երկրիդ, և չինութիւն գաշտորեից. Ռ՚ևիթոր։

ԴԱՒ. Տ. ԹԱՒ։

ԴԱՒՆ, ևին, ուանց կամ ևինց. ա. Ու-
ռիօց. Amarus. Ախտորշ և խորշելի ձա-
չակեցեալ. ազի. կծու. լեղեհամ. չէլ. ա՚ճը.
ԲՀլԽ, փսր. երր. նաա, նաաա. * Ոչ կա-
րէին ըմպել ջուր ի մեռային, քանզի դաւն էր.
Եւ. ծէ. 23։ *Անձին կարօտեալ՝ և գաւն
իրրև զքաղցր Թուխ. Ա՚ակ. ԻԷ. 7։ Տ՚ես և
Ե՚ա. Է. 20։ ՃՀ. Գ. 11։ * Հակառակ էր
քաղցր գաւնին. Եղիշէ։*Քաղցեալքն և գա-
ևինք. Գբ. հր։ *Դաւանիդ. Մ՚ծէ. ծէ։

ԴԱՒՆ. Δεινός. Dirus, durus, acer-
bus. Դժնդակ. խիստ. չար. * Ա՚յսպէս
գաՒնն իցէ մեզ։ Չար և դաւն է քեզ Թո-
զուլն զնա։ Զազգ գաւն և զերագ։ Զայն
աւուրս անաւն խիստ և գաւն. ա. Ի.գ. ծէ.
32։ Երեմ. Է. 19։ Աէ. ա. 6։ Սոփ. ա.
14։ *Համային ծանր է և գաւն։ Դաւն իշ-
խան, ծառայութիւն, հալածանք. կամք.
ևն. փսրգ։ *Դաւանց զմարտ առեալ առ-
բանց։ Փիլ. էլ։*Աստացեն մեզ գաւն խու-
զըգն. Կ՚ուրղ. գիշ։ * Մի գաւն գահիճ
լինիցիս նմա։ Դաւն գաւառականգ լինին.
Ռոփ. ՛. ա. 23։ * Եթէ յաչսդ կոտ եմ և
գաւն. Բէս. ՛նախ։ * Հիւսիսային գաւն
շնչմանէն. Բէս. Ի.ն Ի.։

ԴԱՒՆ. գ. Տ. ԴԱՒՆԱՒՃ. *Բազարջ ընդ
գաւնին (կամ ընդ գաւնիս)։ Դաւանգքը
աւուրք զգազարջն, որք ապաշխարութիւնն
ևոքք ցանկացեալ. Փիլ. էլ։

ԴԱՒՆ. ՛.և ՛ Տ. ԴԱՒՆԱՊԷՍ.

ԴԱՒՆԱԲԱՐ. ՛*Դաւան արտաստեալ.
Շոբ։ Մ՚ոյս։ *Դաւնագարշ ի վերայ նորա
սատակացուցանել զշխարհն.Նախ.հոյմ.ԼԷ։

ԴԱՒՆԱԲԱՐՈՑ, ի, լոյ. ա. Դաւան
բարուք. գժնդակաբարոյ. ժանաւ. Եռվռոց.
ղալիմ. *Բասիլիսկս գաւնաբարոյ, և ընդ-
ունակ ամենայն աղաեղութեան. Կոլ. Ջ։
*Անողորմ և գաւնաբարոյ. Բէս. ՛ի.Է։

ԴԱՒՆԱԲԱՐՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Դժնդա-
կութիւն գաւնաբարոյ. Ա՚յս-
սու զգաւնաբարոյութիւնն հառվմեյեցուցն
(զինուորաց) յուցանէ. Բէս. ՛ի։

ԴԱՒՆԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ չիւրմի
կամ յինքեան զգաւան ինչ. գաւնաորակ.
գաւան. *Ջաստանայի զգաւնաբեր և զնիա-
սակար բոյսն հրով ծախել.Ռոփ.վ։*Տունկ,
ծառ, Թզենի գաւնաբեր. Ագաթ։ Կոլ. Ջ.
Սբգ. յի. Ը։ Նոբ. երք։ Ռ՚ևիթոր։*Գաւա-
նաբեր վիժանք կամ վիժակք (որպէս զգ-
յուրն որ ի մեռային). Ակն. Բոքիր։ Ակն.
Եկեղ։ Լիւ. ա՚ծոբ։ * Գաւնաբեր մեզք,
յանցանք, կեանք. Շ. Բոքիր։ Թէոփոր.
կոչ։ *Գաւնաբեր քինահանումեն. Ա՚ծէր.
Ը. 11։

ԴԱՒՆԱՐՈՒՂԻ. ա. Որ գաւն բղխէ.
գաւնահոսան. *Գաւնաբուղխ ջուրցն մե-
ռային. Մ՚ոյս։

ԴԱՒՆԱԳՈՑՆ, գունի, լոյ. ա. Πι-
κρότερος. Amarior. Δεινότερος, dirior, du-
rior, acerbior. Առաւել կամ յոյժ գաւն.
գժնդակագոյն. ա՚եէի ՛եղի, գեշ. *Գաւա-
նագոյն (կամ գաւն) է քան զմահ. Ժ՚ող.
Է. 27։ Լ՚սող. ծէ։* Ցեծոյ գաւնագոյն
ևս գտանի քան զեղեգ. Ա՚ակ. Է. 4։*Գաւա-
նագոյն լինին ըսրիքն. Ռոփ. յհ. ա. 3։

ԴԱՒՆԱԳՈՑՆ. ՛. Կարի գաւնապէս.
*Փայտ ընկերց յանկն ազգեին, որ հոտեր գաւա-
նագոյն. Շ. Բոքիր։ * Գաւնագոյն ողբոյ
ընտա. Մ՚ա. ԵԷՒ.։*Քան զվիրածան գաւա-
նագոյնս՝ պաղատին. Ռոփ. ՛. ա. 14։

ԴԱՒՆԱԴԱՒՆ. ա. Գաւն գաւն.
կարի գժնդակ. չարաչար. *Գաւնագաւան
մահնաս, և աստիճ ատնքանս. Ռոփ. յհ.
ա. 9։

ԴԱՒՆԱԴԵՂ. գ. Գաւն դեղ (որպէս
գնի ի յն.)։ *Ըմպել զգաւնագաւանն. Ռոփ.
ապաշ. Է։

ԴԱՒՆԱԹՈՑՆ. ա. Որ ունի զԼոյն
գաւնութիւն. Թունաւոր։ * Գաւնաթոյն
օձին, օձիցն։ Օձս և իժս գաւնաթոյնս։
Որգունք գաւնաթոյնք. Նոբ. ը. ՃՃ։
Ա՚ոնդ. Է։*Չարահամաբաւ և գաւնաթոյնս
անուանեցաւ առեղի. Գիւթ։

ԴԱՒՆԱԹՈՐՄԻ. ա. Թրմեալ գաւ-
նութիւն (քացախի ընդ լերուոյ)։ *Եւ զըս-
պունգն գաւնաթորմի ի ախորժելի քացղր
Ճաշակմանն. Նոբ. խղ։

ԴԱՒՆԱԼԻ. ա. Լի գաւնութիւն. * Սոքա
են քացղքաքանչք, և գաւնալիք. Մ՚ծէ.
ծէ։ * Որպէս երթալին սքն չարչան ի գաւ-
նալի ծերոց. ՃԿ. ԼԲ։

ԴԱՒՆԱՆԵՐ. գ. Գաւն ծեր. չար.
*Չարածեր, գաւնածերք։Ա՚յ գաւնածեր.
Վ՚ր կղ. ի։ Ճ. Ռ։

ԴԱՒՆԱՊՈՒՈՂ. ՛ ա. Իբր Դաւնա-
ԴԱՒՆԱՊՈՐՈՂ. ՛ կառաչ. գաւնա-
պէս գոչօղ, կաղկանձօղ. * Որդ գաւնա-
կորոչ չարաղաղակ հեծմամբ վճարեալ զո-
գին. Փսրգ։ .* Դաւնակոտոչ ձայնիւ և-
հան զգաւնացնալ ոգին. Գբ։ Երեկ։

ԴԱՒՆԱՊԱՏԻՆ. ա. Որ տալ կամ բե-
րէ զգաւն կակիճ. յոյժ կակիճ գոչիչ.
*Դաւնապակիճ բոցով հառաչէիցես ի միջո-
ցէ պրակէգ. Մ՚ոյ։ *Դաւնապակիճ կոխա-
զանիք. Շ՚ոբ։

ԴԱՒՆԱՀԱՄ. ա. Որոյ համին է գաւն.
ածէ.*Բաժակ, դեղ, տուխկ գաւնահամ.
Շ. Երէս. Ե Ի.Ի։ Երէս. ը։ * Ի յանոյշն
և ի գաւնահամին. Վ՚ոփ։

ԴԱՒՆԱՀԱՄԲՈՑՐ. ա. Որոյ համ
բոյրն է գաւն. կամ Որ սկիզբ հանգուցիլ
զգաւնութիւն. (այր) ժանտ. գաժան. * Ազգ
լեալ այն գաւնահամբոյր հոգատարացն.
ՃԿ. լի։

ԴԱՒՆԱՀԱՑԵՑԱՑ. ա. Գաւն և գրժ-
նեալ հայեցիք. * Ի գաւնահայեաց և ի
չարաաեաս աչաց քանաարիւրն. Մ՚ոբ։

ԴԱՒՆԱՀԱՒԱՂ. ա. Եղէալն գաւն
հառաչանօք. * Մրճչէն սատակեցաւ գաւա-
նահառաչ մահաւամբ. Ռոհ։

ԴԱՒՆԱՀԱՒ. ա. Իբր ի սկզբանէ ան-
սի գաւնացնալ. գաւն ընդ սկզբանն. կամ
միշտ գաւն վարուք. * Թողալ Թէ գաւան-
լ ի գաւնահաւ հոգւոյս. ՃԻՀԳ։

ԴԱՒՆԱՀՈԳԻ. ա. Գաւն կամ գաւ-
նացնալ հոգւով. *Ընդ են գաւնաչունչք
և գաւնահոգիք. Եփր. Լ՚գ։

ԴԱՒՆԱՀՈՄԱՆ. ա. Գաւն հոսեալ.
գաւնաբուղխ. * Ջգաւնահոսան ջրոցն
ծորումն. Ա՚ակ. Եկեղ։

ԴԱՒՆԱՀՁԱՑ. ա. Որոյ հոսն է անա-
խորժ. չարահոս. Ժանտ. աստիճ. հո-
փած, ևծաս. * Իբրև զգաւնահոսս ծծումբ
ի քիմս քո ծանրանան. Կեհնփ։ * Գաւա-
նահոտս ընծայեն արիւթաբար տարար. Շ՚ոբ.
* Ի ցրտանալ հիւանդոյ, և ի գաւնահոտ
փչելոյ։ Ի գաւնահոտ փղձանէ հիւանդոյ
պաղատեալ ձուլեալ վտակն. Խոբ. Է.6.36։

ԴԱՒՆԱՃԱՇԱԿ. ա. Ունօղ զգաւն
ճաշակ. գաւնաճաշակ. գաւան. * Գաւնաճ-
աշակ ծով. Երէս. ը։ * Գաւնաճաշակ
պղղոյն քացղացուցիչ. Շ՚ոբ։

ԴԱՒՆԱՃԱՇԱԿ ԼԻՆԵԼ. ճաշակիլ զգ-
ղի. * Գուսանծինն ապամ գաւնաճաշակ ի
քեզ (ի խաչիդ) լինելով. Ակն. Բոքիր։

ԴԱՒՆԱՄ, գարձայ, գարձ կամ գար-
ձիր. (յորմէ խոտալ. դօռնայէլ). Ἀναστρέφο-
μαι. Revertor, redeo. Գալ անդրէն՝ ուս-
տի եղև մեկնիլ. չրջիլ գլրեալ և զգնացս
յայլ կողմն. փեծմիլ, ՛եղի ՛եգիլ, բիձ-
էնիլ, ալգէր էնիլ։ * Դարձաւ անդրէն
առ նա ի տապան անգր։ Դարձցուք յե-
գիպտոս։ Դարձիր անգրէն առ բազակ։
Դարձ առ իս։ Եւ ոչ դարձաւ։ Ցծիս գարձ
ոգր, և ունկն գիր լինձ։ Դարձ առ մեզ ոճ
փրկիչ մեր։ Դարձցին յետս. ևն։ *Դաւա-
նայ զգայարդմանայ ձորով. Խոբ. գ. ճօ։

ԴԱՒՆԱՆ. ՛Αποστρέφομαι, ἀναχωρέω. Re-
cedo, revertor, convertor. Հեռանալ. օ-
ասրանալ. փոխիլ յառաջին վիճակէ, կամ
ի չարէ ի լաւ անլր. ՛եղի փոխմամբ, վոր
՛եգիլ։ *Դարձցի սրամառելի բարկութիւն
ոգն յիսրայէլէ։ Դարձեալ էք ի նմանէ
(յոյ)։ Դարձան իւրաքանչիւր ի ճանա-
պարհայ իւրեանց չարաց. ևն։ * Ջճշմա-
րիտ դարձն ոչ դարձաւ ց. այսինքն ճշմա-
րիտ դարձմամբ. Մ՚ր. Եբեմ։

ԴԱՒՆԱՆ. Τρέπομαι, στρέφομαι. Vertor,
ևն. փոխիլ կամ չրջիլ յայլ ինչ. լինել.
պիր ՛եչէ փեծմիլ։ * Հող ելիր, և ի հող
դարձցիս։ Ջգաւաւգանն՝ որ գարձաւ յօձ։
Դարձցիս յայր այլ։ Դարձցին ձորք նորա
ի ձիւթ։ Դարձան երեսք ամենայն ի գոյն
գալկան։ Դարձան ի սուգ օրհնութիւնք
պարուց մերոց։ Ջլսնդ գարձար լինձ ի
գաւանութիւն որդի օտարացեալ։ Ի գու-
զդարձաւ։ Սրամառելի բարկութիւն յողոր-
մածի գարձաւ. ևն։ *Ցծտակ ջուրք գե-
ոցն յարիւն գաւնացին։ Ամենևին մոխիր
գաւնայ (կրակին՝ յոչ սալն գնիւթ). Եղիշ.
Ը։ *Դաւնան ջուրք ի կարկուտս և ի ձիւն
և ի սառն, և որթին գաւնայ ի գինի.

Եփ. ծն ։

ԴԱՌՆԱԼ ԱՒՈՒՐ. Շքջիլ. երեկոյանալ. *Ահա գարձաւ օրս յերեկս, աստէն ագիր. Դպ. ծԸ. 9։ *Յաւուր ուրբաթու ի դառնալ աւուրն. Լ՚սող. Ը։ * Ընդ գառնալ աւուրն, այսինքն ի միոյ գարձիկ աւուրն յերեկս կոյս. Եփ. ծն ։

ԸՆԴԴԷՄ ԴԱՌՆԱԼ. ՅԵՏՍ ԴԱՌՆԱԼ. Ի ՓՈՓՈԽՍ ԴԱՌՆԱԼ. ևն. Տճս ի յարակից բառագ ։

ԴԱՌՆԱՄԱՀ. ա. ſ. Ուր ինչ պատն և չարաչար մահ. և Դառն մահուամբ. *Դառնամահ տանջանք։ Ջգառնամահ տանջանսն ։ Ի գառնամահ օրոգայթս ։ Դառնամահ մեռանել. Եփ. Խոսփ. ևն։ Մանր. ծԸ. ծԷ ։ Լ՚ՄԷ ։ Հղ. աԲ. ԻԲ-ԲՂ ։

ԴԱՌՆԱՄԱՂՁԵԱՑ ։ ա. Ուշնոյ ըզ-
ԴԱՌՆԱՄԱՂՁՈՏ. } գառն մորձ. առաւելչեալ մաղձիս գառնուԷ. լսփ մաղ յօփ. աՁԸ սաքրալը, գթրա սեվռալը. *Ոմանք բնութիՔ գառնամաղձեալք և բարկացողք են ։ Բարկացողք են գառնամաղձոտք. Նխս. ԸՒ ։

ԴԱՌՆԱՄԱՂՁՈՒԹԻՒՆ. փ. Գառնութիւն մաղձի. ժանտութիւն. ոմս. *Զդառնամաղձութիւն սրտին յուշին ներսոյն արկանէր. ՑՀ. ԻԲ ։ *Դառնամաղձութիւն և բորբոքումն սրտի յիմարութիՔ ։ Ճշմարիտ ոգոյ արտասուք զամենայն բոց սրտմտութ և գառնամաղձութեան սպանանել գիտէ. Կլիմաք ։

ԴԱՌՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Պիկրաինոմաւ. Amaresco, exacerbor. Գառն լինել. փղ. խիլ ի գառնութի. և Զգալ ըզդառնութի. ԼեԼինալ. աՁԼՆՄԱՓ. *Դառնացաւ ցքի ըմպելեացց. Եօ. ԻԸ. 9։ * Դառնացայ յորովայն քո, այլ ի բերան քո է քաղցր. Յայաբ. ծ. 9. 10։ * Որոց ՃաշակուԹն մանանային գառնացաւ ի կոկորդս նոյ. Ա՚ՄԽՈ. ԷՒԷԼ. *Ո՞վ ոք Ճաշակեաց լէնլի, և ոչ գառնացաւ. Նար. ԻՁ ։

ԴԱՌՆԱՆԱԼ. նմանութիՔ, վչտանալ. զայրանալ. ժանտանալ. Նեղանալ. Է՚ԼԻՒԹ, ԻՒ-ՁԷՆՒԹ, գԸղմագ. *Ազատակեաց ի ձայն մեծ դառնացեալ յոյժ. Ծն. ԻԷ. 34։ *Դառնացեալք ոգւով իբրև զարՁ որդեկոտոր ի դաշտի. Ը. ԼԳ. ծԷ. 8։ * Դառնացաւ ի նոսա մովսէս. Եւ. ծՁ. 20։ Տճս և Հասաւ. ՁՁ. 13։ Եսա. ծԸ. 9։ ԵրԷմ. վՁ. 9։ ՈՂԲ. ՁՁ. 4։ *Հարեալ յոգիս, և դառնացեալ յարտասուս ։ Դառնացաւ յանձն իւր ։ Կարի յոյժ գառնացայր ի միտս իւր. ԵԼԻՒ. Ֆ. Ր. Ը. Տճս և ԳԱՌՆԱՑՈՂ ։

ԴԱՌՆԱՆԻՐՀ. ա. Ուր գառն է նիր. հումն, իբր Տիւսր. իլեսասկար. չար. * Չարթիր ի գառնանիրհ քնոյգ. Եփ. Խոսթվ։

ԴԱՌՆԱՉԽԱՏ. ա. Դառն աշխատութիՔ լի. գժուարակիր. տարժանելի. գժընդակ. գայթ գայլեր վհմընդիւ. * Դառնաչխատ ասենջանք կորուսանել ։ Դառնաչխատքըր. տասիք յերկունս մահու վտանգեալք. ՑՀ. ԼՒ ։

ԴԱՌՆԱՃԱՒՆՉ. ա. Ուր գառն և ուժգին ընչէ. սասթիլ ՆծՈս էԼՀՈՒ. *Դառնաչունչ հողմ, օդք, մրրիկ. Ոել. ſ. Ը. 6։ Նար. ԼՁ. Խոր. Ֆ. 68։ ՃՀ. Ա։ * Դառնաչունչ օՀ. Ճար ։ *Դառնաչունչ ձայն. ՃՀ. Ա։ *Մահ տզայցն, որ ի դառնաչունչ հրամանէ հեռուզէի. Ոել. Ես։ * Չի արՁ են գառնաչունչք և գառնահոգիք. Եփ. Ի։

ԴԱՌՆԱՊԱՀԱՆ. ա. Ուր է գառն պահպանութիւն հրամանաց. տարժանելի յոյժ. *Ա՚յսօր զերծաք ի դառնապարտական ալիւսագործութենէն փարաւոնի. Թէոդ. Ի յոյն ։

ԴԱՌՆԱՊԷՍ. ſ. Դառնաբար. դառնութիՔ. դառն և գժնդակ օրինակաւ. և Յաւագին. * Լալ դառնապէս. Ես. ԼԲ. 4։ ԼՔ. 7։ Մփ. ԼԸ. 75։ ՂՒ. ԼԲ. 62։ *Գուժեացին դառնապէս. ԵԼՒ. ԼԲ. 30։ *Գոչել դառնապէս. ՓԼ. ԼԲ։ *Դառնապէս տանջանս մատուցանել, կամ պատուհասել. Ը. ՒՀ. Ը. 39։ ՔՀ. ՒՀ. 9։ *Դառնապէս թշնամանել. ԱՁՍԲ. ՒՐՔ ։

ԴԱՌՆԱՊՏՈՒՂ. ա. Ոյր պատուղն է դառն, կամ բերօղ զդառն պտուղ. *Մա կեդրոն ամբարիշտն չառաւիղ դառնապտուղ՚ի չար արմատոց անտի. Լ՚ՓՀ. հանգ ։

ԴԱՌՆԱՒԻՐՏ. ա. Դառն կամ դառնացեալ սրտիւ. դառնահոգի. *Ազգ դառնասիրտ և հարկանող. Լսոփ. ա։

ԴԱՌՆԱՎԻԺ. ա. Որոյ վէրքն է դառն և դժնդակ. *Ի չար նեխից նորա, և ի դառնավէր հարուածոցն. Մանր ։

ԴԱՌՆԱՎԻԺԱՆ. ա. Դառնաբուղխ. դառնահոսան. * Դառնավիժան բնութիՒս մերոյ. Տծնակ ։ * Ի չար հարաւոյ դառնավիժան յանցաւորիս. ԲԷՆԻ ։

ԴԱՌՆԱՏԵՍԻԼ. ա. Դառն տեսլեամբ. գժնեայ. գժնդակ. քաոսմեսիլ. ահագին. * Դառնատեսիլ տարտարոս ։ Տանջանս դառնատեսիլ. Ճ. Ա։

ԴԱՌՆԱՐԲՈՑՑ. ա. Դառն չարբուսին. արբուցիչ դառնութիՔ. * ԿծուիՔ դառնարբոյց գեղոցն. Վ՚ՓԽ. հղ. ԻՁ։

ԴԱՌՆԱՐՄԱՏ. ա. Որոյ արմատն է դառն. *Դառնարմատ ծառ, կամ կիրք. Նար. ծԲ ։ Սարգ. ա. պ. ա։ Ը. ա. յՀ. Ը։

ԴԱՌՆԱՑՈՂ, ի, ացս. ա. Պարապուհրայնայ. Exacerbans, rebellis. Դառնացեալ հոգւով. Ժանտ. ատաՀակ. խեղ. մանաւանդ՝ Դառնացուցիչ ԱՅ, այսինքն զայրացուցիչ հեթսուիՔ. *Զդառնացօղս՝ որ բընակեալ են ի գերեզմանս։ Ազգ չար և դառնացօղ։ Մի՛ լինիր դառնացօղ իբրև ըզտուն դառնացողաց. Սղ. ԼՔ. ՀՔ։ Եփ. Բ. Ե. Ը. ԺԲ. ևն։ * Ազգն դառնացօղ և անօրէն ժողովուրդն խլացեալն (զայս անուն էառ վասն դառնացուցանելոյ զնՁ յանապատի զամս քառասուն. Ափս ։ * Եւ ի վկնն վտակ բարի արբոյց տոհմին դառնացողի. Շար ։

ԴԱՌՆԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Դառնացօլն
ԴԱՌՆԱՑՈՂՔՒՒՆ. } գող. ԺանտութիՒ. տատնակութիՒ. *Դառնացողութեն խրայելի. ՄԺԲ. ԺՒ։ *Գիտեը նա որպէսի կատարած առ դառնացուն նոցա (հրէից) ԼՁԸ. Եփ. համաբ ։

ԴԱՌՆԱՑՈՒՅՆԵՄ, ցուցի. ն. Պուհրաինա, պարապուհրաինա. Exacerbo. Տալ դառնանալ. ընուլ դառնութիՔ. դառն ՃաշակՒ տալ. քմաց կամ մտաց. Ընդունել. աՁԸ լսելմագ. *Կենդանի է... ամենակալն, որ դառնացոյց զանՁն իմ։ Դառնացոյց զիս բաւականն յոյժ։ Դառնացոյց զԹուգատուրս բազում, և ուրախ արար զյակոբ ի գործս իւր. ՑՈԲ. հՔ. 2։ Հասաւ. ա. 20։ ա. Ա. Գ. 7։ * ՉՃաշակեցիս մտացն դառնացուցանելով ի ձեռն սատակական բանիցն յանդիմանուԷ. Սարի. ԻՀ։ *Գացեալն ընդ լեզուն խառնեալ... զնա դառնացուցեալ. Նար. ԼՁ։

Նմանութեամբ, վչտացուցանել. վայրացուցանել անհնազանդութիՔ, ևն. ԱԲԸ. Ը ԷրԷւ. Նեղոշընեւ. Բարկացընեւ. ԼՒՀՆԻՓԻԸ. Ա՚ե, գԸղՁԸմագ. * Դառնացուցանէին զնՁ սահակ և զռեբեկա։ Փորձեցին դառնացուցին զՁն բարձրեալ։ Դառնացուցանել զնս գործովք ձեռաց իւրոց։ Դառնացուցեր զբանն սեւռան (այսինքն հեռստեցեր ի բանէն). ևն։ *Ահք սիրեցէք զկանայս ձեր, և մի դառնացուցանէք զնոսա. Կող. ֆ. 19։

ԴԱՌՆԱՑՈՒՅՉ, ցչի, չաց. ա. Պարապուհրայնայ. Exacerbator. Որ դառնացուցանէ կամ դառնացոյց. ԼեՀոնՉ, Ե նեղոշօղ. *Դառնացուցիչք էք ածոակողմանն։ Աւ դառնացուցիչ առնդ խորհելի. Օր. ԼՁ. 27։ ԵԼՒ. Բ. 3։ * Լ՚ուր քո դառնացուցչիս։ Դառնացուցիչս քաղցրութեան բարերարիդ. Նար. ԼԲ. Ե Ե։ *Իւր փորձութեց ամենայն սրտմեծուցիչք են և դառնացուցիչք։ Կրեն զբարչարանս և զտուգանս, և զայլ ամենայն գառնացուցիչն. Սարգ. ա. պ. Բ. Ե Ը։ *Զգառնացուցչացն զսուտերին յանգիմանէր. ԼՔ. Ի-Լ։

ԴԱՌՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. տ. Դառնութիւն. ՂՈՒԹԻՒՆ. * Մոռնէս զպատմուԹի դառնացուԹե նոցա ցաւացանէ. Եփ. ԻԼ։

ԴԱՌՆԱՔԱՒԻՆ. ա. Որոյ քունն է գառն և անհանգիստ. դառնանիրհ. * Անքուն և դառնաքուն՝ ի գիշերի ննջիցն նոքա. Մանր. Ը։

ԴԱՌՆԵՆԻ. ա. Դառնաբեր (ծառ). *Իբրև զնռնենիս թԹուենիս, և զնշենիս գառնենիս. Վ՚ԼՁՕԲ. Է. յն. զգառնագոյնս ի նշենեաց. ԱՁԸ պապՀ ազաՁԸ։

ԴԱՌՆԻՃ, նՁի, կամ Ճոյ. ով, ացս. Պիկրիս. Picris, amarago, lactuca agrestis. Բանջար գառն, որ ի ՃԸ գիրս նկԷգասի. ԼԷԼի ՀաՀօլ. ԷԲԲ. ՆԷՀՕԲՀ. *ԴառնիՃՆ զգառնուԹի (յայտնէ)։ ԴառնիՃՆ յայտնուԹի հոգեկան գալԹին է. ՓԼ. ԷԼ։ *Մեղացն այլևայլ գառն է քան զամենայն գառնիՃ. Ոել. ԷԲԲ։ *Բառաբրէ ընդ գառնըՃաց կերրիկը... Գառն և տարժանելի կերրիկը կալ ի ժամանակեանս. ԻՓՆ ։ *Հանդերձ բաւարՃաւ և գառնըՃով. Շ. ՌԼՒ ։ *Ի հացէ յայսմանէ հանդերձ գառնըՃու (կամ գառնիՃաւ) կերրիցէ։ Կլիմաք ։

ԴԱՌՆԻՃ. ա. որպէս Գառն. *Խաղող նոցա խաղող գառնիՃ, և ողկոյզ նոցա ի գառնուԹի լԷզոյ. ԱՓԱԲ ։ *Ի նոյն ցաւս գառնիՃ աՁագկուԹե հարեաք. ՑՀ. ԼՒ ։

ԴԱՌՆԻՆ. տ. Գաւն. *ԶարուԹի գառնին ընդդէմ ողորմուԹեն քաղցրոյն։ Զայս երկուս չարիս գառնինս նեղեաց ժառուԹի. Եփ. համաբ ։

ԴԱՌՆՈՑՏԵԱՆ. ա. Ընշոյ զոտս գառնաբեր. ՈՁԸ փչիգանԷ. *Տուննկս գառնոտս տեառն. Նար. Ե։

ԴԱՌՆՈՐԱԿ. ա. Գառն ըստ որակի. ՔՂԼ. ՈՁԸ. *Ի գառնորակ մեղաց Համին՝ փոխեաւ ի քաղցր և ի բարին. ՑՈ ՈՂԲ ։

ԴԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Պիհրիա. Amaritudo, amarulentia. պիհրասմոՏ, exacerbatio. Համ գառն. գառն կամ դառնացեալ գոլն. գաժանուԹի. ժանտուԹի. և նՁդուԹի. ՆեղոշուԹի. ՈՁԸԼԸԳ. փորՁնԷԼԸՓ, ՈՂԲԼԸՒ. *Ողկոյզ նոցա գառնուԹի։ Լցուցեալ կամ արբոյց զնս գառնուԹի։ ԴառնուԹի մաղձի։ ԽիՀք գառնուԹե (յն. գառն)։ ԴառնուԹի և բարկուԹի։ ԴառնուԹիւնն անձին։ Ոչ ունի գառնուԹի սոնակցուԹի նորա. Ես։ *Եւ էր անուն աստեղն գառնուԹի, և բազումք մեռան ի դառնուԹէ ջուրցն. ՑՈԲ. Շ. 11. յն. ախսինդ. այսինքն օչինդր։ *Գոյժ կամ գործ կամ Հնչնալք գառնուԹի՝՝. այսինքն գառն, չար. ԵԼՒ. Ֆ. Շ։ Խոր. Ֆ. 55։ *Ըմպել զգառնուԹիւն մաքրական գեղոյց. Վ՚ՓԽ. հղ. Բ։ *Դաւթ գառնուԹիւ յանգիմանէին զամպարշտուԹ Թագաւորին՝՝. այսինքն գառնապէս, չարաչար. Ճ. Ա։

ԴԱՌՆՈՒԹԻՒՆԱՒԵՐ. ա. Բերօղ

կամ ունօղ կամ կրօղ զդառնութիւն. *Որ փոխանակ նախնի անկոյն ... զինգութիւն առնեցեր, դառնութիւնսարեր ելով բուժ. հաւատին. Թղթոց. Խ:

ԴԱՄ, ոս, ոց, ի գաստե, կամ ի գաստ. պիս, կամ սով, պիւք. գ. (լծ. յն. փάτνη, փάτνα. և թ. փիկ, փիկի.) Տάξις, τάγμα, χορός. Coetus, chorus, cohors, ordo, ևն. Բազմութիւն կարգաւորեալ, և կարգ ի բազմութեն. որպես որս չեալ խումբ, գունգ, հոյլք, չոկ, պարս. երամիան. պէօլիւտ, պրուիս. *Եօթնի գաս պարուց. Ը. Ի. գ. 13: *Երեսուն հազար գաստ (այսինքն գաստական կամ հեռանակ զօրաց). ա. Ի. գ. 10: *Ի դաս երկնաց. Սղ. կե. 31: *Բազմեցան գաստ գաստ: Բազմեցուցիք զդաստս գաստ գաստ. Մրի. գ. 40: Ղկ. Ե. 14: *Ի սաստ գաստէն մինն չերեւեցաւ. Կիսրդ. ղ: *Զամբոխն ի բազում գաստ որոշել, և ի վերայ իւրաքանչիւրոց գաստց զընտիրս ի Ճարտարացն վարգապետս կարգել. Խոր. ա. 15: *Դասք քաղհանայից, պալատնկից, կրչաց: Դասք մուսց, այծեաց: Ցառաքելական գաստէն քահանայաւ. փորպ: *Ընդ աքեայ գաս: Ընդ գեմ գիւղացի գաստս: Դասք սպանողաց: Դաստս արգարոյն. Նար: *Աքեայն լուսանկչին գասիւքս. Խոր. հոխ: *Դասք անմար. Ճեսկանք երկնաւոր զօրացն. ևն. Ըստ: *Եկեղեցական գասիւք. ՃՃ: *Տէրունեան գաստն երեսել գասապետ (քահանայապետն). Փիլ. չհ: *Դաս գաս խորգաց հաստուց եկեալք ըստ գարնայնոյն ժամանակս. Ագաթ:

ԴԱՍ. իբր կարգ. աշակերտան. շարք. գիծք. սէր, բիսիպէ. *Դաս սակ, յաւժամ կարգաւորութեն ընտրի ըստ աստիճանի. Երզն. չեբ: *Ես՝ ինչ որ ես վճհին, և ես ինչ որ վաճառ գաստն է: Որ զօրութեն և գաստիս երկրորդն է. ևն. Փիլ: *Բանն է և ուրեմն զառաջինն գաս ամենայն հոգեկան զօրութեանց: Նախ է գասիս սիրելն քան ըզգործելն. Լմբ. ազ: *Ցաղկոզմանն կամ յաղակոզմեան գաստն. ՃՀ: Շար:

ԴԱՍ եկեղեցւոյ. Տեղին ժամերգութեան՝ յերկուս կարգս. *Զարևագալին ասել մաման ասել՝ ըստ գաստց վերաձայնութեան: Գալշել զնուարհեցւոյ վերաձայնութեն ըստ գաստցդ. այսինքն գաս առ գաս, գիսբ առ գիսբ. Ցհ. իհ. ապ: *Եպիսկոպոսան կամ աւագերէցն յաղկոզմեան գասէն. Ցծաց:

ԴԱՍ ուսման. Հասար, ըստ ասյ վարժապետի աշակերտին. (լծ. թ. գիբս.)*Որ զդասն ասէր երկիւղածին, և ոչ նասէր ծաւալորին. Կրպ. ապ:

ԴԱՍԱԳԼՈՒԽ, գլխոյ կամ խի, խաց. գ. Գլուխ գաստ, մանաւանդ երդչաց. պէօլիւտ պաչը. *Զոր մի զբ՝ի կարգեալ գաստգլխացն՝ ի գասիցն երգեր. Լմբ. ոչ: *Դասապետս ունելով զնա՝ զնորայնս ասելիք (երգով) ուղղութեան. Ճ. Գ: *Փոխանակ քաղցրաձայնութեան երգոցն այժմ բռնեցիք և տասպետունք գասապետիք են. Լսող. ֆ. 5:

ԴԱՍԱԳՐԻՄ, եցայ. յ. Գրիվ՝ի գաս ինչ. միանել՝ի հասար խմբի. սբոյս ինել. գիւ.: *Ի մէջ երից մանկանցն գասագրեցայ. ՃՃ: *Դասագրեցան յորդիս լուսոյ. Ա ոզ. ֆ. 5:

ԴԱՍԱԴԱՍ. ա. ս. Ագելոδόν. Gregatim. Դաս գաս. գունդագունդ. երամս. վճին. սբբս սբբս. *Դասագասս մերգագրեք. Ագաթ: *Ռիւսգաքնչիբ ապագանիչն գասագաս մանեկեին. ի. Գ. ֆ. 18:

ԴԱՍԱԼԻՔ, լքի, լեց. ա. Δειποτάκτης. Deserter. Որ ելիք կամ լքանել զդաս զինուորութեն իւրոյ, կամ զպաշտպանն. Խբիւ, գալչէ. *Դասալիքն, որ ի գնդէն յատուկ դարձաւ ի փախուստ. Պիս: *Եթէ զինուորիսիք քեզ, ոչ լինցուք դասալիք. Ո. ղ: *Դասալքից՝ որք Թողին զարգասրոյն զդաս, վրէժս առնուլ: Ի բարեպաշտ մարգարէութենէն նա գասալիք եղև. ևն. Փիլ: *Զախակողման գունդն հանգերձ դասալքիս (գաստս դիւաց). Գնչ:

ԴԱՍԱԼՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Δειποταξία. Desertio ordinis. Լքանելն զիւր գաս և զկարգ. *Տճս, մի դատապարտեալ զքեզ ինքն ի գասալքութենէն գրեացես. Բրս. պհ. է: *Ամօթալի գասալքութիւն. Գր. գչ. ասս գոսպ:

ԴԱՍԱՀՕՐԻՄԲ. ա. Դասագաս խրմբեալ. յաւնախուռն. *Դասահոմբք ժողովեցան ի քեզ հաւատացելոց. Թէոդր. Խ:

ԴԱՍԱՀՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Խմբիւն գասաս. հանդէս. *Ի սերկեան աւետս գասահոմբութեն. Ցծաղ:

ԴԱՍԱԿ, ի, աց. գ. Նուաստ կամ անարգ գաս. երամակ. վոհմակ. հոյլ. չոկ անբանից և նմանեցաց նոցին. պիսիս, խեր. ևէք. յն. պξωκάς, Ἀγελή, βουκόλια, ἑσμός, ևն. *Դասակք անգուց, կամ անգէոց: Արջառոցն գասակ: Զգասակս խողոց: Ընդ գասակս այծեացն: Իբր զգասակս դոյզն հօտից. ՑվԼւ. ա. 18: Ցհ. իհ: Փիլ. լիս: Փորպ: Նար. իբ: *Զամենայն գասակս հերձուածողացն. Սարգ. բ. պ. բ: *Դասակք գնգից: Նեղբինեաց գասակք. Ո. ֆ. ա. 1. Ն 20: Ն եէէս. է: *Դասակին (այսինքն գաս զօրականաց) հոտոմոց յաչխատակեցին զնա. Ո. գ:

ԴԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Τακτικός. Ordinalis. Որ գոյ կարգ գասուց. յայտարար կարգի գասաւորութեն. որպես ըստ քերականաց: *Դասական (անուն) է, որ զգաս յայտնէ. առաջին, երկրորդ ևն: Դասականն (մակբայ). յետ այսորիկ, յառաջագոյն, մի ըստ միոջէ. ևն. Թր. Ն Երզն. չեբ:

ԴԱՍԱԿԱՆ. գ. Τάγμα. Ordo. Դաս հեռաւակ զօրաց. *Զորեքհարիւր հազարաց դասականաց, և երեսուն հազարաց դասականաց յուդայ. ա. Ի. գ. Ե. 4:

ԴԱՍԱԿԱՐԳ, ի. գ. Դաս կարգաւոր. կարգ. որ և ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. սբբս, պէօլիւտ. Խայֆէ, Խագըմ. *Ոմանք ի գասակարգէ եկեղեցւոյ: Ի գասակարգէ քահանայ. Ճ. Ա: Նար: Խլ: *Ի գասակարգէ աթոռոյ. Ղկ. ա: Նար: Խլ: *Ի գասակարգէ ասելոցն, ի միասին գասակարգեցարուք. Թղթ. Ե Ղ: *Ի բանականոնէն ընդ ասառնս գասակարգեալ. Նար. Իգ:

ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Τάγμα. Ordo. χόρος, chorus. Դասակարգ. և գասակցութեն. *Դասակարգութեն եկեղեցւոյ, կամ անմարմնականացն պարուց. Լմբ. էէէզ. Ն սիխ: *Զրկեա զիմանձանս ի գասակարգութենէ հրեշտակացն. Վբ. կղ. է:

ԴԱՍԱԿԵՐՏ, ի, ից. ա. գ. Կարգաւորիչ գասաս. գասապետ. *Եղաժշտական պարք գասակերտ գասակիրացն անօրհնութեն. Մագ. ծէ:

ԴԱՍԱԿԻՑ. ա. Կարգեալ՝ի նոյն գասխմբակից. պարակից. ձայնակից. *Դասակից եղեն վերին զուարթնոցն: Այսօր գասակից եղեն հովիւքն հանդիսի վերնոցն. Շար:

ԴԱՍԱԿՑԵՄ, եցի. ն. Դասակից առնել. գասել՝ի մի պարս ընդ այլս. *Ընդ վերին զօրացն գասակցեաց (զմարգն). Ցհ. իմ. Նիեղ: *Որ անմարմնոց հոգեղինաց գասակցեցեր քո որ զհկեղեցի. Շար:

ԴԱՍԱԿՑԵՄ, եցի. ել. Դասակից լինել.

ԴԱՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Դասակիցն լինել. համագասութեն. և գաս. խումբ. ժողով. *Ցուսահատեալք են ի գասակցութեց նոցա (հրեշտակաց). Բրս. տբի: *Ի կուսական գասակցութեց փառատրաստ. Շար: *Կցորդք գասակցութեցն վերին: Միաւորեմք գասակցութեն: Առ գասակցութեն հալոնցն հրաշալիք: Ընդդիմանալ գասակցութեն: Դասակցութեանն դժնէից մարգոց հաստատուն. Նար: *Խոչն ի Հիմարիս հաստատոց գասակցութեն. Եպիփ. Խլ. այսինքն միաբանօղ՝ի Հիմարիս հաստատս, կամ՝ի մի զինուորութեն հոգևոր:

ԴԱՍԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Ταξίαρχος, ταξιάρχης. Ordinum ductor, praefectus cohortis, tribunus, centurio. Պետ և գլուխ գաստ. յոր և է կարգի. գասագլուխ. պարագլուխ. մանաւանդ՝ Զօրագլուխ, կամ հազարապետ. պէօլիւտ պաչը, պին պաչը. *Տէրունեան գաստն գասապետ (քահանայապետն). Փիլ. չհ: *Դասք և գասապետք վայելչական պարուց: Դաստապետք հրեշտակացն անեղծից. Նար. ասափ. Ե Խլ: *Զգասապետ զօրութեց վերնոցն: Դասապետն երկնից զօրացն. Շար: *Յորժամ փայլն նշանակէ զօրավարին, գասապետան զդանն կազմէ. Աբէսփ. Տ: *Զօրավարք, հեծնէլապետք, և աղեպգլուխք, և հետևակ ցեղիցն գասաչ զարգարողք... որպես և բազմաւք, գասապետս մանանոսք նեն զսուսս սոցունց. Զօրավարացն և գասապետացն, ևն. Պղաթ. օրին. Ը: *Զօրնոցուք ընդ գասապետսն: Հաճոյ եղիցի գասապետին. Փիլ. չհ. Ե ֆ. բան: *Գասատրն և գասապետն՝ի միասին գոլով. Նէս. ի Բէթոր:

ԴԱՍԱՊԵՏԵՄ, եցի. լ. Դասապետ լինել խիք խմբի. *Ոյց՝ի Հաճ գասապետեն հաւատացյաս. Պիս: Ընդ նոսին գասապետալ փառատրապես. Նար. յանէտ:

ԴԱՍԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ταξιαρχία. Ordinis, vel cohortis praefectura. Կարգապետութեն. գասակարգութեն. կարգաւորութեն ըստ աշխարհաց. գաս կամ քահանայապետութեն երկնային զօրաց. *Հրեշտակաց ինն գոլով գասապետութեան. Շիրչ: *Կայիւք շուրջ զաստուծով առ քալ անընդհատ ասկ զառաջինս գասապետութեն զայսոքիկ. Մաս. ի էֆես: *Վերին, կամ երկնային գասապետութեք. Իգն: ՃՃ: Ցծաղ: *Անհամար գասապետութեք (զօրաց) որպես զնարեա. Ո—ահ: *Վազարշակ սահմանեաց կարգս և գասապետութեն քաղաքական. Պալխան:

ԴԱՍԱՎԱՐ, ի, ից. ա. գ. Վարօղ զդաս ժամերգութեն. գասապետ. գասաչեա: Խրոփ ֆհ:

ԴԱՍԱՏՈՒՆ, ատն. ց. Տուն դատաստանի. վարժարան. Հեմմարան. *Ցաթևմուտս վարել դասատուն վարդապետացց. Վրդն. ՃՁ:

ԴԱՍԱՐԱՐ, ի, աց. ա. գ. Որ կարդէ զդասս. դասակերս. պարագլուխ. *Ամենեցուն հասիչ... հրեշտակացն դասապարս, և դասապետ. Ճ. Գ:

ԴԱՍԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունօղ զդաս կարգաւոր. * Իննեակ դասաւոր (հրեշտակք). ԳԺ:

ԴԱՍԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Դասել. դասակարգել. դասակցել. համադասել. *ընբոյս գօմագ՝ էնէրմէ. *Դասաւորէր զնա (զկոյրն) ի դաս իւրոց աշակերտացն. Ոսկ. յհ. Ը. 12: *Դասաւորեա զսա վերնոց: Դասաւորելով յաչակողման դասուն. Դասաւորեցայք ընդ հրեշտակս ի յերկինս. ևն. Շար: *Դասաւորեալ եմք յերկնային կարգ. նուագորդեթիս. Ճ. Ա:

ԴԱՍԱՒՈՐԵԼ. ի կարգ արկանել. ի համար արկանել. հնազ էնէմէ. *Ըստ որում մտպարէն դասաւորէ՝ ասելով. Ժողովեցարուք ի լեառն սիոն քահանայք և ծերք. Ցհ. ԺԸ:

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարգաւորութիւն. դաս. կարգ. *Ուսումնականն զմիջնին ընկալաւ դասաւորութիւն. Սահմ. ՃՁ. Ե ՃԸ: *Նահանջել զդասաւորութիւն գիտասաւորութենն. Մագ. ԺԲ:

ԴԱՍԵՄ, եցի. ն. (լծ. յն. τάσσω. լմ. փէնէմ. փէնիչէ ըբոյս գօմագ, էնէրմէ. Τάσσω, τάττω. Ordino, colloco, constituo. Կարգել ի մի դաս. կարգաւորել. զետեղել. ի համար անցուցանել. դասաւորել. դասակարգել. դասակցել. շարադասել. *Ընդ աբս քո դասեմ: Ընդ հրեշտական դասեցայք. ևն. Շար: *Դասեալ ընդ բարիան: Ի մի շար, կամ ի սյն կարգ դասեալ: Դասիմ ի պարս հէզոց: Նախնի դասեցի զիշնամեացն խոց ալերասիս: Ա ուաջին դասեալ զմարգարիրութիւն. Նար: *Առաջին, կամ ի վերջէ դասել. Սահմ. Ը. Ե Ը: *Սիրով դասեցայ սգաւորացն այնոցիկ. Վրդ. Կդ. Ը:

ԴԱՍԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդվ. Ես դասեցի ընդ աբս քո. Շար:

ԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ.) Τάξις, τάγμα.

ԴԱՍՈՒՄՆ, ասն. § Ordo, ordinatio. Դասաւորութիւն. կարգ. *Գիտուն առնելով յաղագս դասուցեալ սոցա: Ցեղս այսորիկ ըստ դասուցեալ: Ոմն ըստ դասուցեալն, և ոմն ըստ ամանակի կամ պատուականութեանց. Աստ. հակ: *Վասն այսորիկ աստանօր եւս ոչն նմա զդասուցեալն: Վարսն սուրբ, սակայն դասուցեալ և կարգաւ. Պզոտ. փխ. Ը օրին. ա: *Վաճառուց, և այլոց, որ կարօտանան պատշաճաւոր դասուցեալ. անդ. ՃԸ: *Ի գնդէն որ կոչէր Իտալական. և է գունդս այս՝ զոր այժմիկ նուագերուին կոչեն, այսինքն Թիւ գասուցեալ. Ոսկ. գՃ: *Անուն զվերջին գասուցեալ բնաւորեցաւ ունել. Սահմ. Ը:

ԴԱՍՈՑ. ա. գ. որ է Ձեռն. *Իբր զանօթի բերան փչրել զապատամբեալսն, որ գան ի գաստ. Օրին. ա անաստբ:

ԴԱՍՏԱԿ, ի, աց. գ. (ի պրս. գէսթ, ձեռն. գէսթէ, ձեռնիկ). Καρπός. Carpus, junctura manus cum brachio. Թաղի ձեռացն. և Ջօդ ձեռին Ը բազկի. և Ձեռն. գէրգեսթ, պիւնէ. *Երկոքին Թաղք ոտից նորա... և երկոքին դաստակք ձեռաց նորա. Ղգ. Ե. 4: *Դաստակ բազկի: Դաստակք ձեռաց. Նար. Ե. Ե Իւ. Ե Լաս: *Ի ջերմ հոլմոյ և ի ցրտոյ, որ մնանէր ի դաստակ ոսկերաց նորա, և չորացուցանէր ըզձեռնն. իբր էւթի, կամ պիւնի. Վրդ. ոսկ. (տես. դաստատակ):

ԴԱՍՏԱԿԵՏՂ, եաւել. գ. Տեղի դաստակաց, կամ ձեռաց տարածելոց (ի խաչին). *Ի փորուածէ բևեռացն դաստակետեղք ձեռացն... կարմրացեալ ներկան. Ածոց. Բ:

ԴԱՍՏԱԿԵՐՏ, ի, աց կի ից. գ. ԳեՀ՚ցւօս, ἀγρός, δημιούργημα. Arvum, ager, opus artificis, factura. Ձեռակերտ. ընտաձ. մանաւանդ Աստրակ. չէն. աւան. նոր քաղաք, գիւղ. անդաստան. կալուած. յԵռաի չէնս՝ հավեռով չինած. էւֆրէւթ, աթերէն. *Ոնիցի գաստակերտս մեծամեծս: Պատրաստեա՛ ի դաստակերտս քո. Առակ. իԲ. 5. 27: *Իբրոց դաստակերտաց. Կոչ. ՃՁ: *Ջտեղն Ճակատուն չինէ դաստակերտ: Ջարդարէ դաստակերտսդ: Քաղաք, չինից, դաստակերտաց: Գիւղութիւնք և դաստակերտք. Խոր: *Դաստակերտիցն ոտն կամ ոտիկ ոտարանին՝ հանդերձ նոցուն ագարակօք. ՅՀ. ԼՀ: *Երիս բերդս իւրեանց դաստակերտաքն. Լաստ. Ը:

Նմանութիւն. *Ամենայն հայոց աչխարհս... դաստակերտիցդ կայսերուց. Ագաթ: *Դաստակերտ մեծ և սիրելի զՀայոց աշխարհս անուանէին: Ջնորագիւտ դաստակերտ քո (զհաւատացեալ մոգպետն) բազբեսոս առնեմք վան անձանց մերոց. Ե. ԷԼ. գ. Ն Է:

ԴԱՍՏԱՊԱԿ. (եթէ չկայցէ սխալ գրչի). Թուին ձեռագործք ճարտարք ի պէտս սեղանոց. *Ո՞ր են այսքանք խաչիկ և ազգի ազգի հայսարարացն դաստապակք. Փիլ. Նխ. ա:

ԴԱՍՏԱՊԱՆ. ի, աց. գ. Λαβή. Capulus. իտ. mánico, pomo. Ունելին ձեռամբ, ըմբռնեղ. բռնատեղ. երախակալ սրոյ. Բրէ Լոն. գապպէ, էնէրէ. (իսկ փէռնէ՝ մեզվի սրոցի). *Ջոր օրինակ սուսերի դաստապանն՝ ոզոզկ և դիւրաբռնելի... նոյնպիսի է ամուսնութիւն իբրև դաստապան իմն դիւրահնար. Նխս. Լոս: *Ալ ձեռն եդեալ էր ի դաստապան նորա նին: Ջալ Թաթն ձեռին՝ որ կայր ի վերայ դաստապանի նորին. Բոզ. Է. 32:

ԴԱՍՏԱՒԱՆ, ի, աց. գ. Χειρόμακτρον. Mantile, mappa. ἐκμαγεῖον, abstersorium. ի ձեռս առած կամ առնլի վարշամակ. Թաչկինակ. անձեռոց. անձեռոցիկ. ձեռաց սրբիչ. Մագբմա, էնէնիր, փէռնաա, փէռնաբլէ, փէռնիմալ. *Եւ ոչ կրասերը ածագաց դաստառակս մատուցանէին. Ելիշ. Է: *Ջդաստառակն՝ ոտից մատուցաս. Նես. Խոխ: *Բուրուառ յաջոյս ձեռնին, և փոքր դաստառակաբ խոնի ի ձախոյ ձեռնին. Մագ: *Դաստառակ մեղոյ քոց են աղքատք. Ոսկ. ա. փխ. ԺԲ: *Ջոր պատկերն քոյ՝ որ ի նբ դաստառակին: Ջոր դաստառակն քոյ զանձեռագործ նկարն. Վրդ. Կդ. ԺԲ:

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ, ի, աց. գ. (իբր Ձեռն կալու. պ. փէռնիյէր). Παιδαγωγός. Paedagogus, puerorum doctor, doctor. Մանկածոս. վարժիչ կամ վարդապետ տղայոց. հոգաբարձու, և ուսուցիչ. լաբութէ. ռաճա, խօճա, մուելլիմ. Տես ա. Ղոր. Բ. 15: Գաղ. Բ. 24: *Ջտղայս դաստիարակին հրահանգ. գՀ ի բաց կալ ի վերասակարաց: Հեգուղեի դաստիարակ է մանկուհեն. ՃՁ. Ի. ԺՁ: *Դժուարըմնեալ դաստիարակաբ խաչին վարժեալ կրթեցար. Նար. Խոս: *Սոքա դաստիարակք մերս իմաստից. Նար. ասաբ:

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՊԵՍ. ս. Որպէս զդաստիարակ. գաստիարակելով. *Հրեշտակք դաստիարակալես (մեզ) առաջնորդին յառ ՅՁ վերամարձուհի. Մաթ. ի Բիան:

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Տեղի և գործի դաստիարակութեան. կրթարան, և կրթիչ. *Ջքեզ (զևաւդ) եդ առաջի բանալիք բացարան, իբրև զընդակիից դաստիարակարան. ևն. Նար. Խլ:

ԴԱՍԻԱՐԱԿԵՄ, եցի. ն. Παιδαγωγέω, παιδεύω. Instruo pueros, instituo, erudio, moderor, deduco. Կրթել որպէս դաստիարակ. հրահանգել. ուսուցանել. խրատել. առաջնորդել իբր ձեռամբացի. ուղղել. ուսում ու մարդաւարութ սորվեցընել, ճամբա բերել. Բերպիչ ենիչ, Բալիչ ենիչ. *Դաստիարակել պարտ է հրահանգիւք զայսպիսիքս. Պզոտ. փխ: *Դաստիարակ կեացուք զմիտս և զզգայարանս մեր. Խոր: *Միանձունք զարուվայիս գաստիարակեցին պարկեշտութիւն. ՃՁ: *Եւ ի հրեշտակաց դաստիարակին ի հոգեղինացն վարս. ՁՀ. ԼՀ: *Որ զարուսակին անզգայ էուԹի իբր երաստանաւ իմն դաստիարակես. Նար. ԼՓ: Իսկ ՀՀ. *Չի դաստիարակեալ զպատշաճականն... մի լքայցէ. խմն, ուսեալ: *Դաստիարակեաց վմեզ ի հեզուԹիե: Դաստիարակեցեր զժողովուրդն. Լմբ. ոչ. Ե ծղ: *Բազմապատիկ իմաստակալուԹիե գաստիարակէ բնութիես մերոյ. իգն: *Ծննեզացն ոչ ոք դաստիարակէ զնունդ օրինացն. Երզն. կս: *Որք ոչ այսպէս զանձնէ դաստիարակեսցեն, ոչ իշխեն տիրապէս սաստել (դիւրին). Կիւրղ. ղԺ: *Ակամբ դաստիարակեցեալ վարել. Բրս. Ի ղԼ:

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Παιδαγωγία, παίδευσις. Institutio, disciplina. Կրթութիւն. հրահանգութիւն. ուսումն. խրատ. Ի ՀՀ, Ի Բերպիչ. *Պիտոյ է միշտ գաստիարակութեան աստարանին. ՅՁԻ. Է: *Վարժել, կամ ուղղել գաստիարակութիե. Նար. Խլ: Լ ՀՀ. պրէգ: *Որք իմաստունք են մտօք, ոչ փոքր ինչ գաստիարակութիե է նոցա և խրատ մանկն. Լ ՀՀ. ոչ:

ԴԱՏ, ի, ից. գ. պ. փփ. Κρίσις. Judicium. որ և ԴԱՏԱՍԱՆ, ԴԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. Հանդիսական քննութիե ի բառանց. վէՃ և խնդիր յառնէի. վՃիռ արդարե: Խրատունք. փոխ, վէր, վերաբ, էպէր փոխէ. *Ամենայն այր՝ որոյ էր գատ: Ինքեանն տէր ի դատ եկեսցէ ընդ ծերս ժողովրդեան իւրոյ: Աստի խաղտեաց դատ վարչին. Բ. Ի գ. ծԸ. 2: Եռ. Գ. 14: Բ. Ի. Գ. 47: *Ոչ կամեցեալ դատի հանդուժել, փսխիցէ զմիշտ փսխուսան. Պզոտ. օրին. Ե: *Ասունց պատասխանուոյ է գատն: Արդար գատ: Ջինչ գատ է քմ: Ո՛չ ունդիլ է գատգ. ՅՁԻ. ԾԸ: Նար. Երգ: Վրդ. Հդ. Ը Ն: *Դատիւ գատեսցի. Կանոն: *Ընդ ոգւոյ իւրում գատ: Ընդ անշունչ կերպարանիս մի՛ ի գատ քննութիե մտցես. Նար. ԽԸ. ԼՀ: *Ի գատ կացեալ առաջի գերագոյ. Լմբ. Բ: *Բազում առնէր աւուրս ի գատին (կա՛ի տանջանս). ՃՁ: *Ցայնմհետէ գատ եղև նմա լալ և ողբալ. Վրդ. Հդ. Ը: *Եգ զձորձան յանվախճոյ առնինքն, և ի գատ պահէր առն իւրաքանչիւր. Եփր. ԾՀ:

ԴԱՏ ԱՌՆԵԼ. Դատաձգ. Judico. Ἐκδικέω. Vindico. Դատել. իրաւունս առնել, ունել, կամ ընդ մէջ առյա և նորա. և վճռել. հնդիր լինել: Ծմ. ԺԸ. 5: Ագ. ԼԸ. 1: Ա. Ի գ. ԼՀ. 13: Ղկ. ԺԸ. 3:

ԴԱՏ ԴՆԵԼ. իբր Դատ վարել, ի գատ մտանել: Նար. Ա: Ոսկ. մթ: ԳԼ. Ես: Վնոսկ. յոբ:

ԴԱՏ. ԽՆԴՐԵԼ կամ ԱՌՆՈՒԼ. Վրէժ խնդրել կամ առնուլ գատաստանաւ: Յոխ. Ի. խոր: Շ. ա. յհ. խԷ:

ԴԱՏ ՏԱԼ կամ ՀԱՏՈՒՑՆԵԼ. Վրէժս լուծանիլ. հատոյ տալ: Խոսր: Մխ. եր, ևմ: Կան: Փիլ. յ-ին:

ԴԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դատաւճիռք. վճիռ. *Ոչ ոքիոանամ ոտիսաց ի դատագրութիւն. ճ. ԲՀ:

ԴԱՏԱԽԱԶ, ի, խ, ից, իւք. գ. Ἀντίδικος, κατήγορος. Adversarius, accusator. Յոսիա. Հակառակորդ ամբաստանիոզ ի գատաստանի. ա. փոխակ. խոսիմ, փաղաճիլ, վէ-վաճիլ. Ցճ. Ես. խա. 11: Գծ. իԲ. 16: Նար. իԲ. ԼԲ: *Լուսաւ Թագաւորին ի դատախազացն արատաշնուի: Դատախազ ոչ էի զհետս. Փարպ: *Դատախազաց, և ամբաստանելոց. Մխ. էք: *Ոչ ածելալ զմեսաւ զգատաւորին և զդատախազն միասս: Հանգերձ գատախազիսն. Լմբ. ոգ:

ԴԱՏԱԽԱԶ ԼԻՆԻՄ.) Ἀντιδικέω,
ԴԱՏԱԽԱԶԵՄ, եցի.) κατηγορέω. Contra litigo, accuso. Ամբաստանիլ. բողոքել. գանգատիլ յատենի. վէ-վաճ՝ փաղաճելիզ էնմէ:. *Դատախազ լեալ էին զնմանէ ազքայի. Եղիշ. Ե: *Զհոցս զայն զնոտրոտութեց գատախազեցից. Նար. իԲ: *Զայսոսիկ գրելով զանձնէ գատախազեմ. Սրփ. յն. Ե: *Եթէ զնկիցիս յոտ մեզ, մի գատախազեր. Նեղս: *Ոչ որպէս գատաստրեալ, այլ որպէս դատախազեալ. ճճ: Իսկ վ. իր հդ. իԲ. *Եւ ոչ հանիգերձ պատասուօք գատախազի ոք ո. լնիեցցիր կամ խմ, գատախազէ:

ԴԱՏԱԽԱԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντιδικία, κατηγορία. Contra litigatio, accusatio. Ամբաստանութիւն. բողոք. հակառակուիւ. փաղա. վէ-վաճ: *Որ ունի ընդ ումեք գատաստաղութիւն. Մխ. էք: *Զկնի գատախազութեան ծովուն՝ և ինքն իսկ (յունան) ընդ փախուստեան խոստովանի. Ոսկ. ապաղա. Է: *Ցանգիմանէի, կամ ինքնամատոյց՝ գատաստաղութիւն. Նար. ծՀ. ծԲ: *ԵՒս աւելի ևս ի գատախազութիւն եղեալ՝ վնասէին նմա. Փարպ: Իսկ Եսա. իբ. ա: *Դատախազութեամբ ոչ ներ զմագաւորութիւնս. յն. ոչ իրաւ ասէ:

ԴԱՏԱԽՆԴԻՐ. ա. Վրէժխնդիր իրաւանց. իրաւարար. *Առաքելոյն վերահասցուն և գատախնդիրն սիրարոս. Շ. Է. պ. իԲ:

ԴԱՏԱՃԱՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. ի գատ մտանիլ. իրաւունս խնդրել. իրաւ ախոհ լինել. *Դատաստանիդիր լինել ընդ այ: Ընդ քեզ գատաստանգիր լինել. Լմբ. ամթ:

ԴԱՏԱԿԻՑ. Տ. ԴԱՏԱՒՈՒՋ. *Ո՞վ գատակին տամ մարգկան բնաւ կարգիս. Եփր:

ԴԱՏԱԿՆԻՔ. հնքի, քաւ. գ. Ψήφισμα, ψῆφος. Decretum, sententia, suffragium, calculus. Կնիք գատի, մանաւանդ գատաստրութեան. վճիռ. գատաստրութեան. ձին. քուեայ. որոշումն ատենի. ինձիլ. հնուի վէր: *Դատակնիք վճռելս այսորիկ. Եղիշ. Է: *Աճխական գատաստանաւս իրրև գատակնիքաս. Խոսր: *Դատակնիք հաստուցման, կամ մահու, կամ յանդիմանութեաց: (և ի լաւ անդր.) Շնորհեալ ինձ, որպէս գատակնիք բանին քո վճռեաց, ևն. Նար: *Ուրար մահկանացուս զմեզ վասն գատակնիքին՝ որ եգաս ի վերայ մեր. իգն: *Ա. զատեաց խաչիւն. ուսաք. ի գատակնիքէն ազգամայ. Լմբ. պրփ: *Որ զնախատերն ապնիծից երկանց լուծեր զգատակնիք. Շար: *Զպատրաստացն մերոց խզիեալ զգատակնիք. Պրփ. իբր մուրհակ վճռոյն, ձեռագիր յանցանաց: *Ցպատգամն տաճարի գալով քեզնից գատակնիք գալոնի զօրինապատ հացն: Որում յոլովագոյն պատահեցին գատակնիք, իշխանսկ ամս հինգ. Պտպ. օրին. Ը:

ԴԱՏԱԿՇԻՌ ԼԻՆԵԼ. Ողիզ գատմանէ կշռել. *Խնատուն ուղիղ ունի զընթացսն ի կենացալս, գատակշռեա լինի. Լմբ. ոա:

ԴԱՏԱՆ, անք. գ. Դատ. գատաստան. *Ի գատան իրաւանց մանալ ընդ տունն յակոբայ. Լմբ. ովս: *Առնէք ի նոսա գատաստան. Ոսկ: ի նէռն:

ԴԱՏԱՊԱՐՏ, ի. ա. Παρέδικος, κατάκριτος, ὑπέυθυνος. Obnoxius, condemnatus. Պարտաւորեալն ի գատի. պատժապարտ. պարտաւոր. վնասապարտ. յանցցաստ. ոսալըս, հնպմ օլուծոնալ: *Զի որ սպանանէ՝ գատապարտ է. Եփր. հանաբ: *Դատապարտն խորչն ցուցանել զոր մեզ. Մխ. էք: *Դու գատաւոր, և ես գատապարտ. Մխ. էրեմ: *Ես գատապարտ, և ի վերայ ձեր ոչ ուրմուխ եղէ. Աճոպ. Ք: *Զանպարտսն իրրև զդատապարտս վարեալք. ՃԿ. ԼԲ: *Դատապարտս լինի ամենայն աշխարհ՝ ըստ. Հա. Ք. 19: *Դատապարտք եղեն յանդիմանութեանց. Ասա. ա. 23: Իսկ Ոսկ. յհ. իԷ: *Սյինք՝ որք ոչ հաւատային, դատապարտս զնոսա ասէր ոմն. յն. գատապարտելիս դու: Եւ ՃԿ. ԼԲ: *Դատապարտ էր գատաստան նոցա, և անարգագոյն՝ յարգանք նորա ոմն. այսինքն դատապարտելի, անիրաւ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏ ԱՌՆԵԼ. Դատապարտել. պարտաւորել. Հա. Ը. 34: Նար. ծա: *Դատապարտս արար յաւետենական հրոյն. Լմբ. սգ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏ. գ. Κρίμα. Crimen. Ցանցանգք բրժանի գատապարտութեանէ. *Ցորժամ զայլս դատիցես, և դու նմին գատապարտի պատժապարտ լցես. Ոսկ. մ. Ք. 11:

ԴԱՏԱՊԱՐՏԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի ի գատապարտել. *Փև լուծեալ արձակեցաս կրճեին գատապարտական. Ածան. էիէ: *Զգիր գատապարտական պարտապանին հօրն առաքին. Մագ. խէ: *Ոչինչ գործեալ գատապարտական. Թէոդոր. Նյրագ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏԱԻԾ. ա. Ի միասին գատապարտեալ. պատժակից. *Զնինչ եղբայրս, և գատապարտակից. Վ. իր հդ. Ը:

ԴԱՏԱՊԱՐՏԱՆՔ, նաց. գ. Դատապարտիլ. պատիժ պատուհասք. *Դատաստան, և գատապարտանք ընդունի. ցիմք. Ոսկ. Խ: *Ո՞րքան գատապարտանք են. Վ. իրն. ծն:

ԴԱՏԱՊԱՐՏԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Դատապարտուէ վայր, միջոց, առիթ. *Զգալ ջրոյն զորն Թողուլեզ ցուցեր փրկական, և ոչ կորստեան գատապարտարան. Նար. իԼ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵՄ, ևցի. ն. Καταχρίνω, καταδικάζω. Damno, condemno. Դատապարտանել պարտաւոր առնել. պատժապարտս կամ մահապարտ վճռել. յանցաւոր ցուցանել կամ համարել. պարտաւորել. տալ գատապարեալ. վէ-վաճ գալ որ պատիժ գիտալ. գալ էնմէ. գալինէ հէ-սի էնմէ. *Ոչ գատապարտէ զնա, յորժամ գատի զնա: Զանմեղս, կամ զանպարտսն գատապարտեսցէն զնա ի մահ: Ոսով գատիս զընկերն, զանձն քո գատապարտես: Զի եթէ զանձինս քննեաք, ապա ոչ գատապարտիք (իր). ևն: *Զոմանս ի կեանս հրաւիրեն, և զոմանս յամօթն գատապարտեն. Նար. հԼ: *Իրաւի գատապարտեցաւ այրն ըստ արժանի գործոց իւրոց. Եղիշ. Է:

ԴԱՏԱՊԱՐՏԻԿ. ա. Գատապարտ. իրաւամբք պարտաւորեալ. *Զարդար վըճռապադնեալ՝ գատապարտիկ (համարիք). Վանակ. յօբ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏԻՉ. Դատապարտող. որ գատապարտէ: Նար. ծԲ. ծա. յԲ: Ե խլ: *Գայ փրկիչն ... ի գատապարտել զգատապարտիչսն. Կոլ. ծԲ: *Ասէ գատապարտիչ զանմեղս. Սարկ. հանգ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κατάκριμα, κατάκρισις. Damnatio, condemnatio. Գատապարտիլն, և իրն. պարտաւորութիւն. պատժապարտութիւն. մահապարտութիւն. հնպմ օլուծմագլբք, ձեզս: Իմ. ծԲ. 27: Հա. Ե. 16. 18: Բ. խոր. Գ. 9: Է. 3: *Գատիրք գատապարտեն: Ագաթ: Նար: *Զի մի ի գատապարտութիւն մեզ ատենչեալքն լինիցին. Խոսր: *Եւ մի բաժակ քո կողիցդ ասլեան ի գատապարտութիւն եղիցի: Կորնէան, սաղակման, ի մահ գատապարտութէ: Ոչ ի փայտ գատապարտութիւն սեւեռեալ. ևն. Նար:

ԴԱՏԱՍԱՑ. ա. Դատս վարող. *Վէճակատուրք հայտուրք, գատաստացք, զրաքանչք. Խոր. Գ. 68:

ԴԱՏԱՏԱՏԱՆ, ի, ատց. գ. Κρίσις, κρίμα. Judicium. որ և ԴԱՏ. Դատաստանի. քննութեի իրաւանց. իրաւունք. կշռութի. վճիռ. գատաճիռք. և Դատապարտութեի. վէր, վէրատ, հնպմ, ահգեամ, փափ. *Որ գատիս զամենայն երկիր. մի արտացես զայն գատաստան: Ես նմա իրաւունս և գատաստանս: Անիրաւութեի ի գատաստանի մի առնիցես: Արդար ես գու ատեր, և ուղիղ են գատաստանք քո: Ողիղ գատաստան արարիք. ևն: Կամ *Հանգերձեալ գատաստանին: Ցաւուրն գատաստանի. (իրր օր յետին): Որոց գատաստանքն յիրաւի են: Անձանց գատաստանս ընդ ինքեան: Գատաստան անձին իւրում ուտել և ըմպել: Կրնացէ գատաստան. (իրր գատապարտութեի, պատիժ ըստ իրաւանց.) ևն: *Առ խոնարհութեի նորա գատաստան նորա բարձաւ, այսինքն իրաւունքն. Սիմ. Ես: *Ոչ միայն զանձանց գատաստան տալոց էք առաքելի ահեղ ատենին տոյ, այլև զաւղիաց. Եղիշ. ի. իրր գատ, համար, վրէժ:

ԴԱՏԱՏԱՆ. Կրտիրեօն, δικαστήριον. Tribunal, forum judiciale. Դատարան. ատեան. փիլա, հէհէմ: *Քարշէն զձիզ ի գատաստան. ՃԿ. Բ. 6: *Դատաստան բաց հադու. Դպ. Ը. 3: *Զինչ է գատաստան. բազկանայ անունդ յիրէ և ի տեզդ. ևն. Մխ. էք:

ԴԱՏԱՏԱՆԱԳԻՐՔ. գ. Գիրք օրինաց գատաստանի: Մխ. էք. ևն:

ԴԱՏԱՏԱՆԱԿԱՆ, ի. ա. գ. Որ ինչ հայի ի գատաստան կամ յիրաւունս. *Ե. գնէլոյն պատճառս արարիչն գոլ ետծ, և աշխարհիս ապականութեաբ վասն գատաստանակնին. Փիլ. նխ. ա:

ԴԱՏԱՏԱՆԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Որ ունի գատ ընդ այլոսն. *Պարտապանքն և գատաստանաւորքն տո. գրան ապարանից քոց գնգերեալ կային. Եղիշ. Էէէ:

ԴԱՏԱՏԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Տեղի գատաստանի. դատարան. հէհէմ. *Ընծեռոյցեն ի ներքս յաթեղնս նոր գատաստանոց պայծառ և զարգարուն յոյժ. Վ. իր էնանէս:

ԴԱՏԱՎԱՐԺ, ի, ից. ա. Վարժ ի գատել մտօք. մտաւվարժ. *Ախոհալ ցուցեալ զգատաւվարժ կրճռականացս, կամ գատավարժ կրճռութեցն. Քէէ. էէրն: և Մագ: Ե Եէրն:

ԴԱՏԱՒՃԻՌ, վճռի, ատց. գ. Ψήφι-

σμα. Sententia. Վճիռ դատաստանի կամ գատաւորի. դատակնիք. *Ճշմարիտ հնչիցէ վճիռ քո. *Անստուա բանն քոյ զդատավճիռն առնէ, երիթիցեն արդարքն ի կէանն յաւիտեանից, և մեղաւորքն ի տանջանն յաւիտեանից. ՃՃ. Ը: *Ա յսպէս եհաս զդատավճիռն, և հաստատեաց. որ զձիզ ընդունի, զնս ընդունի. Ագաթ: *Դատավճիռ մահու, կամ բարեաւ, դատաստանի. Լմբ. աղ: Գե. ես: Լձ. ի՛ոլ: *Ցայտ առնէ դատավճռաւս նոցին քերանոյն. Ի՛ն: *Ճողոպրելով ի գատավճռացն սպառազինեալ. Լմբ. առաւ: *Փակչքն դալմոյլ ի նինուէացւոց զդատավճիռ սատուգելն, զի մի ապականեսցին. Եփր. պհ:

ԴԱՏԱՎՃՌԱԿԻՑ. ա. Ձայնակից ի տալ զվճիռ. միաբերակ վճռաւոր. *Եթէ այս հաճոյ Թուեսցի, դատավճռակից լերուք. Կանան:

ԴԱՏԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Δικαστήριον. Tribunal, forum judiciale, judicium, magistratus. Տեղի դատի. առեան. բեմ. հանդիսարան. դատաստանոց. դատաստան. փիլան, ՃԼԻՒԷ. *Եթէ ոչ առ սոքօք զքաւական դատն կալցի, առ այլ հայցէ դատարան: Եթէ երկու դատարանքն ոչ կարացեն հաշտեցուցանել, դիւցէ վկատարած, ըստ որում դատարանացն կարգաւորութիւնքն են, և կալքն իշխանաց. Պղաթ. օրին. Ը: *Դատարան ի միասին հաւաքել: Ինքեանք դատաւորք՝ ինքեանք դատախազք ի նմին դատարանի. Ոսի. գծ: *Ի չար դատարանի: Դարձեալ դատարան լինէր ահեղագոյն քան զառաջինն. Նէս. ի ԲՒՕԴՈՐ: *Ա՛սասիկ կան առաջի քոյդդ դատարանի. Ճ. Ա: *Իակ դատաւորդ ի մեծ քաղաքին՝ նաեւս յաթոռ դատարանին. ՅԸ ԿԲՏԻ: *Զանձրացուցեալ զդիւան դատարանի իշխանաց. Լմբ. էլէղ: *Նստեալ քո ի հոգւոջ քում դատարանի. Մտթ:

ԴԱՏԱՐԿ, ի, ացս. ա. Ἀργὸς. որպէս ձերգոյ. Otiosus. Անգործ. որպէս անման և դադարեալ յերկոց կամ յարգասաց. պարապորդ. ունայնաձեռն և անպտուղ. կամ Կեռծ. Vacuus. μάταιος, vanus, inanis. Թափուր. ունայն. անտուր. գրպակ, պարապ, իաձ. պօղ. էղբիկ, ալբար, խաւի, ՌՆԿԻ, Համլոլ. *Կային դատարկք ի հրապարակս: Ընդկէր կայք աստ զօրս ցերեկ դատարկք: Ոչ միայն դատարկք, այլ և վնասակաք: Բանն իմ մի՛ դարձցի դատարկ: Ընդ ամենայն գատարկ բանի: Մի՛ եղանիցէք գասարկք: Ոչ դատարկս և անպտուղս հաստատիցեն զձեզ. ԼՆ: *Արի ունս զդատարկաց անհնարին վիշտս. Համամ. առ: *Դատարկ եղանել կամ երևիլ: Դատարկ կոկոդդ. Նար: *Մի՛ դատարկ և ունայն զինգրողս պողոյն դարձուցանիցէք. Ը. ընդհանր: *Բանից դատարկաց և անգոյից. կնոջդ. գանչ: *Զամենայն զերկիրն դատարկ Թողուլ, ոչ սերմանել և ոչ վարել. փիլ. ծ. բան: *Դատարկ են յիմաստուէ. Մի. եբէմ: *Մինաց զտուանն դատարկ յապրուդեքէ և ի Թագաւորուէ: Դատարկք ածքն ոմանք պիտոյ էցեն. ԵՂԻԻ: *Դատարկ քննուեքէ. Նար. ԹԸ. ՃՀ: *Դատարկ եղեն հնարք ամենայն պատերազմողաց նորա. Վ.Թ հղ. ծԼ: *Ոչ եթէ առ երևեալոյ դատարկ ինչ՝՝. յն. անշուք, պարզ. Ոսի. չհ. Ի: Իակ անդ. * Դատարկ էր ի տեսողաց. վասն որոյ ասէր, ոչ ղեզ ունիմ՝՝. յն. լուկ կամ լքեալ ի վերակացուաց:

ԴԱՏԱՐԿԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Ἀργολόγος, κενολόγος, ματαιολόγος. Vaniloquus, inaniloquus. Այրաիսա. զրահաս. ունայնաբան. անգործ. ֆճաԼաս. պօղ պօղալ, լքաղան. *Որ սատիսան է, և դատարկաբան. Սրփ. չի. Ի: Լմբ. աղ: *Փարխեցին այն՝ գիտղեցիկ դատարկաբանն՝ առ ի դատեալոյն զփութանալեն Թագաւորն առեալ իքներ ի տաճարէն. կԼՒՆԹ: *Պատուհասս կրեն առաւել քան զդատարկաբանն. Տծաւ: *Ի դատարկաբան բանից բազմաց պարապեցար դանձն քո. կալ. ա. չն. ի դատարկ բանից:

ԴԱՏԱՐԿԱԲԱՆԵՄ, եցի. է. Ἀργολογέω, Inaniter, vel inania loquor, garrio, blatero. Ընդ վայր բարբառել. խօսել բանս դատարկս. առատապետաբանել. ֆոՃ բանիբ խօսիլ. լաք պխրմէ. *Եթէ ոք դատարկաբանեսցէ, և կատակեսցէ... որոշեսցի շաբաթ մի. Բր. կանան: *Ոչ դատարկաբանել լեզուի. Լմբ. աղ: *Որպէս և որք վասն լուսնոյ խաբարման աղաչասին, ի տանոյ վիշապին դատարկաբանելով. Սաթ. ղբծ:

ԴԱՏԱՐԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀργολογία. Otiosus sermo. Դատարկ բան. ունայնախօսութիւն. ֆճախօսուԹիւն. լաք, պօղ պօղալըք. *Մինչև ցոր բանս է գատարկաբանութիւն. ամենևիմբ ամենայն բան, որ ոչ աւարտի յառաջիկայ պէտսն՝ որ ի քո, գատարկ է. Բր. կղ: *Բերանն զդատարկաբանութիւն առաւել ևս. Խ՛որ: *Ո՞ զնա տրտմեցուցանեմ. դատարկաբանուէն. արդ եթէ ի դատարկաբանութիւնէն տրտմի, քանի՛ նմա առաւել ի քաջասլուէն. Լմբ. ոփ: *Մի՛ դատարկաբանութիւն Թուիցի ինչ քեզ այսպիսի խնդրուածս ալջկանն. ԵՂԻՒ. փ: (իբր ֆոՃ բան. այսինքն ընդունայն իր կամ զրոյց:)

ԴԱՏԱՐԿԱԺԱՄ. ա. Ուր իցէ անգործ ծուլութի, կամ պարապորդ ժամ. *Դատաստանք կաժամ գիշերոյն ի խորհուրդս կարկառեալ. Ոսի. չհ. ա. 3:

ԴԱՏԱՐԿԱԽՈՑՋ. ա. Որ խուզարկէ զանպէտ իրս. *Զդատարկախոյզս արգելուցու սակաւ բանիւս. Սամ. երբղ:

ԴԱՏԱՐԿԱՁԵՒՆ: ա. Ունայնաձեռն. ձեռնունայն. ՅԷՈՒԸ պարապ, ընծայ լուծելոյ՝ փալա, կամ առաջ. ԷԼի պօղ, սըՓիր ԻԼ ՆԷՓ. *Ոչ երևեսցիս առաջի իմ դատարկաձեռն՝՝. յն. գատարկ. ԵԼ. ՒՓ. 15: *Ոչ միայն դատարկաձեռն գայր, այլ և Թշնամանեալ՝՝. յն. գատարկ ձեռագ. Ոսի. ֆ. Ը. 10:

ԴԱՏԱՐԿԱՑԱՆ. ա. Դատարկաշրջիկ. ընդ վայր յածեալ. *Գեաորաս դատարկոյսած, ապաշնորհաց բախտի հասեալ. Մտթ. Ը:

ԴԱՏԱՐԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἀργέω, ἀργὸς εἰμι. Otior, otiosus sum. Անգործ լինել և կալ. խափանիլ գործոյն, և ի գործոց. պարապ ՅԷՆԱԼ. պօղ պարՓագ, գալՓագ. *Խափանեալ դատարկոցաս գործ տաճարին: Դատարկացան աղօրիք: Ցաւուրն շաբաթուց եգիտ զհրեայսն գատարկացեալս: Կամիս, զի մի՛ գատարկասցի գործ իմաստութեն: Ոտք նոցա դատարկացեալք ի գնալոյ: Որոց դատաստանն ի բնէ ոչ դատարկանայ. Ը. ԵԼը. Ժ. 24: ՃՂ. ծԸ. 3: Ը. ՀՂ. Է. 25: ԻՏ. ծԺ. 5: ծԸ. 15: Ը. պԲՓ. Ը. 3: *Դատարկանայ յամենայն հոգւոց և ի զգաղմանց. Վ.Թ հղ. Ը: *Պարտ էր յամենայնէ գատարկանալ, զի սիրոյն ից պարապեաք: Դատարկանալ յամենայն չարեաց. Սրփ. ՅՀ. Է: Նչ. Է: *Դատաստրկացեալ և փոփոխացեալ եղիցի միաշաբաթեին. Կանան: Տե՛ս և ՀԱՐՍ ԹՆՆԷԼ, և ԴԱՏԱՐԵԼ:

ԴԱՏԱՐԿԱՆՁՆ, ձուկք. ա. Ἀργὸς. Otiosus. Պարապորդ. անգործ. ավարտ, ֆահլոլ. *Միանգամայն և դատարկանձունք ուսանին. Ա. փՀ. Է. 14:

ԴԱՏԱՐԿԱՊԷՍ. ՀՄ. Վայրապար. ՚ի զուր. առանց խորհրդոյ. ՌՆՎԷՒԼԻ, ապԷս ԷԷրՔ. յն. ἀπλῶς, պարզապէս. լրկ. *Ոչ դատարկապէս, այլ ընդ դեմ կոչն կարծեաց պատերազմելով. Ոսի. չհ. Ա. 3: *Ոչ դատարկապէս ինչ յիշեցի ասէ... այլ և զայն ևս եդ, ևն. Կոլ. Ք:

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏ. ա. Անգործ և տրտվայրապարար. դատարկասուն. յն. ապրվային անգործ. լտ. որովայն ծոյլ. պօղ պօղալ, փալՓալոփ. *Ձայսաձեռիք, դատարկապորտք. Տէփ. Ա. 13: *Դատարկապորտքն, որ զհետ լինին անտեաց. Եփր. Ք. Ռնե:

ԴԱՏԱՐԿԱՍԱՑ. Տ. ԴԱՑԱՐԿԱՐԱՆ. *Որ Թշնամանօղն է, և գատարկասաց. Սրփ. չի. Է:

ԴԱՏԱՐԿԱՍՈՒՆ. ա. ի դատարկութեէ անելոյ. փափաքիչեաց. հօվարփա, հայդամափ. *Դատարկասունքն և անասնաբարոյ աշխարհականքն. Ագաթ: *Դատարկասունն և անասնաբարոյ աշխարհն. կոբխն:

ԴԱՏԱՐԿԱՐԱՆ. ա. Տեղի և ժամանակ դատարկանալոյ ի գործոց. *Ըստաքեր, որ է հանգիստ... ի դատարկարանին գործ ծարան. ևն. Մ՛ամբր:

ԴԱՏԱՐԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. խափանել ի գործոց. անգործ անեցուցանել. պարապ անՅնել. պօղ ՅԷՆԷրՓէ. *Ոչ զամենայն ինչ յաղօթս սըզն ապաստան արարաքեալ՝ զանձինս պարտ է դատարկացուցանել. Ոսի. Բ. ԲԸ: *Դատարկացուցանել զծոմական աւուրս, կամ զաղօթս, կամ զերկաս. ՅՀ. ՀՄ. ոփ: Մի՛. ԷբԷմ: ԵՃՓր. ծՓ:

Եւ թափուր կացուցանել. պարպել, փոփլՒԷ. պօղալՆՃՓ. *Ի մեզդն լինել՝ ոչ գատարկացոյց զծոց հօրն, և ոչ թափուր եԹող զաճեռն հայրենի. Սաթփ. Բ. պ. Բ:

ԴԱՏԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴԱՑԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. *Ի դատարկաւորութէն չարժին առ իւրաքանչիւր գործաւորութիւն. Նանաց:

ԴԱՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀργία, ἀργεία, ὀκνηρία. Otium, otiositas. Պարապորդութէ. անգործուէ. ծուլութիւն. գադալուՃն. պօղ պարպ ՅԷՆԱԼը, ԼՓՆԻԼԻՓ. ՅՂՓՒԼԻՓ, ալՓրԲԼԻՓ. *Դատարկութէն ձեռագ: Հաց դատարկութէ. ժող. Ք. 18: Նաոփ. լՃ. 27: *Զդատարկութիւս... և զաօնս ձեր առեաց անձն իմ. Ես. Ճ. 14: *Ցանդիմանելով զդատարկութէ ուսուէն հաց. Ածլ: *Դատարկութէն և անգործութեամբն: Դրժօղ դատարկութէն խամանալ. Պիփ:

Եւ թափուրն գոլ. անպտղութէ. անմասն և անբաժ մնալն. *Պողակորոյս անկոյ Թզենւոյն եռամանն դատարկութէ. Նար. ՅՃ: *Դատարկութէ յամենայն աղգէ ազգի չար խորհրդոց. Վ.Թ հղ. Է: *Դատարկուն (է յիրկինս՝) ախտունակաց, և ընդունակաց կրից. Մէթոյէլ:

Եւ իբր ՌՆՅՈՒԹԻՒՆ. ածկլորդութէ. *Ո՛չ գատարկութէ ինչ փրկութեան բանի վարդապետուէն գլիչատակ ժամանակայն առնել: Զիւրաքանչիւր ուրուք իրս ի՛ նոցանէ գատարկութէ է գրել. Ես. փբ. Ճ:

ԴԱՏԱՒՈՐ, ի, ացս. գ. պ. փոփլԷր, փավԷր. Κριτής, δικαστής. Judex. Որ ունի զպաշտօն դատելոյ յատեանի. դատող զգատաստան. իրաւարար. գաՓր, գաՓր, հաՓՓ, հՒՓՓԷՈՒ, ԷհՒի վԷր. *Ընդ գատաւորս

արգար: Որ հայհոյէ է որոց, և դատաւոր այլոցա: Ած եզիցի դատաւոր ի միջի մերում: Ցարոյց նոցա զիր դատաւորս: Մատնիցէ զքեզ ատեան դատաւորի, և դատաւորն դահճի. ևն: *Դատաւորն անդատ որպէս գատապարտեալ ի դատաւորաց՝ ի գերեզմանի Թաղի. ճ. ժ:

Լայնաբար՝ Ἡγεμών. յորմէ հիգեմոն. Իշխան. առաջնորդ. զօրավար. լտ. Dux, praeses. *Տագնապեցան դատաւորք երկուքմայ: Առաջի դատաւորաց և Թագաւորաց: Եհաուն ի ձեռս պոնտացւոյ ալիզատոսի դատաւորի. ևն:

ԴԱՏԱՒՈՐԱԲԱՐ, ՛. Իբրև դատաւոր. *Մի ի խոյզ ընտրութենէ կոչեր դատաւորաբար. Նոր. իգ:

ԴԱՏԱՒՈՐԱՆՈՑ, ՛ի, աց. գ. Διϰαστήριον.

ԴԱՏԱՒՈՐԱՐԱՆ, ՛ստηριον. Forum judicii, tribunal. Դատարան. տունն ատենի. հիւէնէ. *Ի գուբհս չքոյն, և ի դատաւորանոցս. Ոսկ. յհ. ք. 14: *Վերակացու լինել ի դատաւորարանն. Գաղ. մնուխ:

ԴԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, գ. պ. փոփ. Ἡγεμονία. Praefectura judicis, praesidis, procurantis. Իշխանութիւն դատաւորի. հափիլէ, ՛ գոփըլէգ. *Ի դատաւորութենէ աորուց կիւրենէայ: Ի դատաւորութենէ հրեշտաւորի պիղատոսի պոնտացւոյ. Ղյ. ք. 2: գ. 1: *Արդար, կամ հանճարեօտ դատաւորութենէն (ալ). Ցճխ. ր. Ն ք:

ԴԱՏԱՓԵՏ. ա. փետեալ՝ի դատի. հաւրըստահարեալ. նեղեալ. և նեղիչ. *Դատափետ լիներ իպէս զքրիստոնեայ. ճ. Ա: *Ոչ բամբասիցի, և ոչ դատափետ ձգձգիցի. Ոսկ. ՛. ա. 16: *Ա՛յն լեզուք են, որք մարգարէք դատափետ եղեալ Թոպեցան: Դատափետ աղալակն զիս պաշարեալ (՛ի բանսի). ՅՀ. իբ:

ԴԱՏԱՓԵՏ ԱՒՆԵԼ, ՛ Ἐνέχω, διϰάζομαι. Judico. Դատ կամ դատաստան առնել. որոշել և վճռել յաւնէն, և՛ի միտս. իրաւ առնել. վնէժ ինդրել. պատժել կամ վարձատրել. լաւ վարկանել. արժան համարել. տօպօպան ընել, վճիռ ՛պրել. ՛ընտի ՛պոսէ, հնարէ ՛պոսէ, քաւլ ՛պոսէ. *Դան դատեսցէ զժողովուրդ իւր: Դատեսցէ տէր՝ որ դատելոցն է այսօր՝ ի մէջ որ. դուցն իսպառ՝ի մէջ որդուցն ամենայն: Ոչ տարապարտուց դատեցեր: Եւ դատեաց յեփթայի զիսրայէլ ամս վեց: Որ դատիս զամենայն երկիր: Մի դատիք (ջայլը), զի մի դատիցիք (յայ): Տէր դատի զդատաստանս նորա: Դատեսի տէր զայնոսիկ, զոր դատին զիս: Սիք զաշխարհ դատին. և եթէ ձեռք դատի աշխարհ, ապա ոչ էք արժանիք անարգ առնիլ. ևն:

Ձամ Καταδιϰάζω, ϰαταϰρίνω. Իբր Դատապարտել. *Մահու խոյտառակութենէ դատեսցաք զնա: Դատեսցան զնա մեռանել. Իմ. ՛. 20: Դան. ա. 41: Տէս և Եբր. ժա. 7: Ցի. ՛. 9: ՛. պէտ. ՛. 6:

ԴԱՏԵԼ ՀՐՈՎ, ՍՐՈՎ ԿԱՄ ԻՍՈՒՐ, ՑՈԴԻ ԱՆ. այսինքն Ածրել, կռտորել, սպանանել կամ կարծվեր խոցել. *Ջոյն տասՁար հրով դատեցաւ: Ջփայտակերան հրով դատեաւ. ա. Ա. ՛. 35: գ. Ա. ՛. 23: *Ջգաւառս սրով դատի յանինայ. Խոր. գ. 7: *Անկան ՛ի ձեռս թշնամեացն, ոյք դատեցին ՛ի սուրս իւրեանց. Աբծր. ՛. 4: *Ցոգի դատեցաւ վայրն տօնելի: Որ ինձնէն զանձն մեծաւ ձալանօք յոգի դատեցի. Նոր. Խ. ՛. 7:

ԴԱՏԻՄ. իբր ի դատ մտանել. մաքառիլ. վճռել. փաստ լըգմագ, նիպ ՛պոսէ, մաբաքիա օլմագ. *Եղբայր ընդ եղբօր դատի: Դատեցաւ ընդ լերինս: Դատեցայց ընդ ձեզ, ասէ տէր: Դատեցարուք ընդ մօրն ձերում. ա. Խոր. գ. 6: Մխ. գ. 1: Եբեմ. ՛. 9: Ովս. ՛. 2: Տէս և Մաթ. ՛. 40: Ցոբ. ՛. 3: Ժող. գ. 10. յորս գրի դատել, իբր դատիլ:

ԴԱՏԻՄ. իբր Համարիմ. սեպեր. գըլաս՝ ղանն ՛պոսէ. *Պարտական դատիմ... ընծայել. Լմբ. վերափոխ:

ԴԱՏԻՄ. Ըստ աշխարհիկ ոճոյ, իբր Աբխաստիմ. *Հանդիցեմս հայր, մի դասիր յոյժ: Վասն սորա վշտացնեալ դատիմ ՛ի ծովս և ՛ի ցամաքի. Վրք հց. ծգ. Ե ՛: *Եւ յայն դատեալ վատակչին, ՛ի յանդգնար պատերազմին. Ը. երէս:

ԴԱՏԻՆՔ. Տ. ԴԱՏԱՆՔ. *Ոչ կարէին ասէ փիրն խաղալուբ խօսել ընդ նմա, իբրև զպարտաւոր ոք ՛ի դատինս. Վրդ. ծ:

ԴԱՏԻՉ, տչի, չաց. ա. Դատող. դատաւոր. և յն. բառիս կրիտիս. *Դատիչ կենդանեաց և մեռելոց. Ագաթ: *Ածուել դատիչ: Դատիչ քննողաց, կամ խօսողաց, Նոր. յբ. զգ. Ե գեյ երէզ: *Լուիցեն դատիչք եկեղեցւոյ (առաքինորդք). Սարկ. կհ:

ԴԱՏՈՂԱԲԱՐ. ՛. Դատելով. զննելով. որոշելով. խոհեմապէս. *Դատողաբար մտաց ընտրողութբ զատուցանէ վայել. չապէս. Պիտ:

ԴԱՏՈՂԱԿԱՆ, ՛ի, աց. ա. Սեպհական դատաստանի և դատաւորաց գատողաց. *Մտանելոց էր ՛ի բանակն, այսինքն ուր դատողական կայանքն էր. Ոսկ. գծ: *Դատողական աթոռ, խրատ, կարգ կամ հանդէս, սասարլես. Ագաթ: Շար: Եչէչ. յէս: Ցահ. իա: Հ=Ց. յոանէս. ծբ:

Մերթ՝ դատող, դատիչ. *Ցէր գատողական. Մովս. ՛երբ. կօրգ: *Մարմինս հոգոյս իմ... գատողական. Նոր. իբ:

ԴԱՏՈՂԱՊԷՍ. Տ. ԴԱՏՈՂԱԲԱՐ. *Ըստ հաւատոց և գործոց գատողապէս խուզես ցեն. Շ. ա. յհ. ՛բ:

ԴԱՏՈՂԱՒԹԻՒՆ. գ. Κρίσις, ψήφος. Judicium, sententia, calculus. Դատաստիան. գատելն. դատաստան. ընտրողութենէ. կըշռութենէ. կայծքէք. հնարք, հնարի ՛ըրէ, գեղ. ա, ըէյ. *Հեծծանոցաւ դատողութենէ քո տէր սրբեաս զկալ աչխարհի. Շար: *Ճշմարտապէս դատողութբ: Ի յորդիսլ դատողութենէն. Պիտ: Վրդն. էլ: *Ըստ երկիս քանչիւրոցն իմացեալ դատողութենէց. ՅՀ. իմ. ապ: *Ած ՛ի յիմոյ դատողութենէս յաղագս այսոցիկ առասցէ բանս. Պաղտ. փխ:

Եւ Դատաստանի իշխանութենէ. դատաստանութենէ. հափիլէ. *Դատաղողութենէք, Թագաւորութենէք. ևն. Մարբ: *Ջարքայութեան յաղթօղ, զդատողութեն անպատիժս. Նոր. գեյ յլ: *Աչխարհաչինութբ, և արդար դատողութբ. Փարպ:

ԴԱՏՈՐՀԻ, հ.ոյ. գ. Κριτής. Կին դատաւորի. և կին դատաստանի. *Կին դատաւորին անուանէք գատոհի. կանան:

ԴԱՏՈՒՄՆ, ման. գ. Κρίσις. Judicatio, examen, judicium. Դատաստան. դատողութենէ. դատաստան. ընտրողութենէ. ԻՀՀ նեխ, ՀՀՀիհան, հհաւմ. *Պահեցեք զմիաս ՛ի դատաստանէ ընկերին. տպ. զընկերն. Վրհ հց. ծա: *Դատաստան քերթածաց. Թր. հէր: *Օրինաւոր, կամ մեղմօրէն գատաստամբ: Ի դատաստան ընտրութենէ վարժից. Նոր. իգ. Ե խլ:

ԴԱՏՈՒՄՆ. իբր Աչխատութենէ, ըստ ումի. ոճոյ. զահիգն. *Ամենևին ՛ի դատմանէ պատրաստ (այսինքն յաշխատանաց զգուչացի), և զմարմինն հանդիստ պահէ. Մխ. էծլ:

ԴԱՄ, ու, ուց. գ. (իբր գլուխ ժամանակի). *Աեών. Aevum, saeculum. ήλιϰία, aetas. γενεά, generatio. Դարձ տարեաց. երկայն ինչ ժամանակ. չքոյն ամաց իբր հազարաց, կամ իբր հարիւրոց, կամ եբևեալ միջոցի, յորում ազգ երթայ, և ազգ գայ. յաւիտեան մի ժամանակի. պէչ, պէյէր, ասբ. էիաղ էբև. *Որ ինչ քաջութենս արարին ՛ի դարս իւրաքանչիւրս... ՛ն. յազգս իւրեանց. ա. ՛. 51: *Անունս զողորմութենէ ՛ի հաղար դարս... ՛ն ՛ի հաղարս. Եբեմ. ՛. 18: *Պիծալեց սիաւիկ ուխտ ըորգ դարուն: կայինն նահապետք արդարք մինչ ՛ի գարն ուխերորդ. Ագաթ. զն ընդ մէջ ազամայ և նոյի են ազգք կամ նահապետք ուխ: *Ամաոնկամբ մարգկան զազրագործաց դարուն երկրորդի. Խոր. ա. 3. զի յազամայ ցնոյ դար մի գրի: *Մարիամ... զուգաթենս աւուրց դարուցս անցաւորաց. Շար. զն յազամայ ցքն վեց ազք ասին, և եօթներորդն յետ քոյ մինչ ՛ի կատարած աչխարհի. որ ասի սկիզբն անկատարած ուխերորդ դարու: Սոյնպէս և յայլ գիրս պէսպէս առմամբ. խակ առ մեզ հարիւր ամն կոչի Դար մի:

ԴԱՐ. որպէս ումի. պորպ չբ. պէբ իճոպէի. *Չի են գաղքն այապէս. ագամ, կայէն, նովք... յոբէլ, և յոլաղ. որդիք նոցա ուխերորդք... սկայազունքն տասնեղորդք: Եւ գտանեմք մեք զայս յերկրորդել ազգացն ղուկայ աւետարանագրի, զի յեօթանասունն և եօթն դարու ծնաւ տէր մեր քաւիչ ծննդոց ադամայ. Եէբ. ծն:

ԴԱՐ, ի, ից. գ. (իբր գլուխ տեղւոյ) Κρημνός. Praeceps, rupes, ripa alta. χρημνίς, crepedo. որ և ԴԱՐԱՆԴ. գահ. բարձրաւանդակ. վախք. քարանձաւ. բարձր տեղի զառ ՛ի Թափ. սէր, ռաբրաւ, դէբէ. ալ. դար կամ Խաբ, դարէթ, դէբէնձիթ. *Դիմեաց ամենայն երամանին ՛ի դարէ անտի ի ծով. Մխ. ը. 32: և Մրկ. ՛. 13: *Անձափն ծովս ՛ի վերայ դարի միջոյ. Ոսկ. յհ, ա. 1: *Ցորգանան լցեալ գայր դարիւ և դարիւ... այսինքն քերեզով զգետեզերաք. Ցես. ՛. 15: *Փախեաւ մինչև ցդարն աբեղմաւղայ... ՛ն չուրթեն. ումկ. ՛էր. պոռնան. Դաս. ՛. 23:

ԴԱՐ. ա. գ. *Արτιος. Par, Ջոյգ թիւ. Լուծաբ. ՛ըգն. *Ամենայն թիւ կամ դար, կամ կոճաւտ է... ի դարին կամ ՛ի կոճաւտին. կի-րդ. գնդ: *Ոչ զմի և ոչ զերկու և ոչ զերիս, և ոչ ամենևին զդար և զկոճաւտ հնարելով ճանաչել. և ոչ թուել ամենևին գիտելով. Պաղտ. օրին. ՛: *Ընտրեն մինչև ցկէս, եթէ դարք լինիցին. ապա եթէ կոճաւտք իցեն, զմինն ՛ի քաց բառնալ. անդ. ծ՛: *Դարք է, որ կարօղ գոյ յերկուս զոյգս (կամ հաւասարս) բաժանիլ. որպէս չորք, վեց... Ընդհանուր սկիզբն դարիցն և կոճաւտացն միայն է, իսկ դարին երկուսին. Սահմ. ծ՛: Տէս և փիլ. լին. գ. 49: ՛. 199: *Ի բանս ածաչուէնչ գրոց ոչ գտանի հաւասկատար ինչ, և դար և կոճաւտ... այսինքն անմիաբան. Գր. պղ. ա հադէսպ:

ԴԱՐԱԳԼՈՒԽ. գ. Գլուխ դարու իւիք օրինակաւ հաշուելոյ. *Ի հասանել

ժամանակի երևեցիս, ի դարագլուխս ընդ-միջեալ դիմասիրասէր. Ոսկ. ամէպ: * ի դարագլխան կարդեցեալ զարան երևելիս, զաբել, զենովք, ևն. Նե. Եղէկ:

ԴԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութիւն և հաշիւ դարուց աշխարհի. *Ջնչանուս Թիւս հազարացն ի դարագրութիս խմանալք ի սկզբանէ (և այսր) եօթն. Համառ. առակ:

ԴԱՐԱԿ, ի, աց. գ. Փոքրիկ դար տեղւոյ. բլրակ. Դարէթ. սեռ. ձիւթէ. *Ադի հոգ օրհնեալ և ի փլուզեալ դարակէն. Ցհ. իթ:

ԴԱՐԱԿՈՃԱՑ, ի, աց. ա. գ. թիւ բաղկացեալ ի դարէ և ի կոճառէ, որ միայ կոճատ. կամ ի կոճատաց միայն, որ լինի դար. *Տասնեկաւ, որ ունի զամենայն Թուոց զանազանութիւնս, դարից և կոճատաց և դարակոճատաց. գ. դարից, ը. և կոճատաց, ը. և դարակոճատաց, ե: Վեցեւակին՝ առաջինն դարակոճատ, ևն. Փիլ. ծ. բան: Ա. կին. ը. 38. Ա 49: Վրդ. ծն:

ԴԱՐԱՀՈՍ ԱՒՆԵԼ, գործել լինել. }
ԴԱՐԱՀՈՍԵՄ, եցի, եալ իմ. }
Հոսել կամ հոսիլ ի դարէ ի վայր. գահավիժ առնել և լինել. սնոտիապահան աղբ պրագմագ, փուղէ. *Զդի նորա գարահոս արար. Զենոբ: *Զանձինս դարահոս և քարավիժ առնել ի խորխորատս. գահավիժ դարահոս անձամբ զանձինս առնիցեն: Ցառաւել իսկ մեզացն դարահոս լինէր. Ոսկ. Մ. ա. 9. 13: ը. Ա 3: էէնս. ծէ: ը. փմ. ը: *Ցորժամ գարահոս ոք ի խոր ուրեք ձորոյ անկանիցի. Ոսկ. Ես: *Գահավիժ առնէ, և գարահոս գործիցէ. Երզն. Ման: *Ի գերգեսականն յայն լեալ *գարահոս. Ածան. Նիկէ: *Կամ վիմաք գարահոս լինիցիս. Եփր. Ելք: *Հիմ քարավիժ և գարահոս լինիս ի վախից: Ցառապարս գարահոսեալք: Ի վայր գարահոսեցան յանդունդս ի հուր գեհենին. Մանր. ծէ. գ. ը:

ԴԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Որպէս յն. Θήκη (յորմէ βιβλιοθήκη,) է իբր Դրաւարան, պահարան. ընդունարան. տեղի պահելոյ զերս կամ զգիրս կամ զանձն. պատսպարան. որջ. վանդակ. արկղ. փօղ, հնաձիւթ, խանձ. Տես և ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ և ՊԱՏԿԱՆԱԴԱՐԱՆ. *Ցերկւորգումբ մատենիցն պատմական գարանի: Ցիւրոց, մատենիցն գրոցդ բանս. Եսթ. էր. ա. Ե. ը: *Ի միում գրանի անդ (կասկարանացն). Եփր. հաց: *Արա քեզ տապան փայտեղէն, զի լիցի քեզ գարան, և ամուր ապաստանի. Մծբ. ծէ: *Ա յինպէս զի և գարանքն ևս չեն բաւական առ ի ծածկել ի բարկութենէն որ եկեալ կայցէ ի վերայ. Ոսկ. Ես: *Գարան ամրութեան, պատապարան վատահութեան. Նար. յճ: *Ոունէր ծերն գարան ինչ ի տան իւրում. . . մեզագին ինչ տեղի. Վրդ հգ. ը: *Հրամայեաց առիւծուն, և երեսել գըներոց ի գարանն իւր. ՀՀ = Ց. հոկտ. ծէ:

ԴԱՐԱՆ. Ἔνεδρον, ἐνέδρα, λόχος. Insidiae. բայիւ, ἐνεδρεύω, insidior. Ծածուկ տեղի, ուր նստին կամ գործեալ դադարին զորք՝ առ յանկարծ յարձակելոյ ի վերայ թշնամեացց անսկզբոյ ընդ այն. ուստի Դարան կամ Դարանակալութիւն ասի և ամենայն դաւաճանութիւն կամ որոգայթ. Ածս. փօղ, էնդին, էնդնգ, էնդնգեահ. *Եմոյծ զնոսա ի գարան: Ցարձիկք ի գարանէ անտի: Ցարեաւ աբիմելէք, և ամենայն զօրն որ ընդ նմա՝ ի գարանացն: Ելին ի դարանի անտի: Դարան նստեր նմա ի չուրմարանի: Ի դարան մտեալ: Որ առիցէ զընկերս իւր, և գարան գործիցէ նմա: Դարան գործեալ է նմա ի նոցանէ: Դարան գործեալ լեզ նմա յետուստ քաղաքին. ևն: *Ցարուցեալք յիւրաքանչիւր խաւարային գարանացն: Եւ են նոքա դարանք սատանայի. զի նոքօք կատարէ զդաւանութիւն կամաց իւրոց. Եղիշ. Ե. է: *Դաւեցի զանձն իմ, դաւաճանեցի, գարան գործեցի. Ամ: *Մահ որպէս զգոյ գարան եդեալ է ձեզ յամենայն տեղւոջ. Լմբ. սղ:

ԴԱՐԱՆԱԲԱՐ. ն. Դարանելով, ի դարան մտեալ. *Ի մայրիս Թաքուցեալք դարանաբար սպասեն. Փիլ. Վես:

ԴԱՐԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ դարան գործէ. դարանակալ. և Ջարարութեամբ. *Դարանագործ Թշնամի. Վրդ. Երգ: *Դարանագործ մեքենայ. Պիտ:

ԴԱՐԱՆԱԳՈՐԾԵԼ. Իբր Դարան գործել. մեքենայել. * Արտաքոյ պարսպին չօջելով, և գարանագործելով. Վրդ. սղ:

ԴԱՐԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴԱՐԱՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. * Ասաց հազարապետին զդարանագործութիւն. Ոսկ. գծ: *Ոչ գիտացեալ զնենգասուր դարանագործութիւն. Պտմ. ազէպս: * Ոչ գիտեր զդարանագործութիւն ուրացողին վասակայ. Կաղանկ:

ԴԱՐԱՆԱԿԱԼ, ի, աց. ա. Ἐνεδρεύων (դարանօղ), ἔνεδρον (գարան). Insidiator, insidiosus. Որ նստի ի գարան. դարանագործ. որոգայթադիր. դաւաճան. փոսայ իբրեն. փոսափգ գոսըն. *Եդին գաղրանակալս շուրջ զգաբաւաս: Պահապանին զաւրից դարանակալացն: Եղիցի դան օձ դարանակալ ի ճանապարհի. ևն: Իակ ի Ֆասփ. ը. 4. *Տես ինձ զքոյոց աթոռոցդ զդարանակալ խմաստութիւն. խմն, առընթեր նստեալ, աթոռակից. պάρεδρος, assessor.

ԴԱՐԱՆԱԿԱԼ ԼԻՆԵԼ. Ἐνεδρεύω. Insidior. Գարան գործել. ի գարան մտանել. *Դարանակալ եղէն նմա առ դրան քաղաքին: Ան ամ անկեան դարանակալ լինի: Ցանձուկս դարանակալ եղէն: Դարանակալ լեցուք արդարոյն. ևն: *Առիւծ որոյ լինի դարանակալ. Սիր. իէ. 11: Իակ Ոսկ. յմ. ը. 85. *Ա յինքան լաւ է ժուժ կալութիւն, և դարանակալ լինել վասն բարւոյն. խմն, դիգերանք. προσεδρία, assiduitas.

ԴԱՐԱՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐνέδρα. Insidiae. Դարանագործութիւն. գարան. նենգութիւն. որոգայթ չարարուեստ. փոսա, փօղայ, փոսափգ. *Ցոյր վերայ ոչ եկեսցէ գարանակալութիւն առաքեմ ի նոցա խարդախութիւն. Լմբ. սղ:

ԴԱՐԱՆԱԿԱՊԵԼ. } Դարանաւ լմ. }
ԴԱՐԱՆԱԿԵԼ. ն. ՟ բռնել, որսալ. *Ընդ ծածուկ գարանակապեսցէ ընդ ձեռն իւրում: Ակաւնի գարանակել զքանս յորայ. Վանակ. յոբ:

ԴԱՐԱՆԱՄ. Իբր Դարանանալ, կամ գարանիլ. *Ի ծածուկ դպրանայ. Վանակ. յոբ:

ԴԱՐԱՆԱՄՈՒՏ, մտի, յց. ա. Ἐνεδρεύων, ἔνεδρον, λοχῶν ἐνέδρα. Insidiator, insidiae. Որ ի գարան մտեալ է կամ մտանէ. գարանակալ. *Կացուսցես քեզ գարանամուտս քաղաքին զկնի նորա: Ցուսացեալ էին ի գարանամուտսն՝ որ էին զգաբաւաս.. և յարձակեցան գարանամուտքն. Յես. ը. 2: Դպ. ի. 36. 37: *Իչխանուն Թի ամենայն սխալ է և վրիպակ, բազում գործեալ լեզ նմա յետուստ քաղաքին. ևն: *Ցարուցեալք յիւրաքանչիւր խաւարային գարանացն: Եւ են նոքա դարանք սատանայի. զի նոքօք կատարէ զդաւանութիւն կամաց իւրոց. Եղիշ. Ե. է: *Դաւեցի զանձն իմ, դաւաճանեցի, գարան գործեցի. Ամ: *Մահ որպէս զգոյ գարան եդեալ է ձեզ յամենայն տեղւոջ. Լմբ. սղ:

ԴԱՐԱՆԱՒԱՐ. ն. Դարանելով, ի գարան մտեալ. *Ի մայրիս Թաքուցեալք դարանաբար սպասեն. Փիլ. Վես:

ԴԱՐԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ դարան գործէ. դարանակալ. և Ջարարութեամբ. *Դարանագործ Թշնամի. Վրդ. Երգ: *Դարանագործ մեքենայ. Պիտ:

ԴԱՐԱՆԱԳՈՐԾԵԼ. Իբր Դարան գործել. մեքենայել. * Արտաքոյ պարսպին չօջելով, և գարանագործելով. Վրդ. սղ:

ԴԱՐԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴԱՐԱՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. * Ասաց հազարապետին զդարանագործութիւն. Ոսկ. գծ: *Ոչ գիտեր զդարանագործութիւն ուրացողին վասակայ. Կաղանկ:

ԴԱՐԱՆԱԿԱԼ, ի, աց. ա. Ἐνεδρεύων (դարանօղ), ἔνεδρον (գարան). Insidiator, insidiosus. Որ նստի ի գարան. դարանագործ. որոգայթադիր. դաւաճան. փոսայ իբրեն. փոսափգ գոսըն. *Եդին գաղրանակալս շուրջ զգաբաւաս: Պահապանին զաւրից դարանակալացն: Եղիցի դան օձ դարանակալ ի ճանապարհի. ևն: Իակ ի Ֆասփ. ը. 4. *Տես ինձ զքոյոց աթոռոցդ զդարանակալ խմաստութիւն. խմն, առընթեր նստեալ, աթոռակից. παρεδρος, assessor.

ԴԱՐԱՆԱԿԱԼ ԼԻՆԵԼ. Ἐνεδρεύω. Insidior. Դարան գործել. ի գարան մտանել. *Դարանակալ եղէն նմա առ դրան քաղաքին: Ան ամ անկեան դարանակալ լինի: Ցանձուկս դարանակալ եղէն: Դարանակալ լեցուք արդարոյն. ևն: *Առիւծ որոյ լինի դարանակալ. Սիր. իէ. 11: Իակ Ոսկ. յմ. ը. 85. *Ա յինքան լաւ է ժուժ կալութիւն, և դարանակալ լինել վասն բարւոյն. խմն, դիգերանք. προσεδρία, assiduitas.

ԴԱՐԱՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐνέδρα. Insidiae. Դարանագործութիւն. գարան. նենգութիւն. որոգայթ չարարուեստ. փոսա, փօղայ, փոսափգ. *Ցոյր վերայ ոչ եկեսցէ գարանակալութիւն առ ի նմանէ. Ցոբ. իէ. 3: *Ոչ ևս տակաւին հարկանէ դարանակալութիւն զգաբշապարս. Եղիէ. Խ: *Դարանակալութիւնք Թշնամանցն պէս պէս են և զանազան. Սրգ. յմ. է: *Դարանակալութիւն սլաքիմ ի նոցա խարդախութիւն. Լմբ. սղ:

ԴԱՐԱՆԱԿԱՊԵԼ. } Դարանաւ լմ. }
ԴԱՐԱՆԱԿԵԼ. ն. ՟ բռնել, որսալ. *Ընդ ծածուկ գարանակապեսցէ ընդ ձեռն իւրում: Ակաւնի գարանակել զքանս յորայ. Վանակ. յոբ:

ԴԱՐԱՆԱՄ. Իբր Դարանանալ, կամ գարանիլ. *Ի ծածուկ դպրանայ. Վանակ. յոբ:

ԴԱՐԱՆԱՄՈՒՏ, մտի, յց. ա. Ἐνεդρεύων, ἔνεδρον, λοχῶν ἐνέδρα. Insidiator, insidiae. Որ ի գարան մտեալ է կամ մտանէ. գարանակալ. *Կացուսցես քեզ գարանամուտս քաղաքին զկնի նորա: Ցուսացեալ էին ի գարանամուտսն՝ որ էին զգաբաւաս.. և յարձակեցան գարանամուտքն. Յես. ը. 2: Դպ. ի. 36. 37: *Իչխանուն Թի ամենայն սխալ է և վրիպակ, բազում

ունելով զդարանամուտս սպասեական. Փիլ. խմասփ:

ԴԱՐԱՆԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. Ἐνεδρεύω. Insidior. Ի գարան մտանել. դարանակալ լինել. գարան գործել. խոսոյա ՝իրմէ. *Դարանամուտ լինել յետուստ քաղաքին. կամ յանդաստանին, յայգեստանին, ի հեղեատին, ևն. Յես. ը. 4: Դպ. ի. 32: իա. 20: ա. ԼԳ. ծէ. 5: ը. Ա. ծը. 22: Փիլ. լին. ը. 228: *Խորամանկ խաբեութիւք գարանամուտս լինել յամուրս իւրոյ աշխարհին. Եղիշ. գ. այսինքն պահէր զանձն՝ ի ծածուկ մեքենայելով:

ԴԱՐԱՆԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մուտն ի գարան. գարանակալութիւն. ծածկութիւնն ի խորչս. *Փորձէր մեքենայիւք և գարանամտութիւք. Ա. անպ: * ի գարանամտութենէն իւրեանց սողեալ յորջից. Ցհ. խմ. պաս:

ԴԱՐԱՆԱՑՈՑՂ ԱՒՆԵԼ. Ցուզել զդարանիք. դիտել և զդուշ լինել ի գարանացս. պահ գնել զգուշութեամբ. յն. պահել. Φυλάσσω. Servo, observo. սաքլմաք, սաքլմաք. *Դարանապոյզ արար զնա (զաեզղէն), և զդուշացաւ անտի. ը. Լգ. ը. 10:

ԴԱՐԱՆԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ԴԱՐԱՆԻՄ. *Դարանանայ ի գաղտնիս իբրև առիւծ: Դարանանայ յափշտակել զաղքատն: Ի ծածուկ գարանանայ. Խոհ: *Դարանանայ իբրև զառիւծ ի մօտոջ իւրում. Երզն. Ֆսի:

ԴԱՐԱՆԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Λοχαγός. Cohortis (insidiantis) praefectus, centurio. Զօրագլուխ առանձին գնդի՝ առաւել ի պէսս գարանաց. ըստ հոմանձայնութեան յն. λοχαγός, որ է գնդապետ. և դարանապետ. զի λόχος, է գունդ, և գարան: (Ի քրիսպակաս գրի և Դարապետ, որ է դունապատ:) *Ջքինուորքն ընդ գաւապետսն, և դարապետսն ընդ զօրագլուխն: Ի դարանապետաց և ի գաւապետաց: Երկրորդ իշխանքն գարապետք (կամ դարանապետք) և գաւապետք լինելով. Փիլ: *Դարձանապետք քննածք (լաւ ևս, դարապետք). Մծբ. ծէ:

ԴԱՐԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբր Դարանագործ կամ խաբեութիւք կերպարանել. մեքենայել. *Ի հարազատ և քննասէր գեղեցկութենէ զրկեալք՝ զօտարոտին դարանեցուցանեն, յերմբռնումն առաջոցն գործեն. Փիլ. Նիւ. է:

ԴԱՐԱՆԻՄ, երայ. յ. Λοχάγω, ἐνεδρεύω, ἐγκάθημαι ἐνέδρα, ևն. Insidior, in insidiis sum. որ և ԴԱՐԱՆԱՆԱԼ. Ի գարան մտանել. դարանակալ լինել. Նստիլ ի Թաքստեան և գիտել. քուներ. և Դեգերիլ. խոսոյա ՝իրմէ, ՝իրեվերիմէ, սպէս օլագ. *Դարանեն սատանայական՝ առընթեր մերձակայ երելոյն Թագչել, և ի բացուստ զնոյնն գիտել. Լմբ. խմ: *Ընտի դարանեալ ընդ մեծամեծս ի գազանիս: Դարանի յափշտակել զաղքատն: Որպէս կորիւն առիւծու, զի նստի դարանեալ. Սղ. ի, նմ ջ. Ե ծէ. *Դևն ի ներքս մտեալ դարաներ: Ալ որ ի նմա գարանեալն էր ոճային ընտրհացն. Ցհ. խմ. պաս: *Ուր հին վիշապն գարանեալն էր. Վրդ. ծն: *Ցանդգնեաց զերազան վտուրն գարանել վասն գործոյն այնորիկ. Վրդ հգ. ը:

ԴԱՐԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Πυλορός. Janitor. պ. փերան, պրսիկն Դռնապան. բաբասան. գափճա. *Դարապանաց՝ որգուցն կորեալ. ա. ճ. ԻԸ. 19:

ԴԱՐԱՊԱՆ, ու, կամ ի. գ. գրի և ԴԱՐԻՊԱՆ, ԴԱՐՊԱՆ. պ. փերլաղ, փեր-

պոլ. այսինքն Դուռան քաղ. գուռան արքունի կամ իշխանական. պալատան. սպասրանք. գոփոս, սէրայ, փերլիեան. *Բացատ դուռն գարապատաս. հօրն իւրոյ : Ելին ծնօղքն նորա ի գարապատէն : Ի նեղութ ի գարապատաս ալ կամի մտանել. ճ. Ջ: *Հնչեցաց գուռն գարձեալ սուինոյն. Աթծ. Ր. 12: *Ի գարապատին եգեալ : Ցգուն գարպատի հայկապետին. Ոսոպ. Ծ. ԼԷ: *Ապարանք՝ որ և գարապաք, որք էին ի հռոմ. Մաթևին :

ԴԱՐԳԱՍ ՏԱԼ. ասի և ումի. իբր Ընծայ տալ ի յանգիման լինել ումեք ի ումէ նորա : Ուսաւ յասելն Տիտոն. *Թագաւորն գալոյ է, գարապատաս արարէք ո, իմն, կամ բացէք զգուռն, կամ զարգացէք զպալատան, և կամ ընծայիք ընդառաջ երթէք :

ԴԱՐԱԳԾԵՏ, ի, ից. գ. Πυλωρός. Janitor. Դարապան. գռնապան. բարապան. փոխառեալ. *Դարապետք գժոխոց գնան տեսանել տարաբնիկք. կալ. ծԲ: *Արդ երէկցոյն ի գարապետացն գժոխոց. Թէոդոր. Իսկ: *Քարտուղեցիկ առաքին հարցն և գարապետացն գնդիկուլիճս քո. Եփր. ի փրնկոտ. առ: *Դարապետս քննասէր. Մծբ. ծԲ: (ցմս և ի բառն ԴԱՐԱՆԱԳԾԵՏ:)

ԴԱՐԱԳԾԵՑԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հարկի առ գարապետս գժոխոց. *Իմմամբ առ գարապետական ազգերէսալ հոգիսն. Թէոդոր. Խլ:

ԴԱՐԱԳՂԳԵՂ. գ. տրէ ԴԱՐՒ ՂՂԳԵՂ. ըստ յն. երկայն պղպեղ. Μακροκέπερι. Piper longum. պտճ պիպէռ, փրէիֆիւկիւլ: Գաղիան: Բնծ լէզն :

ԴԱՐԱՅՏԱՆ, ի, ից. գ. Ծառատաստան, որպէս մեկնի և ի հին ի. ծառատաստանիք. ծառ. ծառոց. իբր գրախտ. ագ. փէրէիգան. յն. στελεχος. առեղն. *Բարձրացաւ մեծուլիճ (որպէս ծառ) ի մէջ գարապատանաց. Եփ. ծԲ. 11: *Ցագին գարապատաստանեաւ: Դարապատանացն խրատնուլիճս: Ցագին գրախտի գարապատան. Նոր. խԷ. Ի խ: *Որ զառնիկս անկեն ի գարապատանս. Սէփ. յոդ. Ի: *Իբրև զպարապատան առասաթոյ յանցս վտակաց. Եփր. իւ:

ԴԱՐԱԱԼԻԾ. տ. ԳԱՀԱՎԷԾ. *Ցագաստանան լերինն ոչ գարապվիժ առնելն. ճ. Գ:

ԴԱՐԱՒԱՆԴ, ի, ից. գ. Φατνώματα. Lacunaria. (գրի և ԴԱՐԱՒԱՆԴ. որպէս և վրիպակաւ ԴԱՐԱՆԱՒԱՆԴ.) որպես ծէկ դաշ և սենգր. այսինքն Դաշ կամ գահ երկայնեալ ի գուբա. գահաւանգ. ապարանգ. արտանի գետասիրեն, լերինն, և յօնից, և յարկաց. սկի, սալաբար, սալագ, փեօյտ, փանփարկ. *Գնան քերանագաստացեալ գարապատանգաք սպանեցին : Ցասին գնասուանգ մեր նոցին : Երգ. ա. 16: և Նար. անդ: Իսկ հին ի. *Դարապատանգաք. արահակաք, կամ երկաթ ի ձեզանէն ո :

ԴԱՐԱՓԱ. գ. Դաշ որպես յասին գնասոյ. Եօթանալ լոյ ինչորընպա, ասն. *Ընդ ժեղացաւ գարապին գնասոյ (կամ գնասին). և սկսաւ ապրանքն գալ ի գարապին ի վայր ի գնան. Վրդ. առ:

ԴԱՐԱՓՈՍ. ի, իդ. գ. Որպես փոսընգ գաղթ. առեղ խոտանեսա. առագին յարկ. *Հանապետալ էին նոցա գարապոսքն իբրև զյարկս բարձր շինուածոց. Եվին. Է. (այլ Ճ. գարանապոսքն, գարապոսքն:) Նոյն պիս խոմն կամ ընծերցիկը և զայն, *Բնակիչն յարկս և ի ծերպս և ի գարապոս. Մաթևին :

ԴԱՐԱՓՈՐ, ի, իդ. ա. գ. Նոյն ընդվ. խորագիտ. գիտնագիտոր վայր. քաղաքաձեւ. ծերպ. հաղորդի պէս փէշ, վերի խոսի. *Ոչ գոյին փապարք կամ ծերպք գարապիտոք. Վէյծր. Ր: *Անգ հին գարապիտոր խցկուածք նոցա. Առեալ ծածկեցին ի նոյն գարապիտոս. Ճճ: *Իր գարապիտոր արարեալ քնակուլիճ. Բոպ. Ֆ. 14: *Որոյ անունն այնպէս էր և ոչ Թարգմանեցին, կամ ի գարապիտն՝ ուր Թաքուցեալն էր. Կէսրդ. Լփ:

ԴԱՐԱՓՈՒԼ. ա. Ուր իցէ գար հնչ մի վրնալ, կամ վճմ հոսեալ ը այնպիսի վայրս. *Ազիողոմ ձայնիս, որ գալր ի լերանց, և ի գարափուլ վիմաց. Վրդ. պտմ:

ԴԱՐԲԻՆ, բնի, նաց. գ. Χαλκεύς, χαλκέων. Faber aerarius, ferrarius. Գործագործ. և երկաթագործ. լիւինիէր, ձիլանիէր, փէրճի, պաթըշճը, գալանճը. *Դարբնին պղնձոյ և երկաթոյ. Ծտ. Ր. 21: Ա. Ի գ. ծՓ. 19: Ես. խա. 7: ծՐ. 16: *Ոչ ոք գարբնին գոլով հիւսն մականուանեսցի, և ոչ հիւսն գոլով գարբնին մականուանեսցի. Գլաս. օրին. Ը: *Ի ձայնէ կռանարկուլճէ գարբնաց. Խոր. Ի. 58: *Մնացի իբրև զալ գարբնաց անասս. Նար. ԼԲ:

ԴԱՐԲՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Χαλκευτικός. Fabrilis. Սեպհական գարբնաց և գարբնուլճի. *Ումանք յարուեստից գործականք են. հիւսնական, գարբնական. փիլ. այլաբ: *Գարբնական վուք. Ը. Ի. Ի:

կամ Βάναυσος, βαναυσικός. Artifex mechanicus, qui opus ad ignem conficit; illiberalis. Մեքենական, ծառայական՝ հանգոյն արուեստի գարբնաց. *Դարբնական իմն գոլ, և առանց ազատուլճեան, և ոչ արժանացեալ ամենևին կոչիլ խրատ. Գլաս. օրին. ա:

ԴԱՐԲՆԱԳՈՐ. գ. Իբր Դարբինք. *Գինձագործք և գարբնագործ. Ճ. Ա:

ԴԱՐԲՆԱԴՈՒԱՐ. գ. Իբր Քարանձաւ գարբնաց. անուն սեղւոյ, որ և ԴԱՐԲՆԱՑ ԴՈՒԱՐ ասի. *Ըմիներ իւր խրճիթի յայնկոյս ձորոյն, որ գարբնադարան կոչեն. Խոր. առ աշխ. որպէս և յառաջնն ասի. *Անուանէին զանուն տեղւոյն՝ գարբնաց քարս ո: * Անուանէին զանուն տեղւոյն գարբնագարս. Ճ. ժ:

ԴԱՐԲՆԵՄ, եցի. ն. ւ. Χαλκεύω. Դարբնուլճիւն առնել. չինել կամ թեքել ինչ որպես գարբին. *Մեծատաւանն չգիտէ գործել. Ոսկ. Տ. իՀ. 24: *Դարբնել և հիւսանել. Նիւս. Ի: *Մինչդեռ ի ազեաս ինչ միայնակեցացն գարբներ. Վրդ Ա9. իՀ:

ԴԱՐԲՆԻՉ. Դարբնօղ. գարբին՝ չինօղ իրս ինչ. *Ջասեռլուվակս և գբաուիլեաս գարբնիչն արամազդայ. Ն. ա:

ԴԱՐԲՆՈՑ. ի, ից. գ. Χαλκεῖον, χαλκῶν, χαλκευτήριον. Officina fabri aerarii, vel ferrarii. Գործատեղի կամ խանութ գարբնաց. փէրճի լ;ամ լիւինիէր գի՛՛՛ան. *Որ իցեն ի գարբնոցի. Վէյծր. Ճ: *Որպէսինչ առնեն ի գարբնոցս փուքքն. Նիւս. Ի: *Խոցս այս գարբնոց է. մի առաս, և մի առնուս ի կռմիրն. Խոր:

ԴԱՐԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Χαλκευτική. Արհեստ գարբնաց. երկաթագործուլճ. պղնձագործուլճ. գարբնականն (ըստ յն. ոՃՁ) : փէրճիլիք, լիւինիէրլիք, գալանճլուք. *Որ զգարբնուլճին ուսեալ, կամ զայլ արուեստս. ՑՃԻ. Ը: *Որպէս ի գարբնուլճենէ գարբինն. Ջնոյն դրօշէր գարբինն գարբնուլճ. Եվին:

ԴԱՐԵԱՆ, ի, ից. գ. Նոյն ընդ ղին գարբուկ՝ (երկեցի) գաշտ անապատ. Մծբ. ծԷ:

ԴԱՐԳԻՃ, գճի. գ. Իբր Պատգարակ. մահճակալ. կամ անդամատեսակ. ՆԷՃԻԷՐԷ, փէրէվէ. (ըստ և Խոսգ.) արմատ յայլորդ բառից :

ԴԱՐԳԱՃԱԿԱԼ. ա. կալեալն և բարձեալն պատգարակաւ. *Մինչև ընկել (կամ լի լինել) քաղաքավիլոց մահճակալ և գարգճակալ հիւանգացն. կալ. ծԷ. յն. մահճօք և գարգճօք հիւանդաց :

ԴԱՐԳԱՃԱՁԵՒ. ա. կամ ԴԱՐԿԱՃԱՁԵՒ. Պատգարակաձեւ. և խոշոր հիւսուածով. ՆԷՃԻԷՐԷՔ ՐՆ փէրէվէի նման. Խոսգ Խոսգ. *Եղիսկոսի մահճիձն գարգճակաձև. վանակ. յոսրախոցիբն : *Որով զիարդն գարկճակաձև զգենոյր ծածկապար. Ոսիւիդր. Նովն. Երզն :

ԴԱՐԵՀԱՑԻՒՔ. գ. Իբր Դարեհեանք. որք կամ զորք գարեհի. *Անդեքսանդրոս զիքն սկէին զգաւառ հայիքն. Գիմ. առէս:

ԴԱՐԵՄ, եցի, եալ. ե. Իբր Ի գարի ուրեք նստել, զկայ առնուլ. գզալ. կամ Թաւիլ որպէս զհաւս. յորմէ Դարպասիլը որպէս գարեվզով գարիլ. *Դարեալ գաղտ. ընալ քնակէ ի գաշտի : Անգ գարեալ գաղարեր. ՑՀ. իԲ:

ԴԱՐԵՒԱՆԴ. տ. ԴԱՐԱՒԱՆԴ:

ԴԱՐԺԱՆ. տ. ԴԱՃԱՆ. *Փրկեսցէ ի չար և ի գարժան ախտէ արծաթի սիրոյն. Զէր. իԲ: *Ի հոս գարժան մարմնոյն այրեցելոց. ՄԻ. էրէմ: *Գարժան Թղինք. ԼՂԲ. ոզ: *Պատրեալ ի գարժան արիանոսացն. ՃՃ:

ԴԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. տ. ԴԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ըսանեալ զնոցուածոց նոցա գարժանուլճէ: Զարծաթոյն գարժանուլճին ուսեր. ԼՂԲ. ոզ. Ն ծոզ:

ԴԱՐԻՃԱԿ, ի, ից. գ. ումի. էէրէՃԷ. Աւօթ արծաթագործաց՝ պղնձի կամ Թուձէնէն՝ լցեալ աւազանման կաւով, յոր տպաւորին զգալափար, և ի նմին ձուլէն զինդրելին. *Ոչ կռանաւ կուխելով ձևացցոյց զօճն, այլ հրով հալեալ՝ արկ ի գարիճակ, զի ձևասցի անօթ ի նմանուլճիւն օձին. Սահակն : *Ոչ մարմին ընդ մարմին անց, որպես կուր ընդ խողովակ. ընդ կոյտ, կամ ոսկի ընդ գարիճակ. Գէ. Ես:

ԴԱՐԻՃԵՆԻԿ. } ումի. փոսկեղէն, փոր.
ԴԱՐԻՍԵՆԻ. } սենի. փոլին. տ. ԿՈՆՍՏՈՏՈՆ: Խոր. Ֆ: Բծլէր:

ԴԱՐՁ, ի, իդ. գ. Ἐπιστροφή, ἀποστροφή, ևն. Reditus, reversio. Դառնալն՝ ըստ ամենայն առմանն. փէժիլ, ավդէլ, բիճառ. ինոթիւֆ. *ԵՒս այլ քո գարձ քո: ԵՒս քեզ լինի գարձ նորա: Գարձ իւր էր յայնմանէ: Ի գարձին հարկանէր, կամ ի գարձէ սասակել զազգն: Այն արշաւան այսպիսի գարձիս վճռեցաւ: Ի գարձի տարեայս այսորիկ. ևն: *Ի գարձէ եկից առքեզ ո. այսինքն ի վերսին գալ իսմով. Փիլ. Խոսգ. Ն լին: *Զգարձ ուղղն ի մոլորուլճէն ի ճշմարտուլճե. Ոսկ. Ես: *Ի ծայր քաղաքուլճեաք գարձս ունին և անկմունս. Բր. պ: *Ի մասանան գրեանն բանժանեն, և գարձիւք կրկին. Աբէ: *Արգելանաւ փակեալ ուղեցն ի մոլորինսն գարձ, և մարմնոյն յարուլճի. Խոսգ. պգբ: *Ցերգիսոս միշտ ունիս զգարիճ զգարձն: Զկինի դարձին առ նոյն գարձ գաժանական: Գաղատիս գարձին իմ առ քեզ: Առ քեզ գարձին սպասես. Նար: *Ի գարձ ածելչ: Զգարձ և զապաշխարուլճիւն. ՑՃի: *Դարձ աշխարհիս: Դարձն ապրատայ: Ցամենայն արտեղ է իմ գարձիս կամք. Փսդպ:

ԴԱՐՁ ԱՐՆԵԼ. տ. ԴԱՐՆԱԼ: Ան. լՈ.

55։ Բ. Ղ. ծՁ. 26։ որպէս և Ես. ծ՟. 10. *Ի տեառնէ եղիցի գարձ ո՟. իմն գարձ առնել, կամ գարձուցումն։

Ուսուի մերձ և՝ իբր Դարձուցանել. *Դարձ առնէր աւետեան գերուձեն. Բ՟ոչ. Ճ. 21։ *Դարձ առնելով մեզ. Վ.Կ.Ե. ոչ։

ԴԱՐՁ ՓՈԽԱՐՆՈՒԹ. Μεταβολή, ἀντιμισθία. Commutatio, retributio. փոխարկիչ. հատուցումն. պէսպէս, գործելիք։ Եսա. ծՁ. 9։ Հա. ա՟. 27։ *Ե՛ւս առաւել ցոյց անդրէն ունել զգարձն (այսինքն զփոխարէնն)։ Իգն։

ԴԱՐՁԱԴԱՐՁ, ի. գ. Կրկին վերստին գարձ. նորոգումն. և ցետադարձութիւն. յետս նահանջումն. *Դարձադարձ առնելով պատերազմիցն. Վ.Բ. հց. Ի՟։ *Խառնուածքն ընտանեաց գարձադարձ առնէ անգրէն. Ես՟գր. Է։ *Առանց գարձադարձի յաւուրամիծար առաջար ոչնդհալ ժողովէին. Ֆ. Ղ. ա՟. 11. յն. անվերադարձաբար. ἀνεπιστρέπτως.

ԴԱՐՁԱՒԱՆ. ա. Որ վերստին առնու զնին. կրկնօղ. յաճառ. ունակացեալ. Խոյ էնիչ. *Մի գարձառած լինիցիս ի սրտմտութեան անգ. Ես՟գր. ծ։

ԴԱՐՁԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վերստին առնումն. առեալ կրկնութիւն. յաճառութեան. համակարգութիւն. ունակութիւն չար. և փոխադարձ պղծագործութիւն. *Հերազգոյնս առ նոսա գարձառածութեանն լինիցիք. Ես՟գր. ծ։ *Զմարմինս ասէ պղծեն՝ գործառածութեանն ըստ օրինակին սոդոմայեցւոց ժանգագործութեանն. Սաղմ. յօդ, Բ։

ԴԱՐՁԱԻԻՐ. ա. Որ սիրէ զինոյն գարձ առնել. գիւրագարձ. գարձառած. *Դարձառեալ է այսն ցանկութեան. Նեղ՟ա։ *Մի՛ յանդգնա լինիր (յետ յաղթութեան), զի գարձասէր և լիրբ է թշնամին. Կիր. Ճ. խԿ։

ԴԱՐՁԱՐԱՆ, ի, ացի. գ. Տեղի գարձի. ընդունարան գարձելոց յապաշխարութիւն. *Զապաստամբան և զկոչհոչչան, և զմահցուցիչն քո ընդունիս ի գարձարան. Բ՟ենիկ։

ԴԱՐՁԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. Որ գարձ առնէ, կամ գառնայ ի մեղաց. գոչ՟ող, և գղջող. *Աղաչաւոր կռապաշտեաց, յամբային գարձաւոր. Նար. խԷ։

ԴԱՐՁԱՒՈՐԱԲԱՐ. ՚. Ἐπιστρεπτικῶς. Se convertendo. Իբր Դարձողապէս. գարձմամբ. գարձուցանելով զանձն. *Ա՛ի բարձրն կոյս գարձաւորաբար յարձակեաց. Դիոն. Երին. ԻԿ. ծՁ։

ԴԱՐՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դարձ. գարձումն. և ջղջումն. *Ա՛ մոլորելոյս գարձաւորութիւն ձայն քո. Նար. Լ։

ԴԱՐՁԴԱՐՁԻՄ, եցայ. յ. Դարձագարձ առնել. սաէպ գառնալ. չղջղջիլ. թոյմըլդիլիս թոյմըլըէլիւ. պէսպիսիմէ պէսպիսի. *Սաէպ գարձգարձիցիս այսր անդր. Սեբեր. ծ։

ԴԱՐՁԵԱԼ. ՚. Πάλιν. Iterum, rursus, denuo, praeterea. Դառնալով. գարձ առնելով. այսինքն վերստին. անդրէն. միւսանգամ. երկրորդ անգամ. երկրորդ. և ևս. կրկին. և միւս ևս. նորանդ, յետ՟ալ. Ինչպէս, ինչ, ենչինքն, պէր փոխի, փահա, պէքա, պէր պէ. *Եւ գարձեալ խաչհակ փորեաց զքրիստոսն։ Դարձեալ արաբծեցից։ Եւ գարձեալ ժողովեսցէ։ Դարձեալ ասէ գու այլ քաքտէս։ Դարձեալ՝ լուարուք, զի առացաւ։ Դարձեալ նման է արքայութիւնն երկնից։ Եւ գարձեալ՝ Թէ ուրեմն եղերուք։ Եւ գարձեալ՝ Թէ. ևն։ կամ Ἀναπάλιν, իբր գարձեալ վերստին. Iterum, vel e contrario. *Եւ բոցք՝ գարձեալ՝ զղխրածսխս անասնոցն զմարմինսն ոչ թաւամեցուցանէին. Իմ. ծՁ. 20։ *Դարձեալ կրկնէ վերստին գարձեալ թախանձարկանեմ։ Դարձեալ անդրէն ի յետս նահանջիս։ Ցետ նոցա գալիմ, գարձեալ և պետրոս. Նար։ *Մեծարի ի նմանէ յոյժ, նախ՝ վասն. . . գարձեալ՝ զի . . . նախ՝ վասն մեծապէս նորա համազասպաց. գարձեալ և վասն ևն. Խոր. Ճ. 51։

ԴԱՐՁԸՆԹԱՑ ԼԻՆԵԼ. Գարձ իմն առնել յընթացս. ըստ չն. քերել հարեւանցի. փոխն անցնել. *Բարւոք է անդրէն գարձընթաց լինել արշաւանին, որչափ և պատշաճ իցէ, ընդդեմ երթալ նոցա. Կոլ. ծՁ։

ԴԱՐՁՈՂԱՊԷՍ. ՚. Ἐπιστρεπτικῶς. Conversim. Դարձմամբ. վերադարձութ. գարձառութեամբ. փոխանակաբ. *Զառաջինն երկրորդիցն, և զերկրորդն առաջ նոցն՝ գարձողապէս և կամ նախանամբաբար զուգեալ. Դիոն. Երին։

ԴԱՐՁՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Ἀποστροφή. Conversio, aversio, reversio. Դարձ. չղջումն. խոտորումն, ի բաց գարձումն. կամ Հատուցումն. զի յայլ և այլ միտս մեկնի ասելն. *Գարձուցից զդարձուածս նոցա։ Զգարձուածս սոդոմայ, ևն. Եզէկ. ծՁ. 53։

ԴԱՐՁՈՒԱԾ. Սակաւ գարձումն. չղջիլն. պատոյտ։ *Տեսանեմ զգարձուածս նոցին ի թերահաւատութենէ ի թերահաւատութիւն. Լմբ. ոչ։ *Ցառաջագոյն գիւեր զկամացն փոփոխումն և զգնովելեանն գարձուած՝ ըստ իւրոյ վճիռն տալոյ. Կիւրղ. ծՀ։ *Մինչև ցնոյն գարձուածսն եփրատայ ի հարաւ կոյս. Խոր. Ե։

ԴԱՐՁՈՒԱԾ. փոխարկեն. գարձ փոխարինի. Ճոգոպգէն. *Չի այլ զինչ ևս կարիցեմք առնել գարձուածս՝ փոխարէն բարեացն որ ի քէն. Ագաթ։ *Ինքըն էառ զգարձուած չարին. Յ՟ոբ։

ԴԱՐՁՈՒԱԾ. Στροφή. Flexus, versio, versutia. Մանուած բանի. խրթնութիւն. խեղամռուխ. * Ընդունել զգարձուածս բանից։ Ճանաչէ զգ արձուածս բանից. Ա՟ա. Ե. 3։ Իմ. Բ. 8։

ԴԱՐՁՈՒԱԾ. փոխագարձութիւն բանի. պատասխանի բանիւ կամ գրով. Ճէլոպ, ըէփոխ էլամ։ *Առնել այգպիսի ինգրոյ մեծի գարձուած բանից. փոպ։ * Հարցման բանից ... զգարձուածն ... ի Ճահ փոխագրեաց։ Ի պատշաճաւոր գարձուածս բանից. Նար. խլ. Ե ա՟ա։ * Ըստ աւետեաց պայմանի առնելոյ զգարձուածն բանին. Խոր. Ե։ *Դարձուածս պատասխանւոյ առաքէր խուժացն. Սարկ. լ։ * Զգարձուած քննութեանն (այսինքն զպատասխանի հարցմանն). Նանայ։ * Եւ նորա գարձուած արարեալ՝ ասաց. Մի. ա՟ա։

ԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Դարձումն, կամ անգրագարձութիւն. *Մերձ կացին հրեշտակքն, զի զվերնաձանապարհորդելոյն զարտաւութիւն անգր ի նա գարձութիւն գայլասեանն սպրիւեացն. Ող. համբ։

ԴԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Դառնալն ըստ ամենայն առման. * Դարձմամբն յորդանանու։ Դարձմամբ անառակի մարգկոնէս։ Ի գարձումն մոլորեալ ոչխարիս. Ըա։ *Հոգւոց ի նոսա գարձման. Խոր։ *Ցաքին մահու ժամանեալ, դղջալն ինչ գարձմանն ընկալեալ. Նար. ծ։

ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵՄ, ձուցի. ձո. ն. Ἀποστρέφω, ἀναστρέφω, στρέφω, ἀποδίδωμι. Averto, converto, verto, reddo. Տալ դառնալ ի նախկին վայր կամ ի վիճակ. շղջել. փոխել զդէմն յայլ կողմն, և զերս յայլ ինչ. զառնալն յետս տալ. զտուհալն յետս առնուլ. Թօյչնել, էթ խառնել, փնախել. փնփնիլմէ, ընվիրմէ. * Դարձոյց զամենայն աւարն, և վճռողովուրդն։ Դարձուցանելով գարձուցից զորդի քո յերկիրն՝ ուսուի երէր։ Զարծաթեղն այսրէն կրճռով գարձուցաք։ Ոչ գարձոյց վերհաս իւր յինէն։ Դարձոյց վերհաս իւր յորմէ։ Դարձո զոտն քո ի ձառապաթէհ չարէ։ Դարձոյց զմիկունս իւր։ Դարձուսցէ զբարիսն իւր ի նմանէ։ Դարձոյց վէմն ի վտակս ջուրց։ Դարձուցից զսուգ նոցա ի ինգումեն։ Դարձոյց զմիսս իւր։ Կենայց ի կեանս գարձուցանէ։ Զամենայն զօրսն ի փախուստ գարձուցանէին։ Դարձոյց զարծաթեղն առ մայր իւր։ Գարձուցաւ ինձ այսրէն արծաթեղն։ Եւ զչափշտակութիւնն գարձուցանիցէ։ Գարձուցից քեզ զամենայն ինձ։ սաւուղայ. ևն։ *Գարձուցանէ ի նա զնախագահութիւնն. Խոր. Բ. 18։ * Գարձուցանել ի մեզ զտէրութիւնն քուչանաց։ Ի մի օրէնս գարձուցանես զամենայն ազգս. Եզէկ. ա՟։ * Զանուշութիւն նոցա ի ժանտահոտութի՝ ի փորի մերում գարձուցանեմք. Եղիէ։ * Զգերանդիան հյամայի ի պատերազմական անօճս գարձուցանել. Աբէ։ * Զգարձուցանելով ուրեք զչարեցուածս մոաց. փոպ։

ԴԱՐՁՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. ա. Ἐπιστρεπτικός. Convertens. Ունօղ զկարողութիւն գարձուցանելոյ. գարձուցիչ. *Ընկենեցունց գոյացուցիչ, և առ ինքն գարձուցանողականն. Դիոն. ա՟ոյ։

ԴԱՐՁՈՒՑԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιστρεπτική. Vis convertendi. կարողութիւն և ներգործուն գարձուցանելոյ. գարձուցիչ զօրութիւն. * Եւ որքան այլ ինչ են (գործք հրեշտակաց) համբարձողութեամբ, և գարձուցանողութեամբ, և երկրորդիցն նախանամութեամբ. Դիոն. Երին։

ԴԱՐՄԱՆ, ոյ, ոց, և ի, յց. գ. Ἐπιμέλια. Cura, remedium. χορηγία, διαιτα, suppeditatio, victus, alimentum. Ճար, և Ճարակ. պ. փոխ., պէրման. Հընարք. դեղ. հոգ. խնամ. և Պարկեր. ուհիկ. պէտք ապրելոյ. կարգաւորեալ կուր և ուսիլ ըստ կանոնի բժշկից. պէտ. Ի՟ամբ, լաբէ. և պիթոյթ, ապրանոթ, ոսփեւիթ. Էնչէճէթ Իչէճէթ, փըթա, նաֆագա. * Ձեռք փրայ ի գարմանս։ Բժշկութիւն եղիցի մարմնոյ քումմ, և գարման ուսկերաց քոց։ Դարմանն տար սմա։ Հրամայեաց տալ զամենայն գարման։ Են։ *Ա՛ յապէս և ամենայն գարմանք, որպէս իւղ և մեղր և գինի։ Նովին գարմանիովքն՝ որովք խնամէր, տանջէ։ Ըստ պիտոյիցն զգարմանսն առնել. Ցճն։ * Եւ մեք գարմանովք կարեմք բժշկել։ Ա՛ան պէսպէս գարմանիկ (այսինքն խնամոց ոյ). Եղիէ։ *Գարմանք և ծախք յարքունուստ եղիցին։ Խոր. Ճ. 57։ *Ի պէտս գարմանի նոցա. Ճ. Ա։ *Ա՛ան առաւտուն գարմանին, և ապրոյ պիտոյից. Լ՟ոփ։ * Թէ վհատելոյս գարման մատուսցես, կերակրիչ ես։ Դեղ վիրացս, գարման որկառնես։ Կերակրոյ գարմանս։ Դարմանս առաքինութեանն վերաբերեալ ընդ ամբարձելոյն զնռնայհութեան. Նար։ * Եթէ երկնից և երկրի գարման առնիցեմ. Ռո՟։ Ես։

ԴԱՐՄԱՆԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Որ ինչ բերի ի գարմանս. *Նախ ի քնուճ մոաց, և ապա յիշատակացն (բարեաց) որ հանապազորդ լինին, այսինքն գարմանականն. Ռո՟։ Ես։

ԴԱՐՄԱՆԱԿԻՐ. ա. Ձարակօղ. Ծա-խօղ.*Չժամանակ ձմերանն պատրաստել, որ էր գարմանակիր մերկ՝ մարմնոց. (եթէ չեղէ գերկի՝ գարժանակիր). Թղթ. Ի Ա։

ԴԱՐՄԱՆԱՏԵՄ, եցի. ն. ե. Դարմանի մեռուցանել. դարմանել. *Ի ձեռն երկաքանչիւրոց միշնոյդաց մարդաբախա-պէս գարմանատրեցեր. Նար. ծԲ։

ԴԱՐՄԱՆԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դարմանի մեռուցանել՝ առնել. բնամակալութիւն. *Աղքատացի գարմանատրութիւն (կամ դարմանառարութիւն). Բրս. Ի սթէֆ։ Նանայ։ *Խրատեցանէք զառաքինորդացն հարկաւոր պատրաս գարմանատրութիւն. Խոր։ *Ի հոգւոյ պէտս և ի գարմանատրութիւ գործնական առաքինութիւն. Հին կ. Ես գր։

ԴԱՐՄԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Կարօտ գարմանոց. *Ի քաղցկան և գարմանառոր աշխարհիս՝ լի և անկարօտ ամենալցոյն չէր. Ջեր. ԱՓաւ։ *Նախակիր և գարմանառոր մարմին. Մխ այնչէ։

ԴԱՐՄԱՆԱՒՈՐ. Դարմանեալ, յանձան-ձեալ. բուծեալ. և Բուծ.*Ընտրեսցեն զաբարիշն և զարարածս ի միմեանց, զգար-մանիչն և զդարմանառորն. ՑՃա. Ե։*Գայլն օգտեաց զիմ գարմանաւորն։։։ յն. Տջեմ-մա. Բ*ած ալ*աբ. Ոսկ. յաւէգիս։

ԴԱՐՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἐπιμελέομαι, ἐπισχοπέω, Ձάλπω, Ձεραπεύω, ևն. Curo, medeor, alo, colo, ևն. Դարման առնել. հոգալ. ինամարկել. յանձան-ձել. անուցանել. առածել. մշակել. տըն-տեսել. պէտ ընել. Ի*մէ էնէ. ես ընէ, պետ էնէ, ևէ-ալ էնէ. * Ած զնա ի պանդոկի մի, և գարմանեաց զնա։ Դարմանել քաղցրու-թիւ, կամ ինամոյութիւ, ողորմութիւ։ Դարմանել զառն, կամ զինչս և զընտանիս, զգաչո, զերկիրս, զանձն, զտուս. ևն։ *Դարմանել զգօտս, զնորատակեալսն. Եփ. Ե։ Նար. ծԲ։*Դրախտ գիտեմ գարմանել Վ*ս հդ. ֆ։

ԴԱՐՄԱՆԻԼ. իբր Դեղ առնուլ. ուտել առ. ի օգտիլ. *Դարմանեցաւ ոմն ի թաղ. Թէ ի գարձան յերգանակի. Մխ. առ։ ծ։

ԴԱՐՄԱՆԻՉ. Ոչի, չաց. ա. Որ գար-մանէ. ինամօղ. անուցիչ, ևն. *Ապրեցու-ցիչ, գարմանիչ, կենցաղիչ։ Նար. ՆԲ։*Դար-մանիչ այսրածք. ՑՃա. Ե։ Ե։ * Ի գար-մանիչսն վայելել. Եփիկ։*Օձոյն գարմանիչ է. Վէոր. Ե։ * Դարմանիչ եղէն և իշոյ. Բրս. հդ։ * Դարսակիրս գարմանիչս սղ-քաւաց և արգոց. ՃՃ։*Ընդգակուձք բա-նական բուաց գարմանիչք. Նար. առաք։ *Ա. ազքատաս ողորմածք և գարմանիչք. Լսաք. ծԲ։* Մի կսծեցուցիչք, այլ գար-մանիչք. ԼՖ. ապ։

ԴԱՐՄԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Տեղի դար-մանոյ. հիւանդանոց. պիմարխանէ, հասա-լար։ * Կարգեցին գարմանոցս և ուռճիկս. Բաղ. Ե։ 4։

ԴԱՐՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴԱՐՄԱՆ. *Ա*ալջին քաղաք-թիւնքն՝ մարմնականք, և վերջինքս՝ ոգւոց գարմանութիք. Ոսկ. էս։

ԴԱՐՁՈՑՆ. Տ. ԴԱՁՈՑՆ.*Ա*րկ զձեռն իւր ի գարշոյն, և պատառեաց զնա երկո-տասան մասն. Եփ. Դգ։

ԴԱՐՁՈՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ընծոյ կամ կրօն զգաշոյն. սուաերասար. գեւբՁԼ, խանչուխ. *Դահիճք, և գարշունակալք. ՄՃԲ. ՃԲ։

ԴԱՐՈՒՄՆ, ոմանց. գ. Դարելն. ղ ադա-բուն, *Զգարոսն և զգազարուն յորգ անձրևաց. ԸՃբ։

ԴԱՐՈՒՓՈՍ. ա. Աստեղ ումէ. իբր Աիվարթ (տեղի)։ Վոպ. ՆԷ։

ԴԱՐՊԱՍ. Տ. ԴԱՐԱՊԱՍ.*Չանապազ խօսէր ի գարպասին տիրանայ. Ոսկ. գՃ։

ԴԱՐՊԱՍՊԱՆ, ի. աց. ա. Պահապան գարպասի. սղոյպաբ.*Բաղնէպանն, գար-պասպանն. Ոսկիփոբ։

ԴԱՒ, ոյ կամ ու, ով. գ. Δόλος, χα-κουργία, ἐπίβουλή. Dolus, maleficium, insidiae. որ և ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. Նենգ. խաբէութիւն. խարդախանք. խորհուրդ չար. գարանակալութիւն. որոգայթագրու-թիւն մահու. սպանու թիւն. ալ, հիւանդ, փօղպ, փոչպգ, քէնբ, պէտ. * Եղև նմա դաւ ի հրէից։ Դաւ է։ Դաւով ինչ ինա-ւեալ։ Վասն յանկարծակի դաւոյն. Գծ. Ի. 5։ Գ. Ի*գ. Գ. 40։ Բ. Ի*գ. Ե. 23։ Ե. Ա. Գ. 32. Ն Ե. 5։ *Չգիաւն գնէին. Ոսկ. յհ. ա. 13։ *Դաւով իրատ տուեալ հիւր-կանոս։ Չի մի ինչ գաւ նորա Թագաւորու-թեն լինիցի. Խոր. Ե. 18. 23։ * Դաւով սատակեացին։ Երգնոյր դաւով. Փբղ։ * Ա*անց գաւ ինչ գործելոյ. Եւէն. Ե։ * Պիղատոս գաւ անձինն արար ի նաւար-կութեն։ Դաւու պատճառ. գործի ի վե-րոյ մեր. ՉԷր. ԱԲ։ * Լուր իմն գաւու ե-հաս. Ճ. Չ։ *Ի փղբր ՃՃեաց և դաւք և վտանգք մերձին. Խոսր։

ԴԱՒԱԲԵՐ. ա. Որ ոք կամ որ ինչ բե-րէ զգաւ. *Դաւաբեր Թշնամի։ Դաւաբեր վտանգ. Պէտ։

ԴԱՒԱԴՐԺՈՂ. գ. Դաւով դրժօղ. և խուսափօղ ի գաւողէն. * Դաւադրժօղ փախուստ սմպատոյ. Ցհ. ԱԲ։

ԴԱՒԱՃԱՆ, ի, աց կամ լից. ա. Ἐπί-βουλος. Insidiator, insidiosus. Դաւօղ. Նենգօղ. գարանակալ. որոգայթագիր. սատան. Նենգագործ. ՔՆէպապղ. բէվի, հիւ-լէպղ.*Մի լինցի գաւաճան քոնակին։ Վի-ճակ գաւաճանաց։ Չարթիւքեն գաւաճանք Նորա։ Ա*աքելցին գաւաճանս. ա. Ի*գ. Ի*Բ. Ա. Բ. Ի*գ. Բ. 16։ Ա*Բ. Բ. 7։ Ղ. Բ. 20։ * Ընտանի գաւաճան. Նար. ծա։ *Ցովսէփ գաւաճանիցն եղբայրց ոչ պահէր ոխս. Դիան. Ի*գԲ.։

Եւ իբր Դատապարտական. *Ի գաւաճան խո-րամանկութեանց. ԼՖ. ապ։

ԴԱՒԱՃԱՆԱՐ, որ և ԴԱՒԱՃԱՆ. Ք. Իբր Գաւաճանութեամբ. գաւ. գաւանք.*Գաւա-ճանս կրեալ յիւրայոցն՝ փախեաւ ի մա-գիամ. Նիս. Եւ. Ե։ * Խորհուրդ գա-ւաճանաւոր մեայր աւազտին. Ճ. Չ։ * Խա-բէութեամբ և գաւաճանաւոր վարուեալ. Մ Ք. Ի*Ե։ *Ինձ ատելի և գաւաճան տպականու-թեն փորեցին։ Գաւաճանաւոք Թշնամեացն, կամ յանցուցեալսցն. ԼՖ. ապ։

ԴԱՒԱՃԱՆԱՒԱՐ. մ. Նենգաւ. չար. սրուեւտաբար. Քէնն ինչ.*Ա*ննման ուրեք հնարին գաւաճանաբար. Նանայ։

ԴԱՒԱՃԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἐπιβουλεύω. Insidias struo. Դաւել. Նենգել. խաբել. յորոգայթի արկանել. Խ*Խ*ԸԲԼ. փօղպ էՆ-ՏՀ.*Եթէ ումք զանձինս մեր ոչ գաւաճա-նիցեմք, ոչ այլ ոք կարէ նենգել զմեզ. Ոսկ. գՃ։ * Դաւաճանեալ զնա ի սպա-նուամն. Խոր. ա. 23։ * Գողացեալ գաւա-ճանեաց զնս. Չէր. ԱԲ։*Եթէ ոք ընկերին դաւաճանիցէ. Ա*Ճաբ. ծԲ։ *Դաւաճանիս ի տարագիպ ժամու. ԼՖ. ծԲ։ * Որդիք գաւաճանօղք. Նար. ՊԲ։ Իսկ Եւ. Ճ. 22. *Դաւաճանիտ սղիք զԳիպատացիան ։։ խմն, հնարիւք կողոպտեսղիք՝ ինգրելով զպետս ճանապարհի, փոխանակ ծառայութեան։

ԴԱՒԱՃԱՆԻՉ. ՛ա. Ἐπίβουλος. Insi-ԴԱՒԱՃԱՆՈՂ. ՛diosus. Դաւագիր. գաւօղ, խարդաւանօղ. * Դու ես գոցա գաւաճանիչ ի մէջն, և ոչ իւրեանք նո-րին սիրոյդ. ԼՖ. սղ։ * Դաւաճանօղ և ամբարտաւանագոյն գազան լինիցի. Պզաբ. օրին. Է։ *Դաւաճանող վիշապ. Ըար։

ԴԱՒԱՃԱՆՈՂԱԿԱՆ. ա. Դաւաղա-կան. պատիր. մահաւոր. * Ի դաւաճա-նողական Թուխից օձին. Չէր. ԼԲ։

ԴԱՒԱՃԱՆՈՂԱՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. *ՉգաւաճանողուԹիւն նոցա գիտէր քաչ. Ոսկ. գծ։

ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίβουλή, ἔνεδρα, σύνδεσμος. Insidiae, conjuratio. Դաւ. գաւէլն. Նենգուի. չարարուեսս խա-քէուԹիւ. գարան. հիւանդ, փօղպ, փոչպգ և համախոհուԹիւ. * Լուեալ զգաւաճա-նուԹիւն։ Լինիք գուք ինձ այսօր ի գաւա-ճանուԹիւ։ Եգին նմա գաւաճանուի. Գծ. Ի*գ. 16։ Բ. Ի*գ. ծԲ. 22։ Բ*Ի. Ի*Բ. 20։ * Չև ևս գիտելով զաս ի նմանի գաւա-ճանուԹիւն. Խոր։ Ա. 27։ *Հարազատաց գաւաճանուԹիւ. Նար։ Ի*Ը։

ԴԱՒԱՃԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Դաւա-ճանել, և իւն. գաւուՄն.*Դաւաճանումն միայն լինէր մտաց տգիտաց. ՑԳ. ԱԲ։*Նենգ-գաւակիր գաւաճանմամբ. Ա*ած. Է*ՒԷ։

ԴԱՒԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի ի դաւանուԹիւն հաւատոյ. * Դաւա-նական վարգապետուԹիւ. Մ*փս. Է*ՒԷ։

ԴԱՒԱՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Հաւա-տակից. ուխտակից. ձայնակից. խոստովա-նողակից. * Վկայակցաց իւրոց և գաւա-նակցաց։ Եղէն միմեանց գաւանակիցք. Տճակ։ * Դաւանակից եղեալ յայս՝ մոր-գարէուԹեն. Նխս. կամ։ *Լեր գաւանա-կից ինձ ուղիղ այսոս բարբառով, զոր ո-սաք ի սեաւռնէ. Ագիւ. կանգ։

ԴԱՒԱՆԱՀԱՄԲՈՑՐ. Նոյն ընդ վ. *Համակրօն գաւանահամբոյր գործակցօք. Նար. ա*ա*ֆ։

ԴԱՒԱՆԱՐԱՆ. Տ. ՎԱՆԱՑԱՐԱՆ.*Զսու-սաւորչին սուրբ գաւանարան։ Ի չինուած յարկի քուսմ հանգաստի՝ գաւանարանի այսր բարի հովուի. Նար. խչ. Ե ծԲ։

ԴԱՒԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Դաւանօղ. խոստովանօղ. * Հաւատաւահման գաւա-նաւորացն Հարցն Նիկիոյ. Նար. ծԲ։

ԴԱՒԱՆԵՄ, եցի. ն. } Ὁμολογέω.
ԴԱՒԱՆԻՄ, եցայ. հ. } Confiteor, profiteor. Հաւան լինել, և յանձն առնուլ զիմն իւրև ՀՀմարիտ. խոստովան լինել. վը-կայել. խոստանալ զՀաւատարմուԹիւ. հաս-տատուել զոր հաւատայ կամ ընդունի. Խգ-բար ԷՆէ, մոգաբերբէ օլգ. * Դաւանե-ցեր զբարւոք գաւանուԹիւն առաջի բազում վկայից. ա. փՀ. Ը. 12։ * Ա*ռնելով ա-բաւցուք զդաւանուԹիւն մեր՝ զոր դաւանե-ցաք. Եբ*Ի. Խ*Ե. 25։*Դաւանիմք (կի գա-ւանեմք) Ը պռովքէից զկենգանարարգ Հա-մայնից։ Լուսաւոր ձայնիւ յերկնից զքեզ գաւանեաց Հայր Էակից. Շար։*Դաւաւս-բաց գիրք նմին գաւանեն. Ե*ա. փբ. ա։ * Մերոյս հաւատոյ գաւանեալ՝ անուանե-ցաւ եղկեալսդ. Խոր. Ը. 67։ * Բեղխայոյ զանձն գաւանեաց։ Աեմ զնս քեզ գաւա-նել։ Դաւանեմք ի Հաւատս ուղիղ։ Ար-գար գաւանեցայ ամ իրգք ամբարիշտս. Նար։ * Ա*յ գաւանեցայք, և ակտեցայք յաւազանն կենդանի. Սրգ. ա. յհ. Ի։ *Ի քեզ գաւանին։ Դաւանեաց առ իս. Շ. Բաբէր։ Ճ. Ա։ * Ցանգիմանեցին զնա վասն ուրանալոյն զքո, և գաւանելոյն ի կուռսն. Հ=Ց. Բեւնգ. ծԲ։*Դաւանեալ խոստաւանիք զկաշառս. Չէր. ԼԲ։

ը. 12 · 13 : Երեմ. խ. 25 : *Քաւանդ, կամ խոստովանողական դաւանուածք : Դաւանութեամբ բարեաց ուսուցիչք : Ըստ բանի ճշմարտացիկ քրմի դաւանութեամբ : Ջհերձուածողականն խիստ դաւանութեամբ : ևն. Նոր : * Փոխարէն տրիտուր դաւանութեանն պետրոսի զորդի ի բնութենէ հօր · Սրփ · է. պ · ա :

ԴԱՒԱՆՈՒԻՄՆ, նման · գ · Ὁμολόγησις . Confessio . Դաւանելն · դաւանութիւն · *Որ զդաւանուին սէտրոսի զքեզ որդի հօր ասյ · Շար : * Հաստատեր զդաւանութիւնն ուղղափառուած · Հ = ը · յանիս · 4 : *Ստոյգ դաւանմամբ : Դաւանման ճշմարտականի : Ուղղահաւատից դաւանմամբ : Ստայօղն թիւր դաւանութեան · Նոր : * Առ նուռ ընդ քեզ դաւանմամբ՝ զթոշակ հաւատոյն · Մաղ :

ԴԱՒԱՆՔ, նից · գ · Դաւանութիւն · դաւանանք · * Ջհաւատոյն մերոյ դաւանութ հայհոյել · ՁԳ · ին : *Ջխոստովանութիւն մերոյ դաւանից : Բարեկամ ձեր դաւանից · Ոսիփոր :

ԴԱՒԱՆԱԲ, նից · գ · Իբր Դաւ · դաւանութեան · դաւանաճանուել · ինեաս · խոքնուին, ղէնաի · * Ա՛յլ զայն ի դաւանացն պատրուակ արուեստակէ : Ի լռելութիւն և ի հարատեւ, կամ յայնհարկիս մատանց դաւանաբ կրել · Փիլ · սամփս · Ն յիմասիս · Ն յին : *Ջիւրացանչիւր դաւանաց տուգանս · Պիս :*Դաւանս յինքեան սրեալ, և նենգապատիր խորհուրդ ի սիրտ իւր նիւթեալ · ՁԳ · ին : *Հանճարեղք ի հաստուցումն դաւանացն · Շար :

ԴԱՒԵՄ, եցի · ն · Դաւ գործել · դաւաճանել · նենգել · ինեալ կամ ապանձել չարարուեստ հնարիւք · խաբէն · փեր եմ · ալաքմագ , ւեպեր վերմ · * Դաւեցին քեզ (այլ ձ · դաւաճանեցին զքեզ) · Երեմ. ծ. 6 : *Ի ձեռն սիրոյ դաւել : Դաւել կամիցի զարքայ · խոր · ա · 26 : ը · 36 : *Դաւել նմա , կամ ան ձին իւրում · Ջ ին · ին : Նանայ : Մաղ : * կենդանուէ մերում դաւել · խոսր : * Դաւեցի զանձն իմ, դաւաճանեցի · ժմ : *Դաւող ամպարհաւաճճութիւն , կամ ցանկութիւնն , կամ կարծիք · փիլ · ծ · բան · Ն բագին : * Ըստ բազմապատիկ նենգութեամբ բարոյից դաւօղ աղուեսաց խորամանկեալ · Նոր · ին :

ԴԱԹԱԿԱՆ · } ա · Սեպհական դաւթի
ԴԱԹԵԱՆ · } մարգարէի · * Ջդաւթականն նուագեցից առ ձեզ զպատգամս · Ոսի · համբոյ : * Ջդաւթականն երգել նուագս · Լձ · ին : * Ջառածն դաւթեան լցեր · Շար : * Ջդաւթեան թագաւորութիւնն · կնոբշ · ա :

ԴԱՒԻԻ · գ · Բառ ռմկ · ոշ թ · Խահրիբ, այսինքն Մուրհակ · յետկար · գիր դաւանից, կամ ուխտի · *Որոց կինքեալ զդաւիթն՝ գործան յիւրաքանչիւր տեղի · կազմնիգ :

ԴԱՒՈՂԱԿԱՆ , ի , ացս · ա · Գաւոիր · չարարուեստ · նենգաւոր · *Դրժել դաւողական հնարիմացութիւ · ՁԳ · ին :

ԴԱՒՈՂՈՒԹԻՒՆ · գ · Դաւաճանութիւն · դաւանք · նենդութիւն · * Ցատահմբամբ դաւալուբ զանեսեան ի մի վայր գումարբին · ՁԳ · ին :

ԴԱՒՈՒՄՆ , ւման · գ · Դաւեալն , իլն · դաւողութիւն · գաւ · *Շրջեալ զդաւումինն՝ ի միասս նոցա յատներ : Որ երդարոց Թեկլա լինելոց է դաւումն · փիլ · սամփս · Ն յ · բան : *Նախանձ , սուտ , դաւումն , կեղ ծաւորութիւն · Նիւս · կաղ :

ԴԱՓԵՄ, եցի · լ · Դասի՝ այսինքն ՌՔ հարկանել · հնչել ձայնի Թմբկաց · դրընգել · չաչել · *Քանի փոզք գոչիցեն, և քանի Թմբուկք դափիցեն : Փողք և քնարք հնչէին, և Թմբուկքն գափէին · Աբծ · ֆ · 1 · Ն 2 :

ԴԱՓԻՒՆ · փ · } Χόρος . Strepitus . Շբ
ԴԱՓՈՒՄՆ · } չիւն հառաչիւն իբրև զձայն Թմբայ · և Դափիւն · գրնգիւն · ձայն ամբոխի · և Մեծաբանութիւ · *Թաւալը և հանդէսք նուագաց, կռիւնք և գափիւնք · Ոսի · չհ · ա · 1 : *Թնդիւն գափման · Մաք · հա :

ԴԱՓՆԻ կամ ԴԱՓՆԵ · Տ · ԴԱՐՆԻ :

ԴԱՓՐ ՀԱՏԱՆԵԼ · որ և ԴԱՐՐ , ՏԱՐՐ , ՏԱՓՐ · Ἀνορίσσω . Effodio . Ոտիւք հարկանել և փորել ձիոյ զգետինն · փոքրփոմագ , հոսքիր էիմէ · *Որոտայ ի գաշտի , և դափր հատանէ · Ցոբ · լե · 21 : * Դաւոր հատեալ վիրնքեր · Մաք · ևե : * Եղինգամբ ձեռացն զերկիր դաւոր հարկանէին · Լսող · ծա :

ԴԳԱԼ · Տ · Դրօգալ · վ փ · չեք : ուր գրի և Դգէլ :

ԴԴԸՉԱԼ , կամ ԴԸԴՐՆՉԵԼ · լ · որ և ԴՆԴՉԵԼ · Շարժիլ չընդմանբ · խոխոջիլ · *Ընդ սալաբարուն երկնապոյ դգէջցեալ և ի վեր գայ վ ր ն · ծն : (այլ ձ · դըդընչէ) :

ԴԴԸՉՈՒՄՆ, կամ ԴԸԴՐՆՉՈՒՄՆ · չման · որ և ԴԸՆԴՉՈՒՄՆ · *Ձայն հոսպ նաց ջուրց , խոխոջիւն · հոբ ըլիբ · լռչյաձաղ · և Շչիւն անհեթեթ ձայնից և բանից · ղամաիա , ինբ ի ա ի բ · և Ծածանուածն · կամ շարժուածն աչաց · * Ընդ որ անցանէ ահագին դըդընչմամբ գետն որոտման · Ո ա ա : *Խրախոյս սային խաբարային գդըչմամբ · ՁԿ · ին : *Հեշտալի և գողտրիկ ձայնի դգչուն ժպաբէզ · Փիլ · սամփս :

ԴԴՄԵԱՑ · ա · Կազմեալն ի գմոյ · դդմիղեն , դդ ա մէ · *Ջոր արիւնն ունելով դդմեայ անօթով Թագուցեալ : Մնաց ի դդմեայ անօթն · Հ · իէ ի :

ԴԴՄԵՆԻ , նոյ · գ · Κολοκύνθη . Cucurbita . Բոյս դդմոյ · և այլ առնկ համասեռ · փապաք · Ցոնան · դ · 6 = 10 : Նոր · է :

ԴԴՆՁՈՒՄՆ · Տ · ԴԸԶՈՒՄՆ :

ԴԴՈՒԱՂԵԼ · Տ · ԴՐՈՒԱՂԵԼ :

ԴԴՈՒՄ · գմոյ կամ մ · գ · Փառղ դգմենոյ · որ և լինի սման գինոյ , ևն · գաւազ · * Վասն դգմի : Դգումն , ևն · Վ փ է · Ց : * Որ ունէր դըգումբ լի գինեով : Վ ր է հց · ջ : * Գինի ի դգմոյ և ի ակոյ և ի կարասոյ առեալ · Մխ · ապոբ :

ԴՈՈՒՄ ԴԱՌՆ · Տ · ԱՐՈՎՔ · * Դառն դգմոյ ծաչրք զեղչեսի զկատային անուսեալ լիս արար · Եէբ · ատեաբ :

ԴԵԳԵՐ · Ա յ ս ա ա Դեգերելոյ · որպէս Դեգերեալ , և Դեգերանք · ա · գ · * Խափանեալ՝ եղև գեգեր առ յոլով քաղաքաք · Ոսի · ծբ :

ԴԵԳԵՐԱՆՔ, նաց · գ · Διατρίβή . Commoratio . Դեգերիլն · գեգերումն · Թարթափումն , ընդելմարելն · յարբանալն · պարապումն · զբաղումն · և Տատանումն վարանմամբ · Էյնէնք · *Ախորժիբ զգինեաց գեգերանս · Ա ա ի · ծբ · 11 : * Ի վիպյնա նոց վայրի առնէք իւր գեգերանս · Փիլ · Խ մասի : *Վատհարն ի լաւ գեգերանս ածեալ · Առբոփ · հսկայ : * Ջյապաղանացն ի բաց լքեցու զգեգերանս · Աբծբ · բ · 10 : *Ցահ և յերկիւղ մատնեալ՝ կայր ի գեգերանս · Վ բ է հց · ի :

ԴԵԳԵՐԻՄ, եցայ · ն · Διατρίβω, ἐνδιατρίβω . Moror, commoror, iucumbo, studeo . Թարթափիլ · կալ ունալ ուրբք , և պարապիլ կամ կրթիլ յկրս ինչ · պատապրիլ · յամիլ առ ժամանակ մի · և Տատանիլ · բանի մբ հեպ ըլալ , ապէն անցընել փոփիլ ընել , դբալիլ , ինալ , ճալ · էյնէնքէ , բալիլ օլմագ · *Դեգերեալ գացեք զնա առ գրուն խբ ... յն · Παρέδρος . Assidens . Իմ · բ · 15 : *Դեգերելին ի գուբս ասն · խոյ · ՁԿ · ին : *Ընչ դեգերին ան գուբս լիոցն : Դեգերին հանապազ առ մեզ (հրեշտակք) : Ցանկ դեգերիս պատրաստել պատճառս հնարից · Նոբ : *Դեգերեացին (կամ դեգերեցին) յիմաստասիրուե · Եղիչ · ա :*Որ յոտանեալ կանին դեգերեալ է : Որ դեգերեալն են յոտանեալս խմաստասիրութիւն օրինաց · Փիլ · ծ · բան : *Առանց դեգերելոյ Ճարտասանութեան · Սրփ · յհ · է : * Ցարաժամ դեգերիմ լքնթեռնուլն : Ցողոք դեգերիմ · Նոբ : *Դեգերեցան ի բանս ինչ : Դեգերիլ ի ներքոգումն , կի ի բանս գովեստից , կի ի նմին պատմութեան · ՁԿ · ին :

ԴԵԳԵՐՈՒՄՆ, ոման · Տ · ԴԵԳԵՐԱՆՔ · Διατριβή . *Ասպականին ընդ չունս և ընդ գաղանս ջանալ զիւր զդեգերումն վարուց : Ցիմաստասիրութեանն արաքեալ զդեգերումնս չորկոյ : Ո՛վ յերկինս ածական դեգերմանցն (մտոք) · փիլ : *Ջայն՝ որ առ դենան՝ հաստարակաց դեգերմունք են · Գլաք · օրին · ա : * Բազմաժամանակեալ դեգերմամբք մանչին զաւուրս իւրեանց ի գործոց ասորի գիտութեն : Բազում Թախանձանօք և յերկար դեգերմամբ ինդրեսցէ · Փոքգ · *Ի սոյն զդեգերումն երկասիրեին · Աբծբ · ա · 1 :*Անցեալ ընդ ամենայն դեգերմունս (կենցաղոյս) · Լ ի · ոգ :

ԴԵԴԵԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի · } Σαλεύω , σείω , χλονέω . Agito , concutio , commoveo.Շարժիլ · տատանել · էրէբցընել · սալաքմագ · *Իբրու զանհաստատ և զանինեցուկ նաւամտկոյկն շարժեալ դեգեացուցանեն : Ամենայն սխտ հոգւոց չար են , ոյք շարժեն և դեգեացուցանեն զինս · փիլ · ծ · բան :*Դեգեացուց զնաստս իբրև զալիս ծովս · Սիբ · իե · 24 :

ԴԵԴԵՒՄ , եցայ · ի · Σαλεύομαι, σείομαι, χλονέομαι . Իբր Դեհգեհ (ապիս անդին) շարժիլ · տատանիլ · շարժլիլ · տատրուբերիլ · տատանիլ իրօք կի մտոք · դանդաչել · երերալ · գետրելիլ · սալաքմագ , տալընճագ , լալգանմագ · *Դեգեալ , և անկանի : Աչալ և անգր դեգեալով · Վբր ի վայր դեգեալ : Ոգւոցն չարժիլ և դեգեալ · փիլ : *Ա յս օրէն է վարդապետի , զի ոչ դեգեալ , և ոչ սայթաքէ · Ոսի · չհ · ա · 1 :*Անսասան ի տաղմոսել կանգնի , և անձամբ դեգեալ · Կչմա : *Ջօրէն արբեալոց այսր անդր դեգեին · Սրփ · յհ · է : *Ցայս կոյս կամ յայն խաւարտալ աչօք դեգեային · Լ ի · խ :

ԴԵԴԵՒԿՈՑ , ի , ացս · ա · Որ առեալ զեգեալ · գողգոջոտ · * Ծերն · · · գեգեակոտ մարմնով · Լձ · նոբ :

ԴԵԴԵՒՈՒՄՆ , ւման · գ · Դեգեալին · տատանումն · վարանք · անհանգարտութի · *Ցորժամ ոչ է ըստ ասյ և վասն ասյ գործն , միշտ ի դեգեւումն է գործօնն · Լ ի · ոսի : *Նշանակ արբեցուլեն՝ դեգեւումն մարմնոյ և բանի է · Մխ · դբ :*Վ ր ծ ժմանն · չարժմանն և դեգեւմանն · Վ ր է · դան :

ԴԵԼՓԱԿԱՆ , ի , ացս · ա · որ և ԴԵՂՓԱԿԱՆ · Δελφικός . Delphicus . Սեպհական գեղջի քաղաքի աքսորեալ , ուր ի մեհեանն ապողոնի պատգամախաս լինէր պիւթիա հարցուկն նատեալ ի վերայ եռատանի սեզաբ նոյ իբր աթոռոյ · *Ո՞ր գիշեաս զգեղչկական զերեքտասանից զհատեալ զնաստ · Ա՛ն · ի յայսմ :

ԴԵԼՓԻՆ, փինի կի փնի, նաց · գ · գրի և

եւ ֆիս, գլուխն, դլուխն. յն. φελφίν, սմ ֆելֆին. Δελφίν, δελφίς. Delphin. յազուձև ձուկին մեծ. քան զհասարակ լոսկս, և փոքր քան զկէտս. խոչի յոռի. ունայ կամ կծիս պալըզը. ֆիւլֆին, ֆիւլֆին, խըվէրիալ պահր, այսինքն խոզ ծովու. Զդելփինն սպանանիցէ: Ոչ դղելփին ոք ուտիս ախօտ պատառելոյ. Ա՝ օբս. Ը. ծԲ: Զկիտացն ասեմ, և զդելփինաց. Եփիի: Ոչ կարօտացեալ ողորմութեան գլխին. Մագ. ԼԲ: *Ըստ բերի խայտայ դելփին. Ածաբ. նոր ԼիԲ: * Երկու գլխինք (կամ ալլինք) բարձին, և հանին զնա՝ի ցամաքն. Հ=ՁՁ. ինոպ. ԻԲ: (անգ սակայ գրի անխոհիր՝ Տըլ ֆին, կամ Դելֆին):

Իսկ Ս՝ին. ա. 16. *Զդելփինան զերծք. ոանեանան յասպարիսի նորին քաղաքիս դը ներ ոյ. խոյ, դելֆիական եռոտանի:

Դեխեխանդ. ֆ. Բառ. ասկ. իբր Անհանգարտութեամբ, և անհանդարտ բարուք. նեղիչ. դեֆ. ֆիփ, նագ. * Մարդ նենգաւոր. ... անհանգիստ, և գերխիստք տանն ընդանեցոյն. Ոսկիփոր:

Դեկանիոն. ֆ. Բառ լտ. Decanus, կամ Decurio. հյն. Δεκάρχος, δεκάδαρχος. Իբր Տասնապետ. ծ պաշը. և լայնաբար՝ Գնդապետ. ոտոիկան. ևն. և Դաս աղեղ. նաւորոց զոր Մխ. դֆ. նոյն համարի ընդ Քերմեղեցին: Խակ Դեղեան. Տ. Դաւեղեան:

Դեձ, ի, ից. ֆ. կոչին. Թև. դի, դիւ, դեր. գաղաքի, էան. (ապ. փիհապիւ, յեր. կուշ կոզմնից). *Հազարս ի գարանի կացցուցեալ ընդ երկուս գնհս. Մաւիի: *Զալ Լոյ գնհն գնալ եղև կալմիլ ազեքսանդրի. Պօմ. ապէս: * Ի ձախ գնհէ: Ցոր գնհէ որ լինիս ի հարաւոյ դնհէն. Վօսի:

Դեձկանութիւն. ֆ. Կուսակալութիւն. *Սկիզբն գործակալութեան, աշխարհատարած գնհկանութեան. Բաղ. Ք. 2: (իսկ ապ. ձ. որ. փիհկան, փիհական, է գիւղապետ, և չինական):

Դեձգեց, ի, ից. ֆ. Կուսակալ. իշխան աշխարհի. * Միոյ աշխարհի երկու գնհպետք ոչ լինին. Եզիե. Ք: Իսկ ի չին բա. գրի. *Դնհպետք, գլխաւորք ոյ:

Դեղ, ոյ, ոց. և ևս ի, ից. ֆ. Փարմաքոն. Medicina, medicamen. ῥητίνη, resina, κολλούριον, collyrium. Դարմանի առաջնորդար հիւանդաց, և Սպհանի վիրաց կամ պատուոյդ. և Դարիր. Նմանութիւք և Իւղք օգտակարք. Ցմն և ԱղԲԳ. Իւղ, գեղ, գեղ, փա, փարա, գերման. *Միթէ գեղ ոչ գտցէ՝ի գաղատ. կամ բժիշկ ոչ կայցէ անդ: Ա՛ն գեղ անտին: Աղքը գեղ վիրաց գորա. Եբէմ. Ք. 22: ԽԲ. 11: ծա. 8: *Դիր գեղ յաչս քո. Ցայտ. Ճ. 18: *Բարեկամ հաւատարիմ՝ գեղ կենդաց: Սիր. Ը. 16: յորմէ և Գիտ. * Ըստ նմին օրինակի և ոմն ամենիմաստասէն արտաքերեաց բանիւք զհաւատարիմ բարեկամն գեղ ասելով կենդաց ոյ: *Բժիշկք գեղովքն զառաջնում ընորհեն՝ի ընտրեացն ոյ. ՁՁ. Ը: * Երդ և բան առաջնական և փրկական՝ գեղք բժշկութիւնն են. փիլ. բաֆն: * Զգեղին քննել զօգտաւետութիւն. Ը. ընդհանր: *Գեղ՝ վիրաւորին պիտոյ է, և ոչ ոք ջին: Սպիտոր քո լի է գեղիւ. Վբ. հց. ծԲ: * Հրահանգիւք, և ոչ գեղիւք. Գաղ. փիմ:

Դեղ. Փարմակոն. Venenum, veneficium. ὀπός, succus, humor. Գեղ մահու. մահագեղ. Թոյն. վհհիբ. *Գեղս առ անձամբ իւրով, և մեռաւ. Ը. Ի. ծ. 13: * Ցորմէ բռաղուք գեղ ազեռալ սպառակեցան. Լսոփ. ԻԲ: *Գեղ սպառակման. Իմ. ա. 14: * Ա՛ր գեղ մահարար, և արբոյց թոյնային. Հ=Ձ. նոյ. ծԲ: *Որսալ՝ ոչ վարելով գեղիւք պղտորելով զջուրն. Գաղաք. օբին: Ը: *Գինի անզգայութեամբ է գեղ. փիլ. բաֆն: *Դնեղս կազմեն մահու ոյ. յն. δέλεαρ, esca. կերր որսալոյ գինգազանս. Եէմ:

Դեղ. կախարդանք. բժժանք. յուսումնք. ծրարք. պիտիս, հմայիլ. *Ազգք և՝ի գեղոյ անուանս գեղ իմն հատանեն... Եթէ գեղ հատանել, և եթէ յուսումնս յուսմնել. Ոսկ. յղ. Ը: * Մի ասցե գեղ՝ի գեղատաւէ իմաստնոյ. Սղ. ծԲ. 6. երր. խէպր:

Դեղ. Հնաբոյ, χόρτος, βοτάνη. Բանջար, կամ խոտ առողջարար. բոյս բժշկական. *Դնեղ գազաբ. Օբ. իԲ. 23: Ես. ծԲ. 6: *Ոչ գեղք, և ոչ ապեղանիք բժշկեցին զնոսա. Իմ. ծՂ. 11:

Դեղ. *Ալειμμα. Unguentum. Իւղ ըստ արուեստի խնդիրեցյոց. օծանելիք. * Որ զգեղն կազմին, որչափ անուշահոտք են, արուեստիւ հնարին նախ զայն գործել, որ հանապազ նոյնպէս է. Գաղաք. փիմ:

Դեղ. Χρώμα. Color. Ներկ. գոյն կամ երանգ նկարչութեան. պոյա, բէնի. * Ի սպիտակ և՝ի սեաւ, գեղին և կարմիր գեղոյ խոտանեալ. Աբիսք. Ց: * Հանմանման գեղոյն պատճառանաց. Ագաթ: *Նկարապատ ձոյձ գեղով. ՁՀ. ԻԲ: *Զպէտպէս երանգս գեղոյն՝ի կերր ածէ. Լմբ. ապ:

Դեղ. Μέλαν. Atramentum. Սևադեղ. սևակ. մելան. Թանաք. մուր. հ-ըրէ+ֆէկ. *Քարտիսիս և գեղով գրել. Ե. յհ. 12. Ֆ. յհ. 13: *Եթէ գլխէ մի ծոլուց՝ի յորակութեն գեղոյ յեղյեղեցից. Նոբ. Ե: *Աֆայիս ձեռաւքն անջինջ գեղաւքն (գեղով) գրեք, և արձակիք յերկինս. ազաւոթեին. Ենդ. ՝ի լուբնս: * Դեղ գրոց է առնջատ և գխատոր և կոխիզ. Վբ. փերբ:

Դեղ, կամ Թեղ. ապ. փեղ. այսինքն Դեղձ. Դեղձենի. Θημωνία, Θημὼν կամ Θήμων. Acervus frugum, cumulus, congeries. * Բանիւ նորա եհաց իբրև զդեղ ջուր. Սիր. ԼԲ. 22: * Խոստովանութեամբ, որ զդեղս մեզոց հոսէ իբրև զփոչի. Նոբ. Խոփ:

Դեղագիտութիւն. ֆ. Արհեստ բժժանաց կախարդութեամբ. գեղատուած. *Զանազանի կախարդագիտուի՝ի դեղագիտութենէ: Դեղագիտութիւն է, յորժամ՝ի ձեռն կազմելոյ ինչ իրիք՝ մահաբերական և կամ սիրելական ինչ գեղ առեալ՝ի ձեռն բերանոյն. Նանաս:

Դեղագործ, ի, ից. ա. Որ կազմէ զդեղ բժշկական. դեղ չինօղ. եղաձբ: Ոսկիփոր:

Դեղագործ. Կազմող կամ պատրաստող զմահագործ. վհհիբ չինօղ. *Եղև գեղագործ մահու, և մահառուսակ կորսեաւան հոգւոց. Փոզ:

Դեղագործ. Գործօղ գեղով ներկոց. նկարիչ. պոյաճբ, նագգաչ. *Դմա գեղագործ անհմուտ ասէ. ծեւիեւ զապարանս քո, զի գեղագործեցից. Ոսկիփոր:

Դեղագործ. Նկարեալ ներկօք. նէրնկ. պոյաւբ, նագըչաբ. * Գեղագործ տաճար. Վբ. ոչ:

Դեղագործեմ, եցի. ն. Ներկօք նկարել. նախչել. նագըչամագ. * Ծեւիեւ զապարանս քո, զի գեղագործեցից: Ո՛չ ոյդպէս, այլ նման գեղագործեւ, և ապա ծեւիեցից: Ոչ գեղագործողի ազօթիւք տալ գին և գեղեցկութեի նկարից, եթէ ոչ ուսամբ ընդունի զմաութիւն արհեստին. Ոսկիփոր:

Դեղագործութիւն. ֆ. Իբր Նըկարչութիւն. պոպիբանաութիւն. յն. կենդանագործութիւն. Ζωγραφία. Pictura. * Գեղագործեմ... ի գեղոյ խառնեալ պատկեր բանագետարհաց. Աբիսք. Ց:

Դեղադիր. ա. Դնօղ զգեղ որպիսի և իցէ. Ցմն և Դեղդիր. * Միայն զտեսան պատուեալ անշուշտ, որպէս հարցր՝ի վեր, կամ գեղադիր՝ի գեղոցի. Ցհ. ԼԲ:

Դեղադրեմ, եցի. ն. Դեղ գնել (ըստ սմնայն առման). *Աչեղնաւորութեի, կամ գեղապարել, կամ գեղագրել՝ի նեաս, և գեղարդնաւոր լինել. Երբ. ժեր: Ցմն և Դեղնաւոր:

Դեղաթաթ, ի, ից. ֆ. ռմկ. փելիֆ. Աւտիդոտոս, ον. ἀλεξιφάρμακον. Antidotum. Դեղ որ ետաիֆ զմահագեղ, ի գերև հանէ զթոյն. ֆնդհիր, ֆաթգհիր, Ռիբեաֆ, փաֆիլպհիր. *Բռնագաւեին զմեծն ներսէս, զի աւցէ զդեղապետին, և սպրեսցէ. Մխոր. երեց: Ճ. Դ: * Տայ նմա դեղ մահու. և նորա իսմացեալ՝ գեղապետին խընդրեր. Մեծոբ: Ի և անուն տեղոյ՝ իբր բուժիչ. * Զսպանաշէն գեղապետին, և այլ բազում վաճառսք. Վբ. Ց:

Դեղախոնկ. ֆ. Խոնկ՝ որ լինի գեղ, կամ առողջարար հոյզ. *Զքոյն յիւղ գարձուցանէ ... և այլովք բանիարուք՝ի գեղախունկս. Սեբէր. Ը:

Դեղական, ի, ից. ա. Որ ինչ անկ է գեղոց. *Խորհուրդքն են որպէս գեղական անօրէք, որով բաշխի ընորհն. Մխ. ապոբ:

Դեղականիր Լինել. Մահագեղով թունաւորիլ և մեռանիլ. վհհիբոփիլ. աղաւանմագ. *Ի մեռելոյ չսպհոյ գեղապետը եղեալ մեռանի. Խոր. Ը. 86: *Գեղապետը եղև: Դեղապետը եղեալ կատարի՝ի տեր. Վբ. փա. և պմ:

Դեղակից } Իբր Դեղատու, և
Դեղակցութիւն. } Դեղատուութիւն. *Զթովիչսն, և զգեղակցսն: Դեղագործս: Հմայիցն: Հմայիք, յուսումնիք, գեղագործութիւք. կաեան:

Դեղակարեմ, եցի. ն. Դեղատուութիւն. գեղիլ. վհհիբոփիլ. աղաւանմագ. * Կայծեցեալ, եթէ գեղակնդք), կամ գեղագնդիք (կամ գեղակնդք), Ըէ բևեկին, Ըէ ձիթապատուղ, Ըէ Թուղ. Ոսկ. էէս. ծՁ:

Դեղական, նիք. ֆ. Մախաղ մուրզաց, և որ ինչ նման է նմին. * Զայրիս և զորբա կոչեա՝ի տուն քո. լցո զգեղանիս նոցա՝ի փչրանաց սեղանոյ քոյ. Եբէ. պհ:

Դեղականակար. ֆ. Դեղով՝ներկոյ նկարեալ. երանգք յորինեալ. Նէրնվածաբ. պոյալբ. *Զգեղականակար ծագկայօրինութեամբ պատկերացն կենդանագիր տեսակի գեղոյն. Նոբ. խլ:

Դեղականապետական. ա. Իբր Բժշկական. *Ոչինչ հնար կամ արուեստ գեղապետական նմա օգտակալ մեռանելոյ. Մարիին:

Դեղանուկ, եղոյ, ոց. Որոյ առեալ է զգեղ, մանաւանդ մահարեր. * Կամէր երկոցունց կողմանցն՝ գեղապետին և գեղանուկն զկրկուելի գործել. Աբբ. Տաիի: *Զերկոցունցն ասէ, զգեղապետացն և զգեղանուկսն. Սոփ. Ը. գ. Ֆ:

Դեղանոն, ի, ից. ա. Փարմակեւս. Confector medicamentorum. և Veneficus, fascinator. Տուօղ զգեղ, մանաւանդ զմահագեղ, կամ զկախարդական բժժանս. կախարդ. ամպհիչ. *Մի առցէ գեղ՝ի գեղապետէ իմաստնոյ, Սղ. ծԲ. 6: *Կախարդաց. . . և գեղեպետաւաց ոյ. յն. մի բառ.

Յայտ. ի՜. 8։ * Դեղատուն և դեղատեղ, լողան։ Զդեղատունն և զդեղատեղն։ Աբէր Յոհ.։ Ե Սուրգ։ * Ո՞վ է Թովիչն, կամ ո՞վ է խնամատուն դեղատունն. Թովիչ խնամատուն քահանայն է, և Ճարտար դեղատու՝ ած. եփ. երդ։

ԴԵՂԱՏՈՒԵՄ, հցի. ն. Դեղ տալ, և բժշկել. Ցես և Դեղել. * Եւ զնոցեսն ի Թշնամանն դեղատուեսա. եփ. երդ։

ԴԵՂԱՏՈՒԻՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և Դեղատութիւն. Φαρμακεία. Medicandi actio, medicamentum. Տալն զդեղ. բժշկականն (արուեստ). ԱԹԱՆԱՍ. * Տեղի տալով, որպէս բժիշկ՝ հիւանդաց, զի դեղատուելիւնս ընկալցի (այսինքն ընկալելոյ լինի), արուեստիւ դեղ տուեալ. Ա՜ որս. Ը։ * Ոչ կարօտանայ սպեղանեաց, ոչ արա գործուածէ, ըստ երկրաւորս դեղատուելոյ, առ որս միշտ է վիսպուն. Նար. խգ։

Եւ որպէս Մահադեղ տալն, և կախարդելն. դեղադիտութիւն. Φαρμακεία. Veneficium. Ճաղբէբգ. * Ոչ ապաշխարեցին ի մարդասպանութենէ, և ի դեղատուելէ. Ցայտ. ի. 21։ * Երկակի գոլով այսպիսի չարաչար դեղատուելիս (կամ դեղատուելեաս)։ . . Ա յս ինչ օրէն յայտնգս այսպիսի դեղատուելեա. Պղպ. օրին. ծ՜։ * Զոր արգելուլ զդեղատուելէն կարուսչին որպաքս հեղեր. Նար. ղ։ * Աղիքսանդր դեղատուելէ մեռաւ ի բաբելոն. Մխ. ա։

ԴԵՂԱՏՈՒԻՈՒԹԻՒՆ. Մերթ որպես լծ. յն. Δηλεαρ, δελέασμα. և Հյ. թելադրութիւն, այսինքն հրապոյրք. Illecebra. * Կին՝ ցաղական դեղատուելիւնէն։ Հեշտութիւն և մեծամեծ չարեաց դեղատուելի. Բրս. հդ. է. Ե ծէ։

ԴԵՂԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Դեղոց. Եղանէ փչելոյն, եղելոյ. * Զսնոտիչկականն մարմնիդէն սիւռին ի մարդկեղէն դեղարանաց. Ստ. իէ. արճա։

ԴԵՂԲ. (ևթէ չկիզ գրելի Դեղին, կամ Դեղձան). Անուն դեղոյ իրիք. * Ո՛չ ասիսատակ է, և ո՛չ լուրթ, ո՛չ գեղը, և ոչ կարմիր բազգոյն, այլ կանաչ լինի գոյն է (լոյս փոսուելոյն). Շիր։

ԴԵՂԲԻՐ, գրոյ. գ. Գործի դնելոյ ղդեղ, վներկ, ղձարիր. հիլաւ, ինձաչ. * Դեղբերով ի յայլքն դիր. վ. ոգ. ոիէ։

ԴԵՂԵԽԵԱՆ. Իրր Դեղեղեալ, այսինքն չարաչար դեղեալ. ին. ախոյիչ յոգմատիք ծփեալ. * Որ ի ներքոյ երկնից ինայցին ջուրքն, պղտորեալք և դեղեխեալք են, և այլք ջուրք գան հանդչին ի վերոյ նոցա. վ. էոր. գ։ * Ջուրքս որ աս մեզ են, դեղեխեալք են, և գիւաբնակք. վ. ծէ։

ԴԵՂԵՄ, հցի. ն. Φαρμακεύω, φαρμάσσω, ττω. Medicamento utor. Դեղատուել. բժշկական դեղով դարմանել. բուժել. Իշձ Վերմ. * Դեղիլ գհիւանդոտս։ Դեղելն դադարեցուցանէ, եթէ խնդէ։ Ջչիլն հատանեն սրով դեղել զայն կարծելով։ Դատնագոյն դեղեալ ի բժշկաց. ևն. Մագ. իբ. Ե իբ։

ԴԵՂԵԼ. Φαρμακεύω. Veneficio utor, veneno adficio. Թունաւորել. կամ բժժալ նզբ կախարդել. Վեհերէմէ. * Մաասուորոն չարուելոյ ղանգգամայն դեղելով զբնական բարն. Փիլ. Նխ. ա։ * Կին՝ որ զարգանդ իւր գեղէ. Մխ. դփ։ * Հայեցուին կնոջ նեռ ե դեղեալ. Նեղոս։ * Նզնց զնա իրրև ղպատանդաթան դեղեալ նեռւոք. Եղիշ. ա։ * Ի պօղոսէ սամոսատացոյ դեղեալ. Մագ. ա։ * Դեղեալ էր ի պիղծ աղանդոյն մարկիոնի. վ. ոգ։

ԴԵՂԵԼ. Καταχρόω. Coloro. Դունեել. Ներկանել գունովք դեղոց. պօյամագ. * Կին գանագրացն ոչ կատարած ունել իրողսի՝ Թուի աս ամենայն կենդանիս, դեղեղոյն, և ոչ դեղեղոյն։ . այսինքն ներկով կամ աններկ նկարեղոյն. Պղպ. օրին. ը։

ԴԵՂԸՄՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Դեղ ըմպելն, և տալն ըմպել. * Ընկալցի յօժարութեամբ զառ ի նոցանէ դեղըմպութենէ. Շ. ծգի։ * Օրինք են բժշկաց գիտել զժամանակ դեղըմպութենէ. Ի գիր։ Խոս։ * Նախ դեղըմպութէ զհիւանդաց մայձն արտաքս բերեն. Լծ. իա։ * Մահադեղ այլ դժնեայ դեղըմպութէ փախէ. Ջար. իի։

Կամ Ըմպելն, և կամ արբուցանելն վնասհադեղ. * Ջոր դեղըմպութէ մահու ողղեալ զարուեսն նորա։ Ջայլս ոմանս դեղըմպութէ ցգ. իի։

ԴԵՂԹԱՓ. Տ. ԴԵՂԱԹԱՓ։

ԴԵՂԻՆ, գնի կամ նոյ. ա. Ὠχρός. Pallidus. ζανθός, χλωρός. Flavus, fulvus, fuscus. Ի՛ր Լեմնի, և բացագոյն սալորի, և ծիրանի. բաց քան զկարմիր, որ խառնեալ ընդ կապոյտ՝ առնէ կանաչ. լաւն է յոսկին, և յոռին ի մեահասին և ի դալուկն. էն. սորը. վերս, գոմ՜բալ. * Դեղինն՝ սպիտակի ընդ խարտեշի խառնելով (լինի)։ Դեղինն ը պայծառի սպիտակ չարախառնելով, և ի խորին սեաւ անկեալ զկապոտեսական գոյնն կատարէ. Պղպ. փիմ։ * Շիկին, կամ դեղինի, կամ այսպիսեացս գունոց ոչինչ ներհական է. Աբէր. սրաւ։ * Դեղինն է գոյն ականն. վ. ոբդ. ծ՜։ * Երիսք դեղինք. Սրգ. յէ. ը։

ԴԵՂԻՉ. ա. Դեղատու. Թունաւորիչ. կախարդ. Ճաղս. * Մոգս և դեղիչս առաքեաց սպանանել զիս. վ. ոբ. հդ. ծը։

ԴԵՂՁ. ա. Περσικόν. Persicum. Պտուղ միջակ ընդ խնձոր և ընդ ծիրան՝ անուշահոտ և դեղեցիկ գունով ընդ դեղին և ընդ կարմիր. էֆֆաւի, խաւխ, ինձ. փա՜հի փաբսի, իրր միրգ պարսկական. (յն. Բերսիֆօն. լտ. Բերսիֆում)։ Ընուսն և Թուզ, դեղձ, և յոռնապ. վ. ոբ. հդ. իա՜։ Ե վաթ. ծը։

ԴԵՂՁ. ի, ից. գ. Περσικόν. Persicum. Պտուղ միջակ ընդ խնձոր և ընդ ծիրան՝ անուշահոտ և դեղեցիկ գունով ընդ դեղին և ընդ կարմիր. էֆֆաւի, խաւխ, ինձ. փա՜հի փաբսի, իրր միրգ պարսկական. (յն. Բերսիֆօն. լտ. Բերսիֆում)։ Ընուսն և Թուզ, դեղձ, և յոռնապ. վ. ոբ. հդ. իա՜։ Ե վաթ. ծը։

ԴԵՂՁԱՆ, ի. ա. Դեղնագոյն պայծառ, խարտեաշ, շնկակարմիր. ոսկեգոյն. սորբմիրգ, աւերգ գոմ՜բալ, գանաբէա բէնիի. * Դեղձան հնրք (կամ հիւթք). Խոբ. է. 6։ * Դեղձան գոյն, կամ մազ, մորուք, անձն. Աթոռբ։ * Ոչ Թուխ և ոչ սպիտակ, ոչ դեղձան և ոչ խարտեաշ. Ոսկիբոր։

ԴԵՂՁԱՆԱՄԱՋ. ա. Որոյ մազն կամ հերն է դեղձան գունով. * Ընորհաւոր լինի, դեղձանամազ, աչքն մեղուշ. Ոսկիբոր։

ԴԵՂՁԱՆԻ, նոյ. ՝ Περσική. Persica.

ԴԵՂՁԻ, ձոյ. գ. Ծառ գեղձի. ծգի. գալի ազաձը. * Դեղձենիք, ևն. վ. ոգ. ծի։ * Ցանգիմանել ակաա դեղձի զսերկևիքն. Մխ. ա։ ծ՜։

ԴԵՂՁՈՒԿ. գ. Դեղձ կամ դեղձի փոքրիկ, փափուկ. * Կարող էաք ասել զնինձորին իգական, և զտանձիկն իգական. և զգեղձուկն չէզոք. (եթէ մանիկն ա՝ լինէր իմեզ արական). Մագ. Ե Երէ. ոէբ։

ԴԵՂՆԱԳՈՒՑՆ. ա. Ուռնոյ զգոյն դեղնն. * Ջմրուխտն կանաչ է, և գեղնագոյն. վ. ոբդ. Էչ. Տծա։ * Դեղնագոյն ևս չորքն քան զոսկի վասն ցանկ հարստութեանն. Ոս։ ոչ։

ԴԵՂՆԱԴՈՒՆԻՄ, հցայ. ՝. Փոխել ի գոյն դեղնն. դեղնիլ գմանց. աբարմագ. * Եթէ ոք գեղնագունեացի, զնա միշտ ըստ նմին ասացուք. ոչ երբեք. Ոս։ յն. է. 32։

ԴԵՂՆԱՆՈՒՆԿ. ա. Դեղնն խունկ. սորը փաննիսփ. * Զհէթ, և խունկ, և դեղնախունկ. Մխ. դփ։

Իսկ ըստ Բժշկարանի՝ Դեղնախունկ կամ Դեղնդեղ ասի Դեղնն դեղ ինչ, այսինքն ներկ ի փայտէ. սորը պօյա, վերթէբէնի, վերթէբէթփ, Նար։

Եւ առանձին, Բրածոյք կամ մետաղ ինչ. * Հասանի ի լերանցն ոսկի, երկաթ, պղինձ, և դեղնախունկ. կաղնաք։

ԴԵՂՆԱՆԱՄ, այոյ. է. Դեղնիլ. դեղնագունիլ. * Եւ ոչ դեղնայեալն վասն երկնչելոյն՝ դեղնոտ (ասի). Աբէրփ. սրաւ։

ԴԵՂՆԱՏԵՐԵԻ ԼԻՆԵԼ. Դեղնիլ տերևոց ծառոց յաշնան. * Այդ ոչ ձմեռն տեսանի, և ոչ հասանիցէ դեղնատերև լինել. Ոսկ. Նչ։

ԴԵՂՆԱՑԱԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴԵՂՈՒԿՆ. * Դալուկն, որ է դեղնացաւուն. վ. ոբդ. ղՆ։

ԴԵՂՆԱՑՈՒՑՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ դեղնանալ կամ դեղնիլ. * Ջայս անկոյ տերև դեղնայուցանէ. կ. իփ։

ԴԵՂՆԱՓԱՅԼ. ա. Փայլեալ դեղնն դունով. * Ջարդարանք գեղնափայլք. Սիոն։

ԴԵՂՆԴԵՂ. Տ. ԴԵՂՆԱԽՈՒՆԿ։ Բծբծխաան։

ԴԵՂՆԵՂԻ. գ. Բառ անյայտ. կամ է դեղ նեղուլ իրիք, և կամ Որ լինի ի տեղի իւղոյ ձրագի. * Կիսոյն մոլթքն պատրաստ պարան մերկութէ մերոյ լինին, և կիսոյն ձրագունն՝ դեղնեղի լինի. Նէնի։

ԴԵՂՆԻՄ, հցայ. ՝. որ և ԴԵՂՆԱՆԱԼ. Դեղնագունիլ. չկնիլ. փոխիլ երեսաց ի գոյն դեղնն սխուր և ոտգոյն. աբարմագ. * Ի պակասիլ ընչիցն դեղնին և արամին. Մանդ. ք։ * Ջարհուրեալ դեղնիմ. Մխ. ա։ * Դեղնեալ է վախեալ միշտ։ Որ սմայէ, դեղնի. վ. ոբդ. ծ՜։

ԴԵՂՆՈՑ, ի, ից. ա. Ὠχρίος. Pallidus. Որոյ դեղնութէն է ի բնէ, կամ տարբայեալ. սաֆ սորը, սաֆի սորը. * Եւ ոչ դեղնայեալն վասն երկնչելոյն՝ դեղնոտ (ասի). Աբէրփ. սրաւ։

ԴԵՂՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Որակութէն դեղնն գունոյ. և Դեղնիլն. սորը բէնի, սորբմաը. * Դեղնուն ոսկւոյ. Ջար. իի։ * Դեղնութէն և կարմրութէն ոչինչ է ներհական. Ան՝. սգորփ։ * Ցաւ, դեղնութէն երեսաց, և այլոց անդամոց. Մխ. էբեմ։ * Ի ժուժկալութէն ծագեցեալ դեղնուէն. Բրս. հդ։ * Բազում դեղնութէն և գունատուէն հեղղոյ գերեսաքն. Ոսկ. ֆ. է. 9։

ԴԵՂՆՈՒՑ, ի. գ. Դեղնն միջոցն ձուոյ. * Բոլոր դեղնուցն. Երզն. սփ. էբի։ * Ձուի դեղնուց տուր. Մխ. բծ։

ԴԵՂՈՑ, ի, ից. ա. գ. Δηλητήριον. Nocivum pharmacum. Թունաւոր, վնասակար՝ իրք, և հանդէպք խաղոց. * Մի՛ ոք զանձն իւր դեղոտիք այնպիսիք պղծեսցէ գայցէ. Ոսկ. յհ. ա։ ։

ԴԵՂՈՑ, ի, ից. գ. Դեղարան, կամ ներկարան. * Որպես հարօր ի վար, կամ դեղագիր ի դեղոցի. ցհ. իի։

ԴԵՂՈՒԿ. գ. Բառ ոմկ. իրր Դեղիչ, կամ Դեղ մահու. * Թէ լինի մարդ նենգաւոր, զերդ օձի Թիւնքն է դեղուկ, դուռն է մահու. Ոսկիբոր։

ԴԵՂՑԱՑ. Բառ անյայտ. Թերևս իրր Դեղատու, կամ Տախտակ վհկութէ՝ ի ձև Δ սեղբա սուի յունաց. * Գլուխ գիւ. Թիին սագայէլ. . . դեղացին գլուխ գիւ. Թիին. Սաահն։

ԴԵՂՓԻԱԿԱՆ. Տ. ԴԵԼՓԱԿԱՆ. * Ոչ խնծորք դեղպիսականք խաղալիք. Աճաբ. ի Ութ։

ԴԵՄԱՐՔՈՍ, ի, ց. ф. Բառ յն. φήμαρχος, Δήμαρχος. Tribunus plebis. Պետ իշխան ժողովրդեան. տրիբուն. հա. զարապետ. * Զնեմեսիոս իշխանն, որ էր գեմարքոս, արար սարկաւագ. Հ. Ին.ի:

ԴԵՄԵՏՐ, ի. ф. Բառ յն. φիմիτηρ, Δημήτηρ,δήμητρα.Ceres.Երկիր մայր. հոլ՝ մայր համարեալ հողածնելոց. ☞ քերթողաց չաճուհի սաորերկրեալց. սանդարապետ. *Ոմանք զերկիր (պաշտեցին), և դեմետր յորջորջեցին. Տծոակ: Շ. Բարյէ:* Զիմանձ լոլեղի գեմետրի եհերձ. Նար. Ծիէ:*Ա՛յլ պէս իմն հարքաւեն, եթէ դեմետր երկրի՛ ի թիկունս իցէ... Եւ ոչ այսչափ միայն, եթէ դեմետր թիկունք երկրի. Ոսկ. Եփ:

ԴԵՄԵՏՐԱՆԻՆ. ա. Երկրածին. հոգածին.*Դեմետրածին ուսիկ. Սկնա. ա:

Դեն, ի, ից. ф. պ. Թ. փչի, փչի. Հաւասք. կրօնք. իբր աղանդք. *Ըստ ձայ խողակի գենին իւրեանց: Զսկեալ ի կատարեալ գենէս. են. Եղիշ. Ը. ը:*Դենի՛ ձեր մատամբ: Հեռացեալ յինէն գենիս և քնակուածը. Խոր. Ֆ. 34:

ԴԵՆԱՐԱՁ. } ա. Ուրացօղ. հատա.
ԴԵՆԱԿՈՐՈՅՍ. } տափոխ. Խոշտանգ. *Հասան որդի վասակայ գենադարձի. Ագթ. Ը. 2: * Յառաջ մատիք սկ գենադկորոյսք, և ուրացողք գհայրենի ՝ձեան. Զնոբ:*Դենակորոյս և սևերես լիցի. Ո՜ոպ:

ԴԵՆԱՐ, ի, ից. ф. Բառ լտ. փենարիոս. յորմէ յն. φինάριον. և այլազգ. փյնար, փինար. իբր Տաճոց կիմ տաճն գրաւինց. նոյն ընդ Դահեկան, պէսպէս յատմամբ՝ որպէս պղնձի, արծաթի, և ոսկի. * Ընդէ՞ր ոչ իւղդ այդ վաճառեցաս երեքարիւր դենարի. Յհ. ժԲ. 5: * կապիճ մի ցորեան դենարի միոջ, և երեք կապիճ գարի դենարի միոջ. Յայտ. Զ. 6: * Հնդից հարիւրոց դենարաց պարտուց ընորհաքաչխուելի. Նար. ծԲ:

ԴԵՆԻՄԱՁԻՆ. իբրու Դենիմաձ. Դեձն. ф. Դէն մազդեզանց. կրօնք պարզից՝ ըստ կոչելոյ նոցա. * Որք ոչ սիրով ուն հնչին զգենիմազդէն: Ընարգեաց զգենիմազդէն. Եղիշ. է:

ԴԵՆՊԵՏ. ի. ф. Պետ դենի. գլուխ կրօնի կամ աղանդոյ. * Իշխան գենպետ էր ապար աշխարհին. Եղիշ. Ը:

ԴԵՒ. ս.՝Ետւ, ἠδη. Adhuc, jam. τεως, interim. որ և Դեռ եւս. Տակաւին. ցարդ. այժմ. արդ. ես. առ ժամն. փակ, փախ. * Դեռ մարմնաւոր էք: Զոյր դեռ ոչ նէր զամենայն երեսս երկրի: Ընօրհնուի իմ դեռ ընկղմէր զիս. Ա. Խոր. Գ. 2: Ծն. Ը. 9: Ես. իԱ. 4:*Դեռ վան ծննդեանն են բանք ասել ձեզ: Բայց մեզ դեռ կայ պատմել ձեզ. Ագաթ: * Դեռ իբր մարդոյ սպասէին նմա. Ոսկ. յհ. Ա. 2:

Կամ Նորագ. արդ իսկ. դեռադեռ. հէնոյ, նինէ, էնէ. * Համայնեսցուք, թէկ առաջի նոցա կամք և լսեմք դեռ. Կալ. ծԲ:*Որ գեռն չարժէ, և յանդիման կայ. փիւսյաբ:* Ա՛յն ինչ դեռ տեգ մուրացան բուսանէր: Ահա դեռ թուլացեալ մեղկի. փարդ:*Իւերկար հիւանդուէ դեռ ի յայտոյզնուելի գայ. փիւ. լին:

Իսկ Լ՚ի. ձլ. ծԲ. 1. * Մուրինդոյդ հասակդ առոյգ և գործասէր, մինչև է՛ի դեռ ծերութիւն հասեալ՝. իմ՛ի տարիս կամ՛ի տիս, ՛ի ժամանակ:

ԴԵՌԱԲՈՂՔՈՋ. ա. Նորաբողբոջ. այն ինչ բողբոջեալ. մատաղ. տարեկան. ԷՕրՀԷ. * Դեռաբողբոջ զարմ, կամ հասակ, աղայք. Պիս: Սիսիան: Վ.Բ:

ԴԵՌԱԲՈՅՍ, բուսոյ, ից. ա. Նորաբոյս. դեռաբողբոջ. մանկահասակ. Նոր բուսածք, տարեկան. ԷՂՆԻ՝ Ռաչէ ՀԼիպան, ՂՆՃ. *Դեռաբոյսք ՛ի մօրէ. Շար: * Դեռաբոյս մորուք. Լսող. ծՀ:*Դեռաբուսիւք բալու. նակօք: Մանկանց դեռաբուսից: Դեռաբուսիցն տեղի պատրաստէ. Լ՚Ք. պԲԳ: * Դեռաբոյս անձն. Խոր. Հռիփս: * Երիտասարդ և դեռաբոյս. Տծոակ:

ԴԵՌԱՔՈՒԻԿ. ա. Մատաղադոյն. Նապղաչիլ. *ԷօրՀԷձի՛:*Ոսկեգողքոջ դեռաբուսիկ. Շար:

ԴԵՌԱԴԵՌ. ս. ա.՝Արտւ. Modo, nuper, jam jam. Այն ինչ դեռ. արդ իսկ. նորագ. հէնոյն փակ, Ռաչէ Ռաչէ.*Մօրուքն այն ինչ դեռադեռ ծակիեալք. Փիւ. փեսական: * Այն ինչ դեռադեռ ոգւոյն ՛ի բաց մեկնեալ ՛ի մարմնոյն. Նիւս. Կալ: *Դեռադեռ ՛ի մարդն բաժանեալ. Լսող.ծա:* Դեռադեռ սկզբմամբք ՛ի մատաղոտիէ բուսոյն. Պիպ: * Եգիտ ապա հնարս. և մի՛ւս դիր դեռադեռ ևս չսրսափս ». յն. որպէս իսիսաս (կամ չարս). Բրս. Ին Ա:

ԴԵՌԱԽՕՍ. ա. Այն ինչ նորագ սկըսեալ ՛ի խօսել. * Դեռախօս լեզուոյն դովտեամբ. Խոսք:

ԴԵՌԱՆԵԱԼ. որպէս յն. Ներածեալ. Εισαγόμενος. *Զդեռաճեալն ըստ յառաջքինութիէ կեանս. Բրս. ա:

ԴԵՌԱՆԱՊԱԿ. ա. Այն ինչ ծալկեալ. ծալկահասակ. * Խմածին դեռադեռ ծաղիկն համբակի. Պիպ:

ԴԵՌԱՆԱՒՆ, ծնի, նաց. ա.՝Ετι γενομένος, νεογενής. Այն ինչ ծնեալ. Նորածին. մատաղ. Նոր ծնած. Եղէի փօշմ. * Դեռածին մանուկ, մանկունք. Շ. ա. յհ. ծԷ: Տծոակ: * Որդիս իմ դեռածին է: Մինչդեռ դեռածինն էր. Եփ. ՛ի՝ ՚ն ընդ առաջ: Տծոակ: * Ա՛ռ մնուկդ դեռածին մանկանցն: Որպէս այնոյիկ՝ որ դեռածինքն են, ասացաւ. Պղպ. օրին. Ը. Ը: * Զոր սովոր են մանկանց դեռածնաց առնել ծնօղք. Յիլպ:

Եւ իբր Արդ իսկ ծնօղ լեալ, կամ ծնեալ զզաւակ.*Դեռածին մայր. Սկնա. ՛ի ըՖ:

ԴԵՌԱԿԱՅ. ա. Ներկայ. *Զկանխաւ եղեալ հարցն յանցանք իբրև զդեռակայ ՛ի մէջ առնու. ԼՖ. ովւ: * Օրհնեալ են փայտ ՚ն դեռակայ, որոյ խորհուրդն յաւուր խաչայ. Շ. Բարյէ:

ԴԵՌԱԿԻՐԹ, կրթի, ից. ա. Նորակիրթ. հասբակ. *Դեռակրթիցն և նորածնելոցն աւազանին լուսով կարևոր ժամն վարկանի. Համ. առ:

ԴԵՌԱՀԱՍԱԿ, ի, ից. ա. ф. Նորահասակ. մանուկ տղայ. *Անուտելի կարծ. րուք՝ դեռահասակացն գողով. Սկնա. ԼՖ:

ԴԵՌԱՀԱՒԱԿ. ա. Նոյնահաւեալ. այն ինչ սկզբնաւորեալ. Նոր սկսած. * Դեռահաւակ ժամանակն ստիպեր առնել այնպէս. Յհ. խՀ. ապ:

ԴԵՌԱՀԱՒԱՍ, ի, ից. ա.Նորահաւատ. որ և ասի ՆՈՐԱՏՈՒՆԿ, ՄԱՏԱՂԱՏՈՒՆԿ. * Ջի մի՛ ի պաշտօն դեռահաւատս բարբառ. բոսացս առցի աղգաց. Խոր. Ը. 8: * Պաշտօն դեռահաւատս առցես յաղգաց. Ոսկ. Ը: *Դեռահաւատս որդիք. Վ.Բ:Ը:

ԴԵՌԱՄՈՒՏ, մաի, ից. ա.Նորամուտ. համբակ. Բանի մ՚ի՛ն Նոր ֆաֆ.*Ջի մի՛ առաւելիցիմ՛ի պատիւ (կամ առաւել իցէ իմ պատիւ) քան զայնոսիկ որ դեռամուտք իցեն. Վ.Բ: Հց. ԽԷ:

ԴԵՌԱՒԱՐԱ, ի, ից. ա. Նորավարժ. համբակ, և որ ինչ անկ է նմին. * Կրկնեաց ցուք զգեռավարժ բանից մերոց ընթացս. Տծոակ:

ԴԵՌԵԿ, ի, ից. ա.՝Նորեկ. Նոր եկած. *Դեռեկին զայս ամենայն ուսցի. Վ.Բ: Հց.Ը:

ԴԵՌԵՒՍ. ՛ս. Տ. Ուսս. Իբր Տակաւին. և Արդ իսկ. այն ինչ. փակ, փակ էիմփ, հէնոյ. *Զայդպէսն գեռ ևս ուսիցէ. Ծն. Խ՚ի. 27: *Որ գեռ ևս հիւանդքն են: Որ գեռն ևս յերկս աշխատութիէ կայ. Փիւ:*Դեռ ևս էին սրբեալ. Յօսյ. Ը. 2:

Եւ յն. ուձով, իբր՝ Փորր միւս ևս և. *Իւ ճայ որ. աղ գալոը էի՛:*Մինչև խոշանգել նոցա ընդ միմեանս, գեռ ևս զերեարս սատակէին. Եղիշ. Ը:

ԴԵՒՈ ՀՆԴ ԴԵՒՈ. ՛ս. Տ. ԴԵՒՍԴԵՒՈ. * Դեռ ընդ գեռ եկեալ անցեալ էին յաշխարհ սերունդ իւրեանց. Յհ. կԲ:

ԴԵՒՐՀՆՏԻՐ. ա. Tυρόν, Tyro, novellus. Նորընտիր. Համբակ ՛ի զննուորութեան. Նորեկ. Նորակոփ. Նորակերտ. և յն. բառիւ, ՛ս՚եռիոն, սիւռոն: Նիսս. Ինեոդոր:

ԴԵՍՊԱԿ, ի, ից. ф. Φορεῖον, Feretrum, lectica. Գահոյք շարժական ՛ի ձև կառաց. կառք հովանաւոր՝ բառնալեօք տարեալ ՛ի ծառայից, կամ ձգեալ ձիովք և ջորւովք. Խոխրէլեան, սօփքա, գօլա. *Ելանէին ՛ի դեսպակս՝ ՛ի կառս արքունս տուրս. Կոչիան:*Ոսկւով զկառսն զարդաբեն, և զմորթս գեսպակայն օծանեն. Ոսկ. էէլիպ:*Ածէին (զտիկինն) հովանաւոր դեսպակս. Լեն. ճճ: (Գտանի գրեալ և ԴԵՍՊԱԿ՝ իբր Դեսպան):

ԴԵՍՊԱՆ, ի, ից. ա. ՛Αγγελος. Nuntius. Պատգամաւոր. հրեշտակ. պատուիրակ. միջնորդ բանից ՛ի մէջ սերունդաց. Խապար փանօղ, լաՒբր, և ելիչ. * Դեսպան կամ դեսպանս առնել առ այլս, կամ արձակել, կամ առաքել. Ագաթ: Փորպ: Եղիշ:*Արգելուն զթշնամեացն դեսպանս. Վ.Բ:Ն. ղ:

ԴԵՍՊԱՆԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Գնալ դեսպանութիէ. *Սա դեսպանագնաց լինալ էր առ վարազապուհ. Բուզ. Ֆ. 20. (այլ ձ. դեսպանագնացեալ):

ԴԵՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատգամաւորութիէ. հրեշտակութիէ. ԷԱԻԼԻՒ+.*Երթիէ ցեա առ թագաւորն վաղէս դեսպանութիէ. Ո՜ոպ:

ԴԵՐ. *Ավտւ. Pro, contra, re. Նախդիր բաղադրական, որ տայ նշանակել իբր փոխանակ. ընդ. և ընդդէմ: Թր. ԹԷ:

ԴԵՐԱՅ, ի. ф. Փոխանորդ սուա. որպէս դերաքո, կամ անսրժան քահանայ. (որպէս և ռամկ. փէրայ կոչի յոմանց երէցն, ղի և փէյր, ըստ պլու. է տաճար). * Տայուք ՛ի ձեռս հեզ և խոնարհ քահն, և ոչ ևս հպարտացեալ դերային. Շ. Ռպ: (տես դերայնոյն):

ԴԵՐԱՆԴԵՐՁԱՊԵՏ, ի, ից. ф. Փոխանորդ կամ օգնական արքունի հանդերձաւորի. Խաչնեչաբ, լօֆաբաբ, ճամբիրբեաղ. կամ խաՒեմ, դեՒեչԷլլի. * Մովսէսան մովսէսի, և դերանդերձապետի, և մեծ հազարապետի. Եղիշ. Գ. մի ձ. դարանդարձապետս: Իսկ Հին Բա. * Դերանդերձապետս. երեսայ փաւաղ կուամշապան. զոր վկայք մոզարհէք ասեն »:

ԴԵՐԱՆԻԿ. Յատուկ անուն կամ մականուն, կարծեալ Տերունէք. Եթէ էկսէ համառօտեալն բառիս Աստրանիկ. * Գերիգոր՝ անուանեալն գերանիկ, որ Թարգման

նի, ուխտիւք ինդրեալ՝ի տեառնէ. Աթոռ. է. 3։

ԴԵՐԱՆՈՒՆ, ուան, ւանք, ւանց. գ. Ἀντωνομία. Pronomen. Փոխանուն. փոխանունութիւն. Ձայն եդեալ փոխանակ անուան՝ հանդերձ որոշմամբ դիմաց. որպէս Ես, դու, նա, ինքն, այս, որ, ևն. զարիբ. * Բանի մասունք են ութ՝ անուն, դերանուն, ևն։ Ի դերանուանցս են որ... ևն. Թր. 1եր։ * Դերանունդ՝ դերանուն, կամ տիրանուն կամ փոխանուն. Մագ. Ե Երզն. 1եր։ * Դերանուամբն վարեցաւ (ինքն, կամ նա ասելով), նազաքանեղով ըստ սիրեագորականացն. Վրդ. ծն։ Տես Դերանունութիւն։

ԴԵՐԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըստ քերականաց՝ նոյն ընդ վ. Ἀντωνομία. Pronomen. * Դերանունութիւն է բառ փոխանակ անուան եդեալ. Թր. 1եր։ * Ընդ անուամբ (անկանի), իբր Թէ դերանունութիւն, և մակբայ. Ածց. պերիարմ։ * Եւ է դերանունութիւն ըստ երից. զի ասի փոխանունութիւն, և Թերանուն, և հասարականուն. Երզն. 1եր։ * Զառ՝ի կողմէ կամ յօղղոյ դերանունութենէն լինիցէ. յորժամ իշխանն եկեսցէ, զինքն անուն ձայնէն նմա։ Դերանունութիւն խոտորումն՝ի պատիւ առեալ ընկալաւ. Փիլ. էին. ա. 99։

ԴԵՐԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. Ըստ հնոտորաց՝ Ἀντωνομασία. Pronominatio. Դնելն զհասարակ անուն իբրև սեպհականեալ ումեք, կամ զյատուկն իբրև հասարակ. * Ոչինչ են պէտք դերանունութիւք պայծռոիկ, յաղագս որոց քան ընթանայր, նշանակել (այսինքն զԴռնդրակեցի աղանդաւորս՝ պատրիկեանս կոչել). զի համագործութիւն իրի յանդիմանեալոց եղեալ՝ ոչ կարօտանայ անունոյս կոչումն Թեան. Ցհ. իմ. պաւ։ Ուր մարթ է իմանալ զդերանունութիւն նաև որպէս պիտակ կոչումն։ Առ հայր իմ և առ հայր ձեր... ընդ ձեռն դերանունութիւն լծակ ցեաց իսկ. Խոսրովիկ։

ԴԵՐԱՔՐԻՍՏՈՍ, ի. գ. Ἀντίχριστος. Antichristus. Հակառակ քրիստոս. նեռն. * Զօրավիգն գտեալ զկարապետս դերաքրին. Ցհ. իմ. պաւ։ * Աձատելուիք դերաքրին. Նար. գԼ։ * Վանն Նեղուե՝ որ՝ի դերաքրէն. Իգն։ * Որ անուամբ միայն որիշ են՝ի դերաքրէն. Փոփ աա ալԼ։

ԴԵՐԲՈՒԿ, բկի, կաց. ա. գ. գրի և ԴԱՐԲՈՒԿ. Խորտաբորտ վայր քարուտ. դար և փոս ապառաժուտ վայրաց և աւերակաց. ապառաժ. * Ընորելք՝ի միմանց զհարձրն և զդերբուկն. Սէբեր. ք։ * Ապառաժք և դերբուկ... ոչ պտղաբերին յորդ ածուխ ազբիւրաց. Շ. թ։ * Ան՝ի յոյժ Թանձրանալ դիակունցն իբրև զքարակոյտս դերբկաց երևէին. Եղիշ. ղ։ * Իբրև զփշապարս վիմուտս դերբկաց. Ցհ. իթ։ * Աւյրք և գերբուկք քարանց կան անդ. Վրդն. պօմ։

ԴԵՐԵՒ, դերևք. ա. (լծ. դեր, դերբուկ). Անգործ, իբր ունայն. զուր. անպիտան. և խոպան. ամայի. * Մի յոչ առնուլն զնպաստաւածսն՝ի գերև կարծեացուք զնոսա ուռումն. Լմբ. սղ. իէ։ * Իբրև զարմատ յերկիր ծառաուտս. ակիւզաս ասէ, իբրև զարմատ՝ի գերև երկրէ. Ոսկ. Ես. իբր չերջոս, չերսոս. գԸ. եապահ. incultus. * Անիրաս, զդաշտս նորա ասէ. սիմաքոս՝ զդերևս նորա, այսինքն զնոսա զորս ցեաւլս և զփշաբերս. Գե. Ես։

ԴԵՐԵՒ, Ի ԴԵՐԵՒ, Ի ԴԵՐԵՒՍ ԱՌՆԵԼ, ՀԱՆԵԼ, ԳԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Χερσέυω. Irritum facio, reddo. Ընդայնացուցանել, անգործ առնել. յոչինչ դնել. եղծանել. անհետ առնել. ֆձայնել, աւրել. պօլա ԼԷՖԹ։ * Դերևս արար զհակառակութիւն հակառակողաց։ Ի դերևս առնեմք զզրկագործութիւն։ Մի դարձուցաներ զբնսս քո առ՝ի դերև առնել զինդրուածս մեր։ Ի դերևս արար զմահն քրիստ. Լմբ։ * Զվկայուածն՝ որ վասն քրիստ, ի դերև հանել. Սպգ. Բ. պ. Ը։ * Զաղքատութիւն մարմնոյն՝ի դերև կացուցանել. Ճ. Բ։

Ի ԴԵՐԵՒ ԵԼԱՆԵԼ. } Իբր Ն. վերնոյն.
ԴԵՐԵՒ ԼԻՆԵԼ. } Անայնանալ. անգործ լինել. և վրէպ լինել. ֆձանալ. պօլա ԼԳՓագ. * Ի դերև ելանէր խոհացեալ դաւաՀանութիւն. Ցհ. իԸ. սպէպ։ * Առ բազում՝ի դերև ելանէն աղօթքն որա։ Զի մի նորայն (աղօթք) լեցի դերև։ Ի յաղթութիւնէ՝ի դերևս ելանէր. Լմբ. պգԳ. Ե սպ։ * Ի դերև՝ի նեղչայն ելանել. Ցհ. իԸ. այսինքն Ճողոպրիլ ընդունայն լինելով հնարից նեղչայց։

ԴԵՐԵԻԱՆԱՄ, ացայ. լ. Χερέυομαι. Incultus fio, squalesco. ելάττομαι, decrepo. Ի դերև ելանել. յեռնիլ յարդեանց կամ՝ի սլտղոց. անբեր մնալ. խոպանանալ, իբր դերբուկ լինել. * Ճառանգութիւն անհոգացեալ պղերգութիւք դերեանալ և նուազել. Փիլ. բէսական։ * Ի դերևացեալն ամայի անդաստանայ։ Զդերևացեալն անդաստանի յաղորդել անբերութեն։ Զաշխարհս ամայի և դերևացեալ։ Բոլորք՝ի վարժիցն երկարաձգութենէ յարմարապէս պայծառանան, անվարժութեն դերևանան. Պիս։

ԴԵՐԵԻԱՆԳ, նաց. գ. որ և ԴԵՐԵՈՒԹՒՆ. Դերևանալն. յետնիլն. անպիտանութիւն. * Վարժողքն (աշակերտաց) պղերգագոյնք՝ի բարի յուսոյն միշտ լքեցանելով՝ի դերևանս գնացս զառածեն զոգիս, ախմարագոյնս յոյժ գործելով։ Փսրատել զտաղակաւի դերևանս անգործուէ՝ յառաջագիւք եղով. Պիս։

ԴԵՐԵԻԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. } Χερέυω, χερ-
ԴԵՐԵԻԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. } σόω. Incultum desertum sino, reddo; desolo. Անգործ և անպտուղ կացուցանել. խոպանացուցանել. գԸ՝ եապան՝ խորպագ՝ էնՖԳ։ * Անտառ խնամով զերկրն դերևացուցանիցէ անդաստան։ Զամենից՝ն բարեկարգութիւն անհմտութիւք գերևեցուցանէ (կամ դերևացուցանէ). Պիս։ * Զքաջաբերսն անգս դերևեցուցանել, հնարեալ՝ի վերայ նորա անսերութիւն. Փիլ. ք. բան։

ԴԵՐԵԻՄ, եցայ. յ. Տ. ԴԵՐԵՒՆԵԼ. * Թէ զոյն դերևի՝ի դարմանոյ։ Եթէ ելևսակար խամրեցէ՝ն դերևեսցի. Պիս։

ԴԵՐԵՒՈՒՄ, ևման. Տ. ԴԵՐԵՒՆԵԼ. * Ոչսւմ հետևի փարթամութիւն ընչից ոտանն դերևումն։ Զոտանն՝ի բարեփառութէն զդերևումն. Պիս։

ԴԵՐՀԱՏՈՒՑԱԿԱՆ. ա. Ἀνταποδοτικός. Retributivus. գրի և ԴԵՐԲԱՀՈՒՑԱԿԱՆ. Փոխարինական. յար և նման. զուգակշիռ. որպիսի են առ քեռականս վերբերական բառք. * Վերբերական է, որ և նմանական, և ցուցական, և դերհատուցական կոչի, նմանութիւն իմն ցուցանելով. որգոն, այսանակ, այսպիսի, այսչափ, այսքան. Թր. 1եր։

Մերթ կշռամբողական ըստ արժանւոյն. դիպողագոյն ընդգեմ հակառակորդաց. * Ցերկարաձգեալ զդերհատուցական բանս (կամ բանիս)։ Վերագոյնն գրեալ է մեր զդերահատուցականսն որս՝ վկայութ մարգարէական սուիշն. Աթոռ. գ. 6. և 7։

ԴԵՐՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆ. ա. Ἀνταρκτικός (իբր հակարջային). Antarcticus; Urso, vel septentrionali oppositus. Դէմ ընդդէմ գտեալն հիւսիսային բևեռի երկնից. այն է կէտ հարաւային՝ մեզ աներևոյթ. * Ցայսոցիկ յանշարժ յերկու կէտից... միւսն ընդ երկրաւ միշտ Թագուցեալ լինի ըստ հարաւային վայրին՝ դերհիւսիսական ասացեալ. Աբէաթ. Ծ։

ԴԵՐՁԱԿ, ի, ացի. գ. Ῥάπτης, և Σκυτοτόμος. Sutor. Արուեստաւոր, որ գիտէ կարել դերձանօք զհանդերձս, և զմորթս հանդերձակաւ, կօշկակաւ. Իէրփ, ձիպճ. * Ազէ ասա ընդ դերձական և զԹագագործան. Ոսկ. էէս։ * Զդերձակսդ մատանիս (այսինքն մատնոցս) հրացուցին, և արկին՝ի մատունսն. Հ=Ց. ապր. ա։

ԴԵԻ, դիւ, ւաց. գ. պ. փիլ, փիվ, փեվ. Δαίμων, δαιμόνιον. Daemon, daemonium. Ա՛յս. ոգի չար. չար հրեշտակ. հոգեղէն արարածք ապստամբեալք յաՀ՝ ընդ գլխաւորի իւրեանց, որ կոչի սատանայ, բանսարկու. ձին, վիշապ. ումխ. սպասաւ, դիւանի. (իսկ սանս. փէվա, ա). * Ազմոգևս դևն չար։ Ի գայլագղոյնէ դիւի. Զոհեցին դիւաց, և ոչ ա։ Ամենայն կուռք հեԹանոսաց դևք են։ Այդ դևք կաքաւեցեն։ Պատահեցեն դևք յուշկապարկաց. են։ Տես և Դիւ։

Մերթ՝ պարզապես ոգի. հոգի. * Զկէսն բարի գևս, և զկէսն չարս անուանեցին. Ոսկ. Ես։ * Զդևս չար սասցեր. գոն և դևք բարի, զոր և գուք և մեք հրեշտակս անուանեմք. Եղիշ. իէ։ * Սա ուրեմն ա՝ դև իւրաքանչիւր (մարդոյ) պատգևաց. զայս արդեօք, զոր ասեմք բնակիչ կամ ծայրաբար՝ի մէրուսմ մարմնի. Պզատ. փիմ։

Դ Զ Ի. Նոյն ընդ բառիս ԶԻ. կամ ընդ պրս. դեսէն. իբր աղնիւս ազդ երիվարի. նժդեհ. ձինս ա, ձօհկեյան ա. * Մատաս ղաձի, խեշակ, դղի, բռնէյ... փալանուն, ձի և դղի, բիր և մահակ. Երզն. 1եր։

Դ Ի Զ, դիղի կամ զոյ. գ. որ և ասի Դ Ի Զ Ա Ն Ո. կոյտ. շեղջ. բարդ. դեզ, Իէզ. Եշշէ, դօսպէ, դեհ, փերչէ. * Իւրև զդէզս փշոց. Նար. Լբաա։ * Որ հացի դեզ սլրէ, եօԹն սա ապաշխարեսցէ. կանոն։ * Դէզդ դեզս կուտին՝ի վերայ միմեանց. Վրդն. 1եր։ * Բիւրեալ կուտեայ՝ի վերայ իմ դեզս դեզս նման լերանց. Մաբաք։

Դ Ի Զ Ա Դ Ի Զ. ա. մ. Դիզեալ բարդեալ. դիպացեալ. դեղ դեզ. 1ի՛մ 1իմ, Իշշէ Իշշէ. * Դեզագեզ բազմութեն ջուրցն. Շ. թ։ * Վերանան ջուրքն՝ի բարձունս վերինս դեզադեզ կուտակեալ. Վեցօր. ք։ * Ջուրք դեզադեզ յեղելմամբ կուտայ կեալ ծովասլին. Պզոկ. յապն։

Դ Ի Զ. Նոյն ընդ Դեզ. Տ. Դեզ, ըստ վերջին նշ։

Դ Ի Մ. դիմի. մաս. մանաւանդ՝ Դ Ի Մ Ք, դիմաց, մեք. գ. պ. փիյ, փիյնէր, փիյոբ, փիոբ, Πρόσωπον. Vultus, facies, os. Առաջք գլխոյ. երեսք. Իէս. էիս, սոսքն, չէհրէ. * Դէմք նոցա իբրև զդէմս առիծու։ Զդէմս իւրեանց՝ի բոցագոյն զարձուացեն. են։ * Ընդկր՝ի դէմս փչէլ ասի զկիանս. Փիլ. էին. ա. 5։ * Ամենայն ոք՝ի դիմացն Ճանաչի. Շ. Բ։ * Հայէին ընդ միմեանց դէմ։ Դէմք ամենեցուն՝ի նոր խորանն հայէին. Փորպ։ * Առ իս զփրկչականն ձգելով դիմի զնմանութեի. Ցհ. իմ. ապ։ * Տիսոբ դէմ։ Դիմաք ժպտեալ։ Ի դիմաց և՝ի Թիկանց։ Աստուածային դիմաց. են։ Նար։ * Դիմաք դարձեալ առ խաւարն, Թիկունս տալով լուսոյն. Ածն. պեսբ։

Նմանութ՝ Առաքակոլմն առնինային իրաց. կողմն երևելի. և Հայեցուած իրաց և բանից. ցոյց. երևոյթ. դիտաւորութիւն. հանգամանք. օրինակ. նշմ, տէ, տեմը, տիմոյը, փեսա, նէրպ. տարաք. գարեջուը. էիսպիս, նէօսներէն, տարբ. *Ի դիմաց կողմանէ կամաց. *Ի դիմաց երուսաղէմի՝ ընդ աջմէ լերինն. ՟ք. ԼԳ. Է. 6: ՟ը. ԼԳ. ՆՁ. 13: *Որ կացցեն ՚ի դիմաց. Վեր. ՟բ: *Դիմաց երկրի: Յեզեկիան դիմաց: Ի դիմաց ծովու: Կարգեացես ՚ի գիմի ընդդէմ դիւացն դասու: Ի դէմս ինն մեկնուէ: Դիմաց քարաեաց կամ սուիետսի: Ջդէմս բանիցս: Առ դէմս աղօթից: Ի դէմս առեալ զնոր. հուրգն տպաւորեցոյց. Նար: *Դէմք ապաչխարութիւն, կամ սիրելութիւն, կամ առակիս. ՅճԼ: Սրգ: Իգն: *Ի դիմի ինդրոյս (այսինքն ՚ի պատասխանի). Մ՟գ. Է: *Առաքին դիմք: Դէմք իրացն. Եղիշ. Ը: Մ՟ծ. ԺԷ: *Հնազանդիմ հրամանաց քոց ամենայն դիմք. Վ՟ք հդ. Է: *Երկակի դիմք կաւեցան ըմբռնել զնա. Երզն. ՃՔ: *Ջ՟ծաշուինչ գրոց զնորհուրդ և զդէմս. Ոսկ. ՛հ. ՀԸ: *Քանզի ընդ ոմանիկ մարդկան խօսեր, ՚ի բազմաց սովորութիւնէն դէմս ինն կամի դնել բանին. Ոսկ. ՛ս. ՟ա. 22:

Դէմ կամ ԴէմԴ. Πρόσωπον. Persona. Պնձն. անհատն բանականի կամ իմացական. *Դէմք նախագաղափարացն, ես, դու, նա. և ածանցացն, իմ, քո, նորա: Դէմք (բայից) երեք. նախ՝ յորմէ բանն, երկիր՝ առ որ բանն. երիր՝ յայտգա որոյ բանն. Թր. ՛ԽԵ: *Մինչ անձն ասես, ընդհէր հրաժարես զնա դէմ ասել ... քանզի իւրաքանչիւր առանձնաւորեալքն ՚ի տեսակին դէմ անուանի. որպէս ՚ի մարդկանէ պօղոս յատկացեալ՝ դէմ առևոյն. իսկ յանմարմնոցն գաբրիէլ առանձնացեալ ընդէմ անուանի. սապէս, յանեզաքոյն էութենէն՝ հայր կամ որդի կամ հոգի առանձնակի յիշեալ՝ դէմ առասի: Զի որով իւրեք նշանակեացի դէմն, նոյն և առանձնաւորութիւն նմին ելիցի. Յհ. իմ. Երս: *Եւ լիութ ըստ առանձնաւորութիւնն. և կամ ըստ դիմաց՝ ումեք սիրելի իցէ կոչել, և ելեն եբես. ԱՅՔ. յայն: *Երից անձանցն կամ դիմացն. Սրգ. ՟ա. ՟պ. ՟ա: *Մի երրորդութեն կատարեալ ՚ի դիմաց երից անորոշելի հաւատացող. Նար. խԳ:

Ի ԴԻՄԱՑ, կամ Ի ԴԻՄԱՍ. ԱՆ. իբր ի կողմանէ այսր կամ այնր անձին. ՚ի բերանոյ կամ յանուն ուրուք. ուղղեալ առ ոք. ՚ի պատճառս այսր կամ այնր բանի. Հայեցցուածով. վան. փոխանակ. ըստ. ԱՆ. *Ի դիմաց հօր խօսին մարգարէքն: Ի դիմաց որդւոյ: Ի դիմաց Հոգւոյն Ծր. Ա՟ա: *Ի դիմաց Ժողովրդեանն, կամ պատասխանի: Ի մերոց կամ յումեքէն դիմաց. Նար: *Առ եկեղեցւոյ դիմաց. Վ՟ք հդ. ԺԳ: *Ի դիմաց երկնից գրեցի. Շ. ՆՀ եզեկ: Դիմօք քաղաքին զժողովուրդն ուսուցանէ. ՄԼ. Երեմ: *Շնորհկեմ վան ձեր ՚ի դէմս քոյ. Ը. Նոր. Ը. 10: *Դնէ զյովհաննես սկզբնէ ՚ի դէմս ամենայն աստիճանաւորաց. իսկ զվերջինն ՚ի դէմս ամենայն փոքունց. Բր. ՀՀ: *Կարգեալ ՚ի դէմս գովութեն Թագաւորին. Փարպ: *Յոր դէմս ծածկեցէքն, գուք ձեզէն քաջ գիտէք. Եղիշ. Է: *Ղուկաս յանտիոք դրեաց ՚ի դէմս միոյ առն Թէոփիլեայ. Սարգ. Վերջ: *Քո ասաց ՚ի դէմս առաքելոցն. Լ՟ք. պարգ: *Ոչ ՚ի նորա ինչ դէմս միայն խօսի զքրիստն, այլ առ ամենայն հրեայս. Բր. ՀՀ: *Ջդէմ առեալ վան մարդկան՝ մարդկայնութիւն բարբառի առ հայր. Ջ՟ր. ԼԲ:

*Ջայնոսիկ ՚ի դէմս զնակառուցիչն ՚ի միջոյ բառնալոյ առնէր: Հրէայքն ՚ի դէմս չաքաթիոյն զայն իմն կարկառէին: Ոչ ՚ի դէմս մարմնոյ ինչ ասացի լինել ձեզ կոյրս. Նահաս: *Մերկանան, ընչաքաղ առնեն ՚ի դէմս հարկահանութիւն: Ոչ ուսանել, այլ դէմս հարկահանութիւն: Ոչ ուսանել, այլ ՚ի դէմս ուսանելոյ պաղատանս առաջի դնէ. Ոսկ. Ես:

ԴԷՄԳ. որ և ԵՐԵՍԳ. որպէս Աչք. տեսութիւն. ըստ հոմանայնութիւն չն. ὄψις, visus. *Քան զդէմս կերպարանաց այս իսկ է հաւատարմագոյն. դէմք յոլով ուրեք սխալէն. Ոսկ. չհ. ա. 1: *Ջդէմսն գողանան զանուանմանցն. այսինքն պատրեն զաչս. Ա՟ որս. ա:

ԴԷՄ ԴՆԵԼ. } որ և ԵՐԵՍՍ ՀԱՍՏՆ. ԴԷՄՍ ՈՒՆԵԼ. } ՅՆԵԼ. Դիմել դէպ ուղիղ ՚ի տեղն ուրեք. ուղղել զընթացս. *Դէմ եդին մտանել յերկիրն եգիպտացւոց. Երեմ. Խ՟. 17: *Դէմ եդեալ էր նորա երթալ յերուսաղէմ. Դյ. Ը. 53: *Դէմ եդեալ առ ոտքայ: Դէմ եդեալ դնացին առ չպուհ: Դէմ եդեալ ՚ի բլուր զանդիոն ելանել. Խոր. Գ. 7. 25. 62: *Դէմ եդեալ գնաց յերկիրն յունաց. Փարպ: *Դէմ եդեալ հետևել առ քեզ. Նար. Ը: *Դէմս արարի առ քո սրբութիւնդ: Դէմն արարին առ ՚ի վկայարան ՅՁՅ:

Ի ԴԷՄՍ ԱԾԵԼ, կամ ԲԵՐԵԼ. Ցանդիման. առնել. յիշեցուցանել. յառաջ բերել. և Ցանձին բերել. *Ի դէմս մեզ ածէ զիւրաքանչիւրոցն զսխալանս, և զիւր տնօրինութեանն զմարդ տուրութեն: Ջանեզաքանն գեռութիւնն կամ զնուաստութիւնն ՚ի դէմս ածէ: Մի զանգիտիցն կենդանութիւն ինձ ՚ի դէմս բերեր. Սրգ: *Ածել ՚ի դէմս տեսութիւն ընտրոզական բանի քո. Ար: *Ի դէմս ածելով զիրին կերպարան: Ջփայլականն առակ տիրական ՚ի դէմս բերեալ մեզ վարդապետ: Ջօրինակին նմանութիւն ՚ի դէմս բերելով: Ջանխմանալին ՚ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր. Նար: *Եւ զի՞նչ ինձ առ այս բիւրապատիկս ածել ՚ի գիմի. Մագ. ՃԲ: *Իբրու Թէ զնոյն ինքն գյայտուցեալն ՚ի դէմս մեր բերելով: Ոչ կարէսք յայտնապէս ՚ի դէմս մեր բերելով զարարչին մեծութիւն. Ցհ. իմ. ապ. Ե պասչ:

Ի ԴԻՄՍ ԳԱՆ. Ցանդիման լինել. երեսաք երևել. հանդառնակ կալ. յաղթահարել. դէմ դնել. փարչը փօշափ՝ պատրաստ. Տես Ֆ. Ի՟ֆ. ՃԸ. 24: ա. Ա. Գ. 53: Ճ. 73: Ես. ՀԳ. 5: Գճ. Ը. 10:

Ի ԴԻՄԻ ՀԱՐԿԱՆԻ. ունել. Նոյն ընդ վ. Տես Աստ. իա. 29: Իմասպ. Ե. 24: Ես. ԱՀ. 9: ա. Ա. Ֆ. 34: ՃԲ. 24: Բ. Ա. ՃԱ. 9: Գ. Ա. Ը. 15: Եզէս. Ը. 13: Խոր. ա. 13: Բ. 15: Փարպ: *Հրզոր սուր ինձ լինել ուժգին, և ՚ի գիմի հարուլ չարին. Ցա որդի:

Աչի և ԶԴԻՄԻ ՀԱՐԿԱՆԻ. *Ջորև հայկինն ծանուցեալ, արիաբար զդիմի հարեալ. Շ. վիպ: *Ջդիմի հարկանել սատերազմասէր դիւին. Լաս. չէշ:

ԴԻՄ ԿԱՆ. իբր ընդդէմ կալ. դէմ ՚ի. Նալ. գարեջը փաստ. *Լաւ համարէր երկու մնալն՝ քան Թէ երկոյն դէմ կալ. Լաս. ՚ի: *Դէմ կալ խորհրդոյ քում. Վ՟ժ. հդ. Ը:

Դէմ. Ի ԴԷՄ. Նախ. իբր ընդդէմ. և հանդէպ. դեմ, դեմը, դեմդ ՚ի. գարեջը, փօշրոս. *Ոչ ժուժկալեմ դէմ հզօրիդ, գտեկըւիս ըստ յակոբին: Կայսերակերպ ասէ պաճենալ, որ ներհակին դէմ մարտուցեալ. Ցա որդի. Ե վիպ: *Տիգրիս՝ որ երթայ դէմ յարևելս. Ճ. Թ: Ե Տծնաւ: *Հանդէս առակալի յուցեր դէմ բերլիարայ: Դէմ մեղաց զինեալ. Գնչ: *Դէմ երեսաց հայհոյէ. Վանակ. յոբ: *Գիտացեալ կոյսն զգալուստ գիւին՝ ալար ՚ի դէմ նորա զնշան սի խաչին. Հ=Ց. հոկտ. Բ:

Դէմ ԱՒ Դէմ. Տ. Երես առ երես. դէմ յանդիման. Երէս երէսի. Էնպ պէ էնպ, գարեջը պէ գարեջը. *Դէմ առ դէմ եկեալ պատերազմի: Ի հանդերձեալն դէմ առ դէմ (գաղէ.) : Մասնաւոր տեսլեամբ դէմ առ դէմ կային սընդն. Լ՟ք. ՟ա:

Դէմ ԸՆԴԴԷՄ. Նախ. Տ. Αὐτιπρόσωπον. Adversis frontibus. Հանդէպ միմեանց. դեմդեմ. գարեջըգէջը. *Եդ զնոսա դէմ ընդդէմ միմեանց: Դէմ ընդդէմ միմեանց խառնիցին իւրաքանչիւր ձարմանդքն. Ծն. ՃԲ. 10: Եւ. ԻՁ. 5: *Կանգնեաց ՚ի վերայ նորա բրգունս դէմ ընդդէմ. ՟ա. Դ. ՃԳ. 28: *Եդ միմեանց դէմ ընդդէմ: Բաժանեալք դէմ ընդդէմ են: Դէմ ընդդէմ հաստատեալ են. Փիլ. լԻՆ. Գ. 5. Ե 3:

Դէմ Ի ԴԷՄ. Նոյն ընդ վ. *Ջհաւածանն անջատեալ իբրու հակառակ դէմ ՚ի դէմ. Փիլ. լԻՆ. Գ. 3: * Եւ այս դէմ ՚ի դէմ է. Վ՟ժ. Ծն:

Դէմ ՑԱՆԴԻՄԱՆ. Տ. Πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Facie ad faciem. իբր Դէմ առ դէմ. երես առ երես. Տես Ծն. ԼԸ. 30: ՕրԻն. ԼԸ. 30: *Ամպէն դէմ յանդիման գալ մարդկան վասն սխտին. Բր:

Նխ. և Տ. Κατὰ πρόσωπον, ἀπέναντι. Contra, coram, ևն. իբր Դէմ ընդդէմ. հանդէպ. յանդիման. առաջի. Տես Եզնի. Ի՟ա. 21: Ի՟Ը. 8: Եւ. ՃԳ. 2: Ցոան. ՃՀ. 24: ա. Ֆ. ՃՀ. 11: Բ. Ֆ. ԼԸ. 4. ևն: *Ոչ դէմ յանդիման Ճակատեալ Թշնամեացն պատերազմիցին. Փարպ: *Որ գնայ դէմ յանդիման աստրետանի: Դէմ յանդիման կայուցանել զանուանն, ևն. Փիլ. այլաբ:

Մերկ Ի Աստրոսօպաց, իբր Անձամբ անձնին. ինքնադիմաբար. *Դէմ յանդիման օրէնսգրեացն նովաս միայն (այսինքն առաւածով): Որ զնքրատան դէմ յանդիման ընդունի. Փիլ. ՃՀ. բան:

Դէն. Տ. պ. փէն, փէնէ, փէնի. Բացագանչութիւն ցնծութեն. *Եւ ընորհակալըն. գէ՞ն, առքէն, դրուատ. Թր. ՛ԽԵ. հդ: Որ ոչ ուղիղ գրէ Երզն. *Դէնն՝ արդէն է ո. զի տրա արմատն է Արդ:

Դիպ, դիպի. } գ. Σύμπτωμα. Casus, accidens, eventus. Դիպուած, և դիպողութիւն. պատահումն. պատշաճողութիւն. առիթ. փոխելու, ելելիլ, գալա, բառ, վագա. *Դէպք լինչ իցեն չքնեալ սբ. ա. Ի՟գ. Ի. 25: *Որ լինչ դէպն տացէ. ա. Ա. Ը. 30: *Ինչ դէպք՝ որ հասանիցեն. Ճ. Ա. Ի. 6: *Ոչ ըստ դիպի, այլ բնաբորապես. Փիլ. լԻՆ: *Ո՛չ եթէ ըստ դիպի ի՝ պատճառանաց. Եփր. ա. փիմ: *Եդիտ իւր ժամանակ դիպի: Ջսոյն զայս արարից, եթէ ելիցի ինձ ժամանակ դիպի ա. յն. դէպ ժամանակ. Եա. պամ. Ի՟. 23: Ե Ճ. 56: *Ոչ ՚ի գրոց լինչ, այլ ՚ի հասարակաց դիպաց. Ոսկ. Տ. Ի. 16: *Ի դիպաց դիպաց պատահելոց. Ագաթ: *Ի դիպացն որ դիպին ՚ի բնութեն: Պատերազմացն դէպք. Եղիշ: *Եթէ դէպ

տացէ : Եթէ դէպ տուաւ : Իրայ իրաց՝ որ գէպ տայինն . Մծէ . ծէ : Եէր . Ի գ : Ոսկ . չհ . Ք : *Եթէ այնպէս դէպն պահանջէ . Սրփ . յ . ծ ա : *Ըստ դիպաց ինչ՝ ի ժամ գիպող ժամանեալ . Ցհ . կի : *Դէպ լինի նմա մեզաց ինչ փոքրագունից . Սրփ . Ք . պ . ա : *Հազար և բիւր , դէպ եթէ գոցի ոք , ի մէջ ածցեն . Ագաթ :

Դէպ, գիպի , ի դիպում . ա . Προσήκων , καθήκων , ἔυκαιρος , ἐπιτήδειος . Conveniens , idoneus , opportunus . Դիպող . յարմար . պարտուպատշաճ . ասլդուն, գունախ . *Ի դէպ ժամանակի . Սղ . Ի . 10: Ցօ . ծի . 4 : *Ջննեսցէ զսերկն , և զժամ նամակ դէպ : Դէպ անուն : Դէղ ախտի դէպ : Դէպ ինչ անչք բարեպաշտ օրինակաց . Փիւ : *Ցորժամ զդէպն ինչ խնդրիցեն , հաւանիք և տայք . Ոսկ . ծ . ա . 23 : *Ի ժամանակ՝ ի դէպ . և եթէ կորուսանիք ցեմք զդէպ ժամանակն, ոչ ևս այլ լինի մեզ՝ ի դէպս առաքինութեան . որպիսի ինչ , որպէս կուսանաք կորուսին զժամանակն . . . և յետոյ խնդրեին ժամանակ՝ ի դէպ . Ոսկ . Եօ : *Սիրեալ զընդդէմսն , և ոչ զդէպսն . Փոքմ : *Զգիւրակէսն և զդէպ հատուցմունսն . Լսոփ . ծի : *Տ՚ես զդէպ յարացոյցս . Լ՚ի . ոչ : *Ի դէպ ժամու մարկանալ . Սարփ . յհ . Ք : *Ակն կալչիր դու՝ ի դիպումն ժամանակն . Կալ . Ե : *Որ սկզբան ցաւոյն դէպ իցէ : Որ մարդկութեան է դէպ . Եփիի : Շ . Խլ : *Որպէս դէպ ուժգն լծուիցի կոչել . Խոր . ա . 30 : *Եւ դէպ սոցա (է) որ ասէս , եթէ եկեսցէ՝ ի վերայ նոցա օրհնութիւն բարւոյց . Համամ . առ : *Արդ լրտեսքն չդքան պատմեցին՝ որ ինչ դէպն տուաւ նոցա . Եէր . յեօ . (որ մարթի բերել և՝ ա նչ . գ :)

Դէ՚պ է . դիմաչ. իբր Մարթ է . մարթի. կարէ լինել . գոպիւ փէր . Դէպ է , իբրու զի անարժանք են , զոյն ինչ կարէն վճարել : Դէպ է և այլ ևս ունել պատճառս : Դէպ էր Թողուլ երկրագործին : Ցորմէ դէպ էր՝ ի միտ առնուլ . Փիւ : *Թէ դէպ լինի՝ ունել զարչակ . Խոր . Գ . 27 : *Արդի դէպ , Թէ յանդգն կերակրոցն առաւել զազիր լինի հոտ՝ քան՝ ի յոռւոյ . Մծէ . ծգ :

Դէպ լինի , լինէր , եղև . գիմաչ . Συμβαίνει . Contingit , accidit . Դիպի . դիպած լինի . պատահէ . անչք անցանեն . յայլոցէ . վոգ օւոր . *Դէպ լինիցի սմա հիւանդանալ՝ ի Ճանապարհին : Դէպ եղև քահանայի միոջ իչանել ընդ նոյն Ճանապարհ : Դէպ լինէր երևել արս հեծեալս : Դէպ եղև գիպել : Դէպ եղև եղբարս եօթն ածել . և՚ն : *Բազմոց արդեօք խլատ ընդունել դէպ լինէր : Տիապէս բնաւորեցաւ գէպ լինել . և՚ն . Փիւ :

Ի Գէպ . ն . Ըստ պատշաճի . արժանապէս . իրաւամբք . լաչգ խոչրէ . մոռնութ հաճգ խոչրէ . *Ի դէպ իսկ ապականուեցեն գլոյ մատիսմ . Նար . ծէ : *Կարծեմ Թէ այսոքիկ՝ ի դէպ անց ընդ նոսա . Լսոփ . Ք : *Ի դէպ ըստ հետևուեն բանից նոցա բուռն հարկանէր . Ոսկ . չհ . Ք . 6 : *Ահա ես ցուցանեմ զսահմանս գորին , և զկատարածն՝ ի դէպ . Համամ . առ : *Ի դէպ խորամանկ բառուցն պատասխանի առնէ . Երեր . մի :

Ի Դէպ ի , ել . գիմաչ . Ἐκκὸς , κατὰ λόγον . Consentaneum est , licet. Պատշաճ է . անկ է . արժան է . յարմար է . օրէն է . բանաւոր է . իչէրէ , ճայիչ փէր , փիւչէր : *Ի դէպ էր ինձ անտալ ձեզ . Գծ . ծԷ . 14 : *Ի դէպ է անցանել (բանիւ) , համարել (ի կարգիս) . Եսս . ւէր . ա : *Ի դէպ է օգտել . Ի գէպ (գոլ) համարիցաք : Առաւել ևս զայս՝ ի դէպ և պատշաճ համարեցաւ . փոքմ : *Եւ զինչ՝ ի դէպ իցէ այս առաջինոց բանիցն . Ոսկ . մ . Ք . 12 : *Ասյս գլուխ՝ ի դէպ է հրեից . Նխ . Էրեմ : *Եւ՝ ի դէպ էր ագամայ ասել , Թէ մինչ առնելն կամեցար զնա , գոյր այլ ածծ յորժամ զհոգն խնդրեցեր . Եփիի : *Նորատուն գոլով՝ ի դէպ էր նոցա գիճելն . Շ . ա . յհ . Ի Ք : *Մանաւանդ անհաւատիցն , քան Թէ մեզ՝ ի գէպ էր ըմբռնել հիացմամբ . Ցհ . իմ . պաւ : *Անուանեն իբրև զմոռացեալ ոչ է՝ ի դէպ . Խոր . ա . 3 : *Ցերկոսեան իսկ՝ ի դէպ է . Գէ . էս : *Եւ եղև՝ ի դէպ , ասէ , մեռանել երկոցունցն . Ճճ :

Մերթ՝ որպէս Դէպ է . մարթ է . գոպիւ փէր . *Ի դէպ է , Թէ անդ գանակէք էին վասն գառին . Ոսկ . մ . Ք . 31 : *Ի դէպ է , Թէ բաղում անգամ և տկարանային . Բօս . ֆրէ :

Ի Դէպ Գալ . ա) Ցարմարիլ . և Դիպ .

Ի Դէպ Գալանել . ն) պիլ . յայլողել . կատարիլ . յարմար գալ . ասլդուն ելէլէփ , բասի ելէլէփ . *Եկեալ՝ ի դէպ նոցա Ճշմարիտ աւանչն զգօնութեՃ . Ք . պէփ . Ք . 25 : *Ասացեալ բանս՝ ի փրկչէն՝ առ երկոսին՝ ի դէպ գայ . Բօս . ֆրէ : *Ի դէպ ելանէ նոցա ճծական բարբառն . Եփիի : *Ի տէր մեր չի քս՝ ի դէպ ելանեն . Սէէր . Ք : *Մեզ կարի քաջ՝ ի դէպ ելանէ . Եփիի . է : *Գաւտասմունք՝ ի դէպ ելանելին աչելայ բռնանալ ունել զամենայն երկիր . Խոր . ա . 9 : *Նոյնպէս և յայնմ ժամանակի ելանէին իրքն՝ ի դէպ . Գէ . էս :

Դիպ . Նխ . ար . վերջնահոդ . խնդրով . Հանդէպ . դէպ՝ ի . առ . ի կողմն . փոդրա . *Փախեան իւրաքանչիւր դէպ երեսաց իւրեանց . Խոր . ա . 10 : *Ցորժամ կշիռ դէպ արեգական պատահիցէ . Եփիի : *Ի միջօրէի դէպ արեգականն ընկենուլ . Ճ . Ա . (այլուր ասի , ի տապ :) *Խլացան տեղի դէպ գլխոյն է . Փիւ . էւ . Ք . 224 :

Խակ ա . ն . ի . 2 . *Թեպետև այլոց չիցեմ առաքեալ , այլ դէպ ձեզ եմ . ըստ չն . γὲ , իբր՝ իսկ , անշուշտ , քաջիկ , կամ գոնէ :

Աչի և իբր ասկ . *Դէպ՝ ի մեզ դիմեալ գան . փոքմ :

Դիպ եի Դիպ . ն . Προσφόρως . Convenienter , commode . Կարի՝ ի դէպ . Ճահճոզակի . անվրէպ . լսելալ , էերի էերինձ . *Առ իւրաքանչիւր բանիցն դէպ և դէպ զվճիռ գատաստանին մատուցանել . Կուլ Ք :

Դիպոիդիպ . ն . Ἀτένες . Intente , fixis oculis . Անվրէպ . անթարթամի աչօք . ուշի ուշով . փէ փէ , փիփոխ . *Դէպատուչ դէպ նկատեալ . Ոսկ . չհ . ա . 24 :

Դիպոիուղիղ . ն . Ռղղակի , անխոտոր . և հարթ . փօսփօրաս . *Դէպուղիղ դնացաք . Գծ . ծԷ . 11 : *Ընդորին՝ վասն գէպուղիղն մատնականն կալ . Աչխոս . օսկ : *Օրհնագրականն , որոյ անուն է գէպուղիղ սատակիչ . Փիւ . էւ . Ք . 68 : *Ի միջօրէ կոլունանէ գէպուղիղ առ երկին հայելով . Խոր . ա . 15 : *Գէպուղիղ իմանալեացդ ղմիտս գրելոցս : Գէպուղիղ մտանել՝ ի սկիզբն Ճառիցս . Սարփ . յհ . Ք . Ք . պ . յօԷ :

Դիպ վերոյ . ա . Նխ . Քալ վերագոյն . գեր՝ ի վերոյ . *Իմաստասիրեակաչնին և եթէ պարապեալ բանի , և այնուհետև վերոյ ամենայնից լինել մարդկան . Գիպ :

Դիպ , գիտի , տաց . գ . ա . Σκοπὸς . Speculator . Տեսուչ . նկատող՝ ի բարձր վայրէ . չուրբ հայեցօղ . ևօգչիա , պէփճի , փիփեպան . *Եվ գեան յաչտարակին : Գնաց գեան՝ ի տանիս գրանն : Եթարձ պատանին գեան զաչս իւր : Որդի մարդոյ գեա կացուցի զքեզ տանն իսրայէլի : Զարիւն նորա՝ ի ձեռաց գիպին խնդրեցից : Կացուցի՝ ի վերայ ձեր գեաս : Անձամբ անձին գէա լինիցի . և՚ն : *Ցամենայն կողմանց գեա չանձինն ինքեան լինիցին . Վէյօր . ա : *Գեա ամենայն սերման ծնողեան (ճճ է , ասէին սիրեագորեանք) . Մագ . է : *Գոյդ փրկուելոյ գեա եղեալ աչին ունելով սպասեմք . այսինքն գէտական կալեալ . Լ՚ի . ոչ : *Ամեքն յոչինչն ուսան եկեալ էին գեա արարեալ գառնային ոչ , այսինքն գէտական կալեալ . Եէր . Ք :

Դէտ . Κατάσκοπος . Explorator . Լրտես . լազուտ . *Դէա արձակեաց յուդա , զի տեսցէ զքաղաչս նոցա . ա . Ի . Ք . 38 : *Իբրև զդէտ մտեալ՝ զայլոյ Թագաւորուն գաղտ լրտեսիցէ . Եփիի : *Դիտոզք որոնէին . Լսոփ . ծէ : *Իբրև զդէտ դատեսցի . Բօս . Ֆրէ : *Դիմոխ զազատութիւն մեր : Դիտացն անուամբ չայտ առնէ զլճնամութիւն նոցա . զի և դէտք ոչ վասն այլ իրիք մտանեն , այլ զի որոնիցեն զնիցեն զեղ և զմուտս . Ոսկ . գոդ :

Դէտ . Σκοπός . Scopus , meta . Առարկայ դիտողին , նպատակ , (ըստ համաձայնութեՃ չն .) նչատակ . Նիշան էերի , նիչանչեահ , իմաՃ . *Կացոյց զնս իբրև զդէա , պատեցին զնով տէգք . Ցօ . ծէ . 3 :

Դէտ . Σκοπία . Specula . Դիտատնոց . բարձրաբանդակ . պէփճի գոպչան . *Ի դիտատոց նոյսա կուչեցի զքեզ . Ես . իա . 9 : *Իբրև՝ ի վերոյ բարձր դիտի եղեալ . Ագաթ : *Բարձրանայր՝ ի դիտին (լերառն , և խաչն) . Ցհ . իմ . եիեղ : Շոբ :

Դէտական ՈՒՆԻՄ , կալայ . Σκοπεύω , ἀποσκοπεύω , παρασκώπτω . Speculor , և՚ն . Դիտել ակամբ՝ իբրև՝ ի հեռաստանէ . ուշ ունել . դիտելով ակն ունել . ասլ դնելով նայիլ ևամպասել . կեօգչիմէփ , պէփկիմէփ . Տես Եւ . կ . 8 : Դասք . Ք . 28 : Ֆ . Ի . Ք . 12 . 14 : Ռղէ . ֆ . 17 : *Դէտական ունել Ճանապարհայն . Ագաթ : *Դէա ակնուներ նմա , Թէ ուր կորուացէ զնա . Եփիի . դպ : *Ուշ եդեալ դէտական կալաս՝ ի վերայ (՝ի զննել) . Լսոփ . էՔ : *Դէտական կալ՝ ի վերայ բանիցդ ասացելոյ . Կուլ . ծէ : *Դէտական կալքիր՝ ի վերոյ այնոցիկ , որ առնեն զչհերձուածս . Եէր . հա : *Այլ և զայն դէտական կալքիր , զի նուազեալ անկան . Ոսկ . Ք . կբ :

Դէտական ի վեր ՈՒՆԻ , ՇՄՌՈՒՆԻ . Ջաչս՝ ի վեր համառանալ՝ ի գիտել . ուշ դնել . փիգգալ իւք պագմագ . *Դէտական՝ ի վեր նոցին կալեալ , տեսին անդ խոտ յաբարտրդեալ . Շ . Վպ : *Դէտական՝ ի վեր ամպառնայր (կամ բառնայր) եղիազար . ա . Ի . ւ . 43 : *Դէտական՝ ի վեր համբարձեալ՝ ժողովէին՝ ի գէղն վճանայ . այսինքն ուշ եդեալ իրացն . Ցհ . կի : Որպէս և Սէբէր . Ք . *Փնեաւ , և դէտական՝ ի վերայ գիցես ոչ . այսինքն ուշ գիցես :

Դերդճին .) Տ . Դոճզոյն .
Դճնդերնզոճմն .)* Գէտն երասխ անցանէ ընդ խոխոմն ձիգս և նեղս , ահագին դընդրչմամբ ջլանէ՝ ի գաշտն . Խոր . ա . 11 :

Դժկամն . ա . Դժնեայ և ժանտ բանիւք և արգելմամբք . *Քծնողանք . . . գժկամանք . Թէոդոր . Մայրագ :

Դժմ . Աչաւեղ ասկ . իբր Դժուար , և գժուարուն . (ըստ այլ և այլ գրչաց .) *Դժկար և հրկայնս սանդուղնեՃս . Ս՚ի : *Իբրև՝ ի գժկար եղև (այսինքն ծանրացաւ հիւանդն , կամ եհան՝ ի հոգեվարս) , յաչքը առակեցաւ . Վչէ հց . Ք :

Դժգըմիմ ,) եցայ . յ . Ἐπιλύπο-
Դժգըմնիմ ,) μαι . Moleste fero .

(որպէս թէ դժկամիլ.) Դժկամակ լինել. գժուարիլ. խոժոռիլ. տխրիլ. ծածրը գալ, դասիլ. ի՚ւնձնիլ, աճլճոտ. *Ցայնր վերայ պտի մտոք անտիոքոս դժգոհեցաւ, ի գուշ գարձաւ, արտաստուեաց. Բ. Մ. ՟. 37: *Ընդ վերակացուհի ազգականացն դըժգոհեալ. Խոր. Բ. 69: *Դժգոհեալ խոժոռեալ. Ցհ. իւ: *Դժգոհեցաւ ընդդէմ նորա, թէ չ՚ետս երթ սատանայ. Աբէս. փոխ. նահապ: *Հիւանդանայր ախտիւ բարկութեան, և դժգոհէր: Ա. յաքան չարչարեցաւ, և ոչ դժգոհեցաւ: Դժգոհի ի՚ տեսանելն զսպիտակութիւն հերացն: Խոռվեալ սիրտն, ամբոխեալ մտքի դէմքը երեսացն. և հայեցուածք դժգոհի. ԼՔ. ծղ. ե պարբ. ե առ:

Դժգոհ Լինել. Ἀχάριστός εἰμι. Ingratus sum. Անդոհ և ապաշնորհ կամ անշնորհակալ լինել. տրտնջել. դժկամակ լինել. փծփոհ ելանլ ձգոհալ. *Ձա, Ձախ դժգոհ է մարդ: Եւ զհրեայն ոչինչ այնպիսի կորոյս, որպէս դժգոհն լինել. Ոխ. Մ. ՟. 25: *Դժգոհ լինել զհարց և զերգարց. Ե՟ագր. իէ: *Ցատուկ է փոքրահոգութեան՝ ողբալ յամենայնի, և դժգոհել. Աբիսա. ՟առա:

Դժգոհութիւն. գ. Տրտունջ. դըժկամակութիւն. ապաշնորհութիւն. փծփոհանք, ճգիոհանք. *Ի միտ առ դալուստ զնորա դժգոհութիւն. Երզն. Տիւ:

Դժգոհունութիւն. գ. Տժգունութիւն. գունատութիւն. *Զերեսաց դժգունութիւն յուսմանէ անտի ծածկեն. Ե՟ագր. ծ:

Դժխեմ, խեմի կամ խմի, ած. ա. պիդիխ. Չարաբարոյ. անզգամ. ապառամ. անողոք. ժանտ. դժնեայ. պէպ խօսյ. *Վասն դժխեմ մտաց նորա: Ո՚ դժխեմ և դժուարամիտ. Մծբ. ծգ: *Իբրու զի ոչ ոք յղեաց զնա, ինքն դըժխեմ (կամ դչխեմ) կամօք մատուցեալ առ քահանայապետն, ևն. Ոխ. գծ:

Դժխեմութիւն. գ. գրի և Դըժխոմութիւն, Դժխոմութիւն. Չարաբարոյութիւն. անզգամութիւն. ժանտութիւն. *Չամահ ընդ ձեզ նենգաւ է գնացեալ. երկմտոյթ և գժխեմութիւ. Բուզ. Ե. 35: *Թէ միւսանգամ դժխոմութիւ թագաւորել կամիցի. Եփր. Լգ: *կացին մնացին ի նմին դժխոմութեն. Մծբ. ծՔ:

Դժկամակ, ի, աց. ա. Ἀηδής. Insuavis, injucundus. Անկամակ. անհաճոյ. անախորժ ինչ. *Ո՚չ էր ձայն խնամ և դժկամակ լսելեաց. Ոխ. յհ. ա. 1: *Եթէ տայցէք, մի դժկամակ բանիւք. Շ. ընդհանր:

Դժկամակ Լինել. Գտանիլ. Θυμόομαι. Դժկամակութիւն Լինել. Դժկամակել. Irascor, aegre fero. Դժուարիլ կամօք կամ կամաց. դժգոհիլ. տհաճիլ. զայրանալ. սրամտիլ, դաւանանալ. խոժոռիլ. ծածրը գալ, նեղանալ. ի՚ւնձնիլ, պատրաստ. *Ընդէր դժկամակ եղեր վասն բանիս այսորիկ. Ե. Ի՚գ. ծՔ. 42: *Դժկամակ լինիմ ընդ ասելս ՟՝ այսինքն ակամայ ասեմ. Սարգ. Ե. յհ. Ե: *Մի դժկամակ լինիք ընդ նենգութեան. Լ՚Ք. ոչ: *Ժողովուրդն ընդ այս դժկամակս լինէին. Լ՚ասք. ծՔ: *Ցաւեցա գժկամակ յայսմիկ գոսւս. Ցհ. իՔ: *Ցորժամ յայնց լսիցէ՚ք (զբարիս, և) դժկամակից լինիցի՚ք, չէ այնուհետև խոնարհութեի. Ոխ. ԼԷր. Ի՚Ե: *Իակ մանուկն դժկամակեաց, և սրամտեալ պնդեաց զդուռն տանն. Վ՚ր+ հց. ծՔ:

Դժկամակութիւն. գ. Խոժոռութի. զայրոյթ. դառնութի. նեղսրտութի. *Խիստ և ապառամ դժկամակութ. Մծբ. ծՔ: *Դժկամակութ լսել. Սարգ. Ե. յհ. Ե:

Դժկերպութիւն. գ. Դսմաթրիա. Deformitas. Տժնութի. տգեղութիւն: *Զդժկերպութի պաճուճանաքն ծածկել. փիլ. Նխ. Ե:

Դժմիտ, մտի, տաց. ա. որ և Դժնամիտ. Դժնեայ մտօք. դառնայեալ, խայտառակ. ծանաձառնակ. *Ցանկարծ առնել զնոսա այնպէս դժմիտս, և ձաղադէմս. փարպ: *Առաքնորհնին (մակաբայ). դըժմիտ, ձառադէմ. Թր. Ժէր. հյ: *Դժմիտ դաժանին, և վատին և յոռւոյն: Դժմիտ ասեմք զմարմնոյս սողոսկուս բնութիւնս: Դժմիտքն կրաբերին ի՚ չարէն. Երզն. Ժէր:

Դժնաբարբ, բոյ. ա. Իբր Դժնաբարոյ. դժնդակաբարոյ. *Վասն դժնաբարուց սրեմոտական զօրացն. Լ՚ասք. Ք:

Դժնաձայնեալ, եցի, ցաց. ա. Դըժնեայ հայեցուածով. խոժոռադէմ. *Խորանին, և դժնաձայեաց. Խոր. Ք. 7:

Դժնամիտ, մտի, տաց. Տ. Դժմիտ. *Ա յր չարաշնար և դժնամիտ: Իբրև լսեր ի դժնամիտ հալածականէն. փարպ:

Դժնդակ, ի, աց. ա. Δυσμενός, ἀργαλέος, δεινός, χαλεπός. Malevolus, dirus, molestus, difficilis. Դժնեայ. դաժան. խիստ. սաստիկ. դառն. անբերբի. չար. չարաչար. դժուարին. անողորմ. ողորմ. չարաչար. դժուարին. թշուառ. ծանր. և Առաւելեալ յիւրում կարգի. ծծր ա անպանելի, գեղ. իւճ, էօթիւ, քճնա, ազէր, եալօպ, էէ+ էօյին, պէպխոյ, պալիմ, պիպպերիւ. Տօսիպերիւ. * Դժնդակ ազգ կի՚ ժողովուրդ, ալէտք, վատք, տուղի, ժամանակ. Եսի. ծՔ. հ: փիլ: ՑՁի: Եղիւ: Մի. Երէմ: *Դժնդակ գազան, գև. տանջանք, կսկիծ. խստութի. անիրաւութի. Նշ: *Դժնդակ օգ, մահ. ևն. Շար: * Դժնդակ է սիրելիք անկանել ի՚ խոր չարեաց. Ոխ. յհ. Ք. 24: *Առ այս պիսի առաքարկութեիս հերձուածողաց ոչ է դժնդակ (այսինքն դժուարին) ընդդիմանալ. Կիւրղ. գեդ. իՔ: Իակ Կիւրղ. պ: *Որ չար է հնազանդելոցն (գիւին) դժնդակ խաղաղութին քան զպատերազմիս. իմա, միաւսկար, կամ չորաչար:

Բայց անլուր հեղինակաւորն է ասելն՝ Ա՟ ա՟. Շ. *Ցորոց զմին գոյացութեի կոչեն, որ յայսոսիկ են դժնդակքն, և ըզմիսն պատահումն ՟՝ իբր քաջք, Շարտարք, ներհունք. Եալօպ, ասէա:

Դժնդակ. Իբր ս. Դժնդակապէս. դըժուարին օրինակաւ. *Դժնդակ օրինակէ զըժշկութի. Մ՟ալ:

Դժնդակաբարբառ. ա. Չարաչնչող. հայհոյիչ. * Չսամոսատացւոյն ցամաքեցոյց զդժնդակաբարբառ զնչոզս. Թէո. Տոր. Ֆայրագ:

Դժնդակագոյն, գունի, ից. ա. Ἀργαλεώτερος, δυσχερέστερος, δεινότερος, χαλεπώτερος, τατος. Molestior, pejor, pejus, gravissimus; miserior, ius. Առաւել կամ կարի դժնդակ. վատթարագոյն. խաւսագոյն. * Դժնդակագոյն ինձաս, մեղեցնուի, պատիժ, տանջանք. Փիւ: Կիւրղ գեդ: *Դժնդակագոյն է ցանկութի: Ձարթաց դժնդակագոյնն նախանձ. փիւ:

*Դժնդակագոյն քան զնըր նախնի Թագաւորսն լինէր. Եւս. Ր. ՟: *Դժնդակագոյն է քան զամենայն գևս: Ա՚յս է քան զամենայն դժնդակագոյն մեզ ի՚ նոցանէ վտանգ. Ցհ. խ. Էիէ. Ե պաւլ: *Դժնդակագաւնիցն գիսեալ կրից. Երզն. Տիւ:

Տ. ևս Ձարաչար. *Ձնոյն սատակումն կրել, նաև դժնդակագոյնս ևս, որչափ դժնդակ՝ քան որ արհամարհէն զօրինս մով սեսի, արհամարհել զտէրն. Բրս. հղ:

Դժնդնական, ՈՒր. ա. Անախորժ և գառն ի լսել. զարհուրելի. անքերելի լսելեաց. *Դժնդակալուր է սորայն պատմութի. Պիա:

Դժնդնականաւ, ացայ. է. Դառնանալ. դժուարիլ. զայրագնիլ. ի՚ւնձնիլ. *Եւ դուք մի դժնդնականայք ընդ իս. Սիր:

Դժնդնականապէս. Տ. Դժնդակ, չարաչար կամ ողորմ օրինակաւ. խիստ սասպիլ. ընդպէն էնէ, իքիսի. *Ոմանք ծախեցան (ցաւօք) դժնդակապէս, և կենքն պահին ևս դժնդակագոյնս. Աքսէ. ոգ: *Դժնդակապէս հարկանել, կամ չարչարել, հակառակ կալ. սխալիլ, զոդ վիրաւորել. փիւ: ՃՃ: Նաբ: *Ո՞վ զդժնդակապէս գծագրեալ զամօթալի գիծան լուսացն մեզ. Սարի. Բ. ւ:

Դժնդնականեմ. ա. Դժնդակ տեսլեամբ կամ ի սեսանել. *Ձնչք ինչ դարչելի քան զկերպ բարկացողի, այլ և ոչ դժնդակատես. Ոխ. յհ. Խէ:

Դժնդնականէիգ. ա. Դժնդակ իբրև զոտեգ. չարաչար խոցոտիչ. *Ցինքեան ուղնելով և զդժնդակատէգն բևեռաւ ի թեւ լսդրութի նահանջման անարգելն ձեռաց. Նաբ. Խւ:

Դժնդնականմտաս. ա. Որոյ արմատն է դժնդակ, դաժան. դառն. *Իւրականօք կորստեան բերիւք դժնդակարմատն շառաւեղք. Նաբ. ծԷ:

Դժնդնականութիւն. գ. Δεινότης, ἀηδία. Acerbitas, molestia, gravitas. Դաժանութի. դառնութի. խստութի. դժուարութի. նեղութի. վիշտ. չարիք. անզգամութի. էավօղլուգ, պէբա, պէնա, ղիպպէի, Տօսիպէի. *Ո՞ՀՀ են դժնդակութիք և վտանք. Ա՟ա՟. Ի՚Ք. 29: *Դժնդակութի օդոց կամ տառնամանեաց, վըշտաց, Ճանապարհի. Մ՟ագ: Ոխ. ա՟. Խբ: Վ՚ր+ հղ. Իէ: *Լուծիչ ամենայն դժնդակութե՚ց ի վերայ եկելոց: Զդժնդակութեան ամենայն տուել և ի բաց ընկենուլ. ՑՁի. ծա՟. Ե Ը:

Իակ փիլ. փիսան. *Դժնդակութիւն բանից ՟՝ լամ, լսս յն. ոՃոյ, Ճարատրութե՚ն խնամատակաց և Ճարտասանից:

Դժնեան, նէի. ից. Տ. Դժնդնակ. Δεινός, ևն. *Դժնեայ որդի, կամ վարք, վայրք. առապար. գործք, հայեցուած, սովորութե. եղելի: Եղիւ: Խբ: Մի. Երէմ: Սարի: *Դժնեայ դաստիարակ, մատնիչ, փուշ, հնարաւորութե: Եւ ինձ դժնեիս: Ա՚ռ դժնեիս ամբարշտութիւն: Դժնեիկ գայՃայ, նենգողայ մարդոյ: Հրապոյրս ինձ դժնեայս արբուսցէ: Քան զամենայն դժնեայս. Նաբ: *Դողումն դժնեայ, և երկիւղ մեծ. ՃՃ: *Անարգեր դժնեայ անարգանս ՟՝ այսինքն անարգանօք. Վ՚ր+ հղ. Ք:

Դժնեան. Ըստ յն. ոՃոյ՝ իբր Ճարատար. զգրաւոր. Եալօպ. *Դժնեայ գիտութ. Պիա: *Արդեօք Ճարտասանի ուրուք և կամ բա նագրի դժնեի յարմարելով զբանն ատ՚ի լսողացն հնազանդութի. Բրս. գոր+:

Դժնեան. Տ. Դժնդակապէս. չարաչար.

դժնեայ օրինակաւ. դժնէաբար. *Ընդէր այնպէս դժնեայ նեղէ զնա պոռնկութեան. Վ.բ.թ հղ. իէ:

Դժնիմ, կամ Դժնեմ. է. Դժուարին. խոժոռիլ. դառնանալ. *կարօղ էիր առնել զդժուարացն և զդժնելն. ճճ:

Դժնէհարմ. ն. ա. Դժնդակապէս. չարաչար. և Դժնէաբարոյ. ժանտ. *Չհնդիկն և զբարբարոսն, զդուժն դըժնէաբար. նաբ. ղ:

Դժնէհագին կամ Դժնեհագին, գունի, ից. ա. Աւաւել կամ կարի դըժնեայ. դառնագոյն. խստագոյն. *Արծաթսիրութիւն... յոյժ լինի դժնէագոյն. Ո.ի. յհ. ի. 22: *Դէղօք դժնեագունիւք բժշկութեան անասլ. Բրս. հղ:

Դժնէհատեսիլ կամ Դժնեհատեսիլ. ա. Դժնեայ տեսլեամբ. խորշելի. ախուր. *Դժնեհատեսիլ գոյն, յոքնախուռ գէղ. նաբ. խը:

Դժնէհոգոսիթիւն կամ Դժնեհատութիւն. գ. Ջարահոտութիւն. ժանտահոտութիւն. հոտածութիւն, գէղ հոտ. ՔՆա գօգոս. *Ոչ կարեմ սպասել սմա վասն դժնեհոտութեան նորա. Վ.բ.թ հղ. ծը. (այլ ձ. դժնահոտութեան:)

Դժնէհոսիթիւն. գ. որ և Դժնոսիթիւն. Դժնդակութիւն. ժանտութիւն. վհասակատութիւն. և Դժկամակութիւն. վիշտ. *Յուժգնութիւն կենդանեաց կամ ի դժնէհոսութիւն երկուցեալք. Ցհ. խմ. պաւ: *Ի հայկսուածոյն ասեն դժնութիւն պայթել որձաքար վիմացն. Խոր. իը. 39. կիմ 42: *Բազում հակառակութիւն դիպի լինել, և դժնէհոսիթիւն փոխանակ հանգստեան. Բրս. հղ: *Անէծք, և դժնէհոսիթիւն ի նոսա լցեալ. Ոսի. հա: *Դառնութիւն (է) դժնէհոսիթիւն ի ներքս ապրեալ ի չարէն. Ոսի. էէը: *Սրերկացեալ զլոյն ահագին, և զգենլով զահասակրեալ զդժնութիւն. Գնձ:

Դժնի. ա. Դժնեայ. դժնդակ. դըժպատեհ. Δυσχαίρων, Molestum. *Ոչ ինչ դժնի գոլով, եթէ միայն ունիցի զօրութիւն, գաղտնաբար ուսուել պէսպէս և ըմպել. Պզաբ. օրին. ը: Յաւուր դժնի լինել, է Դժրիլ. Թշնամինալ. Δυσχεραίνομαι. Indignor, aegre fero. *Ոչ է պարտ դժնի գոլ պատերազմական մարդկան՝ ահագին այս, այլ պատուել. Պզաբ. օրին. ը:

Դժնիկ, նկի, կաց. գ. Թուփ դժնեայ՝ խոշոր փշովք լի, չարաչար խոցոտիչ, և գիւրավառ. ագ փխէն, գաբա լաւբ. Տես Դաբ. իը. 14: Սղ. ծէ. 10: Իսկ Ես. ծէ. 13. ըստ մի. է եղեճ: *Փուշս դժնկի. նաբ. յձ:

Դժնիկ. իբր Դժնի. դժնդակ. դժնեայ. *Վասն դժնիկ ժամանակին հալածանաց բնակէր ի Թաքստի. Չ=ց. մբփ. ծբ: Այլ Ն ած. իը. *Իբր դժնիկ փշովք խոցոտեալ ծծեն (լուք)»: լինի ած. կիմ գոյակ:

Դժնոսիթիւն. տ. Դժնէհոսիթիւն:

Դժոխ. ա. Δύστροπος. Intractabilis, pravus, contumax. Դժնեայ. դժնդակ. ժանտ. անհամբոյր բարուք. ընդ որում դժուար բին է վարել. *Որ բնութիւն դժոխն է, և գժուարաբարոյ. Փիլ. բագ: Տես զինի և Դժոխք. որպէս և բարդութիւնքն կրկին ժողք վարին:

Դժոխաբանել. ն. Դժնդակ կամ դժոխային բանս խօսել. հայհոյել. *Որ ոչ համագոյական կուսին դժոխաբանէր զծարմինն քոյ. Ցհ. խմ. էրե: *Զմարմինն սերունական՝ զոր ի կուսէն առեալ, դէմ ժոխաբանիցէ. Խոսրվ:

Դժոխաբարկ. ա. կարի դժնեայ բարկութիւ. բարկ և խիստ. *Զարաբարոյ, դժոխաբարկ, ուղղ. նենգաւոր. փիլ. լին. որ և լինի Դժոխաբուրդ, որպէս Դժոխաբարոյ:

Դժոխաբարոյ. ա. Դժուսոյակիր. կարի ծանր. անբերելի. *Զօրին դժոխաբերս բերանց զոգի հանդերձ մարմնովին ճնչէ. Երզ. ֆի:

Դժոխաբոյս, ի, ից. ա. Բնակեալն ի դժոխս, ի լիմպոսի, և ի գերեզմանի. *Տլումեցան դժոխաբնակքն. ճ. գ: *Ընդ գերեզեալ դժոխաբնակաց վտարանդելոցն հոգւոց արգելեալ կան ի վտանգի. նաբ. ծը: *Դժոխաբնակ մարդկան. թէոդոր. խլ: *Վազելով ընչացն առ դժոխաբնակ մարդկան չունչն, և մարմնով առ մարմինս ծածուկ նեղըքաւգոյն դժոխս (գերեզմանն). Նխ. խոսով:

Դժոխաբոհոյժ. ա. } Δυσίατος. Sa-
Դժոխաբոհոյժելի. } natu difficilis, insanabilis. Դժուարին ի բուժել, ի բժըշկել, և ի բուծանել, դարմանել. անբժըշկելի. *Վհրս ընկալեալ անբժշկելի և դըժոխաբոյժ: Դժոխաբոյժ (կամ դժոխաբոյծ) ամենևին եղեալ բուժողացն. Մագ. իը. Ե իէ: *Չնացեալ ախտ ոգւոյ՝ գժոխաբուժելի է. Բրս. ազ:

Դժոխագիտ. ա. Իբր Դժուարագիտ. *Բայց միւս (կամ մեւս) դժոխագիտ յանուան. Մագ. իէը: ուր Երզ. *Դժուարագիտ յանուանս »:

Դժոխագոծ. ա. Դժնդակագոյն. դժուարագոյն. Թշուառագոյն. * Դժոխագոյն Թշուառութիւք յերկաքանչիւր կողմանց զրկեալ գտանի. Պիա: *Անկան քան զամենայն անկումն դժոխագոյն. Երզ. ֆի:

Դժոխագործել. ա. կարի դժնդակ համարելի, կի նախադասելի քան զդժոխս. *Դժոխագասելի յոյժ է պահանջել համարս այնմիկ, որում ամենայնքն յայտնիք են. Ցհ. խմ. ապ:

Դժոխագործութիւն. գ. Դժուարալուր նախագաւոութիւն (յօդից ի յոյն լեզու, որպէս և յիտալականն). *Ցառատութենէ լեզուիս մերոյ և գրոյս յոքնագոյն՝ ոչ այսմ կատարանայ դժոխագասութիւն. Մագ. իէը: (որ առ Երզ. գրի՝ դժոխագասութիւն:)

Դժոխագործ. ա. որպէս յն. Δύσκρίτος. Judicatu difficilis. Դժուարաւ դատելի. զոր չէ գիւրին յաղթահարել, կամ որոշել. *Ա յսոքիկ յոյժ դժոխագաս ըստ մարմնոյ մարտուցեալ բնութեն. Մագ. ը: *Ես զնայրդ ի նոյունց (ի յոնաց) լիներ դժոխագաստ անուն արականաց և իգականաց և էգզոքաց. Մագ. Ե Երզ. էէը:

Դժոխագործութիւն. գ. Դժուարութիւն. իբր յն. Δύσκρισις. ասես ի բառն Դժոխագործութիւն, զոր Երզ. ընթեռնու Դժոխագաստութիւն:

Դժոխագոհ. ա. Δυσγενής. Ignobilis, degener. Որ է ի դժուարին այսինքն ի թշուառ և ի նուաստ ազգէ. ցածազգի. *Դժոխազգի ոք ես, և անփառ. Բրս. հայեաց:

Դժոխազնեաց. ա. Դժոխային. և Դժուարին. թշուառ. *Խզեսցես զերկեզպլընդեայ մանազգւոյս պարսիկութիւն դըժոխազնեայ կապանացս. նաբ. ծը:

Դժոխալուսաց. ա. Δυσεκπλύτος. Vix eluendus. Դժուարաւ լուանալի և մաքրելի. *Զհոգիսն հարկաւոր է ընկալել, և մաքրել զդժոխալուսաց պալարսն. փիլ. ծ. բան:

Դժոխալուր. ա. Դժուարալուր. անախորժ, կամ մեղին. դառն, և դժուարխմոց. *Ա յսմ դժոխալուր պատմութեաս: Դժոխալուր բանս բարբառէր. Լսող. ծը. Ե իա: *Դժոխալուր առնել զքանն. Երզ. էէը:

Դժոխախեհ. ա. Դժնեայ խեհութիւ. անանձն. յանդուգն. մոլի. *Դժոխախեհ աղու և դադ բանիւքն վարէր: Ցանկալածակի ըմպահկելով դժոխախեհ յոխորտանօք հանդոյն մոլեկանացն: Դժոխախեհ հայհոյութիւքն. Պիա: Տես և Դժոխաչէհ:

Դժոխականութիւն. գ. Դժկամակութիւն կամ չկամութիւն անսլոյ. սուտ հակութիւն. *Զակամայ սանձիցն բռնադատութիւն դժոխականութիւնն իւրոյ եդեալ. Ցհ. խմ. ապ:

Դժոխական, ի, ից. ա. Որ ինչ անկ է դժոխոց՝ ըստ ամենայն նշ. իբր Դժոխայինն, այսինքն տարտարոսական, և լիմպոսական. ճեհեննէի. *Ընկէ եկեղեցի յանուն սբ պետրոսի առաքելոյն՝ անպարտելի դժոխական առաջնորդի. Աբծբ. իը. 11: *Գերեն զհոգի առ դժոխական պողոտայն: Երկամբք վշտաց դժոխականաց: Նիզ դրանց դժոխականն յարկի. նաեայ: Նաբ: Ան. էէրե: *Մարդկային ընչոյն առ դժոխականսն ժամանեալ. Ցհ. խմ. էրե:

Իբր Գերեզմանական. *Կենդանացուցեր ի դադարմանէ դժոխական անբան հութիւնէ. Նաբ. ղբ: *Ինքն մեռեալ անօրինական, կայր ի բանդին դըժոխական. Ցա օրդի:

Իբր Թշուառ, դժնդակ. *Դժոխական իրք, կամ տառապանք. Սարգ. ա. պ. ի: Վրդն. ոդ: Իսկ ասէն Գր. ապանչ. առ նոյսն. *Ցեւայէ խաւար և քուն դժոխական, իսկ ի քէն լուսաւոր ճրագ աշխարհիդ. յսայեայ նշանակութեամբ հայի:

Դժոխակենդան. ա. Ἐν δυσκολίᾳ ζῶν. Qui in feram belluam abit. Որոյ կեանքն է որպէս զդժնդակ գազանի. մոլեգին վտրուք. *Վայրենի բարուք՝ հոգւոյն առ այսպիսի ինչ գազանացեալ՝ դժոխակենդան լինիցի. Պզաբ. օրին. ծա:

Դժոխակիզ. ա. կիզանօղ կամ կիզեալ ի դժոխս. *Առ ի հրաբխութեան դժոխակիզ այրմանն յաւիտենականի. Ան. էէը:

Դժոխակոիւ. ա. կռեալ ի դժոխոց. ընկերակռեալ ի դժոխս. * Հոգիք դժոխակուռք. Եագբ. լ:

Դժոխահասանելի. ա. Δυσέφικτος. Perdifficilis. Դժուարահաս. դժուարիմայ. դժուարին. *Ապառաժ և դժոխահասանելի. Բրս. յհեղէանն: *Նկատեալ գրեմ ձեզ դիւրինս, և ոչ դժոխահասանելի. Շիր. լէրզ:

Դժոխահասանելի. իբր Դժուարահաւատալի. *Անհերևոյթ է, և դժոխահասատալի. Սարգ. յոտ. ա:

Դժոխահեհ. ա. Δύσερις. Contentiosus, morosus. Ունօղ զհեռ դժոխային կամ դժնդակ. (չխոթի ի գրչաց և ընդ Դժոխախեհ). * (Մախացօլք) են սոյգ դժոխահեհ պատերազմողք: Ցոյժ օգտակարագոյն կենցաղոյս դժոխահեհդ է կորընչէլ այր. Պիա:

Դժոխանգեհնարկելի. ա. Δυσμετάχειρεστότατος. Immansuetissimus. Անմոքելի. անհաշտ. * Դժոխանձեռնարկելի Թշնամեէ տեսակ մախանք. Բրս. Խաղան:

Դժոխամարտ. ա. Դժուարակռուելի. *Լայնածիգ և դժոխամարտ հին ասպարիզն հանդիսի. նաբ. ասած:

Դժոխայն, այնոյ, ոց. ա. Դժոխական. և Դժնդակ. դժուարին. *Դժոխայ-

ին գործովք գրաւեալս՝ ի լոյս : Դժոխայինն ադահ . Նար . ծԲ . ծՂ : *Դժոխայինն է ենթակայի ոչ առ իւրն արհեստ պատասխանի . Մագ . ժ :

Դժոխացոյց . ա . Ասելիս . Abjectae spei . Դժուարայոյս . անյոյս . *Դժոխայոյսք են , և տրտում և ցաւոտք . Բրս . ՃՂ :

Դժոխական , ացայ . լ . Դժկամակիլ . դժուարիլ . խոժոռիլ . *Նա ընդ չտալն ոչ այնքան վշտանայ , որքան ընդ դժոխանալդ . Եփր . մԲ :

Դժոխականաւարկութիւն . գ . Ասպնդος . Difficilis , vel infelix navigatio . Դժուարին կամ անյաջող նաւարկութիւն . Բրս . աՐԲց :

Դժոխաձգամ . ա . Ասցհίνητος . Qui difficulter movetur , tardus . Դժուարաշարժ . *Յախտից ոմանց դժոխաշարժից և յարատևողաց սկիզբն էառ . Աբիսա . որած : *Ընդհակառակի եղեալ՝ ի նմա՝ տարրասցի , և դժոխաշարժ լինի . Ածց . անդ :

Դժոխաձգամածագոյն . ա . Առաւել դժուարաշարժ : Աբիսա . որած :

Դժոխաձգամածելի . Դժուարաւ շարժելի կամ փոխոխելի . *Բազում ամանայ կոք ահա բնաւորեալ՝ անբոյժ , և կամ կարի դժոխաշարժելի եղեալ . զոր ահա ոք ի՞ր ուշադրութիւն առաւսցէ . Աբիսա . որած : *Կարծրագոյն և դժոխաշարժելի գործադրանաւ տնօրինել . Յհ . իմ . ապ :

Դժոխագոհ . ա . Ասցέντευκτος . Իբր Անմատոյց , և անողոքելի . *Իակ այժմ տիրոջ և դժոխապահ (ես) . Բրս . ազ . (ըստ յն . դժոխապատահ) :

Դժոխագոց . ի . գ . Պետ դժոխոց . բանաւարկուն սատանայ . * Վշտացան դժոխոյք , և դժոխապետն : Դժոխապետն ասե , ևն . Ճ . Գ :

Դժոխագէս . ս . Հանգոյն դժոխոց . չարաչար . *Դժոխագէս լցեալ չարեօք . Պիս :

Դժոխագնացն . ա . Յոյժ տանջուցական , և դժնդակ . *Դժոխատանի և բազմազան հալածանաւք . Պիս :

Դժոխագնեցական . ա . Ասցειδὸς . Deformis . Տգէս . ագեղ . *Զատո զքաջավայելչէն՝ ի դժոխատեսակէն . Բրս . հայեծց :

Դժոխագիտի . ա . Իբր Ահագնատեսիլ . խոժոռ . * Նա չարն՝ դժոխատիպս և արտմտականս (ցուցանէն կիրպարանս) . Շ . հրեղս :

Դժոխագրգելի . Տե՛ս Դժոխագրգռել :

Դժոխագռելի . *Դժոխարդելի ցանկութիւն ջնռեալ . Մաղ :

Դժոխամտաց . ա . Որոյ արմատն է դժնդակ և ժանտ . *Դժոխամտաց ծառոյս գառնութիւն պտուղք . Նար . ծՂ :

Դժոխել , եալ . Դժոխային խոժոռութիւն բերել . *(Վաչխառուն) ոչ խոնարհի յայտնեցոյց վարանեցելոյն , այլ դժոխեալ անխոնարհելի և անհաշտ (դոտանի) . Մաթ . Ղ : Իակ Ոկ . յհ . ա . *Յայսոսիկ յայնկոյս բազմապատիկ չըքնաղեալ դժոխիւք ի հայհոյութիւնս , ի բամբասանս զրպարտելոյն մատնէ զ . Թուի զրելի՝ ի դժոխահայհոյութիս . յն . ի չարահամբաւութիւն :

Դժոխելանելի . ա . Դժուարաւ եղանելի (արտաքս) . *Դժոխելանելիս ի նմա յրլինէ չհնուածս . Խոր . ա . 15 :

Դժոխերասան . ա . Ասցήνιος . Frenorum impatiens . Դժուարտատանձ . անատանձ . *Որպէս զձի ինչ անհնազան և դժոխերասան . Բրս . հայեծց : *Իբրև զերիվար ոք զդժուարահնազան և դժոխերասան . Ա՝ որս . Ք :

Դժոխերաձանձակ լինել . Ἀφηνίάζω . Frenum excutio . Չհանդուրժել եբրատանակի . Թօճափիլ զանձ . *Վասն գեբրազանցութեն մարդասիրութեն դժոխերասանակը առ ծառայութեն լինիմք . Բրս . ծն :

Դժոխերեմ . ա . Խոժոռադէմ . զրժնեհայեաց . ժանտ . *Դժոխերեաս դժպհելով հայեն ի նա . Ոկ . յհ . ա . 26 :

Դժոխըմբերք . տ . Դժոխըմբերելի . *Ցխախս դժոխըմբերս . Յհ . իՒ :

Դժոխըմբերագոյն . ա . Ասցφορώτατος . Nimis intolerabilis . կարի դժուարաբեր ըմբերելի . անտանելի . դժուարուտ . դժնդակ . *Յոլորութեն բաժանութեն և անբանիցն է դժոխըմբերագոյն . Բրս . յոա . ղԼ : *(Լեռնային վայր) դժոխըմբերագոյն իմն է , և պակուցանող յոյժ տեսողաց ամեն նեցուն : Զդժոխըմբերագոյնն և զվտանգեցուցիչ՝ տիրեցեալ ի սատանայական . Պիս : Իակ փիլ . փեռայն . *Զդժոխըմբերագոյնն ասէլ՝ այժմու յն . գիւրըմբերագոյն . Փորդոտերոս . Tolerabilior .

Դժոխըմբերելի . որ և Դժոխըմբեր . Իբր Դժուարըմբեր . դժուարին ի համբերել . անբերելի . ըՆհանալս . *Դժոխըմբերելի քուրձ : Դժոխըմբերելի իմն ըզտուն բանգի նմա պատրաստեալ . Յհ . իՒ :

Դժոխըն կալ . ա . Դժուարընկալ . Իբր դժուարաւ ուշնելի , կամ անսաստ . և Անհամբեր . * (Բարկացեալն) անգիտանայ զինքն , անգիտանայ զմիբձաւորսն . դժոխընկալ է , Թշնամանէ . հարկանէ . Բրս . պհ . ա : * Միանգամայն դժոխընկալք են՝ որք վտանգինն . Բրս . յոալիս : * Խայտայ տղայն ի նեղաչարութեն , դժոխընկալ է ըստ բնութեն բանգի . Մալ :

Դժոխընկալութիւն . գ . Անսաստութեի , անսանձութեի . *Բարկութեի , դըժոխընկալութեի , ագահութեի . Մալ :

Դժոխորովացն . ա . Որոյ որովայնն է իբրև դժոխք անյագ և չատակուլ . *Լափ լիզոզ դժոխորովային գազանի . Նար . ծ :

Դժոխորսալի . ա . Ասցθήρατος . Captu difficilis . Զոր դժուարին է որսալ . *Դըժոխորսալի է Հշմարտութեն բանն . Բրս . հայեծց :

Դժոխոտ , խոց . գ . վր . ճճնխելի . պ . փխվէս . Ἀδης . Infernus . Խորք երկրի . Ծուց հողոյ հեռագոյն ի ծագաց երկնից . որպէս գեհեն . տարտարոս . սանդարամէտք . բանտ դիւաց և դատապարտելոց . ՃեկՀենէմ . Տե՛ս ՂՀ . ծՂ . 23 : Յայտ . ա . 18 : Մալ . Ք . 18 . ևն : որպէս և Դրունք դժոխոց ասին բրնաւոքեք դիւաց և հալածչաց . Մաթ . ծՂ . 18 : *Յանչէզ հրոյն զերծցուք , և զդժոխոքն արհամարհեացուք . Եփր . Ք : *Սմա արդ պարտ է պատուհաս ինչ վերջին . մահ արդ ոչ է վերջին , բայց այն՝ որ ի դժոխան ցաւք . Պտած . օրԲ . Ք :

Եւ որպէս Լիմպոս . գոդն աբրահամու , միանգամայն և Գերեզման . զի յերկոսին անխափար հայեն այս բանք գրոց . *Իմէց ես ոտիւն սգով առ որդի իմ՝ ի դժոխս . Ծ . Ք . 34 : ու՛ս և Ք . 38 : Ես . 29 . 31 : *Ի՞ ջուցանէ՞ ի դժոխս , և հանէ . ա . Ի4 . Ք . 6 : *Դժոխս ասէ զգերեզմանն ապականել . ՃՀ . Ճ : *Յո՞ չոգաս . միթէ ի գերեզմա՞ն երկրի , զոր գիրք դժոխք կոչեն . Եփիփ :

Դժոխուար , բ , ացց . Ասցχερής , δύσκολος , χαλεπός . Difficilis , arduus . դրի և իբր ումկ . Դժուար . պ . փխվէս , փխվէսք . որ և Դժոխուրկն . Աչխատասիլ . Ծանր . զըժընդակ . խիստ . անհաճոյ . անհնար . անհնարին . ՀԲՆ . *Դժուար է արգելուլ : Ոչինչ է դժուար ցուցանել . Նէղս : Նէս . կալ : *Դժուար է ինձ խօսել՝ ի ձեռն Թլմոցս . Եսս . պամ . Ք . 20 : *Դժուար և յանդուգն է սէր ընչից . Վրփ կդ . Է : *Ա՛յն որ դժուարն է կամաց իմոց . Եփր . կս : *Զարիս դժուարս առ բժշկութիւն : Ախտ աչաց դժուար կրեալք . փիլ : *Մի Թուեսցի քեզ դժուար , այսինքն ծանր . Խոր . Ք . 78 : *Լերինք դժուարք . Խոր . Ց : *Ի դժուար պատահմանց կենցաղոյս . Լմխ . ազ : *Զանձինս խոնարհացն դժուար որոմբոտութեն ամբոխեն . կԼիմա : *Չի մի՛ վասն վիրի դժուարի ամենայն հասն վարատեսցի . Ճ . Ա : *Ապականագործ ախտիւ , այլ և դժուարաւ հոտեալ ապականեցան . Լաոփ . Ի՞ : *Դժուարացն դիւրիչ . Գե . Ես :

Դժուարութիւն Լերանց . Իբր Դժուարին վայրք : Խոր . Ք . 83 . Ն Ք . 9 : Վրփ ոկ : *Ծործորք դժուարաց . Նար . Խ :

Դժուարօգի Բերել . Իբր վշտանալ : Վրփ . ազ :

Ի Դժուար Լինել . Իբրու Ծանրանալ ցաւոյ . կամ վհնել՝ ի հոգեվարի . Տ . Դժուր :

Դժուարաբախտ . ա . Դժբաղաք . ապարաքաք . ողորմելի . *Եւ ոչ դերեզմանաց արժանի եղեն դժուարաբախտ գիսկունք նոցա . Ճ . Բ : *Բարեբաստ , և դժուարաբաղաքախտ հանդիպուսին . Պտած . օրԲ . Ք :

Դժուարիմաբան . ա . Դժուարիմաց բանիւ . իրմին . *Զ յայտնաբան դիւրաբան իմաստութեն իբրև զանհնարին դժուարաբան համարի . Ոկ . յհ . ա . 1 :

Դժուարիմաբանելի . Ասηβάστακτος . Vix portabilis . Դժուարաբեռնելի . *Ծանր է քար , և դժուարաբեռնելի աւազ . Ա՝ կ . իԷ . 3 . (այլ ձ . դժուարին առ ի բառնալ) : *Դժուարաբեռնելիս ասեն զաւելաստայութեիս , և դժուարաբեռնելի զհոգւս մեզաց . Համամ . առաք :

Դժուարիմաբարոց , բ , ից . ա . Δύσγωμος , ἄγνωμος , δύστροπος . Malignus , contumax , praeposterus . Դժնդակաբարոյ . դժմիտ . անհամբոյր . *Ի բարեկամութեն չարակամս և դժուարաբարոյս . Ա՝ որս . ա . (յն . այլագիտ) : *Դժուարաբարոյ դուքս . Ճ . Ա :

Դժուարիմաբարաց . ա . Իբր Անբաց . վտակ . դժուարաւ բանալի , կամ բացասրելի . իբրև Թին . գժուարիմաց . *Են գիւք , որ ի բարբանն նասին , և զվակեալն դժուարաբաց առնեն . Կլիմաք : *Իմաստասիրել դժուարաբաց բառիւք . Պրոկ . յոա :

Դժուարիմաբերեն . ա . Ծանրաբեռնեալ . վատակիր . *Ոչ հանդիստ (եասր) դժուարայաբեռն մարմնոյդ . Վրփ . կ :

Դժուարիմաբեր . ա . } Δύσφορος , δύσ-
Դժուարիմաբերելի . } ανάφορος . Portatu difficilis , molestus . Զոր դժուարին է բերել , կամ կրել . Ծանր . *Չի մի՛ դժուարաբերելք գործիցին մարմինքն . Պտած . փԽ . *(Աղբերացն) քուինք՝ դժուարաբերելիք . Բրս . ԻՂ :

Դժուարիմաբուժելի . Δυσθεράπευτος . Aegre , vel vix sanabilis . Դժուարաւ բժշկելի . դժուարաբոյժ . *Մի գուցե զբժուարաբժշկելի ընկալցիս զանտուժեստութիւն . Ածաբ . Ղբ : *Դժուարաբժշկելի լի ցաւ , վէրք , ևն . Շ . ՌՂ : Գե . Ես : Բրս . Ղէ :

Դժուարիմաբուծ . բուժի , ից . ա . Δυσίατος . Նոյն ընդ վ . Դժուարաւ բուժելի կամ բժշկելի . դժոխաբոյժ . *Դժուարաբոյժ ցաւս : Զարիւք դժուարաբուժիւք . փիլ . բագն . Ն իմաստ : *Դժուարաբոյժ իսկ են , և անբոյժք : Պատ է դոլ . . . իբրու յա-

*Հետագային՝ կամ դժուարաբոյժ, և կամ մանաւանդ ամենևին անբոյժ՝ առաքինութիւնքն. Պղատ. օրին. Է. Ն Ը։

Դժուխարաձուժելի. Նոյն ընդ վվ. *Դժուարաբուժելի հիւանդութիւն, ախտ. Պրոմ. Ա։ Մագ։ Երզն. տիբ։

Եւ իբր Դժուարաբուժ գարմանելի կամ կարկատելի. *Եւ երանի՛ թէ յայն եղեալ էր ամերոյ դժուարաբուժելի խրամատուածն. Պիտ։

Դժուխարադիտ. ա. Ցոր դժուարաբուժ գծէ երկաթ. անգծելի. *Որպէս յականատ՝ կայծքն դժուարագիծ. Մագ. լ։

Դժուխարադիտելի. ա. Դժուարին ի գիտելոյ անգիտելի. *Դժուարագիտելի է ի նոսա անտառագնալ չարութիւնն. Ցհ. իմ. պաւղ։ *Դժուարըմբռնելի ասէ, զի դըժուարագիտելի է աստ զաբաշխութիւնն. Լծ. ֆիլ։

Դժուխարադիտիւն, ի, ից. ա. Δυσέυρετος. Inventu difficilis, difficile inveniendus. Դժուարաբ գտանելի. գիւտ կամ գիւտ-իւք բծար. *Թէպէտեւ դժուարագիւտ է, այլ ոչ ամենևին անգտանելի. Լաւագունին դժուարագիւտ գոլ բնութ. փիլ։ * Դժուարագիւտ է ճշմարտութիւնն գիտելոյ. կիրզ. գնյ։ *Վերջապէս են, և գժուարագիւտ՝ փրկեալքն. Կլիմաք։ *Դժուարագիւտ ոգի կարացեալ ակն լինել բազմաց. Բրս. հց։ *Դժուարագիւտ գաղտասան, ժամանակ, ևն. ՃՃ։ Սրփ. յն. ա։ Ես. ի։ Պսիդ։ Լմբ. եւէղ։ Երզն. ֆէր։ Բրս. մրկ։ *Վասն դժուարագիւտ անբարկութեան. Կլիմաք։

Դժուխարադիտիւնութիւն. փ. Դըժուարաւ և դուն ուրեք գտանելի. *Մարգարիտն բազում գնոց արժանի վասն դըժուարագիւտութեան. Եփր. առեաքս. ի Յոբգ. բիբ։ *Վասն դժուարագիւտութեան ի հիւսիսային կողմանցն. Ժող. հոռիվ։

Դժուխարադնալի. } Δυσπόρευτος.
Դժուխարադնաց. ա. } Difficilem habens viam, impervius. Դժուարին ի դըներալ. գժուարագնոյ. *Կամիս մուտնել ի քաղաքն դժուարագնալի. Վ.իւ հց. Է։ *Դժուարագնաց ճանապարհ, վայրք. Պամ. առէփս։ փիլ։ Ածռ։

Դժուխարադնացն, գունի, ից. ա. Χαλεπώτερος. Difficilior, gravior. Աւաւել կամ կարի դժուարին. և Դժնդակագոյն. խստագոյն. *Ցորս (ի վարժս մալուխ) ինչ չէք գժուարագոյն ուսանել քան զկարգս քրիստոնէութեանդ. Սարկ. ժհ։ *Դժուարագոյն աղէտք, չար-չարանք. Պիտ։ Ոսկ. յհ. Է. ա. 2։ *Ընդ՞ր ախտացուցանիցէ զանձինս ախտիւ առաւել քան զնմարմնացս դըժուարագունեալ. Աճաբ. ագ։ *Ոչ իմայեն գժուարագունելոյն. Բրս. մրկ։ *Մինին (յայսոց) կարի դժուարագոյն (կամ դժնդակագոյն), զորոյ գուկաս պատմէ. Երզն. տիբ։ *Մանուկն քան զսմենայն գազանս դժուարագոյն է ընձեռելով. յն. դժուարընձեռելի յոյժ. δυσμεταχείριστατος. Պղատ. օրին. Է։

ƒ. Սաստկապէս. ուժգնագոյնս. *Ընդ ելանել ոգւոյն դժուարագոյնս կուրի (սաստանայ). Լմբ. ագ։

Դժուխարադովմութիւն. փ. Δύσκλεια. Obscura fama, infamia. Ապագովանք. վատահամբաւութիւն. *Գովեստ... և դժուարագովմութիւք. Պղատ. օրին. Է։

Դժուխարադործ. ա. Δύσεργος. Operosus, arduus. Դժուարաւ գործելի. դժուարին ի գործել. տարժանելի. ընելը բծար. Էնդ. ի Ես. Վանակ. Ա։ *Խնդրէ ի քէն ես՝ ոչինչ ծանր կամ դժուարագործ, այլ կամի յոյժ պարզ և դիւրին. Փիլ. Բ գՖ։ *Դըժուարագործ առաքինութեի. Նխս. Երփ։ *Ջամենայն անհնարս և զդժուարագործս՝ ով միայն ուսանդեալք. Վ.իզ։ Ֆ։ Խակ փիլ. լին. ա. 73. *Դժնեաց և յոյժ գժուարագործ է անզգամացն անիչխանութիւն. իմն, անքերելի է անուերուն մեալն յայ։

Դժուխարադտանելի. ա. Դժուարագաւիւ և դժուարաւ գտանելի. * Զարտասուացն բան առ բազումս ի հարցն դըժուարագտանելի և ծածուկ՝ առ առաքինին մանաւանդ քննել հրամայեցին. Կլիմաք։ *Դժուարագտանելին զգուշալն էր. այսինքն զգուշութիւն պահի. կիր. Ը. խհ։

Դժուխարադտաս. ա. Դժուարաւ գտաւող և ընտրող. *Եւ են առքս (զգայարանք) գժուարագտաս. Մագ. լԲ։ *Ոչինչ դժուարադատ լինեալք. Մագ. Ա Երզն. ֆէր։

Դժուխարադարձ. ա. Որ դժուարաւ դառնայ. *Գուչէ նախ ըմբռնեացի (ի հաւատս) յաշակերտացն քեի, և դժուարադարձն լեցի. Ոսկ. գծ։

Դժուխարադէպ. ա. Որ դժուարաւ, կամ չարաչար դիպի։ Տ. և Դժուխարադպտաչ. *Ջյոյժ զտսկալի և զդժուարադէպն. Պիտ։ *Ո՛չ սիգ դժուարադէպ. Սխոխան։

Դժուխարադիտել. Դժուարին ի դիտել, և ի միտ առնուլ. հասկնալը էնծար, խորհուրդ. *Միաչաւելոցս աւուր մեծ է և դժուարադիտելի յոյժ խորհուրդ. Ցհ. իմ. ապ։

Դժուխարաթարգմանելի. ա. Դըժուարաւ մեկնելի, բացատրելի. Դիւնելը էնծար. * Դժուարաթարգմանելի մերոց իմասից. Նար. Լ։

Դժուխարաթափ. ա. Դժուարաւ թափելի և թօթափելի յանձնէ, կամ ճողոպրելի. *Դժուարաթափք, և կամ բոլորովին անշարժք. Աբէտ. օրոգ. Ի։

Դժուխարաթող. ա. Որ դժուարաւ թողու կամ ներէ. *Դժուարաթող լինել մարգկային մտաց՝ բազում անգ ամ և յաւելիսիս և ի բարձունս տեսեալ եղև. կլիմաք։

Դժուխարաթուելի. Զոր դժուարին է թուել. Δυσεξαρίθμητος. *Սպասաւորաց կան հոգիք ըստ իւրաքանչիւր կարգի բազմութիւն մեզ ելեւի գժուարաթուելի. Բրս. երբրբտ։

Դժուխարաիւացն. ա. Ուհով զժայռս դժուարին. ապառաժուտ. *Խորասիրտ, և դժուարաժայռ, և ամուր Ցաւ. ցհ. լԲ։

Դժուխարաժուժելի. } Դժուար առ
Դժուխարաժուժելի. } ի ժուժել. դժոխրմբեր. *Սովորութիւն (կարէ) զըդժուարաժուժալին դիւրաւ թեթևացուցանել. փիլ. խ.սփս։ *Դժուարաժուժելի վտանգ. Պիտ։

Դժուխարալուծն, լուծի, ից կամ ից. ա. Դժուարալուծելի. դժուարաքակ. դժուար ի լուծանել. քակել, և մեկնել. փոխելը ի կամ դիւնելը բծար. Լեւոլեսի Ի-Հ. *Դժուարալոյծ կապանք, կնճիռն, խարդախութիւք, հնարաւորութիւք. Ննոնոս։ Գէ. Ես։ Վանակ. յ-Բ։ Մաթս. եւէղ։ *Ընդ դարև կնճիռն լծին դժուարալոյծ է. Ոսկ. ես։ *Ի հանգոյց բանից դժուարալուծացս ազատեալք. Վ.իրն. Եւ։ *Տարակուսանացդ դժուարալուծիւք. Ածյ. պրփ։

Դժուխարալուծան. ա. } Զոր դըժուխարալուծանալի. } ա. } ժուարալուծանալի մեղք։ Ոչինչ է գժուարալուծանալի այլ ի ըղջէն. Գէ. Ես։ *Լի՛ր է գարշեցուցիչ ախտիւ և գժուարալուծացաւ. Սարկ. ֆհ։ *Դժուարալուծ աղտ մեղաց, կամ մեղք. Մագ։ Վ.իրն. գան։

Դժուխարալոյծելի. Տ. Դժուրբալոծ, և Դժուխարաքակ. *Ցայնմ ժամու մեծամսէս իցէ պատերազմ, և դըժուարալուծելի. Վ.իբ հց. Հ։

Դժուխարալոյր. ա. (իբր լր). Դըժուարաւ լսելի. զոր ծանր է լսել. կամ Դժուարին առ իմանալ, հասուսալ. *Դըժուարալուր լուտանք, երգ, պատմութիւն, դարձուած բանից, հնարք, պաճուճելիք. Պիտ։ Լմբ. պրբփ։ Լաոպ. ծբ։ Զբբ։ լԲ։ Վ.էզոր. Է։ Սիկոռ. էս։

Եւ (իբր ներգ). Դժուարաւ լսոզ. *(Ծանրոց) ակունչք գժուարալուրք. Փիլ. խ.սոփս։

Դժուխարաախանն. ա. Δύσμικτος. Qui non facile cum alio misceri potest. Դժուարաւ խառնելի կամ միանալի. *Ըզմիոյն քննութիւնն՝ որ էր գժուարախառն, ի նոյն իսկ շարայարմարեալ բռնութեամբ. Պղատ. փիմ։

Դժուխարաախանունաւանդ, ոյ. փ. Դըժընդակ կամ անբարի խառնուած. *Եթէ դուշնաքոյ լինչ հասցէ գժուարախառնուածոյ, զժանտախտան առնէ. Փիլ. Նխ. Բ։

Դժուխարաախչելի. ա. Որ դժուարաւ խլի. անխլելի. փոխելը ի փոխութիւնբ բծար. * Անասան երեքկուն գժուարախլելի է. Տծոկ։

Դժուխարաախիլ. ա. Որ դժուարաւ խլի. խլելը բծար. *Լցեալ բազում դըժուարախիլ փշօք. Ոսկ. յհ. ա. 29։

Դժուխարաախտրելի. Զոր դժուարին է խորել և որուշել. *Մրի երբեք իմացուս ծոյն նուազեցելոյ ահագին և գժուարախորութելի գաստատանին. Բրս. Իղ։

Դժուխարաձան. ա. Որ դժուարաւ ճանաչի. *Ո՛չ է գժուարածան, (յն. ոչ է գժուարին ճանաչել.) զի ոչ նոյնք իսկ միշտ նոյն օրինաքն վարէին. Պղատ. Քնովն։

Դժուխարաձոն, ծնի. ա. (իբր ներգ). Որ դժուարաւ և բազում երկայնքք ծնանի զզաւակ. *(Ուղբէղ) դժուարածին եւլև. ի ծննդեանն. Ծն. Լ. 17։

Եւ (իբր նր.) Դժուարաւ ծնեալն. *Մանուկն ի նմին իսկ աւուր գժուարածին լինի. կանոն։

Դժուխարակաւ. ա. Զոր գժուարին է ձերբակալ առնել. որ դժուարաւ կալեալ լինի. *Ազք իսրայէլացիք օգնեցէք՝ ասէն, որպէս ումեն գժուարակալք և անըմբռնելոյ անկանելով ի ձեռս նոցա. Ոսկ. գծ։

Դժուխարական. ա. Դժուարին. և Դժնդակ. *Յաշխարհն անառիկ և գժուարական. Պամ. առէփս։

Դժուխարականդնելի. Որ գժուարաւ կարէ կանգնիլ. *Դժնդակ է անկանելի ի խորս չարեաց. զի ապա գժուարականգնելի լինի անձն այն. Ոսկ. յհ. Է. 24։

Դժուխարականութիւն. փ. Դըժուարութիւն, և Դժնդակութիւն. *Բանասարկուն գժուարականութիւն անցից ոչ տեսեր. Ալ. անպ։

Դժուխարակացար. ա. Դժուարաւ կատարելի. * Եթէ թողոյր ամենեցուն, գժուարակատար զաւաքինութիւնն գոլ. ծէր. Ոսկ. Ես։

Դժուխարակարծելի. ա. Ընկարծելի. և Դժուարիմաց. *Դժուարակարծելի է՝ խարդախ արուեստիւք ստուերացուցեալ. Փիլ. ծ. բան։

Դժուխարակեանք. ա. Դսաβίοτος. Aerumnosus. Որ վարէ կեանս դժուարինս. վշտակեաց. *Դժուարակեանս լինին արդարքն և ՝ի գործս. Ֆ. ա. Ի Խ. Ի.

Դժուխարակենցաղ. Նոյն ընդ վ. որպէս թշուառ. Miser. *Ձար ոք էր և դժուարակենցաղ. Ռ. Կ.

Դժուխարակիզ. ա. Որ դժուարաչիզանի. որ դժուր ՝ի գործ. *Հանճարեղ դժուարլուծիչ, և արկեալն յոյժ դիւրակիզ. Ը. Ի.

Դժուխարակիր, կրի, ցաց. ա. Δυσβάστακτος. Importabilis. Δύσφορος. Molestus, gravis. δυσβίοτος, vix tolerabilis. (իբր ՝ի ը). Դժուարաբեր կրելի. անտանելի. որ դժուր ՝ի բեռն ՝ի կամ ՝ի գործ. *կապեն յանդիման ծանրութիւն և դժուարակիրս. Մ. Կ. Ի. Ղ. Կ. *Ծանրանայ և դժուարակիրս բերել երկա. Պտմ. Ի. *Մեզազգ բեռինք ՝ի դժուարակիրս են քան զամենայն բեռինս. Եւս. Ե. Ի. *Բեռանց սաղմոսաց դժուարակրաց. Լ. Ի. պ. Ի. *Դժուարակիր ասանկանք, ցաւ, խնդիր. Պ. Ռ. Կ. Պտմ. *Ոյոց վէրք դժուարակիր է ՝ի բժշկութիւն. այս. ինքն դժուարաբուժելի. Ա. Ի. Ղ.

Եւ Δυσπαθής, δυσπαθέστερος. Laborum patiens. (իբր նեղ.) կարող կրել զդժուարինս. տոկուն. զօրաւոր. և վ. չտակիր. և կարեկիր. *Զմարմինն դժուարակիր և հզօրագոյն ընկալաւ. Կ. Կոլիկն դիրք ընդդէմ կէզմէն, և դժուարակիր գործէ. այսինքն անշնաչելի. Նխ. Կաշ. Ի. *Ոպորմոթիք դժուարակրացն և վտանգելոցն են. Լ. Ի. պ. Ի. *Դժուարակիր լինել ընդ նոսա սիրով. Ս. Ի. Կ.

Դժուխարակլանելի. ա. Զոր դժուար լինի կլանել. *Մաղ դժուարակլանելի ինայ. Լ. Ռ.

Դժուխարանոյ. ա. Δύσβατος. Impervius, inaccessus. Դժուարագնալի. անկոխ. *Ի դժուարակոխ վայրս. Փ. Ի. Ի. *Դժուարակոխ զամենայն առնել. Թ. Նամ. Ի. *Ի բաւականացն մնալ. Նաւանդ դիւրակոխ. Պ. Ի. Ի. Ի. *Ա. րագ ընթանայ ՝ի դժուարարակոխ վիճին չտեմարան խորին դժոխոց. Ն. Ի.

Դժուխարանողոպոտ. ա. Δυσάλωτος. Difficilis captu. Դժուարաւ կողոպտելի, և կորզելի. *Իշուն զգեաց. դժուարլակողոպտուտ լինի անչափ տեղի. Ռ. Կ. Ի. Ղ.

Դժուխարակոչ. ա. Δυσανάκλητος. Qui aegre revocatur. Զոր դժուարին է յետս կոչել. *կորաստիս իբրև զԼիբերիա՝ ՝ի չալէն ծանրացեալ, և դժուարակոչ կալցիս զնաւարհուածիդ (զայդ). Ա. Ի. Ֆ.

Դժուխարակորզ, ի, ից. ա. Որ դժուարաւ կորզի. դժուարախիլ. *Ի դժուարակորզից ՝ի բաց ձգել հանել. այս. ինքն իրաց սիրելեաց ըստ մարմնոյ. Փիլ. Ի.

Դժուխարակուխ. ա. Դժուարաւ կը. ձգելի, դժուար ՝ի քալել. *Դժուարաւ. հուէ պտուղս ծառոց անհասանելեաց. Ն. Ի.

Դժուխարակուխի. ա. Δυσμάχητος. Vix expugnabilis. Ընդ որում կռուիլն է դժուար. անպարտելի. անառիկ. *Դժուարբակռիս ձարտասանքն. Բր. Հայեաց. *Բռնամարտիկ տեղւոյ.. և դժուարակռիս. Ռ. Կ. *Դժուարակռիսն փուռ ձգել է. Ա. Ի. պ. Ի. *Դժուարակռիսն առաւել փուռ ձգեաս ունի.

Դժուխարակուխի լինել. իբր բռուն մարմնանալ. *Ոչ ձգտիս ՝ի դրունս զձգնաժամին դժուարակռիս լինել. Ը. Ի. Ի. Ի.

Դժուխարակոփուիելի. Նոյն ընդ վ. *Ցաջմէ գձէ այնու, զի անօրոնէք և դժուարակուռելիք են. Դժուարակռուելի մարտ. Դժուարակռուելի ՝ի գովռէթիէն քան զպարսաւանն. Լ. Ի. Ղ.

Դժուխարակրելի, լ-ոց, լ-ոց կամ լ-ոց. ա. Դժուարակիր. անտանելի. *Ըստ ծանրութեանց բեռանց դժուարակրելոց. Ն. Ի. Ի.

Դժուխարակրութիւն. գ. Դժուարկիրն գոլ. դժուարութեի ըստանձնելոյ. *Ձանաչելով զծանրութեան սորա, և զդժուարակրութեի. Ը. ընդհանր.

Դժուխարահալ. ա. Դժուարաւ հալող և մարսող զկերակուր. *Տկար է ստամոքսիս, և դժուարահալ. Ս. Ի.

Դժուխարահաճ. ա. } Δυσάρεστος, Դժուխարահաճաբելի. } δύσερις. Vix placens. Դժուխարահաճոց. } Cui placere difficulter queas. Դժուարաւ հաճելի. անհաճոյ. դժկամակելի. և Դրժկամակ. *Քաղցր է ամենայն մարդկան ապրելը. իսկ սրտմտող անձին և այն դժուարահաճ է. Նեղ. փբ. *Եթէ թշնամի դէպ լեզի գոլ, զդժուարահաճելի զոգւոյն զարմ յատաջագոյն զեկուցանէ (աչք). Դժուարահաճոյ այնոցիկ՝ որ զյաւագահով հանդարտութեին սիրեցին, դրակցութեիքն. Վասն որոյ և ծառաչքն նմա դժուարահաճոյք և խռովարարք էին. Փիլ. *Բայց այժմ ՝ի դժուարահաճոյիցն ախտացան յոլովք. Բր. Լ.

Դժուխարահաճ կամ Դժուխարահաճոց լինել. Դժկամակիլ. *Եւ ոչ ընդ ինչ դժուարահաճ եղեալ ամենեին. Փիլ. Ի. *Դագարեան այսչափ դժուարահաճոյ լինել [ճ ածային անօրինութեան. Բր. Լ.

Դժուխարահաճարբոյր. ա. Դժուարաւ համբուրելի կամ սիրելի. անհամբոյր. անմերձենալի. *Վասն զի դժուարահամբոյր է (ոզնին փչուտ), մերկացի զինս, զի գիւրին իցէ ՝ի գործել. Մ. Ա.

Դժուխարահամոթիւն. գ. Տղտպտութի. գառնութիւն. համ անախորժ և խորչելի. *Ա յիտս փոքր դժուարահամութեամբ (դեղոց) վերծանի ՝ի բազմաժամանակաց հիւանդութէն. Վ. Կ. Ի.

Դժուխարահայեաց. ա. Դժնեհայեաց. ժանտատեսիլ. գաղջերէ. *Ի նոցա աւուրս դժուարահայեաց ժիժմանն սողեալ մտանէր. Լ. Ի.

Դժուխարահանդուիրժելի. ա. Դժուարաժուժելի. դժոխամերձ. *Խաղցութիւնք և մարմնմունք դժուարահանգուրժելիք. Ո.

Դժուխարահաս, ի, ից. ա. Δυσέφικτος. Difficilis ad perveniendum, vel captu. Ցոր դժուարին է հասանել կամ ժամանել. *Արագագոյնք են (կառք), և դժուարահասք. Ն.

Անյ առաւել, Δυσαλώτατος. Perdifficilis captu. Դժուարաւ հասու լինելի, դժուարիմաց. Համ. Բէ. *Քան զնմանսն դժուարահաս զսա (զնիւթն առաջին) ասելով ոչ սոեսցուք. Պ. Ի. *Ձի՞նչ արդեօք եղիցի այսպէս դժուարահաս. Կ. Գ. *Դժուարահաս և տուժանելի. Խ. Ե. *Դժուարահաս արասցէ մեզ գերեալս. Մ. Ե. *Ոսացին և յայնմ մտաբերել, զոր ժողովեալ է մերյ ամայնոց գրոց առաստագոյնս, և ոչ դժուարահաս ինչ կարի. Ս. Հ.

Դժուխարահասանելի. Նոյն ընդ վ. *Դժուարահասանելի էր հարցուածն. Փիլ. Ի. *Գնալ ՝ի վերայն քան զմեզ ոչքան դժուարահասանելին է, նոյնքան և ըստքանչելագոյն. Աբ. *Դժուարահասանելի իմն իմաստք. Ի. *Անմարմնոցն իրք՝ մարմնաւորացս ոչ միայն դժուարահասանելի է, այլ և դժուարահասուելի. Լ. յայտ. *Հարկեւս քննել ըստ խորս դժուարահասանելեացն. Ա.

Դժուխարահասանք, ի, ից. ա. Χαλεπαίνων, δυσαποσπαστῶς ἔχων. Saevus, acerbus, implacabilis. Անհաւան. անամքելի. *Ձկարէր հնազանդեցուցանել, վասն զի դժուարահաւանք էին. Ռ. Ս. Ի. Ի. *Բարկանալուին ոչ չահիմք զդժուարահաւանս. Ռ. Կ. Ա. 25. *Որ դժուարահաւանքն են (օրինաց), այնոցիկ պատուհասս հատուցանել. Քաջահաւան լինիցի ... որ դժուարահաւանն է. Պ. օրին. Ի. *Վասն դժուարահաւան բնութեաս. Իգն. *Դժուարահաւան ՝ի բարւին, և դիւրաշարժ ՝ի չարն. Լ. Ծ. *Երևելոյ դժուարահաւան. Ա. Ի.

Եւ իբր Դժուարաւ հաւանելի. դժկամակելի. *Դժուարին և դժուարահաւան լինիցի բնակեցուցոլին և օրինադրին. Պ. օրին. Ի.

Դժուխարահաւան. ա. Որ դժուարաւ հաւատս ընծայէ. *Դժուարահաւատ է բնութեամ ՝ի կորի վիշտս. Վ. Ե.

Դժուխարահաւատալի. ա. Որում դժուարաւ լինի հաւատս ընծայել. *Մեծ է խորհուրդս, և դժուարահաւատալի. Գ. Ե. *Անմարմնոցն իրք՝ մարմնաւորացս ոչ միայն դժուարահասանելի է, այլև դժուարահաւատալի. Լ. յայտ.

Դժուխարահաւանութիւն. ա. Զոր դժուարաւ լինի հաւաքել, ժողովել, քաղել. *Դժուարահաւաք և տաժանելի է գիւտ ժամանակաց. Խոր. Ա. 4. Ե Սահ. Երեց.

Դժուխարահեան. ա. Որ իցէ հեռ և ոչ կամ կռիւ դժնդակ. դժոխահեռ. *Եթէ կիւ, և եթէ մանն գոլով ցասումն, դժուարահեռ և դժուարամարտ առացեալ բնաւորութեամբ յանգանուգոյն կենդանեացն բազում լինչ դպրեցուցանէ. Պ. օրին. Ի.

Դժուխարահեծ. ա. Որ են դժուարին հեռք, կամ դժուարին ինդիրք. *Բայց մեզ ոչ է այժմիկ յայսպագս անուանց բան դժուարահեծ. Պ. օրին. Ի.

Դժուխարահեծեծուն. ա. Δυσχερής. Manibus aegre tractabilis, difficilis, arduus. Ցոր դժուար է ձեռնարկել. դժուարին. *Մի՛ զառաջիկայսդ դժուարահեծեծն համարեալով, են. Ս. Ա. ա.

Դժուխարահեծեծութիւն. գ. Δυσχέρεια. Difficultas. Դժուարութի. *Ի բազում դժուարահեծեծութեի ամենայն իրաց անկանիցիք. Կ. Գ. *Անանց դժուարահեծեծութե. Դ. օ.

Դժուխարահաճախ. ա. Դառնահաճախ. անբերելի քմաց. *Անաւել դժուարհաճախն զգառն և զերեղ. Ճ. Գ.

Դժուխարահան. ա. Դժուարապատում. դժուարաթարգմանելի. *Ձանիւել և դժուարահանս բանս ՝ի մէջ արկանէին. Ա. Ի.

Դժուխարահամ, ի, ից. ա. Որ դժուարաւ մեռանի. աւեր և բռնամահ. *Ազգ քրիստոնէիս դժուարահամ են և վճռոտ. Զարմանայ և դժուարահամ, զիմդրկեսցեկը զՔուրս ծովուն. Ճ. Ա. *Ծովեալ յիւր ՝ի կերակրոյն՝ մնալն դժուարահամ լինելով. Փիլ. Լ.

Դժուխարահամատոհոց. ա. } Δυσπρόσιτος. Դժուխարահամատշնելի. } Ac-

cessu difficilis. Ցոր կամ առ որ դժուա-
րին է մատչել, մերձենալ. անմատոյց.
*Վան դժուարամատոյց նեղուձե ապրու-
Ձեան վայրացն. Է. Մ. ԺԷ. 21: *Ձկարէ
ոք ասել, Ձէ դժուարամատոյց ինչ ոք էր.
Ո.Ի. Ս. Է. 12: *Ամրական տեղի դժուա-
րամատչելի ապաւառակող հինից. Աբծր.
Է. 11:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Ա Ր Տ Ց, ի, ից. ա. Անզատա-
գնելութիւն. Inexpugnabilis. Տ. Դժ Ո Ի Ա Ր Ա-
Ն Ո Ի Ի. *Դժուարամատոյց և անառիկ. Նշ Ն Ո Ա:
*Ախոյ կազմեցին իւրեանց չար՝ դժուարա-
մատոյց. Փիլ. Ի Ա Ա Ա Ն: * Աղուէսք են փո-
քունք նեղագաւորք, և դժուարամատոյց՝ առ
զօրութեամբ հաւասարելով. Նիւս. Երփ: *Դը-
ժուարամատոյց օգնական՝՝. այսինքն անչյաղ-
Ձելի. Նիւս. Ի Ա Ա:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Ա Ր Տ Ի Կ. Նոյն ընդ վ.
*Գունդ զօրականաց, ժոլով դժուարա-
մատիկ. Բւս. Ի Ա Ի: *Դժուարամատիկաց
ընդդէմ դեղոյն պատրաստեն ջճաշակս
յապականութեամբ. Ոպ. ապւ Ի. Է:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Ա Ի Ա Ո Ի Ր. ա. Դժուարաւ
մատչելի. անմատուր. *Դժուարամատուր
ոգիք. Փիլ. Նի. Է:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Բ Ա Ո Ն Ա Ւ Ի. Տ. Դժ Ո Ի Ա-
Ր Ա Բ Ա Ո Ն Ա Ւ Ի. *Ծանր է քար, և դժուար-
ամբառնալի աւազ. Հմամ. առաք:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Բ Ե Ո. Տ. Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Բ Ա Ծ Ա Հ.
*Սողուն ինչ դժուարամեռ հօձնագլխի.
Ո.Ի Ի Ե Ր:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Ե Ր Կ. ա. Որ դժուարաւ
մերկանայ կամ մերկի. *Զդժուարամերկն
լինել յաւուրանել կամելով. Մի. առ. Հ Ի:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Ի Ծ. ա. Դժուարահա-
ւան, կամ դժամիտ. *Դժուարամիտ գիպեր.
Մ Ծ Է. Ծ Ի. Ն Ի:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Ո Ի Տ. ա. Որոյ մուտն է
դժուարին. անմատնելի. *Դժուարամուտս
ոմանս յօրինէ չինուածս. Խոր. Ա. 15:
*Դժուարամուտ դրունք. Ցհ. Ի Ի:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Մ Ո Ի Ք Ե Լ Ի. ա. Դժուարաւ
ամրեցուլի կամ անուշելի. գառն. *Զամե-
նայն դժուարամրեցուլս քաղցրացուցանեաս.
Նար. Խ Է:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ց Ա Ղ Թ. ա. Դժուարաւ
յաղթելի. անպարտելի. *Եւ էր գազանն
դժուարոյալղթ. Ն Ն Ա: *Գնդից դիւաց
դժուարոյալղթ պատերազմողաց. Թղ Ի.
Ի Ա Ի:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ն Ա Ա, ացայ. լ. Δυσκολαί-
νω, δυσχεραίνω, βαρύνομαι. Indigne fero,
morosus sum, gravor. Դժուարին և ծանր
համարել. դժուարիլ. դժկամակիլ. նեղա-
սրտիլ. վշտանալ. ծծար սեպել, և ծծարը
գալ, նեղանալ. Ի Ի Ա Ձ Ի Ե Ը Ի, Ի Ի Ա Ձ Ի Ե Ի Ե Ի
Ա Ի. *Թէև ընդ առաջինն դժուարանայր՝
զամենային տալ ՚ի. Շ. ընդհանր: *Ցոր-
ժամ ոք առ այն դժուարանայ, և դիւրաւ
ոչ ընգունի. Մի դժուարանայք ընդ խը-
րատն. Ոպ. յհ. Ա. 16. Ե 31: *Ոչ յոյժ
դժուարացեալ (ընդ մահ սառայի). Փիլ.
Խմապն: *Ո՛ւրեքան դժուարանայ, և արտա-
սուէ ՚ի զատէն. Ի Ա Ր. ազ:

Խակ ըստ յն. ոձոյ, նաև Ծանրանալ ու-
մէք. *Ա՛նաքեայի ընդ նմա և զնայրն, մի-
Ձէ դժուարացայ՛ուրուք (ումէք) ՚ի ձէնջ.
Ոպ. Է. Ի Ր:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ն Ի Ն Ջ. ա. Δύσυπνος. Qui
aegre dormit. Որ դժուարաւ ննջէ. ծծար
փնացօղ, փոռիք լռանօղ. Ի Ի Ա ՚ոյգոյա վրան.
*Ցորժամ կամիցին ննջեցուցանել զդը-
ժուարահնչին ՚ի մանկանցն մարքն, ոչ
հանգստուէի տոցա մատուցանեն, այլ
զնեւրհակին չարժուէին. Պղաս. օրին. Է:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ն Ք, նաց. գ. Դժուարաւ
նալն. դժկամակութիւն. տհաճութիւն. *Ա-
ռանց դժուարանաց առնէր զբանն. Ոպ.
յհ. ա. 23. իբր ասի. Խոնարհին ևիտպնեւով:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ր Ա Մ Ա, ի, ից. ա. Δυσκί-
νητος. Qui difficulter movetur, tardus,
permanens. Որ դժուարաւ շարժի. յամ-
բաշարժ. և Անփոփոխ. հաստատուն. ան-
շարժ. *Եթէ ջուր ինչ յայրերէ հոսի-
ցի, դժուարաշարժ ՚ի սակաւութէն լինի.
Նիւս. Ի ա ա: *Զդժուարաշարժ յուշանալոյն
հեղգութեի. Պիս: *Մակացութի՛ թուի ՚ի
յորատեղացն գոլ և ՚ի դժուարաշար-
ժից. Աբիս. ոք: *Ցարատեղացն և դը-
ժուարաշարժից հոգ տանելով. և այս են
առաքինութիք. Ցհ. ի՛. ապ: *Դժուարաս-
շարժ ՚ի չարիս, կամ ՚ի չարութի. Խոսբ:
Սարգ: Լ՚ի:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ր Ա Ր Ա Ա Գ Ո Ն Ե Ն. ա. Δυσκί-
νητότερος, τότατος. Առաւել կամ յոյժ
դժուարաշարժ. *Տացուք ջրոյ (յեսո օդոյ)
զդժուարաշարժագոյն տեսակն. Պղաս.
փիմ: * Դժուարաշարժագոյն զմասունսն
առնէ: Որ քան ղայլսն դժուարաշարժա-
գոյն: Որք են յոգնամանակագոյնք և դը-
ժուարաշարժագոյնք. Փիլ. Ի Ի: Նիւս. Էն:
Աբիս. ոք:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ր Ա Ր Ա Ե Լ Ի. Տ. Դժ Ո Ի Ա Ր-
Բ Ա Ր Ա Ե Ի: Աբիս. ոք:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ր Ա Ր Ա Ո Ի Թ Ի Ի Ն. գ. Դը-
ժուարաշարժն գոլ. *Ազատուլեի մար-
միոյս մերոյ, և դժուարաշարժուի. Նիւս.
Ի ա ի:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ր Ն Շ Ո Ի Թ Ի Ի Ն. գ. Դը-
ժուարաւ շնչելն. նուազուլեիւն շնչման.
*Դժուարաշնչուլեի օգոյն որ ՚ի նմա. Լ՚ի.
յոէ:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ր Ա Ր Ո Ի Ն Շ. ա. Դժուարաւ
շնչելի. *Օդ դժուարաշունչ. Վ Ե Ր. Ի ա ի:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ր Ո Ի Ր Ջ. ա. Ուր դժուար
է չորել. դժուարակոխ. *Շաւիղք դժուա-
րաչորչորք. Պա. ապէս:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Կ Ա Ն Ե Լ Ի. Δύσφθαρτος.
Vix corruptibilis. Որ ոչ դիւրաւ ապական
նի. անփուտ. * Նիւթն (տապանակի) դը-
ժուարապականելի գնպ էղև լինել. Փիլ.
Նւ. Է:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Հ. ա.) Δυσφύλακτος.
Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Հ Ե Լ Ի.) Custoditu vel
servatu difficilis. Որ դժուարաւ պահի.
*Զդժուարապահն գանձ, հակեա եղբայր, և
պահեա՛. Սէբէր. Ջ: *Դժուարապահ իմն
Թոմի նոցա. Ոպ. Է Է ա. Ջ Է: *Ա՛առաքինուի
յառաջնումն դժուարապահ է. Մ՚ի. առ:
*Դժուարապահելի է գանձն. Բւս. Ի Ի ա:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Ա Ա Ա Հ. ա. Δυσάντητος.
Cujus malus est occursus, saevus. Ուր է
պատահումն գժնդակ. դժուարադէպ.
*Գազանաձև իմն էր և դժուարապատահ.
Նիւս. Ի ա ի: Է: *Դժուարապատահ դի-
պուածք. Պիս:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Տ Ա Հ Ո Ի Թ Ի Ի Ն. գ. Ա-
հաւորուէ ՚ի պատահելն. *Ա՛հաւոր դժուա-
րապատահումէք դիմեցն տեսլեամբ պա-
կասցանէ. Պիս:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Տ Ա Հ Ո Ի Մ Ն, համն. գ.
Δυστυχία. Infortunium, miseria. Դժուա-
րին պատահմունք. աղէտք. յախորդուէիք.
փերփ, պէս. *Ի բարկութէնս և յերկիւղս,
և որչափ այլ ՚ի ձեռն դժուարապատահ-
ման, և որչափ առ բարեբախտութէինս.
Պղաս. օրին. Ա:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Տ Մ Ե Լ Ի. Տ. Դժ Ո Ի Ա Ր-
Բ Պ Ա Տ Ո Ի Մ. *Եւ դուք սիրելիք յառաջ
ասացելոցս վերծապես պայծառացուցէք
զդժուարապատմելիս. Ճ. Գ:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Տ Մ Ո Ի Թ Ի Ի Ն. գ. Խըրթ-
նութիւն. դժուարութիւն ճառին. *Ո՛չ
վասն դժուարապատմելոյ, այլ վասն խո-
Թամիտ լինելոյ լսելեաց ձերոց. Եփր. Եր:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ա Տ Ո Ի Մ. ա. Δυσδιήγητος. Inenarrabilis. ծնսերմին՚ելոյ, inin-
terpretabilis. Դժուարին ՚ի պատմել, ճա-
ռել, մեկնել. անպատում. և Դժուարա-
Թարգմանելի. * Մեծամեծ են գաղտա-
տանիք քո, և գժուարապատում. Խ. ծԷ.
1: *Վասն որոյ բազում են մեզ բանք, և
դժուարապատում ՚ի մեկնել. Եր Ր. Է. 11:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Պ Ի Ա. տ. Χαλεπῶς. Aegre,
ևն. Դժուարաւ. հազիւ. * Հատեալս ՚ի
ձայնէ՝ դժուարապէս ընկերով. Լ ագ. ծԷ:
Եւ Դժկամակութէ իմն տալով. խոչրին
դպչելով. * Ցա և զայն ոչ եգ դժուարա-
պէս. Ոպ. յհ. ա. 28:

Եւ Ծժնդակ օրինակաւ. չորաչար.
*Զգրհեղէղս եղէղոյ, դժուարապէս ողոր-
լով. Պղաս. փիմ:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Զ Ի Ն Զ. և) ա. Որ ինչ դը-
Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Զ Ն Զ Ա Լ Ի.) ժուարաւ ջըն-
ջի, եղծանի, կամ մոքրի, քաւի. * Զի
ցուզցէ զիմաստնոյն բարս հաստատուն, դը-
ժուարաջինչ. Փիլ. Լ՚ի: *Դժուարաջինչ
չարիք. Վ Ր Ե. Ե ա: *Մեզք դժուարաս-
ջնջելի. Գ՚ւ. Է ա:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ո Ի Ն Լ Ի. ա. Դժուարին ՚ի
միտ առնուլ, և Անընդունելի. *Ցաճախուի
բանին տապտպելի և չալփագին երկալ, ՚ի
զղուանս գալոյ ընթերցողաց, և դժուար-
առնելի վարդապետաց. Մի. Էրէմ:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ո Ի Ո. ա. Զոր դժուարին
է առնուլ. անառիկ. *Պարսպեալք առա-
քինութ իբր դժուարառուս և անքակ պարըս-
պաս. Փիլ. Լ՚ի:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ա Ն Զ. ա. Δυσχαλίνωτος.
Effrenis. Դժուարաւ սանձելի. անսանձ.
ստահակ. *Եւ ոչ գարձեալ զինեան և զդը-
ժուարսանձն համարձակ Թողու. Նիւս.
Ի ա ա:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ս Ա Զ. ա. Δύσφραστος. Difficilis dictu. Դժուարին առ ասել. դը-
ժուարապատում. *Տպաւորեալք ՚ի ոս-
ցանէն յերկնահաս ինչ դժուարասից և
աքանչելեաս. Պղաս. փիմ:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ա Ր Տ Ի Լ. յ. Նեղասրտիլ.
սրանեղիլ. գժուարիլ. զայրանալ. *Պատ-
րիարգն և եպիսկոպոսունքն դժուարասրտ-
ւեալք, եթէ առանց մեր կամացն նստու-
ցիք. Ճ. Բ:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Վ Ա Յ Ր, վայրք. ա. Ուր են
դժուարին վայրք. * Լերինս փոքունս և
դժուարավայրս. Խոր. Ե:

գ. Դժուարին վայրք. դժուարք. *Ճա-
նապարհորդն տեսանէ հարիւրաձաստ գաշտս,
և դժուարավայրս լերանց. Ճ. Թ:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Վ Ա Ա Տ Ա Կ. ա. Ա՛ներդոտος.
Non remissus, rigidus. Ուր դժուարաւ լը-
նի վաստակել. անտեղհատալի. կորդայեալ.
կոշտ. *Երկիր գեղջն ՚ի բազմակոխութենէ
անտի դժուարավաստակ էցէ. Բւս. Մ՚ի:
*Կակղեցուլով իբրև զերկիր դժուարավաստակ
զնաստուէի մատց նոցա. Ոպ. յհ. ա. 17:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Ա Ի Ճ Ո Ղ. Δύσερις. Con-
tentiosus. Կռուասէր. դժնեայ ՚ի վէճն.
յամառ. դժոխասէր. *Ցոյժ դժուարա-
վիճողք և անամօթք: Ամենայն բան դը-
ժուարավիճող և պատուասէր. Ա ագս.
Ճ. Ե ծԷ:

Դժ Ո Ի Ա Ր Ա Տ Ե Ս, ի, ից կամ ացոյ. ա.
Δυσθεώρητος. Cujus contemplatio difficilis est, obscurus. Որ դժուարաւ տեսանի.

դժուարլիմաց . Մեծին . *Ըստ Ճառիդ դըժուարատես է պատմուճեդ . Մխ . երեմ : *կարի նուրբ և դժուարատես . վրդն . երգ : *խմատքն դժուարատես . Տծնկ : *Աղօտիւք պատկերօք Ճշմարտութեն , և դըժուարատեսիւք օրինակօք . Դխն . նկեղ :

կամ Որ դժուարաւ սեռանէ . ոչ պայծառ խմացօղ . աղէկ լիպէնօղ , կոպճապէս , հասկոր . *Աչքս զոր զարթուցեր՝ նայել ի պատնէշելիս օրինաց քո , մի լեցի ապուշ , կամ դժուարատես . Լմբ . ոդ :

Դժուարատեսակ . ա . Դստեւծոյց. Deformis, turpis . Դաժան սեւակամբ . տըգեղ . *Ջատոյ զքաջալավայէլուշն ի դժուարատեսակէն . Բրս . հայեծոյ :

Դժուարատեսանելի . տ . գծուրատեսանելոյ ըստ ա նշ . *Դժուարատեսանելի հարցուածծ , խմաստ , լուծումն , ևն . փիլ . նխ . ա : Ստգ . ա . պ . գ : յոգ . ա : վրդն . ել :

Դժուարատեսիլ . ա . Դժուարաւ աեսօղ , զգացօղ , կիմբթին . Թանձրատեսակ . *Հոտոտելիքն բուվթ է և դժուարատեսիլ քան զսեռսանելիս և զլսելիս . փիլ . լին :

Դժուարատեսութիւն . գ . տ՝ Δυσθεώρητον . Obscuritas . Դժուարխմացութիւն . Մթուվթ . *Դժուարատեսութեանն ընդ գեր ի վերոյն քան զամենայն ագահչանայցեմք : Որքան ինչ մեք հասու եղաք փոքր չափով չափեալ զդժուարատեսութիւնն . Ածաբ . աղգ . Ն ասս որս . է :

Դժուարատօղ . ա . Դժուարաւ տոկալի . դժուարաժուժելի . գժոխըմբեր . *Ան հնար է չէ ևս մկրտելոյն՝ զիփոքռոլին զատանայի զդժուարատոկ պատերազմ տանել արիաբար . Պրպ . է :

Դժուարատօհմ . ա . Վատատոհմակ . ցածազգի . *Յերկոցունց կողմանց դժուարատոհմ լինել յանդիմանեացն . փիլ . լին :

Դժուարատրիճկան . ա . Δυσέρωτος. Perditi amoris . Որ ի կսկ տուփումն դժգունդակ . *Տուփանք ոմանք դժուարատուփ կանք խոովեցեալքն . Բրս . Խպ :

Դժուարարար . ա . Դժուարաւ տրտըւալ կամ առնելի . *Ի գիր հանել զդըժուարարար Ճառսն . Վրփ հդ . յ :

Դժուարարգել . և } Δυσκάθεκτος .
Դժուարարգելի . } Non facile cohibendus, vix superabilis . որ և Դժուարգելելի . Ջոր դժուարին է արգելուլ . անարգել . անխափան . *Ճարճակմունք դըժուարարգելք՝ խոովեցուցանեն . Բրս . Խպ : *Թեթեւ է , և գիւրաշարժ ի մեզս , և դժուարարգելլի վասն ելագուծքի բնութեան բերմանն . Իգն : *Ա յապէս դժուարարգելլեք էին յօժարուծքեց . Բրս . հդ :

Դժուարարթուն . ա . Դժուար առ ի զարթնուլ կամ արթնանալ . *Դժուարարթուն քունն . Գէ . էս . ծչ : ումկ խոռոճն ։

Դժուարարձակ . ա . Δυσαπόσπαστος. Դժուարալոյծ . դժուարաբակ . զոր կամ յորմէ դժուար է արձակել , քակել , կորզել , լուծանել . *Բանաձիգ և դժուարարձակ կորզող ունելով բնուն . փիլ . խմասփ : *Դժուարարձակ չղթայք . Պիտ : *Բանս հան դոյցս՝ դժուարարձակս և խորհուրս . Վրդն . երգ :

Դժուարաւ . ս . (ի գործականէ բառիս Դժուար .) Δυσκόλως, δυσχερῶς. Difficulter, aegre, morose, moleste, vix . Դըժուարութիւ . ոչ դիւրաւ . բազում աշխատութիւ . հազիւ . դուն ուրեք . և իբր Դըժկամակութիւ . բռնի . գծար , ճորվ . կիտճ . զօռավ . *Դժուարաւ մտցէ յարքայութիւն . Մփր . ծիւ . 23 : Ղխ . ծիւ . 24 : *Դժուարաւ կարացէ ասել զվարս ոք առաքինութիւն նորա . Եղիշ . ը : *Դժուարաւ կարէ չիլուցանել , և կամ բնաւ ոչ . Մխ . երեմ : *Լաւ ծառայի տէր դժուարաւ կարէ լինել . Փարպ : *Ի տունս ՚ի դժուարաւ (ընթանամք) . Լմբ . ապ :

Դժուարաֆլայտաւրան , ի . ա . } Δυσαπολόγητος . Qui aegre defenditur vel excusatur. Որում դժուարաւ լինի պատասխանատու կամ չատպով լինել . *Ցայսպագ ամբաստանութեան դժուարարփաստաբանելի է . փիլ . նխ . ի .

Դժուարաֆոխ . ա . } Որ դժուարաւ
Դժուարաֆոխելի . } փոխի , կի փոխի . *Իբրու Ճաշակեցոյն զօրինապատրաստութիւն , այնուհետեւ դժուարափոխք լինիցին . Նննոս : *Ցորժամ Ճաշակելիքն իցէ պատճառ դառնութեան , դժուարափոխելի է . Մխ . երեմ : *Դժուարափոխոխ են . Դասախ :

Դժուարաւրան . ա . ի . Δυσκαθαίρετος. Qui aegre destrui vel vinci potest . ծսծուալնտոս , vix dissolubilis . Զոր դըժուարին է քակել . որում դժուար է քակտիլ , տապալել , և Դժուարալոյծ օրինակաւ . անխզելի . *Ցանկութեի , և հեշտ յանկութեի , դժուարաւք հակառակորդք , և դժուարաքակք են . փիլ . այլաբ : *Դժուարաքակ իմն հալեալ էին ՚ի բարս եգիպտոսկանս . Նախ . գծ :

Դժուարաւրեին . ա . Դժուարին ՚ի քննել , յորոշել . *Խորհուրդք գժուարըւքեղին ՚ի սիրտ անկանիցին . Եսափր . ծ :

Դժուարաւրելեանելի . ա . Ուսոի դըժուարաւ լինի ելանել . դժոխելանելի . անել . *Դիւրամուտ և դժուարելանելի . Տծնկ : *Դժուարելանելի էր , թէպէտև բազում ունէր չաւէղ . Մխ . ասկ :

Դժուարաւրերնաչիչ . ա . Որ պատճառ ելոյսզ դժուարինս . *Աւհ (լուվիոս ցոսիւն) . չար սմենևին էս , և դժուարերբազիչ , և վատնիչ լուսոյ աչաց . Մխ . ասկ :

Դժուարաւրերաւան . ա . Δυσήνιος. Effrenatus. Դժուարապատճառ . անսանձելի . *Դժուարերբասան երկվարի սանձս և կապանս դնեն . Ոսկ . յհ . ա . 35 : *Ձիավարժք ցդժուարերբասանս ձիոցն ոչ փութով ետեղ դնեն սանձքն . Բրս . յոգիխ : *Ցորժամ մեզաւն ագամ , և ևս մարմին նորա մահկանացու և դժուարերբասան . Ոսկ . հա : *Մրճառաւելութեամբ հեշտութեն անկարգ և դժուարերբասան կրթեացէ զմարմինն . նխ . ի :

Դժուարաւրըմբեր . ա . Δύσφορος , ἀφόρητος . Molestus, intolerabilis . Որում դժուար է հանդերձել տանել , կրել . անբերելի . անսանելի . դժոխըմբեր . *Դժուարըմբեր աշխատութեի , կեանք , ևն . Սոփ . հհ : փիլ . ել : Վրդն . ոդ :

Դժուարաւրըմբերագոյն . ա . Ἀφορητότερος . Intolerabilis . Աւաւել անբերելի . *Ախնչափ , որչափ յաճ մեզանչել քան ՚ի մարդ դժուարըմբերագոյն է . փիլ . հհ :

Դժուարաւրըմբերելի . տ . Դժուարըմբեր . *Որ զչուծ հարկաւորութեե մերոյ դժուարըմբերելի համարին . ճ . Ա :

Դժուարաւրըմբռնելի . ա . Δύσληπτος . Captu difficilis . Որ դժուարաւ ըմբռնի . անըմբռնելի իւրոք կամ մտօք . *Դժուարըմբռնելի և դժուարորսալի : Հնարի գտանել իւր զդժուարըմբռնելին (այսինքն զև մի ըմբռնեացի) . փիլ . լին : *Դժուարահասանելի է բանս , և դժուարորսալի , և դժուարըմբռնելի : Երկրպեանն դժուարըմբռնելոք . Ոսկ ՚ի էբէր . Ե ոդ : *Դժուարըմբռնելի ասէ , զի դժուարագիտելի է աստեղաբաշխութեին . Լծ . էիւ :

Դժուարընկալ . ա . Δυσπαράδεκτος, δυσκάθεκτος . Molestus . Որ դժուարաւ ընկալեալ կամ ընդունելի լինի , և պահ . անհաճոյ . դժկամակելի . ծանրատաղտուկ . *Ցայնժամ անյայտ էր , և անհասանելիցն դժուարընկալ . Ոսկ . ես : *Դժուարընկալ լինէր բանն , և չախորժելի ամենայն լսողաց : Ցառ բազմութենէն՝ յիշատակացն դժուարընկալք լինիցին (բանքն) . Ոսկ . ֆ . ա . 16 : յհ . ա . 3 : *Իբրև աւելորդ ինչ բնական և դժուարընկալ : Ցորժամ ամբոխի առ նիւթն նիւթին (աշխարհի) , և դժուարընկալ լինի , կրթի ՚ի քակտուն . Ա որս . գ :

կամ իբր Դժուարակալ . անսանձելի . *Զդժուարընկալ մեծաբանութիւնս նոցա յայտնէ . Ոսկ . հա :

Մերթ՝ Դժուարաւ ընդունող . դժուարհասան . *Թողու զդիւրընկալն , և առ դժուարընկալսն առաքէ . Երզն . ֆսի :

Դժուարընդել կամ Դժուարընտել . ա . Որում ընտելանալ չէ գիւրին . անսովոր . *Որ դժուարընդել դաստիարակաւ խաչին վարժեալ կրթեցար . Նար . կոս :

Դժուարիմ , եցայ . ֆ . Δυσχεραίνομαι , χαλεπαίνω , δυσαρεστέω , σφαδάζω , ἀχθομαι. Moleste vel aegre fero , indignor , gravor , ևն . որ և Դժուարանալ . Դժկամակել . ցայրանալ . նեղիլ . ծանր համարել . չախորժել . ընդդիմանք կրել . *Առ ամենայն բան նմանապէս դժուարիմ . Խոր . գ . 68 : *Ոչ տրտմեցաւ , կամ դժուարեցաւ ընդ այն : Ոչ դժուարիմ ես յայդ . վրփ հդ . ի . Ե ը : *Ցորոց ՚ի վերոյ յիրաւի ևս դժուարեաք : Ցերեսաց նոցա դժուարլեալք : Ոչ դժուարելով ընդ Թափառանան : Ո՞ ոք ոչ դժուարեաւ լինցի յամենայն քալաքէ վարիլ . փիլ : *Ընդ անպատրաստից Թերութենէնց դժուարի : Եթ ոչ չապատակէն դժուարեցար . Նար : *Ն՝ որ ոչ հալկանի , ընդ վայրապար հարուածն օդոյն դժուարի : Զչքն բժշկել մի դժուարեացուք . Լմբ . ապ :

Իսկ չանզգայ իրս է Դժուարութիւն կրել բնութեե . հակառակ գտանիլ . *Զոր միշտ զառ ՚ի վայրն սիրէ գնալ , իսկ զառ ՚ի վերոյն դժուարի . Սրփ . յի . է :

Դժուարիմանալի . } Δυσνόητος .
Դժուարիմաց . ա . } Intellectu difficilis . Դժուարին առ խմանալ . Մեծին . խրթին . լծին , կիճճ . *Որեն բանք ետծային գրոց՝ դժուարիմանալիք . Շ . Խպ : *Ոչ դժուարիմանալիս և դժուարուսանելիսնոցա զնմատսան առաչի արկանեն . Ոսկ . չ : *Ցորս գտանի ինչ ինչ դժուարիմաց . է . պ . գ . 16 : *Զդժուարիմաց բանսն պայծառ և չայտնի առաչի սմենեցունց դնէր : Թարգմաներ գնծային գիրս զդժուարիմացս . վրփ ոսկ : *Եւ այս առանձինն իմն է եբրայեցոց , և դժուարիմաց ՚ի մեր լեզուս . կնւրչ . Ըգ :

Կի Որ դժուարաւ իմանայ . Δυσμαθής . *Ան՝նմիկ՝ որ դժուարիմացն իցէ , բազում անգամ վերատին հասանելով գիտել . Պչոփ . ծ :

Դժուարիմացութիւն . գ . Դըժուարիմացն գոլ . իրթնուլթե . Մեծին . *Որ բնութե ունէր չինչն զդժուարիմացուն .

Դժուարին • ա • որ և Դժուար • Δύσκολος, δυσχερής, χαλεπὸς, և՜ն • Difficilis, operosus, molestus, gravis, durus, saevus • Աչխատասէր • տարժանելի • Ծանր • խիստ • Նեղիչ • սաստիկ • անհնարին • դժկամակելի • ցծաբ, ծանրբ • լեռին, փխ՝ լեռբ, ձիաձ, աղբր, սարբ • *Դժուարին է՝ որ վինչդ ունին, մտանել յարքայութիւն ՚ի • Մրկ • ժ • 23 • *Եղիցին ամենայն դժուարինք՝ ՚ի դիւրին ՚ի՜ • այսինքն անկոխ վայրք • Ես • խ • 4 • *Դժուարին առ հասանել է • Եսա • ԽԲ • ա • *Ի յոյժ դժուարինս կարծեցեալ է մեզ • Փրպ • *Դժուարինս և ծանր հանմուխիք • Ռուֆէոբ • *Դժուարին կենդանի է մարդս առ ՚ի սովորելն սննդեամբ ըստ հարկաւոր սահմանին • Պղաթ • օբին • Ը •

Դժուարին • իբր Դժնդակ • և Դիւժնեայ • *Դժուարին աւուրք, նեղութիւն, հիւանդութիւն, համբաւ • Ծն • խԷ • 9 • Ը • Ել • 3 • Ը • 21 • 22 • 24 • *Մի գուցէ դժուարին ինչ ՚ի Թագաւորէն գիսպի արանց • Փրպ • *Դժուարին կենցաղ ՝ Երեսս խոժոռս և դժուարինս • Մաղ ՝ *Տեսանէր զոմանս այլակերպ երեսօք՝ դժուարինս և ահագնահայեացս • Ռուֆէոբ ՝ *Ի սեղի ինչ դժուարին ՝ Ի խորխորատս դժուարինս • Վրթ • հդ • Է • թԸ •

Դժուարին • Իբր հիւանդագին • դժուարաբուժելի • մերձ ՚ի հոդեվարս • *Ո՞պակս ինչ եղբայր քո • իսկ նա ասէ • դժուարին • Վրթ • հդ • Է •

Իսկ Բրս • գԽ • *Դժուարին եմ քննութիւն առ ամենայն անկատար ՚ի՜ • լմա՛, դժկամակ եմ, դժուարիմ •

Դժուարին • ած • Դժուարութիւն • և Իբր հիւանդ ծանր • *Գործեցեալ չարն դժուարին չնչին • Մաղ ՝ *Ո՞վ է սա, որ այսպէս գժուարին անկեալ դնի • Վրթ • հդ • Է •

Դժուարմանուած • ա • Մանուած ծպ յոյժ • դժուարակնդհուն • խրթին • *Դժուարմանուած տունս այսպէս լուծանի • Լխ • ծոդ •

Դժուարոտ • ա • Իբր Անկար ոտիք • կամ Դժուարուտ, ունօղ զդժուարութիւն ինչ • *Թէ դժուարոտիսկ եպիսկոպոսն, համարձակեալ լինցի երիցանց ՚ի՜ • չն • արտուղի կամ հեռագնաց • կանն •

Դժուարորոշ • ա • Դժուարաւ որոշելի • *Մեզ դժուարորոշք, բայց իւրեանց չայնոյն դիւրաւ որոշելիք • Նխ • բԸ •

Դժուարուս • և • Δυσδιήρατος •

Դժուարուսալի • Difficilis venatu, vel intellectu • Զոր դժուար է որսալ, ըմբռնել՝ իրօք կամ մտօք • *Դժուարորս է ատրեհան • Վեցօր • Է • *Փոխադրեալն ոչ գտանիւք, դժուարագիւտ և դժուարորսալի գոլով • Դժուարալարձելի և դժուարորսալի է՝ խարդախ արուեստիւք տուեալ չացուցեալ • Փիլ • *Դժուարորսալի ՀՀմարտունեն քան դիւրաւ կարճ փախչել չայնչայնիկ՝ որք ոչն զդուշանան • Բրս • հայեծ՝ *Ա՜լ նա դարձեալ ոչ ՚ի դժուարորսալ լեռան է, մանաւանդ թէ ՚ի կարողագուն նիցն • Պիս •

Դժուարութիւն • գ • Δυσκολία, δυσχέρεια, χαλεπότης • Difficultas, incommodum, molestia, acerbitas • Դժուարին կամ դժուարն գոլ • Ծանրանալ • Նեղուիլ • *Դժուարութիւն (անցից) գետոյ, հիւանդութիւն, կրից, և՜ն • Եղիշ • Է • Վրթ • հդ • Ք • Սպտ • յԽ • Բ •

Եւ Դժկամակութիւն • չկամութիւն • *Ոչ գժուարութիւն դնէ այժմ զբանս • Ռուֆ • յհ • ա • 25 • *Եթէ լինիցի ՚ի միջի քո և այլոյմ եղբօր բան դժուարութիւն • Մի՛ դժուարութիւն ոք արասցէ ողորմութիւն • Վրթ • հդ • Բ • ծԸ • *Ընկալցուք սիրով, հեզութիւն, և ոչ դժուարութիւն • Լխ • ապ •

Եւ Դժնդակութիւն • դժնեպութիւն • *Ո՞ւմ նմանեսցէ գազանի դժուարութիւն բարուցն • Բրս • Ամս •

Դժուրուղղելի • ա • } Δυσάγωγος •
Դժուրուղղելի • } Insolens • Որ դժուարաւ ուղղի • անուղղայ • *Խիստք և դժուարուղելիք որպէս զերիվարս ոմանս խստերախտ • Պրպ • Լ • յ • *Դժուարուղղելի եղբայր, և անհնազանդ • Լխ • պԽԲ •

Դժուրուղելի • ա • Զոր դժուարին է ունել, ըմբռնել • *Արածօղ հոտից դժուարուղելի • Նար • Լ •

Դժուրուղելի, լ-ոյ, լեաց • ա • Զոր դժուարին է ուսանել • *Ոչ դժուարուսանելիս նոցա զիմաստան առաջի արկանեն • Ռուֆ • չԽ •

Դժուրուղելի • ա • Δυσμαθής. Indocilis • Անուսումն • տգէտ • տգիտաց կան • *Անտեղի և յոյժ դժուարուսումն՝ ասել ևն • Կիւրղ • գՃԽ •

Դժուրուղելութիւն • գ • Բթամտութիւն • տգիտութիւն • և Մթութիւն ուսման • *Ծանրացեալ ընդ ծանօթիդ դժուարուսումնութիւնն • Փիլ • նԽ • Է • *Ներ հականացն զմիմեանս խոտվեցուցանելով դժուարուսումնութիւնն առտուած • Պղաթ • օբին • Ե •

Դժուրուղս • ա • Ուր են դժուարք լերանց, ճանապարհս • ապառաժուտ • դժուարին • աբԽ • *Ընդ դժուարուտ վայրս • Վրթ • հդ • ԻԸ •

Դժուրուղելի • ա • Զոր դժուարին է ուսուել՝ վասն թթութեան, կամ պնդութեան, և՜ն • *Սերկևիլն դժուարուսելի մայրգական • Մխ • ասէ • *Զքարինս դժուարուսելիս, պիսասակարան • Վրթ • ռԵԼ •

Դժուրուսանալի • } Զոր դժուարուսանալ • Դժուրուսուց • ա • } բաւ լինի սուսնալ • գեպանմասը կին • *Դժուարսուսանալի քան զամենայն առաքինութիւն • Լխ • ոչ •

*Զհարկաւորսն մեզ դիւրասուցս արար, իսկ զդժուարսուսացսն ոչ հարկաւոր • Ռուֆ • ԽԲ • *Վասն գժուարսուսաց պահոց • Կլիմաք •

Դժպահապոճն • ա • ն • Գունչ լաւ ևս՝ Դժպըհապոճն • Ἀυχμηρότερος • Squalidus, pauper • Դժպհի և գծուծ • աղքատագոյն • անշուք • *Չի մի միայն զչարակաւորսն ունելով դժպահապոյն կեցցեն • Փիլ • ԽԽ • ծԲ •

Դժպաշտօնթեամբ • Իբր Ամբարիշտ • սուտ • Δυσσεβῶς. Impie • *Մի զբազմանուն զօրութիւն ՚ի բազում որդիս ափսեսցես գժպաշտութիւն • Կոլ • Ծ •

Դժպատեհ • Տ • ՈՆՊԱՏԵՀ • Ἀνεύθετος. Non appositus, ineptus • *Դժպատեհ է իմն թեմբր նահանգիսան առ ՀՀերել • Գծ • ԽԲ • 12 •

Դժպարիշտ • Իբր Ամպարիշտ • ամպարիշտական • *Աճատատ և դժպարիշտ խորհրդոց • Գր • ա • ՚ի սպեր •

Դժպարտեցոյց զհաման, մծբ • ն • Զարաչար պարտել կամ պարտաւորել • *Դժպարտեցոյց զհաման • Մծբ • ծԼ •

Դժպիրհ, կամ Դժպիհ • ա • Բաւ անբուսոյգ • *Յատակել զազգն դժպիրհ ՚ի՜ • կամ զազգդ դժպհիս, կամ մանաւանդ՝ զազգդ ժպիրհս • չն • զգոսա • Ք • Ի • Է • 22 •

Դժպհի • ա • Δύσχρηστος, ἄχρηστος. Incommodus, inutilis • Դժկամակելի • անհաճոյ • Ծանր և խիստ • *Դժպհի եղև մեզ (արգարն) • Իմ • Է • 12 • Ես • Ք • 10 • *Ո՞ոք ՚ի կենցաղումն՝ որ ըստ ՚ի վարս (վարէ), ոչ լինի դժպհի • Մ • Ք • 1Է • *Առ պատեբազմունեան դժպհիս ունէին զսուսա • Պղաթ • օբին • Ք •

Դժպհի իլ, կամ Դժպհելի • ա • Դժկամակիլ • դա ունանալ • դժնեպանալ • *Դժոխերես դժպհելով հային ՚ի նա • Ռուֆ • յհ • ՚ • 26 •

Դժպհութիւն • գ • Դժկամակ կամ տարադէպ անկք, գնացք • և Անպիտանութիւն • τὸ Ἄχρηστον. Incommodum, inutilitas • *Փոփոխումն չընկալաւ դժպհութիւն իրաց • Սէթէր • Ք • *Զգժպհութիւն և զչայրատուէ անձնիչխան կամաց • Վ անն պուն կութիւն՝ դժպհութիւնք, և երդմնահարութիւնք • ՑճԼ • Ք • Է • *Խոտորնակ դժպհութեանդ քում տայ քեզ և զայդ • Մծբ • ծԷ • *Բաղկացուցին Ջանիւք ՚ի սակս դժպըհութեանն և կամ մրցանաց • Պղաթ • օբին • Ե •

Դժրամիտ • մոհ, տաց • ա • Ընկնգամիտ • չարամիտ • կամ խաբեբայ մտօք • *Անչեն զՀատանութիւնս դժրամիտքն • Մծբ • ծԷ •

Դժրանք • նաց • գ • Ἐπίβουλή. Consilium adversus aliquem initum, insidiae. ἐπήρεια, damna • որ և Դրժանք • Ընկդպատրանք • դաւ • դաւաճանութիւն • անիրաւութիւն • հնարք • փեր • գաթր • *Ընդ աղտեղագոյն նիւթոյ ըստ դժրանաց խառնեացն (ոսկին) • Նխ • ԼԸ • *Բնութիւնս մեր ունկեղէն ումն էր • ապա ՚ի դժրանաց չարին աղտեղեցաւ • Իգն • *Եւ ոչ նուազ ՚ի դժրանաց, ՚ի սուտանուն քրիստոնէից • ՃՀ ՚ԸԴԷ • *Զայս ամենայն դժրանս դաւաճանութիւն ոչ ծանեաւ արկադիոս • Զդժրանս եւդոքսիայ • Վրթ • ասէ • *Անկասած ՚ի դժրանաց • Լծ • ՃԾաբ •

Դժրեմ, եցի • ն • Ե • լ • որ և Դրժել • Ընդդէմ լինել • դաւել • դաւաճանել • խարդախել • սուել • անիրաւել • *Դժրեաց զնչխանն • կամ ըմբռնել, կամ դժրել ՚ի մահ • Ցկ • լԲ • *Որ դժրեն և նեղեն զաղքատս • Վրթ • ասէ • յ • *Ընդնգաեալ դժրեաց երդմանն • Փրպ • *Դաչինն դժրեցի • Նար • ծԷ • *Ազան առ միմեանս դժրելոյն (կամ դրժելոյն) • Լխ • ապ •

Դժրիշ • } ա • Որ դժրել կամ դժրեաց •
Դժրող • } Ընդնգէլ • Ընդնգող • խարդախող • սուող • վտանգիչ • ՀՀսաիչ • *Օսարոտի, և դժրիչ մերոյն • Իգն • *Աւր հաւատան գտայ նի դժրող • Խոր • Է • 85 • *Ընդհաս մատուցման դժնեայ դժրողաց • Նար • Իասս • *Զանդործելի զչար դժրողն • Փիլ • ԼԽ • *Ճաշնապարհորդէին զդժրող Ճանապարհն • Վրթ • ասէ •

Դժրողնութիւն • } Տ • Դժրանութ •
Դժրոնթիւն • գ • } *Մեղայ առ կեանագ դժրողութեան • Զխոտանմանցն դժրողութեան • Նար • ԼԷ • Խ • Է • *Ոչ մեկնի ՚ի դժրողութենէ (կամ դրժողութեան) բարուցն • Խոր • Է • 23 • *Եթէ դժրութիւնք, եթէ զղպարտութիւնք • Զդժրութեանն անգրկն զարժոյց • Ոսհ • անոմ • Է •

Դի • դիոյ, ոց • գ • Πτῶμα. Cadaver • որ և Դիւնչն, կուռք • Գեղ • չաղիղ • մեռեալ տուի • մարմին մեռեալ կամ մեռելոյն • Ել • Է • 21 • Ա՛յլ և Դիւ, դիոյ • *Ըմ ծոյզ զդին նորս ՚ի Թագաւոր զնա • Ք • Ի • ծՔ • 30 • Արկից զդիս ձեր զդիակսն կուռց ձերոց • Ղեպ • ԻԷ • 30 • *Եւ մինչդեռ զդրուն կանգնեսցե, զկոյրս որդին գի հանցե • Կիւրղ • յԽ • *Ընկեսցաւ դի նորս • Աւ ՚ի պատիւ դիոյն • Դի չուտս յերկիր ընկենուլն • Խոր • Ա • 14 • Ք • 57 • Ք • 37 • *Գօսացեալոց գիոց մարդկան • Փրպ • *Դի կենդանի, և խօսուն մեռեալ • Անկեալ դնիմ դի անկենդան • Քան զմեռելոյն քառօրեայն գիոյ • Նար •

Դիա, այ. տե՛ս Դիոս։

Դիագող, ի. ա. Որ գողանայ զդի մ. ուելոյ, և զդիս՝ գկուռս. *Նա՛ ուժիք ի մորգականէ չէ օգնէն դիագող չըլնի. այս. ինքն ի գողանալ զդի. Եղիշ. յոբ։ *Հեռասամուելինի ղաբան, վասն հանգիչի դիագողին. Մագ. ոգ. յանոալ։

Դիագարդ, ի, ագ. ա. Ἐνταφιαστής. Sepultor. որ և Դիագործ. Որ զնեռելոյս զդագարէ, պատէ, զմռսէ. *Հրաման ետ յովսէփ ծառայից իւրոց դիագարդաց. Ծն. ծ. 2։ *Դիագարդքն որ խնկեցին զմարմինն սէրունական. Նղէզ. Ռագ։

Դիագարդիկ. ա. ի. Դնազարդեալ գոլով. Հանդերձ պատանաք. *Վասն դիագարդիկ գնելոյն ի աքէ գեւրեղմանի. Ցհ. գառն։

Դիագարդութիւն. գ. Դիազարդելն, և իւն. դիագործուելոյ. Թագուհն. *Փոխի Թագաւորական չքեղ և երևելի դիագարդութեաբ. Աբծր. ա. 14։

Դիագերծ Առնել. Ἐκδύω τὰ σκῦλα, Exuo spolia. Զերծոռել զհան. գելոս գիոյ. առնուլ զկապուտ կողպատս դիականց. *Դիագերծ առնէին զվիրաւորս. Ի. Գ. Ը. 27։

Դիաթաղ. ա. Որ թաղէ զդիակունս. Գեղել Ռագոյ. Գեղարճ. *Աւազակապետ լեալ էր յառաջ, և դիաթաղ հեթանոսաց. Վրդ. հդ. Ի։

Դիաթաւալ, կամ Դիթաւալ. ա. ՅՐ. Իբրու գի թաւալեալ, տապալեալ, ասպատ արկեալ՝ի դաշտի. Վալի ընդ բայի, որպէս Տապատ արկանել կամ անկանիլ. Καταστρωννύω, νυμ. Humi sterno, consterno, or. πίπτω, cado. Գեպինը Գաբել, Գաւիլ. *Բազում վիրաւորս, կամ մի առ միով դիաթաւալ կացուցանէին։ Դիթաւալ կացուցանէր։ Դիթաւալ կացուցեալ. ա. Ա. Գ. 24։ Ը. 34։ Ը. 42։ Ը. Ա. Ը. 26։ Եղիշ. Ը. 5։ *Դիթաւալ (կամ գիաթաւալ) կացուցեալ. Մանդ. ԻԳ։ Նահ. Դ։ *Յորոց զկէսս գիաթաւալ յեր. կիր կործանելին. Փարպ։ *Ցերկիր սնկեալ գինաթաւալ իւազգային. Եղիշ. Ը։ *Բազում գիաթաւալք չրուկիր անկեալ մեռանէին. Ճ. Ա։

Դիաթիկ, թկի. գ. Բառ յն. գիաթիգի, Διαθήκη. Testamentum. կտակ. անգաղ. Ճագիր. Վաղիգէն. *Իչհանուելն ունի առնել գիաթիկ։ Ի գլուխն զդիաթիկն։ Առանց գիաթկի։ Դիաթկով. Ան. Մխ. Դգ։

Իակ Սամ. Նրէդ. Ըիը. *Ասորիք Թագագ. մանեցին զդիաթիկ, զմանկուկ տեառն ՚ի. Ղուկ, սու ա կատարան։

Դիալոգոս. Ո. Բառ յն. գիալոգոս, Διάλογος. Dialogus. Տրամախոսու. Ը. *Ճառաբան գիրք սքոյն գրիգորի (պապին), զոր յունական լեզուն գիալոգոս կոչեն գլուցն. Հ=Ց. Ֆբգ. ԺԳ։

Դիակ, ակը. գ. Ռամկականն բառիս Դիակն, կունք. *Զգիշատեալ գիակս տունն ագամայ. Վրդ. Ծն։

Դիակալ. ա. Որ ունի յինքեան զդի. մակդիր գերեզմանի կամ տապանի. *Ոչ պահէր զոր զդիակալ տապանն. Ռագ. Ֆգ։

Դիակապոիտ, պոի, տաց, տից. ա. Τυμβωρύχος. Busta eruens, spoliator mortuorum, vespillator. որ և Դիակողոպուտ, Դիագործ. կապատող և կողոպատող զմեռեալս՝ ի քարի և ի գերեզմանի. *Գիակապուտս առաքէ տիկինն յետս յայլ Թագեանն. Խոր. ա. 14։ *Դիակապուտս գտանեալին. ՚ք կապտելով յետս մարտի. Եղիշ. Ժ։ *Զգիակապուտսն զգերեզմա. նակրկիտս պատժէ. Կալ. ծգ։

Դիակիր, կրի, րաց. ա. Կրօղ կամ քարձող զդի. մեռելակիր. մանաւանդ նմանուելոյ։ *Դիակիր գագաղօք. Ցհ. իդ։ ՃՃ։ *Խառնուած բարկայեալ յոգւոյ և ի մարմնոյ՝ դիակիր է (հոգին՝ մարմնոյ)։ Գինեզինուելոյն և խոհակերուելոյ՝ դիակիր եմք մարմնով (որ ուտէ գկենդանիս). Փիլ. Լին։ *Հոգի մեռեալ ի մեղաց անտի՝ ի մարմինն եգեալ կայ իբրև ի շիրմի, և նա գիակիր չըլնի զորէն անասնոց։ Սերաւորքն իբրև գիակիրս չըլնին. Սարգ. իդ. Գ։ Նա. ա. Ե։ *(Ուրն) գիակիր ինքեան, և կենդանոյն մեռեալ. Լմբ. ոգ։ *Ցորչափ չէ ընչաքերեալ սալին, գիակիր է մայրն. Տօնակ։ *Զգիակիր մայր կենդանակիր առնէ. Վրդ. Ծն։ *Ձեր արժան գիակիր լինել կենդանոյն մայրն մարիամ կոյս. Վրդ. ասէաբ։

Դիական, կան, կունք, կանց. գ. Νεκρός, τεθνικώς. Mortuus. καῦλα, corpora. Դիշաղիզ. մեռեալ. մարմին մարդոյ վանձանելոյ. արձան կործանեալ կամ փշրեալ. Ռեբել. Լէյ, Ձենոպիզ. Տէսա. Լգ. Ծէ. 46։ Լա. 8։ Գ. Լգ. Ծէ. 11։ Տոբ. ա. 21։ *Արկից զդիս ձեր զդիականքք կուոց ձերոց. Ղեսպ. Իդ. 30։ *Արարք գիակն ան. թուելի. Շ. Եէէս։ *Զգիակն բնչայ պատճառեալ իմն գեղովք։ Դիակամբք Թշնամեաց լցին զդաշտն ամենայն. Խոր. ա. 10։ Գ. 37։ *Եկեալ անկաս առ ոսս գիականն (աքէքսիանոսի). Ճ. Ժ։ *Ոլորմելի տեսլեամբ անկեալ գիականս ՚ի վերայ գիակացոց. Ղեսդ. Ա։ *Տապատս անկեալ գիակնացան. Փարպ։ *Եւ անգ գիակնացեալք չուրջ զքաղաքսն. Լմբ։

Դիականոցիոն, պոի, տից կամ տաց. Դիակապուտ, և առաւել Գերեզմանակըր կիս. Ռեբէլ Ըալոջ հանուելոյն. *Դիակոզոպատս երիտասարդ. Վրդ. հդ. Ա։ *Սպանողացն և գիակոզոպոյին. Եսա. պամ. Ը. 6։ *Ցաղագս գիակոզոպոլոց։ Զգիակոզոպատս՝ եթէ ըմբռնեսցի ևն. Մխ. Դա։

Դիականոն. գ. Բառ յն. գիգոնօս, Διάκονος, Diaconus. Պաշտօնեայ. սարկաւագ. *Դիակոնք, որ Թարգմանին սպասաւորք, այսինքն սարկաւագունք. Լմբ. ԷՅԷ։

Դիականոցս. ա. } Դիակնացեալ և
Դիականուհեալ. } կուսեալ գի ՚ի վերայ գիոց. *Սատակումն գիակոյս բազմեցե. Ցհ. Լի։ *Գեչ եգեալ և գիակոյս սպանականութեաբ. Վրդ. ծն։ *Ի գիակուսեալ մարմինս նոցա գԹելով։ Ի փսիրս. սեննէ սլոյն ՚ի գիակուսեալ մարմինն գլըբելով. Նխա. Ո. ԷՅԼ։

Դիականութիւն. գ. } Κῆδος, τα-
Դիանականք, նաց. } φή, ἐκφορά. Funus, sepultura, elatio. Հանել տանելն ՚ի տանէ զմեռեալն ՚ի Թաղումն. Թաղումն. սուգ մեռելոյ. *Օրհնութեաբ յուղարկեն զգնացեալն. յուղարկութիւն կոչէն, և ոչ գիահանութիւն. Ոսկ. ա. փխ. ծէ։ *Եթէ որ ՚ի գիահանացն գայցէ, սկիզբ է, որչափ ևս առաւել որ ՚ի պատերազմէն. Ոսկ. փԲ։

Դիանաձ, այոյ. Ը. Ն. Տ. Դիբև. *Ի հեռասական տեառնջն որպէս տալոյ գիա. նայ... գիանայր. Ճ. Գ։ Դիանայր, և առնդիեցաց աղքիւրս կաթին բղխեր. Պրոկ. ՚ի ՚ոսկեի։ *Ի գերիկ մոր գգուեալ, և ՚ի ատեանց գիացեալ. Գնչ։ *Գիանայր ՚ի ատեանց նորա ընդ մանկունս նորա. Վրդ հգ. ծգ։

Դիաձոյ. ա. Որ չըլնի որպէս զդի (առ ծերութեան կամ տխրութեաբ). * (Եղիա) գիաչու իւրուացեալ յերկրաջս, և մաչեալն սրտիւք. Մագ. Լա։

Դիպագաչտութիւն. գ. Դիցապաշտութեաբ, կամ գիսապաշտութեաբ. *Ոչ ունի խնդութեաբ կռասոյ գիսապաշտութեաբն, այլ տխրութեաբ լցեալ է. Եփր. ասէսար։ Խակ Բառ. Ը. 31. *Գիսապաշտուեաբ ՚ր. այլ ձ. գիսապաշտութեաբ։

Դիապատեմ, եցի. ն. Պատել զմեռեալն. պապնէլ. *Զկոյսն գիսապատեալ. Վրդ. յանհատ։ *Գիսապատեցաւ (տէրն), և զմեր վերս բժշկեաց. խոր։

Դիապատիկ. ա. Ἐνταφιαστής. Funerator, sepultor. Գիսապատող. գիազարդ. *Եւ պատեցին գիսապատիկքն զնարայել. Ծն. Ը. 3։

Եւ իբր Գիսապատեալ. *Ան գիսապատիկ մարմին առն ՚ի մտեալ. Ցհ. Լի։

Դիապատութիւն. Տ. Դիազարդութիւն. Κηδεία. Funus. *Գիսապատութեաբն հոգ տանէին. Ոսկ. յհ. Ը. 38։ *Ցայս ազբար... ՚ի գիսապատութեաբն. Տօնակ։

Դիապուն } Լուվ. զկաթն. կաթնասուն լինել. *Քարոզիւր գիասունդ լինել. Թեոդոր. Մայրագ։ *Իննամեայ յորովայնի բնակէ, և գիասուն լինի. Նահաս։

Դիասոն. գ. Բառ յն. փիւտօն, Διάτεταν. Ո՚ղ Լճ ոտտոտամամբ Լռչող. որ Թարգմանի ՚ի մեղ Ցռնիչ. որպէս ասուպ. *Եւ գիասոնաք, որ են Ցռնիչ. Աբիսա. Ֆ։

Դիամ. Ի ՚ի բ՚ի՛ա յն. ձայնէ, որ է խոյր. իբր պահապան աղբունի իւրոյ. կայ և լո. փիա, իբր իշխան պաշտօնեայ. *Աւտիչին դաս պաղատանն են գիարքն, որք են պահապանք ոսկի վազարին. Մխ. Դփ։

Դիամանտ. տ. Դիսծոն. *Որ Լծն գիամ. յիկ. Եէէ. Լգ։ *Գիսապիկ մանկունք. Ցհ. Լի։

Դիամոնտացն. ա. } Դիակնացեալ և
Դիանոհեալ. } կուսեալ գի ՚ի վերայ գիոց. *Սատակումն գիակոյս բազմեցե. Ցհ. Լի։ *Գեչ եգեալ և գիակոյս սպանականութեաբ. Վրդ. ծն։ *Ի գիակուսեալ մարմինս նոցա գԹելով։ Ի փսիրս. սեննէ սլոյն ՚ի գիակուսեալ մարմինն գլըբելով. Նխա. Ո. ԷՅԼ։

Դիանոհեալ. } Դիակնացեալ և
Դիանոհեալ. } կուսեալ գի ՚ի վերայ գիոց. *Սատակումն գիակոյս բազմեցե. Ցհ. Լի։ *Գեչ եգեալ և գիակոյս սպանականութեաբ. Վրդ. ծն։ *Ի գիակուսեալ մարմինս նոցա գԹելով։ Ի փսիրս. սեննէ սլոյն ՚ի գիակուսեալ մարմինն գլըբելով. Նխա. Ո. ԷՅԼ։

Դիանոհեալ. } Դիակնացեալ և
Դիանոհեալ. } կուսեալ գի ՚ի վերայ գիոց. *Սատակումն գիակոյս բազմեցե. Ցհ. Լի։ *Գեչ եգեալ և գիակոյս սպանականութեաբ. Վրդ. ծն։ *Ի գիակուսեալ մարմինս նոցա գԹելով։ Ի փսիրս. սեննէ սլոյն ՚ի գիակուսեալ մարմինն գլըբելով. Նխա. Ո. ԷՅԼ։

Դիանոհեալ. } Դիակնացեալ և
Դիանոհեալ. } կուսեալ գի ՚ի վերայ գիոց. *Սատակումն գիակոյս բազմեցե. Ցհ. Լի։ *Գեչ եգեալ և գիակոյս սպանականութեաբ. Վրդ. ծն։ *Ի գիակուսեալ մարմինս նոցա գԹելով։ Ի փսիրս. սեննէ սլոյն ՚ի գիակուսեալ մարմինն գլըբելով. Նխա. Ո. ԷՅԼ։

*Երկիր դիեալ անձրևօք. Լմբ. առ։ *Դան գիհ զքարուղձ. Եփր. օրին։ *Տղայք զկոտորեալ մարտիքն փարեին, և դիւեին զարիւրն ստեանց նոցա որպէս զկաճին. Կաղանգ։

Մերթ որպէս Դիւեցուցանել. *Դիւել զմանկունս առաքինութեանց. Սիմ. ապ։

ԴԻՒՄ, դիւեցայ. ն. *Երանելի ես դու՝ ի կանայզարոյ զաւրնդ դիւեցաւ՝ որ կերա կրկ զամենայն. Եպիփ. ի լոյն։ *Ծնաւ՝ ի կուսէ, և ինամածուղեամբ պահպանեալ՝ գիեցաւ կաթամբ՝ի նմանէ. Մխ. ապ։

ԴԻԵՑԻԿ, ցիկ, կաց. ա. Θηλάζων. Lactens, lac sugens. որ և ԴԻՍՑԻԿ. Սորն. գիաց. ծծօղ զկաճն՝ի ստեանց մօր կամ դայեկի իւրոյ. կաճնիկը. մանկիկ տղայոյ, և ձագուած անասնոց. կաթ ասօղ, ծիծ ասօղ. ՀԱԳ. օվ. ՀԵՓՓ. *Լեզուիք գիեցիկ մանկանց. ՈՂԲ. գ. 4։ *Գառն մի գիեցիկ։ Ոսկ. գիեցկիս. ա. Ի. Ե. 9։ Ը. Ի. ծԸ. 29։ Ա՛վ. գ. 4։

ԴԻԵՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Դիւէլն, Դիեցուցանելն. ծիծ ասիելը, և պաւէք. *Ոչ գոյր նոցա գիեցումն՝ ի մարց. ՁԿ. Ի։ *Ալծին գիեցումն մանկանն ընդ հովանեաւ արծուոյն. Խոր. Ը. 67։

ԴԻԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. որ և ԴԻԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տալ գիել կամ ծծել. անուցանել կաճամբ ստեանց. իրօք կամ նմանութիւ. ծիծ պալ, կամ պալ. պիտ կամ մեղ ՀԸՐՏ., ԵՄՓԻՐՏ., ԵՄԸՒՐՏ., ՀԻՐ պալ. պէն. *Ցարեալ ընդ առաւօտն գիեցուցանել զորդին իմ. Ֆ. Ի. 21։ *Երանի՛ն. . . ստեանցն՝ որ գիեցուցին զքեզ. Ղկ. ծ. 28։ *Դիեցոյց մեզ՝ ի վիմէ։ Ջ.Մծոց. Թէ ծովու գիեցուցիչ քեզ. Օր. ՀԸ. 13։ ՀՓ. 19։ *Դիեցուցի՛ր կաճնասուն։ Դիեցուցանելով զկուսական քո աբ զկամն. Շար։ *Կաճնասուն ստեամբքն գիեցոյց։ Մայրենի կաճամբ ՀԱՄԲԱԼ գիեցուցի՛ր։ Նար։ *Դիեցուցան զմանուկն՝ի խաչանց. Վ.Ի. Հց։ *Ջհոգևոր կաճն գիեցուցանել մանկանցն եկեղեցւոյ. Խոր. Փ. 66։

ԴԻՋԱՆ. Աստղագ բառ, իբր Դիպաչեալ, բաթձրացեալ. կամ բայ, որպէս Դիվիճչան, գիւազան. *Պատառիլ չուրցքն մածեալ, գիշան ալեացքն Թանձրութեամբ. Մագ. ոթ. Խզ։

ԴԻՋԱԴԻՋ. Տ. ԴԻՋԱԴԻՋ. *Դիպաչեզ յեզկեզուկ փրփրալալ. Ագաթ։ *Ընտունելք ստիպաս գիշադեզ. Մծբ. ծԲ։

ԴԻՋԱՆԱՄ, ացայ. ն. Διαδίδωμι, διαχύω. Diffundor. որ և ԴԻՋԱՆԻՒ. Դիզ լինել՝ի վեր կոյս. բարձրանալ, ծաւալնալ, վերելս առնել զիմեամբք. բարգիլ. կուսակիլ. ծաւալիլ. *Ելանէր գիշնայր ջոյն՝ի վերոյ քան զկնոցն՝ի քաւասուն և յինն կանգուն. Դան. Ի. 47։ *Ճեղճեղերն՝ի տապակէ անալ ելեալ գիշացեալ ծաւռնայր. Ը. Ի. Ե. 5։ *Խորք կոչէ գյաՃախուժն խորհրդոցն՝ որք գիշանան՝ի վերոյ մտացն. ԼՄբ. ոշ։

ԴԻՋԱՆԵՄ, դիզի. ն. որ և ԴԻՋԵԼ. Կուսել. բարգիլ. դնել՝ի վերոյ միմեանց. չեզչել. գիվէ. ԷԶՄԱ, փզիե։ *Ընդել զքերսան՝ի վերոյ սեզանոյն. Ի. Ի. ծԸ. 33։ *Փուշս վարուց գիզի։ Դիզի, բարձեցի. Նար. ԻԸ. Ա յիշ։

ԴԻՋԱՆԻՄ, զայ. Ի. Յ. Դիզիլ, և գիզանալ. կուսակիլ. բարձրանալ. և ԲԱԶ. մնանալ՝ի վերոյ միմեանց. խոնիլ. *Ծոսիս իննկոյն ԷԶՄՆԵՐ գիզանէր իբրև զամպ։ Ծուխն՝ որ գիզանէր, նչան լինէր գործոյն. ՆԵՒԻ. Ը. 11։ ա. Ի. Ի. 20։ *Ես՝ի գիզանել՝ի վերոյ Նորա Ժողովգոյն. Ղկ. ծ. 29։ *Ջմիմեամբք գիզանէր՝ի միմեանց վերոյ (ամբոխն). Ագաթ։ *Ամպք՝ի վերոյ ամպոց գիզանին. Շիր։ *Ալիք զալեօք գիզանէին. Վ.Յօր. Ք։ *Մեզք նոցա մեծամեծք՝ի կշիռս դիզան։ Դիզան ակռք՝ի մեզոց վերոյ. Ոսկ. Յն. Ն հմ։

ԴԻՋԱՓԱՅՏ. ա. Ուր իցէ փայտ դիզեալը որպէս յաստուկ անուն աեզոյ. *Կատաղեցան՝ի դիզափայտ լերինն, որ կոչի գոգոլովոս. Ցայսմ. յ. սեպտ։

ԴԻՋԵՄ, եցի. } Տ. ԴԻՋԱՆԵՄ. *Քար.

ԴԻՋՈՒՄ, զի. } դեա և գիզեան անձինք մեղաւորաց բանբասանս յարքունս. Նար. Ի՛ք։ *Կոհակս լեռնաձիս յարուցանէ՝ գիզելով՝ի վերոյ միմեանց. Սարգ. յն. Ի։ *Ի վերոյ անձանց ձեռոց զայդէսի բազում մեհապաշտութիւնն գիզեալ կուտեցէք. Փարպ։ *Խոտ՝ի վերոյ խոտոյ գիզու. Իսիա։ Ե վանայ. յոբ։ *Ջգանկուխան բորբոքեալ գիզու. փիւ. լին։

Իբր ած. Գիզանիլ. *Ինքն ամպն բրդի, գնի, գիզու՝ի բարձրաւանդակ վայրան. զոր և ձիւն անուանեմք. Շիր։

ԴԻՑԱՒԱԼ. Տ. ԴԻԱՑԱՒԱԼ։

ԴԻՒՄ. Տ. ԴԻՆՄ։

ԴԻԿԱՏՈՐ, կամ ԴԵԿԱՏՈՐ. լաւ՝ ԴԻԿՏԱՏՈՐ. Բառ լտ. փիգտ՚տօռ. Dictator. Δικτάτωρ. Հրամանատար. իշխանապետ առաժամանակեայ, ՛Լծելագրօղ և կարգաւորիչ ժողովրդեան Հռովմայեցւոց. *Դիկատորք, որ են Ճարտարախօսք. Եռ. փբ. ա։

ԴԻԿԼԻԿՈՆ. լաւ ևս՝ ԴԻԿԼԻՊՈՆ. յն. փիգլիփոն. ՛ի ձայնէս Δικλίς, δίκλιδος. իբր երկփակ. երկբացիկ, ևն. իսի իւիփ. Լ. պէսպէս առումս. և առանձինն՝ թաւ ղանի որ պատէ ՛ի ներքուստ իբրև պարկ զախոնդանս. *Ջախոնդ անան, և որ չուրջ զնովաս պատի դիկլիկոն. Պիս։ *Նախայայլուչ շուղոր անուն է . . . որպիսի (առ յոյնս), դիկլիկոն. Թր. ւեբ։

ԴԻՄԱԲԱՆԵՄ, եցի. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆԵԼ. Ἀντιλέγω. Contradico. *Երբեմն նզովես, երբեմն դիմաբանես. Նեղս։ *Իսկ նա դիմաբաներ, եԹէ ոչ արարեալ է իմ զայդ։ Ոչ դիմաբանել աւագացն. Վ.Բ. հց. ծ. 2։ *Խրատուցչ առաքնորդն զայնոսիկ, որք առաջի մարդկան դիմաբանեն կամ վիճին ընդ նմա. Կիւմ։ *Դիմաբանող։ Դիմաբանել լով. Վանայ. յոբ։

ԴԻՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Φιλονικία. *Ջմարդոյս բանՆիւք առնելով՝ի ձեռն դիմաբանութեան. Պզաթ. փիւ։ *Ջոր ինչ տացէ ոք, առանց դիմաբանութեաՆ առցես. Վ.Բ. հց. Է։ *Ա յս առարկուածս ոչ լրջասցի մեզ կարասչէ առնուլ դիմաբանուՆ. Մագ. ծ։

ԴԻՄԱԲԱՐ. ս. Ἐναντίως. Contrarie. որ և ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՐ. ասոր դեմ, ՆերՀակը. *Ո՛չ հուր արկանի և բորբոքի, այլ դիմաբար՝ յառաջագոյն ծախիկը և հասանիկը. Աա ոբս. Ի։

ԴԻՄԱԳՐԱՒ, ի, եց. ա. ն. Որ ընդդէմ ասոխին նախագրաւ քերի. իբր յառաջամարտիկ. ախոյեան. Նահատակ. աձնամատոյց. ձեռներէց. յանգուգն. դիմակաց. հակառակորդ. առաջ ՆէպՀօդ. ՀերոՀոս, առյորբեմբ, ՀերոՀենիէի. *Ինքնակամ դիմագրաւ կամակար՝ի վիշաս մահուն և տանջանացն դիմեր. Ի. ՀԴ. Ը. 28։ *Ջզօրանալն դիմագրաւին. Ցն արդէ։ * Տեսաներ զկամն սրտից Նոցա դիմագրաւս. Ա՛ե. ՛ի ոՀէէ։ *Դիմագրաւ է չուր (Հանգոյն այծի). Փիւ. լին։ *Ա՛յ վաեր եկեալգ դիմագրաւ. Ճ. Ա։ *Ուր ինքնակամ դիմագրաւ նահատակն եղև. Խոր. Ֆ. 9։ *Դիմագրաւ ընդդէմ նորա գոանէին չարուԹ. ՁԿ. ԻՒ։ *Մի դիմագրաւ լիներ մահկանացու ազգիգ կենդանուաե. Սարգ. Ի. պ. Ի։

ԴԻՄԱԳՐԱԻԵՄ, եցի. ւ. } ԴիմաԴԻՄԱԳՐԱԻՄ, եցայ. յ. } գրաւ լինել. միջամուխ եերել. համարձակ դիմել. զգէմ ունել. յանդգնիլ. իշխել. առաջ ՆէպՀոխ. առւը վերՀէ, առաջբերի, գերեզմանի. *Կին ոմն խոշորագեղ, զոր ոչ ոք գիմագրաւեաց առնուլ կինութեաՆ. Խոր. Ի. 34։ *Դիմագրաւեալք ընդ խոտովութիՆ ահագին ծովուն. Ագաթ։ *Ի չարչին հալածեալք, և առ ՁԾ գիմագրաւեալք. ՁՀԲ. Ի։ *Ջամենայն զարգելչաՆն անիսեՆի և անկասկած գիմագրաւեալ գործճն. Ոսկ. Ա. ա. 17։ *ԸՆդէմ այդպիսի դիմագրաւեալ՝ չկամիս հնազանդել ինքնակալին։ Ցեսանեմ զքեզ գիմագրաւել, և չհամարիս ինչ զառանձնանալ. Ճ. Ա։

կր. Պաշարիլ. գումարիլ յանձն. յանձն հնարս մտանել. *Եւ նոքա գիմագրաւեալք առ այն ոչինչ կարէին տալ պատասխանի. Հմմտ. առ։

ԴԻՄԱԳՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. ՀամարձակուԹիւ. յառաջ իսաղացուԹիւն. նահատակուԹիւն. *Աւել ընդ նահատակին (գաւԹի), որ զոյս գիմագրաւուԹիւ առ բարին ունէր, միշտ, ԹէՀ վասն քո մեռանիմք զօրհասապաղ։ ԳիմագրաւուԹի զօրեզ և անհերքելի. Նար. Ի. Ճ։

ԴԻՄԱԳՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. ՀամարձակուԹիւ. յառաջ իսաղացուԹիւն. նահատակուԹիւն. *Աւել ընդ նահատակին (գաւԹի), որ զոյս գիմագրաւուԹի առ բարին ունէր, միշտ, ԹէՀ վասն քո մեռանիմք զօրհասապաղ։ ԳիմագրաւուԹի զօրեզ և անհերքելի. Նար. Ի. Ճ։

ԴԻՄԱԴԱՐՁ, ի, ացայ. ա. Ἀντικείμενος, ἀντιστάς, προσχεχουκότως. Oppositus, adversarius, resistens. որ և ԸՆԴԴԻՄԱԴԱՐՁ. Գիմակաց. որ՝ի գիմի հարկանի կամ բախի. հակառակորդ. ԴԷՄ գոյՀոզ, ԴԷՄ ՀայՀոզ. *Սատակեր զամենայն գիմագարձս իւր. Ցոգի. Ի. 15։ *Որ միանգամ գիմագարձ (կամ ընդգիմագարձ) լինէին հրեղէն. Եփ. Ի. 1։ *Ցերկոսին (առ երկուսին) կողմանս չահիցն դեղոյ գատանէին գիմագարձք. Ոսկ. Եռ։ *Ամենայն գիմագարձաց. Ագաթ։ Մովս. ԻԵՐԻ. Ի՛ոգ։ *Ճշմարիտ ծառայից Ից ոչ է օրէն գիմագարձ լինել երկրաւոր իշխանաց. Եղիշ. Է։ *Հովսաւան գիմագարձ լիներ, և աղջկանցն զրկելոց վրէժխնդիր. Կիւրղ. Եւ։ *Նա ոչ առ այն ինչ գիմագարձ լիներ. Երզն. Ֆսի։ *Ան՝ գիմագարձ լինես։ Ընդ բարեգործան նայեաց, և մի ընդ գիմագարձսն։ Որ քեզ գիմագարձիդ ես, ոչ փապաքէն և առաւել պօղոսի առյր. Ոսկ. Ֆսի. Ե ՀԻւԼԻպ։

ԴԻՄԱԴԱՐՁԵՄ, եցի. ւ. } ԴիմաԴԻՄԱԴԱՐՁԻՄ, եցայ. յ. } գարձ լինել. ընդդէմ կալ. *Ոչ՝ի կապելէն ըզքեզ գիմագարձեցեր. Նար. ԿԷ։ *Ոչ գիմագարձեաց, և ոչ իրաւունս ինչ կամեցաւ ցուցանել. Ոսկ. Եռ։ *Որում գիմագարձ ձեալք քահանայապետքն. Ագաթ։ *ԸՆդ առարչին գիմագարձեալք (կամ ձեալ) ձեռնարկ կէին. ՃՃ։ *Գիմագարձէին զօրքն անօրինաց. Մխ. Երէց։

ԴԻՄԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. ՀակառակուԹիւն՝ բանիւ կամ գործով։ Աոսկ. ԻԹ. 26։ Փիւ. Խոսփն։ Պիս։ Եզն. Ֆսի։ ԲԵՆԻԿ։

կամ խոչ և ՀուԹ. ընդգիմանալ. արգելք. *Քանի՛ հոգք, քանի՛ գիմագարձուԹիք, ոՀգան վիշտք (վաՃառականաց). Ոսկ. Ֆ. Ի. 13։

ԴԻՄԱԴՐԱԿԱՆ. ա. Ընդգիմագրական. հակառակ. *Բան գիմագրական. Գր. պղ. ա. փոսփ։ *Ցայլոց գիմագրական

գրողացն. Վ.բ. ՈՀ:

ԴԻՄԱԴՐԵՄ, եցի. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱ. ԴՐԵԼ. Ἀντιτίθημι. Opponо, or. *Դիմագրելին (նոցա), թէ չէ և չէ այդպէս, Ոսկ. յհ. Բ. 13: *Որում և գիմագրէ ձիթենի զգիւրանցուելի պաղղ նորա. Մխ. առաւ: *Զնմաստուելն խորան գիմագրէ. Համան. առ: *Հակառակ նմին գիմագրի. Երզն. ԹԵր:

ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱ. ԴՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀντίθεσις. Oppositio, objectio. *Ցնապանուելին ըստ ընտանուեն գիմագրուելի վայրագուելիե է. Փիլ. լին. *Ըստ միոմէ նմանուեն՝ հեշտասիրիք են, և ըստ միւսոյմէ գիմագրուելիե՝ գիւրամեռք: Դիմագրուելիւն գիմեցմանն: Դիմագրուելիւնն ի հակառակաց հարթի պատհեցեալ. Նար. Ե. ՀԵ. ՃԸ: *Ասիցէ ասէ ոք ի ձէնջ. Իբրու գիմագրուելիք ինձ պատաս ի կիր արկանէ. Սարգ. յի. Ե: *Դիմագրուելի յեւնոնիոսէ. Կ՚ԵՐՂ. գնդ:

ԴԻՄԱՀՕՍԵՄ, կամ ԴԻՄԱՀՕՍԻՄ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱՌԱՆԵԼ. *Դիմահոսեալ նմա կամիցի: Ոչ կարէին գիմահոսել: Ո՛չ եղև անհաւատ ասացելոցն, և ոչ գիմահոսեցաւս. ՈՀ. յհ:

ԴԻՄԱԿ, ի, ացի. գ. Դէմ, դէմք. երես. տեսիլ. կերպարան. և Տեսակ. կերպ. *Խօսի առ գիմակ ոք, և ասէ, ես, դու, նա: Մակեայ անխաղաց ասի, առանց ուրուք գիմակի. Երզն. ԹԵր: *Ցաստեղս արեգական, և ի կենդանին գիմակին. Տծած: *Մերովք իսկ գիմակօք ընկալեալ զայս այսինքն աչօք. Կոչ: *Զձճեացն և զայլ ևս վատթարսոյ գիմակս առնէին պատկերս այ: Ի վերոյ առաքելոցն գիմակք հրեղէն լեզուացն յայտնեցան. ՈՀ. Տ. ա. 1. 12: *Ընդ տոտերբին գիմոյկ (երևոյթ): Ի դրուելիւն գիմակացն քառակուսեան լծորգացն: Դիմակ տեսակօք: Դիմակս գիմակի կերպիւ կերպիւ. Նար: *Կուսականն, և մարմնական (այսինքն ամուսնացեալոց) գիմակօք. Ճ. Գ: *Ամենայն գիմակօք լուծանելոց էր զմահու իշխանուելի. Ցծած:

ԴԻՄԱԿ. Պատրուակ. առ երեսս ձևացեալ կերպարան. Տաճար. *Քակտեցաւ տեսիլն, և յայտնեցան գիմակքն: Հերձացեալ մերժիցի գիմակին կեղծաւորութեան. ՈՀ. ղ: *Զգիմակս նենգաւոր խորհրդոց նոցա նորա մերկացեալ. Փարպ: *Եթէ ոչ գիմակօք կեղծաւորելի. Նար. Ր: *Զոր ներ այլ ինչ գիմակս գնել այսպիսի սիրոյ բանից. Սարգ. յոթ. Ե: *Ցետ խաղացն անցանելոյ, յետ կերպարանելոյն յաչս սուտոզացն, յետ տաղտուարիս (Թատրոնի), ապա քակտին գիմակքն, և երևի Ճշմարտութիւն: Մաղ:

ԴԻՄԱՆ. ա. գ. Ընդդէմ, հակառակ, գիմակաց, ընդգիմակ. և Չանդիպասիրացաց կողմն. *Գիմակ սրտմտութեանն զուրսիտուելին գնէ. Շ. ֆԹ: *Որ ոչ միայն զինքն, այլ և զգիմակն հանգարտ առնէ. Շ. ընդհանր: *Եւ որ ի յայս սէր է համակ, է այ սիրոյն գիմակ. Շ. այբ. Ե. ա: *Ոչ կարացեալ գիմակ գալ հրամանի արքային: Ցարեւելից գիմակի քաջանձաւին. ՁԿ. ԼԸ:

ԴԻՄԱՆԱԼ, կամ ԴԻՄԱՆԱՅ ԼԻՆԵԼ. ԴԻՄԱՆԱՅԻՒԼ. լ. Ἀνθίστημι, ὑπόστημι. Resisto, adversor, sustineo. Զգէմ ունել. ընդգէմ կալ. տոկալ. որ և ԴԻՄԱՆԱՅ ԼԻՆԵԼ. տե՛ս գնել, նայիլ. *Մէք ոչ կարեմք լինել դիմակալ նմա: Դիմակալ եղև Թէոմեմաց ազգի նոցա. ա. Մ. Է. 40: ծԲ. 29:

*Դիմակայ լալումեաՁն լինել. ՁԿ. ԼԸ: *Աննահանջ արուեաՁ դիմակայեալ. Մագ. ԼԷ:

ԴԻՄԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. *Դիմակայութիւնք և դիմայարուկայութիւնք եղծին զմտացածին քանս նոցա. Տծած:

ԴԻՄԱԿԱՅ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱԿԱՅ. *Մի ոք գայցի դիմակաց այնց հրամանայ. Եսթ. Է. 8: *Սատակեացի ամենայն մարդ դիմակայք (կամ դիմադարձք) թագաւորի. Ցոյթ. Բ. 4: *Ըմբերանեալ զդիմակաց կողմնն. Եղիս: *Ո՞ է որ կարէ դոցա դիմակաց լինել. Եզեկ. Ք: *Դիմակաց եղեալ հրամանի արարչին. Աստ. ՆԲ:

ԴԻՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Գ. Նմանուելի. համեմատուելի. օրինակ. *Վերհատ գոյն ՃՃուելի խորհրդոյ դիմակերպուեն. Նար. ՀԸ:

ԴԻՄԱԿՑԵՄ, կամ ԴԻՄԱԿՑԻՄ. լ. Հակառակ կալ հակառակողին. *Հակառակաբանուելի, կամ գրգռուելի առ ի հատուցմունս դիմակցողին. Նէղս:

ԴԻՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ընդդիմակցուելի, և Տոկունուեի. *Ոչ գնէ, դիմայնայնուելի. *Ցաղելեալ դիմակցուելե առնի: Զնորա մնացն դիմակցուելի. Ճ. Բ: *Եր ընդալեանն դիմակցուելե ամբոխեաց ըզհանգարտուելին. Նար. ԼԷ: *Ա յիքան զբացեալ դիմակցուելե, միոչ զի և ոչ զեուելի ընտրորական փայտի մերկանալով այլ հատատումն և անչ ժ պահեցար. Շ. Բարչ:

ԴԻՄԱՀԱՐ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐ ըստ ամենայն առման. *Ոչ կողոպտել միւսան գամ դիմահարն. Ճ. Գ: *Չի և աշտարակին ոչ եղև խափան և դիմահար. Լ.ար. Ե: *Դիմահար արկեալ զմեզ զմաչկեղէն պատմուճանն. Վ.բդ. Երգ: *Խափ ան ցանելով ընդ ամենայն բնակութիւս և դիմահարս. Շ. Բարչ: *Ի դիմահարէ անցանել, և անակռզն անուանեաց. Լ.ծ. ՁԾաբ:

ԴԻՄԱՀԱՐԻՄ, եցայ. Ի. յ. Խափանիլ ի դիմահարէ ուսուեք. *Եւ զի ոչ ուներ բանն ազատուելի յառաջ անցանել, դիմահարեցաւ, և զսուղի առ. Շ. Բարչ:

ԴԻՄԱԶԱՑՆԱԿԱՆ. ա. Ի դէմս ածօղ. կշտամբողական. *Վաւրին դիմաճայնական է. վասն որ այսպէս ասէիր դու, և արդ այսպէս. Երզն. ԹԵր:

ԴԻՄԱԶԱՑՆԵԼ. լ. Դիմաբանել. բարբառել ընդ հակառակն. դէմ խօսիլ. *Դիմաճայնիլ ընդդէմ խորհրդոցն՝ կարօղ ըմբռնել զնոսա. իսկ որք հակառակ նոցա աղօթեն, ոչ կարեն դիմաճայնել. Կ.Լմա:

ԴԻՄԱՄԱՐՏ, ի, ացի, և ից. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏ. *Զնիւթն գոյացոյց ի հակառակացն և ի դիմամարտացն. Զեր. ԼԸ: *Մի իբր զբո դիմամարտ: Իբր զբեառն դիմամարտս: Ընհարատածելի ի դիմամարտից: Պահպանուել ի դիմամարտից: Ցարձակմունք դիմամարտին. Նար: *Դիմամարտ եղև բանք գրոց ամենայն խարդախութեց գիւտացն. Վ.բդ. Հդ. ծա:

ԴԻՄԱՄԱՐՏԻԿ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏԻԿ. *Իբր զգիմակ գէս դիմամարտիկս: Ախոյեանն դիմամարտիկ գիւաց ներհակաց. Նար:

ԴԻՄԱՄԱՐՏԻՄ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏԻՄ. *Դիմամարտեացուք և մեք ընդ ասծամարտ հրէայն. Ճ. Դ: *Դիմամարտեալ՝ ի կայսերէ ապատամբեցին. Զեր. ԼԸ: *Որեա զսուր աղօթից քոց դիմամարտել ընդ նմա. Վ.բդ. Հդ. ծՁ:

ԴԻՄԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Φιλονικία. *Դիմամարտութեի թերևնէն վէշապին: Դիմամարտութեիւնք անկակից: Դիմամարտութեիւնք զինուորութեց դժնեայ մասնչին. Նար: *Որ առ ցանկութիս և դիմամարտութիս ձայ հաւորեալ է. Պղպ. փԻ:

ԴԻՄԱՑԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱՑԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. *Դիմակայութիք և դիմայաբակայութիք եղծին զմտացածին քանս նոցա. Տծած:

ԴԻՄԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ընդդիմանալ. և Տոկալ. դէմ կայնիլ, ա դիմանալ. *Բայց ոչ դատաց ըստ օրինին, ոչ դիմացաւ չար ոստիին. Ցա ոգի: *Եօթն անգամ նեղեալ ի խորհրդոյն՝ կամէր գնալ և ննջել. և դիմացաւ, և ոչ գնաց. Վ.բդ. Հդ. յ: *Ոչ ոք կարէր դիմանալ նմա, կամ այ, կամ պատկերին այ: Դիմացաւ, և փչեցաւ. Վ.բդ. գան. Ե ել: *Ոչ ոք դիմացի չարեաց նոցա. Ո՜ահ: *Դիմացողացն տալ հրաժեշտ. Տծած:

ԴԻՄԱՑԵԱԼ. իբր Դիմաւոր, անձնաւոր. *Երրեակ դիմացեալ, անձամբ որոշեալ. Գանձ:

ԴԻՄԱՌԱԿԱՆ. ա. որ և ԴԻՄԱՌՈՒՆԱԿԱՆ. Ուր իսկ զգէմն առնուլ ուրուք ի խօսել. *Ձբան և ըղգործ համանգամայն առ իս փոխեալ. Գիմառական. Ցա ոգի:

ԴԻՄԱՌՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσωποποιΐα. Prosopopoeja, personae confictio. Որպես Թէ դիմառնելուելե. Ձևացուցանելն ըզգէմն այլոց. Ձև խօսելոյ ի գիմաց անխոսից. *Ւր դիմառնուեի, ուրանօր զբառն՝ միանգամայն զգէմն ստեղծանելք, որպիսի. մինչ արդեօք ասիցէ բանս ծով ծովակալ եղելոց լակեդմոնացւոց. Պիպ: *Օր աւուր բղխէ զբան. ոչ բանիւ, և խօսս արձակելով, այլ դիմառնուեի և ի յիմացուածս մեր. Վ.բդ. ող:

ԴԻՄԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Թէ առնուլն զգէմն այլոյ. փոխառեբուելիւն. հայեցուած քանի. խորհուրդ. *Իբրև յայծ հաւատացին, իբրև զբժիշկ ճարտար առ հիւանդս կոչէին. յղեաց առ նոսա բան միչնորդի. յերկուց կողմանց դիմառուելե ցուցանէ. Մ՚ամբ: *Մառնամուտ, որ և այս միւոն... որ և տոյն կոչումն դիմառուելե չէ օտարացեալ. Նար. Ե:

ԴԻՄԱՑՈՒԱԾ. ա. Իբր Դիմակաց (որպէս ունի այլ նոր ձ.) *Որչափ ապրարոց գործակից լինի ած, այնչափ անիրաւացն դիմացու. Ոսկիփոր:

ԴԻՄԱՑՈՒԱՆ, ոյ կամ ի. գ. Դիմանալն, գիմակացուի հանգերձ տոկունուելե. պնդագոյն դիմակալուելի ի մարտի. *Ասուդ գիւցազնաբար ի գիմի հայեալ, միոչ հանդէպ երեսանալ ապէքսանդրու ի յանդուգն դիմացուածին: Պատահին միմեանց, և մեռանի անդ անզգուշաբար ի յաւելանոյեղց դիմացուածոյն: Քաջասուրբ տագոյն դիմացուածով երելալ գնաց: Յանդուգն գիմացուածով խուռն յարձակմամբ հարեալ ի դիմի. Աբեղ, ա. 7. 11: Ե. 12: Բ. 10:

ԴԻՄԱՒՈՐ. ա. Ընդոգ զգէմ. անձնաւոր, *Հոգի կերպաւոր, անձն գիմաւոր. Նար. գնդ: Իակ Նար. ծբ: *Սիոն հոգևոր, գիմաւոր անձնաւոր ՚՚, յայսս առնէ զկեզեցին մնուածեալ իբրև մայր ոք:

ԴԻՄԱՒՈՐԻՄ, եցայ. ի. Առնուլ ըզգէմն կամ զնմանուելի. համեմատիլ. *Ա պագէմն գիմաւորի ընդ խաւար. Երզն. ԹԵր:

ԴԻՄԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴԻՄԵՑՈՒՄՆ.

*Սրամտութիւք ծերանան, և դիմելութեամբ անբանականաւս չարժեալ. Կլիմաք:

ԴԻՄԵՄ, եցի. է. Ὀρμάω, ἀναπηδάω, ևն. Peto, proficiscor, irruo, impetum facio. Դէմ եդեալ գնալ. յարձակիլ. յարձակիլ. *Անց ընդ գետան, և դիմեաց՝ի լեառն: Դիմեաց ջուրն՝ի տէղի իւր: Դիմեացեն՝ի հեռաստանէ: Դիմեցեն՝ի վերայ գորւեայ: Դիմեցին առ հասարակ՝ի վերայ նոցա: Իւրև զարծուի դիմեսցէ: Դիմեաց ջորեակ: Դիմեաց ամենայն երաւանն՝ի գալել անտի՝ի ծով. են: *Դիմեայ յօդնականութիւն արտաւանայ: Անցեալ ընդ փխունիկն՝ի սամոս դիմէ. խոր. ք. 68: գ. 53: *Ի կարգն երկրորդ դիմեցից: Դիմելով՝ի յաղն քուժիչ: Ի ինդիր իմաստից դիմեալ. նոր: *Զքաղաքականքն դիմելով. վրք հց. իգ:

ԴԻՄԵՄ, կամ ԴԻՄԻՄ. Ապաւինիլ. ապաստան լինել. անկանել առ. *Առ քեզ դիմեցից, կամ դիմելոյս առ քեզ: Ցոտս քո դիմեակալ: Ի տերունէ ոսան դիմելոց: Առ մարգարէին գունդ ոչ էր դիմել. նոր: *Առ քեզ դիմեն յոտով: Դիմեալ առ զօրութիւն քո: Հաւատով դիմեցելոյն. Շ. բարձ: *Թէ իրաւամբք չկարեմք ապրիլ. յողորմութիւն դիմեմք. վրդն. ոդ: *Բայց է ծուռն ալքայութեան նորա. եթէ ոք կամի դիմել, դիմեսցի. եփես. ը: *Ոմանք առ այդուսիկ դիմեցան ոչ հեռագոյն յեկեղեցական աւանդէ. բյս. իղ:

ԴԻՄԵՑԱԿԱՆ. ա. Իբր Դիմեցօղ. դիմոլ. *Ընդ յարևմուտս կոյս լինի դիմեցական. երզն. օպ. երէն:

ԴԻՄԵՑՈՒԱԾ. գ. կամ գրելի ԴԻՄԱՑՈՒԱԾ (զոր ասացաս), և կամ է Դիմեցումն. *Յարձակեալ յանհնայ դիմեցուածով յարիւն և յապաժոյժ. Աւծբ. ը. 12:

ԴԻՄԵՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Դիմումն. թերութիւն. յարձակումն. ընթացք. *Դիմեցումն բնութեաս, կամ մահու, վիշապին, գիւաց: Դիմեցմունք մարտողին, կիմ ճակատելոցն: Ի կոյս չորս դիմեցմամբ. Նոր: *Զախողակի դիմեցմամբ. ճ. Ա: *Ցեսանէ պյօժարութիւն և զդիմեցումն: Զամենեցունց յօժարութիւք դիմեցումն՝ի բարիսն. Սրգ. ա. յհ. ը:

ԴԻՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. խաղացուցանել. ընթացուցանել. վարել. վազըշէնէ, փչէ: *Ձեռն կառավարին բանական է յամենայն կոյմանս դիմեցուցանել. Եփիփ: *Զուռուցիկ տիկան (՚ի վերայ գետոց) ... ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. Կաղանգ:

ԴԻՄՈՍ. ի, ով. գ. Բառ յն. փխ՛փօն. Իբր Հասարակաց ինչ, լինչք. դրամ. և Գանձ արքունի. ահձէ. և Դրէն. *Թէպէտև ոչ ոսկի հատանէն, սակայն զդիմոս փող ընկերին յափշտակեն. Ոսկ. յհ. ք. 13: *Որ գնէ կին դիմոսով. Օրէնս համառօտ. կը: *Եթէ ժառանգս ոչ ունիցին, երթիցէ՛ի դիմոսն. Օրէնս փաղաս. ք. հ: *Սի մոան (ժառանգութիւն) մնայ՝ի դիմոսն. Մխ. ԺԲ:

ԴԻՄՈՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Դեմόσιος. Publicus. Հասարակաց. Ժողովրդական. արքունի. *Դիմոսական հրամանս, կիմ իշխանութիւն, պարտք, հարկ, հոգք, գործ. Մխ. ԺԲ: Վրք սակ. առեալ:

ԴԻՄՈՍԱՏՈՒՈՒ. ա. Հարկատու. հպատակ. *Եթէ ոք զղինուոյ կամ զդիմոսատու վճնկեցուցանէ, կրկին հատուցանէ. Մխ. ԺԲ:

ԴԻՄՈՍՈՒՄ, ի, աց. գ. լաւ ևսի ԴԻՄՈՍ. Բառ յն. փխ՛մօ. Δῆμος. Populus, plebs. Ռամիկ. ամբոխ. *Զբազումն և՝ի դիմոսացն կորուսանէր. Սակր. ք. 32:

ԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիմաւորութիւն. նմանութիւն. օրինակ. դէմ. *Որ և միով դիմութիւք յայտնեսցի. Լմբ. պիզ:

ԴԻՄՈՒՄՆ, դիմմունք. գ. Իբր Դիմեցումն. *Դիմումն երագման ընթացից. Նոր. խ. *Դիմումն՝ի կերակուրս. Մխ. ԺԲ: *Դիմումն բանից. Լմբ. ելիզ: *Զդիմմունսն էր արգելեալ (ամբոխին): Անհրաւագոյնս առնէր զհակառական նորա դիմմունսն. Սակր. ա. 24: ք. 13:

ԴԻՆԱՐ. Տ. ԴԵՆԱՐ. *Ցրուեաց զտան զայն դինար. վրք հց. ք:

ԴԻՈՆԻՍՈՍ, } Նիսի կամեայ. Դիո-
ԴԻՈՆԻՍԻՈՍ, } νυσος. Bacchus. որ վիպասիւս չիմոթի՝ի գրչաց ընդ Դիոնեսիոս. Անուն դից գինւոյ և չուայտութիւն. բաբռս: կալ. ը. ծբ: Եսա. ԺԲ. ևն: *Զդիոնիսոս ասեն, թէ այգեաց չհասալետ է. Ոսկ. ես:

ԴԻՈՍ, ի. կիմ ԴԻԱ, դիայ, աւ. Բառ յն. Ζεύς, Δεέυς. սեռ. διός, հյց. Δία. Juppiter, Jovis. որ և ՋԵՒՍ. Ապրամազդ հայր չծոց համարեալ. *կոչէին զքաւնաքաս դիոս ... խակ քուրմն դիայ, ևն. Գծ. ծը. 11. 12: * Ի չերիմ ինչ՝ի կրիտէ, զոր ասեն նոքա դիա. զոր հայք արամազդ կոչեն. Ոսկ. փիս: *Առ կառնաւ, և բեաւ, և դիաւ, և ապողոնիւ. Եփիփ:

ԴԻՈՍԿՈՒՐԱՑԻՔ. } Διόσκουροι.
ԴԻՈՍԿՈՒՐՔ, բից. } Διόσκουροι. Dioscuri, Jovis filii Castor et Pollux. որ՝ի գիրս փիլոնի յդ. ծ. բան. Աբրամազդայ մանկունք Թարգմանին. Երկուորեակ եղբարք՝ որդիք դիայ, կաստոր և պողիկևտիս, յաստեղս գասեալք: *Ի նաւ մի ալեքանդրացի... նշանաւորաւ դիոսկուրոյսց. Գծ. իբ. 11: *Նաւ մի նշանաւոր դիոսկուրոյն. Թէրևս այս ինչ էր վերագրեալ նաւին, դիոս. Ոսկ. գծ:

ԴԻՊԱԲԱՆ. ա. Ոյր բանն դիպող կարծի. յարմարաիսս. վայելչաբան. *Որպէս սիրելի է ինքեանց՝ ընդ միս ածցեն, կարծելով հանդիպեսցին դիպաբան լինել. փիլ. ևն. ը. 79: *(Ի) յօդել Թուոցն լսա դիպաբան լինելոյ այնպէս կչռեալ հանդիպեցուցանեն. Սարկ. փոմ: Վրդն. պմ:

ԴԻՊԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիպող բան. յանկաւոր և յարմարական ասացուած, առալկուած, կիմ պատասխանատուութիւն. *Եա գրել հրամանաւ և սիրով դիպաբանութիւն հակառակացն. Շ. բարձ: *Յաղագս պինոսկոստէին բազումք բազմ ինչ առագրէն դիպաբանութիւ. Տծնկ:

ԴԻՊԱԿ. ի, աւ կիմ ով, ացի. գ. ուկ. փիպա, փիպա, փիպաճ. Հանդերձ մեռուքսեայ և ոսկեթել. Տես Եա. ք. 21. 24: Եփիփ. ը. 7: *Լսին զգանճատուն քո դիպակով. ճ. բ: *Ոսկով և դիպակով զարգարեաց. Հ=ց. նոյ. ծբ. Ե. Յայիս. ք: *Նստաւ՝ի տախտի՝ի վերայ դիպակ անկողնի (կամ դիպական ընկողնի). անդ. հոփ. իը: *Իբրև դիպակ՝ի սևոյ՝ գեղեն սակք ունելով. Վրդն. ծն:

ԴԻՊԱԿԱԴԻՈՐԾ. ա. Գործեալ՝ի դիպակէ. *Փռնտիակ ոսկեհուռն դիպակագործ պատմուճանիդ քուրձ զգեցիր. Ոսկ. Եա.

ԴԻՊԱԿԱՆԱԳԵՍ. ա. Որոյ զգեստն է՝ի դիպակէ. և Դործեալ՝ի դիպակէ. *Դիպակալգեստս հանդերձիւք. կամ Դիպակազգեստս հանդերձիւ. Վրք հց. ծք:

ԴԻՊԱԿԱԿԻՏՈՒԱԾ. ա. Որ ունի զկիտուած դիպակի. *Ի պատուական հիւթ պայծառ պատառաց՝ եգիպտացի դիպակակիտուած. Նոր. խէ:

ԴԻՊԱԿԱՆ. ա. Դիպօղ. բարեդէպ. *Դիպական ճահաւորութիւն. Մագ. ծի:

ԴԻՊԱՀ. ՚ի դիպահոլ. գ. Φυλακή. Custodia. Դէպ պահ. դիպօղ տեղի պահեստի. կամ պատուական բանտի. պահեստ, պահ. կէօղ հաւթ, հըճիչ. Տահաճա. *կացէք՝ի դիպահոլ, մինչև յայտնի լիցին բանք ձեր. Ծն. խբ. 16: *Ի դիպահոլ պղծութեան լինի. Եփես. ը: *Ի դիպահոլ գնել. ՁԽ. կի: *Մինչ՝ի տերութեան դիպահոլ էին. Ոսկ. եա:

ԴԻՊԱՀԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Եդեալն՝ի դիպահոլ. բանտապետ. *Որ կամիցի զդիպահաւորսն՝ի հաշտուի ածել. Ոսկ. էբէ:

ԴԻՊԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաջադեպ նեռաձգումն. * Դիպաձգութիւք նեռից կորովի. Խոր. ա. 11:

ԴԻՊԱՂԵՂՆ, եղունք. ա. Քաջադեղն. դիպեցուցօղ՝ի նպատակն. *Առ հասարակ դիպաղեղունք. Խոր. ա. 13: *Կռոլովաղենք և դիպաղեղունք. Աւծբ. ա. 11:

ԴԻՊԱՆ. ա. Ἐπιτήδιος. Դիպօղ. պատշաճ. յարմար. և Նման. *Ի դիպան տեղոյ՝ի դիպան վայր՝ի նչանաւոր տեղոյ. ա. Ա. ք. 46: ծա. 37: *Ի դիպան ժամանակի. Բռնչ: *Ոչ զայս ասես, և դիպան այսմ, այլ ես առաւել քան զայս՝ի վայր. Սեբեր. ծ:

ԴԻՊԱՆ ՊԱՏԱՀԵՆ կամ ԵՂԱՆԵՆ. Պատահել պատեհագմամբ. ՚ի դէպ բախիլ. տալիս, դեմ ելաւ. *Ցառաջ խաղալ. առ դիպան պատահել զօրացն պարսից: Պատեհ է դիպան ելանել զօրացն յունաց. Բռնչ. ք. 22: է. 4:

ԴԻՊԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. Դիպօղ. և Հանդիպեալ ըստ դիպաց. ուչիան. և բառապ ՚ի ելէ. *Ա յս դիպաւոր պատահանի՝ անզգայսցն. Հմտ. ապաւ: *Ապա թէ առ դիպաւոր ինչ բացադրեսցին, և ոչ առ որ ասին, ոչ հակադարձին. Ա բրնպ. ապինչ: *Բազում այլովք ձեռնարկութիք վարին, մանաւանդ դիպաւորիւն մտհու յոյժ բազում՝ի դուն ժամանակի. փիլ. լին. ա:

ԴԻՊԱՒՈՐԱՊԷՍ. ՚ս. Ἐπιτηδείως. Apte. Ի դէպ. յարմարութիք. *Թէթեև բնութիքն և առ՝ի չարժուն դիպաւորապէս ունել. Նխա. ՚ապՂ:

ԴԻՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դէպք. պատեհութիւն. յանկաւորութիւն. և Դիտաւորութիւն. Նպատակ. *Պատչաճ ըստ իւրաքանչիւր դիպաւորութիւնն և զօրութեան. Բյս. հց: *Ոչ հեռի՝ի դիպաւորութիւն. Ա ապս. ծա: Ոսկ. ա. փիՂ: *Զյաւելս տեղական համբարձման ունի դիպաւորութիւն. ճ. Ա: *Ջեկուցումն ասեն գոլ դիպաւորութիւնն. փիլ. լին. գ. 3:

ԴԻՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἁρμόω. Apto, ևն. Ի դէպ և յարմար բերել. ուղղել. և Ցարմարել, զարկուցանել՝ի նպատակն. և Տալ՝ հանդիպել. դպչընէլ, հանդիպանել. բաւ ՚ի ելիւիչ. *Դիպեեցուցանէ զերեքթևեանն կրծից տախտակին: Դիպեցուցանէ աղեղամբ ընդ միջ թիկանցն. Որ զգաւթեան պարսպաքարն դիպեցուցեր ճակատու այլազգւոյ. Խոր. ա. 10: ք. 81: գ. 9: *Յոր դիպեցուցեալ զհայեցած: Ի նեռամգութիւն դիպեեցուցողք. փբրպ: *Զաղուցեալ գլխանոցն երկաթի վաղերք դիպեցուցեալ. Յհ. կի: *Ի ձեռն մահու քո... կեանս յամենեսին դիպեեցուցեր. Եփէ.

համաբ: *Յայս միտս դիպեցոյց տէրն ի քառասներորդին զվերանալ. Տօնակ: *Ո՛ղորմութեամբ դիպեցուսցէ. Վանակ. յոբ: *Ոչ դիպեցոյց զառաքեն անդ ի ժամանակի՝ իբրև վաճառէին պղտվեփ. Եփր. օրին: *Դիպեցոյց զանձն իւր կուրի միոյ, որ յորոց վայնէ մօր իւրոյ կոյր էր: Ի ժամ մահուան զաղարու ոչ դիպեցոյց տէր մեր զանձն իւր ի գեօղ անդր. Եփր. համաբ:

Դիպիմ, եցայ, կամ պայ, մանաւանդ՝ դիպի, ին, էր, էին, եցաւ. Ἀναβαίνω, συμβαίνω, ἀκμάζω. Evenio, accido, contingo. Դէպ լինել. ի դէպ գալ. դիպուածով բռնել առաջ ելանել. հանդիպել. պատահել. անցանել անցից. յաջողել. վիճակիլ. հաւանիլ. գտանիլ. լինել. հանդիպել. ասաք ՚ի՛ՀՀ: * Դիպեսցին պատրս մարգարէից: Ոգւոյ բարւոյ դիպեցայ: Դիպեացի մեզ պատերազմ: Գուժկան գուժկանի դիպեացի: Կին առնէլի ելթէ դիպեացի առն բարւոյ: Փորձութիք՝ որ դիպեցան ինձ ի նենգութեց հրէից: Դիպեսցին նմա մնոտիք: Լցան քո քեզ խաւար դիպեցաւ: Դիպեացին պերճութիւնդ ձեր հանգոյն մոխրոյ: Եւ այն դիպեացի ինձ ի փրկութիւն. ևն: *Ա՛յսպիսի ինչ անանիայ և կնոջ իւրում սափիրայ դիպեցաւ. Ոսկ. ես: *Ո՛ղորմութեամբ դիպիմք բազումք: Խոնարհեալ դիպեաք առ միմեանս: Դիպել երևելի փառաց: Դժուար ինչ ի Թագաւորէն դիպի ալանց: Դիպեալ գիւտի: Դիպեացի մեզ Թողուլ զաշխարհ. Փոփ: *Ոչ համաձուկնդ ի միոջ վայրի դիպեցան: Ի տեղւոջն անդր պատրաստական դիպեցաւ. Եզնէ. Ք. Գ: *Եւ ոչ ի կոտրման նոցա դիպաւ (կամ դիպեցաւ) Խոր. Գ. 33: *Որ գիպի ի վշտս եղեալ յերկրորդ ամին դարեհի: Պինդարոս ընդ այն ժամանակս դիպէր: Եւ այն այնպէս նոցա դիպէր ի կանանց գերեաց. Եսա. ԺԲ: *Իբրև եղեն, դիպեցան՝ զի կային անդ իշխանքն նորա. Եսա. պմ. ա. 12: *Եթէ դիպեսցիմ ուխտ. Վրք հց. Ե. այսինքն դիպիցիմ, դիպեցայց:

Դիպիլ, որպէս ասի. դպիլ, այսինքն ընդհարկանիլ. *Նեաի ուրուք դիպեալ ընդ յոտեացն. Խոր. Ք. 33: *Ի նոսա դիպին ալտք քո այ. Մաղ: *Հրամայեաց գաւազանդ նոք հարկանել զնա, և իբրև զպրոսս կակղագոյն դիպէր ի նա. Հ. Կիւրի: *Իբրև մերձեցայ ի գուռն այրին, դիպեցաւ ինձ հոտ չար. Վրք հց. Ե:

Դիպկին. ա. կին ի դէպ կամ ըստ իմիք. դրակից. յարակից. *Ընդգալոյն դիպկինն իմն և հուպ անշուշն. Նիւս. կաղ. չ. (Նոյ ձ. դասցի:)

Դիպող. ա. Καίριος, ἔυθετος. Opportunus, aptus, idoneus. Դիպան. դէպ. պատշաճ. յարմար տեղւոյն և ժամանակին. *Ոչ ասացեք դիպող ինչ. Առաք. ծԷ. 23: *Ի գիպոզ աւուր. Դան. ծԳ. 15: *Ասասեայ դիպող աւուր. Խոր. Ք. 88: *Բանիք ինչ ոչ յարմարք և դիպոզք: Ասացեալ գիպոզս. Փոփ: *Դիպոզ պատասխանի. Ցն որդի: *Ձեն ինչ դիպոզ կարգիս, որ առաջի կայ: Դիպոզ է ասել. Եսա. Ժբ: *Աճեան դիպոզ ժամանակի. Հ=8. սեպտ. ծԳ:

Դիպողականութիւն. տ. Դիպողութիւն. *Ջդիպողականութիւնն, և զկարծիս ընդառնի. Փիլ. Լին. Գ. 3:

Դիպողաբար. տ. Դիպողական: *Ի միում նեաագիր և վասն միոյ իրաց խոսեցան դիպողաբար. Ոսկիփոր:

Դիպողագոյն. ա. Ἐπιτηδειότερος, τατος. Aptior, aptissimus. Առաւել կամ կարի դիպուղ. Ճանդուղագոյն. * Դիպողագոյն բան կամ իմաստութի, դրսովանք. Ագաթ: Սարկ. ԺԳ: Ճ. Ա: *Առ իւր ներգործութիւնն դիպողագոյն և ի ճահ. Փիլ. այլաբ: *Եւ այլ զի՞նչ ևս գեղ զայս դիպողագոյն և մեծավայելուչ. Պիտ:

Դիպողական. ա. Որ ինչ գեպ է. պատշաճական. և որինչ գեպ լինի. գիպուածական. *Եւ այսմ երկոք պատճառս ասեմ՝ դիպողական. Երզն. օպ. երկն: *Դիպողական. (զոր օրինակ) գեպ եղևքա հանապի միոջ անցանել. և՝ գեպ եղև եղ բարս եօթն. Երզն. ԺԵր: *Յուշ առնել զդիպողական իրան ամբաստացն. Համամ ասաք:

Դիպողապէս. ք: Ըստ պատշաճի. յարմարապէս. վայելչապէս. *Դիպողապէս ասի ի հոգեկիր ալանց: Աստուածդ դիպողապէս: Որ ոչ երևի գրով կամ բանիւ դիպողապէս ինչ առանգեալ. Տօնակ:

Դիպողութիւն. գ. Յարմարութիւն. պատշաճողութիւն. և Ալդպակութիւն. *Հաւան բանիւք, և որ միանգամ սղբիւր ունի դիպողութե. փիլ. կին: *Ջքաջութի սրտի, զդիպողութիւն, պատշաճ յամենայն իրս: Յանվրկալ դիպողութի առնն (՚ի նեաագեալ) վստահեալ. փոփ:

Դիպողութիւն. գ. Յայսմաբութիւն. պատշաճողութիւն. և Ալդպակութիւն. *Հաւան բանիւք, և որ միանգամ սղբիւր ունի դիպողութե. փիլ. կին: *Ջքաջութի սրտի, զդիպողութիւն, պատշաճ յամենայն իրս: Յանվրկալ դիպողութի առնն (՚ի նեաագեալ) վստահեալ. փոփ:

Դիպողութիւն. գ. Յայսմաբութիւն. պատշաճողութիւն. և Ալդպակութիւն. *Հաւան բանիւք, և որ միանգամ սղբիւր ունի դիպողութե. փիլ. կին: *Ջքաջութի սրտի, զդիպողութիւն, պատշաճ յամենայն իրս: Յանվրկալ դիպողութի առնն (՚ի նեաագեալ) վստահեալ. փոփ:

Դիպուած, ոյ, ոց. գ. Συνάντημα, τύχη. Casus, eventus. Դէպք. անցք. պատահումն. պատահար. *Մի դիպուած է յամենեսեան՝ ի նոսա: Որպէս դիպուած (կամ պատահար) է անմոխն, և ինձ դիպեսցի. ժ. Ղ. Ք. 14. 15: *Ի դիպուածոց աստի վտանգեալ. ՅՀ. ի՛. ա: *Ա՛յլ այսոքիկ ոչ դիպուած առաւել քան լեզ նախանձամոխրելի ալ. Սարկ. ը: *Ըստ հին դիպուածոյն: Ջպատահելոյն դիպուածս. Նոր: *Ի՛ն ոչ ի դիպուած եղև, այլ ածմեցաւ. Երզն. ՛ա՛ն:

Մերկ որպէս ասի. գոլնէը, գոյծ գնը. *Ջկտեալ դիպուածս այս փայտի զարկման. Նոր. ՀՀ:

Դիպուիմն, ասան. գ. Հանդիպումն. և Դիպուած. *Ըստ դիպանալ իմն ի ճանապարհի. ՅՀ. ԼՀ: *Դիպուումն փորձութիեց նախանձորդին իւրոյ ըղձանալ. Մաշտ. ծՀ: *Ի պատահիլոյն և ի դիպմանց. փիլ. իմասի: *Ջքաղմայելչանակ գիպմունս Տայասատան աշխարհիս: Հայեաց յատակղիկալ դիպմունս. ՅՀ. ԼՀ: *Ըստ դիպման ասացեալ. Բրս. մրկ:

Դիպոիմն. որպէս ասի. գոլնէը. այսինքն Ընդհարումն. քաշտումն. Դարձի զբեկեալս յոլջութի, որ ի դիպմանց ոչ խորակի. Նոր. ԼՀ: *Իբրև զվէմ անշարժելի, որ յարակոծ ալեացն գիպմանց մեշ հարկանիցի. Սիմ. ԼՀ:

Դիպոն, ի, ացի. գ. Տիրակ. Scopus, ձե. Երևելի նպատակ աչալ ի բարձր վայրի՝ դիտեալ կամ դիտելի. որպէս ծառ՝ մանաւանդ պատուղ նորա. և լեառն, աշտարակ, դիտանոց. և Դէմք. և Աչք, կամ կերպաւորանք. պ. փ՚ոփոր, փ՚ոփե. *Իբրև զդիտակ ի Թզենւոջ վաղահասուկ: Իբրև զդիտակ Թզոյ. Ովս. Ք. 10: Նահ. Է. 12: *Ի դիտակ ոստոցն: Ծառք ամբարձուղչք, եթկընդնեցաց գիտակք ընտրութե: Ամրիւկան լուսոյն գիտակք: Ծագմանն դիտակ: Տեսարան գլխոյն գիտակի: Ի տիպ դիտակի: Դիմաց դիտակի սրբութե սեղանոյ. Նոր: *Լեառն դիտակ և բնակարան վկայիցն. Ըզդ: *Տեսակ դիտակին: Դիտակ երեսաց. ՅՀ. ԼՀ:

Մերկ՝ որպէս Դէս. *Դիտակս Թողոյր ի վերայ բլրոց բարձրաւանդակաց. Ամբ. Ք. 5:

Իսկ վրք հց. Ը. Դիտակ գրի, որպէս Պիտակ, նամակ. *Գրեալ զայն ի դիտակս յայս ոն:

Դիտակավայելուչ. ա. Վայելուչ դիտակաւ. գեղեցկադիտակ. գեղեցկավայելուչ, ընդհոլ. պոյլս պօլս. *Ջգիտակավայելուչսն տրոհեալ ի բաց. ՅՀ. ԼՀ:

Դիտանոց, ի, ացք. գ. ապ. գիտակեհ. Σκοπιά, ιή. Specula. Տեղի դիտելոյ ի բարձանց. աշտարակ դիտաց. և Բարձր վայրք. լեօղքի՝ պեհոյ գաւէսի, նեօղնեխանէ. տես Թագաց. ԻՀ. 14: ԼՀ. 52: Դպ. Ը. 37: ա. ճ. Ի. 24: Ես. իա. 8: Ովս. Ե. 1: *Իվերաստ յարփւոյն իբր ի բարձր դիտանոցէ: Իբրև ի դիտանոցէ տեսեալ ի հեռաստանէ. փիլ: *Կանգնեաց յազեքսանդրիայ գիտանոցին բարձր աշտարակ. Եսա. իզ. Ը:

Նմանութիւն Դիտանոց ասի խաչն քրի: Նոր. Խ: և Ամպհոնն: Շ. Բարձ:

Դիտանոց. ա. Դիտեալն. բարձր. *Դիտանոց տեղի. Վրդն. գան:

Դիտապատճառ. ա. Երևելի, բարձր և պայծառ. *Տարածեալ զնծային լաղուկան ի վերայ դիտապատճառ խաչին. Կիւրղ. ազ. Խ:

Դիտապատճառ, կամ Դիտապատճառ. Դիտակնացեալ, և գէշ անկեալ. *Վիրաւորեալ նոցա ընկեացին մեռեալք. Եսա. Ը. 3:

Դիտապետ. ի, ացի. ա. Գետ գիտաց. նախկին տեսուչ որպէս ասի, և փոխանորդ այ՝ քահանայապետ, ալբեպս, վերատեսուչ. առաջնորդ. *Ընդ առ մեծիմաստ տեսչութե ահարկուին գիտապետիդ երկնից. Բ՚ենի: *Ցարկ գիտապետին քանական հօտին (այսինքն քրի) Դիտապետք երկնաբնակք, վերատեսուչք անմոլորք. այցելուք ուղղադատք (առաքեալք): Տէր տեսիմանոս երջնից մտից հզօր գիտապետ: Իբր զէփրեմեան լերին հոգիրնակալ հզօր գիտապետն (սամուել մարգարէ). Նոր:

Դիտապետական. ա. Առաջնորդական, եպիսկոպոսական. *Գիտապետական իշխանութե. Թէոդոր. Խ: Տօնակ: *Դիտապետական. Ան. Եփէզ:

Դիտապետութիւն. գ. Եպիսկոպոսապետութե. *Որ և ոլորմութիեն այ կոչեցայ ի գիտապետութիւն աքաննագան. Գր. Վ. Վրք ասկ: *Ի գիտապետութեան տեառն սահմանոսի տանս աղաւանից. Մխ. Գպ:

Դիտարար, ի, ացի. ա. Դիտօզ. տեսուչ. *Ոչ ուղիղ նաւին ի Թիկանց, և ոչ յառաջապահ գիտաւորը. Ոսկ. Ես:

Դիտաւորական. ա. Քաջ դիտելի. զգուշալի. արթնական. *Ճառս զգուշացուցիչս գիտաւորական կենցաղոյս. ՅՀ. ԼՀ: *Գիտաւորական հանճարով վհատչի բարձես. Մաթ. Խ:

Դիտաւորեմ, եցի. ն. Քաջ դիտել. նկատել. խորհել. կանխաս տեսանել. *Դիտաւորելով զնորս մարմնատիպ եկաւորելին. Մաթ: *Ջհանդերձեալ գիտաւորելին իսարհուրդ. ՍԿՀ. ԼՀ. արմաս: *Ջայս ամենայն գիտաւորեալ. կանոն: *Դիտաւորեալ զգուշացուցանել. Մագ. ՃԸ: *Դիտաւորեալ բոլորիցն նորահրաշ. այսինքն տուգիս երևեալ. Պիտ:

Դիտաւորութիւն. գ. Σκόπησις, σκοπή. Speculatio, contemplatio. Σκοπιά. Specula. և Σκοπός. Scopus, propositum, intentio, intentum. Դիտա-

ղութիւն. տեսողութիւն. նկատողութիւն մտաց. հայեցուած. ակնարկութիւն. միտք. նպատակ. դիտումն ի վախճան. խորհուրդ. դիւրահաղց, ճիւղ, նիւթ. *Դիտեա՛ զդիտաւորութիւդ քո (որպէս դէտ). Ես. ի՞. 4: *Անգէդց ի հեռաստանէ զդիշղ ականելոյ դիտաւորութիւե. Եփես: *Աչք զքաւթրաւթիւն դոյն դիտաւորութիւնն ըմբռնեցին. Բր. հայեա՛ց: *Ի զգալի դիտաւորութիւե գրաւոթական քում նմանակի՝ ընդ ծնեալս բանի տեսի և գՀոյդդ բանիս. Ը. Ի՞ղ: *Զգուշական կենցաղ՝ մի դիտաւորութիւն ունի՝ զղգուշն փրկութիւնն. Բր. ճգ: *Երկոյնունց մարդարէութիե՞ մի և նոյն դիտաւորութիւնի է. Եփես: *Իմաստասիրութիւն դիտաւորութիւե ունի զՀոգիս մարդկան զաթդարել. Սահմ. ծէ: *Ա՛յ դիտաւորութիւն, զի զամենեսեան կեցուցանի. Սէիէր. գ: *Կամացն ե՞յ մի է դիտաւորութիւ՝ փրկութիւն մարդկան: Ըստ դիտաւորութիւե բարձրութիւե որմոցն՝ այնպէս ի հիմն զմեծամեծ քարիւնն Թաւալեցուցանեն. Սարգ: *Եւ զի՞նչ դիտաւորութիւե մտաց նոցա. Լմբ. ևն:

Մերթ որպէս Դիտողութիւե առաքինութիւն. դիտապետութիւն. տեսչութիւն. տնտեսութիւն. Նաղբէլն. *Դիտաւորութիւե այցելութիւե. Բառ. գ. 14: *Զդիտաւորութիւե գործ՝ նոցա հաւատացեալ է եպիս. կոպոսին. կանո: *Զքահանայապետաթան դիտաւորութիւե՛ի գործ արկանել. Ը. ընդհանր: *Ընկալայի զդա մաքուր ձեր դիտաւորութիեդ. Ճ. Ա:

ԴԻՏԵՄ, եցի. ն. լ. Σκοπέυω, κατασκοπέυω, κατασκέπτομαι, κατανοέω, ἀποβλεπω. Speculor, attendo, intendo, respicio, observo, considero, exploro. Որպէս դէտ նկատել. դէտական ունել. ուշ ունել. նայել, զննել աչօք և մտօք. տեսանել. ի միտ առնուլ. ՀեօՀՀՆմէ, ՀեօՀՀՆմէ, պագմագ, ՀեՀրմէ. պ. փիպէն, փիպէն, տեսանել. *Դիտեր զՀանապարհն: Աչք տեառն դիտեն զարս և զբարս: Յամենայն շաւիղս նորա դիտէ: Դիտեա՛ Ճանապարհ, պնդեա՛ զՀէ: Ի հեռաստանէ դիտեն աչք իւր: Մի՛ զանձանց աչեր դիտել, այլ իւրաքանչիւր ոք զընկերին: Դիտել զայնպիսին: Ոչ դիտէ՛ք զերևելիսս, այլ զաներևոյթսն. Հն: * Առ ագահսն և յաստուա դործս մահկանացու բնութեիս դիտէ. Պղպ. օրին. ե: *Զանճառութիւն խորհրդոյս այսու դիտեցի: Ի յաստուա մահու դիտեայէ: Մինչ բրելոյ զայն դիտեայէ: Երկրածին զանձն դիտեայեն. Նար: *Դիտելով զվիմափոր գերեզմանն. Ը: *Դիտելով զսեր: Դիտեա՛ զՀԷդրտութիե՛ ասացելոցս. Լմբ. ոչ: *Դիտե՛ տէ աղուէս զքուն, զի հաւ ըմբռնեսցէ. կնքմպ:

Եւ Լրտեսել. ալէկ անդնել. էօգլմագ, սխալՀէ, լալաթալմագ. *Դիտել զքաղաքդ, զերկիր, զի և զմուտ աշխարհի, զազատութիե մեր. Հն:

ԴԻՏՈՂ, իւ, ացի. ա. Իբր վերագիտօղ. այցելու. գիտասէր. եպիսկոպոս. *Դատաւոր երջանիկ գիտողացդ եզաբանից. Ը:

ԴԻՏՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԴԻՏՈՒՐԱԿԱՆ. *Դիտողական ՀամբաւՀ, կամ արհեստի. Պիպ: Մագ. խէ:

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեսչութիե առաքինութեան. եպիսկոպոսութիե. *Ա՛յցելութիեց՝ բարեզգեստից գիտողութիե: Զընտրեալն այցելութիե մաքուր գիտողութիե: Զքահանայապետն մեր գիտողութիե. Նար:

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ԱՌՆԵԼ. Στοχάζομαι. Animum intendo. Քաջ դիտել. ուշի՛ ՀայՀ իմ գիպեալ. *Ի նմանութիե աղեխաւորի յաՀմինայն ժամ յայնմիկ գիտողութիե արասցէ. Պղպ. օրին. է:

ԴԻՏՈՒՄՆ, ման. գ. Σκοπή, σκοπός. Speculatio, attentio, intentio. Դիտելն. ակնարկութիւն. հայեցուած. տեսութիւն մտաց. դիտաւորութիե. Նպատակ խորհրդոց. *Անհրէելի դիտմամբ: Ի դիտումն կայից հիւսիսոյ: Դանդաղս առ դիտմունս խոստացելոցն. Աճականին դիտման տեսութիւն: Ըստ մերս դիտմանց. Նար: * Հայեաց՛ի խորագոյն դիտումն ասացելոցս. Ոսկ. գծ: *Ջի՞նչ իցէ բանիս դիտումն: Դիտումն էր պատրաստ. ևն. Կիւրղ. գԽ: *Դիտումն քաՀանայապետութիե է, առ ած, որպէս հանաութիե է, նմանութիե և միաւորութիւն. Դիոն. երին:

ԴԻՐ, դրի, իլ և դրոյ, ոց. գ. Θέσις. Positio, positura, situs. Դնելն, և դնելը. դրութիե. տնելը, տրուիլը. *Դիր՛ի դրախտին: Դիր անուանց: Անուանցն դրոյ: Դիր ագռնի: Դիրք կարգի, հաստատութիւն, ևն. փիլ: *Ջքան տեղւոյն դրին: Ըստ միմեանց վերայ դրոյն. Նիւս. կամ: *Սպեղանեաց դիրք (կամ սպեղանիք, կի՛ սպեղանեացդ իրք). Իմ. ծԸ. 12: * Դիրք կերակրոց ստընիեցակաց գեներգմանի. Սիր. լ. 18:

ԴԻՐ. կերպ և ձև դրութիե՛. նիստ. կարգ. կեցուածք, ևն. *Դիրք աստեղաց. Իմ. Ը. 19. 29: * Բարուք է և գիրն: Դիր սեան (կամ իարիսան): Ցաղաց ոգւոց դրից (այսինքն բարեկարգութիե). փիլ: *Հիւսիսային կողմանն դիր: Ա՛յսպիսի գեղեցկութիե դիր. Խոր. Ը. 39: * Զկարգ և զդիր աւուրցն կանոնաց. ՁԿ. իմ. ոգ: *Գնա՛ի՛ առաջինն է մարմնոյ՝ ոչ դրիւն միայն, այլև զգայնովք. կիւղ. ծն: * Հեռի է սա՛ի սրտէն ըստ դրին. Նիւս. կամ: * Դիր և չափ քաղաքի. լՄբ. ոգ: *Ծանեաւ՛ի դիր պատկերին և՛ի նշանացն. Վրք հոգ. ԻԸ:

ԴԻՐ. որպէս Բնաբան. * Տե՛ս զդիր բանին, թէ զինչ կի՛ ուսուի սկսանի. Ոսկ. գծ:

ԴԻՐ. Ա՛յն՝ որ չէ բնական, այլ դրական. ոչ՛ի բնութէ, այլ յեսոյ ևգեալ. * Դրիւ օրէնքս ոչ ընդդէմ են բնական իմաստութե. Ըէր: *Պիտակաբար և դրե՛, և ոչ բնութէ: Ծառդ անուն դիր է, իսկ փոյտն բնութէ: Անուն. և է սա դիր, և ոչ երթէ բնութէ. ոՀՀ ասէ զոր լինչ եդ անուանն՝ այն անուն է նորա. վանակ. յոբ. Ե յոբոխոյիբն:

ԴԻՐ. Գերեզման. չերիմ տապան սըրբազան. * Մօտ առ դիրս նը առաքելոյն: Ի դիրս սրբոյն Թաղել. Խոր. Ը. 71: Գ. 27: * Զդիր երանելոյն կազմել: Ի դիրս հարցն հանգուսցէ զոսկերս ձեր. Փարպ: *Եդին՛ի դիր հանգստեան. Ը: *Ի դիրս քրիստոնէից մի՛ Թաղեսցին. կանո: *Ցորում էր դիր մի մումարիոն. Հ=Ց. ոեպտ. լ: *Ցուցին զսի՛զին՝ ըզդիր տապանին. ԳԽ: * Դիրք (յն. ՙուրկ. Ցήκη) ընդ երկրաւ՝ դործեալ կամարատեսակ քար երկարաձիգ. Պղպ. օրին. ծԸ:

ԴԻՐ. Ձափ, կամ գալափար. կողպէ. գալըզ. *Ցամչն չարաթե դիր մի սապոնով լուանալ (զնոզուն). Մաղաթ. աբ:

ԴԻՐ ասի յառադանութիե և՛ի գրչութիե հատուած բանի, ուր զկայ ատնոյ ձայնն փոքր մի, կամ նշանակ նորա քուԹին, և կէտն, ևն. *Ճանաչէ զքաչա և զդյժ, զզարկ, և զդիր, զսաղ և զկիսաստող. Գրչ. ութիւք:

ԴԻՐ ԵԻ ՏԱՐ ԱՒՆԵԼ. (իբր ռմկ. թաթոմաբ ընել). Ցիրևցան կացուցանել. վանել. *Դիր և տար արարեալ դարձուցանէին՝ի փախուստ. Փարպ:

ԴԻՑԱՋԱՆԱԿԱՆ, կի՛ ԴԻՑԱՋՆԱԿԱՆ. Տ. ԴԻՒՑԱՋՆԱԿԱՆ. * Առեալ միաս դիցազնական մարդոյ՝ զսհեա՛ ապողոքել. Ճ. Ա: *Դիցազնական (կամ դիցաղանական) արուեստք. փիլ. ոամ:

ԴԻՑԱԽԱՒՆ. Տ. ԴԻՒՑԱԽԱՒՆ. *Դիցախաւան նախնեաց ձերոց պաշտամունք բարձան. Ճ. Բ:

ԴԻՑԱԽԵԼԱՐ, կի՛ ԴԻՒՑԱԽԵԼԱՐ. ա. Որ ոտ խելագարիլ՛ի պաշտօն դիցն. *Դիցախելար սիրոլիս. Ագաթ: * Վերթոլին՛ի դիցախելար կռամոլուիս կործանեցան. կաղանպ:

ԴԻՑԱԿՐՕՆ. ա. Ուիշոզ զկրօնս դից. կռապարիչս. կռապաշտական. * Զամենայն պատկերս դիցակրօն մոլորութեանցն. Անան. եՀէս:

ԴԻՑԱՊԱՇՏ, ի, ից. ա. կռապաշտ, և կռապաշտական. դիցակրօն. էոսԻէէրեսի. *Ի ձէնջ դիցապաշտից սպառոսմբել կամի. Ճ. Բ: *Դիցապաշտ կախարդութիե, կամ մոլորութիք. Ագաթ: Շար:

ԴԻՑԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. կռապաշտութիե. *Զարիւն զոհից անասնոց դիւացապաշտութե. Ագաթ: * փիլեգեր զմեզ՛ի դիցապաշտուէց. Ճ. Բ: * Ա՛յնպէս սասմիկ էր դիցապաշտութիւնն (կամ դիւցապաշտութիւնն) ի քաղաքին. Ոսկ. ԵՀէս:

ԴԻՑԱՍԻՐ. ա. Հարեալ՛ի սէր դից. կռամոլ. * Դիցասէր կամաց ձերոց. Ես. պամ. Ի. 7:

ԴԻԻԱՒԱԽ. ա. Բախեալ՛ի դիւե. այսահարեալ. այսահարական. մոլեգին. *Ամենայն մարդիկ դիւաբախ (կամ դիւաբախք) մոլեգնեին. Ագաթ: * Իբր զիւեւլագար դիւաբախ իմն ոլորվիլ. Նար. կի: *Ջհարուածեալսն՛ի դիւաբախ սասխյն. Շար: * Զդիւաբախ խորոցն կոչակս խափանեաց. Նար. առաք. (այլ ձ. դիւահաբ):

գ. Ա յատհարութիե. * Դիւբանայր նա սակաւիկ՛ի մոլեգնեալ դիւաբախին. Մագ. ոք. Մանուէլ:

ԴԻԻԱՒԱԽԻՄ. հցայ. յ. Ա յատհարիլ. *Ապա Թէ դիւաբախեսցի այրն, կինս պաշտեսցէ զնա. կանո: *Ա՛յլև յորջունց դիւաբախեալ. Շ. Վիպ:

ԴԻԻԱՒԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա յատհարութիե. լկուսն՛ի դիւ. աց. *Խելագարութիե, կամ դիւաբախութիե. Սարգ. ա. գ. է:

ԴԻԻԱՒԱՐ. ս. Իբրև զդև. որպէս ըզսատանայ. * Դիւաբար արեգական կաքաւիցեք. Եղիշ. գ: * Դիւաբար՛ի միւսոն հաստատուալ կայ. Սարգ. ա. յհ. է:

ԴԻԻԱՒԵՐԱՆ, ի. ա. Ուիշոզ զբերան Հայհոյիչ հանգոյն դիւի. * Դիւաբերան եւսիքէս: Եւսիքեայ դիւաբերանի. Գր. պղ. առ գոսպ: Սիմ. առ գեղմ: Սանահն:

ԴԻԻԱՒԵՆԱԿ, ի, աց. ա. Որ դևն է բնակեալ. բնակարան դիւաց եղեալ. *Դիւաբնակ բանան գԺոհոյց. Ոսկ. գծ: *Դիւաբնակին՛ի դիւաբնակ անապատն: Դիւաբնակն բագնաց, կամ կաղապանաց: Զմեհեանս դիւաբնակ. կաղանպ: Անան. եՀէս: Լապ. ծէ: Վրդն օրին: *Դիւաբնակ սպասաւորք, կի՛ նեՀնգաւոր. ՁԿ. իմ: Շ. եգես:

ԴԻԻԱՒԵՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնակուիլ կամ բնակական դիւաց. *Ի դիւաբնակութիե՛ չայն մտանէ. կանո:

ԴԻԻԱԴԻՆ. ա. Մոլեգին. կատաղի որպէս զդև. * Վառեր զդիւադին գազանն. Ճ. Ա. է. 25:

ԴԻԻԱԳՆԻՄ, հցայ. յ. Մոլեգնիլ՛ի դիւե, այսահարիլ. *Դիւագնեալ եղև ամենայն երկիրն: Որ դիւագնեալք էին. Ջէ նոբ: Ճ. Ջ:

ԴԻԻԱՆՈՐԾ. ա. Ի դիւաց գործեալ.

հնարեալ, առեղեալ. սոփոսպոհիճ. ՀԱյ-ՆԱՆ ՅԱՆ. *Հեռացեալ ՚ի սուտի դիւագործ պղծութեէ պաշտամանցն. Կաղանթ:

ԴԻԻԱԳՈՅՆ. ա. Խմբեալ ՚ի դիւաց, կամ հանդոյն դիւաց. *Դիւագունդ բանակօք: Ընդդէմ դիւագունդ դասուն. Զէր. ԼԲ: Նար. ՃԲ:

ԴԻԻԱԳՐԳԻՈ. ա. Գրգռեալ ՚ի դիւէ կամ ՚ի դիւաց. *Դիւագրգիռ մոլորութիւն դառնացեալ. Կաղանթ:

ԴԻԻԱԹԱՓԱՆ. ա. Դաւթան կամ բնական եղեալ դիւի. * Որ ՚ի գոգս իւր գրաւեաց զդիւագարան երկնելիս. ԲԵՒԻ:

ԴԻԻԱԴԱՐՄԱՆ. ա. Ի դիւէ դարմանեալ, խրատեալ. *Ծերիք դիւադարմանք. Յովհիոր: (լաւ ևս՝ դիւադարանք):

ԴԻԻԱՒԷՄ. ա. Ընդոլ զդէմս և ըզկերպարանս դիւի. *Երկերկոյզ (իբրև երեսս հրեշտակի) յամօթ դիւադէմ լըբենեացն. Ոսկ. գԲ:

ԴԻԻԱԶԳԵԱՑ. ա. Որոյ զգեցեալ է յանձն իւր զսատանայ. այսակիր. *Եգիպտոյդ զդիւազգեաց զվարազվատն. Փարպ: *Դիւազգեաց ոճն ՚ի պարսս. Մխոսէս:

ԴԻԻԱԶԳԵՑԻԿ. Նոյն ընդ վ. * Արք դիւազգեցիկք. Փարպ:

ԴԻԻԱԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւանմանն գոլ ՚ի ներքուստ. *Չերեշտակակերպ դիւազգեցութէ. Մագ. ՟:

ԴԻԻԱԶԳԻ, զգ-ոյ, գեաց. ա. Յազգէ դիւաց. դիւանման. *Զմոկացիս կոչես դիւազազգիս. Խոր. Գ. 55:

ԴԻԻԱՀԼՈՒԿ. ա. Լզկեալ ՚ի դիւէ. դիւաբաս. * Ընդ այսակիս անզգայելոցն դիւալըզկ և քարակոչկոճ. Նար. ԺԷ:

ԴԻԻԱԽԱԲ. ա. Խաբեալ ՚ի դիւէ. *Ախր չար և դիւախաբ. Գէ. ԷՈ:

ԴԻԻԱԽԱՆԳԱՐԻՄ, եցայ. յ. Խանգարիլ կամ լզկիլ ՚ի դիւէ. այսահարիլ. * Զդիւահարսն յորժամ տեսանեմք, արտասուս արկանեմք, և ոչ թէ մեք փուԹայ ցեմք դիւախանդալոյ. Ոսկ. ՀՄ. ՟. 18:

ԴԻԻԱԽՐՈԽՏ. ա. Ուր իցէ խրոխտ տումն դիւաց. դիւահնար. *Թաղադրեալ հակաք դիւախրոխտ պատրանաց: Դիւախրոխտ մոլորութէ. ՁԿ. ԼԲ:

ԴԻԻԱԿԱԽԱՐԴ, ի, ացի. գ. Որ առնէ կախարդութիւն դիւական. *Վասն չար դիւակախարդաց. Կանոն:

ԴԻԻԱԿԱՄ. ա. Որ առնէ կամ ունի զկամս դիւին. չարաբեր. *Անօրէն դիւակամ մարդիկ. Ագաթ:

ԴԻԻԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Սեպհական դիւաց. սատանայական. ՀԱՅՈՒՆԻ, ՃՆՆՂԵ ՏՀԽՍՏՈՒ. * Դիւականաս առ իւր ունել զօրութէն. Խոր. Է. 37: * Խորհուրդ դիւական ՚ի միաս ուրկէ ալ. Փարպ: *Որ զդիւական գունդսն (զչգէսն դիւաց) ընկերել մեկնր ՚ի տարտարոսն. Հ=Յ. օգոսթ. ԺԷ: * Սատանաց տագնապօղ և դիւական տեղիս ջերմութէն. Նար. ԻԷ: * Դիւականին հայցուածս ՚ի խոզսն մտանել. Մագ. ԺԷ:

ԴԻԻԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ընծայաբար. Condaemon. Կցորդ և խորհրդակից դիւաց. *ԳՀ՚Ե դիւակցացն քոց նմանեալ, որ ուրաւեցին ՚ի զօրութէն. Պետիկ. ընդդէմ Նեսթորի:

ԴԻԻԱՆՈՁ. ա. Որ կուչէ զդևս ՚ի գործակցութէ. * Սատանայախօսք, և դիւակոչք. Կանոն:

ԴԻԻԱԿՈՐԾԱՆ. ա. Այն ինչ սրով դևն կործանեն զմարդիկ. դևաչնար. *Դիւակործան և սատանայական մոլորութէն. Կաղանթ:

ԴԻԻԱՀԱԼԱԾ. ա. Որ հալածէ զդևս. այսահալած: ԳԽ: * Տամ հեթանոսաց զնայն դիւահալած. Ոսկի:

ԴԻԻԱՀԱՆԱՐԴ. ա. Հաղորդ դիւաց. * Ապծաթախրութէն մորս և անմիտ գործ, նա և չար քան զշունս, և դիւահաղորդս. Ոսկ. ՀՓ. ՟. 11:

ԴԻԻԱՀԱՐ, ի, ացի. ա. Δαιμονιζόμενος, δαιμονισθείς. Daemoniacus; a daemone obsessus, vexatus. Հարեալ ՚ի դիւէ. այսակիր. դիւալուկ. ՃՆՆՂԵ, ՀԷՃՆԱՒ, ՓԻՎՈՒՐ, ՓԻՎՈՒՊԱ. Տես Մտթ. Ը. 24: Ը. 28. 33: Մարկ. Է. 18: Ղկ. Ը. 36:

Իսկ ճ. Ա. * Դիւահար այլակերպութէ ՚ի, իմն, կերպարանափոխութէ արար ՚ի դիւէ:

ԴԻԻԱՀԱՐԵՄ, եցի. ե. Δαιμονίζομαι, δαιμονίσθην. A daemone vexor, turbor. Հարկանել ՚ի դիւէ. լզկիլ. այսահարիլ. մոլեգնիլ. * Եւ այլ ոչ ևս դիւահարեացէ. Տոբ. Ը. 8: * Դիւահարէին և փրփրէին. ԱՀՈՒ: "Նախ ինքեանք դիւահարին. ԵՓԻՒ: *Դիւահարեալ էցէ, և մոլի. Վրդ. հց. Ք: *Լաւագոյն է մեզ դիւահարիլ, ևն. ԱՅՈՒ.ԹՒ:

ԴԻԻԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ախտահարութէ. լզկումն ՚ի դիւէ. * Դիւահարութիք վասն հպարտութէ մարդկան լինին. ԵՓԻՒ: *Զդիւահարութէն և զսոսկութէն պահչն և պղօքն բժշկեն. Բրս. Տրէ: * Տանջանս և դիւահարութիս, և կամ այլ ինչ ցաւս. Վրդ. հց. Ք: * Արբեցութէն՝ չար է առաջի այ քան զդիւահարութէն. Ոսկի:

ԴԻԻԱՀՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւական հմայք. կախարդութէն. * Աստն և դիւահմայութէն առնել. ճ. Ա:

ԴԻԻԱՀՈՑ. ա. Ուր իցէ հոտ կամ ահ դիւական. *Խաւարչուտ այր, և դիւահոտ. Վրդ. օրին. ԼԷ. 22: * Դնդչմունք դիւասարսափ և դիւահոտ ահիցն պակուցմանց. Անան. Եփես:

ԴԻԻԱՁԱՐ. Տ. ՁԱՐԻՈՑ: Բծ.ԱՐՆ:

ԴԻԻԱՁՈՅԼ. ա. Ձուլեալ յանուն դևց. դրօշակ. * Դիւաճայլ պատկերք. Ոսկ. Ը: ճ. Ա: Վրդ. օրին:

ԴԻԻԱՁՕՆ. ա. Ձօնեալ ՚ի պատիւ դիւաց. դիւանուէր. * Շինեցին զդիւաձօն և զաւերակ ՚ի բարեաց զանէին նոցա բնական սրբութէ. Նար. յՀԷ:

ԴԻԻԱՃԵՆՃԵՐ. ա. Ճենճերեալ ՚ի պատիւ դիւաց կամ դիւց. * ԴիւաՃենՃեր զոհք, կամ զոհարան. ճ. Ա: Նար. ԽՁ:

ԴԻԻԱՄՈԼ, ի, ացի. ա. Մոլեալ կամ մոլեգնեալ ՚ի դիւաց. և Դիւամոլ. կռամոլ. *Դիւամոլ ազգացն այնոցիկ. Ագաթ: *Հրաժարեցեր ՚ի զոհիցն ՃենՃերաց դիւամոլ հեթանոսաց. ԳԻՈՓ. Ի.ԼՒ. ԱՐ ՎՔ: * Ընդ սատանայական դիւամոլ կալուածս. Մանդ. ԷՈ: * Դիւամոլի անօրինին ոմբասայ: Ըստ դիւամոլին արաւմնի. Մագ: Տծաւ: *Դիւամոլ ադահութէն, կամ տանջանք. ՁԿ. ԼԲ: * Դիւամոլ կռապաշտութէն. ճճ:

ԴԻԻԱՄՈՒՅՐ. ա. Մոլորեալ ՚ի դիւէ, կամ մոլեգնին. դիւահար. * Դիւամոլորը խռովութէն. ՁԿ. ԼԲ: *Յողդողդ խորհուրդ դիւամոլոր սնմիտ մարդոց. Կաղանթ:

ԴԻԻԱՅԻՆ, յնոյ, ոյ. Տ. ԴԻՒԱԿԱՆ. *Դիւային կեանք, միաք. Դիտ: *Դիւային բազմաստուածութէն նուէրք. Մեխ. վԽ: * Սարսուռ դիւային ջերման: Մերժեա զդիւային չարաչարութիս չշուկ. Նար. Ֆ.խ:

ԴԻԻԱՆ, ի, ացի. գ. Παστοφόριον. Atrium. οἶκος, domus. Դահլիճ. սրասկ մեծ յարքունիս, սենեակ կամ հրապարակ. փՀՀՆ, իբր առեան, և նչան, գաւիթ. *Մուտս ՚ի դիւան անդր առ սոմնաս հանդերձապետս. Ես. ԼԷ. 15: *ԼՀ ՚ի տուն Թագաւորին՝ ՚ի դիւան գպրապետին ՚ն. յն. տուն, կամ բնակարան. ԵրԷմ. ԼԸ. 12:

Կամ Տուն մատենից, և ուսմանց. Σχολή. Schola. Βιβλιοθήκη. Bibliotheca. Ἀρχεῖον. Archivum. գպրատուն, գրատուն. ՄԷՒԼԷԿ, ԺԻՈՒՔԱՆՔ, ԺԻՈՒԺԻՒ. *Խօսէր ՚ի դիւանին սիրանեաց ՚ն. յն. գպրոց. Գծ. ԺԸ. 9: *Գիր դիւանաց: Բանալ նմա զդիւանն արքունի: Յեղեսթայ դիւանին: Խոր: *Ի մատենսս բոլոր դիւանաց. Մագ. ԺԸ: *Ի դիւանի մտացն գրեցեալ. Նար. ԻՁ:

ԴԻԻԱՆԱԳԻՐ. գ. Գրօղ կամ գրեալ ՚ի դիւանի. և Դիւանն արձանագրեալ. *Ի յիշատակաց դիւանագիր մատենիցն յուշոց. Խոր. Ը. 72: *Գրած է յայլոց դիւանագիրս. Մխ. Դփ:

ԴԻԻԱՆԱԴՊԻՐ, գպրի, բաց. ա. գ. Աստենադպիր, գպրապետ. ՓԻՀՆ ԺԷՒԺԻՔ. *Մինչև լինել նմա դիւանադպիր և գպրապետ. ճ. Ա: *Ի դիւանադպիր արանց. ՎՐԴ. ՈՂ:

ԴԻԻԱՆԱՄ, ացայ. է. Լինել որպէս զդև. և Դիւաքանիլ, մոլեգնիլ ցասմամբ. ՀՅՆԱԾ ՊԷԾՄՊԷ, գաւգաւրմագ. * Հրեշտականամ յերեսս, և ՚ի խորհուրդս դիւանամ. Նար. հԸ: *Բռուն եհար զդիւացեալ բնութէն. Սարգ. յՀ. Ը: *Վիշապք երկու դիւացեալք և սևացեալք. Խոր. պփմ. հՃՒՔ: *Քաղաքն խռովեցաւ, և Թագաւորն դիւացաւ խնդրել զանձն մանկանն. Ոսկ. ՀՄ. ՟. 8: * Եւ այնպէս դիւացեալք, զի յաղիսն և ՚ի ծնունդսն ոչ ինայէին. Ոսկ. Եա: *Բարկացեալք և դիւացեալք են ՚ի սպանումն միմեանց. Բաւղ: * Եւ այնպէս դիւացեալք էին, զի Թէ և տուեալ էր պատասխանի, ոչ անայլին. Գէ. Եա:

ԴԻԻԱՆԱՊԱՀ. ա. Իբր Պահեալ ՚ի դիւանի. *Բացեալ զտուն դիւանապահ մատենից: Ի դիւանապահ տունս գանձուց: Ի մատենս դիւանապահ աւանդութէնցն. ԱԾԲ. ՟. 8. 14:

ԴԻԻԱՆԱՊԱՆ, ի, ացի. գ. Պահանդիւանապետ. Տես վերագոյնս արքունի դիւանին. ՓԷՔԻՔԷՐՓԱԲ. * Դեմ արեայ փակչեսնց, որ ամենայն դիւանապանացն գլուխ էր ՚ն. յն. Նախատեսուչ մատենադարանի. Կալ. Ք: * Դիւանապետ անօրէն, պահապան մատնիչ. Նար. ԺԷ:

ԴԻԻԱՆՄԱՆ. ա. Ման դիւի. *Սէտ գոյն դիւանման. Վրդ. հց. Ե ԺԷ: *Դիւանման ամենևին իսենեջացոյց զնա. Եփես. յԽ. ՀԸՐ:

ԴԻԻԱՆՈՑ, ի, ացի. գ. Տուն սատանայական, որպէս տուն հմայից, կախարդաց, վհկաց, ևն. *Որ ՚ի դիւանոցն երթան, ծնունդս խնդրեն ՚ի դիւական արուեստն. ճ. ԺՀ:

ԴԻԻԱՆՈՒԻՐ. ա. Նուիրեալ դիւաց. դիւաձօն. պիղծ. * Դիւանուէր սպանդք, կամ պանծանք, վան, մեղք, պատկեր, քուրմք, տօնք. Անան. Եփես: Նար: ճճ: Տծաւ:

ԴԻԻԱՆՈՒՆ. ա. Ընդոլ զանուն դիւի, դիոս և ամենայն դիք. * Պատկեր զդիւանունն դիոսի կործանեցեր. Անան. Եփես:

ԴԻԻԱՀՈՒՆՁ. ա. Ընդոլ զշունչ դիւական. ընչեալ ՚ի դիւէ. դիւազգեաց. *Մեծագոյն պատուով զդիւաշունչ այրն ածին յիւրեանց մէջն. Կաղանթ: *Դիւաշունչք կռոցն լինէին սպասաւոր. ՁԿ. ԽՀ. պաւ:

ԴԻԻԱՊԱՇՏ, ի, ացի. ա. Պաշտօնեայ դիւի, և գից. * Ոստի յանդիմանեալ կըշտամբին, Թէ և նոքա դիւապաշտք են.

որմիք երեսօք զդիւսապաշտան հալածիցեն. եղծին: * Եղեաւ դիպն երկպատուք, ոչ միայն սուրբապաշտք, այլև դիւսապաշտք. Ցհ. ի՛. պաւղ:

Եւ որպէս Դիւսապաշտական. * Դիւսապաշտ ալանդ, կամ կախարդութիւն. Շ. Ռղբ: Գէ. ես:

ԴԻԻԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն դիւսց, և դից. * Եկեալ զէրոյր մոլորուն դիւսապաշտութեն. Եղծին:*Պերոզ Չանայր հաստատել զմոգութիւն դիւսապաշտութիւն. Զբազումս ի մոգութիւն դիւսապաշտութիւն առածեալ կործանեաց. Կաղանաթ: * Զաբեաց ի չարիս վերացեալ դլլին, ի պատկերասարութիւն յանձնոտութիւն և ի դիւսապաշտութիւն. Ցհ. ի՛. պաւղ:*Դիւսապաշտութիւն զմեզ հաւանեալ ասեն. Մոփ. լբ:*Կուսմուրեւ և դիւսապաշտուեւ. Սարփ. ա. պ. ք:

ԴԻԻԱՊԱՏԿԵՐ. գ. Պատկեր դիւի, կամ դից. արձան կուց. * Ո՛վ պիղծ և գալշելի դիւսապատկեր. ճճ: Հ=Յ. յոռ. ծէ:

ԴԻԻԱՊԱՏԻՐ. ա. Դիւսախաբ. և որ ինչ լինի սատրանօք դիւսին.*Դիւսապատիր յոռութիւն արձանաց. Նար. հե:

ԴԻԻԱՍԱՐՍԱՓ. ա. Որ ինչ արկանէ զսարսափ դիւսական. * Դնդչմունք դիւսասարսափ. են. Ածան. Եփես:

ԴԻԻԱՍԱՐՍՈՒՀԻ. ա. Որ տայ սարսռուիլ դիւսական գործակցութիւք, կամ մոլեգին. * Դիւսասարսուռ ջլրինաուագնապ ախտաւորութեց Աստուծով փարատիչ. Նար. իը:

ԴԻԻԱՍԵՐՄ. ա. Ի դիւէ սերմանեալ, ցանեալ. *Դիւսասերմն որոմանցն. Մոբաք:

ԴԻԻԱՏԱՆՋ. ա. Տանջեալ ի դիւէ. այուահար, մոլեգին, չարաչար. * Ընդ դիւսատանջըս մոլեգին, ի գերեզմանըն քնանկողին. Յա՛ որդի: * Տագնապելոց ի դիւսատանջ ահիցն. Ածան. Եփես:

ԴԻԻԱՏԵՍԱԿ. ա. Դիւսանման սեռ, լեամբ. *Դիւսատեսակ կռչեաց ոլինքն. Վրդ հդ. ը:

ԴԻԻԱՏՈՒՐ. ա. Իբր Դիւսահնար. դիւսական. * Ի թաուերցն օրինաց, ի սատանայական զբօսանացն, ի դիւսատուր խաղցն. Ոսկ. եբր. իը:

ԴԻԻԱՐԱՇ, ի, ց. ա. Ուրածօղ զգեա, կամ ընդ գեա.*Ա յծարաճ է, թէ դիւսրած. Մաղի:

ԴԻԻԱՑՈՑՑ. ա. Յուցիչ դիւսաց, և յուցեալ ի դիւսց. *Ի սեալենէ երազոց, և ի դիւսացոյց դիւից սուա նշանաց (կամ գիւսից սուտ նշանաց). Մաղր. իը:

ԴԻԻԱՓԱԿ. ա. Փակեալ պնդեալ ի ձեռն դիւսց. *Դիւսափակն ամրութիւք՝ որ յաշարեցն սեղիս. Ածան. Եփես:

ԴԻԻԱՓԱՂԱՆԳ. Տ. ԴԻԻԱՓՈՒՆԴ. *Դիւսափաղանգն զօրօք: Պակուցանիս ըզդիւսափաղանգ դիցն կայս. Ածան. Եփես:

ԴԻԻԻԹ, ի, ից կի՛ ից. գ. Էπάδων, ἐπαείδων. Incantator, excantator. μάντις, vates, hariolus. Μάγος. Magus. Կախարդ. դիւսակոչ. հմայօղ. վհուկ. մոգ. դէս. թողեալ. ևօղ պայշեը. պիւղիաձիս, փալ ձը, ձաթոս, սահըր, դանիձձիկ. * Զվհուկս և զդէսս և զդիւսս. ը. ճ. լը. 19:*Դիւսթին բաղամս. Եղիշ. յես:*Զմինչ մինիթա լուսթի ի դիւսացն պատանիցես ով մարդ. Ոսկ. ես: * Ի վերայ դիւսացն և պատնկայց. Կալ. ծէ: * Դիւսթին զօրութեեն: Ի ձեռն դիւսթայց. Մաղր. իը: * Ի դիւսթայ և ի կախարդաց: Ի դիւսթից, ևն. Լմբ: * Քերթողացն, և Ճարտասանացն, և դիւսացն. Պղաթ. օրին. ծ:*Դիւսքըն և դիւսատոսի: Եւ կուլ դաւազանն մովսէսի զդիւսացն (նոր ձ. զդիւսիկն). Վրդ. էս: *Ո՛րպէս պատահեցի, անյայտ է ամենայնի՛ բաց ի դիւսթից ի ձենջ. Պղաթ. Է-Ի՛ի-ոն:

ԴԻԻԹԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Մάντις. Vates, hariolus. Դիւսթիչ բանիւ. դուշակ. քուջը, հնդեձձիմ.*Յանդիմանել զդիւսթացբանն, և ի բացերևեցուցանել տեղեանն. Պղաթ. սոնբ:

ԴԻԻԹԱԲԱՆ ԱՍԵԼ. Ոլպէս Գուշակել. Μαντεύω. Praedico. * Եսխոդոս կանխաւ դիւսթաբար ասէր. Պղաթ. օրին. ք:

ԴԻԻԹԱԿԱԽԱՐԴ. գ. Դիւսթօղ կախարդանօք. վհուկ. * Վասն չար դիւսթակախարդաց չառկաց. Կանոն:

ԴԻԻԹԱՆԱՆ, ի, աց. ա. Μαγικός. Magicus. Կախարդական. մոգական. * Ի դիւսթական արուեստի խաբեութիւն անկան. Նեղին. իմ. ծէ. դ: * Յաւիշտակելով զգաւազանն դիւսթական. Շաբ: *Երթեալ ընդ արեգին ալս դիւսթականս. Հ=Յ. յոռ. ծէ:

ԴԻԻԹԱՆԱԼ. է. գրի և ԴԻԻԴԱՆԱԼ. Դիւսթութիւք ըմբռնիլ. մոլիլ. ցնորիլ. *Յոտոց ոմանք դիւսթացեալը առնին զհպեալս. Աբէսա. Տ: * Կաթսայիկ դիւսթանալոյ: Կանայքն դիւսգացեալք. Նանաա:

ԴԻԻԹԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Տեղի դիւսթելոյ կամ դիւսթից. * Տեղին յետոյ որպէս դիւսթարան եղև. Նանաա: * Ի վհուկս և ի դիւսթարանս ընթացեալ. Մաղ. իը:

ԴԻԻԹԵՄ, ևցի. ն. ա է. Էπάδω. Incanto. Μαντεύομαι. Vaticinor. կախարդել, հմայել. գուշակել. ասուիլիս ըստ ըղձից, կամ սուա մարգարէանալ. Թովիլ. չընդել դիւսական կարգադրութիւք. *Դիւսթիչ զդիւսթութիւն: Դիւսթեցին դիւսթութիւս. Օր. ծը. 10: ը. Իգ. ծէ. 17: *Դիւսթեաք ինձ վհկաւդ. ա. Իգ. իը. 8: * Ի դիչերի դիւսթեցի, կամ այլ ինչ յանգեցայ. Կալ. ծէ:*Իբրև ընդ քուն ոք, և կի՛ անուրջ յարթնուէ երազանալով դիւսթեաց զսա. Պղաթ օրին. է:*Դիւսթեին և կախարդեին. Լմբ. իմ: *Որ լոկ դիւսթեին, և ոչ կախարդեին, իշխանութիւն լինցի քահանայիկն խանձել և սրել. կանոն: *Չանեալ էր զգևն յաղաղնոյ անապ, որ դիւսթերն չըլէր. Եփես. ը. իոբ: * Դիւսթեաց՝ թէ պատերազմ լինելոց է. Եսա. պաւ. է. 16:

ԴԻԻԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαντεία. Vaticinium. կախարդութիւն. հմայք. թովչութիւն. ըղձումն. ուս Օրին. ծէ. 16: ը. Իգ. ծէ. 17: Իակ Ես. իէ. 9. ըստ յն. φαρμακεία, դեղատուութիւն. * Դիւսթութիւք վըհկուէ իւրոյ կենդանացուցանել. Խոր. ա. 14: * Դիւսթութիւք սքանչացուցին զմարդիկ. Լմբ. իմ: * Դիւսթութիւն քո ի գլուխ քո դարձցի. Վրդ հդ. ծէ. (սպ. դիւսութիւն): * Դիւսթութեամբք և բժժանօք. Ոսկ. ա. Իսս. ը:

ԴԻԻՈԹԻՒՆ. գ. Դիւսանման կամ դիւսական գոլ. *Մաքրիլ ի լկտութէ, և ի դիւսութէ սեղանոյ ,,. յն. ի դիւսական սեղանոյ. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԴԻԻՐ, ի, ից, ի դիւրի, րոլ. ա. գ. Ἐυδύς, εὐδύς. Planus, planum. գրի և ԴՈՑՐ. (ռամկ. դ՛ուր, դ՛ուբան). Հարթ. և հարթավայրք. փեղ, փեղ օվա. *Տայցեմք ըզ նոսա պատերազմ՝ ի դիւսրի. . . ի դիւսրոլ. գ. Իգ. ի. 23. 25: *Որ երբեմն դիւսր էր, և հաստատուն. Մաղ: * Ի դիւսր և յոտնկոլ ճանապարհս: Ընդ դիւսր և ընդ հարթ տեղի. Լմբ: *Դիւսր վայր: Դոյր դեսմին. վոփ:

ԴԻԻՐ. ա. Ἔυπορος, ῥάδιος. Facilis. Դիւսրին. հեշտին. անդորր. հեզ. գօլայ, աւան. և հեշտալի, հաճոյ. լաւ. ազնի. խօշ, սեգիալը.*Զդիւսրն և զդժուարն.փարպ: և փիլ. սահ:* Չի անհնարինքն է նմա հընար, անկարելիքըն դիւսր և կար. Շ. Ես. ԹԷս: *Դիւսր է բժշկել: Դիւսր է՝ի բարկանալ. ճ. Ա: Ես-սթբ. իէ: *Որ՝ի ձախեն, մոլորութէ շուխղ է, և խաւարաւալ լի, և դիւսր՝ի գայթագղութիւն. Համամ. ա-ա: *Դիւսր օրինք (՝ի կատարել). Լմբ. պբփ: * Դիւսր կեանք. Նար. էրփ: * Բանիկք դիւսր է առաքինանալ. Ոսկ. մ. ա. 23: *Որպէս դիւսր թուիքեզ, սրա. Վրդ հդ. յ: * Ոչ դիւսր թուեցաւ նմա այս. Եփես. ք. իբ: *Չի եթէ գժտաբերիքն եղեն և հաւատամք, դիւսրկըն ընդէր ոչ հաւատաս. Սահակն:

ԴԻԻՐ. գ. τὸ Ἀγαθὸν. Commodum. Դիւսրութիւն. անդորրութիւն. հանգիստ. գոյութիւն, բահաբիւթիւն. *Երգեսցէ քնարաւ, և դիւսր լեսցի քեզ. ա. Իգ. ծէ. 16: * Դիւսր ալարի նոցա՝ի կապանացն. Բոսղ. ք. 10: *Յալածակի և՝ի դիւսրոլ էր: Ի դիւսրոլ էին. Ոսկ. փէս: Գէ. ես: * Ըստ ճանապարհաց իւրեանց գնացին, այսինքն ըստ անձին դիւսրին. Ոսկ. ես: *Ըստ անձին պիւսրի լկտութէ. Եփես. ա. իոբ: *Չի և ինձ սրտի դիւսր լինիցի. Փիլիպ. է. 19: *Ըստ մտաց դիւսրի անցուցանել, չըջէլ. Խոսբ: Սարգ:*Մինէկ կամաճ ինչ և աւ գիւսրինքն եկին: Ա՛նպէս՝ի դիւսրոլ է, զի, ևն:*Սա՝ի դիւսրոլ, և մեք՝ի վիշաս. Ոսկ. ես:

ԴԻԻՐ. ֊. Դիւսրաս. դիւսրով. * Ոչ ըմբռնիցին դիւսր յայնպիսի ախտ. Ոսկ. ֊. ա. 11:

ԴԻԻՐԱԲԱՆ. ա. Բանաւոր. հասանելի. դիպող. ըստ չն. բարեբան. Ἔυλογος. Rationalis, probabilis. հագ. * Զպատաճաուն գտի իրաւացի լեալ և դիւսրաբան, և վայելչական մերձակայ ասնիս. Ոսկ. կա:

ԴԻԻՐԱԲԱՆԱԳՈՑՆ. ա. ֊. Εὐλόγως. Apte, probabilius. Իբր բանաւորագոյն. * Խնդալ դիւսրաբանագոյն պատճառաւքն. Բր. գոհ:

ԴԻԻՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իրաւացի բանաւորս ինչ.ուսոյ ԴԻԻՐԱԲԱՆՈՒԹԵԱՄԲ, εὐλόγως, իբր իրաւութիւք. *Ի գէպ բանաւորսըսէս. * Ամենայն որ իրաւացի փափագէ իմիք, աւ այն յարմարեալ ունի զփափագումն, եթէ դիւսրաբանութիւք բաղձայցէ. Նեա. ՚ամ լար: *Ընդիրաւ այս սկսոյ ոչ դիւսրաբանութիւք և հեշտեաւ բաղձայ հոգին, այլ գժուարաւ և ակամայ. . . ձգի յանբան և յանիրաւ փափագումն. Շ. անդ: (վրիպակաւ գրի, դիւսրաբանութիւք):

ԴԻԻՐԱԲԱՐ. ֊. Ῥαδίως. Faciliter, facile, temere. Դիւսրաւ, հեշտեաւ. գօլայ. * Եթէր ի միասին դիւսրաբար. Ա-ընդ. ՚ա: *Դիւսրաբար հերձի, կամ բարձին. Նար. վփ. և խլ: *Դիւսրաբար թողու գանացանան: Ընդ ամենայն գժուարինք դիւսրաբար լինիցին: Զգիւսրաբարն սասացի, այսինքն զհարկաւորն (որ դիւսրաւ լինի). Վրդ հդ. ք: * Զամենայն յանգգնին դիւսրաբար ,,. այսինքն անխորհրդաբար. կի-բդ. գնյ:

ԴԻԻՐԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυηθεια. Simplicitas. Դիւսրահաւան բարք. պարզմտութիւն. *Ելին այք բարիք, և վասն դիւսրաբարութեանն. . . հաւանէին. Պղաթ. օրին. փ:

ԴԻԻՐԱԲԱՐՔ. ա. Իբր Դիւսրաբարոյ. Ἐυηθής. Simplex, candidus. εὐηθέστατος,

candidior. Դիւր բարուք, դիւրահաւան. քաւաքարոյ, յոտակամիտ, հեզիք, եբէնիչք. *Ջոր ինչ լսէին, դիւրաքարք գոլով ճշմարիտ ասել վարկանէին: Էին դիւրաքարք, և արիագոյնք, և միանգամայն ողջախոհք, և ամենևին արդարագոյնք. Պղատ. օրին. ՃՀ:

ԴԻՒՐԱԲԵԿ. ա. Ἐυδραστος. Fragilis. Որ դիւրաբեկանի. *Դիւրաբեկ անօթս. Իսա. ԽԲ. 13: *Աման խեցեղէն՝ վասն դիւրաբեկն լինելոյ. Փիլ. Ծ. բան: Ե Ոգ. Ը. գիմ: երեք. մգ:

ԴԻՒՐԱԲԵՐ. ա. Ἐυμαρής. Facilis, commodus. Որ դիւրաւ ի ձեռս բերի. առձեռն պատրաստ. *Դիւրաբերք ճանապարհ առ ի վիրկութիւն. Մագ. նիէզ:

Եւ Ընդ որ լինի դիւրաւ բերիլ. զառ ի վայր. Ἐυκατάφορος. Proclivis. *Յամենայն պատճառէ դիւրաբերք է առ ոլես. Բրս. յոգլիք:

ԴԻՒՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυφορία. Feracitas. ըստ յն. ոճոյ, Բարեբերութիւն. բերնաւորութիւն. *Ուր դիւրաբերութիւնն չարիաց, անդ անբերութիւնն բարեաց. Ոգ. չվ:

ԴԻՒՐԱԲԾՔԿԵԼԻ. ա. Դիւրաւ բժշկելի. *Հիանդութիւնն դիւրաւբժշկելն իմն, և բազմաց ձեռնհաս. Եզեր. մբ:

ԴԻՒՐԱԲՈՑԾ. Ննջն ընդ վ. *Մինն դիւրաթջոյ գոլով և միւսն անբոյժ. Պղատ. օրին. ծէ:

ԴԻՒՐԱԲՈՑՍ. ա. Որ դիւրաւ բուսանի. *Ջօրութիւն սերմանն այնոցիկ (մանաւանդ) դիւրաբոյս է. Եփր. ասէիաբ:

ԴԻՒՐԱԳԱՑԹ, ի, ից ⎫
ԴԻՒՐԱԳԱՑԹԱԿԱՆ ⎬ ա. Ἐυδλιτος. Valde lubricus, labilis.
ԴԻՒՐԱԳԱՑԹԱՈՍ ⎭
ԴԻՒՐԱԳԹԵԼԻ.

Որ դիւրաւ գայթէ, գթէ. և Որ լինի դիւրաւ գթելի, սխալել. սխալական. *Դիւրագայթ բնութիւն, կամ խնայուած, կամ ճանապարհ. Խոսր. վրդն. վնաբ: ԼՖբ. ող: *Դիւրագայթակղ բնութիւն. ԼՖբ. ող: *Պատկեր հողեղինին, զդիւրագայթոճն ասէ ի մեզս. Պլոմ. ԼԷ: *Զդիւրագթելեցեան ձգել. Բրս. ող: *Մարդ եմ դիւրագթելի: Դիւրագթելի միտք: Դիւրագթելեցք հակաւոր փորձանացն. ԼՖ: *Գիտէ զակնարկս, զի դիւրագթելի եմք և սխալականք. Գր. հբ:

ԴԻՒՐԱԳԹԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἐυόλισθον. Fragilitas. Տկարութիւն. սխալական նուիրել. *Զնուաստութիւն բնութեդ, զբազութոցդ զդիւրագթելութիւն. Ոգ. չվ. ա. 2:

ԴԻՒՐԱԳԻՆ. ա. ս. Սակաւ գինով կամ գնով. աքան. ածառ. *Մեծագին գիւնեաւն... դիւրագին ջուղին. Մանդ. Ե: *Վաճառեցին զնա դիւրագին. ՃԸ որդի: *Վաճառի այսօր դիւրագին. Շար:

ԴԻՒՐԱԳԻՏՆ, ի, ից. ա. Դիւրաւ գտանելի. գիւրապատրաստ. և Դիւրիմաց, (յն. գիւրաւ ստանալի, կամ ուսանելի), ևն. *Ո՛վ ապուշ արութիւն համեղ պտուղ անուշաճաշակ և դիւրագիւտ. Բրս. ա. պաղ: *Դիւրագիւտ լեզուն միտք ճառիցս. Ոգ. ս. ա. 1: *Դիւրագիւտ մեզ արուեցեք զնախադասուելէնն խնդիրս. Աղ. պերճաբ: *Ընդ մերձաւոր դիւրագիւտ ընտանի նիւթոյս. Նար. զՁ: *Թեթև և դիւրագիւտ իրօք բառնոյ զպատճառս. Բրս. ից: *Զի մի՛ դիւրագիւտն գիւրաւ արհամարհեսցի. Վրդն. ծն: *Պարտ է ամենայն իրօք զդիւրագիւտն պատուել (ի կերակուրս). Բրս. հդ:

ԴԻՒՐԱԳՈՒԻՏՆ ԼԻՆԵԼ. մերթ՝ իրը Դիւրաւ գտանել. * Աշխատարան դիւրագիւտք և դիւրաշահք լինելին. Փիլ. իհ. ՃՁ:

ԴԻՒՐԱԿԱՂԱՐ. ա. Որ դիւրաւ գլորի. դիւրակործան. դիւրագայթ. *Ախտանայ զդիւրագլորն գոլ մարդկայինս բնութիւն. Պլոմ. ԼԸ: *Զի մի՛ դիւրագլոր բնութեանս չարագոյն ինչ կարգ հդեալ եղիցի. Եփր: *Մարմին եմ դիւրագլոր. ՃՀ. գաան:

ԴԻՒՐԱԿԱՂՈՐՈՒԹԻՒՆ. տ. ԴԻՒՐԱԿԱԹԵԼՈՒԹԻՒՆ. *Գիտեալով զմարմնոյն դիւրագլորութիւն. Խոխ: Ե վանակ. յոբ:

ԴԻՒՐԱԿՆԱԼԻ. } Դիւրաւ գնալի.
ԴԻՒՐԱԿՆԱՑ. ա. } ընդ որ դիւրաւ լինի ընթանալ. *Դիւրագնալի կամ դիւրագնաց ճանապարհ. Շ. մգբ: Սարգ. յի: Ձ: ա. պ. Ը: Պամ. ազէա: Իգն: *Դիւրագնացք եղիցին կերակուրքն ի վեր գնացք: Ադոք չուրջ ուներն, զի դիւրագնաց լցէ. Նիւս. կամ:

ԴԻՒՐԱԿՈՑՆ. ա. մ. Ἐυκοπώτερος, ον. ἀνεκτότερος, ον. Facilior, ius; tolerabilior, ius. Ադաւել դիւրին. հեշտ ա. մեծևին. տանելի. դիւրապատրաստ. և կարի դիւրաւ. առատաւել հեշտեաւ. Տեա Մգբ. ծ. 15: ծա. 22. 24: ՂՀ. Ը. 23: ծԸ. 25: *Ոչ ադանել ի ներքինս դիւրագոյն է. Փիլ. ոյաբ: *Զինչ դիւրագոյն քան զբանիբ գՂՁանելն լցէ. Մխ. էբէմ: *Ադ յն մեղ այն օրն դիւրագոյն էր քան զայս օր ,,. այսինքն տանելի. Եզէկ. յոբ: *Հանի ի դիւրագոյն վայրէն ,,. իբր հեշտագի. Վրդ հդ. Ը: *Զայրբեցուին, զմոլեկանն, զառ ամենաստակ ամօթոյ դիւրագոյնս. այսինքն հակառիս. Բրս. պհ. Ը: *կամաբ և դիւրագոյն մտաբ ժողովրդեանս ձեռնարկեալ յայս ,,. այսինքն մտադիւրութիւբ. վահր. յոբ: *Զինչս աչխարհիս՝ յոյժ արհամարհեմբ զնասս, դիւրագոյն գտաս նեմբ. Ոգ. յհ. ա. 2: *Զի ուխտաւորաբ յասակացն դիւրագոյնս կարգեսցեն. Խոր. Ը. 24:

ԴԻՒՐԱԳՈՐԾ. ա. Ἐυπρακτος. Factu facilis. Դիւրաւ գործելի. դիւրաւնելի. դիւրին. *Դիւրագործ իրաբ ունել (զՀՀնամին) արժանի է նորա զօրութեան. Ոգ. ս. ա. 8: *Ախտաւորաբ կամին, զի դիւրագործք լեցին (մեզբ) . Մխ. ասգ:

Եւ Դիւրաւ գործօղ. *Ջանչափ զօրութեան, և զդիւրագործ իշխանութեան յայտ առնիցէ. Ոգ. ս. Ը. 28:

ԴԻՒՐԱԳՈՐԾԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συρράδουργέω. ըստ յն. ոճոյ, Ցօժարութիւբ գործակից լինել ի չար անդր. *Ձարագործակից լեր, դիւրագործակից լեր. Փիլ. Ծ. բան:

ԴԻՒՐԱԳՈՐԾԵԼԻ. տ. ԴԻՒՐԱԳՈՐԾ ըստ ա Նշ. *Ջփորբ կարծեցեալս, և զդիւրագործելի օրհնս լուծաբ. ԼՖբ. պբգ:

ԴԻՒՐԱԳՈՐԾՈՂ. Ῥᾳδιούργος. Facinorosus, salsarius. Իբա յն. ոճոյ, Դիւրայօժար ի չարիս. չարարուեստ. և խեղկատակ. խորամանկ. *Կատակերգասբբ, և դիւրագործօղ գողն և բանիւք և գործովք. Աբիսթ. առաք:

ԴԻՒՐԱԳՈՐՈՎ. ա. Իբր Բարեգործով. *Դեռատեան առ Թագաւորն առաքեբ մօտալուտ և դիւրագործով հաշուութեան. ՃՀ. կԸ:

ԴԻՒՐԱԳՈՒՃ. ա. Դիւրաւ գՃնելի, կորանալի. ճկուբ երեբին. *Ջմէջքն ասէ պնգեբ. դիւրագուճ է նա ի գործ, և անոչեաւս գաթձեալ յառնել. Սարգ. ա. պ. Ձ:

ԴԻՒՐԱԳՏԱՆԵԼԻ. տ. ԴԻՒՐԱԳԻՏՆ. *Զի մի՛ դիւրաբհամարհելի լինիցիմբ դիւրագտանելի լեալք. Մխ. ասգ:

ԴԻՒՐԱԴԱՐԳՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւրաւ գլգռիլն. դիւրաշարժ կամ դիւրափոփոխն լինել. *Յաղագս դիւրագլգռութեան երկբայելի եմ. Մխ. էփ:

ԴԻՒՐԱԴԱՀՆԱԼԻ. ա. Իբր Դիւրաւ զչնանալի. *Ամենայն մեղք, յորժամ ճաշնաչէ զինքն մեղուցեալն՝ թէ ի յանցանս է, դիւրագտանելիք են. Շ. ամ լար:

ԴԻՒՐԱԴԱՏԵԼԻ. ա. Ἐυκρίνης. Զոր դիւրին է դատել, յաչ ածել. *Անհատակ և դիւրադատելի յիշատակքն են (կանխաւ ուսելոց). Բրս. հայեծց:

ԴԻՒՐԱԴԱՐՁ. ա. Ἐυστρεφος. Versatilis, volubilis. Որ դիւրաւ դառնայ. դիւրաշրջելիկ. և Դիւրափոփոխ. և Դիւրաւ զչնացօղ. և Դիւրահաւան. *Դիւրադարձ իւր լինելով առ երկաքանչիւր կողմանց. Պիս: *Ըստ նմանութ թռչնոց Ճախրեն դիւրադարձ լինելով. ՃԿ. խհ. պաւլ: *Լեզուս դիւրադարձ. Աճաբ: Բրս: Սրգ: Մաղ: Տեաղ: *Դիւրադարձ լալք. Աքան. նին: *Դիւրադարձ յապաշխարութիւն. Սրգ. Ը. պ. ա: *Գիտեա ով դիւրադարձդ խոհեմ. Շ. ԹգԲ:

ԴԻՒՐԱԴԻԱՒ. ա. Ἐυάλωτος. Captu facilis. Դիւրաւ գտանելի, ըմբռնելի, որսալի, յաղթելի. *Մարդն քան զյոտսիկ՝ որ բնաւորական զինուքն զինեալ են, դիւրադա. նիս. խագ: *Ջի մի կամաց աւազադա կաց և սուրհանդաց դիւրադաւս լինցի. Ոգ. ես: *Ջայլս ոմանս դիւրադաւս նուաճեալ: Ջի դիւրադաւս լինցին այնուհետև երկաքանչիւրքն ի նմանէ դժրելոյ. ՃԿ. կԲ:

ԴԻՒՐԱԴԻՊ. ա. ս. Դիւրին, և դիպող. քաջադէպ. կարի ի դէպ. *Ջի քեզ կարելի և դիւրադէպ յոյժ են ամենայն բարեաց ոլորտութիւբ. Սարգ. ազ: *Ժողովմայժմ ասելով զլազմութիւնն՝ հանդէպ և դիւրադէպ ի վար արկեալ է զանուանս. Փիլ. էլ:

ԴԻՒՐԱԴԻՏ. ա. մ. Քաջ և անվրէպ դիտող կամ դիտելով. ուշիզ. անվրէպ. *Դէպուշիզ և դիւրադէտ առնել (զպաշտօն ուսուցչի). Փիլ. էլ:

ԴԻՒՐԱԴՐԺԵԼԻ. ա. Դիւրաիւաբ. դիւրադաբ. * Դիւրադրժելի մարմին. ԼՖբ. ող:

ԴԻՒՐԱԶԱՅՐԱՑՈՂ. Ἐυπαρόξυντος. Որ դիւրաւ զայրանայ. *Ջդժուարութիւն ինչ բարուցն, զդիւրազայրացողս. Բրս. արէեց:

ԴԻՒՐԱՋԵՐԾ ԼԻՆԵԼ. ե. Դիւրաւ զերծանիլ. *Դիւրազերծ լինել ի բռնադաւորէ. Պիս:

ԴԻՒՐԱԹԱՒԱՒԱՐ. ա. Ἐυμάραντος. Qui facile marcescit, caducus. Որ դիւրաւ թառամի, փոյթ թառչամի. հեչք կամ չոփ բառնող, ըսչնող. *Հարաւոյ դիւրաթառամ քան զծաղիկ. Ոգ. չհ. ա. 52: *Ջխոտ դիւրաթառամ պայծառ զարդսրէ. Իգն: *Ջինչ դիւրաթառամ քան զմարդ... նա ևս վտանգարադոյն քան զնոսա. Սարգ: չի. Ը:

ԴԻՒՐԱԹԱՓ. ա. Որ դիւրաւ թափի, կամ խոնարհի. սամք. մեղմ. *Դիւրաթափ առնէ զքունն. Ոգ. Ը. կոբ:

ԴԻՒՐԱԹԱԻ. ա. } Դիւրաւ թուելի.
ԴԻՒՐԱԹՈՒԵԼԻ. } սակաւաթիւ. *Սակաւ և դիւրաթիւս. Գէ. նս. Ը: *Ոչ են դիւրաթուելիք, ոչ ինաքն, և ոչ հաւատացմունքն առ ի աւետնէ. Սարգ. հանգ:

ԴԻՒՐԱԼՈՑԾ, լուծի, ից. ա. Որ դիւրաւ լուծանի կամ քակի, կոփանի. *Ոչ զդիւրալոյծ տալաւարարհարուց զնաւակաւս. չ. ԻԷԱ: *Լոյծ զբաջալաճնս դիւրալոյծս. Եփր. ասէիաբ:

ԴԻՒՐԱԼՈՒԹԻՒՆ • գ • Իբր թուլութիւն. *Տեղն մեր զդիւրալուծուԹիւն մեր ի հատատուԹիւն ամրափակեցց. կլխ՟ա։

ԴԻՒՐԱԼՈՒՐ • ա • Ἁπαλός. Tener. Դիւրաւ լմելի, ձմելի, ճնշելի. փափուկ. կակուղ. *Դիւրալուսմ ոգին, և իբրև զմոմ դիւրընկալ. Բզ • հդ։

ԴԻՒՐԱԼՍՒՐ • ա • Ἐυήκοος. Facile audiens, obsequiosus. (իբր ներդ) • Դիւրաւ լսող. դիւրանսաց. հլու. հեզ. խոնարհ, ընդունելի. *Ցառաջին ամն դիւրալուր են։ Ընդ ձեր ես այսպես դիւրալուր. Վ՟ԸԹ հդ. Ը՟. ծԸ։ *Դիւրալուր ճշմարտուԹեան. Շ • ԲղԸ։ *Եւ այսպէս դիւրալուր հեԹանոսք ան. սան կոչողին. Իգն։ *Իսկ Թերևս դիւրալուր իսկ, որ ժԺուալահասանն է. Պղոփ • օբին • Ը՟ • *Ի պատրան դիւրալուր եղաք. Լ՟Ը • ազ։ *Դանդաղիմ կարդալ յօգնուԹի զդիւրալսդ • Սկ՟ա • ազ։

ԴԻՒՐԱԼՈՒՐ • Ἐυήκοος • Qui facile auditur. εὐπαράδεκτος, acceptabilis. (իբր նր •) Դիւրաւ լսելի • ախորժալուր. հաճոյական. ընդունելի լսելեաց. դիւրիմաց. Տգիի դնելոս, ուշագիր, պարզ, յոպան։ *Հեշտ և դիւրալուր հրևին ասացուածք. Ան, • պոՐԸ։ *Աւասկ խորհմացա՝ դիւրալուրս. ԱԳաՒ։ *Եւ այս յոյժ դիւրալուր առնէր զբանս զայս • Ռով • յհ • ա • 38։ *Դիւրալուր զնորհուրդա ա՟ առնելով. Նար • ԷրԳ։ *Յեղաշրջեցին զնոյն ի դիւրալուր և յախորժակս լսողաց • Լ՟Ը • պոՐԳ։ *Զդիւրալուրն և զառանց խոր բառիցն յարդեն։ Դիւրալուրք և համառօտք։ Պարզ են բանիւ, և դիւրալուր լսելեաց • Սարգ։ *Զլսելիս իմ (ապականեցեալ) ի չարս դիւրալուրս. Եփր • Ռ•օպավ։

ԴԻՒՐԱԽԱՓ • ա • Դիւրաւ խաբելի, պատրելի. դիւրագաւ. *Դիւրախաբ աչք, կամ սեռուԹեի, բնուԹեի մարդոյս. Իգն։ Սարգ • յի • Ք • Ռ Ե։

Եւ Դիւրաւ խաբօղ. *ՅանկուԹիւք դիւրախաբք • Սրգ • Ք • պ • ա։

ԴԻՒՐԱԽԱՒՈՂ • Որ դիւրաւ խաբէ • *Ընդաւոր կենցալ դիւրախաբօղ է • Մ՟Ռ՟ • ծա։

ԴԻՒՐԱԽԱՂԱՑ • ա • Որ դիւրաւ յառաջ խալայ • դիւրաշարժ • *Դիւրախաղաց ԹեԹևուԹի, յառաջադիմուԹի. Պիս։ *Մասունք մարմնոյ ԹեԹևացեալք՝ դիւրախաղաք լինին • Փիլ • ֆԿ։

ԴԻՒՐԱԽԱՄՈՒՐ • ա • Դիւրաւ խամրելի • դիւրաթառամ • *Դիւրախամուր խոտ • Երզն • Տթ։

ԴԻՒՐԱԽՈՇՏԱՆԳ • ա • Ἐυκαταφρόνητος. Contemptibilis. Դիւրաւ անգոնեելի • *Գործք ոչ դիւրախոշտանգք և արհամարհելիք • Փիլ • խճոփն։

ԴԻՒՐԱԽՈՐՏԱԿ • ա • Ἐυκολος. Volubilis. Դիւրամեռ. յեղլեակ • *Ափ ձան է սատ խմանալ զդիւրախորտակ կամս և զգնացս նոցա • Ռով • յհ • ա • 42։

ԴԻՒՐԱՆԱԽ • ա • Ἐυφθαρτος. Facile corruptibilis. Դիւրաթախելի, դիւրաւ այրելի, սպառելի • անցաւոր, ապականացու, յայլելի • *Զդիւրաթախ անասնոց զմարմինս ոչ Թաղատմեղոյց • Իմ • ծԸ • 20 • *Դիւրաթախ փայտ, կամ խուխ, ծեղ • Աբծր • Ք • 7 • Շ • Բաբյր • ճ • Ա • Երզն • ը • *Դիւրաթախ կենցաղ • Մ՟Գ • հա • *Թևպէս և դիւրաթախ ապականիչն Թուխցի • Ռով • յհ • ա • 20 •

ԴԻՒՐԱՆԱՒ • Դիւրաւ ծախօղ, այրօղ • *Դու էղէգն, և մեք հուր դիւրաթախ • Ածր • Ք • 9 •

ԴԻՒՐԱՆԱՒ • Ἐυδάπανος. Suntuosus, largus. Դիւրաւ ծախօղ զինչս • առատաձեռն, մեծածախ • *ԱզատականուԹիւն և առաքինուԹի անձին՝ դիւրածախ ի գեղեկագոյնսն • Աբեսփ • ատսփ։

ԴԻՒՐԱՆՁԱԽ • Ὀλιγοδάπανος. Exigui vel tenuis sumtus • Որ ինչ լինի դիւրին և դոյզն ծախիւք • դիւրագին • անշուք • *Ընդոյզ յամենայնի զանարգն և զդիւրածախն (վիճակ կենաց) • Բզ • հդ։

ԴԻՒՐԱԾԱԽԵԼ } Դիւրաւ վատ-
ԴԻՒՐԱԾԱԽԵԼԻ • } նեալ կամ վատնելի • դիւրածախ՝ ըստ ա ՆՀ։ *Իբրև զխոտ դիւրածախեալ. Նար • յոՒԷ։ *Ի դիւրածախելի բոյս խոտոյ • Աբծր • Ք • 4։ *Հայ ոչ զդիւրածախելին խնդրեմ. Լ՟Ք • պոՐԳ։

ԴԻՒՐԱԾԱԽՈՒԹԻՒՆ • } Դիւրածա-
ԴԻՒՐԱԾԱԽՈՒՄՆ • գ • } խելին գոլ. և Դիւրաւ ծախումն • *Ան՝ որ զկենդանական և զգայական նուոյն եթեր տևակուԹի առ հուրն, հրաշացամաքուԹի և դիւրածախուԹի մանաւանդ բերելով. Ան • Բաբյր • *ԴիւրածախուԹի մոմոյ. Սկա • ազ։ *Ցորժամ զնաւս ածեմք զդիւրածախումն կենցաղոյս • Ռով • Ծ • Ղ••ա։

ԴԻՒՐԱԾԱՆ • ա • Ἐυγνωστος • Cognitu facilis, bene notus. ՔաջածանօԹ • դիւրիմաց • քաջայայտ • *Ճառդ դիւրածան է, և յայտնի • Փիլ • ԼԻՆ • *Ոչպէս զի դիւրածան լինի մեզ բանս • Լ՟ապ • ա։

ԴԻՒՐԱԾԱՆՕԹԱՊԻՍ • ſ • Դիւրաւ հասու լեալ. հեշտաւս • *ԶդիտաւորուԹի իրին առաջիկայի՝ բաղում անգամ ի մակգրուԹէ բանին դիւրածանօԹապէս կալ ոչ ոք ի միս առնուլ համառօտագոյն • Սարկ • հանգ •

ԴԻՒՐԱԾԵԼ • Դիւրաւ ածել (բերս). պատաբերել • ասի և ԴԻՒՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ • *Նեղոսիս զանեզն ի նմա դիւրածել • Խոր • Ք • 62։

ԴԻՒՐԱԾՆՈՒՆԴ • Տ • ՀԵՇՏԱԾԻՆ • *ԹեԹև է բան և դիւրածնունդ • Սարգ • յի • Ը։

ԴԻՒՐԱԾՈՒՄՆ • գ • τὸ Ἐυπαράγωγον. Facilis ductio, proclivitas. Դիւրաւ ածումն, բերումն • յօժարուԹիւն • *Աւս ամենայն խաբէուԹիս դիւրածումն • Բզ • ազԲԷ։

ԴԻՒՐԱԿԱԼԻ • ա • Իբր Դիւրաւ կալելի, ունելի • դիւրընդունելի • *Եղինն զզօրուԹեն, և զոչ դիւրակալին գոլ, և խեԹկելով զկատառակօգան • Դիմ • Էրի։ Ռ Շ • հրէաց • յն • ակράτητος, ոչ դիւրակալի, անընդունելի •

ԴԻՒՐԱԿԱՊԻՍ • ա • Ἐυεπηρέαστος. Damnis facile obnoxius. Դիւրաւ կապտաելի, որսալի, կաշառելի • *Մի երեսք դիւրակապուտք են ըստ կարծեաց • յերկուց և յերից վկայից հաստատեցի • Բզ • հդ։

ԴԻՒՐԱԿԱՄ • ա • Զոր դիւրին է կամուլ • որ հեշտաւս կատեալ լինի • *Օրան ջահիլսն՝ դիւրակաս, հասեալ հունձք նորա • Մ՟ • ԷրԵ։

ԴԻՒՐԱԿԱՍԱՐ • ա • Որ ինչ դիւրաւս կատարի, վճարի • *Դիւրաշարժ գոլ զմասնաւորական շարժմունսն, և դիւրակատար • Գբ • հդ։

ԴԻՒՐԱԿԷԶ • ա • Դիւրաւ կիզելի, այրելի • դիւրածախ • *Դիւրակէզ ցամաք փայտն, կամ հեր գլխոյ • Ան • Բաբյր • ճ • Ա։ *Մանաւանդ զի՝ հանեսցին դժուարակէզ, և արկեսցեն՝ յոյժ դիւրակէզ • Շ • ԲղԸ։

ԴԻՒՐԱԿՃԻՒ • ա • Արդարակշիռ • քաջ հանգիստակշիռ • *Տճս զդիւրակշիռ և զդէպ հաստուցմունսն • Լ՟ապ • ծԸ։

ԴԻՒՐԱԿՈՂ • ա • Ἐυβατος. Pervius. Դիւրաւ կոխելի • դիւրագնալի • *Ահնէ դիւրակոխ զանձուկն և զնեղն քան ղայն և ընդարձակ • Գբ • հդ։ *Դժուարակոխ զամենայն առնելով Թշնամեացն, իսկ ի բարեկամացն մանաւանդ դիւրակոխ • Պղոփ • օբին • Ը։

ԴԻՒՐԱԿՈՂՊՈՒՏ • ա • Ἐυάλωτος. Captu facilis. Դիւրաւ կողոպտելի • դիւրագաւ • դիւրաւիկ • դիւրակատուտ • *Նոյնպէս և այս դիւրակողոպտուտ, և վաղվաղակի ի վայր Թափելոցի • Ռով • յհ • Ը • 7։

ԴԻՒՐԱԿՈՂՈՒՍ • Տճս ի բառն ՍՏԻՒՐԱԿՈՂՈՒՍ։

ԴԻՒՐԱԿՈՂԶԵԼԻ • ա • Ἐυανάκλητος. Qui potest facile reduci. Զոր դիւրին է յետս կոչել • *(Բարկութեի չափաւոր) է դիւրակոչելի խորհրդոցն • Բզ • Բաբյր։

ԴԻՒՐԱԿՈՐԾԱՆ • ա • Ἐυέμπτωτος. εὐολισθήτερος. Valde lubricus, caducus. Որ դիւրաւ կործանի • վաղափուլ • և Դիւրագայթ • դիւրագլոր • *Դիւրակործան չինուած, կամ քաղաք, բարք, բնուԹիւն • Լ՟ապ • Մ՟Ռ • ԷրԵ՟։ Նար • Լ՟Ք • *Կարճամիտք և դիւրակործանք • Իգն • *Դիւրակործանք մանաւանդ առ մեզն եմք մարդիկ • Դիւրակործան է ոգին առ ի մեզն • Բզ • հդ • *Գիտեալով տեառն դիւրակործան զմեզ մասք լեալս • Տծնակ։

ԴԻՒՐԱԿՈՐԾԱՆԵԼԻ • Նոյն ընդ վ • *Մասք և հանճարոյ ընդունակաւն դիւրակործանելի է • Ան • պոՐԲ։

ԴԻՒՐԱԿՈՒՈՒԵԼԻ • ա • Ἐυκαταγώνιστος. Qui facile vinci potest. Ընդ ոյուամ դիւրին է կռուիլ • *Գազանք դիւրակռուելիք են՝ ցրտացեալ • Բզ • ԲղԸ։

ԴԻՒՐԱԿՐԵԼԻ • ա • Դիւրաւ կրելի, տանելի, համբերելի • և Սակաւապէս • *Փոքր ինչ Թերևս, և դիւրակրելի գոլ • Սակաւ իմն տան հոգոյն դիւրակրելի • Դիւրակրելի և չափաւորապէս զտածմանցն խնդրել նիւԹս • Պխ •

ԴԻՒՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ • գ • Ἐυπάθεια. Facilis, vel bona affectio. Դիւրաւ զգածումն, կամ այլայլուԹիւն • և ԲարեկրուԹիւն • *Վասն ԹուլուԹեի և դիւրակրելեի օգոյ • Նիսս • բն • Ե • Ն Ո՟ԻՒԲ։ *ԱռաքինուԹեն յարմարական է խալաղուԹի և դիւրակրուԹի (կամ դիւրակրԹուԹի) • Փիլ • այլՔ։

ԴԻՒՐԱՀԱԼ • ա • Ἐυτηκτος. Liquabilis. Որ դիւրաւ հալի, լուծանի, կամ մարնի • *Ոչ հալելին զաւանակերպ զդիւրահալ զազգ անուշակ կերակրոյն • Իմ • ծԸ • 20 • *Զկերակուրն ԹեԹև և դիւրահալ ուտէ • Մ՟ • բծչ։

ԴԻՒՐԱՀԱՄՄԱՐ • ա • Ἐυαρίθμητος. Facile numerabilis. Զոր դիւրին է ի համար արկանել դիւրաԹիւ • *Փախչեն իբրև ի հրոյ, և լինիցին դիւրահամարք • Ռով • Ես։ *Սակաւք զերծեալք, զի և մանկան դիւրահամար լինիցէ • Գե • Ես։ *Ոչ ռամկի օձմեան, այլ և մեծ Թագաւորի դիւրահամարս Թերևս գտանիցէ զսոսս • Պղոփ • ոռԻ։

ԴԻՒՐԱՀԱՆԴԻՊԵԼԻ • Տ • ԴԻՒՐԱՄԵՐՁՆԱԼԻ • *Քո ի վերայ երկրի, նա և դիւրահանդիպելի • Լծ • ՁծՔ։

ԴԻՒՐԱՀԱՆԵԼ • ն • Ի դիւրաԹէ հանել • դիւրաԹեի առնել • դիւրել • *Օրէն է աշխարհականաց զնեղուԹիս առաւոտից բառնալ, և դիւրահանել իբրև զնաւամաքս կաս • Աբծր • Ք • 9։

ԴԻՒՐԱՀԱՏՍ • ա • Ἐυπραμύθητος. εὐμενής. Benevolus, benignus, facile placabilis. Որ դիւրաւ հաշտի • և հեզ • բարեմիտն. դիւրահաւան • դիւրանսաց • *Դիւ-

բահաչաւ գոլ՝ զոհիլք և ուխտիլք ածանցեալ։ ... Աւուռածքն են դիւբահաչաղք պաշտաւագք և ուխտիլք. Պղաթ. օրին. ծ։ *Ա մենեցուն միաբանելն յայր պաշտօնն՝ դիւբահաչաւ առնել զնոյն. Խոսր։ *Դիւբահաչաւ Թիշնամի (մարմինն ընդ հոգւոյն). Սարկ. յի. ԼԷ։ *Օձաւոյն՝ դիւբահաչաւ լինելով քաջ ուսուցմնագոյն գործիցէ. Պղաթ. օրին. Ք։

ԴԻՒՐԱՀԱՏՑԱԳՈՅՆ. ած. ն. Ἐυμενέστερος, ον. Mitior, ius. Առաւել կամ յոյժ գիւբահաչաւ. հեզագոյն։ *Լսել հանդարտագոյն խակ, և գիւբահաչաւագոյն. Պղաթ. օրին. Ք։

ԴԻՒՐԱՀԱՒ. ած. Որպէս Դիւբաւ. հաստաւ լինելի, հասկանալի. գիւրիմաց. գիւբին. * Հեշտընկալ և գիւբահաս տիմատրագուհիցն լեցին. Ագաթ։ *Զպարզն աւանչի գնեն իբրև զդիւբահաս. Իգն. յոԷ։ *Թողլով զբազմաբանին բան, զդիւբահասն և զառձեռնպատրաստ դիցուք աւանչի. Շ. հրէպ։ *Դիւբահաս զոսանաւորս սկսայ կատարել. Մագ. Ք։

ԴԻՒՐԱՀԱՒ. Դիւբաւ հասանելի, ժամանելի, առանալի, ի ձեռս բերելի. *Խոստնարհուածին՝ որ ամենեցուն է դիւբահաս. Լմբ. ագ։ *Զի մի կնոտացեալ տղայոցն գիւբահաս Թշնամեացն. Մագ. ծԵ։

ԴԻՒՐԱՀԱՒ. Որ դիւբաւ հասանել, ժամանել. *Հնարաւոր դիւրտհաս՝ առ ամենայն անքաւս գերամբարձումի յաւետ յաւաչեալ. Նար. ղ։

ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՆՆԻԼԻ. ած. Նոյն ընդ վերստ ՚ա և ՚բ նշ. *Դիւբահասաանելի ամենեցուն (բան). Եմ գու տկար և դիւբահասանելի։ Կարծէ զնա իբրև զմի ի մարդկանէ դիւբահասանելի. Լմբ։

ԴԻՒՐԱՀԱՒՈՅՑ. ած. Որ դիւբաւ հասուցանէ, կամ հասկացուցանէ. *Առ նա Թերևս ունկնիմք զդիւբահասուոյն քաջալերիչ զերանելին զուկաս. Ագաթ։

Ես որպէս Դիւբահաս՝ ըստ ՚ա նշ. *Հեշտընկալք և դիւբահասոյզք սահմարագունիցն լինիցին. Կորիւն։

ԴԻՒՐԱՀԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւբահաս կամ գիւբիմացի գոլ. *Զոր ի կարգի կանոնաց յարմարեացուք վասն դիւբահասուԹէ ժամանակաց. Սահ. երէց։ *Կեանքք որոշելով վասն դիւբահասուեն. երէց. ԽԷ։

ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՆ. ի, ից. ած. Ἐυπειθής. Qui facile paret, vel obsequitur, credulus. Որ դիւբաւ հաւանի. դիւրալուր. հլու. միամիտ. բարեմիտ. գիւբահաւոր. *Հեզ, գիւբահաւան. Յհ. ՀԼ. 19։ *Դիւբահաւան գոլով առ քարեպաշտուԹիւնն. Ճ. Ա։ *Դիւբահաւան լեր. Եղիշ. ԼԷ։ *Որ եգեալ օրինացն գիւբահաւան իցէ. Պղաթ. օրին. Ք։ *Առ կամս ուղղորլին գիւբահաւան եալով (կամ գիւբահաւանելով). Պիտ։ *Առ գիւբահաւանս ոմանս, և յոյժ ունկն դիւս իւրոյ վարդապետուԹեանն գուէր. Ոսկ. ծ. ա. հ։ *Տճս և զնոսա գիւբահաւանս (կամ գիւբհաւանս) ոմանս և արհամարհելիս. Ոսկ. գԲ։ *Դիւբահաւան է ազգ մարդկան՝ ի հեշտասիրուԹիւն. Լմբ. ագ։ *Առ՝ի խաբեուԹիւն պարզամտացն, կամ դիւբահաւանիցն. Առ. սբս. Ք։ և Ոսկ. Ք. կոր։ և Սահակն։ *Դիւբահաւանիցն պատասխանի ցհէք. Բրս. Ֆ՝ Խակ Շ. Ցգ. Ք. 16։ *Զի կրկին կոչմամբն դիւբահաւան ձգեսցէ առ ինքն ոմն. Լսբ ծ. գիւբաւ։

ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՆ. Դիւբաւ հաւանելի. *Զհէք այլ ինչ, որ ճաշակմացդ նորին ոչ է դիւբահաւան. Լմբ. պոբգ։ *Դիւբահաւանս առնել ձեզ. Տօնակ։

ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւբաւ անասնոյ. հլուԹիւ. *ԴիւբահաւանուԹեամբ ճշմարիտ սիրով առ վերակացուն եղիցէք առենեցուն. ՑճԽ. Լգ։ *ՀեզուԹիւ և դիւբահաւանուԹիւ. Սարգ. յի. Ք։ Շ. յի. Խէ։

ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՏ, ի, ից. ած. Որ դիւբաւ հաւատայ. դիւբահաւան. դիւբորատալի. *Օձն ծանեաւ առ Եբեւան երթալ առ դիւբահաւատս. Բրս. հց. յն. գիւբաւծալի. Եսագոգός.

ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՏԱԼԻ. ած. Դիւբաւ հաւատալի. և Որ տայ դիւբաւ հաւատալ. *Դիւբահաւատալի օրինակաւն հաստատէ։ Զի դիւբահաւատալի ձեզ լինիցէ ժամանակ գալոյն Եբեւան նորա. Սարգ. ա. գ. Ք։ *Դիւբահաւատալի է՝ մարմնաւոր աչաց հայեցուած. Լմբ. պոբգ։

ԴԻՒՐԱՀԵՂ. ած. Ἐκδιάχυτος. Fluxus. Դիւբաւ հեղլի. լոյծ. հեղեղուկ. *Որպէս ջուր դիւբահեղ և ծփական են խորհուրդք։ ՅեզկեղուկՀ է քուԹիւնս, և դիւբահեղ. Լմբ. ագ։ *Որ՝ի միմիայն օձն դիւբահեղ գոլով. Նիս. Բ։ *Ոչ ընդդիմակացք և խիստք, ոչ դարձեալ դիւբահեղք և անհաստատք. Դիտ. ա՚Ֆ։

ԴԻՒՐԱՀԵՂԱՒԱՐ. ած. Դիւբաւ և հեշտաւաւ. հեշտալի օրինակաւ. *Կարի իմն դիւբահեղաւարաւ և քաջալերական տանին՝ ի յանգուստն։ Դիւբահեղաւարաւ վճարել զպահս. Պիտ։

ԴԻՒՐԱՀԵՂԱԼԻ. ած. Դիւբին և հեշտալին. և Կարի հեշտալի. զուարճալի. *Ցորոց դիւբահեղալի վայելչանօք զպատուոյն աւարեալ տուգին զլաս. Պիտ։

ԴԻՒՐԱՀԵՂԻՒ. ած. Տ. ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՏ. ՑԱԲԱՐ. *Զամենիցունց սիրտիակս դիւբահեղուի կատարէ՝ ի սուղ ժամանակի. Պիտ։

ԴԻՒՐԱՀԵՐՔԵԼԻ. ած. Դիւբաւ հերքելի. *Որ ինձ անմտոյցն է, քեզ դիւբահերքելի է. Նար. ծԲ։

ԴԻՒՐԱՀՆԱԶԱՆԴ. Տ. ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՆ. *Յորժամ աւանն զոք դիւբահնազանդ ցանդ իւրեանց. Վրք հց. Ք։

ԴԻՒՐԱՀՆԱՐ. ած. Ἔυπορος. Facilis. Դիւբաւ հնարելի, կարելի. գիւբին. *Պարթևաստանդ դիւբահնար գոդգես՝ ի ձեռն կենդանւոր սիրոյ զգաւէնն. Խոր. Ք. 71։ *Անհնարինքն՝ ի մեջ կարծեցեալք, նմա գիւբահնարք. Լմբ. ոփ։ *Որուհմ ամենայն ինչ անհնարին՝ գիւբահնար է յոյժ. Սարկ. հանգ։ *Դիւբահնար ճանապարհ ցուցանել. Փարպ։

ԴԻՒՐԱՀՆԱՐ. Ἐυμήχανος. Industrius, ingeniosus. Դիւբաւ հնարս գտօղ. ճարտար. *Դիւբահնար կենդանի մարդ։ Ա՚ն պիտի տեսի ես երբեմն զկախարդուԹիւն հառաւ գիւբահնար. Բրս. վաչխ։ *Դիւբահնար և ամենայն ըստեղնեալն (՚ի յեղուին տագնապի). Ագաթ. ԻԿԲ։ *Զգիւբահնարս զոյս զձեռաց գործիս պիտանացու ունի. Նիս. կամ։ *Պաշտպան դիւբահնար. Պիտ։

ԴԻՒՐԱՀՆԱՐ. Տ. } Դիւբրին հնար.

ԴԻՒՐԱՀՆԱՐԱԲԱՐ. Ճրիւք. Ճարտարութիւն։ *Դիւբահնար ազատեցաւ՝ ի գաւառապատուԹէ. Եէր։ *Դիւբահնարաբար գործել, կամ կշռել. Փիլ. լԽ. Ե լԻսս։

ԴԻՒՐԱՀՆԱՉՆԻԼԻ. ած. Դիւբաւ հնչելի. դիւբին ի հնչել. *Զգալի ձայն՝ ամենեցունն ե դիւբահնչելի ։։ այսինքն ամենայն որ կարէ ձայն ինչ հանել. Լմբ. ագ։

ԴԻՒՐԱՀՈՍ. ած. Ἔυρους. Որ դիւբաւ հոսի. հաւասի. * Որպէս դիւբահոս գետ ընդմանայ. Վրք. ագ։ Նե առ այլսն գիւբահոս առատաւտ. Պղաթ. փԽ։

ԴԻՒՐԱՀՈՍԻՄ, հցայ. յ. Դիւբահոս լինել. դիւբաւ հոսիլ. *Մի՛ դիւբահոսիր ՚ի մեզն. Լմբ. կոլ։

ԴԻՒՐԱՀՈՒՊ. ած. ն. Դիւբաւ հպելի, և հպեալ. դիւբամերձ. դիւբամերձենալի. *Դիւբահուպ առ ՚ի մեջն բուսանելով. Անյ. բաբյբ։ *Ամենայն կենդանեաց գիւբահուպ լինելով (արևուն). Սրգ. ա. յհ. ա։ *Դիւբահուպ է, ըստ սրում ևդեալ ՚ի դրախտին. Փիլ. այսբ։ *Տնկեցաւ յաշխարհի գիւբահուպ, և ՚ի մէջ մարդկան. Հ. կիւիկ։ *Ա յտոքիւք բառնաքաս կազմ զնորա հաւատարմուԹեին, ուստի և գիւբահուպ եղև առ նոսա պօղոս. Ոսկ. գծ։

ԴԻՒՐԱՀԶԵՒՆ. ած. Դիւբաւ ՚ի ձեռս բերելի. դիւբըմբռնելի. դիւբակալ. *Մի՛ լինիցին սրբազանքն պղծոցն գիւբահձեռն. Դիտ. ԹԲ։

ԴԻՒՐԱՀԱՃԱՆԱՊԱՐՀ. ած. Ուր իցէ ճանապարհ կամ դիւբին. * Հաւատոն յոստոցսն հզօրապահս քաղաքապատուղ լինի յեկեղեցւոջ և դիւրաճանապարհ. Եփ. ա։

ԴԻՒՐԱՀՃԱՇԱԿ. ած. Ախորժելի ճաշակաց, կամ կակուղ. *Բարետեսիլ և դիւբահճաշակ (դեղձն). Մխ. ա։

ԴԻՒՐԱՀՃԱՇԱԿԵԼԻ. ած. Դիւբաւ ճաշակելի. *Մանրիլ, և դիւբահճաշակելի և ախորժ առնել. Լմբ. պոբգ։

ԴԻՒՐԱՄԱՀ. ած. Ἐυμάραντος. Qui facile marcescit. Դիւ բաւ մաշելի, ծախսելի. *Բոցն գիւբամաշ. Ոսկ. ագ։ *Ա յսոքիկ գիւբամաշք են, և ՚ի ցեցամեց ուռճաց ապականին. Երբ։ Տգբ։

ԴԻՒՐԱՄԱՏՈՅՑ. ած. Ἐυπρόσιτος. Accessu facilis. Դիւբաւ մատչելի. դիւբամերձենալի. դիւ բահուպ. *Հաւատացեալց դիւբամատոյց և ընդհէ. Բրս. գօբէ։ *Դիւբամատոյցս զնս մատուցից կարօտելոցն. Փիւ. Ֆ. բան։ *Ի ձեռն նաւավարուԹեանն զանձնային պիտոյս՝ դիւբամատոյցս մերձեցոյց. Շէր։

ԴԻՒՐԱՄԵԼ, ի, ից. ած. Որ դիւբաւ մեղանչէ. * Աչնհաւան էք, և դիւբամեղ. Վրդն. էւ։

ԴԻՒՐԱՄԵՒ. ած. Որ դիւբաւ մեռանի. *Հեշտածինք են, և դիւբամեռք. Նար. Ք։

ԴԻՒՐԱՄԵՐՁ. ած. Որ դիւբաւ մերձենայ. *Առաքեալքն ՚ի ձշմարտուԹիւնն բացաւ երեսօք դիւբամերձք լինելին. Սրգ. ա. յհ. ա։ *(Շունն) շողոքորթ է, և դիւբամերձ. Լմբ. սղ։

ԴԻՒՐԱՄԵՐՁԵՆԱԼԻ. ած. Առ որ դիւբաւ կամ անխափ լինի մերձենալ. դիւբամատոյց. դիւբահասու. *Տեսանել զանմերձենալին հրեշտակաց մարդ ՚ի յերկրի երևեալ, և դիւբամերձենալի մարդկան։ Նոցա էր յայնժամ դիւբամերձենալի. Ինգն։ *Ա՚նհամարելի եղև մեծուԹիւն փառաց մարմնոյ և արեան որդւոյն ել, և անմերձենալն դիւբամերձենալի. Խոսր։ պոբգ։

ԴԻՒՐԱՄԻՏ. ած. Որ դիւբաւ միտ ՚ի մի կողմն. հակամիտաւալ իբրև ՚ի բնէ. առաւել յօժարական. *Դիւբամիտ է առ ՚ի վաստհարատչինն բնուԹիւն. Շ. Տգբ։ *(կանայք) դիւ բաւնագէտ են ՚ի տրամականս. Մխ. ԵբեՀ։ Ա՚արդկային բնուԹիւս դիւբամիտ գոլով, միշտ ընդ մեջոք անկանի. Խոսր։ *Ենսես և զմտացն դիւբամիտ ոտնառուԹիւն. Սեբեր։ Ե։

ԴԻՒՐԱՄՈՒՆԱԼԻ. } Զոր դիւբաւ

ԴԻՒՐԱՄՈՒՆԱՑ. ած. } լինի մոռանալ. որ փոյթ մոռացեալ լինի. *Ստուեր և երազ դիւբամոռանալի. Սարգ. յի. Ք։ *Դիւբամոռաց զերթասխոնն քոյ համարեմին։ Ընձայնելի են կանայք աչխարհիս, և ե-

բազ դիւրամուռաց · Աւրծր · ա · 15 : գ · 7 :

ԴԻՒՐԱՄՈՒՏ · ա · Դիւրին՝ ի մտանել · և Դիւրաւ մտօղ · *Դիւրամուռս, և դժուարհաւանելի · Երզն · Խգ : Ես Տօնակ : *Զի դիւրամուռս լիցի անասնոցն · Վրդն · ծն : *Դիւրանցագոյն և դիւրամուռս առնէ · Դիոն · Երզն : *Դիւրամուռս զօտարածինն ի քնաքուճիս իւրեանց առնէին · ՁԿ · կն :

ԴԻՒՐԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ · Դիւրաւ մտանել կամ մուտ գտանել · *Դիւրամուռս ի հայս լեալ արշակ մեծ : Դիւրամուռս յաչխարհն եղև չապուհ · Խոր · ա · 30 : գ · 55 : *Զի առ ընդլեանն դիւրամուռս առ ի յիւրմէ փորձուելիքն լինիցին · Խոր :

ԴԻՒՐԱՄՈՌԵԼԻ · ա · Դիւրիչ և ամռք · ախորժելի · *Դիւրամոքելիս կրից կոկոդաց · Նար · Խւ :

ԴԻՒՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ · գ · Մտադիւրութիւն · յօժարամտութիւն · * Ի կարօտեաւքն ողորմութիւն դիւրամտութիւք լիցի միշտ · Ոսկ · հա : *Ալաչեմ առ հասարակ դիւրամտութիւք մատուցանել պլանելիս · Նաղ : Ես կիւրդ · Խւ :

ԴԻՒՐԱՄՓՈՓԵԼԻ · ա · Ըստալής. Bene, vel leviter paratus · Ուր ամիսփեալ էին դոյզն իրք · Լեւեաբեան · *Զծանրացեալ բեռամբ նաւքն դիւրագոյն է (աւեն) ապրեցուցանել, քան զդիւրամփոփելին և զլեւեանն · Բրս · պհ :

ԴԻՒՐԱՅԱՂԹ · ա · Դիւրաւ յաղթելի · * Դիւրայաղթք էք, և ակաքք · Ոսկ · գծ : *Դիւրայաղթ (եմք) մարմնոյս տակրոմբք · Լմբ · ազ :

ԴԻՒՐԱՅԱՐՄԱՐ · ա · Ըսետος. Appositus, aptus · Հնազոյսրմար · դիպօղ · աղօղ · *Նա ամենայն պատշաճագոյն սպասաւորութիւն դիւրայարմար լինի · Նխա · Երփ : *Դիւրայարմարս սպասաւորս առ իւրեանց կարօտութեանն ոչխոս : Դիւրայարմարք մատուցանելոյ ի պէտս չինուածոյ · Պիտ : *Դիւրայարմար քինար · Երզն · Լս : *Միայն ու կարողի և յամենայնի ինամողի կարողութիւն այս է դիւրայարմար · Աւրծր · ք · 1 : *Որպէս երկաթ՝ հրասեռակ լինել լավ կակղագոյն լինել, իբրու դիւրայարմարք պատասխել կարողին և մակացուին իրբ րսասել զսա · Պիպ · օրին · ք :

ԴԻՒՐԱՅԱՐՈՅՑ · ա · Որ դիւրաւ և ըստեպ յառնի կամ պարծնու ի բնութենէ · *Զմեզս դիւրայարոյցս, որ կարևորս ասէ · Ոսկ · եբր · հին · որ ի նորն այսպէս մեկնի · *Զմեզս դիւրայարոյցս, կամ զի դիւրաւ յաղթեն մեզ, կամ զի դիւրաւ յաղթին ի մեզ ,, :

ԴԻՒՐԱՅԵՂ · ա · Դիւրաւ յեղլի · դիւրաշրջիկ · յեղյեղուկ · դիւրափոփոխ · *Ընկալիսին ոչ ասի բարկացօղ, զի դիւրայեղ առ հեզութիւն լինի · Աւրիպ · որակ :

ԴԻՒՐԱՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · տὸ Ըսμνημόνευτον. Memoratu facile esse. Դիւրաւ յիշելի գոլն · *Ի Թիւս բաժանեալ յաղագս դիւրայիշատակութեան · Ան · օրս · Ե :

ԴԻՒՐԱՅՈՅՍ · ա · Ըսելπις. Bona spe fretus. Բարեյոյս· քաջայոյս · *Դիւրայոյս լիցի (մեզաւորին) սպասիւսրութիւն · կոչ · գ :

ԴԻՒՐԱՅՐԵԱՑ · } ա · Ըսրηστος, ևնդԴԻՒՐԱՅՐԵԼԻ · } κατάρηστος . Facilis accensu ustuque . Դիւրաւ այրելի · դիւրակեզ · * Մրուենի՝ դիւրայրեայ է · կնօրդ · ծն : *Փայտ՝ դիւրայրեացն նիւթ · Պիպմ · լն : *Զդիւրայրելի անտառն (կամ զնիւթն) բնամով մերով հեռագոյն ի հրոյն ի բաց դնել · Բրս · Տաս : *Դիւրայրելի ցօղոյն, կամ նիւթ հրոյ, փայտ, մարմին · Ս՚ՐԳ : Դե Ես : Մխ · ոգաբ : Տօնակ :

ԴԻՒՐԱՆԱՄ, ացայ · Լ · Գտանել զդիւրելի, զհանգիստ · սիրելի · * Հիւանդք դիւրանան ի սեպնէ սիրելեաց · Մխ · առակ : *Դիւրանան չարչարեալքն ի փորձանաց · Վրդն · սղ :

ԴԻՒՐԱՆԱՑ · էիմպ. Ἀγαθόν ἐι. Commodum fit . Դիւր կամ դիւրուելի լինի · *Դիւրանայր նմա · ա · Ի գ · ծշ · 23 : *Դիւրելիք քնար հարկանէր , և դիւրանայր սաւուղի · Սէէէր · Է :

ԴԻՒՐԱՆԱԽԱՆՁ · ա · Իբր Դիւրայօժար · դիւրամիտ · դիւրաւ հեռաւօղ · *Դիւրանախանձ է բնութիւն մանկանց · Վասն դիւրանախանձ կամացն ի նոյնն կործանին · Լմբ · առակ · Ես սղ :

ԴԻՒՐԱՆԿ · Տ· ԴԻՒՐԱԿՈՐԾԱՆ · *Դիւրանկ վերացումն · Ոսկ · սղ :

ԴԻՒՐԱՆՉԱՆ · ա · } Իբր ԴիւրիմացՁԻՒՐԱՆՉՄԱՐ · } *Ճառագ դիւրաւ նշան է , կամ դիւրանշմար է · Փիլ · լմն · ծ · 77 · 243 :

ԴԻՒՐԱՆՑ · ա · Ըսրίστος . Instabilis. Որ դիւրաւ անցանէ · *Խոր դիւրանց : Տախտակին դիւրանց Լծուի գոլ : Տկար և դիւրանց · Վրդն · Էլ · օր · սղ : * Դիւրանց Ճբրագն · Ոսկ · սղ :

ԴԻՒՐԱՆՑԱԳՈՑՆ · ա · Ըսεικτος. Cedens. Դիւրաւ տուլի տուօղ անձից · *Անբուր նմանուելին դիւրանցագոյն և դիւրամուռս առնէ · Դիոն · Երզն :

ԴԻՒՐԱՆՑՈՒԹԻՒՆ · գ · Դիւրեղծանելի և անցաւորն գոլ · *Դիւրանցութիւն խոտոյ, կամ պտղոյ, կենաց · Վրդն · սղ : Մխ · առակ : Վանակ · յոբ :

ԴԻՒՐԱՆՑՈՒԿ · Տ· ԴԻՒՐԱՆՑ · *Ար մատ դիւրանցուկ · Ճ · Ա : *Մի՛ ոք դիւրանցուկ համարեսցի զայն հուր · Գէ · Ես : Իսկ նխա · կամ՛ · *Փախուկս և դիւրանցուկս և արագամաշս լինել մեզ առ ի գնացս՝ Թէոփիլոն ,, · յն · ἐυπαθής, իբր դիւրակիր :

ԴԻՒՐԱՆԱՀ · ա · Որ դիւրաւ չահի, սուանայ · * Նպաստաւորսյն դիւրագիւրք և դիւրաշահք լինէին · Փիլ · սհ :

ԴԻՒՐԱՆԱՀՈՒԹԻՒՆ · գ · Վաճառաշահութիւն · Ճոխութիւն · *Փոխանակէ ըզդիւրաշահութիւնն ընդ հոգւոյն Ճոխութիւն · Շ · Տգր :

ԴԻՒՐԱՆԱՐԺ , է , էց · ա · Ըսκίνητος. Mobilis, agilis, pronus, expeditus . Որ դիւրաւ շարժի, բերի, փոփոխի · շարժուն · *Նուրբ, դիւրաշարժ · Իմ · Ե · 22 : *Գոնդք (գնտակք) դիւրաշարժք են · Փիլ · Նխ · Ք : *Յամենայն տեղ՝ ուր և նստցիս , մի դիւրաշարժ լիցիս · Վրդ · հդ · յ : *Մի անհասատուք , և առ քննութիւնս (դատումունս) դիւրաշարժք · Բրս · հդ : *Որ ի սրտմտելն կամ ի բարկանալն դիւրաշարժ · Մաս · Եէէէ : *Դիւրաշարժ է ի նախանձ ազգ մարդկան ի բարին և ի չարն · Լմբ · ոժբ : *Ձհոգ առ այսութեսու և տուրհասութիւս պատրաստք և դիւրաշարժք եղիցին · Սարկ · չհ : *Եղէգն դիւրաշարժ ի հողմոյ · Իգն : *Տրամագրութիւնք ասին , որ են դիւրաշարժք և սրաց գաթոխք · հիկէն , ջերմութիւն և ցրտութիւն · Աւրիպ · որակ : *Ըստ կանացի և կնատ բնութենէն դիւրաշարժք · Պիպ : *Յուցցի դիւրաշարժ առաջարկուել ձերս ,, · այսինքն անհաստատս , փուտ · Կնօրդ · գնյ : *Մի՛զբ դիւրաշարժք ,, · այսինքն ի դոյզն իրաց առնելոյք · Յ՚ՁԻ · ԼԳ : *Զոտրբք ի հաստատուն վիմայ բղխեն , և ոչ ի դիւրաշարժից · Լմբ · սղ :

ԴԻՒՐԱՐԱՐԱՒԱՐ · ֆ · Դիւրաշարժ օրինակաւ · *Յերկուսեան ի կողմանս դիւրաշարժաբար չքնաղակերտ · Նխա · Երփ :

ԴԻՒՐԱՐԱՐԱԳՈՑՆ · ա · Ըսκινητότερος, ըսκινητότατος . Agilior, pronissimus . Աւաւել դիւրաշարժ · *Տացուք ջոյդ զդժուարաշարժագոյն տեսակ , և զդիւրաշարժագոյնն՝ հրոյ, և զմիջինն՝ օդոյ· Դիւրաշարժագոյն հարկ է քնաւորիլ · Պպա · փխ : *Միշտ դիւրաշարժագոյն յառաքինութիւն լինի · Աւրիպ · հակառակ : *Դիւրաշարժագոյն (կամ դիւրաւարժագոյն) է յառաջելոյն անդանդաղ (ի գործ) · Պիպ :

ԴԻՒՐԱՐԱՐԱԾԵԼԻ · Տ· ԴԻՒՐԱՐԱՐԱԾ : Աւրիպ · որակ :

ԴԻՒՐԱՐԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ · գ · Ըսκινησία, τὸ ἐυκίνητον. Mobilitas. Դիւրաշարժութիւն · փոփոխականութիւն · *Եւ ոչ ի մի ոք վստահանան յաղագս յերկոսին դիւրաշարժութիւն և անկայուն գոլոյ· Ան · օրս · ծգ : *Դիւրաշարժութիւն անուոյ , կամ լզոտի , երիտասարդական հասակի · Լմբ · առակ · Ես սղ · Ես պգրգ :

ԴԻՒՐԱՐԵՆ · ա · Դիւրին՝ ի չինել · *Ասյս գիւրաչէն լինի քան զնոր սկսեալն · Վրդ · դ · Ե :

ԴԻՒՐԱՐԵՒ · ա · Որ դիւրաւ չինի · չինանոտ · դիւրանց · * Ճրագ դիւրաչէզ մանկութիւն · Ճ · Գ :

ԴԻՒՐԱՐՈՒՐ · ա · Որ դիւրաւ չրջի · դիւրագալժ , դիւրայեղ · *Դիւրաշուրջ և դիւրափոփոխ գոլով· Նաննոս :

ԴԻՒՐԱՐՐՋԵԼԻ · ա · Դիւրին՝ ի չրջեցուցանել , տանել այսր անդր · *Զդիւրաշրջելի տաճար խորանին կանգնեաց · Լմբ · ա :

ԴԻՒՐԱՐՈՒԿ · ա · Որոյ շուքն այսինքն հովանին է լաւ կամ դիւրիչ · *Դիւրաշուք և քաչաստուեր (գդմէնին) · Փիլ · սամ :

ԴԻՒՐԱՐՓՈՓ · ա · Չոր դիւրին է չփոթել , պատրել , պարուել · * Դիւրաչփոթ մարմնոյ մանկան մի (մելիսոսի) յաղթել գնդից դիւաց դժուարայաղթ պատերազմողաց · Թէոփ · Ես հ :

ԴԻՒՐԱՐՕՁԱՓԱԳՈՑՆ · ա · Քաջայայս , որպէս ՀԵռամբ չօշափելի · *Զերկոսին ի մի մարմին ասել դիւրաչօշափագոյն (է) · Փիլ · լմն · ա · չ9 :

ԴԻՒՐԱՐԱՉԱՓ , ի , էց · ա · Դիւրաւ չափելի · *Ցմի առ մարդիկ ոչ դիւրաչափից ըստ մեծութեց՝ բարեաց · Տօնակ :

ԴԻՒՐԱՐԱՉՈՐ · ա · Դիւրաւ կամ փոյթ չորանալի · * Դիւրանց Ճրագն , դիւրաչոր խոտն · Ոսկ · սղ :

ԴԻՒՐԱՐՊԱԽ · ա · Որ դիւրաւ պախի , խրտչի իբր բախեալ և վախեալ · երկչոտ , խրտչօղ · *Դիւրապախ տկարութիւն : Դիւրապախ եղև կասեալ գասանի (ձին) · Պիպ :

ԴԻՒՐԱՐՊԱԿԱՆ · ա · } Ըսφθαρτος. Facilis corruptu . ԴԻՒՐԱՐՊԱԿԱՆԵԼԻ · } Դիւրաւ ապականելի · գիւրեղծական · *Նիւթն դիւրապական գոլով, և ոչ միշտ գոլով· Մաս · ի դէն : *Որք ի դիւրապականելն նիւթ գրեալք՝ վալվալակի առնուն զնանգարումն · Բրս · սղ :

ԴԻՒՐԱՐՊԱՏԱՀ · ա · Որոյ դիւրին է և հեշտալի պատահելն · դիւրագիւտ · *Զմեծեսեան դիւրապատահ արար մարդկան · Մխ · առակ : *Մերկ փափուկ դիւրապատահ · Վրդն · ծն :

ԴԻՒՐԱՐՊԱՏԻՐ · ա · Որ դիւրաւ պատրի · դիւրախաբ · *Դիւրապատիր մարմին , կաքք , բնութիւն , եւայ , կանայք , մարդիկ · Նար · Խը : Լմբ · պգրգ : Վրդն · ծն : Սահան : Ոսկ · Ք · Խոր :

ԴԻՒՐԱՐՊԱՏՈՒՄ · ա · ֆ · Դիւրին բացայայտութիւն · դիւրլսմց · *Ճառս յաՃախապնդիս դիւրապատուհաս · Կոչեն : *Մարգարէքն զնոյն (կիրս մովսէսի) դիւրապատում

արարին. Յանկ համբակ: *Զամենայն գիրս՝ զոր և խոստացաւ, պարզ և դիւրապատում շարագրեաց. Ճ. Բ:

ԴԻԻՐԱՊԱՏԱՍ. ա. Աւ. ձեռն պատրաստ. մերձաւոր. և Ցօժարամիտ. * Ան-հնարիցդ ամենից դիւրապատրաստ հնարաւորութեամբ. Նար. ծշ:

ԴԻԻՐԱՊԱՏՐԵԼԻ. Տ. ԴԻԻՐԱՊԱՏԻՐ. *(Ա՛ան-ուհի) դիւրապատրելի է գեա. լմբ. պորփ: *Քաղցր (բարք) զդիւրապատրելիան կոչէ. Ոսկ. ա. խոր:

ԴԻԻՐԱՊԱՐՏԵԼԻ. ա. Դիւրաւ պարտաւելի. գիւրայարմար. *Ամենայն ընդդիմահարց նպաստակ դիւրապատրաստելի. լմբ. ոչ: *Ելեւագացոց զօրքն և ոտագացոց ոչ դիւրապատրաստելի զօրութիւք. Ոսկիփոր: *Տիրեաց մեզ մեղացն ոչ դիւրապատրաստելի բռնութիւն. Մանդ. վ:

ԴԻԻՐԱՊԻՆ. Տ. ԴԻԻՐԱՒ. Ῥᾴον. Facilius. *Դիւրապէս և ի մասանցն զբոլորն կարօղ եմք գիտել. Աշ. պորփ: *Ոչ գաւառացիք միմեանց գոն առցա, զի ծանուցանեն դիւրապէս. Պղատ. օրին. Ը: *Դիւրապէս ասէնք կամ Թողուլ նոյնպէս զօրաւոր. Նար. ԼԳ: *Դիւրապէս մեզքն աղտեղանան. Մագ:

ԴԻԻՐԱՊՈՒՐ. ա. Ἐυαπάλλακτος. Quo facile liberari possumus. Ըստ դիւրաւ լինի ապրիլ, զերծ լինել. *Դիւրապուրք աւրագաղերծք լինիցին (ցաւք). Ոսկ. ա. պիտ. ծԲ:

ԴԻԻՐԱՋԵՌ. ա. Ἐυπύρωτος. Qui facile ignescit. Որ դիւրաւ ջեռնու, կամ ընդունի զջերմութիւն հրոյ. *Հրոյ ջերմութիւնն ջեռուցանօղս առնէ զդիւրաջեռան. Դիտ. երին:

ԴԻԻՐԱՋԻՆՋ. ա. } Որ դիւրաւ ջընդ-
ԴԻԻՐԱՋՆՋԵԼԻ. } ջլի. *Ընդ տղօք և դիւրաջլինք ձև կերպարանի. Փիլ. Ա. ա: *Անփուռ պահեցաւ տախտակին (պատկերն ի ջուրս), և անապական ի նմին դիւրաջլինք նկար գեղոցն. Հ. Ինէի: *Որ կարի լիմն փանաքի է, և դիւրաշինչելի. Սարգ. Բ. յա. Բ:

ԴԻԻՐԱՒ. և } ա. Դիւրին յառնուլ իբր-
ԴԻԻՐԱՒԻԿ. } ոյ. *Ցորժամ մեզայ գառնն պատառ, մեզ երևի քաղցր և դիւրաւ. Շ. այբ. Բ: *Ցանկ դիւրաւիկ լիմն կարծի. Գէ. Ես. Է:

ԴԻԻՐԱՒՆԵԼԻ. ա. Դիւրին առ առնել, ի գործել. * Զդիւրաւնելին, և ոչ զծանր ինչ խնդրէ. Մխ. Էբեմ:

ԴԻԻՐԱՒՈՒ. ա. Դիւրաւ առեալ, գերեալ. *Եթ որ այնպէս իմն դիւրաւուք եղեն, զպատճառս ոն առնեն ձգելր. Ոսկ. Ես:

ԴԻԻՐԱՒԱՂԱՊ. } Տ. ԴԻԻՐԱԳԱՑԻ.
ԴԻԻՐԱՒԱՑԹԱՆԱՔ. } *Մէջ ոկարք, և դիւրաստաղալ բնութիւնս. Ի գիր Խոյր: *Դիւրաստայլութիւք բնութեցէ. Սկնա. ազ:

ԴԻԻՐԱՒԱՐՈՒԵԼԻ. Ἐυδρότος. Facile fremens. Որ դիւրաւ սարսռայ. Բր. ոչ ԸԲ. ուր գրի. *Զարհուրեալք և դիւրասասուելիք »:

ԴԻԻՐԱՒԲ, սիրի, բայ. ա. Որ սիրէ զանձին գիւրուն. *Զայնոսիկ պատուելով որ յոյժ դիւրաբերքն են. Պղատ. օրին. Է:

ԴԻԻՐԱՒԽԱԼ, լ. լոյ. ա. Որ դիւրաւ սխալէ. գիւրախաբ. *Դիւրասխալ բնութիւն, անգամք (կամ զգայարանք). Լմբ. Շ. յն. ծԸ: *Աչօք գիւրայրելի և դիւրաթեկ նշանակ է դիւրասխալիցն. Վ.բտ. վնա: Մխ. ապոր:

ԴԻԻՐԱՒՆՈՒՆԴ. ա. Սնեալ ի դիւրութեան. փափկասուն. գիրգ. *Փափկակեաց, բարեկեցիկ. գիւրանուագ. Վէր. Է:

ԴԻԻՐԱՒՈՂՈՓ. Որպէս ԴԻԻՐԱՒՆՈՂ. Ἐυολίσθητος. Lubricus, proclivis. *Չի ողջախոհագոյնս ապացեղ որ ի մեղսն են գիւրասողոպք. Բր. լոբ:

ԴԻԻՐԱՒՈՂՈՍԿԵԼԻ. Տճա ԴԻԻՐԱԳԱՑԻ. *Ոչինչ քան զայսոսիկ գործս առի մեղան գոյ գիւրասողոսկելի. Մ.բս. Եփես:

ԴԻԻՐԱՒՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Սառրասուելի. յանձնառուելի. * Խակ բազասցուելն գեղեցիկ գիւրասողուելի որ քերթեանն, այո, հայոյ. Երզն. վեբ:

ԴԻԻՐԱՒՑԱՑ. ա. Դիւրին ի ստանալ. *Չհարկաւորսն մեզ գիւրաստացս արար. խակ զդժուարաստացսն ոչ հարկաւոր. Ոսկիփոր:

ԴԻԻՐԱՒՏԵՂՆ. ա. Ἐυπλαστος. Facile conformandus. εὐπλαστότερος, flexibilior. Այն՝ որ ըստ կամ յօրինեալ ձևանայ, կերպարանի. դիւրաւսուկ. դիւրաթեկ. *(Ի հասակի պարզմտութեան) դիւրաստեղծ գեաւս եղով և դիւրաշրմ ոգին, և իբրև զմոմ դիւրընկալ. Բր. հդ: *Որպէս երկաթ ի հուր եգեալ, և այսպէս գոլ գիւրաստեղծ. Պղատ. օրին. Է:

ԴԻԻՐԱՒՐՏՈՒԹԻՒՆ գ. Սրատգիւրութիւն. անգործ սիրտ. *Դառնայր ոչ ևս քաջ գիւրաարտութիւք՝ յայտնէս ոչ կատարելոյ խնդրոյն. Փարպ:

ԴԻԻՐԱՒԱՒՃԱՆ. Տ. ԵՐԱԳԱՒԱՒՃԱՆ. *Ամենայն բան և ամենայն խորհուրդ մարմնոյ գիւրաւսխալ ունէ. Սարգ. ա. պ. Է:

ԴԻԻՐԱՒԱՃԱՒ. Տ. ԴԻԻՐԱԳԱՒՃ. *Ըզգիւրաւսճառս, որ լիցուն լբանչար վաճառն. Երզն. տպին:

ԴԻԻՐԱՒԱՑՐ. ա. Ἐυρύ-ποος. Spatiosus. Որ վայր լցէ գիւր՝ լ... *Ճանապարհ ընդարձակ, և գիւրաւայր Բր. ոչ:

ԴԻԻՐԱՒԱՏՆԵԼԻ, լ-ոյ. Տ. ԴԻԻՐԱՒՈՒՄ. *Դիւրաւսատնելի զգեաս, կամ ոյս-ած. Շ. Ռգի: Լմբ. ոչ: *Ցանարգաց և ի դիւրաւսատնելեաց, որպէս փայտ, խոտ, եղէգն. Շ. ընդհանր: *Մարմնական ինչ շահից գիւրաւսատնելոյ և երերականի. Սարկ. ԽԱ: *Եկն քո ի յովհանէ մկրտել, փըր-կուելն խորք առ գիւրաւսատնելի ջուրն. Ճ. Գ:

ԴԻԻՐԱՒՈՒԱՐ. ա. Ի գիւրուելե վարօղ ակեանս. ուրախ. ուրախական. *Հան-գիստս գիւրաւարս և հեշտուելիս իւր պատճառեցէ. Փիլ. պոլոբ:

ԴԻԻՐԱՒՃԱՐ. ա. Որ գիւրաւ վճարել կամ հոգալ զերս. *Դիւրաւճար ես ի սակաւուդ. Մ.տդ. Ե:

ԴԻԻՐԱՒՆԱՒ. ա. } Որ գիւրաւ կամ
ԴԻԻՐԱՒՆԱՒԵԼԻ. } փութով մարթի ստանալ. եղծանելի. գիւրադլոր. *Դիւրաստ է բնութիւն ի մեզս: Աստաքին և գիւրաթափանելի. . . . ներքին և հաստատուն. Սարգ. յն. Ը. Ն Ե: *Մաղ մի՝ որ գիւրաստանելին է. Լմն:

ԴԻԻՐԱՒՈՒՄ. ա. Դիւրաւ առանելի կամ առնալ. գիւրընկալ. գիւրիմաց. *Եթ ա-հա պարզաբար առացեալ գիւրաստար լուսաւորութ յականջս ամենեցուն. Եղիշ. Ե:

ԴԻԻՐԱՒՏԵՍ. ա. Դիւրաւ սեւասնելի մարք. գիւրիմաց. * Յաստացելոցս գիւրաստես լոյսի. Ներ. Ըն: *Լոյս ճառիդ գժդուարաւես է պատմելոյդ. յայլաբան նուելոյդ հայելով գիւրաստես. Մխ. Էբեմ: *Մինչ զի ոչ դիւրաւես գոլ և ճաշակելոց յիմաստութիւն. Սարկ. պոպ:

ԴԻԻՐԱՒՏԵՍԱԿ. ա. Կտեսիչ. Cavus. Դիւր աեսլեամբ. դոգեալ. խորանիստ իմն դրիւք. խոռոչացեալ. *Աւ գիւրատեսակ մասինն գլխոյն զդեմսն տպաւորեցին. Պղատ. պիմ:

ԴԻԻՐԱՏԻՊ. ա. Ἐυτύπωτος. Formatu facilis. Ընդունակ տպաւորութեան. *Որ փափուկքն են, և գիւրաւսիպք. Դիտ. ՁԺայ:

ԴԻԻՐԱՏՐԱՒԱՔ. ս. Ἐυδιαδότως. Facillime. Դիւրաւ տեղի տալով. գիւրաթիւ. *Արեգականականի ճառագայթի հեղումն յաւաջինն նիւթ գիւրաւսլաւար տարեալ լինի. Դիտ. Երին:

ԴԻԻՐԱՒԱՐ. ա. Որ գիւր առնէ, գիւրիչ. *Կրակ օգտակար և գիւրաւար ի ձմեռանի. Համան. ասալ:

ԴԻԻՐԱՒՀԱՄԱՐՀ. ա. } Դիւրաւ
ԴԻԻՐԱՒՀԱՄԱՐՀԵԼԻ. } սրհամարհելի. անգոնսնելի. որ ասի և ԴԻԻՐԱՒՈՐՈՇԱՆԳ. *Կարի յոյժ փոքր, և գիւրաւրհամարհ լինի. Ոսկ. յն. ա. 43: *Չի մի գիւրաւրհամարհելի լինիցիմք. Մխ. ասալ:

ԴԻԻՐԱՒՈՒԵՍ. ա. Ἐυτεχνος. Artificiosus. Քաչարուեսս. Ճարտար. *Մարդ՝ գիւրարուեսն ի չարագործսն. Ոսկ. սչ:

ԴԻԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Ἐξευμαρίζω. Facile reddo. Դիւրին և հեշտին կացուցանել. հեշտալի առնել. մեղմել. գիւրել. գիւրութիւն տալ. սիմլել. թեթեւացուցանել. քաղցրացուցանել. գօլայլամագ, ՌՀոնիչ ԷՒՀԵ. *Դիւրացուցանել ումեք զդժուարինս, կամ զկարիս, զբկեանս, զմիտն ի չորշարանաց. զքաղումն ի կապանաց. զայրին ողորմելի. զվիրաւոր և զկարօտ մարմինն. զմեզադրուեն ասատ, ի սիրտս զանուսի խոսամուն. Ճ. Բ: Պիա: Նէոս. կապ: Վ.բտ հդ. Բ: Ճ. Ա: Մագ: Լմբ. ասալ: Ոսկ. Բ. խոր: Ցկ. լբ:

ԴԻԻՐԱՒՈՐ. ս. Ἐυχερῶς, ῥᾳδίως. Facile, facile. (ի բառէս գիւր) որ և ԴԻԻՐՈՎ. ԴԻԻՐՈՒԹԻՒՐ. ԴԻԻՐՈՒԹԻՒՆ. գԲՍ. Հեշտութեամբ. առանց գժուարութեան. անաչխատ. և Ցօժարութեամբ. մուտգիւր. անիսիր. համարձակ. գօլայ, գօլաչա. *Դիւրաւ երևի սիրողայ իւրոց. Իս. Ը.13: * Եւ զՀանճար առ յիմաստնոց գիւրաւ (գացես). Աստ. ծԲ. 6: *Դիւրաւ հասանելին ամենայն՝ գիւրաւ արհամարհելի: Ոչնար գրոչմեալ ոչ գիւրաւ գտաՀանի. ԱՀաբ. ազ. Ն Ֆբա: *Զայսոսիկ լուծեալ՝ և այլքն գիւրաւ իմասցին. Աբ. ա: *Դիւրաւ ձգին, և գիւրաւ ածեալ լինին առ ի յառաքինութիւն միտք կուսին. Փիլ. ԽԳ. Ը: *Որ զնար պակասամտութիւն և զդատնամաղձութիւն իմանայ, դիւրաւ ներէ ընկերն. Կլիմաք:

ԴԻԻՐԱՒՐ. ա. իբր Դիւրին. և Լաւ. *Զկնիռ գժդուարագունին զդիւրաւրն յարմարեալ. Եգիէ. յոբ. Ոբ: *Աչքերիւք քո արդ ևս գիւրաւ եմ. Վ.բտ հդ. ծա:

ԴԻԻՐԱՒԱՉ. ա. Քաղցրաձայն. քաղցրհնչեմամբ. ալաչք հագիմ. * Թէպէտ և գիւրաւաչք գոն, սակայն վասն երկայնութեան անհաստատութեանն ի ներքս անկանի. Այբ. պորփ:

ԴԻԻՐԱՒՈՐ. ա. ս. Դիւր. գիւրին. և Հեշտաւ. * Անգորոր գիւրաւոր: Դիւրաւորս ընթացս՝ ի յաւարտումն լսման. Նար. Ը. Ն յԷ:

ԴԻԻՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ա. Անգորրութիւն, երջանկութիւն, փափկութիւն. *Իմանաւք զանձառելեացն զդիւրաւորութիւն. Շ. Բ:

ԴԻԻՐԱՒԱՒԱԿ. ա. Որ գիւրաւ փակի. և Ամրափակ. * Ամուրս հզօրագոյնս ունի, և գիւրաւփակս առ ի յանել զմուսս

կրձիցի· Աւծր· ֆ· 9։

Դիւրաֆխրելի·
Դիւրաֆշրելի·
Դիւրաֆոխոր կամ
Դիւրաֆխոխոր·
} ած· Որ դիւրաւ փխրի, փշրի, քայքայի, մաշի· եղծանելի· դիւրաքեակ· դիւրանցուկ· * կոչտ մի հողոյ դիւրափխրելի· Նար· կբ։ *Դիւրափշրելի ունի աման· վանակ· յոբ։ * Յայսոցանէ՛ի դիւրափխրիցդ և յանարգաց· Երե· մաթ։

Դիւրաֆոխոշ· ած· Որ դիւրաւ փչէ և ցրուէ· *Դու յարդ, և մեք հողիք դիւրաֆուշ· Աւծր· ֆ· 9։

Դիւրաֆոխ, ի, ից·
Դիւրաֆոխելի·
Դիւրաֆոխոխ·
} ած· *Եւտրեպտος, եւմետάβλητος, παλέμβολος· Facile mutabilis, inconstans, versabilis· Որ ոք կամ որ ինչ դիւրաւ փոխի, փոփոխի· յողդողդ· դիւրայեղ· յեղյեղուկ· *Դիւրափոխ բնութիւն, ազգ մարդկան, աշխարհ, ևն· Հյ· ած· կիւրղ· Ոսկ· ղվ։ Աւծր· ֆ· 5։ Իսաա· յոբ։ Նհա· բն· է։ *Յորժամ ճաշակելիքն իցէ պատճառ դառնութեան, դժուարափոխելի է· իսկ յորժամ ըմպելին, դիւրափոխելի է· Մխ· էրեմ։ *Փոյնիք թեթևք և դիւրափոփոխիք· Բրս· Ի֊վ։ * Առաջին (խորան) էր իբրև զտաղաւար դիւրափոխոխ· Ոսկ· գծ։ *Բարք դիւրափոփոխս և անհաւատացոյն· Պզա· օրիթ· ֆ։ * Դիւրափոփոխ է իմումն հրամանին ... այսինքն յիմմէ հրամանէ· Աբղ։ *Առաքինութեան ոչ դիւրափոխոխ· Աբէա· ֆ։ *Դիւրափոփոխ և ոնոտի իբրև վերազ· Շ· Ֆպ։ *Հեստեալք և դիւրափոփոխք· ՅԽ· ԻՒ։ *Զի մի այլոց դիւրափոփոխից և ծուռացելոց կորստեան աւելի լինիցին· ճ· Ա։

Իակ Սարգ· յի· ծա։ *Դաւիթ, որ դիւրափոփոխ էր՛ի հալածանն ... իսկ Թագաւոր՝ յօժարութեա։

Դիւրաֆոփոխութիւն· գ· Եւμεταβλησία, τὸ εὐμετάβλητον· Inconstantia· Յողդողդութիւն· անհաստատութիւն· * Հեռանեալ լինի բարկացողութենէն··· դիւրափոփոխութիւն· Աբէա· ած։

Դիւրաֆակ· ած· } Եւδιάλυτος, εὐκαΔիւրաֆակելի· } ϑαίρετος· Facile dissolubilis· Որ դիւրաւ քակի, քակտի, կործանի, լուծանի, ցրուի· *Դիւրաքակ բարձրութենին (մարդ)· Ոսկ· ազ։ * Մոխիր ասաց, զի զդիւրաքակն անձն երևեցուցանել մարթասցէ· Կոլ· ը։ * Վէմ հնացեալ դիւրաքակ լինի· Խոռ։ *Դիւրաքակելի փառք· Մաղ։

Դիւրաֆակութիւն· գ· Դիւրաքակն դոլ· եղծականութիւն· աւերուածի· *Զիրաց տուեալ դրականութիւն, և զօրութեաց դիւրաքակութիւն· Ոսկ· ֆ· կոռ։

Դիւրաֆացի· ած· Դիւրին՝ի քայլել· դիւրակոխ· դիւրագնալի· *Որպէս տակաւ ինչ և զնուրբ միչոց՝ դիւրաքայլ համարեցաւ· ճ· Գ։

Դիւրաֆանդ· ած· Դիւրաւ քանդել, և քանդակելի· *Նոճ ասէ յաղագս անուշահոտութեան, և դիւրաքանդ լինելոյ՝ի նմանս· Նհա։ Երե։

Դիւրաֆարը· ած· Դիւրաւ կամ՝ի դիւրութիւն մարմնոյ քարշօղ· *Դիւրաքարշ և ընդալուզակագոյն յերազանցն· Մագ· ֆբ։

Դիւրեան· Տ· Դիւրան, և Հերեցեան։ Փիլ· լին· ֆ· 24։ Անգլ։ Փարպ։ Խոսք· պարգ։

Դիւրեղէն· ած· Որ դիւրաւ եղծանի· * Եւ որ ևս է նուազական առակեալն սարդն·· և ոսայն նորա դիւրեղծ· Հես· Ասմ· ասող։

Դիւրեմ, եցի· ած· ւ· Ἀγαϑοποιέω, ἐυεργετέω, ἐυλογέω· Prosum, benignus sum· Դիւրութիւն առնել· անդորրութիւն տալ· Հանգուցանել· և Դիւրացուցանել· բարեգործել, օգուտ· *Դիւրել բարի առնել· Դիւրել անձանց· Դիւրեցեր ժողովգեան քումմ· ա· Ի· ծա· 33։ Ես· իէ· 16։ Իմ· ծէ· 2։ * Ամենեցուն դիւրեաց· Դիւրել վտանգելոյ, կամ մարմնոյ ախտացելոյ· Ոսկ· յհ· ա· 7։ Խոսք։ * Դիւրեր սաւառնելն՝ի լուր երգոց՝ի չարչարանաց այսոցն ... այսինքն դիւրեալ լիներ· Լմբ· պգ։ ծէ։ *Դիւրեաց ձերկիրն արքունական ... որ ասի և Դիւրացուցանել· ճ· ֆ։ *Զմեզսոյն Թագաւոր դիւրել՝ի խորհուրդս· Լմբ· ոչ· ծէ։ *Զերկոսին խնդիրսն դիւրել մովսէսի· Վդտ· Ես։

Դիւրել· որպէս Հարթել· Տես։ Վսկ· հա։ հէ։ Ըստ իմիք և այլն· * Դիւրեալ և պատրաստեալ են Ճանապարհք ճանապարհաց· Ես· իէ· 7։ (յն· լոկ՝ պատրաստեալ)։

Դիւրերադ· ած· Ցոյժ երագ· երագաշարժ· *Դիւրերագ երգոցն գործի· Նար· ֆծբ։

Դիւրերաձան· ած· Դիւրընկալ երասանակի· մեղմ· հլու· հեզ· *Զի, կամ երկիւղած դիւրերաձան· Նհա· Երգ։ Նեղս։

Դիւրիմբերր· ած· Դիւրաւ հաւիերթ լի· * Դժուարակիրս և ծանուցիս զդիւրիմբերսն և թեթևագոյնս սաեղծանելով յանձնց· Սրխ։

Դիւրիմբուննելի· գ· Եւαλωτος·Captu facilis· Զոր դիւրին է ըմբռնել, զգբռաւոր ածել, որսալ, սաանալ, և պատրել· * Ձիք ինչ դիւրիմբռնելի սաուանալի քան զանեղկիւսն յայ· Խոսք։ * Դիւրիմբռնելի նորա ձագքն էին· Բրս· Ֆրպ։ *Ձագուփոքոս դիւրիմբռնելոյ· Նար· ասող։ *Ընդ գրոչին (ոչխար) գողոց դիւրիմբռնելի է· Եւ ոչ զմանկամարդան՝ յաղագս դիւրիմբռնելի հասակին· Աֆոբ· Ֆրպ· Ա յայսխ։ *Զայրիան, որոց պօղոս Թուլացուցանէ զայն վ֊ դիւրիմբռնելի հասակին· Լմբ· ած։ *Մի հարևանցի ինչ իրս վարկանիս, կամ դիւրիմբռնելի ... այսինքն դիւրաւսց· Լմբ· ոչ· ճծբ։

Դիւրիմբուննողականն· ած· Դիւրաւ ըմբռնող, որսացող· * Ձմարմնոյմնան դիւրիմբռնողականս· Նար· խե։

Դիւրիմբուննութիւն· գ· Դիւրաւ ըմբռնելն, և իրն· * Ընդ ախտս հեշտութեանն մարմնոյ կամաւ բերի վասն դիւրիմբռնութեան իւրեանց· Լմբ· ոչ։

Դիւրիընդունան· Տ· Դիւրընդունել ըստ ած նշ· * Մխլ պնդեալ գօտեաւ դիւրընդունակ քնոյ ոչ պատրաստեալ զմարմինն· Նհա· Երգ։

Դիւրընթաց· ած· Արագընթաց· արագ ընթացիք· անարգել· * Փայլակն դիւրընթաց· Նար· Երգ։ *Ատեղք դիւրընթացիս պատմի ... այլ յ· ատեղատիս ընթացիք· Պրովբ· ի օրէդ։ *Դիւրընթաց ըմ մէջ ամենայն իրաց անցանել· Փիլ· լին։

Դիւրընթացիկ· Նոյն ընդ վ֊։ *Զոր լեալ քեզ հողմոյ փափագ արկցես յոտս քո, զի այդու դիւրընթացիկ լինիցիս զկնի մեր· ճ· Ա։

Դիւրընթացութիւն· գ· Իբր Արագընթացութիւն· * Ձկոյ նմանեն յաղագս դիւրընթացութենէն· Նհա· Երգ։

Դիւրընթերց· ած· Դիւրաւ ընթերցանելի, վերծանելի· *Երկրորդելոյ՝ի դիւրընթերց մատենին· Վդտ· ֆն· յեղ։

Դիւրընկալ· ած· Որպէս Դիւրաւընդունող· * Մոմ դիւրընկալ (կնքոյ)· Դիւրընկալ լսելիք· Դիւրընկալ եղեն բանին· Ցամբուխ մտաց առ դիւրընկալ փափաքելով· Աչնոյ զնոսա դիւրընկալս առնիցէ· Օդ դիւրընկալ բնութեան, և զամենսեան պարունակելովն· Բրս· հղ։ Դիմ· Շ· Բայբ· փէլ· Նահայ· Ի գիրս Խոսք՝Առ՛ի դիւրընկալ գործել զնա (զժողովուրդն) առ քարոզութին յովհաննու· Զի դիւրընկալ զնոսա կազմեացե առ բարձրագոյն վարդապետութին· Կիւրղ· ղվ։

Դիւրընկնալ· որպէս նր· Դիւրաւ ընդունելի· հեշտալուր· դիւրիմաց· * Դիւրընկալ առնել կամ ընծայեցուցանել զբանն· Ոսկ· ֆ· ստէպ։ *Դիւրընկալ գործել զիրս, կամ պատչաճել, աւանդել· Աեյ· Բայբ· Լմբ· ոչ։ Երե· ֆէբ։ * Դիւրընկալ լինիցի խորհուրդն, կամ առ՛ի հաւատալ, կամ՛ի միտս, կամ արարածոց· Ոսկ· ֆաթ։ Շ· Բայբ· ձգճ։ * Զի ևս դիւրընկալ լսողացն լինիցի ·Կիւրղ· ղվ։

Դիւրընկնալութիւն· գ· Դիւրաւ ընդունելի կամ դիւրիմաց գոլն· սլարզութիւն· *Աչսոքիկ բաւականապէս՛ի մերձաւկայիս յաղագս յայսոսիւք և յոլովից դիւրընկալութեանն արհամարհեացի· Նար· Երգ։

Դիւրին, ընդ, ոց· ած· Եւχερής, ῥᾴδιος, ἔυκολος, ἔυκοπος, κοῦφος· Facilis, levis, ևն· Ոչ գոյ դիւրութիւն, կամ չիք դժուարութիւն· դիւր· անաշխատ· անսոր գեղ· անխոփան· հեշտ· հեշտին· թեթև· գօլայ, ասան, դիւրաբեր· * Մի՛ դիւրին ինչ քան համարիլիք· Բանքդ բարի են և դիւրինք· Էր դիւրին նոցա արգելուլ զնոսա· Զի՞նչ դիւրին է, ասէլ··· Թէ ասել··· Դիւրին է մտելոյ· ևն· * Լաւ լեզ այս, այսինքն թեթև և դիւրին· Եփ· ա· կոր· *Նախ յառաջնոցն և դիւրնոցն սկիզբն առցուք· Ոսկ· յ· ա· 1։ *Դիւրին է գիւտ իրացդ· Փոխ· *Զդիւրինն յառաքինութենէ դիւրաւ՝ի չարիսն գնարձոյց· Մաղ։

Դիւրին· Հեշտալի· դիւր· դիւրիչ· և Ընտել· խոչ· սեֆաւլ· *Որք զյանկութենէ և զդիւրինս մարմնոյ իբրև զբարեպաշտութենէ համարէին· Շ· յոսփ· ի։ *Ոչ առնել պահանջէ զիոքրն և զդիւրինն մարմնոյ· Մխ· էրեմ։ *Վարդապետութենէ նորա ականջաց դիւրին էր· Եփ· համաբ։

Դիւրին· Դիւրապատրաստ· դիւրամիտ· * Կանանց ազգ դիւրին է առ պատրանս· Ոսկ· յոբ։ *Դիւրինք եմք ըստ մտացն մերզանչել մարդիկք· Բրս· հայեաց· յորմէ և Տճոան· *Դիւրին եմք մարդիկք՝ի մտօք մերզանչելն ...։

Դիւրին· Հարթ· ոլորկ· որ և Դիւր· դոսբ, դոսբան· փխ· * Ձշաւիղս արգաւրուեթէ զդիւրինս· Աոսկ· ի֊ ։ 20։ *Եղիցին ամենայն գժուարինքն՝ի դիւրինս ... յն· ևսՅնչ· Ես· կ· 4։ * Երկնչէին գազանք յորատոցայ՝ի դիւրին տեղիան իջանել· Լմբ· ոչ· ճֆ։

Դիւրին· ած· Իբր Դիւրաւ· *Դիւրին տնօրինի այժմ կեցուցանելն· Լմբ· ոչ։

Դիւրիշ· ած· Որ դիւրեբ· դիւրացուցիչ· հեշտալի· *Խնդրեացին··· օրէնք դիւրիչք՝ի քահանայէ· Եզեկ· ի֊ 26։

Դիւրիհանան· Տ· Դիւրուհանան։

Դիւրիով· ած· Դիւրաւ· հեշտեաւ· * Դիւրով վճարեաս զգործ մի մեծ· Դիւրով կարեմք լինել գամաքիւս· Փոխ· *Ի՛ուրեք, որ զբիւր գահեկանին պարտի, դիւրով հատուցանէ, քան թէ՝ որ զդանդն· Եփ։

ԴԻԻՐՈՐՈՇԵԼԻ. ա. Ἐυκριν͂ής. Դիւրաւ որոշելի. դիւրադատելի. *Ջի առ դիմամարտան Թէ՛ի պատերազմին խոտնակին՝ դիւրորոշելի կարիցէ լինել բաժանումն. Բրս. գ՚ԹԴ:

ԴԻԻՐՈՐՍԱԼԻ. ա. Դիւրաւ որսալի. դիւրընկալելի. *Դիւրորսալի սատանայի, կամ հնարից մարդկան, աւազակաց. Խոսր. Լ՚ՃԲ. ոչ: Մաղ:

ԴԻԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυχέρια, ἐυκολία. Facilitas, ակն. Դիւրին գոլն. գ՚ոյչըՃԲ, ատեան. *Վ՚ի դիւրութեն (ա տառի՛ ի հնչման). զօրէն մոմոյ ձևանալով՝ ի բազում իրս. Փիլ. լիհ. Ք. 43: *Տես Թէ զինչդ դիւրութիւ ընկերանալ լինիցէ՝ ի գերութի. Մխ. ԵրԵՄ:

ԴԻԻՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Հարձուրձի. *Եթէ վրիպիցէ, չաւիղ դիւրութեան ուղղես. Նար. ՃԹ:

ԴԻԻՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀναπνεῦς, εὐφροσύνη, ῥαστώνη. Respiratio, commoditas. Անդորրութի. հանգիստ. անձնդիւրութիւն. ազատութի. զուարճութի. *Եւտես փաթաւն, Թէ եղև դիւրութի: Եթէ զանձն դիւրութե ստացես. Նռ. Ը. 15: Ա՜ախ. ւ. 32: *Ջշունչն և զմսակերն ընդունելով հովացուցանէ, և չնչաբերութի և դիւրութի՛ի տապուժն առաւելեցէ. Պզոփ. փԽՀ: *Չհշտականութի և դիւրութիւն: Ակիպէք իցեն առ դիւրութիւն: Ըստ կամս դիւրութե անձանց. Ոսիհ. Ծ. ա. 16: Աբէսփ. առաք: Ագաթ: *Ագրաւ դիւրութի (քրիստոնեից). Եսա. փէ. Ք: *Վ՚ասն դիւրութեա՝ զոր դու հրամայեցեր մեզ առնել: Որչափ՛ի ձեռս իւրեանց էր, գիւրութի՛ առնէին նոցա. Եղիշ. Ը: *Հնազք և գաղտիք դիւրութի և անդորրութի. Նար. Ի:

Իսկ փիլ. փԳ. ԺԹ. *Ըմբռնութի զոմանց զդիւրութին և զյանգգնութի՛ ոչ. իսկ որպէս չն. գիւրաձեռնութի:

ԴԻԻՐՈՒՍՈՑ. ա. Ջոր գիւրին է ուսուցանել. որ գիւրաս ուսանի. քաջուս. վարժ. *Նաժիշտք, դիւրաուսոյց բնութի՝ պատրաստեալ և կազմեալ առ ակնոյ ապաստութի. փիլ. լին:

ԴԻԻՐՈՒՍՈՒՄՆ, սմունք. ա. Որ դիւրաս ուսանի. մատավարժ. *Ոչ է պատնէլի ուսուցիչ, որ զդիւրաուսումն մանկունս ամաչէ իմաստուն առնել. կլիմաք:

ԴԻԻՐՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւրուսումն գոլ. *Ջձեռնասլուղութի, դիւրուսումնութի, ևն. կլիմաք:

ԴԻԻՐՎԱՏՆԵԼԻ. Տ. ԴԻԻՐԱՎԱՏՆԱԼԻ. *Ոչ ծախեցի զդիւրվատնելին՝ ընդ գիւտ գանձի յապաւսկին. Ճ՚ ոչՐԲ:

ԴԻԻՑԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԴԻՑԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. Բան՛ի վերայ դից. չծածանութի հնէանոսաց. *Վ՚ասն իրիք առաջին դիւցազունքն դիւրվատնելն. Ե՚՚՚. փՐ. ՃՃ:

ԴԻԻՑԱՀԵԱՆ. Տ. ԴԻԻՑԱԶՆ. *Դիւցազնեանդ գրոնիւսիոս. Մագ. ծԷ:

ԴԻԻՑԱԶՆ, զին կամ զան, զունչ, զանց. գ. "Ηρως. Heros. ἡμιθέος, semideus. Դից ազն հանմարեալ, իբր յազգէ չծծոց կամ քալաց. կիսած՝ որպէս անմահ և սլաքազան ըստ հնէանոսաց. և կարի ազնիւ և առաքինի. * Յոմոր են յոյնք զքաջս առ դիւցազունս ունել. Եղիշ: *Դիւցազունք անուանեալ՝ գեր՛ի վերոյ մարդկայնոյս համաբաժանային մնուն. Ցհ. յմ. պաս: *Սկայքին և դիւցազանց՝ չնազանդել դիւցազելին. Խոր. ՃԹ. ւ. Ն 9: *Դից իմն, և այլոց ոմանց դիւցազանց առասպելս տոլեն. Ե՚՚՚. փՐ. ՃԹ: *Ի խիզախել դիւցազանն: Ջդիւցազելնն պատուասիրել. Մագ. ֆ՚՚: *Ի զարմե դիւցազանց՝ նոր. Խոր. Ն ֆԲ:

Իսկ Ե՚՚՚. փՐ. ՃԹ. *Գատեր ազնուագոյնս զքաղաքն պարսպեզ և գդրունեան զարգաւրեր գիւցազունս ոչ. իմն դիւցազնաբար. իերոπρεπῶς. սրբազանավայելչաբար. իերոπρεπῶς.

ԴԻԻՑԱԶՆԱԲԱՐ. ա. Ἡρωϊκῶς. Heroice, fortiter, generose. Իբրև դիւցազն. արիաբար. առաքինաբար. * Ջողբերգուն դիւցազնաբար վերծանեսցուք. Թղ. փԲՐ: *Ոչ էր ընաւորեալ խաչնարած երբեք լինել, դիւցազնաբար տածեաց. Փիլ. Նիս. Բ:

ՃԹ. *Դիւցազնաբար զօրութ ոչ. իբր դիւցազնական. Պիս:

ԴԻԻՑԱԶՆԱԿԱՆ, ի, ից. ՃԹ. Ἡρωϊκός. Heroicus. Սեպհական դիւցազանց. և Քաջ. առաքինի. *Դիւցազնական օրէնք, կամ արգասիք, սեր. Եղիշ. Ք: Ճ. Ա: Մագ. ծ: * Ջորիկ դիւցազնական տագնի. Պզոփ. օրԲ. ծՔ: * Դիւցազնականն ալէքսանդրոս, առեան, ևն. Պիս: * Դիւցազնական մահկան դիպեալ, յարշակունոյ զարմէ սերեալ. Շ. Վիպ:

ԴԻԻՑԱԶՆԱՑԻՆ. ՃԹ. } Նոյն ընդ
ԴԻԻՑԱԶՆԱՅԵԱԼ, կամ } վ. * Բազեալ դիւցազելոց
ԴԻԻՑԱԶՆԵԱԼ. } ազնայինսն տեսլասանաց յոլումպիադս. փիլ. լԽ՚՚: * Գերազուքն ըստ ժամանակին (երևէլին) առ հասապակ դիւցազնացեալք. Խոր. ՃՃ. 23: * Ջչքնաղագեղքն կոյս ազեալ, ըզսաթենիկէն դիւցազնեալ. Շ. Վիպ: Իսկ կռվանաք. *Հրաման տայր գիւցազնային մոլուցելոցն առնել նուէրս զոհից ՃՃ. իմն, հեթանոսական:

ԴԻԻՑԱԶՆԵՑԱՑ, նէի, ից. ա. Նոյն ընդ վ. որպէս չհեթանոսական, դիւցազնացնուէրական. *Ջդիւցազնեալ զպղծանոցան բոցակէզ սպառէին առ հասապակ. կռվանաք:

ԴԻԻՑԱԶՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւցազն գոլ. *Ըստ դիւցազնութե՛ն (կամ դիւցազնութե՛ց) կարծեաց. Խոր. ՃՃ. 5:

ԴԻԻՑԱԽՈՒՆ. ա. Խոտն ընդ դիս ազգակցութի՛ն. * Ի մեր դիւցախոտն պարթևաց, և՛ի քաջ նախնեաց. Ագաթ:

ԴԻԻՑԱՒԵԼԱՀ. Տ. ԴԻՑԱՒԽԵԼԱՀ:

ԴԻԻՑԱԿԱՏԱՐ. ա. կատարիչ զոհից դից. քուրմ. *Դիւցակատար պաշտօնեայ. Ճ. Բ:

ԴԻԻՑԱԿՐՕՆ. Տ. ԴԻՑԱՑԿՐՕՆ:

ԴԻԻՑԱՄՈՒԼ, ի. ից. ա. Մուխլ՛ի գիս. կռատուլ. *Տեղի զոհատանաց դիւցամոլ կռապաշտից. կռվանաք:

ԴԻԻՑԱՅԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Իբր Դիւցազն. և Դիւցազնական. ազնուական. և Հոգի ղեն. Δαιμόνιος. Daemonicus. *Ածայ՛ին ինչ և դիւցայինն լինի առ իս ձայն. Պզոփ. ոոԽ: *Ո՛վ դիւցայնի, պահեա (այս ինչն դեռեա՛) ղիս՝ հայլով յոստացեալն յառաջագոյն. δαιμόνιε. լս. vir clarissime. Պզոփ. օրԽ. Ք:

ԴԻԻՑԱՊԱՀՏ, ի, ից. ա. Իբր Դիւցապաշտ. կռատուլտ. պաշտօնեաէր չծծոց. որ ըն հեթանոսս՝ ածապաշտ. Θεοσεβής. Religiosus. *Պարտ է նոցա դիւցապաշտս լինել. Ե՚՚՚. փՐ. ՃՃ: * Մոլորութե՛ն դիւցապաշտութե՛ն. Մագ. ֆ՚՚: *Կամին դիւցապաշտ կախարդութե՛ամբ զարհուրեցուցանել զնս իւրեանց. կռվանաք:

ԴԻԻՑԱՊԱՀՏՈՒԹԻՒՆ. գ. կռապաշտութե՛. պաշտօն դից. որ էր ածապաշտութե՛ն առ հեթանոս, կամ բարեպաշտութե՛ն հաճարելոյ. Ἐυσέβεια. Pietas, religio. * Վասն դիւցապաշտութե՛ն երթեալ քանզկեցէ՛ի բանակութե՛ դիցն. Ե՚՚՚. փՐ. ՃՃ:

ԴԻԻՑԸՆԿԷՑ. ա. Մակդիր լերին, ուր հակայք դիւցազունք դնելով լերինս՛ի վերայ լերանց՝ կամ՛ին ընկերնուել յերկնից՛ի վայր զդիոս, այն է անդք աշտարակաշինութե՛ան. կամ ուր զնաւակք դիւցազանց փախստեայ անկան՛ի կոտորած տիտաներանց. *Ի լեառն՝ որ անուանեալ կարդային դիւցընկէց, իսկ այժմ կոչի ոլիմպոս. Խոր. ՃՃ. 5:

ԴԻՔ, դից, գիօք. գ. Որպէս Թէ դիտաք, կամ դիք, կամ դիակունք. այսինքն կուռք. սուտ աստուածք. չաստուածք երկրորդականք առ հեղինան. Θεοί. Dii. δαιμόνες, daemones. (ըստ եբր. ելօհիմ, որ է ՃԾ, ՃԾք. դիք). * Դից զոհել, կամ ծառայել: Պաշտել զդիս: Դնել ուխտ ընդ դիս: Ընտանք դից նոցա մի՛ անուանեսցի՛ի մէջի ձերում. ևն: *Նզովեաց այլազաղգին զդաւթի իւրովք ՃՃ. այսինքն երդուեալ՛ի դիս իւր. Ճ. Լփ. ծՔ. 43: * Տաճարս առ վաՃառասանն արքասանել ՃծոցՃ իսկ, և հեաւոդացն աստուածոցն՝ դիցն. Պզոփ. օրԲ. Է: * Մարտակից եք մեր ՃծՔ՝ համանգամայն և զիք. և մեք իսկ ՃծՔ՝ համանգամայն և զիք. և մեք իսկ ՃծՔ՝ համանգամայն և զիք. անԷ. ծ: *Մուսացուածք Ճծոց և դից. անԷ. ծ: *Մուսնաւորք էին արդիոք դիքն, Թէ անմուսնաւորք էին արդիոք դիքն, Թէ անմուսնութի: Ջմարդկան ուրուականս՛ի պաշտօն առեալ՝ դիս անուանէին. Եղիշ: * Ջգիս դիակունս: Դից դիականց. Մծբ: Ե Եբէ:

ԴԻՔ. իբր եզական. Ճծ ոմն, կի դիոգի. Ջեւս, ձαίμων. փեվ. ձՐ. *Դիցն այնմիկ հաստանել զիւր գլուխ: Դից իրիք մըստեալ կալեալ զիսան (Նաբու գոդոնոսոյ). Ե՚՚՚. փՐ. ՃՃ:

ԴՈՒԱՄ կամ ԴՂԱՄ, ացայ կի՛ ցի. ւ. Դուալ և դադուր առնուալ. հանդարտիլ. գոտալ ՏՏնալ, տոտրիւ. *Ամենևին ոչ տային դլալ (կամ դղալ), և դադարել նոցա. Ք. Ի. ծՔ. 2: *Հմայս մի՛ գլար, և մի՛ դադարեր. Եղիշ. Ը:

ԴՂԲԻՆ. Տ. ԴԵՂԲԻՆ:

ԴԿՂԱԹ, կամ ԴԿՂԱԹ, այ կամ ու. Ալն ե Տիգրիս գետն. ըստ հյ. իբր տեգ. և ըստ յն. իբր վագր, ինձ: փիլ. լին. Ք. 2/3: և այլք:

ԴԿՈՒՂ. գ. Գուցէ լաւ ևս ԴԿՈՒՂ. սպս. փԷՀ. ընդելնին՝ որ այլով անուամբ ասի Լուբիա. Լոպիա, Լիպիա. պեօյբիացէ. պեօյբիացէ. * Ոսպն կամ ոլոռն, որիցն և դկուղն, և սիսեռն. Ագաթ. (այլ ձ. ԴՂկուղն):

ԴՂԱԼ. Տ. ԴԼՂԱԼ:

ԴՂԵԱԿ. ղեկի, կաց. գ. *Ακρον, ἀκρόπολις. Arx. գրի և իբր ումի. ԴՂԵԿ. Բերդ. ամրոց. ամուր. ամրակոծին քաղաքին. Ծայրաքաղաք. ակառն. գագաթ, հիսար. *Հազալյատեան դղեակ բերդին. Բ. Ի. Ք. 27: *Տալ զնա՛ի դղեակ բերդին արտաչասու քաղաքին. Ագաթ: *Պահէր՛ի դղեկ քաղաքին. Եղիշ: Բ: *Պահէր՛ի դղեկ քաղաքին՝ ի նուէշասուհ. Եղիշ: Բ: *Ջդղեակ դղեակ չահնասանին. Փարպ: * Ջդղեակ արտիս քանդեցի. Նար. ՃԲ: *Գլուխ իբրև դղեակ (Թագաւորի՛) բնակիչ ունելով զաւանչարդ իշխան զմիտան. Փիլ. լին: * Դղեակ, յորում լիցուն՛ի դղեկի նստեալ մեծացՍարի. Ի: Իսկ Գր. Գ. ԵՀՀ. * Ջի ահա ոչ ընդդէմ կացին, որք ամրագոյն դղեակք էին, և փութալիքըն կարծէին. դղեակք էին, և փութալիքըն կարծէին. ընձեռեցեր դղեակդ, կամ իմն դղեկանիք:

ԴՂԵԱԿԱՊԱՀԻՍ, րսակ. գ. Պարիսպ դղեկի. բերէին պարզ. հիսար փէլարզ. *Քանդեալ աւերեցին զդղեակապահիսն ամրոց դեռալ աւերեցին զդղեակապահիսն ամրոց գին. ՂՆՀ:

Դ.ՂՈՐԴ. գ. (որպէս Լծ դողուրդ) . Դազուման. սասանուման. սարսուման. *Ա՛յլ Լծէ առ վայր մի դղորդ հասանի, կանգնէ հապատատ անդրէն. Փոխ. *Ոչ եմ (՛ի) դղորդ զտաճարն նեղքին. Խոփ. *Որոտմունք և դոփիւնք և դղուրդ (կամ դղորդ) մեծ. Մաթթ.

Դ.ՂՈՐԴԵՄ, } Եգի. ն. Σείω, ἐξίστημι.
Դ.ՂՐԴԵՄ, } Moveo, quatio. ἀναταράπω, demoveo, subverto, stupefacio. Դղորդ առ. դողացուցանել. սարսել. շարժել. սասանեցուցանել. խախտել. խուռվել. պակուցանել. ՚ի՛ր իբր յ. Սարսիլ. ոսոանիլ. խռովիլ. *Ջամենայն գայ դղորդել: Ի գալստեան նո՛ր (իւրում) գդղորդե զամենայն: Ա՛յնպէս գղորդե զարմրածս. Ոսկ. Ես. *Դղորդեր զլեառն: Դղորդեաց զերկիր: Դղորդել երկինն երկիր. ասորոք: Մարգարէն դղորդեալ ՚ի գժնդակ խաւարէս. Նար. յավէտ: *Դղորդեաց զոմանս ՚ի զօրաց անտի: Շարժումն գղորդեալ քաղաքաց: Բարկութի՛ւ և մոլորութի՛ւ դղորդեալ ՚ի վերայ սրբոցն. ՃՃ: * Մոգուցն գալ՝ դղրդեաց զքաղաքն և զլեառնս. Ոսկ. ՚ի՛. Դ: * Դղորդեցաւ քաղաքն ամենայն. Մաթ. ի՛. 10: *Դղորդել զօրէնս, զսիրեզերս, զերկինս և զերկիր. զձնանձրութի՛ւն գետնոյս. Եզէկ. ը: Խոր. հոխիփս: Ոսկ. չ՛ի: Լ՛ի՛ւ. համբուխ: Նար. ևն: *Ա՛յլ նոքա ևս առաւել բարկութի՛ւ և մոլութի՛ւ դղորդեալ ՚ի վերայ սրբոյն. Տօնակ:

Գտանի և Դ.ՂՐԴԱԼ, ացեալ. է. * Դղրդողայր անապատն ՚ի հնչմանէ երկնաւոր բոյն. Ճ. Գ: *Քաղաք սասանեալ, և դղորդեալ՝ գնչ:

Դ.ՂՈՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Նոյն ընդ
Դ.ՂՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Ֆվ. *Օասար աքանչելո՛ւ դղորդեցուցեր: Դղորդեցուցցանէք զքոյոր երուսաղէմի պատքաստոնա կանան. ՃՃ: * Ջամենայն բանակ նորա դղորդեցոյց. Դ. Ը. 12: * Ի շարժմանցն ոմանք դղորդեցուցանեն ըմիով մերժմանն. Ածէ. Ծ. այսինքն խախտեն կամ տապալեն միով բախմամբ: * Յաուսմն. . . բնաւորեալ յանբանագոյն կենցաղուսմն բա զոմ ինչ դղորդեցուցանէ. Պղատ. օրին. ՚ի՛:

Դ.ՂՈՐԴՈՒՄՆ, } գման, անց. գ. Դղորդ.
Դ.ՂՐԴԻՒՆ, } ղորդել. դղորդիլ.
Դ.ՂՐԴՈՒՄՆ, } դղորդ. շարժլուսմն. սասանուսմն. խախտուսմն. վրդովուսմն, պատկուցուսմն. *Շարժեցաւ սասսիկ կի՛ սաստկապէս դղորդմամբ: Բազում և խիստ Թագաւորք դղորդմունք յայսմ հեռե լի՛ նեղոց են յաշխարհիս: Գերուածք և դղորդմունք. Փոխ. * Դղորդումն ծովու. Ոսկ. ապալե. Ե: * Ջամենայն բանակն ՚ի դղորդումն կացուցանէին. Եզէկ. ԺԸ: *Ա՛նհագին իմն դղորդմամբ. ՃՀ. ՚ի՛: * Անհագին դղորդմամբ զմիմեանս հարկանէին. Լսաթ: *Անհագին դղորդիւն՝ ՚ի վերայ երկրի առնէին շահատակելոյն. Խոր. ա. 10: *Դղորդիւն և սօսափիւն զքաղանայիւքն պատեր. Եսա. փբ:

Դ.ՄԱՆ, ի, աց. գ. Κέκροϛ. Cauda. ձ. փհմ, փհմ՛ի՛. Ցուսն ոչխարի լայն և հեր. ալէրին պոչ. գասյուսփ. * Աչգեաս ՚ի խոչ անտի զշարան և զդմանն. Եւ. ի՛. 22: *Շարժէին դմանք նոցա. Մի. առաւ. ՅԲ: *Դմանկ, և դմանկեղ ». այսինքն դմանկի իւղ. Վ.ոփ. յձե:

Դ.ՄԲՈՂ. տ. ԹԹԲՈՂ:

Դ.ՄԻՆ ԻՐ. ֆ. Վ ան գորին իրի. վ՛ի այդորիկ. յն. ἐις αὐτὸ τοῦτο. ՚ի գոյն յայդ (պէտս). Եզէս. ՚ի՛. 23: Կղ. Ե՛. 8:

Դ.ՆԴԵՐ, ի, աց. գ. Μῦϛ. Pulpa, որ և ՄՈՒԿՆ. մկունք. Մսոտ մասն մարմնոյ. ընկնուխ, ընկղսոյ. * Ձեռք զմորձին նրբագոյն ունին, և դնդերս ՚ի ներքուստ կուսէ կազմեալս: Մազ ոչ բուսանելոյն ՚ի նոսա դնդերքն եղեն պատճառք. Նիս. բ՛ն. ը՛:

Դ.ՆԴԻՒՆ. տ. ՔՆԴԻՒՆ:

Դ.ՆԴ.ՂԱՆՔ, նաց. գ. ռմկ. ծնծղնէր, ծնծղէդ. Դէմ ընդդէմ բախումն. ալիք. ծփանք. և խնդիր հակառակուե. ընդդիմադրութի՛ւն. ներհակութի՛ւն. *Մինչդեռ յայնմ՝ նման կռմանց դնդղանք էին. Ոսկ. ի՛. փխ. ա՛:

Դ.ՆԴՁԵՄ, եցի, կամ չիմ, եցայ. որ և Դ.ՐԶԱՆ. Զայն շարժման հանել ջլոց և բուսոց, ևն, հեղուկ հնչմամբ. խոխոչել, դռնչել, չչել. *Զողք երկրի առ հասարակ կանաչացեալք գալարով գնդչէին. Վ.ոյ. ի՛: *Մարգարէն զնո՛ր ինչ ոչ տայ հրաման, բայց զոր հնչեալն լինի (յայ), գնդչէ բանի՛ք. Փիլ. լին. ա՛. 3:

Դ.ՆԴՁԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ն. Տալ դնդչել. հնչեցուցանել. *(Գաւռունն) զլեռնայինն և զդաշտայինն վայրս առ հասարակ բուսազգեաց և ծաղկազարդ դնդչեցուցանէ. Պիտ:

Դ.ՆԴՁՈՒՄՆ, չման. գ. որ և Դ.ՐԶՈՒՄՆ, Դ.ՆԴՁՈՒՄՆ. հնչիւն. խոշիւն. չչիւն. չչիւն. *Ջեկատեայ զարհաւիրսն, և զխաւարայինն դնդչմունն (կի՛ դդնչմունն). Աթոթ. յայտ: * Խաւարամած չսեմարա նացն խոշիւնքն և դնդչմունք. Ածո. Եւէզ: *Դիւք փայլատակմամբք և արհաւրոք և ահագին դնդչմամբ կեղծաւորին. Ոսկիփոր:

Դ.ՆԵՄ, եգի, եգիր, եդ, դիր, դնիք. ն. Τίθημι. Pono. Ջեռեղէ զիմն ուրեք, կի՛ ՚ի վերայ այլոյ իրի. կացուցանել ՚ի տեղ. կարգել. հաստատել. գօսպ, վճռ կամ վէրջնական, նիհոպէն. * Եդ զնոսա ՚ձծ ՚ի հաստատուելե՛: Եդ անդ զմարդն: Եդ նշան ՚ի կային: Ջաղէղն իմ եդից յամպս: Եդից զուսխտ իմ ընդ իս և ընդ քեզ: Եդ նոցա օրէնս: Ձափով եգիր զաւուրս իմ: Եգաբ աթոռ մօրն արքային. ևն: * Սուր ՚ի վերայ եգեալ կոտորէին. Փոխ: * Վէրս ՚ի վերայ եդին. Ղ.ի. ՚ձ. 30: * Եգեալ էր ՚ի պահ ՚ի տան կնոջն իւրոյ. Ե՛. Եզր. Ե՛. 10: *Դնիցէք ՚ի խաւարի. Երեմ. ՃԹ. 16. իբր անկեալ դնիլ: * Դնեալքդ (այսինքն դնօղք) անուանցն անշուշտ են խնամատուքք. Փիլ. լին. ա. 20: *Եդ զերեսս իւր ՚ի փախչել: Ջուր ասէ ոսոից իմոց ոչ եգիր. Եզր:

Դ.ՆԵՆ. ոայ. Անդնեալ. համարեալ. պեպէնսայմա. *Ջգիշեր տիւ եդին. ՁՈ՛. ՃԹ. 12: *Ո՛վք դնիցեն զլոյսն խաւար, և զխաւարն լոյս. Ես. Ե՛. 20: *Ագաւաթին մարգոյն ՚ի յանցաւորութենէնն դնեիր: Ջմէզ եգիր պատճառս աւերածոյ. Եզէկ. Ե՛. Ը՛: *Ելանել, և ընդ քո՛ի լինել լաւ դնէ անձին իւրոյ. Լ՛ի՛. ոչ. ի՛ն: *Վայ որ դնիցէ զլոյսն ՚ի խաւար, և զխաւարն ՚ի լոյս. ՃՃ. ժ:

Դ.ՈՅՈ՛Ւ. Θῶμεν. Ponamus. իբր Տացուք, եւնձագրեացուք. դնենք՝ ՚ի՛ն, պէ՛ք՝ ՚ի՛ն. *Դիցուք արդ զայնոսիկ միահամուռ ՚ի յայնմ ժամանակի ապականեալ. (պես.) Դիցուք. Պղատ. օրին. Գ՛:

Դ.ՆԵՆ. որպէս Ա՛ռնել. կացուցանել. * Հայր աղքատ բաժնեաց եդի զքեզ: Եգից զքեզ յազգս (այսինքն բազմացուցից): Եգից զզաւակ քո իբրև զաւազ ծովու: Ջլեզուս տղայոց եղ պարզախօս: Եգաբ յապականուե՛ի կորսեաւան. ևն:

Դ.ՆԵՆ. իբրու Տալ. *Մի՛ կատարեալութի՛ւդ հանգստեան զքեզ և քնոյ և գիւր կենաց դներ. Նար. Երգ: * Ձայն զնի՛ն եգ (ոչն զևռնդի). Փոխ: * Նա դիցէ վերս սաստիկս յոգի և ՚ի մարմին քո. Եզէկ. ը՛:

Դ.ՆԵՆ Ի ՄՏԻ, կամ Ի ԲՆԱՑ, կի՛ ԱՌԱՋԻ. ՄԵՂ կամ ԱՐԱՑ Դ.ՆԵՆ, ևն. տա՛ ՚ի յարակից քառսն անդ:

Դ.ՆԵՆ ՁՍԻՐՏ կամ ՁՍԻՐՏՍ. իբր Լքանել. սրտաբեկիլ. *Երբէք ՚ի՛ւրիւ. *Ձի եթէ փախչիցիւք, ոչ դիցեն ՚ի վերայ մեր զսիրտս. ը՛. ի՛գ. ձը. 3:

Դ.ՆԵՆ Ի ՍՐՏԻ. իբր խորհել. խելամուտ լինել: Երեմ. ձ՛ի՛. ԺԱ:

Դ.ՆԵՆ ՁԱՆՁՆ. որպէս Տասպատս արկանել. ֆաբիս: Դասք. ձը. 28:

Խակ Դ.ՆԵՆ ՁԱՆՁՆ Ի ՎԵՐՈՑ ԲԱՐԵՆԱՄԻ. ևն. կամ ՁՈԳԻՆ Ի ԲՈՒՆ, ևն, ՚ի Դնեալ ՚ի վտանգ: Եւ Դնեալ խորհուրդ յանձն, և Հաստատեալ, դնեալ ՚ի մաք. Ղ. Ա. Ը. 23:

Դ.ՆՆԱ, Գ.ԻՐՍ. այսինքն Մատեանագրեալ: Եսա. փբ. ի՛:

Անսովոր խոնարհմունք բայիս.

Դ.ՆԱՆԻՔ. իբր Դնիլ. ՅՀ. ի՛մ. ապ: Երբէ. ֆէբ: Գէձ գրէ:

Դրաւ կամ եդիր կամ եդեր կամ եդ. իբր Եդ. որ և ունի. էրէպ: Սի՛ան: Ոսկ. յհ. ա. 1: Լ՛ի՛: Վրդն: Տօնակ: Հ=Ը. Ֆարպ. Ը: Դրին. այսինքն Եգին: Դրեալ, Դրելոյ, Դրելիք, ՅՀ Եդեալ, դնելիք: Վրթհդ: ՃՃ: Նէ. ֆէբ: Պեբէոբ: Դրօղ. իբր Դնօղ. *Որ անցանի ընդ այնոսիկ (օրէնս՝) որ եգեալքն են, տանջեսցի առ՛ի դրողէն. Պղատ. օրին. Ը: Դրուան. իբր Եգան: Վ.ոնակ. յոբ: Եգիցելոց. այսինքն Եգելոց: Կի՛ոբղ. գանյ: *Քո էր Ճշմարտութի՛ւն իմացուածս այս, և քոյին անձին՝ զմա յոյնչի եդոցիդ ». այսինքն յոչինչ առգնողիդ. Բրս. Ի՛ւղ: *Ի բաց եդուս զնոսա. Պղատ. օրին. ՅԲ: * Ջծուներ բեռն ոչ ՚ի բաց դիեալ ». այս. ինքն եգեալ. Բրս. ընչիչ:

Դ.ՇԽՈՑՆ, ի, ից. գ. Βασίλισσα. Regina. Իշխող կին. Թագուհի. արքայուհի. բամբիշն. տիկնոց տիկին. ասալնան, Ռելֆէն, խաւնան. * Դշխոյն հարաւոյ. Մաթ. ՅԲ. 42: *Դշխոյ և սիկին զհոդիան մարմնոյ արարիչն գործեաց. Փիլ. էլ: *Դշխոյն, և օրիորդք իւր: Ընչ գշխոյ պաշտե՛ի անշընչական եկեսցեսի: Ի դշխոյն պահեալ ՝ը Թագաւորիդ. Նար:

Դ.ՇԽՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. ՏիկնուԹիւն. *Ջլուր գշխոյուԹի՛ւն զնկոյց. Գնչ:

Դ.ՈՂԴՈՂ. Տ. ԴՈՆԴՈՂ:

Դ.ՈՀՆ, խին, խամբ. գ. Դողդոջուն ձագարն աղօրեաց, ուստի ցորեանն սորթ ՚ի ծակ երկանաքարին. *Դոհամբ ցորեանն յերկան սորթ, ուստի ալիւր և հաց լինի. Տաղ:

Դ.ՈՂ, ի, ից. գ. Արմատ Դողալոյ. Դողումն, դողանի. սարսուման սհիւ. և Սաղ. սուռ տենդի. *Ջդողն հարկանի կամ հալթեալ անձն, ձեռն, ծուլ, ևն. Մաթ. Ը: Լաւս. ֆ. ֆա. 16: Ընան. նին: * Ջդողոնս հարկանին. Մաթ. Բ: *Չանապազ ՚ի դողն և յերերսն կայցէ. Ոսկ. էէս. Ի: *Ի դողն կացուցանէ, կամ խացուցեր. Ոսկ. Ի՛. նր: * Վերանալ ժանկից, մահտարաժամից, տեղդից և դողից. Գնչ:

Դ.ՈՂ. որպէս Ա՛նուն երաշտական խաղս ՚՚: Ոսկիփոր:

Դ.ՈՂԱԼԻ. ա. Սոսկալի. սարսափելի. *Դողալի և ահագին վճիռ. Բրս. հղ:

Դ.ՈՂԱՄ, ացայ, կամ ացի. ա. է. Τρέμω, τρέω. Tremo, intremisco, trepido. σαλεύομαι, commoveor. Ջդողանի հարկանել. սարսիլ, սասանիլ. և Սարսռալ. և Տագնապիլ. դողդղալ. ՌԻՒբէնէ. սարսռագ, դեՒբէնէ. * Դողալ լեռնացս ա՛յ, կամ առաջի նորա, ՚ի բանից

ն րա. վասն ցրտութե՛ ձմերանոյն ։ Եկն և սով մատեաւ դողալով. Ան ։ *Դողաց երկիր ։ Ի նմանէ դողասցեն ամենայն բնակիչք աշխարհի. Սղ. ծհ. 8 ։ լբ. 8 ։ *Ցամօթոյ դողալք ։ Առ հասարակ դողաց մարմնով ։ Դողաց երկիր. Ոսկ. յհ. և ննջ. և հաճ. ։ *Զարհուրեալ դողացայ. Ագաթ ։ *Դողացաւ թշնամին. Ճառ ։ *Խռովեալ դողացին սիրտք մեր. Եփր. ել ։ *Զոգիդ անտես առնես, և վասն օդոց ոտից այդչափ սարսես և դողաս. Ոսկ. մ. բ. 24 ։

ԴՈՂԱՆԻ. Տ. ԴՈՂ. *Երկկամութք իւր զդողանի հարան. ա. Դ. բ. 24 ։ որ և ասի՝ ԶԴՈՂՄԱՆԻ կամ ԶԴՈՂՄՆԻ ՀԱՐԿԱՆԻԼ ։

ԴՈՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀναπάλλω. Quatio, agito. Տալ դողալ. 'ի դողի կացուցանել. սասանեցուցանել. տողըչնել, տողըչնել. Թիթրէթմէք, սարսմագ. *Ի շարժմանց ոմանք դղրդեցուցանեն, այլք դողացուցանեն. Արիստ. ։ *Սարսեալ դողացուցանէ զտեսօղսն ։ Զլերինս դողացուցանէին. Փարպ ։ *Դողացուցեր զարարածս ամենայն. Ճառ ։

ԴՈՂԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ դողացուցանէ. ահագին. *Դողացուցիչ պատառմունք ամպոց. Վրդն. ել ։ *Զսաստիկ անձրևաց, և զդողացուցիչ յորդութեանց յայտ առնէ. Վեցօր. է ։ *Եհար առ ժամայն զգեանի գողացուցիչ զօրութբ ածութեանն. Տօնակ ։

ԴՈՂԴՈՋ կամ ԴՈՂԴՈՉ. ա. Իբր Դողդոջուն. դողդոջուն. երերուն. շարժուն. գեղևեալ. *Դողդոջ և աղճատեալ մարմին (ծերոց). Սարգ. ա. պ. ծա ։ Ճ. Ա ։

ԴՈՂԴՈՋԱՄ, կամ ԴՈՂԴՈՉԱՄ. }
ԴՈՂԴՈՋԵՄ, կամ ԴՈՂԴՈՉԵՄ. } ւ. Սաստիկ դողալ. խլրտել. դեգևիլ. տողըտըղալ. Թիթրէլ Թիթրէլ Թիթրէմէք. *Դողդոջայ ձեռնդ, կամ ձեռք. Լմբ. ծող ։ *Ետես ըղձերն, զի դողդոջայր. Ճ. Ա ։ *Ըստ նմին հօրն՝ որդին դողդոջէր. այն էր երիտասարդ 'ի ցաւս. Եփր. ծն ։ *Մարմնով դողդոջէր. Վրդն. ծն ։ *Ոչ դողդոջէ ։ Ոչ դողդոջելով. Ոսկ. յհ ։

ԴՈՂԴՈՋՈՏ կամ ԴՈՂԴՈՉՈՏ. }
ԴՈՂԴՈՋՈՒՆ կմ ԴՈՂԴՈՉՈՒՆ. } Տ. ԴՈՂԴՈՋ. *Դողդոջոտ մարմին. Ճ. Բ ։ որ 'ի Ա. դողդոչ ։ *Զօրացուցէք ձեռք լքեալք և ծունկք դողդոջունք. Ոսկ. ես ։ *Անհաստատք և դողդոջունք՝ մեր կամքս. Փիլ. լին ։ *Զձեռս դողդոջուն, և զծունկս կթոտս հաստատեցէք. Եփր. եբր ։ *Ցանհիմն 'ի դողդոջուն խորհրդոց. Ոսկ. յհ. ա. 1. և 2 ։

ԴՈՂԴՈՋՈՒՄՆ կմ ԴՈՂԴՈՉՈՒՄՆ. գ. Սաստիկ դողումն. երերումն. *Իբրև ըղձային, որ էառ դողդոչումն դատաստանաւ 'ի տեառնէ. Վրդն. ող ։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. } Τρόμος, σάλος.
ԴՈՂՈՒՄՆ, ղման. } Tremor, commotio. Դող. դողալն. երերումն. սարսումն. սասանութիւն. և Սարսռումն. սոսկումն. ահ և երկիւղ. Թիթրէմէ, Թիթրէյիւ. *Դողութիւն ոտից, միջաց ։ Դողումն ոսկերաց, ծովու, ջերման. Սղ. կէ. 9 ։ Ես. իա. 13 ։ Ամբ. գ. 15 ։ Սարգ. յկ. բ ։ Նար. գ ։ *Ցնծացէք առաջի նորա դողութեամբ ։ Ահիւ և դողութբ ։ Դողումն և սոսկումն պատահեցին ինձ ։ Դողումն կալցի զամպարիշտս. Ան ։ *Մատչիմք մեծաւ դողութբ, սաստիկ երկիւղիւ. Նար. լգ ։ *Ո՞ անիծիցս այսմիկ, որ երևելեացս դողումն հարկանիցէ. Ոսկ. յասագ ւեբ ։ *Զահի հարեալ և 'ի դողման կան բնակիչքն. Եփր. յես ։ *Եղև շարժ մեծ. և 'ի դողմանէն երկեան իշխանն և զօրականքն. Հ=Ց. ձեռր. բ ։ *Երկիւղ իցէ դողումն զգայութե սրտին. Կլիմաք ։ *Մեռանէր 'ի դողմանցն (այսինքն սոսկալի իրաց), որ լինելոց է յայնժամ ։ Դողմունս անհանդուրժելիս. Վրք հց. դ. իբ ։ *Մինոք 'ի դողման, ակն 'ի վայր անկեալ. Վրդն. ծն ։

Ի ԴՈՂՄԱՆ ԼԻՆԵԼ. Դողալ. զահի հարկանիլ. Թիթրէմէք, ծորքմէք. *Ի դողման եղեալ զարհուրեցան յոյժ. Վրք հց. ծբ ։ *Ի դողման եղեալ՝ յաղօթս աալաւինի. Լաստ. իգ ։ *Եւ ամենեքին 'ի դողման լինիմք զարհուրելով. Մաշ ։ *Ի դողման եմ. Հ=Ց. ձեռր. ծէ ։

ԶԴՈՂՄԱՆ }
ԶԴՈՂՄԱՆԻ }
ԶԴՈՂՄՆԻ }
ԶԴՈՂՆԻ } ՀԱՐԿԱՆԻԼ. այսինքն Զդողի կամ զդողանի հարկանիլ. դողալ. սարսել. *Ցանկարծակի հարաւ զդողման. Ագաթ ։ *Զդողմանի հարկանէր, մի գուցէ խածանիցէ. Լմբ. իմ ։ *Եւ նա զարթուցեալ՝ զդողմնի հարաւ. Վրք հց. յ ։ *Զդողնի հարեալ՝ ոտեան աչք նորա. Վրք ոեղէ ։

ԴՈՃ, կամ ԴՈՃԻ ԽԵԺ. Ի բժշկարանի, և 'ի հին բռ. մեկնի, Լուք. (այն է լէօք, լաքք, Թէնկի լաք, ոսոծ ։) Կարմիր ներկ, և նիւթ զմռոյ 'ի կնքել զնամակ ։ Լատ. լաքքա. Տես և ԼԱՑՔԱ ։

ԴՈՅԶՆ. ա. Βραχύς, ἥττον, ἔσχατος. Minor, minus, parum, brevis, vilis, tenuis. որ և ԴՈՒՆ, ԴՈՑՆ. պ. ոոոն. ար. ծիոլէ, ծիուլլի. փոքր. խուն ինչ. փոքրիկ. թեթև. չնչին. յետին. սակաւիկ. սուղ. նուաստ. քիւ մը, քիչիկ, պզտիկ, խեղճուկ. աղաճըգ, քիւչիւք, օէքսիւ, ղաիգ. *Դոյզն օթևանք, լատ, ճառագայթ. Երեմ. ի. 2 ։ Իմ. ծդ. 5 ։ ծզ. 27 ։ *Դոյզն մասն, արագունի ։ Դոյզն ինչ յաջողութին ։ Դոյզն ինչ (այսինքն ոչ ինչ) փոյթ առնել. Փիլ ։ *Դոյզն յիշատակաւ, գնդաւ ։ Դոյզն առձկով. Խոր ։ Փարպ ։ *Դոյզն դեղ, պատկեր, պալար, կասկած, մուայլ ։ Դոյզն ինչ աղջամուղջ, կամ գործումն ընչիս ։ Դոյզն մի հառաչումն ։ Ի չեղջեցելոց արտասուաց դոյզն մի չափեալ. Նար ։ *Կերողացն անախորժելիք. զի դոյզն մի ժամու յետոյ զլինդս աստամանցն վճռաէն. Համամ. տոտոկ ։

ԴՈՅԶՆ. իբր Դուզնաքեայ կմ աննշան (ոք). *Դուստր դոյզն մարդոյ դոյզն մահու մեռցի. Եփր. դթ ։ *Իբրև զդոյզն ոք 'ի մարդկանէ շրջէր. Ճ. մթ ։ *Եւ զայս ոչ ելեր դոյզն ոք 'ի մատենագրաց պատմէ. Եւս. քր. ա ։

ԴՈՅԶՆ. մ. Փոքր մի. սակաւ մի. առ փոքր մի. *Սակաւ ուրեք երբեք. նուազ. լոկ. սոսկ. *Դոյզն ինչ գթեցին. Նար. հա ։ *Դոյզն ինչ հեռի. Խոր. գ. 1 ։ *Դոյզն ուրեք ». այսինքն 'ի սակաւ տեղիս. Խոր. բ. 56 ։ *Դոյզն քան զայլսն անիրաւեն ։ Առ դոյզն մի արդեւլցի ։ Զգալին դոյզն իմն երբեք 'ի վեր թռուցեալ յածի ։ Վասն զի և դոյզն մի քան զանմարմինսն ևս թեթևբոյս լինի. Փիլ ։ *Գոնեա դոյզն մի ո՛չ և բնաւ ախորժեցեր. Մաշ ։ *Զի ո՛չ դոյզն ասաց, թէ ցանկացան տեսանել, այլ ասէ, զոր դուքդ տեսանէք. Ոսկ. յհ. ա ։ 6 ։

ԴՈՅԶՆԱԲԱՐ. Տ. ԴՈՒԶՆԱԲԱՐ ։

ԴՈՅԶՆԱԳԻՒՏ, կամ ԴՈՒԶՆԱԳԻՒՏ. ա. Սակաւագիւտ. *Դոյզնագիւտ որսոց ինչ. Բուզ. գ. 20 ։

ԴՈՅԼ, գուլի կամ լոյ, ից. գ. Ἄντλια, κάδος. Situla, hauria, cadus. ռմ. տօլ. պ. ոոոլ. ար. դէլվ. Սափոր. անօթ ջրոյ կամ ջրհան. գօվա, գուղա. *Դոյլ իսկ ոչ ունիս, և ջրհորս խոր է ։ Իբրև զկաթիլ մի 'ի դուլէ են. Ես. ծ. 11 ։ Ես. խ. 15 ։ *Կրիցէ ոք ջուր 'ի ծովէ բազում դուլիւք (կամ դօլօք). Խոսրով ։ Վանակ ։ *Հանէր դուլիւ (դուլիւ) զջուր ։ Չուան դուլոյն (կմ դոլոյն). Վրք հց. ծէ. Ի ։

ԴՈՅՆ, դորին, դմին. դովին, վիմք. դոքին, դոցին, ցունց, ցուն, դովիմքք կմ դոքիմքք. (դերան. ցուց. ա. գ.) Երրորդ դէմ որպէս յանդիմանակաց և միջին՝ ընդ հեռաւոր և ընդ մերձաւոր. Այդ. նոյն այս, կամ դա. տքի, տքիկն՝ որ ըոր. ըու, քէնտի. *Ցայդ խորհեաց, և 'ի դոյն կանխեսջիր. ա. թգ. դ. 15 ։ *Ցամաւեալ էր զդոյն կամս կատարել. Գ. Դ. ա. 13 ։ *Մեր դոյն խորհուրդ էր ։ Ի վերայ դորին պատուհասի ։ Ի դմին յամառուէ. Եղիշ ։ *Ի դոյն միտս ։ Դոյնեն մեր կամք ։ Ի վերայ դորին բանից. Փարպ ։ *Ի ձենջ ուսցին և այլք զդոյն առնել. Խոր. գ. 16 ։ *Որպէս միւս տեսօղն 'ի դոյն նուագեաց ։ Զդոյն ինքն զդրիգորդ. Ագաթ ։ *Ի դոյն յայդ վասակ. Եղիշ ։

ԴՈՅՆ. ա. մ. Տ. ԴՈՒՆ, և ԴՈՅԶՆ. *Դոյն ինչ չինուածոյ. Նար. իւ ։ *Ոչ դոյն ինչ եկեալք. Ցհ. կբ ։

ԴՈՅՆՉԱՓ. ա. մ. Այդչափ. այդքան. օյքըտար, շօգատար. *Որչափ 'ի վեր են, դոյնչափ 'ի խոնարհ են, և դոյնչափ յամենայն կողմանց շուրջ զերկրաւ. Եղնիկ ։ *Որչափ խօսիս զմեծամեծսդ, դոյնչափ զքո զօրութիւնն յայտ առնես. Ոսկ. ես ։

ԴՈՅՆՊԷՍ. մ. Այդպէս. տըանկ. ըէօյլէ. *Դոյնպէս և որ ինչ վասն կատարման ադդէի. Խոր. բ. 31 ։ *Դոյնպէս և զասացեալ զմանուկն. Ցհ. իմ. պաւ ։

ԴՈՅՆՕՐԻՆԱԿ. ա. մ. Դոյնպիսի. և Դոյնպէս. տըանկ. ըէօյլէ. *Մի զմեզ կարծեր դոյնօրինակ. Եղիշ. է ։ *Դոյնօրինակ և ծնօղքն սորա. Պիտ ։

ԴՈՅՐ. Տ. ԴՈՒՐ. ռմկ. տուր. *Էր քաղաքն (անի) շուրջանակի քարակտուր. բայց միայն 'ի մի կողմն կայր տեղի ինչ դոյր. Ուռհ ։

ԴՈՆԴՈՂ. ա. որ դրի և ԴՈԴՈՂ. ռմկ. տոնտող. Թանձրամած հիւթ. (որպէս քէլէ, քէոփէ). *Ցիրոր խառնի, և լինի թանձր զինչ դոնդող. Երզն. Խրատ ։ *Դոդող իմն է մածումն սրեանն (ամսօրեայ սաղմն վիժեալ). Կանոն ։

ԴՈՐԱԿ, ի, աց. գ. որ 'ի սբ գիրս տսի և ՀԻՄԷՆ. եբր. հին. Ἴν, ὕν. Hin, In. Անօթ ջրոյ, գինւոյ, իւղոյ, ևն. և Սահմանեալ չափ ինչ. *Զորրորդ դորակի ։ Կէս դորակին ։ Զվեցերորդ մասն դորակի միոյ. ևն. Ել. իթ. 40 ։ Թուոց. իէ. 5. 7. 14 ։ Ղևտ. իգ. 13 ։ Եզեկ. դ. 11 ։ *Դորակ և և կէս ջուր. Եղիշ. է ։ (Կայ պրս. տօռբէ, իբր սկաւառակ. և թ. փօրտագլու, անօթ ողորկ, և չափաւոր չափ ։)

ԴՈՐԱԿԱՁԵՒ. ա. Որ է 'ի ձև դորակի, սկաւառակի, ևն. *Թաղանթազարդ ... դորակաձև բոլորակս. Վեցօր. է ։ (յն. Ἡμὴν, է թաղանթ. և հիմենն՝ 'ի մեզ, դորակ ։)

ԴՈՐԱՅ, այոյ, րայք, յոց. ա. գ. *Որ ինչ է դորա. տըօրը. շուընունքի. *Ի դորայոցն տայր 'ի պակուցումն. Պիտ ։

ԴՈՐՍՈՎԻՄ, եցայ. ջ. Ցոյժ սովիլ. Նքողիլ. Նքթիլ. և Պասքիլ. կմ Թօշնիլ. կթոտիլ. *Սկսան դորսովել 'ի քաղցոյ, կամ 'ի ծարաւոյ. Բուզ. դ. 6 ։

ԴՈՒ, քո. քեզ. 'ի քէն, քև. դուք, ձեր, ձեզ, 'ի ձէնջ, ձեօք. Σύ. Tu. Էա

կան դերանուն, երկրորդ դէմ, առ որ ուղղի բան. որ և յայլ լեզուս, դու, դի, դէ, դի, ի կամ ու, ուն, ուք, ունք. *Մուտս դու, և ամենայն տուն քո՛ի տապանդ. զի զքեզ տեսի արդար: Ա՛յլ դուք աձեցէ՛ք: Ընդ ձեզ, և ընդ զաւակի ձերում յետ ձեր: Զոր դուդ ասես: Զոր դուքդ ասէք: Զոր ձեզդ ասեմ: Զոր ի՛ քէնդ կամ՛ի ձէնդ: Ա՛յլ դու տէր: Եւ դու այքայ. ևն: *Ո՛չ զԴու՛ն (կոչական դերանունդ) տուանց սլատճառի գնէ նախկին, թէ Դո՛ւ ա՛ծդ և որդիդ ա՛յ հօր ևն. խոսք. պրգ:

Ի ԴՒՆ. իբր Զքեզն. յանձնէդ. քև. * Ի քե՛ն ասես զայդ, եթէ այլք ասացին քեզ զնէն. ՅԿ. ծԷ. 34: *Ո՛չ ի՛ քէն բաւես հասու լինել ա՛ծային մեծութե՛ն. ՅճԼ. Գ:

ԴՈՒԱՐ. ի, ից. գ. Ταῦρος. Taurus. եբր. տօր. Լ. գէնէր, գաւէր. որ և ՏՈՒԱՐ. Ջուարակ, և երինջ. արջառ, և ոչխար. անգեայք. խոյն. * Ի պատարագս որոշեալք, արջառ, այծ, գուար: Եա նմա դուարս, և որթս. փիլ. լԻՆ. Գ. 3: Գ. 121: *Խոյ, գոնչակ, վիւռն, գուար, (կամ գաւչ) , մալ. այսքիկ արականք ի՛ վերայ հօտից առացեալ են նշանակութե՛ն. Մագ. Ե եզն: *Իսկ հէն բա. *Դուար և հօրան, ոչխարաց բոյլ՝:

ԴՈՒԱՐԵՆԻ. ա. Ոչխարենի, կամ արջառենի. որ ինչ է՛ի տաւզ կենդանեաց. *Արուաքուառ երևին գուարենին զգեստոք. Թէոդոր. Ղայբագ: *Ծածկեալ յաչս իշխանին գուարենի զգեստիւք՛ի հանդերձս ոչխարաց. Աբծր. Գ. 2:

ԴՈՒԴԱՔ. գ. որ և ԹՈՒԹԱԿ. Ψιττάκος. Psittacus. Պապակայ. փոսպաս գոռշոս, Ռոսիք. իս. Բաբանչւօ. Թռչուն հնդկային՝ գեղեցկախայտուց, և տգեղ ձայնիւ՝ ձևաշուքիչ զբարբառ մարդկան. *Ա՛յլք ի՛ զուարճուն հրճուանայ, որպէս մանուկք կապիկ, գուգաք, ևն. Դամասկ:

ԴՈՒԶՆԱԲԱՆԱԳՈՅՆ. ա, Βραχυλογώτερος. Minus verbosus, brevior in verbis. Առաւել սակաւաբան. սուղ կամ համառօտապէս բանիւ. *Դուզնաբանաձ դոյնս լինել քան զնշանակաւ ա՛ծաբանութե՛ն. Դիան. ա՛ծաբ:

ԴՈՒԶՆԱԲԱՆԵԼ. ն. և ել. Βραχυλογέω. Breviter loquor. Սակաւ ինչ ասել. համառօտաբար ձառել. *Դուզնաբանել ըստ կարողութե՛ն. Պզա. լ:

ԴՈՒԶՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Βραχυλογία. Breviloquentia. Համառօտախօսութե՛ն. դոյզն ինչ բան. *Ո՛չ դուզնաբանութե՛ն, այլ անբաւութե՛ն ամենևին. Դիան. ա՛ծաբ:

ԴՈՒԶՆԱԲԱՆ. տ. Ἀπαραφυλάκτως. Absque ullo discrimine. դրի և ԴՈՑԶՆԱԲԱՆ. Իբրու դոյզն և Թէթև ինչ վէր՛ի վէրոյ. անխորհրդաբար. Թէթևութե՛. անիրաւեր. պայծղճա. *Ոչսուցին դուզնաբար: Դուզնաբար առանց օրինակի յուշանէլոյ: Առաքինքն դուզնաբար ըստ սովորութե՛ն կիւսապաշտութե՛ն պաշտէին զնոսա: Որ ինչ գործեցաք յաշուրս մեր՝ ո՛չ դոյզնաբար պիժան է տալ գրով: Լինել իբրև զայլոն՝ որ կեցին դոյզնաբար. Եա. պմ. ոսէպ: *Մինչև առ նա գրաւականս ձչմարիտս՝ ոչ եա նմա զնաչինս իւր դուզնաբար: Ո՛չ եթէ վայրապար ինչ կամ դուզնաբար, այլ ըստ բնութե՛ (կոչեաց անուանս կէն. դանեաց): Ո՛չ եթէ դոյզնաբար ինչ ասաց զայս աւետարանիչն. Եփր. ոսէպ:

Նա Ոլոկս զդոյզն ա՛ր. սուկական վարուք. *Դուզնաբար իբրև զայլս երևեր քո՛ : Բա-

զում համարձակութե՛ , այսինքն դուզնաբար չբնկճք մէք, (և ո՛չ որպէս մովսէս քողարկեալ) . Եփր:

ԴՈՒԶՆԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. ա. Սակաւ ժամանակեայ. սակաւատև. *Դիւրայղեաք չախոյեան, և դուզնամանակեանքն. Ան. պոդգ:

ԴՈՒԶՆԱՓԵԱՅ (քէի, իւ, կի՛(դուզնաքի) քւոյ, քոյ, քէից կամ քեայց, քեօք. ա. Βραχύς, ὑτερος, ὑτατος: Ἐλαττος, ἔλασσος, ἧττον, τυχόν. Minor, brevior, tenuis, vilis, vulgaris. Դոյզն և չնչին. վսանաքի. փոքր. Թեթև. սուղ. յետին. Նուաստ. հասարակ. սոսկական. հարւանցի. սակաւագին. գծուծ. աննշան. անչուք (իր, և անձն). *Ասել դուզնաքեայ իմն Թուի, բայց գործով հաստատեալ մեծ է: Դուզնաքեայ գործ: Կէրսպարանայ դուզնաքեայց: Ի դուզնաքեայն վարիցի խորհուրդն: Դուզնաքեայ զգեստ, նիւթ, չոհ, պատճառք: Դուզնաքեայք ոք: Ո՛չ ի՛ դուզնաքոյ ուժեքէ: Դուզնաքեայն՝ նուաղք: Դուզնաքեայքն չատին: Դուզնաքեա՛յց լինի պատճառք չարեաց. փիլ: *Ո՛չ դուզնաքեայ ինչ ոք: Ո՛չ իբրև զմարդ ոք դուզնաքեայ. Եփր. ք: Կալ. ծԳ. ևն: *Ո՛չ լինէր նմա բաւական ընձեռչութիւն դուզնաքեայ. Եա. պմ. ղ. 3: *Կարճամտայ, և խորհրդով դուզնաքեայց յածաբանութիս: *Ջվարուց նոցա նմանութի՛ գոնէ դուզնաքեաք ոչ կամեցաք բերել. Սարկ. հանգ: *Ջբազումն դուզնաքեաք (այսինքն սակաւուք) տուաչի գիշուք. Դիան. ա՛ծայ: *Ջկնի դուզնաքեայ հանդերձեալ էր՛ի կոչումն գալ. Բր. ոդ:

ԴՈՒԶՆԱՓԵԱՑ. տ. Սակաւուք. դոյզն ինչ. Թեթևաբար. *Ցալագս ասնից գուզնաքեայ իմաստասիրեսցուք. Ածաբ. պեն. փե՛: *Երերեալ գոլացին ոչ դուզնաքեայ, այլ յոյժ սաստիկ և ահագին: Ո՛չ դուզնաքեայ պատմէ զաւնս լաւութիւն, այլ ուժգին և մեծապէս. Եփր. Խաչէ. Ե Ըագ: *Դուզնաքեայ ինչ վասն նորին ասացուք. Կիմաթ:

ԴՈՒԻՃ. ի, ից. ա. Βάρβαρος. Barbarus. որ և ԽՈՒԻԹ ԴՈՒԻԹ, ԽՈՒԻԹԱԴՈՒԻԹ. Իբր Դժնեայ բարուք և լեզուաւ, անընտել, օտար, վայրենի. որ և յունական ձայնիւ ասի ԲԱՐԲԱՐՈՍ. պարպարըն, խոյրաւ, գաւազգ, եէպանձը. *Խոյժ գուժ, սկիւթացի: Լինկիլիմ այնմ՝ որ խօսիցին ընդ իս, խուժ. և նա՝ որ խօսիցին ընդ իս, գուժ. Կալ. Գ. 11: ա. Ներ. ծԹ. 11: *Առաքինին յովսէփ զդուժ կինն ամօթաչից ի՛ բաց մերժեաց. Ոսկ. տ. Բ. 8: *Ա՛յն՝ գուժիչն և գժնեչին է անգ: Գուժքն այն ոչ ունեալով արհեստս: Ի տիւռնեացւոյն գուժիչ. Ա՛ագ. Գ. Ծ. Խգ: *Հարկանէ լով վխժիչն գուժս ,,. այսինքն զբարբարոսս. Աղղ. գ. 41: *Ջկնի գնաց նա գուժ ժպրհուեն ,,. այսինքն բարբարոսական. Եա. պմ. ղ. 18:

ԴՈՒԻՐ. գ. յորմէ ԴՒԱՒ, ԴՂԱՒ. Դաւ դաւուն. դագար. հանգիստ. *Ո՛չ այլ գուղ զբրուն ,,. յն. արձակել. Բ. Ըգ. ծԲ. 8: *Սո՛ւ տար գուղ ական քոմ՝ յարատաւստաց ,,. յն. սլծափուեն. ՈղԲ. Բ. 18: *Դուղ և դագար քեզ ոչ գտանիցի՝՝. յն. հանգիստ. Եա. Իգ. 13: *Դուղ՝ի գոր ծոց, կամ զդուղ առնուղ. փիլ. նթ. ա. ա՛ւիս: *Ո՛չ առնէին գուղ և դագար խորհուրդք սլ՛ սպարապետին: Ո՛չ սայր գուղ առնուղ պարսկաց. Փոզ: *Ո՛չ բաւական համարեցաւ զնոցայն, և գուղ ետ անձինն.

Երբն. ֆԹ:

ԴՈՒՂ ԵՒ ԳԱՏՈՒՒԻՐ. իբր փոյթ. Ջան. հոգ. և Յորդոր, կամ անդուղ պատուէր զդուշանե՛. *Ամենեցուն դուղ և պատուէր լինի զնեղեալս ապրեցուցանել՝ի նեղուէ. Ոսկ. տ. Ֆ. 6: *Դուղ և պատուէր տամ ամենայն ումեք աստէն՝ի սկզբանն: Դուղ և պատուէր տալ նոցա երթալ միասնագամ՝ի բաւիղսն. Եա. փբ. ա:

ԴՈՒԽՏ. ի բարդուղնի է Դուստր. ս. փ՛ոխ՛ոտ, փ՛ոխ՛ոտէբ. յն. Ռիպ՛ոտիբ. որպէս խոսլովիգուխա, անդուխա, չուհանդուխա, ևն:

ԴՈՒՄ, դըմմ. գ. Իջուած գլխոյ. որ և ասի ՀԱՐԲՈՒԽ, ՌՀՆԳՑԱՒՒ. գիսՀՀԵՄՀ. *Դումբն ստուիկ զնոսա կալաւ, մինչ յանկողին մահու տարաւ. Ցաղ:

ԴՈՒՆ. ա. Դոյզն. դոյն ինչ. խուն ինչ, սուղ. և Սակաւագիւտ. պ. փոռ. *Աչք՛ի յերկրէ՛ի դուն ժամու հասանեն յերկին: Ի դուն ժամանակի: Եւ ոչ դուն մի ժամ. փիլ: *Ընդ զօրուի տեառն միաբանեալ հաւատոք կնոջն, որ ակն է մատյան, փրկուելի եղև հլուպալի, և (՛ի) դուն ամանակի. Երբն. ֆԹ: *Դուն ինչ դրուելիս. Նաբ. Խլ: *Մի՛ զդուն ինչ և և զանօսր՛ի մէջ բերեր. Ոսկ. Ես: *Դուն և նուազ է առաքինութե՛ն, մինչ զի և ոչ սակաւուց անդամ հասանելի. փիլ. Է. ֆասփ:

ԴՈՒՆ ՒՆԶ. տ. Դոյզն ինչ. փոքր մի. խուն մի. *Դուն ինչ նկատեալ. Նաբ. ՀԲԲ: Լ՛ՀԲ. Է՛ՒԷՂ: *Դուն ինչ ասացից. ՅԿ. Իմ. ապ: *Եթէ դուն ինչ երևիցի օրինակ այլաբանութե՛. փիլ. Ծ. Բաո:

ԴՈՒՆ ՈՒՐԵՒ. տ. Ո՛ւր ուրեմն. Հալ. զիս երբէք. սակաւ ուրէք. *Դուն ուրէք այլք. Պոփ: *Դուն ուրեք կարեմք ընդ աղօտ նկատել. Լ՛ՀԲ. ագ: *Դուն ուրէք երբէք բերիլ բարկութե՛. Սարփ. յի. Ք:

ԴՈՒՈՒԱՅ. ի, ից. գ. Բաո ումկ. գիսոաէ, Ռէօրէ. Ձև. կերպ զգեստուց. հանդերձ. *Ջգեցիք դուռս լայն և Թաւ. Լ՛ՀԲ. ասա լ՛ոան: *Իսկ մեր՝ի պարսից բազում ինչ ընտանեբար ուսեալ զգեստս. որպէս գուռայ, և ռիտէ. (սլ. ռ՛իֆա, ուսաՀոց.) Երբն. ֆԷ:

ԴՈՒՈՒԻՃ. գ. Բաո յն. Ռ՛իոա. Ռ՛իոա՛ս. այսինքն Էրէ, երկք. *Յորյորքին զորսոցն զգուռէՃՆ՝ գուռէիծ. Երբն. ֆԷ:

ԴՈՒՈՒՆ, դրան, դրամբ. Դրունք կի՛ դրվեք, դրանց, դրաց, ի դրունս, առ դուրս, զդրունս, զդուրս, դրամբք. դրօք. գ. յն. Ռ՛իոա. պ. փ՛ա՛. ասնս. փ՛ա՛ոա. Θύρα, πύλη, πυλών. Porta, janua, ostium, vestibulum. գոռա. գափո, պագ. Մուտ և ել բնակարանի. մասն չինուած ծոյ փակելի և բանալի՛ի սէտս անցից ներքուստ արտաքս. *Դուռն գաղաքի, տան, խորանի: Փակեցաւ գուռնն: Զգուրս տապանի: Առ գուրս կամ առ դրան խորանի: Դրանէ՛ի գուռն բանակեզ: Դրօքն փակեալով: Կափարիչ դրան գերեզմանին: Գուռն կամ դրունք երկնից: Մերմ է առ գուրս: Դրունք գիծոխոյ. ևն: *Եվ գուռնն կեղեաց՛ի դրաց անտի մահու. Եփր. համաբ:* Ի բախել զգուրս դանն,, իմն զարտաքինն գուռն. Գծ. ծԲ. 13: *Ի գուրս՛ի գուրս երեքեալ և գագաւեալ կառանէէ ,,. իբր ումկ. գոռնէ գոռա. փէր. պէպէր. Մանգ. Է: *Եմուտ Թագաւորն, և եգաս գուռն ,,. այսինքն փակեցաւ. Գնչրն: *Դրացն (կի՛ դրանցն) փակեալոյ՝ եմուտ: Դրօքն փակեալով. Ոսկ. Բ. 40. (ուր առաջինն է ոՃ յն. և երկրորդն՝ լոռ)

ԴՈՒՈՒՆ. նմանուլթ. *Ի գուռն եկեալ հասեալ էր այնուհետև յոյն հեթանոսաց. Եսե. պիմ. ա. 5: *Դուռն բանալ հեթանոսաց հաւատոյ. Երդն. խգ.: *Մեկք ոչ ուսաք փակել զդուռն վիպասի, այլ ևս առաւել զդուռն լեզուի: Բանից նոցա գրուելք ոչ գոն. Վրթ հդ. ծէ. Ե է: *Դուռն են լսելիք՝ մեռաց. Եփիւ. յէս: *Դուռն է քանական հոգւոյն՝ ցանկականն: Դուռն եղև ասղիոյ հարցումն. Լմբ. ոչ. Ե ոփիպ: *Որ դրունք են ամենայն բարուաց, կամ բարկութեանց և սրամտութեանց. Բմխ. ը:

ԴՈՒՈՒՆ կամ ԴՐՈՒՆՔ ԱԼԱՆԱՑ, կամ ՃՈՐԱՑ, կամ ԿԱՍԿԱՑ, կամ ԳԱՀԼԱՆԱՑ. Անցք, կիրճք լերանց: Խոր: Եփիւ: Զէնոբ. ևն. պատ խուլ էպլատ Ե փեմբր գոթը, փերպէնթ. որ և ԴՈՒՐԲԱՆԴ. Ցմս և ԿԱՊԱՆ:

ԴՈՒՈՒՆ ԱՐՔՈՒՆՔ կամ ԻՇԽԱՆՔ. Պալատն. արքունիք՝ հանդերձ բնակչօքն. գաֆտ. *Ի գուռն կոչեցան ոմն. զնս յարքայէ. Ը. Ա. Գ. 28: *Ի գուռն եկեալ: Ասաքեցի ի գուռն արքունի. Խոր. Գ. 34. 57: *Բողոք ի գուռն կարդալին. Եփիւ. Ե: *Զբնուորեալ ի գուռն: Ի գրանն մարդկանէ: Զբաղմունքի գրան իւրոյ: Դրամբ և ընտանեօք ոմն. այսինքն իշխանօք և սպասաւորօք. փարպ:

ԴՐԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. Ա՛ն՝ որ կայ ընդ հայրապետին՝ ի հայրապետանոցի: Ոսահ:

ԴՐԱՆ ԵՐԷՑ. որ և ՎԱՆԵՐԷՑ, ԵՐԷՑ ՎԱՆՑ. Քահանայ՝ որ կայ ի պալատան, իշխանի, յեպիսկոպոսաթոռանի, ևն: փարպ Ոսահ: կիր: Վրդն:

ԴՈՒՍՏՐ. գաւեր, եղբ, երայ կամ երց. գ. Θυγάτηρ. Filia. Էդ զաւակ. որպէս ասուն Ուսոր ասի. ազնիւ զաւակ. գընչ եվլաթ. պ. փխոէ, փոխէ, փխոէէր, փոխէէր. ևն. Ռիվմէէր. *Դուստր առաջնայ: Ուստերս և գաւերս: Դաւերդք գըստաերայ Նոցա: Ուստերդք և դաւերդք մերոյք. ևն: Իսկ ԴՈՒՍՏՐ ՍԻՈՆԻ կոչի ի հնումն Տրնէն իսրայէլ, և ի նորումն Նորա իսրայէլ: Շար. ևն:

ԴՍՑԵՐՔ ՔԱՂՔԱՑԻ ըստ հբր. ոճոյ, են գեօղք և աւանք նոյս. *Բեթանի, և աւանք նոցա. և ասկղան, և գաւերք նորա. Ցէս. ծէ. ու: *Զանա, և զդեօղս նորա. Ե. ճ. ծՁ. 19:

ԴՈՒՍՏՐ ասի ըստ չն. և լաս. ոճոյ, Ծնունդ նմանական, երբ բառն է յեզական անուն յոյն լեզուս. *Համբերութիւնն առաջին գաւառ է փրայ. Զէր. ծործոր:

ԴՈՒՍՏՐԻԿ. Տ. ԴՍՏՐԻԿ:

ԴՈՒՐ, գլրոյ կամ գրի. գ. Τέρετρον. Terebrum. Երկաթի գործի հիւսանց՝ ի փորել կամ՝ ի հարթել զփայտ. կորոց. քերթել. ըստ այլոց՝ նաև Շաւագի. և Կռան. երբ. Ֆոփպաթ. *Դրով գործեաց, և գրօշեաց զնա. Ես. Խ. 12. (Ե 13. որ չիք առ այլս:)* Դրօշեալն գրով յօրինեալ՝ ի հիւսանց պատկերն է. Գեղ. էս: *Զայն ուրագին և ձայն գրին (կամ գրոյն) զԼըր. հեգնի գառչակեր: Զձայն ուրագին արհամարհեցին, և զձայն գրոյն այսոր առնէին. Եէր. ի նին: *Դրով ձգեալ զանկի բազուկ. բայց լաւն այն է, որ ի կաղնի փայտէ չինեալ զգուրն. Վ.փի:

ԴՈՒՐ. ա. Դիւբ. հարթ. ոտրկ. փխրեալ, փխոէ. *Ոչ գիտէ զկերպարանս իւր. տպաւ խորացեալ, եթէ գուլ. Սարգ. յի. Է:

ԴՈՒՐ կոչի առ յհոմնս և Դրամձև պատառանշանն (~). զորօրինակ ՀՈ, յՈ, քՈ, ՇԾ:

ԴՈՒՐԳԻՆ, գրգան, ի գրգանէ. Τρόχος. Rota figuli. Անիւ բրուի, կամ վերնակողմն նորին տապարակ. *Բրուա՝ որ նստիցի ի գործ իւր. չրքնիցէ ոտիւք իւրովք զդուրգին. Սիր. ւԷ. 32: *Բրուի լմնալ զկակուղ կաւն՝ գնէ ի վերայ դըրգան, և ստեղծանէ անօթ. Իմ. ծէ. 7: Եւ երէմ. ծէ. 3. *Ի յիմ ի տուն բրուին, և ահա նա գործեր ի վերայ վիմայ ՚՚. ի լուսանցս դնի յոմանց, դրգան. ըստ նմին գրի և ի Մխ. երէմ. *Ոչ ըստ պատասխանի անկաւ ի դրգանէն ՚՚:

ԴՈՒՐԿԱ. դրաց, առ. դուրս, ի դուրս. Տես ԴՈՒՐՍ:

Ի ԴՈՒՐՍ. ս. *Էξω. Extra, foras. Արտաքոյ քան զդուրս, այսինքն քան զդրունս. Գոնէ գուրս. և պարզապէս՝ Արտաքոյ. արտաքս. ի բաց. անդր. յհաս. յսուաղ. գուրս, դեպ ի գուրսը. փշուրք, փռէրս, ևերի. պերի. *Տուք ի դուրս զքաղաքս և զգաւառս: Տուր ի դուրս: Ի գուրս կորզեցից: Համբաւն ի դուրս յատնախէր. ա. ղ. ծէ. 30: Ես. Խէ. 22: Սղ. կէ. 23: է. ղ. Գ. 39: *Ի դուրս բերել (զսան, զզօրուն): Ի գուրս հանել ընկենուլ: Ի գուրս եղանել (Ի սա պանէ): Ոչղեչքն ի ծառոյ ի դուրս բռնեալք. փէւ: *Բանն ի հօրէ ի գուրս ելեալ. Մաթբ: *Ի գուրս եղեալ ի սրահն արքունի. Եփիւ. է:

ԴՈՒՒԿՍ, դքսի. գրի և գուքսի. գ. Βασιλεύς. φόρος, Dux. Աբաղմորդ զօրավար. պետ. իշխան. բդեաշխ. *Զչորից պատրիկաց նորա, զնպատոսէ գքաէ, ևն. Վրթ հդ. ծԳ: *Ցալեճել սատանայի. և գուքսին, և գաղատարին. թէոփ. ի ղ:

ԴՈՓԵՄ. հցի. է. Ψοφέω. Strepo, sono. Բախել ոտամբ զերկիր, տրտփել. գընգել. գռնչել, կայթել. կաքաւել. *Ծափս հարձեռամբ, և գոփեա ոտամբ: Դոփիկներ ոտամբ քով. Եփի. Ը. 11: իԷ. 6: *Ոտիքն գոփէ. Լմբ. ոչ: *Ուրախ եղև, գոփեաց ոտիւք ի վերայ (տառապանաց) նոցին. Լմբ. ամով: *Զանձրայկոան ի ծուներ կրկնելն՝ յօժարի հարկանել և գոփել ոտիւքն. Կլիմաք: *Եթէ մի անգամ միայն գոփիցէ ոտամբ, ընդոստուցանէ զամենեսին. Ոսի. ա. փիմ. ծԳ: *Ի թոպելէտ, ի գոփելէտ. Ոսի. չհ. ա. 2:

ԴՈՓԻԿՆ, կամ ԴՈՓՈՒՄՆ, փման. գ. Κρότος. Strepitus. Ոտնաձայն, և շաչիւն շառաչիւն. դղրդիւն ի գոփելոյ ոտիւք. *Դոփիւն սաստիկ առնէին. Պիմ. ալէս: *Ի տրտփական գոփմանէ ոտիցն ՃՆգեալ առնելն. ՁՀ. ԼԲ: *Չարկանիցէք կայթս, և գոփիւնս հանիցէք: Թաւանալք և հանգէսք նուագաց, կոփիւնք և գոփիւնք. Ոսի. իմ. ա. 17: չհ. չոլէ:

ԴՊԻՐ; գպրի, րայ. գ. Γραμματεύς. Scriba. պ. փխոէր, փխոէր. Գրիչ. ընթերցող. գրագէտ. և նշատար. առեղնագիր. եաւշճք. օգոմոս, ևեսէիկ. երբ. օօֆէր. *Լեզու իմ գրչի արագագիր դպրի: Հրովարտակաց, յիշատակաց գպիր: Դպիր արքունի: Գործավարք ժողովրդեանն, և գպիրք նորա: Հրամայեցաց յետս գրաց ժողովրդեան: Գաւազան նաև պատմութեան գրի: Դպրաց և փարիսեցւոց. ևն:

ԴՊԻՐ. յեկեղեցական կարգի է փոքր աստիճանաւոր. մանուանդ ընթերցողն, և երգիչն. Ἀναγνώστης. յորմէ Անագնոս. Lector. *Ի սարկաւագս, և ի կէս սարկաւագս, և ի դպիրս. Լմբ. պիրփ: *Սարկաւագաց, դպրաց, և կղերիկոսաց. Շար: ԺՀ: *Ի դպրաց կարգին կայցէ. Կանոն: *Սարկաւագօք, դպրօք: Զվարդապետս ունս դպրօք և քնաւին իսկ պաշտանէիցք եկեղեցականօք. Նար. գնդ:

ԴՊՐԱՆՈՑ, ի, աց. Տ. ԴՊՐՈՑ. *Իբր ի դպրանոց տան. Ոսի. չհ. է. 24: *Ուղղիչ դպրանոցի, այսինքն է ուսուցիչ տղայոց. Մաբնին:

ԴՊՐԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Գլուխ գպրաց, և գրչաց. առնենագիր. սեռ է. Ի. Ը. 17: է. 25: Ֆ. Ի. ծէ. 10: իէ. 3: ա. ճ. իէ. 32: *Դպրապետ եղև արեաց. փարպ: ԱԶՐ ֆեսթիպէ:

ԴՊՐՈՑ, ի, աց. գ. Σχολή, διδασκαλεῖον. Schola, Gymnasium. որ և ԴՊՐՈՆՈՑ, ԴՊՐՈՑԱՏՈՒՆ. Տեղի ուսման. աշակերտանոց. վարդապետանոց. վարժարան. գիւան. գաբաոան. ֆէրնէպ, ֆէրնէպեանէ. փեպէյրխոնի, փեբայէ. *Կարգեաց եօթ զաշխարհս որպէս գպրոց. ՃՆ. է: *Ի տէրունեան օրինաց ի գպրոց երթեալ: Գպրոցք իմաստութեան և առաքինութեան. փէւ: *Դպրաց ասորի և յոյն. Խոր: Ե փարպ: *Ի գպրոցս իմաստասիրաց. Գիք: *Սահակ սնագաց՝ եղև իշխան, և ինքդրոց իսկ դրագիտութեանէ, և գպրոցս ի տան իւրում կարգեաց. Կաղանք: *Ի գիր մատենի վերնում գպրոցիդ ՚՚. այսինքն գպրութեան, դիւանի. Նար. խոս:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Σχολαστικός. Scholaris. Ոսահալի ի գպրոցի. գիտնաւոր. *Գպրոցական մանկունք. աշակերտք. Ճ. Ջ. Վրթ. ոգ. Ե փարպ: Տծոմ: *Հրաման ետ և զգպրոցականսն կոտորել՚՚. այսինքն զմաստունս և զգէտս. Վրթ. գան:

ԴՊՐՈՑԱԿԻՑ, հցի, ցաց. ա. Ոսուսեալ ի գպրոցի. աշակերտակից. *Ոուսուցանէր մանուս զդպրոցականցն (կամ զդպրոցակից մանկունսն) ի բաց կալ ի տնտի կռապաշտութենէն. Հ. ԱԼԻ: Հ=Ց. սեպ. է:

ԴՊՐՈՑԱՏՈՒՆ. (որ առ մեօք իբր ոմն. Դպրատուն ասի). Տ. ԴՊՐՈՑ. *Եղև նմա անցանել ընդ դպրոցատունն, յորում ուսանէր յովհաննէս. Ճ. Ջ:

ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γραμματεία, γράμμα, γραμματική. Litteratura, litera. Ոսուցմն դպրաց. դրագիտութիւն. և Գիր, իբրև ուսուցմն, կամ կարդացողութիւն. Տես Ես. ԼԲ. 12: Դան. ա. 4. 17: Գծ. Ֆ. 13. իԷ. 24: Ցոյն գպրութիւն. Եսս. ֆբ. ա: *Դպրութիւն յոնարէն. Խոր. Գ. 36: *Դպրութիւն հայկնի աշխարհին. Եղիշ. Է: *Քաղաքական կամ աշխարհական դպրութիւն: Արուեստ գպրութիւն. Ագաթ: *Ոչպէս ի դպրութիւն գպիր կոչի. Նղնի: *Զպարտիս առանց չքմեղանց գպրութիւն խօսեցաս. Եփբ. համաթ:

ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ. Βίβλος, βιβλίον. Liber. իբրև Գիրք. մատեան. *Ընկէզ ի գպրութիւն. Եւ. լԷ. 32: Սղ. իԷ. 39: *Գպրութիւնք բացան: Գրեալ ի գպրութիւն. Դան. Է. 10: ծԷ. 1: *Ի հինգ գլուխ գպրութիւն: Որ առաքինոցդ եղիս այնց գպրութեանց. Է. ղ. Է. 24. 31: *Ա յսպէս ասէ երբորդ գպրութիւն Թագաւորութեանցն: Ի գպրութիւնն ծննդոց՝ որ վասն քոյ, զոր գտեալն մատեանս և զուկաս. Եսս. ֆբ. ա: Ե պիմ. Ջ. 31: Որպէս և պատմութիւնն նորին Եւսեբի բաժանի ի գպրութիւնս առաքելին, երկրորդ, ևն: *Կնիքեալ ի գպրութիւնսյ. փարպ: *Գպրութիւնք կենաց մատենից: Գպրութիւնք հրաշիցն զարմանալեացս: Ի գիր մատենի վերնում գպրութիւն. Նար:

ԴՈՂՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀναγνώσις. Lectoratus. Իջուս դաս կղերիկոսաց, կամ պաշտօն փոքր աստիճանաւորաց. ընթերցողութիւն. *Ջ լ՚ինչ դպրութիւն և գործ նորին՝ թէ ի դպրութենէն, հմ. Լմբ. պիրգ։ կանոն։

ԴՈՒԱԿՈՆ, ի, կի՛ այ. և ԴՈՒԱԿՈՆՈՒ, ի, կի՛ այ. գ. Բառ. յն. Δράκων. Վիշապ. օձ կամ ձուկն մեծ. և Դրակոնάριον. Վիշապական. և նկարէն քան իայտուելի վիշապաց. Տե՛ս և ԴՐԱԿՈՆՏԻԿՈՆ. *կէտք վիհք գոլով քան զգուականայն։ Ցիշատակեալ եմք զգուականաւսյն, և զկետն յոլիանոս։ Ջսեզանն արուեստիք յոսկւոյ և յամենայն ականց հանդերձ մատիտամբ և գուակոնաուիս կազմեալ։ Մագ. Ֆ. ֆա. ֆֆ։

ԴՈՒՆԱԲԱՁ. ա. Բացօդ զգուն. փոս կակալ. և Սկզբնապատճառ. առիթ. *Դրամատոք ՃՃծային (մարգարիէք), դասաւոնակք վերին, դունաւսյք խորին. Գնյ։ *Նա ամենայն արուեստականաց դունաւսյ, և անվրէպ քանոն. Աւրծր. Ե. 11։ *Սի՛ պէտրոս, ՚որ դունաւսյդ քո՛ի. Մխ. ապար։

ԴՈՒՆԱԲԱՁԻ. գ. Տ. ԴՈՒՆԲԱՁԻԻ։

ԴՈՒՆԱԿ, ի, ացս. գ. Պուռն փոքրիկ. պահարան տիոյ. գոփէձէզ. *Դունակ մի երկաթգիկ քանդակագործ, յորում կայր խուչ մի ատամնեղէն. կաղնիս։

ԴՈՒՆԱՊԱՀ. Տ. ԴՈՒՆԱՊԱՆ. *կոտոր ըեր զգիչերապահ գունապահան (կի՛ դըն. նապահան). Ք. ՀԻ. ֆՃ. 15։ *Ո՚ր դըն. նապահքըն տաճարին. Գբ. փղ. ԵԶՀ։ *Բարկութիւն հոգւոյն դունապահ կացեալ՝ կատուսլէլ ընդդէմ օտարին սատանայի. Ոարփ. յի. Ք։ *Մտանէին ընդ դուռն քաղաքին. հարցին դունապահքն, և նոքա զՃշմարիտն ասացին. Հ=Ց. էեփբ. ֆՂ. *Ցընտիր հետեւոյց Թիկնապահաց և դըն. նապահաց իւրոց. կաղնիս։

ԴՈՒՆԱՊԱՆ, ի, ացս. գ. Θυρωρός. Janitor, ostiarius. ա. փեբոն. Պահպանող դրան. բարապան. և փականակալ. փականաՃա, էեբոեբոբ. Տե՛ս ա. Ե Ք. ճ։ Ք. Ե. Ե Նեէէ. ստէպ։ Մրի. ֆՃ. 38։ Ցհ. ֆ. 3։ ֆՂ. 16։ *Սաստիւ հրաման ՚ի վերայ դունապահացն առնէին. ԵԶԻՀ. Ք։ *ԱՃՀՂ առ դունապանն պետրոս ,,. այսինքն փականակալ երկնից. փոբգ։ *Դրանսոն հոգւոց այս փականակալ՝ պահոց եդաւ նա գունապան. Գնյ։

ԴՈՒՆԱՊԱՆ. Πυλωρός. Ostiarius. Մի ՚ի չորից փոքր աստիճանաւորաց. *Ո՚չ կէս սարկաւագ. դունապան. Լմբ. պիրգ։ *Ողջոյն տամ սարկաւագաց, և կիսասարկաւագաց, և դպրաց, և ընթերցողաց, և դրունապանաց. ԱՃՀՂ. Ը։

ԴՈՒՆԱՊԱՆՈՒՀԻ, հւոյ. գ. կին կի՛ աղջիկ դունապան. *Ասաց ցդունապանուհին հին, և եմոյծ ՚ի ննեղութս զպետրոս. Բբս. մրի։

ԴՈՒՆԱՓԱՆ, ի, ացս. գ. Μόχλος. Vectis, repagulum. Ագին փակելոյ զդուռն. նիգ. փականակալ, պաղպանակ. երգագ. սիւրմել, բեզե, Ճանգալ. *Քաղաքք ամուրք դրամբք և գունափակօք. Օր. ֆ. 5։ *Մըտեալ ՚ի քաղաք գրանց և դունափակաց. ա. Ի՛ֆ. Իֆ. ֆ։ *Ջդրունս քաղաքին սեմսքն և դունափակքն հանդերձ սուռ ըստ ան. ձին, և բարձ գնաց. Եէբ. ֆբ։ *Ցարկս ունայն ՚ի դունափակաց ամրութեց. Նար. ԼՀ։

ԴՈՒՆԱՓԱԿԵԱԼ. Ուր դուռն իցէ փակեալ. *Կոծէքն օրհորդք ՚ի սրահս գունափակեալս. փոբգ։

ԴՈՒՆԲԱՁ, ի. } Արարողութիւն քա-
ԴՈՒՆԲԱՁԻՔ. } նալոյ հանդիսաւոր ըզդուռն եկեղեցւոյ. որպէս յերեկոյի ծագ կազարդին. *Խորատք վանն դունքացի ՚Դաբնե-

բացեք առնել. Տծաց։ Ճէ։ Իակ Հ=Ց. բէնփ. իՀ. և Հ. ԻՒԼԻ. *Ցայսմ աւուր դունաքաւք, կի՛ դունքաւք են սըկին սոփեայ եկեղեցւոյն ,,. իսմ՝ նաւակատիք կամ տարեդարձ կատարման չինուելճ այնր եկեղեցւոյ։

ԴՈՒՆՉԵԼ, եցի. ն. լ. կամ }Կրսւս, ԴՈՒՆՉԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ցուցի. } կատարսւս. Repello. Բախեալով Ճնդհեցուցանել, և Ջխիտան կակղել. *Վիհն (կի՛ գալին) հարկանել, և զքարինս դոբընչեցուցանել. քանզի հին ապուշք ոմանք լսօղքն. Եաս. փբ. ա։

ԴՈՒՆՉԻՄ, եցայ. յ. Καταχρούομαι. Adigor, repellor, fallor. Բախմամբ Ճըն. գալ. չառաչմամբ սարսիլ. և Մեղմանալ, Ճնչիլ. սովորիլ ականՃայց ընդ ձայն սասմիկ. անկաՃը խօսիլ, և սրբէնալ ՚ի նոցանէ. *Ըստ օրինակի այնոցիկ՝ որ իցեն ՚ի դարբնոցի, և յանգադար ձայնէ կուանին և ուռանն անդ դունչին ականՃքն։ Վէյօբ. ֆ։

ԴՈՒՆՉԻՒՆ, ըման. գ. Թնդիւն. չանչիւն. ձայն խոշոր. հնչիւն բախմանց, և կենդանեաց. *Դունչիւն չառաչման ... վարազաց. Մագ. կՃ։

ԴՈՒՈԹԵԼ. Տ. ԴՈՈՑՔՑԱԼ. *Բազմուելճ զինուորաց ... այսր անգր քընել զամբոխն դաոճեցալ. Աւրծր. ֆ. 4։

ԴՈՒՈՀ ՏԱԼ. Συρρέω. Confluo. Συντρέχω. Concurro. Գորհ տալ. Հորդան տալ. համագունդ կամ խուռն դիմել. խուժել. յորդել. պ-ուռալ՝ հիւանՃի ելիմել. *Դուռն տուեալ հասանէին բազմութիւնն ժոդովոյն. Ճ. Ա։ *Դուռն տային։ Դուռն եւսուք խուռնընթեաց գիմեալ Ամենեցուն դուռն տայն յանապատն. Ոսկ. մ. Ք. 5. 12։

ԴՈՒՈՑՔ կամ ԴՈՒՈՒՔ կամ ԴՈՒՈՔ ՏԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Ջօրու բազմի գաոճի իմն ՚ի միասին տուեալ։ Դաոճ ընդ ինքեան տուեալ։ Դաոճս տալ. ՁՀ. իՒ։ *Խառնուածք ամխոխեն դաոճ տուեալ։ Եւ յորուեալքն գաոճ տուեալ դարձան յիւրաքանչիւր տեղիս. Աւրծր. ֆ. 6. 13։

ԴՈՈՑՔ. Գորհ. ամբոխ. և Ցարձակումն ամբոխի. *Դաոճեցաս բազմութիւնք զօրաց. ՁՀ. իՒ։

ԴՍՏԵՐԱԴԻՐ, կամ ԴՍՏՐԱԳԻՐ, գրի, րայց. գ. Որգեգրեալ աղջիկ. դուստր որք մնացեալ, և որգեգրեալ ումեք. հագնչասակ աղջիկ. Ձան եվաբբ գբղՃբղալ. *Որ դեգրօղն ոչ կարէ առնել պատկ ընդ դստերագրին։ Որգեգրին և դստերագրին ոչ կարեն առնել պատկ ընդ միմեանս. Մխ. ապար։

ԴՍՏԻԿՈՆ, ի. գ. Բառ. յն. πτέ'ղεα, πτέλη. Στέγος, στέγη. Tectum. Ցարկ. փան ծածկ, և խոբ. որպէս և գոխոբեղմն. Τρίστεγον. Եռայարկ. երրորդ յարկ. վերնատուն. վերնայարկ. որ և Ὑπερῷον. Վբէ խոբ. *Անկաւ յերրորդ դասիկոնէն ՚ի վայր. Գծ. Ի. 9։ *Լոտացին զնա, և եդին ՚ի գասիկոնի անդ. Գծ. Ի. 37։ *Լցաւ ամենայն հրապարակին և գասիկոնք յարկացն. Ճ. Ա։

ԴՍՏՐԻԿ. գ. որ և ԴՈՒՈՑՐԻԿ. Փաղաչական Դուստր բառի. ալ. գոխոբ. փբէէ. գբղՃբղալ. *Մի՛ գասրիկ իմ. Ճ. Սբ *Մտեալ գոս ոմի գուստրիկ, ասաւ. Վբփ հց. իՀ։

ԴՍՐՈՎ, կամ ԴՐՍՈՎ. գ. Աբմաս Դարովելոյ կամ դրաովելոյ. Ա յապանք, եակերանք. Նախասենիք. պատսաս. (՚ի հյ. գոսբս. իբբ մերժուելն ՚ի գոբս. և յն. փոսբէբօ, ձգձգել. գայչէլ.) *Նախասրողի ծագը, բանաձգրի դարով. Նար. ֆՀ։

ԴՍՐՈՎ ԵՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Տ. ԴՍՐՈՎԵԼ, իլ. *Ոչ զծերս դարով առնելոյ վասն ասեմ զայս, այլ զկոխս. Ոսկ. Էէբ. Ի։ *Ծուք յերեսս ընկալաս, և բամբասեցաս, և դարով եղև. Ոսկ. Էէբ. Ֆ։

ԴՍՐՈՎԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Նախասրական. յանդիմանողական. *Ջդարովական և զսպառնալիսն կարգաւ առ սոսա բարբառի. ՁՀ. իմ. ապ։ *Բանից դարովական։ Նար. Ի։

ԴՍՐՈՎԱՆՔ, կամ ԴՐՍՈՎԱՆՔ. նաց. Տ. ԴՍՐՈՎ. *Անդաստ առնու զդրովանացն զկոչումն. խոբ։ *Փոխանակ երկիր պագանելոյ՝ դարովանս նախատինս. Կալ. ֆՃ։ *Բազումս ունին դարովանս, որք յայլոց իրաց զպէտս իւրեանց վճարեն, և ոչ յիւրեանց վաստակոց. Ոսկ. ա. Բէս։ *Ջդարովանսն ՚ի գարացն և զիորձանսն ՚ի փարիսեցւոց. ՁՀ. գաոս։ *Դրովանք. (երկիցս գրեալ.) Ճ. Ա. Եաոբբա։

ԴՍՓՈՎԵՄ. եցի. ն. որ և ԴՐՍՈՎԵԼ. Διασύρω, καταγελάω, καταγελάσκω, καχούω, καχῶς λέγω, διαβάλλω. Distraho, detraho, irrideo, contumelia afficio, convicior. Եպերբլ. բամբասեմ. պարսաւեմ. ընդ վայր հարկանեմ. ապտատանեմ. զրպարտեմ. անարգեմ. Ճշնամանեմ. յանդիմանեմ. Ջոր պբնէն, ֆտանեբէ. *ԵԹԷ ոտանհայր եղէ ... զդուեցայդ ապա և ես ՚ի ժողովրգենէ իմմէ դարովեալ. Ցոբ. իա. 29։ *Դարովեացեն զնա. Եբէմ. ֆա. 2։ *Դարովեն զմեզ հեԹանոսք և հրեայք։ Դարովեն (կամ դրսովեն) հերեսիովսայք։ Ոչ եԹէ դարովեմք ինչ զմարգարէսն։ Դասովել զյարուԹիւն։ Մանիքեցիքն գրսեվեն զարարիչն հերակրոցս։ Դրսովեալ է ևն. կալ. ստէպ։ *Փոխանակ գազանացն բնեալ դարովել զնոսա։ Դարովեալ ասէին ցին ամբարտաւանսն. Եէբ. ֆՃ. Ե համաբ։ *Ցորժամ դարովեմ, յոյնիժամ զարդուրեմ զարուեստս արուրչին. Ոսկ. ֆբֆբոբ. Ի։ (այլ Ոսկ. յհ. ա. դրսովել։) Դարովել՝ դրի, ԵԶԻՀ. Ճ. Ք. Ը։ ցհ. իմ. էբե։ Փիլ. իմասփ. Ը. ԻԶՒ։ Նար. իՒՃ. ի։ *Ա ևաղեաց դրսովեաց զնա. Հ=Ց. յասիաս. ֆԹ։

ԴՍՐՈՎԻՉ. գ. Որ դարովէ. *Ասա քեցից ՚ի բաքէլոնի դարովիչս, և գարովեցեն զնա. Եբէմ. ֆա. 2։

ԴՍՐՈՎԱԹԻՒՆ. գ. Դարով. դրաովանք. եակերանք. առգանք. պարսաւ. բամբասանք. յանդիմանութիւն. *Եկեսայ ազամ զննհարիւր սմ վասն դարովութեան չարախօսին. Եաոծ ոչ եզև։ Ըստ իցէ այս վասն դարովութիւն ժողովրգեանն. Եէբ. ֆՃ։ *Վասն նոցա գարովութեան, և վասն ձերոց փառացգ. Եէբ. համաբ։ *Դրսովութիւն և անարգանաց արժանի։ Մերոյ վաոուելճեա դարովելճի է. Ոսկ. յհ. ա. 1։ Ե մ. ա. 22։ *Գործովք չարեօք պատճառեղև դարովելճէ ուխտիս արգահել։ Բազում դարովելճիւն է անչափ ատիցն. կալ. Ճ. Ե ֆՂ։ *Ըստգասան և դարովութեան. Պիս։

ԴՍՐՈՎՈՒԹԻՒՆ, վնան. գ. Դարովելի, և իրն. *Եղոյզ զայս զօրութիւն ՚ի գարովութեան չարին. Իգն։

ԴՐԱԳՄԻ, կամ ԴՐԱԿՄԱՑ. գ. Բառ. յն. φτωχός, Δραχμή. Դրամանիչ. դրամ. և Տրամ. փերհէմ, փրէմ. որպէս և Դինգրաքմայ՝ է երկդրամեան. այլ քանզի առ ազգաբանդրացիս կրկին էր կշիռ և արժէք սոցա քան առ ասորիկեցիս, ըստ այսմ ասի. *Դրաքմէն երկու դրամանիչ է. Ան. լՃ. Ե իշ։

ԴՐԱԽՏ, ի, իւ կամ ատ, ից կամ ից, ինք. ց. Παράδεισος. Paradisus. որ և ԴՐԱՍՏ. Դարաստան. պարտէզ. բուրաստան. տեղի պաղատու ծառոց, և ծաղկանց. որպէս և ապ. փիլիպոս, ծառք, ծառաստանիկք: Աստանձին անուանքն՝ ԱՀծառաստանի վայրն եգեմական, որ և ԴՐԱՍՏ ՓԱՓԿՈՒԹԵԱՆ, օրինակ վերին գրախտին, այսինքն արքայութեան երկնից. և լայնաբար՝ ար և պարտէզ. ՀԵՆՆԷՆ. և պող, պաղչ. պ. փիլիպեվ. երբ. լան, լանա, և փարթես. *Տնկեաց ածի պղտրախան յեդեմ: Եւ ըղծառն կենաց ի մէջ դրախտին: Արմատից գնա ի գրախտ անտի փոփոխութեան: Իբրև զդրախտ այ էր: Դրախտս անկեցէք, և կերայք զպտուղս նոցա: Գահապան գրախտին արքունի: Գարտեզս և գրախտս: Դրախտ նռենենաց. ևն: *Դրախտն Թաւ վայր է ամենապատիկ ծառովք լի. փիլ. լին. ա. 6: *Դրախտ, որ է դիր ատ մարդոյն, և կամ գիրք խիտ ծառոց, և կամ գրեալն ագամ անդ. ախտացաւս զառաչինն. վ.բր. ծն: *Բնակեաց ի դրախտն մարդիկ առ գրախտսն... Ագամ առ գրախտսն բնակեցաւ: կիւրղ. ծն: *Իբրև զծաղիկս մատաղատունկ գրախտաց. ճ. ա: *Գայր երբեմն ի գրախտից հայրն մեսկար: *Ի գաշտ մի մեծ, որ լի էր բազմատեսակ գրախտիւք. վ.բ. հց. ծ.ը. ծ.է: *Դրախտից և ծաղկոցաց. վ.բր. ծն:

Նմանութիւն ասի. *Ա.յսոր ընդ իս իցես ի գրախտին». այսինքն ի փափկութեան երանելի հանգստեան կենաց. Ղկ. իզ. 43: *Ցամփոտս կերցաս ի գրախտն. է. ի.ր. ծէ. 4: Տես և ցայգ. է. 7:

ԴՐԱԽՏԱԲԱՑ. ա. Բացօդ գրախտին. *Ջաւազակս (ածէք) առ աւազակն գրախտասացաց. փօղ:

ԴՐԱԽՏԱՐՈՒԱՆՁ, կամ ԴՐԱԽՏԱՐՈՒԽ. ա. ի գրախտէ բղխեալ. *Դրախտաբուղս գիտեք: Ջորդորգ գիտեն գրախտասրուխ. վ.բր. լ. Ե աւետ:

ԴՐԱԽՏԱՃՈՒՆ. ա. ի գրախտի ածեցեալ, աճեցուն. *Հրաշակերտ գրախտաճուն անմահաճաշակ պտղոյն. Պիտ:

ԴՐԱԽՏԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Լինել իբրև զգրախտ. և Լինել ծառատցեալ, անուռատցեալ. *Որով հրով գրախտատցեալ (հոգիք մարդկան, և) մարմնական փափկութիւք հրդեհին. Աբէ. ծէ: Ե Լ.ի. իւ: *Բազմապատուղ ծառոցն ոյ անկելոցն և գրախտատցելոց. Ֆ. իւսի:

ԴՐԱԽՏԱՊԱՆ, ի, ից. գ. Գահապան և խնամատար գրախտի. պատրիզպան. *Դարձաւ որպէսզ գրախտապանն ի ժառանգութիւն իւր. Եփր. ծն:

ԴՐԱԽՏԱՏՈՒՆԿ. ա. ի գրախտի ածեցեալ, թուփ. *Դրախտատունկ խազոց. վ.բր. յանխատունկ:

ԴՐԱԾԱԿ, ի, ից. ա. Որ ծակէ գրով, կամ զգրուն գործեաք. *Կացնատրաց, ատեաստրաց, գրածակից. վ.բր. ծն:

ԴՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Θετικός. Positivus. Ցայտարար գնեալ, եգեալ, և գնեալ. իբր տեղական. և իրական, և անուռատգրաական. և ցեղոյ եգեալ, ատացական. և Ջոր պարտ է ի գործ գնել. է. *Դրականն. (որպէս) զանգն ունել առ վաքս՝ որ զառարձացոյցն, ի քանակութիւն, ի փաստս: Դրական. (որպէս՝) եգ անուանս, ածմուխն՝ պատրաս, և որ այսպիսիք. Երբ. փեր: *Բնութիւն անուն ոչ գիտութիւ ցայ. իսկ դրական անուանացն ած գոյ բաս. վասն զի կոչի աեր և ած, արարիչ, Թագաւոր, լոյս. Խ.որ: *Ոչ վայրապար ինչ գրական ունայ կութիւն ունելով զընտրութիւն գերագոյնս. Ագան. էլէկ:

ԴՐԱԿԱՆ ՄԱԿԲԱՑ կոչի ըստ չին. Ապատնի գիմաղուրկն. զոր օրինակ. *Դրականն. ամուսնանալն (է). Թր. փեր:

ԴՐԱԿԱՆԱԳԻՒ. ց. Դրական օրինակ. Գրութիւն, ոչ ի քնէ, այլ յոտոյ յաւելեալ. *Դրականապէս անուանագրութիւն (կամ անուանագրութիւ) մեալ առձայնի (մեռանն). Նար. ղէ:

ԴՐԱԿՈՆԱՑԻՍ. փոխանակ գրելոյ ԴՐԱԿՈՆԱՑՍ. չն. փրագծապես, Δράκοντες, այսինքն վիշապք. օձաձև ձկունք. (որպէս և ամ. զառանա, է ի ձայնէս փոփոխ.) *Դրակոնատաէս, և մուռունէս, և ենքնզեղէս... առաւել չամմքային օձից նմանեն, և ոչ ջրածին ձկանց. Վեցօր. է:

ԴՐԱԿՈՆԴԻԿՈՆ. Տ. ԳՐԱԳՈՆՑԻԿՈՆ, ՀԱՒԱՐՐԱՐԻՒՆ:

ԴՐԱԿԻՑ. կցի, ցայ. ա. Γείτων. Vicinus, propinquus. կից գրամբ ընդ այլս. գիտացի՝ այլ առաւել նմանութիւք ոյպէս Մերձաւոր. մօտաւոր. գծնդա, էագբն, հէմ. ձինւոր. *Աչխարհն հայոց սահմանակից և և գրակից է յունաց իշխանութեան. փոփ: *Ինոսուն և ինն՝ գրակից է հարիւրեակին. փիլ. լին. ֆ. 39: *Գարնանայինս (եղջնակ) ի ներսիսագոյնն կանխաս հասանալ առջս. իսկ տորոն գրակցին (այսինքն աշնայնոյն) ձգեալ ի հիւսիսայինն կողմն. Պիտ:

ԴՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Γειτνίασις, γειτονία. Vicinitas, propinquitas. Դրակիցի գոլ. մերձաւորութիւն. կցորդուն. և Դրակից. գծնդասրագ, գծնդասրոյ. *Հրէայ ոմն էր քնակեալ գրակցութիւք ընդ քրիստոնէիս ումեմն. ճ. ի: *Ցարտնան առ միմեանս ընտանեբար գրակցութիւն. Պիտ: *Ի սկզբանէ նախ գնդեցկութիւնն օտարացեալ վասն գրակցութեամբ չարին. Նիս. էրփ: *Ջի՞նչ գրակցութիւն առաքարի այ և կռոց. ճ. գ: *Խուճապոզ է, և գիտարարհաճոյ այնոցիկ՝ որ պյատահով հանգարտութիւն սիրեցին, գրակցուիքն. փիլ. փեսական:

ԴՐԱՄ՝ ոյ, ոց. և ի, ից. գ. Δραχμή. Drachma. ռմկ. փրամ, փրէմ, փիրէմ, փերս. հէմ, փիրհէմ. Ըստ ինքեան է չափ կշռոյ՝ երկու ունկի. կէս սիկղ, կամ կէս աասեր. յորմէ և գինար արծաթի կամ ոսկի նովին կշռով. *Դրամ մի առ գլուխ՝ կէս սիկղ. Ես. լԷ. 25: *Դրամ մի յաւուր. Տ.բ. է. 29: *Դրամին վեց դանգ է, և դանգն՝ ժԸ գարի. Աած. լ.ե. Ե լ.ը: *Իբրև սէա մի ի կշռոց Թեղեա առ ի բառնալ. կի կշռեսմի գրամի. Լ.ի. իւ: *Ալիկ դրամ մի մեղք ի ծովին. Ոսիփեր:

ԴՐԱՄ. Δραχμή. Denarius, solidus. Որպես գինար, փող, լումայ, գահեկան, ևն. այսինքն գրամ կնքեալ այլ և այլ չափով և կշռով. սթոյ. ափչի, ֆարա, նօգրա. *Որոյ ինեն գրամք ասան: Եւ Եթէ կորուսանիցէ գրամ մի: Գտի զդրամն իմ, զոր կորուսի. Ղկ. ծէ. 8: *Դրամ առանձին վերս պատ. կերն հարկանէր: Ջգրամ գտեալ ի գանձս արքունի. Խոր. է ւօ: *Աւգուստոս կոչոր զիւր պատկերն գրեր զդրամին. և քո վերս պատկերն զմարգն. անդրագարձեալով մարդ դրամ վերըղգարձակի վերծանութեամբ. կամբլ: *Դրամին օրինակ բնութեամբ մեր, զի մնդրգ տատիւքն է անդրագարձութեամբ. Մխ. փ: *Գալ ի խնդիր կորուսեալ ոչխարին և գրամին: Ցոչխարէն և ի գրամէն յայտ է: Ցառակ գրամիցն: Ի գրամիկն տաասանց: Ոսկեալ և արծաթեալ և գրամիւք. Ագան: Եփիի: Լ.ի. սգ: Շ. հրէա. վ.բր հց. ծէ:

ԴՐԱՄԱԳՈՂՎԱՎ. ա. Ἀργυρολόγητος. Իբր ներգ. լինի հաւաքօղ գրամոց, հարքահան: Ա.յլ իբր կր. է հարկատու, յանձն. *Եւ զատճառն որբութիւն գրամագողավ ի վարձու կացուցանել. է. ժ. ծ. 3:

ԴՐԱՄԱԿԻՍ. գ. Ἡμισίκλιον. Dimidiatus siclus. կէս սրամ արծաթի կամ ոսկի. կէս սիկղ. *Տայր տասն փող, և յետ ժամու ինչ տայր գրամակէս, և երկու գրամս. վ.բր հց. ծէ:

ԴՐԱՄԱԿՇԻՌ. կշռոյ. գ. ա. Δραχμαῖος, δραχμιαῖος. Drachmae pretium seu pondus aequans. փող՝ կամ ինչ մի, որ կշռէ սրամ մի, և արժէ մի գրամ. որ, և երկու ունկի, մի գրաքմայ ըստ ատտիկեցոց, և ըստ ազեքսանդրացւոց երկու, և ըստ այլոց այլազգ. *Դրագմին երկու գրամանկշռի է. գիրքրաքմայն չորս գրամանկշռի է. Ագան. լսփ. Ե լ.ը: *Ընծայն (կամ ունկի) ժԸ մեծամէ է, որ է ժԸ գրամանկշռի. վ.բր հց. ծէ: այլ ըստ ճ. Ջ. *Դրամանկշռի չիաս ասուն»: *Եւ էր կերակուր նորա գրամանկշռի երկոտասան. ճ. ժ:

ԴՐԱՄԱԿՈՓ, ի, ից. ա. Որ յանձին կոփէ զգրամ, այսինքն հարկանէ կամ հատանէ զատփախս գրամ, նման արքունի գրամոյ կինքելոյ. սփռ Ելոթ էր գԼնէն. գաւդանան. *իսկ գահկանահատիցն, և գրամագործիցն զձեռան հատանել հրամանաւ իշխանաց. Մխ. փ:

ԴՐԱՄԵՄ, եցի. ն. Փառասատել կամ վճռարել զգրամս. *Եւ ոչ զծախս նահատուզգութիւք գրամեալ է քս. վ.բ հց. է:

ԴՐԱՆԴ. ի, ից. գ. } Πρόθυρον, ԴՐԱՆԴԻ. գ.ոյ, գ.ոց. } Θύρα. Vestibulum, limen, postis, ostium. Ա.ռաջք գրան. նախադուռն. արտաքին գուռք. և Դուռն. անցք կամ մուռ գրան, բարաւորք, սեամբ. *Վերացաւ գրանգն. Ես. ը. 4: *Ջգրանգան սեղմեցին վիմաք. ա. ի. է. 47: *Ի գնել ինձ զգրանգս իմ՝ ի մէջ գրանգաց (կամ գրանգից) նոցա, և զսեամս իմ առ սեամս նոցա. Եզեկ. խփ. 8: *Անկաւ առ գրանգաւոյ գրան տանն առնն. և ձեռն իւր ի վերայ գրանգաւոյն. Դոպ. ծէ. 26: *Կացին առաջի գրանգաւոյ գրան տանն տէառն. Եզեկ. ծ. 19: *Ըստ ժեացին գրանգիքք. Ամս. է. ւ: *Ցծոյ գրանգաց գրանց քոց. Ես. ծէ. 8:

ԴՐԱՆԻԿ, նկի, նկաց. կամ ԴՐԱՆԿ. ի, ից. գ. Որ կայ ի գրան արքունի. կի Անկեալ առ գուռս. *Ամենայն զօրացն հրամայեաց լընտել ի վերայ մեր, բաց ի գրանկացն. Խոր. ֆ. 37:

ԴՐԱՆԱՆԳ. ի, ից. գ. Անհատ ոսկոց և ծաղկանց ի վերայ գրաց՝ կախեալ յատուկ տեղիս. իա. ֆեպոն. *Փարմանքն ի ձեռն գրատանգացն ձգելոց զառաջինն գրանցն պատկեր զմուռս առ ի պայծառութիւն աշխարհապէս ասնիցն. Լ.ի. ձծաբ:

ԴՐԱՆՑ. ի, ից կամ ից. Παράδεισος. Տ. ԴՐԱՆՏ, և ԴՐԱՆՑԱՆ. *փափկասուն և երանելից անկագործելը գրատ. Պիտ: *Ի ձեռն գրատանին անկագործութեան: Դրատան յիշանակատար ատատեալ է առաջքինեաւ. և տեղի բոսն և ընտանի գրատանն՝ եգեմ: Ցամենայնէ ուտել պատուիրէ ի գրատատնջան ու. այսինքն յոտոց ի գրատատին. փիլ. տյսբ:

ԴՐԱՑԻ, ցոյ, ցից. ա. գ. Γείτων. Vicinus, conterminus. Դրակից և Մերձաւոր. ընտանի. սահմանակից, և մերձաւոր՝ իրօք կամ նմանութ. գօնդա, գծնդա, էդրաբ, էագբն, հէմձինւոր. *Ի դրացւոյ և յերդակէտ: Ջդրացւի իւր և զընկեր իւր:

Դրացեալ քոյ, կամ իմոյ ։ Դրացիք տան իմոյ և աղախնայք իմ։ Ի ներքուստ ջրոյ, և 'ի դրացեաց նորա. Են ։ *Զդրացի ազգաւն կոչէ առերևս. Մխ. Երեմ։ *Ի դրացին երթայր 'ի մանկեդոնիա. Եւս. քր. ա։ *Իբրև 'ի դիւանաց ինչ ծովու դրացի. Բրս. յաւ. դէփ ։ *Ի հերրայեցւոց լեզուն, և 'ի նորին դրացւոյն յասորին. Կիւրղ. ծն ։ *Նոքա մերոց դրացեաց արարածոց անուամբքս անուանին. Եղնիկ ։ *Կորստեան որդիս, և մահու դրացիս. Նար. կը։ *Զորեքտասանն դրացի է հնդետասանին. Վրդն. ել։ *Ամենայն ամք՝ իւրեանց արմունքն չափին և լցեալ են. և չեն կարող փոխ առնուլ 'ի դրացւոյ. Իգն ։ *Ուտել և ըմպել, և ննջել, և քուն դրացի մահու. Վրք հց. ե։

ԴՐԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. *Վասն դրացութեանն հպելով որոց ոչ է արժան։ Դրացութեան միանգամայն և ազգակցութեան. Փիլ. քհ. ծա ։ լին. ղ. 47 ։

ԴՐԱՑՍՊԱՆ, ի, ից. գ. Որ երբեմն սպասաւոր խարօղ սպանէ առ դուրս, կամ արտաքոյ դրաց. և Պաշտօնեայ դրան. *Թող զիս կալ ընդ երախայսն, ընդ դրացսպանից եկեղեցւոյն. Ճ. Բ ։

ԴՐԱՓԼԱԿՔ. գ. (եթէ չիցէ Դառափլակ, իբր դարափուլ.) ռմ Փլատակք դրաց կամ որ առ դուրս. *Զբազումս 'ի դրափլակս ընկեցեալ ծածկէին. Յհ. կբ ։

ԴՐԱՔՄԱՅ. Տ. ԴՐԱԳՄԷ, և ԴՐԱՄ։

ԴՐԳԱԼ, կամ ԴԳԱԼ, կամ ԴՔԱԼ, կամ ՏԱՐԳԱԼ, ի, ու կամ ով. աց, կամ ից. գ. Մի 'ի սպասուց 'ի վերայ սեղանոյ առ ըմպելոյ զթան կամ զօշարակ. գործի գոգեալ կիսաբոլոր կամ կէս ձուաձև. մեծ կամ փոքր. Գուռեգ. *Ի տախտէ և յաթոռոյ՝ մինչև ցպնակ և ցդրգալ (կամ ցդըրգալ). Կանոն ։ *Երևէր այրն սկաւառակոփն, և տայր նմա երիցս անգամ դքալով. Հ=Յ. հոյ. իէ։ *Տարգալ ունել ոսկի, և պատառաքաղ. Խոր. Է. 44 ։

ԴՐԴԱՒԵԼ. ա. Παράφορος. Titubans, aberrans. Դրդուեալ կմ դրդուաղեալ որպէս գանդաչօղ, և թօթով առաւելւ. լփոփոցօղ, թալօղ ւէղա. *Մինչ գեռ ոչ է դրդուել լեզուդ, և ոչ ցամաքեալ, և ոչ տուժի. Անձ. Ղրփ։

ԴՐԴԵՄ, եցի. ն. Πείθω. Impello, incito, irrito. Թ. փէ-րթ-ձէ. ումկ. փրդէլ. Շարժել և ղեկել զոք առ ինչ. գրգռել. սադրել. ազդ առնել. թելադրել. զարթուցանել. յարուցանել. *Դրդէր զսուտ մարգարէսն՝ սպառնալ մարգարէիցն ։ Դրդեն խորհուրդք. պատրեն մարդիկ ։ Որք դրդեննն զնոսա 'ի մեղս. Ոսկ. Ես։ *Դրդել զբազմունս. զոք 'ի գործս. զկամս հօրն 'ի քաղցրութիւն։ Դրդեաց նախանձն զթշնամին ։ Քնոյ զմեզ տալ դրդեն ։ Զարթուցանէ զձեզ 'ի դրդել չփոփոխելին. Եղիշ. 2 ։ Վրք հց. Է։ Լմբ ։ Խոր ։ Ճ. Ա ։ *Զոր ինչ սատանայ դրդէ, զայն խօսիմք ։ Ուրուք դրդեալ իցէ զնոսա յայն կարծիս ։ Ոչ միայն 'ի բարեացն (խոստմամբ), այլ և 'ի հակառակորդացն դրդէ. Ոսկ. մ. ա. 2. և 6 ։ Է. 9 ։ *Յորդեալք և դրդեալք հասանէին ։ Դրդեալ յիւրոց բարեկամաց ։ Ի մեծամեծ չարիս գրդիմք ։ Մի կարի գրդիք ընդ պէսպէս հանդերձից զարդս. Ագաթ ։ Եւս. քր. ա ։ Լմբ. ող ։ Երզն. մտթ ։

ԴՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. Πείθω. *Դրդեցոյց զդաւիթ թուել զիսրայէլ. ա. մն. իա. 1 ։

ԴՐԴԻՉ. ա. Որ դրդէ. գրգռիչ. *Դըրդիչ և գրգռիչ ։ Դրդիչ, և ոչ բռնադատիչ. Եղնիկ ։

ԴՐԴՆՋԻՒՆ. Տ. ԴՐԴՋԻՒՆ.

ԴՐԴՈՒԱՂԵԱԼ. Տ. ԴՐԴՈՒԱՂԵԼ. *Ամենայն մարմինն (աղքատի) դրդուաղեալ և երիձացեալ թափառի. Մանդ. է ։

ԴՐԴՈՒԵՄ, եցի. ն. Διασείω, ὠθέω, ἀνατρέπω. Concutio, tundo, detrudo, propello, everto. Ուժգնակի դրդելով շարժել. շարժլել. խախտել 'ի տեղւոջէն ցնցմամբ և գլրգմամբ. օգտել. *Ի մերժելն դրդուեցայ. Սղ. ծծէ. 13 ։ *Դրդուեաց զաղօթականն. Փիլ. լին. դ. 233 ։ *Իբրև զայն տունն՝ որ 'ի վերայ աւազոյն շինեալ էր, զոր դրդուեցին խռովութիւնք. Ագաթ ։ *Դրդուեցաւ ուղղափառութիւն. Խոր. Գ. 68 ։ *Ի սաստիկ հարմանէն դրդուեալ. Փարպ ։ *Պատրանքն սատանայի դրդուէ, և բաժանէ զնոսա 'ի գլխոյն. Լմբ. ող ։

ԴՐԴՈՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. *Որ զկայսն շարժեալ դրդուեցուցանէ. Փիլ. այլաբ ։ *Դրդուեցոյց զբազումս 'ի սէր ուխտէն ։ Եւ ոչ վերջինք դրդուեցուցանեն. Եղիշ. ա. և Է ։

ԴՐԴՈՒՄՆ, դրդման. } Σάλος. Motus,
ԴՐԴՈՒՈՒՄՆ. գ. } և ն. Շարժումն. դրդիւն. յոյզք. շարժլումն. խախտումն. *Ի դրդումն ամենայն չարեաց է խորհրդակիցս։ Զդրդումն մեր յամենայն ամբոխմանց հաստատէ. Լմբ. ող. և խմ։ *Խրատք, յորս իբրև 'ի գաւազան յեցեալ հաստատի, ըզ շարժումն և զդրդումն անձինն հաստատելով. Փիլ. այլաբ ։ *Յայս յուսոյ հաստատուէ դրդուումն (այլ ձ. դրդումն). Լմբ. ող. դէ ։

ԴՐԴՋԻՒՆ, և ԴՐԴՆՋԻՒՆ, ջման. գ. իբր ումկ. փոփոխող. Բարբաջ. բաջաղանք. շաղփաղփութիւն. *Ամենայն առասպելք են, և պառաւանց դրդջիւնք. Եղնիկ ։ *Յառ առասպելս, և իբրև 'ի բարբանջս և 'ի դրդնջիւնս պառաւանց. Ոսկ. յհ. ա. 8. յն. բարբանջողացն առասպելաց ։

ԴՐԵԱԼ. ԴՐԵԼԻ. Տես 'ի բայն ԴՆԵՄ։

ԴՐԺԱԴԱՒ, ի, ից. ա. Դրժանօք դաւող. նենգաւոր. *Դրժադաւ իշխանն. Յհ. կբ ։

ԴՐԺԱՆՔ, նաց. գ. Ἐπιβουλή. Insidiae. որ և ԴԺՐԱՆՔ. Դաւ. նենգ. պատրանք, զրկանք. վնաս. վնասակարութիւն. խարդախանք. անիրաւութիւն. հիւլէ. փէշ, Բէկէրրուղ, ղուլմ, զէյան. *Մի այլոց դրժանք զմեզ վնասեսցեն. Խոսր ։ *Դժրանօք չարին, կամ աւաղակաց. Լմբ ։ Տօնակ ։ Շ. ա. յհ ։ *Դրժանք տերևաթափ լինելոյ ! Լմբ. ող ։ *Հալածական լինիլ վասն կարծեաց ինչ դրժանաց. Վրդն. պղմ ։

ԴՐԺԵԼԻ. ա. Որպէս Դիւրաշինաւելի. Ἐπίχηρος. Caducus, fluxus. *Կեանք մարդոյ ոչ 'ի դրժելի ընչեղութէ սատացուածոցս, այլ յիմաստութէ լինին. Անյաղթ. ծղ ։

ԴՐԺԵՄ, եցի. ն. ւ. Ἐπιβουλεύω. Insidior. βλάπτω, noceo. (արմատն դրուժ. ոմանք գրեն ԴԺՐԵԼ (զոր տեսցես), որպէս թէ արմատն իցէ գժ. գժուար.) Դաւել 'ի մահ. դաւաճան, և ուխտադրուժ լինել. խարդախել. նենգել. ժխտել. զարանել. անիրաւել. վնասել. *Երկու ազգ դրժողաց են. մին դաւաճանաց, և միւսն մարդկանց։ Որոց դրժեցին կամքն ։ Իշխանաց դրժեն. Փիլ. լին ։ *Դրժել կենակցին և ծանօթին. կամ ուխտին և դաշանց. կմ առ միմեանս. Բրս. հց ։ Լմբ ։ *Թերևս մարթասցի դրժել զորքային որդւոց. Յհ. կբ ։ *Ոչ դաշանաբար զոկարն դրժել։ Զոր ոչ կարէ հակառակամարտին դրժել թշնամութիւն ։ Ոչ յարեգակնէ, և ոչ 'ի հողմոց սաղարթ վարուց քոց դրժեսցի ։ Յամենայն իրաց դըրժիմք. Լմբ. ող ։ *Դրժող իւրոց կենացն. Կանոն ։ *Գայլոց դրժողաց. Կոմըղ ։

ԴՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆ. }
ԴՐԺՈՒԹԻՒՆ. } Դրժանք. Ἐπιβουλή.
ԴՐԺՈՒՄՆ. գ. } Insidiae.
Դաւ. դաւաճանութի. զարանակալութի. նենգութի. խաբէութի. անիրաւութիւն. *Դրժողութի բարուց ։ Դաւ դրժողութեն ։ Բանսարկուացն դրժողութիւ. Խոր. Է. 23 ։ Յհ. կբ ։ Յհ. իմ. պաւղ ։ *Առ պահպանութի արտաքնոյն դրժողութեց թշնամեացն զգուշացոյն ։ Նենգութի (է) 'ի չարեացն դրժողութեան ներգործել. Բրս. հց ։ *Իբր մահադեղօք գիւրաւ ներգործէ զդրժումն. Պիփ ։ *Ուժգին իմն դրժութե խնդրէր. Յհ. կբ ։ *Ի դրժութէ (եղբօրն) սատակեալ լինի ։ Քանզի պատրանք դրժումն է ։ Կռիւք և դրժմունք (ազգականաց) առ միմեանս. Փիլ ։ *Ընդ օրէնսն անցանել՝ և բռնութիւս սահմանի է դրժումն. Լմբ. պտրգ։ Տես և ԴԺՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ։

ԴՐԻՃ, դրճի, ճաց. գ. Տուփ բժժանաց. ծրար յուռթից. համայիլ. *Առեալ դնի 'ի դրճի, այլ և կապեն 'ի բազուկս և ի պարանոցս մանկանց. Կանոն. (այլ ձ. 'ի թաղութ. զի թերևս ընթեռնոյր, 'ի գարգճի ։)

ԴՐՆԴԻՒՆ. գ. Ψόφος. Strepitus, sonitus. Դղրդիւն, թոփիւն. շաչիւն շառաչիւն. ֆոթըրդը. *Շաչիւն կառաց, և դրընդիւն երիվարաց. Մկ. ա. 13 ։

ԴՐՈՑԼ. գ. իբր յն. Θυρωρός. Դռնապան. *Զարքայութեն զփականս նա ունի. դրոյլ է երկնից (սիմոն). 'ի ձեռն նորա եղիցին քեզ վայելք բարութեանցն. Բրս. ողոր ։

ԴՐՈՇՄ, ի, ու կամ իւ. գ. Χαρακτήρ. χάραγμα. Character, nota insculpta. Նիշ, նշան կնքեալ. կնիք, խարան. կիտուած. Ժուհր, Ճօհէր, փամղա, Նիշան. *Դրոշմն այրեցածոյ. Ղևտ. ծգ. 24 ։ *Տացեն նոցա դրոշմ յաջու ձեռին, և 'ի վերայ ճակատու նոցա ... զդրոշմ գրոյն, և զանուն գազանին. Յայտ. ծգ. 16 ։ *Ի դրոշմ խաչի քոյոյ նշանից. Նար. ղթ ։ *Դրոշմ զգայութեան և կնիք 'ի դէմս ամենից ։ Դրոշմ զգայութե օրինակեալ 'ի վերայ սեռմոց դրանցնոցա. Շար ։

ԴՐՈՇՄ. Τύπος. Signum. Տիպ. նշանակ. օրինակ. *Ազատնին խրատիչ է մտաց, և չիցն ձիթենոյն՝ դրոշմ է գործոյն. Հ=Յ. մայիս. է ։

ԴՐՈՇՄ. Որպէս խորհուրդ եկեղեցւոյ. բառ յն. օծումն, Χρίσμα. Chrisma, confirmatio. *Զդրոշմ ուխտի սրբուէ օծութեն ։ Քնեան դրոշմամբն (լի) լինել ամենեցուն հոգւովն սրբով. Ագաթ ։ Մաշտ ։ Կանոն ։ *Դրոշմն հոգւոյն սրբոյ. Երզն. մտթ ։

ԴՐՈՇՄ. Σφραγίς, ὑπογραφή. Sigillum, subscriptio. որպէս Դրոշմատուութի ձեռին. կնիք. ստորագրութի. իմզա. *Յայամ իսկ զնի(դրոշմ) սերտափակէր, և դրոշմ եպիսկոպոսաց բազմաց դրոշմեալ է 'ի նմա. Եւս. պտմ. Է. 19 ։

ԴՐՈՇՄԱԲԱՐ. մ. Իբրև զդրոշմ. զնշան կամ զօծութի. *Ի մէջ եպիսկոպոսացն ընդ սեամս դրոշմաբար ծեփելով. յն. վերոծանելով. Ոսկ. յհ. ա. 45 ։

ԴՐՈՇՄԱԿԱՆ. ա. Որ իցէ դրոշմ, կմ դրոշմեալ ինչ. գծագրեալ. ձևացեալ. *Իսկ որ նշան և գիծ 'ի նմա է դրոշմականն, այն շուք երկրիս է և ծովու՝ որք կերպարանան. Երզն. ոփ. Եբր ։

ԴՐՈՇՄԱՃԱՌ. ա. (գուցէ Դրոշմատառ.) Դրոշմեալ, իբր խարան տպաւո-

թեալ. *Ըստ պէս յայտ յանգիման ցուցանէ դրոշմաձեռս գրոշմ յայտնէ, որ ընդունիցի զնշանակս նորա. Վեցօդ. ԸԸ:

ԴՐՈՇՄԱԻՈՐ, ի, ից. ա. Ընծոյ ըզգրոշմ, զնիշան, զնշան, զնարան, զմոմալ. *Ի հովուաց, որ յլինկեանցն արածեն ըզհօտս գրոշմատուրս, և ոչ զօտարաց և այնոցիկ նշանս. Իգն: Խակ ի գիրս խոր. և ի Տօնակ. *Ընդունի գրոշմատուրս. դնի իբր այն որ ի սէր գիրս ասի, *Բլղամակ մի ունիմ ՚ի:

ԴՐՈՇՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նշանագրութիւն. Notatio, designatio. Դրոշմանշան գիր (ի գիծս). աբձանագրութիւն, նշանագրութիւն. *Իւրաքանչիւր գրոյն գրոշմագրութիւն: Աս ի յեօթանասնից աւանդեալ առնացն գրոշմագրութիւն. Եփ. ՚ի գր. ա:

ԴՐՈՇՄԵԱ՛, եցի. ն. Χαράσσω, κολαπτω, ἀναγράφω. Noto, designo, sculpo, incido, inscribo. *Նշանագրել. աբձանագրել. փորագրել. վերագրել. խարան գնել. կնքել. տպատրել. նախանկարել. գամղամագ, ըզմագ. նիշան գօմագ, ՚ի բերգիմ էմ՚ի, նահրի՛ էմ՚ի. *Գիրն գիր ՚ի գրոշմեալ ՚ի տառատակն. Եւ. Լ՚Ե. 16: *Դրոշմեալս հրով՝ նշանաւորս. Ճ. ԻՀ. ԻՀ: *Քաղցեհական գլով ըգքսիւն իւր դրոշմել (յարձանի): Զնորին կործանուածին գրոշմն (՚ի գիրս պատմելն). Եսա. ՚ի գր. ա: *Գիով կամ ՚ի յարձանի գրոշմել: Զայնոսիկ ի նեղութեան դրոշմիմք. Խոր. ա. 2. 8. 21: *Դրոշմեացաց գնա ընդ սբա. ԵՂՒԿ: *Դրոշմեցան ՚ի գիր մանեակի: Տձևմար գրոշմեալ. Նար: *Ի քաշագունդն դրոշմել զանմեռնայն ազգս: *Դրոշմել ՚ի Յողովուրդ: Շինեաց գյառաջագոյն գրոշմեալն իւր (զնշանակեանն ՚ի գիրս): Ագաթն: *Վ իմով կնքեցար, և գրոշմեցար. ԳԴ: *Լուացէ՛ մեռնք օրինաւորացն ձրոշմն զնորհուրդ լուացմանն սբ մկրտութեանն. Տփաղ:

ԴՐՈՇՄԵՆ. կնքել խորհրդով եկեղեցւոյ, և խաչիւ. *Սբ մեռոնաւն գրոշմեցէք զձակատն. Շ. ԹՂ. *Դրոշմեալ է աւազանին, մբ մեռոնաբեր. Խոր. Ճ. 53: փԻ՚Ղ: ՁՀ. ԼՒ: *Դրոշմեցէք Ճշմարիտ դաւանութիւք ՚ի հայր և յիս և ՚ի հոգին սբ. Սինա. յոր՚: *Ընկ եկեղեայ և անպղտոր ոգւով գրոշմացիք զմեզ (խաչիւն). Խոր:

ԴՐՈՇՄԻ. Ὑποσημαίνω. Subscribo: Ձեռն գնել գրոյ, ստորագրել. կնքել. ՚ի վալամագ. *Գրոշմ եպիսկոպոսաց զամսոյ գրոշմեալ է ի նմա. այսպէս գրոշմեցին. Եսա. պմ. Ե. 19:

ԴՐՈՇՄԻՉ. ա. Ἀναγραφέυς, ևՆ. Որ գրոշմէ (որ և է առեմարի). *Եկեղն Ծա. Նոաչիչք և գրոշմիչք. գրող. դրոշմչին. Վեցօդ. ա:

ԴՐՈՇՄՈՒՄՆ, կամ ԴՐՈՇՈՒՄՆ, չմանի. գ. Կնքուածն. արձանագրութիւն, ևՆ. *Ի գրոշմանէ իւրմէ ծանիցէ զնչխարս իւր. Ճ. Ա: *Ցայսմանէ գրոշմանքն որ յայր. Հանան ապրիլկեցուց աշխարհին գրեալ կան. Խոր. ա. 18:

ԴՐՈՒԱՊ, կամ ԴՐՈՒԱԿ, ի, ից. գ. Ψαλίς, ἀγκυλή, λεπίς. Fornix, laquear; cochlea, lamina. Գիր, կամ գրաւի առ ի զարգ. եգեալ ապրիլք. ոլորեալ յօրինուած պէսպէս՝ ի գլուխ սեանց, և ՚ի պէտս. *Զարդք սեանցն, և դրուագք նոցա արձոյթիվք: Դրուագք սեանցն, և խոյակք նոցա: Դրուագս կապածոյս՝ նուագս ասեղագործս. Եւ. ԼԷ. 11՝-12. 17: Թագ. Ժ. 38:

ԴՐՈՒԱՑ, կամ ԴՐՈՒԱԳ. հիւսուած, կամ գլուխ բանի. հաւուած. պարբերութիւն. վարդապետութիւն. աւանդութիւն. իբր Θέσις, περιοχή. Thesis, periocha, ևՆ. *Ա՛յս գրուագ՝ մեծ և հաւաստի պատմութիւք լինի. Խոր. Է. 7: *Դարձեալք ան դրէն յառաջին դրուագն. փաթ: *Ցառաջին գրուագին գոհացաւ, կամ այսպէս դնէ զսկիզբն. Խոր. ծ՛: *Խաղալոտութիւք քո քիւ փրկիչ մեր՝ . . . այս դրուագ է, զոր ասէ երանելի յահան, թէ վասն այսորհարացն կարգեալ է. Խոր. պգԳ: *Ցոյժ դիւրին է ժողովել ՚ի գրոց գրուագս բանից. Սարկ. հանգ: *Դրուագիք խանդալասականիք: Դրուագս դրուէ այնմ սոփերի: Դրուագս լսելման բանիս. Նար: *Դրոյ ակ մի ՚ի կարգ. գէն կարգաւ. Ռ՚ԻՓ: *Ընդ աւետարանի, և հարցն գրուագիք. Ընդ գրուակի կանոն, զիկէ եկեղեցւոյ: Ընդ հարցն դրուագի. Դամասկ:

ԴՐՈՒԱԳԵՄ, եցի. ն. Περιέχω, κοιλοστασιάζω, ξυλόω. Cingo, circumdo, circumcămero, contigno. Պատել. շուրջ դնել. յօրինել տախտակամած կի կամ ըրաձև. գաթլամագ, գասլամագ. *Դրուագել զաթուն ոսկւով, կի մայրիւք. ևն. գ. Ռգ. Գ. 9. 13. 21. 30: Ե. Ո. գ. 5: *Սակի տակ կոտուվք ՚ի ներքոյ դրուագեաք ըզհանգստարան սքոյն. Ճ. Ա: *Պարծեցողք ՚ի դրուագեալ ագաստութիւնս՝ այսինքն շուրջ պատեալ. Լմբ. ոգ: *Ալ և ահեակ պարագրելոյն դրուագի. Դամասկ:

ԴՐՈՒԱԳՐԵԼ. նոյն ընդ վ. *Դրուագրեցին զսա անձապական խնամտիցն ոսկւով. Լմբ. ապն:

ԴՐՈՒԱՏ. Տ. ԴՐՈՒԱՑԻՔ:

ԴՐՈՒԱՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Գովաստական. Նախան. Նեղբոլական. և Դրուատելի. *Ճառս յիշատակի հրաշապատում գրուատականի (կամ դրուականի): Դրուատականս գործ գովելի. Նար. Տբէ. Ե Իվ:

*Դրուատական բանք. Ճ. Բ:

ԴՐՈՒԱՏԱՑԵՂՑ. ա. Լի և հոծ դրուատեաք. դրուատելի. *Դրուատապիրս՝ համաշխարհալուր կատարեաց (զամն իւր). Կաղանդ.

ԴՐՈՒԱՏԱՆՔ. Տ. ԴՐՈՒԱՑԻՔ. *Դրուատանաց (անձին) են բանքս, և պարծանս յանձինս ձգելոյ. Կի-ԸՂ. ղ: *Եւ՝ կիմն հանդոյն նմին ընկալցին գոյզնաքեայ յանձից գրուատանս. Կանայ:

ԴՐՈՒԱՏԱՐԱՆ. ա. Իբր Դրուատանական՝ *Մրմնջանգամ նորոգեցայց դրուատարան գովելոյ. Պիտ:

ԴՐՈՒԱՏԵՄ, եցի. ն. Ἐπαινέω. Laudo, գովել. ներբողել. բարեբանել. գովել ընծայել. Ագաթն. Եփ. Յօտարազգեացն դրուատեցաւ. Պիտ: *Դրուատեցին՝ զշահիլ խորհրդոյ մատոյ խնդրողին: Դրուատեալ ես սբ պանծալի նշան: Ծոռ. գրուատի՝ ունակ մարդ արտի. Նար: *Դոյզն ինչ դրուատել զշնորհս կաթողիկէ եկեղեցւոյ. Ղանայ:

Ջր՝ խնգրով. *Դրուատեսցուք ածայինն նշանիս: Դրուատել ածածնին բարեբանեալ ծնդգեանն. Ճ. գ:

ԴՐՈՒԱՏԻՔ, տեաց. գ. Ἔπαινος. ԴՐՈՒԱՏՈՒՄՆ, ումն. Laus. որ և ԴՐՈՒԱՑ, ԴՐՈՒԱՏՑՆԻՔ. Գովեստ. Նեղբոզանի. յաւելուածական բարեբանութիւն. Եփ, Ագաթ, Յօտարազգեացն դրուատեցաւ. Պիտ: *Մեծ ընկալեալ փոխանակ ընդ դրուատեացն: Բնաւ դրուատեաց: Դրուատիս գովելոյ: Բնաւ դրուատեաց: Մեծ դրուատեաց սրժանաւոր: Մեծ դրուատեաց (կամ դրուատեաք). Ագաթ: Կանոն. փԹղ: Սարգ. ա. գ. ֆ: ա. ՚ի. գ: *Ազգի ազգի դրուատիս տայ. ցեն: Ցայ գտանես դրուատիս: Դրուատոգն պարարէ. Ոսկ. Ֆ. ա. 15: ա. Բեր. Ք: *Ըստ արժանի հօղն դրուատից: Ուրախութիւնք և դրուատք: Համառօտագիծ դրուատից: Զնկար անկուածի Ճառիս դրուատի (կամ դրուագի). Խոր. Ք. 67: Աբէսպաէ. Նաւակաբ: Նար. Խ. Ե ասաբ: *Աբէ պարսաւանաք զդրուատուիճն, սեաբ եմ եւս, և գեղեցկիկ. Բեր. ապալա:

ԴՐՈՒԴ. (իբր արմատ Դրդելոյ). Տ. Դրօցթ կամ Դրօնթ. *Դրուդ տային. Երզն. Ֆթ: (Ասյսպէս կամի ընթեռնուլ և լեհացին ՚ի ցՀ. ՚ի ա:)

ԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Θέσις. Positio, positura, impositio, situs. Դիր. գիրք. դնելն և դնիլն. որպէս զետեղութիւն. անուանադրութիւն: կարգադրութիւն, բաղադրութիւն. ևՆ. *Ընտիրագ մերոց առաջի ասյ աստ լինի գրութիւն. Խոսր: *Լուսաւորքդ որ յերկինս են գրութիւք. Սարգ. յոր: *Ըստ հաւակին անվայելուչն գրութիւն: Ջգրութիւն Թուոցս յարմարեցի: Գրութիւք կանոնաց. Նար: *Ի ձեռն անուանցն գրութիւք: Պէսպէս գրութիւք անուանցն: Գրութիւն ասի և անուանակոչութիւն. Փիլ. Լին: Լմբ. ոգ: Աբ. պէրիաբ: *Բարեկարգութիւն յօրինուածոյ, և հաճելի գրութիւս. Սարկ. ԻՀ: *Զնէս կարգաւորութենէ և գրութենէ և ՚ի բաց բարձմանէ զինուցն գիտելով. Պղատ. օրին. Ե: *Ի գրութիւն խառնութիւն քառից տարերաց. Նար: *Տճս դարձեալ զառաջինն ձեռաց գրութենին ՚ի վերայ ժողովրդոցն ՚ի ձեռն ահարոնի. Մոիս. Ղաթ. այսինքն զձեռնադրութիւնն:

ԴՐՈՒԹԻՒՆ. Դրուագ. յօրինուած բանի. շնորհագրութիւն. և խօսք. *Դրուագիւք յոգնաթախանձ քանից: Ցիշատակարան մատենիս գրութիւն: Դուն ինչ գրութիւնս համառօտագիր գրուատից. Նար: *Վիճաբանութիւք նախանձէին ընդ ճշմարիտս վարդապետացն՝ առնելով գրուիս հակառակ բանից նոցա. Շ. յԻ. Խ:

ԴՐՈՒԹԻՒՆ. Սուորատիւ. Հաստատութիւն. *Ա՛յս ոչ դրութեն է, այլ ՚ի բաց բառնալոյ ասի. որպէս յորժամ ասէ ոք, թէ երկու հինգն ութ ոչ է. Վահր. Երրդ:

ԴՐՈՒԹԻՒՆ. Πρόθεσις. Propositum. Խնդիր առաջի եդեալ. առաջարկութիւն. *Դրութիւն է այցելութիւն տեսութեան իրիք իրի: Եւ ՚ի դրութենէս ամենք են քաղաքականք, եթէ ամենանալիք իցէ, եթէ պարապելի. և ոմանք տեսականք, եթէ գնդաձիք իցէ երկին, ևՆ. Պիտ:

ԴՐՈՒԹԵԱՐ, } Θέσει, κατὰ Θέσιν.
ԸՍՏ ԴՐՈՒԹԵԱՆ. } որ և ԴՐՒԻ. իբր Ո՛Ջ ՚ի բնէ, կամ բնութիւք, այլ յեսոյ եդեալ. ստացական, ընորհօք, որդեգրութեամբ (որ ըստ յն. որդեգրութիւն). *Իրաւունք . . . բնութիւք, իսկ օրինքն՝ դրութիւք. երիցագոյն են քան զդրութիւնն՝ բնութիւնն. Փիլ. Լին. Ք. 184: *Որոց մանկունք ոչ իցեն դրութիւք, այլ՝ Ճշմարտութիւք. Պղատ. օրին. Լ: *Իշխանական՝ բնութիւք, և ոչ դրութիւք: Բնութիւք, և ոչ դրութիւք որդի է յն քիս: Երեւիլք որդիք են, յայտ է զի ըստ դրութեն. ևՆ. Կի-ՒՂ. ԳՀ: * (ԱՃ) կատարեալ է. ոչ ստանալով և դրութիւք, այլ էութիւք: Զայ ՚ի բնութենէ՝ ոչ արարչութիւք, այլ դրութիւք. Սրբ. յի. Ք. Ե Ք:

ԴՐՈՒԻՃ. Տճս ՚ի բարդութիւնս, և յանձանցս. որպէս ՈՒԻՑԱԴՐՈՒԻՃ, ԴՐՃԱՆԱ. ԴՐՃԵԼ: Իսկ ՚ի Հին Բ. ասի, *Դրուժ. գև վիսասին ՚ի: Տճս և զյաջորդ բառդ:

ԴՐՈՒԻՃԱՆ, ի, ից. ա. Դրժոյզ. խար-

գախ. չար. գժնեայ. *Ո՛վ չարագործ և դրուժան: Ո՛վ չարագէտ դրուժան այր՝ Թշնամի արդարութեն. Ճ. Ա:

ԴՐՈՒՄՆ, դրմունք. գ. Դրութիւն. օրինադրութի. *Ջտասն քանն, կամ զ[ի]ն դրամանս, օրէնս, և դրմունս. Փիլ. ֆ. բան:

Ի ԴՐՈՒՍՏ. ս. ա. Ծնդրաձեւ. Foris, forisecus. Առեալ ի ձայնէս Դուրք, ի դուրս. Արտաքուստս (քան զդուրս). ոսկ. երես. փշոցիան. *Ի դրուստ եկն իբրև զգող, և հառ. Մխ. ըա: *Ոչ ի դրուստ մեզ վկայս: Ի դրուստ եկամուտ առնուլ զկեանս: Ի դրուստ պատուով զարդարեալ. Ածն. Կիւրղ. գնչ: Պրպ:

ԴՐՍՈՎԵԼ. ԴՐՍՈՎՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴՍՐՈՎԵԼ. Ածն:

ԴՐՕՇ, ոս, ուց. կամ ի, լց. գ. Նշմեւոն, σημαία. Signum, vexillum. պ. փրէնէն, փրէնքն. Նշանակ տեղուեաց կոստ կանգնեալ ի ձոզ բարձր՝ պէսպէս գունով և նշանաս. վասն որոյ կոչի և նշ[ա]ն. զրօսիկ. սանձագ, պայրագ, որոյ մեծն կոչի պէտ. *Գնգացն դրօշս դրօշս պատրաստուեցին. Ես. ԽԱ. ԽԵ. 21. յն. զնուց: *Դրօշուց առ ի մարտակցութի հասանել. Գ. Լով նորուն դրօշս. Ճ. Ա: *Դրօշից անգամ իւրաքանչիւր տեղեկանայր: Նշանս բաշխեր, դրօշս արձակեր. ԵՂԼ. Ք. Ը: *Նշանաք դրօշից զօրաւոր արանց. Փարպ: *Խաչազարդ յօրինէին զնշանս դրօշից իւրեանց. կաղմնաք: *Դրօշիւք հռչակեալք: Դրօշիցն կերպարանաց. Նար. Ք. Ղ:

ԴՐՕՇ, դրօշք. *Ագալմա, μαγεία. Imago. (Հմ. պ. Ելքաղ.) իբրև արմատ Դրօշելոյ, ի Դրօշեալ. պատկեր կամ արձան կոստ. առնապատկեր քանդակեալ. *Ոչք զդրօշն արարին հեռաւորքն զնոյն տեսիլ նկատեցին: Ի կերպարանել զդրօշս նոցա. Լմբ. խ. ՃԸ. Ն ՃԸ: *Ջքեզ վերստին հարցանեմք, դրօշից երգոք, եթէ նախ այս ինձ՝ ձեզ հաճոյ գոլով կացցէ. Պղատ. օ. բին. Ի:

ԴՐՕՇԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Ա. ձանագործուի. գործելն զարձանս կոստ. *Անտի հասեալ կարգէր ի փիւնիկեցիս գործ դրօշագործուեն. Եղիշ:

ԴՐՕՇԱՆ. Տ. ԴՐՕՇԱԿ, և ԴՐՕՇԱՒՈՐ. *Դարձեալ յերդ արկեալ հենգնէ զդրօշած կոստոն. Ոսկ. Ես:

ԴՐՕՇԱԿ, ի, աց. գ. ար. պ. Ելքաղ. բնէ, փրոշ. Քղանցք հանդերձի. երկայնեալ մասն զգեստուց, վերջաւորք, ծոպք. Ժէդ. Տճս Մփ. Ի. 20: Ջսփ. Ը. 23: Ա. Ն. Ծ[ի]. 4: Ասգ. Ը. 13: Իսկ Ճ. Գ. գրի. *Տեռատեան մերձեցաս ի դրոշակս նր՝՝:

Մերթ՝ մանաւանդ առ յեսոնն, որպէս Դրօշ. պայրագ. *Ջի զնպատակ դրօշակաց զեկավարացն տեսցեն (ի միգի). Մգ. իԸ:

ԴՐՕՇԱԿԻՐ, կրի, բաց. գ. ա. Նշմեւոփόρος. Signifer, vexillifer. Որ բարձեալ կրէ զդրօշ. նշանակիր. պայրագիպոր. *Գունդք զօրացն յառաջեանն դրօշակիրքն և նշանաւորքն. Ոսկ. ի խումբս: *Վերջոք պարծիցի, որպես դրօշակիրքն դրօշոքն. Ոսկ. գաղ: *Դրօշակիրքն ունէին զդրօշքն: Առաւել աղաղակէին զդրօշակրացն. Ճ. ժ: *Դրօշակիր՝ որ է նշանաւոր. Մարբին:

ԴՐՕՇԵԱԼ, ելոյ. } ա. գ. Գլυπτός,

ԴՐՕՇԵԱԼՔ, ելոյ. } τὸ γλυπτὸν. Sculptilis, sculptile. γλύμμα, ξοάνος, sculptura. Քանդակեալ պատկեր. արձան կոստ. Տճս Դոփ. ԺԸ. 3. Ե ա. Ելից. 20: Եւ. ՃԸ. 13: Օր. Ը. 5: Ղևպ. իԸ. 1: Դոփ. Փ. 19. Ե 26: Ը. Լգ. ԺԸ. ԽԱ: *Բագինս կազմելով պատկերօք և դրօշեալ քրովք. փիւ. Ժ. բան:

ԴՐՕՇԵՄ, եցի. ն. Գλύφω, κολάπτω, ἐγκολάπτω. Sculpo, scalpo, celo, rado, dolo. (որպէս դրով յօշել. մանաւանդ նոյն ընդ պ. Իիրպէյսէն. Թ. Ելբաշ էՒ. Ա.) Տաշելով և քերելով քանդակել, փորագրել. առաւել զարձանս կոստ. *Ըզպայտն խեղաթիւր և ոսոսվք վարակեալ՝ առեալ դրօշեաց մատադրութ գործոյն իրոյ. Ած. ԺՓ. 13: *Դուռն երկրորդ չբոլչանակաս, դրօշեալ ի նմա քերովս և արմաւենիս. Ե. Լգ. Ղ. 35: *Դրով դրծեաց, և դրօշեաց զնա... Եւ դրօշեաց ի նմանութի պատկերի. Ես. Խ. 12. 13: *Իւրաքանչիւր որ իւրով արուեստիւ զնոյն դրօշէր. Եղիշ: *Նոցա ձեռագործքն յախտէ իսկզբ ակիզն ընկալեալ դրօշեցան. ՁԿ. Ած. պօս: *Ո՞ր դրօշոյ, ո՞ր նկարիչ կարիցէ ձարտարութեան մեզուց նմանել. Ոսկ. էէնպ:

Իսկ Պաւ. ա. *Դրօշել գիրք նուիրականք ասցինք»՝՝. յն. γράμματα ἱερογλυφικά. իսկ զդրօշմեալ նշանագիրս և զգխոր հրդեհաւոր պատկերս եգիպտական բերգանց. որպէս տառք արքայնաքանդակք:

Եւ Ոսկ. ած. 24. * (Ջնիւթ մեռաքսի) ընդ կօշիկան կարես, և զմորթան այնու դրօշես»՝՝. ի լս. դրոշմես. յն. գեւզերես. Ղեւ. καλλωπίζω, ornο.

ԴՐՕՇՈՒԱՆ, ոյ, ոց. գ. Ἐγκολάπτον. Celatum, celatura. Քանդակ. փորուած. և քանդակուած. փորագրութի. *Ջկամարան և զկոզակս, և զդրօշուածս զամենայն: Քերոքս և արմաւենիս և դրօշուածս. Գ. Լգ. Ղ. 18. 19: *Ա՛յս դրօշուած իւզեալ. Նար. ՂԸ: *Շինեալ և տաւն հովանոց մանրածանօք աքանչելի դրօշուածովք. Խոր. Ք. 87:

ԴՐՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ducatus. Իշխանութի դքսի. մգեչխուութի. զօրավարուե. պէյլիկ, ֆալչլըգ, պերասէրլիկ: *Որ զերեւելի եչխանութի դքսուութեն սուներ. Ճ. Ա: *Աւնու ղբքսուն միջագետաց. Վ.բ. պաւ:

ԴՕԴՕՀ, ի, աց. գ. Ազգ մողկի. տես ԿՈՐՆԱՓԹՈՀ. *Գորս ընդ գօգօղի: Գօգօղից, որք կերակրին ի հողոյ. Ասպէէ. լԽ:

ԴՕԼ. Տ. ԴՈՒԼ:

Ե

Ե. Գիր անուանեալ Եչ, ունակ զօրութեն կրկին ձայնաւորացս ի մի չարեալոց սպեալով. ի՝ որպէս ձայնաւոր կիսաձայն, կամ երկբարբառ անկատար, յոր և նման յ տառի անկելոյ ի մէջ բառի. և ե է տառի դաղմ. ըստ ձևոյն և ըստ հնչման. նման է և այսբ. Եէ. և լտ. j, որ ասի ի երկայն, և ընդ բաղաձայնս գրի: Սորին վասն առ նախնիս մեր անխտիր գրեալ տեսանեմք՝ լեալ, կամ լինել. և եթէ՝ ըստ յն. գրի էիներ, և վերծանի իրէ: Իսկ յասել խոր. Ա. 1. *Փոխեցին զկենն առ Եչ՝՝. իսկ ըստ յարմարութեն փափուկ տառիս յն. γ. ἦ ἄγιος, որ է սբ, բացատրի յայլ չբերովք. Փիլ. ֆ. բան:

ԴՐՕԸԼԵՄ, եցի. ն. Գλύφω, κολάπτω, ἐγκολάπτω. Sculpo, scalpo, celo, rado, dolo. (որպէս դրով յօշել. մանաւանդ նոյն ընդ պ. Իիրպէյսէն. Թ. Ելբաշ էՒ. Ա.) Տաշելով և քերելով քանդակել, փորագրել. առաւել զարձանս կոստ. *Ըզպայտն խեղաթիւր և ոսոսվք վարակեալ՝ առեալ դրօշեաց մատադրութ գործոյն իրոյ. Ած. ԺՓ. 13: *Դուռն երկրորդ չբոլչանակաս, դրօշեալ ի նմա քերովս և արմաւենիս. Ե. Լգ. Ղ. 35: *Դրով դրծեաց, և դրօշեաց զնա... Եւ դրօշեաց ի նմանութի պատկերի. Ես. Խ. 12. 13: *Իւրաքանչիւր որ իւրով արուեստիւ զնոյն դրօշէր. Եղիշ: *Նոցա ձեռագործքն յախտէ իսկզբ ակիզն ընկալեալ դրօշեցան. ՁԿ. Ած. պօս: *Ո՞ր դրօշոյ, ո՞ր նկարիչ կարիցէ ձարտարութեան մեզուց նմանել. Ոսկ. էէնպ:

Իսկ Պաւ. ա. *Դրօշել գիրք նուիրականք ասցինք»՝՝. յն. γράμματα ἱερογλυφικά. իսկ զդրօշմեալ նշանագիրս և զգխոր հրդեհաւոր պատկերս եգիպտական բերգանց. որպէս տառք արքայնաքանդակք:

Եւ Ոսկ. ած. 24. * (Ջնիւթ մեռաքսի) ընդ կօշիկան կարես, և զմորթան այնու դրօշես»՝՝. ի լս. դրոշմես. յն. գեւզերես. Ղեւ. καλλωπίζω, ornο.

ԴՐՕՇՈՒԱՆ, ոյ, ոց. գ. Ἐγκολάπτον. Celatum, celatura. Քանդակ. փորուած. և քանդակուած. փորագրութի. *Ջկամարան և զկոզակս, և զդրօշուածս զամենայն: Քերոքս և արմաւենիս և դրօշուածս. Գ. Լգ. Ղ. 18. 19: *Ա՛յս դրօշուած իւզեալ. Նար. ՂԸ: *Շինեալ և տաւն հովանոց մանրածանօք աքանչելի դրօշուածովք. Խոր. Ք. 87:

ԴՐՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ducatus. Իշխանութի դքսի. մգեչխուութի. զօրավարուե. պէյլիկ, ֆալչլըգ, պերասէրլիկ: *Որ զերեւելի եչխանութի դքսուութեն սուներ. Ճ. Ա: *Աւնու ղբքսուն միջագետաց. Վ.բ. պաւ:

ԴՕԴՕՀ, ի, աց. գ. Ազգ մողկի. տես ԿՈՐՆԱՓԹՈՀ. *Գորս ընդ գօգօղի: Գօգօղից, որք կերակրին ի հողոյ. Ասպէէ. լԽ:

ԴՕԼ. Տ. ԴՈՒԼ:

Ե

Ե. Գիր անուանեալ Եչ, ունակ զօրութեն կրկին ձայնաւորացս ի մի չարեալոց սպեալով. ի՝ որպէս ձայնաւոր կիսաձայն, կամ երկբարբառ անկատար, յոր և նման յ տառի անկելոյ ի մէջ բառի. և ե է տառի դաղմ. ըստ ձևոյն և ըստ հնչման. նման է և այսբ. Եէ. և լտ. j, որ ասի ի երկայն, և ընդ բաղաձայնս գրի: Սորին վասն առ նախնիս մեր անխտիր գրեալ տեսանեմք՝ լեալ, կամ լինել. և եթէ՝ ըստ յն. գրի էիներ, և վերծանի իրէ: Իսկ յասել խոր. Ա. 1. *Փոխեցին զկենն առ Եչ՝՝. իսկ ըստ յարմարութեն փափուկ տառիս յն. γ. ἦ ἄγιος, որ է սբ, բացատրի յայլ չբերովք. Փիլ. ֆ. բան:

Ե. Ի տառադարձութեն դնի փոխանակ յն. ε, և ոչ η, որ լինի է. իսկ յն. ι, ի մէջ լինի է:

Ե. Է. Իբրու նշանակ Թուոյ, է հինգ, կամ հինգերորդ:

Խորհրդաւոր ասի ի քերթուածս. *Եչն, երբեմն անձամբ Թիւ կատարեալ, զերորդութիւն ծանուցեալ: Երկնաւորացն ասոյ ցանկալ, ի յերկրայնոցս ի բաց դառնալ: Եչն՝ երգե զայս միշտ յականջս քո, տալ ըզհամայ պատուոյն քո. Շ. այեոսէ:

ԵԱԻԹՆ, կամ ԵԱԻԹՆԵՐԵԱԿ. Ծ. ԵՕԹՆ, և ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ:

ԵԲԵՆԵԱՅ, } նէի, լց. ա. Ἐβενίνος,
ԵԲԵՆՆԵԱՅ, } ἐβελίνος. Ebeneus. Որ կրնիւն է եբենոս. կազմեալ յեբենոս փայտէ. ապանօք. էպէնոսպան. *Եբենեայ (կամ եբեննեայ) գաւազան ունելով ի ձեռին. Պաւ. ապէս:

ԵԲԵՆՈՍ, ի. գ. Ἔβενος, ἔβελος. Ebenus. Աբանոս. ոսկեազ. փայտ սեաւ, խիտ, ծանր. որ և ասի ՀՆԴԻԿ ՓԱՑԵՏ. ապանօք, էպէնոս. *Սեաւն... ագռաւոյ առգոյ է (այսինքն ընդաթոյս), և եբենոսի. Պրէ. քայց կայ և արուեստականն՝ ներկեալ:

ԵԲԻՃԱՂ, ի. գ. (Հմ. ընդ ազաքաղն) Ἐπιβόλιον. Amictus. Վերարկու. էաֆան. Ճա. *Ջգեցոյցնմա զերեճալ մի. Վ.բ. Ղ. Ի:

ԵԲՐԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական կամ յանկաւոր եբրայեցւոց. *Եբրայական դիրք, ընթերցուած, լեզու, ևն. Եա. ար: Նար. Խլ:

ԵԲՐԱՑԱԿԱՆԱՊ. իբր Եբրայեցիք. Ագաթ:

ԵԲՐԱՑԱԿԻՐ. ա. Որ ինչ կրի, այսինքն գաւանի աւանդեալ ի մէջ եբրայեցւոց. *Եւ այն ամենայն միաբան է եբրայակիր գրոցն. Եա. ար. ա:

ԵԲՐԱՑԱԻԱՆԴ. ա. Աւանդեալն առ եբրայեցիս, մանաւանդ առ ոսմիկս նոցա. *Սահմանիս ինքն անուն (խոչիճան, առեալ ի յոյնէ) եբրայաւանդն ձայնի՝ ալըսակ լսի. Գր. սգանչ. ի պէէ:

ԵԲՐԱՑԵՑԵՐԷՆ. ս. Ἑβραϊστί. Hebraice. Եբրայեցւոց լեզուաւ, կամ գրով. հրեարէն. իպրանճա. *Իր գրեալ եբրայեցերէն. ՁԿ. ԺԸ. 20: *Յովսէփ ոչ խօսէր եբրայեցերէն, զի մի ձանաչելոյի. կնբզ. ԺՀ:

ԵԲՐԱՑԵՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. գ. Ἑβραῖος. Hebraeus. որ և ՀԵԲՐԱՑԵՑԻ, ՀԵԲՐԱՑԻ, ԻՍՐԱՑԷԼԱՑԻ. Ազգն սերեալ յաբրահամէ՝ յԵբերայ սեմեան. իպրանի, եահոպէ. *Եբրայեցի եբրայեցւոյ. ևն:

Կամ իբր Եբրայական. *Եբրայեցի զի կոչեցաւ աբրահամ, զի յանցնել անտի (այսինքն յայնկոյս, կամ եօՒէ՝ պէէ) գետոյն էր նա, կամ յԵբերայ էր նա. Եէէ. ԺՀ: *Քերովբէս զնուսա եբրայեցեաւ ձայնեն, և սերովբէս ունուսանեալ. Դիոն:

ԵԲՐԱՑԵՑԻ. ս. որպէս Եբրայեցերէն.

ԳԵՂԱՄԻՋՔ • ֊ • Մէջին վայրք գիւղերէից • կամ բուն մէշն գեղջ • Իւանց ի պարտուս, և եգիտ անգ գաղձականս ի Լուսլքայ ի գեղամէջս, և եհար զնոսա քեռանով սրոյ • Պ֊. Վր ։

ԳԵՂԵՑԿԱԽՈՒՆ • ՝ Գեղեցկախառն մանր նուագք • Ա՛Ե • ած ։

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊԱԳՈՅՆ • ա • Ա՛սաւել գեղեցկակերպ • ՝Յոսկելոց լինել գեղեցկակերպագոյնս կենդանիս • Փիւ • Լին ։

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ • որպէս Պայծառակերպութիւն • ՝ Տալ գեղեցկակերպութիւն առաուն (ի Թաբոր) ի նեղսիսէ կալ • Հյ ։ Ա՛յլ տալ պայծառակերպուէ • Շ֊ ֆած ։

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ • ֆ֊ Գեղեցիկ մանկութ, որպէս գինի յայլ ձ• Փիւ Լին ։

ԳԵՂԱՁԱՑ • ՝ Յողովեալ էին հեթանոսք առ քրիստոնեայ գեղջևայսն ի վերայ անդաստանային ի մորա պատերազմի • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՂԵՑԿԱՀԱՒ • ֊ • Գեղեցիկ չարեալ հիւանդ • ՝Խոստք գեղեցկաչարք • Վ֊ Հց • Ք • ուր ըստ լաւ ձ • գինի գեղեցկայարմարք ։

ԳԵՂՋԵՐԵՑ • ֆ • Երէց գեղջ • Ք֊Ի֊Ե֊ • ՝ Նման էս գու գեղջերիցու ի գեօղդ որ առ ձեզ մեռ է֊֊֊ բահել սկսաւ, եկն որսաքս գեղջերէցն • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՂՋԿԱՐ • ֊ • Ուր եկ գեղեցիկ պար, և քաղցրանուագ գեղասպրութիւն • ՝ Շուրջ ոտցս կայեալ գեղապար երգով, պատմել եղեալ նոցին հանդիսական մրցման • Տ֊Ղ ։

ԳԵՏԱՆԱՒ • ի, կամ ու • ֆ• Նաւակ գեղապ • յայ ՝Ի֊Ք֊ • ՝Խարիսխ երկաթի գետապ նաւի կառուցեալ ի կառանՙարգելուհնոնս ։

ԳԵՏՆԱՓՈՐՔ • ՝ Ջանայր որպէս զկախեմանգ և ի գիւղերին արար գեանապարս ի գրան քաղաքին ծածուկս, և Թաքոյց ի նեղքս տասն այր ընտիր • Պ֊. Վր ։

ԳԵՐԱՒԱՐԵԼ • ՝ Ջամենայն հեռեւեալս նոքա՝ ի լոյս անբեկոյ գեղապեալ մուծապ նէ • Վ֊ Հց • ֊ • յ ։ ՝ Ի խորոց մեղայ ի վեր հանէ, և առ ամենեցուն ձայ գեղապրէ • անդ ։

ԳԵՐԱԶԱՆՁԱԿԱՆ • ա• Որ ինչ ցուցանէ զդերապանութիւն կամ զպահպանութիւնն • ՝Ո՛Ձով առնել զպահանութիւն, և ոչ գերապահանական աշխատասաւ քայլափոխիլ • Ան֊ պ֊ր֊ ։

ԳԵՐԱԽԱՆՁ • որ գրի և գիւրահանչ • ՝Ձանկուք ուսուելեայն և գգեղի ացն, որ է մինդ գերախանչ և երկնապող, և միւսդ խոզարբար գեանանգայեայ երկրաքարշ Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳԵՐԵԿ, կամ ԳՆԵՐԵԱԿ • Իւր Գիւրի եկաւ, կամ գերի առալիլ • ՝Գերեկ, և յապալի երթեալ, եկ այր • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՐՄԱԿ • ՝Յաւետարանի անգ գրեալ է, և աշակերտքն՝ զորս գուք (խոմչելացիքդ) գերման կոչէք, նոքա վկայեն • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԵՐԵՍՏԱՆԱՒԱՅՐ, ապյց կամ էապ • ֆ• Որպէս Գերիք-քաղմութիւն գերեաց • ՝Հա ապեալ զբազմութիւն գերեսանանացն, և ապար բազում, գալձան ի բնակութիւս իւրեանց • Ղ֊ան֊ դ ։

ԳԻՆԵՋՆԽՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Չգեղխութիւն գինւոյ • գինեխաղութիւն • ՝Գաին զնա Լծմբեռնալ գինի գեխութիւ, և ապաւին զնա պրավ • Ղ֊ան֊դ ։

ԳԽՆԵՈՒՄ • ՝Եւ այնպէս երկուքն ապատեցան, և գինեխուժն կորեաւ • Ո֊Ի֊Ք֊ ։

ԳԻՆԵԴԱԽ • Տ • ԳԽՆԱՁԱՅԱՒ • ՝Եգեալ առ գինեձախն՝ ասաց • Ո֊Ի֊Ք֊ ։

ԳԻՀԱՏԵՍԱՆ • ՝Ա՛ս գիշատեսական իւր լինելոյ ոչ իշխէ (նեռն՝ ի սկզբան անգ) պարզաբար ասել զանձինէ իւրմէ, եթէ ես Լեմ քեզ • խնդրեմիշ և գիշատեսակ որպէս զանհնային խելոյ՝ որ են յաչխարհի • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏԻԿ • Տ • ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏ • ՝Գուշանգք առաքելոցն զարհուրեալ փախեան, գիշերամարտիկ աշխատասէմ կէին • Տ֊Ղ Տես և գյաղերգ բառս ։

ԳԻՇԵՐԱՄՐԻԿ • ա • Ըմբռնեալ ի մըրիկ գիշերայնի մրրկեալ ի գիշերի • ՝Գուշգք առաքելոյն ի ծովակին կային, գիշերամրրիկ աշխատասէմ՝ տաքնալ • Տ֊Ղ ։

ԳԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Լինել գէշ մտաք • ցանկասիրութիւն • անառակութիւ • ի մասասաք գործել, և ոչ գիշատասաք • Փիւ Լին ։

ԳԻՏԱՍՏՈՒԹԻՒՆ • Փոխանակ գրելոյ՝ Գիտակցութիւն, կամ գիտել, որպէս գինի ի նոր Լմարգ • յն • Ճանաչումն • գոհ֊ատասուելիք Լմասանոց իրքն զՀեզիզ սատակասոյի (նոյն, յորդեացէ) • Սէր • Լ֊ • ւճ ։

ԳԻՏԱՅՈՒՆԱՆԵՄ, ցուցի, ցո՛ • Ն • Տալ գիտել • ծանուցանել • գիտցընել, Լմացնել • ՝Նայեալով ի ծառն ինքն եւայ՝ ոչինչ գիտասոյց զայնմանէ ոտամայ • Եղիէ • ծն ։

ԳԻՐԿԸՆԿԱԼ • Տ • ԳՐԿԸՆԿԱԼ • ՝Եւ ինքն յո՛ գիրկընկալ ի մօրն իւրմէ՝ ևՀ յեգիպտոս • Եղիէ • ծն ։

ԳԼԽԱՀԱՏԵԼ • ՝ Եթէ հրամայող զնուսդ զնւր զնուսդարակից սրով հարկանէ, գլխատասցի (այլ ձ • գլխատասցի) • ՄԼ • Ք֊ • յօբէնս Ք֊ ։

ԳԼԽԱՀԱՐԿ • որպէս Հարկ ըստ գլխոյ, և Մարգոհարկ • ՝Ջհարկն ի կայսր տացիք, և զգլխահարկն յոչ կամայ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԼԽԻՎՀԱՅՐԵԼ, իլ եմ • Գլխիվայր մեալ գետնէք էոր խոխէ՝ ՝Ի֊Ե֊Լ, էոր Նայէ • ՝Գլխիվայրել և լուեալ գիշերի է գործ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԼՈՎԱԻՐ • ՛ • Իւրոս Գլխոյն • (որպէս գինի ի տուլ) • ՝Ա՛ռեալ մայրն այն գլխովին զաուշաս, և զաւփոս • Վ֊ Հց • Ք֊ • յ ։

ԳԾՈՂԱԿ • ֆ• Բառ ռամկ • որպէս Նուաստ գրիչ • ՝Ջեզկեալ գծողակս յիշեցեք ի մաքրաթիայ աղօթս ձեր • Յ՛Ի֊ֆ ։

ԳՈՅԱՆ • Տես ի վայր ԳՈՒԹԱՑ ։

ԳՈՂ, ի, կամ ոյ, ոց • Նոյն և ռամկ • գ֊ղ, ֆ֊ղ֊ • ՝Ջկամ չոգիք • չոգոլիք • ՝Ո՛չ աուն գաղոյ, և քաղաքիայ մուռը զծնեցեալն ընկուլնեցոյց • Ա՛Ի֊ֆ֊ • ծն ։

ԳՈՒԼՈՐՇՈՒՈՐ • ա • Իւրոս Գոլորշեալ, չոգեալ • յորմէ ցնդի չկամ չոգի • պ֊֊֊ ֊ • պ֊֊ֆ֊ • ՝Ընդլաստեսակ է որովյնամոլութի ըստ նմանութե խոզի տղմասէր գոլորշուոր • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳՈՂԱՂԻՄԱԲԱՐ, կամ ըստ այլ Ձ • ԳՈՂԱԽԻՄԱԲԱՐ • Տ • Գալատադողն Նինուէ • Ձալատար կամ խմփական գողութ • Եւ զայն ի միասին եւս Ձէզ, գողալիմաբար զՁեզ պատրեալ, և ոչ բռնութի • Ղ֊ան֊դ • (Թերևս գրելի իցէ՝ գեղալիչաբար •)

ԳՈՂԱՆԱԼ • որպէս Գողել, քօղել, ծածկել • ՝ Արտօր բազում հեպոյր, և ընանայր գողանալ զարտօսրն, և ոչ կարէր • Եղիէ֊ծն ։ ՝ՈւՆեր գործալի գիներովընիկ լծեալ խլրովք, և գնայր գողացեալ Վ֊ Հց • Ք֊ • յյ • (ապ գողալ ։)

ԳՈՂՏ կամ ԳՈՂԴ • Ըստ Հին էաս • Մաղեալ ։

ԳՈՆՋՈՒԹԻՒՆ • ՝ԱպաքաՀութիւք, և գոնջութիւք՝ սորին են ստակ • Ան֊ Հց • Ի֊ն ։

ԳՈՎԱՀԱՆ • ա • Շատ գովելի • որ գովութեին է բաղում • ՝ Սիգրաք (նշանակէ) անվար • միաք, գեղով • աքեղնագով գովաչատ, ըստ իւրեանց բառիցն (քաղցեաց֊ ոց) • Վ֊ր֊ն • ր֊ած ։

ԳՈՎԱՍԱՆԵՄ, ցի • Ն • գովել, գովաբանել • Հոչակել գովասանութի • ՝ Գարաձեալ երթաք ֊֊֊ գովասանեցէք զայի և ղաղթող վկայսն • Տ֊Ղ • ի յ֊Ի֊Ե֊յ ։

ԳՈՐԾԱՒՈՒԹԻՒՆ • Տ • ԳՈՐԾԱԲՈՒՈՒԹԻՒՆ • (կամ այսպէս է գրելի •) ՝Ջոյս ամենայն զբազմութի մասանոյս մարթելոյ չարժել ի կենդանութի և ի գործառութի, ցորքան ժամանակ միաբանութի է չարժողին և չարժելոյն • Եղիէ • հոփ ։

ԳՈՐԾԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Վարիլն և վարիլն ի գործ • Իմի էէրէւէ՝ գալը, գործաթ֊֊ի • ՝Մարմին՝ պատկանեալ ջղակապ յօդիւք, զի սրապաշաճ լինի ի գործավարութի • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳՈՐՈՁՈՒՄՆ • ՝ Հայկական գործովմամբ խրատեալ • Վ֊ր֊ հց • յ ։

ԳՈՒԹԱՑ, ոյ կամ այի • ֆ • ռամկ • գ֊ղ֊ Ի֊ն կամ ֆ֊ղ֊ն • Ընօր մեծ՝ ահագին մեքենայիս, բազում լծովք եզանց, որպէս սուն և հնգեսասան զոյգ արջառովք, ի խորագոյն հերկել վկորգ երկիր • ՝Գուղթա մի բոլորեա յիշատակ (ի վանս սրծուսաբեր ամածն) • և միաբանք ուխտին պաշտամբ և պսակարագաք ապաչէ՛ին գոք ամածինն • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՈՒՄՈՒԿ • ի, ոց • ֆ • կոզմած կառոյ՝ սորօք իւրովք և անուօք • ՝ Ի մէջ հրնգէն ձնոյն, որ ունի գուսմակս երկուս, և անչանէ ի մէջ գուսմակացն որպէս զանիս սայլակաղոյ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳՈՒՆԱՓՈՒԽՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Որպէս Ապլակելոյ ի աեառն • ՝Յուսոր մեծի գունապփոխելճ տեառն, յորժամ էոյզ աչեն զպատս կերն հօր՝ գլխաւորացդ առաքելոյ և մարգարէից • Պ֊ֆ֊ վ ։

ԳՈՒՆԴԽԱՂ, ի • ֆ • Խազ գնդոց • գընսակախաղալոյ ի մանանաւ • ՝Տեսի զքեզ ի գունդխաղին, և ունկիդ զՀոգեանն ի ձեռին քումմ • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՈՒՐՉՊ, կամ ԳՈՒՆ • Ըստ Հին էաս • Ծոխոյ ։

ԳՈՒՐՆ • ֆ • Բառ ռամկ • որպէս Նուաստ գրիչ • ՝Ջեզկեալ գծողակս յիշեցեք ի մաքրաթիայ աղօթս ձեր • Յ՛Ի֊ֆ ։

ԳՐԱՖՐՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Ապառնել ռամկ • որպէս Նօսաղրութի • գպրութի ի գիւանս • էոպզեՀՀէէֆ, ֆ֊ՒՒիդՒՒ֊ • ՝Յառաջն աղքատ էի, և վասն գրագրութե մեծ փառաց ՝ապատյ • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՐԱԻՐԻՄ • յ • Ընասնել զգիր՝ զգիրս, կամ պնչանագիրս • Ձնանաչել զասուս • իսր գրամատէշօաւ • ՝ Եթէ ոչ նախ ուսցի ոք զգիրն, զինչ ղորան ընթեռնուլ ոչ կարէ • ուսուն Հարկ է նախի գրասրիլ և ապա այնպէս խնդալ զասացեալն և գնչանակեալս ի Ձեռն գլոյն • Ա՛Ե • ֆ ։

ԳՐԿԱՊԻՆԴ • ա • ֆ • Փնգեալ ի գիրկս կամ գրկոք • ՝ Մտեալ էր ընդ ազեկն իւր գրկապինդ՝ լցեալ նեռիւք • Եղիէ֊ ծն ։ ՝Բացեալ զգիրկս՝ ընկալաս գնա, և գրկապինդ ունելով Համբուրէր ։ Գրկապինդ ունելով ողջունե՝ ի Համբոյր սրբութե • անդ ։

ԳՕՏԵԼՈՑԾ • ՝ Ա՛ռնուլ նոցա օրէնս (Հաղորդութի) զուրբամ և զաթամ և զկիրակ֊կե, և ի ժամ օրինացն գօտելոյնք եպիցին • Վ֊ր֊ հց • յ • (եգաս ըստ այլ ֊ • Գօտեկած • բայց և ի լաս ասի, լուծցեն զգօտիս ։)

ԴԱՆԿԱԳՈՅՆ • ա • Որ ունի զգոյն գալկան • դժգոյն գեղին՝ Թխասեսիլ • ՝Ընդվայրած՝ ասուսի, և գալկաբար՝ յաչխաս֊կուսիքն, և գալկագոյն՝ նախանձ • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԴԱՂՄԱՑ • ՝Եւ էր ուսեալ այրն (Թեով՝ նաս) երեքկին բարբառս ընդհանց, յոյն և դաղմաս և եգիպտացի ընտիրցուածս ։ Ճար-

ատր էին 'ի բանս յուշաց և գազմատաց և եգիպատացւոց · Վ.բ. հց. յ :

ԴԱՄՐՈՆ · ՝ Հիւանդին հատուած, և 'ի գամրանի ներծածկել · Թէոփր. Խոյրագ. (որ 'ի Գիպա. գրի, Որպէս յահան կարծոյ քաղքեցի ասէ :)

ԴԱՂՆԱԳՆԵԼ · ՝Մերթ գաշնակելով, և մերթ հարթ առնելով · Ան · ագ :

ԴԱՀՑԱՆՈՒԹԻՒՆ · ՝Յորժամ արուն սերմին առնուլ (կամ առնել) սկսանի, և իգին հատել գաշտանուելիքն · Փիլ. կն :

ԴԱՒՆԱՀԱՍ · ՝Դաւնահամ պաղոյն Ճաշակ քաղցրանայ լեզուաւս · Շ. փագ :

ԴԱՒՆԱՄԱՆ · ա · Որ ինչ է յամանի գաւանուելիք, կամ քաւմալ 'ի գաւն ամանոյ · ՝Որ ըզքաժակըն գաւնամանն՝ ինձ աբերուցեր զիմարական · Շ. Եզե :

ԴԱՒՍԱՓԱՆ (կամ քեաբ, կեաբ). Զեռագիտ արուեստաւոր · ֆէլսփէնք, գէոպոֆեաբ · ՝Ճարտարացուսցէ զոհաստիճի հոգւոյ իմոյ առնելով զիս արուեստագէտ գաւառքար · Մր · այրիվան :

ԴԱՏԱՐԿԱԲԱՆ · գ · որպէս Դատաւորական բանուելիք · ՝Ընդ գատարկաբանին (կամ գատարկ բանին) պատասխանի տալ պարտէ · Վ.բ. հց. ի. յ :

ԴԱՏԱՓԵՏ Լինել · որպէս Դատափետ առնել, 'ի գատ քարշել · գատախաղ լինել · Դատափետ եղեն գպիրքն առ պիղատոս, գատաստանաւ բառնալ 'ի խաչ բոզրքեն · Շ · փագ · (այլ Ձ. գատաապետ. այլ. դատապետ :)

ԴԱՒԹԻԱՋԱՐՄ · ա · Որ է 'ի զարմէ և 'ի տանէ գաւթի · ՝Ի յաբրահամեան յեսուեան արմատ գաւթիազարմ · Շ · փագ :

ԴԵՐԱՔՐՈՅՑ · ՝Բանջարքն ոչ գեռաբոյաք (առեղծան) · այլ հասեալք · և ծառքն կատարեալք և պտղալիցք, և մաքրն երեսնամեայ հասակաւ, թէպէտև միոյ աւուր կեն դանի · Շիր · վոփ :

ԴԵՐԱՔՐԻՈՅՑ · ՝Վասն ժողովելոյ ձեզ յերուսաղէմ վկայեմ և ես. քանզի ժողովելք առ գերաքրիստոն, որ է նեռն · Գի. գա :

ԴԵՐԲՈՒԿ · ՝Ամպասյր 'ի գերբուկս ձոյ բոյն մաճաց · Անց 'ի քաղաժայռ գերբուկս անձաւացն · Պամ. վբ :

Դժխնակն · ա · Չարակն. և գժնգակ աջք · ՝կարծեր գժնակն, եթէ յերկիւղէ անաի առաջնոյն գերկորդն գիւրաւ պատրիցէ · Վ.բ. հց. յ :

Դժոխնաշեի · ա · Դժոխորովակն · կլաշոյ նման գժոխոց, որ չասէ երբէք չասա · ՝Դժոխոռմէ ագահուելոյն անհամբոյր Թշնամ ւոյն ոչ շատացաւ էՀ · Ղևոնդ :

ԴԺՈՒԱՐԲԱՆՈՒԹԻՒՆ · ՝Ի յոյս քաւութեան գժուարալուաց իմոյն մերոյ · Վ.բդն. գան :

Դժուարաբան · ա · Որ գժուարաւ փոխ անիծուա · ՝կինքեն(ատամնակի)գժուարբոխուա և գժուարապականելի գեպ եղև լինել · Փիլ. էն :

Դիակ · գ · Թխակ ուսոց, կամ կողին մի քամակի · կոնքին գէ կողը · ՝ Ցեեռաւսա կողմանէ աշխատարեալ քանքսէս, բուռն հարեալ զգիակաց պղնձակուռ վարագանին (կամ պղնձաձև վարիպապանաց) աչգահակայ, 'ի վերայ Թիկանցն գչաւակաս երկվարին արկեալ · Աբեր · ա · 5 :

Դիծանուել · ՝Զօրութիւն քոյ գնա ևս գիթաւալ յերկիր ընկենոյր · Գամ. վբ :

Դիմակ · իբր Ընդդիմակ · ՝Ծառ կենաց, գիմակ մահաւթի : Ջէն երկիւղածից՝ գիմակ նեռից գազանեաց · Շ · փագ :

Դիմանալ · ՝Գանալ օգնութիւն 'ի կացանբ՝ գիմացաւ պարտից · Գամ. վբ :

ռական, Դիմառութիւն.) Աւօղ զգէմս այլոց անձինք և իրք՝ զորոց զգէմս լինի 'ի մէջ առնուլ · ՝Փառք իմ գիմառից էից գոյէից գառնիգ : Դու պահից զատանդ՝ երաչխաւոր տիոյ գիմառից · Նար · փագ յար · ևն :

Դիմիր Ելանել · Դիմել · գէմ է գէալ՝ ընգ առալ եւանել · ՝Դիմեալ յեգեմեան գիտէն՝ ձեմ հարսաւային գոլով, ժողով յոքանչիալ խմբից՝ խիտ առ խիտ գիմիւ եւէալ · Նար · փագ արմա :

Դիոպտեան, կամ Դիոպտուն · Բառ յն. Διόπτρα. Dioptra, instrumentum ad speculandum longinqua. որ առ մեզք Դիտանին ասի. գիւրպին · մանաւանդ՝ երկիրաչափական գիտանին գողաձև՝ դէս անդապակի 'ի հին գարս · ՝կարևոր է գիտուրաս (կամ գիտագ առա) առ 'ի ցամաքաչափութիւն · Խոր · Ծ :

Դիոս · ՝Բեզոս (որ և բէչ, կամ բանիալ) յունարէն գիտս, հայերէն արամազդ, սարս, կերբէն ոյսիզդ · Ընբ · ԽԸ :

Դիւանագէտ, բ, աց · ա · Որ նուագած զերգս գիւականս · սիրոյ գիւական երգոց · ՝Թաւեբարաւեր լինին · · · և գողաշարք, և կամ գիւաերգ · Գիպա :

Դիւանաօս · ա · Որ խոսի 'ի ձեռն գիւաց բանս խօլսիանս՝ ոլսպէս այսահար · ՃինՀ · ՝Երուանդ էառ 'ի վերաց գքաղաքն Ծծոգոյ, և բնակեցոյց 'ի նմա մարդ գիւասիոս, և աս նուանեաց գնա քաղաւոն · Պամ. վբ :

Դիւրաձաս · ըստ վերջին նշ · ՝ Հոգեզէն բնութիեն եղեր գիւրահաս պատճառ (փերկուելոյ) · Շ. փագ Խ :

Դիւրաշարժ Լինել · Դիւրաւ կամ արագ շարժիլ · ՝Ցամէնայն տեղ՝ ուր և նըստցիս, մի գիւրաշարժ լինցիս · Վ.բ հց. յ :

Դիւրտիին · Տ · ընդիոցուն · ՝Եւ այս եղև 'ի չիզ Թուխս (կամ Թուականիս) մերոյ, յորում հոռոմ գիքսիոնի (տարին) երՃ · լասփ · ծԸ :

Դիցչնչամանակեաց · ա · Սակաւ ժամանակեայ · սակաւակեաց · ՝Մարդ գոյզնժամանակեայ տեսիլ, դէտ աչհարհի, բահաի խաղալիկ, կենաց մանչիչ · Պիպա :

Դիցր · գ · Դիւր, գիւրութիւն, անդորրութիւն, և անգորրիչ · ՝Եւ էր սա գոյր և գաղար ժողովելոցն առ նա յամենայն կողմանց · Վ.բ հց. իԸ. յ · (տպ · և էր սա ինքն անգորր անդագար :)

Դրիփանաստաձ · գ · Բառ յն. փռիս, փռիֆագեօն · Δρύς, δρύφακτον, κτα · կտրնի վայրի · և գասանէչ կրկեսաչ յատուց · ՝Փիչի, և սօսի, և զեզատան, որ է սօնապարեչնին, և գրիփաբաչայքն, որ է վայրենի ծառոյն անուն · Լչ · իիւ :

Դրոյշմանն · գ · Դրոչմել ինչ · նկարագիր · պատկեր · ՝Չի՞նչ է գեղեցկութիւն · նկար բարութիւն, ծաղիկ՝ որ Թառչամի, գլուչմած ընչաւար, առեսիլ ցանկալի · Պիպա :

Դրոնթան · ա · գ · Երկագլուխ գրուժանաց՝ չար ցանկութիւն, և ագահութիւն · զայս գազան առաքինքն մամնոյ անուանեցին · Աչ. հց. իմ :

Եզականութիւն · գ · Միութիւն այ, կամ ամուրիւն · և անհամեմատն գոլ սրարչ ընդ սրածոն · ՝Աչ ինքնաբուն, վսեմական գոյութիւն · նոյն եզականութիւն երկրպագեալ 'ի բոլոր եզականաց՝ իմանալեաց և զգալեաց, ոչ 'ի բաց բարձեալք զնայր և զորդի և զհոգին սբ · Պիպա :

Եզեռնակ, ի, կամ ՝ Մի և երբեակ. մի

Եզեռնակի · ա · գ · ՝ ամուրիւն երեչ. անձեալ · ՝ Թէ միշտ եռակի՝ եզեռակի փառք իմ դիմառից՝ էից գոյէից (կամ գոյից) գունդ · Նար · փագ յար :

Եզնակ, ի · գ · Եզն մի փոքրիկ կամ աղքատի · ՝Ընչր մի առուտրեալ ունելով էզն . . . զեզնակն իբր զոր ունէր, և այլն · Եոէէ · ծն ·

Եթերբնութ. ՝ Սրամիտ սրագրնիմաց սղաւնի, չքեզացեալ սիրամարգ, եմերբնիմաց գնացիք աւուանացաւր 'ի յերկինս · Տաչ վերափոխ · 'ի Նոսփանդեայ :

Եթերթ, կամ Յեթերթ · Խորու Թեղթ կրկին և կրկին : Ո-կիէոր :

Ելինկ · Տ · եղունդն, և Խուխուծ, գեսի · ՝Իակ ծերն կինքեաց խոչ յերնին, և արձակեաց գնա · Վ.բ հց · Ի · յ · (տպ. կընքեաց գնա խաչիս, և տեսանագրեաց զերկունդն :)

Եկեղեցական Ղպտուղ · Տ · եկեղեցական Ղպտուս · Վ.բ հց · Ը · յ · տպ. եկեղեցի կղպտող :

Եղ, ի կամ ոյ, ուս · ա · Արմատ եղանելոյ, որպէս եղական · Գեպոէ. ՝Ո՛վ նոր խառնուսն զքանչելի, ոնեղ ընդ եղուսն, կուսուԹիւն և ծնունդ 'ի քեզ ներգործի սիրիամ, ուրախ լեր · Տաչ :

Եղանկ, ի · ա · գ · Որպէս եղեչոցս հակ : հացուցիչ · տուրիչ · և որպէս Աւիթ եղանուելոյ, բանն անձնական, և մասր բանին մատնին եղելոյ · ՝Վ.եին ունեղ ,և էից եղանկ՝ եղակ վիրատին · Երբին անկեսի կկա ժամանակեայ՝ սկիզբն անսկզբան · Շ.փագ ծն :

Եւ որպէս Եղեալ մարդ · ՝ Էն՝ էին անձնին (որդի՛) Լանսի եղակ · Նար · փագ Նամբ :

Եղանորիմ. բեալ · յ · Եղանիլ · գոյացուրիլ · լինել · ՝ Գոլն յոչէից եղատուրեալ անալ · Նար · փագ :

Եղբայրաբանին Առնել · Տալ ըզբաժին որպէս եղբօր հարազատի · ժառանգեցուցանել · ՝Ջորդիս քեռուրայ՝ յամենայն առացուածոց իւրոց զոր ունէր՝ եղբայրաբաժին արարեալ զնոսա յիսահակայ եղբօրէն իւրեանց, և յիսկապէս յեղբօրորդւոյն յեմմանուէլէն · (այսինքն մանուակից աբար մանկեալ և հոգևոր բարեաց ·) Եպէէ · ծն :

Եղբօրասպան · Տ · եղբասպան · ՝Նչանակ գնի եղբօրասպանին (հայհոյ) · փիլ · կն :

Եղեգնաբոյս · ՝ Խաղայր յորգանան, ձոխայր կարապետն, եղեգնաբոյս ծառոյն, ծառոյն ծագկաւէս ծագիս հնրուրին զնառնիք · Տաչ :

Եղերական · ՝ Կային անհրաւագ, բաց 'ի միոյն՝ եղերական անձին, անձին եղկելոյ տալ բանաբժեալ 'ի բազանիս յընեցաց · Շ. փագ փառաւնէդ :

Եղիտամն · Բառ անյայտ · որպէս Որսող նապաստակի · λαγοθήρας · արծիւ, ևն · Գալիան :

Եղնգնան · ՝Մահու վայր՝ 'ի քեզ ինքեան 'ի բնուելեզ բառնալ, 'ի ձեռն եղծական կերակրոյդ ընդ քեզ սնեալ · Աչ. հց. իմ :

Եղոյն · որպէս Գոյացական · էական · և Համագոյական · ՝Առանց եղուս և այսրչս գործ բանին և հոգւոյն խմանալք զնծուելին իբրև զչնչեայս · Ղևոնդ :

Եննատրել · ՝ Որ զայս պժ զօրութիեն ուներ, այնպես ենեծագրեալ է (այսինքն նկուն եգեալ և ահաբեկ) յահէ չարաթոյն գազանին, որ ապականէ զերկիր · Ղևոնդ :

Եննակացութիւն · որպէս Անձն, չար և նման ըստ այժմու առման յն · ձայնիս՝ նիւ փոստասիս. ὑπόστασις, hypostasis. Մի ծածուԹիւ յերիս անձնաւորութիեն և առանձնաւորութիես, հայր և որդի և հոգի՝ չբ · և պչ փոխին պատճառք կամ կարգ անուանցն, այլ

գախ. չար. գժնեայ. *Ո՛վ չարագործ և դրուժան: Ո՛վ չարագէտ դրուժան այր՝ Թշնամի արդարութեն. Ճ. Ա:

ԴՐՈՒՄՆ, դրմունք. գ. Դրութիւն. օրինադրութի. *Ջտասն քանն, կամ զ[ի]ն դրամանս, օրէնս, և դրմունս. Փիլ. ֆ. բան:

Ի ԴՐՈՒՍՏ. ս. ա. Ծնդրաձեւ. Foris, forisecus. Առեալ ի ձայնէս Դուրք, ի դուրս. Արտաքուստս (քան զդուրս). ոսկ. երես. փշոցիան. *Ի դրուստ եկն իբրև զգող, և հառ. Մխ. ըա: *Ոչ ի դրուստ մեզ վկայս: Ի դրուստ եկամուտ առնուլ զկեանս: Ի դրուստ պատուով զարդարեալ. Ածն. Կիւրղ. գնչ: Պրպ:

ԴՐՍՈՎԵԼ. ԴՐՍՈՎՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԴՍՐՈՎԵԼ. Ածն:

ԴՐՕՇ, ոս, ուց. կամ ի, լց. գ. Նշմեւոն, σημαία. Signum, vexillum. պ. փրէնէն, փրէնքն. Նշանակ տեղուեաց կոստ կանգնեալ ի ձոզ բարձր՝ պէսպէս գունով և նշանաս. վասն որոյ կոչի և նշ[ա]ն. զրօսիկ. սանձագ, պայրագ, որոյ մեծն կոչի պէտ. *Գնգացն դրօշս դրօշս պատրաստուեցին. Ես. ԽԱ. ԽԵ. 21. յն. զնուց: *Դրօշուց առ ի մարտակցութի հասանել. Գ. Լով նորուն դրօշս. Ճ. Ա: *Դրօշից անգամ իւրաքանչիւր տեղեկանայր: Նշանս բաշխեր, դրօշս արձակեր. ԵՂԼ. Ք. Ը: *Նշանաք դրօշից զօրաւոր արանց. Փարպ: *Խաչազարդ յօրինէին զնշանս դրօշից իւրեանց. կաղմնաք: *Դրօշիւք հռչակեալք: Դրօշիցն կերպարանաց. Նար. Ք. Ղ:

ԴՐՕՇ, դրօշք. *Ագալմա, μαγεία. Imago. (Հմ. պ. Ելքաղ.) իբրև արմատ Դրօշելոյ, ի Դրօշեալ. պատկեր կամ արձան կոստ. առնապատկեր քանդակեալ. *Ոչք զդրօշն արարին հեռաւորքն զնոյն տեսիլ նկատեցին: Ի կերպարանել զդրօշս նոցա. Լմբ. խ. ՃԸ. Ն ՃԸ: *Ջքեզ վերստին հարցանեմք, դրօշից երգոք, եթէ նախ այս ինձ՝ ձեզ հաճոյ գոլով կացցէ. Պղատ. օ. բին. Ի:

ԴՐՕՇԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Ա. ձանագործուի. գործելն զարձանս կոստ. *Անտի հասեալ կարգէր ի փիւնիկեցիս գործ դրօշագործուեն. Եղիշ:

ԴՐՕՇԱՆ. Տ. ԴՐՕՇԱԿ, և ԴՐՕՇԱՒՈՐ. *Դարձեալ յերդ արկեալ հենգնէ զդրօշած կոստոն. Ոսկ. Ես:

ԴՐՕՇԱԿ, ի, աց. գ. ար. պ. Ելքաղ. բնէ, փրոշ. Քղանցք հանդերձի. երկայնեալ մասն զգեստուց, վերջաւորք, ծոպք. Ժէդ. Տճս Մփ. Ի. 20: Ջսփ. Ը. 23: Ա. Ն. Ծ[ի]. 4: Ասգ. Ը. 13: Իսկ Ճ. Գ. գրի. *Տեռատեան մերձեցաս ի դրոշակս նր՝՝:

Մերթ՝ մանաւանդ առ յեսոնն, որպէս Դրօշ. պայրագ. *Ջի զնպատակ դրօշակաց զեկավարացն տեսցեն (ի միգի). Մգ. իԸ:

ԴՐՕՇԱԿԻՐ, կրի, բաց. գ. ա. Նշմեւոփόρος. Signifer, vexillifer. Որ բարձեալ կրէ զդրօշ. նշանակիր. պայրագիպոր. *Գունդք զօրացն յառաջեանն դրօշակիրքն և նշանաւորքն. Ոսկ. ի խումբս: *Վերջոք պարծիցի, որպես դրօշակիրքն դրօշոքն. Ոսկ. գաղ: *Դրօշակիրքն ունէին զդրօշքն: Առաւել աղաղակէին զդրօշակրացն. Ճ. ժ: *Դրօշակիր՝ որ է նշանաւոր. Մարբին:

ԴՐՕՇԵԱԼ, ելոյ. } ա. գ. Գլυπτός,

ԴՐՕՇԵԱԼՔ, ելոյ. } τὸ γλυπτὸν. Sculptilis, sculptile. γλύμμα, ξοάνος, sculptura. Քանդակեալ պատկեր. արձան կոստ. Տճս Դոփ. ԺԸ. 3. Ե ա. Ելից. 20: Եւ. ՃԸ. 13: Օր. Ը. 5: Ղևպ. իԸ. 1: Դոփ. Փ. 19. Ե 26: Ը. Լգ. ԺԸ. ԽԱ: *Բագինս կազմելով պատկերօք և դրօշեալ քրովք. փիւ. Ժ. բան:

ԴՐՕՇԵՄ, եցի. ն. Գλύφω, κολάπτω, ἐγκολάπτω. Sculpo, scalpo, celo, rado, dolo. (որպէս դրով յօշել. մանաւանդ նոյն ընդ պ. Իիրպէյսէն. Թ. Ելբաշ էՒ. Ա.) Տաշելով և քերելով քանդակել, փորագրել. առաւել զարձանս կոստ. *Ըզպայտն խեղաթիւր և ոսոսվք վարակեալ՝ առեալ դրօշեաց մատադրութ գործոյն իրոյ. Ած. ԺՓ. 13: *Դուռն երկրորդ չբոլչանակաս, դրօշեալ ի նմա քերովս և արմաւենիս. Ե. Լգ. Ղ. 35: *Դրով դրծեաց, և դրօշեաց զնա... Եւ դրօշեաց ի նմանութի պատկերի. Ես. Խ. 12. 13: *Իւրաքանչիւր որ իւրով արուեստիւ զնոյն դրօշէր. Եղիշ: *Նոցա ձեռագործքն յախտէ իսկզբ ակիզն ընկալեալ դրօշեցան. ՁԿ. Ած. պօս: *Ո՞ր դրօշոյ, ո՞ր նկարիչ կարիցէ ձարտարութեան մեզուց նմանել. Ոսկ. էէնպ:

Իսկ Պաւ. ա. *Դրօշել գիրք նուիրականք ասցինք»՝՝. յն. γράμματα ἱερογλυφικά. իսկ զդրօշմեալ նշանագիրս և զգխոր հրդեհաւոր պատկերս եգիպտական բերգանց. որպէս տառք արքայնաքանդակք:

Եւ Ոսկ. ած. 24. * (Ջնիւթ մեռաքսի) ընդ կօշիկան կարես, և զմորթան այնու դրօշես»՝՝. ի լս. դրոշմես. յն. գեւզերես. Ղեւ. καλλωπίζω, ornο.

ԴՐՕՇՈՒԱՆ, ոյ, ոց. գ. Ἐγκολάπτον. Celatum, celatura. Քանդակ. փորուած. և քանդակուած. փորագրութի. *Ջկամարան և զկոզակս, և զդրօշուածս զամենայն: Քերոքս և արմաւենիս և դրօշուածս. Գ. Լգ. Ղ. 18. 19: *Ա՛յս դրօշուած իւզեալ. Նար. ՂԸ: *Շինեալ և տաւն հովանոց մանրածանօք աքանչելի դրօշուածովք. Խոր. Ք. 87:

ԴՐՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ducatus. Իշխանութի դքսի. մգեչխուութի. զօրավարուե. պէյլիկ, ֆալչլըգ, պերասէրլիկ: *Որ զերեւելի եչխանութի դքսուութեն սուներ. Ճ. Ա: *Աւնու ղբքսուն միջագետաց. Վ.բ. պաւ:

ԴՕԴՕՀ, ի, աց. գ. Ազգ մողկի. տես ԿՈՐՆԱՓԹՈՀ. *Գորս ընդ գօգօղի: Գօգօղից, որք կերակրին ի հողոյ. Ասպէէ. լԽ:

ԴՕԼ. Տ. ԴՈՒԼ:

Ե

Ե. Գիր անուանեալ Եչ, ունակ զօրութեն կրկին ձայնաւորացս ի մի չարեալոց սպեալով. ի՝ որպէս ձայնաւոր կիսաձայն, կամ երկբարբառ անկատար, յոր և նման յ տառի անկելոյ ի մէջ բառի. և ե է տառի դաղմ. ըստ ձևոյն և ըստ հնչման. նման է և այսբ. Եէ. և լտ. j, որ ասի ի երկայն, և ընդ բաղաձայնս գրի: Սորին վասն առ նախնիս մեր անխտիր գրեալ տեսանեմք՝ լեալ, կամ լինել. և եթէ՝ ըստ յն. գրի էիներ, և վերծանի իրէ: Իսկ յասել խոր. Ա. 1. *Փոխեցին զկենն առ Եչ՝՝. իսկ ըստ յարմարութեն փափուկ տառիս յն. γ. ἦ ἄγιος, որ է սբ, բացատրի յայլ չբերովք. Փիլ. ֆ. բան:

ԴՐՕԸԼԵՄ, եցի. ն. Գλύφω, κολάπτω, ἐγκολάπτω. Sculpo, scalpo, celo, rado, dolo. (որպէս դրով յօշել. մանաւանդ նոյն ընդ պ. Իիրպէյսէն. Թ. Ելբաշ էՒ. Ա.) Տաշելով և քերելով քանդակել, փորագրել. առաւել զարձանս կոստ. *Ըզպայտն խեղաթիւր և ոսոսվք վարակեալ՝ առեալ դրօշեաց մատադրութ գործոյն իրոյ. Ած. ԺՓ. 13: *Դուռն երկրորդ չբոլչանակաս, դրօշեալ ի նմա քերովս և արմաւենիս. Ե. Լգ. Ղ. 35: *Դրով դրծեաց, և դրօշեաց զնա... Եւ դրօշեաց ի նմանութի պատկերի. Ես. Խ. 12. 13: *Իւրաքանչիւր որ իւրով արուեստիւ զնոյն դրօշէր. Եղիշ: *Նոցա ձեռագործքն յախտէ իսկզբ ակիզն ընկալեալ դրօշեցան. ՁԿ. Ած. պօս: *Ո՞ր դրօշոյ, ո՞ր նկարիչ կարիցէ ձարտարութեան մեզուց նմանել. Ոսկ. էէնպ:

Իսկ Պաւ. ա. *Դրօշել գիրք նուիրականք ասցինք»՝՝. յն. γράμματα ἱερογλυφικά. իսկ զդրօշմեալ նշանագիրս և զգխոր հրդեհաւոր պատկերս եգիպտական բերգանց. որպէս տառք արքայնաքանդակք:

Եւ Ոսկ. ած. 24. * (Ջնիւթ մեռաքսի) ընդ կօշիկան կարես, և զմորթան այնու դրօշես»՝՝. ի լս. դրոշմես. յն. գեւզերես. Ղեւ. καλλωπίζω, ornο.

ԴՐՕՇՈՒԱՆ, ոյ, ոց. գ. Ἐγκολάπτον. Celatum, celatura. Քանդակ. փորուած. և քանդակուած. փորագրութի. *Ջկամարան և զկոզակս, և զդրօշուածս զամենայն: Քերոքս և արմաւենիս և դրօշուածս. Գ. Լգ. Ղ. 18. 19: *Ա՛յս դրօշուած իւզեալ. Նար. ՂԸ: *Շինեալ և տաւն հովանոց մանրածանօք աքանչելի դրօշուածովք. Խոր. Ք. 87:

ԴՐՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ducatus. Իշխանութի դքսի. մգեչխուութի. զօրավարուե. պէյլիկ, ֆալչլըգ, պերասէրլիկ: *Որ զերեւելի եչխանութի դքսուութեն սուներ. Ճ. Ա: *Աւնու ղբքսուն միջագետաց. Վ.բ. պաւ:

ԴՕԴՕՀ, ի, աց. գ. Ազգ մողկի. տես ԿՈՐՆԱՓԹՈՀ. *Գորս ընդ գօգօղի: Գօգօղից, որք կերակրին ի հողոյ. Ասպէէ. լԽ:

ԴՕԼ. Տ. ԴՈՒԼ:

Ե

Ե. Գիր անուանեալ Եչ, ունակ զօրութեն կրկին ձայնաւորացս ի մի չարեալոց սպեալով. ի՝ որպէս ձայնաւոր կիսաձայն, կամ երկբարբառ անկատար, յոր և նման յ տառի անկելոյ ի մէջ բառի. և ե է տառի դաղմ. ըստ ձևոյն և ըստ հնչման. նման է և այսբ. Եէ. և լտ. j, որ ասի ի երկայն, և ընդ բաղաձայնս գրի: Սորին վասն առ նախնիս մեր անխտիր գրեալ տեսանեմք՝ լեալ, կամ լինել. և եթէ՝ ըստ յն. գրի էիներ, և վերծանի իրէ: Իսկ յասել խոր. Ա. 1. *Փոխեցին զկենն առ Եչ՝՝. իսկ ըստ յարմարութեն փափուկ տառիս յն. γ. ἦ ἄγιος, որ է սբ, բացատրի յայլ չբերովք. Փիլ. ֆ. բան:

Ե. Ի տառադարձութեն դնի փոխանակ յն. ε, և ոչ η, որ լինի է. իսկ յն. ι, ի մէջ լինի է:

Ե. Է. Իբրու նշանակ Թուոյ, է հինգ, կամ հինգերորդ:

Խորհրդաւոր ասի ի քերթուածս. *Եչն, երբեմն անձամբ Թիւ կատարեալ, զերորդութիւն ծանուցեալ: Երկնաւորացն ասոյ ցանկալ, ի յերկրայնոցս ի բաց դառնալ: Եչն՝ երգե զայս միշտ յականջս քո, տալ ըզհամայ պատուոյն քո. Շ. այեոսէ:

ԵԱԻԹՆ, կամ ԵԱԻԹՆԵՐԵԱԿ. Ծ. ԵՕԹՆ, և ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ:

ԵԲԵՆԵԱՅ, } նէի, լց. ա. Ἐβενίνος,
ԵԲԵՆՆԵԱՅ, } ἐβελίνος. Ebeneus. Որ կրնիւն է եբենոս. կազմեալ յեբենոս փայտէ. ապանօք. էպէնոսպան. *Եբենեայ (կամ եբեննեայ) գաւազան ունելով ի ձեռին. Պաւ. ապէս:

ԵԲԵՆՈՍ, ի. գ. Ἔβενος, ἔβελος. Ebenus. Աբանոս. ոսկեազ. փայտ սեաւ, խիտ, ծանր. որ և ասի ՀՆԴԻԿ ՓԱՑԵՏ. ապանօք, էպէնոս. *Սեաւն... ագռաւոյ առգոյ է (այսինքն ընդաթոյս), և եբենոսի. Պրէ. քայց կայ և արուեստականն՝ ներկեալ:

ԵԲԻՃԱՂ, ի. գ. (Հմ. ընդ ազաքաղն) Ἐπιβόλιον. Amictus. Վերարկու. էաֆան. Ճա. *Ջգեցոյցնմա զերեճալ մի. Վ.բ. Ղ. Ի:

ԵԲՐԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական կամ յանկաւոր եբրայեցւոց. *Եբրայական դիրք, ընթերցուած, լեզու, ևն. Եա. ար: Նար. Խլ:

ԵԲՐԱՑԱԿԱՆԱՊ. իբր Եբրայեցիք. Ագաթ:

ԵԲՐԱՑԱԿԻՐ. ա. Որ ինչ կրի, այսինքն գաւանի աւանդեալ ի մէջ եբրայեցւոց. *Եւ այն ամենայն միաբան է եբրայակիր գրոցն. Եա. ար. ա:

ԵԲՐԱՑԱԻԱՆԴ. ա. Աւանդեալն առ եբրայեցիս, մանաւանդ առ ոսմիկս նոցա. *Սահմանիս ինքն անուն (խոչիճան, առեալ ի յոյնէ) եբրայաւանդն ձայնի՝ ալըսակ լսի. Գր. սգանչ. ի պէէ:

ԵԲՐԱՑԵՑԵՐԷՆ. ս. Ἑβραϊστί. Hebraice. Եբրայեցւոց լեզուաւ, կամ գրով. հրեարէն. իպրանճա. *Իր գրեալ եբրայեցերէն. ՁԿ. ԺԸ. 20: *Յովսէփ ոչ խօսէր եբրայեցերէն, զի մի ձանաչելոյի. կնբզ. ԺՀ:

ԵԲՐԱՑԵՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. գ. Ἑβραῖος. Hebraeus. որ և ՀԵԲՐԱՑԵՑԻ, ՀԵԲՐԱՑԻ, ԻՍՐԱՑԷԼԱՑԻ. Ազգն սերեալ յաբրահամէ՝ յԵբերայ սեմեան. իպրանի, եահոպէ. *Եբրայեցի եբրայեցւոյ. ևն:

Կամ իբր Եբրայական. *Եբրայեցի զի կոչեցաւ աբրահամ, զի յանցնել անտի (այսինքն յայնկոյս, կամ եօՒէ՝ պէէ) գետոյն էր նա, կամ յԵբերայ էր նա. Եէէ. ԺՀ: *Քերովբէս զնուսա եբրայեցեաւ ձայնեն, և սերովբէս ունուսանեալ. Դիոն:

ԵԲՐԱՑԵՑԻ. ս. որպէս Եբրայեցերէն.

*Եբրայեցի (տպ. հեբրայեցի) խօսէր. Ռոմ. չ. ա. 30։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է Երկրին և ազգին Եգիպտացւոց. Մշուէ. *Եգիպտական ազգին. Շար։ *Եգիպտական նշանագործութիւք. Փարպ։

ԵԳԻՊՏԱԿՈՐՆԱՆ. ա. կործանօղ զԵգիպտոս. Մշուէր. *Հողմ սաստիկ եգիպտակործան. Նար. գիչ հոգ։

ԵԳԻՊՏԱՑԻ. գ. Եգիպտացւոց այլազբեանն, գալոյթի. գիրք ըստ կարգի այբենից, որպէս վարք հարանց. *Զեգիպտացւոյն ընթեռնուլով ի նոցին տեղիս փափագէր. Ագաթ. մխ։

ԵԳԻՊՏԱՏԱՆԶ. ա. Տանջօղ եգիպտացւոց, կամ եգիպտոսի. Մարդոյ լուրեր. *Թանձրամած խաւար եգիպտատանջ ախտից մարմնոյ հեշտութեց. Ածան. ի պէտ։

ԵԳԻՊՏԱՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. գ. Aegyptius, ia. Որ է յազգէ եգիպտոսի. ղէմիլ, Մարդի. *Ալր եգիպտացի։ Աղջիկ մի եգիպտացի։ Աստեն եգիպտացիքն։ Աղքայ կամ երկիր եգիպտացւոց. Ածն։

Մերթ որպէս եգիպտական. յեգիպտոս գործեալ, այսինքն բանած. *Եգիպտացի պատուաստակալք. (կամ) պատուաստակալք եգիպտացւովք ։։ Յն. պատուաստ կալչք որ յեգիպտոսէ. Ածան. Ե. 16։ *Եգիպտացի գիպակակիտաւած. Նար. խե։

ԵԳԻՊՏՈՍԱԿԱՆ. Տես ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ. *Աշատեր յեգիպտոսական ծառայութենէն. Ածան. չկ. Ղ։

ԵԳԻՊՏՈՒՀԻ, հւոյ. ա. գ. կին եգիպտացի, առաւել՝ որ փորձեացն զյովսէփ. *Ընդգէմ եգիպտուհւոյն պատեբարս։ Լուեալ դոյ եգիպտուհին։ Ցիմանալի եգիպտուհւոյն փախեար. Ոմ. ի չոյն. Ե ։ *Յաղթեեաց եգիպտուհւոյն. Նիս. գր. ա։ *Եբ փրկեցեր յեգիպտուհւոյն՝ զհոգի մանբուլ ողջախոհին. Ցե երէ։ *Վարք մարիամայ եգիպտուհւոյն։ Մեծ եգիպտուհին՝ կոչեալ մարիամ. Վրք հղ. չ։ հ = ց. ապր. ա։ հ. ԻԼԻԿ։

ԵԳՈՆՈՄՈՍ. Տ. ԿՈՆՈՄՈՍ։

ԵԳՈՒՑ կամ ՑԵԳՈՒՑ. առաւել ոմ. Տ. ԱՑԳՈՒՑ. *Ի վաղիւն աւեսանէ, զոր գտեհիկքն՝ յեգուց ասեն։ Եգուց դառնամք. Երզն. ի։

ԵԴԱՆ, ոյ, ով. գ. եգեալ ինչ. եգուած. գիրք, և կեղակ դնելոյն զմարմինն ի տապանի. երաժ, փեղասարած. *Եզվ հանուեաւ և նորոգութեան ոսկերաց պերճն... զի եդածոյնք գրիգորի կային նոքա. Եզնիկ Երէց։

ԵԴԵՄ, այ. գ. որ և ԱԴԵՆ, այ. Բառ եբր. էգէն, փոփոխութ. Տեղի դրախտին, և Դրախտն. որ և ասի ԴՐԱԽՏ ՓԱՓԿՈՒԹԵՒՆ։ Ած. Ի. Գ. ԼՀ։

ԵԴԵՄԱՐՈՒՂԻ կամ ԵԴԵՄԱՐՈՒԽ. ա. Բղխեալն յեգեմայ, ի դրախտէն. *Աղբիւրն եգեմարուղի. Ցհ. իմ. ԿԼԷ։ *Ցեգեմարուղի աղբիւրէն. Զէր. ԿԲ։ Ե Երզ. ը։ *Գետքն եգեմարուղք. Տծած։

ԵԴԵՄԱԾԻՆ. ա. Ցեգեմայ ծնեալ, այսինքն բղխեալ. *Եգեմածին աղբիւր. Զէր. ԿԲ։ *Եգեմածին գետոյն. Տծած։

ԵԴԵՄԱԿԱՆ, ի, այ. ա. Որ ինչ անկ է եգեմայ, կամ դրախտի փափկութեաբ. *Եգեմական կայից. Նար. խե։ Իակ Շար. *Ոտք ենովք և հեզիտս կան ծերացեալք ազատնակերպ ի գրախտին եգեմական ։։ իմն, տեղի նման վայելչութեաբ դրախտի՝ անծանօթ ի մարդկանէ, զրպէս պատկեր արքայութեի, որ առաւել կոչի վերին երուսաղէմ, և բնակարան հրեշտակաց։

ԵԴԵՄԱՀԻՒ. ա. Հիւսեալ յեգեմ, այսինքն ի ծաղկանց դրախտին. *Եգեմահիւս բրաբինաս զարդարեսցուք. Թէոփ. ի Ղ։

ԵԴԵՄԱՅԻՆ, հնոյ, ոց. Տ. ԵԴԵՄԱԿԱՆ. *Վայելչացեալ եգեմային սաղարթամեմ ուսոք. Թէոփ. ի Ղ։

ԵԴԵՄԱՏՈՒՆԿ. ա. Տնկեալն յեգեմ. *Եգեմատունկ դրախտին փափկութեբ. Գնչ։

ԵԴԵՄԵԱՆ. Տ. ԵԴԵՄԱԿԱՆ. *Նման եգեմեան դրախտին ալքեր. Փարպ։ *Ցեգեմեան դիմացն ընտրեցեալ. Նար. Ֆէր։

ԵԴՈՂ. Իբր Դնօղ. *Փառաւորեսցէ զեգօղ օրինացն. Մովսէ. ղԼա։ Տ. ԴՆՈՂ։

ԵԴՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. որ և ԵԴԱԾ. Դրուեալ. գիրք հանգուտեան. *Ալրաբեալ իսրայէլ... եդ տապանակաւ ի նոսա գեղեցկայարմար եգուածովք. Ճ. Զ. (որ ի Ճ. Ն. յօրինուածովք)։

ԵԶ, է զոյ, յեզոյ, յեզոջէ. յեզէ. ի նեզէ. ա. Ենչ, միա, ոչ. Unus, una, unum. Մի. միակ. անհատ. Ղէ, Ղէ հապ. պէր. սահս. Է։ ա. Է։ գալմ. Էպէր։ *Եզ ինչ։։ այսինքն մի ինչ. Թր. ։էր։ *Եզ զոյն ուրուք ի նոցանէ։ Վաղիւք եզոյս. Պիպ։ *Սեռոյր եզոյր ելոյր, և սեռակացն յոլովից ։։ այսինքն սեռն մի է, տեսակքն բազում. Պրէ։ *Եզ քան զմի... զերերօք անցուցանելով։։ այսինքն մի քան զմի. Պիպ։ *Մի ըստ եզոջէ ։։ այսինքն մի ըստ միոջէ. Պիպ։ *Եզ առ մոս ։։ այսինքն մին առ մին, առ միանման. Թր։ ։էր։

ԵԶԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Միաբան. Խօս. ։էրէնի Ղէ։ *Դասք երջանիկ գիտողացդ եզաբանից ։։ այսինքն միաձայն եպիսկոպոսացդ. Շար։

ԵԶԱԲԱՐ. ա. եզակի. միակի. միապէս. ընդ միով բանիւ. միաբան. առանձինն. *Հոգին ՚ի յերկաքանչիւրոց եզաբար ընդ պատճառաւ ։։ այսինքն յերկուց եզեալ իբրև ՚ի միոյ սկզբնէ. Քէր. ։էրէ։ *Լուսափայլեալ ՚ի բոլորն, և ոչ եզաբար։ Հեռանեալ հոյլ եզաբար, ՚ի վայր ՚ի ջուրըս հանգստեան. Մագ. իԼ. Ե Խ։

ԵԶԱԲՈՒԻՆ. ա. Ի բնէ կամ ՚ի բնութենէ մի. միակ. անբաժանելի. *Երկք պայծառեան լուսոյն եզաբուն Ճառագայիւն. Խոր. Լ։։Ե։

ԵԶԱԽՄԲՒՒՐ. եցայ. յ. Համախմբել. կարգել ՚ի մի խումբ ընդ այլս. *Ի գասս այսվիսազարդ բանականացն եզախմբեցայ. Պիպ։

ԵԶԱԿ, ի, ից. ա. գ. Ենուկός. Unicus. Միակ. միաւոր. մին. և Միութենի (Թուոյ). *Առնելով եզակ՝ տասկիսն և իչխան երեսից. Փիւ. ւէր։ *Ինքնաճիւք և ինքնաչափք՝ ըստ եզակացն որ ՚ի նմա. քանզի տասն՝ ինքն զինքն Թուէ ըստ եզակացն որ ՚ի նմա. Սահմ. Ճ։ *Եբ միակաց լինդ եզակին. Գր. փղ. ԵՀ։

ԵԶԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ենուկός, մոնածնός. Unicus, singularis, eximius. Միաւորական. միակ. անհատ, անհատական. և Մի միայն՝ անհամեմատ. Ղէ հապիկ, Ղէ հապը չընդօղ. Նէնանէ, Ֆոքիչէ (այսինքն ոչ շատ). *Թիւք երեք. եզական, երկական, յոգնական։ Եբ է եզականն, որ զան, գանեմ... ես, դու, նա... իմ, քո, նորա. Թրա. ։էր։ *Եզական անուամբ զեկաւոլութենն... խոստովանեալ. Մամբր. *Բազմաւորական եդ զորինակս չարեացն, և ոչ եզական. Սարգ. չ. Ը. Ե ա. պ. Է։ *Պատարագին խաչակայ՝ եզականին. Հարր. նախաա։ *Եզական չահաւորագոյն խրատ. Պիպ։

ԵԶԱԿԱՆԱՊԷՍ. } Ենուհոյ, մոնածնոյ-
ԵԶԱԿԻ. ֊. } հոյ. Unice, singulariter. Միաւորակի. միակի. իբրև մի, զմիութենի նշանակելով. *Եզականապէս որպէս ընդ մի դէմն խօսին։ Եզականապէս առ մի բարբառի։ Եզականապէս առնուլ ՚ի վերայ անձինն. Լմբ. պրբգ. Ե ոչ։ *Ընսեբլով մարդ, քաղաք... եզականապէս զմի ինչ ցուցանէ. Տծած։ *Եզակի ասէ, կերս... յոգնակի ասէ, մի ուսուիչք. Փիւլին։ *Պլատոնիկ եզակի մակագրեաց՝ քաղաքականութենի. իսկ արիստոտէլեան յոգնակի՝ քաղաքականութիւնք։ Սահմ. Ի։ *Եկայք, և արարից զձեզ որսորդս մարդկան. և ահ զակի առ մի, յայսմ հետէ զմարդիկ որս առացես ՚ի կեանս. Սարկ. ֆհ։

ԵԶԱԿԻ. ա. իբր Եզական. միակ. *Եզակի տեսութենն. Ածան. Ելիզ։ *Եզակի լոյս. Յիլաբ։

ԵԶԱՀԱՅՑ. ա. Բառ անուոյգ. որ կարէ նշանակել, Միածայն, այսինքն ոչ երկբարբառ. և և Նմանութենէ փոքրիկ նաւակ. Խեհ. ռմկ. ։էէ։ տես և ՑԱԾԵԶԱՅ, որ է նաւակ հինից. *Նէր դեղեցկաձիոլդ՝ ձիդ... յածեզաձիոլդ՝ եզաձին. Պերիպտ. ուր գրէ Անտղին. *Ցածեզաձի ասելով նշանակէ տեսակ իսի փոքրու նաւի. և Լեհ զատուսցուք զմանկունսն, և ասացուք՝ եզաձի, նշանակելք զոմն մեկնակաձի, որ ոչ երբեք կցորդութենի ունի առ նաւս։

ԵԶԱՄԻՏ. ա. Միամիտ. համամիտ. *Հլու և միամիտ ապաւնի, օրհնեալդ ՚ի կանայս, եզամիտ քեռի. Թէոդոր. խոս։

ԵԶԱՆԱՄ, ացայ. է. Միանալ. ժողովիլ. համախմբիլ. Ղէիթէ գալ, ծուղիլ. պիրի։էէ։ *Եբս ՚ի յեզանալ հանդիսին՝ հերքեցին զայր հերձուածան. Շար։

ԵԶ ԱՆԳԱՄ. ֊. Մի անգամ։ Ուսեի որ ԵԶԱՆԳԱՄ. իբր Որ միանգամ. որ ոք. որ ինչ. *Անչաւսականք են, որ եզ անգամ զայլսն մահչաղսասէն. Թր. ։էր։ *Որ եզանգամ կենցաղոյս ըստ վայելչականն եր յարմարեալ կարգ. Պիպ։

ԵԶԱՊԻՍ. Տ. ԵԶԱԿԱՆԱՊԷՍ. *Մի ներգործութենի յերեսեան եզապէս բաղադանի. Քէր. ։էրի։

ԵԶԱՒՈՒՆ. Տ. ԵԶԱՐԱԾ։

ԵԶ ԱՒՈ ՄՈՒ. Տ. ԵԶ։

ԵԶԱՎԱՆԳ, ի, ից. ա. Μονοσύλλαβος. Una syllaba constans. Միավանկ. որպէս բառ՝ որ ունի զմի ևեթ վանկ. *Եզավանգքն, որպէս մարդ, հաց, և ջուր. Մագ. Ե Երզ. ։էր։

ԵԶԱՑԵՍԱԿ. Տ. ՄՐԱՑԵՍԱԿ. *Եզաեսական մանակպիեալ. Քէր. ։էրի։

ԵԶԸՐԱԾ, կամ ԵԶԱՒՈՒԾ, ի, ից. գ. Ենθύμημα. Enthymema. Ձեռնարկ համառօտ, որ և ՀՆԱՐ, և ՀԱՆԱՐ, և ԱՆԱՒՈՒՑ ՀԱՒԱՔԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Վասն հակադատմանց, և եզաբածից։ Եզաբածն միտմ հետևի. բայց պիտոյին եզաբածից ձարտատանքն. ոյդոն. այս անուն պաճնօղ. ապա և չոն. Ածն. Վրէպ. ապիսա։

ԵԶԱՐԱՐ, ի, ից. ա. Ենόποιος. Adunitivus. Միարար. միացուցիչ. հաւաքիչ. Գաղնօղ, Ղէ պեղ բերօղ. *Բաժա-

նական է միշտ իւրաքանչիւրն. և բազմաձական և եզարար՝ հասարակն. Պոլիտ:

ԵԶԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԵԶՐԱԿԱՆ. Որ ունի եզս և սահման. եզերեալ. ծար ունելոյ, լուսլուծած. *Լայնուքն չորեք կուսի եզերական. Երզ. 99:

ԵԶԵՐԱԿԱՆ. Սահմանակից. գրացի. ծօ պեղոյի. *Զհւրոյ լեզուին զնսոս. և որ ընդ նովաւ են զանազան բառք՝ զեղերականս. որպես զկորձայն և զսայեցին. Երզ. ֆէր:

ԵԶԵՐԱՆԱՄ, ացայ. } ՅեզՀ ինչ բեւ-
ԵԶԵՐԵՄ, ըեցի. է. } րիւ. յանգիլ,
ԵԶԵՐԻՄ, ըեցայ. յ. } աւարտիլ. վաս-
կիլ. վերածիլ. ծար մը հասնիլ. պիտնել. *Սահմանաք ոլորտացեալ և եզերացեալ է. Փիլ. այլբ: *Յորում եզերեալ ընդոսանեցաւ Թշնամին եկեղեցւոյ. Նար. յիւ: *Ապա յաջոյ նաւարկութիւ՝ ի տլապօլիս եզերեցին զ. այսինքն հասին ի ծովեզրն. Նեռ. մա: *Ամենայն իմաստասիրական ձայնիք յայսոսիկ բարբառս եզերին. Այդ. պորֆ: *Ընդ երկինս վերանայ՝ որ մեծ է քան զերկիր, և առ ոչ եզերի. Վրդն. ծն: *Ամենայն նիւթ վերերևութիւն և ձևով եզերեալ լինի. Նեռ. էրփ: *Բազում խոնարհութիւն կարօտի... և եզերեցեալ լինի ծայրագոյն հեզութիւն. կլիմաք:

ԵԶԵՐՈՒՄՆ, բման. փ. եղերլին. ապարտումն. աւարտ. վերջաւորութիւն, վերջ. *Ցեզերումն յամել այսր պատմութեան. Խոր. ա. 12: *Զմիջոցին և զեզերումն. Սարկ. կբ:

ԵԶՆ, եզին, եզանց. փ. Βοῦς, սեռ. βόος. Bos, սեռ. bovis. ταῦρος, taurus. Արուն արջառոյ. զուսարակ. ցուլ. եղ. սբզբ, էօփ-ը, պեփեր, յորմէ պարիբ. *Հանգիպէ եզն քո, և էշ քո. Ել. ի. 12: *Ոչ ոչ գոն եզինք, մնուլք ոչ են. և ուր բազում արդիւնք են, յայսմանէ է եզին զօրու. Թիւն. Առակ. ծի. կ: *Մխիթ զեզանց ինչ փոյթ էր ոչ. ա. խոր. ի. 9. ևն:

ԵԶՆ կենդանակերպ. որ և ցՈՒԼ և ԶՈՒԱՐԱԿ առի. *Մինչդեռ եզն է, և ծնանիցի ոչ. Եպիփ:

ԵԶՆ ԱԶՈ. Անուն խոտոյ. սբզբբ գոյբաղաս, պեղբբ: Բծվիբն:

ԵԶՆ ԱԶՈ. Երիցուկ ծաղիկն. կեռվիմ, այն իսկ պահար: Բծվիբն:

Ասի ըստ գաւառաց և ԵԶՆ ԱԶՈ, կամ ԵԶՆԱԶՈ, կամ ԵԶՆԱԿՆ. խաղող խոշոր՝ ածաւ՝ մնոտ:

ԵԶՆԱԼԵԶՈՒ. փ. Βουγλώσσος. Buglossus, a; borrago, lingua bubula. և Plantago. Գաղտիկուզ. Ղպահոտ. գաւ. Նալեզու. Եղան լեզու. լիսանխոլ սեէր, սինէրլի օվ, սբզբբ փիլ: Բծվիբն:

ԵԶՆԱՂՈՒԾ, լծոյ, ոց. փ. Βοοζύγιον. Bouin jugum. Լուծն եզանց. պօյոնեփոս. բփ. *Եզնաղուծ յերերի՝ կին չար. Սիր. իզ. 10:

ԵԶՆԱԽՈՑ, ի, ից. փ. Գազան մսաջածին՝ նման եզնի և խոյի. *Եզնախոյք, և զուսարակափիլք. Պոմ. ովէ:

ԵԶՆԱԾԱԽ, ի. ա. Իբր Եզնավաճառ. մնավաճառ. *Եզնածախին գուսարբ է. Մխ. ոգոբ:

ԵԶՆԱԿ, կամ ԵԶՆԻԿ. որպես Թէ Ուրի մատաղ. Ցատուկ անուն մարդոյ:

ԱՁՈՒԾՈՑ ԵԶՆԱԿ. } Ճճի Թևաւոր.
ՈՍԿԻ ԵԶՆԱԿ. } որպես բզեզ փայլուն գունով, և ոսկեգոյն. Κάνθαρος. Scarabaeus, musca hispanica, cantharis, cantherius. պօսյնոալբս պէօճէփ, իիալ պէօճէյի, եէվիւ պէօճէփ, փօպօլ պէօճէյի. ևս և Ազգ մարախոյ կամ ջրեզկի. որ ևԽՈՐՈՒՆ ասի. խոբէփ, իեալ վերջէ, եբղբէ. *Աստուծոյ եզնակ, որ է ճիճի Թևաւոր. Գավան. *Պատահեալ անդ ոսկի եզնակ՝ Թըռեաւ. Մխ. ասոակ. ի:

ԵԶՆԱԿՆ. Իբր Եզին աչք, ազգ խաղողոյ: Աթէփ. ըհ:

ԵԶՆԱՃԱՐԱԿ, ի, ացս. ա. Ճաշակօղ զեզն. արջառակեր. Էնդ կամ ինչ ոս. պօղ. իբր մակադրական հեղգոյն որդւոյ հեբակլեայ, և որպես Թարգմանութիւն ձայնիս բլեմանիա. *Բլի Թէնէկա, որ Թարգմանի եզնաճաշակ. ևն. Նոնոս:

ԵԶՆԱՄՈԼ, ոյ, կամ ի, ոլբ, լից. }
ԵԶՆԱՄՈԼԻ, լիբ, լեաց. փ. } Որպես Ամոլբ եզանց, ամոլակիցք, այսինքն վաստակակիցք. զորօրինակ պետրոս և պօղոս. յհ. մծբ, և մարուգէ. *Որ էր եզնամոլին ամոլբ. Տօնակ: *Երկու եզնամոլին լծեալ ի լուծ խաչին քոյ: Զոր աղաչեալ եզնամոլին աբեն մարուգէ: Երկու եզնամոլին, զոր առաքեալսն ասեմ: Երկու եզնամոլեացն. ճ. Ա:

ԵԶՆԱՆՈՑ. փ. } Βουστάσιον. Bubile,
ԵԶՆՈՑ, ի, ացս. } stabulum. Գոմ եզանց. էնէբօս գոմբ. *Եզանցն՝ որ վարիցեն, եզնանոցս չինել. Ոսխ. ծ. 27: Ես չին բս:

ԵԶՈՂ, ի. ա. փ. Վարօղ զլուծս եզանց. հօպաղ. փջղ. *Ես ոչ երկուորեակք լծոցն ի ձախ ձեռնոցին առանց եզողի. Նար. ծբ: *Կովուց եզողքն՝ առանց սայլի վարողին... Թարց եզողի՝ լծեալ երնջին. Գնդ:

ԵԶՈՒՆԱՊԷՍ. ս. Իբր եզակի ունելով զանձն. այսինքն առանձինն. միայնակ. ֆնաօրէի, ֆիակոսի. *Ես դու եզունապէս զգործ աղիսից կատարես. Պիտ:

ԵԶՐ, եզեր, եզերբ, եզերբ, ըոց, ըօբ, բովք, կամ եզերբբ. փ. Πέρας, ὅρος, χείλος, ἄκρον. Terminus, ora, labium, finis. Ծայր. ծագ. աւորս. սպառուած. ափն. շուրջին կամ ծնօտ իրուց. ծար. ֆենար, ոաճ, էաֆա, գբյբ. *Եզր գետոյ, կամ ծովու, ձորոյ, քաղաքի, երկրի: Ա՛ եզեր, յեզեր, առ եզերբ գետոյն: Զեզերբբ ձորոյն: Ընդ եզր ծովուն: Ա՛ եզեր հեղեղասին. Ի՞ֆ գէբս: *Ա՛ եզերբբ փոսոյն: Զեզերբբ մերին: Ա՛ եզերբբ սահմանացն. Խոր: *Ի ծովուն եզեր՝ վարդապետեցեր. Գնդ: *Զեզերս բնակեալս ի նեղբոյ երկնից. Ա՛առ. ը. 26: *Ցեզերբ քաղաքի. փոբս: *Ցեզերբ երկրի մինչ ի միջոցս. Մխ. երեմ: *Զամենայն երկիր եզերբբ պատեալ ջուրբբ. Վրդն. ծն:

ԵԶՐ ասի և Զգեստու, փեղկի, շղթայի, մագաղաթի. ևն. *Կտրեաց զգրատս նոցա ի միջոյ մինչև ցեզբ. ը. ևգ. ծ. 4: *Ձարմանգս կապուտակեայս առ եզերբբ միոյ փեղկին... Եւ առ եզերբբ արտաքնոյ փեղկին. Եւ. իը. 4: *Ցեզբբ մագաղաթին տեսանէք կարգ մի: Գրեալ ի սաւրին եզերբ. Փարպ: *Ցարժամ սկիզբն (շղթային) ձգիցի... միւսոյ ևս եզերբ օղքն յառաջ խաղան. Նեռ. կոս:

ԵԶՐ. Սահման և աւարտ որ և է իրաց. կատար. կատարումն. ոաճ, Նիկայէն, ածվ. *Ձկիք իսկ եզը հանձարոյ նորա. Ոսխ. էս: *Զգալնն ամենայն իրօք ըմբռնեալ լինի և զերբօք ոմանիք: Ոչ իւիք եզերբօք մեծուն ածայնն բնութիւն սահմանի. Նեռ. էրփ: *Ածայինքն... եզերովք ոմանիք ոչ սահմանին: Նմանութիւն այ եզս է ամենայն առաքինութեաց: Աղաբատասնութիւն եզս է ամենայն մեղաց. Սարկ:

ԵԶՐ. ըստ արամարանի, որ և ՍԱՀՄԱՆ ասի. ՅԱՅՏՆԱԼԵՑԷՆ, է բառ եգեալ՝ի ծայրս նախագասելեաց. *Եզբ էսին, յոր լուծանի առաջարկութիւնն. որպես ենթակայն և ստորոգեալն. և եզերբն լուծանին՝ի վանկս և՝ի գիրս. Մխ. ապար:

ԵԶՐ ՈՒՆԵԼ. } Աւարտիլ, վերջանալ.
ՑԵԶՐ ԵԼԱՆԵԼ. } *Ապա եզբ կալաս ընդդեմ զգաստին ներգործութեան պագչուութեան. Նեռ. սփանչ: *Մասնականքբ անթիւք և անբաւք են, և ոչ կարեն յեզբ ելանել. Այդ. պորֆ:

ԵԶՐԱԾԻՐԱՆԻ. փ. Περιπόρφυρον. Praetexta purpurea. Զգեստ ծիրանագարդ եզիբօք կամ վերջաւորբք. *Զեզբաց ծիրանին և զմիջնածիրանին. Եռ. ֆ. 22:

ԵԶՐԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Նոյն ընդ ԵԶԲԱԿԱՆ. որպես Սահմանաւոր. *Անքան և անսահման, տէր սմենայն եզրականին. Մաթ. ոթ: *Չի Թէ տանջանքն (է) եզրական, ապա և կեանքն սահմանական. Երփ. ֆիի:

Եւ որպես Սահմանակից, գտեալն յեզերս տեղեաց տեղեաց. *Զքո լեզուիդ գիտէ զբովանդակ զբառան զեզրականս. Մաթ. էէբ. կամ ըստ Երփ. Եզերական:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ըստ ձայնին՝ է կալն յեզբ ուրեք, յային կոյս. և մանաւանդ հասանելն յեզբ իրաց. աւարտումն. խնամ. *Իբրու զահարոնեանն մանրիամ՝ի ծովածուփս ծփանաց եզրակացութեբ պարել: Մտուգապես եզրակացութիւ ծայրբելի հասելոց: Ըստ տարորոշ յիզանակի եզրակացութեի առնուլ. Մաթ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Συμπέρασμα, σύγκλεισις. Conclusio. ըստ տրամաբանից՝ է գվնաւորումն ձեռնարկութեի. կնիք հաւաքաբանութեբ. Նեղինէ: *Կարծիք հանդերձ պատճառաւ եզրակացուի է առաջարկութեբ. Սահմ. ծբ: *Կարևորապէս հետևի առաջակացութեն եզրակացուին. Այդ. պորֆ: *Ոչ երբեք յերկուց բացատութեբ եզրակացութեի լինի. Այդ. Վրդն. պբնոփ:

ԵԶՐԱՆԱԼ. Տ. ԵԶԲԱՆԱԼ. *Չի Թէպէտ գժուարին է աշխատեբն, սակայն յեզանալ գործոյն առնուս զհեշտութեի խոստանն. Լծ. սահմ:

ԵԶՐԱՑՈՒՑԻՉ. Իբր Եզրակացուցիչ, հետևեցուցիչ. *Տրամախոհութեի՝ գաղղ առաջարկութեբ... և հիւսող, և եզրացուցիչ. Սահմ. ծբ:

ԵԶՐԵԳԻ, ղոյ. փ. Դափնի պըտղատու. տունկ նման գափնոյ: Ռասի

ԵԶՐԵՂՈՑ ՊՏՈՒՂ՝ այն է, որ ըստ Գալինոսի՝ի չին. Դափնիկոկոն ասի, այսինքն հատ գափնոյ, և՝ի Բծվկարանի կոչի Հապղպար, տաՁինոյ պտուղն:

ԵԹ. որ և ԸԹ, ԸԲ. Տես զտառն Ը, և զբառսդ ԵՒԹ, ԵԹԷ, ԳԷԹ:

ԵԹԵՐ, ի, ացս. փ. Ἀιθήρ. Aether. Բառ չին. որ է ըստ մեզ Արփի. վերին օդ. երկինք. բնակարան վեհից. կամար արեգական և լուսաւորաց. *Օդոյ պանծագոյնն իսկ մակակոչութեի եթերն կոչեցեալ, և պղտորագոյնն մեգ և խաւար. Պղպ. փիմ: *Եթերն զայսոսիկ ամենայնս պարուսեալ լինի մարմնիս (աստեղաց). Ածբիսպ. Ց: *Վերին եթերին. Նար. խլ: *Ենդ նա ցամաքեցոյց զեթերն վերին ու. այսինքն արգել ջանձրև երկնից. Սարգ. չի: *Տուն էր նորա օդք եթերաց. Խոսե: *Եւ ոչ զօդն՝ որ զարեգակամբդ է, զոր եթերն առեալք. Կիսրդ. ղէ: *Հոլմ սառնայնի և Թանձր, որ և զնա եթեր կոչեմք ». իբր օդ չարժուն. Շիր:

ԵԹԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀιθέριος. Aetherius. Արփային. երկնային. օդային. *Եթերական հուր. Շ. Ի՛ղի: *Եթերական օդոց. Ագաթ: Ե բնին: *կէտ երկնամիջակ, կէտ ժամադիտակ, կէտ եթերական, կէտ սուզական. Տ՟ոմ:

ԵԹԵՐԱՃԵՄ. ա. Արփիաձեմ. լուսաձեմ. լուսազգեաց. լուսերկեն. *Խոտ. նին՝ ի դասս եթերաճեմ հոգեղինացն. Նար. յովէտ:

ԵԹԵՐԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ԵԹԵՐԱԿԱՆ. *Եթերային բնութիւն. Արիստ. Տ: *Ցեւակք, որոց առ ինչ նուաստագունին յարացոյցք գոյացեալ, որպես նիւթերկինս հուր առ եթերային. Մագս. ի դէմն:

ԵԹԵՐԵԱՆ. Տես ԵԹԵՐԱԿԱՆ. *Խորհուրդն եթերեան նոյն ի թևս հողոց. Գնչ:

ԵԹԵՐԸՆԹԱՑ. ա. Որ ընթանայ ընդ եթերս, ընդ օգս, ընդ երկինս. *Հողմ եւ թևերընթաց. Գնչ:

ԵԹԷ. ղ. Ἐι, ἐιτε. Si. որ և ԹԷ, ՆԻ ԹԷ. գրի և՝ ԵԹԵ, այլ նոյնպես հնչի. Սան բանի թեհական՝ ի նշանակ պայմանի. Ի՛ր ոչ. եկեր, եյեր, ՚կերէի. Ուշի և ըզգօրութիւն բառիցս՝ երբ, յորժամ. Ἐάν, ἄν. Dum, quum, siquam. երբոր. Նէզման. Խնչ, Խնչ, Խնչ. (իբրու՝ Խոկերիսէ՛, Խոսերոսէ, Խոսկերոսէ.) *Եթէ որդի ես այ, առ քարիզ, ևն: Ոչ էք մարմնով, այլ հոգւով, եթէ իցէ հոգին այ ի ձեզ բնակեալ: Եթէ ոչ տաս, ուժգին առից: Եթէ ոչ առէր էր առ մեզ: Եթէ ոչ կերիջիք: Տէր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել: Սով եթէ լինիցի, ժանգ եթէ լինիցի: Եւ եթէ վհատանայ... և եթէ փառաւորի մի անգամին. ևն: *Եթէ հարկանին, չհոգան. և եթէ հարկանեն, չլմնանան. Նիւս. ա:

ԹՌ՛, և ԹԲ՛. Ἐιτε, ἐιτε. Si, si; tam, quam. ἄυτε, ἄυτε. sive, sive; aut, aut. Կրկնի իբր տրոհական անանջատ. որպես կամ և կամ. և, և. Ի՛ա, Ի՛ան. ա՛ա ալ, ան ալ. ՚կերէ՛ի, ՚կերէ՛ի. հէմ, հէմ. *Ամենայն ինչ ձեր է, եթէ պօղոս, եթէ ապողոս, եթէ կեփաս, եթէ աշխարհ: Եթէ հրեայք, եթէ հեթանոսք: Եթէ ուտիցէք, եթէ ըմպիցէք, եթէ վինչ և գործիցէք: Եթէ սաղմոս ունիցի, եթէ վարդապետութիւն ունիցի. ևն: *Եթէ ընդ մարդս և ընդ անտառախիտ տեղիս, և եթէ ընդ անապատս և ընդ ապաւաժուտս անցանիցեն. Նիւս. Նոս: *Ճարտարապետին եթէ երկաթի, և եթէ ոսկի ուրագ տայցես, զնոյն գործ գործեն. Ոսկ. ՚ՓԻԼԻՊ:

ԹԲՒ. Μήτι; μή; ἤ; ἐι; ἔιτε; Anʔ Ἐάν ἀρα. Si forte. Հայկական որշեալ կամ անորոշ որ և երկբայական. Միթէ. արդեօք. Թերևս. գուցէ. իցէ Թէ. Ի՛ն, Տ՛, Ի՛. ա՛ Ճաղ. Նօճա, Ի՛կեր. *Եթէ ապանանէ զիս կամիցիս: Եթէ գիտիցիս, զի այսօր առնու աէր զերդ: Եթէ չէր լուեալ ածէ յաւիտենական, Եթէ ոչ գիտէք, զի մարմինք ձեր տաճար են հոգւոյն: Դուն ես՝ որ գալոյն ես, եթէ այլում ակնկալցուք: Թող տացուք, եթէ գայ եղիա փրկել զգա: Եթէ իցէ՝ լուիցեն կի՛ տարսեացն: Եթէ իցէ՝ աշխոցի՛. եթէ իցէ՝ ապրեացի՛. ևն:

ԹԲՒ. Թարմատար. ՚Οτι. Quod, quia. ἴνα, ut. Թէ, զի. ը. ի՛. *Նոտս աէր ածէ, եթէ բազմացան չարիք: Լուաւ, եթէ արքեղայոց Թագաւորեաց: Գիտասչիք, եթէ իչխանութիւն ունի: Հաւատայք, եթէ կարող եմ առնել: Լա՛ւ է քեզ, եթէ (չն. զի) մի յանգամոց քոց կորիցէ. ևն: *Ձէ հնար այնոցիկ՝ որք յառաքինութիւնն կեցցեն, եթէն, եթէ յամենայն մարդոյ բարի լսիցեն ոչ. չէ հնար լսել. Ոսկ: *Ձազգի ազգն յօրինուածս հազիւ ոք ուրիք եթէ պատմել կարասցէ ոչ. իբր՝ արդեօք. Նոս. ի՛ր. ա: *Ոչ եթէ կարօտ ինչ ոք իւիք էր (ածէ) եթէ (այսինքն՝ իբր զի) վասն այնորիկ խը նայիցէ... և անզօր և տկար, եթէ զանձին ևեթ խորհիցի զզօրութիւն. Եփիի:

ԹԲԻ ՈՁ. Ἐι μή. Nisi. Բայց եթէ, բայց միայն, բայց. Ի՛այն, Ի՛այն Ի՛է, հապա. Ֆագաի, Էա սալ. *Ո՞վ կարէ Թողուլ զմեզ, եթէ ոչ՝ մի ած: Ձիք մարգարէ անարգ, եթէ ոչ յիւրում գաւառի: Ոչ ուրեք առաքեցայ, եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն իսրայէլի. ևն:

ԹԲԻԱ, կամ ԹԲԻԻԱ, ի, այց կամ ացս. գ. ՚Αιτυα. Mergus. իս. Smergo. Բառ յն. որ ըստ մեզ Հոլամաղ. Թռչուն ձկնակուլ անյագ. գարապաՒագ, վիշէն պոզկան, Տաղ. *Վասն կերոցացն անյագութեան, ոյք զօրէն եթիայց ամանալով փառղեն: Զօրէն եթիւայց: Եթիա անյագ յանկութիւք. Փիլ: Իակ ի Լ՛. ՚ԻԼ. գրի Եթեայ. և ի ՀՒՆ Է՟ա. Էթիա:

ԵԹԻՈՎՊԱՑԻ, յ-ոյ, ւոց. ա. գ. ՚Αιθιοψ, ή Ἀιθιόπισσα. Aethyops. գրի և ԵԹԻՈՎՊԱՑԻ. այսինքն եղիովպացի, կամ եղիովպական. Բնակիչ երկրին՝ որ կոչի եղիովպիա. իւսիչնիկ. հոպեղ. *Անբդամիկք եթէովպացի. Երեմ. ւԷ. 7: *Վասն կըՆոյն եթէովպացւոյ... զի կին եթէովպացի առ. Թոսոց. ՚ԲԷ. 1:

Կամ իբր եթէովպական. եթովպային. Ἀιθυοπικός. Aethyopicus. * Ցեթովպացի և բաբելոնիացի բազմագանձ ականց. Նար. Խ:

ԵԼ, ի, իւ. ևս և ելոյ. ելք, ելից, ելից. գ. Ἐκπόρευσις, ἔξοδος, ἔξοδια, ἐξόδιος. Egressio, egressus, exodus. Ելումն արտաքս ի ներքուստ. ելքէլ, խոռոճ. *Ոչ էր նոցա՝ ոչ ել, և ոչ մուտ: Եւ ոչ ել ումեք գոյր ի ներքուստ արտաքս, և ոչ մուտ արտաքուստ ի ներքս. ա. Դ. ՚ՔՁ. 49: ՚ՔԷ. 25: *Ի ձեռն մտին (ի տասանն)... ի ձեռն ելին. Փիլ. Լ՛ի: *Ոմանք մինչ յաղօթից ելանեն, որպէս ի հնոցէ հրոյ առնեն զելն. Կիմաթ: *Ցիշիցէք գուք զօրն ելից ձերոց յերկրէն եգիպտացւոց: Ելք ելիվարաց կամ կառաց յեգիպտոսէ: Եւ ել՛ի գառնալ տարուցն՝ ի նոյն ժամանակ ելից Թագաւորացն: Ուրախ լեր զաքեղոյն յելս քո. ևն:

ԵԼ. իբր վ՟երելք. *Ոչ եղ միայն, այլև հրեշտակայ ասացեալ է. էջն և ել զարագ յեղեղումն և զփոփոխումն յայնմանէ իսորհրդոյն. Փիլ. Լ՛ի: *Ի փոքունցն ի կատարելագոյնն առնէ զելն. Նիւս. Կոմ:

ԵԼ, ելք. Ἀναβασις, ἔξοδος, διέξοδος. Ascensio, egressus, meatus. Ճանապարհ, ընթացք, անցք. *Ցելս ասկաղոնի: Ընդ ել սըն զովթայ: Ցելս Ճանապարհաց: Ելք իմ են ելք կենաց: Տէր պահեսցէ զմուտ և զել քո: Ո՛չ գիտեմ վեր և զմուտ իմ: Եհից զելս ջրոցն. ևն: *Ջրմպիելոյն ելն այն, որ ի ձեռն թոքոցն զրմպելին առ հրի կամանան ի բուխն մզեալ արտաքս առաքէ. Պղատ. փիմ. (ռմկ. Լևոնի Ճաֆեան.)*Ելք է ապականութիւն: Խողովակ է, և ել ջրոյ. վ՟ըս հոմ. Ը՛:

ԵԼ, ելի. վ՟ախճան. և Լուսին. կատարած. վերջ. *Համարեցան չորչարանք ելք նոցա. Խոսթ. Ճ. 3: *Ի յելեցին ա՟ուր. Նար. Ի՛: *Ջոն կատարածի ելից տարուցն. Եւ. Ի՛Ճ. 16: *Ցաւուրն ուրեք րորդի ելք լինին ոյ. այսինքն չարաթաթգելս. Թ՟՟ոց. Ի՛Ե. 34: *Ցելս իրացն հայեաց. Եչիէ. յե: *Ցելից իրացն ոչ կամեցան ուսանել. Սոփ. ա. յհ:

ԵԼ, ելք. ՑաջոյուԹի. հնարք. *Ա՟րացէ ընդ փորձուԹիք և զելսն. ա. Ի՛որ. Ի՛. 13: *Ջելս իրացն խորհել մարԹացոյք: Ջելս իրացն հնարէր գործարել. Խոր. ևն: Իակ ԵԼԻ ԱՂԱԳՍ. Տես ԱՂԱԳ:

ԵԼ, ելք. Ծագումն. և Արևելք. ՚ոՆելք, արևին ՚ոսԻելո- դին. *Ի ծագաց երկնից են ելք նորա: Ցելս առաւօտու, և ընդ երեկոյս: Ցարևան ընդ ելս առաւօտուն. ևն: *Մերձեալ էր ժամ ելից արեգական. Փոքղ: * Ջասորեստան յելից արևու, և ղոյնս ի մէկէն արևու. Եւ. Ի՛. 12: *Ցաղագս ընթացից ելսաւորացդ ի մոի յԵլս կոյս. Շիր: *Ցելից կալով դերմանացւոց. Խոր. Ց:

ԵԼ, ելք. Ի՟ագուհի. և Արևելք. ՚ոՆելք, արևին ՚ոսԻելո- դին. *Ի ծագաց երկնից են ելք նորա: Ցելս առաւօտու, և ընդ երեկոյս: Ցարևան ընդ ելս առաւօտուն. ևն: *Մերձեալ էր ժամ ելից արեգական. Փոքղ: * Ջասորեստան յելից արևու, և ղոյնս ի մէկէն արևու. Եւ. Ի՛. 12: *Ցաղագս ընթացից ելսաւորացդ ի մոի յԵլս կոյս. Շիր: *Ցելից կալով դերմանացւոց. Խոր. Ց:

ԵԼ, ելք. Ի՟ագուհի. ծորումն. *Ելք արտասուաց. Նար. Խ՛: * ԵԹԷ անկանի ի վերայ ելից իշոյ, և կամ այլ աղաեղի իրաց. Մի. ապոր:

ԵԼ, ելք. Հրաժարումն. հեռացումն. *Ջելն յաչխարհէ հարցանէր ցնա: Նա ուսուացէ քեզ զօրինակ ելոյն (այսինքն ելինն) յաչխարհէ. Վ՟ր՛ կոր:

ԵԼ, ելք. Ծախք. *ԵԹԷ բազում են մուտք, և ազնիւագեայ ելք, այնպիսին ընդ ագահս հաշուի. իակ ԵԹԷ դուսնագեայ մուտք, և սուսեր ելք, այնպիսին ընդ անառակս է. Սահմ. Ի՛: *Ամենայն գիր ելի մոի Թագաւորին ի ձեռն նորա. Տ՛ր. ա. 23:

ԵԼԱ. Գիրք ելից. *Արարածք, և ելք, և Թիւք. Սոփ. ևն:

ԵԼ, ելոյ, ելով. Տ. ԵՄ:

ԵԼԵԻ ԵԼ կամ ԵԼԵՒԵԼՍ ԱՒՆԵԼ. ՚Υπερέχω. Superare. Ջանալ գերազանցել. գեր ի վերոյ գտանիլ. զմիմեամբք երլանել. և կուսակիլ. սուեպ յաճախիլ. ՚ՆՒՆՒՈ յաՆԵԼ- ԼՈՒ ընել, ոս իբրու Վոյ գալ. *Ժողովուրդ զժողովրդեամբ եղ և եղ առնիցէ. Ծն. իԷ. 23: *Ցառաջատեալք՝ զմիմեամբք առնեն երևիլ. Պիս: *Վասակ քան զամենայն զօրսն ելևել առներ. Բ՟ոզ. Ի՛. 20: *Բուզմացան՝ ելևելս առնելով զմիմեամբք: Ելևելս արարեալ յառաջէին. Փոքղ: *Ցառաջ խաղացաք, ցեալ զգանս՝ Ճառ. զՃառից ելևել արարից. Շիր: *ի վերոյ այսքանեաց գերուԹից... մի զմիով ելևելս առնելոյ. Նար. Խ՛:

ԵԼ ԵՒ Է.Ջ. Իբր երկու բառ, է եւ լումն, և իլումն. *Ցառնային բաժանմունս ել է, և էլ. Լ՛ծ. պոէտ: *Երկնասուր զօրացն էլք և ելք արարան. Շ՟որ:

ԵԼԵՒԷԼԹ, զելևէլս. իբրու բարգեալ բառ, ի վեր և ի վայր խաղացումն. և ԱշխՀան բարձրուԹիւն և ցածուԹիւն. *Ջելևէլս անդադար սահանացն. Ագաթ: *ՋասմիՀանս անձանց և զելևէլսն... ի բաց Թողլի է. Նիւս. Բն: *Որ ելևէլսն աստիճանի՝ բնութիւն եւոյծ տարէ: ՑՒ՟ոտէ:

ԵԼ ԵՒ ՄՈՒՏ. ելի և մոի. Իբր երկու բառ, է ելանելն և մտանելն. և ելեալն և մտեալն. *Ջել և զմուտ բարեկամացն (առ ինքն). Խոր. ա. 31: *Ըստ իւրաքանչիւր գործոյն համարոյ ելիւն և մտին ամոյ ամոյ ոյ. յն. մտելոյն և ելելոյն. ա. ճ. Ի՛Ե. 1:

ԵԼԵՒՈՒՏԻ, ելևմտից. բարգեալ՝ նոՀին նշանակութիւնք. որ և ԵԼՈՒՄՈՒՏ, և ԼԱՄՈՒՏ. *Ժամս որոշէ ելևմտից և խորհրդոց: Լիցի սպասաւորութց արքունի և ամենայն ելևմտից (այսինքն ելոյսց և մտոյսց) Ճանապարհ. Խոր. Ի՛. 7. Ե 37:

կամ որպես Հետք. ՚Ιχνος. Vestigium.

*Դիտել զելևզմուտ աշխարհիս եկեալ էք ՚ջ ելևզմուտ երկրիս եկեալ էք առեսանել. Ծն. խԲ. 9. Ա 12:

ԵԼԱՓ, կամ ԵԼԱԿ, ի, աց. փ. Պըտուղ բուսոյ յերեսս երկրի կարմրերանգ և ախորժահամ. Խոռոչ. Լինէ. իտ. փջ. ՚ջօլա: Ա՚յլ է և համանման պտուղ Թփոյ գօձա Էնդիւբ. *Որ քաղէք զծաղկունս և զգետնածին ելագս: Բուսականին ելագք մըրտիկք. Սոխէ. Լեհ:

ԵԼԱՄՈՒՏ, մուտք. փ. Διεκβολή. Trajectus, exitus. Տելի՝ ընդ որ լինի եւ ելանի մուտք. ելք ի դուրս. *Եկամուտ (կամ ելամուտք) քաղաքին՝ ընդ կողմ հիւսիսոյ. Եզեկ. խԸ. 30:

ԵԼԱՆԵԼԻ, լեաք, լեաց. ա. Ուսոսի լինի եւ ելանել երթալ. *Մինչդեռ եմք յելանելն մարմինս՝՚՚. իբր տհկանացու. Եւիւ. Ը:

ԵԼԱՆԵԼԻ. փ. Սանդուղք. աստիճան. Ազբուկն. *Ելանելի չուրջանակաւ՝ ի միջինն, և ՚ի միջնոյն յերրորդ յարկին՝՚՚. յն. ՚ջրջանակաւոր ելք. Ἑλικτὴ ἀνάβασις. Ելի. խ. 31: *Ելանելիս երկաթիս ՚ի ներքուստ՝ ՚ի վեր. Խոր. Ը. 36: *Աստիճանս նաձև ելանելիք. Վրդն. ծՀ:

ԵԼԱՆԵՄ, եմք, էիր, եղ, էլ. ե. (գըտանի և ձ. ելայ, ար, աս. ուստի ունի. եւԷ, եւԼու.) Ἐξέρχομαι, ἐκβαίνω. Exeo, egredior. ւԷփաֆ. Խոսրով ԷՒնէ, ևն. ի գուրս դալ, ներքուստ արտաքս. գնալ այլուր ՚ի տեղւոջէն. մեկնիլ աստի, և մերձենալ յայլ վայր. *Ե՛լ՚ի տապանէ այտի: Ելէք ՚ի յորդանանէ: Ելին ՚ի հայրենի երկրէն իւրմանց: Փախեաւ եւ արտաքս: Եղ՚ի դաշտ: Ցերկիրն՝ ուստի էիր: Ելցեն այսր: Ելանել՚ի պատերազմ, կամ ընդ առաջ: Օրհնեաց, և եղ՚ի նմանէ (յերեսաց նորա): Ելին ըստ քաղաքն: Ելանիցէ ընդ ուրնգունս ձեր՝՚՚. յն. յըրընգանց ձերոց. ևն:

ԵԼԱՆԵՄ. Ἐκπορεύομαι. Procedo, ևն. Ծագիլ, ծնանիլ. և Բղխիլ յառաջ գալ. ւԷփաֆ, հասլ օլմագ, ապբր օլմագ. *Թագաւորք յերանաց քոց ելցեն: Որ ելանէն ՚ի քէն, նա ժառանգեսցէ զքեզ: Գետ ելանէր յԵդեմայ: Եւ եղ որթգ այդ: Ի տեառնէ եղ իրդ այդ: Ջօրուլեի բազում ելանէր ՚ի նմանէ: Ա՚յլ հասկք ելանէին: Եցէ ծաղիկ յարմատոյ անտի: Ցայ ելի: Ելի ՚ի հօրէ: Որ ՚ի հօրէ ելանէ. ևն: *Եւ ցեն բազում շառաւիղք. Փոխ:*Եթէ յառաջ խաղալ, և եթէ բղխել, և եթէ ելանել ոք ասիցէ, ՚ի Ճշմարտութենէն ոչ սխալէ. Լ՚ՓՒ. հանգ:

ԵԼԱՆԵԼ. Ցարածիլ, հռչակիլ. *Եւ լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն. Մ՚ՓՒ. Ք. 24: *Զայն ողորմ ելանէր մանկանցն ոգոցելոց. Իսայ. ծԷ. 10: *Ոչ եղ բանն ՚ի վեր: Ոչ եղ՚ի վեր բանն. Ք. ԹԳ. ծԵ. 19: Եզեկ. ւԷ. 28:

Ի ԳԼՈՒԽՈ ԿԱ՚Ի ԼՐՈՒՄՆ ԵԼԱՆԵԼ. այսինքն կատարիլ՝ *Հրամանն՚ի գլուխ ելանէր. Փոխ:*Ոչ եղ կամքն քո՚ի լրումն: Ցանկութիւքեանց՚ի լրումն ելանէ. Լ՚ՓՒ. ոգ:

ԵՒ ՈՉԻՆ. այսինքն Մ՚ՐԱՒԼ:

ԵՈՒԻՒՈՑ ԵԼԱՆԵԼ. այսինքն Հառաչել. Տե՛ս ՈՒՒՒ:

ԸՆԴ ՀԱԿԱԸՈՒՆ ԵԼԱՆԵԼ. այսինքն Հաւ կառափ կալ. Ց. ՀԱԿԱԸՈՒՆ:

ԵԼԱՆԵԼ. Ἀναβαίνω, ἀνέρχομαι. Ascendo. Դիմել՝ խաղալ՚ի վեր, կամ՚ի վերայ. վերանալ. յառնել. հարկանիլ. Վեր ելալ, վրան ելալ. *Ելանէին և իջանէին ընդ նա: Եղ՚ի լեառն չի: Եղ ծուխ՚ի բաց. կուէի նորա: Ելանէք քաց երկրին իբրև մրրիկ հնոցի: Բարկութիւն ոյ եղ՚ի վերայ նոցա: Քաղաք և խորք ելանէին՚ի վերայ մեքենայ և այծից: Ելեր յանկողինն հօր քո. ևն: *Թողեալ զհիւսիսայինն ամենայն՝ ելանել՚ի հայս. Խոր. Ք. 81:

ԵԼԱՆԵԼ. Ἐπιβαίνω. Conscendo. Հեծանել, նստել. *Ելին յաւտան: Ելանիցէ՚ի կառս և յերիվարս: Եղ՚ի քրովբէս և թռեաւ: Ելաք՚ի նաւն: Ելեալ՚ի նաւ մի: Թէպէտև առանց Ճարտարութեի ոք ելանիցէ՚ի վերայ. ևն: *Իակոյն՚ի ձի ելեալ՝՚՚. ի սպեր գնաց. Խոր. Ք. 60:

ԵԼԱՆԵԼ. Անկանիլ, այսինքն վիճակիլ. յարմարիլ. *Եւ եղ վիճակն մատաթեայ՚՚. յն. անկաւ՚ի վերայ. Գ՚ԲԺ. ա. 26: *Որպէս ելանիցէ յանուն ուրուք, անդ լինիցի. Թ՚ՈՈՑ. Ք. 34: *Ցեացուք՝ Թէ երազք նորա ընդ՚ի՚ն ելանիցեն. Եփր. ծՒ: *Ի գէպ իակ ելանէ բան մարգարէին՚ի վերայ նոցա. Եւիւ. ա: *Ա՚ւ իս ելանեն առածք մարգարէիցն. Նար: *Ոչ անկանիցի՚ի սիրտ. (այսինքն) ոչ ելցէ՚ի սիրտ. ոչ միայն ոչ առցեն, այլև ոչ յուսայցին, և ոչ զմտաւ ածիցեն. Մ՚Ի. Երեմ: *Մեզք հարցն ընդ մեզ ելին՝՚՚. յն. մեք կրեցաք. Ողբ. Ե. 7:

ԵԼԱՆԵԼ. իբր Եղանիլ. լինել. գոնիլ. *Զի անվարժ՝ ելանէ լկտի. Սիր. լ. 8:

ԵԼԱՆԵԼ ԸՍ. Անցանիլ, զանցանել, զանց առնել. Գոյս ելալ. *Եթէ իցէ ելեալ ըստ չափ. ա. Կոր. Ե. 36: *Կայսրն ոչ ելանէ ըստ քո հրամանն: Ձէք այն ոք, որ ըստ քո կամս արտաքս կարէ ելանել: Ձէր ոք ամենևին, որ իշխեր ըստ ձեռն նորա ելանել. Եւիւ. Ե. Ա Գ: *Վիրք և աղտանաք ըստ մեր և ձեր կամս չիշխեն ելանել. Փոխ:*Ոչ երբէք ելանէ ըստ բան քո իր անձեռնարկելի. Նար: *Բիւրապատիկ եղեր զնորատով նորա՝՚՚. այսինքն անցեր. Խոսր. պգրգ:

ԵԼԱՆԵԼ ԸՆԴ. որպէս Զանցանել. *Եւ յոյնք իսկ ոչ ելանեն ընդ քո իշխանութիդ. Եւիւ. ա:

ԵԼԱՆԵԼ ԸՆԴ ՍՈՒՐ, ԸՆԴ ՋԻՆՍ. որպէս Չիւրովի երթալ. *Կամէին ընդ իւրեանց սուրն ելանել. Փոխ:*Իակ. Ք. Ի. 22. *Ա՚ւ ահին յիմարութիդ ընդ իւրեանց զինս ելանէին՝՚՚. յն. յիւրոցն ինաստեալ լինէին, և՚ի սայր սուսերի մխեալ լինէին:

ԵԼԱՆԵԼ ՋՄՏՄԵԱՄԲՒՔ. Ելեալ առնել. Չանալ մի քան զմի առաւելուլ. փութալ. յն. յառաջել. *Ի պատիւ զմիմեամբք ելանել՝՚՚. յն. յառաջել. Հո. ծԲ. 10: *Սկսան... զմիմեամբք ելանել՚ի բանից պատասխանս. Եւիւ. Ը: *Մի զմիով եղեալ փութով կատարեն զկամս ձեր. Փոխ:*Ա՚յք զաբրամա ելանէին՝՚՚ տիրել աշխարհիս. Խոր. Ա. 30: *Ա՚յնպէս՝ զի և զարամքք ելանէին չարիք կանանց՝՚՚. յն. յարանց չարիս մաան յաւելուսին. Ռուի. Եռ:

ՑԱՁԱՑ ԵԼԱՆԵԼ. ապտ ելալ. Տ. ԱՁԳ:

Ի ԽԱՁ ԵԼԱՆԵԼ. Տ. ԽԱՁ:

ԸՆԴ ԱՌԱՋ ԵԼԱՆԵԼ. Տ. ԸՆԴ ԱՌԱՋ. և ԱՌԱՋ:

ԵԼԵԿՏՐԵՂԻՆ, կամ ԻԼԵՔՏՐԵՂԻՆ. Ա՚Հլեκτρινος. Electrinus. Որ ինչ է յիլեկտրանէ. *ԷկՀիպտոս. *Կերպասաւորութեիս մարգկէզենս գնեն նմա, կամ հրեզէնս, կամ իլեքտռեզէնս. Դիոն. ՃԽ՚ՈՑ:

ԵԼԵԿՏԻՒՆ, } ի. } Ա՚Հλεκτρον. Elec-
ԵԼԵԿՏՐՈՆ, } trum, succinum. որ և ԵԼԵՔՏՐԻՈՆ, ԷԼԵՔՏՐՈՆ, ԻՂԻՆՁՐՈՆ, ՂԵԿՏՁՈՐՈՆ, ԻԼԵՔՏՐՈՆ, ԻԼԻՔՁՈՐՈՆ. Բառ յն. Խէփթոն. Քաղմամգունի ամն. սաթ գեղնագոյն, որ՚ի չիխլն ձգե յինքն գյարդ. Էկհիպտա, սմանգա-

ֆան: Ա՚ւ մեօք ԵԼԻԿՈՐԱԿԱՆ կոչի տունենայն նիւթ, որ չիմամբ ստանայ զյոյժ ձգողականն և վանողական. *Եւ այն որ սքանչելի են՝ յաղագս ելեքտռոնացն ձգմանցն. Պղպ. փՀ: *Իակ թէ և պղնձոյ և իլեքտռիտոնի, և ականց բազմագունից տեսակ տեսակ՝ ՃՃաքանութեին երկինայնոյն էութեցն դնէ, իլեքտռիոն՝ որպէս ոսկետեսակ, համանգամայն և արծաթատեսակ՝ ցուցանէ զանփոփոխն և անապական ՃաՃանչն. Դիոն. ՃԽ՚ՈՑ: *Ջելեկտրիոնէ ասեն... կոչին զնկատորն. Վէյօր. Ե: *Ելեքտռիոնիս և փղոսկրեաս պայծառացեալ. Աբէռփ. Ծ: *Էլեքտռիոն անուանցն կազմած. Նար. խւ:

ԵԼԵՒԵԼ. ԵԼԵՒԻՋ. ԵԼԵՒՄՈՒԾ. Տե՛ս ի վերջկոյս բառիդ ԵՒ:

ԵԼԵՓԱՆԴԱԿԱՆ, կամ ԵՂԵՓԱՆԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. բառ յն. Էլեֆանտիփժ. Ἐλεφαντιακός. այսինքն փղական, որ ասի ղարաչար բորոտ, որոյ քոսն երևի որպէս մորթ փղոց. *Ելեփանդական բորոտութեամբն... ապականեցաւ. Խոր. Ե. 8: *Եղեփանդական բորոտութիւն... Ջեղփանդական բորոտութեի որպէս Թեփ ձկան՚ի բաց ընկենոյր. Վրդ+ ՃԵՂԷ. Ա ՀՈՍՔ:

ԵԼԻՔ. փ. Բառ յն. Էլիխս, էլիխքս. Ἕλιξ, ἑλικία. Ոլորք մանեկաձև, որպէս ցոլք լուսոյ ընդ օդս. ազդ շանթից կամ աստւպաց. *Եւ ելիք այնոքիկ, որ գծօրէն բերեալ լինին. Աբէռփ. Ծ:

ԵԼԼԱԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἑλλαδικός. Graecanicus. Որ ինչ սեպհական է բնակչաց Ելլադայ, այսինքն աշխարհին Հելլենացւոց. յունական. *Ստե փանոս կարդացեալ, որ ըստ ելլեդականին պատկ առաձայնի: Ելլադական իւղեալ մրցողաց Նար. խւ. Ա ԾԲ:

ԵԼԼԵՆԱՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. փ. Ἕλλην. Hellenus, Graecus. Հելլէն. ելլադացի, յոյն. Եռանդի. *Ջսկիւթացին և զելլենացին. Նար. ղՀ: *Ո՚վ սողոն, ելլենացիդ դուք միշտ մանկունք էք (ըստ հնախօսութեան), զի ծեր ելլենացի ոչ գոյ լսել. Պղպ. փՀ:

ԵԼՈՂ, ացւ. ներկայ ընդունելութիւն Ելանելոյ. որ ելանէ. Եւիւդ. *Հանդերձ ելողաքն՚ի շաբաթամուտն. Ք. ԻԳ. ծՁ. 9: *Ելողի և մտողի ոչ էր խաղաղութիւն. Զքր. Ը. 9:

Որպէս և անցեալն՝ ելեալ, ելելոյ, ոց. նովին մտոք վարի. Ելած. *Էին անդ ոմանք ի հեթանոսաբնակելոցն անդր. ՑՀ. ծԲ. 20:

ԵԼՈՂԱՒԱՐ. } տ. Ելմամբ. բղխ-
ԵԼՈՂԱՊԻՍ. } յմամբ. ելանելով իւրաքանչիւր. արտաքս ծաւալմամբ. *Պարուսկ նահապետ, յորժամ ասիցես, Թէ ամենայն ինչ չկայ է. իսկ ելողաբար, յորժամ ասիցէ ոք, Թէ ամենայն ինչ նովաս է. Դիոն. ՃԽ՚ՈՑ:*Հոգին սուրբ (յառաջ գայ) բղխմամբ և ելողապես. Վահր. Երզ:

ԵԼՈՂՈՒԹԻՒՆ. փ. Ելուսին. բղխումն. և ծաւալումն, վերելք, ևն. * Պատճառ միոյն ծննդեամբ, և մեռանոյն՝ ելողութեան. Սէփ. Ք. պ. ա: *Ծնունդն, և ելողութիւն. Լ՚ՓՒ. իհ: * Աւետաբեր յարուէն եղեալ՝ զանդրանկին՚ի մեռելոց զելողութիւն քաղցրացոյց. Ճ. Թ:

ԵԼՈՑՐ. Տ. ԵՒ:

ԵԼՈՒ. Ի ԲԱՆՍԵԼՈՒ. Տ. ԲԱՆ:

ԵԼՈՒԶԱԿ. ԵԼՈՒԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԵԼՈՒԶԱԿ, ևն:

ԵԼՈՒԶԱՆԵՄ, ուզ. ն. Իբր եկուցանել. Ցալ ելանել. հանել. ի լոյս ընծայել. ըստ յն. բացակատարել. Ապոտελέω. Զայն ասացեալ ասին, վասն զի ձայնս յինքեանց անպակաս եկուզանեն. Թղ. 185:

ԵԼՈՒԶԿԻՑ. ա. Բաս. անատոյգ, իբր ցեկուզակակից, գողակից. գործակից աւազակաց. * Ճանապարհ ինչ ընդ եկուզկից գնայցեն ընդ եկուզեկից. Ճ. Գ:

ԵԼՈՒԶՈՒՄՆ, զման. գ. Հանուսին. եկք. ընծիւզումն. Դռնբ գալը, և եկուզը. * Երկարաձիգ եկուզմունք բարուննակացն ընդ գերագոյ ծայրս ծառացն շարամանեալ. Գիւս:

ԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. տծ Εἶναι, ὑπάρξια. Esse, existentia. Եղն, գոյն, գոյութիւն. ՀԱՅԼԸ. * Գաղաճառ է՝ ոչ ՃՀմարիան բան՝ եկուզիցեն սոկրատայ, այլ եկուզիցի սոկրատայ պատճառ եղև գոյոյ զՃՀմարիան բան. Այլ. սպորգ:

ԵԼՈՒՄՆ, եկման. գ. Ἔξοδία, ἐκπόρευσις. Egressus, processio, ել. Եկանելն՝ ըստ ամենայն նշանակութիւն. Տես և ԵԼ, ԵԼՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԵԼՈՒՍՑ. * Զոգւոյ եկուզմն արգելուլ՝ի մարմնոյն. Խոսք: * Տեսանել՝ի խաչն զեկուզմն փրկական արեանն. Շ. Բաբէյ: * Եկուսս առեսանելիք զեկուզմն յաշխարհս. Վրք հց. Ք: * Հօր՝ ծնօղ գոլ, որգւոյ՝ ծնունդ, իսկ հոգւոյ՝ եկուզմն. Ցհ. Իմ. Եփ:

ԵԼՈՒՄՈՒՏ, մաթ, ից. Տ. ԵԼԵՒՄՈՒՏ. * Զհետ եկուսմանէն կամՃաածով կենարար կողիգ գծագրեալ. Նար. 235:

ԵԼՈՒՆԴՆ, եկնդան. գ. որ և ԵՂՈՒՆԴՆ ասի. (իբր եկեալ ունգ. ատկ. ելանդ, ելանդոյ, ելնդոյ, ելն.) Փալար, խաղաւարտ՝ի վեր երևեալ՝ի մայթեի, և ընդ անկեով, և՝ի ցայլսն, այսինքն յատնուկն. այտուց. ոռնջոյ, խխոտուկ. գապաՃգէգ: Վարք: Մխ. էծՃ: Մաբիւն:

ԵԼՈՒՍՑ, եկսեան. գ. Ἔξοδος, διέξοδος, ἀνάβασις. Exitus, ascensus, ել. Եկուզն՝ որ և է օրինակաւ. * Դիւբուսքի բնին եկուզսեան ընչոյն: Ա. կաւն և առ վհին անգրկն եկուսս. Նիս. խաչ: * Ցարեսցի՝ի կաւսն յերկինս եկուզսեանն. Փիլ. սահմ: * Ի լարս քերուին ապատրի եկուսս ձայնին. Երզ. 185:

ԵԼՈՒՍՑ ԲՈՒՍՈՑ. Ἔκφυσις, πρόσφυσις. Excrescentia. Ի վեր բուսանելն. ատնուին. վերաբուսեալ բինչ. * Խոխացոյն եկուսս բուսոյ որովայնին է: Զեկուսս բուսոյն՝ որ բերեն քինքեանն՝ զորովայնին. Փիլ. 44:

ԵԼՈՒՑԱՆԵՄ, ուզի. ն. որ և ԵԼՈՒԶԱՆԵԼ. Ցալ եկանել՝որ և է օրինակաւ. և որպէս ի վեր եկուցանել. ի վեր կանգնել. յարուցանել. յոյս. վեր եկալ գալ. ոգի հա. նել. Ἀναβιβάζω. Ascendere facio. * Զաւսատանս մեռուցանել առ գառաւորս հանդերձ բազում աքսասուօք, զմանկունս իւր եակ՝ի վեր եկուցանելով. զի մեռնասցեն զայսպէս գոցե զղջմունէն: Են ինձ ընտանիք և ուսուցիք, սակայն և ոչ զմի՝ի ստացանե եկուցեալ՝ ազաչեմ զձեզ՝ի բաց գալ ձուցանել զյաւոգ. Գնա. սահ:

ԵԼՔ. Տ. ՏԼ:

ԵԿ. ի, աց. (՝ի Թանձրացեալն). ա. գ. Προσήλυτος. Advena, proselytus. ἀποίκος, γειῶρος, peregrinus. Եկեալ ուք աքսաքուստաստաքական յաւելեալ՝ի բնակս երկրին կամ՝ի ժողովուրդ ՀՅ. ևս և Եկաստուս. պատգաստիս. գաղղեական. երեսեղի՝ եբէյզի և ղածի, կամ դաբյածի. եՃնէպի, և եՃլ, գա. Խիւ. * Օրէն մի և նոյն կացցէ քնակին և եկին, որ գայցէ մեղանալ՝ի ձեզ: Եկաց յաղելոց՝ի ձեզ: Ցեկացն յարեցելոց՝ի նուստ՝ի մէջ խարայելի: Հրէայք, և եկք նոցուն: Զնեկոզայոս զեկն անտիոքացի, ևն: * Եկաք յարեցելովք՝ի նա. Խոք. ա. 9: * Լիբեացւոց անդր եկք երթեալ էին. Եսա. ԽԲ. 8: * Երթ նախ քնակեալ իցէ, և երթ եկ իցէ նորահաս. Գղաթ. օբի. Ք:

ԵԿ, ի. եկք, ից. (՝ի վերացեալն). գ. Ἀφιξις, πάροδος, ἐπιδημία. Adventus. Եկաւորութիւն. գալուստ. գալը. Հեւիւ, հեւ ելոյթ. * Ազգ լիներ թագաւորին եկն նորա: Խաղաղութիւն է եկն նորա. Բասղ: * Զեկան յերուսաղէմ բարեբանելով. Մաթէ: * Եկդ վհանայ երագ: Ազգ եղև եկք հայոց: Զեկս սուրբ կուսանացն՝ի հռովմայեցւոց քաղաքէ: Ըստ յառաջ եկիցն ոզջամբ. Փորպ: * Անաքէ զնոսա յայուեալս անգառս նալի եկիւք: Լինել յայնմ ժամու եկք անձրևի. Լասք: * Զերաշտացեալ երկիր եկք անձրևաց կակղեն. Ածն. ղԼ: * Ծխով զեկուցանին՝ պատերազմաւ թշնամեաց եկք. Փիլ. Նխ: * Ընծանայ ընդդէմ երկանին եկիցն. այսինքն հոլովին (ծնաս գալան.) Շիր:

ԵԿԱ. իբր եկամուտք. հասք. եկածք. Հեւիր. * Ջոր ինչ տայ մեզ ՀԱծ եկք՝ի նոցանեկ (յոչխարաց). Վրք հց. Ի:

Ի ՎԵՐՈՑ ԵԿԱ. Անցք. պատահարք. Վայ գալը, եկածը. * Զոտցա պատերազմին՝ի վերայ եկս: Զ՝ի վերայ եկս ջրոց լուսալոյ. փիլ. Նխ: * Ցորոյ վերայ ամենայն եկք ցասագինք են և գժնդակք. Շ. յե. Ջ:

Ի ԴՐՈՒՍՑ ԵԿԱ. Օտար և նորամուտ իրք. *(Մեղքն են) ի գրուսս եկք և սովորութիւն. Շ. յե. ծէ:

Ե՛Կ, ԵԿԱՑՔ. կամ Ե՛Կ ԲԵՐ. կի՛ Ե՛Կ ԲԵՐ ԱՂԻ. Տ. ԳՕՄ, ԲԵՐԵՄ, ՄՂՔ, Օ՛Ն:

ԵԿԱՂՋ. ա. Ἐκκλητος, ἀπαγόμενος. Որ կոչի գալ՝ի հրապարակ կամ յատեան. *Գուցէ առնիցէ գՀՀՀ խօսս՝ի քաղաքի, եկակոչ ժողովրդեան. Սիր. խԲ. 11: Նոքա հանապազ եկակոչք և գաւառափոխք. Ոսի. ՀՀ. Ք. 8:

ԵԿԱՂՋԻ ԱՒՆԵԼ. (կամ գուցէ, եկակոչ առնել.) Ἐγκαλέω. Accuso. Զգեղ յատեան, ամբաստանել. ԿՀՎԼԵՒ ընէ. Զի՛ք անգ երկիւղ, և ոչ կասկած, և ոչ իշխան եկակոչէ առնէ. Ոսի. ՀՀ. Ք. 16:

ԵԿԱՄՏԱԿԱՆ. ա. Եկամուտ ըստ Ք նչ. * Մերժեալ արքական՝ զհասքն քրնական (կամ բրձնական), և եկամտական. Գնդ:

ԵԿԱՄՈՒՏ, մաթ, ից կամ ած. գ. ա. Προσήλυτος, ἐπήλυτος. Advena. Եկ ոք արտաքուստ մտեալ՝ի Թիւ բնակաց. օտարական, կամ՝ նորահաս. նորեկ. սպրդեալ ոք. * Մերժեցնայցէ առ ձեզ եկամուտս. Եւ. ՃԲ. 48: * Զաղչարեսցէ եկամուտ զտուն նորա. Ցոբ. Ք. 26: * Առնել եկամուտ մի. Մաթ. ԻՀ. 15: * Ի պաշտօնէին եկամտից. Գծ. ՃՀ. 43: * Նա է գուռն արքայութեան, որ բացաւ ամենայն եկամտաց. Մծէ. ՃՔ: * Եկամուտս բազումս ածելով. Զվայրենի եկամուտ ազգն. Խոք. Ք. 53. 61: * Զգեհաս եկամուտն (՝ի կրօնս): Վասն եկամտիցն առաս եգբարցն. Բբս. հղ: * Ըսմբոաջաց՝ որ եկամուտքն էին հրեից. Եսս. փբ. ա: * Եկամուտն՝ որ չէ՝ի Թագաւորական տոհմէ, այն խեցին է: Բայց զեկամտիցն, և որք յաստենացն աշխարհաց անգր հանգիպեցան, զնոցա ոՀվ կարէ բնբել զՀամաք. Լասք. Ք. ՃՔ:

ա. Ἐπίσακτος. Advectitius, ascititius, peregrinus, adoptivus. Օտար ինչ. Նորա-մուտ. ա. ազական. յաւելեալ. անբնական. * Եկաստուս առացուածով ունէին (զգեստուքի), և ոչ յանձանց գիտէին. Կիւրղ. ծ: * ԶՔք եկամուտս առ կատարեալ բարեբարուեքիւնն (այսինքն յՀԱԾ): Զուարթացուցանէ՝ի տրտմակամացն եկամտից: Եկամուտս եղև անհնազանդութի՝ի կամաց, և ոչ՝ի հարկէ. ՑՀԱ. Ք. ծա: * Ո՛չ երթէ բնածին բարք են, այլ եկամուտս. Եփիի: * Եկամուտս հարազատութ՝ մերձաւորացին խնամուեմբ. Խոք. Գ. 5: * Զեկամտիցն ընդ բնաւորականացն: Եկամուտս ախտք, պղծոտրութիւնք, ևն. Նար: * Եկամուտս ունի զայն արկածք. ԼՀբ. սպիդ:

ԵԿԱՄՏԵՄ, եցի. ւ. Գալ մտանել. յաւելուլ. աՃՀլ. * Ի մարմինն եկամտիք ջերմուեքիւնն՝ի ձեռն կերակրոցն. Եփ. ասէրս:

ԵԿԱՒՈՐԵՄ, եցի. ւ. Προσέρχομαι.

ԵԿԱՒՈՐԻՄ. եցայ. յ. Advenio, adveno. Գալ՝ պատրաստութ իւիք. գալ հասանել. այց առնել. ելաւ գալ. հեւիւ. Ել. * Եկաւորեալ՝ի տաճարն: Եկաւորէ՝ի ՀՀ եկեղեցի. Շիր: * Որ այսօր՝ի բեթղահէմ եկաւորեաց: Ի զարդարեալ վերնատունն եկաւորի. . . աշակերտաքն: Եկաւորեալ լիներ. . .՝ի լեառն ձիթենեաց. Զսբ. ՀՀ: * ՀաՃՀալ եմ ընդ ասանձանս. . . և յայս եկաւորիմ. Ճ. Ա: * Ցեա երկուս աւուրց զատիկն ասն պասեքին եկաւորի. Ճ. Գ:

ԵԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἄφιξις, πάροδος, ἐπιδημία. Adventus. Եկ. գալուստ. հասանելն. գալը. Հեւիւ, հեւ ելբսիւ. * Իբր զկարեներանցն կարծեցեալ եկաւորութե. Խոբ. Ք. 71: * Եկաւորութիւն ձայնի, կամ շնչոյ, ևն. Նար: * Զաքաւորս մխիթարէ եկաւորութ բարեկամաց. Ածն. ղԼ: * Որ՞ն և գնդակն՝ի միոյ արմատոյ բղխեալ են յառաջ եկաւորութ՝ Զսբ. ՀՀ: * (Խազարերք) յիւրոցն չիւբ եկաւորութե այլևայլ հրեշտակական տեսիլս աեսին. Սիոս. յոբ: * Ծերոց և տղայոց վկայելով նորա երկուց եկաւորութ. Տծնայ:

ԵԿԵԼՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. * Դու հաստատեցեր եկելութ քո: Զամանային եկելութե տեսուն. վբրն. ող: * Ածելոյն հոգւոյն եկելութ. Տծնայ: * Ընկղմեցաւ մահ՝ի յաղթութ, ոչ հանդուրժեալ եկելութե ՃՀմարիտ կենդանուեն: Զամենայն քաղաքն վրդովեցին իւրեանց եկելութեամբն. Բբս. ծն:

ԵԿԵՂԵՑԱՒԱՐՈՒԻՐ, բզոյ կամ րի. գ. Հողաբլուր կանգնեալ՝ի վերայ եկեղեցւոյ առ անյայս առնելոյ. * Հողաբլուր արարեալ՝ի վերայ նր եկեղեցւոյն չաղատու. . . յեկեղեցապետէն արաքաս ձգեալ: Եկեղեցապետն եգեալ. . . Իջեալ՝ի վերայ եկեղեցաբլուրն. Ոսի:

ԵԿԵՂԵՑԱՒՈՑ. ա. Եկեղեցւոյ բուսեալ, բղխեալ. * Եկեղեցապոյս ուղիս. Նար. յա՛է:

ԵԿԵՂԵՑԱԶԱՐԻ. ա. Զարդարիչ եկեղեցւոյ. * Խրատեա լինել եկեղեցազարդս. Զնոբ: * Եկեղեցազարդ բանաւորութե առաքնորդեա. Փորպ:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ἐκκλησιαστικός. Ecclesiasticus. Որ ինչ եկեղեցւոյ է սեպհական. եկեղեցական. * Եկեղեցական կարգ, կամ հաւատք, ուխտ, խորհրդածութե, գաւթե. ևն. Աթոռ: Սկն. եկեղ: փորպ: Նար:

Եւ Անձն կարգեալ՝ի պաշտօն եկեղեցւոյ. կղերիկոս, սարկաւագ, քահանայ, եպիսկոպոս. և Եկղեսիաստիկոս կամ վար-

գապետ. * Պաշտօնեիւք եկեղեցականօք: Եկեղեցականքս քրիստոնէից՝ ընդ ղևտա-կանացն: Յարդարիչն, կի՛ ամրուժէ եկեղեցականաց. Նոբ: *Եկեղեցականացն բա-րեկրօն լինել. Խոր: * Դուռ՝ որ եկեղեցա-կանդ ես, մեկնեա (զձայնս սուրբ գրոց). Սեբէր. Է:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՊՈՒՏ. ա. Ἱερόσυλος.

ԵԿԵՂԵՑԱԿՈՂՈՊՈՒՏ. Sacrilegus. Կապուղ զեկեղեցի. կողոպտիչ իրաց եկե-ղեցւոյ. սեղանակապուտ. տաճարակողո-պուտ. ծամն բան գողցող, սբբապիղծ. *Ե-կեղեցակապուտ և արիւնահեղ. Ճ. Բ: *Եկեղեցակողոպուտ գուռ. (ապ. եկեղեցի կողոպտող): Ասեն օրէնքն, եթէ եկեղեցա-կողոպուտն մեռանի. Վբ. Կղ. Է:

ԵԿԵՂԵՑԱՁԵՒ. ա. ն. Ի ձև եկեղե-ցւոյ. ծամս յՅով. *Խորան սքղն՝ ի վերայ հարկանել եկեղեցաձև. Ճ. Ա:

ԵԿԵՂԵՑԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἐκκλησιάζομαι, ἐξεκκλησιάζομαι. Congregor, in concionem evocor. Ժողովիլ հաւատացեալց՝ ի մի վայր. կոչմամբ եկաւորելոյ՝ ի մի. ծովիլ. Ագիպեղիւ. *Եկեղեցացաւ ամենայն ժողովուրդ որդւոցն իսրայէլի. Ցես. ծը. 1: *Եկեղեցացան առ արքայ սողոմոն ամենայն այր իսրայէլի. Գ. Ութ. ը. 2: *Եկայք ա-մենեքեան ժողովեցուք՝ ի միասին, եկե-ղեցասցուք՝ իքս. Լմ. պոբգ:

ԵԿԵՂԵՑԱՆԱՆ. տ. ԵԿԵՂԵՑԵՊԱՆ:

ԵԿԵՂԵՑԱՁՈՒՅՆԵՄ, ցուցի, ցո. ն. Ἐκκλησιάζω, ἐξεκκλησιάζω. Congrego in coetum, in concionem convoco. Ժողովել զհաւատացեալս՝ ի մի վայր. կոչել՝ ի մի տեղի՝ ի լուր բանից, և՝ ի խորհուրդ. ծողո-վել. Ագիպեղիւ. * Զամենայն ժողովուրդն եկեղեցացուսցես՝ ի դուռն խորանին վկայ-ութեան. Ղնա. ը. 3: * Եկեղեցացո՛ առ իս զժողովուրդդ: Ընդեղուցուբ զօրենս զայս... եկեղեցացուցեալ զժողովուրդն. Օրին. Ը. Ե ա: *Եկեղեցացոյց արքայ սողո-մոն զամ ծերս իսրայէլի. Գ. Ութ. ը. 1:

Մերձ՝ որպես Եկեղեցի ձևացուցանել. ծամս պե՛ս ընել. *(Ցեսու) զգաբէղին եկե-ղեցացոյց, և զգերազ սարկաւագանոց շի-նեաց. Եվիլ. յես:

ԵԿԵՂԵՑԱՁՈՒՅՁ. Իբր յն. Եկղե-սիաստես. Ἐκκλησιαστής. Ecclesiastes. այսինքն ժողովող. քարոզատու. ատենա-խօս. *Ա՛յնոքիկ՝ որ յեկեղեցւոյն են եկե-ղեցացուցիչքն, ապականե՞ն զանկուն, եթէ լաւագոյն առնեն. Պղա. ոսիբ: * Ե-լանեն եկեղեցացուցիչքն՝ ի ժողովարանն՝ ի ացսոյն պատշաճս. Աբիա. Ձ:

ԵԿԵՂԵՑԵՊԱՆ, ի, աց. ա. գ. որ և ԵԿԵՂԵՑԱՊԱՆ, ԵԿԵՂԵՑՊԱՆ. վերակացու և պահապան եկեղեցւոյ. * Եկեղեցեպան եմբրեմ: Աես ցեկեղեցեպանն. ՃՃ: * Ե-կեղեցապանն, և մի ոմն՝ ի կրօնաւորացն. Զննոբ: * Երևեցաւ յերազի որ ծածկին եկեղեցապանին. Հ=Ց. Ֆոբգ. ծէ: *Եկե-ղեցեպանն իշղոյց զնա յամբոնէն. անդ. յոել. Իա: * Առի՛ ի քէն՝ ի ստեփաննոսէ քահանայէ՝ եկեղեցպանէ սքղ յարոլմեէ. Վբ. Կղ. յ:

ԵԿԵՂԵՑԻ, ցոյ, ցեաց. գ. Ἐκκλησία. Ecclesia, congregatio, coetus vocatus, concio. Բառ յն. ἐκκλῆσια. (որ և ըստ եբր. փահալ.) ըստ ձայնին՝ արտակոչումն. հրաւէր՝ ի հաւաքուման. վասն որոյ Թարգ. ժամի՝ ի մեզ նահ կոչումն, և կոչարան, ժողով, և ժողովուրդ, և ժողովարան: Արդ Նոր եկեղեցի, կամ եկեղեցի քրիս-ոսի և է ժողովուրդն ոյ հաւատացեալ, կի՛ կոչեցեալ՝ ի որ հաւատս. Հօտ քոյի՝. Եկե-ղեցի կոչեցեալ է անուն բարուէ. զի ամ-ենեքին կոչեցեալ են, և միանգամայն ժո-ղովին. Կոլ. ծը: *Լուար զանուն եկեղե-ցոյն. ուսիր և զաւանդ Թարգմանուէ. եկե-ղեսիայ (իբր էգգլիոփա) կոչումն անուանի. Եղիկ. յես: *Եկեղեցիդ՝ ըստ եբրայեցւոյն (փահալ), ժողովոյ բազմութիւն ասի. Մագ. ծէ: *Դուռ ես վէմ, և՝ ի վերայ այդր վէ-մի չինեցից զեկեղեցի իմ: Աասպիր յեկե-ղեցւոջ (յն. եկեղեցւոյ). ապա Թէ և եկեղեցւոյն ոչ լուիցէ, ևն: Հաստատեր զեկեղեցիս: Կոչեաց զերիցունս եկեղե-ցւոյն: Ամենայն եկեղեցիք հեթանոսաց: Ամենայն եկեղեցիք քրիս. ևն: * Իսկապէս խոստովանիմբ մայր եկեղեցի, որոց՝ ի քո հաւատացեալք. Սկի. կի: *Ուրախ լեր որ եկեղեցի: Եկեղեցիք ձոյ, և ժողովք ուղ-ղափառաց. Շար:

Հին եկեղեցի. Տուն խրայէլի. Ժողո-վուրդ երբայեցւոց՝ յարբահամէ մինչև՝ ի քո. *Ի քորէբ՝ յաւուրն եկեղեցւոյ: Մի մոռչ յեկեղեցի ոյ կի՛ տեսուն: Ցականէս ամենայն եկեղեցւոյն իսրայէլի. ևն:

Իսկ վասն հին և նոր եկեղեցւոյ միան-գամայն՝ այսինքն ամենայն ծածապաշտից՝ ասէ Եփիփ. *Եկեղեցի ոյ՝ ի սկզբանէ աշ-խարհի էր:

ԵԿԵՂԵՑԻ ՀԵԼԼԵՆԱՑԻՈՑ. Ժողով և ա-տեան յունաց յաթենս. *Ցորժամ ասեմ ինչ յեկեղեցւոյն յաղագս ծածկոյնց (ասէ սուկրատ), ծիծաղին իբրու զմոլեզուվ. Պղա-փ. Էմիփան: *Որ յեկեղեցւոյն են եկեղեցա-ցուցիչքն. Պղա-փ. ոսիբ:

ԵԿԵՂԵՑԻ. որպէս չինուածք, ժողովա-րան հաւատացելոց. տաճար. ծամ. փիլի-պէ. * Ժողովանոց, սուղԹարան, և արքա-րան... և զի միշտ անդր ժողովիմբ, սովո-րութեամբ եկեղեցի անուանեալ՝ յարա-նուանաբար, այլ ոչ բնաւորաբար. Սկի. կի: * Եկեղեցիք հաւատացելոց՝ ծածկրութեան փափագանօք չինեցան. Ցհ. իմ. պաս: Տես և Նոբ. կե՛ ըստ ամենայն առման եկեղեցւոյ: Եւ որպէս տաճար ոյ կոչի անձն սուրբ, նոյնպէս ևս ասի. *Ամենայն մարդ յանձն իւր եկեղեցի էր, նոյն ինքն քահա-նայ, մարմինք իւրաքանչիւր՝ որ աւետան, և ոգիք նոցունց՝ պատարագ ընդունելի. Ե-ղիս. ե:

ԵԿԵՂԵՑՊԱՆ. տ. ԵԿԵՂԵՑԵՊԱՆ:

ԵԿԵՂԵՑՕՐՀՆԻՔ, նեաց. գ. կար-գաւորութեի օրհնելոյ զնորաշէն եկեղեցի. Մագ: *Ցաղագս եկեղեցօրհնեաց կարգաց, Թէ զինչ է խորհուրդն. Սիոն:

ԵԿԵՍԻԱՍՏԷՍ, կի՛ ԵԿԿԼԵՍԻԱՍ-ՏԷՍ. Բառ յն. Ἐκκλησιαστής. Ecclesiastes, concionator. ըստ եբր. փոկէթ. Եկե-ղեցացուցիչ. ժողովող. ատենախօս. վար-գապետ. *Բանք ժողովողին՝ որդւոյ դաւ-Թի Թագաւորի իսրայէլի յերուսաղէմ. ԵԿԿԼԷսիաստես. Ժող. ա. 1: *Աո՛ի ժողո-վող և եկկլեսիաստես, որ է եկեղեցական (այսինքն խօսող առ եկեղեցին)... զի շահաւէտ խրատ է եկեղեցւոյ (գիրքն ժո-ղովողի). Նի. ծող: *Եկկլեսիաստէսն ասէ. ուրախ լեր երիտասարդ. Կոլ. ծէ:

Լայնաբար և միւս գիրք սողոմոնի՝ Երգ-երգոցս, կոչի երբեմն Եկկլեսիաստես, ի Կոլ. ծէ. ևն:

ԵԿԿԵՍԻԱՍՏԻԿՈՍ, կի՛ ԵԿԼԵՍԻԱՍ-ՏԻԿՈՍ. Բառ յն. Ἐκκλησιαστικός. Ec-clesiasticus. որպէս եկեղեցական, և ժո-ղովական. մանաւանդ իբր անուն պատուոյ բառնաւպեսաց առ յոյնս. *Ջառաքեալս՝ ի քքէն զմեռոյ ձեռնադրեցաք լինել եկ-լեսիաստիկոս. Խոր. ճ. 57:

ԵԿՈՂ, ի, աց. ա. Առաւել ռմկ. լաւ ևս ասի ըստ գրոց, Եկեալ. Որ գայ. *Ըստ մեաց նախ եկողին. Մաղ: *Արգե-լու զեկողսն. Վբդն. էբ:

ԵԿՈՒՄՆ. գ. Եկ. եկաւորուիլ. գա-լուստ. ուսաի՝ ի վերայ եկումն, իբր՝ ի վերայ գալն, ի վերայ հասանելն. * Ոչ՝ ի վերայ եկումն փորձանաց... կարաց չար-ժել. Ճ. Զ:

ԵԿՈՒՆ. տ. ԱԿՈՒՆ, և ՈՒՈՒՆ:

Ե՛Հ. ձ. առաւել ռմկ. իբր Ո՛Հ.

ԵՀԷ՛. ՛ռմ. Թէ. ետէ. ուր կոչի և մակբայ մոլուիլ, այսինքն մոլեգնուիլ. գուշակաց կամ ածարուլց. *Ե՛Հ, զիարդ կորեաւ: Ե՛Հ, կի՛ ոՀ, որ եՀոյ գուսումն մանկուիլ. Երբն. ետէ: Իսկ որ գնի. *ԵՀԷ, իսկ արդ. Ոհ. յհ. Է. 36. ի յն. լոկ ասի, ὄνυ, արդ:

ԵՂ. տ. ԻՒՂ:

ԵՂԱԳ, ի, աց. գ. Ճանապարհ սովո-րական ՚ պատհան. (ձծ. հյ. ուռլի). Էօլ էօ-լագ, ուլու էօլ, պիւկագ. *Մի՛ գուցէ շա-փիղ ուղուց իցէ երևեալն, յայտագս ոչ ե-րևելոյ քեզ հետովք՝ եղագն՝ ընդ որ ան-ցիցեն ՚՚. յն. որ հետովքն իւրեանց զկուռ զուղին մաչեցին. Նիւս: Երգ: * Շաւիղք իմ. . . եղագք իմ. այսինքն է ամենայն կեանք. Ութ. Ես: *Վ արագաց և առիւծուց որսորդքն քինդրեն զեղագս և զկապղագս. Փիլ. Լիս: *Եղագ ներքսանկուլեհան նմա (գիլհին) յանշնորհակալուս բազմերախտու-Թեն ՚՚ ներհորդեսցի. Ցհ. իմ. ապ:

ԵՂԱԳ. որպէս լծորդ ընդ Թ. ըաճ, է Դեղ, հնար, ձար. որ և ԱՂԱԳ. *Թերևս երկպատիկ օգտուլեհ աւետի եղագս գտա-նել կարասցեն. Ագաթ: (այլ այս ևս մար-Թի մեկնիչ՝ ճանապարհ):

ԵՂԱԳԱԽՈՒԹԻՒՆ. տ. ԻՒՂԱԳԱԼ-ԽՈՒԹԻՒՆ. *ՉիՀինչ օգուտ եղև քահանայա-պետին աղնուականն այն եղագլիուեհի. Վահր. յար:

ԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Γενητός. Fa-ctus, creatura. Եղեալ կամ գոյացեալ՝ ի ժամանակի. արարած. ստեղծուած. և Արարածական. պեղծած, ոչնչ եղած. օլմուշ, էսարփըլըշ, մախլուգ. * Եղականիս քնուեհե գոցի արարիչ: Ի վերայ եղական նացս՝ փոփոխումն ասելով. կնբղ. գնյ: *Մարմին եղեալ՝ ի փրկուեհ եղականացս. Շար: *Չէր հնար եղական քնուեհե զեղա-կան ազատել, այլ միայն անեղ արարչին. Ոսոբ. պգբգ: * Բարձրեալն քան զերկրա-ւորս, անստեղծն քան զեղականս. Նար. ծգ:

Մերձ՝ եղեալ կամ լեալ գոլ. * Երա-նուելեանց արժանանան, որք տեսանեն զայս՝ եղոկան. Շ. ապիբա:

ԵՂԱԿԱՆԱՊԻՍ. ՛ռ. Որպէս եղական. ըստ կերպի արարածոց. * Աքամին վերին (քս) եղականապէս փոխաձևեալ. Նար. Խ:

ԵՂԱԿԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ եղանիլ. արարչագործել. պեղծել. ընել. *Ըստ պատկերի իւրում եղականացոյց զնոսա. Ոսիփոբ:

ԵՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Γένεσις, γενε-σῖσθαι. Factum esse, creatio. Եղական գոլն. եղանիլն. եղանուելն. Ճ Ծնունդ եւ զլուցս. *Համբերացի արիոս չարաբան զոր-գւոյն անեղութեի, յեղականաեւելի զԻու-ցեալ. Նաեայ: * Սատանաեածոցս եղակա-նուելիւնն. Աե. է: *Մերս ժամանակ ըստ եղականուելես մեր և արեգական ձևանայ. Լծ. ածաբ: *Դնեաս զբրէնս եղականուեհս. Աճապ. ծգ:

ԵՂԱԿԱՐԴ. տ. ՑԵՂԱԿԱՐԴ:

ԵՂԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συγγίνομαι. Si-

mul fio, adsum. Ի միասին լինել. առընթեր գտանիլ. *Չի թէ եղակից լինին չարի նախահանդէսքաւ, այն ոչ է չար, այլ բարի և ի բարւոյ, որ և զչարն բարի առնէ. Դիոն. ՟Ոչ։

ԵՂԱՄ. գ. Բառ հբր. տալ, այսինքն Սրահ. *Եւ եղամ (կամ էղամ) դէմ յանգիման տանն. Է. ՟Ա. Ք. 4. (որ ի Ք. Ի գ. 3. գնի՝ կամարակապ)։ *Եղամին է տախտակամածքն. Կիւրղ. Ի գ։

ԵՂԱՄԱՆ. գ. Իբր Իզաման. անօթ ձիթոյ. *Ձեք նոցա եղամանս. Եղէկ. ԼԷԶ։

ԵՂԱՆ, ի, աց. գ. Գործի երկժանի կամ երկքժանի. լծել. *Ձեղանն՝ որով զկալն սփռեն, կոշեն մաս։ Կաղմ զդեղս եղանաւ. Սիբէ. ՟Ա։

ԵՂԱՆԱԿ. ի, ացի. գ. Τρόπος. Modus. որ և ՅԵՂԱՆԱԿ. Հանգամանք եղանիլոյ կամ յեզկելոյ. և գործուած իրաց, կամ բանից. կերպ. տարազ. օրինակ. գործ. ՌԷՕՐԷ, ՌԷԼԷ, տասալ. ՀԻՆԼ. *Ալլով եղանակաւ է քան զմարդկայինս՝ ճաճանչն ծը. նունդն. Կիւրղ. ԳՒՅ։ *Ըստ երկուց եղանակաց։ Ըստ երկրորդ եղանակի. ԷՆ. Սահմ։ *Ազաչեմ զձեզ, իրաւացուէս բառիցս եղանակիս Թոմ. տալ. Պղպ. ասիբ։ *Կշռամ բանացս եղանակ։ Զեղանակ բանիս։ Խաչիս եղանակ. Նար։

ԵՂԱՆԱԿ. Ῥυθμός, μέτρον. Numerus, modulus. Ցեղկելումն ձայնից յերգս. գայթէ, ճափամ, ասասալ. *Չնոյն իսկ զբերթողն քերթուածոցն զուարճացուցանէ՝ եղանակաւ, և կամ դաշտմբ. Պղպ. օրիս. Է։ *Երգեցին զնորա օրհնութիւն եղանակօք. Ճ. Բ։ *Ձայնք և եղանակք՝ ողբականք և ուրախականք։ Ընդ եղանակս արկեալ գեղգեղեն. Լմբ. պէրգ։

ԵՂԱՆԱԿ. Χρόνος. Tempus. Ալլափոխութիւն օդոց, մանաւանդ ի չորս ժամանակս տարւոյ. Եյամ. * Ամառնային եղանակ. Խոր. ՟Ա. 15։ *Ցեղափոխս եղանակաց ժամանակաց։ Սակս ձմերային եղանակին. Ցհ. ԼԲ։ *Ցեղանակս գարնանն մտ. Նար. ԻԷ։

Իսկ եղանակք բայից՝ առ նախնիս ԼՀ են. ասին խոնարհմունք կամ խոնարհութիւք. Ἐγκλίσεις. Modus verbi.

ԵՂԱՆԱԿԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի յեղանակ ժամանակի. *Եղանակական չբջանակի հոլովման արուանկի. Նար. Խ։

ԵՂԱՆԱԿԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Երգակից՝ ձայնակից լինել. *Ընդ այնսոսիկ պաշտօնակից և եղանակակից լինեի. Ճ. Ա։

ԵՂԱՆԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որ ինչ է եղանակաւ նուագելի. Ճափամբը. * Սաղմոսիւք և եղանակաւոր աղաղակաւ. Երգս եղանակաւորս յօրինէին. Լմբ. պէրգ. Ե ող։ *Ամենայն եղանակաւոր երգք ՟՚. այսինքն չարականք. Ջէր. Ծ՟Ծ՟Ր։

ԵՂԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Μελωδέω, ἐπαυλέω. Modulor. ἄδω, ψάλλω, cano, canto. Երգել. նուագել. գեղգեղել. *Եղանակին վերնական պատուիրեալքն հրաշալի ձայնիւ։ Եղանակեն զերգս օրհնուած։ Եղանակէին երգս առեալ. Շար։ *Չիւսին բանք, և եղանակին նուագերգութիւք. Նար. ԿԲ։ Այլ է և ՅԵՂԱՆԱԿԵԼ։

ԵՂԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. գ. Γενητός, γεννητός. Եղական. եղեալ. ծնեալ՝ի ժամանակի. արարած. * Ամենայն ինչ եզանելին հարկաւոր է յեղուն ըստեղծ... զի զերս զատուկ անձնաւորութիւն ցուցցէ զի ծանեալ։ Քանզի եղանելի եմ, զյարձակմունս բազմանաց միշտ ունել ոչ կարեմ. Փիլ. այսբ. Ե ԼԻՒ։ *Չեզանելի ոմն յանեպ բնութ յօգել (իշխան)։ Սրի. պոփ։

ԵՂԱՆԻՄ, եղէ կամ եղայք, եղեալ կամ եղեալք, լիր. (Հական. և ց.) Γίνομαι. Fio, factus sum. Ի լինել. գոյանալ. ստեղծանիլ. ծնանիլ՝ի ժամանակի. իբր յն. γίγνομαι, nascor, gignor. և լինել այս ինչ կամ այսպիսի. փոփոխիլ. առնիլ. գործիլ. հանգիպիլ. էղիւ, ըւալ. օլամ, օլանամ. * Եղեցի լոյս, և եղև լոյս։ Եւ եղև երեկոյ, և եղև վաղորդան։ Եղև մարդն յոգի կենդանի։ Սեթայ եղև որդի։ Եղև ըստ բանին յայսմ իմ։ Ես եղէց նմա՝ի Հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի։ Եղիջիք ինձ յուսատեր և՝ի դաւեր. ԼՆ։ *Ոչինչ յաշխարհիս մասանց ինքնակալ ՟Ճ կարծել գոլ. քանզի եզև։ Կատարեալ եղանեալ (այսինքն եղեալ գոլ)։ Սկիզբն եղանիլ. Փիլ. * Որոց ծնունդքն՝ի միում ժամու էղին, և մահքն՝ի միասին եղանին։ Արժան եղեալ խորհրդոյն. Եփիփ։ *Չինուոր եղեալ վերին աշխարհի։ Առ այսօք եղեալ։ Մալ։ *Եղեցի և ասասանօր ընուլ մեզ զփափագ կամաց քոց (այսինքն լցցուք)։ Թագաւոր հրեշտասանի յանուանէ եղեալ (այսինքն կարգեալ). Խոր։ *Իմաստասիրութիւնդ զհանդարտականքն եղանի. Անյ. պոէ։ *Մանուն եղանին Թշնամեացն։ Կաշնարարոյծ եղանիւր. Յհ. իմ. էբե։ *Նախ քան զեղանիլ էիցս ամենայնի. Նար։ * Եղանի, և դնի յանքանիլ մտուր։ Ոչ չատացար մարդ եղանիլ ՟Ճ. Շար։ (Գտանի և՝ Եղիցիմ, այսինքն եղեց. և անխափ՝ եղիցիս կամ եղիցես)։

ԵՂԻՑ՝. իբր Ամեն։ Օրին. ԻԷ. 16=26։ *Եղիցի եղիցի ՟՚. այսինքն ամէն ամէն. Թագ. Ե. 22։

ՄԻ՝ ԵՂԻՑԻ. յն. ՈՀՈՎ յայլ գիրս. այս ինքն գաւ լիցի, ըստ նբ գրոց։

ԵՂԵԱԼ, կամ ԵՂԵՒ, ալեսպէս ՈՀՈՎ ասին. զոր օրինակ. *Ի սոցա բանս եղեալ Թագաւորին ՟՚. այսինքն հրապուրեալ, հակամիտեալ. Եղիշ. Ք։ *Զայսու զայնս եղեալ ՟՚. այսինքն զբաղեալ. Լաստ. ԺԷ։ * Եղէ ընդ քեզ ՟՚. այսինքն ննջեաց, անկաւ՝ի մեղս. Է. Ի գ. ԺԳ. 20։ * Եւ եղև՝ի ժամանակին կամ յաւուրն ՟՚. և ն. այսինքն գեպ եղև. կամ Ցայնժամ, ևն։ *Եւ եղև բան տեառն առ ՟՚. և ն. այսինքն խօսեցաւ կամ պատգամ ետ ՟՚։

ԵՂԵԱԼ, ԵՂԵՒԼՒ. Γεγονός. Factus, creatus. Իբր Եղական. արարած. * Եղեալն՝ անեզ երբէք ոչ իցէ. Պղպ. օրին. ԺՁ։ * Չնմարդ յեղելուսին մշնչենաւորն երևեսցի. կ. Ի գ. ԺԳ. 20։ * Ջքոլոր եղեալքս ամենայն։ Հասցին եզելոց. Նար։

ԵՂԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. (՝ի վերացեալն). Եղանիլն. լինելութիւն. ստեղծումն. ծնունդ. *Մտաց և զգայութեց զեղանուն առելով յառաջ. Փիլ. այսբ։ * Ամենահնար առեւտրաստուրիք իմ եղանուեն. Նար. ԼԼ։

կամ (՝ի Թանձրացեալն), Եղական. արարած. գոյք. * Արարիչ ամենայն եղանութեց. Շար։ * Պատճառս եղանութեց, կազմիչ հանդերձելոց. Նար. ՅԲ։

ԵՂԱՏ, ի, ատ. Տ. ՆԵՒՒՒՆ. ըստ յն. էւսթի. հբր. էլն. *Չեզատս և զմայրս հատանեն. Փիլ. ԼԻ. Բ. 1։

ԵՂԱՓ, ի, ապ. գ. կին եզեալ առն. ամուսին. կողակից. Իւիլ, ընէրբ. *Չեզարն (այլոց) յինքն գրաւել։ Ջունեզով եզար. Պիս։

ԵՂԱՓԱՊԱՅՐ. Տ. ԵՂԲՕՐՈՐՈՋ. լ՝ան ինն. * Չեզարամարս զառաջինորդս կոծոյն։ Եղարամարքն և ձայնարկուք. Ոսկ. ԷԲր. Ե էիւԼԻ։ * Օգնեցէք եղարամարք։ Ցորդորեցից զեզարամարս յաչխա-

ՐԱՆու ՀԱՒ՝. Պիս։

ԵՂԱՒԿԵԼ. Իբր Իւզարկել. օծանել. եղով օծել. Եռղամագ. *Հաւատան զգլուխ փրկչին եզեալ եղարկեաց. Լմբ. պէրգ։

ԵՂԲԱՅՐ, բօր, բարբ. բարբ, րց, րբբ. գ. Ἀδελφός. Frater. Հարազատ արու. համահայր կամ համամայր զաւակ. եղբօր, ախպոր. գբընիպաշ. *Ծնեաւ զկայինն ... և զեղբայր նորա զՀաբէլ։ Յարեաւ կայէն՝ի վերայ աբէլ եղբօր իւրոյ։ Գտամեաց հօր իւրում, և եղբարց իւրոց։ Նախանձեցան ընդ նմա եղբարքն իւր. ԼՆ։

ԵՂԲԱՅՐ. ըստ հբր. ՈՀով, նաև Մերձաւոր արեան, և ընտանի սիրելիք, ևս և ամենայն մարդ. * Ի ձեռաց առն զբունէ ա՝ բեան եղբօր իւրոյ ինդրեցից։ Ալք եղբայրք եմք մեք։ Ամենեքին դուք եղբայրք էք։ Միւսմ յեղբարցս այսոցիկ փոքրկանց։ Ասացէք եղբարցն իմոց։ Մարեմաս մոգքն յՀի, և եղբարբք նորա ՟՚. այսինքն ազգականօք. ԼՆ։ *Եղբարս կոչեն գինք բազում անգամ և զազգականս։ Ջեզբօրորդի և զազգական գինք եղբարս կոչեն. Կիւրղ. Ծ՝ *Ի միոյ արենէ ծնեալքն՝ եղբարք ասնուանին. Լմբ. էր ընդ։

Իսկ ՀՈԳԵՒՈՐ ԵՂԲԱՐՔ ասին և են կրօնաւորք. *Եղբայր ոմն։ Ոմանք յեղբարցն. Վրք հց. պէԼ։

ԵՂԲԱՑԻՐ. Նմանութիւն, եղբայրատեսակ. որ ոք կամ որ ինչ է կցորդ և նման այլոց իւիք օրինակաւ. ընկեր. զուգահաւասար. որ ըստ յն. լտ. է զի եղբայր, և է զի քոյր ասի. ἀδελφός, φή, frater, soror, socius, ia. * Եղբայր եղէ համբարուաց, և ընկեր յայլեմանց. Ցօբ. ւ. 29։ *Ա յան եղբայր է միակին։ Եղբարբք առաքինութիւն և չարութիւ, ըստ այնմ որով միոյ ոգւոյ ծնունդք են. և Թշնամիք, ևն. Փիլ. լին։ որ և զկրկին զդայարանս՝ եղբարս առէ իրերաց։ *Որ առ լեզուսին են տիպ տեսականն, և որչափ չբմացուցիչքն են, կծուք կոչեցաք, եղբարբք գոլով. Պղպ. փիմ։

ԵՂԲԱՅՐԱԲԱՐ. ՛Ս. ա. Իբրև զեղբայր. էէօբ պես. *Եղբայրաբար վարիլ. Խոր. Է. 7։ * Թշնամաբար, և ոչ եղբայրաբար ծախեցին։ Ջյանցանս և սխալուիս ուղղել եղբայրաբար. Նի. գծ։ *Եղբայրաբար սիրով ընկալեալ. Գէոպ. Բղ. ա՝՚ վալ։ *Հայրաբար և եղբայրաբար խնամ. Մագ. ԻԷ։

ԵՂԲԱՅՐԱԳՈՒՑՆ. ա. յն. եղբայր. Իբրու Հարազատագոյն. մերձաւորագոյն. համանման. *Ա՝ա սիտս գոլով եղբայրագոյնս այնոցիկ՝ որ եղեն Թեոդոսի. Պղպ. օրին. Ք։

ԵՂԲԱՅՐԱՊԱՀ. ա. Դաւօղ զեղբայր իւր՝ իբր՝ի մահ որատլով. * Անիչեաւորութիւքն զեղբայրատու բռնաւորքն կերակրեցեր գիտութ Հնմարտաւանն. Ոսկ. լ։

ԵՂԲԱՅՐԱՋԱՒԱՀ. ա. Զբաւօղ զեղբայրն՝ի կենաց. եղբայրասպան. *Ընդ ա՝նիծեալ եղբայրազրան կայէնի զարմից. Ցհ. իԲ։

ԵՂԲԱՅՐԱԹԻՒ. ա. գ. Եղբայր համարեալ ըստ ազգականութ. *Եղբայրաթիւ հեռաւոր էր. Եփ. Եւ։

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀδελφικός. Fraternus, germanus, um. Որ ինչ անկ է եղբարց կամ եղբայրութ. հարազատական. պիւոփէրանէ. *Եղբայրական սիրոյ եղբարց, կամ համաձայնութ. անուն, համբակ. ԻՖՒ։ Տօնակ։ Նար. Խ։

ԵՂԲԱՅՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ξυναδελφία, ἀδελφιξία. Confraternitas, fraterna societas. Կցորդութի եղբայրական յոր և է կարգի. եղբայրութի. *Ընհաւատագոյն քան զինգեսին եղբայրակցութիւնս այնր մե-

ծատան • Նար. ԼԲ։ *Յորդեգրութիւն հօրն երկնաւորի, և յեղբայրակցութիւն քրիստ. Խոսր։

Կամ ժողով եղբարց • վանական միաբանութիւն. Συνοδία, Societas, conventus. *Ի բաց ընկենուլ է յեղբայրակցութենէն զանվայելուչ կռիւս • Բրս. ՃԳՒ։

ԵՂԲԱՅՐԱՆԱՄ, ացայ • Լ. Խբրու եղբայր լինել • *Յաղագս եղբայրացելոյ ընդ մեզ մարմնեղէն բնութեան. Մամբր։ *Զեղբայրացեալն մեր ըստ մարմնոյ, և զնծծն ըստ բնութեան • Հ • ԼԻԼԻ։ *Քեզ եղբայրացան, ի քէն վարժեցան • ԳԱՅ։ *Ըստ աւանդին զեղբայրացեալն ասէ • ԿԻՐՂ • ՂՀ։

ԵՂԲԱՅՐԱՆՈՑ • ի, աց • Գ • Բնական հոգևոր եղբարց • վանք • *Շինէ և յանապատ և յանմարդ տեղիս՝ եղբայրանոցս • Խոր • Ճ • 20։ *Ի յոլով տեղիս շինեցան եղբայրանոցք • Աոռ • Ճ • 7 • լատ յն • ասի եղբայրութիւն • Ἀδελφότης. Fraternitas.

ԵՂԲԱՅՐԱՔԱՀ • ա • Որ գիտէ շահել զիրաց եղբօրն • *Երկայնամիտ լինել, և եղբայրաշահ, և քաղցր և բարեսէր • Ռոմիփոր։

ԵՂԲԱՅՐԱՊԻՏ • Տ • ԵՂԲԱՅՐԱՔԱՐ • *Եղբայրապէս և հարազատաբար • Մամբր։

ԵՂԲԱՅՐԱՍԷՐ, սիրի, բաց • ա • Փիլաձելփոս. Amans fratrem vel fratres. Որ սիրէ զեղբայր իւր • ԵՓՕԲԸ ՍԷՐՕՂ • *Եղբայրասիրա այս • • • երևիմա մարգարէ ԱՅ • Ի • Ղ • ԺԵ • 14 • (ուր յօրինակս ինչ յայտնի վրիպակ է, եղբայր ծերս այս։) *Համամիտք իցէք, համակարիք, եղբայրասէրք • Ա • ՊԵՓ • Գ • 8։ *Եղբայրասէր կրօնաւոր ազգակցութիւն ունի առ քրիստ • Նեղս։

ԵՂԲԱՅՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ • Տ • ԵՂԲԱՅՐՍԻՐՈՒԹԻՒՆ • *Զգթութիւն եղբայրասիրութիւն վասն եղբօրն փրկութիւն ունել՝ վաստակել ի միտսն • Բրս • Կղ։

ԵՂԲԱՅՐԱՒՊԱՆ, ի, աց • ա • Ἀδελφοκτόνος. Fratricida. Սպանող եղբօրն • եղբայրազրաւ • *Հարցանէ զեղբայրասպանն։ Նշանակ դնի եղբայրասպանին • ՓԻՆ • ԼԻՒ։ *Ամենայն սպանօղ եղբայրասպան է • Վրդն • Ես։ *Ընդ եղբայրասպան սրտմտութիւս կոթեաս • Իմ • Ճ • 3։

ԵՂԲԱՅՐԱՒՊԱՆՈՒԹԻՒՆ • Գ • Ἀδελφοκτονία. Fratricidium. Սպանումն եղբօր • *Չկայէն վասն եղբայրասպանութեանն ասանջեաց • Սրփ • ՃՀ • Ի։ *Ահաբեայր Թըշնամութիւք եղբայրասպանութեամբ • ՓԻՆ • Ճ • ԶՈՒ։ *Սովորութիւն է չարին եղբայրասպանութիւն նրութիւ • Մագ • ԼԿ։ *Եղբայրասպանութիւն ցեղին ղևէայ • ԼՂԲ • ԽՀ։

ԵՂԲԱՅՐԱՏԵԱՑ • եցի, ցայ • ա • Μισάδελφος. Qui fratrem odit. Ատեօղ եղբօրն • *Որով կային եղբայրասպան գտաւ, և եասա եղբայրատեաց • Ռոմ • Հ • Ա • 16։ *Չեղբայրատեացն մարդասպան կոչէ • ԼՂԲ • ՍՂ։

ԵՂԲԱՅՐԱՏԵՑՈՒԱԿ, ի, աց • ա • Ἀδελφός, փի. Որ ինչ նման է իմիք՝ ըստ նմանութեան եղբօր • Հարազատ • Հանգուցեակ • *Ասէ իսկ և եսիոգոս եղբայրատեսակս ստացուն (բանից հոմերոսի) ի մինուս • Պղատ • հինով։

ԵՂԲԱՅՐԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ • Գ • Μισαδελφία. Fratris odium. Եղբայրատեացն գործ • ատելութիւն եղբօր • *Չեղբայրատեացութիւնն վերագոյն յանցանք ձերոյ ոչ հալածեցէք • Ճ • Գ • *Եղբայրատեցութիւնն վերագոյն յանցանք են քան զամենայն յանցանս • Հց • ԱՒ • ԼԻՒՂ։

ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆ • Գ • Ἀδελφότης. Fraternitas. Հարազատութիւն եղբայրական • եղբայրակցութիւն • և ընտանի սէր իբր եղբօր • Գաբր • Գաբրիել • Գաբրիելեան, Գաբրիելական • *Վասն նորոգման սիրոյ եղբայրութեանն մերոյ • Ա • Մ • ԺԵ • 17։ *Ընդ նոյն անցս չարչարանաց եղբայրութեանն ձերոյ • Ա • ՊԵՓ • Ե • 9։ *Որպէս ըստ բնութեան նա • որդիք և մեք ըստ կրութեան, որպէս յեղբայրութեն առ նա կոչեցեալք • ԿԻՐՂ • ԳՒՀ։ *Կենահալորդս լինել ընդ միմեանս աննախանձ եղբայրութեամբ։ Վայելչաբար ի միասին կապակցիլ հառաջակ եղբայրութեամբ • ՑՀ • ԼԲ։

ԵՂԲԱՑՐՈՒԹԻՒՆ • Ուխտ կրօնաւորաց • միաբան եղբայրք վանաց • վանականք • և եղբայրանոց • *Խաղաղասէր կրօնաւոր չահ պայծառ է եղբայրութեանն • Նեղս։ *Ե՞րբ եկեսցուք ի վանս, զի օրհնեսցուք յեղբայրութենէն • Ճ • Բ։

ԵՂԲԱՅՐՍԻՐՈՒԹԻՒՆ • Գ • Φιλαδελφία. Fraterna caritas. որ և ԵՂԲԱՅՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ • Սիրելի զեղբարս կամ զընկերս • Գաբրաձ Մահապետենի • Տես Հա • ԲԵ • 10 • Ա • ԼԻԱ • Ե • 9 • ԵԲԲ • ԲՁ • 1 • Ա • ՊԵՓ • Ա • 22 • Ե Ե • 17 • Ե • ՊԵՓ • Ա • 7 • *Ալ է Ճշմարիտ եղբայրսիրութեն, քանալ և ի հոգևորսն ձեռնասու լինել մերձաւորի իւրոյ • Ոսկ • յհ • Ա • 18։ *Չեղբայրսիրութեի և այսու ծանիցես, յորժամ զքէզ պատուոր ի վերայ եղբօրն յանցանացն տեսցես. կԼԻՍԱ։

ԵՂԲՈՐՈՍ • Տ • ԵՂԵԲՈՐՈՍ։

ԵՂԲՕՐՈՐԴԵԱԿ, կք • (կոչական •)։

ԵՂԲՕՐՈՐԴԻ, դ•ոյ, հոց կի՞ հաց • Գ • Ἀδελφιδός. Nepos. υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ, filius fratris. Որդի եղբօր ուրուք • ԱՂԲՕՐԸ ՓՐՈՆ • ԷՒԷՆ • *Եւ ամ. աբրամ • • • զյովս զեղբօրորդի իւր • Ծն • ԺԵ • 5։ *Որդւովք և եղբօրորդւովք • Լ•սա • Ժ • *Ազգակիցքն ի միասին գալով մինչև չեղբօրորդեաց մանկունս • Պղատ • օրին • Ի։

Լայնաբար, իբր Հօրեղբօրորդի • Տես • Ե • 2։ Կամ իբր Քեռորդի • ԿՂՈՒ • Ե • 10 • զի հոմանձայն է յն • Ἀνεψιός. Patruelis, և Consobrinus.

Մանաւանդ որպէս Սիրելի ընտանի, և կամեցեալ որ • ըստ եբր • փօփ • և յն • ա • φελφίφσ • լտ • նեբօս • որ են անխտիր եղբօրորդի, և քեռորդի • տես ՀՐԳ • ա • Ե • Ե։

ԵՂԵԱՄՆ, եղեման, անց • գ • Πάχνη, πάγος • (որ և սաստ) • Pruina • Յօղ ձմեռոյն սաստկացեալ եղեմ. գԸՐԱՂԸ • *Եղեամն է յօղ ի ծագս յերկրէ • Աբէսա • Ց։ *Ուստի՞ եւ եղանիցէ եղեամն • Զ•եղեամն ո՞ ծնաւ յերկինս • Յոբ • ԼԸ • 24 • 29 • *Իբրև զաղրդի ոսոյն, և զեղեամն ի մրրկէ հալեալ մանր • Իմ • Ե • 15։ *Հար կարկտիւ զայգիս նոցա, և զվաղենիս նոցա եղեմամբ • Սղ • ԿԵ • 47։ *Սպիտակ իբրև զեղեամն • Եւ • ԺԵ 14 • Իսկ Յոբ • ԼԵ • 18 • *Զօրացուցանել իբրև զսեպիլ եղեման ։։ ընծեղծիր, զեղմման • որպէս և ի հին ձեռ • գտանի, զեղեման • յն • Επίχυσις, վերհեղման • համաձայն եբր • Ռասիկական է գրեցն • *Ձհեն և եղեմն, զի գրացի է օգոյ • Վրդն • ԺՆ։

ԵՂԵԲՈՐՈՍ • գ • գրի և ԵՂԲՈՐՈՍ, ՂԵԲԵՐՈՍ • Բառ յն • Ἐλλέβορος, Ἑλλέβορος. Helleborus, um; veratrum • μελαμπόδιον, helleborum nigrum • Բոյս դառն յանջրդիս, որ լինի գեղ մաքրողական • ի մեղ սուի վրացի կոճ, որ լինի և սպիտակ և սեաւ • պօյնոզ օրոս, խաբպագ, գաբաձէ օր, գաոս լէլէյի, փօփոռ պաւլը • Վէյբր • Ե • Վրդն • ԺՆ • Բժվէն • Սխալ երևի գրեսցն ի հին բառ • *Եղդորոս, ցմախս ։։

ԵՂԵՆԱՐՆԱՆԱ, կի՞ ի, աց • ա • Բր. ԵՂԵՆԱՐՆԱՆ, Հնակեալն ի շամբս եղեգան • *Ընձիացեալ յեղեգնաբնակ երամէն գազանացն միջոյ • Ագաթ • *Սնուցանէ զեղեգնաբնակ ազգս աքարաց • Փարպ։

ԵՂԵԳՆԱՌՈՅՍ • ա • Ուր եղեգն բուսանի • լի բուսովք եղեգանց • *Իր քաղաքն յեղերս եղեգնաբոյս շամբից • Աոռ • Գ • 16։

ԵՂԵԳՆԱԽԱՒՆ • ա • Խառն ընդ եղեգան • *Եթէ իցէ՝ որ եղեգնախաւն իցէ գործով, արգելեալ կայ ի մէջ հրոյն • Կոչ • ԺԵ։

ԵՂԵԳՆԱԽՈՒՆԿ • Καλαμος ἀρωματικός. Calamus aromaticus, vel odoratus. Տ • ԽՈՒՆԿ ԵՂԵԳՆ • Նար • ՂԶ։ Գաղիան։

ԵՂԵԳՆԱԽՈՒԻ • ա • Որ խուն է որպէս զցորեան եղեգան • *Ալ եղեգնախուն կիսազնա նիւթոյ • Նար • Ե։

ԵՂԵԳՆԱՁԵԻ կամ ԵՂԵԳՆԱՁԵԻ • ա • ֆ • Որ է ի ձև եղեգան • ուղղորդ և երկայն • ԷՂԷԳԻ ՅՈՎ • ԳաՂԶ պէլէի • *Ուղղագոյն յարմատոյն եղեգնաձև ի վեր ընթանալով ցօլուն շուշանին • Նիս • Երփ։ *Շուշանն՝ եղեգնաձև ածեցեալ, ցուցանէ զծալիկն • Գէ • Է։

ԵՂԵԳՆԱՃԱՄԲ • ա • Ուր կան շամբք եղեգանց • եղեգնուտ • *Յեղեգնաշամբ վայրին երթեալ • Շ • Վիպ։

ԵՂԵԳՆԱՃԻՆ • ա • Յեղեգանց շինեալ եղեգնեայ • *Եւ ուսուն իբրև զնուռ ընկուզին զեղեգնաշէն տուն • Լք • ՈՁԲ։

ԵՂԵԳՆԱՊՈՒՐԱԿ կամ ԵՂԵԳՆԱՓՐԱԿ, ի, աց • Գ • Եղեգնուտ վայր • շամբք գամբռւզք • *Մօրից և եղեգնապուրակաց (կամ եղեգնափրակաց) • Խոր • Ը • 21։

ԵՂԵԳՆԱՍԵՐ • Գ • Սիրօղ կի՞ բուսոյ ցիչ եղեգանց • որ է ի սերկ եղեգան • *Զարմաստս եղեգնասեր բուսոցն • Փարպ։

ԵՂԵԳՆԱՑՈՒԿ • Գ • Յօտպ եղեգնեայ. եղէգէ գաոսպան • գամբռ փէյէնէյ • *Եւս զեղեգնացուսն • և բացեալ ընձերցան • Հ=Յ • ՕՓՈՓ • Ք։

ԵՂԵԳՆԱՓԱՐ • Տ • ԵՂՆԳՆԱՓԱՐ։

ԵՂԵԳՆԵԱՑ • ա • Καλάμινος. Arundineus. Յեղեգանէ կազմեալ, եղէգնաչէն. եղէգէ • գամբռ • *Յօտպ, կամ գաւազան եղեգնեայ • Ք • Ի Գ • ԺԸ • 21։ Ես • ԼՀ • 6։ ԵՂԷ • ԼՀ • 6։ *Եղեգնեայ գաւազանաւ գանեալ (ի գլուխն) • Խոր • ՊՓԳ։

ԵՂԵԳՆՈՒՏ, ի, ից • ա • Καλαμώδης Arundinosus. Ուր բուսեալ կայ եղէգն խատ • շամբուտ • եղէգնոտ • գամբռւզք, սաղզք • *Մտեալ յեղեգնուտն անտառ՝ գտին անդ զեղջայրն • Վրդ • ԿՅ • Ք։

ԵՂԵԳՆՈՒՏ • Գ • Καλαμών. Arundinetum. Տեղի եղեգանց • շամբք • գամբռւզք, սաղզք • որ և է յատուկ անուն տեղոյ, (իբր յն • գալամոն • Հյ • կալամոն •) *Ածէր աքքայն աղեքանդրուս յեղեգնուտէն • Վրդ • ԿՅ • Ք։

ԵՂԵԼԱԳՈՑՆ • ա • Արդէն կամ կուսաւ եղեալ • անցեալ • τὸ Γέγονος. Praeteritum. *Եղելագոյն, գոլ եղեալ, գոլ լինելոյց, ևն • Պղատ • փԽ։

ԵՂԵԼՈՒԹԻՒՆ • Գ • τὸ Εἶναι. Esse, existentia. Եղանուլթ • լինելութիւն • գոյն. էանալն • *Ի մարխամիմ եղև սկիզբն եղելութեն նորա • ԻՀ • այլ ի սկզբանէ էր • Ածոփ • Ք ։։ *Ըստ եղականի և եղելութիւն իւր • Վրդն • ԵՒ։

ԵՂԵԼՈՒԹԻՒՆ • Γένεσις. Fieri, factum esse, generatio. Յառնումն, եղանիլն ի ժամանակի • *Ամենայն որ ի ձևն եղելութեան է, ի ժամանակի ունի զկատարումն • Դիոն • ՁԲ։ *Լինելութի երկին

և երկրի . . . եղելութե՛ն լուսոյն. Աւգ. Գ ։ *Նայեցեալ խորհրդով մտաց 'ի սկզբնաւորին իմ եղելութի. Նար. ծա ։ *Ուր պակասէին չէութիւնք, և յաւելան եղելութիւնք յարարչէն. Վրդ. ծն ։ *Ցնծացաւ յն 'ի կրկին նորոգմանս երկրորդ եղելութեանս. Հանմ. առ ։

ԵՂԵԼՈՒԹԻՒՆ. Լինելն արդեամբք, կմ այս ինչ և այսպիսի ինչ. *Իմաստնոցն յայտնի է իրացն եղելութի. Շիր ։ *Եղելութիւնք անեղ բանին մարմնին. Աոող. Գ. 21 ։

ԵՂԵԼՈՒԹԻՒՆ. ('ի թանձրացեալն.) τὸ Γενητόν. Factum. Եղականն. արարածեակք. գոյք. *Եթէ անեղութին էութի է, հարկ եղիցի և եղելութէն էութի. և եթէ երկոքեան էութիւնք են, ոչ եղիցի ներհական անեղութէն եղելութի, այլ՝ նոյն. քանզի ոչ է ներհական էութի՝ էութեան. Կիւրղ. գնձ ։ *Եղելութիւն 'ի համանունանց անուն է. խոսր ։ *Ծովու, և որ 'ի նմա են եղելութիւնք ։ Դողացան եղելուինք բնաւորսն բնութէ. Նար.

ԵՂԵՄՆԱԽԱՌՆ. ա. Խառն ընդ եղեման. Գլւղղուղ. *Եղեմնախառն ցուրտ. Եփր. Բգ ։

ԵՂԵՄՆԱԽԱՄ. ա. Խարեալ յեղեմանց. Էղէմ էրած խաւրած. Գլւղղուղ լամլուղ. *Ձիւնաթաղք, եղեմնախաբք, խառութք հարեալք. Ագաթ ։

ԵՂԵՄՆԱՊԱՏ. ա. Պատեալ եղեմամբք. Էղէմ փօլ ծածկուած. *Հատն ցորենոյ եղեմնապատ. Թէոփ. խ Ն ։ *Եղեմնապատ և ձիւնաթաղեալ պահին ամենայն արմատք. Մագ ։ *Եղեմնապատ՝ սառամամբ լինին. Ղ. Եւա ։

ԵՂԵՄՆԱՐԿՈՒ. ա. Արկօղ կամ բերօղ զեղեամն. *Օդք եղեմնարկուք ։ Ցեղեմնարկու օդոց ։ Եղեմնարկու հողմն կմ սառնամանիք. Խոր. Գ. 68 ։ Ճ. Ա ։ Սեբեռ ։ Ճշ ։

ԵՂԵՆԳՆԱՔԱՐ. Տ. ԵՂՆԳՆԱՔԱՐ ։

ԵՂԵՆԳՆԵԱՅ. Տ. ԵՂՆԳՆԵԱՅ ։

ԵՂԵՌՆ, ռան կամ րան. եղերք կամ եղերունք. Գ. τὰ Κακά. Mala. τὸ ἐναντίον, adversitas. ἐπιβουλία, malignitas, ևն. Չարիք. վտանգ. աղէտք. պատահար. վնաս. ... *Ոչ ծանեաւ զլինելոց եղեռն իւր. Ոսկ. Գ. 10 ։ *Մեծ եղեռն վնասու քաղաքացւոցն իւրոց կացուցանէր »․ այսինքն լինէր. Ե. Ա. Գ. 5 ։ *Որ լինելոց էր առ եղեռանէ նմա և արարածոցն իւրոց ։ Եւ զայն ոչ եթէ առ եղեռանէ ինչ լեալ ասեմք մարդոյն, այլ վասն լաւութեանց ։ Ընդ աւազակուտ տեղիս դիմել զընկերն որ տեսանիցէ, և ասիցէ, թէ եղեռն գտանէ. Եղիշ ։ *Այն եղեռն 'ի նոցին գլուխն կատարէր. Ոսկ. Եփ ։ *Ցորժամ աշխեսցի մեծութի չարին, գլխոյն եղեռան է. Ոսկ. Եբր ։ *Յամենայն երկրին եգիպտացւոց եղերս և օճիրս գործէր. Եւս. Քր. Ա ։

ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Չարագործ. չարեացապարտ (մանաւանդ դին). ... *Չարին . . . բանսարկուին . . . հանապազորդեան եղեռնագործին . . գժնդակ դիւին. Նար. ղա ։ *Զի մի եղեռնագործն մոլորեցուցէ զնոսա ։ Ցորժամ տեսանէ եղեռնագործն, ևն. Լմբ. ... *Եղեռնագործ և կոյր և ամուլ՝ արտօրէն չարեօք յղփացեալ որպէս զսոդոմ և զգոմոր. Երզն. ... *Եղեռնագործ. չարագործ՝ որ լալոյ արժանի գործ գործէ. Լծ. Նար. (զի և եղերականն ծագի յեղեռանէ ։)

ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Չարագործութիւն. *Հեռեանք եղեռնագործութե՝ պարսաւ. Սկեռ. աղօթ ։ *Փայտ, խոտ, և եղէգն զեղեռնագործութէ բերէ զնշանակ. Գր. հր ։

ԵՂԵՌՆԱԹԻՒՐ. ա. Թիւրեալ 'ի չարիս. խեղաթիւր. *Գնացից եղեռնաթիւր գարշապարիս. Բենիկ ։ *Անքրիստոս, եղեռնաթիւր. Ոտոհ ։

ԵՂԵՌՆԱԼՈՒՐ. ա. Չարաչար լսօղ. յօժար 'ի լուր չարեաց կամ չարախօսութեանց. *Յայրատատես և եղեռնալուր. Նար. ԽԷ ։

ԵՂԵՌՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Չար. չարագործ. Թշուառական. *Զհատուցանելն եղեռնականացն. Նար. խէ. (ուր հին Լծ. *Եղեռնականք. լալոյ արժանի գործոյ ։) *Եղեռնական՝ թշուառ անձին. Ցմ. որդ ։ *Հայցեա զթողութի . . . սխալանաց եղեռնականիս. Սկեռ. աղօթ ։ *Եղեռնական չարիք, և սովորական յանցանք իմ. Մաշտ ։ *Եղեռնական բարք. Ցիշոփ ։

ԵՂԵՌՆԱՀԱՄ. ա. Ժանտահամ. դառն. գէշ, անհամ. *Ո՛վ եղեռնահամ բանից. Ճ. Ա.

ԵՂԵՌՆԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. } ա. Ἀθλιώτατος. Mi-
ԵՂԵՌՆԱՒՈՐ, ի, աց. } serrimus. ὀλέθριος, nocivus, exitiosus. Չար. ժանտ. դժնեայ. Թշուառական. վնասակար. կորստական. սատակչական. *Ի կորեանց առիւծուց անձնական օձս եղեռնայինս. Նար. Է ։ *Իսկ եղեռնայինն հուր հերձուածողին (արիոսի՝) հրդեհեաց բնաւին. Գնձ ։ *Այ թշուառ . . . գոնէ արդ առ վաղիւ պատրաստեսցես եղեռնաւոր թշուառական ազգին հրէից ։ Փղապեան այսպէս յանկարծ ժամանակի յեղեռնաւոր պատուհասէն մազապուր ելանէր ։ Ուր համարեցան զեղեռնաւոր սատակումն անձանց իւրեանց կատարել. Գ. Ա. Ե. 21. 19 ։ Զ. 21 ։ *Ի չարժեկ եղեռնաւոր չարեացն ։ Ծովու խռովութեանցն նմանեցուցանելով զեղեռնաւոր չարիս. Լաստ. ծա. և ծզ ։

ԵՂԵՌՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Եղեռն. եղեռնագործութի. *Մոլեգնականն եղեռնութի տոհմին յակոբայ. Նար. խւ ։

ԵՂԵՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. (լծ. հյ. եղեռն, եղերք. յն. էլէգօս, որ է ողբերգութի ։) Իբր Ողբալի. և Ողբերգական. և Եղեռնական. *Տաժանեալք եղերական ազօխ 'ի ձեռն փայտին դառնութէ. Թէոդոր. խւ ։ *Եւ ոչ եղերականք Հայլից . . . կանանց լալականք. Նար. ԿԵ ։ *Հնչեցեալ յականջս եղերական թշուառս անձին. Սկեռ. աղ ։

ԵՂԵՐԱՄԱՅՐ, մարք. ա. Գ. որ և ԵՂԱՐԱՄԱՅՐ. որպէս թէ ողբացօղ մայր. այսինքն Կին ողբերգակ. լալական. լալկան. *Զեղերամայր կանայս ձայնակից ինքեանց կոչէին. Լաստ. ծա ։ *Որ թէ ամենայն բանակք անմահից եղերամայրս լինիցին, չեն բաւական իմ անբաւանդակելի կորուստեանս. Բենիկ ։ *Ո՛չ եթէ զեղերամայր առընթեր ածէր բանիւք պաճուճելովք. Ոսկ. յհ. ա. 1 ։ Իսկ հին բռ. *Եղերամայր. ժողով լալեաց, կմ ձայնարկուաց կանանց »։

ԵՂԵՐԴ, ի, աց կմ ղրդոյ, ոց. } Κιχώρη,
ԵՂԵՐԴՆ, եղրդան, անց. Գ. } κιχώ-
ԵՂԵՐԴՆԱԿ, Եղերդնակ, ի. աց. } ριον. Cichorium, intuba, endivia. իտ. Cicoria, radicchio, indivia. ռմկ. եւ, Էղրդօլ, ըղէրդօլ. Բանջար դառն և ախորժ. որպէս եղէգ, և դառնիճ. որ լինի աղցան օգտակար մաքրիչ արեան ։ Ասի և Անտրեակ. Վայրի եղրդակ, Վայրի հազար, Հինդք, ճարճրուկ. հինտիպա, ճիրճիր, անի ծառօլ, տափիէտ ։ Գողթան ։ Մխ. Բժշ ։ Բժշկր ։ Վստկ ։ *Բաղարջ ընդ եղերդի կերիցես ։ Բաղարջն նշանակէ զսուրբ մարդկան զբարի գործսն, և եղերդնակն զդառնութի և զզեղջ դարձելոց. Ոսկէփոր ։

ԵՂԵՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. Որպէս յն. Ἐλεγεία. լտ. Ululatus. կամ τραγῳδία, tragoedia. Ողբերգութի. եղերական երգ. վայնասուն. աղաղակ. *Զնոյն ձայն կրկնակական եղերերգութեան լալեաց բազմութեան. Նար. խէ ։

ԵՂԵՒԻՆ, եղևնի. Գ. որ և ԵՂԱՏ. Ἐλάτη. Abies. եբր. ... որ թարգմանի և Մայր. Κέδρος. Cedrus. Ծառ ուղղաբերձ, վարսագեղ, նրբատերև, իւղային անուշահոտ. որպէս փտողենի, գի, նոճի, մայր, ազդ մայրւոյ. չամ, ... *Ընկեց զմանուկն 'ի ներքոյ միոյ եղևնի ծառոյ. Ծն. իա. 15 ։ *Արա դու քեզ տապան յանփուտ փայտից. զեղևնի ծառոյ ասէ. Կիւրղ. ծն ։

Կամ կաղնի. որպէս եբր. ... որ և ԿԱՂԱՄԱԽ, ԲԱՐՏԻ. յոր հայի ասելն. *Տապանին ատաղնապաւ տերևք անկոց եղևնի ծառոց չաժեալք 'ի հողմոց. Նար. կա ։

ԵՂԵՒԻՆ. ասի յոմանց (թերևս շփոթեալ ընդ եբր. ...) Ցախ անելի թուփն. որ և ռմկ. ... Լծ. Նար ։

ԵՂԵՒԻՆ ասի և ազդ ինչ ափոխնդի կմ օշինդրի, որոյ ազնիւն լինի 'ի հայս. ... որ գրի և ԵՂԵՒՆԻՆ ։ Բժշկր ։

ԵՂԵՒԻՆ. որպէս Գնդածաղիկ. Ἀρτεμισία. Artemisia. Գողթան ։ ... Ուստի ԵՂԵՒՆԻ ՍԵՐՄՆ. որպէս ռմկ. ... իտ. Seme santo. պատինճ, բրնջասիդ. Հին բռ ։

ԵՂԵՒԻՆ. Φάσηλος. Phaselus, phaseolus. Ոլոռն երկայն. լուբիա. ... որ և ԴՈՒՆՈՑ ՀԱՏԻԿ ։ Բժշկր ։

ԵՂԵՒՆԱՓԱՅՏ, ի,ից. Գ. Κέδρος. Cedrus. Ծառն, և փայտն՝ այսինքն ատախտակն Եղևնի ծառոյ, ըստ ոմանց մայր փայտ. ազդ նոճի. ... եբր. էրզ. *Եղևնափայտ, նոճի. Հին բռ ։ Տես և ՄԱՅՐԻ ։ *Զեղևնափայտս լիբանանու. Դտ. Թ. 15 ։ *Յեղևնափայտէն՝ որ 'ի լիբանան ։ Յօրինուածովք եղևնափայտից. Գ. Թգ. Զ. Է. ևն ։

ԵՂԵՒՆԱՓԱՅՏԵԱՅ. } ա. Κέδρινος.
ԵՂԵՒՆԵԱՅ, նէի, ից. } Cedrinus.
ԵՂԵՒՆԻ, նւոյ, նեաց. } կազմեալն 'ի փայտից եղևնի ծառոյ. ... *Տուն կամ սեղան եղևնափայտեայ ։ Սեանցն եղևնափայտից (այսինքն եղևնափայտեայց կմ փայտէից) ։ Տախտակս եղևնափայտեայս (կմ մայրս). Ե. Թգ. Ե. 7 ։ Գ. Թգ. Զ. 20 ։ Ե. 2 ։ Եզկ. Է. Ը ։ *Փայտ եղևնեայ ։ Փայտիւն եղևնեաւ (կամ եղևնով, այսինքն եղևնւով) ։ Ուռք եղևնեայք ։ Ղեւ. Դ. 4 ։ և 52 ։ Գ. Թգ. Ե. 2 ։

ԵՂԵՓԱՆԴԱԿԱՆ. Տ. ԵԼԵՓԱՆԴԱԿԱՆ ։

ԵՂԷԳ, ղեգի կամ ղէգի, գաւ կամ գով. Գ. Πικρίς. (որպէս և եբր. ... այսինքն դառն ինչ.) Amarigo, herba vel lactuca amara, cichorium sylvestre. գրի և ԵՂԷԳՆ. Դառնիճ. դառն հազար. նոյն ընդ Եղերդ կամ ընդ եղերդակ վայրի. ... *Բաղարջ ընդ եղեգի (կամ եղէգի) կերիցեն. Ել. ԺԲ. 8 ։ *Բաղարջով և եղեգով (կամ եղէգով) կերիցէ զնա. Թուոց. Թ. 11 ։ *Եւ զի ասէ, եղէգ կերիցեն. Եփր. Եւ ։

ԵՂԷԳ ԴԱՆԱԿ. գ. Բառ. ռմկ. իբր Դանակ եղեգնեայ: Վրգ:

ԵՂԷԳՆ, եղեգան, գունք, գանց. գ. ռմկ. եղէգ. Καλαμος. Arundo, calamus. Երբ. ժանկ. իտ. Canna. Բոյս ջրարբի երկայն ծղօտիւ, որոյ մէջն է զաւազակ. գաւազան, գաւեզ, նետ. *Առ պրտուով, և եղեգամբ, և կնիւնով: Գազան եղեգան: Եղէգն ջահջահեալ: Եղէգն չալժուն ի հողմոյ. ևն:

ԵՂԷԳՆ. որպէս Գրիչ եղեգնեայ. տճկ. գալամ. *Եղեգամբք գիր հաստատի... եղեգամբք մարդիկ գրին և արձակին յազատութիւն. Եղիշ. ի էրէրն: *Որ գրէին յեղէգն գրչի, գպիրք են նոքա. Եփր. Ժթ: *Ասպասիսի իմաստք զօրաւորք... ոչ արուեստն են, և ոչ եղեգանն. Սիմ. ա. պ. թէ:

ԵՂԷԳՆ. որպէս Ձող. *Տուաւ ինձ եղէգն նման գաւազանի: Ուներ եղէգն ոսկի ի ձեռին իւրում, զի չափեսցէ. Ցյով. թ. 1: ի. 15:

ԵՂԷԳՆ. Ազգ խնկոց, որոյ բոյն է իբրև զեղէգն ինչ. Տ. ԽՈՒՆԿԵՂԷԳՆ: ևլ. 23: Երփ. ը. 10: Ըստ հին բն. *Եղէգն. տաչն չկոհ ,,:

ԵՂԷԳՆ. Καλαμη. Stipula, culmus. Ցօղուն, յարդ և Մէղմ նուրբ եղէգան և եղէգնաձև բուսոց. ծէղ. ծիղ. սաֆ, սխուրխ, սաման ռխոխ. *Խաղովիլ եղէգն առ ի յարդ: Եկեր զնոսա իբրև զեղէգն. ևլ. ը. 12: ծը. 6: *Որպէս զեղէգն առաջի հողմոյ. Սղ. ժը. 14: *Իբրև զլամպարս հրոյ ի մէջ եղեգան. Զաք. ծը. 6: *Իբրև կայծակն ընդ եղէգն ընթացին. Իմ. ը. 7: *Փայտ, խոտ, եղէգն. ա. Կոր. գ. 12:

ԵՂԷԳՆԱՁԻ. Տ. ՆԵՂԷԳՆԱՁԻ:

ԵՂԷԳՆԻԿ, կամ ԵՂԵԳՆԻԿ. գ. փոքրիկ կամ բարակ եղէգն. *Երկին ի ծովուն ունէր զկարմրիկ եղէգնիկն. ընդ եղեգան փող ծուխ ելանէր. Խոր. ա. 30:

ԵՂԻ, եղոյ. գ. Նոյն և ռմկ. Ցորեան ի հասկի կաթնահամ. ուստի ԵՂԻ ԽԱՆ, ՁԻՒ, է Մուրկ. հասկ խորովեալ. ցորեան հարակեալ. Թ. եւիէ. *Մուրկն փխրեալ, որ է եղի խանձեալ. Նիւ. վաթ: որպէս և ի Բժշկարանն ասի. *Եղի. ցորենն՝ որ այրեն ի կրակին, և ուտեն. ֆրիկ. ուլմայ ,,:

ԵՂԻՃ, եղճոյ կամ եղճի. գ. Κνίδη, κνίς, ἀκαλήφη. Urtica. գրի և ԵՂԻՆՋ. ասի և իբր ռմկ. Աղինճ, Աղիճ, Աղիջ, Աղջկիկ, Եղնճիկ, Եղճուկ. խոտ, որոյ տերևքն ի մի կողմն լի են մանր և բարակ սայրասուր փշովք. ըբզղան, էնճիւէ. *Փոխանակ ցորենոյ բուսցի եղիճ. ՅՓ. լ՘. կ: *Դժնիկն և տատասկն և եղիճն. Ագաթ: *Փոխանակ դժնկին նոճ ելցէ. սխմաքոս փոխանակ դժնկին եղիճ ասէ. Ոսկ. ես: *Խլեմ զեղիճն, և տատասկ անկեմ. *Եղիճ, որ է սեւագոյն մեղուց. Նխոս. Երփ:

ԵՂԻՃ. ըստ հին. է և խեցեմորթ ինչ ծովու: Գազիան:

ԵՂՃԻ ՍԵՐՄՆ. որպէս յն. *Ելիչ. Ազգ բանջարեղէն կամ պատուղի. Գազիան:

ՄԵԿՆԱՆ ԵՂԻՃ, կամ ԵՂԻՆՋ. որպէս Լեռնակ: Գազիան:

Իսկ ի Բժշկարանի, ԵՂԻՃԻ ՏԱԿ կամ ԱՂՋԿԻ ՏԱԿ, մեկնի՝ խուզապղ:

ԵՂՁ. գ. Եղծանելն. եղծուածն. խանգարումն. լուծումն, իբր աւերումն, և հիւքրումն. *Եղծ զկանոնս լուծեալ: Եղծ զերակ լեայ: Եղծ զմեզեայ. Պիս:

ԵՂՁ. ա. } Անշուք. անկազմ. ան-
ԵՂՁ ՁԵՂՁ. } կերպարան, ապախտ. կեղծ, պաշճուռնեալ. վատթար. տ-ոյծ, չինծա. *Արդ այսոքիւք որպէս առասպե-

լաւ այժմիկ ասացեալքս են եղինք, սակայն արիագոյնք (այսինքն լաւք). Պղպ. օրին. ը: *Աճ զեղծ ծնունդ վասն որ ծնողացն ոչ ընդունի. Ոսկիփր: *Մինչդեռ ամենայն ինչ եղծ զեղծ էր. Ոսկ. է. փխ. ա:

ԵՂՁԱԳՈՐԾ, ի, ացի. ա. Որ ինչ եղծումն գործէ. վնասակար. աւերիչ. խանգարիչ. ապականիչ. *Ընդ ազգի ազգի եղծագործս ապականութիւք արկին զանձինս. Ես. իր. ա: *Զեղծագործ ապականութիւնն քակէ. Ոսկ. ՀՃ. 19: *Եղծագործ սովորութիւնց. ՅԿ. իհ. ապ:

ԵՂՁԱԳՈՐԾԵԼ. Խանգարել, իլ. *Բազում ինչ անսի եղծագործելին ,,. ին. խառնակութիւն լինէր. Ոսկ. Հ. է. 9:

ԵՂՁԱԳՐԵԼ. Եղծ և զեղծ օրինակ՝ կամ չարաչար գրել. *Ոչ բարիոք խրատ եղծագրեր. Ճ. Բ:

ԵՂՁԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Եղծանելի. եղծանուտ. ապականացու. անցաւոր. մահկանացու. *Առ մարդ ոք եղծական: Առ գին եղծական, և առ հոգին մնացական. Նար. ծա. Խթ: *Թէ զանեղծականն խնդրիցեմք, եղծականքս յորդառատ գայցեն մեզ. Ոսկ. էէս:

ԵՂՁԱՆԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց. Նոյն ընդ վ. *Մարմին եղծանելի: Եղծանելի ասծ (լաս), մարդ, պակ. Իմաստ. է. 15: ծէ. 9: Հա. ա. 23: ա. իոր. է. 25:

ԵՂՁԱՆԵՄ, եղծի, եղծ. ն. Φθείρω, διαφθείρω, ἀνατρέπω, ἀφανίζω, ἀλλοιόω, καταβάλλω, καταλύω. Corrumpo, everto, dissolvo, ևն. ասի և իբր ռմկ. Եղծել. Եղծնուլ (հակառակն ստեղծանել,ը). Ապականել. աւերել. լուծանել. խանգարել. կորուսանել. Ընկել. ի բաց բառնալ. աւերել, խուխրել, ֆճռնել, պղծել, ռնելք նր. Ագ. *Գուցէ եղծանիցեմ զժառանգութիւն իմ: Մի եղծցես զանուն իմ ի տանէ հօր իմոյ: Կամեցող կամիլ տեր եղծանել զնոսա: Եղծանելով եղծցես զնոսա: Յոր կողմ և դարձցի ամպարիշտն, եղծանի: Եղծաւ գեղ կանանց: Գոյն երեսաց քոց մի՛ եղծցի: Մի եղծանիցի հրաման մարաց և պարսից: *Եղծանեալ զգիր պարտեաց. ՅԿ. իհ: *Ոչ եղծանես, այլ գրես: Գրիմ, և իսկոյն եղծանիմ: Զգրեալս եղծի: Ըզգովեսան առ ած եղծի: Եղծայ, զեղծայ. Նար:

ԵՂՁԱՆԵԼ. ըստ հաւատոցս ընդ վայր հարկանել, հերքել, աւերել առնել զբանս այլոց, կամ զգովելի կարծեցեալս. *Եղծանելի է ոչ գոյիւ հաւատոին, և ոչ գործս ածս կարելին, այլ որ զնիցին բնութիւն ունի: Եւ եղծանելով պարս է նախ առաջին սուղ ինչ բամբասանս ասել իրացն ասացին. Պիս:

ԵՂՁԱՆՈՒԻՑ. Տ. ԵՂՁԱԿԱՆ. *Գալոց է միւսանգամ ի նորոգութիւն եղծանուտ բնութիւնս մերում. Լմբ. հանգ:

ԵՂՁԱՊԻՂԾ. ա. Եղծեալ և սղղծեալ. զեղծ վարուք. անառակ. մծղնի. *Տարսրէն խառնակութիւք յազգաշղթախուռ թիւն ըմբռնեալ եղծապիղծ եղեն. Կաղանկտ:

ԵՂՁԵՄ, եցի. } Տ. ԵՂՁԱՆԵՄ.

ԵՂՁՆՈՒՄ, եղծի. } *Մտաբերի եղ-
ծել զքաւորութիւնն: Քակել կործանել եղծել. Ոսկ. գաղ: *Չհակառակ յարուցեալսն ի վերայ լերինն սիոնի եղծնուլ. Լծ. իւս:

ԵՂՁՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Եղծումն ապականութիւն. *Յամենայն վնասակարութենէ փախչել, և ի յորդանից, և ի ցեղոյ, և ի ժամանակայ եղծուածոյ. Ոսկ. Հ. է. 27:

ԵՂՁՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԵՂԾՈՒԹԻՒՆ:

ԵՂՁՈՒՄՆ, ծման, մունք, մանց. գ. Եղծանիլն, և եղծանելն. ապականումն. խանգարումն. աւեր. աւերելը, աւրելիւը. պօղոգլօգ, պօղմաը. *Նորոգօղն զմեզ ի մեղացն եղծմանէ. ՅԿ. իհ. ապ: *Եղծումն և ապականութիւն: ՁեղծուՀն աւերանաց բերիլ. ՅԿ. լ: *Նորոգութիւն եղծմանն: Ընդ եղծման ջրողոյն զաղբագործաց: Ի կեանս՝ որ ընդ եղծմամբ ոչ անկանի: Եղծմունք, ցնդմունք, և հալմունք մեղայս սառնամանեաց պահեսցի. Նար:

ԵՂՁՈՒՍՆ. ըստ հաւատոցս՝ Ցրուն և հերքումն բանից այլոց. *Ցաղագս եղծման: Եղծումն է ի բաց բարձումն առաջնկայ իրի... Ամենայն արուեստիս զորութիւ եղծմամբք և ստեղծմամբք գասեալ լինի. Պիս: *Չեղծմունս նոցա արասցուք, յայտնապէս զանմտութիւն նոցա յանդիմանելով. Սահմ. ա:

ԵՂԿ. Ἀλεεινός. Tepidus. Տ. ԳՆԴԱ. (լծ. Թ. ըւեփ, ըւեճաֆ.) *Եղկ ջուր... Ջուր եղկ. վբ. հղ. յ:

ԵՂԿԱԳՈՑՆ, գունք, ից. ա. Աւելի գաղջ. ըւեճաճէփ. *Ջուր, կամ օդ եղկագոյն. ԵՒրիսպ:

ԵՂԿԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. (ի բառս Ե-ղուկ). Աւազական. ողզական. *Եկկականն. վայ, աւաղ. Թր. փեբ: *Ջտապաքս գամբանական և եղկական՝ ուժգնակի վերծանեալ. Մագ. ը: *Վայ բառդ՝ եղկական լսի. Երբ. մխ:

ԵՂԿԱԿԱՆ. իբր Եղկելի, կամ ցաւագին. *Մուրանաս եղկականդ անձամբ. Երբ. փեբ:

ԵՂԿԱՆՔ, նաց. Տիս ԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. *Զյոյժ առաւելեալ աւաղումն եղկականց զեկուցանէ. Փիլ. լիս:

ԵՂԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Եղկ կամ գաղջ կացուցանել. մեղմել զցրտութիւն. *Զպաղումն լճին եղկացուցիք. Ըար:

ԵՂԿԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց. ա. Ἀξλιος, ταλαίπορος, δείλαιος. Miser, deplorabilis. Եղուկ կարդալի. աւաղելի. ողորմելի. հէք. խեղճ, ըղաճա, լալա. սեփիւ, վաղուզը, հագբ. *Եղկոյիս հեծեծելի և եղկելի. Եղնկ. է. 15: *Ողջոյնի սատանալով և ճոխութեի, և զանխրատութեի ուներվ, ոչ արդեօք բարեբաստ է, այլ եղկելի լինել հաւաստի. Պղպ. օրին. է: *Եղկելիս և ողորմելիս քան զամենայն մարդիկ՝ զնոսա համարեսցուք. Եվն. է: *Ոչ երջանկանամ եղկելիս: Եզկելի զանձն իմ ցուցանէ: Խոյ եղկելոյս անձին: Եղկելոյս. կամ եղկելոյս: Եղկելի գէմք: Ձեղկելի մարմնոյս: Ես եղկելս. Նար:

ԵՂԿԵԼԻ. որպէս Եղկական. ողորմ. *Եղկելի ձայն. Սրգ. յն. է: *Եղկելի աղեսից: Եղկելի տուգանօք: Տաց նմա կեբա կուր ոչ զեղկելին, այլ զերանելին. Լմբ. սղ:

ԵՂԿԵՄ, եցի. ն. Ἐγκαλέω. Reprehendo, accuso. Եղուկ ասելով յանդիմանել. մեղադրել. *Արժան է զպաղումն զանուսումնութեի՝ նոցա եղկել. Կիւրղ. գն: ռմկ. էբեռնին զաբնէլ:

ԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. գ. (ի ձայնէս Եղուկ). Եղկելի վիճակ. հիքութի. թշուառութեի. աւաղումն. վայ. ողորմելութի, խեղճի, վայ. հագաբէր, սեփհական, վայ օգնական. *Երանութեի մեծատանց, և եղկութեի աղքատաց. Եփիփ: *Եղկութեի կորուսեան: Ձեղկութեի ազետիս: Ձանձինն եղկութեի: Ո՞ղբան եղկութեիք: Երջանկասցի ոմեկ. սին ինքեանս՝ ինձ միայնոյ գրեալ զեղկութիւնն: Բարի ասացայ առ եղկութեիդ ժա

ուանգուլեի. Նոյ: *Քայս հայի և մարգա-
րէին եղկուլեին, վայ որ գնէ զարն բարի.
Լ՚Ք. տառ: *Հարկաւորապէս զտեառնն
եղկուլեին բերելով՝ի վերայ մեր. Լ՚Ք.
պորփ: *Վայ ինձ, և եղկուլ կրկին. Յէլպս:

ԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. Գաղջուլեի. (՚ի ձայնէս
եղկ. ըստ.) * Եղկուլեք, որ ործացուցիչ
է, և՚ի փսխելն պատեհագոյն. Մագ. ք՚:

ԵՂԱՆԱՄ, ացայ. է. Ἐυτυχχάνω,
(յորմէ εὐτευξόμενος.) Postulo, adiens precor. Խղճ և աղերս առաջի արկանել. Եալ-
լար եագար օլմագ. *Աղէրս վասն մեղայ ար-
կանել, ընդ յանցանացն եզձանալ, ՚ի հաշ-
առուելի ածել զտէրն. Ոսկ. ա. գխ՛:

ԵՂԱՆԱԿԱՆ. Տես ՆԱԽԱՆԱԿԱՆ.
*Մանեթովս այր հեգիպտացի, գրեաց յեղ-
զադական բարբառ. Ի՚ա. իգ. ա:

ԵՂԱՂԱՆԱՅԻ. } Ելագացի. Հեղկէն.
ԵՂԱԼԵՆԱՅԻ. } յոյն. *Հասեալ յալ-
ԵՂԱՂԻՆ, հնք. } խարհն եղղադացւոց:
Եղղինք անուանեցան, որ են եղենացիք.
Ի՚ա. իգ: *Փղշատացիք՝ բահալ (կռչեցին),
եղենացիք՝ գիտս. Յհ. խ՛. ԸՀ:

ԵՂՄՈՆԻ, կամ ԵՂՄՈՆԻ ՓԵՂՄՈ-
ՆԻ, կի՛ Փեղմնի Ելմոնի. Բառ Ելր-
յորմէ և յն. և Լ. Ելմնի Փելմնի, ալմ-
նի Փալմնի, Փելոնի ալմնի. Փալան Փիլան.
Ալյա նիշ. այս անուն. ըստ որում ասի զո-
րշեալ տեղւոյ անորոշ նշանակաւ. *Ի տե-
ղի մի յեղմնին: Ի տեղւոյնն որ կոչի ՚ՈՅ
հաւատարմութեի, փեղնի ելմնի. Ը. Ի՚Գ.
Ը. 8: ա. Ի՚Գ. Ի՚ա. 22:

ԵՂՆ, եղին. Ելինք, եղանց. գ. Ἔλα-
φος. Cervus, va. Երէ գեղեցիկ՝ Լ՚ամեա-
հերձ, երագոտն, սատակիչ օձից, քաղ-
ճահճի եղջերոք. յորմէ կոչի և Եղջերու.
եղնիկ. ՚ՅԵյէ, ահա., սբէը. Ելր. այել, Ե-
ԱՀՄ. գալմ, ՚ՅԱՆ. *Զգուշանայցեմ երկանց
եղանց. Ցոբ. ՚ՂՀ. 1: *Որբեաց եղանց ՚ի
վերայ լերանց. Երգ. Ը. 9: *Ելինք ՚ի վայ-
րի ծնան. Երեմ. ՃԸ. 5: *Ելն օձի սատա-
կիչ է. Նոր. Երգ:

ԵՂՆԳՆԱԲԵՐԱՆ, ոյ, ոց. գ. Բերան
այսինքն ծայր եղնգանց կից ընդ մոյ մա-
տանց. ըստ՚ի ծայրէ. Ելրնագ ռաՀա՝ աղէը.
*կիսոյն ատղունս ընդ եղընգնաբերանն
վարելին յանհնայ. Եէր. Վ. ար՚ԵՒՀ:

ԵՂՆԳՆԱՔԱՐ, ի, իս. գ. Ὀνυχίον. Onychinus lapis, jaspis. σαρδόνυξ, sardonicus. գրի և եղենգնաքար, եղեգնաքար, փոխանակ գրելոյ եղընգնաքար. ասի և ՆՂՈՒՆԳՆ. Քար պատուական՚ի գոյն ե-
ղընգանց մարդոյ. Ախէյհանի, պալատի Ե-
ԱՀՄ. ատս և ՑՅՈՑՈՍ. * Զոսկեքարսն, ըզ-
բիւրեղն, զեղընգնաքարն. Եէհ. Իէ. 13:
*Հինգերորդն եղենգնաքար. Ցայտ. Ի՚ա.
20: * Պիւճգիրոն, որ է եղենգնաքար. Տծակ:

ԵՂՆԳՆԵԱՅ. որ գրի և ԵՂՆԳՆՆԵԱՅ.
Նոյն ընդ վ. որպէս յն. ՃՀՆԻԾ, այսինքն
եղինգային. Տծակ. ասր և ասի. * Ալյ է
իսկ, զի զքարն կձեայ՝ եղենգնեայս կոչեն
վասն սպիտակուելոն ՚ի:

ԵՂՆՈՑՆ, ոսին. կամ ԵՂՈՑՆ, տասն.
գ. Ոսն եղին. կձղակ եղջերուաց. *Մի
ՃՆասգէ և մի մի եղնոսն (կամ եղոսան).
հեղոյեցէք՝ և մի կձղակ մի առէ. Եէր. Եւ:

ԵՂՆՈՐՔ, ոս. ասց. գ. Νεβρός. Pullus cervi, hinnulus. Որմէ եղին.. ԵէՒՀՒՒ
հորք. ՅՅեյէ Եալբասաս. *Իբրև զբուն յար-
ձակեալ յեղնորքն. Եասգբ. Ե՚: *Զայսպիսի
յաղթութեիս կատարելով զեղեցկատեսիլ
եղնորքդ այս. Նոր. յովեբ: *Զգեացուցա-
նել (զեռգիկ) բաւական էր մեռեալ եղնո-
րքոյն տեսիլ. Մխ. Երեմ:

ԵՂՈՑԵԼ. Ἔσεσθαι. Fore, futurum esse. իբր Եղանելոց, Ելոց գոլ. կի՛ լինել.
*Գոլ կամ ոչ գոլ ամենայն՝ հարկ, և Ե-
ղոցել, կամ ոչ. Ածյ. պերիաբ: *Եւ այս
յուսով և յապառնիս ունի զեւլոցեալն.
Խոսրովի:

ԵՂՈՒԶԱԿ. Տ. ՑԵԼՈՒԶԱՑ. *Եղու-
զակ յարուցեալ. Մագ. Իէ: *Եղև զհետ և
եղուզակն ամբարտաւանութեից ՚ՈՅ յեր-
յուզականն. Պիս:

ԵՂՈՒԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԵԼՈՒԶԱ-
ԿՈՒԹԻՒՆ. *Եղուզակութե արշաւանացն.
Մագ. ՃԸ:

ԵՂՈՒԶԱԿՕՐԻՆ. Տ. ՑԵԼՈՒԶԱԿՕ-
ՐԻՆ. *Եղուզակօրէն զվնի միմեանց գոռոս
տային. Ցհ. Իէ:

ԵՂՈՒԿ. Ղ. որ և մակբայ եղկական ա-
սի. ՚Οἰμι! Hei mihi! Աւաղ, վայ. ուհ.
վնի, Եաղգ. զվէլւզբ. վայ պաղնա. * Վայ
ինձ, եղուկ եմ ես. Ոսկ. ԵէԵս: * Ա՚Ա
վայ է ինձ, և եղուկ եմ ես. Խոսր: *Եղուկ
այս անուն քաղաքի... եղուկ ես, կամ
դու. Երէ. Ֆէր: * Եղուկ զնս, եղուկ
զնս... այդ եղուկդ ամենայն երկրի լինե-
լոց է. Լսող. Ը՚: * Մի ասիցես, եղուկ է
զնս: Եղուկ գոլք, վայ ձեզ. ԵէԵ. Խղմ.
(որ լինի և ածական):

ԵՂՈՒԿ. ա. Δείλαιος. Miser. ἄθλιος, miserabilis. Եղկելի. աւաղելի, հէք, Թը-
շուառ. խեղճ, ողորմելի. *Եքիւ. հալբ Ե-
ման, զվէլւզբ. հաֆըբ. *Վայ նոցա... ե-
ղուկ են, զի ամպարշտեցան յիս. ՈՆբ. Ը.
13: *Եղուկ գու նինուէ. Նաում. Ֆ. 7:
*Եղուկ որ չարչարեացն զքեզ... Եղուկ
են քաղաքքն՝ որոց ծառայեցին մանկունք
քո, և եղուկ է որ ընկալաւ զորդիսն քո.
Բար. Ֆ. 31: *Եղուկ վարկանելով ըզ-
վիրաւորելն յանտաց բարեացն. ՑՃԻ. ծԸ:
*Ո՞ՂՔ եղուկ քան զայսոս. այլ Եւև առա-
քեալ: Ողորմեր և եղուկ հասմարեր զաշ-
խատեալսն: Եղուկս կոչէ զծիծաղուոս.
ՈՍԿ. Տգր: *Ա՚Անեի զքեզ եղուկ տանջա-
նօք. Հ = Ց. Տայ. Իէ:

ՑԵՂՈՒԿՍ ԱՆԿԱՆԻ. իբր ոմկ. Խեղճ
Խափել. * Կարի ողորմ խօսեսցի, և յե-
ղուկս անկանիցի. Ոսկ. ԵԷր:

ԵՂՈՒԿԵՄ. ն. Ταλαιζω. Աւաղելի
առնել, Թշուառացուցանել. *Ձիս տան-
Ջանք ոչ եղուկեն. Հ = Ց. Տայ. Իէ:

ԵՂՈՒՆԳՆ, եղընգան կամ եղնգան
գունք, գանց. գ. Ὄνυξ. Unguis. (որ
և հնչի, և գրի իակ՝ ԵՂՈՒՆԿՆ, եղնկունք.
վրիպակաւ՝ եղնիգունք. գրի և իբր ոմկ.
Ըղունկն, ըղընկունք). ըղունկ. Երբնագ.
Պինդ ման չղուա իբր ոսկր բարակ՝ պա-
սիչ ծայրիցն մատանց մարդոյ, և անասնոց,
այլ՚ի նոսա կոչի և Մագիլ, ՃԻրան, ԿԸՃ-
ղակ. *Որբեացես զեղնգունս նորա. Օբն.
Ի՚ա. 13: *Եղնգունք նորա իբրև զթռչնոց.
Դան. Ֆ. 30: *Ոչ եր հատեալ զեղնգունս
իւր. Ք. Ի՚գ. ծՔ. 24: *Ըզընգամբ կորա-
ձեր զնկն. Վ՚Ե հց. ծՖ: *Գոնիճ առաքն
մի կամ եղունկն մի գտանել. Փարպ: *Ե-
ոչ միոյն յեղունկն անգամ (այսինքն գոյզն
ինչ) չարժել կամիր նա. Ես. պմ. Ը. 15:

ԵՂՈՒՆԿՆ. Նմանութե, փերոց՚ի ձե ՃԻ-
բանաց և գործ քանդակողաց. *Երկաթի
եղնգամբք (կամ ըղընգամբք) քերել. ՃՃ:
*Մեզք յուգոյ գրեալ են գրչաձ երկա-
թեաւ, ագամանդեայ եղնգամբ՝ ո. ուբ
գրիչք գրեն՝ եղեգամբ. Երեմ. ծՔ. 1:

ԵՂՈՒՆԿՆ. Տ. ԵՂՆԳՆԱՔԱՐ. ՚Ὀνυξ,
ὀνύχιον. * Ցակինթ և բիւրեղ և եղունգն:
Ոսկեայն և բիւրեղ. Եւ. Իէ. 20: Ը. 12:
*Ընդ եղնգանն պատուականի և չափիղայի.

Ցոբ. Իէ. 16. 16: * Եղունգն՝ նեփթա-
ղիմ. սա համակ խարտեաշ ունի զգոյնն.
Տծակ:

ԵՂՈՒՆԳՆ. ՚Ὄνυξ. Անուն ազգի քնկոց.
անուշահոտ փայտ՚ի գոյն եղնգան. *Խունկս
անուշունս, ստաչեան, և եղունգն. Եւ. Ե.
34: Զոր չէ պարտ չփոթել ընդ խուն-
կեղեգն, կամ եղեգնախունկ. Καλαμος.

ԵՂՈՒԿՆԴՆ. Տես ԵԼՈՒՆԳՆ, և ԽՈՒ-
ՆՈՑԳԵՏ. *Տեառնագրեաց զեղուզնդն, և
արձակեաց զնս. Վ՚Ե հց. Ի: (վրիպակաւ
գրի և գեղուն, կամ զլեզուն):

ԵՂՈՒՏ, եղաի, ից. ա. որ և ԳՈՑԵ-
ՂՈՒՏ. Եղեալն յիրս էապէս. գոյացական.
էական. որպէս մակեղուան է պատահա-
կան. * Պատուականագոյն է եղուտն քան
զմակեղուան: Ելուտ է՝ որ առընթեր գո-
լով գոյացուցանէ, և ոչ գոլով ապակա-
նէ: Եղուտքն յեղուկն ընդունին, և ոչ՚ի մակ-
եղուկն. Ածյ. պորփ:

ԵՂՋԵՆԻ. վրհանակ ասելոյ կամ գրե-
լոյ եղջերենի. *Զգեմս լերինն ունին ձի-
ԹԵՆԻՔ և եղջենիք. ԵէԵ. ԵէԵց:

ԵՂՋԵՐ, ոյ. որ և ԵՂՋԵՐՓՈՂ, ոյ.
Տ. ԵՂՋԵՐԱՑ:

ԵՂՋԵՐԱԲՈՑՍ. ա. Որոյ են եղջիւրք
բուսեալք՚ի քնէ. *Չորքսունսի եղջերաս-
բոյս՝ կձղակաւոր՝ բջոլական, արջառ.
Խոսրովի:

ԵՂՋԵՐԱԳԵՂ. ա. Գեղեցիկ եղջե-
րօք. *Զգիր եղջերագեղ վրիժական. Պիս:

ԵՂՋԵՐԱԿՆՃԻԹ, կամ ԵՂՋԻ-
ՐԱԿՆՃԻԹ. ա. Որոյ կնճիթն է պինդ՝
նման եղջեր. *Փիղք սպիտակք և եղջերա-
կնճիթք. Խոր. Ց:

ԵՂՋԵՐԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. որ և ԵՂ-
ՋԵՒՐԱՒՈՐ, ԵՂՋԻՒՐԵՒՈՐ. Կերատα ե-
չաս. Ո՚ՆՈՂ զեղջիւրս. պոյծողս. *Ե-
հաս՚ի իսոյն եղջերաւոր. Դան. Ը. 6:

Նմանութե. Ո՚ՆՈՂ զմահիկ եղջերաձև.
*Որպէս զլուսին եղջերաւոր. ՇԻբ:

ԵՂՋԵՐԵԱՅ, (կամ եղջերի, կամ եղ-
ջեր) եղջերոյ (իբր եղջերոյ կամ եղջե-
րէի). Ջերեաւ կամ բաւ, բեայց, բեաք.
ա. Κεράτινος. Corneus, ex cornu factus.
գ. Κερατένη. Buccina. Կաղմեալն յեղ-
ջերէ. Եղջերեայ վինաֆ. պօյՈՂՈՍ. վարի
իբր փող եղջերեայ. Եղջիւր փչելի. որ և
ասի ԵՂՋԵՐ ՓՈՂ, իբր եղջերափող. Եբր.
չՓՓ. յորմէ՚ի մեզ Շեփոր, կամ չիփո-
բայ. պօՈՂ. *Եօթն փող եղջերեայ: Հար-
կանէին զփողսն եղջերեայս. ՑէԵ. Ը. 4. 13:
*Եհար փող՝ եղջերեան. Դաս. Ը. 36: Ե
Ֆ. Ի՚գ. ա. 34: Ե Ը. Ի՚գ. Ը. 13: *Փող
եհար եղջերաւ. Ք. Ի՚գ. Ք. 1: * Զձայն
եղջեր փողոյն: Ի ձայն եղջեր փողոյ ո-
յն. եղջերեայ փողոյ. Նէեմ. Ը. 20. Ե
ծՔ. 27: Ագ. ՎՔ. 6: *Գերագոյն քան զե-
ղիքսվին փաղն եղջերեայ. Նոր. ՎՔ: Իակ
Լ՚Ք. ոզ. ՎՔ. *Կոաձոյ փող, և եղ ջիւրէ
փող՝՝. իմն իբր ոմկ. կամ որպէս բարդ՝
եղ ջիւրափող:

ԵՂՋԵՐԵՆԻ, կամ ԵՂՋԻՐԵՆԻ,
կի՛ եղ ջրուհնի, Նոյ. գ. Ծառ և պտուղ.
որ և ասի ԵՂՋԻՐ. Ֆէյի պօյՈՂՈՍ. Վ՚ՍԻ:
ՇԻբ. լաֆ Ե ԿՀՒ: * Կապեցին զերանելին
ընդ ծառոյնն ևզ ջիւրենի. Հ. ԿՀՒ:

ւոր· *Ազգ կայ օձից, որ եղջերիկ կոչի՝ եղջիւրս ունելով· Նէ· Եղէկ· *Ի ՓԷՆԻՔ· որ ի մեզ իժ Թարգմանի· Ասող· ԺԶ· 32։)

ԵՂՋԵՐՈՒ, ուի, ուաց· գ· Ἔλαφος. Cervus, cerva. Երբ· այլ, Էւիմ· Արուն եղին, կամ նոյն ընդ Եղն· Եղնի· Ածխ· *Խորև զայծեամն և զեղջերուս·Դնել զոտս իմ իբրև զեղջերուաց· Ովս փափաքէ եղջերու յաղբեր ջուրց· Լերինք բարձունք են եղջերուաց· Են· *Առիւծք եմք իմացին որ գեաք փախուցեալ զեղջերուս, այսպիսեաւ վարին սովորութիք· Պղաք· երէց· Ը· *Ուր եղջերուք զեղջիւրս ընկենուն, արդարև վայր անապատագոյն է ի մարտի երկիւղ ածուլել ոչ երբէք տարցի նապաստակ զերկրորդութիւն եղջերուի· Փիլ· Լիաս· *Ա յծեամն տեսանող, և եղջերու օձասխալած· Սրփ· Ի· պ· ա։

Ի և անուն միոյ ի մոլորակաց։ Զէր· ԿԲ· ի լարւոյնս· Թերևս արուսեակն է, որ միշտ մերձ գոլով արեգական՝ գիտաս կամը երևի իբրև ղուսին եղջերաւոր։

ԵՂՋԵՐՈՒՀԱՐ, ի, աց· ա· Ἐλαφηβόλος, ἐλαφοκτόνος. Qui cervos jaculis figit, venator cervorum. Հալածանօղ կամ որսօղ եղջերուաց· Եղնիկ զբնօղ· *Ցաղագս եղջերուահարացն՝ ովքիտի (Հայկայ) և աքտիոնի։ Զարտեմիս (որ և անահիտ) առեն որսոյ և աղեղնաւորութիւն վերատեսուչ գոլ··· զեղինս քաջ հարկանել· մինչ կոչիլ ածուհւոյն արտեմեայ եղջերուահար· Նոննոս·

ԵՂՋԵՐՈՒԱՔԱՂ, ի, ից· գ· Χίμαιρα, τραγέλαφος. Chimaera, hircocervus. որ և ՔԻՄԵՌ· Մաացածին կենդանի անգոյ որպէս խառնուրդ եղջերուի և քաղի· *Ցիրուսութիւնն ոմանք անգոյք են, որպէս եղջերուաքաղն, և արուէզն· Սահմ· ա։ *Ի եղջերուաքաղդ նշանակէ իմն· բայց չև ևս ճշմարիտ ինչ կամ սուտ, եթէ ոչ ըստ գոլն կամ գոչն գոլ առդիցէ· Պերիարմ։ *Մակամանդէն ոք յիւրում տրամախոհու թեանն զեղջերուաքաղն, զոր բնութիւն ոչ եստեղծ··· Խմացաւ կենդանի ինչ յեղջերուէ և ի քաղէ, զոր բնութիւն ոչ գիտէ· Աին· պերէ։ *Եղջերուաքաղն· ասեն ոմանք, թէ գոյ կենդանի՝ որ յեղջերուէ և ի քաղէ (կամ ի քօշէ) է· կամ կէան եղջերուի, և կէս քաղի (կամ քօշի), բայց ոչ է· Լիւ· սահմ։ *Սարգսի ուրուսն ասելով կախարդի՝ էշ և սկուտղ ունողի··· բայց առ մեզ յիշատակ այսպիսւոյ սարգսի անգոյ է առաւել քան զեղջերուաքաղն անուանեալ· զի նա գոյութիւն թէև ոչ ունի, անուան պատահեցաւ· իսկ սարգիսս այս ոչ գոյութիւն ունի յաղագս մեր, և ոչ անուն· Վարկանել որպէս զհեթանոսական եղջերուաքաղն, զորոց ասեն անուանս միայն ունել, և գոյութիւն ոչ· Շ· Ի։

ԵՂՋԵՐՑԵՄ, ցեցի, ցեա· ն· Κερατίζω. Cornu peto, ferio. Եղջերբք խեթել կեալ· ոտորիլ· Հարկանել ցլու· *Գեհոնդ անուն՝ է լանջք, կամ եղջերցեալ· Փիլ· այլք· (Վ, ՐՏ· Ծն· եղջերցեալ)։ *Սրսաւլածէ զիսնիշուի եղջերցեալ, և ցրուեալ զներհակս հոգւոյ· Շիր· ա· ՀԷ։

ԵՂՋԻՒՐ, կամ ԵՂՋԵՐ (որ նոյնպէս հնչի)· Ջեր, Ջերք· Ջիւրիւ, Ջերիւ, Ջիւրք, Ջերք· Ջերաց, Ջերց· Ջերքք, Ջերօք, րով· գ· Κέρας. Cornu. Ջէն և զարդ գլխոյ սմանց՝ ի չորքոտանեաց՝ մանաւանդ եղին կամ եղջերուաց, այծեաց, խոյոց, ոսկրոտ պինդ քան զկճակ· Լոպոչ· պօյնուչ· արբ· երր· Էէր, Էէրչ· պ· Էէրանէա· սխօրս, սոսր· (յորմէ սոսնա, ղոսնա·) *Խոյ մի կամիտալ կայր զծառոյն սաքեկալ զեղջերաց· Ծն· իԷ· 13։ *Եղջերք միեղերոյ եղջերք նորա· Օրէն· ԼԴ· 17։ *Եղջերովք ձերովք խեթակեիք զամենայն անասնագն· Եզէկ· ՀԷ· 21։ *Պատարագելի կենդանիքն յինքեանց իսկ ունին զեղջերցն բոյսքն· Փիլ· Էս։ *Հարեալ կովուն՝ եղջերքն· Փոքր։ *Զահիլահեալ եղջերիս· Վրթ· հդ· ծա։ կամ *Եղ ջերս· Լրբ· ա։ *Զորոյ զակնն ցուլն եղջերովքն ՀՀան· Հ = Ց· իեոր· Է։

ԵՂՋԻՒՐ ԻՒՂՈՑ· Եղջերեայ աման իւղոյ· *Լիոյ զեղջեր քո իւղով· Եւ առ սա մուէլ զեղջերն իւղոյ, և օծ զնա ի մէջ եղբարց իւրոց· ա· Ի· 4· ծԷ· 1· 13։ *Եւ առ սադովկ քահանայ զեղջերն իւղոյ ի խորանէն, և օծ զսղոմոն· գ· Ի· 4· ա· 39։ *Եղջերք իւղոյն· Նար· ղԷ։ *Որ ոք յեղջերուէ իւղոյ ոչ առնիցէ ողորմութիւն, նա և ոչ ի բիւրուց տաղանդաց առնիցէ· Վրթ· հդ· Է։

ԵՂՋԻՒՐ ՍԵՂԱՆՈՑ· Անկիւն, զարդ անկեան եղջերաձև· (որպէս և եղջիւր ղօրու յաչ և յահեակ՝ թէ ասի ի մէջ·) *Արար և զեղջերս նորա ի վերայ էրեցունց անկեանց նորա· Անփսունի ի նմանի էին եղջերք նորա· Եւ· ԼԷ· 2։ *Դիցէ քահանայն յարեւնէ զուարակին ի վերայ եղջերաց սեղանոյ խնկոյն· Ղեւ· Է· 7։ *Բուռն եհար զեղջերաց սեղանոյն··· Ունի զեղջերաց սեղանոյն· Գ· Ի· 4· ա· 50։

ԵՂՋԻՒՐ· Նմանութ՝ Ջօրոփ· զէն ամրոճ· գլուխ· ոյժ· յանձնապաստանութ· և գոռոզութ, գոռոզութ· *Բարձրացաւ եղջիւր իմ յօծ փրկիչ իմ· Բարձրացուսցէ զեղջիւր օծելոյ իւրոյ· ա· Ի· Է· 1· Ն 10։ *Ապաւէն իմ, եղջեր փրկութ իմոյ· Սղ· ծԷ· 3։ *Ասացի··· մեղաւորաց, թէ մի բարձրացուցանէք զեղջերս ձեր··· Զամենայն եղջերս մեղաւորաց փշրեացեն· և բարձր եղիցի եղջիւր արդարոյ· Սղ·Դ· 4 = 11։ *Ոչ հաւուն բարձրանալ եղջերն ամբարտաւանութ· ա· Ի· Է· 48։ *Ան յն որ նման գոլով նեռին՝ եղջիւր ամբարձ դեմ արարչին· Շ· Է։ (գրի և եղջիւրս բարձրձ)։ Ուստի

ԵՂՋԻՒՐ ԱԾԵԼ՝ է Ցօհսորտալ խրոխտալ իւր եղջերցեալով, պատրաստալ ոգորիլ· մեծապանել ևն· *Առիւծն մերձենալով, զուարական եղջիւր ածելով· Աբ· անա։ *Ցորժամ կացածիցես իբր զէշ, և եղջիւր ածիցես իբրև զղուէ· Ոէ· ՀՀ· ա· 4։ *Սկիաս եղջիւր ածել ամբարտաւանութ· Եզէկ· ա։

ԵՂՋԻՒՐ· Κεράτιον. Siliqua. Պտուղ եղջերենւոյ՝ ի ձև եղջեր այծից, ընտանի և վայրենի· Էէր պօյնուչս· *Ցանկայր լնուլ զորովայն իւր յեղջերէն, զոր խոչքն ուտէին· Ղկ· ծԷ· 16։ *Գոնէ պարտ էր ունել զինակաւոր կերակուր առաքինուէ, զոր եղջերքն եցոյց· Իգն։

ԵՂՋԻՒՐԱՒՈՑ· ա· Ցորոյ ի գլուխն եղջիւրք բուսանին· Լոպոչ ոանէօղ· *Ի ևլաքանչիւր ոք ի տոցանէ (զոհելի չորքոտանեաց) եղջիւրաբոյս է· Փիլ· Եւ։

ԵՂՋԻՒՐԱՀԱՆԴԻՊԵԱԼ· Κερασβόλος. Cornus petitus, iococtilis, durus. Ասի զսերմանէ՝ յոր հանդիպեալ ֆեղ եղջիւր եղնի, և վնասեալ· ուստի անքար կիմ անեփ մնացեալ· պինդ· խիստ· *Որպէս այն իսկ սերմանքն, զորս եղջիւրահանդիպեալ պեալս անուանեն, հրով ոչ եփին· Պղաք· օրէն· Է։

ԵՂՋԻՒՐԱՀԱՄ· գ· Հարիչ կիմ կոնն տոց եղջերեայ· Κεράτινον πλήκτρον. Corneum plectrum. պօյնուչ Թաչէնէ· *Զբընարն ձախումբ վարելով, և զհարիչն աջումբ ունելով··· զայսոսիկ՝ որ ասացաք առ եղջերահարան, և այսպիսի գործարանաւ, ոչինչ մեծ (աչն կամ ձախն)· Պղաք· օրէն· Է։

ԵՂՋԻՒՐԱՒՈՐ· } Տ· ԵՂՋԵՐԱՒՈՐ·
ԵՂՋԻՒՐԵՒՈՐ· } *Ոչպէս մարդ բանաւոր՝ եղջերաւոր, որ անբանիցն ստուտ զէն· Լմբ· պարգ։ *Իբրև զուարակ եղջերաւոր· Վրդն· ծն։

ԵՂՋԻՒՐԻԿ· Տ· ԵՂՋԵՐԻԿ։

ԵՂՋՐՈՒԵՆԻ, կամ ԵՂՋԻՒՐԵՆԻ· Տ· ԵՂՋԵՐԵՆԻ։

ԵՂՏԻՒՐ, կամ ԵՂՏԵՒՐ, տեր· գ· Ἕλος. Palus (paludis), stagnum. λειμών. pratum, locus irriguus. որ և ԱՂՏԻՒՐ· Մարգ ջրարբի· և խաղ գետոց· Ճահիճ· ջրակոյտ ծանծաղ և իբր անխաղաց· ամուր եղեգեան· լճակ· պանգ, ղեռիւր· *Եղիցի անջուրն յերկուեւրս (կամ յաղաւիրս, կամ յաղերս)· Եռ· Է։ 7։ *Յերկուրս հոգւոր բանիցն Ճարակիցի· Ոսկ· ՀՀ· ա։ *Առաքէ զմեզ ի խաղս ծաղկաճողով եղտուրաց· Ոսկ· գծ· *Տեսանեմ ասէ զեղտուրան ծաղկեալ առաքինութիւն· Նիւս· էրգ· *Յերկրացն մանիչակ անուշահոտ· Սրփ· յոթ· Ճ։ իակ էն բ··· *Եղտիւր· տեղի գիճճին, կամ ծծինք ջրոյ· կամ փոքր ալքեւր ։։ իմն ալքեւրակն։

ԵՂՐԴԱԿ· Տ· ԵՂԵՐԴՆ· ԵՂԵՐԴԱԿ։

ԵՄ, ես, է, էի, իցեմ, եղ, եղոյ, եղուկ, եղ, եղոյ· Էւիւ, ἐίναι· Sum, esse. (տե՛ս և ԵՂԱՒՒՄ, ԼԻՆՈՒՄ, որք ընդ զայլ ևս ժամանակս չերգոքարար)։ Իմ, կան բայ՝ իբր Այս ինչ գոլ, և այսպիսի ինչ· կամ պարզապէս՝ Գոլ, կալ, գտանիլ իրօք· Թ· իմ, ին, փիս, փէր, վեր, օյմգ· պ· եմ, կամ իմ, փեն· Առնու զամենայն խոնդիր պէսպէս առմամբ· Ուղղ· *Ես եմ ած, որ էն· Որ էն (յն· էօլն·) ստաքեաց զիս առ ձէզ· Ի սկզբանէ էր բանն՝ և բանն էր առ ած, և ած էր բանն· Եմ եմ և ես մարդ մահկանացու· Են· *Ես քրիստոնեայ էի, և եմ, և երէց· Ճ· Ա· *Իմիր մարդ, և եղեր հրեշտակ· Էիր մահկանացու, և եղեր անմահ· Գիւթ· Ի։ Ա։ Ա։ *Իմ (իբր սեպհական ստացուած, կիմ անկ է, կիմ գործ է)· *Քո են երկինք, և քո է երկիր· Տեառն է երկիր լրիւ իւրով· Իմ է վրէժխնդրութ· Նոցա է արքայութիւն երկնից· Որ ինչ իմ է, ամենայն քո է· և որ ինչ քո է, այն իմ է· Են· *Զգահս դը տանեմ· և իմ են· Փոքր· *Ա յդ խնդիր՝ մեր մոգաց է· Եզէկ· է։ *Դիւաց է կերպարանս կերպարանս ցուցանել· Որ անհնարին յիմարութիւն է· Եզնիկ· *Ոչ միայն չգնան ընդ նա, այլև կամին իսկ ոչ· որ վերջին իսկ ամբաստանութ է· (ոՃ յն·) Ոսկ· ՀՀ· ա· 23։ *Ո՛չ անգիտութիք է, այլ՝ հարկի· Աբէ· *Քրեաստիրաց, որ նորին լեզուոյ և ազգի են»· այսինքն՝ ի նոյն լեզուէ և յազգէ· Ցհ· իմ· ապ։ *Նման լեր վարպապետիս· քանզի այս է աշակերտի· Սրփ· ա· յհ· Է։

Տր· *Ձէզ են աւետիքս· Ո՛չ է ձեզ գիտել ժամս· Ժամ է մեզ ի քնոյ զարթնուլ· են։ *Մեզ ի պետս են, և կարգչին իւրեանց ի փառս· Եզնիկ։ *Ո՞ւ մ՛ ի կապելոյն եղև այսպիսի յայտնուիւ· Եզէկ· է։

Բացառ· *Ի քէն է աւէր աղբիւր կենաց· Ի տէառնէ է բանդ այդ· Ի մէնջ ես, թէ՝ ի թշնամեաց մերոց· Ի նմանէ իսկ եմ· Ես չեմ յայմ աշխարհէ· Եւ գու ի նոցանէ

հաղ. այսինքն ՚ի դասէ նոցա. ևն: *Արեւդական չէ ՚ի բանաւորաց և ՚ի մտաւորաց. Եփիփ:

Պատմ. զօրութիւն յարակից բառին. զոր օրինակ. *Բահան էր գնմանէ. ևն:

Պարապ. զօրութիւն նախադր. Շուրջ. զոր օրինակ. *Որ զնովսէն էին: Եւ այլ ինչ բազում նման սոցին էր զաստուածովք. այսինքն յաձ, ՚ի միտս այ. ա, ւովբ. Եփիփ:

Ներդոյ. *Որ էին ընդ նմա ՚ի տապանի անդ: Եւ էր ՚ի տեղւոջն յայնմիկ պարտէզ. ևն: *Մինչդեռ նա յայսր ՚ի մտաց խորհրդի էր. Եփիփ. ը: *Յորմէ իցէ ոք, այն՝ յորում էն, քան զայն՝ որ ՚ի նմա էն, մեծ գտանի. Եփիփ: *Թէ իցեմ յուտել, ասասցես՝ թէ ձաշակէ. վբ. հդ. ի:

Սոյնպէս վարի ամենայն նախադրութիւք կամ մակբայիւք: Տե՛ս և զիմազուրկս առ ամենայն, վձեև է, ի դէզէ, ա՛նչ է, ևն:

է, ԵՐ. իբր պարզ գիմազուրկ առընթեր անեղութեի՛ հանգէաս ձայնիցս. Գոյ, լի. նի, ՚ի գէպ է, մարթ է. պարտ է, պիտի, ևն. *Ցեանանել է յամենեցուն ընթերիս: Ա՛մ մեզ քան զայդ ո՛չ իմանալ ինչ է, ո՛չ առնել: Մեզ էր լսել զձայն լալոյ: Եթէ էր ասանել առ բժիշկ. Փոզ: *Ոչինչ է ընդ այն զարմանալ: ի յոթոյ փորձանացն է տեսանել. Եփիփ: *Զոր իմանալ է առ փարաւոն և առ աստանայս. այսինքն ի մտանալի է. Աբէ: *Զի՞չ ինչ առնել էր այգւոյ իմում, և ես ոչ արարի նմա. Եօ. է. ՛ի:

Եւ, եւոյ. որպէս գոլ, գոլոյ. *Ծնողացն բնութի՛ անմահի և մահկանացուի բնութի՛ երևեցաւ եղ միջնաշխարհ. Փիւ. ֆ. բան: *Նոքա՝ միայն եւոյ պատճառ, իսկ վարդապետք՝ բարւոք եւոյ: Մագ. ֆ:

Եաւ, եւոյ կամ եւոյր, եւուվ. եւոց. *Ան, ὄυσα, ὄν. ὄντος, ὄντων. որ ըստ հայոցմս բացատրի, գանգի է, էր, եմք, են. գոլով. կամ միևչգեռ էր, ևն. *Ամենայնի՛ որ ոչ ապիտակ է, սեւի եւոյ. Փիւ. ի՛մասին: *Եւոյր հարկաւորի: Սեռ. եւոյր եւոյր եւոյր. Պ. ր. ի: *Իբրու Ճարտասանի եւոյր արամազդայ. Պագաս. ի՛նուվ: *Նախկին եւոյր սա տուն սպանման. Աթան. էյէզ: *Ահեղ եւոյն: Գոլոշի զօրէն խիտ ամպոց եաւ. Մաւ: *Ի կերպարանս այ եւոյվ ոչինչ յապիտակութի՛ համարձակ ևն. Աթան. էյէզ: *Մեզաւորք եւոյվ մեք՝ քո վասն մեր մեռաւ. Ան. բարչ: *Ի մարմնի եւոյվ մեք. Ցհ. իմ. պաւ: *Ըմբռնեալով՝ ո՛չ իբրու ոչ եւոյ, այլ իբրու մանաւանդ եւոյ, և ոչ միով ի՛ւիք կասկածանս առաւելով՝ իբրու ոչ ևն. Պագաս. օրին. ֆ: (որ են հեղինակաբանութիք զգուշալիք):

Ի՛ՑԵՐ. իւր էր, լինէր. գուն ուրեք գտանի. և այն անպէտ. որպէս, կի՛րդ. գանչ: Վէյթ: Խոփ: Սարի. հանգ. ևն:

Ի՛ՑԻՐ, Ի՛ՑԻՒ ԹԷ. Տ. ՚ի կարգի ՚ի տառին:

Է ՈՐ, ԵՆ ՈՐ. Տե՛ս ՚ի լատն ՈՐ, և Է:

Է ՉԻ, ԷՐ ՉԻ. Տե՛ս ՚ի ՉԻ, և ՚ի Է:

ԵՄԱԿ, ի, ոյ. գ. որ և ԾՄԱԿ, և ՀԵՄԱԿ. Σκιώδης, δει. Opacus, um. վայր անարև ՚ի լանջակողմն լերանց և բլրոց՝ կից հովասց, մօտ ՚ի ձորն. ըստ երբ. Էնէ. որ ՚ի Յես. Է. 24. գնի ՚ի մէջ՝ ձոր պտովքայ. և ՚ի 26. եմակ պտովքայ: *Ո՛չ եմակք հովասայ, և ոչ ծործորք գժուարացս. Նար. խ:

ԵՄԻՓՈՐՈՆ, ի, աւ կամ ով. որ և գրի ԾՄԱՓՈՐՈՆ, ԾՄԱՓՈՐՏ, ևն. ուղիղն է ՈՄՓՈՐՈՆ. յն. ὠμόφορον. այսինքն ՚ի վերայ ուսոց կրելի. Ὠμόφορον. Humerale, pallium. Ուսանոց եպիսկոպոսաց ՚ի վերայ շուրջառաի՝ խաչանիշ, և խաչաձև պատեալ զուսովք և զլանջօք. Տե՛ս և ՊԱԼԻՈՆ՝ եպիսկոպոսապետաց սեպհական. *Քահանայապետն ունի ՚ի վերայ իւր ըզպատուական եմիփոռոնն՝ ՚ի փառս, որպէս և քո զնացն... Զարդարեալ խաչանշնար եմիփոռոնովս. Լմբ. պբգ: *Պատրիարգն հանեալ զեմիփորոնն ևն. Վ. բ. հդ. ի՛: *Ցածածին սքղ կուսէն զեմիփորոնն ըղձք արկար. Գ՚նյ: *Սպիտակ զգեստիւք, ոսկի եմիփորոնով: Արս սպիտակազգեստս եմիփոռոնաս որպէս եպիսկոպոսունք: Խեղդեաց զԸրն պօղոս խոստովանողն եմիփորոնովն իւրով. Հ = Յ. ստէպ: *Հայրապետք ունին զեմափորոն հինգ կրկին: Աբբեպիսկոպոսութք եմափորոն չորեքկրկին: Մեծապատիւք եմափորոս երեքկրկին: Եպիսկոպոսունք եմափորս կրկին: Քահանայք սքեմ, բաց յիմափորոէ: Մխ. փբ:

ԵՆԹ. ՙպճ. Sub. Նախդիր բազադրիչ կամ բարդիչ ըստ հելլենադաւնութե՛ նշանակութի՛ ձայնիս ընդ՝ մանաւանդ ըստ որում ՚ի ներքոյ. ստոր. փալ. ալի, էաի:

ԵՆԹ ԱՒՆԵԼ. Տ. ՆԵՆԹԱՒՆԵԼ:

ԵՆԹԱԳՐԵՄ, եցի. ն. ՙպογράφω. Subscribo, describo, designo. Ստորագրել. և ի ներքոյ գրել. առաջի առնել. նշանակել. նկարագրել բանիւ կամ մատոք. *ԵՆԹագրեն զայսպիսի տարբերութիւնս և այսպէս: Զոր և ենթագրելովք բացատուեցին, սեռ գոլ ասելով ևն. Պօբէ: * Իւղոյն անուշահոտութի՛ ... զնոյն յՍ ենթագրէ մեզ աղբիւրացուցիչ գոլ. Դիոն. էյէզ: *ԵՆԹագրելով (՚ի միտս) իմաստութե՛ ըզմերձակայ զպաշտաւնութէն բառնութի՛ առ ՚ի յօգուտ բազմաց դնել. ցհ. իե: * Զորս աւետարանիչքն Ճշմարտապէս ենթագրեցին զնմանէ ՅՀ և մարդ. Մխ. ապաբ:

ԵՆԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ՙպογραφή. Subscriptio, descriptio. Ստորագրութի՛. գծագրութի՛. ստորագրական սահման. *Ճառեցեալս ենթագրութի՛ մտածութե՛. Պօբէ: *Ա՛յլազգաբար բացատրէ մեզ զնենթագրութի՛ տարբերութե՛. Ան. պօբէ:

ԵՆԹԱՂԱՏԱՒԱՐ. ս. Դատեալով ՚ի ներքոյ ՚ի միտս. հնազաբար և ըստաղտաւելով, յաղմարելով, որպէս զընթերցուածն և ըզկէաս ընդ խօսս. *ԵՆԹադատաբար սմին և կիտիոյն զանազանութե՛ հռետորանալ. Երզն. ւեբ:

ԵՆԹԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. ՙպόκρισις. Simulatio, pronunciatio seu actio oratoris. Ներքին բազդատութի՛ մտաց ընդ արտաքին բանին. յարմարութի՛ ձահաւոր շարժմանն և ձայնի ընդ բանի. *Վերծանեալն է ըստ ենթադատութե՛... քանզի յենթադատութէն զզօրութէն տեսանեմք. Թր. ւեբ: *ԵՆենթադատութիւն իմանալի է նմանութե՛ ներքնակայ գիմացն. որ և գործ է ընթերցողին՝ ձևով և ձայնիւ նմանապես յառաջ բերել ըստ քաջութե՛ հանդիսի. Երզն. ւեբ:

ԵՆԹԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. ըստ յետնոց է վարծիք, և ընտրուիթի մտաց. *Մինգամ կանոն, ծննդականն, և աձողականն՝ ոչ ներգործեն ըստ մերում ենթադատուես, այլ բնականապես. Մխ. ապաբ:

ԵՆԹԱՐԵԱԼ. Ըստ յետնին տրամաբանից՝ է ենթակայուի, իբր անձն. *Միայն մի ենթագրեալն կոչի ամ և մարդ. Մխ. ապաբ:

ԵՆԹԱՐԵՄ, եցի. ն. ՙποτίθημι. Subjicio. Որպէս ընթագրել, ներքոյ արկանել. նուաձել. և ի վայր դնել. *ԵՆենթագրեալ կործանեցին զբելիսար: Ձուլեալ դրոշմն ձուլիւք ենթագրեալ (զբելիսար՝) կորզէր. Շար: *Ի խօսելն ընդ այ աղօթիւք՝ հեղգանամբ զնոյնն (զնկուղ) ենթագրել. Լմբ. էյէզ:

ԵՆԹԱՐԵԼ. որպէս Հանգուցանել, կարգել. *Զանձինս ոք մանկանցն ենթադրեաց ՚ի գոգն արքահամու. Շար: *Ըզգարնանային հասարակօրութիւնն սկիզբն պարագայից ամսոց ենթագրէ. Փիւ. Եւ. ա. ւ:

ԵՆԹԱՐԵԼ. կացուցանել. հաստատել. առգնել. *Յաղթող դաւաճանութե՛ ըզմերս ենթագրեալ բնութիւն. Նար. ժա: *Իբրու զի մի է մարդն ոգւով և մարմնով... մի զնորա հաստարակ զգոյութէն սկիզբն ենթագրեալ. Նիւս. խզ:

ԵՆԹԱՐԵԼ. ՙποτίθημι. Substituo, substerno, suppono. ըստ փիլիսոփայից, ի ներքոյ դնել նախ ինչ մի որպէս հիմն բանից և իրաց. *Զայն իսկ՝ հրոյ սկիզբն և այլոց ենթագրեացուք մարմնոց: Արդ ենթագրել է նախ զմին և զմիւսն. և առ ՚ի յետոյս ենթագրելովքն գարձեալ անցցուք. Պղաբ. փխ:

ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ՙποθέσις. Suppositio, subjectio, ևն. ենթագրելն, և ենթագրեալ իրն. որպէս Նուաճումն. *Վասն ակամայից և մեծամեծ ենթագրութեանց պատերազմաց. Փիւ. իմասին: *ԵՆենթագրութի՛ հերիայ յօշատեցաւ ՚ի պիսաց Նայն գիմոնեսիոս. Նմնոս:

ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Առաջարկութիւն. դիտաւորութի՛. և Առաջեգիալ նպատակ. * Իսկ ըստ ենթագրութե՛ ինձ իսկ ոչ Թուի պատաքոյ չըրիչ ենթագրեալ բանիցն. Պագաս. օրին. ֆ: *Իրոյր գիտումիս մեր, և նորին գոյս ենթագրութի՛ խաղաղութե՛ է ուղղութի՛. Գ. ԵՐ: *Ի վերայ Ճաւրիդ և երևելոյ ենթագրութե՛գ. Փիւ. իմասին: *(Միամօր որդիս այրուոյս) միայն է պայծառութե՛ս (տոհմիս) ենթագրուի. Նիս. խզ:

ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Դնելն. հաստատելն. և հաստատուուն ինչ. պարտք. պատշաճք. Δεόμενα. Debita, officium. ԽոխՀանգ. *Ցուսով ենթագրութե՛ ի քո. Թէոդոր. խլ: *Վաճառուց (գաշնից), և այլոց սմանց առ միմեանս ենթագրութե՛ց, որք կարօտանան պատշաճաւոր գասութե՛ց. Պագաս. օրին. ֆ:

ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Խնդիր Ճարտասանական՝ որոշեալ պարագայիւք, ուր գրութե՛ն է անորոշ առանց պարտպոյից. * Զանազանեցաւ յենթագրութե՛ գրութե՛ շրջակայիւքն: Եթէ առգիցես գրութե՛ն գէմն կամ պատճառս, որք են շրջակայք, առ նես ենթագրութե՛. Պիս:

ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. ըստ փիլիսոփայից և ՚ի ձեռնադրանից՝ իբր ենթակայութե՛. կամ ենթագրեալն. ՙπόστασις. Hypostasis, suppositum. *Ցայնժամ առօրն և առեւրն լինէին մի ենթագրութե՛ և մի անձն. ղն սեռ. սակ մարդոյն կայանայր ՚ի վերայ նախկին ենթագրութեանն, և ոչ ինքեսեմբ. Մխ. ապաբ:

ԵՆԹԱԼՈՒՍՆԱՅ. եայք, եայց կի՛ եաց. ա. գ. ՙποσελήνιακός, ὀν. Sublunaris, re. Որ ինչ է ընդ լուսնիս, կամ ՚ի լուսնոյ և ՚ի վայր. *Մասնականացն, և ենթալուսնեացն ոչինչ միշտ և նոյնպէս բնաւորեցաւ գոլ. Ան. պօբէ: ուր ՚ի լս. *կի՛ որք ընդ լուսնովս են:

ԵՆԹԱԾԵԼ. ն. ՙπάγω. Subjicio. Ձաբրչ ՚ի ներքոյ. յուսէլուլ. *ԵՆենթածէ սմին յերզանակի և զնմանէ սեռէ հակատրամաձեալս. Ան. պօբէ:

նման չնականացն, որք զամենայն մարմին ենթառնէին. Երդ. մխ:

ԵՆԹԱՑՈՑՑ, յուցի, ից. գ. Ὑπόδειξις. Specimen, praemonstratio. Տարացոյց. առընթեր եգեալ ցոյցք. *Եւ այսպէս ասէ նշանակել խակապէս. որպէս և իւր առագրեալ զենթացոյցն, եթէ ոզնուզքի՝ անուն, իսկ ոզք է՝ բայ. Ան. պերիմ:

ԵՆԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Ὑποδείκνυμι. Submoneo. Յառացանել առընթեր օրինակաւ իւիք. *Որպէս և ինքն ենթացոյց». այսինքն՝ ի կարդին եցոյց. Ան. սթրգ:

ԵՆՃԵՒՆԱՀԻՆ. բառ անստոյգ. կամ է խարգաթ չինեալ, ըստ Հին բառ. ուր կայ՝ *ԵՆՃԵՒՆ. ՆԵՆԳԱԱՑ, խարդախ». և կամ կամաքաշէն, զի յն. Γυρός. Curvus. է կոր. *կարծրագոյն գոտւոյ առ՝ ի սահապատճեն առերծոյ ենճեւնաչէնն առ. Ճառագ. Ան. եիէ:

ԵՆՔԵՂԵՒ կամ ԵՆՔԵՂԻՍ կամ ԵՆՔԵՂԵՒ. գ. բառ յն. *Ἔγχελυς. յոգն. ἔγχελεις. Anguilla, lae. այն է Օձաձուկն. Եզն. պաղտզ. * ենքեղեւս, որ՝ ի սիկս գետոց և յառակս ծովակաց՝ ի խոր տեղիս լինին. որ առաւել ցամաքային օձից նման են, և ոչ ջրածին ձկանց. Վեցօր. է:

ԵՆՔԵՐ. գ. բառ յն. Ἐγχείριον. Mantile, sudarium. Ձեռնոց. գոսատառակ. *Մի տանար ենքեր, և մի կախեր զգօտոյ քո. Վրք հց. յ:

ԵՊԱՐՔՈՍ, ի, ից. գ. բառ յն. Ἔπαρχος (՝ի վերայ այլոց կարգեալ իշխան), և Ὑπαρχος (ընդ այլով իշխան կարգեալ). Praeses, praefectus, dux, vicarius, ևն. կուսակալ. բդեաշխ. փոխարքայ. ֆալա, վեհէր. *Թէ եպարքոս ոք փոխարքէ զօրէնս Թագաւորի. Ոսխ. յհ. ա. 37: *Եւ եւ ըստ գանձ բազում, զի արասցեն զնա եպարքոս: Լուաք զքեն, Թէ եպարքոս լեալ ես դու. Վրք հց. ծբ: *Եպարքոս, սատրիչխան. Հին բռ:

ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Սեպհական եպարքոսի, և եպարքոսութեաց. *Ան զեպարքոսական իշխանութիւնն. հ = ց. գեէպ. իա:

ԵՊԱՐՔՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπαρχία, կամ ὑπαρχία. Praefectura, ևն. Իշխանութիւն եպարքոսի. բդեշխութիւն. քաղաքապետութիւն. ֆալըգի, վեհէրլիւթ. *Ամբրոսիոս յեպարքոսութիւնն կոչեցաւ եալիս կոպոս մեգիոլանու. Լմբ. պթրգ: *Սատացաւ ապարանս, և առ զեպարքոսութիւն քաղաքին. Վրք հց. յ: *Ուղեաս զպատիւ եպարքոսութեան. հ = ց. գեէպ. իա:

ԵՊԵՆԵՍ, ի. գ. Ծովային կենդանի՝ կամ խեցեմորթ, որ ասի տոկալ՝ ի հուր. (չիտեալով զյատկութիւնս կանքեղի կամ պինայի ընդ յոնասոսի և սպինագայ.) *Ջնուր վաւեալ որսորգաց՝ եառս եպենէան, և ուռվիճակն կերակուր իւր կամեցաւ առնել. և ըմբռնեալ զնա որսորգայ, մերկ զնա արարեալ Թողին. Մխ. առաւ: *Ծովային եպենէան, որ՝ի հուր չքի, և հուր ուտէ. զսարն փետեն, Թագաւորական ըզգեստս առնեն. և փոխանակ ջրոյ հրով սրբեն. վանաւ. հց: *Են կենդանիք՝ որ՝ի հրոյ ոչ ծախին, այլ առաւել պայծառանան. որպէս զպինէան ասեն, և զքոնասոս գազանն. Վրդն. էւ:

ԵՊԵՐ. գ. Նոյն ընդ Եպերանք, որպէս պատման նորին. (ըստ ընդ այսն. Թ. այբ.) *Փառքն և պատիւ որդւոյ Թագաւորին ոչ և ոչ եպեր ինչ ընկալցեն. Ամաս. հց: *Ա յս եպեր առ վարգապետան է. Ոսխ. ա. խր:

ԵՊԵՐԱԿԱՆ. ա. Իբր եպերոյ և եպերիւք. *Զբառամբութիւր մատծուածին յեզկզկուվ եպերական բանիւք. Խոսրվխ: *Ո՛չ այնչափ՝ ի նշանաց լաւանան, որչափ յեպերական խօսից: Զաշխատութիւնս այլոց առնել եպերական. Երդ. մխ. Ն էրին:

ԵՊԵՐԱՆՔ. նաց, նաք. գ. որ և ԵՊԵՐ. Ἐπιληψία. Invasio, correptio, reprehensio. Ախտառութիւն. այպերանք. ընդվայրհարութիւն. մեղագրութիւն. գրոյր. սագտանք. այդ, ապր, խածիր. *Առանց եպերանաց և արդար գատաստրին իրաւունքն. Յճխ. ը: *Առանց խծբծի և եպերանաց գեղեցկապես կեցեալք: Պարսատանան և եպերանս ունի. Փիլ. խոտան. Նմ: *Եպերանաց խծբծի. Նոր. խը: *Զոր պատմեն եպերանաք. Լմբ. պթրգ:

ԵՊԵՐԵՄ, եցի. ն. Ἐπιλαμβάνω. Corripio, reprehendo. Ախտանել, ընդվայր հարկանել. պարսատել. անեգմանել. ըստգտանել. այզպատգ, խափիր եմիդե. *Եպերեսցել զնա՝ ասէ. գնա գնա ամծորգիգ պարսից, եթէ այլ իցես. Խոր. գ. 55: *Եպերեսցելով եպիրեաց վարդապետն զնոսա: Եպերես զքանիս. Ճ. Գ: *Զեգիպտացին կապուտ կոզոպատ արարին. և քանզի պատուեր հրամանի ոչ էր, ոչ եպերեցան. Եփ. էւ: *Ոք և ի մեղատարացն եպերեսցել, եթէ արբեալ իցէ. Ագաթ: *Եպերեցաս ի սադուկեցուցն. Աբէ: *Ոչ անգոնիս յերկայնմտութեց, ոչ եպերիս ի ներսութեց. Նոր. յէ: *Ախնու յոյժ եպերելի է. Եփիկ:

ԵՊԵՐԻԶ. ա. Որ եպերէ. *Մի եպերիչք, այլ առողջացուցիչք. Լմբ. ապ:

ԵՊԵՐՈՒՄՆ, ըման. Տ. ԵՊԵՐԱՆՔ. Իբր եպերելն, և իլն. *Զի ոչ այն ձեզ յեպերումն ինչ կամ յանալգանս լինելոց է. Նանայ:

ԵՊԻԿԼԻՏ. բառ յն. Ἐπικλίντης. Inclinans. Ազգ ինչ սատանութեց երկրի. *Որ առ կողմանն չարժին ըստ սուբ անգմանց (անկեանց), եպիկլիտք (կամ եպիկլինաք) կոչեն, որ Թարգմանի (ասէ Թարգմանիչն) խոնարհեցուցիչ. Աբէսթ. Ցճ:

ԵՊԻԿՈՒՐԵԱՆՔ, եանց. ա. Ἐπίκουρείοι. Epicurei. Հետևողք եպիկուրոսի փիլիսոփայի. Տիս բռ. յակ. ան. *Ոմանք յեպիկուրեանցն ... հակառակէին ընդ նմա. Գծ. ծէ. 18:

ԵՊԻՄԱՆԻԿՈՍ. գ. վերնակաւ գրեալ Եպիմանիկոս. բառ յն. Ἐπιμανίκιον. այսինքն Բազպան: Լմբ. պթրգ:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ի, իւ, աւ. եպիսկոպոսունք, եպիսկոպոսք, սաց, և ից. գ. բառ յն. Ἐπίσκοπος. Episcopus. այսինքն վերատեսուչ. վերագիտող. դէտ. տեսուչ. այցելու. որպէս քահանայապետ, հովիւ և առ աջնորդ եկեղեցւոյ. *Պարտ է և եպիսկոպոսին անարատ լինել. ա. խր. ճ. 2: Տիս. ա. 7: *Եպիսկոպոս՝ տեսուչ լսե. Ոսխ. էիլիա: *Զեպիսկոպոսունս վճռակեցուցաներ. Ագաթ: *Ծոլովիալ զպատուական եպիսկոպոս. Փարպ: *Սբ եպիսկոպոսաւն աշխարհին. Եփիկ. ճ: *Եպիսկոպոսն, որ Թարգմանի այցելու. Լմբ. առ լեռն: *Ի ձեռնագրելէ երիցանց, այսինքն եպիսկոպոսից. Եփ. ա. խր: *Առէ ցեպիսկոպոսաբան. (իբր ռսկ. եպիսկոպոսներ.) ասա եղբարք իմ և աշոռակիցք իմ. հ = ց. յոան. ա. ճ:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἐπισκοπικός. Episcopalis. Սեպհական եպիսկոպոսի և եպիսկոպոսութեան. *Ցաղագս եպիսկոպոսական ձեռնադրութեաց. Փարպ: *Մելքիսեդեկ... եպիսկոպոսական արքայապատիւ ճոխութեամբ. Նոր. ղճ:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. գ. Συνεπίσκοπος. Coëpiscopus. Պաշտօնակից եպիսկոպոսի, որպէս այլ եպիսկոպոս կամ քորեպիսկոպոս. *Եպիսկոպոսակցաք, և սարկաւագաք. Փիլիպ. ա. 1: *Ցովսէփ եպիսկոպոս՝ բազում եպիսկոպոսակցաք իմովք. Եփ. ճ: *Արիստակէս հօրն էր գործակից եպիսկոպոսական յամենայն ընթացս վարդապետութեն. Բռս. ճ. 2:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՆՑՑ, ի, աց. գ. որ և Եպիսկոպոսարան, Հայրապետանոց. Պատրիարգարան. կաթողիկոսարան. *Մատանէին յեպիսկոպոսանոցն: Բազմեալք էին՝ ի ներքս եպիսկոպոսանոցին. Բռս. ճ. 19: *Եկեալ՝ ի նախնական հաստատին եպիսկոպոսանոց. կավաճ: *Տայր հրաման չինել եպիսկոպոսանոց. Ոսխ:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Ἀρχιεπίσκοπος. Archiepiscopus, patriarcha, pontifex. Արքեպիսկոպոս. Հայրապետ. կաթուղիկոս. պատրիարգ. պապ. *Սբն ա Թանասէ եպիսկոպոսապետին ալեքսանդրի: Սբն բարսղի եպիսկոպոսապետի կեսարու. ի խորճիբ գրոյ նոցա: *Եպիսկոպոսապետ վրէթանէս. Խոր. ճ. 5: *Եպիսկոպոսապետ էր աղուանից. Յհ. կի: *Սբ և աւագին ամենայն եպիսկոպոսապետաց՝ հայրապետն հռովմայ. Շ. Ինդ. ասս կայոր:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Արքեպիսկոպոսութեի. կաթողիկոսութեի. *Եկաց յեպոսկոպոսապետութեի հայոց ասպոզակէս: Տալ փոխանակ Նորա յաթոռ եպիսկոպոսապետութեն զսուրմանկն. Խոր. ճ. 41. Ն 64:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՐԱՆ, ի, աց. Տ. ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՆՑՑ. *Ընթաս եպիսկոպոսարանին: Բիւզանդիոն, որ յառաջն եպիսկոպոսարան էր, եւև պատրիարգարան (որպէս ասէ Թոռ.). Ճ. Ա: հ = ց. յոանիս. ծ: *Զեպիսկոպոսարանն ուր կայի չնորհիցէ. Մխ. փա:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπισκοπή. Episcopatus. Իշխանութի եպիսկոպոսի. այցելութիւն. գիտողութիւն. վերագիտողութի. *Եպիսկոպոսութեան ցանկայ. ա. փխ. ճ. 1: *Որ յաստիճան եպիսկոպոսութեն լինէին արժանի կալոյ. Ագաթ:

Իբր կաթողիկոսութի. *Ցետ ընդլ հրն. գետասան ամաց եպիսկոպոսութե մեծին վրթանայ: Կացուցանել յեպիսկոպոսութի փոխանակ յուսկան. Խոր. ճ. 11. 16:

ԵՊԻՏՐՈՊՈՍ, ի, ից. գ. բառ յն. ἐπίτροπος. Ἐπίτροπος. Tutor, procurator, vicarius. Հոգաբարձու. գաւառապետ. երեսփոխան. *Ոչ կամիցի ունել եպիտրապաս որդւոց իւրոց. Մխ. փա. կամ Օրէնք. ծբ. խի. ը. ևն:

ԵՒ. ի, ից. ա. Իբրև արմատ ձայնիցս երեք, և երրորդ, նոյն էընդ նոսա. *Եւն՝ երիս ասի, որ է ըստ Թուականի արևելեայց կատարեալ Թիւ. Շ. Իագ: *Ցեռւսին սուրբ յառնելովք ինքն զինքն յարուցանէր. Նանայ:

ԵՒ. գ. Իբրև արմատ եւալոյ է եռացումն, եռանդն. *Եռ քաղցուոյ: Ցորժամ՝ ի յեւէ դադարէ. վոփ: *Աւետարանիչն յովհաննէս յեռոց ձիթոյն եգաւ... ո եգ յեռաս ձիթոյն. Մարթին:

Իսկ յասելն. *Միշտ յեռ գոլով ծաւքե աստամունքն մանրելով զներսկուրն. Ճ. Թ. իմն, կամ ունելով զնայուածք ընտերոյ, և կամ յեռեալ դոլով չարից աստամանց:

եւ· Եռացեալ. Ջեռեալ. *Ե՛ռ ջուք... ի յեռ ջուրն միեամ. Վրպ։

ԵՒԱՒԱՐԲԱՆ· ա· Ուր երիցս կրկնի նոյն բառ. *Ես եմ ես սրբասմոնս, ես խահակայ, ես յակովբայ... զեռաբար- բառ բանն և զՀոգին յայանեալ (ի խոր- հուրդ երրորդաւն)· Մագ· է։

ԵՒԱՋԱՐԴ· ա· Երիւք կամ երիցս ջարդարեալ· որպէս Մեծաջարդ, հրաշա- ջարդ, և երիւքհարիւրեայ. *Եռաջարդ ծայ- րիւք ածեան անփոփոխ զուգական անձ- նաւորութիւն. Ածան· Եփես։ *Որպէս արե- գական եռաջարդ ձեզ յաթփոյն ծագեալ· Ոսիփոր։

ԵՒԱՋԱՐԴԵԱՆ· ա· Նոյն ընդ վ։ Իսկ քան յն· հոմաձայնութեան, որպէս երիւք- կարգեան. (զև χόσμος, է զարդ· և կարգ·) երիցս երրեակ, այսինքն իննեակ դասուք- *Իննեկի տրահմանէ յօրհնէրգութեի փա- ռաց հաստուցին կարգելոց եռաջարդեան զինուորութիւք· Ոսիփոր։

ԵՒԱԹԻԻ· ա· Երրեակ Թուով. երիւք- *Յեռաթիւ աւուրց լսման՝ի տիպ մահու իւր և յարութե. Սինա· ազ· իոան։

ԵՒԱԹԻՒՆԵԱԼ· Երիւք սլաքօք Թու- նաւորօք դնդեալ· *Երիւքթևեան եռաթիւ նետ՝ յանկարծակի ըզնա հարեալ· Ը· Վիպ։

ԵՒԱԹՈՒԵԱՆ· ա· Եռաթիւ· և- րիւքանձնեայ· *Զեռաթիւեան և զեզակի լոյսն աչալուրջ երեսօք համարձակապէս տեսանելով· Թէոդոր· Խլ։

ԵՒԱՃԱՆԻ· Տ· ԵՐԵՔՃԱՆԻ, և ԵՐԵՔ- ԱՐՁԱՆ։ Նմանութիւք ասի՝ի գծագրութե տարեկան բոլորակի· *Զվերջագրեալն և- ռաժանի իմն Թիւ սւարտեալ· Շիր։

ԵՒԱԼԻ· ա· Իբր երեքալեան· յորմէ կազմի յաջորդ բառգ։

ԵՒԱԼԻՈՒԹԻՒՆ· գ· Τρισχυμία· Խ- ել գոմ.ս- ՓԸՐՒԸԱ· Tempestas· Երիւք- ալեանն գոլ· երրեակ և բազմապատիկ ա- լիք, ալեկոծութի մեծ· *Ո՛չ մրնչէր ա- լեացն վայրենի սրտմտութի, և ո՛չ յուզա- կոյս եռալութիւնն արկ՝ի հեղգութի· Կ.Բրդ·՝ի յոյն։

ԵՒԱԼՈՒՍԵԱՆ· ա· Ունօղ զերրեակ լոյս, իբր Եռանձնեայ· *Համապատիւն կցորդութեց··· եռալուսեանն զուգակ- ցութեց· Նար· հէ։

ԵՒԱՆ· Տ· ԵՐԲԵԱՆ· ա· գ· Τρίας· Trinus, ternarius· *Երկակն և եռակ ա- ճեցեալ ը ըստ միոյն անմարմնութեն· Փիլ ալեք· *Քննութիւնս ինն առաքել՝ի դէպ- փիա, բաժանել յիւրաքանչիւր եռակէ զմին· Պղպ· օբին· է։ *Յարաբարդեալ՝ի վերայ եռակին· Մագ· հզ։ *Եռակ հաւա- տոց (որ յերրորդութիւնն) հետեւմամբ· Սիոխան։ *Երկուց եռից ըստ եռակին· Գր· պղ· յեճ։

ԵՒԱՆԱԲԱՀ· Տ· ԵՐԲԱՆ· *Տեղին է եռակաբար· վերին, ստորին, միջին· Զև եռակաբար ասի· եռանկիւնի, քառանկիւ- նի, և բազո· և՝ի տցանէ ըստ այլ տեսակս զանազանի ձևս· Տծնկ։

ԵՒԱՆԱՆԳՈՒՆ, գնոյ· ա· Τρίπηχυς· Tricubitus· Երից կանգնոց· Իբէ իանգուն· Խ- ել աբչի· *Եռականգուն մեծութի ու- նել· Ոչինչ է ներհական եռականգնուն։ Եռականգունն՝ քանակ՝ նշանակէ· Աբիսա· սպօրգ։

ԵՒԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ· Երրեակն գոլ· երրորդական Թիւ· երրորդութիւն· *Նոյն ինքն եռականութի՝ եզականութի երկապա- գեալ, և միականութի երրորդութի բաժե- պաշտեալ՝ի բոլոր եղականաց· Ոսիփոր։

ԵՒԱՆԿԸՄՊԱՆՈՑ· ա· գ· Ուր իսկն երրեակ ըմբռնոցք կամ նատաբանք ուսե- լոյ և ըմպելոյ· բուս յն· եռբնկողմանոց· Τρίκλινος, ον· Tribus lectis instructus, triclinium· Խ- ել սեֆրէի, Խ- ել սեֆրբ· *Ե- ռակըմբռնոցս, և բազմակըմբռնոց տուճարս՝ ի կրայի պատենից և՝ի փղոսկրէ կազմեալ փիլ· փեսախան։

ԵՒԱԿԻ· ՛ս· Τριχῆ, χα· Tripliciter, trifariam· Տ· ԵՐԲԱԿԻ· Իբէ իէրպէվ· *Եռակի զսպայն բաժանելով երիս քա- ղաքս բնակեցուցանել· Պղպ· օբին· Ը՝· *Եռակի տրամասի ամանակացն զանազա- նութի, ի ներկայս, յանցեալն, յապագա- նին· Խոսրովիի։ *Եռակի հաստատունն (ըստ երկրաչափից) բաժանելի է· Մագ· հզ՝։ *Թիւ եռակի բաժանի· դար, կոճաւոր, և անհատ· Տծնկ։ *Եռակի լսի այս· Երզն· Տպր։

ԵՒԱԿԻ· ա· Իբր երրեակ· *Եռակի անձնաւորութի· Ճ· Ա։ *Եգաւ եռակի գիր՝ի վերայ իսաչելոյն՝ վկայելով զնա Թա- գաւոր· Տծնկ։

ԵՒԱԿԿԻԿՆ· Տ· ԵՒԱՁԱՏՒ· Τρι- πλοῦς· Triplex· *Ո՛ՀՀ հաւատարաւորունք, և միւսն եռակրկին· Պղպ· փխ։

ԵՒԱՀԱՒԱԿ· ա· Որ ինչ անկ է երից հաստակաց մանկութե, երիսատարդութե, և ծերութեան· *Զեռահասակ մեղօք մե- ռեալս յարուցանել վերստին· Սինա· ազ· իոան։

ԵՒԱՀԻՒՍ, ի, ից· ա· Երեքկոլի հիւ- սեալ· Իբէ՝ով հասած· Խ- ել գաւ Եօրմ· *Իբրև սպառնօք եռահիւսիւք· Եղիշ· դպ։

ԵՒԱՀԻՒՍԱԿ· ա· Երիւք նոյն բա- ռիւք հիւսեալ, սը սը սը· երեքսրբեան· *Եռահիւսակ սրբասացութի, կամ սրբա- սացութիք· Ան՝· Բաբիր։ Ան՝ն· Եղիշ· ՁԿ· Խ· Եվ· *Զեռահիւսեան առնուլ զօրհնա- բան՝ զիսառատութեին սրոբէական· Գնչ։ *Փառք եռահիւսակ անձանց սը երրորդու- թեն, և միոյ տէրութե· Ցիւսա։

Իակ *Եռահիւսակ պսակ՝՝· Իբր յերից նիւթոց կամ գունոց հիւսեալ· Կանայ։

ԵՒԱՀԻՒՍԱԿ· ՛ս· Իբր Եռահիւսակ սրբա- սացութ· *Որ՝ի հրեղէն լեզուացն եռահիւ- սակ սրբաբանիս՝՝· տպ· եռահիւսեակ· Շար։

ԵՒԱՀԻՒՍԵԱԼ· Տ· ԵՒԱՀԻՒՍ· *Ե- ռահիւսեալ բազադրի· Քէբ· իէբի։

ԵՒԱՀԻՒՍԵԱԿ· ա·գ· Իբր Եռահիւ- սակ սրբասացութիւն· *Զեռահիւսեակքն Նոագեալ, զմի տէրութիւնդ երգաբա- նեալ· Շար։

ԵՒԱՀՈՒԼՈՎ· ա· Երրակի հոլովեալ իբր զանազանեալ· *Եռահոլով ուղղական տեսակաւ զանազանութի գիմացն հօր և որդւոյ և սբ հոգւոյն· Քէբ· իէբի։

ԵՒԱՀՈՍ· ա· Ուր հոսի ընդ երիս առալս· *Բանայ քեզ եռահոս աղբիւրս և վտակս· Եօթնագր։

ԵՒԱՀՐԱՇ· ա· Ըստ երից գլխոց հրա- շալի· երիցս հրաշալի կամ փառացի· *Ե- ռահրաշ զինու վառեալ, հաւատով, սի- րով, և յոյսով· Սինա։

ԵՒԱՁԱՅՆ· Տ· ԵՒԱՀԻՒՍԱԿ· *Ունք զեռաձայն նուագ ներբողեալ մաոուցա- նեն· Գնչ։

ԵՒԱՁԵՂՈՒՆ, ղուան· ա· գ· Եր- բորդ ձեղունն՝ յորմէ՝ դասիկոն տան· Խ- ինձիս գաւ· *Ականջս ամենեքեան եռա- ցեալք էին յօժարութե, որ և յեռաձե- ղուանն էին խոստացեալք Թանձրութեամբ· Ոսի· գծ։

ԵՒԱՃԵՂ· ա· Որոյ են երիք ձեղք կամ ճիղք· Իբէ՝ ձղ՝վ· *Երկճղի կամ ե- ռաճեղ· Ոսիփոր։

ԵՒԱՄ, ացի կամ ացայ, ացեալ· կամ եռեալ· լ· Ζέω, ἐχζέω· Fervεo, effer- veo, ebullio, aestuo· Ցեռ՝ այսինքն յե- ռանդն հարկանիլ· ի ջերմութե յուզիլ· պղպջիլ· պճպճալ, եէիւ· եէ եւլալ· Գբէբը Գբէբը Գայնամագ, ՃԻ-ՂԻ։ *Իբրև զջուր մի եռասցիս· Ծն· խԼ· 4։ *Եռաց (կաթսայ, այսինքն ջուր կաթսային), զեղաւ, քաջ եռաց· Եվէի· իՁ· 5։ *Որովայն իմ իբրև զտիկ քաղցուցյ կապեալ եռայ· Ցոբ· ԼԲ· 19։ *Իբրև զջուր կաթսայից՝ի հրոյ եռա- ցեալ։ Իբր՝ի քրայս ընտրութեան փութոյ քոյ սիրոյ հանապազ եռալ, և ոչ երբեք պարզիմ· Նար։ *Ոչինչ եռացեալ կերեալ է իմ՝՝· այսինքն ջերմ կերակուր, կամ ե- փեալ· Վ.բ՛ հդ· ծ՝։ *Իբրև յերկնուստ ա- հագին հրձգութիւնք եռային· Եվէի· է։ *Քարինք տեղւոյն եռացին· Եվէի· յար։ *(Աբիւն պաղեալ) ապա պարպատ, և եռայ· Բբս· Խ՝ հ։ *Որպէս զի մի տուչորէ- ցիմք մեք յայնպիսի արեգակնէ, որ՝ի վե- րայ մերկ գլխոյ առաւել եռայ· Նխս· էրփ։ *Ըանեզք հրեղինք եռալոյ՝ի բաց հա- տանին· կանան։

ԵՒԱՒ· Ζέω, ևՆ· կէս մի իւսպէս, և կէս մի նմանութի, Վառիլ բորբոքիլ· Վ- ոռ.իլ· *Եռայր հոգւով· Հոգւով եռա- ցեք· Գծ· ծԸ· 25։ Հռ· ծԷ· 11։ *Ա- ռեալ զևրտան, և եռեալ՝ի հոգի իւր· Վ.բ՛ հդ· ԽԸ։ *Աչխատեցէք մանկունք, և- ռացէք յընթացս արժնութի· Կ.Լ.ռ՝։ *Եկեալ՝ի կռիւ (գազանն) զորէն ըմբռչի ... սրտմտութի եռայ· Փիլ· Լ՝ռ։ *Ջերմե- ռանդն եռալ զեռալ պաշտամանն· Ա- գաթ։ *Սիրով առ իրեարս եռացեալք· ՁԿ· իՀ· ռպ։ *Աւ անօրէն հաձոյական սէրն եռացան· Ոսի· կռ։ *Եռայր սէրն մարթային քան զմարիամու· Եփր· համաբ։ *Եռայր սիրտ իւր՝ի զայրացումն· Վ.բ՛ հդ· Ը։ *Սրտմտութի եռացեալք որպէս վշէ՛ժխնդիրք· Լ՝ռպ· ծԸ։ *Եռային ցաս- մամբ զնոսա սպանանել· Ոսի· գծ։ *Ծաղր առ մեզ՝ի դիւացն եռացեալ (գրգռեալ)· Կ.Լ.ռ՝։

ԵՒԱՒ· Ἀναζέω, ἐχζέω, ἐκεράω· Fer- veo, fluo, erepo· Զայրանալ բորոտութե, կեղոյ, ցաւոց, և սորսորիլ և զեռալ բըշ- խել, յորդել որդանց, գորտոց, և կայ- տռիլ զե ռնոց քաղմութի· Վ.ռպ.լ· գայ- նամգ· *Ախտ բորոտութեան մեծապէս ցասմամբ եռայր երկրի· Խոր· ռռ աբծր։ *Որպէս նոր ցաւ եռացեալ իցէ մանկան·· Վ.բ՛ հդ· Ը՝։ *Եռացան խաղաղարար՝ի մարդ և յանասունս· Եւ· է՝· 9։ *Եռաց՝ի նմա որդն, և նեխեցաւ· Եւ· ծԸ՝· 20։ *Եռացին որդունք ընդ սէս նորա· Եվէի· է՝։ Եռաց յերկիր նոցա գորտ· Սղ· ՃԸ՝· 30։ *Զհարդ եռացին ստինք ցամաքեալք· Եփր· ծՆ։ *Եռան զեռան սլանան՝ի մարմնիս ծովու· Նար։

ԵՒԱՄԱՆԱԿ· ա· Ունօղ զերիս ժա- մանակս՝ հասակի, կամ եղանակաց տար- ւոյ, մանաւանդ քերթողական և երաժըշ- տական ամանակի ըստ երկարութեան և սղութե ձայնաւորաց· *Առաքինագոյն մակացութիք զերծեալ յեռամանակ աս- բուց· Մագ· է՝։ *Մեծասարն՝ ներկայնէ և նաղօտէ՝ եռամանակ· սրգոն· գաբիթ· մեծավերջի յաղօտէ և ներկայնէ եռամա- նակ· որպիսի, կ՛որի՛ւն։ Ներգևն ն՝ներից աղօտաց եռամանակ· որպիսի, քաաՃսիկ· թբ· ԽԸ։

ԵՒԱՄԱՆ, սին, անից·) ա· Τριμε- ԵՒԱՄԱՆԵԱՅ, եայց·) ρής· Trium partium· Ἐπίτριτος· (Pes poeticus)

constans tribus brevibus, et una longa. Ունակ երից մասանց, կամ մասնաւոր իմաց, զանազանութեաց, կարգաց, յարկաց, չափմանց, կերպից, ևն. *Եռամասն խառնեալ հունձք (որ են ածուխի, մարմին, և հոգի բանական) միաւորեցաւ անչփոթելի. Նար. կոս: *Հոգի եռամասնեայ է, բան ունի, ցասումն, և ցանկութիւն. Ճ. Թ: *Ջեռամասնեայս ունի զօրութիւս: *Ցառաջ գայ յեռամասնեայ հոգւոյն. Լմբ. պտրգ: *Ողնափայտ եռամասնեայ (տապանին նոյի). Մագ. ֆ: *Կինաքոլորից բացատացն, և եռամասնիցն, և ուղիմասնից եզելոց... Ուղամասնեայ բացատաւն եռամասնեայքն ընուին. Գզաբ. փխ:

ԵՒԱՄԵԱՑ. } ա. Τριετής. Trien-
ԵՒԱՄԵԱՆ. } nis. որ և ԵՐԵՄԵԱՆ գրի, և ԵՒԱՄԵԱՆ, ենի. Երկամեայ. երից ամաց. իբրեւ փորս կամ փարան. իւլ եղեալք, իւլ եալքիա, սէ սալք. *Ականիկ՝ որ եռամեայ էիցէ, և քառամեայ... Ցեռամենիցն մինչև ցվեց ամն. Գզաբ. օրին. Ը: *Եռամեան (կամ եռամեան) զերաքանչիւր ոք զկենդանեացն հրամայէ առնուլ. Փիլ. լին: *Պողակոտոյս տնկոյ ձիթենւոյն եռամեանն գառարկումք. Նար. յա: *Կոստուս կինն, և ունոյց զորդին իւր երեամենաւ զուարակաւ. Տծոակ:

ԵՒԱՄԵՕ, ի, աւ. ա. Τριαμέγιστος. Ter maximus. Երիցս մեծ. կորի մեծ. մեծաձուռն. յն. ձայնիւ Տրիամեգիստոս՝ սեպհականեալ հերմեսի եգիպտացի փիլիսոփայի. *Հերմ եռամեծ յիւրում պատն էեալն տախտակին՝ այսպես տառանեալով. Մագ. լ: Եւ ի մէջ՝ սեպհական գաւթի եռամեծ փիլիսոփայի. *Ըստ գաւթի եռամեծի գաւթի. Վրդն. ող: *Եռամեծին գաւթի. Երզն. փէբ: Ցեռութիւք և յեռնոց ընծայեցին. զոր օրինակ. *Եռամեծին և քահանայութեան վարպապետի՝ տէր մխիթարայ այրիվանեցոյ գանձ. Գիմ:

ԵՒԱՄՍԵԱՑ. ա. Երեքամեայ. երից ամաց (հասակ կամ ժամանակ). իբրեւ ամս, կամ իբրեւ ամսոյ. Եւ այսու յուսացեալ բաւեմք ակնկալութեամբ եռամեայ աւուրցք ոյ. այսինքն ապաստիք յերից ամաց հետէ. Մագ. ֆ:

ԵՒԱՑԱՐԿ, ի, աց. ա. գ. Ուր են երեք յարկք՝ մի քան զմի ի վեր. իբրեւ խան, իբրեւ ֆածէ. *Ապարանս կրկնայարկս և եռայարկս: Խոր. ա. 15: *Ներքնատունն՝ կրկնայարկս և եռայարկս: Եռայարկքն և կրկնայարկքն փորոտիք են. Փիլ. Ի. է. 7: *Սոյնպէս և ի հնումն եռայարկ խորանն կառուցաս. Ի գիբս խոսր:

ԵՒԱՑԱՐԿԵԱՆ. նոյն ընդ վ. *Ցաղագս երկուց կիսագունգացն՝ եռայարկեան. Երզն. ոբ. էբին:

ԵՒԱՆԴ, ի, յեռանդէ, յեռանդ կամ յեռանգն. գ. ս. Τρίτη ἡμέρα, τρίτη. Nudius tertius. Իբր երիւք աւուրցք անգր, կամ յերիկէ և անդր. այսինքն Ցառաջ քան զերկուին. Երեկ չէ՝ ձէնօր օր. փոն փեչիէ՝ ο պիր իկոն, էօնէ կիսն. (յն. և եզր. ասեն, երրորդ օր, կամ յերրորդն.) *Ոչ էք երթալոց զՀանապարհ երեկին և եռանգի. Ցեռ. ֆ. 4: *Ջեռանդի գործ ծոյն զանազանութիւնն իբրև զմառ ածեալ չիշեմ, ոչ զօրեմ ևն. Փարպ: *Ո՛չ է այս օր իբրև զերեկին և զեռանգն. ա. ս. Ի. 44 ա: *Ոչ էին ընդ նմա, որպէս յերեկին և յեռանդ: Ցուլն հարկանօղ էր յերեկին և յեռանգն: Ոչ եղե մեզ այսպիսի յերեկ և յեռանգ: Ձեմ բանական, որպէս ԹԷ յերիկէ և յեռանգէ. ևն: *Եռանդ՝ վիշապակի առ իժս եգիպտացւոց զկռիւն տեսեալ՝ ոչ սակաւ հիացեալ եղէ. Փիլ լին: *Իբրև ԹԷ երէկ կի եռանդ. Ոսկ. ի Ցլիփ: *Ցեռանդնասէր և յորդոր փութով. Թեոդր. կոս: *Եռանդնասէր սրտի ջերմութեամբ. Ցհ. կի: *Եռանդնասէր կամաք գլխատակս նոցա կատարեն. Ճ. ի:

ԵՒԱՆԴՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } ԵՒԱՆԴՆԵՄ, եցի. ն. } Ցեռանդն ածել. վաեռլ. բորբոքել. *Եռանդնացուցանել հրով միայն կարես գուեէր. համաբ: *Եռանդնել զնոսա (սերով քեից զատորինս), և կենդանախառնել ի նմանն կոյս ջերմութեի. Դիան. էբին. յորմէ և Շ. հրէայ:

ԵՒԱՆԴՆՈՏ, ի, աց. ա. Ζεστός, διάπυρος. Fervidus, ignescens. Ջերմագին. ջերմեռանդն. վառեալ. բորբոքեալ. փափ, վառաւած, էի էլածի պես. *Եռանդնոտ միտք, կամ ապաշխարութեի, սէր, արիւն, բնութեի. կոլ. Ի. 15: Սարգ. ա. յհ. Ի: Վրդն. ող: Մագ. Ը: *Եռանդնոտ էին առ յոյն ոյ: Եռանդնոտ է հասակ երիս տասարդութեե ի բղջախոհութեի. Լմբ. ող. Ն տաւ:

ԵՒԱՆԴՆՈՒՏ. նոյն ընդ վ. *Իբր յեռանդնոտ քրայէ հրանուտ հոսմամբ. Ան. նան. էնէղ: *Հրոյ շնչոյցիչ է ջուր, և սրբութեի՝ եռանդնոտ ցանկութեանց չիջուցիչ. Գէ. էս:

ԵՒԱՆԴՈՒՄՆ, դման, մամբ. գ. Ζέσις. Fervor, aestus. Եռանդն. եռացումն. *Շառագնեցան երեսք նորա եռանդմամբ սրտի. Եէր. փա: *Ի բովս վարգապետութեե՝ հոգևոր սիրով եռանդմամբ. Ագաթ: Ե կոբին: *Հրոյն եռանդմամբ. Եղիշ. Ի: *Զանշէջ գնհնին պատրաստել հրահրման եռանդմունն: Եռանդմամբ արեանն. Ճ. Ա: *Խրոխտացաւ հաւատոցն եռանդմամբ. Եսս. պտմ. Ը. 5: *Գթածութեամբ եռանդմամբ զքաւութիւն անչնջելի նոցա մեղացն ի գթածէն իւրմէ հայցեր տեառնէն. Բրս. ի սթէֆ: *Ոզջախոհութեա զրոց եռանդմամն (կամ եռանդմանց) ցանկութեե զովացուցանեմք: Նիս. էփ: *Որպէս խորտակեալ անօթ եռանդմամբ ձուլեալ վերստին նորոգէ. Լմբ. կոլ: *Որով (կամ որում) գաւիթ հոգևոյն եռանդմամբ ցանկայ. Թեոդր. կոս:

ԵՒԱՆԴՈՒՆ. ա. Ζεστός. Fervidus. Ունակ եռանդման. եռացեալ. *Որ ցուրա յատաչն էր, այն եռանդուն լինի (ի հուր). կոլ. ծէ. 12:

ԵՒԱՆԿԻՒՆ, կեան, կի կիւնի, ց. } ԵՒԱՆԿԻՒՆԻ, նոյ կի նոյ, նեաց. } գ. ա. Τρίγωνον, ος. Triangulum, lus, laris. գրի ստէպ և ԵՒԱՆԿԻՒՆ, ի. Ձև կի թիւ որ ունի զերիս անկիւնս ըստ երից կողմանց. Իւլ տեօղէի, գոեւեան: *Երկապատնչիւրոց ի միասին եղեալ, հաւասար բակողմ՝ հաւասարակողմի, եռանկիւն՝ եռանկեան տացուք. Պագաթ. փխ: *Պատկանին՝ որպէս եռանկիւնքն ի քառանկիւնսն: Ցեռանկիւնացն (կամ յեռանկիւնոյն) ծնանի քառանկիւնին. և քառանկիւնին ծնանի յեռանկիւնեան, միակի եռանկիւնոյ բաղկացուածի. Մագ. Ը. Ե հե: *Եռանգիւնի և քառանգիւնի ոչ ԹՒ զյաւէան և զնուազն ընդունել. քանզի ոյք միանգամ ընդունին զեռանգիւնոյն զբան և զաղօրականին, ամենեքեան նմանապէս եռանգիւնիք կամ քառորակք են. Աբէաթ. ոբաւ: *Զիւնաց յաղագս եռանգիւնոյ... Ընդունականք բանի եռանգիւնին. ևն: Ան. ոբաւ: *(Թիւք) եռանկիւնի. ա. ֆ.

ղ. Ժ. ԺԸ. իշ. իՀ. ևն: Եռանկիւնուն արմատն մի մի աՃՀ. իսկ չորեքանկիւնին երկու երկու. Սարկ. փոմ:

ԵՐԵՔԱՆԹԻ. ած. թիւ երից անձանց. կամ Ուսակ թուոյ ըստ համեմատութեաՀ երից անձանց. որպէս առաքեալք ըստ թուոյ ԺԲ տուիցս՝ երորդութիւն, կամ հայր, որդի, հոգի. *Ուրք պաղատելիցք՝ ներգործութեաՀ լուսոյն մաքրակաք, անձինք երկանիկք յեռանձնութիւն. Նար. գնԺ առած. Ա Տրգ:

ԵՐԵՔԱՆԱԿԱՆ. ած. Ուսող զերիս անձինս. և որ ինչ հայի յերիս անձինս սՀ երորդութեաՀ. *Եռանձնական տերութեաՀ. Ածան. էկեղ: *Եռանձնական հաւատոցն խոստովանութեաՀ. ՁԿ. ԻՀ. ած:

ԵՐԵՔԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԵՐԵՔԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. իբր Երորդութիւն. *Աններհակ դաւանութեաՀ յերիս եռանձնաւորութեաՀ, և մի տերութեաՀ. գԺ:

ԵՐԵՔԱՆԵԱՑ. } Տ. ԵՐԵՔԱՆԱԿԱՆ.

ԵՐԵՔԱՆԵԱՆ. } * Եռանձնեայ կամ եռանձնեան ՅաԺութեաՀ. վրդ. ԺՆ: Ա Նայ: *Եռանձնեան ձայնին գաւանութեաՀ. Մագ. ա: *Ջերիս ասէնս յանդիման լինել երախայրեաց եռանձնեայ տերութեանն. նխ.ԵԼ

ԵՐԵՔԱՆԵԱԾ. որպէս երեք մանկունքն. *Կամաւոր պատարտիլն իսահակայ նախանձաւոր գոլով եզականին՝ եռանձնեայսդ՝ ի վերայ կայծականց հրոյն սղջակիզեալ զմարմինս. Հարցաբան:

ԵՐԵՔԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. *Ընդ գերաբանն լուսոյ անեղի եռանձնութեաՀ զուգեալ. Շ. հրէպ:

ԵՐԵՔԱՒՈՐ. ած. Ուսող զերիս անուանս ի միում անձին իւրում. այսպէս համարեցան ժխտողք զսՀ երորդութեանն. *Եթէ մի՝ եռանուն գոլ լերզուանեցաս զՅած. կանան:

ԵՐԵՔՉԱՓ, ի. ած, կամ ից. ած. գ. Τρίμετρος. Tribus pedibus constans juxta Gr. vel sex Lat. Երիւք չափեալ ոտիք. *Նաւագս բազումս Թոզին տալոյ եռաչափացս. փիւ. փեռական: *Օրհնութիս եռաչափս... բոլորեն. եղիշ. դխԺ: *Քերթողք մեզին իսկ՝ ոմանք... եռաչափից. Պղատ. օրին. Ե:

ԵՐԵՔԱՓԻԿ, ական, կաց. ած. գ. Τριπλάσιος, τρισσός, τρισσῶς. Triplex, tripliciter. Երեքապատիկ. իւղագլ. *Կրկնապատկին ոչինչ է նեՀականն, և ոչ եռապատկին. Աբիսք. ածին: *Եռապատիկ ապաքարեացեալ. Մագ. իԸ:

ԵՐԵՔՈՒՏԻՆԱՆ. ած. Ուր է երրեակ կարգ պատուոյ. *Ջչնական իմաստասէրն՝ եռապատուեան յորջորջմամբ սահմանեն. նախ՝ զի, ևն. Մագ. ԺԸ:

ԵՐԵՔՈՒՍԱԿ. ած. Որ ունի զերիս պսակս, զոր օրինակ կռուողքն, միանձնութեաՀ, և մարտիրոսութեաՀ. *Եռապսակ իւղագլուխ ցանկալի. Շ. փազ:

ԵՐԵԱՍԱՑՐ. ած. Որոյ են երեք սայրք կամ սլաքք և բերանք. որպէս սեգք են. *Բալիսայր՝ սուր է եռասայր. Մխ. երէմ:

ԵՐԵԱՓԵՒԵԱՆ. ած. Τριγενής. Ունակ ձրից երից սեռից, որպէս պորփիւրոսիոնոս ոմն երաժիշտ հաներ զձայն այլևայլ ԹրուՀ նոց: Մագ. ԼԸ:

ԵՐԵԱՈՃՔ. ած. Եռացմամբ սուգեալ կամ սուզանոյ իբր կոհակք ալեաց. *Ցեռասայլ կուռակման կուռակաց. Մագ. խ:

ԵՐԵԱՂԱՆԿ, ի, ից. ած. Τρισύλλαβος. Tribus constans syllabis. գրի և ԵՐԱՂԱՆԿ. Ցերից վանկից բաղկացեալ. *Փոխանակ երկավանգի եռավանգ վկայ (աբրաամն՝ աբրաամ): Եռավանգն աբրաամ Թարգմանեալ է հայոց ընդունել հնչման. փիւ. լին: *Եռավանգ անուանն... երկավանգքն և եռավանգքն. Երզն. էեր:

ԵՐԵԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ած. Որ ունի զերիս տեսակս. իբէ իէբգ. իալ ազ. *Եռաստեսակ մատուցիք, խոհականն, և ցանկականն, և ցասմնականն. ՁԿ. իմ. երե:

ԵՐԵԱՏՐՈՀ, ի, ից. ած. գ. Ցերիս տրոհեալ. և բաժանումն յերիս. *Սեռիք և ազգ եռատրոհիւք որոշեցան. Շ. հրպ էէր:

ԵՐԵԱՏՐԱԿ, ի. ած. գ. Եռամասն. եռամասնեայ. *Կից վիճակաց գոլով նոցին՝ ծագաց ծայրից եռատրակին: Ծայրիս մասանց եռատրակին. Դբ. փղ. էԸՀ:

ԵՐԵԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Որ եռայ. որ ինչ լինի իւիք եռացմամբ. *Շարժմանց չորք հողւոք են... յորոց մինն մանչական կոչի... և միւսն եռացական. կխբզ. ԲԿ:

ԵՐԵԱՑՈՒՄՆ, ցման, անց. գ. Zέσις, Ebullitio. Եռանդն, և եռալն ըստ ամենայն նշանակութեաՀց. գայնայէզ. *Եռացմամբ սկզբն առւցեալ ի քՁ: Հուր և եռացումն հոգւոյ պիտոյանան. ՅՃԲ. ԺԸ. Ա ԺՈ: *Ջեռացումն հրոյս ի յօղ փոխարկեա. Ճ. Ա: *Ջրայս հալոցաց սաստիկ եռացմամբ անչէջանելիս: Իբր ցնցուղս հրոյ եռացման. Նար. ԻՀ. Ա ԼԸ: *Ցրտասցոյց զեռացումն կատասին. Հ=Ց. յանիս. ԺԸ: *Ուր հոլատեսակքն են, ի միասին չարժեցեալ և վերանալով եռացումն մակաԿոչումն ընկալու: Ջպէսպէս ի վեր առաքէ բնութեաՀ եռացմունս. Պղատ. փխ: *Ջչուչումն ջրոյն եռացման իբրև զպարիսպ քարեայ ձուլեալ արձանացոյց. Երզն. ծգն: *Շինողացանէ զվերմութեաՀ եռացման ջրոյն. Նար. էրփ: *Աչք ձեր ոչ զեռացումն արտի արեանց ցուցանեն. ԼՄԲ. ոփ: *Տեսանեք լով զչառագայեալ զհատատարին եռացումն. Վրդ. հղ. ԻԸ: *Եւ կամ միամբ՝ զազատգունին, ի յեռացումն անլաստատնին. Շ. էշէ: *Երիասարդական հասմարձակութեաՀ, և եռացումն պտոի. Ոսկիփոր:

ԵՐԵԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Zέω, ἀναζέω. Ebullio. ἐκβράζω, ebullire sive fervere facio. Տալ եռալ. յուզել ջերմութեաՀ, բորբոքել, ջեռուցանել. Ջերմ գտնել. էՀ հանել, խիսթ փոխել, փոխ փոխ վարդնել. գայնաւնմագ, գայնալ գայնալ պէօխ. *Եռացուցանէ զանգունգս իբրև զկատապ. Ցոբ. իա. 22: *Իբրու բաժակ խառնեալ, յորում գինի մղական հեղեալ՝ եռացուցանէ զա. Պղատ. օրին. Ը: *Եռացուցանել զնոսա ի բովս գարբնաց. Ճ. Ա: *Դարձեալ զկապար եռացուցեալ. Շ. Վիպ: *Եռացուցանէ զցանկութիսն. ՁՃԲ. Ե: *Իակ որ գոլացուցանէ զինքն յինքեանէ, և եռացուցանէ (՝ի ցանկուն). կանան: *Ցեռութիւ՝ որ զտրախառնիչն՝ ի սիրոս եռացուցանէ. ԼՄԲ. սղ: *Ջարուսաւս իւրեանց գառնապէս եռացուցանէին. եէր. ՝ի նմն:

կամ Ἐκζεω, ἀναφύω. Expullulo. որպէս ի վեր բղխել. Վարսանել. *Շարաս՝ի մարմնոյն եռացուցանէր. Սրփ. ա. պ. Ը: *Եռացոյց մկունս յանդս նոցա. ա. Ւփ. Ը. 6:

ԵՐԵԱՑՈՒՑԻՉ. ած. Βραστῆς. Fervere faciens. Որ եռացուցանէ. իբր ազգ ինչ սասանուածՀ՝ ըստ եռացման ջրոյ. *Որք ներքսուստ՝ ի վեր բերեն... եռացուցիչք (կռչն). Աբիսք. Ծ:

ԵՐԵԱՓԱՓԱԳ. ած. Երիցս փափաքեալ.

ԵՐԵԱՓԱՓԱՓԵԱՆ. Հլի. յոյժ սիրելի. *ՍՀ խաչ եռափափագ: Եռափափաքեան խորհուրդ. Ան. Ըաբչը: Ն Շ. անդ:

Պղատ. Ը: (ուր տպ. երեքփափաքեան:)

ԵՐԻՄՈՍ, կամ ԵՐՄՈՍ, ի, աց. կամ ից. Բառ յն. Ἐιρμός, ἱρμός. հանգ. իբր Բանահիւսութիւն. տազ. երգ. *Ցոնս եռմոսից: Ցեռմոսաց ձայնիւք: Գրեն իւրեանց եռմոսս Եռմոսից յերկանակաք. Վրդ հղ. Ը Ը:

ԵՐԻՈՑԱՆԻ, նոյ. ած. գ. Τρίπους. Tripus. երիւք ոտիք կազմած. որ և ԵՐԵՔՈՑԱՆԻ. սաՃայագ. *Ցորում տաՃառիք (գերվիեայ) կայր եռոտանին հաստեալ: Ցայն եռոտանին երկեալ կանայք՝ հարցկուԹիս առնէին. Նանաս: *Ցորժամ քերԹողն առ եռոտանոյնն երաժշտին նստիցի. Պղատ. օրին. Ը: *Ջսանն Թէսպեռոտեան՝ի վերայ կալով եռոտանոյն կիւռացայի. Մագ. լԸ:

ԵՐՈՒՄՆ, եռման, անց. Տ. ԵՐՈՑՈՒՄՆ. *Չամբերել եռման հրոյ ընդ նմա: Եռմանց պատճառ. վրդ հղ. Ը Ը: *Գոլ նափոխ լինի յեռմանէ դառնոյն մաղձին. վրդ. դան:

ԵՐՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԵՐՈՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Եռուցին (կամ եռացուցին) կամայ ձԹով, կամ լի տղմով. Հ=Ց. յՆԸ. Ը: *Եղ եղ. Ճ. Դ:

ԵՐՕՐԵԱՑ. բէի. ած. գ. Տ. Երեքօրեայ. երից աւուրց. օր երրորդ. զերիս աւուրս. յերիս աւուրս. իբէ. օրաան, իբէ. օր. իալ իՀանՀած, իալ իՀան. *ԵռօրեաՅն յուզակաւէ բերէ նչանակութիւ, եԹէ յար տևողեանց (տեՀգն). Մագ. հԸ: *Եռօրեայ Թաղմանէն. Նար. ԼԸ: *Երեքօրեայ ՃաՃնապարհն զեռօրեայ յարութիւնն քՅն գուշակէր: Եռօրեայ կացեալ ի կենսաբեր գերեզմանին. կխբզ. վլ: *Եռօրեայ ի սիրտ երկրի բնակիցիմ. Նանայ: *Ի ստրկինս իմՁալ. եռօրեայ յատեալ. գնԺ: *Ցարուցեալ եռօրեայ. Սրփ. ա. յհ. Ը: *Ցարուցեալ յեռօրէին. գբ. փղ. յեէՀ:

ԵՍ. իմ, ինձ, զես, յինէն, ինև, յես. մեք, մեր. զմեզ, ի մեզնէ, մեօք. Ἐγώ, (սեռ.) ἐμοῦ կամ μοῦ, ἡμεῖς, ἡμῶν. Ego, (սեռ.) mei, nos, nostri. Դերանուն առաջին դիմի, յորմէ է բանն. էս. պէն, ՀՆ. դաղմ. ագ, էս. յոքն. ֆ. վբ. Ֆ. *Ուխտեցի ես ընդ իս և ընդ ձեզ: Ցիս գարձ տէր, և ունկն դիր ինձ: Ցիս տէր. տուք նմա զմանուկն կենդանի: Ամենայն պակասութիւք քո զինև: Ունիմ ընդ ինև զնուրս: Եղիցի յինէն կողմանէ՝ այսն այլ, և ոչն ոչ. ևն: *Ցինէն անասմ ձեզ, և ոչ է հրամանաւ Թագաւորին: Մեր մեզնէն իսկ հասեալ է ի վերայ ստուգութիւն գոցա. ԵւԼ. Ը:

ԵՍԱՅԵԱՆ. ած. Սեպհական եսայեայ մարգարէի. *Ըստ եսայեան բանին. Նար. ԺՀ. Ա Ի:

ԵՏ ԸՆԴ ԵՏ. ֆ. Παραυτίκα. Illico, statim. Հետ ընդ հետ, նոյն հետայն. իսկ և իսկ. իսկոյն զկնի. ՀՀէն էփէն, նոյն ոփն. ՀՀմանիկ, պիրփէն. *Թող, անդէն ետ ընդ ետ լիներ նմա որդի: Ետ ընդ ետ իսկ ընդՀր ոչ յղեաց. ԵղՀի: *Ետ ընդ ետ վերստարեալ: Ետ ընդ ետ արտասանեալն. ԹէօգոբՐ. խԼ:

ԵՏ ԶԵՏ. Καθεξῆς. Deinde, ordine, deinceps. Հետ զհետ. էփէ էփ. *Նուագագոյն յառաջնումն ցուցեալ, ետ զետ գործոյն կատարելութեան ընդ նմա պայծառութեաՀ ծագեալ. Նխած. իալ. լԲ:

ԵՏԵՂ, զետեղ, առ. ետեղ. Տ. ԵՏՂ, ԶԵՏԵՂ, ՅԵՂԻ:

ԵՏԵՂԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Գծագրել զետղի ինչ. *Ընդ ետեղագրեաց զքաղաքն

(չինելի)· Խոր· Ք· 59։

ԵՏԵՂԱԿԱԼ, ի, աց· գ· ա· Τοπαρχικός. Praefectus regionis. Որ կալեալ ունի զտեղի ինչ· որպէս կուսակալ իշխան աշխարհի· ֆալա· *Զամենայն նախարարս և զզօրագլուխս և զետեղակալս (կամ զտեղակալս)· ա· Եղր· Ք· 2։

ԵՏԵՂԱԿԱԼ. Καθήμενος, στάσιμος. Collocatus, stabilis, fixus. Զետեղեալ ունելք ամրարժ· *Նման ի գիրկի ետեղակալ· Երեմ· Խէ· 18։ *Երկինք և երկիր՝ անօթք ետեղակալք են։ Ահն զնոսա անշարժս և ետեղակալս։ Երկինք ետեղակալք են, և լուսաւորքն գնայուն։ Եղնի։ *Բարձեալ չքնեցուցանել, կամ ետեղակալ ունել ի նեղլս (ի տան՝ զարձանս) զոսկեզինս և զարծաթեզինս· Սարկ· հանգ։ *Ետեղակալ կայանք կամ կայք։ Մեծուքի ետեղակալ տարերց՝ ի բացուստ իւրև չարժունք երևին· Վեցօր· Ք· Ը։

ԵՏԵՂԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ· գ· Իբր զետեղումն· կալն ի տեղոյ· փեղ բառնէք, ՚ինէնէք· *Ընդ ոչ կցեալք խմբօք՝ ունին զետեղակալութիս· Ը։

ԵՏԵՂԱԿԱՆ· Տ· տեղական. Τοπικός. Localis· * Մակբայ ետեղական, վերին, ստորին· Թր· ԽԷ։ *Ի և ետեղական չարժուածքն, կամ ըստ ուղիղ գնացից, կամ ըստ չրջաբերականին։ Ուրպէս զուևեռաս չարժիլ չարժուածքն՝ ոչ ետեղականի իւրից, այլ իմանալոյ· Մատ· ՚ի դէտ։ *Եւ ետեղական մեկնութ՚ի հետեւստ կայեալ· Շ· ։ չհ· Խ։ * Եւ ոչ ետեղականօք մեկնուցք· Գէրմ։

ԵՏԵՂԱՆԱՄ, ացայ· լ· Զետեղիլ· փեղաւորիլ· ՚ենէրնէք· *Զտեղն առեալ՝ եւ ետեղացաւ ՚ի մէջ նոցա· Եղնի· դտ։

ԵՏԵՂԱՊԱՀ, ի, աց· Տ· տեղապահ, իբր փոխանորդ· փեղը բռնօղ, պահապետ· Վեստ· * Ես ասէ՝ ետեղապահ եմ· Իբրև ձեզն հայրապետն ներսէս, ՚ի վերայ հասաս նէր իւրում ետեղապահին սքին խազայ· Բռոչ· ։ ։ ։ 13։

ԵՏԵՂԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ· Տ· տեղապահութիւն· *Զաթոռ եպիսկոպոսապետուս թեան ետեղապահութեամբ յաջորդեաց յովսէփ· Խոր· Ք· 67։

ԵՏԵՂԱՒԷՐ· սիրէ, բաց· ա· Որ սիրէ ըզտեղի իւր, կամ յաժարի տեղափոխիլ· *Որք վաղելն կարեն, և ոչ են ետեղասէրք ՚ի ներքինս· Մովսէս· Ղեսպ։

ԵՏԵՂԱՓՈԽ· ա· Μεταβατικός. Transitivus, vagans, localis. Որ փոխէ զտեղի իւր՝ որպէս մոլորակք· և ցերեփոխական· տեղական· *Աստեղաց ետեղափոխ բաղմաչարժութեանց։ Շարժիլ ոչ ըստ բնութեան· ·· կամ ետեղափոխ չարժուած· Դիտ· ։ ։ ։

ԵՏՂ, ետեղ, զետղ· գ· Τόπος. Locus. Ցեղի· փեղ· ենէր, էտրա· * Ցիւրաքանչիւր ետեղ՝ Ցորում ետեղ ինքն կամիսցի· Խոր· Ք· 65։ *Ցայսր ետեղս· յն· սատ· Ոսկ· յհ· Ի· 25· Ն 26։ *Զետղ առ մովսէս առալի գրան քանակին· Եփր· Եւ։ *Եւ ինքն զետղս առ գուբան· Ճ· Ա։ *Զետղ ա առեալ յիոր գնոցին։ Զետղ առեալ կայ։ Առնուլ զետղ և զկայանս Զետղ առեալ դարձաց· Ցհ· ԼՒ։ Կալ· Ի· 15։ Վեցօր· ։ Լսող· ։ ։ *Զբազումս առ ետեղ տատասկեին։ Չամարէր՝ Թէ առ ետեղ իցեն· ։ Ա· ։ 15։ ։ 29։ *Սկիզն ունէին առ ետեղ (այսինքն երկրաւոր) Լծագաւորութիւնն Նոյա։ Ա՛ ետեղ (այսինքն անգէն վազվազական) եկեալն՝ ի վերայ· Ոսկ· յհ· Ի· 20· Ն 21։

Ե՛ր· Ի բայէս եմ, իբր Լ՚ր· * Ոչ երթագաւոր հրէից· Մ՚ր· Ի՚Ե· 29։

Ե՛ր, իբր Է՚ր· այսինքն ո՛ր, որո՛յ, և մի՛ր· վասն է՛ր· Տե՛ս Է՚ր։

ԵՐԱԳ, ի, երագք կամ գունք· ա· Ὀξύς· Velox. Κούφος, ἐλαφρός. Celer, levis. γοργός, acer. Արագ· փոյթ· չոյտ, թեթև· սուր· սրընթաց· ղոռ, ղոռ· Ռեչ, ՚ենէչ, ՚ենէչ, ենէ՚ենէ՚ե· * Երագ երիվար, կամ ոտք, ընթացք, սլացումն, և հրեշտակք, կամ թռիչք, կամ ի թռիչս երագունք· Եւ· ծԷ· 2· ։ 16։ Եղնի։ ։ 7։ Հա· ։ 15։ Նար· ։ ։ * Թռիք երագունք են հրեշտից, զի նոքօք՚ի վերայ օդոց փառաւորին· Եփր· ՚ն։ * Արասցէ ելս երագունս փորձուելիս ձերոյ, զի համբերել կարասջիք· Եփր· ։ ։ ՚որ։ * Երագ գպիս ։։ իբր երագագիր· Լ՚ր· ։ ։ ։ * Մտաք երագունք ։։ իբր սրագամիտք, սլամիտք· Կ՚ուրղ· գԽ։

ԵՐԱԳ, ԵՐԱԳՍ, ԵՐԱԳՈՒՆՍ· ԵՐԱԳ ԵՐԱԳ· } Տ. Ἐυθέως. Cito, citius, celeriter, ևն. Արագապէս· փութով· Ճեպով· Հեազհետե անընդհատ· ՚ի կարճոյ· ղոռ ՚ր, ղոռ·փ· ղոռ ղոռ· ղոռ ղոռ· Ռեչ Ռեչ, ղոռ·ղ·ագ, ղոռ·ղ·ագ· Ռեչ Ռեչ, ղոռ·ղ·ագ, ղոռ·ղ·ագ· Ռեչ Ռեչ, ղոռ·ղ·ագ, ղոռ·ղ·ագ· * Երագ ընթացար· Նար· ։ ։ ։ * Եկիգ վաղանայ երագ· փորձ։ * Երագս ընթանային· Եղնի· ։ ։ 14։ * Զպատմութիւնն երկրորդեաց երագ երագ՚ի վերայ վէպօրեայ ժամանակին· Եփր· ծՆ։ * Հանդոյց զնս երագ երագ· Սղ· ծՀ։ * Երագունս ընթացեալ։ Երագ երագն քան զվազվազակին ևս հեզագոյն է՚ի փոյթ ինչ գործոց· Ոսկ· յ·։։ 25։

ԵՐԱԳԱՐԱՐ· Տ· Նոյն ընդ վ· Ἐυσθέως, γοργῶς. Celeriter, acriter· * Երագաբար զաւար հարկանիչքիր· Ճ· Գ։ *Յոյսնեալով երագաբար ։։ այսինքն արագամտութե· կնւրղ· գԽ։

ԵՐԱԳԱԳԻՐ· Տ· ԱՐԱԳԱԳԻՐ· *Երագադիր դպրի գրչութ· Ցհ· ԼՒ։

Եւ Արագ նկարիչ· *Ասաց պատկերագան երագագրաց նկարել ՚ի տախտակս· Հ=Ց· հոխ· ։։

ԵՐԱԳԱԳՆԱՑ, յի, ցաց· ա· Ὀξύς. Velox. Արագընթաց· ղոռ վազող· լֆոփ· * Երագագնաց երիվար· Եփր· ։ ։ * Ճաղնապարհորդ երագագնաց՝ վազվազակի հասանէ ՚ի քաղաքն, և միայնակեաց ժուժկալ՝ իւր կորգն՝ նեղոս։ * Երագագնաց ընթացք մերոյ գիտութեա յոյժ կալագոյն գտանին· Վեցօր· ։ ։ *Խաչն՝ երագագնաց զօրացուցիչ· Եպիփ· Խ։ *Երագագնաց ընթ՚ե մէզ կեանքն ։։ այսինքն փութով անցեալ· Լ՚ր· ։ ։

ԵՐԱԳԱՈՑՆ, գունի, ից· ա· Աւաւել երագ· Թեթևագոյն· *Երագագոյնք քան զձեզ եղիցին՝ որ հալածենն զձեզ· Եւ· ։ 16։ *Ամենայն ինչ երագագոյն է առաջի աեւառն· Սիր· ծԷ· 26։ *Երագ էր ապաշ խարութեին, երագագոյն ևս էր ընդուին· Ոսկ· սղ· * Ցինքն ունելով զգնացս գետոց երագագունից· Ցհ· ԼՒ։ * Ջմովսէս երևս գագոյն առնէր ընդգէմ փարաւոնի ։։ որպէս յն· γοργότερος, աչղագոյն, արագոյն· Կ՚ուրղ· գԽ։

ԵՐԱԳԱԳՐԵԼ· ն· Ταχυγράφω. Velociter scribo· Ագապ արագ՚ի գիր անցուցանել· *Երագագրելով զձայնս նց· Սոկր։

ԵՐԱԳԱՀ, ի, ից· յոքն լինի և երագագունք· գ·(ձ·յն· *Ἀρκυς. Rete. կա· Rezza). Ցանց կամ ուռկան ընկորդիչ երեսից և գազանաց· գրի և ԱՐԱԳԱՀ· *Երագագն անօթ (այսինքն գործի) ինչ է հիւսկեն· Կ՚ուրղ· ԼԳ։ *Երագազ տուեալ, ընկարգ ձգեալ· Ագաթ։ * Երագագիրքն եղեալ՚ի յորս· Փորփ։ *Հարկանեին յանկարծագեալ յերագագոյն· Պիտ։ * Ի գաշտս երագագունք ապրեալ, զհետ հրէից արշաւիցին· Եղնի։ (հին ոտ· հրէ գազանք։)

ԵՐԱԳԱԶԱՒԵԼԻ· ա· փոյթ ը փոյթ աւարաւեալ· առժամեայ· հարևանցի· *Իւ ապենաան, կամ արագաւելով եղէծ· Էյրեի։ *Երագազգաւեալ ինչ յոյցեալ եղև գործ· Ցհ· յմ· ապ։

ԵՐԱԳԱԹԵԻ· ա· Արագաթև· երագաթռիչ· * Զգանազանութի երագաթեւ աեւակաց· Սհն· ի՚ն· արմաա· (գրեալ էր՝ երագաձև։) * Ա յասպիսի երագաթեւ է ոդորմա՛ ի՚ն, և սլանայ եւանէ՚ի լսելիան այ· Մանդ· ը։

ն· Իբր Արագ ընթացիք· *Երագաթեւ արձակեալ իբրև զկոյտանալ արծուոյ· Ղևոնդ· ը։ *Վաղվաղակի երագաթեւ հասանէր զբուռնին· Ոսկ· նիհ։

ԵՐԱԳԱԹՌԻՉ· Տ· ԱՐԱԳԱԹՌԻՉ· *Յակաւակերքն երագաթռիչք են· Ցձ՚ո·ի։

ԵՐԱԳԱԹՌՉՈՒԹԻՒՆ· գ· Արագաթռիչն լինել· արբնթացութի· սլաթռիչն գոլ· * Ընդուռիչն (նշանակէ)··· զքարձրաբերձուածիսն և զերագաթռչութիւն· Շ· հրեշք։

ԵՐԱԳԱԼՈՅՆ, լուծի· ից· ա· Որ փութով լուծանի լքանի· *Վասն տկարագուներին և երագալոյս ծիցն· Եփր· ա՚եփոբ։

ԵՐԱԳԱԼՈՒՐ· ա· Արագալսուր· երագ լսօղ· սուր լսելիք, որ սրասելին, կամ որ նեղլին· * Աչքն պատեա, ա կանիքն երագալսուր· Լ՚ր· սղ։ *Թեթևաա միա ազգն անհամեստիչն կանանց՝ երագալսուր և դիւրահաւան· Ճ· Դ։ *Չի մի բազմոցութե զերագալսուր ձեր միտս ձան, ձրացուցից· Փորփ։

ԵՐԱԳԱՀԱՂԱՑ· ա· Որ արագ յաւաչ խաղալ չընթացս· արագահաղաց· *Երագահաղաց կոյծակունք· Մ՚ծ· ծԵ։

ԵՐԱԳԱՀՕՍ· ա· Արագահաս· արագ՚ի խօսելն· ղոռ ղոռ խօսող, լֆոփաղող· *Ոչ լինել փութաբան և երագահաս ընդ ամ· Լ՚ր· ծղ։ *Երագահաս լեզուն լռեւ· Ա՚ա։ ԼԿՀ։

ԵՐԱԳԱՆԱԳ· ա· Որ ընդ ծագելն՝ իսկոյն հասանէ· *Ձլիք այլ ինչ երագուն, Ձէ ծագելոյն ընդ երագածագ ծագումն (լուսոյ)· Վեցօր· Ք։

ԵՐԱԳԱՆԻՆ· ա· Որ հեազհետե փութով ծնանի, որպէս բազմածին և գիւրածին· *Օրիորդքն երագածինն՝ ըզհարսին սեբրն լցուցին· ԳԽ։

ԵՐԱԳԱԿԱՏԱՐ· ա· Արագ արագ կատարեալ, և կատարիչ· *Երագակատար գործով իբրև յաման ըմենել հրաշագործեաց զամենայն· Գր՚ուկ· ոսկ։ *Զանխափան վերին զօրութեն զսպատասուրուն, և վերագակատար (յն· վերագ) պաշտօնն· Ոսկ· Ես։

ԵՐԱԳԱՀԱԼ· ա· Որ փութով հալէ կամ մարսէ· *Կազմեաց եզ փոքր ընձ՚ոցն երագահալ խածիս· Վեցօր· Ը։

ԵՐԱԳԱՀԱՅԵԱՑ· ա· Իբր Աչալուրջ, և արագահաս· *Մխաք ··· բարեվախլուչ ··· և երագահայեաց ։ Երագահայեաց լինել գովաս· Լ՚ր· ա՚ոսկ· Ե յհ։

ԵՐԱԳԱՀԱՍ· ա· Արագահաս· որ փութով հասանէ· խկոյն ժամանօղ· *Ասաքեր սուրհանգակս երագահաս· կավախ։ *Երագահաս սքեզ սարգիս· Շ՚ր· ։ Երագահաս կորուստ (կամ արագահաս)· Է· պեփ· Է· 2։ *Երագահաս սպեղանիք, կամ վախճան կենցաղոյս· Փորփ։

ԵՐԱԳԱՀԱՕ· ա· Որ երագ հասի· վաղանցուկ· * Ըստ այնուհետև են կեանք աչխարհիս, և երազ դիւրամոռաց, և ստուեր

երագահոս. Արծր. Գ. 7։

ԵՐԱԳԱՁԻ. ա. Ունող զձի երագըն-թաց. Էիւրիւտ աթլը. *Զօրացն արաբիայ, որ են երագաձիք. Ուռհ։

ԵՐԱԳԱՄԻՏ, մտի, մտաց. ա. Γοργός. Acer. Արագամիտ. արագ միտք. սրամիտ. ճարպիկ միտով. զէյրէկ. *Երագամիտ այր, կամ լաօղ. Նար. խչ։ Սրգ. ա. յհ. Է։ *Էր մտավարժ և երագամիտ. Հ=Յ. Տաւր. ԻԷ։

ԵՐԱԳԱՅԵՂ. ա. Յեղյեղուկ. որ փու-թով փոփոխի. * Ցերագայեղ բնութեց փոփոխմանց ուսուցուք հանճար իմաստու-թեան. Վեցօր. Է։

ԵՐԱԳԱՆՑՈՒԿ. Տե. ԶԱՂԱՆՑՈՒԿ. *Մի երագանցուկ համարիցիս զհրդեհսն. Ոսկ. Ես։

ԵՐԱԳԱՇԱՐԺ. ա. Արագաշարժ. որ արագ շարժի. *Երագաշարժ գործի. Յհ. ԼԲ։

ԵՐԱԳԱՇԱՐԺԱԳՈՅՆ. ա. Կարի ա-րագ 'ի շարժման. գերաշըքեկ. *Գնդաձև քան զամենայն ձև երագաշարժագոյն է. Փիլ. Նխ. Բ։

ԵՐԱԳԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Արա-գութիւն 'ի շարժման. * Վասն երագաշար-ժութեան ոտիցն որպէս թևովք թռչել. Յհ. ԻՏ. պառլ։

ԵՐԱԳԱՊԷՍ. մ. Արագ. երագ երագ. փութապէս. և ի սուղ կամ յետ սուղ ժամանակի. *Երագապէս և բազում ճա-կատս տուեալ։ Երագապէս վարդապետե-ցին զկողմն արևմտեայ. Խոր. Բ. 79։ Գ. 58։ *Ոչ յերկիր աւետեացն, ուստի ե-րագապէս ելքն գործեցան. Կիւրղ. Ղկ։ *Որ լըւեալ էր, եղէ երագապէս շատախօս. Լմբ. Աղ։

ԵՐԱԳԱՍԻՐՏ. ա. Սրտիւ երագ. փութ-կոտ. անժոյժ. * Զի դու տըր ես երագա-սիրտ, և իմ բանս ծանրաշարժ. Արշ։

ԵՐԱԳԱՍԼԱՑ. ա. Որ արագ սլանայ. *Երագասլաց գնացք. Վեցօր. Դ։

ԵՐԱԳԱՍԽԱԼ. ա. Որ փոյթ ընդ փոյթ սխալէ. դիւրասխալ. բազմավրէպ. *Մարդ-կայինս բնութիւն՝ երագասխալ գոլով. Ի Գէրս խոսր։

ԵՐԱԳԱՍՈՒՐ. ա. Որոյ սուրն երագ հատանէ. կամ Որ արագ սլանայ՝ սլանայ. *Սուսեր պողովատիկ են ... հրեշտակին սաէ որպէս զերագասուր էառ 'ի քէն հրա-մանս սատակելոյն. Լմբ. Ժէ. 26։

ԵՐԱԳԱՎԱԽՃԱՆ. ա. Որ փութով վախճան առնու. արագավախճան. վաղ-անցուկ. *Եւ թերևս հակառակին, մասն՝ երագավախճան. Պիտ։

ԵՐԱԳԱՏԵՍ. ա. Սրատես աչօք կամ մտօք. և Նախատես. *Ունելով մարտակից զօրաւոր և երագատես։ Երագատես գի-տութիւն (ծյ)։ Առ մեղացն պէսպէս հեշ-տութիւն երագատես. Լմբ. Աղ։

ԵՐԱԳԱՒԵՐ. ա. Որ փութով աւերի. դիւրակործան. վաղափուլ. * Ոչ կցեցաւ յերագաւերն՝ որ վասն այնր էր՝ խորհուրդն (աշտարակի). Ագաթ։

ԵՐԱԳԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Փութով փոփոխելի գոլն. *Զանցաւորութիւն և զե-րագափոխումն (կամ զերագափոփոխումն) կենցաղոյս. Վրդն. Ծն։

ԵՐԱԳԱՓՈՅԹ. ա. Արագ և փոյթ. յեղակարծ. * Երագափոյթ որոտումն. Մծբ. ԺԷ։

ԵՐԱԳԱՓՈՓՈԽ. ա. Որ արագ արագ փոփոխի կամ շարժի. *Երագափոփոխք 'ի պատրանսն լինել։ Երագափոփոխ վազելք. Պիտ։

ԵՐԱԳԱՔԱՅԼ. ա. Որ արագ քայլէ. արագոտն. երագընթաց. սրաթռիչ. *Որք յառաջ քան զնա երագաքայլք էին։ Ե-րագաքայլ թևօք ամբարձեալ զմիտս. Լմբ. Աղ. և պտրգ։

ԵՐԱԳԵՄ, եցի, եա. չ. Σπεύδω, ταχύνομαι. Propero, festino, accelero. Ա-րագել. փութալ. վաղվաղել. ճեպել. ա-փուրել. էլճէլէմէք, ճէպ փավրանմագ. *Եւ երագեաց մովսէս, խոնարհ երկիր եպագ. Ել. ԼԴ. 8։ *Ոչ կարաց երագել ընդ փա-խըստեայսն։ Զերագելն միայն խոկացի. Խոր. Գ. 37. և 65։ *Ի հաջել շան՝ յետս ընկրկեցան երագեալք. Կլիմաք։

ԵՐԱԳԵՄ. ն. 'Επισπεύδω. Accelero. փու-թացուցանել. ճեպել, կամ շտապաւ գոր-ծել. կանխել. *Դու մի երագես զձեռնա-դրելն։ Մի երագեր զօծումն ընտանեաց։ Եւ ապա ինքն երագէ զձեռնտուութիւն։ Երագեալ գյարումն մխիթարեցի զնա. Լմբ։

ԵՐԱԳԸՆԹԱՑ. Տ. ԱՐԱԳԸՆԹԱՑ. Ταχυδρόμος, ταχὺς τῷ δρόμῳ. Velox, celer. Արագ ընթացօղ՝ իբօք կամ նմանութբ. շուտ վազօղ, թալոն, չապուկ, ալփօրայօղ. լաքուդ, էիւրիւտ. * Երագընթաց է արե-գակն. ա. Եզր. Դ. 34։ * Երագընթացն փառաբանչօք՝ վերնաթռիչ պատգամաւո-րօք։ Ի թևս թեթևս յերագընթացս ամ-պաչու թռչնոյ. Նար. կուս. և խչ։ *Երագ-ընթաց արշաւանօքն. Վրդն. Ծն։ * Երագ-ընթաց բանիւն եղծանէ զմիտս բանին. Արշ։ *Զթիւ սաղմոսացն գլխել, և 'ի բազ-մացուցանելն զնա երագընթաց լեզուին միտեալ. Լմբ. պտրգ։

ԵՐԱԳԻՄ. Տ. ԵՐԱԳԵՄ. *Մանկունք 'ի կրօնաւորական վարս երագին ձգել. Կլիմաք։

ԵՐԱԳՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Արագամիտ կամ արագասիրան գոլ. *Թէպէտև երագ-մտութեամբ յառաջանայցէք առ 'ի գիտել զպատմութիւս, մնասջիք և մեկնութեն սո-րին։ Քո երագմտութեր, և նորա մեղմու-թեր. Ոսկ. Ղկ։

ԵՐԱԳՈՏՆ. Տ. ԱՐԱԳՈՏՆ։

ԵՐԱԳՈՏՆԱԳՈՅՆՍ. մ. Ճեպով. ա-րագ արագ. արփուրջօք, շապով. *Առ իւրն երագոտնագոյնս ընթացի ցանկութիւնս. Յհ. ԻՄ. ապ։

ԵՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Արագութիւն. ա-րագաշարժ կամ երագընթացն գոլ. և Ա-ջողակութիւն. ճէպլիք, չապուկլուգ, չէվիք-լիք. *Ի թռիչս երագութեն։ Թեթևութիւն երագութեն։ Երագութե սլանալոյ. Ագաթ։ *Առ սպասն երագութի. Փիլ. Լհ։ *Երա-գութբ անբաւ։ Ոչ կարեմ ասել զերա-գութիւն ձեռինն. Խոր. Բ. 59. և 82։ *Տես զերագութին և զանարգելութին. Լմբ. ԻՍ։

ԵՐԱԳՈՒՄՆ, գման. գ. Երագելն. փութալն. սրընթացութի. *Անհաս երագ-մամբ։ Ի դիմումն երագման ընթացից։ Ձիընթացս երագմամբ։ Առ մտացն երա-գումն. Նար։

ԵՐԱԶ, ոյ, ոց, ովք, կամ իւք. գ. Ὕπνος. Somnium, insomnium. Երևեալն 'ի քուն անուրջք. տեսիլ ուրուական երե-ւութացեալ յանկողնի. որ ասի և ԵՐԵՒԱԿ, իբր երևոյթ, և ցնորք. փիւզ, րույա, չագա. * Որպէս որք յերազի քաղցեալ իցեն, և ուտիցեն. Ես. ԻԹ. 8։ * Որպէս երազք զարթուցելոց։ Եաես երազ յովսէփ։ Յա-ւելին ևս ատել զնա վասն երազոցն։ Եւ ոչ արար նմա պատասխանի տր երազովք և գուշակութբ։ Մի անսայք երազոց ձերոց, զոր դուք տեսանէք. ևն։ *Երազ է՝ մտաց շարժումն 'ի յանշարժ մարմինս. Որ ոք ե-րազոց հաւատայ, նման է այնոցիկ՝ որք ըստ ստուերս անձանց իւրեանց ընթանան, և զնոյնն կամին ըմբռնել. Կլիմաք։ *Քնոյ ե-րազիւք մոլորեցուցանէին. Մխ. Երեմ։ *Զոր արտաքին իմաստունքն և ոչ յերազի անգամ տեսանել կարէին. Ոսկ. մ. ա. 1։

ԵՐԱԶ ՏԵՍԱՆԵԼ. Ἐνυπνιάζομαι. տե. Երազել, յերազանալ, կամ երազ յերա-զել. Ծն. ԼԷ. 5=10։ ծա. 5։ Դտ. Է. 13։ Ես. ԻԹ. 7։ Երեմ. ԻԶ. 8։ Դան. Բ. 1. և 3։

ՅԵՐԱԶԻ ԱՆՑՔ ԱՆՑԱՆԵԼ. } Ὀνειρώττω.
ՅԵՐԱԶՍ ԼԻՆԵԼ. } Որպէս Գի-ջանալ։ Փիլ. Լհ. ծա։ *Աշխարհական՝ որ յերազս լինի. Կանոն։

ԵՐԱԶԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. Ὀνειρο-πόλος. Somniorum interpres, conjector. Որ ցուցանէ գիտել զմեկնութի երազոց. ե-րազահան. * Երազագէտք, նշանալոյծք. Պղծ. աղէտս։

Իսկ *Երազագէտ է այնպիսին 'ի կեանս իւրում". իբր երազագէտ, յուզեալ մտօ-քօք. Եղիշ. Բ։

ԵՐԱԶԱԴԱՏ. Նոյն ընդ վ. Ὀνειροπόλος. ὀνειροκρίτης. Որ ըստ կամի դատի զերազոց. *Նշանալոյծք, երազադատք, ծննդաբանք. Պղծ. աղէտս։

ԵՐԱԶԱԴԻՒԹ, ի,ից. ա. Ὀνειρόμαντις. Որ դիւթէ և հմայէ երազովք. փիւզ ֆալճըլըզ. * Եգիպտացիք երազադիւթք և հմայողք. Վրդն. Ծն։

ԵՐԱԶԱԴԻՒԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Գուշա-կութի դիւթից 'ի ձեռն երազոց. երազա-հանութի. * Յաղագս երազադիւթութե. Նաննոս։

ԵՐԱԶԱԽՕՍ, ի, աց. ա. Որ երազս խօ-սի կամ մեկնէ ըստ հաճոյս. ցնորաբան. *Երազախօս սպասաւորք դիւին. Մանդ. ԻԴ։

ԵՐԱԶԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ὀνείρειος. Ad insomnia pertinens. Որ ինչ հայի յե-րազս. և Ուրուական. պատիր. * Երազա-կան պատմութիւն յովսեփու. Պիտ։ *Եւ ամենայն որ ըստ կենցաղոյս այսմ է երա-զական երևումն. Նիւս. Երգ։ *Ամենեքեան հարեալ հատեալ էին 'ի ստուերական և յերազական իրս. Ոսկ. Ես։ *Տեսիլ, կամ երևոյթ երազական. Մագ։ Լմբ։ *Երազա-կան կեանքս. Շ. Տաղ։ *Աշխատութիւնք ընդունայնք, և վայելմունք երազականք. Նար. ԾԷ։

ԵՐԱԶԱՀԱՆ. ի, աց. գ. Ἐξηγητής. Interpres somniorum. Հանօղ՝ այսինքն մեկնիչ երազոց, ձևանալով որպէս գուշակ և գէտ. * Կոչեաց զամենայն երազահանսն եգիպտոսի։ Պատմեցի երազահանացն, և ոչ ոք էր որ մեկնէր. Ծն. ԽԱ. 8. և 24։ * Աշակերտ մոգի ուրումն երազահանի. Խոր. Բ. 45։

ԵՐԱԶԱՀԱՆ ԵՐԱԶՈՑ. Որ հանէ երազս 'ի գլխոյ իւրմէ. յն. ἐνυπνιαζόμενος, յե-րազող։ Օրին. ԺԳ. 1. 3. 5։

ԵՐԱԶԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Երազա-դիւթութի. գուշակութի երազոց. *Լիւ-կիացիք ասին յառաջ գտանել զերազահա-նութիւն. Նաննոս։

ԵՐԱԶԱՅՈՅԶ, կամ } Որ յուզի զհետ
ԵՐԱԶԱՅՈՅՍ. ա. } երազոց, կամ յուսայ յերազս. իբր պատիր, սնոտի, սուտ. զի գրեալն, Եղիշ. Բ. *Զեհտս ե-րազայոյս կարծեացն". առ Յհ. ԿԲ. գրի. *Ո՛չ ետս երազայոյզ կարծեացն"։

ԵՐԱԶԱՆԱԼ. Տ. ՅԵՐԱԶԱՆԱԼ. * Իս-րու ընդ քուն, և կամ անուրջ յարթնու-թե երազանալով դիւթեաց զսա. Պղտ. օրին. Է։

ԵՐԱԶԱՊԱՏԻՐ. ա. Պատիր որպէս զերազ. սնոտի. առերևոյթ. *Երազապա-տիր պաճուճանք. Ճ. Ա։

ԵՐԱԶԱՏԵՍ, ի, աց. ա. գ. Ἐνυπνια-

ատից. Somniator. Երազ աւետող. յերազող. փիւռ ՚ի օրէն. *Ահա երազատեսն գայ. Դան. Ե. 19: *Ամաչեցան երազատեսքն. Մխ. գ. 7:

ԵՐԱԶԱՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀνειροπολία. Somnium. Տեսանի երազոյ, երազ. * Երազատեսութեանն ոչ կարողք լինիցիմք՝ զարհուրելեալք սահմանելով ասել զՀնչմարիան. Պզոպ. փիմ:

ԵՐԱԶԱՏԻՊ. ած. Նմանի երազոյ. երազական. *Վայելելով ձեր զայս կեանս զվազանցուկ և զերազատիպ. Ոսկ. Լ.ած:

ԵՐԱԶԱՑՈՑ, յոգի, ից. ա. Մերթ՝ ցուցիչ երազոց, որպէս ած՝ յովսեփեայ. *Ո՛չ զնա ասեն, այլ զերազացոյցն. Սեբէր. ը:

Մերթ՝ մեկնիչ երազոց. երազահան. * Եւ ոյ երազողն տեղին... երազացոյց եւրզընդհան պաշտամանն. Ագաթ:

ԵՐԱԶԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յոգի. ն. Ὀνειρώττω. Somnio. Ցերազել, յերազի տեսանել. * Իբրու խազալեաց մասամբ երազացուցանելով զնորա չարաբարութիւնն. Պզոպ. օրին. Ը:

ԵՐԱԶԱՓՈՐՁ, ի, ից. ա. Փորձառեալ յերազի գիտելեաց. կամ երազափորձուած. * Որ չիցէ ոք ՚ի ցայգուէ բղխմանէ, զերազափորձան ասէ. Վրդն. օրին:

ԵՐԱԶԱՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀνειρογμός. Somnium venereum. Փորձութիւն մարմնոյ յերազի. գիտելեաց ՚ի քուն. ցայգահասութեան բղխմանն. *Երազափորձութիւնն բազում պատճառս ունի. Վրք հց. իգ: կանոն:

Եւ ևս՝ Ὀνειροπολία. Interpretatio somniorum. փորձ և քննուն երազահանաց՝ ՚ի մեկնել զերազս, կամ ՚ի պատճառել. * Առնու բանըզոր կուտակեայ, զոր գիտէր առ երազափորձուն ՚ի Ճահ. Պփմ. ազ.ԽԵ:

ԵՐԱԶԸՆԴՀԱՆ. տ. ԵՐԱԶԱՀԱՆ. *Եբազողոյն տեղին... երազացոյց երազընդհան պաշտամանն. Ագաթ:

ԵՐԱԶԻՄ, եցայ. է. յ. Ἐνυπνιάζομαι. Somnio. Երազ տեսանել. և երևիլ երազի. * Եմերք ձեր երազովք երազեացին. Ցուդիթ. Ը. 28: Գ.երբ. Ը. 17: *Երազ ե. քազերաւ ինձ. Երեմ. իգ. 25:

ԵՐԱԻԻՐ, ժշտի, տաց. ա. Μουσικός, μοῦσα. Musicus. Երգիչ Ճարտար՝ արուեստական ձայնիւ կամ նուագարանաւ. գուսան. վարդեպ էան երգօղ սա լաւգ. Խոսրփիւե ասէնա, խանէնգե, սազէնգե. *Զոր օրինակ քերթողքն ասեն զերաժշտացն պար, զի օրհնեացին զարարիչն և զգործն. փիւ. լին. ա. 6: *Որպէս ոք երաժիշտ զՀետ երթիցէ քնարին ՚ի ներքոյ. Նխս. Բ: *Երաժիշտն զպատերազմականն նուագէր զմուն. Սահմ. ծԸ: *Գրեթէ զայն ասելք գոլ գեղեցիկ երաժիշտ, որ զվերհագոյնն և զգաւազանագիսէս խրատեալսն հրձուեցուցանէ. Պզոպ. օրին. Ը: * Աս երաժշտիցն ականջքն հուպ են տեսուելիքն. անդ. ծԸ:

ԵՐԱԻԻՐԵՑ. գ. Երաժշտութիւն. երաժշտական նուագք. *Երաժիշտք և սազք առաքեալս պատմեն զի ... յն. երաժշտութիւն ՚ի սուգ՝ տարաժամ պատմեն. Սեբ. իԸ. 16: *Մի խոփաներ զերաժիշտս. անդ. ւԸ. 4: *Տեսարանքն յանձայնից եղեն ձայնաւորք՝ ներքոյ երաժշիւք ՚ի վերայ ածելով զգեղեցկին և զոչն: Յուժամ քերթօղն առ եռաոտանոյն երաժշտին նստիցի (յն. մուսայի, այսինքն չորս երաժշտութեան). Որչափ քերթողութիւն խակ, և երաժիշտ բաւականապէս առացեալ իցեն յանձինս իւրեանց, ոչ համարձակել ուսանիլ երգել երաժշտիւք ինչ առանց ընտրութեան. Պզոպ. օրին. Ը. Ը. Ը. Ը:

ԵՐԱԻԻՐԱՒՕՐԴԻ. Μουσικώς. Musice, concinne. Իբրև երաժիշտ. օրինաք. բարեվայելչապէս. ասացաւ Խոսրէ. *Ուղղապէս համամեղամայն՝ և երաժշտաբար ասնուանեաց. Պզոպ. օրին. Ը:

ԵՐԱԻԻՐԱԴՈՐԴԵԼ. ն. Որպէս երաժիշտ գործել արուեստիւ. յարմարել զերգն և զգործին. Ճարտար յօրինել. *Մըտացն ՚ի ձեռն գործականիս այսորիկ կազմածոյ (զգայուեցոյ) ՚ի մէջ երաժշտագործածելով զանն՝ բանաւորք եղաք. Նխս. Ը:

ԵՐԱԻԻՐԱԿ, ի, ից. ա. Μουσικός. Ընդունակ արուեստի երաժշտութիւն, և ՚ի ընդ երաժիշտ՝ որպէս հնաբ. * Երաժշտակին զուրթիականն բանիւել նուագս. Սահմ. ծԸ: *Երաժշտակք ամենազանն հաւուց, ոյ ՚ի միասին հնչեն. Փիւ. լիսս:

գ. Որպէս երաժշտականութիւն. Μουσική. *Աստն՝ երաժշտակի ուղղութիւն գոլ զայն զօրութիւն. Պզոպ. օրին. Ը:

ԵՐԱԻԻՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Μουσικός, κή, κόν. Musicus, a, um. Որ ինչ սեպհականի է երաժշտից և երաժշտականութեան. գուսանական. *Որ ըստ երաժշտական աւրութեան յարմարէր զնա: Իբրև գործով երաժշտականաւս կարասցէ ոք յարմարել: Ցարմարական և նուագաւոր բաղաձայնութիւն կատարէր, և տրդարև երաժշտական. փիւ: *Քաղցրացուցանէր ոմանց զկայգս ե. րաժշտական. Եւիւ. Ը:

ԵՐԱԻԻՐԱԿԱՆ. Նմանի երաժշտից. երաժշտական. երգիչ, կամ նուագածու Ճարտար. քաղցրաձայն. *Հրեշտանոցք աղաղակին, և լինին երաժշտական քարոզք (կամ քարոզութիւն) իմոյ ծածուածոց. Ջհր. ԻԸ: *Երաժշտական Թռչնոցն երգովք ամենայն վայրք հնչէին. Նխս. Խաղ: *Քերականութեանն քերականին, և երաժշտականութեան՝ երաժշտականին: Երաժշտականքն և քերթողքն վկային. փիւ. լին. Ե այլբ: *Քան զերգս՝ երաժշտականաց ձայնս: Ջերաժշտականաց զերանուածսն զհոգեղէն հրնչեմունս. Շար: Իսկ Յայս. ծԸ. 22. *Ձայն... երաժշտականաց այուեսաականներ յն. յն. մի բառ. մուսուկός. *Նուագ երաժշտականաց ՚ի քաղցր գիւղոջ. Սեբ. լԸ. 8:

ԵՐԱԻԻՐԱԿԱՆԱՆ. գ. Μουσική. Musica, ars canendi. Խոսքիկ, իւր խոսրէք. *Թուականն (այսինքն Թուաքանութիւն) յաղկանայ ՚ի տարորոշ քանակէն՝ որ ըստ ինքեան, իսկ երաժշտականն ՚ի տարորոշ քանակէն՝ որ ըստ բաղաքանութեան: ՋԹուականն փիւնիկեցիք գտին. իսկ զերաժշտականին Իրատացիք: Երաժշտականին յարատեայ նայ ևն. Սահմ. ծԸ: *Բաժանեալ էր մեզ յայնժամ երաժշտականն. էր տեսակ ինչ երգոյ՝ իւքէք առ ածան. միւս տեսակ՝ ողբք. ևն. Պզոպ. օրին. Ե:

ԵՐԱԻԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Μουσική. Musica. որ և ասի ԵՐԱԻԻՐԱԿԱՆԱՆ. Արհեստ երգոյ և նուագաց. երաժշտութիւն. քաղցրաձայնութիւն և ելմնակ աւուրաաանական. Խոսրէք. (՚ի յն. Խոսրէք). *Երաժշտականութեանն՝ ուրուսն մակացութեան ասի. Ա. րիսթ. օրա: *Ըստ երաժշտականութեան՝ հօձ նաղի քնարն գրեթէ քան զամենայն գործ ծիս լաւագոյն է: Որ յերկինին է երաժշտականութեան: Ամենայարմար և արդարև երկնային երաժշտականութեան. փիւ. այլբ. Ե լին: *Քաղցր և անուրջ է մարդկան՝ լուր երաժշտականութ. Լխբ. ոգ: *(Ի Թռչնոց) ամենք բնաւորականք յինքեանց երգեցօղ երաժշտականութեան. Պիփ:

ԵՐԱԻԻՐԱՆԱՄ, այայ. է. Μουσικόομαι. Երաժիշտ լինել. մանաւանդ Բարեյարմարիլ. քաղցրարար գտանիլ. միաբանիլ. *Ցորմէ ինն մասունքն երաժշտացեալ են: Ամենեցուն ձայնակցութեամբ և յարմար պատշաճողութեան երաժշտանալ. փիւ. լին. Ե եւ:

ԵՐԱԻԻՐԱՊԵՏ, ի, ից. ա. Պետ երաժշտաց. գլուխ երգչաց և նուագածուաց. *Գլուխ պարաւորացն, կամ երաժշտապետ երգոցն՝ մարդարէն դաւիթ. Տծաւ: *Ըստ հոգեն ուագ երաժշտապետին դաւթայ. Սհյ. իւ. ա բմա: *Ցաղթեցան յայսմ երգոց երաժշտապետքն յունաց. Ճ. Ա: *Երկոտասան փոխեալն (սալմոսաց՝) երկոտասան երաժշտապետաց եկեղեցւոյ՝ առաքեալցն թիւ. Ճ. թ: և Տծաւ: * Երաժշտականն գործի ՚ի յերաժշտապետէ անտի ուղիղ զՀնչելն և զնուագելն. խոսրվիւ:

ԵՐԱԻԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յոգի. ն. Μουσικόω. Տալ լինել երաժիշտ. * Անասուն կենդանեաց նուագաւոր ձայնք... ոյքան միանգամ բնութիւն երաժշտացոյց ա այլ ձ. երաժշտեցոյց. փիւ. այլբ:

ԵՐԱԻԻՐՏԵՄ, եցի. է. Տ. ԵՐԱԻԻՐՏԱՆԱԼ. *Մերձ առ եւնոմիոն զարգացեալ երաժշտեր. Մագ. Հ:

ԵՐԱԻԻՐՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԱԻԻՐՏԱՑՈՒՑԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Զանձահ երաժշտուիւ հաւասար գնեն խօսելոյ ընդ օրէնսն ոյ. Լխբ. ոգ:

ԵՐԱՀ, ի, ից. գ. Στόμα. Οἰς. Բերան. (ուստի խոսերաբ, ևն.) * Գակեցան եբրահիմ նոյա, պատրանձեցաւ, և ոչ կարեր խօսել. ա. Ղ. Ե. 55: *Սանձս եգ յերախս ոգւոց մերոց զերկեզ դատաստանաց. Ոսկ. Ես:

ԵՐԱԽԱԿԱԼ, ի, ից. գ. Λαβή. Ansa, manubrium. Ըմբռնելի բերանն ուսերի. ըմբռնեւոց սլոյ, կոթ. բռնատեղ. Խրի՝դանի խնբ. սաք, գաղպ: *Էարկ և զերախակալն ևս զՀետ վիրին. Դոս. Ե. 22:

ԵՐԱԽԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Քարշելն կամ ցնցելն զբերան գրատաուց ՚ի վարելն. * Մղելն երախաձգութիւնն սանձակոծելով զկզակս. Պիփ:

ԵՐԱԽԱՅ, կամ ԵՐԵԽԱՅ, ի, ից. գ. Νήπιος, βρέφος. Infans. Տղայ նորածին՝ կաթնկեր, որ չունի բերան /խօսելոյ. և լրիվածին. երէխա, սրախա, երէխուան նոր ծնածը. Տահասմ. *Երեխային զբանին ծնաւ զօրհնութիւնս ովսաննայիս. Ճ. Բ:

Նմանութիւն ասի. * Ձեմ երախայ բարեբարուեն, որ ծաղկելոյն է ամենայն մարդկան պ. իսկ մանուկ սխմար և անճանաչնայօղ. Սեբեր. Է:

ԵՐԱԽԱՑ. Κατηχούμενος. Catechumenus. ἀμύητης, nondum invitatus. Համբակ հաւատոյ՝ չև միւռեալ, այլ միւռելի՝ մեծահասակ. որ և ասի ԿՈՉԵՑԱԿԱՆ ԵՀՆԴԱՑՈՒԹԻՒՆ. Անկնիք. անկնունք. *Որ հրախայքդ էք, երթայք: Մի ոք յերախայից. Պրգ: * Երախային չէ հնար հայր կոչել զՔրիստ: Ջերախայս արտաքոյ պահեմք. Ոսկ. Ա. ՚ի 19-23: * Փոխանակ երախայից մեռելոց՝ այլոց սոիպէ (մարկիոն) առնուլ կինք. Եբէիւ: *Եթէ գոյր ոք երախայ (կամ երեխայ) ՚ի բազմութեան զրոյն, զդիւերն ամենայն սկրտեցին. Եւիւ. Է: * Ցայսմ ժամանակի երախայ ոչ գոյ ՚ի մէջ քրիստոնէից. Լխբ. պգ:

ԵՐԱԽԱՑԱԿԱՆ. Տ. ՏՂԱՑԱԿԱՆ. *Գնդած հանդերձն, և փողր մնուրն, և երախայական ալքն և լալն ցուցանեն ըզմարդկութիւնն. Մխ. ապգ:

ԵՐԱԽԱՅԱՅԵԱԼ, ցեկոյ, ոց. Ընդեալ ի կարգս կրթելեաց ի սկրտութիւն. որ և ԵՐԱԽՈՑ. *Ապաշխարողաց և երախայացելոց. կամբ։

ԵՐԱԽԱՅԱՅՈՒՅԱՆԵՄ. ն. } ԵՐԱԽԱՅԵՑՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. } Κατηχέω, κατηχίζω. Catechizo, initio, doceo rudimenta Christianismi. Մուծանել և կրթել ի կարգ երախայից սկրտելոց. *Եւ զորս ոչ են սկրտեալ ի նոցանէ, երախայացուցէք. Շ. Ի։ *Երախայեցոյց, և սկրտեաց. ՃՃ։ *Երախայեցոյց, և կարգեաց նոցա պահս. կամբ։ *Երախայեցոյց զնա զհօրէն օր. Հ=Յ. յոան. ի։

ԵՐԱԽԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Κατήχησις, κατήκησις. Catechesis, institutio. Հրահանգումն ի պէտս սկրտութեան. որ ասի ի մեզ և կոչումն ընծայութեան. որպէս է տեսանել ի գիրս կիւրղի երուսաղէմացւոյ. *Երախայութեանն օծումն զհրաբխականն ունի գրոյմ։ Յայնմ ժամուանկի առ կատարեալ հասեալ ունիմս կատարիլս երախայութեան կարգ. Յհ. ոգ։

ԵՐԱԽԱՅԻՒՔ, բեաց, բեաք. գ. Ἀπαρχή, ἀπαρχαί. Primitiae. Առաջին խայրիք, նախկին բերք՝ այ նուիրականաք. առնի պտուղ կանաս հասած բերելը. Ռիւրվինսի. Բաւբհանապատ. ասի ի մեզ և պտուղ, Առաջին, Առաջաւոր, Առաջաւորութիւն. *Ըստ երախայրեաց սրբոյն ... Յերախայրից սրբոցն. Եփ. Ի. 6։ *Ոչ միայն ի ստացուածոց երախայրիս մատուցանել, այլև յիւրեանց իսկ ոգւոցն և մարմնոցն։ Զանգրանիկս զաստուածային օրինակ երախայրեաց նուիրե. Փիլ.։

Անսովոր է եղակի ասել. *Միայն անդին երախայրի, և պատարագ հնձոցն ցիչ այ (սիրաւոյր). Հ. ԻԼԻ։

ԵՐԱԽԱՆ, ի, անք, նաց. գ. Συμπόσιον, ια, συσσίτια. Compotatio, convivium. Բազմական. սեղան. սեղանակցութիւն. խումբ բազմելոց ի սեղան. խրախութիւն. ՃԷՆ. սէրոփքա. *Առաջիկայ կենցաղս այս՝ մեծի երախանի նմանեալ գոյ։ Լուս. Ծանի երախանն. Սահմ. Ի։ *Կազմելով ըզխաչ երախանին բազմազան խորհուրդս. Մագ. ԾԲ։ *Եւ մեք մանկունք երախանի և առագաստի նորա եմք. Եփր. առեփոր։ *Ակն որովայնամոլի խուզէ զերախանս. Նեղս։ *Խանգարեցան ապաք երախանաց նոցա. Եզնիկ. Ը։ Յհ. կԲ։ *Բազմել երախանս երախան. Մրկ. Ը. 39։

Ասի և զզօրականացն կոչնոց՝ ի ՄԻԱՍԻՆ ԵՐԱԽԱՆՍ. *Ջինչ է ի միասին երախանքն, զոր հրամայեաց օրէնքն։ Երախանս ժողովել են. Պղպ. օրին. ա։

ԵՐԱԽԱՆՍ. Ո՛րպիսի և իցէ խումբ. գաս, կաճառ. ջոկ, երամակ. *Երկինային զօրաբեղք երիս երախանս (յինանեակ դասս) ունին. Մագ. Ը։ *Բազմեալ իմ՝ ի գլուխս... այնր երախանաց՝ որք զլաչեացն յեղանս կեն բանաստեղծութիւնս. Նար. Խը։ *Յորում ցեակ մի յերախանացն (փղաց)...ի փող և ի քնար կաքաւեաց. Փիլ. Լ.ս։

ԵՐԱԽԱՆՍ. որպէս Երախք, այսինքն բերանք. * Փարեր ի վերոյ եդեալ զերախանս իմ։ Արտասր ոչ սակաւ հոսեցուցանէր արտասուրեալ իբրու ի վտակաց աղբերց ի սառակայեալ երախանաց. Մագ. ԾԲ. Ա ԽԸ։

ԵՐԱԽԱՆԻՄ. Իբր նաժիլ յերախանս կոչնոց. ի միասին ուտել. սեղանակից լինել. Συσσιτέω. Una cibum capio. *Երախանս ժողովել ասացաւ, ամենեքեան՝ յորժամ ի զինուորութեան իցեն, յայնժամ հարկ է առ ի նորին իցէ ի սակս պահպանութեան իւրեանց երախանիլ ընդ այնմիկ ժամանակի. Պղպ. օրին. ա։

ԵՐԱԽՃԱՆ, ի, աց. գ. Κημός. Camus, capistrum. կապ բերանոյ գրասուց. գանգանաւանդ կամ սանձ. ԼԵՄ, խանձըմա. * Երախճանաց և սանձանց (յն. մի բառ) պէտս ունել ի ձնուցումն. Նխ. Երփ։

ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. ա. Գիտոզ երախտեաց. երախտաւորեալ. *Ընկալաւ վերս յերախտագիտաց բժչկեցոյն. Ոսկ. յհ. ա. 11։

ԵՐԱԽՏԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ἐυεργέτης. Benefactor, benemeritus. Երախտիս գործօղ. երախտաւոր. բարերար. *Փրկիչն և երախտագործ և ազատիչ ժողովրդեանն. Ոսկ. մ. ա. 6։ *Առ ի յօրհնել և ի ձանաչել զերախտագործն. Խոր. ա. արծր։ *Եւ երախտագործ փրկիչ։ Գոհանամ զերախտագործէն։ Յերախտագործէն այ մուրբեին. Լմբ. ոդ։ * Երախտագործացն տալ երախտ լինել՝ վերջին չարեաց է. Երզն. Ֆսի։

ԵՐԱԽՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ն. Բարերարել. ազնիւութիւն ընէ, երախտիս ընել. * Յորժամ աքանչելագործեր, հալածեալ լինէր. Խոր. պրփ։ * Երախտագործեալ փրկանացի բանի զմարդն եղանիլ. Թէոդոր. Մոպս։

ԵՐԱԽՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυεργεσία. Beneficentia, beneficium. Բարերարութիւն. որ և ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ասի, իբր երախտիք. ազնիւութիւն. էյւիս. * Փառաւորել վասն երախտագործութեանց. Նաս։ * Երախտագործութեանց ապերախտ գոյ. Սկնտ. ազ։ *Ընդ բիւրապատիկ երախտագործութեան. Գր. հր։ *Իակ օծանել զոտս տեառն՝ վասն սիրոյն առատաձեռնութեան ըստ երախտագործաւէ եղբօրն. Տծան։

ԵՐԱԽՏԱԿՈՐՈՑՅ. ա. Ի զուր կորուսիչ երախտեաց. որ ի գերև հանէ զերախտիս. երախտամոռաց. ապերախտ. ապաշնորհ. նախիծոր, էյւիս պիւճէ. * Ժլատս ոսոզք և երախտակորոյսք. Ոսկ. յհ. ա. 1։ * Ապաշնորհք երախտակորոյսք երախտեացն. Վէոր. Ե։ *Աճեսապանք էք և երախտակորոյսք. Ոսկէբ։ *Անգոտվս և երախտակորոյսս գտանիլ առ ծնողսն. Վրդն. Եւ։ Ե Տ՝ ա։

ԵՐԱԽՏԱՀԱՏՈՑՑ. ա. Շնորհահատոյց. երախտագէտ. *Ըստ երախտահատոյց լինելոյ. Յհ. կԲ։ *Երախտահատոյց լինել այ յոգն սիրոյն. Խոր։ *Երախտահատոյցք լիցուք երկնաւորին սիրոյ և այ. Սրգ. ա. պ. Ը։ *Ախորժակեմք (գասանիլ) ընդ շնորհահատոյցսն և ընդ երախտահատոյցսն. Տծան։

ԵՐԱԽՏԱՀԱՏՈՑՑ. գ. Ἐυγνωμοσύνη. Aequitas animi, gratus animus. Հատուցումն շնորհի վն երախտեաց. երախտագիտութիւն. *Նա Ճաշակ կերակրոյ գոհութեանց. առ երախտահատոյցք առ արարիչն այմի, առ հօրն քոմի երկրպագութիւնք. Կոլ. Ը։

ԵՐԱԽՏԱՄՈՌԱՑ. ա. Մոռացօղ երախտեաց. ապերախտ. ապաշնորհ. * Եւ երախտամոռաց ժողովուրդ, կամ պաշտօնեայ. Ան. Ե Ն՝ ոչ։ * Երախտամոռաց՝ բարեխօսին. Մաղ։ *Եւ դու երախտամոռաց մի լինիր. Վրդն. առաւ։ *Որ բազում խնամս գտեալ՝ ի նմանէ... և երախտամոռացք եղեալ՝ առ դևս հաստատեին գաշինս. Իգն։

ԵՐԱԽՏԱՄՈՌԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ապերախտութիւն, ապաշնորհութիւն. Մխ. ապագ։

ԵՐԱԽՏԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Երախտիս տեսանել և օգտիլ. *Աւ ընտրեալն և կատարեալն և երախտապատն հոգեւոր. ՅՃՈ. Ը։

ԵՐԱԽՏԱՆՔ. նաց. գ. Երախտիք. երախտիս երեսք՝ ամբնեալ. *Զտուրան աւանդէ մեծաբանութիւն և երախտանօք. Լմբ. պրփ։

ԵՐԱԽՏԱՊԱՐԳԵԻ. ա. Պարգևիչ երախտեաց. և երախտեօք պարգևեալ. *Յաւգանէ զբարիատուր զերախտապարգև հատուցմունս վասն իւրոյ մարգասիրութեն. Բ.ոզ. Ը. 6։

ԵՐԱԽՏԱՒՈՒ, ի, աց. ա. Առօղ երախտեաց. երախտագիտ. ըստ յն. բարերարեալ. Ἐυεργετούμενος. *Յերախտաւառւացն բազում ինչ այնպիսի կրեցին. Ոսկ. մ. Ը. 8։ *Եւ զան զչափաւոր խնամեալն՝ յորնաբար երախտաւորքն. Խոր։

ԵՐԱԽՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἐυεργέτης. Benefactor, benemeritus. Երախտագործ. բարերար. ազնիւութիւն ընօղ. էյւիսփար, էվեսփար. *Զմեր փրկիչն և զերախտաւոր ըզմարդքն. Եսի. ծԸ. 13։ Տիս և իմոփ. ծԸ. 13 ՛ա. Ութ. ԺԸ. 15։ *Առաւել առաձեզ եղիւ երախտաւոր. Խոր. Գ. 51։

Եւ իբր երախտաւորագոյն. շնորհակալու, երախտագէտ. *Երախտաւոր լինել գործովք արդարութեան՝ հօրն երկնաւորի։ Լաւք երախտաւորք և կամարարք բարերարին։ Արժանաւոր երախտաւոր վարուք հասանել ի նաւահանգիստն կենաց. Յհ. Ը. Ե Ը։ Զորս մարթի է իմանալ և ըստ ա նչ. ոլպէս էվեսփար։

ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՈՒՄ, եցայ, եալ. ֆ. Ἐυεργετούμαι. Beneficium assequor. Երախտիս տեսանել. բարերարութիւն գտանել. օգտիլ. *Իւրեանց տանջանաքն երախտաւորեաք. Իմոփ. ծա. 14։

ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυεργεσία. Beneficentia. Երախտաւորն գոլ. և երախտիք. բարերարութիւն. բարիք. օգուտ. էյւիսփարուքփ, էյւիս. *Զերախտաւորութիւն ապստիտաւորութեանն թշնամանէին. Սէբէր. Ը։ *Ամուր պահապան երախտաւորութեանն՝ յիշատակ երախտաւորին, և հանապազորդ գոհութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 25։ *Երախտաւորութեանն առ իմս սիրարուքիւն զնորայն իմանամք մտաւոգապարս լեզի. Մագ. Ի։ *Տիսեր զանազանական երախտաւորութեանցն ձերս. նաւայ։

ԵՐԱԽՏԵՄ, եցի. ն. է. Ցիչել և ի գէմս ածել ումեք զերախտիս իւր՝ ամաչեցուցանելով զնա. ազնիւութիւնը էրէսը փալվ խպէնելու. ինձնէ էմ։ *Ոչ երախտեք քեզ։ Դու մեծաբանես, ունչ առնես, երախտեաւ։ Երախտեցեր, և չինէն շնորհակալութեի պահանջեցեր. Լմբ. պրփ։ *Մի երախտեր, թէ գու սնուցանես, և սաս ինձ. Վրդն. ոգ։

ԵՐԱԽՏԻՔ, տեաց. գ. Ἐυεργεσία. Beneficium, benefactum, meritum. ἀγαθόν, bonum. χάρις, gratia. Բարերարութիւն. շնորհք. ձրի բարեգործութիւն. բարիք. ազնիւութիւն. էյւիս, նիմքի, ֆէհան, ֆէնքմ. *Մոռացան զերախտիս նորա. Սղ. կԸ. 11։ *Զինչ երախտեաց երախտիս գարձուացուք չմատնի. ա. Դ. ծԸ. 25։ *Հատոյց ինձ չար՝ երախտեաց իմոց. ա. Ի. ԺԸ. 21։ *Բարեաց երախտեաց անչքշատակութիւն. Իմ. ծԸ. 26։

Կամ Գործ բարի՝ վարձուց և պարծանս նաց արժանի. * Ամրիծ երախտեօք, մանրիմ սիրով, և ուրիղ հաւատով։ Ի սիրոյ բազմաշահ երախտիք բարեաց. ՅՃՈ. ծ։ *Իբրև ըստեառն և զգաստասրտի և վհատոցանողի երախտեաց. Սրգ. ա. յհ. Ը։ Որ և զբանն ա. պեփ. Ը. 30. * Զինչ և բախտիք իցեն ... այն է ըստ յն. κλέος,

պարծանք, փառաւորութիւն. Թուի իմանալ վարձք, յաւելը, *Ըստ և ոչ մի ինչ անահ գտանիցի, և ոչ երախտիս ինչ յետ ածելոյս կողմանէ ընդունին »:

ԵՐԱԽՏԻՒ, կամ ԵՐԱԽՏԻ, ախք. իբր երախտաւոր. *Ունէ առնելոս, երախտաւոս, և հաւելս ընծաւէրան ոչ երախտիք. Լ՚Ք.պ.փ.ք:

ԵՐԱԿ, ի, աց. գ. Փλεψ. Vena. ἀρτηρον, artus. (իբր Առուակ.) Խողովակ շրջանի պտեան. ևս և Նեարդ. յօդ, և որ ինչ նման է նոցին. փամբ, ընկ. ըզգ. *Գայլ Թէզին երակք սրտի իմոյ. Յոբ. ծԸ. 11: *Երակք և ընչափողք: Երակին արիւն առաւել ունի քան զունչ: (Բժիշկք) հակին ձեռագք, և ներսկան պնգեն, առոյգ նկատեն զինւ. և նա: *Բժիշկին՝ որ երակքդն իմանայ գլաս. ՅՁ. Է: *Ի բարիոք երակէն նորս բարւոք որդին եղև: Ի միջի երակք և խազովակք արեան, և է մարմին և ի վերոյ քան զերակս արեանն, և ի ներքոյ քան զերակսն. Եփիփ: *Դնել արբուցանել, կամ երակ հատանել. Հյ. ած. ի՚ներ: *Երակ առնուլ, ըղունկ կտրել. Ոսկիփոր: *Լուծան երակք ըղնկացն, և հոսեր արիւնն անգադար. Հ=Ց. յօս. իԸ: * Որպէս է ի մարդիկս մերում երակք տեսանել. Նիւս. բն. (իբր նեարդք կի՚ ինչք:)

Նմանութիւն. * Յանկարծակուսցէ զերակս նոքա, և աւերեսցէ զպղծութիւնս նորա. Ովս. ծԳ. 15: *Գիտ՝ որ քաղաքաս և մեծամեծս առոգանէ երակս. զի նոքա յառնելով առաջնոցն յայլ ընդունիք երակս. փիւ.վին. ա. 12: *Դուիլ ընդունի զուբան, և առաքէ վերսին ընդ երակս երկրի. Լ՚Ք. ծղ: *Որպէս ի տեղի ոսկեհան . . . և ոչ զսուղ ինչ կոչա՝ որ յերակին, ներքուստ ոք ի տալոյին Թագուլ. Ոսի. չհ. ա. 35:

ԵՐԱԿԱՀԱՏ, ի, ացի. ա. գ. Φλεβοτόμος. Venam incidens. Φλεβοτόμον, scalpellum, quo vena inciditur. Հատանող վերակ՝ բժիշկ, և նշտարակ. *Ասի կարևոր՝ և որ վասն իւր փախչելի է, բայց վասն այլոյ ընտրելի, որպէս երակահատն. քանզի նշմարին ևն. Ան. պոփ: *ԱպաԹէ ոչ՝ և մեք ասասցուք զերակահատն, որ ի մարմին, բժշկականութեամ տան գոլ Ան. վերս. արիսք: Գրի և ԵՐԱԿՀԱՏ, իբր երակահատութիւն. *Երակհատ գեղ է, որ միանգամայն ԹօԹափիւ ջերմահատութեամ անյայտս. կԼՀոփ:

ԵՐԱԿԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Φλεβοτομία. Venae sectio, incisio. Հատումն կամ բացումն երակի. արուն առնելը. *Երակահատութիւն ասիցէ զառողջութիւն գոլ կատարումն. Ան. վերս. արիսք:

ԵՐԱԿԱՁԵՒ. ա. ած. Նման երակի. իբրև յերակէ հատելոյ. *Երակաձև կայլակ միջեալ. ՅՁ: որպէս:

ԵՐԱԿԱՆ. ա. կամ է Հեռական, օտարացեալ. և կամ լաւ ևս՝ ընտերցիր, եղերական, Թշուառ. *Կայնն անտուաղ, բայց ի՚ միոյ երկական անձին է. Ը. փագ. ին Ա:

ԵՐԱՀ, կամ ԵՐԱՀԻԿ. ա. Որպէս պ. Քերահ, Քերթ. այսինքն փառատր, բարձր. կամ որպէս Ս. Ուրախ, խրախ. *Աստուածն պարգևեաց երահիկք (կամ երահք) լինելին ի նմանէ. Եփիփ. Ք:

ԵՐԱՄ, ոյ. ոց. և ի, ից, ացի. գ. Ἀγέλη. Grex, coetus, ևն. որ և ՐԱՄ. պ. ընկ, ընկ. Բազմութիւն կենդանեաց կամ մարդկան ի մի վայր. հօտ. ջոկ. հոյլ. Ժողով. ախրիս, ևխմբէ, գինուհ. *Թռաուցեալք ի սպիտակ երամն աղաւնեայս: Ցեւ չկացնաբնակ երամին գազանացն միջոյ. Ածաբ: *Անբաս երամոց (լուլակաց):

Երամոյ գառնածին հօտից. Նար: *Խառնեա զսա սի՚ երամից: Երամք արգասպոց, կամ մարգարէից. Ըար: *Ցերամէ նոցունց այնոցիկ ապերէս. Եսա. պփ. Է. 13: *Ցերամաց ընդոծնացն. փիւ. էին: *Ջերամս երամս մոգուցն. Եզիխ. Ք:

ԵՐԱՄ ԵՐԱՄ. ա. ՛ն. խումբ խումբ. և խմբովին. ախրիս ախրիս. * Երամ երամ բազմանէ տղայոց ,,. յն. ամենայն բազմութիւն. Ք. գ. ին. Ջ. 12: *Երամ երամ դասուքն աղաղակէին. Ըար: *Երամ երամ միաժողով չըլլին ,,. յն. երամական են. Վեցօր. Ը: *Երամ երամ գասաւորին. Ցս որդի:

ԵՐԱՄԱԲԱՐ. ած. ԵՐԱՄՈՎԻՆ. *Երամաբար՝ ի վերայ յարձակին կոկորդելոյք. փիւ. նիս. Ք:

ԵՐԱՄԱԽՄԲԵԱԼ. Երամովին հաւմխբեալ. *Երամախմբեալք ի մերոյին ժամանելով գետին. Սկի. ին. արմա:

ԵՐԱՄԱԿ, ի, ացի. գ. Ἀγέλη, ποίμνιον. Grex. պ. ընկ. Հոյլք չորքոտանեաց. երամ. ջոկ. պատակ. հօտ. հօրան. ևխ, հերկեւ, ախրիս. *Երամակ խաշանց, կամ այծից, ուղտուց, խոզից. Աստ. իԸ. 23: Երփ. Է. 4. 5: Ես. ի. 6: Մարկ. Ը: Մրկ. Է: Ղ. Ը: *Բազում երամակս փղաց յղեր ընդ նմա. Եզիխ. Ք: *Ջձի և զշորի երամակ արարիչ գաւարակ վարեին. Լսեփ. Ք: *Երամակս ձիոց. Վ.ր. հղ. Ք:

ԵՐԱՄԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ἀγελαῖος. Gregalis, socialis. Համախումբ. միաժողով. *Ջհարդ ումանք (՚ի կենդանեաց) և բամականք են, և այլք միայնակք. Աորս. Է:

ԵՐԱՄԱԿԱՊԱՆ, ի, ացի. գ. որ և ԿՈՒՏՈՂԱՆ. Պահապան երամակաց. *Բեբրեին երամակապանքն յերամակէն ձի մի. կԵլա. ալէք: *Փալանուն ասի՝ երամակապան (կի՚ երամակպան) և կոյսապան, բիր և մահակ. Եզե. ֆեր:

ԵՐԱՄԱԿԱՋԱԿ. ա. ՛ն. Խրև վերամակ արձակ և ցրիւ ՛ի դաշտի. *Կարող էին ընտանել երամակարձակ ծուլացեալոցն. փագ:

ԵՐԱՄԱԿԱՑԵԱԼ. } (Որոց բայն ունի ԵՐԱՄԱԿԵԱԼ. } ՛ն լինել՝ երամականալ, երամակիլ.) Իբրև երամակ լեալ. Ջոկացեալ, խմբեալ. ախրիս եղած, ծագ. Ջոգած. * Ի գալուստդ երամակացեալք բազմութիւք հաւատացելոց ՛ի քո և հարց. նացելոց. Նար. Երփ. Է: * Ի քեզ աղուեսունք երամակեալք. Լսոփ. ծա:

ԵՐԱՄԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Որ է ՛ի նմին երամի. գասակից. *Գիշակերք ՛ի Թռչնոց ոչ ունին համբոյրս ընկերութեան ընդ երամակիցս. Վեցօր. Ը: *Լինել արդարոցն երամակից. Մոնթ. Ք: * Նոցա երամիցն զքիզ ցանկացիր առնել երամակից. Նեղս:

ԵՐԱՄԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. ե. Ἀγελάζομαι. Congregor. Ժողովիլ. խմբիլ. հաւաքիլ. ՛ի մի գալ. ախրիս կապել: *Ընդ ամենայն լուսեղէնսն իսառնեալ դասս երամանան. Ճ. գ: *Նաև ոչ աղաչ. նիք ընդ ագռաւս երամանան. Նահաց: *Ոչ երամանան անգհայք ՛ի յարտաս. Լսոփ. ծԸ: *Դասս դասս խորդոց հաւուց ... երամացեալք հայրօրանան. Ագաթ: *Երամացեալք առ իրեարս. Լսեփ. յանաոսն: *Ի զգայականէս յայսմանէ զօրութիւք և Թըռչունք երամացեալ Թռչին. Մոփս. ՛ի դէմն: *Խրև զազաւնիս երամացեալ գան առ մեզ: Որպես տարի երամացեալք. Գազազնացն չարմունք երամացեալք. Խոր. հոխիս: Զձր. իԸ: Սկի. իԸ:

ԵՐԱՄԱՊԵՏ. ի, ից կի՚ ացի. գ. Ἀγελάρχης, ἀγελαρχος. Gregarius. Գլուխ երամոյն. գասապետ. պարագլուխ. *Դառվածին կենաւերք ... լսելով երամապետին. Սկի. իԸ. արմա: *Թևաբռնսիկ եղեալ արգարոցն երանք՝ Թռչին լուսափայլեալք, նոցին (հրեշտակաց) համակարգելով երամապետից խմբից. Շ. հէնց:

ԵՐԱՄԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγελαρχία. Gregum praefectura. Երամապետն լինել. առաջնորդութիւն երամին. *Հաւատականաց երամապետութիւք, և այլովք կենդանեօք. Դիոն. Ե Շ. հէնց:

ԵՐԱՄԱՒԻՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրոյ գներ երամ. *Տատրակն քնութիւք է ուղջախոհ, և ալաւնին՝ երամասէր. Մխ. ապոր:

ԵՐԱՄԱՁՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. ՛Ագեλάζω. Congrego. Տալ երամանալ. հաւմահաւաքել. Ժողովել. *Դարձուցեալ զմարդկութիւն ՛ի չտայլութիւ՚ երամացոյցին ՛ի քաղաքս. Լ՚Ք. յանաոսի:

ԵՐԱՄԵԱՆ. Տ. ԵՐԱՄԵԱՆ, ԵՐԵՄԵԱՆ:

ԵՐԱՄՈՎԻՆ. ՛ն. ՛Ագելάδόν. Gregatim. Երամաբար. խմբովին. ախրիս ինչ. *Ձագախառն երամովին գան առ իս ,,. յն. ձագաւք հանդերձ. Ես. ի. 8:

ԵՐԱՆ, և ՏԱՆԵՐԱՆ. Ըստ պ. ի՚ Աբրեաց և անարեաց, Ագանց և սինլգորաց. և ըստ քաղդ. Արքենոց և անարգաց: Եզիխ. Ք:

ԵՐԱՆԱԼԻՑ. ա. Երանութիւք լի. երանաւէտ. *Փափկասուն և երանալից տնկաց գործիւք գրախտ. Պիփ: *Երանալից խոստումն. Ճ. գ:

ԵՐԱՆԱԽԱՀՆ. ա. խառն ընդ երանութիւն. երանաւէտ. *Ջերանախառն օրհնութիւնն երգեն. Ոսի. ՛ն. ա. 19: (յն. սրբազան:)

ԵՐԱՆԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Μακάριος, μακαριότατος Beatus, a, um; beatissimus. Որ ինչ քինքն քերէ վերանութիւն. ունող կամ տուող վերջանկութիւն. երջանիկ. երանաւալ. երանացուցիչ. ցանկալի. *Երանական քահանայապետութիւք, կամ տեսութիւք նոցա: Երանական չնորհ, կամ լոյս, պատկ, տահման, հրաման, հաստատումն. Դիոն: Շ.ա: Նար: Սարկ:

ԵՐԱՆԱՄ, ացայ. է. Իբր հեռանալ. *Փախեան, երացան, ամաչեցին. փագ:

ԵՐԱՆԱՀՆՈՐՀ, ի, ից կամ ացի. ա. Շնորհաշատ. երանելի. ցանկալի. *Ջերկեցաք այսօր յերանաշնորհ ՀՀմարիտ վարդապետէս. վ.ր. ոսկ: *Երգեցաք կոյս անբիծ երգ հօտաւետից երանաշնորհից. Գ.Ն:

ԵՐԱՆԱՊԵՏ. ա. Իբր Գլուխ երանելեաց. յն. ամենայնիւ երանելի. ամեներանելալ. *Ա՛ռ ածազգեաց իգնատիոս՝ երանապետ եպիսկոպոս. Ա՚ոգք. Ք:

ԵՐԱՆԱՏՈՒՐ. ա. Տուօղ կամ առիթ երանութիւք. և ևս՝ Որ երանի տայ լուսոց. *Բանայր զբերան իւր, և ուսուցանէր նոցա զերանաւէտս և զերանատուր վարդապետութիւն. վ.ր. հղ. ա:

ԵՐԱՆԱՒԵՏԱԿԱՆ. ա. երանաւէտ. երանական. *Երանաւետական քան: Երանաւետական գասու. Մագ. Է. և ԻՔ:

ԵՐԱՆԱՒԵՏԵԱԼ. երանեալ, և երանութիւք աւետասուրեալ. *Երանաւետութեալք, և փառաք փառատորեալք. ՅՁ: Է: *Երանաւետեալք ի հոգեղէն զուարթնոց. Շ.ա:

ԵՐԱՆԱՒԵՏ. ա. երանաւոր յաւետ. երանելի յոյժ. և երանական. ցանկալի. *Երանաւէտ ձայն, կի՚ բարբառ, ծագումն, մահ, գանձ. Պիփ: Եփ. Խոսփ: Ցս որդի: Ճ. Ա: Վ.ր. ոսկ: Բեհիկ:

ԵՐԱՆԱՒՈՐ. Տ. ԵՐԱՆԱԿԱՆ. * Երա-

նուագ խոստմանն տերոյ : Երանաւոր գա-
ւանութեի պետրոսի : Երանաւոր կերպա-
դրութեի անձառելի . Նոր :

ԵՐԱՆԳ, ոյ, ոց. և ի, աց. գ. Χρώ-
μα, χρόα. Color. βαφή, tinctura. Գոյն
զարդարիչ բնական, և մանաւանդ արուես-
տական, որպես ներկ, նաթօտ. ըէնէ,
ըէնէ, ըէնէձ, արէնձ, և պօյա : *կապուտ և
բանգոյն սիսապաշ. Դ՚օպ. Ը. 30 :*ի ձեռն
երանգացն (կամ երանգոցն) և դեղոցն ա-
րուեստագործեալ . Նխ՚ս . ԻԷ՚ոբ :
*Զպատկերն երանգօք ի նկարու հանէին.
Եղիսէ : *Զարդարուի պատկերս առաքինու-
թեեն երանգովք. ՁԿ. ԽՀ. ոպ : *Երանգաւ
արեան գունեցեր : Ի նոր երանգ բռնօրայ-
ին : Գունովք երանգոց . Նոր : *Աներ-
կնկալագիր , եթէ ծախեաց վերանգան
ամենայն: կայ մնայ երանգն ի տախտակին.
Փիլ. Խ՚ոպ՚ս :

Մերթ՚ Ազգի ազգի կազմութեի, հան-
գամանք . *Եւ զանազան որակ պտղոց , և
երանգս կերակրոց. Լմբ :

ԵՐԱՆԳ ԵՐԱՆԳ . ա . Ποικίλος. Varius,
diversis coloribus. Բազմերանգ. գոյնա-
գոյն . երփն երփն . պէսպէս . գոյն գոյն .
ըէնէ ըէնէ , ի՚ուալի՚ուս . *Զերանգ եւանգ
ծառան պատճուճեաց ոստովք և տերևօք .
Զէր . կԲ : *Երանգ երանգ գունոյն պատ-
մուճանք. Լմբ . ոչ :

ԵՐԱՆԳԱՆԵՐԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Իբր
Ներկարարութեի . պօյաճըէըգ . *Ցերանգա-
ներկութէ և յիւղիմեցութէ արժան է
գոանել ղպահուսս . Փիլ . Նխ . Ը :

ԵՐԱՆԳԵԼ, եալ . ն . Գունել . Ներկա-
նել . *Ոակհուռն ծիրանեաւ երանգեալ
նոցա պատմուճանք . Լմբ . ոչ :

ԵՐԱՆԵԱԼ . Տ . ԵՐԱՆԵՄ . և ԵՐԱՆԵԼԻ :

ԵՐԱՆԵԱԿ . ա . Երանելի երևեալ .
բարեբաստիկ . *Ի մեծութէ , ի փափկու-
թէ , բարեբէն, երջանիկ , եւանեակ . Գ՚Ե՚ս :

Ե և յատուկ անուն կնոջ : Խոր . Ը . 63 :

ԵՐԱՆԵԼԻ, ըէոյ կամ ըոյ, ըէսց . ա .
Μακάριος. Beatus, a, um. Արժանի ե-
րանելոյ , և երանեալ . երջանիկ . երանա-
ւար , և երանական . ասի զայ ; զայց , զբա-
րեբախտից , և զկրաց՝ որք առիթ են երա-
նութեան կամ երջանկութէ . ասապէՒէ .
գ՚ոռ՚ըս , ֆ՚ոռ՚ըս , ֆ՚այ՚ոպ . *Ըստ աւետա-
րանի փառաց երանելոյն այ : Եւանելին,
և միայն հզօր, Թագաւոր Թագաւորաց .
ա . փմ . ա . 11 : Ը . 15 : *Երանելի ասի ի
գրոց՝ ամենայն բարեաւ լսովանդակելի .
Խ՚որ . պբգ : *Երանելի ազ առաքեալք :
Ընդ դասս երանելի վկայիցն : Երանելեացն
ի մարտ մտեալ . Շ՚որ : *Երանելի են՝ որ
զճանապարհս իմ պահիցեն : Որ չըլի
անարատ յարգարութէ , երանելի որդիս
Թագու զնի իւր . Աթ՚ոռ . Ը . 32 : Ի . 27 :
*Եւանելի կանայքդ , և երանելի ծառայք
քո . Գ . Ւգ . Ծ . 8 : Անի կացուք երա-
նելի յաւսոյն . Տիփ . Ի . 13 : *Երանելի
երես այ , կամ տեսութիւն քրի . Սրգ .
ա . յհ . Ը : *Երանելի կեանք . ՁՀ՚ս . Ե :
*Երանելի ամենեցուն . Շ՚որ : *Երանելի
յերկնայնոյն հրեշտակս . Վ՚ր՚ս հդ . Գ՚ս :
*Թշուառական տեսանել յերանելոյդ գա-
ւաղիալն . Բ՚ս . Բ՚ոբ : *Զայդպսիւ երանե-
լին միտս հայրարեալ սաանայի : Նմանել
երանելւոյս և բարեբաստիկ բնութէ (այ).
Փիլ . Ծ՚ . Բ՚ան . և Խ՚ոպ՚ս : *Երանելի ևս էք,
կամ է . ՁՀ . ԺՁ . ւշ : ա . Ի՚ոբ . Ե . 40 :
*Երանելի ես , և երիցս երանելի նա .
Մ՚գ . Իե :

Իակ Ե՚ս . պ՚ծ . Ձ . շ . *Որպէս և գրեալ
է յաւետարանն երանելի ՚՚ . ըն . ի ա՚ըչ
աւետարանչաց :

ԵՐԱՆԵԼՈՒԻ . Տ . ԵՐԱՆՈՒԻ . *Գրեցին զերանելուի պարտուկի ընդ
այլ կրօնաւորսն , և ի՚ ՚՚ կանոնսն . Վ՚ր՚ս
հդ . Ֆ . յ :

ԵՐԱՆԵՄ, եցի, եա՛. (ն . սր . և հյց .
խնդրով .) Μακαρίζω. Beatum praedico .
Երանի տալ . երանելի կարդալ . երջանիկ
համարել . բարեհամբաւել որպէս բարե-
բոխտ , նախանձելի , և ցանկալի . էրնէկ
ըռել . Նչ ֆ՚ոռ՚ըս պէսպէս , ռեգ էրնէկ . *Ամե-
նայն ազինք երանիցեն նմա. Սղ. Ձկպ . 15:
*Ոլ երանեցի ձեզ , խաբեն զձեզ . Ես . Ֆ .
12 : *Երանեսցեն ինձ ամենայն ազգք . Ղ՚ս .
Ե . 48 : *Երանեմք հաւքերոցաց . Յ՚ս . Ե .
15 : *Մի ումեք երաներ յառաջ քան
զվախճան . Սիր . Ծ՚ . 30. (նոր Թարգ .) :
*Երանիցեն ինձ կանայք . (այլ ձ . երանես-
ցեն զնս .) Ծ՚ն . Լ . 13 : *Երանեք զվախճան
այրդոյց . Իմ . Ի . 16 : *Եւ մեք զիարա-
ւորեալսն յայ երանեացոք : Երանէ զծա-
ռայսն , յորոց անունն օրհնի . ՁՀ՚ս . ԾԸ .
ԾԸ : *Ոչ երանել զբարեբախտութէն մար-
դոյ մինչև ցվախճան . Խ՚որ . Ի . 12 : *Ի
գովոլսց և յերանոցաց առաւել վերասեցի-
երանօղք մեր խաբեն զմեզ . Վ՚ր՚ս հդ . Ի .
Ե ԾԸ : *Եթէ ընդ առիւծս արգելցին , ի
մէնջ պարտ է երանիլ . Բ՚ս . Գ՚ոհ : *Ոմն ի
նախանձիցն , որով երանիլ կարողանայ ,
կնչմա : *Լցան լնացան և երանեցան : Ե-
րանեալք և բարեբանեալք : Մայր երա-
նեալ . Երանեալ մարգարէի : Երանեալն
դաւթի : Երանեալ եպիսկոպոսի . Նոր . որ
անխափր ասի և երանելի . որպէս և երա-
նեալ է , կամ երանելի է , կամ երանի
այնմ ևն , են նոյն :

ԵՐԱՆԵԼ ասի ըստ յն . ոճոյ , նաև որ-
պէս երանաչնորհելի , երանելի առնել .
*Զնա պսակէ և երանէ . Սրգ . յյ . Ֆ :

ԵՐԱՆԻ . մ . (տր . խնդրոյ որ նեւրգոր-
ծութէ կամ զօրութէ .) Μακάριος , ου.
Beatus, ii. որպէս Թէ՝ երանելի ասելի է ,
երանութեան է արժանի . էրնէկ , էրնէկ ա-
նոր՝ ար . ֆ՚ոռ՚ըս . Նչ ֆ՚ոռ՚ըս . զի որ՝ ի յն .
և լտ . ասի . երանելի կամ երջանիկ է
այն՝ որ . կամ երանեալք են՝ ոյք . են . մեք
Թարգմանեմք և ասեմք հաստատկօրէն .
*Երանի ամենեցուն՝ ոյք յուսացեալ են
ի տէր : Երանի , ուր (կամ որում) Թա-
ղութէն եղև մեզաց : Երանի սուն , կամ
երանի ևցէ սուն , որ , են . Սղ : Ե Աթ՚ս :
*Երանի՛ ալքատուսց : Երանի՛ ագաւորաց :
Երանի ևցէ ծառայիցն այնոցիկ են . Մ՚ր :
կամ *Երանի (այնմ՝ որ խորհի զաղքատն :
Երանի (այնոցիկ) ոյք քննեն : Երանի
(այնոցիկ) զորս ընտրեցեր . են :

Դաւն ուրեք և հյց . խնդրով . *Արդարև
երանի՛ զաղատեալսն ի տարտերութեան տեղ-
ւոյ : Երանի՛ զամենեսին : Երանի է զար-
ժանացեալս այսմ պարարման և ցնծու-
թեան: Արդարև երանի է զայնպիսին. (նոր
ձեռ. երանելի է զայնպիսին.) Լմբ . ոչ :
*Բայց երանի՛ զանձն իմ էին , Թէ բանք
իմ առս դադալէին . Շ՚ եէես :

ԵՐԱՆԻ, իցր անուն , կամ անուանա-
ցեալ . *Բիւր երանի են , որ տան զպատուն
լնապէս ՚՚ . այսինքն երանելի են , կամ
երանութէ ա՛ժանաւոր . Նոր . եէգ : *Ո-
րով առաք վերանին՚՚ . այսինքն զվճռան՝
երանի՛ որ , են . Շ՚որ :

ԵՐԱՆԻ ՏԱԼ . Μακαρίζω. Երանութէի
տալ . այսինքն երանի՛ ասել . երանել . քա-
րեբախտ համարել . *Ունկն որ լսեր , երա-
նի տայր ինձ . Յ՚բ . իԲ . ւ : *Յառաջ
քան զվախճան մի՛ տար երանի՛ մարդոյ .

Սիր . Ծ՚ . 30 . (հին Թարգ :) *Երանի՛
տար նմա , և երկրին ընդ որ անցանիցէ :
Յորմէ երանի՛ եռան վասն նորա աշխարհիս
հայոց . Եղիշ . Ը : *Ցերաւի՛ տացուք քեզ
երանի՛ մայրդ յոի . Նոր . ի՚ոս : *Երանի՛
տայի անձին (իմում) . Փիլ . Ծ . բան :

ԵՐԱՆԻ՛ Թէ . մ . Εἴθε, ὄφελον. Uti-
nam. Օ՛չ Թէ. իցէ Թէ . էրնէկ ին , ախ
ին . ւեէցէ , պ՚ոլսէի . բաց առերի և բա-
ւիքս , Ո՛ տայր . լաւ էր . յանկարծ ,
ևն . *Երանի՛ Թէ ի գժոխս պահէիր զիս .
Յ՚բ . ԾԸ . 13 : *Երանի՛ Թէ Թագաւո-
րեիք . ա . Ի՚որ . Ը . 8 : *Երանի՛ Թէ ճա-
տակտուր իակ լինէին . Գ՚ող . Է . 12:

ԵՐԱՆԻԿ . ա . Երանեակ . *Բարեշէն,
երջանիկ , երանիկ , պերճագեալ՝ փափկա-
ցեալ . Ո՚ւիէ՚ոբ : Բարեբաստիկ համարեալ :
*Փափկակեաց, բարեկեցիկ, դիւրանոնդ,
երանիկ , երջանիկ , չարայօժար և մեզ-
սաւեր . ԱԷոբ . Է :

ԵՐԱՆՈՂԱԿԱՆ . ա . Μακαριώτερον.
Beatius. Արժանի երանելոյ. բարեջանիկ-
կամ ըստ յն . երանագոյն . *Ջի՛նչ երա-
նողական է , քան Թէ հրեշտակական գա-
ւառց երկրի նմանել . Բ՚ս . Ի՚ղ :

ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Μακαριότης. Bea-
titudo. Երջանկութէի ծայրագոյն . պար-
առութէի ամենայն բարեաց . բարեբաս-
տութէի կատարեալ՝ բաղձալի և նախան-
ձելի . ֆ՚ոռ՚ըս՚ըէ , դ՚ոպէ՚ըէ , սաապէ-
է է սահմանն երանութէի . երանելի
պարառութէի ամենայն բարեաց . Շ՚որ :
*Երանութէ վերարժանացայ : Իակապէս
երանութէի : Որ փառաւորեալքն են երա-
նութէ : Տունկ երանութէի : Պտղոյն երա-
նութեան : Որդիք երանութեան . Նոր :
*Որ յանձառ երանութիան վայելեցուցա-
նէ զառաքինացեալսն հոգւով . Ցձ՚ս . ա :
*Անկեալ յերանութէնն՝ եղկելի ամենե-
ցուն եղև . Խոր : *Աձ բարութեանց , և
տէր երանութեանց . Նոր :

ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆՔ . իբր Վձիռք տեառն ,
երանի՛ ալքատաց ևն . որ են և ասին ուղի
կամ ինն երանութէք . *Ցորժամ երանու-
թէքն ընուն , ուրքատաց մեծանալ , և սգա-
ւորաց սիրելարիլ . Իգն :

ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆՔ (երկրաւորք) . Ինչք .
ստացուածք . գոյք . վաճառք . *Նաւք յոր-
ժամ Թափին զերանութէնն , բառնային
աւազ , և գնային , զի մի տապալիցին .
Եփ . օրին :

ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿՈ , կի ԶԵՐ , կի ԻՒՐ .
իբր Ցայտալարութէի մեծվայելչութէն այ ,
փառաց տէրամօր , կի արքանուեր վիճակի
առաքնորդաց . * Որ եղկելոյս ինձ ծած-
կեցեալն է , քառմ. երանութէնե մերձաւոր
է . Նոր . ծ՚ . *Զմամ երանութէնե բառնա-
գովութէն : Հանգիպել և անգաւեօր ընծայի
բանից քառմ. երանութէնե . Նոր . կոս :
*Ըստ որում և վայել էր իւրում երանու-
թէն (հայրապետին) . Վ՚ր՚ս հդ . ծ՚ :

ԵՐԱՆՈՒԻՉ . հ՚ոյ . ա . Μακαρία . Bea-
ta . կին երանելի . *Սրբասանդ և երա-
նուհի սիկնոյն սոփիայ . Նոր . խ՚ . *Տէ-
սաներ զորդի իւր մայրն երանուհի՛ զմա-
նուկն երանելի (զմեքսոս) ի չարբառանս
տանջանաց . Թէոփ . ի՚ս հ : *Աթգ եւ ո՛վ
երանուհի , ոչ եմ ինձ և յիս . Աֆոպ . ծ :
Իակ Վ՚ր՚ս ոսկ . տպ . *Երանուհի մայր նա-
բա ՚՚ . պիտի ըստ ձ . երանելի : որպէս և
Մծբ . ի . տպ . *Մարիամայ երանուհւոյ .
պիտի ըստ ձ . *Մարիամու երանելւոյ ՚՚ :

ԵՐԱՆՔ, նաց, նաք . գոն ուրեք և
ԵՐԱՆ, ի, աւ . գ . Μηρίον, μηρία. Ilia,
ilium, femur . ὀσφύς, lumbus . Երևելի

մեան ի մարմնի կից ընդ համանուն մատանեաց երի, երկամունք, երասան, և Առականք, հանգերձ զաթիւ և ազդերք. այսինքն սկսեալ ի կողից և ի միջոց և ի վերայ մինչև ցգագաթն. վասն խոչընդ որ գինւոյ, նոսիլը, աճառիլը պատիլ. *Հարկաներ ջուրն (յորդեալ) մինչև ցերասան ... (և ևս յորդեալ) հարկաներ ջուրն մինչև ցգօտեին. ԵԶԵ. ԽԵ. 4: *Դիր զձեռն քո ընդ երասանաց իմոյ զի ... Ծն. ԻԶ. 2. Ա 9: *Ընդ երիս ասէ, գիր զձեռն քո ընդ երասանաս իմով .. հրամայէ գնել միջօ ի տեղւոջ ծննդականացն՝ առակելով մաքուր խօսս մերձաւորելոյ ... առաքաբանագիրս (լատ յն.) զերանն ասէ՝ զայն, որ ոչ ծարկ ոգւոյն տեղի. Փիլ. ԼԻՆ. Ֆ. 86: *Եգեաւ էր զալ ձեռն նորա ընդ երասանաց իւրովք, զի ի մերձաւորել մարմնոյ նորա ածել կին որգւոյ նորա. ԵԶԵ. ԺՆ: *Ընդ երասանաց քոց երկնցին ... այսինքն ծնցին ի քէն. Ծն. Ը. 11: *Ամենայն ոգիք ... որ ելեալ էին ի երկրանաց նորա ... այսինքն ծնեալ էին ի նմանէ. Ծն. ԽԶ. 26: *Եհար զնոսա ի սրոնէ մինչև ցերեանս հարուածս մեծամեծս. Դտպ. ԺԶ. 8: *Ամենայն երգիք գաղտագին խոնաւութիւն. ԵԶԻ. Ե. 17: *Զորժամ յերանս կամ յայլ անգամս մեռ խազայցէ, ինչ նակ հեծանելոյ ուրուք է ասեն. ԵԶԻԿ: *Զերանան ածեալ ի վերայ առիւծուս ... այսինքն հեծեալ. Խոր. Ա. 25:

ԵՐԱԼԽ. Տ. ԱՀԽԱՏ. *Ի մի երաչխ արբնագոյն հեծեալ զաեր եռակս տեսօղն. Մ-ի. Հ4:

ԵՐԱՀԽ, երաշխիք, խնաց. գ. Էգγύνη. Fidejussio. Գրաւ, և առհաւատչեայ. կամ երաշխաւորութիւն. ՀԵՒ. և ԵՔՓԻԼԻՒ. *Անհատական երաշխն իմ Թեոփիլ ձեզ. Ճ. Ա. Վր. ԻՐ: *Ա- յսպես խոստմանն երաշխիք. Շ. Ա. ՀԳ. ՀՀ. (ի նոր օրինակս՝ աւետիք:) *Զառաջինն պահանջիլ, և երաշխիս գալ սիրագոյն նախ իսկ գՀօրն, երկրորդ զՀաւատն, և երրորդ զՀամահարցն: ԵԶԵ ընդ երաշխիք անկեալ լուր կենդանի իցէ, յայլմեանն յապագա սորա՝ հաստատեցէ զկերակուրն սորա: Երաշխիա՝ զոր ինչ և երևայնիցք յայսմանապես երաշխաւորիցէ նախավաճառողն. Գլտպ. օրին. Ը. ԺՈ: ԺԲ:

ՑԵՐԱՀԽԻ ԱՌՆՈՒԼ, և ԱՌՆԵԼ. Էգγυάω, ἐγγυάομαι. Spondeo, fidejubeo. Առնուլ զոք ի գրաւ՝ գրաւականելով զանձն, խոստանալ փոխանակ նորա. այն է երաշխաւոր լինել ասելիք. ՀԵՔՓԻ օրէնք, ՀԵՔՓԻԼԻՒ իւր ածեք. *Որ յերաշխի առնու վճռանուկ անձին: Որ գնահապատ յերաշխի առնու. Առակ. ԺԱ. 28 ՀԵ. 17: *Ա յր բարերոք յերաշխի առնէ զմերձաւորն. Սիր. ԻԱ. 19:

Կամ Ենδέχομαι. Excipio. Ընդունիլ. յանձն առնուլ. խօսք փալուկ վրան առնէն, ոտ-ը պահել. ի-ոխ-ի-անք ածեք. *Ես առնում զքա յերաշխի: Ծառայի քո առնուլ է յերաշխի գնանուկգ ի Հօրէ իւրմէ. Ծն. Խ. 9: ԽԴ: 32: *Որ առ զնիզ յերաշխի. Գծ. ԻԷ. 7:

ԵՐԱՀԽԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Ἐγγυος, ἐξέγγυος. Sponsor, fidejussor. Որ առնու զայլը յերաշխի. խոստմանէ անձնաւորս փոխան պատճառաց այլոց. և Վկայ հաւատարիմ անձնագրաւ. ՀԵՔՓԻ. *ԶՀնորհ երաշխաւորի մի՛ մոռանար, զի ես զանձն իւր վասն քո. Սիր. ԻԼ. 20: *Սա է երաշխաւորն եւ լսօժի. այո աէր, սա է երաշխաւորն նորա: Դու երաշխաւոր կաց անձին նորա: Ընդ-ի առաւել քան զնոր քո երաշխաւոր եղեր ուրեք. Վ-ր+ Կդ. ԺԲ: *Երաշխաւոր լինել բարեկամի, կամ սուրհի, կամ լաւագոյն ուրեքի. Առակ. Է. ԺԲ. ԻԲ. Ե. 22: *Ես երաշխաւոր մատանեմ ի քէն, զի մի ոք ի ձէնջ ոչ պակասեացե. Ճ. Ա: *Խնդրեալ հրամայէ, և առնուլ երաշխաւոր լինի. Ոսկ. Ա. ՈՒ. 23: *Միշտորդ ես, և երաշխաւոր աշխարհի, պատուարագ հօր և փրկութեան մարդկան. Մանր. ՀՆ. ԻԲ: *(Խոստանալ) բարեացն ևս ի երաշխաւորը եղեն և առիթ. Պիտ: *Երաշխաւոր լինէին քանիցս խոց օրէնքն. Փիլ. Ժ. Բան: *Վկայ ի մեռոյ երաշխաւոր զաքարիա մարգարէ Ե. Ես-ի. Ե: *Երաշխաւոր մեզ և այսմիկ լինի պօղոս, ասելով. Սրխ. Ֆ:

ԵՐԱՀԽԱՒՈՐԵՄ, եցի, եալ. ն. Ἐγγυάω. Spondeo, satisdo. Երաշխաւոր լինել. յերաշխի առալ զանձն խոստմամբ. խոստանալ և ապահովել՝ միշտորդութիւն կամ վկայութիւն. *Ոմանք կամիցին զսա ի բարեկամացն երաշխաւորել. Գլտպ. օրին. Ի: *Երաշխաւորեա զիս ամենօրհնեալ աբէկոյս. Ճ. Դ. Էր+ Ծոբ. ԵԳԻԿԳ: *Թոշակ ... որ զնորոգութիւն ինձ երաշխաւորէ. Նար. ԻԵ: *Սովաւ զյաւիտենական կենացն առ մեզ երաշխաւորեալ տեսանելով բարութիւնս. Զառաջիկայ յուսոյն խորհուրդ երաշխաւորեալ տեսչականաւն անձին և իրացոյն. ՁՀ. ԻՀ. ապ. Ե պաւլ: *Զնոյն և եզեկիէլ վասն չորացեալ ոսկերացն կենանալոյն երաշխաւորէ. Լմբ. Համ: *Խօսեալն՝ այնուհետև հարուն երաշխաւորեալ գոյ. Ոսկ. յա-եբ-ա-ն. յն. κατηγγυᾶτο, oppignorata est.

Մերձ Երաշխաւոր տալ, և առնուլ կամ առնել զոք. ԵՔՓԻ օլմագ՝ վէրմէ. *Ե- ոչ զՀայրն երաշխաւորեն: Որ երաշխաւորէ զոք, և սահմանն գնէ տարի մի. Մ-ս. գա:

ԵՐԱՀԽԱՒՈՐԵԼ. լ. Երաշխաւոր լինել, կալ, մտանել. ԵՔՓԻ օլմագ, սեօզ վէրմէ, չահա օլմագ. *Ես վճռակեցայ, և երաշխաւորեցի. Լմբ. առաւ: *Երաշխաւորեալ (Նորա) բնակացին՝ այլ մի ևս անցանել գեառն ընդ սահմանն. Նիս. ի սփանչ: *Վկայ (բանիս) ի մեռոյ երաշխաւորէ զաքարիա մարգարէ. Ե-ս. գ. ա: *Վկայ քեզ ի մեռոյ երաշխաւորացե եկեղեսաստեղ գիրք եւաերի կեսապացոյ. Խոր. Է. 9:

ԵՐԱՀԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Էγγύη. Sponsio, fidejussio. Երաշխաւորն գ-ս. և գաղոք երաշխաւորին. ԵՔՓԻԼԻՒ. *Մի տար զանձն քո երաշխաւորութեան. Առաւ. ԽԷ. 26: *Երաշխաւորութեամբ բազում ազդեցաւ նորա. Սիրա. ԿԻՆ. ԻՒ. 24: *Զչնորհ երաշխաւորութեան նորա մի մոռանար, զի նա ես զանձն փոխանակ քո. Սիր. Նոր. ԻԷ. 19: *Սաղգիս առաժեցից ի քէն զերաշխաւորութիւնն դորա: Ո՛չ գնաս լնուս զերաշխաւորութիւնն քո: Բերը կրեցայ յոյժ ընդ զերծանելն իմ յերաշխաւորութենէն. Վ-ր+ Նդ. ԺԸ: Խակ Գ-ր-ծ. ԺԸ. 9: *Առեալ երաշխաւորութեի առ ի յատենայ ո ի յն. ասի, գրաւականն. ἐκανόν, (իբր ապահովութեի կի վճար) որպէս լս. satisfactio.

ԵՐԱՀԽԻՑ, խեալ. գ. Θλίψις. Tribulatio. στίγματα, stigmata. μώλωψ, vibex, verberum in cute vestigium. Չարչարանք, վիշտ, նեղութիւն. վէրք, հնոց կամ սպիք հարուածոց. մանաւանդ կամաւ յանձն առեալ իբր երաշխիս. չԻՔ. փեի, դժնեի, պաղբ, եաբա ֆէբէ. *Ցօրա- նայ յերաշխէպան, զորս վասն քոյ հաս յանձն: Որով վերաշխէպան ընգունէին: Կրէին վերաշխէպան քոյ. Ոսկ. Ֆիլ. Ա հա: *Հարուածք մարակի առնէ երաշխէպ (կամ երաշխէպս). Սիր. ԻԵ. 21: *Զերաշխէպան քոյ ի մարմնի իմում կրեմ. Սգփ. ա. պ. Ֆ: *Ո՛ւր իցէ մարմինն (պօզակ), որ միշտ ընգունէր զերաշխէպան. Ճ. Ա: *Կրեցուվ զերաշխէպ վերացց ծնիցք լոյզ ի քէն տեառն՝ մշտաչարչարան մեռեալ լուծեք. Նար. Խա:

Դուն ուրեք. ա. իբր Վչտակիր, չարչարագեաց. *Յովաւ և եմ ես երաշխէպս յուրախուծեք, որ ոչ ունիմ յասնեք ըզգնացչն փրկական. Տագ:

ԵՐԱՀԽԻՓ. Տ. ԵՐԱՀԽ:

ԵՐԱՀՏ: ի, ից, կամ ոյ, ոց, և ու. Ἀβροχία. Pluviae defectus, siccitas. որ և ԵՐԱՀՏՈՒԹԻՒՆ. Պակասուծեք անձրևի և խոնաւուծեք. ցամաքուծեք, չորուծեք. ոչ րոյ հակառակին ասի Թաւն. Գ-ր-ոգ-ԼԷՓ. (լծ. Հ յ. աշառճ. խտ. ասլխ-փ-ք-ծ.) *Երաշտ եղև, և այսօրայք իմ չորացան. Ֆ=Ց. ֆէնբ. Ը: *Ակաչեսց զՁԵՁ վասն երաշխին այնորիկ. Վ-ր+ Կդ. ԻԷ: *Ի հեղեղաց, և յերաշտից. Խոր. Ֆ. 62: *Ան- ձրեաց, կամ երաշտից. Նխ-ս. Բն. ՀՔ: *Նշան երաշտոյ և ծծնից երևին չարեգակն: Երաշտ էր, և չգայր անձրև. Վ-ր+ Ծն: *Սովաւ և երաշտով. Սիխան: *Ցարեգակնակեզ երաշտից անձրև ածեաք ձեզ. Կաչնաք: *Ի վերայ երաշտու, եԹէ անանձրև լինի. Մ-ա-ր. Կին:

ԵՐԱՀՏ. ա. իբր Անխոնաւ, անջրդի. չոր, ցամաքուս. *Որպէս ամպք անձրևաց յերաշտ ժամանակի ոչ. յն. ἐν ἀνύδρῳ καιρῷ. Ժամանակի երաշտութեան. Սիր. ԼԵ. 26: *Երկիր ծառաուս զկոյան կոչէ. որ անփորձ էր ա- մուանութեան խառնից, և երաշտ ի սերմանական ցօղոյն. Ոսկ. Ես: յոյմ և ՃՃ: *Ծննեբեկն զերաշտն սիրէ (վայր). և ոչ զՔրայինն. Վոսկ:

ԵՐԱՀՏԱՀԱՄ. ա. Հարեալ յերաշտ տէ. ՀԱսահալ ի ցամաքութիւն. *Իբրև ասաք ցամաքեալք երաշտահար երևելին ոսկերք նոցա. Թէոփ. Ես Ա:

ԵՐԱՀՏԱՀԱՒ, ու. գ. Անոն Թրութ նոյ. *Թռչունն՝ որ ի Թռիչս քաղէ զկերակուրն, երաշտահաւ ասեն. լորոյ չափ է, ի գարափոսս բնակէ, ագի ունի՝ կոտոշ կտուց, և ծիրանեգոյն փետուր. զմիւռքն քաղէ ի Թռչնոյն. Վանակ. Ա:

ԵՐԱՀՏԱՆԱԼ. այծեալ. լ. Պակասիլ յանձրևոյ. ցամաքիլ գետանիլ. և խոտասնալ. *Երաշտացեալ, և Թարշամեալ պապաքուր: Գարուն երաշտացեալ. Խոր. Ֆ. 68: *Հողն երաշտացեալ ցամաքեցաւ. Եւիլ. յոբ: *Երկիր երաշտացեալ ոչ բուսուցանէ զգալարի. Եզր. Ութ: *Զերաշտացեալ երկիր ևկք անձրևաց կակղէն. Աման. Ղղ: *Զերաշտացեալ սեղբեան բամմայուրս գոր- ծել. Գլտպ. օրին. Ը: *Իբրև երկիր և սեզ և խոտ երաշտացեալ. Վ-ր+ ՈՂ: *Ամե- նայն երկիր առ հասարակ երաշտացեալ. Ոսկ. հեբոտ: Խակ * Սերաս հանգերձ, և- րաշտացեալ վարուք. Բեր. Ես. յն. ἀυ- χμηρός, squalidus, այսինքն խառնացեալ:

ԵՐԱՀՏԱՑՈՒՆԿ. ա. Որ անկեալ է յանձրգի վայրի. *Երաշտասուն և անաս պատասանունգ ծառոյն. Թէոփ. պՀ:

ԵՐԱՀՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԱՀՏ. *Վասն երաշտութեի անձրևի: Ցամք երաշտութեի մի՛ երկիցէք. ԵԶԻ. ԺԲ. 1: ԺԷ. 8: *Իբրև զեղէգն լի երաշտութիւ. Նաաամ. ա. 10:

*Ցկրաշտութենէ խանաւ երկիր չորանայ. *Աշէ յերաշտութէն անձրև. Լսոփ. իբ:

Եւ ևս՝ Գաղթութի. պատակութեան. տոչորութեան ի ծարաւոյ. սաստկութիւ. *փոքր ի շատէ վերաշտութէն կոկորդացն զուարցուցանել. Եղիշ. դս: *Եթէ ոք պատքեալ իցէ, եկեսցէ առ ապքիւրս այս. քանզի վերաշտութէն լուծանէ. Ոսիա. չհ. ա. 45:

ԵՐԱԱՆ, բ, ացի. } Ἡνία, ἡνίον, Ha-
ԵՐԱԱՆԱԿ, գ. } bena, lorum. retinaculum. χαλινός, frenum. պ.եր-ան, երփան. Աստանեայ կապ բերանոյ դրաստուց. որպէս և պախուրց կաշեայ, զանգանաւանգ. ևս և Սանձ. Եռ-ալ, ոյ-ան, ընան, լամ, լիմ, փէվլին, պատլէտ: Նըմանութի՝ որպէս Գարծի ուղղելոյ, վարե-լոյ, հանգարտեալոյ. ուղղակ. ղեկ. *Ոչ կացուցի յոտին վերիվար մտացս երասա-նաւ բանին: Ընդոստնեայ ի սանձս կապոյ երասանաց ըմբռնման զգնգեալ մտացս վայ-րագութի: երասանաւ սանձաց, կրճուն: Իբր երասանաւ փոկոյ նահանջեալ: Երա-սանեան հանգարտութէ: Երասանի սլին-դութէ. Նոյ: *Կրե նա զմարմինս երասա-նաւ կամացն. Լմբ. սղ: *Երասանակք կա-ռաց նոցա խռովիացին. Նահաւմ. բ. 3: *Ըր-ձակեցին զերասանակս իւրեանց. Ամբ. գ. 1: *Կրկին զօրութիք գործոց երասա-նակ ի ձեռն առեալ վարէ զամենայն. Նխս. կազմ: *Արդար կամօք ուղղէր զե-րասանակ իշխանութեն (իբրև զսեակ): Մինչդեռ երասանակ մտկութիւ մարմնոյս ի ձեռին իմում է, օգնեաւ ինձ երկնաւոր նաւասպեա. Ճ. Ա: *Շրջ չրջիլ զնաւս փոք-րագոյն թևոցն երասանակք. Պիտ: *Երա-սանակ կամաց, կամ մտաց, բանի, ևն. Ցճխ. է: Նոր. կէ. Ե առած: Սարկ. հանգ. ևն: *Չի եղեցի միտք սկսիդ ոտնել զերասա-նակս չբմտանց. Եփր. համաբ:

ԵՐԱԱՆԱԿԱՉԱՆՑ ԼԻՆԵԼ. Ձան-սալ երասանակի. անասատել. հեռատել. Ռոմվէլ, Տիվի լընել: *Վասն մեծ մարդա-սիրութենն տեառն երասանակալանցգ լե-նիմք առ ծառայութիւն. Բրս. ի ծն. ։ճի:

ԵՐԱԱՆԱԿԱԼ. մանաւանդ } ա. գ.

ԵՐԱԱՆԱԿԱԿԱԼ, ի, ացի. } Գրի վերիպակաւ և երասանակալ. Երևանակա-կալ, Երևանակակալ, երասանակընկալ, ևն. Ἡνίοχος. Auriga. Ընծօղ զերասանն կամ զերասանակն. այն է կառատուս, կա-ռավար. ձիավար. առագաստ. նմանութի՝ և ղեկավար. փրմնձի. և Աստեղային ուղղիչ, վարիչ. անձն, և գործի. *Կառավար ան-ձին (այսինքն հոգւոյ)... երասանակալգ-սրտի. Նոր. լբ: *Երասանակալք նոցա՝ երե-րից վիսհանորգք: Հմտութի երասանակա-կալաց. Բրս. սղ. Ե գ-ղդ: *Որպէս ձիոյ սանձս՝ ի բերանս գնի... և անասյ՝ ի կամս երասանակակալին (տպ. երասանակալին) առ հոգևոր պատերազմին. Ցճխ. է: *Տէր՝ ի վերայ կացույց նոցա իբր երասանակակալ զմիտան, որպէս զի զկապակիցն սանձեսցէ. Փիւ. լմն. ։ճ. 216: *Երասանակակալ ե-զիալ՝ առ ամբ զամենայն չարժմունս գար-ձուցանէր: Իբրև զքաջ երասանակակալ՝ ի վերայ առաքինութենէն կառաց նստեալ. Ճ. Ա: *Երասանակակալ ձեռնէն Թուալ-ցիալ (հեծեալոյն): Նաւամարտիկ ընթացս կազմիալ՝ գուշնաքեալ երասանակակալ փայտիւն վազս առեալ. Աբծր. ։ճ. 8: ։ճ. 11: *Երասանակակալ միտքն: Միտքն Թմբրեալ է, չէ երասանակալ զպայտաս-նան. Լմբ. առ: *Զերասանակակալաց և զկաքաւչաց: Վասն երիվարաց և երաս-նակալաց. Ոսիա. չհ. ա. 31: ։ճ. 12: *Տե-սեր զերասանակալն տապերցս. Ոսիա. ։ի պեծր. Ե չեվս:

ԵՐԱԱՆԱԿԱՕԵՄ. ց. ՍԱՆՁԱԿՈ-ԾԵԼ. *Ա՜յ զօրութեն մատակարարել և ե-րասանակակոծէ զՀոծութէն և զխտաւութէն օգոյն. փիւ. լմն. ։ճ. 60: *Ընդդէմ առա-ջիկայ անցիքն երասանակոծեալք առ-սօզք, միանգամայն և լսօզք. Պիտ:

ԵՐԱԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Ἡνιοχέω. Habenas teneo, aurigo, rego, moderor. Իբր երասանակաւ վարել. կառավարել, (իրօք կամ նմանութէ): *Անգ ընեալ ըզ-ջորիսն՝ երասանակեցին զկառան ի Թագա-ւորական քաղաքն. Ճ. Զ: *Հղումին առ-ղակ դիպեալ՝ երասանակեցին զնաւն. անտ: *Զձիավարն քո հաշիւն զամենեան երաս-սանակեալ յերկինս ձգեաց. Փիլ. լմն. ։ճ: * երասանակաւ զնա բարեպաշտութէն. Մաւ: *Ըստ իւրաքանչիւր զգայութէ՝ ի կրոնաւորութէ և յառաքինութէ երաս-սանակեալք. Փիւ. լմն. ։ճ. 215:

ԵՐԱԱՆԱԼ. տ. ՑԵՐԱՍԱՆԱԼ. որ և ԹԱՑԱՆԱԼ. *Եթէ ի ձիս երասանայ. Մաւ:

ԵՐԱԱՏ, ի, ից. կամ ու, ուց. գ. պ-էլեաւ. Դատ. կարգ. Համախմբութէ. Նիստ. Ժողով. ատեան. *Ազատեսցեն երաստից. Պիտ: *Որոշէ ժամանակս խորհրդոց և ե-րատից. Ցհ. լի: *Տեսին և զկարգաւորու-թիւն հրեշտակակերպ գաւուց քահանայ-ական երատատուց. Ղևտ. ։ը: *Երանելի և բարեբաստ լինիցի՝ Թէ յինս հատցես և բերատ. Կրպ. *ոթ: *Երատատ. Ժողով կամ զրուցատեղ, հրապարակ, հոյլ. կամ հաճ, խուռն. Հին բառ:

ԵՐԱԱՏԱՆ, ի, ից. գ. *Εδρα. Anus, podex. Նստոյք. յետոյք մարթեալ՝ ոյով լինի նստել. որպէս և Նստարան՝ ի նոյն ձև. և Թանչ՝ ի նմին վայրի. Նոսիոյ փեղը. օխո-րագ. Տ. պէսպէս առումսք. ա. Ռգ. ։ը. Ե ։ը:

ԵՐԱԱՏՈՑ. տ. ԵՐԱՍՏՈՑ. * Երատատոյ վիճաք. Ցհ. լի:

ԵՐԲ, երբի, զերբն. գ. τὸ Πότε. ly Quando. Անորոշ հարցական մակբայ ա-նուանաձեալ. մի՛ ի սոսն սահոգութէնց՝ յայտարար որոշման ժամանակի. կամ ժա-մանակ. *Ցազգաց երբին, և ուրին: Աւետ. սգսրգ: *Երբն ժամանակական է. Բրս. ձն: *Ջերբն և զնւրն. Վրդն. ձն: *Ի վե-րայ բերբէ զյորժամ եղևն, զերբն ըստ պա-տգրութէ ոչ մեկնելով և որոշելով. փիւ. այսք: *Գեր՝ ի վերոյ քան զերբն են այ-սոքիկ. Ա՜ռ սրս. ։ի: *Մի՛ ածեր ինձ օր առ-րատման՝ ի համառօտս երբի. Նոր. յէ:

ԵՐԲ. տ. *Οτε, ὅταν. Quando, quum. Իբրև. յորժամ. (որ առ մեզ առաւել ուսմօրէն վարի, Եէ, Եէ, ԵէՈր. Նեպ-ան, հալան փի). *Հրեշտակք երբ լսեն զա-նունն ես, ուրախ լինին: Երիկունն երբ ի մանկիձան ելանես, համարեա Թէ ի գե-ղեցման ես իջեալ. Նեղոս:

կամ Πότε, ὅτε. Aliquando, modo. երբեմն, մերթ, Է զի. ևեա, պահ ժեէրէ. *Պիւթագորաս յանձն իւր երբ Թուփ, երբ ծառ, երբ ձուկն, երբ աղջիկ լիներ. Ոսի. չհ. ա. 19:

կամ որպէս ւ. Ըրովհետև, քանզի. փանի որ. լիանփ. *Ընդդէմ է ինձ սրտութէն ծարաւել՝ երբ գու ես իմ սրտութէն. Լմբ. պրգ: *Չիարդ կատարեալ լինիմ, երբ չու-նիմ ինչ. Բրս. Տլ:

ՆԲՐ. (Տ. Հրց). Πότε; Quando? Ցո-րմէ ժամանակի. յորմէ ժամու աը-գեօք. յորժամ. Եէբ, ոբ ափեն. Նէ պահն. *Ընբ առեալ զքեզ. Ե՞րբ եկիր այսր: Ե՞րբ գարձցիս: Ես ե՞րբ առնիցեմ ինձ տուն. Մփն: Ցհ: Նեեյ. ։. 6: Ես. լ. 30: Նոյն է և անաորոշ հարցականն. *Չի ո՛չ գիտեք, երբ ժամանակն իցէ. Մրկ. ձէ. 33:

ԱՈ ՆԲՐ. Նոյն ընգ վ. * Ա՜ռ երբ ապա-րիցս... առ վաղիւ. Եւ. է. 9:

ՑՆԲՐ. Տ. ՄԻՆՉԵՒ ՑՆԲՐ. Ինչսան երբէ, փանի՞ ևել. Նեէյէփէ, Նեպէրէր. *Ցնբր է այդ արքայ, ցնբր ի միտս քո փորձես ըզ-մեզ. Ֆ. ևել. է. 22:

ՆԲՐ ԻՑԷ, ՉԻ. Ջ. Πότε; Quando? Ի-ցէ՞ Թէ. երանի՞ Թէ. ա՜ռ երբ ևլեայ ոբ. *Նբր իցէ, զի մեռցի, և կորիցէ անուն նո-րա. Սղ. Ի. 6: *Նբր իցէ. զի երկից ի Թագ-ւորական քաղաքն. Ճ. Զ: *Հղումին առ-ղակ դիպեալ՝ երասանակեցին զնաւն. անտ: *Ձիավարն քո հաշիւն զամենեան երաս-սանակեալ յերկինս ձգեաց. Փիւ. լմն. ։ճ: * երասանակաւ զնա բարեպաշտութէն. Մաւ: *Ըստ իւրաքանչիւր զգայութէ՝ ի կրոնաւորութէ և յառաքինութէ երաս-սանակեալք. Փիւ. լմն. ։ճ. 215:

ԵՐԲԵՄՆ. ֊. Πότε. Aliquando, jam, olim, modo. Մերթ. Է զի. Էր զի. ևել. Ժամանակ. յաւորջն. և ևեկաց Ժամա-նակ, զի՝ ոբևով, ոբեն էլ, ոբեն ևլեայ ոբ. պիր վաբէլ. ևվէրեն. ևեսկ. Որ երբեմն կոյն էր. Ցհ. է. 13: *Եւ գու երբեմն գարձ-ցիս. Ղկ. ։է. 32: *Երբեմն այսպէս ուսեք սուր, և երբեմն այնպէս. է. ։ի. ձա. 25: *Երբեմն կարող, և երբեմն ոչ. Ցճխ. ։է: *Երբեմն չար, և երբեմն բարի. Եղիշ. է:

ԷՐ ԵՐԲԵՄՆ, ևն. } Նոյն ընդ վ.
ՑԵՐԲԵՄՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ. } * իակ ոլք ա-սեն, էր երբեմն՝ յորժամ ոչ էր. ժ՜: *Էր ուրեք արդեօք՝ զի էի... ևկն երբեմն և-հաս՝ զի ազէ. Նոբ. ծշ: *Ցերբեմն ժամա-նակի՝ յորում հոտ ոմբ տիրեալ ունէին զաշ-խարհս. Խոսրովի: *Ցերբեմն ժամու՝ յո-րում էր ծերն յանապատն. Վրթ ևղ. ֆ:: *Որ կռվելոցն էին երբեմն ժամանակաւ. Ճ. թ. որպէս Թէ յիմիք ժամանակի:

ԵՐԲԵՄՆ ԵՐԲԵՄՆ. ֊. } Ցերբեմն երբեմն ԺԱՄԱՆԱԿՍ. }
Մերթ ընդ մերթ. ընդ ժամանակս ժամա-նակս. ոբևոն ոբևն. պագի պագի, ևեահոբ պէր, ոբա ոբա. * Եւ խրայել դայլեաթիլէր երբեմն. Լմբ. իմ: *Նախ զնոցայն ունիմք, և հանապազ. և յետ այնորիկ զմերն ասեմք՝ յերբեմն երբեմն ժամանակս. Լմբ. պրգ:

ԵՐԲԻՒՔ. ֊. Πότε. Aliquando, um-quam. Տ. ԵՐԲԵՄՆ. գրի և ԵՐԲՆՔ. (որ-պէս Թէ մին իցէ՝ երբ իմն, և միւսն՝ երբ իւիք). ոբևով. լևայ ոբ. և առընթեր հարցականի՝ իբր բնաւ արդեօք. ևևայ ոբ. հիւ. *Թերևս երբեք յայոդեացի ինձ կա-մեցն ոչ գալ առ ձեզ. Հ՜. ։. 10: *Ո՞ ոք երբեք զինուորիցի իւրովք Թոշակաք. ։. ևոբ. է. 7: *Ցո՞ երբեք ասաց ի հրեշտա-կաց. Եէբ. ։. 5: *Ապա կո՞ երբեք, զի չէր իակ հիւղն ե՝ երբեք, զի վասն մեզաց իակ լինին այսպիսի ասանձանք, և է երբեք՝ զի պատահարք պատահեն. Եղիշ: *Եթէ տեսից երբեք. Նոբ. իէ: *Ո՛չ ամենայն տեղի և ժամանակ... այլ է երբեք և ու-րեք. Ցհ. իմ. պաւ: *Թագաւորեացեն յիս յառաջ մեղք (ասեն), և ապա երբեք Թա-գաւորեսցէ յիս աեր. Սեէէր. ֊:
Իակ *Ո՛չ ոբրեք երբեքի գրաւեալ. Նոբ. ։ը. իսն անժամանակ:

Ա՜յլ յաւելն, *Բազում անգամ ան-կանի՝ ի հուր, և երբեք՝ ի ջուր. Մփն. ֊է. ևվ. իսն ըստ յն. Նոյնպես սաեպ. կամ բազում անգամ. πολλάκις, saepe, crebro.

Ո՛Չ ԵՐԲԻՔ, ՄԻ՛ ԵՐԲԻՔ. Տ. ՈՉ՛, ՄԻ՛: ԵՐԲԻՔ ԵՐԲԵՔ. Տ. ԵՐԲԵՄՆ ԵՐԲԵՄՆ. *Երբեք երբեք խաւարեցուցանէ. Եղիշ: *Նոյն՝ որք միաւսանակրբ կարծին, երբեք երբեք և մեզ՝ի պէտս գտանին. Վէրօր. ։:

ԵՐԲԻՒ ՈՒՐԻՒ. իբր Երբուին, այլ ոչ յաՃախ. *Եթէ երբէք ուրեք խորհէի արգելօք ղհրամանացն խորտակել զնուիրս. Ցհ. իմ. ապ: *Եւ եթէ եր երբէք ուրեք մեկնեալ լինիմ. Ցհ. իթ: *Եւ եթէ մանաւանդ առա ցուցանեմ երբէք ուրեք. Իգ: *Հնազանդեցուցից զանգամս իմ ղչէն մեղաց և անօրինութեանէ, և ապա երբէք ուրեք հնազանդեցուցից զչէն արգարութեան՝ ի տեր. Սեբեր. ֆ: Տես և ՈՒՐԻՒ ԵՐԲԻՒ:

ԵՐԲՈՒՆԴ, բծոյ, ոց. գ. Στηθόνιον. Pectusculum. Երի բուծանալ, այսինքն պատրաստ լանկակողին կենդանւոյն. մես կերբծոց. գէշ. *Առցես զերբուծն՝ի խոյէ անտի. . . և սրբեսցես զերբուծն՝ի նուէր. Եւ. իէ. ց6: *ՋՃարպ երբծոյն: Եւ եդին զՃարպն՝ի վերայ երբծոյն, և հանին ըզՃարպն հանգերձ երբծովքն. Ղեսդ. է. ը. է: *Զերոյ երբուծ ցած չլինի, բարձր զերգոյծոց: Որտորգ չան կուրծքն և երբուծն շատ և ցածահայեաց. Վ.պ:

ԵՐԳ, ոյ, ոց. գ. Ασμα, ῳδή, ὕμνος. Canticum, cantus, cantilena, ode, hymnus. Նուագ ձայնի. բան երաժշտական. օրհնաբանութիւն. գովեստ. շարական. տաղ. եղ, իւ, իւք, ից. Ներսիսեան, Եղիշէ. երբ. ւիւ: *Ջարգիքը զարգիը, խօսեաց երգովք. Դտս. է. 12: *Նկուն լինին գաստերք երգոց. Ամ. ծէ. 4: *Օրհնեին զերգս և զըգաւդմոս գաւթի՝՝. այսինքն յերգս կամ երգովք են. Նէկմ. ծէ. 36: *Երգ երգոց՝՝. որ և Օրհնութիւն օրհնութեաց. Եզե. ա. 1: *Ի մեծ յերգին մովսէսի. Բեր. գ:ը: *Դատարիկ է երգ լեզուի առանց խնամարհ միջոցի. Վրս. հց. է: *Ցոյժ զօրաւոր է եբաժշտական երգ՝ զգօրութիւն հոգւոյ յերգարկիլ լսող ձայնին. Լմբ. ող: *Երգս առնել պարոն ընդ մարդկան վերգս հոգևոր. Ըսր:

Մերթ որպէս երգ նուագարանաց, որ և քան զն. սաղմոսարան. Ψαλτήριον. Psalterium. *Ցուվգաղ... եցոյց զերգս և զքնարս. Գն. ը. 21: * Եւ ձայն երգոց մի՝ ևս լուիցի՝ի քեզ: Եւ գու լինիցիս նոցա իբրև զձայն երգոյ քաղցրաբարբառ յօրինելոյ. Եզեկ. իէ. 13: ՃԻ. 32:

ՑԵՐԳ ԵՐԳԱՆԵԼ. Վարել զգանս կամ զերգու՝ի կոթգ երգոց. *Զօրհնութիս յերգ արկեալ նուագէ: Զլեզուս մեր յերգ արկեալ՝ ասացուք. Ճ. Գ:

Մանաւանդ՝ Κωμῳδία. Mordacibus dictis incesso. Խաղ առնել կատակերգութեան. հեղնաձևել. և Աւետիս, խաղ հանել, խաղ լինել. Ինչ. Ինչոյիս լեզուարար, ֆեռնինէի ալ. Ֆագ. *Ցերգ արկանեն, այսպանեն, ծաղր առնեն. Ոսկ. Տ. ա. 23: *Լեզու ունիս, ոչ զի զայլս յերգ արկանիցես, այլ զի զձեզ գոհացօղ լինիցիս. Ոսկ. Եփես: *Ցերգ արկեալ հեգնեաց (յն. մի բառ.) վերկոպատմութիւն կատարչին. Ոսկ. Ես: *Ցերգ արկեալ այսպանէ զխորհրդական բանսն. Սրփ. ա. յհ. Ը: *Զանգայութիւնս կատցն յերգ արկեալ հեգնէ. Գե. Ես: *Եւ զնա արկցեն յերգ, և ասասցեն, վայ ևս. Սիր. Ի. 6. յն. առակարկուն՝ի պատմութիւնն կամ՝ի Ճառ. Նորա: *Զյանցեցեալս յաՃախութիւն ազդմանէ ձայնիւ յերգ արկի. Նար. ԻԸ:

ԵՐԳԱՀ, կամ ԱՐԳԱՀ, ոյ. ա. Բառ. երբ անուն մանուածոյ ասելոյ, կամ գրելոյ, կամ անկոյ. *Նստցին առ երգատաղ այդ ոմեքն: Եւ յարեաւ գաւթի յարգաջան. ա. Թգ. Ի. 19. 41: Որ այսպէս մնիցեն զքո կիսերգդ. *Ցարեաւ յարգաջանն (կամ յարգաջան). կամ՝ի Թագոյ ինչ, որոյ անունն այնպէս էր, և ոչ Թագդմանեցին, կամ՝ի գարափորէ՝ուր Թագուցեալն էր՝՝:

ԵՐԳԱԲԱՆ, ի, ից. ա. գ. Երգօղ բանի, կամ յօրինօղ երգոց. երաժիշտ. *Երգաբանիս և ոտնողացս ընորհել զքաւութիւն. Ըսր:

ԵՐԳԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Ὑμνολογέω. Hymnum canto, celebro, laudo. Երգովք բարեբանել. *Ընդ նոսա և զուգաձայնեալ երգաբանէ. Ցհ. իմ. ապ: *Սկսանի գովութիւնս երգաբանել. Լմբ. ող: *Զկոյսն ևս երգաբանեալ: Որ՝ի զօրուց հոգեղինաց երգաբանի սրբութիւն. Ըսր: *Զոր սաղմոսիւ երգաբանեալ. և՝ի չերիմ հարցն ամփոփեալ. Ը. Վիզ: Իսկ Ը. փղ: *Աստուածնօր՝ի գէպ երգաբանի մեզ որ գաւթեան կացուրդ՝՝. իմն, երգի՝ի մեծէ:

ԵՐԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑμνολογία. Hymnorum cantatio. Երգով բարեբանութիւն. օրհնաբանութիւն: Նար. իսա. Ե իւ. ասէպ:

ԵՐԳԱԳԻՐ. ա. Տաղաչափական. չափաբերութ գրեալ իբրև երգ. որ և ՍՏԻՒԷՐՈՆ. *Զոր յերգագիր տառսն իմիաստունն... նկատեալ: Նար. իւ:

ԵՐԳԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Տաղաչափութ գրել. (որպէս գաւթի զսաղմոս). * Երգագրեալ բանիւ մեծն՝ի տեսանօղս. Նար. իւ:

ԵՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութիւն չափաբերական գովեստից բանահիւսութեան. Նար. իսա. Ե ծէ:

ԵՐԳԱԿ, ի, ից. ա. գ. Երաժիշտ. երգիչ (մարդ). խօսնակ (Թռչնոյն). *Ան՝ կանի զարմացումն յօրհնիչս և յերգակս. Եփր. Ե ԵՂԻՀ. Ժա: * Երգակք են՝ սաս. ցեալ հաւքն. փիւ. Լին. ՃԻ. 3:

ԵՐԳԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. Συνῳδός. Concantor, congruus. Ձայնակից յերգս, և միաձայն միաբան յայլ իրս. *Որ երգակից արար զմեզ ընդ հրեշտակս. Ածս: *Երկնայոց գասուցն եղեն երգակից. Ըսր: *Ա՛ն յամ փրկութեն՝ի գերութենէ և գաւթի երգակից լինի. կամրչ: * Եւ մեզ՝ի բարեպաշտութեն երգակից. Թղթ. Տան. սա գր: *Հոգին որ երգակից լինի ուղղեցելոցն մեզ. Խոսր. ծմ:

ԵՐԳԱԿԵՄ, եցի. ն. և ւ. Συνᾴδω. ԵՐԳԱԿԻՄ, եցայ. յ. Concino, consono, consentio. Երգակից լինել, ի միասին երգել. ձայնակցիլ և միաձայնել յամենայնի. * Երգակցեալ զգաւթայ զհոգևարական երգն. Ճ. Բ: * Ջերգագան լինել երգակից: Ընդ որս և զերկնաբանս երգակից. Ըսր: *Ամենայնիսոց հոգեղինացն երգակցեալ. Ը: *Որում երգակցեալ վերհին յովհաննու՝ի բանն յայտնութեէ. Նար. իսա: *Ա ռաքեալականացն երգակցեալք ձայնից. Գր. պղ. Ղբ:

Մերթ՝ Անգրագործիլ ձայնի, արձագանգ առալ. * Ցոյնն յինքն ընկալեալ ըզձայն՝ որպէս քնար երգակցեր: Աստուածն որպէս նուագարանաւ՝ զոմն երգակցեալն հնչեցեալ լինէր. Լմբ. իմ:

ԵՐԳԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Συῳδή, συῳδία. Concentus. Ձայնակցութիւն յերգս, և յայլ իրս. *Հրեշտակային երգակցութիւն զքեզ օրհնել. Ճ: *Ընդ հրեշտակս պատրաստեալ երգակցութիւն. Մագ: * Միաձայնութեամբ գասակցութիւն, միապար երգակցութեամբ՝ ընծայիցուցանեմ՝ի քեզ բազմալոյծ մաքուր օրհնաբանս. Նար. Խ:

ԵՐԳԱՀԱՆ, ի. աց. ա. գ. Τραγῳδοποιός. Tragicus poëta. Նուագայարդար. երգայարդար. որ հանէ՝ այսինքն յօրինէ և նուագէ զերգս. երաժիշտ. քերթող. մանաւանդ որպէս Ոդերգուակ. *Եպիրոտս երգահան Ճանաչէին: Սոփոկղէս երգահան նախ երևեցաւ: Եւրիպիդէս երգահան. ևն. Իսա. իբ. է:

ԵՐԳԱՁԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. տ. ԵՐԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Օրհնեալ Հանապազ յաւէժ անդադար երգաձայնութիւն. Նար. ղե:

ԵՐԳԱՅԱՐԴԱՐ. տ. ԵՐԳԱՀԱՆ. *Եպողիոս և արիստոփանէս երգայարդարք Ճանաչէին. Իսա. իբ:

ԵՐԳԱՈՂՈՒԹԻՒՆ. տ. ԵՐԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ջաս բարեբանութիւք գոհացողական երգասողութիւն. Թղթ. Յայտգ:

ԵՐԳԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Երգով փառատրութիւն. *Ջերից սրբասացութեց սերովբէից՝ սկզ և զուգական երկրորդութեն զերկուցանէ զերգատրութիւն. Ցհ. իմ. ևէ:

ԵՐԳԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Գործի և ընդունարան երգոց. այսինքն նուագարան, և մատեան երգոց, կամ երգք. և և որպէս Տեղի երգոց և պարուց. *Որք՝ի յոռիսքն կախէին՝՝ զերգարանսս տաճարին. Ցս ուրէ: *Որպէս զսասնեղի երգատրան. Լմբ. պոբգ: *Անսերեալսն խնամատութեան, և երգատրանաց բանաւորաց. Խոր. ա. 2: *Երգատան է լեզուն մուսայն. Կլիմաք: *Որք յերկրագործս գինեաւ լցսին... լան և ողբան՝ի գեհենին. Ցս ուրէ:

ԵՐԳԵՀՈՆ. տ. ԵՐԳՈՒՈՆ:

ԵՐԳԵՄ, եցի, եա. ն. *Ադա. Cano, canto, ևն. Նուագիւ զերգս. եղանակել. օրհնել ձայնիւ. յօրինել և ասել զերսաժրշտական բանս. Բան կարծել. եբլամագ, Խոսրով լաւբամագ, օգոստագ. *Երգեաց մովսէս և որդիքն Իսրայէլի զօրհնութիւնս զայս այ. Եւ. ծէ. 1: *Երգեին նուագարանօքն երգս. է. ի. իգ. 13: *Նգովել վայել է, և այսպէս երգել, զի և համբակագունէին առաջնորդք բարուց քաղցունց լինիցին. Գրագ. օրի. է: *Ի՞նր երգեցից ինձ վըտանգս. Նար. ի:

կամ Ψάλλω. Սաղմոսել կամ երգիւ քնարաւ. Հարկանիւ զքնար. Նուագել սաղմոսարանաւ. *Ա՛ր մի՝ որ գիտիցէ երգել քնարաւ. Երգէին տաւ-ղօք և քնարօք և ծրնծղայիւք: Երգէին քնարօքն զգահուքեն: Երգեցէք քնարաւ: Երգեր ձեռամբ իւրով կի ձեռօք իւրովք. ա. Իգ: ա. ֆ. ևն:

ԵՐԳԵԼ. որպէս Հաշակել գովութիւն. *Ջանազատորաս և զդիմոկռիտոս երգել զնոսիք երգեն (վասն իմաստասիրութեն). Փիլ. գեսաբ: *Բնութիւն՝ զոր, որ իւր երգելիք և ամենազարդ գործքն են, ոչինչ Թագոյց. Փիլ. Բագն:

ԵՐԳԵՑԻԿ, յկի, կաց. ա. գ. *Ադա, ῳδός, ᾴδουσα. Cantor, cantatrix. Երգիչ. երգակ, այր կամ կին. Երգօղ, բան կանչօղ. հանկնակ. *Ի՞ որ գիրս որպէս Սաղմոսերգու, օրհնիչ, ևն. իսկ յայլ գիրս նաև որպէս Ոդերգուակ. *Սաղմոսասացք և երգեցիկք: Երգեցիկ պաշտօնէից. է. Եպ. է. 41: է. 7: *Երգեցիկք սաղմոսասացք արք և կանայք: Դանդասանց և երգեցից սաղմոսաց. Նէնմ. է. 6: ժ. 39: *Գուսանս և երգեցիկս՝ արս և կանայս. Ժող. է. 8: *Ընդ երգեցիկս (յն. իգ.) մի ցանկորդիր. Սիր. ը. 4: *Ներբոն երգեցից և փանգռնահարաց յաղթեաց. Եսա. Իբ.

ա. Ն Ի: *Ձեն ասա Թատերք, և ոչ զերգս երգեցկացն (կամ. ողբերգակաց) նստայք լսել. Ոսկ. մ. ա. 17:

ԵՐԳԵՑՈՂ, ի, ացի. Նոյն ընդ վ. * Ի վերայ երգեցողացն՝ի տան տեառն. Ի. ճ. Ղ. 31: * Քնարս և տաւիղս երգեցողաց. Գ. Ել. Ջ. 12: * Երգեցողացն աղօթիւք՝ի մէջ հնոցին. Շար: * Հրեշտակաց միշտ երգեցողաց. Նար. խե: *Յօրինեն ղՀարսաս. նիքն ամենայն երաժշտական երգեցողքն. Տծոկ:

ԵՐԳԵՑՈՂ. Սեպհականեալ անուն քահ. երաժշտաց եկեղեցւոյ, որ ասարին երգս շարականաց և տաղից. որպէս սքեն ասում. նաս երգեցոյ՝ առ յոյնս, և նա ներսէս շնորհալի՝ի հայս, զոր ներսէս երգեցող կոչեն տեր խորայէլ. յես. ԾԸ. և կիրակոս գեակացի. օգոսթ. ԺԳ:

ԵՐԳԵՑՈՂ. որպէս Սաղմոսասաց. դպիր. *Երգեցոյն (հոգևկեցուցանէ) զսաղմոսացն քաղցրաձայնութիւն. Լմբ. պթգ:

ԵՐԳԵՑՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ. *Ընծայելիւք և փառգովանիք և այլովք երգեցողական գործարանօք սաղմոսել հրամայեաց. Մեխ. պՀա: *Երգեցողական սարուեստից. Լսար. Ջ:

ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ասմա. Cantus, canticum. Երգել. և երգաբանութիւ. կարդացմունք եկեղեցւոյ. *Երգեցողութիւն սաղմոսի: Ջօրաւուր է երգեցողութիւն օրհնութեց զանազան իրաղել. Լմբ. ոդ: * Կամ երգեցողութիւն, կամ պաշտամանց. Թղթ. ման. ոա գբ: *Ոյց են նշանակիչք ասծայինն երգեցողութիւք. Մաս. ենեդ:

ԵՐԳԻԾԱՆԵՄ. գիծի, ծեալ, կամ ծանեալ. ն. Ῥυγνύω, ῥήσσω, ἐκρύγνυω. Rumpo, scindo, որ և ԵՐԳԻԾՈՑԱՆԵՄ. Հերձանել. պատառոտել, իրաք կամ նմանութիւ. Եզեքմգ, լաքլմգ. * Երգիծաննէն են պատառել լսի... ոա ոան Տարեալ, և յերգ արկեալ կատակեն. Եզե. ֆգ: *Փոխանակ զի գոհասցին, ակսան ոկրտք նոցա երգիծանել մեզք: Աւետին՝ զոր գոյացաւ և եկէր, երգիծ զնա. Եէր. եւ. Ն օրին: *Շտեմարանք երգիծանին յոլովութիւ մէ երկրին նեզեալք. Բրո. ոդ: *Երգիծեալք նախանձու. Փիլ. լին. Ի. 191:

Եւ իբր գծել, ոգեալ լինէ. լեզմգ. *Ի զլահիցն ամրութեի ոչ երգիծանել լինէ. Լմբ. ֆաոգ. Ի. 19:

Իբր կծանել. զկծեցուցանել. կշտամբել. հպարել. սիրաբ խելաշնչել, երեսբ վեր առնել, խաղալ ընել. *Զի մի այսպանեալք՝ի նոցանէ երգիծանիցին, այսինքն զն մի կրնկնի՝ի սիրտ առցուք. խոր. պգրէ: *Կորգկին կալացի... ըստ երգիծանելոյն հեղինու. Նար. կԸ: * Երդիծանել զայնոսիկ, որք գեղանութիւք ջանային զՀիւսս գաւել. Լմբ. աթ: *Որպէս զսուտ երևեալ՝ի պարծանան, և երգիծանելի նոցին. Լմբ. ոդ. Ն: *Բարուբք երգիծանէր զՀինն խոյսէլ. գարձ առէ, մի առր զիաս քո այլոմ. արդ նա ոչ զգաստացաւ. Վարք. յար:

ԵՐԳԻԾԱՆԻՉ. Որ երգիծանէ՝ զինչ և է առնմամբ. *Մի երգիծանիչ, այլ վիճելոյ. Լմբ. աթ:

ԵՐԳԻԾԱՆՈՒԹԻՒՆ. } Երգիծանելն,
ԵՐԳԻԾԱՆՈՒՄՆ. } և լին, ըստ ա-
ԵՐԳԻԾՈՒՄՆ. գ. } մենայն առ-
ման. * Երգիծանուելի խոտնեալ ընդ ա-զեաց. Նար. խԸ: *Ձերգիծանուելն և՝ի կոխումն. Լմբ. ոա լեոն: * Եղևցի քաղաքն դիտալօրացուց յերգիծուելն (այսինքն՝ի պատառուելն, ἐκρηγμα) և բղխեցոյն ջուրք. Եզեի. լ. 16: * Իբրև հասս զերգիծուելն

ԵՐԳԻԾՈՒՑԱՆԵՄ, ծուցի. ն. լինի և ԵՐԳԻԾՑՈՒՑԱՆԵՄ, ծեցուցի. ն. Ῥυγνύω, διαρύγνυμι. Rumpo, scindo, discerpio. Երգիծանել, հերձուել, պայթուցանել. Եզբիծանեք, խաղաղագ. *Զի մի առ ոտն կոխեսցին զնոսա, և գայթեալ երգիծուցանիցեն զձեզ. Մաթ. Է, 6: *Լինուն խձողքն զղորս և զորովայն իւրեանց, և երգիծուցանեն: Եա քեզ ասծ և որովայն, ոչ զի երգիծուցանիցես, այլ զգաստացուցանիցես: Զգա (զորովայնդ) ուտելի քան զչափն երգիծուցանիցես, և զնա (զալքատն) որ չափովն խնդրէ՝ հալածես: Զնչ ինչ որ այնպէս երգիծեցուցանիւ և հեզձուցանիւ և ապականէ զնա, իբրև զգեղնուլթե. Ոսկ. ա պագ. Է: Ե էէլիպ. ծ: Ե ֆսթ. Ի, 10. 19:

ԵՐԳԻՈՆ. ի, ացի կաւ լց. գ. Ὄργανον. Organum. որ և ԵՐԳԵՀՈՆ. Ղանոն. Բառ. յն. ὀργανόν. այսինքն Գործի նուագ. նուագարան. որ առ նախնիս էր որպէս վրոխալ, այսինքն սրինգ բերանով փչելի բազմաթիւ եղեգամբք աշխիճանաբար. ևս և բազմափող չգաննչակ. և առ յեսինս չինեցաւ մեքենայ բազմափող, որ տայ ըզձայն ահեղ հոդմաբեր օդով ըզոց՝ հանդերձ բախմամբ մետանց. Էրշանան, Նգալ. *Որպէս և յերգիոնն արուեստաւորեան ընդ մի բերան փչէ, և բազմութիւն փողոցն հասարակ գոչեն, ոմն սուկ, ոմն թաւ... ըստ ձեռին չարժողին ընտրութե ձայնիցն երևին, և գործին մի է. Մամբր. ի դղր: * Երգիոնն անուանեալ գործի ձայնից. Վրդն. Երգ: *Երգեհոնօք և ղանոնօք յոլդաձայնիւք. Թղթ. գ. Ե: *Երգս առեալ վերևից՝ ձայնս երգեհոնից. ԳԽ: * Վիդալիոս զերգեհոնն սազեաց... Մատաւք հարկանել՝ի յերգեհոնն. վասն զի նոքա զնոյն երգեհոնան բերանով հնչեցուցանէին. և այն ևս ոչ էր՝ի պուկս կապարեայ չարեալ, այլ յեղեգնեայ. Մարբին: *Են երգեհոնն սատանայի, և ոչ քնար հոգւոյն Ճշմարտուե. Մխ. ապոթ: *Սաղմոսարանի, երգեհոնի, Թմկկի, և ծնծղայից. Մաթ. ղաԽ:

ԵՐԳԻՉ. գչի, չաց. ա. գ. Ἀδων, ᾄδουσα. Cantor, cantatrix. Երգեցիկ. երգեցող. երգակ. երգաբան. երաժիշտ. խանդիպե. *Երգիչք սաղմոսաց նոցա՝ արք և կանայք. Ի. եԽբ. Ի. 65: * Ըստ բանի հոգևոր երգչին (գաւթի). Ագաթ:

Մերթ՝ հաչակօղ, հրատարակիչ. լաՀեպՀի. *Երգիչ և պատմիչ թշուառութեցն հզեալ (քամ), ոսոխ և ամբաստան լինի. փիլ. Լին. Ի. 71:

ԵՐԳՈՂ. Նոյն ընդ վ. և սեպհականեալ մակգիր գաւթի. որ և ՀՈԳԵՐԳՈՂ. *Ինձ մերձենալ առ ած բարի է, առ երգոն. Համա. առաք. զգաւթայ: *Ըստ մաղթանաց գոչման երգողին»... այսինքն գաւթի. Նար. ձԸ. Լն:

ԵՐԳՈՂԱՌԱՐԲԱՆ. ա. Երգով բարբառեալ, կամ՝ի ձայն երգոց. *Երգողաբարբառ բարեբանութի. Նար. Խլ:

ԵՐԳՈՂԱԿԱՆ. Տե՛ս ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ. *Կատարէլապէս Հմուտ երգողական տաւհին. Փարպ:

ԵՐԳՈՂԱԻԵՐ. ա. Սիրօղ երգոց և բաժշտութե. *Զուարճացուցանել զերգողաւերաց զաղաւթից զմարգկան միտս. Ճ. գ:

ԵՐԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Երգեցողութե.
ԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. } Երգ. նուագ. *Հոգևնուագն երգողութե. Տծոկ: *Ձայնակցեալ սմին ոլորց երգուեցե: Ի մէջ առեալ բանիւ երգուելի. Նար. Ի. և խլ.

ԵՐԳՈՒՆԱԶԱՐԴԵԼ. որ և ԵՐԳՈՒՆԵԼ. ն. Որպէս Թէ Ներգունել. այսինքն Երգին երգին գունովք զարդարել, գեղազարդել: Ճ. ժ: և Հին բ:

ԵՐԴ, ոյ, ոց. գ. Լուսամուտ տանեաց. պատուհան՝ի վերուստ յարկաց. Էրէի, էրէիս. պաճա, փամ պաճասը. * Շողն ընդ երդ մտանիցէ. Եղնիկ: * Ընդ լուսանցոյց երդոցն՝ի չոլն խաղայցէ մանրամասն փոշին. Ագաթ: * Կնքէր զերդ և զդուրս բանսին: Ընդ երդն պշուցեալ հայէր յերկինս. Եղիշ. Ը: * Ջնոցին գիակունս առ երդովքն ուրեմն՝ի տանիս զեղչեալս. Յհ. խ. պաա: * Ջլուսանցոյց երդ յարկիս: Երդոցն պահպանարան. Նար. ծԸ. ղա:

ԵՐԴ. լայնաբար՝ իբր Տուն, յարկ. և անձինք տան. Էվ, օճագ. * Ոչխար ըստ երդ ոյ. Յն. ըստ տանց հայրենեաց. Եւ. ծԸ. 3: *Կարգեաց չորս չորս հոգս երդոյ. Ագաթ: * Խալացուցին՝ի յարտուչսս քաղաքէ լինի հազար տուն երդ հրեայս: Քառասուն՝ երդ հայ: Երդս քսան հազար հայ, ևն. Բռա. Ը. 55: Տ. և ԵՐՈՒՄԵՐԴ:

ԵՐԴԱԿԻՑ, կեի, ցաց. ա. գ. Σύσκηνος. Contubernalis. Որոյ երդն՝ այսինքն յարկն կից է ընդ դպացոյն. յարկակից. գօմշա. * Ի դրակից և յերդակից իւրմէ. Եւ. Ձ. 22: * Ջդրացին և զերդակիցն. Լմբ. իմ:

ԵՐԴԱՀԱՄԱՐ. գ. Համար երդոց. Թիւ տանց. երդումարդ. * Գիւրն երեք հազար երդահամարս ունէր. Ջենոբ:

ԵՐԴԱՀԵՆ. ա. Տիտար, անաչէն. *Ընդկս ծնանեալ, անտարար երդահէն լինել. Ոսկ. էէե:

ԵՐԴՄՆԱՋԱՆՑ, ի, ից. ա. Ἐπίορκος. Perjurus. Որ զանցանէ զերդմամբ իւրով. երդահաբօրշը. Եէին պօշն, ոնա պօշաճա. *Հայեաց՝ի սեգեկիս յերդմնազանց: Մի երդնուր, զի մի լինիցիս երդմնազանց. Լմբ. ծդ. և կոնդ բենեդ: * Անիրաւ գտաւ, և առ նա երդմնազանց. Մխ. երեմ:

ԵՐԴՄՆԱՋԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιορκία. Perjurium. Երդմնազանցն լինել. երդահաբօրշը, լգահեշը. * Անզաուէք զնոսա և զձեզ՝ի խղձէ երդմնազանցութե. Շ. ընդհանր: * Խաբէութե, որ՝ի սուտս երդմնազանցութէն լինի. Շ. յի. ԼԸ:

ԵՐԴՄՆԱԽՈՐ. ա. Որ խորհ զերդումն. ստոզ երդմանն: Կանոն:

ԵՐԴՄՆԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Որ լինէ յինքն վաւէ զերդումն. *Երդմնական բան; կամ խաղացութե, ևն. Եզե. ֆեր: Ճ. Ա: Նար. խԸ: * Երդմնականաւս ամենեւին ազգեալ. Նար. խԸ:

ԵՐԴՄՆԱԿԵՐ. ա. կերոյ կամ կլոնոյ զերդումն. Երդմնազանց. * Երդմնահարք, և երդմնակերք. Մաթ. ծԸ:

ԵՐԴՄՆԱՊՈՒՄ. ա. Երդմամբ կռեալ հաստատել. *Մուացեալ զերդմնակուռ դաշինն՝ որ՝ի միջի. Ժղ. հոռիչ:

ԵՐԴՄՆԱՀԱՐ, ի, ացի. ա. Ἐπίορκος. Pejerator. Երդմնակուռ, կամ մոլեալ յերդմունս. ստեպ երդուօղ կամ տարապարտ. որ և ստեպ լինի երդմնազանց. * Երդմնահարն, և որ բոլորովին յերդմանէ խոտորի (այսինքն զգուշանայ). Ագաթ. ՚ի ծղ: *Տանլջելով զերդմնահարն՝անլիսա եղով հարցէ. Պղպ. օրին. ծա: *Դատաւհալ լինի, երդմնահար, սուտ, սուտ վկայէ. Շ. յի. խԸ: *Եկն նաբուգոդոնոսոր, և հրկեզ սպար զերդմնահարս քաղաքն. Լմբ. ոա:

ԵՐԴՄՆԱՀԱՐ ԼԻՆԵԼ. } Ἐπιορκέω.
ԵՐԴՄՆԱՀԱՐԵԼ. } Pejero.

Ցումպէտս կամ սուտ երդնուլ. *Երդմնահար լինել առ զուգահաղորդութիւն, և առ այլ ոմանական պատահմունս. Պղպ. օրին. ծէ: *Ցատուկ է անիրաւութեան՝ ապառնալն, երդմնահարելն. Աբէսք. առած: *Ամ պարշտել... երդմնահարել. Լմբ. ծղ:

ԵՐԴՄՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιορκία. Pejeratio, perjurium, dejurium. Տարապարտ երդումն. և Սուտերդմնութիւն կամ երդմնազանցութիւն. Խիւֆ ԷԷէ անպ. *Զսուտութիւն և զերդմնահարութիւն զմեքենայս չարին: Երդմնահարութիւնք և սուտութիւնք և գողութիւնք. ՅՃԻ. ՇԼ. Ն Շ: *Զգուշացուք յերդմնահարել, և նախ քան զայս ի գողութիւն, որ է մայր երդմնահարութեան. Ոսկ. գծ: *Որ փախուցեալսն ընդդէմ ըզգրունս փակէ, և երդմնէն պահանջէ, առաւել նա է յերդմնահարութեն սխալանք. Լմբ. առ սոխ: * Արգելու յերդմանէ, զի մի սովորութիւն երդմանն յերդմնահարութի անկանիցին, և սուտ ևս երդնուցուն. Ոսկիփոր:

ԵՐԴՄՆԱՅԵՂՑ. ա. Πολύορκος. Multum, vel leviter jurans. Յառէպ երդուօղ. երդմնահար. * Սովոր չարութիւն և անյագ, և երդմնայղդղ, և առանց քննելոյ երդնուլ. փիւ. ծ. բան:

ԵՐԴՄՆԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυορκία. Crebrum dejurium, consuetudo saepe jurandi. Սէր կամ մոլութի յաճախ երդման. երդմնայեղցն լինել. * Ախտանի յերդմնաւիրութէ սաերդմնուլթէ. փիւ. ծ. բան: * Ի սկզբանէ ոչ թոյլել յերդմնաւիրութիւն (կամ յերդուածնաւիրութիւն) գովել լի սաեմ. Ոսկիփոր:

ԵՐԴՄՆԱԽԱԼ. ի, աց. ա. Սխալօղ յերդման. երդմնախոր. երդմնազանց. *Էր առ լետալ յաւաղագոյն երդմնահար և երդմնասխալ. Վրփ ոսկ: *Աղօթք ի վերայ երդմնասխալաց. Մաշ:

ԵՐԴՄՆԱՈՒՏ. ա. Սուտ երդուօղ. սաերդուման. *Առ սուտս և երդմնասուտս. ՅՃԻ. Ը:

ԵՐԴՄՆԱՅՏՈՒԹԻՒՆ. Տես ՍՏԵՐԴՄՆՈՒԹԻՒՆ:

ԵՐԴՄՆԵԼ. Ապիրքն Երդմնի լինել. երդնուլ. * Անիծիւլ և թշնամանօք, սուտ երդմնելով. Ոսկ. մ. ՃԼ. 25:

Իակ ԵՐԴՄՆԵԼԻ, կամ ԵՐԴՆԵԼԻ. Տես ԵՐԴՆԼԻ:

ԵՐԴՄՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὀρκίζω, ἐξορκίζω. Adjuro, juramento obstringo, sacramento adigo. Տալ ուխտ երդնուլ. Էրէսքնչնէլ. էնին էհէրէմ՝ էլէրէմ՝ վէրհէրէմ՝ *Երդմնեցոյց զնա: Երդմնեցուսցէ զնա քահանայն: Ո՞չ երդմնեցուցի զքեզ ի տէր: Երդմնեցուցանեմ զքեզ յանձ կենդանի: Քաւեալ եմք մեք յերդմանէդ, զոր երդմնեցուցեր զմեզ. Ած: * Երդմնեցուցանի յաբրահամէ ծառայն. Նիսս. էԼԳ:

Առանձին առմամբ յիկեղեցական կարգի՝ ՀՃ ցանուն ած սաստել այսոց պղծոց. *Իչխանութիւն ունի... հէս սարկաւագն զերդմնեցուցանելն. Լմբ. պտՀԳ:

Եւ Դիւթել վհկաց ի ձև երդման. *Պա նիր իմն երդմնեցուցանէն, և տան ծամել. Կանոն:

ԵՐԴՄՆԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. գ. Ἐξορκιστής. Exorcista. Որ երդմնեցուցանէ. մանաւանդ մանաւոր առմամբ՝ սասոցն այսոց պղծոց. *Որ երդմնեցուցիչքն էին (այսոց). Գործ. ծԼ. 13: որ է այժմ պաշտօն գլխաւորի ի կղերիկոս, որ կոչի երդմնեցուցիչ:

ԵՐԴՄՆԻ, նւոյ, նիք. գ. Որպէս երդումն. * Ուխտ եդ, երդմնի արար ՚ն. յն. երդուաս. Ը. Ղ. ծՁ. 23: *Պահեցին զերդմնիան. Մծբ. Ը: *Բան երդմնոյն, որ պաշտեցաւ ի դաւիթ. Եփս. ԼԸԸ: * Առ դաւիթայ եղաւ կտակն երդմնիօք վանն Թագաւորութէ. Եփս. սաեփաս:

ա. Որպէս երդմնակուռ, ուխտադիր. *Երդմնի եղև նոցա ՚ն. յն. երդուաս. ա. Ղ. Ե. 15: *Երդմնի և դաշնաւոր ընդ նոսա լինել ՚ն. յն. երդմունս առնել. Ես. ԽԲ. ա:

ԵՐԴՄՆՈՒԻՐԱՑ. ա. ժխտօղ երդման. երդմնազանց: Մ ա:

ԵՐԴՄՆՈՒՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιορκία. Perjurium. Տ. ՍՏԵՐԴՄՆՈՒԹԻՒՆ. *Ընդհասաստութի, խաւսութի, երդմնաստուհի. Յհ. ծԸ. 25. (այլ ձ. երդմնաստութիւն. որպէս ընդհեռնու և Բս. Տրէ:)

ԵՐԴՆԱԼԻ, լ. ոյ, լեաց. ա. Ան՝ յորոյ անուն լինի երդնուլ. *Ո՛չ եթէ երդնէցայն զօրութի ՚ն. այլ ձ. երդմնեցեալն, կամ երդնեցեալն. Խառ. ծԸ. 31:

ԵՐԴՆՈՒՄ. դ. ոյ, դ. ոյր, դ. ուել. ն. յ. Ὀμόω, ὀμνύω, ὄμνυμι. Juro. Տալ զանունն ոյ և ածայնոց ի հաստատութի բանին. Ներ. ԼԼ. Ներ. ընծել, ներ. եմ՝ էնէն էհէ, անպ իւղէ. *Երդուր ինձ ժած՝ չմեզանչել ինձ: Ցանձն իմ երդուայ, ապ սէր տէր: Երդուարուք ինձ ի տէր ած: Երդնուցուն յանուն տեառն զօրութէց: Երդուաս տէր ի սրբութիսիւր: Երդումն՝ զոր երդուաս, ևն: *Ցո՞ արդեօք երդնու ած, եթէ ոչ յինքն. և ասի երդնուլ վասն մերոյ տկարութեաս. Փիւ. ՀՆ: *Գովէցոյն ամենեքեան՝ որ երդնուն նովաս: Գովէչք իմ՝ ինն երդնուին. Սղ. ՀԸ. 12: Ճ. 9: *Դորին փրկութէդ երդուեալ ՚ն. այսինքն ի կեանս գորա. Ճ. Ա: *Եթէ ոչ սովորիցի ոք ատեպ երդնուլ, և ոչ սուտ երբէք երդնու. Եփիփ: *Երդուեալ ի գիս, կամ ածովքն. ՃՃ: Նոյն է և լսկ ասէլն. *Ածով քըն. աստուածով ՚ն: *Թագաւորութիւն լուծանի, երդնլով յայրամադր (ὼ πρὸς Δίος, per Jovem), և եթէ այլ ամի երբեք իշխանութի լուծեալ է, ոչ ի ձէն այլոյ ուրուք, այլ ի ձեռն ինքեանց նոցունց. Պղպ. օրին. Ք:

ԵՐԴՈՒԻՄ, ումցայ. յ. Իբր ռամկականն վերնոյն. *Ո՛չ ծիծաղեցայ, ոչ երդումցայ, ոչ խօսեցայ սուտ. Վրփ հղ. յ:

ԵՐԴՈՒՄԱՐԴ, ի, աց, կամ ոյ, ոց. գ. Ցարկ և բնակիչն. տուն և ընտանիք. *Կարգեալ կացուցանէր ի նմա ամբոխուլթէս երդումարդաց. ՅԺ. լԸ: Կամ *ամբոխութիւնս երդումարդոց. Վրդն. պտՀ: *Յորժամ ազատ վիւրեանց երդումարդ բաժանեն. Կանոն:

ԵՐԴՈՒՄՆ, դման, անց. գ. Ὅρκος. Juramentum. ὁρκωμοσία, jurejurandum, jusjurandum. Կոչումն անուանն ոյ և ածայնոց ի վկայութի. երդնուլն, և բանն երդուեալ. Երէսմ. էնին, անպ. *Քաւեսցէ լինքիր դու յերդմանէ: Հաստատեցից զերդմունի իմ, զոր երդուայ աբրահամու. Ծն. ԻԸ. 8: ԻԸ. 3: *Զոր լինչ ուխտիցէ մարդ երդմամբ չարի ՚ն. յն. երդմամբ հանդիսաձ. Ղեպ. Ը. 4: *Ի սուտ երդումն վաղվաղակի: Չերդմունս և զդաշինս. Իմ. ծՔ. 25: ծԸ. 29: *Անարգեաց զերդումն, և անց զուխաբեն. Եզեկ. ծԸ. 18: *Ասյսպէս Հշմարտասխոսել ի վերայ իւրաքանչիւր իրիք ուսեալ մինչ զի զքանին՝ երդմունս գոլ համարել. Փիւ. ծ. բան: *Երդման սովորութէլն յանց երկիւղութէն է. Մանդ. Ը: *Ուխտ երդման: Աւետարան երդման. Փարպ:

ԵՐԴՈՒՄՆ ասի ի գիրս և ՆզովքնՀ զոր տայ ոք անձին, եթէ սաեսցէ. *Տացէ զքեզ տէր ի նզովս և յերդումն ի մէջ ժողովրդեան քոյ. Թուոց. Ը. 21: *Յերեսաց երդմանն սուգ առ երկիր. Եբէմ. ԻՓ. 10:

ԵՐԴՈՒՄՆ ՈՒՏԵԼ. իբր ուսկեզան ոճով. այսինքն Երդնուլ տարապարտ. անպ իւղէ. *Երդումն ուտել անձամբ վասն միոյ փողոյ, և սուտ. Զէբ. ծոբծոբ:

ԵՐԴՈՒՄՆ ՑԱՒ. իբր Երդմնեցուցանել. *Երդումն տամ քեզ ի փառան տեառն. Վրփ հղ. իՇ: *Ալ այժմ իմ երդումն տուեալ քեզ յանմահ դիան, նախ զգաստ նացեալ ծերն կուչեա առալչի քո. Եղիշ. Շ: *Բայց նախ երդումն տուր յալ քո, զի մեզ մի սաեսցէ. Բուզ. Ը. 4: *Որիչ ե երդումն ուտել անձամբ վասն միոյ փողոյ և սուտ, և որիչ՝ երդումն տալ առաքնորդաց և գաստաւորաց վասն Հշմարտութեն հաւատոյոյ. Զէբ. ծոբծոբ:

ԵՐԴՈՒՄՆԱԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԴՄՆԱՒՐՈՒԹԻՒՆ:

ԵՐԵԱԿ. ա. փոխանակ գրելոյ Երրեակ, կամ Եռեակ. *Քառիւք երկիւք արշաւասոյր շարժմանց ՚ն. այսինքն են ժԸ ժամք աւուր. Աբծբ. ա. 1:

ԵՐԵԱԿ. գ. Որպէս Երեկ. ուսոի և Յերեսկն՝ է յերեկ. *ՄԸ ի լուսանալ աւուրն, և մի ընդ երեսկն. Լսաբ. ծԸ. *Ընդ երեսկս ծագեաց արեգակն. Ճ. Բ: *Ընդ երեսկս ծագեաց արեգակն. Ճ. Թ: * Երեծաւ եղբօրն ընդ երեսկս. Վրփ հղ. յ:

ԵՐԵԱՄ, զերեամ, յերեամ. ն. Չերկա ամս, կամ ընդ երիս տես. (որպէս դնի ի յն.) իւ էԷւ, իւ սէնէ. *Պտուղ նորս զերեամ սկիզբ լնցի. Ղեպ. ծԸ. 23: *Ընտան զերեամ, և ոչ էր պատերազմ. Ք. ԼԳ. ԻԸ. 1: *Յերեամ գայր ալքայի նաւ. Ք. ԼԳ. ծ. 22: *Եւ զայն ոչ Հե զերկեամ և զերեամ մի էին կրկնոց, այլ զաւուրս կենաց իւրեանց. Ոսկ. ն. Ը. 8: *Ելիցին նշանք և արուեստք զերեամ: Չերեամ հրամայեաց աքանչելի և նորագործ իրացն լինել. Ոսկ. էս:

Եւ որպէս գ. Երորդ ամ. և երեք աւք, կամ երեքամեայ ժամանակ. Խվէնէ ՃԻ սէնէ, իւ սէնէ. *Որիվ անկիցէ, բրիցէ զաւազին ամն և զերկրորդն, և գարձեալ յերեամն. և իբրև երեամն անցանիցէ, և ի քառեամն ելանիցէ. Ոսկ. Ը. գԽմ. Ը:

ԵՐԵԱՄ, երեմոյ. կմ } ա. որ և Ե-

ԵՐԵՄԻ, մեոյ կմ մոյ. } ն ԻՐՄԵՆՆ, և ԵՐՄԵՆՆ. այսինքն Երեքամեայ. *Ցետ երեմոյ աւուրց ՚ն. յն. երկեամեայ աւուրց. Ը. ԼԳ. ծՔ. 23: *Ելիցէն իբրև վարձք երեմոյ վարձկանի. Գէ. էս. ծՇ. 14:

ԵՐԵԹ, կամ ԵՐԷԹ. գ. (ընդ. թ. Ըէր. ԼԳփ.) Պատառուած. յորմէ կազմի ԵՐԵԹՆ ԱՐԵՒԱՆ, և ԵՐԵԹՈՒԱՆ. իբր Երիվեալ, հալեալ մաչեալ. Նիկար. *Վարդ ի ջրեթացս հոսեր. այժմ հոտեալ, ծրորեալ ապականեալ և երէկեն առեալ՝ նմանիմ անբան կենդանեաց. Կեչառ. ապէս: *Զքո ի դրանս տեսեալ բրդգզեալ և երեթեալ՝ անուս առնեմք. Ի գէր խոս:

ԵՐԵԽԱՅ. Տ. ԵՐԱԽԱՅ. *Երեխայքն նոյնգունական կրկին սագնապաս յոյժ դառնալ. Մաշ:

ԵՐԵԽԱՅՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԱԽԱՅՈՒԹԻՒՆ. *Ա յս յերեխայութէն կարգի (Նախ քան զմկրտելն) ՅՃ. իմ. ա: *Յերեխայութէն կին արարեալ օրինօք. Կանոն:

ԵՐԵԿ. զերեկ, ցերեկ, ընդ երեկս, առ երեկս, ցերեկս, յերեկս. գ. որ և ԵՐԵՆԿ. այսինքն Երեկոյ. Ἑσπέρα. Vespera, hora

vespertina. Էրէկնուան. աղջամ, ափշամ. Իբրև անուն. գ. *Ընդ իդէ իգէ առիւ . . . ընդ իդէ իգէ երեկ. Ցոբ. Ը. 4: *Մինչ ցերեկս աւուրն երրորդի: Մինչև ընդ երեկս. ա. Ի գ. 5: Ը. Ի գ. ա. 12: *Ահա գործաւ օրս ցերեկս. Դատ. ծԸ. 9: *Ընդէմր կայք աստ զօրս ցերեկ գատարկ ։. այսինքն մինչև ցերեկոյ. յն. զօրս ողջոյն. Մգ. Ը. 6: *Մինչասահմանաւ գիշերոյ և տուընջեան. քանզի երեկ զմիջին անդրադեան հասեալ ընկալաւ. Փիլ. կին: *Զլոյս մարգրեցեր, և մեծացուցեր զերեկ. Պիտ: *Զերեկս մերձեալ. ՃՀ: *Ցերեկս աւարտման աւուր այսմ յաւիտենի. Նար. Խ: *Ցընդ երեկս աւուրն ուրբաթու. ՅԻ. ԽՀ. ապ:

Իբրև ս. տօ Էսպέρας, πρὸς ἑσπέραν, δειλινόν, ὀψία, ὀψέ. Vespere, ablativus. Էրէկնուան գԷՀ. ափշամէյնէն. *Ագգուն և երեկն անխափան առնել աղօթս. Ճ. Բ: *Առ երեկս բաշխեացէ կերակուրս: Զննեցես զգաւիթն առ երեկս. Ծն. ԽԸ. 27: Օրին. ծԸ. 6: *Զննցին ընդ երեկս: Եւ իսահակ զբօսանել ի գաշտին ընդ երեկս. Եւ. ծԸ. 6: Ծն. ԽԸ. 63:

ԵՐԵԿ. Իբր Արևմուտք, որով կամ ուր լինի երեկոյ. *Չի թէ յայլ կողմն գնասցեն, ի սիւս և յարեգակնդ. իակ եթէ յա հեակ, յերեկս կոյս ի խրճիթին. փիլ. կին. ա. 7:

ԵՐԵԿ. *Էսперос. Vesper. Գիշերաւվար ասող ընդ երեկս երևեալ. *Ոմն գնդեցկաստեսիլ ասող լուսաբեր ծանուցեալ, և մեծացուցեալ երեկ, քաղց գոլով գիշերի, և մարգարէ տուընջեան. Պիտ:

ԵՐԵԿ, փոխանակ գրելոյ ԵՐԷԿ. զոր տեսցես:

ԵՐԵԿԱՆԱՄ, կացի. է. Երեկօթս առնել. ագանիլ. լոտ յն. կալ մնալ. *Երեկացին աւուրս եօթն. Գ. ՀՀ. Ը. 12: *Իբրև ի կողմանս մակեդոնացւոց անցանիցեմ, և առ ձեզ երեկացից. Ռոմ. Ը. ժդ:

ՄԵՐԻ՝ Զերեկն անցուցանել ուրեք և յիմիք. յն. մնալ երեկոյի. *Ցառաւնէն ընդ առաւօտս, և զչեռ լինին ցքւոյն. որ երեկանան ի նմին. Եա. Ը. 11:

ԵՐԵԿԱՆԱԿ. Տ. ԵՐԻԿԱՆԱԿ:

ԵՐԵԿԱՆԻՀԱՅԻՐ. ա. Որ սիրէ նիր. հել ընդ երեկս կամ յերեկոյէ նախ քան զգիշերս. *Երեկանիրհասեալն զմիջագիշերն հրաւիրէ լինել իւր արձնուԼեան ժամանակ. ՅԻ. ԽՀ. ապ:

ԵՐԵԿԵԼՆ. Տ. ԵՐԻԿԵԱՆ:

ԵՐԵԿԵՄ, հայ. Տ. ԵՐԵԿԱՆԱԼ. որպէս Երեկօթս առնել. *Երեկեաց առ նոսա աւուրս եօթն. Վգ. Կդ. ուր տպ. 683. տե՛ղն ետ անդէն: Իակ 680. տպ. *Երեկեաց անդ աւուրս երկուս ։. բայց Ճ. եկայ:

ԵՐԵԿՈՑ, ի, յերեկոյ, ցերեկոյ, ընդ երեկոյս. գ. Էսπέρα, ὀψία. Vespera, vesper. Երէկ իբրև անուն. որ և ԵՐԵԿՈՐԻ. վերջին ման տուընջեան, և սկիզբն գիշերոյ. Ժամ մնից կամ խոնարհելոյ արևու. Էրէկնուն. ագամ. *Երեկոյն ասէաման և հասարակաց գիշերոյն և տուընջեան. Վէոր. Է: *Եւ եղև երեկոյ, և եղև վաղորդայն. Ծն. ա. 5: *Ընդ առաւօտս ասիցես, Թէ ՚ի՞րբ լինիցի երեկոյ. և ընդ երեկոյս ասիցես, Թէ ՚ի՞րբ լինիցի առաւօտ. Օրին. իԷ. 67: *Ցերեկոյս, ի հասարակ աւուր. Սդ. ծԻ. 18: *Մինչև յերեկոյ և ի վաղորդայն. Դան. Է. 18: *Ցայգուն մինչև ցերեկոյ. Եւ. ծԷ. 14: *Ցերեկոյի չաբաթուն. Մգ. իԷ. 1: *Ի ժամ երեկոյիս. Շար: *Եկեալ առ իս ի իսոր երեկոյն. Վէր. Կդ. Ի: Իակ վոխանակ հուվոյս ցերեկոյ՝ ասի ՚ի մեզ ցերեկոյի՝ կորեայ կամ յերեկորե. Էրէկնուէնէ. ափշամփան. որպէս և փոխանակ ասելոյ Երեկոյի՝ ասինաև Երեկորևոյ:

Եւ իբրև ս. Ὀψέ. Vespere, ablativus. Էրէկնուան. գԷՀ. ափշայնէն. *Մի ընդ առաւօտս, և մի ընդ երեկոյս ։. յն. յառաւօտու և յերեկոյի: Տճս և Եւ. ծԸ. 6. Ե 8: ԽԸ. 39: Երէմ. Ը. 24: Տճս և ԵՐԵԿՈՑՆ: Մակեայ Է ըստ յունաց և այս ձև բանի. *Իբրև երեկոյն եղև: Իբրև եղև երեկոյ: Եւ էր երեկոյ: Իբրև երեկոյ լինէր. ևն:

ԵՐԵԿՈՑԱՆԱՑ, ացաւ, ցեալ. Էյմ. Տարաժամիլ աւուրն. երեկոյ լինել. ա. ւարտել տուընջեան. *Երեկոյացեալ էր ժամին. Մգ. ծա. 11. յն. երեկոյ եղեալ էր ժամն: *Ուրեքերորդ օրն գայ հանգերձ ձեռ աչխարհին, որ ոչ երեկոյանայ ։. այսինքն չունի զերեկոյ և զգիշեր. կամրջ: *Ոչ երեկոյանայ, որպես այլ աւուրք՝ արդական բերմամբ չափեալ. Շ. Բոյիր: *Ցեկ րեկոյացեալ գարու. Վէրն. օրին:

Մերմ՝ Ցամել ցերեկոյ. իբր ափշմափագ, քան ափշմանափագ. *Երեկոյանալով ի նմին. Սիմա. ազ: Տճս և ԵՐԵԿՈՑԱՆԱԼ:

ԵՐԵԿՈՑԻՆ. ա. Էսπερωός. Vespertinus. ի աեռականէ ԵՐԵՈՑ բառին, որպես Երեկոյեան. Էրէկնուան. ափշմէն, ափշմընէ. *Համբարձումն ձեռաց իմոց՝ պատարագ երեկոյի. Սղ. ճԽ. 2: *Զերեկոյի աղօթս մեր ընկալ տէր. Շար: *Առաւել քան զամենայն ժամանակս՝ յերեկոյին ժամուն եղեցի քեզ զգաւ չուեմ ի վերայ խորհրդոց քոց. Վգ. Կդ. Է: *Զգնհս երեկոյինս. Է. Լգ. ծԸ. 15: *Խաւար, կամ գոհ երեկոյին. Աթան. Է. 9: Է. Եզ. Է. 4. Ե 5: * Պատարագ երեկոյին. Ճն. ուր գրի և * Ազաչանք երեկայինս ։

ԵՐԵՈՑԻՆ. ս. Էսπέρας. իբր ընդ երեկս. Էրէկնուան գԷՀ, էրէկնուընէ. *Երեկոյին գայ՝ի գիշն. Վգ. Կդ. ծԷ:

ԵՐԵԿՈՑՆ. ս. Տճս ԵՐԵԿՈՒՆ. Էրէկնունէ. *Երեկոյին զանգիտէ՝ ի գալստենէ աւասպակաց. աուսօտաւն սուտակասպասք գերեն. Մպվ:

ԵՐԵԿՈՐ, ի. Երեկոյ. Տճս և ԵՐԵՈՐՈՒ, և ԵՐԵՈՐՒ. *Առիթ առաւօտու, պատրաստիչ վաղորդայնի, երևեցուցիչ երեկորի. Նար. ՅԷ: *Ո՛չ է արժան, յորժամ առ վասիւ պակ ընդունելոց են, յերեկորէն ժողովս առնել և արբենալ ։. այսինքն Էրէկնուընէ. որ և ՑԵՐԵԿՈՐԵԱՑ. ՁՀ. ԽՀ. ապ:

ԵՐԵԿՈՐԵԱՅ, եայք, եայց. ա. գ. Էսπερινός. Vespertinus. Երեկոյեան. և ժամանակ երեկոյին. *Ի տուն և չորս ամսոյն ի մէջ երեկորեայցն զատեալ տեառն. Ղևս. ԽՀ. 5:

ՑԵՐԵԿՈՐԵԱՑ. ս. Δείλη, ὀψὲ, ἑσπέρας. ἀπὸ կամ ἀφ' ἑσπέρας. Vespere, a vespera. Ցերեկորէն. Էրէկնուընէ. աղջմփան. *Ցերեկորեայ քաղաղջ ուսիցէք. . . ցերեկոյ: Ցերեկորեայն մինչև ցերեկոյ (Էրէկնուընէ էրէկնուն): Ցերեկորեայ մինչև ցառաւօտս. Եւ. ծԲ. 18: Ղևս. ԽՀ. 34: ԻԹ. 3: Թուոց. Լ. 21: Ցեռ. Է. 10: Ցոբ. Է. 4: Եզեկ. ԽԹ. 18: Ճ. 22: Իակ Ամովս. Է. 4. պարտի լինել ըստ յն. յերկրէ: *Ցերեկորեայ չարաչարեան մինչև ի լուսանալ միաշաբաթուն. ՁՀ. ԽՀ. ապ:

կամ որպէս Ընդ երեկս, ըստ յն. այլ ըստ հյ. Թուի նոյն ընդ վերնոյն. *Եւ ճրագունէք վառեալք՝ յերեկորեայ լուցեալք. Է. ին. ծԲ. 11: *Ե՛րբ սէր տանն գայցէ. յերեկորեայ, եթէ ՚ի մէջ գիշերի. Մրկ. ծՁ. 35:

ԵՐԵԿՈՐԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. իբր ածական էրէկնուան. *Ի նուագ գոհութեան երեկորեան պաշտաման. Նար. ղԲ. (որ և ուկ. երեկոյեան ժամ ասի): Տճս և ԵՐԵԿՈՐՆԵԱՆ, ըստ ԸՆՇ:

ԵՐԵԿՈՐԻ, ոյ, ոյս, ոյց. գ. Էσπέρα. Vespera. Երեկոյ. *Հասին մեզ առաւերք երեկորւոյ. Երէմ. Է. 4: *Ընտրեցին ոմանք զայս ինչ և զայս դնել երեկորեացդ այդոցիկ. ՁԻ. ԽՀ. ապ: *Ընդ առաւօտս, և ընդ երեկորի. Եփր. Ա. փԽՀ: Իակ Ոսի. Ի. փԽՀ. Ի. *Ակնածեսցուք յերեկորոյն, յորում լուսաւորեաց զմեզ քահանայն ։. յն. յօրէն:

ԵՐԵԿՈՐԻՆ. ա. Էσπερωός. Vespertinus. Երեկորեան. երեկոյին էրէկնուան. *Ցեսիլն երեկորին և առաւօտին՝ որ ասացաւ, Ճշմարիտ է. Դան. Ը. 16: *Ցերեկորին ժամու հալորդել խորհրդոյն: Մի լասասման իմն երեկորինս է ժամ՝ տալընջեան և գիշերոյ. ՁԻ. ԽՀ. ապ:

Եւ ս. τὸ Δεῖλης, ὀψὲ. Vespere, ad vesperam. Իբր Ընդ երեկս, ընդ երեկոյս. էրէկնուընէ, էրէկնուան գԷՀ: *Մատուցանել ողջակէզ զհանապազ առաւօտուց և երեկորին. Ա. ՃՀ. ծԸ. Լօ: Ի. ՃՀ. Ի. 4: *Լուացանիցէ ահարոն զձրագս երեկորին. Եւ. Ը. 9:

ԵՐԵԿՈՐՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Երեկորեան. երեկորին. լոտ յն. և լտ. ոՃոյ նաև Արևմտեան. *Զերեկորնական սեղանան. Սոլ. ա. 17: *Երեկորնականք եմոպացիք: Զերեկորնական պարտէզն. Խոր. Ցն:

ԵՐԵԿՈՐԵՆԱՑ, եայք, եայց. Նոյն ընդ վ. որպես երեկորեան. Էσπερινός. Vespertinus. *Շարժէ զիս առ բանս երեկորենեայք տեսուիքդ. Բր. ոբԲԸ:

Եւ որպէս Արևմտեայ, արևմտեայք. *Ծոմն երեկորենեայ. Վէրն. ծն: *Ծոմն որ անուանեալ կոչի երեկորեայց (կամ երեկորեանց). քանզի սահմանակալ մնիցն արևու է. Վէոր. Ի:

ԵՐԵԿՈՐԵՈՒԹԻՒՆ. գ. ժամանակ ցերեկի ողջոյն. կամ հանապազորդութիւն տուընջեան. *Պատերազմ է ի հրապարակս. կռիւք են ի յերեկուԼեէ իրաւ. յն. հանապազորդեալք. Ոսի. ԼԲ. ծԻ:

ԵՐԵԿՈՒՆ. գ. Որպես երեկոյն. էրէկնուան, էրէկնուընէ. *Զգեն երկայնեն զերեկունն (աղօթիւք). Եղիշ. դանդ: *Երթայեցիք և ասորիք զերեկուն դնեն ակիզբն (աւուր). Վէրն. ծն:

ա. Որպէս երեկորին. *Ցերեկուն պահուն յարուցեալ երթայր. Եղիշ. Ը: *Ներեկուն ժամդ գրեցի և մերձաւոր է իսաւարային գիշերոյ. Եղիշ. խալ:

ՏՀ. Իբր Ընդ երեկս. էրէկնուընէ, էրէկնուան ափընէ. *Շաբաթին օր՝ երեկունն մարտիրոսաց պաշտեւ. ՁԻ. ԽՀ. ապ: *Զոր գարձեալ երեկունն երգեն. Աբէլ: *Երեկունն եկն տէր ի տաճարն. Տճակ: *Աբրահամ երեկն երեք՝ և ի միջօրէին. իակ զովտայ՝ երկու, և երեկոյն. Փիլ. կին: *Ցերեկունն ժողովին ի հովուանոցն. Տճակ:

ԵՐԵԿՈՒՆԱՆԱԼ. Տ. ԵՐԻԿՈՒՆԱԼ, իբր Երեկօթս առնել. *Ընտրեալովք եթէոպացւոց երեկունացեալ առ ի խրախանալ. Նանաս:

ԵՐԵԿՕԹՔ, Թից, Թիւք. գ. Երեկեզն կամ երեկոյեան օթևելով ուրեք. ուստի և

ԵՐԵԿՕԹՍ ԱՌՆՈՒԼ կամ ԱՌՆԵԼ, է Ագանիլ. իրեվանիլ. օթագայիլ. էրէկոնէն ճալ ինչի փեղբ. փոխագ էրէկ. *Զի

'ի զոհիցն ամենայն անցաւորը վայելչացեն, և ընդունելիցին հիւրք երեկոթիւք · Խոր · Ե · 63 : *Եւ անդ յերգան յերեկօթս՝ աւուրս ոչ սակաւս : Եւ այնպէս երեկօթս առեալ 'ի լերինն աւուրս բազումս : Աւուրս քանի երեկօթս առնէր. Ագաթ : *Երեկօթս առնէ յարտաղ գաւառի · Ցհ · իԲ :

ԵՐԵԿՕՐԻ · փոխանակ գրելոյ Երեկոր. ի · *Զպատմութիւս այնր երեկորոյ կա. տարեացուք յայսմ երեկօրեայ · Վեցօր · Ե :

ԵՐԵՄԵԱՆ, մնեմ, ից · ա · } Τριετὴς ·
ԵՐԵՄԵՆԻ, նոյ, նեաց · } τριετίζων, ζούσα · Triennis, tres annos natus · Ե. լեքսամեայ · եռամեայ · երից ամաց · Էրէ փարս կի փարսան · Խել Եաւուր կի Եաւ ւրգ, Խել Եաչփա, Խել Եաւուր · *Երինջ երեմեան, և քոշ երեմեան, և խոյ երեմեան · Ծն · իԷ · 9 : Ես · իԷ · 5 : *ԵԼ ընդ նմա 'ի սերմով երեմենեաս զուարակաս · ա · Լգ · ա · 24 : *Ցերեմենից և 'ի վեր · Ե · ճ · ա · 16 : *Երեմեան լինի, ոսնափոխեացի · Գ·ոյ : *Զուարակօք երեմենիւք · Մէն · Վնփ :

ԵՐԵՉԽԱՒՈՐ կամ ԵՐԵՉԽԻՈՐ, րել · րոլթի · Տ · ԵՐԱՉԽԱՒՈՐ · րել · րոլթի : Չ՝Ցառեալ :

ԵՐԵՄԻ, ուոյ · ուես 'ի բառն ԵՐԵԱՄ :

ԵՐԵՉՏ·ԵՐԵՉՏՈՒԹԻՒՆ· Տ· ԵՐԱՉՏ, ԵՐԱՉՏՈՒԹԻՒՆ *Երկնաւոր ողորմելիքն 'ի ձեռն ազաւաւս կամի կերակրել զքեզ յիւրեշտ · Վ·ր·ն · Լ·ս : *Երեշաւսի · Ճ · Դ :

ԵՐԵՍ, ի · մանաւանդ · } Գ · Πρόσω ·
ԵՐԵՍԿ, սաց · օք, ովք · } πρόσωπον, ὄψις · Facies, vultus, aspectus. Առաջին երեսեալն և երեսեցուցիչն յամենայնի · մանաւանդ 'ի կենդանիս, գեմք, կերպարան · տեսիլ · երևոյթ · մակերևոյթ · եիոզ, լեհրեզ, ոս · բոն, օխս, պենոզ, եօն · որպես 'ի բանական կենդանին : *Փչեաց յերեսս նորա չունչ կենդանի : Քրտաւքք երեսաց : Երկիր երեսաց 'ի վերայ երեսաց իւրոց : Թաքեան յերեսաց տեառն այ : Խոնարհէցան ունկան երեսք իւր : Երեսաքն վարշամակապատաք : Երեսք նոցա զազրեք · ևն :

Եւ յանկենդանոն · *Ոոդանէր զամենայն երեսս երկրի : Ցերեսաց երկրէ : Ցերեսս դաշտի · ևն : *Վերին երեսք յարկաց : Զամենայն երեսս քարին իբր գրչաւ զմոմ հարթեալ · Խոր · ա · 23 · 15 : * (Նովոս) զներքին աւազս յերեսս տալ · Շ · բաչէր : *Ի վերայ երեսաց անդոյ · (կայ և ձեռ · *Ի վերայ երեսոյ անդոյ ·) Ե · Լգ · Ե · 27 : *Երեսք մի հողոյ · (Խոր, պատապայ) · Վ·գի : Իբր ոամկական ոճով վայելչաբար ասի · *Ցարդ ևս ոչ էր տեսեալ բանակացն զերեսս միմեանց · Եէր · Ե·գ :

ԵՐԵՍԿ· որպես Անձն · Πρόσωπον · Persona · *Երիւք ըստ առանձնաւորութեաբ, և կամ ըստ դիմաց (յն · գէմս) ուժիք սիրելի իւրէ կոչել, և եթէ երեսս · Աիոբ · յայն : *Զթիս երրորդութեաբն երեսաց ոստոյս նել առաքելոց · Ագաթ : *Եւ քո երեսք երթեցեն · Ե · Լգ · ծէ · 11 : *Ո՛չ երեսք ինչ երևելիք էին · Ոսի · Տիս : *Իմ և քո՝ երկուս երեսաց յուսացանելի · Ոսի · չհ : *Ըստ ժամանակի և տեղւոյ և երեսաց · Երզ · Տիս :

ԵՐԵՍԿ· որպես Աչք · տեսանելիք · տեսութեաբ · *Զուն չատուս յերեսաց իմոց · ա · Ղ · 10 · Ե : *Երեսք և կուրուն ասին զաչս · Աբէաթ · հալէ : Նէս · բն : *Երեսաց՝ տեսանելն, լսերեաց լսերն : Որպես ծակք ինն են և բոյնք՝ աչք · և 'ի սոսս որ. Յացեալ են երեսք : (Ի ծերս) ընդ աղօտ՝ երեսք, և ականջք՝ գժուաբարելոք : Խոհանոցելի՝ երեսք եղով մոռծուցեն · Փէլ :

ԵՐԵՍԿ· որպես Ակնածութեաբ · Երեսպաչ

պութեաբ · Խոտոր · և Արտաքին ցոյցք · կերպաւորութեաբ, առ այս · որ և Վերին ԵՐԵՍԿ · Երես, Երեսն, Երեսաւոյ · *Առ մարդկան ա կանէ, և երեսաց վասն կերպաւորին · Սրփ · յէ · Ե : *Առ երեսս՝ առաքինութեաբ կերպաւորին լինել Յատագով · Ցհ · խ · ոպ : *Ոսուցանեն առ երեսս · Մոփ · ա : Սրփ · յոպ · Ե : *Վերին երեսոք : Ի վերին երեսս : Եղիւ · Ե · ա · Ե : Սրփ · յէ · Ե · Ճ · Գ :

Ոսաի ԵՐԵՍՍ կի ԵՐԵՍ ԱՈՆՆԻ · Ակն ածել · Խոտոր Նայիս *Ոչ աքրահմոնս ա ղաչանացն առնէր երեսս, և ոչ զովասոյ : Ինձ երես արա · Ոսի · ա · Ի·ս : *Եւ ոչ ողղաներացն իակ երեսս ինչ արար · Եւիւ · Ե : *Ցայլոց պատկառի, և առնիցէ երեսս · Ոսի · ֆիւիզ :

ՑԵՐԵՍՍ, այսինքն Առաջի · յանդիման · *Առ վերի նեղի (այսինքն Հարկի) գալ յերեսս քո և կողկողել · Ոսի · ո · Ե · 10 : *Եթէ ոչ յերեսս իակ օրհնեսցէ զքեզ · Ցոբ · ա · 11 : *Գովելին զքեզ յերեսս : Ցերեսս : Ցերեսս երանել սկսանին · Վ·ր·ն հգ· Ի·ս : Կ·ի·ս :

ԵՐԵՍ ԱՒՐ ԵՐԵՍ կի } իբր Դէմ յանդիման ·
ԵՐԵՍ ԵՐԵՍ · } մանե · *Եւ Լեհ վտանգն յայսմանի էր, կամ մարտն երես առ երես · Լ·ն · ոչ : *Արժանի գտան երես երես առ նա հայեցողութեաբ · Շ · ա · յհ · հԲ :

ՋԵՐԵՍՍ ՀԱՍՑՑՏԵԼ կամ ԴՆԵԼ · այսինքն Դէմ եդեալ՝ ուղղիլ 'ի Ճանապարհ : Գ·ն · Ե · 51 : *Եդ զերեսս իւր 'ի փախչել · Եէր · ծն :

ՑԵՐԵՍՍ ՔԵՐԵԼ կամ ԳԱԼ · այսինքն ի յայտ բերել կամ գալ : Սրփ · ա · պ · ա : Երզ · Ե·ր · Ե Տիս :

ՑԵՐԵՍՍ ԱՆԿԱՆԵԼ · Երևիլ · *Վ նաւսկաւր ծառայք էիշխեն յերեսս անկանել Թագաւորաց · Վ·անկ · յոբ :

ԵՐԵՍԿ · Դէմք ինչ յառաջ բերեալ, պէսպէս ոճով · յուցակաւք, կերպ, կողմն, հայեցուած · դիտաւորութեաբ · միտք · Լն · *Առաքելոյ առեալ լինքեանք զերեսս ամենայն մարդկութեաբ՝ ասէ · Եփիլ : *Երեսք են օրինակին · (որպես գէմք ասի տուալկին) · Իգն : *Որովք երեսօք զդիւաբպաշտան հալածիցեն ոս · ուկ · Ինչ էրէսդ այսինքն համարձակութեաբ · Եփիլ : *Քո զսէրն եգ երես աշակերտութեաբ ոս · իբր յայսարար · Տծնակ : *Ընդ մեզ խօսի պատգամն իբրև յերեսաց ոյ · Սրփ · Է · պ · Է : *Ըստ զօրութեաբն՝ յորոյ երեսաց զողջոյնս աւետարանեցի · Կ·ր·գ · զի : *Կացուցաբ պահապորդս · · · առ 'ի յերեսաց Թշնամեաց · Նէէմ · Է · 9 : Աի և *Ցերեսաց պատերազմաց · յերեսաց ահի ոս · ևն · իբր վասն · առ · 'ի պատճառս : *Մրով բանիս երկուս երեսս չմարթի Թարգմանել յայլ լեզու · Բանն մի է, և այնչափ երեսս ունի · Կ·ր·գ · ծն : *Թէպէտև 'ի գառաւաշիս բանին խառն են ոսրեայ և ժողովուրդն, այլ երեսք մարգարէին գոգոլիր Թէ 'ի վերայ գաւառի ուղղեալ եգեալ նայէր · Եէր · ճաց : *Լառաքէ (յհ · զաչակերտան առ յն) · յայն երեսս, զի յորժամ տեսցեն զաքանչելիս նորա · Հաւատասցեն 'ի հաւատս նորա : Բազում երեսք են բանի՝ ըստ բազմութեաբ երեսաց այնոցիկ՝ որ ուսանին զնա · Եէր · հաաբ : *Որպէս և յայսմ երեսս վկայեաց · Եէր · ծն : * Թեզկէ ընդ երեսս նորա, (քանզ ըստ եփրեմի) ընդ կօշկին, այսինքն Ը ներքանս կօշկի նորա · · · Թեզկէ 'ի կօշկին · Եէր · օրին : որպէս և եբ րեսք երկրի ասի, որպէս երկիր :

ՀԱՑ ԵՐԵՍԱՑ · Տ · ԱՌԱՔՔՈՐՈՒԹԻՒՆ · Եւ · իԷ · 30 : ա · Լգ · իա · 6 :

ԵՐԵՍ, երեսի · (դուն ուրեք եզակի, իբր ոամ ·) *Դիմաց պատկերի տեսանն երեսի. նաբ · խ : * Որ կամի գայթագղել, գայթագղեցէ, և զերեսն քարի տացէ · Վ·ր·ն · յ : *Երես 'ի գետին անկեալ կոմառաջի քո · Մ·գ·ի : * Երես 'ի վայր կամ 'ի յանկման · Նէս · Տոի : * Կրկնոց, երես և աստառ՝ լինչի ոս · այսինքն ունիցի զարտաքին և զներքին կողմն ուրոյն · Վ·ր·ն · ոչ : *Զայնպիսի երես ընկալեալ 'ի վանն ընդունեցաբ ոս · ՝ գեղեցկուն · Վ·ր·ն հգ · իԷ :

ԵՐԵՍՍ ԱՒՒՈՒՆ · որպես Դիմառնուն · բարառնութիւն · Խոտոր Նայիս *Ոչ աքրահմոնս ա ղաչանացն առնէր երեսս, և ոչ զովասոյ : Ինձ երես արա · Ոսի · ա · Ի·ս : *Եւ ոչ ողղաներացն իակ երեսս ինչ արար · Եւիւ · Ե : *Ցայլոց պատկառի, և առնիցէ երեսս · Ոսի · ֆիւիզ :

ԵՐԵՍԱԳԻՐ, գրոյ, ոց · գ · Հասցէն գրեալ յերեսս նամակի · Էրէս · * Են և 'ի գիրս վերագիրք, և 'ի Թուղթս երեսագիրք · Վ·ր·ն · օրին :

ԵՐԵՍԱԽՕՍԼԻՆԵԼ, կամ ԵՐԵՍԱԽՕՍԵԼ · Երես առ երես խոսել · *Ոչ հմարձակի երեսախոս լինել ոս · այլ ձ · երեսախօսեր · Վ·ր·ն · Էրգ :

ԵՐԵՍԱԿԱՆ, ի, ից · ա · Որ ինչ անկ է երեսաց կամ դիմաց · * Երեսական բաժանումն · Խոսրովիկ :

ԵՐԵՍԱՆԱԿ · Տ · ԵՐԱՍԱՆԱԿ · *Կառավար 'ի ձեռն առնլով զերեսանակ կառացն · · · ոչ Թողու զերեսանակն · Խոսրովիկ · (այլ ձ · լաւ ևս, երասանակ) :

ԵՐԵՍԱՆԱՄ, ացայ · է · Երեսաք կամ դէմ յանդիման երևիլ · * Աստւդ գիւցազ նաբար 'ի գիմի հարեալ, մինչ հանդէպ եբ րեսանալ աղէքսանդրոս · Աբձր · ա · 7 : *Երեսասցի · յանդիմանեսցի, կամ հայեսցի · Հին Բ·ս :

ԵՐԵՍԱԻՈՐ, ի, ից · ա · Դիմագրաւ · յառաջամարտիկ քաջասիրտ և աչալուրջ երեսաբ · *Երեսաւորք 'ի սիրտ և 'ի պատրաստութիւն պատերազմի : Ի մարտն երեսաւոր · Խոր · ա · 12 · 20 : * Զանձնագեղս և երեսաւորս · Ցհ · իԲ :

ԵՐԵՍԵՄ, եցի · կի սիմ, եցայ · (ոամ · Երէսաւրիւ ·) Տ · ԵՐԵՍԱՆԱԼ · *Ոչ է նոցա արժան այսր մոռանել · · · բայց եԹէ մեք արտաքս առ նոսա ելցուք, և երեսեացուք · Վ·ր·ն ոսի :

ԵՐԵՄՆԱԿ, կամ ԵՐԵՍՆԱՆԿ · Գ · Ἐυπατόριον, ia. Անուն խոտոյ · անէծաբ ծաչիէ · զոյոն կամ չաչէ պատրաչէ, չոքենէ : Բծաչէն :

ԵՐԵՄՆԱՄԵՆԱՑ · ա · որ և ԵՐԵՄՆԱՄԵՆ, մնեմ, ից · } Երեսուն ամաց ·
ԵՐԵՄՆԱՄԵՆԻ, նոյ, նեաց · } ա · Գ · Ե · յ · իբր ոամ · Երեսուն պատ, կամ երեսուն պատուաւ, կամ երեսուն պատուաւ · Զերեսնամեայ մկրտուելն 'ի բարիւրք պեաս լուծին · Լ·ն · պոԳ : *Երեսնամեայ մկրտիլ · Ցհ · յ · ապ : *Երեսնամեայ (այլ ձ · երեսնեմնին) հաղիւ երևին զիւրեանց չքնաղն գալ (ոմանք 'ի մոլորակաց) · Փէլ · Նս · ա : *Հերակղիոս՝ ազգ կոչէ զնա (զերիսուն Թիւն) , ասելով յերեսնամեայ մարդոյ կարել պապ լինել · Փէլ · Լն : * Պապ կարէ լինել երեսնամեայ · Վ·ր·ն · ծն : *Երեսնամի էր յովսէփ 'ի ժամանակի' իբրև կոց առաջի փառաւոն · Նաև դաւիթ երեսնամի օծաւ · ոոյնպէս և ասր մեր երեսնամի էր 'ի ժամանակի' իբրև մկրտեցաւ 'ի յորդանան գետ · Եէր · ծն : *Քահանայս երեսնամիս · Կանոն : * Պարտ է երեսնամին անձեռի մնալ · Շ · Խչ : *Ալ հաւատար յերեսնամին, 'ի չորս յառնեն նախասանջին · Ցա ոբէ ·

ԵՐԵՍՆԱՒՈՐ, ի, ից · ա · Որ բերէ յին-

քեան զերեսուն Թիւ, կամ երեսնապատիկ. (յն. երեսուն. լտ. երեսներորդ). *Ցայլ պատուղ... էր՝ որ երեսնաւոր. Մրկ. ծ՟. 8: *Ցանմամբ սերմանն բազմացուցանէ յերեսնաւոր. Պիտ:

ԵՐԵՍՆԵԱԿ. ա. երեսուն մի. ևերեսնէրեակ. * Ա՟ խոստովանողն (Հովվիկ՟) երեսնեակ զինուորօք հանդերձ. կալանաւոր:

ԵՐԵՍՆԵՄԵԱՆ. ա.) Նոյն ընդ երես.
ԵՐԵՍՆԵՄԻ, մտ.) նամեան. * Ցերեսնեմեանն գրելոյ յառաջ քան զպատահմանն գրելոյ համ յորդեծնուրեթեան գալ. Նոս. ԿԸ. ՝. * Երեսնեմի էր յա՟. եէր. համաբ: * Սկիզբն արար երեսնեմոյն կաստուածոյ հասակի և վարդապետութեան. Սանահն:

ԵՐԵՍՆԵՐԵԱԿ, եակի, կաց. ա. փ. երեսուն կամ երեսներորդ Թիւն. * Որպես ի միակին երրեակն է, այսպես ի տասնեական երեսներեակն ՝՝. այլ ձ. երես. նեական. փիլ. լիս. ՝ 5:

ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Τριακοστὸς Trigesimus. վերջինն երեսուն Թուոյ. երեսներորդ. օրուընճաս. *Ցամին երեսներորդի: Ցամին երեսներորդի և առաջներորդի, կամ և ութերորդի. եղէկ. ՟՟. 1: ՁԸ. ԼԴ. ծՁ. 23. 29:

ԵՐԵՍՆԻՑՍ. ՛ս. Τριακοντάκις. Tricies. երեսուն անգամ. երեսուն անգամ. օրուզ ՛երրէ. *Երեսնից չորս. փիլ. լիս:

ԵՐԵՍՆՕՐԵԱԿ. } ա. Որ ունի զա-
ԵՐԵՍՆՕՐԵԱՑ. } ւուրս երեսուն. *Ամեաք զամիան հրեսնօրեակ, խաւսնելով ընդ նմա և վարկանելով զգիշերոյն ժամանակ. փիլ. լիս. ՟. 17: ՛Ըստ լուսնական տարեաց. զերեսնօրեայ աւուրցն Թուոյ առաջ. Նոս. փբ. ՟՟:

ԵՐԵՍՈՒՆ, ունի, ից. ա. Τριάκοντα. Triginta. երիցս տասն. երեսուն. օրուզ. *Եւ է՝ որ երեսուն. Մրկ. ծՁ. 23: *Էր ամաց իրրև երեսնից. ՂՀ. Ճ. 23: *Եօթն ամ ըստ երեսնիւ (լՀ): Ամս ութ երեսնիւ (լԸ): Հինգ ընդ երեսնիւք (լԸ): Մի ամ պակաս յերեսնէ. (ըստ հնդլենաբանութեան). Նոս. փբ. ՟՟:

ԵՐԵՍՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Առաւել ումի. իբր Մարդահաճութեան. ակնառուԹ. * Վասն կաշառաց և երեսպաշտութեան. ՄԼ. ապոբ:

ԵՐԵՍՏԵՍՈՒ. փ. Առաւել ումի. *Ընծայ տուեալ վասն տեսանելոյ զերեսս. *Ի պատիւ երեսաց քոց ետուս... ասեի ապեն Թէ ևս երեսատես. Վիտ. ծն:

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ, ի, աց. փ. Ἐπίτροπος. Vicarius, procurator. փոխանորգ երեսի՝ այսինքն անձին այլոյ. տեղակալ. գործառուող. վճռիլ. *Եպիտրոպոսն, այսինքն է երեսփոխանն, յոր հաւատացին զորբան. ՄԼ. ԺԲ. *Պետրոս վճռեաց՝ և մեծն ամի՝ երեսփոխանն քրի. Հ. հոկ. ՀՁ. ԼՆ:

ԵՐԵՐ, յերերի. փ. Տատանումն. շարժումն, յուզումն. սասանումն. դողումն. թոզ, թոզեալ. ՒԹՒՐԵՅԻՀ, ոալԼանմաբ. *Տի ամ զերերիս, և կայնի յերերի. Երեմ. ԺԸ. 24: *Եզնաալուծ յերերի (յն. երերեալ) կին չար. Սիր. ԻՁ. 10: *Երկիր ի ներքուստ կայ յերերի տատանման. Եղիշ. փահ: *Եւ կայքնին՝ հաստ երեր. Շ. էրես: * Զկայունի երերն. Լմբ. իս: *Զերերս (կամ զերերի) հարեալ տատանին. Սանահն:

ԵՐԵՐ. ա. երերեալ. *Երեր և տատան լինել (կայենի). Մծբ. Ճ. Նս Ի: *կայէն եր-ր և տատան եղև. եէր. ծն:

ԵՐԵՐԱԳԻՆ. } ա. ՛ս. Տատանական.
ԵՐԵՐԱԼԻ. } երերամի լի. *Եւ մեք
ԵՐԵՐԱԼԻՑ. } հանգչիմք յերերագին աշխատութենէս յայսմանէ. փոքր: *Ուստի չկրկնի երերալին. Ցո ուրբ: * Չերծանիմք յերերալոյ ախտարարաց կենցալոյս.փոքր:

ԵՐԵՐԱՄ, ացի. լ. Տ. ԵՐԵՐՄ. *Երերայ իբրև զծննդական. Մանդ. ծԲ: * Ցալեացն մրկի երերայ. Լմբ. ոդ:

ն. Իբր երերեցուցանել. տատանեցուցանել. երերեցնել. * Զառաքեալսն այսր անդր երերայց, և ոչ կամեցաւ զայսմանէ Թի խորհրդոյն ցուցանել. Մանբ:

ԵՐԵՐԱՆՔ. նաց. Տ. ԵՐԵՐ. *ՀեծծուԹ և երերանօք չըկնցին՝ ի վերայ երկրի. Ոսի. ապաշ. Ի: *Ոչ ելԹէ զամէն սպան զկային, այլ հեծեծուԹ և երերանօք մեռաւ. եէր. ասէփոբ:

ԵՐԵՐԻՄ, րեայ. յ. Τρέω, τρέμω. Tremo. Կրել զերեր. տատանիլ. տարուբերիլ. դողալ. շարժլիլ. ծփիլ. երերալ. դողդղալ. ալլեանմաբ. *Երերեալ և տատանեալ երկնչիս ի վերայ երկրի. Նմ. Բ. 12. 14: *Զերերել և զտատանել նա. եէր. ծն: *Հեծեծելով երերելով եղիցիս ի վերայ երկրի. փիլ. լիս: *Հեծծ, երերի: Երերիմ, և գողամ. Նաբ. լ. Ի: *Ի տարակոյս երերեր: Զարչարանօք երերեր: Անհանգիստ երերի: Ի Թշնամանաց լոյն կասկածէ երերիմ. Լմբ. իմ. Ն ոդ: *Երկիրս հիացեալ տատանեցաւ, և գողալով երերեր. Շար: *Սիւնք երկրին ձգերեցին... Երերեր երկիրն նոցա. եէր. Նիս:

Իսկ փիլ. ծ. էան. *Իբրու զանհաստատ և զանինեցուկ նաւամակոյկն շարժեալ գեգևեցուցանեն՝ այդր և անդր երերելոյք յատիտեան ՝՝. լինի որպէս Ն. ԵՐԵՐԵՄ, եցի. ումի. երերելոյ:

ԵՐԵՐՈՒՄՆ, լման, անց. փ. երերիլն. երեր. երերանք. չարժ. տատանուԹիւն. *Երերումն հանապազորդ. տատանումն մարմնոյ. եէր. ծն: *Յանհանգիստ երերմանս տատանմանց ընկղմեցաւ. Ագաթ: *Ցերերման և ի տատանման կան երկրայինքս ի մէջ փորձանաց: Նոյնիգ և տեսի երերման՝ յերերմանէն կայենի կոչեցեալ. Վիտ. ծն: *Դադարեսցէ երերումն յերկրէ. Հ=Ց. Նայ. իԸ: *Զի դադարի մայրն յերերմանայ (այսինքն յերերմանց)... յերերմանէն եղև. գագարեալ. Գնձ:

ԵՐԵՐՈՒՆ. ա. երերեալ. դողդոջուն: Մծբ. ծԸ:

ԵՐԵՒԱՆ, ի, աւ. փ. Φαίνων. Phaenon. Κρόνος. Saturnus. Բարձրագոյնն ի մոլորակս. ջահել, էնվան: Աբիսփ. Ֆ: Շէբ: Շ. բաբէբ:

ԵՐԵՒԱՆ. Տեսիլ. երևոյթ. երևեցուցիչ. պատկեր. նշանակ. օրինակ. *Երևակ կենդանեաց փայտի ձևացաւ ի պատկեր այսոհս: Ճշդիբեա տեսակ կերոյի երևակիս բանականի: Իբրև զերևակ նմին և տեսակ կոչի: Երերի երևակ, ծագմանն գիտակ. Նաբ. ԺԸ. հԸ. Ն խլ: *Ոչ ևս կարօտանայ ծածկեալ հրամանացն յառակացն երևակացն ՝՝. յն. մի բառ, էնիշա. Նիս. էփ: *Բլուր երևակ բազում վայրուց ՝՝. իբր երևեցուցիչ. Զքնոբ:

ԵՐԵՒԱՆ. երազ. ցնոյզ. * Երևակ ի խաբեուԹիւ մտաց ի ննջեալ մարմնոյն: Երևակ և զարմացումն մտաց ի ննջել մարմնոյն: Երևակ և անհետ տեսանի. կլիմաք:

ԵՐԵՒԱՆ, ի, ից. ա. երևիլն. նշանաւոր. անուանի. ՛Επιφανὴς. Clarus, illustris. * Գովեա զայնոսիկ՝ որ առ օտար և արտաքին պատերազմին լինին երևակք. բայց մեք ասասցուք զայնոսիկ՝ որ ի մեծագոյն պատերազմին (առաքինուԹեան) լինին արիագոյնք և յոյժ երևակք. Պղատ. օրին. ա: *Ցառաջնումն և ոչ մի ոք յերևակացն և մեծամեծացն եղև վարդապետ (յանտիոք). Ոսի. գծ:

ԵՐԵՒԱԿԱՑԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ցանդիման առնել մտաց, իբր երևելի կացուցանելով. իւիք տեսուԹիւ հանգուցանել զմիտս. *Պարտ վարկանիմ վերլուծական բացատրուԹիւ զքո խոհեմուԹիւն և րնակայացուցանել: Սեռաքար ի միոյ տեսակի յատուկն այն նշանակեալ երևակայացուցանէ. Մագ. ՟՟. ծԸ:

ԵՐԵՒԱԿԱՑԵՄ, եցի. ն. Φαντάζω, ομαι. Imaginor, concipio speciem. Զևացուցանել կամ նկարել ի ներքին զգայաբանութեան. ըմբռնել զգալի մտածուԹիւն. խեչալամագ, խեչալ էնմէփ. *Երևակայէ ոք զձև ի արամախոհուԹիւն: ՏրամախոհուԹիւն երևակայելով (կամ երևակելով) յինքեան ձևս: Զնոյն ինքն զձև երևակայէ, և արտաքոյ մտապատրէ յինքեան. Սահմ. ծԸ. *Ընդ նոյն զգայի և զձև տանն նախ ի միտսն և երևակայէ, և ապա ականի. Լծ. սահմ:

Մերթ իբրև երևակայացուցանել, երևեցուցանել. *Զնիսեան նշանակեալ ցուցակուԹիւ երևակայեր. Մագ. խՁ: *Ի ապտուԹենէն (ալեաց ջրոյ) ապիտակափառ երևակայեալ՝՝. այսինքն երևեցուցեալ և երևեալ. Մագ. խ:

ԵՐԵՒԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Φαντασία, φάντασμα Phantasia, imaginatio. ԶգայուԹեի ներքին, յորում զկայ առնուս երեւեալն, կամ նկարեալ յանդիման լինի պատկեր երևելոյ և ըմբռնելոյ զգայաբանօք. խեչալ. *Զոր ինչ առնու ի զգայաբանեից, զայն պահէ. վասն որոյ և երևակայուԹիւն յորջորջի, այսինքն երևեցելոյն կացուցիչ. (ուսումն գոտւոյն գրեալ և երևակայուԹիւն.) Ան. վերլծ. ապիոփ: *ԵրևակայուԹիւն է բացագոյիցն մտածական գիտութեի: Արուեստ է ուսնկուԹեի Ճանապահորդեալ՝ հանգերձ երևակայուԹեր. Սահմ. ծԸ. ծՁ: * Ի և ի գժոխս անդ երևակայուԹեի չարակարծիք. Մխ. ապոբ:

Մերթ ցայտայանգիմանուԹիւն. ցուցակուԹեի. և ՏեսուԹեի մտաց. *Զքառեքն ի նա տոգոր՝ երևակայուԹեր ցուցիչ: (Մինանձունք) ըստ օրինի պատրաեալ են վասնական և մաքուր երևակայուԹեր. Մագ. ԼԸ. ԼՀ:

ԵՐԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. երևոյԹ. տեսիլ. * Առ աչս հարևանցի երևականուԹեի ինչ վարկանիցի. Նաբ. ՁՁ:

ՙ ԵՐԵՒԱԿԵԼ. Տ. ԵՐԵՒԱԿԱՑԵԼ: Ա-
ՐԵՒՈ: Սահմ: Մագ. ևն. (ըստ պէսպիսուԹեան գրչաց):

ԵՐԵՒԱԿԻ. ՛ս. երևելի օրինակաւ. յայտնապէս. *Թէև երևակի ոչ հանդիպեցան, այլ կանխագէտ մարգարէութիւն կատարեցան. Եղիշ. ՆԸ: *Ոչ հաստուցանէ երևակի. վանայ. յոբ: Իսկ յասելն Եղիշ. զի ևԹէ սուիհոն՝ ի պատառել զառիծն *Հելձնուցանէր զերևակի սրամտուԹիւնն ՝՝. իմն կամ զերևելի սրամտուԹիւն (գիւռն), և կամ զերևակի, այսինքն զերևեցուցչի (գիւռն):

ԵՐԵՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Φαντασία. Phantasia. և Splendor, dignitas. Իբր երևակայուԹիւն. ներքին զգայուԹ. *ԶգայուԹիւնն կոչեն, զոր սեռսահակ ակն կամ լսեականքն. և՝ երևակուԹիւ՝ զայն, որ երեւումն զինչ տեսասւ և կամ լուսաւ զկայ առնու. Տծայ:

Եւ իբրև Արտաքին ցուցակուԹ, երևոյԹ, շքեղուԹիւ. յն. Φανταστικὸν. *Սահմանեաց սողոն ոչ զշոխուԹիւն և զերևակուԹիւն լինել բարեբախտուԹիւն. Նաննաս: *Ակեգակն

և լուսին . . . անցանեն յիւրեանց երևա-
կումէն. Բիւ. մղ։ *(Տեսումէ լուսոյ ի
ակար աչս՝) լոյս կարին յօժարաբար ցուց-
ցէ զերևակումին ։ այլ ձ. զերևակայու-
Թիւն. Մագ. ի։

ԵՐԵԻԱՆ, յերևան, յերևանի. գ. ա.
Երևումն, և Երևելի. յայս. յայտնի. ՚ի
ցերԵԻԱՆ գՆև, հՆՆեվ, իբր ի յայս գալ,
երևիլ. յայտնել. * Բժիշկն առաւօտուն
ապ զդեղն, և յինքն գնայ. այլ ՀԱջոյն
յերևան գայ տեսանել. Տծաւ։ Ն Ճ. Թ։
* Թոյլ տալովն տեառն յերևան եվ նմա
գնն։ Գաւա. (այսինքն եգիա) կարաս մի լի
ոսկւով. և ոչ իշխեաց ՚ի տեղւոյն յերևան
հանել. Վքգ հղ. յ։ * Ցայտնեաց յերևան
եհան. Գե. Ես։ * Յերևան եհան զքեզ.
Վքդ. ՚ի։

ցերԵԻԱՆԻ. այսինքն երևելի. * Ի քա-
զաքի ասէ, որ է յերևանի։ Զաքարէ յե-
րևանի և Ծանօթ ամենեցուն։ Աշրն ա-
նուանի, և յերևանի՝ աշխարհի։ Յերևանի
աշխարհէ. Վքդ. սզ. Ն պմ։

ԵՐԵԻԱՆԱԼ. Տ. ԵՐԵԻԻԼ. *Ի մի ժամ
յական Թօթափել երևանալ ՚ի քաղաքս
տեղիս. Հղ. ան. ՚ի Ես։ * Իբրև զծուխ՝ որ
վերանայ, և ոչ երևանայ. Մալ. Լսկ։

ԵՐԵԻԱՊԷՍ. և) Տ. ԵՐԵԻԵԼԱՊԷՍ.
ԵՐԵԻԵԼԱԲԱՐ.) *Ըստ կարգի երե-
ւապէս ցուցանելոք լուցմամբ կանխեակաց.
Տծաւ։ *Զզօրութի փրկութեն երևելաբար
՚ի հանդերձեալ աշխարհն իմանալոք. Լքէ.
պԵՐՓ։

ԵՐԵԻԵԼԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Փա-
ներօտատος, περιφανέστατος, ἐμφαντικώτα-
τος. Manifestissimus, illustrissimus, si-
gnificans cum emphasi. Առաւել կամ
յոյժ երևելի. պայծառ. յայտնագոյն.
քաջայայտ. Նշանաւոր, Նշանական. պԵՒԼԻ,
պԵՒԼԻ պաՒԼԸ, ՀԸՀՈՐ. * Երևելագոյնք են
այսք (քանք)։ Երևելագունէն և լուսա-
ւորագունէս քանիւ իւրով. Բ. բան.
Ն այսք։ *Երևելագոյնք և բարեձևք գեղեց-
կումէք։ Երևելագոյն գեղեցկումէ. Պէս։
*Ցոր յաշագս անաւրուտութենն . . . երևե-
լագոյն. Ոսկ. լոս։ *Ընդ էին երևելագոյնք.
Փարպ։ *Երևելագոյն գոյիչն. Աբծր։

Իբր ս. Ցայտնագոյնս. *Զայ երևելա-
գոյն արտայայտեաց որ առաքեալն. Ճ.
Գ։ *Զայս ՚ի վերայ այլոցն երևելագոյնս
յանդիման կացուցանէ։ Երևելագոյնս զե-
կուցանի ՚ի ձեռն զննից. Փիլ. այսք. Ն
խոսփ։

ԵՐԵԻԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Երևելի.
և Զգալի. *Երևելական վայրաք։ Երևելա-
կան աեղի, կամ բնութենէ. Ճ. Գ. և Զ։
Ածղ. ֆ. 21։

ԵՐԵԻԵԼԱՆԱԼ. ե. Երևիլ. յայտնի
լինել. * Երևելեանն ամենայն աշխարհա-
խոսմբ հրապարակին. Խոսր։

ԵՐԵԻԵԼԱՊԷՍ. ս. Փաներῶς, ἐμφα-
νῶς. Visibiliter, manifeste, clare, palam,
aperte. Երևելաբար. երևապէս. երևակի.
բացերևակի. յայտնապէս. պայծառ կամ
զգալի օրինակաւ. ափ յայտի. եէ եՂԷԵՐԷ.
* Ոչինչ զօրանայ երևելապէս։ Երևելապէս
արհամարհել. ԱՅՏԲ. ՀԸՐՔ։ *Երևելապէս
արգարն (անուն Ճշմարտեալ ՚ի նոյ)։ Փիլ.
ՅՏԱՓՔ։ *Ոչ ցուցանէ զնոսա երևելապէս,
զի մի խոտոնջին. Ոսկ. ա. Ւոբ։ *Ցաչխոյզեր
նոցա յաղթութիւն երևելապէս. Փարպ։
* Ցոյց ինձ երևելապէս զդէմս քո. Ն. Ես։
*Զանյայտս պարին երևելապէս պատ-
մէ (քան բերանոյ)։ Սարգ. յ։ Բ. ։ *Ե-
րևելապէս սկիզբն առնէ սաուէրագրելոզ-
ոչձին խորհուրդ. Աբծ։ * Ա յս ձևա-
ցեալ խաչս է ՚ի վր լանջից մերոց երևե-
լապէս։ Խորհրդականապէս լինի սա մար-
մին և արիւն քրի, և ոչ երևելապէս (ար-
տաքին տեսութեամբ զգայութեան). Լքէ. պԵՐՓ։ *Քարոզեր երևելապէս ՚ի հր-
նուման զՀայր, և զորդի սղոմաբար յայտ-
ներ. Տծաւ։ *Որ երևելապէս իսկ ընդհս
զայս (Հոգւոյն՝) աշակերտաց քոց և առա-
քելոց առաքեցեր. Ճղ. յ։

ԵՐԵԻԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Փաւնόμενος,
ὁράτος, ἐπιφανής, ևն. Visibilis, conspi-
cuus, illustris, ևն. Որ երևի աչաց. զգա-
լի. յայտնի. տեսանելի. ապի պակ ընկած.
ՀԵՕՀԼ ՀԵՕՐԻՆԻԵՔ. *Յաներևութենէ զերևե-
լեսս երևեալ. ԵԲԲ. Բ. 3։ *Ոչ տեսանելոքս
հանճարոյ յաւուրջ քան զերևելիսն՝ սուվ-
րուն է զաներևոյթս խնդրել. Փիլ. Բ. բան։
Յերևելի և յաներևոյթ Թշնամանն. Գմ։
* Երևելի, և գաղտնի. ՅՅԲ։ *Ա՛յլ իմն ՚ի
սիրան բերելով, և այլ երևելիոք մարդկան
յուցանելով. Բիւ. պկ։

ԵՐԵԻԻԼԻ. Նշանաւոր, անուանի. պայ-
ծառ. մեծ. Ճչհոր. * Օրհնեին զերևե-
լին ամբ. Ք. ղ. Բ. 34։ *Եւ անուն իմ ե-
րևելի ՚ի մէջ ազգաց. Մաղփ. ա. 24։ *Տե-
սիլ նորա իբրև զառնիլ հրեշտակի ՀՅ՝ երևե-
լի յոյժ. Դաս. Բ. 6։ *Զգեցաւ զծիրա-
նին իւր, և եղև երևելի յոյժ. Եսթ. Բ.
4։ *Որ երևելիքն իսկ են յառաքեալս. Հա-
Բ. 7։ *Պայծառ և երևելի յաղթութ։
Փիլ. խնսփ։ *Ակն ոմանք երևելիք։ Ե-
րևելի երիցանիք։ Յերևելի նախնեաց. Նոր։
*Ցաւուրս միում յերևելոզ։ Ի հանդերձս
երևելիս։ Երևելի սպասուք. ևն։

ԵՐԵԻԵԼԻ. Δῆλος, φανής. Transparens,
diaphanus, pellucidus. Թափանցիկ. ՀՔՓՓ.
*Զքաղքանն զանոյշ և զկնդուկն զերևե-
լի. Եւ. ե. 34։ *Զքաղքան երևելի, կամ
զհառնուածոյն զայն խունկ. Բիւ. սղ։
*Զերևելի լակոնային. Ես. Փ. 22։

ԵՐԵԻԵԼԻ ԱՒՆԵԼ. Յայտնի առնել.
հանդիսացուցանել. և Ցոյլ բացատրել.
ալԻՓԷՍ՝ պէյան ԷՒՓԷ. * Քակեցաք ՚ի սի-
լոյն, որ զաշակերտութէ տեառն երևելի
առնէ. Խոսր։ *Ա յսպէս երևելի առնեաք
զնուրհդոյս զօրութիս։ Մխո դէր ասացե-
լոցս, Թէ որպէս երևելի առնէ զանձինսն։
Մարմնական իշխանուաէ յարացուցիս զոյն
երևելի առնել. Լքէ. պԵՐՓ. Ն սղ։

ԵՐԵԻԵԼԻՆ Է. Ցայտնի է, յայտ է. *Ճառդ
երևելի է։ Երևելի է յասիցելոցս. Փիլ։
ԱբԻՈՒ։ ՊԻՓ։

ցերԵԻԵԼԻՈՒ ԱԾԵԼ. այսինքն Յերևան
հանել. ՊԻՓ։ Իակ Ա՛նլս. Ք. 22. *Յերևե-
լիս փրկութեց ձերոց եւս ոչ հայեցայց ։
յն. ՚ի յայտնութիւն։

ԵՐԵԻԵԼՈՑԹԻՒՆ. Իբր երևոյթ. *Ցայտ-
նապէս որպէս ասուել երևելոյթս ընդհս.
Բիւ. ՚ի ՅՅ. ՏԻ։

ԵՐԵԻԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. երևելի լի-
նելն. երևումն. երևոյթ. յայտնութիւն.
տեսիլ. հանդէս. *Ըստ երևելութէ փըր-
կական խորհրդոյս, որ ՚ի սկզբանէն ժամա-
նակաք ծածկեալ էր. Ոսկ. հա։ * Դաշաք
երևելութեն ցուցանեն վերաբերեալ զշահս-
տորութէ։ Որով երևելութէն ոչ նիւթել-
ղէն, այլ լուսեղէն ցուցանիւր. Փարպ։ *Ջի
յայտ իակ յերևելութէ լինի գիտելի բազ-
մաց. ՊԻՓ։ * Ջոկ ք սաորակայից, և այլ
բազում ինչ, որք ցուցանեն զերևելութիս։
ն. Քանփաոխ. Ոսկ. յհ. ա. 27։

ԵՐԵԻԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ἐπι-
φαίνω, ἀναφαίνω, ἀναδείκνυμι. Apparere
facio, illumino, ostendo, designo. Տալ
երևիլ կամ տեսանիլ. ցուցանել. յայտ-
նի կամ յայտ առնել. *Ցետ այսորիկ երևե-
ցոյց ՀՐ և այլ ևս եօթանասուն և երկուս.
Ղկ. Ժ. 1։ *Իբրև արեգ ակն մնանէ, ատեղք
զերեսանցն երևեցուցանէն փայլուածն։ Երե-
ւեցուցանելով տեսականացն (՚ի մէջ) և այլ
գեղեցկուիս. Փիլ. ԲագՒ. Ե Ժ. Բան։ *Զծած-
կեալսն երևեցուցանէն։ Ոչ երևեցուցանէ
ինչ նշոյլ։ Դէմն քաւութելիս երևեցուցա-
նէն ։ ի բխուցն չափ մի երևեցուցի. Նոր։

ԵՐԵԻԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ի դուրս տալ, բղխել, բուսուցանել. *Ծաղկեաց զծաղիկ,
և երևեցոյց ընկոյզ. Թուոց. Ժէ. 8։

ԵՐԵԻԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տալ կարծել կամ
համարել. ԷՐՆՅՒՆԷԼ. *Հաւատալի երևեցու-
ցանեմ. Նոր. ևն։

ԵՐԵԻԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԶԵՐԵՅՍ. տՀ Ա՛յց
առնել։ Թուոց. Ջ. 25։ Սղ. ւ. 17։ ՀԷ. ։։
Ա՛Ե. 4. 8. 20. ևն։

ԵՐԵԻԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ երևեցու-
ցանէ. և և Հաստիչ. *Երևեցուցիչ երե-
կորի. Նոր. ՅԲ։

ԵՐԵԻԻԼ, ի. գ. Ἐρυσίβη. Rubigo.
(արմատն Թուխ երը.) Ընչին կենդանի
ինսաակար բուսոց, կամ քոս ոմիսոց. որ-
պէսյն. ԷՐԻՓԷԼԻ, որ Թարգմանի և Ժանգ,
և ԹրԹուր, և Ջրեակ. *Կերիցէ զնոսա ե-
րևիլ. ՌՆ. Է. 7։ *Ջհնացորդս Ջորեկի ե-
կեր երևիլ. Յ՚ՎԷ. ա. 4։ * Երևիլ ասէ,
այսինքն գալոլն. ԵԲԲ. ԷԼ։ *Երևիլն ժանկ
է և գալոլն անկենդան. Լքէ. Նոր։ Որպէս
և հին բա. *Երևիլ. ժանկ ։։

ԵՐԵԻԻՄ, ւեցայ, եաց կամ եցի՛ր.
յ. Φαίνομαι, ἐπιφαίνομαι. Appareo, vi-
deor, revelor. Յանդիման լինել երեսաք
կամ երեսաց. տեսանիլ. ցուցանիլ. յայտ-
նիլ. ԷրԼՒՆԱԼ. ՀԵՕՐԻՆՎԲ. * Երևեցաւ ցա-
մաքն։ Երևեցան գլուխք լերանց։ Երևես-
ցի աղեղն իմ յամպս։ Երևեցաւ ՀՐ աս-
լամբ։ Երևեսցին ՚ի ձեզ փառքն տեառն։
Երևեցաւ նմա հրեշտակն ՀՈՒ։ Երևեցաւ
ընդհս ՀՅ փրկիչ ՀՄ մարդկան։ Յայտնա-
ւոր, և երևեցաւ սիմոնիսի. ևն։ Որպէս եաղ՝
նոյնպես երևեցիր. Բիւ. պկ։ *Ո՛չ, որ ինչ
էն ՀՃ, այն երևի (՚ի տեսլեան), այլ զոր
ինչ առնելոցն է՝ յայն կերպարանս երևի.
ԿԵՒԴ. Է։ *Երևեցաւ յաչխարհի Ճշմարիտ
մարդեղութեամբ։ Օրհնաբանեն զմարմնա-
գեսն ՚ի սուրբ կուսէն, որ երևեցաւ մեզ
՚ի փրկութիւն. Շար։

ԵՐԵԻԻՄ. Ἀνατέλλω, φαίνομαι. Orior.
ևն. Ծագել բուսանել. ՚ի դուրս երևիլ.
*Երևեցաւ բորոտութէն ՚ի Ճակատն նորա.
Բ. ճ. ԻԸ. 19։ *Կրկնեաւցն արածն, և երևես-
ցի ՚ի տանն. ՂՆ. ԺԸ. 43։ *Երևեցաւ և
որոմն. Մրկ. ԺԳ. 26։ *Ցերևիլ ուռադ իւ-
րոց ՚ի նմա. Եսկ. ԺԷ. 6։ *Ա՛րդարութէն
երկնից երևեցաւ. Սղ. ՀՐ. 12։ *Ածիւծ
յառիւծէ երևի, և արծիւ յարծուոյ ծնա-
նի. Վեցօր. Ք։

Որպէս Ծանիել Որգոյ, և Ելանել կի
բռիսել Հոգւոյն սՀՔ. * Ի կուսական ոտ-
վանէ երևեալ մարմնով. Շար։ * Ոչ նախ
արեգական, և ապա լոյս, այլ ՚ի միում ժա-
մանակի երևին. այսպէս և լոյս որդի ՚ի
լուսոյ հօրէ ծագեալ. Ը. Իղ։ *Որ ՚ի պատ-
կեր ՀՅ և հօր, յորմէ երևեցաւ որդի հա-
ւասար և նման նմա ըստ ամենայնի. յառաջ
գայ երկոքումբքն և հոգին կենդանարար.
Պարապ. ՀՔ։ *Հոգի Ճշմարտութէն անուա-
նի. և քի և Ճշմարտութէն. և երևի նոսա
(յն. յառաջագայի առ ՚ի նմանէ), որպէս
յՀՅ և ՚ի հօրէ. Պարապ. խԷ։

ԵՐԵԻԻՄ. գառանիլ. գոլ. լինել. *Ձգի-
տեմ, որպէս զնաւ դուք յարգանդս երևե-
ցարուք. Բ. ճ. Է. 22։ * Երևեցան երկու

ծեալք 'ի ժողովրդենէ անտի գատաւորք տարւոյն այնմիկ. Դան. ք. 5։ Ոչ յա-ւուրս անտունիմասի վերջնոյ երևեցաւ պատմագիր. Խոր. Բ. 63. *Եթէ արեգական և լուսին չև ևս էին լեալ... հազար ամն ուա-ռի երևէր. Եփիփ։ *Համար կոտորածոյն ոչ երևէր. Մագիլ։

Որպէս Զևանալ յաչս մարդկան. *Որպէս զի երևեսցին մարդկան, ևն. Մտթ. Ը. 5. 16. 18։

ԵՐԵՒԻ. տիմ. կարծի. համարեալ լինի. Թուխ. Ղեօրխնէ-ը, գեյաս օլաննօր. *Ամենայն այր երևի անձին իւրում արդար. Առակ. ի՝. 2։ *Ա յայսկէս իմն երևի։ Չի մի այն-պէս երևեսցի, (Եթէ չկարիցէ. Եփիփ։ Բայց առաւել ասի 'ի մեզ թուի, ուր ուրիք յոյնք ասեն, Չար երևի, խիտ երևի, ևն։

ԵՐԵԻԵՕՓ. Բաւ անյայտ. իբր ցնո-րիք, երևակայութիւն. *Ցորեկ ընդունիք 'ի միմեանց զչիւանդն և զառողջն... և ըզ-ցայգ՝ ամենայն երևեօք. Սեբեր. Ի։

ԵՐԵԻՈՑԹ, ուեի, ից. գ. Էպիփ-ռեια, փաղտասիա, փանտասմա. Apparitio, re-velatio, imaginatio. Երևումն. երևութիւն. յայտնութիւն. տեսիլ. կերպարան. նմա-նութիւն. Չչմարիտ կամ ուստ ինչ երևեալ. երազ. ցնորք. *Երևոյթ մի նշանի մեծ ա-յրազ. Ի. Ի. ք. 24։ * Սոեղծին զնա ձուլածոյ՝ երևոյթ սուտ... Եւ նա է երևոյթ առ աչօք. Ամբակ. Ի. 18. 19։ *Զանտեսա-նելոյն զերևոյթն առնուլ. Փիլ. Խոսփ։ *Չկարծրութեան վիմայ բեկին երևոյթս. Խոր. ք. 37։ *Ոչ զպատրեաց գնա արդար գատաւորն նախ, մինչև եղև երևոյթ չա-րին. ՅճԽ. Ը։ * Ի յերևոյթ գայ. Նիւս. բն։ * Ի մանկութիւն մինչև յերևոյթս երիտա-սարդութեան. Ցհ. կթ։ *Ցերևոյթ իրին ոչ հասի։ Յայտնեսցին երևոյթք որսոյն։ Ե-րևոյթ եզեկիէլին տեսլեանն։ Երևոյթ ա-պագայիցն. Նար։ *Նմանութիւք և երևոյթք Թուխցին քեզ եչեալքն 'ի քոյ, Թէ ճշմարտութիւն. Ցհ. խ. Երս։ * Ապրարև մարդ էր, և ոչ երևոյթ ինչ. Կիւրղ. գԽ։ *Երևոյթն Թանձրանալ ոչ ունի. Իգն։ *Ե-րևոյթս երազոց. Լմբ. Ծող։ * Չծիրանիսն և զվառն և զՀանդերձն, և զամենայն իսկ զերևոյթսն ոչ. Ես. փանտասիա. լտ. բժմբս. Ոսի. հրգբ. Ք։

ԵՐԵՒՈՒԹ. ա. Ὀράτος. Visibilis. Ե-րևելի, տեսանելի. *Որ երևոյթ և տեսանելի այսոքանչ են։ Թէ աներևոյթ ինչ իցէ, և Թէ երևոյթ. Ոսի. չհ. ա. 3. Ես 4։ *Արար զամ երևոյթս և զաներևոյթս։ Երևոյթ և աներևոյթ կարգաց. Կոլ. Գ. Ես Ք։ *Ցօրինօղ երևելից և աներևելից. Նար։ Ք։ * Իբրև պատրեաց ած զնոսա առ ինքն երևոյթ բժշկութեան, սկսաւ խառնել նոցա զհոգևոր բժշկութիւնն։ Եթէ զաներևոյթն հատասա տեսանէր նա, որչափ ևս զերևոյթ մարդկութին տեսանէր նա. Եփէ. համաբ։

Իբր Ննշանաւոր. *Երևոյթ փայտն նոյեան տապանին։ Յաշխատեաց զերևոյթ Նշանս իւր և զպատանէլիս. Բռոշ. Գ. 10. 13։ *Ե-րևոյթ ձի. Նար. Երփ։

Իբրև Խոյաստակ. *Եթէ կայր երևոյթ տեսլեամբ 'ի մէջ Ժողովրդոց. Ագաթ։ *Ի-ւրովին կախաղանելով երևոյթ ձևոյն։ Ան-կեալ կայ զծաղր և երևոյթ ձևով. Պիս։ Իակ եղէն. Ե. 15. *Եղիցին ծաղր և երևոյթ 'ի մէջ ազգացն ոմն. Ես. ափաւսմօց. անե-րևոյթ իմն։

Իբր Առերևոյթ. *Խոչէք զաչս ձեր յե-րևոյթ տեսութեացս. Անան. պեթբ։

ԵՐԵՒՈՒԹԱԲԱՐ. ս. Առ. երևոյթս. առ. աչօք. առ. աչս. *Ո՛չ երևութաբար առ աչօք ունել զմարմինն, այլ ճշմարտապէս։ Ամենայն զոր առնեն, չէ՛ ճշմարտութիւն, այլ երևութաբար. Նանայ. Ը. Ե Ի։

ԵՐԵՒՈՒԹԱԿԱՆ, ի, այ. ա. Առ. ե-րևոյթս եղեալն. երևեալն 'ի տեսլեան նը-մանութիւն իւիք. և Որ առաջօք համարի ըզ-ճշմարիտ մարդեղութիւնն. *Զնոյն զնախա-հարց ներպահեալ զերևութական տեսու-թիւն։ Եթէ զերևութական միայն զձևն վին-քեամբ արկաս։ (և 'ի վերնագրի.) Ընդ-դեմ երևութականաց. Ցհ. խ. Երս։

ԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱՄ, ացայ. է. ըստ յն. ոձոյ, Փաղտάζομαι. Imaginor, fingo, per-cipio. Իբր երևոյթ տեսանել. երևակայ-ել. ըմբռնել կամ ձևացուցանել 'ի միտս. կարծել. յերլսել. *Բաղումս և զկամա-ռակս երևութանան։ Չհանդիպեսցան յա-ռաջագոյն երևութանալ և ընդ միտս ա-ծել։ Որ ևկն 'ի ծնունդ լինելոյն, 'ի հար-կէ երևութանալ զարարածոյն պատճառ։ Երևութապէս զչորս Թիւն, յորոց 'ի խըն-դիւն է. փիւ։ * Որք յանուրջս երևութա-նան Թագաւորութիւս և բարդամ ինչ ախոր-ժելիս. Մխ. դա։ *Մի պլլալեալ երևու-Թասիս զծածութիւնն... քանզի անչեզլի է։ Ուր ոչ յաւիտեան և ոչ ժամանակ միջ-նորդեաց, զնմին երևութացին միաբ. Բրս. 'ի ծն։ * Անձն (կամ ակն) ձանձրա-ցուլ միայնակեցի՝ մոռըն երևութանալ յիւս ինչ. Նեղս։ *Առ աչս կարծեօք երևութա-նաս. Ճ. Ա։ *Ալլովք (եւազովք) տրա-սերն, և այլովք երևութանալ անյագն։ Յարտաքուստ ոմանք երևութացան (ասել ևն.) Նիւս. խոմ. ծԷ. ծԸ։ *Զնմին երևու-Թացին միտք զի հայր էր, և որդի ծնաւ. մի այլայլեալ երևութացի զծածութիւնն. Բրս. 'ի ծն։ *Մի ինչեան ինչ քնուեք չարին լեալ երևութացիս. Բրս. լոբ։

ԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱԼ. է. Φαίνομαι. Ap-pareo. Երևիլ իրօք կամ տեսլեամբ. ձևա-նալ յերևակայութիւն կամ առաջի աչաց. տեսանիլ. 'ի վեր երևիլ. * Առաջի ջրհո-րոյն երևութանալ սուտ զհրեշտական իբր զՅած. փիւ. լին։ *Միշտ յաւելուած առա-քինութեան երևութանալոյր (յանձին նորա). Ճ. Ջ։ *Երևութանալ ճածային, տերունեչն մեծութիւք։ Տգիտութիւն և խանգարումն երևութանալ. ցՃԽ. գ. Ես Ը։ *Երևութա-ցաւ նմա 'ի քուն խաչ աստեղեայ։ Ի սըր-տին գործարանի երևութացեալ հոգւոյն աչաց՝ Թառմ աչոյ ձեռին։ Եւ ոչ միայն ե-րևութացաւ, այլև... 'ի միտս նորա հա-ւատքեցան։ Երևութացաւ նմա 'ի քուն ա-պագայիցն յայտնութիւն. Խոր. Ք. 80։ գ. 53. 66։

ԵՐԵՒՈՒԹԱՆՔ. նայ. Տ. ԵՐԵՒՈՑՔ. Փաղտասիա. Imaginatio, perceptio. *Ցերևու-Թանս բարեացն ընծայանայ։ Զոչ ուսանիլն ուսուցանել երևութանս. Փիւ. խմոփ։

ԵՐԵՒՈՒԹԱՊԷՍ. ս. Երևելապէս. մարմնապէս. * Աներևութաբար՝ այլ խա-ղելոյ և գոյի ճշմարտապէս. իակ երևութա-պէս՝ մարդոյ չջշմարիտ և գոյի ճշմարտա-պէս. Աստ. Գ։

ԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀπτασία, էպիփա-ռեա. Visio, apparitio. Երևումն. երևոյթ. յայտնութիւն. տեսութիւն. տեսիլ. տեսակ. *Բախեալ 'ի նը տերունական երևութիւնէն՝ գոհանայ։ Ի գիմացն, այսինքն ասեմ՝ յե-րևութիւնէ առաքինութենէ և խնամատութեան պահպանեալ եմ։ Թուի բարւոյ երևութի տալ. Փիւ։ * Միայն յերևութիւն իակ Ճա-նաչեն. Պիս։ *Ամենայն որ հայի յերս ինչ, իրին երևութին յաչսն գոյանայ. Չեր. կե։ *Ըստ երևութիւ զարիւն երբր (լուսինն)։ Ցայնը ահագին հրոյ երևութից տատանիւր երկիր. Ան. Բոբյր։

Իբր Երևակայութիւն. և ցնորք. առ աչս երևուն. Փանտասία. Imaginatio. *Երևու-Թիւ բաղկանայ ըստ արտաքինն առ Ճանա-պարհ տպաւորութեամբ զմիտսն 'ի ձեռն զգայ-ութեանն. Փիւ. այբբ։ * Ամենայնքս միր ըստ քեզ ստուեր և երևութիք. Ցհ. խ. Երս։ *Ոչ Ճշմարտութիւք, այլ երևութիք ոչ-նիւ զմարմինն. Նանայ։

Իբր Մակերևոյթ. Ἐπιπολή. Superfi-cies. *Անխոր մեծութիւն՝ յերկայնութ և 'ի լայնութիւն միայն տեսանելով երևուի կոչի յերկրաչափական արուեստ. Փիւ. էւ. Ք։

ԵՐԵՒՈՒԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Երևութիւ. որպէս երևակայութիւն. յն. Փանթասիա. *Յարձակութիւն՝ եղբայրն և ընկերն երևու-Թութեանն. Փիւ. այբբ։

ԵՐԵՒՈՒԹՈՒՏ. ա. Իբր երևութա-կան, երևակայական. ցնորական. երազա-կան. *Ըստ քնոյն զերևութուտ բարբաջ-մունս... ըստ դէպ լինելոյն ասել զծանել. Նիւս. խոմ. ծԲ։

ԵՐԵՒՈՒՄՆ, ման, անց. գ. Փάσις, էպիփάσις, էպիφάνεια. Apparitio, apparen-tia, species. Երևիլն. տեսանիլն. տեսու-թիւն. տեսիլ. երևոյթ. երևոյթք, երևոյթը, պեսս, պեսիք. *Ակնեալ 'ի փայլակնացայտ երևմանէ։ Երևումն աքսիլեսաեսիլ եցոյց քեզ։ Յայտնական երևմամբ կայր գունդն։ Մինչև յերևումն պղծոյն. Փարպ։ *Իւրը-կատագոյնս նայել իմ յայնպիսի երևումն. Խոր. ա. 25։ *Ոմն ձայնիւ, և ոմն երևմամբ։ Հաւասարեալ լինին երևմունքն։ Զտուա-ղինսն յիշեցեալ երևմունս. Ցհ. խ. ոփ. Ե երս։ *Մարդ յերևմունէն ծանօթանայ. Սէփ. ա. պ. ծա։ *Ի տես անառակ և պիղծ երևմանց։ Կերպարանէ արհաւրաց տեսիլս և երևումունս. Խոր։ *Երևմունս երազոց. Ցհ. կթ։ * Երևմամբ խորհրդոյ զանցա-նել զսկզբմանցն. Բրս. յեսկբանէ։

ԵՐԵՒՈՒՄՆ. Ἐπιφάνεια, էպիոլή, ὀψις Մակերևոյթ, երեսք. *Ըստ երկայնչափա-կան արուեստին, որ նշան, գիծ, և երևումն կոչեն։ Վ.բն. էւ։ *Պեղի ընդ ջուր, և ընդ երևմանն (մորթոյ) ձկան. Նիւս. խոմ. լԲ։ *Ո՛չ ասէ՝ յերկրի ընկել, այլ 'ի գիմաց երկրի, ըստ յերևմանէն. Փիւ. լին. Ք. 15։

ԵՐԵՒՈՒՄՆ. Փանտասία. Առերևոյթ իրք. ցոյցք արտաքին առ երևելոյս յաչս մարդ-կան. *Հաւանեալ իմն 'ի միտս արկանել ե-րևմունս անցից առ 'ի պատրանս քաղաքաց. Փիւ. Ծ. բան։ *Ոչ վասն այլ իրիք պիտոյից, այլ զի վկայս ունիցին զնոսա վասն միտոի և անցաւոր երևմանցս. Ոսի. չհ. իԷ։

ԵՐԵՒՈՒՄՆ. *Էհփասις. Productio, re-praesentatio. Ծագումն. ծնունդ և բղխումն կամ ելումն. *Իմանալի է այսպէս ծնեալ զորդի 'ի հօրէ՝ որպէս զիմաստուն 'ի միտց. Թէսկեան 'ի ծնողէն արտաքս լինել Թուե-լով ըստ երևման նորա, գասլեալ է 'ի նմա. Կիւրղ. գԽ։ *Հոգին ըստ բխումն 'ի հօրէ, և երևումն յորդւոյ, ոչ ըստ ոյգւոյ ծնընդեամբ, այլ յառաջ եկեալ աղբիւրա-բար. Կիր. պԽ։ *Հոգւոյն սըն բղխումն 'ի հօրէ, և յորդւոյ երևումն անհասապար և անժամանակապէս. Բրս. Տր։ * Որթի, և հոգի (կոչին). երևմամբն զանազան նո-ցա և զկոչմունսն արար ոմն. այսինքն բա-նիւ երևման կիր ծագման նշ. Աս որ. Ը։

ԵՐԵՒՈՒՄՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ կամ ԱՍՏՈՒԾ-ԾՈՑՆ. իբր Յայտնութիւն, ճածայայտնու-թիւն. *Երևումունք ճածայինք եղեն առ սբան։ Ամենիմաստն ճածաբանութիւնն (որ գրոց)

զանգլէն զայն վայելչաբար կոչէ Ա՜յ երեւոյն. Դիոն. երկն: *Երեմանն ալ արժանաւոր լեալ (եղիա). ՑձԿ. ԹԼ: *Չերեւոյն որգւոյն յայտ առնէ. Փոգ:

ԵՐԵՔՍ. սուռք. գ. Բառ յն. երէ՛ս. այն է ըստ հյ. երեց, այսինքն քահանայ. *Ե րեփսուռք և պապաք, որ Թարգմանին քահանայք և երիցունք. Լմբ. պոգ:

ԵՐԵՔ կամ ԵՐԻՍ, երից, երիւք. ա. Τρεῖς, τρία. Tres, tria. Միւռելի յաւելլեալ ի վերայ երկուց. երէ՛ս. Ի՛նձաւ նոյ երիս որդիս: Երեք ալք, կամ կանայք, աւուրք, խանք: Թրմայ դրիւս երիս ալեր: Ճանապարհ երից աւուրց: Ցետ երից աւուց: Երիւք չարժի երկիր. ևն: *Չի երիս ընդ միոյ պատրաստացէ. Եւիւ. Ը: *Նրկուց և երից խնդրոյոց: Երկքն միաչափ երևէին: Որք էին յերեք աշխարհէ. Փոգ: * Երիս խորհուրդս հնչման զարմանալիս գործեցան խոնարհումքն ՚ի քեզ տեառնի ՚ի ածածին. Շար: *Ցետ երիս աւուրն առնալ տարան. Ճ. ի: * Երից ալէլուն ՚ի պատիւ երից անձնաւորութեանն ածումքին. Լմբ. յայտ: * Ա՛ւ երիս երիս գաւս անմարմնոցն ՚՚. Ը՜ առ իւրաքանչիւր երիս, կամ առ երից երիս. Ցհ. իմ. ապ:

Մերմ իր երից. * երիս կամ չորս բախեն զաչն. խոր. Ը. 58. զորութիք ի ժանալով բախմունս. որպէս ոսկ. երէ՛ս չը՜ս պ՜ռնել, ևն:

Մերմ որպէս Երրորդ. *Ցերեք ժամ աւուրս: Երիս գաս. Լմբ. ապիզ. Ե պոգ: *Չերեք ժամսն. ՚՚. ԹԳ. Ը. 12:

ԵՐԵՔԱՔՋԵԱՆ. ա. Որոյ լայնութեան կամ երկայնութեան իչխ երեք թզաչափ. այսինքն կարի ընդարձակ. * Չերեքաչխեան ձկեան ձակատն՝ պղնձեան տախտակունք յօրինեալ. կալանք: Տ՛ես և ԵՐԵՔՔՋԵԱՆ:

ԵՐԵՔԱԼԵԱՆ. ա. Τριακμία. Fluctus magous, décumanus. Ասի և Երեքնակի ալիք. ըստ յն. Ուր են ալիք կամ կոհակք մեծամեծք՝ իբր երեքալատիկ կամ բազմապատիկ. * Ո՛ր ՚ի խորս աշխարհս ձմեռնայ՚ն մրրկաքն զամենապատիկ երեքալեան ՚ի յինքեանս զնստուցանիցէ. Նխա. երփ: *Չփախուցեալ ծուռայն ըմբռնեալ ծովուն ծառայակցին՝ երեքալեան հնչմանն գոչէր զառնութեի. Գննագ: * Երեքալեանս կեն՚ցոյցս. Ա՜ան. եիեզ: *Կոհակաբ բազմք. . . երեքալեանն գիմակուբ: Նպ. իէ: * Երեքալեանն խառվուբ: Որպէս յերեքալեան ծովու. Լմբ. պոգ. Ե ոգ: * Չերեքալեան զամհի ծովուս սաստկութիք. Մալ:

ԵՐԵՔԱԼՈՒԹԵԱՆ. Տ. ԵՐԱԼՈՑՍ. Ը. ԵՐԵՔԱՆՉՆԵՑ. *Չերեքալուսեան ածումքին. Վբդ. էչ: * Երեքալուսեան և միանական ՚ի երրորդութեն. Տօնակ:

ԵՐԵՔԱՄԵԱՑ. } ա. Τριστής. Tri-
ԵՐԵՔԱՄԵԱՆ. } dis. Եռամեայ. Երից ամաց. Երեմեան. երէ՛ս փոս. կամ փոչ. ոան. *Երեքամեայ ժամանակ. Ե՜ս. իբ. ա. Ե Ի: *Երեքամեան ժամանակ. Ճ. Ր:

ԵՐԵՔԱՄՍԵԱՑ. } ա. Τρίμηνος. Tri-
ԵՐԵՔԱՄՍԵԱՆ. } mestris. Երից ամսոց. երէ՛ս ամո՜ս կամ ամո՜ան. Ի՜ւլ այլգ. *Չերեքամսեայ ժամանակ: Չերեքամսեայ փոփոխմունս ՚ի տալի ամմարէին. Ե՜ս. իբ. ա: *Երեքամեայ, կամ երեքամեան աւուրք. Գիա:

ԵՐԵՔԱՑԱՐԿ. Տ. ԵՐԱՑԱՐԿ. Τριώροφος. *Ներքնատուն, և վերնատուն, կրկնայարկս, և երեքայարկս. Ա՜ան. Է:

ԵՐԵՔԱՆԿԻՒՆ, ի, յց. կի կեան, անց. } ԵՐԵՔԱՆԿԻՒՆԻ, նեղ, նեաց. գ. ա. }

Τριγώνος, ον. Triangulum, triangularis. Տ՛ես ԵՐԱՆԿԻՒՆ, ԵՐԱՆԿԻՒՆԻ. *Ձևիք՝որ երիս ունին կողս, կայ ՚ի նոցանէ երեքանկիւն. Ե՜իւէր: * Ունի յինքեան տատնեակն զերեքանկիւնին յատուկ առանձնաւորութեիւն: Երկերիւրդ բազկացաւ ՚ի չորից երեքանկիւնեաց: Երեքանկիւնիք են չորք այսոքիկ. ա. ֆ. ջ. ֆ. որ լինին Ե. Փիւ: *Գտանել զհասարակ երեքանկեան իմն երեքքառորդաձև գրոչմիքն՝ զոր նկարեն. Վէդ. օբ. Ի: * Երեքանկիւնի իմն կարգեաց ձևով. խոր. ա. 10:

ԵՐԵՔԱՆՁՆԱԿԱՆ. ա. } Տ՛ես ԵՐԵՔԱՆՁՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. }
ԵՐԵՔԱՆՁՆԵՑ. } ԵՐԱՆՁՆԵԱՆ. } կան. որ և
ԵՐԵՔԱՆՁՆԵԱՆ. } ԵՐԱՆՁՆԵՑ, ՚՚ԵԱՆ. *Միւռելի երեքանձնական: Որպէս զերրորդութեի վան երեքանձնական երևմանն (այսինքն գիմայ). Դիոն: *Աւանձնաւորութեի երեքանձնական զորութեն. Ցհ. իմ. երա: *Չերեքանձնական տէրութեին. Չփբ. կի: *Երեքանձնաւորական ածումքին. Մ՜փս. ՚ի դէմ: *Երեքանձնեայ (կամ երեքանձնեան) տէրութեին. իգի: *Երեքանձնեան երրորդութեի. Չփբ. կի: *Սրբազանել զերեքանձնեան մի ածութեի. Մ՜փս. էիեչ: *Երեքանձնեան ածութեի. Ճ. Ա: հ = Յ. յոա. ՃԹ:

ԵՐԵՔԱՒԱԳԱՍՏԵԱՆ. ա. Որոյ են երեք առաքաստք. Իւ էլէ՛ի: *Իբրև ըզնաւ երեքաւագաստեան կարէ սրհամարհել զալիս աշխարհիս. Իսիփ: յորմէ և վ՜անալ. յոբ:

ԵՐԵՔԱՒԱՏՈՒԱԾԵԱՆ. ա. գ. Երիս ածս դաւանօղ. բաժանօղ զանբաժանելի երրորդութեին. * Երեքածեան կոչես զիս. Սէբէր. Ը: *Մի երեքածեան Թշնամանեաս ցիս. Ա՜աբ. ՃԹ:

ԵՐԵՔԱՓԻՒՐ. Տ. ԵՐԵՔՀԱՐԻՒՐ. * ի վերայ երեքարիւրից վիրաւորաց. Ք. ԼԳ. իԸ. 18: *Քան զժամանակ ամացն երեքարիւրից: Յառաջ քան զերեքարիւր զնոյնսն և զերիս ամս. Եա. իբ. ա:

ԵՐԵՔԱՐԻՒՐ. ա. Երեք հարիւր. Ի վերայ երեքարիւրից վիրաւորաց. Ք. ԼԳ. իԸ. 18: *Քան զժամանակ ամացն երեքարիւրից: Յառաջ քան զերեքարիւր զնոյնսն և զերիս ամս. Եա. իբ. ա:

ԵՐԵՔԱՐՁԻՆ, կամ ԵՐԵՔԱՐՁԻՒՆ, կամ ԵՐԵՔԱՐՁԻ. ա. Τρίαινα. Tridens, fuscina. Երեքժանի. դործի երկաթի երիւք ատամունք. ղէդէն, ղօպին. * Ունէին տէգս հրուչէնս երեքայրիս, և երեքարժիս հրավառեալս (այլ ձ. երեքարձինս): Եհար զերեքարձէնն գայն ՀրուչէՆ աեղ ՚ի սիրտ նորս. Վբդ. հդ. ԺԸ: (Արձին՝ Թուի ատատին կամ ժանիք, որ ըստ ար. սինն, եսիանն. երր. չէ. պրս. փչիան:)

ԵՐԵՔԱՐՄԱՏԵԱՆ. ա. Որ ունի զերիս արմատս կամ զառաջս. * Ի մէջ երեքարմատեան գագաձև հովտին փոքու, որ յերիս բլղոյն իսնարհի. Աբծբ. ա. 11:

ԵՐԵՔԱՐՓԻՆ. ա. Եռալոյս, կամ երեքպայծառեան. երեքիրեան. * Բոլորն երրորդումբ զնոյն ինքն անձնաւորութեիւն, և զմի միոյ երեքարփին ճառագայթ լուսոյ զոգաստեակագաբար զուգափայլելով. Մ՜փս:

ԵՐԵՔԲԱՂՁԵԱՆ. ա. Երիս կամ յոյժ բաղձալի. * Երեքբաղձեան հաւատ քարոզիչեր սրեզբայց. Ճ. Գ:

ԵՐԵՔԲՈԼՈՐԱՁԵՒ. ա. Որ ինչ է ՚ի ձև երից բոլորակաց. ունօղ զերիս բոլորսկս. * Երեքքառորդաձև գրոչմիքն՝ զոր նըկարեն. Վէդ. Ը:

ԵՐԵՔԳՄբԵԹԱԿԻՐ. ա. Ունօղ զերիս գմբեթս, կամ առնելով միմեանց, կի որպէս յարկս ՚իվերայ իրերաց. և ըստ յետնոյս ասի. * Գտանեմս յարկս յարկովք չինեալս երեքգմբեթակիրս ՚՚. այսինքն եռաստիարկս. Վէդ. Ը:

ԵՐԵՔԴԱՆԳԵԱՆ. ա. Որ երիս գանգս արժէ. յածագին. խոտան. երէ՛ս էրէ՛ս ոքընոց. իէի էլ ագէլէի՛ս. * Իբրև զարհամարհ և զքամահանաց և զերեքդանգեան ՚ի մէջ արկեալ կոտէին զյո՜. Ոսկ. Նի. Ե ճճ. ուսոի և Երե՜ն. * Իբրև զայր ոք արհամարհեալ և երեքդանգեան ՚՚:

ԵՐԵՔԵԱՆ, կամ ԵՐԵՔԻՆ. երեցունց, ցուն. զերեսեան կամ սին. երեքմբք. գ. Երեք ոմանք կամ իրք միանգամայն. իէի՛ս ալ. Խ՜ւէ՛ս պէ. յն. լա. երեք ասի. * Երեքեան որդիք Նոյա: Ալքն այն երեքեան, կամ երեքին: Դուք երեքին: Ա՜ղբ երեքին, կամ երեքեան: Ո՜ երեք ցունց ՚ի նոցանէ. ևն: *Չերեցուն՚ցն (կամ զերիցուն՚ցն) զայնոցիկ հասին զգլուխս: Չերեքեանս զայսոսիկ պահեսջիր: Չերեքքինս զայսոսիկ պահանջէ. Վբդ հդ: *Եթէ զայդ երեքեան կարես առնել: Նախապատրաստ երեցուն. Եւիւ. Ե:

ԵՐԵՔԵՐԱՆԵԱՆ. Տ. ԵՐԻՑՍ ԵՐԱՆՆ. Լ՜. * Չոր երեքերանեան մեր հարք. . . տահմանեցին. Պզմ. Խ՜: *Չերեքերանեան զգեցեալ զորուձք. Հ՜ամմ. ասէ:

ԵՐԵՔԵՐԵԻԵԱՆ. ա. Երիւք յայտնեալ, կամ երիցս լուսափայլ. երեքաբփին. եռալոյս. երեքանձեան. * Չերեքերեւեան ածումքին: Երեքերեւեանն՚ի միում ածումբ: Տօնակ: Մ՜իւ. ապոբ: *Գերապատնիւ և երեքերեւեան տեսումբ՚ն զմայլեալս. Դիոն. էրն: * Երեքերեւեան տեսումբին, փոխանակ Թէ երեքանձնաւորական ածումբիւն. Մ՜փս. ՚ի դէմ:

ԵՐԵՔԵԹԵԻԵԱՆ. ա. Որոյ են երեք ծայրք կամ սայրք իւր Թևք. * Դիպեցուցանէ զերեքԹևեանն կրծիլ տախտակին, և չեշտ ընդ մէջ Թիկանցն Թափանցիկ լեալ՝ յերկիր անկանի սլաքն. խոր. ա. 16: *ՉերեքԹևեանն նետ գիտեցուցեալ երկաթագամ տախտակի կրծիլն. Ցհ. կի:

ԵՐԵՔԹՉԵԱՆ. ա. Երեք Թզաչափ. որ և ԵՐԵՔԱՔՋԵԱՆ. յն. երից Թզաց. Խ՜լգ. ըշէ: *Լայնութ երեքԹզեան. Ե՜ս. իբ. ա:

ԵՐԵՔԹՇՈՒԱԻԵԱՆ. ա. Երիցս Թըշուառ. եակերէլ յոյժ. հէք և ողորմելի. *ԵրեքԹշուառեանն որոգինէս, և որք զնոքային խորհին. Մ՜փս. ՚ի դէմ: Լմբ. յայտ: *Նոր ումն նաբուզարզան, երեքԹշուառեան վաստուեր. Ա՜ղբ. Ք. 9: * ԵրեքԹշուառեան և անիծեալ ծեր: ԵրեքԹշուառեան, գունա խոստացիր զոհել. Ճ. Ա: * Եղկեալս և երեքԹշուառեանս. Սիա. ապ:

ԵՐԵՔԺԱՆԵԱՑ. } Որ ունի երիս
ԵՐԵՔԺԱՆԻ. ա. գ. } ժանիս, այսինքն ատամունս, կամ սայրս և սլաքս. երեքարձէն. *Եւ ումն սուսերաբ երեքժանեայ հալ զնա. հ = Յ. սեպո. Ք: * Երեքժանի մահանան ՚ի ձեռին իւրում. ՚՚. ԹԳ. Ք. 13: *Երեքժանի մահանաւն ՚ի մեծամեծ կառասյիցն հանեին. Եէբ. ԹԳ:

ԵՐԵՔԻՆ. Տ. ԵՐԵՔԵԱՆ:

ԵՐԵՔԼԱՐԵԱՆ, կամ ԵՐԵՔՀԱՐԵԱՆ. ա. Յերիս Թիւս կամ ՚ի չարս հիւսեալ. * Որպէս զսակեճամուկ ծիրանի՛ երեքլարեան մարգարտով հիւսեալ. Վբդ. Ը:

ԵՐԵՔԼՈՒՍԵԱՆ. Տ. ԵՐԱԼՈՒՍԵԱՆ. *Խոստովանեացուք զերեքլուսեան անբաւութիւն. Նբ. յոՎէբ: * Ըստ գոյութեի մի, և ըստ անձնաւորութեի երեքլուսեան. Շ. ՚՚. յն. Ը: *Չերեքլուսեանն (կամ զերեքլուսեան) սրբութեի զերգս միոյ աերութեի ՚ի պաշտօն պաշտաձին. Պիսիբ: *Ո՛վ կուսական աշտանակ երեքլուսեան. Եպիբ. ՚ի յոյն:

ԵՐԵՔԿԱՐԳԵԱՆ. ա. Τρεῖς στιχοι.

Tres ordines, vel series. Ունօղ զերիս կարգս. իբէ+ կարգ. իւ. սբբ. * Շինեաց զսրահն նեղքին երեքկարգեանս յանուանէ. Զսրահն մեծ չուրջանակի երեքկարգեանս յանուանէ. գ. ԹԳ. ղ. 36: ե. 12: *Յօրինեցին զսազմն հանդիսին երեքկարգեան գնգոք. Ոսբեր:

ԵՐԵՔԿԻՆ, կնի կամ կնոյ, կինք, կնաց. ա. Տրւոյ, տոյ, տրիպլάσιος, տրίτος. Triplex, ternus, trinus, tertius. Երրեակ. եռեակ. երեքնակ. երեքպատիկ. եռամասնեայ. երրորդ. * Անկրկնեաք առ անկրկնաօք երեքկին. ա. ԹԳ. ե. 4: *Պատուհանք բազմաքանք երեքկին. Եզեկ. խա. 16: * Լեզու երեքկին զգաստս սասանեաց: Լեզու երեքկին զկանայս ժրագլուխս եհան. Սիր. իե. 16. 19: * Յերկպատիկն և յերեքկինն: Միւս ևս՝ որ յերեքկնաց է: Երիկկինք, և յերեքկնէ. ա. գ. ԼԹ. իէ. որ են քառասուն. Փիլ. սահ: * Երեքկնոյն արեգական». յն. միհրայ. Դիոն. Իւր: *Երեքկին լուսով ասծուԹեն պայծառացաւ. Աբր: *Վասն սքեղն օրհնաբանուԹեն երիկկին ալէլուքք. Լիբ. յայտ: *Ունին զնոյն աքեմ, բայց եմափոր երեքկին. Մխ. ԺԳ:

ԵՐԵՔԿԻՆ. ն. Տրւոցῶς. Tripliciter, trifariam, tertio. Երրակի. երեքկնակի. եռապատիկ. երիցս, կամ երրորդ անգամ. *Գրեաւ զնոսա յանձին քումէ երեքկին,'ի խորհուրդս, 'ի գիտուԹիւն, և 'ի հանՀար. Ասաւ. իբ. 20: *Երեքկին ամենայն ինչ բաժանեալ է. Փիլ. Լին: *Երեքկին զնա պրակեալ. Յհ. ին: *Խորհրդաբար լուրն երիկկին զանազանութիւն ցնոգեցաւ. Բեր. Գործ:

ԵՐԵՔԿԻՆ, կնոջ կամ կնոյ. ա. Τρίγαμος. Ter uxorem ducens. Երիցս ամուսնացեալ, երիցս կանայս առօղ հետզհետէ. իբէ+ անգամ կործօղ. *Եղիցի ապաշխարուԹիւն նորա երեքկնոյն. Կանոն:

ԵՐԵՔԿՈՂ. Տես 'ի բառն ԵՐԵՔԿՈՒՂ:

ԵՐԵՔԿՆԱԿ, ի, աց. ա. գ. Երեքկին ԹիւՀ. Երրեակն, և երեքպատիկն. Τρισσός, τριπλάσιος. Trinus, triplus. *Գոյացաւ 'ի քուէից, 'ի կրկնակէ և յերեքկնակէ: Ի կրկնակս և յերեքկնակս. միանգամայն և առ հասարակ 'ի բազմապատիկսն. Փիլ. Ծ. բան:

ԵՐԵՔԿՆԱՅԱՐԿ. Տ. ԵՐՒՑԱՐԿ. *Ա. բարեր քեզ կրկնայարկս և երեքկնայարկս. Ա՞ ար. ը:

ԵՐԵՔԿՆԱՕՐ ԱՒՆԵԼ. Որպէս երեքկին արօրագրելով խուզարկել. պղպեղ, իրիրել. *Պարտ է կրկնաօր և երեքկնաօր առնել զբանն. Սեբեր. ը:

ԵՐԵՔԿՆԵՄ, եցի. ն. Τριπλασιάζω, τρισσόω, τρισσόω. Triplico, triplum facio, tertio facio. Երեքկին առնել զիմն պարզ, կամ զնոյն գործ, կամ զանդրեվ. երիցս կրկնել. իբէ+ անգամ, և իբէ+ խոհ ընել. իւ. գոհ եմ+է, ԹԷ+լիս եմ+է. *Ասի չուան, և երեքկնեցի. Վրէ+ հց. ծը:*Երեքկնեցից զքնօք. ա. ԹԳ. ե. 20: * Երեքկնեցին՝ ձգեցից և երիցս անգամ. Կի+րէ. ԹԳ: * Երեքկնեցէք (արկանել զՀուր), և երեքկնեցին. գ. ԹԳ. ծը. 34: * Երեքկնեաց (զսալոմոնէն) 'ի սոդոմն. Ես+ իբ: ՝ Ցորժամ այլ իմն օր բան չարուսնակութիւն գրեմէ երեքկնի. Դիոն. Իւր:

ԵՐԵՔԿՆԵԼ. Երրորդել զնոյն բան. * Կրկնէ և երեքկնէ զնոյն բան. Եզեկ. հայր ՀԷ: *Կրկնեա և երեքկնեա զդոյն վճռկայութիւն. Մ՞ծբ: * Երեքկնէր և չորեքկնէր զանսուտ երդումն. Եզեկ. ը:*Եւ երիկնէ զգոտակար պաղատանս. Լիբ. սղ: *Դարձեալ երեքկնեցի 'ի նոյն բուրաստան ընԹ երցուածոցն. Աբր:*Երեքկնեցաւ ձեռագիրն. Վրդ. Էս:

ԵՐԵՔՈՒԿ. } Որոյ են երեք կուղք,
ԵՐԵՔՈՒԿԴ. ա. } ոլորք, ծալք. երեքկին մանեալ. Էրէ+ խոհ էղած. * Առասան երեքկուղ ոչ վաղվաղակի խղեսցի». այլ ձ. երեքկին. Ժող. ը: 12: Ուր Լիբ. գրէ. *Առասան երեքկին... Զայսպիսի շարամանեալ երեքկուղս ոչ կարէ վաղվաղակի խզել որոգայԹն սատանայի»: Բայց Մով. սէս քերԹողն, և Արշարունին, և Տօնականն՝ միաբան ընԹեռնուն, *Առասան երեքկղի գիւրաւ ոչ խզի (կամ վաղվաղակի ոչ խզանի)»:

ԵՐԵՔՈՒՈՒԻ. ա. Եռակողմեան ձև. որ և ԵՐԱՆԿԻՒՆ, ԵՐԵՔԱՆԿԻՒՆ. իւ. դաբաՀիւբ, իւ. էԹռէնէ. *Եթէ բողոքակ, եթէ երեքկուսի, եթէ չորեքկուսի. Սեբեր. ը:

ԵՐԵՔՀԱՋԱՐԵԱՆ. ա. Ուր գոյ ԹիւՀ երից հազարաց. *Երեք Հազարեան և հինգ հազարեան ժողովք (հաւատացելոց). Ոսկ. ՀՀ. ա. 21. յն. երեք Հազարքն և հինգ Հազարքն:

ԵՐԵՔՀԱՐԻՒՐ, ոյ ոց. ա. Τριαχόσιος. Trecenti. որ և ԵՐԵՔԱՐԻՒՐ. Երիցս Հարիւր. իբէ+ Հարիւր. իւ. էէ+ղ. * Յերեքհարիւր կանգնոյ: Եւ երեքՀարիւր դահեկան: ԵրեքՀարիւր այր, կամ արուարքք: Կանգնեաց զնիզակ իւր 'ի վերայ երեքարիւրից վերաւորացն, կամ 'ի վերայ երեքՀարիւր վիրաւորացն. Յհ. ը. 15: իե. 22: Դտ. ե. 6. Ե ղ: ը. ԹՁ. իՁ. 18: ա. ՀՀ. ծա. 11:*Արդ զայս չամս է յաղագս երեքարիւրոցն (այլ ձ. երեքՀարիւրոցն) ասէ. Փիլ. Լին. ը. 5:

ԵՐԵՔՀՈՐԻՒՐԵՔԻՆ, եցուն, կամ ունց. Նոյն ընդ վ. ըստ չն. և լտ. իսկ 'ի մեզ, երեքՀարիւրքն միանգամայն, կամ մի առ մի. իբէ+ հարիւրն ալ. իւ. էԽ+էս պե. *Գոչեցին երեքՀարիւրեքին փողքն եղջերեայք. Դտ. ը. 22:

ԵՐԵՔՀԵԳԵԱՆ. ա. Ունօղ զերիս հեգս. եռավանի. * Եթէ երեքհեգեան իցէ բառն, այսպէս, ինքնակալ, ըմբռնօղ. Երբ. իէր:

ԵՐԵՔՁԵՂՈՒԱՆԵԱՑ. ա. Τριώροφος. Trium tabulatorum. Որոյ են ձեղունք երեք 'ի վերայ իրերաց. եռայարկ. իբէ+ խաՀավ. իւ. գոհ. *Որք երեքձեղունեայն, չորեքձեղունեայն չինեն, և ըզքաղցեալս անտես առնեն. Ոսկ. ՀՀ. ը. 23:

ԵՐԵՔՁԱՒԱԳԱՑ ԹԵԱՆ. Տ. ԵՒՆԼՈՑՍ. *Ա յսոր լոյս երեքՁաւագ այԹեան փայլմամբ լուսաւորեաց զսիեզերս ամենայն. կխ+րլ. ալ. Խլ:

ԵՐԵՔՄԱՄՆԵԱՑ. ա. Τριμερής.
ԵՐԵՔՄԱՄՆԵԱՆ. } Tripartitus. եռամասն. եռամասնեայ. *Ձի է մեր երեքմասնեայ հոգիս. և ունի մասն, է ինչ՝ որ բանական, և է որ սրամտական, և է որ ցանկական: Երեքմասնեայ ոգւոցս մերոց եղիցոյ, ևն. փիլ. այաբ. Ե ել: *Զերեքմասնեան հարուածն առաջի եդեալ. ընտրեաց զգաստակնիք մահուն. Նար. Ֆ:

ԵՐԵՔՄԱՏՆԻ. ա. Τριλήματος. Trium palmitum. Ունօղ զերիս ոստս կամ զմատունս. *Մինացեալ միայն 'ի վերայ խաչին որպէս զայգի (այսինքն որԹ այգւոյ) երկմասնի կամ երեքմասնի, բացատարածեալ աստի և անտի զձեռան. Ան. ը:

ԵՐԵՔՄՏԵԱՆ. ա. Որոյ են երեք մուտք կամ դրունք հետզհետէ. *Կոչէ զնա 'ի տուն սեառն 'ի յերեքմտեան. զի զայդ նշանակէ աստուածային. Մխ. երեմ. լը. 1/4: Երբ. ալէլիւէ:

ԵՐԵՔՆԱԿ. ա. Ն. Իբր երեքկնակի. այսինքն երեքկին. եռապատիկ. *Երեքնակի և չորեքնակի պատեալ պաշարեալ ըզնոսա. Փոքր: * Չերեքնակի ալիս ծովուն 'ի բաց մերժեաց. Խոհ:

ԵՐԵՔՆՉԱՆԵԱՆ. ա. Ուր լցեն երեք նշանք, կամ աքանչելիք սրիցս կրկնեալք. *Որպէս ցուցաւ իսրամ անսրժանուԹեամ երեքնշանեան յայտնուԹիւն. Ճ. գ:

ԵՐԵՔՉԱՐԱԹԻ. գ. ումկ. իբէ+չբիւ. սալբ. Երրորդ օր եօԹնեկի: Տես:

ԵՐԵՔՈՑՆԱԿ, նոյ. } Տ. ԵՒՈՑՆԱԿ.
ԵՐԵՔՈՑՆԵԱՆ. } *Նստեր 'ի վերայ երեքոտանոյն. Մխ. էբեմ: *Զգլխուն (իմն զդեզվխականս) զերեքոտանեանն յասպարիսի գներ. Սիր. ա. 16:

ԵՐԵՔՈՒՂԱԿԵՆ. ա. Որոյ չափն է երեք ուղղակ կամ քիվ, կամ ԹիվՀ ըստ չն. Παλαιστῶν γ'. Trium palmorum. *Զորեքկանգնեան, և երեքուղկեան, և առ երկուս մպատնես. Ես+ իբ. ա:

ԵՐԵՔՈՒՊԱՏԻԿ. ա. Եռապատիկ. երեքկին. և երեքսայրի. *Երեքպատիկ վայելչուԹիւ, կամ տարերք, կամ ամք, ևն. Պիս: Փիլ: * Աձայնի խրատն երեքպատիկ է. Վանակ. յոբ: * Չերեքպատիկ զուլաքին սայր չուրջ օծանելով. Նիս. երգ:

ԵՐԵՔՊԱՅԱՏՆԱՒ. ա. } Τριλαμπής.
ԵՐԵՔՊԱՅԾԱՌԵԱՆ. } Ter, aut valde splendens. Եռալոյս. երեքլուսեան. ամենապայծառ. * Լոյս՝ միշտ պայծառ, երեքպայծառ. Աճաբ. Նոր կիր: *Զերեքպայծառեան լուսոյն եզաբուն ճառագայԹ. Խոր. Վրդվ:

ԵՐԵՔՊԱՐՍՊԵԱՆ. ա. Ունօղ զերիս պարիսպս. իբէ+ պարով. իւ. հինաւուբ. *Ն. րեքպարսպեան քաղաք, կամ աշտարակ. Սիմա. ազ. Ե յոբ: Շ. ՀգԹ: * Որ յերրորդումէ անտի ունի զայս երիս, Հնաւատս, պլոյս, և զսէր, երեքպարսպեան քաղաք է. Եսափր. ծ: * Ա՛ռ զարդասպլիս վերեքպարսպեան ամրուԹիւն պատեալն գեղեցկաչէն քաղաք. Երէն. իէր. չիւ:

ԵՐԵՔՍԱՅՐԻ. ա. Τρίστομος. Cui triplex est acies. Որոյ են երեք սայրք. կիմ երեքբերանեան՝ որպէս եւանկիւն սուր. *Ունէին սէգս հրեղէնս երեքսայրիս. Վրէ+ հց. ծԼ: *Երեքսայրի սրով վիրաւորեաց զգնա. Ոսկ. ա:

ԵՐԵՔՍՐԱՀԵԱՆ. ա. Ունօղ զերիս սրահս կամ գաւիԹս. իբէ+ բաւղ. * Դեմ ընդդէմ կարգեալ երեքսրահեան (չն. սրահք երեքկին)... քանզի երեքսրահեանք էին». չն. երեքպատիկ, կամ եռայարկք էին. Եզեկ. իբ. 3. Ե 6:

ԵՐԵՔՍՐԲԱԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Τρισάγιον. Trisagium. ՕրհնուԹիւն կամ երգ, յորում երիցս Շբ ասի. *ԵրեքսրբասացուԹիւն սրովբէից. Լիբ. յայտ:

ԵՐԵՔՍՐԲԵԱՆ, քենի, իւ, կոյ. ա. գ. Τρισάγιος. Ter sanctus, sanctissimus. Երիցս Շբ, և ամենաՇբ. նա ինքն ՇծՀ, կամ երրորդումէ, և տէրումէ նորա. * Երեքսրբեան մի տէրումէ: Գոհումէ երեքսրբենին: Քեզ երեքսրբենիդ կան յանդադար փառաբանումէ. Շար: *Երեքսրբեան՝ անմահ Հոգածուր: Զայս կեդրոնի բանի երեքսրբենիդ մատուցեալ. Նար. գնդ. Եւ հն:*Զօրումէ երեքսրբենիդ: Զուրախումէ աննկատեալ՝ որ 'ի մէջ երեքսրբենիցդ. Բենկդ:

Եւ Ուր կայցէ երիցս Շբ ասումէ. * Երեքսրբեան ձայն, կամ օրհնումէ, կամ փառաւորումէ. Շար: Գնդ. ԼՀն: * Լսեալ մեր երեքսրբենիւն գոլեցաւ փառաւոր-

թեամբ, միաւորութիւն առ ութ բանն. Գ.ին:

Եւս և՝ Ասողն զերիցս ՃԲ. *Երեքտեր-բեամբ սրովբէից. Շ:

ԵՐԵՔՎՏԱԿԵԱՆ. ա. Որոյ են երեք վտակք, առուք. *Եւ գետ ունի զպարթեւ-թիոս երեքվտակեան ց. այլ Ա. երեքարմա-տեան. Խոր. Ց:

ԵՐԵՔՏԱԿԵԱՆ. } Ունօղ երիս տակս
ԵՐԵՔՏԱԿԻՆ. ա. } կամ շարս. *Զկըր-տսեր մարգարիան երեքտակեան (կամ ե-րեքտակին) վարսակալ ածել. Խոր. Ը. 7: յորմէ և Ասղիկ. ա. 6. ունի երեքտակեան:

ԵՐԵՔՏԱՍԱՆ, ի, ից. ա. Δεκατρεῖς, τρισκαίδεκα. Tredecim. Տասն և երեք. փաստիբէս. ծն Ի. 5. *Քաղաքք երեքտա-սան. ՅԸ. Ի. 4=33: *Եւ զնուր տունն չի-նեաց սողոմոն զերեքտասան ամ. Գ. Ի. Է. 1: *Զերկերիւղոյ և զերեքտասանից. Եւիւ. Ը:

Մերմի՝ որպէս երեքտասաներորդ. *Ե-րեքտասան եղ առաքեալ պօղոս. Շ:

ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԱԿԻ. ք. Երեքտասան անգամ. փաստիբէս հեղ: Շիր:

ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԱՄԵԱՅ. ա. երեքտա-սան ամաց. կամ ըստ չն. ամաց երեքտա-սանից. փաստիբէս փարս, կամ փարսան. ծն Ի. ԼԷ. ԼԷ, կամ Է. ԼԸ. *Եւ իսմայէլ որդի նորա երեքտասանամեայ էր. Ծն. ԻԷ. 25:

ք. Զամն երեքտասան. փաստիբէս փարի. *Երեքտասանամեայ ի խորագոյն վերապին կէլով. Մգ. Է:

ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԱՄԵԱՆ, մենի, ից. ա. Ունակ երեքտասան ամաց, (անձն, կամ հասակ). *Յերեքտասանամենիկ ի վեր ա-ւաքինանայր. այսինքն յերեքտասանե-րորդ ամէ հետէ. ՃՃ:

ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Τρισ-καιδέκατος. Decimus tertius. Վերինն յերեքտասան թիւս. փաստիբէսերորդ. ծն Ի-ւիսնձիս. *Յերեքտասաներորդում ամին ապստամբեցին. Ծն. ԻԴ. 14: *Յերեքտա-սաներորդէ ամէ. ԵրԷմ. ա. 2: ԻԷ. 3: *Յե-րեքտասաներորդի (աւուր) ամսոյն ադա-րայ. Եսթ. Է. 19:

ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՔԵԱՆ կամ ԵՐԵՔ-ՏԱՍԱՆԵՔԻՆ, եցունց կամ ցուն. ա. գ. Երեքտասան անձինք կամ իրք միահաղոյն. ծն Ի-ւիս փէ. *Երեքտասանեցունց զուարա-կացն. Թագ. Իէ. 14:

ԵՐԵՔՓԱՓԱԳԵԱՆ. ա. Τριπόθητος. Ter desideratus, desideratissimus, exoptatissimus. Երիցս փափաքելի. ցանկալի յոյժ. *Եւ յայսպիսիս երեքփափագեանս խնդրեմք յարժանիլ. Պտմ. Ի:

ԵՐԵՔՔԱՂԱՔԱՆԱՆ. ա. Τρίπολις. Triplex urbs, regio tribus urbibus constans. Որ իցէն երիք քաղաքք միացեալք. որ և է յատուկ անուն Տրիպօլիս. փաստ պօլսոս. *Դիմել... ի վերայ հերքայեցւոց ընդ երեքքաղաքեան նաւահանգիստս. յն. ընդ նաւահանգիստն որ առ տրիպօլսոյ. Է. Գ. ԺԷ. 1:

ԵՐԵՔՔԱՐԵԱՆ. ա. ք. Τρίλιθος. Trigemmis, vel tribus lapidibus. Ունօղ կամ ունելով զերիս քարիս պատուականս, կամ ողորկս. *Քակեաց և զտաճարն... զՏըր-չակաւոր երեքքարեանն. Խոր. Գ. 33: *Որդի գաբեթայ... հարցէ ըզքեզ այդր ի ձակատս, երեքքարեան՝ առանձնաքար. այսինքն հաստատով երեքտրեան մի տեղու-թեան. Ը. ԵԲԵ:

ԵՐԵՔՕՐԵԱՑ, րեի, ից. ա. Τριήμε-ρος, τριημερία. Triduum. τριταῖος, tertianus, triduanus. Եռօրեայ. երից աւ-ուրց. որ ինչ լինի յերից աւուրց միոյցի, կամ յերրորդ աւուր. *Երիթիցոք երեքօ-րեայ ճանապարհ յանապատ. Եւ. Ը. 27: *Երեքօրեայ մի գնաց ճանապարհ երեքի-ցուք. ԵԲՐ. Եւ: *Լոյսն՝ որ յառաջ քան զարեգակն՝ երեքօրեայ ժամանակաւ, ոչ էր անփոփ և ժողով. ԵԲՐ. ՅՆ: *Վասն երեքօրեայ ապաշխարութեանն (նինուէա-ցւոց) զստատ հրամանաց իմոց դարձուցի. ԵԲՐ. ԴԶ: *Երեքօրեայ յարութիւն. Շ:

Պրգ. ևն: *Ա յս ջերմանն՝ որ երեքօրեայ ասեն: Զօր ընդ մէջ ջերմին երեքօրեայ ա-նուանեն. Մխ. ԻՅ:*Եւ այն իսկ որ՝ի յօ-գոյ՝ միջօրեայ և երեքօրեայ գործեն՝ի ձեռն ջոյց. Պղաթ. փխ: *Երեքօրեին... ջղջա-պատեալ ճանապարհաւ. Խոր. ա. 11: *Վասն իշոյն երեքօրէից կորուսելոցն. այսինքն յերից աւուրց հետէ, կամ ըստ չն. այս օր երրորդ. ա. Լգ. Ի. 20:

ԵՐԵՔՕՐԵԱՑ. ք. Τὸ τριήμερον. Tertio vel tertia die. Յերիր աւուր. Երրորդ օ-րէ. *Որ Թալեցաւ յի, յարեաւ երեքօ-րեայ Ճշմարիտ: Յունան երեքօրեայ՝ի պոր-տոյ ձկանն եկն եւ՝ի վեր, և քո երեքօրեայ ոչ կարեր յառնել յիրկրէ. Կոչ. Ի:

ԵՐԵՔՕՐԻՄ, եցայ. ք. Երեքօրեայ ժամանակս կալ մնալ ուրեք. *Երեքօրեա-ցիս, և խնդրեացիս, և եկեսջիս. ա. Լգ. Ի. 19: Իսկ կԽորդ. Լգ. զրի երեքաւորեացիս, փոխանակ գրելոյ՝երեքաւրեացիս. յն. τρισ-σεύω, երեքկնել (զաւուրս), կամ երեք-կընիլ (աւուրբք). վասն որոյ և Թէոդոր առս հանգոյն հյ. ասէ. *Զերիս աւուրս մնասցես:

ԵՐԻ, կամ ԻՐԻ, ոյ, ոց. գ. Θηρίον (որ և գազան), Θήρα (որս), κτῆνος, μο-νοὺς ἄγριος. Ferus, fera, ևն. Վայրի կեն-դանի չորքոտանի՝ որալի և ուսելի. Եւ-գան հայվանը, նախչիր, ավ. *Երկ վայրի. Սղ. կԸ. 14: Յ-ՃԼ. ա. 20: Ի. 22: * Որ որայցկ որս՝ երկ ինչ, կամ Թռչուն. Ղ-պ. ԺԷ. 13: * Իմ է ամենայն գազան անտա-ռի, երկ լերանց, և ամենայն անասուն. Սղ. ԽԸ. 10: *Յարտաս երէոց. Եւ. Իէ. 10: *Ի լերինս... զորէն երէոց խոտաճա-րակ չզկէլ. Ի. Ղ. Ժ. 6: * Որպարզութիւնքն առ ցամաքաւս՝ ոչ միայն երէոցն, այլ և մարդ կան առ պատերազմաւն. Պղաթ. օրէն. Է: *Լերինքն լի են երէովք. Խոր. Գ. 59: *Ազորջոտանեաց վայրենեաց մսեքրագունից անուանեալ է սեռաւքար՝ երէ. Մգ. Ե ԵրԸ. ԽԲ: Իսկ Ոչ. Ղպ. ա. 17. *Ջայր և զկին մինչ երկ գիտէ կոչել. յն. կէն-դանի: Եւ վրդն. Ծն. *Գազանս, և երէս վայրի. ի հին ձեռ. գրի, այրէս վայրի (նո-վին հնչմամբ):

ԵՐՈՒՆԿ. իրք Ներկ. երէվայրիք. *Ձո-զովչին առ նա ամենայն երուսիքն, և կՀեր զնոսա, և առնէր սպնիր. Հ=Յ. ՀԽգ. Ի:

ԵՐԻԶ, երիզի, զաց. ա. Ἔρυμος, τρա-χὺς. Desertus, asper, scaber, salebrosus, ital. rezzo. պ. Ճէրոպ, իբր անապատ. որ և ԵՐԻԶՈՒՏ. Անմայի. խոպան. քարուտ. գժուարակոխ. կորդ. կոշտ. խարպ. Վէ-բան, խալէ. *ԶԹեթեաճողն և զերէզն և զանպտղաբեր երկիրն ուռդանիցէ. Փիլ. այլաբ: *Անտառ խնամով զերէզն գերեա-ցուցանիցէ անդաստան: Խոյս տալով յա-պառաժուտ և յերէզն տեղեաց. Պնք:

ԵՐԻԶ. գ. իբր Երիզուտ վայր. *Մի մարդն ոչ է Թագաւորութիւ... և ոչ մի քարն երէզ. Մխ. ապաբ: *Ձին յերիվազ զահնդեցաւ. Մգ. ա ապէ. ԼՀ: Ա յլ է և ԵՐԻԶ. զոյ տեսցես՝ի կարգին:

ԵՐԻԹՈՒԵԱԼ. տ. ԵՐԹՔ:

ԵՐԻԿ. ք. Χθές, ἐχθές. Heri. իտ. hieri, jeri. գրի և ԵՐԵԿ. Ի նախընթաց աւուր, որոյ երեկոյն էանց, (կամ երեկ, այսինքն արդէն եկն.) էրէկ. փխ. *Երկկ և այսօր: Երկկ և եռանդ. Տեսին երկկ: Որ փախչէլին երէկ. ևն:

ՑԵՐՆԿՆ. } Նոյն ընդ վ. *Յերէկին և յե-
ԵՐԻԿՆ. } ռանդ. ևն. *Ա յն իսկ ասէր, որում երիկին վըհՀինդիր լեալ եր մուխ-սի. կԽորդ. Եւ:

ԵՐԻԿ, երեկի կամ երէկի կամ երիկի, յերեկէ կամ յերիկէ, զերէկին. գ. Օրն յա-ռաջեալ քան զայսօր. էրէկուան օրը. փխ-ի կԻ-. *Որպէս օր երեկի. Սղ. յԸ. 4: * Ոչ էք երթալոց զՀանապարհ երեկկին և եռանդի. ՅԵ. Գ. 4: * Յերիկէ կամ յե-րեկէ, և յեւանդէ. Եւ. Գ. 10: ա. Լգ. Գ. 7. իբր թ. փխ-ին պէրի: * Ընդէր ոչ այսօր քան զերեկին և զեռանդն ցուցանի գործ յանձինս մեր լաւութիւ. փաբ: *Նա երեկ և այսօր երևեցաւ. իբր գեռ ևս, նորոգ. Ռ-ի:

Խակ յասելն. *Յերեկի աւուրն: Զերե-կի ուսեալն: Զերեկի բանն. Կ-ը: Մ Ծ Ը: Սէբէը. անիտիր լինի յատկացուցիչ, և ա-ծական, որպես երիկեան. էրէկ-ուան. փխ-ի:

ԵՐԻՄՐՄ, ի. (կամ Երեսրմ). գ. Տէղի որոյ երէոց. *Սպանանել զդինէլ՝ի կատար լերինն մնա որմարգելոցի երէսորմի. Մ-ը. էրէց:

ԵՐԻՎԱՅՐԻ, ից. գ. Իբր Երէվայրի. *Կախարդութեամբ ժողովէ զերէվայրիս. Հ=Յ. ԽԵպ. Ը:

ԵՐԻՑ, երից կամ ցոյ, ցուէ, ցամբ կամ ցաւ, ցու. ցուէք, ցանց. ա. գ. Πρέ-σβυς. πρεσβύτης, τέρος, τατος. Senex, se-nior, ևն. Յառաջագոյն ծնեալն կամ է-լեալն. աւագ. մեծ. ծերագոյն. Հնագոյն. գլխաւոր. *Եղբայր նորա երէց: Դուստր իմ երէց: Զքոյր Թեկեմինայ զերէց: Ե-րեցն կրուսերոյն ծառայեսցէ: Անուն գրո-տերն երիցու ոոգա: Սկսեալ յերիցուէն՝ մինչև ևն կատարեայ՝ի կրսուերն: Զքորան քո վերիցուէնն Հանդերձ կրսուերօքն: Եւ ասէ աբրամ ցծառային իւր ցերէց տան իւ-րոյ. ևն: *ՈւԹերորդ դաւիԹ, և յետ եօԹն եղբարցն՝ որ երիցունէք քան զնա էին. Եւս. ԽԸ. ա: *Երէց աւուրց... ողոյ աւուրց. այսինքն աւուրբք. ԵԲՐ. Համաբ: *Տէրն՝ի մեռանել անդ իւրում ետ զՅոսու իւր հո-վուաց երիցունն պետրոսի. ԵԲՐ. Համաբ: *Նառապից երէց: Ծառապից երիցուն. ԵԲՐ. ա-ԵԲԳ:

ԵՐԵՑ. նահանգիք ասի և զայնց իրաց. *Լինէին տունկքնան և գիչերոյ երէց ե քան զկաղմել լուսաւորաց. Վեղոբ. Ը: *Թուղթս յակոբայ հրեց ե քան զամենայն Թուղթս. Սբգ. յՅ. ա. 14: *Մի երիցար բազմիր գու յերէց գահու անդ. ԵԲՐ. ա-ԵԲԳ: *Ե-ղիազար գամասկայի՝ երէց տանն աբրահա-մու. Սրկ. Ի. իբր հաղարապետ տանն իա. Maggior domo.

ԵՐԻՑ, երիցու, երիցունք. գ. Քահանայ. որ և՝ի չն. Երէս ասի, Ἱερεύς (սրբազան), և Πρεσβύτης, (որ և ծեր). ուստի և լտ. Presbyter, sacerdos. փակաչայ, փէր պա-պա. փափաղ. *Մովսէս և ահարոն երիցունք նորա: Երիցունք քո զգեցցին զարդարու-Թիւն: Երիցանց (կամ քահանայից) տորա զգեցուցից զփրկուԹիւն: Ձեռնադրեցին նո-ցա ըստ հնէ սէնեցեաց երիցունս: Կոչեսցեն զերիցունս եկեղեցւոյ. ԵՒն: * Հանդերձ սուրմանկաւ ոմանք արծիկեացի փառաւոր-

երիցու (կամ երիցաւ)։ Խոր. Ք. 63։ *Սուտ երիցամբքն։ Վասն երիցոյ (երիցու) միոյ. Եղիշ։ * Զգուշ ա՛ր երիցոյն մուշէի, և զիա՛ր երիցոյն արշենայ։ Խոստացեալ սուրբ մակայ երիցուն։ Ի նոյն՝ ի պատուական երիցանց. Փարպ։ *Երէց՝ ծերունեաց է անունն... Զքահանայս երէցս անուանեմք. Լմբ. պիտ.։ *Քահանայք՝ ի քաղաքն լինին, և երիցունք՝ ի գեօղս և յայգարակս. և երկոքին մի են. Մխ. տիտ։

ԵՐԻՑՈՒՆՑ ԵՐԷՑ. որպէս Քահանայապետս։ *Ունելիք մեք երիցանց երէց. Եփր. Երէ։

ԵՐԻՑԵՂՐԱՅՐ, բարբ. Ք. Երիցու եղբայր. եղբայրն քահանայի. *Երէցեղբարք ընդ ժողովուրդս կամ ընդ զինուորս կայցեն։ Ցգէտ երէցեղբարք ժողովուրդ մի իշխեացեն ունել. Կանոն։

ԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ։ *Զերէցուքեին այլոց մոռիւր մոօք տայր. Ոսկ. Երէ։ Իէ։

ԵՐԻՓՍ. Բառ անստոյգ. որ կամ գրելի էր, Շերեփս, և կամ Երեփս, կամ ըստ յն. Երէս. ըստ հյ. երէց։ * Իբրև զերեփան՝ որ առաջի սեղանոյն, զորս կոչէ սաչտս. Լմբ. գէր։

ԵՐԹ, ի, լց. Ք. Πορεία. Profectio. (չծ. և itio, iter.) Երթալն, գնացք. ընթացք. չու. կիպիւ, կինդիւ. *Երթ մեծին սահակայ՝ ի տիսքոն, և գարձ Երէ Թարգմանչացն՝ ի բիւզանկիոն. Խոր. Ք. 51. Նո 60։ *Զպատճառս երթիցին։ Զերթս անդր։ Ցանօգուտս երթիցէ. Փարպ։ *Վասն ինքնակամ երթին. Ոսկ. Ս. Ի. 1։ *Ոչ զերթն առնիցէ ջուրն։ Խնդրել՝ ի փարաւոնէ զերթն առ ծծ. Աբէ։

ԵՐԹ. որպէս երրորդ դէմ կատարեալ բայի, այսինքն Զոգաւ. գնաց. *Եկն՝ ի քաղաքն իւր նազարէթ, յոր չարաքոյթ՝ ի ժողովն երէ. Ցո՝ որդ։ *Նովին միւսոքն և յերկինս գայ, որպէս և երէն. Երզն. Տիւ։ *Ել մարմնովն և ծծուքն՝ ի գերեզման. երէ հոգւովն և ծծուքն՝ ի տուրինս գերժոխոց. Ոսկիփոր. * Զօր կուտեալ նորին՝ աերէ՝ ի պաղատին. Գնձ։

ԵՐԹԱՄ, երէ, երթայք, երթեալ. իակ կատարեալն, Տ. ԶՈՓԱՑ կամ ԶՈԳԱՑ, որ, աւ. լ. Πορεύομαι, ἀπέρχομαι, βαδίζω, ἀγόμαι, ἀποτρέχω. Eo, vado, proficiscor, abeo, adeo, pergo, ևն. Գնալ. ճանապարհ առնել. մեկնիլ. չուել. շարժիլ տեղւոջէ՝ ի տեղի. չքմլիլ. ընթանալ. կինդիւ, էխրխէփ, վրմագ, րեվան օլմագ. *Աւեմ ամա, երէ, և երթայ։ Ոստո՛ր գաս, կամ յո՞ երթաս։ Երթային քաղաքք՝ ի քաղաքաչ։ Երթայր ընդ կողմն վերնադասաւանացն։ Ի տուն հօր իմոյ երթիցես։ Ե՛րէ ածծ ինձ։ Երթայց առ տէրն իմ։ Երթիցես առ առիւծ քո խաղաղութիւն։ Ո՛ղջ երէ։ Ե՛րէ ողջամբ՝ ի տուն քո։ Ե՛րէ առ մերս. կինդիւ տէ՛ր։ Ե՛կայք երթիցուք։ Ա՛ռ կուռս անմռունչս որպէս երթայիք և գայիք. ևն։ * Զոր ինչ ուսուցին մեզ մարգարէքն, զայնու փութայցուք երթալ։ այսինքն պատրաստել. Եղիշ. հայր մեր։ *Զգաստութիւն երթայ՝ ի կեանս իւր։ այսինքն քաղաքավարի. Ոսկ. չհ. ա։ * Երթայց յանապատատուցան, և պատմեցից նոցա. Վրք հց. Ե։ * Անգր երթողաց։ Երթողացն առ ինքն։ Երթողացն՝ ի գաբաս բենիամինի։ Երթելոց՝ ի պատերազմ. ևն։

ԵՐԹԱՆԱՅ. Աստ և զշարժմանէ կամ զընթացից գետոց, ջուրց, ևն. *Կա՛ս՝ որ երթայ յանդիման ասորեստանի։ Երթայր ջուրն, և թուլանայր յերկրէ։ Եւ ջուրն երթայր և նուազէր. ևն։ *Գանձն յարքունի՝ նմա պարսկաց երթայր։ Հարկի՛ որ յարքունին երթայր. Եղիշ. ա. Նէ։ * Եւ այլ ոտիւք ձեր երթիցեն ձ ձեզ. Եզ. Ծ. 24։

ԵՐԹԱՆԱՅ. հայցական խնդրով, իբր ընդ, ի, ևն. *Երթիչիք զՀանապարհ, կամ զՀանապարհս ձեր. Ծն. Ծձ. 5։ Նե ծձ. 2։ *Եւ ես ահա երթամ այսօր զՀանապարհ, որպէս ամենիքեան՝ որ են յերկրի. Յես. իէ. 14։ * Տրամադրեալ երթային զերկայնութիւն Հանապարհին. Եղիշ. Ը։

Խոստումնիք՝ ի խոնարհմունս. Տե՛ս՝ ի վեր անդր, ԵՐԹ, իբր չոգաս։ *Եկայք երթամբք անդր... Օն եկայք և մեք երթամբ անդր, զի մեռանիմք ընդ նմա»։ այսինքն երթիցուք, մեռցուք. Մաթէ։ Ուստի ասի. * Թող երթանիք ասելոյ աչխարհի. Վրդ. ծն։ * Զի առ ասծ երթիցեմք»։ Աթաբ. ծն. այլ ձ. երթայցեմք, որ է սովորականն։

ԵՐԹԱՆԱՄ. Նոյն ընդ երթամ. կիպէ վերփ. *Երթանայցեմք անդր, ուր է նա. Մծբ. Ը։ * Զի՞նչ ասիցեմ ցՀերթանոսն՝ առ որս երթանայցեմ։ Երթանայցեմ զկնի դաւթի. Եփր. Եւ. Նե ԹԳ. Նե ասէաթ։ *Երթեալ երթանայցէ ոք օտարաչխարհիկ. Եփր. ասէաթ։ * Մի գնասցես ընդ նոյն Հանապարհ, ընդ որ երթանայցես»։ այլ ձ. երթայցեմք, որ է սովորականն։

ԵՐԹԵԻԿ. ի, աց. ա. Գ. Ἐρχόμενος. ἐισαγούμενος. Երթօղ և եկօղ. Հանապարհորդ. էկող գայօղ։ Կէկէն կիպէն. *Եկկին որ դիքն իսրայէլի գնել՝ ընդ այլ երթևեկան. Ծն. Խէ. 5։ *Երթևեկացն մարդիկ տայիր՝ ի գինս. Եվէ. Իէ. 15։ *Ոչ գոյր երթևեկ՝ տօնիդ»։ այսինքն երթևեկ ոք՝ ի տօնս. Ոէբ. ա. 4։ * Երթևեկ պատգամաւորաք իսուի. փարպ։ Զօտար երթևեկացն տաժանել պատատհանեօք հարցման. Աբէ։

ԵՐԹԵԻԿ. Գ. Երթալն և գալն. երթևեկութիւն. *Զերթևեկ եղբարցն տեսանել. Վրք հց. Իէ։ *Եթէ կեղծաւորութիւն իցէ երթևեկին նորա յեկեղեցի. Կանոն։ *Խառնին ընդ ծուրայիս վաճառօք և երթևեկօք. Գէ. Նո։ *Զի՞նչ պատճառք իցեն երթևեկի նորա՝ ի վերայ ջուրցն։ Զի ընդ երթևեկի նորա թիսեկլով Հիսեցին ջուրքն. Վ.Նոր. Ը։ *Թէպէտև խուովութիւն դադարիցէ, այլ ջուրքն ցմեծ ժամն սահին յերթևեկի»։ այսինքն յուզին, շարժվին. Ոսկ. Ցգի. Ը. 2։

Մերթ ևս՝ իբր ընթացք կենաց. վարք. քաղաքավարութիւն. * Եւ երթևեկ նոցին ամենայնին հրեշտակական. Վրք հց. յ։

ԵՐԹԵԻԿՍ ԱՒՆԵԼ կամ ԱՒՆՈՒԼ (ԵՐԹԵԻԿՆԵԼ կամ ԵՐԹԵԻԿՆԻԼ) Երթալ և գալ. Երկու գալ. Նեվիէ Կիպիկիպ, Կիպիէ Կէկիպ. *Ելիւն՝ ի վերայ մեր՝ անդադար երթևեկս առնելով. Լսոս. ծԷ։ *Ի մեծի հրապարակին զերթևեկս առեալ չորքսիր։ Երթևեկս առեալ ընդ խորանն. Բուզ. Ք. 14. 54։ * Լոյս՝ ի վերուստ երթևեկս առնէր՝ ի վերայ նշխարացն. Ճ. Ա։ *Խառնիխուն օձառելով երթևեկէր. Եղ. Նիկ։ * Երթևեկեն առ խս. Փարպ։ * Զերթևեկին ընդ նմա յեգիպտոս և՝ ի նազարէթ և յամենայն տեղիս. Ցգ. գառն։

ԵՐԹԵԻԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Երթևեկ, իբր երթևեկելն։ *Երթևեկութեն հրեշտակս կազմեցուքեզ։ Դուռ՝ ի ձեռն երթևեկութեն. Խոր. ա. 14. Նե 26։ * Ի տարուբերել երթևեկ կուռքեց նոցա. Ցգ. Կիպ։ *Ցերկնուաս յերկիր երթևեկութեն առնել. Ցգ. իմ. ապ. տես ԵՐԹԵԻԿՍ ԱՒՆԵԼ։

ԵՐԹՈՒՄՆ, Թման. Գ. Երթալն. երթ. գնացք. * Զօրեղ երթմամբ (սրոյ, ի միմամբ) ՝ի խոր խոցոտեալ. Նար. Խէ։

ԵՐԻ, լուց, ւով. Գ. Βραχίων. Armus, crus. Բազուկ չորքոտանեաց, որ է առաջակողմեան ոտք անասնոց մինչև յուսս. որպէս և լանջակալին է երբուծ. կինդանոյն աջոկի ոտանէրքն բնէրէ՝ պատրէրէ. * Զերին աջոյ... և վերին նուիրի կամ նուիրացս՝ ի վերայ երանոյն աջոյ։ Ի վերայ երանոյն հասի. Եւ. իէ։ Ղեպ. է. Նե է։ Թուոց. է. 20։ * Ուլ կաքաւելով, և երեքն գնդի խաղայր. Փիլ. Լիսս։

ԵՐԻ. առ երի. յերի. իբր նե. Ի կողմն մի. ի միում թևի. առընթեր. *Վէր, ձի դին. Էանընպա. որ յայլ լեզուս ասի Առ բազկան։ Առաւել կարծի զարևմտեան կողմն նշանակել, բայց ցուցանի և զարևելեանն, ևն. * Դարպմանիա է յարևելից գաղղիոյ, առ երի Ֆերմանիոյ։ Խաղիա է յարևելից գաղղիոյ, առ երի գաղմատիոյ՝ ի հարաւոյ կուսէ։ Վասպուրական՝ ի մտից կայ պարսկահայոց, առ երի կորձէից։ Արձախ յերի կալով սիւնեաց։ Բաբեքացիք յերի կալով միջագետաց առ գկլաթաւ. Խոր. Ծ։ Խակ Եսս. փր. ա. *Պարտի առ երի ընթանալ եօթանասնից աւանգուտեն»։ յն. զուգ ընթանալ։

ԵՐԻՋ, ի, կամ ոյ. Κειρίαι, χηρείαι. Fasciae, instita. կուսէ, կամ կալ պէնգիչ երկայն բարակ. սարչը, չերփ, րիվէ. փծպափ, պաչըրպափ. *Երիզովք կապեալ զոսս. Բր. գհ։

ԵՐԻՋԱՊԱՏ. ա. Ս. Բարակ կտաւով պատեալ. *Մի փղոսկրեայ գահոյս, մի երիզապատ բազկիս. Ոսկ. Եփե. ծՔ։ *Գահոյս երիզապատք. Մծբ. ծՔ։ *Երիզապատ պնդեցի զգահոյս իմ»։ յն. երիզովք. Ա. ասկ. Ե. 16։

ԵՐԻՋԱՊԻՆԴ, պնդի, դաց. } պնդեալ
ԵՐԻՋԱՊՆԴԵԱԼ. } զապեալ
ԵՐԻՋԱՊՆԴԵԱՑ. ա. } փաթաթանօք երկայն և բարակ կտաւոյ. *Եւ եզ մեռեալն ոսիւք կապկռվք, և ձեռօքն երիզապնդօք. Ցհ. ծա. 44. յն. կապեալ գոլով յոտս և՝ ի ձեռս երիզովք։ *Զզազարոս երիզապնդեալ ոտիւք ձայնէ առաքս. Մաթէ։ *Ունելով զոտսն երիզապնդեալ կտաւօքն. Ճ. Ա։ *Ոտիւքն կապեալ... երիզապնդեալ. Գնձ։

Մերթ պնդօղն փաթաթանօք (կտաւ). *Ունի ընդ իւր զերիզապնդ կտաւն հաւատարիմ վկայ. Մաթէ։ *Խղեացես... զերիզապնդեալ մահազգեստս պարիսակութիւն գժոխոյն կապանացս. Նար. ծՔ։ Խակ յասելն. *Լուծանէ յերիզապնդէ զձեռսն. Մաթէ. իմն կամ յերիզապնդէ կտաւոյ, կամ յերիզապնդութենէ կտաւոյ։

ԵՐԻՋՈՒՏ. Տ. ԵՐՋ. *Զանօգուտ և զատեցեալ յամենեցունց երիզուտն վայրս. Պէտ։ *Երկու զերիզուտ վայրս առապարոյ յական թօմափել տեսանիւր. Ցհ. կԸ։

ԵՐԻԹ, ի, աց. Գ. Σφήν. Cuneus. գրի և իբր ումկ. Իրիթ. Սեպ. երկաթի կամ փայտ տափարակ յանգեալ՝ ի սայր սուր. լինի, գամա. *Երերձեալ փայտ մեծ, և եղեալ սեպս, ասէ ցառիւծ և ցյաչսն, օգնեցէք ինձ պատառել զիայտս. դիք իւրոցանչիւր զձեռս՝ ի ներքս, և ձգեցէք. և իբրև եդին, ոստոյզ զերիթան, և մնացին անլոյծ. Մխ. առակ. իԸ։ *Ա՛ռ՝ ի յամուր փայտէ, և սրի՛ իրիթ, և նովաւ ձեղքէ՛ զծառն. Վարդ։

ԵՐԻԹ ՈՒՌ. Ճիւղ սրեալ որպէս երիթ,

և մեռեալ յայլ ոստ իբրև ի պատուաստ. *Վարիցի առ արմատովք երիթ ուռն, և մասնիցէ ի սիրտ ծառոյն. Վէցօր. Ե:

ԵՐԻԹԱՄԱԾԵԱԼ. (այլ ձ. ի թառ մածեալ). կամ ի երիճացեալ. իբր չուառացեալ, չորացեալ. և կամ պատեալ պաշարեալ իսպառ. *Ի շուտ տագնապի երիթամածեալ (կամ՝ի թառ մածեալ) կային. Գ. Դ. Ե. 28. ի յն. չիք այս տող:

ԵՐԻԹԱՑԵԱԼ. (ի բառիցս երէմ, և երիթ. լծ. Թ. եբրեզ, և երիթէ.) Թոռի նըթացեալ նիհարութիւք որպէս զերիթ. ծխրեալ, հալեալ մաշեալ. վտանեալ. և Աղտեղեալ. սևացեալ. Ἀυχμῶν. Arescens, squalidus. μέλας, nigrescens. *Տեսա նիգէք փոշոտեալ, երիթացեալ զերեսս: Եառս ծխրեալ, ծնկեալ, երիճացեալ, ծարաւեալ: Աղտեղեալ և երիճացեալ և որ չլալից: Ցալքիս անկեալ եմք... երիթացեալք խառուեալք: Որպէս բոզքն գունատք և երիթացեալք. Ոէ. Ես. ՃԻԴ. էէՀ: *Դէմք (աղքատաց) գեղնեալ և երիճացեալ. Մ՚ած. ծ: *Ինն գոյնք ամենեցուն... ծխրեալք, ծնկեալք, երիճացեալք,՝ պատկերի նմանեալք. Փոլ: *Մարմնոյս իմոյ երիթացելոյ. Վ.ԻԴ հց. իԷ: *Երիճացեալ և բրդգեալ. Սրփ. յն. Ը: *Երիճացեալս և խռուեալս իբրև զտուեր չբլնեաք. Լ՚ած. յԻ: *Ցակոբոս երխռուեալ, ցեալ և երիճացեալ գլխով և դիմաք. Տծած:

ԵՐԻԿԱԾԻՆ. ած. Ի բրու երիկ ծնեալ. նորածին. մատաղ. Էքէկ՚ած՝ նոր ծնած. *Նախայաւիտեան որդի՝ երիկածին մանուկ. Գլոմ. տպ. երեկածին: *Երիկածին ծին ծննդեանն փոխմամբ. Խոր՚վԻ:

ԵՐԻԿԱՐՈՒՆՔ, մանց. գ. Νεφρός. Renes. Երկու մասունք ընդերաց առ երի առորին միջաց Թաղեալք ի ճարպս. Երէ. յամ, պուլՀի. պեօրբէ, պեօյրէ. *Զերկու երիկամունսն ճարպովին. Եւ. ԻԷ. 13. 22: Ղ՚ած. ֆ. 4:

Լայնաբար վարի՝ որպէս Սիրտ, և գաղտնի շարժուսն սրտի այլևայլ զգածմամբք. *Փննէ զսիրտս և զերիկամունս: Խրատէին զիս երիկամունք իմ. Սղ. Ը. 10: ծԷ. 8: *Հ ետուն ես յերիկամանց նոցա. Երեմ. ծԲ. 2: *Երիկամանց նորա է վկայ ած. իմ. ած. 6: *Ցանկնայ խոցոտեցին զերիկամունս իմ. Յոբ. ծԲ. 13: *Երիկամունք իւր զգոյանի հարան. ած. Դ. Ի. 24:

Որպէս նշանակ պարարտութեան. *Ընդ ճարպոյ երիկամանց ցորենոյ. Օրին. Լ՚Ը. 14:

ԵՐԻԿԱՆԱԼ. ոյ գրի և ԵՐԻԿՆԻԼ. փոխանակ գրելոյ Երեկանալ: Ոէ. Ես:

ԵՐԻԿԵԱՆ. ած. Χθεσινός, χθέσιος. Hesternus. գրի և իբր ռամկ. Երեկեան. Որ ինչ հայի յերեկի, յերեկի օրն. Էքէյ՚ած. փՀՀփ. *Ջինչ էր երիկեան պատմուին. Ա՚ օրս. Ը: *Ցերիկեան և ի սերկեանս փութացուք բացայայտութիս Տիրոջդ. Մ՚ած: *Ցերիկեան աւուրն. Ջէր. ԼԲ: *Ցերեկեան տրամաբանութիւն. Մ՚ած. ԼԷ: *Երիկեան վարդապետ, և առօրեայ իմաստասէր. Ոսկիփոր:

ԵՐԻԿԻՒՆ. ած. Որպէս Երեկուն, Եռեկոյն. այսինքն Ընդ երեկս. Էքէյ՚ած. ՃՓ. լամ, ՃՓլամ ՀՀՓՀ. *Ջկէս նորա այգուն, և զկէս նորա երիկուն (կամ երեկուն): Ցորժամ սեղանն իսկ առաջի կայ, է երիկուանն. Ոէ. Ի. Ը. 10: *Երիկուն երբ ի մահիճսն ելանես. Նէղս: *Ցառաւսոտուն... և յօր հասարակն՝ զօրաւոր, և երիկուանն (կամ յերիկոյն) աղքատ. Լ՚Ը. Ղ. Լ: *(Երևեցան) լուսինն և աստեղք յերկուանն. Վ.ԻԴ. յն:

ԵՐԻՃԱՑԵԱԼ. Իբր երիթացեալ. *Ա մենայն մարմինն (աղքատի) դրդուսղեալ և երիճացեալ Թափառի. Մ՚ած. Ը:

ԵՐԻՆՋ, երընջոյ, ոց, կամ ու. ուց. գ. Δάμαλις. Vitula, juvenca. βοῦς, bos. Իգ որթ տարկառոյ չափահաս. Նոր ի՚վ, Ե. ընձ, ՀնՀոյած հորթ, պղտի ի՚վ. *Երինջ երկմեան. Ած. ծԷ. 9: *Երինջ մի յարկառոյ: Ի վերայ գլխոյ երնջուն (կամ երնջոյն). Օրին. ի՚ած. 3. Ե 6: *Արար երկուս երինջս ոսկիս... զոհել երնջոցն. Գ. Ի Գ. ծԷ. 28. 32: *Որիծոյն երկիր ե պադ, և երնջուցն զոհեսց. Եւիւ. Դած:

Որպէս կոլ ըստ յն. *Եօթն հրինջք... առ այլ երնջովքն. Ած. իած. 2=27: *Երինջս անգրանաձինս. ած. Ի Գ. Ը. 7=14:

Նմանութիք, որպէս Հարան, կին. *Եթէ ոչ ձնչեալ էր զերինջն իմ, ոչ գտանէիք զառասպել իմ. Դած. ծԲ. 18: *Չի եթէ ոչ արօրադիր արարեալ էր ձեր իմով երինջս, ոչ էր դառեալ ձեր զառարկուածն իմ. Փիլ. առՀա:

ԵՐԻՍ. Տ. ԵՐԵԿ:

ԵՐԻՎԱՐ, կամ ԵՐԻՒԱՐ, ի, ացս. գ. Ἱππος, πῶλος. Equus, equuleus. պ. բէհվբ. Ձի ընտիր յատկդ հասակի, որպարս, կամ պատերազմական. ևձոյգ. ևս և Գրատ. աղէյ ած ՀԱՐՈՒՅ ՅՒ. ԷՒՀՐՒՀ ԱԻ. *Ամենայն երիվարք, և կառք փարաւոնի, և հեծեալք նորա. Եւ. ծԲ. Ե ծԷ: *Փոխանակ նակեացուք... երիվարս ընդ երիվարացն. Գ. Ի Գ. Է. 25: *Երիվար արքունի. Եսի. Ը. 9: Իակ Դած. Է. 10. *Հեծեալք յերիվարս՝ ի մէջօրէի և սպիտակաց՝՝. երը. և յն. յհշս մատակս. լտ. յհշս: *Եւ ոչ յերիվարս ձիոց նստել. կանն: *Մի՚ ձիոջ առնել զնահատակութիւն՝ երիվարոջ. Պ՚ած. օրԻ. Ը: *Որոյ զհետ չդգան երիվարքն՝՝. տպ. երիվարիւքն. Վ.ԻԴ հց. Ը:

Նմանութեամբ ասի. *Առաքեցեր զերիվարս քո քարոզս աշխարհի. ԱՆ. Ըած: *Որք՝ որ եղեն երիվարք չհնութեե և խալատղութե. Ցած. Է:

ԵՐԻՎԱՒԱԿԱՆ, ի, ացս. ած. Ἱππικός. Equinus, equestris. Ձիական. հեծելական. *Աչխատեալ յերիվարական մըրցմանն. Ն՚ած: *Ջերիվարական խաղալիսն բացայարեսցուք. Պ՚ած. օրԻ. Ը:

Կամ Որ դարման տանի երիվարաց, և գիտէ աշտանակել յերիվար. ախՀ. պԻՆՁԻ. *Ա՚նպետին կամ՝ի յերիվարականացն ոք, կամ՝ի մշակացն. Պ՚ած. ոսԻ:

ԵՐԻՎԱՐԱՀԱՏ. ած. Որոյ շատ են երիվարք. *Եթէ ոք կառաւէտ երիվարաշատ առ հեզութեան նահեցի՝ի մորկի իշոյ. ՍԷԲԷր. ծՁ:

ԵՐԻՎԱՐԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. վարելն զերիվար յընթացս. յՀ ՀՀԼԸ ՀՆՊԻԼԻ պԷ՚՚. *Ցանասիոքայ երիվարավարութե՝ի կոստանդինուպոլիս հասանէր. Սոկր:

ԵՐԻՎԱՐԵԼ. ն. լ. Որպէս Ձիավարել, և կառավարել. *Որ՝ի վեր երիւարէ զքեզ ովքէս՝՝. այսինքն նստի՝ի կառս քեռովքէհյ. Գ՚ենես: *Երիւարս աղնիւս առաջնան, և երիւարել ոչ գիտեն. Ոսկիփոր:

ԵՐԻՎԱՐԻԿ. գ. Սրտավար կամ քաջալվարժ՝ի պատերազմ որպէս զերիվար. *Փիղք վառեալք երիվարիկք՝՝. յն. գիտողք զպատերազմ. ած. Ի. Ղ. 30:

ԵՐԻՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Երիվարելն, կամ հեծելութե պատերազմական. *Ցառս զարեգական իբրև լկամաս ինչ բանիւս հրամանաս ճնշեալ՝ արար զերիւարութեին. Գ՚ենես:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, ի, ացս. գ. ած. Νεανίσκος, νεώτερος. Juvenis, adolescens. Ա՚յր յայրբունս հասեալ՝ առոյդահասակ ընդ մէջ պատանեաց և ծերոյ. տաէպ ասի և զառոյգ պատանեկաց, և զժիրաժիր մանկանց, որոց արիւնն եռայ. կբՀՀ. փեւի գ՚ած՚ը, իընձ իյիփ, ձիւ՚ան, ՃբՀ. *Ցերիտասարդաց մինչև ցծերս. Ած. ծՀ. 4: *Երիտասարդաք հանդերձ և ծերովք մեբովք. Եւ. ծ. 9: *Ջերիտասարդն հանդերձ կուսիւն. Օր. ԼԷ. 25: *Ընտրեաց յամենայն երիտասարդաց իսրայէլի, և ձիակատեցոյց. Բ. Ի գ. ծ. 9: *Ցիմարեցուցանէ զմիտս երիտասարդաց. Ա՚ած. Է. 10: *Երիտասարդ զմիջին հասակն անուանեն, որ ոչ կարի ծեր իցէ, և ոչ կարի մանուկ. Սրփ: ած. յհ. Ֆ: *Ի գալ երրորդ եօԹանն, որ է ըստ Թուոյ ամանակին քան և մի ամ, ակիզբն լինի մուրացն, և անուանին երիտասարդք. Լ՚Ը. սղ: *Հանապազ երիտասարդ մարդոյ միտք զբօսեալ են՝ի ցանկութի. Ոսկիփոր: *Տեսայ զհամբակս և զերիտասարդ աղջկունս՝ կաՃառելով ընդ միմեանս խոհեմախոհաբար. Պղած. օրԻ. Ը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ, ի, ացս. ած. Սեռ հասկան երիտասարդաց և երիտասարդութե, ևս և մանկութե, և պատանեկութեան. *Երիտասարդական հասակ, կամ սէր, ցանկութի, ևն. Բ. փխ. Բ. 22: Դիտ՚ն: Վ.ԻԴ հց. Բ: *Կորուսանեմ զերիտասարդական համարձակութիւնս և զեռացումն սրտիս. Ոսկիփոր: *Մինչև յերեսուն թիւն, որով երիտասարդական ամքն չսպիի. Լ՚Ը. սղ: *Ի սկզբ անտի երիտասարդականացդ մինչ ցմիջահասակ արբունս ժամանակի (Լ ամաց). Կաղանիս:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. է. Ἀνδρόομαι. Aetatem virilem attingo, vir fio. Երիտասարդ լինել. այրանալ. ածամ օլմաք. *Հաստատեցէք զնա երիտասարդացեալ՝ի մէջ մարդկան. Ցոբ. ՀՓ. 25:

Նմանութե ասի. *Ծէր ոմն այրգարև լեառն՝ի մէջ երիտասարդացեալ լերանց. Խոբ. ած. 11:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՆՈՑ, ի, ացս. գ. Ἐφηβία, γυμνάσιον. Palaestra, gymnasium, locus exercitii adolescentium. Կրկէս և կրճարան երիտասարդաց յոր և ի մարզս և յուրմունս. *Թէատրոնս և երիտասարդանոցս չիներ. Բ. Ի. Ք. 12.

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՊԷՍ. ՏՀ. Νεανικῶς. Juveniliter, viriliter, robuste. Որպէս երիտասարդ արիաբար. կբՀՀ պԷ՚. իյիփձՀ. *Թէև ծերագոյն էր, երիտասարդապէս յարդարեաց և մղեաց զՃակատն. Խոբ. Բ. 51: *Երիտասարդապէս մրցեմ ընդ Թըշնամւոյն. Լ՚Ը. պբփ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Νεότης, ἡλικία, ἐφηβία. Adolescentia, juventus, pubertas. Վիճակ և հասակ երիտասարդական. արբունք. արուԹի, այսինքն այրուԹի. կբՀՀ հասակ. իյիփձի, ՃահիլձիՀ. *Փոխանակ երիտասարդութե ցնծուսն՝՝. յն. երիտասարդական. Ք. Ի. Բ. 7: *Ցերիտասարդ ուԹի հասցեն՝՝. յն. այրասցին. Ցոբ. իԷ. 14: *Ջմեր մանկութիւնն ապականեր երիտասարդուԹին, և զնա ծերութին. Լ՚Ը. սղ: *Քաջակինդ երիտասարդութե (այսինքն արիութե) զքանն՝՝ յինքեանս բնակեցուցին. Սրփ. ած. յհ. Ք:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻԿ, հւոյ, հեաց. ած. Νέα. Adolescentula. Օրիորդ. երիտասարդ աղջիկ. մանկամարդ. *Ո՞վ վարի քաղաքաս այսուիկ, որոյ համբակք և երիտասարդուհիք լաթեմնուդք են. Պղած. օրԻ. Ը: *Պատանիք ոմանք իբր երիտասարդու-

հիք (կամ երիտասարդուհեւք, այսինքն երիտասարդուհեաք) Ճեմիցին. Խոր. ՝՝. ԻԱ: *Բանն նորա անապական գայ, և ի կուսէ երիտասարդուհւոյ ծնանի. Ռ-ին-ֆոր: *Գոսաք ի սովորութե գրոց փոխանակ կուսի երիտասարդուհի առեալ Բր. ծն:

ԵՐԻՐ. ա. Τρίτος. Tertius. Երրորդ. Խ-լի-նձիս. *Զերրիր մասն զօրուն. Ք. Ի Գ. ծԷ. 2: *Ձերրիր աւուր յառնել. Մրկ. Է. 31: *Առաջինն արտաբերի . . . երկիրն . . . երիրն . . . քառորդն, ևն. Երզն. ֆէր:

ԵՐԻՐ. ſ. Τὸ τριτὸν, τρίτως. Tertio. Երրորդ անգամ. Խ-լի-նձիս. *Առաջին, զն . . . երկիր . . . երիր՝ ի բազում աւուրս զիորհ առնուլ կամի աղքին. Փիլ. Եր: *Նախ՝ վերծանութի . . . երկիր՝ զօրացաւորութե . . . երիր՝ լերուաց և հնագէտ պատմութեց առ ձեռն բացատրութի. Թր. ֆէր: *Նախ՝ յորմէ բանն. երկիր՝ առ որ բանն. երիր՝ յաղագս որ բանն. Մաթ. ԼԷ:

ԵՐԻՑ ԱՆԳԱՄ. Փոխանակ գրելոյ՝ երից անգամ: Եփր. ԻԲ. զօդ. ասէպ:

ԵՐԻՑԱԳՈՑՆ, գունի, ից կամ աց. ա. Πρεσβύτερος. Senior, major, ևն. Աւագագոյն. Ծերագոյն. Մեծագոյն. Հնագոյն. *Նա և ի մէզ ծեր և հին աւուրց գոյ, և երիցագոյն քան զՀայր քո աւուրցն». յն. Ծանրագոյն. Ց-ի. ծԷ. 10: *Երիցագունիցն պատու է իշխել, և համբակագունիցն՝ ընդ իշխանութե լինել. Պ-պ. օրին. Ք: *Ձչմարտութե երիցագոյն է՝ ոչ յերկար ժամանակաւ, այլ գովելեաւ, և կատարելագունեաւ վարուք սեռանել: Որոց մին երիցագոյն, և միւսն կրսերագոյն. Փիլ. ԻՄօպ: *Ծերունեաց և երիցագունից, կամ երիցագունացն. Նոր. Իւ. Ե յ-վէր: *Սկիզբն արասցէ երիցագունացն. Ե ա-. ֆր. ՝՝:

ԵՐԻՑԱԳՈՑՆ. Կանխագոյն. Յառաջագոյն. վերագոյն. գերագոյն. *Այս (գործ) քան զայն երիցագոյն էր, որպէս զի այլ էր այն, և այլ այս. Ո-ի. յՀ. ՝՝. Ա: *Երիցագոյն եղանակաւ կարգէ զերկիրս քան զերկինս. Հմաստ. ա-ի: *Ոչ երիցագոյն . . . Ոչ միայն քան զերկինս երիցագոյն. Ե-ղ-ի. Ք: *Ցայտ է Թէ՝ և քան զժամանակս երիցագոյն է որդի. Կ-ր-ղ. գՀ: *Երիցագունին և վեհագունին սմենեցուն պատճառին: Զվերագոյն և զերիցագոյն ըզծնօղն(զԱծ) ծածկեցին. Երիցագոյն և պատուական օրէնք. Փիլ: *Երկուց ծառուցն ի նմա լինել՝ երիցագոյնք և վեհագոյնք. Մաթ. Ք:

ԵՐԻՑԱԿԻՆ, կնոջ. գ. ոյ և ԻՐԻՑԱԿԻՆ. ամկ. Իէրէմ. կին երիցուն. *Ա յրի երիցակինն ի կանանց վանն երթիցէ, և այրի երէց ի յարանց վանս. Ա յրի քահանայ, և երիցակին. կէր. Երզն. Խր:

ԵՐԻՑԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συμπρεσβύτερος. Consenior, vel conpresbyter. Կցորդ յաւագութե. պաշտօնակից ի քա քահանայութե. *Զերիցունս այսոցհետեւս ա ղաչեմ իբրև զերիցակից (կամ զերիցակիցս). ՝՝. պէտ. Ք. 1: *Առաքելոցն պատուականիցք եղեն և աԹոռակիցք. վասն զի երիցակիցս առեալով զայն զեկուցանէ. Մարկ. ՝՝. պ. ծ՝՝:

ԵՐԻՑԱՆԱՄ, ացայ. է. Երէց կամաւագ լինել. Ինձի կարգ անձին. *Ա՛նգրանիկ . . . որով ամենեքին երիցացաք. Վ-ր-ն. ծն:

ԵՐԻՑԱՆԻ, նւոյ. Երիցունիք. այսինքն երիցունք. քահանայք. փերփերիք, վարդապետիք. *Թէ գիտեին երիցանիս ըզմահն, զոր պատրաստեալ է նոցա. Փարպ:

ԵՐԻՑԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Ἀρχιέρευς. Archipresbyter. Պետ երիցանց. աւագերէց. գլուխ քահանայից, փոխանորդ եպիսկոպոսի: Բ-ղ. Ե. 7: Ճ. Ա: Աբծր. Ք. 3: Ա-ղ. Ք. 3:

ԵՐԻՑԱՅՈՑԱՆԵՄ, ցուքի. ն. Տալ երիցանալ աւագութե, պատուով, ժամանակաւ, հնութե. վերագոյն կարգել. *Երիցացուցանել զիմ լուսաւորիչն վկայութեն միայնոյ մասամբ (քան զորդատ). Խոր. Ք. 89: *Ոմանք զոհս, և ոմանք զդիւս երիցացուցանեն (կամ երիցուցանեն) ըստ կարգի. Խոր. ա- ա-ծր: *Զսորա զփարթամութե երիցացուցեալ արգասաց սորուածն. Պիս: *Երիցացոյց պատմութեն զերկին (քան զերկիր). Վ-ր-ն. ծն: *Ոմանք հեռի ժամանակօք զդիւր ագոնին երիցացուցանեն ՝՝. յն. յաւալ տանին. Ե-ս. ֆր. ՝՝: *Եդ երիցացոյց, այսր զնա անդրանիկ արարածոց. Եփր. լողս:

ԵՐԻՑԱՒԹԻՒՆ. գ. Երէց կամ երիցագոյն գոլը կոչ և է կարգի. Ինձ ընծ-պ-ի-է. տԱ Πρεσβεία. Gradus aetatis. որպէս Անդրանկութիւն կամ առաջնութե հասակի. *Նստաւ առաջն նորա անդրանկին ըստ երիցութեան իւրում, և կրտսերն ըստ կրտսերութե իւրում. Ծն. խԳ. 33: *Վաճառեաց Թշուառականն ընդ գոյզն մի հեշտութեն զերիցութիւնն. Փիլ. Լ-. Ք. 14:

կամ տԱ Πρωτεία, πρωτῖον, πρεσβυτέριον. Primatus, principatus, primae partes. Աւագութի պատուոյ. *Ի-ղ ետ ած զերիցութի. Դտ. ծՁ. 50: *Ո՛չ երիցութիւրեմն ի յումեքն (յերրորդութեան). Նոր. ծՁ: *Զերիցութեանն հատուցանել մրցանակ: Վ-հագոյն երիցութե պատուոյ հասցն. Պիս: *Աւագութե ծեր է և պատուական. վասն զի երիցութեն և վերին պատուոյն արժանի է. Փիլ. Լ-. Ք. 14:

կամ Πρεσβυτέριον. Presbyterium. Քահանայութի, և Եպիսկոպոսուի. առաջնորդութե եկեղեցւոյ. *Որ տուաւ քեզ մարգարէութե ի ձեռնադրութե երիցութե. ՝՝. փՀ. Ք. 14: *Երիցութեան աՆուամբ Թուի ինձ եթէ համապատուաբար ամենայն առաջնորդք եկեղեցւոյ կոչեին. Սրփ. ՝՝. պ. ծ՝՝. իմա, որպէս քա՛ նայ կոչի և է նաև եպիսկոպոսին կի՛քահանա՛պետն. զի վերին կարգն փակէ յինքեաւ զատորինս. այլ ոչ ընդ հակառակն. Նմին իբր ի վերայ բերէ Սարգիս. *Զի ոչ եթէ երիցունք սային ձեռնադրութի եպիսկոպոսաց. այլ եպիսկոպոսք՝ քահանայից»:

ԵՐԻՑՈՒԿ, որ և ԻՐԻՑՈՒԿ, ցկի, կաց. գ. Χαμαίμηλον, ἄνθεμις. Chamaemelum, anthemis. Խաղկ գաշտ, բազմազգ, բոլորակ, ապխտակ, բազմաճերմակ. որ և ըստ յն. կոչի գետնի խնձոր. Իրիցուկ, ապրիմ ձ-ռնիմ. Ֆոֆոխիա, գօյուն Ի-ովՀ-: Բծ-վՀն:

ՎԱՑԵՐՈՐԻՑՈՒԿ. Նոյն Թուի ընդ Եղջերաչէք. ԻէռվԼիէմ. յն. Ἀσκαρδαμύκτης. այսինքն անԹարթաչք նայեցող: Գաղիան:

ԵՐԻՑՈՒՆԻԿ, նեաց. գ. Որպէս Երէցք. քահանայք. երիցանի. *Զերիցունս նեաց առնեան ի գիւանին եգեալ են կանայս:

ԵՐԻՑՍ, և) ſ. Τρὶς. Ter. Երի-

ԵՐԻՑՍ ԱՆԳԱՄ. Τοῦτο τρίτον, hac tertia vice. Ցերիս նուագս. մինչև ցերրորդն. (վերիպակաս գրի և Երից, կամ երիս.) Իբէ՝ ա՛ՀգամՀ. Իւ ֆէրՔ՝ Իւ ՀՔՔ՝ *Փչեաց երից ի մանուկն: Եհար արքայն երից: Երից հարցիս զատորիս: Աա՛ ցնա երից՝ զի ասաց ցնա երից. ևն: *Երկիր եպագ նմա երից անգամ: Ա յս երից անգամ՝ հարեր, կամ խաբեցեր, կամ գամ, կամ պատրաստեալ եմ գալ առ ձեզ: Զայս երից անգամ երևեցաւ յմ. ևն:

կամ Τρισσός. Triplex. Ա-ընԹեր ա նուան՝ իբր մակբայ անուանացեալ երիք-կին. *Երից հարցմամբն և խոստովանութե զերից ուրացութիւնն բժշկեաց. ԱՀաբ. յայն: *Երից չորք հնգից՝ կատարէ զվաԹսունն. Փիլ. լին. ՝՝. 91:

ԵՐԻՑՍ. Ըստ յն. ոՀոյ, իբր կարի. յոյժ. գեր. ևս. ամենա՛. զոր օրինակ ասի. *Ո՛վ երից երանելոյ, և երից բարեբաստիկ ոգւոյ, յորում ՀԾ ոչ անարգի հնամարեցաւ բնակել չորէլ. Փիլ. լին: *Զերից երանելեաց նախահարց առաքինութիս. Պիս: * Երից երանեալ սՀ լուսաւորչին գրիգորի. Ցհ. լին: *Եւաքեաս չունն այն՝ երից Թշուառեան. Գհ: *Երից երանեան ծերունւոյն. Մաթ. ի: *Երից Թշուառականն. Աբիա. Նաա՛պա: *Երից ատելի երբեակ տերութեն. Նոր. իՀ:

ԵՐԻՒԱՐ. ԵՐԻՒԱՐԵԼ. ԵՐԻՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԻՒԱՐ, ևն:

ԵՐԻՒՐ. գ. Ըստ ամս բառիցս ցերիւրել, և Ըստերիւրել. որպէս ցօրինուած բարեյարմար. *Պէն պատասխան՝ ասէ՝ դու տուր, ով հայցանիդ զքանըն երիւր. Եզն. ա-իՀ:

Որպէս ցերիւրեաւ կամ դիւր ձանապարհ. արագ. արագեաւ. որ գրի և ԻՐԻՒՐ. *Ի ձեռն առաքինութե, որ առ ՝՝ն ածէ ճանապարհ, գտանի և ընդարձակի, և կեաւ ամենայն երիւր. Փիլ. լին. ՝՝. 99: ուր Լ. *Իրիւրն՝ արձակ ճանապարհ ասէ ՝՝: Բայց բանն պահանջէ լոկ, իւր:

Իակ ի բարդութիս որպէս Հարիւր, զոր օրինակ Երկերիւր:

ԵՐԻՒՐԱԾ. Իբր ցերիւրեաւ. *Երիւրած և ձևակերպած են. Լ-ի. իՀ:

ԵՐԻՒՐԵԼ. Տ. ցԵՐԻՒՐԵԼ. *Գունվքն ի մարդոյ տեսակ երիւրեցին: Ընդ օգս բախեաւ, լեզուաւս երիւրեաւ, և ի յօդս ցնգեաւ (ձայն). Լ-ի. իՀ. Ե պ-ի: *Ձայն է բացակատարուեան գանչեցելոյ ի մեզ հագագի, և երիւրեցելոյ ընդ խոչոր ընչափողն ՝՝. յն. անցելոյ կամ ուղևորելոյ. ՍահՀ. ծ՝՝:

Մերթ կրՀեԼ զաչակերտս. *Բազումք եկին առ խ՝ի յուսուցին ... և ասեն ՝՝ի վերայ իմ պարսաւանս, որք յինէն են երիւրեալք. Շ-ր. վան ՀնՀոյ իՀոյ:

ԵՐԻՒՐՈՒՄՆ. գ. Իբր ցերիւրուսի. *Զերաժշտական երիւրումն. Լ-ի. իՀ: *Ցօգաւոր ձայն ասի մերս՝ սակս տատիկն զանազանութե և բաբախման և երիւրման ի գոչման ձայնին մերոյ. Երզն. ֆէր:

ԵՐԿ. Որպէս Երկու՝ի բարդութիւնս: Գտանի և Երկից՝ իբր երկուց. *Եւ այս ոչ միոյ, կամ երկից, կամ երից. Մաթ. ԻԷ. Ք:

ԵՐԿ, ոյ, ով. մանաւանդ) (լծ. յն. ԵՐԿԴ. կոյ, կովք, կօք. Ֆէրգն, գործ, և պ. էրէգ, քիրտն.) Πόνος, μόχθος, κάματος. Labor, fatigatio, elaboratio, effectus. Գործ աշխատութիւն. վաստակ. ջանք. աշխատասիրութե՛, և արդիւնք աշխատութե. *Ուստերք քո և դստերք՝ իմոյ որովայնի ելից և երկունք. Ցօ. Ք. 9: *Աչքն զամենայն վաստակս քո, և զերկս քո. Եբէ. իՀ. 29: *Բազում աշխատութե՛ և երկունք: Երկս առաքինիս: Զամենայն երկ վաստակոց: Նախանձելի երկն: Ի տուընջենային երկոցն գադարեսցէ: Երկով հոգւոյ: Զերկս մեղուաց խանգարել. Փիլ: *Անգադար երիով կրԹէք: Մեծագոյն երկով անկել: Տարժանմանց երկոյ կամ երկոց: Տաժանմամբք երկօք: Արիա-

ցեալք յերկս : Զերկս չարեացս , կամ ջհեղեղին . Պիպ : *Սա է առ երկս զԼերն կոչօղ Ճարտասրապետ , և առ հանգիստ . Ցհ. խմ. ապ : *Զկնի բազում արիական քաջութեանցն , և բազմահանդէս երկոց . Ցհ. կբ : *Երկիք և տաժանմունք . Նար . Է : *Աչխատութիւք և երկիք . Շ . ա . յհ . ֆէ : *Վասն փոքր երկոցն մերոյ՝ վարձս բազումս խոստացաւ . Իգն : *Զկրկին աչխատօղ գրոց ՚ի յերկս բանի մեկնութեանն նախագունեցին . Սբտ . յիշ :

ԵՐԿՍ ԱՐԿԱՆԵԼ . ձգնիլ , վաստակել . Զանալ . *Հանապազ երկս արկանէր բարեխորհուրդն , զի հաստատուն կալ կարասցէ Թագաւորութիւնն . Բ՝ոդ . Է . 34 :

ԵՐԿԱԲՆԱԿ , ի , ացի . ա . Որ յերկուս տեղիս բնակէ . *Զինչ է երկաբնակդ ասի նուն . . . ոմր անդանօր բնակեցաս յեր- կուս . Գր . պղ . ա՝ ֆոփ : *Մականուն կ երկաբնակ , կամ վերաբնակ , կամ քնակ ա- ւելի . Հին բ՝ա :

Սովորութ հակառակաբան անգիտացլ- զով՝ Երկաբնակ ձայնեցաւ և գուանիօղն երկուց քնութեց ՚ի քր. որպես և Միաբնակ՝ աստղն մի քնուն : Աոդ : կամ՚ղ : ՏաԼՆ . ԼՆ :

ԵՐԿԱՓՈՒՂԽ կամ ԵՐԿԱՓՈԽ . ա . Ուռնակ կրկին բղխանց . *Ուռգանել ասէ երկաքուռս ալբերքն՝ չորիւք բաժանմամբք գետահեռաւք . Տծնկ :

ԵՐԿԱՓՈՒՆ . ա . Διφυής . Bipartitus, geminus. Կրկին ՚ի բնէ . երկաւեակ . *Եր- կաքուն իմն ունի ՚ի վերայ ինքեան զերե- ւումն : Արգելօք ոչ էր երկաքուն իմն արդարութեն յեղանակ . ՄԵՒ . ղ՝ա :

ԵՐԿԱԴԱՒԱՆ , ի , ից . ա . Երկուս գէմ գաւանօղ ՚ի քր . Նեստորական : Շ . ԲՂ : Եբղ . ոփ . էբՒ :

ԵՐԿԱՒԻՏԱԿ . ա . Երկոքուքիք դի- ւօղ . որպիսի են աչք . *Ո՛ խաւար Թանձրա- տարած՝ կուրացուցիչ երկադիտակ զգայա- յանաց . Պիփ :

ԵՐԿԱԻՈՒՒՆ . ա . գ . Δίζυρος. Bifo- ris . որ և ԵՐԿՕՒՈՒՆ . Որոյ դուռն է կրկին, ունօղ զերկուս դրունս : Իակ ԵՐԿԱՒՈՒՆ ՄԵՆԱՒԵՐՋ՝ է անուն տաղի առ հել- լէնս ՚ի պատիւ դիոնիսոսի չՀՅն՝ ըստ ա- ռասպելաց երկիցս ծնելոյ՝ ՚ի սեմելէ , և ՚ի կոլէն արամազդայ . ΔιθύραμβοΣ. Di- thyrambus, genus carminis in honorem Bachi . *Տեսակ լինչ երգոյ՝ իզձ առ Յածան . . . և այլ դիսիւսոսի լինելոլեիւն՝ Թուի ինձ երկագուռն մեծավերջ ասա- ցեալ . մակաւացուլք էին փանդեռնահարք , ոչ էր ձայն արուեստ . . . խառնելով զողք և զօրհնութիս և զհարուածս ընդ երկագուռն մեծաավերջից . Պլաս . օբՒՆ . ֆ :

ԵՐԿԱՉՆ , ի . կամ ԵՐԿԱՉՆԻ , նուղ . կրկնատեսակ . կրկին . *Խորհուրդ երկաչնի յաղթուլեի . ճ՝ . թ :

ԵՐԿԱՉՕՐ . ա . Որ ունի կրկին զօրու- թիւ . ունակ երկուց նշանակուլեց , եղա- նակաց : ՇԼբ :

ԵՐԿԱԹ , ոյ , ոց , և ի , իս , այ , իւք . գ . ΣίδηροΣ . Ferrum. Հանք Թխագոյն՝ ժան- գահար՝ կարծր և տոկուն . որ ամենայն պնդուԹի նուաՀՀ , և ինքն հրով աեթ նուաՀՀի . Երկաթ . փէդր . *Դարբնին պղնձոյ և երկաթոյ . ԾՒ . Ք . 22 : * Երկաթ զեր- կաթ սրճ (կամ խարտե) . Աոտ՝ . իԷ . 17: *Երկաթ գոլով գու՝ հրով սլբեսցես զժանկ քո : Երկաթ ընդ քարի հարեալ՝ ելանէ հուր . Վբ՝ կց . Ը . Ե իԷ : *Հրամայեր ձոյլս երկաթոց բերել . Ճ . Ա :

ԵՐԿԱԹ . Գործի երկաթի , տուր , ածե- լի , կացին , մուրճ , ևն . *Մի ապրեսցի ՚ի ձեռաց երկաթոյ . Ցոբ . Ք . 24 : Նոյնպէս և Ք . 20 : ծԷ . 22 : ուր երբ . խէբՊ . այն է խարբ , տուր : *Երկաթ մի էլցէ ՚ի գլուխ նորա . Դտ . ծՀ . 5 : ա . ԻԳ . ա . 11 : *Մի հարկանիցես զծառատունկ նորա՝ արկանե- լով ՚ի նմա երկաթ . ՕբՒՆ . Ք . 19 . երբ . կոլէն . այսինքն կացին , տապար : *Ութան յոլոց քարանց՝ յորս ոչ մերձեալ լցէ եր- կաթ . Ցեա . Ը . 31 : *Կործանել երկաթով զեղջիւրս սեղանոյ սՀՀ քոյ ։։ այսինքն մըր- ձով . ՑաԻՒ . Ի . 11 : * Բազմահոդիսող երկաթին տալին կէբակուր . Ցհ . կՒ : *Եր- կաթիս քերել զկոյս նորա . ճ . Ի : *Թէ հուր իցէ կամ երկաթ , ընկեա ՚ի ներքս զանձն քո սիրելի , զի Թափեսցես զանդամն քոլ . ՈՀ . կծ :

ԵՐԿԱԹ . կապանք երկաթի . չղթայ . *Անց ընդ երկաթս անձն նորա : Կապեալ էին յաղքատութիՀ որպես յերկաթս . Սէ . ճՀ . 18 : ճՀ . 10 : *Բացան երկաթքն յինքե- նէ . Վբ՝ կղ . Ք : *Զոտս նորա պնդել ատուար երկաթիւք . ճ . Ա :

Նմանութ , նշանակ կարծրութ . *Կողք իւր պղնձիք , և ոտն իւր ձոյլ երկաթոյ . Ցհ . իս . 15 : *Երկիր՝ որոյ քարինք եր- կաթ (կամ իրր բովք երկաթոյ) . ՕբՒՆ . Է . 9 : Ուստի մանանուն քաչին աչտուոյ եր- կաթ , որ էր ուժեղական , և ոլորիչ եր- կաթի գաւազանի . *Որդւոյ սմբաստայ որ- դւոյ երկաթայ (որդւոյ սմբաստայ նահա- տակի) . ՈՀ՝ղ :

ԵՐԿԱԹԱԳԱՄ . ա . Երկաթով գա- մած , այսինքն բևեռեալ , պնդեալ . իրր երկաթ անցուցեալ . (զի գամին ոտինօրԻն է բևեռ , և ըստ գրոց՝ անցք .) *Բևեռա- պինդ , հաստատեղոյս , երկաթագամ տա- պան գործել . ԱգաԹ : *Զոր որձաքար և կոփածոյ վիմք , երկաթագամ և կապա- րով մածուցեալ . Խոր . Ք . 87 : * Լան- ջապանակ երկաթագամ տախտակօք կըր- ծից . Ցհ . կՒ : *Երկաթագամն , պղնձա- գամն . Վբ՝ղ . ծՒ :

ԵՐԿԱԹԱԳԻՐ . ա . Գրեալ գրչաւ եր- կաթեաւ . (մատեան հին , և գլխագիր տա .) *Յայտ է յերկաթագիրս , և ՚ի գըր- չագիրսն : Յերկաթագիր մատեանն : ի մագաղաԹ և ՚ի Թուղթ՝ երկաթագիր և գրչագիր . Մխ . ապբ :

ԵՐԿԱԹԱԳՈՐԾ , ի , ացի . ա . Գործօղ այսինքն դարբին երկաթոյ . փէդրՀՒ . *Ա- ռաւել պատուիցի երկաթագործ , և փայ- տագործ . Մխ . դա :

Եւ Գործեալ յերկաթոյ , կամ երկա- թագամ (որպես նաւ .) *Նաւնձեալ Թիա- կօքն զերկուսս տախտակագործացն՝ բեւե- ռակապ երկաթագործացն . ԱգաԹ :

ԵՐԿԱԹԱԳՈՐԾԻ , ծւոյ . գ . Գործի երկաթի . *Մի ՀօՀՀացես զձեռն քո եր- կաթագործւով ՚ի վերայ քարանց . ԵՀր-ՆԷ :

ԵՐԿԱԹԱԿԱՊ . ա . Կապեալ երկա- թով . որպէս երկաթագամ . *Հրամայեաց արկղ գործել երկաթակապ . Խոր . Ք . 45 : Եւ որպես ՇղթայակապՒ . ա . ՀՀ . *Զամե- նեսեան իւրև զգազանս ինչ ՚ի վայրէ երկա- թակապս ածեալ . ՔՀ . ՀՀ . Ք . 8 : *Երկա- թակապ կապանք . ճ . Ա : *Երկաթակապ արկիւ զնա ՚ի բանտ . Հ=Ց . օգ . ԻՀ :

ԵՐԿԱԹԱԿԱՊ ԱՌՆԵԼ . ΔιδηρόωՀ կապել չղթայիւք . Էրկնի ղՀՒՆԷԼ . պԻՆՁԻՐԵ ՀՀոր- ՀԱգ . *Զերկնաւորսն երկաթակապ առնե- լով տուք տանել ՚ի կարմիր ծովն քնա- կել . ճՀ :

ԵՐԿԱԹԱԿԱՐԾՐ . ա . կարծր իբրև զերկաթ . *Զերկաթակարծր պարիսպն ե- րիքովի . ճ . Ա : *Զերկաթակարծր ... քօղ խաւարի մեղաց իմոց . ԲԼՆԻՀ :

ԵՐԿԱԹԱԿՈՒԽ . ա . Երկաթով կռեալ . ՚ի կուռ երկաթոյ կազմեալ . *Ո՛չ երկա- թակուռ զգեստ առալիսն. այսինքն զրահ. Պիփ : *Զօր բազում գուամարեալ երկաթա- կուռս զրահիւք . Ցհ . կԲ : *Ի զօրութենէն պակասեալ վասն ծանրութենէն , և վասն եր- կաթակուռ զինուցն . Լաոփ . Ք :

ԵՐԿԱԹԱՏՐՈՒԹԻՒՆ .) որ և ասի ԵՐ-
ԵՐԿԱԹԱՀԱՆՔ , նաց . ՀՆԱԹԱՀԱՏՔ . Մետաղք , ուսսի երկաթն հատանի . և Հա- նուն երկաթոյ . փէդր Ֆոփէնի , փէդր փէս- ֆէնի . *Գերմանիա . . . ունի անտառս յոյժ մեծամեծս , և զերկաթահարուրեի (այլ ձ . երկաթահանս) . Խոր . ՃՀ :

ԵՐԿԱԹԱՀԱՏ , ի , ացի . ա . գ . Հատա- նող զերկաթ ՚ի լերանց . փէդր ՖոփէնՀի . և երկաթահանիք . փէդր Ֆոփէնի . *Մերձ ՚ի գաւառն սպձնեաց՝ ՚ի ձորն երկաթահա- տաց . ճ . Ք : *Յերկաթահատս և ՚ի պղնձա- գործ մետաղսն. յին. գործօղք զմետաղսն. ՈՀ . ֆ . Ք . 18 :

ԵՐԿԱԹԱՆԱԼ , ացեալ . է . Երկաթ լի- նել . փոխիլ յերկաթ . կարծրանալ . խրա- տանալ . *Աահմք զերկաթեն հրացեալ , այլ ոչ անդրագարձի ասել զՀՀուրն երկաթա- ցեալ . Սահան : *Յաղօթեն հիւանդանայ, և առ պաշտամունս երկաթանայ . ԿԼինփ :

ԵՐԿԱԹԱՆԻԳ . ա . Որոյ նիդք են եր- կաթիք . *Երկաթանիգ պղնձի գրամիք . ճ . Ք :

ԵՐԿԱԹԱՊԱՏ . ա . Երկաթով կամ չղթայիւ պատեալ . *Զչառաւիղ արմատոյ դորա Թողէք յերկրի՝ երկաթապատ , և պղնձապատ ։։ յն . Երկաթի կապանօք . Դտ . Ք . 12 . Ե 20 : *Արիք կրծատորք՝ խարազնագգեստք , երկաթապատք . Խոր . Ք . 49 : *Երկաթապատ՝ զընթացան որ յերկինս՝ ձանապահորդել . ԿԼինփ :

ԵՐԿԱԹԱՊԱՏՈՂ ԼԻՆԵԼ . Պնդիլ ՚ի կապանս երկաթիս . * Կաշկանդեալ . . . երկաթապինդ լինէր կապանօք . Պիփ :

ԵՐԿԱԹԵՂԷՆ , ղինի , նաց . Տ . ԵՐԿԱ- ԹԻ . իրօք կամ նմանութ . Էրկնէ . *Եհան զձեղ յերկաթեղէն հնոցէն . ՕբՒՆ . Ք . 20 : * Ինն հարիւր կառս երկաթեղէնս . Դտ . Ք . 13 : *Ի վերայ երկաթեղէն և կաւեղէն ուիցն . Դտ . Է . 34 : *Հրամայեաց հանել յերկաթեղէն տապակ : Զոր կալեալ ար- չակայ՝ տարաւ ՚ի պարԹևս երկաթեղէն կապանօք : Կապէ զոտս այլշակայ երկա- թեղէն չղթայիւք . Խոր . Ք . 2 . 12 : Ք . 35 : *Աղամանդեայ ունելով սիրտ , և հոգի եր- կաթեղէն ։։ . յն խիտ և կարծր . ՍթՒ . փԻ :

ԵՐԿԱԹԻ , Թուոյ կամ Թոյ , Թեաւ , Թեաց , կամ Թոց , Թեօք կամ Թիւք . ա . որ և ԵՐԿԱԹԵՂԷՆ . Ուրոյ նիւԹն է երկաթ . յերկաթոյ կազմեալ . Էրկնէ ղՒՆԻՀ . փէ- ֆէփէն . *Անուր երկաթի : Կառք երկա- թիք : Գրչաւ երկաթեաւ : Գաւազանաւս երկաթեաւս : Ձեռակապօք երկաթեօք : Սղոցօք երկաթեօք : Տապակ երկաթի . ևն : *Ձգեստուք երկաթեօք . Խոր . ա . 23 : *Ի կապանոյ երկաթեաց . Վբ՝ կղ . Ք :

Կամ նմանութ , որպէս կարծր , և ան- պտուղ , կամ փակ . *Պարիսպք երկաթիք : Երկինք կամ երկիր երկաթի , ևն :

Մերթ՝ գ . իբրու չՀոմ ընդ հոլովս երկաթ բառին . *Հրաման եւս կապել եր- կաթեաւ : ի կապանաց երկաթոցդ : Մեր- ձեալ ՚ի կապանս երկաթեաց իմոց : Վա- րոցդք երկաթիւք (այսինքն երկաթեօք) . ճճ : Ե Վբ՝ կղ . Ք :

ԵՐԿԱԹԻԻ . ա . Երկեակ Թուով կրկին . *Երկաթիս եօՀՀերեքկիս . ԼՔ . ծ՝ղ :

ԵՐԿԱԼԵԶՈՒ . Տ . ԵՐԿՖՕՍ . *Ցանդի-

մանէ զերկմիտան և զերկաբեզուան, որք ա-սեն այլ ինն, և գործեն զընդդէմն. Փիլ. էն. Ը. 7:

ԵՐԿԱԽԱՒՆԵԼ, կի ԵՐԿԱԽԱՒՆԻԼ. խառնիլ յերկս. վաստակակից և գործա-կից լինել *Ջորս և մեր հաւատքն աղաչեալ երկախառնել ընդ մեզ աղօթիւք. Կոչիան:

ԵՐԿԱԽՈՒՄԲ. ա. Ցերկուց իրաց կի'ի շնուհեցէց խմբեալ, չարագրեալ, բալա-գրեալ, միացեալ. այն է աղաւաղ Թարգ-մանուէ յն. Ձայնիս, Συναμφότερον. և լա. Invicem, utrumque simul. այսինքն եր-կասքանչիւր բնուհել միանգամայն, որպէս ոչ միաւորեցեալ իմանան նախնիք. *Աճեայեալ մայրմունէ, և երկախառնմ ներմարդուբեն. Թէոդոր. Խ, ։ *Երկրպագեալ ևս երկա-խառնմն իբրև մի ամ: Երկախառնմ խոսաս-վանեալ ըստ բնուհեցէ, և մի ըստ միաւո-րութեան. Յհ. իմ. Էրե: *Մարդն յօգական և երկախառնմ, իսկ հրեշտակն պարզ և ան-չարադիր. Լբ. ամբոխ:

ԵՐԿԱԾԻՆ. ա. Հակառակն միածնի' նեստորեաբար առնլով զկրկնակի ծնունդ-քնի, այսինքն բաժանելով յերկուս գէմս. վասն որոյ բարւոք ասի'լ Ճ.Ի. *Ո՛չ է հնար երկածնն առնել զքո, այլ միածին ևեթ »:

ԵՐԿԱԿ, ի, ացի. գ. Դսգ. Dualitas, binarius. Երկու թիւն. կրկնակն. եր-կոյութի. *Երկակն և եռակ: Մի, այն որ յառաջ քան զերկակն: Ընդ երկակաւն և ընդ բազմութիքն անկեալ: Զայլ երկական չարադրեն. Փիլ. լին: *Ամենայն երկակ ոչ է սկիզբն. այլ միակ է ամենայն երկա-կի սկիզբն. Դ.Ին. ամծայ: *Պարզ գոլով. . . ոչ երբեք հատուա մտածուհեամբք յեր-կակ ի յատկականս անձնաւորութիւնս եր-կակ ցուցանէ (զՀայր և զորդի). Կ.Բ. գնդ: *Իբր 'լ Թիւս երկակն. Պիտ:

ԵՐԿԱԿ. ա. Երկու. *Ցերկակ կողմանց. Պիտ: *Ընդդէմ յառնել երկակայ ոմանց առ միմեանս մենամարտութեցող. Յհ. իմ. պաս: *Ոչ մերկ ամծուքն, այլ հանդերձ երկակօքն' հոգեով և մարմնով. Խոսրովիտ:

ԵՐԿԱԿ ԵՒԱԿԻ. Երկիցս երեք. վեց. վեցեակ. * Ցերկակ եռակի և յեզուս (այսինքն յեօթնեորդ) Հառի յեզանա-կեալ. Թէոդոր. Մայրագ:

ԵՐԿԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Դուիական. Dualis. որ և ԵՐԿՈՒՈՐԱԿԱՆ. Ցայտարար երկուց' ընդ մէջ եզականի և յոգնականի, ըստ սո-վորութեան յն. Եբր. սրաբ. որ չէք 'ի հյ. *Թիւք երեք. եզական, երկական, յոբ. նական. որգոն, պետրոս, պետուրս, պե-տրոսք. (յն. ἄνδρω, ἄνδρε, ἄνδρι). . . Ցոր-նական 'ի վերայ հզականացն և երկակա-նայն աստցեալք (այսինքն անեզական ա-նուանք.) խոյարօնք, ցրօնք. (յն. աթէնք, Թեբայք) ... Եզական. որզան, գանեմ. և երկականն, որգոն, գանեմ. և յոգնա-կանն, որզան, գանեմք. (յն. τέτε, τέτε-τέτοն, τέτε-τοῖν.) Թր. ֆէր:

ԵՐԿԱԿԵՆԴԱՆ. } ա. Ἀμφίβιος. Am-ԵՐԿԱԿԵՆՑԱՂ. } phibius, in terra ԵՐԿԱԿԵՆՑԻԿ. } et in aqua vivens. Ճնող զերկու վիճակս կեցոյ. որ կեայ 'ի ցամաքի և 'ի ջուր. հեմ ագի' հեմ ինբա-պի. *Զերկակենդան շնչաւորացն զորուհա-կ.Ը: *Կոկորդիլոսն մարդակեր կեն-դանին, և երկակենցաղ. Փիլ. լիս: *Ի կենդանի ինչ' սուբոս անուն, ոչխարանը-ման, երկակենցաղ, և ձկնակեր. Խոր. Ճ: *Կենդանիքք երկակենցաղք' ջրոյ և ցամաքի իբրու գրացիք. Աբշ: *Զօրէն երկակենցաղ գազանի. Մագ. ծէ: *Երկակենցաղ կեն-դանեաց նմանեալք. Շ. ընդհանր: Որպէս և նմանութիւն ասի. *Նոյնպէս և ամենայն մարդ երկակենցաղ և երկմիտ' զաղփաղ-փուն է յամենայն ճանապարհս իւր. Ե-պիփ. բաբայ: Իսկ յասելն' *Ոչբան ինչ 'ի ջուր զկեանս երկակեցիկս ունիցին »: իմա որպէս ս. յն. ἀμφίβιως.

ԵՐԿԱՊԻ. ս. ա. Դուպλῆ, διχῆ. Duplici-ter. կրկնակի, կրկին օրինակաւ. Էրէս-ԼԷրպով. Խէ էէ-ԷրԼԻ-. *Երկակի սահմանե-լով զնմաստասկրութիւն, զոմն յեներեակայէ, և զոմն 'ի կատարմանէ. Սահմ. ծա: Նոյն-պէս և առընդեր բայանեանց. *Երկակի եկաւորութի. Մագ: *Երկակի աւացուա-ծով յօրինեցին. Յհ. իմ. Էրե: *Երկակի յորջորջմամբ. Են. Նաբ. (որք լինին և ածական:)

ԵՐԿԱՊԻ. ա. Դուպλοῦς. Duplex. Երկեակ. կրկին. երկու. * Երկակի շրթանցս, կամ բազկաց կի'ոնկան: Ի յերկկամանց մասնաս երկակի: Երկակի հնգեցն: Եօթանասնեակի երկակի լեզուաց հնաբ. (որք լինին և մ.իբր երկիցս)' Երկակի դիմք կամեցան ըմբռնել զնա. Երբ. մթ: Իսկ Աբէոպ. պորգ. *Եր-կակի սղբա ասին դոյացուիք, որդան, մարդն, և կենդանի »: իմա, երկրորդ գոյացուիք. որպիսի են տեսակք և սեռք:

ԵՐԿԱԿԻՆ. Տ. ԵՐԿԿԻՆ: կանան:

ԵՐԿԱԿԻՍԱԿ. ա. Մակդիր Թուոյս հինգ, յորում են կրկին երկու և կէս, և ինքն է կէսն տասին. *Անուն սորա ասի երկակիսակ. զի սա է կէս տասանեկին, և կիսոյզ երկուց և կիսից. Մագ. յէ:

ԵՐԿԱԿՃՂԱԿ. ա. Որոյ են երկու կճղակք, կամ կճղակաբաշխ. *Քեզ զենից ոչ չոլքոտանիս երկակճղակս. Բբ. սղ:

ԵՐԿԱԿՇԻՒ. ա. Զուգակշիռ ըստ եր-կուց մասանց. որպէս տիւ և գիշեր 'ի հա-ւասրակածի. *Աբեգակն անաչառասփիռ, աստղ սահմանիչ երկակշռիւ տարրութեց. Նաբ. զէ:

ԵՐԿԱԿՈՂՄ, ՄԱՆԴ } ա. Որոյ կամ ԵՐԿԱԿՈՂՄԱՆԻ. } ուր են երկու կողմանք, մասունք, հայեցուածք գէմ ընդդէմ. *Ցերկակողմ մասանց. Խոր. ա-ա աբԾր: *Երկակողմանի, և յերկո ս ակնար-կէ: Զերկակողմանի մարդոյս զգայութիւս: Երկակողմանի հինգ զգայութիքք. Փիլ: *Բառնայր 'լ միջոյ զերկակողմանի պատե-բազմ. Ոսկ. Նս: *Ակդ նախանձ իսկ է եր-կակողմանի. Երզն. Տգե: *Երկակողմանի ընդդիմադրութեց »: այլ ձ. երկակողմի. Վանակ. յոբ: *Զորս և այժմ կրկ երկա-կողմանի չարաղանդիցն. Լբ. ամբոխ: *Եր-կակողմանի խրատուք' սպառնալեօք և ա-ւետեօք. Ցծնակ. *Որպէս ծառն այն երկա-կողմանի. Թէ չուտէին, բարի. Թէ կէ-բան, չար. Վրդ. ծն:

ԵՐԿԱՑՈՒԻՐ. ա. գ. Դιάμετρος. Li-nea dimetiens, per medium secans. Որ կոսէ յերկուս մասունս հաւասարս. այն է տրամագիծ. *Երկակսուր բոլորին, որ կոչի գիամետրոսիս. է ուղիղ գիծ. որ ան-ցանէ ընդ կենտրոնիս բոլորին. Եսկիէ:

ԵՐԿԱՄԱՆԱԿ, ի, ացի. ա. Ունօղ զեր-կու ժամանակս հնչման ձայնի' որպէս եր-կար և սուղ. *Երկամանակք երեք, ա, է, ի. (յն. α, ι, ο.) և երկամանակք ասին, վասն զի երբեմն ձգտին, և երբեմն սակիս-փին. . . Ձմին յերկամանակաց ըստ եր-կարման առեալ. որպիսի, սիրով (յն. Ἄρης.) Թր. ֆէր: *Մինոյ երկամանակաս, և միոյ սղիս. Մագ. ոթ. խէ:

ԵՐԿԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զերկու մասունս հաւասարս. հաւասարբա-ժանումն. *Ոչ կարէ վերադիրն զքանիս լուանին ցուցանել. վասն զի երկամանու-թեի եօթնաւուրն կորնչի. Վանակ. փոբէմ:

ԵՐԿԱՅՆ, ի, ից. ա. Μακρός. Lon-gus, prolixus. Տարածեալ յոյժ ընդ մի գիծ քանակի, ժամանակի, և տեղւոյ. որ պէս առաւելեալ քան զչափն ուեի, հե-ռաձիգ. Էրէան. ոսկան. ևս և ոսկի, Էբ-բագ. *Ձգեն զմեզս իւրեանց իբրև երկայն պարանաս. Ես. Ը. 18: *Երկայն է չափ երկրի, լայն է ծով. Յոբ. ծա. 9: *Որ հիւանդն և տկարն է, և 'լ կարճ բանից ատի իբրև երկայն բանից ձանձրոյթ եղիալ ու-սանի. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Ի սահաւուն ելից ժամանակս երկայնս. Իս. Ը. 13: *Մի անտես առնել զերկայն ժամանակաց աշխատու-թիս իմ. Սագ. յիվ: *Ճանապարհ երկայն հանդերձեալ ես վճարել: Ըստ հիպոկրա-տեայ, կեանք սուղ, և արուեստ երկայն: Երկայն երկայն և յաճախապէս վաղիւք տագնապիլ փուեան. Փիլ:

ԵՐԿԱՅՔ. իբր երկար ըստ ամենակի ա-ռոդանուեէ. *Աչքն ոչ է բան 'ի յեր-կայնիցն, և 'ի բան նուազացն, այլ յայն-ցանէ' յորս երկոքին այսոքիկ կան. Փիլ. էն. Ը. 43: *Ձայնաւորացն երկայնք են երկու, է, ովյ. իմա որպէս յն. η, ω. որ են կրկնակ տառք իբր ա, օգ. Թր. ֆէր:

ԵՐԿԱՅՆ ԱՒՈՒՐՑ. յն. երկայնուեիւն աւուրց, կամ կենաց. *Երկայն աւուրբք լցուցից: Ընդ երկայն աւուրս. Սչ. Ի. 5: ԽԲ. 6: Ղ. 15: ՀԲ. 7: Առակ. Ը. 16: *Որ երկայն աւուրցն (յն. բազմաժամանա-կեայ) առին զապաշխարուեի, և անապա-շաս սիրտ կալան. Կոչ. Ը:

ԵՐԿԱՅՆԱԲԱԶՈՒԿ. Տ. ԵՐԿԱՑՆԱ-ՁԵՒՆ. *Ընտաէնս, որ կոչեցաս երկայնա-բազուկ. Ես. ԽԲ. Ա Ը: Առդ. Ա. 5: Վրդն. պամ:

ԵՐԿԱՅՆԱԲԱՆ. ա. գ. Μακρολόγος. Longus vel multus in sermone. μακρο-λογία, multiloquium. μακρὰ λόγοι, longa verba. Շատախօս, և Շատխօսուեի. զա-տի ԵՐԿԱՑՆԱԲԱՆ ԼԻՆԵԼ, Է Շատ խօսել. *Ա յաչափ երկայնաբան լինել ընդ ամ.զ պայքարաս. Եփէ. Ը: Իսկ *Երկայնաբան լինել », նշանակէ, յերկարի բանն. յն. բանն յերկայնուեի ձգի. Ոսկ. յհ. Ա. 13:

ԵՐԿԱՑՆԱԲԱՆԵԱ. գ. } Երկարաբանու-ԵՐԿԱՑՆԱԲԱՆ ԲԱՆԵԱ. } Թի. երկայն բանք. *Պատկառէ 'ի քումնէ լռութենէդ առաւել քան յայլոցն երկայնաբանից: Հպարտաօտարաբար' քան զերկայնաբանան հա-ւանագոյն. ԱՃաբ. ծն. Ն ա Ա բ. Ի: *Բանիք երկայնաբանիք նշանակ է անմտու-Թեան. Ե-ա գբ. Ի:

ԵՐԿԱՅՆԱԲԱՆԵՄ, եցի. է. Μακρη-γορέω, μακρολογέω. Longa oratione utor, multa verba facio. Երկարել զբան. շատա-խօս լինել. խօսիլ երկնցնել. երկան կամ շա-խօսիլ. *Զի'երկայնաբանես. Ճ. Ա: *Եւ զի ևս ինձ երկայնաբանելն է. Խոր: *Զեւ-կուցեալ է Ճշգրիտ յաւաչագոյն, զի այլ մի ևս լեցի երկայնաբանել: Ախմարագոյն է երկայնաբանել յաղագս այսպէս յայս-նեաց. Փիլ. էլ. Ե Ի. բան:

ԵՐԿԱՅՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Μακρη-γορία, μακρολογία. Sermo longus, ora-tio longa, multiloquium. Բան երկայն. շատխօսուեի. *Ձայնի վկայութիս առ-նուլ 'ի մէջ' երկայնաբանութեէ է: Ձանչագ երկայնաբանութենէ խոյս տուեալ. Փիլ: *Կրկնեաց' ոչ եթէ վասն երկայնաբանու-Թեան. Եբվ. ֆէր:

ԵՐԿԱՅՆԱԳՈՒ. ա. Որոյ երկայն է գուչ, ծոց, խորչ. *Ի հովիտս կամ 'ի ձորս

երկայնագոգա · խոչ · Ը · 6 : ՑԿ · ԿԲ :

ԵՐԿԱՅՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից · ա · Մակրότερος. Longior. Առաւել երկայն կամ երկար · *Քան զյոյժ երկայնագոյնան և բարձրագոյնան (՝ի լերանց) · ՓԼ · ԼԻ : *Զոր-րոց կարի երկայնագոյն է այժմ ասել · ԿՄՐԼ : *Երկայնագոյն է Թուեալ Վ.Դ.Ն.Ծ :

Տ. Մակρότερον, τέρως. Longius, diutius. Ընդերկար, և հեռագոյնս · *Աղօթեալ երկայնագոյն · Հ · ԻԿԻԻ : *Մոլորուելոյ ճանապարհէք երկայնագոյնս մոլորեցան · ԻՄ. ԾԸ · 24 :

ԵՐԿԱՅՆԱԴԱՍԱԿ · ա · Երկայն դասակաւ, կամ բազկաւ, մեղեսուած, ևն · *Գինեհան է երկայնագասակ որպէս զՃաշակ վան՝ի խորութէ կարասոյն զգինի հանելոյ · ՃԸԸ · ԼԺ Ե ԼԸ :

ԵՐԿԱՅՆԱԴԻՋ, գիծի, զաց · ա · Ընդ երկայն գիծս ածեալ · բարձր · հսկայաչափ · *Երկայնադիծք հասակաք · Խոչ · Ռ · 10 :

ԵՐԿԱՅՆԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ · Տ · ԵՐԿԱՅՆԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ · *Առաքինին է միայն քաջարի · իսկ յանզգամսն և ոչ ոք, թէպէտ և քան զքիլ երկայնաժամանակեայ լեցե · ՓԼ · ԼԻ :

ԵՐԿԱՅՆԱՆՕՕՏ · ա · Որոյ ծնօտն է երկայն · Էրէոբ յայ գոհԼԸ էրիան · *Ա.յոյն՝ի ներքոյ միահարթք երկայնածնօտք · Ռ.Ի. ՅՈՂՈ :

ԵՐԿԱՅՆԱԿԵԱՑ · ա · Մակρόβιος, μακροχρόνιος, μακροήμερος. Longaevus, prolongans vitam. Որ յերկար կեայ, ապրի, կամ տեւէ · բաղմամեայ ամանակեայ · *Ջուսակ երկայնակեաց · Եւ · ԾՁ · 10 : *Կեանք երկայնակեաց ,, · յն · երկայնակեցուլեն · Բարոյ · Ձ · 14 : *Ի բազմուլենն սերբէն յերկայնակեաց ժամանակ ,, · յն · յերկայնուի կենաց · Ռ.Ի. Ե· :

ԵՐԿԱՅՆԱԿԵԱՑ ԼԻՆԵԼ · Յերկար կեալ · երկայնօրեայ լինել · լոյս ապրիլ : Եւ · Ի · 12 : Օրի · Ք · 41 : Ի · 16 : ԺՁ · 20 : Դպ · Ի · 7 : ԻՄ · Փ · 17 :

ԵՐԿԱՅՆԱԿԵՑԱԴՈՑՆ · ա · Առաւել երկայնակեաց · *Երկայնակեցագոյն քան զամենեսիլով, և գեղեցկագոյն քան զգաՆիւմիգեո · ՓԼ · ՆԽ · ՟ :

ԵՐԿԱՅՆԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ · Փ · Մակροβίωσις, ότης. Vita longaeva. Երկայնակեացն գոլ · երկարութիւն կենաց · երկարատեւութիւն · *Երկայնակեցուլեն պարգեւք պասակ զկենդանին. Պիս : *Նուաղեալ երկայնակեցուլենք ժամինոց · · · և երկայնակեցուլեան ամաց· ԵՎԼ · Ի :

Եւ իբր երկայն կենակցուլեն, և յերկար բնակուլեն · *Եւ զակզբանէ սերն՝ի միասին երկայնակեցուլեն յագիան կնքեալ լուծանել ոչ կարեն · ՓԼ · Ծ · Բան : *Ի տան տեառն զերկայնակեցուլեն. Ասող · Փ · 21 :

ԵՐԿԱՅՆԱՀԱՍԱԿ · ի, ից · ա · Մակρὸς. Prolixus, altus. Երկայն հասակաւ · բարձրահասակ · ասղան պօչաւս · *Ա.ԶՐ մի եւկայնահասակ · ՌՈՒՔԻՔՈՐ :

ԵՐԿԱՅՆԱՀԱՍԱԿԱԳՈՑՆ · ա · Առաւելեալ երկայնուլեն հասակի, կամ բարձրուլեն · *Աստեղն երկայնահասակագոյն · ՓԼ · ՆԽ · Ի :

ԵՐԿԱՅՆԱՀԵՐ · ա · Որոյ հերքն գլխոյն են երկայն · Տալէ էրիան · ոալէ ոալան · *Լերբ և երկայնահեր · Ռ—Հ :

ԵՐԿԱՅՆԱՀՈԳԻ · ա · Մակρόθυμος. Longanimis, patiens. ըստ յն · ոՀոյ՝ իբր երկայնամիտ · *Երկայնահոգի՛ լինիջիր · Եաթգ · Ի :

ԵՐԿԱՅՆԱԶԳԵԼ · ն · Յերկարաձգել · յերկարել · *Երկայնաձգեալ զկենցաղա-վարուլեէ քո զվարս · Մ.Փ · ԺԲ :

ԵՐԿԱՅՆԱԶԳՈՒԹԻՒՆ · Փ · Երկայնուլեի · և Յերկարուի · *կարճեայց զկռաՊաշտուլեէ երկայնաձգուլենն · ԼԺԸ · ԻՀ :

ԵՐԿԱՅՆԱԶԵՒՆ, ևին · ա · Մակρὸχειρ. Longimanus. Որոյ մի ձեռն կամ երկոքեան են երկայն · ուստի լինի և ասի նաև երկայնաբազուկ · յԵ.ոէը՝ ՐԼը էրիան · էՒ՝ գօլա ոաղան, փէռալ պէ.ի. *Արտաչէս երկայնաձեռն · Եաա · ԿԲ · Ի : Նախագր · ա · էԲ : Աղղ · ա · 1 : *Աո երկայնաձեռն արտաչխաբ · Յամ : *Զկնի երկայնաձեռնին Թագաւորեաց արտաչէս միւս · Միխ · ա · : *Գայր ամլոյն տաճկաց, որոյ անունն երկայնաձեռն կոչէին · Ռ—Հ :

ԵՐԿԱՅՆԱՁԻ · ա · Երկայն ձևով · առաւել տարածեալ ընդ երկայնուլենն · *Տեսեալ առ եզերբք ծովուն երկայնաձև բլուր · Խոչ · ա · 15 :

ԵՐԿԱՅՆԱՁԻԳ · ա · Ἐπιμήκης. Oblongus. μακρὸς, longus. Ձգեալ տարաձեալ ընդ երկայն · էրիան · ոաղան · *Երկայնաձիգ հովիտ, կամ ձող, եւ լուսզմունք բարուկական, տեղն, մատուկք · Խոչ · ա · 15 : Պիպ : ՍԻԼա : Մ.Փ : *Ընդ նեղ և ընդ երկայնաձիգ անցանելով պարանոց· Աո.ոգո· ա : *Երկայնաձիգք էին հասակաք : Երկայնաձիգ Ճանապարհ · Վ.Դ.Ն · ԾՁ · Ե պԳ : *Ըստ երկայնաձիգ լարի բանն ուՀի ըզբխուՀն · ԼԺ · ԾՂ :

ԵՐԿԱՅՆԱՁԻԳ · Յերկարաձգեալ · երկարաւոր · երկար · *Երկայնաձիգ ժամանակ կամ ժամանակք, պատմուլենք · Ռ.Ի. Ֆ.Ի : ՎէՅոէ · Ի : Եաա · ԿԲ · ա : *Օրն այն մեծ և երկայնաձիգ եղև քան զամենայն աւուրս · Ռ.Ի. Եա : *Ձանձրուլեի կրճնաւորի՝ երկայնաձիգ · կԼՄաԳ : *Բազում և երկայնաձիգ քանս ամբաստանուլեան յաձախեաց առ հրէայս · Ռ.Ի. Եա : *Ողջս երկայնաձիգս յօրիներ · Սէփ · յՀ · Ֆ : *Ահա մարտիրոսուլեի երկայնաձիգ · Սխոհ :

ԵՐԿԱՅՆԱՁԻԳ · Հեռաձիգ · հեռի կամ ի հեռուստ ձգօղ · *Ալօղեցաւ ձգել զգաՍուլինն · քանզի էր կորովի և երկայնաձիգ, հեռի զնչտէսն արձակելոյ · Խոչ · Ի · 5 :

ԵՐԿԱՅՆԱՁԻԳ · Տ · Յերկար · ընդ երկար · *Ի սա գանս ահաւորս եհար միայն երկայնաձիգ աղօթելն առ աեր · կԼՄաԳ :

ԵՐԿԱՅՆԱՃԻՒՂ · ա · Որոյ ճիւղք կիՈսաք են երկայն · էրիան ՃէԲրՀ · *Զիեան ձրսխոյս մայրիան · · · և զերկայնաճիւղսն · Սէփ · յՀ · Ե :

ԵՐԿԱՅՆԱՄԻՏ, մտի, ոց · ա · Մակρόθυμος. Longanimis, lenis, patiens. Ոյր միտքն կամ սիրան և հոգին է լայն և ընդարձակ · յերկարաւոն համբերող · և հեզ (որպէս և կարճամիտն է անհամբեր·) ըստ յն · և Եբր · երկայնահոգի, կամ երկայն՝ այսինքն ծանր՝ի ցասուՆն · *Տէր ողորմած · · · երկայնամիտ · Եւ · ՃՁ · 6 : ԻՄ · ԺԲ · 1 : *Ա.ր երկայնամիտ · Աաոհ · ԺՁ · 29 : ԺԲ : 18 · Ժաղ · Ե · 9 : *Խրախոյս է երկայնամտաց · ՑԾԻ · ԺՈ : *Ցերկայնամտէն գԸ. տանել յանցանացն ներողուլեի · ԼԺ · ոչ : իսկ *Երկայնամիտ բարե բալուլեին կամ բարուՆի ,, · իմա, երկայնամտական · Ն.ոբ :

ԵՐԿԱՅՆԱՄԻՏ ԼԻՆԵԼ · Տ · ԵՐԿԱՅՆԱՄՏԵԼ · *Երկայնամիտ լերուք եւլբարք իմ մինչև՝ի գալուստն տեառն · ՑՀ · Ե · 7 : *Սակաւիկ մի երկայնամիտ լեր · ԵՎԼ · Փ : *Երկայնամիտ լեր առ իս · կամ լինիցի առ նոսա · Մ.Փ ԺԲ · 26 : ՂՀ · ԺՁ · 7 · ԼՆ : *Երկայնամիտ եղերուք՝ի վերայ բարկուլեի հասելոյ ձեզ յայ · Բարոյ · Ֆ · 25 : *Երկայնամիտ լինիջիք՝ի վերայ ադիուլեէդ ձերոյ · ԵՎԼ · Ե :

ԵՐԿԱՅՆԱՄՏԱԲԱՐ · Տ · Մակροθύμως. Longanimiter. Որ է առաւել ոմի կամ ին · ոՁ · փոխանակ ասելոյ՝ երկայնամտուլեաՁ · * Երկայնամտաբար հաղցափորձեցէք զքիզ · Ճ · Ա :

ԵՐԿԱՅՆԱՄՏԵՄ, ցի · է · Մակροθυμέω. Longanimis sum, patienter fero, exspecto. Երկայնամիտ լինել · յերկար համբերել, սպասել · ներողամիտ լինել · անձանձրոյթ դեգերիլ · սպաս էՒՄԼ , ՒՏ. ալԼՒՄ էՒՄԼ · * Եւ գու երկայնամտեցեր առ նոսա · ՆԵԵՄ · Ե · 30 : *Ահա մշակ երկայնամտեալ սպասէ պատուական պտղոյն երկրի · · · երկայնամտեցէք և դուք · Յ.Ի · Ե · 7 : *Ա.ր լինչ երկայնամտեցեր այնչափ առ եղբայրն այն · Վ.Դ.Ն Հղ · Ե : *Երկայնամտեք ոք առ այնոսիկ՝ որոց կարօղն է հատուցանել · իսկ համբերեք՝ որոց ոչ զօրէ լինել վրէժխնդիր · Շ · յՀ · ԼԵ : *Երկայնամտեաց նմա սպէն · Ճ · Ա · Ֆ : *Երկայնամտեալ յոտով · ՑԾԻ · ԺՁ : *Երկայնամտեա, զի ծագեացէ · ԼԺ · ամԻ : *Բաւական համարեալ զՁ· սին երկայնամտել ապ նոցիկ · Վ.Դ.Ն · ԺՀ : *Երկայնամտել՝ի խոբլին բանս, և աչխատել և քննել · Զ.Ի.Ե · ԼԲ :

ԵՐԿԱՅՆԱՄՏՈՒԹԻՒՆ · Տ · ԵՐԿԱՅՆՄՏՈՒԹԻՒՆ · *Ի զրկելոցն երկայնամտուլեի պահանջէ : Երկայնամտուլենն՝ առ միմեանս (լինի), համբերուլենն առ արտաքսն · Շ · յՀ · ԼՁ · ԼԲ : * Պարտ է զմիզուցեալսն գարձուցանել երկայնամտուլեամբ · ԲԸ · Հղ :

ԵՐԿԱՅՆԱՄՕՐՈՒՀ · ա ·) Ուհոզ զեր·

ԵՐԿԱՅՆԱՄՕՐՈՒՍՈ · Ի կայն մնրուա· մօրս·ս էրիան · *Էր սբն պօղոս աչէխատն, երկայնամօրս · Հ = Յ · յոաԻս · ԼԲ · որ՝ի Հ · գլի՝ երկայնամօրուս :

ԵՐԿԱՅՆԱՆԱՄ, ացայ · է · Երկայն լինել · երկայնիլ · և Երկարիլ· էրինալ· ոաղանՀաֆ · *Երկայնացան ջիլքն · Ճ · Ա : *Բանն մեծանայ երկայնանալով և լայնանալով ըստ սրուագնացական Ճառին · ՓԼ · ԷՒ :

ԵՐԿԱՅՆԱՆԻՍՏ, նոոի, իս · ա · Որոյ նիստն կամ դիրքն է երկայն · *Ա.ր երկայնանստիս միով լերամբ · Խոչ · ա · 5 : *Ընդ ասորեստանն մեծ և երկայնանիստ · Նաչ · ա—ա·Հ :

ԵՐԿԱՅՆԱՊԱՏՈՒՄ · ա · Երկարաբան՝ի պատմուլեի · երկարապատում : Խոչ : ՌՈՒԲՔ· :

ԵՐԿԱՅՆԱՉԱՓ · ա · Որոյ չափն է երկայն · *Երկայնաչափ պատկեր · Վ.Դ.Ն·ԹԱՒ :

ԵՐԿԱՅՆԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ · Փ · Երկայնուլեի· բարձրուլեի · *Ըստ երկայնաչափուլեի երից երեէին · Փաղ :

ԵՐԿԱՅՆԱՏԱՓԱԾ · ա · երկայնաձիգ· և մեծաՁեա · Μεγαλοπτέρυλος · *Աքծուին մեծ՝ մեծաՁեայ՝ երկայնատարած · ԵՎԼ· ԺԲ · 3 : յորմէ և Ռ·Ի· Եա· Ի : *Բանս մեծաձիգս երկայնատարածս առցուք՝ի պատմուլեի Ճառիս · Վ.Ե.Ր · ա :

ԵՐԿԱՅՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցո· Տ· ԵՐԿԱՅՆԵԼ· էրինՀԸԼ· *Մորուա երկայնացուցանել, կամ վաւերս, կամ զանազրէնուլենիւս · ԼԺ · ա— ԼՈՒ : ՎէՅոէ · Ի : Ճ · Բ :

ԵՐԿԱՆԱԻԱՆԴ ԼԻՆԵԼ · Երկայնական լինել կամ երկարապատում յաւանգելն զանս լինչ · *Համառօտաբար ասացից· զի մի երկայնաւանդ եղեալ՝ տաղտկուլեի՝ի վերայ սերմանեալ արկից լսուլեացն մտաց · Խոսրովի :

ԵՐԿԱՅՆԱՒՈՐ · Տ · ԵՐԿԱՅՆԱԶԻԳ· իսկ ԵՐԿԱՅՆԱՒՈՐ ՓԱՐՈՒԱՆԿՈՒՆ է այն,

որ առ մեզք կոչի ուղղակիւն, կամ կանոն, և ն. *կոչի երկայնաւոր, որ ուղղորդ ունի զանկիւնն, և անհաւասար զկողս. Եւ-ղիւթ:

ԵՐԿԱՅՆԱՓԻԹ. ա. Որոյ քիմն է երկայն. ոտքն պտտուն. *Անձամբ էր միջակ, և երկայնաքիմ (աքեն մարկոս). ՃՃ: Հ=Ց: *Սորա նշանաւորն լինել, և նորա երկայնաքիմն լինել՝ աւանձնաւորութեամբ ն սահմանադրութիւք. Դ-մասկ:

ԵՐԿԱՅՆԵՄ, եցի, եա. ն. Παρατείνω, ἐκτείνω, μακρύνω, և. Extendo, և. երկայնացուցանել. երկայն առնել. ձգել ձգտել. և երկար առնել. յերկարել. երկընդնել. ոտքն-մաք. *Երկայնել զսպաւանդակս, զքղտնցս, կամ զձաուս մատենին, զբանն. Ես. ծԷ. 2: ՄԹ. իԷ. 5: Է. ՀԴ. Է. 33: Գծ. Է. 7: *Եւ երկայնէր Հակատն՝ զերդոյր. ա. Դ. Ղ. 40: *Մխոք ձգի և երկայնի առ ամենայն իմանալեան. Փիլ. Էլ. Է. 111: *Երկայնէր հակառակ կուռթեին մինչև յամիս հինգ. Խոր. ա. 28: *Տէրն մատիս և կենաց ի կարճել իշխէ զհրամանն իւր, և երկայնել. Եղիշ: *Տարածանէր երկայնէր զՀակատն յերկայնութիւն մեծի գաշտին. Եղիշ. Ը: *Ձգէն երկայնեն զերեհունն. Եղիշ. գ-ին: *Ժամավաճառ բանիւք երկայնէր զաստիճանն. Փարպ:

ԵՐԿԱՅՆԱԿԱՄԱՆԱԿԵԱՑ.) ա. Μα-

ԵՐԿԱՅՆԱԿԱՄԱՆԱԿԵԱՆ.) χροχρόνιος. Longaevus. χρόνιος, diuturnus. Երկայնակեաց. և Երկարատեւ. *Թէպէտ և քան զքիլ երկայնաժամանակեայ իցէ. Լծ. իղ: *Եւ էր տեսանել զերկայնաժամանակեան պատերազմին քակեալ. Ոսկ. Տ. ա. 11:

ԵՐԿԱՅՆՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Μακροθυμία. Longanimitas. որ և ԵՐԿԱՅՆԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Ընդ երկար համբերուիլ. ներողսմտութիւն. *Յերկայնմտութիւն յայրոլութիւն լծաքաւորի. Ա-ոսկ. իԷ. 15: *ԶՆերելովիլ և զերկայնմտութիւն արհամարհիցես: Որ համբերն բազում երկայնմտութիւք. Հա. Է. 4: Ի. 22: Իակ *Ալաչէմ, երկայնմտութիւք լսել լինաչ ,, . յն. երկայնսմտութիւն. Գծ. իՀ. 3: *Երկոքումբք սեռսանեմբ վարեցեալ զնծ, երկայնմտութեն և վրէժիլնդրութիւքն. Ցհ. իմ. պաւղ: *Յուսանէ զքս զոմ ժամանակաց զերկայնմտութիւն իւր. ՄԽ. երեմ:

ԵՐԿԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Μῆκος. Longitudo. μακρότης, longinquitas. Տարածուիլի ընդ երկայն. և Հեռաւորութիւն. և Երկար տեւողութիւն. երկարութիւն. ոք ղառնալոգ. *Երկայնութիւն տապանի, կամ փեղկի: Սուր՝ Թզաւ յերկայնութիւն: Քանի վտանգաւոր երկայնութիւք: Երկայնութիւն Ճանապարհի, կամ կենաց, ա. ուտից. Ծն: Եւ: Օրին: Դտ: Դտ: Ե խոր: Եղիշ. են: *Ի վերայ բերել հրամայէ զկուրգ և զգիր աւուրցն և կանոնաց՝ ըստ երկայնութիւն և կարճութիւն. Ցհ. իմ. ոտ: *Պէտք քանիս պահանջէն զերկայնութիւն. Աւ: *Բազումք՝ ի ձէնջ տալոկացեալ են առ՝ ի քանիցն երկայնութիւն: Ջի մի երկայնութիւն քանիցն՝ տալոկութիւն ընծերցողացն լինի. Ոսկ. յհ. ա. 25: խոր. Է. 56:

ԵՐԿԱՅՆՕՐԵԱՑ ԼԻՆԵԼ. ա. Μακροημερεύω. Prolongo dies, longaevus sum. կեալ ընդ երկայն աւուրս. ղտ օրէ-վ ոգուիլ. *Երկայնօրեայք լինիցիք յերկրին, կամ՝ ի վերայ երկրին, զոր ժառանգիցէք. Օրին. Է. Ը. ծ. ԼԷ:

ԵՐԿԱՆ, ի, աց կամ յց. գ. Μύλος, μύλον. Mola, molendinum. Աղօրիք. և քարինք աղալոյ. որպէս երկանաքար կըրկին՝ վերին և ներքին. Ղազտ, երկանի, երկանի քարէ. *Ա՛ռ երկան, ալա աղիր: Բեկոր երկանի: Զայն երկանի: Քար մի երբեմն զերկան մեծ: Մինչև ցանգրանիկ աղախնոյն՝ որ կայցէ յերկանս: Եթէ երկոս աղայցեն՝ ի մի երկանս. Ես. Խէ. 2: Դաս. Է. 53: Յայտ. ծԸ. 21. 22: Եւ. ծ. 5: Մտ. իԲ. 41: *Իբրև հատ հաճարոյ՝ ի մէջ երկուց երկանաց. Աւր: *Զերկանիցն օրինակ՝ ի մէջ բերէ. Երդ. ֆխ: *Մանրեալ հատցն երկանաս. Վ-ր-դ. ղաս: *Եթէ ոչ ծածկեն զաչս եզին յերկանս, ուստ զալիքն՝ զոր աղայ. Վ-ր հդ. ծԸ: *Ես կին մի առ երկանս գտանիցիմ... եթէ՝ ի հարկէ ընդ երկանս կապեալ էցես. կալ. ծԷ:

ԵՐԿԱՆ ԻՀՈՑ. Μύλος ὀνικός, λύσος μυλικός. Մեծ երկան հոլովեալ՝ի ձեռն գրաստուս. վէմ երկանաքար: ՄԹ. ծԸ. 6: Մրկ. Է. 41:

ՆԵՐՔԻՒ ԵՐԿԱՆ. Μύλος. Meta. ռմկ. Ներքինի. այլ դաշտ. և վերին երկան. Ἐπιμύλιον. Catillus. ռմկ. վերնի. իսկ իստ դաշտ. *Մի գրաւեացես զվերին և զներքին երկան. Օրին. իԸ. 6:

ԵՐԿԱՆԱՔԱՐ, ի, իս. գ. Երկան. երկանի քար. *Իբրև զերկանաքար իշոյ հանալոյ՝ ի վարժման. կնմ: *Երկանաքարիւն իշոյ՝ ի պարանոց օրինակէ զվարս աշխարհիս. Բր. մրկ:

ԵՐԿԱՆԱՔԱՐ. ա. իբր Երկանաքարեայ, կամ նման երկանաքարի. *Վէմ երկանաքար ,,. յն. վէմ կամ քար երկանի. Ղկ. ծԷ. 2: *Զնիւսկին իւր զբոլորատիպ... նատոյց յերկանաքար արձանին. Խոր. Է. 8:

ԵՐԿԱՆԱՒՆ, անուան, անց. ա. Διώνυμος. Binominis, duo habens nomina. Ընդակ երկուց անուանց. Երկու անուն ունել. Ներ. իւի ա. *Երկանուն... Ստեփանոս... Պակ. Նար. Իս: *Երկանուն ամբատայ (յովհաննու). Լսար. Է: *Թերևս երկանուն էր սա. ՄԽ. երեմ:

գ. Διώνυμος. Binomen. *Երկանուն է անուանք երկու՝ ի Հրայ միոյ խակի գաղաղ. որգոն, եղկազարու, և Աւարեան ,,. յն. Ազեքսանդրոս, և Պարիս. Թր. իԲ:

ՏՈՒ. Διωνύμως. Duplici vocabulo. *Ցքո կոչեցաւ երկանուն ,,. այսինքն կրկին անուամբք. կալ. ծ:

ԵՐԿԱՀԱՒԻՂ. ա. Որ գնայ յերկուս շաւիղս կամ՝ ի ճանապարհս հակառակս. *Ըստ երկաշաւիղ սամարացւոյն ազգայ, ոչք երկրպագէին գիշն իւրեանց, և երկրն չէին՝ ի սեռանէ ՅՈ. Սարկ. հանգ:

ԵՐԿԱՊԱՆԴ. ա. Երկոքումբք պանդալի. որպէս աղաւնին աւետարեր առ Նոյեա, և օրինակ հոգւոյն սրբ. *Ա՛յնպէս իմն ՅՈծային և երկապանդ սեռանի. Պխ:

ԵՐԿԱՊԱՏՏ, ի, ից, իւք կամ եաք. ա. Որ պատուոն տանի երկուց, անչին և օտարի, շնեալով մեծատանց, և պարարելով զրոմայն իւր. զի գնի որպէս չն. Παράσιτος. Parasitus. որ է պատառաքոյծ. *Երկապատիցն է այն արուեստ, գուսանացն և կաքաւչացն. Ոսկ. Եէ. ծԷ: *Տեսանիցես զմեռաւոր ոք երկապատիւք (կամ երկապատուհաք) մեծարեալ... որ զողոքան և եթէ խօսեսցին. Ոսկ. Եա:

ԵՐԿԱՒԻՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրօղ զերկաս աշխատասէր. և Աշխատասիրական. գործ. ՀԷՒԼ, Իւիւոյ: *Երկասէր արօրատիպ: Երկասէր վարժք. Պխ: *Երկասէրք են, աշխատին առ՝ ի զպահան ընչէլոյ. Սարկ. հանգ: *Երկասէր ձեռինն սարգսի. Յհ:

ԵՐԿԱՒԻՐԱԲԱՐ. ՛. Աշխատասիրաբար. *Ներակրթել երկասիրաբար. Պխ:

ԵՐԿԱՒԻՐԱԿԱՆ. ա. Աշխատասիրական. Լանուվ Եղանծ. *Երկասիրական վարդապետութիւն. Պխ:

ԵՐԿԱՒԻՐԵԼ. Տ. ԱՀՒԱՏԱՍԻՐՆԱԼ. *Ձանձնձոյլ երկասիրելոյն արգարև գերբաղանցեալ զամենեքումբք. Պխ: *Ի սոյն զգեցութիւն երկասիրելին. Աղթ:

ԵՐԿԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՀՒԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. *Պատիւ ընծայութեանէ ըստ գործոյն՝ նորա երկասիրութեան. Փիլ. լին: *Զերկասիրութեին պատուէ. Պխ: *Ձերբ կոցունց յայսցանէ երկասիրութենէ... ի գործնական և ի տեսական ընթացիցն. Սրգ. յոլք: *Հայեաց... ի մեղսին երկասիրութիւն. Լխ. ատ:

ԵՐԿԱՎԱՆԳ. ա.) Δισσύλλαβος.

ԵՐԿԱՎԱՆԿ, ի, ից.) Disyllaba, duabus constans syllabis. որ և ԵՐԿՎԱՆԳ, ԵՐԿՀԱՐԱՎԱՆԿ. Բաղկացեալն յերկուց վանկից կամ՝ ի փաղատուեց. *Երկավանգք են այս՝ մաշտոց, գաւիթ. Թրաւ. ւեր: *Եւ այս բառքս ոտք կոչին. զի են՝ որ երկավանգք են, և են՝ որ եռավանգք. Նւ. ւեր: *Փոխանակ երկավանգի (աբրամ՝) լիցի եռավանգ (աբրաամ): Երկավանգանուն աբրամ՝ մեկնեալ է, հայր վերամբարձ. Փիլ. լին:

ԵՐԿԱՎՏԱԿ. Տ. ԿՐԿՆԱՎՏԱԿ. *Երկավտակ բղխմամբ՝ի կուլէն կենդանութեան. Թէոդր. Խլ:

ԵՐԿԱՏԵՄ, եցի. ն. որպէս՝ի լս. Divido (՝ի duo). յն. Μερίζω (որպէս մանատեմ). Յերկուս հատուածանել, բաժանել իրօք կամ մտօք. զանազանել. պէօլիւ. *Զխմասասխութիւնն՝ի սեռսականն և՝ի գործականն երկատեցաք... երկաքանչիւր ոք յերկատեղցս մատանցս ստորաբաժանի. Սահմ. ծՀ: *Երկակոդ՝ զի երկատեցյաւ... զմիակն դարձեալ յերկատեղն գործէ. Մագ. յՀ:

ԵՐԿԱՏԵՍԱԿ. ա. Δυσειδής. Biformis. Երկու տեսակաւ. կրկին. երկու կերպ. իոի ոխրուխ. *Երկատեսակ լինն սոցայն՝ կարծեցի գոլ տրամագրութեի: Երկատեսակ բնութիւ է մարդկային. Ցհ. իմ. երեմ. Ե պաւղ: *Մահու և կենաց՝ երկատեսակ բուրումն բարուեաց. Նար. ծԷ: *Ո՛չ պարզ և միջղէն, այլ բաժանեալ և երկատեսակ. Դխոն. ծծայ:

Եւ Δυειδής, δυειδέστερος, δυειδέστατος. Conspicuus, clarus. Ըստ հայումն, որպէս կրկին տեսութեք երեւեցուցիչ. ըստ ինասսից չն. Յոյժ պայծառ, յատակ, ջինջ, պարզ. *Հայելիս երկատեսակս և անաղտոս: Երկատեսակս իմացութիւնս: Երկատեսակն վերահայեցութեի. Դխոն. էրին. Գ. Ե ծԷ: *Երկատեսակ ոնեալով զՀայելի մտացն. Վ-ր-դ. ծն: (լաւ ևս եր ԹարգմանեԼ Լուսատեսակ, կամ յատակ. յորմէ և յայլորդ ածանցքն:)

ԵՐԿԱՏԵՍԱԿԱԲԱՐ. ՛. Կրկին տեսութեք. պայծառագոյնս. *Երկատեսակաբար առնուն յայ զգիտութենն. Լխ. պոբգ:

ԵՐԿԱՏԵՍԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Δυειδέστερος. Perspicacior, liquidior, limpidior. Առաւել պայծառ. յատակագոյն. պարզագոյն. *Արեգակնականի ձառագայթի հեղուսն յատաջինն. Նիւթ գիւրաորաբար սարեալ լինի, որ քան զամենեսեան է երկատեսակագոյն: Ի ծագել արեգական՝ նրբագոյնքն և երկատեսակագոյնքն էուին նախ հոսմամբ ձառագայթին լցեալք. Դխոն. էրին. Ե էիէ:

ԵՐԿԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. տ՝ Δυει-

δέστατον. Perspicuitas, maxima claritas. Իբր Յատակութիւն. պայծառութիւն. *Ի գիտութիւն քան զմեզ հնութիւնն յաւելուցուցանէ զինքն, և քաշիւկ յերկայնաձակութիւն նոցա և բարեաց ունակութիւն. ևն. Դիտե՛ էիեզ: *Հրեշտակք առնուն զգիտութիւնն յոյ երկայնաձակութեամբ ի միմեանց... Քահանայս որպէս զբոլորվքն անընդմիջաբար խօսեցաւ ընդ ՅՅ, և սարկաւագն որպէս զդաւանութիւնէն, առին ի տոցա երկայնաձակութիւնէն զգիտութիւն՝ ըստ չափոյ կարողութեան իւրեանց. Լմբ. պ՚ղ՚ք:

ԵՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաժանումն՝ մնոք կամ իրօք. *Բաժանումն՝ լսի երկայնութիւն, այսինքն յերկուս որոչել. Սահմ. ծէ. Ե ծէ: *Միանգն ոչ զերկայնութիւնն յինքեան ըստանձնեալ բերէ. Մագ. խ՚՚: *Ո՞եր ունկնի տեղի երկայնութեանն բան. Սարկ. հանգ:

ԵՐԿԱՐ, ի, ագ. ա, երկայն՝ ըստ տեւողութեան ժամանակի կամ շարունակութեան տեղւոյ, բանից, ևն. ասելոյն, խանիլ. *Մինչև յերկար ժամանակս. Ոգբ. ի. 20: *Երկար ամանակաւ պահէն զվատահառնութեանն բեւս. Աւյ. սպորգ: *Ի խորհուրդ երկար: Երկար տեսողութեի: Երկարս շարագրեցից բանաստեղծուիս. Նար: *Վիհս երկարս (ցխորութեի): Լեառն մի երկար յերկրէ բարձրութե: Ա՚ր սլաեայ էր, և անդամանք երկար. Խոր. ա. 15. 25: ի. 5: *Ջի մի թողուցուն զյաղթութեի և զարմայինն ընդ երկարս հատակաց. Եփր. Եղ:

Ի՚ակ եա. ծէ. 4. *Երկար մոլաբաց ոյն գոչէ ՚՚. պիտի երանի, կամ մեջք, ըստ յն:

ԵՐԿԱՐ. ըստ քերականաց և քերթողաց՝ Ձայնաւոր տառ և վանկ երկայն ամանակաւ. որպէս և երկայն ամանակին, և նշանակ նորին՝ ոլորակն (՝). որ է ըստ յն. (՞) . որոյ հակառակն է տուղ (՟). *Երկար վանդ: Երկար փողատութեի: Երկար տառիւք: Առոգանութեք են տառն, հնչյտ, բոլթ, պարոյկ, երկար, տուղ, ևն: Ամենակ երկու. երկար, տուղ. Թղ. ֆէր:

ԵՐԿԱՐ. ԵՐԿԱՐՍ. ն. իբր ընդ յերկար. երկար. զորս տեսցես ի կարգի տառիցս ը, ց. *Մեծութեիւն ձայնի երկար գոչեցոյ: Մի երկարս ծածկեացես. Նար: *Խոսեր երկարս ընդ վասակայ. Փորպ:

ԵՐԿԱՐԱԲԱՆ. Տ. ԵՐԿԱՑՆԱԲԱՆ. *Գուցէ կարծիս առատութեցոյ ձեզ՝ երկարրաբան (լինել). Գլաթ. օրին. ա:

ԵՐԿԱՐԱԲԱՆԵԼ. Տ. ԵՐԿԱՑՆԱԲԱՆԵԼ. *Աւելորդ է մեզ վասն նուցա երկարրաբանել. Շիր:

ԵՐԿԱՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առաւել երկար, և երկայնագոյն. *Ցանիզելի լարս պարանաց երկարագունից. Նար. յիշ:

ն. կարի յերկար. Հարուստ մի. Լեւ. ՄԸ. *Երշայր ընդ նոսա երկարագոյնս. Փորպ: *Գնացեալ Լրկարագոյնս՝ տեսանէ ինձ մի. Հ=ՅՅ. գէնթ. ա:

ԵՐԿԱՐԱԿԵԱՑ. Տ. ԵՐԿԱՑՆԱԿԵԱՑ. *Երկարակեաց են քնակիչքն. Վրդ. ծն: *Ջի երկարակեաց լինիցիս. Երզ. մթ:

ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԿԱՑՆԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. *Որով մարդկան ազն երկարակեցութե զարգացեալ ծաղկեացի: Երկարակեցութեն և այն և պատճառք ուղղութեանց լինի. Պիտ: Գե. Ես: *Ցառաջնոցն ոք ոչ ունելով գիր տակաւին, և երկարակեցութե զմիմեանս աւանդութե ուսուցանէին ուղղախօսել. Մագ. ֆէր:

ԵՐԿԱՐԱՁԳԱԿԱՆ. Տ. ՑԵՐԱՁԳԱԿԱՆ: Երզ. ֆէր:

ԵՐԿԱՐԱՁԳԵԼ. Տ. ՑԵՐԿԱՐԱՁԳԵԼ: իսկ յասելն. *Ձկնի եկեղցն երկարաձգէր տեսութե՛՚՚. իմա, ի հեռի ձգիւր, կամ յամենայր. Մագ. իէ:

ԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. *Երկարաձգութիւնն... երեքամեայ բովանդակեալ ուսուրբք. Պիտ: *Խարխուլեալ յերկարաձգութէ ամացն. Խոր: *Ոչ ասուրց երկարաձգութե. Նար. Ի՚՚: *Մի միայ ժամանակաց և ամաց երկարաձգութե՛ի չարիսն. Լմբ. ծղ:

ԵՐԿԱՐԱՁԻԹ. ա. Պրομηκός. Longior, longe porrectus. περιμηκέστατος, prolongus. Որպես երկայնաձիգ, և Յերկարաձիգ. *Փոսս երկարաձիգս հատանեալ և խորափխոս. Պղա. օրին. ը: *Դիրք ընդ երկրաւ՝ կամարատեսակ քար երկարաձիգ. անդ. ծ՚՚: *Հաստութիւն է առանց բերման երկարաձիգ սարածուիս. Աբիա. ՅՅ: *Երկարաձիգ լեառն: Լերինք երկարաձիգք: Երկարաձիգ երկայնութիւնք վայրաց. փիլ: Վէյօր: *Երկարաձիգ աղօթիւք: Աղօթս երկարաձիգս: Առ երկարաձիգս անօրէնութիւն. Խոր: Կէնճ: Նար. ծէ:

ԵՐԿԱՐԱՁՄԵՒՆ. գ. Երկարեալ ձմեռն. (եթէ չիցէ գրելի կարաձմեռն. զոր տեսցես.) *Իր երբեմն երկարաձմեռն. Աբր. Տաիլ:

ԵՐԿԱՐԱՅԱԻՑՏ. ա. Μακραίων. Diurnus, longaevus. Երկար յաւէտ. յն. երկարեալ. *Կեանս երկարայաւէտս ՚՚. այլ ձ. յերկրաւէտս. փիլ. բագն:

ԵՐԿԱՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Յերկարել. յերկար տեւել. *Եթէ տակաւին կամեացի տէր երկարանալ մեզ՝ի կենցաղումս. Մագ. Ի՚՚: *Եթէ երկարանայ առ ելքայրն խորհուրդ փոփոխմանցս այսոցիկ. Վրփ հդ. է:

Իբր Երկայնել, երկար լինել. *Երկարանայ հնչումն. Քէր. ֆէրի:

ԵՐԿԱՐԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Որ երկար է կամ լինի՝ի պատմելն՝ի ՃառԷն. *Ջոր և երկարապատում է զերազանչելոցն դնել բանս. Շ. Խ՚՚:

ԵՐԿԱՐԱՏԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Յերկար տեւողութե. լաց էմայիսանութի՚. *Ո՛չ ըստ ինքեան ունել զերկարատեւութե զօրէն այլոց տնկոց. Պիտ:

ԵՐԿԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Μηκύνω. Longum facio, produco. Երկար առնել, որ և է օրինակաւ. որպէս և ըստ ամանակի աւուգանութե. Էրինգընէ: *Ի ձեռն սակաւուց յիշել պարտ է, որով ոչինչ հարկ է երկարացուցանել. Պղա. փիմ: *Երկարացոյց զինն (զինին) կամ զայբն. Եզն. ֆէր:

ԵՐԿԱՐԱՒՈՐ. ա. Երկարեալ. երկարաձիգ. և Հեռաձիգ. *Ի հեռաւոր ձգեալ. *Ջերկարաւորն նետաձգութե. Նար. Իէ:

ԵՐԿԱՐԴՆԵԱՑ. ա. երկայրի յարդն, այսինքն՝ի ոէգն գեղարդեան. *Կամեցաւ զերկարդնեայ գեղարդն ձգել ի նա. Պիմ. ալէա:

ԵՐԿԱՐԵԼ. Տ. ՑԵՐԿԱՐԵԼ, և ԵՐԿԱՑՆԵԼ. *Եւ գուք զբանս երկայնեալ խօսիք. փորպ: *Զանմիջողն և զերկարիլն յայտ առնելով. Վրդն. Եէ:

ԵՐԿԱՐՄԱՏԵԱՆ. ա. Որոյ են երկու արմատք, կամ սկզբունք. որպէս մանիկք՝ոյք դնէին երկու արարիչս բարւոյ և չարի. *Նոքա երկարմատեանք, և տոքա նոյն պիսիք. Եղնի:

ԵՐԿԱՐՈԳԻ. ա. Որոյ չունչն է երկայն. *Մանկունս փափկաձայնս և երկարոգիս. Խոր. Ֆ. 54: Շ. Բարձր:

ԵՐԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Μακρότης, μῆκος. Longitudo, prolongatio. Երկայնութե ժամանակի կամ տեղուցե, և կենացս, և բանից. *Երկարութե գիշերի. Ժմ: Ե Խոսր: *Երկարութե խօսից. Խոսր: *Վասն երկարութե առաջիկայ գործոյս. Խոր. ա. 3:

ԵՐԿԱՐՈՒՄՆ, լման. գ. Երկարելն, և երկարիլն. *Ջերկարումն իրացն խռովութե. Եղիշ. ա: *Ջմին յերկամանակաց ըստ երկարման (առոգանութեան) առեալ. Թղ. ֆէր:

ԵՐԿԱՐՕՐԵԱՑ. ա. Որ յերկարի օր քան զօր, կամ զգազամ առուրս. *Ջերմն բորբոսային և անբորբոս, սուր, և երկարօրեայ. Մխ. ԹՅՀ:

ԵՐԿԱՒՈՐ, ի, ագ. } ա. գ. Աւօնս.
ԵՐԿԱՒՈՐԵԱԿ, ակք. } μος, μοι.
ԵՐԿԱՒՈՐԻՔ, լեաց. } Διόσχουροι, χοροι. Geminus, Gemelli. Երկուորեակ եղբարք. մանաւանդ՝ կաստոր և պողկևմոս՝ անցեալք ի համար կենդանակերպից. որ և Դիոսկուրացիք. իբր դիոսի տղայք. Նախ. Եփիւ. *Ջերկաւորն սաեն, Թէ որ ի նմա ծնանի, Հոն և սնափառ՝ անհասատատ և երկմիտ լինի. Շիր: *Երկաւորին... և խեցգետնի. Երզն. ոփ. Երին: *Խոյ, ցուլ, երկաւորեակք. փիւ. Եւ. Ք. 76: *Նախ խոյն, և ապա ցուլն, և ապա երկաւորեակ. Շիր: *Ի միոյ հօրէ և ի մօրէ երկաւորիք, ոմն սիրի, և ոմն ատի. Ոսի. հա:

Նմանութե ասի. *Եզ յերկաւորեակ լեառն մերձ կենարու. Հ=ՅՅ. ինվ. ա:

Մեռի իբր երկաւորիք կենդանւոյ. և Զոյգ ջաց. ամոլասիլք. *Ցանկութիւնքն են ի յերկմամունքն, և ի ներքին երկաւորեակքն. Լծ. ֆէր: *Կողովս երիս ոսկեղէնս, և մի արծաթի. իսկ արծաթին կից էր ընդ միում յոսկեղինացն իբրև զերկաւորի... իսկ զերկուորիսն բարձրագոյն երեցոյց ի վերոյ կողմանէ հիւսիսային կողմն վայն. ճ. Ջ: *Երկու երեակք հատան առ թիկունս կոյս երկաւորիս, իւրու հանդիպակաւ էր մարմինն աջիւք և ահեկիւք գովլով. Պղա. փիմ: *Ջգնա (այսինքն զարսմուզդ) խոսատվանին՝ զՀայրն իւր կապել (զկռոնոս), զի զուսաերսն կլանէր ոչ իրաւամբ. զնա իսկ՝ զՀօրն իւր զերկուսորիսն հատուցանել (այսինքն հատանել). Պղա. Եմիիճան: *Որ կոտորելին կամեք իւրեանց զերկաւորիս անգութս. Կանան. Ը:

ԵՐԿԱՒՈՒՐԲ. } ՛՚. Երկոքեայ.
ԵՐԿԱՒՈՒՐՑ. } զերկուս կամ ցերկուս.
ՋԵՐԿԱՒՈՒՐՍ. } կուս առաքս.

Երիս օր, երիս օրով. Իէի ՀիՀ. *Ընդ երիս օր, երիս օրով. Վրփ հդ. ծ՚՚: *Երկուս երց է հանգիստ աշխարհիս, և յաւիտեանական են տանջանք և ամբ. Մաթ. ծը: *Պահեմ զերկաւորս: Մի ինչ ոսկեղիս զերկաւորս. Վրփ հդ. ծ՚՚. ծէ:

ԵՐԿԱՔՍԱՆՁԻՒՐ, իւրոյ կամ իւր, րոյ կամ րից. ա. գ. Ἑκάτερος, ἀμφότερος, ρα, ρον. Uterque, utraque, utrumque, ambo. Իւրաքանչիւրն յերկուց. այսինքն երկոքեանն իսկ. Երկոսեան. Իէիսի փ. *Տէրայ մանկանն անձն անկցորդ է և անընդունայ. կան երկաքանչիւրոյ, բարւոյ և չարի: Որ զմիմեանց կախեալ են, ոչ առանց երկաքանչիւր (այսինքն երկաքանչիւրոյ) չարժանից զներգործութեն ասենս: Ի մէջ ըզգայուքեն, և ծայրք երկաքանչիւրքն՝ միոքն

և զգալին. փիլ: *Ի խառնմանէ երկաքան-
չիւրիցն. . . և՛ի յերկաքանչիւրոցն. Նիւս-
ին. ԽԵ: *Մի իր՛ի ձեռն երկաքանչիւրիցն
տոպացեալ. Մեխ. վնփ: *Երկաքանչիւ-
րոց գոյութեց: Ցերկաքանչիւր բնութեցս
մերոց. Նար: *Երբեմն զմարդոյ վայելուչ-
սըն Թողոյր ձայնս, և երբեմն ցուցանէ իրս՝
ահաւորութեն միայն եղեալ պարտ. զի իմասցի
երկաքանչիւր ինչ՝՝. այսինքն ծանրիցի միան-
գամայն ահ և մարդ. յին. τὸ συναμφότερον.
որ յայլոց յունգէտս Թարգմանեալ է եր-
կանութեամբ: *Երկաքանչիւրովքն իրատէ.
բարեաւն յորդորէ, և ահիւն զկծեցուցա-
նէ. Ցձին. Ը:

ԵՐԿԱՒԱՒՆՉԻՒՐ ՈՒ, ուրուք, ումիքէ.
(հզ. և եԹ.) գ. Նոյն ընդ վ. *Երկաքան-
չիւր ումիք՝ի նոցանէ: Ցերկաքանչիւր-
ումիքէ այնոցիկ, յերկրէ և՛ի ջրոյ. փիւ:

ԵՐԿԱՒՑ, ի, ից. ա. Ἀμφίβολος. Am-
biguus, dubius. որ և ԵՐԿԱՒՑԱԿԱՆ.
Տարակուսական. յերկուանալի. լանալ,
ընդոկնէի. *Ոչ մարթի գոյ նեւանիւթել
զերկայն յերկայիչ: Ոչ կամիչ զերկայնն
յերկայինին սահմանել. Անյ. պորփ: *Եր-
գումն առ մեզ վասն այնորիկ լինի, զի
զերկայ և զկիւակարծելի իրս հաւասար-
մայուցանիցէ. Ոսկիփոր:

Որպէս Երկայօղ. և Երկդիմի. *Երկմիտ
է և երկայ՝ յերկուանօղ անղգամն. փիւ.
վին. է. 12: *Մի մատչիր առ նա երկայ
մտօք. Սիր. ա. 36: *Ձերկայ կամս. Ոսկ.
փիլիպ:

գ. Տ. ԵՐԿԱՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Ցերկայս փըր-
կուԹի. Նար. խը:

ՑԵՐԿԱՒԱՑՍ ԼԻՆԵԼ, և ԱՒՆԵԼ. որպէս
Երկայնել և Երկայացուցանել. *Ցերկայս
եմք վասն այսոցիկ, եԹէ ընդ, և եԹէ ոչ.
Սահմ. ա: *Որ այսպիսեաց և այսքան պատ-
գամաց յերկայս լինէր. Իգն: *Ձամե-
նայն զօրուն յունաց յերկայս արար՝ի աքե-
ովսահէն. Եղիշ. ը:

ԵՐԿԱՒԱՐԱՐ. ած. ընդ տարակուսա-
նօք. *Որ երկայաբար ունին զգայութիւնն,
զեԹէ ընդ պարտ է խնդրել. Սահմ. ա: *Եր-
բեմն վկայել և դարձեալ երկայաբար ու-
նել զկարծիսն. Իգն: *Ոմանք զանդգնեցեալ
նէս ասեն, և ոմանք զենոն գոլ զնա՝ երկ-
բայաբար. Նիսս:

ԵՐԿԱՒԱՑԱՆԱՄ, ացայ, ացեալ. ը. Ἀμ-
φιβάλλω. Dubito. Ցերկայս լինել. յեր-
կուանալ. տարակուսիլ. երկմիլ. ընդոկնէ-
ականէ. *Ոչ բնաւ երկայանալ՝ի հանդեր-
ձեալ յուսոյն. Սէփ. յ: ընդ: *ԵԹէ միայն
կամեացես, փրկուիցես հանդիպել ոչ երկ-
բայանամ. Սարկ. ազ: *Ոչ երկայանամ
ես իմոց վիրացս բժշկութիւն: Յայտնեին
երկայացաս. Ճ. գ: *Մի ոք ընդ այս երկ-
բայայեալ տարակուսեացի. Խոր. ա. 13:
*Ապաւիսի ծփանօքս միշտ երկայացեալ
իմ մերձ՝ի Թողուլ զգործս. Ածր:

ԵՐԿԱՒԱՑԱՆԻ, կիս ԵՐԿԱՒԱՑԱՆԱՑ, ացեալ.
ընդ. իբր ել. ըստ յն. σχέσ. Ἀμφιβάλλεται.
Dubitatur. Երկայութիւն լինի. լինի երկ-
բայիլ. ընդոկնէ ծլանօք. *Ած՝ի մեզ ոչ
երկայանի. բայց յոմանց յայլոց երկայա-
նան (գոյութիւն իմաստասիրութեան).
Սահմ. ա: *Երկայանայն առ՝ի մեզ: Բաց
յատուցաց զերկայացեալն՝ի մեզ. Ածր:

ԵՐԿԱՒԱՑԱՆՔ, նաց. Տ. ԵՐԿԱՒԱՑՈՒ-
ԹԻՒՆ. *Ոչ՝ի կարծիս կոչէին, և ոչ երկ-
բայանօք հաւատոցն՝ի յարուցչէն ամե-
նեցուն. Մամբ:

ԵՐԿԱՒԱՑԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցա-
նօղ. ն. Տալ երկայիլ. պլտորել զմիտս.
*Երկայեցուցանօղ գե. վրս հդ. է:

ԵՐԿԲԱՑԻՄ, եցայ, ցեալ. Տ. ԵՐԿ-
ԲԱՑԱՆԱԼ. *Ոչ երկբայեան լինչ. Ոսկ. յհ.
ա. 17: *Մի երկբայեսցուք խոստմանցն.
Խոսր: *Առ ած . . . էր վստահ երկբայիս.
Սրգ. ա. պ. ծա:

ԵՐԿԲԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπορία, ἀμ-
φισβήτησις. Dubitatio, dubium. Երկ-
մտութիւն. տարակուսանք. կասկած. Թե-
րահաւատութիւն. վարանք անձին կամ մտաց.
և Աստուածային իրաց. ընդոկնէ, ընդոկնէն
վարմաբ, ընդոկնէւթ օլմաբ. *Երկբայութիւն
մտաց անկատար և կաղ է միշտ, և կոյր.
փիւ: *Առանց ամենայն երկբայութ. փարպ:
*Մի՛ի հարկէ, և երկբայութ՝ի. վրս հդ.
ծա: *Ցերկբայութիւնս անկանէր. Սրգ. ա.
պ. է: *Ծառայական երկիւղ վնս երկբայու-
թիւն արկեալ ծառային, Թէ ոչ կամիցի կենդ
գալ. վրդ. ծն: Իսկ *Ամենագժոխ և ամ
մանկանցն երկբայութիւնդ. խոս, երկբայե-
լին լինել՝ի իսառնակ ծնօղս. փիւ. ծ. բան:

ԵՐԿԲԱՑՈՒԹԻՒՆ. որպէս Երկբանութիւն.
տարբերութիւն. անմիաբանութիւն. *Ուր և
Հերոպիեան յիմ սիրելեան՝ երկբայութիւնս
գտանի (ընԹեցուածոց). Եսս. իբ. ա:
*Ոչ գասս երկբայութի՛ի սոսս (՛ի Թարգ.
եօթանասնից). վրդ. սղ:

ԵՐԿԲԱՆ, ի, ից. ա. Δίλογος. Bilin-
guis, fallax. Երկխօս. երկլեզու. խաբե-
բայ. իսի փեւսի, իսի եխալիս. *Նոյնպէս
և զաարկաւագունս պարկեշտս, մի՛ երկ-
բանս. ա. փիմ. ՁԸ. 8: *Ձերկբանեան և զերկ-
խօսեան իբրև զՀրաշարականէծս՛ի բաց ըն-
կեցուք. Համամ. առաք: *Որ նենգաւոր է, և
երկբան. Սրգ. յհ. ը: *Երկբան իցէ, երկ-
խորհուրդ իցէ. Եսփը. ծը:

ԵՐԿԲԱՆ. որպէս Երկբայական, երկդի-
մի, չհոգ, խարդախ. կամ խարդախութիւն.
*Մի երկբան ինչ վասն փոխանակի և լու-
սաւորագոյն յարութեն՛ի նենգաւորացն
համարիցի. . . եդին՛ի գերեզմանի. Ագաթ:

ԵՐԿԲԱՆ Ե. } ընդ. Διαφωνεῖ. Dis-
ԵՐԿԲԱՆԻ. } sentit, differt. Անմիա-
բան է. տարբերի. *Երկբան է յեօթա-
նասնիցն Թարգմանութիւնէ ամեք չէ և վե-
ցիւք: Երկբան են առ հրէից եբրայականն՝
ամեք ոճիւք: Երկբանի՛ի հրէական եբ-
րայեցոյն ամեք յին և իննուք. Նար. ար.
ա: Իակ Շիր. *Պարտ է մեզ զերկբանել
խորհրդոցս իմոց պատմել ձեզ. ընԹերցիր
կամ իմա, երկբանիլ, երկուանալ:

ԵՐԿԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαφωνία. Di-
screpantia, dissonantia, dissensio. Ան-
միաբանութիւն. տարբերութիւն. տարաձայ-
նուն. իրիւքիֆոնըւէք, ֆոբգ. *Բազում
երկբանութիւն է՛ի մէջ հնոցն (ժամանա-
կագրոց): Ո՛րպէս զհամերոսէ առ՛ի բազ-
մաց եղեւ երկբանութիւն. Եսս. ար. ա. Նիւ:
*Ղուկաս մի գիւտհար ասէ, և սա երկուս.
և ոչ այն երկբանութիւն ինչ ցուցանէ. Ոսկ.
մտթ. է. 3: *Եւ չեն այս երկբանութիւնք. Իգն:

Մերթ՝ Երկխօսութիւն. խաբեբայութիւն.
*Սահաօսութիւն, չոգմոգութիւն, երկբանու-
թիւն, առեւտութիւն. չարախօսութիւն. Սիս.
մ. (մարթ է իմանալ և Տարաձայնուն:)

ԵՐԿԲԱՐԲԱՒ. ած. Δίφθογγος. Di-
phtongus. Ունօղ զերկին ձայն՝ի մի վանկ
յօդեալ յերկուց ձայնաւորաց, կամ՝ի մի
և եԹ ձայնաւոր ունակ զօրութ կրկին ա-
ռնից. զորօրինակ ու, իբր լո. ա. աւ, իբր
օ. եւ, իբր իւ, այսինքն եու. և ւ, իբր իւ
կամ ի. ե, իբր եէ. այ, իբր աե. ևն. որք
ասին և Երկձայն. *Երկբարբառք են բունք
(ըստ յն. αι, αυ, οι, ευ, ει, ου.) . . և
բազնարբարբառք երկձայնք. ևն. Թր. ՀԵՐ-
զոր մեկնիչք նորա Երե. Ն նե. ՛ի հայումս
գժուարին քաջ խմնալ:

ԵՐԿԲԱՑԻԿ. ած. Δύο πτυχαῖ. Որ յեր-
կուս փեղկս բացեալ լինի. *Երկոցունց
գրանցն փայտս մայրս, երկբացիկս՝ մի մի
գուռն, և ծինիք նոցա երկբացիկք. գ. Ի.
Ը. 34: *Իբրև գուռն երկբացիկ. Աբե:
*Գռնեակ մի երկբացիկ քանգակագործ.
կաղնեայ: *Ի ներքոյ ըռնկացն գրանց (կո-
ղից տփոյն՝) երկբացիկ սենեկացն պարա-
գրողաց. Նար. խե:

ԵՐԿԲԵՐԱՆ, ոյ, ովք. } Δίστομος.
ԵՐԿԲԵՐԱՆԵԱՆ. ած. } Geminum
ԵՐԿԲԵՐԱՆԻ, նեայ. ևն. } os habens,
anceps. Որոյ են երկու բերանք, կամ կող-
մանք, սայրք. երկսայրի. երկկողմանի.
*Սուր երկբերան. Լմբ. ոչ: *(Լեզուքն)
առաւել քան զսմենայն սուր երկբերան.
Բար. Երրորդ: *Սուր երկբերանեան. Ցայտ.
ա. 16: *Սակրօք երկբերանովք. Խոր. Ճ.
28: *Ամեն լուանին երկբերանի է (իբր
ընդունօղ և տուօղ զլոյս). վրդ. ծն:

ԵՐԿԲՈՑՍ, բուսի, ից. ա. Διφυής.
Duplicis naturae, vel indolis; biparti-
tus. Որոյ կրկին են բոյսք բարուց, կամ
յատկութիւնք. *Կէ կրոմբ դիմիէս . . . կո-
չի երկբոյս, կամ՝ վասն հասակին երկայ-
նութե, կամ զի եգիպտացի էր, և զերկոսին
լեզուս գիտեր. Եսս. իբ. է: * Ձչարութիւն
ընդ պատրաբերին մնակել առաքինութե՝ բո-
յոտուէ և պիսակութեան է՝ երկբոսին և
հաւնակին ընտանի: Իժն իբր երկբոյս՝ և
երկկերպի ելեալ. Փիւ. այաբ. Ն լիս:

ԵՐԿԲՈՒՍԻ. Նոյն ընդ Երկբոյս (եԹէ
չեցէ այնպէս վերծանելի.) *Տունկ, որ
այսպէս երկբուսի խեղ յոցաւ բնութ՝՝.
այլ ձ. երկբոյս, որ խել. Պիպ:

ԵՐԿԳԼԽԻ, կիս } խոյ կամ խոյ. ա.
ԵՐԿԳԼՈՒԽ. } Διπρέφαλος. Biceps.
Որ ունի զերկուս գլուխս. Օտար զօրու-
Թի վիշապի երկգլխոյ. Եսս. պիմ. է. 7:

ԵՐԿԳՆԴԻՄ, եցայ. յ. Երկու գունդ
լինել. յերկուս Թևս բաժանիլ զօրաց.
*Երկգնդեցան . . . իբրև երկու երամակ
այծից. գ. Ի. Է. 27:

ԵՐԿԳՈՑՆ. ա. Որոյ են գոյնք երկու.
*Որպէս ասր սպիտակ նեւրականիցի ծիրանի,
և ոչ է երկգոյն. Սարկ. հանգ:

ԵՐԿԳՈՒՆԱԿ. ա. գ. Երկատեսակ.
կրկին. և Երկու օրինակ. *Ցեսանեմ զերկ-
գունակ երգմանն, զի՛ի փառս, և՛ի զօ-
րութի բազկի իւրոյ երդնու. Ոսկ. ես:

ԵՐԿԴԱՒ. ի, ից. գ. Երկու գաւք
միանգամայն առեալ յեկեղեցւոջ. *Եւ
ասպա երգս առեալ երկդասիւքն համահաւք
բեալ ընդ վերինան. Ցհ. խ. նիեղ:

ԵՐԿԴԻՄԵԱՆ. Տ. ԵՐԿԴԻՄԻ. *Ի վե-
րայ երկդիմեան յանցուցելոցն. (այսինքն
երկոքումբք յանցուցելոցն). Եէր. հայց:

ԵՐԿԴԻՄԻ. ա. Διπρόσωπος. Bifor-
mis, biceps. Ունօղ զերկուս դէմս, զի-
բեաս, զկերպարանս. *ՁորեքեԹեանն և
երկդիմիս, և մարմին մի, և գլուխ երկուս.
Եսս. էր. ա: *Գազանք անծանօԹք . . .
երկդիմիք, վեցձեռնիք. Խոր. Ե: *Մրջնա-
ռիւծս սուեն՝ Թէ երկդիմի է, զմի ինչ ու-
նելով՛ի մրջմանց, և մի ինչ դարձեալ
յառիւծոց. Խոխ: *Մի անջրպետեր՛ի
մարդ առանձինապէս, և չյԹե բան, երկդի-
մի տպաւորելով մեզ զէմմնութիւն. այսինքն
երկանձնեայ. Պզմ. ևՀ:

ԵՐԿԴԻՄԻ. Διπρόσωπος. ըստ քերակա-
նաց է դերանուն, որ ընդ դիմի անձին՛ի
մէջ բերէ և զդէմն իրին. զորօրինակ իմ,
մեր, իմոյ, մերոյ. *Ոմանք ածանցականք,

որպէս և ամենայն առարկանքն , որք և երկդիմիքն կոչին · Թր · ։Եբ ։

ԵՐԿԴԻՄԻ · Διττός , δισσός . Duplex , geminus . Երկառեակ · երկպատիկ · կրկին · այլ և այլ · *Զայնիս մերոյ երկդիմի ունելով զօրութիւն՝ յատելն և յերգելն ։ Երկդիմի է խոհականութիւն տեսակ · է՛ որ ընդհանուր , և է՛ որ մասնաւոր ։ Երկդիմի է մահ , է՛ որ մարդոյ , և է՛ որ ոգւոյ առանձին ։ Երկդիմի անկուածս պայծառս զարգարէ · Փիլ ։ *Զգրեանն երկդիմի է իմաստ , մինն չշօշափելի և տեսանելի , և միւսն իմանալի · ՅՃԼ · ։ *Յերկդիմի վշտացն ... մարդկան և դիւաց · Ոսկ · ։ *Զձորձս երկդիմիս գաղտնելիս մի արկանիցես զքեզ ։։ · իբր յայլ և այլ նիւթոց , կամ խառն ՚ի ձեոյ արանց և կանանց · ՂՆ · ԺԼ · 19 ։ *Մի զգենուցուս ձորձս երկդիմիս անկեալ կնոջդ · ՂՆ ։

Մերթ՝ երկկողմանի · *Իր սահն երկփեմ (սանդուխք երուանդայ) · որպէս զի մինն լիցի սպասաւորաց ... իսկ միւսն գիշերոյ և մարդատաւաց · Խոր · Է · 36 ։

Դարձեալ՝ Անորոշ , ունակ կրկին հայեցուածոց հակառակաց · ներհական · խարդախ · *Անմեղութիւն ոչ գիտացեալ երկդիմի միտս թագաւորին ։ Գելոյր և տապալէր երկդիմի մտաք ։ Զխմդիր լուիցուք երկդիմի հրամանացդ քոց · Եւիւ · ։։ · Է · Ը ։

ԵՐԿԴՈՒՒՆ · Տ · ԵՐԿԱՏՈՒՈՒՆ · *Ցետ քաղաքականացն գնացի առ քերթողսն ողբերգուեցին , և երկդուռն մեծավերջացն , և առ այլսն · Պզաթ · ոռ։ ։

ԵՐԿԴՐԱՄԵԱՆ , մեծի , ից · գ · Δίδραχμον, μή. Didrachmum, nummus duabus drachmis par . Որ արժէ կամ կշռէ երկու դրամ , կամ տրամ · Տես և ԴՒԴՐԱՔՄԱՑ , և ՍԻԿԼ · *Քան դանգ է երկդրամեանն , և կէս երկդրամեանին եղիցի հասուեան · երիք երկդրամեանք արծաթոյ · Եւ · ւ · 13 ։ ՂՆ · ԺԷ · 3 = 25 ։ Թագ · գ · 47 ։ ՑԵ · Է · 21 ։ ՄԹ · ԺԷ · 24 ։ *Մովսէս զոյգս յերկոցունց զերկդրամեանին պահանջէր վարկ · Պիպ ։ Իսկ Վահ · յոբ · *Վասն երկդրամեանին ։։ · որպէս ԶԵ երկդրամեանի , մեծոյ կամ մեծոյ ։

ԵՐԿԵԱԿ · գ · Δυάς . Binarius . Երկակ · երկուն կամ երկաւոր Թիւն · * Հեռուելն սկիզբն է երկակ ։ Զերկեակն բաժանեաց ՚ի միակ ։ Զերկեակն եթարձ եթող անբաժանելի · Քանզի բաժանեալ լինի ՚ի հինգ երկեակս · Փիլ ։ *Սկիզբն գարին երկեակն ։ Երկեակն Թիւ գոլով զնմդ է սկիզբն ։ Երկեակն ոչ է Թիւ , այլ սկիզբն Թուոյ · Սահմ · ԺԸ ։

ԵՐԿԵԱԿ · ա · Δύο . Duo . Երկու · կրկին · *Երկեակս ՚ի նմին մահուն մի ըստ միոջէ զօգուտ Թէն ծածկեաց զսերմանս · ՅՀ · ԽՄ · ԼՐՆ ։ *Թիւ խորհրդական երկեակ տասնեկի ։ Երկեակ Ճանապարհաւ ։ Երկեակ պոռնից ։ Երկեակ բնուի ՚ի նոյն արձանի ։ Երկեակ մարմնով , և միով սրտիւ · Նար ։ *Եւ ՚ի յերկեական փոփոխեր ՚ի Թաթան · Գնդ ։

ԵՐԿԵԱԿ · որպէս երկիցս ամուսնացեալ , երկրորդ անգամ պսակեալ · * Մին կուսան , և միւսն երկեակ · Կանան ։ *Իակ զերկեական՝ ՚ի պոռնկութէ , և ոչ յամուսնու Թէ ածելով առ զգաւորուին · ՅՀ · ԽՄ ։

ԵՐԿԵԱՄ · ա · Διετής . Biennis . Երկամեայ · * Ցետ երկեամ մի ամաց · Է · Ժ · Ֆ · 3 ։ ՅՀ · կԲ ։

ԶԵՐԿԵՄ · գ · ՛Ετη δύο, διετία . Ad annos duos, biennium. Զամն երկու · Երկո փորիի լոխ · իսի Եզև գոփոր · *Եւ այս եղև զերկեամ մի ։ Եւ եղև զերկեամ մի քան վանդակ իւրով վարձու · Գֆ · ֆԼ · 10 ։ Է · 30 ։ *Եւ զայն ոչ Թէ զերկեամ և զբեամ մի կին կրեցոյ , յայլ զաւուրս կենաց իւրեանց · Ոսկ · Մ · Է · 8 ։ *Զերկեամ միայն Թագաւորել ։ Զերկեամ միայն կալ յայնպիսի միտս ։ Զամենայն զերս զերկեամ քան վանդակեալ՝ մեռանիցէ · Եօ · փ · ։։

ԵՐԿԵԿԻՑ · իբր երկակեցիկ · Տ · ԵՐԿԱԿԵՆՑԱՂ · *Ցերեկ Է մարդկան չլինել ... և զայդ ՚ի համատարած ծովըն զետեղել , և այնպէս երեկեկիչ իմն կեանս կեալ · Եօ · փ · ։։

ԵՐԿԵՂ · ԵՐԿԵՂԱՑ , ևն · Տ · ԵՐԿՒԻՂ , ԵՐԿՒԻՂԱՑ , ևն ։

ԵՐԿԵՂՈՒԿՍ ԱՐԿԱՆԵԼ · Ա՛հ արկանել · երկեցուցանել · վախ յիեւ , վախշնել · գօրգոնիսգ · *Զարհուրանս և երկեղուկս արկանէ · Խոսր ։ *Ապա այլ իմն երկեղուկս արկանէ · Սրգ · յի · Է ։

ԵՐԿԵՂՈՒՏ · ա · Երկիւղական · ահաւոր · վախնալ · գօրգոնսգ , գօրգոնալ · *Եւ Թէ լինիցի յանկարծակի երկեղուտս ինչ գործ · Վր · հդ · Ը ։

ԵՐԿԵՄԵԱՆ , մեծի , ից · ա · Δισσός. Biennis , bimatus . Երկու ամաց · Երիս գոփոսան կամ գոբեկան · իսի Եաչընգս , իսի Եեւեզգ · *կոտորեաց զամենայն մանկունս... յերկեամենից և ՚ի խոնարհ · Մգր · Է · 16 ։

ԵՐԿԵՌԵԱԿ ·) ա · Ուր գոն երկիցս
ԵՐԿԵՐԵԱՆ ·) երեք · որպէս վեց կողմեան · * Որպէս քառեայ երկեռեակ , կամ երկերեան դիմի · Շիր ։

ԵՐԿԵՐԻՒՐ , ոյ , ոց · ա · Διακόσιοι . Ducenti, duceni . (իբր երկարիւր ·) Երկու հարիւր · իսի Եիւղ · *Ամն երկերիւր ։ Աչծս երկերիւր · Ծն · ֆա · 25 ։ ԼԷ · 14 ։ *Զվերկանս վերկերիւրոց և զեօթանասնից և վերիցն · Թուոց · գ · 46 ։ Իակ յասելն , *Եւ առ մայր նորա երկերիւր արծաթոյ · Դպ · Է · 4 · իմն զօրութէ , կշռոյ , դրամ · ևն ։ *Երկերիւրն ևս անդէն նստան ։ Եկն դաւիթ առ երկերիւրսն · ա · Ի գ · ԺԷ · 13 ։ Լ · 21 ։ *Միայն երկերիւրօքն ի՛ջաներ ՚ի բերդ բարկէն · ՅՀ · Լ ։ *Երկերիւրս Թիւրդ ՚ի քաղաքացոյ է (՚ի չորից յիսնից) ։։ սոքա շաբաթրեալ՝ ծնանին վերկերիւր · Փիւ · ւԼ ։ *Երկերիւրս և երեքտասան այր ... ի տեղւոջն կատարեցան երկերիւրքն և երեքտասանքն ։ Իր՝ ուր զերկերիւրոց · Եւիւ · Է · Ը ։

ԵՐԿԵՐԻՐԵԱԿ , եկի , կաց · ա · գ · Ուր կայ Թիւ երկերիւր , որպէս աղիւսակ երկերիւր ամաց · Ոպէս և անդրէաս յերկրորդ կանոն յերկերիւրեակին իւրոյ գրոշմէ · կամբլ ։

ԵՐԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի , եցի · ն · Φοβερίζω, έκφοβέω. Terreo , terrefacio, exterreo. Ահացուցանել · զարհուրեցուցանել · վախըշնել · գօրգոնսգ · *Չի զարհուրեցուացեն , և երկեցուացեն զնս հնեեմ · Ը · 14 ։ Որպէս և Է · Եւբ · ֆ · 3 · ընձեռ · ցիր ըստ ընտիր օրինակաց , և յն · *Արի և երկեցո զսոսա օրինօքն տեառն ։։ · ուր գրեալ է՛ ի բազմից · Եւ կեցո ։ *Զորս երկեցուցանէր յաշղոլումն վարդանայ · Փոփ ։ *Երկեցուցանել ահաւորօքն · Սրգ · ։։ · գ · Ը ։

ԵՐԿԵՒՆԱՑ , ի , ից · գ · Αμφισβητησμός, Φορύβος, έρεσχελία, έλεγχος.Dubitandi locus , suspicio , ևն · Երկուանք խիճալի · կասկած երկիւղալի · ծուխք և յանդիմանուեքն խղճի · պղտորումն · յոյզք մտաց · տարակոյս · երկբայուեք · պատրանք · կռնաֆան , վախ · խվիլ · գօրգոն , Քէ · Քէ · Ե · *Երկևան և երկբայութիւն ունի ասացեալդ · Փիւ · ւԼՒ · գ · 23 ։ *Երկևան ՚ի ձշմարտութեն դատաստանին մուծանել · Սէբէր · Ի ։ *Ձտաւ Թոյլ երկևանն ինչ երկմտութէ ՚ի նեղից մտանել · Ոսկ · էէտ · Ի ։ * Ոչ եթէ այնպէս սրբեաց , եթէ երկևանն ինչ մնայր առ ՚ի քննել զբորոտութէն ։ Մեկնութէն փարատիցի երկևանն · Մելոմ յայտ ածէր զնոցա մտացն երկևանն · Ոսկ · Ֆ · ։։ · 25 ։ Է · 26 · և 11 ։ *Որ ունիցին յինքեանս հիւանդութէնս , կամ երկևանս մեղաց · Վշ · հդ · ֆ ։ * Այժմ զիս առնէ իշխան մարմնոյ նորա (յոբայ) , և յայտնեմ զերկևանս մտաց նորա · Վահ · յոբ ։

ԵՐԿԵԻԱՆ ՈՒԺԻՒՆ · Նոյն ընդ վ · *Ի մեծութէ երկևանութէն խաւարի զտեալ · Երկևանուն ինչ վարկանիցի · Նար · ֆ։։ · զՀ ։

ԵՐԿԹԵՐԹԻ · ա · Որոյ են իբր երկու ԹերԹք · իսի ԵափգԼը · *Գետն բերանաբաց ցեալ գարաւանդք ափանց զերկԹերԹիսն նշանակէ չլծուն · Խոր · Է · 39 ։ *Բերան իմ և լեզու ևս երկԹերԹի · կԼ։։ · ազԼոս ։

ԵՐԿԹԻԻԱՆ · ա · Δίπτερος . Bipennis, binas alas habens. Որոյ են երկու Թևք , կամ բազուկք · իսի գանգափԼ՝ գօԼւոս · *Ամպաչու Թռչնոյ երկԹևեան կենդանւոյ · Նար · խԼ ։ *Եւ մարդիկ երկԹևեանս ծնանել , և զայլս չորեքԹևեան · Եւ։։ · փ · ։։ · *ԵրկԹևեան նշանս տերունական · Շ · Բաբյր ։

ԵՐԿԻՂ · Տ · ԵՐԿԻՒՂ ։

ԵՐԿԻՆ , կնի , նաւ կամ նիւ ·) Ὀυρανός.
ԵՐԿԻՆՔ , կնից , իւք · գ ·) Caelum , coelum . Աչխարհ վերին՝ պատեալ զերկրաւ , օդ , եթերք , և կամար լուսաւորաց և աստեղաց մինչև ՚ի ծագս տիեզերական գնոյց · Երկինս · Լեօյ , Լեօս , ասխան , ԼեՀ , ՔեԼէս · * Ի սկզբանէ արար ած զերկին և զերկիր ։ Գիր արարածոց երկնի և երկրի ։ Ի հաստատուԼճէ երկնից ։ Ի ներքոյ երկնից ։ Թռչնոց երկնից ։ Եկաց արեգական ՚ի մէջ երկնից ։ Երկինք երկնից տեառն են ։ Աքրայուի երկնից ։ Գանձիցէք ձեզ գանձս յերկինս ։ Որպէս փայլուին փայլատակեալ ՚ի ներքոյ երկնից՝ ընդ երկինս ծագիցէ ։ Անդ առ երկինս քերեր , ևայլ յիւրիր հասաներ · ևն ։ *Ալ է և զգալն երկինս , և խմանալին · զոր և իսկապէս ոք ասասցէ երկին երկնի · Փիւ · բագ ։ *Զերկին , ոչ զլևեալս , այլ զայն՝ որ ՚ի վերոյն է քան զաս. կՒ · ։ *Թէև կոչի բարձրագ ինչ երկինք , որպէս յորժամ ասիցէ գիր , Թբռչունք երկնից , և ցօղք երկնից ··· ոչ եթէ յերկինս էցեն , այլ զի ՚ի բարձրութէն են , երկնից կոչին · ԵՀՀ ։ * Առաջին հրեղէն երկինս ··· և երկրորդ երկինս · Շ · Թ ։ *Երկնիս , երկրաս · Աւբ ։ *Որ կրճ զերկնաւորս երկնիս , և զերկրաւորս երկրիս · ԼՀ · ոգ ։ *Զոր ստուգապէս երկին (յն · ոաօաՆօս) կոչեմք՝ առ ՚ի տահմանս վերնոցն (՚ի ոաօաս ան) զնոյնն գոլով · Աբէաբ · Ֆ · (որպէս Թէ և ՚ի հՂ · երկին իցէ վերին մասն աչխարհի · որպէս խորան և վրան , յորմէ ծագէ յին · ոաան ։)

ԵՐԿԻՐ , կրի , բաւ կամ րիւ · գ · Γή. Terra. Աչխարհ ստորին ՚ի միջակէան երկնից · հողագունս · ծով և ցամաք · մանաւանդ ցամաքն · (ըմ · և վայր , ՚ի վայր · ուր յն · ՂՀ , կամ ՚ի · լտ · ՚ի ՒԷրբ · երդ · Թ · Է , գաբ · վերածին առ հՂ · երկիր , որպէս և կամիցի ոք ասուգաբանել ·) * Ի սկզբանէ արար ած զերկին և զերկիր ։ Եւ կոչեաց ած զցամաքն երկիր ։ Ագրիւ եղևանէր յերկրէ , և ոռոգանէր զամենայն երեսս երկրի ։ Երկինք աՀոռ իմ են , և երկիրս պատուանդան ոտից իմոց ։ Եդին յերկինս զբերան իւրեանց , և զլեզուս իւրեանց ածէին զերկրաս · ևն ։ * Երկինք ընկալան զառ

յերկրէն, և երկիր զերկնից ՚ի ՚ի զորս յերկրէ, զորս յերկնէ. Ով. Ֆխ. ա. 2։ *Երկին . . . երկրիւ հանգերձ. Կիւրղ. չ։

ԵՐԿՈՐ. որպէս Մասն երկրի, գաւառ, տեղի, սահման ինչ հայրենի. Նայէ՛, Վիլայէթ, փիւռ. * Պատէ զամենայն երկիրն եւ ելիցաս։ Ոսկի երկրին այնորիկ ազնիւ։ Ցերկրէն յայնմանէ եւ աստր։ Երթայց ՚ի տեղի իմ և յերկիր իմ. ևն։

ԵՐԿՈՐ. որպէս Բնակիչք երկրի՝ յամենայն կամ յայլևայլ սահմանս. փխ. *Ապականեցաւ երկիր առաջի աի, և լցաւ երկիր անիրաւութիւք. Ծն. ը. 11։ *Նուաճ ձեռաք զամենայն երկիրն ՚ի ծառայութիւն մեզ. Եղիւ. ա։ *Դու գնացեր, և զերկիրս ամենայն ընդ քեզ տարար. Խոր. Ք. 58։

Եւ որպէս Աշխարհ. վճռակ աշխարհականն. *Սկսաւ պատմել նմա զխուռհասաուածքեին և զդնալն յերկիր. Վրք հց. ը։

ԵՐԿՈՐ. Գետին, և հող. Խոփագ, խոփ. *Սառչի ամ զմարդն հող յերկրէ. Ծն. Ք. 7։ *Դարձցիս յերկիր, ուստի առար. անդ. 19։ *Մարդկան մայր գոլով երկիր. Պղպօրին. ծէ։ *Արար զերկիրն պալաքեր յաղտաղտուկս, և զերկիրն ծարաւուտ ՚ի գնացս ջուրց. Սղ. ճղ. 34։ * Ագաւ և զերկիրս պաղպաքերս. ԺՀ։ *Չերկեղն նորոգումն ե երկրին, և մկրտութեին նորոգումն ե ոգւոյ. Մխ. Էրէմ։

Անտուոր ե յոքն. ասել. * Հաւատասցեն երկիրքն սերմանցն զորընկալուն. Եփր. հոմաբ։

ՑԵՐԿՐԻՒՔ. ա. գ. Ցերկրէ եղեալքն. երկրաւորք. հոդեղինք. *Զքարեպաշտութիւն ցուցանելով յերկրիւք։ Ցերկրէքս մեք՝ գովասանութեի հաստացուք. Այս. Բարսէղ։ *Ցինքն առընդունիցի զոր առ ՚ի յերկրիքէն. Անան. Էփես։ * Եղիա յերկրէքս յերկինս ՚ի վեր հեաւեալ. Փիւ. լին. ա. 86։ Տես և ԵՐԿՐԱՑԻՔ։

ՑԵՐԿՐԻՔ. ա. գ. Ցերկրի եղեալքն՝ երկրաւորք. * Իակ յերկրիքս ոչ այնպես տեսանեն երբէք վճարմունք իրաց. Պիտ։

ԵՐԿԻՐ. ս. Δεύτερον, δευτέρως. Secundo, secundum. Երկրորդ. Ինչ՝ որ. Ի ԻՆՁ. *Նախ՝ վերծանութեի . . . երկիր՝ զուռցաորութեի. Թր. Էփէ։ *Նախ առաջինն՝ որպէ . . . և երկիր՝ զի և անդրանիկ որպէ. Փիւ. լին. ը. 228։

ա. *Առաջինն . . . երկիրն . . . . երկրն. Թր. Էփէ։

ԵՐԿԻՐ ՊԱԳԱՆԵՄ, } պագի, պագ.
ԵՐԿԻՐՊԱԳԱՆԵՄ, } Ն. Προσκυνέω. Adoro. որ և ՊԱԳԱՆԵԼ ԵՐԿԻՐ. և բարգուրեք՝ ԵՐԿՐՊԱԳԵԼ. Համբուրել զերկիր, ծունր կրնեալ, խոնարհել ցգետին կամ միջով չափ. որ սիրապես ե ընծայի, և սովորութիք՝ նաև պատուաւոր մարդկան. Երկրպագութիւն ընել. ակնածել երեսպաշտութիւն՝ գլխագ, ծոխագ, երբ երկրէ, բռնալ օրագ. *Երկիր եպագ ե։ Երկիր պագի տեսան։ Երկիր եպագ ՚ի վերայ երկրի, կամ ՚ի վերայ երբեսաց երկրի։ Երկիր եպագ ժողովրդեան երկրին։ Երկիր պագցին քեզ որդիք հօր քոյ. ևն։ *Նաբուքոդոնոսոր անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց, և երկիր եպագ դանիէլի. Դան. Ք. 46։ *Մի պագանիցէք երկիր ածոց օտարաց. Եւ. ՟Ք. 14։ *Եւ պագին անդ երկիր տեսան. ա. Ի. ա. 28։ *Պատկերիդ ոսկւոյ՝ զոր կանգնեցեր, երկիր ոչ պագանեմք. Դան. Ջ. 4։ *Երկիր ևս պագանէին նոցա իչխանք Թագաւորին. Ով. Ես։ *Կամ պագ երկիր այս՝ զոր քարոզեցին մարգարէքն քո, կամ պագ երկիր այն, մի՝ զոր ձուլեցին հալքն քո. Եփր. համաբ։

ԵՐԿԻՑ. փոխանակ ասելոյ կամ գրելոյ, երկուց. Մագ. ԻԷ. Ա ԻԷ։

Եւ փոխանակ գրելոյ՝ երկիր, այսինքն երկրորդ. Մագ. ԼԷ. և իբր երկիցս. Պղպօրին. ծԷ։

ԵՐԿԻՑՍ. որ և } ս. Δίς. Bis. δեւ-
ԵՐԿԻՑՍ ԱՆԳԱՄ } τερον, secundo, secunda vice. Ցերկուս նուագս. երկրորդ անգամ. գարձեալ. կրկին. Երկս անգամ. Իւր պէսքս, իւր պէրէս. * Ապա երկիցս խաբեաց զնս։ Ադդ երկիցս իսկ գարձեալ եր այսրէն։ Միանգամ և երկիցս։ Եհար ըզվէմն երկիցս անգամ։ Վասն կրկնելոյ ե բազայն փարաւոնի երկիցս անգամ. ևն։ *Երկիցս և երիցս զիորձ առեալ կշտամբեցաւ. Եւղիւ. Ք։ *Երկիցս չորք։ Երկիցս ուԹուտասն. Փիւ. ծ. բան։

ԵՐԿԻՒՂ, ի, իս, ից. գ. գրի և ԵՐԿԵՒՂ ԵՐԿՆՂ, ԵՐԿՒՂ. (լծ. և երկնան, երկոսանք.) Φόβος. Timor, pavor. Δειλία. (լծ. դող.) Formido, timiditas. ἐυλαβεία, reverentia, metus. Ահ. կասկած և դողութիւն սրտի. երկիւղածուիւ. ակնածուիւ. և երկչոտուիւ. վարանք. վախ. փորփոր, խռվքեր. երէս, քախոպ. *Ծառայեցէք տեառն երկիւղիւ. Սղ. Բ. 11։ * Սկիզբն զգօնուիւ կի իմաստուիւ երկիւղ տեառն. Սղ. ճՁ. 9։ Առակ. ա. 7։ *Ոչինչ ե երկիւղ, եԹէ ոչ մատնուիւի մտացն օգնականուիւց. Իմ. ծԷ. 11։ *Երկիւղ մահու անկաւ ՚ի վերայ իմ. Սղ. ծՁ. 5։ *Վասն երկիւղի արարաք զայս. Ցես. ԻԲ. 24։ *Նոքա զծաղալուից երկիւղն ախտանային. Իմ. ծԷ. 8. յն. երկիւղած. ծոուի։ * Երկու երկիւղից տեսակս գրեԹէ ներհակաւս հնարաւորիւք իմանալ. Պղպօ. օրին. ա։ *Սանձս եդ զերկեղ դատաստանաց։ Որդւոյ սէր վայել է, և ոչ երկիւղ. Ով. Ես։ * Երկիւղ իցէ նախախորհուրդի վաստաց, երկիւղ իցէ դողումն զգայուԹէ սրտին, որ յաղագս անյայտ սրտմտուԹէ սասանի և լուծի. կԻյաց։ * Ուր երկիւղ ոչ գոյ, կամ լցեալ է սիրով, կի մեռեալ է հոգւով. Նյին։ *Ի տրամուեց և յերկեղից ա. այլ ձ. յերկիւղից. Փիւ. լին։ *Երկիւղք արտաքնոց. Եւղիւ. Ք։ * Երկիւղս զարհուրեցուցանօղս. Խոր։ *Ցաղագս այն պիսեաց երկիւղից. Շ. ապին։ * Անհոգաձեալ յերկիւղից. Լսող. ծԷ։ * Ոչ կասկածէին և ոչ ՚ի միոչէ այսպիսի երկիւղից. Սրփ. ա. գ. Ք։ * Պեսպես երկիւղիցն յեզանակք. ԼՖ. ոչ։ *Երկն առ ձեզ ա ած, զի անկիցէ ՚ի սրտի ձերում զերկիւղ զահի իւրոյ. Եփր. ՟րչ։

Զերկիւղն հարկանել. Վրք հց. Ք։ Տես Զահէն հարկանել։

ԵՐԿԻՒՂ ՄԱՀՈՒՆ Ի ՎԵՐԱՑ ԴՆԵԼ. այսինքն Մահ սպառնալ. *Ոչ առնուին յանձն... վասն որոյ պաշարեալ զնոսա արտաչեսի և երկիւղ մահու հգեալ ՚ի վերայ նոցա. Խոր. Ք. 28։ *Վ այլոց երկիւղ ՚ի միտս արկաներոյ։ Վ երկիւղ արկանելոյ հօրն. Եղիւ։ Մխ. Էրէմ։ Տես ԱՀ ԱՐԿԱՆԵԼ։

ԵՐԿԻՒՂԱԲԵԿ. Տ. ԱՀԱԲԵԿ. *Մինչտ երկիւղաբեկ հին ՚ի նմանէ. Զքր. ԼԹ։

ԵՐԿԻՒՂԱԳԻՆ. ա. Ահագին, և Ահաբեկ. *Երկիւղագին քան զնորհորատեան երկիւղագին սրտիւ. Նար. ծԼ. Ա խլ։ *Փակեալ ընդ երկիւղագին ահիւ։ Են պէտք երկիւղագին պատրաստուԹ. փարպ։

ԵՐԿԻՒՂԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարեալ երկիւղիւ աի. երկիւղած. որ և ըստ յն. լատ. իբրէ օրինակ գտօղ. Ἐξεμπλάριος, ια. Exemplaris. *Նայեցաց և առ երկիւղազարդ կանայս. Աթաղ. ծԷ։ * Ցերկիւղազարդ մանկունսն ՚ի գանիէլ և յանանիան յաղթահարեցաս մարմինն. Վրք. Էրէ։ *Երկիւղազարդ տասարդուիւ երկեղազարդ. Վրք. ոդ։

ԵՐԿԻՒՂԱԼԻՑ. ա. Լցեալ կամ լի երկիւղիս. ահագուցիչ, և ահաւոր. գօրգոնՃ, էօրՔԼԻ. *Ահագինս իմն բարբառի, և կարի երկիւղալից ե ՚ի քաղցրուԹի գոգոնել զահագին տեսիլն զայն և զերկիւղալից. Սրփ. ա. գ. Ք։ * Փայլատակմունք երկեղալից. Վրք. ոդ. ծԷ։ *Չի մի զերկիւղալիցն լուիցուք հրաման, ընկեր զիաւդ մտեր այսր. Սիոն. չա։

կամ ա. Ս. Խառն ընդ երկիւղ. երկիւղախառն. ահաբեկ. և ԱհաբեկուԹ. *Երկիւղալից սկրով եկից զՀետ իմոյ արարչից. Եէր. ազ։ *Փարատեցոյց զերկիւղալից տրտմուԹի։ Զարհուրեալ պահապանացն երկիւղալից մեռանէին. Շա։ * Անմարմին զօրքն երկիւղալից ահիւ կան առաջի մեծի փառացն աի. Խոր. պգԹ։

Որպէս Երկչոտ. վհերոտ. *Ոմն ՚ի զինուորաց երկիւղալից էր հանապազ ՚ի Թըչնամեաց. Ոսկիփոր։

ԵՐԿԻՒՂԱԽԱՌՆ. Ս. Խառն ընդ երկիւղի. վախվխելի. գօրգոպագ. *Երկիւղախառն նեղացեալքն զնա այրն աի. Վրք հց. ծԹ։

ԵՐԿԻՒՂԱԾ. ի, ած կի կց. ա. որ և ԵՐԿԵՂԱԾ, ԵՐԿԻՂԱԾ. Φοβούμενος, εὐλαβούμενος, εὐλαβὴς. Timeüs, reverens, pius, religiosus. Իս. timorato. Ակն ածօղ երկիւղիս. մանաւանդ Ուհօղ զերկիւղն աի. ածասչու. առաքինի. ածաչախ. Էհկն ԻՒՒՒԿԳ. *Երկիւղած եր ՚ի տեառնէ յոյժ։ Երկիւղած ՚ի տեառնէ կամ յաի, կամ յերեսացն աի. Գ. Ի4. ծԸ. 3։ Թ. Ի4. Թ. 1։ Նէեմ. Է. 2։ Ժղ. Ը. 13։ *Երկիւղածք տեառն։ Երկիւղածաց աի. Սղ. ծԹ. 4։ ԻՈ. Ա4. 26։ Ժղ. Ը. 12։ * Եւ ես յաի երկիւղած եմ. Ծն. ԻԲ. 18. Ա ԻԷ. 12. յն. յաի երկնչիմ։ *Երկիւղածիցն՝ օրինակն ետն բաւական եր. Ով. Բ. Իդ։ *Երկեղած միաք. ԼՖ. պգԳ։ *Երկեղած ե արդարութիւ. Փիւ. լին։ * Երկիղ . . . երկիղած. Համամ. առակ։

ԵՐԿՈՒՂԱԾ. իբր պարզապէս Երկնչօղ. գօրգագ. *Թէ ոք յումէք երկիւղած ինչ իցէ. Բռղ. Թ. 12։ *Կազմեաց զնա երկիւղած ՚ի մահուանէ. Գէրմ. Ի4Ը։ * Աստ զայնոսիկ, որք միշտ ՚ի քէն երկիւղած լինին (ծառայաբար ևԻԹ), և ոչ կամին զչարաչառանձ սիրոյն բռնսն հարկանել. Լսբ. ագ։

ԵՐԿՈՒՂԱԾԱԲԱՐ. Ս. Ἐυλαβῶς. Reverenter, religiose, pie. Իբրև երկիւղած յաի. երկիւղածուԹ. *Ցոյժ երկիւղածաբար և արժանապէս. Փիւ. լին։ *Ա յապէս ունէր երկիւղածաբար յաի. Սոիք. ա. 17։

Իբրև երկչոտ և վատասիրտ. *Երկիւղածաբար, և ոչ զինուորօրէն քարքաչեցար. Պամ. ագԷ։

ԵՐԿՈՒՂԱԾԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ երկիւղած. *Եւ ՚ի նոսա որ երկիւղածագոյնքն լցեն. Եագբ. Ջ։ * Երկիւղածագոյն տեսանեմ զձեզ. այսինքն բարեընկալ և յօժարք. Ով. Գծ։

ԵՐԿՈՒՂԱԾԱՊԵԾԱՐ. ա. Մեծաթոզ երկիւղածաց, կամ պատուօղ զերկիւղածուԹի. * Սրբասէր և երկիւղածամեծար սրտին իւրեանց ցանկուԹ. Նար. Խլ։

ԵՐԿՈՒՂԱԾՈՒԹԻՒՆ, կամ ԵՐԿԵՂԱԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἐυλαβεία. Reverentia, metus, pietas. Երկիւղ պատկառանս յաի. բարեպաչտուԹի. զգուշուԹի. ածավախուԹի. խռվքի խոպոս. *Երանի՛ ի ցե առն, որ արհամարհիցէ զամենայն վասն երկիւղածուԹե. Առակ. իԷ. 14։ *Ոք ՚ի մարգարէին այսպիսի երկիւղածուԹի տե-

անեւմք. Խոսր: *Արդարև այս է աշակերտին քոյ կեսրայրան, հեզուլեի և երկեղածուլեի. Սփգ. ՟. պ. ՟: *Վասն երկիւղածուլեն աւուրն փափկուլեիւ ,,. յն. վըուններլոյ երկիւղածուլիւք. Ի. Ղ. Ը. 11: *Երկիւղածուլիւք վարեսցուք զկեանս մեր: Երկիւղածուլեիւք լուարուք. ՃՀ: *Երկիւղածուլեամբ որոի. Նար. Խլ:

Մերթ որպես Երկչոտուլեի, վատասըրտուլեի. երկիւղ տուտ, ինքնակամ կրօն. *Հեշա ցանկուլիւքն ըմբռնեալ ածէ յերկեղածուլեի: Պիս: *Բազմամեայ երկիւղածուլեիւն՝ ոչ է երկիւղ (՟), այլ անհաւատուլեն մերոյ տայ զտարաւցոյց. Լ՟Ի. պիփ:

ԵՐԿԻՒՂԱԿԱՆ, կամ ԵՐԿԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Փոβερός. Terrificus, ենս. Ուր գոյ երկիւղ ինչ. իբր ահագին. ահաւոր. վախանալոս. գօրգոանձ. *Պահեսցէ զմեզ յերկիւղական գիշերիս ի դիւական խռովուլեէ. ՃՀ: *Քան զամենայն որոտմունս և՛ս ահագին և երկեղական է. Սրփ. ՟. յհ. Ի: *Զարհուրին և գոռան վասն առաւել երկիւղական գաւառուրին. Ոսէ. Խլ: *Երկիւղական և զգուշական է ,,. յն. ոչ անվըտանգ է. Ոսէ. յհ. ՟. 19: *Ի զարհուրումն երկիւղական կործանեցայց. Բօս. հղ:

կամ Ուր ինչ լինի սարսափմամբ, և ի սոսկ երկիւղէ. *Ո՛չ զերկիւղականն ունել առ ՟ած սեր. Շ. ՟. յհ. ծԻ: *Երկեղական սէր. Վ՟ր. ոդ:

Երկնչօղ. ենթակայ երկիւղի բնաւորապես. *Գնայ յեգիպտոս փախըստական, որպէս ըզմարդ երկեղական. Շ. Խոսփ:

ԵՐԿԻՒՂԱՊԻՍ կամ ԵՐԿԵՂԱՊԵՍ. ՟. Ահ-ինք և երկիւղիլ պատկառանաց. *Հայր ցուն արա վարդապետէս, նախ առաջին՝ երկեղապես. Կրպփ. ոփ:

ԵՐԿԻՒՂԻԿ. Տ. ԵՐԿԵՂՈՒԿ. *Թըշնամիք իմ հրապուրեցին զիս, և արկին երկիւղուկս ի քէն ,,. հին տպ. երկիւղիկս. Բօս. Ի. 54:

ԵՐԿԼԵԶՈՒ, ի, աց. Տ. ԵՐԿԽՕՍ. *Զերկլեզուի կարծիս առացաւ. Ոսէ. յհ. ՟. 23:

ԵՐԿԼՈՒՆԵՆԱՑ. ա. Իբր երկու ամսոց. Երէս ամս. Խէ այ, Խէ այլեգ. *Դադարէ առ գեառնիւ երկլուանեայ աւուրս. Խոր. ՟. 5:

ԵՐԿԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Որ ի յերկուս խորհուրդս հակառակս. Նենգամիտ. ՔԻԽԻԲ լաՒս՝ ՔԼսաա. * Երկբան իցէ, երկխորհուրդ իցէ. Եագր. ծԸ:

ԵՐԿԽՕՍ, ի, ից կամ աց. ա. Δίγλωσσος. Bilinguis. Երկբան. երկալեզու. երկլեզու. որոյ այլ է խօսքն, և այլ սիրտն. նենգաւոր. սուտակասպաս. խաբեբայ. լեզուան լաՒս. Խէ փԼԼԻ. յն. երկլեզու. * Ալ երկխօս յայտնէ զխորհուրդս յատենի. Աաա. ծ՟. 13: * Պարսաւանաք չար՝ի վերայ երկխօսին: Զքսուն և զերկխօսն առհասարակ անիծանիլիք. Սիր. Ե. 17: ԻԸ. 15: * Զերկրանան և զերկխօսն իբրև զհրապարականեծս՝ի բաց ընկեսցուք. Համան. առ: Ո՛վ անօրէն երկխօս լեզու, մերթ ասես... և մերթ՝ Թէ ևն. Գէ. Խ:

ԵՐԿՆՕՒՎ. ա. Δισάλασσος, ττος. Bimaris, qui utrinque mari adluitur. Ուր են կրկին անգք կամ կիրճք ծովու. Խէ փեՆիլ կամ պօղալ արաբ. որպես ընդ մեԼիաինէ և ընդ գոգդոս, այսինքն Ը մալեթա կղզին, և ընդ կօցցօ կղզեակն. *Անկեալ՝ի տեղի մի երկծով Թիւրեցին զնաւն. Գծ. ԻԸ. 41:

ԵՐԿԿԱՆԳՈՒՆ, գնոյ կամ ողջ. ա. Δίπηχυς. Bicubitalis. Իբր երկկանգնեան. երկուց կանգնոց չափ. Խէ աՒՂԸ. * Քառանակ, իբր Թէ երկկանգուն, քառականգուն: Երկկանգունն և եռականգունն՝ քանակ նշանակէ: Երկկանգնոյն ոչինչ է ներհական, և ոչ տասանցն. Աբիա. սաարգ:

ԵՐԿԿԵՐՊԱՆ. ա. Δίμορφος. Biformis. Ունակ երկուց կերպից կամ կերպաՒանաց. կրկնատեսակ. կրկնատեսիլ. *Երկկերպեանն պատկերաց՝ երկնի և երկրի էուԹեան. Նար. Խլ:

ԵՐԿԿԵՐՊԻ, ակիք. Նոյն ընդ վ. մանաւանգ որպէս διφυῆς. երկբոյս, որոյ կրկին են բնաւորուԹիք. *Ի՞ն գայ՝ի հակառակ կուԹի՝ իբր երկբոյս, և երկկերպի եղեալ. (Ես գնացի, Ես բաՀՀացա-Ի). ՓԼ. ԼԽա:

*Ձորքն երկկերպիք՝ի ծովէ՝ի ցամաք դիմեցին. (իբր երկակենցաղք, կամ մարգահաւն գազանք) Խա. ՀԸ. ՟:

ԵՐԿԿԻՆ, կնոջ, կամ կնոյ. երկկանայք. Նաւց. ա. որ և ԵՐԿԱԿՆ. Δίγαμος. Bigamus, qui secundo jungitur matrimonio. Այր կրկին ունգամ ամուսնացեալ. *Որ միակինքն իցեն, զերկկանայսն մի՛ բամ բասեալ խոսիցեն. Կա. Ը: * Երկկանայք ... զերկկանայս: Եվիցի ապաշխարուի նորա՝ երկկնոյն. Կանն:

ԵՐԿՀԱԶԱՐԵԱՆ. ա. Որ գոյ Թիւ երկուց հազարաւոց. * Երկհազարեան սամբ յանգական. Ցա որդի:

ԵՐԿՀԱՒ. ա. Ունօղ զկրկին համ. Խէ ձեպՀԻՒ. * Երկհամ գինւով քաղցրացուցանէ (նուռն) զձաշակելեացն զոյուԹիս. ՆԻա. Երփ. (այժմս յն. գինետեսակ համով:) *Գինի զմայլեցուցիչ երկհամ... յուրախուԹիւն երկնաւորաց և երկրաւորաց. Երփ. Խթ:

ԵՐԿՁԱՅՆ, ի, ից. ա. Δίφθογγος. Diphtongus. Ուր գոյ կրկին ձայն. իբր Երկբարբառ (տառ). * Ձայնաւորք... երկբարբառք... և բռնաբարբառք երկձայն. Թր. Խեր:

ԵՐԿՁԱՑՆ. իբր Հակառակ ըստ այլևայլ ձայնից. *Մահու անուն, և ուրախուԹիւն միանգամայն... վասն երկձայն բարբառոյն. Մ՟էր:

Իբր Ամիաքան. *Ո՛չ երկձայն զհայաստանեակսդ գոլ... այլ նոյնախոյր և միաբանեալ ընդ պատուականիդ գլխոյ. ԹղԹ. հաէ. ա՟. գէ. փղ:

ԵՐԿՁԻ, ոյ, ոց. ա. Συνωρίς. Biga. Ունակ երկուց ձիոց. (կառք, և կառաւարեաք, կամ ձիաւոր.) *Գայր նոյն հեծեալ երկձի ,,. յն. երկձիոյ. Իբր. զոյգ ձիոց. Ե. Խ՟. 9:

ԵՐԿՁԻ. գ. Խաղ ընԹացից երկձի կառօք. * Ցաւելաս յօժանակական երկձին, և յայլԹեր փիղսատիաքոս. Նա. փբ. ՟:

ԵՐԿՁԵՂԻՄ, եցայ. յ. Ցերկուս ձեղքիլ, բաժանիլ. Երէս ձըՂըԸԼ, ԻածնըԼ. * Որ՝ի հասանել Թուոյն յեօԹին՝ երկձեղքեցան յագդայն և՝ի սեԼայն. Վ՟ր. ծն:

ԵՐԿՁԵՂ, կիք ԵՐԿՁԻՂ, կիք } Δίκροος, δίκρους.
ԵՐԿՁԻՒՂ, ձղի. } Biceps, bifidus, bifariam, bifarius. Որոյ են ձիւղք կամ մասունք երկու. Երէս ձղվ. Խէ աաԼԸ, լաԽալ. * Սախեաց զերկձիւղ փայտն ,,. այլ Ա. զերկձղի, կամ զերկրաձղ. Ցեա. Ը. 9: *Կախեաց՝ի յերկձիղն. Կամբ: *Թերևս զի միաբան էր, և երկձիղ. Կէ-րբ. յէա: *Ոմանք յերկձիղն փայտս կախեալ. Հ=Ց. յաաԽա. ծՌ: * Յորոց գաբձեալ զմինն մասնեաց երկձիղն. Պաա. փՀ: *Ասբէկա՝ պրկումն Թագուհանի, կամ երկձիղն. Վ՟ր. ծն: * Թէ ամենայն խաչաձև պաչտուԼի է, պաչտեսցի և երկձիղն յեոյ (գուցե՝ի քնէ). Ոսիէոր: *Խորշ երկձիղ՝ կարմիր ծովուն ,,. իբր երկծով, կամ յերկուս առաչս. Խոր. Ֆ: * Երջանիկ արաբիա, որ կայ՝ի մէջ երկձեղ կարմիր ծովուն. Սահան.

ԵՐԿՄԱՏԵՆԻ. } ա. Δικλίματος, կամ
ԵՐԿՄԱՏՆԻ. } δικλάμος. Duorum ramorum, palmorum. Որոյ են երկու մատունք իբր ձիւԼք, կամ ժանիք. երկձիղ. երկժանի. լաՒս. *Արարեալ փայտատ երկմատնեին, և այնու խարխարեալ յուզեն զԹանձրահոդ հովսացն, սերմանելով՝ի նա ցորեան և գարի. Եղէց. Երէց: *Երկմատնի փայտատով սերմանեալ. Աբծր. Ի. 7: *Որպէս զայգի (իմն որԹ) երկմատնի կամ երեքմատնի. ԱՒան. Ը:

ԵՐԿՄԱՐՄԻՆ, մնոյ, ոց. ա. Δισώματος. Bicorporeus, bicorpores. Ունօղ զերկու մարմինս. երկկերպի. իսանդակ կենդանի. *Լսեմ զառաստպետսն ստեղծուածս, և զերկմարմինն, որք՝ի սկզբանն խառնեալք...՝ի բաց անջատեցան. ՓԼ. պեսական:

ԵՐԿՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Δίψυμος, διαχρυόμενος, ἄπορων. Discors, haesitans, dubius. Որ ի յերկուս միտս, որպես երկբայուԹիւ վարանեալ. Թերահաւատ. տատակուսեալ. խարդախ մուօք. լաՒս ՓԻսԻԸ. * Չի որ երկմտին է, նման է հովսկոց ծեալ և տատանեալ ալեաց ծովու: Այր երկմիտ առանց հաստատուԹիւ է յամենայն ճանապարհս իւր. Յհ. ՟. 6. 8: * Ուր ոչ գոյ երկմիտ, դադարէ կռիւ ,,. յն. երկսիրտ, իբր անմիաբան, կամ խարդախ. Ա՟աէ. Խ. 20: *Գանձուց ոսկիական երկմիտ. պատգամաւոր բանսարկու. Նար. ծ. իբր անհաւատարիմ, ոչ միամիտ:

ՑԵՐԿՄՏՍՍ կամ ՑԵՐԿՄՏՍ ԼՒՆԵԼ. Ὑποστέλλομαι. Reformido, subtraho me. Տարակուսիլ. վարանիլ. խիԹալ. վախՀԻԼ. Խ՟ԻԾԻԼ. ԼԻ՟ԿՀԷՆՆԻԽ, գօրգմաՓ. *Եւ ե. Թէ յերկմիաս ոք իցէ, ոչ հաՀձեսցի ընդ նա անձն իմ. ԵԻԸ. ծ. 38: * Եթէ զսիրեալն վասն մեր եաս, էր վասն այլոցն յերկմիտս լինիք. Ոսէ. Հա. Ը. 32: *Ալ յերկմիտ եմ, գուցէ ոչ ընգունիցի զիս: Ցերկմիտ եղէալ՝ զուղիղ ՃանապարՀն ոչ գիտեմ. Ճ. Ն: *Լուաւ, Թէ գոլացհալ է յերկմիտս եղև իբրև զմարդ, և տրամեցաւ. Բօս. Տրէ:

ԵՐԿՄՏԵԼԻ. ա. Ἀμφίδοξος. Dubius. Երկբայական. անատյգ. Լ՟ԻԾԻԼԻ. *Կերպարածելի և երկմտելի և անյայտ է ծընունդն. Փիլ. ծ. բան:

ԵՐԿՄՏԵՄ, եցի. է. Διστάζω, διακρίνω, ὑποστέλλω, ἀμφισβητέω. Dubito, haesito, ambigo, diffido. Ցերկմիտս լինել. երկբայիլ. յերկուանալ. խիԹալ. Թերահաւատել. զանգիտեԼ. խորՀԻԼ. փաԽԻս. խ՟ԻԾԻԼ, ԼԽՒԼԻԼ, ՀԽՒԼ. Լ՟ԻԾԻԼԻՆՏԻՓ. * Եւ եԹէ երկմտեսցէ ոք, ոչ ՀաՀձեսցի ընդ նա անձն իմ. ՒՀՓԽ. Ք. 4: * Ոչ երկմտեաց՝ի հաւատոցն (յն. ոչ տակարացաւ): Աբհաեացն (այլ Ա. յաւեաեացն. յն. առ աեհաիան) ՚ա ոչ երկմըտեաց անհաւատուԹեաւ. Հա. Ք. 19. 20: *Թէ՛բահաւատ, ընդէր երկմտեցեր. Մփս. ծՔ. 31: * Ոչ ուրուք երկմտեցեալ, և ոչ յերկբայս հղեալ ամենևին. Փիլ. ծ. բան: *Ինքն երկմտեաց, որ անհաւատն է. ԼՒնԻԻ:

Եւ Թուլով վՀիսմիս մտեբմուԼԻՐ, և յեաս կալ. օտարանալ. * Բայց մերն արտաչէա ոչ երկմտեաց՝ի նմանէ (յայգրիաՆոսէ). Խոր. Ք. 57:

ԵՐԿՄՏԵՅՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն.

ցաւ այլուսմ երկմտել, և երկիբեղկել՝ի միա-
քանութիւն. * Ոչ կարաց երկմտեցուցանել
և ոչ զմի ոք. ՅԿ. ին:

ԵՐԿՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαλογισμός, διχόνοια, ἀμφισβήτησις. Dubitatio, haesitatio, ևն. Հակառակն միամտութիւն՝ի հա-
ւատալ, ի յուսալ, և՛ի պահել զհաւատար-
մութիւն. որպէս երկբայութիւն, կասկածո-
ւութիւն, թերահաւատութիւն. *Բառնայցեն
զնա ձեռս՝ի վեր առանց բարկութեան և երկ-
մտութեան. ա. պխ. ի. 8: * Ընդէր երկ-
մտեաց, և եղև երկմտութեամբն պատճառ
ծննդեան արհմնի. Եղ՟ի: * Երկմտութիւն
գոյ զնոցանէն. Ես. պխ. ի. 24:

Եւ Դիստասις, διαφωνία, μερισμός. Dissensio, divisio, ևն. Երկբանութիւն. ան-
միաբանութիւն, երկպառակութիւն. օցոտանն.
բաժանումն. *Ձնիք երկմտութիւն աւետա-
րանացն ընդ միմեանս. Ես. պխ. ի. 24:
*Սատակեալ գիտաց զազգաց այլոց ևս երկ-
մտութիւն. Եղ՟ի: *Դուք թէ միամտութիւն
վարիք, և կամ երկմտութիւն. փիլպ:*Յերկ-
մտութիւն փախերուք, որպէս՝ի գլխոյ չա-
րեաց: Ուր երկմտութիւն և բարկութիւն գոյ,
անդ ոչ բնակէ ած. Ակոպ. ա. Ե ի:

ԵՐԿՆ, կան, կամբ. գ. } Ὠδίν, ώ-
ԵՐԿՈՒՆԴ, կանց, ամբք.} δύνη. Dolor parturientis, anxietas. Ճիգն և ցաւ
ծննդականի, որպէս ծայրագոյնն յերկն
ապրժանելոյս. փղբերէի ցաւը. *Որպէս երկն
յղւոյ. ա. Ես. ի. 3: * Եւայի եգեալ՝
ցաւագ երկն տալ, և սո այր գառնալ.
Գնյ: *Երկունք կալցին զնոսա իբրև զկա-
նայս ծննդականս: Ցաւք երկանց. Ես.
ծի. 8: իզ. 7: * Ուստերք և գստերք՝ իմոյ
որովայնի երկք և երկունք: Զգուշանայ-
ցէս երկանց եղանց: Լուծանկեցէս զեր-
կունս նոցա. Յոբ. ի. 9: լի. 1:

Աստ և զկուսական և անցաւ ծննդենէն՝
որպէս պատրաստութիւն և նեղդործութեի
ծնանելոյ. *Ի կուսէ նա միայն ծնաւ, ան-
ազատ ծնունդն, և առանց ցաւոց եր-
կունքն. Նիս. երգ: *Զիարդ առանց սեր-
ման կոյսն մայր լինի, և յետ երկանց կոյս
գտանի. Ցծակ:

ԵՐՈՒՆԿ. Նամանութիւն, Տագնապ, եր-
կիւղ. վիշտ. գործ գժուարին և անկատար.
ցաւ. ցաւագին սիրտ. գառն հեծուխ. ևն.
*Երկունք կալան զինուկիչս քանանացւոց.
Եւ. ծի. 14: *Ձաւրջ եղեն զինև երկունք
մահու. Սղ. ծի. 5: *Երկունք հիւանդու-
թեանն բազմացեալ՝ զմահ ծնանին. Լմ.
պղ: * Ձանազան երկունս ուսուելոյն գոր-
ծեն. Մաւ: *Անզգամ միտք անհասիցն
ցանկալով հանապազ յերկունս է. փիլ-
պյաբ: * Երկու երկունք սիրոյ սոխակին
զնա. յիշատակ մեռելոյն, և սուտիլ կեն-
գանի սիրելոյն. Մաբբ: *Եւ այլ ոմն այս-
պէս երկամբք պատասխանի տայր. Վրթ
հդ. ը: *Ի վերայ որոմեցուցանողին՝ որպէս
՝ի վերայ անձին իւրոյ երկամբք արտա-
սուեացե: Յերկունս եղեալ լայր գառնա-
պէս առաքինորդն մեր անաստիոս. Կլիմաք:
Ցոլոց երևի երկին կամ երկունքն՝ի մէջ
ֆերել և զձայն հեծուխն, իբր երգ ցա-
ւոց. զի և՛ի յն. օպի, է երգ. և օպին, երկին.
և օպինի, ցաւ, վիշտ:

ԵՐԿՆԱՒՐԶ. ա. Ὀυρανοφόρος. Caelifer. Բարձող կամ կրօղ զերկինս. *Զօ-
րութիւն երկնաւորիւ ուսոյ Լիկաոնաց կոչո-
պեալ: Վասն երկնաբարձ բազկացն (կուռ-
պի), յորում հանգեալ. Բննի:

ԵՐԿՆԱՒՐԻՐԶ. ա. ն. իբր Երկնաբերձ.
երկնաբարձր. *Մինչ չև ի ծածկեալ ան-
չէջ հրոյն երկնաբարձ յորդութիւնն զոլորտս
ծագաց երկրի. Բննի: *Երկնաբարձ՝ի վե-
րոյ մեր ամբառնայ. Ճ. գ:

ԵՐԿՆԱՒՄԶՐ. Տես ԵՐԿՆԱՒՐԶ. *Երկնաբարձր աշտարակք, կամ կամարք:
Գրեցեր զբարբառ աւազակին երկնաբարձր
ապաշխարութիւն. Բննի:

ԵՐԿՆԱՒԵՐ. ա. Յերկինէ՝ի վայր բե-
րեալ, իշեալ. երկնառաք. երկնածիր.
*Երկնաբեր շնորհք, կամ աւետիք, ցօղ,
ցորեան. Մաբբ: Թէոդոտ. Ես: Զոբ. կի:
Նար. յ:

ԵՐԿՆԱՒԵՐՁ. ա. Ὀυρανομήκης. Caelum altitudine tangens, altissimus. Բարձր
կամ ամբարձեալ յոյժ՝ իբրու յերկինս.
բարձրաբերձ. * Երկնաբերձ աշտարակ.
Շար: * Երկնաբերձ աշտարակ չինել. Ա-
գաթ: *Համան՝ան երկնաբերձ կայից կան-
դնեալ ամրոցին. Նար. իւ: *Նաև զծառոց
անգամ, որք՝ի սակաւ ինչ բարձրութիւն են,
ասեմք, թէ երկնաբերձ են. և զծխոյ՝ թէ
յերկին կցի. Եղ՟ի:

ԵՐԿՆԱՒԵՐՁԱԳՈՑՆ. ն. գերամ.
բարձ և վեմ օրինակաւ. ածամայելչա-
պէս. * Բարձրաւորաւումն և երկնաբերձա-
գոյնս սկսան հնչակեցուցանել զպատիւ իս-
կական փառաց միածնին. Ագաթ:

ԵՐԿՆԱՒՆԱԿ, ի, ից. ա. Բնակեալն
յերկինս. *Որպէս ած երկնաբնակ. Ճ. գ:
*Դիտասցէտք երկնաբնակք. Նար. ատ:

ԵՐԿՆԱՒՈՒՂԻ. ա. Յերկինէ բղխեալ.
*Երկնաբուղխ անձրև. Նար. յ:

ԵՐԿՆԱԳԵՂ. ա. Ունօղ զգեղ կամ
զգեղեցկութիւն երկնային. *Երկնագեղ գա-
լարութիւն. Նար. յ:

ԵՐԿՆԱԳԻՏ, գիտի, տաց. գ. Աստե-
ղագէտ. դիտօղ և զնօղ երկնից կամ աս-
տեղոց. *Աստեղագէտքն երկնից, իսկ այլք
երկնագէտքն ասեն, որք նշմարեն զաստեղս
երկնից. Ոսի. ես:

ԵՐԿՆԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ ընդ եր-
կինս՝ քայլելով կամ թռչելով. *Չերկրա-
ծնիցս երկնագնաց արար: Տեսանելով զա-
դամային մարմինս՝ երկնագնացս եղեալ.
Ճ. թ: * Երկնագնաց թռչք ոտիք քոց
չը. Շար: * Մարդ՝ երկնագնաց ոչ լինի:
Պատկեր սեռականեմբ երկնագնաց եղեալ.
Ագաթ. համ: Ե գէ. ես: *Իբրև զԼնա-
չունս երկնագնացս ամբառնան: Եօթնագ:

ԵՐԿՆԱԳՆԱԾ. Որ տանի կամ հասուցա-
նէ յերկինս. զոր օրինակ, *Երկնագնաց պտ-
ղոցայ. Պիս: *Վասն երկնագնաց անընչու-
թեան. Կլիմաք:

ԵՐԿՆԱԳՈՑՆ. ա. Ὀυρανοχρώματος, κυάνεος. Caeruleus, caeli colorem habens. Կապոյտ, կապուտակ, որպէս երևին մեզ
երկինք. իեօ, Տավ. *Կապուտակագոյն...
երկնագոյն չինջ. Ագաթ: *Երկնագոյն գաշ
տաց... կապոյտ կուտակաց (Ծովու).
Նար. յե: *Կին ոմն ծիրանագգեստ՝ երկնա-
գոյն ունելով զերեսաւ տեռ. Խոր. ա. 25:

ԵՐԿՆԱԳՈՑՆ. ա. գ. Ὑακύνθινος, ἰάκυνθος. Hiacynthinus, hiacynthus. Ըստ
գեղոյ յակինթագոյն. * Ձքեհեղն և զերկ-
նագոյնն. Ես. գ. 23: *Ագուցի քեզ զերկ-
նագոյն. Եղեկ. ծի. 10:

Իսկ Բուս. գ. * Ի մէջոյ մերմէ՝ի վեր
ընթացեալ, և յերկինագոյն բարձրութեի
փառացն վերացեալ. խմն երկնաբերձ,
ծայրագոյն. Summus. յն. Μήκιστος, եր-
կայնագոյն յոյժ:

ԵՐԿՆԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Սատեղծուլ զեր-
կինս. և Երկին առնել զերկինս, կամ երկնա-
ւոր՝ զերկրաւորս. * Երկնագործող ձե-
ռամբն ձեռնագրելով զնոսա. Տօնակ: *Երկ-
նագործել տարբերութեք լեզուացն հրե-
ղինաց՝ի ձայն հողմոյ. Ճ. Բ:

ԵՐԿՆԱԳՈՒՄԱՐ. ա. Յերկինս որոց
գումարեալ, կամ բանկացեալ. * Երկնա-
գումար պարք: Երկնագումար խմբից,
կամ գասուց. Խոր. հոիդ: Մամբբ: Նար.
ծէ: Բննի: Իսկ Շ. ապ. Խղ. * Որոց յո
ձեզ սիրաբար՝ յուսոյ մեծին երկնագու-
մար՝ ցուցցէ զորդին ձեր գերափառ ,,, ի-
մա՝ի մեծի աւուրն՝ յորում երկինք և եր-
կիր՝ի մի գումարին:

ԵՐԿՆԱԵԼԵՒ. ա. Ած՝ որով լինի յեր-
կինս ելանել. Երկին+ եւելեա. * Ո՛վ հան-
գարտութիւն՝ անդուլիք երկնաելք. Վրթ
հդ. ֆ. (տպ. երկնաեղ):

ԵՐԿՆԱԶԱՐԴ. ա. Ունօղ զզարդ և
զգեղեցկութիւն երկնային. *Ո՛վ առագաստ
երկնազարդ. Ած. Եղեկ: * Մերկացեալք
՝ի բարեպաշտութիւն՝ երկնազարդ պողոսն.
Նար. յ:

ԵՐԿՆԱԶԷՆ. ա. Նման երկնային զի-
նոյ. *Ամբարձաւոստ սուրգէն, և գաւա-
զան երկնագէն. Գնչ:

ԵՐԿՆԱԹՌԻՉ. ա. Որ թռչի ընդ եր-
կինս. երկնագնաց. երկնասլաց. *Չհաս-
տացեալս իւր երկնաթռիչս առներ. կամբ:
*Երկնաթռիչ և փայլակնընթաց խաչիդ
ձկակի. Նար. իւ: *Միոսս երկնաթռիչ՝ի
ստոր իջեալ: Ա՛րկ զնս՝ի գաւիթս երկնա-
թռիչ երամիցդ. Բննի: *Ընթերսուաւնու-
թեքն երկնաթռիչս առնեն. Սարգ. ա. պ. ծ:

կամ Օդաթռիչ. բարձրաթռիչ. * Երկ-
նաթռիչ արծիս. Ոսի. լոս: *Մարախն ան-
արիւն և երկնաթռիչ է. Շ. Ֆգի:

Մերթ ևս՝ թռուցիչ կամ տանող յեր-
կինս. * Երկնաթռիչ ճանապարհ, կամ
վարք. փբպ:

ԵՐԿՆԱՃԻԱՒԱՆԳ. ա. ժառանգ կամ
ժառանգաւոր երկնից. * Լուսաբնակ և երկ-
նաժառանգ... Հից խմբակցութեանց.
Նար. ծբ:

ԵՐԿՆԱԼԻՐ. ա. Որ ընու զերկինս. *Առ
ծուիլ երկնալիր, առ տապանն ամենակիր.
Նար. ծբ:

ԵՐԿՆԱԼՈՑՍ. ա. Երկնաւոր և լուսա-
ւոր. * Ձահավառեալ յերկնալոյս ուրա-
խութիւն. Թէոդոտ. Խղ:

ԵՐԿՆԱԽԱՐՇ. ա. Որ խարշատէ հրե-
ղէն գետովք զերկինս կամ զօդս. * Յերկ-
նախարշ, ՝ի բոցակեզ, յահաւրեկ գալըս-
տեան որդւոյն ՝ած. Տօնակ:

ԵՐԿՆԱԽՈՀ, } ի, ից. ա. Ὀυρανό-
ԵՐԿՆԱԽՈՐՀ, }φρων. Caelestia sapiens. Որ զերկինս և զերկնաւորս խորհի. *Ի վե-
րին արքայութիւնն փուեալ ընդունել զերկ-
նախոհան. Շ. գ: * Աձգիտութիւնն բռս-
լուսին զերկնախոհին պարանոս անուշա-
հոտութիւք զնմանաս. Խոր. Վրթ: * Երկ-
նախորհս և արգարագործս զամենեսեան
կազմեաց. Լաւս. ընբ:

ԵՐԿՆԱԽՈՒՄԲ, խմբի, ից. Տ. երկ-
նածուխ. *Ընդամենն ծխոյս քաղաքակիցս
լինել երկնախումբ բանակաց. Յհ. խ. ե.
Եղ: * Ձերկնախմբիցն ՝ի նմա հրաշալարք-
գեաց պարս. Խոր. Վրթ:

Մերթ՝ նման երկնայնոցն խմբից. *Երկ-
նախումբ քահանայապետական սուրբ ժո-
ղով. Լմ. ոգ:

ԵՐԿՆԱԾԱԳ. ա. Յերկինէ ծագեալ.
երկնէն յաւիտ. *Երկնածագ լուսոյն գե-
րարիայլեաց. Ած. Եղեկ:

ԵՐԿՆԱԾԱՂԻԿ. ա. Նման եր կնային

ծաղկի։ *Երկնածաղիկ առաքինութեան լու-սաստղարեմ ոստովք։ Խոր։ Վրթ։

ԵՐԿՆԱԾՈՐԱՆ, ա. Յերկնից ծորեալ հոսեալ՝ որպէս մանանայ։ Երկնէն ինկած։ * Խորհրդեացիքն վայելեցին յերկնածորան կերակրոյն։ Ոսկիփ։

ԵՐԿՆԱԿԱԶՄ, ա. կազմող զերկինս։ Երկնաստեղծ։ *Երկնակազմն և աշխարհա-չէն ձեռացքն բևեռեսցէ զամենեսեան յեր-կեղն իւր և ի սէր։ Տծոմ։

ԵՐԿՆԱԿԱՃԱՄ, ա. Ուր են կաճառք աստեղաց երկնից։ * Արեգական ի մայրն գառնայր, համալրակատարութեամբ տալով երկնա-կաճառ արփւոյն։ (զի յետ մտնոյն արեւու երեւի մեզ հանդէս երկնից)։ Լսոս։ Ի։

ԵՐԿՆԱԿԱՄԱՐ, ա. Հանգոյն երկնից կամարի, և զարդուց նորա։ որպէս եկեղե-ցին։ * Երկնակամար՝ նկարակերտութ։ ։ ։ Նոյն ինքն երկին՝ և երկնակամար, և տուա-գաստ յերկրի կառուցեալ։ Ածան։ Եփղ։

ԵՐԿՆԱԿԱՆ, ի, ած։ Տ։ ԵՐԿՆԱՑԻՆ։ *Զերկնական Յհն զարեգակն։ Երկնա-կան վարուք։ Հոգւոյ երկնական, մարմ նոյն երկրական։ ՃՃ։ Գնչ։

ԵՐԿՆԱԿԱՈՒՑՑ, ա. Յերկինս կա-ռուցեալ, հաստատեալ, և ուղղեալ։ Երկին-ք։ Ա։Ածք։ *Երկնակառոյց քաղաք, կամ սեղան, լուսաւորք, բնակութիւն, շահիլ-Թէոդոս։ Ածան։ Վրթ։

ԵՐԿՆԱԿԱՈՒՑՑ։ կառուցանօղ զերկինս։ երկնաստեղծ։ * Ի յերկնակառոյց արար-չական բանին վառեալ սիրոյ։ Գնչ։

ԵՐԿՆԱԿԱՏԱՐ, ա. Որոյ կատարն այս-ինքն գլուխն իբրու յերկինս հասանէ։ երկ-նաբերձ։ *Երկնակատար ծայրից լերանց։ Ածան։ Եփղ։ *Թագ ինձ զանհուն։ ։ ։ մե-ռինս երկնակատարս։ ԲՒՒՒ։

ԵՐԿՆԱԿԵԱՑ, ա. Որ կեայ յերկինս։ երկնաբնակ։ երկնային։ հրեշտակ և հրեշ-տակային։ *Որ յայսմանեցաւ երկնակեաց իշ-խանացն։ Ագաթ։ *Երկնակեաց կենացն ցան-կացեալ։ ՃՃ։

ԵՐԿՆԱԿԵՆՑԱՂ, ա. Որոյ կենցաղա-վարութիւն յերկինս է, կամ նման երկնա-ւորաց։ երկնակեաց, երկնային։ * Երկնա-կենցաղք, և ոչ երկրաւորունգք։ Նոր։ ։ ։ Ագաթ։ * Ցայլ իմն հոգւոյ երկնակենցաղ։ Նոր։ Կ։ *Յերկնակենցաղն յայն խառնել-լոյ իցէ կեանս։ Ածան։ Եփղ։

ԵՐԿՆԱԿԵՐՊ, ա. Երկնահանգոյն։ երկնագոյն։ *Ի զանազան թելոց գունելոց երկնակերպ կապուտակատիպ։ Նոր։ Խ։

ԵՐԿՆԱԿԵՐՏ, ա. կերտեալ նման երկ-նից։ *Խորան երկնակերտ։ Ածան։ Եփղ։

ԵՐԿՆԱԿԻՋ, ա. Յերկինսն տեղաց մամբ կիզօղ։ *Երկնակէզ հրոյն։ Վածան։ ոչ։

ԵՐԿՆԱՅԻՑ ԼԻՆԵԼ, Երկանց՝ վերայ և հեծումեաց կայորդ գտանիլ։ * Արարածք երկնակից եղեն մեզ մինչև ցայսժամ։ Շ։ Ք։ պ։ Խե։

ԵՐԿՆԱԿՐՕՆ, ա. Որ ըստ յինքեան զերկնային կրօնս և զվարս։ երկնակենցաղ։ *Ա ընդ երկնակրօն մարդկան խօսք։ Տօ-նակ։ *կեանս երկնակրօնս վերակենցաղս։ Նոր։ ծ։

ԵՐԿՆԱՀԱՑԵՑԱՑ, ա. Որ հայի յեր-կինս ի վեր։ * Ա յլայլի տեսիլ աչացն երկ-նահայեաց տարածիւք։ Վեղօր։ Ը։

ԵՐԿՆԱՀԱՆԳԵՏ, } ա. Հաւասար և ԵՐԿՆԱՀԱՆԳՕՑՆ, } նման երկնից։ բարձր, և երկնային։ * Ձգանգիտես յերկ-նահանգէս աշխոռոյս, և յամենահալէս։ Գր։ փղ։ Ի։ *Գլուխք ձեր վերամբարձ և երկնահանգետ։ Եզն։ ։ ։ * Դիպեցաք երկնահանգետ լերինս բարձու։ Վ։ երակ-նեացուք փոքր ինչ ի յերկնահանգէտ գա-գաթն խորհրդական լերինս։ Տծոակ։ * Որ-պէս փեսայ յառագաստի յերկնահան-գէտն խորանի։ Սիոն։ յաղ։ * խորանաւն երկնահանգոյն։ Շար։ * Երկնահանգոյն սրոքէատիպ։ ։ ։ անօթս խաչիս։ Նար։ Խ։

ԵՐԿՆԱՀԱՆԴԷՍ, ա. Հանդիսացեալ երկնային վայրս։ * Սէր երջանիկ երկնա-հանդէս։ Շար։

ԵՐԿՆԱՀԱՆՃԱՐ, ա. Երկնային հան-ճարով լի։ ուշիոզ զիմաստս երկնաւորս։ *Պատկ տիրապատուասաց՝ երկնահանճարն գիտութեամբ։ Նար։ Խոս։

ԵՐԿՆԱՀԱՒ, ա. Մինչև յերկինս հա-սեալ։ երկնաբերձ։ երկնակատար։ * Երկ-նահաս սանդուխք, կամ տուն, ճեղ։ կամ գիտութիւն, կամ լեառն։ Ածան։ Եփղ։ Երէ։ ։ ։ ՃՃ։ Նէ։ Խե։

ԵՐԿՆԱՀԱՒԱՏԱՆ, ա. Հաստեալ երկ-նային զօրութիւ, կամ երկնաբերձ բարձ-րութիւ։ *Երկնային հաւատ զերկնահաստատն պարարտացոյց և հանդոյց։ Եփր։ ։ ։ ։

ԵՐԿՆԱՀԱՐ, ի, ած։ ։ Κεραυνοβόλος, κεκεραυνώμενος. Fulminatus, fulmine per-cussus. Յերկինից հարեալ չանթիւ։ ըստ յն. չանթահարեալ։ կայծակնահար եղեալ։ որպէս ասկղպիոս, հերակլէս, եւն։ *Երկ-նահարացն երկիր պագանէն։ Զերկինս հարան՝ որ յայ ստեղեալ են, զնո պաշտել և երկիր պագանել ոչ ամաչեն։ Կոլ։ ծ։

ԵՐԿՆԱՀԱՒԱՍԱՐ, ա. Իբրու հաւասար երկնի։ երկնանման։ *Երկնահաւասար տա-ճարն (որ յարութեան յերուսաղէմ)։ Հ։ Ինչ։

ԵՐԿՆԱՀՈՑԼ, հոյլք, հուլից։ ։ ։ Երկնագումար։ երկնախումբ։ հրեշտակք։ *Երկնահոյլ բանակք, կամ խմբաւորութիւն։ Ածան։ Եփղ։ Մ։ ։ * Երկնահուլիցն ճա-նապարհ ուռնելով ի քեզ հիք և հիք առ-նէին։ Գնչ։

ԵՐԿՆԱՀՈՍ, ա. Յերկինից հոսեալ։ *Ե՛կ չանթ երկնահոս, և կայծակնաթուխս վարդապետութիւք քո վառեա։ Ոսկ։ ։ ։ * Զհեղեղածուփ անդնդաձիգ սահանացն երկնահոս զուգաճանապարհորդութիւնն։ Աբեր։ Բ։ ։ ։

ԵՐԿՆԱՀՐԱՀ, ա. Երկնային և հրաշա-լի։ գերադաս։ անպատում։ * Երկնա-հրաշ ուրախութիւն։ Ածան։ Եփղ։

ԵՐԿՆԱՀՐԱԻԻՐ, ա. ։ Յերկինս հրա-վիրեալ՝ կոչեցեալ։ կամ Յերկինս հրաւիր-մամբ։ * Ա յսօր դշխոյ պանծալի՝ երկնա-հրաւէր բարձրացեր։ Գնչ։

ԵՐԿՆԱՀՐԱՒԻՐԱԿ, ա. Յերկինս հրա-վիրօղ։ * Յանկային երկնահրաւիրակ կոչ-մանն։ Փորպ։

ԵՐԿՆԱՁԵՂՈՒՆ, ա. Որոյ ձեղունն է երկինք, կամ նման երկնից։ երկնակամար։ *Տիեզերայարկ և երկնաձեղուն տանս (աշ-խարհի)։ Խմնալի խորան (հեկեղեցի), և յարկ երկնաձեղուն։ Ածան։ Եփղ։

ԵՐԿՆԱՁԵՒ, ա. Երկնանման։ երկնա-կերպ։ *Հրաւիրեալ երկնաձև։ ։ ։ ձօվ պա-ճուճեաց։ Նոր։ Խ։ *Զերկնաձեւն երկ-րաձև արար։ Վրթ։ Ծն։

ԵՐԿՆԱՁԻԳ, Տ։ ԵՐԿՆԱՑԱՐԱԾ։ *Ան-արատ առագաստ, և տեղի լայնադոյն և երկնաձիգ (գուցէ երկայնաձիգ), խորա-գոյն և բարձրացոյն։ Տծոակ։

ԵՐԿՆԱՁԻՐ, ա. Յերկինից շնորհեալ որպէս ձիւք։ երկնապարգև։ * Երկնաձիր պարգեացն։ Շար։ Ճ։ Ա։ * Երկնաձիր և ընծաւոր փառացն ժառանգութեան։ Նոր։ Խ։

ԵՐԿՆԱՁԱՆԱՊԱՀՈՐԴ, Տ։ ԵՐԿ-ՆԱՑԱՑ։ *Ճաշակօղք գառինն երկնաճա-նապարհորդք լինին։ Փորպ։

ԵՐԿՆԱՃԵՄ, ա. (արմատն է ՃԵՄԼ, և ճամուկ։) Որ ինչ հայի ի ՃԵՄարան կի ի զարդս երկնից։ երկնային։ *Երկնաճեմ սանդուղք։ Նոր։ Լ։ * Երկնաճեմ առա-գաստ։ Շար։ Ցհ։ Խ։ Եի։ * Ըրլացեալ Թևօք հոգւոյն երկնաճեմ գոլով։ Ը։ փղ։ *Ցորժամ մարմինն հոգիասցի, երկնաճեմ լիցի։ Վ։ ։ Ծն։ *Հաստ երեսալ աւետնոյնք՝ գեր ի վերոյ երկնաճեմք երեւեցան։ Շիր։

ԵՐԿՆԱՄԱԾ, ա. Իբր երկնագոյն ներկեալ։ *Եպիսկոպոսն զգեցեալ լինի։ ։ ։ երկնամած նափորսիւն։ Մ։ ։

ԵՐԿՆԱՄԻՋԱԿ, ի։ ։ Գ։ Զուգօրա-կան։ որ է ի միջավայրն երկնից, կամ ի հասարակածն։ *Որ ոչ էր լուսին պատչին զնի երկնամիջակի հասարակաւորութեանն։ Կամբչ։ *Ընդհատեալ ժամանէ ի կէտ երկ-նամիջակն (արեգական զհասարակածիւ)։ Զ։ ։ Լ։ *Կէտքն են այսոքիկ։ կէտ երկ-նամիջակ, եւն։ Տօմար։

ԵՐԿՆԱՄԻՋՈՑ, ի, ած։ Գ։ Միջոց երկնից։ ընդարձակութիւն հաստատութեան և եթերաց։ * Յերկնամիջոցան հրճռուեցին։ Մխոյէն։ Խ։

ԵՐԿՆԱՄԻՋՕՑԱԿԵՏ, կիտ։ Գ։ Մի-ջակետ երկնից։ * Ցայսմ կենդանատեսակի (իսկին է) երկնամիջոցակետն աչխարհա-կան տրամադրութեան։ Շիր։

ԵՐԿՆԱՑԱՐԿ, ա. Որ ունի զնամանութիւն երկնային յարկաց։ որպէս Եկեղեցի։ *Խորան կամ առագաստ երկնայարկ։ Ա-նան։ Եփղ։

ԵՐԿՆԱՅԻՆ, յնոյ, ոց։ (լինի և երկ նայինց)։ ։ Οὐρανικός, οὐρανιος, ὀλυμπιος. Caelestis. Որ ինչ յերկինս է, հաւեսա-կան երկնից, երկնաւոր։ երկնական։ (ի որ գիրս ասի Երկնից, կամ Երկնաւոր)։ Լեօյպէտի, ոչ՝ովի։ * կոչէ յերկնային քա-ղաքն։ Փորպ։ *Երկնային զօրք, կամ զնուռրութիւք, կամ գասք։ (որ և երկնայինք, այսինքն հրեշտակք)։ Շար։ *Ա՛ր, երկնայ-ին, ած, և հայր ամենակալ։ ժմ։ * Հո-վուին կամ ագամայ երկնայնոյ։ Չացիւդ կամ իւղովդ երկնայնով։ Երկնային ար-քայութիւն, փառք, ուղի, եւն։ Նոր։ * Յա-ռագաստիս երկնայնում ընդ անմահ փե-սային խցիք։ Խոր։ պորփ։ *Ոչինչ է երկ-րածին՝ երկնայնոցն պատուականագոյն ։ ։ ։ Ին։ սղիմպեայց։ Գաղ։ օրին։ Է։ Իակ Եփղ։ Ե։ *Հրաման առեալ երկնային ծո-վուն հեղուլ ի վերայ ցամաքի ։ ։ ։ իմ ամ պոց, կամ ջուրց վերնոց։ *Անմարմնոց երկ-նայնոցն դասք։ Գնչ։ *երկնայինց և յածայ-ինց։ փիւ։ լին։ Ք։ 215։

ԵՐԿՆԱՆԱՄ, ացայ։ Լ։ Երկինք կամ երկնանման լինել։ * Իւղոր աչխարհս այս երկնացաւ (գալատեսքն քոյ)։ Եփղ։ Ը։

ԵՐԿՆԱՆԶԻՒ, ա. Յերկինից անձ-րևեալ, զեղեալ առատութ։ * Յօծումն այս ձիւթոյ երկնանձրև լուսոյ անարատ գը-տայց։ Նոր։ Ղ։

ԵՐԿՆԱՆՄԱՆ, ա. Նման երկնից։ երկ-նահանգոյն։ *Ո՛վ լուսեղէն խորան երկնա-նման եկեղեցի ոք։ Շար։ * Ա յսմ երկնա-նման խորանիս լուսատու կարգեաց զանօթն ընարութ։ Ածան։ ի պէտ։ *Եպիսկոպոսն զգեցեալ լինի երկնանման սպիտակ պո-ղիւք։ Մ։ ։ * Վերացաւ սեղանն յերկ-նանման տեղի։ Ցհ։ Խ։ Եի։ *Զերկրի երկ-նանման լինել զհուշակեր։ Տծոակ։

ԵՐԿՆԱՂԱԻԻՂ, ա. Որոյ շաւիղն է յեր-կինս կոյս։ *Ուղղիչ յանմոլոր ճանապարհն երկնաշաւիղ մտից։ Ածան։ Եփղ։ * Ի լոյս

գիտուքեն երկնաշաւիղ եւլեցդ · Սիմ · ոդ : *Վան երկնաշաւիղ լինելոյն · Լմբ · ծղ :

ԵՐԿՆԱՀՆՈՐՀ · Տ · ԵՐԿՆԱՅԻՐ · *Ջօրհնուքին երկնաշնորհ և տիրապարգեւնաբ · Խե :

ԵՐԿՆԱՀՐՃԱՆ · ա · Որ է ի չափ չըրջանաց կամ մեծուքե երկնից · *Ածայր ան. դունդք... երկնաշրջան անթաւուքք · Բէնիկ :

ԵՐԿՆԱՁԱԿ · ա · Երկնիք չափ · երկնաբերձ · *Երկնաչափ ցուցաւ սանդուղք · Շար : *Աստքինուքեի երկնաչափ · Ոսկիփոր :

ԵՐԿՆԱՁՈՒ · ա · Որ չուհ, կամ ընդ որ լինի չուհել յերկինս · *Սրբահետ ան. գուղ երկնաչուս · Նար · զէ : *Յամենայն ժամու զմեզ երկնաչուս Ճանապարհին յարգարեացուք · Սրկ · չկ · ֆ : *Ատեղք զերկնաչուսն՝ առաքինուքեք պայծառս նշանակէ · Վրդ · ծն :

Մրմր որպէս Օդապարիկ · *Ի կռռնէ կարկատեալ այծահեծուկն այն և երկնաչուն : Ընդ ինքեան առեալ ղքաջվաղվիկն երկնաչուս · Մագ · լ · ւբ :

ԵՐԿՆԱՊԱՃՈՑՃ · Տ · ԵՐԿՆԱՁԱՐԻ · *Դշխոյն պանծալի՝ երկնապաճոյճ գեղով պճնեալ մտանէ ի հարանարան լուսոյն · Գնչ :

ԵՐԿՆԱՊԱՏԻԿ · ա · Որ պատի զերկնաւ · երկնաչրջեան · *Եւ ես առաւել զօսարքեամբի պայծառուքեք քան զերկնապատիկին պարեալս · Պէտ :

ԵՐԿՆԱՊԱՐ, ի, ից · ա · Որ պարէ յերկինս · երկնաճեմ · *Դասուց անմահից, և երկնապարից · Գնչ :

ԵՐԿՆԱՊԱՐԳԵԻ · Տես ԵՐԿՆԱՁԻՐ · *Երկնապարգև չնորհացն · Ածառ · եկեղ :

ԵՐԿՆԱՊԱՐՁ · ա · Որ պարզեաց զերկինս · վերաձգօղն երկնից · *Յերկնապարզև և յաշխարհասուէղծ աչօղն գրեցաւ մեզ ղպարտքեի ուսման : Զերկնապարզ բազմուկան տալածեալ · Վրդ · պմ · Ե ծն :

կամ իբր Ընդ երկինս պարզեալ · *Ի բազմուկ նորա երկնապարզ և՛ի խաչատարած · Տծառ : (որ հայի և՛ի Նշ · ա) :

ԵՐԿՆԱՊԱՐԾ · ա · Ընդ որ պարծին երկինք և երկնաւորք · կամ Յոյժ պանծալի · *Երկնապարծ ամենաձք կուսութեդ քո գուռն · Թէոդոր · ի՞ա :

ԵՐԿՆԱՊԻՐ · ա · Որ պչուցեալ հայի ընդ երկինս կոյս · վերացեալ · Ձգեալ ի բարձուն · *Որ ձգէ քար երկնապիղ (յն · ի բարձուն)՝ ի գլուխ իւր ընկենու · Սէր · ի՞է · 28 : *Եւ ոչ միայն ընդ զառ ի վայրն, այլ ընդ խողովակս և ընդ աղբերակունս երկնապիղ գդնէ, և ի վեր գայ (ջուրն) · Վրդ · ծն : *Ջուրքն ի նևքոյ ի վեր համբարձին եղանել երկնապողղ, որպէս աղբերակունք · Վէպօր · ֆ :

ԵՐԿՆԱՌԱՏ · ա · Յերկնից առաւատ ցեալ · յորգեալ ընդ երկինս · *Տեսեալ զայսպիսի երկնառատ պարգեա առ Նոա եղեալ · կալվածք : *Քաւմէիլ երկնառատ ձառագայթիւք տապալայր ծուլն · Շար :

ԵՐԿՆԱՒԱՓ · ա · Յերկնից առաքեալ · *Զանային ապրեցուցանել զնոսա յերկնառաք բարկութենէն · Ոսկ · էս : * Երկնառաք հրով · Վրդ : Ե Մխ · ա :

ԵՐԿՆԱՒԱՏԱՆ, ի, ից · ա · Եղեալն բացամբ սահանաց երկնից · *Յեա երկնասահանային հեղեղաց : Երկնասահան և երկրահսան ջրհեղեղ մարդիկ · Յհ · իբ :

ԵՐԿՆԱՒՏԵՂԻ · ա · Սուէղծող երկնից · *Յերկինսատեղծ քո ձեռացդ ձեռնադրելոց : Պաշտպանեա երկնաստեղծ ձեռնադրելոց · Նար · յբ · ֆբ : * Երկնաստեղծ ձեռնադրեաց զառաքեալսն · Տծառ :

ԵՐԿՆԱՎՏԱԿ · ա · Յերկնից վտակօրէն հոսեալ · ի լարձանց գետահոսեալ · (եթէ չկոչ գրելի կրկնավտակ ·) *Խոռնարան ա. նոյշ երկնավտակ աղբերն · Շ · փաղ Խլ :

ԵՐԿՆԱՏԱՐԱՃ · ա · Տարածեալ յոյժ որպէս զերկինս · * Երկնատարած ասպատ լիզ, կամ ծով · Բէնիկ :

ԵՐԿՆԱՏԵՂԱԾ · ա · գրի յոմանց և ԵՐԿՆԱՏԵՂԵԱՑ · Յերկնից տեղացեալ, անձրեւեալ · երկնանձրեւ · * Երկնատեղաց բոց, կամ ծծումբ · կամ մանանայ, հաց · Նար · կ՞ : կէտ · է · Խհ : Տծառ : Սրփ · ա · պ · ֆբ : Ճ · Թ :

կամ Որ տեղայ յերկնից · *Ոչ յայտնեցան ամպք երկնատեղեացք · Ածառ · Ի յհ · Ի :

ԵՐԿՆԱՏԵՍԱԿ · ա · Երկնակերպ · երկնանման · երկնագոյն · Երկնէի պէս · *Երկնատեսակ բարձրութեբ քեմբին · Նար · Խլ : * Զերկինատեսակ զհարսնականն զգեցաւ զգեստս · կԱՀոփ : *Երկնատեսակ է չափիս զոյին հնդլեք · Նիսս · Էրփ :

ԵՐԿՆԱՏՈՒՐ · ա · Յերկնից տուեալ · *Կրկին օրհնք մեզ երկնատուրք գրեալ մատամբն ձայ ոչ առուրին · Մանր · Իբ :

ԵՐԿՆԱՅԵՂԻԿ · ա · Որ է յերկնային ցեղէ · հրեշտակական · * Երկնայեղկ ինն գասուցն Համեմատք · Յհ · իբ :

ԵՐԿՆԱՅՈՑՑ · ա · գ · Որ ինչ ցուցանէ զերկինս կամ զսուփ չարժման երկնից · *Արուեստիւ երկնայոյց ուներ նոյ ի տապանին, և այնու իմանայր զսէն և զգիշերն · Լբ · էիւ :

ԵՐԿՆԱՒՈՐ, ի, ից · ա · Ծ Ουράνιος, ἐπουράνιος. Caelestis. Երկնային · որ, կամ որ ինչ յերկինս է · և Սեպհական երկնից · ածային · հոգևոր · իմանալի, անապական, գերբնական · աէհվէ · *Հայրն ձեր երկնաւոր : Բազմուքեի զօրաց երկնաւորաց : Որ ալէս երկնաւորն, նոյնպէս և երկնաւորքն : Երկնաւոր սեռիլ, կոչումն, պարգև, ևն : *Վկայեն մեզ երկինք երկնաւորքն · Եվէր · ֆ : * Երկնաւոր յոյսդն, կամ վայելից, խորհրդոյն, փրկութեբ · ևն · Փաբպ : *Գրեբցի ձեզ բանս ածայինս լի խնամոտութեբ երկնաւոր : Սրփ · ա · յհ · ֆ : *Թէպէտև յերկրէ էր մարմինն, այլ ընդ երկնաւորին միաւորեալ՝ կոչեցաւ երկնաւոր · Ածառ · ի Ճ · գ · Խ Սէբէր · ֆ · յոմմ և Շար :

ԵՐԿՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ից · Նոյն ընդ վ · *Սանդարամետականաց, և երկնաւորականաց · Տեսցէ լոյս մեծ, և աւաւեալ զերկնաւորականն · Հինքն այնչափ հեռի են ի նոցունց, որչափ երկիր յերկնաւորականաց (այժմու յն · յերկնից) · Ոսկ · Ես : *Ամէն ոչինչ վասն երկնաւորականացն ասէ, այլ ի մօտաւորացս հաւանեցուցանէ : Եւ զինչ իցէ, յարբայութեբն երկնից · ի հոգևորսն և յերկնաւորականն ամենայն · Ոսկ · ի · ա · 15 : ֆ · 12 : *Պօղոս ... որ երկնաւորական բարեաւով կոչեցաւ · Ոսկ · ապաւ : *Յերկրաւորաց յերկնաւորականս (փոխեցար) · Գէ · Ես :

ԵՐԿՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Երկնաւորն գոլ · * Երկնաւորութեբ ծնիցելոյն ի ձեռն (կուսական) ծննդեանն երևէր · Ածառ · ֆ :

ԵՐԿՆԱՓԱՌԱՍ · ա · Ժողովեալ յերկնայինն փարսիս · երկնախուռն · երկնագումար · * Երկնափարախ լուսաւոր հօտի ընտրելոց քոց · Մաշ :

ԵՐԿՆԱՓԱՂԱՓԱՅԻ, ցոյ, ցեաց · ա · գ · Քաղաքացի երկնից · և Որոյ կենցաղավարութեն է յերկինս · * Երկնաքաղաքացի նմանիբ (երևեալն) · Փիլ · սահփս : * Երկնաքաղաքացին յովհաննէս · Շար : * Երկնաքաղաքացի արամբն պօղոսիս · Փարպ : *Ըստ հոգևոր առաքինութեբն ամենեքեան երկնաքաղաքացիք · Եփես · ֆ : *Արս երկնաքաղաքացիս խրատուս քեզ ունելով · Ածառ :

Ասի և վերաց՝ որ անկ են երկնաւոր քաղաքին · * Ազատաբս ճաւալ երկնաքաղաքացի Ճոխութեբ · Ճ · Ա :

ԵՐԿՆԵՄ, եցի · ն · և լ · Ծ Ἀδίνω. Parturio, in partu doleo. Երկամբք ծնանել, և կրել զցաւ ի ծնանելն · փղաբերբի ցաւ ածել · *Ընդ էր երկնեցեր զիս : Եւ ի ստառ, որ երկնեացն զմեզ : Ոչ երկնեցի, և ոչ ծնայ : Որպէս որ երկնիցէն մեյծ ի ծնանել · Ես · խֆ · ծա · Ն իֆ · իֆ · ևն : * Որդահակք քո, զորս գարձեալ վերստին երկնեմ · Գաղ · ֆ · 19 :

ԵՐԿՆԵԼ · Յաւադիլ · վտանալ · հեծել · և Սպասել կարօտանօք · ակնակալ էին, ահիզ՝ հասցէր էին · * Տեսցեն ըզքեզ ազգք, և երկնեսցեն · Ածբ · ֆ · 10 : *Ամենայն ստրատածք հեծեն և երկնեն միմիանց ցայժմ · Հա · ը · 22 : *Տրտմեսցին, և երկնեսցեն հուսաչմամբ · Վրփ · հղ · բ : *Վըշտագին երկնեմ, զի ոչ ատենեքեան զայս պիսի այր գիտեն · Ոսկ · հա : * Երկնէին և այսմ, գիտել զօր գալստեան նորա · Երփ · ֆի : Իսկ *Ածառել երկնեսցի ծարաւ իմ, և առաւել վայծ առից յայդ · իմն · ատտ կասցի ի վշտագնել զիս · Վրփ հղ · է :

ԵՐԿՆԵԼ · Ծ Ἀδίνω, μηχαναόμαι, πειράομαι. Molior, niteor. Խորհել և նիւթել ինչ · մեքենայել · հնարել · *Երկնեաց զանօրէնութիւն · Սղ · է · 15 : *Ցամենայն ժամ երկնէին զմահաբեր չարիսն · Ոսկ · յհ · է · 18 : *Ի վերայ մեր զմարսն երկնելով · Նեոն · Խէոդոբ : * Բայց կարծեմ զայլ ինչ երկնել մտաց ձերոց այսպէս կեղծաւորելով · Յհ · իմ · Եբ : *Զօրհնանապազ երկնեցաք և երկնեմք առ միմեանս զչարսն · Լբ · ոփ :

կամ Աւելել, յաւաչ բերել ինչ ՀԸգամբք .. * կրկին ինձ երկնէ մարտից յաղթութեանն : Պաղատանս բազմագիմս ընդ քոմ երկնեսցի : Եւ ոչ սրեան արտասուս երկնեաց · Նար · ա · է · իէ : * Որ՞ի երկնել ի հրոյն · Ճ · գ :

ԵՐԿՆԸՆԹԱՑ · ա · Ծ Οὐρανοδρόμος. Cursu caelum petens. Որ ընդ երկինս ընթանայ · երկնաչուս, ուղղեալ յերկինս · *Երկնընթաց գիտակ է · Նար · ասաբ : *Ոահահորդ ուղղևոր երկնընթաց · Շ · փաղ : * Երկնընթաց երկասեր ձեռինն սարգսի · Յհաբ :

ԵՐԿՆԻՉ · ա · Որ երկնեաց կամ երկնէ · ծնօղ · առիթ · * Անպարտակիրն ազգակ ցուքեե երկնիչ վերստին · Նար · իսաս :

ԵՐԿՆՈՒՂԻՉ · ա · Ուղղ զուղեչ երկնաբերձ կամ երկնային · *Եւ ծառ երկնուղեչ անթարշամ խնծորին · Նար · իսաս :

ԵՐԿՆՈՒՍ · ս · Ծ Οὐρανόσδεν, ἐκ οὐρανοῦ. Caelitus, e caelo, e caelis. ՅԵՐԿՆՈՒՍ · Ի ՅԵՐԿՆՈՒՍ · Ծ Ἐξ οὐρανοῦ. Նոյն · Երինթէն · յԱհօպէն · *Երկնուս էր հաւաքեալ վտանգն, և ածառաք եր բարկութեն. Աբծբ · ֆ · 8 : *Ի վերուստ յերկնուստ · Եղէբ · ք : *Ծագեաց յերկնուստ լոյս · Խբ · ֆ · 66 : *Յաղագս յերկնուստ իջանելոյ · Մանբ : *Ի յերկնուստ հայեցող ի վերայ նորա · Ոսկ · կմբ : *Ջառ ի յերկնուստ ընծայեալ զգեղդ կենաց · Հոսեալ ի յերկնուստ · Նար · ծֆ :

ԵՐԿՆԱԻՄ, կեայ, կիր, կերուք, կամ կիք, կուցեալ. ե. Φοβέομαι, δηλιάω, εὐλαβέομαι. Timeo, metuo, paveo, vereor, reveror. Կրեալ զերկիւղ. յայնժամ երկիւղի լինել. զանգիտեալ. խնդալ. ակն առնել. պատկառեալ. լծնալ, լծնել. գօրգնագ. *Լուայ զձայն քո, և երկեայ: Մի երկնչիր: Ցահէգ ձերմակ երկիցեն. յորոց երկնչէիքեա՛ երկիցեն ի ձենջ: Երկեան երկիւղ մեծ: Երկեան արքն երկիւղ մեծ ի տեառնէ: Ի զարհուրանաց սրտի քո՝ զոր (այսինքն որով) երկնչիցիս: Երկիցէ յերեսաց նորա ամենայն երկիր: Անդ երկիցեն զերկիւղ: Երկեցուք, ևն: *Երկիր յօրինակէս ասէ. Ոխ. ա. իոր: Գոտանի և երկեալ, կամ Երկնչեալ, իբր ռամկական:

ԵՐԿՆՉՈՏ, ի, ագ. Տ. ԵՐԿՉՈՏ. *Փոխանակ զանձինս աներկիւղս ունելոյ՝ զնա ևս երկնչոտ ուսուցանէին. Մ՚ամբ: *Զաքսին երկնչոտ ցուցանէ: Վայ սրտի երկնչոտի և ծանրաչարժի. Բրս. արբէդ. Ա ապա՛նչ: *Վչտակիր և երկնչոտ մարմնովս չարչարանքից եղեն քոյր. Լծ. իոլ: *Միլեկ վասն իւ ցեմբ և երկնչոտ. Հ=ց. ապր. Ի:

ԵՐԿՆՉՈՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԿՉՈՏՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ երկնչոտութեան ուրեմն աղաչեաւ էիր. կնոջդ ոչ: *Լսեցի լինելոյ երկրին չոտոչէին. Դատաւ: *Երկնչոտութիւ (կամ երկնչուիլ), մահանաք. Մ՚ալ:

ԵՐԿՆՕՐԻՆ. ս. ա. Իբր Երկնանման. *Երկնաւորին լայնութիւն. Նար. Խլ:

ԵՐԿՇԱԲԱԹ, ի, կամ ու. գ. ա. Ἡμέρα ԵՐԿՇԱԲԱԹ, Թուոյ կի Թոյ. Ἑρα δεύτερα, σελινιαχή. Feria II. dies lunae. որ և ԵՐԿՈՒՇԱԲԱԹ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԱԹ. Երկրորդ որ երօթնեկի զկնի միաշաբաթու. երկուաբթի. ֆալար իրիկէն. *Երկշաբաթի օր արար ամէ զհատատուլենին: Սկսանի ի յերկշաբաթի. Տօնակ: *Մինչև ցատաւօտ երկշաբաթոյն: Երկշաբաթին՝ կարգեալ է. ևն. ՁԿ. իմ. ապ. Ա ել: *Ձերկրորդ շաբաթուն երկշաբաթոյն: Ցառաջին երկուշաբաթոյն: Աբէ: *Ըչի. ճչի. ». այսինքն երկուշաբաթի, ևն. Տօնաց: *կանոնի մեծի երկուշաբաթին: Մեծի ըճի գիշերն. Շար: Տօնաց:

ԵՐԿՇԱՐԱՎԱՆԳ. Տ. ԵՐԿԱՎԱՆԿ. *Երկշարաւանգք են. այսինքն երկուս վանգք են շարադրեալ առ միմեանս. Նչ ֆեր:

ԵՐԿՇԱՒԻՂ. ա. գրի և ԵՐԿՇԱՒԻՂ. Իբր Երկգիծի. կրկին մազք, իմաստիւք. երկայ. *Ի ձեռն հարցմանն՝ զոր երկշաւիղ պատրանաքն իմացան (այսինքն հնազրեցին). կ՚ուղ. չ: *Հարցականէն երկշաւիղ ունէր զնորհուրդ: Երկշաւիղ խորհրդածուիցէ կայր ինայր. Նանայ: *Ոչ կարէին հասու լինել վասն երկշաւիղ բանիցն: Թէպէտ երկշաւիղ էր բանն, սակայն յուսայր նա. ՃՃ. Ն Տօնակ:

ԵՐԿՇԻՒՐԹՆ. ա. Δίχηλος. In duas ungulas fissus. Ցերկուս չընճունս տրոհեալ. երկկողմանի, երկայրի. լռնալ. * Ակռ (պիշասպն) զերկշուրթն զլեզուն. Պամ. ալէփ:

ԵՐԿՈՏԱՆԻ, նոյ, նեաց. ա. փ. Δίπους. Bipes. Որոյ են ոտք երկու. իսկ այսպէսը. *Որպէս մարգոսին գոլ երկոտանի. Պորփ: *Ձյորքոտանիս կամ զերկոտանիս. Վրդն. ծն:

ԵՐԿՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն ի քնե զերկուս ոտս. *Որպէս երկոտանութիւն մարգոյ. զի ամենայն մարդ երկոտանի է... այլև ազաւնիք, և ամենայն հաւք. Դամասն:

ԵՐԿՈՏԱՍՆ, ի, ից. ա. Δωδεκα, δεκαδύο. Duodecim. երկու թուով աւելի քան զտասն. երկիցս վեց. փասս երիս. ծն իսի, փխ. վեցկնեկ. * Ձերկոտասան ամ՚ի ծառայութիւն կացեալ էին: Երկոտասան ազգ ծնցի: Երկոտասան իշխանք նոցա: Եւ էին որդիք յակոբայ երկոտասան: Ըստ ազգացն երկոտասանից: Ամաց իրրև երկոտասանից: Ցամաց երկոտասանից (հետէ). ևն: *Երկոտասանից վտակաց. Խոր. գ. 62: *Ժամուք երկոտասանօք (կամ երկոտասանիւք). Ճ. Բ: *Երկոտասանին (այսինքն ժք Թուոյն) մատունքն շարադրեալ՝ զտթան և զվեց թիւ բացակատարէն (զի 6, 4, 3, 2, և 1. առնեն 16.). Սահմ. Ի:

Մերթ որպէս երկոտասաներորդ. *Ի սկզբան երկոտասան ամի Թագաւորութեանն իւրոյ. Եւիս. Ի: *Որ օր երկոտասան էր ամսոյն առաջնոյ. Ի. Եզր. Ը. 31. յն. երկոտասաներորդ:

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԱՒԱՄԵԱՅ. ա. Ունօղ երկոտասան ականս պատուականս. *Ձերկոտասանակնեայ զնոյնն ահարոնին. Վրդն.ՆԹ:

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընձեղն զերկոտասան մատունս: Շիր:

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԱՄԵԱՅ, և ա.Δω-ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԱՄԵԱՆ, ենի, ից. δεκαετής. Duodecim annorum. Երկոտասան ամաց՝ հասակի, կամ միջոցի. փասս երիս փարասն՝ փարեկան. ծ իսի եաչընփս. *կին մի տեառատես երկոտասան ամեայ ». այսինքն ի ժք ամաց հետէ. Մպհ. Ի. 20: *Մողմոն երկոտասանամեայ Թագաւորեալ. Խոր. գ. 3: *Ընդ երկոտասանամեայ չարեօք չարչարեալ վշտագին կնոջն տանջեցեալոյ. Նար. ծԻ: *Ցերկոտասանամենից և՚ի վեր. ա. Եզր. Ի. 41: Ն Բ.ա:

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐԵԱԿ, եկի, կաց. գ. Թիւն երկոտասան կամ ժքերորդ. *Ներքրջանական Թիւ (է) երկոտասաներեակն՝ աւուրց և տարեաց չքնաղայութեանց. Փիլ. լին. գ. 59:

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ. ի. ա. Δωδέκατος. Duodecimus. Վերջինն երկոտասան Թուոյ. փասսերիսերորդ. ծնիփնձի. *Ցաւուրն, կամ յամսեանն, կամ յամին երկոտասաներորդի. Թագաւ. Ի. 78: Ե. Ի գ. Ի. 25: իԻ. 27:

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՔԻԱՆ} եցունց, կամ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՔԻՆ, յսուն. ա. Խորասքանչիւրն յերկոտասանից. փասսերիսուն. *Ազգացն երկոտասանեցունց (կամ երկոտասանից). Եւ. Ի. 14: *Ի յլուսն պղնձեաց երկոտասաներեցունց. Ե. Ի գ. ծԻ. 17: *Ա յս երկոտասաներեսին ճաք են. Ճ. ժ:

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԻՑՍ. ſ. Երկոտասան անգամ. փասսերիս հետ. ծ իսի փերեք. *Տասնիցս երկոտասան ... երկոտասաներիցս տասն. Փիլ. լին:

ԵՐԿՈՐԱԿ, ի. ա. } Ունակ կրկին ո-ԵՐԿՈՐԱԿՆԱՆ. } րակաց, որպէս և գուշոց. երկդիմի, երկգունի. *Ճանաչ. չէ զքարի և զչար., և են առքս յերկորակէն. Փիլ. լին. ա. 36: *Երկորակ նկատեալ, միջնեակ չահախոյչեալ (՚ի կրկնավտակ աղբերս կողին): Սա ներկեալ երկորակետն, կարմրակերսիս լուսահայլեալ. Մագ. ա. Խ:

ԵՐԿՈՒ, երկուք (ուղղ. և գործ.) երկուց, երկուս (ՀՑ. և ուղղ.) ա. Δύο. Duo, duae. Մերթ ընդ կրկնեալ. կէսն չորից. իսի, փխ. *Ձերկուս լուսաւորսն: Երկու երկու: Երկուս երկուս: Լաւ են երկու քան զմի: Կամաքը յերկուց կանգնոց: Երկուս կանգնունս: Երկու կանգունն յերկայնուէ. ևն: *Ձերկուս զայս: Ձայս երկուս. Խոր. Ի. 8: Ե գ. 51: *Ձերկուս զայսոսիկ. Ցհ. իմ. ապ: *Ի նոյնէ երկուն միայն Թուով բաւական լնցին մեզ. Ե. ապ. ա: *Երկուն ևս սուտ իսօիցին. Ոխ. ա. փխ: *Նոխակի երիցի՝ մինն երկուցն, և երկուսն երիցն՝ որպէս գաս ինչ ընկալցի. Ոլիէթոր: Խակ Եէր. Եւ. *Երկուք յերկուց մատուցեալ գրեին ըզԹուղթն Խարգախուածէ ». իմն երկոքին միաչնակ: *Վէց Թևք միոյ, և վեց Թևք միոյ. երկուքն (իմն երկոքուամբք) ծածկէին զնրեսս իւրեանց, և երկուքն ծածկէին զոտս իւրեանց, և երկուքն Թռուցեալ. Ե. Ը. 2: *Կենդանին ոչ կենդանոյն երկուք առաջացեալ և առաւելեալ է, երեւութիւ և յարձակմամբ. Փիլ. այլաբ: * Երկուք աչօք և զուգիւք ականջօք. Եւիս. Խաչէ: *Մին միով ձանապարհաւ, և միւսն երկուք. Ցհ. իմ. պաւ: *Երկուք հազարօք կանչնօք. Նար. կէ: *Պարտ է երկուօքն (այսինքն երկու իրօք) վարիլ առ օրէնսդրութիւն, հաւանականութիւ, և բանս Թեամբ. Պլպ. օրին. Ի:

ԵՐԿՈՒ. ſ. Երկրորդ. միւս ևս. ՀյմալՀ. իսիճի. *Մի՝ զի յաւելցէ պատուիրել. և երկուս զի եղիցի նմա օրինակ: Նահ՝ վասն ծննդեան նորա. երկուս՝ զի առ նա էր. Եէր. առեպ:

ԵՐԿՈՒԱԿԱՆ. Տ. ԵՐԿԱԿԱՆ. *Եզականն, կուիեի. երկուական, կոփոյի. Թր. ֆէր:

ԵՐԿՈՒԱՆԱԼ. Տ. ՑԵՐԿՈՒԱՆԱԼ. *Ձերկուանալիզ եգ՝ գուցէ. ՄԼ. Էբէ:

Մերթ Բաժանիլ *Երկուացեալ ՚ի մարմնոյ ». այսինքն եղեալ. Ճ. Գ:

ԵՐԿՈՒԱՆՔ. Տ. ՑԵՐԿՈՒԱՆՔ. *Երկուանօք ասաց, միլեկ սա իցէ քեզն. Ոխ. յհ. ա. 34:

ԵՐԿՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՑԵՐԿՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵԼ:

Եւ իբր Երկասել. բաժանել. *Բանիւ, և ոչ իրօք երկուացուցանեն. Դամբ բաղբա:

ԵՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԿՈՒՈՒԹԻՒՆ:

ԵՐԿՈՒԿԱՆԳՆԵԱՆ. Տ. ԵՐԿԿԱՆԳՈՒՆ. *Ձփղբրուգոյն հասակ որոշեաց երկուկանգնեան. Այ. պոլ:

ԵՐԿՈՒՆԿ. Տ. ԵՐԿՆ:

ԵՐԿՈՒՐԱԲԱԹ, կամ ԵՐԿՈՒՐՀԱԲԱԹ. Տ. ԵՐԿՇԱԲԱԹ:

ԵՐԿՈՒՐԱԾԻՆ, և} Որ երկուորեակս
ԵՐԿՈՒՐԱԿԱԾԻՆ} ծնանի. որպէս և որ յերկմիսի խորհուրդս լինի. *Երկուորածինն հօրանցն հաւասար ցուցանէր: Երկուորածինք են այսպիսի առասմունք. Նիսս. էրփ: *Վատթարին չարուքն երկուորակածին լինի. զի երկմիտ է և երկբայ յերկուանօղ անզգամն. Փիլ. լին. Ի. 12:

ԵՐԿՈՒՐԱԿԱՆ. Տ. ԵՐԿԱԿԱՆ. *Նզական, կուիեմ. երկուորական, կոփոմ. Թր. ֆէր: *Որ ոչ զարուն մնկնէ, և ոչ զեգ, և ոչ զերկուորականն ... և որք Թարգմանեցինն՝ փոխանակ երկուորականին զբազմայարն ասացին. կ՚ուղ. Լփ: *Ձանկիք երկուորական անուն յատուկ, այլ յորնանական կոչմամբ: Երկուորական խօսս ոչ ունելով ՚ի բառս մեր. Վրդն. ա. Ն օբին:

Մերթ որպէս կրկին. կրկնեալ. իսի գաւ. *Երկուորական մաչկից. Մագ. Ի:

ԵՐԿՈՒՈՐԱԿԻՑ. գ. Եղեալն երկուորակի. համածին. * Թովմաս անուանեալն երկուորեակ. որոյ եղբայր և երկուորակից

էր հղէազարոս. Հ. ՀԻՒՀ:

ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ, եկի, կաց. ա. գ. Անմսոց. Geminus, gemellus. Երկաւոր. զոյգ ընդ այլոմ ծնեալ. Է ԻՒ. *Թովմաս՝ անուանեալն Երկուորեակ. Ց Հ. Ք ա. Ի. Իա: *Եւ երկուորեակք բազում անգամ գՏպեղև զի ծնան. փիլ. ք. Բան:

Նմանութիւն ասի. *Կաշառեալք ՚ի չարէն երկուորեակ ամբարհատաճառութիւք, և ՚ի մտոի կարծեաց խաբեալ. փիլ. Նխ. Ի:

ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ. իբր կրկնակ. կրկին. զոյգ. և Ամոլք. Լոխա. Լ փի. *Երկուորեակ բնակ բարի միաբանութիւք օգտակարութիւն հասատատի. փիլ. Նխ. Ի: *Երկուորեակ աչքն երկնից՝ արեգական և լուսնի. Տծակ: *Երկուորեակ աչօք արեգականմբ և լուսնիւ. Վ ըդ. ծն: *Եւ ո՛չ երկուորեակք Լծոյն ՚ի Հաճ ձեռնոցին առանց եղողի. Նար. ծԻ:

Եւ Երկուորիք. ամօրիխ. *Ջերկուորեակս, զտուն, զծունկն չսխալեցին. Հ=Ց. յոնիս. Ֆ: *կապեցին զնա յերկուորեակ կապ վայրի ձիոյ. անդ. յոլ. ծՖ:

ԵՐԿՈՒՈՐԻ, ըոյ, րիք, րեայ. Նոյն ընդ վ ա ամենայն առման. Անմսոյ. Gemelli. էփէ, լիքի. *Եղբայրք, որ կոչեցան երկուորիք, անտիոքոս և փիղիպոս. Եօ. փբ. ա: *Իբրև զուգ երկուորիս այծեման. Երփ. Ի. 5: *Երկուորեօք ծնըն դովքն զուարճացեալ: Հանդերձ երկուորի ծննդովք. Նիա. Երփ: *Միակի նմանի, ոչ ընդ ումեք բոլորովին խառնեալ այնոցիկ՝ որ ՚ի հասարակութիւն միաբանութեան են երկուորեայն. փիլ. Ել. Ի. 29:

Մերձ՝ Երկուորակածին. Անմսեսոսա. Gemellos pariens. էփէրիբրդ. *Ամենեքեան երկուորիք են, և անորդի (կամ անծնուած) ոչ գոյ ՚ի նոսա. Երփ. Ի. 2: Ը. 5:

ԵՐԿՈՒՈՐԻԿ. Անմսա. Testiculi, testes. Աւականք. Ձուանք արու կենդանեայ. ա ոսկիչ: *Բուռն հարկանիցէ զերկուորեայ նորա. Օրին. իԷ. 11:

ԵՐԿՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և գրի ԵՐԿՈՑ ՈՒԹԻՒՆ կամ ԵՐԿՈՒԻԹԻՒՆ. Եւս և ԵՐԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. Դսաչ. Dualis. իբր dualitas. Երկու լինելն Թուով. երկաւորութիւն. բաժանումն. *Միութիւն, և ոչ երկուորութիւն. Եղիշ. Ի: *Երկուորութիւք բաժանմանցն. Շ. Ի.Ի: *Երկուորութիւն լինէր, և ոչ երորոգութիւն. Վ.Հր. Եզրզբ: *Թէ Ճշմարիտ է ասել՝ հարկաւոր ոչ գոլ վերկիցս երկուասութիւն, Ճշմարիտ է ասել՝ ոչ հարկաւոր գոլ ասել վերկիցս երկուասութիւն. ապա ուրեմն Ճշմարտին ՚ի միասին. Ածչ. պէրիբրմ: Ուղիղ խնամալ պիտի զայսոսիկ հանգերձ զանազանութիւն. որպէս և զասելն Տծակ. և Ոսկիչոբ. *Որ էՀն, նոյն է՝ և որ եՀն. և չդատանեմք աստ երկուութիւն: Որպէս երկուութիւն զմիութի բառնայ, այսպէս և միութի բառնայ վերկուութիւն ՚ի. այսինքն անձն բանին՝ որ էՀն ածուած, նոյն է՝ որ եՀն ածուիք և մարդկութիք. ապա միութի անձին ոչ բառնայ զկրկին գոլն բնութեց. որպէս և աչք են երկու, որոց մի է տեսութի: Ընդ հակառակն յածուիք են երեք անձինք, և մի էութի. վասն որոյ և երորդութին ոչ բառնայ զմիութի ածուիք:

ԵՐԿՈՒՊԱՏ. ա. Որոյ են երկու պատուածք. կամ երկպատիկ. *Եւ է առինչն միատակ կամ երկուպատ, և կամ կլուածովք, կամ կէս, կամ մեծ. Երբ. իեբ:

ԵՐԿՈՒՑԱՆԵՄ, կուցի. Տ. ԵՐԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Երկուցեր փոքր այս իսթանաւ վասպուսանին զվիճախուրութի. Նար. ոԷ: *Ասու և անդ երկուցանէ զանիրաւս. Լմբ. իմ: *Ա յժմ խորտակի գաւազանն՝ որ երկուցանէ զձեզ. Լմբ. նաւսմ: *Միոյն բանիւք երկուցանես. Հ=Ց. Խպս. ա:

ԵՐԿՈՒՕՐԵԱՑ. Տ. ԵՐԿՕՐԵԱՑ. *Ոմանք միօրեայ (պահեն), ոմանք երկուօրեայ. Եէր. պհ:

ԵՐԿՈՒՔԵԱՆ, կոցունց. } (ուղղա-
ԵՐԿՈՒՔԻՆ, կոցուն. } կանն վայրի և իբր հոլովական.) ա. գ. Դսո, ամփոտերոց. Duo, ambo, uterque. Երկու անձինք կամ իրք միանգամայն. երկաքանչիւր. Եէ-ոսնեաշ. էէսի պե. *Եւ էին երկոքեան մերկ: Բացան աչք երկոցունց: Եգին ՚ի վերայ թիկանց երկոցուն: Երկոքին դատեցք նորա ընդ նմա. Լն: *Երկոքումբք փեսայացիս դու լինաչ այսօր՝՝. այսինքն երկու դասիւքս. ա. Ի փ. ծԷ. 21: *Ծովուրդն երկոցունց. Խոր. Ի. 11: *Երկոքեան կողմանքըն: Ցերկոցունց կողմանց ՚ի վերայ ձեր երկոցուն: Ա՛ն երկոքեան կողմանն արգաւրութիք կեցաչ էն. Եղիշ. Ը. Է: *Երկոքին թևովքն զերեսացն տեսութիւն ծածկեն. երկուքն զոտս, և երկուքն ՚ի բարձունս թռչին մեծաՊիսիս: *Որ երկոքումբք ընտրեցեալք. Շոր: (Գրիչք դրեն նաև Երկոքումբ, Երկոքումբ:)

ԵՐԿԶՈՏ րի, այ. ա. Դեևնծ. Timidus. որ և ԵՐԿՆԶՈՏ. Որ գիւրաւ և սաՀալ երկնչի. վատասիրտ. անարի. Լսխոտ. Խրտնած. փոքգագ. *Երկչոտին առանձին լինն չարութի լինքեամբ վկայէ դատաստարտեալ. Իմ. ծԷ. 10: *Ոտքովամ էր մանուկ, և երկչոտ սրտիւ. Է. ո. ծՖ. 7: *Երկչոտ՝ եղբերաւ և նապաստակ են. փիլ. լիա: *Ջփանաքիս և վերկչոտան. Պիա:

ԵՐԿԶՈՏԻՄ, եցայ. ի. վատասրտիլ. վանդիտիլ. Լսխլսխել. *Մի երկնչիր հոգի իմ, ընդէր երկչոտիս. Վէր հղ. իԷ:

ԵՐԿԶՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկչոտն լինել. վատասրտութիլ. Լսխոտութիւն. փոքգագիւթ: *Նուաստ է երկչոտութի. իսկ աքրութի՝ նուաստութիւն և երկչոտութ Ճշմարի և հակառակ է: Այտմասականին, որ լատ արաբիէ, և լատ երկչոտութի է. փիլ. այլ Ա. Ե: *Ցաղթեսցէ երկչոտութիւնն գութ, այ երկիւղն մերկութիւն. Աիաբ. ազ: *Մարակեաց զերաւացի հեղգ երկչոտութի մատց իսոց. Աբէ: *Երկչոտութին Թովմայի տեսչեակ առնէ զմեզ. Մաիբ:

ԵՐԿՈՒԱՀ, ի, ից. ա. Որ պահէ պահս երկօրեայ. *Ոմանք միօրեայ, ոմանք երկպահ ՚՚. այլ Ա. երկօրեայ. Մանբ. Ֆ:

ԵՐԿՊԱՒԱԿ, ի, ացս. ա. Իբր Ցերկուս պատակս կամ ՚ի դասս բաժանեալ. անմիաբան. հակառակ. Լսխ ՀբրՖս օլոնմաալ, ԼՒՒՒՓՓաՓսբլ. *Ջիմրդ համահաւք՝ միոյ մոր որդիք՝ երկպատակք լեցին. Եղիշ. Ը: *Հակառակողաց՝ երկպատակաց. Սիկա. ազ: *Սիաալ և երկպատակ է գաբւոյն կենդանւոց՝՝. իբր ոչ այնչափ զանգելի. փիլ. Ք. բան: *Գիտութի չարի և բարւոյ խառնակ է և երկպատակ. Վբդն. ծն:

ԵՐԿՊԱՒԱԿԵՄ, եցի. ն. Տ. ԵՐԿՊԱՒԱՑԵՄ. *Քակեալ երկպատակեաց (այլ Ա. երկպատակուեաց) զքաւնգն հայոց. Եղիշ. Ը:

ԵՐԿՊԱՒԱԿՈՒԹ, եցայ. ի. Երկփեղկիլ. բաժանիլ ՚ի բաց որոշիլ. ՀբՀՓ օլ Ֆագ. *Ոչ երկպատակին ՚ի նմանէ (՚ի Թագաւորէն), այլ ՚ի հնազանդութեն կան մնան. Սբփ. ա. պ. Ե: *Ոչ երկպատակեալ ՚ի միմեանց. Սբփ. յի. ք:

ԵՐԿՊԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաժանումն իբր յերկուս պատակս. անմիաբանութեի. տպատամբութիլ. ԼՒՒՒՓաՓսբլ. ՀբՀՓ. *Հարկ աշխարհին նուազեաց վասն երկպատակութեն. ա. Ի ֆ. 29: *Հակառակութիք, երկպատակութիք, հերձուածք. Գաղ. Ե. 20: *Երկպատակուի աչխարհի, կամ զօրաց. Եղիշ. Ե. Ը: *Երկպատակութիք ձեղքելոյ ՚ի միմեանց. Փարպ:

ԵՐԿՊԱՏԱՆԵՄ, եցի. ն. Ցերկուս պատակս բաժանել. բաժանել. *Մի երկպատակատեր և ձեղքեր զեկեղեցի. Ոսկ. Համ:

ԵՐԿՊԱՏԱՆԱՆ. ա. կամ է որպէս երկպատիկ, և կամ Ցերկուց կողմանց պատող պատեալ. *Մենակաիս մենամարտիկ երկպատան կան բանութենն (կամ առնուն). Ածաբ: Ա կոբան:

ԵՐԿՊԱՏԻԿ, տկի, կաց. ա. Դուպլάσιος, διπλόος, διπλοῦς. Duplex. կրկին. իոխ գաբ, փիաա. *Երկպատիկ ժամանակ քան զայս ժուժալ: Երկպատկի արժանի լինել կենաց. փիլ. ք. բան. Ա լին: *Իակ Ն երկպատուիկն նշանակէ է, այլ ոչ քատ ինքեան. Պեբիաբ:

ՏԱՀՆ, διχῆ. Dupliciter. Երկպատկաբար. կրկնապատիկ. *Աւգէ գա երկպատիկ ըատ գործոց իւրոց. Ցայոբ. ծԷ. 6:

ԵՐԿՊԱՏԿԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. Տ. կրկնակի. և կրկին օրինակաա. *Երկպատկաբար և նորոգօղ աբ հոգին առ մեզ մերձեցայ. Ցհ. իՏ. պաա:

ԵՐԿՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Դուպλότης. Duplicitas. կրկին գոլն և նմանութեամբ՝ կեղծաւորութի. *Որ էաագին է բարի, պարզ և մեկնակայ տեսիլ է բնութի, ապա մեկնայն երկպատկութեան և առ ընդգէմն լծորդութի օտար. Նխա. Լսվ. իէ:

Իակ վ՚ահ. յոբ. *կիտոան ընդ ազգի ազգի ծառովք ՚ննջէ ... վասն երկպատկութեան արտաքս ելանէ յերջեր ծովուցն. այլ Ա. երկպագուէ, կամ երկպակութի. իմ, կամ երկակենցալն գոլ, և կի զուգաւորի, և կի կեղծաւորիլն ՚ինոյն միտս:

ԵՐԿՊԱՐՍՊՆԱՆ. ա. Որոյ են պարիսպք երկու. *Երկպարսպեան էր յայնժամ քաղաքն. Գէ. Ե:

ԵՐԿՍԱՅՐԻ. ա. գ. Դίστομος. Anceps. Որոյ են երկու սայրք, կի կողմանք սուրք. երկբերան. և Սուսեր երկբերանեան. իսկ էէ-գլխ գբւբճ. *Սուր երկսայրի. Սչ. ճի. 6: Աաա. Է. Հ: Գա. ֆ. 16: Եէր. Ի. 12: Ցայա. Է. 2: *Ցահեկէկ զսինն երկսայրի: ի ՃահՀ գխպեցուցանէր զերկսայրին. Խոր. ա. 10: Է. 82: *Երկսիր երկսայրի, այ յերկուց կողմանց սրեալ. Դաամկ:

ԵՐԿՍՈՒՏԵՐԵԱՆ. ա. Ամφίσκιος. Undique umbram habens. Ուհոզ զկրկին ստուերս. *Սուտերքն յերկուց կողմանցն երևին, և այնպէս անուանեն զաւուրս, երկսուտերեան աւուրք. Վէյօբ. Ը:

ԵՐԿՎԱՆԿ. Տ. ԵՐԿԱՎԱՆԿ. *Երկվանգն անուանք այս են, համբոյր, մեծասար, ևն. Երբ. իեբ:

ԵՐԿՎԵՐԱՐՈՒՄ. ա. Որ ունի զկրկին վերարկու կի զծածկոյթ. *Երկվերարկու ընօրհասարդ շքով պաՃուճեաց. Նար. խը:

ԵՐԿՏԵՍԱԿ. Տ. ԵՐԿԱՏԵՍԱԿ. *Զոր օրինակ երկտեսակ բնութիս է մարդկային. Ցհ. իՀ. պաբ:

ԵՐԿՏԻՐԵԱՆ. ա. Երկու տեարս ունօղ կամ գաւանօղ. *ՋնաՀրդ կոչեսցուք զնա. միթէ երկտիրեան արդեօք. Սէէիբ. Ֆ:

ԵՐԿՏԻՒ. գ. Տ. Իբր Երկու տիւ, կի զաւուրս երկուս. *Ոչ զմի օր առնեմք ազօթս, և ոչ զերկուս, և ոչ զերիս. Ոսկ. Կողոս: (Գրեալ էր, երկտի. որ եթէ չիցէ սխալ, վինի երկուք. որպէս մանկտի՝ է մանկունք:)

ԵՐԿՐԱՒԱԺԱՆԱԿԱՆ. գ. τὸ Γεω-

μορικόν, γεωνόμον. Agrarium, agri, divisio. Արհեստ բաժանելոյ զերկիր. որպէս յերկրաչափութենէ, և յերկրագործութենէ. *Երկրաչափութենէն յարակայնայ երկրաբաժանականն. վասն զի երկրաչափականն բանիւք բաղկանայ, իսկ երկրաբաժանականն գործով. Սահ. թէ:

ԵՐԿՐԱԲԱՐՁ. ած. Ամբարձեալ ՚ի վերոյ քան զերկիր. օդային. *Մարգարէին անցեալ ընդ երկրաբարձ ասպարէզս գիւտ գունդ վազանգաց. Թէոդոր. Յոան:

ԵՐԿՐԱԲԵՐՁ. Խմ կմ ընծայելիք երկրամբրձ. *Զմուռ ընչանակէ զմեր խաչելութիւն, և յերկրաբերձ քաղաքականութեան մեռանել. Թէոդոր. Յոան:

ԵՐԿՐԱԲԻՐ. ած. Բրօղ զերկիր (որպէս խոզն կնճռաւ). *Երկրաբիր կենդանւոյն է գեանաստրատունչ լինել. Ոսկ. ԽԻԼԻՊ:

ԵՐԿՐԱԲՈՑՍ. ած. Ցերկիր կամ ՚ի հողոյ բուսեալ. *Երկրաբոյս եղէգամբ ..., գրիք և արձակիկք յերկնաւոր ազատութենն. Եղիշ. ՚ի Լեւսն:* Չերկրաբոյս հացս ամբ առանց աղաչելոյ՝ ամենեցունցն ընդոհէ. Եղիշ. հայր ներ: *Ուսաի ոսկին և արծաթեղն հասանի երկրաբոյս իրրև զծնեբեկ. Խոր. Ց. (առ. երկրաբուսական:) *Երկրաբոյսք լինին համարմինք մարգկան. Մագ. ԼԿԻ:

ԵՐԿՐԱԲՈՒՂԽ. ած. Ցերկիր բղխեալ. *Զոր և ոռոգանել ասէ երկրաբուղխ ազբերն չորիւք բաժանմամբք գետուհետեալ. Տծոկ:* Ամենայն վարք աշխարհի կենայ՝ նման են վարուց մշակութեն երկրաբուղխ արմտեաց: Իշխել ՚ի վերայ ամենայն երկրաբուղխ երկրածին ասացուածոց. Ագաթ:

ԵՐԿՐԱԳՆԱՑ. ած. Պէշօս. Pedes, pedestris. Որ գնայ քայլէ ՚ի վերայ երկրի. հետևակ. *Ընդդէմ յերկինս Թռչէս երկրագնացդ. Աստ որս. ծէ:

ԵՐԿՐԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գնալն և քայլելն ոտիւք ՚ի վերայ երկրի. *Ի մասնէ վերջին երկրագնացութեանն մինչև ՚ի վիճն յացեալ իշխան ո. այսինքն յոտից մինչև ցգլուխս. Սիոն. աղ:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾ, ի, ացս. ած. գ. Գեաργոյ, γεωπόνος. Agricola. ἀροτήρ, arator, ևն. Որ գործէ զերկիր. հողագործ. արգիւնաբար. հերկագործ՝ մարգ, կմ եզն. Էրիէր Բանօղ, վարօղ. Լիքինէի, Էրինէի. *Երկրագործ մշակ. Մամբր:* Երկրագործ մարգկանգ երկանէն է կենաց պատճառ. Եղիշ. յես:* Հց. Ո՞վ է մակացողատ երկրաբ բաշխել զանձնին. Երկրագործն. Գէտ. գիտնս:* Երկրագործ եղն ակօս պատռեալով ՚ի ժամանակի սերմանահանուելն. փիլ. ծ. բան:

գ. Մշակ. *Ի վերայ երկրագործացն որ գործէնին. ած. ճ. իէ. 26:* Որպէս իմատաուն երկրագործք. Վրս ածաբ:* Եհաս ժուամանակ իմատաուն երկրագործացգ յաւելոյ զայգի եկեղեցոյ. Լմբ. ած:

ած. Իբր երկրագործական, աշխատողական՝ ՚ի վերայ երկրի. *Մարգկային կեանք առաջինն է յորովայնի մօրն ... և երկրորդ կեանք երկրագործ, որ յաշխարհիս քալաքաւարն ... իսկ երրորդ՝ կենդանեաց աշխարհն. ՅՃԻ. ծէ:

Եւ Ցերկիր գործեալ, ՚ի հողոյ եղեալ.* Որ յանապատին պատրաստեր քեզ սեղան երկրագործ. Ճ. Բ:* Զընդգհանուր երկրագործացն ազգաց, ք հողածնելոցս. Պիս:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, ացս. ած. Գեաργικός. Սեպհական երկրագործաց, և երկրագործութեան. մշակական. *Երկրագործական ապատաւորուն, կամ արուեստս, անօթեք. Պիս: Երե. ֆթ: Լէ. կու:* Աշխատութիւնք տագնապեալ երկրագործական. Բր. աղ:* Աշխատութիւնք տագնապեալ երկրագործական. Պղտ. օրն. ը:* Ցառաչագոյն ատացաւ երկրագործական օրէնքն. անգ. ի:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱՊԻՏ. ֆ. Որպէս երկրագործ. աշխատասիրաբար.* Տաճարս գեղեցիկս և հրաշալիս յանուն քոյ հաստատեցեր երկրագործապէս. Ոսկ. ըտ. ընտ ճ. ի:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Գեաργέω. Գործել զերկիր. մշակել.* Ուժմեն չհնելով ինչ՝ մանկական չինուածովքն խաղալ պարտէ, և ուժմեն երկրագործելով. Պղտ. օրն. ը:* Մրի կարծել՝ թէ ամ երկրագործէ, և անկէ գրահատ. փիլ. այբ:* Երկրագործեալ զկորդացեալսն. Ոսկ. ըտ:* Զանդաստանս իւրեանց Թողուն, և զօտարսն երկրագործեն. Ոսկիփր:* Թափնի երկրագործեալ. Բր. ածիէց:* Երկրագործեալ անձն. Որ երկրագործէ զինուիթեամբ. ևն. Նիս. էզգ:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեաργία, γεώργιον, γεώργημα, γεωπονία. Agricultura, agricolatio. Հողագործութիւն. մշակութիւն. լիքին ինրութ, լիքինձիւթ, վիրեթ:* Սիրէր զերկրագործութիւն. է. ճ. իզ. ւ:* Թագչունքս փողք են երկրագործութեան. Ագաթ:* Ընդ երկրագործութեան ցորնոյն՝ որոմն սերմանեմ. Նար. կա:* Ոչ յամենայն տեղիս երկրագործութիւն, այլ գոյզն ուրեք. Խոր. է. 56:* Զգործս երկրագործութենէն հրամայէ պատերազմական գործիս առնել. կամբ:

Մերթ՝ Արգիւնք և բերք երկրի գործելոյ. արմտիք.* Զարս սերմանցն չար և երկրագործութիւնն. Աճաբ. ծն:* Բարիոք երկրագործութեան. Աս որս. ծէ:

Որպէս Աշխարհաշինութ.* Եւ միոչ որ զնորայն կարասցէ պատմել ... զհիւրընկալութեն, զերկրագործութեն, զմարախոյն չաղթութեն. Մագ. իզ:

ԵՐԿՐԱԳՈՒՄԱՐ. ած. Ուր է գումար բնակչաց երկրի.* Ի նմին աշխարհամբ, երկրագումար, և բիւրաւակաճառն առեալ. Նար. խլ:

ԵՐԿՐԱԳՐՈՂ. Գեագրաφήσας. Գրօղ զերկրէ. մասնաւորապէս աշխարհագրութեն.* Որպէս ասացին քաջ երկրագրօղքն. Ասբեթ. Տ:* Խոկ Գեագրάφος, որ է երկրագիր, սովորաբար ասի՝ մեզ Աշխարհագիր:

ԵՐԿՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեագրαφία. Greographia, descriptio terrae. Աշխարհագրութեամբ մասնաւոր՝ հողագնոյս. Լոխ. Թէոդ պիւթ. բէսի էրզ:* Պապայ ապէքեան դրացոյն հասատատաբար երկրագրութեամբ. Պաղտմական երկրագրութենն. Խոր. Տ:

ԵՐԿՐԱԻԱՏԵՄ, եցի. ն. Իբր Ընդվայր հարկանել, կամ ըստ երկրաքարշ մտաց գառնել.* Զանօրէնութեամբն քոյ քաւիսհեն, և զծածկին էութեամբ ՚ի խոնարհ երկրագառն. Հմամ. առաջ:

ԵՐԿՐԱԻԻՏ, գիսի, տաց. ած. Որպէս Ամենատոյց ՚ի գետին ըստ անասնոց.* Ընդգունակ եղի ըստ երկրագիտին. Սիոն. աղ:

ԵՐԿՐԱՔԱՒԱԼ. ած. Ուր Թաւալի և Թաւրթափի ընդ երկիր. երկրաքարշ. աղ խոչհաւեր.* Ընդքա յոլովագոյն երկրաքաւալք են, և զերկիս կենաց աշխարհիս ցանկացեալ. Եփր. զտ:

ԵՐԿՐԱՔՈՒՉ. ած. Ցածագոյն Թռչօղ զերկրաւ. Լուքն Ռոլոչ.* Տկար և երկրաքաւիչ է. Վանայ. յոբ:

ԵՐԿՐԱԼԻՐ. ած. Որ եզից կամ ընտ զերկիր. աշխատ ընդեղ.* Լեռանն արձանունակ՝ երկրալիրը վիմին. Նար. խոս:

ԵՐԿՐԱԽՈՒՄԲ. Տ. Երկրագործութ. Եւս և Նման երկրաւոր կենդանեացն խլմբից.* Զորեքկերպեան աթոռ ... երկրախումբ ոչ գնացիք, այլ Թեթևընթաց երագապելոցն հետիք. Գնչ:

ԵՐԿՐԱԾԻՆ, ծնի, նաց. ած. գ. Ըստ γενής. Terrigena. Հողածնեալ. հողածին. հողէզէն. ադամ, և ծնունդք նորա. մարդ, մարգկային, երկրաւոր. ապատրէտ. Ճհվի փիւնէա.* Եգ ... ընդ երկրածինս զչաւիղս իւր: Երկրածինք առ նմա կոչեցին. Աստ. է. 18: է. 18:* Առաջին երկրածնին ... Թագաւորի երկուածնացն ամենեցուն. փիւ չին. ած. 20:* Թեթևագոյն արուեստից պակասագոյն են ՚ի գիտութենէ ազգք երկրածնացս. կոբիան:* Երկինք՝ լուսով և պատգք, երկիր՝ երկրածին մարտիրոսաք. Թէոփիլ. Ֆս ֆ:* Երկրածին մարդ, կամ մարմին, բնութեն, բերան, ևն. Նար:* Երկրածին և մարմնասէր միտք. փիլ. այբ:* Ոչ ինչ է երկրածին՝ երկնայնոցն պատուական. Պղտ. օրն. է:

Մականուն ոմանց՝ յերկրէ իրրև ՚ի ժողբ ծնեղոց.* Սիրոս երկրածին. յորոյ ազնուն ասորիք՝ երկրածին էր անուանեան. ևն. Եսս. փբ. է:

ԵՐԿՐԱՆՆԵԱԼ. } Նոյն ընդ վ.
ԵՐԿՐԱՆՆՈՒՆԴ. } * Պարփակեալ զամենեսեան զերկրածնեալքս. Ագաթ. ելէզ:* Երկնաւոր պարտ զերկրածնեալքս. Լմբ. հանգ:

ԵՐԿՐԱՆՈՒՓ. ած. Որ յերկրի ծփի, կամ ծփէ զերկիր.* Իբրև ՚ի գետիճ գրկաց մի նաւի՝ զերկրածուփ ալիս կոխողի. Նար. առաք:

ԵՐԿՐԱԿԱԼ, ի, ացս. ած. գ. Աչխատ հակալ. տէր երկրի. Ճիհանկիր.* Զայնն արդար (զնոյ) աշխարհի հայր երկրակալ յաւիտենապէր սահմանն կացուցեալ. Ագաթ:* Ի Թուոյ Թագաւորէն ... ՚ի առհմն տիւտղաց ... յերկրակալ զաւակաց. Նար. Խոս:

ԵՐԿՐԱԿԱՆ, ի, ացս. ած. Γηΐος, γηϊνος, γαιώδης. Terrenus, terreus. Երկրային. երկրաւոր. հողէզէն. աշխարհական. Լոխ. բագգան, Լիւրագի, փիհէէլի.* Երկրական զբօսանք, կմ զբաղմունք, կապանք, շահ, անդամք. Ցհ. խմ. ած. Գ:* Նեղոս:* Սգ:* Գնչ:* Ո՞ Հան զայնպիսի երկրական առնասանգիշակերս և զհատակերս յերկինսդ. որպէս խոյ, ցուլ, առիւծ. ևն. Եփիլ:* Ընդամս զանգամք են երկրականք և մարմնականք. Նիս. էզգ:* Մարմինս երկրական է. այլ Թէ կամիս, երկնաւոր լինի. Ոսկ. ած. փիմ:* Եւ ամենայն պղծ երկրական, որք յերկնային զբօն խառնեցան. Գնչ:* Հրեշտակաց և երկրականաց:* Երկրականաց զարմանագործեցեր. Նար. խբ. Նս ղբ:* Հեռացեալք են յերկրականաց. Նեղոս:

ԵՐԿՐԱԿԵԱՑ. ած. Որ ինչ է ըստ կեանց երկրի. երկրաւոր.* Վարուց երկրակեաց կենաց ես ինչ ոչ ցանկացայ:* Ցետ վարուց երկրակեաց կենաց (զենովք վսխեցեր). Ագաթ:

ԵՐԿՐԱԿԵՆՑԱՂ. ած. Որ յերկրի և ըստ աշխարհի կենցաղավարի. աշխարհային.* Երկրակենցաղս հինից:* Ագուեստս երկրակենցաղ. Նար. հա. Նս հէ:

ԵՐԿՐԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կերուել երկրի ըստ ասացմանց երկնից. կլիմայ. քաղաքականական ծագք աշխարհի ըստ հայեցուածոց քաղաքէն խաչին.* Ի սահմանս երկրակերուելոյ երկնից ՚ի Թեա չորից արփակերպից. Նար. գնչ խլ:

ԵՐԿՐԱԿՈՒՄ. ի, ացս. ած. գ. Որ կոխէ ՚ի վերայ երկրի. երկրածին. հողէզէն. *Երկ-

բակոխ քնուԹի, կամ մարդիկ. Ճ. Թ: Տծող: *Երկրակոխ հիւԹասուն. Նար. Ծէ: *Երկրակոխաց՝ի զբաղարտուէս ապրեցուա ցեն. Ագաթ: *Ձիոց երկուց ... զորս ոչ երկրակոխս, այլ օգագնացս համարէին. Խոր. Է. 59. լմ 62: *ԳառանուիԹ երկրակոխ նուիԹական մարմին. Սարկ. գանձ:

ԵՐԿՐԱԿՈՐԾԱՆ. ա. Կործանօղ զերկիր. աշխարհաւեր. *Ցամաքեցուցանել զչիրվս ջրակոյս բազմակոհակս և երկրակործան խռնս պարտեաց. Նար. ծէ:

ԵՐԿՐԱՀՈՒԼՈՎ. ա. Հոլովեալ ընդ երկիր. ԹաԹաւեալ ընդ հողեղէն. երկուքարշ: *Ցօծամէտ սահմանագաւուէն սահարկեալ տիրականն՝ երկրահոլով (գաւաս). Ճ. Բ:

ԵՐԿՐԱՀՈՍԱՆ. ա. Որ լինչ լինի հոսանօք ջուրց յերկիր: *Երկնաստհան և երկրահոսան ջրհեղեղոյց մարդիկք. Ցհ. կԲ:

ԵՐԿՐԱՁԵԻ. ա. Նման երկրի. *Դաւարել մայրն երկրաձև (այն է երկիր) յապահանացու ծննդոց: Ձերկնաձևն երկրաձև արար. Վրդն. ծն:

ԵՐԿՐԱՄԱՆ. գ. Մածեալ յերկիր. գետնամանեալ. *Գոլն զյօդաւածս ծըննկայն և զձեռացն որպէս զուղղոյ չորացեալ՝ի հանապազորդ երկրամած լինել լոյն. Լմբ. ՝ի գր. պտ:

ԵՐԿՐԱՄԵՂ. ա. Մեղանչական յերկրի կամ մեղօք աշխարհի. *Սրովեէամաքուրք, և ոչ երկրամեղք. Նար. ատատ:

ԵՐԿՐԱՄԵՐՁ. ա. Մերձեալ հովեալ կեցեալ յերկիր, այսինքն ՝ի գետին. երկրամած. *Երկրամերձ գիՀք ոք առաջի ոչ անկանի. Խոր: * ԵրկրպագուԹի երկրամերձ գիՀք. Վրդն. լոս: Ե Նե. խԹ:

ԵՐԿՐԱՑԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Γήϊνος. ἐπίγειος. Terrenus, terrestris. Երկրաւոր. հողեղէն. երկրաւէր. աշխարհային. ՌիՀարդի, փիՀՆեէի. *Երկրային իմաստուԹի, կամ միտք, բնուԹի. ծանրուԹի. փիլ: փարպ: *Ըստ երկրային իմաստից, և ըստ ցանկուԹե երկրայնոյս. Խոխ: * Որ զերկրայինս ևԹե խորհիս. Մագ:

ԵՐԿՐԱՑՔ. փ. Երկիր, և որ՝ի սմա. ὀι περὶ γῆν. *Զլուսինն եդ առ երկրայս առաջին: Կապելով զաս՝ի մէջ երկրայիցն. Գէպ. փխ. Ե օրին. ծ:

ԵՐԿՐԱՆԱԽԱՆՁ. Տ. ԳԵՏՆԱՆԱԽԱՆՁ. *Զայս՝ որ մեծ իմն Թուի անհատատից երկրանախանձ ոգւոց, եԹող՝ի բաց: Բազումք գեռ տիմայր էին և երկրանախանձ և գետնաքարշք. Ոսկ. Ես. Ե ՀԲ:

ԵՐԿՐԱՆԱՄ, ացայ. Հողեղէն կամ երկրաւոր լինել. զգենուլ զմարմին երկրաւոր. * Ցե երկնայինն երկուացաւ. Ե. ղԱ. ՝ի ԱԲԲԵ:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. ա. Շարժիլ կամ սասանիլ երկրի. *Գուցէ զնորա ստորերկրայս պատառեսցէ պիսիդոն երկրաշարժ. Նանաս:

ԵՐԿՐԱՁԱՓ. ի, ացկամ ից. ա. գ. Γεωμέτρης. Geometra, terrae vel agri mensor. Որ գիտէ չափել զերկիր, զգետինն, զգաւառս. նէր ԷուկՀէ, ԻսհՆԿԻս. *Որ աւս երկրաչափն տեսանին ձևք. փիլ. Լն: *Որպ մարմին տկարին է նիւԹ բժշկի, այնպէս երկրաչափին է նիւԹ երկիրս. Երզ. էեբ: *Երկրաչափն առնու, եԹէ նշան է, որոյ մասն ոչինչ է. Սահմ. Է: *Ձիք ՝ի նոսա երկրաչափք, եԹէ բաժանեսցեն տացեն զահմանս իւրաքանչիւր. Վէր. Է:

Մերթ որպէս Γεωμετρικός. Երկրաչափական. *Ի ձեռին իւրում ունէր լար երկրաչափ. Զէր. Է. ւ: *Զգիւսս երկրաչափ ՃարտարուԹէ. Վէր. Ը:

ԵՐԿՐԱՁԱՓԱԿԱՆ, ի, ացՀ. Γεωμετρικός, γεωμέτριος. Geometricus. Որ ինչ անկ է երկրաչափից և երկրաչափուԹեան. *Աւե յաղագս ձևոցն երկրաչափականաց, վասն զի զգնուէ գոյուԹն ոչ գիտե. Եէր. աԲփ: *Երկրաչափական արդեօք շաւղրուԹիքն օրՀնք են. այս. Պղաբ. ՀնովՀ: *Ոչ հեռի յերկրաչափական գծիցն. Ճ. Ա: *Երկրաչափական համեմատուԹիւն. փիլ. լԻ: Ե Ան. պերէաբ: *Ցուցաւ այժմ, Թէպէտև ոչ կամիցին, երկրաչափական՝ որպէս ասեն՝ հաւկաւորուԹէ և ցուցիչք. Ա ար. Է: *Երկրաչափական արուեստ, կամ խնացուած. Վրդն. ԵԼ: կԻրդ. գԻՀ:

ԵՐԿՐԱՁԱՓԱԿԱՆՆ. գ. Տ. ԵՐԿՐԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ. *Զերկրաչափականն զեւ կկնդոսին սկայ Թարգմանել. Մագ. Խէ: *Բաղկանայ երկրաչափականն յանշարժ չարունակ քանակէ: Զերկրաչափականն եգիպտացիք գտին ՝ի հարկէ. Սահմ. ծէ:

ԵՐԿՐԱՁԱՓԵԼ. Ն. Γεωμετρέω. Terram metior, exerceo geometriam. ԵրկրաչափուԹիւն առնել. երկրաչափ լինել. *Մարգուսմ (յատուկ է) բժշկելն, կամ երկրաչափիւն. Պոլթ: * Երկրաչափողքն վերագրեն. Նիս. բՀ. Է:

ԵՐԿՐԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Γεωμετρία, γεωμετρική. Geometria. ԳիտուԹիւն չափելոյ զերկիր, որպէս մասն ուսումնականին. հէնգԻսէ, էլի էՀին. *Ուսումնականն ... սրոյ մասն ինչ է երկրաչափուԹեն. Սահմ. ծէ: *Ոմանք յարուեստիցն տեսականք են, այլ ոչ գործականք. երկրաչափուԹիւն, աստեղաչաշուԹիւն. փիլ. այլք: * ՉաշխարհագրուԹիւն ստուգեցին յերկրաչափուԹէ. և ինքն երկրաչափուԹիւն գտաւ յատուկ զբաշխուԹէ. Խոր. Ց: *ՉերկրաչափուԹ գտին եգիպտացիք. Նանաս:

ԵՐԿՐԱՊԱՏԵԱՆ, կամ ԵՐԿՐՊԱՏԵԱՆ. ա. Որոյ պատեանն է երկիր կամ հողս ուստի գերեզմանն կոչի, *Երկրապատեան վերտրկու. Նար. Խւ:

ԵՐԿՐԱՊԱՐԱ. ա. Որ պարարէ զերկիր. պարարուացուիչ հողոյ. * Քաղցր անձրևն շահեկան՝ բուսուցիչն երկրապարար. Ագաթ:

ԵՐԿՐԱՊԱՐՓԱԿ. ա. Պարփակօղ զերկիր, այսինքն զյամանն. մակդիր ծովու. *Երկրապարփակ տիեզերապատ պատուհասն պիսիդոնի. Նար. Խւ:

ԵՐԿՐԱՊԻՉ. ա. Որ պչուցիակ հայի՝ի գետին. մակդիր անասնոց. *Ժառանգուս Թիւն տեառն կոխեցաւ՝ի գարշապարաց պղծոց, և՝ի խոզական երեսաւիչ անցս. Ւրոյց: Ըստ կարգի պաշարաց և անասնոց անմաքց երկրասիւք եղեալք. Ցհ. կԲ:

ԵՐԿՐԱԱԻՐ, սիրի, րաց. ա. Ցարեալ՝ի սէր երկրի և երկրաւորաց. աշխարհասէր. *Երկրասէրքն, և յերկրի կացեալքն. Լմբ. ազ: *Մարմին մեզամամակարդ, և ժօժարուԹի երկրասէր. Նար. ծէ:

ԵՐԿՐԱՍԻՐ. Սիրով ինամածու երկրի տերուԹե իւրոյ, հայրենասէր. աշխարհասէչն. *Զիշխանս խրատեմք երկրասէր լինել և ոլորմած. Գամ. ազէս:

ԵՐԿՐԱՍԻՐԱԲԱՐ. ՀՄ. Սիրելով զերկիր և զերկրաւորս. աշխարհասիրութ. *Անասնոյն ընդակցուԹե երկրասիրաբար ... ասանիցէ. Նար. Հէ:

ԵՐԿՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր աշխարհի. սիրելն զերկրաւորս. * Եգամ կոչէցաւ վասն երկրասիրուԹեն. Վրդն. ազ:

Եւ Սէր երկրագործուԹե. * Ուսուցաս նէ զերկրասիրուԹէ. քանզի յայս սահմանեցաք՝ի սկզբանէ, գործել և պահել. Լմբ. ասատ:

ԵՐԿՐԱՆՈՒՆԴ. ա. Ցերկրի անեալ ըստ աշխարհի. *Երկնակենցաղք, և ոչ երկրանունք. Նար. ատատ:

ԵՐԿՐԱՈՅԶ. ա. Ն. Ցերկիր սուզեալ, և սուզանելով. *Եւ զոմն երկրասոյզ վախճանաւ կենդանւոյն կորուսանէր. Պիփ:

ԵՐԿՐԱՍՏԵՂԾ. ի, ից. ա. Ներգործաբար՝ Ստեղծօղ երկրի, աշխարհի. *Մի Թուեսցես՝ի Հիւղս երկրաստեղծ մատանցդ զքիւսս գործոցս. Նար. Հէ:

Կրաւորաբար, Ցերկրէ՝ այսինքն՝ի հողոյ ստեղծեալ. հողեղէն. * Ցերկրաստեղծս նահատակաց: Ոչ զկնի եւլ լոյց երկրաստեղ ծից նմանուԹե: Երկրաստեղծս բանաւորաց: կափուցմամբ երկրաստեղծ աչաց. Նար. իՁ. ՀԲ. Ե ատատ:

ԵՐԿՐԱՎԱՍՏԱԿ, ի, ացա. ա. Որ վաստակի՝ի գործել զերկիր. երկրագործ. *Զգործըս երկրավաստակացն հրամայէ պատերազմական գործի առնել. Տծող: *Շինական էր յաշխարհական կեանս, և երկրավաստակ. Հ. ԼիւԼի: *Երանելին պօղ էր երկրավաստակ. Հ=Ց. ԹէԼփ. ծ: * Եվն, կամ զուարակ երկրավաստակ. Սրփ. Ի. պ. ա: Երզն. Տիւն: *Զերկրավաստակին աշխատուԹ գողանայ պտղոյն յոյս. Վրդն. ոչ:

ԵՐԿՐԱՎԱՍՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. *Գործեաւ զերկիր, այս է՝ լքեալ գործովք երկրավաստակուԹե. Բրս. Խղ: *Զուարակ յալագս երկրավաստակուԹեն. Եսփր. Ի:

ԵՐԿՐԱՑԱՆ. ա. Տարածեալ զերկրաս, պատեալ զսամաքաս. երկրապարփակ. *Զուրըքն անքաւուԹեան երկրատարածն ծովու. Նար. ՀՂ:

ԵՐԿՐԱՏԵՍԱԿ. ա. Γεώδης. Terreus, terrenus. Նման երկրի կամ հողոյ. *Զքաւեսակ իցէ, և եԹէ երկրատեսակ. Նիս. բՀ. Է:

ԵՐԿՐԱՒՈՐ, ի, ացա. ա. Ἐπίγειος, γειώνος, γεώδης. Terrenus, terrestris. χοϊκός, mundanus. Երկրային. երկրական. հողեղէն. աշխարհային. աշխարհական. որ է յերկրի կամ յերկրէ, կամ կապեալ ընդ երկիր. էրՂի, ՌիՀարդի, ՌօՀբագիպան, փիլՆէԼի. *Զերկրաւորս ասացի ձեզ: Մարմինք երկրաւորք: Ա՛յլ փառք երկրաւորաց: Երկրաւոր տաճար չինուածոյս մերոյ: Երկնաւորաց, և երկրաւորաց: Ոչք զերկրաւորս ևԹե խորհին: Երկրաւոր, չնաւոր, և գիւական. ևն: *Երկրաւոր բանք, կամ վիճակ, գահ, բարք. ևն. Նար: *ԵՒնա ոչ զերկրաւոր վաստակս ուրուք յիշէր ո. այսինքն զըստ աշխարհի. Եվէր. Է:

ԵՐԿՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ացա. ա. Նոյն Ը վ. *Երկրաւորական և հոգալաշգուածն քնուԹ. Նար. յԷ: * Քո Թագաւորն զորուԹեց զգեցաւ զերկրաւորական զգեստուԹիս. Զէր. ԼՀ: *Կարևորագոյն համարին զմարմնոցն և զերկրաւորականս. ԵՒանաս:

ԵՐԿՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկրաւորն գոլ. աշխարհասիրուԹե. *Ձուսէ ասէ անտի որդւոցն խարայէլ, յերկրաւորուԹէս, և՝ի պանդխտուԹէն. Ածէ:

ԵՐԿՐԱՒՈՐՕՐԵՆ. Տ. Ըստ օրինակի երկրաւորաց. յն. ըստ աշխարհի. χοϊκῶς, mundane. *Տօնեացուք, մի՛ աշխարհասպէս, այլ ՀոգեսպԷս. մի՛ երկրաւորօրէն, այլ գերաշխարհիկ. Ագաթ. ծն:

ԵՐԿՐԱՓՈՐ. ա. Գետնափոր. փորեալ՝ի մէջ հողոյ. * Երկրափոր խոխորատ. Վրդն. ծն:

ԵՐԿՐԱՔԱՐՀ, ի, իցա. ա. Որ ընդ եր-

կեր քաղցի. որպէս բոյս գեռանատարած, կամ սողուն. գէպինը երօտչ, գէպնի կոչ. *Ձերկրաքարշ պատաղելոյն: Գեռանատանձն և երկրաքարշ զօրէն սեղմեհնուց. Պիպ :*Մեղօք երկրաքարշ եղեալ իբրև զօձ թիւրեալ սմենայն զգայութիւքք ընդ երկիր սողալ. Սրփ. Ը. պ. ՟:

ԵՐԿՐԱՔԱՐՀ. Երկրական. երկրասէր, աշխարհային. *Որ է ըստ մարմնոյ երկրաքարշ տուժականանց. Ցհ. խ. նէնէ: *Երկրաքարշ հեշտութիւն, վարք կամ վարուք. միտք, հոգի, յորմանք խորհրդոց, ալիք. վ.ք.դ: Լմբ: Սրփ: *Անմտից և երկրաքարշ ջիղն . . . եղև ըղձալի. Լմբ. ապ:

ԵՐԿՐԱՔԱՐՀ ԼԻՆԵԼ. Քարշիլ ընդ երկիր, և կոխոտիլ. * Բարկութիւնն կռփեացի յերկայնմտութիւնէն, և երկրաքարշ լինի ի նը ոխրոյն. Կ.Լմփ:

ԵՐԿՐԱՔԱՐՃԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԵՐ. ԿՐԱՔԱՐՀ. *Ցերկրաքարշական զգօսանաց անտի գառաարկանալն մեր. Ցհ. խ. ապ: *Չմեռանելոյն երկրաքարշականաց խորհրդոց. Սրի. լոս:

ԵՐԿՐԱՔԱՐՃԻԼ. ի. Ընդ գետին սողիլ. *Ի ախ իսմանալի վիշապին երկրաքարշիլ. Սին. ազ:

ԵՐԿՐԱՔԱՐՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Թարթափուն ընդ երկիր. անանդաքարոյութիւն. յեռասմոութիւն. *Բազմածուփ խորհրդոց յուզմանց երկրաքարշութեց. Նար. է: *Որ քուն ոգեղքն կարօղ են յայս երկրաքարշութիւն զնաին Ճանաչել. Լմբ. ապ լոս:

ԵՐԿԵՂԷՆ, զենի. նայ. Տ. ՀՈՂԵՂԷՆ. *Զաչս երկրեզէն ի քէզ համայնակեցիր. Նար: *Թաղեցաւ յերկրեզէն սիրտ նոցա: Ագթարակ է քոյ մարմինն, զոր յերկրեզինացս էառ. Եղն. Ծբ:

ՅԵՐԿՐԻՔ, և ՅԵՐԿՐԻՔ. Տ. ԵՐԿԻՐ:

ԵՐԿՐԻԿ, կրկոյ. գ. Բառ անստոյգ, որպէս բնակիչ երկրի, կամ Բոլոր երկիրն այն փոքրիկ. *Զերկհեղէղին նշանակ աղեզամբն ցուցանէ, և զսոդոմայեցւոցն երկինկիւղ այրեցելոյն. Ոսկ. Ես. ծա:

ԵՐԿՐՄԱՑՐ. գ. Գետնի պատուղ. տէս ի բառն ԳՏՅՒՆ:

Դարձեալ՝ ԲԺշկարանի, *Եգկրմայր՝ խոտ է երկու ապր. միոյն ծաղկին կարմիր, և միւսոյն ծիրանի զեռ կապտայտ:

ԵՐԿՐՈՐԴ, ի, աց կամ ից, աւ, իւ, ք, իւք. ա. Դեւտերոս. Secundus, alter. Չկնի առաջնոյն յաջորդն կամ յետինն. վերջինն յերկուց. միւսն. խէնձ. *Օր երկրորդ: Անուն գեռոյն երկրորդի գեհոնի: Ցերկրորդ ամին: Ցերկրորդում աւետ: Երկրորդի խառնուածոյն: Հանդերձ երիտասարդսն երկրորդաւ: Երկրորդք չուեցան ո. այսինքն յերկրորդ կարգի, ևն: *Երկրորդիցն ի ձեռն առաջնոցն. Դիան: *Երկրորդաց . . . երկրորդի. Շ. հրեչ:

ԵՐԿՐՈՐԴ. Դեւտերոս. Posterior. իբր Ցետնորդ, յետնեալ. *Գնակատուքք՝ ուշանկուէցն երկրորդք են. կիւրղ. գնչ: *Չքաղդէ երրորդ համարեալ զանուն քոյ ... նախ նեռքն հեթանոսքն պարծիք. Լմբ. ապ:

ԵՐԿՐՈՐԴ. որպէս երկրորդական, և հետագայ. Դեւտերիոս, δευτεραῖος. Secundarius. *Երկրորդաց սա հասցէ. բայց սակայն երկրորդքն և նորա մեծամեծք են: Անձին իւրում եա զնախնեացն պատուոյս, և զքո ամբարշտացաւոր երկրորդացն արժանի արար: Ոչք ոչ կարեն զառաջինն նահատակութեցն առնուլ, երկրորդիցն արժանի լինին: Առաջնոցն անուք՝ երկրորդիցն են պարկեշտ ազնուութիւնք. Փիլ:

ԵՐԿՐՈՐԴ. որպէս փոխանորդ. *Դուք թագաւորեսջիս ի վր իսրայէլի, և ես եղէց քո երկրորդ: Կացոյց զնոսա երկրորդ իւր: Երկրորդ յաթոռն գարեհի նասցի: Երկրորդ յաթոռ իմ նասջիք. ա. Ես. իգ. 17: Տոբ. ա. 25: ա. Եզր. գ. 7: ը. 42:

ԵՐԿՐՈՐԴ. գ. որպէս Երկրորդ անգամ ածմունացեալք. *Երկրորդացն, ևն. կոնոն: Ցնա և ԵՐԿՐՈՐԴԱՆՔ:

ԵՐԿՐՈՐԴ. ք. Դեւտերօս, δευτέρως. Secundo. Ցետ առաջնոյն. միւս ևս. յետոյ. ապա. *Նախ զառաքեալս, երկրորդ զմարգարէս. ա. Խոր. ծբ. 28: Տես և ԵՐԿԻՐ:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ. ք. τὸ Δεύτερον. Secundo, secunda vice. Ցերկրորդումն նուագգի. միւսանգամ. իւիճի փեփա. * Եւ երևեցաւ ետր սողոմոնի երկրորդ անգամ. ը. Ես. ը. 2: *Եւ եղև բան տեառն առ երեմիա երկրորդ անգամ. Երեմ. ը. 4:

Կամ իբր երկրորդ. միւս ևս. և Դարձեալ. ինչ. իւիճի. * Զհետ այնորիկ զոր ընտրեաց ետր, երթայդ . . . և երկրորդ անգամ՝ ոմ ծառայիցեմ ես, ոչ ապաքէն առաջի որդւոյ նորա. ը. Ես. իգ. 19: *Ա ուրիշն, զի . . . երկրորդ անգամ, վս զի ... երիր են. Փիլ. էլ. ա. 17: *Նախ . . . երկրորդ անգամ. Եվիլ:

Իսկ *Ցաղագս երկրորդ անգամնոյն կատարմանցն. Աբէլ. իմա անուն կրկին հոլովեալ. իբր ասի. երէսորդ անգամիւն:

ԵՐԿՐՈՐԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկրորդումն բանի. երկրորդեալ պատգամ. յաւելուած. *(Զկնի ոը գրոց) որպէս զերկրորդաբանութիւն ինչ. Դիան:

ԵՐԿՐՈՐԴԱԲԱՐ. ք. Դեւտերաց. Secundo loco. Երկրորդ. յերկրորդ կարգի. *Երկրորդն երկրորդաբար զայսոսիկ վնասս ուներլով. Պզաթ. ֆիմ: *Որ միտքն է, նախ իմանայ. իսկ որ միտքն ունի, երկրորդաբար իմանայ. Մ.թս. ի էիան: *Երկրորդաբար և նուաստաբար. Դիան. Երիս:

ԵՐԿՐՈՐԴԱԳՈՅՆ. ա. Դեւտերότερος. ին. ոշով. իբր Ցետնագոյն, աւելի յետոյ. *Ժամանակօք քան զառաքեալսն երկրորդագոյն երևեալ. Աթան. ի օթէ:

ԵՐԿՐՈՐԴԱՒԻՐ. ա. կրկնակի եդեալ. երկրորդ անգամ եդեալ: Շիր:

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Դեւտերιος. Secundarius. Որ ինչ է յերկրորդ կարգի զկնի առաջնոյն. որպէս, *Երկրորդական գահ, պատիւ. Խոր. ը. 10. 18. 85:

ԵՐԿՐՈՐԴԱՆՔ, նաց. գ. որ և ԵՐԿՐՈՐԴ. Երկրորդ անգամ ամուսնացեալք, կամ երկրորդ պսակ. *Զկուսանացն իբրև երկրորդականացն (ի լս. երկրորդակնացն) առնելով սխուրս և անկատարելագործ հարսանիս. Ցհ. խ. ապ:

ԵՐԿՐՈՐԴԵՄ. եցի. ն. Դեւտերόω. Itero, repeto. Երկրորդ անգամ կամ միւսանգամ ասել կամ առնել. կրկնել, առաջի դնել. *Զքաջաց սրանց զյիշատակս երանի հանապազ երկրորդեր առաջի նոցա: Սա երկրորդեաց մեզ զամենայն կարգաւ. Եղիշ. է. Ն ը: *Աբէլորդ հաւարեալով զարտաքնոյն երկրորդել յայլագս ակղբանն առասպելս. Խոր. ա. 2: *Դարձեալ երկրորդեալ զնոյն բան: Անդէն երկրորդեալ սասց. Փարպ:

ԵՐԿՐՈՐԴԻՉ. ա. Որ երկրորդէ. կրկնող զնոյն բանս. *Չորոց սիրեան . . . երկրորդիչք լինել համարձակիմք. Սարի. ազ:

ԵՐԿՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Դեւտերωσις. Repetitio, iteratio. Երկրորդելն. երկրորդումն. կրկնուիւն. նորոգումն. յաւելուած. *Երկրորդութիւն խոստմանն ոյ առ արրահամ. Նխ. ծն: *Ա յս տեղի կրկնած և երկրորդութիւն է: Պարտ է միտ դնել կրկնելոցն գրոց և երկրորդութեց, զի միտս ինչ յայտնիս կամ ցուցանել այնոս: Աչապիսի ինչ է երկրորդուիւն, ասէ՝ թէ զի տիւ և զի գիշեր եկն անձրևն . . . զնոյն դարձեալ երկրորդէ. կիւրղ. ծն: *Դարձեալ առ նմին կրկնապատիկ երկրորդութիւն: Որպէս ո՛չ տեառնագրութեան խաչական փայտի ինչ երկրորդութիւն. Նար. կէ. ՟*Ո՞ոք ժըղրհեացի՝ ի վերայ ոտս երկրորդութիւն օրինաց յաւելուլ: Ա յս այնմ յիշատակ է, և երկրորդութիւն. Լմբ. պտփ. Ն ոչ: *Օրէնքն ո՛չ այլ ինչ են, բայց բնական կարգացն երկրորդութիւն. Երէ. Տպէ:

ԵՐԿՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Դեւտերεία. Secundae partes, locus secundus, vel inferior. Երկրորդականն գոլ ի կարդի, ի պատուի, ի Ճարտարութեն, ևն. *Մի հընդեան երկիցսն երեք հատաս, իսկ միւսն երկրորդութեն արժանի եղև. Փիլ. Ե. բան: *Ընկերեալ զնա ի պատուոյն՝ ինքն առնուս զերկրորդութիւնն. Խոր. ը. 48: *Ի գահ երկրորդութեն ընտրեալ. Սարի. ֆկ: * Վասն յառաջ Ճանապարհին ազօսացեալ ի յերկրորդութեն կատարման. Դիան. Երիս. ք *Ի ձեռն միջնորդաց կատարմանք ազօսագոյնք են. Մ.թս. ի էիան:

ԵՐԿՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Δύας. Binarius, dualis numerus. Երկուութիւն. երկակ. *Ես ի հայր, և հայր յիս, նոյնուէն յերկրորդութեան երևեցելոյ անվրէպ նմանութեամբ. կիւրղ. գնչ:

ԵՐԿՐՈՐԴՈՒՄՆ, դման. գ. Դեւտերωμα. Secundus actus. Երկրորդելն, իլն. կրկնուիւն. իսկ Երկրորդումն օրինաց, իմն կրկնուիւն օրինաց տուելոյ. Դեւտերονόμιον. Deuteronomium. *Երկրորդումն օրինաց: Գրեացես նմա զերկրորդումն օրինացս այսոցիկ ի մատեանի. Օրէն. ա. 1: ծէ. 18: Ցես. ը. 32:

ԵՐԿՐՈՐԴՈՒՍՏ. գ. Նոյն ընդ վ. որպէս Ցուցակ, քաղուած. * Եօթանասուն աշակերտացն երկրորդուստ անուան նոցա ուրեք չէ յայտ. Ե.ս. պգ. ա. 12:

ԵՐԿՐՊԱԳԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ լինի երկրպագութեր. *Հասցէ սմա երկրպագական փառաւորութեն. Աթան. Նէնէ:

ԵՐԿՐՊԱԳԱԿԻՑ. ա. Որ ի միասին երկրպագի. * Ի ոը հոգին, որ . . . ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագակից և փառաւորեալ. Պիրգ. յն: *Խոստովանիմք զՀոգին որ փառակից և երկրպագակից հօր և որդւոյ. Սարի. հանգ: *Եթէ ոք յանդգնեսցի ասել առեալ մարդ երկրպագակից գոլ, ևն. Գերմ. Ներ:

ԵՐԿՐՊԱԳԵՄ, եցի, եա. Տ. ԵՐԿՈՐՊԱԳԱՆԵՄ. *Ա՛ երկրպագեսցուք. Ժ.ս պգ: * Երկրպագեն տէրութեանդ քո: Երկրպագեցէք պատուանդանի ոտից նորա: Երկրպագեմք առաջի բեմի քո քո: Երկրպագեմք առաջի աւազական նշխարաց: Երկրպագեմք քոց նշխարաց. Շոր: *Երկրպագեցին նմա. Խոր. ը. 83:

Հյս. խնդ. *Զոր սովոր էին երկրպագել. Խոր. ը. 83: *Զնշան խաչիդ փրկութեր, զոր երկրպագեմ. Նար. կգ: *Զյղկնկանն և զանասուս երկրպագիր. Երէ. Ծվ.ԼԲ: *Զնոյն երկրպագելով զքաղաքն ոնն գնե. Նէոս. Ներոբ:

կբ. *Ի համօրէն քաղքինս նորա քո երկրպագի: Երկրպագեալ տէրութեեն: Երկրպագելի պահպանակդ, կամ բարեբարութեեն, կամ բարձրութեեդ: Ընդ քեզ երկրպագելոյ. Նար: *Փշովք պսակի սիրը (ը քոյի) . . . երկրպագեցիր ի խաղ արարո-

զայն զՀՀմարտուհին. ԱՃաբ. ծՆ։

ԵՐԿՐՊԱԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ երկրպագել. *Երկրպագեցուցանէ ա. ռաջի պիղ սեղանոյն. Մպա։

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒ, ի, աց. ա. Προσκυνητὴς. Adorator. Որ երկիր պագանէ, երկրը. պագօղ. պաշտօղ. երկրպագօղ ընդ. սեՀ. պե գէլան, դաՀՀճէ. *Ճշմարիտքն երկրպագուք։ Ցհ. Ի. 23։ *Երկրպագուքն են ա. ռաւելեալքան զանբան տալերան. Եփիւ. է։ *Ի քարոյնց յարուցանել որդիս աբրա. համու. այսինքն յերկրպագուաց քարանց և փայտից. Եէր։ հոմաբ։ *Ինքն անձին իւ. րամ երկրպագու և պաշտօնատար լեալ։ Նորայումն լծակցին երկրպագուաց. Ցհ. իմ. պա։ *Խոսն ընդ երկրպագուքս հո. գւոյ։ Զերկրպագու քումդ նշանի։ Գոհա. բանութեի յերկրպագուացս. Նոբ։ Գրվի և երկրպագունք (որպէս և խաչահանումն). * Ցանդիմանեաց զերկրպագունս արեգա. կանն և հրոյ. Հ=Ց. էեպբ. ծԸ։

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσκύνησις, προσκύνημα. Adoratio, veneratio. Պագանէլն զերկիր. ծնրադրութի. պաշտօն. մեծա. րանք ՈՅ, և ՈՁայնոց. ԱՀՃԿե. իպաՀՀԷ. *Ի հրեշտակաց երկրպագութէն առնու. Շաբ։ *Ի վայր խոնարհեալ ծնրադրական երկրը. պագութ։ Որում կրկնի ծուռնր երկրպագութէն առնեայն եղելոց։ Քեզ երկրպագութ ուՀնել չնորհ տիրամայր. Նաբ։

ԵՐԿՐՕՐԻՆ. ՛ս. ա. Ըստ օրինի երկրի. Ը աշխարհի. աշխարհային. *Զի մի՛ երկրօրէն աչառանօք զոմանս մեծարիցէ, և զոմանս արհամարհիցէ. Մպա։

ԵՐԿՑԵՂ. ա. Իբր երկու ցեղ եղեալ, կամ յերկուս ցեղեալ. երկպառակ. անմիաբան. *Բաժանեալս և երկցեալս երևե. ցոյց զքրան հայոց. Եփիւ. Ի։

ԵՐԿՑԵՂԵԱԼ. Նոյն Ը վ. Տարաձայ. Նեալ. ծւսփծնայ. *Յամենայն տեղիս երկ. ցնչեալք. Ս՝ոլր. ա. 8։

ԵՐԿՑԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկպառակու. թի. անմիաբանուի. յն. տարաձայնութէի. ծւսփծնւա. * Յերկցեղութէնէն գործելին. Ս՝ոլր. ա. 8։

ԵՐԿՓԵՂԿ. ա. Իբր երկպառակ. ուս. ՈՒ ՑԵՐԿՓԵՂԿՍ ԼԻՆԵԼ՝ Է երկպառակիլ. * Զօրագլխացն և մեծամեծացն եղեալ յերկփեղկս. Ո՝ահ։

ԵՐԿՓԵՂԿԵՄ, եցի. Ն. Իբրու Յերկու փեղկս կամ՛ի ծուէնս պատառեւլ. զմիու. թին բաժանել, քակել, խզել. * Զուխտ եկեղեցւոյդ Թերևս կարասիս երկփեղկել Եղիւ. Փ։ *Երկփեղկեաց՛ի բաց զդաշինս ուխտին. Յհ. կԸ։

ԵՐԿՕՓԻ. ա. Որ՛ի մէջ բերե զերկուս երեկօթս, կամ զքիւրս օթելոյ ուրեք. *Խակ երկօթի աւուրքն զերեքօրեայ պարուհի յայտնելով. ՄԵՓ. ղԽա։

ԵՐԿՕԹԻՄ, եցայ. Տ. ԵՐԵԿՕԹՍ ԱՒՆԵԼ. *Զտեղի առեալ երկօթեցաւ. Ո՝ով. յհ. ա. 15։

ԵՐԿՕՐԵԱՑ. ա. ՛ս. Biduum, biduo. յն. պէսպէս. Երկուց աւուրց. երկա. ց՛ուան. և Յերկուս կամ զերկուս աւուրս. երկո՝ օր, իւի ԱՀՃՆ. *Երկօրեայ ընծելոցաս ծովքն. ԱՀՐ։ * Երկօրեայք եկաք՛ի պա. ռիսոս. Գծ. իԸ. 13. յն. δευτεραῖοι, երկրորդականք, այսինքն յերկուս աւուրս. *Երկօրեայ պահել. Վ՝ր հոյ. Ը։ *Երկօրեայ՛ի նմա աւկայացեալ. Յհ. կԸ։ Ասսի կազ. մի երկաւուրց. տես՛ի վեր։

ԵՐԿՓ. Տ. ԵՐԿ։

ԵՐՄԱԿ. Տ. ԵՐԱՄԱԿ. *Որ յայլոց երմակ՝ վՀՃՀ և իւկ չուկ անասնոյն յարձակի. մԽ. ԻՓ։

ԵՐՄԻՍ. Տ. ՀԵՐՄԵՍ։

ԵՐՄՈՍ. Տ. ԵՈՐՈՍ։

ԵՐՆՋՆԱԿ կամ ԵՐՆՋԱԿ. գ. ռմկ. երՀՃՀ. Ἐρύγγιον. Eryngium. Ագգ կան. կառի, յորմէ չկաՀԷ կաՀճն այլոց կանկա. ռաց. փուշ ոլոր միջուկն ուտի. գԸ սՀՃ. նեՀ, ՀՀՀԷր։ Գաղիան։ ԲծվՀՃ։

ԵՐՆՋՆԱԿԻ ՏԱԿ. Գեντιανή. Gentiana. Անուն խոտոյ. Լանդիան, ՃՀՆԴԸՀՃՀՆ, ՀԻ. ղաք։ ՀՀՃ Ը՝։

ԵՐՈ՞ՒՄ. Տ. ԵՐՈ՞ՒՄ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՆԱՀ. ը. Լինել իբրև զերուսաղէմ, որ Թագաւորի խաղաղութէի. խաղաղիլ. *Ի հասարակաց արարչէն ծնե. լոյն՝ մաքրի և երուսաղէմանայ բոլոր տիե. զերք. ՍՀՀ. ԼՀ. արմա։ *Որում և բոլորութէն իւկ հասցէ երուսաղէմանալ. Աբան. ԵՀՀԷ։

ԵՐՋԱՆԻԿ. նկի, կաց. ա. Ἐυδαίμων, εὐτυχής, μακάριος. Felix, beatus. ԵրջանՀնէլի, և երանաւէա. բարեբախտ և բարեբաստիկ (ոք կամ ինչ). գոՀՃԸ, պոխԸԸ. օշոբԸ, նոսիպԸ. *Ո՛վ երջանիկ հոգւոյ, որում զընծուին և զքոյ քնուին եղոյց ՈՁ. Ցոյս որք ասին երջանիկք և բարեբախտիկք, վերաբաւած բերեալ լինին. փիւ *Երջանիկ կարդան եղկելոյս։ Եզոլի էլՀանկի։ Երջանկին գաւթի։ Երջանիկին ալքայից։ Երջանիկ խոսուածն, կամ բան, հայեցուած, փոյտ, գՀնոյ։ ԿաՃառք երջանկաց. Նոբ։ *Երջանկաց ոգւոց. ԱՀյ. իոբյէ։ *Ընդ երջանկաց որդւոց լուսոյ։ Ո՛վ երջանիկ ՃառագայԸ. Շաբ։

ԵՐՋԱՆԿԱԲԱՐ. ՛ս. ա. որ և ԵՐՋԱՆԿԱՊԵՍ. Երջանիկ աչխուածով. աշողակի. և Աչխոսկ. բարեբախիկ. *Իյօրինաւոր ասպարէզ երջանկաբար նահատակուեԼՀանն. Նոբ. ՀԸ։

ԵՐՋԱՆԿԱԴՈՒՄԱՐ. ա. Գուամարեալ յերջանիկ անձանց. * Ցօր յիշատակի երջանկագուժալր հարանց. ԳԱՀ։

ԵՐՋԱՆԿԱՀԱՐՄԵԱՆ. ա. Որ էյերջանիկ զարմ. *Մեծն՛ի աեւանօվս երջանկազարմեանն ծաղիկ (գաՀԼթ). Նոբ. Խև։

ԵՐՋԱՆԿԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Երջանիկ. ունակ կամ բերօղ երջանկուԼթե։ *Տապան իմն է մաքրական կրկին երջանկական ՚՚. (յորում՛ են մարդիկ և հրեշտակք.) Նոբ. ԿՀ։

ԵՐՋԱՆԿԱԿՐՕՆ. ա. Սրբակրօն. բարեկրօն. հրեշտակային. *Քահանայական երջանկակրօն ընտրութէանց. Նոբ. Փ։

ԵՐՋԱՆԿԱՀԱՒԱՏ. ա. Երջանիկ հաւատով. սրբակրօն. *Ստեփաննոս աեւմ երջանկահաւատ՝ մարգարէական հոգւոյ. Գբ. ոփանէ. ՛ի ոփէի։

ՆԵՐՋԱՆԿԱՆԱՄ, ացայ. է. Երջանիկ լինել. ՛ի բարեբախտ վիճակի գտանիլ. խրախն լինել. * Երջանկացան ամենեքեան՝ ոք արհամարհին զարհամարհանս. Երէմ. ծԸ. յն. εὐθύνω, իբր εὐθυμέω. *Երջանկացան առաքեալք, զի սկանաւսես և ական. ջալուր եղեն անօրհնուԷն որդւոյ. Տծոփ։

Կամ Երջանիկ համարել զանձն. պերճանալ, ՃոխանալՀ. *Ո՛չ երջանկանամ՛Ես կեղլս։ Երջանկացոյ այնպէսին ինքեամբ, լինՀ միայնոյ գլուալ զեղկուԼթին. Նոբ. ծԸ. իԸ։

ԵՐՋԱՆԿԱՊԵՍ. Տ. ԵՐՋԱՆԿԱԲԱՐ. Μακαρίως. Feliciter. *Երջանկապես ինքն իսկ կեցցէ, և երանելիք իցեն՛ի միասին լըսողքն բանիցն. ՊԼոփ. օրԻՆ. Ը՝։ *Երջանկապես յոգի զայրագալ. Նոբ. ղՁ։

ԵՐՋԱՆԿԱԻՏՏ. ա. Երանելի և բարեբախտ յոյժ. *Քառակերպեան կենդանիքն երջանկաՀէտքն են. Զէբ. կԽ։ *Աւալ անկեալց երջանկաՀէա բառացուԷն. Պիփ։

ԵՐՋԱՆԿԱՓԱՌ. ա. Երջանիկ և փառաւորեալ. *Միոյն յերջանկափառ հանգըստ ահաւորուԼթէ. Նոբ. ՀՁ։

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτυχία, εὐδαιμονία, εὐπραγία. Felicitas. Երջանիկ վիճակ. երանուԼթի. բարեբաստուի. գոՀՃԸՀՃԸգ, պեվԼԻԷ, սաոգԷ. *Յաւետագոյն խմբեալ երջանկուԼթէք. Պիփ։ *ԵրջանկուԼթ խոստովանելի ամենայն երկրի։ Զփառս և զերջանկուԼթէ։ ԵրջանկուԼթի եղկելի։ Աշխարհելոյս մեծ երջանկուԼթէ։ Ըստ գլոյն երջանկուԼթեան. Նոբ։

ԵՐՐ. գ. Եռ, իբր եռացումն ապակենարար, հիւԼթ որդնեռաց. նեխուի. փտուԼթի. ապականուԼթի. (որպէս և բորբոսն է իբր բորբոք.) * Երրն՛ի շարաւ և յաւելչի զլուծուածնեն, միանգամայն զթաւալան. ըզբորբոսն, և զփտուԼթին յայտ առնէ. Գէ. ես։ *Տեսանեա զպերճութիս, յերր և՛ի վուէլի գարձեալ են ամենեքին. Ոսի. ես։ Տես Ցոբ. ծՁ. 14։ իա. 26։ իՁ. 6։

ԵՐՐ. փոխանակ գրելոյ Երեր. *Դրդուեալ էր մարդկութէիս և անհաստատ յերր և՛ի տատանումն։ Կայէն գատապարտեալ յերր և՛ի տատանումն։ ԼմՁ. ոդ. Ե իմ։

ԵՐՐ. ՛ի բարդութէիս է եռ, իբր երէք, երրորդ, երիցս։

ԵՐՐԱԲՈՒՆ. ա. Ի քնէ երրորդական. երեքանձնեայ. երեակ և մի. *Երրաբուն էին համայնոյ անտեղի, և լոյս գերարփի. Շ. գԽ՝ վերափոխ։

ԵՐՐԱԴԱՐՁ. ա. Երիցս կամ ստէպ գարձուածով յուզեալ. չարժուն, երեքուն. *Նաև որ անկանի յերրադարձ ալեկոծութէի ծովու։ Ցալիս երրադարձս. Վլր՛ հոյ. Ը. Ե ծՁ։

ԵՐՐԱԽՕՒՄԲ. Տ. ԵՐՐԱԲՈՒՆ. *Երրախումբ միակինախորհուրդ, անհաս՛ի հնուԼթն, նորոյս պարգև. ԳԽյ։

ԵՐՐԱԿ. Տ. ԵՐՐԵԱԿ, և ԵՈՒԿ. *Երիս երրակաց փառաւաստղազ (իննեակ դասուց) ։ Հուպ երրակին (այսինքն երրորդութէ՛) լոյս գերազանց. ԳԽյ։

ԵՐՐԱԿԱՆ. ա. Երրորդական. երրորդաւոր. և երրաչարժ. *Երրական անուամբ նեալքս լոյս (յետ հրեշտակաց՝ որ երկրորդ լոյս կոչին). Շ. հրեՂԸ։ *Գրեաց գիրս իսորհրդատիպս. Հ=Ց. ԱՀՃ. իՁ։

ԵՐՐԱԿԻ. ա. ՛ս. Երեք օրինակաւ կամ Թուով. և Երրեակ. *Որ երրակի սիրով բանիկ՝ հարցանելով քս յետ ՃաշԼին. Ցա ՈՁ. դի։ * Երրակի յօրինմամբ տաղաւարայն խորհրդոյ։ Վ՝երամբարձեալ՛ի յերրակի խորանս երկնից։ Երրակի Թիւ կատարեալ՝ յերիս անՁինըս բաժանեալ. Շաբ։

ԵՐՐԱՀԱՐԺ. ա. Երիցս կի երիւք չարժեալ, փոփոխեալ. երրական, ազգ տատղայ չափուԼթէ առ յոյնս. Τριάμβος. Triambus. *Ամպիկունս, երրաչարժս, և չորրորդասիպս. Ճ. Բ. վլր՛ ՈՁաբ։

ԵՐՐԵԱԿ, եկի, կաց. ա. Οἱ τρεῖς, τρισσός. Trinus, ternus. Եռեակ. եռակերրորդաւոր, երրորդական, երիւքկին. *Երբնակ միուԼթէ, կամ ինքնուԼթի, անձնաւորուի, անձն, տէրուԼթի. Շաբ։ Նոբ։ Պոլգ։ *Երրեակի տէրուԼթէ ամենասքի երրորդուԼթէ սրբուԼթէ արժանի լինցաք. Լապ. ընՆԵՐՑ։ *Ընդ առաւօսն հաներ մինչեա զերժոլովուրդն ՈՁ երրեակին խորհրդոյն. Վլր՛ն. ծՆ։

ԵՐՐԵԱԿ. գ. Τριάς. Ternarius (numerus), ternio. Թիւ երրորդ, կամ իւիքն. *Երրեակ Թէ և չատաչնոցն անկեանց... սակայն ոչ բաժանի ըստ մնանը-

կայն. Մագ. յԳ: *Ո՛վ երրեակին զօրութիւնք և կատարեալոնք . . . որպէս ամենք յարատաք նոցն խմաստասիրեցին. Սարկ. ըսս:

ԵՐՐԵՐԳԵԼԻ. ա. Երիցս երգելի, հընչակելի յոյժ գովութեամբ. պանծալի. *Ի զարդս պայծառս և երերելիս. Նար. Խ:

ԵՐՐԵՐՋԱՆԻԿ. ա. Երիցս երջանիկ. աջողեալ ամենայնիւ. *Քաջարին և երրերջանիկ իշխանն գագիկ. Ածբ. Ը. 3:

ԵՐՐՈՐԴ, ի, ից, կամ ից. ա. Երրորդ. Tertius. Վերջինն յերից՝ յոր և է կարգի. Խ-Լ-Ն-Ն-Ե-Ս. *Օր երրորդ: Գեան երրորդ: Յաւուրն երրորդի: Մինչև յերրորդ ազգ: Երրորդ մասն: Յամին երրորդում: Ի կառաչն երրորդս. ևն: *Զերրորդն թիւ պատուին՝ պատարուն զնա գտեալ. Մագ. Ը: *Երկրորդքն երրորդիցն առաջնորդեն. Շ. հրեշտ: իակ Գ-ւ-ս. Ղ-ր. ա-ա վանք. *Զերրորդն ածէ յերկինից յերկիր ածեր քեզ յօգնականութիւն ». իմն զերրորդութիւնն, կամ զերեակն և զմին:

ԵՐՐՈՐԴ-Գ. Երիր մասն. Խ-Լ-Ն-Ն-Ե-Ս ֆայբ, Ք-ւ-ք. *Երրորդ դորակին լեցի առ իսոյ մի. Թ-ս-ոյ. Ի-Ը. 14: (Նոյնպես է և ԹԸ. 6. Ե 7. ըստ յն. և Երր. ուր ի մեզ գրի. *Երկրորդիւ դորակին: Զերկրորդ դորակին »: *Երրորդ մնասցէ ի նմա. և անց-ցուցից զերրորդ մասն (յն. զերրորդն) ընդ հուր. Զար. ԹՁ. 8: * Եղիցի երրորդ խորհուրդ ի մէջ եգիպտացւոցն և ի մէջ ասորեաստանեայցն ». Երր. Երրորդ մասն. Ես. ԹՁ. 24: * Փոխանակ երրորդաց սերմանն (զաւուրեքըց ի բաժ հարկաց). ա. Ն. Թ. 29:

ԵՐՐՈՐԴ. որպէս Ա՛ն՝ որ է յերրորդ կարգի ընկնի Թագաւորի. կամ փոխանորդ փոխանորդի. և Որ ինչ ըստ կարգի լինիցի երրորդ. *Երրորդ ի Թագաւորուն իմում տիրեսցէ, կամ տիրեսցես, կամ լինել իշխան. Դան. Ը. 7. 18. 31: *Երրորդք չուեցին (ի կարգի բանակին). Թ-ս-ոյ. Ը. 24:

ԵՐՐՈՐԴՈՔ ասին և Ամուսնացեալքն երրորդ անգամ: Կանան:

ԵՐՐՈՐԴ. ս. Τρίτον, τρίτως. Tertium, tertio, tertio loco. Յերրորդ կարգի. երրիր: Երրորդաբար. Խ-Լ-Ն-Ն-Ե-Ս. «Նախ զառաքեալս. երկրորդ՝ զմարգարէս, երրորդ՝ զվարդապետս. ա. Կոր. ԺԲ. 28:

ԵՐՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ. ս. Τρίτον, ἐκ τρίτου. Tertia vice, tertio. Յերրորդում նուագի. երից անգամ. զայս երից. Խ-Լ-Ն-Ն-Ե-Ֆ. *Գայ երրորդ անգամ: Գնաց կաց յաղօթս երրորդ անգամ. Մտ. ԺԲ. 41: Մրկ. Ի. 44:

Մերթ՝ որպէս երրորդ, ս. Խ-Լ-Ն-Ն-Ե-Ս. *Երրորդ անգամ. . . չորրորդ անգամ. ևն. Ռ-կ. Ֆր. սահ:

ԵՐՐՈՐԴԱԲԱՐ. ս. Τριαδικῶς. Իբրև երրորդութիւն. որպէս երեքանձնեայ. *Վերջինել ուսանելով երրորդաբար զմի ածուածն. Մագ. ԵՒ:

ԵՐՐՈՐԴԱԹԻՒ. ա. Թուեաւքն յերրորդ կարգի. որպէս երրորդ երկինքն ասի *Երրորդաթիւ խորան. Ածոռ. ԵՒ:

ԵՐՐՈՐԴԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Τριαδικός, τριακός. Trinus. Ուր գոնէ ինչ երեք հնուով. երկեակ. Խ-Լ-Ն-Ն-Ե-Ս. *Զերկիս երրորդական զարգս (այսինքն յիններակ դասս) որոշէ. Դիոն: *Երկիս երրորդական կարգս ընդրազան դասաւորութիւն նոցա ծանուցին մեզ ածաբանքն եկեղեցւոյ. վահր. հոմ: *Երրորդական աւուրքն կսոյցին զայն. սիսի մեզայ բարկութիւն ցածուցանել. Ռ-կ. ոգաշ. Ե: *Երրորդական սրբերգեներ. Ներսես Գ. Ե:

ԵՐՐՈՐԴԱԿԱՆ. իբր Երեքանձնեայ, երրեքանձնական. *Հիարդ ածեալին բարի բընութիւն միական ասի, և զհարդ երրորդական: Երրորդականաւ և միեղնիւ ածանուութիւն: Դիոն: *Զերրորդական համադրութիւն: Երրորդական փառք ածուէն: Երրորդական էին պաշտօնեայ: Զերրորդական միութիւն էիդ փառաւորեացք. Նար: *Անձն երրորդական, քնութիւն միական, անհատ յատկութեան. Գնձ:

ԵՐՐՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Τριάς. *Միականութիւն և երրորդականութիւն (ած). Մագ. Եվէղ:

ԵՐՐՈՐԴԵՄ, եցի. ն. Τρισσόω. Triplico. Երեքկնել. երից կրկնել զնոյն բան. *Մեծաւ երկրորդեր և երրորդեր զանձն. Ղ-ւ-ր. Ի. Ե Ի: *Զնոյն և այժմ երրորդեցի: Երրորդեաց զնորատ գոհութիւն: Ա յս ուխտս յայ՝ որ առ աբրահամ և իսահակ, երրորդեցաւ առ յակովբ. Լմբ. ոչ:

ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. ք. Τριάς, τριάδος. Trinitas, Trias. Յածայինս է Երրեակն գոլ անձնաւորութեաց ի միում անբաժանելի ածուածէ. Ընչ-ի-ս. *Միութեի օրհնաբանեալ և երրորդութեի: Մի պատճառ այնոյն էիցս երրորդութեին յորմէ գոլն և բարի գոլն է ամենայն էիցս. Դիոն: *Երրորդութեի անբաժանելի: Համագոյ երրորդութեի: Երրորդութեի և մի ածուածեան. Շար: *Մի յերրորդութենէն: Միդ յիակուութեի երրորդեդ, ևն. Նար: *Ի սոյն յարմարեալ. . . ղպահօղ և զնորոգօղ սնոյնան էութեի ամենաղօր սքի երրորդութեանն. . . Հայր, Որդի, Հոգի. ի մի չար գասեալ զնեին պատուեալ և օրհնաբանեալ երիցն ազգակցաց՝ երկոտասան վերանկարէ. Նար. ա-ա:

ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ, կոչին նիւթապէս ուր կայցեն երեք թիւք. որպէս, փիլոն երրորդութեի ձայնէ զանուանս ենովսայ, հնովքայ, նոյի. և դարձեալ աբրահամու, խոսհակայ, յակոբայ. և զերիս հրեշտակս երեւեալս աբրահամու: Փիլ. Խ-ա-պ-ն. Ե ւ-ին: *Ի քո իակ անձն (այսինքն ի միոջ), և ի մարմին և ի յոգի. զի յորժամ երրորդութեի այդմիկ զմիաբանութեի հասանս եեպես խաղաղութեի, յայնմ ժամանակի իբրև յածուածեն երրորդութեէ պատուիրա նի հասատատել լուիցես. Ե-ա-փ. Ի: *Երրորդութեես մերում խաղաղութեի առնեալ զձմարիտ խաղաղութեին խաղալանայ ցեմք: Սարգ. ա. պեփ. Ե:

ԵՐՐՕՐԵԱՅ. ա. Իբր Եռօրեայ. երեքօրեայ. *Երրորդեայ յարութեի. Շ. Գ:

ԵՐՓՆ, ի, իս, երփունք, փնից. գ. Χρόα, χρώμα, ποιότης. Color, qualitas. Երևեալն գոյն. երանգ. որակ վայելչութեի գունաւոր մարմնոց. գոյն. ըՆԿ, ԼԷՒ, ՆԷՀ. *Ընկալաւ զերփին գունոյն ». յն. զգոյն. Ռ-կ. հ. ա. 13: *Զգունոցն պիսպիսուէին և զերփինն ». յն. զօրակութեի. Ա-ա ոբ. Ե: *Երփնիւ Ճայրն: Տիւրաւեւոսի, կամ բազմասեռակ երփնիւ. Նար. հա. զՁ. Ա Խ: *Բազկական (ի չորից գոյնոց) երանգք, երփունք, փայլմունք, պայազայծունք. Տօնակ: *Երփնին երփնասնակ ծաղկին. Գնձ: *Ոչ է ինչ (ասէն), յորմէ հարկանիցի երփն կարմրութեի. Վեցօր. Գ:

ԵՐՓՆ ԵՐՓՆ. ա. գ. ս. Ποίκιλος. Varius. ποίκιλμα, varietas, variegatio, եև. Պեսպես գոյնք. բազմագունակութեի. Նարեկ. Ա Ծատկերանդ. դղնդգղին. պեսպես. ըՆԿՆՀՈՒ, ՀԷՒՓԻԼ. ԼԷՕՆԿԼԵՕՆ. * Երփին երփին նաթօսուս: Երփին երփին հարկանէր յամենեցունց. ԵՀԿ. ԼԷ. 16. 24: ԼՁ. 15: *Երփին երփին ամենայն գունոց: Երփին երփին ազգի ազգի յոմ գունակաց. Մագ. ԺԷ: *Եւ էր որ այլ երփին երփին, և գոյնս ազգի ազգիս երևէր. Փարպ: * Ա՛նկատն երփին երփին գեղեցկութեին զառաջինն տեսոյն մոռացուցանէ. Ագաթ: * Զծիրանին երփին երփին հարկանէլ ». յն. զծերանոյն զծաղիկն. Ռ-կ. հ. ա. 11: * Երփին երփին հատանէին յերեսաց նորա իբրև ըզվարդ. Ճ. Ա:

ԵՐՓՆԱԳԵՂ. ա. Գեղեցիկ երփնիւ, գունով. * Երփնագեղ ծիրանածայր ընծուղք. Նար. ոոա:

ԵՐՓՆԱԳՈՅՆ. ա. Գունագոյն. գոյն զգոյն. Նալօտ երփնագոյն. Մագ. ԺԲ: *Որք զծիրանին ներկեն, այլովք ոմանք զընդունական ներկուածոյն պատրաստեն, զի մի արտաքս Լքցեն ղերփնագոյն ծաղկեքանգն ». յն. զծաղկին. Ռ-կ. ԿԲ:

ԵՐՓՆԱԳՈՒՆԵԱԼ. Երփնագոյն և ղեալ. գեղեցիկ փայլեալ. վառվառեալ. *Երփնագունեալ փայլմամբ իբր զբոց. Գնձ:

ԵՐՓՆԱԶԱՆԱԴԵՂ. ա. Ունօղ զգեղեցկութեի երփն երփն գունոց. * Զգուարթածագղիկ երփնազանագեղ դարուճն. Թղթ. Դոր. Խոս:

ԵՐՓՆԱԶԱՐԴ. ա } Երփնիւ զարդ.
ԵՐՓՆԱԶԱՐԴԵԱԼ. } դարեալ վայելեալ գեղեցկաւ ելանգօք. *Երփնազարդ հագուցան սուսնկաք կանաչագոյն կենդանութեք. Շ. փագ: *Գեղգեղելով երփնազարդեալ, նոր հարսանեաց միաբանեալ. Գնձ:

ԵՐՓՆԱՆԵՐԿ. ք. Ներկ բազմերանգ. *Մագ երեցաւ յերփնաներկն. Մագ. ԺԲ:

ԵՐՓՆԱՆԿԱՐ. ա. Երփն երփն նկարոք յօրինեալ. *Ո՛չ պճղնաւոր երփնանկար (կամ երփնաբար), և ոչ վակաս ազանակապ. Տօնակ: Ճ. Թ:

ԵՐՓՆԱՌԵԱԼ, կամ ԵՐՓՆ ԱՌԵԱԼ. Իբր Երփնազարդեալ. * Գունիւ երփնառեալ. Գնձ:

ԵՐՓՆԱՏՈՒՆԿ. ա. Որոյ տունկք են պեսպես գունովք. կամ պեսպես օրինակաւ անկեալ. Երփնատունկ ծառոք ծաղկեցուցեր. Կեչառ. ազԽս:

ԵՐՓՆԱՓԱՅԼ. ա. Գեղափայլ. պայծառափայլ. կամ ի գոյն արեան և ջրոյ փայլեալ. * Ելանեալ ես նշան զօրութեի երփնափայլ խաչիդ. Նար. Խ:

ԵՐՓՆԵԼ. իբր փայլել երփնիւ. *Զոյոց կարմրագոյն փայլմամբ երփներ գոյն. Ճ. Բ. փեռԼ. ահահայ. որ լսոյ փարպ. *Երփն երփն ներկոյն ».

ԵՐՓՆԵՐԱՆԴ. Տ. ԵՐՓՆԱԳՈՅՆ. *Երփներանդ որակ. Երփ. ըսս:

ԵՐՓՆՈՒՆԱԿ. ա. Ունօղ զերփն երփն գունոց. * Երփնին երփնասնակ ծաղկին՝ չողչողէր պատուլ ի ձղին. Գնձ:

ԵՐՔ. գ. Ձաւ ինչ չանց: Վարք:

ԵՐՔՈՅՆՈՑ. Տ. ՈՐՔՈՆՈՑ:

ԵՒ. Καὶ, δὲ, τε. Et, autem, que, ve, atque. Շաղկապ զօդիչ ամենայն բանից և բանից ընդ միմեանս՝ ջոկաման ասացեալ, այսինքն ի մի մանող զջոկս ձայնից: Աբրահամ է ... յորմէ ոսկ. ա. վէ, Ն Ի. սանս. Եվս. *Ի սկզբանէ արար ածն զերկինն և զերկիր: Եւ երկիր էր աներևոյթ և անպատրաստ. ևն:

Կամ իբր Եւս. նաև. իակ. այլ. ալ. փէ, փա, պիւէ. *Եկից ևս զնէի քո: Եւ ձեզ վայ օրինականացդ: Եւ դու ի նոյանէ եսլեն: *Զի եթէ ոչ բացաս աչօք սեսանէին գոյնն ինդալից, և ոչ կարէին իակ գործել զայնպիսի մեծ առաքինութիւն: Ուր

համ իւրեանց է, և չքջէացին (իբր, ուրև)։ Որպէս ինքն անասնական է, և առանց ապա- կանուելոյ ծնաւ։ Եղիշ. Է. Ը. Բ։ *Որ մե- ղանն, նոքին սակս այնորիկ և մեռան։ Խոր. Գ. 51։ *Որք և ոչ մարգկան միայն, և ան- ասնոց անգամ ոչ զօրեն ձերասել Ը. հրէից։

ԵՒ. իբր անուն հաղուագական։ *Ասելոյին զետն չաղկապ, ևս. Ածոյ. պորէ։

ԵՒ, ԵՒ. Կրկնեալ յերկուս հատուածս, իբր ԵԹԷ, ԵԹԷ. միանգամայն. ՌԷ, ՌԷ. հէյ, հէյ. ա՛ւ, ա՛ւ. փէ, փէ։ ՝ԷերԷե, ՝ԷերԷե։ *Ասեցին և գնս և գՀայր իմ. Ցհ. ՅԷ. 25։ *Ասաքինութիւն և տեսական է, և գործա- կան։ երկուս խնդրե, և արդարոց սպրել, և վասն նոցա՝ այլոց։ Գարի և մարդկան և անասուն կենդանեաց է կերակուր. Փիլ։ *Ուներ մարդն իշխանութիւն երկոցունց՝ և անասնոյն և չանասնոյն։ Աճ գլաքուղք կամ- սրն և ուներ՝ի քնե, և ունի. Եղիշէ։ *Հա- մարս պահանջէ՝ի մենջ՝ և վասն արտաք- նոց, և վասն ներքնոց։ Եղիշ. Ը։

ԵՒ ԱՐԴ. Տ. ԱՆԴ։

ԵՒ ԱՐԴ. ՚Ը. Օյն. Ergo, itaque, igi- tur. νῦν, nunc. Արդ. այսուհետև. և զի այս այսպէս, ուրեմն այժմ. ու ասանկ ըս լուլէն էգաս, ուրեմն հիմա. էյ, փէյնփի, էնփի, էոյնէ էոէ։ *Եւ արդ այսպէս կացէք գուք յաղօթս։ Եւ արդ մի երկնչեցէք. ևն։ կմ *Եւ արդ անիծեալ լինիր գու՝ի վերայ երկրի ՚ր. ին. և լո. և այժմ։

ԵՒ ԵՒՍ. Տ. ԵՒՍ։

ԵՒ ԶՈ. Տ. ԶՈ։

ԵՒ ԱՃՆ. ԵՒ ԱՃՆ ԶՈ. Տ. ԱՃՆ. ԱՃՆ ԶՈ։

ԵՒԱՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական եւայի նախահօր. *Ի բաց հերքումն նզովից (այսինքն անիծից) եւ այական ծննդեանն. կԷսրդ. ղ՚։

ԵՒԱՃԵԱՆՔ. Տ. ՚ի բառն ԱԴԱՄԵԱՆՔ։

ԵՒԵԹ. ՚Ս. Ը (՚ի բառիցս Եւ, ևԹԷ.) Միայն. լոկ, սոսկ. ինն. էալ.ընդ, ասլի, փաֆա. * Պատուիրեցի քեզ սնոի ևԹԷ չուտել։ Ալ ինու ևԹԷ նմանեացուք նոցա։ Բայց զի ոտիւք ևԹԷ անցից։ Եւ նա լուռ ևԹԷ կայր։ ԵրԹիկեն արք ևԹԷ։ Բայց զայս ևԹԷ բանս արտացոս ինձ. ևն. յորս երբեմն չգիտի ինչ ՚ի չն. վասն որոյ ՚ի մեզ ասէպ վարի ՚ի զարգ որպէս Թարմատար։

Գաւանի ուրեք և նախագաս. * ԵւԹԷ զարիս խօսի. ՄԾԷ. ՚ի ծննգենէն ևԹԷ մոլուԹիք լեալ ՚ր, այսինքն մոլուԹիք ևԹԷ. Խոր. Բ. 58։ *ԵԹԷ գու՝ ևԹԷ ատ վայր մի (այսինքն տա վայր մի ևԹԷ) կարասցես յանձն առնուլ. Փարպ։ *Ցամենայն ժամ ևԹԷ միայն զայն առնել. կԼխոփ։

Գրի նաև՝ ՆԻՆԹԷ. *Ո՛չ արժան էր ըստ մարդկոյ ևԹԷ վերակացուԹիս օրինաւո- րիլ սմա՝ առանց խնամոյ անձնականի (այս- ինքն հոգեկանի)։ Սարկ. ԻՀ։ Տա՛ս և գՆ՚Ը կամ ԳՆ՚Ը. լՆ. ընգ ևԹԷ։

ԵՒԹՆ. Տ. ՆՕԹՆ, և զորս զկնի։

ԵՒՂ. Տ. ԻՒՂ, և զանձանցս Նորա։

ԵՒՈՒԹԻՒՆ. Փ. Կամ ընԹերցիր որպէս հյ. էուԹի, կամ իմն որպէս ածանցեալ ՚ի չն. էս. լաս. այսինքն ԼաւուԹիւն. զն նշանակէ Գոյք, մեծուԹիւն. ասնորուԹի. *Ցեղոյ անկեալ յեւսէնն՝ նեղեցայ յոյժ. Վրք հղ. յ։ ՚Կրկնեաց զեւուԹիւնն. անդ. ուր այլ ձ. *Կրկնակի ինչս արարոյ։

ԵՒՈ. ՚ը. ՚Ս.՚Ետ. Etiam, adhuc, quo- que, amplius, ultra. որպէս ԹԷ՝ Եւ սա- և այս. այսինքն Նաև. այլև. ասկաւին. այլ աւելի. և այլ առաւել. ա՛ւ. փախ, հէյ, փոխ, պիւնէ. *Եւ բոլորոյն ևս։ Եւ ստեղծ ևս։ Եւ գադարեաց ևս աւուրս ևօԹն։ Եւ գադարեաց աւուրս ևօԹն ևս։ ՄիԹէ և գաղաւսան ևս գասուել. այժմ և գքեզ ևս չարչարեացուք։ Զի՞ ևս տակա- ւին գասիցեմ։ Զի՞ ևս աշխատ առնեմ։ Զի՞նչ ևս սիտոյ են մեզ վկայք։ Մի՛ս ևս ջրհոս։ Մի՛ս ևս սակաս է քեզ ՄիԹէ գոյ ևս մեր այսուհետև բաժին. ևն։ *Եդ- եԹէ և՛ս (այսինքն գեռ) վհատիցես վասն լուծ և բեռն լսելոյ, ևն. Ոխ. ՚ս. Ի. 13։ *ԵԹԷ և՛ս (տակաւին) ընգերկուեալ եմք, ԹԷ իբրու այլարար ուՀի. Գլաս. օրին. Ծ։

ՆՒ ԵՒՈ. ՚ը. Ն ՚ս. ՚ի մի գօգեալք որպէս նոյն ընդ վերնոյն, կամ ընդ Եւս և. Καὶ ἔτι, ἐτι δὲ καὶ, ἔτι καὶ ἔτι. Et adhuc, atque etiam. հէյ փոխ. Երբեմն զատու- ցեալ, զոր օրինակ. *Ես բոլորոյն ևս։ Եւ ուղտուցդ քոց ևս, ևն։ Եւ երբեմն կից. *Եւ և՛ս խաղաղուԹ զտեր աղաչեսցուք։ ուր ասէ Խոս. * Ա՛սկիքն ԹԷ՝ և վասն խա- ղաղուԹեն գարձեալ այլ աղաչանս եղ մա- ռուսցուք ։։

ՆՒ ԵՒՍ. յերեսգաս, իբր Ա՛յլ ևս, անգդ և. անընգհատ ասողուԹիւ. *Մի յիշեսցի անուն իսրայէլի և և. Սղ. յԾ. 5։ *Ես ասէր ես ՚ի սկզբանէ, և և. Ես. Խ՚Ը. 13։ *Տէր Թագաւորէ յաւիտեան, և յաւի- տեան՝ և և. Եւ. ՅԷ. 18։

ԵՒՈ. իբր անուն հոլովական՝ նշանակու- ԹԻ՚ չակղապի. *Եւ ստեղծ ևս ասէր ես ... Ոչ վարկպարագի կայ ատ էստեղծն՝ ևսն. Փիւ. այլոյ։ *Եւսն այլ է, և Եւ ևսն այլ. խոսր։

Ե՛ՒՈ. ՚ս. Առաւել. այլ աւելի. ա՛լ աս- լի. փախ գԻոփէ։ *Ե՛ւս ՚ի խոնարհ։ Ե՛ւս ՚ի վերուստ. Եսս. ՚ր. ես։

Ե՛ՒՈ. տուօզ առաւելուԹիւ ածականաց իբր մանրիկ բաղդատական և գերագրա- կան. որպէս Աւելի, առաւել, այլ ևս քան. ա՛լ, ա՛լ աւելի. փախ, փախ գԻոփէ. *Վկայ- ուԹիւ մեծ ևս քան գյովհաննու։ Մեծ ևս քան զայս սէր ոչ ոք ունիցի։ Մեծաս- մեծս ևս քան զսոյնս ցուցանէ նմա ըզ- գործս։ Երանելի ևս էք, կամ է. ևն։ *Եւ անգ ևս չար զոփայլէ և աչխարհիկ. Ոսխ. էս։ *Չևս հնարաւորն։ Չևս գեղասլանցն։ Եւ ևս բազմիք։ Եւ ևս ընարականօք. Նաբ։ *Քան զհերհակիչս ասէ՝ ևս զօրագոյն էր. Եսս. փր. ա։ *Ցևս ոքանչելիսն հանէ զնշանն. Ոսխ. ֆԹ. Ի. 25։

Մերթ առընԹեր գոյականաց. *Ցևս հա- մարձակուԹիւն ելանէ ։։ այսինքն յառա- ւել. խոսր։

ՆՒՍ ԳՈՆ. նխ. Գերբ քան, առաւել քան. ասելի. գԻոփէ. * Մանկունք որ ՚ի հնոցին էին, քան զայնոսիկ՝ որ արտա- քոյ հնոցին էին, և՛ս ՚ի գերբուԹեան էին. Ոսխ. էս։ *Ե՛ւս՝ քան յամենայնէ. յեր- կուց այսոցիկ զգուշացարուք յախուից. կԼխոփ։ * Եւ և՛ս քան զսոսին բաւեաս։ Նաև և և՛ս քան զայս։ Ե՛ւս քան զսոյն։ Զևն քան զառհման. ևն. Նաբ։

Ե՛ՒՍ ԳՈՆ ԶՆՒՍ. Տ. Աղաւել քան զա- ռաւել. տակաւին ևս աւելի. չափ ասելի, Է- ելոփ, էփելն ալ նմանապէս. *Հղոլանեցայց սոյնպէս ևս քան զևս ։։ չն. և՛ս սոյնպէս. Ք. Ի.Փ. Ը. 22։ * Եւ սոյն և՛ս քան զևս սաստկանայր ։։ չն. լոկ, սաստկանայր. Ծն. ԽՓ. 1։ *Եւս քան զևս յաձախէր. Խոր. Ք. 89։ *Եւս քան զևս աձեցին և բազմացան. Եղիշ. Փ։

Իակ ՆՒՍ ԱՐՈՒՒՆ, Է կրկին մակբայ. ա՛լ ասելի. փախ գԻոփէոփ էին։ Տ. ԱՐՈՒՒՆ։

ԵՒՏԻՔԻԱՆՈՍ, ի, աց. ա. Փ. Ἐυτυχιανός. Eutychianus. Եւտիքեան, հե- ռաւոր եւտիքի հերետիկոսապետի. * Տա՛ս ընդգէմ Նեստորիանոսացն, և ընդգէմ Եւ- տիքիանոսացն. Մաշտ. ՚ի էֆես։

ԵՒՐԱԿԻԿԼՈՆ. Փ. Բառ չն. Էւրօփ- չիճ. Ἐυροκλύδων. Euroaquilo, իբր Էվր- ակիլաս (բարգեալ ՚ի չն. և լտ.) որպէս յեւրոսէ այսինքն յարևելեան հողմոյ յա- ղեալ. Ագգ արևելեան հողմոյ ձմերայնոյ՝ պատուհասեալ խառն ՚ի հիւսիսայնոյ. *Ա՛ն- կաս զնովաս հողմ ուռուցիկ, որ կոչի եւրաքիկլոն. Գ. Ի. 14։ Ուսոսի էին ։։ *Իրակիկլոն. չքջագիտա պարագայս- ԹԻ՚ ։։ որպէս ԹԷ չն. իսկ. Էւրօփէիցն։

ԵՒՐՈՆՈՏՈՍ. Փ. Բառ չն. Էւրօնօթօս, Ἐυρόνοτος. Հոգմ ձմերային հնչեալ յա- ղեւելից հարաւոյ. Աբիսփ. Ծ։

ԵՒՐՈՍ, ի, ոյ. Փ. Բառ չն. Էւրօս. Εὖρος. Eurus. Անուն արևելեան հողմոց առ հասարակ. և առանձինն ձմեռնային արևելեանն խառն ընգ հիւսիսի. *Ոչք յա- ղեւելից եղեալ լինին չարուհակք, եւրոսք կոչին։ Եւրոսայն՝ այն, որ յամառնային յեզանգին յելէն արեւու հնչեալ լինի, կե- կիաս կոչի ... և որ ՚ի ձմեռն արևելեանն հնչեալ լինի, եւրոս կոչի. Աբիսփ. Ծ։

ԵՓ, եփոյ. Փ. ՚Ափոյց. Coctio. Արմատ եփելոյ, որպէս եփումն. եէ, եէսաթփ, որ և չն. էէսխոս. Տա՛ս և ԵՓՈՑ. * Ոչապ բառամն առեալ՝ էարկ յեփ. Վրք հղ. Է։

ԵՓԵՄ. եցի. ն. ՚Ափա. Coquo, elixo. Հրով եռուցուցանել և հասուցանել զոս- տեղիս. (չն. ևս՝ էֆսօ.) էէչէրփէ, էսխէնէն. եզր. պէղէս, պաշտ. *Բաղարջ եփեաց նո- ցա։ Եփեաց զբլիԹան։ Որ ինչ եփելոց էք, եփեցէք։ Եւ ոչ պախ եփեալ ջրով։ ԱեօԹ կաւեղէն՝ յորում եփեսցի. ևն։ Իակ Ե- ԶԷ. Է. 12. * Ցաղբ մարգոյ եփեսջիր զայն ։։ իմն, ՚ի վերայ կայծականց աղբոյ. Ա՛լ. ԲՓ. Է. 24. * Եփեաց խոհակերն զաղդրն ։։ չն. և եզր. եւրաբ։

Նմանութիւն ասի՝ իբր ուխ. *Եփեալ պղը- տիւք խորովէին։ Գր. փղ. ԵՀ։

ԵՓԵՄԻ կամ ԵՓԱՅ ԳՒՆԻ. Գաղիան. որ- պէս չն. Էֆոխա. *Ափոյա. խմն, գինի ՚ի քաղցուոյ եփելոյ։

ԵՓԵՒ, որպէս Մարսել. ԱՒՆՓԷՐՓԷ. *Սատմքն ՚ի յուժի չէ, և կարողուԹի չու- նի՝ որ զկերակուրն եփէ. Մխ. ԻՓՀ։

ԵՓԵՆԷ. Փ. Լաս ևս՝ ՓԵՆԷ. Ան ե չն. ի ՓԻՆԻ. ի Փիղո. Ossifraga, ossifragus, ossivorus. Ագգ արծուոյ մեծ քան զայլ արծուս, որ ըստ լտ. և պրս. ոսկրաբեկ և ոսկրակուլ ասի. Գաբնել, ԽոՒնիսան խօր. *Միս ևս Թռչնոյն, որ անուանեալ կոչի եփենէ, առնու զընկեցեալ ձագն արծուոյն, ժողովէ առ ինքն, և անուցանէ. Վ.Իոր. Ը։

ԵՓԵՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Եփեալ ըստ արուեստի իւղագործից. *Ցմանեալ խըն- կոց եփեցականաց. Նաբ. Էրփ։

ԵՓԻՉ. ա. Որ եփէ. եփօղ. *Մի ոք զենգէ ուլ և եփեսցէ զնա ՚ի կաԹսն մեր իւ- րոյ. կամ զի մի եփեսցին զուլ և զնայր ՚ի միասին, կամ զի կաԹսն անուշիչ Նորա մի եզիցի եփիլ Նորա. Եէբ. Էւ։ *Մի եփեա- ցեն զգառն ՚ի կաԹսն մեր իւրոյ, զի մի ազ- նուացիչ Նորա՝ չկցի եփիլ Նորա. Վրբն. Էւ։

ԵՓՈՑ. ի. ից. ՚ՀԳ. *Ափոյա. Coctile.

ԵՓՈՑ, ի, ած. Ի եփելի կամ եփուած ինչ. Էէոյ. չն. Էֆոխա. Եզր. Նաչիփ. որ Թարգմանի ասէալ ՚ի մէջ՝ Թան. * Պատ- դու զսանն մեծ, և եփեալ եփոյ որգուզդ մարգարէից ... Եկն և արկ ՚ի սան եփոյին (զաղբոն) ... և եզև յուսեալն նոցա չբ- փոյէ անսի՝ աղաղակեցին. Ք. Ի.Փ. Ք. 38=40։ *Եփոցք և խորովոյք և ծոխք ՚ի վաՃառաց. ՄաՀփ. Ք։

եփօդ, եփօդա. զոր է զի պահէին և այլ թարգմանիչք, և է զի թարգմանեն, Վակաս, եւ և Պատմուճան. Ἐπωμὶς. Amiculum, humerale. Զգեստ ղևտական քահանայութեան՝ պատեալ զուսովք և զլանջօք մինչև ցգօտին. և ուրարք նորին կախեալք մինչև ցոտս յառաջոյ։ Առանց այսր եփուտի ոչ լինէր զոհագործութի և պատգամախօսութիւ։ Ել. ԻԸ. Է. 18։ ԾԳ. 18։ Լ. 7։ Դտ. Ը. 27։ ԾԷ. 5։ Իսկ Մէխ. ասոր. գրէ. *Դաւիթ մերկացեալ զեփուտն, որ է ծածկոյթ սեղանոյն, և եհարց Նովաւ 'ի տեառնէ ››:

ԵՓՈՒՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Պատմուճանաւոր. Նափորտապատ. շուրջառազգեաց. *Քահանայք եփուտաւորք՝ սուսերաւորք լինէին. Ղ. Երեմ։ *Քահանայ պատերազմօղ եփուտաւոր. Ճ. Բ։

ԵՔԹԵՐԱՆ. Բառ յն. իխթիրօն կամ իխթիէրօն. Ἰχθηρὸς, ἰχθηέρος. Piscarius. Ձկնական. ձկնորսական. (ըստ եբր. փոխ, ձուկն, ձկան.) *Ի դրունն եքթերան... մինչև 'ի դուռն ջրաղխացն. Նեեմ. ԺԲ. 38. ուր և Գ. 3. գրի. *Զդուռն նեքտիւրեան, կամ զդուռնն եքտիւրեան ››. փոխանակ գրելոյ Եքտիւրան։

ԵՔԻՆԷԻՍ. գ. Բառ յն. էխէնէիս. Ἐχενηΐς. Remora. Նաւակալ, (որ և խարխափ,) անուն փոքրիկ ձկան. *Ձկնիկ մի փոքրիկ, որ անուանեալ կոչի եքինէիս, որոյ այսպէս թարգմանի անուն իւր՝ նաւակալ. այսպէս գիւրաւ ունի զմի մի 'ի մեծամեծաց նաւաց ոչ սակաւ ժամս. Վեցօր. Է։

ԵՔԻՆՈՍ, ի, պց. գ. որ և ԵՔԻՆԷՍ գրի. Բառ յն. էխինօս, և էխինէս. Ἐχῖνος, որպէս թէ ըմբռնօղ. Echinus, erinaceus marinus. Ծովային ժժմակ փշապատ իբրև ոզնի. գոլո դինէն. *Եքինոս անուն զեռուն մի փոքրիկ՝ վարդապետ լինի ցածութե և ամբոխելոյ ծովուն՝ նաւավարաց... Երթայ եքինոս խլթի ընդ քարին, և մածնու կայ 'ի նմա, զի մի առնուցուն ալիքն. Վեցօր. Է։ *Եքինէսն՝ որ զմիմեանց բուռն հարեալ՝ զհողմոյ շարժելոյ գուշակ լինին նաւորդացն. Վանակ. հց։

ԵՕԹԱՆԱՄԵԱԿ, եկի, կաց. ա. գ. Ἑβδομηκοστὸς, όν. Septuagenus, um. Եօթանասուն կամ եօթանասներորդ՝ թիւ կամ իր. *Թիւքն կատարեալք, հազարեակն, և եօթանասնեակն, և հնգեակն. Փիլ. լին. Գ. 151։

ԵՕԹԱՆԱՄՆԵԿԻ. } ա. մ. Ἑβδομηκοντάκις. Septuagesies. գրի և ԵՕԹԱՆԱՍՆԱԿԻ, ԵՕԹԱՆԱՍՆԵԿԻՑՍ. Իբր Եօթանասուն անգամ. եօթանասնիցս. էէԲԴՂ փէֆա. *Եօթանասնեկի երկակի լեզուաց. Նար. տաղ։ (որ լինի և սեռական Եօթանասնեակ բառին։) *Ձի թէ եօթն անգամ վրէժք խնդրեցին 'ի կայենէ, ապա և 'ի ղամեքայ եօթանասնեկին եօթն. Ծն. Դ. 20։ *Ոչ ասեմ քեզ, թէ մինչև յեօթն անգամ, այլ մինչև յեօթանասնեկին եօթն. Մտթ. ԺԸ. 22. (ու 'ի Մծբ. Բ. 'ի մի ձեռ. գրի, եօթանասնեկից։)։

ԵՕԹԱՆԱՄՆԵՄԻ. ա. Իբր Եօթանասնամեայ. էէԲԴՂ էաւրէփա. *Թարա եօթանասնամեայ էր, յորժամ ծնաւ զաբրահամ. Կէորղ. Ծն։

ԵՕԹԱՆԱՄՆԵՐԵԱԿ, եկի, կաց. ա. գ. Եօթանասներորդ թիւն. եօթանասնեակ. *Ի թիւս եօթներեակն եօթանասներեկին երեքպատկն. իսկ եօթանասներեակն քան զեօթներեակն կրկնապատիկն. Փիլ. լին. Դ. 77։

ԵՕԹԱՆԱՄՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Ἑβδομηκοστὸς. Septuagesimus. Վերջին յեօթանասունս. էէԲԴՂԷՆՃԻ. *Զորս անուանս արարեր՝ այս եօթանասներորդ ամ. Զաք. Ա. 12։ (կայ և ձ. եօթանասուներորդ։)

ԵՕԹԱՆԱՄՆԻՑՍ. մ. Եօթանասուն անգամ. եօթանասնեկին. էէԲԴՂ ԹԷՐՐԷ. *Եօթանասնիցս եօթն թողուլ. Ածաբ. յայտն։ Նար. ԾԷ։

ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆ, անի, ից. ա. Ἑβδομήκοντα. Septuaginta. Եօթնիցս տասն. օխթանասուն. էէԲԴՂ. *Ամուրս եօթանասուն։ Ցեօթանասուն սկեզէ։ Եօթանասնից որդւոցն յերոբոաղայ։ Ի կատարումն ամացն եօթանասնից. Ծն։ Թագաւ։ Դտ։ Բ. Ճ։ *Ցաւօք և հեծութբ վարէ զյառաջացեալ ժամանակն յեօթանասունէն 'ի յուլթսունն. Լմբ. սղ։

ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆՔ. իբր սեպհական անուն՝ Նախ հնց աշակերտացն քնի. և երկրորդ՝ նոյնչափ ռաբունեաց, որք զհնն գիրս յեբրայականէ 'ի յոյն թարգմանեցին յաւուրս պտղոմեայ փիղադելփոսի արքային եգիպտացւոց. *Որ զօրինակ երկոտասան առաքելոց քոց քն, և զեօթանասուն ընտրելոց աշակերտաց. Ղար։ *Ցեօթանասնիցն ձառ փոխարկեալ զգէմս բանիցս. Նար. տաղ։ *Եօթանասնից արանց հեբրայեցւոց թարգմանութի։ Այսըստ եօթանասնից թարգմանութե, կամ աւանդութեան, դումարութե։ Գտանին ըստ եօթանասնիցն, ևն. Եպ. Կր. Ա։

ԵՕԹԱՆԵԿԻ կամ **ԵՕԹԱՆԵԿԻՆ**. մ. Եօթն անգամ. օխթը հէղ. *Գալստե առնա եօթանեկին՝ ըստ գալստեան քո 'ի յաւիտին. Ցա որդի։

ԵՕԹԱՆԵՔԵԱՆ, **ԵՕԹՆԵՔԵԱՆ**, } **ԵՕԹԱՆԵՔԻՆ**, կմ **ԵՕԹՆԵՔԻՆ**, } նեցունց կամ ցուն. ա. գ. Ամենեքեան եօթն ոգիք կամ իրք միանգամայն՝ մի առ մի. օխթնալ. էէփիսի փէ. *Եօթանեքին Հրագարանքն։ Եօթանեցունց գառանցն. Թուոց. Է. 2։ ԻԵ. 21։ *Նոյնպէս և եօթանեքին... զի եօթանեքին կալան զնա կին (հետ զհետէ). Ղկ. Ի. 31. 33։ *Եւ եօթնեքեան իսկ... զի եօթնեքեան կալան զնա կին. Մրկ. ԺԲ. 22. 23։ *Ցեօթանեսին ներբինիս ցպաշտօնէ այս իւր ››. յն. եօթանց ներբինեաց. Եսթ. Ա. 10։ *Եօթնեքեանքն այնոքիկ՝ գործք են այսու կենցաղոյս. Կլիմաք։ *Եօթնեցունց... եօթանեցունց. Ճ. Ա։

ԵՕԹՆ, թին, թնի, թան, թամբ կամ թիւ. թանք, թանց, թնից, թամբք. եօթեան, եանք, թեամբք. ա. 'ի ձեռ. գրի, ԵԻԹՆ, ԵՈՒԹՆ, ԻԻԹՆ (որպէս և ածանցմունք իւր.) Ἑπτά. Septem. Միջինն ընդ վեց և ընդ ութ. երիւք պակաս 'ի տասնէ, կամ երկոքումբք աւելի քան զհինգ, կոյս թիւ կոչեցեալ, զի 'ի ներքոյ տասին ոչ միայն չծնանի կրկնութբ զայլ թիւ, և ոչ ծնանի յայլոց զուգից կամ 'ի քանորդական մասանց. և ըստ եբրայական ոճոյ զնի երբեմն փոխանակ բազմութե. Եօթը, օխթը. Էէփէ. ա. հէֆթ. յն. էփթա. լտ. սէփթէմ. ասոր. աոթբամ. ար. սէբա. եէդ. յէդ. *Ամուլն ծնաւ եօթն, և բազմածինն նուաղեաց յորդւոց։ Եօթն չարիք կան 'ի սրտի նորա։ Մաքծ ընդ քեզ եօթն եօթն։ Փնդեցաւ զծնի նորա ճառապայծ զեօթն աւուր։ Տնւք բաժինս եօթանց, այլ և ութից, ևն. *Մի պահանջելք զեօթանասնից եօթանն զորպիսութիւն. Եփր. աւետար։ *Ի գալ երրորդ եօթանն, ըստ եօթանցն ամաց։ Թուոց եօթնիցն. Լմբ. սղ։ *Եօթլուն զվերասին և զհոգևոր ծնունդն, մեր յայտնելով և ցնծալով, և ութիւն զհանդերձեալ ուրախութին նշանակելով. Ոսկեփոր։ *Զվեց օր գործել և յեօթանն հանգչել. Վանակ. տարեմտ։ *Եօթեանն խարիսխ և հիմն կիրակին է. Մաշտ. ջահկ։ *Երեք, և եօթեանքն (կամ եօթանքն) առ ոչ մի ինչ համարակ սահման շարամօտին. Արիստ. տանակ։ *Երեսուն և եօթեանքն. Ղար։

ԵՕԹԱՆՔ ասին առանձին կոչմամբ՝ Ստեփաննոսեանք եօթն սարկաւագունք. Գծ. ԺԱ. 8։ որպէս և Եօթն զօրութիւնք, այսինքն եօթնեքին գլխաւոր հրեշտակք, գաբրիէլ, միքայէլ, ռափայէլ, ևն։ Ցայտ. Ա. 4։ Գ. 1։ Դ. 5։ Ը. 2։ ԺԵ. 1։ ԺԵ. 1։ ԻԱ. 9։

ԵՕԹՆ ԱՆԳԱՄ. մ. Ἑπτάκις. Septies. Եօթնիցս. եօթնեկին. և Բազում անգամ. յաճախ. էէփէ ՔԷՐՐԷ, չօգ փէֆա. *Եօթն անգամ վրէժք խնդրեցին 'ի կայենէ։ Երկիր եպագ եօթն անգամ 'ի վերայ երկրի։ Եօթն անգամ յաւուր օրհնեցից զքեզ. ևն։ Ասի և *Մինչև յեօթն անգամ. կամ ցեօթն անգամ ››, իբր մակբայ անուանեցեալ, մինչև ցեօթն նուագս։

ԵՕԹՆԱԲԱԺԻՆ. ա. Ունօղ զեօթն բաժինս, կամ զկողմանս, և զկլիմայն որ ընդ եօթն աստեղբք սայլին. *Իսկ առ. մասինն եօթնաբաժին հիւսիսական, տիւք և գիշերքըն փոփոխին ժամուք քըսան. Երզն. տփ. էրկն։

ԵՕԹՆԱԳԻՍԱԿ. ա. } Ունօղ զեօթն **ԵՕԹՆԱԳԻՍԵԱՆ**. } գիսակս. մակագիր սամփսոնի, գլխոյ, և վարսից նորա. էէփի ՔԻՒՐՃԷՄՆԻ. էէփի ԲԷԼԼԻ. *Եօթնագիսակ ուխտաւորն. Տօնակ։ *Եօթնագիսակ վարսք գլխոյ նորա։ Եօթնագիսակ հերացն համամամբ։ Մռնչեաց ընդդէմ եօթնագիսեան մանկանն. Երզն. տփ։

ԵՕԹՆԱԳԼԽԻ. } ա. Որոյ իցեն գլուխք եօթն. **ԵՕԹՆԱԳԼՈՒԽ**. } էէփի պաշլը. *Սողուն ինչ եօթնագլխի. Ոսկեփոր։ *Մինչև յեօթնագլուխ վիշապն, որ է նեռն. Նխ. յայտն։ *Վիշապն մեծ՝ հրակերպ՝ եօթնագլուխ. Լմբ. յայտ։

ԵՕԹՆԱԳՈՒՆԱԿ. ա. Զանազանեալ յեօթն տեսակս. եօթնարփին. *Եօթնագունակ շնորհք հոգւոյն սբյ. Լաստ. ընթերց։

ԵՕԹՆԱԳՐԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի յեօթնագրեանն խմաստակութի. *Զայս զոր յիշեցաք յեօթնագրական արուեստիս. Տօմար։

ԵՕԹՆԱԳՐԵԱՆՔ, ենից. գ. Մատացածին ձառ 'ի վերայ եօթնեակ ձայնաւոր տառից՝ ա, ե, է, ը, ի, ո, ւ. իբրու համարողական արուեստ անհեթեթ իմաստակութբ, որպէս թէ բաղդատութեամբ ընդ իրեարս, և ընդ բաղաձայնս բաղադրութբ՝ տայցեն խորադգած լինել անհասից. նոյն է՝ որ կոչի Արուեստ վեցհազարեկի. *Պատճէն եօթնագրենից աղուակիդ, զոր 'ի գիմգ է գիր լէ. յայբէ մինչև 'ի քէ ››. և յայլ օրինակս. *Քերականութի, որ կոչի եօթնագրեանք. Եօթնագր։

ԵՕԹՆԱԴՐՈՒՆ, դրունք. ա. Ἑπτάπυλος. Septem portarum. Որոյ են դրունք եօթն. էէփի գափուլը. *Թողից (զշինեալ) զհրապարակ կրակարանին զեօթնադրուեան թագաւորական տաճարին՝ որ 'ի շօշ քաղաքի. Անան. Եկեղ։ *Երթեալ 'ի քաղաքն թիւառի եօթնադրունս. Հ=Ց. հոկտ. ԾԸ։ *Ի քաղաքն թիւսս, որ է եօթնադրունն յէլլադա։ Զաքայիս, և զներքին թեբէս զեօթնադրունան. Հ. կիւմ։

ԵՕԹՆԱՐԻՆՆԱՆ· Նոյն ընդ վ. *Պատրաստ եօթնագունեան. Պտ. ազէա։

ԵՕԹՆԱԹԻՒ· ա. Ուր գոն եօթն թիւք զորօրինակ անունս Քրիստոս, Շմաւոնն են, կամ եօթն գաղք կենցաղոյս, կամ ի վերայ վիմին պետրոսի եօթն աչք ըստ մարգարէին, են. *Վէմն հաստատեալ, և արձանն հիմնացեալ, քարն անուանի, եօթնաթիւ պատանութիւք յարմարագրեալ... կեփաս. Նար. ա՚՚ա՚։

ԵՕԹՆԱԼՈՑՍ· ա. } Ունօղ զեօթ
ԵՕԹՆԱԼՈՒՍԵԱՆ· } նեակ լոյս· եօթնաճառեան. եօթնարփեան. պայծառափայլ. *Տեսանէ զաս և ոքանչէլին զարքարիս եօթնալոյս աշուանակ. Ճ· ի։ *Զաքարիայ սեաանոյին, և եօթնալոյս աշտանակին. Ց՚՚ուղխ։ *Շինեաց իւր տաճար զմարմնին, յորում էջ և եակաց եօթնալոյս հոգին. Նխ. ա՚՚ա՚։ *Եօթնալոյսն քարսեղ սաե. Ոսկիփոր։ *Եօթնալուսեան Ճառագայթիւք Ճոխանալ. Ասան. էկեղ։

ԵՕԹՆԱԾԻՆ· ա. Ծնօղ զաւակաց եօթանց կամ բազմոց· յն. (մայր) ծնօղ զեօթն, օրօք պարկի մոր.*Ունայնացաւ եօթնածնին. Երէմ. ծԷ· 9։

ԵՕԹՆԱԿԱՆ, ի, աց· ա. Եօթնեակ· եօթն· *Դարձայց ի լթիւ մոլորականն ի եօթնեական, որք առնուտեալք եօթեանց դարուց անուանեցան. Երզն. ոփ. էրին։

ԵՕԹՆԱԿԱՑԵԱԼ· Իբր Ա յն՝ որ ոչ նի կալ զեօթն դարս· *Արուաքսեալս ի կենդանական գոյից եօթնակացեալ կենցաղոյս. Բէնի։

ԵՕԹՆԱԿԻ· ա. ք. Եօթնեկին· եօթն. և եօթնիւղս, կամ բազմապատիկ· *Եօթնակի յանցեանօք չիջոյց յինքեան զեօթնարփի շնորհս հոգւոյն... նոյնպէս եօթնակի յանցեանօքն իւրեանց առ որթոյն ևն. Եղիշ. էփ։

ԵՕԹՆԱՀՈՍԱՆ· ա. Որ հոսի ընդ եօթն առաջս, կամ ընդ բազում բուխմունս· *Ցեօթնահոսան առատ վտակաց նը հոգւոյն արբեալ. Ոսկիփոր։

ԵՕԹՆԱՁՈՐ, ոյ· ա. ք. Ցեղի՝ ուր են եօթն ձորք· Էեփի փերէզէի· *Հարցէ զեօթնաձորն ոյն. յն. զեօթն ձորս. Ես. ԺԸ. 15։

ԵՕԹՆԱԼԻ· ա. Ἑπτάχορδος. Septem chordarum. Որոյ եօթն են ալիք· Էեփի ԲՆԷլի, Էեփի փէրիէզի· *Եօթնալի քնարն գրեթէ քան զամենայն գործիս լաւադոյն է. փիլ. այլաբ։ *Եօթնալի շնորհայ հոգւոյն սքզ ոյ. իբր եօթնարփի. Նար. փագ։

ԵՕԹՆԱՃԱՐԱԳ· ա. } Ἑπταλυχνος.
ԵՕԹՆԱՃԱՐԱԳԵԱՆ· } Septem lucernas habens. որ և ԵՕԹՆՃԱՐԱԳԵԱՆ· Որ ունի եօթն ճրագունս· եօթնաչքահան. եօթնալոյս· Էեփի գոնփէզէի՝ ըզէգիւպ· *Եօթնաճրագ աչուիձանիքն. ԳԱԳ։ *Եօթնաճրագեան աչսանակ. Ճ· Գ։

ԵՕԹՆԱՄԱՄՆԵԱՑ· ա. Ունօղ զեօթն մասունս. և եօթնարփի. և բազմապատիկ· *Եօթնամանեայ հոգւոյն պատմոտիկ. *Եօթնամանեայ հոգւոյն պատմունս ձանաւ. Ցհ. յհ. ոփ։ *Ըստ էական ամենաշնորհատուէն աչսոյն ի յեօթնամանեայ շաւիղ գթութեան. Նար. խլ։

ԵՕԹՆԱՄԵԱՑ· } Տ. ԵՕԹՆԵՄԵԱՆ։
ԵՕԹՆԱՄԵԱՆ· } իսկ եէր. ա՚՚եփոր։ *Ի միոյ օրէ բռեալ տարի, և ի տարւոյ եօթնամեանսն ոյ. իսկ իբր գ. ամք եօթն կամ բազում։

ԵՕԹՆԱՄՈԼՈՐԱԿԱՓ· փոխանակ գրեալ ըստ յն. եօթն մոլորակք· *Եօթնեալ ըստկն զեօթնամոլորական գործեաց փիլ. ք. բան։

ԵՕԹՆԱՄՍԵԱՑ· ութեալք կամ ապք· ա. Տ. Ἑπτάμηνος, ἑπταμηναῖος. Septimum mensem agens, qui septimo mense in lucem editus est. Եօթն ամսոց· օթոք ամբան· էէփ այլզփ· *Եօթնամսեայ ծնեալ մանկունքն՝ կատարեալ հանդիպին գոլ. Լյէ. աղ։ *Զեօթնամսեայն նկարագրէ անքաւսար լինել զծնունդն. Աբէ։ *Տալոյք ծնաւնելով վեցամսեայք և ոեւթամսեայք՝ չապրին, իսկ եօթնամսեայքն ապրին. Սահմ. ծԹ։ *Եօթնամսեայ յանապատս վարեցաւ (յհ· մկ·) ի հրեշտակէն. Մագ. Է. (գրեալ էր, եօթնամեայ)։

ԵՕԹՆԱՑԱՐԿ· ա. Ուր իցէն եօթն յարկք կամ գոտիկոնք· էէփ գոն·*Եօթնայարկին կոչեալ, որ էրն եօթն գաս ի վերայ միմեանց կամարօք բարձրացուցեալ. Մաբնին։

ԵՕԹՆԱՆԿԻՒՆ, կեան· } ա. գ. Եօթնանկիւնի, նուզ· } պտ́γωνος, γιος. Septangulus. Որոյ են անկիւնք եօթն. էէփ փէոչէի· *Եօթնանկիւնքն յեռանկեանցն բաղկացեալք։ Ցարամանեալ յեօթնանկիւնան պատկանին. Մագ. խԲ. Ե Է։ *Եօթնանկիւնքն՝ ըստք, ա, է, ժէ, լէ, լթնի վաեռուն։ Երկոքնակիւնի և չորքանկիւնի եւթէ չարադրեսցի, ծնանի զեօթնանկիւնին. փիլ։ *Աւելորդ եօթնանկիւնք, ա, ը, ժա, ժզ, իա, իէ... Ուղղորդ եօթնանկիւնի, ա, է, ժը, լգ, ծե, ձա, ճժը... Ամէն եօթնանկիւնին հինգ հինգ (ըստ ալմագեստի). Սաբի. փոմ։

ԵՕԹՆԱՆՂՈՑԼ· ա. եօթնալոյս. եօթնալուսեան. բազմփայլ· *Եօթնանչոյլ ճրագունք. Նար. ասաք։

ԵՕԹՆԱՐԱԹԵԱՑ· ա. Որ առէ զեօթն եօթնեակս· էէփ հաֆիաւը·*Եօթնաչաքանեայ պահք. Ցօհան։

ԵՕԹՆԱՐՆՈՐՀ· ա. Ունօղ կամ բերօղ զեօթնեակ շնորհս հոգւոյն· *Հաճել յառաքինի բարուքեան, ուսոտ ելոյքն յեօթնիսկ պարգևացն. Աբէ։

ԵՕԹՆԱՐՓԱՓԵԱՑ· ա. Որ ունի զեօթն չորեքկոյս գարուց. եօթնգարեան·*Ըստ եօթնիսկ չորեքկոյս գարուց կենցաղոյս. Վահան. յոբ։

ԵՕԹՆԱՁԵԱՑ· } Ունի իցեն աչք եօթն.
ԵՕԹՆԱՁԻ· ա. } ըստ մարգարէին՝ Եօթ ի վերայ վիմին եօթն աչք են· *Վէմդ անխախտելի, արձան եօթնաչի։ ԳԱԳ։

ԵՕԹՆԱՂԱՀԵԱՆ· ա. Ունօղ զեօթն ջահս ճրագաց· եօթնաճրագեան. և բազմապատիկ· *Աշտանակ ոսկի՝ եօթնաջահեան լուսով պայծառացեալ Շար։ *Զեօթնաջահեան աշտանակին լուսոյ նուազեցուցին. Եղիշ. էփ։ *Եօթնաջահեան լուսով հոգւոյն սրբոյ շնորհաց մեծարեալ. Գր· ոփանչ· ի ոթէփ։

ԵՕԹՆԱՆՆԱԿԻՆ, կինոջ· կամ ԵՕԹՆԱՆՆԵԱՑ կին· ա. Եղելոյն կին արանց եօթանց· *Բերելին ի մէջ զառաքն եօթնասնեակ (ասլ. եօթնասնեակ կնոջն). ՄԺԲ. Ը։

ԵՕԹՆԱՍՏԵՂԵԱՆ· ա. Ուր են աստեղք եօթն, որպէս կամելք մոլորակաց· զի և ըստ հելլենացոց, ἑπταφανὴς, եօթնարփի ասին եօթն գօտիք երկնից· կի ուր են բազմութիք աստեղաց, որպէս հաստատութեան. կամ Բազմալոյս, պայծառազարդ խնամալի օրինակաւ, որպէս լուսեղէն իւրաքանչիւրք երկնից· *Մտանելով յեօթնաստեղեան խորանն։ Ընկալ ևհան, գի զկրաժարեալ հոգիս յեօթնաստեղեան լուսեղէն խորանն. Շար։

Իսկ Նբ. գնդ էնէղ· *Եօթնաստեղեան սեամբք կատուցեալ... Թուխ հայիլ՝ի բանն Ցայբ· ա. 20.*Եօթն աստեղքն հրեշտակք եօթն եկեղեցեացն են, և Ճրագաբանքն եօթն՝ եօթն եկեղեցիքն են ոյ. և կի իմն իմն իբր եօթնաստեղեան, որ և ԵՕԹՆԱՍՏԵՂՆ։

ԵՕԹՆԱՍՏԵՂՆ· ա. Ունօղ եօթն աստեղանց, իբր եօթնաչահեան. էէփ փալլԷ՝ գանփէլէի·*Չի մի Ճրագն եօթնաստեղն ը գրեանաւ զիայլսն լուսոյն ծածկիցէ. Աբծբ· ֆ· 2։

ԵՕԹՆԱՍՏԻՃԱՆԵԱՆ· ա. Որոյ են աստիճանք եօթն· էէփ փէրէճԷլէ՝ այոփէը· *Զոր և պօղոս հոգացաւ բացայայտել զեօթնաստիճանեան մասունս՝ի հոգւոյն սքզ աւանդեալ հեգնչոյղոյ սքզ·Աբծբ·ֆ·11։

ԵՕԹՆԱՏԵՍ· ա. Ունակ եօթն տեսութեց կամ աչաց· եօթն աչքեք տեսօղ. ըստ Զախ· ֆ· 9։ *Որպէս զարձանն եօթնատես վիմին զբազաբանէլն. Նար· խլ։

ԵՕԹՆԱՏԵՍԱՐԱՆԵԱՑ· Նոյն ը վ. *Վէմ եօթնատեսարանեայ, որ հայի ընդ ամենայն երիվր· Ճ· Գ։

ԵՕԹՆԱՓԵԱՆ· } ա. Ἑπταφαής. Septem partibus
ԵՕԹՆԱՓԵՆԻ· } lucens, micans.
ԵՕԹՆԱՓԻ· } Արփիափայլ եօթնեակ պայծառութիք. եօթնալոյս. եօթնաչոյլ. (ըստ եօթնեակ շնորհաց հոգւոյն)։ Ես. ծա. 2։ *Եօթնալուսեան շնորհօք, կի Ճառագայթիւք Զեօթնալուսեան հոգւոյն զբուխիւնն։ Եօթնալուսին շնորհաց. Շար։ *Եօթնակի յանցեանօք չիջոյց յինքեան զեօթնալուսի շնորհս հոգւոյն. Եղիշ. էփ։ *Աչառանակն՝ խոչն լուսոյ, և ի վերայ նոյա գուշակ առեալ ծածուխն եօթն արփի շնորհաք. Ցհ· խ· Ելիզ։ *Եօթն անգամ կանգնուսն սապ սակս եօթնալուսի շնորհացն. Համ. ասա։ * Խելամուտ իցես բազմատեսչացն, եօթնալուսին շնորհացն հոգւոյն ոյ. ապ. եօթնալուսեան. Լբ. խլ։ *Կրկինս մարգ եօթնալուսեան շնորհօք քո լցցի. Մխ. ա՚՚ա՚։ * Լցեալ շնորհօք եօթնալուսին. Գնդ։

ԵՕԹՆԱՒՈՐ, ի, աց· ա. Ուր իցէ թիւ եօթնեակ. *Եօթնաւորեալ այլ աղբիւր են ալեպահս Թուոց. Եփ. ա՚՚եփոր։

ԵՕԹՆԳԻՍԱԿ· Տ. ԵՕԹՆԱԳԻՍԱԿ. *Եօթնգիսակ ուխտաւորն և արին սամխան. Տօնա։

ԵՕԹՆԴԱՐԵԱՆ· ա. տե՛ս ԵՕԹՆԱՐՍԱՆ. Ունօղ զեօթն գարս, կամ զեօթն հազարամս. կենցաղական. զի զհանդերձեալն ուեթերոյզ. գոյ կոչեն նախնիք. *Ի կատարումն եօթնդարեան ժամանակին՝ի վերջին օր։ Եօթնդարեան կենցաղոյս։ Զեօթնդիարեան վիշտն. Ա՚ՐՆ. Եւ. Ն ա՚՚եփոր։ Վահակ. յոբ։

ԵՕԹՆԵԱԿ, եկի, ա՚՚ կամ իւ, ացս· ա. գ. Եօթն մի. եօթն. Էօ՚ը, Էօ՚ը հապի. Էէփէ, Էէփէ դահէ· *Եօթնեակ զաւակօք։ Ցեօթնեակ բերանոյ։ Եօթնեակ գարնոյ։ *Եօթնեակ շնորհօք. Շար։ *Զեօթնեական ըստ եօթնեկսն՝ որ ի մէջ հոգեկան շարժմանցք զգեհնուլ զհոգւոյն շնորհս, զոր ետայիսան Թուէ. Ցհ· խ· ա՚՚ա՚։ *Պատուէր սա զեօթնեական՝ կոյս իբրև զաեհնոյ. Մագ· է։ *Զուգաթուեսցի և աւեհնոյ իւրով անչնորդ եօթնեկիւն, որ և սա կոյս կոչիւր. Ասան. էկեղ։

ԵՕԹՆԵՒԿ· որպէս եօթնեբեակ մի աւուրց· շաբաթ մի. հաֆԹա, հէֆԹա. *Իր ի մէջ եօթնեկին։ Երկու եօթնեակս· Զկնի երկուց եօթնեկաց· ՎԼ· հդ· ֆ· Ը· ֆ։

ԵՕԹՆԵՒՆ· ա. Եօթն. եօթնեակ. կի որպէս յոգնականն բառիս եօթն. *Եօթնեան բանին մասունք· փիլ· լԻ· Ը· 110։ *Զեօթնեան շնորհս հոգւոյն սքզ ոյ. յն. եօթն. ՍԷբէր· ֆ։

ԵՕԹՆԵԿԻ. } ա. ն. Եօթնակի. եօթ-
ԵՕԹՆԵԿԻՆ. } նեակ. եօթնպատիկ. և եօթն անգամ. Եօթը խօթ, օխտը կէրտօղ. *Եօթնեկի վրէժք. Պէտ: *Եօթնեկի շնորհօք: Զեօթնեկի շնոյհս հոգւոյն. Լմբ. առկ: Վրդն. ղևտ: *Թուեսցես . . . եօթն ամ՝ եօթնեկին . . . քառասուն և ինն ամ. Ղևտ. իե. 8: զի եօթնիցս եօթն է խմ: *Զեօթնեկին պսակքս ստացաւ 'ի գիշերիս յայսմիկ. Վրք հց. Է:*Եւ ոչ եօթնեկի ըստ յանցմանն պատժեցեր. Երզն. ող: *Եւ լնոյր 'ի նոսա եօթնեկինն հատուցանել. Կիւրղ. Բգ.

ԵՕԹՆԵՄԵԱՆ. ա. Եօթնամեան. եօթն ամաց. օխտը տարու կմ տարուան. էէփի եաշընտա, կամ սէնէլիք.*Զեղն եօթնեմեան. Դտ. Զ. 25:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ, եկի, կաց. ա. գ. Ἑπτὰ. Septem. Ἑβδομὸς, ον. Septenarius, um. Եօթն. եօթնեակ. և թիւն եօթնեակ կամ եօթներորդ. *Եօթներեակ գլսուց. Եղն: ՏՓ: *Եօթներեակ և յիսներեակ աւուրք. Յհ. իմ. ատ:*Եօթներեակն ոչ ծնանէ զոք զներսույց տասնեկի թուոցն, և ոչ ծնանի յումեքէ: Բարին ազգակից է եօթներեկին, իսկ չարն եղբայր է երկակին: Զըստ եօթներեկիան, ևն. Փիլ: *Կրկին եօթներակն զնոսա (զչորեքտասանս) գործէ. Սարգ. Վեր:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ. գ. ἡ Ἑβδόμη. Septima (dies). Ἑβδομὰς. Hebdomas, septimana. Եօթներորդն օր եօթնեկի, որ կոչի շաբաթ. եբր. շապպաթ, ձէպտա, (որ է եօթներորդ). *Զեօթներեակն, զոր եբրայեցին շաբաթ կոչեն, հանգիստ անուանէ: Զեօթներեակն օրհնեաց և սրբեաց աԾ: Զտէրունեան եօթներեակն առնել աԾավայելչաբար: Պատուիրան վն տէրունեան եօթներեկին: Հանգչելով 'ի տէրունեան եօթներեակին. Փիլ: *Եւ կատարեցան զարդք նոցա եօթներեկի. Տօնակ:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ. իբր Եօթներորդ դար կմ շաբաթ աշխարհի, որում յաջորդէ հանդերձեալն իբր կիրակէ. *Ի կատարումն եօթներեկին 'ի նախկի ութերորդ գորուն մուելոյ. Յհ. իմ. էկեղ:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ. Ἑπταετία. Septennium. որպէս Եօթներորդ ամ հասակի. եօթնամեայ ժամանակ. *Բանաւոր ասէն զմարդ ըստ առաջնում եօթներեկին ... իսկ ըստ երկրորդում եօթներեկին (ժդ ամաց) կատարելապէս յանգի ... երրորդ դարձեալ եօթներեկաւ (իա ամաց) յանգումն է աճման. Փիլ:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ, կամ ԵՕԹՆԵՐՐԵԱԿ, ըստ տումարագիտաց է Կիրակագիր, այս նշանագիր յայտարար կիրակէի՝ որով յայտնի լինին և այլ աւուրք եօթնեկին՝ զամն ողջոյն. Տոմար. ստէպ :*Արա եօթներեակ ... փոխել յեօթներրեկէն 'ի նոր ութերրեակն հոռոմի. Արղ: *Ասեն՝ թէ տարով միյառաջլուսինն բոլորի և մնայ նախ քան զքնի դալն. և խանգարի տոմարն, վերադիրն Ժ լինի, և եօթներրեակն Է. Վրդն. ող:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Ἕβδομος, η, ον. Septimus, a, um. Վերջինն յեօթն թիւս. օխտըէրտը. էէտինճի, հէֆթիւմ. եբր. շըպիյի, շապպաթ. *Հանգեաւ յաւուրն եօթներորդի. օրհնեաց աԾ զօրն եօթներորդ: Յամին կամ յամսեանն եօթներորդի: Յեօթանասներորդի և յեօթներորդի ամի, ևն:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ. գ. Ἑβδομὰς. Hebdomas, septimana. Եօթնեակ մի. շաբաթ մի. եօթն աւուրք, և ամիսք, և ամք. *Էի 'ի սուգ երիս եօթներորդս աւուրց. Դան. Ժ. 2:*Տօն եօթներորդաց: Եօթն եօթներորդս. Եօթն եօթներորդքն ամաց՝ քառասուն և ինն ամ. Եւ. ԺԶ. 22: Ղևտ. ԻԳ. 15: Ղևիե. 8: Օր. ԺԶ. 9. ևն: *Եօթանասուն եօթներորդք համառօտեցան 'ի վերայ ժողովրդեան քո. ևն. Դան. Թ. 24: (այն են ամք 490, յաւուրց դանիէլի ցՔն:)

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴԵՄ, եցի. ն. Ἑβδομίζω. Եօթնիցս կրկնել զինչ, կմ առնուլ զեօթներորդ մասն. կմ առաջի առնել այսչափ եօթնեակս, այսինքն շաբաթս. զի պէսպէս է մեկնութիւն բանիս Եզեկ. ԽԵ. 23. *Որպէս հմայիցէ ոք հմայս առաջի նոցա, և եօթներորդիցէ նոցա եօթներորդս ››:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Թիւ և համար եօթներորդաց. *Իբրև զաւուրցն եօթներորդութիւն ելից. Կիւրղ. Ծն:

ԵՕԹՆԵՐՐԵԱԿ. իբրև պարզ. Տ. ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ:

Իբրև բարդ, Եօթնիցս երրեակ. որ է իա. կամ եօթն և երեք, այսինքն Ժ. և Ը վերջնոյս ասի,*Մովսէս մաքրի յութ հնգեակս (խորեայ) պահոցն՝ յեօթներրեակ օրէնսն (տասնաբանեան պատգամաց). Արղ:

ԵՕԹՆԵՔԵԱՆ, կամ ԵՕԹՆԵՔԻՆ. Տ. ԵՕԹԱՆԵՔԵԱՆ:

ԵՕԹՆԻՑՍ, և ԵՕԹՆԻՑՍ ԱՆԳԱՄ. Տ. ԵՕԹՆ ԱՆԳԱՄ. *Սակս այսորիկ շնորհակալ լինիմք եօթնիցս. Լմբ. ող: *Վայ ինձ եօթնիցս անգամ կրկին եղկութիւն . . . որ զամբաւութիւս թուոց պարագրէ: Յեօթնիցս եօթներորդս յոբելինիցն ››. (որ են խթ եօթնեակք տարւոյն). Նար. հԶ. ղԲ:

ԵՕԹՆԿԱՇԵԱՆ. ա. Ἑπταβόειος. Septem bubulis pellibus factus. Կազմեալ յեօթն կաշւոյ, կամ 'ի մորթոյ արջառոց. *Տեսեալ զվահանն եանդայ զեօթնկաշեանն՝ ոչ կարի մեծ, որպէս գրեաց հոմերոս. Պտմ. աղէք:

ԵՕԹՆ ՀԱԶԱՐ. և ԵՕԹՆ ՀԱՐԻՒՐ. ևն. ոչ այնչափ բարդ համարին, որչափ կրկին բառք յայտնիք. նոյն և ռմկ:

ԵՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱԿ, եկի. ա. Ուր կցէ հաշիւ եօթնհազար ամաց. *Ըստ դարուցն եօթնհազարեկի. Տօնակ:

ԵՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱՆ ԴԱՐ, ըստ Ճ. կամ ԵՕԹՆԱՀԱԶԱՐ ԴԱՐՔ, ըստ Լմբ. ող: ժամանակ եօթնհազար ամաց. Տես և ԵՕԹՆԴԱՐԵԱՆ, և ԵՕԹՆԱՇՐՋԱՆ:

ԵՕԹՆՃԱՌԱԳԱՅԹԵԱՆ. ա. Եօթնանշոյլ, եօթնալոյս. *Եօթնճառագայթեան փայլմամբ լոյս աշխարհս ջահաւորեցեր. Անյ. Բարձր:

ԵՕԹՆՃՐԱԳԵԱՆ. ա. Տ. ԵՕԹՆԱՃՐԱԳԵԱՆ. յն. եօթնալոյս. Ἑπτάφωτος. Septem luminum. *Եօթնճրագեան ասէ զաշտանակն վասն մարմնաւոր տեսչութեան տեառն. Սեբեր. Է:

ԵՕԹՆՄԱՆԵԱՅ. Տ. ԵՕԹՆԱՄԱՆԵԱՅ. *Իսկ անձինն տեսանականն (զօրութիւնք են) եօթնմանեայ. զգայութիւնք հինգ, ևն. Փիլ. այլաբ:

ԵՕԹՆՇՐՋԱԳԱՅՔ, յից. ա. գ. Ἑπτάκυκλος. Septem circulorum. Ունող զեօթն շրջագայութիս. կմ Շրջանք եօթն. *Կառավարելով զժամանակս եօթնշրջագայիւք աւուրց շուրջընթացիւք. Պիտ: (է առաւել երկու բառ՝ քան բարդ 'ի հյ):

ԵՕԹՆՈՍՏԵԱՅ. Տ. ԵՕԹՆԱՍՏԵՂՆ. *Եօթնոստեայն (կամ եօթնոստեան) աշտանակն. Եփր. Եւ:

ԵՕԹՆՈՒՏԱՆ. ա. Եօթն աւելի 'ի վերայ տասին. փանը Եօթը. ծն էէփի: Գ. Բգ. ԺԴ. 21: Ա. Ժն. Է. 11: որ և Եօթնևտասն. Ծն. ԽԷ. 28: Բ. Ժն. ԺԲ. 13: և Տասնևեօթն. Նեեմ. Է. 42:

ԵՕԹՆՈՒՏԱՍՆԱՄԵԱՅ. ա. Տասն և եօթն ամաց. որպէս գնի 'ի յն. Ծն. ԼԷ. 2: ուր այլ ձ. եօթնևտասնամեայ:

ԵՕԹՆՈՒՏԱՍՆԱՄԻ. նոյն ը վ. *Եւ յովսէփ, ասէ, եօթնուտասնամի էր: Եօթնուտասնամի էր՝ զի վաճառեցաւ յովսէփ. Եփր. Ծն:

ԵՕԹՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ. ա. Յեաւին ԺԷ թուոց. ծն էէփինճի: Գ. Բգ. ԻԲ. 52: Ա. Ժն. ԻԴ. 15: ԻԵ. 24:

ԵՕԹՆՊԱՏԻԿ. ա. Ἑπταπλασίων, ον. Septuplum. ἑπταπλασίως, septuplo. Եօթնեկին. եօթնիցս կրկնեալ կամ կրկնելով. օխտը խօթ. էէփի գօթ: Բ. Բգ. ԺԲ. 6: Սղ. ՀԲ. 12: ԺԱ. 7: Առակ. Զ. 31: Դան. Գ. 19: Եփ. Լ. 26:

կամ Ἑπτάκις. Septies. այս Եօթնիցս, եօթն անգամ: Ղևտ. ԻԶ. 18. 24. 28:

ԵՕԹՆՊԱՏԿԵԼ, կամ ԵՕԹՆԱՊԱՏԿԵԼ. ն. Եօթնիցս կրկնել. *Իրաւունք են մեզ զմին եօթնպատկել կմ եօթնապատկել. Վրդն. ող. և ղևտ:

ԵՕԹՆՊԱՐԵԱՆ. ա. Ուր են եօթն կմ բազում պարք, հոյլք. *Եօթնպարեան դասուք հրեշտակաց սպասաւորեալ. Անյ. Բարձր: *Եօթնպարեան խմբիւք զերեքսրբեան օրհնութիւս քաղցրանուագ երգէն. Յհ. իմ. էկեղ:

ԵՕԹՆՊԱՐՍՊԵԱՆ. ա. Որոյ են պարիսպք եօթն. էէփի հիսարլը՝գալէսի. *Եօթնպարսպեանն եկբատան. Խոր. Բ. 84:

ԵՕԹՆՓՈՐՁԵԱՆ. ա. Ընդ եօթն կմ բազում փորձս անցուցիչ. և անցեալ. *Արծաթագործ եօթնփորձեան հրաբորբոք ճարտարապետն 'ի բովս հալոցացն. Արծր. Ը. 9:

ԵՕԹՆՕՐԵԱՅ. ա. Ἑπταήμερος, ἑπταῖος. Septem dierum, ևն. Եօթն աւուրց. օխտը օրուան. էէփի կիւնլիւք. *Զեօթնօրեայ ժամանակին. Գ. Մ. Զ. 25:*Եօթնօրեայ ըստ շաբաթուցն. Արղ:*Ի վերայ չիրմիքո լոյս եօթնօրեայ. Մագ. ԺԶ: *Զեօթնօրեայ տաղաւարահարացն նուէրս. Տօնակ:

Օ

Օ. Յառ բաղաձայն, և այն կիսաձայն ըստ բզզանաց մեղուաց՝ մանաւանդ յառաջ քան զբաղաձայնս. զորօրինակ՝ Ըղմարդ, զնա. որ գրի և ղընա, իբր ըզընա. զի միշտ զօրութիւն կայ նախընթաց ը սղելի:

Ասի և կրկնակ ըստ յն. որպէս Թլուատ ոս, դս, ստ, սդ. զի ասէ Թր. +Էր. *Բաղկանայ զայ 'ի սէէ և 'ի դայէ ››. ուր բարուք ասեն Մագ. և Երզն. *Եւ է ս կրկնակ՝ ոչ ըստ հայումս, այլ ըստ յունին ››:

Ըստ հաղագին է նուրբ, որ և բարակ, լերկ: Կոչի 'ի հյ. և պրս. Զա, կմ Զայ. և յայլս զայն, զային, զէ, զէթ, զիթա:

Զ. Լծորդ է իբր ձայնակից ընդ ս. վասն որոյ անխտիր գրի զգեստ, սդեստ. զգալ, սգալ, իմա նովին նշանակութը սուգ առնելոյ. որպէս և զուարակն է նոյն ը տուար, դուար. եբր. Թօր. յն. Թաւրօս. և ցուլ՝ ընդ Թ. ստեղեր:

ատր էին 'ի բանս յուշաց և գազմատաց և եգիպատացւոց · Վ.բ. հց. յ :

ԴԱՄՐՈՆ · ՝ Հիւանդին հատուած, և 'ի գամրանի ներծածկել · Թէոփր. Խոյրագ. (որ 'ի Գիպա. գրի, Որպէս յահան կորնոյ քաղցեղի ասէ :)

ԴԱՂՆԱԳՆԵԼ · ՝Մերթ գաշնակելով, և մերթ հարթ առնելով · Ան · ագ :

ԴԱՀՑԱՆՈՒԹԻՒՆ · ՝Յորժամ արուն սերմին առնուլ (կամ առնել) սկսանի, և իգին հատել գաշտանուելիքն · Փիլ · կն :

ԴԱՒՆԱՀԱՍ · ՝Դաւնահամ պաղոյն Ճաշակ քաղցրանայ լեզուաւս · Շ · փագ :

ԴԱՒՆԱՄԱՆ · ա · Որ ինչ է յամանի գաւանուելիք, կամ քաւմալ 'ի գաւն ամանոյ · ՝Որ ըզքաժակըն գաւնամանն՝ ինձ աբերուցեր զիմարական · Շ · Եզե :

ԴԱՒՍԱՓԱՆ (կամ քեաբ, կեաբ). Ձեռագիտ արուեստաւոր · ֆէլէփէաբ, ֆէաբ · ՝Ճարտարացուսցէ զոհաստիքն հոգւոյ իմոյ առնելով զնա արուեստագէտ գաստաքար · Մր · այրիվան :

ԴԱՏԱՐԿԱԲԱՆ · ֆ · որպէս Դատաորկաբանուելիք · ՝Ընդ գատարկաբանին (կամ գատարկ բանին) պատասխանի տալ պարտէ · Վ.բ. հց. Ի. յ :

ԴԱՏԱՓԵՏ Լինել · որպէս Դատափետ առնել, 'ի գատ քարշել · գատախաղ լինել · Դատափետ եղեն գպիրքն առ պիղատոս, գատաստանաւ բառնալ 'ի խաչ բողոքեն · Շ · փագ · (այլ Ձ. գատապետ. այլ. դատապետ :)

ԴԱՒԹԻԱՋԱՐՄ · ա · Որ է 'ի զարմէ և 'ի տանէ գաւթի · ՝Ի յարքայահամն յես ուսան արմատ գաւթիաղարմ · Շ · փագ :

ԴԵՐԱՔՐՈՑՈՒ · ՝Բանջարքն ոչ գեռաքոյաք (առեղծան) · այլ հասեալք · և ծառքն կատարեալք և պտղալիցք, և մաքրն երեսնամեայ հասակաւ, թէպէտև միոյ աւուր կեն դանի · Շիր · զոփ :

ԴԵՐԱՔՐԻՈՑՈՒ · ՝Վասն ժողովելոյ ձեզ յերուսաղէմ վկայեմ և ես. քանզի ժողովելք առ գերաքրիստոն, որ է նեռն · Գր · գա :

ԴԵՐԲՈՒԿ · ՝Ամպանայր 'ի գերբուկս ձոր բոցն մաեաց · Անց 'ի քաղաժայռ գերբուկս անձաւացն · Պամ · վբ :

Դժխնակն · ա · Չարակն. և գժնգակ աջք · ՝Կարծեր գժնակն, եթէ յերկիւղէ անոր առաչնոյն գերկարգն գիւրաւ պատրիցէ · Վ.բ. հց. յ :

Դժոխնաշեի · ա · Դժոխարովյն · կլաշոյ նման գժոխոց, որ չասէ երբէք չասս · ՝Դժոխամաձև ագահուելոյն անհամարոյր Թշնամւոյն ոչ շատացաւ էն · Ղևոնդ :

ԴԺՈՒԱՐԲԱՂՈՒԹԻՒՆ · ՝Ի յոյս քաւութեան գժուարալուսց իմոյն մերոյ · Վ.բդն. փան :

Դժուարաբախուն · ա · Որ գժուարաւ փախ. անփուս. ՝կրնքեն(սատանայիկն) գժուարբախուս և գժուարապականելի դէպ եղև լինել · Փիլ · Եւ :

Դիակ · ֆ · Թխակ ուսոց, կամ կողին մի. քամակի · կոնքին ձեռ կողմ · ՝Ցեեսուստ կողմանէ աշխատարեալ քանքսէս, բուռն հարեալ զգիակաց պղնձակուռ վարագանին (կամ պղնձաձև վարիպագանաց) աչքսահակայ, 'ի վերայ Թիկանցն զգաւակս երիվարին արկեալ · Աբեր · ա · 5 :

Դիբանուել · ՝Զօրութիւն քոյին զնա ևս գիթաւալ յերկիր ընկենոյր · Գպ · վբ :

Դիմակ · իբր Ընդդիմակ · ՝Ծառ կենաց, գիմակ մահաւորէ : Ջէն երկիւղածից՝ գիմակ նեռից գազանեաց · Շ · փագ :

Դիմանալ · ՝Գաւալ օգնութիւն 'ի կացանբ՝ գիմացաւ պարտից · Գպ · վբ :

Դիմար, ի. ից · ա · ֆ · (յոգի Դիմա. ռական, Դիմառուելիք.) Ապօղ զգէմս այլոց. անձինք և իրք՝ զորոց զգէմս լինի 'ի մէջ առնուլ · ՝Փառք իմ գիմառից էից գոյէից գառնեք · Դուս պահից զատանդ՝ երաչխաւոր տիսղ գիմառից · Նբ · փագ յոբ · ևն :

Դիմիր Ելանել · Դիմել · գէմ է. գէաղ՝ ընդ առաջ երանել · ՝Դիմեալ յեգեմեան գիտէն՝ ձեմ հարսաւային գոլով, ժողով յոքանչիալ խմբից՝ խիտ առ խիտ գիմիս եղեալ · Նբ · փագ արմա :

Դիոպտրան, կամ Դիոպտրուն · Բառ յն. Διόπτρα. Dioptra, instrumentum ad speculandum longinqua. որ առ մեզ Դիտանին ասի. գիւրդին · մանաւանդ՝ երկիրաչափական գիտանին գողաձև՝ դէս առ՝ապակի 'ի հին գարս · ՝կարևոր է գիտուսուս (կամ գիտագ առս) առ 'ի չամաքաչափութիւն · Խոբ · Ծ :

Դիոս · ՝Բեզոս (որ և բէլ, կամ բանիալ) յունարէն գիտս, հայերէն արամազդ, սարս, կերբէն որմիզդ · Շիբ · կբ :

Դիոներ Գ, ի, աց · ա · Որ նուագէ գերգս գիւականս · սիրոյ գիւական երգոց · ՝Թատերասէր լինին · · · և գողաշարք, և կամ գիւաերգ · Գիպա :

Դիոնաօս · ա · Որ խոսի 'ի ձեռն գիւաց բանս խոշուանս՝ ուսպէս այսահար · ճինչ · ՝Երուսադ էառ 'ի վերաց գքաղաքն Ծծոգոյ, և բնակեցոյց 'ի նմա մարդ գիւախոս, և անդ նուանեաց գնա քաղաքուն · Պամ · վբ :

Դիոսկաւս · ըստ վերջին Նշ · ՝Հոգեզէն բնութեամբ եղեր գիւրահաս պատճառ (փերկուելիճ) · Շ · փագ խբ :

Դիոսրաշարմ լինել · Դիւրաւ կամ արագ չարժիլ · ՝Ցամենայն տեղ՝ ուր և նըստցիս, մի գիւրաշարժ լինցիս · Վ.բ հց. յ :

Դիոգենիոն · Տ · ԸՆԴԻՈՏՈՒՆ · ՝Եւ այս եղև 'ի չգ Թուխս (կամ Թուականիս) մերոյ, յորում հոռոմ գիքաիոնի (տարին) էր Ժ. Լ.ասթ · ծԷ :

Դիոձչնամանակնաց · ա · Սակաւ ժամանակեայ · սակաւակեաց · ՝Մարդ գոյզնժամանակեայ տեսիլ, դէտ աշխարհի, բանաի խաղալիկ, կենաց մանչիչ · Պիպա :

Դիոցր · ֆ · Դիւր, գիւրութեի, անդորրութեի, և անդորրիչ · ՝Եւ էր սա գոյր և գաղար ժողովելոցն առ նա յամենայն կողմանց · Վ.բ հց · ԻԷ. յ · (տպ · և էր սա ինքն անգորր անդագար :)

Դրիփանաստացաբ · ֆ · Բառ յն · փոխ, փոխճգիչ · Δρύς, δρύφακτον, κτα · կտրնի վայրի · և գասանէչ կրկեսալ յոստոց · ՝Փիճի, և ասսի, և զեզատան, որ է սանապարհնին, և գրիվաբաքայքն, որ է վայրենի ծառոյն անուն · Լչ · իիւ :

Դրոյշմանն · ֆ · Դրոշմեալ ինչ · նկարագիր · պատկեր · ՝Օյի՞նչ է գեղեցկութիւն · նկար բարութեի, ծաղիկ՝ որ Թարչամի, գլուշմած ընչաւար, տեսիլ ցանկալի · Պիպա :

Դրոնթան · ա · ֆ · ՝Երկագլուխ գրուժանս այս՝ չար ցանկութեի, և ագահութեան. զայս գազան առաքինքն մամնայ անուանեցին · Աբ. հց. իմ :

Եզականութիւն · ֆ · Միութեի այ, կամ ածուելի · և Անհամեմատն գոլ սրալ չի ընդ որաբածս · ՝Սէ ինքնաբուն, վսեմական գոյութեի · նոյն եզականութեի՝ երկրպագեալ 'ի բոլոր եզականաց՝ իմանալեաց և զգալեաց, ոչ 'ի բաց բարձեալք զնայր և զորդի և զհոգին սբ · Պիպա :

Եզեռնակ, ի, կամ ՝ Մի և երրեակ. մի

Եզեռնակ · ա · ֆ · ՝ ածուելիւն երեք. անձնեայ · ՝Թէ միշտ եռակի՝ եզեռակի փառք. փառք իմ գիմառից՝ էից գոյէից (կամ գոյից) գունդ · Նբ · փագ յոբ :

Եզնակ, ի · ֆ · Եզն մի փոքրիկ կամ աղքատի · ՝Ընչր մի առուսպեալ ունելով էզն . . . զեզնակն իւր՝ զոր ունէր, և այլն · Եղէկ · ծն ·

Եթերբնութ · ՝Սրսալեն սրսպրնեցոց սղաւնի, չքեղացեալ սկրսամարգ, եւեթերբնեցոց գնացիք աւուանացաբ 'ի յերկինս · Տաղ վերափոխ · 'ի Խոսփանդեայ :

Եթերթ, կամ Յեթերթ · Խորու Թեղեթ կրկին և կրկին : Ո-կիներ :

Ելինն · Տ · ԵԼՈՒՆԴՆ, և ԽՈՒԼԽԵՑ, Գեսէ · ՝Խակ ծերն կինքեաց խաչ յերուսն, և արձակեաց գնա · Վ.բ հց · Ի. յ · (տպ. կընքեաց գնա խաչիւ, և տեսանագրեաց զերուսղէմ :)

Եկեղեցական Ղպտաղ · Տ · ԵԿԵՂԵՑԱԿՈՂՊՈՒՆ · Վ.բ հց · Ը. յ · տպ. եկեղեցի կողպատող ·

Եղ, ի կամ ոյ, ուս · ա · Արմատ եղանելոյ, որպես Եղական · Γεγητός. ՝Ո՛վ նոր խառնուսն ազանչելի, ոնեղ ընդ եղուսն, կուսուելիւն և ծնունդ 'ի քեզ ներգործի սմրիամ, ուրախ լեր · Տաղ :

Եղանկ, ի · ա · ֆ · Որպես եղեալոցս հակ : հացուածիչ · տրարիչ · և որպես Աբելի եղանուելիք, բանն անհնական, և մայր բանին մանրին եղելոյ · ՝Վ.երին անեղն և էից եղանկ՝ եղակ վերսանին · Երբեին անկեսի կկա ժամանակեայ՝ սկիզբն անսկզբան · Շ · փագ ծն :

Եւ որպես Եղեալ մարդ · ՝Էն՝ էին անձրնին (որդի՛) Լսանի եղակ · Նբ · փագ հաբ :

Եղանորիմ · բեալ · յ · Եղանիլ · գոյացուրիլ · լինել · ՝Գոլն յոչէից եղաստեալ տալ · Նբ · փագ :

Եղբայրաբահին Անել · Տալ ըզբաժին որպես եղբօր հարազատի · Ժառանգեցուցանել · ՝Ջորդիս քեաստրայ՝ յամենայն առացուածոց իւրոց զոր ունէր՝ եղբայրաբաժին արարեալ զնոսա յիսահակայ եղբօրէն իւրեանց, և յիսկապէս յեղբօրորդւոյն յեմմանուէլէն · (այսինքն մանուակից աբար մանկեալ և հոգևոր բարեաց ·) Եպիֆ · ծն :

Եղբօրասպան · Տ · եղբասպասպան · ՝Նչանակ գնի եղբօրասպանին (հայհոյ) · փիլ · կն :

Եղեգնաբոցս · ՝Խաղայր յորգանան, ձոխայր կարապետն, եղեգնաբոյս ծառոյն, ծառոյն ծագկաւէս ծագիս հնարուին զնուիք · Տաղ :

Եղերական · ՝Կային անհրաւագ, բաց 'ի միոյն՝ եղերական անձին, անձին եղկելոյ տալ բանաբժեալ 'ի բազանիս յընեցաց · Շ · փագ փառաւնիդ :

Եղիտամն · Բառ անյայտ · որպես Որսող նապաստակի · λάγοθηρας · արծիւ, ևն · Գալիան :

Եղնգան · ՝Մահու վայր՝ 'ի քեզ ինքեան 'ի բնուելիեզ բառնալ, 'ի ձեռն եղծական կերակրոյդ ընդ քեզ սնեալ · Աբ. հց. իմ :

Եղոյն · որպես Գոյացական · էական · և Համագոյական · ՝Առանց եղուս և այսրչս գործ բանին և հոգւոյն իմանալք ղածուելին իբրև զնչեայս · Ղևոնդ :

Ենթադրել · ՝Որ զայս ոյժ զօրութեի ուներ, այնպես ենթագրեալ է (այսինքն նկուն եղեալ և ահաբեկ) յահէ յարաթոյն գազանին, որ ապականէ զերկիր · Ղևոնդ :

Ենթակացութիւն · որպես Անձն, յար և նման ըստ այժմու առման յն · ձայնիս՝ նիւ. փոստասիս. ὑπόστασις, hypostasis. ՝Մի ածուելի յերիս անձնաւորութեիս և առանձնաւորութեիս, հայր և որդի և հոգի՝ աբ · և պ. փոխին պատճառք կամ կարգ անուանցն, այլ

զխրոքանչիւր ՚ի նիւթականին գծից սմբողջ պահելով առանց բաժանման. Պիտառ.

ԵՊԱՐԽՈՍ. ըստ ձ. Վրք հց. ծջ. սակայ. Տ. ԵՊԱՐՔՈՍ.

ԵՊԵՐԵՆ. ՚Այգս և զոս (զսէր այ և ընկերին՝) կենաց ծառ առեալ՝ ոչ եպերելի է. Ահ. հց. խմ.

ԵՌԱԲԱԺԻՆ ԱՌՆԵԼ. Յերիս մասունս բաժանել. ՚Եռաբաժին արարեալ նոյ զաշխարհս ամենայն՝ յարևելից մինչև ՚ի մուտս արևու. Եպիփ. ծն.

ԵՌԱԹԻՒ (անձամբ). ՚Սբ երրորդութիւն, որ մի է, և եռաթիւ երկրպագեալ քարոզի. Եպիփ. ծն.

ԵՌԱՀԱՄԱՐ. ա. Երրեակ համարով. եռաթիւ. երեք. ՚Տարժանեալք... եռահամար հանդստարանօք՝ յերեմոտեալ և ՚ի վաթսնաւոր և ՚ի հարիւրաւորսն. Եպիփ. ծն.

ԵՌԱՄԵԾ. ՚Յաւուրս սամփսոնին՝ գեղջուն և երախլէս, և երմէս եռամեծ՝ երևէին. Ղևոնդ. իր.

ԵՌԱՀՆԳԵԿԻՆ. ա. Երիցս հնգեակ. հնգետասան. ՚Հնգեկին զգայարանօքն պահելով միացին եռահնգեկին սուրբք՝ յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ. Եպիփ. ծն.

ԵՌԱՆԳ. ա. Որպէս Եռագլուխ. յերիս յանգեալ. Triceps, triplex, triformis. ՚Շուն՝ որ ունի գլուխս երիս, որ և կոչի եռանդ (կերբերոս). Նոննոս.

ԵՌԱՍՏՈՒՂ. ա. Որ լցեալ եռաստեղն շուրջ ձայնի. (Էբրու գոգցես ամկ. խոշ բէլ. մ աող.) ՚Տաւիղ եռաստեղ, բամբիռգայնոյ տաւիղ. Նոր. փող. որմա.

ԵՌԻԷՍ կամ ԵՐԵԽՍ, սունք. Տ. ԵՐԵՓՍ, և ԵՐԷՑ. ՚Տեսանէին եռխէսունս և պապաս, ուետարանօք և մոմեղինօք և խնկօք առաջի երթալով զօրացուցանէին ըզնոսա. Ղևոնդ.

ԵՌԸՆԾԱՅ. ա. Որ լցեն երրեակ ընծայք. ՚Մանուկն յոյ խանդաղատեալ ՚ի վերայ եռընծայ պատարագացն, և ձգեալ ըզբազուկն ածային, և յինքն ամփոփեալ արկանէր ՚ի վերայ բարձուցն (ոսկւոյ). Եպիփ. ծն.

ԵՐԱԳԱՀԱՅԵԱՑ, ակ. գ. Երագ հայեցեալ. փոյթ ժամանումն. ՚Հետևող լինել (կամ լինէր) բարեաց՝ երագահայեցք ՚ի ժամադրութեան պայման լռաւն գալստեայ. Նոր. փող. յոր.

ԵՐԱԶԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեկնելն զերազս՝ կամ ըղձութիւն, կամ յայտնութիւն առ յայն. ՚Իղձն բաղամայ՝ բաբելոնացւոցն ամրեցուցիչ երազահանութիւն, և յամենայն երազատես և երազահան փարաւոնի... այն հեթանոսաց է, և ոչ քրիստոնէից. Եղիշ. հոգ.

ԵՐԱԶԱՀԱՄԲԱՅ ԼԻՆԵԼ. Համբել երազովք. ըղձապատում լինել. ՚Օտար խոր հրգով նշանալիրս գծել. և երազահմայ լինել, ցնորել (զհետ) մոլորութեան երազահանութեան. Եղիշ. հոգ.

ԵՐԱԶԳԱՅԻՑ, կամ ՅԵՐԱԶԳԱՅԻՑ. Բառ անստոյգ. որպէս որբազան (յն. իերօս), կամ սրբերգենի, երեքսրբեան, են: Երկիցս գտանի առ Նոր. փող. համբ.

ԵՐԱՄ. ա. Որպէս Երամական. բամեալ ՚ի մի. համօրէն. ՚Երթեալ պատմէր զաւետիս՝ երամ դասուց պետրոսին, բաբունից աէր վարդապետն այսօր յարեաւ բաղձալին. Շ. փող. (այլ ձ. գումեալ գնդին պետրոսին:)

ԵՐԱՄԱՂ, ի, կամ } Բառ անյայտ. թե-
ԵՐԱՄԱՂԻ. ա. գ. } րեւս Երամ ողւոյ որպէս քնար բազմալի. ՚Կերպ երամաղին և ցուցանի շուք... մեծ տաղերամին ձայնաւեղծեալ երբայական ողայք. Նոր. փող. որմա.

ԵՐԱՆԱԿՈՉ. ա. Որ կոչէ յերանութիւն. երանաւէտ. ՚Յերանակոչըն քո ձայնէ՝ հաւատացեալ, եւ յաջխարհէ. Տօղ.

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. ՚Ել երբեմն առ երանուհւոյն գինեխմբայի. Վրք հց. Ե.

ԵՐԲ, ի. ա. որպէս Անժամանակն մտեալ ՚ի ժամանակաւ. ՚Եւ ծոցածին բանին անեղ եղեալ երբին: Երբին անկէտի կէտ ժամանակեայ (ըստ կոյս). Շ. փող.

ԵՐԵԿՈՐԵԱՅ, եայք. Տ. ԵՐԵԿՈՐՆԱԿԱՆ, և ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ. ՚Սկիզբն երեկորեայց ծովուն, այսինքն է ծով արևմտից կաչեցեալ. Շիր. իր.

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ. ՚Ակքաան՝ քմի երեսփոխան է. Ոսկէփոր.

ԵՐԵԽԵՆԱԼ. չ. (յորմէ ամկ. էրեխալ.) որպէս Երևել. ՚Խնդիր լիցի այսմ ՚ի դատաւորացն. եթէ երևենայ սուտ, կրկին դարձուցանէ նմա՝ զորոյ ունէր ՚ի պահեստ. Մխ. դտ. յօրէնս. բգ.

ԵՐԵՔԲԵՐԱՆ, կամ ԵՐԵՔԲԵՐԱՆԵԱՆ. ա. Երեքսայրի. երեքարձէն. խոշ աղըզլը կամ չըմուլը. ՚Հրեշտակ այ՝ սուր հրեղէն երեքբերան ՚ի ձեռին. Ոսկէփոր.

ԵՐԹԵՒԵԿՔ. գ. Դէպք. պատահարք. ՚Խաղալիկ ես բախտից, փակեալ ես ընդ երթևեկօք. Պիտառ.

ԵՐԻԶԱՊԱՐԳԵՒ. ա. Տուեալն ՚ի պարգևի մասին հանդերձ երիզապինդ պատանօք. այն է զողոր յարուցեալն. ՚Քորք նորախնդիր (կամ նորա խնդիր) արտաշնչեալ արտաբերեալ զերիզապարգև (կամ զերիզապարգևս). Նոր. փող. ղղր.

ԵՐԻՑՕՐԵԱՅ. Որպէս Երեքօրեայ. ՚Որ երիցօրեայ՝ ես տապանի գնիմ. Նոր. փող. յոր.

ԵՐԿԱԳԼՈՒԽ. ա. Որ լցեն գլուխք երկու. խոշ պաշլը. ՚Երկագլուխ գրուժանս այս չար ցանկութի և ագահութիւն. Ահ. հց. խմ.

ԵՐԿԱԹԱԿՈՒՌ. ՚Ի վաղւն կառուցան երկաթակուռ մահակօք՝ խիրև զուռունս գարբնաց, որ բախեն ՚ի վերայ սալից. Պղմ. Հր.

ԵՐԿԱԹԱՀԱՆՔ. ՚Պարսպեցին զնա տուն բնակութեան խրիւնից, և կոչեցին սարակինէ, որ ասի երկաթահանք. Պղմ. Հր.

ԵՐԿԱԹԱՀԱՐ ԼԻՆԵԼ. Խարել և կարել երկաթով բժշկաց. երակ հատանելեն. ՚Ծանրութի ջերման, երկաթահար կամ (երկաթահատ) լինել, հնարակիր (լինել) ատամանց՝ կորելով և բաժանելով. Պիտառ.

ԵՐԿԱԹԱՁՈՐ. գ. Ձոր երկաթոյ կամ հանքայ երկաթոյ. որպէս յատուկ անուն տեղւոյ. ՚Զոգաւ ընդառաջ նոցա ՚ի հրինսխնուն, որ է երկաթաձոր. Պղմ. Հր.

ԵՐԿԱԾԻՆ. ՚Ծնաւ ՚ի հօրէ, և ծնաւ ՚ի մօրէ. և ոչ է երկածին, այլ միածին. Պիտառ.

ԵՐԿԱՅՆԱԲԱԶՈՒԿ. ՚Հրամանաւ պողոմէոսի երկայնաբազկի զածեղէն գիրսն թարգմանեցին. Եպիփ. ծն.

ԵՐԿԲԱՑ. ՚Մխարմնք իցեն ՚ի սէր միմեանց, եթէ երկբայք. Ղևոնդ.

ԵՐԿԲԱՅԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՚Բազումք երկբայեցուցանէին զխոդաւորն. Շիր. իր.

ԵՐԿԲԱՑԻՒ. ՚Եւ են պատուհանք երկբայիկք՝ երկոտասանք. Պիտառ.

ԵՐԿԵՂԱԾԻՄ, կամ } Երկնչել. վարա-
ԵՐԿԻՒՂԱԾԻՄ. յ. } նիլ. խիթալ. ՚Մի երկեղածիր, մի զարհուրեալ գոլար. չէ աստ, այլ յարեաւ: Մի երկեղածիք եղբարք, ես եմ տէր յոյ, տէր մարգարէիցն. Տօղ.

ԵՐԿԻՒՂԱԴԻՆ. ն. ՚Ծանեաւ ազամ զնըշան գալոյ տեառն ՚ի դժոխս, ծանր ամօթով կայր հիացեալ երկիւղագին (կամ երկիւղագին). Շ. փող.

ԵՐԿԾՈՎ. ՚Եւ էր յայնժամ անձն հերովդի իբրև յերկծովու նաւ ըմբռնեալ. Բուզ. յհ. Ա.

ԵՐԿՆԱԿԱՏԱՐ. որպէս Երկնաբերձ. կամ Հաստիչ կատարիչ բարձրութեան երկնից. ՚Որով եատեղծ զադամ երկնակատար ձեռօքն ՚ի մարմին տարածեալ, այն՝ որ տարածելոց էր ՚ի վերայ խաչին կենաբեր. Տօղ.

ԵՐԿՆԱՄԻՋԱԿ. ՚Ասեն վարդապետք եբրայեցւոց, եթէ յերկնամիջակին խոկ էր (յն ՚ի հասարակածի) սաեղծումն (արեգական և լուսնի). Շիր. ղոփ.

ԵՐԿՆԱՇԱՒԻՂ. ՚Լոյս գերազանցին երկնաշաւիղ սահ. Նոր. փող. յոր.

ԵՐԿՆԱՊՈՂ. ՚Ցանկութի զգենլեաց... գերախանչ, երկնապող. Ահ. հց. խմ.

ԵՐԿՆԱՏԱՐԱԾ. (որ և վրիպակաւ տպեալ է՝ Երկնատարած.) ՚Ծով գարնանաշարժ ալեօք՝ ծով երկնատարած ծըփի. Տօղ.

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԱՄԵԱՆ. ՚Առ երկոտասանամենիւք սուրեմն սկսանի շարժել յարբունս հասակին. Ահ. հց. խմ.

ԵՐԿՈՒՑԱՆԵԼ. ՚Եկ երկուացուք զնա... մի երկուսցուք զգա. Վրք հց. ծգ. յ. (տպ. երկեցուսցուք:)

ԵՐԿՐԱԴԱՐՁ. ա. Որ շրջի կամ յածի յերկրի. ՚Յալիս երկրադարձս արթուն լինին և փրկեն զնաւս խրէանից յընկղմութենէ. Վրք հց. ծբ. (այլ ձ. երկադարձս. տպ. երրադարձս:)

ԵՐԿՐԱԺԵՇՏ. գ. Հրաժեշտ կամ ձանձրոյթ յերկրէ. (կամ երկաժեշտ, ձանձրոյթ յերկոց.) ՚Զինչ է տիւ. հանդէս՝ որ լի է աշխատութեամբ... յորդորումն աշխարհի, երկրաժեշտ ՚ի գործոյ, հոգք ծփալիցք. Պիտառ.

ԵՐԿՐԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Սողելն ընդ երկիր. գետնաքարշն գոլ. ՚Ջուր, հող, վայրաւելք ծանրութք, մշտաշարժ երկրասողութք. Եղիշ. հոգ.

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆՔ. Տ. ԵՐԿՐՈՐԴԱՆՔ. ՚Յաղագս երկրորդականաց, թէ յայտնապէս, և մի գաղտաբար ղուղեսցին. Յանց յհ. խմ. ապ.

ԵՐԿՐՈՒՏ. ա. Երկրային, հողեղէն. ՚Զգալի և երկրուտ՝ որ ընդունիցոյս մարմինս մեր է. Փիլ. լին.

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒՆՔ. Որպէս Երկրպագութք. (որպէս լինի և խաչահանութք, նուէրք.) ՚Բանսարկուն իւր արար երկրպագուս, և ուրախ լինէր պատկերօք կռոցն՝ յերկրպագութեան. Ղևոնդ.

ԵՐՓՆ ԱՌ ԵՐՓԻՆ. Տ. ԵՐՓՆ ԵՐՓՆ. ՚Ըղն երփն առ երփին, չոգ երփն առ երփին փոխով (խառն, փոխելով, հիւսմամբ), հոսվէտ չուշանի. Նոր. փող. յոր.

ԵՐՓՆԱԹԵՐԹ. ա. Որոյ թերթքն երփն երփն հայրանին. գոնդգոն եափբաղ փերլոյ. ՚Խումբ երամ տղայոցն՝ երփնաթերթից, ատենակատար արմաւենեացն ոստ. Նոր. փող.

ԵՐՓՆԱՍՈՒՐ. ա. (եթէ չկայցէ սխալ գրչի.) Որոյ երփն է սուր և զօշաւիչ ական. երփնաւոր՝ ազգի ազգի գունովք. ՚Հրազարդ երփնասուր հովիտ բլուր կնդրկի գիմաց. Նոր. փող. որմա.

ԵՐՓՆԱՏԻՊ. Տ. ԵՐՓՆԱԳՈՅՆ, կամ ԵՐՓՆԱԶԱՐԴ. գոնդգոն. ՚Երփնատիպ սաղարթ՝ ոերևախիտ կանաչազուարճ, հողմով հոգւոյն շարժեալ՝ քաղցրիկ օդով վայելաբերեալ. Շ. փող.

ԵՕԹՆԱԿՆԵԱՆ. ա. Որոյ իցեն եօթն աղբերակունք կամ առաջք. ՚Նստան ՚ի վերայ եօթնակնեան գետոցն երկուց. Պղմ. Հր.

ԵՕԹՆԱՏԵՍ. ՚Գուշակք ՚ի յեկից եօթնաեսս միակին. Նոր. փող. էկէղ.

ԽՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱՆ. ա. *Տարժանեալ եօթն հազարեան ամք (աշխարհի). Եղիշ. ծն:

ԽՕԹՆԳԱՐԵԱՆ. որ Եօթնպարունակեան. *Ցեստնէին զուսապայծառ և զպարձրաբերձ եօթնպարեան բոլորակացն և զլուսեացն ըղ-կարգս. Եղիշ. ծն:

ԶԱՀՈՄԻԼ. Ըստ Հին բռ. Գտաշամիլ. միաւորիլ:

ԶԱՀՈՄՈՒԹԻՒՆ. Ըստ Հին բռ. Ան-յայտութի:

ԶԱՅԼԱԽՈՐՀ, ի.} Տես 'ի վեր անդր
ԶԱՅԼԻՄԱՑ. ա.} ԶԱՅԼԱԽՈՀ, և ԱՅԼ-ԻՄԱՑ:

ԶԱՆԳԱԿ. *Ըարժեաց ծերն զզանգակն' գալ աշակերտին... մտաւցաւ զհարկանել զանգակին. Վրք հց. յ:

ԶԱՅՐԱԳՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԶԱՅՐԱԳ-ՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. (որ ոչ այնչափ ուղիղ երևի.) *Այնպէս զայրագնեցոյց զանգամալոյծն սա-տանայ. Վրք հց. յ:

ԶԱՌԻ ԹԱՓ. *Ելցուք 'ի վերայ նոցա 'ի կողմանէ ծովուգ զառ 'ի Թափի. Գծ. Հր:

ԶԱՏԱԹԵԻ. ա. Որոյ Թեք են զատու-ցեալք իւեք' յիրերաց, կամ առաւել տա-րածեալ՝ որպէս 'ի սաւառնիլն. *Ի միաթե-ւաց մինչև 'ի բազմաթևս և զատաթևս, և կցաթևս. Պիտառ:

ԶԱՏԱՆԵԼ. *Ճշմարտապէս անուանի զա-տիկ տեառն, այսինքն զատուցեալ յամենայն հեթանոսականաց և հրէականաց տօնից: Զամենայն համարն բովանդակեցի զԺԷ կարգ. և զատի մեկնեցի զմի մի կարգ առ մի մի տա-րի. Շիր. տօմ:

ԶԳԱՅԱԳՈՅՆ. ա. Կարի յոյժ զգալի, թանձր և յայտնի, շօշափելի. *Բայց զյոլո-վագոյն և զգայագոյն ստուԹեց ձերոյ որ-քան անհնար է գալ զհետ. Ղևոնդ:

ԶԳԱՑԱԳԷՍ. *Գրիգորիոս իմանալեաց տեսող, զձև մեծ խորանին ըզգայապէս շի-նող. Տօղ:

ԶԳԱՑՈՒՆԱԿԱՆ. Ըստ այլ ձ. գրի Զգայ-ունաւորական: Վրք հց. խշ:

ԶԳԵՍՏԱԿԱՆ. ա. Որինչ հայի 'ի զգեստ. հանդերձեղէն. *Զգեցեալ ունիս զարքունա-կան պատմուճանդ, որ ոչ 'ի բնութէ Թագաւո-րութեց, այլ զգեստական (կմ զգեստակայն). Պիտառ:

ԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Զգենուլն. կրելն 'ի վերայ իւր կամ յինքեան. *Իւրով յարու-թբն շնորհեաց մարդկան զյարութի և զլոյս վերստին զգենլոյն մարմիննզեցելոցն հոգւոց, զերծեալք հոգիքն անմարմինք և յանմարմնա-բար զգեցութէ թշնամոյն. Ղևոնդ:

ԶԳՈՒՇԱԿԻ. Տ. ԶԳՈՒՇԱԳԷՍ. *Պա-հող զգուշակի լեր լեզուի և որովայնի և կո-կորդի քո. Վրք հց. Ի. յ:

ԶԵՆՈՃՈՒԻԼ, ուեալ. յ. Բառ անյայտ, Թերևս յունախառն բարդութբ (որպէս զօ-զոէօր; կամ զօնէյք.) Զօրանալ, կմ գոռո-րիլ. *Խաչին զօրութեամբն զենոճուեալք. Ժմ. յն:

ԶԵՏԵՂՈՒԱԾ. գ. Զետեղումն. փե-ղոտորութիւն. Էէրլէ̈ւէ-ի. *Զետեղուածն ոտ-ցս 'ի սմա և կապուածն' սափ միոջ. Անյ. հց. խմ:

ԶԵՏՎԱԶԵՂ, կամ ԶԵՏ ՎԱԶԵՂ. Բառ անստոյգ, որպէս Այշուանք. վազք. *Եւ զետվազեղ առեալ (այլ ձ. և վազ ա-ռեալ) գտանայ 'ի վերայ բազրեանգայ. Լաստ. ա:

ԶԻՆԱԶԳԵՍՏ. *Գումարել զինազգեստ զօրականս. Շիր. Կր:

ԶԻՆՈՒՈՐԵԼ. ն. *Որք իւրեանց ընչիւք զարդիան իւրեանց զինուորեն... Դնէ զինչան' որովք զինքն զինուորեցին. Մխ. դ. յօրէն. Բգ:

ԶԼԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Անուն զլայութե (Նո-րա)' հայր դանգի. զի որպէս բանից կարգ է ասել, ըզդանգ առաւել քան զմծ մեծա-րեր. Ղևոնդ:

ԶՂԶՄՏԱԲԱՐ. մ. Զղջացեալ մտօք. բե-կեալ սրտիւ. *Ի հոգեշահ և 'ի լուսաբուխ աղբերէն յայնմանէ լցցուք միամիտ զղջմը-տաբար. Վրք հց. ռ. հին յ. (ուր նորքն և ապ-միամիտ՝ խորհրդով և բարեզարդ խղճմտանօք:)

ԶՄԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Անդամք յմի ա-րեամբ նորին զմայլեցուցէք ըզսիրտս. կե-րայք արտասուօք զմարմին փրկչին ձերոյ. Տօղ:

ԶՄՐԽՏԵԱՑ, ակի, ատաց. կամ } Որ է 'ի
ԶՄՐԽՏԻ, ալոյ, ատայ. ա. } զմրըխ-տէ, կազմեալ 'ի զմրըխտոյ. Էմէրէլտի. *Զորոց զգիրն եդաք ընդ երկուց թագացն զմրըխ-տեաց. Գծ. Հր. (գրեալ էր' զմրտեաց:)

ԶՆԻՆ, զննոյ, ով. որպէս Զննումն. քննի, քննութի, ընտրութի. *Ներկագործ զըն-նով զննեալ' և կազմէին կրպաստագործքն, ոսկեթել յօրինէին, զարդ հարսանեաց պաս-բաստէին. Շ. փող:

ԶՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Զորս ծարաւի են այսմ գիտութե, զովացուցաք. Մխ. դփ:

ԶՈՒԱՐՃ. ա. մ. *Անդ 'ի մէջ դրախտին' ցընծային զուարճ ուրախալից կենօքն. Տօղ:

ԶՈՒԳԱԾԻՆ. ա. գ. Զոյգ ծնեալ՝ որ-պէս երկուորեակ եղբայր. *Ակեալ (կամ պատճառեալ) որդի մշտնջենաւորաբար 'ի հօրէ՝ ոչ թողացոյց զնոյն կրել և հոգւոյն որդեպէսն (զծնունդ), և զնոյն հօր զկարգն (երկրորդ անձն գոլոյ իւրոյ). ապա թէ ոչ՝ երկածին զուգածնացն հայր (լինէր), անժա-մանելագոյն առ կատարեալն Թիւ (երրոր-դուէ). Պիտառ. հին. յ. գրեալ յաւուրս նա-րեկացւոյն, խորին տեսութբ: (Այն է ասելն ճծարանից, թէ բովանդակ հայրութի հօր եղերի առ որդի, կմ որ նոյն է՝ որդին ծնըն-դեամբ իւրով եղերէ զբովանդակ ծնողութի հօր. վասն որոյ հոգին ոչ կարէ լինել ծնունդ. այլ բղխումն. որով է անձն երրորդ:)

ԶՈՒԶԱՅ. գ. } (կամ Ուզայ. Ուզէ.)
ԶՈՒԶԷ, ի, իւ. } Անուն և չափ դրամոյ իրիք. *Առնուլ ըստ գլխոյ բազում զուզէս արծաթոյ, և կնիք կապարեայ դնել յամե-նեցուն պարանոց: Տայր կնիք կապարեայ դնել յամենեցուն պարանոցն, և առ մի մի կնիք պահանջէր զբազում զուզայս, մինչև հասանել մարդկան յետին անանկութեան. Ղևոնդ:

ԶՈՒՏ. *Հատանել 'ի նոցունց զխանութս արծաթոյ զլտոյ առ 'ի պէտս մարդկան. Ղևոնդ:

ԶՌՃԻ. գ. Անուն ծառոյ 'ի վիրս. *Հա-տին զծառն զռճի, և կազմեցին 'ի նմանէ վեց սիւն. Գծ. Հր:

ԶՍՏԱՓՈՒԿ. գ. Փոկ՝ որ պատէ զգլխան. իբր անդրավարտիք փոկեղէն կամ մաշկեղէն. *Արտախուր՝ խոյր ասեն 'ի գլուխն ունել՝ նշանակ պատուի թագաւորին. զանկապան' խանջանումն. դարձեալ ասեն զարտախուր' զզարդարուն զստափոկն. ոչ թէ այնոքիւք կապեցան, այլ զայնս ոչ մերկացին, և կապե-ցին երկաթեղէն կապանս և արկին 'ի հուրն. Վրդն. դան:

ԶՐԱՎԱՍՏԱԿ. *Հայրկ լինէր զընթացս զրավաստակ աշխատութեանցն ոչ պահել. Ղևոնդ:

ԶՐԵՀԵԼ. Տ. ԶՐԱՀԻԼ. *Անճ զրեհեալ զօրացոյց զմեզ ընդգէմ ախոյցն. Վրք հց. Ի. յյ:

ԶՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶՐԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Աղքատութիւք, զրկութիւք միմեանց, սպանու-թիւք. Ղևոնդ:

ԶՐԳԱՄՏ. գ. Տ. ԶՐԳԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. *Զինչ է աղքատութի. բարի առեցեալ. մայր ա-ռողջութէ, խափանիչ ամենայն ցանկութեց, ատացուած որիշ 'ի զըպարտէ (այսինքն ան-կողոպտելի). Պիտառ:

ԶՕԴԻՈՒԱԾ. Տ. ՅՕԴ. ՅՕԴՈՒԱԾ. *Հաս-տատեցան յիւրք և զօդուածք ոսկերացն. Ոսկեփոր:

ԶՕՐԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Զուարճացուցիչ զօրու, կամ զօրն ողջոյն. ուրախարար յոյժ. *Ջէքն բախճանագոյն լսի, կմ զօրազուարճ. (զի ասի.) ջէքն այնքան դեղեցիկ էր պտուկն. Երզն. Կէր:

ԻՐԱՆ. որպէս յն. Αὔρα. Aura. Սիւք. մեղմ այեր կամ օդ. և Այգ. (որ է լտ. aurora.) *Ոչ 'ի ծայրս կաղնեաց բողբոջ, և ոչ երան ցօղախառն. Ոսկ. 'ի յհ. Ա. Ն հէրօդ:

ԸՄԲԸՇԱՄԱՐՏ. *Մարտնչէին առ միմեանս' ոչ գունդ առ գունդ, այլ ըմբշամարտ մար-տիւ. Ղևոնդ:

ԸՆԴԱՂՕՏԱՆԱԼ. Տ. ԱՂՕՏԱՆԱԼ. *Բուռն արբունք ստասկութե արեգակնային ճառա-գայթիցն (ընդ երեկս) ընդաղօտանան. Փիլ. լին:

ԸՆԴԵՐԿՆԱՀԱՂ. ա. Որ հաջէ ընդ երկինս. ուժգին հաջօղ դէպ 'ի վեր. *Ընդ-երկնահաջ մտութի. Անյ. հց. խմ: *Շունք տիրասէրք 'ի տեղւոջ սպանմանն հոլովեալք, և գիշերապահ վառմամբ կատաղեալք. ընդ-երկնահաջ ոլբովք հալածականս առնէին զգազանս անապատի. Արծր. Դ. 11:

ԸՆԴՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդ միտ ա-ծելն. մտածումն. *Որ 'ի խորհուրդսն է 'ի ձեռն խորհրդոյն և ընդմտածուԹեանցն. Փիլ. լին:

ԸՆԴՈՍՏԱԽՕՍ. ա. Որ ընդոստնու 'ի խօսել. մեծամեծս կոտորող. մեծաբան. պո-ռոտաբան. ֆօֆ ֆօֆ ճառի ճառի խօսօղ. *Ոչ կարաց ընդոստախօս պատապրան այն համբառնալ զգլուխն իւր. Ղևոնդ:

ԸՆԴՈՍՏՉԻՄ, ոիմ, ունում. *Յերկիւղէ տերանց իբրև սուր խթանով հարեալ' ընդոստ-չի. 'ի վեր վազէ: Ո՛ւր ուրեմն 'ի խոր ընկըղ-մութէն 'ի վեր ընդոստիցէ. Անյ. հց. խմ.

ԸՆԴՎԱՅՐԻ. Տ. ԸՆԴ ՎԱՅՐ. ա. մ. 'ի բառն ՎԱՅՐ:

ԸՆԴՎԱՅՐՔ. բայց. Տ. ԸՆԴՎԱՅՐԱ-ԳՆԱՑ. դօօօրէօդօրօ. դօւշ դօշ օփօմ̈օր. *Ստահակաց խրատ, ընդվայրաց նահանջ. Անյ. բոլր: *Ի բանից զգուշացեալ պահեն զդատարկսն և զընդվայրսն. Ամ. օղ:

ԸՆԴՎԶԱՆՔ, նաց. գ. Ընդվզելն. ըմբոս-տութի. *Ըմբարհաւաճութի և ընդվզանքն' 'ի վերայ գիմաց երևեալ լինին. Փիլ. լին:

ԸՆԹԵՌՆՈՒԼ. *Զոր թէ կամիցիս, ըն-թերցս խնամով. և այսպէս գտցես. Ղևոնդ:

ԸՆԹԵՐ. *Կայր մեծ քահանայն բեհե-ղազգեաց' աւագանին ընթեր, որ 'ի դրախ-տէն բղխեր. Տօղ:

ԸՆԾԱՅԵԼ. ըստ Գ նշ. այսինքն Պատուել ընծայիւք. *Ընծայեալ զնոսա ոսկւով և ար-ծաթով: Զիւրաքանչիւր 'ի թագաւորսն ընծայեաց նմանապէս: Ընծայեալ զնորածին արքայն. Եղիշ. ծն:

ԸՆԿԵՐԱԲԱՐ. *Ընկերաբար կոչէր զնոսա, և նստուցանէր ընդ իւր. Ոսկեփոր:

ԸՆՁՈՒԿ. Տ. ԸՆՁԻԿ. *Եթէ ոք զիւր ըն-ձուկն թագուցեալ էր ուրեք, արտաքս պե-ղէին. Լաստ. ծբ. (այլ ձ. ընչուքն, որ է սխալ)

ԵՕԹՆԵԿԻ. } ա. ն. Եօթնակի. եօթնեակ. եօթնապատիկ. և եօթն անգամ. Եօթը խոլ, օխտը կերպով. *Եօթնեկի վրէժք. Պիտ: *Եօթնեկի շնորհօք: Զեօթնեկի շնոյհս հոգւոյն. Լմբ. առկ: Վրդն. ղկս: *Թուեցես . . . եօթն ամ՝ եօթնեկին . . . քառասուն և ինն ամ. Ղևտ. իե. 8: զի եօթնիցս եօթն է խմ: *Զեօթնեկին պսակս ստացաւ 'ի գիշերիս յայսմիկ. Վրք հց. Է: *Եւ ոչ եօթնեկի ըստ յանցմանն պատժեցեր. Երզն. աղ: *Եւ ընդր 'ի նոսա եօթնեկինն հաստուցանել. Կիւրղ. Բգ.

ԵՕԹՆԵԿԻՆ.

ԵՕԹՆԵՄԵԱՆ. ա. Եօթնամեան. եօթն ամաց. օխտը տարու կամ տարուան. եէտի եաշընտա, կամ սէնէլիք. *Զեղն եօթնեմեան. Դտ. Զ. 25:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ, եկի, կաց. ա. գ. Ἑπτά. Septem. Ἑβδομὸς, ον. Septenarius, um. Եօթն. եօթնեակ. և թիւն եօթնեակ կամ եօթներորդ. *Եօթներեակ գլուոց. Եղիշ. Տգ: *Եօթներեակ և յիսներեակ աւուրքն. Յհ. իմ. ապ: *Եօթներեակն ոչ ծնանէ զոք զներսոյց տասնեկի թուոցն, և ոչ ծնանի յումեքէ. Բարին ազգակից է եօթներեակին, իսկ չարն եղբայր է երկակին: Զըստ եօթներեկիան, ևն. Փիլ: *Կրկին եօթներեակն զնոսա (զչորեքտասանս) գործէ. Սարգ. Վէրլ:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ. գ. ἡ Ἑβδόμη. Septima (dies). Ἑβδομὰς. Hebdomas, septimana. Եօթներորդն օր եօթնեկի, որ կոչի շաբաթ. եբր. շապպաթ, ըէպաա, (որ է եօթներորդ). *Զեօթներեակն, զոր եբրայեցին շաբաթ կոչեն, հանգիստ անուանէ: Զեօթներեակն օրհնեաց և սրբեաց Ած: Զտէրունեան եօթներեակն առնել Ածավայելչաբար: Պատուիրան վն տէրունեան եօթներեկին: Հանգչելով 'ի տէրունեան եօթներեակին. Փիլ: *Եւ կատարեցան զարդք նոցա եօթներեկի. Տօնակ:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ. իբր Եօթներորդ դար կմ շաբաթ աշխարհի, որում յաջորդէ հանդերձեալն իբր կիրակէ. *Ի կատարումն եօթներեկին 'ի նախկի ութերորդ դարուն մտելոյ. Յհ. իմ. էկեղ:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ. Ἑπταετία. Septennium. որպէս Եօթներորդ ամ հասակի. եօթնամեայ ժամանակ. *Բանաւոր ասեն զմարդ ըստ առաջնում եօթներեկին ... իսկ ըստ երկրորդում եօթներեկին (ժդ ամաց) կատարելապէս յանգի ... երրորդ դարձեալ եօթներեկաւ (իա ամաց) յանգումն է աճման. Փիլ:

ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ, կամ ԵՕԹՆԵՐՐԵԱԿ, ըստ տումարագիտաց է Կիրակագիր. որ նշանագիր յայտարար կիրակէի՝ որով յայտնի լինին և այլ աւուրք եօթնեկին՝ զամն ողջոյն. Տոմար. ստէպ: *Արա եօթներեակ ... փոխել յեօթներրեկէն 'ի նոր ութերրեակն հռոմի. Արշ: *Ասեն՝ թէ տարով միյառաջլուսինն բոլորի և միայն նախ քան զքնի գալն. և խանգարի տոմարն, վերադիրն Ի լինի, և եօթներրեակն Է. Վրդն. աղ:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Ἕβδομος, η, ον. Septimus, a, um. Վերջինն յեօթն թիւս. օխտերորդ. եէտինճի, հէֆթինճի. եբր. ըէպիա, շապպաթ. *Հանգեաւ յաւուրն եօթներորդի. օրհնեաց Ած զօրն եօթներորդ: Ցամին կամ յամսեանն եօթներորդի: Ցերեկներորդի և յեօթներորդի ամի, ևն:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ. գ. Ἑβδομὰς. Hebdomas, septimana. Եօթնեակ մի. շաբաթ մի. եօթն աւուրք, և ամիք, և ամք. *Եւ 'ի սուգ էրիս եօթներորդս աւուրց. Դան. Ժ. 2: *Տօն եօթներորդաց: Եօթն եօթներորդս. Եօթն եօթներորդքն ամաց՝ քառասուն և ինն ամ. Եւ. ԻԵ. 22: Ղևտ. ԻԴ. 15: Նեէ. 8: Օր. ԺԶ. 9. ևն: *Եօթանասուն եօթներորդք համառօտեցան 'ի վերայ ժողովրդեան քո. ևն. Դան. Թ. 24: (այն են ամք 490, յաւուրց դանիէլի ցՔս:)

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴԵՄ, եցի. չ. Ἑβδομίζω. Եօթնիցս կրկնել զինչ, կմ առնուլ զեօթներորդ մասն. կմ առաջի առնել այսչափ եօթնեակս, այսինքն շաբաթս. զի պէսպէս է մեկնութի բանիս Եզեկ. ԽԵ. 23. *Որպէս հմայիցէ ոք հմայս առաջի նոցա, և եօթներորդիցէ նոցա եօթներորդս»:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Թիւ և համար եօթներորդաց. *Իբրև զաւուրցն եօթներորդութի ելից. Կիւրղ. Ծն:

ԵՕԹՆԵՐՐԵԱԿ. իբրև պարզ. Տ. ԵՕԹՆԵՐԵԱԿ:

Իբրև բարդ, Եօթնիցս երրեակ. որ է իա. կամ եօթն և երեք, այսինքն Ժ. և ը վերջնոյս ասի,*Մովսէս մաքրի յութ հնգեակս (խորեայ) պահոցն՝ յեօթներրեակ օրէնսն (տասնաբանեան պատգամաց). Արշ:

ԵՕԹՆԵՔԵԱՆ, կամ ԵՕԹՆԵՔԻՆ. Տ. ԵՕԹԱՆԵՔԵԱՆ:

ԵՕԹՆԻՑՍ, և ԵՕԹՆԻՑՍ ԱՆԳԱՄ. Տ. ԵՕԹՆ ԱՆԳԱՄ. *Սակս այսօրիկ շնորհակալ լինիմք եօթնիցս. Լմբ. ող: *Վայ ինձ եօթնիցս անգամ կրկին եղկութբ . . . որ զամբաւութիս թուոց պարագրէ: Ցեօթնիցս եօթներորդս յոբելինիցն ». (որ են խմ եօթնեակք տարւոյն). Նար. հա. դբ:

ԵՕԹՆԿԱՇԵԱՆ. ա. Ἑπταβόειος. Septem bubulis pellibus factus. Կազմեալ յեօթն կաշւոյ, կամ 'ի մորթոյ արջառոց. *Տեսեալ զվահանն էանդայ զեօթնկաշեանն՝ ոչ կարի մեծ, որպէս գրեաց հոմերոս. Պղմ. աղէքս:

ԵՕԹՆ ՀԱԶԱՐ. և ԵՕԹՆ ՀԱՐԻՒՐ. ևն. ոչ այնչափ բարդ համարին, որչափ կրկին բառք յայտնիք. նոյն և ռմկ:

ԵՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱԿ, եկի. ա. Ուր իցէ հաշիւ եօթնհազար ամաց. *Ըստ դարուցն եօթնհազարեկի. Տօնակ:

ԵՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱՆ ԴԱՐ, ըստ Ճ. կամ ԵՕԹՆԱՀԱԶԱՐ ԴԱՐՔ, ըստ Լմբ. ող: ժամանակ եօթնհազար ամաց. Տես և ԵՕԹՆԴԱՐԵԱՆ, և ԵՕԹՆԱՇՐՋԱՆ:

ԵՕԹՆՃԱՌԱԳԱՅԹԵԱՆ. ա. Եօթնանշոյլ, եօթնալոյս. *Եօթնճառագայթեան փայլմամբ լոյս՝ յաշխարհս ջահաւորեցեր. Անյ. Բարսղ:

ԵՕԹՆՃՐԱԳԵԱՆ. ա. Տ. ԵՕԹՆԱՃՐԱԳԵԱՆ. յն. եօթնալոյս. Ἑπτάφωτος. Septem luminum. *Եօթնճրագեան ասէ զաշտանակն վասն մարմնաւոր տեսչութեն տեառն. Սեբեր. Է:

ԵՕԹՆՄԱՆԵԱՑ. Տ. ԵՕԹՆԱՄԱՆԵԱՑ. *Իսկ անձինն անասնականն (զօրութիք են) եօթնմանեայ. զգայութիք հինգ, ևն. Փիլ. այլոց:

ԵՕԹՆՇՐՋԱԳԱՅՔ, յից. ա. գ. Ἑπτάκυκλος. Septem circulorum. Ունօղ զեօթն շրջագայութիս. կմ Շրջանք եօթն. *Կառավարելով զժամանակս եօթնշրջագայիւք աւուրց շուրջընթացիւք. Պիտ: (է առաւել երկու բառ՝ քան բարդ 'ի հյ):

ԵՕԹՆՈՍՏԵԱՑ. Տ. ԵՕԹՆԱՍՏԵՂՆ. *Եօթնոստեայն (կամ եօթնոստեան) աշտանակն. Եփր. Եւ:

ԵՕԹՆՈՒՏԱՄՆ. ա. Եօթն աւելի 'ի վերայ տասին. տասն եօթը. ռմ. էէտի: Գ. Թգ. ԺԶ. 21: Ա. Մն. Է. 11: որ և Եօթնևտասն. Ծն. ԽԷ. 28: Բ. Մն. ԺԲ. 13: և Տասնևեօթն. Նեէմ. Է. 42:

ԵՕԹՆՈՒՏԱՄՆԱՄԵԱՑ. ա. Տասն և եօթն ամաց. որպէս գնի 'ի յն. Ծն. ԼԷ. 2: ուր այլք Ձ. եօթնևտասնամեայ:

ԵՕԹՆՈՒՏԱՄՆԱՄԻ. Նոյն ը վ. *Եւ յովսէփ, ասէ, եօթնուտասնամի էր: Եօթնուտասնամի էր՝ զի վաճառեցաւ յովսէփ. Եփր. Ծն:

ԵՕԹՆՈՒՏԱՄՆԵՐՈՐԴ. ա. Ցեալին ժէ թուոց. ռմ. էէտիինճի: Գ. Թգ. ԻԲ. 52: Ա. Մն. ԻԴ. 15: ԻԵ. 24:

ԵՕԹՆՊԱՏԻԿ. ա. Ἑπταπλασίων, ον. Septuplum. ἑπταπλασίως, septuplo. Եօթնեկին. եօթնիցս կրկնեալ կամ կրկնելով. օխտը խոլ. էէտի գաթ: Բ. Թգ. ԺԲ. 6: Սղ. ՀԸ. 12: ԺԱ. 7: Առակ. Զ. 31: Դան. Գ. 19: Եզ. Լ. 26:

կամ Ἑπτάκις. Septies. որ Եօթնիցս, եօթն անգամ: Ղևտ. ԻԶ. 18. 24. 28:

ԵՕԹՆՊԱՏԿԵԼ, կամ ԵՕԹՆԱՊԱՏԿԵԼ. չ. Եօթնիցս կրկնել. *Իրաւունք են մեզ զմին եօթնպատկել կմ եօթնապատկել. Վրդն. ող. Խ ղկս:

ԵՕԹՆՊԱՐԵԱՆ. ա. Ուր են եօթն կմ բազում պարք, հոյլք. *Եօթնպարեան դասուք հրեշտակաց սպասաւորեալ. Անյ. Բարսղ: *Եօթնպարեան խմբիւք զերեքսրբեան օրհնութիս քաղցրանուագ երգեն. Յհ. իմ. էկեղ:

ԵՕԹՆՊԱՐՍՊԵԱՆ. ա. Որոյ են պարիսպք եօթն. էէտի հիսարլը՝ գալէլի. *Եօթնպարսպեանն եկբատան. Խոր. Բ. 84:

ԵՕԹՆՓՈՐՁԵԱՆ. ա. Ընդ եօթն կմ բազում փորձս անցուցիչ, և անցեալ. *Արծաթագործ եօթնփորձեան հրաբորբոք ճարտարապետն 'ի բովս հալոցացն. Արծր. Ե. 9:

ԵՕԹՆՕՐԵԱՑ. ա. Ἑπταήμερος, ἑπταῖος. Septem dierum, ևն. Եօթն աւուրց. օխտը օրուան. էէտի կիւնլիւք. *Զեօթնօրեայ ժամանակին. Գ. Մ. Զ. 25: *Եօթնօրեայ ըստ շաբաթուցն. Արշ: *Ի վերայ չիրմիքս լոյս եօթնօրեայ. Մագ. ԺԶ: *Զեօթնօրեայ տաղաւարահարացն նուէրս. Տօնակ:

Օ.

Օ. Ցառ բաղաձայն, և այն կիսաձայն ըստ բզզանաց մեղուաց՝ մանաւանդ յառաջ քան զբաղաձայնս. զորօրինակ՝ ըղմարդ, զնա. որ գրի և զնա, իբր ըզըՆա. զի միշտ զօրութբ կայ նախընթաց ը ազելի:

Ասի և կրկնակ ըստ յն. որպէս Թլուաստս, դս, ստ, սդ. զի ասէ Թր. Քեր. *Բաղկանայ զայ 'ի սէէ և 'ի դայէ ». ուր բարուք ասեն Մագ. Խ Երզն. *Եւ է ղ կրկնակ՝ ոչ ըստ հայումս, այլ ըստ յունին »:

Ըստ հաղագին է նուրբ, որ և բարակ, լերկ: Կոչի 'ի հյ. և պրս. Զա, կմ Զայ. և յայլս ղայն, ղայն, ղէ, ղէթ, ղիթա:

Զ. Լծորդ է իբր ձայնակից ընդ ս. վասն որոյ անխտիր գրի զգեստ, սգեստ. զգալ, սգալ, խմ նովին նշանակութբ սուգ առնելոյ. որպէս և զուարակն է նոյն ը տուար, դուար. եբր. Թօր. յն. Թաւրօս. և ցուլ՝ ընդ Թ. ոըղըր:

Զ. ֆ. ոյ՝ Թուանչան ե Վէց կամ վեցերորդ:

Աւ՝ ի խրատ ասի ըստ անուան ոտառիս. *Զայն զուգակից սըմին ծանիլը, որ միշտ ասէ՝ Թէ զըրացիը, և՝ ի խոր քընոյ մանուս պարթիը, և՝ ի յանձին քոմ զգաստացիր: Զայն՝ Զարթուցանէ ըզքեզ ժանուկ, ձայնիւ հնչմամբ որպէս Թըմբուկ. մի յոտմանէ լինիր ոտլտուկ, զի մի տաս վայ անձինդ յատուկ. Շ. այբ-բ:

Զ. Նախդիր, որ կազմէ զհայցական հոլով, և երբեմն կրկնի առ՝ ի զարդ՝ ի վերայ յարակից բառից. որպէս յին. τόν, τήν, τό. *Ատար ոճ զերկին և զերկիր: Զսակ զարիւս արկին արկէք՝ ի վերայ ոչ: Փրփրեն վնբրանց զանձանց զամօթ: Եցոյց նոցա զանօրէն զհայհոյիչ զնիկանովրայ զդլուխն և զձեռն: Զլեզուն հրամայեաց զանօրինն նիկանովրայ հատանել: Զժամակալ զմահ բեր զօրհասի զժամանակն զանցուցեալ:

Զ. Զօրուրեք գտանի յանորոչ հայցականս. մանաւանդ՝ ի բառս սկսեալս բուն ղ, կամ ս առաւել. որպէս և երբեմն նախ գիրն գնի՝ ի վերայ յարակից բառին ևեթ. *Արարէք պատուղ (այսինքն զպտուղ) արժանի ապաշխարուրեան: Տուք ողորմուրեի: Արարի իրաւունս և արդարուրիւն: Հայց կեր: Եբեր փուշ: Եցոյց երկուս կոլով Թզոյ. ևն: *Գինի առաւել յիմարեցուցաս նէ զգայուրեան և զմիտան. ՅՁԲ. ե: *Ցանկուրեին նախ զգայուրեին խաբէ, և զգայուրեին զմիտան գերեալ՝ տանի: Առաջնյքն ոչ տեսանեն զկնիան. Փիլ. Լին: *Ունելով ըե իւր զօրան յուցաց. Աւծր. ա. 14: *Զգալի երկիր կակղէք. Խոր: *Ընդ իւր՝ ի բաց բառնայ զգայուրեին, իսկ զգայուրեին զգալին ոչ ընդ իւր՝ ի բաց բառնայ. Աբիսթ. առին: *Սը զնծածնին: Սը զմա քիամ զնծածնին, զբ զյովհաննէս, զբ զառաքեալսն, զբ զվկայսն: Սը զնաչ քո: Անապական զբ զնաչն: Սը զյաւրուրեիդ փառաւորեմք. ՃՆ: Շոր: *Նային քաղաք զոմն՝ ի հրէաստանի պատմէ գիր. Նեռ. կաղ: *Թագաւոր զոմն ասեն զյն: Եդիտ հրէայ զոմն՝ անուն ակիւղաս: Շատ զոք ընդ միմեանս չփոթեաց. ևն: *Դոմէա զոմն ասեն եկեալ. Խոր. ե. 3ղ:

Զ. Եգեալ՝ ի վերայ հոլովական բառիցդ՝ մանաւանդ սեռական հոլովոյ՝ զբուն հայցականն ոտյ զօրուրեիը նշանակէլ, հանդոյն յօդիցս յն. τό, τά. *Ոլոք զբերովբէիցն խոր. հրդեայսր կերպարանիմբ. Պորփ: *Բարբառեցէք զի՝ վերայ քերովբէիցն. Շոր: *Նետիւք խոցոտել զի՝ վր պարսպին. Խոր. ֆ. 28: *Տուք զկայսերն կայսեր, և զնչն ոյ: Մի ոք զանձին ևեթ խնդրեսցէ, այլև զընկերին: Չվասն մեղայն. ևն:

Զ. Նախդիր պատմական հոլովոյ, իբր վասն, յաղագս. Περὶ. De. համբ, վոյ. էւի՝, էօիւրիս, իւպէրինէ. * Պատմել, կամ խոսիլ զնմանէ: Լուայ զքէն: Երեթալ զոսկւոյ: Ցղեայց զշուշանայ: Առաքեաց զաւատերայ և զդատերայ խոց. ևն:

Կամ իբր Ընդդէմ. հակառակ. գեմ. գոբ. ւբ. Κατά (սեռ. հնդ). Contra, adversus. *Աթիցեն զնմ բան չար զձենջ: Ոնհիցի ինչ խելթ զքէն. ևն:

Մերթ ևս սայ զնչանակուի բացառականի. որպէս լտ. De. *Բուռն եհար զնմանէ: Կալայ զայոյ ձեռանէ: Կախեալ կայ-ին զնմանէ. ևն. ոմկ. անկիյ, յէաւէն. ծ. փաո, էլինֆեի:

Զ. Նախդիր պարագական հոլովոյ. իբր Շուրջ, ՝ի վերայ, ՝ի. Ἀμφὶ, περὶ, ὑπὲρ. ֆուէյֆիբը, վրան. էդրաֆբնիա, իւսիխնէ. *Շրջէր զկողմանէք ասիացւոց: Կային զնո-վաս: Պատեալ զմիջով: Հող զգլխով արկա-նել: Յայտեցաւ զորմանէն: Ապիեալ զնովս կաւս մի. ևն: կամ *Չհասարակ գիշերաս. զմիջօրեիս. զերրորդ ժամոս կամ ժամաս, ևն:

Երբեմն ևս՝ որպէս Քան. և Ընդ. և Ի վերայ. *Անցուցեր զամենեքումբեք: Ի պա-տիս զմիմեամբք ելանել՝՝: կամ *Ածել զբո-ցով. վաղել զգետուղ. զնովիմբ ածել. ևն:

Զ. Երբեմն կազմէ զնաձն հոլով՝ ի հայ-ցականէ և ՝ի սեռականէ, իբր Ընդ, ՝ի. *Զա հի կամ վերկիւղի կամ զամօթի հարկանիլ: Եհար կամ զարկոյց զբարի, զվհի, զգետ-նի ՝՝: Նովին ոճով և զնակբայս, * Զայ-գոյ. զՀնանապարհսյն. լետուն զլեռնայն. որմ զորմայն. հետզհետէ. ևն:

Զ. Ի կազմել զհայցական առընթեր չէ-զոք բայից, կամ ՝ի կազմել զնակբայ, ունի զզօրուրեի նախդրիս Ընդ, կամ ՝ի. *Գնալ զՀնանապարհ: Անցանել զյորդանան: Հսիս և զգիշեր: Զօրն ողջոյն. ևն:

Զ. Ի կազմելն հայցական զարմատս բայ-ից, կամ գարաբերականս նոցա՝ ունի ըզ-նշանակուի գործիականի. *Ընձել զաՀուն: Ագահել զագահուրեի: Երկիղեն զերկիւղ. կամ Երկեան երկիւղ մեծ: Սէրն՝ զոր սի-ըեցեր զնս: (Վէրքս) զորս վիրաւորեցայ. ևն: * Վէրջին պաշարուն, երուսաղէմի, զոր պաշարեցաւ ՝ի նաբուքոդոնոսորայ. Գէ. էս: *Մահուամբն իւրով, զոր մեռաւ վասն անօրէնուրեեց մերոց. Եփր. կա: *Ա-ռաւել են օրհնուրիւնքն՝ զոր օրհնեցի ես զքեզ, քան զայն օրհնուրեիսն՝ զոր ես օր-հնեցայ. Եփր. ծն:

Զ. Ի կազմել զհայցական խնդիր սեռի կրաւորական բայից՝ հելլենաբանուրեի տայ նշանակել ներգործաբար. զի յոյնք միջա-կան բայ գործեն՝ զներգործականն ՝ի կրա-ւորական ձայն վերածելով պերճաբար. *Բաժանեցայց զսիքեմ: Լուացայց սրբու-րեի զձեռս իմ: Սա զծծ գուշակեալ լինի. ևն: կամ *Զայսպիսի համարս պահանջիմք ՝ի տեսանել: Զայն՝ն՝ի քէն վարդապետիմբ ՝՝. այսինքն պահանջէ ՝ի մէնջ տէր. վարդա-պետէ մեզ քէ, կամ ուսանիմք ՝ի քենէ: Գտա-նես զայս ամենայն լիով առընթեր իւրա-քանչիւր բայից ՝ի բառարանիս:

Ըստ հելլենահօսուրեի մակբայական և սղաբ, ՝ի մէջ բերելով զգործիական հոլով ըստ հայոսմն. * Զոր օրինակ: Զայս օրի-նակ: Զև զայս օրինակ: Զայս ձև օրինակի: Զայս ձև օրինակ: Զայս գոյն օրինակի. Զայս ոեն: Պես զայս օրինակ. ևն. ՚ի այսու օրի-նակաս: *Վաթսուն Թիւքն զերկուս միայ իմանի. Նոբ. էգփ. ե. այսինքն ըստ կրկին մտաց, երկու մտօք:

Զ. Թարմատար մասնիկ բաղադրական, առ՝ ի զարդ, կամ ՝ի ոտասկուրեի իմն նշա-նակուրեե նոյն բառին. Տես Արթուն, Զար-թուն. Արտուղի, Զարտուղի. Աչացու, Զա-չացու, Ականել, Զականել. Արդ, Զարդ. Ուրմանալ, Զարմանալ. Զարանալ, Զչա-րիլ. Ընկենուլ, Զընկենուլ. Անցանել, Զանցանել. Իջանել, Զիջանիլ. Գնալ, Զգնալ. ևն:

ԶԱԶԻՐ, զրի, բաց կամ լրից. ա. Ἀισχρός. Turpis. μιαρός, foedus. (իբր ցած իր.) Տգեղ և անարդ. յոռի. զզուելի. գարշ. աղտեղի. սրիղ. ամօթալի. գեչ, գարչելի. լիրէին, ոոբրաբ, ռեբրահ. *Երինէք զազիրք սեռսանելով կամ սեռելեամբ: Վտիտք և զա-զիրք: Եւ երեսք նոցա զազիրք. Ծն. խա: *Բարիքն և գեղեցիկքն, չարքն և զազիրքն: Ազնուական, և զազրացն. Փիլ: *Կախարդաց զազրաց. Եսա. պտ. ե. 10: *Յամենայն զազ-րից. ճ. գ: *Իբրև զազիր մեռելոտի ՝ի բաց ընկեցեալ. Եղէն. ա: *Զազիր զերուսէնք, կամ Ճանճք, կամ գարշելք. ևն. Նաբ: * Որո-վայնք անժուժկալք բղխեն զլողովրեիսն զազիր ախտիցն. Եփր. պհ: * Յաղագս զա-զիր գործոյ քոց. Մտվ: *Զազիրս խօսկին ընդ միմեանս. Վրփ հդ. ֆէ:

ԶԱԶԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀισχρολογία. Sermo turpis et obscoenus. Զազիր և աղտեղի խօսք. լիշոցք խեղկատակք. ֆէս լաֆբրաբ, ֆոբրաբ սէօհպէի. * Որք անօրէն զազրաբանուրեեք և քան զանաստուն ևս՝ի վայր իջանեն. Մանր. ֆէ: *Ի ստերդմանց, ՝ի զազրաբանուէ, ՝ի կատակաց. Բրագբրէ: *Հրաժարել ՝ի զայրաբանուէ. Երզն. ֆպէ:

ԶԱԶԱՐԱԲԵՐԱՆ. ա. Զազիր և գարշ բերանով. * Թրթուր զազրաբերան. Ը.էէէ:

ԶԱԶԱՐԱԳԻՆ. ա. ֆ. Ցոյժ զազիր. կա-րի գարշ. *Չի կարի վերաւորեալ եմք զազ-րագին անօրէնուեք. Մագ:

ԶԱԶԱՐԱԳՈՅՆ, գունի, լից. ա. Ἀισχρότερος. Turpior. Առաւել զազիր. յոռե-գոյն. *Ոչ տեսի յամենայն երկրիս եգիպ-տացւոց զազրագոյնս քան զնոսա. Ծն. խա. 19: *Որկեղէն բնուրեամ՝ զազագոյն և սեռա յետ այնորիկ եղև. Նեռ. էզփ:

ԶԱԶԱՐԱԳՈՐԾ, ի, ացս. ա. Ἀισχροποιός. Turpia perpetrans, foedus. Որ գոր-ծէ զգաբչելիս. պղծագործ. որոյ գործն է զազիր և զզուելի. *Յատակմամբ մարդկան զազրագործաց դարուն երկրորդի. Խոր. ա. 3: *Չյոդոյն զազրագործաց. Նաբ. ի: *Զազ-րագործ են ՝ի մարմնական ցանկութիւնս. Սրփ. յո-դ. է: *Զազրագործ և ժանտասպաշ-տոն եգիպտական ազգին. Ան. խ: *Ոսոս-մնասեացք և զազրագործք ՝ի մի տեղ գոս-մարեալք. Վրփ ոսկ:

Իբր Զազրագործական. զազիր, զզուե-լի. զոր օրինակ, *Զազրագործ օրինաք, կամ ազտեղութիւն, կենցալ. Մագ. է: Շ. հրէա-ց: Ոսկ. յանաստաին:

ԶԱԶԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀισχροποιία. Foeda actio, turpe et flagitiosum facinus. Պղծագործուէ. գործ անպրաժ-նութիւն մարմնասիրաց, և կռապաշտից. գե-չուէ, գարչելի գործք. *Ամաչէս ընդ զազ-րագործութեան յայտնութիւն. Նաբագբ. ֆ: *Որք աւուրն զկամս ձեր զազրագործուեքե. ճ. Ա: *Յանաւայիսն և ՝ի գազանայինն խոտորին զազրագործութիւնս. Գր. հր: *Զգազրագործուէ նիկոլայեցեացն ունէին. Լմբ. յայտ: *Չի մի երբէք գարձցի յառա-քին զազրագործուէն. Հ=Ց. յոհնս. ֆ:

ԶԱԶԱՐԱԹՈՐՄԻ. ա. Զազրութեք Թորմեալ, այսինքն Թրմեալ ծրդեալ, կամ Թա-ռամեալ Թորչոմեալ. զազիր. գարշ գոբչե-լի. * Անիծք անկերպասութք, և երամակք ոմանք քրանածինք զազրաթորմիք. Նաբ.կԱ: *Եռուն՝ ոմն մնոնս զազրաթորմիս, և ոմն գոբոս սբանչելիս: Զազրաթորմի սրիւն: Կրայքն զազրաթորմիք. Լմբ.իմ. ասաչ. ովս:

ԶԱԶՐԱԼԻ, լուց, լեաց. ա. Զազրու-եեք լի, կամ զազանալի. զզուելի. նողկալի. գարչելի, գանելի. ռեբրահ, ֆոբրաբ. *Ա-զազաք և ՝ի զազրալի և ՝ի ծառայական գարչելեացն հարկատուուեք՝ օրհնուեքե ամուսնացեալքն պահպանին. Պիս: *Ի զազ-րալի կենցաղոյս առաս. Փարպ: * Զգեստ ինչ աղտեղեալ՝ զազրալի Թուի տեսողացն. Լմբ. ոգ: *Ցառալին զազրալի տեսական փո-խիցիմբ. Նանայ: *Զազրալի տեսական ՝՝. տպ. գարչելի տեսլեամբ. Ոսկ. լոս: Ուր և ասի *Զազրալի հարուածոք ՝՝. իբր քաոսնելի:

ԶԱԶԱՐԱԼԻՑ. ա. Զազրուեեք լցեալ. զազրալի. աղտեղի. փիծ. գարչելի. էէս,

ֆոբոթ. * Զազուլին ձենձերոց. Անան. եղէզ: * Խառնակեին զազուլից պղծումբ ընդ կանայսն. Ղեւտ. ի: * Չի ծածկեսցեն զգործս իւրեանց զազուլից, ոյք էին գերեզմանք լցեալք սպականութիւք. Իգն: * Չիւր հաւատացեալն փրկեաց ի զազուլից կերակրոցն. Հ=Յ. էնթ. ծէ: * Յուլիանոս պէղծն զազուլից: Մաքրեա զյաբեաց գործսըն զազուլից. Գնչ:

ԶԱԶՐԱԼՈՒՐ. ա. Զազիր ի լսել, գարշելագիւտ լսելեաց. * Հետևի բազում զազրալուր բան. Մխ. ոպոբ:

ԶԱԶՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶԱԶՐՈՒԹՒՆ. * Աղտեղի զազրախօսութիւն. Սիմ. ազ:

ԶԱԶՐԱԿԱՆ. ած. ԶԱԶԻՐ. * Լքաւ խորհուրդն պիղծ զազրական. Գնչ:

ԶԱԶՐԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուտելն զկրա գարշելիս և զազուելիս. * Պղծեալ գարշելագոյցն զազրակերութիւն իւրեանց. Նար. յովէր:

ԶԱԶՐԱԿԵՐՊԻԼ. ֆ. փոխիլ ի զազիր կերպարան. * Յանծային պայծառութենէն զազրակերպեալ Նար. յովէր:

ԶԱԶՐԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Տգեղութիւն. զազիր կերպարան. * Զորոյ բժշկէ զզազրակերպութիւնն. Նիւս. երգ:

ԶԱԶՐԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Գարշահոտութիւն. ժանտահոտութիւն. գեղ հոտ, հոտ ծոխ. * Զզազրահոտութիւն և զչարութիւն նոր բա ծանեան. Իսիւս: * Բարուկք անգոնեին զնա վասն զազրահոտութեան. Մխ. առաք:

ԶԱԶՐԱԶԱՅՆ. ա. Որոյ ձայնն կամ վարդապետութիւն է զազիր և յոռի, գարշ և գարշեցուցիչ. * Ի պղծարան և ի զազրաձայն խօսից ամենայն աղանդոց ի բաց մերժես զկոր զքեզ. Եփր. ի. թխ:

ԶԱԶՐԱՆԱՄ. ած. յ. Μιαίνομαι. Foedor. գոլ և ԶԱԶՐՈՒԱ. որ և ԶԱԶՐԻՆ. Զազիր և գարշելի լինել. աղտեղանալ. գեղանալ. գեղանիլ ըլլալ. Տօրթոթանգաֆ. * Իբր ըզկոնդերձս ինչ ապարահիչ զազրացայ: Ո՞վ աք զազրացաւ, և ոչ ամաչեայ: Չինչ օգուտ ի լուացմանէն, եթէ կրկնակի զազրացայց: Լուանիմ, և նովին զազրանամ: Ոչ ինքնակիր մեզք զազրանայ. Նար. Ի. իւն. ծի. կե. կէ: * Զդին՝ որ յորդանց և ի թաւրախոյ զազուացեալ, այնպէս զարդարեսցի. Ոսի. յհ. Ի. 38. տոպ. զազրեալ յին. ծախեալ կամ ծախելի:

ԶԱԶՐԵՆԱՄ. Βδελύττομαι. Զզազիլ, գարշիլ խորշիլ. խրտչիլ գանիլ, ժպտիլ * Վասն մելորութեան եզաբանայ զազուացեալ ձանձրացեալ էր: Որ ըստ սովորութեան զազրանային և գարշէին ի նոցանէ, զնոսա կարգաց պիղծս (ի մէջ կենդանեաց). Եփր. ծն: * Եթէ էր յայտնեալ նորա զառաջինն եթէ եւ եմ քո, զազրայր (կամ զազրանայր) նա ի նմանէ: Իբրև ի հրէէ զազրացաւ. Եփր. հաճոբ: * Ոչ վերինն գարձոյց յայտերութիւնն, ոչ զազրացաւ ի նեխութիւնն. Սրփ. յի. իր: * կուռ րեալ զմարգարէսն, այսինքն զազրանալ և փախչելը ճ. թ. * Եթէ առեաց հայր գարշեցաւ որդի, զազրացաւ հոգի. Վանակ հաճ: * Երկիր զազրացեալ ի վարուց մարդկանն գարշեցեալ ևն. Ագաթ. (որ ըստ այլ և այլ կետագրութեանց բերի ի կրկին նշ.)

ԶԱԶՐԱՊԻՆ. տ. Զազուլիք. գարշաբար. չարաչար. գէշ: * Վասն զազրապէս հոսանելոյն. Փիլ:

ԶԱԶՐԱՒԱԿԻՋԲՆ, ակզբան. ա. Որոյ զազիր կամ չար է ակզբնաւորութիւն. Ընդ:

ԶԱԶՐԱՏԵՍ, ի, լց. ԶԱԶՐԱՏԵՍԱԿԱՆ, ի, ացս. ԶԱԶՐԱՏԵՍԻԼ. ա. Δυσειδής, δυσειδέστατος, αἰσχρός. Deformis, turpissimus. Զազիր տեսուիքն, տեսանելով տեսլեամբ, տեսակաւ. տգեղ գարշ. գժոխատեսիլ գարշելի պեսով գեղ էիբոյն. * Զար որդուիքն զազրատես. Գնչ: * Զարահոտ են և զազրատես. Մխ. առաք: * Ի խնկիչներից զազրատեսից երիվերաւոց ոչ ընդ զազրատես կինոցան (յն. ընդ զազրակենցալս) բնակել մեծ. ընդ. Ընոր. Ոսի. վ: * Փոխանակ տգեղին և զազրատես տակին զդեղեցիկն և զբարեսեսակն. Ոսի. յհ. Ի. 22: * Ալլք (՝ի կենդանեայ) արուալք և զազրատեսակք. Աթ որս. Ի: * Չինչ զազրատեսիլ քան զմեռեալն Ոսի. նար: * Չազրատեսիլ զոհ. Ճ. Ա: * Չազրատեսիլ զարդ. Ես. էնչ ինպ: * Քան զսոդոմա զազրատեսիլս ևս գարշելիք եղեն. Սրփ. ա. յհ. Ի:

ԶԱԶՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σαπρίζω, βδελύσσομαι, ττομαι. Foetere facio, abominabilem reddo. Զազուալի կամ գարշելի և զզուելի առնել աղտեղել ապականել գարշացուցանել. Տոբթոբլամաֆ, էին էնէֆ. * Ձանձր մեռեալք զազրացուցանեն զիւղս անուշունս. Ժող. ի: * Զազրացոյց զիս պատմուճան իմ. Յոբ. Ի. 31: * Ընդէր զզուացեալ զՅուդ վերարկուին գարշելի գործովք զազրացուցեր: Տացա կատեսակ գարշուրեղի գորտոցն՝ մեղաց օրինակքն զիս զազրացուցանեն. Նար. խե ի: * Զբազումս սակաւացոյց ի չափ անդր, և զաւելին զազրացոյց յեռալ յորդանն. Եփր. Ես

ԶԱԶՐԻՄ. եցայ, լեալ, րելի. ֆ. Զազրանալ, ըստ որում Զզուիլ. գծանիլ էյրէնլե. * Աչերդ միայն է զկեղտն տեսանել և զազուիլ Լմբ. յանաաաւ: * Զգարշս և զազուելիս ինս... որ և ես իսկ զազրիմ յինէն. Վանէ. յոբթաթոյիբն: * Աւելի զգաստից, և զազրելի ամենայն բարեսէր մարդկան. Եղիշ. ի էրէրնս:

Մերթ՝ Զզուելի լինել. աղտեղանալ. * Որ յանապաշտս էարիան իցեն զազրեալ Մանր. Ֆ:

ԶԱԶՐՈՏԻ, տւոյ, տեաց. ա. գ. Προσάχθισμα. Molestum, offensa. Գարշելի. գարշելիք. իբր կուռք. * Մէ ղբոմոյ զազրոտւոյ. գ. ԼԳ: յծ. 33: * Պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան... ընդ զազրոտեացն կանացեաց. Նար. ի:

ԶԱԶՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀισχρότης, σαπρία. Turpitudo, foetor, putredo. Գարշելութիւն աղտեղի կամ ախտաւոր իրաց. աղտեղութիւն. պղծութիւն. յոռութիւն. վատութիւն. ամօթալի գործ կամ բան. Տոբթոբլէֆ. էֆուէթ. էբրահէն. * Դու ինքն ի զազրութենի որդանց նոտիս: Թաթաւին մարմինք իմ զազրութեամբ որդանց. Յոբ. Ի. ը. 5: Եւ զազրութեն, կամ իսաք յիմարութենէ. Եփես. Ե. 4: Ա ժանոտագործութեան զազրութենէ: Գունով զազրութենէ: Զզազրուելն հաձութենէ: Զզազրութենց խոց գարշելութենէ. Նար:

ԶԱԾԱԾ. ա. Ὀλιγιστός. Perpaucus, paucissimus, parvulus. Նուազ. դուընաքեայ. սակաւաւոր. փոքրիկ. որուպ կամ ցած. փիս փիլոր. խեղճ. ազ ձիւղ. (յծ. և ազազուն, ճաղաձ.) * Մի՛ երկնչիր որդնոց յակոբեան, զածածդ իսրայէլեան. Ես. խա. 14. * այսինքն է սակաւաւոր ոմ. ասէ Գէորգ մեկնիչ: Ապրիլ սեգովրոյ, որ հայ երէն կոչի փոքր և ածած: Զեր ածած և սիրեղծ մանուկն. Վրդն. ծն. Ե էր * Ի ձեռն զածած կողին (այսինքն տկար կնոջ) սաաակեաց ոճ զսիսարա զհակայազնն հեթանոսաց. Եփր. էտ:

ԶԱՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Προνοέω. Prospicio, provideo, contemploi. Քաջ ակաՆել գիտել. նկատել. աղէկ մը նայիլ պիտգաի իլէ պագմագ, ինօղնիմէտ. * Ոչ զակաՆիցէ (կամ զականեսցէ) ղնս ակն. Ցոբ. իբ. 15: * Քաջապէս և զայս զականիցեմք հը զզբգդ. պիտ:

ԶԱԿԱՏԻՄ, եցայ. ֆ. Մոլեգնաբար զականել աչս արմակել յառիլ և յարիլ չարաչար զհետ պնդիլ իրաց ինչ՝ խորչելով ի միւսմէն. խենդի պես բանի մը եռնեն իյնալ. * Յայտսիկ մոլեալ և զակատեալ. Խոր. առ արծր: * Զակատեսցայ անկասելի ի պատկառելեացն գործոց: Զմարդ զակատցաս զատային ընարութեն. Նար. ֆ. խբ:

ԶԱԿԱՆԴԻՄ, եցայ. ֆ. Զահի հարեալ առանդիլ զարհուրիլ խրտչելը զանգիտելը * Ղեկավար գեղ համարեալ ի կոհակաց ոչ զահանդեալ. Մագ. ոթ: * Զին յերկեցաց զահանդեցաս. Մագ. առ սպեֆ. լեմ: * Զեթող զահանդելի տեսանել. Ագաթ:

ԶԱՀ Ի ՀԱՐԿԱՆԻՄ, րայ, րեալ. ֆ. Φοβέομαι, ἐκφοβέομαι, ἐξίστημι. Timeo, paveo, extimesco, obstupefio, ևն. Բախիլ յահել. զարհուրիլ. երկնչիլ յոյժ. գօրթմագ, խրթմեֆ. * Զահի հարաւ յակոբ, կամ մովաէս: Զահի հարան ամենայն մարդիկն յոյժ: Արդարք ի նոցա կործանին զահի հարկանին: Զահի հարեալ եմ ես ի նմանէ: Զահի հարեալ եմ վասն բարկութեն. ևն: * Ոչինչ զահի հարայ քաւսել զայլ ինչ յերկիւղէ ժողովրդեան. Եփր. յես: * Զահի զամօթի հարեալ անկաւ ի վր երեսաց իւրոց. Եսթ. Ե. 8:

ԶԱՂՓԱՂՓՈՒՆ. ա. ած. Επισφαλής, λώς. Lubricus, ce; periculosus, se. Սահական. սահական. խախուտ. պատիր. և Գայթ ի գայթի. Ընդելութ, եղելութ, սբլսբլ. * Խորհուրդ մահկանացուաց զանդիւտօղք են, և զաղփաղփուն հնարագիտութիւնք մեր: Զաղփաղփուն կանդալեալն՝ ի հողմոյ չարժեցի. Իմ. ի. 14: Ֆ. կ: * Զամենայն գործն զերծ և զաղփաղփուն ի կործանումն դարձուցանէ: Գուցէ յառաջին բանիցն զաղփաղփուն ի միտս ձեր անկելոց լիս. Ոսի. յհ. ա. 7: * Ա յդոքիկ ոչ ճշմարիտ, այլ զաղփաղփունք և յոյժ սխալական. նէս. խոսով:

Եւ իբր Անվաեր. * Զաղփաղփուն է զերկու աստիճանան ի միում աւուր ասալ. Ան. պբգ:

ԶԱՄԲԵՂԱՑ. գ. ռմկ. զմ. այն է վեղար, կնգուղ (որպես թէ՝ զամբիղեայ, այսինքն պրատեայ). * Եպիսկոպոսութեն զգեստուք. և գգակ զամբեղայ ի գլուխ նորա. Հ=Յ. էնէգ. ծԲ. ուր Տէր իսրայէլ գրե. * Զամբեղ ի գլուխ նորա ոյ:

ԶԱՄԲԻԿ, բկի կամ բկան. գ. Մատակ ձի. գեղջգ, էօնգա, ֆաբէան, չագգա. * Ձիոյն իգականքն՝ մատեան, զամբկի, Ճայկի, զոյ Ճակ անուանին. Երզն. էեր:

ԶԱՄԲՈՒՂ, կամ ԶԱՄԲՈՂ, բղի, ից, կի ոյ. ոց. գ. գիլ և ԶԱՄԲԵՂ, ԶԱՄԲՈՒԿ. ռմկ. զնոպիս զնոպիս, զնոպէտ. ասի ի մեզ և յն. բառիս Սփրիղ, այսինքն ըսփրիպ. Σπυρίς, ίδος. Sporta. σπυρίδιον, sportula, sportella, fiscella, corbis, corbula. կողով և սակառի հիւսեալ յոռւոց կամ ի պրատոյ, մանուանդ ի սերևոյ արմատեաց: Մագ. ծԲ. 37: ծԲ. 10: Մրի. Ը. 8. 20: Վբթ. 49. Ֆ. Ի. ծ: * կամ զայն ինչ առել, ևս զամբիւղն մեծագոյնք էին քան զսակառին. Երզն. ֆբ:

ԶԱՄԲՈՒՐ. գ. Բառ ռմկ. ոռ Մեղու օտար. պ. զնոպոս. * Զպատահարքն սպան և հատ, զերդ զամբուռ, մուրն, յեց. Վոպ:

ԶԱՄՕԹԻ ՀԱՐԿԱՆԻԼ. Տ. ԱՄՕԹ։

ԶԱՑԳՈՑ. ս. Ἐπάυριον. Crastino die, postridie. Ընդ այգն. այգուց. ի վաղիւ անդր. առաւսրն, իրիկնի առաւս. * Զայգոյ զատկին երկին որդիքն խարոյկէին. Թուղ. ՀԳ.3։ *Արարին զաւտիկն յերեկորեայ. և կերան ի ցորենոյ երկրին զայգոյ՝ բաղարջ և նորի. ՑԵՒ. Ե. 11։

ԶԱՑԼԱԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. և ՏԱՑԼՈՑԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՀԼԱԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆ, և ԿԵՐՈՒԹԻՒՆ։

ԶԱՑՐԱԳԻՆ. ա. ս. Զայրացեալ. Նեղեալ սրտիւ. յն. պէսպէս ըստ լիաստից. պաղէն, մաղեսպ, խըմ՛ էին, ելոյնե էին. * Հայեցեալ շուրջ զամենեքումբք զայրագին. Ղ.Ի. Ը. 10։ *Եկն յայր անդր զայրագին լի բարկութ. Ե. ԻՀ. ԺԸ. 45։ * Կոտն յաղօթս զայրագին սրտիւ. յն. ցաւագին. Տոբ. Գ. 1։ *Հրամայէ գրել ... բանս զայրագինս (ըստ պատնէշիս)։ Յածո՛ զքեզ սակաւիկ մի՛ ի զայրագին սրտմտութէդ. Եզեկ. Ե. Ը։

ԶԱՑՐԱԳՆԱԲԱՐ. ս. Զայրագինս. լի բարկութ. *Ահագին խիս զայրագնաբար մրմռեալ. ՑԿ. ԼԲ։ *Զօր և լուեալ զայս զայրագնաբար. ԳԿԺ։

ԶԱՑՐԱԳՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ զայրագնիլ. չարժել՝ի մղեգնութի. ԽՈՒՆՉԵՆԵԼ. գոսոռբմագ. *Դիւացն՝ի վերայ հասեալ՝ զայրագնացուցանէին, անդէն իւրեանց առատամբքն ուտել զմարմինս իւրեանց. ԱԳԱԹ. ՃԾ. Ը։

ԶԱՑՐԱԳՆԻՄ, եցայ. յ. Ἀγαναχτέω. Indignor, stomachor, succenseo. διαπορέομαι, elaboro, doleo. Զայրանալ յոյժ. պատմիլ. ծանրացաւսումն լինել. մղեգնիլ. դժուարիլ. սրտղիլ, խռչիլ ՆԵՂԱՆԱԼ ՀԱՆ. ՀԱՆԱԼ. ղազկե ՀԷՄԷ, ԵՀՀԵՔՆՈՒՄ, ԽՈՃԵՆ. ՄԷ. գԷՀՄԱ. *Զայրագնեալք վասն ուսուցանելոյ նոցա զծողովուրդն. ԳԾ. Ը. 2։ *Զայրագնեցե՛ի վերայ նոցա Ջուր ծովու. ԻՀ. Ը. 23։ *Յայնժամ ևս առաւել զայրագնեցաւ՝ ի վերայ նոցա. ՆԵՒԻ. Ը։ Ընդ որս առաւել զայրագնեալ՝ սատակէ զամենեսեան. Խոր. Ա. 6։ * Ելին զայրագնեալ՝ի խրատուէ սըկի։ Զայրագնեալ սրտիւ ասաց՝ Մի՛ զայրագնեալ Թշնամանէք. Փոր։

ԶԱՑՐԱԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Զայրոյթ սատիկ. ցասումն. սրտմտութի. գժկամութի. սասպիլ բարկոնիլ. լաթաղոնիլ. զանգ. ելոյնե. գոսոռբութ. * Զայրագնութի՛ մեմռեալ ընդ գէմ սըբասայ. ՑԿ. ԼԲ։ *Ողբալով զզայրագնութի Թշնամանի. Խոխ։

ԶԱՑՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μανιώδης. Furibundus. Սրտմտական. մղեգնական. *Բարկութի է պիտ զայրական (այլ ՀՀ. մղեկան), յիմարեցուցանէ, գազանացուցանէ. ՆԵՂՍ։

ԶԱՑՐԱՆԱՄ, ացայ. է. Ἀγαναχτέω, Θυμόομαι, ὀργίζομαι, ἐξίστημι, ἐκκηνόομαι. Indignor, furo, irascor, ևն. (՛ի բաւիցս այր, կամ ծայր. ևն). Սաստիկ բարկանալ սրիլ՛ի ցասումն. սրտմտիլ. կատաղիլ. գառնանալ սրտիւ. գժկամակիլ. զայրիլ. խռոպ ՍՐԴՈՂԻՒ, փաթալ, փաթռավայ ըլլալ, ԲԺՄԸ գալ. փորըմագ, գըղմագ, գոսոռբմագ. *Մի՛ զայրանայցեք ինչ՛ ի ձանապարհի. ՆՈ. ԽԷ. 23։ *Եւ զայրացաւ անձն սրբոյն ասորւոց վասն բանին այնորիկ. Բ. ՄԿ. Ը. 11։ *Սկսան իշխանք զայրանալ՛ի գիՀեզ. ՈՒԹ. Ե. 5։ *Սուր սուր, սրեաց և զայրացեալ. ԵԶԵԿ. ԻԼ. 9։ տես և ԻՀ. ԺԸ. 27։ ԵՈ՛. Ք. 8։ ԺՔ. 13։ *Զայրացեալք նմա. Փոր։ * Լցան բնութի՛ զանկուածոյ հոգւոյս զայրացեալ. Նար. ԻՔ։

կամ՝ նեղիլ սրտի, դժուարիլ. վհատել, մինչև յոգւոց հանել, մռնչել. (պէս պէս բացատրեալ՛ի յն). ՏԵՒ ՁԿ. ԺՁ. 33։ Մրկ. Ը. 12։ ԳԺ. ԺԸ. 18։ Ա. ԻԳ. Լ. 6։

ԶԱՑՐԱՆԱԼ. Սաստկանալ ախտից և հիւանդութենէ. որ և ասի ԶՕՐԱՆԱԼ, ԱՃԵԼ. յն. պէսպէս. ապաք. * Ձեր ինչ օգտեալ, այլ ևս առաւել զայրացեալ. Մրկ. Ը. 26։ *Միով միով ցաւովք՝ի վերայ հարեալ մարմնոյն՝ զայրացելոյ. Ը. ԻԻ. Լ. 11։ *Զայրացաւ վերն։ Տե՛ւ զայտուռն Թուխիցն, Թէ ոլքան զայրացաւ. Լմբ. ապ. Ա ոչ։

Եւ Սաստկանալ յուզմանց ծովու, կամ բարձրանալ գետոց. (յորմէ Գարնանացայր)։ *Զաշխարհ իւրայոլ պատկեր ծովս ծփեալ՛ի բազմաց... ախտիւ զայրացեալ, մեղաց ալոտորեալ Նար. ՃԸ։

ԶԱՑՐԱՆԴ, նայ. գ. Զայրացումն, իւր սաստկութի. *Ցաւոցն զայրանայ հասեալ. ՐԵՐ. Ո. ԻՒ. Ա. ՌԱ։

ԶԱՑՐԱՑԿՈՏ, ի, ացոտ. ա. Ցասկոտ. բարկասիրտ. որ ուժգին բերի՛ ի բարկութի. ՆԵՎՐԱՀ, ԵՀՀԵԼԻ. * Մի՛ վասն որոյ լինքն արհամարհիցի, զայրացկոտ լինիցէ. յն. օφὸδρος, σωτικὸς. Բրս. ԿՁ։ *Ումն զայրացկոտ՝ յոյժ տրամեր յեղաբերին. Վ.Բ. ԿՁ. ՅՀ։ * Բը. նուրթ զայրացկոտ. Վ.Բ. ՀՁ։

ԶԱՑՐԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Παροργισμός, μα. Concitatio ad iram. Գրգռուածի՛ ի զայրոյթ. և ցառումն. * Վասն զայրացուածութեանցն, որովք զայրացոյց զնա մանաւանդ. Ե. Ի.Գ. ԻԳ. 26։

ԶԱՑՐԱՑՈՒԿՑ. գ. որ և ասի ԶՑԳՐՈՒԹԻՒՆ. Զայրացումն. ցասումն. սատսիկ գըժկամակութի. քէն. ոխ. * Առ զայրացուկս և առ կասկած զգուշանայր։ Զմոգուցն զայրացուկս՝ յորոց խաբեցաւն, ընդ անմեղ մանկունն հանէր. Ճ. Գ։

ԶԱՑՐԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Սաստիկ բարկանալն. սրտմտութի. ցասումն. նեգզրտուածութիւն. խըմ՛, ելոյնէ, փորընէգ. * Ի ցասումն զայրացման գրգռեալ։ Աւեր զայրացմամբ. Փոր։ * Առ տապակուածսն մնացն, և զայրացման սրտին՝ առ ՅՁԾ բաղքն. Սոփ. յն. ծ։ *Ոյ ո՛չ է հաձոյ ես, այլև պատճառ զայրացման. Շ. ընդհանր։

ԶԱՑՐԱՑՈՒՄՆ. Սաստկութի՛ որ և է կրից և ախտից. * Խոծմոնս կոչ... զզայրացմունս հեշտ ցանկութենէն. Փիլ այլաբ։ *Հաւ նապազ լայ գառնապէս զառաջմանա կեայ ախտիցն զայրացուածն. Մանր. ՃԸ։

ԶԱՑՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Παροξύνω. Exacerbo. Շարժել՛ի ցասումն. բարկացուցանել. գառնացուցանել. սրբոզոլչենն նեղոցնել. փոբըլնմագ, զաղգել ՀԷՒՐՄԷ. *Դառնայցեն յաձս օտարոտիս... և զայրացուցանիցեն զնս. Օր. ԼՅ. 20։ Տե՛ւ և ՑԵՒ. ԼՅ. 39։ Ք. ՀԱ. Ե. 5։ Ա. Ի.Գ. Ը. 12. յորս չն. պէսպէս բացատրի։ * Ա՛ի իսկ առաւել զայրացուցանէ զնա. Մ՛ի. ԵՐԵՒ։ *Ցօտարացն Թշնաւառութիս գոհանալ զնո՛ ինդացեալոցն և չարեօք և զայրացուցանողոց զորտմեալսն. Բրս. յոչՀԻ։ *Չի մի՛ զայրացուսցէ զքաղ ցրիկ որդեական իւր. Վ.Բ ԿՁ. ԻԸ։ * Սոսյօգ ՃառՀ, զայրացուցանօզ զողզք. Նար. ԻԸ։ *Ա.լոյ զայրացուցոլն՝ այլում զայրանաս գու. Բրս. Վուխ։

ԶԱՑՐԱՑՈՒՑԱՆԵՒ, իւր Սաստկացուցանել, աձեցուցանել ապբզմագ. *Զայս բիծ չոզոբորԹու Թեան զայրացուցանել. Լ.Ք. ոչ։ *Խրով ծուլութեան ևս քան զևս զայրացոյց զնաւան. Բրս. Տէր։ * Զայրացուցանեն քեզ զերեքալեան զաւիկի ծովուս սատսկութի. Մ՛ա.Ք։

ԶԱՑՐԱՑՈՒԿ. } Տ. ԶԱՑՐԱՑՈՒԿՑ. և
ԶԱՑՐՈՑԹ. } ԶԱՑՐԱՑՈՒՄՆ, ըստ

ամենայն առման. * Առ զ ... [illegible] խարանս մատուցեալ։ Առ զայրացուցն՝ Թշնամանս գնեն հիւանդքն ճճղկացեալ սեբէբ. Ի։ *Սաստկացուցանեն զզայրոյթ ախտին. Լ.Ք. ոչ։

ԶԱՑՐՈՒԹԻՒՆ. } Παροξυσμός. ԶԱՑՐՈՒԿՔ. գ. } το παροξύνειν. ԶԱՑՐՈՒՄՆ, ըստն. } Incitatio

ԶԱՑՐՈՒՑ. ուզք. ցաց. Irritatio exacerbatio, et accessio morbi. Զայրացումն. զայրոյթ. զայրացուկք. իւրն սաստկութի և գառնութի բարկութի, և ապտց կ՛ըլ և ցասց. ԽՇԽՈՒՈՒ, ուրի ԼՐ... ԻՇ, Ի ՀԱՆ. զաւկ, ելոյնե. * Հետեւեալ լինի ի բազում զոլձէն և զայրոյթէ բարուցն. Լ.Ք... ոչ։ *Առ զայրուկս սրտին Թուխ առնուն հոգ... ման եւ կոտորել. Վ.Բ. ԻՀ. Ե. *Եւ՛ի զգուշ փուրս չհանուցեալս՝ի վերայ ապտեղոյն զառարակացն, զի այրեսցին, և առ զայրուկն կորուսցեն զկապեալն. ՃՃ։ *Բարկութին, զայրուկն չարժեալ. Ոչ. գԿ. * Զայրուկն բարկութէ անմոռագոյն է քան զամենայն լոց տարածեալ. Ոչ. յՀ. ա. 3։ *Զայրուկն, տրտմութէ, և ոխութէ յարուցանէ։ Ցայս միկ պէտք զայրման. Ե.ա.գբ։ * Զ.բարս ան... ամանոց, և զզայրուկն գազանոց. ՍԷԲԷԲ. Ե։ *Նախանձ զայրման առն իւրոյ։ Նախանձու զայրման. ԵՒԲ. Ի.ա.ոց։ *Մեղուացն առ զայրուցն առ մարդկայինն գիմեալ ազգ։ Առ զայրուցս բարկութէ։ Առ զայրուցս կատաղութէ. ԱՐԾԲ։ *Առ զայրուցս բարկութեան. Բ.ա.Ղ. Ք. 14։ ՎԷՈՐ. Ե։ *Առ զայրուցան և առ կասկած զգուշանայր բազում և ժամանակս յաւելուլ։ Զմոգուցն զայրուցս՝ յորոց խաբեցաւ, ընդ անմեղ մանկունն հանէր։ Ա.յսու զբազում զայրուցս ցասմանն ցածուցանէ։ Զայրուցք ցաւոցն չտան պատրաստել մատցն. ևն. Ոչ. Տ. ա. 7. 9։ Ի. 18։ *Գոչէի պատասխի առ զայրուցս ցաւոց սատկութէ. Ոչ. Է.ա։ Իսկ Լ.ա.Փ. Ի. *Առ՛ի հանգուցանել զայրուց սրտին. ևլնի անխոտ՛ր և հզց. բառիս Ա.յրուց, իւր այրուք. ԷՐ.ա.Ե, Խ.Լ.ՈՒ.Ե։

ԶԱՆ՝ Ի բաւարարեալ կամ՛ի բարդուիս Է իւր ՊԷս, պիսի. (Հ. ընդ աղն. ազգ. կէն. գոյն. պրս. ան.) ուսում կազմի, Ո՛րզան, Բազմազան, Սրբազան են. և Հետագայ բառք։

ԶԱՆԱԶԱՆ, ի, ից կամ աց. ա. Διαφόρος, ποικίλος. Differens, diversus, varius. Ազգի ազգի. պէսպէս. այլ և այլ. գոյն գոյն. տարբեր. անման. բազմապատիկ. ՅԵՂ ՅԵՂ. ՀԵՐԹ ՀԵՐԹ. ՈՅ ՈՅ, ՏԻՐԱԼԻՍ ՏԻՐԱԼԻՍ, ՊԱԳԷՐ ՊԱԳԷՐ, ՐԷՆ ՀԱՐԷՒՒ. *Գոյնք զանազանք։ Ի զանազան ժամանակս, տեսակս։ Զանազան հանդերձիւ, վերօք, ևն. ՓԻԼ։ ՍԱՀՄ։ Մի՛ Երեմ։ Շար։ *Բազմօք և զանազանութիւք մատաղումբք գազք. ԿԻՐՂ. ԳՒՅ։ *Զբազմազան տարազս ցեղից զանազանից ախտաւորութեց. Նար. ԺԸ։ *Վասն ծառոց բազմապատկաց և զանազանից։ Սոփ. ա. գ. ԺՁ. կամ *զանազանաց. Ան. պերճաբ։ *Որով և զսա ո՛չ միով օրինակու, այլ զանազանութիւք սարաքերքր. Շ. ՏՒՒ։ *Թէ պէտև՝ի զանազանից իցէ նիւթ. ՁԿ. ԻՀ. պար։ *Զանազան բարեբախտութիւն ո. իւր բազմապատիկ. ՊԻՒ։

Ըստ յն. ոՃոյ, Διαφέρων. Exquisitus, eximius. Լաւութիւք սարքեր և առաւելեալ. աննման. *Հմաման հռչակեալ պարկեշտութէ զանազան գեղեցկութեան հռչակաւոր. Սփոփ։ *Եւ էին զանազան գիմօք իրրև զՃառագայթս այնպական. ՃՃ։ *Եւ ըղձալուիս զանազանն. ըղհա

նօրէն զիմ պըտակին. Գր. փղ. ԷԶ: *Աշխարհագիր առնելոյն պատճառն չունի ինչ խորհուրդ կամ զանազան. Կիւրղ. վ:

ԶԱՆԱԶԱՆԱԲԱՆ. ա. Ուր է պէսպիսութեի բանից. *Զանազանազան խրատ. Լմբ. ոչ:

ԶԱՆԱԶԱՆԱԲԱՐ. ֆ. Ποικίλως, διαφόρως. Diverse, varie. Այլ և այլ օրինակաւ և որոշողութեբ, կամ որիշ յիրերաց. *Հոգին սբ է մի և նոյն, զանազանաբար և անախտապէս յամենեսին ներգործեալ. Կիւրղ. գԿ: *Ընտանին երկոքեան՝ և առաքեինն միաբն և վաստակաւն, այլ ծնանին զանազանաբար և հակառակ. Փիլ. լԻ: *Զի այնպես զանազանաբար հեշտըմկալ առնիցէ. Ոսի. չհ. ա. 22: *Ցուսումն զնոսա զանազանաբար ունել առ ի յինէք պարապոյն. Բրս. գուբ: *Հարկաւոր է միշտ քննել զանազանաբար. Լմբ. պբփ: *Ոչինչ ի նոսա զանազանաբար գոցի ասացեալ, այսինքն բաժանեալ մտօք. Սարկ. Յարդեղ: *Գեղեցիկ գունաւորուի զանազանաբար. Պիտ:

Եւ բառ. ոճոյ. Διαφερόντως. Excellenter, eximie. Առաւելութբ. գերապանծ *օրինակաւս. *Զայնոսիկ՝ որ ի պատերազմունն զանազանին՝ ներքազեցեր զանազանաբար. Պղպ. օրին. ա:

ԶԱՆԱԶԱՆԱԳՈՑՆ. ֆ. Նոյն ընդ վ. *Թէպէտեւ զանազանագոյն բարբառուեցան (Թռչունք), յօգաւոր ոչ երբէք և ոչ իւիք ձայն կարացեն հանել. Փիլ. լԻս:

ԶԱՆԱԶԱՆԱՀՈՀ. ա. Խորհօղ և խորհեալ օտարաբար կամ գաւաճանութբ. *Ոչ կարաց զգանազանախոհ չարութիւնն իւր ցուցանել, այսինքն հնարել ինչ առ Ձերմարտութիւնն. Գերմ:

ԶԱՆԱԶԱՆԱԿ, ակբ. ա. Զանազան. պէսպէս. *Ի մատունս յոգուններս և զանազանակա հատեալ. Նար. Խէ:

ԶԱՆԱԶԱՆԱԿ. գ. Զանազանութիւն. *Ընչաղբաւին բազում զանազանակս ունի յիրեաս. Երզն. գեբ: *Զանազանակս. (այսինքն) այլազգութիւնս. Հին բս:

ԶԱՆԱԶԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διαιρετός. Dividuus, divisibilis, diversus. Զանազանելոյ, և զանազանիչ. *Զանազանութբ և բազմութեամբ ի ձեռն զանազանականաց նշանակաց պարգևեցաւս. Դիտ. եէբ:

ԶԱՆԱԶԱՆԱՀԱՒԱՔ. ա. Հաւաքեալ, կամ հաւաքօղ ի զանազանից. *Անաւաքելագունդ ձկնորացն, որք զանազան նահաւոյք զարմիւք որսացին զրոլորահովիտս ամենեցուս ի կեանն յաւիտենից. Թեոդոր. յոան:

ԶԱՆԱԶԱՆԱՁԵՒ. ա. Ունօղ զանազան ձեւս. բազմագիմի. յղկնատեսակ. *Գասմել զառաքեինութեցն զգեղեցկասս. Նուէիե չնորհս զանազանաձեւս և բազմօրինակս. Ցծող:

ԶԱՆԱԶԱՆԱՆԱՄ. ած. է. Զանազանել. տարբերիլ. *Ոչ գիտեմ լով թէ յոյժ սատակապէս ի հաւատսի գիտութենէն զանազանանայ. Բրս. հց:

ԶԱՆԱԶԱՆԱՊԵՍ. Διαφόρως. Varie. Տ. ԶԱՆԱԶԱՆԱԲԱՐ. *Զանազանապէս զձշմարտութենէն կերպարանին ձև (մոլորեալքն): կարօղ գոլով ուրուք զանազանել առաջէս առաքեալ յաղագս երիք յէից. Կիւրղ. գԻյ: *Զանազանապէս ունել սպաս առ ինքեանս հարկի է. Պղպ. փԻ: *Եւ յայս զանազանապէս բերումբ լուս չափոյ և կարողութիւն. Կլիմաք: *Անձնաբուխաբար և զանազանապէս մատակարարել խնամարհպատուհնչեն գասուց. Ցհ. ի՛. Եկեղ: *Ի զանազան ժամանակս զանազանապէս ունին. Յահմ. ա: *Ա յոլո զանազանապէս բարբառին ոմն. այսինքն այլազգ. քան զերկուկ. ՃՃ: *Կամ յոմ ցուցանել աստ զգերակայութիւն քանայոցն Հանազանութեն զանազանապէս ոմն. այսինքն որոշակի. Խոսր: *Աղօթել զանազանապէսոյն. այսինքն բազմօրինակ. Լմբ. պբփ:

Կամ Διαφερόντως. Excellenter. Առաւելութբ. գերազանց օրինակաւ. պանծագոյն. *Կրետացւոցն օրէնքն ոչ են ուրնմէն զանազանապէս ամենեցունց եւլեւնացոյն փորձալք բարիոք. Պղպ. օրին. ա:

ԶԱՆԱԶԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պեսպիսացուցանել. գունագոյն կամ վայելչազարդ յօրինել. *Նոճ ասաց զպըշրակա... ոյք զձերսանն գեղեցկութիւն զանազանացուցանեն. Նիսս. էբփ:

ԶԱՆԱԶԱՆԱՓԱՅԼ. ա. Պեսպիսափայլ. գեղափայլ. *Ճառագայթիւք զանազանափայլ լուսաւորացեալ գեղեցկութբ. Պրոկ. յայան:

ԶԱՆԱԶԱՆԵԱՑ. ա. Բառ երաժըշտաց՝ իբր Զանազան. *Սբ մարգարէին՝ ի խնդիր երգեալ, գաւեալ կապէ Թագ զանազանեալ. Գնձ:

ԶԱՆԱԶԱՆԵՄ, եցի. ն. Διαφέρω, διορίζω, ποικίλλω. Differo, distinguo. Որոշել զիր յիրէ, և զբան՝ի բանէ՝ իրօք կամ մտօք. յայլ և այլ կարգս գաւառս որել. չափս լինել. սեչմէ, փոբչ՝ այբբ՝ պապիէ եՒՒէ. *Ի գէպ է լինել ըստ իւրաքանչիւր ախտից բազմութի. ոչ ապա անպատշաճ է զանազանել զվարդապետութիւնս. Ոսի. չհ. ա. 22: *(Եկեղեցին) զանազանել երկնային հօրն քահանայս և մարգարէս, ուսուցիս և գործաւորս. Սհն. լԲ: *Բայց Թէ զանազանէ սէր զմեզն, զյանկսնան, զզարտիան: Զանազանեն և զանուանն աստ. Խոսր: *Ընդյեալ կինն ոչ ինչ ի գազանացն է զանազանեալ. Փիլ. ծ. բան: *Զանազանին ի միմեանց: Ի՞ զանազանի: Զինչ զանազանի. Սահմ: Իակ *Զանազանի սեռ՝ տարբերութեաւ, է հնչմանաւութեի. այսինքն ի տարբերութեէ. Անյ. պբփ:

ԶԱՆԱԶԱՆԻԼ. ըստ յն. ոճոյ, Διαφέρω. Excelleo, presto. Տարբերիլ առաւելութբ. գերազանցել. *Զայնոսիկ՝ որ ի պատերազմունն զանազանին. Ամն. Պղպ. օրին. ա:

ԶԱՆԱԶԱՆՆԱԼ. որպէս Διαφέρω. Differens, excellens. Գոյնզգոյն, ազգի ազգի և վայելուչ. գեղապանծ, գերապանծ. անհման. *Հիւսին պսակք զանազանեալ. Շար: *Զանազանեալ վարուք նոցին, և ծաղկերանգ քեզ ընծային. Ցա որբէ: *Պատուեալ զայնոսիկ՝ որ ի ձեռն առաքեինութեն զանազանեալ են: (իբք աշխարհի) անուանիանցն յոյժ զանազանեալք Թուին. Նիսս. կամ. Ա նոս:

ԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαφορά. Differentia, discrimen. διορισμός, distinctio. ποικιλία, ἀλλοίτης varietas, diversitas. Որոշումն, մնուրդ կամ իրական. տարբերութիւն. այլակերպութիւն, այլևայլութիւն. խորհ. և Պեսպիսութիւն. բազմօրինակ կամ բազմապատկին գոլ. ՔԲԳ. ԹԻՒԲ. լԻս, Նէվ, ԷՒվ, իԻՒԼՔ. *Բիւրեցն կեն. դանեաց զանազանութիւք. Բրս. հց: *Զորն կոց և զկենդանեացս զանբաւ և զանՃառ զանազանութիւնս: Զանազանութիւն պատուական ասացուածոց, և տրոց. Փիլ: *Ամենայնիք իհրոցութիւնեցն ոչ միայն հաւասարութիւն ունին առ միմեանս, այլև զանազանութիւն. Սահմ: *Ամենայն սահման՝ ի սեռէ և ի բազկացուցիչ զանազանութեանց լինին. Անյ. պբփ: *Ի զանազանութիւն չարի՝ առաւել կամ նուազ. ՅՃո. իա: *Որոշեալք են՝ի միմեանց բազում զանազանութբ. Ագբ. Բ: *Զանազանութիւն հասակացն և ժամանակացն. Յհ. իՀ. ոբ: *Զկայ ինչ ի նոսա և ոչ մի զանազանութիւն: Զանազանութիւք կերակրոցայ. այսինքն ազգի ազգի կերակուրք. Սրփ. յի. Բ: ա. չհ. Ք: *Ընծայեալ և զանազանութիւնք են սիրոյ ոյ. իբր աստիճանք. Լմբ. պբփ: *Ո՞ր հանդերձիցն զանազանութիւն. ահա ցեցուկերք եղեն ոյ. իբր ազգի ազգի պայծառութեի. Ճ. Բ:

ԶԱՆԱԶԱՆՈՒՄՆ, նմունք. գ. Նոյն ընդ վ. *Մատակարարութբ զզանազանութիւն իւղարբուղս սերմանցն: Զվարս և զՔգնուի արգաւորցն որպէս զպատուական ականց զանազանութիւն. Փոբչ: *Ի կենդանագործութէ, և ի նկարակերտութբ զանազանմանս. Փիլ. նԻ. Բ:

ԶԱՆԱԶԱՆՍՏԱՆ. ա. Սոտծօղ կամ ատտծական ազգի ազգի օրինակաւ. *Բազում և զանազանատած, շայեկան և հովանաւոր իւնաձբ. Մագ:

ԶԱՆԱԼՈՒԹ, ոյ. որ և ԱՆԱԼՈՒԹ. Տ. ԸՆԶՈՒԿՑ. *Կենդանի ինչ նման զանալութեոյ. Խոր. Ե:

ԶԱՆԱԿ. գ. Ազգ իրաց. տեսակ. մանր. ֆոբ, հաբիւ. գանէ, ասլ. *Մբ գոցի նորա արծաթի և ոսկի... մի գոցի ոսկեղոյ կամ արծաթեղոյ զանակ առ ուսՔբ. Բառաց. Բ. 9: Ճ. Վբփ Բբս:

ԶԱՆԱՊ. գ. Բառ արաբ. վԱՆԷպ. այսինքն Տուն. ձեռ. ագի. ուսոի վԱՆԷպի ԲՒՆՆԷ, վիշապատուն, անուն առտուղ. *Վիշապն՝ որ ասեն զանձանդ երկինս քաղորեալ է. զորոյ զտուսն և զգլուխն ոսատ և զանապ կոչեն աստեղագէջքն, և զնաւարն սրեգական և լուանին անտի ասեն. Վբդն. ոգ. Ե պոմ:

ԶԱՆԳԱԿ, ի, աց. գ. Κώδων. Campana, tintinnabulum. Գործի մեծ և փղբր՝ պղնձի՝ ձայնահան լեզուակաւ որ ի միջի. գանկ, Ե բոթթ. ԷՀՒ, ԷՀՒԼԵԱ. լանկ, լա, լԷՒԼԲՐՓԳ, լԷՒՐԳ. Երբ. ՓԵՈՒՆ. *Ոչ զանգակ ինձ ոյղ պղնձոյ գանգաղեցուցեալ. Նար. ղԲ: *Զանգակս ոսկիս ի մէջ նոցա շուրջանակի. Ես իԷ. 33: ԼԻ. 23: Ք. ՓՓ. ԲՐ. 13: *Զյարմարուն և զվիպաւնուն և զՀնչումն ի միտսին զաշխարհիս մանց զանգակքն երևեցուցանեն. Փիլ. ԺՓ. Ը:

ԶԱՆԳԱԿԱԳԱՆԶ. ա. Տ. Գանձեցուցանող կամ հնչեցուցանելով զզանգակս. ի ձայն զանգակաց. *Զանգակագանչ, բազ հեզազանգուած ... զարիւնագեղ անձաձն խորհուրդ հանդիսհաչակաց. Նար. խւ:

ԶԱՆԳԱԿԱԶԱՅՆ, կամ ԶԱՆԿԱԿԱԶԱՅՆ. ա. Որ ինչ քնի ի ձայն զանգակի. *Ի զանկակաձայն հնչումն, և ի ղողմացուն վակասի. Եւէե. ի էբբնս. Ե խօբէ:

ԶԱՆԳԱԿԱՆԻ. այսինքն Զանգակք. զանկանէբ, էՒՒԷբփանէբ. *Զգեստսըն նրա նաժիշ, պարառաւթար՝ զանգականին. Մագ. ոբ. Տանուէ:

ԶԱՆԳԱԿԱՏՈՒՆ, տան, անց. գ. Բուրգն՝ յոր կախին զանգակք մեծամեծք ի պէսս ժամհարի. *Միաբանեցաք սբ Նշանիս, և շինեցաք զզանգակատուն. Ցիւսփ:

ԶԱՆԳԱԿԵՄ, եցի. ն. Զանգակել և բոժոժիւք զարգարել. *Բարձրագիվ իբրոս առնացն զըտնս, և ոտնատորփ վհանկալոյն մանեակս զանգակեալս. Աճծր. ֆ. 2. այլ Ճ. զանգեալս:

ԶԱՆԳԱՊԱՆ. Տ. ԶԱՆԿԱՊԱՆ:

ԶԱՆԳԱՆԵՄ, գի, գբր, գեալ. }
ԶԱՆԳԵՄ, եցի եա. ն. իբր ոսկ. }

որ և ԶԱՆԿԱՆԵԼ, ԶԱՆԿԵԼ. Փսրáω, ἀναφυρáω. Misceo, commisceo, macero, subigo. (իբր բոլորովին անկանէլ, այսինքն հիւսել, յեռուլ, կամ յանգել.) Խառնել և զոդել ՚ի մի, մանաւանդ զալիւր ընդ ջրոյ կամ իւղոյ. շաղել. շաղախել. թրթել թրմել. մակարդել. ծրդել. մածուցանել. բաղադրել. միաւորել. տարրացուցանել. զաղձել. փոքնել. էօղաւրմաք, գաբըչբըմաք. * ՀօՀաճ բաղարջս զանգեալ իւղով: Նաշխոյ ցորենոյ զանգեալ իւղով: Նաշհոյ զանգեալ իւղով: Նաշհով զանգեալ ընդ իւղոյ. Եւ: Ղեա: Թուոց. ևն: *Զարիւնն, կամ յարկէն զանգանել ընդ հող. Եսա. ԽԲ. ։ *Խառնակելով զանգանային ինչ և զանգանելով: Մարմինն քակտեալ լուծանի առ այնոսիկ՝ յորոց խառնեալ զանգաւն (այլ ձ. զանկեալ է.) ՓԼ: *Զմանրամաղ փոշեացեալ հողս ջրոյն խոնաւուբ զանգանէ. Եզեկ. Ի: *Ցամուս. նուէներն երկոցունց կողմանցն զանգանի սպղմնն. Ոսէ. եէԽ: *Ի ցանկալիս մարմնական զանգանիք. Ճ. Ա: *Եւ ՚ի քրիստուէնէից հոյլք ոչ սակաւք ընդ նոսա զանգեալք լինէին: Ցաղագս գարշելի ՚ի հեշտուման վայելել և զանգանիլ. Բր. գործ. Ե լաբ: * Ընդ որ առաւել իմն զանգանի (կինն) քան զայլ մարդ. Սրփ. ։. պ. Ի: *Տգիտութեաբ զանգեալ. անբ. Ը: *Ամենայն կենդանի մերս պղծութեաբ զանգեալ գասնին. Ոսէ. չհ. ։. 8: *Հող մաքուր և յատակ առեալ՝ զանգեր, և ուղղով խառնէր. Պղոպ. թիմ: Տճս և ԶԱՆԳԱԿԵԼ:

ԶԱՆԳԻՏ ԼԻՆԻՄ. Տ. ԶԱՆԳԻՏԵԼ. Դեւևւάω. *Զանգէտ եղեալ յահէ նորին, զնարդ զերծայցէ՝ միաբ իմ յիւրմէն. Տաղ.

ԶԱՆԳԻԿ. Տ. ԶԱՆԿԻԿ:

ԶԱՆԳԻՏԱԳՈՑՆ. ։. Դեւևλότερος, ταπεινός. Timidior, ignavissimus. Աւաւեւ երկչոտ. վհերեռոտ յոյժ. *կարծիս հեղոսուլ առ մարդկան սեռիս, իբրու բնութեաբ զանգիտագոյն է ամենայն գազանաց. Պղոպ. օրէն. Ը. (այսինքն քան զամենայն գազանս:)

ԶԱՆԳԻՏԱԿԱՆ. ։. Ահաւոր. սոսկացուցիչ, կամ երկիւղալի. *Ցաւերէեալ և այլ բանս ՀՀայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցաներ զնա յերկիւղ և ՚ի ուերն ՀՀ. կաղնաց:

ԶԱՆԳԻՏԱՆԱՄ, ացայ, կամ ացի. է. Տ. ԶԱՆԳԻՏԵԼ. *Թէ ոչ էր զանգիտանալ (քան կամաւ ՚ի մահուանէ), ոչ լինէր ապատ ՚ի զանգիտելոյ բնութիս. Կիւրղ. գԽ: *Մի զանգիտանալք ՚ի գայլոց ։. տպ. մի՛ զանգիտալ զարհուրիցկք. Ոսէ. լ—ս: *Ոչ զանգիտացեր գալ: Մի զանգիտացէ և երկմտիցէ. ՃՃ: *Չի դուլացեն և զանգիտացեն. Եփր. Եւ:

ԶԱՆԳԻՏԱՆՔ, նաց. գ. Զանգիտելն. ած. երկիւղ. վախ. գործս. *Ուր անհատաւտուլեի, զանգիտանք (անդ). ՍԵԲԵր. Ջ: *Զզանգիտանս գարձէլոցն ՚ի ՃշմարտուէնՀն. Ճ. Բ. (որ ՚ի Ա. զանգիտութեին): *Զզանգիտանք (այսինքն ՚ի զանգիտանաց) ՚ի բաց հրաժարեալք. Պեպ:

ԶԱՆԳԻՏԵՄ, եցի, եմ, եալ. է. Դեւևλάω, δειλόομαι, ἐξίστημι, ἐυλαβέομαι, ևն. Timeo, paveo, formido, vereor, ևն. որ և ԶԱՆԳԵՏ ԼԻՆԵԼ, ԶԱՆԳԻՏԱՆԱԼ. Առ չգիտելոյ զպատճառս և զելս իրաց՝ յահէ և յերկիւղի լինիլ. կասկածել. խելթալ. երկչել. զարհուրիլ. խրտնուլ. չքաւորիլ. տարտնուլ. կասկիլ. վհատիլ. վախեն վախվխել. գործիս. էյինպէյին օվմագ. *Մի՛ երկնչիցիք, և մի՛ զանգիտիցէք: Մի՛ երկնչիր, և մի՛ զանգիտեր. Օր. ։. 21: Ը. 8: Յեռ. ։. 9: Ը. 1: Ի. 25: Յհ. ի. 27: *Յայտ արար, թէ զանգիտեաց. ։. Ա. Ե. 41: *Մի՛ զանգիտեալ յանօրէնն հեթանոսաց. Ե. Ա. Ի. 8: Մի՛ զանգիտիցես յերեսաց նոցա: Յերեսաց նոցա մի՛ զանգիտիցես. Եզեկ. Ե. 6: *Մի՛ երբեք զանգիտիցեն սիրտք ձեր. Երեմ. Ի։. 46: *Խորհուրդ մահկանացուաց զանգիտողք են ։. յհ. երկչոտ. Ի՛. Ե. 14: *Չիաւրդ ինքն զանգիտելոյ էր ընդունակ: Չիաւրդ զանգիտէ ՚ի մահուանէ, որ զայլսն ուսուցանէ արհամարհել զմահ. Կիւրղ. գԽ: *Ո՛չ ՚ի սպառնալեացն զանգիտեաց, և ոչ յաւետիան մխիթարեցաւ: Սակայն և յայնմանէ ոչ են զանգիտելոց. Եզեկ. Ը. Ե:

Լինի և ըստ յն. ոՀոյ կրաւորական ձայնիւ. *Քանզի զանմահն տեսեալ զկեանս՝ ոչ զանգիտեցայք յաւժամեայն յերկիւղն. ԳԽ: Որպէս և կրաւորական նշանակութ ասի. *Չի մի՛ զանգիտեցի զանիրաւ լանալ ՚ի քումմէ մաքրափայլ և վսեմական պետութենէդ ։. այսինքն երկիւղ կամ կասկած լինելոյ. Մագ. ։:

ԶԱՆԳԻՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀφίστημι, δειλιαίνω. Averto, timore incutio. Տալ զանգիտել. երկեցուցանել. կասեցուցանել. վհատեցնել. իւրեքանչիւր գործոնէ. Մագ. *Չի մի՛ զանգիտեցուսցէ զսիրտ եղբօր իւրոյ իբրև զիւր. Օր. Ի. 8: *Զանգիտեցուցին զսիրտս ձեր զանգիտեցուցին զսիրտս ձեր. Թուոց. ԼԵ. 9: Օր. ։. 28: *Ցիշատակ առաջինն մեղացն զանգիտեցուցանէ. Փիլ. Եւ: *Մի՛ ասէ զանգիտեցուցաներ զիմաս զօրացդ. Ոսէ. չհ: *կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեացես զանգիտեցուցանել զմեզ. կազմած: *Մունչէլն առիւծունեան քան զըմբռնելն՝ զանգիտեցուցանէ զպատահեալսն. Լմբ. ։—ած:

ԶԱՆԳԻՏԵՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ։. Որ ասյ զանգիտել. վախ բերօղ. *Ի զանգիտեցուցիչ բանիկ լրտեսացն յեգիպտոս դառնալ կամէին: Զանգիտեցուցչացն լուաւք, և սրտանջիցէք զնոյն. Նես. Ի—ած օր:

ԶԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Դեւևւα. Ignavia, metus, terror. Զանգիտանք. երկիւղ. երկչոտուէ. *Ցաղագս սրիտուէնէ, և զանգիտուէնէ: Զանգիտուէնէ ծնունդ է առ մեզ խափանումն. Պղոպ. օրէն. ծ։: *Զարուէնէ է ցասմնաւտեսակին՝ բարկացուցմանէ և զանգիտուէնէ: Զանգիտուէնէ է ընդ ցասմնաւտեսակին, ըստ որում զարհուրեալք լինին ՚ի ձեռն երկիւղից որ յառագս մահու. Արիստ. ։—ած. յորմէ և Լմբ. ։ն: *Մի՛ արգելօք զծածուկն (էլս յերեսաղէմ) զանգիտուէնէ ինչ իմացիս. զի ոչ վասն երկիւղի զայն ևս առնէր. Նանայ: *Խէթ խղճի ընդոստուցանէ զիս ՚ի զանգիտուէնէ. Սալ. ։ղ: *Ոչ այնքան յաղագս անձին զանգիտուէնեան՝ քան թէ յաղագս վարդապետին սիրոյ. Երզն. Ֆր: *Ընդէր էղև փախուցեալ. ոչ էր իւրն զանգիտուէնէ, այլ պահէր զանձն վասն քարոզուէ: Ոչ էր ՚ի զանգիտուէ՝ յառաջագոյն գառնալ յանտիոք. Ոսէ. գծ:

ԶԱՆԳԻՏՈՒՄՆ, տման. գ. Նոյն ընդվ. *Երկիւղիւ ըմբռնիլ, և զանգիտման ախտիւ. կիւրղ. գԽ: *Պղերգանաց հետեւել և զանգիտմամբ ամփոփիլ. Պղոմ. ս՝ Զանգիտուէն և յանդգնուէնէ ՚ի սրտմտականէն լինի. Մոպս. ՚ի բեռն: *Ոչ գոյ սէս հաղորդուէ առ զանգիտուէն. Պղոպ. օրէն. ծ:

ԶԱՆԳՈՒԱԾ, կամ ԶԱՆԿՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Փύραμα. Massa, pasta, mactra. Զանգեալ ինչ, որպէս խմոր, հոյս, ձոյլ. գուղձն. և առ ոչՀնուած մեր բաղադրեալ ՚ի մարմնոյ և ՚ի հոգւոյ. խառնուրդ. խառնուած. զանգուած. վանկած. ղաղիած բան տչ, ինչ խմոր եղած. խեփր, հաճոյ, փխուխ. *Ի Թռներս քո, և ՚ի զանգուածս քո: Եւ զզանգուածս իւրեանց՝ ծրարեալ ՚ի կտաւս իւրեանց. Եւ. է. 3: ծէ. 34: *Աւրչիք հաս ՚ինուէր տեառն զառաջին զանգուածոց ձերոց. Թուոց. ծէ. 18. 21: *Փոքր մի խմոր զամենայն զանգուածն խմորէ: Եղիջիք նոր զանգուած. ։. Ղոր. է. 6. 7: *Ի նմին զանգուածոյ (կաւոյ) առնել անօթ. Հե. է. 21: *Ի զանգուածոյ ճարպոյ. Ոչ. է. 4: *Զմարմին բանին ոչ յայլմէ իմիք ծանեաք, այլ ՚ի կուսէն, այսինքն ՚ի մարդկային զանգուածոյն. Ցհ. իմ. Երե: *Կենացդ նշխար ընդ կաւոյս զանգուածոյ: Զանգուածն հանդերձանաց: Ա յս զանգուած նիւթոյ՝ կաթուածոց ձիթոյ: Ա իտից մերոց զանգուածոյ: Ի զանգուածոյ մարդոյ: Ի հիւթ զանգուածոյ հոգւոյն մարգոյ. Եև. Նոբ: *Ցամենային չարեաց զանգուածոց պարտ է ողբել. Մոպ:

ԶԱՆԳՈՒԻՄՆ, գման. գ. Ζύμωμα, φύραμα. Զանգելն, և զանգիլն. *Զերեզմանոյն տեսակ և զաղտաղտին ՚ի միասին գնեալ զանգումն. Պղոպ. թիմ: * կաւակերտ զանգմամբ. Մագ. ։։:

ԶԱՆԴԻԿ, գկի, կաց. գ. պ. վՀնոփյ, ղընթղէ. Անուն ազգի և տղանդոյ և գրոց առ նախնին պարսից. քաղդեայ աստղահլմայ, մոգ կամ կրակապաշտ, և մանիքեցի՝ իւիք իւիք խորանօք հետեւող զանգ կամ զէնտ մատենի զարգաշտայ. Եփիփ: Եզեկ. գ: (վնդ, լծ. ծնունդ, ծննդաբան ըստ ախտսրաց:)

ա. *Մանկանց զանգիկ աղանդին, այսինքն են մանրնայիքն... որ ծառային առ տեղագիտութեի. Մծբ. գ: Եւ զի Մանիք նշանակէ ծառայ, վասն որոյ ասի ՚ի հին բ—. *Զանգիկ, ոպատաւոր ։։:

ԶԱՆԽԱՒԱՐ. ՚ս. ΛανθανόντωՀ. Latenter, clam. Զանխուռ օրինակաւ. ծածկաբար. լռելեայն. գաղտուկ, սոսկի ֆոսկին. ինդիճէ. *Զանխելաբար ունելով զերեալսն. Խոր. գ. 38: *Հուր զանխաբար ... յայտնելով զիւր մեծութիւն. Դիոն. երկ: *Ոչ օրպէս զառաջին գալուստն զանխաբար եկաւորէ. Չփր. կԸ: *Ա՛ռ զանխաբար, և հեռացաւ. Լմբ. իմ: *Փոխաւպէս զանխաբար ՚ի տունս իւրեանց հասանել. Լ—ած: Բայց ոպական զանխաբար նշանակէ զերբորդումն. Մ—. երեմ:

ԶԱՆԽԱՆԱՄ, ացայ. է և բիմ. ΛανθάνωՀ, λήθω. Lateo. որ և ԶԱՆԽԱՆԱԼ. (իբր առ խուռը ընդ լռութբ ունալ.) Թաքչիլ ծածկիլ, անյայտանալ, անգիտելի մնալ. ծածկուն, կիծքոռիւ. կիւղի գալմագ, պոյոմամագ. * Մի՛ գուցէ զանխաբացի ՚ի մէնջ և չարագոյն անիրաւութեաբն պարտաւանք. Պեպ: *Ի մէնջ զանխանալ կարծէին. Ցհ. իմ. պոռ: *Ցաչացս մարդկան և յայլ զանխալանալ կարծէին. Մ—. երեմ: *Զանխանայ նմա յէիցս և ոչինչ. Պղոմ. իէ: *Զանխալացիր, և թաքո զանձն քո: Անդ զանխանայ յամենեցունց. ՃՃ: *Զանխալանալ կամիմ յամենայն երկնային զօրութեցս. քեզ միայնոյ յայտնեմ. Ոսէ. յոտեփս: *Բազում ինչ զանխալացեալ թաքչի. Լմբ. պբգ: *Բազում ինչ և գերագունիցն Հռոմեացոց զանխալացաւ, և միայն հաւաստեաւ գիտելի է ամենիմաստի և իսկատեսցուզչի ՃՃ. պետութենէն. Դիոն. էիէ: *Զանխալացաւ յաչանց բանն ՚ի երեալ մարմին. Մ—.

ԶԱՆԽԱՑԵՑԱԼ ԼԻՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Զանխլացեալ լիներ բանն՝ ոչ փութացաւ, զի զանխլացեալ լիցի. ՃՃ:

ԶԱՆԽԱՆԱԼ. Ն. Ληθομαι, λανθάνομαι. Obliviscor, ignoro, minime adverto, latet me. Անգիտանալ. մոռանալ. անգէտ ձևանալ. պատրուակել. թաքուցանել զանձն կամ զիսորհուրդն որպէս խուլ. և խաբել անձամբ զանձն. լիխնալ, լիխոյզ յԱանալ. պիլնէի, պիլնէր, պիլնէ լէտ վօրմաֆ. *Ալլև զահ երկիւղի ամիրապետին ոչ զանխլանայր. ՁԿ. ԼԲ: *կամաւ զանխլանան զառիթն լինել մեզաց մարդկան: խակ նա որ ամբարտաւանն է (առտուսայ), զանխլանայ ի դատաստանսն. Լ՚Բ. ոչ: *Ճանապարհորդեալ զանխլանալով զիսորհուրդան յերգասցն. Ճ. Բ: *Զանխլանայր՝ որպէս ոչ գիտելով զերկայնն. Ս՚Բ: *Ընկերին գաւաճանիցէ, զանխլացեալ զինքն, զի ինքեան նախ առաւաքին զդարանակալուին գործէ. ԱՃՓ. ծող: *Ցորմէ ամենևին ոգիտանան նոքա՝ կամաւորապէս զանխլացեալ. Ը. յոպո. Ե: *Զի մի՛ ի մոլորելոցն պատրանս արկեալ զմեզ՝ զանխլացուսք. Պզմ. Լ՚. Ն ՃԲ: *Մի՛ զանխլացուսք ինքեանց (այսինքն անձանց). Դ՚ես. ՁԲ. յայ: *Զանխլանան ինքեանց. Նխս. Բ:

կամ Ἐπιλανθάνομαι. որպէս ի մոռացօնս կիմ ուշամոռաց լինել. գտանի գրեալ և Զանխլանալ, կամ Անխլանալ. *Ոչ՝ի վեր ելանելով՝ի մարդկայնոցս, այլ որպէս զանխլացեալ, եթէ քէզ յաղագս ասծայ. նոյն է բանս. ԿԲ՚Դ. ՔՒ:

ԶԱՆԽԼԱՆԻՄ. Λανθάνομαι. Զանխըլանալ ըստ ե՛ նշ. *Երն և իցէն՝ ամանակի եղեն տեսակ. ղորս բերեալ զանխլանիսքն առ մշանջենաւոր գոյացութիւն՝ ոչ ուղղաբար. Գլաք. փյ՚.

ԶԱՆԽԼԱՆՔ. նաց. գ. Ληθη, κρύψις. Occultatio, oblivio. Ծածկուլթի. խուսափումն. մոռացօնք. *Յայտին է զինքն սիրոցագ զանխլանաք: Զանխլանաք՝ի բազմանուաճ խորհրդոց. ՃՆ. Ն Ը:

ԶԱՆԽԼԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Λανθάνω, λήθάνω, κρύπτω. Latere vel oblivisci facio, occulto. Տալ զանխլանալ իրացն. Թաքուցանել. ծածկել. գոչէն. պօրպլիէ լիուլմէ, ֆինֆիրմէ. *Ոչ զանխըլացուցաներ զայնպիսի հրաշալն տեսիլ: Զանխլացոյց զինքն. ՃՃ: *Ոչ ծածկեր զնորահրաշ տեսիլն, և ոչ զանխլացուցաներ զչքս ծածկային խորհրդոյն. Նխս. Լբան: *Անյայտացաւ միտք (յոչ բարւոք վերծանողէն) զի՝ի լսոցէն զանխլացոյց, և ինքն անարուեստ գտաւ. Մագ. Ն Եբղ. փեր: *Գտարուակ մարմնոյս զանխլացուցանէ՝ի միջոյ զաերուքէին (ազ): Զիւրն զանխլացուցաներ զպատանս. Լ՚Բ. ոչ: *Ցերկնէղէ բարեպաշտ թագաւորաց զանխլացուցանէն զաղանգս իւրեանց. Լ՚Բ. յայբ:

ԶԱՆԽԼԻԼ, խլեալ. յ. և էիմ. Տ. ԶԱՆԽԼԱՆԱԼ ըստ ա՛ նշ. Ληθει, λελήθεν. Latet, latuit. *Ա՚յս ինչ զանխլեալ է վասն եղելոցն յաղագս բազումս: Դու խակ ուղղապէս ասես, սակայն այս քինէն զանխլեալ էր. Գլաք. փյ՚. Ն ինովք: *Մի հաւմարիցիք զանխլիլ առ՝ի յինէն զաւագեալս այժմ: Ո՚չ այս իսկ՝ի միջոյ զանխլիցի յաղագս ասելոցն: Գուցէ զանխլիցին (խրքն՝ի նաղանեի), զլաւ իրու պատրի հաւյեցեալ: Զանխլիլ՝ի ասղուեց (յԱծող)ոչ իւիք հնար գալ յայնցանէ: Մի այլգ զանխլացեսցի այսպիսի օրինացս՝ի միջոյ ծաներուելիս. Գլաք. օրին Ե՚. Է՚. ծ՚. ծա:

ԶԱՆԽԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶԱՆԽԼԱՆՔ. *Առիւծ՝ի գնալն խազաղէ զհեան՝ վասն զանխլուլեաց, և միանգամայն հալիկանելոյ զորան. Ո՚ի՚ի՚բ: *Ըստ զանխլուլեաց ընդ նմին՝ի նեղքս բերեալ. Գէղմ: *Զրկօղն ա պատանեալ՝ի Ճարտարուեստին, և՝ի թագաւորին զանխլուլեի իրին, քանայ Ճարտասրուեի բանիցն զիագաւոր հաւանեցուցանել. Լ՚Բ. ոչ: *Տրամուլեան զանխլուլեի լինել. Պզաք. օբին. Բ:

ԶԱՆԽՈՒԼ. խուլք, խլից. ա. Δαθών, λήθιος. Latens, clandestinus. որ և ԱՆԽՈՒԼ, (իբր համախուռլ, անլսելի. լռիկ.) այսինքն թաքուն. ծածկեալ. գաղտնի. անգիտելի. անյայտ իմն. ուստի և ԶԱՆԽՈՒԼ ԼԻՆԵԼ՝ Է թաքչիլ. անյայտ մնալ. *Որ է իժն զանխուլ, և կերող մարդախառնձ չարն. Հաճ. առաք: *Զանխուլ խորհրդով գնծատուեան անուն ընկալալ. Նաբ. կոս: *Երկու գալուստ ասեն ասծային գիրք՝ քան. զմին՝ զանխուլ և ծածուկ. Բբս. Ֆէյ: *Ա՚յս զանխուլ էր՝ի նոցանէ. Լ՚Բ. ոչ: *Զմիայնուլեին սիրէ՝ զանխուլ լինել՝ի բազմից լաւ համարեալ. Փիլ. Իմագն: *Զանխուլ՝ի ժողովրդոյն լիներ (բանն) յաղագս ոչ լինելոյ թագաւմանիչ. Խոր. Գ. 47: *Զանխուլ կեանս կեալ յանգոյլ՝ի յաստի՝ի տրդկաց. Ո՚ի՚. Եէես. Իա: (իբր լռիկ. հանգարտ, անգրաղ):

ԶԱՆԽՈՒՐ. Ἀγνόων. Ignorans, ἄξ. Անգէտ. անտեղեակ. պէխապէր, և առաք խօսլ. *Եւ ասպա այգուն՝ իբրև զանխուռ իրին գոլով ինքն՝ի խնգիր լինի խելագամահ ժանտին. ՁԿ. յԲ: *Ցորմէ գուս զանխուռ ես, զնամրդ մեզ լինիս ուսուցիչ. Ը. Ա. յԿ. Բ: *Զհոգւով ընծերցօղն քննուե սապմանացոյ՝ կարծեմ ոչ զանխուռ գոլ խորհըրդոցն քոյ: Ի սորա գատաստանէն ոչ եմք զանխուռ, այլ ծանեաք. Լ՚Բ. ոչ: *Զանկանջս լսողացն զանխուռս՝ի բանէն յարկացոցեն(անտրուեսս վերծանօղք). Եբղ.փեր:

ԶԱՆԽՈՒՌ. Գ. Σκέπη. Tegmen. κρύφον, occultum. Ծածուկ վայր. ծածկուլթի. *Ընդ իմանել ընդ զանխուռ լերին. (Աբան փէյէբ փեղբ.) Ա. Ի՚գ. իԼ. 20: *Ի ծորձորս և՝ի զանխուռս սիրեն Թագչել. Գէ. Ես: *Ոչ պատսխս կալ՝ի զանխուռս՝ ծածկոյթ պատզմուլեին առնելով. Սարի. փհ: *Եմեք յայտնագոյն ոչ յանդիմանեսցէ, ի զանխլիցն ոչ նահանջէ երբեք բանիս. Վնաի. յոբ:

ԶԱՆԽՈՒՐ. ՛ս. Κρυφῶς, λάθρα. Occulte, clam. Զանխլաբար. ՛ի ծածուկ. լռելեայն. անյայտաբար. լռիկ մնջիկ. յաբատրի. գողգող, սասիկ խոսիկ. կիւլիմէ. սըրբէն. *կարծեաց զանխուռ գործել չաբիս. Խոր. Գ. 24: *Սասանայ բազում անգամ զանխուռ մարսանցի՝ պչարն բարի կերպացուցեալ. Խոսր. պ՚ր՚ք: *Հերոսլեամբ էլ, և զանխուռ. Լ՚Բ. ոչ: *Ա՚յսչափ ամս աւելի առանց վկայուլեան եղեալ՝ զանխուռ բազում անաց վկայուլեան եղեալ՝ յանձեռ մուծանեի. Նաս. փր: ա:

ԶԱՆԽՈՒՐ. ՛ն. Λάθρα. Clam. Ծածուկ. գաղտ. կիպէ. *Զանխուռ՝ի լոցանց և՝ի սեաոլայց Սարփ. յի. ծա: *Զանխուռ յայտնեցուցին. Լ՚Բ. ոչ: *Զանխուռ քիմանալոյն փարաւանեի. Վ՚ր՚ե. Եւ

ԶԱՆԿ. Իբր Զանգակ: Վահր:

ԶԱՆԿԱԿԱԶԱՑՆ. Տ. ԶԱՆԳԱՁԱՑՆ:

ԶԱՆԿԱՊԱՆ, կի. ԶԱՆԳԱՊԱՆ, ՛ի, աց. գ. Περικνημίς. Tibiale, ocrea. որպէս ծնկապան. այսինքն Գահպանակ ծնկացց և սրունից. սառնապան. գուրպայ. Ձիւքրը ծածկոյ ոնդ գուլպայ. խուլէին, փիլ լափէբբը, ֆօլլափ. *Աղքն այնոքիկ կապիչան պատմուճանօք... և զանկապանօք իւրեանց. Դան. Գ. 21: *Լանքապահս, Թիկնապահս, զինդապանս, սուսերապանս: Շրնջայապահս ձիոցն, և տաշտս պահակացն, և զանգապանս՝ի չորս կողմանս (չորից ոտից): Բազպանս՝ի ձեռն սրկեալ, զանգապանս՝ի վերոյ բարձրացն պնդեալ. Աբծր. ա. 5: Գ. 2: *Ետուն նմա և զանգապանս մարգարտով. կաղնաթ: իակ՝ի չէն բա. գրի. *Զանկապան. ձեռացն ոտից պահ.քս:

ԶԱՆԿԻԿ. գ. Իբր զանգակիկ. Մակաբզուս. Ներքին լեզուակ՝ի փողս. պչրի ընդս. *Ստեղծ ասծ՝ի խուչակին միս որպէս սին, որ կոչի զանկիկ, որ սրակէ զշունչն անմոռաս: Բերանն որպէս փանդուռն է, և օդն որպէս զպղինս, զանգիկն իբրև զեշն, լեզուն որպէս կղզնաոց. Ո՚ի՚եր:

ԶԱՆԿՈՒԱԾ. Տ. ԶԱՆԳՈՒԱԾ: (ի և հյդ. բառիդ Անկուած:)

ԶԱՆՑ, զանցք. գ. Սաահականն և հայցականն բառիս՝ Անց, անցք. որպէս Անցումն ըստ չափ սովորական. վարի ը բայս, և՝ի բաղադրութիս բայից, և գումն ուրեք առանձինն. Էքօչի. Eminentia. *Ի ձեռն փողոյն հզեալ ձայնն՝ աձառասպաս սուառւոյն զանցիւք. Նխս. կաղ:

ԶԱՆՑ ԱՆՆԵՄ, արարի. Παρέρχομαι, παροδεύω, ὑπερείδω. Praetereo, transeo, omitto, negligo, despicio. Անցանել իբր քերելով անհոգաբար. անտես կամ անփոյթ առնել. Բաղաւ անդին, երեսք ընչին երեսի վրայ Բաղալ, անհոգ ըլալ ինչի վերմէ, պրոփշդ ինէմք, Ռբրէ երէմք. *Մի զանց առներ՝ի ծառայէ քումմէ: Զանց առնէցէ տեր զդերաքն: կամեր զանց առնել առնողաք: Տեսեալ զնա՝ զանց արար: Գուցէ տեսանիցես, և զանց առնիցես զնոքաք: Ընոց զնմանառեալ զանց արարեալ: Մի զանց առնիցես զնովաս: Աձ իմ մեծ է, և ոչ արասցէ զանց զինեւ ևն: *Ադդ գայլն զանց առնելի է, բայց զի ոչ վայրապար թերևս յիշելի. փիլ ծ. բան: *Չի մի և գիտեր ինչ զանց արասցուաք. Վ՚ր՚ե Հղ. Բ: *Զանց առնել զերկուց թագաւորացն զհանդէս. Լաոփ. յԲ: *Զանց առներ զքաղաքմ օթևանաքաք. Ագաե: Ղ՚ես՚ք: *Զանց առնել զանչաւորաքս: Զամենեքումբք զանց արարին վասն անձամբ երանուելիէ: Մի իւիք զանց առնել՝ի ձշմարիտ աւանդին. ՃՃ: *Մի զանց առներ զծառայէ քումմէ. Վ՚ր՚ե Հղ. ծ՚ք: *Զանց արարէք զքրկուելիէ ձերմէ. Ճ. Ա: *Թերևս զնմանէ զանց արար բանսարկուն, և առ քեզ միայն ներդործէ. Լ՚Բ. ոչ: *Բազում օրինակք խորին խորհրդոյ, զորոց ոչ է մարթի զանց առնել. Տծոն:

ԶԱՆՑ ԱՌՆԵԼ. Ὑπερβαίνω. Transcendo, excedo, supero. Գերազանցել. փեր՝ի վերոյ լինել. և Զանցանել ըստ չափ. վեր եալ. յայնէլ. ալճգ, իսի լէճգ, ինէլէ. *Բառնայ զանօրէնութիւնս, և զանց առնէ զանիրաւութիքաք. Մի՛. Ե. 17: *Ժողովրդ զժողովրդեամբ զանց արասցէ առաւելութիւն: Զանց առնել առաւելութիւն դարձեալ այսպէս, գերդնդիկ գյուսումըն, (և) արդար զանիրաւսան. Փիլ. Լին. Ծ. 158: *Զարծուով զանց արարեալ ամենեսին. Ո՚ի՚եր: *Զմր պատասխանատուութիւնն ունիցիմք՝ զանց առնելով քան զպետանս. այսոիքն լսէը անդնելով. Ո՚ի. յԿ. Ե. 34:

ԶԱՆՑ ԼԻՆԵԼ. Թողեալ լինել. վերկալ. ըստ.անցանել. παρέρχομαι, διέρχομαι. *Զի ոչ զանց եղեալ՝ի մոռացաւ մեզ. Նխս. յոզ:

ԶԱՆՑԱՆԵՄ. զանցի, ցեր. կամ ցեայ, ցեար, ցեալ. է. Ὑπερβαίνω, ἀναβαίνω, ὑπερβάλλω, διαφέρω. Transcendo, excedo, antecello. Անցանել ըստ չափն և ըստ սահմանն իրիք կարգի. գերազանցել. յառաջել. առաւելուլ ի լսոն կի՛ ի վատթարն, ի հասակն, յոլովի, ևն. որ և ասի ԱՆՑՆԵԼ ԶԱՆՑԱՆԵԼ. վէր անդնիլ, առաջ անցնիլ. ալմագ. *Ցանձն իւր սկսաւ կորզել զքահանայութիւնն, և զանցանել զյատենեաւ. Ի. Ա. Ֆ. 24. *Սորա զանցին զնոքօք՝ փուլթաց ցեալ՝ ի քաղաքն երուսաղէմացւոց. Ի. Ա. ծԻ. 3: *Անկէք զանգէք, ապաքէն բռնացարոք, թագաւորել կամիք. Ֆ. Ա. Ը. 17: *Մի զանցանել և զրկել յիրիդ յայդմիկ զերայր իւր. ՈՒ. ԲԷ. Ֆ. 6: *Զծառայայ կանաչն չափով ոչ անցանել. Կ՚ուզ գԻ: *Զանցցես զաստեղօք. Ճ. Գ: *Քան զամենայն միտս մարդկայինս մեծութիւն ուրա խութեաց նորա զանգեան. Բրս. Ա: *Զանցեալ էին զհասակաւ վասն չերկար ծերութեանն: Աբրահամ էր ծեր զանցեալ: Ծերութիւ զանցեալ՝ քաջալաւուիւ աճումն: Սխալակերով, և զանցանելով զգինւով (այս ինքն զգինըմոլութ) առանց հանճարոյ. Փիլ *Ա յս անցանէ զանցանէ ըստ բնութեան: Ա րութիւ և իրաց քաջութիւ անցանէր զանցաներ զհերակղես. Ե. ւ. ՈՒ: *Անչափ իսկ զանցեալ էին ի բանէ հարուածէ և ցաւք, զոր հասեալ էին վկայքն. Ե. պմ. Ը. 9:

ԶԱՆՑԱՆԵԼ. որպէս Զանց առնել, կամ լինել. յանցանել. յն. ի բաց անցանել. ի բաց վազել. փախչել. կի՛ խուսափել. պրափ, ԼԶԼԶ ՝ևէվէ, պափճափ. *Ո՛չ զանց ի նմանէ ամենայն մտածութիւն. Սիր. Խ՚. 20: *Ամենայն կին՝ որ զանցանիցէ զարաւթ իւրով: Զանց զամուսնութիւն. Եփր. Ել: *Բազում՝ ի գրոց անտի վկայութիւս վասն ժուռանակիս կարճեալ զանցանելոյ. Կոչ. Ծ՚Ֆ: *Քաղցեալ տեր. ոանեղով անտես առնեաք, և (մերկ) զանցանեաք: Գուցէ ինչ զմեզ զանցանիցէ բանս. Ռո՚. չհ. Ի՚. 33: Ե. Ա. 4: *Որ ինչ կամի, ոչ զանցանէ. ԱՓՖ:

ԶԱՆՑԱՍԱՀՄԱՆ. ա. Օրինազանց. պատուիրանազանց. *Ո՞վ է արդեօք նա, որ զանցասահման է յայգիս. ՃՃ:

ԶԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. } Παράβα-
ԶԱՆՑԻՄՆ, ցման. գ. } σις. Transgressio. Զանցանելն ըստ սահմանն, ըստ օրէնս. յանցաւորութիւն. օրինազանցութիւն. *Զայն՝ որ հաստատէին, թէ զանցաւորութիւն էր օրինացն, ի մէջ ածէին: Նոյա թուեր, թէ զանցումն է օրինացն. Ռո՚. չհ. Ի՚. 10: Ա. 22:

ԶԱՆՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. և է. Ὑπερβάλλω, προσυπερβάλλω. Excello, exupero, ևն. Անցուցանել զչափ: այսինքն զանցանել. գերազանցել. առաւել լինել. անցանել, վէր անդնիլ. վէր ելանել. աւելցնել, ալմագ. պաւիչչմագ, ՝ևէվէ, փպվիւնւի օլմագ. *Այ ծառայել՝ և զմեծ թագաւորութիւնն զանցուցանէ: Քան զամենայն որ միանգամ ՅԱՅԱՀԼՔՔ են, առաւել զանցուցանէ: Առաւել զանցուցանելով և զանընդունայնացն վայելենագունքն. Փիլ: *Որ զանցուցին չար արուեստիւք իւրեանց գվարդապետիւ իւրեանց. Ճ. Բ: *Զանցուցանէին զամենայն հայրենի դէմով. Սէփ. ՈՒ. չհ. Ֆ: *Զամենայն գէմով զանցուցանել պարտիմք. Բրս. Կդ: *Զանցուցին զնոքօք՝ բազմապատկելով զչարն. Վ.բեն. Ծ՚: *Սարդանապալոս անցոյց զանցոյց զամենեքումբք՝ որ յառաջ քան զնա էին, քարեկեցութեամբ և յօժարութիւ. Ես. Ք. ՈՒ:

ԶԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Առաւելուլ զինն քան զայլ ինչ. *Առաւել զանցոյց զաչարձակութիւն ապականութեն իւրոյ քան զնորայն. Եղէ. Ի՚Ֆ. 11:

ԶԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Մեծացուցանել. աւագութիւն. գերազանց առնել. վէր անդնել. *Հաւատալ իմոյ նախարարացս առաւել ևս զանցուցից. Եղէ. Ի՚:

ԶԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. Περιαίρεω. Aufero, ևն. Տալ զանց լինել. ի բաց անցուցանել. յապաղել. խափանել. ուշացուցանել. ի գերև հանել. վրայէն անցընել, ֆճացնել. պօչա ըբգարմագ, ասվըբմագ. *Զմահաբեր զօրհասի ժամանակն զանցուցեալ ՚՚. յն. խոյս տուեալ. Ֆ. Ա. Ի. 7: *Ա յր նորա զանցոյց (զուխտ կնոչն), և տէր անպարտ արասցէ զնա: Ա յր նորա զանցուցաւ: Եթէ զանցուցանելով զանցուսցէ այրն նորա. Թուոց. Ւ. 13. 14. 16: *Հրէայն զԶքիա տուեալ ոչ զանցուցանէ (զան զուխ օր) ... և գու զառնոյ ձեռաց աւնելոյ Թզխատուեալ յապաղես: Չի զանցուցանես զքո զպարգևս աղքատութեն. Սիրիր. ծ՚: *Բարի խոստովանիմ, և զուռեալն զանցուցանես. Բրս. ապալ: *Չիք այլ ոք զի փոխէ (զօրհնս քոյ), և զանցուցանէ. Եփր. համբ: *Որ հաւատով և արդութեամբ ճաշակէ ... զանցուցանէ յիւրմէ զսուն սատանայի. Ճ. Ժ: *Չանան և որպայման պատրաստել, և ամ զանցուցանէ զմեզ ՚՚. տպ. անցուցանէ. Խոր: *Չխնամս սքն ակոյն զանցուցանէ. ՃՀ. Ի: *Մի գուցէ խաբեսցէ, և զանցուսցէ զայն՝ որ ի բնում հաճոյն էր. Փիլ. չհ. Ֆ. 88:

Կամ Տալ զանց առնել. յանցուցանել. *Մեղք զանցուցին զազամ պատուիրս նաւն. Եփր. հա:

ԶԱՉԱՂԵԼ. Տ. ՃՉԱՂԵԼ. *Ի պատիւ գնահատին նայեցեալ զաչաղեալ (բան. սարկուն զազամ). Գնդ:

ԶԱՉԱՑՈՒ, ի, աց. ա. Μυωπάζων. Caecutiens, lusciosus. Աչացուս. աչացուս. կոյր. աչբ սուրծ, աչ չանեցող, հասկոսբ. ՝ևէվէա սափա, ալիւ, ՝ևէորվել, ՝ևէօբ. *կոյր է և զաչացուս. Ի. պեփ. ՚՚. 9: *Իբրև զաչացուս խարխափեցեն՚՚. յն. իբրև որոց ոչ իցեն աչք. Ես. ծԻ. 10: *Զանդամսն զաչացուսն, զորոց զլուսաւորանս խաւարեցուցին. Լսափ. Ի՚:

ԶԱՒԱՆԵՄ, կամ ծեմ, ծի. ն. }
ԶԱՒԱՆԵՄ. կի՛ ծիմ, ծայ. ծեայ. ել }
Ἀποστρέφω, φοματ. καταπλήσσω, ομαι. ἀναχύλοω, ούμαι. ևն. Averto, everto, seduco, revolvo, or, ևն. Ան նուազ ածել. ուժգին, ձգել. ի բաց քեցել, և եղծանել, յեղչչչել: Այլ առաւել վարի նր. Բռուն վարիլ. բերիլ. խոտորիլ. դառնալ եղծանիլ. զեղծանիլ. յիմարիլ. խարգաւանել, անկանիլ, գահավիժիլ. համակիլ՝ի չար. *Ես ոչ ևս ամենագէտ զայրն զառածներ յանօրէն խորհրդոցն. Վ.բ պօղ. անապ: *Ոչ՝ զայն զոր ասաց համարիս բարի ինչ կասարել, նա զայն արասուածքն զառածանէ. Վ.բ հդ. իԻ: *Ցանանականն զառածանէ չարութիւն. Պիփ: *Ի մեզս զառածեն (դևք զմարդիկ). Խոսբ: *Դարձեալ միւս անգամ անգրէն զառածանէր (յայտ չութիւն). Ֆ. Ա. Ի. 15: *Ի պատուէրս մարդկան զառածելոցն՝ ի ՃՀմարտութենէ. Տիփ. ՚՚. 14: *Զքուն ետծն ի ծողին, և ի պիտական զառածան: Ցանծրէն տմբաղչութեն զառածեաւ. Սէրիր. Ֆ. Ե Ի: *Մի օրն չրչի, անցանէ զեօթնեքառեմբք և յօդրութիւ. Ես. ի՚:

ԶԱՒԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել զառամեալ. ծեր յոյժ. *Եւ զոզայան օրինակէ և զառամադոյնն. Եփր. ասէփա:

ԶԱՒԱՄԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. է. Παραχμάζω, προβαίνω. Consenesco, exoleo. Ցոյժ ծերանալ. յառաջել տմբք. անցանել զառութիւք. հնանալ. տկարանալ. աղճատիլ. հալոթիլ. պառիլ. խոփիլ. փոճմագ, էաչչբը ալմագ, պռանմագ. *Գարչէլն է հասակաւ զառամանալ, և ոչ զառամանալ ի պակասութենէն. Աբեր. Ֆ՚ա: *Որ ծերութիւնք էին, ասեն. մեք զառամացեալ եմք հասակաւ. Պմ. ոչխս: *Զառամացեալ մարին. Ցհ. խ. ոփ: *Ծերք զառամացեալք: Զառամացեալն և յիմարեալն. Լ՚ի. խ՚ոսփ. Ե ոչ:

ԶԱՒԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Παρακμή, μασις. Extrema senectus, ևն. Խոր ծերութիւն. ոչևորութիւ. պառաւութի. *Ըստ զառամութեան տոյց. Պիփ:

ԶԱՒԱՆՑ. ա. Իբր Առանցեալ ըստ վանգ. կամ Անանցանելի. այսինքն Ապահով. անքոյթ. *Էր եկեղեցին յանքոյթ և ի զառանց աւելի: Եւ յոյժ զառանց և ապահով գոլոյն. Ո՚ոսփ:

ԱԱՌԱՆՑԱՆՔ, նաց. ն. Ախρος. Deliramentum, nugae. Ապիատանք զառանցելոց. չարախոսութիւն. բանդագուշանք. ցնորապատութիւն. խոփանի կամ խելագի խօսք, և գործք. փելի ախօհակերի, հերվէ. *Զառանցանս և չարախոսիանս ասէ գոլ զմերան (բանս). Ոսկ. յհ. Բ. 25: *Ապ այսոքիկ են զառանցանք, և լերզուագարութիւն բազում. կիւրղ. գինէ: *Զառանցանս գոլ վարիանին զայսպիսի ուղղակի աստուածալս. Պրպ: *Ոչ առանց մոլեգնութեան և զառանցանաց. Սարկ. ին: Իսկ Դիմ. ելել. Ը. *Սիրողաբար տալ պատասխանի նոցա զառանցանացն,. ըստ յն. ալիսի, թափանցանց կամ ստիպողութեան. ἔνστασις. իսկ Թրգ. հյ. ընդեռնոյր ἄνστασις, ապչոլի:

ԱԱՌԱՆՑԵՄ, եցի, կամ անցի, կամ անցեայ, անցեալ. ι. Προβεβηκὼς γίνομαι. Provectus sum aetate, diebus. որ և Առանցնել. զանցանել. անցանել ըստ չափ. հնանալ. փոփոխիլ: Որպես Անցանել զաւուրսդ, ծերանալ. և անցանել և այլափոխիլ աւուրց և ժամանակաց. գօշամոգ, վգիլը կէվեր. * Աբրահամ և սառա ծերունիք էին՝ զանցեալ և զամենաւուրսդ՝ վասն որոյ յիրաւի ասէ զկնի ծերունեղն՝ զառանցեալ զաւուրսդ. փիւլին. Ը. 14: *Եւ ապա յիրս իրս անցեալ զառանցեալ ժամանակաց մատակարարեալ զմեզ. Յհ. ԼԲ. յօԶբ: *Ի կատարած զառանցելոց ժամանակաց: Վասն զառանցելոց: Ի վերայ զառանցելոց,. յն. ի այլայլելի կամ այլայլեալ. Ἀλλοιωθησόμενος. Mutandus. եբր. լշան. իբր շուշան, կիմ վեցաղի նուագարան. Սղ. խԴ. ծԲ. կԲ. կԲ. Ցհս զմեկնիչն:

ԱԱՌՆԱՑԵՒ. Ληρέω, ληραίνω. Deliro, nugor, ineptio. Զառամանալ, ազձատիլ. խոփիլ. պռնոփոփ. *Ցորժամ՝ ի վերջինն հասանիցէ՝ ի ծերութիւն, և զառանցիցէ, և սկիզբն առնիցէ ազձատելոյ և բարբանջելոյ. Սահմ. Ի: *Ուերն հոլովեալ է, և զառանցեալ. Լմբ. ծղ: *Նմին (զայբարիայի) խօսեալ վասն այսոցիկ անառելի էր. վասն զի դարուկեալ լինէր իբրև զառանցեալ ոք. Ի՞ն: *Եւ՝ ես չար քան զպատուհասն զառանցելոց բանս խօսիմք. Ոսկ. Ֆփ. ա. 2: կամ Էքίστημι. De statu mentis dejicior, obstupeho. Արուպոյ եղանեալ անձին. ցնորիլ, ցնդիլ. խօսիլ և գործել որպէս զառամեալ, կամ արբեալ, կիմ մեռեալ. *Ազնպէս զառանցեաց, մինչ զի ի դոյզն ինչ ժամանակի երիցս ասել զբանն ուսուցուածեան. Ոսկ. յհ. Բ. 26: *Թէ զառանցաք ինչ, այն ամ է: Եւ Թէ զնաիդ կամանցաց, ուսուցանէ ինքն (պարծելով ի խաչ, և ինաս համարելով զշահ անձին, իբրև յիմար վասն քրի): Ցեսանեմն, զնարդ յամենայն պարծանաց զառանցեաց, զի շահ հեսցի զքն. կիւրղ. գինէ: *Եթէ անգիտաւ, Թէ զառանցեալք ինչ: Մի արդեզք զառանցար ինչ. և հակառակ առաջին բանիցն քոց խօսիս. Սրփ. Բ. պ. Ը. ա. յհ. ա: *Իբրև անցին զառանցին ի գինւոյն. Բառս. Ե. 35: *Ցանմոխց զառանցելոց մարգկանէ: Ցհս ատ բանս այրեցելոց և զառանցելոց մեաց. Ոսկ. յհ. ա. 16. Ե Բ. 3: * Բազում ինչ զառանցելոց առասպելս տողին. Եօս. կբ. ա:

ԱԱՌԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱԱՌՆԱՑԱՆՔ. *Ո՞ոք ոչ զառանցուաթի զայնպիսի բանին առասպել համարիցի. Եօս. կբ. ա: *Զառանցութիւն մտաց, և յիմարութիւն ոգւոյ. Սարկ. հանգ:

ԱԱՌԱՆՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Παραλογίζομαι. Falsa raciocinatione fallo, decipio. Տալ զառանցել. պատրել. ցնորեցուցանել. խեղել հանել. *Մի ոք զձեզ զառանցուացէ պատիր բանիւք. կղ. Բ. 4:

ՄԵՐԻ Ըստ չափն անցուցանել. *Ցետս այսչափ գիտելէ զառանցուցանելոյ՝ քան՝ նի խոստութիւն անամօթաբեան ձերոյ. Մագ. սա սպեփ. լձհ:

ԱԱՌԱՋԱՈՒՆ, կիմ ԱՌԱՋԱՈՒՆ. ա. Զառաջեաւ անուցեալ, կամ՝ի կարգէ առաջնին սանից դասուիարակելոց. *Զոմանս յորդւոց քրմանցն ա՛եալ իւր զառաջաւնս ձեռնասունս առնէր. ԱԳաթ:

ԱԱՌԱՋԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Προστάτης, προστὰς. Praepositus, praefectus. Առաջաւոր, իբր առաջակաց. յանգիմանակաց. գլխաւոր՝ի մէջ պաշտօնէից. վրայէցող. ինչ օլան, պաշ, կծպէի. * են զառաջաւորք յայրքունիս: են զառաջաւորք իմ: Պոսիդիոս զառաջաւոր ասէ. ՃՃ: * Բազում՝ նաժիշտս զառաջաւորս ունէին. Ոսկ. եէ:. ծԲ:

ԱԱՌԱՋԱՒՈՐ. Προχείμενος. Propositus, praejacens. Զառաջեաւ եգեալն. առաջեգեալ. առաջնալ եղեալ, երթալ. կծնիանպէի. *Սէգան զառաջաւոր: Զառաջաւոր հաց: Ի հաց յիշատակի զառաջաւոր տեառն,. որ և ՀՌՅ ԵՐԵՍՌՅ. Թուոց. Բ. 7: ա. Ի. 6: Ղեսա. ԼԲ. 7:

ԱԱՌԱՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Πρόθεσις. Propositio. Զառաջեաւ դրութիւն. առաջադրութիւն. *Զհաց կամ զհացան զառաջաւորութիւնք,. որ և ՀՌՅ ԵՐԵՍՌՅ. Բ. ճ. Բ. 19: Մպի. ծԲ. 4: Մրի. Բ. 26. Ղ. Ը. 4:

ԱԱՌԱՋԵԱՑՔ, ջեից. Նոյն ընդ վ. *Տացուք զողորմութիւնս... և զհաց զառաջէիցն,. յն. երեսաց, դիմաց. Նեհմ. ծ. 33:

ԱԱՌԱՋԵԱՒ. ԱԱՌԱՋԵՕՔ. ՏՀ. Առաջի. յառաջս իւր. յանգիման երեսաց. հանգեալ. առջևը, դիմաց. *Զառաջեաւ իւրով զաս էր անուցեալ: Հրաման տայր կոչել զառաջեաւ իւրով: Զառաջեաք առնկանէր: Հրամանն տայր կոչել զառաջեաւ իւրով: Զառաջեաք առնկանէր: Հրամանն տայր կոչել զառաջեաւ իւրով: Զառաջեաք առնկանէր: Զբազում զախոյանից զգլուխն բերէր զառաջեաւ. Բառս. Բ. 12. 20. 39: Ը. 7: *Զառաջեաւ գասեալ: կոչէր զառաջեաւ: Տանէր զառաջեաւ. Եղիս. Բ. Ֆ. Բ. Ե ՃՃ:

ԱԱՌԱՋԻՆՆ. ՏՀ. Τὴν ἀρχὴν, ἀπ' ἀρχῆς. A principio, ab initio, primum, prius, ante. ըստ յն. ոՀոյ. իբր՝ Ցառաջնումն (կարգի ժամանակին). ի սկզբան անդ. յառաջն. յառաջագոյն. նախ և առաջ, առաջոյց, նախ և առաջ. ըստ եբր. ի գլխոյ. փվեն. պռչան, ինչ եվվեւ. եվեւ փեն. *Վասն արձաթոյն որ գտաբաս յամանս մեր զառաջինն: Ինքաք զառաջինն՝ գնել կերակուրս. Եմ. ԼՁ. 18. 20: Նոյն պէս և յասելն. *Իբրև զառաջինն,, իմա, իբրև զիսկզբանէն, որպես յառաջն. Բ. ի. 10: Եա. Բ. 6: ԼՁ. 19: Ցեա. Ը. 6: Դա. Ի. 32: Ցվեւ. Բ. 23: *Ձերկիր՝ զառաջինն՝ ի չուրցն փարատեցուցեալ. Ա գաւ: *Արասցես ոզք իբրև զառաջինն. Նար. ծԸ:

ԱԱՌԱՋՈՒՆԵԼ. Տ. ԱՌԱՋ, առաջ:

ԱԱՌԻՒԿ. գ. Ἀρσενικόν. Arsenicum, auri pigmentum. Հող կարմիր, որպես ներկ հանքային, ազնիւն ոսկեգոյն, ի կիր արկեալ յոսկերչաց՝ զգուշութ, զի է Թունաւոր. ուլան օխը, ջերնիխ, ղրախա. *Ընձենեկ. զառիկ. Գաղիան: *կորձէք ունիք և զառիկ. խոր. Ց: *Զառիկ, լաժուրդ, ժանգառ, բուս՝ կիր, և այլ որ նման է ստոյին. Վբի. ժբի: * Շինէ զառիկն և ծաղիրն. Ոսկիփոր: *Զառինա, զառիկ. Հին բառ:

ԱԱՌԻ՝Ի ԹԱՓ, ի, ից. ա. գ. Κατάβασις. Descensus, որ են ԷՀՔ. և Κλίτος, ἐπικλιτής, τὸ κλιτός. Declivis, declivitas. Առ՝ի Թափ, առ՝ի շեղ ձև, դիրք, սեղի. դարաւոր, Հեղի պառկած. Հնիւ, հնիւն, հանգեղի: *Ի վերոյ և՝ի ներքոյ առիւծուցն և եզանց՝ տեղիք, գործ զառ՝ի Թափի. Ֆ. Ի. Ֆ. Ե. 29: *Կողմանն հիւնիսոյ ըստ կողման զառ՝ի Թափին. Եզեկ. Խ. 1: *Գոյին տեղիք զառ՝ի Թափիք և ձորք. Վրդն. ծն: *Զբովանդակն հեղեղատ զառ՝ի Թափ տեղիս. Նհս. Ի. 8: *Ցորժամ գացին տեղի զառ՝ի Թափ, իսկ և իսկ սկսանին շարժիլ: Որպես ընկերացու ոք գունդ՝ի գետնի, և դիպեացի զառ՝ի Թափ տեղի, ոչ դադարէ՝ի գնացից. Վէօր. Ֆ. Ե:

ԱԱՌ՝Ի ԿՈՂ. ա. որ և ԱԱՌ՝Ի ԿՈՂԱԼ. ԱՌ՝Ի ԿՈՂԱԼ. Զառ՝ի Թափ. զառ՝ի վայր. կողմանաւոր. կողմանեալ. թովընի ծառի, պռոխ թիլ մը, և ինձլի վրայ. Ենիւ, էօփռաշ, էանպէնի: *Զզառ՝ի կող տեղին հասեալ կուլան. Պսմ. ազէս: *Բնաւ կոտրի ունի սա ոչ միայն՝ի դաշտային չամբուտ վայրս, այլ և յապառաժ զառ՝ի կողս: Պիս: *Ի զառ՝ի ձով տեղիս՝ի յորդուէ գնացին զհող երկրին հեղեղատէին (արիւնք). Լսար. ծէ: *Որ ընդ զառ՝ի կող Ճանապարհ գնայ, եթէ ոչ զգուշանայ, ի հարկէ գայ Թակղի. Բբս. Տրի: * Ձորք և ծորձորք և սարք, և ամենայն որ ինչ միանգամ կոլմնաւոր է, և զառ՝ի կող. Նհս. Համ. յն. ὄπτιος, supinus. յորասյս. Խանչի վրայ պառկած: *Ընդկոզմանեալ և զառ՝ի կողմ. Փիւ. Լին. ա. 99:

ԱԱՌ՝Ի ՀԵՑ. ա. Արահետ. դիւրագնալի. հարթ. դիւրաքոյր, դուրան. *Հարթ, Թանձրայատակ, զառ՝ի հետ. Համմ. յուվէր:

ԱԱՌ՝Ի ՎԱՅՐ, ի, ից. գ. ա. Κατάβασις. Descensus (ՀԻՀ.) և ἀνάβασις, ascensus (ԵՐՀ). Καταφορὴς, declivis, deorsum tendens. ἡ κατὰ πρανοῦ φόρα, proclivia. Դիպ՝ի վայր, ի խոնարհ, զառ՝ի Թափ, զառ՝ի կող. Դարաւոր. Էօփռաշ տաղը, Էօփռաշ, Ենիւ. * Ձորս՝ի գաշտս, զորս՝ի լերինս զառ՝ի վայրին: Ընդ զառ՝ի վայրն բեռորանայ. Ցեա. Ը. 24: Ծ. 11: *Իբրև զջուր հոսեալ ընդ զառ՝ի վայր. Մէփ. ա. 4: *Մերթ եղէ՝ի զառ՝ի վայր լերինն ձիՔեներաց. Ղկ. ծԼ. 37: *Ընդ Ճանապարհ զառ՝ի վայրին,. ըստ յն. զառ՝ի վերին. Ցեա. Ֆ. 1: Նոյնպէս է և՝ի վերոյ զառ՝ի վայրին: Ի զառ՝ի վայրէ անառի արեւսայ. Դփ. ա. 36: Ը. 10: *Որպէս յոյժ ձնձ սաստիկ ընդ զառ՝ի վայր հեղեալ. Խոր. ա. 10: *Դարձուցին զնա ընդ զառ՝ի վայր լերինն. Ձենոբ: Իակ անդ. *Իջուցին զնա զառ՝ի վայր լերինն,, իմն որպէս ՀՀ. ընդ զառ՝ի վայր:

ԱԱՌ՝Ի ՎԵՐ, րի, ից. գ. ա. Ἀνάβασις. Ascensus. ἡ ἀναντης ὁδὸς, via sursum tendens, acclivis, arduus. Ի սառրէ՝ի վեր. գեալ՝ի վեր, դժուարագնաց ելք. Բարվէր. Էօփռաշ, Էօփռաշ Էօփռաբէ, ԼԷԲԼ. *Որ Ի հանդեալ զառ՝ի վերին. Ցեա. ծԷ. 18: *Եկանէին ընդ զառ՝ի վեր քաղաքին. ա. Ի. Ե. 11: *Եկանէր ընդ զառ՝ի վերն ձիՔեներաց. Բ. Ի. ծԲ. 30: * Զառ՝ի վեր աւազուտ առ ոտիւք ծերոյ. Սէր. ԻԲ.

ձդ: *Ջատ՝ ի վեր է ձանապարհն. Վէտ. եւ: *Աճային պատուիրանքն ... ոչ եղեւ զատ՝ ի վեր են և ծանուցք. Շ. ա. յԿ. յԲ: *Ըստ նմանութե ծանրագոյն վիմի՝ ի զատ՝ ի վէրան ամենևին անշարժ. Շ. Ղփ: *Ջատ՝ ի վերջ՝ խունկականք և ծանուցք և աշխատեցք. իսկ զառիվայրք քարշումն ունին ասելի. Փիլ. Խ տոպն:

ԶԱՒԻՎԵՐԱՒ. գ. փոքրիկ կամ դոյզն ի՛ զատ՝ ի վեր. Եզն. ՚Ելանէր նա ընդ զառիվերական՝ ի բեթել. Եէր. Ի Կ:

ԶԱՒՆԱՒՈՒԽՏ, ի, լց. գ. ա. Τρίχα πτον (իբր մազահիւս, Թեքլիս մանեակ.) Sericum. երբ. Ֆէյ (որ ըստ ոմանց մեկնի, ՚ի բարակ սանոյ գործեալ.) Մեռաք սեայ հանդերձ. կերպաս բարակամած. որպէս և պ. էէրպէքին է կերպաս ոսկեթել ևն. *Եւ հանդերձ քո բեհեզ, և զառնաւոսխտ, և ձաձանչաւոսխտ. Եէյ. ծՀ. 13. (ուր ՚ի 10. Թարգմանեալ է Սնդոս.) *Եւ պատմուձան զառնաւոսխտ բեհնամեծի. Վէր. ծՒ. (որ ՚ի սբ գիրս դնի, փոխանակաւ.)

ԶԱՒՕՔԱՀ կամ ԱՒՕՔԱՀ. գ. Առքաշեալ ցդէտին, կամ ոսկեթել (՚ի վէր) հանդերձ. *Ագանին Թագուհիք զառքաշ առ ստորոտովք. Վէր. ազ. խԳ:

ԶԱՏ. ա. ս. նխ. Ἐξαίρετος. Separatus, exemptus, selectus. χωρίς, seorsum, separatim. Արիամ Զատանելոյ. իբր Զատեալ. որոշեալ. ընտրեալ. և Որիչ. առանձին. մեկուսի. ուրոյն. ՚ի բացեայ. հեռի. վաթ, վաթած. այրէ, պալքաճա, ձիւաթա. *Եղիցի զատ և ընտրեալ յամենայն ազգաց. ՄԺԲ. ծա: *Որոշեալ և զատուցեալ ՚ի բազմականէն, առանձինն և զատ՝ արանցն յայլ կողմն, և մեկուսի և զատ՝ կանանցն յահեակ կողմն: Մարդկային միաքս պատուիրեալ ՚ի բնութենէն մեծ իմն՝ զատ և որիչ յայլոցն: Ցատուկ և զատ անուն հզեալ նմա. Փիլ. փեսախան. Ն լիս. Ն բագին: *Զատ և յատուկ է նա ՚ի ձէնջ ամենեցուն. Եէր. Ի. կբ: *Կենդանիք և բոյսք՝ զատք և որիշք ՚ի տեսակս և յօրախս. Լծ. ՃԺաբ: *Վարուքն զատ են ՚ի միմեանց, այլ ՚ի քէշլին մի են երկոքեան: Որպէս ըստուերք երիք ոչ հեռանայ յիմէքէն, նոյնպէս և ոչ աշխարհս երբէք զատ յայ (լինի՝ ասեն). Եէյ: *Շարել զատ և որիշ. Խոբ. Ճ. 31: *Խնդրեաց իւր տեղի մի զատ յամենայն բազմամբոխս Ժողովրդոց. Եէվէ. Ը: *Եւ զիտան ՚ի զատ հատանէ. ՍԷՒԸ: *Ցախտից մեզաց հասակդ ՚ի զատ. Գ.Ի: *Ի յանխրատիցըն կալ ՚ի զատ. Շ. այԲոբ: Ռամկական ոճով, իբր՝ Բաց ՚ի. ՚ի զատ. Գայբէ, Ֆաթէ, Ձիւզ. *Ձկայր ինչ բարի առնա՝ զատ յանմահումէն: Զատ ՚ի յորդանէն զնէայ. Վէրն. ազ. Ն Բ.ոոց:

ԶԱՏԱԳՈՑՆ. ա. Բացագոյն. հեռագոյն. առաւել մեկուսի. *Լբաւեսեալ ուրիք ՚ի զատագոյն Թեվի գնդին. Փբղ:

ԶԱՏԱԾ, ի կամ ց. գ. Διάστημα. Intervallum. Բացատ. անջրպետ. միջոց. խորոց. տբա, տբաբէթ. *Ի ձեռն որոյ ամենակալականն տեսանի զատած. Նխ. Խզմ:

ԶԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διαστηματικός. Intervallis distinctus. ἐξαίρετος, exemptus. Χωριστός, separabilis. Զատուցեալ. որոշեալ. աննման. զատանելի, և բաժանելի. և Մեկուսի. *Անակիզքն է ամէ... զատական յամենայնի. ՍԷՒԸ: *Ցանզատէն՝ զզատականն բնութենէ. Նխ. Խզմ: *Տանեական ունելով յինքեան զանզատն բնութենէ, և զզատականն. քանզի անզատն կարգեալ գասի ըստ նշանի միայն (որ է կէտ անբաժանելի). իսկ զատականն ըստ կերպի տեսակաց, և վեր ՚ի վերոյ գծոյ, և երևմանն, և հաստատանոց. Փիլ. ծ. Բանս: *Խոյս առուեալ ծառայն ամ՝ եմուտ ՚ի տուն մի զատական ՚ի տանէ հարանեացն. Ճ. Ջ. Ն ծ: *Էր սա զատական յայլոց բանակացն ... հին տղ. զատակաց. ՋԻՆՈՒ:

ԶԱՏԱՆԱԼ. ե. Իբր Զատանիլ. զատիլ. այրբէթ. *Եւ այլ աշակերտքն ասէին ընդ պետրոսի՝ ոչ զատանաս. Ճ. Ք:

ԶԱՏԱՆԵՄ, զատի. իր. զատայ.) Διαχωρίζω, διαστέλλω, χωρίζω, ἀφορίζω. Separo, segrego, discerno, distinguo. իսկ ԻՐ. Ἀναχωρέω, ἀποχωρέω, ἀπέχομαι. Recedo, secedo. Իբր Հատանելով որոշել. զատուցանել. անջրպետել. բաժանել. մեկնել. ընտրել. և հեռացուցանել. որպէս և իր. Մեկնիլ, որոշիլ. մեկուսանալ. առանձնանալ. հեռանալ. զատիլ. զատ՝իւ. այբէմագ, այբէմագ. *Զորոյն ուրոյն զատաներ ... զատանէր իւր հօտս առանձինն. Ծա. ե. 40: *Զորեքկուսի զատանիլիք զպատուղ սբբուԹենն ՚ի բնակուԹէ քալաքին. Եէյ՚. Խբ. 20: *Զատանէր և որոշէր զանձն. Գաղ. Ե. 12: *Ուր երկու ոք ՚ի միասին իցեն, հալիկ է Թէ իցէ ինչ, որ զատանիցէ ՚ի միմէ. Եէյ՚: *Զատեալ (կամ զատանեալ) ՚ի մէջ սբբ և պղծոց. Ղէպ. Ջ. 10: *Զատիք գուք ինձ զբաւնաբաս: Ընտրէ և զատ. Կ. Ծէ: *Հուր զատէ ըզնիւԹս. Մտ. ՚ի էՒՈ: * Զնուիրեցըն ասյ կենդանեաց զարիւնն զատէ յուսեալոյ ընդ մայրինոյն. Մէն. Ղպ: *Մեկնեաց և զատեաց նոցա, զոր զոհիցեն. Եէր. Ղպ: *Զատեա զտուն ամ (՚ի խառնակ տեղումէն). Մգ. ԺԷ: * Կամիմ զատել զքեզ ՚ի ծառայից. Վբ. Կդ. Ծէ: *Փոքր ինչ զատեր զինքն ՚ի նոցանէ. Բբս. Ֆբ:

ԶԱՏՈՒՄ, կամ ԶԱՏԻՄ. *Երկու ժողովրդեք յոլովային քումէն զատցին. Ծն. իԷ. 23: *Ըստ աւուրց զատանելոյ (վասն դաշտանի, և բորոտուԹե). Ղպ. ԺԷ. 2: ԺԷ. 26: *Զատարձք չուրջ զժողովրդեամբդ կորեայ. Թոոց. ԺԷ. 24: *Ամբ լեզուօրէ և լընկերէ իւրմէ մէ զատցի. Ցվե. Է. 7: *Ամբեսցի ՚ի զատեալ սեղոջ տաճարի արտաքոյ սբբուԹենէց. Եէյ՚. Խէ. 21: * Զատեալ ՚ի մեղաւորաց. ԵԷբ. Է. 26: *Եւ է տիրապէս բարեգործուԹիւն՝ զատիլն ՚ի մեզաց, և հեռանալն յանօրէնուԹէ. Սաբփ. ա. պ. Է: * Զատեցաւ յայլոցն, և ներողուԹիւն եղև նմա ըստ ինքեան ագանել. Ոսկ. Կծ: *Մի զատցի ՚ի խաւարային ոմբոնն. Լմբ. պբփ:

ԶԱՏ՚ԻՒԶԱՏ. ն. ա. Որիչ որիչ. առանձինն. ուրոյն ուրոյն. *Տարորոշ քանակ ասէ զԼեհիւ, զի ըստ ինքեան ԹիւքՀ զատ ՚ի զատ անձինք են ... որիչ որիչ անձինք են կատարեալ. Լծ. ատմ:

ԶԱՏԻԿ, ատկի, կաց. գ. Πάσχα. Pascha. որ և վր. զպաՒի. *Զատուցին իսրայէլի յեգիպտոսէ, և Գառն՝ զոր կերան ՚ի նմին գիշերի. ոսն ազատուԹե ՚ի գերուԹէ, և ՚ի կոտորածէ անդրանկաց, ևն. այժմ ասի ՑարուԹեանն քէն: Նոյն է և ԳԱՍՏԿ, ԳԱՍԿՒ. ըստ եբր. Քասախա, այսինքն անցք. և յարմարեալ ՚ի յն. Բասխա, որ և ՀԱՍՔԱ ԲԱՆՔ. *Զատիկ տեառն է Առէք ձեզ ոչխար, և զնջիք ՚ի զատիկ: Զոհ զատկի տեառն է այս: Չինուին ոսնի զատկի. ԵԱ ծԷ. ՒԸ. ևն: *Ուտիցեն զզատիկն. Ցհ. ծԷ. 28: *Զատիկ մեր զնեաւ քէն. ա. Լոբ. Է. 7: *ՄինԹէ և զզատիկն ասիցեն, Թէ ձուկն էր, և ոչ գառն. Եէյ՚: * Զատիկն ըստ եբրայեցւոցն անցարան. իսկ ըստ հայոց լեզուիս՝ ազատուԹէ ՚ի չարչարանաց. Ճ. Ք: *Ապօր զպատեք չարչարանաց ելից իսրայէլի փոխեցեր ՚ի փրկուԹի հոգւոց զատիկ՝ սբ յարուԹէքդ քո քն. Շաբ: *Ապա պէս լուսազգեստք եղեն՝ որպէս ՚ի տէրտեանն սբ զատկին. Եզն. Է:

Լայնաբար, Տօն ուրախուԹե. տօնական հանդէս. ցնծուԹի. *Եւ կատարեալ զպաշտօնն՝ զատիկ ուրախուԹեան առնէին (կերակրելով և զաղաւաս). փբգ: *Զտ... զատիկ աշխարհի, և տօն տիեզերաց. Մաթ. ծն:

ԶԱՏԿԱՆԱ. ե. Ջատիկ լինել. և առնել. *Ապա Թէ մէջ չարաԹու գայ, հուպ կիւրակէն իւր զատկանայ. ՀԷՒոմ. ոթ: *Հաստատեցին ՚ի կիրակէ զատկանալ ամենայն քրիստոնէից. Մաբնի:

ԶԱՏԿԱՒԱՀԱԹ, ու. գ. ԵօԹնեական աւագ շաբաԹու ՚ի ծաղկազարդէ ցզատիկ. ՚Ադր սբ քառասներորդաց կատարեցան մինչև ՚ի զազարն. իսկ ուԹ աւուրքս զատկաշաբաԹուս ունի զուԹ աւուրս առաջնոյն որ յարարչուԹեն, ևն. Ջէր. ԿՒ:

ԶԱՏԿԱՏՈՄԱՐ, ի. գ. Տոմար ՚ի պէտս գտանելոյ և կատարելոյ զզատիկն ուղիղ. *Կարգեցին զզատկատոմարն իւրովք զօգուտածովք. Մաբնի:

ԶԱՏՈՐՈՇԻՒՆ. գ. Χωρισμός. Separatio. Որոշումն. մեկուսանալն. *Որոշմամբ և զատուԹեամբ յամենական անկոզնոց. Ճ. Ք:

ԶԱՏՈՒԹԻՒՆ. Διάστασις. Dimensio. երբեակ ոյսչուԹի կամ խտիր երկ բաշափական մարմնոյ. *ԵրկայնուԹենէն և լայնուԹ՝ խորուԹէ առեալ, որովք գոյանայ բնուԹիս. քանզի աւելի քան զերիս զատուԹիս ոչ ծնաւ. Փիլ. Ծ. Բան: *Ոչ է մարմին, որոյ գոյնն, և ձևն, և ընդգիմահարուԹիւն, և զատուԹիւն, և ծանրուԹիւն ոչ է ՚ի նմա. Նխ. Խզմ:

ԶԱՏՈՒՄՆ, տման. գ. Որոշումն. և ԶանազանուԹ. *Իննեակ գատուցն կարգք յերիս որոշեալ զատմունս. Ցհ. իմ. ԼՒԷՂ: *ԶգայուԹեաց յարմարուԹէն և զատումն. Սկս. ևբ:

ԶԱՏՈՒՑԱՆԵՄ, տուցի, տու. ն. Διαστέλλω, διαιρέω, διορίζω, ἀφορίζω. Discerno, distinguo, divido, distermino, separo, segrego. Նոյն ընդ Զատանել, Զատել, ըստ ամենայն աւման, առաւել յաձախեալ ՚ի նբ գիրս՝ իբրև առաւել վայելչական ըստ հայկաբանուԹեան. Ղպէն, Ղպ Ծնէլ. այբմփ. *Զատոյց... զքաղս կապոյտս և զսիսակս. Ծն. ը 35: *Զարտատուրն յանարատէ անտի ոչ զատուցանէին. Եէյ՚. իԷ. 26: * Զատուացես զղեւտացիսն ՚ի միջոյ որդւոցն իսրայէլի, և եղիցին ինձ: Զատուացէք ձեզ քաղաքս, որ լինիցին ձեզ ապատատանաց. Թոոց. Ը. 14: իԷ. 11: * Ա յնպէս զատուացին. Նտ. ա. 22: *Զատուացէք զանձինս ձեր ՚ի մէջ անասնոց սրտոյ և անսրբոց... Զոր ես զատուցի ձեզ ՚ի պղծուԹիւն. իմն խորհելով. Ղպ. Ի. 25: * Զատուացե տեառն զամենայն տրուս՝ որ բանայ զարգանդս. իմն նուիրելով. Եւ. ծՔ. 12: *Ըզտատանորդս որդւոցն իսրայէլի, զոր զատուացեն տեառն հաս. Թոոց. ծԸ. 24: *Մի զծնօղսն յորդւոցն, և մի զորգիսն ՚ի ծնողացն զատուցանել. Փիլ. Կն. ծԷ: *Ուսուի զամենայն արարածս արար և զատոյց. Եէյ՚: *Գործ նմա զատուցեալ զընկերել մարզպանին. Խոբ. Ճ. 65: * Ընտրեալ զատուցանին անարատ գառինքն եկեղեցւոյ ՚ի գազանաց. Շ. Բ:

փոնեայ զատուցեալն . Թուոց. Լ. 12. այս-
ինքն չկատնեալն ՚ի խորհուրդ չարութեան
լռակեաց :

ԶԱՑՈՒՑԱԿ, եայք. ա. գ. Վարի ՚ի ոք
գիքս՝ որպէս Նուիրեալ, Նուէր. Նզովեալ,
Նզովք. և Աքսորական քաղաքի. վիճակ, բա-
ժին. որպէս ՚ի յատակից բաժնից է խմանալ.
Ցճս Թուոց. Լ. 3: ՂԿ. ԻԷ. 34: ԻԷ. 21:
Ցեր. Ի՝. 13=33: Է. ԻԳ. Ը. 1: ՝. ճ. ԻԷ. 1:

ԶԱՑՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Դւաւրեսις.
Divisio. Զատումն. որոշումն. բաժանումն.
Հրաժիւն վիճակաւ. կարգ. *կացին... վճռա-
ցիքն ՚ի զատուցմանն իւրեանց... Ցալ ՚նոցա
իւրաքանչիւր ուստիք ըստ զատուցմանն. Է.
ճ. Լ. 10. 12: *Մահ՝ որոհրդոյ և զա-
տուցումն և չարագրելոցն մարմնոյ և հո-
գւոյ. Փիլ. այլաբ: *Ոտացն զատուցմունքն
զգործոցն ցուցանէ զգանազանութիւն. Ցճս:

ԶԱՑԱԻՄ, զատայ կամ զատեայ, զա-
տուցեալ. ք. Χωρέω. Secedo, ևն. Զատանիլ
զատիլ. որոշիլ. մեկնիլ. զգոնիլ. բաժնուիլ
այլըմպ. *Ի կամաց երկոցունց՝ մեկնեալ
՚ի միմեանց զատչին: Զատչէր յերանգայ
խորհէին: Ամենևիմբ զատչեցին ՚ի յոանաց-
խոր. Է. 77. Ե 42: Ք. 55: *Հեռագոյն զա-
տեան ՚ի մեզանց. Եղիշ. Ք: Ցճս և զքանս
գրոց ՚ի բայն ԶՑՑՆՒՒ:

ԶԱՐԱՄՈՒՐ, կամ ԱՐԱՄՈՒՐ. ա. գ.
Βίαιος, ον. Violentus, tia. Լաւ եւս՝ Ցա-
յտմուր (զոր տես ացեա). Բռնաւն. սաստիկ.
ուժգին. զօրաւոր, զորեալը, ուժգին, զօս, զորա-
*Ցորժամ չուրջ բակ ունիցի լուսինն ամ-
պոց. և ունիցի մեայլ զարեգակին... զարա-
մուր փքոց, և զդառնայտնէնչ բքոց ամբո-
խելոց յայտ առնեն. Վ.էյօր. Ը: յորմէ և
Ըլիր. *Զարամուր բքոց և զդառնայտուցիչ
հողմից ամբոխելոց յայտ առնէ՚ն: Ուսում
և Վ.իրն . ս. գ. գոյականօրէն, իբր խտու-
թիւն. հոծութիւն. խտութիւն. բանութիւն.
*Զարամուրք ամպոց լինի օգ մրրկաւալ:

ԶԱՐԳԱԼԻ. ա. Ἠβῶσας. Pubescens.
Իրս Զարգանալի, զարգացօղ. որ է յար-
բունս երիտասարդութիւն. *Զզարգալի և
զերիտասարդականն (՚ի հրեշտակս, իմս որ-
պէս) զմիշտ աճողականին կենդանական
զօրութիւն. Դիոն. Երիս:

ԶԱՐԳԱՆԱՄ, ացայ. լ. Προκόπτω. Pro-
bscio. ἀκμάζω, vigeo, viresco, ևն. (ար-
մատն է Արգոյ, յորգի. յառաջ և աճ).
Յառաջիլ. յառաջագէմ լինել. աճել. ա-
ռաւելուլ. զօրանալ. մեծանալ. իւրէր ևե-
ղէս. սերմիմ. արմատ. իւնիքա պտղմատ.
*Զարգանայր իմաստութիւն և հասակաւ.
Ղ.ի. Է. 51: *Ի մեր զարգանալ. Փիլիպ. ՝.
ձ: *Զարգացաւ կորիւն մի՚ի կուրծանց նո-
րա, և առաւծացաւ. Եղիէ. ծէ. 3: *Եւ նո-
յա ապաւիցեք, մինչև զարգանայցեն. Հե-
սոաբ. ՝. 13: *Զալոգացեալ ըստ բնութեան
աճմանն մարմնոյն. Ագաթ: *Աճեցեալ...
զարգանայր բարեփառութեանն առատ յոր-
փութիւնք: Զարգացեալ սիրովք: Ցորս խո-
հականն զարգացեալ յառաջագիմութիւն.
Պիս: *Ամենայն վաստեալ և չար աճէ և
զարգանայ՝ ոչ ՚ի յաճումն, այլ ՚ի պակա-
սութիւն: Զարգացեալ մեծ լիներ, մինչև ե-
զև մեծ յոյժ: Ցառաջնումէ հասակէն զար-
գացեալ ՚ի տեսական մասին իմաստասիրու-
թիւն. Փիւս: *Ոչ եթէ ընդ բարեացն նուազի,
այլ ընդ չարութեացն օր ըստ օրէ աճեալ զար-
գանայ. Լ.ի. ոփ: *Չխոտոր ծերացեալ ալիք
զարգանայ մանկամարք (՚ի մանկունս). ՃՃ:

ԶԱՐԳԱՆՔ, Նաց. գ. իբր Ցարգանք.
սերնդութիւն. ճոխաբանութիւն. *Երկինք խո-
սին ոչ լեզուաւ զարգանօք, այլ ժամուք
և ուռամիք. որպէս և գլեալ է, երկինք
պատմեն զփառս Ցյ. Ցծոխ:

ԶԱՐԳԱՑԵԼԻ. ա. Իբր Զարգանալի.
աճեցուն. *Ան՝ ՚ի գիտել զոյութիւն և ըզ-
հարազատ միաւորութիւնն զերկոցունցն զար-
գացելացն բարեաց. Պիս:

ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Προκοπή.
Profectus, progressus. Ցառաջադիմութիւն.
աճումն. և բերք աճեցուածք. պիւիսիէի,
իպոխոպ, իւնիքա. *Աչէ անդեմամբ և զար-
գացմամբ. Ցճս. ծէ: *Զնորայն բազում և
առաւել տեսանեմ զարգացումն. Ո՚ի. չհ.
՝. 28: *Զարգացումն ըստ հոգւոյ և ըստ
մարմնոյ. Վ.իր. ծ՚ի: *Հասոյ գոլ զարգաց-
մանց (այսինքն բերոյ): Բնութեանն քաջա-
բոյս զարգացումն: Աչքագէ զարգացմանն
չօափ. Պիս:

ԶԱՐԳԱՑՈՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Ἀυ-
ξάνω. Augeo. παράγω, promoveo. Աճե-
ցուցանեմ. յարգել. ՝եծցնել, առաջ փանիլ.
պիոյիւմի, արիբմագ, իպոխոպ վիբմի.
*Արածանի (եւփրատ. ըստ երբ. քիբաի)
աճեցուցանօղ. վան որոյ և աճեցուցանել և
զարգացուցանել նմա երբայեցոցն և աստ.
րետառանեայցն իմաստունքն ասեն. Փիլ.
Լին. ՝. 13: *Իբրև որդի զհարց առացուածս
զարգացուցանել: Զարգացոյց հետոց նոցա
զընթացս առաքինութեան: Զբուսոցն աճե-
ցուցին զարգացուցանել: Զարգացուցանել
զհանձարեղ խորագիտութեանցն հասմնութիւն:
Օր քան զօր նորոգելով ՚ի միտսն զարգա-
ցուցանէի զքերմեռանդ սէրն: Ք.կենդանա-
սերութեան յառաջ իսաղացումն զարգա-
ցոյց. Պիս:

ԶԱՐԳՈՒՆ. ա. Զարդացեալ տիզք. յար-
բունս հասեալ. ծաղկահասակ. *Ցարբունցն
մանկութեանն առաքեցան պատարագս մա-
տուցանել պատանիքն. քանզի բազում
գոյր ՚ի նոսա՝ վան զարգուն մանկութեանն՝
արիւն. Փիլ. եւ. Է. 31:

ԶԱՐԴ, ուս, ուք կամ իւք. գ.
Κόσμος. Ornatus, ornamentum, appara-
tus. (արմատն է Արդ, յորմէ Ցարդարել,
զարդարել). Ցօրինուած վայելչութիւն է-
լեւելի, և զշտեմիչ ական. պատճառանք. իր
յարդարիչ, և յարդարեալ. չուք. Հանդեր-
ձանք. սպասք. զարդարանք. վինեղէն, պեղէն,
սալեանաթ, ՚ետգմ, ապտիլ. *Երկինք և եր-
կիր, և ամենայն զարդ նոցա: Ջատանելս
և զամենայն զարդ երկնից: Ամենայնի՝
որ իցէ ՚ի զարգուն երկնից: Հայկիւն հան-
դերձ, և ամենայն զարդուն երկնից:
Սուգ առին սգաւորք, և ոչ առ՝ այր ըզ-
զարդ՝ զանձամբ: Իբրև Հարսն զարդու զարդ
գայեսց զիս. ևն: *Զարդու ոսկւով (յն.
ոսկեղինաւ) զարդարեացիս. Երեմ. Ը. 30:
*Ոչ գոյր չափ զարդու նոցայ. այսինքն ըս-
պատուց. Նաա. Է. 9: *Զարդ երիտասարդ-
գաց՝ իմաստութիւն. Առաւ. Է. 29: *Ունկն
քննէ զբարդ առակացն. այսինքն պօրի-
նուած, կամ զգեղեցկիկ իմաստս. Ժ.ղ. ծԷ.
9: *Մերկասցէ տէր զզարգ նոցայ. յն.
զձև. եբր. զամեծ. Նա. Ը. 17: *Զարդք
սեանցն. Եւ. ԼԷ. 10=12. իբր օղ. մա-
նեկաձև զարդ: *Ի զարդս գեղեցկիկս ՚ի
զարդ կայսերական: Ի զէն և ՚ի զարդ վա-
ռելովք: Զարդուք զարդարեալ: Արծա
թեղէն զարդիւք. Ագաթ: *Զարդարեն
զիմագաւորս մեծատեսիլ զարգիւքն (այս-
ինքն զարդուքն). Փիլ: *Զասաելոյ և ան-
ջատելոյ ՚ի բնական զարդուէ. Սարի. հանգ:

ԶԱՐԴ. Διακόσμησις. Dispositio. յն.
ոճով իբր կարգ. կարգաւորութիւն. *Գա-
հանայապետութիւն եթէ ոք ասիցէ, որքա-
զան ինն բանորովին յայտնի զարգ: Երկնայ-
նոցն հաւթեց սքն զարգք. Դիոն. Երիս:

ԶԱՐԴ. Κόσμος. Mundus. Իբրև հոմա-
ձայնութիւն յունին, որպէս Աշխարհ. *Ա յս-
քանչելոյ զարդուս, և ըստ սորայն մասանց.
Նիս. Յաղ. ևն:

ԶԱՐԴԱԲԵՐ. ա. Κόσμου φέρων. Or-
natum ferens, decens et consentaneus.
Որ ինչ բերէ կամ տայ ղգարգ. ՚ջբեղ. բա-
րի վայելուչ. *Ընդոգայն՝ յորժամ վախճա-
նեալ իցեն, զասևոյ ի չիշատական՝ զայն
իսկ, որ զարդաբերքն իցեն, հաստուցանել.
Գլոպ. օրին. Ք:

ԶԱՐԴԱԳԵՂ. ա. Զարդաչուք. գե-
ղազարդ. գեղեցկազարդ. ՚ջբեղ. ՚ջբնաղ.
*Մի օրն բաւական լինէր զարդագործ գար-
ծել զերկիր. Վ.իր. ծ՚ի:

ԶԱՐԴԱԳԵՂԵԱԼ. ն. ի. գեղազար-
գեալ. զարդարեալ գեղեցկութիւն. *Շար-
չարանօքն զարդագեղեալ ծածկեաց զեր-
բինս. Վ.իր. Երգ:

ԶԱՐԴԱԼԻՑ. ա. Լցեալ զարդու. չը-
քեղ. *Զարդալից կերպ. ՃՃ:

ԶԱՐԴԱԽՕՍ. ա. Պաճուճաբան. պա-
տիր բանիւք. *Սոքա են զարդախօսք.
Մծբ. ծԷ:

ԶԱՐԴԱԿԻՑ. ա. Կցորդ կամ հաղորդ
զարգու. *Ա յնպիսի հանգերձից զգաստու-
նի զարդակից՚ն. յն. կցորդ. լա. ըն-
կերս. Ոպ. ԵԲբ. ԻԷ:

ԶԱՐԴԱՀՈՒԴ. ՏԶԱՐԴԱԳԵՂ. *Դաս-
տիարակեր ՚ած զտակաւին տղայն իսրայէլի
գեղեցկակազին խորանաւն, և զարդաշուք և
հռչակելի տաճարաւն. Երբ. խոբան. ասբ:

ԶԱՐԴԱՊԳԵՍ. ք. Բարեզարդ վայել-
չութիւն. *Զարգասպէս և վայելչաբար և ա-
ռանց բանդագնիկից կերտվ. Փիլ. ԻԳ. ծԲ:

ԶԱՐԴԱՍԻՐ. սիրել, բաց. ա. Φιλόκο-
σμος. Ornatus seu cultus amans. Սիրող
զարդուց և պաճուճանաց. զբաղասէր. ո-
բօշ. (ըստ յն. նաև Աչխարհասէր). *Սիրա-
մարդ զարդասէր է և պայծառատեսիլ. Վ.էյ-
օր. Ը: *Սովորութիւն է զարդասէրս կանանց...
խոնարհ անուշահոտ ՚ի հանգերձս ծրարել.
Նիս. Երգ: *Կին զարդասէր: Զկարծես
զարդասիրաց սառնուս յանձն: Մի զարդա-
սէր լինել. Ոպ. Ղաբ. Էբբ. Ե ՝. ԲԼս:
*Վասն զարդասէր լկաուիճեն. Լ.ոսփ. ծԲ:

ԶԱՐԴԱՍԻՐԻԿ. ա. Իբր Զարդասիրա-
կան. *Զարգասիրիկ ցանկութիւք (կանանց)՝՝.
յն. տենչ զարգասիրութիւն. Ոպ. Ես:

ԶԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր զար-
գուց, զարգարանաց, պաճուճանաց. *Մա-
ուսեցանէ նոցա (զգինի) զարդասիրութիւնն
և փափկութիւնն ՚ի յոյսերումն. Լ.ք. ովս:

ԶԱՐԴԱՐԱՆՔ. ա. Զարդարանք գե-
ղեցիկ. ընծիր չսլագրութիւն. յն. Հեղինա-
գոյն. *Ցարմարեալ է Թագուհւոյ այս (առ
եբերչեցին) յօգտապատ զարդարագիր բա-
նիւք իւրովք ըստ յոյն լեզուի. Նաա. պմ.
Է. 25:

ԶԱՐԴԱՐԱՆՔ, Նաց. գ. Προκόσμημα.
Ornatus. Տ. ԶԱՐԴ, և ՊԱՃՈՒՃԱՆՔ. *Որ
զեւրևն ունի զարդարանս, որովք պսակեալն
է. Փիլ. ԻԳ. ծ՝: *Վասն քահանայական
զարդարանացն. Լ.ք. Իմ: *Մերկասցուհւոյ
զզարդարանս պատուոյ. Փբբ: *Ի բացում
զարդարանօք վայելչանալ. Լ.սփ. ծԷ: *Ան-
հնարին յանդուգն է ազգ կանանց առ հնչ-
տուհւոյն և առ զարդարանս. Սբփ. ՝. պ.
Է: *Զարգարանօք աւուրց զարգարի. գրէ նա
վասն անձին իւրոյ զայն ինչ՝ զոր արդեամբք
ոչ ունի գնա. ԵԷբ. Է. Ւոբ:

ԶԱՐԴԱՐԵՄ, եցի. ն. Κοσμεω, ἐπικο-
σμέω. Orno, adorno. καλλωπίζομαι. venu-
ste me compono. Զարդուք չքնաղացուցա-
նել. գեղեցկիկ յարգարել. գեղերևեալ. յո-

բինել. սէնեալ. պաճուճեալ. պայծառացուցանել. ապաքէն իմիջ. փծաքնդափ, պէսպէս, փխուիթ, աբասրէն. *Յեզաբեալ... զարդարեաց զգեստիւ իւր. Ը. Ի.Գ. Ի. 30: *Յաբեաւ զարդարեցաւ զարգոյ իւրով ըստ զարդու կանանց. Յոան. Ի. 15: * Չարդաբեաց զաւրն ականքաք պատուականօք ի փառս. Ի. Ճաց. Գ. 6: *Զարդարեցար ի զարդ ոսկւոյ և արծաթոյ. Եզեկ. ԺԶ. 13: *Ամենայնիւ զարդարելոյ առաքինութիւք (ադամայ). Փիլ. Լին: *Ի հանդերձս թագաւորականս զարդարէին: Զարդարեցին ասպատաք: Զարդարեցան պաշտամունք ըստ եկեղեցւոյ. Փոլպ: *Շինէին և վկայարանս իմն, և զնոյն զարդ եկեղեցւոյն զարդարէին ոմն. այսինքն նովին կամ ըստ նմին ղարդու. Եզեկ. Գ:

ԶԱՐԴԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. * Մանկունք հարսունս առնեն ի կաւոյ կամ յայլ նիւթոյ, և զարդարեցուցանեն պաճուճանօք. Ոսի. չհ. Ի. 34: * Զգիչէր զարդարեցուցեալ (աստեղօք), և զգեցուցեալ զոհս. Պեսիք: *Զարդարեցուցաւես զկնայս մովաբացիս. Կիւրղ. Ի.սաց:

ԶԱՐԴԱՐԻՄ, եցայ. իբր հ. ըստ յն. ոՃոյ. *Զարդարեցաւ նա զքաւականեսակս և զգինգս իւր. Լմբ. ովս:

ԶԱՐԴԱՐԻՉ, ըչի, էացս. ա. Διακοσμητής. Ornator. Որ զարդարէ. զարդարօղ. *Արծնէն և նկարեչն՝ այն՝ ի զարդարիչ անդր հայի. Ի. Ղ. Ի. 30: *Սիւներն՝ որք յուխտէն են կերպարանեալ, զարդարիչն խոստովանեալ. Փիլ. Նո. ա: *Եկեղեցւոյ չինօղք և զարդարիչք. Լսպ. ծԻ: * Զարդարիչ անիրաւութեանց. իբր գունադեղիչ. պատրուակիչ. Շ. յի. խԻ:

ԶԱՐԴԱՐԿՈՑ, ի, ացս. ա. Καλλωπιστής՝ Ornatus vel cultus nimium studiosus. Զարդասէր. մեծաւ՛ի պաճուճանս, պճնասէր. *Չկին՝ որ այնպէս արատաւորիցէ, քան զզարդարկոսն, և որ ի անգոյնն և որ ի ծարիր շահարկի, առաւել բամբասանաց արժանի համարիմ: Մի պճնողս, մի զարդարկոսս. Ոսի. ճ. ա. 6: Ն. ա. փխ. Ի:

ԶԱՐԴԱՐՈՒԱՆ, ոյ, ոց. Ք. Զարգաբանք. զարդ. *Միոյ մտաց մարգարէական նի սատակեցոյն քեզ երեք զարդարուածք են. Փիլ. Եւ. Ի. 27:

ԶԱՐԴԱՐՈՒՄՆ, ըման. Գ. Κόσμησις. Ornatio, ornamentum. Զարդարելն, իլն. զարդարանք. *Պատկ պաշտելոցն՝ սիոնլիի նորոյ զարդարման. Նար, Ի.ա: *Պարկեշտ զարդարմամբ: Սեզանոյ քոյ զարդարուսմն. ՃՃ: * Զզարդարուսմն նորա... ի մանուկ Թերևս կարասցէ պատմել. Աբէտ. Ը:

ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ. ա. Κόσμιος, κοσμητός, πεποικιλμενος. Ornatus, adornatus, excultus. Զարդարեալ. վայելչազարդ. պըճնազարդ. չքեղ. յարդարեալ. կազմ. զարդաբան, սաղաթ, իոի. փծանմըլ, փխուէնիւ, ջիմնէնիւ, ֆուկյէն. * Զանկարգն և զանզարդն ի բաց որոշել... զզարգարուսնն և զնպաստաւոր բարուք կայիւք երևեցուցանել. Դիոն. Եւեղ: *Դու ի կակուղ և ի զարդարուն անկողնին ննջես, և նա ի ցըրտոյ մեռանի. Ոսի. ՀԻ. 23: *Զգեցուցանել զսեզանն վայելչական և զարդարուն զգեստուզ. ՃՀ. խՀ. Եւեղ: *Ջողրմոլեցին բարիս առնիցեր գնե՝ առ ի զարդարուն առնել զկարգ առաքինութեանն. Սոփ. չի. Ի: *Զարդարուն հանճարովք. Պիս: *Զարդարուն եղեալ նովաս սմենեցուն. Աբիսս. Ը:

Իսկ Դիոն. Երդն. Ի. * Մեզ քան զառաչինն յաւելաս հրեշտակք են ընտանեգոյնք անուանեալ, որով և երևելի է նոցա քահանայապետութիւնն, և յաւելս զարդարուն. Թարգմանելի էր, մերձ աշխարհիս. որպէս յն. περικόσμιος.

. ԶԱՐԴԱՓԱՅԼ. ա. Ս. Զարդուք փայլեալ. կամ փայլմամբ զարդուց. *Զանկամ տեսայն ի փառաց զարդափայլ պճնեսցէ գեղասիրաց պատմուճանաւն. Զքր. ԺԲ. (այլ Ա. զարգափայլեացէ):

ԶԱՐԴԱՓԱՅԼԵՄ, լիմ. Ն. Լ. յ. Զարդափայլ առնել, և լինել. գեղեցիկ փայլել. *Զանկամտեսայն ի փառաց զագամ զարդափայլեալ պճնեսցէ. Ճ. Գ: * Զարդափայլեալ պսակեաց զքեզ քո: Որ ի սկզբան զարդափայլեալ յօրինեաց զաշխարհս: Աբրիհամլալ քան զարեգակն զարդափայլեցաւ: Նաղկօք զուարճացեալք զարդափայլէին գագաթունք ծառոցն: Գեաշտք համօրէն զարդափայլեալ պայծառանան. ԶԹր. ԺԲ: *Նշոյլք ոսկեձաձանց... զարդափայլէր իբրև զճառագայթս նշղից արեգական. Ճ. Ա:

ԶԱՐԴԵՐ. յոփն. այսինքն Զարդք. պաճուճանք. *Կուռս կուչեաց յակոբ զզարդերս (Հեղեանոսականն). Վ.ԶԴ. ծն:

ԶԱՐԴԻ, ԶԱՐԴԻՍ. ա. Տ. ԱՐԴԻ, ԱՐԴԻՒ:

ԶԱՐԴԻՍ. մ. Τὰ νῦν. Nunc. Ա.յժմ. յայժմուս. հիմա, հիմաճա՛. ընդ՛ի. * Եւ զարդիս ասեմ ձեզ. ի բաց կացէք յարանգդ յայդցանէ. Գ.ծ. Ի. 35:

ԶԱՐԴՈՒՆ. ա. Իբր Զարդարուն. ուշնակ զարդու. գեղեցիկ. *Լուսաւորէ զնս, և ի միոս ամենեցուն զարդուն և փարելի ցուցանէ. Սոփ. չի. Ը:

ԶԱՐԹԻՄ. Տ. ԱՐԹՆՈՒՄ. * Որչափ և ասէր և գործէր, ոչ զարձկին. Ոսի. չհ. ա. 40: *կարծէին զարձել արդեօք զնս. Վ.ԻԹ հդ. իա: *Զարձեալ էր. Նար. Երփ:

ԶԱՐԹՈՒՄ. ա. Որպէս արձուն ի խումս, այսինքն յարբեցութեան, կամ ի քուն. Ծահծ. * ի սմա՝ որ զարձխումսն Թուելոց երևելիքն (կամ երևելիք իմն) և ժամատուրեալք. Նիս. իալ. ծԸ. (ի լս. մի Ա. զարձմունն): *Իսկ որ ոչն գիտէ՝ զարձխում հարեալ չքնի. Լծ. Եսփբ:

ԶԱՐԹՈՒՄՆ. փ. ի բառս Զարձուսն. Տես և ԱՐԹՄՆԻ. այսինքն Արձնուելիսն. *Անուրջք երազ էին յայտնի, արդ ծած կեսյաս ի զարձնիսն. այսինքն յարձնուելեան. Շ. ԵզԵս:

ԶԱՐԹՆԱԿԱՆ, կամ ԱՐԹՆԱԿԱՆ. ա. Արձուն ամենևին. *Գնով զգործեալն զարձնակաՃքն ի մէջ բերէ գգործն. Ագաթ:

ԶԱՐԹՆԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ԱՐԹՆԱՆԱՒ, և ԶԱՐԹՆՈՒԼ. արբընալ. *Բարբառեաւն, և ոչ զարձնանամ. Նար. ծԸ:

ԶԱՐԹՆՈՒՄ, Թեայ, Թիր, Թուցեալ և Եգերօմաւ, եզեգերօմաւ, եզեսուիզոմաւ, եչոգֆեա, γρηγορέω. Expergisco, surgo, vigilo. որ և ԶԱՐԹՈՒՄ, ԱՐԹՆԱՆԱՄ, ԶԱՐԹՆԱՆԱՄ. Արձուն կամ զարձուն լինել. սթափիլ, յառնել ի քնոյ. անչին զգալ. ըզգաստանալ. արբընալ, զարբիլ. օյանմագ, այբմագ. պիսթ օմագ. *Զարձեաւ յակոբ ի քնոյ անտի իւրմէ: Զարձեաւ փարաւոն, և անդրէն ի քուն եմուս: Ե՛րբ ի քնոյ զարձիցես. ԱՆ: *Եղեն որպէս երազ զարձուցելոց. Սղ. կԲ. 20: * Զարձեաւ ըստ ոչ ի քնոյ միայն, այլ յամենայն ըզբաղանաց աշխարհի. Խոս: * Զարձերուք ի մըտրուքեդ. Ճ. Ա:

ԶԱՐԹՆՈՒԼ. նմանութ՝ իբր կանխել, զօրանալ. ի վեր յառնել, գերգռիլ, ասատկանալ. դիպանալ. * Զարձուցեալ եմ ի բանս իմ՝ առնել զնոսա: Զարձեաւ ինձ ի վերոյ քաղաքացն նոցա: Զոր օրինակ զարձուցեալ էի ի վերայ նոցա ի խլել և ի կործանել... Նոյնպէս զարձեայց ի վերոյ նոցա ի չինել և ի տնկել. Երեմ. Ա. 12: Ե. 6: ւՀ. 28: *Զարձիր զարձիր Եբերմիա, զարձիր, և ողբա. Խոր. Ի. 68: * Ի յորդուէ անձրևին զարձեաւ և փրատեա. Լսպ. ԺԻ: *Զարձեան ալիքն: Զարձեան և խռովեցան զբօսանք ծովու. Եփր. համաբ:

ԶԱՐԹՈՒՄՆ, Թման. փ. Զարձնուելն. արձուն գոլն. արձնուելի. * Ի ծանուելիճ քնոյ կոչէ զզարձուսն. Խոր: *Գուն ըզփոյթ այնդուեցան զարձման Թուլացոյց. Նիս. Լավ: *Եւ ես դէս ի զարձման էի հարեալ. ԱԳաթ: *Եւ ի զարձման եղեալ եաես զտեսիլն զայն, և ոչ յանուրջս ինչ. Ճ. Ջ: Ն Վ.բփ հդ:

ԶԱՐԹՈՒՆ, Թնոյ. ա. Տ. ԱՐԹՈՒՆ. *Ոըք ի քուն Թանձրացեալ էն, իբրև զարձնոյ տայ ֆիօսել ՃՃ: *Միւսանեցկուոյ քնոյ և զարձնոյ. Նիս. Լավ. յն. լոկ, զարձման:

ԶԱՐԹՈՒՑԱՆԵՄ, Թուցի, Թի, Թուցեալ. ն. Եգեյրա, էչեգեյրա. Expergifacio, excito, suscito. Տալ զարձնուել. յարուցանել ի քնոյ կամ ի Թմրութենէ. սթափեցուցանել. չարժել. գգուել. արծարծել. արնոցնել, յան փալ, վերցընել. օյանգրմագ, սես վերմե, գալգըրմագ, պիսթ՝ նմագ էրմե. *Միայն զարձուցանելով զարձուցին զպահապանն. Դաս. Ի. 19: * Զարձի զաչս իմս. յն. բայց. Սղ. ՃԸ. 18: *Զարձոյց տէր զոգի Թագաւորին մարթոց: կայուցէք պահապանս, զարձուսկէք զաչառկապահս. Երեմ. ծ. 11. 12: * Զարձուցից զորդիս քո սիոն ի վերոյ որգւոցն յունաց. Զա. Ի. 13. յն. յարուցանել, կամ կանգնել. և ըստ վերլծնոյս ասի. *Անցին անչաւոլք՝ զարձուցանել զտուն արքային. Ի. Ղ. ծԻ. 18: *Դառն ոՃիրս զարձուցանէր. ՃԿ. իՀ. այսինքն յարուցանէր, յուզէր: *Զմուսայումն բարեացն զարձուցանել նշոլիւք ՃծասիրութենՃն. ՃՃփ. Ի. այսինքն արծարծանել:

ԶԱՐԹՈՒՑԻՉ. ցչի, էացս. ա. Զարձուցանօղ. չարժիչ. յորդորիչ. արծարծիչ. *Զարձուցիչ է քնէածից և պղերգաց: Զարձուցիչ է կենաց յուսոյն. ՃՃփ. ծա: * Որ առ ի չգոյէ զարձուցչն ննչէ, չնորհ ունի զարձուցչն իւրոց. և որ վասն դատարկուճ, Թշնամանս հատուցանէ զարձուցչոց իւրոց. Եփր. համաբ: *Նոր գործ... նուագարանաց... զարձուցիչ հոգւոյն այ առ. մեզ. Նար. Ի:

ԶԱՐԹՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. Գ. Զարձուցանելն, և իլն. * Եւ ապա զարձուցումն՝ որ ի ներքոյ նորա, իմանալ. Նար. Երգ. Ը. 5:

ԶԱՐԹՉԻՄ, Թեայ. ևն. Տ. ԶԱՐԹՆՈՒԼ. *Զարձչի ի Թմրութենէ ախտիցն: Իբր ի քնոյ զարձչել ի տգիտութենէն ի նոցա մտաւորն տեղեկութեան: Ոչ զարձչիմք և զգաստանամք: Զարձչին ի մոլորութենէն. Լ.Ի. ի փնթան. Ն ա. Ն առաւ: Ն առաւ: Ի զարձչել ևս առաւել ևս զարձչի սերն ի գոհանալն. Նար. Երգ: * Ի ժամանակի՝ յորում զարձչիցի բարկութենէ նորա. ՃՃփ. ծա: *Ըստ կիզբն գաստատանի զզարձչելն այ յերկայնմատութենէն ասէ. Շ. ա. պեփ. Կա: *Յերկայնմատութենէն զարձչի, և վերժինդերս լինի. Երդն. ֆսի:

ԶԱՐԿ, ի, ացս. գ.) Իբր Զարկումն.

ԶԱՐԿԱՆ, ոյ կամ ի. Հզարկուած. և Բաւխումն զարկի. (արմատն ի Արկանել, Հարկանել.) ղոչնաաձի, նէգուաձի. աՒըշ, վ-

բաշ, վարպ. * Մինչ զի երկերիւր զարկք նեռից և ըռմբաց բազմաց հանդիպէ պարսպաքարիւ ի նա գիպեալ. Պիտ. ծող. հոմ. *Ձեռքն և բազուկն յորժամ... զարկք առնու. Մխ. բծղ: * Թէ իմ է զարկածն, չէ կենաց. Լաստ. ծէ:

. ԶԱՐԿԱՆԵՄ, զարկի, զարկ, զարկեալ. ն. Τύπτω. Percutio, tundo, caedo. որ և ԶԱՐԿՈՒՑԱՆԵԼ. Ուժգին արկանելով կամ ձգելով հարկանել. բախել. զարնել. (պոչ. ին.) լարմագ, լայագ, լարդմագ, պոպ էնմէտ. *Փառայէլ... զիւրովք զարկեալ զգլուխ իւր զքարի. Խոր. Ը. 18: * Զարկ զերեսս նոցա: Հանեալ զսուրն՝ եզարկ զմիկասէն. ՃՀ. Բ: *Զանգամս նորա որդամբք զարկեալ. Նահտ: *Վերացուցեալ զսուրն, զի զարկցէ. Ած=ց. Ելեզր. ծէ: *Եզարկ ոմիւքն զգագինան, և կործանեաց և խորտակեաց. անդ. Ամբ. լ՘: *Ցորժամ կամիս դու վազել, զարկ զագիդ քո ի վերայ իմ: Եզարկ աղուէսն զագին. Վրդն. առաջ:

Կր. Πίπτω. Cado, ruo, incido. *Ցետս չետս չոգան, և զարկան զգետնի. ՃԿ. ծէ. 6: *Ցետս չետս չոգան և զարկան զերկրի. Ընէր. համաբ: * Զարկաւ նաեւ ի վէմին. Վրդ. հդ. իէ: * Որ արտաքոյ զոգինն վարեն, ոչ այլ ինչ, այլ զարկանել և անկանել զնա սովորեցուցանեն. փիլ. խմաբան:

ԶԱՐԿՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. որ և ԶԱՐԿ, ԶԱՐԿԱԾ, ԶԱՐԿՈՒՄՆ. Հարումն, հարուած. բախիւն. լօռօռ, ղարպ. * Զարկուած քարանց: Ընդունէր զզարկուածս քարանցն: ի զարկուածս քարանցն. ԱՆ. ՃՃ: ԳԺ: Սրգ. յի. ծա: *Վհրացոյ լինէն զարկուածով գանին զհարուած մահուս: Ըընդոսա զարկուած երկուց միշնորդաց (ժամահարի): Զքնարս ձայնատրական, և կամ զարկուած վերածածկուածս... կազմուածոյ թմբկիս գործականութեամբ (իբր թմբկիւն ունկան). Նար. նէ. ղէ. գէ:

ԶԱՐԿՈՒՄՆ, կման. Նոյն ընդ վ. *ի զարկմանէ բռնուելոյ, ի բախմանէ փոթորկաց: Զկտեալ դիպուածս այս փայտի զարկման: Գաւազանի զարկուման. Նար. ղա. Ն էրփ:

ԶԱՐԿՈՒՑԱՆԵՄ, կուցի, կուցեալ. ն. Զարկանել. ուժգին հարկանել. բախել. զընկճեցուլ. զգետնել. լսկել. լարդմագ. *Որ կարաց բաբթատուիլ միայն զունելիսն զարկուցանել զգետնի: Ցորժամ հասանէ գէն՝ի մղելն, զգետնի զարկուցանէ. Ոսկ. Ե: *Ցերկիր զարկուցանէ զասպատմէն: Զարկուցեալ յերկիր ընկճեալ: Կործանի յերկիր զարկուցեալ. Խոր. Ե. 81, Ն 79: Ն ա. 10: *Զարշլուճ կառանաք զարկուցեալ հեզձուլց. փոթ: *Զարկուցն գնա այսն պիղծն. յն. լսկեաց. Մրկ. ա. 26: * Եւ ոչ քար ընդ վերոյ սալի առանց քաղցրութեամբ առնոյն զարկուցեալ. Նար. ղէ: Խակ Սէրեր. ծգ. *Զարկուցանեալով փախչէր ի նորա ձայնմանէն, զի գառն է յետ գործելոյն. մարթ է խմանալ և որպէս լ. չտապալելով. Ռեւեր գեւեր օյարագ:

ԶԱՐԿՈՒՐԱԳԻՆ. ա. Ցոյժ զարհուրելի. ահագին. * Խակ փախուստեայքն որ չտապալեին՝ յահէ պրոյն զարհուրագին. Շ. Եղէս:

ԶԱՐԿՈՒՐԱԾ. ա. Զարհուրեալ. վախեցած, սոբսոգած. *Պետրոս յահէն գոլ զարհուրած, խօսեր զերից տալաւարաց. Շ. Խոսով:

ԶԱՐԿՈՒՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զարհուրեցուցիչ. զարհուրելի. *Որպէս երազք որ ի յանուրջ զարհուրական. Շ. իմ Եղան:

*Զարհուրական իրք, կամ կիրք. Լմբ. ոչ: *Տեսիլ ողորմագին և զարհուրական յոյժ. Լաստ. ծբ: *Զարհուրական ցաւք, կամ պատուհասք. ՃՀ. Բ: Լմբ. ոմբակ:

Մերթ՝ Որ զարհուրի. ահաբեկ. *Վանդ առաւել զարհուրական և երկչոտ ընուէն. Վրդն. ծն:

ԶԱՐՀՈՒՐԱՆՔ, նաց, նաք. գ. *Exστασις, Ծάμβος, φόβος, πτόησις. Horror, stupor, obstupefactio, pavor, terror. ԱՀ. արհաւիրք. ահաբեկութիւն. ահարկու. Թիւն. ասպիսի վախ, և վախնալոս բանէր. գօրգոս. * ի զարհուրանաց սրտի քոյ՝ զոր երկնչեցիցես. Օր. Ե. 28: *Հարիեսցեն գարշահապարք իմ զհպարտութիւնս զարհուրանաց նոցա. Դտ. Է. 20: *Ոչ երկիցես ի զարհուրանաց ի վերայ հասելոց. Ասաղ. Գ. 25: *Ի զարհուրանաց գիշերոյ ,,. այլ Ա. յարհատոյ. Երգ. Գ. 8: * Որք ի սրոյն զարհուրանաց փախչելով գահավէժք եղեալ մեռանին. ՃԿ. խմ. Եբ: *Զարհուրանաք զնոսա ի փախուստս գարձուցանիցեն. Լաստ. Գ:

ԶԱՐՀՈՒՐԵԼԻ. ա. Սարսափելի. ահաւոր. ահագին. ահարկու. գօրգոնաճ, հեյոգերէլի, խահոաճ. *Զզարհուրելին մարդկան՝ տեսչաւի հրամայէ լինել. Շ. ծգի: *Զձայն զարհուրելի պատեբազմողացն ասէ: Նշանակաւ զզարհուրելին դնէ: Զարհուրելի ցաւ. Մխ. էբէմ:

ԶԱՐՀՈՒՐԵՄ. Իբր Զարհուրեցուցանել. * Ա յա յՈ նազովրեցի՝ զարհուրեալ վազդովէ գիս. Զէր. լի:

ԶԱՐՀՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուսի, եցի. Ն. Ἐξίστημι, ἐξιστάνω, ἐκφόβεω, πτοέω, καταπλήσσω, δειματέω. Exterreo, terrefacio. Տալ զարհուրիլ. ահաբեկ առնել. սարսափեցուցանել. դողացուցանել. ահչեցուցանել. խիսթ վախչնել. գոդոյնէլ գօրգոնմագ, խոյթխոնմէտ, նախվիքճ էնմէտ. *Զարհուրեցուցից զամենայն ազգս, յորս մտաց նիցես ի նոսա: Զարհուրեցոյց զնոսա սէր յերեսաց իպպոյէլի: Ո՞ զարհուրեցուսցէ զմեզ: Զարհուրեցուցից զնոսա առաջի թշնամեաց նոցա: Զարհուրեցուցանեմ զնս երաղոլք: Ա յնպիսի առեալեամբ ահի զարհուրեցոյց զնոսա. ԱՆ: *Զպահապանն զարհուրեցուցեր: Զարհուրեցոյց զկանայսն: Զարհուրեցուցեալ քո ձգնուելիդ զմարմնոյս բնութիւն. Շ:

ԶԱՐՀՈՒՐԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, ցոյց. ա. Δειματών, Ծαμβέων, πληκτικώτερος, ԱՆ. Դողացուցիչ. ահարկու. յետս կասեցուցիչ. *Արա սրիկայս և զարհուրեցուցիչս. Դտ. Է. 4: *Զարհուրեցուցիչ կազմած պատերազմի, կամ սաղատարտ, կամ պատասխանի. Մխ. էբէմ: ՃԿ. լի: Բրս. հդ: *Զարհուրեցուցիչ գիւաց. ՃԿ. խմ. պաւ: Հրեշտակք պահապան չուրջանակի, և դու անդգուշութեամբ նոցին զարհուրեցուցիչ. (Երբեմն ողղ. ֆոխոյնէսը.) Լմբ. պրբգ: *Օրէնքն՝ բանուելն Թիւն են զարհուրեցուցիչ. Եփ. հա:

ԶԱՐՀՈՒՐԻՄ. Հոյց. յ. Ἐξίσταμαι, Ծάμβεω, Φράω, ἐκδειμάτομαι, καταπύσσομαι, ἐβλαβέομαι. Terreſio, terreor, horreo, obstupeſio, vereor. Արհաւիրս կրել. զսին հարկանիլ. ահաբեկ լինել. սոսկալ. սարսափիլ. դոլալ. ափչիլ. հիւանալ. արատաքոյ անձին լինել. խուճապիլ, տագնապիլ. խիսթ վախնալ, էբէին պաոճիլ էբէին. գօրգմագ, խոյթմէտ, հէրասան օյմագ. * Զարհուրեցաւ ամենայն ժողովուրդն յոյժ: Զարհուրեցան անկան ի վերայ երեսաց իւրեանց: Զարհուրեցաւ անձն նոր, կամ սիրտ նորա, կամ յերեսաց նորա, ի սաստէ նորա, յանեւրեոյթ սեւալենէ, ի մէնջ. ևն: *Զարհուրեցաւ, թէ գուցէ ոչ բաւեցուսցէ զպարգևան. ա. Ա. ՃՀ. Յօ: *Զարհուրեցարուք բարեկեցիկք. Եռ. լԲ. 11: *Եթէ զարհուրեցայք ինչ յոտիս ձեր. Եւին. Ը: *Զարհուրեսցին ի վերոյ պատնէլի փրկուելն նորա. Ի. Ե. 2: *Զարհուրեցայ վասն անմարմնական վարուց նոցա. Վրդ հդ. իա:

ԶԱՐՀՈՒՐԿՈՑ, ի, ոց. ա. Որ ստեպ կամ դիւրաւ զարհուրի, և ի թեթեւ իրաց, կամ յայրկաստուէրէ. *Վասն կոչէ զնոյնն, և զզարհուրկոտան, և զանգործն արգարութեամբ. Համան. առաջ:

ԶԱՐՀՈՒՐՈՒՄՆ, բման. գ. Զարհուրիլն. զարհուրանք. սարսաւումն. ահաբեկութիւն. և Ափչութիւն. գօրգոս, էյին պէյին օյմագ. *Զարհուրումն է երկիւղ յանսովոր ինչ սեռսութէ. Նիսս. բն. Ե: Եղեն նշանք զարհուրանաց ամենայն մարգկան. Վրդ հդ. Ե: *Մինչ յայսմ էաք զարհուրմանն. Մագ. ծէ: * ի փափագելին իւր և յիմանալին զարհուրմամբ բնակէ. կէնագ: *Մնալ ի զարհուրումն սրտից անօրինացն. Փոթ: *Փոխարկուել զարհուրմանց,,. այս ինքն փոխարկիչ արհաւրաց. Նար. յէ:

ԶԱՐՀՕՐԱՏԵՍԱԿ, կամ ԶԱՐՀՈՒՐԱՏԵՍԱԿ. ա. Զարհուրելի փութալեամբ. *Զարհօրատեսակ չանապէրնին առակավթխար. Նար. ղէ:

ԶԱՐՄ, ի, ից, իւք կամ գք. գ. *Exγονος, κατάλημμα, σπέρμα. Ortus, proles, semen. (ձծ. ընդ սերմն, և արմ.) Ի միոյ արմատոյ սերունդ. չառաւելով միոյ ազգասոհմի. առանձին ազգ ասի միոյ. ցեղ. տոհմ. ծնունդք. յաջորդութիւն ազգի. զաւակ. ճեացորդ. ձէք, ոց, եվլաթ. *Զարմ ամպարշտաց ոչ յաճախեացէ ոստս. Սիր. Ի. 15: *Կորուսից զանուանս նոցա, և զզարմ և զզաւակ. Եռ. ծէ. 22: * ի զարմից սորա: Զզարմիցն ուշդահակայ: ի զարմից հայկայ: Որպէս զզարմս ճագաւորաց. Խոր: *Զարմք սերմնի: Ըստ օձակոխ զարմի որգւոց եղբերուաց. Նար: *Մինչև ի չորրորդ զարմն. կանն: *Հանեալ ի ժառանգութէ իւրեանց զարմք և ազգաս. Լաստ. ա: *Աձեցին զարմիք և զաւակք. Վրդն. ծն: *Ձիմածին գնդեցկահրաշ զարմ (զորդեան իմ գլուվսէի). Պիտ: * Մանի և մարկիոն կենգանացին... տեսանելով զզքեզ իւրեանց եգեալ զարմ. ՃԿ. խմ. Երբ:

ԶԱՐՄԱԶԱՆ. ա. Իբր Ջանազան զարմիս. տզգի ազգի. *Քաղաքաց, տանց, զարմազան չնուածոց. Լձ. սահմ: *Զարմազան. ոքանչելի, կամ զանազան. Հին բա:

ԶԱՐՄԱԶԱՆԱԿԱՆ. կամ նոյն ընդ վ. և կամ գրելի է՝ Զարմանազանական. *Ձի լցցէ զամենայնս զերկնաւորս և զերկրաւորս զարմազանական սքանչէլեօքն. Ոսկ. Եփես:

ԶԱՐՄԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαφορὰ. Differentia, diversitas. Զարմիս կամ ըստ զարմի զանազանութէ. ազգի ազգի գոլն. տարբերութէ. պէսպիսութէ. * Բազուկին զարմազանութէք են չորք. Թէ. Ե. Ուր ուղիղ մեկնէ Երփ. *Ա յլեայլութէք,,. *Ոչ նոյնպէս իմանալի է և զզարմազանութէնս բարւոյն. վասն զի անհնար է ազնուան իմիք սուանց այսոցիկ լինել զարմազանութէց. Մագ. Ե: * Ցիսկզբան անգ ոճահրաչն զարմազանութէ,,. այսինքն զազնազանութէ արարածոց. Ընան. Եվեղ:

ԶԱՐՄԱՆԱԳԵՂ. ա. Զարմանալի գեղով. հրաչագեղ. գեղահրաշ. * Զարմանագեղ և առոյգ գեղեցկութէ տեսչալի փա-

փաքսմանքն. Թէոդոր. Խլ։ *Զգուսաբ իւր զարմանագեղ զգեստաւորեմ տուեալ էր ի կնութիւնն գնելոյ. Ո՚՚ոգ։

ՉԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾ, ի, ող. ա. Θαυματουργός, Θαυματοποιός. Qui miracula edit, vel agit mira, mirabilia. Աքանչելագործ. հրաշագործօգ. *Մեծ է, բայց ոչ ըստ զարմանագործին. Սէբէր. Ը։ *Տէր չքքքն հրաշափառ զարմանագործ։ Հրաշափառագոյն և զարմանագործ արարիչ. Մ՚՚բաւ։ *Հաստատեալ... ընդ զարմանագործ արարչութիւնն, որ է հաստիչ ամենայնի. Վէյմ. Ը։

Կամ Որ արուեստիւ ցուցանէ զգործս զարմանալիս։ *Զարմանագործ արուեստասացն վայրապարս ոչ մտանիցէ ի հանդիսասացն հրապարակն (առ.անց բազմութեան տեսողաց)։ Ոսկ. Ես. յորմէ և Գէ. Ես։ Բրս. Ժէ։

ՉԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾ, գործք. ա. գ. Θαυմαστότερος, ρα. Mirus, mira, mirificus, ca, cum. Զարմանս բերող. հիացուցիչ. աքանչելի և Աքանչելիք. զարմանալի գործք. *Պահակ... զարմանագործ ուեստիւք. Սիոնաց։ *Կարօղ եղեր զօրութիւք՝ զարմանագործ նշանիւք. Շ՚՚։ *Ոչ այնպէս մեծամեծիք և զարմանագործիք կատարէին։ Ո՚՚րչափ ևս առատ էր զգարմանագործս հոգւոյն չիցէ ոք բաւական ճառել։ Կարօղ է և այնպէս և այլազգ այսպիսի ինչ առնել զարմանագործս. (յն. զարմանագործել)։ Ոսկ. Ա. ա. 1. Ե Վ. Ը։ 18։

ՉԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Θαυματουργέω, Θαυματοποιέω. Mira facio, mirabiliter ago. Հրաշագործել. զարմանալի օրինակաւ գործել. * Զասպարէզ սեւոյ Ժէ վարից ի ձեռն կիրպարան զարմանագործծես։ Ի զարդ պատճառանաց զարմանագործծես. Նար. կՀ. Ե Խլ։

ՉԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Θαυματουργία, γημα. Θαυματοποιΐα. Mirifica opera, miraculum, praestigiae. Գործելն զզարմանալիս, կամ գործ զարմանալի. աքանչելագործութիւն, և աքանչելիք. Դ՚՚ձիւն. *Սոփոր են մարդիկ ձեռվիլ, յորժամ նորաձև զարմանագործութիւնս ինչ լսիցեն ուրեք լինել. Նանայ։ *Ոչ այսու հետեւ յերկրէ, այլ յերկինից են զարմանագործութիւնքն. Եզեր. ա՚՚ Կոռ։ * Ձնորին ժողովելոյն Համբերութեանն նշանաւոր զարմանագործութիւնքն. Ագաթ։ * Զերկաքանչիւրոյն (աւուրց) զարմանագործութիւնս հանդիսայայտել. Մ՚՚խիթ։ *Զքոյդ տպաւորեալ զարմանագործութիւն. Ն՚՚ր։ Խլ։ *Եւ այլք այսպիսիք զարմանագործութիւնք անբաւք՝ միայն կամելով ոչ կատարեալ լինին. Սարկ. Յարդէզ։ * Փառաւոր լինէր սնունն են ի վր զարմանագործութիւնն. ՃՃ։

ՉԱՐՄԱՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Զարմանալի օրինակաւ գրել, նկարել, գրոշմել, յօրինել, սահմանել և առնել. զարմանագործել. *Բիւրաւոր օգնականութիւնս երկրաքանաց զարմանագրեցեր։ Ոյով զհրաշալիսն զարմանագրես։ Ի վերնայարկ սրահն հոգեկիր, ուր զաշակերտան զարմանագրեաց. Նար. ղԷ. ղԵ. Ե գԿ Եկէ։ *Մտեր առ աշակերտան գրոցն փակեալով ի սուրբ վերնատունն, որով զնոսա զարմանագրեցեր փչմամբ հոգևորականաւ. Գնձ։

ՉԱՐՄԱՆԱԶԱՆ. ա. Զարմանալի ըստ զանազանաւն կամ կերպի յօրինուածոյն. գեղեցիկ ըստ պէսպիսութիւն. հրաշալազան. աքանչելի. վայելչական. * Եւ առեալ զայս ամենայն քահանայիցն՝ մեծապէս և ամենայն վայելչութիւն զարմանազան՝ պատրաստեցին զզատիկն ... և յօրինեալ կացին ». քարեվայելչապէս կացին. ա՚՚. Էզր. ա՚՚ 10։ *Զարմանազան և հրաշագիտակ լուսով՝ ի յարևելից փայլեալ կի՚՚ր։ Խլ։ *Ընտ և քաւական է առ՝ ի վարգապետութիւն և յուսումն մարդոյ զարմանազան գեղեցկութիւնք և սքանչ մեծութիւնք արարածոց. Եպիփ. ող։ * Տեսիլ զարմանազան. Ա՚՚ն. Եղիզ։ *Թագ զարմանազան, և ծիրանիս թագաւորական առաքէր. կազմեաւ։ *Զօրութիւնս զարմանազանս և արուեստս բազմօրինակս։ Զարմանազան կենդանագրուն, կամ հանդիսարան. Նար. հԷ. զԷ. Ե Խլ։ *Զարմանազան նշան. Շ. Խոսրով։ *Ընդ զարմանազանն այն իւզաբխիւք. Հ. ԼԻԼԻ։

ՉԱՐՄԱՆԱԶԱՆԵԱԼ. Զարմանազան երևեալ. և վայելչապարգեալ. * Ըմբռնեցին ի խոլիհողուքն զզարմանազանեալն համբակ. Պիտ։ *Պէսպէս գունակ գունակ զարմանազանեալ. Թէոդոր։ Խլ։

ՉԱՐՄԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Զարմանալի զանազանութիւն. վայելչապարգեալ պէսպիսութեան կամ կերպի. որ ասի նաև պարզապէս՝ ՉԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս և ՉԱՐՄԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. * Ուր հայեցեալ ոք զարմացուն ընդ այդպարոյն զարմանազանութիւնս (մի քան զմի գովելիս). Փիլ. սահմ։ *Ցնծալի զարմանազանութիւն. Պէսպէս զարմանազանութիւք գունեալ. Թէոդոր. Խլ։ *Գործոց նորա զարմանազանութիւն սահպեն զքննողս նորին խոստովանել զնծ. Լիմ. օդ։

ՉԱՐՄԱՆԱԹՈՒ. գ. Զարմանալի աթոռ. իբր տեղի հանգստեան մարմնոյն քոի՚ի ժամ թաղման. * Ձիաւորեալ (ոսկի) բևեռն, և որ ձեռացն, ... զարմանաթոռն, և պաստառ խնկոցն. Ո՚՚ծէոր։

ՉԱՐՄԱՆԱԼԻ, լոյ, լիք, լեաց. ա. Θαυμαστός, ἐκθαμβος, ἐξαίρετος, Θαυμάσιος. Mirus, mirabilis, admirandus, exemtus, eximius. Արժանի զարմանալոյ. հիանալի. աքանչելի. մեծ. ահաւոր. սրճալօ, խելագ դոսրս. լալըսաճագ, ահայ. ըզի, զարիսկ։ * Զհարուածս մեծամեծս և զարմանալիս. Օր. իԷ. 59։ *Գազանն չորրորդ ահեղ և զարմանալի. Դան. Է. 7։ *Աչք հոյակապք և զարմանալիք. ՃԿ. ԼԻ։ * Զարմանալին կիւլիկեցի։ Զարմանալին քննութ հոգւոյն։ Զարմանալի մասամբք։ Պատուղ զարմանալիս։ Աահլով զզարմանալիս լինի լսողաց բան։ Զառաւել զարմանալիս լինի յայնժամ ներգործես։ ԴարուԹիւնք հրաշիցն զարմանալեաց. Նար։

Իակ Սղ. ԼԷ. 28։ *Անդ բնիկսին ի ազգ զայրութեն զարմանալի ». յն. տղայ ի զարմացման, որպես Թէ զարմացօղ, լցեալ սպաշրութեամբ։

Ա՚՚լ։ *Զարմանալի եղև սէր քո ինձ. Է. ԻՔ. ա. 26. իբր յն. պատկանիլ, պատնէշ լինել։

ՉԱՐՄԱՆԱԼԻՔ. ն. իբր Զարմանալի օրինակաւ. զարմանալեաւս. ահագինս. ուժգին. * Ցայնժամ զարմանալի շարժեցաւ երկիր. ՃՃ։

ՉԱՐՄԱՆԱԼԻՔ, լեաց. գ. τὰ Θαυμαστά, τὰ Θαυμάσια. Mirabilia, mira. Իբր արժանի զարմանալոյ. պատնէշ. հրաշք. *Արարիչ պատնէշս ... զի զարմանալիքք Իւրեանց՝ զորս ես արարից ձեզ. Եւ. ծ. 11։ *Զոր են զարմանալիքն անհաւատից բարեաց միայն հրաշագործ։ Զարմանալիքդ հրաշալագործութ (Թէ) մատակարարիլ մեզ պատրաստեցեր. Նար. յԷ. զԷ։ *Ո՚վ ասէ մեծի զարմանալեացս, զոր ունիմք իմանալ։ Ա յս են զարմանալիքք. Շ. Էփր։ * Չչքնաւոյ զարմանալիսն սուտ՝ ի նմանէ գործեալ մանեանգրեսին. Ե՚՚ս. ող. ա։

ՉԱՐՄԱՆԱԼՈՒԹԻՒՆ. *Եxտασις, Θάμβος. Extasis, admiratio, stupor. որպէս Զարմացումն. զարմանք. սքանչացումն. ապշութիւն. զարմանալն։ *Զարմացան մեծաւ զարմանալութ։ Լցան զարմանալութ՝ ի վերայ նշանին՝ որ եղև. Մրկ. Ե. 42։ Գծ. ֆ. 10։ *Ամենեքին հիացան մեծաւ զարմանալութ. Իգն։ *Հիացան զարմանալութ ընդ հասատս կնոջն. Ճ. Ա. (գրեաւ էր, զարմանալիք. իբր զարմանալեաքդ զարմանալութ)։ *Զարմանալեաց արժանի. Մ՚՚ւ։ * Բազմապատիկ զարմանալիք՝ ի միտս իմ անկեալ են վս մեղիցն ապօրէնս սամմատացուց. Ոսկ. յԿ. ա՚՚. 6. յն. զարմանալ. ոգի ընդ հակառակին, ուր ասի՝ ի մէջ, *Ես ասայի՝ ի զարմանալ իմում. Սղ. ւ. 23. ձՅէ. 2. ՚ի յն. դնի, ՚ի զարմացման, կամ յապշութիւն։

ՉԱՐՄԱՆԱԿԱՆ. Տ. ՉԱՐՄԱՆԱԼԻ. * Ի տեսողաց ներքոգական, և լսողաց զարմանական. Շ. Էփ։

ՉԱՔՄԱՆԱԿԵՐՏ. ա. Զարմանալի կերտուածով. զարմանաչէն. հրաշակերտ. հոյակապ. * Զարմանակերտ կազմութիւն. Վէյմ. Ը։ * Զարմանակերտ շինուածք, ուխտ, կամ փարախ, կամ վանք. Սամ. Սիոն. Ո՚՚ոգիէ։

ՉԱՐՄԱՆԱՀՐԱՇ. ա. Զարմանալի և հրաշալի. աքանչելահրաշ. * Զարմանահրաշ իւղ, կամ ընծարձակուն. Նար. զԿ։ * Զարմանահրաշ շինուածք, կամ գործ. աքանչելիք. Սիոն. Մ՚՚ոգ։ Գէ. Ես։

ՉԱՐՄԱՆԱՄ, ացայ, ցիր. լ. Θαυμάζω, ἐξίσταμαι. Miror, admiror, stupeo. Արմանալ յոյժ. հիանալ. աքանչանալ. ապշիլ ընդ անակնկալ իրս մեծամեծս, և պակնուալ ընդ ահաւորսն. արբընալ. լալ. ճաք, ճաՀաճՀալ ձէՀէ, հայլան օլճաք. * Զարմացին ընդ նա։ Զարմանային ընդ խնամառելն նորա։ Զարմացեալ էի ընդ առնելն։ Զարմանայր վասն անհաւատութեն նոցա։ Զարմացան՝ ի վերայ ամենայնի։ Զարմացին՝ ի վերայ քո։ Զարմանայցեմ՝ ի վերայ իրացն, կամ՝ ի վերայ բանից. ՚ի վերայ բարեացն. եմ։ Որպէս և Ի՚՚. ք՚՚ւ. 15. *Ի վախճանի նոցին եւնցն զարմանային ». իմն ըստ յն. ՚ի վերայ վախճանի։ *Զարմացան միտք նոցա։ Զարմայցաւ ՚ի միտս իւր յակոբ. Ես. Խ՚՚. 28։ Խ՚՚. 26։

Զարմանալ. պէսպէս յարմարական ինդրովք. ըստ յն. կամ հյ. ոձոյ. * Զարմացարուք զարմանս։ Զարմացաւ իսահակ զարմացաւն մեծ յոյժ. Ա՚՚ր. ա՚՚. 5։ Ած. Լ՚՚. 53։ *Մի զարմանար զներբնէն և զյաւպազնէն գտաւսատանին. կալ. ծ՚՚. (իբր յն. διά, ընդ. վանն։) * Չհրեշտակաց սքղ զերկայնամտութեն զարմացայ. Ե՚՚փր։ Խ՚՚։ *Զարմանայր զառաքինութեն ծերոյն։ Ոչ զիմաստութիւ նոցա զարմանամ՝ ի մեզանն։ Ցիրաւի զարմանաս զայդ։ Զայն եւս (այսինքն ըստ այմ եւս) զարմացեալ էին վասն նոցա ծերոյնն. Վ՚՚ր հյ. ծ՚՚. ծ՚՚. Է։ * Զայն զի զարմանաս, ուր այնպիսի իրք գործեին. Ոսկ. Ես։ *Զայ մատգաստիրուէն (յն. Թին) զարմացեալ. Ոսկ. ա՚՚գ՚՚. Է։ *Որպէս երբեմն ՚ի տաճարին՝ զտեսեն յոհն զարմանային. կրպ. ա՚՚. * Զարմացեալ կամ զխորհրդոյս. Կոլ. ծ։ *Զորմէ ասէ այս չափ զարմացաւ։ Զյուզայ ասէ, զարմանային։ Խոհ։ *Ա յլք զինանէ կայցեն զարմացեալ։ Առաւել և և զարմանալի է զմանէ քան զնոցանէ, և զնոցանէ քան զմանէ. Ոսկ. յհ. ա՚՚. 2. Ե 3։ *Ա յլ և զպատչելիսդ նորա զարմանամ. Ճ. Բ։ * Զբանդ զարմանամք. Ոսկ. յհ. ա՚՚. 27։

ՉԱՐՄԱՆԱՀԵՆ, Տ. ՉԱՐՄԱՆԱԿԵՐՏ.

* Եկեղեցի մեծամայրենուէ, զարմանալին հոյակապութիւ. Ճիւտ. * Զարմանալին գեղմեծին, և այլ բազում վանորայք. Վրդ. Ե:

ԶԱՐՄԱՆԱԳԻՏ. ս. Զարմանալի օրինակաւ, կամ զարմացմամբ. * Զարմանապէս ի մէջ կուսին առանց առն սաղմնաւորեալ. Եփր. համաբ: * Ցօրինէին երգ զարմանապէս. Գնձ:

ԶԱՐՄԱՆԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Զարմացմամբ ակնարկելն. հիացումն. * Ցեսցուք՝ զզարմանատեսութիւնն հրեշտակացցուցանէ. Նար. Երգ:

ԶԱՐՄԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Θαυμαστός. Mirabilis, admirandus. Զարմանալի. զարհուրելի. հրաշալի. ընտիր. աննման. ապշուրթեր արժանի. արհնալա. չափազանց, հիւթիւթիւն. * Որպէս զՀուրն (առ Նեեմեաս) նշանաւոր և զարմանաւոր: Զօրուն զարմանաւոր. Նար. Ծա. կե: * Տաճար զարմանաւոր. Շ. Երես: * Մի՛ ինչ զարմանաւոր յըղփութիւն խնդրիք. Մանդ. Խա: * Ցեսանեմ զքո կորուստ՝ այլ զարմանաւոր ո. այս ինքն ևս զարմանալի. Մագ:

ԶԱՐՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Զարմանագործութիւն. զարմանալի իրք. * Ո՛չ վերկիրս և ըմարդկութիւն, և որ առ սոսա են զարմանութիւք. Նար. խե:

ԶԱՐՄԱՆՈՒՀԻ, հ-ոյ. ա. գ. Զարմանալի հարան, գչհոյ. * Պատասաւոր մեծ զարմանուհի. Նար. գնդ եիէ:

ԶԱՐՄԱՆՔ, նաց. գ. Θᾶυμα, ἔκστασις, τὰ Θαυμάσια. Miratio, admiratio, stupor, mirabilia. οὐ Θαυμαστόν, non mirum. Զարմացումն. հիացումն. ապշուիլ. որ ասի և ԶԱՐՄԱՆԱԼԻՔ. արմանք, զարմանք. Բառ. Ձ. 8: Ե ծԷ. 20: * Զարմանք կալան զամենեսին. Ղկ. Է. 26: * Զարմանք կալան զհրամանէ. Ա՛. ա. 5: * Ոչինչ են զարմանք: Զեն ինչ զարմանք. Ա՛. Ը. 30: Բ. Կոր. ԺԲ. 14: * Եւ չէ ինչ զարմանալի. Մխ. Եփես: * Ջինչ զարմանք են. Եսդի: * Զամենայն ոք ի զարմանս ածէ. Խոր. ա. 15: * Զարմանաց գերահրաշ ո. այսինքն ի վերս քան զզարմանս. Մագ: Ի: * Տեղի տայ զարմանաց. (այսինքն մեզ՝ զարմանալոյ): Չկարանալ և զարմանս համարել վասն յոյժ բարեպաշտութեանն նորա ո. յն. զարմանալ. Փիլ. Ինսպան: * Զարմանս առնեն, զանազանս համարին ո. յն. զարմանան. Ոսկ. Եփես:

ԶԱՐՄԱՆՔ. գ. Իբր Զարմք, կամ զարմունք. * Ցերկրորդ ազամ սերեալ ցեզապնոք, ծնունդք և զարմանք նոր սիոնի. Նար. գնդ առաք. Ե մրգ:

ԶԱՐՄԱՑԱԿԱՆ. ա. } Θαυμαστικός,
ԶԱՐՄԱՑՈՂԱԿԱՆ. } ἐκστατικός. Mirificus, extaticus. Զարմացուցիչ. զարմանալի. ուր կայ հիացումն կամ յանկարծակութեի. աՀայելի, խորհրդակա-ն՝ և ի խոնարհ ինչ կիենամին՝ զարմացական, որ զնըմանեն՝ են զքանդելի բանք Ճառական. Երզն. ապ. Երկն: * Մեծն պօղոս ի յերմոնեան ածայ նոյն եղեալ, և զարմացողականին նորա զուսութիւն հայտորդեալ: Եւ ինքն ամենայնի պատճառն առ ի յամենեսեան լինելն զնքանէ ըստ զարմացողականին գերագոյ զբոլեանն անկարելոյ ի յինքենէ. Դիոն. ՈՃայ:

ԶԱՐՄԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ἔκστασις, Θαυμα. Admiratio, stupor. Զարմանալն. զարմանք. հիացումն. ապշութիւն. յափրշտակութիւն. արհնաչք, արմանք, ապտակ յոտիւք. խոռճմիլ, շլմա, շաչըմա, դոռնջոփ. մոխ գալմաք, ակերևոյթանըգի. * Զարմացաւ խուսհակ զարմացումն մեծ յոյժ. Ծն. իԷ. 33: * Զարմացայ, տեսեալ զնա, զարմացումն մեծ. Յայտ. ԺԷ. 6: * Եղև ի վերայ նորա զարմացումն: Ցեսի ի զարմացման տեսիլ: Կալ յաղօթս ի տաճարին, լինել ի զարմացման. Գծ. ժ. 10: ԺԷ. 5: իԲ. 17: * Եկեալ պատմիչն մեծաւ զարմացմամբ. Եւիւ. Ը: * Ման այլոց սլլով իւիք ի զարմացումն եկեալ. Ցհ. իմ. պաւ: * Ի զարմացման եղեալ այրն ՚ի ընդ պատասխանոյն՝ զոր լուաւ ի կնոջէն. Վրդ հդ. ԺԲ: Ճ. Ջ: * Զարմացումն քննուելն ընդ մէջ անկեալ Եհան զպատմուճին. Փիլ. ասմ: * Ո՞ անհասանէ խորհրդոյս, և մեծաւքանչ զարմացմանցս ո. այսինքն հրաշելոցս. հրաշալի իրացս. կամբ: * Ոչինչ է այլ զարմացումն, քան թէ նորագոյն և անսովոր իրաց տեսանի. Երզն. ՃԱ: * Զարմացումն էառ զնա. Լմբ. առաւ:

ԶԱՐՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յ-ցի. ն. Տալ զարմանալ. ի զարմացումն շարժել. զարմացնել, արհռչնել. * Ինքն զարմանայ, և զայլս զարմացուցանել կամի. Ճ. Ֆ: * Զարմացուցեալ զԹագաւորն. Ագաթ: * Ոչ միայն զմարդիկ, այլև զանգոյս զարմացուցանէ. Մխ. Երես: * Զարմացեալ զարհուրեցան. Ագաթ: * Ոչ միայն զմարդիկ, այլև զանգոյս զարմացուցանէ. Մխ. Երես: * Զարմացուցեր զզօրս վերինս, հիացուցեր զարարածս. Շար:

ԶԱՐՄԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. չաց. ա. Ἐκστατικός, ն. Որ զարմացուցանէ. հիացուցիչ. զարմացողական. * Ի՛ և զարմացուցիչ ճաճանչին տուփումն. Դիոն. ՈՃայ: * Այլ տգիտին ոչ առնին զարմացուցուցիչք և զքանչացուցիչք. Վեցօր. Ք:

ԶԱՐՄԱՑՔ. տ. ԶԲՐՄԱՆՔ. * Եա այս են զարմացք, զի նեեման հաւատաց. ԵՒն. Եփր. համաբ:

ԶԱՐՏԱԳՈՑՆ կամ ԶԱՐՏԱԳՈՒՆ. գ. Բառ այլազգ. վերթիւնն. ըր դեղնագոյն. Դեղին ծաղիկ, որ վարի ի ներկս. կամ Քրքում: Բժշկ:

ԶԱՐՏՈՒՂԻ. ա. ս. ὁ, ἡ, τὸ Ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ. Devius, a um. որ և ԱՐՏՈՒՂԻ. գրի և ԶԱՐՏՈՂԻ կամ ԶԱՐՏՕՂԻ, ԶԱՐՏԱՒՂԻ. իբր Զարտաքին ուղի, և Արտաքոյ ուղւոյ. Թիւր. օտար. խոտորեալ. չեղեալ. խոտոնական. չեղակի. ապիա, ինմրուկ, էանըզն: * Ցուղիւղ հաւատոցն զարտաւղի հանէ: Հպարտացեալ զարտաղի անկան. Ցճխ. Ե. Ը: * Ընդ այլ զարտաւղի ճանապարհ գնաս. Սարգ. ա. յհ. Ը: * Ձէ զարտաղի ի ճշմարտութենէն: Հայեցեալ զարտաղի գնացս՝ որ յաչխարհի: Ի գնալն զարտաղի յօրինացն: Խնգրէ ունել զնմացութի տեղեկութեն. և զայն ոչ զարտաղի. Լմբ. սղ: * Զարտաղի ընթացեալք. Խոր: * Անպատշաճականն գնացի զարտաղի սխալեալ գժնդակապէս. Նար. Ը: * Երթեալ զարտաղի յարքունական ճանապարհէն. Շ. Բաղիս: * Ոչ կարեմք զարտաւղի երթալ ի ճանապարհէն. Վրդ. ծն:

ԶԱՐՏՈՒՂԻՄ, եցայ. յ. ևս և ԶԱՐՏՈՒՂԵՄ, եցի. չ. Διαμαρτάνω τῆς ὁδοῦ. Devio. παρατρέπομαι, a solita via avertor, recedo. որ և ԸՆՑԱՐՏՈՒՂԻՉ. Արտաքոյ ուղւոյ եյանել. խոտորիլ. Թիւրիլ. սանրլիւրիլ. չեղիլ. ճանչել դուրս եւլալ, ծռիլ. ապիագ: * Ոսք՝ որ վարտաղեցան յարդարութենէն ճանապարհէն. Ցճխ: * Մի զարտաւղելոցն յոգնչախոհութ. Պիս: * Վրիպեալ զարտաւղին խորհուրդք. Վեցօր. Ը: * Եթէ վարտաղեսցէ ի բնաւէն, և յլսատ մասցն գործոյ (լինի) օտարանալ. Նիս. խալ:

ԶԱՐՕՀ. ի. գ. Χαμαίδρυς. (իբր գետնակալնի.) Բոյս ապատաժուտ վայրոց՝ Թզաչափ բարձրութ, մանրատերև սղոցաձև, դառնահամ. որ կոչի նաև ԼԵՐԴԱՒՈՑ, և ԳՆՆԱՐԱՐ. ֆէմբրիս, պելոպենե երզ: Գաղիան: Բժշկ:

ԶԱՐՕՀ. ասի ի հայաստան աշխարհի և թուրքն լինչ միամիտ, մոխրագոյն, մեծ քան զՀաւ. ընտանի:

ԶԱՒԱԿ, ի, ից. գ. Σπέρμα. Semen. ἔκγονον, foetus, soboles. κατάλειμμα, ἐγκατάλειμμα, residuum, reliquum. Ծնունդ և սերունդ ուրուք. ուսոր և գուսոր. որդի. Թոռն. զարմ. տոհմ. ՇԱՅՈՐԴ կամ յաջորդ ազգի ամենայն կենդանեաց. զաւակ, փղան, փղոսկր. Եվաթ. Ղօհամ, Ըօխմ, օձագ, նեխ, նեխիճ. Երբ. վերս. * Եդից Թշնամութիւն ի մէջ քո և ի մէջ կնոջդ, և ի մէջ զաւակի քոյ և ի մէջ զաւակի գրոս: Բառնծանել զաւակ ի վերայ աներևոյթ երկրի: Ցորոյ ինձ ծած զաւակ այլ փոխանակ հաբելի: Սահակաւ կոչեցաք քեզ զաւակ: Աւ ի Թողլոյ ձեզ զաւակ յերկրի: Ամման և զաւակ. ևն: * Քահանայք ըզ լուսածնունդ զաւակօք ո. ք հոգևոր որդւովք. Շար: (ի հին բառ. Զարմ մեկնի զաւակ և արմատ. դնի և Զաւակիկ՝ իբր ազգակից):

ԶԱՒԱԿԱԲԱՐ. ն. Իբրև զաւակ և զաւակի. պահի պես. Եվաթա. * Սիրեմ զձեզ իբրև զորդիս, զաւակաբարխրատ տամ ձեզ. Փարպ:

ԶԱՒԱԿԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Սերել զզաւակս. Թողուլ մնացորդս. * Ո՛չ արար արժանի զաւակագործել զծնունդսն առաջին զառուցն զհառնուածս չարին՝ քայ ի սակաւուց. Սրփ. ա. պ. ա: * Ի ձեռն որոց ծնունդք զաւակագործիցին ո. այսպէս առաւել ուրիկ Թուի՝ քան զգրեալն, աւագագործիցին. Փիլ. լին. Ը. 17:

ԶԱՒԱԿԱԿԵՐ. ա. Σπερματοφάγος. Seminivorus. կերօղ և կլանօղ զզաւակս իւրիւրոց որդւեկեր. մանգիր ժամանակի, որ ծախէ զամենայն. * Զաւակակեր է կռօնոս. Նոննոս:

ԶԱՒԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարազատ որդիութիւն, և եղբայրակցութիւն. * Ցորժամ ասէ գնա (զեսաւ զեղբայրն յակոբայ) որ դեակ, ոչ իբրև զորդւոյ վկայէ նմա զաւակակցութիւն, այլ իբրև տղայոյ ախմարուն. Փիլ. լին. Ը. 230:

ԶԱՒԱԿԱՍԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սերումն կամ սերունդ զաւակաց. * Հասանել... զաւակասերումն: Չչափաւորն ամուսնութիւն, որ պատճառ է զաւակասերումն. Պիս:

ԶԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Որդիութիւն. և Որդեգրութիւն. զաւոյն. Եվաթա. * Ծնաւ զմեզ յորդեգրութիւն... և ի զաւակութիւն. Վրդ. Երգ:

ԶԱՒԵՏԱՄ. գ. Ըստ հին բառ. կատակերգու:

ԶԱՓԻԱՆ. գ. Բառ այլազգական. զՓրան. այսինքն Քրքում. * Եղէգան և սիզոյ և զափրանի սերմն ոչ է ի ծայրս. Վրդ. ծն. որ և ի հնն. Երգ. գրէ՝ ԶԱՓՐԱՆ, և ԶԱՓՐԱՆ: Իակ ի Մխ. բժշ. գրի և ԶԱՒՀՐԱՆ:

ԶԲԱՂԱՆՔ, նաց. գ. Περισπασμός. Distractio, occupatio orta a curis et negotiis. որ և ԶԲՕՍԱՆՔ ասի. Պարապումն ի բազում իրս. պատաղումն. ցնդումն և ցնորումն յերեսաց բազմայոդ իրաց. զբաղք. հոգք աշխարհի. ծուփք. երկք. վաստակք. ՊԲաղխանի, ֆփռվ փորպնիւք. փաղաքա, փաղընդփւրք, ֆերիւնիւրք. * Վ

պարկեշտուհի, և հպատակուհի ամն առանց զբաղանաց ՚ի. յն. անզբաղ. ապերισπάστως. ա. կոր. է. 33: *կրօնաւորութեի զկուսութեին անուանէ, և առանց ախտից և զբաղանաց կեանս: Զսիրան ՚ի զբաղանաց արթնուն ոչ պահէ. Սարգ. յն. է: *Արդարև սուտ սեեանեմ զամենայն կարծիս ունոտի զբաղանացս մարդկան: Զաղտ մեղաց և զբաղանաց մաքրել ՚ի սրտից. Լմբ. պարգ. և յանառաքն:

ԶԲԱՂԱԲԵՐ. ա. Որ սիրէ զզբաղանս կամ անոտի խաղալիկս. *Իբրև զբաղասեր մանկունք տղայաբար լսեն զոր լսեն. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԶԲԱՂԵՄ, եցի. ն. } Պերι-
ԶԲԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } σπάω. Distraho, ἀπατάω, fallo. Տալ զբաղել. պատուղեցուցանել. արկանել ՚ի ցնդմունս. ղբաղեցնել, փորպղնել. *Ալլև մանուկն լալով զբաղեր զնա. Վրք հց. իզ: * Ընդքէր զբաղէ սատանայ յաղօթս (ք զմէ ՚ի ժամ աղօթից). զի ինքն սատանայ վնասչոտիկ անկաս, զի ոչ կամեցաւ երկրպագել ՚ի. Վրք հց. յ: *Զբաղեցուցանիցէ զսիրտն իւր. Յհ. ա. 26. Թերևս մեքեն ՚ի յն. ընթեռնուին տպաւ կամ տպաττա. իսկ հասարակ օրինակն է՝ ἀπατάω, որ է խաբել, պատրել: *Զբաղեցուցանէ զսիրտ իւր ՚ի խորտանս օրինացն. Սարգ. յն. է: *Ցանկութիք հաշակման առնեայնիւ զբաղեցուցեալ ըզմիաս իմ խռովէ. Եփր. պզծ: * Զբաղեցուցանէք երկրաւորքս միայն. Խոսր: *Զբաղեցուցանեն զմիտս նոցա յաձայինս. Լմբ. պարգ:

ԶԲԱՂԻՄ, ղեցայ, ղեալ. յ. Περισπάομαι, τυβράζομαι, ἐῶ. Occupor, distrahor, turbor, sollicitus sum. որ և ԶԲԱՂՆՈՒԼ, ԶԲՕՍԱՆԻԼ, ՆՓԻԼ. Պատաղիլ. պրաւակել ՚ի հոգս. ցնդիլ. չփոթիլ. զհեսս մտանել. ամենայն փուճով. գեգերիլ. փորպղնիլ. փաղաղայս ՚ի կրմէ, ափըՆը փաղձնմաք, էէրիչան օլմաք. *Զբաղել ընդ առեգականս. Ժող. ա. 13: * Զբաղեալ էր ՚ի բազում սպասու: Դու հոգաս, և զբազում իւիք զբաղեալ ես. Ղկ. ը. 40. 41: *Ուրանց՝ որ միշտ զնովակոքն ևեթ զբաղուին, և կէսքն զմորթովք (խորանակարուեն) զբաղեալք. Ռոմ. ե. 8: *Կենցաղականաս անկայուն գոլիս զբաղեալ. Նար: * Որ գառն ագահուեթ էր զբաղեալ. Կանտ: *Մի զբաղիր ՚ի նանրութիս: Զբաղեցեալ՝ ումն ՚ի կնոջ հեշտութեի, ումն յընչից յոյիսութեի, ումն յորովայնի պարարուեն: Ընդ սքօք զբաղի. Լմբ. ընդ. Ե առաւ. Ե պրքգ: Իակ *Վայրացուք պարաճոռվքս՝ զբաղեալք իբրև ՚ի մանկուե ՚ն. յն. Չանիւ կամ փուճով. իմ. ե. 6: Եւ *Հեղեալք զբաղեալք առհասարակ ՚ի փախուստ գործան ՚ն. յն. զեղեալք, կամ արտաքս հոսեալք. Յոան. ե. 3:

ԶԲԱՂԿՈՑ, ի, աց. ա. որ և ԶԲԱՂՈՑ. Ցոյժ զբաղեալ. զբաղասեր. *Զբաղկոտ է միաք մարդկան: Ծանեալ զնուրհուրդս մարդկան զբաղոտ և ունայն. Լմբ. ազ:

ԶԲԱՂՆՈՒՄ. Տ. ԶԲԱՂԻՄ. * Ի նոյն՝ և ՚ի դադարել մարմնոյն և ՚ի քունն՝ զբաղնոն միաքն. Եղիչ: իակ Ղկ. ը. 29. *Եւ դուք մի՛ ինդրեք՝ զինչ ուտիցէք կամ զինչ ըմպիցէք, և մի՛ զբաղնուք ՚ն. ըստ յն. μετεωρίζομαι, որ է՝ ըստ չափն եղանել, կամ չվոռիլ:

ԶԲԱՂՈՑ. Տ. ԶԲԱՂՈՑ:

ԶԲԱՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶԲԱՂՈՒՄՆ. *Ոչ հալորդի զբաղուելի ընդ հանդարտութիւն. Մծբ. ի:

ԶԲԱՂՈՒՄՆ, ղման, մունք, մանց. գ. Περισπασμός. Distractio, occupatio. μελέτη, cura, sollicitudo. Զբաղելն, և գործք զբաղեցուցիչք. հոգք աշխարհի, ցնորք. ցնդմունք. ծփանք. զբօսանք. ղբաղնոտ, փորպղնոթիւն. փաղաղայս, գահլէ, ղէղէէն. *Զբաղումն չար եաս ածէ ոյդուց մարդկան՝ զբաղիլ ընդ արեգականէ: Մեքանչականին եաս զբաղումն՝ յաճախել և ժողովել: Եւ նա ՚ի զբաղման չարի է. Ժող. ա. է. ևն: *Երազով կամ զբաղմամբ գիշերականաս. Յոբ. ի. 15: *Հրաժարեր յամ երկրաւոր զբաղմանց. Փրպ: *Ի ծփական խռովոնեց կենցաղական զբաղմանց. Նար. ծէ: *Ալքան զբաղմամբ և սիրով հարեալ էր երեսս. և ՚ի հոսանուտս. Իգն: *Խաւարեալք ՚ի զբաղումն մարմնոյ. Լմբ. պրգ: *Զպաճուճեալ ձեալ լի զբաղմամբ կեանս. Մագ: *Զարթուցեալքս ՚ի զբաղմանէ գիշերային հանգստանէ. Ժ: *Եթէ մերժեցի ոք յայլ ըզբաղմունս և ՚ի գիսս գիւաց. կանտ:

ԶԲՕՍԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. ե. } Իբր
ԶԲՕՍԱՆԻՄ, ասյ, սեալ. յ. } յն. լտ. Ηδομαι, τέρπομαι. Delector, divertor, diversor, ևն. կմ ἀναψύχομαι, recreor. որ և ԶԲՕՍՆՈՒԼ. (գրի և ԶԲՕՍԱՆՈՒԼ կմ Զբօսնուլ). *Զբաղիլ. և դեգերիլ ՚ի զուարճալիս. պարապիլ ՚ի վաստակոց. ոգի առնուլ, և դիւրել անձին չքնաղութեք, զըոցիւք, ևն. դեգերիլ աիտրճանօք յիրս ինչ. ղբօսանի եալաչ, ծոռս գալ սիրոք բացոթիւ. ղեգինգի, սեքլանմագ, էյլէնիգ, խօչանմագ. Ե՛կ երթամք չըկիմք ՚ի դաշտ զբօսանալ. Եփր. ծն: *Մինչդեռ էին նոքա ՚ի պարապի բուրաստանին զբօսանալ ինչ... գնացեր պատճառանօք զբօսանելոյ ուրճ առ նոսս. ՃՃ. վր. Եռոպ: *Մ՚ևք ասէ զբօսանալով ՚ի լուր սոցա՝ ոչ կէ վակտըծ մտօք թերասխաւսութիք: Աքանչանամբք ընդ նոյն, և զբօսանալով հաւատամք. Լմբ. պրգ. Ե ազ: *Ընդ ձեզ ոչ զբօսանամք. Մխ. առակ: *Հերձանոսք յիւրեանց ևեթ զբաւսեալք, և զևրեանցն ևեթ կամին մեծացուցանել. Ոսկ. Եռ: *Զբօսանիմք և ծիծաղիմք: Մարմնական պատուովք զբօսանիս. Ճ. ժ. և Բ: *Փափկութիք աշխարհիս զբօսանին. Զգր. իիբ: *Մինչդեռ այսր անդր զբօսանէր (աքաւաք), աւաժամայն մեծացան երկինք. Սարգ. յն. ծծ: *Ի հոգիս անդրանկաց զբօսանիլ. Վրք հց. իզ: Իակ Ծն. իէ. 63. * Եվ իսաչակ զբօսանել ՚ի գաշտին ՚ն. եբր. լսխա, կմ հեչիա. ՚ի լտ. խորհել. յն. ωφελέω, որ է խորհել. հոգալ, և զբաւցաբանել. ըստ այմ մեկնէ փիլոն. * Ընդքէր ելաներ զբօսանել ՚ի դաշտին. Զերկայն խօս և զՃաւսն սովորեցաք կոչել զբօսանս ՚ն:

ԶԲՕՍԱՆԱԼ. } Μετεωρίζομαι, περισπάο-
ԶԲՕՍԱՆԵԼ. } μαι. Impellor, distrahor. Զբաղիլ ՚ի հոգս. ցնդիլ. էէրիչան օլմաք. *Ո՞չ է պարտ քրիստոնէին զբօսանալ, և ոչ ՚ի բաց Թողուլ ՚ի մասցն գլխոյնսն ՚ն. Բրս. ողրմ: *Ուշղեսցե զմիտս իւր յաղօթս, զի մի զբօսցի. Բրս. հց: *Մի՛ ոք այսուհետև ծոյլ, մի ոք զբօսեալ գտանիցի. Ոսկ. մ. է. ղ: *Տէր, ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ, և ոչ ըզբօսան աչք իմ. Սղ. ճէ. ւ: * Ցորժամ հոգաւոյ կործանիցէք՝ զբօսեալ՝ անտես առնէք և զմարմնոց վրտովմունս. Լմբ. ապ:

ԶԲՕՍԱՆՔ, նաց. գ. գրի և ԶԲՈՒՍԱՆՔ, ՍԲՕՍԱՆՔ, ՍԲՈՒՍԱՆՔ. որպես Ἀναψυξις. Recreatio. իտ. spasso. Զբաղումն ՚ի զուարճալիս. սփոփանք. ևեթափուլեթի. հանգիստ բնութեք. և պատաղումն յանզբաղնաղանս՝ ախորժելով կամ ընկղմելով. դեգերյանք ՚ի զբոյցս, ևն. սեքա, փերահլէթ, էյլէնճէ. * Աբեալ զլիտգաւորն մեկուսի զբօսանաց պատճառաս ՚ն. յն. ոգի առնուլ. Ե. ղ. գ. 46: *Ժամս որոչէ խրատ. Ճանուելեց և զբօսանաց. Խոր. Ե. 7: *Կոչի դարձեալ զբօսանքն՝ հանգիստ մարմնոյ, և հեշտալիք ՚ի տեսիլ աչաց, և ՚ի լուր ականջաց. Վրդն. էրփ: Իակ Դտս. ա. 15. *Տացես ինձ զբօսանս ջրոյ. և ետ նմա քաղեր ըստ սրտի նորա զբօսանս բարձանց, և զբօսանս հովտաց ՚ն. յն. λούτροας, լուացուցմն. լոգարան. եբր. ՝ՀՀԼ, ալքիբ, բղխումն. որպէս Թէ ՝ՀՀԼ, վայր ջրաբղխ. որ ՚ի Յես. ՃԷ. 19. տառատարձումեթ գնի յատուկ անուն տեղւոյ. *Տուր ինձ գողաեթ մայիմ, և ետ նմա քաղեր զգոլաեթն վերին, և զգոլաեթն ներքին ՚ն: Իակ ՃՀ. * Որ արարեր զտիւ ՚ի զբօսանս բարեգործուե ՚ն. իմ պատաղումն կարևոր և զուարճալի:

ԶԲՕՍԱՆՔ. որպես Ἀδολεσχία. Meditatio, consultatio. Պատաղումն. իբր անզբաղուելի և վիսլումն, զբոյգք, և հոգ. լոփ, էյլէնճէ. *Թերևս զբօսանք ինչ իցեն նմա. Ճ. ԼԳ. ՃԷ. 27: * Զի՞նչ է զբօսանքն տահկայ...Զերկայն իսօս և ղՃաւսն սովորեցաք կոչել զբօսանս. Փիլ. Լին. *Զբօսանք զայն տալոր եմք կոչել, յորժամ մարդ զբաղեալ ՚ի գործ ինչ կամ ՚ի տեսուիչ ՚ի նոյն զբաղի, և ղալ ինչ ՚ի հարկաւորացն մոռանայ: Զբօսանք զայն սովոր եմք կոչել, յորժամ որ ձայնէ առ մեզ, իակ մեք ընդ գործ ինչ կամ ընդ խօսս զբաղեալ անտես առնեմք զալաղալին. Լմբ. ազ: *Տառասլեալ ներսէս... զբօսանս իմոյ զբաղմանցն սաստայ զվաստակ գրչութիե ՚ի մատեանս ՃծՃային. Լմբ. յնչպ. Եէր:

ԶԲՕՍԱՆՔ. Փանտասμα. Immaginatio. Ցնորք. երևակայուն. *Ո՛չ եթէ առ զբօսանս ինչ տեսեալ. Ոսկ. Եռ:

ԶԲՕՍԱՆՔ. Περισπασμός. Distractio, occupatio. Զբաղումն ցնդիչ. հոգք աշխարհիս. զբաղանք. պատաղումն ՚ի միտսակարս. *Ամենայն աւուրք նորա ցպատոց, և պատմութիե՝ զբօսանք իւր. Ժ. ղ. Ճ. 23: *Զի մի հոգոյն զբօսանօք և յայնմանէ ևս անկանիցիս. Ոսկ. մ. ՃՃ. 22: * Զաղիձուցեալք յերկրաւոր իրաց և ՚ի զբօսանաց մարմնաւորաց: Զորիորսուցեթի, և զամենայն զբօսանս՝ որ են բեռունք մեղաց, ՚ի քաց ընկեցուք: Հոգին ՃԷ Թշնամանի ՚ի զբօսանաց արբշռաց. ՃՃ. Ե Ճ:

ԶԲՕՍԱՆՔ. Περιφορά, παραφορά, μετεωρισμός. Vagatio, hallucinatio, excessus, aberratio. Տառանումն, ցնորումն, ցնդումն, պտոյտք, կոհակք, ծուփք, ալիք. ալէկծոճ. փըրնըչա, գարամպա. *Ծագրան ասացի զբօսանս ... Տեսանել զևմաստութեի, զբօսանս, և զանգամութեի. Ժող. ա. 2. 12. (ուր է. 26. Թարգմանի՝ ծփանք:) * Ամենայն զբօսանք քո և ալիք քո անցին ՚ի վերայ իմ: Զամենայն զբօսանս քո ածեր ՚ի վերայ իմ: Զբօսանք ծովու. Սղ. խՃ. 10: ՃՀ. 8: ղէ. 4: ՃՀ. 4: Ճանտ. է. 4: * Զբօսանս աչաց մի տար ինձ ՚ն. (որպէս բարձրայօդութեի, կամ աչարձակութի). Սիր. իՃ. 4: Ե իէ. 12: *Զբնսանս կոչէ՝ է կոծանք, և փոյթանք, և ցնորք, զբաղմունք, և մոռացումն. Վրդն. էրփ: *Խաղաղացի զանձինս մեր շամենային սատանայական խռովուեց, և յաչխարհական զբօսանց. Ժ: *Մրրկեցաւ ծովն, և յարեաւ ՚ի վերայ նոցա զբօսանք կուտակագեզ ալեօք փրփրելոյ. Ոսկ. գծ: * Ամիսոփեալ զինքն յամենայն աշխարհածուփ զբօսանայ: Հանգչելոյ ՚ի զբօսանաց աշխարհիս. Փրպ: *Զբօսանօք և զծուլուեթ ալօթան խոսե. Սարգ.

ա. պ. է։ * Ուսոյ լինին զբօսանք և խոր-
հուրդք ... Լինի զբօսանք ի դաստակուածիկ
մտացն, ոչ պարապելով հարկաւորացն.
Բզ. 49։

կամ Եսրիպոս. Հոսանք կամ երթևեկք
ջուրց (որպէս առ եւրիպոս կղզեաւ. ամի-
էրէիոց).* ի մէջ անցաւոր իրացս զբօսաս-
նոց՝ ի բազում հանդարտութիւնէ վայելել
միշտ. Ոսկ. ՀՄ. ա. 24։

ԶԲՕՍԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր զբօ-
սանաց կամ պարապարդութիւն.* Զանձրու-
թիւն, զբօսասիրութիւն, այտ և անդր հայել.
Վրք. 49. է։

ԶԲՕՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ի ցուցի, ցի. ն.
ԶԲՕՍԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ի Περισπάω. Dis-
traho, occupo. որ և ԶԲՕՍՈՒՑԱՆԵԼ.
Զբաղեցուցանել. պատապեցուցանել ի
գուարճալիս կամ ի հոգս. Ագաթ. եղանիցն
ա-
ղէն կամ ֆոռ բանալ մը. Եւսեբ. ի Ա-
րօր. ի 19։ * Մարմին զբօսացուցանէ
զմանկութիւն. Երզ. ը. ւ. ի վերջ։ * Զբօսա-
ցոյց զնա յամենայն տղայական առանց
մեղաց։ Դևք խորհրդաւունս կարգեցին,
և զբօսեցուցին զնուխս. Վրք. Երզ. Նոռ։

ԶԲՕՄՆՈՒՄ. զբօսայ, սէր. գրի և
ԶԲՈՒՆՈՒԼ. Տ. ԶԲՕՍԱՆԱՄ. ԶԲՕՍԱՆՈՒՄ.
և ԶԲՈՂՈՒՄ.* Զբօսնուլ կամելով ի հովիտս.
Խոր. ա. 25։ * Զբօսնոյր առ եզեալք դրախ-
տին. Վրք. Յհ։ * Հելուվդէս զբօսնոյ ա-
զազաւ նշան կամէր աեսանել. Տծոմ։
* Միոք իւրեանց ընդ կելսակուր և ը խաղ
տղայութիւն զբօսեալ կան. Ոսկ. յհ. ա. ։։
* Զբօսնուլն խաղալ է. կի-րդ. Յն։ * Ա-
րանց՝ որ միշտ զծովակօր ևեթ զբօսնուին.
Ոսկ. է. 8։ * Ի վերայ պէսպէս որակաց կե-
ցոյիցն զբօսնու։ Ճաշակմամբ հաւատոց
զբօսեալ զբաղիս։ Սրտմտութիւ զբօսեալ.
Լմբ. սգ. Ն Յոզ։ Իակ Դաւթ. Յհ. 8.* Հաս-
տատեա զսիրտ քո հայիւ, և զբօսիր, մին-
չև չքնեսցի օրն ։։ երբ. սպասեա կամ գե-
գերեա (Եղիշէ). յն. զնուռւրեաց, իբր սպաս-
եա Թոռակաս. լտ. ոյժ առ։

ԶԲՕՍՈՒՄՆ, ամն. գ. Զբօսնուլն.
Զբօսանք՝ ըստ ա նչ. * Բազում առներ
զբօսումն ուրախուած. Բռադ. է. 35։ * Մի-
նի զբօսումն, յորժամ ոչ ոք մարդ ի մի-
քի, այլ յապահով խաղաղարարով (ընդ
անձին խօսելով). Փիլ. լին. ը. 140։ * Զպա-
ահս արքունի օծմանն որպէս ըստ մարմնա-
կան զբօսանն ունել. կանան։ * Զբօսմունք
որոց. Փարպ։ * Զօրականք բնակեն անդ
ինքեանց զբօսմամբք։ Տեղի զբօսման. Վրք.
Յն. Ե օրին։

ԶԲՕՍՈՒՑԱՆԵՄ, սուցի, սո. Տ. ԶԲՕ-
ՍԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԶԲՕՍԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ընդ-
ժան է մեզ զբօսուցանել (զնա), և ուրախ
առնել որովք. Բռադ. ք. 20։ * Զբօսուս-
ցին զմիաս ժողովրդոցն ի հանդէս սպեսպէս
խաղուց առնանելոյ. Վեթօր. ը։ * Մի զմիաս
յերկրաւոր երևոյթս զբօսուսցուք. Վրք
հդ. յ։ * Զբօսուցանէ զնա. Եփր. ծաց։
* Ց երեկ բազում ինչ իրք են, որ զբօսու-
ցանեն և ցածուցանեն. Ոսկ. մգ. ա. 16։

ԶԲՕՍՈՒՑԻԿ. ա. որ և գրի ԶԲՈՒՍՈՒ-
ՑԻԿ. Ըստ ինչ վերացեալ և վերամբարձ ինչ,
յոր զբօսանին այլք և միտք. Մետ՚որոց. Su-
blimis. * Ո՛չ նախ ասաց, թէ ե՛րթ և ասա
զայս ինչ, այլ զբօսուցիկ իմն արար զբանն,
և անյայտ զառաքելոյնն պայման. Ոսկ. Նա։

ԶԳԱԼԱԳԻՏ. ն. Ἀισθητῶς. Sensibi-
liter. որ և ԶԳՑԱԳԻՏ. Զգալի օրինակաւ.
մարմնապէս. Նիւթապէս. զգալով. զգա-
լի լինելով և զգայութեամբ.* Զգալապէս
գործեն (մարմինք). Փիլ. Նիւ. ա։ * Զգալի

մարմին զգալապէս և զնիւթ բժշկութեան
սիրէ. ի գիր խոս։ * Մարդն կարօտ է
ուսանել զգալապէս. Ոսկիփոր։ * Յուշցէ
զնշանակ իրացն զգալապէս։ Հրամայեաց
զգալապէս զնմանութի տեսլեանն ձեակեր-
պել։ Քննել պիտի, թէ զգալապէս և ձըշ-
մարիտ ի չուրջ եածն սատանայ զերու-
սաղէմ և ի լեառն բարձր. Վրդ. Յն. Են։
և աւելորդ։ * Ըստ որում աստ զգալա-
պէս ծերք և մանկունք չըջադային զբոցովիս.
Տծոմ։

ԶԳԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. գ. Ἀισθητός,
ὸν. Sensibilis, le. գրի և ՍԳԱԼԻ, իբր Ըս-
գալի. Ընկեալն ընդ զգայութիւք. զոր լինի
զգալ միով ի զգայարանաց. երևելի. հնա-
թական. մարմնաւոր. զգալս, այլ գալ ընկած
բան. գոյացեալ, հասած. * Զգալի երկինս, և
իմանալին։ Զգալի լոյս։ Ամենայն զգա-
լոյդ նմանութեամբ սկիզբն ունի զնմանալին ի
բնութեան ցուցակ։ Արտաքոյ զգալեացն՝
անտեսանելի և իմանալի պատճառ. Փիլ։
* Ամենայն որ մարմին է, զգալի է. և որ
անմարմին է, իմանալի է. և զգալի այն ա-
սի՝ որ ընդ զգայարանաց ի ներքոյ անկա-
նի, կամ ընդ ամենեքեան, կամ ընդ ո-
մանիք, կամ ընդ միոյ. Շ. Խղ։ * Ել ըզ-
գալի տարերց քառից։ Իմանալեացն և ըս-
գալեացդ. Շ.

ԶԳԱԼԻ. որպէս Զգացօղ, զգայուն. կիմ
զգայարան. * Համարեցոլ թէ զգալի է ա-
լեզգական և բանաւոր։ Ո՛չ եթէ զգալեաւ
տեսանին. Լմբ. ոչ. Ն ձղ։ * Անմասոյց լու-
սով, ձ որ ոչ զգալիւք (ձ զգալեւք, զգա-
լեօք) պատրիակի, և ոչ մտաց իմանի. Շ.
Բաբիչ։ * Ձհոգւոյն քաղցրացուցանելով
սրբութիւք զգալիս ։։ (զզգացօղ կարօղու-
թիւն). Խոր. Վրդ։

ԶԳԱԾԻՄ, ծայ, ծիր, ծեալ. հ. յ.
Φέρω, φορέω. Fero, gesto. περιχείμαι, ἐμ-
παρπάω, ևն. vestior, accingor, afficior,
ևն. որ և ՀԱԳԱԾԻՄ. որպէս նմանութեամբ
Ածիգածիլ, սփածանիլ զգենուլ կամ ար-
կանել զիւրև, պատել. մածանիլ. չուալ-
խիլ. ունել. կրել. համակիլ. որականալ.
տարրանալ. հագուիլ, ածենալ, մալափիլ.
գօտեմանգ, խոնիշանի ալմագ, խալբիւիպէ պա-
լատնոց, պատուհանգ, ինպրէլա օլմագ.* Ի բանչ
հան գործուձգ՝ զոր զգածեալ ես, ի միոյ
քումանէ։ Եւ զայն՝ ի վերայ մերկասարդ ան-
գամոց զգածեալ. Ոսկ. Նա։ * Քան ըզ-
խուժս և զդուժս վայրենագոյն և զգա-
ծեալ եր զերկրամբքը զգազանութիւն. Գ. Ա.
Ե. 3։ * Ինչն իսկ ակարութիւք զգածեալ է.
Եփր. Ե. 2։ * Զզգածեալսն ամբարտաւա-
նութիւք խոնարհեցոյց ։։ յն. բերելոյս, կիմ
զգեցեալս. Ցոբ. ԺԲ. 12։ * Ցորժամ զգա-
ծեալն էի մեծութիւք ։։ յն. տարրայեալ.
Ցոբ. ԺԱ. 5։ * Խիղճ մտաց նորա՝ որ տակա-
րութիւք զգածեալն է ։։ յն. տակար է. Ա.
Նոր. Ը. 10։ * Փոչւով մեզոյն զգածաւ. Սե-
բեր. Գ։ * Գերեցկութիւք ի բաց բարձեալ
են, տխուր անկերպութիւք ամենայն ինչ զգա-
ծաւ. Փիլ. Նիւ. Ա։ * Զգածեալ զգեցեալ.
Հին. Բ։

ԶԳԱԾՈՒՄ, զգածայ. Նոյն ը վ.
* Ապ՚եթէ զաշխարհիս կենաք զգածու-
ցումք ։։ յն. պատատակիցեմք զանձինս. Ոսկ.
Յ. Ա. 15։ * Տրամութիւք զգածնուցաս ։։ յն.
ըմբռնիցիս. Ոսկ. Ա. փիմ. ՃԲ։

ԶԳԱԾՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցի. ն. Տալ
զգածել. համակել. պարապնդել. յն.

Κατέχω. Detineo, occupo. կապլըռել։ * Մի
զգածուցաներ զմարդկային խորհուրդդ
ամպարշտութիւք. Փիլ. այլք։

ԶԳԱՄ, զգացի, կամ ացայ, զգա՛, ա-
ցեալ. Ն. ը. Ἀισθάνω, αἰσθάνομαι. (որ է իբր
Ագիլ). Sentio. γινώσκω, ἐπιγινώσκω, no-
vi. μεταλαμβάνω, concipio, ևն. որպէս
ԼՀ զնուրև կամ յինքն գալ. գրի և ՍԳԱՆ,
իբր ըստգալ. Ըմբռնել զերևեալս մտքին-
զէն գործարանօք. Ճանաչել. իւրազեկ լի-
նել. ըմբռնել. իմանալ ազգամբ իմն.
ղեալ, ի՛մանալ հասկնալ. գոյացեալ, հասս ԼՒ-
ՏԵ.* ԵԼԵ լինելցի հերձող, ոչ զգասցէ. Ցոբ.
Ա. 18։ * Ծաղկեցին ալիք նորա, և նա ոչ
զգաց. Ոնա. Ե. 9։ * Զգացին բազումք.
Մրկ. Ը. 33։ * Իբրև զայն զգայր յոգա. Բ.
Ա. ԺՀ. 10։ * Ոչ միոքն իմանայր, և ոչ ըզ-
գայութիւնն զգայր։ Զարարոլին զգայ
և ընդունի զլինելն, և ուրանայ գիտել
զայր։ Ցանծնդութէն զգացեալ ամուլս զնոր
(գոլ). Փիլ։ * Զգալ զվտանգն չարեաց։
Զկենդանութեան զգացեալ. Եփր։ * Զոր
զգացեալ զօրավարացն. Խոր. Գ. 40։ * Զգա-
ցեալ զբանասիրութիւն իշխանաց. Փարպ։
* Ոչ ինչ զգաց զանձկութեին Ճանապարհի.
Ոսկ. Ա. Բես։ * Չի մի զգացի զցաւս գան-
չանցն։ կամիմ զի առաւելապես զգա-
ցայց. Հ=Ց. Բեփս. է։ * Զոր օրինակ և
ոչ զցաւոցն ինչ զգայցէ հիւանդն. Ոսկ.
Տրական խնդրով (ըստ յն. սեռական),
ՃՀ վայելուչ է. * Իւրեանց մեղացն ոչ եր-
բէք զգային. Ոսկ. Ա. Ա. 10։ * Ոչինչ զգան
Թշուառութեե. Ա՝ օր. ՃԲ։ * Ոչինչ զգայր
այնմ ախտից. Խոսք։ * Ոչ զգալք տանջա-
նացն քոց։ Զգաց հարուածին իւրում։
Զգայր իւրոյ կարկային. ՃՃ։ * Զգալ վի-
րացն, կամ ցաւոցն. Լմբ. ոչ։ * Եւ այն ևս
իմն աւելի գծնդակագոյն է, զի և սգան
(այսինքն զգան) իսկ ոչ ցաւոցն. Ոսկ. Նա։

Ուսոյ ԱՆՁԻՆ ԶԳԱԼ, կամ ԶԳԱԼ ԽԵ-
ԼՑԱՑ, է Ուշաբերիլ, յինքն գալ. Խելբ
գլօխը՝ կամ խիփերէն գալ. * Հեղինակորոս
իբրև անձին զգաց։ Մխիթարեաց զնուսա
յուգա անձին զգալ. Բ. Ա. Ճ. 35։ ԺՃ. 12։
* Իբրև Թալկացեալ ոչինչ բան կարէր հար-
ցանել զայրն Թլզեսարեր, և ոչ անձին զգաց։
Զգայ խելացն իւրոց. Փարպ։ * Սմաքիեացին
և զգայցեն խելացդ իւրեանց. Եփր. Բ. ԹՀ։

Բացառական խնդրով է Սմաքիլ,
զգաստանալ, անձին գալ. Խելբէբէլ. այ-
ըմագ. * Խնդրեմք յայ զգալ ձեր ի Թմրու-
Թենէ անգիտութեդ այդորիկ։ Զգացեալ
յեօ բազում ժամուց որպէս յաքիչութէ
և ի Թմրութեանց. Փարպ։

ԶԳԱՑԱԳԱՐ. Տ. ԶԳԱՑՈՂ. և
ԶԳԱՒՑՈՂ. * Ոչ անբաժ լինել և նշանաց
ոմանց, ի ձեռն որոց զգայարար ծանիցէ
հասուստեալ զնուսուսն. Փիլ. լին. ե. ։։
* Ոչ զգայարար, այլ՝ իմաստութեամբ.
Եփր. ա՝ եփար։

ԶԳԱՑԱՉԻՐԿ. ա. Զրկեալ ի զգայ-
ուէց, անզգայ. * Ուշամոռաց և հանճարա-
զուսա, զգայազրկ և իմաստասպառ. Նար. Ի։

ԶԳԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀισθητικός.
Sensu praeditus, sensitivus. Ունակ
զգայութէ. զգայուն. զգացօղ. հասս է-
գէն, փոյտն, փոյտը. * Սահմանի կենդա-
նին, էուրէն անձնաւոր (այսինքն ընչաւոր)
զգայական. կիրդ. Գիւ։ * Երկք մասունք
են ոգւոյ, է որ անդրական, է որ զգայա-
կան, և է որ բանական. արգ բանականին՝
ճածային ոգին գոյացութի է ըստ ճածաս-
նին (մովսես)։ իակ զգայականին և կեն-
դանականին՝ արիւնն է էուրէն. Փիլ. լին.
Ի. 59։ * Նախ բուսականացն, և ապա ըղ-

գայականաբար. Աբլ: * Զգայական ընդունել կամ ընդոյտ. ևն. Նոբ:

ԶԳԱՑԱԿԱՆ. Φρόνημος, νοητός. Prudens, intelligens. որ և ԶԳԱՑԱՒՈՐ. Մտաւոր. զգօն, զգաստ. * Ընդհ՚ի հաւքաւոր ցայց զգայական՝ զհմաստիցս գրուեաս փա՚կեալ: Հարազատ զգայականաց և աքցնոբ:

ԶԳԱՑԱԿԱՆ. Ն. Αἰσθητός. Sensibilis. Անկեալն ընդ զգայութիւն. զգալի. * Որպէս զի զմիզ վերաբերեցէ զգայականաբ չիմանալին. Դիոն. երկն: * Ի զգայականս եգե՚մայ: Զգայականացն մասանց: Ի քառից տարերաց զգայականաց. Նոբ:

Իսկ փիլ. եւ. ա. 7. * կատարեալ մասանց մարմնոյ զգայականաբ ». իբր զգայուրանաբ:

ԶԳԱՑԱԿԱՆԱՓՈՑՆ. ա. Անաւել զգալի. գիւրիմաց. * Ջերկոսին ի մի մարմին ասեր՝ գիւրաշօշափագոյն և զգայականագոյն (է). զի գնոյնս և խնդալեն և արտասուցին. փիլ. լին. ա. 29:

ԶԳԱՑԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Հաղորդ գառնել զգայութեան. զգալ. * Մարմինն զգայականից լինի վասն միաւորութեան որ ի նմանոյ հոգի. Պլոտ. է:

ԶԳԱՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Փ. Զգայակից լինել. անձին զգալն. գիտակցութիւն. * Ետակաց ի խելսն առաքել սէզ զկիրսն, այլ զգայակցութիւնն իմն և զհկուցումն կրիցն. Նիս. բն:

ԶԳԱՑԱԳԻՍ. Տ. որ և ԶԳԱՑԱՒՈՐ. Զգալապէս. զգալի և երևելի օրինակաւ. ըստ զգայութ. * Առ նա զգայապէս (կատարի), և ի մեզ իմացականապէս: Զի՚ջեալ ածէ նոցա՝ զգայապէս երևելբ նոցա փողովք, հրով: Զգայապէս տեսութիւն բանիս յայտ է: Առ ի փորձել զնա զգայապէս: Դնեմք առաջի զմարմնոյ նորին նշանակ հօրն զգայապէս: Անասնեղէն աչացս ծանոյց զինքն զգայապէս. Լմբ. սղ. առակ. ծող. պրգ. էր ընդ էմբ:

ԶԳԱՑԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. Փ. Սէր զգայական կամ զգալի իրաց. * Հոգւոյ կամեք յաղթահարեալ զմարմնոյս զգայաիրուեթեան. Լմբ. սղ:

ԶԳԱՑԱՐԱՆ, ի, աց. Փ. Αἰσθητήριον. Sensorium, sensus. Գործարան զգայուեի. զգայութիւն հնգեակ. հասեբ, հասեի զհիր. և Գործի ըմբռնելոյ, ճանաչելոյ, իբր միաբն կամ սիրան. * Որպէս ի զգայարանս լինի կիրբ՝ յորժամ զգայ, այսպէս և յանձին՝ յորժամ զմտաւ ածէ: Զգայարանբ (է) գործարան ընդունելութեան զգալեացս. Նիս. բն: * Պատուհանբս զմիտս և զգայարանս. Շար: * Խաւար կուբացուցիչ երկաթիակ զգայարանաց (աչաց). Պիս: * Զգայարան գազանեացս: Ի զգայարան պոռիս միասցի. Նոբ: * Զգայարան հանճարոյ. Մագ. ին: * Զգայարանբ կարկառման մատաց առքեզ հայեցո. Մխ. ոչ:

ԶԳԱՑԱՐԱՆ. ա. Զգայական. զգալի. * Զգայարան բնութեամբ մարմնոյս՝ անբանից կենդանեաց, և ոչ մեզ է նմանակից մարգս. Շ. Ին: * Զգայարան նշանակաբ զանազանեալ դասուցն ի միմեանց. Լմբ. պրգ: Դիոն:

ԶԳԱՑԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Զգայուն. զգացող. և Մտաւոր. իմացական. * Հոգին որ կենդանի, որ ինքն որ է, և սրբոյ զամենայն բոյս ծննդեան զգայաւոր. կոչ. ծբ. յն. զամենայն բնութեի իմացական:

ԶԳԱՑԻՆ, ինբ. Իբր Զգայուն. * Ուրանաբ զգայինբ և իմանալիբ. Մխայել. Ին:

* ԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. 4. (իբր վերացական). Αἴσθησις, αἰσθημα. Sensio, sensus, cognitio, notitia, intelligentia. Զգացումն, ըմբռնումն, ճանաչումն, տեղեկութ. * Տեսութեին միայն ունի զերկիւղն, այլ զգայութիւն և ոչ մի ինչ լինիցի քեզ. Ճ. Ա: * Զգայութիւ՝ ամենայն բանի յայտնագոյն՝ առ ի փորձն է. Բրս. Դիմ: * Զգայութիւ է առաջիկայ իրի մասնական գիտուե. վասն զի ամենայն զգայութի զմասնական գիտութիւն գիտէ. Սահմ. ծգ: * Ամենայն կերպակուր ի՚ճաշակելն ունի տալ զգայութի որպութիւ, և ոչ ի տեսանելն. Սրգ. ա. գ:

ԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ ԱՌՆՈՒԼ, կամ ԻՆՔՆԱԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ ԼԻՆԵԼ. այսինքն Զգալ. * Ցոյց մեծութիւն հայելով զգայութի առցէ ամենայն տկարութ. Փիլ. իագն: * Եւ ոչ զգայութի առնուաք չարեաց. Ոսի. յհ. է. 11: * Եւ զամենայնացդ բնաւ ոչ առի զգայուե. Ճ. Ա: * Ի զգայուե լինի վատթար գործոց անցեալ ժամանակին, և զչարութիւե ողբայ զվարս. Շ. Ֆգլ:

ԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ ԱՌՆԵԼ, ՏԱԼ. } Զգալ, ԲԵՐԵԼ Ի ԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. } ցուցանել, իմացուցանել. * Ոչ մի ինչ զգայութի տանջանաց տարբեր յիս. Ճ. Ա: * Որմն ապատաց, և ոմն ականջաց տալով զգայուե. Շ. Ֆգլ: * Ոչ բերբեր առժամայն ի զգայութի զգործեցեալ իրակուին. Ցհ. լբ:

ԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. Φρόνησις. Prudentia, sapientia, intelligentia. Զգաստութի. խոհականութի. խելք. խելացութի. և խելացբերութի. ուշ. * Փոխեալ ի իրաս յանուսումնութէ, և յանզգամէ ի զգայաբ. Փիլ. իմագն: * Երկիր ի սուկալի բեմբեն, և եկ ի զգայութիւն. Մանդ: * Խրն դութ յոյսդ վերաստեղծաս ի զգայութի (ապ. զգաստութի) առաքինասբ վերոյ. Ցճգ. է: * Ի զգայուե եմք անձանց մերոց. Դիոն. ճծայ. յն. գիտակից եմք. այսինքն գիտեմք զչափ անձանց: * Ի սմանե պարգևի զգայութիւն մատց. Վբ. հց. է: * Զգայութի սրտին խոցոտեալ: Իբրև զանասուն համարեցայ հեղբեալ ի զգայուէ: Ի քեզ համբառնամբ զձեռս, զիհաս, և զզգայութիդ հոգւոց իմմատից. Նոբ: * Զօրացուցանեն զզգայութի խելացն ». այս. ինքն զուշ մտացն, կամ զուշգն. Փոբգ: * Ի զգայութի գալ ոչ կամիք. Կիւխ:

ԶԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. (ի Թանձրացեալն). Αἰσθησις. Sensus. Զգայարան. գործի և կարողութի զգալոյ. հասեբ. * Հինգբս զգայութիբ: Զգայութեց աղօտացելոյ՝ և մարմին ծանրանայ: Բերէ միտբն պտուղս զնմանելիսն, իսկ զգայուի զզգալիսն: Շարժեալ լինի զգայութիւնն ի առողեակսէն (յառարկայէ), իսկ միտքն ի զգայուէն. Փիլ: * Մխիթ ուրոյն ուրոյն զգայութիւնբ (ապ. զգայարանբ) իցեն ել, և մին լսէ, և միւսն տեսանէ. Խոր: * Հինգ զգայութեց: Ի սեամն զգայութեց. Նոբ: * Զգայութիդբ պատուհանացս ազզմամբ քո լցի. Մխ. ոգ:

ԶԳԱՑՈՒՆ, յինոյ, ոց. ա. Αἰσθητικός. Sensitivus. Զգայական. իբր ունակ զգայութեի. զգացող. ըմբռնող զգայելս զգայաբ սէս. հասեի. * Լուսորբք ինձ կղզիբ. հրաւիրէ իբրև նչան ինչ զանզգայականն ըզգայնոյն. Ոսի. եռ: * Զգայնոց և անզգայից. Մագ: * Ոչ միայն անմոլութեան, այլ և ըզգայնոցս հնչել ձայն բերկրանաց. Նոբ. խռս: * Ցանմարմինոցն և ի մտաւորացն, որք չափք և ցոյզք զգայնոցն են: Ի վերայ զգայնոց բնութեցն. Փիլ. եւ: * Զգայուն բարբ նոցա. Վեղոբ. է:

ԶԳՈՑՈՒՆ. Ἔμφρονος. Prudens. νοητός, intelligens, intelligibilis. Զգաստ. զգօն. հանճարեղ. իմացօղ. խելամուտ. մտաւորական. * Չի մի ակամայ, այլ զգայուն խորհրդով կամաւոր բարութ գործեցէ զլաւն. Փիլ. ծ. իսն: * Լուեալ աւետիսաւոր և զգայուն մտաց՝ մանկոյն նեաննն վահանայ. Փորպ: * Զօրուելբ իմն զգայուն լաւուելեց հաստատեցաւ յայ. Եղնիկ: * Գայլբ զգայունբ ... Զգայուն աղաւնի». յն. իմացական, կամ իմանալի. կոչ. ծէ:

ԶԳՈՑՈՒՆ. Αἰσθητός. Sensibilis. Ըզգայական, որպէս զգալի, երևելի. * Միչտ ծաղկեալ առանց զգայուն դառնոց անմարմին գեղեցկուեն: Լաբան Թարգմանի տպատակուելբ, լուսոյ զգայնոյ նշանակ: Ըզգայուն աչխարհս. Փիլ: * Ցամենայն զգայնոցս որոշեցեբ զձեզ. մի զբաւեցի հոգին ի ձեռն զգայութեց. Աման. ի պէտբ:

ԶԳՈՑՈՒՆՔ. փ. Αἰσθησις. Sensus. Ըզգայութիբ. մատուբ մարմնոյ քաջ զգացօղբ. * Պէ՚ր և զգայուեն նոքա ունին առ ի հոս ձգան զկեզ. Վեղոբ. է: * Որ ինչ ի զգայնոց չօշափի կամ զնին կամ ազդի, այն մարմնաւոր է. և որ զգայնոց ոչ ազդի, անմարմին. Եղնիկ: * Գկուբս՝ առաքին և մարմնոյ, ոչ դրեւն միայն, այլ և կենդանբ և զգայնբ. Կիւրղ. ծն:

ԶԳՈՑՈՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զգայական, շնչաւոր, մարմնական. * Ի զգայունականն վարուց աստի ի մտաւորականն ամբառնալ. Վբ. հց. իէ:

ԶԳՈՑՈ, ի, ից. Փ. * Երսւγμα. Ructus. որ գրի և ԶԳՆՈ. Ործ. ործալն. ըզգայելն. զգայութի. * Ործիլն. Եկիրեին, արուղ, վերուղ. * Ինչբ յորժամ ի փափկուելես ծախիցեն, ի մեզկուելի մարմնոյ լինին, ի զգայ, և ի փուք. Բրս. տիւ: * Ժահահոտ զգայուիբն (այլ ձ. ի ժանդահոտ զգայուից, կամ ժահահոտ զգեուից) նեխուելեանն զմերձաւորան զազուցուցանէ. Մագ. ծէ. կամ ծէ: Ա Ճ. Դ:

ԶԳՈՑՈՒՄ, եցի. Ն. } Ἐρεύγω, ομαι. ԶԳՈՑՈՒՄ, եցայ. } Eructo, ructo, or. գրի և ԶԳՆՈՒԼ. (որպէս թէ աստիկ գայուել. Թ. Եկիրելե.) Ի վեր տալ զկերածն ի չափուելեամբ անմարս. ի վեր բղխել զորդուելիւն. և նմանուելեամբ, ի գուրս տալ զաւելորդ և զանպատեհ բանս. ործիլ. Եկիրելե. Ընձեղաս Եկիլե, արուղ կամ վերուղ տերկին. Իբրև յանոյշ խորակաց լկուելէ մեզմով զգայուեալ՝ այնպէս արձակեաց զոգին. ՃՃ: * Որ զգառն մաղձն ունիցին զշարեացն. . . և յայտ յայնցանէ է՝ զոր ըզգայունն. Ոսի. յ. է. 17: * Ծով ևոբա կոանաց բազմաց ըմպելով զանամոքելի աղուելին ի խորոց զգայուի. Պիսիբ: * Ցաւելուածոյ սրտիկ իւրեանց զգայուելբ՝ զարձեալ ասեն. Ամեն. ծէ: * Իբրև զհուր՝ կայծակունս զգայուէ ի ներքուստ: Բանս նոյ խաւանաց զգայուել. Լմբ. սղ: * Զգայուեր յերեսս նորա. Վբ. հց. իէ: * Ցայտնապէս զուրացուելեն խոստովանուելին զգայուն. Սարի. հանգ: * Առ մեզ սխմն կախարդ ըզգայուեալ (կամ զգայուեցաւ). կանան:

ԶԳՈՑՈՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἐρυγή, ἐρευ.

ԶԳՈՑՈՒՈՒՄՆ, ումն. Ἴγμός, μα. Ructus, ructatio, eructatio. Զգայու. զգայուեալն. (ըստ ամենայն առումն). գրի և ԳՆՈՒՈՒԹԻՒՆ. * Ամաչել ասել զպատաչար զգայուելոյն (կամ գայուելոյն) զառ ի վեր փսխածն. Ոսի. յ. ֆ. 17: * Ի գիս նեզնելոյ ի՚ չուայուելբ ձգուելով արձակեն զգայուելոս. յանկագ լսմանէ պատասխան. Փիլ. եւ: * Գկու ինձ իմացիր զանձ գուգն իւր բերանոյն զչար զգայուելն:

Ա֊ինպիսի է նաեւ խօսիլն զգայուն. լ֊ի. ոչ: *Զգայուն եւ անէ ընդ չլծուն֊սըն. Վրդն. ոչ:

ԶԳԱՒԵԼ. կամ է Զգայել, իբր՝ ի դէպս տալ զգաչըւթիւն. կամ Տղմանալ, գպչանալ, ի բառիս ԳՑՑՈ, որ և Գտա, Գեւ. *Բայց սիրան պղծուելե աղտեղու֊թիւն զգաւեալ՝ մտանի ի ձեռս չապկոյ. Ածր. ա. 14:

ԶԳԱՅՏ, ի, ից. ա. Փրմւոյ. Prudens, sapiens. νηφαλιος, γνφών, σῶσα. vigilans, cautus. σώφρων, sobrius, continens, modestus, honestus. իբր Զգաչող անձին. զգօն. զգոյշ. սկող. հակող. սթխուն. պարկեշտ. ժուժկալ. բարեձև. չափաւոր յամենայնի. ողջախոհ. ողջամիտ. իմաստուն. խոհական. այբ, ւեռփւ, էհվի ըէյոչնի, ափբււբը, էբւեռւբը. *Ծերոց ըզգաստս լինել, պարկեշտս, ցածունս. Տիտ. ի. 2: *Անքիւին . . . զգաստ է և իմաստուն. Տիտ. գ. 12: *Զպաշտօնեայ կանայս ըզգաստս. Գծ. ծի. 50. յն. բարեձև: *Ո՛վ կանայք զգաստք՝ ածասկըք: Ազդեաց ըզգաստիցն: Ընտաքնոցն զգաստքն (իմաստունքն, կի իմաստուն կարծեցեալ քանքն). Ըստ: *Որ վերակացուն է, զգաստ լիցի առ մերմաւորս, և նախաւառ առ հեռաւորան. Ցձի. իզ: *Զարթնուլ և զգաստ լինել յոգի հեզուելե ձծաւանգ քո պատուիրանիդ. Նար. ղա: *Որ զգաստքն են (ի գինւոյ): Աբբեալ է զգաստ արբեցութե. Փիւ: *Որպէս արբեալքն՝ գինւոյն անոյշ՝ զգաստիցն նախասիրեն. Նիս. Ի֊ծորբ: *Ոչ եռաւն տեղի զգաստութե ի մարմինս խրեանց, ոչ տուաւ նոցա յարկի տեղի ի տապանի անգ՝ որ լի է զգաստիւք. Եփր. ծն: *Ձայն խոչոր, խակ քոյդ զգաստ. Բրս. լ֊լխ:

ԶԳԱՅՏ ԱՐՈՒՆԵԼ. Տ. ԶԳԱՅՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ: *Զգաստ արասցես զնեւելագարեալս: Ըզգաստ արա ընդ ոգւոյս և զծնեալսըն ունի կրիայս գանգաղուելի. Նար. ծէ. յէ:

ԵՒ Զգացուցանել. ազդ առնել. յուշ առնել. *Ցառաջագոյն զգաստ առնէ զաւերածսյն. Գե. նս:

ԶԳԱՅՏ ԼԻՆԵԼ. Զգալ. լրազգած լինել. *Զգաստ եղև յուգա վասն անօրէնն խակուելեան ինսանին. է. ի. ծէ. կ: Խակ եւս. փբ. ա: *Զգաստ լիներ նաբուկոդրոս առաջ զհօրն վախճանէ յն. կարծի իբր՝ ազդ լիներ. բայց յն. զգայր նաբուկոդոնոսոր զհօրն վախճան. վասն որոյ գուցէ և ի հյ. գրելի է, նաբուկոդոնոսորս:

ԶԳԱՅՏԱԲԱՐ. ի. Զգաստութե. *Ի խորհելն, և ի զգաստաբար զգալն օգնական կանաչ: Գիւ:

ԶԳԱՅՏԱԳՈՑՆ, գունի, յց. ա. Առաւել կամ կարի զգաստ. *Զառաքինին զհաստատագոյն ապր. և զգաստագոյն զկինն իմաստուն. Փիւ. Լին: *Որպէս չունս զգաստագոյնք են, և պահապանք գանձուցն. Մագ. ծէ:

ԶԳԱՅՏԱԽՕՍ. ա. Որ զգաստութե խօսի. պարկեշտ ի բանս. *Եղիցի ուղիղ նայեւլով աչեաք, և զգաստախօս լեզուաւ. Վբդ կղ. է:

ԶԳԱՅՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական զգաստից և զգաստութե. վայելչական. ուսոյի և ԶԳԱՅՏԱՑԱԿԱՆ ԿՐՕՆՔ կի Ս. ՌՇԿՒՆՈՒԹԻՒՆ՝ գինի որպէս իմաստասիրութի. փիլիսոփայութի. փիլոսոփիա. *Ըզգաստական կրօնիցն ձչմարտութեան չէին ընկերք: Ձև ևս հանգստութեին լսել զայն. պիսի զգաստական առաքինութենէ. Ոսկ. նս. Ե ֆբ:

ԶԳԱՅՏԱՄԻՏ. ա. Զգաստ մտաք. պարկեշտ, արթուն և խոհական. *Ընորհեա նոցա հոգի զգաստամիտ. Մաշ. պսակ:

ԶԳԱՅՏԱՆԱՄ, ացայ, ցիր. ե. Ապրոնέω, νήφω. Sobrius, vel sanae mentis sum, resipisco, vigilo. գրի և ՍԳԱՍՑՏԱՆԱՄ. Զգաստ լինել. ի զգաստութի գալ. զգօնանալ. սթափիլ. ուշաբերիլ. ղգուշանալ. պարկեշտանալ՝ յանձին և յաւելուածոց. ողջախոհանալ. խելբ գլուխ գալ, խելփխրեն գալ, խելփխալ. *Տեսանեն զդիւսահարն, զի նստեր զգեցեալ և զգաստացեալ. Խորհել ի զգաստանալ: Եթէ զգաստանայիք, այն ձեր է: Զգաստացարուք այսուհետեւ. ևն: *Փախիր ի խօսից կանանց, եթէ կամիս ըզգաստանալ. Նեղս: *Զգաստացեալ է, այսինքն է զղջանայ և ապաշաւէ. Փիւ. այլ: *Զգաստասցին ամենայն գործաւորք ի ժամ ապօթիցն. Ցձի. իէ: *Զգաստացեալ օրհնաբանիչք եղբք. Ըստ: *Զգաստացեալք վայելչական տուընկնամբ՝ առաքինութե կայցուք. ԺՀ: *Նուաւս զգաստանան երիտասարդք նոցա ի սրբութիւն: Ի սեռիլ մերձաւորութե նորա զգաստացան լինիք. Եփ. ը: *Կանայքն զգաստս նային: Ի մէջ զգաստացելոց կոչանացն. Խոր. հոիթ: *Նա և այլովք առաքինութե կամիմք զգաստանալ. Խոս: *Ընդ աւչեալսն, և զգաստացեալսն: Ողբիմ դարձեալ, և ոչ զգաստանամ: Ոչ զգաստացայ ի բողբ գործ. Նար:

**ՄԵՐԻ՝ ըստ յն. ոճոյ, որպէս իմաստասիրել. փիլոսոփեւ. *Զգաստասնալ և ճարտարասանէր. յն. ի մի բառ. Ոսկ. Ա. ա. 15:

ԶԳԱՅՏԱՒԷՐ, սիրի, ըաց. ա. Σώφρων. Sobrius. Սիրող զգաստութեան. և Առաքինասէր. զգաստ. պարկեշտ. իմաստուն. *Ամէն զգաստասէր (կամ ժուժկալի և զգաստասիրի) յանապատն խնդրէ փուելայ: Փուելայ զերծանել ըզգաստասէրն ի փղձոյ կանանց: Ցարուցանէ (զսեռսզս) զգաստասէրն ի փառս բանութի այ. Նեղս:

ԶԳԱՅՏԱՏՈՒԻՉ. որպէս յն. իմաստասէր. Փիլոսոփոս. *Ցովսեփ ասէ քանզի արգարդ էր, ևն: Տեսանեմ որպիսի ոք իմաստուն և զգաստասէր էր: Ի վեր քան զօրինս ըզգաստասէր գտաներ բարուքն: Ի վերոյ քան զօրինն զգաստասէրն և իմաստասէրն բարուց էր: Մի բանիբուն չանայցես առնել, այլ զգաստասէր լինել իրասանջիր. Ոսկ. ֆթ. Ե էէս:

ԶԳԱՅՏԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր ըզգաստութե և առաքինութե. որ ըստ յն. ասի Փիլոսոփիա, փիլիսոփայութի. իմաստասիրութի. *Ալ և ի գրոխս լերանց տեսանեմք զգաստասիրու թի, և գունգս հրեշտակաց ի մարդկեղէն մարմինս երեւեալ. Ոսկ. ֆթ. ա. 1:

ԶԳԱՅՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σωφρονίζω. Reduco ad sanam mentem, emendo, moderor. Զգաստ առնել. իրաւ տեղւով ուղղել. զարթնուցանել. պարկեշտացուցանել. Խելբ գլուխը բերել. ճանճս բերէիս *Զգաստացուսցեն զմանկամարդսն. Տիտ. ի. 4: *Ընդանիւն ղբանաւորս զգաստացուցանիս. Նար. իզ: *Իրասան զգաստացուցանէ. Մագ: *Զգաստացոյ զմիտս ի թմբրութի. Մխ. ոչ:

ԶԳԱՅՏԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ըաց. ա. Σωφρονιστής, ήρ. Emendator. Որ զգաստացուցանէ. առիթ զգաստութե. *Խոսվարըայք եթէն, համեստացուիչ և զգաստացուցիչ զրք ոչ ունելով. Փիւ. Խոսփ: *Զգաստացուցիչ կանանց մեղաւորաց. Նար, ճ:

*Ծագումն արուսեակին զգաստացուցիչ է մարդկան՝ սլատրաստել ի գործս առաւօտուն. Ածռ. յկ. Ա:

ԶԳԱՅՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Σωφροσύνη, σωρονισμός. Sobrietas, modestia, temperantia, castitas, emendatio. Զգաստ գոլ. պատկեշտութե. ցածունի. հեմեստութե. ողջախոհութե. չափաւորութե. այբգւբգ. էեբհէպէաբւբգ. *Կանայք զգաստութիք զարդարել զանձինս: Հոգի սիրոյ, և զգաստութեան: Զգաստութիք կեցցուք յաչխարհիս: Առաքինութեամբ ինձ՝ ի գործս իմ զգաստութիք ևն: *Զգաստութե ծնանի զժուժկալութե ոչ. յն. զգաստութե ծնանի զժուժկալութե. Նեղս: * Մաքրականնայ տիրանուէր զգաստութեց: Զսրբապրանն մաքրութեան, և զընդունին զգաստութեան. Նար:

ԶԳԱՅՑՈՒԹԻՒՆ. Ֆոփλεια. Vigilantia, attentio. Արթնութե. զգուշաւորութե. *Զգաստութիք և համեստութիք վարս ունել ուղիղ բանն առէք: Զգաստութիւն նախանձամբիք զամենայն ինչ գործէ. Փիւ: *Հսկող յորվորբեցայ, բայց զզգաստութեն աչս կսփուցի: Ի զգաստութիւն արթնութիք սլսի: Ի զգաստութեն զուարթուքի. Նար: *Ո՛վ զգաստութեան իմաստուն կուսանաց, որոց ոչ յայղձից չեզգուքի և քուն. Ըստ: *Հանապազ՝ զոր ինչ գործես յարբեցուքի՝ առաջի աչաց տեսցես ի զգաստութեան ժամու. Ոսկ. իէ բ:

ԶԳԱՅՑՈՒԹԻՒՆ. Փիλοσοφία. Իմաստասիրութի. զգաստասիրութի. առաքինասէր փոյթ. *Վայելչեսցէ ի զգաստութեան: Ուսան և յովսէփ յուցաներ բազում ըզգաստութի. Ոսկ. ֆ. ա. 3. Ե 4:

ԶԳԱՅՈՒՆ, անոյ, ոց. Տ. ԶԳԱՑՑ. *Ո՛չ զգաստնոց, այլ արբեցողաց. Խոփ:

ԶԳԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Αἴσθησις. Sensio. Զգալն, խելամտութի. խելբ հասիկ՝ բաց֊ինբ. *Վայելալակի ընդ ահեկին և աջոյ զգացումն՝ ածային. այլ. սակեր ոսկանց. Սիաս. ըֆբ:

ԵՒ Մոյսմա, μήνυσις. Indictio, indicium, signum. Ազդեցութի. յուշարարութի. նշանակ. *Դարձեալ ինգութեան աւետիք, դարձեալ ազատութե զգայուն. Ոսկ. յասէփս:

ԶԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐμφανίζω, ἀνατίθημι, μηνύω, δειλόω. Certiorem, vel notum facio, expono, refero, indico, significo, nuncio, declaro, manifesto. Զեկուցանել. իրազեկ առնել. ազդ առնել. յուշ առնել. նշանակել. յայտնել. պատմել. իմոյ ընել, իմոյընել. հաւլըընել. փոյթբրեցի. խոսել էնսիս. *Զգայուցէք հաւալսպատեսին: Մի ումեք ասել, թէ զայս զգացուցեր ինձ: Զգացուցին դատաւորին վասն պօղոսի: Զգացուցին նմա զպօղոսէ: Ոչ ինչ զգայուցի մարմնոյ և արեան (այսինքն ազգականաց). ևն: *Պիղատոս զբրիստոսէից կլսնից զգայոյց տիրելւի, և նա սինկղիտոսացն. Եփ. էբ. է: Տես և խոր. է. 29: գ. 14. 52: *Մուկեղէն գօսեսան զորովայնին զգացուցաներ զմեռելոլեի. ՃՃ: *Որով Ճանապահս զգացուցաներ որդւոց մարդկան կրկին զծծգիտութեին. Աբէ:

ԶԳԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Μυσῶν, μηνυτής. Denunciator, docens. Ջեկուցիչ. յիշեցուցիչ. լսուքեր. ուսուցիչ. *Գեր֊բազարդիցն Հոգւոյ հանճարոց մեք անգիտանամք, և յաւէտ զի՝ զնոցայն այլ լուսաւորչի և զգացուցչի եմք կարօտ (այ):

Դիւռ. էրէն: *Պարտ էր Ճանապարհ առնել (նախ գաթրիէլի) զգացուցչին տէրունական գալստեանն. Ոսկ. յաւելփ: * Եթէ զգայուցիչ ահեղ է, զգացուցանողն (նմա) ամենայն իրօք ահաւորագոյն է. Գր. ոսանկ:

ԶԳԵՆՈՒՄ, զգեցայ, ցից, ցեալ. Ն. ի. Ἐνδύομαι, ἐνδεδύσκομαι, φορέω, φέρω, ἀμφιέννυμι, περιζώννυμι. Induor, vestior, fero, porto, gero, accingor, circumcingor. գրի և ՍԳՆՈՒԼ. Ագանիլ սրկանել զեւրև. զգածիլ. ունել, կրել յանձին. առնուլ զանձամբ. հագածիլ. զարգարիլ. հագնիլ, հագուիլ. ինչիւ, ինչինիւ. *Զգեցցի քահանայն պատմուճան կտաւի, և անդրավարտիս կտաւիս զգեցցի ի վերայ մարմնոյ իւրոյ: Զգեցեալ էին զպատմուճանս բեհեզիզէնս: Մի՛ զգեցցի այր զգեստ կանացի: Զգեցիր հանդիւթ սգոյ: Զգեցայք քուրձ: Զգենուլ զձորձս, վարապետական, զփափուկսն. են: *Զգեցեալ լոյ հանդերձս ծիրանիս. Եփ. ի. 12: *Զգեցեալ լինի զսպառազինուելիւն հոգւոյն. Վ.ի. հգ. ը: *Խոշոր բրդեայս զգենուին. փոքս: *Զգեցցին խոյք մաքեաց. Ած. իը. ւ. որպէս ումկ. իրէլաի ըւալ: Նմանուելը առի. *Զգենուլ զսմբեթ, կամ զանկեծս, զպարտուելի, զօրուելի և փառս և պատիւ, ցնծուելի. են: Եւ ևս. *Որպէս զգեցաք զսպատկեր հողեղինին, զգեցցուք և զսպատկեր երկնաւորին: Զքո զգեցեալ էք. են: *Որպէս պղնձի մարմին զգեցողաց. Վ.ի. ղ: *Որովք եղեն զգեցեալք զքո. Շար: *Զծած զգեցողսն եր քոյ և արտաքոյ. Ներ. ւը: *Ինքն Ճշմարիտ որդին աստուծոյ զամենեսեան զմեզ զգեցեալ է, զի սմենեքին մեք զմին զգեցցուք զծած. Ամ. ա: Տ. և ԱՍՏՈՒԾԱԶԳԵՑԱ, ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԳԵՍ: *Զայսպիսի պայծառուի լուսոյ զգենուլ: Զմի առաքինուի հաւատոյ զգենուլ Եվիւ ը: *Խաւար զգեցաւ. Ներ. իե: *Ցորժամ իմացականս զիրշատակ նորին լեցի զգեցեալ. Լ.ի. եր ընդ եվ: *Ինքն իսկ օձն զգենու զամենայն զգոյնս, և զամենայն համ և գհոտ. եէր. ծն: *Տճես զնուիրդ բազում անգամ զգենուս յոյնորքանս, որ հակառակ իմն թուին, են. Սեբէր. է:

ԶԳԵՆՈՒԼ ԲԱՆԻՆ ԶՄԱՐՄԻՆ. Մարմնանալ. մարդանալ. առնուլ զբնութիւն մարդկային. *Աւետեաքն գաբրիէլի մարմին ըզգենու ի սքէ կուսէն: Որ ըստ հողեղէն բնութեանս մարդկան զգեցար մարմին: Զգեցար պատկեր հողեղինի. են. Շար:

ԶԳԵՌԵԼ. Տ. ԶԳԱՑՈՒԼ:

ԶԳԵՍՏ, ու, ուց. կամ ի, ից. և ոյ, ով. ֆ. Ἔνδυμα, ἔνδυσις, ἱμάτιον, ἀμφίασις. Indumentum, vestis, amictus. στολή, stola, են. գրի և ՍԳՆՈՑ. (ձե. և յն. Ագետ, ըսքեմ, σχῆμα, habitus.) Որ ինչ ի զգեցեալ լինի. կամ արկեալ զանձամբ. զգեստիլք, ագանեալք, արկանեալք. հանդերձ. ձորձ. պատմուճան. հագուստ, լոն, ւոր. ինչեձէ, բուպա, սէվդ, եսվպ. *Զզգեստս անձանց նոցա, կամ մերկոց: Զստորոտս զգեստուս: Ի գրապանս զգեստուս նորա: Ի զգեստէ քումմէ: Պաճուճեալ զգեստուք զարդ: Զգեստս կանացի. են: *Փախանակ ոսկեհուռ զգեստուցն՝ բրդեայս զգեցցին. փոքս: *Գծուծ զգեստիւք: Ի յերկուսգ զգեստից: Ի զգեստիցն մերկ. Վ.ի հդ: *Եւ ոչ զգեստից ինչ ունէին պէտս: Ահա՛ ի զգեստիցն և կերակրոց. Լ.ի. ացուբ: *Զգեստս ծուռ պատի սփածաւոյ. այսինքն զինչ. Շար: Առի և *Գարմիր զգեստ (միոյ) ոսկենոյ. իցր կարմիր կօշիկ. Խոր. ա. 23:

Նմանուելը. *Խորք որպէս զգեստս վերարկու է նորա. Սչ. ձգ. 6: *Ամենեցուն հասարակ հնարէր զնուամոյն իւրոց ի վերայ տալ պատմուճանել զգեստ. Խոր. ա. 23: *Շուրջ պատեա զգեստովս փրկուելեան. Պրկ: *Եթէ զգեստիւն լուսոյ պարծիմ: Աւազանին զգեստիւ. են. Նար:

ԶԳԵՍՏԱՊԱՐՈՑՐ. ա. Իբրու զգեստ պարուրիչ. որպէս զպարեգօտկամ զպատմուճան. *Ո՞ւր այն ժամանակ, յորժամ յօրինէին նմին զլուսաթոյրն զգեստապարոյրն պատմուճան. Պիս:

ԶԳԵՍՏԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Սէր ըզգեստուց պատուականաց. զարդասիրութիւն. ալէկ հագուսի խնէր ըւալը. *Փառասիրութիւք, պատուասիրութիւք, զգեստասիրութիւք, պճնելով. Վ.ի հդ. իը:

ԶԳԵՍՏԱՒՈՐԵՄ, եցի, եա. Ն.
ԶԳԵՍՏԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ևի. Տ. ԶԳԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Զեպիսկոպոսունս և զերիցունս զգեստաւորեր պատուական հանդերձիւք. Ճ. Ա: *Ոչխարն . . . այն՝ որ զգեստաւորեաց զմերկութիւն ադամայ և ծննդոց նորա. Ածո. յհ. ի: *Զմեզ զգեստաւորեալ արքունիք. Խոր. հոխիս: *Ըզգեստաւորեալ զհեթանոս տառաքելական կոչմամբ են. Շար: * Ըստ սովորականին զարդու զինքն զգեստաւորեալ: Պատուական զարդու զնա զգեստաւորելոյ յարգանք աւազանին. ՃՀ. ի:

ԶԳԵՍՏԱՒՈՐԻՄ, եցայ, եալ. հ. Տ. ԶԳԵՆՈՒԼ. հագուսիլ, հագուիլ. ինչինիւ. *Հաւատովք ծնեալ, և զգեստաւորեալ զքո, լինիմք նորա տաճար և օթևան. Նիւս. էրփ: *Զփառացն և զլուսոյ պատմուճանս զգեստաւորիլ արժանի գտան: Ցփսիս գԺողովրդեր զգեստաւորեր. ՃՀ. ի: *Որպէս զգեստաւորիլ մարդ յաստուե ոչխարի, այպէս առաջին մերկութիւնն մեր ի փառսն՝ զգեստաւորի անպատուագելի ոչխարիւն. Լ.ի. ացաբ: * Ոմանք ի ձէնդ ի մորթոց փայտից զգեստաւորեալ. Մագ. իը: *Զգեստաւորեալ վայելչութե՛ի պարկեշտ պատիւ եպիսկոպոսութե. Նար. խլ:

ԶԳԵՍՏԻԿ. ֆ. Զգեստ աղքատին. հանդերձիկ. խեղճ հագուստ. բռպաճէզի. *Մերկացին ի նոցանէ զզգեստիկն. ՃՃ: *Զգեստիկն զոր ունէք պատաւատուն, եղև հնացեալ. Վ.ի հդ. իա:

ԶԳԵՏՆԵՄ, եցի. Ն. Ῥίπτω κατ' ἐδάφους. Dejicio in solum, projicio in terram. Զգետնի այսինքն ընդ դետին զարկուցանել, զընկենուլ յերկիր. գեւթինը յգէտ՝ զարնել. էէրէ լոբդ՚ֆագ, վօրֆագ. *Ըզգետնեաց զնա գնն ի միջի անդ, և եւ ի նմանէ. Ղ.ի. ը. 35: * Շարժէր զնա, և անդէն զգետներ. ֆ. ՀԻ. ի. 10: *Զգետնեալ լինէր կոյն մանուկ զսենեզերաստատ բանսարդն. Խոր. հոխիս: Իսկ Դոփ. է. 27. *Կորացաւ, մինչև զգետնեցաւ. յն. իսմ, յերկիր հաւատեցաւ. էէրէ սոֆլանիբ:

ԶԳԵՑԱՆԵԼ. Ն. Իմն կամ ընթերցիր Զգեցուցանել. *Վարագոյրն փառացդ զտաճարսդ զգեցանէր. եէր. համաբ:

ԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. } Զգենուլն. ըզգեստաւորելն.
ԶԳԵՑՈՒՄՆ, ցման. } *Ոսակեհամուկ զգեցութիւնն: Զանաւթոյլ զգեստաւ նորա զգեցումն ի բաց թօշափ. ՃՀ. ի: *Մաքրութե՛ն շնչոյս, զգեցմամբ անդամոյս՝ զգաստ արացես. Նար. ծը:

Նմանուելեամբ. * Անակիզքն բանն . . . սկզբնաւորեալ ի կուսէն՝ մարմնով զգեցմամբ. Շար. այսինքն առնելով զմարմին:

ԶԳԵՑՈՑԱՆԵՄ, ցուցի, եցո. Ն. Ἐνδύω, ἐδιδύσκω. Induo. ἀμφιέννυμι, amicio. στολίζω, stola vestio. Տալ զգեստուլ. զգեստաւորել. ծածկել, պատել ձորձովք. հագցնել, հագուեցնել. ինչիւ, ինչինիւ. *Զգեցոյց ընոսա: Զգեցոյց յակոբայ: Զգեցուացես ահարոնի զպատմուճանն սբ: Որ զգեցուցանէր ձեզ (կամ զձեզ) կարմիրս: Եթէ արարիւ անտես զմերկն կորուսեալ, և ոչ զգեցուցի. են: *Զերիվարս ոչ զգեցուցի զրահիւք, և ոչ զմարտիկս սպառազինութե. Ներ. իը: * Իբրև զպատերազմական զինուորսդ զձեն զգեցուցանեն. կամիչ: *Զչեցուցաս նոցա իւր զձեռս (կարգէ) ի վաւակաց քանանացւոց. Խոր. բ. 7:

Նմանուելը ասի. *Զգեցուցից զիրկուն, կամ զսմբեթ. Սչ. ձլ. 16. 18: * Ծառ բարձրացեալ . . . զգեցուցանել արմտեաք զգերեզկութիւն. Ծն. խ. 21: *Զխոսան ի վայրի ոչխ այնպէս զգեցուցանէ. Մաթ. ը. 30: Ղ.ի. ծբ. 28: *Աչօթիւք քովք հանճար ինձ զգեցուացես. Կ.ի ա: * Զիրէր զարդարեցուցեալ, և զգեցուցեալ զտիւ. Պիս: *Վերստին զմանկական տիոցն զգեցուցանելով զհասակ. ՃՀ. իմ. ոբ:

ԶԳԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ զգեցուցանէ. զգեցուցանօղ. հագուեցնօղ. ինչիւիչ. *Նոցա լինիր կերակրող և զգեցուցիչ. Մանը. ը: *Փառազարդողին զգեցուցիչ. Ներ. կոա:

ԶԳԼԽԵԼ. Գինեհարիլ. գինին գլուխը ջրնել. * Կարի արբեցող զոյն ասեմ, որ ոք յոռի գինուոյն զգլխի. ՃՀ. Ոսկ. բ. փիմ. ք:

ԶԳՆԱՄ. ացի. լ. Περιπατέω. Ambulo, incedo. Սահպ գնալ. երթեւեկել. երթալ գալ. չրջիլ. չրջագայիլ. ձեմել. ծաւգալ. ելդիւ, ելդինիւ. * Լուսոն զձայն զգնալոյ սեւան այ ի դրախտի անդ. Ծն. ք. 8: *Զգնայր ի վերայ ուանեաց. բ. Լիգ. ծա. 2: *Զգնայր ի բուրաստանի: Զգնայրք ի մէջ բուրաստանի. Դան. ծք. 8. 36: *Զգնայր յա՛ ընդ եզը ծովուն. Մփս: ք. 8: Իակ ք. Լիգ. ք. 35. յօրինակս ինչ, *Դարձաւ և զգնացաւ ի տանն յայսկոյս և յայնկոյսն, ի բազում այլ օրինակս, և ի յն. գրի, գնաց:

ԶԳՈՑԸ, զգոյք, ի զգուչի. ա. գ. Ὀρατικός. Perspicax, cautus, circumspectus. Որ ուշ ունի զգաստութե. ուշգիր. արթուն. անձնապահ. և երկիւղած. զգօ-ղաւոր, աչագոյց. ինօչխ- աւէգ. կնկի իհ. ինյոտ. գհոհնէչիբ. *Զայր շրյտ է զգոչ՝ի գործ իւր՝ թագաւորաց առաջի պարտ է կացուցանել. յն. յն. ականի կամ գիտող. Աաւ. իբ. 29: *Որ երկնչին, զգոչք և պատրաստ հանապազ կան. և զգուշանալովք՝ ոչ ըմբռնին յարատոյ մեզայց. Խոր: *Ծանոթ է լեզուին յանցանք, և գիւրին. տորին զգոչքն անխոով մնան. Լ.ի. ոա: *Զգոչք միայն խորչելոյն չայ, և ոչ մերձելոյն. Լ.ի. պգբգ:

Մերթ Անքոյթ, ապահով, կիմ զգուշալն. *Երկիւղս զնս միայն խրատել կամեցաւ՝ եգիր զնս ի զգոյշ վայրն. Փիւ յոե:

Ի ԶՈՈՒՇԻ ԱՒՆՆԼ. Դնել ի զգուշութե. պահել. անքոյթ առնել. յապահովել. ամրացուցանել. Ἀσφαλίζω. Tutum reddo, munio. *Ի զգուշի սրա զու զմեզ զի մի ընդ քու այլ ումեք երկիր պագանիցեմք. Կալ. ծէ:

ԶԳՈՑԸ ԼԻՆԼ. } Προσέχω. (յորմէ
ԶԳՈՑԸ ՏԱԼ. } Պաօսխուհվն.) Caveo, attendo. βλέπω, ὁράω. Video. Հրվide, videte. φυλαττω, σσω. observo. Զգուշանալ. բացառական խնգրով իբր Անձնապահ լինել. և տրականաւ՝ որպէս

Ուր ունել միա գնել. քալ գիտել, հայել սեասանել. փնտ, փեռէփ, պէոյշ կեղիբ, ոգնէ նայե. սոփըն օր, եյի պոփ, պոփըն. *Զգոյշ լեր չուտելոյ (կամ՝ ի չուտելոյ) զարիւն: Զգոյշ լեր, գուցե անցանիցես ընդ այն տեղի: Զգոյշ լերուք ի սուտ մարգարէիցն: Զգոյշ եղերուք ի չանց անտի: Տեսէք և զգոյշ լերուք յամենայն ագահութենէ: Զգոյշ լերուք անձանց ի խմրոյ սադուկեցւոյն, որ է կեղծաւորուն: Զգոյշ լեր անձին քումմ: Զգոյշ լերուք ապրմուտենէ ձերում: Զգոյշ լերուք սըրտիւք ձերովք ամենայն բանիցս այսոցիկ: Զգոյշ կացէք անձանց: Զգոյշ կայէք. մի ոք գիտասցէ, կամ մի ոք զձեզ խաբեսցէ: Զգոյշ լինիկք պատանեկին սբեսոլոմայ: Զգոյշ լեր սպասաւորութենդ. և այլն: *Զգոյշ լեր նորա իմաստութենն: Եւ գուզգոյշ լեր, թէ զնարդ հանճարեղաբար ...: Զգոյշ լեր և ասա, զինչ ասէ աբեսարա նէչն. Ոսի. չհ:

ԶԳՈՒՇԱԲԱՐ. ս. Ἀσφαλέως, παρατήρων, διαστέλλων, ևն. Caute, diligenter, accurate. Զգուշութիւն. զգուշեաւ. ուշիուշով. խնամով. խորհրդով. *Նայեա՛ց ըղգուշաբար. Ոսի. յգ. *Զգուշաբար և վերկոսին անուանան՝ ի մէջ էառ, զուէրն, և զածն: Զգուշաբար ասաց, սնեալ ոչ երկայն ծերութիւն, այլ գեղեցիկ ծերութիւն: Զգուշաբար ասացին, հարցցուք ոչ զնա, այլ զբերան նորա: Զգուշաբար՝ ի վեր հայեցեալ գիշերի՝ ի վերայ անկանէր Թըշնամեացն. փիւ: *Իբրև՝ ի դիտանոց ինչ ծովու գրացի՝ զգուշաբար և անշուժապէս զքունաւոր հուլմոցն և զալեացն ջի վերայ ընթացս համրերել. Բրս. յոսպիփ: *Հայեցուածն իւրեանց զգուշաբար պահէին. Ցհ. իվ: *Մնալ զգուշաբար գալոտեան թագաւորին. Շ. էսդր: *Առ կամս օրինացն տեառն իւրոյ զգուշաբար գերիլ. Լմբ. պորփ:

ԶԳՈՒՇԱԳՈՅՆ, գոյնք. ա. Ἐυλαβής, ἀσφαλέστερος. Cautior, diligentior, tutior. Կալի զգոյշ. զգուշաւոր. ուշադիր. երկիւղած, և Զգուշալի. աւրապահ. անվտանգ. անքոյթ. *Զգուշագոյնս առնի՝ ցհէք զորդիսն իսրայէլի՝ ի պղծութենէնց. Ղեսս. ծԵ. 31: *Ա՛յսպիսի օրինակք ընդդէմ արկածից փորձութեց զգուշագոյնս առնէ (զամենեսին). Իփն: *Ալրք զգաստք՝ զգուշագոյնք հրամանաց վարդապետուէնն. Կորնթ: *Որպէս մի զգուշագոյն լիցի նմա ընուէն ... իբր անվտանգ. Լմբ. պորփ: *Ի զգուշագոյն և՛ի հաստատագոյն փոխի վայրն. Փիւ. լէն. Ե. դՅ: *Որչափ զգուշագոյն էր բանսն, նոյնչափ և աքանչելիքն պայծառագոյն. Ոսի. գծ:

ԶԳՈՒՇԱԼԻ. ա. Իբր Զգուշանալի. Ἀσφαλές. Cautum, cavendum, diligenter observandum. Ուր արժան է զգուշանալ պահել. քալ գիտելի. *Ընոյն գրել առ ձեզ ինձ ոչ գանձագրելի է, և ձեզ կալի զգուշալի. Փիլիպ. Ե. 1: *Տարաբերեալ մեռց զառաքինորդական պատիւ հաւատալ զգուշալի է. Լմբ. պորփ: *Օրինակ զգուշալի զինի եղելոցն մարդկան՝ առ՝ի վարժել զաւագոյն ուսումն վարդապետուէ. Պիփ:

ԶԳՈՒՇԱԼԻՔ. որպէս Զգոյշ, զգուշաւոր. *Ոչինչ այլ այպակս զգուշալի լիցուք, որքան զմիաս մաքրել. Լմբ, նիեզ:

ԶԳՈՒՇԱԼԻՔ. իբր Անվտանգ. զգուշութիւն պահել. անքոյթ. ապահով. աւրին. *Այն է երկիր զգուշալի, ուր ոչ յարձրտակի (ինչ). Ոսի. յհ. ա. 15:

ԶԳՈՒՇԱԿ, կամ ԳՈՒՇԱԿ, ի, աց. գ. Զգուշացուցիչ, կամ Գուշակելով յիշեցուցիչ. յուշարար. *(Աք գիրն զքահանայսն) ազդարարս՝ի դիտանոցի կացեալ վերայ, և զգուշակս յարձակմանն թշնամեաց, և դէտս կոչել սովորութիւն է. Սարկ. ֆհ:

ԶԳՈՒՇԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ գրի և ԳՈՒՇԱԿՈՆ. Ուր գոյ կամ պահելի է զգուշութիւն. որ ինչ հայի՝ի զգուշութիւն. զգուշաւոր. երկիւղած. և ճգնաւորական. *Զգուշականն (մակբայ է), զգոյշ, գուշցէ. թրաւ. ֆէբ: *Զգուշական համարձակութիւն: Զգուշական երկիւղիւ: Զգուշական և աննիւթհեղի փառաբանողաց. Նար: *Զգուշական պատուիրան, կամ իրատ. Վանակ: Վրդն: Տօնակ: *Զգուշական կենցայ, կամ կեանք. Բրս. ձԳն. յն. ἀσκητικός, asceticus.

Կամ որպէս Զգուշալի. *Զգուշական է վայրապար ումեք հաւատալ. Ոսի. յհ. ա. 19: *Յոյժ առ Ն՛տնարտուէ զգուշական (կամ գուշական)է ասել թէ ոսկի է. Պապա. փխ:

ԶԳՈՒՇԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Իբր Զգուշագոյն, այսինքն ապահովագոյն. *Զգուշականագոյն արարեալ՝ երկրի զգանձն Թագոյց. Սոիր. ա. 12:

ԶԳՈՒՇԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. ի ΣυνήδεզԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡδαι. Parigaudio affici, gratulatio. Ոճ անսովոր, որ պէս Պատանակից լինել զգուշութեր ապահովութեն այլոց, իբր ուրախակցութեի ընդ յաջողուածն եղելոց իրաց. *Նախանձեալ ընդ նա՝ի բարս ... պարտ էր քեզ գէթ ըզգուշակից լինել. զի եթէ վատտահոցն հաղորդ ոչ կարես լինել, ի զգուշակցութենէն բաւականապէս կարես շահս ինչ շահել. Ոսի. յհ. է. 8:

ԶԳՈՒՇԱԿԵՄ. եցի. ն. Բայ անսովոր. Որպէս գուշակ կամ զգուշութիւն առնել. դէլ. *Պօլոսի ոչ հրեշտակն մինչև՝ի հռոմ զՀանապարհն զգուշակեաց. Խոխ:

ԶԳՈՒՇԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որոյ հայեցուածն է զգոյշ, զգաստ, արթուն. *Ակն ունի զգուշահայեաց. Շ. յն. ե:

ԶԳՈՒՇԱՆԱՄ. սպայ, ցկր. ւ. բցա. ինդր. Προσέχω, ἐυλαβέομαι, διατήρεω, φυλάττω, ομαι. διαφυλάττω. Attendo, caveo, observo, custodio. Զգոյշ լինել. զգոյշ կալ. պահել զանձն արթնութեամբ. անձնապահ լինել. զգուշ լինել, հեռանալ ինեալ. սոփըն օլմագ, սոփըմագ. իհիդյոտ էնմէ. *Ոչ ասաց զգուշանալ՝ի խմորոյ, այլ յաղանդոյ: Զգուշացաւ անտի: Ոչ զգուշացաւ՝ի սրոյն: Զգուշանալ՝ի կռոց զըհէրոյ, ևն: *Զգուշանալ՝ի ինաստակարացն. ցճա. Ֆ: *Զգուշանալ յառաջկայիցն. Սարկ. յն. ա:

Տր. ինդր. Ἀσφαλίζω, ομαι. καταιδέω, διαστέλλω. Prospicio, animadverto, considero, ևն. Ուշ ունել զգաստութիւն. Լանալ պահել պահպանել անքոյթ առնել. ապահովել. ալէյ նայէ, ալէյ պահէ. էյի պագմագ, էէօգլեմէ, սոփըմագ. *Զգուշացայ քեզ աջով այգ արուեի լմոյ: Ա՛ռ՝ի մէ՛ զգուշացաւ նմա տէր: Զգուշացայց կեբակրոցն ձերոց, և ոչ ապահանեցից զալաւուղ երկրի ձերոյ: Հրամայեաւ զգուշանալ գերեզմանին: Զգուշացայ՛ր աւուրն չաբաթիս՝ սրբել զնա: Զգուշասցի՛ր ամսոյն կանխոց: Զգուշացան սրբութենեանցն ամ: Զգուշացաւ նմա, զի մի՛ կործանեացն: Եւ՝ի գարանակալաց նորա զգուշացաւ (նմա, այսինքն պահպանեաց). ևն: *Զգուշանայինն եփրատու՝ի կասխոսէ. Խոր. ե. 26: *Զգուշացայսուք չար խորհրդոց: Զգուշացէք անձանց ձերոց: Մի՛ նայեսցի յետս երթեք, զգուշացի յառաջ՝ ՚ն. այսինքն ուշ դիցէ առաջիկայից. վրդ: հց: *Զայս ոչ ասէին, եթէ զգուշացեալք էին ընձերըմանն. Ա՛նան. ծե: *Զգուշացարուք և գրոյն, թէ կերակուր նորա ընտիրքն. Նար. կե: *Խմաստութիւ զգուշայիքը գրանց մարմնոց ձերոց. Լմբ. պորփ: *Տեսանիքը, զի ձեզ զգուշանամ, զձէնջ հոգամ. Ոսի. էէր:

Եւ յայլ հոլովս սովին մուտք. *Զգուշացար՝ի Ճանապարհս քո. Սղ. ճՅը. 15: *Ի ձեռն կնոջ զգուշացաւ. Ովս. ծե. 12: *Խորհուրդք լարհայ զգուշացին զքև. Ա՛սի. ե. 11: *Յայսոսիկ զգուշանալ. ցճա. ծե: *Մխայն յայն զգուշացիլը. Լմբ. պորփ: *Ի տեղւոյն վերայ զգուշացարուքը. Լսար. ծե: *Իսկ նա զգուշանայր, թերևս տեսցէ զդէղ լսիրելին իւր ՚ն. այսինքն գետակն ունէր զգուշութեամբ. Վրդ: սա:

Իսկ հայցական խնդիրն է հեղինակաբար թիւն. *Զգուշանայ զգաստի փրկութի. Պիփ: *Ամենայն հնարիւք զսկիքն ապաշխարութենէն զգուշանայ. Մանդ. ծե: *Ա՛րկ զնա՝ի բանտ, և զգուշացաւ զտուն՝ի փայտի ՚ն. այսինքն պնդեաց՝ի կոճեղս. Հ=ց. օգոսթ. իա:

ԶԳՈՒՇԱՊԷՍ. տ. ԶԳՈՒՇԱԲԱՐ. *Զգուշապէս՝ ոտի սարսափմամբ՝ միշտ երկրպագէիր. Նար: Խ: *Զգուշապէս մնասուրական ոչջք նայեցեալ տեսիքը. Լմբ. պորփ: *Լեր պահօղ զգուշապէս լեզուի և որովայնի և կոկորդի քոյ. Վրդ հց. ե:

ԶԳՈՒՇԱՆՔ, նաց. գ. Զգուշութենի. զգուշալի իրք կարևորք. *Գուցե նեղեալ՝ի սառամանեաց լճին՝ գիւնն՝ի կիւմութենի բալանեսցն, և վերպեացին՝ի զգուշանացն. Թէոփ. Խ ֆ:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի, ցո՛ն. Διαστέλλω. Moneo, observo. Ազդ առնել զգուշանալ. իրատեալ զգաստացուցանել հեռանալ՝ի վտանգէ. սոփըմբրմագ. *Դէտ կացուցի զքեզ ... զգուշացուցանիցես անօրինին ... Ոչ զգուշացուցեր նմա. ևն. Եզեկ. ճ. 18 = 21: *Զգուշացոյց յագահուճ. իփն: *Հանապազ զայս զգուշացուցանեն քարոզքն. Խոր:

Կամ Զգուշութենի պահել, պահ դնել. *Զգուշացուսցէ զբերանն. վրդ հց. է: *Բնր գակաւս արարեալ զգուշացուցին. Փորպ:

Կամ Ցուշ առնել, և Գուշակել. *Ըզգուշացուցանէր զնր եկաւորութենն՝ դըրնապանին: Ընկալ մի գռնապանին զգուշացոյց զնմանէ, և ասէ, ես տեսի, ևն. ցճ:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆՈՂԱՒԱՐ. ս. Προσοχής. Attente. Ուշ ունելով. անընդհատ մտադրութենի. *Առ ամն և ամենայնոյն զգուշացուցանողաւար սէրն. Դ:ն:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՑՈՒ, ցչի, չաց. ա. Որ ոք կամ որ ինչ զգուշացուցանէ. խրատուիչ, խրատական. *Պատմեացեն հարք որդւոց, իբրև պատուիրանք զգուշացուցիչք լինիցին. Ագաթ: *Ցարգարեր և զգուշացուցիչս գիտաւորական կենցաղոյս. Ցհ. նէ: *Բանս զգուշացուցիչս. Վրդն: օրին:

ԶԳՈՒՇԱՒ. տ. ԶԳՈՒՇԱՒ:

ԶԳՈՒՇԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἀσφαλής. Securus. Ուր գոյ զգուշութենի ապահովիչ. անքոյթ. անվտանգ. անվրէպ. ամրացեալ. աւրին, աւհի, ֆամաբ. *Մարգասէր, հասատասուն, զգուշաւոր, անդոգ: Եստուր և՛ի ծովու. Ճանապարհ, և՛ի մէջ ալեաց չափիլ զգուշաւոր. Խ. է. 23: ծԲ. 3: *Ձիք ինչ զգուշաւոր ամրութենի քան զերկիւղն ոյ: Յետ զերկիւղն ոյ հայցէ՛ անարատ մնալ և զգուշաւոր ասէ զնեաչն յաջխար-

հի. խոսէ: * Զգուշաւոր գնացիւք. Նէ. ա. պէտ: * Զմանկունս օրհնեա տէր, և զարգացի 'ի զգուշաւոր կեանս. Շ. ի: *Պարիսպ զգուշաւոր. Լմբ. ող: *Գիտել ետ՝ զգուշաւոր արկանել հիմն մեծագոյն իրաց. Վրդ. եւ: (Առ յետինս վարի ոմն. ոճով, որպէս Զգոյշ, զգուշացող):

ԶԳՈՒՇԱՒՈՐԱՊԷՍ. ս. Զգուշութիւն պահպանելով. յապահովի. * Զգուշաւորապէս բարձեալ յանձանձեն. Նար. ղԷ:

ԶԳՈՒՇԵԱԼ. ս. Ἀσφαλέως, λῶς. ἐπιμελῶς, παρατήρων. Diligenter, accurate, observans. որ և ԶԳՈՒՇԱՆ. ('ի հոլովականէ բառիս Զգոյշ.) Զգուշաբար. զգուշակես. զգուշութիւն. ուշ դնելով, փութով իմաստուն. խորհրդով. *Զգուշաւ փակեալ լինի տոպանն: Զգուշեաւ և պահպանութիւն ասէ, զի 'ի վեր յարուցեալ լինի ոչ 'ի տապանէն, այլ 'ի մեռելոյն: Զգուշեալ (կամ զգուշաւ) ընդ միտ ածեալք, և սպաս կալեալ գրեցին: Զգուշեալ սպասեա՛ (այսինքն դիտեա), զի տասներորդ է նոյ 'ի հոլանձնէն. փիլ:

ԶԳՈՒՇՈՂԱԿԱՆ. ա. Զգուշացող. զգուշութիւն պահօղ պահպանօղ. *Բարեգործական է բարին, և նախախնամական որոց 'ի նմանէն բոլորից, և զգուշողական. Մաթ. նիէ:

ԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσφαλία, ἀσφάλεια. Cautio, diligentia, securitas, են. Զգոյն լինել. զգուշանալն. ուշադրութիւն. փոյթ պահպանութեան. Ճգնութիւն. ամրութիւն. ապահովութիւն. * Իմ է խորհուրդ և զգուշութիւն: Անգամ առեալ զաւրաւոր զգուշութիւն: Բնակեալքիք զգուշութիւն: Զգուշութիւն եղեցի յիմում քաղաքի: Մնոյց երկիր զձագս նորա զգուշութիւն: Զբանին գոաք փակեալ ամենայն զգուշութիւն. ևն: *Հինին՝ հաստատուն զգուշութիւն 'ի ներքոյ կալցէ. Ոէ. ս. ա. 15: *Ընկերն՝ դիր եղեալ բազում զգուշութիւն ». իմ ուշադրութիւն. փոքր: *Զգուշութիւն եղեալ ոստոմակայ ». այսինքն աղդումն զգուշալի. Մաթ. նէ: *Տայր զգուշութիւն, զի մի՛ ոք գիտասցէ». այսինքն պատուէր զգուշութիւն. Ճ. բ: *Ամայի 'ի զգուշութիւն պահողացն». այսինքն 'ի զգուշաւոր պահպանութիւնեն. Նար. ք: *Ի պաշտօն զգուշութիւն խորհրդոյ դոյ մեծի». այսինքն յարգանաց. Նար. խ: *Զգուշուի է մատանի 'ի ձեռին». այսինքն ամրուն, կամ նշան պատուոյ. Մխ. երեմ:

ԶԳՈՒՇՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ս. Զգուշաբար. զգուշեաւ. խնամով. Ἀσφαλῶς, ἐπιμελῶς. Caute, secure, accurate, diligenter. զգուշութիւնով, ուշիւ նայելով. ասաւել ինէ, ինչպէս. *Դիր զգուշութիւն: Գնասցէ իսրայէլ զգուշութիւն փառացն ծոյ: Կալ ջինք զնա, և տարջինք զգուշութիւն: Պատուիրեցին բանստապետին զգուշութիւն պահել զնոսա. ևն:

ԶԳՕՆ, ի, ից. ա. Պրաօ̀ς, ἥμερος. Mansuetus, cicur. (իբր Զգայուն յոյժ, զգաստ, զգոյշ. հակառակին անզգայի, և անզգամի). Ուշիմ, և ուշիւ այսինքն մեղմ, հանդարտ, հեզ. ընդեղ. ցածուն. հլու, (մարդ, և անասուն). ևս և Σοφός. Sapiens. συνετός, intelligens. Հանճարեղ, իմաստուն, ներհուն, բանիբուն. խելօք, խելօքիկ, անմեղ. ասելա. Ե խելացի. փոքրկոտ. * Զբազում անզգամս տեսանեմք զգօնացեալս, և զգօնս անզգամեալս. Եփիփ: *Սէր յակոբ... կոչեցաւ Զգօն, այսինքն է հանդարտ, իբր թէ հեզ. որ է հաստատուն, այս է անփոփոխ. Նար. ծբէ: *(Երևիլ) 'ի գազանաց զգօնն. ՑճԺ. ը: * Զգօն է թռչունն և ոչ (աղաւնի). Ոէ. ֆԹ: *Ամենայն ձի՛ խրոխտ, և ամենայն ոչխար՝ զգօն. Լմբ. իհ: *Ոչխար գոլով ոչխարս գործէ զհաւատացեալս իւր զգօն և հանդարտս. Վրդ. եւ: Իսկ Զգօն՝ ըստ որում լսեմաստուն՝ յոյնք և լատինք զնոքն յակոմ մծբնացի կոչէն Σοφός. Sapiens. տես և 'ի ԶԳՕՆԱԿԱՆ, ԶԳՕՆՈՒԹԻՒՆ, և յայլ ածանցս:

ԶԳՕՆԱԲԱՐ. ս. ա. Հանդարտաբար. և ցածուն. հանդարտական. * Ի ձեռն մարդ ինոյ ընդելաբար՝ և զգօնաբար ընդ համազգեացս խօսելով. Բրս. ծ: *Առաքեր զլուծն խոնարհութեան 'ի զգօնաբար կրօնաւորութեան. Գնչ:

ԶԳՕՆԱԲԱՐՈՑ, ի, ից. ա. որ և ԸԶԳՕՆԱՄԻՏ. Ἥμερος. Հանդարտաբարոյ. * Ի գայլոյն և 'ի գառանցն օրինակի զբարս մարդկան իմանալ, զոմանս վայրենամիտս, և զկէսս զգօնաբարոյս. Գէ. նս: կամ ըստ Ոէ. նս. *Կէսն վայրենամիտք, և կէսն զգօնաբարոյք: Վասն վայրենամիտ մարդկան, և զգօնաբարոյից ասէ »:

ԶԳՕՆԱՊՈՑՆ. ա. Ἀναιρέω զգօն. հանդարտագոյն. հեզագոյն. * Առ յանցաւորս մեր զգօնագոյնս լինելով. Ոէ. ս. ա. 19:

ԶԳՕՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զգօն, իբր մնացի. խելօք, խելոյի. խելաց բեր. * Ինքեանք (իշխանքն՝ որք զնաժամուժն անգետս համարէին օրինաց) մինչ սպանանէին զքե, զգօնականս համարէին զանձինս իւրեանց. Ոէ. իհ. ի. 19:

ԶԳՕՆԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Զգօն մտաք, զգօնաբարոյ. ուշիմ. հանդարտ. հեզ. *Զգազանամիսս բարս մարդկան կոչէ գայլս, և զգօնամիսս կոչէ գառինս: Վայրենամիտք և զգօնամիտք 'ի միասին բնակեսցեն, և միանց ինչ ոչ վնասեսցեն. Ոէ. նս:

ԶԳՕՆԱՆԱՄ, ացայ. է. Ἡμερόομαι. Mansuetus fio, resipisco. Զգաստանալ. անձին զգալ. հանգարտիլ. ընտելանալ. ցածուն լինել. ցածնուլ. խոնարհանալ. խելօնալ. *կամաք չարանայ (բանականն), և յորժամ կամի՝ կարող է զգօնանալ: Եթէ բնութիւք չար ինչ էր օձ, ոչ զգօնանայր երբեք 'ի գազանութիւնէ անտի իւրմէ. Նա ասէանիկ տեսանելոյ 'ի հնարագիտութիւնէ Թովչայ զգօնացեալ. Եփիփ: *Թէև գազան էր, սակայն ևս զգօնանալ պարտ էր. Ոէ. ֆԹ: *Զգօնացեալք՝ ամիսոփեն զանձինս. քաջ, սաեն, մի լիցի. Իգն: *Զգօնացեալ հանճարով. Վրդ. օրին:

ԶԳՕՆԱՊԷՍ. Տ. ԶԳՕՆԱԲԱՐ. Ἡμέρως. Զգօնապէս զինքն պատրաստեալ. Գնչ:

ԶԳՕՆԱՑԱՆ. ա. Զգօնացեալ. խրատեալ. ընդելացեալ. * Ոմն օրինաքն ըզգօնացած, ոմանն որմուռ ըզվհեսս կամաց. Շ. խոսթ:

ԶԳՕՆԱՒԱՆ, ի, աց. գ. կրճարան կամ կրճիչ 'ի զգօնութիւն, 'ի հանդարտութիւն. *Անզգամաց զգօնարան. Շ. բոբյէ:

ԶԳՕՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἡμερόω. Mansuefacio. Հանդարտեցուցանել. ընդելացուցանել. խելօքցնել. ընտելացնել. աւելցուբշոմ. *Զձի խստերախ հանդարտութեամբ զգօնացուցանեմք: Զգազանս զգօնացուցանեմք: Ոէ. իհ. ա. 25: *Ամենըրեակն մտաց խակուքիւ զգաստ յարմարեն. զանբանական վիճիղողութիւն ասուն կենդանեացդ ողջախոհաբար զգօնացուցանեն. Նար. խ: *Որ այնչափ զգօնացուցանել զօձս գիտեն. Եփիփ: *Որ և զգազանս անգամ զգօնացուցանեն ծառայից իւրոց. Վրթ հղ. ծխ: *Ամեր գազանական բարկութիւնն զգօնացուցուք. Սարգ. ա. պ. ծ:

ԶԳՕՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶԳՕՆՈՒԹԻՒՆ, ըստ ձ. նշ. *Ի զգօնաւորութիւն սո ղոմոնի գրեալ է. Եփիփ. ասէաբ:

ԶԳՕՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡσυχής. Lenitas, mansuetudo. Հանդարտուի, հեզութիւն, մեղմութիւն. ուշիմութիւն. խելօքութիւն. ասելա. *Զգօնութեանն հանդարտութեան է. Լմբ. ասաւ: *Ի հեզութիւն և 'ի զգօնութիւն (տերանց առ ծառայս). փիլ. ծ. բաս: *Ոչ ամենայն ուրեք զգօնութիւն լաւ ինչ է, այլ երբեմն զսաստն յարձակել. Եփիփ: Տես:

ԶԳՕՆՈՒԹԻՒՆ. Αἴσθησις. Sensus, intellectus. Σοφία. Sapientia. συνεσις, intelligentia. ἐπιεικεία, moderatio. Իւրաքանչիւրոց հանճար. խնամաւորութիւն. խնամաւոր անասելութիւն. խելք, խելացութիւն. վէրն. ա. գէտ. ոճբէ. ասելաբէ. *Սկիզբն զգօնութիւն՝ երկիւղ տեառն. Սղ. ճԺ. 10: *Պաշտօն բարի առ ծած՝ սկիզբն զգօնութիւն. Նար. ա. 7: *Ուսուցիր խնդրել զնխնամաւորութիւն և զզգօնութիւն. Պտրգ: *Խաղաղութիւն խաղաղութիւն ոչ մնի, այլ զգօնութիւն. Ոէ. ս. է. 8:

ԶԳՕՆՈՒԹԻՒՆ. Գիրք խնամանոյն սողոմոնի. զոր օրինակ Առակք, և խնամաւորութիւն. *Եկեալ 'ի դէպ նոցա ճշմարիտ առակին զգօնութիւն. է. պեթ. է. 22: *Որպէս ասաց զգօնութիւնն, 'ի մեծութիւն գիւղեցկութիւն առարածոց են. կոլ. է: * Այն իսկ է՝ ասաց զգօնութիւնն, կերայք զհաց իմ. Եփիփ. հմաթ:

ԶԳՕՍԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԳՕՍԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἀποξηραίνω, իբր Զարաչար գօսացուցանել. ձիբ գոբոնիմագ. * Ի միասին ժողովէ զիողս երակացն, և զգօսացուցանէ. Պղաթ. փիմ:

ԶԵԱՆ, զենի. գ. որ և ՎԶԵԱՆ. Վնաս. ղէն. էյան, ղարբ, վէրք. *Անձանց ինաս, և արքունի մեծապես զեան. Եփիփ. ֆ: *Թեթև զեան առնել. Լմբ. ող:

ԶԵԳ. Տ. ԶԵՐԾ. *Թանձր քառանկիւնին զեգ ուտուն, կամ զեգ անդուկ է. Լբ. իիւ:

ԶԵԼԱՆԵՄ, զելի. լ. Ելանել ըստ չափ, ըստ սահման. կարգեր ծառս եաալ, կամ վեր ըլալ. *Որք ըստ ժողովրդեանն տկարութեն զանցանէին, և տմենեսին զմարմնաւոր օրինաքն զելանէին. Ոէ. իհ. ա. 12:

ԶԵԽ, ԶԵԽԻ, ևն. Տ. ԶԵՂԽ, ևն:

ԶԵԿՈՒՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զեկուցանօղ. յայտարար. * Զզեկուցականն ապա որ ըստ անձինն ետծեանն տատանեկի. Մաթ. նիէ:

ԶԵԿՈՒՑԱՆԵՄ, կուցի, կո. ն. Μηνύω, δηλόω, προσανατίθημαι. Indico, declaro, refero, expono, denuncio. Զգացուցանել. իրազեկ՝ իրազգած առնել. տեղեկացուցանել. ծանուցանել. յայտ առնել. ազդ առնել. նշանակել. պատմել. յունկն. յայտնել. խնդրոյ պատ. հասկընել. խոպեր ենդէ. *Փեսատս զեկոյց արքայի զաղտուկ. Գծ. իէ. 14: *Զեկուցանէ անուանս զրուլել իւր: Իսկոյն ամենայն իրաք. քանզի զայս զեկուցանէ այսոր: Զեկուցանէ նշանակաւ իմն այսպիսի: Զազգն հաւասալ զեկոյց: Ի ձեռն որոյ զեկուցանի, թէ հաւատաց ես: Բաղձամ հասանիլ յայտնի նշանացն, որովք կատարածքն զեկուսցին. Փիւ: *Ա յտոյ զվեթրակատար հաւատոյ նորա զեկուցանէ. Ճ. գ: *Բաւականս և առ 'ի զայլսն զեկուցանելոյ. Կորին: * Ա յտակ սաւոր յինքեան ունելով զեկուցանէ մեզ միտս. ՁՀ. իմ. ապ: *Զայլոց նախարարաց զեկուսցուք բանիւ. ՁՀ. իի: *Զանարժա նիցն, և զշաղախ ալան հեղգութիւն կենացս զեկուցանէ. Շ. բոբյէ: * Ի զեկուցանողէն ուսար զկատարումն խորհրդոյս. ՃՃ:

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Μήνυμα.

Indicium, significatio. Ցայտարարութիւն. ազդարարութիւն. ծանուցումն. ակնարկութիւն. նշանակ. խոպէր, պէշրէթ. *(Հրեշք) զեկուցումն մարդկան առաւել պղծութեն: Ա յսոքիկ՝ զեկուցմունք իմն են անյայտ և աներևելի բնութ. փիլ. ֆ. բան. Ե խոսփ: *Փրկագործ կրիցէ երկրորդն ադամայ՝ առ մեզ զեկուցումն. Սիաս. ըմբ:

ՉԵՂԱՆԻՄ. Տ. ՉԵՂՈՒՄ:

ՉԵՂԱԽ, կամ ՉԵԽ. ա. Σφαλερός. Labilis, lubricus, fallibilis, erroneus. (իբր Չելեալ ըստ չափ, կամ զեղեալ, կամ սահեալ.) որպէս Սխալական. սահական. անհաստատ. ղաղիպադիտն. լսրծոտ. սլուքսոտն. գայդնձագ. պիւլաթէր. *Չեղևք են Ճանապարհք նորա. Առակ. Ե. 6: *Չանկնայն գործն (չինուածոյ) զեղև և զալ փաղփուն ի կործանումն դարձուցանէ. Ոսէ. յհ. ա. 10: *Մանուկն՝ զեղև և զաղփաղփուն (է) խորհրդովք. Ոսէ. Եփէս: *Չեղև, անհաստատ. Հին բա:

Կամ Տարապայման և անհաւատի, և վտանգաւոր. *Փափաքանօք աւերդրդաց փուճան գործով կրթել զզեղև հմտութեն արուեստիս (հաւարկութեն)... կրթել զանձ հաս արուեստին զեղև հմտութեն. Պիպ:

ՉԵՂ, կամ ՉԵՒ. Ἀκόλαστος, ἄσωτος. Luxuriosus, prodigus. (չ. և սելեխ). Վարուք զեղծն. չափաղանց յուսելիս, յղմկելիս, և յամենայն իրս. փափկակեաց. անառակ. ցոփ. շուայտոտ. պակշոտ. անկարդ. (անձն, և գործն). ՀԸԼԸԽՓ, ԲՈՅԼ. ԵՓՓԿ, ԸՀՎԸՆԻ. *Լուսաւ, որ զեղևն է, և չՅոտեցաւ նմա Հաճոյ. Սէր. Ե. 18: *Չեհին ի պտուկութեն ևեթ ծախէ զժամանակս իւր: Ոչ ի հարկէ էր պտուկութեն քո, այլ ի զեղև և յաճախագոյն կամաց. Ոսէ. Ե: *Ընդունիցիս բնակակից ղոմն և կամ գրացի, որ յոյժ գոյ սրլաւգոյն, և ոչ իցէ ոլջախոհ, այլ զեխ. Պլաս. օրին. Գ: *Ոլջախոհն՝ քան զեխն, և խոհեմականն քան զանզգաւին. անդ. Ե: *Ոչ ևս պարկեշտս, այլ ամենևին յամենայնի զեխք, անժոյժք: Ի ձեռանէ պակշոտելոց զեղխիցն ապրեցուցանէր. ՃՃ: *Նոքա կերպասիօղք են, և սոքա զեխք. ԵՓՓԻ: *Չեղև է վարուք, այլ ոչ կրակապաշտ. Խոր. Գ. 63: *Չեղև վարուց տանել: Հանդուրժել զեղև և ունարժան կարգի. Փաբպ: *Չեխ կենաց աշխարհիս ցանկացեալ. ԵՓՓ. Դա: *Ոչ խառնիխուռն յարձակին ի զեղև իգ ամրոլեթիս խաւնիցն: Չկալուձէն ի զեղև յարձակմանէն. Պիպ:

ՉԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Անառակութեի. զազրագործութեի. *Չմին զըլսադաշտ ոմն զեղևագործութեե գնե (ընծայէ). ԵՓՓԻ:

ՉԵՂԱԼԻՑ. ա. Լցեալ մինչև ի զեղումն կամ ի զեղմութեի. *Թակոյկս լևսբուղևս զեղևալվեց գինով. Ոսէ. Ղ. յն. ἐστέμμενος, բոլորեալ իբր պսակաւ. ՆԵՓԼԵՅՈՆ:

ՉԵՂԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՉԵՂԱՒՄ. *Մանաւանդ գինւով, որով բազումքն իսկ զեղևանան. ԵՓՓԻ:

ՉԵՂԱՆԱՔ կամ ՉԵԽԱՆԱՔ, նաց. Տ. ՉԵՂՈՒԹԻՒՆ. *Ոչք ցամաքեալ էք պահոք ի զեխանաց արբեցութեե և ի փափկութեե. Թէոփ. ի Ղ:

ՉԵՂԱԽԵՄ, եցի. լ. Տ. ՉԵՂԱՒՄ. *Վանն որոյ ի հարկէ զեղևեն, լստ տեղացն և օդոցն փոփոխման խաբեալք. Պիպ:

ՉԵՂԱԻՄ, կամ ՉԵԽԻՄ, խեցայ, խեալ. ֆ. որ և ՉԵՂԱՆԱՒԼ. Διαμαρτάνω. Pecco, erro. որպէս Յանցանել, սխալել. *Չէխեսցի՝ որ բացատրեացն. որքար, Թէ՝ եթէ բացատրեսցի հաւատ, ոչ հակադարձէ, հաւ Թևոյ. Աբէսթ. առինք:

Ա յլ առւսեալ՝ Չանցանել ըստ չափ. կամ արտաքս զեղանիլ. Ἐκχύσαι. Effundor. որ և Սիալակել դինւով, ևն. *Ըստ մելորութեն բաղատմայ զեղևեցան զՀետ վարձուց. Ցոսէ. ու: *Թէ գիտեր զգինոյն բնութեին, և զեղևեցաւ. կի-էդ. ֆն: *Ի գինւոջ զեղևեալ. Խոր. Ֆ. 55: *Արբեցնալ և զեղևել. Յհ. իմ. ապ: *Ի զեղևողացն և յարբեցողացն փախիցուք. Ոսէ. ֆպէ: *Թէ զեղևիս, եղեր ծառայ ախտին. Ոսէ. ա. իդբ:

ՉԵՂԽՈՒԹԻՒՆ, կի՛ ՉԵԽՈՒԹԻՒՆ. Φ. Ἀναχύσις, ἔκχυσις. Effusio, luxus, luxuria, libido. գրի և ՉԵՂՈՒԹԻՒՆ, հաւմանդն յն. Չեղուն յաւերդրդս. անաւմանդակութեի. չուայտութեի. սիալսկութեի. անարգելութեի. անժուժկալութեի. նէֆանիյէ, ԸՀՎԸՆ. *Ի նոյն անկարգութեե զեղխութեի. ա. պէս. Ֆ. 4: *Մի արբեհնայք գինւով, յորում զեղևութի է. Եփէս. Ե. 18: *Հակառակ են պարկեշտութեի, և զեղխութեի. և արդարութեի, և անիրաւութեի. Դիոն. ա՞նայ: *Որովայնամոլութեի է մայր զեխութեե ախտից. Նեղս: *Չեխութեի է չարութեի ցանկականին, լստ որում ցօժաւրեաւք լինին առ՛ի վայելուածս յոտին (կի՛ յոտին, այսինքն ստորին) հեշտութեց. Ա բիոթ. ասաք: *Հեռեալ լինի զեղխութե՝ անկարգութեի, անպատկառութեի, անպարկեշտութի. ևն. անդ: *Թէ՛ ի նմին զեղևութե (արբեկնութե) մնացեալ յերկարեացե, ոլոչհնայի: Եւ ոչ մարմնական զեղևութե՝ զոր աւուրցն խորհուրդ արհամարհել. Ցհ. իմ. ապ: *Չինչ է յիմարութեդ քո ով Թագաւոր, յայտնեաւ ոչ ազատես զմեզ ի զեղևութեդդ՝՝. այսինքն յարբեցութեէ մբասպդ. Ճ. Ա:

ՉԵՂԽՈՒՄՆ, խման. գ. Չեղևիլն. զեղևութեի. *Ձոքաւ ի կենցաղական զեղխութեն. Մագ. իե:

ՉԵՂՆ, ի, լից. ա. Ἀσελγής. Petulans, lascivus, mollis. ծιαφθάρμενος, decorruptus. Կարի եղծ. խաղաս եղծեալ ապա կանեալ. Թուլամորթ. ցոփ. զեղև, և անհոգ. աոբաթ, գէշ. պօշոգ, ԻԷՆԷ, ՀԸՎԸՆ. *Որ ի զեղծ վարս ինչ լցեն. Ոսէ. ֆ. ա. 23: *Բարւոք և՝ ո է պահելդ, այլ զեղծ և պիղծ են բանք քո. Եփէ. պէ: *Գիտեալ զեղծ (վարուք), և անօրէն յիրս Թագաւորութեեն. Եա. իբ. ա: *Չեղծ գըտանէր զսահմանապահն. Բոսզ. ը. 31: *Չիարդ այգպէս զեղծ և անպատրաստ երթաս առ ած. Վբհ. հդ. Ի: *Ոչ հաներ ի սրտեդ զեղծ (կամ զ՛եղծ) և զաղտեղի մտածութիս. Մաշ: *Չեղծ և վատթար գտար ի հնդրեէն. Սոփ. յէ. Ը: *Ա յսոս զզեղծ միտս յուղղութեի ածիցէ. ԵՐՊ. տպէ: *Ըզմարդարիտ պատուական ոչ դնեն զեղծ վայրապար ի տուն գանձու, այլ կապեալ ծըրարեալ եփր. ասէիպ. այսինքն յանհոգս. ՀԸԼԸԽՓ ՀԵՐՊՎ: Տճս և ԵՆ ՉԵՂԾ:

ՉԵՂԾ. գ. իբր Չեղծանեի. Թուլանի. անհոգութեի. *Գամանել զնա ի զեղծի, և սպանանել. Փոպղ:

ՉԵՂԾԱԳՈՐԾ. ա. Խանգարիչ. ապականարար. վատթար. ոչ բարւոք դործեալ. *Չգուշացուցանէ ի զեղծագործ իրէ, որ զլարձս նոցին խանգարէ. ԵՐՊՎ. տպէ:

ՉԵՂԾԱՄՏԵՒԼ. Ապականեալ մտօք. *Չալտեվիս զեղծամտեալս. Վանա. յոս. բանոցիէն:

ՉԵՂԾԱՆԵՄ, ծի, զեղծ.) ն. յն. պէս.

ՉԵՂԾԵՄ, ծեցի, ծեա.) պէս, Ἐκχέω, ἐκχύω. Effundo. παραύρω, praepostere traho. καταχράομαι, abutor. ἐλέγχω, ἀπατεω, vinco, decipio. ἀναστρέφω, everto, ևն. Չարաչար եղծանել, ապականել. ՀԸասել. խանգարել, խաբել. իբ. վատթարանալ. և վատթարիլ. յեանիլ. սխալել. (չ. և հեղձուցանել, հեղձնուլ.) պէրպաք ԷՒՀէ՝ օլմագ, ևն. *Եկեն եգիտ՝ զեղծ զամենեսին ջրհեղեղն՝՝. յն. ի վայր քարշեայ, կամ ընկղմել. Ոսէ. ֆպէ: *Չինև զեղծցի անձն իմ՝՝. յն. զեղչի, իբր տառապեսցի յոյժ. Ցոբ. ւ. 16: *Չի մի զեղծիցիմ (կամ զեղծցիմ) ինչ իշխանութեա իմով յաւետարանի անդ՝՝. յն. էտրաչար վտրիցիմ. ա. իոբ. Ը. 18: *Գինին զեղծէ զըմփակելիան: Մտանիցէ գաղտ ի տուն ընկերի իւրոյ զեղծել ինչ: Զեղծիցի յանձպաշտութե: Վարուք ինչ զեղծիցին: Ի խորհրդական գործուածէն զեղծիցի: Եփէսէ: *Դաղը առնեն, իբրու Թէ զեղծեալ ինչ իցէմք. (յն. խաբեալ): Խաբեցաք և զեղծեցաք: Մեծին յաղթէր, և փոքուն դեւս ևս զեղծէր: Ի մեծամեծսն աւաքինանայ. և ի փոքուսն զեղծի՝՝. յն. յանդիմանի, կամ յաղթի. Ոսէ. ֆ. ա. 23: Ը. 25: *Եղծայ, զեղծայ: Ինձ միայնոյ զեղծանիլ խոպաս: Գոյին կազմած զեղծեալ. Նաբ: *Ի փոքուն զեղծի և ծառայանայ. Սրփ. յն: Ե:

ՉԵՂԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Նոյն ընդ վ. *Ոչ ինքն միայն գարշուելի եղծ ըզկեանս, այլև համօրէն իսկ զաս դեստանեայց պետութեին զեղծեցոյց. Եաս. իբ. ա. յն. վեր ի վայր արար, կամ խանգարեաց:

ՉԵՂԾՄՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Խանգարումն մտաց. խելագարութի. *Չեղծմտութեի է՝ որ չանանն, զի պակասեալ լինի գիտուին ած. Եաոգբ. ֆէ:

ՉԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀτοπία. Absurditas, ևն. կարի եղծութեի. անկարգութի. անտեղութեի. *Գիտէ դլեզացն զեղծութեի: Մի իշխանս, մի մարգարէս, որք զնոյն զեղծութիս ուղղիցեն. Ոսէ. եբբ:

ՉԵՂԾՈՒՑԱՆԵՄ, ծուցի. Տ. ՉԵՂԾԱՆԵՄ. *Իբրև զնեղուալ և զկասկածս՝ աւեալ մեկուսի զմարդն՝ զեղծուցանէր՝՝. իբր խաբել. խեղդել հանել. ԵՓՓԻ: *Աչքսաք զինուք վառեալ կինն (յոթայ) կամէր զեղծուցանել՝՝. յն. բախիլ, խախտել. Ոսէ. ֆ. բ. 8: *Կարծէին, Թէ զեղծուցանել ինչ կարիցեն. անդ. 18. յն. ձգել, յանկուցանել: *Բազում պարգև խոստացեալ առ՛ի զեղծուցանել՝՝. յն. յելայ ջրջել, պատրել. Ոսէ. ա. Ի՛ն. Գ: *Բան առաս և զեղծուցանելի միաբանեալ էք առել առաջի իմ՝՝. այսինքն պատիր, փուտ. յն. ապականեալ. Դան. բ. 9:

ՉԵՂԾՉԵՄ. ն. Իբր Չեղծանեի կի՛ իբր Չեղչել. *Կամէին զեղծչել զՀամաչխարհական իրս. Աբբ. Տաիլ:

ՉԵՂԾՉԻՄ. յ. Իբր Չեղծանիմ. կամ խաբել, և Սարչանալ, կամ զլձանալ. *Մի զեղծիր ի պաշարէ ... ած ոչ զեղծչի. Սէ. Բէբ. ֆ: *Եա զեղծչիմ, Թէ յամեմ. Ճ. Ա: որ ի Ճ. Բ. զեղծիմ: *Չմարմինն չզեղծչիս (տպ. չզեղչես), զի ոչ տեսանես. և ոչ այսս սուլպաւ՝ զի ոչ տեսանես, անհաւատանաս. Ոսէ. յհ. ա. 25. յն. տխրիլ. դժուարիլ:

ՉԵՂՈՒԱԾ. ած, ոց. Գ. Չեղումն. ասատուածութե. լնուածութե. *Շտեմարանապարար զեղուածօք. Ճ. Գ:

ՉԵՂՈՒՄ, զեղի, զեղ. ն. և իբ. Չեղումն կամ զեղանիմ, զեվայ, զար, զեալ. Καταχέω, διαχέω, ἐπιχέω, ὑπερχύω, ἐκ-

χύω, ἐχχύομαι. Effundo, perfundo, or; effluo. ἐπιβάλλω, ἐκτείνω, superjicio, extendo, lin. Հեղուլ յորդուլիք և լինուլի· զեղուցանել· ընուլ· հոսել· սփռել· ծաւալել· գիշանել· կուտել· առատանալ· լեռնալ· տարածիլ· լեփ լեցուն ընել՝ ըլլալ· դիպչել, դիպուիլ, լցեփնալ, ներփնել· փռլըտացք, փոլփոլուք, փալփալ, եղբեզմագ, եայըլ ֆագ· *Եթէ զեղցէ ի վերայ նորա, ոչ իլըրտուցէ· Ցոբ· խ· 14: *Զալլան ի նոսն զեղոյր· Մրի· ֆ· 37: *Զեղուին զնուաս զամենայն ամբոխն· Գծ· խ· 27: *Զեղեր զաուրս· Եթէ զեղցես ի քոյոցդ ի մեզ, հարուստ ես· Նար: *Բազմաց եղեալ զոզորմուլիճ· Լմբ· ոգ:

Կբ·*Յցին կալք ցորենոյ, և զեղցին հընձանք գինւոյ և իւղոյ: Զեղուն գուբք· Ցովեր· ֆ· 24: ֆ· 13: *Զեղցին քաղաք քաբուլիք· Զբբ· ա· 17: *Անաուսն բազում էր··· որդուցն գագայ՝ զեղեալ յոյժ· Թոռոց· լբ· 1: *Երկոյներ ճակատն՝ զեղոյր, որ զգարձանքք լերանցն, որ զձորովք և զհովովք և զգաշխուք· ա· հ· ֆ· 40· յն· ձգեալ կամ ծաւալեալ լինէր: *Լցեալ զեղաւ չափ մեզուց մերոց· Լոսթ· ա:*Մինչա զեղուն բարիքն ի յուշոյս քմ ահաուլիչ՝՝· այսինքն ի գուբս Թագին: Ի գլխոյ անտի ի մորուսն զեղեալ: Որ ի մեզ զեղեալ յառաւելուլիճ: Խնդուլիք զեղեալ եակս կոպտան· Նար: *Նախ յանչափուլիճ զեղանիլ աներաւուլիճն, զսպեաց· Բրս· լար: *Ի զեղուլ չափոյն մեզուց· Եփ· ծն: *Ըզգիրկան տարածեաց, զմանկամբն զեղաւ, և համբուրիս յինքն ժողովեաց· Լծ· ին: *Ո՞վ տայր ինձ այժմ զմարմնոյն պղտոյն և պետրոսի զեղուլ (յն· պարազեղանիլ), և բևեռել ընդ գերեզմանս նոցա· Ոսի· հա:

ՉԵՂՈՒՄՆ, ղման· գ· Χύμα. Effusio, perfusio, effluentia. Չեղուլն (ն· և ն·) լինուլիճ· յորդուլիճն· պօլլոպ, գալ ընելգ· *Չեղումն սրտի իբրև զաւազ առ եզեր ծովու· ֆ· ին· գ· 29: *Լսատ վասկաց զեղման: Չեղմունք ընորհացդ: Նիս· Թեցի միշտ զեղմունս կիզանոզականս· Նար:

Մերթ՝ Չեղխուլիճ· որ գրի և ՉԵՂՈՒԹԻՒՆ· *Պաճուճանք ևարմիոյ, և զեղումն, և ընդ վայր ծաղս, անամերձուն· Մանդ· իճ:

ՉԵՂՈՒՆ· ա· Ὑπερεχχυνόμενος. Superefluens. Պատարուն· յորդառատ· ի լինուէ արտաքս զեղեալ· լեփլեցուն, ներփնը, էեւլ· փռփռօտս, գալընը· *Չափ բարուրք՝ Թաթաղուն չարժուն և զեղուն տացեն ի գոգս ձեր· Ղյ· ճ· 38:*Առ առատուլիճն յորդ, առ յաձախուլիճն զեղուն· Նար· ներ:*Չեղուն սէր· Լմբ· պգե:

ՉԵՂՈՒՑԱՆԵՄ, ղուցի, գի· ն· Ἐκχέω, ἀναχέω, lin· Տ· ՉԵՂՈՒՄ· Ցորդել· առատացուցանել· *Չեղոյց ի վերայ նոցա աւէր զողորմուլիճի իւր· Սիր· ծճ· 9: *Նոյին հնձանացն ի ներքոյ ունել զբերանն, ոյք զհեշտալի գինին առաւել զեղուցանեն· Նիս· երգ: *Ոչ զեղոյց նոցա փղքր մի ի մեծուլիճանց անտի իւրոց· Եփ· հասաբ: *Գնաս զեղուցանիցէ յարուցեալս· Ած մասունք սէր զեղուցանեն, ընդունելով յաւետ զգրացիան և վերծաւորն· Փիլ· ալեքս· Ե նէ: *Չի մի՛ զմահու, այլ զկենացն զեղուսցէն պատուղ: Չեղուցանէ անժուժելի վտանգս· Պիտ: *Բարեխառն և չերին օգով զծովն զեղուցանէր· Երզ· Տբե:

ՉԵՂՉԵՄ, եցի· ն· Συσκιάζω. Obumbro, obscuro. (չծ· ար· ՀԸԼԼ· և Թաթար· լղա, որ են սուսեր)· Սուսեր բացուցանել· վարագուրել· քօսարկել· Թաքցուցանել· կարճել զայնպի տեսուլիճն· *Զի Թէ հոգին ոք չհամարեցաւ ամենի զայնպիսի պատմուլիճ կարգել մի ըստ միոջէ, որչափ ևս առաւել և ոչ մեզ պարտ իցէ զեզչել: Եւ ոյք զայն Թաքուցանեն, նոքա առաւել զառաքինուլիճն Նորա զեզչեն· Ոսի· ֆ· ին· 1: *Իակ եթէ ընդդէմ դարձեալ ոգորիցիս, զեզչես, և չտանիս զյաղթուլիճին յաղթուլիճ· անդ· 8: *Աճ զդիրան եդ առաջի, և զմիտս պատգամացն զեզչաց: Չէր բանն յայտնի, այլ ղօղեալ և զեզչեալ· Սէբէր· ին· Ա ին: *Ըզգնոցին դիահակուն առ երդովքն ուրեմն ի տանիս ղեզչեալս· Յհ· խ· պաս: *Ոչ վիմով ծերսի զեզչել, և գլեռտոյն միայն տեսանել· Յհ· կի:

կամ Παρατρέχω, ἐπιπορέυομαι. Praetercurro, praetereo obiter. Հարևանցի քերել անցանել· զանց առնել· քաղել համառօտիւ· լուսի պէս վրայէն անցնիլ· խօսիլ-նէ ոչինչ վերխի· *Սակաւ մի անդր ծագեաց զբանն, և ասէ, Բանն մարմին եղև· և զայլն ամենայն զեզչեաց, զնորտուրդն յղուլիճ, զծնունդն որբուլիճ, զնունդն· Ոսի· յհ· ա· 3: *Զեզչելն և զբաղկելն, և զկարճառօտ բանն ի համառօտ կացուցանել· Ֆ· հ· Ֆ· 29:

ՉԵՂՋ, զըղջի, իւ կամ ով· գ· Μεταμέλος, λία. μετάνοια. Poenitentia, consilii mutatio, dolor. գրի և ՉԻՂՋ· Ցաւ խղճի· տուրջացումն ի սրտէ· ապաշաւ· սըրտցաւուլիճ· կսկիծ ընդ յանցանս անձին, և ընդ ինասս այլոց· ցոյց ցաւոց սրտի, և խնամոյ և գթոյ· խղճելը, խղճալը, խուլցածսրտի խոխի· ճեչխաուլիճ, ՌԷովպե, ածը, աճըմագ, Նէթամկէ· *Եղև զեղջ մեծ ի վերայ իսրայելի· (այլ ձ· զիղջ, կամ զիղծ)· Ֆ· Ֆ· գ· 27: *Ապաշաւ և զեղջ ոչ ընկալեալ· Զեղջ եղև ինձ և յաղագս առաջնոցն (բանից իմոց)· Փիլ: *Ցիչատակ զղջի և գարձի· Խոխ: *Որ քամահչե զզեղջ լըռնորհաց· Ցձի· ֆիճ: *Ցոյժ զեղջ ե մտաց իմոց· Եղիչ· ճ: *Ո՛վ որպիսի՛ զեղջ կալցի վմէ: Ո՛ր զեղջ կայցէ: Բազում երկիւղիւ և զղջով: Սէրն այ բերէ զեղջ· Վրփ հդ· ճ· Ե ֆիճ: *Չանեզղջան՝ի զեղջ և՝ի խոստովանուլիճն ածեն· Կամբէ: *Ճմլի սիրտն յիշմամբ սիրոյն այ, և՝ի զեղջ և յապաշաւս հարկանի· Շ· հրեչ: *Ցեւո երդմանն անկաւ զեղջ և ապաշաւ՝ի միտս նոցա: Ոչ սուցանել զեղջ և ապաշաւ· Եփ· ժա:

ՉԵՂՋ· ա· Ջղջական· զղջալից· ոլորմ ողորմելի· խնդճ, խղճալի· *Չանդերձ չալչալուանօք, և զեղջ ապաշաւանօք· Ոսի· ճ· Նոր: *Իբրև սուրջացաւ իսահակ, ողորմելով Թշտաւացելոյն կամաք՝ յարտասուս ցնդեցաւ· որպէս մեք զեղջ կոչեմք զայնպիսիան· Վրփ· ծն:

ՉԵՄԵՂ, կմ ՉԵՄՈՒՂ· Տ· ՉԵՑԵՂ:

ՉԵՄԵՂԵԼ· թ·ու Ջմեղէ· ոլպէս ոմկ· Ֆեչբնալ· այսինքն խնայել· ի գութ չարժիլ· կարեկից լինել· *Եթէ առ տակաւ րուլեն չզեմեղիցէ, սպա ոչ այժմ Թագաւորել է նմա· Եղնիկ:

ՉԵՆ· գ· Իբր Չենուն, սպանդ, զոհ· *Չենաւ մեզ զեն (կամ զեն) պատարագ· Մծբ· ճ· (տպ· եզն պատարագ·):

ՉԵՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἱερουργία. Sacrificium. Զոհագործուլիճ զենմամբ· պատարագ· քահանայագործուլիճ· *Իակ սա իբրու լինքն քահանայ սկսանէր զենագործուլիճ՝ի վերայ որդւոյն· Փիլ· խնասփ:

ՉԵՆԱԾՈՒՑ, ի, ից· ա· գ· Չենեալ ինչ· և Զոհեալ·*Ո լաք ուտեն միս հեղձուածկի, կմ մեռելոտի կմ զենածոյ· Կանան:

ՉԵՆԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Որ լինչ հայոյ՝ի զենուն զոհից· *Չինականն և գիտականնն ամենայն: Չենական (օրհնս) նկարել և ցուցանել՝ի ձեռն կենդանեացս յօշման· Փիլ· լին· ֆ· 3:

ՉԵՆԱԿԱՐ· (՝ի Չեան բառս·) Տ· ՎԸ· ՆԱՍԱԿԱՐ· զէն փոռզ, զբոբլը, էյնան· էեսբ· որ և ՉԵՆԱՐԱՐ· *Ամեն կամ զազիր կամ զենակար (կենդանի)· Վրփ· ծն:

ՉԵՆԱՍԱՆ, ի, աց· գ· Θυσιαστήριον. Thysiasterium, laniarium, altare sacrificii. Տեղի զենման· ընդունարան զենլեաց· զոհարան· սեղան· մատուցարան· ընծայարան· գոբոպանիեհ, դիրեպ· *Զբաղինս զայս կոչէ զենարան··· վասն յար պահելոյ ըզզենլիսն· Փիլ· բագ: *Տեսի հրեշտակ, զի կայր ընդ աջմէ զենարանին· Վրփ հդ· ծճ: *Անմահի եւլով սա (իաչն) զենման և պատուգի զենարան· Ածղ· բայէյբ: *Ածխային բանին տեղի և զենարան· Շար:

Մերթ՝ Սպասք սպանդից, կամ սպանդանոց· *Առեմ և զսպանդունիսգ՝ի վերայ զենարանաց (կարդեալ)· Խոբ· ճ· 7:

ՉԵՆԱՐԱՆ· ա· Իբր ոմկ· զէն ընօղ պիչան վերէն· Վնասարար, վնասակար· *Ամենևին զենարար է· Վրփ:

ՉԵՆԵՄ, եցի· Տես ՉԵՆՈՒԼ· *Չենէին զգառնն· Նան· չհ· ֆ: *Ընդ հովիւն և զդէչխարն զենեցին: Չենեցին զերն և կերան: Չլինչ զենիցեմք· Ճ· Ա: Վրփ հդ· Վրդն: *Չենեաց մանկունըս զոհ նոցին· Գբ· փշ· ՆԷՆ:

Իակ Ոսի· գծ· *Թէ չայ ասէ գոլ, հակառակեին· և Թէ՝ի մարդկանէ, ևս առաւել զենէին ՚՚· կամ ընեերցիր, զլինէին, և կամ իմա, զեան կրէին, վնասեալ լինէին՝ի հաւատս:

ՉԵՆԵԼՈՒԹԻՒՆ· գ· Θυσία. Sacrificium. Չենուն· զենլիք· զոհ· *Չենելուճ զնա արժան է կոչել· Փիլ· բագն·

ՉԵՆԼԻ· մանաւանդ } Θύμα, ՑսՉԵՆԼԻՔ, լեաց· գ· } σία. Victima, sacrificium, hostia. կենդանի՝ որ զենեալ լինի՝ի պէտս ուտելոյ, ևս առաւել՝ի զոհ· սպանդ· զոհ· գոբոպան· *Եզեն յակոբ զենլես՝ի լերինն, և կոչեաց զեղբարս իւր՝ ուաել հաց· Չէն զենլես, և պատրաստեա՛, զի ընդ ես ուտելոց են: Եւ Լոկի՝ նուէր յորդւոցն իսրայէլի՝ի զենլեաց փրկուլիճ իւրեանց: Չէն զզենլես իւր լի զենլեաք և բարեաք: Ի զենլեաց իմոց, զոր զենի ձեզ. ևն: *Չենլի պատուիրագան և սպանդիցն··· քահանայիցն միայն հրամայեալ է ՚՚· իբր զենուն կամ զոհ· Փիլ· ւհ· ծբ:

ՉԵՆՈՒՄ, զենի, զէն· ն· և ին· ՉԵՆԱՆՈՒՄ, զենայ· Θύω, Ցսուձշ, καταՑύω, σφάττω, σφάζω. Macto, jugulo, occido, victimam offero, sacrifico. Հատանել զըզպարանոցս կենդանեացս· փողոտել, խողխողել, սպանանել սպանդս· մանաւանդ առ՝ի նուիրել ՚՚· զոհել· Տրրնել· պօղալըմաճ, փէրա ելմէէ, գոբոպան էեսմէէ· եբր· սոխատ, էէրէրէբ, զալախ· *Ակէք ձեզ ոչխար, և զենջիք՝ի զատիկ: Չենուցուն զնասս զենուլն փրկուլիճ տեառն: Եկեն ազոխիա ոչխարս և եզինս և գառինս: Եզեն սողոմոն զզոհսն: Աւանալ զսուրն, և զենուլ զորդին իւր: Չենիք, կերլեցիք: Եզեն հայր քո զեզն պարարակ: Արի պետրոս, զեն և կեր· ևն: կամ *Գառն կայր զենեալ: Չենար, և գնեցեր զմեզ ՚՚· առեալդ քով: Գառինն զենլոյ· ևն: Իակ ե· ֆ· իճ· 34:*Քահանայքն էին սակաւք, և ոչ կարէին զենուլ զողջակէզսն ՚՚· յն· ծէրա· փէրէոինի լբփօրմագ· տեառն· իմա մորթել, այսինքն մորթեզելոծ առնել· *Չե-

նէք զկենդանարարօղ զենողացն զնա. Ճ. ԲԻ: *Զենանիվ: Զենանի. փիլ. եւ: Նաբ. ՀՔ: Լ՚ՔՔ. յանառակն: *Աբսրլչն վան արա_բրածոց զանմահ զենումն զենանի. Խոր. պոՐՔ: *Որ առ հնոյն էին զենմունք, ի զե_նանեն մեռանէին. իսկ տէրն մեր հանա_պազ զենանի ի փրկութիւն աշխարհի. Շ. ԲաբյՔ.

Զենուիմն, նման. գ. Σφάγη, Θυσία. Mactatio, sacrificium, oblatio. Զենա_նիլն. և Զենվիքք. զոհ. պաստարագ. *Ի_ւէ, փիպա, գոբպան. * Համարեցաք որ_պէս զոչխար ի զենուման (կամ ի սպանուման). Սղ. խՓ. 22: *Զենուցուն զնոսա զենուման փրկութիւն տեառն. ՂԼա. ԺԷ. 5: *Զամե_նայն զենուման առանց խմորոյ և մեղու մա_ուցանել. Փիլ. ԲաՓն: *Անմահական զեն_մամբ բաշխեցուր. Փաբպ: *Զենուման, և օ_ծեալ... քահանայապետ, և պատարագ. Պոբ_ԹՓ: * Զենումն անմահ: Անպարտական զենման: Ի զենուման մեծ. Զենումն մեծ քան զՀաբէլնն: Ի նուէր քո զենման. Նաբ: *Որ առ հնոյն էին զենմունք: Սբ զենուման զենանի միշտ. Շ. ԲաբյՔ: *Զենմամբ սրոյ ի բանաւոր ուրջակիզուման. Շաբ:

Զենուալութիւն կամ ենուալու_թիւն. գ. Κάυμα. Aestus. Եռացուման ջուրց, յուզուման. գայնայբն. *Եռեաս զամուզ ձմերայնոյն, և զալեացն զեռալուլթիւնն. փիլ. յոէ:

Զեռիւմ, ացի, կամ ացայ, ա. լ. Ἑρπω. Repo, repto, serpo. Սաստիկ եռալ, այսինքն շարժիլ. որպէս սողիլ ի վերայ երկրի, և կայտռիլ ի ծովու կամ ի ջուրս. սողալ. ինբիւնէ, ինբիւէնէ. և վբիւալ. գայնամագ. *Բնուլթք ունի ջուրն զնո_նարհնակ լինելն և զզեռալն. ոլպէս սորիլ, ծորիլ. Վբդն. Ծն: * Ցամաքային զեռնոց՝ որ զեռայցեն ի վերայ երկրի: Զե_ռացեն ի վերայ երկրի. ՂԼա. ԺՔ. 42: Ծն. Ը. 17: * Երկինք և երկիր, ծովք, և ամենայն որ զեռայ ի նոսա. Սղ. ՀԸ. 35: *Ամենայնի՛ որ զեռան յերկիր. Վեյօբ. Ք: *Չի վասն գեղջն նորա զեռասցի ցանկու_թիւնն ի մարմինն դաւթի. Եփբ. ԼԳ: *Ոչ զեռաց ի նա արիւն կենդանի. Եփբ. ԵԸ: *Եռան զեռան սլանան ի մարմնիս ծովու. Նաբ. կՀ: *Ցառաչ զեռեալ (իբր զեռալ կամ զեռեզ) ականջ զօրքն թշնամւոյն. Ք. Ա. ԺՔ. 22: *Զսեղեասն զեռալ ականջս. հին տպ. զեռեզ. ԵՀԼ. Ը: *Մեծապայ_ծառ լուսաւորութիւնն որ ծագէ ի նոսա, զեռայ և խաղայ ի նոցանէ յայլ տեղիս: Ոչ ուրեք խոտորին զեռան (ջուրք) յետե_ւական իւրեանց կայենիցն. Վեյօբ. Ք. Ը: *Ջերմեռանդն եռալ զեռալ պաշտամանն. Ագաւ: *Ցորդունս զեռեալ, և տանջանօք փակեալ զկենցաղն. Ոսկ. ԿՖ:

Զեռուացուցանել. տ. եռուցուցա_նել. *Ոչ ներին (ջուրքն), կամ զեռացու_ցանեն ինչ մի ջոր. Եփբ. ԺՀ:

Զեռնական, ի, աց. ա. Սեպհական զեռնոց. *Եւ զեռնական արեամբ միասել՝ սրիգաւն ՚ի Թաւի իմն անցուցեալ. Շ. Վիպ:

Զեռումիմն, ման. գ. Զեռալն. կայ_ռեռումն. իսկ Զեռմունք՝ իբր զեռունք, կայծառք. *Ծով և գետք խայտացեալ՝ ծափս հարցեն զեռմամբք. Զբբ. ԼՀ. ՚ի ՀԷՔ. խան եռացմամբ, կամ զեռնովք:

Զեռուին, ռնոյ, ոց. գ. Ἑρπετόν, τὰ. Reptile, lia. կենդանի՛ որ զեռայ. որպէս ոտղուն՚ք ՚ի վերայ երկրի, կայսատք ՚ի ջուրս, և Թևաւոր միջատք յօդս. ամէն կենդանի՛ ոչ լողոցի. հաչբաւ, հէր ձին հայվանաւ ոչ գէվլյաանբբ. *Զեռունս ընդոյ կենդանեաց:

Ճունչ զեռնոց կենդանեաց: Ամենայն զե_ռուն որ է կենդանի: Ամենայն զեռուն Թռչնոց: Ի զեռնոց Թռչնոց: Յամենայն զեռնոց՝ որ զեռայցեն ՚ի վերայ երկրի: Ամենայն զեռնովք՝ որ շարժիցին ՚ի վերայ երկրի. Ծն: Ը ՂԼա: *Զեռուն ասելով, զամենայն ինչ՝ որ կենաց մասն ունի և զե_ռալոյ, զեկոյց. Վբդն: *Զեռունքն՝ որ ՚ի ջուրս ՚ի ներքս են. Եփիկ: *Ի զաղերն զեռնոց: Անմաքուր զեռնոցն (որովայնի): Զեռունք սարդից և ունկնաձոից. Նաբ:

Զեռոնիկ սահն լայնաբար և ամենայն կենդանիք. *Ընծայաբերս նմա առնիկին ե_րիվարս ընտիրս, և զանուզան զեռնոց մորթս. Կալաչաբ:

Զեռոնիկ. ա. Κινούμενος. Qui movetur. Զեռացօղ. շարժուն. * Ամենայն սողուն զեռունն ՚ի վերայ երկրի. Ծն. Է. 21: Ը. 11: *Իբր զՀոգին զեռունս. Նաբ:

Մերթ՝ Շարժուն, իբր շարժական ինչ. *իակ որ այլ ինչ էր զեռուն և կարասի, վա_ճառեաց... և բաշխեաց կարօտեալոց. Ա՚. ՃԼ. լման զկենդանիս, և զզարդս տանն. և այլն:

Զեռունք. իբր Եռացեալ, ջերմ, կամ ականակիտ. *կերակուր անպաճոյճ, անա_հելի հաց, և զեռուն ջուր. փիլ. եւ. Է. 8:

Զեռեղ. (ի բառիս ՆՁՂ, եռեզ). գ. Ուսոի Զեռեղ ԱՒՆՈՒ՝ ի Զուռկն, կամ զեռոյ՝ զկոյ առնուզ. *Նաւն անդէն զեռեղ առեալ պահեցի ՚ի նաւահանգստին. Վեյօբ. Ը:

Եւ ա. ն. իբր Զեռեզեալ. առկայացեալ. հաստատուն. անփոփոխ. (որ վերնագիրս և ԶեմԵՂ, կամ ԶեմՈՒՂ.) Յովսբ, ԻՀԿԷ. * Մարտակից եղեալ իւրոց մանկանց՝ ամենայնիւ զեռեզ պահէ: Մինչ այս ամենի և զեռեզ պահեցի կարգ, ամենա_զան բարեփառուզի յաչխարհս յորդեալ զեղ_ցի. Պիբ: Պահակեաց զդնացեալն... առ իւր պահել զեռեզ և անարատ. Ոսկ. ԵԷբ. Ք: *Հոգիս սերմանես, ուսոի ոչ ոք ինչ կա_րիցէ առնուզ, այլ պինդ ունին և զեռեզ պահին (յն. պինդ պահին) լաղզամ հա_ւատոեօք. Ոսկ. ա. փիմ: *Եղեզ ցանկա_նաս ևս ընչեց, անդր վտիտեա, ուր մար_Թիցի զեռեզ (կամ զեմուզ) յամուր սերդին պահէլ. Ոսկ. ՛ս. ա. 20. յն. ἀσφαλῆ, ταῦτα.

Զեռեզանամ, ացայ. տ. Զեռեզուիմ. *Ի նոյն տեղւոջ նաւահանգստին զեռեզա_նան. Երզ. ոթ. Երկ:

Զեռեզեմ, եցի, եա. ն. } Κατα-
Զեռեզեցուցանեմ. ևն. } πάυω, ἱδρύω. Colloco. Ի տեղւոջ ուրեք հանգուս_ցանել, դադարեցուցանել, հաստատել. բնակեցուցանել. փեղաւրեւ, եէրւնՔիրՔե. *Երիցայց առաջի քո, և զեռեզեցից զքեզ: Մինչև զեռեզեսցէ տէր ասծ զիզբարս ձեր. Եւ. ԼՓ. 14: Օբ. գ. 20: *Ցաղագս յուսոյ, զոր մեռ առ դուռս իբր դռնապան բնակս զեռեզեաց. փիլ: *Զեռեզէ երկայնմտութք ՚ի համբերութիւն. ՑՃԹ. Խ: * Ի միտս իբր զայն միայն զեռեզեալ. ՑԿ. ԼՀ: * Ցէբր ասծ զեռեզեցոյց զձեզ: Զեռեզեցուսցէ տէր ասծ ձեր զեզբարս ձեր. ՑԵա. ա. 13. 15: *Զմիաս մոլորականս զեռեզեցուցանեն ըն_Թերցուածք. Եսաբ. Է: *Զարդարին զե_ռեզեցուցանէ ՚ի խաղաղութիւն: Ի պատշաճ տեղիս զեռեզեցոյց. ԼՔ. Ժշ:

Զեռեզիմ, զեցայ. յ. Καταπάυομαι, κατάμενω. Collocor, requiesco. Զկայ առ_նուլ ՚ի տեղւոջ. հանգչիլ, դադարիլ. հան_դարտել. փեղաւրեւ, եէրւնՔիրՔե. * Լաւ էր Թէ անդէն զեռեզեալ և բնակեալ էաք առ եզերբ յորդանանու. Յեա. Է. 7: *Զե_

տեղեցան, և յամենայն կողմանց անդր ժո_ղովեցան: Դեռ անդէն ՚ի տեղւոջն զեռե_ղեալ էին խաղաղութք. Եփիկ. Ք: *Զե_տեղեալ անդէն զտեղեաւն՝ բաղում հան_գամանս ցուցանէ վասն յարուեն. Եփիկ: *Եւ այժմ ՚ի քումմէ խնամակալուԹէ զե_տեղեալ՝ Թագաւորութիւնս. այսինքն հան_գուցեալ հանդարտեալ. Խոր. ա. 8: *Հայկն Թաքչի, խոսրով զետեղի, պարթևն նուա_զի. Մագ. ԺԷ. այսինքն վախճանեալ դա_դարէ: *Ի վայրս ինչ անդաստանաց կա_ցեալ դագարեցայց: Ուր յետոյ ոտք մար_մնացելոյդ այ զետեղեալ կացին: Ի սահ_մանելի քառից տարերաց զգայականաց զետեղեալ որոշեցար. Նաբ: *Ցետ այսր ա_ւնայնին՝ սակաւ առուրք զետեղին, և_ապա գարձեալ, և՚ն. այսինքն զսեղի առին. Գբ. գղ. ԷՀ:

ԶեցեղուԹիւն. գ. } Ἰδρυσις. Col-
Զեցեղումն, ման. } locatio. Զսե_ղի կամ զկայ առնուզն. դադարումն. մնալն. հանդարտութ. *Զգուշութք զնմանալին որամադրեա տևողական զետեղուքե: Զայս անզգաւական ՚ի չարիս զետեղութիս սե_մանելով. Մագ. Է. Ն ՚ԷԸ: *Ոանձակատոյց զետեղութք. Գնչ: *Հաստատութի և զե_տեղումն՝ ի կատարեալն և յատաքինիս օ_րէնս առնու. փիլ. այլոբ: *Աբեգական և լուսանի զետեղումն այնքան ժամու (առ յե_առաւս). Նաեայ: * Անզարհուրելի զետեղ_մամբ. Նաբ. ԺԷ: * Զծուռս զետեղութիս: Անհաս մնայ ոգւոյն ընթացք, և տեղւոյն զետեղուզին. ԼՔ. ԺՂ:

Զերդ. } Նխ. Իբրև. որպես. զօրէն.
Զերթ. } հանգոյն. պէս, ըստ, պես, ինչպէս, նման. ՛իպի, պէնպէր, փաբը. *Պա_բիսպքն եօձն երիքռվին... զերդ ջուր հա_լեալ կործանէին. ՑՓ ոչդի: *Քանզի նըս_տիս որթ և այրի, տըխուր դիմօք զերդ ՚ի սրգի. Շ. էԷս: *Ա՚նմ որ ըզմիտս առնէ փայլօղ, զերդ զապակի՛ և զօդ կըրօղ. Երզն_այբոբ: *Չինչն ողջացոյց՝ զերթ զառաչինն: Զերթ որ վկայքս ինձ ասացին. Մագ. ոթ:

Զերդեիեմ, եցի. լ. Թուի ի բաց երթալ, իբր անտես առնել, զանց առնել. *Չի Թէ ասծ զերդևէ, և ոչ այցելէ: Թուլ_քննեն՝ իբրև կամին, և հաւատասլանան, զերդևէ. ՑԿ. ԼՀ:

Զերեամ, Զերկեամ. տ. Երեամ, երկեամ:

Զերթ. տ. Զերդ:

ԶերիկոիԹիւն. գ. Գուշէ Զբահա_լորութիւն, սպառազինութիւն. կամ Զառա_կութիւն, իբր օձուման զառիկաւ. *Խոտորել ՚ի գայլանիս զոգի աքին զզբահէան հոգւոյն աքի զերիկութք. Աբծր. գ. 2. այլ Ճ. վերի_կութք:

Զերծ. ա. Ազատ. արձակ. անարգել. ապահով. անվրդով. անվտանգ. Խբաս, ա_զատ, էին. *Շինել աղքատանոցս ՚ի խորչս, և ՚ի զերծ տեղիս: Ի զերծ տեղի մատու_ցեալ. Խոր. գ. 20. 67: *Ի զերծ տեղիս, և յանցս ձանապարհաց, և ՚ի գլուխս լե_րանց. Մեսբ. Երէց:

Զերծ. գ. Ազատութիւն. արձակումն. *Եւ այսպէս եղև արգել հաւատացելոցն հալածանաց, և զերծ ՚ի բանդից և ՚ի պէս_պէս տանջանաց. ՃՃ: *Զերծ յայլոց ձե_ռաց լինիցի գոցս. ՑԿ. ԼՀ: Իսկ նաբ. ՟ա. *Ա՚ան ոմանց՝ մեալ ՚ի նոսին, և յաղագս ոմանց՝ զի զերծ արասցես պանչելապէս ՟՚. խոմ կամ ազատս արասցես, կամ ազատուն:

Զերծանծ. ա. Զերծեալ, ազատեալ. խաբեսած. *Արեւսբբ սեմոյն անդրը կնքած, ՚ի սատակչէն եղեն զերծած. Շ. ոգ. բաբյՔ:

ՁԵՐԾԱՆԵՄ, զերծի. ն. Որպէս Ձերծանեմ. Ծուցանել. Խալըռել. Խելաս էնիլ. գոռըլաբտագ. *Ձերծանէ ինքն զինքն և զեղբարան ի վշասուէ. Բր. հղ: *Ձոգիս նոցա կալցեմք զերծանել յայ բարկութէն. Ոսկ. էֆես. ծբ:

Եւ որպէս Ձերծուլ, այսինքն ի բաց հանել. ածմագ. * Ո՛չ զմի (այսինքն միայն) զերծանէ հանէ, զոգիտուէին, այլ և զգիտուէին զգեցուցանէ. կոչ. ծբ: *Ձերծանեք զմորթ նոցա ի նոցանէ. Ած. գ. 2: *Ձերծանել ի քէն զգանձան. Եղիշ. հնդ: *Սպանանիցէ վասն ինչս զերծանելոյ. Եսթի:

ՁԵՐԾԱՆԻՄ, ծայ, ծիր. յ. Ἀναασώζομαι, διασώζομαι, σώζομαι. Salvor, servor. ἀπαλλάττομαι, abeo, discedo, ևն. Ձերծ լինել. ազատիլ. Ճողոպրիլ. պրծանիլ. ապրիլ. փախստեամբ անկանիլ ի զերծ տեղի. Խալըռիլ, պրծիլ. Խելաս ըլլալ, գոռըլճոլագ գալագ. *Եհաս ոմն ի զերծելոց անտի: Ձերծիր ի լեառն: Ոչ կարեմ զերծանել ի լեառն. Ծն. ծբ. 13: ծբ. 17. 19: *Ձերծաւ ի սիրովթա: Ձերծաւ անկաւ ի սիրովթա: Եկին զերծուս յայրն ոգոզոմայ: Ձերծաւ գաւիթ ի կէիլա: Ի բանակէն իսրայէլի զերծեալ եմ ես. Դտ: Ես. ԻԳ: *Ձերծեալք ի էարեաց: Ձերծանեցին ի չարեաց. Իմ. ծբ. 2. 20: *Ձերծանիցես յախտէն. Ոսկ. Ա. ԹԷ. 8: *Որպէս ի խաւարէ զերծեալք ի լոյս. Փարպ:

կամ Ἐκπηδάω, διαφέυγω, χαλάομαι. Exilio, effugio, labor, demittor, ևն. Ելանել ի ձեռաց. ի դուրս վազել. պրծանիլ, փրծանիլ. վրնպիլ. գալագ, էնկեն էզգմագ. *Պահեա զայրդ զայդ. ապա թէ զերծանելով զերծցի, եղիցի անձն քո ընդ անձին դորա. Գ. ԻԳ. Ի. 39: *Խոզ մի ի ձեռաց զերծանէր. Ես. ԽԲ. ՈՐ: *Մի երկնից էիք իբր ի նորա խնամոց ի բաց զերծեալք. Երե. ծգբ: * Ընդ տղմանակ լինելոյս ի յերկնային կամալսդ զերծայ. այսինքն վրնպեալ անկայ. Բենիկ: *Ձերծեալ (սիւնն) յունողացն անկաւ ի վերայ նորա: Եւ որ ինչ զերծանի, յանհնարին ուղխս սաստկուն անկանի. Խոր. Ի. 32: Գ. 45: *Մոյկ մի զերծեալ յոտանէն. Փարպ: * Մի զերծանիցի տախտակն ի վակասէ անտի. Եւ. ԻԷ. 28: ԼԸ. 19: *Զամենայն ինչ գիտեալ նմա ասեն ասացեալքն (գիրք), և ոչինչ զերծանիլ յածայնոյն գիտութէ. Դիոն. ՁԾայ:

ՁԵՐԾԻՄ, եցայ կամ ծայ. Նոյն ընդ վ. *Երկիր պագանել կռոցն, և զերծել ի յայրեցմանէն. Հ = Յ. Դեվփ. ԻԷ:

ՁԵՐԾՈՒՄ, զերծի, զերծ. ն. Ἀφαιρέω, ὑφαιρέω, διαίρω, ἁρπάζω. Aufero, subtrabo, tollo, capio. որ և ՁԵՐԾԱՆԵՄ. Կորզել, ի բաց հանել. բառնալ. մերկել, գերծուլ. կապտել, գողանալ. ածմագ, գաղմագ, լալմագ. *Զգեստ մերկոց զերծեր: Ձերծ զհանդերձ: Ձերծից ի նմանէ զհանգերձ իմ: Ձերծ լինէին զքարճ. Յոբ. ԻԷ. 6: Աած. Ի. 16: Ովս. Է. 9: Սղ. ԻԷ. 12: *Ամենայն զարդք նորա զերծաւ ի նմանէ. Ա. Գ. Է. 11: *Յառաջին հասակէն ուսցի զի՝ ոչինչ գայլս զօտարացն զերծուլ, թէ պէս և գողն ինչ իցէ: Ձզօրոլթէն ի բաց եհատ, զդեղեցկուլթէն եզերծ. Փիլ. Ծ. Բան. Ես յԷ: *Ալլ և պահապանն իսրայէլի զերծ ի նոցանէ զօգնականուէն իւր. Լ. Ա. Է: * Ի ստացուածոցն զամենեսեան զերծուլ. Պիտ: *Որպէս կամաս խելագար զերծեալ ի ձորձոյ. Նար. ԻԷ:

ՁԵՐԾՈՒՄ. Ձերծանել. Խալըռիլ. *Ձերծուլ արդարոց ի լեառն տեառն. Ածբ:

ՁԵՐԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Որպէս Ազատութէի. Խալըռուած. գոռըռնալագ. *Ոչ վաղվաղակ զսագնացին վերծուման. Խոր: *Պարգեւեա զերծուման բազմամանեայ մահուս: Մարտիրոսաց, որք յելից զերծմանն ընդմէր խնդրեցին. Նար. ծԷ. յԷ:

Իբրու Կորզուման, կապտուած. *Ընդ զերծման գլխաւորաւք կատուին՝ զանապականուէն վերարկուն (եւսեբ). Նար. ւԳ:

ՁԵՐԾՈՒՑԱՆԵՄ, ծուցի, ծո՛. ն. Σώζω. Salvo, servo, ևն. որ և Ձերծանել, իբր Ազատել. Ճողոպրիլ. ապրեցուցանել. պահիլ. Խալըռել. Խելաս էնիլ, գոռըլաբտագ. *Ձերծոյց զքէզ ի բերանոյ Թշնամւոյ. Ցոբ. ւԷ. 16: * Ձերծուացիք զիս յայրքայուլթիւն իւր. Ք. փխ. Գ. 18: *Ձերծուցանել ի մահուանէ. Ոսկ. Ա. Ք. 9: *Ձերծուսցես զզմեզ յորոգայթադիր Թշնամւոյն յարձակմանց: Ա՛յլ քո յայնպիսի կարծեացն ձերծուցեալ զնոսա. Փարպ: *Ձերծո՛ զիս յորդայէն որսողին. Շար: *Ցորսոզէն ձերծուսցես: Ձերծո՛ ի կապանացս: Ի մահու պատեացն զերծո. Նար: * Անկարացեալ մեր զոք ի դժոխոցն զերծուցանել, կամ փրկել. Լմբ. պթգ: *Ձերծուցանել զնոսա ի հակառակուլթէն յայսմանէ. Ոսկ. յԳ. ա. 15: Իակ Լմբ. ոչ. *Ցամենայնէ՛ որ օրինացն նորա ներհակք են, պարտ է զմոսա ծուխս զերծուցանել,, իբր ազատ պահել, կամ հեռացուցանել:

ՁԵՐԾՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Ազատիչ. ապրեցուցիչ. գոռըռըշճը. Խելաս էպէճի. *Ցորժամ բազում վչոզք վչոտնայցեն, և զերծանիցին, զզերծուցիչն առաւել մեծաբանօք Ճանաչել պատրաստիցէ. Կիւրղ. ծն: *Երբէք երբէք օգուտկուզք լինին, և զերծուցիչք ի մահուանէ. Եփիփ: *Անապատն է նաւահանգիստ զերծուցիչ յամենայն ծփանաց. Ոսկ. Մ. ԻԷ. 25:

ՁԵՒՍ. որ և ԴԻՈՍ. Տ. ԱՐԱՄԱԶԴ:

ՁԵՓԻՒՌ, ի, ից. գ. որ և ՁԵՓԻՐՈՍ. յն. Ζέφυρος. Zephyrus, favonius. Անուն արեւմտեան հողմոյ՝ հակառակ եւրոսի. պաֆի ևեպա, նեռնի, պապը. *Ձեփիւռք, որ ի մոլեցն արեւս: Ձեփիւռոս կոչեն: Խառնուրդ ունելով յարքատականացն (յարքականաց) և ի զեփիւռէցն. Աբիսթ. ՃՁ:

ՁԶՈՒԱՆՔ, նաց. գ. Որպէս Ձգուռելն զայլս, հարատահարուիլ. զրկանք. տառապանք. դառնութիւն, ճնշում, զօս. *Ձգուռանք և կռւփանք ի բռնաւոր ընկերակցաց. Եղիշ: Ի Ա՛մանչ: *Իշխանքն հասուցանէին ի վիրայ անանկացն զզուռանս: Ձայս Ճանապարհս անմիտքն զզուռանօք և զրկանօք աղքատաց գնան: Նիւթէ զզուռանս աղքատաց և զրկանս: Յայսպիսի զզուռանս գոլով ի նոցանէ մարգութէիս, Թախանձէր զձեզ. Լմբ. հիս. առաւ. պթգ: *ԵՒռանց զզուռանս նաց ծանրաբեռնուիլեն. Նար. յԷ:

ՁԶՈՒՆՈՒԿ. որպէս Գարշուհի. նոզկալին. տալտկուելի. Խէրահ, էէրահկէն. *Ա՛տանամուխ զզուռանօք փախել. Նար: Ը: *Ուստի եկին քէզ զզուռանք. Ա՛մաղ: *Ի զզուռանս գայր ընթերցողաց. Սիմ. Էրէմ:

ՁԶՈՒԵՄ, եցի. ն. Καχῶς ἐρέω, ὑπερφανέω, ἐπιτιμάω. Male tracto, superbe contemno, fastidio, objurgo. Diffamo. Ընդ վայր կամ առ ոմն հարկանել զոք ամբարտաւանութիւ որպէս գարշ և զազիր. անարգել. անպատուել. բամբասել. զրպարտել. հարստահարել. խուճել. ղրկել. խօր գոռնմագ, խօրչմագ, գռնմ էնիլ. *Ձհաւիչն մի զզուռիցես. Ղևս. ծԷ. 14: *Մի՛ ինչ զզուռիցէք զնա. Հառաւ. Ք. 16: *Չի մի ամբարտաւանք զզուռեսցեն զնա. Սղ. ճՃԸ. 122: *Ձզուռեցայց ապա և ես՝ ի ժողովրդենէ իմմէ դորովեալ. Ցոբ. Ը. 30: *Եւ ոչ գոնեայ բանիւ մի զզուռեցեր զնա. Ոսկ. ղ: *Ձզուռէին զամենեսին, և ասէին. զի առնիցէք զսի կատարածդ. Եղէկ. Գ: *Բարեկամացն՝ որ մերձ եկին՝ բանիւք զզուռէր զերանելին. Ցօրդէ: *Ձրկուռեմն և զլացուսն ... զզուռել հարկանել. ՑՁԳ. Ծ: *Կամ մայրենի գիտոց (հանդիպեալ), և նենդիլ. կամ իւնամոց ճաճանն աչըդ, և զզուռիլ. Նար. ծԷ: *Բազուռք յամպարշտացդ՝ փառաւորեցան (յաշխարհի), և այդարք զզուռեցան. Լմբ. ծոգ:

ՁԶՈՒԻԵՄ, եցի. ւ. որպէս ռմկ. զգուռիլ. Ձազգանալ և ձանձրանալ. դարչիլ. տալտկալ. դժկամակիլ. անարժան համարիլ. գանիլ. Խրէնիլ, էէրահ էնիլ. *Ընդ նոյն անհնազանդութիւն ոչ զզուռեաց ելանել. Պեզր. սիան. կոտ:

ՁԶՈՒՒՓԶ. ա. Ա՛յն՝ որ զզուռ զայլս. *Վասն տառապանաց աղքատին և հիծուռ անանկին յառնէ՝ ի դատաստան, և խորտակէ զզըզուռիչ նոցա՝ ի ձեռն դատողացն վրէժխնդրուելոյ. Լմբ. ոտաւ: *Ոտքս զչեբրիչսըն գերեցին, և զզըզուռչէն էին ինձ: Եւ դու լռեա մեր զզուռողին, վասզքո փոխան հարկանողին. Գր. փշ. ԷԶՄ:

ՁԷՆ, զինու, ուց, կամ ից. գ. *Ὅπλον, λα. Arma, (armorum.) և Σώραξ, lorica, Գործի երկաթի, և այլ անօթ և կազմած անձին՝ ի վանել զզեան Թշնամւոյն. և Ձրահ. սպառազինուելիւն. ԷՁԿ. սիլահ, խոսոպ, ալքին ձՁԿ. (ըստ եբր. վՁԿ՝ է զէն, և վահան.) *Ցէր որպէս զինու հագնուելիք զով պատկեցեր զմէզ: Ա՛ռ զզէն և զասպար քո: Իւրով պաշասման զինուք, ալօթիւք և խնկօք: Ո՛չ զօրուելիք մարմնոյ, և ոչ զինուց ազգեցուելիք: Հանդերձս զինու զարդու: Ձզէնս քաղէին վանկելոյն: Րզգեցաւ զէն իբրև հսկայ: Ի զէն արքունի վառեալ: Ձէն զինուորուէ մերոյ ոչ է մարմնաւոր, այլ հոգևոր. ևն: *Տագնապեցան ի զինէ անտի (գաւազանի) որ ի ձեռին քումմ. Եփր. Ի. 4: *Ա՛յնոցիկ՝ որ ի զինոյ թափուրք են. Պղպ. օրին. Ը: *Դիմընդդակ է զինուք (կամ զինօք) փրկուելն որպէս զինուք մահու վաւել. Աբիսթ. ՃԿ: *Ո՛չ է զէն աղէտն, այլ գործ զինու, նեմոի՝ որ խոցէն. Փիլ. Լ. Ե. 64: * Ամենայն զէնք պատերազմողաց յերկաթոյ կազմին. Եղիշ. յԸ: Որպէս և Ցեռ. ծԷ. 16. *Ձէն ամենայն քանանացւոյն ՟՟. ըստ յն. է երկաթ: * Սահմանք քաղաց ասէ՝ զէնն իւրեանց. Խոր. Ղ. Ը:

Նմանուելիք ասի. *Ի հին զէնն ընթացաւ՝ առ կէնն. Ոսկ. մգԸ. Ը. 13. յորմէ և Նար. *Հին զէնն կործանողին՟՟:

ՁԷՆԸՆԿԷՑ. Որ ի բաց ընկենուզզէն. ուստի և ՁԷՆԸՆԿԷՑ ԼԻՆԵՒ՝ է ընկենուլ զզէնս. ըստ յն. ասպարընկէց. ῥίψασπις. *Ձէնընկէցք փախստեայ գնային. Ը. Գ. Է. 43: * Ձարհուրեալ առաջակացն, զէնընկէց լինելով ի ձեռն եկին. Խոր. Գ. 40: *Ձէնընկէց եղեալ առաջի նորա՝ մերկանայր զհանդերձն զինուորական. Աբիր. Ը. 15:

ՁԸՄԲԱՂ. Տ. ՁՄԲԱՂ:

ՁԸՄԲԻԼ, ՁԸՄԲԲԻԼ. Տ. ՁՄԲԻԼ. * ՁՄԲԲԻԼ:

ՁԸՄԲՈՒԽՑ. Տ. ՁՄԲՈՒԽՑ:

ՁԸՆԴԱՄ. Տ. ՁՆԴԱՄ:

ՁԸՆԴԱՆ. Տ. ՁՆԴԱՆ:

ՁԸՆԴԱՒՈՐ. ա. Որպէս Ձնգանաւոր. զնգանաւորգել. բանաւորգել. Խոկաբան.

*Դադարեցուց որպէս մահապարտի և զընդա-
ւորի. Ոսկիփոր:

ՋԸՆԿԵՆՈՒՄ, կեցի, կեայ. ն. Ἀποτεόμαι. Rejicio, repello, amoveo. և Differo. Ընկենուլ սասկուԹիւն՝ ի վայր, կամ յետս, կամ հեռի. մերժել. յամեցուցանել. Ձկիր յԳԵՒ վր յԳԵՒ կամ պրնել, Եթ յԳԵՒ. պրագմագ, պէր դարաքի ԷՒՀԷ, ՒՒԷՐ ԷՒՀԷ. *Մի զընկենուր զգաստասան իմ. Ցօբ. ԼԸ. 3: *Ընասատեալ զընկեց զպա-
ատուիրանն: Թէ չէր զայ հրամանն զընկե-
ցեալ. ԵԷՒԿ: *ԱմերաուԹիւն զընկենուն
զիրաուննս իրերաց. Գիւս: *Աուանց յա-
պաղման և զընկենելոյն: Ջչնորհն յապա
զընկենուս-փիս: *Զընկենու զկոծն և զոգւոն
՚ի ձշմարիտ արտասուացն ժամանակ. Նիս. նաղմ:

ՋԹԱՓ ԱՆՑԱՆԵԼ. Տ. ԹԱՓ ԱՆՑԱՆԵԼ:

Զի. շ. Ὅτι, γάρ. Quia, quoniam, nam, enim. Քանզի. վասն զի. ՚ի. ՒՀՐԷ, ՒՀԷՍ. ԵՐԲ. ՀԻ. *Ամրեաց գինս, զի ՚ի նմա հանգեաւ: Սա կոչեացի կին, զի յառնէ իւրմէ առաւս: Զի հող էիր: Զի նա է մայր. ԱՆ:

Զի. Ἵνα, ὅπως, ὅτι. Ut. Որպէս զի. ՈՐ. ՀԻ. *Ամս ամենայն եղիս, զի լցցի որ ասա-
ցաւն: Ա՛զգ արասչիք, զի և ես եկեալ եր-
կիրպագից: Աղաչեցին, զի գնասցէ ՚ի սահ-
մանաց նոցա. ԱՆ:

Զի. ԵՒ Զի. մ. Ὅτι, καὶ γάρ, ὅταν, ὅτε. Eo quod, et quia, cum. οὗ, ubi. Որով. հետև. փոխանակ զի. և քանզի. ասի և ԵՐԲ. ՈՒՐ. ԼԻՆԻՀ. *Զի արհամարհեցեր ըզ-
քան տեառն, արհամարհեսցէ զքեզ տէր.
ա. Ի.Գ. ԺԷ. 23: *Մի՛ևք զի կամաք եղաք մահ-
կանացուք, կամաք մեռցուք վասն նորա:
Իմ զի աղ և հաց կերեալ է յաչխարհի ձե-
ւոյ, գուԹ և սէր ունիմ առ աչխարհն.
ԵՒՀ. Ի. Է: *Եւ զի չարժեալ նախանձու
երիցագոյն զաւակին. . . հրամայէ հայրն
վերին ուրախանալ՝ ի միասին. Շար:

Զի. Զի ԵՒ. Ὅτι, ὥστε. Ut; ita, ut. Ս-
ինչ զի. մինչև. ՀԻ. *Ա՛նչեամի չդադրէի ՚ի
մեղաւորացն, զի վասն նոցա եկի. ՈՍԿ. ՅՈՒՀ.
Է. 5. որ է առաւել ոՃ յունական. այլ
առաւել հայկազան է ասել՝ Զի և. այս-
ինքն՝ մինչ զի նաև: *Ա՛յնպէս ահագին եր
տեսիլն, զի և մովսէս ասէր, ԹԷ զահի հա-
րեալ եմ և դողամ. ԵԲՐ. ԺԲ. 21:

Զի. (Թարմաւոար.) Ὅτι. Quod, quia, ut. Թե. ԵԹԷ. ՈՐ. ՀԻ. *Եղեա ՁԾ զլոյն,
զի բարի է: Գիտացի, զի երկեււած ես
գու յմէ. ԼՆ: *Իակ սՊԷ զի ասաց, վասն
կուսութեան իւրոյ կոչեաց զնա. ԵՒԲ. ԼԿ:

Ի՛ զի Թարմաւոարն ընու և զտեղի յա-
րաբերականի. իբր ռմկ. ՈՐ. *Որպէս ոք
զի խօսիցի ընդ բարեկամի իւրում: Որպէս
փեսայ՝ զի ելանէ յառագաստ իւրմէ: Ի ժա-
մանակի զի հարկանէր զդարեկ արքայ: Մի՛
լինիցիս որպէս կեղծաւորքն, զի սիրեն ևն:

Զի՞ Է Զի. մ. կց. Τί; Quid? ut quid? cur? quare? Աո ինչ. վասն զինչ պատճա-
ոի. ընդհ՚ր. ԻՆՉ՞Ս, ԻՆՉԻՑՒՆ հասս, ԻՆՉԵՒԱ՝
ՈՐ. ՆՒՆ, ՆԵՓԷՆ ՒՀԱ, ՆՒՆ ՀԱՐ ԱՒ. *Զի՛
եկիք առ իս: Զի՛ հոգայք: Զի՛ առեսանես
զչիւղ: Զի՛ է՝ զի ասաց ՁԾ: Զի՛ է՝ զի ծի-
ծաղեցաւ սառաւևն: *Ըզզիդ բազում ան-
գամ դնեմք փոխանակ ընդհ՚ր. որդկէն, զի
ասեա, զի գնաս, զի՛ խօսիս զքանզի ամենե-
քեան այսոքիկ ընդհ՚ր փոխանակ. փիս այլոք:
*Զի՛ լուկ ասէ՝ հակառակութեի լինի ՚ի ձեզ.
ՈՍԿ. հա: *Արդ զի՛ կոծիս, զի՛ մրցիս, զի՛ այ-
րիս, զի բորբոքիս, զի չչկշանիս. ԵՒԼՒՑ ՁՁ:

Զի՞ Ըստ հոմաձայնութեի չն. ձայնիս,
ՏՒ՛. իբր Զի՛ ՒՀ՚. զի՛ ինչ. անուն ուղղ.
և հյց. գ. Ե ՁՁ. ԻՆԼ, ԻՆԼ ԲԱՒ. ՆՒ՛, ՆՒ՛ վր.
*Զի՛ է, որդեակ: Ոչ գիտեմք, զի եղև նմա:
Զի՛ կայ մեր և քո: Քեզ զի՛ փոյթ է. ԼՆ:
*Իակ զայն զի առնիցեմք, զի ցաւոտք նզովք
առաջնման. ԵՒԼՒ. Ը: *Ո՛չ զմարմնաւորս,
այլ զՀոգևոր եղբարս սպանիցես. և այն
զի առնէ, եթէ՝ ոչ սրով, այլ այլովք օրի-
նակօք. ՈՍԿ. ՁՁ. ԲՂՁ. Ը:

Իակ *Զի՛ զանազանի. Սահմ. ատեպ.
է ոՃ յն. և լտ. իակ ՚ի հյ. ռմկ. ինչ փոխա-
նակ ասելոյ՝ ԲՒ, կամ զինքդ:

Զի՞. ՀՐ. Ὡς; τί; Quam! quid? quantum! quomodo? Զիարդ, որպէս, քեզ.
ինչպէս, որչափ, ինչ, ՆՒ՛, ՆՒ՛ գէշաբ, ՆԱԸԼ,
ՆՒՆՁ. *Ցեր տէր մեր, զի՛ պատնէշելի է ա-
նուն քո յամենայն երկրի: Զի՛ բարի, կի՛
զի՛ վայելուչ, զի բնակին եղբարք ՚ի միասին.
Սղ. Ը. 2: ՃԼ՛. 1:

ԶիԱ՛Րդ. Տ. Ինչ; Quomodo? գրի և Զի՞ԱՐԴ. (վասն զի է կազմեալ ՚ի զի, արդ.)
իբրու Զի՞նչպէս, այսինքն որո՞վ օրինա-
կաւ. որպէս. ևս և՝ Արդ զի՛. առ ի՞նչ.
ընդէր. զի՛ է՝ զի. ինչպէս. Նո՞ԸԼ, ՆԼ՛ ՀԷ-
ՒՒԼ. ևս և՝ ինչ՞. ՆՒ՛ ՓՀՒՒ. *Զիարդ լինիցի
ինձ այդ: Զիարդ Թուի քեզ: Զիարդ ա-
սես եզբօր քոյ: Զիարդ ոչ իմանայք:
Զիարդ գժուարին է: Զիարդ զատաւ
նատաւ: Եւ արդ զիարդ է զի ոչ պահեցեր
զերդումն տեառն նէ: Իակ *Զիարդ դպիրքն
ասեն ՚ի՞ն. զի. զի՞ ουν ; quid ergo? ըստ ձայ-
նին, զինարդ. և ըստ իմաստից, արդ զի՛:
Ա՛յլ Ցօբ. ԺՁ. 5. *Ա՛յլ ԹԷ զինարդ սեր
խօսեացի ընդ քեզ ՚՚. իսկ ըստ եզր. ոՃՈՂ,
ԵՐԲ լինիցի, ւ՛ տալր:

ԶԻՍՐԴ. գ. ԶինչախուԹիւն. հանգա-
մանք. *Զամենեցուն զւ՛ւսան և զինարդն
յայտնելովն խոր. ՁՒ: *Ոչ ոք գիտէ զզինարդն
և զորպէսն ՁՈ. Վ՚ր՚ն. ԺՒ:

ԶԻՍԱՐՊԻՍ. Տ. Ὁποιοσοῦν. Qualicumque modo. Զիարդ և իցէ օրինակաւ.
զինչ և է կերպիւ. *Միտք յառաջանալ ՚ի
քնութիւն անհասին անկարող գոն, և զքա-
նի քնութիւն զինարդապես իմացելոցն գտա-
նել հաւատարել անճառելի (յն. անհա-
րելի) է. Բր. ԺՒ:

ԶԻՍԱՐԴՈՒՊԻՏ. Տ. Զիարդ և պէտ կի՛
դէպ լինիցի. ԼԻՒԻ ԻՒՂԼ. *Մի տալ ու-
մեք վարել (զերինլա տալլ տապանակին),
այլ ինքնին իւրովի զինարդապէս ըստ իւ-
րեանց հնչտի գնայցեն. ՈՍԿ. Տ. ՁՁ. 6. յն.
առանց ուրուք վարելոյ Թողուլ երիՀոյ:

ԶիԼ. ա. գ. Բառ պյազգ. Նուքբ,
սուր (լար քնարի, կամ ձայն). *Զիլ, որ
է սուր. և պամ, որ է ծանր: Զզիլն հար-
կանել, որ է սուրն քնութիւ: Զիլն՝ հրոյն
քնութիւ: Ցորժամ զզիլն և զպամն (կամ
զբամն), որ է սուր և ծանր, առ միմեանս
յարմարելով հարկանեն, լինի միջակ. ԵՒՒԲ.
ԻՒԸ: *Ճանաչէ ՚ի տարրոյզ բազմութէ ա-
ղեաց, ԹԷ որ է սուր, և որ է բութ. որ
զիլ, և որ բամբ. Ոսկիփոր:

Զիկ. գ. Բառ պյազգ. ՀՒՀ, ՀԼՀ.
Շրջանակ յետզին, կամ ծնօտ. ԵՐԲ. ՀԻՒ.
*Արասցուք ծնօտս, զզեկան ասէ: Ծնօտ՝
զկիկ. Վ՚ր՚ն. ԵՒ:

ԶիԿԻՆ. Տ. Զիարդ. հինկէն. որկէն.
զինչգոնական. ՆԷՂԵՕՆԷ. *Ցեւտանել, զկինկէն
կոչեսցէ. ՓԻԼ. ՈՅԼՈՒ:

ԶիՂԼ. Տ. ԶԵՂԼ. *Զկենցաղն նորա
յանդիմանէ չար և զկղակ գոլ. ՈՍԿ. ԳԾ:

ԶիՂՂ. Տ. ԶԵՂԼ:

Զի ՄԻ՛. Ջ. և Տ.) Ἵνα μή, μὴ ποτε,
Զի ՄԻ՛ԵՐԲԻՒՔ.) ὅπως μή. Ut non, ne forte, ne. Որպէս զի մի՛. մի գուցե.
գուցէ. որ չէ, որ ԼԸԼԱՅ ՆԷ, ԼԸԼԱՅ ՈՐ. ԻՒ՝
ՈՂՄՈՑ, ՈՂՄՈՅՍ ԻՒ. *Մի՛ գատիք, զի մի գա-
տիցիք: Մի՛ արկանէք. . . զի մի առ ոտն կո-
խիցեն: Զի մի երևեսցիս մարդկան իբրև
զպահօղ: Զի մի երբեք հարցես զքարի
զոտն քո. ԼՆ:

ԶինԱ. Ζῆνα, Δία. Հոլով չն. այս-
ինքն Զդես. զդիոս. այս է զԱրամազդ:
Աբիսո. Ֆ:

ԶԻՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ի. կազմուի
զինուց, և Վ.ուել կազմիլն զինուք. *Զամ-
բուԹիւն զջայիցն, զսուսերացն և զտի-
գացն ընդ նոսին պատրաստուԹիւն, և որ ինչ
ոտին նմանք փոքունք զինագործուԹիւնք,
բարձեալ բերէին. Պիս: *Ա՛յս եղև պատ-
ճառ և սկիզբն զինագործուԹե. . . տարա-
ծեցաւ զինագործուԹիւն. ՄԻԻ. ա:

ԶԻՆԱԶԱՐԴԵԱԼ. Զարդարեալ վա-
ռեալ զինու. *Ապա և մեր ՁԾայիոմն զի-
նազարդեալ սպառազինուԹեամբ. ՁԻ. ԻՀ. պաւ:

ԶԻՆԱԶԳԵԱՑ. ա. } Որոյ զգեցեալ
ԶԻՆԱԶԳԵՍՏ. } է զգենու. սպառազինուԹիւն. ՀԻՒ-
ԶԻՆԱԶԳԵՍՏԵԱԼ. } ՒՒԼ. *Զինազգեաց է վկայն քրի. Ճ. Ա:
*Դիւցազնաբար զօրուԹիւ առ ՚ի ծանր զէ-
նազգեստն լինելով հանդուրժեացեն. Պիս:
*Մտանէ զինազգեստեալ ընդ դուռն քա-
ղաքին. Ճ. Թ. (վրիպակաւ գրեալ եր, զե-
նազգեստեալ:)

ԶԻՆԱԼԻՑ. ա. Լքեալ կամ լի զինուք.
*Զձեռս ՚ի վեր ձգեալ զինալից. Ճ. Գ:

ԶԻՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Սեպհական զի-
նուց. որ ինչ լինի զինուք. * Զեղբէրացն
զզինական զօրուԹիւն ՚ի բաց ընկեցին. ՓԻԼ.
ԼԻՍ: *Ա՛ւանց զինական պատերազմի.
Ճ. Ա:

ԶԻՆԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. գ. Ἀιρῶν τὰ ὅπλα, τὰ σκεύη, ὁπλοφόρος, ὀοριφόρος. Qui arma gestat, armiger, satelles, stipator. Թիկնապահ կամ արքանեակ, որ կրէ ՚ի ձեռին զզէն զվասուրին. ԻԼԻԿՓՈՐ.
*Զինուիկր նորա առաջի նորա երԹայր. ՁՁ.
Ի.Գ. ԺԷ. 7: *Հանդերձ վարդանաւք զինա-
կրաւ արքայի. Խոր. Գ. 22: *Նախ սլարտ
էր ժամանեալ զօրականի, պարտ էր յառա-
ջել զինակրին. ՈՍԿ. յաՀԵՓԻս:

Եւ Զինազգեաց, սպառազէն, զինաւոր.
ԻՒՀԱԼԸ. *Եւ եղև ասայլ զօր զինակրաց,
որք բառնային վահանս և նիզակս. . . երեք
հազար. Ք. Ճ. ԺՔ. 8: *Տասն մանուկ ՚ի զի-
նակրացն յովաբայ. ՁՁ. Ի.Գ. ԺԷ. 7: *Բար-
շամ առաջի զինակրացն նորա պատուհասել
մեռաւ. Խոր. ՁՁ. 13: *Էին արք հեռակաց
ըմբշամարտ զինակրաց, իբրև չորք հազարք.
ԱԺԲ. Է. 9: *ԵԹԷ ինքն փոԹացաւ զի-
նակիր լինել. ՄԼ. ԺՓ: *Ի հիպղոնի, որ է
ոսոխ ելանել զինակրին մրցուիլ ՚՚. այն է
ըստ չն. օԲՒՀ, զինամարտուն. ԵՁՁ. ԼԲ. ՁՁ:
Իակ Ա՛ՁՂ. Ճ. 25. *Կալանաւորս արարեալ
զինակիր պատրաստուԹիւ ՚՚. իսկ, զինական
կազմածով, Հանդերձիւ զինուք:

ԶԻՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Σύνοπλος. Socius armorum. Զինուք մերտակից.
պատերազմակից. *Զինակից ունելով մեզ
զՀշմարտութիւն. Պղմ. ԼԷ: *Որ նորա էն
զինակից. Լ՚Ք. ՈՂ:

ԶԻՆԱՊԻՄ, եցայ. Ֆ. Զինակից լի-
նել. *Ոմանք առին զնաչա իւրեանց, և
ընդ քոյ զինակցեցան. ՆԻՍ. Ի՛ՍՍ:

ԶԻՆԱՀԱՄԲԱՒՆԱԼ, բարձեալ. ն.
Զէն վերացուցանել. իբր ապատամբել.
պաշգաւբզՀագ, ասի օՀագ: *Հրեայք ընդ-
գէմ Հռովմայեցւոյն զինահամբարձեալք
լինէին. Ա՛ոՒ. Ք. 33. յն զէնս ընդդեմ
բարձին, կամ առին:

ԶԻՆԱՀԱՐ. ա. Որպէս զինու հարեալ

սիրով կամ տրտմութիւբ խոցեալ։ *Անձն իմ ցաւագասր, ի քէզ զինահար, լեր բուժիչ յարմար։ Հոգիս ի քէզ զինահար, բարեխօսեա անդադար։ Ողորմ արտասուաք ձայնէր (մեծատունն) զինահար, հասիր գեւերչոյս մատամբ զազարու. Գնչ։ Ն Ոսկիփոր։

ԶԻՆԱՀԱՐԻՄ, բեցայ, լեալ. ։ Զինեհար։ խոցիլ. վիրաւորիլ. *Ի զինահարիլն բխումն արեան։ Զինահարեալն ի տիգաքաղս վտակահոս կենդանութենէն. Թէոդոր. Խոյրագ. Ն խլ։ *Զոր Թովմեան չօշափեր զզինահարեալ մարմինն. Կիւրղ. վն։ *Զինահարեալ կողևէն ազբիւրացուցեալ բժշկութենէ շնորհ վիրաւորեցելոյն ագաթայ. Գնչ։ *Թովմայն չօշափեալ զզինահար ըեալ կողն. Ոսկիփոր։

ԶԻՆԱՄԱՐՏԻԿ. տկի, կաց. ա. գ. Ὁπλομάχος. Bellator armatus. Մարտիկ սպառազինեալ. *Հինգ յիւրաքանչիւր ի ցեղէ ահաւորս զինամարտիկս պահապանս Թագաւորին գահոյիցն լինել. Նիս. Երգ։

ԶԻՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁπλομαχία. Certamen cum armis. Մարտնչելն զինով, կամ սպառազինեալ գոլով. ինչ է բ ԹՕ յ Ն։ *Աստպարաւորութենէ, և ամենայն զինամարտութենէ, և հեծելական ուսմանց. Պղսպ. օրին. Ե։

ԶԻՆԱՆՈՑ, ի, ացի. գ. Ὁπλοθήκη, ὁπλοφυλάκιον. Armamentarium. Տեղի զինուց. զինարան. Ձեռնէ՛ն. *Տանել ի ցուցեալ և ի կազմեալ զինանոցս. Պգմ. ազբս։

ԶԻՆԱՃԱՐԱ, ի, ից. ա. Որ գիտէ զէն չարժէլ. վարժ ի մրցանս զինուորութենէ. *Զորս միանգամ ի զինուորական կարգէ առաբերամբերս և զինաշարժս գտանէին. Քաջամարտիկ արանց պատերազմողաց, և աշխոյակ զինաշարժից. Ցհ. կի։

ԶԻՆԱՊԱՏԵԱՆՔ, տեանից. գ. Պատեանք զինուց. ինչ է բ ա ա գ ա ք, Ռիբէն գ ա պ ո ր, գբն. *Զինապատեանս կազմել. Պգմ. ազբս։

ԶԻՆԱՊԵՏ, ի, ացի. ա. գ. Պետ զինուց. գլխաւոր ի զինուորս. պաշտօնեայ զինուորական. *Դիւականն մոլութենն զինապետք (մանկակոտորն հերովդէ). Հմամ. ա ա ա։

ԶԻՆԱՊԻՍ. ս. Ըստ օրինի և օրինակի զինուց. *Օգնութենս պարգևէ... սրբատնեալ ձեռաց՝ մաքրաբար, քան թէ զինապէս. Նար. ԽԵ։

ԶԻՆԱՑԵԱՑ. ա. Առեցօղ զինուց. որ խոյչ ի զինուց և ի պատերազմից. *Զօրականք... զինատեացք. Խոր. Ք. 68։

ԶԻՆԱՒՈՐ ի, ացի. Տ. ԶԻՆՈՒՈՐ. *Զի նաւորն քոյ։ Երկրաւոր զինաւորաց բազմութիւքն. Ճոբ։ * Հոգեզարհ շնորհիւ զինաւոր։ Զինաւորք և զօրապետք. Նար. Ծբ. Ե գնչ հագ։

ԶԻՆԱՒՈՐԻՄ. Տ. ԶԻՆՈՒՈՐԻՄ. *Եր. կնաւորին նեզ Ճանապարհաւ ի յերկրի զինաւորիս. Աւր։ * Հարկել և զինաւորել կայսեր. Աբեր. ա. 15։

ԶԻՆԱՒԱՂ. ա. Որ քաղէ և ժողովէ զզինս անկեալս կամ անկեալց ի մարտի. *Իբր զինաքաղս Թուէին նոցա. Ուրբէ։

ԶԻՆԵՄ, եցի. ն. } Ὁπλίζω, ζομαι.

ԶԻՆԻՄ, եցայ. ։. յ. } Armo, or; armis instruo, or. ἀντιστρατεύομαι, contra milito. Զինու կամ ի զէն վառեալ, իբ. զէն պատրաստել, սրել. սպառազինել. իբ. զինուորել. ի մարտ պատերազմի պատրաստել. Ճգնիլ ընդդէմ. ինչ է ա ն ջ ա կ ի ն ա գ, է ի բ ո ի. լահ օյագ. *Ոմանք մերկանգամք, և ոմանք զինեալք. Փարպ։ * Օրէնս ներհակս զինեաց։ Ա՛յլ սուր զինեն. Լմբ. ապ. Նաղ։ *Տեսանեմ այլ օրէնս յանդամս իմ՝ զինեալ հակառակ օրինաց մտաց իմոց. Հոմ. Ե. 23։ *Ընդդէմ յարուցելոցն ի վերայ՝ զինի մարտիս։ Ի զարհուրելացանէնն միայն զինեալք. Պիտ։ *Զինեցաւ հասատուվ. Շար։ *Ընդէր զինեցար ընդդէմ քո ներհակ. Նար. Խ։ *Զինեալ ի պատերազմ, կամ յառաջամբերել, կամ զմի զինուորութենէ, կամ յերգս հոգևորս. Ցհ. կի։

ԶԻՆՈՒՈՐ, ի, ացի. գ. Στρατιώτης, στρατευόμενος. Miles. որ և ԶԻՆԱՒՈՐ. Ոնդող կամ կրօղ զէն, զօրական. մարտիկ. պատերազմող. ինչ է բ ա ն ջ ա կ ի ն, ձէնէբլէ. *Ոնվիմ ընդ ինև զինուորս։ Իւրաքանչիւր զինուորի մասն։ Հայրանէին զնա և զինուորքն։ Մի ոմն ի զինուորաց։ Հանդերձս զինուորաբար պահապանաւ իւրով։ Վչտաև կնոջ լեր իբր զքաջ զինուոր քոյ յոի. ևն։ Եւ զի երբեմն բազմաք ի ժողովրդենէ գրին ի զինուորութիւն, յայնժամ Զինուոր առին և ժողովրդականք. կամ աշխարհականք. *Թէ և գրակարգեցք իցեն և պաշտօնեայք, ընդ զինուորս կացցեն։ Քահանայիցդ մի զձև հանդերձի զինուորաց ունել։ Քահանայք մի իշխեսցեն զինչնարս կենաց հացին՝ մանկանց կամ զինուորաց տալ առնուլ. կանն։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԲԱՐ. ս. Στρατιωτικῶς. Militariter, ut militem decet. Իբրև զզինուոր. և Զինապէս, զինուք. *Մարտնչել է բանականապէս, այլ ոչ զինուորաբար. Ա՝ որ. ծէ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Στρατιωτικός. Militaris. Որ ինչ անկ է զինուորին, և զինուորութեան. ա ա ե բ է, ձէնէբ. *Ցանկալի եղեալ զինուորական արհեստիւն։ Զինուորական կոչմանն. կ ո բ ի ա ն։ *Զինուորն իմաստութեբն զզինուորական իրին արհեստն կրթէ. Պիտ։ * Կարգ զինուորական։ Գունդք զինուորական. Լմբ. ոչ։ Ն գնչ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ. ա. գ. Στρατευόμενος. Զինուորեսուն. զինուոր. էբէ, ձէնէձ, ինչ ֆէբէլ. *Որպէս զզինուորական ոմն. Պրպմ. լէ։ *Մինէկ զինուորական ես, և կամ ծառայ. Վչտ հդ. իէ։ *կոչէր զքաջսմն ի զինուորական քրիստոնէից. Եվիւ. է։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συστρατιώτης. Commiles, commilito(tonis.) Ընկեր ի զինուորութէ՝ որ հոգևոր և որ մարմնաւոր. Եօթաշ. հեմճենկ. *Զեպափրոդիտոս զեղբայր և զգործակից և զզինուորակից իմ։ Աբքիպպեայ զինուորակցի մերոյ. Փիլիպ. է. 25։ Փիլիմ. 2։ *Շնորհեաւեր և զինուորակցաց իմոց և ընկերաց ըզխաղաղութէն. Ճ. Ա։

ԶԻՆՈՒՈՐԱՆԱՄ. ացայ. է. Զինուոր լինել. *Լինի նաւագործ, և չինող... և զինուորանայ, և իշխանանայ. Կէ. ծէ. յն. զինուոր, իշխան։

ԶԻՆՈՒՈՐԱՊԵՏ. Տ. ԶՕՐԱՊԵՏ. *Իշխանք, զինուորապետք, քաղաքացիք. Մխ. Ժա։

ԶԻՆՈՒՈՐԵՄ, եցի, եա. ն. } Στρατεύω. ԶԻՆՈՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. եմն. } τεύω. Exercitum in exspeditionem conscribo, եմն. կարգել զոք ի զինուորութիւն. զինուոր առնել՝ գրել. *Կամին զինուորել զնս ի գուռն Թագաւորին. Վչտ հդ. ծէ։ *Զինուորեցէք զձեզ այ. Ճ. Ե։ *Ոմիլիոս նախ յոստիկ զինուորեցոյց արս. Եսեբ. փբ. է։ *Զերկուս ի նոցանէ զինուորեցուցին ի գուռն կայսեր. Վչտ հդ. ծէ։ *Ի հոգևոր իշխանութէն զինուորեցուցանէ. Լմբ. ենէղ։

Մերթ՝ որպէս զինել. *Օրէնս հակառակ մտացս, զոր զինուորէ մեզորինս. Լմբ. ոչ։

ԶԻՆՈՒՈՐԻՄ, եցայ. ։. Στρατεύομαι. Milito. ի զինուորութէն գրիլ՝ մնանել. զօրական լինել. ձէնէձէ եա. ղէմագ, էբէ օյագ. *Որ երբէք զինուորիցի իւրով թոշակօք. ա. Խոր. Է. 7։ *Որ զինուորեալ աստէն՝ ընդ կեանս աչէ աբհիս պատաղի. է. փխ. է. 4։ *Եւ զինուորեցաւ քեզ քո ած. Շար։ *Աշակերտուեթիք կրօնասանացք... ոն զինուորեալք։ Մաուցեալ ի յօգոստաբէնակ... պալատ՝ զինուորեր. Նար. Հէ. Ե խլ։

ԶԻՆՈՒՈՐԻՄ. Սպառազինիլ, վառիլ, զինիլ. ինչ է ա ն ջ ա գ. *Զի թէպետև մարմնով գնամք, այլ ոչ ետէ ըստ մարմնոյ զինուորիմք. է. Խոր. ծ. 3։ *Զի դու զինուորիցիս նոքօք զգեղեցիկ զինուորութենն. ա. փխ. ա. 18։ *Աա հասարակ զմի զինուորութեան. Եվիւ. գ։ Ե Յհ. կի։ *Ի բաց մերժիլ ի մարմնաւոր ցանկութէն, որ զինուորին ընդդէմ ոգւոց. ա. պէտ. է. 11։ *Բամբասուորք զինուորութեամբ. Նար. Խէ։

ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Στράτευμα. στρατιά, τεία. Militia, exercitus. Զինուոր գոլն. կարգ և իշխանութէն զինուորաց. և Գունդ կամ խումբ նոցա. զօրականութէն. և Զօր. որ և Զօրութէնք ասի՝ մանաւանդ վասն երկնային զօրաց. ձէնէձիւէ, ասէբէլէ, ասէբ, կիաթա. *Չէն զինուորութէն մերոյ ոչ է մարմնաւոր. է. Խոր. ծ. 4։ Խակ Գործ. իէ. 28. *Եա բազում գլխոց զզինուորութէնս զայս ստացայ։։. իմ զաւտութէն քաղաքացի գոլոյ Հռովմայ։ *Մերս զինուորուէ ունի սաղաւարտ զարդարութէն և գոյս բարեաց. Վչտ հդ. է։ *Կատարել զպարսս զինուորութէն։ Ա՛յնպիսի պատուական զինուորութէն հասանէր ի չարաչուք անարգութէն. Եվիւ. ա. է։ *Որոշէ կարգս զինուորութէց։ Պաշտօնեայքն զինուորութէնք, և հնազանդքն. Խոր. է. 7. 57։ *Զինուորութէնք հրէշ տակաց օրհնեն զքեզ։ Փառ աւորեալ յանմարմնոց զինուորութէց. Շար։ *Զինուորութէնք վերնականաց։ Զինուորութեամբ զուարթնոցգ։ Նախամարտիկն զինուորութէն երկնային պատուն։ Խափանեսցին ամենայն գիմամարտութէնք զինուորութեանց գժնեայ մեծութէն. Նար։

Մերթ՝ Սպառազինութէն. վառիլն զինուք. *Ոչ (ետու) այնոյս իմ զինուորութէնն, և ոչ ահեկին պարածածկութէն. Նար. կէ։

ԶԻՆՈՒՈՐՕՐԻՆ. ս. Στρατιωτικῶς. Զինուորաբար. որպէս քաջ զօրական. *Երկիւղածաբար, և ոչ զինուորօրէն բարբառեցար. Պգմ. ազբս։

ԶԻՆՉ. գ. Τίς; τί; Quis, quae, quid? Անուն հարցական, կամ իբր հարցական, զինչ, զինչ ինչ։ Անբնեթեր ներդործական բայից է որպէս հայցական բառիս ինչ այսինքն զոր կամ զոմիսիսի. ինչ, ինչ բան. նչ, հանիւ.ենչ, նչ ոյ. * Զինչ կերիցուք, կամ զինչ արբցուք, կամ զինչ զգեցցուք։ Զինչ տեսեալ արարեր զբանդ զայդ։ Զինչ արասցես ինձ։ Զինչ տաց քեզ։ Մի գիտացէ ձախ քո՝ զինչ գործէ աջ քո։ Մի հոգայցէք, թէ որպէս կամ զինչ խօսիցիք, զի տացի ձեզ ի ժամուն յայնմիկ զինչ խօսիցիք. ևն։

Առընկերս եական բայից և չեզոքաց՝ կի առանց բայի, է ուղղական. իբր որ կամ որպիսի ինչ. որ բան, որ. հանիւբը, հանիւբ

ընչ, նչ՛ օլաճաք. *Չինչ դիւրին է. ասել.. հնձէ ասել: Գիտեմ հայրն ձեր, զինչ պիտոյ է ձեզ: Եւ մի՛ աւելնայնի, զինչ ընկերի քոյ իցէ. ևն: *Եւ ապա յանդիմանութիւն այսոցիկ զինչ, եթէ ոչ անտես առնել. Խոր. Գ. 68: *Չինչ առ նոցին չարչարանան՝ դիւահարաց չար կիրքն, կամ զինչ մեռելոց սուգն. Վրք հց. Ե:

ՉԻ՞ՆՁ. ա. ուղղ. և հյց. Ո՞ր, որպիսի. զո՞ր, զո՞րպիսի. Ինչ. նչ՞. *Չինչ վարձք ի ցեն: Չինչ օգուտ է մարդոյ: Չինչ չահ եղև: Չինչ գործ գործեալ է քո. ևն: *ԵՒս ի զինչ պատգամ յղեն. Փարպ: *Չինչ վայելուչն: Չինչ քեզ ապերս մատուցից. Նար: *Չինչ բան բաւական լիցի ասելոյ. Ոսկ. յհ. ա. 11: *Չինչ պատշաճ է: Վասն զինչ պատճառի. Դիոն: *Չինչ են զարմանքք հիացման, Թէ. ևն. Շ. Խոսփ: Չինչ ոք յառաջ քան զայս եր անտոն. Ագ. անփ: *Բժշկացն պաշտօնն զինչ գործոյ գործակից հանդիսիցի գոլ պաշտօնական. առողջուէ: Եւ նաւակատուցաց պաշտօնն զինչ գործոյ գործակից պաշտօնական իցէ. Նաւտ. Պղպ. Եսթ:

ՉԻ՞ՆՁ. f. Ti; Quid? ut quid? quomodo? Ար. Ինչ. առ. ի՞մ. զինո՞ւդ. զի՞. իւ. *Չինչ գործեցեր զայդ: Չինչ գոյծեցեր զայդ ընդ իս, ընդ մեզ, ևն: *Չինչ է ինձ՝ ի Թիւս արկանել: Եւ զինչ է ինձ սակաւս յօդևլ կամ՝ ի կիր արկանել: Չինչ ձեռաս ացեն զնս պարտիքս. Նար:

ՉԻ՞ՆՁ. Ո՛րպէս. որչափ. քանի՞. *Չինչ չատ գործեաց պաշտելիս. Բռնդ:

ՉԻ՞ՆՁ. նիս. Որպէս. իբրև, զերծ. Ինչպէս, պէս, պէս, ձէս, ընդոր. ևիպէ, պէնպէդ, ֆաալ. *Ղսմբարաւիայ ծագես յաւետ՝ զինչ զարեգակըն բազմագեօ... Շնւլ պատեսցես ուսման գլխոց, որ զմիտս առնի՝ զինչ բով հալոց... Զի յիւր հօրէն՝ խօսի խախուտ, որ զմարդն արար՝ զինչ ըզփայտ փուտ. Երզն. այբ. Նոյնպէս և այլ տաղաչացք՝ ի նոյն գալս, և զինի:

ՉԻ՞ՆՁ, կամ ՉԻ՞ՆՁ ԵՒ. ՉԻ՞ՆՁ ԵՒ ԻՑԷ. } Ամենայն հարցական, որ ինչ միանգամ. զոր ինչ և իցէ. զինչ ինչ. *Ալա նմա՝ զինչ հաճոյ է առաջի աչաց քոց: Պատուեսցի յակոբայ և իսրայէլի, զինչ կատարեալոց իցէ ամէն: Չինչ և անուանեաց ադամ, այն անուն է նորա. ևն: *Եթէ ե՞ պիսկոպոս ոք գայցի զինչ և իցէ՝ի վատթար գործս. Կանոն:

ՉԻ՞ՆՁ ԷՆ, էին, էումն. գ. Τὸ τί ἐστι. Ity quid est, q. d. quidditas. Չինչ ինչ գոն իրին, իրոյս զինչութեի սահմանաւ և անուամբ բացատրելի. էութեի. խոկութեի. *Չինչ էն կամ անուամբ ճանաչի մեզ, և կամ սահմանաւ: Ցորժամ զինչ էն սահմանաւ ճանաչի, յայնժամ որպիսի ինչ էն՝ի զինչ էումն տեսանի: Իսկ յորժամ զինչ էն անուամբ ճանաչի, յայնժամ որպիսի ինչ էն ոչ տեսանի՝ի զինչ էումն. Սահմ. ա. 1: *Չինչ էումն առորոգի ոմայսինքն՝ի վերայ զինչ էին, կամ զզինչ էէն. Անյ. պոէտ:

ՉԻՆՁԵԼԻՆ. ա. Որպիսի՞ ինչ. յինչ իրաց կազմեալ. ինչի՞ եղած, ինչպես բան. *Ձէ հնար ասել զնոցանէ, Թէ զինչեղէն իցեն. քանզի և ոչ զմեր ոգիան գիտեմք, Թէ զինչեղէն իցեն. Ճ. Ի:

ՉԻՆՁ ԻՆՁ. Ցճս՝ի բառն ԻՆՁ, և ԻՄ ԻՄԻՈՔ, և ԻՒ ԻՒԻՈՔ:

ՉԻ՞ՆՁՈՒՉԻՆՁ. Τίποτε; Quidnam? Չինչ ինչ. զինչ էրբէք. *Թէպէտև չգիտիցեմք իսկ քաջ, զինչու զինչ այսր աւուր մեզուցեալ իցէ. Ոսկ. մտթ. ա. 19:

ՉԻՆՁՊԻՏ. ա. ֆ. Ուսպէտ. անպէտ. և Ըստ մտի. ըստ կամի. *Չինչպէտ բանսարկութիւնս առնէին: Գրեաց զինչպէտս ըստ կամի. Փարպ: *Ինչեցին զինչպէտ զինչ կամք իւրեանց դնալ առ խաչին. Կոչ. Ճ:

ՉԻՆՁՊԻՍԻ. ա. Ποῖος, ὁποῖος. Qualis. Որպիսի. Ինչ էիզպ. նչ՞ վէրև, նմանչ. *Չինչպիսի հնարիւք լուծանել կարասցուք զկապ սիրոյ. Խոր. ա. 24: *Չինչպիսի հնարիւք զեզս իրացն գտանել կարասցեն: Չինչպիսի հնարիւք ցուցանիցէ ած. Փարպ: *Որպիսի՞ ինչ չար, կամ զինչպիսի՞ ինչ չնաս առ չինեն քեզ բերաս արդեամբք. Ցհ. իմ:

ՉԻՆՁՊԻՏԿԻՆ. ֆ. Չինչպէտ օրինաւկաս. յումպէտս. անխորհրդաբար. ըստ կամի. ըստ հաճոյս անձանց. ևՁՓԻՆԸ. *Մերժեալք՝ի տէրութենէն իւրեանց... կէին անկարգաբար զինչպիսակեն. Աբծգ. ա. 8. (այլ Ձ. զինչպիսակեն:)

ՉԻՆՁՊԻՏՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Չինչպէտ կամ ումպէտ ընթացք կենաց. ինքնագլուխութիւն. ինքնահաճութիւն. անսպիտան և անկարգ հաճոյք անձին. ևՁՓ, ԻՒՁԻՒԼԻՒ՝ ևՁՓԻ պաշտօնեայ ինչ. *Ոչ թողեր զազգս մարդկան՝ի կամս անձանց զինչպիսութեան իւրեանց. Ագաթ: *Ի կամս անձին զինչպիսութիւն բերեալ՝ ոչ անսայր բանի իրատուս աներոց իւրոց: Չկամս անձանց զինչպիսութիւն իւրեանց կատարել: Եղեալ գնացին՝ի կամս անձանց զինչպիսութեան իւրեանց. Ցհ. իմ:

ՉԻՆՁ ՕՐԻՆԱԿ. f. Որո՞վ կամ զինչպիսի՞ օրինակ. ո՞րպէս. Ինչպէս, ինչ ևերպ՞. *Չինչ օրինակ արդեօք սկիզբն արար անտոն. Ագ. անփ: *Կամիցի ուսանել, Թէ զինչ օրինակ մեք զնձ հայր կոչելք. Կոչ. Ե: *Չինչ օրինակ առ ուխտաւոր կուսանան տեսութեի արասցուք: Չինչ օրինակ՝ի մարմնասմ ածութեին. ոլպէս հուր յերկաթոտմ. Բրս. հց. Ե ծն:

ՉԻՈՒ. գ. Երկրորդ ամիսն եբրայեցոց՝ սկսեալ՝ի գարնայոյ. իբրու սպրիլ ամիսն հռովմայեցոց: Գ. Ի գ. Ը. 37:

ՉԻԱՉԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել վայրի. Լեալ. ցած. խոնարհագոյն. խորագոյն. *Ցեսիլ նորա զինչագոյն իցէ քան զմորձն. Ղևս. ծՁ. 25:

ՉԻԱՉԱԿԱՆ. ա. Խոնարհական. զինչնեալով եղեալ, ասացեալ. *Վսան այսորիկ գարձեալ զինչական. զոր եառուր ինձ ասէ. Ոսկ. յհ. Ը. 34.

ՉԻԱՉԱՆԵՄ, զինչի. Տ. ԶԻԱՉԱՆԻՄ, ըստ Ը՝ Ն՝. *Մարդասէր է ած, և ըստ այնմ զինչանէ: Չինչանէ և Թոյլ տայ և՝ի գլուխն ևս Թափել զնւզն. Ոսկ. յհ. Ա. 5: Ե Գ. 21: *Ընդ խոնարհս զինչանէ: Չինչանէ ըստ անտեսութեի. Ոսկ. ԷԲԲ: *Թէպէտև ներեցեալ և զինչից ըստ բանին. Կոչ. ծԸ:

ՉԻԱՉԱՆԻՄ, զինչայ, Լեալ. ֆ. Στέλλομαι, καταβιβάζομαι, ἐνδίδωμαι, ևն. Remittor, demittor, decresco, diminuor, cedo. կարի՝ի վայր ինանել՝. խոնարհիլ (իրօք կամ նմանութեամբ). ցածանալ, ցածնուլ. մեղմանալ. նուազիլ. ինձնալ, կանչնալ, Լուծնալ, պակսիլ. ևնդիւ, ապակսիլ, ինդալ օլագ. *Չինչանէր ուսկաս, երթայր ընդ գուշտ՝ի նմա աղանդն յայտնագոյն զիրաքեր: Իսկ եկեալ՝ի զինչարեալ ընդ միաբանն՝ չարժէին զինդիրն. Սակր. Ը. 29: Ը. 34: *Եւ յայտնանէ իմ խուճապին՝ զգայարանօքըս զկիրսին. Գ. փղ. ևՁՓ:

ՉԻՐԿ. ա. որ և իբր ռմկ. ՉՈՒՐԿ. Հրկեալ. անմսուն. անբաւ. ապլ, Ֆագոտ, խոնարհս զինչանիցիք. Հաբ. ծԸ. 16: Չինչաւ փոքր մի՝ի հպարտութենէն. Եղիշ. Ը: *Չինչիր փոքր մի, հաշուեաց զմիտոք. Ոսկ. Ե: *Այլ ոչ զանգիտեալ երբէք զինչանէր՝ի բարձրագոյն հաւատոցն՝ որ՝ի քո. Նար: *Չինչանելով ընտելացուածոր. Ա գծոն: *Ցեսանեն զզինչանելոյն օրինակն. այսինքն խոնարհելոյն. Սարկ. յոսփ. ա:

ՉԻՉԱՆԻԼ. որպես նչերել. յարմարել զինքն այլոյ. ասյմգ, խաչերըը հոչ ևՓՓ. որ և ՉԻՉԱՆԵԼ. Ընդ. Cedo, ևն. *Ոչ երբէք զինչայընդ նմա՝ ոչ՝ի ցանկութի, և ոչ՝ի որմտուռի: Պարտ է և քեզ զինչանել ընդ նովաս: Եւ զի մանուկ էր, և ես զինչանէի զնոի ակապուռնեի նորա. Վրք հց. Ե. Ը. Ե:

ՉԻՉԱՄԻԹԻՆ. } գ. Զինչանելն, ՉԻՉԱՄԻՆ, Լմանն. } իրօք կամ նմանութեամբ. *Երկինք ցօղոլիս (անուցանեն)՝ յամպոց զինչմանէ. Ցճս. ծԸ: *Անասնաբար սահեցմամբ՝ ըստ հողոյն զինչման՝ ընդ երկիր մածոք. Նար. յՀ: *Մի՛ ինչ յայսմանէ երկիկես, քանզի զինչութի է իրողութիւն. Ոսկ. գծ: *Տիրաքնութիւն՝ ոչ է անպիական գործ, այլ զինչումն՝ի պէտս հօտին: Ճրմլեցուցեալ խանդագաւեսցուք զնձոյին կամացդ ուսան՝ի զինչումն և յողորմութի. ԼՓ. պտրգ:

ՉԻՉԱՄԻՑԱՆԵՄ, Լուցի, լո՛. Ն. Στέλλω. Reprimo, remitto, minuo. κατάγω, deduco. Ի վայր իջուցանել, ցածուցանել. առաւել՝ նմանութի. ևՆԻՐԳԷ, ԲԷՆԴԻ ԷՓ. *Բարկութի զինչուացես զազգս. Ամբ. գ. 12: *Չհեատեսցուք յամառութի զինչուցանել. գ. Ի. ա. 13: *Չինչուացի զնոր հրդոցն գերապանծութեան բարձրութի. Փիւ. բագ: *Ոչ եթէ զաբրահամ ինչ զինչոյց՝ի հայրապետութենէ անտի. Ագաթ: *Չամբոխեալսն բարկութի և ամբարտաւանութի զինչուցանէ զնա՝ի հաշտութի. Ցճս. Ե: *Մի զինչուացես զկքեալն. Նար. յՀ: *Չինչուցաք զհպարտոնին: Այս խոտոտն փուտաց զինչուցանէ զնա առ՝ի վշտակցութի. ԼՓ. ապ. Նգ:

ՉԻՍՏ, զըստի, ից, իւք, ովք, զք. գ. Μηρός. Femur. φοιά, φοά, lumbus, ilia. τὰ ὀπίσω, posteriores partes. (ըստ. նիսա.) Մանուսա մանն մարմնոյ տեորին՝ի նստոյից ցծունկս, յաւառայոյ և զկնի, ուր են և երանք, բարձք, ազդր. Խալաս, պալաքր, օրնուրագ, պաճագ: *Ամոլաքիլ. զըստի: Կաղայր՝ի զըստէ անտի: Ի վերայ տախտակի զըստին. Ծն. Ը. 25=32: *Եշար աբեններ նիզակաւն ընդ մնակուշն, և եզ նիզակն ընդ զնստ նորա. Ե. Ի գ. Ե. 23: *Ձճարպն և զմանն անպատառ հանդերձ զըստօքն հանցէ՝ի նմանէ. Ղևս. Գ. 10: *Քանիսակս և զըստովք պատեալ փակեաց զդնացան զայն. Փիւ. ևն. Ե. 6: *Գօտևորեալ զմէջն, և յահեկէ զտեինն երկայր. Խոր. Ը. 10:

Նմանութի՝ Նստարան նաւուն զկողմամբք յատակին. *Կապարանք զտին հաստուածոյ յօշատեցաւ. Նար. յԷ:

ՉԻՐԱՐԵՄ, րիմ, լեալ. Զիրերօք անցուցանել, և ունցանել, վէճս յուզելով կամ չչնջելով. պատատիլ. խառնիլ. իբրև անշընել, իբրէ անչինլ, ընչին՝ հանել: *Ըզգուռալ՝ի նմա աղանդն յայտնագոյն զիրաքեր: Իսկ եկեալ՝ի նմա աղանդն զկրաքեալք ընդ միաբանն՝ չարժէին զնոնդիրն. Սակր. Ե. 29: Ե. 34: *Եւ յայտնանէ իմ խուճապին՝ զգայարանօքըս զկիրսին. Գ. փղ. ևՁՓ:

ՉԻՐԿ. ա. որ և իբր ռմկ. ՉՈՒՐԿ. Հրկեալ. անմսուն. անբաւ. ապլ, Ֆագոտ,

ֆակրօմ. *Զիրկ գոլով յայնմ ամենայնէ: Վասն զիրկ գոլոյն ի նմանէ: Զիրկ յայսմանէ գասանէին: Ցայգեաց և ի զիլեհենեաց զիրկք գասանէին. Լխ. ոչ:

ԶԻՒՐՈՎԻՆ ԵՐԹԱԼ. Ἑαυτὸν ἀποχτειναῖν, ἀναιρεῖν. Seipsum interficere. Ան ձամբ զանձն ի մահ հարկանել, սպանանել. անձին առնել. անձնամահ լինել. ինքիր պինդը սպաննել. ինքինէն գըմահ, ինքիր ինքինի էօրիւրմէք. *Սիլեհ զիւրովին երթայցէ: Զգեաց զսուսերս, և կամեր երթալ զիւրովին: Եգ զսուսերն, և չոգաւ զիւրովին. Ցհ. ը. 22: Գծ. ծղ. 27: Ը. Ի. ծը. 44:

ԶԼԱՆԱՄ, կամ ԶԸԼԱՆԱՄ, ացայ, ցիր, ցեալ. ն. Ἀποστερέω, στερίσκω, στερέω, ἀδικέω, πλεονέκτω. Privo, spolio, orbo, fraudo, injuriam facio. συκοφαντέω, defraudo. (Արմատն է յայլազգականն, գիւղ, զոմ, կամ ի հյ. ծոյլ՝ ի լնուլ զիրաւունս.) Որպէս Զրկել. անիրաւել. գրժել. հատանել զիրաւունս. անտես առնել. յեղանել. պակասեցուցանել. մերկել. կողոպտել. ննդկել. խարդախել. զրկոտ ընել. զոմ ընդ, մահրամ ընդ, հագիցը ինդ, զոդրէն. * Մի զլսացիս զվարձս անանկին. Օր. իե. 14: Ո՛րդեակ, զկեանս ազքատաց մի զրլանար. Սիր. ը. 1: *Զլանամ զանձն իմ՝ ի բարուքենէ ... այլ ձ. զրկեմ. Ժող. ը. 8: *Հեղոս արիւն, որ զըլանայ զվարձս վարձկանի. Սիր. ա. 27: *Անձամբ անձին զանձինս՝ ի սրբուքեէ պարգևաց անտի զլանան: Ա՛յր դու, չզըլանամ ինչ զքեզ, բայց կամիմ տալ սմա՝ որպէս և քեզդ. Ոսի. յհ. ա. 6. Ե 8: *Եթէ զուրուք ինչ զլայնալ կեմ, հատուցից չորքապատիկ. Բօ. հդ: *Զանձն իւր զրկէ և զլանայ, ոչ զածծ ... զրկել և զլանալ փիւ այլք: *Զասաձարն ան զի արարին վաճառոյ, և աւազակօրէն զլանալոյ. Իգ: *Զաւաչին մարդն խաբեցի, և յանմահաւրէնն զլացայ. Վանա. յոբ: *Զլացեալ զրկեցաւ նա՝ ի աքանչելի կենաց անտի. Ե. ... պփ. ա. 2: *Բերան օձին զլացեալ զրկեցաւ՝ ի պատասխանի տալոյ. Եփր. ծն: *Ոչ զլանայր զծառայակիս իւր՝ ի տէրունեացն ասանդից ոգւոյ կերակրոց. Սիմ. ոչ:

ԶԼԱՆԱԼ. Ἀρνέομαι. Nego, recuso, inficior. ժխտել, ուրանալ զիրաւն և զիրաւունս. ապահաս առնել. յուլանալ՝ ի ճանաչել զերախտիս և զպարտս. ինդեար ենդի, փնդիր օլմագ, ըեփգ՝ սելդ ենդի. *Որ յոյժդ ես մարդատեաց՝ զլանալով զայ մարդասիրութեին. Ցհ. իմ. Երս: *Բաժակ մի ցուրտ ջուր տալ հրամայէ, և ոչ զլայնորիկ զվարձս զլանայ. Ոսի. յհ. ա. 1: *Զլանան զմարդեղութեին քրիս. Շ. Ի. յհ: *Զտասանորդացն ասէ, զոր զլանային տալ ի տաճարն՝ զևտայ. Մ՚ս. Երէմ: *Զնորա պատուիրանսն զլացաք: Զլացան զսէր այգւոյն. Սարգ. ա. պ. ծա: յոբ. ա: *Զիրկականն ոչ զլանայ մերձ դնել զքանս. Իգ: *Ի ժամանակս սերմանելոյ արգեանց ոչ ոք զլանայ՝ ի սերմանելն. Եփր. պհ: *Ո՞ր ազգ զլացաւ զերախտիս տեառն իւրոյ մարդ կուզեանն: Զլանամ զնոյն և ոչ լինաւ. Լխ. ապ. Ես: *Զլացան զպատիւ նորա. Վրդ. ծն: *Զանգլաւորութեի անապատին զլանալ ոչ յօժարէր. Սինա. լխ: *Թաքուցանել երկուցեալ, զի մի երբեք իրուն զըլացօղ պատուհասեալ գտանեցայց. (որպէս զծոյլ և զապաշնորհ ծառայն քան. քարտիաքայց.) Փոխ: *Ալ դու կարօղ ես սովորաբար և առ զըլացօղս բարեգործել. Նոր. իէ: *Հոգովուրդն զլացօղ՝ի ժողովրդենէ իւրմէ եհան. Եփր. Եւ: *Նման յուդայի, որ ժողովեաց՝ ի վերայ աեառն իւրոյ զգունդս զլացողացն ... այսինքն ապերախտից. Վանա. յոբ:

ԶԼԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Զլանալն՝ ըստ
ԶԼԱՑՈՒԹԻՒՆ. } ամենայն առ-
ԶԼԱՑՈՒՄՆ. ցմանց. } ման. որպէս Ապերախտութիւն. Նախէջրնագ. * Ո՛վ զլացողութիւդ, որ եղև՝ ի քէն առ բարերարն քո. Վէյոր. Ի. *Եղև բարուքեի՝ զլացուքեի նոցա (փշով պսակողացն գյն), որպէս զի նոցա խոցոտիցի Քրիստոսին. Երզն. մգ:

Որպէս Զրկողութիւն, գրժանք. զոմ. *Ի զըլացուն միանց զլինելոյ. Փիւ յոբ: *Եւ ոչ զըլացմամբ արգելու յումեքէ զարժանն. Փոխ: *Անդ լինի զրկուքն և զըլացուքն. Ցճծ. ծ: *Զլացուքն. այսինքն որ բանիւ կամ գործով զընկերն իւր զուր մատնէ. Կիր. երզն. խր:

Որպէս Ուրացուքն. ինդեար. *Զխաչ քո առնուլ զլացմամբ անձին. Սինա. ա: *Ա յսպիսիքս տուն պատճառ վայրապարոյց զլպարտոյց մարդկան՝ ի զլացուքեէ և՝ի պղտիսսուքեին տէրունական գրոցն. Փիւ. լն. ֆ. 4:

ԶԼԵՒՆԱՑՆ. Տե՛ս՝ ի բառն Լեւնն:

ԶԼՈՒԹԵԼԻ. Բառ. անչայտ. Թուփ Ջարաչար խածուած. * Անվախճան որդանց... զաղտագործ զջար ժանեաց նոցա զզլուքելին նոցա. Ցհ. գառն. այլ ձ. զզուքելիս:

ԶԿԱՅ ԱՒՆՈՒԼ. Տ. կաց, կացգ:

ԶԿԵՒ, կամ ԸԶԿԵՒ. գ. Մէսպիլոս, λη. Mespilum, us. իս. Nespola, lo. որ գրի և սգեսն, ԶՂԵՒ, ԶՂԵԱՐ. Փուռզ վայրի փոթմահամ, և Թուփ կամ առնկ նորա. Խաչմաչ, փէճինէ, պելոլըզէգ: Գաղիան:

ԶԿԱԳՈՑՆ. ա. Τραχύτερος. Asperior, acrior. կծու յոյժ. ժանտ. դըժնեայ. խոժոռ. *Եթէ բարկութեի կալցի, խօրոգագոյն իմն և զկծագոյնլինին (աչքն). Փիւ. խմասի:

ԶԿԱՆՔ, նաց. գ. կծուքն և կծկուքն սրտի. դժկամակութեի. գառնութեի. զայրոյթ. սուրջանք. խռնդոտի, սրտի էրսոտ. *Դառնայ յաչխարհ իւր մեծաւ սրտմտութեի և զկծանօք. Խոր. Ը. 68:

ԶԿԵՄ, եցի. է. Տ. ԶԿԾՒՄ. *Որչափ ողոքես, զայրանայ, և զկծէ, թէ ընդ՚ի ոչ չարին չար հատուցանես. Լխ. առաւ:

ԶԿԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Παροξύνω, παροργίζω. Exacerbo. ἐναλλομαι, insilio, insulto. Տալ զկծիլ կամ զգածիլ գառնութեամբ. կծանել. կակծեցուցանել զայրացուցանել. գառնացուցանել. ինձեն սէրբք ծակէն՝ էրէն՝ իւլէսդըրէլ, իւրոէդնել. գէղբըմագ. *Զկծեցուցից և ես զձեզ բանիւք. ՑՈ. ծը 5: *Ընդսաւ անմասալ զկծեցուցից զձեզ. Հ. ծ. 19: *Եւ մանաւանդ, թէ որ զկծեցուցանէիք զնոծ բանիւք ձեւով, և ասէիք՝ թէ ի՛ւ զկծեցուցաք զնոս. Ոսի. էս: *Որպէս մանանիին լեալ կակծեցուցոյ, և ձնչեալ՝ զկծեցուցանէ. Եփր. ա. սեփար: *Եւս չքոտեաք զկծեցուցանէ զմեզ. Եզնկ: *Շաոխսուքեի հոսանք իբրև յայլ բերէ դիմեն, որպէս ասաց ոմն՝ ի հնոցն, և զկծեցուցանեն զամենայն գինեբերսս և ըզհրապարակս. Խոր. Ի. 89:

ԶԿԾԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Δριμύς. Acerrimus. Որոք կամ որ լինչ զկծեցուցանէ. կաւի բարկ և սաստիկ. *Ոլքս ողորմելիս և զկծեցուցիչս. Նոր. լՀ: * Դաւաճանող և զկծեցուցիչ և ամբարտաւանագոյն գազան լինիցի. Գազա. օրն. Ե:

ԶԿԾԻՄ, եցայ. ն. Զգածիլ ներմ կրնաք, կամ կիզանիլ ցեռմամբ կրից. կամ կծանիլ և կծուիլ յերեսաց հակծանաց սրտի: (լծ. ընդ Թ. գըշմագ, կիձի+ենմէք, կիաճենմէք):

Որպէս Ջեռնուլ, ըստ երբ. եխան. յն. իբր յուզելն պատատիլ. Ἐγκυσσάω, ἐγκυσσάομαι. Hederae more volvor, implicor. *Խաչինքն... զկծէցին... և զկծէին խաչինքն ի գաւազանսն: Զկծէին խաչինքն ի խառնան և յրենային: Առ ի զկծելոյ նոցա ըստ գաւազանացն. Ծն. ւ. 38=41:
*Սմա վարձեցաւ ոչխար սարաբերքութեի, և ինքն ի սաուղմանէն զկծի (այսինքն կծկի առ ի ջեռնուլ). Լխ. յանաոսին:

ԶԿԾՒՄ. Παροξύνομαι. Exacerbor. Այրիլ սրտի, կսկծիլ, խանձիլ, վառիլ, զայրանալ գառնանալ սարջանօք. փերփերիլ. ղալ, երիլ հրիւ. *Ո՞վ ոք եաես զսորուն յիւրում մեծուքեի, և ոչ զկծեցաւ: Ընդորս և զպրին նմանիս պարծանաց (առաջի եդիր) ձռ իմս խրախոյս, և ոչ զկծեցայ. Նար. իԸ: *Ձնիք այլ ինչ զոլասուր, որ այնպես խածանէ զսիրտ մարդոյ իբրև զնա խառինոն ... սակայն և ոչ յայսոսիկ զկծեցաւ արդարն. Սարգ. յհ: *Զարանն կոչի այն, որ ընկերին բարուքեամբ զկծի: Մոռանայ զնախագործեալ բարիսն, և զկծի՝ քէ ընդէր սխալեցի. Լխ. առ. Ե ծգ: *Գիտեմ զի զկծես, զի սրտիւք խօսիք զայսպիսի խօսս (ըն.դգէմ արատարկի). Փոխ: *Սա ոչ միայն գինուով զկծէր (կամ, ոչ զկծէր), այլ և ոչ ջուով զծարաւոյն պէտսն կասարէր. Աբդ. Ը. 8: * Վասն առաքելոցն ասէին զկծեալք, զինչ արասցուք այսոցիկ. Ոսի. գծ: *Չի և հարք յաղագս մանկանց զանբժշկականն ախտացեալոցն խռովին և զկծին. անդ: *Ի բաց անցեալ գնացին՝ ի միմեանց զկծեալ կռուով. Պմ. ազէտ:

ԶԿԾՈՒՄՆ. ծմանց. Տ. ԶԿԾԱՆՔ. *Առ տրամբե՝ խայտառակն և զկծուուն. իսկ առ փափաքմամբ՝ երկիւղածուքին. Փիւ. լին:

ԶԿՆԻ. նի. Ὀπίσω, μετά, ἐχόμενος, κατόπισθε. Post, pone. Զհետ. (զի կին, կինք, է հետք ոտից. որպէս և կինք՝ տապաւորիչ զհետս իւր.) ընդ հետս կամ յետ ոտից այլոց հետևելով. յետոյ քան. Իւը նոխելով, էգե, եգեն, էգէ լոմը, էգէը. արջ արջ, ածղջ. * Եկայք զկնի իմ: Որ զկնին իմ գայ: Զգուռն ձգեաց զկնի իւր: Չերթս ամն՝ առ զամի զկնի: Չմիր կնի ոչ չըլեր: Մի զմոյ կնի կցեալ. Չփառաց զկնի արձակեաց զնս յազգան. ևն: *Քան զի զնորին կնի ածէ, Թէ ևն: Քանզի ասէ իսկ զնորին կնի՝ Թէ ձեռք քո ոչ կապեցան. կնոջ էն. Ե ԻԳ: * Չմիմեանց կնի կարգեալ տողեսցին. Ագաթ: *Չմիմանց զկնի գային: Չկնի արգարոս մնչև ցերուանգ: Չկնի ոչ բազում աւուրց. Խոր: *Ամենայն օրէնքն ես դիւր է, և զկնի բնութեես: Ճանապարհ օրինացն ես քաղցր է և ախորժ, զի զկնի բնութեես է, և զօտարն՝ ի սմանէ հատանէ. Լխ. պգ. և սղ. իբր հետևորդ և համաձայն, ընթացակից:

Բյս. խնդ. իբր ուխ. ասիլ էգե. *Ի յայսմանէ զկնի՝ Թուելոյն ... այսինքն՝ ի Թուելոյն զկնի այսորիկ. Նար. կա:

ԶԿՆԻ. ի. Ἐκ τοῦ ὀπισθε, ἐξόπισθε, ὑστερον. E tergo, ex adverso, post. Ցետոյ. յետոսաս. էգեն, էգե, էգէը. արգան, ածղջա. *Առաջոյ, և զկնի: Առաջի երեսաց և զկնի: Որ առաջին և զկնի երթային. Ը. իգ. ծ. 9: Ը. ճ. ծԸ. 10: Մգ. իա. 9: *Ցառաջ ընթանան, և զկնի ծառալին. Ցճծ. գ: *Նե ոմն՝ Թէև զկնի ժամանա-

հաւ. ՚՚. այսինքն յետոյ. Պիտ։

Իսկ *Նա որ զկնի՚՚, μετὰ τὸν ἐφεξῆς, et caetera, ասի՛ իբր Եւ այլն. այլովքն հանգերձ։ Կիւրղ. գնդ. թ՚՚։

ՀԿՆԻ (ուրուք կամ ումանց) ԳՆԱՑ, ԳՆԱՑԱ, ԵՐԹԱՑ, ևն. Ἀκολουθέω. Sequor. Հետևիլ. Եփեսոն գալ, երթալ. *Ե՛կ զկնի իմ։ Գնաց զկնի նորա։ Երթայր զկնի։ Արի Երթ զկնի դուցա. ևն։

ՀԿՆԻ ԳՆԴԻՒ, ՄՏԱՆԱՑ, ԼԻՆԵԼ. Καταδιώκω. Persequor. Հետամուտ լինել, հալածել, վարել։ Տես Դան. թ՚՚. 15։ Յես. ՚Ը. 7։ ՚՚. ԺԶ. Ը։ ԽՂ. 18։ ՚՚. Ա. Թ՚՚. 78։

ՀԿՆԻՍ (այսինքն զկնիքն), զկնեաց կամ զկնից, զզկնիս կամ զկնիս, ՚ի զկնիս կամ յզկնիս կամ զկնիս. τὰ ἑξῆς, sequentia. ἑξῆς, deinceps, et caetera. Զկնի եկեալքն կամ եղեալքն. յետագայք. յաջորդք. ունայ ցեղեալք. և այլն՚ որ ՚ի կարգին. պաճղոց. *Զկնիսդ ոչ ունի պէտ մեկնուածէ. Մխ. Երէմ՝ *Որ զկնիան գայ. Վանակ. յոբ՝ *Զե կուցանի ՚ի ձեռն զկնիցս։ Եւ էառ մի ՚ի ի կողէն նորա. և զկնիսն (ջ և այլն)։ Առաջնյքս ոչ տեսանէն զկնիսն. իսկ որ զկնին են, տեսանեն որք կանն առ նոսա. Փիլ։ *Որում լուան առաջնին սիքն, և որ զկնիս եկին. Համ. ապ։ *Զառաւելոս. լծի բաշխապատիկ մեզ ՚ի զկնիսն խոստացեալ։ Բրս. յոզնէ՝ *Եկկլորդել... զկնիսն։ Ամենեցունց՝ որ առ իւրովքն էին ժամանակօք՝ նախանձելի, և զկնեացս ըղձալի՝ ինքն և ժամանակ իւր։ Առաջի պղնձի հարկանելով փողս, և զկնիսն՝ ձայնարկու գոսանաք սևաղեացք։ Ալ միայն (պատմեսցուք) զորս հաւատասին գիտեմք, զկնիսն (այսինքն յետոյ կիւրեմ կարգի)։ Խոր. ՚՚. 2. 23։ Բ. 47. 57. 61։ *Ընդունայն խօսի զաւանչինսն և զկնիսն. Խոնա։ *Չկնեացն մոռացումն արարեալ։ Սիոն. ապ։

ՀԿՆԻԱԳՈՅՑ. Առաւել յետոյ քան. առաւել զկնի. *Երանելին բարսիլիոս, որ կայր զկնիագոյն եպիսկոպոսին եւսեբի. Բուզ. Ը. 8։

ՀԿՆԻԸՆԹԱՑԱՐԱՐ. ՚Հետևել ընթացողաց. *Զկնի ընթայցարար բերեալ՝ հետեւել ՚ի կատարելութեի կամաց նորա. ՃԿ. ԼՒ։

ՀԿՈՑԱՆԿԱՓ. Իբր Ձգտանք. Ձգտառուածն. Ներծը ՚Ը փառը. պեծչիբրէ։ *Շուայտեալք փափկութե՛, և զկրկռանօք, այն՝ որ ՚ի խրախուճս անուշաթոյր հոտք զանապանք են. Փիլ. Նխ. Ը։

ՀՀԵՏ. Նխ. Κατόπισθε, ὄπισθεν, ὀπίσω, μετά. Post, pone. Ի ձայնէս Հետ, հետք. Նոյն ընդ Ցետ. յետոյ. Զկնի. Եփ, Եփեն, Եփը. արբզարբա, սծուքս. *Արձակեաց զաւաքնին զՀետ նորա։ Գնաց յովսեփ Հետ եղբարց իւրոց։ Ազատակէ զՀետ մեր։ Եւ զՀետ նոցա ՚ի կարգին կալաւ անանիա. և զՀետ նոցա կալաւ հռափիս. ևն։ *Զաւաքեալցն Հետ պարտ է երթալ. Ոսկ. գազ *Զորոյ զՀետ երթայ և այն։ Զնորին Հետ (կամ զՀուտ) զնովին ածեալ՝ ասէ. Կիւրղ. ծն. և ել։ *Սի զմոյ Հետ ՚՚. այսինքն Հետ զՀետէ. Փիլ. ԼԻՆ. ՚՚. 89։ *Զորոյ Հետ։ Զորին Հետ. Ես. ԽԲ. ՚՚։ *Ա՛ր զեղբօր զՀետ երթիցէ. Ց՚Բ. Խ՚՚. 7։

ՀՀԵՑ. որպէս ոմն. Հեթ, Հեթը. այսինքն Ընդ. (որպէս և յն. ՀԵՏ՚ է յետ, և ընդ.) *ԶՀաց ոչ առաք զՀետ մեր. Ոսկ. յհ. ՚՚. 37։ *Պակասեաց ջուրն և արմատն, զոր ունէի զՀետ իմ. Վրք Հց. ԻՂ։ Ի կրկին միտս Հայի առնէն. *Զորոյ զՀետ քարտուղարութե՛ լեալ այս ոքր. Խոր. Ե. 57։ Որպէս և Ե.11։ *Քուրքը նոցին՝ զՀետ լինելով դադարեն առ նոսա՝ ՚՚։

ՀՀԵՑՏ. Ֆ. Ցետոյ. զկնի. *ԶՀետ առաքեալ՝ կոչեն զայն. Խոր. Ե. 89։ *Դատախազ ոք չէ զՀետ. փոքոյ. (որպէս թէ խնդիրն զորութե՛. նորա, նոցա։) *Նախ դու (արդարութե՛) դատեա զքոյն, և ապա զՀետ գայ ոմն (յն. ՅԵ՚). Ոսկ. յհ. ՚՚. 38։ *Ասէ ցայնոսիկ՝ որ զՀետն երթային. Մ՚Ֆ. Ը. 10։

ՀՀԵՑ ԲԵՐԵԼ. Ի վերայ բերել. յառել յառաջինն. *Եւ ապա զՀետ բերել յերկորինս զհանգստեանն սաղմոս։ Երիցս անգամ զՀետ բերել՝ ըստ երիցս անգամ կրկնելոյ. Ցհ. խ. ապ։ *Ցաղագս որոյ զՀետ բերէ ասացելոցս. Բրս. Տէ՛։

ՀՀԵՑ ԵՐԹԱԼ, ԳՆԱԼ, ԴԱԼ, ԼԻՆԵԼ, ԸՐԱԶԼ. Ἀκολουθέω. Sequor. ἐπακολουθέω, insequor, subsequor. ἕπομαι, προσκολλάομαι, comitor, haereo, consentio. Հետևիլ. զկնի երթալ. յայրիլ և անասալ. *Երթային զՀետ նոյա։ Գնացին զՀետ նորա։ ԶՀետ չբջլին նորա։ Զոր զՀետ երկուս։ ԶՀետ երթալ զՀետ սրտից, կամաց, կամ վկայց, կամ զգաստացս, կռոց, տեսուն, հրամանի ՚՚ն. ևն։ *Ստուերի նման՝ որ զՀետ երթայ մարմնոյ. Փիլ. Ֆ. էան։ *ԶՀետ երթալով առասպելին. Խոր. Ե. 58։ *Եկին զՀետ իմ։ ԶՀետ եկայք ձանապարհաց լսոց. Թուղ. ԺԲ. 24։ Ես. Ա. Ֆ. 3։

ՀՀԵՑ պնդիլ, կամ յարձակիլ, ելանել, մնանել, վարիլ, լինել, հեծանել երթալ, դալ. Իբր Ընթանալ առ ՚ի հասանել ուժգն կամ իմիք. հետամուտ լինել. հալածել. զաւկասլ-էքսէն լաւէլ ինինաս ԹՀԼ։ *Պնդեցարո զՀետ իմ։ Պնդեցարուք ստէպ զՀետ նոցա, Թերևս հասանիցէք նմ։ Յարձակեցան զՀետ նոցա մինչև ՚ի մուտս գեթայ։ Զոր հետ եղեալ հս արքայդ իսրայէլի, և զո՛ հալածեաց։ Ի փախուստ դառնային. ոտքս զՀետ երթային նոցա օր մի։ Զի ես երթայի զՀետ արդարութե՛։ Գնաց զՀետ նորս սխմոնի, և որ ընդ նմայն էին։ Ոլորմութի քո տէր զՀետ իմ եկեսցէ։ Ապա Թէպէտ և զՀետ եղև նոցա, չկարաց հասանել։ ԶՀետ մըտեալ եմ, Թէ հասից։ Ընթացայն զՀետ հոմանեսց իւրոց, և մի հասցէ նոցա։ ԶՀետ լինին ցքէրն։ ԶՀետ երթալ զնանրութե՛։ ԶՀետ երթայ դասարկուե՛։ ԶՀետ հեծաներ ժողովրդեան։ ԶՀետ վարել ՀՂԸ մարտութե՛ բանիցն. ևն։

ՀՀԵՏԵՐԹԱՆԿ. նաց. գ. Ἀκολουθία, ἀκολούθησις. Consequentia, secundarius. Հետևանք. Հետևուած. Հետևորդ. երկրորդական. *Ոլոր զերկրաւս են պատճառք, են այս զՀետերթանք։ ԶՀետերթանք ինչ ոչ, գործ բնութե՛ փութալի առաջին է։ Ահա և հուր՝ բնութե՛ հարկաւորագոյն է գործ. և զՀետերթանք սորս են ծուխ։ Ո՛չ առաջինք են բնութե՛, այլ Հետևեալ են հարկաւորագ, և նախառաջնագեղոց զՀետերթանք. Փիլ. Նխ. Ը։

ՀՀԵՏԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Հետևումն. զՀետ գնալն կամ գալն. *Թուչնին առաջնորդութե՛ ումանց, և այլոցն զՀետերթութե՛. Փիլ. Լ՚՚։

ՀՂԱԼ. գ. Κρανεία, ον. Cornus, um. որ և գրի ՀՈՂԱԼ. (այլագ. վեղալ.) Ծառ, և Պտուղ, որ այլով անուամբ կոչի ՀՈՒՄ, ՀՈՑՆ, ՊՐՐՒ. Գեղեցիկ, ախորժելի. գերաշնյա։ Ինձվիր։

ՀՂԵԱՐ. Տ. ՀՈՒԹ։

ՀՂՂԱԼԻ. } ա. Իբր Ձղլացօղ, կամ
ՀՂՂԱԼԻՑ. } զղլամարգ լի. *Գոլով արեւուն և ղղլալիս՝ արտասուօք գեղեցրին յաղօթս. Վրք. Հց. Բ։ Ե Աբծր. ՚՚. 1։

ՀՂՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուղղոյ զեղբ. որպէս Ձղլացօղ, և Ուղղական. *Պարտ է Թողուլ զղլականին. Ցա՛ղէի։ *Միշա մեղանչականք եմք, և զղլականք. Ի գէր խօսէ՝ Յօրինել քեզ երգս ոչ զղլականաց, այլ հոգևորս և ուրախարարս. Շար։

ՀՂՂԱԿԱՆԱՐԱՐ. Տ. Իբրև զղլական. զղլամարգ. ողալով՝ *Դարձեալ սկսայց զՀառապատանացս զղլականաբար. Նար. ԻԲ։

ՀՂՂԱՄ. ացի. ա. Տ. ՀՂՂԱՆԱՄ. *Որ ՚ի չարիսն ոչ զղլայ, դիւաց նմանեալ է այնպիսին. Սարգ. ՚՚. յհ. Բ՝ *Ձղլացի. Ոսկ. Բ. Խոր։

ՀՂՂԱՆԱՄ, ացայ, ցիր, ցեալ. ե. Καταυύσσω, ττω. μεταμέλέομαι, μετανοέω. Compungor, poenitet me, resipisco. Ի զեղջ դալ. ցաւիլ ընդ գործն անցեալ. մանաւանդ ՚ի վերջ մեղաց. ստրջանալ. ապաշաւել. փոխել զմիտս. աւաղել. զձայն. ցաւիլ. էեչխան՝ նոտիմ օյմագ, ԲԷօլմէ էՒմԷ, աՀԷ ՀագԷ. *Ցանկողնիս ձեր զղլացարուք։ Ոչ գոյմարդ, որ զղլանայ ՚ի վերայ չարեաց իւրոց։ Ոչ զղլանամ, Թէպէտև զղլացեալ էի։ Ո՛չ դարձցի, և ոչ զղլացի տէր. զի ոչ եՀէ իբրև զմարդ է ՚ի զղլանալ։ Զղլացայց և ես ՚ի վերայ չարեացն, զոր խորհեցայ առնել նոցա։ Զղլացայց և ես ՚ի վերայ բարեացն, զոր խոստեցայ առնել նոցա։ Եւտես տէր, և զղլացաւ ՚ի վերայ չարութե՛ն (ՀԱստատ.)։ Զղլացաւ ըստ բազում ողորմութե՛ իւրում (իբր խղճել, խղճալ.) ևն։ *Յանցեաք, մեղա՛ր, զղլացկի՛ր, ապաշխարեա. ՃՃ։ *Ընդ Թէպէտև ոգւոց զղլասցուք. Լ՚Ի. ապ։ *Ոնք զղլանան ՚ի մեղաց. Եբ՚Ե. Ֆի։ *Եւ լուեալ զայս՝ զղլացան ՚ի սիրտս իւրեանց. Գծ. Ե. 37։ *Զղլացին ՚ի միտս իւրեանց (ստրջանօք). Իմ. Ե. 5։ *Մի՛ միայն ՚ի մեզս մեր զղլացուք, այլ և ՚ի մեղս եղբարցն. Սարգ. յոթ. Գ։

ՀՂՂԱՆԱԼ. հյց. ինդ. Իբր Աւաղել, ողբալ. ևն. *Զղլանայր զառաջին քահանայն ՚ի նոցանէ. Եզէկ. Գ։ *Զղլանային զնոսին չանն իւրեանց. Փոքոգ։ *Ընդ՚ր զպատկուճին զղլանաս և ապաշխարես, և զարբեցուե՛ն անփոյթ արարչաւ սրհամարիս։ Մանր. ԺԷ։ *Զղլացաւ զամուսնանալն. Բուզ. Գ. 8։ Ե ՃՃ։ *Ցեղափոխեալ յայնց բարուց՝ զղլանալք զտալն. Սարգ. յի. Բ։

ՀՂՂԱՈՒԻՏ. ա. Զղլացեալ սրտիւ. որ ունի զեղջ ՚ի սրտի. զղլական. *Եղկոյի զղլասիրտ և ողբական. Վրք Հց. Բ։

ՀՂՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ զղլանալ. չարժել ՚ի զեղջ, ՚ի ցաւ, և ՚ի խղճ. ՂՂՅՑՆԷԼ, ԽՂՃԸ ԳՐՆԷԼ. *Զմեղաւորսն կամեսցաւ զղլացուցանել։ Զղլացուցանեն զնա խղճիւն յապաշաւանս. Եփ. Թ. Ե աՀԷԿԳ։ *Ցեղս այնորիկ զղլացոյց զաւելիք սիրան իւրոյ. ընտրեաց, եՀԳ. ՚՚. Ի. 6։ * Զղլացոյց զսիրտ ծերոյն. Վրք Հց. Թ՚՚։ *Չնոսա զղլացուցանել բաւական էր. Մխ. Երէմ։

ՀՂՂԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Շարժիչ ՚ի զղլացումն. *Ճառս յարդարեալ զղլացուցիչս չար գործոց։ Ա յապիսի զղլացուցիչ լանիւք համոզեալ աղաչէր. Ցհ. ԼՒ։

ՀՂՂԱՒՈՐ. ԱւաւաՀ ումն. իբր Զղլասիրտ։ Ոսկ։

ՀՂՂԵԼ. Որպէս Զղլալ. ապաշխարել. *Ի զղլել, յապաշալ՝ ՚ի վերայ ուրացումն զՀՀ՝ լինելով. Աբծր. Ֆ. 17։

ՀՂՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. Μεταμέλεια. Poenitentia. Զղլումն, և ապաշաւ, ստրջանք. *Հետևեալ լինի չռայլութե՛ խեղնիշումի, զղլումի. Աբեսք. ապաշ՝ *Գործեալն առ ՚ի սոցանէ՝ առանց զղլումն լինիցի։ Ոչինչ

ներգործեն այսպիսի անձանց զղջումբ։ Պղատ. օրին. ԸՀ։

ԶՂՋՈՒՄՆ, ղման. գ. Κατάνυξις. Compunctio. μετάνοια, μετανοεῖν, μεταμέλεια, poenitentia, poenitere. Ձեղք. զղջիլ, ի զղջ գալն. ապաշխար. սորջացումն. ապաշխարութիւն. ցաւ ընդ եղեալ գործն, մանաւանդ ի վերայ մեղաց. փսխումն մտաց. զղջ. ես. էեչխանըգի, Ռեովկե. *Խորագիտն գայ ի զղջումն։ Թուրս յետ ուխտելոյն զղջումն լինիցի։ Աթաւ. ծԸ. 15։ Ի. 25։ *Ի զղջումն ածել զմեզաւորս։ ՑՃծ. Ը։ *Որ զսկզբանն հրով չալել զինքն գիտից. ՁՀ. ԻՀ. ապ։ *Ի զղջման եղեալ՝ գտանէ և այնմ ներումն։ ԻԳՒ։

կամ Պարզ կսկիծ և ցաւ սրտի զկծանօք. սորջայնութիւն. աւաղումն. ափսոսալը. ինչէր վիթը ասիւլը. էի-չանըգի, վէնձկիւլ օլմաը. *Հանապազ ի նմին զղջման կայրն։ Զղջումն մտաց մերոց այս է, Թէ ընդէր ընդ առաջինն չկատարեցաք զկեանս մեր. Եղիւ. Ը։ *Զարքանեակս սատանայի բազում զղջմամբք ամաչեցուցեալ նշաւակէ սատ և ի հանդերձեալումն. Փարպ։

ԶՃԱՆԱՊԱՀԱՅՆ. Տ. ՃԱՆԱՊԱՐՀ։

ԶՄԱՅԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ջմայլեցուցիչ. վմայլելի, յագեցուցիչ. Ֆայլէտա, էյտօյշօղ. *Ջմայլական կերակուր. ՎԸԻ հղ. Ե։ *Ձև զմայլական. Մագ. ԺԲ։

ԶՄԱՅԼԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ԶՄԱՅԼԻՄ, իբր ցադիլ, յափրանալ. *Ձկիք անդ վասամակել, և ոչ յագել և ոչ վմայլանալ Ռոխ. ԷԲԲ. Ը։

ԶՄԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ վայելել առատապէս յարբունս քաղցրութեան, կամ ի յագուդս բարեաց. *Ջմայլեցուցից (յն. մեծացուցից), և արբեցուցից զանձինս քահանայից. ԵրԵմ. ԼՁ. 14։ *Հար զնէ զ'ի հնձանդ եւ լինայիցն, և զմայլեցո վերնոյն։ Ջհոգևկան խրճ քաղցրոյն լցուցեալ զմայլեցուցանեն զնէզ գիտութիւն. ԼԱԲ. ՈՂ. Ն պԻԳ։

ԶՄԱՅԼԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չայ. ա. Որ զմայլեցուցանէ. *Խաղող և գինի ... ըզմայլեցուցիչք ամբարեցան. Հ. ՅԻԼԻՒ։

ԶՄԱՅԼԻՄ, եցայ. յ. վայելել առատապէս ի քաղցրութիւն ըմպելեաց. առնուլ զձաշակ լցուցիչ բաղձանաց. որ և նմանութիւն ուտելեաց ԸՄՐՈՀԽՆԱ, ևս ասի. լսան ընդ լճանալ, լնուլ, յագուդս. Էմփլոմա. Impleor. *Լսա պտօտի նոցա յագեցան և զմայլեցան, և մոռացան զնս. ՈՂ. ծՓ. Ե։ *Ոչ կարացին զղջել ուժով զօրութեան անոչ գինւոյ նորա. ծարաւեցան. արբին և զմայլեցան, և գայթեալ պառկեցան. ԱՓՒ։ *Ընդունելք կերակրովք զմայլել ամենայն չուայտութիւն. Սարկ. հանգ։ *Ուստան զղջութիւն ... և եղև նոցա այն կեղծաւոր հոգևոր ... զմայլեցան ի միտս և յոգիս իւրեանց. ԵղԻս. Ը։ *Ջմայլեալք ուրախութիւն ի քէն կենդանարար բաժակէ։ Որով արբեալ զմայլեցաք յուրախութիւնն հոգևոր։ Վէմն հաւատոյ զմայլեալ անմահական բաժակաւն այսօր բաշխեր ծաւրաւեաց. Շար։ *Ընկղմեալ, զմայլեալ. և խպաւ ծածկեալ յանձառութիւնէ առաւելութեանն ... մեծիդ. ելսխառեաց. Նար. ԼԸ։ *Ջմայլին նոցա սատակմամբն ... այսինքն զուարճանան, կամ յագին. Ռոխէիթ։

՝նմանութիւն ասի, որպէս ումն. Յայլի. Յայիւօմաֆ. *Ջմայլեալ էր միտք ծերոյն ի սեսիլս ձածային. ՎԸ հղ. Ք։

ԶՄԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Վայելք ցյագ.

ԶՄԱՅԼՈՒՄՆ, լման. յ յագուդ. յափրութիւն. *Ա յսոխսքն են վարձու ց և եւանուէ արժանի, և ոչ յագելոցն և անկարօտից զմայլութիւք. Մ՚Նէ. Ը։ *ՉիՆչ դիւրին քան զուսեալն կայցէ, այլ բազում առ զմայլութիւն և ընդ ուսեալն սաղման. Ռոխ. ԷԲԲ. ծՔ։

ԶՄԲԱՂ, կամ ԶԸՄԲԱՂ, ացք. գ. Κακία, πλοκή. Afflictio, perturbatio. Ջբաղումն սաստիկ կամ տատամսեցուցիչ. ծանր հոգ տագնապիչ. ցնորումն կրեցաց նեղութեց. ըստ յն. չարիք, և մանուած. փերփ, պէլա, ձէփա. *Անհատիկ հասեալ է զըմբաղ ի վերայ քո ... ահա հասեալ է վախձան, եկն զըմբաղն. ԵԷէի. Ե. 7. 10. ուր այսպէս մեկնէ Ես. Նչ. *Ջմբաղ զանհնարին տալսկուսանան կոչէ, որ ափշելր միտք և խորհուրդք նոցա ։։ *Կեանք առօրեայք, և զմբաղք տակաւաղուք. Նար. ծԷ. իբր հոգք ընկնիք ևն։

ԶՄԲԱՂԻՄ, եցայ. յ. Տատամսիլ. խուճապիլ. ծփիլ ի հոգս. ցնորիլ. *Նա անկեալ դնի, և դու որպէս ի խաղոս կաս. նա տանջի, և դու ընդ վայր զըմբաղիս. Ռոխ. ՆՆԶ. յն. ցնորիս. փաւտάζω. *Մեծամանցն զըմբաղեալցն՝ և ոչ անոյշքն ի մուին ախորժելիք. Եփր. ազաթ. *Ընդ խաղ և ընդ կատակ և ընդ ամենայն իրք ուրախութեն բերէ և զըմբաղն ... և ի յայն երվիրն զըմբաղի, որ ցնորիցէ ուրախութեն բերէ. ՄԲ. էծչ. (ուր ռամկօրէն առնու որպէս զբաղիլ, զբօսնուլ։)

ԶՄԲՐԻՄ,) եցայ. յ. Սաստիկ ԹըմԶՄԲՐԻՄ,) բրիլ. խպաո. Թմրիլ. ընդարմանալ, լիմարիլ արբեցութեք. մլեգնիլ. գինեհարուածք կծկիլ իբրև ամօձապարս. Ի՚մբիլ, ազ՚էին ազ՚ելիւ. ազ՚ամգ, ոյ՚ոյ՚ամգ. *Ի գինարբուս առ՚ոլք ... յետ սակաւ մի՝ հարեալք և զըմբրեալք։ Իբրև զմանրագոյ զանասական ըմպելոյ Թմբրեալք և Թըմբեալք և զըմբրեալք. Փիլ. փեռաիան։ *Ի սաստիկ անապտակաց զմրեալիցէ. Մ՚ՄԲՐ։ *Չայիեաց ի ծանրականան, որք ընդ միմեանս զըմբրիլն. Ռոխ. յհ. ա. 3։ *Պատակաւ, զմրի, ծրարի. ԼՁ. ազ։ *Ջըմբրեսցին իշխանքն ... երկիւղիւն զըմբրին ի մարանչէլոյ. ԼՁ. եր ընտէղ. յորմէ և գնչ՝ *Մեռաւ՝ ի մէոյ զըմբեալ (առ՚ոլ՚ուր կոխմամբ), և կամ յիշոյ Հարեալ. Եփր. ա՚եփա։ *Ջըմբրեսցին մահեգոն, և հոգեմարքն ամենայնի. իբր պատանձիլ. Ի գիբր Խոր։

ԶՄԲՈՒԻԼ. Տ. ՍՄՐՈՒԼ։

ԶՄԵԼԻՆ, աս. կի ԶՄԻՂԻՆ, ընի, նաս. գ. յն. սիւէ, սիւէօն. Σμίλη, σμιλίον. Scalprum, scalpellum. կարոց փոքրիկ և հասուս յոյժ. ածելի վարսավիրայի. գալՀՄԻՐՂ, ասսիուրա. *Կարեաց զայն զմիլնաս գպրապետին։։ այլ ձ. զմիլնաս. ԵրԵմ. ԼԸ 23։ *Կարեաց զայն զմիլնաս ... կարոցաս գպրապետին. ՄԲ. ԼրԼմ։

ԶՄԷ՞. յ. Ινατί; Quare? τίνος ἕνεκεν αἰτίας; quam ob causam? Ընդ ի միջ (իբր յորմի՞ իմեմնէ չարժեալ). առ ինչ. ընդՀՐ. վանն էր. զի՞ է զե. ԻՆՀՆ, ԻՆՀՈ. ՆԷԿԻՆ ՆԷՒ, ՆԻԼԻՆ. *Ընդէր, կամ զմի՞... կեցեալ գաանին։ Ջմի՞ գարձուցանես զերեսս քո ի մէնջ։ Ջմի՞ մոլորեցուցեր զմեզ։ Ջմի՞ հայեցար յարկարմա հոտոս. Գ. Ի. Ե. 9։ ՍԷ. Ի. 24։ Ես. ԼԳ. 17։ ԱՀԷ. ա. 13։ *Ջմի՞ ոչ առաքեցի՝ ի խաւարն պատաքին։ Ջմի՞ ոչ առնիցէ լաւագոյն քան զնորայն. Եղիւ։

ԶՄԻՒՈՒՆԻԱ, կամ ԶՄԻՒՈՒՆԵԱՆ. գ. ժամնոր ձուին հզօր՝ նման մարդենայի. յն. Ռ՚ոօս, Ռ՚ոՒՈՒՈ. կամ որպէս լտ. Տ՚ուռեւս. Իսպերկի պեօճեյի. Տես ՊՈՆԴԵՂ. *Ջմիւռնեան (լաւ ևս՝ զմիռնիայն) զոմն ի խեչեմուլիոյն ի սուն իւր կոչէր... սակաւ ինչ սրտիկ զնեցին Թողացուցեալ՝ ձգե գաղանն քար ի պատեանն, և ըմբռնեալ ուտե. ՄԻ. ասե։

ԶՄՈՒՄՍ. (ևզ. և յոգն. ուղղ. և հյց.) զմուռղ կամ սի, սաւ, սաց, սօք. գ. Σμύρρα. Myrrha. (Նոյն բառ է և յայլ լեզուս. ամ՚ոռա, Ռբրա, Ռ՚ուբ, Ռ՚ուբ, Տօբ.) Խունկ կամ խիժ անուշահոտ յաղգէ միւռոնիոց, կամ իւղոց անուշից, այլ գառնահամ։ Տես Սղ. Խբ. 10։ Եւթ. ՀՀ. 6։ Ը. 14։ Ե. 1. 6. 13։ Մ՚ԹՒ. Ե. 11։ ՁՀ. ծԸ. 39։ իակ ա. Ռ. Ը. 34. * Ցարիւն խաղողոյ, ի զըմռուս, և ի գինիս ։։ այլք ընԹեռնուն Տ՚ոօն, այսինքն մորենի կի ԹուԹ։ *Ջմբռաան ... յայտ արարին, զի բժշկելոց էր նա զբեկուածն ագամոյ. Շ. Տ՚ՒԹ։ * Կնդրկի և զմուսի։ Պարգև զմռայոյ։ Ջմռուան մեռելոլԹե նշանակ է. Նար. կ՚ոօ. Ե երփ։ *Ջմռօք խնկեցար. ԳՒՀ։ իակ ՃՀ. Թ. *Ծաղկի զմռայոյ. իբր զմռնենեաց։ Ա՚յլ՚ի բառս Գագէաի. Ջմուռ գնի որպէս չն. կասիա. զոր ոմանք մեկնեն և կինամոն, և ծաղկի մեղուաց։

ԶՄՈՒԱԼԻՑ. ա. Լցեալ զմուռվք. ուՀոտ զգոյն և գհոտ զմռայ. *Խնձորք յանտառիս, արմաւ զմռալից. ԳՒՀ։

ԶՄՌԱՆԱԼ, ացեալ. ե Ջմռիլ. զըմռիլ. *Ջմուռս իբրև զմռայեցոյ (ընծայեցին մոգքն). ԵԷէ. համաբ։

ԶՄՌԵՄ, եցի. Տ. ԶՄՌՍԵԼ. *Ջմուռ ցաւ գի նորա ... զի գմռեսցէ զքեզ՝ ի սեռնլելի ոչ ժամանակեան. ԵղԻս. Խաղ։ *Ջմայմինն զմռեցին, զի մի հարցի ի տօԹոյն. ՎԸ հղ. Իշ։

ԶՄՌՆԱԲԵՐ, կամ ԶՄՌԱԲԵՐ. ա. Իբր Ջմռաաբեր. որ բերէ զմուռս առատ. *Ջմռնաբեր երկիրս։ այլ ձ. զմռաբեր. Խոր. Ե։

ԶՄՌՆԱԽՈՒՆԿ. գ. գաանի ի բառս Գագէաի. այլ չն. անոլոշ։

ԶՄՌՆԵՆԻ, ենւոյ, նեաց. գ. Տունկն՝ յորմէ կաԹէ զմուռս. որ յայլ լեզուս նոյնպէս Ջմուռս կոչի. (ամ՚ոռա, Ռբրա, Տօբ.) *Աւո քեզ խուռնկս անուշոտնս, ծաղիկ ընտիր զմռունենեաց. Եւ. ւ. 23։ *Ի լեռանն զմռունենեաց. ԵրԵ. Ե. 6. այլ ձ. զմռայ. որպէս և Նար. էրփ։

ԶՄՌՈՒՏԵՆՆ ՔԱՐ. որպէս չն. Σμυρίτης λίθος. Smyris. Ի. զբՒՔաս. ՒարծրանիւԹ քար իբր գայլախառ՝ մաշիչ և ագանց. *Աւո զկապ և զյօգ նորա քար զմըռնիտեան, զի քարդ այդ խստագոյն է քան զամենայն քար. Վ՚անա. յոբ։

ԶՄՌՈՒՏԱՓԵՐ. ա. Σμυρσιφόρος. Myrrham ferens. Որ բերէ յիւրմէ կամ յինքեան զմռուս. *Նաս զմռաաբեր էր պօղոս, որ հանապազ մեռանէր. ՆԻա. էրփ։

ԶՄՌՈՒԱԼԻՐ.) ա. Լցեալ կամ լի
ԶՄՌՈՒԱԼԻՑ.) զմռաով. *Ջաղաչանս իւղաւոյ ականս, խնկապատարս, զմռաալիրս. Նար. ՀՀ։ *Իբրև արմաւ ոս կեղևն զըմռաալից լցցին տաշտք մեր. ԵրփԸ. ի վերչ. կամ ըստ Նար. ի սկիզբն։

ԶՄՌՈՒԵՄ, եցի. ն. Σμυρνίζω. Myrrha imbuo. որ և ԶՄՌՍԵԼ. Ջմուռս պատել. օծանել իսառնել. *Ի ժամանակի վկայութեն ի բարե պաշտութեն հանգիստն զըմռեցան. ՆԻա. էրփ։ *Ջմուռալից, զի զմռելոլԹի կրեաց ... ի Թաղմանն զմռեցաւ. Նար. էրփ։ *Տային նմա գինի զըմռեալ. Մրի. ծԸ. 23։

ԶՄՏԱՒ ԱԾԵԼ. Տ. ՄՒՏ։

ԶՄՏԱՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. (ուղղ. և հյց.) գ. Մուածուած. խորհուրդ. *Վասն այսորիկ զմուաածուելն նորա յանդիմանէ։ Ոչ ե-

մացաւ զինի յանգիմանելոյ զմեսաւածուելնէ նորա մեծ ինչ խմանալ զնմանէ. Ոսկ. յհ. ՟ճ. 34 : *Սա խաւար եղև և կոչեցաւ՝ մերկաց ցեաղ՝ ի փառացն՝ վասն ամբաւնալոյ յանց հպելի տեսուելնէն զմեսաւածուելնէն. Լծ. ՟ճծաբ :

ԶՄՐԻՄ. Տ. ԶՄՐՐԻՄ :

ԶՄՐԽՏԵԱՑ. ա. Σμαραγδίτης. Smaragdinus. Ի զմրխտոյ. զԽ-մրխոփ. պԽ-մրխոփ, վԽ-մրխոփ. *Գաղես ծակ զմրխտեսեալ և մարգարտով կազմեալ. ԳԿ.տպ.էս: *Աքե և խօսուն քարինքն՝ կարկհանք, և զմրխտեայքն. Տծակ :

ԶՄՐՈՒԹ. Տ. ԶՄՐՈՒԽՏ. *Ըղկարկեհան ընդ զմրուելին. Գբ. գղ. ՆԷՀ :

ԶՄՐՈՒԽՏ, լխտոյ կամ ախ, տուց. գ. յն. սմարագդօս. լտ. սմարագդուս, Σμάραγδος. Smaragdus. Թ. զԽ-մրխոփ, վԽ-մրխոփ. Ակն պատուական կանաչագոյն. Երբ. չՀԿՀ, պաբէկէ, ևն. *Երկուս ականս զքմրխուխատ կարդս ականց, առասլին՝ զըմ-բուխա, և սարդիոն, և տպազիոն. Ես ԻԷ. 9. 17 : ԼԷ. 27 : ԼԸ. 6. 10 : ԵՀՀԻ. ԻԷ. 9 : Ցայգ. Ե. 4 : *Տպազիոնիս, զմրխտով Մագ. ծԷ: *Ածծակ մարգարտաց, և անծուկ զմրխտաց. Գկծ. ՈՀԷ : * Եհարց զանոնն, և նա ասէ, սմարագդոս. որ Թարգմանի զմրուխա. Հ=Ց. Տբգ. Ը :

ԶՆԴԱՄ, կամ ԶԸՆԴԱՄ, ացի. ա. ն. ը. Φείδομαι. Parco. Խնայել՝ իբր Թնդալով ապեաց գԹոյն. անխայել խանգաղելով ահիւ և զգուշութիւն. գԹասիրել. ապրգա-Հատել. բանի Ըն ոչ ոՀի Ըն վաս գոգրալ. ԷՒԻՐԻԴԷՒ. գԹամսիրել. *ԸհԹէ հայրն յորդոյն ապարատծս ոչ խնայեաց ... որդին զիւրան զիմրդ ոչ զգնգայցէ. ԵՀՀԻ: Ալ առաւել արական խնդիր առնու իբր չէզոք. *Խ նայեսցուք և զընգաացուք՝ ի հոգիս մեր: Զընգացեալ խնայեալ՝ ի մորմինն. ՍԷԲԷՐ. Ե. Ն. *Առ՝ ի խնայել և զնգալ, և պա-հել զոգիան յառաքինութեց. Փիլ. այլաբ : *Բազում անգամ՝ ի բուռն անկեալ (այս-ինքն անկելոյ) Թշնամոյն միշտ՝ զընգայր : Ցինչս զընգայցեմք : Ցիւրեանց անձինս չկամին զընգալ : Ցաշակերտսն զընգացեալ : Տճս զիմրդ զընգայ՝ ի մատնիչն. Ոսկ. ՀԳԲ : *Խոյն փոխանակ տուեալ բանականին զենման, զնգալով չխաՀակ. Լծ. ՟ճծաբ :

ՄերԹ ԹնդալՀ սրտի՝ ի վերահաս չաթեաց. *Ըզնգամ զընգանաւ վհիս տղմա-սից գգոյս յերկաՀս մեղաց. Նար. ծՀ:

ԶՆԴԱՆ, կամ ԶԸՆԴԱՆ, ի, աւ. ց. Բառ Թ. ապ. ընգան. այսինքն Բանտ. *Ցարան Եռուն չայն զընդան, ուր կային մահապարտքն. ԵՀԼ. Է: *Ընգամ զընգանաւ վհիս, Արգելին անգերծ զնգանաւս Նար. ծՀ. ղ: *Ընգծեալ իբր՝ ի զնգանէ. Վ.ՐԴՆ. ծՆ :

ԶՆԴԱՆԱՐԳԵԼ. Տ. ԲԱՆՑԱՐԳԵԼ. *Կապանաւար, զընգանաւարգել. ԵՐԲ. ԻԷՐ:

ԶՆԴԱՆԵԼ. Տ. ԲԱՆՑԵԼ. * Ընգ որ չայսուցեալ չսպհոյ՝ զնգանել զնա հրամայեաց. Կռվ.անք :

ԶՆԴԱՑՈՒՄՆ, չման. գ. խնայուելին, կամ գոզուելին սրտի. *Ի մէջ երկոցունց չարաչարատ գժՀդակուելնէց զուարճացեալ՝ կրնալ բաւականապէս զընգացմամբ ոգևուելնէ. ԳԻԳ :

ԶՆԻՆ, կամ ԶԸՆԻՆ. գ. (զոր ոմանք գրեն՝ որպէս և Հնչեն, ԶՆՆԻՆ, չՀոմԹելով ընդ ԶՆՆԵԼ, որոյ է արմատ.) Ասատկա-կանն բառիս Քննին, Քննիլ. որպէս խուզ-արհուելնէ և Հետաքննուելնէ՝ աչօք և ձե-ռօք. քաջ գիտողուելնէ. տեսուելնէ. փորձ. ՀաՀգէս. տեսողական. արայէլ, անդայէլ, ՀԷՐԻՒԼ, սՀոյէլ, պԱՆԻԷԼ. *Ոըք միանգամ՝ ի զնին տեսչեանն եկին, սուր՝ ի վերայ ե-գեալ կոտորեաց. Է. Դ. Ե. 26. յն.՝ի տես: *ԵԼ գինա ... ՝ի զնին գաւերսաց աչխարհին. ԾՆ. ՟Ե. 1. յն. առ ուսանել քաչ : *Ըմաօք և կարգաք յերկինս առնել զընտուելնէ ... այնր գեղոյ՝ ի զնինն մատչել. Ոսկ. յհ. ՟ա. 26. յն. Ձհատել կամ երևուելնանալ զորս անդ : *Չի արկցէ զնա՝ ի ձեռս այլազ-գեացն՝ ի հարկանել, ՝ի զնին. ԵՀԷ. Ութ: *ԱՀեն և զընտուելնէ երկնից իմաստունքն յուներց, (ԼԷ) ՝ի զնին գան, և ընդ տես-լեամբ սկան անկանին. և հաղորդակից են քնտուելնանց երկրի այնոր, զի ՝ի զնին գան. Վ.ՀՀՀՀ. ՟ա. յն. չօշափելի են : *Եև ընդ ձեռն ագամայ՝ ի զնին անբան կեն-դանեաց. Վ.ՐԴՆ. ծՆ :

ՄերԹ՝ ա.ՉՆՆԵԼ, չօշափելի. *Զանզնին բանդ քո՝ զնին և խոնարհ բնուելնէ մարմ նացուցեր. Լ.ՓԷ. պԻԲԿ. (այլ Ձ. զնննելի :)

ԶՆԻՍ. ա. (յորմէ Չնստագոյն.) Կարի նստեալ. այսինքն՝ ի վայր իջեալ, ցածագոյն. * Ողորկին՝ վասն գէպուղիւղ մանկացին կալ և խոշորի՝ վասն ուժգին գերազանց լինելոյն, և ուժգին որ պակաս և զնիսոն լինելը. Աբիսթ. որակ. Է :

ԶՆՁԻԼ. գ. Բառ ուկ. պՆՁԻԼ. այսինքն Ըզլձայ. *ԶՆՁԻՆ ոսկեղէն. Վ.ԻԻ Հց. ծ :

ԶՆՆԱԿԱՆ, ի, ացւ. ա. Իբր ԶՆՆԵԼԻ. *Ոչ վաղվաղակի զերևելի և զննական (բնուելնէ) հաստատուեաց. ՍԷԲԷՐ. ա :

Եւ իբր ԶՆՆող. խուզարկու. *ԶՆՆա-կան եղեցս (միտք). Նիսս. ՟կա՛:

ԶՆՆԱՓԱՆ, ի, ացւ. գ. Տեղի զննուելնէ կամ քննուելի. դատաստանարան. *Զի՞նչ է գատաստան. որ է գատաւորն, և զննա-րան. զի որոնելով լինի իրք գատաստանի՝ ի գատաւորէ քննաւորէ. ՄԻս. ԴՊ :

ԶՆՆԵԼԻ, լւոյ, լիաց. ա. Անկեալն ընդ զննուելնէ ձեռաց կամ աչաց. տեսա-նելի. չօշափելի. զգալի. *ԶՆՆԵԼԻ բնու-Թեն ըստ ՝ի կուսէն անտեսանելեան հաստե-ցաւ բնակել՝ ՝ի մէզ. ՊԻԲԿ: *ԱՆզՆՆԵԼԻԿ՝ ասէ՝ զննելի բնուելնեամբ են. Լ.ՓԷ. պԻԲԿ: *Գոտանի բնուելնէ հրոյ՝ ՝ի քարինս և յեր-կամեա և յամենայն տարերս զննելիս. Ե-ԼԻ. Ը: *Ահա Ը զննելի արեգակինս նայել ոք ոչ կարէ. Սրփ. ՟ճ. յհ. ՟ճ : *ԶՆՆԵԼԻ հուլս. Ոսկ. Եռ :

ԶՆՆԵՄ, եցի, եա. ն. Էբսւոյա, διερευ-νάω (լծ. հյ. որոնել). Indago, investigo, perscrutor, inquiro, disquiro. Ψηλαφάω, ἐω. Tango, contrecto, palpo. Ի զնին բե-րել ձեռօք կամ աչօք. քաչ քննել. կամել զգայուելնէ քննել. և հասու լինել. հետա-զօտել. չօշափել. գիտել. Նայիլ. փոփչել. *ընծաթ, փչնիչ, էօփչաթ. *ԶՆՆեցիչ զանէնա. ԴԻ. ծՀ. 26 : *Որոյ զննեացն որան. Նաամ. գ. 1: *Ոչ միայն ՝ի ձեռաց չզննի, այլև ոչ ընդ միտս ուրուք հարկանի: Ձեռն ՝ի ներքս տարեալ (բժիշկին) զնին զամենայն մարմինն. Եւիս. Է. Ե Ը: Տճս և Նար. ծ. կՀ. Ե Իսս : *Ըզնդհանրագոյնս յատա-չագոյն զննեալ որոչեացուք. Փիլ. Իմասփ:

ԶՆՆՈՒԹԻՒՆ. գ. } ԶՆՆԵԼԻ, չօշա-ԶՆՆՈՒՄՆ, նման. } փուտն. խուզար-կուն. *Ձիք տեսիլ հողմոյ, և ոչ զննու-Թի օդոյ. ՄԷԲ. ծՀ : *Ի ձեռն փորոտեացն զընննման. Փիլ. ԼԲ. Ձ. 3 :

ԶՆՍՏԱԳՈՅՆ, գուն, իոց կամ ացւ. ա. Ταπεινός, κοῖλος, κοιλότερος. Humilis, cavus, ևն. Առաւել ընիստ, ՝ի վայր նըս-տեալ. զիջագոյն. խոնարհագոյն. ցածա-գոյն. խորագոյն. փոսորակեալ. խորոփա-ւոր. ցածր. ալչափ. *Ցեսիլ արածին (կամ հարածոյն) զնստագոյն իցէ (կամ չիցէ) քան զմրԹի մարմնոյն. ՂԼփ. ծՁ. ստէպ: *Ցեսանիցէ քահանայն զարատծն յորմն տանն՝ զնստագոյնս կանաչս կամ կարմրացեալս. ՂԼփ. ծԹ. 37 : *Կայ ՝ի բարձրաւանդակի վերայ յոյժ զնստագունի : Հնգետասան կանգունս. այլ քան զնստագոյնն աւելի ևս: Ճառագ երևեցուցանէ զնստագունոց և զնուաստից գաշտի ապահանուէ. Փիլ: *Զյօնս և զայս նկարել, և ըստ խառնուա-ծոյն զնստագոյն (տեղիս) ձևոյն ստուե-րացուցանելով. Նիսս. ԿպՀ. Ը: *Ծարրօքն ստուերացուցանեն զնստագոյնս աչացն. Լծ. ՟ճծաբ :

ԶՆՍՏԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Զնստա-գոյնն գոլ. ցածուէ. աւլսգլբգ. *Ձրաս՝ի հեշտասիրութին են փոխագրեալ ամենևին առ՝ի տեսուի զնստագունութ. Մեթ. ՂԼփ:

ԶՆՍՏԱՆԻՄ. և } ի վայր նստիլ, իբր ԶՆՍՏԻՄ, տայ. ը} զնչանել. ցածա-նալ. ցածնուլ. խոնարհիլ. հանգարտիլ. զեռեղիլ. վար ինչնալ. ենդբ. *Զնստանի յամբարատանութենէն Զնստանին՝ ի վե-րայ իւրաքանչիւրս ստագունին. Լ.ՓԷ. ծԲ: *Չիքներ Ղուրն՝ այս յիստն և հարիւր աւուրս զնստելոյ: Զնստել և պատկառել՝ ի վերՀ և ՝ի լուս բնուելնէն : Գարտ է ամե-նայն իրաք նմա զնստել. Փիլ: *Փքացեալս (հղեց)զնստալ. ՍԻՆ. ագ: Իակ յատելն. *Զհամատարած յուզմունս զնստեալ ցա-մաքեցոյց ՝՝, խմն զնստուցեալ. ԵրԷն. ծթԲ:

ԶՆՍՏՈՒՑԱՆԵՄ. տուցի, առ. ն. Տալ զնստիլ. զիջուսանել. ցածուցանել. խո-նարհեցուցանել. ինչնեցնել. ենթբրեթ. * Կա-մեցաք ըստ նոցա անմտութենն զմեր միտս զնստուցանել. Գ. Ի. Գ. 13: *Ընդաք ցա-ծուցեալ զնստուցանէ զմիտս մեր. ԵՀԷ: *Զնստուցանէ զամբարտաւանութիւն մտա-ծութենէ նորին բնութենէս. Ոսկ. Իրգբ. Է: *Զնստուցանէ զնոտս ՝ի հպարտութենէն. Ոսկ. ՟ա. Նոր. ծ: *Զուռուցեալ միտս նոցա զնստուցանէ. ԵրԷն. Ֆսի:

ԶՈԴԻԱԿՈՍ. գ. Բառ յն. Ζωδιακός. Zodiacus. այսինքն կենդանական. այն է կամար կենդանակերպից. *Ցաղագս կեն-դանատեսակ չորչագայութենէն, զոր կոչեն յոյնք զօտիակօս, և կիկլօս. Ընբ :

ԶՈՀ, ի, ից. գ. Θυσία, Θυσίασμα, Θύ-μα. Hostia, sacrificium, victima, oblatio, munus. Ընծի սպանգ, և ամենայն ինչ ծախելի կամ ծախի ՝ի պատիւ ես. պա-տարագ. կորբան՝ խոշոպան, գեղբան՝ զհոյնէ, պայէ, փիգա. երբ՝. ընվնի : ընպան, դեպան, ինկա. *ի կային և ՝ի զոհս նորա ոչ նայեցաւ. ԾՆ. Ը. 3: *Հոհ զատկի աեառն է այս. Եւ. ծԲ. 27 : Իակ նա ՟Ը. 15. * Գուցէ ... ուսիցես ՝ի զոհից նոցա. լմա՝ի զոհելոց կամ՝ի զենելացս: *Ընգ զոհս և ընգ պատարագս ոչ հաճեցար. Սղ Լ. 7: *Ընծայցուն սնդ զողջակէզսն և զզոհսն. ԵՀԷ. Ի. 42: *Թէպէտև զծուխն տեսաք նեբ Ժողովուրդն, այլ Թէ ո՛ լինեբ զոհն՝ զայն ոչ տեսանէին. ԵՀԷ. ԼԳ :

ԶՈՀԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Զոհել. պատա-րագել. *Իբրու միով բարուք և միով ոգ-ւովք Տանդերձեալք զոհագործել. փիլ ԵՒ:

ԶՈՀԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Θυσία. Sa-crificium. Մատուցանելն զպտհ. քահա-նայագործութենէ. պատարագ. ընգհ, փիգա. * Ա յսուիկ ուրախարար զոհագործութենէ ապրեցուսցես զնս յորոգայթէ յոյսմանէ. ՁՀ. ի.ժ. ապ : *Ազխատէին ՝ի չարաչանն, ՝ի Թլփատուելն, ՝ի զոհագործուելն. Սրփ. ՟ա. Գ : *Գեսպես զոհագործութենքն. ԵրԷն. Տպի :

ԶՈՀԱԼ. կամ ԶՕՀԱԼ. գ. Բառ այլ

ազգ՝՝. զոհել, զոհել. Κρόνος. Saturnus. Այն է բարձր մոլորակն՝ երևակ: Շէր: Երէն. ոտ: Տ՚ոմար:

ԶՈՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զոհելի. զոհական. Նուիրական. * Զոհական դիւացն. Վրդն. ծն:

ԶՈՀԱԿԵՐ, ի, ացի. ա. Որ ուտէ զզոհական. * Իշխանաց զոհակերաց. Շ. Ա:

ԶՈՀԱՄՈՒՏՈՑ. ա. Որ մատուցանէ զզոհ. և Որ իցէն նուէրք զոհից կուտց. * Ի բաց թողուլ զաղուէղի դիւոյ զոհամատոյց կրօն. կալմախ:

ԶՈՀԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Θυσιαστήριον. Altare. Տեղի կամ գործարան զոհից. սեղան զոհի. * Եւ զամենայն սպաս խորանին, և զզոհանոցան. Եւ. ա. 7: Տես և Թագ. գ. 31: ը. 1: ը. Ի գ. 48:

ԶՈՀԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մատուցումն զոհի. * Չի մարմնոյն ցաւով տագնապեալ աքն՝ նոցին հաւանեացի զոհատրուէ բազ նաց. Սարկ. լոս:

ԶՈՀԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Θυσιαστήριον. Thysiasterium; altare, in quo sacrificatur. Զոհանոց. սեղան. և Բագին. գործ պանկեան. * Պատրաստեցին զզոհարանն ըստ կազմուածք իւրում. ը. Եզր. գ. 3: * Ո՚զ զեցին սեղան զոհարանաց ի տեղւոջն իւրում. ա. Եզր. ը. 50: * Եդ ի ներքոյ զսեղան քաւուածքն՝ զաերունի մարմնոյդ զոհաբանն. Լմբ. պտգ: * Ո՚չ ի բազում զոհաբանաց նոցա պատարագ այլ նուիրել. Մանգ. ը: * Տաճար հիք հոգւոյն աքն, արդ զոհաբան դիւացդ լինիցիք. Եզէկ. գ: * Որովք պատճառանօք բնակեիք ի զոհարանս յայսմանկ. Շ. Բ:

ԶՈՀԱՐԱՆ. Ψυκτήρ. Pelvis. Սպասք սեղանոյ զոհից. որպէս կոնք, տաշտք, և ն. * Զոհարանք ոսկեզիք երեսուն, և զոհաբանք ապասուն արծաթեղէնք հազար քսան և հինն. ը. Եզր. ա. 9: * Ոսկւովք պատկօք, և արծաթի զոհարանօք, յանօթս ցանկալիս. Ագաթ:

ԶՈՀԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. Θυσιαζόμενος. Sacrificatus, oblatus. Իբր Զոհեալ, զոհելի, նուիրական. * Չի սրբոյ սրբուէց է այն նմա ի զոհաւորացն ասն. Ղեպ. իե. 9:

Կամ Որ գոյ զոհ. որ լինչ լինի զոհիւք հանդերձ. * Զիշէ պիտոյ են զոհաւոր օրէնքն. Եփր. եփր:

ԶՈՀԵՄ, եցի, եա. ն. Θύω, Θυσιάζω. Victimam offero, sacrifico. Հենուլ զեղ ի պատիւ ում. մատուցանել, նուիրել, պատարագել. գոհ ընել. գոբգան ելմէ, փիթա՝ վնգոհ էնէ. * Զոհեացուք տեառն այ մերում. Որ գից զոհէ, սատակեսցի. Եւ. ե. 18: իը. 20: * Ասաիկ մեզ իսկ ոչ է օրէն զմարդիկ զոհել, այլ ամենևին անպէտ. բայց կարըեզդնացիք զոհէն իբրու պէտ իւրեանց և օրինաւոր. Պլատ. հինգ: * Պիւթագորաս ոչ հրամայէ զոհել գից, որպէս թէ չիցէ պարտ զոհել ճաճ ճանց... երկիրպագանել հրամայէ, և զոհել ոչ. Եղիշ:

ԶՈՀԵԱՒ. գ. Εἰδωλόθυτον. Idolothytum, immolatum idolis. Ուտան զոհից նուիրելոց գից, կամ զոհ կուռց. տես գծ. ծե. 29: իա. 25: ա. ի. ը. 1. 4. 7. 10:

ԶՈՀՐԱՑ կամ ԶՈՀՐԱ. գ. Բառ այլ ազգ՝՝. զհոհրէ, զհոհրէի, զհոհրա. այսինքն փայլուն, պայծառ. այն է Աղուսեակ. Շէր: Ն Տ՚ոմար:

ԶՈՂԱԼ. Տ. ԶՂԱԼ, ՀՈՑՆ:

ԶՈՂՈՔԻՄ կամ ՈՐ ԶՈՂՈՔԻՄ, եցայ. ի. Խճողել. ուտել անյագաբար. (բառ անյայտ). * Ալ միանգամայն որ զողոքիցի և քաղցնուցու. Սեբէր. ը:

ԶՈՄ, ոյ. գ. Հուն, կամ կամուրջ. անդք. * Անցին ընդ զոմն եփրատայ. և մատուցեալ որդւոյն Թեղոդորոսի առ զօրավարն ինդրէր զնիզն պահապան նաւակարգ մնջացն, և նորա հրամայեալ պահել զոմին. Ղևոնդ. ե:

ԶՈՑԳ. զուգի, իւ. Զոյգք, զուգաց, զք. կամ գից, իւք. ա. Δισσοί. Bini. Երկու, կրկին. երկա հաւ, երկերկա, կոխք. իւի գանդ, իւիչէր, լիկն. * Երկու աչօք և ականջօք զուգիւք. Փիլ. ոյսբ: յորմէ և * Երկու աչօք, և զուգիւք ականջօք. Եղիշ. խաչէ: * Որովք՝ զուգիւք ներգործել բնաւորեաց... աչօք, ականջօք. ևն. ցվ. իմ. ոտ: * Եւ յերկրագործ տեսակ կենդանւոյն հաւասարապէս զուգիցն ի. մատուսերել առ՝ ի գիւս կերակրոյն. Երզն. իէր: (իակ կոխք կամ լիկն, հակադրեալ միակ կամ միաւոր գոլոյ, Դար ասի, և ոչ Զոյգ):

ԶՈՑԳ. ա. Ἴσος (յորմէ Թ. եվ.) Aequalis, par (Թ. պօպար). ἰσάριθμος, aequi numeri. κατάλληλος, congruus, tantidem. Հաւասար, համեմատ, նման, հաւասչափ, նոյնչափ. հասար, անր լաի. * Ըստ նմին օրինակի լինիցին զոյգ ի խոյակացն (կամ զոյգք խոյակաց նորա) ի մի զանգուած. Եզ. իը. 24: * Ի մէջ սեծամեծաց մի զոյգ լինիցիր. Սիր: լ. 13: * Քառասուն աւուրս, և զոյգ գիշերս՝ հինգ կանգուն երկայնուն էր, և ի զուգից լայնուն: Երկայնութ և լայնութեի զոյգ ունի: Ինքնասեր և անձն է միտքն, որ կարծէն զոյգ գոլ այ: Ո՚չ զոյգ ինչ, և ոչ լաւագոյն քան զնծ (կայ ինչ): Որ բանիւք անզոյգ են, և զոյգ և նման ազգակցութիք վարին: Զոյգս տալով անզուգից: Զուգիւ Թուոյն. են. Փիլ: Զուգիւք զուարճանալ զայմիք. Պիպ. այսինքն զուգաթիւ վեց վեց ուսաերօք և դատերօք: Ոչ ունելով իւր զոյգ: Խորհելն չայլագս այ, և ճգնազգեցիկ լինել զոյգ՝ երկոցունց. Խոր. ա. 28: ը. 89: * Ոչ զոյգ ի՝ գիտութ և անգիտութիք մեզանչելն. Մխ. էրէմ: * Ցուցանել ի զուգէն զզոյգն. (Հեռնարկ ի նմանեաց). Այս. պտգ: * Քանդն մանաւանդ եղելոյ յատակ՝ զոյգ և անզոյգ ասի. այսինքն հաւասար և անհաւասար. Աբիսա. փանակ: * Զոյգ և զնման ներկուածան: Զոյգ և կչիռ զեւրանքանչիւրն ապարեալ. Նիւս. իակ: * Երորգութիւն ոչ իրաց անհաւասարից թիւ, այլ զուգաց և համապատուց. Ան որս. ծգ:

ԶՈՑԳԻ. գ. լծ. յն. Ζεύγος, ζυγός. լտ. Jugum, par. պ. ինվճ. Երկակ իրք կամ կենդանիք զուգեալք. կրկնակքն նմանեցաց. որ և ԱՄՈՒԻ, և ԼՈՒԾԻ ասին. Ջոխոտիչ. Ջոխ ծչ. պէր լիկն, ճոփն. * Զոյգք իշոց: Զոյգս ձորձոց. Դոպ. ծե. 3. 10: ծե. 10: * Զոյգք տատրակաց. Ղեպ. ե. 11: * Բերեալ զուգից Ջրուց. ե. Ի գ. ե. 17: * Եա և դու հեծեալ էաք ի զոյգս այ. այսինքն ի կառս զոյգ մի ձիոց. ե. Ի գ. ե. 25: * Զոյգք զոյգք երանդ. գ. Ի գ. ծե. 19. 21: * Մի առնիցէք անիրաւութիւն ի դատաստանի՝ ի չափս և ի կչիռս և ի զոյգս: Զոյգք արդարք, և չափք արդարք, և կչիռք արդարք, և կապիճ արդար լիցի ձեզ այ. ք երկնաւոր կշռոց. Ութ. ղ. Ա. 35. 36: * Իբրև զզոյգս ձիոց. Նար: Ել: * Զուգօք հաւուցն լինծայութիք... պատարագել ան հոգւով և մարմնով ըստ զուգացն օրինակի. Տ՚ոմար: * Զերկուց և եւթ զզուգացն, եթէ որպէս կուէ ասցին՝ յայտ արար, զպետրոսեանցն ևզյովհաննեանցն. Ոսկ. ֆգ. ը. 7:

ԶՈՑԳ. ս. Ἴσον, ἴσως, ἐπίσης. Aequaliter, aeque, pariter, pares, simul. Վ. զգաց. Հաւասարապէս. միօրինակ նոյնպէս. ի միասին. միանգամայն. գոպէս, ձէ լափով, գոպէս պէսպէս, պէրապէր. (լծ. լտ. բար, բարիբէր). * Զամենեսեան զոյգ սիրէ. Ոսկ. նս: * Զոյգ տարցին: Զոյգ մատուցանել. ևն. փիլ. ին: * Զոյգ ընդունել: Զոյգ ընդունին. պրք: * Երկոքին զոյգ ուրախ լինէին ի նմա. Եղիշ: * Պատշաճ էր զընթերցուածան... զոյգ ի զատիկն կատարել. Ագաթ: * Ա յգուցն ես և գու զոյգ երթիցուք յեկեղեցին. Շ. Ա: * Զոյգ տուաւ պատուիրան չարաչեաու թագաւորաց և ռամկաց. Մխ. էրէմ: * Ցամպոյն զոյգ ելանէ ձայնն և հուրն. Ընդ: * Ի մէջ բարկութեն գարձեալ զոյգ զողորմութի (ցուցանել). Նար. ծէ: * Ալրգարք և մեղաւորք զոյգ կեցեն. Վրդն. ծն: Իակ * Զոյգ առ զոյգ բանակեցաւ հակառակ նմա ոյ. իմն գէմ ընդգէմ. Պտմ. ագէտ: Ալ * Նա զմարմինն գոհութի և զոյգ ետ, և գու մի հացիդ ժգոհ և անզոյգ տանիր ոյ. իմն; անդորր ոգւով. որպէս լս. aequo animo. Տ՚ոմար: Ոսկ. է. իոր:

ԶՈՑԳ. նխ. Հանգոյն. նման. ոչինչ ընդհատ. ըստ. Եւ գու (հոգիգ ոք) զոյգ նորին (ոտգոյ) արգասաւորելիչ: Զոյգ յոսոյ մերոյ և խնդրուածոց գասնեմք զօգնութի նորա. Լմբ. պտգ. և ոչ: Ո՚չ զոյգ ուսալչոցն. Մխ. էրէմ: * Զոյգ հոգևորացն բարբառին բանիցդ: Զոյգ մարմնոյն՝ և ոյժ սասսիկ ունելով. Խոր. ա. 43: է. 5:

ԶՈՑԳ ԸՆԴ, կամ (լոկ) ԶՈՑԳ. Ի միասին և նոյնժամայն. համանգամայն. * Ընդ մէջ կարէր զայրն, և զոյգ ընդ պատանոցին զգլուխ երիվարին. Խոր. է. 82: * Ալրագասէս զոյգ ընդ բանին՝ ետ ըղմեռեալն ըստ հրամանին. Շար: * Լսեալ հոռոմեան ի տապանին, և գալ այրաքըս զոյգ ձայնին. Շ. Խոսք: * Չհարդ զոյգ նուաղելոյն՝ և առաւելսս ոյ. ք ընդ նուազելն. Շ. յն. ծ:

ԶՈՑԳԱՆՈՒՆ. ա. Իբր Զուգանուն. համանուն. հոմանուն. * Որոշէ զառանձնաւորան և զոյգանունսն. Երզն. ժէր:

ԶՈՑԳԵՐԿՆԱՅԻՆ. ա. Ἰσοδεός. որ և Զուգած. Aequalis Deo, vel coelestibus. Իբր զուգերկնայինն. Հաւասար երկնայնոյն, կամ այ. * Ա յսպիսօրէն պատկերօք կուռց պատիւս զոյգերկնայինս բաշխեալ եռոմն առմնայն անշնչից. Փիլ. ծ. բան:

ԶՈՑԳՈՍՏԱՆ, ի, ացի. գ. Բառ անյայտ. Թուի Զոյգ ոստանիկաց, կամ զոյգ ոստուցեալ ի գործ պատերազմի. այսինքն նիզակակից՝ հեծեալ, ասպետ. ազատորեար. համարձակ. համահարձ. Ելցուղ. * Մերոյն արատաչէսի հրամայեաց երթալ ի պարսս հանդերձ իւրում զոյգոստաւորօք. Խոր. է. 87: (Ըստ յն. Ζευγίτης, այսինքն լծուոր, ամոլք, առ աթենացիս էր կարգ գաստուզօրականաց զկնի ասպետաց):

ԶՈՇ. ա. Ցոռի. ցած. զազիր. անարժան. ամօթալի. անամօթ, (պրս. ղէչ). որպէս և Ջօշաքաղուելն է ամօթալի չահ. զորմէ է և այս բան՝ Լմբ. սղ. * Յորժամ ոք ցայսմանէ բուռն հարկանէ զոչ խորհրդով, կարէ խորհել, Թէ յաշխատեցուցք ի մեզ. զի ընորհքն բազմացին ոյ: Կամ, իմն Կոյր որպէս գիսլուդի, ըստ չէն ք. ուր գրի. * Ձիւշ, խլուդ: Ջշտ. անառակ ոյ:

ԶՈՇՈՏԵԼ. Տ. ԶՕՇՈՏԵԼ:

ԶՈՊԱՑ, ի, ից. գ. Ὕσσωπος. Hysso-

pus. երր. էգ. Բայս մանրատերև՝ և մանրածալիկ, խիտ, կծու, յորմէ կազմեալ լինէր մշուկ՝ այսինքն կաւոց սրսկելոյ. ուստի ի մեզնաւ Մշուկ Թարգմանի. տես և ԾՈՔՈՐ և ԶՈՒՐԱՆ. գաճա, լիսպրա. և առնէր, ֆէֆէ օխա. և կինվկիի օխա, որք են նման միմեանց. ռմկ. ծովրին, գաճրին. *Մշուկի զոպայի՝ Զոպայ՝ Մինչև ցզոպայն՝ որ յորմն ելանէ. Եւ. ծէ. 22: Ղևս. ծէ. 4. 6: Թուոց. ծէ. 18: գ. Ի Կ. ե. 33: *Զբրով և բրդով կարմրով և զոպայիւ: Եւ ընդէր զոպայիս. վե զի ջերմին է բոյսն այն, և գարձեալ զի խիտ է և ուռուցուկ. Սարփ. ա. յհ. է. *Ցանեսցես յիս զոպայիս, և ոչ եղէց. այս ինքն ծաղիկ ինչ է՝ զոր Թանայ. ին յարեան. Ոսի. ես:

ԶՈՎ. ա. Ψυχρός, κρυερός. Frigidus, serenus. Սասակականն բառիս Հով (յոմէ Հովանի,) և նուազականն այլազդակս. նիս սօսափ, սօվափ. Ցուրա կամ պաղ բնական և աիսրճ. բաբեխառն. յօղագին. որ և ՋՈՐԻՆ ասի. պաղսի. սերին. *Զուրն է նիւթ գիւային և զով. Երկիր չորին է և զով: Ջուր զով է և կակուղ. Դամասի: *Օդին՝ զով և զմիւռն հրային. Նար. յէ: *Բազանիքն այնպէս էին զով, իբրև ԹԷ ա մէնեին չէր կեռուցեալ. ճ. Ա:

Իսկ, *Զով ոք ասէն զինէն ,, է հայցականն բառիս Ո՛վ, յունական ոճով եգեալ փոխանակ ուղղականի: Նոյնպէս ասի. *Դու, զո՞ առնես զքեզ ,, վասն որոյ ի զուր գնի ի գէր: Երբ. զով, իբր նախգիր բաղադրական:

ԶՈՎԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ածելն զզով, կամ քերուիլն զովուէ. յօղագին ընդունի. *Ի ժամանակ հնձոց բնութիւն մարմնոյ սիրէ զգա զովածութիւն հովուն. Թէոփ. խ Ա:

ԶՈՎԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ցրտացուցիչ. ցրտացուցիչ. * Քնէ ... հուրն յօղ իմն է զովական, և անձրևն՝ բոց կիզանոլական. Նար. ծԳ:

ԶՈՎԱՄԱՐՄԻՆ. ա. Որոյ մարմինն է զով. մարմինք պաղսի. * Արգել զզովամարմին ծերուիթի նորա. Երր. հազ:

ԶՈՎԱՆԱՄ, ացայ. լ. Καταψύχω, ἀναψύχω. Refocillor, respiro. Հովանալ, բաբեխառնիլ ի ցրտութէ, կամ ցրտով ի ածութիւ. ոգի առնուլ յերեսաց ածոյ և ծաբատոյ. զիջանիլ ջերմեռ իրիք. պաղչրբլիլ. հովահրիլ, հանգչիլ. սերինլենմէ. և պաղիլ. սօվսմագ. * Զովասջիք ընգ ծառովս. Ես. ծէ. 4: *Եվ ի նմանէ չուր, և ապր, և գարձաս ոգի իւր առ ինքն, և զովացաս. Դպ. ծէ. 19: * Ցապացեալ ոք՝ կալօտեսցի զովանալոյ. փոչ: *Բոցն յաչալուէ զովանալ. Մագ. իզ: *Ցորժամ զովասցի (կաճապային), յայնժամ ժողովեալ ընուն զնա ձանձք. Վբ. հդ. ծէ: * Վաղվաղակի տապակին զովացաս. ճ. Ա:

Աննոմոր է ասել ի մեզ. *Սակաւիկ մի զովանալոյն քնով. Մաղս. չհկ:

ԶՈՎԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ զով առնէ. զովացուցիչ. *Ընդ զովարար անկոյն նստոր չնք. Շ. երես: *Առնել գինի ուրախարար ի բնութէ չորոյ զովարար. Սիմոն. աղ: *Ազբիւր զովարար՝ արգասաւորութէ պատաքելոցն. Կիւրղ. Իս:

ԶՈՎԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ἀναψυξις. Refrigeratio, refrigerium. Զովանալն. պաղչրբլիւը. սերինլենմէոն, սերինէ. *Ծագիս մեռոյն չուր ի զովացումն. Շար: *Չի զովացումն ապրման սրսի, ոչ է այլ ինչ՝ քան այս լինի. Շ. երես: *Գալով այսր ... ի զովացումն՝ յաղագս տապոյ թշնամեացս. Աբդ: *Կարծէր զովացումն ինչ առնել աւազաց նին (եռացելոյ). ճ. Ա:

ԶՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀναψύχω, ἀναπαύω, σκιάζω. Refrigero, refocillo, recreo, obumbro. Տալ զովանալ. զովչրբլացանել զատան. հովացուցանել, և հովանացուցանել. հովահարել. հանգուցացանել. պաղչրբլիլ, պաղէցնել, ըստ ընել, հովահրել. սերինլենմէ, սօվափագ, սօվսմագ, ինգրիա ենմէ, էֆէլե ենմէ. *Ո՞չ ապաքէն զսօթ զովացուցանէ ցօղ. Սիր. ծԷ. 16: * Լինել նմա հովանի ի վերայ գլխոյ նորա, զովացուցանել զնա ի տառապանաց իւրոց. Ցածե. ք. 6: *Ձմեռն ոչ միայն զովացուցանէ, այլ և սպանանէ. Ցհ. ք: *Զանձինս մեղաց ապաստիւթէ զբոց զովացուցանել. Նար. կԷ: * Ջուրն այն ոչ զովացուցանող է, այլ կիզող. Լմբ. իհ: *Բան զովացուցանող. Մագ. ծք. այսինքն (որպէս ասի անգ. իվ.) փոքրամիչ, մեղմաբարկան:

Մերթ՝ իբր ցօղացուցանել, ըստ Թրմբլ. *Կապաեալ խուրձն մի մեծ (արմաւենւոյ) զովացոյց. Վբ. հդ. Է:

ԶՈՎԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶՈՎՈՒԹԻՒՆ. *Զովացուէ ոգւոյն ծարաւեցոց. Ոսի. ես:

ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Զովացուցանող. զովարար. պաղչրբլիչ. սերինլեփչի. * Քանզի զովացուցիչ է, զսուսպս ի փորոտոյն փարատէ. Եղնիկ: *Զովացուցիչ բանիւ. Մագ. իԷ:

ԶՈՎՈՂ, կամ ԶՈՎՕՂ, կի ԶՈՒՈՂ, ողի, ղաց. ա. գ. Κοινωνός. Particeps, socius. Ընկեր. կցորդ. հաղորդ. բաժանորդ, ձեռնտու և համախոհ. պաչտօնեայ. (ձ. պ. սերէգ, սահբդ. այսինքն էաբան, էօյաբա, րեկֆիֆ). *Արարին զովօղս, և ընկերըչակեցին առ ի բարեկացուցանելոյ զնոր. Ֆ. ԼԳ. ծէ. 11: *Ի բարեկամ, որ զուտ է սեղանոյ: Ցաղագս հնչուի զուտոյն, և ձանապայհոդաց. Սիր. Ջ. 10: Իէ. 3: *Ընդէր լինիս զովող՝ որդւոյ ասպաստարութէ՝ ընդ որդիս կորստեան. Սէրէր. Ե: *Ո՛չ անպարտ Ջանայ զանձն երևեցուցանել, այլ զի կարիցէ զովօղս իւրոյ պատուհասիցն դատանել. Ոսի. էէես. Ջ: *Արար իւր զովօղս զհերակէս յաչակերտութէն անդր. Ես. պմ. Ջ. 15: *Լբր ընդ իս հաղորդ և զովող ի գործս (չարութէ) զոր գործեմ ես: Զի (ամէ) զովօղս և ողջունին ձերոյ. Մէթ. ծԷ: *Արար զգաբաւոնացիս կցորդ և զովօղս սպասաւոր քահանայից. Եէր. յես: * Տեսեալ զգաչտ՝ յորում վարին հարկիք եղանց, զնայդ թռուի քեզ հանդերձ զովողաւն իւրով. Շէր: Իսկ հին էս. * Չուօղ. օժրնդակ կամ ձեռնտու. և կին՝ որ գայլ կնոջ այր խլէ կամ սիրելիս առնէ, զուօղ կոչի ,,:

ԶՈՎՈՂԱԿԻՑ. Նոյն ընդ վ. իբր Ընկերակից. *(Աճ) չունի զոք ընդ իւր զովօղակից՝ իբրև զերկայր կամ իբրև զընկեր, կամ իբրև զօտար ոք գործակից, այլ միայն զնէր զօրութէն և զհմաստութէնն (զորդի), և զնէրոյ զընութէն զհոգին. Եղնիկ:

ԶՈՎՈՂԻՄ. եցայ. յ. Ե. հ. Բաժանորդ լինել, և գործանալ. *Մինէն և առքս որպէս հէնքն՝ զնաչինս արգարոյն զովողեցան: Հանին զզովողեալ հօտն ի ձեռաց տաճկաց. Սէէ. լէհ. ի պմ:

ԶՈՎՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοινωνία. Communicatio, societas, consortium. Ընկերութէն. հաղորդակցութէն. բաժանորդութէն. էաբանչէգ. օրինագէգ. *Ստեսցէ ընկերքն իւրում՝ եթէ յաւանդն, և թէ ի զովողութէն, և ելթէ ի յափշտակութէն. Ղևս. Ջ. 2: *Զայլ իմն սիւոյ պատճառս խնդրելոյ զնոյն անձանց. ոմանք զաղգականութէնն, և ոմանք զընդհանրէնն, և այլք զովողութէն. Ոսի. ՛. Ֆ. 6:

ԶՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Զով գոլն. զովացումն. հովութիւն. ցրտութի. պաղսի, պաղսովսի. սերինէ, օվսգսօգ. *Օդոցն զովութէ. խոր. ՜. 15: *Զովութէնն՝ որ ի մարմնի նորա ընականայր. Եէր. Ի: *Խելապատակիդ զովուէ. Մագ. յՀ:

ԶՈՐ ՕՐԻՆԱԿ. ՛. է. Ὃν τρόπον. այսինքն καθ' ὃν τρόπον, ὥπως, καθὼς, ὡσπερ. Quemadmodum, sicut, ut, exempli gratia. (յն. ոճով, փոխանակ ասելոյ, Որով օրինակաւ. ըստ որում օրինակի). Որպէս ըստ որում. և Որդեն. օրինակ իմն. Նէձէ էի, մեսելէն, մեսելա. * Այնպէս եկեսցէ, զոր օրինակ տեսէք զնա երթեալ յերկինս. Գբ. ՜. 11: *Զոր օրինակ զջուր ընդ գիւղ ոք խառնէ ... սոյնպէս ևն. է. Ի. ծէ. 40: * Զոր օրինակ զգալի լոյս առ աչս, նոյնպէս հանճար իւորհրդոց. Փիլ. էագն: *Զոր օրինակ առաքինքն չարքք մեռանն, սոյնպէս և վերջինքս չարքք կենդանանան. և զոր օրինակ նոքա փայտին ապրեցան, սոյնպէս և սոքա խաչին ազատեցան. Եէր. ծն: *Հմոյ հերյ, և ի հմոյ դարձցիս. զոր օրինակ, քար ինչ ի բաւձուսս ուսուսք հնլոլվեալ, որ մնան կայցէ՛ ասասցէ, երթեալ ունիս՝ մինչև ուրանօր արժան իսկ երթալոյ ի պատուհասէ անտի (մահու) փրկիչն ոչ հրաժարեր. զոր օրինակ, բժիշկն արբուցանել զդէղն հիւանդին հանդերձեալ արասցէ իւրով ճաշակմամբն հաւատալի. Ցհ. իմ. էրԼ: * Զոր օրինակ, փայտ ընդ փայտի չփիեալ՝ հուր ծնանէին, և անդէն ծախին ծնողք ի ծնդդոյն իւրեանց. Խոսրովիւ:

ԶՈՐԵԿ. Տ. ՍՈՐԵԿ. * Զորեցն զորեկ՝ մի Թարգմանեն պալաքեր Թարգմանեաց, և ակիւլաս միապատուղ. ազգ ինչ է որեցոյ որ կոչի սովքեք, որոյ գինին այնպէս Թունաւոր է, զի ուր և Հասանի՝ անդէն ներկոտնէ. կԼ-երգ. ԹԳ:

ԶՈՒԱՐԱԿ, ի, աց. գ. որ և ԴՈՒՈՒՐ. ՏՈՒՈՒՐ. ռմկ. փալար. սէլբ. սըլըբ. վերա՝ պաապակի. Ալբլատ. եզն փոքր. որթ մեծ. և Ցուլ. էգ. հոբի. ծագ. փաճա. որպէս յն. Μόσχος (լծ. մոզի.) Juvencus. βοΐδιον, vitulus. βοῦς, bos. ταῦρος, taurus. երր. փբ, ֆօր (լծ. ընդ դուար, զուարակ:) *Զուարակ մի յանգոյ կամ յանդոյ: Սպանցեն զզուարակին: Աւգեա յարեան զուարակին. Եւ. ԺԲ. 1=14: * Խայտայիք իբրև զուարակս ի վերայ գալարոյ. Երեմ. ֆ. 11: * Շուրջ եղեն զինև զուարակք բազումք: Հանցեն ի սեզան քո զուարակաւ ի ժողովս զուարակաց, և ի գասս երկնչոց. Սղ:

ԶՈՒԱՐԱՑ կոչի յոմանց և Ցուլ կենդանակերպն: Տոմար:

ԶՈՒԱՐԱԿԱԳԼՈՒԽ. ա. Βουκέφαλος, βουκεφάλειος. Bucephalus, taurino capite praeditus. որ և ՑԼԱԳՒԼՈՒԽ ասի. Մակագրական մեծի երիվարին ալեքսանդրի. զի գլուխն սուի լինէր մեծ՝ նման գլխոյ զուարակի կամ ցուլոյ, արկառոյ, եզին. կամ ըստ այլոց՝ ի սրունս երիվարին գոյր նիշ նման գլխոյ զուարակի. *Հեծեալ յերիվարն զուարակագլուխ: Անկաւ յերկիր և ալեքսանդրի զուարակագլուխն երիվար. Պտմ. ալեքս. *Եթէ ալեքսանդրի լեցի զուարակագլուխն յորջորջեալ. Մագ. կճ: *Մարգակեր, որպէս զուարակագլուխ ձին ալեքսանդրի. Մխ. գա:

ԶՈՒԱՐԱԿԱՁԵՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Βουσία. Ջենուսն զուարակի. սպանդ և զոհ

արջառոց. *Խրախուսութք հացկերութից, և զուարակազենութք. Պտմ. աղէք։

ԶՈՒԱՐԱԿԱԱՓԻՂ. գ. Խառնակ կենդանի նման զուարակի և փղի. *Եւ փիլք, և եղնախոյք, և զուարակափիղք. Պտմ. աղէք։

ԶՈՒԱՐԱՓԱԿ. ի. գ. Իբր զուարափակ, զուարակափակ. այսինքն Բակ կմ փարախ արջառոց. *Տեսանէին 'ի զուարափակի քաղաքորմի միոջ, զի խոտ համբարս մթերեալ էր. Ագաթ.։

ԶՈՒԱՐԹ. ա. Ἱλαρός. Hilaris. εὔφρων, laetus. νήφων, sobrius, vigilans. Արթուն և ծիծաղերես իբրև զվարդ. լուրջ և կայտառ. զգաստ և ուրախ. բերկրալից. շնորհալի. աննիրհելի. և Բերկրառիթ. պայծառ, զուարճադէմ. անթառամ. գյն, շէն, շաղ, կիուչէն, կիուչէր էիուլիս վէ այէգ, ձեօրուր. *Երեսք նորա զուարթք առ 'ի սիրել (իլ), այլ սիրտ նորա նեղեալ էր 'ի յահէ անտի. Եսթ. ծե. 8։ *Գինի ուրախ առնէ, իւղ՝ զուարթ։ Ի ցօղէ նր զուարթ եղիցի բոյս նորա. Առ. ճգ. 15։ Ժ. կզ. 11։ *Այլ դու զուարթ կաց յամենայնի. Բ. տիմ. դ. 5։ *Լոյս զուարթ նր փառաց անմահի հօր. Ժմ։ *Ո՞ւր է զուարթ չբթանցն ժպտութն. Խոր. գ. 68։ *Զուարթ տեսութն, կամ քաղցրուն, կամ բերկրութն։ Զուարթ ցուցանիս 'ի փրկութն իմ։ Զուրխութեն բժշկեալ՝ զուարթ գործեսցես. Նար։ *Զուարթ յօժարութն. Ցճխ. Է։ *Զուարթ արբեցութն. կամրջ։ *Ահա տեսանեմ զձեզ զուարթս դիմօք իբրև զմարգարտիս. Լմբ. ատ։

ԶՈՒԱՐԹԱԴԻՆ. ա. Χαροπός, կամ χαροποιός. Qui laetitiam vultu prodit, կամ gratificus. ἀγαθός, bonus. Կարի զուարթ. ուրախ, և ուրախարար. *Զուարթագին են աչք նորա 'ի գինւոյ. Ծն. խթ. 12։ *Զուարթագին սրտիւ լուեալ զբանն. Ղկ. ը. 15։ *Զուարթագին երեւէին ամենեցուն։ *Զուարթագին զինքն ցուցանէր ամենեցուն։ Զուարթագին դիմօք տային պատասխանի. Եղիշ։ *Զուարթագին ձայնիւ ասաց. Փարպ։ *Զուարթագին իրք 'ի վերայ եւանել ողբալեացն. Ցհ. խմ. ապ։ *Զուարթագին մեղ թուի (արեգակն) 'ի տեսանելն. Խոսր։

Կամ մ. Զուարթութք. զուարթապէս. *Զուարթագին գոհանալով՝ սակաւիկ մի հանգչէին. Եղիշ. Է։

ԶՈՒԱՐԹԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἱλαρότερος. Hilarior. Առաւել կամ յոյժ զուարթ. *Զուարթագոյն և պայծառք երեւէին. Եղիշ. Է։ *Կամիմ և զպայծառագոյն զուարթագոյնս 'ի գինարբուս զվարսն առնել. Փիլ. պէտակ։ *Ուսմամբ 'ի նոցանէ՝ իւրոց շարժութեցն հանդարտութեան բերելով տկարագոյն լինել հարկ է, և ուժոյն 'ի կրթութեան գոլով զուարթագոյն. Պղատ. տիմ. յն. զօրագոյն։

ԶՈՒԱՐԹԱԳՈՒՆԵԱԼ. Զուարթագոյն եղեալ. պայծառացեալ. *Համբերութք զուարթագունեալ. ՃՃ։

ԶՈՒԱՐԹԱԴԻՄ. ա. մ. Χάροψ, χαροπός. Laetitiam vultu prodens. Զուարթ դիմօք. ուրախ և պայծառ երեսօք. *Դառնալով դարձցի զուարթադէմ՝ հնձեալ պտուղս քաղցրահամս, և որայս ամենալիս. Սկեւ. յմբ։

ԶՈՒԱՐԹԱԹՈՒԻՉ. ա. Զուարթ 'ի թուելս. *Զուարթաթուիչ լուսով ձեպեալք 'ի հանդիպումն. Ցհ. խմ. եկեղ։

ԶՈՒԱՐԹԱԼԻ. ա. } Լի կամ լցեալ
ԶՈՒԱՐԹԱԼԻՑ. } զուարթութք. բերկրալից. շնորհալից. *Մանկունքը քո զուարթալի. Ը. եղեւ։ *Զուարթալից երեսօք ընկալեալք զամենեսեան 'ի գիրկս իւրեանց. Փարպ։ *Պարէին զուարթալից ցնծութք. Ճ. Ժ։ *Ուրախացիր զուարթալից սրտիւ՝ օրհնեալդ 'ի կանայս. Թէոդոր. կուս։

ԶՈՒԱՐԹԱԼՈՅՍ. ա. Լուսափայլ. պայծառ. *Զուարթալոյս նորայն հարազատաց. Վրդն. ււ։

ԶՈՒԱՐԹԱԾԱՂԻԿ. ա. մ. Զուարթութք ծաղկեալ. վարդափայլ. առոյգ. ժիր. կայտառ. ուռճացեալ. *Ըստ զուարթածաղիկ ալեացն զուարճացելոց »։ յն. վերատատեալ և երեւելի ալեացն. Է. Դ. ղ. 23։ *Զուարթածաղիկ առ ամենայն առաքինութիս։ Զուարթածաղիկ ուրախութի։ Զուարթածաղիկ զարդարել. Ցճխ. Ծ։

ԶՈՒԱՐԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զուարթագին. ուրախական. *Երեսօքդ զուարթականի »։ այսինքն զուարթ երեսօք, դիմօք զուարթութք. Նար. ղա։ *Սիրէ զգին հաւատոյ, այսինքն զզուարթական զշնորհս նոյ. Համամ. առակ։

ԶՈՒԱՐԹԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Զուարթ կերպարան. պայծառութի. առուգութի. *Կացցէ զարգանալ առանց հատանելոյ, և զուարթակերպութի նր միասցէ յաւիտեան. Թէոփ. պհւ։

ԶՈՒԱՐԹԱԿԻՑ. ա. Կցորդ զուարթութե. *Զուարթակից եղէն երկնաւորացն. Ագաթ։

ԶՈՒԱՐԹԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Զուարթ հայեցիւք. զուարթատեսիլ. *Նստէին զուարթահայեաց դիմօք. Լաստ. Ծ։

ԶՈՒԱՐԹԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Φαιδρός. Nitidus, splendidus, hilaris, luculentus. Զուարթագին ճաճանչեալ. գեղափայլ. գեղանշոյլ. զուարթալոյս. արփիափայլ. *Որպէս փեսայ՝ զի ելանէ յառագաստէ իւրմէ. զի զուարթաճաճանչ և քաղցրանուագ յառաջին իւրոյ լուսոյն 'ի մարդիկ նկարելն՝ 'ի սաղմոսարանն երեւեալ. Կոչ. Թ։

ԶՈՒԱՐԹԱՄԻՏ. ա. Զուարթ մտօք, սրտիւ, ոգւով. լուրջ. և Քաղցր. յն. ἀγαθός, որ է բարի, և բարերար. աղէկ. գյն. *Զի էր այր զուարթամիտ, և լի հոգւով սրբով և հաւատովք. Գծ. ժա. 24։

ԶՈՒԱՐԹԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Խնդամտութի. բարեսէր յօժարութի. գյն ու ատաս սիրտ. *Ըստ իւրաքանչիւրոցն զպէտսն լնուլ զուարթամտութք »։ տպ. զուարթութեամբ. Ցճխ. ԻԳ։

ԶՈՒԱՐԹԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἀγαθύνομαι. Bonus sum. εὐδοκέω, complaceo. և ըստ հյ. ἱλαρύνομαι, φαιδρύνομαι, hilaresco, laetificor. Զուարթ լինել. և Զուարճանալ. բարեկրել. բերկրել. գյնլնմէ. քէֆի կէլմէ. *Զուարթացան սիրտք իւրեանց ('ի խրախունս)։ Զուարթացաւ սիրտ քահանային (ընդ շահաւէտ խոստմանս)։ Ասաէն իսկ ագիր, և զուարթասցի սիրտ քո. Դտ. ժը. 25։ ժէ. 20։ ժթ. 7. 9. 22։ *Եկեր բոու և արբ, և զուարթացաւ սիրտ նորա. Հռութ. գ. 7։ *Յորժամ զուարթասցի սիրտն ամենի 'ի գինւոյ. Է. Եգ. ժգ. 28։ *Ընկալ զընծայսն 'ի ձեռաց իմոց ... և զուարթասցիս ընդ իս »։ յն. բարեհաճեսցիս. (իբր խօսէ գով). Ծն. լգ. 11։ *Զուարթացիր ցնծալից ուրախութք։ Զուարթացեալս իմն տեսաք զձեզ. Փարպ։ *Ընդ պատկառելոյն, և զուարթացեալս։ Ի կափման աչացն՝ հայեցուած սրտիս մի տռուերասցի, այլ զուարթասցի, պայծառասցի։ Երախտիք փրկչին հենգնեալ, և բեւեար զուարթացեալ. Նար։

Կամ Θάλλω. Vireo. Ուռճանալ. զօրանալ, արծարծիլ. *Ի բազում փայտից զուարթանայ հուր. Առակ. իզ. 20։ *Տփոթեսս՝ որ յառաջն 'ի պարտութն մատնեցաւ ... դարձեալ զուարթանայր, դարձեալ զօրաժողով լինէր. Է. Դ. Ծ. 24։

Կամ Νήφω, γρηγορέω. Sobrius et vigilans sum, vigilo. Արթուն և զգաստ լինել. տքնիլ. *Որով պնդեալ զմէջս մտաց ձերոց, զուարթացեալք բովանդակ սպասեցէք հասելոց ձեզ շնորհացն. ա. պետ. ա. 13։ *Լեր արթուն ... ապա թէ՝ ոչ զուարթանաս, գամ որպէս գող. Յայտ. Գ. 3։ Յայս միտս տես և ԶՈՒԱՐԹՈՒՆ։

ԶՈՒԱՐԹԱՉԱՐ. ա. Արթուն 'ի չարիս. չարասէր. *Սոքա են քնէածք 'ի բարեաց, և զուարթաչար. Մծբ. ժԹ։

ԶՈՒԱՐԹԱՊԷՍ. մ. Ἱλαρῶς. Hilariter. Զուարթութք. զուարթ և ուրախ սրտիւ. *Զուարթապէս, և ոչ տխրաբար. Դ. Նար. ղգ։

ԶՈՒԱՐԹԱՌԱՏ, ի, աց. ա. Զուարթ և առատ սրտիւ տուեալ, և տուօղ. *Քանզի զտուրս զուարթառատ սիրէ Ած ». յն. լոկ, զուարթս. Բ. կոր. Թ. 7։ *Տան տուրս զուարթառատս. Լմբ. պտրգ։ *Եկայք առէք 'ի ձեզ զփոխարէնս սիրոյն, զոր նիւթեցէք զուարթառատ սիրով. Ոսկ. 'ի Նէռն։ *Այլև յածային նուէրս զուարթառատք և բարեպաշտօնք. Պիտ։ *Զուարթառատ տուչին խոստացեալ են պարգևք. Եփր. Է. կոր։ *Զի զզուարթառատացն զմիտս 'ի ժամանակս առաքասիրութն պտղով գործոցն ընտրեսցէ. Ոսկ. հերոդ։

ԶՈՒԱՐԹԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Զուարթառատն գոլ. *Վասն խոնհեմութն և զուարթառատութն և պարզմտութեան. Լմբ. առակ։

ԶՈՒԱՐԹԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Ուռճացեալ. գալարազգուած. ծաղկաւէտ. *Զուարթասաղարթ տունկ, բուրաստան. Մագ. Յծեալ։

ԶՈՒԱՐԹԱՏԵՍ. ա. } Զուարթ տե-
ԶՈՒԱՐԹԱՏԵՍԱԿ. } սանելով. զու-
ԶՈՒԱՐԹԱՏԵՍԻԼ. } արթադէմ, կայտառ. և Ուռճացեալ. *Զուարթատես ոզկոյզ. Պրոկղ. յոյլէէ։ *Զուարթատեսակ երեսք. Մագ։ *Զուարթատեսիլ դիմօք հրաշալի. Գնդ։ *Զուարթատեսիլ նա տեսողացն երեւէր. Ցհ. կԹ։ *Ոչինչ լքեալ անկանէր յիւրմէ զուարթատեսիլ երեսացն. Վրք. ոսկ։

ԶՈՒԱՐԹԱՏԵՐԵՒ. Տ. ԶՈՒԱՐԹԱՍԱՂԱՐԹ. *Ծաղկոց զուարթատերև. Ոսկ. լուս։

ԶՈՒԱՐԹԱՐԱՐ. ա. Որ զուարթ առնէ. ուրախարար. զուարճացուցիչ. *Արուսեակ զուարթարար. Շար։ *Եկեղեցւոյ զուարթարար որդիք. Ոսկիփոր։ *Զուարթարար սփոփանք. Նար. ղգ։

ԶՈՒԱՐԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Εὐφραίνω. Exhilaro, laetifico. ἀναζωπυρέω, exsuscito. τέρπω, delecto. Տալ զուարթանալ. զուարթ առնել. զարթուցանել, և արծարծանել զոգիս յուրախութե, 'ի քաջալերութի, և 'ի զգաստութի. ձևօբ կէյֆլէ, քէֆ վէրմէ. *Իբրև զայն խօսէր, զուարթացուցանէր մխիթարէր զամենայն միտս ժողովրդեանն. ա. Դ. ժգ. 7։ *Առաւել զուարթացոյց զամենեսեան. Է. Դ. ծէ. 11։ *Բանից կազմուն զուարթացուցանէ զմեկլիս. Է. Դ. ծէ. 40։ *Բուրեալ հոտ անոյշ 'ի մարմնոյ սրբոյն՝ լցեալ զուարթացուցանէր զամենեցուն զզայութ խելացն. Փարպ։ *Զթշուառացեալն միանգամ՝ կրկին զուարթացուցեր. Նար. ծը։ *Այս ցօղ քաղցրութե զուարթացոյց ըղբոյսս բանիցն քոց »։ այսինքն ուռճացոյց.

լ՚ի. ոչխար։ Խակ Ք. Ա. Շ. 24. * Չհրաշ չունէ բարկութիւնն իւրեանց չիմացեալ՝ ցնծութիւն զուրախութեի զուարթացուցա նէին զ. խմի իբր, ուռճացուցանէին, վա ռէին, ևն. (յն. αγλαΐζω)։

Կամ իբր Զարթուցանել. ընդոստու ցանել։ * Հեղձոյց զխոզ նոցա, զի զխոտ նո ցա զուարթացուցանէ, զի ելցեն առ նա յա կամայ կամս. Եփր. համաբ։

ՋՈՒԱՐԹԱՑՈՒՑԻՉ. ած. Որ զուար թացուցանէ. զուարթարար. * Քո՛ է փոխ արկել... զպարսաւանս վհատութեե առ զուարթացուցիչ գովութի. Նար. 48։ * Լա ւացան զօրայուցիչէ զուարթացուցիչ Վրդ. Ծն։ * Ուսիգնացք շատ ինչ աւետանեն զը. ւարթացուցիչ սրտից իւրեանց տեսութեա. Տծակ։

ՋՈՒԱՐԹԵՐԵՍ. ած. Ս. Զուարթ և յոյսոք զուարթապէմ. * Սքան զևոնդ, որպ անտրտում և զուարթերես միշտ (էր) տե սակ իւր. Փարպ։ * Իր ոգն պօղոս խաժակին, զուարթերես. Հ=Ց. յոանէս. ի։ * Զուարթ երես կացցուք յաջմէ քումմէ. Ժ։

ՋՈՒԱՐԹՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՋՈՒԱՐԹԱ ՄՏՈՒԹԻՒՆ. * Տխրուե զուարթմտուե ՝՝. այսինքն փոխարկիչ ՚ի զուարթութիւն. Եսիփ. Խ։

ՋՈՒԱՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուրախութի, և Ներհնութի. * Ա՛ռ մեզ՝ զուարթութե անուն ուրախականին է մասն... Ուն գարձեալ զուարթութեն անուն զանձիւհ արհնութեին. Շ. հրէա։

Ըստ առալինոյն, Ἱλαρότης, τὸ ἀγαθόν. Hilaritas, laetitia. Բերկրութի կամ բա քկրութի սրտի. կայտառութի դէմից և Զուարճութի անկոց. ուրախ լինն ընալը. ցուլբգ, տեքմ, ուսրսոր. * Գնացին ... իսրն գութե, և սրտիբ զուարթութե ՚ի վերայ ամենայն քարեացն, զոր ասար տիր. Ք. Ի.Գ. Շ. 66։ * Զուարթուե նորա (Թագաւորի) իբր զքօզ ՚ի վերայ գալարոյ. Աթոռ. ծԲ. 12։ * Հայեցեալ յերկինս զուարթութե ՝՝. յն. զաւարթասպես. ἱλαρῶς, hilariter. ՁՈԲ. ԻԲ. 26։ * Ցոյժ զուարթութե խնդային ըստնջերին մարգոյն. ԵՒԻ. Ք։ * Մեղքն են թաւամեցուցիչք զուարթութե, որպէս խորշակ ասպոյ՝ բուսոց և անկոց. Խոսր։ Ցօ զով չնորհն քոյ՝ զուարթուե. Զուարթու թե երեսաց։ Ի խնգութե զուարթութե։ Զուարթուե գեղոյն ապեղեալ. Նար։

Ըստ երկրորդին՝ Γρηγόρησις. Vigilantia. Հսկողութե. արթնութի մտաց. և ՚ի ծու թիւն ՚ի գործս. Խելք գլուխը՝ ա ապաթոյ ըստլը. այբուբե, Փիլոսոփ, գայլեի. * Ցո թում հոգի ՚ի ձեռ ձոյ. և յաւուրս հոր քոյ զը. ւարթութե և իմաստութե գան ՚ի նմա։ Հոգի ՚ի ձեռ ձոյ է ՚ի քէզ, և զուարթութի և հանձար և իմաստութի առաւել գտաւ ՚ի քէզ. Դան. Ե. 11. 14։ * Սպասեանայ՝ ըզ գուշանալ զուարթութե ՚ի սուտ մարգա րէից անաթ. Ես. պամ. Ք. 16. յն. արթ նութե. ἐγρηγορότως, vigilanter. * Ի զգաս առութեն զուարթութենէն։ Հոգեներոգ զը. ւարթութե։ Արթնականն մեր զուարթու թի՝ քէզ ննջումն իմն է համարեալ. Նար։ * Ցնաանելով ագաագայ զքան և զզուարա ժուն նորա՝ զարմանայր առաքի եղծարսն. Վ.Ք հց. իԷ։ * Ի զուարթութե գուխեցին ... քնոյն գտովինն. Եփր. համաբ։

ՋՈՒԱՐԹՈՒՆ, թնոյ, ոյ. ած. Νήφων. Sobrius, et vigilans, insomnis. Ամենևին Արթուն. լուրջ և զգաստ. միանգամայն ըստ չ. զուարթ, կայտառ, առոյգ և ժիր. աբեսա զարեսա, Խելք գլուխը, ալեաբաց. օյանբգ, այբգ. * Լերուք զուարթունք յա ղօթս։ Արթուն՝ և զուարթունք հղիցուք. ա. պետ. Ե. 7։ ա. Թես. Ե. 6։ * Զուարթութուն կամ զայն ասէ, զամենայն զգաստ մունս մարմնականս ՚ի բաց ընկենուլ, և արթնութե յուղիղ մտաց և ՚ի նբ սրաէ զա ղօթեան մատուցանել. և կամ զուարթնոցն երկնաւորաց նմանիլ ՚ի ժամ աղօթիցն. են. Սրգ. ա. պ. Ե։ * Ա՛յն՝ որ կամեցաւ զմիտան զուարթնոցն (մեգուց) գոլանալ, գողացեալ եղև ինքն (հերովդէս) ՚ի նեն գեցողց անտի. Եփր. համաբ։ * Ո՞չ ապա քէն զուարթուն և իմաստուն իշխան ՚ի վե րայ արքեցեղոց կացուցանել պարտ է։ Զը. ւարթութե և անխռովք (յօրէնս լինի ցին) զօրավար այնոցիկ՝ որ ոչ են արթուն. Պղատ. օրին. ա. Ե։

ՋՈՒԱՐԹՈՒՆ, թունք. գ. Եւր. եբր. էիր, իր. Ἐγρήγορων. Vigil. Սեպհականեալ ա նուն հոգեղէն պաշտօնէից ևյ, այսինքն հրեշտակաց. * Եւ ահա զուարթուն և նբ իմքներ իերինից։ Մեկնութե զուարթնոյ է բանս. Դան. Ե. 10. 20. Ն 14։ * Զը. ւարթուն կոչին հրեշտակք, որ են անքուն ակամբ, և լուրջ երեսօք. Շ. Բաւիղ։ * Զը. ւարթութե (ասին), միշտ զուարթացեալք գոլով հոգևորականաւ և իմանալեաւ խրն դութե յաճախինան։ Ունի գարձեալ և զը. ւարթութեն անուն զանձիւհ արհնութեին, և զանխորնչական փառաւանութիւն. Շ. հրէա։ * Զուարթութե աննիրհելիք. Նար. առաք։ * Զուարթունն՝ յանձիրհելի բնու թեաց հրեշտակաց (առեալ անուն). Վրդն. դան։ * Հրեշտակք ՚ի նա ցնծան հանապա զորդ. վասն որոյ և զուարթութե կոչեցան. Լ՚ի. առաք։ * Զքեզ ՚որ օրհնեն ամենայն զուարթութե երկնից. Աղթ։ ամ. Շար. առէպ։

ՋՈՒԱՐԹ. ած. Ἐυθυμος, περιχαρής, φαιδρός. Laetus. εὐδίος, serenus. Զուարթ զգալի օրինակաւ. հրճուեալ. ուրախ. խը բան և Զուարճալի. ուրախական. հեշ տալի. գեղեցիկ. ծագկաբեր. գալարագեղ. ասբաթ ղասբե. ՚ի՛. չաղ. քեբան, սեքսալբ. * Եգիտ զնա նստեալ զուարթ և հեզ. Վ.Ք հց. Ը։ * Զուարթագեալ այնու հեւոև միտք. որպէս ՚ի զուարթ կատարման եղեալ վասն փրկութե աւրհնլոցն. Մ.Ա.Ս. ՚ի գ.Ի.Ա.Ն։

ՋՈՒԱՐԹ. ած. } Հրճուանք. ցըն.
ՋՈՒԱՐԹԱԲԱՐ. } ծութե. * Լուսոյն լաստեղք՝ ձեմեալ զուարթ. Շ. յիւ. ասաք։ * Զուարթաբար ընկալցուք զբանին. Ճ.Գ.։

ՋՈՒԱՐԹԱԳՈՅՆ. ած. Փաւթրերոս. Laetior. Առաւել կամ կարի զուարճալի. * Արեգական զուարթագոյն (է) զնկի գեչե. լոյն. Բրս. պՀ։

ՋՈՒԱՐԹԱԲՂՆԴԱՑԻ. յից. գ. Բերք ուրախարար. (որպէս ձիճեանց և արմա ւենից)։ * Զրկեալքն ՚ի սոցա զուարճա ընծայիցն՝ երիցս հղկելիք. Պիս։

ՋՈՒԱՐԹԱԼԻ. լ.ոյ, լ.ւոց. ած. Τερπνός, ἀσπαστός. Delectabilis. որ և ՋՈՒԱՐԹԱ ՆԱԼԻ. Որ ինչ բերէ զզուարճութի. հեշ տալի. հեշտալիք. սեքսալբ. * Զողջալին, և զզուարճալին ազգեսցէ, թէ պտհէ տէր զամենեսեան՝ որ սիրեն զնա, և զամենայն մեղաւորս սատակէ ամր. Նար. Իս։ * Զուար ճալի (տպ. զուարճալը) և գեղեցիկ հանդիպմամբ. Ոսկ. լսս։ * Մի խոբեր ՚ի խաբեութե զուարճալեացս. Մ.Ա։

ՋՈՒԱՐԹԱԼԻՑ. ած. Լքեալ զուարճու թե. հրճուալից. ցնծալից. բերկրալից և զուարթագին. * Օրհնել զուարճալից բե բանօք զհրաշագործն ամե. Ցհ. խմ. Եվեղ։ * Զուարճալից ուրախութե բարեաւամձեալ. Զէբ. կն։ * Զուարճալից առնել զմանկունս նոր ախտիւի. Ճ. Բ։ * Ա՛յսօր զուարթնոցն գաւաք ըստ զուարճալից իւրեանց անուանն խնգութեամբ երևեալ տրամադրեսիցն. Ակաս. յաբ։

ՋՈՒԱՐԱՃԱԽԱՒՆ. ած. խաւն ընդ զը. ւարճութեան. * Գրել (ղաթչարանաց)... զուարճախաւն երկիւղիւ. Նար. կէ։ * Ցոս կալի և զուարճախաւն երկեղի պատահե ցի. Լ՚ի. պԲԳ։

ՋՈՒԱՐԱՃԱԿԱՆ. ի. ած. Տ. ՋՈՒԱՐ ՃԱԼԻ. * Ցընդունելութե զուարճականացն ՚ի բաց կացին. Փիլ. յոէ։

ՋՈՒԱՐԱՃԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Զուար ճալի վիճակ. սիրտ զուարճալից. հրճուանք. * Ցամենայն յայլ իրս ածեալ՝ ապաշաւն է զկնի. իսկ առ ձեռ ցնծութե և ուրախուե, և անսարակոյս զուարճականութե. Լ՚ի. պԲԳ։

ՋՈՒԱՐԱԿԱՆ. ի. ած. Տ. ՋՈՒՐԱՐ ԱԿԱՆ. * Ցընդունելութե զուարճականացն ՚ի բաց կացին. Փիլ. յոէ։

ՋՈՒԱՐԱՃԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Զուար ճալի վիճակ. սիրտ զուարճալից. հրճուանք. * Ցամենայն յայլ իրս ածեալ՝ ապաշաւն է զկնի. իսկ առ ձեռ ցնծութե և ուրախուե, և անսարակոյս զուարճականութե. Լ՚ի. պԲԳ։

ՋՈՒԱՐԱՃԱԿԻՑ. ած. Συναγαλλιαζόμενος. Simul laetitia gestiens. Ուրախակից. խնգակից. * Ո՞ւր բարեկամքդն զուարճա կիցք. Շ. Եփես։ * Ամբարիա՛ ՚ի չտեմարանս քո, և զուարճակից արա. Լ՚ի. ոչ։ * Բազ մաառեակ ածային առաքինուեցն է զարդ զուարճակից (եղելոց) հոգևոյն։ Եփգ։ * Հաւատամ և նոցա՝ զուարճակից (մեղ) լինել և ժառակից այսոր. Աճաբ. ծն։ * Ցոր գորէ ժառակից լինել և զուարճակից. Խոր. հեփս։ * Որպէս զի լինիցիք զուարճակիցք պաաւշաճագոյն և գոբ իմում զայսմանալի աեսութեե. Պիս։ * Ցաւուրս ուրախուեե զուարճակից եղալք սոցունց. Ճ. Ա։

կամ Ըսծիος. Serenus. Պարզ և պայ ծառ. զուարճախառն. * Աչք մերձենալով առ սիրելին՝ յառաջագոյն աւետիս տայ զմտերմութեն զանա՝ զուարճակից և խա ղաղատ հայեցուածօք. Փիլ. խմասի։

ՋՈՒԱՐԱՃԱՂՈՐԴ. Տ. ՋՈՒՐԱՐԱՃ ԳԻՑ. * Գիտս ոմն եղեր ժառակից և զուար ճահաղորդ. մինչ ամենայն ազաբածք՝ ի խոր տխրութե եին. Սանահն։

ՋՈՒԱՐՃԱՂԱՑՆ. ի, ից. ած. Ուեղոզ զձայն զուարճալի, հեշտալի, ախորժալուր. կամ՝ որ ձայնէ զուարճութե. * Զդարմանայի նին զուարճաձայն ծիծառն. ՃՃ։

ՋՈՒԱՐՃԱՆԱՄ, ացայ, ցեր. լ. Τέρπομαι, κατατερπομαι. Delector, oblector. Վայելել ախորժանօք յախորժելիս. զբօս նուլ ՚ի հեշտալիս. հրճուիլ. խրախնալ. խայտալ. ախորժելով սիրբ բայսիւ. սեքս լանձագ. տեքմ լանձագ, հաղլանձագ, ձիմձպիւ եմձգ։ * Ընդ երեկոյս զուարճացային։ Զը. ւարճացային յուրախուեե իւրեանց։ Ի ձա նապարհս վկայուեեց զոր զուարճացայ ոլպէս յամենայն ՚ի մեծուեե. Սղ։ * Ի. ղով և խնկով և գինւով զուարճանայ սիրտ. Առակ. իԲ. 9։ * Ընդ որոց թէ ընդ գեղն զուարճացեալք՝ զնոսա ածս կործիցեն. ՅՀ. ծգ. 3։ * Ուրախ լեր և զուարճացիր յամենայն սրտէ քումմէ զուար երուսա ղէմի. Սոփ. Գ. 14։ իակ * Ցանձն իւր զը. ւարճացեալ լինէր թագաւորն ՝՝. յն. χαίρειν ցուեե լինէր. Եսթ. ա. 10։ * Ցայնժամ թագաւորն զուարճացաւ յանձն իւր ՝՝. յն. χαίρ ժամ թագաւորն զուարճացաւ Դան. Ք. 23։

ՋՈՒԱՐՃԱՆԱԼ. Τρυφάω. Delicate vivo, deliciis indulgeo. Զուարճալի կեանս վարել. փափկանալ։ * Ա՛յլ մեք՝ որոց բանն է երկրպագեալ, թէպետ և պարտ է զը. ւարճանալ, բանիւն զուարճացուք. Աճաբ. ծն։

ՋՈՒԱՐՃԱՆԱԼ. Ἀγαλλιάομαι, εὐθηνέω. Exulto, gaudeo, laetor. Ուրախանալ։ բերկրիլ, զուարթանալ. ցնծալ. չաղ՝ չէն օչմագ. տես Եր. Ե. 4։ Ա. Թագ. իԲ. 36։

ժող. Ե. 7։ Երէմ. ԻԵ. 8։*Ընդ ոչինչ տայ քան ուրախանայ ած, որքան ընդ մարդոյ ուղղուն և փրկուն. ԱՅՍՒ. յայտն։

ԶՈՒԱՐՃԱՆԱԼ. Ἀναθάλλω, ἀνατέλλω, ἐυθαλέω, ἀνθέω. Vireo, refloresco. Ուռ. Ճանաչ. գալարանալ, կանաչանալ, սաղարթանալ, ընձիւղիլ, ծաղկաւետանալ։* Զբաւարճասցին իբրև զխոտ ջրաբեր։ Ոսկերք ձեր իբրև զգալարի զուարճասցին. Ես. ԽԶ. 4։ ՂԶ. 14։ տես և Սղ. ԽԵ. 7։ ՅՂ. 6։Դատ. 1։ Սիր. ՟. 22։

ԶՈՒԱՐՃԱՆԱԼ. Ըստ ամենայն տուման՝ ասի՝ ի գիրս մեր պէսպէս ինդրով։*Զուարճանալ յուսով կամ աւետեաց, ոսխիւ, ի սուտախմբել, ևն. Ըստ ։ * Զուարճացաւ խոսլով ընդ լուր գալատեանն ազգակացն։ Խոր. Ե. 70։*Ցառաջ քան Ը բաբին խնդալ մարդկան՝ զուարճասցի ջրաւն. ՁԿ. ԽՀ. ՟։ *Ի փառս իւրեաց զըւարճացուսք. ԼՂԲ. ՟. ՟ ընդ փառս կամ փառաք։ *Ա յինչափ զուարճանայր ի բարկոսի. Խոխ ։ *Ի վերայ այսոցիկ զհոգևոր ուրախութիւնն զուարճանալ. ԼՂԲ. ծոչ։

ԶՈՒԱՐՃԱՆՔ, նաց. Տ. ԶՈՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ։*Ուրախութ և զուարճանաց է օրինակ (հարսն). Եփր. ՟ե՟եփ։

ԶՈՒԱՐՃԱՏԵՍԱԿ, ՟ ՟. Զուարճա-
ԶՈՒԱՐՃԱՏԵՍԻԼ, ՟ լն. հեշտալի. ա՟ք-ՔԼԸ. * Գարնանային հեշտալի և զուարճատեսակ ժամանակին. Նահաչ։*Շնորհս ցար տուն զուարճատեսիլ և նշան փրկութե. Ջէր. ՂԲ։

ԶՈՒԱՐՃԱՑԱԾ. ՟. Իբր Զուարճացեալ։ * Մարմինս յուսով զուարճացած. ԼՂԲ. ՟Ը։

ԶՈՒԱՐՃԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Զուարճանալն՝ ըստ ամենայն առման։ * Զմիտս ած ասլրացն զարթուցանել ի խրախճիս զուարճացուսն։ Փայլոլ գեղեցկագունութե (ընծայիլ) զուարճայուսն տեսանել։ Աննթարշամելի զուարճացմամբ տեբևոյն միշտ գալարանալ. Պիս ։ * Ծաղիկքն ի զուարճացման են ասէ ՟՟. այսինքն յուզճացման. Նիս. Երփ։

ԶՈՒԱՐՃԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յու-ցել. ն. Τέρπω, ἀγαθύνω, χαριτόω. Delecto, gratifico, laetifico. Հեշտացուցանել. և Ուբրախ առնել. ա՟քՀանՔբՐՎԳ, խօլանՔբՐ-ՅԳ, ղաղԷՒՏԵ։ * Աւրեւստականք արաբածք հեշտացուցանեն և զուարճացուցանեն զոհասաւորուն. Փիլ. այլոք ։*Նեւթականաւն զզգալին զուարճացուցանէ. ՁՀ. ԽՀ. պապ։ * Զուարճացուսցէ զքեզ սիրտ քո յաւուրս մանկուէ քո. ՃՈՂ. ծ՟։ 9։ * Ի գովեստ փառաց Հնորհաց իւրոց, որով (այսինքն յորում) զուարճացոյց զմեզ սիրելեաւն (որդւով). Եփես. ՟. 6։ *Լուսաւորիլ ողորմութե քո Հնորհք ծագեսալ ի մէջ քառանիսին՝ զուարճացոյց զբ զմոնկուն. Ըստ ։ *Որ երևելի լուսով քո զըւարճացուցեր զամենայն արարածս քո. ՃՀ։

ԶՈՒԱՐՃԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Τέρψις. Delectatio, deliciae, laetitia, exultatio. Վայելեալ ուրախալի. ուրախութե սրտի՝ ի վայելից. ախորժ. ցնծութե. հրճուանք. խրախութե. զուարթութե. ՝Բրբ Բայտնութը, որքին եղկեւեւը. սեՔա, ղաււԸԳ, ձեւմգեւ, խղիկաճ.*Ուրախ լինի՝ ի քեզ զուարճութե իբրև յաւուր ածնի. Սոփ. Ճ. 17։*Ո՞վ վկայականն բարբառեսցի զուարճութե՝ մասամբ ինչ յայլեհաւրեալ յորդւոյս. Խոր. Գ. 68։ * Ցերեսաց քոց՝ լուսաւորութե, և ի գիմաց քոց զուարճութե։ Եւ ոչ առանց տեսման աչաց՝ առ լոյս զուարճութե. Նար. Ղ. Ճ. յ՟։

ԶՈՒԱՐՃԱՒԱՆԵԼ. ն. Հաւասար բաժանել. բաշխել։ *Մի Է աշխարհ, և ոչ ըոց ի նմա յինքեան ոչ զուգաբաժանեալ մասուն. Մ՟ես. Եղէդ։

ԶՈՒԱՐԱՒԱՆ, ի. ից. ա. Ἰσολόγος. Aequalis oratione կամ ratione. Զոյգ՝ այսինքն հաւասար ի բանս. միաբան. հաւմիմատ. հանգոյն. *Իակ որ ինչ զկնի այսոբիկ՝ զուգաբան, և հաւասարագործ. Խոր. Ը. 89։ * Զուգաբան Թխասեսակ ձիոցն զաքարիսայ. Վ՟դն. ՟ըզ։

ԶՈՒԱՐԱՒԱՆԵՄ. և ԶՈՒԱՐԱՒԱՆԻՄ. Ἀναλογέω, παραβάλλω. Confero, comparo, proportione respondeo. Ի կշիռ դնել բանիւ. զուգակշռել. համեմատել։*Ջինչ զնոյն ինքն զայլ զգեսոն ընդ մոր անձրևոյս այսմ իսկ զուգաբանել։Նման։Ըէգ։*Զի զհոգևորսն գալատիարս Ը հոգւոյ ՃՀմարտուէ զուգաբանեսցեն. Ճ. ժ։ *Ըստ մեծուէն կազմուածոյ չինուածոյն՝ զուգաբանեալ բարձրուէ զհիմն՝ յարուցանեն։ Ըստ սրսին զուգաբանի չքնաղ մարմինն՝ մեծ և փոքր. Վ՟դն. ՟ղ։

Կր. Ձոյնակից լինել. միաբանել. ՝ի մի համար գրիլ. *Եւ զայս յավհանդէս յայտնապէս զտեղին և զժամանակն համաձայն զուգաբանիւր քարոզաց. էմ երեկոյ ասէ միաշաբաթոյ աւուրն. ՍԻԼՈ. յայ։ *Գոն և այլ մարգիկ, որք յայսոսիկ ոչ զուգաբանին ՟՟. այսինքն ոչ Համանեն ՝ի համար մարգարէից. Ոսկիբեր։

ԶՈՒԱՐԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναλογία. Proportio, similis ratio. Համեմատութե. *Նոյնպէս է տեսանել և յոգւոյն զուգաբանութե իմն առ մարմնական հասակն։ Իւրաքանչիւր ոք ՝ի լսողացն զուգաբանութը գասացելոցն կարծիս առցէ սքանչելեացն. Նիս. Երփ։

ԶՈՒԱՐԱՒ. ՟. ՟ի. Զոյգ, այսինքն հաւասարապէս. միօրինակ. նոյնպէս. և նման. *Զուգաբար զերկուս ասացեալ մասունն գումարեալս ՝ի մի վայր իմասցի. Փիլ. ՟ի։ *Ա՟ ՝ի զուգաբար բաժանել Ը ինքն զ՟ջսարաչխութե ծաւալուսին՝ արդարակ հարթութը. Պիս ։ *Որ զուգաբար է անկեալ, այլում և նա յարուցանողի պատճհագունի կարօսի. Բրս. յոգիպ ։ * Զուգաբար անմարմինոցն զերկրաւորքս երևեցուցեր. Գ՟ի։

ԶՈՒԱՐԱՒԱՐԲԱՒ. ի, կի՟ ոյ. ա. Ἀντίφωνος. Contra sonans, respondens. Համաձայն. համեմատ հնչեալ. փոխաձայն. *Նուագք զուգահնչմամբք և զուգաբարբառովք, առ ծանր հնչիւն արանցն՝ կանանցն սոքն խառնեալ. Փիլ. փեսան։ *Եւ զնոյնս Հաւագաւար երգ երաժշտական զուգաբարբառս հնչմամբք պարաւորակք ետալ յերկուս բաժանելին դասս. Պիս։

ԶՈՒԱՐԱՒԱՐՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Համաբարոյութե. միաբանութե մտաց և կամաց. *Ի ձեռն ածային ողջունին՝ առ ած միաւորուէ, և զուգաբարոյուէ. Մ՟ես. Եղէդ։

ԶՈՒԱՐԵՐԱԿ. ա. Որ զոյգ ընդ այլ լսեմ բերի, ձգի, շարժի. զուգընթաց։ *Զուգաբերական նորուն առիւծու. Ըէր։

ԶՈՒԱՐԵՐԻԼ. Συνίεναι. Գալ միաննալ. համաձայնիլ. համեմատիլ. * Առ ինքն բնաւորեալ կամիլ զուգաբերիլ՝ ընդ զամենայն, և Թափուր տեղի ոչ և մի Թողս պակասելով. Պիս. փիմ։ * Աստեալ եղև ՝ի հերակլիտոսէ. չարալեզացեալ ընդ բոլորից զընչ բոլորն, որպես զի զուգաբերեալ (և սարբարբոսքն, յամենեցունց մի, և ՝ի միոյ ամենայնն լինի. Աւրեսփ. Տ։

ԶՈՒԱՐԱՒԱՒԱԿ. ա. Σύνοικος. Contubernalis, vicinus. Բնակակից. մերձաւոր. *Ցաղթելով մի՝ի բազմայն՝ յաղթողին նման լինիցի, նորին զուգաբնակ ՃՈալով. Պիս. փիմ։

ԶՈՒԱՐԱՒԱՒԱԿ ԼԻՆԵԼ. } Συνοικία.
ԶՈՒԱՐԱՒԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. } Societas. Ի միասին բնակել. բնակակիցն լինել. կենակցուէթ. * Ելանել յանմարմնականացն գադարս, և ընդ նոսս ... զուգաբնական լինել երջակցէ. Ցհ. ԽՀ. ապ։*Ցամենատեսութիս և ՝ի զուգաբնակս Թիս չարամերձեսցին. Ճ. Ա։ *Ջամենայն հնար գասանել, որով այսպիսի ամենայն զուգաբնակուիս միշտ բարբառիցի. Պիս. օչն. Ը. (գրեալ էր, զուգաբանութիս։) * Ի սակս մանկանց զուգաբնակուի առնել (լծակցաց). անփ. ծ՟։

ԶՈՒԱԳԵՂԷՑԻԿ. ա. կարի համամատ. վայելուչ. միջաստհման. *Հաւասարբերով զՔհնայինն և զՔերմահոտն ՝ի բարեխառն և ՝ի զուգադեղէցիկ վայելչութիւն. Խոր. Ը. 6։

ԶՈՒԱԳՈՑՆ. ա. ՟. Ἴσος. Par, aequalis. κατὰ τὸ ἴσον, pariter, pari ratione. Զուգական ամենայնիւ. հաւասար. և Զուգաբար. հաւասարապէս. *Քինչ զուգագոյն կայցէ՝ ի իսալագուէթ լինել մեզ ընդ ած, և իւրաքանչիւր ընդ անձին և ընդ միմեանս. Ոսկ. Ես։ * Ո՛չ մասին ուրեմն մարմնոյս՝ կապել զմիսուն, այլ ընդ ամենայն զուգագոյն մերձենալ կշռապետնէ։ ՆոՂՀ. ծՀ։

ԶՈՒԱԳՈՐԾ. ա. Նոյնպէս գործող. յար և նման գործով։*Թէ հաւասար գոյր, ես գրէի. Թէ զուգագործ գոյր, ես ցուցայ նէի. Նար. ծէ։

ԶՈՒԱԳՐԵԼ, իլ. Συναπογράφομαι. Conscribo, or. Ի մի կարդ գրել, գասել. լծակցել, իլ. համեմատիլ. * Համալուծք և համագնացք մասինքն արբազանիցն անձանց՝ զուգագրեալք և ձգնակից եղեալք. Դիոն. Եղէդ։ *Ոյք ՝ի պատանիս Թագաւորս հանգերձեալ են զուգագրել ՝ի լուծ ամուսնութե. Ջէր. ԼԲ։ * Զուգագրի ևս սա (սուրբ կոյսն) առաքեարն նահապետին արդարոյ աբրահամու՝ ընկալուչ եղելուին հիւրութե ած։ Ճ. ժ։

ԶՈՒԱԳԱՒԱԿԱՆ. ա. Համագասեալ. լի. հաւասար. նման. համեմատ. *Ոչ ունք ՝ի միջոց զուգագասական ունելով պատիւ և փառս մեծուէն, և քան զորս զկնի. Նար. ա՟. Ղ՟։

ԶՈՒԱԳԱՒԱԿԵԼ. ն. Համագասել. Ը մի համար գրել։*Ի տուս զուգագասին ովք և ահարոն. Նէ. Եղէդ։

ԶՈՒԱԳԱՒԱՊԱՐՏԻԼ. Ի միասին գաւառապարտ գտանիլ. Վ՟ր Հդ. յ։

ԶՈՒԱԳԱՒԱՐՁԻԼ. յ. Ἀντιστρέφομαι. Convertor, reciprocor, aequipolleo. Հաւասարապէս անդրադարձիլ, փոխադարձիլ. զոր օրինակ, մայդն Է բանական կենդանի. բանական կենդանին Է մարդ. *Ցոմն Է սահմանդ, ևան զի ոչ զուգադարձի։ Կատարեալ սահմանք այսոքիկ են՝ որ զուգադարձին առ սահմանելեալն։ Ամենայն սահման զուգադարձի յիւր սահմանելին. իսկ առաջնկայ սահմանս ոչ զուգադարձի. Սահմ. ծ՟. Ե. ՃՃ։

ԶՈՒԱԳԱՒԱՐԵԼ. Տ. ԲԱՂԱԳՐԵԼ.*Զուգադրեալ եմ՝ի չորից. Երբ. ՟ՀԷ։

ԶՈՒԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγκατάθεσις. Adsensio, concordia, pactum. Իբր Դաշնադրութե. բանս գնելն ընդ միմեանս. Հաւանութիւն։ *Եկեսցէ ՝ի ձեռն եղելոց

զուգագրութեց նշանագն՝ ի հաւատոց Ճըշ մարտութեն. ՈՂ էր այնու հետեւ յապազմն զուգագրութեն խորհրդոց ՅԾԳիտութեն. Նիւս. ոփանէ:

ՉՈՒԳԱԹԻՒ. ա. ՅՀաբւմոց. Par numero, totidem. Հաւասարութիւն. Նոյնչափ թուով. Նայն համբանով. *Փորոտիք եօթն, և անգամք մարմնոյն նմանապէս զուգաթիւ (կամ՝ զուգաթիւք): Զուգաթիւ ժամանակ աւուրց յառ. առաքս (այսինքն աւուրս քս) ի վեր անգ կայ մեայ աղօթիւք և բարեխօսութիւք վասն ազգին. փիլ. այսբ. Ե էլ. է. 49: *Գուամարին՝ ի տասն, որ է առաջին կատարեալ թիւ... զուգաթիւ՝ ի ձեռն մուխեսի աերունեան աւանդեալ օրինացն. ՁԳ. խմ. ապ: *Հինգ զգայարանաք... և զուգաթիւ ասծն. Սրփ. ա. յհ. ը. (խմս առեալ՝ ի բանից Գր. ասծաբ. որ և ի Շաբ. *Ընդհօր և ը որդւոյ կարգեալ և թուեալ»):

ՉՈՒԻԳԱԹՈՒ. ա. Ամառուկից. Հաւասար պատուոյ գահուք. * կամողկոս՝ զուգաթոռ աքոն գրիգորի. կաղանփ:

ՉՈՒԻԳԱԹՈՒԵՄ, եցի. Ն. ի նմին կարգի թուել. հաւասարել. *Զուգաթուեաս չէ ընդ հաւատացեալս ասնուան իւրոյ. Մոյս: *Զուգաթուեացէ ընդ բազմակնացն նահապետին արքահամու: Ընդ հուէշ տակս զուգաթուեցայք: Եղն և էշ զուգաթուելով. Զէր. իը: *Աս սմին զուգաթուեացն և աթենաս. Ասան. Ե՝Ել: *ինձ ոչ անիրաս գասել թուի, որ զուգաթուեաց զատս. որպէս ծնօղ անհաւատուե ասելով (զգիտուելն). ՁԻՆ ՆԷՐԲ. մբ:

ՉՈՒԻԳԱԼԻՆԵԼ. Տմեալ. Una sum, conversor. յն. ոՃով. իբր կենաց կցորդ լինել անքաւման. *Հաւատաց այլն յՅԾծ... գուգալինել ընդ մեծին գրիգորի. Նիւս. ոփանէ:

ՉՈՒԻԳԱՁԵԱԼ. Ամենայնիւ լցեալ. խռկեալ. համախմբեալ. *Աս՝ի չիմանալ լեացն և յանմարմնոյն գոյացութեէ զուգալցեալ. Մոփս. Է՝Ել:

ՉՈՒԻԳԱԽԱՂԱՑ. ա. Զուգընթաց. հաւասար՝ի գնացս. *Զուգախազաց հաւատոյ կաս յատուկանային. Պէտ:

ՉՈՒԻԳ ԱԽԱՒՆ. ա. Ի միասին խառնեալ. Տմմւքոց. Commixtus. *Շարս խառնեալ ջուրն՝ յորժամ յետ զուգախառնեսդ մասին հաստանի. Պղսփ. փխմ:

ՉՈՒԻԳԱԽԱՒՆԵՄ, եցի. Ն. Συγκεράννυω. Commisceo, tempero. ի միասին խառնել. զգեալ. յարել. բարեխառնել և Օասոր լինչ խառնել. *Ցայսոսիկ փոքր լինչ զուգախառնեցից տեառնէքեան պատչաճող. Մոփս. Է՝Ել: *Մի՛ջակաս զօրութիւք յերկոցունցն զուգախառնեաց. Պղսփ. փխմ: *Զուգախառնելք առասպելական պատմութիք: Զուգախառնեաց՝ի խաղալական ցնծուե. Նիւս. ոփանէ:

ՉՈՒԻԳԱԽԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. փ. ՅԻսոխրասια, σύμμιξις, εὐκρασία. Commixtio, temperatio. ի միասին խառնուած. և Բարեխառնութիւն. *Չի զուգախառնութիք ընդ դիմաւորացն որակութիք՝ի միջոցին ամբողջ պահեացի կենդանին. Նիւս. խաչ: *Ա՛ան անընգդիմամարտ՝ ներհակացն զուգախառնութե. ՁԳ. խմ. պաս: *Ո՛չ այնպէս վաղ վաղակի ժանաւախտ յարի՝ի մեզ... որպէս չար արանց զուգախառնութեի. Ոսկ. յհ. ը. 10: * Ցազգէն յուգայի և՝ի ցեղէ անտի գալոի, և՝ի զուգախառնութէ տանն ա հարոնի քահանայապետի ծնանի աբն մելխիսե. ՃՃ. ժ:

ՉՈՒԻԳԱԽՆԴԻՐ. ա. Բանախնդիր ընդ այլոսն. վիճաբան. խուզարկու. *Չմոռեր մագոյին տեառնեէլով աւրաս վարդապետութե, և զուգախնդիր՝ զպատուոյն հայցեալ վարկ. Պիփ:

ՉՈՒԻԳԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Վիճաբանութե. մաքառութիւն. * Չատհմանեալն զուգախնդրութէ անառաս արասցես. Սոփ. ա. 17:

ՉՈՒԻԳԱԽՆՈՒՄ, խցի. Ն. Συμφράττω. Consepio, munio. ՔՃ խնուլ. ծուէրէք աղէյ ՏՀ գոդէլ. *Սակաւով մարմնով զուգախնոյր. և որչափ անհոգածելոք էին, ներքոյ յոլովիւք և հոծագոյն մարմնով. Պղսփ. փխմ:

ՉՈՒԻԳԱԾԻՐԱՆԻ. ա. Ծիրանակից. կայսերակից. * Եղբարքն երկոքին հարազատք ... զուգածիրանիք՝ վասիլ և կոստան դին. Ն՝Ել: Խլ:

ՉՈՒԻԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ի՛ սոց, Ի՛ սւոց. Aequalis, par. Զուգահաւասար. հաւասարակից. նման. համեմատ. ընկեր. և Ա մոլակից. և համագոյական. *Բան հզօրին ողոմանացի զուգականին նորա. Ցոբ. խա. 3: *Ինչ երանելի զուգականին լուեալ (մեզրոպ զասհակայ). Կօբնե: *Չի՛նչ ինչ այն սպիտ աւետեաց լինելի զուգական: Չի՛նչ այնմ պատուոյ զուգական կայցէ: Ա յս բարբառս այնր բարբառոյ զուգական է. Ոսկ. մթ: *Ձնիք ինչ զուգական խոնարհութեի. Սարգ. ա. պ. է: *Գանձու իմաստութեի ոչ է գոանել ուսիք գովեստ զուգական. Սարկ. խբաբ. ասմ: *Ըստ երկնային զօրուն զուգականք. Ն՝Ել. առաք: *Զուգական ևս կամեցաւ լինել (ագամ): Լինել զուգական ևս սեռնչային. (յն. զուգաձծ. այսինքն հաւասար ևս:) Չի՛նչ այլ ինչ զուգական կայցէ այնպիսի ինամոց: Չի ամենայն ուրեք զզուգական հաւասարութեին զնւբ ընդ հօր յայտ առնիցէ. Ոսկ. է. ՝Ե. մթ. ա. 15: *Զզուգական պատիւ երրորդութեն՝ի մի բերեալ փառաւորութե ըստ օրհնուեէ սբն սերովբէիցն. ՁԳ. խմ. Է՝Ել: *Տեսէր զսնզանազանութի փառաց սբն և զուգական երրորդութեն. Սարգ. ա. պ. է:

ՉՈՒԻԳԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Ի՛ սոց, τὸ Ἴσον. Aequalitas. Հաւասարութիւն. Հաւասարակցութիւն. և Հաւասարութիւն. *Համեմատութէին մերթ՝ի զուգականութենէն լինի. Ոսկ. մթ. ՝ի ՃՀ. գ: *Զիւր իսկ պատիւն անհնարկէ սյնու իմ, և ընդ. ծբ. նողին զհանգիստապատիւ զուգականութի՛ն. յն. զզուգապատուութեի, կամ զհամապատուութեի. Ոսկ. մթ. ա. 15: *Երթեամ, և առաքեմ զքհնիծարիչն... տեա զզուգականութեին. Ագաթ: *Ցերրորդութեդ սբր. քոյդ... ՝ի նոյն պաչտօն հաւասարութե մի՛ապատիւ զուգականութեի. Նաբ. ՀԷ:

ՉՈՒԻԳԱԿԱՊ. Տ. ՀԱՂԿԱՊ. * Շաղկապն զուգակապ ասի. Երզ. ոէբ:

ՉՈՒԻԳԱԿԱՊԱՆԳ, նաց. Տ. ԿԱՊԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Δεσμός, συνδεσμός. *Ի սոցանէ ամենայն հոգւոյն զուգականանա սրկաներլով. Պղսփ. փխմ:

ՉՈՒԻԳԱԿԱՊԵԼ. Տ. ՀԱՂԿԱՊԵԼ. *Աս չարն զուգակապելով. Երզ. ոէբ: *Մինչև լուծեալ (՝ի մարմնոյ) յանդիման կացցէ զուգակապելն՝. Մոփս. Է՝Ել:

ՉՈՒԻԳԱՄԱՐԳԵՄ, ևցի. Ն. Շարակարգել. յօրինել. չարագրել. *Զտարերս զուգակարգեցեր առ՝ի կենդանութե արարածոց քոց. Մոյս: *Ապողինարաս վհին կըտակարանն... չափով (տաղից) զուգակարգաց. Սոփ. գ. 16:

ՉՈՒԻԳԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Բաղկացուցանել. իր. բաւկանալ. *Ցիմանալով և կենդանալ զօրութէ առանձնապէս զուգակացուցանել զանձն ասէր. Մոփս. Է՝Ել:

ՉՈՒԻԳԱԿԵՆԱԿՑԱՒԱՐ. Տ. կենաց կցորդութիք ընդ զուգակցին, կամ ընդ հաւասարս. * Ագաւոյ ոչ գտաւ օգնական նմա... զայլս՝ի կենդանեացն զուգակեցնակցաբար ըստ ազգի տեառնէլով վայելչացեալս. ՁԳ. խմ. Է՝Ե:

ՉՈՒԻԳԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. փ. կերպարանակցութէի. համանմանութի. *Աս սկզբնատիպն զպատկերին պահելով զզուգակերպութէին. Երզ. ոէբ:

ՉՈՒԻԳԱԿԻՑ. ա. կցորդ կրից. չարչարակից. *Ընտրեցեր՝ի մարգկանէ չարչարաց նաց քոց զուգակիրս. Շաբ:

ՉՈՒԻԳԱԿԻՑ, կցի, ցաց. փ. Σύζυγὸς, γεῦς. Conjux, junx. ի բառէս Զոյգք. Լբծակից ըստ մարմնոյ. կոլակից. ամուսին. ընկերբ, այսինքն ԻՒՒԼ ԼՀ ԷրԻԼբ. Եօթաւ, այսինքն ԷՀՒ, ԼՒՔՓԻ, ՂԼՀՀ, ՂԼՀՀՆ. *Պարզամիա քնուէ և գիւբահասան՝ զուգակցիս (Եւսէի). Պիփ: *Պատմեր զուգակցին իւրոյ՝ մերն ալեքսիանոսի. Վրփ հդ. ծԵ: *Մինչ զուգակիցն՝ի գերուելէն էր. կանոն. *Ո՛ր վիշապ զիւր զուգակիցն կամի թէ կորչեցէ. Ոսկ. հէրոդ: *Քանզի չանց Է՝ ոչ զուգակցաս վարիլ. Վրփ. Եւ: *Որպէս տատուկ սգալից՝ միայն Ճեացեալ՝ի զուգակէ. Ո՝ոահ:

ՉՈՒԻԳԱԿԻՑ. ա. Ի բառէս Զոյգ. *Ի՛ սոց. Aequalis. Հաւասարակից. զուգական. և կցորդ կամ նման. պէրպէր, Եւ, պԵՆՎԷր. *Ծնունդ՝ի վեր քան զժամանակ, զուգակից և հանգուցնակ հօր. Լծ. Ի՛ոլ: *Զայն (զդիրն Զ) զուգակից սմին ծանիր, որ միշտ ասէ՝ Լէ զօրացիր. Շ. այբսբ:

Ըստ կրկին հայկսյուածոյ ասի. *Իբր զմի սիրելի, զմի սմանին, զմի ընդակից, և զմի զուգակից՝ի միում խորանի խորհրդատրնի. Ն՝Ել: *Որ Թէպէեան յայլն հանգիտացաւ սմս իւրն լծակից, ասկայն նուաղանալ յայսմ երևել քան զզուգակիցս. Պիփ:

ՉՈՒԻԳԱԿՈՅ. Տաոսւսւատոիչ. Familiaris, discipulus. կենցաղակից. կենակից. *Ընչանակէ զուգակից արամազդայ գալ զմիանվս. Պղսփ. փխմ:

ՉՈՒԻԳԱԿՇԻՌ. ա. Ի՛ սոստասւոս, ἰσοστάσιος. Ejusdem ponderis, aequalis, aequus. հաւասարակշիռ. հանգիտակշիռ. համաչափ. համմասս. հաւասար չուի և է կարգի. հաւասր ծանրութէ, ակՀՒՒՒԼԷ. պէր ակՀՒԼԼԳփա՝ գՒԼԷրԷ. ԿԷՀՒՆՀ. Որդիք սիով նի պատուականք, և զուգակշիռք ոսկւոյ՝ երթեալք՝է գերուելն. Աբ սբս. ծԷ: *Զուգակշիռ հաւասարութէի, կամ հեռաւորմն, կամ ընթացք. Պիփ: Նոբ. Իը. Խլ: Վ՝Ըրն. ծՆ: *Դնեալ յիւրեանց կոլմանն կշռին, զի զուգակշիռ լինցի չարեացն. Վրփ հդ. ծԵ: *Չառաւելու թէի գործոյն բանիւ ցուցանել զուգակշիռ. Ոսկ. լոս. ՝ի ՃՀ. (իսկ ապ. առաւելուելի իրին բանի ցուցանել զուգական):

ՉՈՒԻԳԱԿՀՈՒ. փ. որպէս Զուգակշռութիւն. Հաւասարաւորութէի. գործէր. * Վայել չապէս ունի յինքեան զոսարերդագ զուգակշիռ. Պիփ: *Չի գինեն յեւրեանց կողմանն զուգակշիռս չարեացն. ՃՀ. ի: Իսկ Նիս. Խմ. ա. * փոքր արգելք՝ աՒՆեայն

աշխարհ ստացուածոց երևեալ լինէր առ քո առաքինութիւն զուգակշիռ ». կամ իմն զուգակշռեալ, և կամ՝ առ քո առաքինութեանդ զուգակշռութիւ:

ԶՈՒԳԱԿՇՌԵՄ. եցի. ն. Հաւասարել. համեմատել. անվրէպ կշռել. չափել. *Բայց ի՞նչ զուգակշռեսցի սմա. Պիտ: *Ի վերին զուգակշռող աջոյ ամենագիտին. Փարպ:

ԶՈՒԳԱԿՈՂՄՆ, ման, մանց. ա. Ἰσόπλευρος. Aequilaterus, ralis. որ և ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՈՂ. այսինքն Հաւասարակողմեան ըստ երկրաչափից. *Ի զուգակողմանցն կրկնակաց երեքանկիւնիցն երեք տառք բաղկանան. Փիլ. ծ. բան:

ԶՈՒԳԱԿՐՕՆ, ի,ից. ա. Ὁμιότροπος. Similibus praeditus moribus. Համակրօն. համանման վարուք և կարգօք. *Հաւասարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն յաղօթս ապաւինեալ. Կաղնկատ: *Համդիպեցաւ միրմեզիանոսի ... աշակերտեալ 'ի կապադովկիա՝ զուգակրօն ըստ սովորութեան. Նիւս. 'ի սքանչ:

ԶՈՒԳԱԿՑԱԲԱՐ. մ. Καταλλήλως. Congrue, cohaerenter. Հաւասարապէս. հաւասարակցութբ. հանգիտապէս. ըստ կարգի, ըստ կարգի. *Միտք՝ որ 'ի զգայական զօրութեան զկնիքն բաժանէ, և 'ի ձեռն իւրաքանչիւր ուրուք զուգակցապէս և կշիռ զելիցն գիտութիւն ընդունի. Նիւս. կազմ: *Միգ յիսկուէ անժամանակ երրորդութեանդ զուգակցապէս փառաւորեալ յաւիտեանս. Նար. ղ:

ԶՈՒԳԱԿՑԵՄ. ն. } Միաբանել. կցորդել. միաւորել. միանալ.
ԶՈՒԳԱԿՑԻՄ. ք. } *Զոմանս ապիրատս զուգակցեալ զրաբան չարիմացութեան. Յհ. կթ: *Ամենեքին զուգակցին նմա յերգելն. Լմբ. պարզ: *Որ հողանիւթ բնութբն զուգակցեալ ընդ մբ հոգւոյն. Շնոր: *Ոսկեւք մեր հաւասարով 'ի նա զուգակցեալ. Համամ. առաք:

Եւ Զուգակշիռ գտանիլ. հաւասարիլ. *Պարգև, որոյ ոչ կշիռ գործոյ զուգակցի. Լմբ. սղմ: Իսկ Վանակ. յոբ. *Հալածիչքն գլխարկեալ լինին, և հալածեալն՝ զուգակցեալ», իմա. 'ի վիճակ իւր առաջին հաւասարեալ, կամ զօրացեալ՝ ընդ տծ միանալով:

ԶՈՒԳԱԿՑՈՐԴ. ա. մ. Կցորդակից. մերձաւոր. հաղորդ. կից. *Զուգակցորդք են միմեանց և զկնի երգեցեալքս: Զուգակցորդ ընդ քմի գոյք փառաւորեալ. Նար. կա. և առաք:

ԶՈՒԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Լծակցութի. և Կցորդութի. կապակցութի. և Ազգակցութի. համագոյութիւն. (ըստ զօրութե յարակից բանին). *Ազգաւք երամանան, և յոլովակի 'ի բաց զատանին ըստ զուգակցութեան, իւրաքանչիւր ուրուք ճանաչելով զմիմեանս զուգակցացն. Նիւս. բն. ա: *Զմարմին մերժէ 'ի զուգակցութէ (հոգւոյն). Ճ. Ա: *Զի՞նչ յայտ առնէ զուգակցութիւս (բանիս), թէ որ զքեզ օրհնեն, սպա 'ի քեն օրհնին. Լմբ. պարգ: *Համապատիւն կցորդութեց, անպատումն ալգականութեց, եռալուսեանն զուգակցութեց. Նար. հէ:

ԶՈՒԳԱՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Συσσίτια. Convivium. Հաղորդակցութիւն հացի. սեղանակցութի. *Առ իւրաքանչիւրսն սեղիս գոլ զուգահաղորդութէ ... 'ի բաց մնացէ 'ի զուգահաղորդութենէս: Փեսայիցն ոչ զանազանապէս և ոչ նուազ առ զուգահաղորդութեան առնել զվարս (չափաւորութե): Ճաշակելովն 'ի հարկէ վարել զուգահաղորդութեամբն թուեցաւ: Հաստատեցաւ խորհուրդն ձեզ զուգահաղորդութեց: Երդմնահար լինել առ զուգահաղորդութեան դիւրաւ առ միմեանս պատահելով. Պղատ. օրէն. ը. ծէ:

ԶՈՒԳԱՀԱՅՐ, հօր, հարբ. գ. Որ է հանգէտ հօր, իբր հայրակից. հօր փեղչ բռնող, հօր պէս հօրեղբօր: *Ոչ որպէս տագերբ, այլ իբր նոյնազաւակ զուգահարբ զմանկունսն փայփայեցեր (առ մեսրոպաւ՝ որպէս առ սահակաւ). Խոր. գ. 68:

ԶՈՒԳԱՀԱՆԴԵՐՁԵԱԼ. Որ հանդերձեալ է նմանապէս՝ լինել. *Զուգահանդերձեալ էր 'ի կողէս յայսմանէ յառաջ գալ պատճառոյն յանցանաց. Ոսկ. յոգամ:

ԶՈՒԳԱՀԱՍԱԿ, ի, աց. ա. Ἰσῆλιξ. Aetate par. Համահասակ. հաւասար տիօք և այլովք իրօք. պօյտաշ, տայտաշ. ըստ գորէր. *Զօրութբ և հասակաւ զանազանք ... ժամանակաւ ամուսինք (համասնունդք) և զուգահասակք: Զուգահասակ են՝ որ շուրջ զատուածովն են զօրութիւքն. Փիլ. այլաբ. և էլ: *Մի են հոգի և մարմին՝ զուգահասակք և հանգիտապատիւք: Զարդարել խոհական իմաստութեամբ և զուգահասակ դստերօք կուսիցն շնորհաց. Երզն. մթ:

ԶՈՒԳԱՀԱՒԱՆ. ա. Միախոհ. միակամ. միաբան. Տաւիրտ. *Միաշունչք՝ միակրօնք, համապատիւք, զուգահաւանք. Նար. յիշ:

ԶՈՒԳԱՀԱՒԱՍԱՐ. ա. Ἴσος. Aequalis. Հաւասարակից. ամենայնիւ հաւասար. հանգէտ. զուգական. զուգակշիռ. ըստ ըստ, էշտան. *Զուգահաւասար երրորդութի. Ճ. Ա: *Յանհաւասարս զզուգահաւասարն գնես գոյացութի (կամ ենթակայութի): Զուգահաւասար առ երկոսին պնելով թշնամութի. Յհ. իմ. եր. և պաւ: *Զթոռն քո վարդան՝ կարգեսցէ 'ի վերայ հայոց զուգահաւասար թագաւորին. Խոր. գ. 64: *Որ կենօք և աւուրբք զուգահաւասար նմա էին. Յհ. կթ: *Ճըշմարիտ խաղաղութեան ոչինչ է զուգահաւասար յեկեղս բարեաց. Շ. Բղբ: *Ոչինչ յերկրաւորացս՝ երկնայնոց տրիցն գտաւ զուգահաւասար. Լմբ. սղմ:

մ. Ἐξ ἴσου. Aeque, aequaliter. Հաւասարապէս. միապէս. *Ի բաց կացցէ մեզ զուգահաւասար՝ և սարելի 'ի միասին հաւաքումն, և արիոսի բաժանումն. Ընդդ. Ակ: *Առ նմա մահ և կեանք զուգահաւասար 'ի միասին ընթանային. մայրմինով մեռեալ, և կենդանի տծութբն. Սարգ. ա. պ. է:

ԶՈՒԳԱՀԱՒԱՍԱՐԻՄ, եցայ. ք. Զուգակշիռ կամ յար և նման գտանիլ. *Ընդ նոսին յարմարեալ զուգահաւասարէր և ծնողին բարեպաշտութե. Պիտ:

ԶՈՒԳԱՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըստ ամենայնի հաւասարութի. *Վասն զուգահաւասարութե ծննդոցն (նոյնչափ թուով). Սամ. երէց:

ԶՈՒԳԱՀԱՒԱՔԵԼ. ն. Ի միասին ժողովել. 'ի մի վայր բերել. գումարել. *Զոր մեք որպէս պիտանի և դիւրընկալ զուգահաւաքեալ՝ յայսնի բազմաց արարաք. ՃՃ: *Որք 'ի նիկիա բիւթանացւոց զուգահաւաքեալք 'ի հոգւոյն սբյ եղեն. Լմբ. հանգ:

ԶՈՒԳԱՀԱՒԱՔՈՒՄՆ, քման. գ. Συναγωγή. Congregatio, collectio. Համահաւաքումն. 'ի մի ժողովելն, և լին. *Գրեաւ սմն մի առ 'ի նոցունց իսկ առաքելոցն սբց նուազեալ առ 'ի թուոյ նոցա 'ի ժամանակի զուգահաւաքմանն ('ի փոխումն կուսին). Դիոն. Եղբ. ծա. յորմէ, *Բարգողմէոս ոչ գոյր ընդ նոսա 'ի զուգահաւաքման (վասն փոխման) կուսին. Խոր. ատ օհկ. արծր: Ուստի և՝ *Ոչ էր 'ի զուգահաւաքման աշակերտացն. Տօնակ: *Որք զսաբելի զուգահաւաքմանն 'ի միասին՝ զդարովելի ախտն ախտանան». այսինքն խառնակութե երից անձանց. Կոնդ:

ԶՈՒԳԱՀԵՂՈՒՄՆ, հեղմունք. գ. Συῤῥοία. Confluxio. Համանգամայն զեղումն. խուռն հոսանք. *Այսպէս այս ամենայն չարեացս զուգահեղմունք 'ի դուզնաքեայ ինչ եղեն ժամանակի. Սոկր:

ԶՈՒԳԱՀԵՏ. մ. Ὁμοῦ. Simul, una. Նոյն հետայն. միանգամայն. ընկէն, ընդ փեղ. հէմէն, ըերլէ. *Արար զայն, բայց ոչ անդէն և զկինն զուգահետ. Ոսկ. յհ. ա. 21:

ԶՈՒԳԱՀԻՒՍԵԱԼ. Զուգեալ. կապեալ. յեռեալ. *Առ 'ի բազմաց զուգահիւսեալ տեսակաց և բնութեց. Մագ. էկեղ:

ԶՈՒԳԱՀՆՉԻՒՆ, չման. գ. ա. Ἀντήχος. Resonans. Նոյնօրինակ հնչեցեալ 'ի հանդիպոյ. փոխաձայնեալ. *Նուագօք զուգահնչմամբք և զուգաբարբառովք. Փիլ. փեսայն:

· ԶՈՒԳԱՀՐԵՇՏԱԿ. ա. Ἰσάγγελος. Aequalis vel similis Angelis, angelicus. Հաւասար հրեշտակաց. հրեշտականման. *Զյուսացեալսն 'ի յարութի սբցն ցուցանէ զուգահրեշտակ անախտութբն լինել. Նիւս. երգ: *Զուգահրեշտակք են, և որդիք են այ: Բարձր և զուգահրեշտակ յանդիմանք պատուեալ: Ի յարութեն զուգահրեշտակ մեզ ցուցանելով զկեանս. Նիւս. կազմ: *Զուգահրեշտակք յերկրի նման երկնայնոցն լիցուք. Խոսր:

ԶՈՒԳԱՁԱՅՆ, ի, ից. ա. Σύμφωνος. Consonus. Միաձայն. միաբան. համաձայն. ձայնակից. հէմահէնկ, հառաֆըգ. *Երբեմն անյարմար բերելով 'ի ձեռն աննմանութեն, և երբեմն զուգաձայնք 'ի ձեռն նմանութեն: Զուգաձայն, և ընդդիմաձայն. Պղատ. տիմ. և օրէն. է: *Արիոսի եղեալ գտանիս չարափառութեն զուգաձայն. Յհ. իմ. եր: *Զուգաձայն եմք ամենայն քաղաքս. Ճ. Ա: *Փառաւորեսցուք արժանաւոր զուգաձայն սրբաձայնութբ զանսկիզբն հայր, ևն. Ան. 'ի սպէտ: *Զմբ երրորդութիւն փառաւորելով ... զուգաձայն սրբաբանութբ. Նար. ա:

Եւ Ἀντίφωνος. Contra sonans, alternus. Համաձայն ըստ փոխաձայնութեան. զուգաբարբառ. *Զուգաձայն յարմարութեամբ ... խնդալից զուարթանան. Փիլ. փեսայն:

ԶՈՒԳԱՁԱՅՆԱԲԱՐ. } մ. Συμφώνως.
ԶՈՒԳԱՁԱՅՆԱԳԷՍ. } Consone, concorditer. Միաձայնութբ. ձայնակցութբ. միաբանաբար. *Զուգաձայնաբար վերնոցն զօրութեց օրհնել. Մագ. էկեղ: *Ծանուցին նոցա զզուգաձայնապէս առ 'ի նոցանէ զօրինադրեալ հրամանքն. Ճ. Ա:

ԶՈՒԳԱՁԱՅՆԵԼ, եալ. ն. Համաձայնել. յարմարել. *Որ և (այսինքն զոր և) առ իմս հոգևորական խորհրդութեան զուգաձայնել ոչ է սխալական. Նար. իէ: *Որպէս զտաւղանի երգարան զուգաձայնեալ զհոգին և զմարմին տասն զգայարանօք. Լմբ. սղ:

ԶՈՒԳԱՁԱՅՆԻՄ, եցայ. ք. Συμφωνέω. Consono, concino, convenio. Միաձայնիլ. միաբանիլ. ձայնակից լինել. երգակցիլ. *Զուգաձայնիլոք առ միմեանս ամենայն քաղաքս 'ի յղնարութի ալեքսանդրու. Նիւս. 'ի սքանչ: *Զուգաձայնեալք, և

համաֆառաւորեալք (հարք ժողովոյն՝) գիր եառուն. Սոփ. ա. 8։ *Զուգաձայնեալ ընդ պետրոսի, զի ընդ նմին և երանելոյիս. խոսրովի։ *Ընդ նոսա և զուգաձայնեալ երգաբանէ։ Ընդ որս և զերիքսրբեանն զուգաձայնեալ երգակեցն զսրբասացութեի. ՅԿ. խ. ապ։

ԶՈՒԳԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձայնակցութե. միաձայնութե. *Փառաւորեալ ցնորք տրժանաւոր զուգաձայնութեաք զանըս կիպքն հայր, եւն. Ճ. Ե։ *Համակցորդ զուգաձայնութե... ընդ նմին վան նորին աղերսել. Նար. խգ։

ԶՈՒԳԱՁԱՆԱՊԱՀ. ա. Ճանապարհակից. ուղեկից. ընթացակից. ընդակից. *Հոգւոյս հալատացս զուգաճանապարհ. Նար. ղճ։

ԶՈՒԳԱՁԱՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. }
ԶՈՒԳԱՁԱՆԱՊԱՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ } Συνοδία, σύνοδος. լատ յն. ձայնին, ուղեկցուե. զուգընթացուե. ընթացակցուե. այլ լատ իմաստից, Սիւնհոդոս, ժողով. հաւաքուե մի. միաբանուե. և միաւորուե բնութե՝ ի քո։ *Միւս ևս ընկեր չարայարութե, կամ զուգաճանապարհութեանն, որ է անհեթեթ թալգմանութե յն. ձայնիս՝ օինօφէ. Ճ. Ե։ *Չհելլաց ծուխ անգնդաձիգ սահմանացն երկնահոս զուգաճանապարհորդութե. Աբծր. Բ. 11։ *Ըստ զուգաճանապարհորդութե զբարին միականապես պարունակլով. Մաթ. Նիէղ։

ԶՈՒԳԱՄԱՆ, սին, առնք, սանց. գ. Ἰσομοιρία, ἴσον μοιρίον. Aequalis portio. հաւասար մասն կամ բաժին. *Մէկն ծայլոյն՝ զուգամասամբն առաւելու և առաւելանի. փիլ. ֆ. բան։

ա. ֆ. Որոյ մասունքն են հաւասար. և հաւասար պահմամբ մասանց. *Երկոտասան կենդանակաց աստեղատանցն, և նոյնքան ժամուս հասարակօրէիցն զուգամասանց. Ոսիփոր։ *Ի նայել ուղղանկիւնեացն առ արամագիծն միշին, զամենայն հարթ, արդակ, զուգամասն... յարմարեալ անվնաս պահէ. Շիր։ *Որ առ մեզս է լոյս, գիշերաւս հաւասարի, և հասանէ զդիշերք՝ զուգամասն. Աճաբ. Նոր կիր։ *Ըստ կարի ըստացական բնութե՝ նորին զուգամասնայց (կամ զուգամասնեայց) տնտեսական մարմնաւորութե. Բրս. ի՝ Ա։

Կամ որպես կրկնամասնեայ. *Ի միասին զզուգամասն պայազատաւոր գահընկալ Թագաւորական զարմ. Աբծր. Գ. 11։

Իակ Նար. խլ. *Զածածնին չքնաղ կազմուած պանդխտաբնակութեանն՝ զուգամասն կրօնից բարեզարդն եպիսկոպոսութեան կառուցեալ... իմա, հանգեա, գիպողզ, կամ կից եպիսկոպոսականի։

ԶՈՒԳԱՄԱՄԱՆԱՊԻՍ. ֆ. Կցորդակցուեք. մանակից լինելով հաւասարապես. *Կցորդեալով ընդ խնկազգեստին զուգամասնապես. Նար. լգ։

ԶՈՒԳԱՄԱՄԱՆԵԼ. ն. Հաւասարել. համեմատել. *Ջո՞ ոք ապա ի բազմինոյլ չարացն զուգամասնեալով բերեալ յարապրեսցուք առ սա. Պիփ։

ԶՈՒԳԱՄԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰσομοιρία. Aequa portio, aequalitas. հաւասար մասն և բաժին. հաւասարուե. համեմատուե. համամասնութե. և Միանակցուե. Թիւն. *Եղիցի ոք և ի մէնչ նոյն յառաջ քինան. և ընդ ին ոչ գնեմք զուգամասնութեիւն. Աճաբ. Նաթ։ *(Օգն) ըստ նմանութե մանանային բաժանման՝ բաւականութե բովանգակի, և զուգամասնութե պատուի. Հայաւակաց (է կարգ) տըրնչ Լեան և գիշերոյ զուգամասնութե։ Տիւ և գիշեր զուգամասնութե առ միմեանս վճռակեալք. Ա՝ որս. է. ը. Ն ծգ։ *Ա՛ր յոյս մըղձանակին զուգամասնութե. փիլ. լիս։ *Գոլեցիկ հասակ՝ զուգամասնութե վայելեացեալ. Պիփ։ *Հաւասարապես բաշխեր երկրածնաց՝ մանանային զուգամասնութե. Նար. ղճ։ *Ի մաքրութի հոգւոյ՝ ըստ հրոյ գոլոյ զուգամասնութե. Շ. ոգ։

ԶՈՒԳԱՄԻՄԱՐԵԼ, իլ. Յարմարել. զօդել. միացուցանել. և Միանալ միաբանել. *Առ իրեարս զայսոսիկ զուգամիաւորեսցէ։ Որպէս պատճառաւորացդ զայսոցճառ, կամ զօրութե՝ ընդերգործութե ող. Հոգեւոր զուգամիաւորեալ։ Զբոլորն զուգամիաւորեալ ունի. Մաթ. Նիէղ։ *Ես ոչ միասի՝ ի ձէնջ զուգամիաւորիմ. ՃՃ. պէտր. պղ։

ԶՈՒԳԱՄՄԱՐԵՄ, եցի. ն. Զօգել. ընդելըզանել. *Ձկապ պատուածոյ գօտեաց... համատակօք կրկնելովք զուգայարմարեաց. Նար. խլ։

ԶՈՒԳԱՆ, ի, աց. ա. գ. Զուգական. և Զոյգ. ամոլակից. *Ոչ հարցես հերկ սահ եզամբ և իշով՝ի միասին... ղի չունի իւր զուգան. Կիւրղ. օրին։ *Քինչ ասիցեմք զզուգանացն վառ՝ի միմեանց պատուեալ գովուիս. Կորնթ։

ԶՈՒԳԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Միանալ. միաբանիլ. *Երկոցունց զուգացելոց՝ եպիսկոպոսին և Թագաւորին, յանձն առեալ գպրութե հնազանդելոյ. Կորնթ։

ԶՈՒԳԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նմանակցուե. Նմանութե յարմարական. *Ցոլովակի են՝ի նախանկար տիպս օրինակաց զուգանմանութիւք (կուսին) ՝ի վեր և՝ի խոնարհ. Ճ. փ։

ԶՈՒԳԱՆՈՒՆ. Տ. ԶՈՑԳԱՆՈՒՆ։

ԶՈՒԳԱՆՈՒՆԱՊԻՍ. ֆ. Συγωνύμως. Համանուանաբար. փաղանունապես. *Որոշողականն՝ զուգանուանապես կոչմամբ. Մգ. Ե Եչ. ֆէբ։

ԶՈՒԳԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγωνυμία. Համանուանութե, կամ փաղանունութե. *Չի համանդամայնք են, այլև համանուանք զուգանուանութ. Մ՝ոլ. ֆէբ. Ե Եչ. ֆէբ։

ԶՈՒԳԱՎԱՄ, ի, ացգ. Συλλαβή. Syllaba. Շազաչար. այսինքն փաղաւորե. վանկ. սիւլղոբայ. *Ցաղագս հասարակ շաղաչարաց, որ ասի զուգաչարաց, այսինքն չարեկեալսն՝ի հասարակաց իսօս զուռցաւորութե, և բանիկ պատմուճե. Եչ. ֆէբ։

ԶՈՒԳԱՎԱՐԵԼ. Շարադասել. համադասել՝ի մի կարգ. *Եւ որ ընդ իս զուգաշարեցան Թիւք եօթնիկ. Եչ. ֆէբ։

ԶՈՒԳԱՎԱՒԻՂ. ա. Ճանապարհակից. ընթացակից. հաւասար ընթացս. համանման. ծննդակից. ունդակից. ընկակից. նօլաչ, ագրան. *Իբր պատկերաւկիցք՝ միաւորակք՝ զուգաչափիք։ Բաղմաճոլ...ինձ զուգաչաւիղ։ Զուգաշաւիղք մաքրութե վարուցն ՝ի լեքիսեդեկի։ Զուգաշաւիղք պարագրոյին։ Համասեռ միաբոյս զուգաշաւեղ եղբօրն յապրեցաց. Նար. ֆէ. Ե ապա. Ե ծբ։

ԶՈՒԳԱՎՈՐԹՆ. ա. Համալեզու. միաբարբառ. *Ի մի տեսակ զուգաշու բլեն խօսակցեւ համահաւաքեալք. Նար. ապա։

ԶՈՒԳԱՉԱՓԵՄ, եցի. ն. Συμμετρόω. Commensuro, coaequo. Հաւասարել ըստ չափոյն. զուգայարմարել. *Եւ ոչ առ միմեանս զուգաչափեալք գիտեն Թուոք. Պղաթ. փխ։

ԶՈՒԳԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμετρία. Հաւասարաչափութե. զուգահաղորդութե. *Ցեւսակի և ոչ միոյ պատահելոյ է զուգաչափութե առ՝ի յունել զիմն հոտ. Պղաթ. փխ։ *Զուգաչափութե զամենայնն գատողին։ Զոյգ ըստ պատնմամբ պատուհաս կրեցին, և զուգաչափութե և մահ ընկալցին։ Զուգաչափութե ամպարշատց (որպես բարեպաշտաց) պարգևաբ աչխարհիս. փիլ. նթ. ա։

ԶՈՒԳԱՊԱՀԵԼ. ն. Զոյգ և միօրինակ պահել. *Զուգապահել զյիշատակն տվոլոյ անտես և անարատ. Մաթ. Նիէղ։

ԶՈՒԳԱՊԱՏԻՒ, տուի, ացկամ ոց. ա. Ἰσότιμος. Ejusdem honoris, aequalis in dignitate. Հաւասարապատիւ. զնոյն չարգ ունօղ. հաւասար. *Աչխութեամբն զուգապատիւ և հաւասար գոլ. Շ. բոլոր։ *Զոչ հաւասարն ոչ առնէ զուգապատիւ. Սիմէան։ *Ոչ եթէ զուգապատիւ զինքն դնէ (քան յովհաննէս). Ոսկ. յհ. ա. 18։ *(Արդար ոք) զուգապատիւ է բոլոր բազմամարդիկ ազգին. փիլ. ֆ. բան։ *Զուգապատիւ բնութե։ Զուգապատիւ բաժանումն. Պիփ։ *Ո՞րքան ինչ պարտ իցէ համազգեացն և զուգապատուոցն, որ մինչև ընթանիցն պահանջեալ է (օգնել)։ Մի մահատցիս ընդ վախճանս զուգապատիւ՝ զուգապատուայն նմանապես առաքինութեքն։ Ոչնինչ դովեմք որ զկնի որկորիցն զուգապատուացն, մանաւանդ եթէ անպատուացն։ Ցոյժ հեռատրութեն՝ չարութ (սաբելի և արիոսի), և զուգապատիւ համբարշտութե. Աճաբ. ապ. Ե մաթ. Ե ապ. Ե. Ե ֆէբ։

ԶՈՒԳԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰσοτιμία, τὸ ἰσότιμον. Par honor, aequalis dignitas. գրի և ԶՈՒԳԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ, ԶՈՒԳԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. Հաւասարութե պատուոյ, աչխիճանի, չարգի և արժողութե, եւն. *Զզուգապատուութե իւր ընդ ծնողին ակնարկէ. Շ. ֆի։ *Զուգի գարձեալ զուգապատուութե սիրոյն, և ողջունին սրտութե. Ոսկ. հա։ *Հրեշտակայն զուգապատուութե, փառայն տեսութե... Զբոլ նութե զուգապատուութե՝ հաւասարութե պարգևայն պատուոց։ Ծագէ զարեգակն զուգապատուութ։ Ոչոքա զորդւոյ կոչումն՝ զուգապատուութե ձայն իմացան. Աճաբ. ապ. Ե ապ. Ե ֆէբ. Ե ծն։

ԶՈՒԳԱՊԱՏԱՑԵՄ, եցի, եա. ն. Պարակից առնել. գասակցել ընդ. *Անհիլ հելի փառաբանողաց զերկրպագուս քումդ նշանի զուգապատակցեա. Նար. խլ։

ԶՈՒԳԱՊԱՐԻ. յ. Συγχορεύω. Una tripudio. Պարակից լինել. համագասիլ՝ի նոյն պարս. *Հանդիսակից գոլ հրեշտակաց, և ընդ նոսին զուգապարիլ. Զոր. կի։

ԶՈՒԳԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարակցուեի. գասակցուեի. *Ի միաբան զուգապարուե անմահից փառաբանողաց լուսակերպից. Նար. ծբ։

ԶՈՒԳԱՊԵՍ. ֆ. Ἐξ ἴσου. Ex aequo. ἴσως, aequaliter, aeque, pariter. հաւասարապես, հանդիսաբար. յար և նման. միօրինակ. նոյնդունակ. ԷԼՀԼԻԿ. ԷԿՓԱՆ. *Զուգապես և հանդիսաբար իրաւացուցեալ (սառաս ընդ աթոսմոս)։ Քինչ են վէց ստքն, որ ելանէին՝ի կողմանէ երկոցունց՝ ելեք զուգապես. փիլ. իմաթ. Ե ել։ *Զուգապես զիրկաքանչիւրացն մեզիգնեալ չահեկանութե՝ բաժանէին զուգապես՝ ցուցանելով զձև արգարութե. Պիփ։ *Զուգապես՝ միմեանց ընդդիմադրեալք. ՅԿ. խ. ապ։

ԶՈՒԳԱՊԵՍ. Καταλλήλως. Congrue, convenienter. Յարմարաբար. ՚ի գեպ և

Զուգաչափուբ. համաչափ (Թուտվ.*Զուգաչափ ըստ սկիզբնէն ձևեալ կերպարանի յորուհետագիտացն գործին. Նիւս. Կոչ: *Արդ զուգապէս անուն նորա ունի զԹիւն վեց հարիւր վաթսուն և վեց. Սոփ. ա.յհ.բ:

ԶՈՒԱԳԵՍ. Նոյնիմբնաց. Conjunctim, una. Զոյգ ընդ նմին. միանգամայն. և ի միասին. *Համանգամայն և զուգապէս ած և հայր. կիւրղ. գիչ: *Միաժանական երրորդութեանն հայր և որդի և հոգին սբ զուգապէս եկեալ ի վերայ Յորդանանու. ՃՃ: *Զաւէթուհին քաղաքին, և զահաւոր գաւաստանն զուգապէս վարդապետեաւ. կիւրղ. ղի:

ԶՈՒԳԱՍՈՂԱԿԻՑ. Տ. ԶՈՒԳԱՀԱՑՈՑ. *Սորին զուգասողակից, և մականուն գրիգոր ՃԾաքսն արժանաւորեցաւ կոչիլ. Թեոդոր. Հայրագ:

ԶՈՒԳԱՍՏՈՒԱՆ. գ. Ի մէկ ոչ վարի որպէս չն. Ἰσοθεός. Deo par. Հաւասար ած. այլ գնի փոխանակ այնր՝ Զոյգերկնային, և Զուգական ած. բայց վարի որպէս չն. Ὁμόθεος. Simul Deus. այս ինքն Համանգամայն ած. որ զքնէ ևԹ ասի. *Կասարեալ՝ ոչ վասն ՃԾոյԹեանն միայն, քան զոր ոչնիչ է կատարելագոյն, այլ և չաղագս առեչոյն և օծելոյ ՃԾոյԹեամբն, և եղելոյ՝ որպէս որ էօձն, և համարձակիմ ասել՝ զուգած. Աքեբ. ի պատէն. որ ի Լձ. գրի նաև Զոյգած, և մեկնի խառն ընդ ա նշ. *ՀաւասարՃԾ (ասէ) զմարդկունին միաւորեալ ընդ ՃԾոյԹեան ոյ. փոխանակ ասելոյ՝ միանգամայն ած. յոր միտ գրի և ի Տծոկ.*Արար զուգած՝ վասն անՃաճա միաւորութեանն. այն է, զոր այլոցր ասաց Նա ինքն ՃԾոյաբանն, *Ած մարդացաւ, մարդն ՃԾացաւ ոյ. այս ինքն ած էառ զմարդկութիւն, որով մարդկութիւնն անձնաւորեցաւ ՃԾոյական էնեթա կայութեաբ բանին. Նմին իրի ոչ յատեալ Թիւ յերորդութեբ:

ԶՈՒԳԱՏԱՐԱՆ. ա. Σύντονος. Contentus, vehemens. Զուգապէս տալածեալ, ձգտեալ. ուժգնապէրկ. *Զուգաստարած և շամբուշ ցանկութիւք, և տուիմունք իբրու մոլեկանք. Պղաթ. օբին. Ե. (վերկաս գրեալ էր՝ զուգակատարած):

ԶՈՒԳԱՎԵՐԱԿ. գ. Իբր Առ ի շեղ գիրք աստեղաց առ իրև արա: Շնէ:

ԶՈՒԳԱՏԵՍԱԿԱՒՐԱՐ. Իբր Միապէս: Մաթ. նէնէ:

ԶՈՒԳԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւասար տեսութեի կամ տեսողութիւն. *Որպէս ի զգայութեաս է զուգ տեսութիւն տեսանելեաց. Մագ. Ե երէն. էեբ:

ԶՈՒԳԱՏՈՒՆ. ա. Որոց մի է աստեղատուն. որ ունի զնոյն համատեսութեի ընդ այլոսմ: Շնէ:

ԶՈՒԳԱՏՕՆԵԼ. ն. Միաբան տօնել. տօնախմբել. *Ամենայն մարդիկ գաւառին ժողովեալ զուգատօնել ընդ քաղաքացիան (զսոն չնչ իւրեանց). Նիւս. ի սկանչ:

ԶՈՒԳԱՑ. ն. Զոյգ. ի միասին. փոփեչ. Ղևթաս. *Թեղեաս երեքեան (խաչչէն) զուգաց կալ (Թաղեալ ի գողգոԹա): Ո՛չ զուգաց նատէին (հրեշտակք առ դերեզմանին), այլ զատ ի միմեանց. Ոսկ. յհ. ք. 38. 39:

ԶՈՒԳԱՑ ԶՈՒԳԱՑ. Զոյգ զոյգ. Ղևթաս. Ղևթաս. ԼՔՔԼ ԼՔՔԼ. * Զուգաց զուգաց գային ի գերեզմանն. Տծոկ:

ԶՈՒԳԱՒՈՐԵՄ. եցի. ն. Προστίθημι, παραζεύγνυμι. Adjungo. Միաւորել. միաբանել. խառնել. համագասել. յարել. Ղր. Յարիլ. միաբանիլ. համաձայնիլ. հաւասարիլ. *Զտարերս զուգաւորեցեր ի կենդանութեբ սրարածոց. Ճղ: *Ցայնժամ նատուցանէ ընդ աջմէ իւրմէ զսիրելին անուան իւրոյ՝ ի լուսեղէն խորանսն զուգաւորելով. ՔՀ: *Զքնութեիս կանգնեցեր ի գլորութեբ, և առ քեզ վերստին զուգաւորեցեր: Ելեալ յորդահոս վտակն վարդագոյն արեան քո՝ զուգաւորէր ընդ կոլոհոս արեանն քոմ. Գնչ: *Զուգաւորի ընդ նմա (ընդ փերմէղիանոսի) յաչակերտութեի որագինի. Նիւս. ի սկանչ: *Զուգաւորեալ շարամանին նոր պատուիրանք ընդ հնոյն. Վրք. փերի: *Որ ընդ հինգհարիւրեակ բոլորակին զուգաւորի. Աչչ:

Կամ Ան ընթեր կալ, գեղերիլ. կենալ կից լինել. Տպգ՝նոմաւ. Versor. *Աստ զգ մինովս զուգաւորիլ իննամեայ ժամանակաւ ընդ պատմագրայ քանիսն, և ուսանիլ Պղաթ. փնովք: *Յորժամ չար բարուց զուգաւորի ոք ընդ մարդկան չարաց, ոչ ատիցէ, այլ խնդայ ընդունելով. Պղաթ. օբին. ի:

Եւ Լծակից. զուգիլ ամուսնութեամբ. Ζεύγνυμι. Conjungor. *Տաորակ յորժամ յամուսնոյ իւրոյ զերծանի, ընդ այլ ամուսնոյ ոչ զուգաւորի. Նիւս. երգ: *Զուգաւորեաւ ընդ իս օրինաւոր ամուսնութբ. Ճ. Ա. ի յոսէիանէ: *Աւանդ զուգաւորեցոյ առն. Հ. ԻԻԻ:

ԶՈՒԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰσότης. Aequalitas. ῥυθμός, proportio. Հաւասարութեի. չափակցութեի. միաբանութիւն. միաձայնութեի. համեմատութեի. *Արդար այն ասի, որ զզուգաւորութեի համեմատ էակացն պահէ. Սահմ. ի: *(Աճ է) այն որ ի Թիւս և ի չափս, և զայնոսիկ՝ որ ի սոսա զուգաւորութիքն են, նախ եգիտ. Փիլ. նխ. ք: *Զուգաւորութի է մայր բարեաց. (այլ ձ. զուգութի.) և անդուգութի՝ ծնօղ չարեաց. Եղիշ. ա: *Շարժութեն հետևողին (այսինքն կայգաւորութեբ ձայնի) անուն իցէ զուգաւորութի, և ձայնիցն խառնել յարմարութեի. Պղաթ. օբին. ք:

ԶՈՒԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. որ գրի և ԶՈՒԳՈՒԹԻՒՆ. Ἰσημερία. Aequinoctium. Զուգաւորութիւնն. հաւասարօրութի. հաւասարութի սրտնչման և գիշերոյ. հաւասարակած. *Գարնանային զուգաւորուն. Փիլ. սահպ: Պիտ: կանոն: Վրդն. էև:

ԶՈՒԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. կենակցութիւն. դեգերանք. ընկերութի. Συνουσία. Consuetudo. *Մինուոյն գնալով առ հօրն (այսինքն արամազդայ) յամենայն ժամ զուգաւորութի ի ձեռն իննամեայ ժամանակի: Հասիր առ աստղեղոյն ի ձէնջ բարի արանց զուգաւորութեն. իսկ ի չարացն զուգաւորութեն անգառնալի իսկ փախիր. Պղաթ. օբին. ա. ք:

ԶՈՒԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տնչեսչիս. Conjugium. συναφεία, copulatio. Լծակցութի. ամուսնութի. * կանայք սիրեցէք զարս ձեր, իբրև զի մի մարմին էք զուգաւորութբ. Աճպգ. ծգ: *Ոյք միշտ ծնանեն կարեն, միշտ սերձենան ի զուգաւորութիւն. Նիւս. բն: *Ո՛վ եկայ՝ի կարգս ծննգակաց նի առանց զուգաւորութբ. Ճ. Գ: * Ի քահանային օրհնուիլ ընդունել զնշան զուգաւորութբ իբրև անց. Ցհ. խմ. ապ: *Զոյս համոզէ զայր և զկին՝ մնալ ի հոգն զուգաւորութբն հաւատացելոյն ընդ անհաւատին. Ոսկ. ա. կոչ:

ԶՈՒԳԱՓԱՅԼԻ. յ. Միապէս կամ ի միասին փայլել: Մաթ. նէնէ:

ԶՈՒԳԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւասար կամ կրկին փայլումն պայծառութբ. *Աստանօր առ սմին բանի՝ ի սոյն միութբ զուգափայլութբ, ի չառաւելոյէ ելեալ ևն. Նաբ. ՃԲ:

ԶՈՒԳԱՓԱՌ. ի, աց. ա. Ὁμόδοξος. Pari gloria praeditus. Փառակից. համափառ. զուգապատիւ. *Զուգափառ միութի ամենասբ երրորդութեն: Շնորհ ընձեռեալ՝ զուգափառ և նմանատիպ արեան կեցուցչիդ. Նաբ. ՃԲ. ղՃ:

Եւ երբեմն ըստ հոմաձայնութեան չն. Ὁμόδοξος. Qui ejusdem opinionis est. Համամիտ. հաւատակից. *Եւ զմեզ ստեն (ապողինարիաք) իբրև զզուգափառաց և զհորդակցաց. Ա սբ. ք: *Գնացին առ վռամ, և ոչ առ Թէոդոս բարեպաշտ և զուգափառ քրիստոնեայ Թագաւոր. Աչբ. ա. ւ5:

ԶՈՒԳԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Փառակցութի. համապատուութի. *Վասն զուգափառութեն, զամենայն որ ինչ հօր է՝ որ դուստ ասի, բաց ի հայրութեն. Շ. յոտ. իՃբ:

ԶՈՒԳԱՓԶՈՒՄՆ, փչման. գ. Συμπνευσασμός. Conspiratio, consensus. Համաչնչութի. միախոհութի. համախոհութի. *Ի մի կամս զուգափչման. Պխիբ:

ԶՈՒԳԱՒԱՆԱԿ. ա. Հաւասար քանակաւ. զուգաչափ. զուգաթիւ. *Թուով վեց, զուգաքանակ առ ի մեզ տպաւորեաւ զգայարանացս. Ցհ. խմ. ապ:

ԶՈՒԳԵՄ, եցի. ն. Ըստ որում ի բառէս Զոյգք. Ζευγνύω, συζευγνύω. Jungo, conjugo, conjungo, computo. συνάπτω, comparo. Լծակցել. զուգաւորել. և Զօդել. չազկապել. յօդել. և Ցարել. յարմարել. յօրինել. ընդելուզանել. ՔաՀէ, ղեոյընես կապէ, իջնէ յօդայընէն լիքՔԱՀէ, ՈՅՈՒՐՆՈՓ, գօչՆոփ. *Զոր ած զուգեաց, մարդ մի մեկնեսցէ. Մղն. ՃԸ. 6: Մրի. Ճ. 9: *Մի զուգեք զիս ընդ աշխարհ, այլ ընդ երկնաւորին. Վրք հդ. ՃՃ: *Պահք զուգէ ոչ ընդ ուբեքակայ ազգախոհի, այլ ընդ զգաստութի պարկեշտութբ. Տծոկ: *Զուգեցան ընդ հեթանոս. ա. ՀՀ. ա. ւ6: *Մինչ խառնիմ զուգել, և ոչ ևս միանամ: Իբր ի գոյից երկուց զուգելոց: Ըստ մի կերպարան տեսակի զուգակաց. Նաբ: *Եւ զիոչս փափագանաց ընդ աղօԹիքն ոչ զուգեացոք. Լմբ. պբՔ: * Ցուցանէ զինքն զուգեալ ընդ ծնողին, և ոչ բնաւ լինել խտրոց ի միջի. Ոսկ. յհ. ա. 28: *Զուգեալ զերկրորդ հնգեակն ընդ առաջինն. Վրդն. էև: *Առաջին վեցակն յիւրոցն զուգի մնասանց. Փիլ էև *Ջմարմնաւոր հիւանդութիւնս պէսպէս տեսանեմք, և զուգեմք նմա գեղս: Արար զկէս ձկանն խարշտեալ, և զկէսն կարի ազնիւ, և յոտեն՝ սասց աւերելոյն, լաւ է հայր. և երբ զաղնիւ զուգեացն ուտէին, ասաց. կարի զազիր և աւեր է հայր. Վրք հդ. յ: * Այս չափաւոր և սակաւ կենցաղս խնաստունք յաւետենից հանգիստ զուգեն. իսկ տխմարք և ծոյլք գառն սանջանք զուգեն. Տծոկ: *Փոխեցին զնչխարան յարծաթի տապանի զուգեալ ոսկւով և արծաթով և ակամբք. հ=յ. յարք. ՃԲ:

ԶՈՒԳԵՄ. Ἰσάω, ἐξισόω. Aequo. συμφωνέω, consono. ըստ որում ի բառէս Զոյգ. Հաւասարել. զուգակշռել. չափել չափակցել. Համեմատել. հոմաձայնել. պէրա պէրլԷփ. * Ոըք այնպէսն զուգեցին գՀիւղէ՝ ՃՃ, Համեմատել զանձնանն ընդ մեծ առքանչ իմաստուէն. Վէղօր. Բ: *Ո՛չ զուգեացի ընդ նմա ոսկի և ապակի. Ցբ. իԲ. 17: * Զոր օրինակ՝ ի կշեռս զմիտան զուգելով. Բբս. յոԷՔփ: *Ծով ասէն զուգեալ ընդ ցամաք. Ոսկ. ա. կոչ: *Զուգեալ ընդ ամենայնի. Ոսկ. ա. կոչ: *Զուգեալ ընդ ամենայնի. Ոսկ. ա. կոչ:

գեալ կայ յաւելլոյ գիտոց և ուղիղից · Շէբ : *Եւ գեաք նմանեալ զուգին մեծի լայնութեամբ ծովուց : Սպասաւորացն՝ ի պաշաոն տիրասէր . և տերանց՝ ի հեզութեամբ և ի զգօնութեան . ի ձեռն որոյ զուգի անզոյգը : Փիլ. բագին . Ե ֆ . բան : *Ա՛յսմ երանելոյ զուգել ինչ ոչ կարասցէ . Ոսկ . յհ . ա . կ : *Զայն մրցումն զուգեալ ընդ այս փառս՝ փոքր և խոնարհ տեսանել . Լմբ . ոգ : *Ո՛չ թագաւորութեամբ քո հաւասարին թագաւորք ազգաց , ոչ ընդ խնաստութեամբ քո զուգին : Մխ . երեմ : *Թեթեւ և ըմբերիլի յանցանաց զուգեցի և ապաշխարութիւն (ըստ նմին չափոյ) . Բրս . հայեաց : *Մի՛ ա ղօթեր քոց կամացդ կատարել . քանզի ոչ իակ զուգին կամացն եղ ,, . ին . ձայնակցիլ . Նեղս :

ՋՈՒԳԵՐԳՕՂ . ա . Συνῳδὸν . Concinans , consonans . Ձայնակից . երգակից . համաձայն . *Զուգերգօղքն , և սաղերգօղքն . Ածխ . ֆ :

ՋՈՒԳԵՐԿՆԱՅԻՆ . տ . ՋՈՑԳԵՐԿՆԱՑԻՆ :

ՋՈՒԳՐՆԹԱՑ , ի , ից . ա . Ἰσόδρομος . Cursu aequans . συντρέχων , concurrens . գրի և ՋՈՑԳԸՆԹԱՑ . Զոյգ և հաւասար ընթացօղ ընդ այլոսն . ընթացակից . միաբան . անմիկնելի . *Արեգական՝ ի սարին (չօլաբերի) . և սորա զո-դընթացք՝ լուսաբերն և հեբրիս (փայլածու) սասկեալն . Ածխ . ֆ : *Զուգընթաց են միշտ ընդ արեգական (արուսեակ և փայլածու) . փիլ . նխ . ք : *Զուգընթաց միմեանց լինել (բանիս) : Նորա կամացն զսուտս զուգընթաց լինել յորդորեաց . Լմբ . պոբգ :

Եւ իբր՝ Զոյգ ընդ . Նխ . *Զուգընթաց ձայնին՝ եկն մեռելն արտաքս ,, . այսինքն ընդ բարբառելն . Շալ :

ՋՈՒԳՐՆԹԱՑՈՒՄՆ . գ . Συνδρόμη . Concursus . Ընթացակցութիւն . և ժողով համագունդ եկեղեցւոյ . * Հրամայեաց . . . զզօրականսն յայս իակ գալ զուգընթացումն . ՃՃ :

ՋՈՒԳԻՑՍ . մ . Ἴσακις . Pariter . ուսոի Զուգիցս զոյդ , ἴσακις ἴσος , pariter par , որպես թ . պատ պարապար . Հաւասարապէս , նմանչափ . կրկնակի , կրկնակ . * Եղեկսուցանէ և չորքանկիւնին զչորորդն՝ զուգիցս զոյգն (այսինքն երկիցս երկու) . և ակայն և քուէն զուզին , որ է զուգիցս զոյգ (այսինքն երկիցս չորք) . փիլ . ֆ . բան :

ՋՈՒԳՈՒԹԻՒՆ . գ : (յատկականէս Զոյգ .) Ἰσότης. Aequalitas . Հաւասարութիւն . հանգիստութիւն . և միաբանութիւն : Հաստատութիւն . որ և ՋՈՒԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ասի . պէտպէտէպ , ֆսագիէլէ . *Երկնական առաքինին հաստատ եղոյց զուգութիւն , սկիզբն կռվելոյ և միմոլութիւն և վախճան . զոյգ (այսինքն հաւասար) են ամենքեան . և ուղեղ ևանի՝ առաքինի քուեայ , զի յայլոսն զուգութիւն գործեալ նախ երևնցոյց : Բանիւքն զուգութեան , զայն՝ որ ի ձեռն գործոյն անզուգութեանն ծնեալ . իսկ անզոյգն ապերիւր է չարեաց : Զուգութեան արդարութիւն ծնաւ . զի ետծաւալ աղքն զուգութիւն և արգարութիւն զարդարեալ է . փիլ *Եղիկ մի է քնութեան ետծոց քոց , հաւասարեսցին առ միմեանս զուգութիւն . Եփես . ը : *Զուգութիւն բարքաւոյ . . . զՀշմարտութեան աշխատասիրութեանն մերոյ ակնարկ . Խոր . ա . 18 . *Ձեզ նմա համեմատ , և ոչ որ բերկեցէ ընդ նմա կշիռ զուգութեան . Վեցօր . ը : * Զուգութեան կամի միշ , և սեր առ իրեարս , և ոչ անհաւասարութեան . Լմբ . ոգ : *Տեսանեմ վշտաւասարապատիս զուգութեան ի դատաստանի անդ . Գէ . ես :

ՋՈՒԳՈՒԹԻՒՆ . (ի գոյականէս Զոյգը) . Συζυγία , σύζευξις . Conjunctio , conjugium . Զոյգք գոլն . ջոխ ըստը . և լծակցութեան . զուգաւորութեան ըստ մարմնոյ . Ըստ փեսը . Ե պատ . *Պատարագեսցաւ զուգութեամբ տաղարակաց . . . զի զզուգութեան հոգւոյ և մարմնոյ մերոյ պատարագեսցէ . կամբ : *Ամուսնութեան զուգութեամբ (օրհնութեամբ քահանայից լինի) . խոս : *Եթէ՝ մինչ ի զուգութենէն են՝ սահ տիրեսցէ . կանոն :

ՋՈՒԳՈՒԹԻՒՆ . Ո՛րև է միաւորութեան , կցորդակցութեան , հաղորդակցութեան . զօգուտն . *Ցեղի ետ կցորդութեան զուգութեան կենցաղոյս կենդանութեան : Մրհանական զուգութեան ըստ մեզ իակ կցորդեցեր . . . ընդ իրին գոյն և զրնկանն ընտկցելով : Իակ հուր՝ զի յամենայն տարր ալարածոց հաւասարապէս ունի զուգութեան : Որ խեթկիկ եղբերօք քաւարծրդ զուգութեան յագեցուցանես զցասումն ,, . Նխ . կճ . ղճ . Ե խբ :

ՋՈՒԳՕՐԵԱՅ , ըհի . ա . Ἰσήμερος . Aequinoctialis . Որոյ օրն է զոյգ , այսինքն հաւասար ընդ տիս և ընդ գիշերս . այն է հաւասարական . *Ի ձեռն այսոցիկ երից չրը չանակացս արեգակին բերեալ լինի , ամառնայնոյ եղանակին , ձմեռնայնոյն , և զուգ օրհին . փիլ . լին . ճ . 3 :

ՋՈՒԳՕՐԻՆ . ս . Ձուգապէս . հաւասարապէս . միօրինակ . * Չի և ոչ զուգօրէն ի թագաւորէ կրկ պատուհաս , որ խորհրդակիցն , և որ օտարն . Սինա . ոգ :

ՋՈՒԳՕՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἰσημερία . Aequinoctium . որ գրի և ՋՈՒԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ , իբր զուգաւորութեի . հաւասարակաւորութեի , հաւասարակաւորութեի . այն է հաւասարակած . ըստ չն . հաւասարօրութեի , և ըստ լս . գիշերահաւասար . գիշեր յորեի հաւասր եղեն օրբ . իիճաւնէ չեյի չին նիհար . Նեվռով՝ ի դարձան . հիւրիձան՝ յաչնան . *Եր կուց զուգօրութեից եղոյ դարնանայնոյն և աշնայնոյն : Արդարակ քաննով զուգօրութեն : Եա և զըսս տարւոյն զուգօրութիս , զդարնանայինն և զաշնանայինն : Զուգօրութեի գարնանային լինի յեօթնեքորդում սահեանն . փիլ . տոէպ :

ՋՈՒԻՐԱԿ , ի , ից . գ . Ὀρίγανον , ου . Origanum , us . կամ cunila . կամ serpyllum , ևս և melilotus . Բոյս հոտաւետ և ախորժահամ կծու , և ջերմացուցիչ , իրր ազգ ծաղրիկի կամ զոպային . կոչեցեալ նաև ԿՈՐՆԳԱՆ . զ-ուրի , իւլ-ան . նեօյելի օթա , ասբը , իւլ-ան . Գաղիան : Բձվբն : * Անեն , լեհ՝ և կրայք յանյագութեի որկրատեանն առլցեալք յիժից ուտել զուրիրակ ի վերայ՝ երկիւղիւ մահու : Զայն՝ որ ոմո առ նմա բուսեալ էր զուրիրակ , նովիւիք ինքնարմատովքն ի բաց կորզեալ . փիլ . ին . ուր ի լձ . ասի . *Զուրիրակ՝ Թորլեըն է , կամ մարեմայ խոտն ,,

ՋՈՒԼԱՄԲԻԼ , բևալ . յ . Որպես լեհ Զուլամբ կամ՝ ի վերայ ոզնի դնելիկ . *Ոտն երիվարին չարեալ ընդ փոքր ետուփ մի , և զուլամբեալ՝ ի վերայ գլխոյն , չարգեալ ղողնուլարն՝ ի բաց ընկէց զկենդեանն . Աձխ . գ . 12 :

ՋՈՒԿ , կամ ՋՈՒԿԻ . Ըստ Բժշկարան նի է Սէաւ խունկ , և Սուաչեն . և Սուրբարկ . որ և Շէբ (զորս տեսցես) : Ուսոի ՁՈՐ ՋՈՒԿԻ , Ձամշոխուճկ , և Մարեմայ խունկ ասի այն , որ սյլազգիցէն՝ գաբա ֆէնէնէֆ , գաբա պոհոբ , պոհոբ ֆէյրեմ . և ՋՈՒԿԻ ՁԻՔ , այն՝ որ ասի գաբա ֆէնէնէֆ եաղը : իակ Վբ ֆոյ . յ . *կայր անդ լինդ մի որպէսվ , որ և գիշեր տնանուկն ընդ նոսա զուկն ... կամ է որպէս ոսկ . ծիծ . և կամ իբր Զոյգ ընդ նոսա :

ՋՈՒՆԱՐ . գ . Բառ յն . իբր Գօտեակ . գօտի փոքր կամ աղքատին . Ζωνάριον . Zonula . *Առեալ՝ ի վերայ ինքեանց դնէին զգաստառակն , զզունարն կամ զգօտին , և անդէն ողջանային՝ ի ցաւոց . Ոսկ . գծ :

ՋՈՒՈՂ . տ . ՋՈՎՈՂ :

ՋՈՒՍՊ . ա . (յորմէ Ջսպէլ .) Ամփոփ . պարուրեալ . պնդեալ . և Մեկուսի . *Զուսպ և ամփոփ լինին մարմինք իւրեանց՝ ի պղծալից ցանկութեց և յաղտեղի խորհրդոց . Եփր . պկ : *Ձեռքս եգեալ՝ ի մարմինս , գիւրին՝ զուսպ (յն . մի բառ , ἔυσχολος) , և ամփոփ զմայմինս (կամ զբեռանս) ՝ի սպասաւորութեի բանին . Նխ . կաշ : *Ի վերայ գրան եկեղեցւոյն . . . տեղի ալօթից Թագաւորին՝ զուսպ , և վերծ ՝ի մարդկանէ . Աձխ . է . 8 : *Բիւձին ոսկն (ձիոյն) լայն և մեծ , ՝ի վերայ մարմնոյն զուսպ . Վ . պ :

ՋՈՒՏ , զուտ , ոց . ա . (յորմէ Ջտել .) Καθαρός , ἀκρατος , ζωχρός , ἁπλοῦς . Purus , merus , sincerus , simplex . (լծ . Թ . ապէ . և հյ . յատակ . սեմ և սաֆԱԿ .) Պարզ , պարզեալ . մաքուր . սբ . անխառն . ջինջ . սուտ . ՆԷՒԷ , ֆատ , ասքի , պ-ԻԼ , խաս . *Դրոսուզեաց ոսկւով զատվ . ֆ . Ի գ . ը . 21 : *Ջտեալ զիսորհուրդս մեր . այսինքն զուտ և մաքուր լինել խորհրդոցն : Դիւրագթելի մտայն ՝ի չարին արկածից զուտ լինելոյ . Լմբ . պոբգ : *Ականակերով՝ աղնւանման , զուտ , երկնագոյն , ջինջ . Ածխ : *Ճշմարիտ և զուտ ինդութեի է կրել ինչ նեզութեիս վասն քոի . Ոսկ . գծ : *Զուտ և խնամածոյ կռվի (կամ հովուի) ,, . այսինքն ՝ի պարզ և հաստատակ տան . Գբ . փչ . սա ֆսոփ :

ՋՈՒՐ . ա . Ἄδικος . Injustus . ծարջան , gratis . (լծ . հյ . անուբ , իբր անաւելի . և աուբ , ձիր , ձրի .) Տարապարտ . ունայն . անպատճառ . անպատուական . անկրաւ . ֆոճ . պօչ , ՆԷհաֆ . *Ցամենայն ՝ի զուր բանէ ՝ի բաց լինելոյիս . Եւ . իֆ . ղ : *Բարձցես այս օր զարիւնն զուր , զոր եհեղ յսովաբ . ֆ . Ի գ . է . 31 : *Զլկցուք ՝ի զուր հալածուէ . Եփէի : *Իբր զուր իմն պաշտօնեաստաս ,, . Զուր չան , անօգուտ վաստակ . Նաբ . իը . Խը : * Մի լինցուք զուր գաստաւոլք . Լմբ . ոֆ : *Փոխանակ զուր ամօթոյն զոր կրեաց . Վբդ . Խոսոց :

ՋՈՒՐ . տ . } Κενῶς , εἰς κενόν . Inaniter , in vanum , frustra . ծարջան , gratis . ἀδίκως , ἀκρίτως , injuste , iniquе . Ընդ վայր . վայրապար . տարապարուշ . յանիւրաւի . ՝ի նաներբ . ՝ի անոսիս . ֆոճ ֆեչբ . գաֆոբէլ ֆեչբ . վ-ոբէլ . Նաֆիւէ , պօչ , չէրիւէպ ֆոճֆբէ , ձապա . (զի և ըստ յն . և լս . ասի նաև՝ ձրի .) *Զուր մարգալեանան : Զուր պաշտեն զնա : Զուր աշխատի արձաթաս գործն : Վասն առնն զուր մեռանիլոյ : Զուր տարապարուշ ՝ի վերայ եկեղեցւոյ կուսանացն : Ի զուր տարապարուշ կորուսանէք զմեզ : Ո՛չ ՝ի զուր ինչ խօսեցայ : Ի զուր և ՝ի տարապարուշ վաստակեցաւ : Ի զուր վաստակեցաւ : Ի զուր են զարգարանքն քո : Ի զուր յոսացուցեր զժողովուրդդ զայդ ՝ի նանրութեիս : Զուր ուրեմն վաստակի առ բառապարուշ : Զուր ուրեմն պահեցի զամենայն ինչ նաբատոս . ևն : *Ոչ զուր զուր սիրէ ասծ . կ-ՈՒՐ . Խէ : *Յաղագս զուր ՝ի

նոցանէ մահուանն (այսինքն սպանման) արգասաւոյ. Խոր. Գ. 21: Իսկ Ոսկ. Եփր. ծԳ. *Մի՛ զուր զուռեքէ խօսիր ոմն. յն. մի՛ զպպաթոեր:

ՁՈՒՐԱՎԱՅՏԱԿ. Տ. ՁՐԱՎԱՅՏԱԿ, *ի զուրավաստակ Ճանապարհացն խափանել. Ագաթ:

ՁՈՒՐԱՓԷ կամ ՁՈՒՐԱՓԱՑ. Տ. ԸՆԶՈՒՏ. *Ձուրափէ մի, որ է կենդանի խայտ, առաջքն բարձր, ի չափ գոմշի. Մէնթ. ասոր:

ՁՈՒՐԿ. Տ. ԶՒՐԿ. Զրկեալ. անմասն. անբաժ. սին. լգ՝ասզէ. *Ձուրկ և ունայն ի Ճշմարիտ գիտէցկութենէն. Ո՝՝՝ա:

ՁՈՓԱՄ. ացայ, կամ այդ. է. Σφαδάζω, δυσανασχετέω, ὀδύνομαι, ὀδύρομαι. Angor, palpito, aegre fero, doleo, moereo, lamentor. στενάζω, ingemisco, lio. ի զղվոյ կամ իբր ծփամբ ապչապուիլ գողալ ի գող մահու հարկանիլ յետին ցրտութենէ կամ յետին ապգնապաս. սարսռալ. և վշտագնիլ. վարանիլ. նեղիլ. գժուարիլ. տրտնջալ. զայրանալ. հեծեծել. տատամսիլ հոգալ. տրտնջել. իակ ըստ Հին Բա. *Ձոփալ, նեղիլ խորհրդովս. Բ՝՝ղալ, լաչէ լա՝ւ ըստ. ղընչը ղընչը՝ ՒՒրՒու ՒՒրՒու ՒՒրՒ՝ղէ+, լապալանմափ. *Ո՞վ ոք մերկացեալ յաւուրս ձմերայնոյ, և ոչ զոփացաւ. Նար. ՒՒ՝. *Ձոփալով թաղեալ իւրում ի սիսիդոնի (ի ծովու). Մագ. ւ: *Եւ անդ ևս չար զոփայեցէ և աչխարհիցէ. Ոսկ. Ե: *Դաւիթ զոփայր և ասէր. կԻ՝ՒՐ. ծ՝՝: *Ձոփալ ի մահուանէ. Մագ: *Ձչարչարանս և զարամուԼին և զզոփալն այ բանին աւետ ոչ բնութե՝՝ ՁծուԼին, այլ միաւորութե՝՝ անօրէնուԼին. թէոփր. Խայրագ: Ե ՅՀ. ի՛. ԵրԼ. *Ձոփալով զահի հարեալ մովսէս դողայր. Անան. ՆՒՂ: *Ձոփալով թաղեալ իւրում ի սիսիդոնի (ի ծովու). Մագ. ւ: *Եւ անդ ևս չար զոփայեցէ և աչխարհիցէ. Ոսկ. Ե: *Դաւիթ զոփայր և ասէր. կԻ՝ՒՐ. ծ՝՝: *Ձոփալ ի մահուանէ. Մագ: *Ձչարչարանս և զարամուԼին և զզոփալն այ բանին աւետ ոչ բնութե՝՝ ՁծուԼին, այլ միաւորութե՝՝ անօրէնուԼին. թէոփր. Խայրագ: Ե ՅՀ. ի՛. ԵրԼ. *Ձոփալով զահի հարեալ մովսէս դողայր. Անան. ՆՒՂ: *Ձոփալ, ի՛ն. պարզ. ՁՈՒՐՈՒՆ. զոման. Ֆ զուԼի. մաքրուԼի. և Ձոփ. *Եւ այն զի ասէ իբր զոՁուԼի երկնից, հեբրայեցի՝ իբրև զահսիլ երկնից, այսինքն աՁ. Եփր. ԵԼ: *Ի զոտանն ոսկւոյն և արծաԼոյն սիւոյանան և այլ ինչ նիւԼից. Խոր. պՁԳ: *Ձոտանեն խորհրդոց՝ մարմնոյն քո՛ի ընդունելուԼի. ԼՖ. պՁԳ:

ՁՐԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Ձրախօս. որ խօսի բանս ունայնութե՝՝ և զրպարտութե՝՝ բամբասասէր. * Վ՝՝՝ակաւորք... զրպանք. Խոր. Ֆ. 68: *Ի կորուստական զրպանէն՝ ի բաց կացին. Համ. առ: *Ձորպանքին ևցոյց զպարան. Գնչ:

ՁՐԱԲԱՆԱԲԱՐ. ֆ. Պնոտիս խօսելով, և բամբասելով. *Ձրպարանաբար զմեզ զբրպարտեն. Ճ. Ե:

ՁՐԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. է. Ματαιόω. Vanum reddo, vel inaniter loquor, confingo, nugor, և criminor. Ձուր բանս բարբառել. մուացանին զսոյցս յօգել. ստել. զրպարտել. բամբասել. Եագոնա սեռյԼմէ+, իՖՒՒիբա ԵՒմէ+, փՒ՝ՒՐէ+. *Ձրպարանեն գոբա ձեզ (զտեսիլս, որպես կից իմանան այլք). ԵրԵմ. իՖ. 16: *Որպես ոմանք զրպարանեն. կ՝Ա. Ե: *Քաղցուալիցս զնոսա զրպարանէին. Ոսկ. գծ: *Ձայս ամենայն զրպարանեալ խօսեցան. Ձէր. կՒ: *Ոչ չարախօսել, ոչ զրպարանել. Վ՝՝՝. ԵՒ: *Իչխանացն անգամ ըզհայրապետն, և նորա զնոսա զրպարանէլ՝՝. այսինքն զրպարտութե՝՝ բամբասեալ. Սամ. ԵրԵղ: *Ձրպարանէ և զբերան ոսկի և զրպարիլիոս, Թէ գրեալ են ևն. Նև. Խ՝՝: *Յորժամ ի հրեից վան նշան ցուցանէլոյ զրպարանեալ լինէր. Սարկ. հանգ:

ՁՐՊԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՁՐԱԽՕ-

նոցանէ մահուանն (այսինքն սպանման) արգասաւոյ. Խոր. Գ. 21: Իսկ Ոսկ. Եփր. ծԳ. *Մի՛ զուր զուռեքէ խօսիր ոմն. յն. մի՛ զպպաթոեր:

ՁՈՒՐԱՎԱՅՏԱԿ. Տ. ԶՐԱՎԱՅՏԱԿ, *ի զուրավաստակ Ճանապարհացն խափանել. Ագաթ:

ՁՈՒՐԱՓԷ կամ ՁՈՒՐԱՓԱՑ. Տ. ԸՆԶՈՒՏ. *Ձուրափէ մի, որ է կենդանի խայտ, առաջքն բարձր, ի չափ գոմշի. Մէնթ. ասոր:

ՁՈՒՐԿ. Տ. ԶՒՐԿ. Զրկեալ. անմասն. անբաժ. սին. լգ՝ասզէ. *Ձուրկ և ունայն ի Ճշմարիտ գիտէցկութենէն. Ո՝՝՝ա:

ՁՈՓԱՄ. ացայ, կամ այդ. է. Σφαδάζω, δυσανασχετέω, ὀδύνομαι, ὀδύρομαι. Angor, palpito, aegre fero, doleo, moereo, lamentor. στενάζω, ingemisco, lio. ի զղվոյ կամ իբր ծփամբ ապչապուիլ գողալ ի գող մահու հարկանիլ յետին ցրտութենէ կամ յետին ապգնապաս. սարսռալ. և վշտագնիլ. վարանիլ. նեղիլ. գժուարիլ. տրտնջալ. զայրանալ. հեծեծել. տատամսիլ հոգալ. տրտնջել. իակ ըստ Հին Բա. *Ձոփալ, նեղիլ խորհրդովս. Բ՝՝ղալ, լաչէ լա՝ւ ըստ. ղընչը ղընչը՝ ՒՒրՒու ՒՒրՒու ՒՒրՒ՝ղէ+, լապալանմափ. *Ո՞վ ոք մերկացեալ յաւուրս ձմերայնոյ, և ոչ զոփացաւ. Նար. ՒՒ՝. *Ձոփալով թաղեալ իւրում ի սիսիդոնի (ի ծովու). Մագ. ւ: *Եւ անդ ևս չար զոփայեցէ և աչխարհիցէ. Ոսկ. Ե: *Դաւիթ զոփայր և ասէր. կԻ՝ՒՐ. ծ՝՝: *Ձոփալ ի մահուանէ. Մագ: *Ձչարչարանս և զարամուԼին և զզոփալն այ բանին աւետ ոչ բնութե՝՝ ՁծուԼին, այլ միաւորութե՝՝ անօրէնուԼին. թէոփր. Խայրագ: Ե ՅՀ. ի՛. ԵրԼ. *Ձոփալով զահի հարեալ մովսէս դողայր. Անան. ՆՒՂ: *Ձոփալ, ի՛ն. պարզ. ՁՈՒՐՈՒՆ. զոման. Ֆ զուԼի. մաքրուԼի. և Ձոփ. *Եւ այն զի ասէ իբր զոՁուԼի երկնից, հեբրայեցի՝ իբրև զահսիլ երկնից, այսինքն աՁ. Եփր. ԵԼ: *Ի զոտանն ոսկւոյն և արծաԼոյն սիւոյանան և այլ ինչ նիւԼից. Խոր. պՁԳ: *Ձոտանեն խորհրդոց՝ մարմնոյն քո՛ի ընդունելուԼի. ԼՖ. պՁԳ:

ՁՐԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Ձրախօս. որ խօսի բանս ունայնութե՝՝ և զրպարտութե՝՝ բամբասասէր. * Վ՝՝՝ակաւորք... զրպանք. Խոր. Ֆ. 68: *Ի կորուստական զրպանէն՝ ի բաց կացին. Համ. առ: *Ձորպանքին ևցոյց զպարան. Գնչ:

ՁՐԱԲԱՆԱԲԱՐ. ֆ. Պնոտիս խօսելով, և բամբասելով. *Ձրպարանաբար զմեզ զբրպարտեն. Ճ. Ե:

ՁՐԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. է. Ματαιόω. Vanum reddo, vel inaniter loquor, confingo, nugor, և criminor. Ձուր բանս բարբառել. մուացանին զսոյցս յօգել. ստել. զրպարտել. բամբասել. Եագոնա սեռյԼմէ+, իՖՒՒիբա ԵՒմէ+, փՒ՝ՒՐէ+. *Ձրպարանեն գոբա ձեզ (զտեսիլս, որպես կից իմանան այլք). ԵրԵմ. իՖ. 16: *Որպես ոմանք զրպարանեն. կ՝Ա. Ե: *Քաղցուալիցս զնոսա զրպարանէին. Ոսկ. գծ: *Ձայս ամենայն զրպարանեալ խօսեցան. Ձէր. կՒ: *Ոչ չարախօսել, ոչ զրպարանել. Վ՝՝՝. ԵՒ: *Իչխանացն անգամ ըզհայրապետն, և նորա զնոսա զրպարանէլ՝՝. այսինքն զրպարտութե՝՝ բամբասեալ. Սամ. ԵրԵղ: *Ձրպարանէ և զբերան ոսկի և զրպարիլիոս, Թէ գրեալ են ևն. Նև. Խ՝՝: *Յորժամ ի հրեից վան նշան ցուցանէլոյ զրպարանեալ լինէր. Սարկ. հանգ:

ՁՐՊԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՁՐԱԽՕ-

ՍՈՒԹԻՒՆ. Ընդունայն իսօսք. բամբասանք. և Զրպարտութեի. ֆճախօսութիւն. լաֆ, խֆխիբա. * Զնոցա զրաքանութեանն ի բաց մերժել զվնաս. Պղպ: * կարկատեն զրաքանութեի զանիրս պաշտօն հաստատելով: Զբարանութեամբ մոլորեցեալոց. Մագ. լ. խբ: *Հաւատացին անքննաբար զրաքանութեանն. Ը. ի: * Որք զայսոսիկ դրեցին զրաքանութեիս. Նլ. խդ:

ԶՐԱՏԱՏ. ա. ѕ. ի զուր գատող, և գատելով. տարապարտ. անհիմն. անպատշաճառ. անիրաւ. յանիրաւի. ԻԷՎ+ԵԱՆ, ՆԷՀԱԳ. *Ո՛չ զրագատ ինչ գտաւ եթէ ծառոյն հատանեաց. ԱԳԱԹ: *Զրագատ վկայ, կամ տուգանք. ՁՀ. լԲ: *Զրագատ ինչ երևեսցի յաղթութեին. Բ.ա.ղ. ը. 8:

ԶՐԱՏԱՏԵՄ, եցի. ն. Զուր գատել, զրպարտել. * Կամ յայրեաց զրագատես. ՁԻ. կանն:

ԶՐԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Դատաստան զուր. անիրաւութի. *Ցորժամ ՚ի յամանիայ զրագատութեամբ կշտամբեր. Ը. ա. յհ. յէ:

ԶՐԱՒԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սխալական աղանգապետի մոգութեի պալսից, որում անուն էր զրագոյտ կամ զրագէտ կամ զրագիշ. պ. ԷՐՓԻՒՔ. ԷՐՓԻՒՔ. յն. լա. զրօագրէր. *Ի մի գարշելացեալ օրէնս զրագիշական պատուիրանին: Տէ. զեակս զրագիշական օրինացն. ԵԶԼԷՔ. Ն ը:

ԶՐԱԽԱՒ, ի, ից. ա. Ի զուր խաբօղ անտուրգ. *Զրախտ օձին, կամ չարին. Գ.ԽՅ: *Զրախաք անձին օրինակ է բազում անգամ, որ զսուտն կարկատէ. ԿԼԻՓ:

ԶՐԱԽՆԴԻՐ ԵՄ. կամ ԼԻՆԻՄ. Տալ բնապարտ ՚ի ինդիր եղանել. զրահետ վարիլ. յն. մաեաւթաւ, ընդունայնանալ. *Զրախինդիր, և յանցաւոր եմ յոյժ. ա. ՆԳ. ԼԳ. իգ. 21: *Ընդհ՚ այժմ զրախինդիր լինիս հեզուլ զարին իմ. ՁԿ. լԲ:

Կամ Ընդվայրաքնին, հետապրքիր լինել. *Ոչ էին ղրախինդիրք կորնթացիքն, որպես աթենացիքն. Ո.ա. գծ:

ԶՐԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Մաեաւթրաա. Vana sapiens. Ընդայնախորհ. ղրբ խորհուրդն է անտի. *Չի մի ընդունայնամիտ զրախորհուրդ հեթանոսք պարծեսցին առաջի անտանաց իւրեանց. Ձ. Հ՝. Ը. 9:

ԶՐԱԽՕՍ, ի, ից. ա. Մաեաւլոգոյ. ձաոլόγος, ων. Vaniloquus, inaniloquus. Զրաբան. ֆճախօս. լաֆաշ. *Զրախօսք, և մեռախաչք. Տիտ. ա, 11. ուր եէր. *Զրախօսք են, զի ոչ Աշմարտութի գոյ ՚ի նոսա, և ոչ զօրութիւն և նշանս գործեն»: *Զվհուկս և զգետանակոչս և զրախօսս. Եա. Ը. 19. ուր Գեօրգ Ռեհիւ. * Զրախօսացն, և ընդ վայր խօսողացն, որ յորտ վայնեն բարբառին». զի զկնի յիշին և որտ վայնակոչք: * Նոաև զրախօսն առաւել խոտան է արդարադատս ալլոց նորա. Համամ. առաջ:

ԶՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Փխարία. Nugae. Զրաբանութի. բամբասանք. բարբաջանք. և Զրպարտութիւն. խենթօրինելա խօսք. հերէք, իֆհիբա. *Դադարեցաւ ընդգեմ քոյ ՚ի զրախօսութէ: Բեր անցուս ցուգ ՚ի մէջ զնեատորի զրախօսութեան. Պղպ: *Ի յայիւրիքա տան պատճառս վայրապարոյ զրպարտողաց մարգկան ՚ի զլոյս ել և ՚ի զրախօսութիւն (ընդդեմ) տէրունական գրոց. ՓԻԼ. ԼԻՆ. Ձ. 3: *Եա ոչինչ զարնուլիմ և զմնաս ինչ ածեմ յաղագս գոցա զրախօսութեգ. կալմանք:

ԶՐԱՀ, ի. մանաւանդ Զրահք, հիւդրի և ԶՐԲՆԱ, և ԶՐԲՀ. Լ. ղէրի, ղէրհ, ղէրիհ. երբ. ղիրհ՚, ղիրհ՚, Θώραξ. Thorax, lorica. Լանջապանակ, և պատպանակ մարմնոյ զօրականին. յերկաթի կամ ՚ի պղնձի տախտակէ կամ ՚ի վերտէ. * Զրահս վերտու զգեցեալ, և կչիռ զրահից նորա հինգ հազար սիկղ. ա. Ի. ծՁ. 5: *Եհար զաղքայն իսրայէլի ընդ զրահան և ընդ թոզառաչյան. գ. Ի. իՁ. 34: * Զգեցցի զբրահս զարգարութի. ԽՀ. Ը. 19: * Պատառ նաղէն զրահիւզգ. ԵՂԻԶ. Ը:

ԶՐԱՀԱԲԱՐ Զ. ա. Բարձօղ զզրահս այլոց, կամ յանձն իւր. *Կապարճակիրք, և զրահաբարձք. Գծ. ազէտ:

ԶՐԱՀԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Գործօղ զրահից. ղէրի ՎՒՈՀ. * Զրահագործք սահն, թէ քանի հազար օղ պիտոյ է ՚ի բռվանդակութի զրհ՚ի. ՁՀ. ղիհ՚:

ԶՐԱՀԱԶԳԵՍՏ, ի, ից կամ ոց. ա. Որ զգեցեալ է զրահս. զրահաւոր. ղէրհ՚ք. *Իբրև զքոյ գոյն՝ զրահազգեստացն բերբեր տեսութի. Խոբ. ֆ. 37:

ԶՐԱՀԱՆԿ. գ. } Bουνός. Collis.
ԶՐԱՀԵԱՆԿ. } Բլուր, գեզ, կարկառ (իբրու զրահից հանելոց և կուտելոց). ծբր. ծՒՓօղի՛. պ. սխոպէ. *Դիք զզնոսա (զգլուխս՝) երկուս զրահանս ոսատքոյ քաղաքիս. ֆ. Ի. ծ. 9: * Կուտեաց (սամփսոն ծնօտիս իշոյ) զմեծ ակոյտ զրահեանան յայլազգեաց անտի. ՄԾԲ. ծֆ:

ԶՐԱՀԱՊԱՏ. } ա. Զրահիւզ պատ.
ԶՐԱՀԱՎԱՌ. } առեալ, վառեալ. լսպատուզէն. յն. զրահաւորեալ. τεθωρακισμένος. *Կողինաւորք և զրահապատք չոզայցեն. Ոա. ѕ. ֆԲ. ֆ. 16: * Վառեալքն զրահավառք. ՄԾԲ. ծՁ:

ԶՐԱՀԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Θωρακίτης, Θωρηκτής. Thoracatus, loricatus, armatus. Նոյն ընդ վ. ղէրհ՚ք. *Զրահաւորն նետս ոչ ընդունի. Նէղս: *Քաջն զրահաւորք. Խոբ. ֆ. 37: *Ըզրահաւորք՝ մկրնդաւորք. Ը. էգէս: Իակ ա. ѕ. Ձ. 39. *Ի զրահաւոր պատեռնազէն պղնձապատ վահանացն Նշոյլքն ալէբրակքն փայլատակ կէին ոս. յն. ՚ի վերոյ ոսկի և պղնձի վահանաց:

ԶՐԱՀԱՒՈՐԻՄ. եցայ. ѕ. Զրահս ընդգենուլ. զրահիլ. սպառազինիլ. *Որոց ընդդէմ սպառազինապէս զրահաւորեալ. Ա. բիսպաէ. յոյսն:

ԶՐԱՀԵՂԵՂ. ա. Զուր հեղեղիալ. իբրև ուզին զայրացեալ. նման հեղեղատի զայրագին, և անկայուն յորդելոյ. *Մի չարժեացե ուլիսացան Ջուրցն բաղմութիւն մոլորահոլմն խաբէուէ՝ զրահեղեղն սատակումէ՝ զհիմունս եկեղեցւոյ քոյ. ԱԳԱԹ: *Նաւարկեալք հմաարլոյ ընդ զրահեղեղ կռապաշտութեին. Ը.ա: *Զրահեղեղ պղպ առորւթի. ՁՀ. լԲ:

ԶՐԱՀԵՄ, եցի. ն. Θωρήσσω. Thorace munio, lorico, armo. Զրահիւք ամրացուցանել՝ զայլս կամ զանձինս. վառել. սպառազինել. սրսաալինել. ղէրհ՚ հագցնել, հագուցի. *Զաշակերտս քոզքահեալ խրատամբ. Նէղս: * Ի ձեռն պահոց զրահեցուք զպարեպաշտ Թագաւորս մեր. Գ.ԱՆագ: *Գիգէհոն ետես զհրեշտակն, որ ձեռնաղրեր զնս դատաւոր խրայէլի, և զրահեր պատեալ զմէ ընդ մոգիանացիան. Դամասկ: *Ած զրահեալ զօրացոյց զմէզ ընդգեմ սիսիկա: Եւ զի եղեր պատեհրազմել ընդ նոսա, արգ և նոքա զրահեալ էն. վ.ք+ հց. ք. Ն ծա: *Բազումք ահաբեկեալ՝ սկսան զրահել (իլ) պնգապէս. ԵԶԼ. ի: *Եւ խրատ խոսին յոյլ արուեթէ՝ զրահեալ պնգապէս՝ սուսերալ հոգւոյն՝ ած զրահել մարտիկք ամենայն. Նա. ի:

ԶՐԱՀԵՑ ՎԱՐԻԼ, ԲԵՐԻԼ ԼԻՆԵԼ. ԱՆ. Ի զուր ջհետ վարիլ, պնդիլ. և զհետ անտուեաց կամ քընդունայն շահիս ընթանալ. ըստ յն. միջամուխ լինել. Եմբατέω. Ingredior, ineo. *կրօնիւք հրեշտակաց զոր չիցէ տեսեալ, զրահետ վարել (իլ). Կղ. ի. 18: *Վտարել վիրօք զրահետ վտրեալ նետիւք. Մագ. ի: *Զրահետ հղեալ մոլորեցան ՚ի չար անդր. ՁՀ. ի: *Ցանկութեա (այսինքն անպատճառ) զրահետ բերիլ յայսոսիկ, ոչ առ ատելիս, այլ առ սիրելիս երբեմն. Ը. ի:

ԶՐԱՀԵՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ոյր հետք և ընթացք են ընդունայն. անպիտան. անշահ. *Զբանգլատես զնեան Ճիւլան զրահետականս. Նա. ի. խի:

ԶՐԱՑԱՀՈՒԻՐ, կամ ԶՐԱՑԱՀՈՒՐ. ա. Բառ անատոյգ. Թեփևռրպէս՝ Զրահաս յահուր. ֆճախօս. *Արդ դու, ով յօգաբան և զրացահուր (կամ զրայահուր,) լիր գերաբեռնար ևն. Թէոփր. Տայրագ:

ԶՐԱՊԱՆԾ, ի, ից. ա. Մնապարծ, և ունափառ. զրափառ. *Արտայայտեր զրապանծ խրոխտանս պերճացելոյն. Պիտ. Վերկ:

ԶՐԱՊԱՐՏԻՉՏ. ա. Որ պաշտօն տանի անտուեաց կամ պարիրչու. *Զրպարտիչս և Թշնամանական քրմօքն յանօթի եղեն ՚ի սեբրունական խուչէն. կալմանք:

ԶՐԱՊԱՐԾ, ի, ից. Տ. ԶՐԱՊԱՆԾ. Κενόδοξος. Inanis gloriae cupidus. *Ա՛յսպիսի ինչ չարիք են կեղծաւորաց. և զրպարծաց. Ոա. ѕ. ա. 20:

ԶՐԱՆԶԱՆ, ի, ից. ա. Մαταιοπόνος. Frustra laborans. Որ ՚ի զուր չանայ. և որինչ ՚ի զուր գործի. անավաստակ. *Անմտաց և իգացեալ ոգւոց են իրքն, յողնչեցաց և զրաչանիից: Վանն օգոյ ոսից յոչ պտնուլոյ խօսէի, և վանն զրաչան աշխատութե. Ոա. ѕ. ի. 27: * Ի զուր զրաչան է: Զրաչան և անավաստակ. Եէր. պկ:

ԶՐԱՎԱՍՏԱԿ. Նոյն ընդ վ. *Կառուցեալ զանոտիչան և զրավաստակն զաչատրակ. Ա.ա. Եկեղ: * Զրավաստակս և անմիտս եցոյց. Տօա:

ԶՐԱՐՈՒԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Զուր և անշահ արուեստ, կամ աշխատութի. յն. զրաչանութի. մαταιοπονία. և Ձարարուեստութի. κακοτεχνία. * Մինչդեռ խնդրէին, թէ զինչ արուեստս իցէ, և զինչ չարարուեսն, և ՚ի զրարուեստութիս. և ՚ի չարարուեստութեան անկաք. Ոա. ѕ. ի. 27:

ԶՐԱՒ. գ. Τέλος, διαλυσις, καταλυσις. Finis, terminus, exitus, և dissolutio, exitium, mors. Եզը. կատարած. վախճան. յանդ. յանդուման. սպառուած. և Սպառուման. զուր ծախուման. վնաս. մահ. ՆԷՒՒՃԷ, սօՂ, ոՃ, և պյ, պրբ. Իրաճ, ՌԷՒՃ. *Ցորժամ տեսուլացն զրաւ լինիցի (յէլս ՚ի Թասլունէ): Զրաւն ոչ չանգոյն աւաչնոյն լինէր: Զրաւ հարսանեացն լինիցի: Նա և զրաւն իսկ ամենայնի տեսանել՝ տրտմութե պատճառք են. Ոա. էս. ֆի. Ե ի. 2: * Զրաւ արարիք պատրաստմանց. Եա. ի բ. ա: *Ցալքնութի և զրաւ պատրաստմանց զրպնի արարեալ. Խբ. ի. 51: *Զրաւ եղիցի կնոց դրա (այսինքն բարձցի ՚ի կենաց): Ոչ արարից զրաւ կենաց ՚ձերոց ըստ արժանի ապիրատ գործոց. Աէծբ. ա. 14: ֆ. 5:

ԶՐԱՒԱՄԱՀ ԼԻՆԵԼ. Զրաւիլ մահուամբ. ՚ի զուր մեռանիլ. բառնիլ ՚ի կենաց. *Գրիգորյայ զրաւամահ եղելոյ յոսկիսանէ աեռի. ՁԿ. լի:

ՉՐԱՒԱՐԱՄ, ի, աց. ա. Սպառօղ ՚ի կենաց. սպանօղ. վնասակար. *ի բաց տա- բեալ տրտհեր զսուրն յարանցն անմեղաց, միայն զզբաւարարան ՚ի ձեռն տալ հայ- ցեր. Ցհ. ին:

ՉՐԱՒԵՄ, եցի. ն. Τελευτάω. Finio, ad finem perduco, և morior, privor vita. Ի զլաւ հասուցանել զգործն. յանգ հանել. կատարել. *Գաւազանեաք զլաւեա- ցուք (զժամանակագրուելին) ՚ի ներկայս. Սամ. երեց: *Ըստ կամաց իւրոց զլաւեցաւ գործն. Ճ. Ա:

Եւ բառնալ՝ զրկել՝ կարճել ՚ի կենաց. վախճանել, իմ. *Պատուհասեալ զլաւե- ցաւ ՚ի կենցաղոյս (հելի յետ որդւոյն). Պիտ: *Սրով ՚ի սիրտ խոցեալ իւրովի զինքն զլաւէ ՚ի կենացս. Ցհ. ին: *Պետն առա- քելոց ընդ սափիրայի ՚ի կենաց զլաւէ. Նար. հե: *Ի միում ամի զլաւեալ յաս- տեացս՝ բարձան ՚ի կենաց. Լսպ. ծ:

ՉՐԱՒԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Իբր Ագատել վնասճան առնելով չարեաց. խաւըսըՃել. *Մատուցանելով զպտուղ իւր ՚ի ճաշա- կումն ամենայն վտանգելոց՝ յախտէ զլա- ւեցոյց. Պիտ:

ՉՐԱՓԱՒ ի, ացս. Տ. ՍՆԱՓԱՒ. Κενό- δοξος. *Ձայն է արդարև զրապարծ (գրեալն՝ զրապարտ) զլափառն բռնուելոյ. Ոսկ. յհ. ա. 6: իսկ անդ. 2. *Ցիւրաւի կարդացաւ ՚ի հնոց անտի նոցա զլափառքդ. յն. զլա- փառուելիսն:

ՉՐԱՓԱՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՆԱՓԱՒՈՒ- ԹԻՒՆ. Κενοδοξία. *Ամբարտաւանուելք, և զլափառուելք ամբարհաւաճճուելեամբն: Սորա (ագահուելէ) արմատն և մայրն և լրկնումն՝ զլափառուելին է. Ոսկ. յհ. ԸՃ. ա. 4:

ՉՐԵԱՀ. Տ. ՉՐԱՀ. *Եթէ զրեահքն էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և գրեահքն հաւատոյ. Գէոթ. Ղեղ. ա՚՚ վա- չէ: *Չրեայքն (կամ զրայքն) իւր պահէին գնա. Եփր. Ել:

ՉՐԵՀ. ՉՐՆՀԵԼ. Տ. ՉՐԱՀ, ՉՐԱՀԵԼ:

ՉՐԵՀԱԿԻՐ. ած. Չլսահակիր. Իբր Չի- նահակիր, կամ զլահաւոր. *Չրեհակիր միշտ փուԹայ առաջի արքայի կալ զպատս. Վք հց. ը:

ՉՐԻՀԻԿ. Տ. ՉՐԱՀԱՒՈՐ. *Խակ զգա- ւառին հեծելագունդն զրհիկիկ՝ զոմանս սրոյ Ճարակ տային. Ցհ. ին:

ՉՐԻՒԱՆԴ. գ. Aristolochia. որ և ՍՂԱՆԳ. Բոյս ինչ բազմաեակ, յատճա- խեալ ՚ի դեղագրայս. վերալինի: ՄԻ. բծղ:

ՉՐԿԱՆ. Որպէս Չրկեալ. *Ցամենայն պատուոյ Թագաւորայն զրկած են. Մխ. դփ:

ՉՐԿԱՀԱՐԱՆՔ. նագ. գ. Չրկանք. հարստահարուելիւն. զողոմանք. *Վ ան յուսացին զրկանաց զրեալ ՚ի Թագաւորէն. Ցհ. ին:

ՉՐԿԱՆՔ. նագ. ն. Ադիկημα. Injuria, laesio. Չրկելը, իլն. անիրաւուելին. վնաս- ատոյժ. զողոմ, զողմ. գ փոր. ե էփ էր: *Չրըր- կելք վասն հեշտ ցանկուելեն. իսկ զրկանքն ոչ առանց յեաին խորամանգուելեն լինին. Փիլ. ատ: *Ընդ զրկանաց զրք՝ զգլուխն և գչինգերորդն ևս հատուցէ. նի. ղ՚՚ փ: *Ընտաել էին զերկիրն յորդւոցն սիմայ զըր- կանօք: Չի ոչ ՚ի զրկանաց ուտեն. Վ ք ին. ծն: *Չայլոց նախատրատցն գարձոյց զզըր- կանս. խոր. գ. 38:

ՉՐԿԱՆՔ. Στέρησις, ἀποστέρησις. Pri- vatio. Չրկումն. զերկ ինալն. զտալ ճաւը. ճաերամ գալմասը. *Չերմեռանդ ապատասուօք ողբասցեն զզրկանս, զի ՚ի հոգևոր հարսա- նեացն արտաքս վարեցան. խոսր. պփգ: *Չաւն զրկանաւն ՚ի սիրեզի ամուսնոյն. պիփ: *Աւաղ զրկանացս. խոր. գ. 68: *Տրամեր ընդ իւրն միայն անտուն ամայու- Թեն և զրկանս. Ցհ. խ. երս: *Եզև խռովու- Թի վասն զրկանաց ՚ի քաղցրութայց վարդա- պետէն իւրեանց. Հ. ԼեւԼի:

ՉՐԿԵՄ, եցի. ն. Չիրկ, կամ զուրկ Թո- զու. զանաւ. կարձել յիրաւանց. անիրաւ- ել. հարստահարել. կր. Նաև Չիրկ ինալ ՚ի ցանկալեաց, ՚ի սիրելեաց, ևն. յետնիլ. պակասիլ. անհամն լինել. զոլ՝ գոփ էին. Ագ, և Տհաբամ՝ էերի գալմագ. *Չրկեալ զըն- կերն, կամ զաղքատս, զոսոխ իւր: Ոչ մե- ղար մեզ, և ոչ զրկեցեր զմեզ: Ընկերք՝ չզրկեմ զքեզ, ևն: *Չրկել զանձն ՚ի բա- րուելէ. Ժողբ. գ. 8. այլ Ճ. զանաւ: *Որք յաղագս առաքինի անգիտուելեն զրկեին գչնորհակալուելն. Փիլ. յոե: *Ի բազմուէ կենաց իւրոց զրկեցաւ. Աթոռ. Ե. 23. այլ Ճ. արտաքս ընկեցաւ: *Չի մի՛ զրկեցիմք ՚ի սատանայէ ,,. այսինքն դափրկիմք, պա- սրկիցիմք. ե. իր. ե. 11: *Մի՛ զրկեր ՚ի լա- ցուաց՝՚՚. յն. մի յեանիր. Սիր. Ե. 28: *Կոյր զրկի ՚ի Ճառայելէ արեգական, և տգիտու- Թի զրկէ ՚ի կատարեալ կենսոյն. Եղիշ. ե: *Շահէր ՚ի նոյանէ ինն առաքինուելե, և զրկեր զինն: Շահէր ուելե, և զրկեր զեր- կուս ,,. այսինքն կորուսանէր. լսա յն. ոՃոյ, կասեցուցանէր, յետնէր. Վքփ հղ. ը:

ՉՐԿԻՉ, կչի, չաց. ա. Ադիկήσας. Որ զրկէ. զրկօղ. *Ոչ ևս ապատան լինցին ՚ի զրկիչն իւրեանց. Ես. ֆ. 20: *Սպան մով- սէս զզրկիչ եգիպտացին. նի. ես: *Ալօթս ՚ի վերայ զրկչին առնիցեմ. Ոսկ. ՀՃ. ե. 25: *Չեզ առ զրկիչսն լինելով. խոսր: *Որ զրկի յոմեքէ, անմխիԹար է. ապա եԹէ ինքն զզրկիչն զրկէ կամ հարկանէ, միսԹարեցաւս. Լմբ. սղ:

ՉՐԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ադիκία. Injuria. Չրկելն. զրկանք. անիրաւուելիւն. Լս և Չրկիլն. *Ցափշտակուելք և զրկողուելք. Սիմա. ազ: *Ճառդ զզրկողուելէ յայտ առ- նէ. Վքփն. ծն: *Ի սիրելեաց զրկուելիւն. Բրս. յոՃիթ: *Չրկուելեն և բռնուելիւնս. փիլ. էս: *Անիրաւուելիս, զրկուելիս, գո- զուելիս: Չանազան զրկուելք վարին ՚ի վանճառականուելիս. Պիտ: *Հ ամբերել զըր- կուելեց. խոսր: *Տուգանք մեծամեծք, և զրկուելիք անհնարինք. Սարգ. ա. յհ. է: *Ոնասի յափշտակուելէ, զրկուելն. Շ. ամ լար: *Կոչեալ զանուն Չրհորոյն զրկուելն, քանզի զրկելին գնա. Ծն. իշ. 20: *Խան- գատկաւ ընդ իյու կաթողիկոսին՝ գնա գոլ պատՃառք իւրում զրկուելեն ,,. այսինքն զրկեալ մնալով ՚ի Թագաւորուէն. Ցհ. ին:

ՉՐՈՑՑ, զրուցի կամ ցոյ. } Դιήγημα,
ՉՐՈՑՑՔ, զրուցաց. գ. Λόγος, ῥῆμα. Historia, narratio, verbum, sermo, ևն. Ասացուած ծերոց առաչնոց, կամ հասարակաց. վեպ. պատմուելի. Ճառ. խօսք. առակ. խօսակցուելի. և Համբաւ. լուր. գըսոե, նագ, հեռել, սեօհգէր, փես- Բան, խոպէր: *Եզիցես յատակ և ՚ի ցոյց և ՚ի զրոյց. Օր. իԷ. 37: *Եւ առնդ բարձրացեալ ՚ի զրոյցս (հղկեցի). գ. Եփ. Ե. 8: *Բմբր ինձ զրոյց. Ծն. Լ. 14: *Չրոյց արարէք. Չա- ծ՚՚. 12: *Եւ եզ զրոյցս այս ընդ ամենայն հրեաստան վասն նորս. Ղ՚՚. Է. 17: *Եր- Թային միամտութ, և ոչ գիտէին ամենևին զզրոյցսն. Է. Եփ. ծԷ: *Ընդ հանճարիս զրոյցի զրոյց քո. Սիր. Ե. 23: *Չրհեղեղին զրոյցք՝ որ ՚ի հոգանէ յիշելն. Եսա. փբ. ՚՚: *Ա յժմ առ մեզ գտանին անքաւ զրուցաց մատեանք: Չրոյցս անգիրս: Չմիտքանալն ՚ի զրուցաց ուսուցանէ քեզ գատԼանգե- լոս: Չրուցով խրոխտացոյն արշակայ. խոր:

*Չրոյց ետ և զդեցիլ տապանակին. Եէր. Ե փ: *Ա յնպէս իցէ, որպէս գու զրոյց տուս. Ճ. Ա: *Ոչ ոք զրոյց եքեր. Մ՚՚վ: *Չհայտա- ռակահան առնել իմն զրուցի. Ոսկիփոր:

ՉՐՈՒՑԱԲԱՆ. ած. Իբր Պատմաբան, և Պատմաբանական. *Վ ան յուսացին զը- րուցաբանս զկնարկուելի մերոց պետոյիցս առնելոյ՝ բաւական է այսչափ. խոր. ա. 1. այսինքն զզրուցաբանական սկնարկուելի:

ՉՐՈՒՑԱԲԱՆԵԼ. ն. Իբր Պատմել. Ճառել. *Որպէս յովհաննու մեզ զրուցա- բանէ. Աթոր. ա. 9:

ՉՐՈՒՑԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատմու- Թի. Ճառք անցից անցիլոց. զոյցք: *Այս կարգ զրուցաբանուելի դագաբուին առցէ. խոր. ա. 8: *Ի հարուսս զրուցաբանուելէ սրանց ծերունեաց. Նար. խ: *Չրուցա- բանուելէն հնոյն Թագաւորաց՝ գարուց ՚ի գարս. Աթոր. Է. 3:

ՉՐՈՒՑԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. կամ կարգ պատմուէ. *Մինչև ՚ի հար- կէ երԹեալ հասանիցեմք ՚ի հեԹանոսա- կանս զրուցակարգուելիս. խոր. ա. 2:

ՉՐՈՒՑԱՏԱՄ Լ ՒՆԵԼ. Չրոյց տանել, բերել. խոպոր փոխ. *Չի զրուցատուք լինիցին պատից արքային. Մ՚՚փ:

ՉՐՈՒՑԱՏՐԵՄ, եցի, ն. ե. Ճառել. բայասպել. զրոյց տալ. պատմել. *Ո՞վ ոք (կարասցէ) զձերգ առ հրէական Թշնամւոէ զրուցատրել. Ճ. գ: *Պարզ զրուցատրէ զերեսան. Ոսկ. գծ:

Կամ խօսակից լինել. խօսակցիլ. *Իբրև ընդ անբան անասնոց զրուցատրելով խօսիմ ընդ ձեզ. Ճ. Ա: *Երբեմն հանգչէլ, եր- բեմն զրուցատրել. Ի գէբս խոսր: *Չվա- բանան՝ ՚ի զրուցատրելն մեր՝ լուաւ եղբայրն պօղոս. Մխ. փա:

ՉՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Διήγησις. Narratio. ՏըւյուԹիւն, այսինքն աւանդու- Թի պատմական. վէպ. պատմուի. Ճառ. նագ, հիւհէայէն: *Ցորժամ այսպիսիս ըն- Թերցասիրեմք խնամոտելէ Ճառս և զրուց- ցատրուելոս. խոր. ա. 2: *Ի զրուցատրու- Թէն լըոյ. Պիտ: *Ըստ վեցհազարեակ ա- մացն զրուցատրուելիւն արարեալ. Աբէ: *Հարցն և ծերոցն պարտ էր հաւանել զրուցատրելէ. Մագ. ծէ: *Ծանուցաս Ձեզ երբեմն յաղօրեական եղբօրն զրուցա- տրուելէ յաղօրեական եղբօրն զրուցա- տրուելէ ,,. այսինքն ՚ի պատմելոյ ուխտա- ւորին. Շ. ին:

Կամ Էքսήγησις. Enarratio, explicatio. Մեկնաբանուելի. բացատրուելի. *Չրուց- ցատուելէ ըստ ներգոյս քերԹողական յա- ղանակս. Թր. փէր. ուր Անգղ. և Մագիսթ. ատաւել մտին ՚ի դիտատրուն Թրակա- կացոյն քան զայլ մեկնիչս:

Եւ Διαλόγος, διαλογία. Collocutio. Խօսակցուելի. տրամաբանուելի, այսինքն տրամախօսուել: *Ընչայրմար և անհուան զրուցատրուելքն խաբեն, և խաբին: Ի ժամու ազօԹից մի՛ զրուցատրելք և յօ- րանչումբ. Ոսկ. գծ: *Ընտ (մարդարիոս) ցկին իւր զրուցատրելք ՚ի բարբառ հայե- րէն. Ճ. Ա: Եսպիսի: *Ոչ ՚ի հասարակաց զրուցատրուելիս զմիմեանս ձանլել Երպնփոլ:

ՉՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌՆՑԼ. Μυθολογέω, διαμυθολογέω. Fabulor, confabulor. Խօ- սակից լինել. խօսակցիլ. սեօհգէր էնդիւ. *Չլինչ ալագելու զրուցատրուելի առնել ընդ միմեանս, որչափ պատշաճ է: Ցա- յտագս որոց առնելոք զզրուցատրուելիսնս. Պզսպ. սակր. Ե օրին. գ:

ՉՐՈՒՑԱՐԱՄ. գ. Ագդαραρ. զրուց- ցատար. պատմող. *Երկերիր այր համա- րով Թողեալ զրուցատրս այլոց. Մ՚՚փ:

ԶՐՈՒՑԵՄ, եցի. ն. պատմել. ճառել. աւանդել. որպէս և ասմ. ասի, իշս-ցցէ, իմ իշս-ցցեմ. նագլ. կ՚ասէ. *Զորս և բազումք՝ ի դեղջկաց զրուցեին մինչև ցայժմ: Զրուցեն զամանէ և պատասխանի: Ընդ որ հիացեալ՝ զրուցեաց երանելոյն նուռնեի: Զրուցեցից քեզ. Խոր. ա. 5: Բ.68. 83:գ. 1: *Մի՛ զրուցեացես զ՚ինէն օտարաց ... մի՛ դիցես ականջս այնոցիկ՝ որ զրուցեն զմեզ այլոց առատ կամ իրաւ. Մագ. լ.կէ:

ԶՐՈՒՑԻ. որպէս բացատրել. *Զվերծանեալն, և զզրուցելն, և զստուգաբանելն. Մագ. ֆէր:

ԶՐՈՒՑԻ. որպէս խօսակից. *Զգուշացեցուցին ոչ մերձենալ իսկ առ նոսա, և ոչ զրուցել. Մագ. ա:

ԶՐՊԱՐՏ. ա. Συκοφάντης. Delator. Զրպարտիչ. որ՝ի զուր պարտաւորէ զայլս. ՆՔՒՐԲՃԸ. *Յափշտակօղն և շնացօղն և զընչացօղն և զրպարտն: Նորա զրպարոյք, և սուտք, և չարախօսք. Ոսի. ՟ն. ա. 24: Բ. 9:

գ. Συκοφαντία. Delatio. Զրպարտուիչ. *Ցաւս ոք խօսեցայ, և զուր ինչ զրպարտ առնիցէ. Ոսի. ՟ն. Բ. 17:

ԶՐՊԱՐՏԱՆՔ, նաց. գ. Զրպարտուիչ, որպէս զրպարտողութիւն. *Գայթակղեցաւ՝ ի վերայ սարկաւագին զրպարտանաց - վրդ. հց. Բ:

ԶՐՊԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Συκοφαντέω. Calumnior, sycophantam ago. Զուր պարտաւորելով յանիրաւի պարտս պահանջել. հալածահարել. կեղեքիլ. խուեղ. զրկել. զանազ. զրուել. նկուն առնել. լկել. *Եթէ՝ ըստ էնմէ. *Զրպարտել զաղ քահան, կամ զանանկս: Զրպարտեալք ալաղակեն: Ապատաւոք զրպարտէլոյն: Թագաւոր կալցու մնոք՝ սեծ զրպարտոլ. ևն: *Մի՛ գողանայցիկք, և մի՛ սպիցիկք, և մի՛ զրպարտիցիկք իւրաքանչիւր զընկեր իւր. Ղեսո. ծԸ. 11: *Մի՛ զրք խոփիցիկք, և մի՛ զրք զրպարտիցիկք. Ղ՟. ճ. 14: *Տուր զայդ (ինչ) այնոցիկ՝ ոյք զրպարտեցանն՝ ի քէն, և զմնացեալն տուր կարօտելոց. Վրդ ոսի: *Զրպարտեին զաձ, այսինքն զնորայն առեալ՝ կուց մատուցանելին. Լմբ. ամալ:

ԶՐՊԱՐՏԵԼ. Չարախօսել. ընդ վայր հարկանել. ալաւաղել, կամ դրժել, դաւաճանել. *Յայտնապէս զրպարտելով զերդուոյ էռւթին. կ՚ըզ. գԽ: *Մի՛ ինչ զրպարտեացուք զպատմութիւնս (այսինքն զմեկնութիս). Ոսի. էս: *Չառաքինութէն մատակարարութենն՝ խարէուն և պատրանս կոչեն զրպարտողք. Փիլ. Լն. ֆ. 206: *Պականացին զենք զրպարտողնոյս. այսինքն բանսարկուին. Կոր. ՟ե. ուստի ուխ. զրպարտել ասի, որպէս Թ. ՟ք՚ՔՒՐԲ ԷՒՆԷ:

ԶՐՊԱՐՏԻՉ, ուչի, չաց. ա. Συκοφάντης, τῶν. Calumniator, sycophanta. որ և ԶՐՊԱՐՏ. Որ զրպարտէ. Հարստահարօղ. կեղեքիչ. և Չարախօս. ԴԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. *Յձեռս զրպարտչաց նոցա բռնութիք. Ժող. ՟բ. 1: *Որ են դաս անօրէն զրպարտչացն. Հաճոմ. ասաք: *Դատաստարուեցոյն այնուհետեւ զրպարտիչն մեր(քանսարկուն). Լմբ. ապ: *Զի մի պատճառս ինչ տացէ զրպարտչաց. Վրդ. էւ:

ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Συκοφαντία. Calumnia. ἐπήρια, injuria, mulcta. Զրպարկանք՝ զուր պարտաւորութիք. Հարստահարութիւն. անիրաւութիւն. լկանք. պՀմ. *Զրպարտութիւն անանկի, և գյանիչտակուն իրաւանց և արգարութեն. Ժող. ՟ե. 7: տես և ՟ք. 1: Բ. 8: *Փրկեա զիս՝ի զրպարտութէ մարդկան. Սղ. ճԸբ. 134. ուր Լմբ. *Զրպարտութիւն ասի, քանզի ոչինչ յանձանց նոցա կամ՝ի կամաց ունէր նիւթ մարտին, այլ՝ի զուր պարտաւորէր և չարչարէր զանանելին: Փրկեա զիս՝ի զրպարտուէ մարդկան. այսինքն՝ի չայրդանացն, զոր՝ի զուր պարտաւորեալ զմարդկային քնութիս, յարուցանէ թշնամին՝ի վերայ մեր՟: Որպէս և Ագաթ. *Ոչ զի զմարմինս իւրեանց՝ի տանջանաց երկրակոյսց՝ի զրպարտուէս ապրեցուսցեն՟:

ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. որպէս Չարաիւօսութիւն. ընդվայրհարուիւն. թշնամանադրութիւն. խՔՒՐԲ. *Մի առ զրպարտութիւն, այլ յիրաւի ամբաստան առնել. ՓԻԼ. Ֆ. բան: *Սուտ է զարձեալ առ՝ի ձէնդ զրպարտութիդ բանդ. կ՚ըզ. գԽ: *Մի և մեք զրպարտութիւ պատճառս տացուք զրպարտչացն. Խոր:

ԶՓԱԽՃԻՄ կամ ԶՓԱՂՃԻՄ. ֆ. Խրբ փախչելով փախչել. խուսափել. ՓԻԼԸ-ՓԻ. *Ոչ տայ զանձամբ զառաջանել և զզփախչել ուրեք. Վ՟ՀՕՐ. Է:

ԶՓԱԾԱՆԻՄ. ԶՓԱԾՈՒՄՆ. Տ. ՍՓԱԾԱՆԻՄ, ևն. *Տէրև բանչարոյ ըզփածեալ ունէր զմիջօք իւրովք. Վրդ հց. ԽՀ: *Անփառացի՝ յաղագս չքվնաջատեալ զփածմանն՟. այսինքն մարմնոյ զգեցուելեան. յն. ἔνδυμα. Ոսի. յհ. Բ. 34: *Ղեռնջակ մի զփածուցեալ էր նմա. Վրդ հց. Է:

ԶՕԴ. ի, ից. գ. Σύνδεσμος. Conjunctio, vinculum. Ցօդ առուր, որպէս սերտ միաւորութէ, և իր միաւորիչ պնդութիք. զուգակապ. չաղկապ. կապ. պաղ, և լեհիմ. *Եթ՚ի վերայ ամենայնի զսէրն, որ է զօդ կատարմանն. Կոլ. ՟գ. 14. (ուր դրի և վերպակաս զարդ, փոխանակ գրելոյ վարդ:) *Գովաբկոս քիացի, որ զերկաթիայ զօդն ի մացառ. Եսա. ԽԸ. Բ:

ԶՕԴԱՄԱՆԵԱԼ. Մանուածով զօգեալ. կցկցեալ. արուեստակեալ. *Զզօդամանեալ զնարդախութենան ասէ. Վանակ. յոբ:

ԶՕԴԵՄ, եցի. ն. Ζευγύω, ἐπυζέυγνυμι. Jungo, ādjungo. συνδέω, colligo, (gas,) connecto. Ցօդել պնդութիք ընդ միմեանս. զուգել. յարել. կցել. չաղկապել. միաւորել զոր ոք և օրինակաւ. պաղլամագ, փաղաղ. *Զօդեալ կամարքն հնոց գեպ միմեանց. ՟գ. Ի՟գ. Ը. 6: *Ա յօդսէի ինչ զօդեացուք յատաչին անդր. Ը. Ա. 33: *Ոչինչ՝ի կարգին նշանակեցաք, այլ զօդիմք աւասիկ. Խոր. ա. 31: *Ի մի լուծ կշռոց զօդեցից: Ի մի կերպարան տեսակի զօդեաց: Մի զօդեցաւ քո յերկուց դրոյթեց: Արձան անձնական իմաստիւք զօդեալ. Նար: *Զինչ է՝ որ զօդէ մարդ՝ի սրտե անուի իւրմէ յետ ընդունելոյ պատուիրանին, այն դառնութէ է և տուռթէ: Զօդեալ յօդեաց զպատճառ պատանեկին. Եփր. Ի՟գ:

ԶՕԴՈՒԱԾ. փոխանակ գրելոյ զՑօդուած. (զորմէ տես՝ի տառն Ց.) իբրու նովին նշանակութիք Ցօգ. զօդ. կապակցութէ. *Ո՟չ... զօգուած ճներաիցն բաժանեցեր՝ քակտեալ՝ի միմեանց. Նար. ԼԸ:

ԶՕՀԱԼ. Տ. ԶՈՀԱԼ:

ԶՕՀ. Տ. ԶՈՀ. պ. վԻՒ. ուստի յայլորդ ածանցք:

ԶՕՀԱՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶՕՀԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Սակաւապիտուէթն զօհասատցուէթ արձանն փշրել. Լմբ. ՟ոլ. (ապ. սահասատացուէթ զահէլատատացուէթեն):

ԶՕՀԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Αἰσχροκερδής. Turpilucris, deditus turpi lucro. Որ քաղէ ագահութիք զյոռի չոհս. արծաթասէր լիրբ՝ յամբ և անարգ. լատ յն. αἰσχρός. շահ. *Մի զօշաքալ, այլ հիւրասէր, բարեսէր: Մի գինեսէրս, մի՛ զօշաքալս. Տիտ. ա. 8: ա. փԽ. գ. 8: Խակ՝ի Հին. Բա. գնի. *Զօշաքալ, փառասէր, կամ անիրաւ կալ չառաւուս՟:

ՏՀ. Խրբ ԶՕՇԱՔԱՂՈՒԹԻՒ. ատենաւոր ագահութիք և անյագութիք. *Ընտանակ որկրոյս տուէթէն զօշաքաղ չղջի. Մագ. ծԸ: *Տէր յորոց պարդևես մեզ, տամք ուսմք. և որք առնուն, զօշաքաղս (կամ զուշաքաղս) առնուն. վրդ հց. ծԸ:

ԶՕՇԱՔԱՂԵՄ, եցի. ն. լ. Αἰσχροκερδέω. Turpiter lucrum facio. Լիրբ և անյագ ցանկութիք քաղել զդրամս. որպէս և զօշտեալով կամ լրբուէթիք չնաչալ որսալ զմարդիկ. *Մի պատիր բանիւ քո զօշաքաղեացես, և բարքանկսցես. Ճ. Բ:

ԶՕՇԱՔԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Αἰσχροκερδία. Turpis questus studium. որ և ԶՕՇԱՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. Աւելաատացուէթի. չար ագահութիք. անասէր և պիղծ չահախնդրութիք. *Թիւրեցան զհետ զօշոքաղուեն. ա. Ղգ. Ը. 3: *Վերակացու լինել... մի զօշաքաղութիք, այլ յօժարութիք. ա. պեպ. Ե. 2: *Ոչ զուր ի ժողովրդոց տրտունջ առնել վասն մարդասէրաւոր զօշաքաղուէ. Եւէն. Ը: *Վասն իւրեանց զօշաքաղուէթէ, զի պիղծ են ամենայն չահ՚ք նոցա. զի մարդկան մահ հուսամք գտանեն նոքա զօգտուէթեան իւրեանց. Եէր. փԽ: *Ասա եւթէ զօշաքաղութիք ածիցի, զՀարկան միայն պահանջել. Կանան:

ԶՕՇՈՏ. ա. Ըստ չէն բա. մեկնի, *Ձիմար, կամ անյագ, կամ անասուակ, կամ հեշտասէր՟: Ալմանի է Զօշ կամ զոշ, զուշ. պ. վԻՒ. այսինքն Ցոռի, զազիր. և յածանցս իւր վարի որպես Ցայրատ, պակշուտ, և ցանկասէր անյագ, որ աչս արձակէ յամենայն իրս:

ԶՕՇՈՏԱՒԱՐՔ. գ. վարք անառակութիք. ցանկասիրութիւն. պագշտուէթի. *Առ սակաւ սակաւ տալտուկ չարութիւն՝ի վայր արկեալ զզօշտասվարսն՝ չետ սակաւ մի լի դառնութիք գասաւ. Հմոմ. ասէ:

ԶՕՇՈՏԱԼ. Λίχνος. Liguritor; cupediis ita deditus, ut digitos lingat; procax. Անասէր ցանկասէր. ըստ յն. իբրու Անյագ լսուելիզող. որ ասի զաչսց ձգելոյ առ ամենայն ինչ անիսեր ցանկասիրութիք. *Մերձենան աչք զօշոտեալք և յանմերձենալն: Աչսց զօշոտեցելոց օգտակարտդոյս կազմել. ԱԲՔ. ԻԻՐ. Ե ազտ: *Ի գեղ փայտին գիտութեան զօշոտեալ. Ոսիեր:

ԶՕՇՈՏԵՄ, եցի. ն. Անյագ կացուցանել զաչս. որպէս լեհ պակշուտել. որասալ՝ի տես հեշտալի. կախարդել զտեսութիւն. *Ներին երին գոնեսուրութէն զաչս ամենեցուն զօշոտեալ յինքն գարձուցանէ: Գեղեցիկք և պայծառաքն զօշոտեն զաչս տեսողացն, և կախարդեալ յինքեանս գործուցանեն. Սարգ. յն. Բ. ևն:

ԶՕՇՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Αἰσχύνεια, τὸ λίχνον. Liguritio, catillatio, aviditas. ἔρεσις, appetitus, impetus. Անյագ բերուէն. ցանկասիրութիւն. աչսրձակութիւն. պակշուտութիւն. յայրատութիւն. ըստ յն. անյագութիւն. տեսչսեվա, հեվա, չեհվեի. *Ընթացի և ոսկի չսրժեն զաչսցն զօշոտութիւնս. Նիս. Երգ: *Զօշոտութիւն (այսինքն զզօշոտութիւն) ըզսահելեացն գեղեցիկ լեզուաւ կախարդեաց: Ո՟ զօշոտութիւն (յն. զզօշոտն) մեզ և ապաբարեաւ ոչղքեացէ զոյսվայն: Նենգաւոյս օձին բանաւորութիւն միշտ զօշոտութիք հեշ-

ոումեն քարչելաւ: Ոչ բարուք՝ պարզա-
հոգաց տակաւին և ցանկացելոցն զօշոտուե
(կամ զօշոտուն). Աթոռ. կրկին. Ն ապտպ.
Ն ծն: *Ցաչացս զօշոտուելի ախտացան
Աչից զօշոտուելի. Շ. ա. չԽ. իէ: *Լեզու
չարախօսուելոյ, աչք զօշոտուելոյ: Զգա-
ւելի աչաց զօշոտուելն նախ կապեաց ի սէրն
բերաբաէի: Անմոռաց երդքն զօշոտուելիւն
ցանկութեանն զայրացուցանէ յախտս և ի
մեղս: (Սաուանայ) որպէս զղջաւորակ գեղ՝
զօշոտուելին աճեցուցանէ. որպէս զղջն՝
զգածնուելի չարչարութեանն ուսուցանէ.
Լ յի. սղ. Ն ծղ. Ն ատ:*Աչացն ցանկութ,
և ձաշակելեացն զօշոտուելոյ (ի դրախտին).
Սահման: Որոց ոչ յարմարի ասելն չհն.
ք ա. *Զօշոտուելի, սուտ պաճուճուելի ,,:

ԶՕՃՈՒԹԻՒՆ. Իբր Զօշոտուելի.*Ծա-
ռայ դանգիմ, և ոչ ,,, վասն սաստիկ զօշոտ-
ելեն, և անյագ ագահուելեն. Աւծր. Ք. 4:

ԶՕՐ, ոս, ոս, ի զօրուս կամ ի զօրէ.
լաց, լօգ. լինի և զօրաս, լով, լուց, լովք.
գ. Στρατία, τεία, τευμα, τος. δύναμις, λάος.
Exercitus, militia, copia. Խումբ զինուո-
րաց. գունդ և բանակ. սպայ. զօրս. հրէ,
աստէր, հէրէր, հիճահ, կիանգ. որ ասի և
ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ, ՀՒՆՈՒՐՈՒԹԻՒՆ. *Ցովաբ
էր ի վերայ զօրուն: Ցովաբ, և ամենայն
զօրն նորա: Որպէս զօրք քո՝ զօրք իմ: Զօ-
րավար զօրաց, կամ զօրուց: Եմուտ ումն ի
զօրուէդ: Իշխանք զօրուն: Զօրօքն իւրովք:
Զօրու ծանուցԱմենայն զօրք երկնից (հրեշ
տակք): Բազմութիւն զօրաց երկնաւորաց.
ևն: *Զընտիր ընտիր զօրուց խոց ,,. յն.
հզօրաց. Ո ՀԷ. ա. 15: *Ցաղագս զօրուն
սատանայի. Բր. լՀ:

ԶՕՐ ՀԱՏՆՈՒԼ. Συλλοχίζω, συλλογίζω.
Concenturio, delectum habeo. Զօրաժո-
ղով առնել. ընտրանաւ զօր ժողովել. * Ի
գալստեան ամին միւսոյ՝ զօր հատանէր, այր-
ևէի առնէր. ա. Ա. Ք. 28:

ԶՕՐ ԱՌՆՈՒԼ. Նոյն ընդ վ. *Զօր սրա-
րեալ զօրավարն սպարապետն մանուէլ.
Բ.ա.ղ. Ե. 44:

ԶՕՐ. որպէս արմատ Զօրեղոյ. Զօրուն.
ոյժ. (Լծ. Թ. վ.ա). *Մինչդեռ զօրն և ո-
գիքն անդէն կային. Ք. Ա. ՃՔ. 45: *Զօ-
րաւ ունծաւ. Դան. ՃՁ. 13: *Փրկէր զօրու
իւր նիզակին. Գր. պշ. ԷՀ:

ԶՕՐԱԲԱՐ. Տ. Իբր Հզօրեղագէս. ուժ
գին. ա.ծ.վ. զօրաւոր: *Սպառ երկրին զօ-
րաբար մարտնչին ընդ հոգի: Կռուիմ զօ-
րաբար ընդ նոսա: Ոչ Թողլ տայ աէր զօ-
րաբար պատերազմիլ ընդ նոսա. Վ.ա. Հդ.
Ճ. ՃԳ. իէ:

ԶՕՐԱԳԼԽԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սէալ
հոգւոյն անձին կամ իշխանութեանն զօրագլխի.
*Որպէս նաւի զօրագլխական.:(Խաբռոպան
էալայի) Փիւ. էւ. Ք. 44:

ԶՕՐԱԳԼԽԱԿԻՑ. ա. Պաշտօնակից զօ-
րագլխի. *Քոյին կախարդութիւքդ զզօրա-
գլխակիցն մեր նախ տանջեցեր. Ճ. Բ:

ԶՕՐԱԳԼՈՒԽ, գլխի, խաց. գ. Στρα-
τηγός, ἡγούμενος, ἐπιστάτης. Dux exerci-
tus, praefectus militum, magister mili-
tiae. Գլուխ զօրու, կամ գնդի զօրաց. ա-
ւագ հրամանատար զօրաց. Ա զօրագլուխ
մասին ինչ բանակի՝ ի վայր քան
զՀԱ զօրավարն կամ զսպարապետան. Հէրէ
պաէբ. էալա, հէրպար. էէր. սէնէն, սար.
*Զօրագլխացն այլազգեաց. ա. Ճ. ՃԷ.19:
*Զզօրավարս, և զզօրագլուխս իւր. Երեմ.
Ճա. 23: Դան. Ք. 2: *Ի ձեռն պատուա-
ւոր զօրագլխի ուրուք: Զօրօք և զօրագլ-
խօք. Եւէն. Է. Ք: Իսկ Շար. *Նորահրաշ
պահապետ, և զօրագլուխ առաքինեաց ,,.
Լամ զօրավար, ըստ որում սպարապետ

հանրական:

ԶՕՐԱԳՈՑՆ, գունի, լից. ա. Ἰσχυρό-
τερος, δυνατώτερος. Fortior, potentior.
Առաւել զօրաւոր. հզօրագոյն. ատելի սա-
ծով. գՀաւելէլիձէ, հէսկինձէ, զօրլաճա.
*Զօրագոյն է քան զինս, քան զմեզ, քան
զքեզ. Լն:*Ցէր ընկրկեաց ինձ զզօրագոյնն
քան զիս. Դ.ա. Է. 13. *Առ երկիւղի յաղ-
թեցաս յայլմէ զօրագունէ քան զնա.Եզեկ:

Տ. Արիաբար. ա.ծ.վ. կրճ պէս. *Զօ-
րագոյն համբերեր տանջանացն. Ճ. Բ. (որ
ի Ճ. Ա. զարիսկանն):

ԶՕՐԱԺՈՂՈՎ. գ. Որպէս ժողովուին
զօրաց. կամ վայր ժողովելոյ զօրաց. *Ա-
ծին ժողովեցին ի քաղաքն նախճաւան.
զի անդ էր զօրաժողով իւրեանց զօրացն.
Բ.ա.ղ. Ք. 55: Ա՛յլ առաւել վարի բայիւ:
Ո՟ւ և *Ամազոնաց ի վերայ աթենայ զօ-
րաժողովին ,,. խմ, լինելն. Ե.ա. գր. Ք:
Ա՛յլ Վ.ա Հդ. Ճ. *Կամ յանապատի բնա-
կեցեալ, և կամ ի զօրաժողովոյ (տպ. ի զօ-
րաժողով) հղարձ ,,. խմ, ի մէջ միաբան
ժողովոյ:

ԶՕՐԱԺՈՂՈՎ ԼԻՆԵԼ. Συνάγω δυνάμεις,
παρεμβολήν. Congrego exercitum, castra,
aciem. στρατεύω, ἐκστρατεύω, ἐπιστρα-
τεύω. bello invado, bellum infero, milito.
Զօր ժողովել. այրուձի գումարել, վաւել,
կազմել. և խաչալ պատերազմաւ. *Զօրա-
ժողով լիներ տիմոթէոս, կամ գեմոտր ար-
քայ: Զօրաժողով է յուդա: Զօրաժողով
եղև յհոս ի վերայ յովրամայ: Զօրաժո-
ղով եղեն ի վերայ երուսաղէմի: Մարախ
զօրաժողով լինի իբրև ի միջի հրամանէ
օրինօք. ևն:

Ասի և ԶՕՐԱԺՈՂՈՎ ԱՌՆԵԼ. Στρατολο-
γέω. իբր Զօր հատանել. ընտրանաւ զօր
գումարել. * Որ զայրուձիդ առնեն, զայր
ընտիր՝ ղէն ընտիր ժողովեն. սոյնպէս և
տէրն մեր ի զօրաժողովել առնել հոգւոյ՝
քննէ զբարս և գկամս մարգկան. կղ. ա:

ԶՕՐԱՀԱՂԱՑ ԼԻՆԵԼ. Στρατεύω.
Expeditionem facio. Զօրօք խաղալ, ար-
շաւել. գիմել. որ և ասի ԶՕՐԱԺՈՂՈՎ ԼԻ-
ՆԵԼ Ի ՎԵՐՑՈ. Իբրեալ պէ-իրաալ էհիճէ.*Զօ-
րահաղոյց լինցուք ի վերայ խուժադուժ ազ-
գաց. Պտմ. ագէտ:

ԶՕՐԱԿԱՆ, ի, ացս. գ. Στράτευμα, στρά-
τος, στρατία. Exercitus, militia, և cu-
stodia, (յորմէ և յն. κουστωδία.) անուն հա
սաքական. Զօրաւոր որեաք, կամ գաս
զինուորական. զօր. սպայ. և Պահապան զի
նուորք. հիճահ, աստէր, և պէ-ձիլէր, օրիա.
*Տացուք հաց զօրականիդ քումմ: Հասեալ
ի վերայ զօրականաս՝ սպրեցուցի: Ամե-
նայն զօրականի հետեւակաց խոց: Ուշիք
զզօրականն: Կնքեցին զվէմն հանդերձ զօ-
րականօքն. ևն:*Սէտուհ մի ընտրեցին յա-
մենայն զօրականէն: Մի ոմն ի քաջ զօրա-
կանէն հայոց. եղիւ. Է. Է: *Պռինթիոնն՝
գունդ ինչ զօրական էր. Կիւրղ. Լգ:

ԶՕՐԱԿԱՆ. Դուն ուրեք յէզականն՝ իբ-
րև հասարակ անուն, որպիսի Զինուոր.
Στρατιώτης. Miles. ձէնիձի, սէֆէրլի.*Զօ-
րական երկչոտ սարսէ ի փողոյ: Զօրական
երկչոտ լքանիէ զձեռս ի պատերազմի.Նե-
ղոս: *Զօրական և վկայ ձշմարիտ. ժմ:
*Հանդիպեցաւ նմա գէ մի ի նմանութիւն
զօրականի. Հ = Ց. յոանիս. 17:

ԶՕՐԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ է սէպհական զօ-
րու. զինուորական. *Աւարուն քաղաքաց,
և ապականութեան զօրական զօրութեանցն: Թա-
գաւորի ասի փառք զօրական զօրութիւնն.
Փիւ. ք. բաս. Ն էւ. Ք. 45:

Եւ իբր Զօրաւոր. քալ. *Զի զնախա-

հայրն յաղթօղ յուլցէ և զօրական. Լրէն.
ոպ. էրի: *Բաղուկ զօրական. Գ.ա.ղ:

ԶՕՐԱԿԱՆԱԿԱՆ. ա. Սէպհական զօ-
րականի. զինուորական. *Ձեռն զօրակա-
նական: Զօրականական ձեռն.Սէր. Ք.16:

ԶՕՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Զօրականն
գոլ. զինուորութիւն. էրէկի, հէճահէզի.
*Տեսանէմս զքալութեդ զօրականութեդ նո-
րա. ՃՃ:

ԶՕՐԱԿԻՑ. ա. Զինուորակից, կիմար-
տակից. հիճակակից. *Հաղորդք խաղաղու-
թեան, պատերազմաց զօրակիցք. Լոխ:

ԶՕՐԱՀԱՏՈՑՑ ԱՒՆԵԼ, կամ Լի-
նել. Զօր հատանել, որոշել, ընտրանաւ
ժողովել, կարգել. (յն. պէսպէս.) պէօնէ,
պէօլիս էնիճէ.*Հրաման տայր յոհա, զը-
րահատոյց առնէր ի վերայ բերդին: Զօրա-
հատոյց արարին, ընդ երկու զգօրսն բա-
ժանեցին: Զօրահատոյց լինէր, գայր պա-
շարէր. ա. Ա. Ք. 41: Ե. 20: Ղ. 63:*Ի-
րև զօրահատոյցն առնէր շապուհ զզօրս իւր
ի վերայ աշխարհին հայոց. Բ.ա.ղ. Ե. 4:

ԶՕՐԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Զօրօք մար-
տունչելն. Ճակատամարտ.*Ցիշեմ զառ գա-
լուհիս զօրամարտութեանն. Պտմ. ագէտ:

ԶՕՐԱՆԱՄ, ացայ, ցկր. լ. Ἰσχύω, (լծ.
հյ. իշխել). Possum, valeo. ἀνδρίζομαι,
in virum evado, viriliter ago. κρατέομαι,
κατακρατέω, fortificor, praevaleo. Զօ-
րութեի զգենուլ. ոյժ առնուլ. արիանալ.
զօրաւոր և զօրագոյն լինել. զօրել. քաջա-
լերիլ. ախրել. իշխել. *Զօրացիր, և քաջ
լեր: Զօրացարուք ձեռք լքեալք և ծունկք
կէռուցեալք: Զօրացարուք տէրամբ: Զօ-
րացան ի տկարութենէ: Զօրացիր ընդ
հզօն՝ որ ի քո յիս: Առեալ կերակուր՝ զօրա-
ցաւ: Ամէր, և զօրանայր հոգւով: Զօրաս-
ցի սիրա քո: Մեծ է զօրութիւ, և զօրանայ
քան զմեզ: Զօրացաւ ի թագաւորութենէն
իւրում: Ցաչխատութիւնս իւր զօրացաւ առ
ամն: Զօրացաւ ի նանրութենէ իւրում: Տայր
պատերազմ ընդ սէս, և զօրանայր ի վերայ
նոցա: Զօրացան ի վերայ ամուր քաղաք-
քացն. ևն:

ԶՕՐԱՆԱԼ. իբր Սասահանալ. զայրա-
նալ. առաւելուլ. ուժել. պնդիլ.*Զօրաս-
նային բարբառք նոցա: Մի զօրացին կա-
պանք ձեր: Բանն արքայի զօրացաւ ի վե-
րայ յովաբայ: Սաուլի, և ոչ հաւատաք զա
րայան ի վերայ երկրի: Մեծացաւ ծառն,
և զօրացաւ: Զօրանայր չարն, և բազմա-
նայր յոյժ ի վերայ երկրի: Զօրացաւ սով
յերկրին. ևն:*Զմիչաւուրք զօրացաւ սոճ.
կւիմա: *Զօրանան՝ ասեն՝ կապանքն. Խոր.
Ք. 58:*Լոյս իմաստից նորա զօրանայ. Վ.ա
հդ. Ք: *Ի մարմնաւոր լրա՝ իմաստնոյն խը-
րատք զօրանան. Խոր:

ԶՕՐԱՆՈՒՏ. ա. գ. Ուր է նիստ և կայ-
ան զօրաց. գաղարք զօրուն.*Պատահէ աւ-
գարու ի զօրանիստ գաւառին բուգնան.
Խոր. Ք. 25: *Քաղաքաւ զօրանիստս հաս-
տատեալ ընդ ամենայն երկիրն: Զօրանիստ
առնէ աստ քնակուելոյ զօրացն յունաց.
Բ.ա.ղ. Ե. 34. 35:

ԶՕՐԱՊԱՀԱՆԱԶ. ա. Ուստի զօր պա-
հանջի իբրև մարդաւարկ. պատահականն տալ
զինուորս թագաւորի. *Երիս մասունս աշ-
խարհիս հարկատու և զօրապահանջ լինէ
յօրինեցի: Պտմ. ագէտ:

ԶՕՐԱՊԵՏ, ի, ացս. գ. Στρατηγός, στρα-
τοάρχης. Praefectus militum, dux, impe-
rator, exercitus dux. Պետ և իշխան զօ-
րաց. զօրագլուխ. և Սպարապետ. հէրա-
հէր. *Եթէ ոք ի զինուորաց զօրապետի ի-
նչ, կամ իշխանի. Ոպ. յՀ. ա. 18: *Պա-

տուէր տայր զբաւական։ Հանգերձ զբաւականաւք։ Խոր. ՚Ա. 14։ Ֆ. 9։ *Զբրօք և զբաւականաւք առաքինորդեալք. Աբէ։ *Զբաւականն անյաղթ զբաւոյ (զՅն)... ծածկեցին. փիլ. ծ. բան։ *Զբաւականս խմբից նոցա (անմարմնական զբաւոց)։ Շար։

ԶՕՐԱՊԵՏԵԼ. տ. Զօրավարել։ *Սքա Թագիւ ազ պերճացեալ, և ոչ զբօրք զբաւապետեալ։ Շ. Վիպ։

ԶՕՐԱՊԻՍ. ս. Հզօրեղապէս. արիաբար։ *Ցաղթող զբաւապէս։ Արիանամ զբաւապէս. Նար. ծՁ. հա։

Եւ Տիրապէս. զբրութիւն և ներգործութիւն։ *Որ միացեալ է զբաւապէս ընդ հացին։ Լմբ. պիբփ։

Եւ Յաստակապէս. *Ընդ սա վանեալ Թշնամին զբաւապէս գևն պոռնկուէ. Վրք հց. Շ։

ԶՕՐԱԻԻՐ. ա. Սիրոյ զբրութիւն, զբրու և քաջութիւն կամ զինուորութիւն։ *Զօրաւորն լինել, և ոչ արծաթասէր. Պտմ. ոգ։

ԶՕՐԱՎԱՐ, ի, աց. գ. Ἀρχιστρατηγὸς, ἀρχιγὸς, ἄρχων στρατίας, ἡγεμὼν, ἡγούμενος, στρατηγός. Imperator exercitus, princeps vel dux militiae. Վարիչ զբրու՝ որպէս իշխան և առաջնորդ. իբրև ապաքաղեաւ ընդհանուր, և որպէս աւագին զբրագլուխ. ՚Ի ձեռս սիսարայ զբաւավարին յաբինայ։ Եա եմ զբաւավար զբրութեառն.. և առ զբաւավարն տեառն ղկեռու։ Դա լիցի ձեզ սպարապետ զբաւավար զբաւոյդ։ Զօրաւորք զբրացն։ Ապացուսք մեզ զբաւավար, և գործոյնք յեդիպտոս։ Ի սկանել զբաւավարացն իսրայէլի. են։ *Առաջնորդ և զբաւավար (զին) ձեզ կացուցէք։ Ձէ մեզ մարդ զբաւավար, այլ զբաւագլուխն ամենայն մարախրատաց. Եղիշ. է։ *Որպէս և հոմերոս ասէ՝ հովիւ ժողովրդոց գոլ ըզբարւոքն զբաւավարն. Պզաք. հինվ։ (Գառանի գրեալ և ԶՕՐԱՒԱՐ)։

ԶՕՐԱՎԱՐԱԿԱՆ. ա. Στρατηγικὸς. Imperatorius. Սկսկական զօրավարայ և զբաւավարութեան։ Իսկ ԶՕՐԱՎԱՐԱԿԱՆՆ. գ. է արհեառն, որ և ԶՕՐԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ կոչի. ի Στρατηγική. *Առ նաւավարութեի, և վարչութեի, և բժշկականն, և զբաւավարականն. Պզաք. օբին. Ֆ։

Եւ իբր Զօրավարօղ. առաջնորդօղ. Στρατηγικὸς. Ductor. *Ջմիոս վարչական իսկ, և բժշկական, և զբաւավարական ասացուք. Պզաք. օբին. ծԲ։

ԶՕՐԱՎԱՐԵՄ, եցի. լ. ն. Առաջնորդել զբրու կամ ժողովրդեան. և Զօրավար լինել, կամ կարգիլ. ՚Ստաւէրէի՝ էնէի, ՚Ստաւէր օլճափ. *Մովսէս զբաւավարեր եղից հրաբայեցաց յեդիպտոս. Եաս. ՚Ստ. Ֆ։ *Լուեալ էր ղզբաւավարելն ներսես հի. Խոր. Ֆ. 86։ *(Ցէրն մեր) չըկեալ լստ քաղաքացն, և զբաւավարեալ աշակերտացն, որպէս յետս Ժողովրդեանն. Աբէ։ *Ոչ ոք էր՝ որ սմա զբաւավարեր։ Մաժէժ գնեալ զբաւավարի՝ ի հերակլէ. ՁՀ. ԿՒ։

ԶՕՐԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Στρατηγία. Praefectura exercitus, imperatorium munus. Զօրավարն լինել, և իշխանութեի և առաջնորդութեի նորա. ապարապետութեի։ ՚Ստաւէրէի՝ *Եւ ես զոքայ զբանեայ որդի յովհաննէս փոխանակ նորա ի զբաւավարութեի. Ֆ. Ի. Ֆ. 35։ *Քաջ զբաւավարութեամբն կարծէր լինել գործ. Աճաբ. Կիպր։ *Հալածական առնէին զնա զբաւավարութեամբ տիւռոսի. Եաս. ՚Ստ. ա։ *Քաջն յեսու հաւանէր ի գահ զբաւավարութեն. Պիտ։ *Ցեսու յաջորդեալ՝ մանսէհ զզբաւավարութեն. այսինքն զառաջնորդութեն. Սարգ. յի. Ֆ։ *Զբաւավարութիւն կիւրղի. իբր զբաւավար առաքինորդելով. Կամբ։

ԶՕՐԱՒԻԳՆ, կամ՝ գրի և ԶՕՐԱՒԻԳՆ. Σύμμαχος, ἀντιλήπτωρ, συμμαχία, ἀντιλῆψις, են. Auxiliator, adjutor; auxilium, subsidium. Հզօրիչ. զբաւոյցիչ. որ ի թիկունս հասանէ. ՁեռնտուՀ օգնական. և Օգնականութիւն. կամ յն. պատեբապմա կից, թևակից, ընդունայն. ԲՒ ՒՒՀ. Ենոբ. փշմճը, նաբբ. *Ամենեքեան առքա զբաւվիգն էին որդւոցն զովայ. Սկ. յԲ. 9։ *Որդեակ, զբաւվիգն լեր ծերութեան հօր քում։ Մի լինիր զբաւվիգն մեղաւորի. Սիր. Ֆ. 14։ ծԲ. 7։ *Ո՛չ՝ի ասա յուսացեալ. այլ՝ի զբաւվիգն պաշտպան օգնականին ալդարոցն՝ այ։ Նորոգ իմն եգիպտ զբաւիգն օգնականութիւն. փիլ. Ի՛մաստ։ *Զբաւվիգն օգնականութիւն լեալ, կի յղէ նմա, են. Եաս. ՚Ստ. ա։ *Զբաւվիգն օգնականութի լինել նմա։ Աւնու իւր զբաւվիգն օգնականութիւն զբենդեգէոս. Խոր. Ի. 17. 19. Ե. Ֆ. 46։ *(ԱՃ) լիցի քեզ զբաւիգ առ թշնամին ադդարութիւն. Ճ. Ա։

Կամ Մարտակից. գործակից. պաշտպան. Հատագով. *Բարեկամս և զբաւվիգն հռոմայեցւոց հանելոյ զՀրէայս. Եաս. ՚Ստ. Ի։ *Գրիգորիոս երրորդութեն զբաւիգն. Ոսկ. Ա. (տպ. քարոզն)։ *Ոմանք՝ի նոցանէ չար խորհրդոյն են զբաւվիգն. Լմբ. ոչ։ *Եւ աղօթիւք առ ԱԾ՝ եղեր մեզ զբաւվիգն. Շար։

ԶՕՐԱՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Քաջալերութի. փոյթ. գայրէի. *Ըստ զբաւացելութեի մեր յայտնել զինքն (խոստացաւ ԱԾ)։ Վրդն. Եւ։

ԶՕՐԱՑՈՂԱՏՐԱԳԵՍ. ս. Δυναμοδότας. Virtutem suppeditando. Զօրութիւն տալով. զբաւացուցանելով. *ՍԷՅն զբրութեաց առ նա որպէս սկզբնազօր զբաւորաբար դարձեալ. և առ երրորդն զբաւացուղատարաւ պէս և ԱԾ առատաձեռնաբար եկեալ յաջակ. Դիոն. Էրփ։

ԶՕՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐνισχύω, κατισχύω, δυναμόω, κραταιόω. Corroboro, fortifico, munio, են. Տալ զբաւանալ. քաջալերել. արտաւնդել. և Հաստատուն առնել. ամրացուցանել. զբաւորել, սիրտ տալ ածխելել, ամրընել գործել. զբրութիւն տալ. Խոսիր զբաւացուցանեմ զքեզ. Ես. ԽԱ. 6։ Ես. ԽԱ. 7։ Ես. ԽԲ. 2։ Ես. ԽԳ. 5։ Ես. Ջ. 3։ Ես. ԽԲ. 7։ Ես. ԽԳ. 8։ Սոցին հանգոյն և յայլ գիրս պէսպէս ոճով. *Անմիտք, եթէ ած սկսաբանայ, ոչ է՝ որ զբրացուցանէ. ՁՀ. յԲ։ *Ի յաղթութիւն զհայոց գունդն զբրացոյց. Խոր. Ֆ. 9։ *Զբր ած կոչէ (՚ի վրէժխնդրութի), զբրացուցանէ՝ի զէնս. Մխ. Երէմ։ *Զբրացանէ՝ի պահպանութի պատուիրանաց քոց. ԺՀ։

ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Δυναστεύων, են. Ա՛յն՝ որ զբաւացուցանէ. զբաւորացնօղ. *Զամենայն զբրութեաց զբաւացուցիչ՝ զղղրմածն ած. Ֆ. ՀՀ. Ը. 4։ *Զբաւացուցիչդ երկնաւորաց և երկրաւորաց. Շար։ *Պահ՛ք զբաւացուցիչք են հոգևոր վրաց. ՁՀա. Ը։

ԶՕՐԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Ἰσχυρὸς, ἰσχύων, δυνατὸς, δυναστὴς, κραταιὸς, են. Fortis, potens, valens, robustus, են. Որ ունի զոյժ և զզբրութի, կամ զբրէ. զբրեղ հզօրաւակ. կարօղ. արի. կորովի. քաջ. ժիր. բուռն. սաստիկ. պինդ. ոՃնէ, ոՃնէլ. ապիղօղ, սրպոպ, ֆբրՃ, ֆբրուի, ամաբ. փովՎՒՒի, ՃեպպԲ, էեոՒին, Եավնէլ, զբբլաս։ *Ի վերայ զբաւորացդ զբաւոր քննութի հասանէ։ Ամք զբաւորք։ Զբաւորքդ զբրութի կի ուժով։ Զբաւորքդ ժողովրդեան։ Զբաւոր քաղաք, կամ պատերազմ։ Ամբ հզբզբր, և կին զբաւոր։ Զբաւոր էր գրովք։ Քան զամենայն ինչ զբաւոր է ԱԾպաշտութի. են։ Իակ Մփր. ծԲ. 26. *Ամբ յայ ամենայն ինչ զբաւորագ. իմն որպէս չն. էԷզ. ծնատնի, հնարաւոր, զբրեղի, կարելի։ *Ամանք զբաւորք. Խոր. Ա. 9։ *Առ ամենայն հնարս զբաւոր։ Զբաւոր առ կենդանութի. Նար. ծԲ. ԽԷ։ *Զբաւոր ւմր է զամենայն ինչ առնել,ց. այսինքն զբրե. Մխ. Երէմ։ *Ոք՝ի տիրապէս ՃաշակուՀն ոչ եղեն զբաւորք վայելելոյ. այսինքն ոչ զբրեցին. Լմբ. պիբփ։

ՏՀ. Իբր Հզօրեղապէս. արիաբար. *Անխափան և զբաւոր գնան զառաքինութեն ՃանապարՀ. Խոսր։ *Դու ընդ նոսա մարտիր զբաւոր. Լմբ. ոգ։

ԶՕՐԱՒՈՐԱԲԱՐ. ՏՀ. Արիաբար. քաջապէս. ուժգին. *ՍՀցն զբրութեաց առ նա որպէս սկզբնազօր զբաւորաբար դարձեալ. Դիոն. Էրփ։ *Զբաւորք զբաւորաբար խուզեսցին. Բբս. աբէեց։ *Ի կռուարանի այսր յաւիտենից զբաւորաբար և արիապէս, կի թէ հոգեպէս՝ պարտեաց՝նար. ՏԲբ։

ԶՕՐԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Δυνατώτερος. Potentior, են. Առաւել կամ կարի զբաւոր. զբաագոյն. *Կալի զբաւորագոյն քան զմեզ եղեր. Ծն. ԻՀ. 16։ *Զբաւորագոյն իցէ, թէ անաւագ. Թոռոց. ծՁ. 19։ *Բնութի զբաւագոյնք՝ի վերայ սկարագունին իբրու՝ի վերայ մեռեալ մորմնոյն յարձակին։ Նա կասուլ դարձեալ՝ յորժամ պէսք լինին զարմանս մաքրել, զբաւորագոյն է. Փիւ։

ԶՕՐԱՒՈՐԱՆԱԼ. Տ. ԶՕՐԱՒՈՐԱԼ. *Զբաւորանայր բարբառ ամբռնին. Նիս. Երան։

ԶՕՐԱՒՈՐԱՊԵՍ. Տ. ԶՕՐԱՒՈՐԱԲԱՐ. *Քարոզէր զբաւորապէս, և առանց յապալման. Ճ. Ա։ *Նա այլ ևս զբաւորապէս սկսանի մարտնչել. Վրք հց. ԽԲ։

ԶՕՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶՕՐԵՂՈՒԹԻՒՆ, և ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. *Զանփոխոխոսել (՚ի)... զզբաւորութի, զկանխագիտութի. Ա. Ը։ *Զզբաւորութեն ուժգնութի չարժանն. Եփբ. Ի.Ֆ։

ԶՕՐԵԼԻ. ա. Կարելի. հնարաւոր. որ ասի ըստ յն. և Զօրաւոր. δυνατὸν, possibile. *Ամենայն ինչ քեզ զբրելի է. Նար. ՃԸ։

ԶՕՐԵՂ, ի, ից. ա. Զօրաւոր. կալօղ. ուժգեզակ. արի. քաջ. բուռն. ուժգին. և Տոկուն. գաւվՎՒՒի, ջբլաս. *Մխիթարեցան՝ի բանից անոի յոգայ՝ի զբրել և՝ի դեղեցկի. Ը. Ֆ. ծԲ. 17։ *Զօրեղ ապխոյեանք, կամ Հատագով, կամ զէն, կի սպեղանի։ Ի պատմ զօրեցաց։ Զօրեղն ինքնէ՝ կամ ինքնիշխանութէ։ Զօրեղ դիմագրաւել կամ ուժգնել։ Զօրեղ երթ մամբ։ Նար։ *Զօրեղ ընդգիմամարտ, կամ զբաւոր։ Զօրեղ նուէր աղերսանաց։ Ախ-

ակից զօրեղաց. Սիմ. ած. *Զօրեղ հան-դերձ անկասկած լուանալեն. Վրք հց. Ե:

ԶՕՐԵՂԱԳՈՅՆ. Տ. ԶՕՐԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. Κραταιότερος, ἰσχυρότατος, ον. * Եւ քան զհին զօրութիւնն զօրեղագոյն ևս. Փիլ. Ինմաստ: *Յալագաս այ զմեռաւ ածեալ, զօրուբ-եակ գոլով նորա զօրեղագոյն, գեղեցկուբ-վայելչագոյն. Աբէտ. Ց: *Ի զօրեղագոյն դիմաց նորա պատկառելով. Ճ. Ա:

ԶՕՐԵՂԱԿԵՐՊ. ա. Զօրեղ կերպա-րանաւ, տեսլեամբ, կերպիւ. * Մարքա-վայլ վայտ զօրեղակերպ հոգիատունկ, պատճառաք փրկուեն ազգի մարդկան. ԳԽ:

ԶՕՐԵՂԱՊԷՍ. ն. Զօրաւորապէս. հզ. զօրեղապէս. կարողապէս. քաջ. և ուժ-գին. ածող. գոովչէր ինչ, եաշող, զօրաւ-ձա. *Ո՛վ ես դու տէր, որ զայսպիսի անցս ընդ իս զօրեղապէս գործես. Ռութ. գծ: *Չլեզուից մեծուքեի փոխէ զօրեղապէս ի սիրտս ծովու. Նար. ի: *Զօրեղապէս ի Թիկունս հասեալ. Վրդ. Եւ: *Նախ եղելոցն տեղեկութեի՝ զօրեղապէս ապաւայ-ցին տայ գՀաւանութեի. Սիմ. Ես: *Ածա բայ և զօրեղապէս կարող էր զամենայն ինչ առ ի բարին մեր անուանել և հրաւիրագոր-ծել. Ոսկիփ: *Զօրեղապէս ձեռն եա, և յերիւրեալ հաստատուեաց զմերումս բնուեք կառք. Լբ. Եսթ: *Զօրեղապէս տան Ջեզից զգա. Ճ. Ա:

ԶՕՐԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Զօրաւորութի. կարողութի. ոյժ. բաւականութի զօրուե. գոովչէր, գոոգրէր. *Ալով քո՝ նորագուե, և մաատմբ քո՝ զօրեղութի: Քո ինքնաւորդ զօրեղութբ որդի այ՝ գԹածաբար ատող Յացուսցես: Ալարչութեգ զօրեղութի վա-նեալ են կայծրութիք: Զօրեղութի ան-վթարելի. Նար: *Խանգարիչն խորոյելի տզոր և կնատ զօրեղութբ նկրտի խափա-նել. Ցհ. Իմ. ԽԳ:

ԶՕՐԵՄ, ելի. է. Ἰσχύω, δύναμαι. Va-leo, possum. Ունել զօրութի բաւական. կարող և զօրաւոր գոանիլ. իշխել՝ ըստ ո-րում ձեռնհաս լինել կարել. բաւել. գա-մագիւտ լինել. հնարել. տոկալ. և Զօրա-նալ. զգեմ ունել. կենալ. ապիներ, ճար ը-նել, օգտել, դիմանալ. գտաքը օլգոփ, եգիե պիրիե, *եաբ եմիե, եաբամգ. * Մրիթէ ոչ կարէ վրկել ձեռն իմ, կամ ոչ զօրեմ ապ-րեցուցանել. Ես. ծ. 2: *Հազիւս հազ զօ-րեաց զանտեսանելոյն զեւսոյնն առնուլ. Փիլ. Ինասփ: * Չինքն ընդէր ոչ զօրեաց պահել կենդանի. Եսթի: *Ոչ զօրեին տա-մի նահատակ. Շար: *Ոչ զօրեցին զօրաւոր կատաղութի Թշնամեացն. Ցհ. Ին: *Ոչ զօրել մեզ գոյնագղութեց նորա. Խոր: *Զօրես նորոգել, կամ վրկել: Զօրես առ ելիցն հնար: Զօրեացե առ մաքրութիւն: Որ ոչ զօրեաց առնն վրկութեան: Կենաց ինձ զօրէ: Զօրէ սատակման: Դիւաց բըռ-նութեց զօրէ: Որք զօրեն սոցին, որպէս նա՝ նոցին (այսինքն զօրանան ի վերայ). Նար: *Ա յաղթիկ ոչ զօրեցին առ ակարութիւ մարդկան ,,. այսինքն չօգուտցին. *եաբ եմ-գեթիէր. Սարգ. ա. պ. ա: *Յորում զօրէ հնար սխալային՝ վառեալ փչմամբ մեղաս-սիրին. Յո որդի:

ԶՕՐԻՆ. նիս. սեռ. հնդ. որպէս յատ-կացուցիչ. ի հայցականէ բառիս ՕՐԻՆ. նոյն ոձ է և ի յն. Τρόπον, δίκην, καθά-περ. Juxta, modo, more, in morem, ut, velut. Ըստ օրինի և կարգի, այսինքն Ըստ օրինակի. ըստ կերպի. ըստ նմանութեան. հանգոյն. ըստ. որպէս. իբրև. պէս, նման, նէրպ. նէրպով. նիպի, փսաը:*Զօրէն երկոց, կամ չարագործաց, կամ տալոյց անմտաց. Ը. Ի. Յ. 6: Գ. Ի. Ջ. 10: Իմ. ԾԸ. 24: *Ամենայն ոք յանձինիւր տուն զօրէն բարուց հայաստան մարդկան անձկացեալ էին. Բաղ. Բ. 20: *Զօրէն կոկեցելոյ իմն մա-մոյ: Զօրէն խոզն ի տղմի կելով: Զօրէն ուխից, կամ քաջ բժշկի, կամ բոցոյ, կամ աղբեր. Փիլ: *Զօրէն գովելոյ (այսինքն գո-վելոյ) գլուխ սմբառնայ. Նար. Կ:

՛ն. և ը. Օրինակ իմն. իբր. իբրու. զոր օրինակ. որպէս Թէ. *Զօրէն տարաշ-խարհիկ և անյարկ: Զօրէն աճառապիղծ չղնջայիւք կապուամն: Կաչկանդեալ զօրէն երկաթապինդ լիներ կապանօք. Պիտ: *Ա-կամբ՝ զօրէն հայելեաւ (յն. հայելոյ) զե-րևեցելոյն զտեսակ յինքն ընդունի. Նիս. Երփ: * Զօրէն՝ որք սպառազինեալն կամին ընդդէմ Թշնամեաց. Մագ. ԼԸ. իսկ անդ. ի. *Որ ոչ զօրէն իմն սովորական նահապա-տուեալ,,, իմն, ըստ սովորական օրինի: Ա յլ Նար. ԼԸ. *Որ զօրէն ունի խայթոցայ կարճի ,,, իմն, զօրինակ, զնմանութի, որ-պէս անուն պարզապէս:

ԶՕՐԸՆՏԻՐ ԼԻՆԵԼ. Հաւաքեալ զօրս ընտրանաւ, կամ առ ինքն կոչել զզօրս ըն-տիրս. * Դարձաւ յոլիւաման, զօրընտիր լիներ, զծերակոյսն ի խորհուրդ կոչեր. ա. Դ. Ք. 35. յն. լոկ, եկեղեցացոյց զծերս:

ԶՕՐՀՆԱՊԱՀ. տ. Διαπαντός, καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Per omne tempus, quotidie, semper. Ցամենայն օր. զամենայն աւուրս. միշտ. Հանապազ. ամեն օր. հեր ինաւ, պայա. *Աննեկին խրախուեի զօրհա-նապազ. Յոբ. ա. 4: * Աւաքի իմ զօրհա-նապազ զոհէին... դիւաց. Ես. ԼԸ. 3: *Իակ զօրհանապազ, (այսինքն) Թէ՝ յամենայն օր, խոսր:

Կամ "Ολην τὴν ἡμέραν. Tota die. Զօրն ողջոյն. Բուբր օբը. պէսինաե ինաւ. *Վ ասն քո մեռանիմք զօրհանապազ. Սղ. խգ. 22:

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. (Ի բայէս Զօրել, և լծ. ընդ առձկ. գծ, զոբգ). Δύναμις, ἰσχύς, δυναστεία, κράτος, ἰσχύν. Vis, virtus, potentia, fortitudo, robur, facultas. Կա-րողութի. ոյժ. արութի. քաջութի. ուժ. դիւութի. սաստկութի. ամրութի. պնդու-թի. ոճ. գոովչէր, պիւհրե, ճեպր. երբ. կեպոբա, օգ. *Ըստ սուն և զօրութի իւր: Խորհուրդ և զօրութի պիտոյ իցեն ի պա-տերազմի: Գս է որ մեծութի և զօրութի: Ի նմանէ է իմաստութի և զօրութի: Դու-ա ագուցեր ձիոյ զօրութի: Ի պարանոցի նո-րա բնակէ զօրութի: Հզօրք զօրուբ: Զայն տեսան զօրութբ: Զօրութի է որ երկիր-ղածաց իւրոց: Դու սիրես զօրութբ ծո-վու (այսինքն ուժգնութեանց): Գործեցես զերկիր, և ոչ յաւելցէ տալ քեզ զզօրուե իւր (զարդիւնս). ևն:

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. Ἐνέργεια. Efficacia, operatio, actio, actus. Ներգործութի. գոր-ծունեայ յաջողութի. ազդեցութի. Ներգ-սիր: *Յայտնապես զօրութիքն այ՝ ի վերայ հասեալ... կիսամաշ դներ. Բ. Մ. Գ. 29: *Ըստ զօրութեն առ ի կարօղ լինելոյ հնա-զանդեցուցանել ըբ իւրև զամենայն. Փիլփ. Գ. 21: *Ո՛չ ըստ Եւթի բնութիւն է զայս իմանալ, այլ՝ ըստ զօրուն. Ոսի. չհ. ,. 31:

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. Կարողութի հոգւոյ և զգայութեց, և մտաւոր տեսութի. *Ամ-նայն զօրութի չէաս՝ կենդանական զօրու-թի միայն է. Խոսր: * Իմաստասիրութիւն ունի երկուս զօրութիս, զտեսականն և զգործականն. Սահմ. ծԸ:

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. Ո յժ բանի, նշանակուի, իմաստ. դիտաւորութի. *Եթէ ոչ գիտի-ցեմ ղզօրութի ձայնին. ,. Խոր. ծԸ. 11:

*Բազում ինչ նովին անուամբ ասին՝ որիչ զօրութիս ունելով. Եփե. ա-Եփեսս: *Չսկսա-ձառս և զզօրութի իրացն միայն յայտնի լով: Խօսողք բազուկք չածձայնոցն, և զօ-րութի մտացն ոչ հասուք: Ուսանել զչօ-րութիս պէսպէս իմաստից ի նորն պղատո-նէ. Խոր. ,. 13: Ը. 89: Գ. 62: *Չիւրա-քանչիւր ձեռնարկելոցն գիտել զզօրութի ,,. յն. ենթագրութի. ὑπόθεσις, hypothesis, vis. Նիս. Խազ. ,:

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. Հրաշք. սքանչելիք. *Ցա-նոսն քո զօրութիւնս բազումս ասարաք: Զքաղաքան՝ յորս եղեն բազում զօրութիք նորա. Մաթ. Ե. 22: ծ,. 20: *Եւ ոչ կա-րեր անդ և ոչ մի ինչ զօրութիւն առնել. Մրկ. Ը. 5: *Զօրութիք և նշանօք և արուես-տիւք. Գծ. Ե. 22:

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. Ὑπόστασις. Hypostasis. այսինքն Ենթակայութի, անձնաւորութի, *Ո՛չ յերկուս զօրութիւնս, և ոչ յերկուս երեսս չաժանեալ: Եթէ ոք յերկուս ե-րեսս կամ յերկուս զօրութիս բաժանես-ցէ, նզովեալ լիցի. Պգմ:

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. (Ի բառէս Զօր. թ. ւէրի). Δύναμις. Virtus, virtutes. στρατία, exercitus, militia. Զօրական. երկրաւոր զինուորուե. ոյժ զինուորական. և Զարդք երկնից. հրեշտակք, և աստեղք. զբր. ասէբէր. եբր. չապա. (յորմէ՝ Սպայ. պիճհի, և սբէաօթ, այսինքն զօրութբ, կամ զօ-րաց): *Զկառս և զհեծեալս և զամենայն զօրութիւն փաւաւոնի. Եւ. ԾԸ. 28: ծԸ. 14: * Հանել զտրդիան իսպայելի յերկրէն եգիպտացւոց՝ հանդերձ զօրութբ իւրեանց. Եւ. Ը. 26: * Բաշխեաց Ժողովրդեանն յա-մենայն զօրութիք իսրայէլի ... բիւրի մի հա-ցի. Ե. Ի. Գ. 19: * Ի շանաք զօրութեան (այսինքն զօրավարք). ,. Ճ. Ա. 5: *Տէր զօրութեց: Անուն տեառն ՚ի զօրութեց: Օրհ-նեցիք զնա ամենայն զօրութիք նորա: Բար-ձրացաւ մինչև ՚ի զօրութիս երկնից, և ըն-կեց յերկիր ՚ի զօրութիք երկնից և յպատե-ղաց: Երկիր եպագ ամենայն զօրութբ երկ-նից: Յարևու և ընդ լուսնով և ընդ ամե-նայն աստղբք, և առաքի ամենայն զօրու-թեց երկնից, զոր սկրեցինն, և որոց ծա-ւայեցինն: Զոր օրինակ ոչ Թուին զօրութիք երկնից, և ոչ չափի ասագ ծովու. ևն. Սղ: Դան: Ես: Երեմ. ևն: * Տէր զօրութեանց, այսինքն հրեշտակաց, զի հզօրք են զօրութբ, և զի զօրք են Թագաւորին երկնից. Խոսր. ղգբգ: *Զհական և հեռուակ զօրուե. Պիտ. ըսգ ֆէլսոֆ: *Զթրուեիք երկնայինք, և ան-մարմնոց զինուորութիք. Շար: *Երկնային զօրութիք անուանին ամենայն ճոխալին ի մատուռեիք. Դիան:

Եւ ևս՝ Առանձին անուն միոյ յինենակ դասուց հրեշտակաց. * Ի վերայ ամենայն իշխանութիւն, և պետութիւն, և զօրութիւն, և աէրութիւն. Եփես. ա. 21: * Զօրութեց և պետութեց. Շար:

ԶՕՐՈՒԹԵԱՆ. ՚ի սեռականն՝ ըստ երբ. ոճոյ, իբր Զօրաւոր, կամ զինուորական. *Զամենայն այր զօրութբ: Որդիս զօրուե: Ըղբ զօրութբ: Դպ. Գ. 29: ծԸ. 2. Ի. 46: *Կին զօրութբ ես դու. Հաւսի. Գ. 11: * Ա յր զօրութեց (յն. զօրաւոր). ,. Ճ. Ի. 31: *Ո՛չ է ձայն նահատակաց զօրութեան. Եւ. ԼԸ. 17:

ԶՕՐՈՒԹԵԱՄԲ. իբր տ. Արիաբար, ուժգին. * Գործէին զօրութբ զգործս. ,. Ճ. Ի. 8: *Բարձրացոյ զօրութբ զբարբառս քո. Ես. Խ. 9:

Կամ որպէս կարողութբ, այլ ոչ Ներգոր-ծութբ. լուէլեան. մատուռ սեւտութբ: *Որ-

պէս ՚ի մոմի զօրութէ՛ են ամենայն կնիքք, իսկ կատարելութէ՛ մի միայն ՚ի ներքս անդ տպաւորեալ է. այսպէս և յոգւոյն մոմաձեւ ելոյ՝ ամենայն տիպք պարունակին զօրութէ՛, ոչ կատարուածով. փիլ. այլաբ: *Զոր զօրութէ՛ միայն է հաւ, և ոչ ներգործութէ՛, և համբակ (աղայք) զօրութէ՛ միայն երկրաչափք և հռետորք, և ոչ ներգործութէ՛. Պղոտ. ւզվզ: *Զօրութէ՛ բաժանել զշարունակին, և ոչ ազգմամբ (այսինքն ներգործութէ՛): Սահմ. ծէ: *Պատուականաց գոյն է ներգործութէ՛քան զզօրութէն. Անյ. պօբէ: *Ցասէն պարզ բանիւ զմին՝ զօրութէ՛ և զմիւսն ՚ի ներքս փակէ. Լ՚է. ոփ:

ՋՕՐՈՒԹԻՒՆԱԿԻՐ. ա. Որ կրէ կամ ունի յինքեան զզօրութէ՛. *(Ա՛ խաչն) զօրութէ՛ուենականիկիր այնմ՝ որով կեանք յն. այս. ինքն կրօղ յինքեան զզօրուն կենարարին. Ածյ. բ՚ոչ՚է:

Լ

Լ. Զայնաւոր տառ՝ արձակ և անփակ՝ամենևին ՚ի հնչման, և երկար ըստ ամենայնի՛ն. և անուն իւր ինքնամբ ևւեթ հնչի է: Զայնիւ և ձեւով համեմատ է յունականին E, ε. այլ ՚ի տառադարձութէ՛ն գնի փոխանակ η տառի յունաց. իսկ ε, փոխի ՚ի է:

Լ-. Ընդդէ՛ ՚ի մէջ ընդ է, և ընդ ա. զորօրինակ էրէ, էրէ. լ՚էր, լ՚էր. ամենօրհնեալ, ամենօրհնեալ. ալէկոծ, ալէկոծ. որդեգիր, որդեգիր. բազէ, բազա. ազաւնեվաճառ, աղաւնեվաճառ, ազաւնավաճառ. եւրոպէ, եւրոպա. ևն. զի և ՚ի յ՚. ղ, և ա են լծորդ:

Լ. Է. Իբրև նշանակ թուոյ, նշանակէ եօթն կամ եօթներորդ:

Լ. Դրոշմեալ ՚ի սկիզբն կոնդակաց և նամակաց, նշանակէ՝ Ած, Աէ, Յանուն ՚ի. իբր համազօր երրայականին, էհվահ (այն է՝ Որ էն, կամ Էհեւէ) անուանն ՚ի, որ էր ասէն գրոչմեալ ՚ի Ձակատս խորհ, և ՚ի մատանեաց քահանայապետին. և զի տվին կինքեցաւ գերեզմանն առաւն, վասն ո՛րոյ ասի ՚ի Ըսր. * Որ անփակ գրով հաստատեալ քարտէզ՝ կնքի մատնեաւս. անկորուստ պահելով զմեզ հաւատով երրորդութեգ յն. այսինքն Էնն Ած կնքի Իւս. որպէս և Եբղն. Ֆթ. գրե. *կնքեցին մատանեաւ քահանայապետին, որ ուներ զանփակ գիրն գէ՛ անուն ՚ի յ»:

Վասն որոյ գեղեցիկ նուագէ և քերթողն մեր ՚ի խորհուրդ տառիս է. * Ի՛ն հաւէս մեզ քարոզէ, զԱրէնն ուսեալ ՚ի մովսիսէ, Թէ Ած էր ՚ի սկզբանէ, և ոչ ելեալ ՚ի յոմանէ. Շ. այբօթ:

Է. էի. մանաւանդ էն կամ էնն, էին, զէն, յէնէն. գ. *Ովս. Ens, Qui Est, Deus. Որ էն. Ած. ինքնագոյակ անեզ. Իսկ ըստ ինքեան՝ առաջին և հարկաւոր, որոյ են և գալն է նոյն. երր. Էհովահ. որ Թարգմանի և Ցէր. ընդերցեալ իբր պատմչի. ագաթ. Նայի. * Ցաղագս Էի՛ փոխանցելի է մեզ այժմ յապագայն գոյն արգապն էին ածա-

բանականն գոյանուհնուելի. Դիտ. ա՚ծայ: *Ած մեծ, է հուէթէ և հզօր: Զէին խնդիր ոչ Թողնուք: Որ շուրջ զէիւն են՝ առաքինութիւնք և մեծամեծք զօրութէ՛ն: Էին ՚ծյ: Զմիոյն և զարդարև էին: Զէն հապէս. փիլ. բագն. ևն: *Զէն ած, որ ՚ի մարդ կերպարանեցաւ. Եղիէ. է: * Որ զէն ած ուբանայ, ինքն լինելոց է չէ՛. ճ. Ա: * Էնն անեզ. Յհ. իմ. երբ: *Էիդ ՚ծյ: Հրաման ետ էիդ: Ի հրամանէ էին: Գոյանալոյն յէէն՝ հակառակ: Հեղեսալ ՚ի յէէն. ևն. Կաբ: *Էն ած՝ ամենազօր զօրութէ՛: Որ էն յհեսէթ որդի միշտ էէն: Օծեալն ած էնն ՚ի յէէն. Շաբ:

Ասի ուրոյն ուրոյն և վերից ածային անձանց. *Որ էնն, և եագ, և էդ ած. Շաբ: *Ի չնորհաց հոգւոյն ընկալան զերից էէն գիտութէ՛. ճ. Գ: * Արդ մի յանձանցըն միշտ էից, մինն ՚ի յերից այս անբաւից. Յ՚՚ երէ:

Է, էի, էք, էից կամ էոց. գ. տὸ Ὂν, τὰ ὄντα. Ens, entia, quae existunt, res. Իսկ եղական. առէք. արարած. որ կանս, գոյք. եղեալ ինչ. իրք. * Էն ՚ի հոմանուանից է. իսկ իմաստասիրութէ՛ գիտութէն էին է. Սահմ. ա՚՚: *(Ամենայն ինչ) բաղձալ է գոլ և կոչիլ. Անյ. պօբէ: * Զ էն ՚ի յէ կոչեցեալ. Սէբէր. է: * Իցէ ած էոցն. կուծ՚՚: * Սկիզբն լաւ և քաջ ամենայն էից՝ ած է. և առաքինութէ՛ բարեպաշտութէ. փիլ. ՚ծ. բան: * Որ զէաս էացոյց յոչէից. օրհնի ՚ի յէից. խոսբ: *Զար ոչ է յէէ, և ոչ յէաս, և ոչ էասցի. Ժագ. է: * Սուտ նաչն ոչ զի ՚ի յոչ էէ յէ ածէցէ, այլ ըստ լեալն փուխսեսացէ. Բբս. լաբ: *Ակն ՚ծյ՝ էոցն և գոյիցն է, և ոչ Թէ չէոցն. վանդ. յոբ:

Իսկ ՚՚. իոբ. ՚՚. 28. * Զանտոհմն աշխարհի և զարհամարհեալս ընտրեաց ած և զոչինչսն, զի զէսն իւիս խափանեսցէ յն. իսմ զոչինսոսիկ, որք յաչս անձանց ինչ մի կարծին:

Ա յլ յասէն փիլ. խմասփ. *Քերթողն՝ հոմերոս, բաղմաց էից քերթողաց, ըստ ա ուաւէլաղանցուէ ասի յն. իսմ ըստ յն. ոչ ՚ծյ, եւլոց, եղեւլոց, այսինքն մինչ են կամ գոն և այլ քերթողք:

Ես յասել Պղաթ. փխմ. * Իրն և իցէն սուս ըստ Ճչմարիտ բանին ոչ յարմարին, այլ միայն էնն յն. յն. տὸ Ἐστι. ly Est. իսմ, է, որպէս երրորդ գէմն էական բայ. իս եմ, ես, է. իբր զի մշտնջենաւորին ՚ծյ վայել է սիրապէս ներկայ ժամանակ. զի է անժամանակ և անփոփոխ և նոյն և նոյնպէս միշտ:

Ի՛. Տ. Ո՛վ. յէ. ա ա. այ, էէ. *Ի՛ մարդ, կամ՝ ի դեհենէն երկիր, կամ զարքայութէն պէտ արա. Սէբէր. ծ: * Ի՛ հողին կենաս բեր, եթէ երախտաւորիս ինձ, աս յինէն զոգի իմ. Հ. Հայ. ծա: *Ի՛ չարաբախտ յերկրէ ոչ տանջեցի զքեզ. Հ. հոկտ. լ՚՚: *Ի՛ եղեռնաւոր և յանկարծահաս սուիսն խաղացելոյ. Պիտ:

Ի՛ Զի. Ի՛ ԵՐԹԵՄՆ. } ſ. τὸ μὲν, τὸ δὲ. τῇ μὲν, τῇ δὲ. τότε μέν, τότε δέ. Nunc, nunc; tum, tum; aliquando, sive quod, partim, էն. Երբեմն. մերթ. և Իւիք, ըստ իմիք. պոպէ հեղ. էնահ, ե մէկ էողմանէ. * Կրակ ... է զի չիջանի, և է՝ աճեալ բորբոքի. Փաբպ: *Ի՛ մերոյ, և է երբեմն՝ զի երից երևոյթ. Զրաղոց անբերութէիւն եղեալ բաղում ժամանակս. Էր երբեմն՝ վն բազում անչափ Թօնից անձրևաց, և էր երբեմն վասն խորշակի և խառնուելոյ. փիլ. խմասփ: * Ի՛ ուրեք, զի քաջապէս յաղթեցաք Թշնամեացն, և է՛ զի նոքա մեզ յաղթեցին. և բազում այն է՛ որ յաղթող գտեալ եմք, և ոչ յաղթեալք. Եղիէ. է: *Ի՛ ուրեք՝ ուր բանիւ վճարէ, և է զի ձեռն գնէ. իգն:

Իսկ *Ի՛ ուրեք, զի փոքր է սոցա մաքրութէ, և էր՝ զի զազգն ոչ կամեցաւ անբաժ լինել. փիլ. իհ. ծա. իմն, ըստ իմիք, և ա իմիք: Նոյնպէս է և այն. *Ի՛ր զի նշանագ ցնորիցն պակչէին, և էր զի ոգւոցն մատնութէ՛ք լքանէին. իմ. ծէ. ւ կ:

Ա յլ յասէն փաբպ. * Ծառայեն մեզ. է՛ զի և սովորութէ՛ առնուն յանկչէլ յօրէնս մեր յն. իսմ, գոյ և այս, կամ դէպ լինի, զի. և ևս. որպէս և Նաբ. ծ. *Ի՛ զի և զչարին ... զնեաւ աստանօր, զայս պատճկեր բանի ընկալաբք յն:

Ի ՈՐ, ՆՆ ՈՐ. իբր ՈՒՆ, ոմանք. Տ. ԵՄ, և ՈՐ. Բայց ասի նաև՝ Ի որ, իբր Ի՛ զի, զոր օրինակ. *(Առելութէ) առ ոգհաս և վայրենաբարոյս առաւել զօրանայ. է՛ որ վը յափշտակելոյ ՚ի ժողովրդենէ միմեանց՝ ագահուե ախտիս, և է՛ որ յապագա հարըսատահարելոյ զընկերն՝ փառասիրութէ աղագաւ. Շ. ընդհանր:

ԻԱԿ, ի. գ. Զմի ասի՝ երբեմն որպէս Ի կի՛ էն, Որ էն. ծ՚Ովս. Ens supremus. *Զանպարագիրն էակ մարդացեալ... ողջագուրկեր. Նաբ. ւոս: * Որ համագոյթես հօր և որ հոգւոյն, անբաժանելի էակ միութէ (կամ միութէ), իսնարհեցար ՚ի ՚ի բարձանց. Շաբ. այսինքն որ եագ՝ մի ՚ի սըյ երրորդութէ:

Սերբ գ. ա. որպէս Իակից, արարչագործիչ. համագոյակից. Ὁμοούσιος. Consubstantialis, էն. *Որ էակդ ես ընդ հօր և սուրբ հոգւոյն (բանիւ ած): Ածածկին, որ զէակ բանին հօր ՚ի քեզ կրեցեր. Շաբ:

Արարատնդ՝ ա. որպէս Իացուցիչ. գոյացուիչ. արարիչ. Ποιητὴς. Creator. իսլւիփ. * Որ յանէից անմարմնական զօրաց էակ՝ հայր անուկղէն: Էիցս էակ ՚ի յանգոյից: Աքսօր զէակն համայնից՝ իսմանալեաց և զգալեաց: Անեզանեզիդ ած, և եղելոյս էակ. Շաբ:

ԻԱՆ, ի, էակք. կաց. գ. տὰ Ὄντα, ὄντα. Ens, entia. Հասարակ անուն եղելոյս առ հասարակ. է, էք, առէք. եղական գոյակ. արարած. գոյք. իր. իմն. ինչ. սփեղծուած, ինչ որ կայ, բան մը, բաներ. մախլսգ, մախլսգաթ. * Իակն որպէս առեակ բաժանիլ ոչ կարէ. (զի իբրև գերազանցական եզք սաորոգի զամենայն իրաց): Ո՛չ է էակն սեռ, այլ հոմանուն ձայն. Անյ. պօբէ: *Պետն մաքրութեան համայն էակաց՝ յն: Չորեքծագեան մասանց էակաց՝ անպատկառ խօսնակք. Նաբ. Իս. Ա առաջ: * Որ յիմնասունջն ասաց, եթէ էակքս ՚ի հոսման և ՚ի ծորման են. Շ. էոչէ:

ԻԱԿԱՆ, ի. ած. ա. գ. Ինքնագոյակ, անեզ. անեզական. իբր Ած. և Ածեղէն. Որ էն, և բնական. Θεῖος, θεῖον, ὁ Θεός. Divinus, Deus. * Իական ած, և արարիչ ամենեցուն: Իական զօրութէ, կամ անուն. Ագաթ: *Իական բանն: Իական բանին բնութէ՛ն: Իական բարեյոյն. Շաբ: * Իական լոյս, տեսութէ՛ն, յարակայութէ՛ն: Ըստ Իականին (ած) կշիռ բաշխութէ՛ց. Նաբ: * Որ չարժին և փուխոխի, չէ էական... Եւ որ էն՝ և չարժէ զամենայն, ինքն ոչ չարժի և ոչ փուխոխի, քանզի էական է և անչարժական է ... Եթէ՝ որպէս վկայենն, մի է սատճառ. ամենեցուն, և նոյն էական և մշտնջենաւոր, յայտ է Թէ այլքն ոչ էականք են, և ոչ մշտնջենաւոր. Եղնիկ:

ԽՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱՆ. ա. ՚Ցարժանեալ եօթն՝ հազարեան ամք (աշխարհի). Եղիշ. ծն։

ԽՕԹՆԴԱՐԵԱՆ. որ Եօթնդարուեանկեան. ՚Ցեամնէին զեւսապայծառ և գերահրաշերդ եօթնդարեան բոլորակացն և զչօաեկացն ըղ-կարգս. Եղիշ. ծն։

ԶԱՀՈՄԻԼ. Ըստ Հին բռ. Գաղտաձիլ. միաւորիլ։

ԶԱՀՈՄՈՒԹԻՒՆ. Ըստ Հին բռ. Ան-կայութիւն։

ԶԱՅԼԱԽՈՐՀ, ի.} Տես 'ի վեր անգր
ԶԱՅԼԻՄԱՑ. ա. } ԶԱՅԼԱԽՈՀ, և ԱՅԼ-ԻՄԱՑ։

ԶԱՆԳԱԿ. ՚ Ըարժեալ ծերն զզանգակն՝ գալ աշակերտին ... մատուցաւ զհարկանել զանգակին. Վրք հց. յ։

ԶԱՅՐԱԳՆԵՑՈՒ ՑԱՆԵԼ.Տ.ԶԱՅՐԱԳ-ՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. (որ ոչ այնչափ ուղիղ երևի.) ՚Այնպէս զայրագնեցոյց զանգամայոյծն սա-տանայ. Վրք հց. յ։

ԶԱՌԻ ԹԱՓ. ՚ Ելցուք 'ի վերայ նոցա 'ի կողմանէ ծովուն զառ 'ի Թափի. Գսմ. Հր։

ԶԱՏԱԹԵԻ. ա. Որոյ Թեք են զատու-ցեալք իւրք յիրերաց, կամ առաւել տա-րածեալ՝ որպէս 'ի սաւառնիլն. ՚Ի միաթե-ւաց մինչև 'ի բազմաթևս և զատաթևս, և կցաթևս. Պիտառ։

ԶԱՏԱՆԵԼ. ՚Ճշմարտապէս անուանի զա-տիկ տեառն, այսինքն զատուցեալ յամենայն հեթանոսականաց և հրէականաց տօնից: Զամենայն համարն բովանդակեցի զԺԲ կարգ. և զատի մեկնեցի զմի մի կարգ առ մի մի տա-րի. Շիր. ղոֆ։

ԶԳԱՅԱԳՈՅՆ. ա. կարի յոյժ զգալի, թանձր և յայտնի, շօշափելի. ՚Բայց զյոլո-վագոյն և զգայագոյն սուտ թէպ ձերոյ ու-քան անհնար է գալ զհետ. Ղևոնդ։

ԶԳԱՑԱԳԷՍ. ՚ Գրիգորիոս իմանալեաց տեսող, զձև մեծ խորանին ըզգայապէս չի-նող. Տօղ։

ԶԳԱՑՈՒՆԱԿԱՆ. Ըստ այլ ձ. գրի Զգայ-ունաւորական։ Վրք հց. ծդ։

ԶԳԵՍՏԱԿԱՆ. ա. Որինչ հայի 'ի զգեստ. հանդերձեղէն. ՚Զգեցեալ ունիս զարքունա-կան պատմուճանս, որ ոչ 'ի բնութէ թագաւո-րութեանս, այլ զգեստական (կմ զգեստակայն). Պիտառ։

ԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Զգենուլն. կրելն 'ի վերայ իւր կամ յինքեան. ՚Իւրով յարու-թեամբն շնորհեաց մարդկան զյարութիւն և զյոյս վերստին զգենլոյն մարմինն նորոգելոցն հոգւոց. զերծեալք հոգիքն անմարմինք և յանմարմինա-բար զգեցութէ թշնամւոյն. Ղևոնդ։

ԶԳՈՒՇԱԿԻ. Տ. ԶԳՈՒՇԱԳԷՍ. ՚Պա-հող զգուշակի լեր լեզուի և որովայնի և կո-կորդի քո. Վրք հց. ծ. յ։

ԶԵՆՈՃՈՒԻԼ, ռեալ. յ. Բառ անյայտ, թերևս յունախառն բարդութիւն (որպէս զօ-ղոպօտ. կամ զօնիպ.) Զօրանալ. կմ գօտե-րիլ. ՚խաչին զօրութեամբն զենոճռեալք. Ճ. յն։

ԶԵՏԵՂՈՒԱԾ. գ. Զետեղումն. փե-ղոսորոսն. ՚Զետեղուածն սա-ցա 'ի սմա և կարգուածն՝ սոսի միջոց. Անյ. հց. խմ։

ԶԵՏՎԱԶԵՂ, կամ ԶԵՏ ՎԱԶԵՂ. Բառ անստոյգ, որպէս Աչուանք. վազք. ՚Եւ զետվազեղ առեալ (այլ ձ. և վազ ա-ռեալ) գտանայն 'ի վերայ բագրեանգայ. Լաստ. ա։

ԶԻՆԱԶԳԵՍՏ. ՚ Գումարել զինազգեստ զօրականս. Շիր. փր։

ԶԻՆՈՒՈՐԵԼ. Ն. ՚ Որք հիրեանց ընչիւք զարդիւն իւրեանց զինուորեն ... Դնէ զինչսն՝ որովք զինքն զինուորեցին. Մխ.դփ.յօրէնս Բգ։

ԶԼԱՑՈՒԹԻՒՆ. ՚ Անուն զլացութէ (նո-րա)՝ հայր դանդի. զի որպէս բանից կարգ է ասել, ըղանդ առաւել քան զմեծ մեծա-րէր. Ղևոնդ։

ԶՂՋՄՏԱԲԱՐ. մ. Զղջացեալ մտօք. բե-կեալ սրտիւ. ՚Ի հոգեշահ և 'ի լուսաւորիս աղբերէն յայնմանէ լցցուք միամիտ զղջմը-տաբար. Վրք հց. ա.հին յ. (ուր նորքն և սպ. միամիտ խորհրդով և բարեզարդ խղճմտանօք։)

ԶՄԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՚ Անգամք յմի ա-րեամբ նորին զմայլեցուցէք ըզսիրտս. կե-րայք արտասուօք զմարմին փրկչին ձերոյ. Տօղ։

ԶՄՐԽՏԵԱՅ, ակի, տեաց. կամ } Որ է 'ի
ԶՄՐԽՏԻ, ւոյ, տեայ. ա. } զմրխ-տէ. կազմեալ 'ի զմրխտոյ. զմրուխտի. ՚Զորոց զգիրն եդաք ընդ երկուց թագացն զմրխ-տեաց. Գսմ. Հր. (գրեալ էր՝ զմրտեաց։)

ԶՆԻՆ, զննոյ, ով. որպէս Զննուն. քնին, քննութիւն, ընտրութիւն. ՚ Ներկագործ զըն-նով զննեալ՝ և կազմէին կերպասագործքն, ոսկեթել յօրինէին, զարդ հարսանեաց պատ-րաստէին. Շ. փող։

ԶՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՚ Զորս ծարաւի են այսմ գիտութե, զովացուցաք. Մխ. դփ։

ԶՈՒԱՐՃ. ա. մ. ՚ Անգ 'ի մէջ դրախտին՝ ցընծային զուարճ ուրախալից կենօքն. Տօղ։

ԶՈՒԳԱԾԻՆ. ա. գ. Զոյգ ծնեալ՝ որ-պէս երկուորեակ եղբայր. ՚Սկսեալ (կամ պատճառեալ) որդի միանիջենաւորաբար 'ի հօրէ՝ ոչ թողացոյց զնոյն կրել և հոգւոյն որդեպէսն (զծնունդ), և զկնի հօր զկարգն (երկրորդ անձն գոլոյ իւրոյ). սպա թէ ոչ՝ երկածին զուգածնացն հայր (լինէր), անժա-մանելագոյն առ կատարեալն թիւ (երրոր-դուէ). Պիտառ. հին. յ. գրեալ յաւուրս նա-րեկացւոյն, խորին տեսութք։ (Այն է ասելն ածաբանից, թէ բովանդակ հայրութին հօր եղերի առ որդին. կմ որ նոյն է՝ որդին ծնըն-դեամբ իւրով եղերէ զբովանդակ ծնողութի հօր. վասն որոյ հոգին ոչ կարէ լինել ծնունդ. այլ բղխումն. որով է անձն երրորդ։)

ԶՈՒԶԱՅ. գ. } (կամ Ուզայ. Ուզէ.)
ԶՈՒԶԷ, ի, ից. } Անուն և չափ դրամոյ իւրք. ՚Առնուլ ըստ գլխոյ բազում զուզէս արծաթոյ, և կնիք կապարեայ դնել յամե-նեցուն պարանոց։ Տայր կնիք կապարեայ դնել յամենեցուն պարանոցն, և առ մի մի կնիք պահանջէր բազում զուզայս, մինչև հասանել մարդկան յետին անանկութիւն. Ղևոնդ։

ԶՈՒՏ. ՚Հատանել 'ի նոցունց զխանութս արծաթոյ զըտոյ առ 'ի պէտս մարդկան. Ղևոնդ։

ԶՒՃԻ. գ. Անուն ծառոյ 'ի վիրս. ՚Հա-տին զծառն զուճի, և կազմեցին 'ի նմանէ վեց սիւն. Գսմ. Հր։

ԶՍՏԱՓՈԿ. գ. Փոկ՝ որ պատէ զգլխոյն. իբր անդրավարտիք փոկեղէն կամ մաշկեղէն. ՚Արտախուր՝ խոյր ասեն 'ի գլուխն ունել՝ նշանակ պատուոյ թագաւորին. զանկապան՝ խանջանումն. դարձեալ ասեն զարտախուր՝ զզարգարուն զստափոկն. ոչ թէ այնոքիւք կապեցան, այլ զայնս ոչ մերկացին, և կապե-ցին երկաթեղէն կապան և արկին 'ի հուրն. Վրդն. դան։

ԶՐԱՎԱՍՏԱԿ. ՚ Հայր լինէր զընթացս զրավաստակ աշխատութեանցն ոչ պահել. Ղևոնդ։

ԶՐԵՀԵԼ. Տ. ԶՐԱՀԵԼ. ՚Ած զրեհեալ զօրացոյց զմեզ ընդդէմ ախոյեան. Վրք հց. ծ. յյ։

ԶՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶՐԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ՚Առնելութիւք, զրկութիւք միմեանց, սպանու-թիւք. Ղևոնդ։

ԶՐԳԱՄՏ. գ. Տ. ԶՐԳԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. ՚Զինչ է աղքատութիւն. բարի առեցեալ. մայր ա-ռողջութէ, խափանիչ ամենայն ցանկութեց, ստացուած որիչ 'ի զըպարտէ (այսինքն ան-կողոպտելի). Պիտառ։

ԶԺԴԻՈՒԱԾ. Տ. ԶԵԴ. ԶԵԴՈՒԱԾ. ՚Հաս-տատեցան չիւք և զօդուածք ոսկերացն. Ոսկիփոր։

ԶՕՐԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Զուարճացուցիչ զօրու, կամ զօրն ողջոյն. ուրախարար յոյժ. ՚Ջէքն բախճանագոյն լսի, կմ զօրազուարճ. (զի ասի,) ջէքն այնքան դեղեցիկ էր պտուղն. Երզն. փէր։

ԷՕՐԱՆ. որպէս յն. ՚Αὐρα. Aura. Սիւք. մեղմ այեր կամ օդ. և Այգ. (որ է լտ. aurora.) ՚Ոչ 'ի ծայրս կայծեաց բողբոջ, և ոչ էրան ցօղախառն. Ոսկ. 'ի յհ. Ա. ևւ հէրոդ։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ. ՚Մարտնչէին առ միմեանս՝ ոչ գունդ առ գունդ, այլ ըմբշամարտ մար-տիւ. Ղևոնդ։

ԸՆԴԱՂՕՏԱՆԱԼ.Տ. ԱՂՕՏԱՆԱԼ. ՚Բուն արբունք սատակութէ արեգակնային ճառա-գայթիցն (ընդ երեկս) ընդաղօտանան. Փիլ. լին։

ԸՆԴԵՐԿՆԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ հայէ ընդ երկինս. ուժգին հայեցող դէպ 'ի վեր. ՚Ընդ-երկնահայեաց մտօք. Անյ. հց. խմ։ ՚Ըռունք տիրաւէրք 'ի տեղւոջ սպանմանն հոլովեալք, և գիշերապահ վառմամբ կատարեալք, ընդ-երկնահայեաց ոգւովք հալածականս առնէին զպաշտօնս անապատի. Արծր. դ. ։։

ԸՆԴՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդ միտ ա-ծելն. մտածումն. ՚Որ 'ի խորհուրդս է 'ի ձեռն խորհրդոյն և ընդմտածութեանցն. Փիլ. լին։

ԸՆԴՈՍՏԱԽՕՍ. ա. Որ ընդոստնու 'ի խօսել. մեծամեծս կոտորել. մեծաբան. պո-ռոտաբան. ֆոֆ ֆոֆ՝ ճաղ ճաղ խօսօղ. ՚Ոչ կարաց ընդոստախօս պատասխանի այն ամբառնալ զգլուխն իւր. Ղևոնդ։

ԸՆԴՈՍՏՉԻՄ, սիմ, մնում. ՚ Յերկիւղէ տեղւոյն իբրև սուր խթանով հարեալ՝ ընդոստ-չի. 'ի վեր վազէ։ Ուր ուրեմն 'ի խոր ընկըղ-մութէն 'ի վեր ընդոստիցէ. Անյ. հց. խմ։

ԸՆԴՎԱՅՐԻ. Տ. ԸՆԴ ՎԱՅՐ. ա. մ. 'ի բառն ՎԱՅՐ։

ԸՆԴՎԱՅՐԵՔ. բաց. Տ. ԸՆԴՎԱՅՐԱ-ԳՆԱՑ. դարաբեկաղօրտ. դուչչ դօչ օլուճմ. ՚Սոտահակաց խրատ, ընդվայրաց նահանջ. Անյ. բոփ։ ՚Ի բանից զբուշացեալ պահեն զդատարկին և զընդվայրին. Ամ. ոչ։

ԸՆԴՎԶԱՆՔ, նաց. գ. Ընդվզելն. ըմբոստութիւն. ՚Ըմբոստհաւածութիւն և ընդվզանքն՝ 'ի վերայ գիմաց եւնեւալ լինին. Փիլ. լին։

ԸՆԹԵՌՆՈՒԼ. ՚ Զոր թէ կամիցիս, ըն-թերցս խնամով. և այսպէս գտցես. Ղևոնդ։

ԸՆԹԵՐ. ՚ Կայր մեծ քահանայն բևհե-զազգեաց՝ աւազանին ընթեր, որ 'ի դրախ-տէն բղխէր. Տօղ։

ԸՆԾԱՅԵԼ. ըստ ՚ն նշ. այսինքն Պատուել ընծայիւք. ՚Ընծայեալ զնոսա ոսկւով և ար-ծաթով։ Զիւրաքանչիւր 'ի թագաւորսյն ընծայեաց նմանապէս։ Ընծայեալ զնորածին արքայն. Եղիշ. ծն։

ԸՆԿԵՐԱԲԱՐ. ՚Ընկերաբար կոչէր զնոսա, և նստուցանէր ընդ իւր. Ոսկփոր։

ԸՆՉՈՒԿ. Տ. ԸՆՉԻԿ. ՚Եթէ ոք զիւր ըն-չուկն թագուցեալ էր ուրեք, արտաքս պե-ղէին. Լաստ. ծը. (այլ ձ. ընչուքն, որ է սխալ։)

պէս ՚ի մոմի զօրութէ՛ են ամենայն կնիքք, իսկ կատարելութէ՛ մի միայն ՚ի ներքս անդ տպաւորեալ է. այսպէս և յոգւոյն մոմաձեւ ելոյ՝ ամենայն տիպք պարունակին զօրութէ՛, ոչ կատարուածով. փիլ. այլաբ: *Զոր զօրութէ՛ միայն է հաւ, և ոչ ներգործութէ՛, և համբակ (աղայք) զօրութէ՛ միայն երկրաչափք և հռետորք, և ոչ ներգործութէ՛. Պղոտ. ւզվզ: *Զօրութէ՛ բաժանել զշարունակին, և ոչ ազգմամբ (այսինքն ներգործութէ՛): Սահմ. ծէ: *Պատուականաց գոյն է ներգործութէ՛քան զզօրութէն. Անյ. պօբէ: *Ցասէն պարզ բանիւ զմին՝ զօրութէ՛ և զմիւսն ՚ի ներքս փակէ. Լ՚է. ոփ:

ՋՕՐՈՒԹԻՒՆԱԿԻՐ. ա. Որ կրէ կամ ունի յինքեան զզօրութէ՛. *(Ա՛ խաչն) զօրութէ՛ուենականիկիր այնմ՝ որով կեանք յն. այս. ինքն կրօղ յինքեան զզօրուն կենարարին. Ածյ. բ՚ոչ՚է:

Լ

Լ. Զայնաւոր տառ՝ արձակ և անփակ՝ամենևին ՚ի հնչման, և երկար ըստ ամենայնի՛ն. և անուն իւր ինքնամբ ևւեթ հնչի է: Զայնիւ և ձեւով համեմատ է յունականին E, ε. այլ ՚ի տառադարձութէ՛ն գնի փոխանակ η տառի յունաց. իսկ ε, փոխի ՚ի է:

Լ-. Ընդդէ՛ ՚ի մէջ ընդ է, և ընդ ա. զորօրինակ էրէ, էրէ. լ՚էր, լ՚էր. ամենօրհնեալ, ամենօրհնեալ. ալէկոծ, ալէկոծ. որդեգիր, որդեգիր. բազէ, բազա. ազաւնեվաճառ, աղաւնեվաճառ, ազաւնավաճառ. եւրոպէ, եւրոպա. ևն. զի և ՚ի յ՚. ղ, և ա են լծորդ:

Լ. Է. Իբրև նշանակ թուոյ, նշանակէ եօթն կամ եօթներորդ:

Լ. Դրոշմեալ ՚ի սկիզբն կոնդակաց և նամակաց, նշանակէ՝ Ած, Աէ, Յանուն ՚ի. իբր համազօր երրայականին, էհվահ (այն է՝ Որ էն, կամ Էհեւէ) անուանն ՚ի, որ էր ասէն գրոչմեալ ՚ի Ձակատս խորհ, և ՚ի մատանեաց քահանայապետին. և զի տվին կինքեցաւ գերեզմանն առաւն, վասն ո՛րոյ ասի ՚ի Ըսր. * Որ անփակ գրով հաստատեալ քարտէզ՝ կնքի մատնեաւս. անկորուստ պահելով զմեզ հաւատով երրորդութեգ յն. այսինքն Էնն Ած կնքի Իւս. որպէս և Եբղն. Ֆթ. գրե. *կնքեցին մատանեաւ քահանայապետին, որ ուներ զանփակ գիրն գէ՛ անուն ՚ի յ»:

Վասն որոյ գեղեցիկ նուագէ և քերթողն մեր ՚ի խորհուրդ տառիս է. * Ի՛ն հաւէս մեզ քարոզէ, զԱրէնն ուսեալ ՚ի մովսիսէ, Թէ Ած էր ՚ի սկզբանէ, և ոչ ելեալ ՚ի յոմանէ. Շ. այբօթ:

Է. էի. մանաւանդ էն կամ էնն, էին, զէն, յէնէն. գ. *Ովս. Ens, Qui Est, Deus. Որ էն. Ած. ինքնագոյակ անեզ. Իսկ ըստ ինքեան՝ առաջին և հարկաւոր, որոյ են և գալն է նոյն. երր. Էհովահ. որ Թարգմանի և Ցէր. ընդերցեալ իբր պատմչի. ագաթ. Նայի. * Ցաղագս Էի՛ փոխանցելի է մեզ այժմ յապագայն գոյն արգապն էին ածա-

բանականն գոյանուհնուելի. Դիտ. ա՚ծայ: *Ած մեծ, է հուէթէ և հզօր: Զէին խնդիր ոչ Թողնուք: Որ շուրջ զէիւն են՝ առաքինութիւնք և մեծամեծք զօրութէ՛ն: Էին ՚ծյ: Զմիոյն և զարդարև էին: Զէն հապէս. փիլ. բագն. ևն: *Զէն ած, որ ՚ի մարդ կերպարանեցաւ. Եղիէ. է: * Որ զէն ած ուբանայ, ինքն լինելոց է չէ՛. ճ. Ա: * Էնն անեզ. Յհ. իմ. երբ: *Էիդ ՚ծյ: Հրաման ետ էիդ: Ի հրամանէ էին: Գոյանալոյն յէէն՝ հակառակ: Հեղեսալ ՚ի յէէն. ևն. Կաբ: *Էն ած՝ ամենազօր զօրութէ՛: Որ էն յհեսէթ որդի միշտ էէն: Օծեալն ած էնն ՚ի յէէն. Շաբ:

Ասի ուրոյն ուրոյն և վերից ածային անձանց. *Որ էնն, և եագ, և էդ ած. Շաբ: *Ի չնորհաց հոգւոյն ընկալան զերից էէն գիտութէ՛. ճ. Գ: * Արդ մի յանձանցըն միշտ էից, մինն ՚ի յերից այս անբաւից. Յ՚՚ երէ:

Է, էի, էք, էից կամ էոց. գ. տὸ Ὂν, τὰ ὄντα. Ens, entia, quae existunt, res. Իսկ եղական. առէք. արարած. որ կանս, գոյք. եղեալ ինչ. իրք. * Էն ՚ի հոմանուանից է. իսկ իմաստասիրութէ՛ գիտութէն էին է. Սահմ. ա՚՚: *(Ամենայն ինչ) բաղձալ է գոլ և կոչիլ. Անյ. պօբէ: * Զ էն ՚ի յէ կոչեցեալ. Սէբէր. է: * Իցէ ած էոցն. կուծ՚՚: * Սկիզբն լաւ և քաջ ամենայն էից՝ ած է. և առաքինութէ՛ բարեպաշտութէ. փիլ. ՚ծ. բան: * Որ զէաս էացոյց յոչէից. օրհնի ՚ի յէից. խոսբ: *Զար ոչ է յէէ, և ոչ յէաս, և ոչ էասցի. Ժագ. է: * Սուտ նաչն ոչ զի ՚ի յոչ էէ յէ ածէցէ, այլ ըստ լեալն փուխսեսացէ. Բբս. լաբ: *Ակն ՚ծյ՝ էոցն և գոյիցն է, և ոչ Թէ չէոցն. վանդ. յոբ:

Իսկ ՚՚. իոբ. ՚՚. 28. * Զանտոհմն աշխարհի և զարհամարհեալս ընտրեաց ած և զոչինչսն, զի զէսն իւիս խափանեսցէ յն. իսմ զոչինսոսիկ, որք յաչս անձանց ինչ մի կարծին:

Ա յլ յասէն փիլ. խմասփ. *Քերթողն՝ հոմերոս, բաղմաց էից քերթողաց, ըստ ա ուաւէլաղանցուէ ասի յն. իսմ ըստ յն. ոչ ՚ծյ, եւլոց, եղեւլոց, այսինքն մինչ են կամ գոն և այլ քերթողք:

Ես յասել Պղաթ. փխմ. * Իրն և իցէն սուս ըստ Ճչմարիտ բանին ոչ յարմարին, այլ միայն էնն յն. յն. տὸ Ἐστι. ly Est. իսմ, է, որպէս երրորդ գէմն էական բայ. իս եմ, ես, է. իբր զի մշտնջենաւորին ՚ծյ վայել է սիրապէս ներկայ ժամանակ. զի է անժամանակ և անփոփոխ և նոյն և նոյնպէս միշտ:

Ի՛. Տ. Ո՛վ. յէ. ա ա. այ, էէ. *Ի՛ մարդ, կամ՝ ի դեհենէն երկիր, կամ զարքայութէն պէտ արա. Սէբէր. ծ: * Ի՛ հողին կենաս բեր, եթէ երախտաւորիս ինձ, աս յինէն զոգի իմ. Հ. Հայ. ծա: *Ի՛ չարաբախտ յերկրէ ոչ տանջեցի զքեզ. Հ. հոկտ. լ՚՚: *Ի՛ եղեռնաւոր և յանկարծահաս սուիսն խաղացելոյ. Պիտ:

Ի՛ Զի. Ի՛ ԵՐԹԵՄՆ. } ſ. τὸ μὲν, τὸ δὲ. τῇ μὲν, τῇ δὲ. τότε μέν, τότε δέ. Nunc, nunc; tum, tum; aliquando, sive quod, partim, էն. Երբեմն. մերթ. և Իւիք, ըստ իմիք. պոպէ հեղ. էնահ, ե մէկ էողմանէ. * Կրակ ... է զի չիջանի, և է՝ աճեալ բորբոքի. Փաբպ: *Ի՛ մերոյ, և է երբեմն՝ զի երից երևոյթ. Զրաղոց անբերութէիւն եղեալ բաղում ժամանակս. Էր երբեմն՝ վն բազում անչափ Թօնից անձրևաց, և էր երբեմն վասն խորշակի և խառնուելոյ. փիլ. խմասփ: * Ի՛ ուրեք, զի քաջապէս յաղթեցաք Թշնամեացն, և է՛ զի նոքա մեզ յաղթեցին. և բազում այն է՛ որ յաղթող գտեալ եմք, և ոչ յաղթեալք. Եղիէ. է: *Ի՛ ուրեք՝ ուր բանիւ վճարէ, և է զի ձեռն գնէ. իգն:

Իսկ *Ի՛ ուրեք, զի փոքր է սոցա մաքրութէ, և էր՝ զի զազգն ոչ կամեցաւ անբաժ լինել. փիլ. իհ. ծա. իմն, ըստ իմիք, և ա իմիք: Նոյնպէս է և այն. *Ի՛ր զի նշանագ ցնորիցն պակչէին, և էր զի ոգւոցն մատնութէ՛ք լքանէին. իմ. ծէ. ւ կ:

Ա յլ յասէն փաբպ. * Ծառայեն մեզ. է՛ զի և սովորութէ՛ առնուն յանկչէլ յօրէնս մեր յն. իսմ, գոյ և այս, կամ դէպ լինի, զի. և ևս. որպէս և Նաբ. ծ. *Ի՛ զի և զչարին ... զնեաւ աստանօր, զայս պատճկեր բանի ընկալաբք յն:

Ի ՈՐ, ՆՆ ՈՐ. իբր ՈՒՆ, ոմանք. Տ. ԵՄ, և ՈՐ. Բայց ասի նաև՝ Ի որ, իբր Ի՛ զի, զոր օրինակ. *(Առելութէ) առ ոգհաս և վայրենաբարոյս առաւել զօրանայ. է՛ որ վը յափշտակելոյ ՚ի ժողովրդենէ միմեանց՝ ագահուե ախտիս, և է՛ որ յապագա հարըսատահարելոյ զընկերն՝ փառասիրութէ աղագաւ. Շ. ընդհանր:

ԻԱԿ, ի. գ. Զմի ասի՝ երբեմն որպէս Ի կի՛ էն, Որ էն. ծ՚Ովս. Ens supremus. *Զանպարագիրն էակ մարդացեալ... ողջագուրկեր. Նաբ. ւոս: * Որ համագոյթես հօր և որ հոգւոյն, անբաժանելի էակ միութէ (կամ միութէ), իսնարհեցար ՚ի ՚ի բարձանց. Շաբ. այսինքն որ եագ՝ մի ՚ի սըյ երրորդութէ:

Սերբ գ. ա. որպէս Իակից, արարչագործիչ. համագոյակից. Ὁμοούσιος. Consubstantialis, էն. *Որ էակդ ես ընդ հօր և սուրբ հոգւոյն (բանիւ ած): Ածածկին, որ զէակ բանին հօր ՚ի քեզ կրեցեր. Շաբ:

Արարատնդ՝ ա. որպէս Իացուցիչ. գոյացուիչ. արարիչ. Ποιητὴς. Creator. իսլւիփ. * Որ յանէից անմարմնական զօրաց էակ՝ հայր անուկղէն: Էիցս էակ ՚ի յանգոյից: Աքսօր զէակն համայնից՝ իսմանալեաց և զգալեաց: Անեզանեզիդ ած, և եղելոյս էակ. Շաբ:

ԻԱՆ, ի, էակք. կաց. գ. տὰ Ὄντα, ὄντα. Ens, entia. Հասարակ անուն եղելոյս առ հասարակ. է, էք, առէք. եղական գոյակ. արարած. գոյք. իր. իմն. ինչ. սփեղծուած, ինչ որ կայ, բան մը, բաներ. մախլսգ, մախլսգաթ. * Իակն որպէս առեակ բաժանիլ ոչ կարէ. (զի իբրև գերազանցական եզք սաորոգի զամենայն իրաց): Ո՛չ է էակն սեռ, այլ հոմանուն ձայն. Անյ. պօբէ: *Պետն մաքրութեան համայն էակաց՝ յն: Չորեքծագեան մասանց էակաց՝ անպատկառ խօսնակք. Նաբ. Իս. Ա առաջ: * Որ յիմնասունջն ասաց, եթէ էակքս ՚ի հոսման և ՚ի ծորման են. Շ. էոչէ:

ԻԱԿԱՆ, ի. ած. ա. գ. Ինքնագոյակ, անեզ. անեզական. իբր Ած. և Ածեղէն. Որ էն, և բնական. Θεῖος, θεῖον, ὁ Θεός. Divinus, Deus. * Իական ած, և արարիչ ամենեցուն: Իական զօրութէ, կամ անուն. Ագաթ: *Իական բանն: Իական բանին բնութէ՛ն: Իական բարեյոյն. Շաբ: * Իական լոյս, տեսութէ՛ն, յարակայութէ՛ն: Ըստ Իականին (ած) կշիռ բաշխութէ՛ց. Նաբ: * Որ չարժին և փուխոխի, չէ էական... Եւ որ էն՝ և չարժէ զամենայն, ինքն ոչ չարժի և ոչ փուխոխի, քանզի էական է և անչարժական է ... Եթէ՝ որպէս վկայենն, մի է սատճառ. ամենեցուն, և նոյն էական և մշտնջենաւոր, յայտ է Թէ այլքն ոչ էականք են, և ոչ մշտնջենաւոր. Եղնիկ:

*Դրոշմ էական մատանեաւ գերին, ըղձ-
թեզման քո չը կնքեցին. Գ՚ն ։

ԷԱԿԱՆ. Աւի և զարարածոց՝ իբր էակ
եղական. գոյասոր ինչ. *Բայց կատարիչդ
ամենայնին, կերտող բոլոր էականին ՚՚.
այսինքն էից, գոյիցս եղելոցս. ՃԸ ՚րդի ։
*Ինքն է ամենայն բնութեանց արարիչ
(յոյնէն) ... և ոչ էութեամբ էականաց իրիք
իատնիչ (բաղադրութիւն) ՚՚. այսինքն ար-
գէն գոյասորաց. Եփիփ ։

ԷԱԿԱՆ. ա. ՙ Ουσιώδης. Essentialis.
Գոյացական. իսկական. Նեղբին և բուն.
*Մէկինին և բանիւ իւիք ըստ էականին տար-
բերութեամբ. կԷ՚րդ. գ՚ն ։ *Չէական ծնունդն
բանին ՚ի հօրէ յառաջ քան զյաւիտեանս
քարոզեաց. Տ՚ծակ ։

Ի ՄԻԱՍԻՆ ԷԱԿԱՆ Տ. ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ։

ԷԱԿԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. ե. Իական
և բնաւորական լինել. ՚ի բնէ գոլ. *Բա-
րին էակայեալ է ՚՚՚. այսինքն բնութեամբ է
նմա. Սահմ. ՚ի ։

ԷԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճշմարիտ էութ
անեղ, իսկութեամբ ածեղէն. ածութեամբ. ած.
որ էն ։ *կենդանագոր մարմնոյ անպարագիր
էականութեամբ. Շ՚ր ։ *Ճշմարիտ էականու-
թեամբ, օրհնաբանեալ գոյութ ։ Փուռմ էա-
կանութեամբ զօրութեամբ ընդ ոչ գոյին համա-
րեալ է. Նար. Գ. Ն ՚ի ։ *Հաստիչ կազմիչ՝
էակ.ութեամբ. գ՚ն ։ *ինքն է իմաստութեամբ
և զօրութեամբ, անորակ անքանակ հանճար
էից, էականութեամբ հօր եկեալ յառաջ
երբեակն յանհասութեամբ իսկական զօրութեան.
Համամ. առաք ։

Մերթ՝ Իակցութեամբ, համագոյութեամբ.
*Ջէականաւին՝ զոր ունի առ հայր՝ յայտ-
նագոյնս ճառեաց. Նանաց ։

Մերթ ևս՝ որ ինչ է գոյասոր. էակ
եղական. էք. առաք. Մախլոփան. *Ամե-
նակալ ինքնիշխանութեամբ բոլոր էականու-
թեամբ. Նար. ՚ի ։

ԷԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συνών, ὁμοούσιος. Ejusdem essentiae, consubstantialis.
Բնութենակից. իսկակից. համագոյ. *Ցու-
ցաւ էակից միշտ և գոյակից հօր. կԷ՚րդ.
գ՚ն ։ *Իակիցն հօր անդրանիկն որդի ։ Ի
փառս էակցի որդւոյդ ։ Ի ձեռն բանին
իւրոյ էակցի. (Հոգին) փառակից որդւոյ,
էակից ընդ հօր. Նար. ԼՁ. ԽԸ. ԿԵ. Ն գ՚ն
հոգ ։ *Էակից հօր և հոգւոյն՝ անսկիզբն
որդի ։ Անեզանելի հոգիգ այր, որ ես ընդ
հօր փառակից, և էակից գոլով Ծոցածին
բանին ։ Ի պաշտօն փառաց քոց, և էակից
փառակցագ. Շ՚ր ։

ԷԱԿԻՑ ԵՂԱԿԱՆ. Συνουσιώμενος. իբր Ի
միասին և կից գաւառ. *Սաղմոսացն որը-
բասնաբանութեամբ էակից եղեալ գրութեամբ ա-
մենայն քահանայապետականացն խորհրդը-
դոց. Դիոն. ԵՒԷդ ։ *Առ մի գիտաւմն կա-
տարելն զամենայն, այսինքն ՚ի մարդկան
փրկութեամբ, ասաց զէակից եղեալ. ուսան
և անգէն ՚ի վերայ երեքը զգրելն Լեզ, գա-
ւեալով զոր ՚ի բառէն ընդգիմանալն. Մ՚փս.
՚ի տ՚ն ։

ԷԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութենակցու-
թիւն. համագոյութեամբ. *Ոմն ձայնիւ, և ոմն
երևմամբ զէակցութեամբն յայտ առնելով ՃԿ.
ի՚մ. ապ ։ *Ջածութեամբ և զէակցութեամբն յայտ-
նաբանեաց. Վահր. Երրորդ ։ *Ոչ զէակցութեան,
այլ զփառորել մարմնոյն առ բանն ած
ընդունակեն. Խոսրովիկ ։

ԷԱՆԱՄ, ացայ. ե. Ջայ ասի, որպէս
Եզ. գոլ. կալ. լինել իրօք ՚ի բնէ. *Ոչ
յաւիտենականութեամբ համարեցաւ զէանալն հա-
ւասար հօր. Ագաթ. և Լ՚ե. հանգ ։ *Թէ միանգա-
նաւոր էր օրէնացն ած, ապաքէն պարտ էր

կանխագէտ և ամենագէտ էանալ. Եփիփ ։

ԷԱՆԱԼ. Ջարարածոց ասի՝ որպէս Գոյա-
նալ գոյասորիլ. առնուլ զգոյութեամբ կամ
զգոյացութեամբ. եղանիլ. գտանիլ իրօք. վեր
օլանմագ, խաբեբայմագ. *ի նմանէ իցէ ա-
ռեալ սկիզբն էանալոյ. Եփիփ ։ *Միով
ածուածքն բոլոր էուածքք յանէից էացան ։
Ո՚չ է անեղ բարին (այսինքն բարեգործու-
թիւն մեր). զի ՚ի մէնջ էանայ. Շ. Նար ։
Ն ած ՚ր ։ *Որպէս ՚ի բնաւորականին
ծնունդեան պարտ է նախ էանալ ՚ի գոյու-
թեան, և ապա ներգործել զնմանն, և կրել.
այսպէս և ՚ի սբ միրոնէն վերստին ծնընդ-
եանն՝ պարտ է նախ յոյ էանալ, և յայն-
ժամ ներգործել զսէրն նորա. Մ՚փս. ՚ի
դիմ ։ *Ջգրասին եգիտ, որ զէուածին ու-
նէր, բայց թաղեալ էր, և զբարիոք էա-
նալն չնորհեաց մաքրելոյին. Լ՚ի. ած՚ր ։

ԷԱՆԱԼ. որպէս Բնաւորիլ. տարրանալ.
տևել. կալ ինալ. *Ի սաս, և էասցի սատ
մինչև յաւիտեան. Ան՚յ. էոթ՚ր ։ *Ալբերթ
բար ՚ի ձէզ էայցաս հոգի շնորհաց՝ բոլոնուն
անապատ. Շ՚ր ։ *Ես ոչ զէացեալն ՚ի մեզ
օծութեան անմաքրապէս ՚ի բաց մերկանալ ։
Գան, և ոչ էանան. են, և ոչ ճանաչին.
Նար. Ք՚ն. Ն ծ՚ն ։ *Իմանալի ՚ի պատկերն
՚ի նա էացաւ ։ ի պէտս այսորիկ էացաւ ՚ի
մեզ ցաստուն. Լ՚ի. պ՚ր՚գ. Ն Ղ՚ն ։

ԷԱՆԱԼ. որպէս Մարդ եղանիլ միածնին.
մարդանալ. *Ջէմարտապէս էացաւ, և այր
եղև գերագոյնն ած. Դիոն. ած՚ր ։

ԷԱՊԷՍ. ս. ա. Ὄντως. Reipsa, certo, sane, plane, vere, և verus. Իսկապէս.
գոյացապէս. տիրապէս. Ճշմարտապէս.
արդարև. իրօք. արգեամբք. և իական.
իսկական. Ճշմարիտ. հաճելի, ա՚ղ, ևԷ-
ղէայի ԼԻՂԻ, ա՚ահիկ. *Իապէս է բանական
(մարդ բարի) ։ Արդարև էապէս գործք ա-
ռաքինեցոյն խրատք (են) ։ Ջէն էապէս ոչ
դիտացեալ. Ջիւրաքանչիւր ոք ՚ի զգայու-
թեցն ած՚ացուցին, զմին զէն էապէս լը-
ուեալք. փիւ. *Ցօգաւորագար մարմին էա-
պէս. Նար. ՚ր ։ *Ի՚ն (առաս Ի՚) էապէս
մեզ քարոզէ ղորէնն ուաեալ ՚ի մռվքեաք.
Շ. այբ՚ր ։ *Ունի զէապէսն աւետիս, որ
է հոգին Ճշմարտութեամբ. Սաթ. փհ ։

ԷԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գոյասորութ.
*Եւ է գոյացութեամբ, նախկի՝ յոչ էից էա-
ցութեամբ, կամ յանգոյից. Ո՚ՒԷ՚ր ։

ԷԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. գ. Գոյացու-
ցանել. առեղծուել իրօք կամ մտօք. վեր
էՒՆԷ, էաբաՒՆԱԳ. *Որ զէաս էացոյց յոչ
էից, օրհնի ՚ի յէից. խոսր ։ *Որք չէն
անսի են, զէացուցանելն խոհան. Մ՚գ՚ն ։
*կարծելն էացուցանել ոչ զօրէ. Իգն ։
*Ջոչ էն ՚ի վերայ ստացս (զզգայարանս ՚ի
վերայ անմարմնոց) էացուցանել՝ ըստ մեզ
զլՀանելով. Սարգ. յ՚ն. ՚ն ։ *Ո՚չ է նոքա են,
որ զէն Ճշմարիտ ոչ էացուցանեն. Շ. ԲՂՒ.
այսինքն չընդունին էապէս գոլ, կամ
չէացուցանեն ։

ԷԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Ουσιοποιός. Substantiae effector. Գոյացուցիչ. ա-
րարիչ. ստուիչ էուածից կամ գոյացութեան.
էաբագան, խալիգ. *Աճ և կեանս, և ի-
մաստութիւն էացուցիչ և կենդանարար ։
Ջբարին որպէս զարդարու է, և էիցս ամ-
նայնի էացուցիչ վերընդհանացուք ։ Ամենայ-
նի էացուցիչ, ակիզբն և միջակ և վախճան.
Դիոն. ած՚ր ։

ԷԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԷԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.
*Ջանչօշափելի էաւորութեամբ. ՚ի մարմնի
թանձրացուցեալ, լինելով որդիդ այ որ.
դի կուսին. Ճ՚ն ։

ԷԳ, իգի, իգաց կամ իգից. ա. գ.
Θῆλυς, Θῆλεια, Θηλυκός. Foemina, foeminius. Տկար սեր կենդանւոյ՝ գործա-
կից արուի ՚ի սերունդ և ՚ի անուանդ. կին.
և յանաստնս՝ մատակ. քած. փէչ,
խ՚նաս, մոպէ, վչն. *Արու և էգ արար զնո-
սա ։ Ցամենայն անասնոց՝ արու և էգ լի-
նեցի՚ն ։ Արուին և իգի ։ Ցարուէ մինչև
ցէգ. Ծն ։ Ղ՚ա ։ Թոռաց ։ *Աճապոյգ ա-
րուաց և իգաց. Շ՚ր ։ *Որ խրատուն ա-
մենայնի փոյթ առնէ՝ իգիցն իսկ, և ա-
րուացն, մի իցէ. Պ՚ղ՚ս. օ՚ր՚ն. Ը ։

Նմանութեամբ ասի. *Էգն քան զարուն
բռնաւորագոյն է, ըստ որում յեղուշին,
յորժամ վաւերայն լաւին տիրեսցէ, ըզ-
գայութեամբ մտաց, մարմնի՝ զգայութեան,
նիւթ՝ պատճառին. Փիւ. լ՚ի. ՚՚. 83։ *Իգ
ախտ ցանկութեամբ որպէս զարու ախտ սրտ-
մտութեամբն չարչարէ զնս. Լ՚ի. ոգ ։ *Արու
արմատնեացն հովանի արարեալ իգիցն՝
պտղաբեր առնեն զնոսա. Եփ. ա՚եփ ։

ԻԼ. ԻԼՕՀԻՄ. Բառ. եբր. Աած. ա՚լահ.
*Եբրայեցին մերթ էլ կոչէ զնած, և մերթ
յահ (կամ եահ). կԷ՚րդ. ծն ։

ԻԼԻ ԻԼԻ. գրի և ԻՂԻ ԻՂԻ. Բառ.
եբր. այսինքն Աած իմ, ած իմ. Մ՚փ. ի՚ե.
կճ. ևն ։ *Գոչեմմն զէլի էլին՝ գերեցեալոյ
նախաստեղծին յօգնութեամբ կարդալոյ ըզ-
հայր. Գ՚ի ։ *Բարձրագոչ ձայնիւ գոչէր
աւետն ՚ի խաչին զէլի էլին, և աւանդեր առ
հայր զոգին. Շ. փաղ ։

Ի՚ՀԱ. Տ. ունի. իբրու՝ վա՚հ. ահա
տեսէք. *Ցոգւոց ելանելով կոծէր զերեսս
իւր, և ասէր. Ի՚հայ, բարիոք պահապան
(որ կորուսանիցէ զաւանդն). Տ՚ծակ ։

ԻՄՓ. գ. Բառ. անստոյգ, իբր Ծակ
դրան՝ յոր մխի բանալին. *Ջբանալոյն կո-
րոյս զիկելոցն, և կինքեաց զէմս փա-
կացն յանուն քոյ. և ձեռն արկեալ՝ ինք-
նին բացան նմա. Վ՚ր՚ե Ե՚ա՚գ. ՚ի հին ՟ի ։

ԻՆ. Տ. Ի, և ՈՐ ԻՆ ։

ԻՆԸՆԾԱՑ. ա. Որ ընծայէ զէնն ած
բարձեալ լինելեան, որպէս ծառ զսուտղ.
մակդիր սըն խաչի՝ փայտին կենաց. *Սա լի-
բանոս, ոչ մահակիզին պտղոյ, այլ էնըն-
ծայ բարուն խնկաբեր. Մ՚եսայէ։

ԻՆԿՈՄԻԱ. գ. Բառ. յն. Ἐγκώμιον, լտ. Encomium, laus. որ ՚ի մեզ ՆՒբղղեան
ասի. *Բազումք ասէին նմա էնկոմիա.
Բ՚ղ՚ս. Ք. 4։

ԻՇ, իշոյ, ոց, կի՚ ու, ուց. գ. Ὄνος. Asinus. Չորքոտանի խանչդակաւոր ան-
արգագոյն ՚ի գրաստս, մեծականջ, տո-
կուն, ծոյլ, և անասուս. էՂԷ, ՀԸՒԷԿ,
հԸմբ, խաբ, փիրաւ ՚ի՚ս՚ղ. էբր. խեմոր. ա-
ՒծՃ. *Չամեստաց զէշ իւր՝ նուաստութեամբ գոք
այդր հանդերձ իշովդ։ Ինչ քան, և մը-
որուկս տան ։ Ջյաւանակ իշոյն. և այլն ։
*Ձիոց և ջորւոց և ուղտոց և իշուց (կի՚
իշոց). Ջա՚ե. ծՃ. 15։ *Մարդիկ հնարե-
ցան ծնուցանել ՚ի ձիոց և իշոյց ջորիս.
Եփիփ։ *Երիվարաց և իշուց Տ՚ծակը իշուն.
Ճ՚ Ր։ Երվ՚ե. ՚ա՚ե։ *Եւ սամխոն իշու ու-
կերովքն առաքինացաւ. Եփ՚ր. Եւ։ *Ելա-
կան իշու. Ճ՚ն. Ա՚ե աՒՒ ԵՐԿՈՆ ։

ԻՇ. Նմանութեամբ Մեքենայ պատերազմական
քառոտանի անուաւոր. որ ՚ի Պ՚ա՚. ա՚ղե՚ս.
կոչի և խոյ. *Ցեղուցին ՚ի պարիսպն զկո-
չեցեալ էշսն. և է այս գործի մեքենայիցս
անուաւոր, յորից երից արանց մղելով տա-
րեալ, և ՚ի ներքուստ կացնագք և սակրագք
երկաթեղանիվք և կտցաւոր մրճագք փորեալ
զհիմունս. Խոր. գ. 28։ (իակ ուր ասի ՚ի
Պ՚ա՚. ա՚ղե՚ս. *Պարանոցին չէնգն ՚՚. կԷ՚ա՚ս.
գրե. * Սաստիկ Ջարդեցան պարանոցին
էնգն ներքուանեթակայ ՚՚ ։)

Ի Ր

Ը

Ր

ԽՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱՆ. ա. ՙՏարժանեալ եօթն հազարեան ամք (աշխարհի). Եղիչ. ծն։

ԽՕԹՆԳԱՐԵԱՆ. ած՛ Եօթնապարունակեան. ՙՏեառնէին զուաստպայծառ և գբարձրաբերձ եօթնպարեան բոլորակացն և զլոռեացն ըղ.կարգս. Եղիչ. ծն։

ԶԱՀՈՄԻԼ. Ըստ Հին բա. Պատշաճիլ. միաւորիլ։

ԶԱՀՈՄՈՒԹԻՒՆ. Ըստ Հին բա. Ան. յայտութի։

ԶԱՅԼԱԽՈՐՀ, ի.} Տե՛ս 'ի վեր անդր
ԶԱՅԼԻՄԱՑ. ա. }ԶԱՅԼԱԽՈՀ, և ԱՅԼԻՄԱՑ։

ԶԱՆԳԱԿ. ՙ Ըարժեաց ծերն զզանգակն՝ գալ աշակերտին . . . մատուցաւ զհարկանել զանգակին. Վրք հց. յ։

ԶԱՅՐԱԳՆԵՑՈՒ ՑԱՆԵԼ. Տ. ԶԱՅՐԱԳՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. (որ ոչ այնչափ ուղիղ երևի.) ՙԱյնպէս զայրագնեցոյց զանգամայոյծն սատանայ. Վրք հց. յ։

ԶԱՌ Ի ԹԱՓ. ՙ Ելցուք 'ի վերայ նոցա 'ի կողմանէ ծովուդ զառ 'ի Թափի. Գոծ. Հր։

ԶԱՏԱԹԵԻ. ա. Որոյ Թևք են զատուցեալք իւնք՝ յիրերաց, կամ առաւել տարածեալ՝ որպէս 'ի սաւառնիլն. ՙԻ միաթեւաց մինչև 'ի բազմաթևս և զատաթևս, և կցաթևս. Պիտառ։

ԶԱՏԱՆԵԼ. ՙՃշմարտապէս անուանի զատիկ տեառն, այսինքն զատուցեալ յամենայն հեթանոսականաց և հրէականաց տօնից։ Զամենայն համարն բովանդակեցի զլԷ կարգ. և զատի մեկնեցի զմի մի կարգ առ մի մի տարի. Շիր. շոփ։

ԶԳԱՅԱԳՈՅՆ. ա. Կարի յոյժ զգալի, Թանձր և յայտնի, շօշափելի. ՙԲայց զյոլովագոյն և զգայագոյն սուտ Թեգ ձերոյ որ.քան անհնար է գալ զհետ. Ղևոնդ։

ԶԳԱՑԱԳԵՍ. ՙ Գրիգորիոս իմանալեաց տեսող, զձև մեծ խորանին ըզգայապէս չինող. Տօղ։

ԶԳԱՑՈՒՆԱԿԱՆ. Ըստ այլ ձ. գրի Զգայունաւորական։ Վրք հց. ԺԷ։

ԶԳԵՍՏԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի 'ի զգեստ. համդերձեղէն. ՙԶգեցեալ ունիս զարքունական պատմուճանգ, որ ոչ 'ի բնուէ Թագաւորութեգ, այլ զգեստական (կմ զգեստակայի). Պիտառ։

ԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Զգենուլն. կրելն 'ի վերայ իւր կամ յինքեան. ՙԻւրով յարութըն շնորհեաց մարգկան զյարութի և զյոյս վերստին զգենլոյն մարմիննՆջեցելոցն հոգւոց, զերծեալք հոգիքն անմարմինք և յանմարմնաբար զգեցութէ Թշնամոյն. Ղևոնդ։

ԶԳՈՒՇԱԿԻ. Տ. ԶԳՈՒՇԱԳԷՍ. ՙՊահող զգուշակի լեր լեզուի և որովայնի և կոկորդի քո. Վրք հց. Ե. յ։

ԶԵՆՈՃՈՒԻԼ, ուեալ. յ. Բառ անյայտ, Թերևս յունախառն բարդութիւն (որպէս զօղոեօձ; կամ զօննիձ.) Զօրանալ, կմ զօտեորիլ. ՙԽաչին զօրութեամբն զենոճուեալք. ժմ. յն։

ԶԵՏԵՂՈՒԱԾ. Գ. Զետեղումն. փեղօոօրօին. ՙԷէրմէնձէօի. ՙ Զետեղուածն ոտ.ցս 'ի սմս և կազուածն՝ սոսի միջոց. Անյ. հց. խմ։

ԶԵՏՎԱԶԵՂ, կամ ԶԵՏ ՎԱԶԵՂ. Բառ անստոյգ, որպէս Աշխատանք. վազք. ՙԵւ զետվազեղ առեալ (այլ ձ. և վոզ առեալ) գտանայք 'ի վերայ բազրեանգայ. Լաստ. Ժ։

ԶԻՆԱԶԳԵՍՑ. ՙ Գումարել զինազգեստ զօրականս. Շիր. Փր։

ԶԻՆՈՒՈՐԵԼ. Ն. ՙ Որք իւրեանց ընչիւք զօրգիսն իւրեանց զինուորէին . . . Դնէ զինչսն՝ որովք զինքն զինուորէյին. Մխ. Դփ. յօրէնս Բգ։

ԶԼԱՑՈՒԹԻՒՆ. ՙ Անուն զլացութէ (նորա)՝ հայր գանգի. զի որպէս բանից կարգ է ասել, զզանգ առաւել քան զմտ մեծարէր. Ղևոնդ։

ԶՂՋԱՄՏԱԲԱՐ. մ. Զղջացեալ մտօք. բեկեալ սրտիւ. ՙԻ հոգեշահ և 'ի լուսաբուխ աղբերէն յայնմանէ լցցուք միամիտ զղջմըտաբար. Վրք հց. ա.հին յ. (ուր նոքին և առ. միամիտ՝ խորհրդով և բարեզարդ խղճմտանօք։)

ԶՄԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՙ Անդամք յետ առ.բեամբ նորին զմայլեցուցէք ըզսիրտս. կերպ.ք արտասուօք զմարմին փրկչին ձերոյ. Տօղ։

ԶՄՐԽՏԵԱՑ, ատի, տեաց. կամ }Որ է 'ի
ԶՄՐԽՏԻ, ւոյ, տեայ. ա. }զմրըխ.տէ, կազմեալ 'ի զմրըխտոյ. զէճմէրիճիթ. ՙԶորոց զգիրն եդաք ընդ երկուց Թագացն զմրըխտեաց. Գոծ. Հր. (գրեալ էր՝ զմրտեաց։)

ԶՆԻՆ, զննոյ, ով. որպէս Զննուն. քնին, քննութի, ընտրութի. ՙՆերկագործ զըննով զըննեալ՝ և կազմեալն կիրպասագործքն, ոսկեԹել յօրինէին, զարդ հարսանեաց պատրաստէին. Ը. փող։

ԶՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՙ Զորս ծարաւի են այժմ գիտութէ, զովացուցաք. Մխ. դփ։

ԶՈՒԱՐՃ. ա. մ. ՙ Անդ 'ի մէջ դրախտին՝ ցընծային զուարճ ուրախալից կենօքն. Տօղ։

ԶՈՒԳԱԾԻՆ. ա. Գ. Զոյգ ծնեալ՝ որպէս երկուորեակ եղբարք. ՙԱկսեալ (կամ պատճառեալ) որդի մշտնջենաւորաբար 'ի հօրէ՝ ոչ Թողացոյց զնոյն կրել և հոգւոյն զորդեպէսն (զծնունդ), և զնին հօր զկարգն (երկրորդ անձն գոլոյ իւրոյ). սապա Թէ ոչ՝ երկածին զուգածնացն հայր (լինէր), անժամանելագոյն առ կատարեալն Թիւ (երրորդութէ). Պիտառ. հին. յ. գրեալ յաւուրս նախրեկացւոյն, խորին տեսութիւ: (Այն է ասելն ածաբանից, Թէ բովանդակ հայրութի հօր եղերի առ որդի, կմ որ նոյն է՝ որդին ծնընդեամբ իւրով եղերէ զբովանդակ ծնողութի հօր. վասն որոյ հոգին ոչ կարէ լինել ծնունդ, այլ բղխումն. որով է անձն երրորդ։)

ԶՈՒԶԱՅ. Գ. } (կամ Ուզայ. Ուզէ.)
ԶՈՒԶԷ, ի, եց. }Անուն և չափ դրամոյ իրիք. ՙԱռնուլ ըստ գլխոյ բաղում զուզէս արծաԹոյ, և կնիք կապարեայ դնել յամենեցուն պարանոց։ Տայր կնիք կապարեայ դնել յամենեցուն պարանոցն, և առ մի մի կնիք պահանջէր զբազում զուզայս, մինչև հասանել մարգկան յետին անանկութիւն. Ղևոնդ։

ԶՈՒՏ. ՙՀատանել 'ի նոցունց զխանութս արծաԹոյ ըլղոյ առ 'ի պէտս մարդկան. Ղևոնդ։

ԶՐԾԻ. Գ. Անուն ծառոյ 'ի վիրս. ՙՀատին զծառն զուձի, և կազմեցին 'ի նմանէ վեց սիւն. Գոծ. Հր։

ԶՍՏԱՓՈՒ. Գ. Փոկ՝ որ պատէ զգլասն. իբր անդրավարտիք փոկեղէն կամ մաշկեղէն. ՙԱրտախուր՝ խոյր ասեն 'ի գլուխն ունել՝ նշանակ պատուի Թագաւորին. զանկապան՝ խանջանոցն. գարձեալ ասեն զարտախուր՝ զզարգարուն զստափոկն. ոչ Թէ այնոքիւք կապեցան, այլ զայնս ոչ մերկացին, և կապեցին երկաԹեղէն կապան և արկին 'ի հուրն. Վրդն. դան։

ԶՐԱՎԱՍՏԱԿ. ՙ Հարկ լինէր զընԹացս զրավաստակ աշխատութեանցն ողջ պահել. Ղևոնդ։

ԶՐԵՀԵԼ. Տ. ԶՐԱՀԵԼ. ՙԱծ զրեհեալ զօրացոյց զմեզ ընգդէմ սխալիցն. Վրք հց. Բ. ԺԱ։

ԶՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶՐԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ՙԱնելուԹիւք, զրկուԹիւք միմեանց, սպանուԹիւք. Ղևոնդ։

ԶՐԳԱՄՏ. Գ. Տ. ԶՐԳԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. ՙՉինչ է աղքատութի. բարի առեցեալ. մայր առողջութէ, խափանիչ ամենայն ցանկութեց, ուսուցեալ որիշ 'ի զբաղարտէ (այսինքն անկողոպտելի). Պիտառ։

ԶՕԴԻՈՒԱԾ. Տ. ԶՕԴ. ԶՕԴՈՒԱԾ. ՙՀաստատեցան ջիլք և զօդուածք ոսկերացն. Ոսկեփոր։

ԶՕՐԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Զուարճացուցիչ զօրու, կամ զօրն ողջոյն. ուրախարար յոյժ. ՙՋէքն բախճանագոյն լսի, կմ զօրազուարճ. (զի ասի.) ջէքն այնքան գեղեցիկ էր պտուղն. Երզն. Քեր։

ԸՐԱՆ. որպէս յն. ՙΑὖρα. Aura. Սիւք. մեղմ այեր կամ օդ. և Այգ. (որ է լտ. aurora.) ՙՈչ 'ի ծայրս կաղնեաց բողբոջ, և ոչ երան ցողախառն. Ոսկ. 'ի յհ. Ա. և հերոդ։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ. ՙՄարտնչէին առ միմեանս՝ ոչ գունդ առ գունդ, այլ ըմբշամարտ մարտիւ. Ղևոնդ։

ԸՆԴԱՂՕՏԱՆԱԼ. Տ. ԱՂՕՏԱՆԱԼ. ՙԲուն արբունք սաստկութէ արեգակնային ճառագայթիցն (ընդ երեկս) ընդաղօտանան. Փիլ. լին։

ԸՆԴԵՐԿՆԱՀԱԶ. ա. Որ հաջէ ընդ երկինս. ուժգին հաջօղ դէպ 'ի վեր. ՙԸնդերկնահաջ մոգութի. Անյ. հց. խմ։ ՙԸունք տիրասէրք 'ի տեղւոջ սպանմանն հոլովեալք, և գիշերապահ վառմամբ կատաղեալք. ընդերկնահաջ ոլբովք հալածականս առնէին զգազանս անապատի. Արծր. Գ. 11։

ԸՆԴՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ընդ միտ ածելն. մտածուի. ՙՈր 'ի խորհուրդսն է 'ի ձեռն խորհրդոյն և ընդմտածութեանցն. Փիլ. լին։

ԸՆԴՈՍՏԱԽՕՍ. ա. Որ ընդոստնու 'ի խօսել. մեծամեծս կոտորող. մեծաբան. պոռոտաբան. ֆոֆ ֆոֆ ճամբ ճամբ խօսող. ՙՈչ կարաց ընդոստախօս պատագրան այն համբառնալ զգլուխն իւր. Ղևոնդ։

ԸՆԴՈՍՏԶԻՄ, սիմ, մնում. ՙ Ցերկիւղէ տերանց իբրև ոուր խԹանով հարեալ՝ ընդոստնչի. 'ի վեր վազէ։ Ո՛ւր ուրեմն 'ի խոր ընկըղմութէն 'ի վեր ընդոստիցէ. Անյ. հց. խմ.

ԸՆԴՎԱՅՐԻ. Տ. ԸՆԴ ՎԱՅՐ. ա. մ. 'ի բառն ՎԱՅՐ։

ԸՆԴՎԱՅՐՔ. բաց. Տ. ԸՆԴՎԱՅՐԱԳՆԱՑ. դօփօրէօղօրօ. գուշ գօշ օփօմըշը. ՙՍտահակաց խրատ, ընդվայրաց նահանջ. Անյ. Բարձր։ ՙԻ բանից զգուշացեալ պահեն զդատարկն և զընդվայրն. Ամ. ող։

ԸՆԴՎԶԱՆՔ, նաց. Գ. Ընդվզելն. ըմբոստութի. ՙԱմբարհաւաճութի և ընդվզանքն՝ 'ի վերայ գիմաց երևեալ լինին. Փիլ. լին։

ԸՆԹԵՌՆՈՒԼ. ՙ Զոր Թէ կամիցիս, ընթերցիր խնամով. և այսպէս գտցես. Ղևոնդ։

ԸՆԹԵՐ. ՙ Կայր մեծ քահանայն բլ.հեզազգեաց՝ աւագանին ընԹեր, որ 'ի դրախտէն բղխէր. Տօղ։

ԸՆԾԱՅԵԼ. ըստ ա՛ նշ. այսինքն Պատուել ընծայիւք. ՙԸնծայեալ զնոսա ոսկւով և արծաԹով։ Զիւրաքանչիւր 'ի Թագաւորսոյն ընծայեաց նմանապէս։ Ընծայեալ զնորածին արքայն. Եղիչ. ծն։

ԸՆԿԵՐԱԲԱՐ. ՙԸնկերաբար կոչէր զնոսա, և նստուցանէր ընդ իւր. Ոսկեփոր։

ԸՆՉՈՒԿ. Տ. ԸՆՉԻԿ. ՙԵԹէ ոք զիւր ընչուկն Թագուցեալ էր ուրեք, արտաքս պեղէին. Լաստ. ֆն. (այլ ձ. ընչուքն, որ է սխալ)

Ի Ր

Ը

Ր

Է. Գոտանի 'ի մեզ սովորաբար 'ի մէջ բառիցդ ասի որոշումն հնչմանց ևեթ. այլ 'ի յանգս ոչ երբեք, եթէ ոչ քերթողաբար. որպէս ունի. ը, վարի իբրև գ,օգ, և իբրև նշանակ հայցական հոլովոյ: Իսկ բառք սկսեալք տառիւս ը, կամ են 'ի փոխ ա. ռեալ յայլոց ձայնաւոր տառից, և կամ ածանցք ձայնիցս Ընդ, Ըստ. զորս տեսցես

Ընդ'Հ.) Իմաստական միջարկութիք, որ
Ը'Հ. } ըստ գրոց ասին Ո'Հ, ով, ո.
Ը'ՀԸ.) *Մոլոլեթէ (մակբայք. ըստ յին. մոլեգնութիք կամ յափշտակութիք մտից) ԷՀ, ԷԸ, ԷՀ, ԸՀԸ ,,, յն. ἐυοῖ , ἐυάν . Թր. ՀԷր: * ԸԷՀն աշխարհական է: ԸՀ' ջալական իմն է. ըՀ գիաբդ կամ: ԸՀըն ցաւոզական է և դառն. Երբ. ՀԷր:

ՂՂԵՂ. Ռամկականն ձայնիս Ուղեղ. *Նախ ղեղն սկսանի գոյանալ վ.ամս. յՀԷ:

ՂՂԵՐՁԵԼ. Տ. ՈՒՂԵՐՁԵԼ. * Ակն գողալով առաքինաբար զինքն ղերձեալ 'ի յանիւս ճծային գանձուցն հոլովիցին. ՃՀ. այսինքն զինքեանս ընծայելով ՚ՈՂ մանհուշափ, մինչև սպլիւք մնրմինք սքղն արկան 'ի գետ: *Մարդկապես սէր քո 'ի ձեզ, և գութ հոգեպես ղերձեալք 'ի նոս. Ն.որ. ասաՀ. (տպ. ղողրձեալք.) այսինքն նուիրեալք, կամ յարեալք:

ՂՂԵՒՈՐԻԼ. Իբր Ուղևորիլ. * Փոխ. Թացայ ղղևորիլ 'ի տեառնէ քան մարդասիրութենէ իւրոյ. Վ.ք հղ. Խ:

ՂՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Իբր Ուղևորութիւն. *Հոգիս ճանապարհորդէ զանեզգական ըզևորութիւն. Գ.ՆՀ:

ՂՂԶԱԳՈՑՆ, գուռնի, ից կամ աց. ա. ('ի բառիս իղձ, ըղձի.) Առաւել կամ յոյժ ըղձալի. *Սկիսին հարկ է լաւացն և ըղձագունացն բաշխել տալ. Փիւ. Էբ ա.ւ:

ՂՂԶԱԼԻ, ըղձ, ըեաց. Ἐυκτός, ἐυχτάιος, ἐυχός. Optabilis, ևն. Իղձ լինելի. բաղձալի. փափաքելի. ցանկալի. սիրելի. ոսխտիւք խնդրելի. * Խնդրել 'ի մէջ գիւականցն անկեղց զըղձալին իւր և զտարփածուն. Խոր. ա. ւ4: *Ըղձալի է ինձ: Ըղձալի համարիմ: Ըղձալին քեզ: Ըղձալիք 'ի վաոՀարաց: Ըղձալին գաշտի: Ըղձալի վայրերցն. Ն.որ: *Զի մի գուցէ վերիվեացէ 'ի տեղիալի և յ'ղձալի կատարածէն. Փիւ. այլոբ: *Ցոմաւ չնորհեա. . . զ'ղձալի զնաւ ղաղուի ամենայն աշխարհի. Պիւգ. *Ջամն ողջոյն յ'ղձալի և 'ի խաղաղաւէան անցուցանէր հանգիստ. Կաղանգ:

Եւ որպէս Ըղձացօղ. փափաքօղ. * Զի որ բարւոյն է ըղձալի, առ 'ի բարեաց նա. խանձ չարժի. Ը. Վիգ:

ՂՂԶԱԼԻՑ. ա. ք. Լի ըղձիւք. բաղձալից. *Երկրպագեալք աքին ըղձալից. Գ.ՆՀ:

ՂՂԶԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ցայտարար ըղձից, և խանդակաթ. և Ըղձալի. * Ըղձական է աղօթքն. Եղիս. հայր մեր: *Ի վերայ քարկոծողացն առնէր և զըղձական աղօթսն. Ճ. Ա. 'ի գործ: * Ըղձական տուփուռն. Մփ. ծքՀ: *Փեսայօրէն' Քերմամբ սիրոյ յոյժ ըղձական. Ը. Խ եղիս: *Ըղձական գիւրութեն, կամ Ճառ, նուագերգութիւն, երգ, նուէր ձայնի, խորհուրդք: Ըղձականք և աիւորժելիք. Ն.որ: * Բարեխօսութիք սքղց ըղձական. Գ.ՆՀ: * Ըղձրկչական լուրըն լըսեալ, և ըղձականնամակ գըրեալ. Ը. Վիգ:

ՂՂԶԱԿԱՆ. Ոյ ինչ է ըստ ըղձուէից կախարդաց, կամ ըստ ըղձից եղեալ. *Ցառաջագոյն գուշակեցի ձեզ, զի մի կարօտանայցէք ինչ այլոց ըղձական կարեաց (կի կարծեաց). Ոսկ. Ես: * Ըղձական գիւթից. Գէ. Ես:

ՂՂԶԱԿԱՆ. Ἐυκτικός. Optativus. Ըստ քերականաց, մի յեղանակաց խոնարհման բայից. որ 'ի մեզ նոյն է ընդ ստորադասականի. * Խոնարհութիք են հինգ. սահմանական, անեղևոյթ, հրամայական, ըղձական, ստորադասական. Թրակ. ՀԷր: * Ոչ լուաւ, թէ կեցցէս. և էր ասացեալս ըղձականն. և ոչ հրամայական. ԿԱՀոփ:

ՂՂԶԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Փ. Ըղձալի գոլն, կամ փակէն յինքեան զիղձ տեղեաց. և Ի տուումն ըղձից. իղձ, տենչումն. և Իրն տենչալի. (ըստ յարմարութեն յարա. կից բառից.) *Ա.յսքան է զօրութիւն խորհրդական աղօթիցս, բայց և ոչ ըղձականութեին: Ա.յնքան' ըղձականութիւն նորին (փա. ռացն ՚ՈՂ) առաւել է քան զինութեդ. Լ.ՓՀ. պՀրփ: *Մարգարէին սքղ ըղձականութիւն (ո՞ տայր զիւրսն իմ ևն): Մարգարէին հոգևոր ըղձականութիւն ամենատենչ բաղձանացն: Արժանաբար ըղձականութիք հնչել զձայն բերկրանաց: Զերևոյթ առյոգայից ըղձականութեցն (իրաց ըղձալեաց). Ն.որ. Ի. ղՀ. Ե. Ի.սս. Ե. Ի.ւ:

ՂՂԶԱԿԵՐՏ. ա. Որ ինչ կերտէ' այս. ինքն առեալ զիղձ առ ինքն. ըղձալի. շարժիչ կամ լցուցիչ բաղձանաց. * Ջայսպիսի զըղձակերտ գաւառս զնաշխարհին. Փարպ: *Վ.ևհավայր տաճարաց ըղձակերտ չինուի. Պիս: *Քև տեառնագրեցեալ առ 'ի յըղձակերտ օրենսվան հոգւոյդ. Ն.որ. ղՀ.: Իսկ Հ.ո. ծՀ. 16. *Ըղձակերտաս առնել զաւետաւրան ՚ՈՂ,,. իմ պատուական ընծայից. ցուցանել արժանաւոր պաշտամանբ. լատին. սրբագանել, ἱερουργέω, sanctifico.

Մերթ որպէս Ըղձակերտեալ, կամ փափաքող. ունօղ զտենչ. *Ըստ ըղձակերտ իւմոցս կամացս չղթայ յայրն սքՀ. ՃՀ. լՀ:

ՂՂԶԱԿԵՐՏԵՒԼ. Ցանկացեալ. ցանկալի. կամ ըղձիւք չինեալ. արբուայաՃափ. կի հավէտ եփեալ. * Ջգեղեցկութիւն ամենայն վայրաց, զոր միանգամ ետձ գեղեցկագիր յարմարուածովք ըղձակերտեալ կառույց վայր. Պիգ:

ՂՂԶԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. Փ. Ըղձուէն. իղձ. փափաք. և թախանձանք. ըղձիւք՝ աղերսիւք խնդրելն. *Ըղձակերտութեամբ առ 'ի նմանէ հայցել թագաւորեցուցանել հայաստանեայց զնոսրով: Ըղձակերտու. թեամբ իմն հայցէ յինքնակալէն թէոդոս. ՃՀ. լՀ:

ՂՂԶԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆ. Փ. Ձայն ըղձանաց. բարբառ ըղձական. *Ի կիսս բանից ըղձաձայնութեձ. Նոր. Խ.ս.ս:

ՂՂԶԱՄ, կի } ացայ, կամ ացի, ձա,
ՂՂԶԱՆԱՄ, } կամ ձացիր. Ն. ը. Ἐπιθυμέω, ἔυχομαι, φρονέω. Desidero, opto, sapio, voveo, oro, precor. Իղձ ունել. իղձ լինել. ըղձիւ բերիլ. բաղձալ. ցանկալ. փափաքել. և Ըղձիւք՝ ուխտիւք խնդրել, աղերսել. մաղթել. աղօթել. արբուայաճափ, արբ. ՂՀԷԽ, ահա էիպէ եաւբորմագ, գբոնիլ փԽՀԷԽ. *Ըղձանամք, զի ևն: Ըղձայ լինել ևն: Ըղձացարուք նմանել ևն. Երբ. Ճ. 11: Փիւ: *Ըղձանային այգունչինելոյ. Գ.ծ. ՂԷ. 29: *Կայուններ ըղձացի և հաստատուել. Փիւ. Խ.ս.ա.ն: * Ա.յսպիսի դառն մեծուլեթ ըղձացաս յաշակերտան Թշուաս. ականն յուգա. Հ.ա.մ.ո. առ: * Ընդ հրեշտակս պարագուլեթն ըղձայ. Լ.ՓՀ. ոս: *Ըղձալ 'ի նոյնս. Լ.ՓՀ. պՀրփ: *Ըղձամ առ ածծն իմ. Ճ. Ա:

Հ.յց. խնդ. *Սկսաւ և այլ իմն պատիւ ըղձանալ: Ըղձանայր աւելի ևս պատիւ քան զոր ունէրն առնուլ: Ջ.ինչ օգուտ իցէ քեզ ով մարդ՝ զայլս 'ի տանջանս ըղձանալ. Ոսկ. Ես: *Ա.յլք ըղձային զպատաուտուն երկրի. Եղիս. Ճ: *Ըղձանայ զանըղձանալին. Փիւ. պԽ.ա.ն: *Ոչ կեանս միայն ըղձանայ որ. դ.ոյն, այլ և զառաջինն՝ ՚ՈՂ կեանս. Փիւ. ԼՒՒ. Ճ. 57: *Ոչ կամիս կորուստ, ոչ ըղձանաս մահ. Ն.որ. ԽՀ: *Եւ ա.ռ.ա.ս արքային սմպատոյ զմահ անհնարին ըղձացեալ ոսոխիկանին... մանաւեր զնա անօրէն գահճաց. ՃԽ. ԼՒ: *Ըղձաց զձեւս ապաւնոյ: Ըղձանայր զերբ 'ի մարմնոյս: Ջսոյն և աշակերտացն ըղձանայ. Լ.ՓՀ. աղ. Խ ապիդ:

ՂՂԶԱԼ կամ ՂՂԶԱՆԱԼ. Մաvτεύομαι. Vaticinor, divino, hariolor. Ըղձուելիս պատմել. Հմայս Հմայել. գուշակել. զանգ ագ.օյնՀԽ, բէՀՀաւլբգ՝ փաՀբլբլբգ ԷՒՀԽ. *Ջարտուելոյն մի ևս տեսանիցէք, և ըղձուելիս այլ ոչ ևս ըղձանայցէք: Մարգարէք նորա ըղձային (կամ ըղձանային) նոցա ստուելեն. Եղիս. ծՀ. Ա.ս.ս. ա.ղ. Խ ապիդ:

ՂՂԶԱՆԿ, նաց. Փ. Իղձ. բաղձանք. արդս. *Մի՛ անկեսցին 'ի քեզ Համարձակուելիքդ, և ըղձանք առաչնորդուելեան. Վ.ք հղ. ծՀ:

ՂՂԶԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Μάντις. Vates, hariolus. Որ պատմէ ըղձուելիս ըստ սրտի իւրում կամ հարցողին. Հմայող. տուս գուշակ. հայցու կ. իղձ. երազատես. բէՀՀաւլ, փաՀՀբլբ. *Ըղձապատումք տեսիլս տուտս և երազս տուտս խօսէին. Ջ.ա.ւ. ծ. 2: *Մի՛ հրապուրեսցեն զձեզ ըղձապատումք ձեր. ԵրեՀ. ԼՀ. 8: *Ըղձապատումքն, որ զՀայցուտածս ազօթիցն յայտնէին. ՄԽ. ԵրեՀ:

ՂՂԶԱՒԻՏ. ա. Լի ըղձիւ. մեծափաք. *Ըղձաւէտ տենչումն. Մփ. է:

ՂՂԶԱՒՈՐ, ի, ից. ա. կարի փափաքող. տենչօղ. տարփօղ. խանդակաթ. * Ջոր և ըղձաւորն այսորիկ Հարսն պանծալի յերգոց երգն հրաւարակէ. Գ.ՆՀ: * Հարստնք երկնաւորք, և օրիորդք ըղձաւորք. Գ.ՆՀ: *ԽոնարՀ և ըղձաւոր պատուանք ծառայիցս քոց: Ընք ըղձաւոր մտօք Հաւաքեցայք այսօր. Մ.ա.ղ. Լ.ՀՀ:

Կամ իբր Ըղձալի. ցանկալի. *Տիռ գեղեցիկ, բարբառ ըղձաւոր. Գ.ՆՀ:

ՂՂԶԱՓԱՓԱՒ. ա. Ցոյժ կի ուխտիւք փափաքելի. և կարի ըղձական. մեծափաք. *Վ.այն փափաքանաց ըղձափափաք փափկուեցան փոխացուք յաչաչխարուեթ. Մ.ա.ղ. ծԷ: *Ըղձափափաք աղօթիւք ձեռնարկեալի է մաքուր մտաց սքց. ՃԻ.ս.ւ. յՀ:

ՂՂԶՈՒԹԻՒՆ. Փ. Πόθος. Desiderium. Իղձ. ըղձանք. բաղձանք. փափաքումն. ցանկութեի. տենչ. արբս, հավք, սէվա.ս. *Միչտ համբուրեալ չքմեղանք ոգւոյ ըղձուէ չնչոյ. Ն.որ. ղՀ: *Ցառաւելութեի սիրոյն, և յ'ղձուելենէ սրտին, և 'ի փղձկել գթոյն. Լ.ՓՀ. պՀրփ: *Ըղձուելիւն բարւոյ. Վ.ք հղ. Է: * Ամենայն ըղձուելիք (աւելորդք) չխոՀեն և պղտորեն զտեսանելիս հոգւոյն. Մ.ա.ղ: *Բաղում գծնդասկուեթ, և ըղձուելիք չարեաց. ՃՃ:

ՂՂԶՈՒԹԻՒՆ. Μαντεία. Vaticinatio, divinatio. Հմայուելի. տուս գուշակուելի. պատգամախօսուելի ըստ ըղձի և ըստ մտի. բէՀՀաւլբգ, փաՀբլբլբգ. տես թ.ս.ս.ց. 14. 23: ԵրեՀ. ծԷ. 14: ԵՀԽ. ծՀ. 6. 7. 8. 23: Իակ ԵրեՀ. ծ. 36. որպէս ըղձապատում: Եւ թ.ս.ց. Է. 7. իբր Ուղերձ, կի ընծայք առ ըղձապատումն. ևն: *Պատճառ ուեան ըղձուելիս, իբրև թէ գիքն անգէն կամին զբնակիլն. Խոր. Է, 13:

ՂՂԶՈՒՄՆ, ձման, Փ. Ըղձուելիւն՝ իբր ըղձանք, բաղձանք. փափաքումն. ապ.ս, փԽԽ.ս. *Խանգակաթ ըղձմամբ. Մփ. ծՀ: *Եթէ ըղձումն մահու ինչքեան լսեսչ,

այս՝ ասէ. Նար. ։ * Վասն պարապմանն երկնաւոր ըղձմանն. Վրդն. ծն ։

ԸՂՈՐԴ. յորմէ ԸՂՈՐԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, ԸՂՈՐԴԱԳՆԱՑ, ԸՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՒՂ ՂՈՐԴ, ՀՆՉ

ԸՂՈՐԿ. Տ. ՈՂՈՐԿ ։

ԸՂՑԱՑԱՆ. Տ. ՈՒՂՑԱՑԱՆ։ Վրթ հղ ։

ԸՄԲԱՀԿԵԼ, կամ ԸՄԲՀԿԵԼ. Տ. ԸՄՊԱՀԿԵԼ ։

ԸՄԲԱՆ, ի, կի ԸՄՊԱՆ. գ. (Ի բաղձս Ձմռան.) Գործարան կոկորդի՝ ըստ որում անցք ջրոյ յմպելն. * Ոտն կծիցէ կամ ձեռն. . . փինչելն, և լեզուին կծել, և ուտել կանն հարկանել և ըմպանին կծել. Եղեխ։

ԸՄԲԵԼ. Տ. ԸՄՊԵԼ. (զի ի զինի ՛ս տասելին մեզմ հնչի որպէս պ ։)

ԸՄԲԵՐԱՆԵՄ, եցի. ն. որ և ԸՆԴԲՌՆԵԼ կամ ԸՆԴԲՐԱՆԵԼ. Ἐπιστομίζω. Os obturo, obstruo. ὀυσωπέω, loquentem reprimo, redarguo, inhibeo. Ամ՛ի բերան առնել. փակել զբերան դիմաստին. կարկել. պապանձեցուցանել. լռեցուցանել. առնձել. կաշկանդել. անպատասխանի առնել. Բէբանը նդակէ, յանը վէր տալէ փշ, պապանձեցնէ. ապէքը գոփաւմագ. * Զբանիսօգ և մեսախաբք . . . զերս պարս է ըմբերանել. Տիտ. ա. 11։ * Ըմբերանել զանդգնութիւն։ Զանչափն չափովք ըմբերանելով. Փիլ։ * Ցանկութեանելով սրպէս զանուսումն ըմբերանէ. կիւրղ. գնչ ։ * Ո՛վ զնոսա ըմբերանեացէ սասեելով. Խոր. գ. 68 ։ * Ըմբերանեացես հանձալուեղ բանիս պանծացեալս. Պիտ ։ * Ըմբերանեալ զգիմակաց կողմնին. Եղեխ։ * Ո՛վ ոք պարտեցաւ, և ոչ ինքեամբ ըմբերանեցաւ. Նար. իղ. * Կշռամբանօք սրտին ըմբերանին. Լմբ. իմ։

Մերկ՝ նիւթապէս խնուլ, փակել՝ կապել զբերան, զգառակ. * Ո՛չ ըմբերանեցես զեշն կալոտի. Նխա. երգ ։

ԸՄԲԵՐԵԼ. Տ. ՀԱՄԲԵՐԵԼ. Ὑπομένω. Sustineo, suffero. * Ալ ներեր վասն այնորիկ, զոր կամէր տէրն ըմբերել. Կոլ. ծԳ ։

ԸՄԲԵՐԵԼԻ. Իբր Տանելի. Φορητόν. Tolerabile. * Թեթեւ և ըմբերելի յանցանքզեւգեսցի և ապաշխարութիւն (ըստ Նմին). Բրս. հայեաց։ * Ամենայն քեզ՝ քան ի վաշխին առնուլ ըմբերելի է. Բրս. վշխ ։

ԸՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Ὑπομονή. Patientia. * Ըմբերութիւն և տոկ. կոլ. ծԷ։

ԸՄԲԻՉ, բզի, շաց. գ. Ἀθλητής. Athleta, luctator, certator, pugil. (ձծ. և յին. բէգս, այսինքն բռնցի. մռոցացի.) Նահատակ կամ շահատակ եղեալ յասպարէս ի մրցել. մրցական. բռնամարտիկ. գօտեմարտ. մենամարտիկ. ինուրեղի. եկուվան, հեպիւրէի, էեննէիր. * Զօրէն մարտիկ ըմբշի։ Ըմբշացն՝ մարզիչքն պատուիրեն. Զօրէն ըմբշի բռուն հարեալ՝ արդել. փիւ։ * Ի գնապարս ըմբշաց։ Մարզէ զըմբիշն. Պիտ։ * Ա՛ռ բռնամարտիկ մերկամրցանակ ըմբիշս. Նար. ղՁ։ * Ըմբիշն եթէ ոչ կռուի ընդ բազում՝ ի ժողով, ոչ ունի զարուեստ յաղթուելն. Վրթ հղ. Ձ ։

ԸՄԲԸՇԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀθλητικός, Ἀγωνιαχός. Athleticus, ա. Որ ինչ անկ է ըմբշաց և ըմբշամարտուելն. * Ըմբշական մրցուելն ոք յաղթիցէ. Ոսկ. ՛ս. ա. 13։ * Մարտիկ հայեաց՝ ի քեզ մի ուրուք զանց. ցես ինչ զըմբշական օրինաքն. Բրս. հայեաց։ * Ի մէջ ըմբշական մրցմանցն մասչելով՝ ի մարզուելն։ Ըմբշական բազկամբցութիւն. Պիտ։ * Արբազան գնդին՝ ըմբշական գասին. Գնչ ։ Իակ Ճ. Բ. գրի և * Ըմբըշտական, կամ ըմբշտականաց նահատակն ։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. գ. Ըմբիշ մարտնչօղ. ըմբշամարտիկ. էեկուվան. * Զայս և յըմբշամարտս է տեսանել զի զոր օրինակ նոքա, ևն. Պիտ ։ * Ըմբշամարտիցքն՝ ի փողոցան արահոտոցք. Լաստ. ծԷ ։ * Ըմբշամարտիցն և արիացելոցն ընդգէմ երևելի և աներևոյթ թշնամոյն. Ճ. Բաբէր ։ * Ըմբշամարտ յաղտոց. Եփր. Խոսրով։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ. ա. որպէս Ըմբշական, ըմբշամարտական. * Որ ըմբշամարտ ակայազօք քաջութեիա գործեաց՝ ի մարտս պատերազմաց. Ագաթ։ * Ցորժամ ըմբշամարտ մըրցութիւնքն կոչեցեն յառաքինութիւն. Ոսկ. Ֆիլ. Է. 8։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ. } գ. որպէս Ըմբշամարտ.
ԸՄԲՇԱՄԱՐՏԱԳ. } տութի. ագան. և Ա. պարէզ մրցանաց. ողմպիական խաղ. ՅԻՒ. բէզ, յիւլէ, էեկուվանէզե. * Որ մտանեն յըմբշամարտն. Վանակ. յոբ։ * Ցըմբշամարտս յուսեաց զքէսն ձեռամբն Թաիփեր զեղջիւրսն. Խոր. հոիփս։ * Ցըմբշամարտս մարդատաւիչ իբրև առիւծ հզոր. Նար. ոոոգ։ * Ի պատերազմունս կամ յըմբշամարտս ակայրանան և յաղթեին. Շ. Բաբէր։ * Որ ՛ի կռիւս և յըմբշամարտն մրցեին։ Զ ըմբշամարտսն բազմաց ՛ի ձէնջ բազում անգամ տեսեալ է. Ոսկ. ա. փիմ. ը։ Եբր. ծՁ։ * Ժամանակք ողմպիադայից, որ Թարգմանի ըմբշամարտաց. Նար. իբ. ա։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏԱՊԵՍ. ա. Որպէս ըմբշամարտ ոք. և Ըմբշական. * Ըմբշամարտապէս արուեստիւ երկաթական իսկեալ մրցազաց. Նար. ՃԶ։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏԻԿ, տկի, կաց. գ. Ἀθλητής. Athleta. Ըմբշամարտ ոք. ըմբիշ. էեկուվան. * Մերկեաց իբրև զըմբշամարտիկ, ծծ իւղոյն քսի. զի մի կռուեսցեն ՛ի քեզ ձեռք սխրայնին. Եղիշ. գնչ։ * Ցորում փառս ոլմպիայ խաղոյն հանդիսի ըմբշամարտիկացն երևի. Խոր. Փ. 40։ * Իբրև ոմն յըմբշամարտիկացն փշրեալ ըզժանիս առիւծու. Կիւրղ. վ։ * Զոր իմաս տուն (կարծեցեալ՝ երևիսս) ոչ ճած զմուռա, նմանեալ զըմբշամարտիկացն գանփուձոյալեան. Դիոն. ՁծԳ ։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏԻՄ, եցայ. յ. Մարտըն չել որպէս ըմբիշ. գօտեմարտիլ. * Ընդ գազան կռուան՝ ըմբշամարտեցան, և յաղթօղ գտան. Գնչ ։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. } * Ἀθλησις.
ԸՄԲՇԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } Certatio athletica, lucta, luctatio, luctamen. որ և ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ, ՇՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՑԱՍՊԱՐԻՉԻ. Մարտ և մրցանք և արուեստ ըմբշաց. գօտեմարտութեի. բռնամարտութի. էեկուվանէզե, ինուրեզ. * Զըմբշամարտութեին վանեսցէ Ո՛րպէս զըմբշամարտութիւնն ՛ի գլուխ հանին. Լմբ. ա. Ե եր ընդէդէ։ * Եւ զզորելն ոչ ՛ի բաղդաւաճեալ նահատակութեիա, և կամ յըմբշամրցութիւնս կըրթեն. Պիտ ։

ԸՄԲՇԱՑԱԿԱՆ. Տ. ՛ի բառն ԸՄԲՇԱԿԱՆ։

ԸՄԲՈՆ, ի, ից. ա. Ἀρμόδιος. Aptus, concinnus, idoneus. ὀικείος, familiaris. Իբր համաբուն, ընդակից. անակից. (ա. հեմպան.) յանկաւոր. յարմար. պատկան. նաւոր. պատշաճ. դէպագէտ, դէպագէտ, հեմնոր, եբեսբ. * Եղիցի պատկանութիւն, այսինքն ըմբոն և կարող հաստուն. Սահմ. ա։ * Վարկաներ հաւատարիմ և ըմբոն գործոց իւրոց. Փիլ։ * Ոչն ճահաւորեաւ ըմբոն. Մ-փ. ծՁ։ * Զբնտանի և զըմբոն օրէնակաց բուռն հարկանել, այսինքն ՛ի տեսլոց կամ ՛ի լսելոց յարմար ապացուցիլ յանդիման կացուցանել, զանտեսիցն իմացուած. Սիմ. էա։

ԸՄԲՈՆ Ի. դիմաց. Ἀρμόδιον ἐστι. Congruum est, ὀικείον, convexit. Պատկան է. պատշաճ է. անկ է. ՛ի դէպ է. յարմար է. ճահ է. ճայիլ՝ դնանպիլ փէր, եբեսբ. * Ո՛չ ըստ այժմու ժամանակիս ըմբոն է. Ան. սոսբգ։ * Ըմբոն և ՛ի դէպ է (ասել). Եսս. փբ. ա։ * Խոտովանութիւն ըմբոն և ընտանի և ՛ի դէպ (է) գոյն սուտակին. Փիլ. այլաբ։ * Զոր ըմբոն (կամ ըմպոն) է մեզ առնել. Խոմ յանդգնութեան վարձկանութեին է ըմբոն. Սոփգ. ա. յհ. ճ. Ե է։ * Ահա Թագաւոր քո գայ ևն, ոչ երկրաւորաց, այլ քոյ ըմբոն է. Տօնակ ։

ԸՄԲՈՂՃՆԵՄ, եցի. ն. } Ἀπολάυω,
ԸՄԲՈՂՃՆԻՄ. եցայ. ն. } ἀπόνυμαι. Fruor. (լսբր համբեչխուն, այսինքն հաղորդ սեղանոյ լինել՝ ի պ. էեչխոն, սեզան, սոսՁբ.) Այտելել ՛ի սեզան կերակրոյ կամ յուտելիս. որպէս զմայլելն է առաւել այտելել յըմպելիս. և Առնուլ զՃաշակ և ըզհամ ուտելեացց. և նմանութիւն՝ Ճաշակել և վայելել յամենայն բարեաց. ՛ի կիր արկանել. սիուրժանք. վարել ըստ հաճոյս. ժաւանգել. էեմէ, ևեպէՃինի ալմագ, ևէվ էինի սիուրժէ, գաուլանմագ. * Ջ իւրոյ սերմանէն բերս ըմբշենեսցէ այտուղ զմեզ. Պիտ։ * Ոչ փշրեցեր զպարս աստմանացս յըմբշենելն զքեզ անասհմանելի։ Որ սաս պատանեկաց աղորիս ըմբշենելիս. Նար. Ե. Ն ՛ի։ * Եւ սբ խորհուրդն, որ Ճաշաժամին կոչի. . . նախ զանձինն զգեստաւորել ՛ի արժանաւորին, և ապա զայս ըմբոշխնել. Ճ. թ։ * Ջի և աստ ըմբոշխնիցեմք զպարիսն զգուշութեբ, և անդ վայելցեմք ՛ի փառան. Ոսկ. ՛ս. ա. 24։ * Ջի ոչ միայն զերկիրս, այլ և զերկինս մեծութեի առեալ ըմբոշխնեացես. Գիւտ. Խղ. ա։ * Ըմբոշխնել, ընդոշխնել, կամ ընդգոշխնել. վայելել, ուտել, Ճաշել, մաշել. Հին բառ ։

Եւ ևս ասի նմանութեբ. * Ագռնիս վասն զի գողեաց զԹագաւորութեին, ոչ ըմբոշխնեաց և վայելէցաւ ՛ի Թագաւորութեբ իւրում. Մ-բ. ծԶ։ * Ջ Թագաւորութեանդ զոր ունիս, մի ըմբոշխնեացես։ Ի պատճառս զորս ըմբոշխնէք դուք զԹագաւորութեդ ձեր. Եփր. Խ։ * Ո՛չ զարծաթն ըմբոշխնեաց, և ոչ ՛ի կեանս աշխարհիս վայելեաց. Ոսկ. ՛ս. ՁՀ։ * Ըմբոշխնել զառաջնածոցն առաւելութեբ։ Զգաճաճանակս ըմբոշխնեցի եպերեանս։ Ամենուստ տագնապաւ վըշտաց ըմբոշխնեցայ զանթարեքավայելուչն պատիւ. Պիտ։ * Անընշանայր զազարս, և զգեղեր զմանականային ըմբոշխնելով կերով (այսինքն Ճաշակելով զմահ) փոխեալ լիներ ՛ի կենդանութէն. Սկն. ՛ի։ * Վարձս ըմբոշխնեք ՛ի համալ զիաուս գործոցն՝ զոր ՛ի մայրկանէ ըմբոշխնեցին. Երզն. Ֆբ։ * ՑԱստ խոնարհութեբն ըմբոշխնեացէ զպատկն բարձրութեբ. Վ-անկ. յոբ։ * Ոչ անկատար հասակաւ, և ոչ ՛ի ծերութեբ ըմբոշխնէ բնութի մեր զգուարճութեի աստեացս. Ճ. թ ։

ԸՄԲՈՇԽՆԻՉ. ա. Որ ըմբոշխնէ, վայելէ, վարէ. ուտող ՛ի Ճ. Ն մարդն որպէս բանական կենդանի՝ ասի * Ըմբոշխնիչ եղեալ ։

ԸՄԲՈՍ. ա. (լծ. ընդոստ. ՛ի բաց ոստուցեալ.) Հեռասեալ. ապստամբ. որպէս անհաստատ. առտհակ. խուռ. * Ըմբոստացան և յանձնապաստան. Սկն. ազ։

ԸՄԲՈՍՏԱՆԱՄ. սցայ. լ. Որպէս յին. Ի վեր կամ ՛ի բաց ոստնուլ. Ἀναπηδάω, ἀποπηδάω. Resilio, desilio, subsilio.

ի բաց վազելով և զպյորացմամբ հրաժարիլ. հեռուել. անուսուել. ապստամբիլ. և զչարիլ. դժկամակիլ. վէր կամ դուրս ցոնիլ, վէր վէր ընկնուլ, գլուխ տալ, ծօձիլ. պաղ գալ, պըշմագ. *Ըմբոստացաւ, և ասէ. ո՞ դաւիթ, կամ ո՞ որդին յեսսեայ. ա. Ի.գ. իէ. 10: *Ընժամային ընդոստուգեալ ըմբոստացաւ... ին. մի քաւ. Ո.Ի. յհ.է. 26: *Յորժամ պոռնկորդի կոչեսցիս, ըմբոստանաս. յորժամ գու իսկ պոռնկիցիս, զայն չհամարիս չար. ըս. Ո.Ի. Ե.: *Ըմբոստացաւ խորով, և իրոհամամբ վէսահան պատասխանեաց. Ի ... ՟. Ե. 50: *Ոչ ըմբոստանամ ձայնելոյս. Ն.Բ. ծ՟. *Զըմբոստանալն իսոնարհմութիւնն նուաճէ, և ոչ զչարութիւն: Մեր ըմբոստանալն և անհնազանդութիւնն օրինաց Նորին. Լ՟. ա.Ե. պօրգ: *Դժուարութիւն, և ըմբոստանալն՝ի նմանէ. Ա՟ի ա.Ի.:

ԸՄԲՈՒՆԱԾ. Որպէս Ըմբռնեալ. Բ՟ը. Ն՟ա՟ծ. * Միտքս յերկիւղն ըմբռնած. Լ՟. ա.:

ԸՄԲՈՒՆԱԿԱՆ. ա. Իբր Ըմբռնիչ. որ կալեալ ունի. Ἐγκρατής. Tenens. *Հոգի ըմբռնական երկնի և երկրի. Պղա. օրին. ծ:

կամ Ըմբռնելի. *Իբր անհաս՝ ոչ ըմբռնական. Ն.Բ. ղ՟:

ԸՄԲՈՒՆԱԼ. գ. Ապատկ կոչի առ տո. մարագեան՝ լ՟ղ. օր նոյեմբերի. զի յայն ս. ուրս ածին հօտք՝ի դաշտէ՝ի ձմերոց, իբր յաղ կամ յաղբ (՝ի փարախ), ըմբռնեալ (զոր օրինակ հոլմնեմոզ և նախրմոզ ասին այլ աւուրք հետագայք՝ի մուտս ձմերայ. Նոյ.) և այն՝ ուսկական առումամբ ըմբռնեալ աւուր առ՝ի գիտել, որպէս Թէ *Որ. պիսի պատահի օրն այն, նոյնպիսի երկիւղ և ձմեռն, Թէ ջերմ և Թէ ցուրտ. Տ՟ոմր: Ե Հ.Նոյ. լ՟ղ:

ԸՄԲՌՆԵՄ, եցի. ն. Καταλαμβάνω, ἐπιλαμβάνω, δράσσομαι, κατέχω, ևն. Apprehendo, comprehendo, capio, detineo, ևն. Գրի և ԸՆԲՈՒՆԵԼ. (իբր ընդբռնել. համբռնել.) Պինդ բռնել, այսինքն՝ի բուռն արկանել, զառամբ ածել. ունիմ, կալայ. պինդ ունել. կալչանդել. ձերբակալ առնել. հատանել. սպրել. որսալ. ժառանգել. բռնել, ափ յգել. ընտմաճ, պագն ելնել, նէն ելնուրմէ, ելնուրմէ, երմէ. *Զգա՛ զոր ըմբռնեցաքդ, հարցաք: Եթէ ըմբռնեսցի (գողն), և գոցի՝ի ձեռին նո. բա գողոնն: Զատայուածս նորա զպէսպէս ըմբռնեսցուք: Կին մի ըմբռնեալ՝ի չնուճ: Որ ըմբռնէ զնմատուռնս՝ի խոյագիտութիւն իւրեանց: Զի ըմբռնեսցեն զնա բանիւք: Եւ ոչ կարացին ըմբռնել զնա բանիւք ա. ռաջի ժողովրդեան: Ըմբռնի բանիւ բե. րանոյ իւրոյ: Մի ըմբռնիցես աչօք քովք. Զարքայութիւնն սքը ըմբռնիցին. ևն: *Ըմբռնեաց զաՅոռն: Ոչ զկայրենի տէրուե. Թի լինչ ըմբռնեալ. Կ՟ը. ծ՟. ծ՟: Սոյն. պէս ասի՝ *Ըմբռնել զոք, զձագաւորն, զգ. գաւառն, զյաբեհնից կեանն. զարդիանս չտեկանս. զդանձս. բոցոյ ըմբռնել զան. տառս: Ըմբռնիլ խաւարաս, յաւոյ երկանց, ի խորին քնոյ, յարատոյ մեղաց, ի չարիս, ի չարութիւն, յապմուկ, ևն: *Ի մաքուր աղ գիւրաս ըմբռնի նեռկ. Մ՟ին. ղՅա: *Ի մերձենալդ՝ի ներքսագոյն տեղի ըմբռնելդ, զի յայնագոյն լեցի բարեաս մեր՝ի լսելիս ձեր. Ո՟Ի. յհ.ա. 3:

Խափ Ըմբռնել մտաք, է չասու լինել, կամ հասկանալ. իմանալ. *Ի միտ առնուլ. ՔՆհՀ ԷՀՆէ: *Ըմբռնել զչարժմունս աստեղաց. Սահմ. ծ՟: *Յոյնէսփ՝ի բաղում նախարաց փիլիսոփայից ՅՀծոց և ոչ մի ՅՀծ ըմբռնել. Ն ՇԷՒ: * Զանգինելևան և զանհասանելիան ըմբռնել Յանան. Գէ. Ե.:

ԸՄԲՌՆԻՉ. ա. Որ ըմբռնէ. բռնող. *կարծեր ըմբռնել զըմբռնիչն իւր. Ա. նան. Նին:

ԸՄԲՌՆՈՂԱՐԱՐ. Տ. ԸՄԲՌՆՈՂԱ. ՊԵՍ. *Ի վեր համբառնալ ըմբռնողաբար յինքեանց նմանողութիւս. Շ. հրեչ:

ԸՄԲՌՆՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ունի զպօրութիւն ըմբռնելոյ. ըմբռնիչ. ըմբռնող. *Ի մտուէ ըմբռնողական միգին կորըս. սեան վրիպեալ դանդաչեմ: Եթէ զկորդն ըմբռնողական, և Նկուլ զդագան. Ն.Բ. ծ՟. Ա լ՟ը:

ԸՄԲՌՆՈՂԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, դ. ունի, իգ. ա. Դրաստիչώτερος. Բուսն և զօրաւոր. ազ. դոյ և սերտագոյն, որպէս գոլորշիք խնկոց. *Ի յերկուսին իւր և յըմբռնողականագու. նէդն հնութիւ բաշխուսն կոչեցեալս. Դ՟ան. ԵլէՀ:

ԸՄԲՌՆՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Δραστηρίως. Պինդ ունելով. կալմամբ. պարունակելով. և պնդապես. ամրապես. * Ոչ ըմբռնողապէս, որպէս օդ և ջուր յամանի.. Ն այլ բնաւ. բոպես միացեալ. Շ. Խղի: * Փոա. Թայ ըմբռնողապէս կալմամբ պահել՝ի սրբ. տին. Շ. հրեչ: *Անխուսոր մշտաշարժու. Թիւն, և նուաստագունիցն համբարձչաբար և ըմբռնողապէս նմանականաւ. այսինքն զատ. րինս՝ի վեր համբարձօղ և ամրապես նմա. նեցուցիչ գոլով. Դ՟ան. Էրին:

ԸՄԲՌՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. կամ Καταληψις. ԸՄԲՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Comprehensio. δράστηριον, efficacitas. որ և ԸՄԲՌՆՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. կարողութիւն ըմ. բռնելոյ ձեռօք կամ մտաք. ոյժ. Նեբդոր. ծականութիւն. *Որք զայ բնութիւն՝ի ներքս առնէն իւրեանց հասանօղ ըմբռնողութիւնն (կամ ըմբռնութիւնն). Նիս. կալ՟: *Եթէ երթալի է՝ի մեզ անհասու. թիւն բանիդ, ոչ էր աքանչելի, այլ ըմբռնութիւն իւրոց. այս. ինքն գիւրըմբռնելի. Ճ. Գ: *Ուսս և բա. զուկս և ձեռս (հրեշտակաց՝ նմանչիր) զա. րարուկանութիւն և գնեբդործութիւն բա. րեաց, և զըմբռնողութիւն. Շ. հրեչ: *կար. միր (գոյն երիվարաց նշանակէ) զհրաուե. ռակութիւն և զըմբռնողութիւն. Դ՟ան. Էրին:

ԸՄԲՌՆՈՒՄՆ, նման. գ. Ըմբռնելն, և իրն. կալումն. ձերբակալութիւն. Բ՟ան. Էլը. Բ՟ան. Ռիլը. գ. ու. Ռ՟ան. գ. ու. Ռ՟ան. *Ըմ. բռնման ձեռին: Մ՟ատչէլ ըմբռնումն ո. ասիցի: Ի ատեաս կատոյ երասանաց ըմբռնն. ման: Անհնչելի ըմբռնմամբ: Անզգերծ ատգ. նուպին ըմբռնման. Ն՟ար: *Ըմբռնմամբ ձգե առ ինքն. Մ՟ագ. Ի՟Ե: *Ի զանազան մեզոյն ըմբռնմանէ վարանեալ են տրտմութիւք. Լ՟ը. պօրգ: *Քան սեանցն միջին նիզն է՝ի հաստատագոյն ըմբռնումն խառնուա. ծոյն նոցա. Փիլ. Ել. Ի. 89:

Եւ Սահմանումն. զդատողութիւն. *Անյագու. թիւն որովայնի, սկան ոչ ըմբռնումն. Կ՟ի. Տաք: *Ըմբռնումն տարտնոյ և ծառայութիւն ոչ կայել ոչ չիմքեք այսչափ, որպէս՝ի ժուժկալութիւնէս ուղղեսցի. Բ՟ու. Հղ:

կամ Ըմբռնելն մտաք. հասուսն. հասկը. նալը, ճանաչողութիւն. *Միտք՝ պատրաբար ըմ. բռնումն գոյիցն է. Սահմ. ծ՟: *Ցիշումն և տոյտ ըմբռնումն. Կ՟ուրղ. Գ՟ի: *Ի հասմա. նէ ըմբռնման ասիցելոցն. Փիլ. Քեսական:

ԸՄՊԱԿ, ի, աց. գ. որ և ԸՄՊԱՆԱԿ. ԸՄՊԱԿ. Անօթ ըմպելոյ՝ մեծ կամ վոքր. իբրու. Ποτήριον. Poculum, calix. Κρατήρ Crater. որ և խառնարան. գաւաթ. գաթէ, ԲաՅ, ԹեաՅ, ըտրԸԳ. *Ըմպակս և բաժակս: Ըմպակս և նուագս: Բազում ըմպակս և սպասս, և բազում կազմուածս ոսկեղէն և արծաթեղէն. Ց՟Հ. լ՟ը:

ԸՄՊԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συμπότης. Compotor, conviva. Որ ուտէ և ըմպէ ընդ այլոսւմ. սեղանակից. * Ովարիտէսի (չն. ὀαριστής) ըմպակից և իրաղակից նշանակէ գոլ սրամտզոյ. Պղա. Ֆնովը:

ԸՄՊԱՏԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συμπίνω. Bibo cum aliquo. Ուսեալ և ըմպել ընդ այլոս՝ի միա. սին ըմպել. *Ի կրեսէ մին ես է յայլոց օ. րինացն՝ զորս եգ մինովս, ոչ ըմպակից լի. նէն միմեանց՝ի հարքեցուՅեն. Պղա. Ֆ. նովս:

ԸՄՊԱՀԿԱՆԳԱ. նաց. գ. Ապարատա. նուՅի. ստահկանութիւն. * Ըմպահկանաց պատուՅի, հեղգացելոց օրինակ. Ն՟ը. Խ՟:

ԸՄՊԱՀԿԵՄ, եցի. է.) ա. Ἀφηνιάω,

ԸՄՊԱՀԿԻՄ, եցայ. ֆ.) ἀφηνιάζω. Habenas detracto et excutio, frena non patior, contumaciter resisto. գրի և ԸՄ. ՊԱՀԿԵԼ, ԸՄՊԱՀԿԵԼ, ԸՄՊԱՀԿԵԼ, ևն. Իբր Անպատուց լինել, այսինքն անեբրասա. նակ, ապարատան, անսանձ. ընդվզիլ. ան. ասուել. ըմբռստանալ. հեռուել. վտարան. ջել. ապստամբիլ. անհնազանդիլ. արհա. մարհանօք. ընդհարսկանիլ կամ բախիլ ընդ վէմ. և խաեբսին լինել ձիոյ. գլուխ տա. ՀԷ. ԵուլաբԸԼ ՀԷՆԷՒ ՀԷԳԷ, փԷՀԷՒՒ ԳԸՐ. ՅՀգ, պաղ գաՀԳԸՐՅՀգ. *Ընդվզեր և ըմպահկեր վան բարուցն անհարթուՅեն: Աբելի քան զզօրուՅիւնն իւրեանց խորհեալ՝ ըմ. պահկին և ընդվզին: Ըմպահկեալ խեռեա. ցէ: Անհնիին ըմպահկելոյս և ապարատա. նելս: Զերասանակս՝ի բուռն առեալ՝ այդպէսլուալ զահաս, և մանաւանդ զտրամը. սուՅի՝ որ ըմպահկել՝ի նմանէ սովորեալ փախստական յօրինաց, ըմպահկող և խրա. սուերասան: Զյարձակուսն և զըմպահկելն և զվազնուսն լծելոց ձիոյն ոչ կարացէ ալ արգելուլ: Վասն խառուՅէ բարուցն ըմ. պահկօղք են, խայտալով յանդգնաբար և ընդվզելով: Ի ձայնէ փայց սարսեալ երկրն. էլ ձի՝ իբր յերկիւղէ ըմպահկելով փախչել. Փիլ: *Ցանկարծակի ըմպահկելով գժոխա. խեռ յոխորտանօք: Որպէս զկարի ոք ըմ. պահկող և առլցեալ ամբարտաւանուՅիւ: Ոչսոի և ոչ անմսան՝ի հրահանգից կրնու. ՅէՀ ազգ ձիոյս՝ առ՝ի զնակ և զըմպահկող անկերպասանուՅիւն նուաճէլոյ՝ հնազանդ. Պիպ: * Գազանային և անընդհել զայրաց. մամբ ընդդէմ յարկէ, ըմպահկեացէ, խրոխտասցի. Ո՟ԻՒբ: *Ըմպահկեալ ըստ անառակին իրաց. Երզ. Ֆսի:

ԸՄՊԱՀԿԵՄ. եցի. ն.) Ἡνιάζω.

ԸՄՊԱՀԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ.) Freno. Զանասանձն ասանձել. նուաճեալ զապերա. սանն. պախարց անջընել, ոս խոչընդել ոպա. ծին պէս. փԷՀԷՒՒ ԷՀՀԷ. *Ի խաղս այպան. ման ծաղոս ըմպահկեն կաճառաք կայից վե. րին հրեշտակացն զվիշապն յօդաւոր ընդ պարզականին. Ն՟ար. ՅՀԷ. (ըստ յորայ. Ի. Խ՟): *Զառաջին յարձակմանն ոգւոյն ընդ կրունկն գաթձուցանէ՝ ըմպահկեցու. ցեալ նախախնամուՅիւք, զի մի գաՀավիժ լիցի. Փիլ. լԻՒ. Ֆ. 65:

ԸՄՊԱՀԿՈՒՄՆ, կման. գ. որ և ԸՄ. ՊԱՀԿԱՆԻ. Ընդվզումն. ապերասանուՅիւ. *Ամենածայր առնելի է ապարատանումն և ըմպահկումն վայրենի գազանին (փղի). Փիլ. լԻՒ:

ԸՄՊԱՆԱԿ. գ. Տ. ԸՄՊԱՒ. *Ըմպա.

նակք երկու յերկոսին ձեռին, մինն ա-
րեւոտք, և միւսն կաթամբ: Գինիս յեղա-
շրջեալ ... ըմպանակս կորուսեալ. Նար.
ւ. Ն ՀԷ:

ա. Իբր Ըմպելի. *Աներեւակամ աներոժ
բաժակ, տօնասերից գոլ ըմպանակ. Գնչ:

ԸՄՊԵԼԱԿԱՆ. Տ. ԸՄՊԵԼԻ. *Ծով
փոփոխի առ ըմպելական փիլ. Բոգն:

ԸՄՊԵԼԻ. լ.ոյ, լեաց. ա. Պότιμος. Potabilis. Ջուր լինի ըմպելի. Խելս, խըմ-
ելս. Իւիւքճէ. *Ըմպելի ջուր բղխեալիւ
փիլ. լին: *Եւ գինի յոյժ (և անոյշ) որ-
քամի ըմպելի. Եսի. ա. 8: *Ձձաշակել ի
սեզանոյ թագաւորին, և ոչ ի գինւոյ ըմ-
պելոյ նորա. Դան. ա. 8: *Եւ ոչ գոյր
ըմպելի (այսինքն առ ի ըմպել) միւսմ ա-
ւուր. Ցոպի. Է. ւ:

Եւ որպէս Պίνων. Bibens. Ըմպօղ. որ
ըմպէն. Խօգ. Իւքն, Իւլիճէ. *Դառնացաս
ցքի ըմպելեալոց. Ես. ԼԷ. 9: *Գինին զեզ-
ծէ զըմպելիսն. Եղնիկ:

ԸՄՊԵԼԻ. գ. Πότος, πότον. Potus. Իր
ըմպելի. մանաւանդ գինի, ցքի. և Ար-
բեսին. արբեցութիւն. գինեբոլոք կոշունք.
խրախուճք. խելիւք, խասխ, ասպել խմել. Ի-
ւիւ, էեմէք իւլէք, գիւճքէր, ռեձլիս. * Որ ըմ-
պել զանօրհնեալս հանգոյն ըմպելոյ. Ցոբ.
ծէ. 16: *Ի տուն ըմպելեցաց մի՛ մտանիցես՝
նստել ընդ նոսա՝ ուտել և ըմպել. Եբէ.
ծԼ. 6: *Ա՛արմին իմ ճշմարիտ կերակուր
է, և արիւն իմ ճշմարիտ ըմպելի է. Ցհ.
Ղ. 56: տճւս և Հա. ծԼ, 17: Եբր. Լ. 9:
ա. Իոբ. Ե. 4: Սղ. ճա. 10: Դան. ա. 16:
*Ձինչ է գինի, զոր կոչեն ըմպելի եածոց,
առ Ճաշակումն քո՝ քա. Եբէ. ա-եԽաբ:
*Քամահել ասն զկերակրոք և զըմպելոք
(Խոք): Աթի առ մանկունս բժչկաց, զի ըմ-
պելոյ պէտք՝ ոչ է կերակուր, այլ կառք
կերակրոց. փիլ. լին:

ԸՄՊԵԼԻՆ. Ποτήριον, κυλίκιον. Poculum, parvum calix. որպէս Ըմպակ. բաժակ.
*Որ կային Թակոյկք և ըմպելիք Թագա-
ւորին ոսկեղէնք և արծաթեղէնք. Եսի.
ա. 7: *Ցաւար էառ զնր սպասս պաշտա-
մանացն, և ետ որդւոց իւրոց և հարճից ան-
մաքուր խրախճանուեցան ըմպելիս. Լմբ. ապ:

ԸՄՊԵԼԻՔԱԽԱՆՈՑ, ի. ագ. Ք. ըմ-
պակ. խառնարան. բաժակ գինւոյ: *Ցա-
գեցմունք համեղք և գեղք, և ըմպելիքա-
խառնոցք. Վ.ր Հղ. Ք:

ԸՄՊԵՄ. եցի, եա. մանաւանդ՝ արբի,
սպր. Ն. Πίω, πίομαι, πίνω. Bibo, poto. գրի
և ԸՄՓՆ՝ նովին հնչմամբ. (արմատն է
ոռմկ, և արբ). Առնուլ ի պէտս զովաց-
մանն զջուր, կամ զգինի ի պէտս ստամոքսոյ
և ի զօրացուցիչ, ևն. վասն որոյ Արբեալ
անխոհր ԸՄպեալ և Արբեցեալ խմել իւղէ,
նաև էմՓէ. (սանս. ամ-օ. ջուր.) *Ըմպել
ջուր ի գետոյ: Ոչ գանեին ջուր ըմպելոյ:
Կերան և արբին: Արբ ի դինւոյն, և արբե-
ցաւ: Արբից և ասէ ցիս, արբ: Ջ.ջուր
մեր գնով արբաք: Արբցեն զաւրիւն նոցա
իբրև զգինի: Արբեր ի ձեռանէ տեառն
զբաժակն բարկութեան նորա: Գինի և օղի
մի արբցէք: Ջ բաժակս ըմպիցէք: Եւ ի բա-
ժակէն արբցէ: Ահա այր կերօղ և արբեցօղ
(այսինքն ըմպօղ). ևն: *Գինի՝ որ ըմպիցի
ի ժամու... գինի՝ որ ըմպիցի շատ. Սիր.
իբ. 36: *Ես՝ որ ի բուն իսկ երկեղէն չարբ
(զգինի). զնմանդ յետ երկեղին ըմպեր.
Կիւրղ. ծն: *Զաւակն տեառն ըմպեն յամ
պոյն զանձրևըն կենաց. Շ. փաղ: *Եթէ
ոչ էր արբեալ կրկնակի քացախ զանդեալ
ընդ լեզուդ. Նար. Կէ: *Ջփրկականն ըմ-
պեալ զպաժակ. Շար: *Ըմպեալ զմրուրն
դառնութեան. Մաղ: *Ըմպեցաց զառուրն, և
արբեցաւ. Ա՛ր. Երէմ: *Ըմպեցան զբա-
ժակ բարկութեանն. Լմբ. ամղս: *Ըմպեա՛. Ճ. Գ:

ԳԱՆ կամ ԱՑՏԱԿ ԸՄՊԵԼ. ծէն տոփել,
սիւն տոփել. Տ. ԳԱՆ, և ԱՑՏԱԿ. *Ի հրեից
հնգից՝ քառասուն՝ միով պակաս արբի յո-
ւն առի. Է. Ւոր. ծ՝՝. 24: *Ցեան ապաստ
ըմպելոյն. Մաղ:

ԸՄՊԻԿ. Տ. ԸՄՊԱԿ. *Ափսէք և տաշտք
և ըմպիկք՝՝. այլ Ճ. ըմպելիքք. փիլ գէտական:

Ընդ. Նախդիր անաչառ (բաց ի բաղա-
դրութ. ուր լինի և Ըմ.) որպէս Ընդ. ներ-
ս. ի. յ. ց: Ի տրական հոլով, որպէս յն.
Եւց. Ad. *Ասէ ցաւ առաքեալն ընդ ցերեսե-
լիսն: Ասէ ընդ ցայնոսիկ. Ճ. Ա՛ Ասեն ընդ ցնա
աշակերտքն: Ասէ ընդ ցնոսա յայտնապէս,
զաղաղտս մեռաւ. Ոսկ. ղԼբ:

Ի ներքոյականն, որպէս յն. Ἐν. Io. *Հիւանդութեամբ և տղբուք ընդ մարմնով կեն-
դանեաց. իսկ սպիտակութեամբ և սեւութիւն
պարզաբար ընդ մարմնով. իսկ արդարոյն և
անիրաւութեամբ ն՛ոգւով մարգոյն. Աւիոփ.
հոփ. Ի: *Որպէս ընդ ձայնի տատրաւութիւն՝
ընդ խորհրդոյ ինչ լինիցէ. Աթ. պէտիբ:
Ի բացատականն, որպէս յն. Ἐκ, և ի
յանգս՝ Ցեմ. *Ընդ տեղեաքս, ընդ տուս. Թրաւ.
ԼԷբ. այսինքն ի տեղւոջէ, ի տանէ անտի.
ԷեբինՓէ, էվՓէ:

ԸՆԹԵՐԱՆԵԼ. Տ. ԸՄԲԵՐԱՆԵԼ. *Ոչ
ըմբերանեցան և կարկեցան. Եբէ. հա. Ն փԽ:

ԸՆԲՈՒՆԵԼ. Տ. ԸՄԲՈՒՆԵԼ. Եբէ. ա.
Նր. և յայլ մատեանս:

ԸՆԳՂԱՑՔ. գ. (իբր գիւք ընկզմեալք.
կամ ընկղմեալք.) Ἔρωτες. Furiae. Առա-
պելեալ հրեշք կամ այլք ծովու. *Իբրև զգնա
հալածականս. իբրև զընգղայլք ծովու ձկա-
սակարս. Ոսկ. Ֆփ. Է. 15:

ԸՆԳՃԵԼ. Տ. ԸՆԿՃԵԼ:

ԸՆԳՈՂԻՆ. Տ. ԱՆԿՈՂԻՆ:

ԸՆԳՈՑՔ, ԸՆԳՈՒՔ. Տ. ԸՆԿՈՑՔ, ևն:

ԸՆԳՐԿԵԼ. Տ. ԸՆԿՐԿՆԼ, և ԸՆԳՐԿԵԼ:

Ընդ. (նախդիր). Ἐις, πρός, ἐπί, ἐν. Ad, super, in. Ի տրականն, որպէս Առ.
ի. յ. ց. դէպ ի. ի վերայ. ըստ. զդէպ,
ևն, պէսպէս ոճով. զոր օրինակ ասի. *Հայ-
եաց ընդ իս, ընդ նա, ընդ արեւելս: Սկսաս
ասել ընդ ժողովուրդսն: Եւ համբաւս այս
ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն: Գնաց ընդ
իւր կողմն: Թքանել ընդ երեսս: Հարկա-
նել ընդ գլուխն: Խորհէին կամ վճռէին
ընդ միմեանս: Զտրմանային ընդ վարդա-
պետսէ ընդ նորա: Բևեռեա ընդ երկիրս
քո. ևն: *Որ ինչ կայ ընդ երեսաց լուսոյն,
նա է պատճառ երեւելոյ իսաւարին՝՝. այս-
ինքն յերեսաց, յառաջոյ կողմանէ. Վէր-
օր. Է:

Տր. կամ ներգոյ. անխոհր ի տեղա-
կանս. զոր օրինակ, *Ընդ արեւելս. ընդ ա-
րևմուտս. ընդ հիւսիս, ընդ հարաւ. ընդ
տիեզերս, ընդ հանուր. ընդ փողոցս, ընդ
հրապարակս. ևն:

Ներգոյ. առաւել ի ժամանակականս,
և ի դէպսս. զոր օրինակ. *Ընդ աւուրսն
ընդ այնոսիկ: Ընդ այն ժամանակս: Ընդ
այն աւուրս: Ընդ այգն: Ընդ երեկս: Եւ
եղև ընդ անցանելն նոցա՝ ասէ եղիա: Ընդ
երթալն նորա նեղէին զնա: Ընդ տեսանելն
զնա: Ընդ յառնելն ի քնոյ: Ընդ լինել
պատերազմի, ևն:

Ընդ. (նախադրութիւն). լծ. յն. անթ,
կամ անդ. Ἀντί, ἀντ', ἀνθ'. Pro, loco, vi-
ce. Սեռական ինդրով, իբր փոխանակ.
փոխան. ի տեղի. *Ա՛ռ մի ի կողից նորա,
և եհլից ընդ այնր մսրմին: Տացէ անձն ընդ
անձին, ակն ընդ ական, ատամն ընդ ատա-
ման: Թագաւորեաց յովթամ եղբայր նորա
ընդ նորա: Եւ զայն առեալ՝ սատեհ նոյա
ընդ իմ և ընդ քո. ևն: Տա՛ս և փոխանակ ընդ:

Մերթ և սեռականն առընթեր այլոյ
սեռականի գոյանի եդեալ փոխանակ գոր-
ծիականի, և յայնժամ ընդն տայ նշանա-
կել ի ներքոյ. փակը. *Ջնուաճեալսն ընդ
կարգաց ապաչխարութեանն՝՝. այսինքն ընդ
կարգաք. Ցճխ. ծի: *Անկանի ընդ անեծս
աքսից ծառայութեան. Պիպ: *Որք ընդ նո-
րայն հովանացեալ շնորհի. Մագ. ծԷ: *Ան-
կեալք եղեն և ընդ ապականութեանն կրից.
Շ. Ես: *Լռեալ դադարէ և յո նոյնգու-
նակ, մնեալ ընդ Թուոյ ամաց երեսնից.
Եզիւ. Ֆիբ:

Ընդ. Σύν, μετά. Cum. վերջահոլով
որական խնդրով, իբր Հանդերձ. ի միա-
սին. զոյգ. կից. առընթեր. հետ, հեթը-
պիսկ, խնդ, պէրտպէբ: *Եւ ամենայն երու-
սաղէմ ընդ նմա: Բազմեացին ընդ աթոռ-
համոռ և ընդ սահակայ և ընդ յակովբոռ:
Եւ եղև ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ: Եւ
այնոցիկ որ ընդ նմանն էին: Եկին ընդ մեզ-
ևն: *Ընդ երանելի մանկանցն երգեացուք:
Ընդ հրեշտակացն դասուց. Շար: (Այլ առ
չպիտոյ ընդ սեռ՝՝. ստեպ ասի, ընդ մանր
կունս, ընդ դասս, ևն):

Կամ որպէս Ջոյդ ընդ. խակ և խակ. նոյն
ժամայն. *Եւ ընդ բանին յարուցանէր.
Շ. Յոսեփ: *Ընդ մերոյ աշխարհին չարժ-
մանն՝ և արևմուտք ևս մեծապէս չարժեցան.
Եզիւ. Ֆ:

Եւ որպէս ի վերայ. *Նայեցեալ ընդ
յեր. Ցհ. ա. 36: *Նախանձեցաւ ա-
քել ընդ քեռն իւրում. Ծն. լ. ւ: *Ոչ
արարին ողորմութիւն ընդ տանն յերոբովա-
մայ... ըստ ամենայն բարուցն՝ զոր արար
ընդ խորայելի. Դտ. ը. 35: *Խոովեալք
ընդ բանին: Ջգեցաս մազեղէնս մերկ ընդ
անձինն՝՝. այսինքն՝ի վերայ մարմնոյն. Վ.ր
հղ. ծԷ. Ն ւը:

Ընդ. առընթեր բաղադրական՝ տայ զգ-
ղօրութիւն իմն ներգոյականի. զոր օրինակ.
*Ընդ աջմէ. ընդ ահեկէ. ընդ ձախմէ. ևն:
*Սեմէի երիվայր մեռ առ նա ընդ կուլայ լե-
բրինն. Է. Ն գ. ծը. 13. յն. ի կուլէն: *Ընդ
արևելից կողմանէ. Եզէ. ծն:

Կամ իբր ի, բացառականի. *Ցայտ ա-
բար՝ ընդ տկարութիւն մեռաց սպանանէր
արդեամբք. Լմբ. աբէիաս: *Անկցին ընդ
կողմանէ քումմէ հազարք. Ոսկ. Ես:

Ընդ. գործականաս՝ ունի զգղօրութիւն
ձայնակից մատնականս ենթե, այսինքն առ
առորև. ի ներքոյ. Ὑπό, ὑφ, Sub. փակը.
ալէբնփա, ալէբնա: *Ջովասոյիք ընդ ծա-
ռովս: Հնանգանդ լիր ընդ ձեռամբ նորա:
Նստաս (հշն) ընդ բազասմաս: Ընդ յար-
կաս: Ընդ թևովք: Այր մի եմ ընդ իշխա-
նութիւն, ունիմ ընդ ինև զինուորս. ևն:

Անտեղի են առաջինիսդ ոճք, գործիա-
կան դնելով փոխանակ տրականի, և այլ ևս
հոլովդ. *Ասէ ուր ընդ երեք հարիւրով:
Եօթն ամ ընդ երեսնիւ: Ջորս ամն ընդ
քառասնիւս: Թագաւորեալ ամս երկու ընդ
քառասնով. Եսս. փբ: *Ոչ զոք գտանեմ
անդ, ընդ որով օրհնեսիք զծծ՝՝. այսինքն
ընդ ոյսմ. Վ.ր հղ. իԷ: *Ընդ արևելիւք՝՝.
այսինքն ընդ արևելս. Շիր: *(Դևք) ընդ
մեօք միշտ գնան ի կենցաղս. Լմբ. ոչ:
*Ընդ ամենայն ջերմագործ հարամբ ան-
ցանէ այս բան՝՝. այսինքն զամենայն հա-
րամբ. Լսոփ. ծԷ: *Ցեա որչափ բաղմութիւն
աստեղաց են յերկինս, և ընդ ամենեսեան
ոչ են բաւական լուսաւորել զտիաւոր տրլոր-

մուքի գիշերոյն. Վ Էդես. Ը։

ԸՆԴ. (նախդիր՝ նշանակութիւն նախադրութեան). Տես. Cum. Հանդերձ. ի միասին. զոյգ. հետ, հետը. ԻԷ. *Ընդ մեզաւորս ուսուի։ ՁՄ գնաց ընդ նոսա։ Եկին ընդ իս և ընդ նը։ Ընդ միմեանս վճռեին։ Խորհեին ընդ միմեանս։ Ընդ սիրելս մեր՝ ընդ բառնաբաս և ընդ պօղոսի ։։ յն։ ընդ սիրելեաց մերոց են։ (Ալ. զի մի շփոթեսցի ընդ սեռ՝։ հոլովոյ, ընդ սիրելս ասի խորհրդով)։ *Ընդ դասս երանելի վկայից։ Ընդ երկնային հոգեղինաց դասքն այսօր ուռնեմք։ Ընդ հրաւիրեալսն ի կոչումն։ Ընդ սմա քո դասեա, և ընդ արդարոն պըլ. սակեա. Շաւ։ *Խորհեցաւ դաւիթ ընդ նաթան. Լ Ք. ոչ։

Ստէպ բերէ և զնշանակութիւն գործիս, կանէ, կամ բացառականի, կամ ներգոյականի, կամ տրականի՝ պէսպէս ոճով. Διά, δί. Per, են։ *Ընդ խաղ. ընդ կատակս. ընդ խաբս, են։ *Բժշկին զՀարուածս ժողովրդեան իմոյ ընդ արհամարհանս։։ յն. արհամարհելով. Երեմ. Ը. 14։ *Ընդ իւրեանց ձեռն զգործի նաւին ընկեցին. Գծ. ԻԷ. 19։ *Ականջ մտցեն ընդ լուծ ծառայութեան Թագաւորաւն նորա. կալ. ծԷ։ *Ընդ այլ ձառնապարս գնացին յաչխարհն իւրեանց. Մ Պ. Է. 12. (տարիւ ձամբով, արիւ ձամբէն)։ *Խօսին իբրև ընդ մի բերան։ Ընդ մի բերան զհրամանն գովէին. Ճ. Ի Գ. ԻԷ. 13։ Ձ. Ղ. Է. 11. որ և ասի՝ ի միոջէ բերանոյ. Ղէ Բէրնէվ, Ղէ Բէբան. * Կախիցի երկան իշոյ ընդ պարանոց նորա. Մ Պ. ծԸ. 6. (Ղէնէ, Վէզ)։ Խոկ՝ *Աձէ ընդ միասս, խոյ, ի միտս, ի սրտի։ Որպէս և *Ընդ ամենայն տեղիս է ուշրութեի նորա ։։ իբր յամենայն տեղիս. Սղ. ևն։

ԸՆԴ, ԸՆԴ. կրկնութիւն՝ նշանակէ Ընդ մէջ, ի մէջ. *Ուխտին ընդ իս և ընդ ամենայն երկիր։ Մի լեցի կռիւս ընդ իս և ընդ քեզ, և ընդ հովիւս իմ և ընդ հովիւս քո։ Ընդ իս և ընդ քեզ զինչ է այն։ Եւ ահա է այն ընդ կապէս և ընդ բարադ։ Կախեցաւ ընդ երկինս և ընդ երկիր. ևն։ *Երկար միջոց ձանապարհին ընդ նա և ընդ աւրխն. Խոր. Ա. 10։ *Այս եղիցի քեզ նըշան ընդ ձմեռաւոյ և ընդ ատուեի. Վ Ր Հց. Ի։

Կամ իբր Միանգամայն. Բուրբ Ղէկեէ. *Եւ լինէր հանգէս հանդարտն վաղնասն և վեց հազար այլ՝ ընդ հեծեալ և ընդ հետևակ. Եզնկ. Է։ *Հազար չորեքարիւրս և Լամ... ընդ շատ և ընդ փոքր. Եէր. Ի. Ւոր. Ք աւելի կամ նուազ. Միանգամայն առեալ։

Նմանին ոճով ասի. *Աւետարանիչն զառաջինն գնալ զօրականայն առ քահանայապետն և զերկրորդ՝ ընդ մի պատմ ։։ իբր մի, կամ միանգամայն. Ալնոս. յոբ։ *Ընդ ամենայն։ Ընդ բնաւ. ևն, Տես ի բառն ԱՄԵՆԱՅՆ, ԲՆԱՒ։

ԸՆԴԱԲՈՑՍ. ա. *Եμφυτος. Insitus. գրի և ԸՆՏԱԲՈՑՍ. Ընդ նմին բուսեալ ընդ բնութեե անդստին. անկեալ ի բնէ. բնածին. բնաւորական. ընտանի. * Հեզութեք ընդունիջիք զբանն ընդաբոյս. Ցհ. ։ Ա. 21։ *Ջար է արար նոցա, և ընդաբոյս չարութեի նոցա. Իմ. ծԷ. 10։ *Ըստ ընդաբոյս առաւութեե քո. Պրփ։ *Ընդաբոյս է ինքնաբոյն (ի բնէ). այսինքն Թէ բոյս բնութեեդ քոյ է ողորմութեի. Խոսր. Պրփ։ *Ըստ ընդաբոյս բնածնին բարի բարուցն բուսոյ. Նոր. Խ։

ԸՆԴԱԲՈՒՏ. ա. (ի բառէս Ունդ, ընդոյ. հունաս). Ընդով բռեալ, բուծեալ. ընդ եղինօք ունեալ. *Խոտոտ ձարակք, ընդաբուսք. Բ Ա Ղ. Ի. 15։

ԸՆԴԱԹՈՒՐ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Երբեմն կարծի նոյն ընդ Առաձուր, այսինքն առ ոտս հարկանել. այլ ի ՝ի՛ գիրս դնի որպէս Ἀνελεῖν ἐν ῥομφαίᾳ. Թրով հարկանել. ընդ սրով սրկանել. կոտորել ի սայր սուսերի. *Ջերիտասարդս իմ ընդաթուր հարկանել Ցօ Գ. ծՀ. 6։

ԸՆԴԱՆՁԻՆ. Իբր Ընդառջոյ. տես ի բառն ԸՆՏՈՆՁԻՆ։

ԸՆԴ ԱԿԱՄԲ ՀԱՅՑԵԼ. Տ. ի բառն ԱԿՆ։

ԸՆԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ք. Հայեցք ականի՝ քաղցր կամ պաշտպանողական. Նազ. *Ընդականութեի տեառն իմ առ իս Է. Ճ. Ա։

ԸՆԴԱԿԵՐ, կամ ԸՆՏԱԿԵՐ, ի, աց. Տ. ՈՒՆԴԱԿԵՐ, և ԸՆԴԱՐՈՒՏ. * Սատացաւ (Մաշտոց Երկրորդ) վարս անսուաղականս, պարկեշտս, ընտակերս. Սթէփ. Սնան։ *Կենդանեաց ետ բնութիւն... մնակերաց՝ բարս խիստս, և ընդակերացն և խոտակերացն՝ ցածունս. Ոսկիփոր։

ԸՆԴԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συνοικοῦν. Contubernalis. որ և ԸՆՏԱԿԻՑ. Տնակից, ընակակից, ընտանի, ընտեր. Հէիմանէ, օ. փաւէփ, ալէքսէփ. * Ագահութեի... և այլ ամենայն հոյլքն՝ ընդակից մարգկան՝ ախտից. Նիւս. Ֆաս՝ Իբր զմի սիրելի ի միում սենեկի, և զմի ընդակից ի միում վերարկուի։ Իբրև զընդակից դաստիարակս կարան տուեալ մեզ զՔրզ (Նշան) տիրական։ Ընդակից կայից կանոնաց օրինաւորն. Նոր. Խ. Ե ։։

ԸՆԴ ԱՂՕՏ. Տ. ԱՂՕՏ։

ԸՆԴԱՂՕՏԱՏԵՍԻԼ. ա. Ընդ աղօտ տեսօղ. Նոյնի սեռութեե. *Կամաւոր բարութք զաչս ոգւոց ընդաղօտատեսիլ արարին ։։ յն. աղօտացուցին. Փիլ. ծ. բան։

ԸՆԴԱՃԵՄ, եցի. Տ. ԱՆԴԱՃԵԼ. *ԸնդդաՃէր զմոգութեի և զքաւդէուի և զամենայն ուսմունս աշխարհին իւրոյ. Եզնկ. ։

ԸՆԴԱՆԱԼ. Տ. ԸՆՏԱՆԱԼ։

ԸՆԴԱՆԵԿԱՆ, ԸՆԴԱՆԻ. ևն. Տես ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ, ևն։

ԸՆԴԱՆԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ գտանի ընդ անթովք. Խօլոսխին փոլը Ը. ջծը. *Ընդանթական մազքն են այծաց հոտք. Բծ։

ԸՆԴ ԱՋՄԻ. Տես ի բառն ԱՋ։

ԸՆԴ ԱՈՒՋ. Հոլովականն բառիս Աուջ. իբր. Նր. և Տ. Յառաջս. ի դէմս. Ընդդէմ։ Ասաի ԸՆԴ ԱՈՒՋ ԵԼԱՆԵԼ, ԵՐ. ԹԱԼ ուրուք կամ ումեք ևն, է հանդիպել, պատահել, կոնիսել պատուով, և զգեմ ունել. Դիմաստրել. Գաղբամաք. * Եւ յայեէ ընդ առաջ նորա։ Ելանիցէ ընդ առաջ իմ։ Որ առաքեացն զքեզ այսօր այսր ընդ առաջ իմ։ Եւ պաղոմէոս ընդ առաջ նորա զբօք բազմօք։ Յոտն եկաց արքայ ընդ առաջ նորա։ Ուրախ եղեն ընդ առաջ նորա։ Եւ արքայ սոդոմացւոց ընդ առաջ նորա։ Ընդ առաջ եղեն նմա հրեշտակք եայ։ Ելեն նմա քաղաքացիքն ընդ առաջ. ևն։ *Ոչ կամեցաւ ընդ առաջ նորա ելանել պատերազմաւ. Եզնկ. ։։ *Զյանձն առականն ընդ առաջ տանելով բան, տասաւսիկ եմ ես. Ցհ. իմ. ոգ։ *Զի մի կարծիցի, Թէ առ պարծանս ինչ ընդ առաջ երթայցէ զքանչելիսքն. Եւսէ. Տիւ։ *Ոչ նի ընթացաւ բանք աղօթիցս ընդառաջ գոյն. Լ Ք. ոչ։ Իակ Ղ. ծ. 12. Ե 14.*Սոդոմեացւոց ընդառաջագոյն լեցի յաւուրն յայնմիկ՝ քան քաղաքին այնմիկ ։։ իմն ըստ յն. առաւել տանելի։

ԸՆԴԱՌԱՋԱԳՈՅՆ. Տ. ԸՆԴԱՌԱՋԱԿ. *Ընդառաջագոյն դներ զքանն. Ոսկ. յհ. ։։ *Ընդառաջեցիք նմա. Ոսկ. Ռէլիք։ *Քաղաքացիքն պահօքն ընդառաջեացուք քաղաքացւոյն Թէոդ. Իս Ա։ *Սպասեացուք պատրաստեալք արձնութեք ընդառաջել. Շաւ։ *ՋՀրաւիրեացն լուսաններն, քեզ ընդառաջելն, պարզերաս դիմեն. Գնչ։

ԸՆԴ ԱՒԱՒՕՏՍ. Տ. ԱՒԱՒՕՏ։

ԸՆԴԱՒՈՒՆ. Տ. ԸՆՏԱՒՈՒՆ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ, ի, ացս. ա. Ἐυρύχωρος. Spaciosus, latus, amplus, են. Արձակ ամենայնիւ ընդ ամենայն կողմն. լայն. բաց. մեծատարած. լայնաբոյժ, լանաբոյժ։ ՝ՀՀՒՒ, ՀՒՒՔ, ՀՀՒՊԱՆԼԸ, պոլ։ *Երկիր, կամ քաղաք, դուռն, տեղի ընդարձակ։ Գործ մեծ և ընդարձակ. են։ *Ընդարձակ հեռատորութեի, միջոց տեղոյ և ամաց, ծոց, են. Նաբ։ *Ընդարձակ տեգ նիզակի. Խոր. ։ 28։ * Եւս հրաշափառագոյն և ընդարձակ խորհրդով. Աբլ։ * Կայր ընդարձակ (կամ ընդ արձակ) ժամն անկեալ Վ Ր Հց. Ք։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ. որպէս Համարձակ. ազատ. անխափան. դիւրին. անդորր. և թուլամորթագոյն. *Ջի իւր ամենայն հարկաւոր ալիտոյքն ընդարձակ է, և աւելորդն է խափանեալ։ Ցորժամ ՁԾ ողորմի, զամենայն ինչ ընդարձակ առնէ այնոցիկ՝ որոց ողորմի. Լ Ք. ոչ։ Ն պրփ։ *Ընդարձակ Թուի լինել պօղոս, (այսինքն ազատ ի կապանաց,) յորժամ զձուղեա զայս գրեաց. Ոսկ. փիս։ *Ընդարձակ կեանք. Փիլ։ *Ուսաք ի նոցանէ միայն զընդարձակ կեանս և զքաղաքավարութեի. Լ Ք. պրփ։

ԸՆԴԱՐԶԱԿ. որպէս Համբերող. երկայնամիտ. նազիմ. լանիբօ. ՝ՀՀՒՒ ՀՒՒՐՀՒԼ։ * Դաւիթ ի նեղութեն զընդարձակն. Սրփ. յհ. Ք։ *Ջամենեսեան ընդարձակ սրտիւ և անյիշաչարութք սիրեացուք. Լ Ք. ի Գբ. պպ։

ԸՆԴԱՐԶԱԿ. ք. Արձակաբար. լայնաբար. դիւրաբ. լիագոյն. Ճոխաբար. և ցոփութք։ *Ջգաւէն... ընդարձակ մարթեցուցանէն վարժել. Խոր. ։ 26։ *Ընդարձակ ուսուցին հաւատացեալսդ ոչ միայն բանիւք, այլ և գործք. Բբ. Տրվ։ *Ընդարձակ և յայտնապէս վերաձառնին։ Ընդարձակ դնալ. Լ Ք. պրփ։ Ե ոչ։

ՁԸՆԴԱՐԶԱԿԻ. ք. Ընդարձակութեամբ. ազատօրէն. ազատ գոլով ի կապանաց. *Շըրջեացի ի նմա յընդարձակի. Վ Ր Գ. ծՆ։ *Տարի և կէս յընդարձակի շրջեցաւ յովհաննէս, և ապա մատնեցաւ. Տծոմ։ *Գրեաց՝ մինչդեռ յընդարձակի էր. Ոսկ. փիս։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՒՆ. ա. Ընդարձակ և ճոխ բանիւ. *Ընտիրք և առ այս ՁՀգրիս և ընդարձակաբան վկայութք հարցն զԼթուղէ գերմանոսի. Գբ. փղ. Ի Ղ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՒԱՐ. Տ. ԸՆԴԱՐՁԱԿ. ք. *Որ ես անպատրաստելոյն ընդարձակաբար տաՃար. Պրփ. Ներէ. Ղ։ *Գոհն ըզկերակուր ընդարձակաբար. Կ Ի Ա։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱԳՆԱՑ. ա. Որ ընդարձակ գնացս ունի. ցոփ. անառակ. *Զըղծութեե կողոպտեցք և ընդարձակագնացսդ մաՀէ վամպինն. Սեէր. ծ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել ընդ արձակ. լայնագոյն. երկայնագոյն. Ճոխագոյն. դիւրագոյն. * Ընդարձակագոյն բանիւ բարբառեալ. Ցհ. իմ. Երե։ *Ոչ ոք նի ընթացաւ բանք աղօթիցս ընդարձակագոյն. Լ Ք. ոչ։ Իակ Ղ. ծ. 12. Ե 14.*Սոդոմեացւոց ընդարձակագոյն լեցի յաւուրն յայնմիկ՝ քան քաղաքին այնմիկ ։։ իմն ըստ յն. առաւել տանելի։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱԳՈՑՆ. Տ. ԸՆԴԱՐՁԱԿ. *Ընդարձակագոյն դներ զքանն. Ոսկ. յհ. ։։

26։ *Ընդարձակագոյն չինեալ՝ անուանեցաւ կենսարիա։ Շինէ զմաժաք ընդարձակագոյն՝ պայծառ չինուածովք։ Խոր. ա. 13։ Ե. 17։ *Ընդարձակագոյն քննեալ ուսուցաք։ Լմբ. պրփ՝։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱԶԵՒՆ. ա. Ի բր Աւատաձեռն. յեռուբ բաց. ձեօփէր, պօլ. *Ձխայրնացն մատուցանելով ընդարձակաձեռն նուէրս. Պխ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. ա. Երկայնամիտ՝ համբերող. լանխրք. *Նա Թշնամանող, իսկ գու ընդարձակամիտ. Բրս. վրվ։ *Դաւիթ, որ ընդարձակամիտն էր ի նեղութեան. Սարգ. յն. ծա։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկայնմտութիւն. համբերութիւն. լանսբոութիւն. *Ձարժանին ես և իւրոյ ընդարձակամտութեանն բարբառեցաւ բարբառ (յոբ), տէր ես ասէ, և տէր հառ. Սրգ. յն. ձ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՑԱՐԿ. ա. Որոյ յարկին է ընդարձակ, լայնատարած. *Զհրացանին գաւիթ ընդարձակայարկ յատակաց վայրին ագինայ. Նար. խվ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՊԵՍ. Տես ԸՆԴԱՐՁԱԿ, ի. *Գէտ՝ որ ընդարձակապէս հոսի ընդ հարթաձև գաշտ. Լմբ. պրփ։ *Ի ձառս պատմութեց նոցա ընդարձակապէս ասացեալ է. Ես. պտ. ա. 8։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՕԻՆ. ա. Մնալ յընդարձակի, ընդարձակ կենաց. ազատ. փափկասուն, և ցոփ. *Մարդիկք փափուկք իբրև զնոսա՝ ընդարձակասուն քնակիչք ձիւնեղէն լերանց՝ եղէն քնակիչք խորշակահար գաշտաց. Եփս. ը։ *Մի ոք ընդարձակասուն՝ ունիցի ակն կենաց. Ոսի. ա. Ես. ը։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՐԱՀ. գ. Սրահ ընդարձակ. և հրապարակ. պէյհոփ սոփա, դիւան. *Ներքափողոց, գահէք, ընդարձակասրահք, ճանապարհակիցք. Ա. որս. ը։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՏԱՐ. ա. Ἐυρύχωρος. Spatiosus. Բաւական ի տանել յինքեան. լայնածաւալ. ընդարձակ. դիւրատար. *Ուր բան լեր ընդարձակատար տեղի անտանել ես զայն բնութեն. Ոսի. յատ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԱՏԱՐՐ. ա. Որոյ տարրն՝ նիւթն կամ տեղին է ընդարձակ. լայնատարած. և ճոխ. *Զմիջոց բացուածք ընդարձակատարր յարկի բնաւին աշխարհի. Նար. խվ։ *Ընդարձակատարր տեղի իմ (կոյսգ). Մաշ. կահ։ *Ցոյժ ընդարձակատարր բանիւք ներճառեցիք են. Ագաթ. ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԵՄ, եցի. ն. Πλατύνω, ἐμπλατύνω. Dilato. ἀνοίγω, aperio. Լայնել. բանալ. ասրածել. հասարակ և ազատ առնել. անդորրացուցանել. գիւրել. ճոխացուցանել. թոթափացուցանել. լանջնել, ինձդընել. ինդիւլէնիէ, պօլշմագ. *Ընդարձակիլ զահմանս, կամ զսահմ խոցանաց, զգնացս. Եւ. ա. 24։ Օր. ծբ. 20։ Ես. ծբ. 2։ Սէ. ե. 37։ *Ընդարձակեցե ածե յաթեթի։ Որ ընդարձակեաց գագաթ. Ես. ը. 27։ Եւ. ա. 24։ *Ընդարձակեցան ի ծովակոզին և ընդ ապրանէր. Ես. իբ. 14։ *Ընդարձակեցաւ բերան իմ՝ ի վերայ թշնամեաց իմոց. ա. Կգ. ը.։ *Ընդարձակելով ընդարձակեսցես նմա զգձեռն քո, կամ զձեռն քո յապտաս և ի առատապէս երգայր քո. Օր. ծը. 8. Ես 11։ *Սկիզբ մեր ընդարձակեալ ... ընդարձակեցաք և գուք. ը. իզ. ը. 11. 15։ *Դաւիթ հարկաներ զքնարն վասն սաւուլայ, զի ընդարձակեսցի նմա. Մծբ. ը։ *Որ առ ածե սիւնիլ ընդարձակեալ հոգին. Ցհ. իմ. երես։ * ի նեղութեն մեծ անդորրութեն մեզ ընդարձակեաց։ Ընդարձակեալք ի զգրուեթիս, և առատացեալք յայցելուիս. ևն. Ես։ *ի հարկաւորն՝ ընդարձակեալ է յայ՝ վայելել. Գր. հբ։ *Անձրևաւն ընդարձակեաց ամենայն զօրացն նորա. Եսա. պտմ. ը. 5։

Եւ սլարզապէս Արձակել, լուծանել. *Ընդարձակեա զկապէն լեզուիս, բարբառեցո՛ ինձ ըզքաւին. Ցհ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԵՐԱՍԱՆԱԿ. Տ. ԱՐՁԱԿԵՐԱՍԱՆԱԿ. *Երիւար արքունի է լեզուդ. եթէ ընդարձակերասանակ թողուցուս օգտել և խայտալ, ատատնայի և գիւաց հեծանելիք լինիցին. Ոսի. մ. ը. 26։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԸՆԴԱՐՁԱԿԵՄ. *Տուրք մարդոյ ընդարձակեցուցանեն զնա. Առակ. ծը. 16։ *Ընդարձակեցուցանել զձակուրձիս իւրեանց. Լսող. խը։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԻՁ. ա. Որ ընդարձակէ. գիւրիչ. *Խափանիչ խիճմանց, ընդարձակիչ կարծեաց, համադրութիւն ծփմանց. Նար. յը։

ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλάτος, πλατεῖα, τὸ εὐρύχωρον, ἄνεσις. Spatium, latitudo, dilatatio, laxitas. Ընդարձակն գոլ՝ ըստ ամենայն առմանն, հակառակն անձկութեան. պօլսոփ. *Ընդարձակուել քաղաքի, կամ տան, սրահի, սրտի, ևն։ *Շնորհեաց նոցա ընդարձակութեի, և արար թողութեի՝ ելանել և չինել զերուսաղէմ. ա. Եզր. ը. 62։ *Ընդարձակութեի պատմութեն, կամ լեզուի, ապացուցի, խորհրդոց քոց, ձեռին, կամաց, կեղոյ չարի։ Ցընդարձակութեն վայելուճն։ Առնել ընդարձակութեի ի վայելումն։ Կապեցելոց կամ նեղելոց ընդարձակութիւն, ևն. Խոր։ Պխ։ Լմբ։ ՃՃ. ևն։ *Սակաւ ինչ ընդարձակութեի ապագուք քանիս։ Թէ կամիս ընդարձակուի տալ բանիս. Երզն. ֆսխ։ *Ձագուցն ընդարձակուի փախստեան պատրաստեր. Բրս. ֆլբ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒՄՆ. գ. Նոյն ընդ վ. Ἐυρυχωρία. *Ընդ ի նմանէ ընդարձակութիւն գտանել, յորմէ ընդարձակութեին լինել խնդրելին քաղաքին. Նխս. ի սփանչ։

ԸՆԴԱՐՄ. ա. գ. Արմատ. Ընդարմատնալոյ. իբր Ընդարմացեալ ինչ. զոր Ա՛յսլճին ստուգաբանէ ըստ համեմատութեի յունականին ի վերայ մարմին բառս այսպէս. *Մարմին կրեալ ասի զհոգին, ուստի և կապարն զմարմինն կոչէ հոմերոս. վասն որոյ մարմին կոչի, այսինքն ընդարմ. վասն զի ընդարմացուցանէ զհոգին, և ընդարմանայ ի գերեզմանի. Սահմ. է։ * ի մարմնի գոլ, որ է ընդարմն, թմրութ, խոչ. զի ընդարմացեալ է հոգի ի նմա, և ինքն ընդարմանայ ի գերեզմանի. Վրդն. յան. ի սոսկ։

ԸՆԴԱՐՄԱՆԱՄ. ացայ. ը Καταπλήσσω, ττω. ναρκόω. Obstupeo, torpeo. Զարմանալ յոյժ յոյժ. սաչէլ. թմրիլ, զմբրիլ. կամ թնառամիլ. լուծանիլ. լքանիլ. անզգայանալ. անշարժ մնալ յերեսաց երկնից, յաւուց. Թմրեցուցիչ իրաց. ֆոփ կոբիլ. ասյոսլմագ. *Լուծան լքան ընդարմացան, ի պատրուճին վատթարութեի մանեցան չյոյ զօրութեի անտի. Ե. ԻԼ. Գ. 24։ *Ընդ պատուհանն խոնարհեալ նայի, և կանգնի, մինչև ընդարմանայ. Ննղս։ *Բազում սեր մնանիք ի բազում անդ ընդարմացեալ կացին ընդ հողով անբոյսք. Մծբ։ *Ընդարմացեալն թաւրախազ վիրացն. Ածկ։ *Մաան ինչ անգամոյ ի յախտէ իմէքէ ընդարմացեալ ոչ զգայ յաւուց. Շ. ֆսխ։ * Պաղեալ և ընդարմացեալ. Սրգ. յն. Ե։ *Ընդարմացեալ ի տգիտութեի։ Աչքն ընդ երեւելի վայելչութեին ընդարմանալ։ Ընդարմացեալ եմք զքաղցանօք սուիարհիս. Լմբ. պրփգ. Ն. ԿԳ։ *Կարկէն, ընդարմնալ. Գաղիան։

ԸՆԴԱՐՄՈՒՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Ναρκόω. Obtorpefacio, obstupefacio. Տալ ընդարմանալ. Թմբրեցուցանել. Լմբէցնել. ասյոսլմագ. *Ընդարմացոյց զմոլաջիլ զբոտին յակոբայ։ Ընդարմացոյց զմոլաջիլ զբոտն նորա. Ած. լբ. 25. 32։ * Զքաղմայկոյտ ոսկերաց նորա ընդարմացոյց. Ցոբ. ԼՁ. 19։ *Ա՛յսօր անմահութեե հոտ անոյշ բուրեաց ի Թաբօր, Թմբրեալ ընդարմացոյց զգաստս առաքելոցն. Շար։

ԸՆԴԱՐՄՈՒՑՈՒՉ. ա. Որ ինչ ընդարմացուցանէ. Թմրեցուցիչ. *Խոտս խայթողականս ինքնաթոյնս ընդարմացուցիչս. Նար. յձ։

ԸՆԴԱՒԱՋԵՄ, եցի. Ն. Ընդ աւազով ծածկել. Թաղել ընդ հողով. ՝ Եհար զերգիպացին, և ընդաւազեաց. Եզեկ. Ե։ *Ծածկաբար զչար վարդապետն սպանեալ ընդաւազեաց. Կաղանդ։

ԸՆԴԵՐԱՆԵԼ. Տ. ԸՄԲԵՐԱՆԵԼ. *Զմանրենեցոյն ընդերանեաց զլեզուս. Թէոդոր. Ֆայրաք։

ԸՆԴԵՂՁԱՆԻՄ. յ. Ὀδύρομαι. Lamentor, ploro, defleo. Գիշէիլ յոյժ. փղձկիլ ցնդիլ յարտասուս. կականիլ տղայոց. ունչչանալ առնդիւեցոյ լալեաք. հեկեկալ. խխկըռիլ. էօֆոր էօֆոր ոլլմաֆ. *Լալ և ընդեղձանել ևս չար քան զմանուկ, որ ի սուենի մոր քեցիցի. Ոսի. ի. ֆխ. ա։ և այլ հնխ. ա. ֆխ. (նոր հ. ընդեղձանալ)։

ԸՆԴԵՂԾԻՄ. եցայ. յ. Ի գուշս անկանիլ. գձիլ ի վայր. լօֆիլ. ըօֆֆ։ * Ընդգձեալ ի ծուխս՝ երկիրպագանէր։ Ընդգձեալ առաչի արտօրյամբ կսկանմամբ. Ցհ. լբ։ *Ո՛ւղղորդ ոտքն ... և չեն ընդգձեալ յիւրեանցն բարձրութեի. Լծ. ԷՈՓր։

ԸՆԴԵՈԳԵՄ, եցի. Ն. Ἐγκολπόω, ἐγκολπίζω. Insinuo, in sinum colligo, constringo. Ի գոգն ժողովել. ամփոփել. պարունակել իբրև ի ծոցի. ծոցը առնուալ իւ ձեզը առնենալ. *Զամենայն տիեզերս (համմատեալ) առ երկինս, որ զնոսա զամենեսեան յինքն ընդգոգաել ունի. Կալ. ը։ *Ընդգոգաել ոսկի և արծաթ բազում։ Ո՛վ քաջ, առ ինչ զայս ընդգոգես. Պտմ. ալէփ։ *Զայս առեալս և վասահուի ընդգոգալ ուներ։ Սեռք սերմանց անձառուի ընդգոգալ ի մի ասպարէզ. Նար. ծ։ Ես ՃԲ։

ԸՆԴԳՐԿԵՄ, եցի. Ն. Ἐναγκολίζομαι. Ulnis amplector. Ի գիրկս առնուլ. գիրկս արկանել. փարիլ և Սիրով ընդունել. գրկես գրելոյ առնել. գոաճգլմագ. *Սակաւիկ մի ընդգրկեսցես զձեռն քո ի վերայ լանջից քոց. Ա՛սած. իբ. 33։ *Ի գիրկս ըստ նմանութեե մանկամօր առեալ ընդգրկեալ բերեին. Ագաթ։ *Սիմէոն ընդգրկեր. ի փոքր տղայոյմ զմեծն ածե երկրպագելով։ Բազմեալ ի վերայ մայրականն ուսոյ, և ընդգրկեալ ի գրկի՝ մանկեր յերկիր եգիպտացւոց. ՃՃ։ * կենարար սիղովք՝ որ ի խաչին տապածեալ՝ զնս ընդգրկեաց. Խոր. հսիփ։ *Չի խոցեցայց սիրով քոյին, քեզ ընդգրկեալ սիրտ իմ լեզին. Ցհ։ *Ընդգրկեալ զկենսակիցն. Հեռացիր յընդգրկելոյ զօտարն։ Ընդգրկեաց սիրական ողջունիւ զորդին միածին։ Զլոյս հոգւոյն ընդգրկել։ Ընդգրկել զերկիրս ես։ Զբարին ընդգրկել։ Զնոյն երանութիւն ընդգրկել։ Լմբ։

ԸՆԴԳՐԿԵԼ, կմ՛ ԸՆԴԳՐԿԵԼ գրի երբեմն որպէս Ընկրկել. յետս ընդ կրունկն տանել. կասեցուցանել. *Ոտքն բեւեռեալ էին վիրօքն, և զընդդիմացօղն ընդգրկեաց. Խոր֊: *Օտարացն նուաճօղ մարդս զանձին իւրոյ բնութիւն էր վասն ոչ կարաց ընդգրկել. (այլ ձ. ընկրկել). Ը. յկ. Խբ: *Երասանաւ բանին ընդգրկեալ զոտս մեր 'ի ճանապարհէ աշխարհիս՝ դարձուցանէ յընթացս վկայութեան այ. Լմբ. ող: *Գլուխ իմ ընդգրկեալ ծնգեալ իբրև զհասկ, որ հասանէ 'ի մանգաղս մահու. Կեղ. աղէք:

ԸՆԴԴԷՄ, դիմի, մաց. ա. Ἐναντίος, τἀναντίος, ἀντίθετος. Adversus, oppositus, contrarius, որ և ԸՆԴԴԻՄԱԿ. Հակադրեալ. հակառակ ինչ. ներհակ. ներհական. դիմակաց. և Որ ինչ կայ 'ի դէմս կոյս. տճկ. գարշը, աղոխ, ղըթ. *Ընդդէմ էր հողմն. Մտթ. ժդ. 24: *Ոչ կարացին տալ պատասխանի ընդդէմ յոբայ. Յոբ. լբ. 3: *Ընդդէմ է բարւոյն՝ չար: Հարկեցայց զընդդէմն ասել: Զի մի բարիքն փոխեսցին առ ընդդէմս: Ցընդդիմացն յորժամ մի ինչ 'ի դուրս ելցէ, զհետ մտանէ միւսն. Փիլ: *Վն զի ած է, ոչ գոն նորա ընդդէմք, այլ յամենայն 'ի կողմանց ամենայնիւ՝ օգտութիւք երևի. Եղիշ. խաչ: *Ընդդէմքն յոլովագոյն գործէին. Եղիշ. Բ: *Զընդդէմսն գործեալ իմաստնոյն: Զընդդէմսն քեզ գործեցի: Մի մատուցես բան ընդդէմ՝ ահեղ. Նար: *Ընդդիմացն փոխանորդութբ փոփոխեալ լինի: Ընդդիմօքն խառնեալ 'ի միասին որակութեք: Խառնեալ 'ի ձեռն ընդդիմացն. Նիւս. կազմ: *Ցընդդիմաց կողմանէ պատասխանի. Լծ. ածաբ: Իսկ *Զընդդէմ արեգական կողմն անձաւին հրաշակերտեաց ». իմա՛ զհանդիպակաց զարևմտեան. Խոր. ա. 15:

ԸՆԴԴԷՄ. } նխ. Κατέναντι, ἀπέναντι,
ԸՆԴ ԴԷՄ. } ἐξεναντίας, κατενώπιον. Adversus, contra, ևն. որպէս Հակառակ. ներհակ. տճկ. գարշը. *Հան զսուր քո ընդդէմ հալածչաց իմոց: Ոչ ոք կացցէ ընդդէմ ձեր: Եթէ բռնասցի մին, երկոքին կայցեն ընդդէմ նորա. ևն: *Այդ խորհուրդ դարձեալ իմոյ բանից ընդդէմ է. Եղիշ. Գ: *Պօղոս բամբասելոյն ընդդէմ օրհնեաց. Լմբ. ոփ: *Ընդդէմ եղև նոցա իրն. Երզն. մտթ:

Եւս և ընդ մէջ արկանելով զայլ բառ, կամ կրկնելով զընդն. *Ընդ հողմոյն դէմ չկարաց ինչ զօրել. Ոսկ. մ. Բ. 15: *Ոչ կարեմք մեք ընդ ճշմարտութեան դէմ գործել ինչ. Ոսկ. Բ. կոր: *Ցոյն ցուցանէ քեզ թշնամի, որ ընդ գանձիդ դէմ մարտնչի. Երզն. ոփ. այբուբ: *Եւ ընդ այսր ընդդէմ թերևս ոք յամառէ. Վեցօր. Բ:

ԸՆԴԴԷՄ. որպէս Ցանդիման. Կ հանդիպոյ. հանդէպ. առաջի. 'ի դէմս. ընդառաջ. դէպ 'ի. տճկ. գարշըսը, գարշըսընտա, էօնիւնտէն, գարշըտա. *Երթայք դուք 'ի գեղդ, որ ընդդէմ ձեր կայ: Առաջի տապանակին վկայութեան՝ ընդդէմ վկայութեան: Ընդ կողմն արևելից՝ ընդդէմ քաւութեանն: Կայր յն ընդդէմ գանձանակին. ևն: *Բանալ զդիւանդ արքունի ընդդէմ առնդ եկելոյ: Որք ընդդէմ հայլին լերինն... սոյպէս և ընդդէմ դաշտին հիւսիսոյ... իսկ ընդդէմ արևելից և արևմտից. Խոր. ա. 8: Գ. 59: *Ընդդէմ լինէր նր եպիսկոպոսացն. որոց բազում մեծարանս ցուցեալ. Կոր֊: *Պչնուլ ընդդէմ սորա. Լմբ. պտրգ: *Ի վեր հայել ընդդէմ երեսացն այ. Մաշ: *Մարմնացելոյն ընդդէմ իբրև այ՝ ընդ աստղն ընթացուք. Ճ. Գ: *Եւ անդէն աւետարանական բանիցն ընդդէմ բերեն, թէ 'ի գիշերի համբարձէք. Յհ. իմ. էկեղ: *Զվարագոյր վերին կամարին՝ բանայր ընդդէմ նախավըկային. Գնձ:

ԸՆԴԴԷՄ. մ. ոմ Հակառակ. և փոխանակ. ըստ յն. լտ. 'ի բարդութիս, կամ 'ի բաղադրութիս բայից. ἀντι ... re ... կմ՛ հյ. դիմա". հակա". փոխա". զոր օրինակ ասի. *Կալ ընդդէմ: Ընդդէմ կալ: Ընդդէմ դառնալ, դնել, գտանիլ. ևն: *Ընդդէմ չափել մեղացն՝ զուղղութիւն. Ածաբ. Դրբ: *Կամեցար մահուանն մեր՝ պատիւ և փառս կշռել ընդդէմ. Լմբ. ող: *Դու ցրես զնետս չարութեան՝ ընդդէմ կառուցեալ անվան նր արձան. Նար. Խլ: *Զոր ընդդէմ իմն մարգարէանայ հայրն. սա, ասէ, հանգուսցէ զմեզ. որ եղև ո՛չ հանգիստ, այլ ջնջումն. Խոր. ա. 3:

ՑԸՆԴԴԻՄԷՆ. ԶԸՆԴԴԷՄՆ. մ. Ընդ հակառակն. զհակառակն. Ներհակը, Ճէվ֊ ... տճկ. գարշը. *Ի միջէ 'ի մանէ դատին և ընարեն զբոլորն, այլ ո՛չ յընդդիմէն՝ 'ի բոլորէն զմասն. Փիլ. լին. Գ. 3: *Ո՛չ ամենայն իրօք՝ միաբանաբար ասացեալքն՝ և առանձնաբար ասին. որպէս և յընդդիմէն, և ո՛չ ամենևին առանձնաբար ասացեալքն և միաբանաբար ասիլ կարող գոն. Սահմ. ժԲ: *Ո՛չ 'ի բաց բառնայ ըզմարդն. այլև զընդդէմն ևս, աճեցուցանէ. Անյ. պորփ:

ԸՆԴԴԷՄ ԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. Իբր Դիմադարձութ. *Եւ ոչ մի ինչ 'ի մէջ գործոց նոցա ընդդէմ դարձութի գտանի. Կոչ. ժա:

ԸՆԴԴԷՄ ՅԱՆԴԻՄԱՆ. Իբր Դէմ յանդիման. *Եկն սատանայ ընդդէմ յանդիման, և ասէ ցնա. Ճ. Ժ:

ԸՆԴԴԻՄԱԲԱԺԱՆԵԼ. Ἀντιδιαιρέω. Divido in formas contrarias, oppono. Դէմ ընդդէմ բաժանել. հակադրել. *Գործնականն ընդդիմաբաժանի տեսականութն: Ցընդդիմաբաժանեալ տեսականն ('ի բանական և յանբան). Սահմ. ա. ժԲ. Ե: *Եղծանել զընդդիմաբաժանեալ տեսականն. Իգն:

ԸՆԴԴԻՄԱԲԱԽ. ա. Ἀντιτυπής. Repercutiens, refractarius. Որ ընդդէմ բախէ. դիմակաց. դիմահար. պինդ. կարծր. *Խիստն և ընդդիմաբախն զգայականն ներգործութիւս ոչ ընդունի. որպէս գոյ տեսանել յոսկերս մերում և 'ի տունկս երկրի. Նիւս. կազմ:

ԸՆԴԴԻՄԱԲԱԽ ԼԻՆԵԼ. Προσβάλλομαι. Ընդհարկանիլ. *(Փորձութիք 'ի թշնամեաց յաճախէին ընդդէմ փրկչին). որում ընդդիմաբախ եղեալք լուծանէին, և յոչինչ համարեալ լինէին. Ամ. Է: *Սաստիկ հնչմունս ընդդիմաբախեալք անչափութբ ճայթմանն. Բրս. արբեց:

ԸՆԴԴԻՄԱԲԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντιτυπία. Renixus, durities. Դիմակացութի պնդութբ. կարծրութի. *Ոչ ընկալաւ ընդդիմաբախութի զենթակային զգայութի. Նիւս. կազմ:

ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Ἀντιλόγος, ἀντιλογικός. Contradicens. Դիմախօս. հակառակաբան. հակառօղ. տճկ. խօսօղ. *Ցորում զհակառակն ասաց իբրև զընդդիմաբան. Բրս. հց: *Ասէ յովք առ բարեկամսն ընդդիմաբանս. Արշ: *Ընդդիմաբան լուռացօղս. Նար. ժա: *Միոյ հաստարակայ ճշմարիտ հաւատոյ ընդդիմաբանս. Լմբ. ոփ:

ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. չ. Ἀντιλέγω, ἀντιφωνέω. Contradico, altercor, reclamo. Դիմախօսել. հակառակ բարբառել. հակառակել. վիճել. առարկել. 'ի դէմս ածել. գարշը գօնուշ, գարշը սէօյլէմէք. *Առ այսպիսի առաջարկութիս հերձուածողացն ո՛չ է դժնդակ՝ ընդդիմաբանել: Ո՞վ ոք համարձակեսցի՝ որոց հոգւոյն խօսեցան՝ ընդդիմաբանել. Կիւրղ. գնձ: *Ցարելով 'ի նոսին զընդդիմաբանել անմիտ հայհոյութեցն. Խոր. Գ. 65: *Հարկանի, և ոչ ընդդիմաբանէ. Վրք հց. Բ: *Ընդդիմաբանէ այսպիսին այ դատաստանացն: Ի հնազանդութի ժողովեաց զմեզ, և ամենեքին ընդդիմաբանեմք: Աւելորդ ընդդիմաբանէք ո՛վ երրայեցիք. ՃՃ: *Ընդդիմաբանեն զկարգաւորաց ոմանց զգանազան անկարգութիւ: Որով և առ իս՝ ասացեալքն ընդդիմաբանին, բժիշկ բժշկեա՛ զանձն քո. Ը. ընդհ. Խ ոփ:

ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντιλογία. Contradictio, controversia, ἀνθυποφορά, objectio. Դիմախօսութի. առարկութի. հակառակութի, պատասխանատուութի. կշտամբութի. հակասութիւն. ներհակութիւն. աղոխ սէօյլէմէ, խիլաֆ. *Առանց ամենայն ընդդիմաբանութեան՝ նուազն 'ի լաւէն օրհնի և սրբի: Ընդդիմաբանութի, որպէս 'ի (դիմաց) հերձուածողաց. Կիւրղ. գնձ: *Ցորս ոչ գոյ ընդդիմաբանութիւն, թէ իմ է. Եփր. աւէտար: *Չիք աստ ընդդիմաբանութի ('ի մէջ բանից գրոց). Ը. ա. պ. ծգ: *Յարդարէ զլուծումն ընդդիմաբանութեան. Սրգ. յկ. Է: *Ի բաց կացեալ յընդդիմաբանութեցն. Ճ. Ա. *Եւ մի յերկիւղ ընդդիմաբանութե աղխել զշրթունս ». այսինքն առ ահի դիմախօսութեան հակառակորդաց. Սարկ. քհ: *Ոչ տիրապէս առ նա հանդիպի ընդդիմաբանութիս, այլ ամենից սխալողաց. Նար. ԽԵ:

ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՐ. մ. Ներհակաբար. ընդհակառակն. ընդդէմ. *Ըուրջ գայ ընդդիմաբար՝ անբաժանելոյ և արտաքսագոյն գնդին. Փիլ. ձ. բան:

ԸՆԴԴԻՄԱԳՐԱՒԻԼ. Ընդդէմ ելանել. ընդառաջ պատահել. *Են և այլ խօսք, զոր սպարտ է ընդդիմագրաւիլ. կամ հաւանեցուցանել, կամ հաւանիլ. Վրք օէղբ:

ԸՆԴԴԻՄԱԴԱՐՁ, ի, աց կամ ից. ա. Հակառակող. հակառակորդ. *Սպանանելք ընդդիմադարձացն. Արշ: *Ընդդէմ հրէիցն ընդդիմադարձից. Ոսկ. գծ: *Ի պատահանելի զընդդիմադարձ յամառեալսն՝ ֆրով լեալ քինախնդիր. Տօնակ:

ԸՆԴԴԻՄԱԴԱՐՁ ԼԻՆԵԼ կամ ԿԱԼ. Ընդդէմ դառնալ. հակառակել. *Այլ և ընդդիմադարձ ևս լեցին թագաւորաց. Բ. Եզր. Դ. 14: *Ոմն մի իշխան ընդդիմադարձ լեալ արքային՝ ել արտաքս. Հ=Ց. նոյ. Բ: *Մինչ ընդդիմադարձ լինելով, և յետս կալով 'ի ճշմարտութէն. Նանայ: *Մի՛ ընդդիմադարձ լինիջիք, այլ փախիջիք. Երզն. մտթ: *Համապազ ընդդիմադարձ կայք բարերարաց ձերոց. Ճ. Ժ:

ԸՆԴԴԻՄԱԴԱՐՁԻՄ. Նոյն ընդ վ. յն. դիմախօսել. *Հարցանեմ ցայնոսիկ, որք մեզ ընդդիմադարձին. Ոսկ. յհ. ա. 37:

ԸՆԴԴԻՄԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντίθεσις, ἀντιλογία. Oppositio, controversia. Հակադակութիւն. *Սոքա ընդդիմադարձութի խսկացան ածոցն. Նանա: *Որ յանձն առեր զընդդիմադարձութի հրէիցն. Գնձ:

Կամ Ἀντιστροφή. Inversio, conversio retrorsum, reciprocatio. Դէմ առ դէմ դարձուած՝ շրջումն՝ հայեցուած. *Մեղուացն մաղքն սանգծանին յարմարեալք 'ի

մի մեանց վճռանկիւնի բջջոքն, և ընդդիմադարձումք. Ա՛ որս. ե։

ԸՆԴԴԻՄԱՌԱՁՈՒՑԱՆԵՄ, ձուլի. ն. Ἀντιστρέφω. Obverto, retorqueo. Ցե՛լալ՝ի հակառակ կողմն դարձուցանել. * Ընդդիմադարձոյց զկարգն (բանից տեսուն), և ասէ. զՀայր ցոյց. Ոսկ. յհ. ե. 27։

ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐԱԲԱՐ. ս. Ընդդէմ կալով լինելով. հակառակելով. * Ոչ հաճապատասխաբար, և ոչ ընդդիմադարձաբար. Մ՛տթ. ՝ի ԻԻ։

ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐԵՄ, եցի. ն. Ἀντιτίθημι. Oppono. ἀντιμετρόω, oppondero. Դնեմ ընդդէմ դնել՝ կարգել՝ կացուցանել. բաղդատել՝ ներհակաբար. * Ի անօրէնութեան խաչին ձևով ափիւն ընդդիմադրեաց զկուռն. Ոսկ. յոբաս։ * Զառ ՝ի նմանէ զբաղումսն՝ ձեծային հոգւոյն ընդդիմադրեաց։ Զվստահութիւն իւր առ ՝ի յաձ յոտոյն ընդդիմագրեալ մարդկային մնասուածոյ. Բիւս. հղ։ * Առ իրին բարդրութիւն ընդդիմադրել զմարդկօրէնն. Դիոն. Էիէդ։ * Ընդդիմութիւն բանաարկութին . . . ուղղութեց զհակառակ չարն ընդդիմադրեն. Խոսբ. պԻԻԳ։ * Ընդդիմագրեն՝ օրինացն քէի գործասէրք՝ մահու և կենաց. Համան. առ։ * Ընդդիմադրե՛ ՚ի զկռոցն նուաստութիւն. Լմբ. սղ։

ԸՆԴԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἀντίθεσις. Oppositio, objectio. Դիմադրուի. առարկութիւն. և Դիմակացուի. ընդդէմ դնելն՝ կալն. պատասխանատուութ. * Որպէս յընդդիմադրութիւէ կազմութիւն (բանից)։ Ընդդիմադրութիւն օտարաբանացն։ Ընդդիմադրութիւն ոչ Ճշմարիտ. կԻՐԻ. գԻ։ * Առ ուսնայնացուցիչն ընդդիմադրութիւն։ Առանց ընդդիմադրութեցն լուծմանց. Լմբ. պԻԳԲ։ * Նոցա չարութիւեն ընդդիմագրութիւ՛ զատացեալ բարիս առաւելապէս պայծառացուցանել։ Մեծի օրինաց սիրոյ ընդդիմագրութ. Լմբ. սղ. Ե պԻԳԲ։

ԸՆԴԴԻՄԱԽՕՍ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆ. * Մի՛ ընդդիմախօս լինել հրամանաց Թագաւորին. Վ՛ԻԻ սոկ։

ԸՆԴԴԻՄԱԽՕՍԵԼ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆԵԼ. * Ոչ ոք ՚ի որ այսմ ընդդիմախօսէ. Ոսկ. յհ. ե. 7։

ԸՆԴԴԻՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԴԴԻՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ամենայն ուրեք զանմօթութիւ հրէիցն ըմբերաներ զընդդիմախօսութէն. Ոսկ. յհ. ՟. Յօ։ * Զընդդիմախօսութիւն փորձողացն յամօթ առնել. Բիւս. յրկ։

ԸՆԴԴԻՄԱԿ, ի, աց. ս. Ἐναντίος, ἐναντιούμενος. Contrarius, oppositus, adversarius. Հակառակ. ներհակ. ընդդէմ. ներհական. հակագրեալ. գԻՐԻԸ. ապԻ՛. * Ամենայն ընդդիմակք՝ միմեանց ապականիչք։ Որք բոլորովին ընդդիմակքն են, ոչինչ ունին հաւասար. Նիս. ՟՟մ լՐ։ * Միտս խորհրդոց կալցի բարեաց և լաւաց, և ՚ի պէտս վարեսցի ընդդիմակացն. Փիլ. ւԻՒ։ * Ոչ միայն հակառակ՝ ընդդիմակին ընդդիմանայ, այլև նմին իսկ չարին՝ յոյժ չարն. Եփր. ասԵԲաբ։ * Ի վերայ այնորիկ և յընդդիմակէն դիցես. Պիս։ * Ընդդիմակ միկոց միչնորդաց երկուց՝ եղծման և նորոգութեան. Նաբ. խղ։ * Ընդդիմակ ալիք. Լմբ. սղ։ * (Նեստոր) ընդդիմակ Թուղթս գրելով ուղղափառութիւէ հաւատոյ. Աբբ. Համիկ։ * Ընդդէմ ժողովոյն միախորհ եգին ընդդիմակս։ այսինքէ ընդիմակ բանս. Գաթիկ ասս ասման։

Մերթ՝ հակառակորդ. Ամենևին անպատասխանի առնէ զընդդիմակն. Սթփ. յի. Ե։ ընդդիմակայ. * Ցօրինականացն տուեցելոց զընդդիմակացն բարձրացուցանել (զքէն մեկրոպ)։ Կոչիս։

ԸՆԴԴԻՄԱԿԱՑՈՒ, ասի, ացս. Նոյն ընդ վ. * Տարակուսութէի հանդիպի ընդդիմակացուաց իմաստասիրութէե. Սահմ. ՟։ * Ընդդիմակացուք Ճշմարտութէեանն. Այսպոքի. ծԻԵ։

ԸՆԴԴԻՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἔνστασις, ἀντίστασις. Resistentia, ևն. Ընդդէմ կալն. դիմամարտուի. Ճիպն ընդդէմ կալոյ. * Իսկ պոմպէոս պատերազմել ընդդիմիկրատայ՝ տեսանէ զաստիւ ընդդիմակացութէե և զահագին մարտս. Խոր. Ե. 14։ * Գիտացեալ զընդդիմակացութէի նոցա, և զանփոփոխ յօժարութէին։ Տեսեալ զնորա զընդդիմակացուէն անխոնարհելի. Ջի մի յաղթեսցէ մարդկային ընդդիմակացուէն. ԾԾ։ * Առ ախտսն ընդդիմակացութէի (այսինքէն դիմակալութէի)։ Միմեանց լուծման և ընդդիմակացութէե. (այսինքէն անմիաբաժնութէե, երկպառակութէե)։ Բիւս. հղ։

ԸՆԴԴԻՄԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ս. Ὑπεναντίος. Adversarius. Հակառակորդ. ոսոխ. ընդդիմակ. Խոսիմ. * Ա՛յրեսցէ հուր զհակառակորդս քո, և յայտնի լիցի անուն քո ընդդիմակցաց քոց. Ես. կԻ. 2։ * Ընդդիմակցին ձերոյ յաղթեցէք. ԾԾ։ * Ես ոչ յընդդիմակցէ ումէքէ ոլորեալ արտաքս ելանէ. Նաբ. զԻ։

ԸՆԴԴԻՄԱՆՈՂՄՆ, ման. փ. Հակառակ կողմն. ներհակն. ներհականն. * Որպէս և ընդդիմակողմնն՝ մի ըստ միոջէ չարին ի կապել զչարութէին իւր. առեալ զբարկութէ, բարկութէն զպարտութէ. Նեղս։

ԸՆԴԴԻՄԱԿՈՒԹԻՒՆ. ւ. Կռուիլ ընդդէմ, ընդդիմամարտիլ. * Մաստիխաս չէ կենդանի, որ ընդդիմակռուէ ընդդէմ չարամարտ բռնաւորին. Ցհ. կԻ։

ԸՆԴԴԻՄԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἀντιπάθεια. Antipathia. Դիմամարտուի. յօժարութէեց կամ բնութէեց. * Մարդքն ազգ են պարսկական, ՚ի հնարս և ՚ի դիւթութէիս, և ՚ի բանաւորական ընդդիմակրութս նայելով, և ՚ի պահպանութէի առ ՚ի բարձրայնոյն զտարապէլ. Բիւս. ծԻ։

ԸՆԴԴԻՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Հակառակութէի ընդ միմեանս. դիմամարտուի. * Չբանսարկուին զընդդիմակցութէին ընկալաւ։ Որոց ընդդիմակցութէին մահ էր. Ճ. Գ։

ԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐ. ա. որ և ԴԻՄԱՀԱՐ. Ἀντιτυπής, πός. Ictum repellens, repercutiens, durus, asper. Որ կարծրութէի կամ պնդութէի, և խոտութէի կամ թանձրութէի ընդ առաջ ելանէ իբրև դիմակալ հարուղի. * Բազմամարմնին և ընդդիմահար և խոշոր. Նիս. կոյ. Ի՛։ Առաւել քարշելիք՝ ի՛ թանձրացեալ և ընդդիմահար մարմնոյս. Մոփ. ՟։ * Զամենայս կարծրութէիւն փչեաս, զամենայն ընդդիմահար վանեաս, զամենայն խոտութէիւն վտանեաս. Նաբ. խԵ։ * Աւեն գոլ զկարծր զօրութէի՝ ընդդիմահարս և կալողականս. Մոփ. ՝ի դԻոն։ Սակս թանձր և ընդդիմահար մարմնոյս. Տօնաւ։

Կամ ընդդիմակաց. դիմակալ. հակառակ. ներհական. * Ընդէր անզգալ գործեաց ղչարն. զի վաղվաղակի չուներ ղոր ընդդիմահար. Լմբ. ծղ։ * Սէիր և հագաբ՝ ընդդիմահարք միմեանց և ներհակակիրք. Նաբ. խղ։ * Սուտքեէն ընդդիմահարք։ Առանց ընդդիմահարի պաշտօնէութ։ Անձըրպետութէիւն գոլով ընդդիմահար բանիցդ, կամակար մտաք մեզանչէլն, և ակամայ գայթակղէլն. Լմբ. ովս. Ե սղ։ * Ես ոչ առ

քարինս և փայտս, որ ընդդիմահար ի բը-
նութեա. (իմն ըստ կրկին նշ.) Սարգ. յհ.
ի: *Ձուներն պատրուակ ընդդիմահար մը-
ռացան ի տեսութիւ ոյ. Լծ. ածաբ: * Վա-
հան ունէիր ընդդիմահար՝ ըստնոց առա-
քինեացդ. Գիւտ. Խղ. ա. Վրք:

ԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ.
ըստ ա նշ. *Ուստղն ընդդիմահարական բը-
նութի՝ զգեցեալ լինէր և զմծական անընդ-
դիմահարութի կինքելոյ գերեզմանին. Խոր:

ԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐԻՄ, եցայ. յ. Ի դիմի
հարկանիլ. ընդհարկանիլ. բախիլ. հակա-
ռակիլ. * Ես ոչ բանիւ ընդդիմահարիմ,
այլ դործով յանդիման առնեմ. Վրք. տեղ:
*Ոչք գաւաճանէին և ընդդիմահարէին.
Ոսկ. յհ. ա. 34:

ԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντιτυπία, ἐνισταμένον. Renixus, contrarietas, obsistens. Դէմ ընդդէմ հարուած. դիմահարութիւն. դիմակալութիւն. ընդհարուած. բախուած. և բաղատուութիւն. * Կոհակացն ի վեր ընթացութիւնքն, եր-
բեմն մեբժուծն միայն. Արիստ. Ց: *Պո-
ղոս զառաջին իւր հալածիչն լինել յիշէ,
և զնահատձուն փոփոխուած, զի ընդդիմա-
հարութեամբն առաւել փառաւորեսցէ
զաբեգործն. Աճաբ. ի: * Անհնայն
ընդդիմահարութի թէպետև դուշաքեայ
ինչ է, սակայն զբանին զընթացս արբելոյ.
Ա որս. է: *Եթէ իմանալի է գոյնն (մար-
մնոյ), իմանալի է և դիմահարուն և քա-
նիութիւնն: Գոյնն և ձևն և ընդդիմահա-
րութի, և շատութին և ծանրութին. Նիւս.
կազմ. իզ:

ԸՆԴԴԻՄԱՁԱՅՆ. ա. Անհամաձայն. անմիաբան. * Ջուգաձայն, և ընդդիմա-
ձայն. Պղաթ. երին. է:

ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏ, ի, ացկամ լոյ. ա. Հակառակամարտ. ոսոխ. հակառակորդ. խաչիմ, փաղքեն. *Վանեցեր զընդդիմամարտ թշնամին: Ընդդիմամարտ հանդիսիս. Ըշ: * Սէր որ ... ընդդիմամարտ մեղաց. Ցձին. ձ: * Ոչ սասակսակաբս նահատակեալ քան զնութի ընդդիմամարտ լիներ գնել. Խոր. ճ. 3: * Սասակայոյր հանդէս ընդդիմամար-
տին. Խոր. հոփիս: * Ջընդդիմամարտս
տլոց կենդանեաց. Ցհ. իմ. պատ: *Որպէս
ի հանդիսի ընդդիմամարտաց եկեալ ի բա-
նակեռուն. կամբչ: *Հակառակամարտացն ...
ընդդիմամարտացն. Նիւս. էրգ: *Ի մարմին-
կանաց ընդդիմամարտաց. Խոր: *Ընդդի-
մամարտ գիւաց կամ մահու: Ընդդիմա-
մարտ ախոյեան: Անհերևութիւց ընդդիմա-
մարտից: Վանեալ զընդդիմամարտն իմ.
Նար: *Ընդդիմամարտացս օրինաց քոց. Լմբ.
իմ: * Ջօրուբ ընկալեալ ի նմանէ առ ընդ-
դիմամարտից պատերազմին. Սկեւռ. յար:

ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏԱՒԱՐ. մ. Ընդդի-
մամարտ լինելով. հակառակութի, մրցե-
լով. կամ առ չահել, կամ առ ի ձչմար-
տեալ, կամ ընդդիմամարտաբար. Խոսրովիմ:

ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏԱՆԱՆ, ի, ացա. ա.
Ἀντιτυπής, ἀντιτυπότατος. Repercutiens, durus. Դիմամարտ. դիմակալ. * Ցոյժ իցէ
հաստատուն ընդդիմամարտական տեսակն.
Պղաթ. փմ:

ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏԻԿ, ակի, կայ. Տ.
ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏ. *Ո՛չ հիւանդութի՝ մա-
հու ընդդիմամարտիկ. Մամբր: *Ծաղը առ-
նէին զընդդիմամարտիկան. Բուզ. իս մ:
* Ջընդդիմամարտիկան տկար գոլ համա-
րեալ ըստ իւրեանց կարծեաց: Համարին
ընդդիմամարտակացն յաղթող լինել. Դիոն.
ածայ:

ԸՆԴԴԻՄԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարտ.
կռիւ. դէմ ընդդէմ կռուիլն. *Յաղթանակ
ընդդիմամարտութե. Ըշ: *Յաղթողք ե-
րևեալք ի վերայ ընդդիմամարտուէն բան.
սարկուին. ճ. Ա: * Մարդկան ընդդիմա-
մարտուի առ նա տկար. Լմբ. իմ:

ԸՆԴԴԻՄԱՃԱՐԱԿԱՃ, ի, իք. գ.
ԸՆԴԴԻՄԱՃԱՐԱԿԱՃՈՒԹԻՒՆ.
ԸՆԴԴԻՄԱՃԱՐԱԿԱՃՈՒՄՆ, ման. Ἀντιπαράστασις. Conflictio. Ձեռնարկ զո-
րաւոր, որ նախ ներբ հակառակորդին, և
ապա եղծանէ զնոյն, և զշնմարիան հաս-
տատէ. ուր Ընդդիմակայութե այնպէ լոկ
զեր փաստ. * Ըստ երկուս յեղանակաց
պատահեմ ձեզ, ընդդիմակայութ, և ընդ-
դիմայարակայութ: Ընդդիմայարակայ-
ման սկիսանայեալ՝ ասեմք, զի թէպետև
տասք զէն ի հոմանուանց գոլ, այլ ոչ եթէ
այսուհիկ անդիսեալ է. քանզի ևն. Սահմ.
ա: *Ընդդիմայարակայիւն հզօրապէս առ-
նէ զայս. ևն. Լծ. սահմ: * կարծիք նոցա
յսնդդիմանի՝ յառաջադոյն ընդդիմութե, և
ապա ընդդիմայարակայութ. Մխ. տպտ:

ԸՆԴԴԻՄԱՆԱՄ, ացայ. է. Ἐναντιόω. Adversor, obsto. ἀντιβαίνω, obnitor, refragor. Ընդդէմ կալ, դառնալ. հակառա-
կիլ. գոյութ գոյ՛ֆագ, գոյութ գօմագ. * Մի
ընդդիմանար տեառն: Ընդդիմացին, և
աչիսատեցան զիագաւորութե մեր: Ոչք
ընդդիմանալոյն մէզ. ա. Եզր. ա. 27: Բ. 29:
Ը. 52: *Սիրելի ի ընդդիմանալ և մարբե-
ցիլ ընդ ազգի ցանկութեան. Փիլ. այլք:
*Որում ոչ զոք ընդդիմանալ կարծեմ. Խոր.
ա. 5: *Ոչ ոք ընդդիմացաւ նոցա. Եղիշ. Բ:
*Ընդդիմացար ախոյեց. Մագ: *Յատակա-
մտոյ հովիս ... ընդդիմացոզաց դատաւոր.
Եփր. ա-եփաբ:

ԸՆԴԴԻՄԱՆԵՑՈՒԿ. ա. Ἀντωθούμε-
νος. Renitens, obnitens, repellens. Դէմ
ընդդէմ կանգնեալ ոյզ նեցուկ. որ ընդդէմ
իրեաց բուռն առնէն իբր փոխանակու
յեցեալ. * Աչիսարհս այս (՝ի ձեռն չորից
տարերացս) իբրև զսուն մի անխախուտ ցուց-
ցի, չորից սեանց օրինակաւ առեալ՝ ի ներ-
քուստ հաստատուն թիւն ընդդիմանեցուկ.
Պետիտ. յորմէ և Վրդն. ծն. * Ի ներքուստ
հաստատութե ընդդիմանեցուկ »:

ԸՆԴԴԻՄԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյն ը
դիմառնութե, իբր յինքեան բերել զդէմս
կամ զօրինակ այլոյ. *Կայ ի տեղւոջն ընդ-
դիմառնութիւն, և տեսական ատացոյց.
Եղիշ. յեո:

ԸՆԴԴԻՄԱՍԱՑ ԼԻՆԵԼ. Ἀντείπω, ἀντιλέγω. Ընդդէմ ինչ ասել. * Ա յսոցկ
ոչ ոք կարէ ընդդիմասաց լինել. Պատաք.
Վրդ:

ԸՆԴԴԻՄԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԴ-
ԴԻՄԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. Ἀντιλογία. Contradictio. և ἀντίτασις, resistentia. *Ահա սա
կայ ի նշան ընդդիմասացութե ». այսինքն
հակառակութե. Բրս. պհ: *Մի լիցի ընդ-
դիմասացութի մարդոյ՝ ածաշունչ գրոց,
որպես թէ ոչ միաբանութ զամենայն ճա-
ռեալ: (Ընթիանօպ և հոգեմարտք) երկա-
քանչիւր կողմանքն մասնաւորեալ բաժա-
նեցին առ ճշմարտութիւնն զընդդիմասա-
ցութին. Ամ. ը. Ն ձէ:

ԸՆԴԴԻՄԱՈՎՈՐ. ա. Սովորեալ
յընդդիմութե. հակառակասէր. *Խոսա-
նութե ընդդիմասովոր բարոյիցն (փարա-
ւոնեանց). Ագաթ:

ԸՆԴԴԻՄԱՏԱՐԱԾ. ա. Ἀντίτονος. In
contrarium tendens, renitens. Ընդ հա-
կառակն տարածեալ, ձկտեալ, նկրտեալ.
* Հոծութե ի միասին եկեալն յոլովիւք՝
ընդդիմատարած իցէ. Պղաթ. փմ:

ԸՆԴԴԻՄԱՏԻՊ. ա. Ἀντίτυπος. Ictum repellens, durus, և contrarius. Դիմա-
հար. պինդ. կարծր. և հակառակ. ընդ-
դէմ. *Մինչև անկցի ի մարմին ընդդիմա-
տիպ. Նիւս. բն: * Շօշափելիք ընտրէ ի
միմեանց զընդդիմատիպն և զփաղփուճան.
Գր. հբ: * Հբոյ ջերմութե առ ընդդիմա-
տիպան կամ առ հակառական հնուխ կամ
ոչնչ կամ աղօս ինչ շարիղ ի ջեռուցա-
նօղ ներգործութե ցուցանի. Դիոն. երին:
*Դարձեալ զընդդիմատիպն իմաստասիրես-
ցոյք. Քեր. երբ: * Ցայն իսմանալի աչքն՝
յոր լոյս հոգւոյն ոյ ծագեր, ծագեալ
ընդդիմատիպ խաւար. Լմբ. պշ:

ԸՆԴԴԻՄԱՅՈՒՄՆ, ման. գ. որ և Ա.
ԸՆԴԴԻՄԱՅՈՒՄ. Ἐναντίωμα, προσεναν-
τίωμα. Résistentia, adversus casus. Ընդ-
դիմանք. ընդդիմակ իրք, կամ հակառակ
դէպք. գործք պարմագք, հանգավէրք. * Ոչ
ընդդիմայուն ինչ խորհրդոյն. Գերմ: * Ջի-
ամդ էր հանդերձեալ հնազանդ լինել... ե-
թէ ոչ և առընդդիմայուն ունէր, և
ընդդիմայնմանն էր յաղթկու հղեալ. քան-
զի ի մեզ ի մարմնոյ ընդդիմայուն լինի...
և ի տեառնն՝ ընդդիմայնմանն որ ի մար-
մնոյ (այսինքն վշայց, չարչարանաց) պատ
էր լինել. Ածան. ձ:

ԸՆԴԴԻՄԱՒՈՐ, ի, ացա. ա. Ἐναντίος. Contrarius. Ընդդիմակ. հակառակ. ներ-
հական. գործք: * Առ միմեանս ըստ ընդդի-
մաւորին բաժանեցեալոց: Ջուգահառնութ
ընդդիմաւորացն որակութե. Նիւս. կազմ.
է. Ա իբ:

ԸՆԴԴԻՄԱՓԱՌ, ի, ացա. ա. Ἀντίδοξος. Contrariae sectae, vel opinionis. Հակա-
ռակորդ՝ որ ջանայ եղծանել կամ զփառս,
կամ զկարծիս ուրուք. * Ջի լիցի ընդդի-
մափառ մեծին սահակայ, և հակառակա-
թոռ. Խոր. ձ. 65:

ԸՆԴԴԻՄԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντε-
ξέτασις. Collatio, comparatio. Դէմ ը դէմ
քննութե, կշռութե, բաղդատութե. Ռեչկի.
* Ընդդիմաքննութե իմաստութե և անզգա-
մութե. Նիւս. ծ: *Ջինչ արդեօք իցէ կռիւ
ոյ առ մարդ (այսինքն հրեշտակին ընդ յա-
կոբայ), բայց ինձ թուի մարդկային առա-
քինութե (կամ զօրութե) առ ոյծ ընդ-
դիմաքննութե. Ածան որս. է. յոմէ և Վրդն.
ծն:

ԸՆԴԴԻՄՈՂ, ի, ացա. ա. Որպէս Ընդդի-
մացող. * Իբրև ընդդիմողաց՝ կամաց աչըն
ոյ: Ընդմատոյց ընդդիմողացն հինից. Նար.
կա. Ա իսա:

ԸՆԴԴԻՄՈՏՈՒՆԿԴ. ա. գ. Ἀντίποδες. Adversipedes. Հակոտնեայք. բնակիչք
ստորին կողման հղկացնոցս իբր ը ոտիւք
մերովք. վրէն ալիբրէի մարդիկ. Ռահկ եւ
էրզ օլմնլար. *Ասեն արտաքինքն, թէ գոն
ի ներքոյ երկրի մարդիկք և այլ կենդանիք,
ոյք ընդդիմոտունք են մեզ: Եթէ ոչ էին
մեզ ընդդիմոտունք, նեղըոյսբնակք, ոմ-
արդեօք արեգակ. այլր զնոյս կէս աւուրն
(ի գիշերի): Ես հաւանեալ էի ընդդիմո-
տունս մեզ լինել. ևն. Շիր:

ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐναντίοτης, ἐναντίωμα. Repugnantia, adversitas. Ընդ-
դէմ գոն, և ընդդէմ կալն. դիմամար-
տութի. հակառակութ. *Բարիքն և գեղե-
ցիկքն, չարքն և զազրիքն, և ամենայն ինչ՝
որ միանգամ ընդդիմութե է. փիլ. լիս: *Ո՞ր
ընդդիմութի հանդիպի, եթէ ասեմք, ևն.

Աթան. Ժ: *Վասն ընդգիմութե՛ իւրեք լինելոյ. Խոր. Բ. 7: *Զձեռնարկութի իմ ընդդիմութե կամաց քոց լքցես. Նար. ԽԵ:

ԸՆԴԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարի դիւրացութիւն յանձին. ախորժութիւն. հեշտանալն. ֆէէ+ հող էնճօյ. *Ցոյց և իմ առաւելագոյն ընդդիւրութը զուարճացեալ՝ 'ի տեսանելն զայսքան նորահրաշ զարմանագործութիւն. Պիտ:

ԸՆԴԵԼ. ի,ից. ա. որ և ԸՆՏԵԼ. Συνήθης. Consuetus, familiaris. ἥμερος, cicur. Ընդ այլում (անձին կամ իրի) վարժ, սովոր, ընտանի. ծանօթ. սովրած, վարժած. ալըշըգ, ալըշ. *Նա թշնամի համարեալ ունէր, իսկ սոքա սովորս և ընդելս և բարեկամս. Փիլ. իմաստ: *Երկնային իսկ չարժմանց ընդելք էին. Բրս. ծն: *Պատգամացն ընդելս և ծանօթս կացուցանէր. Ագաթ: *Ի մէջն վարեալ յընդելիցն և 'ի սովոր մեզ անուանց. Անյ. պէրիարմ:

ԸՆԴԵԼԱԲԱՐ. մ. Ἡμέρως. Իբրև ընդել. ընտանեբար. *Ի ձեռն մարմնոյ ընդելաբար և զգօնաբար ը համագգեացս խօսելով. Բրս. ծն:

ԸՆԴԵԼԱԳՈՅՆ. գոյնի. ից. ա. Առաւել ընդել. ընտանեգոյն. *Ընդելագոյն իմն մեզ և մօլորականքն են. իբրու զի առ երկրաւոր վայրս հուպ են: (Օրինակ է) աղանիին՝ բնական տեսութ. քանզի թռչուն է, և ընդելագոյն. քանզի զգալիքս՝ տեսանելեաց ընդելագոյն են. Փիլ. լին. գ. 3: *Ընդ գազանս կեալ՝ քան թէ ընդ կապարիչս զհաւատարութիւնն՝ ընդելագոյն վարկանելով. Բրս. Գորդ:

ԸՆԴԵԼԱԿ, ի, աց. Տ. ԸՆԴԵԼ. *Աստ, առէք հօգի ոք, զի ընդելակս արասցէ զնոսա յընդունելութի. Ոսկ. գծ:

ԸՆԴԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԸՆՏԵԼԱԿԱՆ. Ἐθισθείς. Consuefactus, assuefactus. συνήθης, familiaris. Սովորական. անցեալ 'ի կարգ սովորութե. և ընտանեկան. *Ընդելական համարձակութը ընդ մեզ խօսեցեալ. Ոսկ. մտթ. ա. 1: *Սովորականաւ ընդելականաւն հաւատացեալ երկիր պագանել խաչին փայտի: Ընդելական կերպարանք. Ագաթ: *Ընդելական սովորութը: Յընդելական սովորութէն: Ընդելական ընտանութը. Ագաթ: Մանդ: Վրք հց. ԻԷ: *Ընդելական բանիւ, կամ բարբառով. Իգն: Սիսա. յար: Բրս. հռ Ձ: *Սխալեալ անկայ իբրու զոլորձակ մթայինս ոչ ընդելականն 'ի հաղպս մահու անդգայապէս. Նար. ծէ:

ԸՆԴԵԼԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Ծանօթ. ընկեր. ընտանի սիրելի. *Ընդելակիցն սիմոթէոս. Կորիւն: *Զոր լուեալ էք յընդելակցաց նոցա. Ը. Բղխ:

ԸՆԴԵԼԱԿՐԹԻՄ. եցայ. յ. Ընդելնալ կրթութը. կրթիլ, վարժիլ. սովորիլ. ալըշըգ օլմագ. ալըշըգ. *Ընդելակրթեալ անդուստ մինչև ցայժմ ընդ տեսակս չարութե: Անտուստ մինչև ցայժմ ընտելակրթեցաւ: Սովորական ընտելակրթեալք իբր յոյժ արուեստիւ: Ընդելակրթեալ ընդ աստեղագէտ սոնաբարշութի. Պիտ:

ԸՆԴԵԼԱԿԻՑ ԼԻՆԻՄ. } Ընդել՝ ընտանի՝ մտերիմ ծանօթ գտանիլ. *Ասա ինձ ով յով
ԸՆԴԵԼԱԿՑԻՄ. եցայ. } հաննէս, մեր ընդ քեզ ընդելակից եղեր. Եփր. ամէփոր: *Ընդելակցեալ էն ընդ միմեանս. Պիտ:

ԸՆԴԵԼԱՆԻՄ, եղայ կամ եցայ } Ἐθίζομαι, νομίζω.
ԸՆԴԵԼՆՈՒՄ. ելեալ. ւ. } Adsuefio. πειράζω, μελετάω. Tendo, curo, exerceo me. Կրթիլ, և ընդել լինել. սովորիլ, վարժիլ, ընտանենալ, բերիլ, յարիլ, ճգնիլ, ջանալ, փորձ փորձել. ալըշըգ. ալըշըգ. *Անընդել գոլով կանոնաց վանից՝ ընդելանել ոչ կարես. Վրք հց. ծԷ: *Կրթէր և ընդելանէր իրացն: Ընդ ուսումն գրամատիկոսաց ըելանէր. Եւս. պտմ. գ. 23: ը. 3: *Եթէ և մերոց օրինաց ընտանեցուցանէք զնա, և ընդելնուն: Առ սակաւ սակաւ ընդելնուլ ը նոսա. Փարպ: *Ի թշնամեաց սրբէն բերանք՝ յորժամ ընդ հոգևոր բանս ընդելնուցումք: Այնու առաւել ընդելնուցուն: Ուսան, և ընդելան. Ոսկ. մ. ա. 2. և 7: Բ. 22: *Ընդելեալ ընդ փափկագոյնսն. Նիւս. կազմ: *Ընդելեալ է բնութը (ածային իրն) վերնագունին հասանել սլատուի: Ընդելեալք՝ իբր սան զճպուանցդ ազգ, օդով կերակրիլ: Առ սակաւ սակաւ ընդելեալ: Ոգիքն յառաջ քան զմարմինսն յօտարութէ ընդելեալ լինի. Փիլ: *Եթէ զզազան ասիցես, և այն եւս 'ի ձեռն հնարից ընդելեալք լինին. Վրք հց. Ի: *Հրեշտակ տեսանն սանձեաց զվիշապն, և որպէս գառն ընդելեցաւ. Հ= Յ. յուլ. ԻԲ: *Իբրև եկն սոցա յերուսաղէմ, ընդելանէր յարել յաշակերտսն». յն. փոյձէր. Գծ. Թ. 26: *Փոխանակ տան միայն և զգալին, և ('ի սոյն) միշտ կրթելն և ընդելանելն». յն. ճգնելն. Փիլ. այլաբ: Իսկ Կոչ. ծԸ: *Բարուք գրոյն չարաչար ընդելանելն». յն. վարելն:

ԸՆԴԵԼԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ն. Դիւրընդել. մարդասէր. ընկերասէր. *Ընդելասէր բարք. Պիտ:

ԸՆԴԵԼԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. գ. Ἐθίζω, ἡμερόω. Assuefacio, cicuro. որ և ԸՆՏԵԼԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ընտել առնել. ընտանեցուցանել. սովորեցուցանել. վարժել. կրթել. վարել. ալըշտըրմագ. *Ընդ անխարդաւութե մի ընդելացուցանէր զբերան քո. Սիրաք հբ. ԻԲ. 17: *Զբերան քո մի ընդելացուցես յերդումն. Սիր. նոյ. ԻԳ. 8: *Այսպիսիք ուսուցէ և ընդելացուցէ մեծի յուսոյ աւետեացն. Յճխ. ծԸ: *Ընդելացուցանէր նմանութիքն. Ագաթ: *Ընդելացուցանէ իբրև զյաւանակ տրմուղ. Մանդ. Բ: *Զգազանս ընդելացոյց. Փարպ: *Զորոց զկեանն 'ի կրելիս, և զկեանն 'ի զբօսանս ընդելացուցեալ. Եղնիկ: *Զվայրի երէքն ընդելացոյց. Հ=Յ. հոկտ. ԻԱ:

ԸՆԴԵԼՆՈՒՄ. Տես 'ի ԸՆԴԵԼԱՆԻՄ:

ԸՆԴԵԼՈՒԶԱՆԵՄ. ուզի, զեալ. ն. Καθυφαίνω. Connecto, contexo. ἐμπλήκω, implico. συνείρω, ἀγείρω, colligo, ևն. Ադուցանել ընդ միմեանս կամ 'ի մի շար. յեռուլ. յերիւրել. հիւսել. յարել. շարունակել. հօգշէնէլ կամ կցել իրարու հետ, հատնել. կէյիրմէք, կէւէրմէք, փէզմէք, էօրմէք. *Ընդելուզցես 'ի նմա ընդելուզուած բառս չորեքկարգեան ականց: Ընդելուզեալ ոսկւով. Ել. ԻԸ. 17: ԼԸ. 13: *Ընդելուզեալ . . . ականմբք պատուականօք. Եւ. ա. 6: *Ընդելուզցես զշղթունս քո ընդ շղթունս իմ. Աս. Ոսկ. ի. Գ. 16: *Զամ պատուականս (յականց) զոր առի 'ի քէն, ընդելուզից 'ի սմա. Ճ. Բ. (որ 'ի Գ. սխալ գրի. ընդելուզեսցի 'ի սմա): *Զի քեզ լուսաւորագոյն ընդելուզանիցես պսակ: Հիւսուածոյս և ընդելուզեալս մարգարտով. Ոսկ. մտթ. և ա. փիմ:

Նմանութ. առն. *Ընդելուզանելով պայծառ է և ձևացուցանել և պճնել զբանս 'ի գործոյն: Երգնելով, և զբոլոր Ճառսն երգմամբ ընդելուզանելով: Ամենապարզում գովութիս 'ի մի վայր ժողովեն, և ընդելուզանելով. Լմ. Փիլ: *Ընդելուզանէ զբանն յայս օգնականութէն, և յիւրոց կամաց. Ոսկ. եփ:

ԸՆԴԵԼՈՒԶԱՆԵԼ. Ելուզանել՝ այսինքն հանել 'ի ներքուստ 'ի վեր. փոխէն հանել. չըգարմագ. *Էր նոցա գանձ բազում 'ի կարասս թաքուցեալ 'ի գետնափոր տանն. և յերկիւղ կասկածանաց եղեալ՝ թէ իցէ ընդելուզեալ տաճկաց՝ գտեալ զպահեստ գանձին՝ ծախիցեն զզօրութի նորա. Ուռհ. Բ. 6:

ԸՆԴԵԼՈՒԶՈՒԱԾ. կմ ԸՆԴԵԼՈՒԶԱԾ. գ. Ὕφασμα. Textura. Յօրինուած. հիւսուած. Եւ. ԻԸ. 17:

ԸՆԴԵԼՈՒԶՈՒՄՆ, զման. գ. Ὕφασμα, εἱρμός. (որ և Եռումն). Nexus, texus, series. Ընդելուզանելն, և իլն. յեռումն. շարք. կարգ. *Զայսմ աշխարհիս բերումն ընդելուզմամբ իմն 'ի գուրս եկեալ տեսանելով. Նիւս. կազմ: *Զհետ երթեալ 'ի կարգի ընդելուզմանն՝ զվայելուչն պատուիրեաց: Ընդելուզումն և կարգ յարմարման: Կազմութիւն ըստ ընդելուզման դրապանակին ամենաբարիոք աստցեալ է. քանզի բանն առանց գործելոյ անկատար և կաղ է. Փիլ: *Ոչ կարգիւ և ընդելուզմամբ բերին յիրս և 'ի բանս. Պիտ:

ԸՆԴԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνήθεια. Assuefactio, consuetudo, familiaritas. ἡμερότης, mansuetudo. որ և ԸՆՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. Ընդելն գոլ. ընդելնուլն. ընտանութի. ծանօթութի. տեղեկութի. սովորութի. վարժութի. կրթութի. ալըշըգ, ալըշգանլըգ. ալըշըգլըգ, ըլֆէթլըգ. *Գազանք ոչ եթէ բնութը են չարք, որպէս ընդելութըն ցուցանէն. Յճխ. Ը: *Մօտ գային (գազանք) և ընդելութիւն ընդ մարդոյն ունէին: Զքարբս յընտելութիւն մարդկան ածեն: Յորոց կիսոյն և մորիքն արտաքոյ ընտելութէ մարդկան են. Եղնիկ: *Զի ընդելութը երկրայնովս առաւելութիւն վերնումն թագաւորութէ յայտնապէս Ճշմարտեսցի. Նար. ԿԷ: *Առ տունն ընդելութիւն (նախորաց). Նիւս. կազմ: *Իսկ եթէ զսովորութիւնն պատճառս դնիցես, եթէ յայլ ընդելութիւն կրթեսցես զանձն, զամենայն դիւրաւ վճարեսցես: Զայլ իմն սիրոյ պատճառս խնդրեմք անձանց, ոմանք զազգականութէն, և ոմանք զընդելութէն. Ոսկ. մ. ա. 17: գ. 6: *Ընդելութը և սովոր սիրով. Վրդն. ծն:

ԸՆԴԵԼՈՒՑԱՆԵՄ. ուցի, ուցեալ. ն. Ἐθίζω. Assuefacio. γυμνάζω, exerceo. πείθω, adstringo, concilio. Նոյն ընդ. Ընդելացուցանել. սովորեցուցանել, մարզել, կրթել. ալըշտըրմագ. *Ընդելուցանելով զմիտս իմ մարդկականք լինել. Փիլ. ծ. բան: *Ընդելոյց զնոսա տէրն մեր յառաջագոյն: Նախ յառաջագոյն ընդելոյց զբերան 'ի Ճաշակ գինւոյ իւրոյ. Եփր. համաբ: *Ընդելանէին ընդելուցանէին (զզօրս). Բ. Մ. ծ. 15. յն. մի բայ. կրթէին: *Զի ժամանակաւն ընդելուցանիցեն. Ոսկ. մ. ա. 17: *Զմատաղ մանկունս առ սակաւ սակաւ ընդելուզանեն (յուսումն): Մարքն (թռչնոց) զձագսն սակաւ սակաւ ընդելուզեալ՝ 'ի բարձունս թռուցանեն. Ոսկ. յհ. գ. և ծԲ: (Լինի անխափր գրել ց, և զ. որպէս փլուցանել և փլուզանել. այլ քանզի ընդելուզանել և ընդելուցանել են զանազանեալ, վա՛յ զգուշալի է չգրել նոյնպէս):

ԸՆԴԵՂՁԱՆԵՄ կամ ԸՆԴԵՂՁԱՆԻՄ. ւ. Δέομαι. Supplico. Կարի իղձ լինել. ըղձիւք կամ ուխտիւք խնդրել. աղերս արկանել. աղաչել. *Զհետ ընթա

նայր (կինն քաջանայք), և խորովիր, և ընդեղձանիր. Ով. մ. Ի. 27: Ա՛յլ է և ԸՆԴԳԵՂՁԱՆԻԼ:

ԸՆԴ ԵՐԵԿՍ. ԸՆԴ ԵՐԵԿՈՑՍ. ՏԵՍ ԵՐԵԿ, ԵՐԵԿՈՑ:

ԸՆԴԵՐԿԱՑՆԱՄԻՏ. Տ. ԵՐԿԱՑՆԱՄԻՏ. *Սէր ընդերկայնամիտ է, և քաղցրասոյ. Եփ. ՟. կ: * Ընդերկայնամիտ լե՛ր ամենեսեան, որ կարօտն իցէ օգնութիւն ում ՚ի ձէնջ. Եփ. ՟. Ե՛ս:

ԸՆԴ ԵՐԿԱՐ. ՛Ս. Ἐπὶ πολύ. Diu. Ցերկար. ցերկար ժամանակ. շատ. Երկար ՟. պէն, Խնէմ. լօգ, լօգ պէտն, Նիւթ պէտն. *կատել զքեզ ընդերկար. Ագաթ: *Ա՛յլ ո՛չ ընդ երկար կալաս բարկութիւնդ. Ի՛. ծԷ. 20: *Չի մի ոք առ ընդ երկար ժամանակն հրաժարեսցէ, և չունիցէ ակն գարձի գերութիւն. Տօնակ:

ԸՆԴԵՐԿԱՐ ԱՌՆԵԼ, կամ ԼԻՆԵԼ. Μακρύνω, ομαι. In longum differo, or. Ցերկարաձգիլ, իւ. յամել. *Ընդերկար արաբին զանօրհնութիւն իւրեանց: Ընդերկար եղև պանդխտուի իմ. Սղ. ճԽԵ. 3: ՃՁԲ. 5:

ԸՆԴԵՐԿԱՐԱՁԳԵՍ, իմ. ՚Ն. ՚ի ընդ.

ԸՆԴԵՐԿԱՐԵՄ, բիմ. ՚Ն. ՚ի վ. Παρατείνω. Extendo. գրի և ԸՆԴՑԵՐԿԱՐԵԼ. երկնցնել, երկնաձ, ոլորնել, ոլորանալ. ՟. պէնաց, ՚ԼՁՃԿՓԲՐՏ. *Ցաւետ ժամանակի (յն. ընդ ամենայն ժամանակ) ընդերկարադձէ զքանն. Ով. յհ. ՟. 37: *Ոչ ընդերկարեր զքանն ում ՚ի ձէնջ զանազանութիւն. Ճ. Ա: *Ջճգնուին և զաղօթսն ընդերկարել. Լ՚Ք. ող: * Ձարչարանքն յորժամ ընդերկարեսցին՚ի վերայ, յայնժամ բազմանայ վարձ հատուցման. Եղիւ. Ե: *Ընդերկարեալ իմ ՚ի պանդխտութենէ անդ: Շունչ նորա ընդ յերկարեաց: Գրեթէ զամ մի բովանդակ ձգեալ ընդերկարեր (նեղութիւն). ՁԿ. ԼՒ: *Որ յանհնարին ցաւս ընդերկարեալ է: Ոչ ընդերկարեաց նախահայրն մեր ՚ի գրահարին: Ընդերկարին յարդարութիւն հատասաուսն և անշարժ խորհրդովք. Լ՚Ք. ող: *Չի մի ընդերկարեսցին փորձանքն ՚ի վերայ ոսկարութենս մերոյ. Եփ. ՟. յօր:

ԸՆԴԵՐԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. Φ. Μῆκος. Longitudo. Երկարութիւն. երկայնութիւն ժամանակի. *Ընդերկարութիւն կենաց և ամք կենդանութենէ յաւելցին քեզ. Առաւ. Գ. 2:

ԸՆԴԵՐԿՈՒԱՐԱՐ. ՚Ն. Ցերկայս. յերկուանալի. *Սակայն և այս մեզ ընդերկուարար երևի. Պզաթ. օրին. ՟:

ԸՆԴԵՐԿՈՒԱՆԱՄ, ացայ. ՚ի Διστάζω.

ԸՆԴԵՐԿՈՒԻՄ, ուեալ. ՚Լ՚Ի Dubito, ambigo. Ցերկուանալ. գանգալիլ երկայնութիւն. երկաւառակիլ. *Զամենայն տեսակ տանջանաց, զոր ինչ և կամիս հատուցանել ՚ի վերայ իմ, մի՛ հէզգար, և մի՛ ընդերկուար. Նար. Ճ. Բ: *Ցալագս այսոցիկ ընդերկուեալք են՝ մասնանչելով ընդ ձեզ: Եթէ ևս (այսինքն տակաւին) ընդերկուեալ եմք, թէ իբրու այլաբար ունի հոգի: Եթէ ոք ՚ի ձէնջ ընդերկուիցի, և առասցէ. Պզաթ. օրին. ՟. Ե. Ե. Ե ասէր:

ԸՆԴԵՐՔ, կամ ԸՆՏԵՐՔ, բաց. Φ. *Ἔντερον, ρα. Intestinum, na. Որ ինչ կայ ՚ի ներքս ՚ի փորն. աղիք. փորոտիք. և որովայն. մէջք. պաղար, գաւրէն էլի. բաթե, պեւ. (յծ. յն. ենդեբա. լտ. Խեբեր, և վ՚Ենդեբ, ՟ոբեբ. ինդեոբինա. և ալ. ենդեբոնի):*ՉԹանձրն և զխոշոր խոշոր կերակրոցն՝ յընդարձակագոյն ընտրացն յանցս գնացից մերժեաց. Նխա. կամ: *Մարգէքն պատառեալ զնուեքան՝ լսկէ, զի կակուղ է. Փիլ. Լիա: *Ձեռն արկեալ զընտրօքք ՚ի վերայ կշռի իւրոյ. Ագաթ: *Ոչ զպանայն սուրս ընդերաց իւրեանց մատուցեր. Նար. ՟. Ե: *Ցետ այնորիկ (յղին յետ հինգ ամսոց) ընդերաց այսմանք թաքչել ոչ ունի. Իգն: Աստղոյդ գրչաւի է ՚ի մէնի. ղԽա: *Ա՛ր ընդերք (կամ առընթերք) քարշել սար, թէ սերմնառիցին »:

ԸՆԴԶՔԱՂԻՄ, եցայ. ՟. Ցոյժ զբաղիլ, կամ զըմբաղիլ. չիոնթիլ. *Եւ մի ամենևին ընդզքաղիր ՚ի պէտս իմաստուեն դիրս ընթեռնուլ. Լ՚Ք. ծղ:

ԸՆԴԻ՞Ր. Տ. Διὰ τί; ἵνα τί; τί; Cur? quare? quid? ut quid?. Ի՞ր. վասն ո՞ր. վասն որոյ վան. առ ի՞նչ. առ ՚ի մի՞. ինչո՞. Նի՞նչ. *Ընդի՞ր տրամեցար, կամ ընդի՞ր խոնարհեցան անկան երեսք քո: Ընդի՞ր գոլ. ծեցեր զայս: Ընդի՞ր վատասիրտք էք. Ես: *Բնաւ և անուանի իակ ՚ի ձեզ ընդի՞ր պատնը. կուեցի. ՟. յօր. Ե. 1: *Ա՛յլև փրկեր իակ ընդի՞ր զայլոյ արտրածս. Եղիէ: *Եւ զայսորիկ քաղցրասցին՝ քեզ ընդի՞ր տէր իմ. Մ՟ափ. ծԲ: *Երկիր ոչ պագանէս, անարդես ընդի՞ր զծածան մեր. Ճ. փ: *Եթէ նա դպրեաւսց, իակ ի՞ր, ընդի՞ր դասի. Եփ. Եւ:

Անկուր է ասել. *Քննելի է, թէ ընդ ի՞ր վասն՝ զինքն փեսայ անուանեաց. Երէմ. Ֆի. Ե. 15:

ԸՆԴԻԿ. Φ. Ընդ ստակ կամ դուռ. Նաքեայ. Խօհանձէի, փանձՃՓ. *Ի մէջ երկուց աւուրց հանգիս Ճաշակեր զոգեպահ ընդիկն. Սէեփ. սնան. ՚ի Ֆալք:

ԸՆԴԻԿՏԻՈՆ. ՚ի, իս կամ աս. Φ. որ և ԸՆԴԻՔՏԻՈՆ. ՚Ն ԻՆԴԻԿՏԻՈՆ, կամ ԻՆԴԻՔՏԻՈՆ. Բաս հանվմայեցւոց, Ինքիգոյօ, Indictio. յորմէ յն. ենդիգէոն, Ἔνδειξις, այսինքն ցուցակուի, և սակ արքունի. Վալի որպէս սեպհականեալ անուն հնդեսատանամեայ շրջանի, մանաւանդ յետ սեսանելոյ մեծին կոստանդիանոսի զնաչն յօգս յամի տեսան 313. յորմէ և այսր իւրաքանչիւր ժէ ամք՝ լինին մի մի ընդիկտիոն. *Ընդիքտիոնն՝ ժէ ամ է. ոլով վարին հոտումք. Տ՟ոմար: *Գրեցաւ յամ սեանն մեսից, ընդիքտիոնին յերկուքն: Յամ սեանն դեկտեմբերի յ՚ինդիքտիոնին է: Ց՟ինդիքտիոնի Ժ. Շ. Խղ. (որ էր յայնմ ժամանակի՝ յամի տեսան 1170, ևն, ծԸ երորդ ընդիքտիոն՝ հաշտեսեալ յաւուրց կոստանդիանոսի): * Մինչև ցչորրորդ հիսպատին արկագեալ, յինեներորդում ինդիքտիոնին, ՚ի հինգեսասաներորդում շրջանակի ամսոյն. Նխ. Խղ. գօշ: *Ինդիկտիոն, ևն. վանակ. 49:

ԸՆԴՆԱԻՆԵԼ, իլ. որ և ԸՆԴՆՈՒՆԻԼ. խառնիլ կամ խառնիլ ընդ միմեանս. և բանիլ. *Ոսկի մանր յայն ընդխառնեալ. Ցհ. ԼԲ: *Ընդխառնեցաւ պատերազմին. Ֆ. Խգ. Ի. 29: *Ընդխառնեցան ՚ի պատերազմ: Ընդխառնեցաւ պատերազմին. Աւծբ. Ֆ. 12. 4:

ԸՆԴԿՈՂՄՆԵԱԼ. Ἐγκάρσιος. Obliquus. Ի մի կողմն հակեալ. առչեղեալ. դեղ ՚ի մէկ կողմ ծռած. Էանպէնի. * Ի մէջ որոց՝ կենդանասուսակքն կոչեցեալ բոլորապես (այսինքն շրջնասկն) ընդկողմնեալ առնի. Ֆ: *Մօտ անդր ընդկողմնեալ առ դարեհ. Պամ. ազէտ:

ԸՆԴԿՐԿԵԼ. Տ. ԸՆԿՐԿՆԵԼ. *Լուսինն մինչև ցծայրն արեգական եկեալ, և ապա ընդկրկեալ. այսինքն ընդ կրճին քեզեալ. Դիան. Խղ:

ԸՆԴ ՀԱՆՈՒՐ. ՚ի Καθόλου, ὅπου. In

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ. ՚Ն universum, ubique. գրի և ԸՆԴԱՆՈՒՐ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ. Ընդ հանրն տեղիս. յամենայն ուրեք. ընդ բոլնաս. ընդ տիեզերս. առ հասարակ. ամէն տեղ, ամէն կողմ. հէր էերէ, հէր դոբաքա կի դոբաքա, ալէսէվէ. *Ընդհանուր սուրբ, ընդ բնաւս սլանան. Եղիէ: *Ջամենեսեան ընդհանուր՝ յորգեգրութիւն կենաց կոչելով. ժմ: *Ընթեռնուր ՚ի մի վայր բովանդակիչ անուամբք զաղանդոլութիւն նոցա բամբասեաց. Բրս. խոնն: *Ընդհանուր ծաւալչեցաւ ծագումն լուսոյ: Ընդհանուր քարոզեցին զքանն մարմին եզեալ. Շաբ: Իակ անդ, *Ընդհանուր քարոզեցին զքանդ կենաց ընդ ամէն գերս: Եւ զոյս գիտասւ ընդհանուր յերկիր ծաւալեցին »: լինի ՟. և ա:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ, նրի, ից, կամ նրոյ, ոց, նուրբ, նուրց, նուրբք. ա. օ, ո, տὸ Καθόλου, καθολικός. Universalis. Համրական. սեռական. տիեզերական. հասարակաց. բոլորական. բոլոր. համօրէն. ամենայն. ալէսէվէ, խոսւէ, ամմ. *Ազազակեմք ՚ի յընդհանուր ամենայն արարածոց սեռակս՝ ասելով, օրհնեցէք ամենայն գործք սեռան զտեր. Ցհ. ՟. ա: *Որ քարոզք էք ընդհանուր փիեզերաց: Արբուցանելով քաոսավառակ լսլամամբ զընդհանուր տիեզերս. Շաբ:

Ըստ որմանաբանից՝ որպէս հակագրեալ մնանաւորի. *Երկիմի է խոհականութենէ սեսակ. է որ ընդհանուր, և է որ մասնաւոր: Եղիցին իմաստուն մատուածքն ցոյց և յանդիմանութենէ ընդհանրին: Ընդհանրի իմն հատուն ըմբռնման. Փիլ: *Սոկրատեա ոչ կարէ զընդհանուր սպիտակն ընդունել. սակայն մնոք զքանն ընդհանուր սպիտակին կարէ ընդունել: Սահման և սահմանադրութիւն ընդհանուր սպիտակին և մանաւանդ զանազանութիւն ՚ի միմեանց. Սահմ. ՟. Ֆ: *Ընդհանուր է՝ մի թուով ըստ սեռակի՚ի բազմաց ընկալեալ. Այ. պոբֆ: *Աստ պորփիւրիոս ՚ի գիրս ընդհանրից. Մխ. ապոբ:

ԸՆԴՀԱՆՐԱՓԻՈՒ. (լաս. ևս՝ ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԻՒՈՒ). ՟. Սփռեալ ընդ հանուր. *Հաստատեալ ՚ի մէջ ընդհանուրապիտ տիեզերաց. Աստ. ԷՒԷՀ:

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ, ի. ից. ՟. Καθολικός, κή, κόν. (յոլմ կաթողիկէ). Universalis. Հանրական. ընդհանուր. հասարակաց. տիեզերական. բոլորական. սեռական. համօրէն. խոսւէ, ալէսէվէ. *Հաստատեալ ՚ի մի միայն ընդհանրական և առաքելական եկեղեցի. Հանգ: *Այն բան է՝ որ յընդհանրական Թուղթն ընթերցեալ լինի. Եփ. առեփ: *Որ զընդհանրական Թուղթս (զայս) գրեաց: կամ ընդհանրական անուանին, այսինքն ընդհանրական. Սբ. յն. ՟. Ե վ՚Ը: * Տրամախոհութիւն է՝ ընդհանրականացն հանդերձ պատճառաւ գիտութիւն: Գիտութիւն է ընդհանրական. Սահմ. ծԲ: * Ընդհանրական պարզկք, կամ բան, կամ յարութիւն, ևն. Ով. հ՟. Բրս. Տրի: Լի. խղ:

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ՟. Καθολικώτερος. Magis universalis. Առաւել ընդհանուր կամ ընդարձակ. *Ընդհանրականագոյն է սեռ քան զտարբերութիւն. Այ. պոբֆ: *Բարին պատճառականագոյն է քան զՁմարիտն, որպէս ընդհանրականագոյն և ներպարունակական. քանզի ամենայն՝ որ Ճմարիտ է, նաև բարի է. այլ ո՛չ ամենայն բարի՝ Ճմարիտ է. Սահմ. ծԲ:

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆԱՊԷՍ. ՟. ընդհանուր առմամբ. ընդարձակ սեսութ. *Զկոչնչն նմա սեռ ընդհանրականապէս. Այ. պոբֆ:

ԸՆԴՀԱՆՐԱՏԱՐԱԾ. ՟. Տարածեալ ընդ տիեզերս, ընդ ամենայն կողմն աշխարհի. *Ա՛ռ ՚ի մէ՚ չաղախես զընդհանրատարած բնակութենէ (այսինքն զաշխարհ) արիւն,

ոռոգդ. հոսմամբ. Պիս:

ԸՆԴՀԱՆՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդհանուրն գոլ. լրումն բոլորից ի նմին սեռի կամ կարգի. *Ասաց, գիտութեի հակացն, և ոչ հակաց... յօդս (ն) եդաւ վասն յայտն առնելոյ զընդհանրութեի հակացն. այսինքն զամենայն հակս. Սահմ. Ի:

ԸՆԴՀԱՏ. ած. իբր նիւ. Ἥττων, օս. ήσσων, ον. Minor, minus. կամ բացասաբար, Οὐδὲν ἧττον. Nihilominus. Տարբեր. ունիող զիտիր կիմ զհատուածն. աննուազ. հեռի. կիմ նուազ. պակաս. ի վայր. խոնարհագոյն. պակաս, ոխլ, վոր. ազ. եւսիկ, ալաչը. *Որով (բանիւն) ընդհատ յանուանցն եմք: Ի՞նչ իւիք ընդհատ էցեալք յայնպիսի սուղնոց: Զի՞նչ՝ ի քօշից և ի խոզից ընդհատ էցեն, որ զայսպիսի բանս խօսիցին: Զեն ինչ ընդհատ ի բանուե ասի՝ կէանքս, ևն. Ոսկ. առէպ: *Գաղգաղոյն սակաւ ինչ ընդհատ յանուոյ է. կի-ուզ. յէս: *Ոչ ինչ են ընդհատ ի ձենջ (զինուորակիցք ձեր). ա. Ւկթ. ւ. 24: *Այն՝ սակաւ ինչ ընդհատ ի բիւրոց և ի վեց հազարաց. Նա. ւթ. ա: *Եթէ յայնոսականութեի ոգւոյն հայիցիս, ոչինչ ընդհատ ի հրեշտակաց գտանիս ըզձայդ. Ոսկ. Ես: *Ոչինչ ընդհատ երևեցան յայնցանէ, որ ոչ ձաշակեցին զայնարչ. Եղիշ. ը: *Ոչ ընդհատ ինչ յանօրէնոսէ. Նար. կը: *Դիմդակ ինչ ախտ պատահէր, մինչ զի նուազ ինչ ընդհատ ի փչմանէ լինել ընչոյն. Այնա. մբ: *Բայց զի մի՛ ի միջի մերոյ պատուիրս ընդհատս երևեսցի հոգւոն մի, նշանակեցաք. Բռա. գ. ւ:

կամ ՟ս. առանց քնդրոյ. *Ոչ ինչ էր նմա ընդհատ՝ գնալ ըստ մեղաց յերտբովամայ... և առ կին զիջաբէլ. գ. Ւգ. ձը. 31. (որպէս Թէ, չէր նմա խոիր կամ հեռի. այլ ըստ յն. չէր բաւական կամ շատ. Ἱκανὸν. Satis.) *Որպէս առնկոց զոստ կորել կամ ցեակ, և զարմատն Թողեալ, ոչինչ ընդհատ արմատն ունացեալ զնոյն գարձեալ բղխէ. Բրս. հց. այսինքն ոչինչ նուազ, նոյնպէս, անխոիր:

ԸՆԴՀԱՏ, ի, էց. գ. Խոիր. խորոց. միջոց. ար, արուբգ. *Որպէս չանդգ և հմա, կերացգ է՝ անհարիճ ստամանդգ՝ ի մէջ ընդհատից արտաքս ծորելով. Նխս. Ւագ:

ԸՆԴՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ἀποκοπή.
ԸՆԴՀԱՏՈՒՄՆ, տման. } Decisio, interruptio. Միջահատուցիճ. հատուածն չար. ունակութեճ. կրճատուն. ֆիջոց փոլը, ւթրիւբ. ար վերջոի, էեռնէի, ենեւիչեի. *Զոր քնաորեալն եմք արտաքս ոռոգանել ընդ հատուածութիւն: Զերբանց բանին (ընճացս) ընուն երդմանքք, իբրու Թէ ոչ լաւ է ընդհատուածն բայից. Փիւ. բագ. Նթ. բան:

ԸՆԴՀԱՐԿԱՆԵՄ, հարի. նիմ, բայ. ն. ի. Παρακρούω, προκόπτω, ἄπτω, συνάπτω, πίπτω, πέτω. Concutio, impingo, tango, attingo, peto, appeto. Ընդ միմեանս հարկանել, իւ. զարկուցանել. բախել իւ. չփիւ չոշափել. հպիլ. իբաս զբնել. զբնոսին. փղիւ. ճիլ ոչ հէք ինինալ. լագմագ, փոգանմագ, լանըզմագ. վոբոսմագ, պիսչիւ. *Շարժէ զնմասս մեր՝ քո ընդհարկանելդ զերկաթ սիրոյ: Ընդհարկանէ քեզ զմեղսն: Աբեգական ընդհարկանել զաչսն՝ առնել նիւթոցն բացասրիչ և որոշիչ. Լմբ. առ ոսկան. Նա ոչ. Նխ:

Առաւել ևր. *Հայր ձեր ընդհարաւ ընդ իս. Ծն. լ: Ընդհարցի մանուկն ընդ ծերոյն. Ես. ճ: *Ընդհարկանիցի ընդ բիբ ական. Զաք. ի: *Ընդհարցի ընդ վէմն ընդ այս. Ղկ. ի: *Զինչ հալորդ էցէ պոյան ընդ կաԹայի. սա ընդհարկանի, և նա փշրի. Սիր. ծճ. չ: *Ճաշակեցէք՝ Ճաշակելն, չօշափեցէք՝ ընդհարկանելն: Հանդարտեալք են ամենայն զգայութիք և դադարեալ, մինչև եկեալ ընդհարցի՝ որ շարժէն արտաքուստ. Փիւ: *Մի՛ ընդհարկանիր խաւուԹիւ մեծդ ընդ փոքուս: Հուր եԹէ ոչ ընդհարցի՝ ի հակառակէն, ոչ բաղձայ բորբոքիլ. Նար. ծե. գճ: *Ընդհարկանիմք՝ ի խղձէ մտաց. Ղ ՟ս: *Ալիք ընդհարկանելով զպատմեն՝ յետս նահանջի. Սկա. ւմբ: *Առատանայն ընդհարկանելոյ. Վ.բ: ծն:

ԸՆԴՀԱՐԿԱՆՈՒՄՆ. գ. } ընդհարկանիլն,
ԸՆԴՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. } ընդհարիլն,
ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆ, րման. } իւն. բախուն. զարկուած. չփուն. *Ոչ Թոյլ տայ նմին ընդհարկանուն խղճի աւծոյ մեզաց՝ սա ևծ ընտանեբար մերձենալ. Լմբ. ոչ: *Եղիսէ զյորձանուտն բաժանէ՝ ընդհարմամբ զանալոցադոյն բերմունք կենցաղոյս. Սկա. ւմբ: *Հուր ընդհարմամբ յանկարծօրէն երևեալ. Դիոն. երն: *Ընդհարումն և բախուն գործեացէ. Փիւ. այլոբ: Իակ նիս. կամ. իե. *Ի ձեռն զգայուեցն ըմբռնմունք հասանելի լինին՝ գուռով և ձևով և կուսիս և ոլքանուԹիք և ընդհարումբ. իմմ կամ ընԹերցիլը ըստ չն. ընդդիմհարութիք, ἀντιτυπία.

ԸՆԴ ՀՈՒՊ. տ. ՀՈՒՊ:

ԸՆԴՁԵՌԻՄ, եցի. ն. նոյն ընդ ընձեռել, իբր ձեռամբ տալ, աւանդել, ընծայել. չնորհել. *Մեծ պատճառ խոնարհութիճ մեզ ընդձեռելով. Ոսկ. տփգ. ի. չն. παρέχω. (լծ. հյ. պարգեւել.) *Ըզձայլն ընդձեռեցին եկեղեցւոյ հիւր: Զանկուծանելի կեանս հաստարակաց ընդձեռեր: Լսեր տերունեան հրամանին, և ընդձեռեր զմեռեալն ածային հրամանատուութեանն. Մ՟մբ: Սոյնպէս առի, *Ընդձեռել գեղ, բուժութիւն, կերակուր, չնորհս, ձիր չնորհի. կամ վկայ քեզ ընդձեռել. Սկի. կի: Զ.բ. կի: Մ՟ած:

Մերձ՝ Ցինքն գրաւել. ձեռն ածել. *Ըզպատարագիան բերեալս արտաքուստ մի՛ ինչ խեցգին ընդձեռել. կանոն:

ԸՆԴ ՁԵՌՆ. նիս. ի ձեռն. ձեռամբ, միջնորդութիք. եւի իւ. *ՀաշտուԹի խօսեցեալ ընդ ձեռն սմբատայ սպասուի: Ընդ ձեռն որ և է Թագաւորի. Խոր. գ. 58. 65: *Ընդ ձեռն երևելն անգրեացն. Ցհ. իմ. պաւ: *Ընդ ձեռն այդպիսի բանից. Ընդ ձեռն այսոցիկ, կամ այսորիկ. Խոսք-Վին:

ԸՆԴ ՄԻՋ. տ. ՄԻՋ:

ԸՆԴՄԻՄԵԱՄԲ-ԸՆԴՄԻՄԵԱՄԲՈՒ, բաց, կամ բց. Ὑπαλλήλος. Subalternus. Մին պարտնակեալ ընդ միւսով. ի ներքոյ իրերաց անկեալք յիմիք կարգի՝ ըստ տրամաճանից. *Միմինք ծայրիցն՝ ընդ միմեամբք կոչին տեսակք և սեռք... ընդ միմեամբ սեռք ևն. Պորփ: *Մէջ սեռ (ասի) ընդմիմեամբքն սեռ. իսկ մեջ սեռսակ՝ ընդմիմեամբքն տեսակ: Առացեալ յայգագս ընդմիմեամբցն ևն. Աթ. պորփ:

ԸՆԴՄԻՋԱԲԱՐ. ՟ս. ընդմէջ արկանելով զինն. ի միջի կալով. միջասահման օրէնական. *Ոչ ասաց, եԹէ ես եմ, այլ ընդմիջաբար ևս, և մեղմով տեսեր զնա՝ ասէ. Ոսկ. յհ. ը. 12.

ԸՆԴՄԻՋԱՀԱՏԻՒՔ. գ. Շափիղ՝ որ է ընդ մէջ ուղղոյն. միջին հետ ճանապարհի. օրինա էօլ. էօլ օրինաւոբ. *Ձընդմիջաձուիլս նոցա գադարեցուսցես. Ես. ծը. 12. ին. զաւսիլսդ քո ընդ մէջ. լա. չրձելով զշաւիղս ի գադարուսն:

ԸՆԴՄԻՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդ մէջ արկուսն. խարոց, կամ միջնորդութի. *Կանոնադիակ ընդմիջարկութը պատուէր աւանդական. նար. ղճ:

ԸՆԴՄԻՋԵՄ, եցի. ն. ւ. } Μεσόω, μεσιτεύω.
ԸՆԴՄԻՋԻՄ, եցայ. ն. յ. } շաշ. Sum in medio, medius sum. Ընդ մէջ բաժանել. ընդհատել. խափանել. կիսել. հասարակել. և Ընդ մէջ մնանել. օրինաւոփ, պատ ւիրէսէ. *Ընդմիջեցին զձանապարհն. Եսս. պհ. ը. 12: *Եւ ոչ միոյ հեռակայուԹե ինչ ընդմիջելով զգոլն հոր և զծնաւնելն որդւոյ. կի-ուզ. գիչ: *Զի մի՛ կարծիցես, Թէ նման որդւոյ՝ պարաձոցն է հայր, ընդմիջեաց յատակագոյն. Կոր. ծա: *Դարձեալ՝ ի չաբաԹիս և՝ ի կիւրակէի ընդմիջէ զընԹերցուածոգիրն. կամբ: *Ձկիք ինչ՝ ի պատմականացն, որ կարէ ընդմիջել զուրաքուխուԹիճն զայն. Սբգ. ը. յհ. ը: *Ձնոյն կանեցուցեալ՝ բաւուն ընդմիջէ: Եւ ոչ Թողմամիսնէ սչաց ընդմիջեալ՝ ցհեծուԹիւն կրից անտեսես. Նար. յը. Նչ: *Զի զինչ այն ինչ, որ ընդմիջէ ոգւոյ և մտաց. Ը. ՌՂ: *Գուռցն չար ինչ ընդմիջեացի. Ճ. Ֆ: *Մեղքն իմ եղեն պարիսպք խաւարայինք՝ ընդմիջելով ինձ և ՚ած իմոյ. Վբ: հց. ֆը:

կամ կէս լինել. ի կէսն և ի մէջն հասանել. Խորհ օշա. *Գիչերն ընդմիջէր: Ցընդմիջել կենաց: Տօնն ընդմիջեցաւ: Ցընդմիջել տարւոյն. Իմ. ծը. 14: Եպէի. ւ. 17: Ցհ. է. 14: Եւ. ը. 22: *Ցընդմիջել ամարանոյն. Եսս. փբ. ա: *Ո՛ր սկզբան ցաւոյն դէպ իցէ... և որ յընդմիջէն. Եպիի: *Մարթի այր ասել և զընդմիջեալն հասակաւ. կի-ուզ. ծն:

ԸՆԴՄԻՋՈԹԻՒՆ. գ. Ընդ մէջն գտանիլ ծայրից. միջասահմանութի. օրէնս գործէր. *Ընմանապէս և ընդմիջոգի, իբրու զի ներհական (է) երկաքանչիւրումն, բաբի է. Աբիսթ. հանի:

ԸՆԴՄՏԱՆԵՄ. մի. ւ. Διήκω. Penetro, pervenio. ἐνεργέω, ago. Ի նէրքս՝ ի իւորս մնանել. միջամուխ լինել. ներքոծել. Նափանցել. իիրէի, իւնբիւնիե ենիիւէի. *Ընդմնանեք ընդ ամենայն վասն յըստակութե. Իմ. է. 24: *Օգոյս այսոյ, որ այժմ ընդմնեալ է յորդիան ապաստանութեան. Եփես. ի. 2:

Եւ Ընդ իւիք կամ՝ ի նէրքոյ իւիք մտանել. *Խնդրի զայն, որ ընդմնանէ (ընդ լծով), և ձգէ. Սբէիբ. ծ:

ԸՆԴՄՏԱՏՄ, ի, այ. ա. ՚Αισθητικός. Sensitivus, sensibilis. Ընդ միտս տարօղ զիմն՝ հոգալով. հոգած. խնամոտ. յն. զգայուն. *Սիրտ առն ընդմտատարի՝ տրբտմոճի է անձին իւրոյ. Աթ. ծի. 10. ուր Լմբ. *Ընդմտատար զայն կոչէ, որ չսունէ անտես ոչ զբանս և ոչ զգործս, որ պատահէիս:

ԸՆԴՅԵՐԿԱՄ. տ. ԸՆԴԵՐԿԱՐ:

ԸՆԴՅԵՐԿԱՄՈՂՈՒԹԻՒՆ. տ. ՅԵՐԿԱՅԱԳՈՒԹԻՒՆ. *Ընդդերկարողոլեի ոչ լինել վասն հանդիպելոյ ոմանց... ի պէտս մարմնոյն. Բրս. հց:

ԸՆԴՈՆԾԻՆ, կամ ԸՆՏՈՆԾԻՆ, ծնի, նաց. ա. փ. օ, ի՝ Οἰκογενής. Domi natus, ta. vernaculus. Ի սան ուրուք ծնեալ. ընտանի ծառայ կամ աղախին. և Զաւակ սուրբ կի սան. որդեգիր տանուտեառն և սան. սիկնոյ. փան Տաբ, փան փղայ. Եվ ոռղաբ, Եվկեն, Էհվիլկեյն. *Համարեցաւ զընդոնծինան իւր: Որդի մասեկայ ընտոծնի (իգ.) իւիոյ: Ընտոծինն իմ ժառանգեսցէ զիս. Ծծ. ծբ. ծե: *Սուտացայ ծառայս և ապստինայս, և ընդոծինք Եղեն իմ. ժոդ. ի. 7: *Ա.յլովք ընդոծնօք: Ցիւրոյ ընդոծնոցն ասս

անուանիս. Խոր. ա. 9. 11։ *Ջոկս ծա-
ռայից և ընդոծնաց. Մանդ. ֆա։ *Ջընդո-
ծինս և զարծաթագինս։ Առ՝ի միտս՝ ընդո-
ծին բառք են, որ բնութիւ չարժին. և ար-
ծաթագին՝ որ բանիւ և վարդապետութիւ
լաւանալ կարեն. Փիլ. լիս. գ. 50։ Իսկ
զ_դրն. պտմ. *Ընդոծնոյ ։։ (Գրի և Ընդոյ-
ծին. որպէս թէ ընտուն այսինքն՝ի տան
ծնեալ. այլ՝ի զուր է պնդազանել ըստ Հին
բա. *Ընդոյծին, ծառայ։ Ընդոծին, ծա-
ռայի որդի ։։)

ԸՆԴՈՂՆԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ԸՆԴՈՂ-
ՆԻՄ. *Գնացք մի թոյլ, որպէս զի լուծուին
անձին դատախազիցէ. և մի առաւել ընդ-
ողնացեալ, որպէս զի զարդարական զայտ-
սիկ գործակմունս երևեցուցանեն. Բրս.
Բղ։

ԸՆԴՈՂՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն.
Ἐκτραχηλίζω. In superbiam ago, cervi-
cem extollo. σοβέομαι, insolenter incedo.
Տալ ընդողնիլ կամ ընդվզեցուցանել. Թո-
ղուլ բարձրավզիլ. Երես փալ, գլխե հանել
*Ձասաց, Թէ հալեա զմարմնդ. այլ Թէ
մի այնչափ ընդողնեցուցաներ, մինչև զո-
գւոյն իչխանութիւն՝ի միջոյ բառնալ. Ոսկ.
Եբր. ծՁ։ (գրեալ էր վրիպակաւ, ընկողմ
նեցուցաներ)։

ԸՆԴՈՂՆԻՄ, եցայ. յ. որ և ՑՈՂՆԻ-
ՑՈՂՆ անկանիլ. յորոյս անկանիլ՝ի վե-
րայ ողին. յուլանալ. յանհոգս նստիլ. ան-
գործ կալ. և Չհետ լինել ընդունայնութեց
և պաշճռճանաց. (յն. պէսպէս.) Եան ՝ի՜ե-
մէ, Եապանմագ, ՝ի՜յ՝ի՜նէ գեռչանագ. *Կարի
իմն հեշտացուցիչք են (գովեստք), և ընդ-
ողնելոյ պատճառք. Սրգ. ա. պ. 4։ *Ընդ-
գաստութիւ, և մի ընդողնելով. զի այն զարդ
է, միւսն չզարդ։ Պարիժ և այսպիսի հանդ-
երձիւք ընդողնել ևս չար քան պղնուօք։
Ո՛չ մեծութիւ ինչ նշանակ է այնչափ զարդ
յանձին կապել, այլ ընդողնելոյ և պչրա-
նաց. Ոսկ. ա. փխ. ը։

ԸՆԴՈՑՐ. ա. կամ է Անդոյ այսինքն
անդորր, և կամ Ընտիր. *Դրախտն լաւ և
ընդոյր քան զամենայն երկիրս։ Ընդոյր են
խորչք բարուց նորա. Մծբ. ծի։

ԸՆԴՈՍՏ. ա. ս. Որ ուժգին ոստի,
կամ ցնցմամբ յոտս յառնի. և Ոստուցեալ
՝ի վեր վազեալ. վեր ցոխիւղ, կամ ցոխինելով.
*Ընդոստ՝ի քինոյն լինելով. խոր. ա. 25։
*Ընտիրեցան, ընդոստ կացին. ճ. Ռ։ *Դար-
ձաւ վերստին առ հրեշտական՝ հարցանել,
Թէ զինչ ընդոստ կացին. Բրս. տրկ։ *Ջբը-
նակիչս առեղոյն ընդոստ առ ժամայն՝ի նո-
րա սեսիլն հաւաքեր. Լաստ. ՝ի՜ե։

Եւ իբր Ոստուցիչ այլոց. Ցընդոստ զար-
կուած երկուց միչնորդաց (ժամհար կոչ-
նակի). Նար. ղե։

կամ Խափանարար. խափան. *Ցորովայնի
զնա մարմնով յլացեալ կրեայ, և ոչինչ
ընդոստ եղեալ անճառ տնօրէնութե բանին
ՅՈ. Ոսկ. ՝ի յոյն։

ԸՆԴՈՍՏ ԸՆԴՈՍՏ. ն. ընդոստմամբ. այսր
անդր չարժմամբ. դողմամբ. և Դողուլթե
պտմ. վեր վեր ցոխինելով և սրփոփոզել. *Ո-
րոց Թիկունքն ընդոստ ընդոստ դողացեալ
չարժէին։ Իրանունքն ընդոստ ընդոստ խա-
ղայեն։ Ընդոստ ընդոստ խաղալ (՝ի քուն),
այսր անդր տաճալ տռճալ չքղչքղի՝ի գահոյն.
Ոսկ. ն. ա. 17։ ե. 19։ ՀԼԼպ. ծե։ *Եր-
Թայր զհետ (պետրոս բացագոյն) կելակար-
ծեաք ընդոստ ընդոստ սրտաթռնդ։ Ճ. Գ։

ԸՆԴՈՍՏԻՄ, } առայ, առեցեալ. լ.
ԸՆԴՈՍՏՆՈՒՄ, } Ἀναπηδάω. Resilio.
ԸՆԴՈՍՏԶԻՄ, } διανίστημι, adsurgo in altum, salto. ի վեր ոստնուլ՝ի վեր վա-
զել, ցնցմամբ յոտս յառնել. յանկարծ
զարթնուլ՝ի քնոյ. խրտչել. յահի լինել.
ապշիլ, պլլալիլ. փեղկն վեր ցոխինել, փոխ ա-
վերայ ելաալ. *ելելըմագ, ՝ի՜եէրենմէ, խրտ-
չէ, սոբելմագ. *Չի մի յանկարծակի ընդ-
ոստիցին՝ (կամ ընդոստիցեն) կամ ձչելով
կամ կոծելով. Մանդ։ *Ոչ արդեաք ընդ-
ոստիցէք՝ի գեղեցկութէ մասցն (գրոյն).
Փիլ. լիս։ *Եթէ սակաւ մի ծնդիւն, ընդ-
ոստիմ (կամ ընդոստնում). Նար. ՝ի՜է։ *Ընդ-
ոստ ընդոստ հոգիս։ Ո՞րպէս ընդոստնաս.
Մագ։ *Ընդոստնոյր՝ի յահէ. վ_դրն. ծն։
*Ընդոստչել զարթնուլ. Չի յապաղես և
ոչ չարժիս և ընդոստչիս. Փիլ։ *Չի մի ընդ-
ոստչիցին հրեայքն։ Բայց նոքա և ոչ
ինչ այնու ընդոստան, այլ ստկատին
իբրև ընդ մարդոյ խօսելին. Ոսկ. գլ. Նխ.
Ե. 24։ *Ի կռիւ ընդոստչել. Պտմ. ագէս։
*Ոչ ընդոստեայ՝ի Թմբրութէց լքմանէ մը-
ասցս. Նար. Է։ *Ընդոստեաւ մանուին
յովհաննէս ընդ բանսն. Իգն։ *Ո՛չ՝ի կարծ
ընդոստուցեալ, և ուչ՝ի լուր զարթուցեալ.
Եւէս. Ե։ *Ընդոստուցեալք իմն վասն մա-
հուան սքեղն. ՁԿ. ԺԲ։

ԸՆԴՈՍՏՈՒՄՆ, ոման. գ. Ընդոստ-
նուլն. յոստնելն. *Ի քուն և յընդոստումն
(զաւազրու)... ընդոստմամբն ՅԵ փառա-
ւորի. Մանդ։ *Տատանման՝ սրրկածին չընդ-
ոստման՝ տանին. Նար. ՃԲ։

ԸՆԴՈՍՏՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի, ուցեալ.
ն. Ἐπεγείρω, διανίστημι. Exsuscito, excito, stimulo, ևն. Տալ ընդոստնուլ. զարթ-
ուցանել. չարժել. չարժըլել. հարթուց-
ցանել. ՝ի բաց վարել. ՝ի՜եէրենմէ, սըլը-
բամագ, դեբուրմէ։ *Ընդոստուցից փախըս-
տական զամենսին։ Ոչ ոք իցէ՝ որ ընդ-
ոստուցանիցէ (զդիչակերս)։ Դարձեալ զայս
քո լինէն. վասն զի դուքս ընդոստուցին զիս
(այլ ձ. սրարբեցուցին). Ես. Իգ. 14։ Օր.
ԻԵ. 26։ Երգ. Ը. 4։ *Զարթուցանէ և ընդ-
ոստուցանէ զնաղաղացեալ ոգին։ Ա_յս
երևոյթն զմարգարէն զեսայի զարթուցեալ
ընդոստոյց. Փիլ։ *Բանս, ձայնիս փողոյ ան-
բանս, որք զնմ՝զինուորն ոչ ընդոստուցանեն
՝ի հոգևոր պատերազմն. Աֆաբ. կորկ։ *Զա-
մենեսին ընդոստուցանէին՝ի բարիս. Սարգ.
ա. պ. ա։ *Ընդոստուցանէ զնաւականն,
և զերծուցանէ զնա. Լմբ. ազ։ *Ընդոստուցա-
նել՝ի Թագաւորէ զմարդիկ. Ածան. յհ. Ա։

ԸՆԴՈՍՏՈՒՑԻՉ. ա. Որ ընդոստուցա-
նէ. ընդոստուցանող. Տպող, վեր ցոխինիչ.
Նոչ. *Խեման ընդոստուցիչ ամենայն հեզ-
գացելոց. Եւէս. Ը։ *Ցայնպիսւոյ ընդոս-
տուցիչ և կակծողական խեմանէ իմաստա-
յիղէն պակասեալ բանից. Ալեռ. լբ։

ԸՆԴՈՍՏԶԻՄ. Տ. ԸՆԴՈՍՏԻՄ, ԸՆԴ-
ՈՍՏՆՈՒՄ։

ԸՆԴՈՏՆԵՄ, եցի. ն. Καταπατέω. Conculco. Ընդ ոտիւք կոխան առնել, նուա-
ճել. և Ալ ոտն հարկանել. արհամարհել.
ոչինչ կամ առնել. այլ ալէքնա ալֆագ. *Ջա-
մենայն սրացեալ ընդոտնես։ Ընդոտնեա՝
՝ի սանձս կապոյ։ Ընդոտնեցաւ Թշնամիք
եկեղեցւոյ։ Ընկրկեցին ընդոտնեցին զնեա-
նակարևա մոլութիւն։ Ա_կն՝ի ոչարէն
ընդոտնի. Նար։ կամ *Զանձաուրեցէք չը-
նորհին ընդոտնեալ։ Զերկնաւորին պաշ-
ոան ընդոտնեալ։ Փառաւորութե ընդոտ-
նեալ. Նար։

ԸՆԴՈՏՆԻՉ. ա. Որ ընդոտնէ. *Թէ
զանմաքրութիս իմ բարձցես, եղծման ընդ-
ոտնիչ. Նար։

ԸՆԴՈՒԼՆԵՄ, եցի. ն. որ և ԸՆԴՎԼ-
ՉԵՄ. Ջոր. Ոլորել զուլն՝ ոգորելով. ընդ ուլամբ
առնուլ, ընդ ուլն բահել. *Ընդուլնէ և
հերքէ։ Եւ արիք բաժանեալք՝ ընդուլ-
նեն, և զմիոյն բուռն հարեալ՝ ուժգնա-
պէս զարկուցանեն. Փիլ. լիս. Ն լ։։

ԸՆԴՈՒՆԱԿ, ի, ացս. ա. Դէտաթ, δέκ-
τριος. Susceptor. Ընդունօզ. փոգուլ եկե-
ցի. *Փրկիչ ընդունակ մեղաւորաց. Ըշ։
*Չի ընդունակ լինիցիմ օտարաց անցաւո-
րաց. Վ_դ. 49. Ի՜։ *Ընդունակ լեր աղօթից
և մաղթանաց մեղուցեալ քոց ծառայիցս.
Գնչ։

ԸՆԴՈՒՆԱՆ. Δεκτικός. Ad recipiendum aptus. ἀντιλαμβανόμενος, capiens, capax. μέτοχος, particeps. Ցարմար առ ընդու-
նել. եռնակայ. արժանաւոր. ունակ.
ընդունարան. ուհօզ յինքեան. հաղորդ.
գոպիլ, գոպիլիթէլի, իւնագ. *Մտաց և մա-
կացուէ ընդունակ, որպէս մարդ. կ՝ուրդ.
գնչ։ Սահմ. ա։ *Ընդունակ չարչարանաց և
մահու. Աբ. Ը։ *Ընդունակ լինել շնոր-
հաց մարդարէութեան։ Ընդունակ առնէ
կենդանաւոր բանին. Ցճխ. Ե։ *Լուա-
ոյ, կամ շնորհաց, կամ բարձրագոյն բա-
րեաց, կամ շնորհաւէրը էին և հոգւոյ նոքա
ընդունակ։ Որդւոյն պատրաստեալ զքեզ
ընդունակ. Նար։ *Լսելիս ընդունակս հընչ-
մանցն. Դիտ։ *Ո՛չ է կենաք, այլ կենաց
ընդունակ. կ՝ուրդ. գնչ։ *Ներկեական խա-
ւարի է լոյս. յայս է Թէ (և) ընդունակ զ
լուսոյ խմաստութէ՝ ընդունակաց տգիտաւէ
խաւարի. Սրկ. փհ։ *Ընդունակ եզև ամե-
նայն չարութէ. Բրս. լոր։ *Ոըք զծիրանին
ներկեն, այլովք ումանք զընդունական պատ-
բաստեն։ Տծեակ։ *Այնոսա ինչ տեսակ և ան-
կեպարան (՝ի՜եէրն առաջինն) ամենայնի
ընդունակ (յն. մի բառ. παυδεχὲς.) Գլաֆ. փ՝ս։

ԸՆԴՈՒՆԵԼ. Δεκτός. Acceptus, gratus. Ընդունելի. Հաճոյական. արժանընկալ.
արժանընդունակ. և Ընկալեալ. Տագաղ-
ղ. *Ի ձեռն սոցա ընդունակ և հաճոյական
մաղթանաց հայցման աղօթից ։։. այլ Ձ.
ընդունական. Նար. ասաք։ *Ոչ վայն ցու-
ցանելոյ, Թէ յաւկանէն ազգեցաւ Ձայնն,
այլ՝ Թէ կամայն ընդունակ եզև. Խոր։ *Ի
յայդմանէ զքեզ՝ի վայր արկ, ի հրեշտա-
կաց լեր ընդունակ. Ցա սրտի։

ԸՆԴՈՒՆԱՒԱՆ, ի, ացս. ա. Δεξόμενος, ἐπιδεχόμενος, δεκτικός. Capiens, capax, obnoxius. Նոյն ընդ վ. քան ա և ք նշ.
*Լուսաւորութէ կամ ածայնոյ գալստեան
ընդունական։ Ընդունականք ապականանէ
կամ լուսոյ. Դիտ։ *Եղակքն իբրև ընդու-
նականք ոտ ոգեալ լինին (յարեանէ). Փիլ։
*Ախտի կամ մահու, կամ յարութէան
ընդունական. կ՝ուրդ. Շ. Խբ։ Աբ։ *Մը-
ատաց ընդունական. Նար. ի՜։ *Ածայնոյ
հանգստեանն ընդունական. Շ. հրեշտ։

Եւ ըստ ձ նշ. իբրև Ընդունելի. *Ընտր-
հն իւրաքանչիւրս բարւոք զնտրելիսն, և
զընդունականսն. Մանդ։ *Ջնորայն ա-
ռեալ ընդունական և նուիրական քանից
պաղատանս։ Որոց հաճոյական և ընդու-
նական մաղթանօք ընկալ զնս. Նար. Ի՜յ։

ԸՆԴՈՒՆԱԿԱՊԵՍ. ի. Μετοχικῶς. Participaliter. Ընդունելով. մասնակից լի-
նելով. *Ան նա կալմամբ զմիութէնսն շա-
հեալք ընդունակապես և հաղորդաբար,
որպէս մինչ Թէ երկաթ հպելով՝ի հուր՝
ջեռուցաւ առ՝ի նմանէ. կ՝ուրդ. գնչ։

ԸՆԴՈՒՆԱԿԻՑ. ա. Ընդունօզ՝ի միա-
սին և հաւասարապես. *Գաշտանանց ընդ-
ունակից, և փառակից իւրում ծնողին.
Ճ. Գ։

ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετοχή. Participatio. τὸ ἀντιληπτικόν, perceptio. Ընդունակ կամ ընդունականն գոլ. ընդու-

նելութիւն. ընդունելն. մանանակցութիւն. *Տաճարացւոյ յընդունակութիւն մարմնոյ և արեան միածնի քո. Պիտ: *Ցընդունակուէ՝ կութիւն առ արդութիւն... Ցընդունակուէ՝ արքէն քնաւորեալ ամէ. կնքուլ. գիւ: *Չի արժանի լինի չնորհաց քոց ընդունակուէ. Մ՚ալ: *Ցընդունակութիւն արգասաւոց հոգւոց սերմանդ. Նար. ւբ: *Հոտոտութիւնքն (նշանակեն) զանուշահոտութիւնն ամէայ. նոյ զընդունակութիւնն. Շ. հրէա. ըսք Գ.իտ. Էրն:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆ. ա. Մάταιος, κενός. Vanus, vacuus, inanis. ի սպառ. ունայն. դատարկ. անառակ. անտեղի. նանիր. սին. խոռ, պոչ, պիճուճ, ինչին. *Ընդունայն է փրկութիւն մարդոյ. Սղ. ծԷ: *Ընդունայն էին ամենայն մարդիկ բնութիւք. Ի՛. ծԳ: *Ընդունայն է քարոզութիւնն մեր, ընդունայն են և հաւատքն ձեր. ա. Կոր. ժե: *Կարծիքն իմ ընդունայն եղեն ինձ. Ցոբ. իԷ: *Չի ոչ եմէ բան ինչ ընդունայն իցէ ձեզ. Օր. լԷ: *Ի չընդունայն երկիւղործութիւնս: Աչխատութիւնք ընդունայնք. Նար:

ԸՆԴՈՒՆԱՑ. ս. Ἐις κενόν. In vanum. իբր ընդ ունայն. ի սուտս. ի նանիր. ի զուր. խոռ փեչը. նոքիւք. *Մի՛ ընդունայն զչնորհն այ ընդունել ձեզ: Ոչ ընդունայն ինչ ընթացայ, և ոչ ընդունայն վաստակեցի. Ե. կոր. ջ. 1: Փիլիպ. Ե. 16: *Ո՛չ ընդունայն ինչ գրեցի. Նար: *Ո՛չ ընդունայն՝ աւուրհանդակ ամենայնի եղէ, ոչ ընդունայն թեազք կիտոսին թափցայ. Փիս յ-ԷԷ:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Ունայնաբան. զրահաս. *Թողուք ի բաց զընդունայնաբանսն, և յանծաւան քարոզն ընթացուք. Ճ. ի:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ματαιολογία. Vaniloquentia. բան անտեղի. դատարկաբանուէ. ֆճախօսուԷ, խոռ կամ փոփոխ խօսք. լռէ. *Ի ձեռն քոյինդ իմաստուէ ուսեալ եղբարց՝ ըստգոցեն զընդունայնաբանուէիս նոցա. ԱՔ. Է: *Զընդունայնաբանուէս ի բաց վարեր. Ա՚Կոր. յԷ:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ անտեղի և անպիտան. *Ոչ երբէք ընդունայնագործուէ կալեալ յանձին. Ճ. Գ:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱՕՕ. ա. Որ խօսի զննտեղս և ընդունայն բարբառեալ. *Ընդունայնախօս աւանդութիւ. Կոլիան:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱԹՈՊ. ա. Ուր լինի ինչ՝ ի զուր թռչելով, կոչկռձելով, աչխատութիւք. *Ընդունայնաթռոպ քիրան, ընտասարար փսիաք. Նար. խԷ:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱԿԱՆ. Տ. ԸՆԴՈՒՆԱՑՆ. ա. Κενός. Vanus. *Ընդունայնական բանս մուծանել. ՍԷբէր. Է:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱԿԱՐԾ. ա. Ուր են անտի կարծիք զանձնէ. զրահաս. անտեղի. անպիտան. *Ալ ալս ընդունայնակարծ հպարտուէ ժամանակագրացն աստացի՝ ի կշռամբուէ. Ե. ա. կոր. ա: *Զընդունայնակարծ կարծիսն պատմուէիդ հեռացուսուս՝ ի մէնջ. Վէյոր. Է: *Մի՛ լիցուք ընդունայնակարծք, միմեանց ձայն տալով պահել զորէնս Հնոյն. Եէր. գազ:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱԿԱՑ, կամ ԸՆԴՈՒՆԱՑ ՆԱԿԱՑ. Նոյն ընդ վ. (գուցէ և նոյնպէս գրելի.) *Արտաքս բերէր միշտ զինքն յընդունայնակաց հպարտուէիէ: Պատճառս առեալ զընդունայնակայ հպարտուէիէ ապիրատս. Ցհ. կո:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱԿՈՒԽԼ. լ. Որպէս ի զուր թևակոխել. չանալ բարձրանալ. լինել. *Բայց քո մի ընդունայնակոխեսցեն միաք գերապանցելով ի յաւիտեանս. Բրս. ծՆ. (իբր չն. κενοπατέω. Թերևս լաւ և՝ κενοπαθέω, vanis ducor adfectibus. ցան կալ ի սնոտիս:)

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱՁԵՌՆ. Տ. ՈՒՆԱՑ. ՆԱՁԵՌՆ. *Ընդունայնաձեռն և դատարկ. Ցծող:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱՄԻՏ. Տ. ԶՐԱՆՈՐ. ՀՈՒՐԴ. *Ընդունայնամիտ զրահորհուրդ (չն. մի բառ.) հեթանոսք. Գ. Ղ. Ե. 9:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱՒ, ացայ. լ. Ματαίωμαι. Vanus reddor. Զհետ լինել ընդունայնութեի որպէս անմիտ. անտիլ անմտանալ. զլ. զոլ պատճառաց. *Մեզայ յոյժ... վասն զի ընդունայնացայ յոյժ. Ի. Թես. իԷ. 10: ա. Տիմ. ի. 8: (ասի. զոլ գծնոսիլ.) Տե՛ս և ՍՆՈՏԻԼ:

կամ Ընդայն ելանել. ի գերև ելանել. զոլ լԷմաց. *Ասաց, և ոչ ընդունայնացան բանք բերանոյ նորա. Ցոբ. Է. 4:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱՊԱՐԾ. ա. Κενόδοξος. Սնապարծ. անտիաս. ընդունայնակարծ. *Սուտասիկեն իբրև թեթև ոք և ընդունայնապարծ. Ոսկ. յ. ա. 19: *Ընդունայնասպարծ բանսդ ընկեցէք. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱՋԱՆ. Տ. ԶՐԱՋԱՆ. *Մի մեզ դնիցէք, եթէ ընդունայնաջանք լինեալ չկամիցիմք. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Ընդունայնաջան վաստակ. Պիտ:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆԱՒԱՍՏԱԿ, ի. ից. Տ. ԶՐԱՒԱՍՏԱԿ. * Ի խրատ իմաստութեան ընդունայնասովաստակացն. Փիլ. լԻ. ա. 53:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆՄՈՒԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդունայն և անօգուտ արուեստ. *Վասն ընդունայնարուեստութեց և չարարուեստութեց, որք ոչ ունին պիտանի կատարումն ի կենցաղումս. և ընդունայնաչատութեան՝ լարտխազացութիւն, ևն. Սահմ. ծԷ:

ԸՆԴՈՒՆԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ματαιότης. Vanitas. Ընդայնութիւն. նանրութիւն. անտի ինչ. խոռ բան, խոռ ըլուլը. *Ահա ամենայն ինչ ընդունայնութիւն է. Ժող. ա. Է: *Ընդունայնութիւն արարածքն հնազանդեցան. Հռ. Է. 20: *Զընդունայնութիւնն կարծեաց: Ի բերմանէ ընդունայնութիւնէ: Իբր զասլաժման ընդունայնութիւք: Շբր. Քանակք ամաց ընդունայնութեի: Ընդունայնութիւն կալ: Ընդունայնութիւնս չինեալք լինէին. Ցհ. խ. գաւ: *Եօթնեարիւին շնորհաց հոգւոյն ընդունարան գոլ. Շար: *Յոակիակիւն կորբան՝ տապանակին ընդունարան: Ընդունարան մտաց, կամ խելագարութիւ: Ընդունարան այ բանին, կի երկնից արքայիւն, կամ կամաց անբաւին. Նար: *Որ հաներ ղուր ի վիմէն, արա զերիտ իմ ընդունարան արտասուաց. Ածան. ղգԷ:

ԸՆԴՈՒՆԵԼԱԿԱՆ. Տ. ԸՆԴՈՒՆԵԼ. *Ընդունելական ազօթք. Կանոն:

ԸՆԴՈՒՆԵԼԻ, լ-ոյ, լ-ից. ա. Δεκτός, προσδεκτός; εὐδόκιμος. Acceptus, acceptabilis, gratus. Արժանի ընդունելոյ. հաճոյական. հաւանելի. ծաթպատ. *Զընդունելս ձեր զոհսն ինչք: Յողջակէզ ընդունելի առ. ի ձէնջ: Չի ոչ լինիցի ընդունելի աւ. ի ձէնջ: Կչիռ արդար ընդունելի է նմա: Օր ընդունելի: Ընդունելի պատարագ: Ամ տեսան ընդունելի: Ժամանակ ընդունելի: Ընդունելիք նորում իբրև զամպ անագան. ևն: *Ալօթիւք ընդունելովք այ. Սարկ. ֆԿ: *Ընչոյ զգալի, և լսելեաց ընդունելի. Ոսկ. յհ. ա. 25:

ԸՆԴՈՒՆԵԼԻ. Ἀντιλήπτωρ. Susceptor. որպէս ընդունող. ընդունիչ. ապաւէն. օգնական. *Ընդունելի իմ է: Ընդունելի է մեր ամէ յակովբայ: Աչ ընդունելի փրկութեի իմոյ. Սղ. ծԷ. խա. խԷ. յԷ. ղ: *Ընդունելի իմ է. ոչ թէ ես ընդունիմ զնա, այլ թէ նա զես ընկալաւ յինքն, քանզի ի յոյնս յայտի նշանակէ ընծաիւքսուս, այսինքն զօրավիդն իմ. լՀԷ. ոչ:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. (իբր ներգ.) Ἀναλῆψις, ἀντιλῆψις, ἀποδοχή. Receptio, admissio. Ընդունելն. հաճելի. սիրով և պատուով ժողովելն առ ինքն. և Քիւքեան կրելն. ընդունակութեի. և Ընդունոյ. գաթպատ. Ելիսաբեթ. * Տիւրասց ես ընդունելութեի ա. յն. ընդունիչ. Յոաբ. Է. 16: *Հաւատարիմ է բանս. և ամենայն ընդունելութեան արժանի. ա. Տիմ. ա. 15: Ե. 9: *Վասն ընդունելութեի զեղբարան. Վբ. Հոբ. ծԵ: *Ընդունելութեի հոգւոյդ սքւ: Հոգւոյն սրբ ընդունելութեի արժանի արար. Պիտ: Յէի: *Խոյի զպատուհան լսելեացս իմոց առ քանիզ կենաց ընդունելութեի. Նար: Խ: *Ախոռեամբք եղոյզ զընդունելութեի մեզաւորաց. Խոսր: *Չրա մայիալ է մանկանց զընդունելութի ծերոց, և ծերոց գնտամ մանկանց: Յառաքինութեի ընդունելութեի և ի վար պիտոյից՝ միոյ է պէսք, խորհրդոյ: Ոգւոյն մահ՝ առաքինութեի է ապականութեի, և չարութեի ընդունելութեի: Հարկաւորացն ընդունելութեի կերակրոյց: Կերակրի հոգի ընդունելութեի բարեացն: Հոդեհնալ յընդունելութեի աքէ հոգւոյն. փիւ: *Վարդապետք ոչ ըստ իւրանց կարողութեանն զարձրագոյն գիտուի նոցա վարդապետեն, այլ ըստ աչակերտացն ընդունելութեին. Նաժայ:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. Δοχή. Epulum, convivium. Հիւրընկալութեի. կոչունք. փաչէի, ըխոքեի. *Եւ արար ընդունելութի մեծ նմա գնի ի տան իւրում: Յորժամ առնիցես ընդունելութեի, կոչեա զաղքատս. Ղկ. Է. ծԷ: *Ոչ փոքր արար նոցա ընդունելութի: Որոց ընդունելութեի մեծապէս արար մաքսիմիանոս եպիսկոպոս: Օտարաց արար ընդունելութի. Խոր. Գ. 57. 60. 62:

Իակ. *Նեփթաղիմ յաղագրդ ընդունելութեց: (Ասի.) եղիցի ընդունելութիւն եղբարց: Ընդունելութիւնք հրեսեցէքն ի մուենոյ եկեսցեն ի վերայ գլխոյն յովսեփայ. Օրին. Գ. մեկնին նման որպէս չաճութեի, կամ ընդունելի իրք:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. (իբր կր.) τὸ Δεκτόν. Acceptum esse, acceptatio. Ընդունելի կամ ընկալեալ լինելն. հաճութեի, իբր հաճոյականն գոլ. և հաճոյական ինչ. Տաճպոլ օլմաք. *Ցընդունելութեի նոցա առալն առաւն: Ընարտա լեցի յընդունելութի. Եւ. Իէ. 38: Ղկ. ի. 21: *Հայել ի պատարագս մեր կամ առնուլ ընդունելութեի ի ձեռաց ձերոց. Մաղ. Է. 13: *Ոչ հանդիպեցայ ընդունելութեի յիմում վիճակիս. Խոր. Գ. 57: *Իբրև զանուշահոտ խունկոց բուրմունս, ընդունելութեի այ մատուցանին. Ցհ. խ. նիկ: *Եւ քեզ ի հաճութեի ընդունելութեի: Ջքանիզ հաւատամ զընդունելութեի. Նար. կէ. յ:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. որպէս ընկալեալ սովորութիւ. *Զանկախիս և զհոծ ծառացն անտառս՝ գրաստ սովորեաց կոչել ընդունելութեին. Նիս. Երէ:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. Μετοχή. Participatio. Կցորդութեի. մանակցութեի. Իւհագ.

ւըփ. *Բնութիք է ած՝ հայր, և ոչ ընդու- նելութիւն. կիւրղ. գԿ։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. Μετοχή. Partici- pium. ըստ քերականին՝ Ա՛ն մասն բանի, որ է մասնակից յատկութեանց բայի և ա- նուան. իսկ ըստ Ա՛ր. *Ընդունելութիւն է բառ ընդունական (այսինքն հաղորդ) բայից և անուանց յատկութեանց. Թր. փէր։ *Ընդու- նելութիւն ասի, զի հասարակ ասի գոյանալ յանուանէ և ի բայէ, և յերկոցունց ունի զիւրն հատկութիւն. Երզն. փէր։ *Ընդունելութիւն (անկանի) ընդ բայիւ. Ան՚յ. պերիաբ՚։

ԸՆԴՈՒՆԻՄ՝ ընկալայ, ընկալ, լարուք կամ լայք. ընկալեսց. ի. (՚ի Ուշիմ, կա- լայ.) Δέχομαι, εἰσδέχομαι, ἐκδέχομαι, (՚ի διά, և ἔχω.) λαμβάνω, ἀναλαμβάνω. Suscipio, recipio, accipio. κομίζω, fero, porto, եմ. ցինքն առնուլ հանձնութեամբ. յանձն առնուլ. հաւանիլ. հանձիլ. ըմբռն- նել. առնուլ. բառնալ. հիւրընկալել. իւրեն ինչ իբր փոխ առնել. գապաղ էնդէր, ալմագ. *Որ ընդունի զձեզ, զիս ընդունի։ Խնդու- թիւն ընդունին զքանն։ Ոչ ընկալան զնա։ Ընկալցին զիս ի տունս իւրեանց։ Ընկա- լեալ բաժակ՝ գոհացաւ։ Ջաղաչանաւն ըն- կալաւ։ Ընկալ զծառայս քո ի բարի։ Ըն- կալարուք զիարտա նորա։ Ընկալցին զնա խա- ւար։ ի բաղուկս իւրեանց ընկալցին զբեզ. ևն։ *Վասն սովուն՝ որ ընկալաւ զհրեշտայն. այսինքն ըմբռնեաց և նկուն արար. Ես. պփ. ՃԼ. 6։ *Ընկալեալ լինի զկենդանու- թիւն. Եփր. զԿ։

ԸՆԴՈՒՆԵԼ. Ἀντιλαμβάνομαι. իբր Օգ- նական և ձեռնտու լինել։ Սղ. ասէպ։

ԸՆԴՈՒՆԵԼ Ի ՍՈՒՐԲ ԱՐԱՋԱՆԻ. կնքաւ հայր լինել. Խոր. Ի. 87։ *Ընդունիօղ ի միրուռելի. Դիոն. ևլէգ. ասէպ։

Գոանի և Ընդունեցայ կամ Ընդունեցի, ընդունեա, ընդունեալ, ևն, որ առ մեօք է ումեկական։ ՃՃ։ Շ. ԻՂ։ ԼՃԲ. ԱՈՈ ԼՈՒՆ։ Ոսի. Լ։ Վբ՚ հդ. Ե. ԾԸ։ Մ՚ալ։ Վբ՚Ե։ Երզն. ևն։ Կրկին առմամբ ասի. *Ջօտարս ընդունեցիք, զհիւրս ընկալարուք. Եփր. ապաշխ։

Որպէս և Ընկալնուլ, ընկալնու, ընկալ- նոյր. ընկայցես։ Մագ։ Ածս։ Վ՚։ հդ. ԾԸ։

ԸՆԴՈՒՆԻ, ՚նին. իր. այսինքն Ընկալեալ լինի, ևն. *Արծաթի անպիտան ոչ ընդունի և կամ համբարի ի դանձ ոչխարունի. Նոր. ԻՁ։ *Ոչ ընդունին պատարագք մեր. Մ՚ԾԲ. Ճ։ *Ընդունէին հիւրք երեկօթիւք։ Հիւրք անձանօթիք ոչ ընդունէին. Խոր. Ի. 63։ Ճ. 20։

ԸՆԴՈՒՆԻՉ, ՚նչի, չաց. ա. Ա՛ն՝ որ ընդունի. ընդունօղ, ընկալուչ. և Ընդու- նարան. *Որ ընդունիչդ ես պատարագաց. ՁՀ. ԼԲ։ *Որ աղօթիցն է վարդապետ, և ընդունիչ. Խոր։ *Եառն մեզ զգեղմն ընդ- ունիչ զգօղն երկնային. Շար։ *Ընդունիչն պատարագաց, և մատուցչին։ Ի մէջ ամու- րոյ որովայնին ընդունչին նորա. Եփր. ԾՆ. Ա համաբ։ *Աւազանին (զԳրիւա գեւտոց) յայլ ընդունիչ երասկ։ Բանն հոտելով զօրէն աղբեր՝ ի լսելիս այնոցիկ, որք պատահես- ցեն անդ իբրև զընդունիչս ոմանս. Փիւս ևն։ *ԳԹուելի՝ խիլիչ ագահութիւն, և ընդունիչ սակաւասպառութիւն. ՁՃԾ. ԾԸ։ *Ջմարմինն ընդունիչ մահու՝ իւր արար. ԼՃԲ. հանգ։

ԸՆԴՈՒՆՈՂԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Δε- χτικώτερος. Capacior. Առաւել ընդունակ. *Հրոյ ջերմութիւնն յաւէտ զիւր զբաջխուն- ն՚ի յընդունողականագոյնն, և առ իւր նը- մանութիւնն գիւրանցագոյն և գիւրամուտ առնէ. Դիոն. էրէ։

ԸՆԴՈՒՆՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԴ- ՈՒՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. *Ջընդունողականութիւնն նոցա առ տեառղականն տալ. Նիս. ԻՆ։

ԸՆԴՈՒՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Ընդու- նակութիւն, և Ընդունելութիւն. *Ջձաշակե- լեան (իմն՝ ի հրեշտակս՝) զիմանալեացն կե- րակրոց զըրուն, և զքաջայնոցն և անուշա- նողականաց բաշխմանցն ընդունողութիւն. Դիոն. էրէ։ *Մերձաւորս առնեն զմեզ ի քնի սիրոյն ընդունողութիւն։ Ոսի. ա. Ի՚։ *Հանգիս զկամս ընդունողութիւնք քոգմաստա- ցողքս (այլ ձ. ի մատուցողքս). Մ՚ալ։

ԸՆԴՈՒՆՉՈՒՄՆ. գ. Ընդունելն. ընդ- ունելութիւն. *Բարեպատրաստ ընդունումն բանին. Մ՚ալ։

ԸՆԴՈՒՆՉՈՒՄՆ. ա. Որ ինչ լինի ընդ ունչս արկանելով. չարժամբ ընչաց մի- մոսաբար, կամ կախարդական միջնորդաբ- ։ի՚ննոպոլ ընելով եղածը. *Ցորդորելին ուսա- նել զուսմունս ծաղրելի ընչմանց, և ընդ- ունչասարկու քըրթընչմանց խօսան՝ որպէս զօձակոչսն և զորովայնախօսս. փ՚ոլ։

ԸՆԴՈՒՍՏ. Տ. ԸՆՏՈՒՍՏ. *Իակ յոր- ժամ ընդուստ մատուցանեն քահանայքն, ոչ հրամայէ ուտել. Մ՚էֆ. ՂՆ։

ԸՆԴՁԱՐԻԼ. Տ. ԶՁՈՐԻԼ. *Ընդչ- ղեալ է սյրն ընդ մեզ. Ճ. ՃՀ։

ԸՆԴՈՒԱԿՆԵՄ. Տ. ԸՄՊԱԿՆԵԼ. *Մի ընդաւակնեցիս զգեղեցկանլ՚ն. Նոր. ՅԸ. որ- պէս թէ ընդբախել, սանձակոծելով չար- ժել զկարն ի վտանգ կործանման։

ԸՆԴ ՎԱՅՐ. §. Վ.ՑԲՐ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդ- ունայնաբանութիւն. վայրապար խօսք. շաղ փոպփոի. չաոխօսութիւն. ֆճաֆօսոսՆիՀ. պօղ. ա՚ծ. լՔ. * Ջընդվայրաբանութիւնս մեր դադարեցուցիք. Մ՚անդ. ծԸ։ *Ընդ- վայրաբանութիւնք չաոխօսութիւն։ Շաոխօս- սութեան ընդունայնաբանութիւն. փիւ. փ՚օս- ի՚ան։ *Ընդվայրաբանութիւն, անժամ ծաղր. Վբ՚ հդ. Ը։ *Ի չաոխօսութիւնէ և յընդվայ- րաբանութիւն. Մ՚անդր։ *Շաոխօսութեամբ և ընդվայրաբանութիւն առաւելել. Ոսի. էնչի։

ԸՆ՚ԻՎԱՅՐԱԲԵՐ. ա. Որ ընդ վայր կիմ ընդ վայրս բերի. դատարկաշրջիկ. աստան, գական. *Ջոմանս չրջօղս և ընդվայրաբերս. Սարփ. յի. Ը։

ԸՆԴՎԱՅՐԱԲՈՑՍ. ա. Ցումպէտս բռնաւեալ ի վայրի. *Ջարմանան ընդվայրա- բոյսս՝ ինաստակարս. Ա՛փաի։

ԸՆԴՎԱՅՐԱԳՆԱՑ. Տ. ԸՆԴՎԱՑՐԲ. ԲԵՐ. *Ոմանք զորդիս իւրեանց ոչ խրատեն, այլ խակ և ընդվայրագնաց Թողուն. Մ՚անդր։ *Ջընդվայրագնաց բնաւիս մեր դագարեա- ցուք. Եփր. գԿ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱԽՈՑՋ, խուզի, զաց կամ զից. ա. Որ ընդվայր խուզարկէ. հետաքըր- քիր. *Մ՚իշտ անեւոյզի ինչ իրաց ցանկալ գիտակ լինել բնաւրի մարդկան. զի քննող իմն է և ընդվայրախոյզ. Ոսի. էս։

ԸՆԴՎԱՅՐԱԽՕՍ, ի, ից. ա. Ընդվայ- րաբան. ունայնաբան. զրպախօս. ֆճաֆօս. *Եգիտ անդ արս և կանայս ընդվայրախօսս. Հ=Ց. Նոյ. լ։ *Գահանակոչացն արուեստ և ընդվայրախօսացն՝ որք յորովայնէ բար- բառկին։ Ոսի. էս։

ԸՆԴՎԱՅՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան զուր և ընդունայն, և գիւթական. *Ցովս- լուրթի է գիւաց Ճրագ՚ի՚ զհաւուս ձայնս ար- ձակել, զոր եօթանասունքն ընդվայրախօ- սութի թարգմանեցին. Ոսի. էս։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՆ. ա. որ և ԸՆԴՎԱՑ- ՐԱՑՆ. վայրապար կամ պար անդր յա- ծեալ, մանաւանդ լերզուաս. չաղչխաղի. ընդունայնախօս. *Որք չրջինն յաղջամուղջ խաւար, ընդվայրածք շաւիղաց աստանին. վբ՚ի. փերի։ *Ընդվայրած լերզուք և չաո- խօսութիք ինաստակ յաղոթսն վկրաւորիմք։ Ընդվայրած լերզուք ի բամբասանաց ոչ գագարեն. Մ՚անդր։ Շ. Ի՚։ Ի՚ւ։ Իսկ անդր. ծԸ. գրի վայրած, զի մի կրկնեացի Ընդ. *Ամ- նայն ոք ի մտաց հատասատութիք և յատաքի- նութիւն հայի, և ոչ ընդ վայրած լերզուին աղօթիւն։

ԸՆԴՎԱՅՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդ- վայր բերութիւն. ասասանդութիւն. և Շաղիաղ փութիւն. կակազութիւն. *Ա՚յլ ոչ նոցա ընդ- վայրածութիւնն զայրատն գող ունել հրա- մայէ ձչմարտութիւնն բան. Պրպ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱԿՈՂՈՃ. ա. Իբր Ընդու- նայնաթոպ. զրաչան. * Ընդվայրակոչիճ գըրթաղացն քարանցն և փայտից յիմարու- թիւնքն. Ագաթ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՀԱՑԵԱՑ. ա. Որ վայրա- պար հայի այր անդր. *Խոցեցաւ ակամբն, ընկալաւ զնետն. լուիցեն ընդվայրահայհայ- քըն. Ըի՚։ ոդ. ծ։ *Ջոտեասնելիս իմ խա- ւարեցուցի. . . ընդվայրահայհաց չրջաբե- րութիք. Եփր. խոսթ՚։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՀԱՐ. ա. Ընդ վայր հար- կանելի. անարդ. խոտան. ընչին. անպի- տան. *Աւելաւ զմարգարէ սք անուանն՝ կար- դալ առաւ և ընդվայրահար քրմանցն. Ա- գաթ։ *Խօսս ընդվայրահար. Ոսի. էէս։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՃԱՌ, ի, ից. ա. Ընդու- նայնախօս. ֆճաֆօս. * Ծնունդք չաղակրատ մատաց ընդվայրաճառից. Նոր. ՅԸ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՑԱՆ. Տ. ԸՆԴՎԱՑՐԱՑ. *Խոյս տալով յընդվայրացանն և փախուս ցեալ յերկայնադոյն բանից. Պիս։ *Լռեալ դադարեացեն ընդվայրացած և անամօթ բե- րանք նոցա. Բ՚ալ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՑՕՆ. ա. Որոյ յօնք ըզ- վայրագ յածին. խնենչ. *Ջհետ հղեալ լկտի երգոց, և ընդվայրոյն պլրանաց. Սարփ. ա. պ. Ի։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՊԱՃԱՈՑՃ. ա. Աճելորգ և անոտի զարդու պատճուճեալ. Καλλωπι- σάμενος. *Լկտաբերդ ընդվայրապաճոյճ կանայք. Ոսի. էս։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՊԱՏԻ. ա. Իբր Ա՛ն՝ որոյ ընդվայր և ընդունայն է պատիւ. ա- նարգ. արհամարհ. *Ազգ կանանց անհո- մեստից՝ արագաշրուր և դիւրահաման և ընդ- վայրապատիւ. Մ՚անդր։ ծԸ. (այլ ձ. լաւ եւս՝ վաղապատիր։)

ԸՆԴՎԱՅՐԱՊԱՐ, ի, ից. ա. Որ զհետ լինի վայրապար իրաց, կամ ընդ վայր յա- ծի. դատարկապորտ. *(Ըէ խաչն) ընդվայ- րապարաց նահանջ. Ա՚յ. բաբ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՋԱՆ. Տ. ԶՐՈՋԱՆ. Ի զուր է և ընդվայրական, եթէ զգեզուս ոչ պարկեշտացուցանիցէ. Ճ. դ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՄՈՒՆԴ. ա. Ի վայրի անեալ, բուսեալ. վայրի. Եապանի. *Ծառք, կեսքն անգործք և ընդվայրամունդք առա- պարինք. Վ՚ադոց. Ե։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՈՒՆ. ա. Ἀνείμενος. Remissus. ἄφετος, dissolutus. Դատար- կատուն. դատարկապորտ. Թուլամորթ. Թողեալ՚ի կամս անձինն. *Որդի ընդվայ- րատուն՝ ելունէ լկտի. Սիր. լ. 8։ *Ոչ այլ- ուստեք են շնուելիքն և պատնկուելիքնէն, այլ յընդվայրատուն լինելոյ մատաղ մանկը- ւոյ։ Իբրև զմանկտի ընդվայրատուն և շատ խօսս. Ոսի. ֆթ. Ա էս։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՎԱՅՏԱԿ. Տ. ԶՐՈՎՑՍ- ՑՈՑ. *Ա՚յնպիսին ընդվայրավաստակ երևէր. Աֆոբ. ծչ։

ԸՆԴՎԱՅՐԱՓԱՐՃԻՄ, ացայ. ի. Սաորագարչ գեանագարշ լինել. յերկրա-

ւորս Թագեմափիլ. *Կերակրոյ խողխող բաղձացաք, ընդվայրաքարշելացաք, աղտեղացաք. Վ.ԿԹ. ԽԷ: *Զառ՝ի մեզայ ապականեալ (զսգի) և զընդվայրաքարշելն ապաշխարեմք Թագեմ վերատին նորագործել. Բրս. ապաշխ:

ԸՆԴՎԱՅՐԱՔՇԱԿ. ած. Περίεργος. Curiosus, և supervacaneus. ընդ բայի, πολυπραγμονέω, ardelionem ago. Ընդ վայր կամ վայրապար իրաց քննօղ. մտոհախրնդիր. աւելորդահարց. հետաքրքիր. և հետաքրքրական. աւելորդ. * Որ բանիւ է աւելորդ, և ընդվայրաքննին: Փախիցուք՝ի քոց ընդվայրաքննին ընդդիմադրութեցդ. Ած. ԱՌԱՔ: Ա յասիսի հաւատոյ ցուցումն ունելով ընդվայրաքննին լինել յոյժ անմտութիւն է. Պզմ. Լ:

ԸՆԴՎԱՅՐԸՆԿԷՑ ԱՒՆԵԼ. Ընդ վայր արկանել կամ հարկանել. վար զարնել: *Աղքատութիւն, անպտղութիւն, այրմարդիկ. ընդվայրընկէց զանձն առնել. Ոսի. Ա. ԻԷ. Ք:

ԸՆԴՎԱՅՐԸՆԿԵՑԻԿ. ած. Սաորին. անպիտան. Երեսէ յգածի, ի ած: *Չի մի աւելորդ ինչ և ընդվայրընկեցիկ կարծիցի. Ոսի. ՛. Ա. 1:

ԸՆԴՎԱՋԵՄ, եցի. ն. Ընդունելը զվիշն կամ զուլն ոլորել և չախել. *Սա զերկուց չորց վայրենեաց միով ձեռամբ կալեալ զեղջերէն՝ Թագեաց, հանդերձ ընդվզեալ չախչախմամբ. Խոր. Ե. ղՅ: *Ցաղագս այսպիսի մահանաց նենգութեան՝ ընդվզեալ աճուցանէր զնա. Մագ. ԾԷ: *Ագռաւազգայ փոխանակեալ.. ՛ի խորակիսա ինչ ընդվզեալ. Շ. Վիպ:

ԸՆԴՎԱՀԻՄ, եցայ. յ. Δίδωμαι ἀυχένα. Cervicem do. τραχηλιάω, cervicem attollo, superbio. ἀναχαιτίζω, ferocio, retrocedo. Չվիզն ընդդէմ դնել. դիմակաց լինել. բարձրավզութիւն. լմընտանալ. անսանձ լինել. անսաստել. վիզանալ. յոխորտալ. Վիզը փնել, գլուխ չուչել. փխ փոխ. մաք, խօրչանաք, պալ գալերմաք. * Ա պատմէեցին ... դարձուցին զերեսս ... ընդվզեցան. Ե. ճ. իԼ. 6: *Ամբարձ ձեռս ընդդէմ տեառն, և առաջի տեառն ամենակալի ընդվզեցաւ. Ցոբ. ԾԷ. 25: *Սա ընդվզեալ՝ մեռանի յատեքսանդրէ. Խոր. Ա. 30: * Ընդվզել ընդդէմ հնազանդութեան տեառն հրամանի: Զընդվզեալն ապստամբութիւն, ասն. Նոր. ԼԸ. Ե խլ: *Ընդվզեալ ոտնձգեալդ առ ապակի լապատուամ ձառիւքն գէր զքազուսմն. Պիտ: *Քաղաքացիսդ ոչ իսպառ ՛ի վերայ գերզկայն ընդվզեալ պերճանալ. ՁԿ. ԼԸ: *Զգժուարերսյասնս ձիոյն ... ոչ անգրէն բահեն. քանզի ընդվզել այնպիսիքն, և ՛ի բաց սատանեցուցանել զհեծեալն վարդապետին. Բրս. յոաղիտ:

ԸՆԴՐԵԼ. Տ. ԸՆՏՐԵԼ:

ԸՆԴՕՐՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Օրինակել զնուաճեան ինչ. գաղափարել. *Որք մնասուս բաբար ընձեռնոյք զվարս աքեղ, և կամ ընդօրինակիք գրչօք. Գր. Ած. յԻ. լուսոյ ոսի: *Որք կարգաւք կամ ընդօրինակիք. Յիւսփ. սահ:

ՈՒՆԹԱՐԵԼ, եցի. ն. Նոյն ընդ ենթադրել. Նեղքոյ արկանել. առ ոտն կոխել. տապատ արկանել. Նուաճել. վանել. ընկրկել. լընմոտ, պոմպ, էէրէ լարխմպ. *Բազմոտիքեն ընձաղրելով զմիմեանս. Ճ. Ա: *Ցարձակմանէ քառասէիոյն ընձաղրեալք. Փիլ. Նխ. Ք: *Սպանին զերանելին ընձաղրեալ ձիով բարբարուքն՝ի վատնեան դաշտին. Խոր. Գ. 3: *Ալ չէ ընդունի զքաղքն վառեալ (զգրիգորիս), ՛ի շամշեական ձի ընձաղրեալ ՚՚. այսինքն կապեալ յետուստ կոզմանէ ձիոյն. Ը.Վիպ: *Զոխեսցէ զնա ընձաղրեալ ոտիւք իւրովք. Ցմտ: *Ընձաղրեալ առ ոտն հարին զմեծ քահանայութիւնէ զնի զպատիւն. Բոզ. Ճ. 15: *Ընձաղրեալ զնս ՛ի խոնարհ՝ քարչէին ընդ երկիրն. Ճ.Զ: *Ընձաղրեալք զմահու խրոխտանին. Շոբ: *Ածեան զորութեամբդ ընձաղրեալ առ հատարակ կործանեցան (բազինք). Աթան. Եփես: *Պարտեալ յետս ընձաղրեր. Զչարախօս թշնամին ամօթով ընձաղրէ: Զգեստս սատանայական խորհրդոյն յազգահարեալ ընձաղրեաց: Զինգրտղան պատուոյ յետս ընձաղրէ (կամ ենթադրէ), և զարհամարհողն յատաչ ձգէ: Հեռւի ընձաղրեաց յինէն բաւկուեմի. Լմբ. պոր. ոզ. ոոի: *Ի կոյտս ալեաց զքեզ անխտիր ընձաղրեալ. Շ. ՚՚. յԻ. ծ:

ԸՆԹԱԴՐԵԼ. Չեռնելը. կարգելը. և Առաջի դնելը. *Ընձաղրելոք եղեն՝ի բանակաս անմահիցն. Ճ.Ա: *Ցանձն և՝ի մարմին փրկչին ընձաղրեալ (այսինքն որ առաջի կայր՝) ոչ կարեր մերձենալ պատրանօք. Լմբ. պոր:

ԸՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ենթադրուիլ, որպես կոխան առնելն, և ոտնհարութիւն. *Սպանանէն ձիախուռնոտ ընձաղրութեամբ՝ի վատնեան դաշտին. Ցհ. ԼԸ: *Զլքումն լաւացն, զընձաղրութիւս անկարծիցն (կամ անկածիցն). Նոր. Խե:

Եւ որպես Առաջարկութիւն. գիտաւորութիւն. որպես յն. ὑπόθεσις. *Բոլոր գիտութիւնն մեր, և նորին գրոցս ընձաղրութի՝ խաղաղութիւնն է ուղղութիւն. Գէրմ:

ԸՆԹԱԿԱՑ. Տ. ԸՆԹԱԿԱՑ.

ԸՆԹԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԹԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ:

ԸՆԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. փոխանակ գրելոյ ընձայագործութիւն: Լմբ. ոզ:

ԸՆԹԱՆԱԼԻ. Իբր ընձայօղ. *Տարաժեալ ձեռք ընդ ձեռայ, ոսք ընդ ոսից ընձանալեաց. Շոբ:

ԸՆԹԱՆԱՄ, Թացայ, Թայիր կամ Թա՛, կամ Թայ. և Τρέχω, ἔδραμον. Curro, (cucurri) ևն. Երագեմ՝ի գնացս. արշաւել. վազել. փութալ. ոեյէրնիէ, գօչմաք, էնէէ, Թագիպէն, Թախնէն. *Եւ յանդիման ընձայացաւ: Ընձայ գիւտ զիքինն: Ընձայ. և ընձայացաւ ընդ. Ճանապարհ կեզարայ: Ընձայ ընդ առաջ նորս: Ընձայացայ զհետ նորա: Որ յապարիսին ընձանան: Համբերութիւք ընձայացուք՝ի պատերազմ: Ի զէն ընձայնայր. ևն: *Ի վեր ընձայիր: Խորհրդով մտաց քոց ընձայց վայվաքեա՝ի նաւահանգիստն. Ճաճ:

Նմանութիւ՝ և պէսպէս ոճով ասի. *Վազ վազ ընձանան պատգամք նորա: Չի բանն տեառն ընձանայնէ: Ընձանայր հուր ընդ երկիրն: Իբրև կայծակն ընդ եղեգն ընձայցէն: Իբրև զփայլական յայսկոյս և յայնկոյս ընձանան: Համբաւ քաջութեն ընդ ամենայն կողմանս ընձանայր. ևն: *Ընդմա փառք յայս յաւիտեան, ւոր ընձայաւ, և յայնկոս յաւիտեանին որ կայցաւ. Շ. Ի.Ա: *Որք ոչ զպատուին յինքեանս ձգելին, այլ պատուին զհետ նոցա ընձայաւ: Հաւասչումն յիս՝ի ներքս ընձանայ. Խոր. Ե. 77: Գ. 68: *Բայց այս բարբառս սուէպ սաեպ ընձանայր. Եղիշ. Գ: *Ցայլագս որոց բանս ընձանայր: Ի միասին ընձանալով փաւսան և անարգութենէն. ՁԿ. ԽՅ: *Աւ ած գտնութենէք ընձանան ՚՚. այսինքն վերաստաքին. Շոբ: *Ընձայան միտք մարդկան կարծել՝ թէ չիք մեծ քան զյովհաննէս և ոչ յայքայութենէն. Եփես. կամաք: *Եւ եթէ մեզնէացի, ընձանայր միւս ևս այլ՝ի խորհուրդս նորա՝ եթէ օտար է նա օրինացն. կնդ. Եւ: *Ի Թանձրագոյնն ոչ ընձանալ կերակուրս. Մագ. ԽԷ: *Եւ ոչ՝ի կերաս կուր ընձանայր յապ. Վ.ԽԹ. ԽՅ: *Աւետարանիչքդ՝ի բազում տեղիս՝ ընձանալով ասեն զբանն: Աւետարանիչս այս ընձանալով զայս ծանոյց ՚՚. խնս, հասեաւոեաս. լով. Ոսի. յհ. ՚՚. 18. 19:

ԸՆԹԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Ղէնջակ. կոաւ ածեալ զմիջով. *Լուաց զոտս աշակերտացն, և ՀՆՂԱՆ ընձանոցաւն. Ոսի. Ե:

ԸՆԹԱՑ, ի, ից. գ. Δρόμος, δράμημα. Cursus, cursio. որ և ԸՆԹԱՑՈՒԹԻՒՆ, ԸՆԹԱՑՈՒՄՆ. Գնացք արագագոյն. վազք. անցք. Ճանապարհ. միջոց ճանապարհի կամ գործոյ. ՀԷյէրփէ, գօչ—չ, ՀԷէՀԷ, ՀՒփէ, Ռաչ, ըՀՎ ըՀՎՀ. որպես և Ընթացք ջրոց, ագՀՀ. վաՀՀ. Արեգական և լուսնի ան. բաղդատելի ընթացն: Մարդկան, և գիոց մարմնական ընթացն՝ մյոյնակ եղեալ ընի. Փիլ. Նխ. Ք. Ե լիս: *Միով ընթացիս զովկիանոսիս պտոի: Ո՞ր է ընթացն ազոզսի. Ճճ: *Չի մի լռեսցէ և՝ գագաթեսցէ միշտ ընթաց գնացիցն. ՎԷոց. ՚՚: *Զորս ընթաց բանիս գուսմարէ. Նոր. Խլ: *Որպէս զի զսպատ ընթաց (այսինքն զքոլոր ընթացս) մարմնոյն անձամբ անձին փորձեալ ծանիցէ. Լմբ. ոգի:

Աւետել սովորական է յոբնականն պէս պէս առմամբ. *Չի ոչ Թեթեւաց են ընթացք: Ընթացք աներևոյթք անասնոց կոտուելոց: Կասեաց ընթացօլն յընթացից լուրոց: Իգուն ընոր յովհաննէս զընթացսն: Չընթացսն կատարեցի. ևն: *Հարցցուք զպետքս, ոլոյ արագագոյն և կատարելագոյն են ընթացքն. Փիլ. Իմասփ: *Ընդեղերմ զընթացս բանիս յոչ պատշաճէն. Խոր. Ե. 61: *Զընթացից գործոյ (զոտս): Աւետագաթիչ ընթացիւք մեռայ: Ընթացք երկրածնայ, կամ կենցալոյս, կամ ամենակաց: Ընթացից ձայնի: Զընթացս անիրաւութեց խորհրդոց, կամ սխոի: Ընթացքն հրեշտակական (այսինքն վարքն), ևն. Նոր: *Որ էր յընթացս գետն, և մեծ հնչիւն ելանէր յընթացից գետոյն. Վ.Ա. Հց. Ք: *Ցետ պաղոսի զընթացս առաւել զոհմոհեցոս մեզ պարգեւեալ. Շ. Վիպ:

ԸՆԹԱՑԱՒԱՐ. Տ. ՀՅՈՒՐՆԹԱՑՈՒՐ.

ԸՆԹԱՑԱԿԱՆ, ի, ից. ած. Δρομικός. Cursu valens. Որ ինչ հայի յընթացութիւն և կարող ընթանալոյ. քաջընթաց. *Մարտականն և ընթացական մրցման. Մագ. ՀՀ: *Մրցականս, ընթացականս, կամ ողջկանս կամ հիւանդոցք ... մրցականք կամ ընթացականք ասին. Աբիւս. սրպ:

ԸՆԹԱՑԱԿԱՆ, կցի, ցայ. ած. Σύνδρομος, συντρέχων. Concurrens, comes, consentiens. Ի միասին կամ հաւասար ընթացօղ. զուգընթաց. ուղեկից, գործակից, միաբան. Հօտաղ, ոգբան. *Ուղևորացս ձառնապարհ՝ լերւոյք՝ի նոյն ընթացակից. Շ. հրէայ. ոս: *ՈւՆիս ընթացակից քեզ՝ի կորուստ ջրոյ գնան. Վ.Ա. հց. ԻՀ: *Զորք են ընթացակիցք առ՝ի տան կարգաւորութեն. Սահմ. ՀՀ: *Ընթացակիցք լինել չնորհայն մարթասիրէք. Կոլ. Ք: *Ի մեզ է ընթացակիցն լինել չար խառնուածոցն. Նոս. ԲՆ: *Ընթացակից տալ զձայնս՝ մասայն. Լմբ. պոր: *Ան հնար է կաշառայ

և իրաւանց ընթացակից լինել. Գր. հր:

ԸՆԹԱՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνδρομή. Concursus. Զուգընթացութիւն. Ճանապարհակցութիւն. գործակցութիւն. միաբանութիւն. Եօթաչափ. * Ընթացակցութիւն խորամանկութիւն բանսարկութիւն. Նար.:

*Ցառաջնորդացն ընթացակցութիւն ոչ խոտորեցան: Պահէն զարդարս և զմեզաւորս ընթացակցութիւն գլխոյն իւրեանց քան. Լմբ. պրբ:

ԸՆԹԱՑԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Στάδιον. Stadium, curriculum. Որոշեալ վայր ընթանալոյ. ասպարէզ. սուգիոն. վազելոց տեղ. մեյան. *Զգաստութիւն ընթացարանին և ի գազանամարտս արուեստիւ գործեն. Փիլ. փեռական: *Բայց որոշման սոցա տեղի են զանազան, զոր մոլորակք աստեղքն ունին ընթացարան. Երզն. ոփ. երն:

ԸՆԹԱՑՈՂԱԿԱՆ. տ. ԸՆԹԱՑԱԿԱՆ. *Ընթացողական լծակցութիւն երկոցունց ոսկեդ. Նար. լԷ:

ԸՆԹԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ընթանալն.
ԸՆԹԱՑՈՒԹԻՒՆ. } ընթացք.
ԸՆԹԱՑՈՒՄՆ, ցման. } *Ջերապաթռչունելին, զկաստել, և ընթացողութ. Ը. հրեշտ: *Առանց որոյ ոչ է չարժողութեի կամ ընթացուի. Նար. ծԷ: * Բազում ընթացութիւնս և նահատակութիւնս քաջութեց ցուցաներ. ՁԿ. լԲ: *Նախահօրն անպատշաճաբար ի ծառն ընթացութիւնս. Վ.Ա.Ր. յայտ: *Ի բարւոյ անկարգ ընթացուէ. կոչ է: *Որպէս ընթացման ըմբռնեալ բանիս՝ քոյինն սակս բանի. ՁԿ. լԲ: *Կնքեա կեցուցիչ զկորուսչինընթացմունս: Առ. ընթացմունս օգտակարաց հոգւոցդ քո առաջնորդեալք: Ըստ ընթացման ամանակի. Նար. ծԷ. լՁ. Ե խ.: *Չի մի եւս ընթացայլ ի չարադոյն ընթացուին. Տօնակ:

ԸՆԹԱՑՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ ընթանալ. յառաջ վարել. վազընել, ոտաթ փչել՝ փախիլ. սէյրիւիրմէ. գօչտուրմաք. խնդրէ տիւրմէ. *Որ ընթացուցանեն զՀանապարհդն ի դուռն կենաց և փրկութեե: Ցառաւելութեի բարեաց զմեզ ընթացուցանեն: Ի կատարումն ընթացուցանեն հաճոյիցն եղ. ՁՁԿ: *Ընդ խաւար որպէս ի լոյս ընթացուցանել. Լմբ. ոփ: *Ընթացցէք զնա (յերկրէ) յերկինս. Երզ. համաբ:

ԸՆԹԱՑՔ. տ. ԸՆԹԱՑ:

ԸՆԹԵՒՆԼԻ. Ն. Ապրիլք ընթերցող: Կոչ. Ճ. ուր ըստ ձ. ընթեռնլեացն. իսկ հին ապ. ընթերցողացն: Եռ երր. անգ. *Զոր միանգամ յեկեղեցիս ոչ ընթեռնլի են (յն. ոչ ընթերցեալ լինին), զայն և առանձինն մի ընթեռնուցուս ։։:

ԸՆԹԵՒՆՈՒՄ, թերցայ, ցիր. Ն. և հ. Ἀναγινώσκω. Lego. Կարդալ զգիրս. վերծանել. օգուտագ, գէշագէն էնվէս, խանպէն, խուանդէն. *Աւետ զգիր ուխանին՝ ընթերցաւ յականջս ժողովրդեանն: Ընթեռնուցուք զօրինս զայս առաջի իսրայէլի յականջս նոցա: Ընթերցիր զայդ. և ասիցէ, ոչ կամիմ ընթեռնուլ: Ո՞չ լոյծ ընթերցեալ ձեր: կամ ձեզ չիցէ՞ ընթերցեալ յօրէնս: Ընթեռնոյր զեւսյի մարգարէ, ևն: *Զսիրագործութեին միքիայ ընթեռնու յականջս նոցա. Երզ. Նռ. այսինքն յուշ առնէ նոցա:

Որպես էր: *Ցոյժամ ընթեռնուցու առ ձեզ Թուղթդ, արասջիք, զի և ի լաւոդիկեցւոց եկեղեցւոյն ընթերցի. Կոչ. Ե. 16: *Ըստ բարբառոց մարգարէիցն, որ զանմնայն չաբաթան ընթեռնուին՝ դասեալ կատարեցին: Ըստ ամենայն չաբաթուց ընթերցեալ. Գծ. ծՁ. 27: Ե ծԷ. 21: *Ծանուցեալ և ընթերցեալ. Ե. Յոր. Ֆ. 2: Տես և ԸՆԹԵՐՑԱՆԵԼ:

ԸՆԹԵՐ. ս. Առընթեր. առ. երի. փմ. ԼԷ. *Թրասկիա լինի ասացեալ (հողմն), որ ընթեր է արգեստեսի. Աբիսթ. Ե: *Ա՛յլ ոյր ընթեր (կամ Առ ոյր ընթեր) նստի քո գլուխն. Լմբ. պրբ: *Մարք, նիւ թոյ իրիք ընթեր գոլով, ի ձեռն չարժման ձեւոց կատարեցք ինչ. Կիւրղ. գԿ:

ԸՆԹԵՐԱԿԱՑ, ի, ից. } ա. Παρών,
ԸՆԹԵՐԱԿԱՑ, ի, ացս. } πρόσων, ον. ἐγγύτατος, ον. Qui, quod adest; proximus, praesens. Որ կայ առընթեր. մերձակայ. առաջիկայ. ներկայ. մօտաւոր տեղեաւ, ժամուն, և. էագբն, եաներկոփ. *Ընթերակայ լծինամի: Այս է իմաստնոյն ահարկութիւն, զի լուսնեակքն պատկառելոցանեն զընթերակայսն. Լմբ. պրբ. Ե իմ: *Նոր իմն է հնչուիւն ընթերակայ երգոյս. Շ. պաղ: *Ցայժմսմն հեռի ժամանակ նշանակէ ասողին, և ոչ ընթերակայ. Լմբ. ոչ: *Ոչ եհան զնս վաղվաղակի առ ի ընթերակայն կենացս. Խոխ: *Իբր ընթերակայ և խորհրդակից. Լծ. կալ: *Չորք կանայս՝ ընթերակայս քահանայիցն ասիցէ: Ընթերակայս զայնոսիկ ասէ, որ առաջի քահանային ննջէին, ոլոպես այժմ ի մատրունս, վասն ցաւոց ինչ կամ վասն ախտից. Կիւրղ. Լթ: *Ո՛չ հիւղ ինչ, որ է նիւթ, եր ընթերակաց ։։: Ի նիւթոյ ընթերակացէ. Եղիշ: *Ո՞վ ոք խիթայ ... ընթերակաց կենաց՝ մահանալ. Նար. ծԷ: *Ընթերակաց ։։. Ճ. Գ:

ԸՆԹԵՐԱԿԻՑ կամ ԸՆԹԵՐԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συνδειπνέω. Simul coeno. Ի միասին ընթերել. հայցակից լինել յընթերիս. *Խմաստուէիցն ընդ յաչակոտի առն և ոչ ընթերակից լինել հրամայէ. Բրս. Նախ:

ԸՆԹԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. կարդալի. վերծանելի. *Գիրք՝ ոչ ընթերցական, այլ տեսական և գործական. Վրդն. ծն: *Ի քեզ ունիս տառք լուսաւորչն ընթերցական. Երզն. ոփ. երն:

ԸՆԹԵՐՑԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ի միասին ընթեռնուլ. Հեփեղ Էպրեալ. *Հաւասարեա զնաստ (զբեւրան և զվիսս) միմեանց ընթերցակից լինել. Վ.Ք.Ի հղ. Ե:

ԸՆԹԵՐՑԱՆԵՄ. նիմ. տ. ԸՆԹԵՌՆՈՒԼ. *Ընթերցանել զի մատենին զպատգամս տեառն. Երեմ. ՂԸ. 8: *Ընթերցանի. Վրդն. սղ: *Առնել ընթերցանելեացն ըզբօսանս ։։ * այսինքն կամեցողացն ընթեռնուլ, ըստ չն. Ե. Ա. Ե. 26:

ԸՆԹԵՐՑԱՒԷՐ, սերի, լաց. ա. որ և ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾԱՒՍԷՐ. Գլասաէր. ուսուսիմասեր. բանասէր. *Ո՛վ ուչիմ ընթերցասէր: Ցուսմնիկ ընթերցասիրէ. Խոր. ա. 4: *Ո՛վ ընթերցասէրդ. Ճհ. լԲ:

ԸՆԹԵՐՑԱՒԻԲԵՄ, եցի. Ն. Սիրով ընթեռնուլ, կամ պարապել յընթերցմունս. *Ցորժամ այսպիսիս ընթերցասիրեմք ի սաստուածն Ճառս. Խոր. ա. 2:

ԸՆԹԵՐՑԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընթերցասէրն գոլ. ընթերցասիրելն. սէր ընթերցման. *Զընթերցասիրութիւն գոյոց սքեց ոչ կասեցուցաներ. Սպէֆ. ածած:

ԸՆԹԵՐՑԻՉ. ա. գ. Ἀναγνώστης: Lector. Ընթերցող. վերծանող. *Ածելոյն գոյոց եկեալ դպագիր և ընթերցիչ. Ճ. Ա: *Ելդմնեցուցիչք և ընթերցիչք. Ես. պմ. ը 42:

ԸՆԹԵՐՑՈՂ, ի, աց. ա. գ. Ἀναγινώσκων. Legens. Ἀναγνώστης, Lector. Որ ընթեռնու. ընթերցասէր. գրագէտ. դասասաց: վերծանող. և Անագաւոս՝ ուղղ զայրացն կարգալոյ և մեկնելոյ հեղինակողջ զսբ գիրս. կարդացող, կարդացօղ մարդ, գէր: կարդացօղ ա՝ ձեռնագ, կամ ծառայ, և օգուտագ, գաբբա, խոբիս. *Սիրելի եղեցի և քեզ ընթերցողիդ, որպէս այրն և գործք, այսպէս և զնմանէ բանք: Ինքն էր ընթերցող և թարգմանիչ. Խոր. ա. 30: Ֆ. 47: *Անագանոսք, որ թարգմանէին ընթերցողք, և գործ է սոցա ընթեռնուլ զմարգարէս և զբնագիրս և զվարգապետականս. Լմբ. պրբ: *Ոչքնչի տամ դոյրաց, և ընթերցողաց, և գռնապահաց. Աճոպ. ը: *Ո՞ր ընթերցողքն են որ տան, կամ վարդապետքն ի հանդիսի. Ը.Երես:

ԸՆԹԵՐՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. կարող ընթեռնուլ. ընթերցող. գրագէտ. *Ընթերցողականացն յանդիման կացուցանել զարուեստն մարդաբանական. Ագաթ:

ԸՆԹԵՐՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընթերցումն. և Ընթերցողն գոլ ըստ ամենայն առման. *Պատմագրացն, յորոց ըստ չերկար ընթերցողութեե գտի ի նացանէ, ևն. Փարպ: *Քանզի հզօր ես գրչութեե և ընթերցողութեե արասեան նահանգիս. Մագ. ը: *Վերծանութեիդ ըստ յուշոց (իբր վերաճանաչութեի) ի մերումն թարգմանի ընթերցողութեե. Երզն. ոեբ: *Կէս սարկաւագն զծաչունչ ընթերցողութիւն: Որմն զբարողութեն վարդապետութեի, ոմն զընթերցողութին: Ընթերցողութեն, և զսաղմոսերգութեն. Լմբ. պրբ: *Սալմոսիւք առուսին, և ընթերցմամբք. կամբ:

ԸՆԹԵՐԱԿԻՑ. տ. ԸՆԹԵՐԱԿԻՑ:

Ընթրիք, ի, ից. ա. Որ տայ այլոց ընթրիս. կոչնաւոր. տանուտէր. փաչի էֆէնի, խանէ սահապէ. *Ցերկնաւոր ընթրիսն փուռիայցուք ժամանել յընթրատուն քո. Փարպ:

Ընթրեկերք. գ. Աստոյգ բառ, իբր ժամ ընթրիս ուտելոյ. զի Դան. ը 14. ասէր. *Մինչև ցերեկս(կամ ցընդերեկս) չանացաւ փրկել զնա ՚ի. այլ գրէչք վերսկաւ ուսին. *Մինչև ցընթրեկերս ՚ի:

Ընթրեմ, եցի. ն. ը Δειπνέω. Coeno. Ցընթրիս բազմիլ, և ՚ուտել զընթրիս. *Պատրաստեա զինչ ընթրելոց իցեմ. Ղկ. ժ 8: *Ի բեթանիա յընթրելն իւրում մի ՚ի բազմականացն էր ղազարոս. Սկ. ին. ա՛ռնա: *Արժանի արասցես զիս այսօր ընթրել առ քեզ. Ճ. Ա: *Ընդ նմա ընթրելոյ. Ճ. ժ: *Թէ այդպէս հանգարտութիւն Ճաշեալ էիր, ոչ այդպէս աղքատաբար ընթրէիր. Ռսիխոր:

Ընթրիւք, րեաց, րեաք. գ. Δεῖπνον. Coena, caena. Ընդ երեկս ուտելիք. երեկորին սեղան. մեծահաց կոչունք, և ազնիւ կերակուրք յոր և ե ժամու. Իբրեւ ասէր. փաչի, սէր սուքրա, ափեմ գոսէը. *Առնիցես Ճաշ կամ ընթրիս: Այլ ոմն գործեաց ընթրիս: Ոչ ոք յայնց կոչեցեալոց Ճաշակեացե յընթրեաց (գրի և յ՚ընթրեաց) իմոյ: Ի լինել ընթրեացն: Ի ժամու ընթրեացն: Ցետ ընթրեացն. ևն: *Ճաշէք զՃաշս մեղեցին, և ընթրիք զընթրեօք անցանիցեն. Ոսի. ՀՀ. ՃՀ. 16:

ՈՒՏԵԼ ՃԸՆԹՐԻՍՆ. ՑԸՆԹՐԻՍ ՈՒՏԵԼ. Տ. ԸՆԹՐԵԼ: Տբ. Ը. 1: Ա՛ռակ. ԻՃ. 1:

Ընթրիս ԱՌՆԵԼ, կամ ԳՈՐԾԵԼ. որ ազէս Պատրաստել ընթրիս: Դան. Ը. 1: ԾՆ. ԺԸ. 3: Եփիլ. Ի, ևն: Իսկ Ցայտ. Ճ. 20. *Մարից առ նա և ընթրիս արարից առ նա, և նա ընդ իս ՚ի. իմն, ընթրել:

Ընխոթել. ն. Ὑπονύττω. Stimulo, excito. Իբր Ընդխոթել. ՚ի ներքուստ խոթանել. *Ցորդորել զվերաբերուածն հոգւոյս, ընխոթեալ անարգակերպութիւնք չարադրութեանցն. Դիոն. Երիս:

Ընծանիս, կամ Ընձանիս. տ. անձՆոց. Ըստ ոմանց է և Ակոնիտոն՝ խոտ թունաւոր. Ἀκόνιτον. Aconitum, pardalianchis. ումկ. ընծոս կամ ոսնձի խոտ. ղբիան օխի, խանիղլէպ: Բծկերն. ուր գտանէալ գրի. *Ընձախոտ. անթառամ ծաղիկն ՚ի:

Ընծաձ կի Ընձաձ, ի, ից. գ. (զի՛ զկնի ՚ն տառի մեզմ հնչի որպես ծ.) գ. Δῶρον, κάρπωμα, δόμα. Munus, donum, oblatio. Ընձեռուք. Իւրով ձեռամբ կամ ՚ի ձեռանէ առեալ առուրք՝ ՚ի փոքրուկ առ մեծն. պատարագ. նուէր և կաշառ. ընծայ. հեփչէ, ֆեվզէ. ևէռ, եէռայ, առ յաղան. վբ. Տանիմ. *Երթային ընծայքն յառաջ քան զնա: Ընկալ զընծայն ՚ի ձեռաց իմոց: Մատուցին նմա զընծայն զոր ունէին ՚ի ձեռս իւրեանց: Եա ամենայն յոգա ընծայ յովսափսայ: Ի մէջերից իւրեանց արկին զընծայսն այն: Ջոհ նաշ հէղ և գինի ՚ի նուէր, ընծայ ՚ի հոս անուշ չից տեառն: Դիցէ զձեռն ՚ի վերայ գլխոյ ընծային (որ ունի լինել ոզնակէզ): Ակզ պարարից ընծայից ձերոց (այսինքն երախտաւորաց). ևն: *Ջառաջինն պատուզ ընծային մատուցանէին կապեալ նախարարացն. Եղէց. Է: *Մարդիկ ՚ի բազմութիւն ընձայիցն հոյին և փորձէն. իսկ ոՀ յոգւոյն Ճշմարտուէ. Փիլ. Լին. ա. 61: *Գառուսիրուէ ընձայքն յայտնի է. Մ:

Ընծաձաբար. ՛ս. Խորհ ընծայ. բառ լորանոց էր մատուցանելով. *Որ ընծայաբարն մատուցանէք, զպաղորն՝ որպէս երևեցաւ՝ մատուցանէ առողին. Փիլ. Լին. ա. 62:

Ընծաձաբեր, ի, աց կի ից. ա. Պատարագաբեր. որ բերէ և մատուցանէ ընծայս, որպէս սպասաւոր կամ հպատակ. *Նէ գաւ ընծեայ ընդ մոգն ընծայաբեր. ԼՃ. ՀՃԺ: *Ա՛ռեալ զգանձան՝ հրամայեաց սպանանել զընծայաբերսն. Աէծր. Ը. 3: Իակ Սոփր. ա. 13. *Ցընծայաբերելոցն ոմն, զորս ընտանիս կոչէ Թագաւորն ՚ի. իմն ՚ի զակակիր Թիկնապահ. և այս վասն հոմանայուէթ յն. բառիցս, փօրն, ընծայ. և փօռի, նիզակ: Ցճա և ՚ի բայն Ընծաձաբերել:

Ընծաձաբեր Լինել. Ընծայս մատուցանել. ընծայել. հեփչէ էֆէի. *Ընծայս բեր լինել Ճշմարիտ Հաւատով աւետաբեր երրորդուէթէն: Ընծայաբեր լինէլ տեառն ըստ միոյ միոյ պարագային. Ցճա. Է. ծԸ: *Գրեթէ բոլոր իակ տարեբեր ՚ի միասին լեալ ընծայաբերք: Խոր. Վրէվ: *Ընձայաբեր բազանեացն եղեալ. Շ. Վիգ: *Ոչ կարէ ընձայաբեր լինել ՀՀ. Մագ: *Իւաւացի է իւրաքանչիւր ումեք ընծայաբեր յանձնէ լինել գերազարդս ասէի. Ճ. ժ:

Լինի և հյս. խնդրով, որպէս Ընծայաբերել, կամ իբրու ընծայ մատուցանել իր ինչ. *Ընծայաբեր լինիմ զձնուհւդա ողորմայնի իմոյ. Ճ. Ա: *Վասն ընծայաբեր լինելոյ Նոցա զՀայց պատարագին. ԼՔ. պփք:

Ընծաձաբերս ԱՌՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Ընծայաբերս առնէին նմա երիվարս ընտիրս. կալմախ:

Ընծաձաբերական. ա. Δωροφορικός. Որ ինչ ՚ի նմ է ընծայաբերից, կամ ըստ յն. նաև նիզակակիր սուրհանդակաց. *Ջսիրոն ... լընծայաբերական բնակուին բնակեցուցին. Գլաթ. փխ:

Ընծաձաբերեմ, եցի. ն. և ը Δωροφορέω. Donum affero. Նոյն ընդ վ. որպէս Մատուցանել զընծայս, և որպէս՝ ընծայ մատուցանել զիրս ինչ. *Ընծայաբերելոմք քեզ ՚ի մերմէ նուաստութենէ ողորմելոյ. Թեոփր. կոս: *Ընդ մոգան ընծայաբերեացդ: Ի քո հրաշափառ ծնունդ. Դանն ընծայաբերեցից զոր. Զէր. կի: *Որպէս հաստատես զսկիսս մեր յաւետաւոր բարբառս քո, որով ընծայաբերին և հրճուին խորհուրդք մեր. Շ. Գ:

Մերթ չփոխի ընդ յն. Δωροφορέω, որ է նիզակակիր լինել, սպասաւորել, վրիպակ գրչութեաբ δωροφορέω, որ է ընծայաբերել. *Ոչ ևս մահկանացու մարմնով, և ոչ ՚ի մարդկանէ, այլ ՚ի հրեշտակաց ընծայաբերիլ (յն. սպասաւորիլ) անապատական մարմնով. Ոսի. յհ. Է. 40: *Ի սերովբէից ընծայաբերեալ (յն. սպասաւորեալ) և փառաբանեալ. կՒսրղ. գինչ:

Ընծաձաբերութիւն. գ. Δωροφορία. Munerum oblatio. Բերումն և մատուցումն ընծայից. Նուէրք և սպասք. *Ընծայաբերութեանց գոհութեանն. Խոր. Վրէվ: *Մոգուցն ընծայաբերութիւնք, կամ ընծայաբերութեանց. Ը. Խղ: Իգն: *Փրկանք է պատարագս, և ՚ի նոցանէ պահանջէ իւր զընծայաբերսն. ԼՔ. պփք: *Ոչ առանց ընծայաբերաց և պատարագաց ՚ի նմանէ մնացեալ. Մագ. Իէ: *Ջայլ և ս ընծայաբերութեանց հոգւեպէս և ըստ մարմնոյ. Ճ. ժ: *Մեծացիր երուսաղէմ, ոչ բազում ընծայաբերուէ եկեալ, այլ ՚ի վերոյ յաւետնակի փառաց երևեալ. Գնդ. (գուցէ որպէս սպասահարկութեան)

Ընծաձական, ի, ից. ա. Ընծայեալ. նուիրական. *Խոյատացեալք ընդ ընծայական ընորհագրուածս բացատրուէ զուարճանոյն. Թեոդոր. կԼ:

Ընծաձական գիր, բուդք. Συστατικός, ὸν. Commendatitius, um. որ և բուդք ընծաձութեան. վկայական գիր՝ գովելի ընծայեցուցիչ անձին, որում տուեալ լինի, զի ընդունելի լիցի տեղացդ. *Եթէ գոք ՚ի ժառանգաւորաց որոշեալ երթիցէ յայլ քաղաք, և ընկալցին առանց ընծայական գրոց, որոշեցին: Ընծայական թուղթ են. կանն: *Ընձայական թղթով չըՀչեին. Մխ. փ:

Ընծաձաձութիւն, ուղի, ից. ա. Մատուցօղ ընծայից. կամ միկնորդ և գործ ընծայելոյ. *Ջհաւատուէթ ձերոյ ընծայամատոյց. Երէ. ը: *Ջօնարան ընծայամատոյց գառինն անմահի խաչ ամենազօր. Նար. կա:

Ընծաձանամ. ացայ. է. Ընծայել. մատակարարիլ. առաջի դնել. *Ցիծեղէն դրոց նմա վարդապետուէթ ընծայանայր. Եփիփ:

Ընծաձատամ, ի, ից. ա. Տարօղ ընծայից. ընծայաբեր. ընծայ փաչէզ կամ փանէչէզ. *Ինքն անցանէ ՚ի պարսս՝ ընծայատար գարեհի. Խոր. Է. 45:

Ընծաձատամ Լինել. } Ընծայս տա-
Ընծաձատամել. } նել մատուցանել. ընծայաբերել. *Ջի ամենեքին օժանդեր ընծայատար լիցին մեծի Հարսանեացն. Ագաթ: *Ենդ և յընծայատարելոյ և առ թագաւորն երևեալոգոյն. Պէփ:

Ընծաձատու. } ա. Տուօղ զընծայս.
Ընծաձատուր. } և. Ընծայ տուեալն. Հրիատուր. *Ամենայն եկեղեցեաց ընծայատու լեցի. Ոբէել: *Ընծայատուրք (կամ ընծայատուք) չնուիրագործգիք կամաց անբասին. Նար. ատատ: *Ընձայատուր պարգեաց արժանի լինել. Ճ. Ա: *Ալքատ էր մեր բնուելիս, և չունէր ինչ, զի ընծայատուր ՀՀ լիցի. Խոր. պփք:

Ընծաձարան, ի, ից. գ. Սեղան ընծայից. մատուցարան. որպէս խորան պատարագի. և որպէս փոքրիկ սեղան առանձին ՚ի պէտս պատրաստութեան. *Ի ժամէս յայսմանէ որբեցաւ ընծայարանս այս. Վբփ հդ. ծԸ: *Ջտէրունի մարմնոյն զոհարանն. . . և զընծայարան՝ սեղան տէրունի հացին. ԼՔ. պփք: *Ջինչ էր արգելեք պատարագիդ կամ սեղան ընծայարան. Նար. Խ:

Ընծաձաւոր, ի, աց. ա. Ընծայաբեր. որ ունի ընծայ մատուցանելի. *Ի լանջս առեալ մատուցանէ զպատարագն. քանզի այն առանձին կերպարանք են ընծայատրացն. Սեբեր. Ճ: *Մատուցանէն ընծայս իշխանացն, յորոց ընկալեալ մանն ինչ նախարարացն՝ ըստ կամի պարգեւեն և նոցա ՚ի յիւրաքանչ բերդին՝ ըստ առաւել լաւագս բաւականի ընծայատրացն. փարպ:

Ընծաձեր կամ Ընձաձեր. Տ. Ընծաձաբեր. *Են ինչ՝ որ սպասաւորականք են, և ընծայքերք. Նիսս. բն:

Ընծաձերութիւն կի Ընձաձերութիւն. Տ. Ընծաձաբերութիւն. *Ոչ երբեք նուազեցուցաներ զհոգևորացն ընծայերութիւն. Ճ. Ա: *Ոչ ՚ի բաց մերժեալ զսակաւ ընծաձերութիւնս. Ոսի. նսս: (տպ. գուցեաւ ընծաձերութիւն):

Ընծաձեմ կամ Ընձաձեմ, եցի. ն.

Προσφέρω, καρπόω. Offero. Ընծայ մատուցանել. ընձեռել ընձեռայս, այսինքն ի ձեռանէ տալ տուրս և նուէրս. նուիրել. պատարագել. և գալաքեր լինել ած. տալ երախայրիս. հեթինէ էնդէթ, սոնմագ. *Ոչ ընծայեցի ի նոցանէ պղծոյն. Օր. ին. 14: *Որ ածասերն է, ընծայօղ է՝ որպէս ասէրն. փիլ. լին. ա. 62: *Ցուցանեմ, և ոչ ընծայեմ: Ի սպաս պաշտամանն քեզ ընծայեցից: Ընծայեսկ քումդ եկեղեցեաց զայս նուէր բարեաց՝ բանից ցանկալեաց. Նար:

Ընծանել. Προφέρομαι, ἀνάγω. Profero, refero. παρέχω, adhibeo, praesto. ἔναντι ևն. ante ևն. Ցառաջ բերել. մատուցանել. վերադրել. յանդիման առնել, էր. լինել. *Ցովսէփ ընծայեցաւ առաջի փարաւոնի. Ծն. խա. 46: *Կասուրեցեր զփափաքումն ընծայելոյ քո ի տաճարին: Որ ընծայես զարարածս բարձրելոյ քումմ հօր: Որ ընծայեցես զմեզ ի կենդանդ յաւիտենից. Շար: *Խաչի կամաւ ընծայեաց: Աձման հասակի զնոյն ընծայեցեր: Ցայտս մաքուրս՝ հերս ընծայես (իբր ընձիւղել): Ի մարմնոյս անօրինելոյ ընծային պատուղք դառնութեան: Աչեաց ընծայեաց զվէրստին լոյս (ետ, շնորհեաց): Ընծայեալ մարմնոյս զմրաշարս գիծ (գրեալ, հաստրեալ) ևն. Նար: *Ընծայի ի նմա խորհուրդ լուսաստեղ. սակ խոստովանութեան. այսինքն ի վեր երևի. Սարգ. է. պ. ա: *Ցայտնագոյն ընծայի անդաստին ի դաստատորացն գլուխ. Եսա. իբ. ա:

Ընծանել. որպէս Ընծայիւք պատուել. *Առատ պատարագք ընծայեալ զնա. Ց4. լե:

Ընծանիլ, որպէս Ընծայս ընդունել կամ ընծայիւք պատուիլ. * Ընծայեալ ի բազմաց արքայից. Մագ. իէ: *Ի մոգուցն այսօր ընծայեցար. Շար: Իակ անդ. *Աչսօր չայրինընծայեցար փրկիչ, և ի մոգուցն երկրը պագեցար. կամ Աչսօր չայրին ընծայեցաւ քո որդին ած... ի կրկին միտս բերի, որպէս Ընծայս ընդունել. և որպէս ի լոյս ընծայիլ այսինքն ծնանիլ:

Ընծայեցուցանեմ, ցուցի. ն. Ընծայել, ըստ ամենայն առման. *Զայս կընդրուկ ընծայեցուցանեմք: Ըստնչ ընծայեցուք: կենաց նորոգման ընծայեցուսցեն: Գոգոյն արքահասու ընծայեցուցանել: Ընծայեցուցանես՝ ի քեզ բազմելոյդ մաքուր օրհնութեան, ևն. Նար: *Աչ իմն միտս մեզ ընծայեցուցանէ. Սրգ. ա. պ. է: *Չառ ի նոցանէ վկայուհիան ընծայեցուցանել: Մի ըստ միոջէ մեկնութեի ընծայեցուցանէ. Եսա. իբ. ա: *Սովոր իակ են բանք կենարարին ի նմա նեացն զնմանիսն ընծայեցուցանել. Սէ. բէր. է:

Ընծանեցուցանել. Συνίστημι. Commendo. Գովելի ընծայել վկայութեամբ. յառաջ մատուցանել իբրև ընդունելի. յանձնել գովութեի. բամբլամագ, հալալէ էնդէ. * Սկսանիլք այսուհետև վերստին զանձինս ընծայեցուցանել: Զի ոչ եթէ որ զանձն իւր ընծայեցուցանէ, նա է ընտրեալ, այլ զոր տէրն ընծայեցուցանէ. է. Կոր. գ. ւ: ծ. 18:

Դուն ուրեք իբր անցողական, այսինքն Առնել՝ զի այլ զբ ընծայեսցէ ինչ ինքեան. *Ծառայեցոյց (սաստնայ) զմարդին՝ իւր պաշտօնեայս առնելով և ինքեան՝ զպարտս պաշտաշաճ պատիւն ած՝ ընծայեցուցանել. լով. Սրգ. է. պ. գ: (Իայց լինի և իմանալ որպէս վերագրել, կամ սեպհականել:)

Ընծանեցուիչ. ա. Որ ընծայեցուցանէ, կամ պատճառ լինի՝ իբր ընձիւղիչ. *Աւետրդ ստացուածք՝ ժառնայն վաստ Թարի առիթք, և ընծայեցուիչք մեկայց. Փիլ. լին. է. 172:

Ընծանիչ. ա. Որ ընծայէ. մատուցօղ. նուիրիչ. *Ընծայիչք յեի քովի. Ճ. Ա:

Ընծանութիւն. գ. Προσαγωγή. Accessus. πάρεξις, exhibitio. ἀπόδειξις, ἔλεγχος, argumentum. Մատուցանելն, և մատուցելն. տուչութեի. յանդիման կացուցումն. յուցակութեի. ապացոյց. *Որով և զընծայութեին ընկալաք հաւատովք ի շնորհս յայտոսիկ. Հա. է. 2: *Աս նորա անքննութեին՝ ընծայութեի անգիտութեան մատուցանելի է. Եփես: *Պիտոյ էր նչանացդ ընծայութեի, զի զգանան նչանաւքն հաստատուիցէ. Շ. Ղկ: *Չեհասս ի քաղաք ընկալչին իւրոյ. Մաթէ: *Ոչ ի չեցդ զընկալուչ աք հոգին, որ լուսաւորեաց զնս (աւազանեն). Եփես:

Ընկանուհ. Μνηστήρ. Sponsus. և μեμνηστευμένη, sponsa, desponsata. Խօսնայր. փեսայ, որ ունի ընդունել զկարան. ասի և զկարանէ՝ որպէս ընդունելի. Եսաւ. լա, Երեմ. *Զկոյսն՝ յորմէ ծնաս, և զընկալուչն՝ որում զկոյսն էր խօսեալ: Կին սատ զնօսեալն կոչի, որպէս և փեսայս յաւաչ քան զամուսնութեին սովոր են կոչել գերը զընկալուչս. Ոսի. է. Ե. Ղ. ա. 4: Որպէս և վանն հաւանացուսց գրի. * Ան. դէն յիւրաքանչիւր սան պահել զնօսեալն ընկալուչս. Ոսի. Ղ. ա. 4:

Ընկանուհ. որպէս Ընդունելի. արժան, ընդունելութեի. *Վայելուչք ի տգեղացդ, և ընկալուչք յանպիտացդ. Նար. Ծբ:

Ընկանի. Ընկենալ. Իբր Անկանիլ. ընկնալ. Πίπτω, ἐνπίπτω. Cado, incido. * ի խոնաւագոյն մասունս մտուիցն և ի կակղագոյնն ընկանելով. Գլաս. գիմ: * Գլորեալքն՝ ընկեալ ի մոլորութեին. Ոսի. է:

Ընկապճիլ. Կապիլ կաչկանդիլ. պըրկիլ. *Պաշարեալք, ընկապճեալք... յերկիր անկեալք՝ անբարբառ կային. Բ.ոսպ. գ. 3:

Ընկենուիմ, կեցի, կեց կամ կեաց, կեա. ն. Ῥίπτω, ῥιπτέω, ἀπορρίπτω, ἐκῥίπτω, ἐκβαλλω, καταβαλλω. Jacto, dejicio, projicio, abjicio, ևն. որ և գրի Ընգենուիլ, նովին հնչմամբ. որպէս ներգործականն Անկանուցս. Արկանել ի վայր, և ի բաց. ֆգել՝ նետել՝ դոսս կամ էբնէն կամ պաս կամ ձգել տէ. պրագմագ, ասմագ. սալմագ. *Ընկեց զմանուկն ի ներքոյ միոյ եղևնի ծառոյ: Ընկեցին զնա ի գուբ: Ի գէտ ընկեսջիք: Ընկեա զգա ի գետին. և ընկեց զնա ի գետին, և եղև օձ: Ընկեցի զայն ի հուր Ընկեցաւ ի Ճանապարհի, կամ յանցս երուսաղէմ: Ընկեցի արտաքոյ գրանն: Զիւրաքանչիւրս զենս առ սուս պատերազմոցսն ընկենուին: Ընկեցին զնոսա առ ոտս նորա: Ցեսուսա կոզմանէ ընկեցին խարիսխս յորս: Ընկեացուք ի մէնջ զուծ նոցա: Ընկեա՛ ի տէր զհոգս քո. ևն: *Ընկենլով՝ ի թագաւորութեէ հրեից զհիւրկանոս: Ընկեցաւ ի պատուոյն. Զքազաւան ընկենոյր ի թշնամեացն, ևն. Խոր: * Ի վերայ միմեանց ընկենուին զյանցանսն իւրեանց: Մերժեալ ընկեցաւ լեցի յերկիր նզովից. Եփե. ծն: *Դու հաւիսիմ ըստ անուան քումմ արդարև ընկեցեալ եղեր... ի մանուանէ ի կեանս. Ագթ. ի չն. ոխէդ, ոխեմանեի: *Ընկեաց... ատեպ յայլ գիրս:

Ընկեր, ի, ից. գրի և Ընգեր. գ. Ἑταῖρος, ἕτερος. Socius, alter. πλησίος, proximus. Զուգական. հաւասարակից. գործակից. մերձաւոր. սրտակից. բարեկամ.

զուլող. կցորդ. բաժանորդ. համախոհ. և համանման ինչ. նոյնաչ, այսպիսի, եւ, նաբ, նաբան. օրինագ, գոհացաբ, ընկերի, փոխ. *Մի լինիր ընկեր առն բարկացողի: Այր գիւղաւ զերծեա ընկերիւ. Մի ցանկանար տան ընկերի քո: Ընդէր հարկանես զընկերդ: Եղբայր եղէ համբարուսայ, և ընկեր ջայլեմանց: Ես եմ, և չէք դք իմ ընկեր: Ընկեր, զիարդ մտեր այսր. և՜ն: * Զընկերայ նոցին աւանդոյն. Խոր. Ք. 60: * Եւ զի ասացցնա՝ Թէ լոյծ զկօշիկս քո, այս ընկեր է այնր՝ որ զուսեր ցոյց նմա: Գիրք՝ ընկեր է ձայնին. Եփր. Եւ. Ն հոմաբ: * Արուսեակն (արեգան)... Լծակցութիւք ընկերին իւրոյ լուսնոյ. Նար. ատատ: *Ա յս բարբառ այնմ բարբառոյ ընկեր է. Սեբեր. Ք: * Զէ գրեալ ի սմա (ի սմին Թղթի), որպես և յայլ ընկերս իւր. և ոչ ինքն իսկ տիպք կերպարանաց սորին Թղթոյ նման ինչ է ընկերաց իւրոց. Եփր. եբր: *Վերատին ընգեղոյ չարեացն (այսինքն ապաշխարելոյ) ինքեանք իւրեանց խնդրուածովքն երկնեցին զձէզ գարձեալ. Ռատ. Ք. 14:

ԸՆԿԵՐ ԶԸՆԿԵՐ: Ես. ՟. 16: * Ընկեր զընկերէ. Ծն. ՟. 49: * Այր զընկեր. Ես. ծ. 5: Եր. ծՂ. 15: Թուոց. ծ. 4: *Այր ընդ ընկերի. Ես. ծԳ. 8. իբր Զմիմեանս. ի միմեանց. ցմիմեանս: *Իշղեցայ՝ զի ընկեր զընկերն պնգեալ է. կէ՛ս:

ԸՆԿԵՐԱԲԱՐ. ս. Իբրև ընկեր ընդ հաւասար ընկերի. * Ընկերաբար գայիր ի պայքար. Եզէկ. Ք:

ԸՆԿԵՐԱՐԱՆ. ա. Որ գաւէ զընկերն. գաւաճան. սպանօղ. * Շունք կատաղիք, օձրանեներք և ընկերագաւք. Տծ՟ակ:

ԸՆԿԵՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Էտաիրος. Socius. կցորդ լընկերութիւն. ընկեր. աբ. գաբաբ, Եօլաբ, եաբան. *Ակնարկելին ասէ ընկերակցացն՝ որոց ի միւս նաւն, գալ օգնել նոցա. Ոսկ. վ: * Ոմանց զընկերակցաց նուիրարարացն: Լուեալ գնամականին ընկերակցացն: Գան զամենայն ընկերաց կնոյս իւր. Փոբպ: *Հրաման առեալ ի սմ ընկերակցացն. Եզէկ. Ք: *Ընկերակիցք են մերոյ բնութեան. Եզէկ. գեզ: *Ամենեին չերդնուլն սուտ չերդնոյն ոչ եթէ ընդ գեմ ինչ է, այլ յոյժ ընկերակից. Եփիփ: *Արասցես զիս ընկերակից անմահիցն. Զօրծ. իբ: *Ո վ ընկերակից սիրելի. Գաբաբ. օրինծ: *Վայ ինձ եղբայր իմ և ընկերակից իմ (իբր վաճառակից). Ոսկեբ:

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒՄ, եցայ. յ. Ընկերակից լինել. կցորդիլ. հաւասարիլ. * Եթէ ընդ մարին չլինին և ընկերակցին գործովք, նոյնպէս լինին և նոքա. Բրս. Տրէ:

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընկերութեան. կցորդութեան. միաբանութեան. Եօլաբ, օրնագբեգ. *Նոյնկ միայնակեաց յընկերակցութեան զբարսն վերսին ձուլել. Եաագբ. ծէ: * Թարգմանեալ քեզբոն ի ընդորդութեան և կամ ընկերակցուն կանանց. Փիւ. լին: *Ընձայես ի վերայ ընկերակցութեան չարեացդ, որ դիւրին է հատանել. Բրս. Տրէ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՏՑԴ. տից. ա. } Δῆμος,
ԸՆԿԵՐԱՀԱՏՑԻՔ. տեաց. } δῆμοι, δημοκρατία. Plebs, imperium populare. Միաբան բազմութիւն. ռամկապետութիւն. որ և ԸՆԿԵՐԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. *Իսկ միաւորն բազմամբոխ բանակի ընկերահաւաքից հաւաստացաւ վերակացութիւնն. զմովսէսէ աւետմ: Նա և՝ ի թագաւորութիւնէ և յընկերահաւաքից զօրաւորութեանց զօրավարութիւնէ զբազումն կարգեմ ցուցանել կորուսեալս. Ոսկ. էիվպ. ծէ:

ԸՆԿԵՐԱՀԵՂԱՍՏ. ա. Հեղձուցիչ՝ խեղդիչ ընկերին, ի նեղ արկանելով. *Ասքաս են ծառայք չարք՝ ընկերահեղձուցք. Մծէ. ծէ:

ԸՆԿԵՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Տ. ԸՆԿԵՐԱՆ. 8ԻՀ. *Եւ որք գանն օրըստորէ, ընկերանան առաքինոցն. Վրդ. ոդ:

ԸՆԿԵՐԱՍԷՐ. սիրի, բաց. ա. Φιλέταιρος, φιλοπολίτης. Sodalium vel civium amans. Սիրօղ զընկերն. ի զբայրասէր. *Այր ընկերասէր. Է. Ա. ծԷ. 37: *Անձնասէրն ընկերասէր ոչ լինի. Ագաբ: *Զէ հնար ընկերասիրին զկամս անձին իւրոյ կատարել. Մանդ. ծէ: *Սիրել զընկերասէրս. Փոբպ:

ԸՆԿԵՐԱՏԵԱՑ, տեսի, ցայ. ա. Ասեցօղ ընկերին. Մաբ:

ԸՆԿԵՐԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Ընծող զընկեր համախոհ. զուլող. ընկերչակօղ. *Խառնաբեցացն և ընկերաւորացն. Լմէ. ոդ:

ԸՆԿԵՐԵՄ, եցի. լ. Օգնել իբր ընկեր. գործակից, կամ պաշտպան լինել. (որպէս դնի՝ ի յն.) Եօթբմ կինէ. *Աճ յօգնել ինձ փութեմ՝ Օգնական ընկերելի է նոցա. Սղ. իճ. 2: Ձծէ. 10: *Գործ նմա զաստուածեալ զընկերել մարզպանին. Խոր. Ք. 65:

ԸՆԿԵՐԻՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Δημοκρατία, δημοκράτεια. Democratia, imperium populare. որ և ԸՆԿԵՐԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Միաբանութեամբ ռամկի յաւուրս անիշխանութեան. ռամկապետութեան. ժողովրդական իշխանութեան. *Դնէ յետ սամիտոնի զընկերհաշտութեան ամն ին: Ի սիկիղիա ընկերհաշտութեի կալան: Ամենայնց զընկերհաշտութեին ի ձեռս եւս: Մակեդոնացւոց Թագաւորեաց սուտ փիլիպպոսն ամ մի, հանդերձ ընկերհաշտութեաբն ամբ ԺԹ. եւ. փ. ա. և ԻԷ:

Մերթ իբր Արիստոկրատիա. Aristocratia. Ազնուասիեսութեան. *Յորժամ յընկերհաշտութեէն էին, և ընդ Թագաւորօք, և ընդ նուազ իշխանաւք. Ոսկ. ծ. ա. 4:

ԸՆԿԵՐՃԱԿԵՄ, եցի. ն. լ. Ընկերուիմ հաստատուիմ իբր սակիս, սակարկութեամբ, հանգանակաւ, համաձայնութեամբ. (յն. այլ ազգ.) *Արարին զովսլս, և ընկերչակեցին (կամ ընկերաշակեցին) առ ի բարկացուցանելոյ զտէր, և պաշտեցին զկուռս. Ք. ԼԳ. ծԷ. 11:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Էտաիրία. Societas, amicitia. Միաբանութեի ընկերաց. բարեկամութեի. Եօթաչէգ, օրնագբեգ, փոխ. լոգ. * Տեսանելով զսիրելին՝ ասացես, ուան ընկերութեէ՝ անիրաւ գործես: Եթէ զայս լուիցէ, բազում խնդալ (այսինքն ճաս էաբով) ասացեալ ընկերութեէն կարծեցեալ՝ ի բաց վազեսցէ. Փիւ. ծ. էաս:

ԸՆԿԵՐՍԻՐԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի ի սէր ընկերին. եղբայրասիրական. *Առաջինն (պատուիրան) է ճշմարիտն, և յետնոյն ընկերսիրականն. Լծ. ՟ծաբ:

ԸՆԿԵՐՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր ընկերաց. եղբայրսիրութեի. գեղեցիկ ճահագործ. Ռիւ. *Ամենայն ընկերսիրութեի պատուական է առ ճշմարիտն անգր. Ագաբ: *Նախ ասէ սիրութեին է, և ընկերսիրութեին, և ապա այլն ըստ կարգի. Եբպ. Տաբ: * Ցընկերսիրութեին սերտեալք էին. Վրդ. կդ. ծԷ:

ԸՆԿԵՑԿ. ա. Ընկերացեալ. արհամարհ, խոտան. անպիտան. անարգ. չնչին. Եչեաբ յգաճ, յայ յգեչբ. *Գոտան ընկերցիկք յերեսացն ես. Փոբպ: *Ընդ ընկերցիկան և արհամարհեալս. Նար. կ: * Քահանայք էին և փարիսեցիք, ասէ, և ոչ էին լուկ մարդիկ նուաստ և ընկեցիկ». յն. τύχων, վայրապար. պայազբ, Ռեվէեւի. Ոսկ. յհ. ՟. 39:

ԸՆԿԵՑԻԿ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ἐκβολὴν ποιέω, ἐκτίθημι. Jactum facio, abjicio. Ընկենուլ. արկանել. և Անկանիլ. յգէչ, նեգէ, Ե յգաօիւ, իւինաչ. Ռեբգ կնկէ՝ օլ. Ամագ. * Առնել ընկեցիկ զմանկունս նոցա: Զկարասին ընկեցիկ առնէին. Գծ. է. 19: իէ. 18: *Ընկեցիկ զբերանոն առնեն. Ոսկ. Տ. Ք. 3: *Ընդ միոյ մանկան ընկեցիկ եղեալ. Իմ. ծէ. 5: *Թափառեալ ի յերեսին տեղիս իցէ ընկեցիկ եղեալ. Նիսս. իագբ: * Ընկեցիկ եղէն յերկրէն, զի մի զերեսայս խոտաբեցուցանիցն. Երբ. Տաբ:

ԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ, կամ ԱՐՏԱՔՍԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ընկեցումն. Ոսկ. էիփբ:

ԸՆԿԵՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ἐκβολή. Jactus, abjectio. Ընկենուլն, և ընկեցեալ լինելն. *Զօրէն անպիտան անօթոյ ընկեցումն՝ զիմ զմարմինս ձգեալ (ի ծով). Փիւ. յոէբ:

ԸՆԿԵՑՈՒՑԻՉ. ա. գ. Ῥήκτης. Rhecta, ruptor, effractor; terrae motus, quo hiatus fiunt. Իբր Ընկեցօղ. որ սայ անկանիլ. Ազգ սատանոյ (Թէ երկրի, որ պատուաստ առնելով գետնոյ՝ ի ներքս ընկենու զորս ի վերայ կային չէնք և մարդիկ. *Ի չարժմանցն, որ բացմունք բանան, և բրեն զերկիր, ընկեցուցիչք անուանին. Ա բէսոփ. Ֆ:

ԸՆԿԻՃԵԱԼ, ԿԱԼ. Հակառակ կալ իրրև խոչ. (որպէս Թ. Ենէն՝ այսինքն ուգեւ ընտ.) իսկ վարգան իմանայ՝ Նեղել. (որպէս Թ. Ինձինէ. լտ. անյօ. բայ յն. և եբր. և լտ. ւէն, ուսին, ընդգեմ կալ.) *Կայր նմա ընկիճեալ ի Ճանապարհին: Դու ինձ ընկիճեալ կայցես ի Ճանապարհին. Թոոց. իէ. 23. 31. 34. (այլ ձ. ընդկիճեալ, կամ ընկճեալ, կամ ընդճեալ.) Տէս և ԸՆԿՃԵԼ:

Եւ որպէս ի գուճս իշանել. կորանալ. *Ի ծունր ընկիճեալ կային, և խոնարհեցուցեալ գեալ զգլուխս. Ոսկ. ՟էն:

ԸՆԿԻՆՈՒՄ. ընկլեց. ընկլայ. ընկլայլայց. լեի.
ԸՆԿԼՈՒԶԱՆԵՄ. զի. լոյզ կամ լոյց. Κατα ποντίζω, καταδύνω. Demergo, submergo, mergo. (յն. լտ. ինկ՟ոիօ.) որպէս Թէ Ընդկանեալ, և Ընկղմել. իբր կլանելով ի վայր սուզանել. Հեղձուցանել ի ջուրս. իոլ պալ, վոր վալէ խոչէ. Եոաբ. ոագ, պաբբոաբ. ոտ իւինաբ պզոյագ, պիպ. նչ ենպիրցե՝ ենգե. * Մի ընկլցեն զնա պտոյտք ջուրց: Ամենայն իմաստուն նոցա ընկլաւ: Ընկլան յանդունդս իբրև զվէմ: Աչք իմ ընկլան: Ընկլաւ մահ յաղթութիւն քո: Ընկլո տեր: Ընկլուզաք զնա: Ընկլուզեր զնա ի ծով կարմիր: Ածին զնոսա, ընկլուզին ի ծով: Ընկղզիլ (կամ ընկլոյզ) տէր յանիծեալ զամենայն գեղ յակովբայ, և՜ն: *Ի նոյն ընկլուզաւ, զոր և գործեաց. Ցհ. իէ: *Ընկլայ աստակապէս: Ընկլան, կորացան, և խապաս սուզան: Ի կենցաղս ծովս մեղանչաց ալեաց ընկլուզայ: Անկեալ ընկլուզեալ ի տիեզերատարածն ծովու. և՜ն. Նոբ: *Խնամատուիմին ընկլուզանի. Լմէ. ոդ: * Զդաշինք մեղաք ընկլայ ի խորս չարեաց. Եփր. Խոսով:

ԸՆԿԼՈՒԶՈՒՄ. ա. Կլանօղ. ընկղմիչ. *Ապրեցաւ կլանկլուզիչ չրջանաց... (որ և) ընկղմիչ չրջնաք. Լմէ. ոդ:

ԸՆԿԼՈՒԶՈՒՄՆ, զման. } Կլանելն,
ԸՆԿԼՈՒՄՆ, կլման. գ. } իբր. ընկղմումն ի խորս. *Սիրեցեր զամենայն բանս ընկլուզման, որ ծանրացուցանեն և ընկղմ-

մեն. կիսդ. ի֊գ։ *Ընկղումն աստ զայն ա֊ սէ (Յօբ. ը. 18) զոր ասաց եսայի, եկուր մահ յալեհուրէք. վասն զի ընկղումին՝ որով զադամն եկուր, զնա եկուր. խոյս։

ԸՆԿՂՄԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆԿՂՄՈՒ֊ ԹԻՒՆ. *Սասանուլթիք, և բազում ընկղմ֊ լուլթիք. ճ. ի֊։ Ե փարպ։ *Նաւաքեե֊ կեալք՝ ընկղմուլթէ սաստկեցան. ճ. Ա։ *Ընկղմուլթիք-պաշարեցին զքեզ. Մագն։

ԸՆԿՂՄԵՄ, եցի. Ն. Καταποντίζω, βυθίζω, καταπίνω, καταδύνω, βαπτίζω, ևն. Demergo, submergo, mergo in profundum, ևն. որպէս լեզ Ընդկլանել. որ և ԸՆԿԼՈՒԶՈՒՆԵԼ. ԸՆԿԼՈՒՈՒԼ. Յուզանել. խորասոյզ առնել. ծածկել ընդ ջրով. մոե֊ ծանել և մոանալ կամ լքանել ՚ի խորս՝ ի֊ ւոք կամ նմանուլթէ. պաՒերմագ, փալբբ֊ ծագ. կր. պաՒծագ, փալծագ. *Ընկղմեաց զզ֊ փարաւոնն և զզօրս իւր ՚ի ծով կարմիր։ Շրջանք ընկղմեցին զնս։ Ընկղմեցան՝ի ծով կարմիր։ Ընկղմիցի ՚ի խորս ծովոս. Ընկըղ֊ մեցան ոյզ կապար ՚ի ջուրս սաստիկս։ Այս֊ պէս ընկղմեսցի բաբելոն։ Լցան երկոքին նաւքն՝ մինչև մերձ յընկղմիլ նոցա. ևն։ *Ի սաստիկ պատահմանէ ջուրցն ընկղմին նաւք ոչ սակաւք. խոչ. է. 7։ *Զ֊ինչ մե֊ ղաւ երեմիա, զի ընկղմեցաւ ՚ի գուբ տղմոյն. եէր. ծն։

Նմանուլթիք ձևանան պէսպէս ոճք՝ յա֊ մենայն լեզուս. *Ընդէր ընկղմես զժառան֊ գուլի աեառն. . . Քաւ լիցի, թէ ընկղմ֊ ցից և ապականեցից. է. Ի֊գ. է. 19. 20։ *Բանիք րերանոյ խմաստնոյ շնորհք և չըր֊ լթուլիք անմոռ ընկղմեն զնս. ժողգ. ի֊ 12. (այսինքն ընկղնուն, կամ վատնեն ՚ի կո֊ րուստս։) *Ընկղմեն զմարդիկ ՚ի սատակումն և ՚ի կորուստ. ա֊ փխ. ը. 9։ *Անօրէնու֊ լթիւ գեռ ընկղմէր զնս։ Ընկղմեցան վասն գինւոյ. ես. ի֊. 4։ իը. 7։ *Ընկղմեսցէ զմեզս մեր. Մի֊. է. 19։ *Զի մի յառա֊ ւել տրամուլթէն ընկղմեցի այնպիսին. ը. ի֊ը. է. 7։ *Ընկղմեալ ՚ի քնոյ անտի. Գծ. է. 9։ *Յանմխիթար սուգ ընկղմեալ լի֊ ներ։ Ի նախանձ ընկղմեալ ընդ անեղբայն։ Յանհնարին տրտմուլթի ընկղմեալք խոս֊ վեին. փարպ։ *Ընկղմեցաւ անունն այ ՚ի մէջ անուանց բազում ածոց, և ոչ սուրբք գտաներ. եզնիկ։ *Ընկղմեալ ՚ի քոյդ գը֊ լթուլթեց։ Ընկղմեցաւ ՚ի քոյդ լոյս։ Ընկըղ֊ մեալ զմայլէալ։ Նիրհմամբ ընկղմեցեր։ Զքնաւն ընկղմէ գիշատակ։ Ընկղմեցաւ յանսպասելն անօար էուլին. Նար։ *Լուսա֊ ւորս մեծամեծս ասէ, զի ՚ի մեծուլթի նո֊ ցա ընկղմեցաւ աւազինն (լոյս ամփոփեալ). եէր. ծն։

ԸՆԿՂՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նայն ընդ վ. *Հայեաց, սրպէս լուցաս, որ ոչ ընկղմեցուցանես (այսինքն զնս մի ընկղմես֊ ցես) զկուրն քո ՚ի ծովուն. Մագն։ *Երկիցս ընկղմեցուցանէին զնա ՚ի ջուրն (սկրտուէլ). ճ. ի֊։ *Զմիտան ՚ի խոնարհուլթի ընկղմե֊ ցուցանէր. վ. ի֊ հդ. է֊։ * Յանդուցանդս ծո֊ վու ածոյին խորոյն ընկղմեցուցանէ. Սահակն։

ԸՆԿՂՄԻԶ. ա. Որ ընկղմէ. ընկըղմիչ. *Ո՛չ ես ընկղմիչ, այլ վերածիչ։ Փախուս֊ չիչ աթոից, ընկղմիչ գայթակղութեանց. Նար. յ֊. յ֊։

գ. Καταποντιστής. Pirata. Հէն ծովու֊ *Ջաւազակս, և ե երլուէք՝ զի և զընկղմիչս. Փիլ. բագն։

ԸՆԿՂՄՈՒԹԻՒՆ. } Κατάδησις. Im-
ԸՆԿՂՄՈՒՄՆ. գ֊ } mersio. ἐπικλύσις, profluvium, ևն. որ և ԸՆԿՂՄԵԼՈՒԹԻՒՆ. Ընկղմելն, իլն. ողողումն. * Ի կիտոսն մեր հարուածական ընկղմութեան... անիշաս անգրկն ՚ի վեր հանելոյն. Փիլ. յ֊ա֊։ *Պա֊ հեա ՚ի գլորմանէ, յընկղմուէ. ճգ։ * Փըր֊ կեն զնաւս իւրեանց յընկղմութէ. վ. ի֊ հդ. ծ֊։ *Եւ ոչ ընկղմութի ինչ գնե, զի քան զընկղմութին մեծ էր. Ո֊։ ի֊։ *Ու֊ նիմ երիս ընկղմութի ըստ չերտիցն, որով մաքրեցից զոչխակեղն Ջրով. Աշոէ. Դ֊ր֊ * Մկրտեէ զնա քահանայապետն՝ երիցս ընկղմմամբ. Դիոն. Եկեղ։ * Տեսանէ ըզ֊ նաւն ալեկոծութէ յընկղմուն։ Ի ծովու ընկղմամբ։ Ի ծովածուփ կենցաղոյս ընկըղ֊ մանել. Լմբ. ծղ. իմ. սղ։ *Ընկղմումն տըրտ֊ մութեան. Պխ։ * Դիւականն ընկղմմամբ. ճ. ի֊։ *Յընդունիլ գիշական ուղեկից հոս֊ մանց վերամբարձեալ. Աստ. Եկեղ։

ԸՆԿՃԵՄ, կամ ԸՆԳՃԵՄ, եցի. Ն. Κατάγω, ὑποσκελίζω, ἰσ. ἡττάομαι, ήσσάο֊ μαι. Subigo, supplanto, convinco. կր. superor. Իբր ի գուշս իյուգանել. յօ֊ դըՒել. լօ֊փխ֊ոչ֊ի֊. այսինքն՝ նկուն առնել. ընդ ձեռամբ նուաճել. կռուան առնել. վա֊ նել. ճնշել. յալեհարել. փակը առնել, սըմբեցնել. պատճագ, փոքի՝ ՒեպՒեր ԸՆ֊ի֊, պակ ԸՆ֊ի֊. * Յրուեան զնոսա զորութէ֊ քով, և ընկճեա զնոսա. Ազ. ծ֊. 12։ *Որ վաղվաղ ընդդէմ բանից, նախ նա ընկճի. Առակ. ի֊. 18։ *Ի բարբառոյ սեառն ընկ֊ ճեսցին ասորեստանեայք՝ հարուածովքն զոր հարկանիցէ գնոսա. Ես. լ. 31։ *Ի ձեռն կնոջ զազամ ՚ի գրախուէն ընգճէր. Ո֊։ ՚ի հերետ։ *Որոգայթ որոտոյն զնիցն ընդճեաց. Համամ. առ։ *Եթէ տպատնաս, ընկճիմ։ Յամբարձումն գլխոյ՝ ընկճի։ Ընդ ընկճեալսն, և հաստատեալս ՚ի գուբն ինձ փորեալ ինքեանք ընկճեսցին. Նար։ *Ըստ արժանի պատժապարտուեսն ընգճեալ. Նա֊ նայ։ *Ըստ անհաստատ բոյս տանեբսին, որ խորշակաւ հարեալ ընկճին. Գր. փ. ԼՀ։

ԸՆԿՃԵԼ. որպէս Եմբոճիզω, ἐμποδίστα֊ τέω. Pedes implico, impedimento sum. Ընկճեալ կալ, արգել՝ խոչընդոտ լինել. *Վայ ե ինձ դուսարք իմ, ընկճեցեր զնս, խոչընդակն եղեր ինձ. Դպ. ծ֊. 35. ուր հաստատակ ընթերցուածք յունաց է, * Ոս֊ նարդեալ եղեր ինձ, և խոչ չակն իմ. բայց կայ և օրինակ չն. *Խռովելով խռովեցեր զնս». որպէս և երբ. է, *Ճնշեցուլ ճնշեցեր», ուստի հյ. ընկճեցեր զնս, ՚ի գէպ գայ կրկին ընթերցուածոց ևս. որպէս և ասէլն Նար. *Զնպատակն ՚ի չեռս ընկճեցեր»։

ԸՆԿՆԶԵՒՆԵԼ. կամ ԸՆԿՆԶԵՒ֊ ՆԵԼ. Ն. Ἀνατρέπω. Everto. Տասլալել. կործանել. Իրծել. փեՒՐմե֊. * Մինչչև ընկնձեեալ իցէ լարն արծաթոյն. կոլ. ծ֊։

ԸՆԿՈՂԻՆ. Տ. ԱՆԿՈՂՈՒ. * Ընկողինք նորա աեգք սրեալ։ Ի սենեկի ընկողնոց. Յօբ. խ֊. 21։ ֊։ Ի֊գ. ծ֊. 2. (յորս այլ օրինակք գրեն Ընկողին։)*Անկեալ կամ չա֊ րեօք ՚ի մահիճս ախտից ընկողնոց մերոց. Նար. ծ֊։ (ուր Անկանիլն յարմարեալ է ընդ Ընկողնոյ։)

ԸՆԿՈՂՄԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. որ և գրի ԸՆԿՈՂՄՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Κοι֊ μάω, κοιμίζω. In lecto colloco. կոլ. մանեցուցանել. հանգուցանել ՚ի մահիճս. տալածել յանկողնի. Ննջեցուցանել. պատ֊ ւեցնել եաւբրմագ. *Ընկողմանեցուցին զնա (զմեռեալն) ՚ի գահոյսն. ի֊. ի. ծ֊. 14։ *Ընկողմեսեցուցանել (մարց) զմանկունս. կանոն։ *Ընկողմեսեցոյց ՚ի մեռ֊ ր֊ ճ֊ գ։

ԸՆԿՈՂՄԱՆԻՄ, կամ } Κλίνομαι, κατακλί֊
ԸՆԿՈՂՄՆԻՄ, ԸՆԿՈՂՄԻՄ, } νομαι, ά֊
ԸՆԿՈՂՆԻՄ, եցայ. յ֊ }

գակեւμαι. Decumbo, reclinor, recumbo, jaceo. կողմանիլ. հանդչել. ՚ի մի կողմն անկանիլ. անկեալ գնիլ. ննջել յանկողնի. պառկիլ. եաՒծագ, եան ՒեՒծ։ *Ի հոգիս փրկեալցն հանգչի և ընկողմանի երկնատոր Թագաւորն. Նիսս. Երգ։ * Ոչ ընկողմանիս ընդ ոսկեճամճանչ ձեղուամբ. Բրս. Հայեաց։ *Ընկողմանիլն, կամ կալն, կամ նստելն. Աբիսա. առինչ։ * Կալ նստելով, կամ ընկողմանելով։ Խոնարհեալք և ընկողմա֊ նեալք ինքեանք։ Իակ իրրև ընկողմանեալ՝ ե֊ տես յանկարծ օրէն, ոչ յառնել իշխաց. փիլ։ * Եթէ ընկողմնեցայց. Նար. ա֊։ *Զքանամ ոչ ընկողմնեցաս։ Նասեալ ընկողմնեցաս։ Ընկողմնեցան (կամ ընկող֊ մեցան) գարձեալ ՚ի մահիճս։ Ընկողմնե֊ ցաս (կամ ընկողմեցաս), և պարզեաց ըզ֊ ձեռս. վ. ի֊ հդ։ *Մի ընկողնեսցի զգիչերն ամենայն ՚ի տեղի իւր ընկողնեսցի. կա֊ նան։ *Եթէ զնուրս ունիցի, Թերևս հպար֊ սանայցի. և ընկողնիցի ինչ. Ո֊։ ԵրՒ֊։ ֊։ այսինքն ընդողնիցի, անկեալ դնիցի յան֊ հոգս, կամ վատթարանայիցի. յն. յեղու֊ չըՒքիր։

ԸՆԿՈՂՄԱՆՈՒՄՆ. գ. Ընկողմանիլն. պառկիլն, պառկոածք, դՒրք. եաՒծմ. * Եւ ե ընկողմանումն, և կացուլթիւն, և նիստն՝ դրութիւնք ոմանք. Աբիսա. առինչ։ *Տե֊ սիլ գիմացն և ընկողմանումն մարմնոյն՝ մարդ ցուցանեն (զքն). Երզն. ՖգՒ։

ԸՆԿՈՂՄԱՆՈՒՄՆ. Ἀνάκλιτον. Recubitorium. Ցենարան գլխոյ յաեծուն, կամ Թիկանց ՚ի գահոյս. *Որն սիւն, և որն խա֊ րիսխ լինի, և միւսն առ ՚ի գլխոյն մասին, (որ) ընկողմանումն անուանի. Նիսս. Երգ։ որ և գրի գարձեալ անդ ԱՆԿՈՂՄԱՆՈՒՄՆ։

ԸՆԿՈՂՄՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ԸՆԿՈՂՄ֊ ՆԻԼ. Տ. ԸՆԿՂՄԱՆ։

ԸՆԿՈՂՆԱԿԻՑ կամ ԸՆԳՈՂՆԱԿԻՑ. Տ. ԱՆԿՈՂՆԱԿԻՑ. *Ցընդողնակցէ քումմէ պահեա զբանս. Ո֊։ ՚ի հերետ։

ԸՆԿՈՂՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Իբրու Անկողնա֊ կից կամ կուսակից լինել. հակամիաեալ. Ա֊ կին կոչէ պաՒէլ, այրէլ ըսալ։ * Ընկողնա֊ կից լինի վարդապետն յաշակերտին ախ֊ տըն. Լմբ. ծղ։

ԸՆԿՈՂՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ԸՆԳՈՂ֊ ՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ։

ԸՆԿՈՂՆԻՄ. Տ. ԸՆԿՈՂՄԱՆԻՄ։

ԸՆԿՈՂՋ, կամ ԸՆԳՈՂՋ, ուզի, ից կամ աց. և ուզոյ, ոց. գ. Κάρυον. Nux. Պտուղ ձուաձև կրկինապատեան՝ բայ ՚ի մաշկէն, իւղային, անուշ. այլ արտաքին կճ֊ ղին (որպէս և Թաղտնին Նոր) գառն յոյժ, որ և լինի սեաւ ներկ. ընկոյզ, ձեՒիլ, ձեՒա֊ գօղ. (վր. նիկոլ. լտ. նուքս. որ մերձի ՚ի ձայնս Նուշ. որպէս և երբր. լատէա, և ընկոյզ, և նուշ.) *Ռեսոին և մեղր... և բևեկն, և ընկոյզ. Ծն. խՒ. 11։ * Ծառ֊ կեաց ծաղիկ, և երևեցոյց ընկոյզ. Թուոց. ծ֊. 8. (ուր ոմանք նուշ իմանան։) * Ըն֊ կոյզն ամենևին իւղոյ պարապաուեՒք ար֊ ծարծեալ զձառագայթս Հրագի. ճՀ։ *Ընմանեցուցանէ ընկուզոյ. փիլ. Եւ. Ը֊. 76։

ԸՆԿՈՁԱ ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ. Տ. ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԿԱՂԱՆ. *Պողաքերեալ զարքայականն ըն֊ կոյզ. գոլով գաւազան քահանայական. Հ. իՒվի։

ԸՆԿՈՁԱ ՀՆԴԿԱՑ. լատ բԺշկարանի՝ մեկ֊ նի. *Հնդիկ ընկուզ, նարձիլ, նարկիլ», այլ է և Հնդոսկան ձեՒիլ։

ԸՆԿՈՒԶԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ պտուղ զընկոյզ. *Գաւազան ընկուզաբեր. Վահան. յոթաներորդէն։

ԸՆԿՈՒԶԱԶԱՐԴ. ա. Ἐκτετυπώμενος

χαρυέκως. Exsculptus in modum nucum. որ գրի և ԸՆԿՈՒԶԱԾԻ. Յօրինուած զարդու ՚ի ձև ընկուզի. *Երեք ակահանիւք ընկուզազարդք յօրինեալք ՚ի միում ստեղնն . . . և յաչտանակի անդ չորք սկահաձև ընկուզազարդք յարդարեալք. Եւ. ԻԹ. 33. 34: ՟Ր. 19. 20: (կայ և ձ. ընկուզաձև:)

ԸՆԿՈՒԶԻ, կամ ԸՆԳՈՒԶԻ, զ-ոյ, ջ-ից. գ. ա. Καρύα. Nux. καρύϊνος, nuceus. Ընկուզոյ ծառն՝ պատուականն ՚ի փայտս. և Որ ինչ է ՚ի փայտե ընկուզոյ. ընկզի ծառ, ընկզենի. ՃԵՎԻ կամ գօզ ալաճ. (երբ. լոզ, ևյօզ. և լաւէս, որ և նշենի.) *Ի պարտէզս ընգուզեացն իջի. ԵՐԳ. Ը. 10: *Գառաւան ընկուզի. ԾՆ. Լ. 37: ԵՐԷՄ. Ա. 11: *Ցառաջագոյն բոյս արձակէ ընկուզի, և յետոյ ծաղկէ: Ոչ եթէ ան գէտ եմ ընկուզոյդ անուան. ՓԻԼ. ԵԼ. Ի. 76: *Ըստ օրինակի ընկուզեաց. Վ.Յ.ՕՐ. Ե: *Գառազանն՝ նշանակ իրատու. ընգուզին՝ լուսաւորութ բանին. գառազան՝ խաչն, ընգուզի մկրատութին. ՄԽ. ԵՐԷՄ:

ԸՆԿՈՒԶՈՒՏ. ա. գ. Ուր են շատ ընկուզիք. իբր գրաստ ընկուզեաց. ՃԵՎԻՒՏ, ՃԵՎԻՒՏ: *Ի կողմն ամրեաց ՚ի ծառաստիս ընկուզուտ տեղիս. Խոր. պմ. հոխ: *Պարունակէ կուսաստանն զկոյսան, և ընկուզուտն զընկուզիս. ԵՐՂ. ոէր:

ԸՆԿՐԿԵՄ, եցի. Ն. ՚Αναποδίζω. Retrogo. ταπεινόω, subigo, ԱՆ. գրի և ԸՆԳՐԿՈՒ՝ նոսին հնչմամբ. Ընդ կրունկն նահանջել. յետս կասեցուցանել կամ ձըգել կամ դարձուցանել. շրջել և կորացուցանել ըստ կամ. նկուն առնել. ընկճել. Եթ թաւյընել թեռ ՚ի խոնարհը, ՚ի վեր, փոքը ասնել. ՀԷՐԻ ԷՒՀԻ, ԼՒՎԻՒՀԻ, ալ ԷՒՀԻ, ՆԵՆ ԷՒՀԻ. *Տէր ընկրկեաց ինձ զզօրագոյնն քան զիս. Դ.ԹԱԳ. Ի. 13. յն. խոնարհեցոյց: *Ծոեր հանդերձ կատարելոյին աւուրքք ընկրկեացին. ԵՐԵՄ. Ի. 11. յն. տապալեցան: *Եւ ընկրկեալ անհուն ՚ի գուբն. ՃՈՂ. ՃԻ. 6. յն. հոլովեալ: *Զ յիմար և զանխմաստ յայուժակտուղդ ընկրկեա, և գայմիր: Իբր ՚ի կատաւարէ ՚ի խորհրդոյն առաւել քայլափոխընկրկեալք՝ ընդ կրունկն դարձան. ՓԻԼ. ԼՒՒ: *Արիաւամ, և վատթարագոյնս ընկրկիմ: Ընկրկիկն չարութեանցն գունդք: Իբր երասանաւս ընկրկեալ: Տապալեցին ընկրկեցին. Նոր: *Անհնայն պատերազմունք ընդ ձեռամբ նորա ընկրկեցան. ՃՃ:

Մերթ չվոթի ընդ ձայնիս ԸՆԴԳՐԿՆԵ, որ և ԸՆԳՐԿԵ. *Որ երանութեի մարմնաւոր կարաց զկեանս յաւիտենական ընկրկել. Լմբ. ոպ:

ԸՆԿՐԿՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. Նոյն ընգ վ. *Ընկրկեցոյց զազգ մարգկան. Խոհ:

ԸՆԿՐԿԻՉ. ա. Որ ընկրկէ. կամ կամեցօղ ընկրկել. *Կեանքդ երագ շնդմամբ խուսափեալ ՚ի քէն, և դու բանութեի կամայ՝ նմին ընկրկիչ. Լմբ. պոէգ: *Լիցի (գրոչա) ծառը արժեօք յաղթող և ահարկու... մարտից ըմբիշո և ընկրկիչ. Մ.Ա. Ը.Ա.Կ:

ԸՆԶԱՅ. ԸՆԶԱՅԵԼ. Տ. ԸՆԴԱՑ, ԱՆ:

ԸՆԶԵՆԻ, նւոյ. գ. Մորթի ընձու. և Զգեստ ՚ի մորթոյ անտի: Կանձ:

ԸՆԶԵՌԱՅՔ. գ. Յորմէ Ընձայ, Ընծայ. Տուրք ՚ի ձեռանէ. Նուէր. և Պարգև. Բոլի յԵ.Ա.Ք. ՓԵՎԵՒ, ՊՈՒԼԻ. իտ. Mancia, buona mano. *Ստացուածք կայսուն... և տուրք՝ ընձեռայք, որոյ վաքն (այսինքն վարսին) առժամանակեայք են. Փիլ. ԼԻՒ. Ր. 148: *Ածայինքն ամենայն՝ պարգևք են և տուրք և ընձեռայք. տագ. ընծայք. Խոր:

ԸՆԶԵՌԵՄ, եցի. Ն. ՚Εγχειρίζω, παραδίδωμαι. Trado. որ և ԸՆԴԶԵՌԵՄ. Ձեռն ՚ի ձեռանէ տալ զինն. կարկառել. աւանդել բանիւ կամ գրով. փոխանցել. չնորհել. պարգևել. ընծայել. մատուցանել. մատակարարել. առնել. գալ. ՀԷՐՒՒ, ՈՍՆ. ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԵԼ. առնել. ՓԱԼ. ՀԷՐՒՒ, ՈՍՆ. ՄԱԳ, ՒՒԱՒՀ ԷՒՀԻ. *Աւեալ զնա (զվկերս տեառն) քահանայիցն՝ ընձեռեն առաքնորդ ընծայմանն (կիւքահօր). Դիտ. ԷՒԷՐ: *Ընդով իւրեանքն ախտանան, ընձեռեացեն թողուածք այլոց. Ոսկ. ՚ի պեթր: *Ուսայր յոսմեքէ, եթէ ծառայի տէրն զհաւասար ծառայութեն ընձեռիցէ. Եփր. տէպար: *Տրամուեթէ և խնգուեթէ՝ ըստ ոյ լեալ մխեթարութէ ընձեռէ. ՅՃԲ. Է: *Եթէ կորուսանէ բանն, առաւել ևս գործն ընձեռէ կորուստ. ՅԻ. ԻՒ. ԵՐԼ: *Զիարդ զնս ինքն առ ձեռն պատրաստ ընձեռեցից յաղագս ոյ բանիցն. Ա՟ ԱՐ՟. Է: *Ընձեռեալ որդւոց օրէնս փոխանորդութէ, կամ կալթիլ չնորհի, կամ կոչմունս աստեղաց. ՓԻԼ: կամ *Ընձեռեալ անձրև, կամ յոյս, կեանս, սիրտ այլ, պտուղ, ևն. Նոր: *Ըստ քերթողական հրահանգացն ընձեռեալ: Քաղդէացւոց մատեանքն մեզ ընձեռեցին. ՅԻ. ԻՒ: *Ասէն, և մեզ ընձեռեցին: Իմանալի զօրուն ոմին ընձեռեաց. Լմբ. ԱՊՀ:

ԸՆԶԵՌԵՄ. Ն. ԸՆԶԵՌԻՄ. Ն. Ընդունել զինն ՚ի ձեռանէ այլոց, կամ հայցել առնուլ. և Զբռամբ ածել. ունել ՚ի ձեռին. հաւատալ այլոց ՚ի մեր ձեռս զաւանդ ինչ. *Զգաստաւորական աճեռն ընձեռեացեա ՚ի թագաւորացն: Զգաստաւորական իշխանութիւն ընձեռիցէք: Որոյ զամենայն աշխարհս գաստաւորական իշխանութիւն ընձեռեալ էր. ՃՃ: *Ո՛չ եթէ զոր կամեցարդ, այլ զոր ընձեռեցար (յայ), քարոզեցեր: Զգաստաւորչին ընձեռելով ՚ի խորին խաւարի թաքիցեն. Փիլ. յոբ. Ե բՃԳՆ: *Ա՟ն պէս անկեալ կան յիրս ընձեռեալս նոցա, որպէս թէ չիցեն բնաւ տալոց համար. Սարկ. ԻԵ:

ԸՆԶԵՌԵՒ. իբր Ձեռնարկել. բռնն հարկանել. ՚Επιχειρέω. Manum admoveo, aggredior. *Ոնք ՚ի կակղագոյն նիւթիցն յոմանս ընձեռեան ձև ինչ տպաւորիլ պիտոփ. փԻՆ:

ԸՆԶԵՌԻՉ. ա. Որ ընձեռէ. տուիչ. առթիչ. *Մեծի չնորհաց հոգւոյն ընձեռիչ. Լմբ. ԿՄԲ: *Ակամայ պատճառք պակասց լինին մեզ, և ընձեռիչք բարուեց. Ոսկ. հա:

ԸՆԶԵՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράδοσις. Traditio. Տըւրութէ. աւանդութէ. (իւրաք, բանիւ, գրով). *Համառօտ քեզ ընձեռութէ առնելով փորձեցայց... զառ ծերունեացն անցանել բանիւ. Պ.ԵՐԻ: Ե ՅՃ. ԼՒ: *Ուսմունս և ընձեռուածս և վարդապետութէս: Ըստ իւրաքանչիւրս ազգի հրամանի և ընձեռութէ. Փիլ. ԼԻՒ. Ր. 209: ԵԼ. Ա. 1:

ԸՆԶԵՌՈՒՄՆ, ման. գ. Χορηγία. Suppeditatio, erogatio. Տալն. չնորհելն. մատակարարելն. *Աս հայր վերացուցաներ զընձեռուման կերակրոյն: Զայս ասացին, որպէս զի զնա զընձեռուման կերակրոյ ձգիցեն. Ոսկ. յհ. Ա. 43. 44:

ԸՆԶԻՒՂ, կամ ԸՆԶԻՒՂ, ԸՆԶԻՂ, ԸՆԶԻՒՂ, ի կմ-ոյ. գ. ի ձայնէս ծիղ. ծիլ. այսինքն ՃԻՒՂ. բողբոջ. բոյս. չառաւիղ. *Ծիրանածայր ընձիւղք և երփնագեղք. Նոր. ԱՐ՟Ա:

ԸՆԶԻՒՂԵՄ, կմ ԸՆԶԻՒՂԵՄ, ԸՆԶԻՒՂԵՄ, եցի. Ն. ՚Εξάγω, ἐξανατέλλω. Produco, pullulo, ԱՆ. Արձակել ծիլս, ճիւղս, ոստս, չառաւիղս, բողբոջս. բուսուցանել. ՚ի. բուսանիլ, բողբոջիլ. ԲՈՍՈՑԸԵԼ. ՊՒՒՐՒՄ. կր. ԾԻԼ, ԲՈՍԱՆԻԼ. ՓԻԼԻՈԼԷՆՏ, ՊՒՒՏ. *Թզենի ընծիղեաց (կամ արձակեաց) զբողբոջ իւր. ԵՐԳ. Ի. 13: *Եւ ընձիւղեաց տէր ՅԾ յերկիր զամենայն փայտ ալնիս. ՓԻԼ. այաբ: *Ընձիւղեաց յերկրի զամենազան տունկս ծառոց. ՊԻՔ: *Զբոյս ընձիղէ և աճեցուցանէ. Նահայ: *Մի ընծիւղեր զծաղիկ մեղացս ՚ի յարմատոյն գաւթի ընծիւղեալ մարմնով: ՚ի տնկոյն կենաց ընծիւղեալք. Նոր: *Ի բարի արմատոյ չար շառաւիղ ընծիւղեցայք. Շ. ՃՔՒ: *Ի չարաչար արմատոց անտի չարագոյն ընծիւղեալ շառաւիղ. ՅԻ. ԻՒ. ԵՐԼ: *Արմատ անիծից կրկին ընձիւղեալ (կամ ընձիղեալ). Շ.ԱՐ: *Զի փորձեացէ զաղաւտականութէն կամաց միայնակեցին, եթէ յոր կողմ ընձիւղի. Վ.ԲՒ ԿԳ. Ի:

ԸՆԶՈՒՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Ընձիղելն, իւն. *Զգովութէն բարեբարոյս (կամ բարեբոյս) բեղնոյ ընծիւղման նորա, որ ՚ի պարարտ անդաստանի հոգւոյն երևէր. ՅԻ. ԻՒ:

ԸՆԶՈՒՒՄ, եցայ. յ. ՚Αναπέλλω. Orior. Ծագել, բղխել. (չ. ընդ Ընձիղիլ, և Ընծուիլ). *Ցարևելս կոյս է տրն, կագործութէն գրախտին. քանզի ոչ եթէ մնանէ և սուզանի և չիջանի, այլ միշտ բնաւորեացաւ ընձուել ուղիղ բանն... որպէս ծագեալ արեգակն. Փիլ. այաբ: *Խոնձիկ ղեգն, որ յարմատս ի ղեգան ընձուի. Վ.ԲՊՆ. Եւ. (նոր ձեռ. ընծայի):

ԸՆԶՈՒՂՑ, կամ ԸՆԾՈՒՂՑ, ղցոյս, ուց. գ. ի բաւիցս ինձ կամ ինծ, և Ուղտ. (որպէս և ՚ի յն. ասի, գախլօթ՚թաւին, իբր Ուղտինծ). Καμηλοπάρδαλις. Camelopardalis, lus. որ և ԱՆԱՒՈՒԹ, ԶԱՆԱՒՈՒԹ. Չորքոտանի նման ուղտոյ ըստ ձևոյն բարձրութէ, և երկայնավզութէամբ, և ընծուըստ խայտաբղէտութէ. ախոթաթ, պՒՐ. նաթ. պՒՐՓՔԻ. *Կենդանի ինչ նման զանսլոյթոյ... քաղ ծառաստիր, և մարդամարտ, և ընձուղտք (կամ ընծուղտք). Խոր. ՃԵ:

ԸՆՆՍՈՒՆԱՄԵԱՅ. ա. Իբր իննսնամեայ. իննսուն ամաց. *Ընննսունամեայ մարդեաց զամենայն մարմնին՝ և ՚ի ՃՆՁՈՒԹԷ անտի պահոյն նեղութեց. Վ.ԲՒ ԿԳ. Յ:

ԸՆԶԱԹԱՓԱՆԵԼ. Լինել. Ցընծից թաւթել, իւ. զրկել, իւ. *Մերկանան՝ ընչաթափ առնեն ՚ի ձեռս ապիրատ արանց անկանիցի, որք ընչաթափ առնիցեն զնա. Ոսկ. Ես. Ե ՏՒՐ: *Հարկահանք ձեր ՃՈԱՔաղ առնեն զձեզ... ընչաթափ առնեն՝ ՚ի գէմս հարկի. Գէ. Ես: *Բազումք ՚ի հրէից հաւատացեալոցն ընչաթափք եղեն յընչից. Ոսկ. գաղ:

ԸՆԶԱԹԱՓԵԼ. Նոյն ընգ վ. ՚Αποκενόω. Evacuo, որ է Դատարկել յընչից. *Ցամեթ առնէ զքեզ կերակրովք իւրովք, մինչև ընչաթափիցէ զքեզ. ՍԼՐ. ԺՓ. 8:

ԸՆԶԱՀՈՂՈՎ, ի, աց. ա. Χρηματιζόμενος. Qui pecuniam comparat. Հաւաքօղ ընչից. ընչասէր. *Ոքք ընչաժողովից վտանգք են. Բրս. ոգալ:

ԸՆԶԱՆԱՄ, այայ. լ. Ինչ մի լինել. Հանալ և գոյանալ. *Ինչ նա միայն է, և այլքս ամենայն ՚ի նմանէ ընչացաւ. ԵՒՒ. Ք:

ԸՆԶԱՀԱՍ. Տ. ԸՆԶԱՒՐՑ. *Մեծաւտուն, ընչաշատ, խաչնաւէտ. Վ.ԷՅՕՐ. Ք:

ԸՆԶԱՊՈՒՈՒԿ. ա. Մակդիր կապկի, որոյ ունչք պատուկին իբր խեղկատակութ, կամ է իբր պակեալ քթով. *Զկապիկս անապատականս ըմբռնեալս՝ հոտիտս և

ընչաղաւտուկս և ամենաչար ուսուցանեն · Եղիս։

ԸՆԶԱՍԷՐ, սիրի, րաց · ա · Փիլոχρήματος, փիլοχρήμων. Cupidus pecuniae, avarus. Սիրօզ ընչից · արծաթասէր · ագահ · *Ընչասիրաց և փառասիրաց · Փիլ · կին · *Ծանր բագդոյնք են ընչասիրացն ողորմութիւնքն · Մանդ · ը։ *Հեմբաւեալք իբրև զընչասէրս · Սրփ · յոթ · ի։ *Ընչասիրին սիրան արձան է չարին · Լծ · կոչ։ *Ընչասէրն ... ծառայ եղիցի և պահապան, և ոչ տէր · Ոսկ. յհ·ի· կօ։

ԸՆԶԱՍԷՐ ԼԻՆԵԼ } Փիլοχρημονέω.

ԸՆԶԱՍԻՐԵԼ · ե· } Pecuniae avidus sum. Սիրել ղինչս · *Մի ոք ընչասէր լինիցի ի սակս մանկանց, զի փարթամագոյն մնացուսցէ զտուս · Գղաթ · օրին · ը։ * Մի ասկցես, թէ ոչ պոռնկիմ · զի ահաւասիկ ընչասիրես · Ոսկ · գծ ։

ԸՆԶԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Φιλοχρηματία. Pecuniae cupiditas, avaritia. Սէր ընչից · արծաթասիրութիւն · ագահութիւն · *Ի չէռն ընչասիրութենէ և իշխանասիրութեան յամբարտաւանութիւն վարեցար · Աթոռգ · ծը։ *Ագահութիւն (ընդդէմ դնել) զընդհանրութիւն, ընչասիրութիւն՝ զարհամարհանս · ՑձԼ · ի։ *Ընչասիրութիւն լծակցութիւն է և կռապաշտութիւն · Եղիս։ *Ջգանկութիւն՝ ընչասիրութիւն քաղցեալ պահէ · Լիմ · պոլգ։

ԸՆԶԱՍՏԱՑՈՒ, ասի, ուաց · ա· Որ ստանայ ինչս · գրի և ԻՆԶԱՍՏԱՑՈՒ · *Ոչ ինչ է կռիւ սկսցին, և ընչաստացուին · Աթոռ · հլթ · Ե Լծ · Նորին ։

ԸՆԶԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ · գ · Καπηλεία. Cauponatio, nundinae. Վաճառուրդ ինչ ինչ իրաց, մանաւանդ ի կապելոյս · հիւրընկալութիւն առ վաճառաշահութիւն · *Ընչավաճառութիւն ի սակս չահուց՝ ոչ լինիցի մեզ* Պղաթ · օրին · ը։

ԸՆԶԱՎԱՏՆ · ա· Վատինչ ընչից · անառակ · չռայլ · Նխոզ · *Ընչավատն որդւոյն հեռացելոյ · Տօնակ ։

ԸՆԶԱՏԵԱՑ · ա· Առեցօղ ընչից · որ քամահէ զընչիւք · *Ընչատեացք են իբրև զանկարօտս · Եղիս · ը։

ԸՆԶԱՑ, ՑԸՆԶԱՑ · Տ · ՈՒՆԶԻ։

ԸՆԶԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի · Ն· Տալ ընչանալ · յոյնչէ ինչ առնել · գոյացուցանել զ *Ցոչէից ընչայոյզ զձև երկնի և երկրի · Վրդն · պմհ։

ԸՆԶԱՒԻՏ, ետի, ից կամ ացի · ա· *Եuporος, εὐπορώτερος, πολυκτήμων, πλούτος. Opulentus, opulentissimus, dives. Ընչեղ · ընչաշատ · բազմաստացուած · հարուստ · փարթամ· մեծատուն · Ճոխ · բոթքիւ փէր · զննիկն · *Ոչ ընչաւէտ իբրև զնա (զՅԾ), ոչ յոյ իւր են ամենայն ստացուածք երևելիք և աներևոյթք · Սրփ · յհ · ը։ *Որք միանգամ ըստ երկրի մասանց ընչաւէտք · Այր · բաբչ։ *Նոքա են քան զամենեսեան ընչաւէտք, որք զգայնկոլի մեծուաէ առ ոտն կոխեցին։ Զաղատութիւնն վաճառեցին, և հացկատակք ընչաւէտից մնին · Ոսկ · մ· ա· 4։ Ը· 24։ * Ընչաւետաց, և խմաանոց · Ոսկ · ա · կոր ։ *Աման մի էր մարդատան և ընչաւէտ · Լսոփ · ծը։ *Ունիս ընչաւէտ հոգևոր մեծութիւն · Վեցօր · ը։

ԸՆԶԱՒԻՏԱՆԱՄ, կի ԸՆԶԱՒԻՏԱՆԱՄ, ացայ · լ· Πλουτέω. Ditesco, opibus abundo, locuples sum. Մեծանալ ընչիւք· հարստանալ · փարթամանալ · վկնկնկնվել · *Ո՞վ է պարտ ընչաւէտանալ և հոխանալ · Ոսկ · ա · կոր ։ *Մինչդեռ առողջ ես և ընչաւետանագ, չարչարեցեալսն օգնեա · Աթոռ · ագր։ *Արդարք ալքատանան, և մեղաւորք ընչաւետանան (կամ ընչաւետանան) · Մաղ։ Ե վրդն · ոչ։

ԸՆԶԱՒԻՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ԸՆԶԱՒԵՏՈՒԹԻՒՆ · գ· Πορισμός, εὐπορία. Acquisitio, opulentia · Փարթամութիւն · Հոխութիւն · մեծուաիւ · բազմաչուռիւ ։ Խոսփ · ծէ· 19։ Մանդ · ը։ Ցհ · ի՛ · ոփ ։ Ոսկ · մ · ա· 5։ է · 23։ վրդ · հղ · ի՝ · Գնի ։

ԸՆԶԱՒՈՐ, ի, աց · Տ · ԸՆԶԱՒԻՏ · *Կռուանել և ղընչաւորս սատանայ · Մանդ · է։ *Ընչաւոր կլսնաւոր իբրև զմի յատելեաց մի է · վրդ · հղ · է ։

ԸՆԶԱՓԱՂՑ, ի, ից · ա· Քաղցեալն առ ինչս · ընչասէր · անյագ ագահ · * Ընչաքաղցին և օգտածարսեացն · Ագաթ ։ *Ընտ ընչաքաղցն լինելոյ և օգտածարսեա · Ցհ · իը։

ԸՆԶԱՓԱՂՑՈՒԹԻՒՆ · գ· Քաղց ընչից · անյագութիւն մեծութիւն · ագահութիւն · *Ի լիուութիւն ընչաքաղցութեն նորա · Ցհ · իը։

ԸՆԶԵՂ, ի, ացի · Տ· ԸՆԶԱՒԻՏ · *Տաժանի յիրաւի՝ ի բոյն ընչեղն, և հայցէ չնեա · Աթոռ · ագր ։ *Ցարհասցես ի գերեզ մանս ... ով աղքատն, ով ընչեղն · Բրս · հայեաց։ *Ի չքաւորութենէն իբրև զընչեղացչսիս եառ ։ Ա յատ իսաել սատանայ զընչեղսն Մանդ · ը։ *Ո՛վ աղբատդ յընչեղացս ։ Առակ ընչեղին ինձ վարդապետէ · Նոր · ը· հ։ *Ընչեղ և բազմաստացուած եր ։ Ի սիրելեաց ընչեղացս · Փիլ։

ԸՆԶԵՂԱԳՈՅՆ· ա· Ճոխագոյն · փարթամագոյն · * Պարծեր ընչեղագոյն գոլ քան զաղքայ· Խոր · ի · 59։

ԸՆԶԵՂԱՆԱՄ, ացայ · լ· Տ · ԸՆԶԱՒԻՏԱՆԱՄ · *Որ ձմերատապս ճոխանայ (ՅԾ), ոքբան չնուհչն, այնքան ընչեղանայ · (յն · ինայ ընչեղ գոլով) ։ Փոխ առնելով ոչ ընչեղացիս · Բրս · ապաչխ · Ե վրդն ։

ԸՆԶԵՂԻՆ, զինի, նաց · ա· Ցոչէչէ եղեալ ինչ· գոյացուր, երևելի (ըստ յն ·) *Երկիրս այս ընչեղէն է · իսկ որդի անեղևոյթ է, որոշեալ յայսպիսոյ · Ոսկ · յհ · ա· 2։

ԸՆԶԵՂՈՒԹԻՒՆ· Տճս ԸՆԶԱՒԻՏՈՒԹԻՒՆ · Πλοῦτος. Divitiae, opulentia. *Ալքատութիւն է ընչեղութիւն յետոյ՝ի ներքս ելմուտ · Լաւագոյն է ընչեղութիւն զոր՝ի ձեռս ունին, քան զոր երազողք սոեղծանեն · կեանք մարդոյ ոչ՝ի դրժելի ընչեղութենէ ստացուածոցս, այլ յիմաստութէ լինին ... և ոչ հանձար՝ ընչեղութենէ հաղորդել սովորեաց · Աթոռ · ագր · Լսոփ · ծը։ *Բազմամարդութեամբ և ընչեղութեամբ Ասող · Ֆ · 3։

ԸՆԶԻԿ, ընչիկն · գ · Ինչ մի· գոլշնաքեայ ինչք · ոանեցած փիլ մը բանը, պտի յիմնչ բան մը · *Ազքատք էին, և՝ի սակաւ ընչկանէն (յն ·՝ի սակաւուց) պատուզ հաներէն յօժարութեամբ · Ոսկ · էխլիպ · ծէ։

ԸՆԶՈՂ· ս· Բառ ումիք իբրու Աւ ինչ· առ՝ի ինձ· ընդէր· Ինչա· Նիչին · *Դու անմոռութեամբ զապառնալսն օրէնք ընչոհ ընկալար · Լիմ · պոլգ։

ԸՆՊԵՂ· Տ· ԸՄՊԵԼ։ Եփր · ա· Ինր · ևն, ստեպ ։

ԸՆՋԱՆ · Գուցէ՝ի բառիս ՈՒՆՋ · ըստ հին բա· *Խառնեալս, ընջան։ Ցանկանի, յընջանի ։

ԸՆՋՈՎԻՆ · ս· (՝ի բառիս ՈՒՆՋ ·) Արմատաքի · ՝ի բնոյ · ՝ի ստորին մինջէ · արմատն, փայէն · էնօփնփէն , փիդինփէն · *Խոզք բզբրեին պատառեին բազում ունջս որթոյ, արմատաքի խլեին և զատշան գլխովին և զբազուկ ընջովին · Բ·ա·պ· Ը· 8։

ԸՆՋՈՒՂ, ընջղոյ կամ ընջուղոյ, կամ ու, ոց կի ուց · գ · Μόσχος, δαμάλις. Vitulus, la. Որթ · զուարակ փղբր · երինջ, մոլի· (ար· ըճլ, է զուարակ, և ըճլէի, երինջ) · *Ոչ ուսայ իբրև զընջուղ սրմռուղ · Եբէմ · ւ։ 18։ *Տքնութիւն նորա՝ի գարման ընջղոց · Սիր · ւէ· 27 · *Ընդկր երինչիա՝ի լբծոյ իբրև ընջուղ սրմռուղ · Սէրէր · ծ։ *Փեզ բաւական են այլ ևս երկու եզինքն հանդերձ ընջղոյնիւ · ճ · գ։ * Երեսուն ամոյ ընջուղ մի։ Ընջուղն գեր։ Ցընջուղէն։ Ընջուղունք · վ·ա·ի · յ։

ԸՆՏԱԲՈՑՍ · Տ · ԸՆԴԱԲՈՑՍ ։

ԸՆՏԱԿԵՐ· Տ· ԸՆԴԱԿԵՐ, և ՈՒՆԴԱԿԵՐ։

ԸՆՏԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, ևցայ · յ· Ընտանեներ մերձաւոր գաանիչ · *Ցրտութիւն (ջուր) ընտանակի ջինդ երկրի (ՅՔ հողոյ) · Նխոս · բ։

ԸՆՏԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Ընտանութիւն · հաղորդակցութիւն · * Ընտանակցութիւն անտանելի պատուհասից · Պիս ։

ԸՆՏԱՆԱՄ, կամ ԸՆԴԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ · լ· Σπερματίζω. Semento. Ունդ լինել · սերմանանալ · հնձի երթալ · Խոսփ · լանմագ · *Եւ կնաւն ընտացեալ էր · Կիւրս եւ։ *Գարին հասեալ պարարեալ էր, և կնաւն ընտացեալ էր · Եփր · Եւ։

ԸՆՏԱՆԱՆԱՄ· ացայ · Տ· ԸՆՏԱՆՆԱՒԼ· Οἰκειοῦμαι, ἡμεροῦμαι. Domesticus, familiaris reddor. *Ընտանասցուք հաճոյից ապրչին · ՑՁԼ · է։ * Եկէք ընտանացեալք · Խոր · ա· 2 · *Արքանեկաց նորուն ընտանացին։ Ոչ գայլ ընդ գառանց ընտանացին համահամրէք · Ցհ · իմ · պաւլ։ *Ըստ աղգակցութեն ընտանացեալք · Զեռասուն ընտանացեալ լեցի · Փիլ · ևն։

ԸՆՏԱՆԱՒԻՐ· ա· Փիλοίκιος. Familiarium amans. Սիրօզ ընտանեաց · բարեաէր առ մերձաւորս · *Ընտանասէր (այլ ձ ։ ընտանեսէր) գոլն, և բարեկամասէր, և ընկերասէր և օտարասէր · Աբէսփ · ասաք։

ԸՆՏԱՆԱՒՈՒՆ · ա· Ընդասուն · ընտանի սնդգասք · ընդել սնեալ · յն · ընդելագոյն · *Ոչխար ընտանասուն, և առիւծ դիշակեր · կալ · է։

ԸՆՏԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, կամ ԸՆԴԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ· Տ · ԸՆՏԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ· * Եթէ զայս արասցես, ընդանացուսցես զքեզ · Աթոռ · կոչիս · *Զգազանքս յանապատին ընդանացոյց · Հ = Ց · յհվր · Ջ։

ԸՆՏԱՆԵԱԿ, եկի, կաց · ա· գ· Οἰκείος. Domesticus. Ընտանի ոք· անձն ասանի իւրքն · *Երանի՛ որ ունիցի զաւակ՝ի սիրտին, և ընտանեակք իցեն նորա յերեսուստղէմ · Ե· ւ։ 9· (այսպէս և յն · իսկ յերբ · Ե՝ա՝ նոսք · որպէս Թոնիր · լծ · ընդ Ե՝ա՝ նմգ, իբր ծանօթ)։ *Զտուսուսցեալ ընտանեական Ե՝ա՝ փել՝ի բանուելէ · Ագաթ ։ * Խորհուրդ է ինձ և ընտանեկաց իմոց · ճճ ։ և Մծէ · ծէ ։ և Ցհ · իը ։

ԸՆՏԱՆԵԲԱՐ · ս · Οἰκείως. Familiariter. γνησίως, genuine. Իբրև ընտանի. ընտանութեամբ · մերձաւորաբար · ընտանի օրինակաւ · յատմարապէս · ըստ պատշաճի · հարազատաբար · Նեչլիֆնիչ · *Կամեր ընտանեբար ընդ միտ մտանել անօրինին · Եչիւ · ը։ *Զամենեցունց ՅՁն մեզ ընտանեբար կոչել · Խոսը ։ *Ընտանեբար խոսեր ընդ նմա (ՅՁ ընդ արբահամու) · Սրփ · յհ · է։ * Ոչ զոք ունիմ համաչունչ, եթէ ընտանեբար հոգայցէ վասն ձերոյ · յն · հարազատապար · փիլիպ · ը· 20։ *Ընտանեբար բացա-

րել. Աբիսա. Ե Պօրֆ: *Ընտանեբար պատշաճաձեւ աներևութեին զերևեվիսա. Դիոն: Իակ Աբիսա. Տ. *Ըստ ընդանեբար իրանց կազմուածքին. իմն, համաբնական կամ պատահանաւոր:

ՀՆՏԱՆԵՔԱՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ἡμερότης. Familiaritas, suavitas. Իբր Ընտանեբարոյութիւն. ընգելութիւն. ընտանութիւն. *Ծովային ալիք հանդարտելով զծառայակիցս մեր և զպաշտօնակիցս երարճ ինդուբ և ընտանեբարութիւն. կիւրղ. ի յոյն:

ՀՆՏԱՆԵԳՈՑՆ, կամ ՀՆԴԱՆԵԳՈՑՆ, գունի, ից կամ ացս. ս. Οἰκειότερος, τατος. Magis familiaris, conjunctior, aptior, convenientior, proprius. γνήσιος, genuinus. Առաւել կամ կարի ընտանի. մերձաւորագոյն. և Ընտրելագոյն. և Դիպուղագոյն. և Սեպհական. *Առաքինութիւն քան զամենայն ինչ ընտանեգոյն է բարեխառնութիւն: Ընդ այ՝ միայն այ ընտանեգոյն է: Իմաստութիւն կեանք՝ բանականին ընդանեգոյն է. փիլ: *Մարգ քան զառաչինն յաւետ հրեշաձակք (աստրինք) են ընտանեգոյն անտեառնալ. Դիոն: *Հաղորդութիւն ընտանեգունի բնութիւ. Սարկ. ազ: *Ջարութիւն, որ զընտանեգոյնն բնութիւ կենդանի զմարդ՝ անձեռնընդել և վայրենի գործէ. փիլ: *Չինչ քան զգութիւ զայս ընտանեգոյն ի յէ. Ոսկ. Ի. իս: *Ընտանեգոյն այ յորգոյն ոգամայ (աբել): Որպէս ի վայր և ընդանեգոյն և գերծ ահռի մատուցեալ. խոչ. ա. 39: գ. 67: *Ընտանեգոյն տարացոյց. Աստղ. գ. 21: *Ընտանեգոյնս գըտանիցեմք զմիտս. Աւ. ծի: *Թերևս ընտանեգոյն քայտորութիւս եղիցի. Աբիսա. առինչ:

կամ ֆ. կարի ընտանեբար. դիւրընտել օրինակաւ. *Ապա յորոց էն, քան ի յորոց ոչն է, ճշմարտագոյն և ընտանեգոյն նչանակի. կիւրղ. գնյ:

ՀՆՏԱՆԵԿԱՆ կամ ՀՆԴԱՆԵԿԱՆ, ի, ացս. ս. Ընտանի, և ընգել, հեզիկ. *Ընդգեմ պատահեն հմարուրական և ընդանեկան գերեզիկ տեսչեան պահոցն. Ոսկ. պագ:

ՀՆՏԱՆԵԿԻՑ. ս. Կցորդ յընտանութե. ընտանի. ընտել. *Մի մոռանար զընտանեկիցս քո. Վրս հց. իգ: *Ջինքեանս չարութեան և կամ բարւոյ ընտանեկիցս ապրեալ. Դիոն. Խղ. ը:

ՀՆՏԱՆԵԿՈՏՈՐ. ս. Կատորիչ ընտանեացդ իւրոց. (որպէս ներոն, հերովդէս). *Ջայնպիսի փառազարգեալ ալքայն՝ ընտանեկատոր կացուցանէր. Ճ. Ա:

ՀՆՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Συνοικία. Familiaritas, commoratio. Ընտանեբաին գոլ ընակակցուի. * (խազազութեն այ) զառ ցիչ պատերազմ ամի միաւորողին ի միտ առնակ ընտանեկութե. Դիոն. ՁԷայ:

ՀՆՏԱՆԵՄ, կամ ՀՆԴԱՆԵՄ. Իբր Ընտանեցուցանել. *Աշակերտացն փոքր փոքր ընդանեը զծածութե հոգւոյն. Տծայ:

ՀՆՏԱՆԵՆԱՄ կամ ՀՆԴԱՆԵՆԱՄ, եցայ. ը Οἰκειοῦμαι, ήμεροῦμαι. Familiaris vel domesticus reddor, adjungor, concilior, mansuefio. որ և ՀՆՏԱՆԱՆԱՄ, կամ ՀՆԴԱՆԱՆԱՄ. Ընտանի, և ընդել լինել. մերձաւոր, և վարժ գառնիլ. կցորդիլ. Ֆ. փիլ ըլալ. ծանանիլ. ալքմգ. *Հաստատեաց, ընտանեցաւ. ի. ֆ. ծի. 25: *Ընտանեացդ քոցն. իմ. ծի. 18: *Գազանս՝ ի մարդկանէ ընտանենալ պատրաստ է. և բազում անգամ գիտացի ընտանեցեալս՝ առիւծս, ինծս, արջս, ոչ միայն առ կերակրատուն՝ վասն հարկաւորացն չնորհի, այլև առ այլն: Սիրե գյանդիմնուզան, և ընդ խրատուզան առաւել ընդանենայ. փիլ: *Ընտանեցաւ նոցա հուրն կիզող: Ընտանենալ ամենազոր տերութեն. ՁՃա. ի. ծի: *Ընտանենայ հաւասար այսմ և արմաւենիս. Պիս: *Ընդ խաւարն հեթանոսաց ընտանենային: Նար. ը: *Անապատի ընտանեցաւ: Ընտանեացդ տուեալ ընորհին. ՃՃ: *Ընտանեցան նոքա կանոնին հաւատոց ս. յն. հեսաեցան. Եսա. պօմ. ի. 24:

ՀՆՏԱՆԵՍԻՐ. ս. Φιλοίκειος. Ընտանասէր. սիրող զընտանիս, և ընտանութե. *Ձընտանեսիրացն և յորդեսիրացն. փիլ. իմասի: *Ընտանեսէր և բարեսէր բնութե ի մարդ. Երզն. իզբ:

ՀՆՏԱՆԵՍՈՒՆ. Տ. ՀՆՏԱՍՈՒՆ:

ՀՆՏԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, կամ ՀՆԴԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Οἰκειόω, ήμερόω. Familiarem reddo, concilio, adscisco, mansuefacio. որ և ՀՆՏԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ կամ ՀՆԴԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տալ ընտանենալ կամ ընգելնուլ. ընտանի և մերձաւոր կացուցանել. յանկուցանել. ընդելացուցանել. հեզացուցանել. հանգարտել. մօտիկնալ և վարժեցնել. սլըզբմգ, ըէսլիմ էնդէ. *Զօտարսն ընդանեցուցանէ. ՑճՃ. է: *Զօտարացեալսն ի պատուիրանսն այ ընդանեցի. Մանթ. ը: *Զամենայնսն՝ իւր ընտանեեցոյց վերսն բնականս, ոլովք իւրումն գնդ ընտանեցուցանէր բնականաց. Ցճ. իմ. էբ: *Անհպիշն և անհասանելեացն ընտանեցուցեր: Զմերժեալս ընտանեցուցեաս. Նար. է. յ: * Իմ տեսեալ է և զնժս ընտանեցուցեալ տղերասնաք. Ոսի. ի հերոդ: *Ընդ իրեսս ընտանեցուցանել. Ոսի. յհ. ա. 35: *Լաւ համարեալ զերկմտելին ընտանեցուցանել ՃշմարտութԷ քան ստութԷ. այսինքն հանդարտել. փիլ. լին: *(Ծերքն յարագիլս) ըստ արժանի հասակին ընտանեցուցանելով յանհնախանձ առաւտութե կեան. իմն, հանգարտելով զանձինս ի տան. փիլ. ծ. բան: *Ոչ զմի առնէ ալքատանալն ընտանեցուցանէ. Բրս. վալ:

Ես Ἐθίζω. Assuefacio, consuefacio. Սովորեցուցանել. * Մի ընդանեցուցաներ զբերան քո ընդ երգսն. Սիր. իՖ. 9:

ՀՆՏԱՆԵՑՈՒՑԻՉ. ս. Որ ընտանեցուցանէ. *Քաղցրութեի և խոնարհութիւն և հնազանդութե ընդանեցուցիչ է օտարոյ... ընտանեցուցիչ յոի Ճշմարիտ բարեկամաց. ՑՃի. ծի: *Իմաստութե հոգևոր... ընտանեցուցիչ յոի Ճշմարիտ իմաստուն. Սիր. յի. է: * Մի զօտարացուցչացն յայրբոլոն հարեալ զՃանապարհաց, և զընտանեցուցչօք քամահեսցուք. Ցիպա:

ՀՆՏԱՆԻ կամ ՀՆԴԱՆԻ, նոյ, նեաց. ս. գ. Οἰκεῖος. Domesticus, familiaris, propinquus, cognatus, proprius. Իբր Ընտան այսինքն ի տան կամ ի տանէ եղեալն. որպէս ընտանի ասին տանուտեառն՝ կինն, զաւակք, ծառայք, ընդծինք. և ամենայն մերձաւոր, բարեկամ. ծանօթ, ընտել, հարազատ, ազգական. իւրքն. և իւրական. սեպհական. յանկաւոր. փան մարտ, փնեղի, Ճանչուր, և իբրեն ընկերք. եվ պամք, Ֆհիլիպեան, եագբ. *Ընտանի հօր քոյ է (հօրըսքոյրն): Ընտանի մօր քոյ է (մօրաքոյրն): Ընտանի քո են (զաւակք եղբօր քոյ). Ղևպ. ծը: *Եթ ասէ ընտանի նորա ցնա ս. երբ. հօրեղբայր. ա. Ըգ. ֆ. 14: *Թշնամիք առն ընտանիք իւր ս. յն. ոյք ի տան. Միս. ե. 6: *Տայ կերակուր ընտանեացդ ս. յն. տան, Աղա. լա. 15: *Ոչ ոք էր անդ յընտանեաց անտի. Լուսն վ. Ճշմրն ընտանիքն ս. իմն, փնեղի. նոն. Լիւ. 21: Դան. ծՁ. 26: Ասի և *Բազմութե ընտանի ա-

րանց քաջաց: Ընտանի իւր բնակչօք: Ի ձեր ընտանի տեսանէն: Ընտանի գաւառ, Ճան կամ Թշնամի. ևն. Խոչ: Աբէս. Մի. էբէմ: Նար:

ՀՆՏԱՆԻ ասին անկենդան իրք պէսպէս ոՃով. զոր օրինակ *Ընտանի ողջոյն. է. ֆ. ծա. 27: *Ո՛չ ընգանի է բացատրութիւնն. Աբիսա: *Հայեցեալ ընդ ընդանի իւր անպատուութիւնն. Ճ. Բ. այսինքն անձնական: *Իւր ընտանի փառաքն. Իգն. այսինքն սեպհական, յատուկ: *Ընտանիդ քո պայծառութե: Ցընտանի փառացն: Ի պատկեր ընտանի: Ընտանի անուն, կամ ձայն, կոչումն, սովորութիւն, նիւթ. ևն. Նար: *Քան զամենայն պիտանացու է և ընտանի բնութեա. Սրգ. ա. պ. ի: *Ընտանի մտաց է անգադարելի գոլ. կիմա: *ՋաՃն հաշտ գոլ որոց 'ի յերկրիս, առ 'ի յընտանեայ և 'ի բնաւորականէն իւրմէ բարեբարութենէ. Դիոն. եիէ:

ՀՆՏԱՆԻ. "Ημερος, ήμερώτατος. Cicur, mansuetus, domesticus. իբր Զեռաստուն, ձեռնընդել, ընտել, տնական, ոչ վայրենի (կենդանիք, տունկք, ևն.) * կենդանեացն չոլիքք՝ ընտանեաց, միանդամայն և վայրենեաց: Հայ՝ սկզբունք արմատոյ և պտղոյ ընտանի կերպարոյ, զոր մարդկան ընտանի կենդանւոյ բաշխեալ ետ ած: Ի մրգաբերսըսյն ընտանի պտուղս: Ընտանի ծառք. ևն. Փիլ: *Քաջասպտուղք անկոցն զորս մնուցանեն՝ զպատուլան ընտանի երկրին մերձ դնեն. Բրս. գոբտ:

ՀՆՏԱՆԻԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. Οἰκεῖος. փոխանակ Թարգմանելոյ Ընտանի. *Ծանանք եր, և յընտանիականագոյնն կարգեալ լինէր. Սոիր. ա. 25:

ՀՆՏԱՆՈՒԹԻՒՆ կամ ՀՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Οἰκειότης, τὸ οἰκεῖον. Familiaritas, privata necessitudo. Ընտանի գոլն՝ ըստ ամենայն առման. մերձաւորութե. ազգականութե. ծանօթութե. հարազատութե. նմանութե. և Ընտելութե. Խզբմ ագբագալէֆ. *Ընտանութե մերինոյ. Ղևպ. ծը. 6: է. 19: * Սաստկեալ է իբրև Թշնամի, ոսկաւ ինչ փոյթ ալալութե ընտանութե. փիլ. բագն: *Ջընտանութեան անուանն 'ի մէջ բերէ՝ զերբօրն և զքեռն. Սրգ. յն. է: * Անհամմատ լարի ընտանութեն այ է. Միս. եէէմ: *Ընտանութե առ հայրն: Առ քեզ ընտանութե: Ցընտանութե իմաստնոց: Մերձաւոր ընտանութե: Ցընտանութե արեանն յոի ներկեալ զարգարես. ևն. Նար:

Ես իւր Ընդելութե. կամ հեզութիւն. 'Ημερότης. Mansuetudo. *Ցընտանութիւն և 'ի հասարակութե կոչելով. փիլ. ծ. բան:

ՀՆՏԱՆՈՒՍ. Տ. ՀՆՏՈՒՍ:

ՀՆՏԱՈՒՆ կամ ՀՆԴԱՈՒՆ. ս. }
ՀՆՏԱՍՈՒՆԴ կամ ՀՆԴԱՍՈՒՆԴ. }
Οἰκῶν οἰκίαν. Domi sedens. Ի տան որ նստել. ընտանասուն. ոչ վայրագ. ըստ յինանաքնակ. որ նստի 'ի տան և 'ի մէջ ընտանեաց. *Ա յր, ուանց պատճուճանաց ընտանասուն. Ծն. իէ. 27: Որ 'ի Մծբ. գրի. *Ձայկոզ այր միամիտ և ընդանեսուն (կամ ընդասուն) ս: *Ոչ ընդ անձնընտրեալն հաւատարբ (ապստնին), և ոչ ընդանուն դնգերեալ՝ ծխոյ ապստղութեամբ ներկանի. Պիս:

ՀՆՏԵԼ. ՀՆՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՆԴԵԼ, ՀՆԴԵԼՈՒԹԻՒՆ:

ՀՆՏԵՂԱԿԱՑ. ս. Առ հասել կացօղ միայօղ. կապակալ. անշարժ. *Կորուսանէն զբնական ուժականութե այսագութե վասն ընտեղակայ խառնութեն չղթայից. Պիս:

ՔՆՏԵՐՔ. Տ. ՔՆԴԵՐՔ. *Աձել ընտ-
րացն օր քան զօր լինէր յանդիմանէ. Ոսկ.
Յ. ա. 4:

ՔՆՏԻՐ, տրոյ, ոց. կամ տրի, էց. ա. *Ἐκλεκτός, ἐπίλεκτος. Electus. δόκιμος, δε-
δοκιμάσμενος, probatus. ἀγαθός, βέλτι-
στος, bonus, optimus. որ և գրի ՔՆԴԻՐ.
Լաւ և պատուական՝ հաւանմատուելոյ իւրի
ընդ իւրի. զաւակաւ և որոշեալ իւրեւ ազգիւ,
հաճոյական, և խնդրելի. ըստ-
ղէք. էյեսի. ալա, էօրէնափէնտիլ, էօյնէրլ-
ենիլ, ֆաֆլաթաբ. *Ընտիր չերիվէք, կամ կառք,
երիվարք, ասկի, արծաթ, վէմ: Ազգ ընտիր:
Երիտասարդք ընտիրք, և այլն: * Ջամե-
նայն ընտիրս պատարագաց ձերոց (ըստ
յն. չէզդաբաթ). Օր. ՅԲ. 11: *Ջընտիրս
խաղաց և զանդեզոց. ա. Ի Գ. ՅԲ. 22:
* Ջընտիր կողմն անդր իւրոյ, և զընտիր
այգեաց իւրոյ տուժեսցի. Եւ. ԻԲ. 5: *Ար-
ծաթոյ ընտրոյ վաճառականաց. Ծն. ԻԳ.
16: * Եկեալ հասեալ ընտրիւք և վառե-
լովք ոմանք. Խոր. ա. 10: *Որ լաւ է...
նա է ընտիր՝ի մատանցն. Եւիւ. Է: * Ո՛չ
յոռի անկոց, այլ՝ յարիւռաց և յընտրոց.
Ոսկ. Ես: *Ընկէզ զտախտական ընտիրս, զի
ձեռք պիղծք մի՛ ընկալցին զնա. Եէր. Եւ:
*Ընտիրք մարմնով. Ծն. Խա. 2:

ՔՆՏԻՐ ՔՆՏԻՐ. այսինքն Ընտիրք. ա. գ.
(ըստ յն. չէզդք.) աղէքնէրք. *Ջընտիր ըն-
տիր ապարանս քաղաքին. Ես. ԻԲ. 8: *Ցըն-
տիր ընտիր անասունս. Եւ. ԻԲ. 5: *Ընտիր
ընտիր հեռւահոգ. Յոել. Բ. 11: *Ջըն-
տիր ընտիր երկիրն. Եզէ. ԻԵ. 9: *Ջընտիր
ընտրս յիսրայէլէ սատակեաց զ. յն. զըն-
տիրսն իսրայէլի. Սէ. ԿԲ. 31: *Ջընտիր ըն-
տիր մայրեցն... յընտիր մայրից. Եւ. ՅԲ.
3. Ես. 22: *Ընտիր մեղու զ. ասէլի
ելոյծ դէշբէ. յն. առաջնի. Եզէ. ԻԲ. 17:
*Ջընտիր ընտիր նահապետական շուրջ վիրս
գումարէր. Եզիւ. Է: *Անդէն իսկ՝ի ման-
կունէ զընտիր ընտիր առաքինութեանցն յան-
ձին ունիցին. Ոսկ. Ես:

ՔՆՈ ՔՆՏԻՐՍ ՀԱՆԵԼ. Իբր Որոշել զըն-
տիրսն. ընտրել. *Աղգ ապա կրկնակի ընդ
ընտիրս հանեալ. Յհ. ԼԲ:

ՑՔՆՑԻՐ ԱՐՏՆԵԼ ՈՒՄԵՔ. Առաջի դնել
առ ընտրելոյ զոր կամի. *(Աստ ՅԾ ցգա-
ւիթի), երթս հարուածս յընտիր առնեմ
քեզ: Ջի՛ առնես նմա յընդիր. Սէբէր. Բ:
*կոչեցեալ առ իւր զերգօրդին (զղովն՝)
յընտիր առնէ նմա՛ի լաւագունէն գաւա-
ռէն. Փիւ. Խ՜ասպն: *Ջի՛ թէ յընտիր ոք առ-
նէր, կա՛մ զակն մի միայն հանել, և կամ
ամենեքին իսկ զամենայն կորուսանել: Քեզ
եթէ յընտիր ոք առնէր՝ մեւեալս յարու-
ցանել յանուն նորա, կամ թէ վասն նո-
րա անուանն մեռանել, զո՛ր լաւ համարիցիր.
Ոսկ. Մ. ա. 17: Բ. 21:

ՔՆՏՐՈՑ ՏԻՐ, տեառք. Տէր և իշխան
ընտրութեան. դասաւոր որոշիչ ըստ կամս
իւր. * Պատերազմին վասն իմձորոյ գեղոյ.
որոց ընտրոյ աէր էր պարիս անգիսորգ. Ե՜ա.
ԽՀ: Բ: * Ոչ աղաչեաց պարզաբար (գալ՝ի
տուն իւր), այլ զնոսա Թոզլայոյց ընտրոյ
տէրս լինել. Ոսկ. ԳԾ:

ՔՆՈՇԻՆ. այսինքն ի տան տանուս
տեառն ծնեալ. Տ. ՔՆՈՇԻՆ:

Եւ փոխանակ գրելոյ Ընդածին. այսինքն
ընդաբոյս. բնածին. բնաւորական. յն.
սեռական. Գενικώτατος. Generalis. *Սկը-
սեալ յընտածին ախտին մերոյ՝ ի ցաամա-
նէ և ի ցանկութէ. Ոսկ. Մ. ա. 17:

ՔՆՈՒՍՍ կամ ՔՆԴՈՒՍՍ, որ և ՑՔՆ-
ՏՈՒՍՍ. յ. Οἰκοθεν, ὄικοι. Domo, do-
mi, ex se, suapte ingenio, sua sponte,
de suis. ի տանէ և՝ի տան. ՝ի ներքուստ.
յինքեանէ. յանձնէ. յիւրոյն. իւրովք կա-
մաք. (Տէս և ՑՈՒՆՈՒՍՍ, և ՔՆ, ՔՆՈՒՄ):
*Ջի մի՛ եւս տակաւին աշխատութեի առնի-
ցէք մեզ, այլ՝ի ձէնջ իսկ ընդունայ բերի-
ցէք զընծուսին. (գրեալ էր, ընդոսա բեր-
ցէք): Մայրն Թոզլոյ զդուստրն) անդէն
ընդունայ՝ի տանն անկեալ պարտասեալ.
Ոսկ. յ. Բ. 11. Ե 27: *Մանկանց ոչինչ է
առանձինն՝ որ ոչ ծնողացն է. կամ ըն-
տրեսցի տալով, և կամ պատճառս ընդու-
նելոյ մատուցանելով: Ջպարծանաւորսն
առացից, ոչինչ ընտրեսցի (այսինքն չանձ-
նէս) առ՝ի զարդարել և լաւ երևեցուցա-
նել չաւելեալ. Փիւ. Ծ. Բան. Ե պէսպէս:
*Ա՛նաքեալքն ոչինչ գործէին յընտանուստ,
այլ այսպէս ՚ի ասէին զսմենայն. ՃՃ:

ՔՆՏՐԱՒԱՆԵԼ. Ընտիր բանիւք գո-
վել. *Ակն ստեսակ և գահանակ ընտրաբա-
նեալ՝ի մէջ գասերաց պուլպի. Թէոդոր.
Կոս:

ՔՆՏՐԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ընտիր. ընտրեալ
լաւ. գովելի. ջէյիք, ընթրած, ջոյնծ, օրի-
նածի. Եւս. *Ընտրական նիւթ, կամ սերմանիք,
կրօնիք, բարք, շրջմունք, քինութի, կանք:
Ընտրական բառիւք: Ընտրականացն բա-
րեմասնութե՛ այ հաստեալացն. Նար:

ՔՆՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ընտրականի
գոլ. լաւութե. և Ընտրողութե, քինուի.
*Բաւիր ընտրականութիւն՝ ՚նախադատն
ընտրականութե: Ջփախուցեալն յընտրա-
կանուէ գատմանն օրինին. Նար:

ՔՆՏՐԱՆ, ի, աս. գ. } Ընտրելի, իլն.
ՔՆՏՐԱՆԳ, նաց, նօք. } ընտրուն, ընտիր
ընտիր զատս ցեա՛քն. ջէնիյոլ, ինէնիյոլ. ֆի-
լաթ՝ի մանկունս ընտրանաւ զայն յուսուցին
արուեստականացդ տային ՚ց. յն. ստորակար-
գելով. Բ. Դ. Բ. 12: *կաշառս ընտրանաւ
(յն. ընտիրս) առնուիք ՚ի նոցանէ. Ամվ.
Ե. 11: *Ջմիս ընտրանաց (յն. ընտրելոց)
կերիցէ. Ջսփ. ԾՁ. 16: *Իւղով ընտրանաւ
զգլխաւորս օծանէին. Եզե. Ֆգ: *Ջի որ
ընտրանաւն ինչ ոք էցէ, աւելի իմն պա-
տուական է, և աւելի իմն դուքի կոյ ընդ
նմա տիր՝ որ ընտրիցէն. Ոսկ. Ես: * Միւս
ևս գիրք՝ մատուռումն ընտրանաւ ՚ց. (յն.
պեսպէս կամ ընտիր). Ե՜ա. պփմ. Ե. 26:

ՔՆՏՐԵԱԼ, ելոյ, լոյց. Տ. ՔՆՏԻՐ. *Ցէ-
սուայ՝ պաշտօնէին մովսիսի՝ ընտրելոյ: Ա-
րանց ընտրելոց: Իսրայէլ ընտրեալ իմ:
Իսրայէլի ընտրելոյ իմոյ: Ընտրեալք իմ և
ծառայք իմ: Ի յաղօրդ ընտրելոց իմոց,
ևն. զի Ընտիր դուն ուրեք վարի՛ ի հոլո-
վականն: *Երկնաւոր հօտ ընտրեալ. Շ՜ա:
*Ընտրեալն առաքեալականացն գասուց պօ-
ղոս: Ո՞վ ոք յընտրելոցդ: Նար:

ՔՆՏՐԵԼԱԳՈՅՆ. ա. Ἐυδοκιμότερος.
Առաւել ընտրելի. և յոյժ ընտիր. *Ընտրե-
լագոյն էր ինձ, թէ քնաւ և ծնեալ իսկ չէր
գիս մոր իմոյ. Փօբպ: * Մեւթաւոյագոյնք
իցեն ձմ... կամ ընտրելագոյնք ոտք մարտի-
րոսն. Նար. Կ: *Ոչ այլ ոք ՚ի քերդողացն
եղեալ էր ընտրելագոյն քան զսա. Պղա.
պխմ:

ՔՆՏՐԵԼԱԿԱՆ ի, ացս. Տ. ՔՆՏՐԱԿԱՆ.
* Երկօք պարզողաց ընտրելականաց: Ցնա
ընտրելական երգս բանհիւսից: Մաքրա-
կան և ընտրելական աչօղն պօղոսի. Նար.
Խլ. Խ՜ա. ա՜ա:

ՔՆՏՐԵԼԱԿԻՑ. ա. Συνεκλεκτός. Coë-
lectus. կցորդ ընտրուէ. ՚ի միասին ընտ-
րեալ. զուգապես ընտիր. * Որ ՚ի բաբելէն
ընտրեալկից եկեղեցին է. ա. պէա. Ե. 13:

ՔՆՏՐԵԼԱՀՆՈՐՀ. ա. Ընտիր և շնոր-
հապարգ. ընտրեհաճելի. *Ընտրեալշնորհ ոք
քո անուամբգ. Ա՜ան. Եղէգ:

ՔՆՏՐԵԼԻ. ա. Իբր Ընտրեալ. ընտիր. *Եւ
՚ի բարի ՚ոք ամանին՝ ժողովեսցես ընդ ընտ-
րելին. Ցա արդ:

ՔՆՏՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔՆՏՐԱԿԱՆՈՒ-
ԹԻՒՆ. *Ապա հոգեպես քան թէ մարմնա-
բար՝ ընտրեալուէ ձերոյ կենցաղնաբ. ա՜ա:

ՔՆՏՐԵՄ, եցի. ն. Ἐκλέγομαι, ἐπίλέγω,
αἱρέω, αἱρετίζω, δοκιμάζω, διαστέλλω, δια-
χρίνω. Eligo, deligo, seligo, probo, discer-
no. որ և ՔՆԴՐԵՄ (նովին հնչմամբ). Որ-
պէս թէ ընդ իր և ընդ իր որոշումն առնել
լաւութե. որոշել իւրև պատուական՝ աղ-
նիւ և հաճոյական. գատել, գննել, զա-
նազանել, և զատուցանել զլաւն և առնուլ
՚ի խնդիր եւանելով կամ քաղելով. էօրիւն-
փէնթ, էօյնէրլենիլ, իսէ՜փէնթ. *Ընտ-
րեաց իւր ղովդ զամենայն կողմանս յորդա-
նանու. Ջոր ընտրեսցէ աէր: Ընտրեաց ըզ-
ձեզ քան զամենայն ազգս: Ընտրեաց ՚ի
ժառանգութե իւր: Ընտրեաց յամենայն
երիտասարդաց իսրայէլի: Ընտրեաց հիւան
վայտ: Ջոյնէն ՚ի պղծոյն ոչ ընտրեին: Ընտ-
րել ՚ի մէջ սէյն և պղծոյն (այսինքն ընտ-
րութե առնել.) Ընտրեալքդ յորովայնէ-
ւէն: * Ոչ է ամ՜ մարդոյ ընտրել ընդ այս
և ընդ այն. վ՜ս հդ. յ: *Բարւոք ընտրեաց՝ որ
ասացն. Սաղմ. յ՝ն. Բ: *Ժամանակին ընտ-
րոզ լեր, և մի գործոյն խորոզ. Ի՜ն. ծգ:
*Ընտրոզ որոշմամբ ՚ց. այսինքն ընտրոզա-
կան, խոհական. Ի՜ն. պոբգ: * Աւետաբ և
ընտրոզ մտաց. Վ՜ն՜օբ. Ե:

ՔՆՏԻՉ. ա. Որ ընտրէ. ընտրօղ. *Աբրա-
նումին՝ հոգւոց ընտրիչ, լեզուի նհանչիչ.
կ՜ն՜ա: *կամ՜ք ընտրիչ լինել որոց աիուր-
ժէնն. Իգն: *Հուրն նուրս ընտրիչ աւուրն
մեծի ընտրէ զայն. Եէր. ՚ա. ՚ոբ:

ՔՆՏՐՈՂԱԲԱՐ. ֆ. Ընտրողութե.
ընտրեալով. քաջ գատմամբ. * Որոշել զայ-
լոյ յայսմանէ ընտրողաբար. Սահմ. Ի՜ե:

ՔՆՏՐՈՂԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Διακριτι-
χός. Discretivus. կարող ընտրել. գատ-
մամբ ընտրօղ. որոշիչ. *Ընտրողական միաք,
կամ հանճար, զօրութե, ընորհք իմաստք,
կամք, լեզուս. Յ՜ն: Դիտ: Ընդհ: Նար:
*Իմաստուն ընտրողական արար զքեղ ՚ած.
մի՛ նմաներ դու անասնոց անմտից անբանար-
դութե քով. Ճ. ի: * Պահողքն պարտին
լինել ընտրողական գիտութե (պահելով և
զնորհուրդս և զբանս) ևն. Մանդ. Ի: *կա-
կուղն և ընտրողականն աչաց, վասն որոյ
սեռանեն զպայծառն և զիայլեալն, ձէրե.
Պղա. պխմ:

ՔՆՏՐՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔՆՏՐՈ-
ՂՈՒԹԻՒՆ. *Ընտրողականութե արածին.
զի զիտուչն Թոզլով շուշանօք բուծանին.
Նար. Երգ:

ՔՆՏՐՈՂԱՊԷՍ. Տ. ՔՆՏՐՈՂԱԲԱՐ.
* Ընտրողապէս զժուժկալութե՝ի գլուխ
տանել: Ոչ գիտեն ընտրողապէս կալ՝ի
մարմնի. Սաղմ. Բ. պ. ա: * Ընտրողապէս
իմն խօսի ընդ իւրաքանչիւրսն՝ի նոցանէ.
Շ. Ֆգ: *Ընկնիգիր լերուք ընտրողապէս.
Եէր. յհ. Ի: * Ոյք նուիրեք ուխտիդ գի-
մեն՝ի ոտնախիմուի մոր քո ընտրողապէս.
Ճ. ի:

ՔՆՏՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάκρισις. Di-
scretio. կարողութե կամ ներգործութե
ընտրելոյ. գատուն. որոշողութե. * կա-
մաւորութե, ընտրողութե, յօժարութե.
Սահմ. ՃԲ: * կուրանայ ընտրողութե հո-
գւոյ նորա՝ի անապատութե. Վ՜ս հդ. Բ:
*Շհ պարտ ընտրողութե առնել հրամանաց
առաքնորդին. Նէրս: *կամացն ընտրողու-
թե. Շ. ՁՀ լբ: * Ժամանակին ընտրողութե

բնական ընտրողութիւնէ ամենայն ոք բաւական ստեղծաւ լայ. զայս ընտրողութիւնս անզգամք Թողին. Լմբ. ծղ. Ն առ։

ԸՆՏՐՈՒԱՆ. Տ. ԸՆՏՐՈՒՆ. ռմկ. ընտրեալ. «Դիմակ սեռ որ և իցէ այնոցիկ՝ որ ի քաղաքին են, քաջ յինգրուանէ ըստ առաքինութեանէ. Պղպ. օրին. Ը։

ՐՆՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Αἵρεσις, ἐκλογή. Electio. διαίρεσις, διαίκρισις, distinctio. Ընտրելը. ընտրիլն. որոշումն. գատումն. կամք. զանազանութի. խարխ. «Բայց յընտրութենէ քո ըզգաբրին՝ անկայ՝ ի բաց ըստ խոտանին. Ցբ որբ։ «Ընտրութենէ ըստ ընտրուէն յատակադրուին այ հաստատեալ. Գծ. Ի. 15։ Հմ. Ի. 11. ևն։ «Ընտրուի... Ընտրուի եղեց նորա ... ընտրութիք բաժ. ին նորա. ա. ճ. իէ. 1=7. (իբր որոշումն պաշտաման վիճակաւ.)։ «Ընտրութենս առնէ։ Ընտրութի լինի՝ ի մէջ քաջացն և վատացն. ՑճԻ. ծէ։ «Ինքնակամ ընտրութէ. Ցհ. խմ. նիէ։ «Առանց իրիք ընտրութենէ և՛ քո և՛ ած անուանիկ զնա ». այսինքն անխոր. Ոսկ. հա։

ԸՆՏՐՈՒԿՓ. Հաւաքեալ իրք՝ անխտիր ընտրութենամբ. Ծագվածոս բանէր. «Լաւ պատարագս մատուցանէր հաբէլ քան ըզկայինն, որ երբէրնս զարհամարհ ընտրութիս... ուստի և կորզեաց հասկս յոտիս արհամարհանաք. Եփր. էբր։

ԸՆՏՐՈՒՄՆ, ըման. գ. Ընտրուի. ընտրելն, և իրն. «Ճանապէզել ընտրմամբ. Պխ։ «Ձրնգրման որոմանն և ցուրնդն. Ցհ. խմ. նիէ։ «Ընտրման ճանապարհաց երկաքան չիւրոց։ Զքնուորն ըստ ընտրման Թոհի. Բբ. ոչ. Ե հիբ։

ԸՆԿՆԱԴԻՐ. Տ. ՒՆԿՆԱԳԻՐ։

ԸՂԵՑՄ. ԸՂԵՑԵՄԱՐԱՆ. Տ. ՀՑՄՁ, ՀՑԵՄԵՄԲԱՆ։

ԸՌԱՈՒԼ. Բառ. ար. ոչխոռ. որ Թարգմանի Առաքեալ. «Եւ ըռաւսուլ քոյոյ նախանոյն. Ը. Եբէս։

ԸՌԱՉԻԱՆ.) Բառ. ռմկ. ոսպչինէ. որ
ԸՌԱՉԻԱՆ. գ.) է Սամիթ, և որ ինչ նըմանի է նմա։ Բիւղիր. և Վսիւ։

ԸՌԸՄԲԱՔԱՄ. Տ. ՌՄԲԱՔԱՐ։

ԸՌԸՄԲԱՉԱՐԿ ԼԻՆԵԼ. Հմայել հարմամբ ռըմբաց. «Ձէ պարտ քրիստոնեի յրըռմբզարկ, կամ վիճակաւ, կամ քարընկէց լինել. Մաւտ. Լահկ։

ԸՌԸՆԳԵՂՉԻՒՐ, կամ ՌՆԳԵՂՉԻՒՐ, ղեր, բաց. գ. Ῥινόκερος. Rhinoceros. Գազան՝ որոյ է եղջիւր մի՝ ի վերայ ըռնգանց, ոսկրապատեան մարմնով, ահաւոր, ըստ մեծութե փղի. «Երէփեան, «Երկնէճեան. « Անցանեն ըռընգեղջիւր գազանք յովկիանոսէ՝ ի նեղոս. Խոր. Ծ։ « Ըռընգեղջիւրն կենդանի է չափաւոր՝ ոտանի, եղջիւրքն յռունգունչն Թագուցեալ. երբ ի սերտ ելանէ, ի գուբս բերէ կոլոլի որպէս գերանգի. Վանակ. հց։

ԸՌԸՆԳՈՒՆԿ, կամ ՌՆԳՈՒՆԿ, գանց, կի գաց, գամբք. գ. Ῥίν, ῥίνες, μυτήρ. Nasus, nares. Ռունչք. հոտառելիք. ծակք ընչաց. «Ինի. պոռոտ, պոռն, էնգ. «Մի կարծել զծծ՝ բերանոյ և կամ ըռընգանց գործեօք վարել առ ի փչել։ Հոտոտելիք յերկուս ըռնգունս բաժանեալ՝ ըռ երկաքանչիւր քիմափոլոց չորհալ-փիլ. ա. լաբ. Ե լին։ « Ըռընգունքն ի հոտառելն. Լմբ. ծղ. «Հոգիարտունէ ուրնգամիք. Ծաբ։ «Փողով ըռընգանց պահի հոգի ի մարմինն. Յոհ։ « Եւ հոտոտի՝ ոչ ունելով ըռընգունս. Վրդ. ծն։ «Եթէ կախեացե զանձն իւր ընդ ըռընգանցն ի վեր ... ոչ կարօղ է ։ իբր ռմկ. «Ինէն կախած.

վբր հդ. ծէ։ «Ցռընկոյն (կամ յռունգացն) և յականջացն ազրիւն ցոլեաց. Հ=Ցնդ. ծ։

Նմանութի՝ փեղկք դրան. « Ի ներքոյ ըռնկայն դրանց՝ երկբաշիկ անճեկացն. Նբ. խլ։

ԸՌԻՒՐՑ. ԸՌԻՐՑՈՒԹԻՒՆ. ԸՌԸՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՒՐՐՑ, ՌՐՑՈՒԹԻՒՆ։

ԸՌՈՒՄՐ. Տ. ՌՈՒՄՐ։

ԸՌՈՒՊ. գ. Բառ. պ. ոխոպ. Մուզ պաղոց՝ եփմամբ Թանձրացուցեալ աւր. «Նման ըռուպ հով ջրով ի բան տուր. Զփոլմթային ըռուպային ի բան պահէ. ոշ ազուխի ըռուպ և սերկևիլ և նռան. Մխ. էծղ։

ԸՍԹԱՓ. Տ. ՍԹՓ։

ԸՍՊՈՒՆԳ. Տ. ՍՊՈՒՆԳ։

ԸՍՏ. Κατά, κατ. (ընդ. ըստ. որպէս և κατὼ, է ի սորը). Secundum, juxta. ἀκολουθῶς, consequenter, ևն. Հանգէտ. հանդարտ. համեմատ. յար և նման այնպէս որպէս. և Զհետ երթալով նմանութեան առաքինոյն որպէս երկրորդ. կամ ի տորև. քան զառաքինին կարգեալ. պխ. ՚էբէր, պէնէն. «Ըստ պատկերի մերում և ըստ նմանութենէ։ Ըստ անուանց ազգացն։ Ըստ բանի ըստ նիզ ըստ այդմիկ։ Եկիցի ըստ բանի քումմ։ Ըստ իւրում կարի։ Ըստ ժամանակին՝ որպէս և խօսեցաւ։ Ըստ յաճախելոյ արմը տեացն։ Ըստ սլակաւելոյ ամացն. ևն։ «Ոչ գոյ ըստ նմա մարդ արգար. Ոսկ. ես։ «Քրիստ նեզ զըստ բնութենէ բարին. Սահմ. ծէ։ «Որ ոչ ուժք տուեալ յըստ աշխարհիս զօրաւորաց. Սարկ. կե։ « Ոյ միայն մարմնացար վասն մեր ըստ մեզ, զի արատիցես զմեզ վասն քո ըստ քեզ. Նբ. ծէ։ «Մարմնանայ ըստ մեզ՝ տեսչեամբ մարդոյ ըստ մեզ. Լմբ. հանգ։ «Նոյն իսկ մայր է և կոյս, այն որ ըստ մեզ՝ (այսինքն բնականաւարբ) ոչ է. Լծ. ածաբ։

Ի նոյն օրական հոլով պէսպէս առմունք գտանին՝ բազատութիք այլովք նախագրութիք կամ նախդրովք. « Գինդ ոսկիս մի մի ըստ գահեկանի ձուլոյ. Ած. իէ. 22. այսինքն ի ձոյլ գահեկանէ, կամ արժօղ զձոյլ գահեկան։ «Հանցեն չուրքն... Թռչունս Թևաւորս ի վերայ երկրի ըստ հաստատութե երկնից. Ած. ա. 20. իբր ի տորև կամ հանդէպ, չուրբ. « Բանակեցոյց ըստ ճանապարհին բեթսակարայ. ա. մ. ը. 33. այսինքն ի կողմանս, դէպ ի։ «Որ շատ խօսի, առպազէն ըստ (կամ ընդ) նմին և լսիցէ. Ցօբ. ծա. 2. յն. փոխանակ. կամ ընդ. հակառակն լուիցէ։ « Ըստ հրամանացն։ Ըստ օրինացն. ա. էպր. է. 9։ ը. 23։ յն. հետևապէս, կամ հետևութիք։ «Ըստ օրինացն Ա. է. որ և ԸՍՏ ՕՐՒՆՒ, այսինքն օրինօք. յն. օրինապէս։ Նոյնպէս ասի, « Ըստ այսմ օրինակի, ըստ նշանակի, ըստ բնութե ». ևն. այսինքն ստվին օրինակաւ., նշանակաւ, բնութիք կամ ի բնէ, ևն։ « Մեկնութիւք ի միմեանց ըստ նախահօրն պատրանաց. Շար. այսինքն ի պատճառաւ, վասն։ «Ըստ բոլոր ընկալելոյ մարմնոյ. Խոր. է. 8. այսինքն ընդ բոլոր մարմինս և 48. «Ըստ հիւսիսային երեսսեայ ». այսինքն ի կողմն։ « Կալեալ զեգիպտոս ըստ ձձգ ողմպիագին ». այսինքն ի. չուրբ. Եսա. իբ. ա։

ԸՍՏ. Աննախդիր բազատականաւ՝ ուր ըստն լինի իբր նախդիր, նշանակէ հանգոյն և զկնի միանգամայն, այսինքն հետևեալով առաքինոյն նովին կարգաւ և նմանութե. կամ որպէս՝ եւ որ ի կարգին. կամ եւ այլն. Καθεξῆς, ἑφεξῆς. Sic deinceps. μετά, κατά, post, juxta, ad, in, de. « Եւ զձագս ուրսն՝ որ ըստ նմանէ էին։ Ա յր ըստ առնէ ի վերայ գործոյ իւրեանց։ Ա յր ըստ առնէ մոլորեցան. ա. ի. ը. 8։ Թագ. ը. 49։ Եա. Խէ. 18։ որպէս և առեպ ասի, «Օր ըստ օրէ։ Ամ ըստ ամէ։ Մի ըստ միոյէ. ևն։ «կարգ ըստ կարգէ. Եա. իր. ա։ «Ըստ նմանէ։ Ըստ նոյանէ։ Ըստ այսմանէ։ Ըստ որմէ. Եա. իր։ Խոր. ա. 2։ Ցհ. խմ. երԼ։ Բբ. հդ։ Պխ. Թր. իեր։ «Ըստ նմանէքն ». այսինքն հետագայք. Մագ. իեր։ «Ձի ըստ սմանէ այսպէս և մերձաւոր նորա. Սէր. ը. 17։ « Որ ի վերայ ադամայ վճիռ սահմանեցաւ, եհաս ի վր նր, և որ ըստ նմա նեզ էին. կալ. ծէ։ «Բնակեցայց ի նոսա, և գնացից ի նոսա՝ ասէ, և որք ըստ այսմանէ. Սաբ. հանգ։

Աննաւոր Թուի ասէլն. «ՁԹռչնոց ասէ, զի ըստ հաստատութենէն երկնից Թռնուցուն ... եպիցին Թռչել ի վերայ երկրի ը հաստատութէն երկնից. կե։ իզ։ Եւ «Ըստ այն մի գիշերն այլ ոչ եմուտ ևն », իբր բաց յայնմ գիշերոյ. Բռաւ. ը. 5։

ԸՍՏ. Աննախդիր հայցականաւ, որ և աննախդիր տրական, ուր Ըստն կարծի նախդիր, այլ պահէ զքուն նշանակութենէ, որպէս Թէ լինէր վերկայհոլով տրական. «Ըստ լերզուս իւրեանց։ Ըստ ծնունդս իւրեանց։ Ըստ տոհմս ի բնանց։ Ըստ առնոյ աղգացն՝ ոչխար ըստ երդ. Ած. ծ. 5.20. 32։ Եւ. ծէ. 3։ « Երթալ ըստ կամս իւրեանց։ Տալ ցորեան ըստ բերրան։ Գրդել ըստ օրէնս նախնեաց։ Հատուցանել իւրաքանչիւր ըստ գործս։ Ըստ աչս գասել. ևն։ « կին լցէ զո ըստ միտս, մի ղաներ գնա. Սէր. ե. 28։ «Քահանայապետութէն է ըստ իս՝ կարգ սրբազան և հանճար. Դիան. էրի։ ՚ի յն. ասի, ըստ գատման իմոմ։ « Աղօթս արասցէ քեզ, ոչ իմաստուն մարդ՝ ըստ իս, այլ յիս առաքնորգական պէտ ոգին. փիլ. լին. ը. 198։ «Բառերանէին ըստ արժանի (այսինքն արժանեաց) իմոց փառացն։ Թողլով զպատշաճն ըստ իս (այսինքն ինձ), յանպատշաճն գոյնն իմ ընկղմեցան խորհուրդս. Ցհ. խմ. էբԼ։ « Ձկնկանելով ըստ իս որ ինչ այգր կայցէ. Ոսկ. գծ։

Այսպէս լինի առընթեր անեւևոյթ բայ. ից՝ յուհական ոճով, փոխանակ գերբայի՝ որ չիք առ յոյնս. զոր օրինակ, «Ըստ կազդուրել մանկանց. Ած. լը. 14։ « Ըստ վարել հալածէաց. Ոչխ. ա. 6։ «Նմանեցուցանելով ը ասէլն և ը գործելն. փիլ. ծ. բան։ «Ձեղիք ինչ են ծովուց, որոց չուրն ըստ աձել լուանին աձէ, և ը ինուլն ընու, և ըստ պակասէն պակասէ. Եփիլ։ «Ադամ հղև (իբր զմի ի մնոց), փոխանակ զի ասիցէ, Թէ կամեցաւ լինել. այլ հղև ըստ դնել մեաց իւրոց չարաց. Եփր. ծն։

ԸՍՏ. Ըստ հնամաձնոնեւ յն. κατά. և լտ. per, որպէս Ընդ. գ.կ ի. « Ոմանք ըստ հրապարակս, կամ ըստ լայնափողոցս, և կամ ըստ նրբաթափողոցս յարձակեալ գբնան. Նխս. բն. ծա։

ԸՍՏ. առընթեր բայիցս Անցանեմ, Ելանեմ, ևն. (ուր ի յն. դնի հայկական խընդիր), նշանակ քան զ անդր քան. արտաքոյ, ի գուբս. օտար. հեռի. բաց ի. ի. « Անցանել ըստ բլուրս և ըստ արձանս ըստ այս։ Ըստ յորդանան։ Ըստ հռոմս։ Ըստ հաստատութե և ըստ երդումն. Ած. լը. 52։ Թագ. լէ. 29։ էր. ի.գ. ծէ. 1։ ա. մ. է. 18։ « Անցանել ըստ սահման, ը ջուր, ըստ բանակ, ըստ օրէնս ած. ևն։ « Ելին ը քաղաքն։ Ելից ըստ քաղաքս. Ած. խէ. 4։ Եւ. է. 29։ « Անփորձութէ կառավարին ը ձեռն եղէալքն։ Ըստ գատաստան ոչ ելանելով արտաքս. Փիլ։ « Ըստ այ երկիւղին

առհմանս արտաքս եղեալ: Ըստ երիցս անդր ոչինչ է. Եզեկ: *Անցեալ է ըստ օրինակ, և հրաժարեալ ըստ նմանութեի: Անցեալ է ըստ քանակութեի, և վերսկեալ ըստ բժըշկութե. Նար. ծԷ. Ն Է: * Մինչ յաչխարհիս էաք, ըստ ակն էաք ի տեառնէ. այժմ իբրև ևանեմք յաչխարհէ, ըստ տեառն լինիմք. Ճ. Ք: *Զի՞նչ բնաւ պիտոյ են աչք օտարոտիք ի մեր վկայութե (կիմ այն) որ միշտ զմեզ հանապազ տեսանեն ըստ են աչք (ձդ). Ռահ. չհ. ա. 2: * Ըստ բնութեան գութ, և ըստ ծնողաց խնամս անցանէ այ մարդասիրութի. Ռահ. Ե:

ՀՍՏ ԱՆԱՆ. ՀՍՏ ԱՆՈՆ. ն. չ. Ըստ այնմ բանի գրոյն. ըստ սահմանութեան. որպէս. զոր օրինակ. *Ըստ այնմ, թէ ակնկալութե արարածոցս յայտնութե որդւոյն այ սպասէ. Ագաթ: *Ըստ այնմ, զբերան իմ բացի. Մխ. Երեմ: * Եղեն պէտք և իշխանք. ըստ այնմ, կացուցեր զնոսա իշխանս ընդ ամենայն երկիր. Սիմ. Ե: *Ըստ այնմ, յիննաներորդ սաղմոսին ասացեալ. Բր. ԽԹ:

ՀՍՏ ԻՆՔՆԱՆ. Տ. ԻՆՔՆ:

ՀՍՏ ԻՐԻՔ. այսինքն Ըստ իմիք. լուիք ի բոզք. մասամբ լուիք. *Ըստ իրիք տարբերութե՝ զգալն նորին գոյացութե ոչ փոփոխէ: Փայտ առ փայտ՝ մեծ ըստ իրիք է, և գալձեալ նոյնպէս փոքր երևի. Կիւրղ. գԺ:

ՀՍՏ ՈՐՈՒՄ. տ. Καθώς, καθά. Velut, sicut, prout. Ըստ այնմ որ՝ կամ զի. որպէս. զոր օրինակ. Ինչպէս որ. Նիճն ի. *Բարեբար է, ըստ որում ասի է. ահագին է, վասն զի ահր է. Փիլ. Լիս. Ը. 53: *Ըստ որում և եսայի ասէ: Ըստ որում երանեելին պօզոս գրէ. ևն. ԱԲ. ա: * Իշխանուն դատելոյ առնու, ոչ ըստ որում բան է և ւած՝ որդին՝ առնու, այլ ըստ որումն եղև մարդ, է համարելի զառնուլն մարդկութե. Կի-րղ. գԺ: *Հայեսցեմ մարգասիրութե, ըստ որում քոյդ են սովորութիք. Նար. իԷ: *Ընդառաջ, ըստ որում ամ հարք քո: Ըստ որում մովսէս գաւազանաւն ևհար զծովն, նոյնպէս և քո խաչին. Լմբ. պԺԸ. Ն սղ *Սովոր են մարդիկ ըստ որում ի գիմաց տալսէս և ի խօսից ձանաչել զծնօղսն. Սիմ. յար:

ՀՍՏԱՆԶՆԵՄ, եցի. ն. Ըստ անձին այսինքն ի վերայ անձին առնուլ. բարձեալ բերել. բառնալ յուսս. չալակել. որ և ասի՝ Ըստ անձին ունել. ուսոի և Ցանձն առնուլ. չալէլ, վրան առնել, բեռ. նաւորել. էնտէնդէ. *Ըստանձնել ծանրագոյն բեռն. Ճ. Ա: *Եթէ ոչ ունէի զբեռն աչխատուէ մահացու գործոց ըստանձնեալ: Բարձեր որպէս համբերօղ՝ ըստանձնեալ իբր զպարտական՝ զիւյան վճռաց. Նար. ծԷ. հԷ: *Ի վերայ թևոց իւրոց ըստանձնէ: Ահեռագնացն՝ որ յինքեան ըստանձնեալ բերէ զերկնի և զերկրի զօրութիւն: Զհի. ևանգութիւնն ըստանձնեալք՝ ապա ուրեմն զդօնան առ բժիշկսն ընծանալ. ևն. Մագ: * Ըստանձնեալ ի վեր ունիցի. Շ. ա. չհ. յ՞:

ՀՍՏԱՆԶՆԵԼ, ի վերայ այլոյ. } ԲԵՌ-
ՀՍՏԱՆԶՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. } ՆԱՒ-
ՐԵԼ. բարձուցանել. էնտէնդէ. *(կամքն ի վերայ մարմնոյ) թեթևութեամբ ըստանձնէ զլուծ ապաշխարութեան. Լմբ. գնգե: *Ըստանձնեցուցեալ բառնան նմա. Մագ. ծԷ:

ՀՍՏԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառնալն կամ կրելն ի վերայ ուսոց և թիկանց. զոր օրինակ զնաչկեակ կամ զմուշտակ. *Ի փաթնաք գաղանական սերւ՝ ըստանձնութեան զանզարգութե զարդ. Մագ. Ա:

ՀՍՏԱՐՏՈՒԻՄ. Տ. ԶԱՐՏՈՒՂԻՄ. *Ցորմէ մոլորեալք և ըստաքաղեալք՝ գտան հակառակ ճշմարտութեն. Սարկ. հանգ:

ՀՍՏԳԻՏՑ, ի, ից. գ. Κατάγνωσις. Reprehensio, improbatio, damnatio. Ἔγκλημα. Crimen, culpa, accusatio. որ և գրի նովին հնչմամբ ՍՏԳԻՏՑ. իբր Ըստգանք. ատատ գտեալ. և Ատատ գտանելն, պախատակուտին. յանդիմանութե. մեղադրութե. և Ցանդգանք. վնատ. (ըստ յնասի, ըստգիտութե, ըստճանաչումն). Ել. զաչքսի+, յանդատ+. այշպէս, սոալ. *Առանց ըստգիտի՝ իսկ մնացն գտեալ ՚՚. որ և անսագիտ. Կոլ. Գ: *Նախ այս իսկ ոչ փոքր ըստգիտ է նոցա՝ պատատիլ այնչափ իրաց բազմութե (հոգոց աչխարհի). Ռահ. չհ. ա. 10:

ՀՍՏԳԻՏՑ. ա. Μεμπτός. Incusandus, reprehensione dignus. որ Ըստգատանելի. պախատակելի. մեղադրութե կամ յանդգմանութե արժանի. * Ո՞վ ոք երբէք ըստգիտ զանձն համարեցաւ՝ չարակնեալ. ոչ ոք երբէք. Ռահ. տ. Բ. 15: *Զի՞նչ անգամ լսէ, որ ըստգիտան համարիցի ի սքանչելի արարածս մարմնոյս այսորիկ: Զի՞նչ ըստգիտ է ի մարմնի քումմ ատկածեալ. Կոլ. Ե. Ն Է:

ՀՍՏԳԻՏՑ ԼԻՆԵԼ. որպէս Մեղադրելի լինել. յանդիմանիլ. * Որ լերը է մուտք՝ ըստ գիտ լեցի բազմաց. Սիր. ծԷ. 5: * Շատ է այնպիսին պատուհասան՝ ըստգիտ լինել ի բազմաց անտի. Ռահ. Բ. ևր:

Եւ որպէս Մեղադիր լինել. պախարակել. յանդիմանել. * Մի ըստգիտ լինել գուշոյս մերոյ. Պտմ. ագէտ: *Շիւ ևս արգար է ըստգիտ լինել նմա. Փիլ. ասմ:

Այլ երբեմն ըստ հոմաճայնութե յոլնէն, որպէս գիտել, ճանաչել և գտանգիտ լինել, գտանել, հատանել. *Վկայեն եղբերք բանիս, զորոց անտոլութի յաւանգագոյն ըստգիտ եղեալ բնութե՛ն (ետ նոցա զէնս զբազմատատան եղջիւրս). Փիլ. լէս: * Որով կարասցէ ըստգիտ լինել խնդրոյն, որում էր յանկացօղ. Շ. Գ:

ՀՍՏԳԻՏՑ. տ. Սոգտանելի, օրինակաւ. ըստգատանօք. իբրև ըստգատալ. որպէս յանցաւոր. ամեծով. խղճիւ. *Մի տացէ ինձ ոք ըստգիտ երթալ ատտի. Ռահ. Բ. փմ: *Ըստգիտ չղջիել առանց համայնակութե իբրև զպատճատարս. Սարգ. ա. չհ. Է: * Ա՛նպէս ստգիտ և գաղտագողի գյաղթութե՛ն առնուցուն ի գլուխ զպատակ, թագընկէզք առատել քան թէ թագառուք լինելով. Յհ. իմ. ապ: *Իմաստուն բազում ինչ ըստգիտ պախարակէ զառաջին ըզկեանն իւր. Փիլ. իմապ:

ՀՍՏԳԻՏՑՆԵԼ. Տ. ԸՍՏԳՏԱՆԵԼ. *Վանն որոյ մատգարէն ըստգիտեր պատասանօք՝ ատելով. Ճ. փ:

ՀՍՏԳՏԱՆԵՄ, գսի, ըստգիտ, գտեմ. ն. Καταγινώσκω. (որ է ըստգիտել, ատտյատճանատչել, կամ ընդգէմ ինչ ճանաչել.) Reprehendo, arguo, decerno adversus aliquem, condemno, accuso, incuso. գրի նովին հնչմամբ և ՍՏԳՏԱՆԵԼ. Արատ և յանցանս գտանել՝ ի վերայ այլոց. ըմբռնել ի յանցանս. մեղադիր լինել. պախարակել. յանդիմանել մօք կամ բանիւ. հեղատրէն. *Թագաւորէ՛ փ՛ն. սոալ լա՝ գագահարիւը էնդէ՛. Ռուրմագ՝ սայմագ, պէհանէ՝ մահանա գօմագ՝ պագմագ, Ռագիր էնդէ՛. * Իմաստուն Թուխ անձին իւրում այլ մեծատուն, և աղքատ հանճարեղ ըստգատանէ զնա. Աստ. իԷ. 11:

* Եթէ ըստգատանիցեն զմեզ սիրաք մեր: Եթէ սիրաք մեր զմեզ ոչ ատգատանիցեն. ա. չհ. ՀԷ. 20: * Գոգ իբրև ատգատեալ լինի էր. Գաղ. Բ. 11: *Նրանեալ է այր, զոր ոչ ըստգիւտ անձն իւր. Սիր. ծԲ. 2: *Որք ճշմարտութե զչիշատակ յանցանացն ըստգատցեն: Մի ոք ըստգատցէ զմեռելան ըստգատցեն: Մի ոք ըստգատցէ զմեռելան ատատատունն: Ա յս ըստգատանելի է. ևն. Փիլ: *Ի հոտմ կոյս մի հատեալ ըստգտեալ՝ զանձն սպան. Ե-ս. իբ. Բ: *Ո՛րքան բարիս գործէ ատգաշաւն, և ըստգատանել զինքն. Մխ. Երեմ: *Ո՞վ ոք գտաւ ինքեան վնատակար, և ոչ ատգատաւ: Ի մէջ բարեացն առաւելութե ատգատեալ է և նա. Նար. իՀ. Է: * Տէրն ըստգատանէ զանմտութե նորա. Իգն: *Ա՛ն ձամբ զանձինս ունելով ըստգտող. Շ. ա. չհ. ծԷ. (ուր վերսկ է յաւելուած ատտ. գաբանութե՛ ի գրէն. *Ըստգատանել՝ ատտ գատանել՝ ճշգտի՝ ա. յայտ է թէ ոչ ուղիղ վերծանելով սրագատանել):

ՀՍՏԳՏԱՆԱՔ, նագ. Տ. ԸՍՏԳԻՏՑ. գ. *Զինչէ զվին ըստգատանան իսչատնականացն: Պատճառս ըստգատանաց՝ ի վերայ գնէ.փիս: *Ըստգատանաքն հարկանէ. Լմբ. ծղ:

ՀՍՏԵԶԱԶԱՑՆ. Փոխանակ գրելոյ, Ըստ եզոյ անձայն. Տ. ԵԶԱԶՑՆ:

ՀՍՏԵԶՐԱԳՈՑՆ. ա. Թուի որպէս յն. κατατελής. Կատարեալ յոյժ՝ իբր ատելի քան զանհման. *Կամմ որ՝ ի խցին լսես, որ ըստեզրագոյն է. Վբ. հղ. իՀ:

ՀՍՏԵՐԻՒԲԵՄ, եցի. ն. որ և ՍՏԲՐԻՒԲԵԼ, նովին հնչմամբ. խեզտութիւբել. խոտորելեցուցանել. յերիւբէ, այսինքն յարատհետ ճանապարհէ. և կամ հանել արտուղղ քան զկերիւբումն՝ այսինքն քան զբարեկարգութե. *Պոռնկութե ըստերիւբէ՛ ի պէսպէս անարժան հրապոյրս. Յճխ. Ը: *Ձկարճ ըստերիւբել յիրատանց զնրատագեան. Եփիփ: * Ոըք ըստերիւբիք յճածայն կամաց. Լմբ. իմ: Տէս և ՍՏԵՐԻՒԲ, հն:

ՀՍՏԵՐՁ. Տ. ՍՏԵՐՁ:

ՀՍՏՈՒՆԴԻԱՑ. Տ. ՍՏՆԴԻՍՑ:

ՀՍՏՈՄՆԻՄ, եցայ. հ. Ὑποδέω. Subligo, calceo. Ագատել զաման ոտից՝ զկոշիկ. տրեխաւորիլ պատել զոտս և զսրունս. լիդէ՛ չարէգ՛ Ռօգւօ-գ՛ գաւլէն ևյդէ+. (զծ. և յն. իմպդեն, ագատնելիք, զգեստ. լատ. ըստիւնէ, կօշիկ, զանկապան. Թ. էնդնի, ագատնելիք ոտից. և կապ գլխոյ). *Ունել. հիլգան, ըստմանի, զվնի: Ունելն նշանագ կէ զըստմանելն, զվնելն. Աբէսթ. սթրթգ: *Մակ ունելոյս բաւական ատոց գոլ զըստմանելն, զվնել. Ան. անէ:

ՀՍՏՈՐԱՔԱՆՉԻՐՔ. Օւ καθ' ἕκαστον. Singuli. Որք ըստ իւրաքանչիւր. ոյք մի ըստ միոյէ. ամնեն ռնէը. հեր պէրի. * Ըստմանանեայքն և ըստխրաքանչիւրքն. Պօրի:

ՀՍՏՈՒՔՍ. Տ. ՍՏՈՒՔՍ, հն:

ՀՍՏՀՈՒՆ. Տ. ՆԵՐՀՈՒՆ. *Պարտ է և ըստ երից ամանակացն ըստհունչինել. Երէ.էէ:

ՀՍՏՄԱՆՆԱՑՔ, նեայց կի՛ նեց կի՛ սինց կամ սանց. ա. որ և ՄԱՆՆԱՑՔ, այլց. Օւ κατὰ μερός. Particulares. Որք ըստ մասին. այսինքն մանաւորք. առանձնականք. անհատք. *Ըստմանեայքն և ըստ իւրաքանչիւրքն ներհակք ի բազմուէ միշտ բաժանեալ լինին: Ըստմասամբ մոռ, և հասարակն՝ յոլովք: Որոց հաւատքուին ոչ վը այլոյ ուրուք եղիցի ըստմանեայն. քանզի սակրատայ յատակագոյնքն ոչ և մակ այլոյ ուրուք լեցին ըստմասանցն: Իվերայ ամենեցունց ըստմասինցն մարդոյր. Պօրի:

ՀՍՏՄԻՈՀԻՔ. Մնայեալքն մի ըմ միո-

լէ. այլքն ևս որ գինի. և այլն որ 'ի կար-գի. Կանաև ըստմիոլէքդ ամենայն մինչև 'ի բուն ծայր երգոյս ոչինչ անյար. Աղ.Բարդ: * Եւ որ ըստմիոլէքն ամենայն. Շ. ոգեն: *Ամենայն ազգք չլէցան գինև, և անուամբ տեառն վանեցի զնոսա. և ըստմիոլէքն. Աւծ. Ք. 2:

ԸՍՏ ՆՄԱՅԻ. Որք են ըստ նմին. նըմանիք նր. նոյնպիսիք. *Ղազար, և ըստ նմայքն, որ աքանչելեօքն փրկէին յարեան. Խոսր:Վիկ: *Եւ ի այս ըստ նեստորի, և ո-րոց ըստնմայց. Սարկ. հանգ:

ԸՍՏՆՄԱՆԻՒ. Որք յիտ նորա ըստ օ-րինակի նորա. հետագայք. յաջորդք հետ. զհետ կարգաւ. *Դատ ունի այլն նախկին գոլոյ, և ըստ նմանէքն և տեսակ զատեալ յայլս զատուցեալ. Մաթ. ֆէր:

ԸՍՏ ՈՐՈՒՄ. Տճս գինի բաւական ԸՍՏ:

ԸՍՏ ՕՐԻՆ. Նր. Զօրէն. ըստ օրինի, այսինքն ըստ օրինակի. հանգոյն. 'ի նմանութիւն. ըստ. որպէս. պէս. ԼԽօրէ. * Ըստ օրէն հիւանդաց, որք արհետին են մուկա-ցուք: Ըստ օրէն նոցա 'ի վերինս հայեցուք: Ըստ օրէն բուժողացն. Ըստ օրէն տեսչեան: Ըստ օրէն աշաց: Ըստ օրէն (այնր) զոր գը-րիգորն արժանի գովեստի վարկանի. Մաթ:

ԸՐ ՋՈՒԻ, ուաց. Սեռականն բառիս ՈՐՋՈՒ, զոր տեսցես:

(ի)

(ի). Տաու բաղաձայն 'ի կարգէ խստա-ձանձայնից. Թաւ և ստուար քան զնմանա-ձայն տաւս գ, փ. իբր գհ. *Դայն 'ի մէջ սիւնի և Թոյի. զի քան զսիւնն Թաւ է, և քան զԹոյն լերկ. Թր. ֆէր:

Լծորդ ևս է ընդ նոսա. զի ասի Թա-կարթ և Թակարդ. քաղերթ, քաղիրդ. շո-ղոքորթ, շողոքորդ. կաճառայ, կատառայ. ընդհանուր, ընդհանուր կամ ընդհանուր. որպէս և Ընդ և Ենդ են նոյն՝ իբր 'ի նեղբոյր:

Թ. Ի բառս ինչ պատահաբար լծորդ գը-տանի ընդ ծ, և ս. զոր օրինակ, Թէքքել, ծեքքել. Թիւր, ծուռ. Թոյլ, ծոյլ. որպէս և ծուռն է Թուխ գուռնով. և Թուր, և սուր են նոյն:

Թ. Ի տառադարձութիւն դնի միշտ որ-պէս Ց յն. և լտ. ւհ. միայն անուն Դա-ւիթի, (բաց 'ի վերոց), է Տաւիտ:

Թ. Իբ. Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է ինն. իններորդ:

Անուն տառիս թո, կամ Թոյ, յօդիւ լինի Թոն կամ Թոյն. զոր չէ պատ չփո-թել ընդ բառս Թօն, Թոյն կամ Թիւն. *Թոյն Թագ, ասէ, արքունական ... մի համարիր քեզ սեպհական. ևն. Շ. այբ:

ԹԱՒՈՐ, կամ ԹԱՒՕՐ. Անուն լե-րին. աւն 'ի բա. յակ. ան: Ուստի ասի և

ԹԱՒՕՐԱԿԱՆ ԼԵՒՈՆ.*Երևի որ այս օր աշակերտացն 'ի Թաբօրական լերինն. ԺՀ: *Զոր առնին աչօք Թաբօրական 'ի նը լերինն. Շ. փագ:

ԹԱԳ, ի, աւ կամ իւ կամ ովք, ացի կի-նոյ, իւք, զք, ովք. գ. որ և Թ. Խամ. Դւա-ծոյմա. Diadema, corona regia. Պսակ կի որոյ արքայական 'ի ձև գլխոյ նոան. *Եւ ցնա Թագ և պատմուճան և զմատանին զնա: Պսակեցաւ կրկին՝ Թագաւն ասիա-ցոց, և Թագաւն եգիպտացւոց: Եգ 'ի վե-րոյ գլխոյ նորա զԹագ կանանչն: Թագ 'ի բեհեզոյ և 'ի ծիրանւոյ: Թագ արքայու-Թեն: ԶԹագն գեզիկսկուԹե: ՄէծուԹի քո Թագ 'ի վերոյ գլխոյ նոցա. ա. Մ. ը. 15: ը. 14: Եսթ. Ք. 17: ը. 15: Ես. ԼՔ. 3: Ի՛. Ը. 17: ծը. 24: *Ո՛րչափ պատուոյ գինք իցեն, քանի՛ Թագաց. Ռուֆ. Ս. ա. 18: *Առցէ զԹագից աշտիճան. Պիս: * Թագք և պատիւք միաբանեալ են ը լաս չնուհան. Եէր. ա-եթէ: *Կրկին Թագիւ առ 'ի նմա նէ պսակեալ: Պսակեալ Թագիւն: Թա-գով պսակեալ. ՃԿ. ԼՔ: *Շուրջ զԹագաւն աստեղք բոլորեալք. Ճ. Ք:

Թագ ԱՒՆՈՒԻ, ի Թագաւորել. *Թագ առնուլ, և ծիրանիս արկանել. ա. Մ. ը. 14: *Թագ ևս աւնոյր, և հակառակ ի զրօյն յառներ. Եսս. փր. ա: *Զորոյ զԹագն (յիտ նորա) եղբայրն առեալ. Շ. Վիպ:

Թագ ԴՆԵԼ կի ԿԱՑԱՆ՝ ԱՆՁԻՆ, է Թա-գաւորել. իակ այլում՝ է Թագաւորեցու-ցանել. *Խնդրէր արիփոն Թագաւորիլ... և դնել Թագ: Եդաւ զԹագ զասիացւոյն. ա. Մ. ծԼ. 39: ծա. 13: * Եհան զոյդին աղբայի, և եգ 'ի վերոյ նորա զԹագն. Ը. ճ. ԻՓ. 11: *Թագ կապեցին իւրաքանչիւր յեա մահուան նորա. ա. Մ. ա. 10: *Սա-նաորկոյ Թագ կապեալ ինքեան. Խոր. Գ. 3: Իակ Ի. 57. *Թագ կապեալ 'ի գլուխն ոմ. է զարդարեալ զՄուսէան ոյսէս Թագաւոր: *Եգ նմա Թագ, արար վնա գլխոյ հռովմայ-եցւոցն. Հ=Ց. Յայ. ԻԸ:

Թագ ի գԼՈՒԽ. իբր յ. Δεδέμενος. Թագ ուներլով 'ի գլուխն. պսակեալ գոլով. (յն. կապեալ.) ք պսակեալ. *Իբրև զԹա-գաւոր Թագ 'ի գլուխ. Եբգ. Ը. 5: *Թագ 'ի գլուխ մուցեն 'ի հանգիստն լուսոյ: Ըստ իւրաքանչիւրոցն լաւուն վարուցն Թագ 'ի գլուխ մուցեն յարքայուԹիւն. ՑՃԻ. Շ. Ն Ը: *Թագ 'ի գլուխ հլուծուի և պալծի 'ի ալը-սակիչն իւր քան. Խոր. հաֆէս:

Թագ ԱՆԳՈՒԻ. ա. Ո՛ր հինք գԼԼ-խոյ են գանգուր Թագաձև 'ի ընսէ. *Զհեղեան գանգրագեղոյ վվայելուչ Թագագանգուր վարսից՝ զոյն 'ի բաց խզել հրամայեր. Բառզ. Գ. 3:

Թագ ԱԳԼՈՒԽ. ա. Ո՛ձնօղ զԹագ 'ի գլուխ. պսակաւոր. *Ողջոյն և քեզ ասէ. գանկատեսիլ Թագագլուխ. Ճ. Ա: Հ=Ց. յոանէս. Ը:

Թագ ԱԳՈՐԾ, ի, ացի. ա. Որ գործէ զԹագ. խոյրարար. *Ազէ ասա ընդ գերձ ձական և զԹագագործն ո. յն. մի բառ, կաշեհատ. Σκυτοτόμος. Sutor. (գուցէ և 'ի հյ. այլազգ գրելի էր) Ո՛ն. էէնս. ծԲ:

Թագ ԱԴՏԱԿ. ա. Որոյ գեռակն զար-դարեալ է Թագաւ. կամ արքայակերպ. *Թագագիեսակ փառաք պսակեացն. Խլ:

Թագ ԱՂԻՒ, գրի, բաց. ա. Ասպետ՝ որ Թագ գնէ արքայի 'ի Թագաւորելն. Տա-լով նմա իշխանութիւն տզգաւ Թագադիր լինել արշակունեաց: Իշխել նմա Թագ 'ի գլուխ գնել Թագաւորին, և կոչել Թագա-դիր, այլ և ասպետ. Խոր. Ի. 3. Ն 7: *Դո-րոհեհոս Թագադիրն. Հ=Ց. Էէնգ. ԻԸ: Ն Յայ. Լ:

Թագ ԱՂԱՐԴ. ա. յ. Թագիւ զարդա-րեալ. պսակաւոր. Թագաւոր. * Եւ եղև միահնձան Թագալարգ. ՄԾԲ. ծԸ: * Զի Թագալարգ աեւանելոյ (զմիածինգ) ակն-ունէիր 'ի ծննդենէ. Սկաա. ազ: * Զգե-ցիան Թագալարգ պսակեալ. Տօնակ:

Եւ իբր Թագաւորական, այրուհի. * Ի Թագալարգ գահից, յիշխանական պա-առուց. Սկաա. լԲ:

ԹԱԳԱՂԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Թագիւ զարդարել. Թագաւոր կամ Թագաւորա-կերպ առնել. պսակել. *Ղստաւ 'ի վերայ առաքելոյն և Թագալարգեաց զնոսա՝ըստ գաւԹայ: Զգերիան Թագալարգեալ. Ճ. Թ: *Զվկայիցն բոլոր պսակակալ Թագա-զարդեալ գաստ կոչէ 'ի նոր սիոն. Խոր. հաֆէս: * Աբգար ունէր զհայս և զաստորիս Թագալարգեալ ՃոխուԹէ. Մխի. ա: *Ըս-վանդակ ծաղկաւեառնայլս հրկիր, 'ի գա-գաԹունս բերեալ պսակ՝ Թագալարգեալք. Մաթբ:

ԹԱԳԱՂԱՐՄ, ի. ից. } Տ. ԹԱԳԱՒՈ-ԹԱԳԱՂՆ, ի կի ոյ, ից. } ՐԱՂՆ. *Դարբ-ձեալ զորգոյ Թագալալմին՝ բանիւ լսե-ծեր զսխտրս ևերմին: Թագալարմից լոյս երամին՝ համապատճառ է պանծալին. Յա-ղէէ: *Մայր ես մարիամ, դուստր գաւԹի Թագալարմ. Գնչ: * Ւհրեին զնմանուԹի Թագի Թագալանց. Տօնակ: * Ի յարեւնէ արքայից, 'ի Թուոյ Թագալինից. Նար. Խ: *Դուստր մեծի իշխանին Թագալնոյ. Վբ-հոց. ծԲ:

ԹԱԳԱՂԱՐՄՈՒՀԻ. Կոյս Թագա-զարմ. զոր օրինակ Սանդուխտ, հուիվսի-մէ և գայիանէ: Գնչ:

ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ, ի, ացի. ա. Ժա-ռանգ Թագի և ԹագաւորուԹէ. * Գու-մալք Թագաժառանգք կայսերաց: Տոհմ արշակունեաց՝ պսակահիւսից, Թագաժա-ռանգաց. Նար. ասաֆ. Ն ծԲ: *Ստեփա-նոս էր 'ի Թագաժառանգ սանեն յուդայի. Տօնակ:

ԹԱԳԱԿԱԼ, ի, ացի. ա. Ընծայ զԹագ և զԹագաւորուԹէ. Թագաւոր. Թագու-հի. ալքայորգի. և Թագաւորական. Խոհ. պոր. *Ցայս ասաձարի փեսայ Թագակալ, և արքայ արքայից քո 'ի յովհաննէ վկայե-ցաւ. Սարկ. ֆհ: * Որպէս դՀայոց ոմն Թա-գակալ. Նար. Խ: *Ոչ գոյր որդի Թագա-կալ ԹագաւորուԹեան. Լասփ. Բ: *Թագա-կալքն հասան 'ի յուդայէ. Վբոհ. ծն: *Ցօծ ծաղկաչտ և Թագակալ տոհմէ. Ագաղ: *Դագարեաց Թագակալ պերճուԹեան հայ-կական գրոհի. ՑՀ. ԼՔ:

ԹԱԳԱԿԱՊ, ի. ա. Որ Թագ կապէ այ-լոյ. Թագադիր. *Ի վերայ ենտոսի աս պետի Թագակապի: ԶզԹագակապ ասպե-տուԹեն ոչ հանէ. Խոր. Ի. 23. Ն 13:

Եւ Որ Թագ կապէ անձին. ՄԾԲ. ծԸ:

ԹԱԳԱԿԱՊ. Որ ինչ անկ է Թագի և Թա-գաւորուԹէ. արքունի. *Փոխանակ ոսկե-հուռ Թագակապ զարդու պսակացն: Կա-ցեալ չորս ամ 'ի Թագակապ չքեղուԹենն. Աւծբ. Գ. 7: Ը. 3:

ԹԱԳԱԿԱՊԵՄ, պիմ. Թագաւորեցու-ցանել զոք. և Թագաւորել ձեռամբ այ-լոյ. *Թագակապի 'ի նմանէ 'ի տէրէ հօր-եղբօրէ իւրոյ. Աասղ. Գ. 5:

ԹԱԳԱԿԱՊՈՒԹԻՒՆ, կի ԹԱԳԱԿԱ-ՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Թագաւորեցուցանեն. և Թագաւորել. * Ցուշ նմա այսպիսալ զե-րամիս ԹագակապուԹեն: Իբր զնա գոլ պատճառք իւրում զրկուԹենն, և սմպա-տայ ԹագակապուԹեն. ՑՀ. ԼՔ:

ԹԱԳԱԿԵՐՊԵԱԼ. Թագաւոր ձևաս-ցեալ. * Իբրև եկն Թագակերպեալ իշխանն գագիկ. ՑՀ. ԼՔ:

ԹԱԳԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Թագաւո-րակից. գահակից. 'ի միասին Թագաւո-րեալ. * Հանդերձ աՀռոմակցաւ մերով

ԵՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱՆ. ա. *Տարժամնեայ եօթն հազարեան ամք (աշխարհի). Եղիշ. ծն։

ԵՕԹՆԳԱՐԵԱՆ. որ Եօթնպարունակեան. *Ցեանէին զուսապայծառ և զպարձրաբերձ եօթնպարեան բոլորակացն և զյօտեացն ըղկարգս. Եղիշ. ծն։

ԶԱՀՈՄԻԼ. Ըստ Հին բռ. Պատշաճիլ. միաւորիլ։

ԶԱՀՈՄՈՒԹԻՒՆ. Ըստ Հին բռ. Անյատութի։

ԶԱՅԼԱԽՈՐՀ, ի.} Տես 'ի վեր անդր
ԶԱՅԼԻՄԱՑ. ա.} ԶԱՅԼԱԽՈՀ, և ԱՅԼԻՄԱՑ։

ԶԱՆԳԱԿ. *Ըարժեաց ծերն զզանգակն՝ գալ աշակերտացն ... մատուցաւ զհարկանել զանգակին. Վրք հց. յ։

ԶԱՅՐԱԳՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԶԱՅՐԱԳՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. (որ ոչ այնչափ ուղիղ երևի.) *Այնպէս զայրագնեցոյց զանգամայնն սատանայ. Վրք հց. յ։

ԶԱՌ Ի ԹԱՓ. *Ելցուք 'ի վերայ նոցա 'ի կողմանէ ծովուդ զառ 'ի թափ. Գոծ. Հր։

ԶԱՏԱԹԵՒ. ա. Որոյ թեք են զատուցեալք իւրք՝ յիրերաց, կամ առաւել տարածեալ՝ որպէս 'ի սաւառնիլն. *Ի միաթեւաց մինչև 'ի բազմաթևս և զատաթևս, և կցաթևս. Պիտառ։

ԶԱՏԱՆԵԼ. *Ճշմարտապէս անուանի զատիկ անուան, այսինքն զատուցեալ յամենայն հեթանոսականաց և հրէականաց տօնից։ Զամենայն համարն բովանդակեցի զԺԲ կարգ. և զատի մեկնեցի զմի մի կարգ առ մի մի տարի. Շիր. ղոփ։

ԶԳԱՅԱԳՈՅՆ. ա. Կարի յոյժ զգալի, թանձր և յայտնի, շօշափելի. *Բայց զյոլովագոյն և զգայագոյն սաստութեգ ձերոյ որքան անհնար է գալ զհետ. Ղևոնդ։

ԶԳԱՑԱԳԷՍ. *Գրիգորիոս իմանալեաց տեսող, զձև մեծ խորանին ըզգայապէս շինող. Տօղ։

ԶԳԱՑՈՒՆԱԿԱՆ. Ըստ այլ ձ. գրի Զգայունաւորական։ Վրք հց. ԽՂ։

ԶԳԵՍՏԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի 'ի զգեստ. հանդերձեղէն. *Զգեցեալ ունիս զարքունական պատմուճանդ, որ ոչ 'ի բնուէ թագաւորութեգ, այլ զգեստական (կմ զգեստակայի). Պիտառ։

ԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Զգենուլն. կրելն 'ի վերայ իւր կամ յինքեան. *Իւրով յարութեամբն շնորհեաց մարդկան զյարութի և զյոյս վերստին զգենլոյն մարմինն նորոգեցելոյն հոգւոց, զերծեալք հոգիքն անմարմինք և յանմարմնաբար զգեցութէ թշնամոյն. Ղևոնդ։

ԶԳՈՒՇԱԿԻ. Տ. ԶԳՈՒՇԱԳԷՍ. *Պահող զգուշակի լեռ լեռնի և որովայնի և կոկորդի քո. Վրք հց. Ե. յ։

ԶԵՆՈՃՈՒԻԼ, ուեալ. յ. Բառ անյայտ, թերևս յունախառն բարդութք (որպէս զօղօէօձ; կամ զօնիձ.) Զօրանալ կմ գօտեւորիլ. *Խաչին զօրութեամբն զենոճուեալք. Ճ. յն։

ԶԵՏԵՂՈՒԱԾ. գ. Զետեղումն. փեղօոօրոէն. [illegible]. *Զետեղուածն սացա 'ի սմա և կայուածն՝ սոյն միջոց. Անյ. հց. խՏ։

ԶԵՏՎԱԶԵՂ, կամ ԶԵՏ ՎԱԶԵՂ. Բառ անստոյգ, որպէս Աւշաւանք. վաղք. *Եւ զետվազեղ առեալ (այլ ձ. և վազ առեալ) գտանայ 'ի վերայ բազրեանցայ. Լաստ. Ճ։

ԶԻՆԱԶԳԵՍՏ. *Գումարել զինազգեստ զօրականս. Շիր. ԻՐ։

ԶԻՆՈՒՈՐԵԼ. Ն. *Որք իւրեանց ընչիւք զարգիւան իւրեանց զինուորէն ... Դնէ զինչան՝ որովք զինքն զինուորեցին. Մխ. դտ. յօրէնս Բ4.

ԶԼԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Անուն զլացութե (նորա)՝ հայր դանդի. զի որպէս բանից կարգ է ասել, ըղանդ առաւել քան զմեծ մեծարէր. Ղևոնդ։

ԶՂՋՄՏԱԲԱՐ. մ. Զղջացեալ մտօք. բեկեալ սրտիւ. *Ի հոգեշատ և 'ի լուսաբուխ աղբերէն յայնմանէ լցցուք միամիտ զղջմըտաբար. Վրք հց. ՃԺԵ յ. (ուր նորքն և պամիամիտ խորհրդով և բարեզարդ խղճմտանօք։)

ԶՄԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Անգամք յմի արեամբ նորին զմայլեցուցէք զդիւրաս. կերայք արտասուօք զմարմին փրկչին ձերոյ. Տօղ։

ԶՄՐԽՏԵԱՑ, ակի, ակաց. կամ } Որ է 'ի
ԶՄՐԽՏԻ, ւոյ, ակայ. ա. } զմրըխտէ, կազմեալ 'ի զմրխտոյ. սմարագդինոս. *Զորոց զգիրն եգաք ընդ երկուց թագացն զմրխտեաց. Գոծ. Հր. (գրեալ էր՝ զմրտեաց։)

ԶՆԻՆ, զննոյ, ով. որպէս Զննումն. քննին, քննութի, ընտրութի. *Ներկագործ զըննով զննեալ՝ և կազմէին կերպասագործքն, ոսկեթել յօրինէին, զարդ հարսանեաց պատրաստէին. Ը. փող։

ԶՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Զորս ծարաւի են այսմ գիտութե, զովացուցաք. Մխ. դփ։

ԶՈՒԱՐՃ. ա. մ. *Անդ 'ի մէջ դրախտին՝ ցընծային զուարճ ուրախալից կենօքն. Տօղ։

ԶՈՒԳԱԾԻՆ. ա. գ. Զոյգ ծնեալ՝ որպէս երկուորեակ եղբայր. *Ակսեալ (կամ պատճառեալ) որդի միանչենաւորաբար 'ի հօրէ՝ ոչ թողացոյց զնոյն կրել և հոգւոյն որդեպէսն (զծնունդ), և զնոյն հօր զկարգն (երկրորդ անձն գոլոյ իւրոյ). պայթէ ոչ՝ երկածին զուգածնացն հայր (լինէր), անժամանելագոյն առ կատարեալն թիւ (երրորդուէ). Պիտառ. հին. յ. գրեալ յաւուրս նարեկացւոյն, խորին տեսութք։ (Այն է ասելն ածաբանից, թէ բովանդակ հայրութի հօր եղերի առ որդին. կմ որ նոյն է՝ որդին ծնընդեամբ իւրով եղերէ զբովանդակ ծնողութի հօր. վասն որոյ հոգին ոչ կարէ լինել ծնունդ. այլ բղխումն. որով է անձն երրորդ։)

ԶՈՒԶԱՅ. գ. } (կամ Ուզայ. Ուզէ.)
ԶՈՒԶԷ, ի, եց. } Անուն և չափ դրամոյ իրիք. *Առնուլ ըստ գլխոյ բազում զուզէս արծաթոյ. և կնիք կապարեայ դնել յամենեցուն պարանոց։ Տայր կնիք կապարեայ դնել յամենեցուն պարանոցն, և առ մի մի կնիք պահանջէր զբազում զուզայս, մինչև հասանել մարդկան յետին անանկութիւն. Ղևոնդ։

ԶՈՒՏ. *Հասանել 'ի նոցունց զխանութս արծաթոյ զլոդոյ առ 'ի պէտս մարդկան. Ղևոնդ։

ԶՒՃԻ. գ. Անուն ծառոյ 'ի վիրս. *Հատին զծառն զուճի, և կազմեցին 'ի նմանէ վեց սիւն. Գոծ. Հր։

ԶՍՏԱՓՈԿ. գ. Փոկ՝ որ պատէ զգլխոյն. իբր անդրավարտիք փոկեղէն կամ մաշկեղէն. *Արտախուր՝ խոյր ասէն 'ի գլուխն ունել՝ նշանակ պատուի թագաւորին. զանկապան՝ խանչանոցն. դարձեալ ասեն զարտախուր՝ զզարդարուն զստափոկն. ոչ թէ այնպիսիք կապեցան, այլ զայնս ոչ մերկացին, և կապեցին երկաթեղէն կապան և արկին 'ի հուրն. Վրդն. դան։

ԶՐԱՎԱՍՏԱԿ. *Հարկ լինէր զընթացս զրավաստակ աշխատութեանցն ողջ պահել. Ղևոնդ։

ԶՐԵՀԵԼ. Տ. ԶՐԱՀԻԼ. *Ած զրեհեալ զօրացոյց զմեզ ընդդէմ ախոյցն. Վրք հց. Ե. ՅՅ։

ԶՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶՐԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. *Աստելութք, զրկութք միմեանց, ապահութք. Ղևոնդ։

ԶՐԳՄՏ. գ. Տ. ԶՐԳԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. *Զինչ է աղքատութի. բարի առեցեալ. մայր առողջութէ, խափանիչ ամենայն ցանկութեց, առացուած որիչ 'ի զբաղարանէ (այսինքն անկողոպտելի). Պիտառ։

ԶՕԴԻՈՒԱԾ. Տ. ՅՕԴ. ՅՕԴՈՒԱԾ. *Հաստատեցան ջիլք և զօդուածք ոսկերացն. Ոսկեփոր։

ԶՕՐԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Զուարճացուցիչ զօրու, կամ զօրն ողջոյն. ուրախարար յոյժ. *Ջէքն բախճանագոյն լսի, կմ զօրազուարճ. (զի ասի.) ջէքն այնքան դեղեցիկ էր պտուկն. Երզն. քեր։

ԷՈՐԱՆ. որպէս յն. Αὔρα. Aura. Սիւք. մեղմ այեր կամ օդ. և Այգ. (որ է լտ. aurora.) *Ոչ 'ի ծայրս կայնեաց բողբոջ, և ոչ էրան ցօղախառն. Ոսկ. 'ի յհ. Գ. և հեբր։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ. *Մարտնչէին առ միմեանս՝ ոչ գունդ առ գունդ, այլ ըմբշամարտ մարտիւ. Ղևոնդ։

ԸՆԴԱՂՕՏԱՆԱԼ. Տ. ԱՂՕՏԱՆԱԼ. *Բուռն արբունք սաստկութէ արեգակնային ճառագայթիցն (ընդ երեկս) ընդաղօտանան. Փիլ. լին։

ԸՆԴԵՐԿՆԱՀԱՅ. ա. Որ հայէ ընդ երկինս. ուղղին հայցող դէպ 'ի վեր. *Ընդերկնահայ միտութի. Անյ. հց. խՏ։ *Ըռունք տիրասէրք 'ի տեղւոջ սպանմանն հոլովեալք, և գիշերապահ վառմամբ կառուցեալք, ընդերկնահայ ոգւովք հալածականս առնէին զպազոնս անապատի. Արծր. Դ. 11։

ԸՆԴՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդ միտ ածելն. մտածումն. *Որ 'ի խորհուրդն է 'ի ձեռն խորհրդոյն և ընդմտածութեանցն. Փիլ. լին։

ԸՆԴՈՍՏԱԽՕՍ. ա. Որ ընդոստնու 'ի խօսել. մեծամեծս կոտորել. մեծաբան. պոռոտաբան. ֆոֆ ֆոֆ՝ ճաճ ճաճ խօսող. *Ոչ կարաց ընդոստախօս պատասխանւոյն այն համբառնալ զգլուխն իւր. Ղևոնդ։

ԸՆԴՈՍՏՉԻՄ, սիմ, անում. *Յերկիւղէ տերանց իբրև սուր խթանով հարեալ՝ ընդոստչի. 'ի վեր վազէ։ Որ ուրեմն 'ի խոր ընկըղմութէն 'ի վեր ընդոստուցէ. Անյ. հց. խՏ.

ԸՆԴՎԱՅՐԻ. Տ. ԸՆԴ ՎԱՅՐ. ա. մ. 'ի բառն ՎԱՅՐ։

ԸՆԴՎԱՅՐՔ. բաց. Տ. ԸՆԴՎԱՅՐԱԳՆԱՑ. *Սուահակաց խրատ, ընդվայրաց նահանջ. Անյ. բոլթ։ *Ի բանից զգուշացեալ պահէին զդատարկին և զընդվայրին. Ան. օղ։

ԸՆԴՎԶԱՆՔ, նաց. գ. Ընդվզելն. ըմբոստութի. *Ամբարհաւաճութի և ընդվզանքն՝ 'ի վերայ գիմաց երևեալ լինին. Փիլ. լին։

ԸՆԹԵՌՆՈՒԼ. *Զոր թէ կամիցիս, ընթերցցս խնամով. և այսպէս գտցես. Ղևոնդ։

ԸՆԹԵՐ. *Կայր մեծ քահանայն բեհեղազգեաց՝ աւագանին ընթեր, որ 'ի դրախտէն բղխէր. Տօղ։

ԸՆԾԱՅԵԼ. ըստ Ա նշ. այսինքն Պատուել ընծայիւք. *Ընծայեալ զնոսա ոսկւով և արծաթով։ Զիւրաքանչիւր 'ի թագաւորսն ընծայեաց նմանապէս։ Ընծայեալ զնորածին արքայն. Եղիշ. ծն։

ԸՆԿԵՐԱԲԱՐ. *Ընկերաբար կոչէր զնոսա, և նստուցանէր ընդ իւր. Ոսկեփոր։

ԸՆՉՈՒԿ. Տ. ԸՆՉԻԿ. *Եթէ ոք զլուր ընչուկն թագուցեալ էր ուրեք, արտաքս պեղէին. Լաստ. ՃԲ. (այլ ձ. ընչուքն, որ է սխալ)

ՐՆՏՈՒՆԻԱ. և)(յառնական ոճով յար-
ՐՆՏԱՆՈՒՀԻ. Համբեալ.) Հին մանեն ազ-
գատոհմին, կամ քոյր նախնապապուն. ՙՄԵԾ
ընտանին, և մեծ ընտանիքն՝ նախահօրն և
նախամօրնն-այսինքն որ ի պապէն և ի մամէն
եղբայր և քոյր: Ընտանի մեծագոյն և ընտա-
նուհի. նախնահայր և նախամայր, և որք ըստ
նոցին, որք յապուպապէն և որք յապոմամէն
եղբայր և քոյր. Մխ. փպ. հին յ: Ն կանոն:
ԸՆՏՐՈՒՄՆ. ՙ Յընարման չարեացն լաւ է
զնուազագոյնն ընդունել. Բաբիւ. յհ. հ:

ԹԱԴԱԿԱՆ. ա. Թագաւորական. որ-
քայական. ՙՍա աշխոյ է Թագական, սա գոր-
ծարան ոսքայական. Տալ Խլ:
ԹԱԹԱՒՈՒՆ. ա. Թաթաւեալ. Թա-
թապուն. ՙ Ջլինչ է եթէր. օդք սարածք և
Թաթաւուածք, ուեսիլաբ յատակ, լի հողմիք
բազմալեզ. Պիփա:
ԹԱՂ. որպէս Թաղիք. ժեչ. ՙԱմպ Թանձ-
բահոծ իբրև զԹաղ լմեալ. Աբծր. ա. 3:
ԹԱՂ. ըստ ա նշ. ՙՅառնուլն զմծխիթեայ
զԹաղքն՝ որ սարակինա կոչեցաբ, և զաբա-
նամային հրկեից. Պոմ. վբ:
ԹԱՂԱՆԹԱԹԵԻ. ա. Ո յր Թևքն են Թա-
ղանթոմ իւիք յար յիրեարս. մանկամեւ.
ՙ Ի միամեաց մինչև ի բազմամեաս և զատա-
մեաս և կցամեաս և Թաղանթամեան առ մեզ
կենդանեացս են, և ոչի վեր անդ. Պիփա:
ԹԱՆԿԱՐ. տ. ԹԱՆԳԱՐ. ՙԷմպօրօք. Mercator. ՙՎան վաճառելոյ կապասաւոյև Թան-
կարաց. Սիր. խԲ. 5:
ԹԱՆՁՐԱՀՈՆ. ա. Հոծեալ Թանձրութ-
խիս. ՙԱմպ Թանձրահոծ իբրև զԹաղ լմեալ՝
քաղաեև սպիտակափայլ յոյժ. Աբծր. ա. 3.
(գրի Թանձրախոծ ի կրկին ձձ:)
ԹԱՆՁՐԱՄՕՐՈՒՍ, ի տպ. Սարգ. յն. Ե.
որ ա ձ. պարտի գրիլ, զԹանձր մոռրան:
ԹԱՆՁՐԱՅՆ. Նոյ, Նեաց. ա. Թանձր.
Թանձրային. ՙԱ յսկ մասւր՝ աման օդոցն Թան-
ձրանեաց. Պիփա:
ԹԱՌՈՒՆՁԵԼ. ՙՄեծաս հաս աչանօք յոգ-
ւոց հանեալ Թառունչէր. Եպիփ. ծՆ:
ԹԱՈՒՈՒՆ. ա. Որ Թառէ շնչով որպէս
շնչափրել կամ խանչէ իբրև զիսով շուտակե-
րոսիք. ՙՈրովայնապարպաս, Թաուուն, յո-
րոնչոտն, անյագ. Աչ. հղ. խ:
ԹԱՓԱՆՁԱԿԱՆ. ՙՈր ազդոդական զօրութիւն
Թափանցական է քան զամէնայն սուր երկ-
սայրի՝ յորշուման սպեղոյ և շնչոյ. ՂԼանդ:
ԹԱՓԱՆՁԱՆՅԱԼՈՑՍ. ա. Որ ունի զլոյս
Թափանցանց. Թափանցիկ. պայծառ. անա-
պօս. ՙՆշանակ է խլոյն երևելի (որպէս չզաշ-
տեան Թափանցիկ՝) Թափանցանցալոյս ագաթ
քինոսէ. Փիլ. լԽ:
ԹԱՓԹԱՓԻԼ. Տ. ԹՕԹԱՓԵԼ, իսկ ՄԵՐԹ՝
որպէս Թարթափիլ. ՙՄինչև յերբ զհոգի զէն
վիճաստօք Թաեւթափիս. և ոչ զերկինսաւոր վա-
ճառոյն բուռն հարկանիս. Վբփ հղ. յ:
ԹԱՓԱՌՆԱԿԻ. ՛. (ոչ է որպէս Թափա-
ռական. Թափառելով, այլ) Թափ առնելով
վազս առեալ. փսրԹանակի. արշաւական.
հարձակողական. ՙ Եւ նոքա Թա-
փառնակի անյապաղ հանդիպ խրտչացան.
չիւր զօրսս նկին հասին առ մեծն վարգան.
Աբծր. բ. 1:
ԹԱՓԱՐՏՈՑ. լաւ ևս երև ի այսպէս ըն-
Թեռնուլ քան Թաքստոյք, կամ տպաք. ՙԵւ
էին Թաքստոյք ի տան նորս. Վբփ հղ. յ:
ԹԵՄ, Թեմի. ՙ Եմ արչելն զշամղդեզ որ-
դ ասղնչիւրոյ ամենայն Թեմսան. Պոմ. վբ:
ԹԵՒԱՏՐՈՀԱՆԹԻ. ա. Ոանակ Թևոյ և
Թևոց տրոհելոց, որպէս վերցեմեան, և այլն.
ՙ Թևատրոհանիւը չառաչմամբ բոյլ հիւթ ձա-

խարանը գասուց, մի առ մի հրաւէրը փղոյ
յատպարէս մատիք. Նաբ. փագ համբ:
ԹԻՒՐ, Թիւրս. ա. ՛. իբրու Յանիրաւի կամ
անպատճառ. ՙ Պարկեշտութիւն կեան, և ոչ
յուժիքէ առնուն Թիւրս, և ոդորմութիւնս
բազումս առնեն. Վբփ հղ. ԲՀ. յՀ. (ապ.բերս:)
ԹՒՆՏԻՑ. ՙ Հաս ապա այծենց անԹիս՝
Թրխաստիկ ի ծոմիկ մխեալ, անպ ի լուսա-
կիզն գարձեալ՝ ելանեն պայծառ և չքնաղ.
Տալ:
ԹՄԲՈՒՏ, կամ ԹԱՄԲՈՒՏ. Ըստ հին
բառ. Յիղոսի կամ ծնծոտ. Տ. ԹԱՄԲՈՒՏԵՒԿ:
ԹՄԲԿԱՀԱՐԻԿ. Տ. ԹՄԲԿԱՀԱՐ. ՙԿայ-
Թեր կաքաւեր Թմբկահարիկ աղջկին. Տալ.
ՙի յհ. հ:
ԹՈԹՈՎԵԼ. Իբր Թաթաւեալ. ՙՉի մի՛
ի սկզբան անդ զյոռոգեցեան խորհուրդս զան-
պատհաս զճոռաս ածել յանձն առնուցու ոք,
Թոզ Թէ զպղծութեանցն՝ որ ի մեր եգեալ,
Թոռոմեալ գտանիլ. Վբփ հղ. յ:
ԹՈՒՐԻ. գ. Բառ. Եբր. և ար. Խեօբ.
Խեվբօ. այն է Օրէնք. ՙՈրպէս արեգական
առաւել լուսաւոր է քան զլուսին և զաս-
տեղս, նոյնգունակ և ուեւեսպանն քան զնո-
բեն. և Թուրքք քան զդրեվլիս ի մարդկանէ.
Պիփա:
ԹՐՈՒՆՋ. Տ. ԹՈՒՐՈՒՆՋ. (ուսաի և թրունջ.)
ՙԴրախտ լի մգոյվ. արմաս, Թրուընջ նուռն,
Թուէ, դեղձ. Վբփ հղ. յ:
ԹՕՀՆԻԼ. ՙՈրպէս ի յրտուԹիւն մարմինն
(ձերոց) դառնայ և ակալասայ, ըստ նմին և
ցանկութին հանդարտեալ Թօհնի. Աչ. հղ. խ:

ՃԱՄ. որպէս ումի. ծամ. Նուագ. ան-
գամ. որոշեալ ժամանակ յուսուր. ՙ Եկեր
երեք ժամ հաց. միւս օրն եկեր մի ժամ հաց.
երեք ժամ ուսուէն՝ անասնոց է դիպ. եր-
կու ուսուէն՝ մարդկան. միանգամ ուսուէն՝
հրեշտակաց, այս է կուսակրօն աբեզայից,
որ հրեշտակաց կարգ ունին. Ռ-ի-ի-ե:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻ. ՙ ի ժամադրոցին պայման
լեառն գալլիլեայ. Նար. փագ յար:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻՐ. գ. որպէս ժամանակա-
գրութիւն. ՙ Վերծանեալ ոսպա զժամանակա-
գրութիւն, և գացիս, եԹէ ի գարեհէ ոլգոյ
արշաւրի մինչև ցքա են ամք չորեքարիւր
ութսուն և երեք. ԼՂ. Ե:
ՃԱՆԿՈՏԵՑՈՒՅԱՆԵԼ. Տ. ՃԱՆԿՈ-
ՏՄ. ն. Κατιόω. Rubigine obduco, erugino. ՙՈրպէս սլվինձ ժանգոտէ, այսպէս
և չարութիւն նորս. եղիցես՝ որպէս զայն՝ որ
ընկնցէ զհայելի, և գխաւացես՝ զի ոչ իսպառ
ժանկոտեցոյց. Սիր. ՃԲ. ԱԱ:
ՃԱՆՁԱՔԱՐՈՑ. ՙԿարգէր ի վերայ երկրիս
հրամանատարս սպարապան և ժանգաբարոյ
անՁոտութիւն, որք զերկնաշէն ՚այ անգամ և ընդ
միտս ոչ ածէին. Ղևանդ:
ՃԱՆՁՏԵՍԱՆ. ՙ ժանտատեսակ իբրև ըզ-
գպոան, և բազմագոյն. Աչ. հղ. խ:
ԺՈՒԺԿԱԼԵՑՈՒՅԱՆԵԼ, ԶԱՆՁՆ. Տ.
ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. ՙԺողժկալեցուցանեն զիս, զի
մի եփեցից ջերմ. Վբփ հղ. յ:

Ի ԲԱՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս յին-
սբօպոսիս, որ է Ապատամբութիւն. ՙԻ բաց
կացութիւնէ և անդգամութիւնէ անուն է գէՌ. և
դասուերք այնոցիկ՝ որ ի բացկացութիւնէ խոր-
հուրդքն՝ են անարգել յարձակմանք. Փիլ. լԽ:
ԻԳԱՒԱՁՈՒԹԻՒՆ. ՙ վաթեր արբշռութիւնք
յանարգել գիշերւի իգաւազուէ. ՂԼանդ:
ԻԺԱՒԱՄ. Տ. Իբրև զԺԺ. ըստ օրինակի
իժից և քարերից. ՙԻժաբար գիմեալ յանՁն-
ոմն ... աստղաւակէին՝ գործել զանազան

բարս աննգակից չար սերմանցն. ՂԼանդ:
ԻԿՈՆՈՄՈՍ. յինքնօնս. Տ. ԿՈՆՈՄՈՍ.
ՙԱյլ իկոնոմոս նորա ոչ բարւոք յարգեր
զգործս եկեղեցւոյն. Վբփ հղ. ծԸ. յ. (ապ.
այլ և կոնոմոս:) ՙԸնգիր ոչ ասասես իկո-
նոմոսին. անբ. (ապ. կանոմոսին:)
ԻՄԱՍՏԱՀԱՆՁԱՐ. ա. Խմասասուն. հան-
Ձարիզ. լի խմասասիբք հանձարոյ. ՙՏեսանեմ
զիմասասահանձար և զնձասաղց բանս ասե-
ասրանչին. Եպիփ. ծՆ:
ԻՄԱՍՏԱԳՆԻՍ. ՙ իակ եղեն ընգիր. լուբ-
ցես իմասասագնես. Վբփ հղ. Բ. հին յ. ուբ նոցն
և ապ. իմասասնագնես:
ԻՄԱՍՏԱՑՈՒՑՆՆԵԼ. ՙնահ պատուղս որիմոյ
իմասասպոյդ առնել գիմի. Եպիփ. ծՆ:
ԻՆՔՆԱԲԱԽԱԿԱՆ. Տ. ԻՆՔՆԱԲԱՒ.
Ձնծայնոյն՝ ինքնաբաւականի և անգիջեր
լուսոյն. ՂԼանդ:
ԻՆՔՆԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. ըստ ֆ նշ. որպէս Գոյացու-
թիւն ինքեան եղեմակոյացեալ. ՙԻնքն յինք-
եան իմանալ, ինքն յինքեան հանդչիլ (հո-
գի բաժանեալ ի մարմնոյ)... ինքնագոյ իմա-
ցութիւն, ինքնալուր, ինքնատես. Եղիշ հոփ:
ԻՆՔՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ինքնագոյու-
թիւն. ան. անձական մշտնջենաւորութիւն.
ՙԱնակիզքն և անկասարած ինքնակայուԹիւն
բնութ, սա ա ծանու ցեալ և երկրպագեալ.
Պիփա:
ԻՆՔՆԱՀԱՑՈՑԱՑ. ՙ կոկոզավիզ ինքնահայ-
եաց ամբարտաւանուԹ. Աչ. հղ. իմ:
ԻՆՔՆԱՁԵՂԱՒԻՆ. ՙՅանապատի բնակեցով
յովհաննէս ... ոչ յոսկեձեզուն տուն, այլ
ընդ ինքնաձեզուն վիմօք. Բաբիւ. յհ. հ:
ԻՆՔՆԱՑՕԱՐ. ՙ Մարդ՝ կենաց մաչիչ,
ինքնայօժար յամենայն: կին՝ առն մխիԹա-
րութիւն, ինքնայօժար ի կոխ (անձին կամ այ-
լոց): Նաւավար՝ ալեաց Ճանապարհորդ,
ինքնայօժար ի մահ. Պիփա:
ԻՆՔՆԱՍԷՐ. ՙ եկաց նա ի քաղաքին ա-
ւուրս վեշտասան, որպէս ինքնասեր (կամ
ինքն սուէր). Վբփ հղ. Բ. յյ:
ԻՆՔՆԵՂ. ա. Որպէս Անեղ. ինքնագոյ.
որ էն. ՙ Ո՛րչափ և սաասուիլ ինձ իմասցիս
զԱծոյնդ՝ ինքնեղ և ինքնաբաւական և ան-
գիջեր լուսոյն: ՂԼանդ:
ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՄՆԱԿ. ա. Ինքնուսումն.
ինքնուսոյց. ՙԱարրա՝ զինն ծնանի ըստ բնու-
Թեան զինքնուսումնակ օրինակս քարուց.
Փիլ. լԽ:
ԻՊՊԻԿ. յորմէ Իպպասի. Բառ յն. Ἱπ-
πεία. Equitatio. ՁիընԹացք. ձիարձակա-
բան. ա՛ն ՚ձիոյն. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպէն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
իմարն. Վբփ հղ. ՐՀ:
ԻՍՄՆ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴασος,
ἴασον. (ձծ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
կեռ. ա՛ն ՚ձիոյն. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպէն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
իմարն. Վբփ հղ. ՐՀ:
ԻՍՕՆ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴασος,
ἴασον. (ձծ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
կեռ. ՙԹէ այր ոք առնէ իսօն, այսինքն նա-
խագիծ կասակի, և ոչ գրի նոյն հաւասառա-
ԹԸ ... ոչ է ընդունելի կասկն (առանց
վկայից). Մխ. փպ. յօչեն Ե-գ:
ԻՐԱՆԱՄ, ուցայ, ցեալ. է. Իր լինել.
իրօք գոլ. ՙ Ջլինչ է ապականուԹիւն. եզ-
ծուծն առաւացէլոյ, կամ իւրացէլոյ. Անյ.
հղ. խ:
ԻՐԱՒԱԽՈՐՀՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խոր-
հելն և դատելն ըստ իրաւանց. ՙԻակ սիրա-
կան (մանն մեր՝ միոք կամ հոգի) իբր զմա-
գաւոր և սեռուէ, և գաստաւոր իրաւա-
խորհուրդսԹԸ. Եղիշ հոգ:
ԻՐԱՒՈՑԻ. ա. ՙԲարի ոտա (ՀՈՑսիրուԹԸ),
որ է մարդասիրուԹիւն, իրաւացնաւն առ նը-
մանն պահել զարդարական. Աչ. հղ. խ:

լէ. այլքն ևս որ գինի. և այլն որ 'ի կար-գի. Կանաև ըստմիոլէքդ ամենայն մինչև 'ի բուն ծայր երգոյս ոչինչ անյար. Աղ.Բարդ: * Եւ որ ըստմիոլէքն ամենայն. Շ. ոգեն: *Ամենայն ազգք չլէցան գինև, և անուամբ տեառն վանեցի զնոսա. և ըստմիոլէքն. Աւծ. Ք. 2:

ԸՍՏ ՆՄԱՅԻ. Որք են ըստ նմին. նըմանիք նր. նոյնպիսիք. *Ղազար, և ըստ նմայքն, որ աքանչելեօքն փրկէին յարեան. Խոսր:Վիկ: *Եւ ի այս ըստ նեստորի, և ո-րոց ըստնմայց. Սարկ. հանգ:

ԸՍՏՆՄԱՆԻՒ. Որք յիտ նորա ըստ օ-րինակի նորա. հետագայք. յաջորդք հետ. զհետ կարգաւ. *Դատ ունի այլն նախկին գոլոյ, և ըստ նմանէքն և տեսակ զատեալ յայլս զատուցեալ. Մաթ. ֆէր:

ԸՍՏ ՈՐՈՒՄ. Տճս գինի բաւական ԸՍՏ:

ԸՍՏ ՕՐԻՆ. Նր. Զօրէն. ըստ օրինի, այսինքն ըստ օրինակի. հանգոյն. 'ի նմանութիւն. ըստ. որպէս. պէս. ԼԽօրէ. * Ըստ օրէն հիւանդաց, որք արհետին են մուկա-ցուք: Ըստ օրէն նոցա 'ի վերինս հայեցուք: Ըստ օրէն բուժողացն. Ըստ օրէն տեսչեան: Ըստ օրէն աշաց: Ըստ օրէն (այնր) զոր գը-րիգորն արժանի գովեստի վարկանի. Մաթ:

ԸՐ ՋՈՒԻ, ուաց. Սեռականն բառիս ՈՐՋՈՒ, զոր տեսցես:

(ի)

(ի). Տաու բաղաձայն 'ի կարգէ խստա-ձանձայնից. Թաւ և ստուար քան զնմանա-ձայն տաւս գ, փ. իբր գհ. *Դայն 'ի մէջ սիւնի և Թոյի. զի քան զսիւնն Թաւ է, և քան զԹոյն լերկ. Թր. ֆէր:

Լծորդ ևս է ընդ նոսա. զի ասի Թա-կարթ և Թակարդ. քաղերթ, քաղիրդ. շո-ղոքորթ, շողոքորդ. կաճառայ, կատառայ. ընդհանուր, ընդհանուր կամ ընդհանուր. որպէս և Ընդ և Ենդ են նոյն՝ իբր 'ի նեղբոյր:

Թ. Ի բառս ինչ պատահաբար լծորդ գը-տանի ընդ ծ, և ս. զոր օրինակ, Թէքքել, ծեքքել. Թիւր, ծուռ. Թոյլ, ծոյլ. որպէս և ծուռն է Թուխ գուռնով. և Թուր, և սուր են նոյն:

Թ. Ի տառադարձութիւն դնի միշտ որ-պէս Ց յն. և լտ. ւհ. միայն անուն Դա-ւիթի, (բաց 'ի վերոց), է Տաւիտ:

Թ. Իբ. Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է ինն. իններորդ:

Անուն տառիս թո, կամ Թոյ, յօդիւ լինի Թոն կամ Թոյն. զոր չէ պատ չփո-թել ընդ բառս Թօն, Թոյն կամ Թիւն. *Թոյն Թագ, ասէ, արքունական ... մի համարիր քեզ սեպհական. ևն. Շ. այբ:

ԹԱՒՈՐ, կամ ԹԱՒՕՐ. Անուն լե-րին. աւն 'ի բա. յակ. ան: Ուստի ասի և

ԹԱՒՕՐԱԿԱՆ ԼԵՒՈՆ.*Երևի որ այս օր աշակերտացն 'ի Թաբօրական լերինն. ԺՀ: *Զոր առնին աչօք Թաբօրական 'ի նը լերինն. Շ. փագ:

ԹԱԳ, ի, աւ կամ իւ կամ ովք, ացի կի-նոյ, իւք, զք, ովք. գ. որ և Թ. Խամ. Դւա-ծոյմա. Diadema, corona regia. Պսակ կի որոյ արքայական 'ի ձև գլխոյ նոան. *Եւ ցնա Թագ և պատմուճան և զմատանին զնա: Պսակեցաւ կրկին՝ Թագաւն ասիա-ցոց, և Թագաւն եգիպտացւոց: Եգ 'ի վե-րոյ գլխոյ նորա զԹագ կանանչն: Թագ 'ի բեհեզոյ և 'ի ծիրանւոյ: Թագ արքայու-Թեն: ԶԹագն գեզիկսկուԹե: ՄէծուԹի քո Թագ 'ի վերոյ գլխոյ նոցա. ա. Մ. ը. 15: ը. 14: Եսթ. Ք. 17: ը. 15: Ես. ԼՔ. 3: Ի՛. Ը. 17: ծը. 24: *Ո՛րչափ պատուոյ գինք իցեն, քանի՛ Թագաց. Ռուֆ. Ս. ա. 18: *Առցէ զԹագից աշտիճան. Պիս: * Թագք և պատիւք միաբանեալ են ը լաս չնուհան. Եէր. ա-եթէ: *Կրկին Թագիւ առ 'ի նմա նէ պսակեալ: Պսակեալ Թագիւն: Թա-գով պսակեալ. ՃԿ. ԼՔ: *Շուրջ զԹագաւն աստեղք բոլորեալք. Ճ. Ք:

Թագ ԱՒՆՈՒԻ, ի Թագաւորել. *Թագ առնուլ, և ծիրանիս արկանել. ա. Մ. ը. 14: *Թագ ևս աւնոյր, և հակառակ ի զրօյն յառներ. Եսս. փր. ա: *Զորոյ զԹագն (յիտ նորա) եղբայրն առեալ. Շ. Վիպ:

Թագ ԴՆԵԼ կի ԿԱՑԱՆ՝ ԱՆՁԻՆ, է Թա-գաւորել. իակ այլում՝ է Թագաւորեցու-ցանել. *Խնդրէր արիփոն Թագաւորիլ... և դնել Թագ: Եդաւ զԹագ զասիացւոյն. ա. Մ. ծԼ. 39: ծա. 13: * Եհան զոյդին աղբայի, և եգ 'ի վերոյ նորա զԹագն. Ը. ճ. ԻՓ. 11: *Թագ կապեցին իւրաքանչիւր յեա մահուան նորա. ա. Մ. ա. 10: *Սա-նաորկոյ Թագ կապեալ ինքեան. Խոր. Գ. 3: Իակ Ի. 57. *Թագ կապեալ 'ի գլուխն ոմ. է զարդարեալ զՄուսէան ոյսէս Թագաւոր: *Եգ նմա Թագ, արար վնա գլխոյ հռովմայ-եցւոցն. Հ=Ց. Յայ. ԻԸ:

Թագ ի գԼՈՒԽ. իբր յ. Δεδέμενος. Թագ ուներլով 'ի գլուխն. պսակեալ գոլով. (յն. կապեալ.) ք պսակեալ. *Իբրև զԹա-գաւոր Թագ 'ի գլուխ. Եբգ. Ը. 5: *Թագ 'ի գլուխ մուցեն 'ի հանգիստն լուսոյ: Ըստ իւրաքանչիւրոցն լաւուն վարուցն Թագ 'ի գլուխ մուցեն յարքայուԹիւն. ՑՃԻ. Շ. Ն Ը: *Թագ 'ի գլուխ հլուծուի և պալծի 'ի ալը-սակիչն իւր քան. Խոր. հաֆէս:

Թագ ԱՆԳՈՒԻ. ա. Ո՛ր հինք գԼԼ-խոյ են գանգուր Թագաձև 'ի ընսէ. *Զհեղեան գանգրագեղոյ վվայելուչ Թագագանգուր վարսից՝ զոյն 'ի բաց խզել հրամայեր. Բառզ. Գ. 3:

Թագ ԱԳԼՈՒԽ. ա. Ո՛ձնօղ զԹագ 'ի գլուխ. պսակաւոր. *Ողջոյն և քեզ ասէ. գանկատեսիլ Թագագլուխ. Ճ. Ա: Հ=Ց. յոանէս. Ը:

Թագ ԱԳՈՐԾ, ի, ացի. ա. Որ գործէ զԹագ. խոյրարար. *Ազէ ասա ընդ գերձ ձական և զԹագագործն ո. յն. մի բառ, կաշեհատ. Σκυτοτόμος. Sutor. (գուցէ և 'ի հյ. այլազգ գրելի էր) Ո՛ն. էէնս. ծԲ:

Թագ ԱԴՏԱԿ. ա. Որոյ գեռակն զար-դարեալ է Թագաւ. կամ արքայակերպ. *Թագագիեսակ փառաք պսակեացն. Խլ:

Թագ ԱՂԻՒ, գրի, բաց. ա. Ասպետ՝ որ Թագ գնէ արքայի 'ի Թագաւորելն. Տա-լով նմա իշխանութիւն տզգաւ Թագադիր լինել արշակունեաց: Իշխել նմա Թագ 'ի գլուխ գնել Թագաւորին, և կոչել Թագա-դիր, այլ և ասպետ. Խոր. Ի. 3. Ն 7: *Դո-րոհեհոս Թագադիրն. Հ=Ց. Էէնգ. ԻԸ: Ն Յայ. Լ:

Թագ ԱՂԱՐԴ. ա. յ. Թագիւ զարդա-րեալ. պսակաւոր. Թագաւոր. * Եւ եղև միահնձան Թագալարգ. ՄԾԲ. ծԸ: * Զի Թագալարգ աեւանելոյ (զմիածինգ) ակն-ունէիր 'ի ծննդենէ. Սկաա. ազ: * Զգե-ցիան Թագալարգ պսակեալ. Տօնակ:

Եւ իբր Թագաւորական, այրուհի. * Ի Թագալարգ գահից, յիշխանական պա-առուց. Սկաա. լԲ:

ԹԱԳԱՂԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Թագիւ զարդարել. Թագաւոր կամ Թագաւորա-կերպ առնել. պսակել. *Ղստաւ 'ի վերայ առաքելոյն և Թագալարգեաց զնոսա՝ըստ գաւԹայ: Զգերիան Թագալարգեալ. Ճ. Թ: *Զվկայիցն բոլոր պսակակալ Թագա-զարդեալ գաստ կոչէ 'ի նոր սիոն. Խոր. հաֆէս: * Աբգար ունէր զհայս և զաստորիս Թագալարգեալ ՃոխուԹէ. Մխի. ա: *Ըս-վանդակ ծաղկաւեառնայլս հրկիր, 'ի գա-գաԹունս բերեալ պսակ՝ Թագալարգեալք. Մաթբ:

ԹԱԳԱՂԱՐՄ, ի. ից. } Տ. ԹԱԳԱՒՈ-ԹԱԳԱՂՆ, ի կի ոյ, ից. } ՐԱՂՆ. *Դարբ-ձեալ զորգոյ Թագալալմին՝ բանիւ լսե-ծեր զսխտրս ևերմին: Թագալարմից լոյս երամին՝ համապատճառ է պանծալին. Յա-ղէէ: *Մայր ես մարիամ, դուստր գաւԹի Թագալարմ. Գնչ: * Ւհրեին զնմանուԹի Թագի Թագալանց. Տօնակ: * Ի յարեւնէ արքայից, 'ի Թուոյ Թագալինից. Նար. Խ: *Դուստր մեծի իշխանին Թագալնոյ. Վբ-հոց. ծԲ:

ԹԱԳԱՂԱՐՄՈՒՀԻ. Կոյս Թագա-զարմ. զոր օրինակ Սանդուխտ, հուիվսի-մէ և գայիանէ: Գնչ:

ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ, ի, ացի. ա. Ժա-ռանգ Թագի և ԹագաւորուԹէ. * Գու-մալք Թագաժառանգք կայսերաց: Տոհմ արշակունեաց՝ պսակահիւսից, Թագաժա-ռանգաց. Նար. ասաֆ. Ն ծԲ: *Ստեփա-նոս էր 'ի Թագաժառանգ սանեն յուդայի. Տօնակ:

ԹԱԳԱԿԱԼ, ի, ացի. ա. Ընծայ զԹագ և զԹագաւորուԹէ. Թագաւոր. Թագու-հի. ալքայորգի. և Թագաւորական. Խոհ. պոր. *Ցայս ասաձարի փեսայ Թագակալ, և արքայ արքայից քո 'ի յովհաննէ վկայե-ցաւ. Սարկ. ֆհ: * Որպէս դՀայոց ոմն Թա-գակալ. Նար. Խ: *Ոչ գոյր որդի Թագա-կալ ԹագաւորուԹեան. Լասփ. Բ: *Թագա-կալքն հասան 'ի յուդայէ. Վբոհ. ծն: *Ցօծ ծաղկաչտ և Թագակալ տոհմէ. Ագաղ: *Դագարեաց Թագակալ պերճուԹեան հայ-կական գրոհի. ՑՀ. ԼՔ:

ԹԱԳԱԿԱՊ, ի. ա. Որ Թագ կապէ այ-լոյ. Թագադիր. *Ի վերայ ենտոսի աս պետի Թագակապի: ԶզԹագակապ ասպե-տուԹեն ոչ հանէ. Խոր. Ի. 23. Ն 13:

Եւ Որ Թագ կապէ անձին. ՄԾԲ. ծԸ:

ԹԱԳԱԿԱՊ. Որ ինչ անկ է Թագի և Թա-գաւորուԹէ. արքունի. *Փոխանակ ոսկե-հուռ Թագակապ զարդու պսակացն: Կա-ցեալ չորս ամ 'ի Թագակապ չքեղուԹենն. Աւծբ. Գ. 7: Ը. 3:

ԹԱԳԱԿԱՊԵՄ, պիմ. Թագաւորեցու-ցանել զոք. և Թագաւորել ձեռամբ այ-լոյ. *Թագակապի 'ի նմանէ 'ի տէրէ հօր-եղբօրէ իւրոյ. Աասղ. Գ. 5:

ԹԱԳԱԿԱՊՈՒԹԻՒՆ, կի ԹԱԳԱԿԱ-ՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Թագաւորեցուցանեն. և Թագաւորել. * Ցուշ նմա այսպիսալ զե-րամիս ԹագակապուԹեն: Իբր զնա գոլ պատճառք իւրում զրկուԹենն, և սմպա-տայ ԹագակապուԹեն. ՑՀ. ԼՔ:

ԹԱԳԱԿԵՐՊԵԱԼ. Թագաւոր ձևաս-ցեալ. * Իբրև եկն Թագակերպեալ իշխանն գագիկ. ՑՀ. ԼՔ:

ԹԱԳԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Թագաւո-րակից. գահակից. 'ի միասին Թագաւո-րեալ. * Հանդերձ աՀռոմակցաւ մերով

և Թագակցաւ վաղեսիւ կայսերաւս. Խոր. Ճ. 19։ *Եղբօր իւրում և Թագակից՝ արքագոսի. Վրք. ոմն։ * Թագակիցք եմք քրիստոս, և միք զմեղն Թագաւորեցուցաք նեմք. Ոսկ. հոմ։ * Թագակից լինին, կամ եկեալ՝ քրիստ. Նար. երգ։ Լմբ. խմ։

ԹԱԳԱԿՑԵԱԼ. Թագակից եղեալ. *Որդիս ունի զառաքեալս և զմարգարէս Թագակցեալս ընդ քրիստ. Ճ. Թ։ Տօնակ։

ԹԱԳԱՑՕՐԻՆ. ա. Յօրինեալ իբրև զԹագ. և Պսակազարդ. *Թագայօրէն պլՃՆուլեան. Նար. խգ։

ԹԱԳԱՆՄԱՆ. ա. Նման Թագի. պատկաձև. Թագագանգուր. *Զհերս Թագագանգուրս Թագաւորին վարսիցն՝ զայն ի բաց խոզեալ ի նմանէ. Մխոր. երէց։

ԹԱԳԱՊԱՃԱՑՃ. ա. Թագազարդ. պերճապսակ. *Բարեպաշտուին առաւել Թագապատիճ առնէ զԹագաւորն՝ քան զակն պատուականս. Վահր. յայտ։

ԹԱԳԱՒՈՒ, ի, ացի. ա. Առօղ զԹագ. որ Թագաւորէ, կամ փեսայանայ. *Թագ ընկէցք առաւել՝ քան Թէ Թագաւուք լինելով. Ճխ. խմ. ապ։

ԹԱԳԱՑՈՒ, ի, ացի. ա. Տուօղ զԹագ. Թագ կապօղ ումեք. որ Թագաւորեցուցանէ. * Թագատուն սմպատայ՝ ոստիկանն ափշին. Ցխ. կբ։

ԹԱԳԱՏԱՐՈՓ. գ. Անուն եղանակի երգոց, կամ իսպառ։ Ոսկիփոր։

ԹԱԳԱՒՈՐ, ի, ացի. գ. Βασιλεύς. Rex. Արքայ, որ ունի զԹագ արքունի՝ ի գլուխն, որպէս և զԹագաւորութիւն. միահեծան իշխան՝ ի տէրունէ. ինքնակալ. լայնաքարշ՝ և Նախարար ինքնագլուխ. Խոհեր, խոնէփար. հինփեաբ, Խոճափար. ինէփիր, գլբաւ, ջահ, փոխիսհ. * Թագաւորին բալակայ։ Զորք Թագաւորք ընդ հնգից։ Թագաւորք՝ ի քէն էլցեն։ Ես կայի Թագաւոր՝ ի նինահ՝ ի վերայ սիոնի։ Թագաւոր իմ և ձոձ իմ։ Տէր Թագաւոր յաւիտեանս յաւիտենից։ Ցո՞ նազովսեցի՝ Թագաւոր հրէից։ Թագաւոր Թագաւորաց, և տէր տէրանց. ԱՆ։ *Ո՞ այլ ոք առաջին Թագաւոր. բայց Թէ երանականն և փառաւորեալ ՚ցբ երրորդութիւն, ըստ մարգարէին՝ Թէ Թագաւոր մեծ ի վ՚ր երկրի ՚ցձ է. Վահր. յայտ։ *Միով իշխանութե երկու Թագաւորք ոչ լինին. Եղիշ. ը։ *Ցսրժամ Թագաւոր Թագաւորաց ասեմք, զՅՃ յայտնեմք. Սահմ. ծ։ *Թագաւոր ոչ եթէ յորժամ կամի՝ Թագաւորէ, այլ յորժամ որ տացէ զօրութիւն Թագաւորելոյ. Ճ. Ա։

ԹԱԳԱՒՈՐ ասին նմանութիւ՚ և փեսայք յաւուր փեսայութե։ *Սովորութի՚ ունիք մեք զԹագաւոր անունդ՝ ի վերայ երկուց իրաց ասել. մի՝ ի վերայ աշխարհակալին, և մի՝ ի վերայ այնորիկ՝ որ այն ինչ փեսայացեալ լինի։ Տնակ։

ԹԱԳԱՒՈՐ ԳԵՆԴԱՆԵԱՑ՝ կոչին նմանու՚ թիւ Աբէլ, և Աբծուի, ևն. *Հրաման եղ՝ ի Թագաւորէն կենդանեաց ցսմպատայոց՝ գալ առ նա ամենեցուն. Մխ. առաք։ *Ա ռաջին կենդանի արծիւ՝ Թագաւոր հաւուց, որ է բանն՝ ի հօրէ. Ոսկիփոր։

ԹԱԳԱՒՈՐԻԴ ասին և Երգք, որ՝ ի ժամագիրս սկսանին, * Թագաւոր յաւիտեան. Ցնկոփ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԲԱՐ. ն. Βασιλικῶς. Regie, regaliter. Իբրև Թագաւոր. արքայական պատուով և Տիրաբար. Խոհաւորէր պէս. * ի պահեստի կայր առ նմա Թագաւորաբար։ Զսեղևկոս՝ արշակ արքայ տանէր գերի, և Թագաւորաբար պահէր. Ե՚՚. իր. ՚՚։ *Թագաւորաբար իշխեհ. Ճ. Ա։ *Համարձակապէս և Թագաւորաբար կեայ. Վրդ. ծ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԲՆԱԿ, ի, ացի. ա. Ուր արքայ բնակէ. * Զանցանէր պայծառութի՚ քան զԹագաւորաբնակ արքունեաքն. Եղիշ. ը։ *Թագաւորաբնակ քաղաք. Ճ. Ա։ *Դպրոց դեաց ի հնմանց զԹագաւորաբնակ աշխարհս. Ագ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԴԻՐ ՄԱՏԵԱՆԴ. Գիրք Թագաւորաց կամ Թագաւորաց յ՚՚ծտ. ընչի. *Յաւտ րս Թագաւորացն, որ ի Թագաւորագիր մատեանն կարգեալ կայ. Ագաթ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԶԱՐՄ, ի, ից. ՚ Տ. ԹԱԳԱՒՈՐԱԶՆ։ * Ուր էր Թագաւորազարս իշխանացն՝ գուքս կոչեցեալ, փեսայ գոլով Թագաւորին. Ժամ. հմ։ * Ոչ զղջ ի Թագաւորազեաց և ի գիւցազանց ունին կալեալ առ իւրեանս կենդանի. Եղիշ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԶՆ, և ՚ զին կի՚ զին կի՚

ԹԱԳԱՒՈՐԱԶՈՒՆ, ՚ նոյ, զանց, ա. գ. Βασιλικός, βασιλείδης, βασιλειδιον. Regius, regis filius, regulus. βασιλικοί, aulici, regis amici et ministri. Որ է յարկէ կամ յազգէ և ի տանէ Թագաւորաց. Թագաւորազգի. Թագազարմ. և Մերձաւորք Թագաւորի, աւագանի. պալատականք. ղահվաթ, փոփլահ սոյոնական, և սաթայէց. *Ընդ էր Թագաւորաղն մի. Ցհ. ը. 46։ *Որ. գի Թագաւորազնոյն. Ցհ. խմ. եղէգ։ * Լինել նոցա պատուականագոյն և առաւել Թագաւորազի քան զայլ արշակունիս. Խոր. բ. 21։ * ի զուարճանալ Թագաւորին (հեղինդի) հանդերձ Թագաւորազարմ. Գէդ. իա. յհ. Ոչ։ * Ուր ընդդէմ գործեալ Թագաւորազանց ոմանց. Եղիշ. ը։ * Ցոր նախ չոգայն ի Թագաւորազանց բողոքն յաշտ. Ցհ. կբ։ * Ազատ քան զԹագաւորազնն նա է, որ յոխտիցն ազատ է. Բրս. Տրէ։ *Ի ձեռն ՚ը որոյ՚ն, և Թագաւորազն կուսին հռիփսիմեայ. Աբծր. Վերէ։ * ի տանէ Թագաւորազնեն. Խոր. ա՚՚ աբծր։ * Թագաւորազնն մանուկ։ Իրրև զԹագաւորազնեան բողոքոջ. Ցհ. կբ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Βασιλικός. Regius, regalis. Սեպհական Թագաւորի, Թագաւորաց, Թագաւորութե. արքայական. արքունի. հէնդէսբի, փոփլահ. * Տանջեա զմեղուցեալն դատաւորական սրտմտութ՚՚, և յանձանձեա զնա Թագաւորական սիրով. Թագաւորական իրք են ասուքինուի, և առաքինուե ծնունգք. Փիլ։ *Արիագոն (այսինքն լաւագոն) առեւ լինել զքալուքն ի Թագաւորական քաղաքաքաւորեա՚. Պղաթ. օրին. ՚։ *Ամենայն Թագաւորական գործոց առաջին և վերագոյն. Խոր. ա՚՚. 15։ * Փահանայական և Թագաւորական գաւազանացն միացեալ. Շար։ *Աղեքսանդրոս ասէր, ոչ է Թագաւորական՝ գողանալ գյաղԹուի. Ոսկիփոր։

Զայ կամ զերրորդ ասի որպէս ամենաԹագաւոր, ամենիշխան, կամ իբր գերազագոյնն. * Զսկզբնականի և Թագաւորականի երրորդութե զծծուէն։ ՍՅ և Թագաւորականի տեսութե երրորդութե. ԱՅաթ. ևկր. Ե կարի։ * Թագաւորական ՚ցբ երրորդուէն. Լմբ. աղ։ որպէս չն. վոսիւիգ. βασιλικὴ.

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ. իբր իշխան և Թագաւոր՝ նմանութ՚. Ηγεμών. Princeps. *Ա ռաջինն, և ամենայն առաքինուեն Թագաւորականն, որ է խոհեմութի՚ն. Պղաթ. օրին. ՚։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ օձ կի՚ իմ. Տ. ԱՐԱՁԻՆ. ըստ չն. վոսիւիգ. Βασιλίσκος. Regulus.

* Զձուա քարբից փչելով... զԹագաւորական օձն ի մէջ ածիցեմք. Ած. ոտ. ծ՚։ *Թոյնս չնչէ վաշին չարագոյն քան զԹագաւորական իժն. Եփր. առեփար։ *Զգլուխ Թագաւորական իժին կոխան արարեր. Սկաւ։ Որ և ի վարդանայ * Թագաւոր իժ ոչ կոչի։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆԱՓՈՁ. ա. Βασιλεύτατος. Առաւել Թագաւորական. լաւագոյն և իմաստասիրագոյն ի Թագաւորս. * Մինովս, որ Թագաւորականագոյն եղև ամենայնցու Թագաւորացն. Պղաթ. փիղ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Թագաւորական մեծութի՚, իշխանութի՚. * (Արծուին ի հրեշտակս նշանակէ) զԹագաւորականութիւն և զբարձրաբերձութի՚ն. Դիան. երէն. Ե Շ. հրէա։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՑ. ա. Ուր է կայսն Թագաւորի. Թագաւորաքնակ. արքայանիստ. * Հասուն՚էին ի Թագաւորակայ քաղաքն Կոստանդնուպաւլիական. Կոչիւն։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԵՐՊ. ա. Արքայակերպ. Թագաւորավայել. * Թագաւորակերպ պատանի։ Թագաւորակերպ հանդերձ. Վրք հգ. ծ՚։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Գալ հակից. Թագակից. ի միասին Թագաւորեալ և Հաղորդ Թագաւորական պատուոյ. * Թագաւորակից գոլով և որ հոգին ՚ը հօր և ընդ որդւոյ։ Ոգի աՃոռակից և Թագաւորակից հօր. Կիւրղ. գԿ։ * Մարգկութե նորա, որ է ամենայն եկեղեցի... օծեալ ի Թագաւորութե երկնից, զի Թագաւորակից եսկցի նմա. Ած. ա։ * Զինչն կարծիցէ Թագաւորակից մեզ լինել. Խոր. ա՚՚. 25։ * Թագաւորակից լինել քրիստ. Երզն. ֆա։

Մերմ՝ ժամանակակից՝ ի Թագաւորեւն. *(Արգար) Թագաւորակից քրիստ ըստ մարմնոյ ՚՚. այսինքն Թագաւորեալ առ ժամանակաւ ծննդեան փրկչին. Հ. գեղկ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿՑԻԼ. Թագաւորակից լինել. *Խառնեցաւ ալիւն նորա ՚ը արեանն քրիստ՝ առհասաւոյ յաւիտենական Թագաւորակցելոյն ընդ նմին. Հ. իկէ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱՀԱՅՐ, հօր. գ. Հայր Թագաւորի՝ իրաք կամ ըստ պատուոյ. * Ցորժամ մեռանիցէ Թէոդոս, արար զսրսէն Թագաւորահայր, յանձնեաց ի նա զերկուս օրդիս իւր. Հ=ց. Ֆայ. ՚։ *Կոստանդին Թագաւորահայր. Ցիւսէփ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱՆԱՐԳՈՒ. ի, ացի. ա. Որ անարգէ կամ անարգեաց զԹագաւորն. * Որպէս Թագաւորանարգու, մանաւանդ որպէս սիրասան. Ոսկ. ֆօր։

ԹԱԳԱՒՈՐԱՆԱՑՍ. ա. Βασιλικός, κή. Regius, ia. Ուր նստի Թագաւորն. Թագաւորաքնակ. արքայանիստ. որ և ասի ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ, ԹԱԳԱՒՈՐԵԱԿ. ասիկնէ, էայիկնէ. * Ժողովեալք ի Թագաւորանիստ տեղին ի յարաւշատ։ Տայր տանել ի Թագաւորանիստ քաղաքն. Եղիշ. ՚։ Ե ՚։ * ի բարձրաբանդակ Թագաւորանիստն հայեցուածն ունի. Խոր. ՚։ 39։

ԹԱԳԱՒՈՐԱՊԻՍ. Տ. ԹԱԳԱՒՈՐԱԲԱՐ. * Յուզակէ Թագաւորապէս զքոյր իւր տիգրանուհի։ Թագաւորապէս արաբեալ հարանիս. Խոր. ա՚՚. 29։ ՚։ 22։ *Անկեալ որպէս առիւծ ննջեաց Թագաւորապէս. Ած. Բ։ *Զայն իշխանութի՚ առնը լով Թագաւորապէս սա վարի. Նիւս. երգ։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԱԱՏ. ա. Որ ինչ լինի սասանիւ կամ սասանութեամբ Թագաւորի. * Գրեաց Թագաւորասատ հրամանաւս Թուղթ յերուսաղէմ. Սիւն. ա՚՚ պոբ. անփոփ։ * Թագաւորասատ հրամանաւս հա-

ւանեալ հնազանդեցոյց. Գագիկ առ ոտն։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԾԱՐԱՐ. ա. Արտաքսել կամ առնելի ըստ օրինի թագաւորաց. արքայավայել. * Չթագաւորաբնակ տեղի մեծին որգաստայ տան ի ձեռս վհատնայ արծրբունւոյ՝ լինել նմա տուն թագաւորաց պարսս պատրաստութ. Աբծր. ք. 1։

ԹԱԳԱՒՈՐԱԾԵԱԼ. և) Իբր թա-
ԹԱԳԱՒՈՐԱԾՈՒԾԵԱԼ. } գաւորեալ. * Ի թագաւորացեալն հռոմի հանանեբով։ Թագաւորակից եղև ասց գաղմատոս. զոր սակաւ թագաւորացուցեալ ընդ ինքեան զօրականքն սպանանէին. Սալ. ք. 32. 25։

ԹԱԳԱՒՈՐԵՄ. եցի. լ. Βασιλεύω. Regno, impero, rego. Թագաւոր լինել. ունել և վարել զթագաւորուն. փոփլահ օւ ֆոփլահլէք էնիէ, գէրաւլէք ինիէ. * Թագաւորք՝ որ թագաւորեցին յերկրին եդոմայեցւոց, մինչչև թագաւորեալ էր թագաւոր յիսրայէլի։ Թագաւորեաց ընդ նորա յոթաբ։ Մինէթ թագաւորելով թագաւորեացն ի վերայ մեր։ Թագաւորեաց ամս. ևն։ * Աբշակ թագաւորէ հայոց։ Ջայսու ժամանակօք լինի թագաւորեալ հռոմայեցւոց ասպետիանոս։ Ագաթոյ ցեղի նորա թագաւորեցելոյ. խոր։ * խաչակիրեալք ընդ քրի, և ը նմին թագաւորեալք. Շոր։

կամ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒՄ, եցայ, որ է անսովոր. * Ձիս անարգեցին, զի մի՛ թագաւորեցայց քև ի վերայ նոցա։ Սաւուղ թագաւորեցաւ ի վր Ժողովրդեանն։ Ջերկուս ամս միայն՝ զոր թագաւորեցաւ. եէր. ԼԳ։

ԹԱԳԱՒՈՐԵՑԱԿԻՐ. թագաւորեցուցիչ պահակեալ. * Թագաւորեալքն յայ՝ նահապետին. ԺՀ։

ԹԱԳԱՒՈՐԵԱԼ ԿՈՂԱՒԱ. Βασιλευομένη, βασιλεύουσα. Regia, dominatrix. ըստ յն. ոհոդ, իբր թագաւորանիստ, թագաւորական. գչխոյ այլոյ քաղաքաց. * Եւ ընկէր նատիցի ծառայ քո ի թագաւորեալ քաղաքի ընդ քեզ. ա. Ի. ԼԳ. 5։ * Ի թագաւորելոյ քալաքն (՝ի կոստանդինուպոլիս)։ Խոր. գ. 20։

ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Βασιλεύω. Regem creo, constituo. Տալ թագաւորել. Թագաւոր կարդել. Թագ կապել ունել. Թագաւորացնել, Թագաւոր նոփէնէլ. փոփլահ էնիէ. * Ձոգան թագաւորեցուցին զաբիմելէք ի թագաւոր։ Թագաւորեցի նոցա թագաւոր։ Թագաւորեցուցի զաւուղ ի թագաւոր։ Թագաւորեցուցին ի վերայ իւրեանց թագաւոր, ևն։ * Կոչել զինին յարքունիս թագաւորեցուցանել զնա ոյ. յն. Թագ գնել նմա. Եսի. ա. 11։ * Ո՞ւմ թագաւորեցոյց գնա։ Թագաւորեցոյց ի վերայ նոյա. Եզնիկ։ * Զոր մերոյ ազգի թագաւորեցոյց. Խոր. ք. 1։ * Ընծայգործաց զհոգելէնս արարեալ բնուլի թագաւորեցուցեր ընդ քեզ. Սարկ. ոչ։ * Լուեցոյց զաւուրսն և զանհաւատութիւն, և թագաւորեցոյց զՀոգին սրտից. Անան. յԺ. Ա։

ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Βασιλεία. Regnum. Թագաւորն գոլ. Թագաւորելի. արքայութիւն. Թագաւորական իշխանութիւն, և երկիր տերութեան. փոփլահլէք, փէդշահլէք, գէրաւլէք, մէմլէքէթ. * Եւ եղև սկիզբն թագաւորութեանն ի թագաւորութեանն ամարիտազայ արքայի սէնաբայ։ Ածեր ի վր իմ և ի վերայ թագաւորութեանս իմոյ մեծ ամենեցուն։ Թագաւորութիւնք երկրի օրհնեցէք զՅն. Եմ։ իսկ Եսի. ը. 3. * Առ նոյր մերձորիքեան զթագաւորութիւնն յարտաշիսէ ոյ. իսկ, յաջորդել՝ որպէս փոխանորդել, փոխարքայ լինել։ Եւ Են. ծ. 6. * Եւ գուբ եղիջիք ինձ ի թագաւորութիւն և ի քահանայութիւն ոյ. յն. Βασίλειον. Թագաւարական իմն, իւր վիճակ, ցեզ, ևն։ * Սկսեալ ի թագաւորութէն ազէքսանդրի մինչև ցթագաւորութիւնն որգաստայ. Խոր. ք. 1։ * Զթագաւորութեացն այնոցիկ օգնական նեալ կոչէ գեստս. Մխ. երեմ։

ԹԱԳԵՄ, եցի. ն. Ընական ոճով, որպէս թագ կապել ունել. պսակել. Թագաւորեցուցանել. * Սա թագաց զլուդա բիոս ինքնակալ։ Օրհնէ և թագէ։ Կահասականել թագեցան պսակաւ մարտիրոսաց. Լեան. Մարխին։

ԹԱԳԸՆԿԱԼԵՄ, եցի. ն. Ընդունել զթագ. * Թագընկալեաց և յիշխանաց բարձրագահից. Երզն. տեր. վերլուծ։

ԹԱԳԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Թագ ընդունելն, Թագաւորելն, պսակումն. օծում, Թի ի թագաւոր. կամ թագադրուի. * Ճշխասար պսակի թագընկալութէք (պարոյր)։ Վազարշակ զթագրեալ՝ թագադիր թագընկալութէն իւրոյ գոլ հաստատեր. ՁԿ. լՒ։

ԹԱԳԸՆԿՑ. ա. Որ ընկենու զթագն կամ զպսակն ի գլխոյ իւրմէ. * Թագընկէց կէց առաւել քան Թէ թագառուք լինել լով. ՁԿ. իմ. ոգ։ * Եւ Թագընկէց զնա զբարին. Գր. գղ. եէմ։

ԹԱԳ Ի ԳԼՈՒԽ. Տ. ԹԱԳ։

ԹԱԳ ԿԱՊԵԼ. Տ. ԹԱԳ։

ԹԱԳԿԱՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԹԱԳԱԿԱՊՈՒԹԻՒՆ։

ԹԱԳՆՈՒՄ. ԹԱԳԶՈՒՄ. Տ. ԹԱԳԶՈՒՄ.

ԹԱԳՈՒՀԻ, հւոյ, հւայց. գ. Βασίλισσα. Regina. գրի և ԹԱԳՈՒՐՀԻ. կին Թագաւոր. և կին կամ մայր, և և քոյր Թագաւորի. գչխոյ. բամբիշն. ուիկնաց տիկնին. աչխարհատիկին. սուլթան, խաչէի սուլթան, վալիդէ սուլթան. * Թագուհին տաբայ. է. ճ. է. 1։ * Վաթսուն Թագուհիք. Երգ. զ. 7։ * Սապէս և Թագուհեացն յառագաստին մարգարիտ (Ճապալիէ)։ Խոր. է. 47։ * Ջծծասեր Թագուհւոյ ոյ. որ էին քորք Թէոդոսի փոքրու. Գրգ. ը։ * Փաւստոսմամբ Թագուհւոյն փայտ կենաց յայտնեցաւ. Շոր։ իսկ վասն տիրամօրն Թագուհւոյ երկնի և երկրի առաւել ասի Աբքայուհի, Տիրուհի, Դչխոյ, ևն։

Նմանութ. * (Եկեղեցւոյ) ամենածին կուսի Թագուհւոյ. Նար. ղէ։ * Երբեմն զլուսին Թագուհի անուանէին, և զարեգակին՝ Թագաւոր. վասն այնր և զաստեաղն՝ զորս. Մխ. երեմ։

ԹԱԳՈՒՀՈՒԹԻՒՆ, կամ ԹԱԳՈՒՀՈՒԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Թագուհի. Թագուհի գոլն. գչխոյութ. տիկնութ. սուլթանլէք. * Խորհէին առնուլ ի պատիւ ասնն հռոմայեցւոց ի Թագուհութէ տիկերայ պետութէ. Խոր. պմ. հատ։ * Ասին ըզ-Թագուհւոյսէ անուանն. Նար. երգ։

ԹԱԳՒԿԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ սնակ է Թագաւոր առաքելոյ. * ՋԹագէական սեռոն միւսանգամ եղևց, և իւրոց հարցն նմանեալ որդի եղև. Բռա. ը. 4։

ԹԱՂԵՄ, եցի. լ. ունկ. վպէր. այս. ինքն ընթանալ արշաւելոյ. խաչկոն. (ոչ ասի Խուլ, Խէղ. ևն)։ * Տեսանէր ինձ մի, որ յոյժ Թաղելով ելանէր ի վեր. ճ. Ա. ի պօղոս անաց. որ ի վր իմ. Եզնիկ, Թասեալով, կամ Թասեալով։

ԹԱԹ, իւից. գ. (յորմէ ունկ. Խաչիկ, փոփլ. յն. պէսպէս)։ Ἴχνος. Vestigium. Βάσις. (ըստ. Թ պասմաճ. լտ. վեպէնս). pes. ἀστράγαλος, spondylus, talus. χηλή, ὄπλη, ungula. * Ոտն կենդանւոյ մինչև ցկոճն, այն՝ որ Թողու զհետս ի հոխրն. ոգ և ձեռն ցգաստակն, որ ի չորքոտանիս է նոյն ընդ. ոտաչին ոտս. իսկ ի Թռչունս ասի Մագիլ. այ. ագ. երր. փաֆ. յն. Ինիօս, որ և Հեռք, գնացք, Շաւիղ, Ուղ, կճղակ, ևն։ * Թաղիք ոտից. Օր. իէ. 35. 65։ ա. Խգ. է. 4։ ք. Խգ. ծէ. 24։ Ն ղՆփ. ծա. 3. Ն 5։ * Թաղ առն. գ. Խգ. ծէ. 44։ * Թաղիք ձեռաց. ք. Խգ. է. 35։ * Թաղ ձեռին. Դան. է. 5. Ն 24։ Խոր. գ. 53։ * Որպէս Թաղիք առ ի գնալ և յընթանալ, և ձեռք առ ի գործել. փիլ. բագն։ * Տեսեալ զնա ագիւ ծուն՝ աջ Թաղիւն որպէս սալունգաս սըր քեր զքրաունան. հ=8. օգոսփ. ծա։ * Ագիւնքն Թաղիւքն զոտն մեզրկեին (աքին)։ ի Թաղէ ոտից մինչև ցծունկան. ևն. ճՀ։

Նմանու Թէ ասի. * Ապտակեցին զծնօտսն սպղնձի Թաղուիք. հ=8. ֆվր. ծգ։ * Գան հարին կապարեայ Թաղով զկզկան. անփ. յաւլ. է։

ԹԱԹԱԽ. ա. Որպէս Թէ Թաղիս չաղախեալ. Թաղաւելալ. Թաղաղելալ. Թացեալ. Խախծ, Խախղծ. պղեղչվիծ. պոլաչէփ. * Եթէ աղբով Թաղախ և կամ աղմով ձեռքդ էին, իշխէիր արդիօք յաղթել կալ։ Եթէ գայրեաւ ուրուք ձեռքն Թաղախ էին. ևն. Ոսկ. ֆ. է. 26։ * (Թրոչնոյ) անդրէն ի նաւն գալ կաւով Թաղախ զմագիլսն բերելալ։ Դարձեալ արձակէր (ըզհաւան), և եկեալ կաւով Թաղախ զմագիլսն բերէին. Եսս. փր. ա։

ԹԱԹԱԽԵԼ. Տ. ԹԱԹԱԽԵԼ. * Աղաւնին չէ սիրող Թաղախիլ չուրբ. վ. իշն. ծն։

ԹԱԹԱՀԱՑ. ա. Որոյ Թաղքն հաստատ են. ծաղրաբան. Խոխիխէրը կամ փոփխէրը կոչած. * Ըսօձանատուն Թագաւորք Թաղահացք ի ձեռաց և յոտից իւրեանց քաղէին հաց ի նեղութ աերանոյ նորա. Եէր. Ն Եղիւ. ԺՓ։

ԹԱԹԱՀԵՐՁ. ա. Δίχηλοῦν, δίχηλέωσαν ὁπλῆς. Diffisam habens ungulam. Մակղիր չորքոտանեաց, որոց Թաղքն յերկուս են հերձեալ ի բնէ. փոփիլ ձեղչ, ոփէ ձղճած. որպէս այրվառ, ոչխար, խոզ, ևն. ՂՆփ. ծա. 3. Ն 7։ Օր. ծէ. 6=8։ Տես և ԿՃՂԱԿԱՒԱՐԵՂ։

ԹԱԹԱՀԵՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Թաղահերձն գոլ. * Ջոտինն Թաղահերձութէն նմանեցուցանեն միշտ այսպիսեացս. Մէր. ղՆփ։

ԹԱԹԱՂԵԼ. Տ. ԹԱԹԱԽԵԼ. * Դալկոյր ոտիւք Թաղաղեաց զկոզս նր ոյ. այսինքն այլեամբ շաղախեաց. Վ. իր. հղ. յ։

ԹԱԹԱՂԱՒՆ. ա. Թաղուն. յոյժ խիտ որպէս Թաղկ. (չծ և ունկ. փոածք. Խզծը, ոզծը). Խոտ Թէ խոնկեալ. լի և խճողեալ. լոտ յն. Ճնշեալ. πεποέσμενος (՝ի πιέζω.) pressus, confertus. Խոածք, Խոածք. Լէյնը. * Տիգաւն մեցուք Թաղաղաւն կողմանէն (քոի). Եէր. համաբ։ * Ձաւի բալուղք՝ Թաղաղաւն՝ շարժուն՝ զերդուն. Ղյ. ը. 38։

ԹԱԹԱՒԻ. Լաւ ևս՝ Թաւի առն, ըստ գրոց, ք. Խգ. ծէ. 4։ կամ ԹԱՔԻՒ, Թռոյ, ով. որ կարծի նշանակել զվայրի. Լեալ Թաղաձև կնճռի ամպոյ՝ ի բանն Սարգսի. յն. ծա։ * Ահա ամպ փոքրիկ՝ ի վերայ ծովուն, և հանէ իբր Թաղռով իմն ջուր՝ ի ծովէն ոյ. (ռամ. խօրնովել.) բայց գուցէ գրելի էր Թաղով իմն, որ միաբանի ընդ պատմութէն գրոց։ Իսկ ռամ. Խաչնով՝ է Ածելու։

ԹԱԹԱՒԵՄ, եցի. ն. Βάπτω. Tingo, mergo. μολύνω, polluo, inquino. ἐισκυλάω, voluto. փմրաա, misceo, subigo. պերբαλλω, afficio. որ և ԹԱԹԱՂԵՄ, ԹԱԹԱԽԵՄ. գրի և ԹԱՒԹԱՒԻԼ, և ԹԱՒԹԱՒ-

փել. Թանալ և ներկանել իբր ՚ի խորս Թաղմամբ. միել և ընկղմել. շաղախել. զանգանել. խառնել. Թաւալել. ևն. Խոնձել, խոխոխել, ծալոխանել, պըըբչըփել. պաչըմաք, փալբըմաք, պռալաղբմաք, ոսփմաք, ըալաչմաք. եբր. Խոպալ, Խինէփ, ևն. *Թաղաւեցին զպատմուճանն յարեանն: Պղծեցան Թաղաւեցան յարեան մեռելը- ուդ: Մշտիկ զուպայի Թաղաւեալ յարեան: Զագք նորա արեամբ Թաղաւին. ևն. Ած. ել. 1: Ես. լ֊. 3: Ողբ. ե. 13: Եւ. ծբ. 22: Եզէկ. ծգ. 6. Ա 22: Յոբ. լբ. 30: *Թաղաւին մարմինք իմ զաղտութբ որ- դանց. Յոբ. ե. 5: * Ընդ պռունկս Թաղաւելին. Ոնց. ե. 14: *Որ կամիցին միել ՚ի բանս մատենիդ այդրէն ՚ի դոյն Թաղաւ- ւել. բ. Ի. բ. 26: *Զեռք ձեր Թաղաւ- ւեալ են յարեան. Ոսէ. Ես: *Յընդունայն Թաղաւեալ ցանկուածին. փիլ. ծ. բան: *Ընդ աղբիւս Թաղաւելով. Վ֊դն. ծն: *Ցամենայն անասնական ցանկուածիս Թա- ղաւիլ. Բբ. Ղբ: *Թաղաւիմ աղմով, Թաւալիմ ՚ի մեզս. ժմ: * Թաղաւեալ ընդ անտոմ փառս. Փբզ: *Ա֊յս իւղ ինկելէ... այսոյ մաքրուածք Թաղաւեացն ՚ի սմա՝ ոչ ներկի արեամբ. Նոր. զե: * Ծանրացեալ եմք, և աստեն Թաղաւիմք, քանզի ոչ կա- միմք մերկանալ: Զի՛ ևս իբրև կենդանիք աստեն յաչխարհի ընդ այն Թաղաւիք. Եէր. բ. Ւոր. Ե Կողոս:

ԹԱԹԱՒԵՑՈՒԱՆԵՄ, յուլի. Նոյն ընդ վ. * Թաղաւեցուցից արեամբ զալիս ձեր. ճ. Ա:

ԹԱԹԱՒՈՒՄՆ, ման. գ. Թաղաս- ւելն, իլն. *Հաւուց ոմանց Թաղաւամամբ յաղգակից Ճարպին ՚ի յարիւն. Նոր. զե:

ԹԱԹԱՒՈՒՉ. ա. Թաղաւեալ իս- պառ, կամ ընկղմեալ. պարառոցեալ Թա- Թաղաւն. խռկեալ. Ճոխացեալ. *Որ սիրե- լէօքն լինին Թաղաւուչք յաչխարհիս: Թաղաւուչ հոմբակօք (այսինքն պուա- կօք), կամ երասվք, կամ ընչիւք. Պիփ:

ԹԱԹԵՄ, եցի. Ն. Իտերուչ. Calce pe- to, supplanto, insidior, decipio. Խաբել. գաւել. Թաղիս ոտից կարճել. Հարկա- նել զգարշապարս. ալքոհմաք, ալ էնէրէ, Ռէէրէ խոռխոռն էէրիրէէ+ * Ցիրաւի կոչէ- ցաւ անուն նորա յակովբ, զի Թաղեաց զնս այս ահա երկիցս անգամ: Թաղող ախտիցն յակովբ: Թաղեցեալոյ ախտն և ընկճեցեալոյ՝ անկցի հնծեալն յետս կոյս: Թաղել և կարճել և հերքել, այլ ոչ Թա- ղիլ և կարճիլ և հերքիլ. ևն. փիլ: *Ցա- կոբ զգարշապարէ եղբօր իւրոյ Թաղեր. Բ. Թագ. ե֊է֊. լ֊հ:

ԹԱԹՈՒԼ, Թղոյ, ոց. գ. Նոյն ընդ Թաղ, որպէս Թէ ՚ի վայր քան զուլն՝ ա- ռալինն ոտք կենդանեաց. Խաւիղ, փոփիղ. յն. ոտք. *Երկայն պարանոց ուղտու... յորժամ խոնարհեացի և հասցէ ՚ի Թա- Թուլսն, համարձակ լինի նմա առնուլ ՚ի Թփոց և ՚ի խոտոց. Վէյօր. ի: *Եւ էր ե- լեալ եղէգն ընդ Թաղուլ բառկին առաւ- ծուն... զօրէն մարդոյ ՚ի վեր առեալ զոգ- Թաղուլն՝ ցուցանէր նմա զվէրն... պատեր զԹաղ առիւծուն, և բժշկէր. Բ. Թագ. Ե. 26:

ԹԱԹՊԱՆ, ի, աց. գ. Χειρὸς. Chi- rotheca, manica. որպէս Ձեռնոց. ձեռնէք. էւոիվէն. *Ի ձեռս իւր ագիցէ Թաղպանս և քահանայապետական մատանին ՚ի վերայ ... արկցէ զԹաղպանսն իւր ՚ի ձեռս իւր. Մ֊գ. Լահկ:

ԹԱՀԱՑ, կամ ԹԱՀԱՀ, կամ ԴԱ- ՀԱՑ. ա. գ. Բառ. ոմկ. Խոպ, Խոպէ. այս- ինքն Նոր, ոչ Հնացեալ. (զոր այլք Թարմ կոչեցին, լծ. ընդ Ջերմ. յն. Ռէբմօս).* Թա- Հայ և մանոր ձուկն. Մ֊. Բ֊ղ: * Նոր գո- լով և Թահահ և զարգացուն. Վ֊դն. ծն:

ԹԱԼԱՆԱՄ. ացայ. է. Ὀλιγοψυχέω. Dis- solvor. որ և ԹԱԼԿԱՆԱԼ, Թուլանալ. Նուաղիլ. ընդաբմանալ. Թմրիլ. և Ցնորիլ կամ շարժիլ Նուաղուածք. որ և ասի ԹԱԼ- ԹԱԼ ԽԱՂԱԼ. Մարմրիլ. պայըլմաք. *Փոխեաց նա զդոյն իւր, և եղև նա իբրև զԹալա- ցեալ. Եսի. ծ֊. 10: * Փուռաւորեցաւ ՚ի լերին անդ, և Թալացան անկան աշակերտքն յահէն. Ոսէ. Ես: *Մինչչև կատարեալպէս Թմրիլ և Թալանալ (կամ Թալալ) և ըն- կղմիլ, ՚ի գինի այնր ՚ի միւս ևս գինսրեալս պատրաստին. փիլ. փեռաչն: *Ոչ ամենայն Թալանալ և ցնորել մարդկան ՚ի գիւտ է. Եսէնի: *Վ֊աստակեալ լքեալ Թալացեալ. Յհ. լ֊: *Որ ծարաւի է... Թալանայ, և այսր անգր տատանի. Լ֊բ. ոչ: *Հոգւով և մարմնով Թալացեալ Նուաղիմ. Վ֊դն. ոչ: * Ո֊շադնաց եղև իբրև զԹալացեալ. Ոսիփէոբ: *Փառն զԹալանալն ասէ ՚ի տես- լենէն, զոր երթեալ աչք ՚ի բաղում լուսոյ այլայլին. Ցնոխ: * Ամենեքեան առ հա- սատակ հանդերձ Թագաւորսն Թալա- ցեալ էին ՚ի ծաղուէ. Բ֊գ. ե. 3:

ԹԱԼԱՍ. կամ ԹԱԼԱՄԵՆՂ. գ. Ո՝ Թէ կենգանի Թաղատմաւոր, որ է մաչէ ալ, իբր իգացուցեալ (լծ. յն. Ռիչա, էգ. և Խոյտա, չխոտան:) Էգ ոչխար կամ այծ. (գուցէ և կռատածն. որպէս իտ. փոտրծպօ.) * Մաքի, որոյ, այծ. Թալասմեղ, իգականն օգեաց կամ այծեաց. իսկ չէզոքն, ալըզ և բուծ. Մ֊գ. Ե Եբզ. փեր. (այլ ձ. Թա- լաս, մեղ. կամ Թալաս, և մեղ):

ԹԱԼԹԱԼ ԽԱՂԱԼ. Σπαίρω. Palpi- pito, vibro. Թալանալով շարժիլ. այսր անդր տատանիլ ՚ի նուաղման, յայսահա- րուլեէ, ՚ի լուանոտուլեէ. Խապըըբչիլ. ա- բաոը Խոխմագ. * Ցիմարեալ է մարդն (այ- սահար)... Թալելալ խաղայ դողալով Թը- շուառականն յատաչէ քան զմահ. Կ֊լ. ծ֊է:

Իսկ ոմն. Խալ Խալ, է Ածու, լծվար. Խալա. որպէս և Խալ. ածկ. Ռէլ, է բանջար կանխաւսոյս, բոլորշի ձուածև և խոշոր տե- րև ովք. զոր խարշեալ կամ տապակեալ լեսոյ իւղով ուտեն:

ԹԱԼԽԱՅ. գ. Աղաղնի նուրբ և բարակ (իբրև զԹիԹեղն ոսկւոյ, որ պրս. ասի Ռէպ.) *Պարոիին զանձինս մաչել ըստ օրինակի Թալ- խայի, որպէս զի ՚ի ծակ տապանն անցանէ. Եբզ. Ֆգ. ծ֊. 24:

ԹԱԼԿԱՄ. լ. կամ է իբր Թալկանալ, և կամ որպէս Ցնոտկալ. *Ցորմէ չէ արժան գարշել, ոնաթ միանգամայն զերեսս դար- ձուցեալ Թալկասցի. յն. լոկ, բացադա- նաս. Ոսէ. Ֆ. բ֊. 12:

ԹԱԼԿԱՆԱՄ. ացայ. է. Ὀλιγοψυχέω. Sum animo pusillo. Թալուկ կրել. Թա- լանալ յոյժ. Թուլանալ խապառ. Նուա- զիլ. լքանիլ. կԹռտիլ. վհատիլ. Տարիլ, Տարտիլ. սիրտը անցնել կամ նոթրիլ. պայըլմաք, էէրէսյի էէոիլէէ+ Փըըբմաք. * Իբրև մարդոց Թալկացելոց՝ ծարաւեաց՝ ի սիոն. Ես. իէ. 5: *Հովանի Թռչնոյ՝ պատանւոյն Թալկա- ցելոյ. Խոչ. է. 7: *Թալկանային վասքն. Լ֊ապ. ծա: *Թալկացեալք էին (յերեսաց վշտաց). Ը. յի. իա: *Հոգի ընդ մարմնոյ ոչ Թալկասցի. Ոսիփէոբ: * Եթէ բանիւք յատեալն Թալկանայ մարգարէն, ո՞րչափ չար իցէ տեսանել զպատեալսն. Մ֊. Երեմ. (գրածն, հալկանայ. որպէս Թէ հալիլ մաչիլ):

ԹԱԼԿԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ տայ Թալկա- նալ կամ Թալեալ խաղալ. *Զայսահատն հնծեծուածիս Թալկացուցիչս. Նոր. զէ:

ԹԱԼԿԱՑՈՒՄՆ. ցման. գ. Թալկա- նալն, Թալելալ խաղալն. որպէս յն. ἀποπληξία. Վէրնոփոպէ. սբա. *Զախտ գլխոյն, և զցաւս ոտին, և կամ զԹալկացուցիչն յան- կարծակի. Ոսէ. ապպէ. է:

ԹԱԼՈՒԿ. գ. Σκοτοδίνη. Vertigo te- nebricosa. Թալացուցիչ. Թալկացուցիչ. պը- ատյտք գլխոյ և խառնուրդ սրտի ՚ի մաղձոյ կամ ՚ի նուաղմանէ կամ ՚ի լուանոտուլեէ և ՚ի ցնորելոյ միտքն. ՚ի ժայռքուցիս. Տարը- բսփ. Եէրբէփ պուբանմաք՝ պայըլմաք, պաչ փէծնփեսի+ * Մաղձայոյզ ոք իցէ, և Թալուկ և ցնոյք զսրտիւն գայցէ, և երկեալ դար ձուցանել կամիցի (այսինքն փսխել) զչար մաղձն: Որոյ Թալուկ զսրտիւն գայցէն, (յն. փսխօղն) զառաչինն անգէն ՚ի ներքս ունել և զմաղձն չանան. իսկ յորժամ չարժիցի, այնուհետև բազում խիխասրաս ընկենու արտաքս. Ոսէ. Տ. ա. 18: Բ. 17: յորմէ ևԵրէն. Տպէ:

ԹԱԽԱՆԶ. ի, իցս. գ. գրի և ԹԱԽԱՆՆ, ԹԱՂԱՆԶ. ժուռէթ. Նեղելն զոք աղաչա- նօք մինչ ՚ի ձանձրոյթ. Եալչբ եաֆբ օչա- սբ, պէղաբ չէ Խաճիլ եՀՀէթ+ Ընորհէր նմա ՚ի Թախանձն յանուանէ զասորիս և զիհու- նիկէ, զսամարիա և զՀրէաստան. Եսս. իբ. Բ: *Թախանձս ՚ի մէջ բերել. Ոսէ. ՀՂ. ծԲ: * Ի մի Թախանձ նմին մտալՀանաց ստանալ եգիցէ: Հայրենի գԹոյդ Թախանձ արկա- նեմ. Նոր. իէ. Խէ: *Թախանձ. իսիտա ա- պաչանք, որ ձանձրանայ լսողն. Լծ. Նոբ: Իսկ, *Թախանձ եգեալ ՚ի ինդրոլական բա- նից ոս. իմս Թախանձիւք ձանձրացեալ. Վ֊անակ. յոբ:

ԹԱԽԱՆՁ. գ. որպէս Թախծանք, Թաղ ծուէթի. տխրուէթի. Նեգրուէթի. գԺկամա- կուէթի. գԺուարուէթի. տաղտկուէթի. յն. անհամուէթի. անախորժ իրք. Ἀηδὲς. In- jucundum, taedium. * Որ զձեռանէն հօրն կախիցի Թախծեալ. և նա յուսով փարա- տիցէ զԹախանձն, Թէ մի՛ լար որդեակ. Աբէ: *Տլուծեալ և խնուվեալ մեծաւ Թա- խանձիւ գարձոյց անդրէն. Եէր. Ի֊գ: *Ե- րիցս անգամ առնի Թաղանձ սգոյ ՚ի տան իսմա: Ի բաց ընկենոյր զԹաղանձ սրտին. ՃՃ: *Գովեստ առ ՚ի մարդկանէ և յանծոյն է արդեօք լարի. և Թախանձ և գԺուա- յտգովուածքեք՝ ներհականք սոցա: Ոչ անի- րաւէն զոք, և ոչ ՚ի ձեռն ուրուք անի- րաւէն Թախանձ է իսկ արդեօք, սակայն գարի կամ ուղիւս: Տեսանելն զքաղաք Թա- խանձ ոչ ունիցի, միոյ տան ձև ունելով սորս. Պղաբ. օբին. բ֊. Ե Ը:

ԹԱԽԱՆՁԱԲԱՐ. ֊. Ἀηδῶς. Injucun- de, moleste. Ականատրժ և տաղտկալի օրի- նակաւ. *Երգիել ամենևին երբեք Թախան- ձաբար, և ամենեցուն երգով. Պղաբ. օբին. բ֊:

ԹԱԽԱՆՁԱԳՈՅՆ. ա. Ἀηδέστατος. Injucundissimus. Առաւել Թախանձա- կան. յոյժ Թախծալի և տաղտկալի. *Իբ- րու տառերագրելով արդարացիքն են և անիկաւք... արդարացիքն՝ Թախանձա- գոյնք. Պղաբ. օբին. բ֊:

ԹԱԽԱՆՁԱԼԻՑ. ա. Իբր Թախծա- գին, լի Թախծութեամբ. կամ դԺուարին. անեաբերելի. *Սուգ Թախանձալից, և տըրտ- մութեամբ անվախճար. փբզ:

ԹԱԽԱՆՁԱԿԱՆ. ա. Իբր Թախանձա- գոյն. տաղտկալի. Ἀηδέστερος. Injucun- dior, taediosus, molestus. *Ոչ միայն գար- չելի և յոռի, այլև Թախանձական՝ Հչմար- տութբ. Պղաբ. օբին. բ֊:

ԹԱԽԱՆՁԱՆՔ. նաց. Տ. ԹԱԽԱՆՁ. բսա ՚ի նչ. * Մեծաւ Թախանձանօք ազա-

չէցին. Մ՚ամէր: *Ի մշտադասս հեծումէնէ՝ ձանձրացուցիչս Թախանձանաց. Նար. Կ: *Եթէ զպատուիրանս իմ պահէսջիք, մնասջիք ՚ի սէր իմ. և ևս Թախանձանօք, որպէս ես ասէ զպատուիրանս հօրիմոյ պահեցէք, և մնամ ՚ի սէր նորա. Բր. հդ. (իբր առաւել ժառանգէք, որպէս զօրագոյն կամ ազգագոյն և չարժիչ բանիւ):

Եւ ըստ ք՚ նշ. *Ի բազում Թախանձանաց սրտի իմոյ: Ցամաքեալ ամպին ՚ի տուգ տրտմութենէ... անհնարին Թախանձանօք. Մանր. ծէ. իէ: *Փոքր ինչ Թախանձանօք բուժել ՚ի բազում մահացոյն. Վրք հդ. ֆ: *Բազում կսկիծ լալոյ, և ողէտ Թախանձանաց եղև. Ոսհ:

ԹԱԽԱՆՁԵԼԻ. ած. Իբր Ձանձրացուցիչ, և տաղտուկ. Ἐπαχθής. Molestus. *Մի այսուհետև գժուարեսջիք, եւթէ Թախանձելիք ինչ իցեն բանքդ. Ոսի. ՚ս. ա. 15: *Առաջինն սէր հաստատեցաւ ընդ ձեզ և ընդ Թագաւորն իմով Թախանձելի միջնորդութիւք. Լմբ. պրգ: *Թախանձելի մասծութիւք, և մշրկեալ խորհրդովք վմոաւ ածի. Մագ. իբ:

ԹԱԽԱՆՁԵՄ, հցի. ա. Ἐνοχλέω, παρενοχλέω. Turbo, molestus sum, perturbo, molestiam creo. ὑποπιάζω, sugillo. Նեղել և աչխատ առնել՝ ժառելով. տրտպել. ձանձրացուցանել. պեչալ՝ Նաճիկ Եւմէթ, օսմպբմ, զբր Եւմէթ. * Պատմեաց նմա, քանզի Թախանձեաց զնա. Դպ. ծբ. 17: *Կամ Թէ Թախանձիցէ ոք զքեզ, զի տացես պատուսխանի. Ցոբ. ծբ. 3: *Զի մի նսպատ եկեսջ Թախանձիցէ զնս. Ղն. ծբ. 5: *Պարտ է անամօթ զոդորմութիւնն ու Թախանձել. կՔմա: *Տէրն քո ընդայն ցաւոտ, յորժամ ոչ տեսէ Թախանձիցես. և դու իչխես ցասնուլ՝ յորժամ Թախանձիցիս. Ոսի. էտ: *Վասն էր ՚ի մեծացուցչէն վրնպեալ՝ և զչքաւորն Թախանձես. Ոսի. ՚ս. ք. 3: *Ի Թախանձելոյ կանայնն կատարէ զկամս ողբալի. Խոր. բ. 23: *Զանսահմանելիդ միշտ Թախանձեացէ. Նար. ծբ: *Թախանձել զվճիժ հնդրուքն, կամ զկատարումն. ևն: Թախանձել ու. Լմբ. պրգ. Ե ած:

Կր. Նեղել. կարօտիլ. և Թախծել. *Ոչ ինչ կարի իմիք Թախանձիցիս. Ոսի. էբր. իբ. յն. կարօտիցիս. այսինքն Նեղեսցիս կարօտութիւք: *Թախանձեալ և միտքեալ սրտիս. Զօր. կի: *Իսկ մեղաւորքն Թախանձին. Շար: Ե ցբ որդի:

Կամ Ընդանել ըստ չափն. յանդանել. Πλημμελέω. Incomposite ago, pecco. *ԵՒյն ինչ արդեօք՝ որ Թախանձեացի՚ի սոցանից՝ արտաքս ելանել կամ ՚ի Նեղրս մտանել. Պգաթ. փխ:

ԹԱԽԱՆՁԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Տ. ԹԱԽԱՆՁՄ. Παρενοχλέω, δυσωπέω. Fastidium do, pudore afficio, flecto, exoro. *Թախանձեցոյց զնա և պարտաւեցոյց զնա մինչև ցմահ. Դպ. ծբ. 16: *Թուի Թէ ըզքեզ այսպիսօք Թախանձեցուցից բանիւք. Աբած. ազբ: *Ո՞վ Թախանձեցուցանէք դնս քահանայապետ. Փպգ: *Թախանձեցուցանէր զնա՝ տեսանել զվիմեանս, և առնել սէր եղբայրական. Կալանք: *Մի զոք ազալ ւոյլ Թախանձեցուսցես: Ջմիան. դամ ասացեալն կսկնեալով չկամեցաւ ասել, զի մի Թախանձեցուսցէ զլսողսն. Մագ. ծբ. Ե ած:

ԹԱԽԱՆՁԵՑՈՒՑԻՉ. ած. Նեղիչ. տաղտկացուցիչ. Ἀηδής. անհամ. *Տարաձեւութիւն, և Թախանձեցուցիչ անվայելչուն ծնանի. Գլաթ. օրին. ք:

ԹԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὄχλος. Perturbatio, molestia, moles, tumultus. ἀηδές, injucundum. որ և Թախանձ. Թախանձանք, որպէս Ցախպուռն ձեռնարկութեամբ. և յոյզ բանից. Նեղը խօնելը, ֆնաւը. զբա, սբճնէի, սբճբա ևիրճէի՝ սօֆտաը. * Ոչ մի ոք ՚ի սահմանացդ ընդ Թախանձութենէ մերձգրանօք անկանի: Կրթեա զքեզ կոչեցելոյն առ ՚ի բազմից Թախանձութենէ. Ագ. պոբ. Ե սթրոգ: * Ուր չիք ինչ ծաղր, և ոչ մտրմնաւոր ինչ իրաց Թախանձութեան. ալմուկ. Ոսի. ա. փխ. ծբ:

Կամ Նեղութիւն. անձկութիւն. տաղտկութիւն. գժկամակութիւն. Խաճիպչէի, օանձ, պէպբւբճի. *Ժուժկալութիւնն (ինդրօղ և ըստ նկանակաց՝) յաղթեաց Թախանձանացն... Որ ոչ Թախանձութեամբ զգածի (ձած), և ոչ քնոյ ծառայէ. Սէբէբ. ք: *Զբազում Թախանձութեն, և գնեաոյ բզնաւորեալն... որ են խոովեցուցիչք: Վասն առ մարմնոյն Թախանձութենէ տեսանել լինելով: Եթէ հանդերձեալ են ծիծաղել ղնինև, ոչ իցէ ինչ Թախանձութեն՝ խաղալով և ծիծաղելով չքնել ՚ի հանդիսարանի. Պգաթ. փխ. Ե Ե-Նիֆոան:

Իսկ որ գբն ՚ի վաբս ոսի. ըստ հին ձեռ. *Գխռեչով քո զբազում Թախծութիս իմ՚՚. ՚ի ձեռ. նոր՝ դնի, *զԲազում Թախանձութիւնս՚՚:

ԹԱԽԱՆՁՈՒՄՆ, ձմն. գ. Թախան ձելն. ժառելն. ժառելութիւն. *Ցաւելեալ ՚ի նոյնս Թախանձումն և ալերս. Փարպ: *Մի ծաւ Թախանձմամբ. Խոր. ա՚՚ արծր:

Եւ Նեղութեն. անձկութեն. գժկամակութեն. *Ամենազորով Թախանձմամբ ընդ եղծման ջրոցդն զազգագործոց կսկին վըշտացար. Նար. ի:

ԹԱԽԹ, կամ ԹԱԽԹԸԴ. գ. Թուի բառ. աբ. Խախտէտ. Թուղթ գրեալ կամ գրելի. *Թախթեդ լուսոյին (ՀԸ կոյս), գրըտոյ ՀԸ հոգին՝ զբանն ՚ի քոյդ մալսին. Դնդ. հոգ:

ԹԱԽԻԾ, ծծի, իւ. գ. Ἀηδία. Moeror. որ և ԹԱՂԱ. կսկիծ սրտի՝ արտաքին նշանօք յայտանեալ. տխրութենէն. մղձկուռն ՚ի մաղձոյ. սբսնէզոռնէ, ծաղէոբոռնէ, բբգմաճ. Նառա, գաաավչէ, ղմ. *Տլտնեալ խռովեալ մեծաւ Թախծիւ. Եէբ. էւ: *Թախիծ սըրտի. ՃՃ: Սբգ. Ք. պ. ա: Լմբ. ապ: *Թախիծ մտաց: Սկսանի սիրտն բերկրել, և պակասել յերեսացն Թախիծն. Լմբ. հմբ. Ե ածած: *Թախիծ ՚ի դէմսն ամօթալի. Վբդն. ծն: *Թախիծք անզրաւք՝ քան Թէ ինդրութենէ աշճեն բողոքք. Աբծբ. ֆ. ու: *Թախիծք դլսացեաց գոլն, և մերձաւորացն տխուր տրտմութենէ. Պնա:

Իբր Թախանձանք կողկողագին. * Ապ. կանէ զթախիծս մայրական գթոյն առաջի միածնի լուսոյ. Տծած:

ԹԱԽԻԾ. ած. Տխրական, կամ Նեղիչ. *Տաղտկութենէ, և Թախիծ բռնութենէ ՚՚. յն. լոկ, բռնաւորութենէ. Ոսի. յհ. ա. 2:

ԹԱԽԾԱԳԻՆ. ած. Տխուր. տխրական. ցաւագին. *Ողորմագին Թախծագին ձայնի ողբերգարկութենէ. Նար. կա:

ԹԱԽԾԱԳՈՑՆ. Նոյն ընդ վ. (կամ ի գոյն Թախծութենէ). *Ցանուստաղութենէ աչք սորեալք, երեսք ժանդք և Թախծագոյնք. փխ. Նխ. ք:

ԹԱԽԾԱԴԻՄ. ած. Թախծեալ դիմօք. տխուր երեսօք. *Ամենայն ինչ ադագեսա և Թախծադէմ երևի (յետս աչնայնոյ). Պիա:

ԹԱԽԾԱԼԻ. ած. } Լի կամ ընկալ Թախ.

ԹԱԽԾԱԼԻՑ. } Ծութենաւոր. տխուր. տխրական. * Թախծալի և տրտմականն (կիրք) ՚ի նինուեացւոցն ՚ի մարգարէն շըրջեցաւ. փիլ. յոէ: *Առնէ զսա Թախծալից. Եղնիկ: * Կացեալ ՚ի վերայ ծնկաց իւրոց՝ Թախծալից զղջմամբ, և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստիչ փրկչին. Կալանք: *Ուրախանալին զառաժամանակեայ Թաղծալից ուրախութեն կենցաղոյս. Փարպ:

ԹԱԽԾԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Տխրական. տրտմական. *Եւ այս են պատկանեալ Թախծականացն կերպագրութիւք. Նար. իէ: *Ըստեաւ զերկունըս Թախծական. Շ. Նղ. ած:

ԹԱԽԾԱՆՔ, նաց. Տ. ԹԱԽԾՈՒԹԻՒՆ. Ἀηδία. Moeror. *ԶԹախծանս զամենայն ՚ի բաց ընկեցեալ. Նխ. երփ: *Ընչից կորըս. տեամբ ՚ի բախճանս զմեզ արկանելով. Ոսի. անոմ. ֆ: *Ըստում Թախծանօք անցեալ գնացի. Ցհ. կի: * Կոկղոդագին Թախծանօք հոգւոյ: Ողորմագին Թախծանօք հնծէ: Դարձցին վասնգք Թախծանացն ՚ի հոգևոր խրախճանութենէ. Նար. իփ. իբ. լէ *Արբագիզ առնուլ... փոքր ինչ Թախծանօք բուժել ՚ի բազում մաղասոյն. Վր հդ. ֆ:

ԹԱԽԾԵԼԻ. Իբր Թախծական. *Թախծելի սգով լալ. Ճճ:

ԹԱԽԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ած. Տալ Թախծել. տխրեցուցանել. զկծեցուցանել. *Ոմանք՝ զոր առաքեաց Թագաւորաց հեթանոսաց, յամաչեաց և Թախծեցոյց զժողովուրդն. Եփբ. ֆ:

ԹԱԽԾԻՄ, հցայ. ֆ. Σκυθρωπάζω, πένθω. Vultu tetrico et tristi sum, contristo. moestus sum. τρυχόμαι, affligor. κατανυσσομαι, compungor. որ և ԹԱՂԾԻՄ ԹԱՂԱԻՄ. լծ. Թախանձիլ. և մղձաոսիլ Տխրիլ. տրտմիլ կսկծմամբ. ցաւագնիլ. Տաղֆոբ ած փրոռամ ՚ի՚ևնալ, երէսբ ֆոխէլ. Տա զանս ոլմաֆ. *Ոդի՝ որ՚ի տրտմութենէ, Թախծեաւ չոլջի. Աաաֆ. ծբ. 13: *Տարաժամ սգո Թախծեալ Հայր. Իմ. ծբ. 15: տեա և ՚ի ֆբ. 5: Ցոբ. ծ. 1: Ողբ. ած. 7 (որ չիք յն): * Թագաւորի Թաղծելոյ ՚ի Հարուծոյն. Եղնիկ: *Ողորմելի հեծութենէ Թախծեալ՚ի հոգի: Մերկութենէն իսպառ Թաղծելոյ. Նար. լէ. ծած: *Թախծեցաւ հոկիր ՚ի Նեղրոյ ոսից ձերոց. Եղիշ. գ: *Ո՛ ոք (յիշեաց) զանկրելիսն էտեսեն, և ո Թախծեցաւ. Նար. իէ:

ԹԱԽԾՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Պատճառ. Թախծելոյ. տխրեցուցիչ. կամ Թախանձեցուցիչ. *Մարմինս հոգւոյս իմ Թախծողական. Նար. իէ:

ԹԱԽԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀηδία. Moeror ἀγωνία, agonia, augor, anxietas. որ և ԹԱԽԾ, ԹԱԽԾԱՆՔ. կսկիծ սրտի. տխրում գիմաց. Նեղութեն. տագնաստ. գաաավչէ, սեգնէի, աքաֆան, աձբ. *Գոյն երեսացն ցուցանէր զսրտին Թախծութենէ. Բ. Ի. գ. 16. *Ցանդիմանել զքո սգալոյդ տրտմութի՝ Թախծուի գիմացդ. փիլ. յոէ: *Ի հուր Թախծութենէ: Թառամանչ Թախծութենէ: Ցոգի կիմ ոգւով Թախծութենէ: Թախծութիւք և հեծեծանօք. ևն. Նար: *Նմանապէս և ՚ի զըղջանալն՝ ընդ Թախծութենէ հոգացս այսոցիկ ոչ առնէ անտես. Սբգ. ած. պ. ծած:

ԹԱԿ, ի, աւ. կամ } որ և ուկ. Խոհ.

ԹԱԿՆ, կան, կամբ. } ասի և ԹԱԿԱՂ: Փայտ գնատծայր՝ ՚ի հարկանել զգիշս. բիր մեծագլուխ. կովիչ, տուման. կռան. Խօֆտ, Խօֆոչ, Խագօչ. *Թակն զգլխոյ ձերմէ կոչկոճիչ կատպէ զնս. Բոաչ. ք. 3: *Թակաւ քաղքենին. Բած. ոփէֆ. լեհ:

Եւ կենդանի ինչ անյայտ կամ կեղծեալ վասն օրինակի, որ՚ի յոնականն է Մուհն.

*Քանզի և ոչ ներ Թակն՝ ակն նշանական, այլ՝ ձայն է այժմ միայն. Պերճ. (յն. մու, նու. լտ. մօուգետ, մօու. կամ սօռէտա, ռէտա.)ուր այսպէս գրէ Անյաղթն. *Ցուցանէ յանմեմնէ կենդանւոյ, որ կոչի Թակն. քանզի Թակն ասելով՝ տեսակ իմն անբան կենդանւոյ նշանակէ. իսկ ակն՝ ոչ ևս տեսակ կենդանւոյ. ապա ուրեմն ներ Թականս՝ ակնս ոչինչ նշանակէ »: Ցորմէ և Երզն. քեր. *Որպէս զայն կենդանի, որ կոչի Թակն. զոր Թէ զմի գիրն առնու ոք յետ, նա նշանակէ ակն »:

ԹԱԿԱԿՈՓ. ա. Որ կոփէ Թակաւ, և կոփեալն. *Կացնաւորաց, ուռնաւորաց... պղնձագամս... Թակակոփս. Վրդն. ծն. (Նոր ձեռ. Թակնակուռս. իբր Թակաւ կռանող կամ կռեալ):

ԹԱԿԱՂ. գ. Ῥόπαλον, κρόταλον. Clava, fustis, crepitaculum. Թակ. մանաւանդ ուռն կոչնակի փայտեղէն. Բօգմազ. *Կարկառձամանն Թակաղին 'ի վերայ փայտին: Թակաղն, այսինքն երգիչն (ձայնահան): Զկրկանելն Թակաղին 'ի փայտն. Լծ. նար:

ԹԱԿԱՂԱԿ. ի, աց. Նոյն ընդ վ. գրի և ԹԱԿԱՂԱՂ. *Երկուց միջնորդաց, այսինքն երկու նշանաւս Թակաղակին և փայտին. Լծ. նար: *Բզժամահար փայտն այրեցին, և զԹակաղաղսն կորուսին. Գր. տղ. եէմ:

ԹԱԿԱՂԱՂ. ի, աց. գ. գրի և ԹԱԿԱՂԱԿ. Κεφαλίδιον, λιον, λὶς. Capitulum, capitellum. Գլուխ սեան. վերնախարիսխ. խոյակ. (իբրու Թագ, Բաքքետա. կամ Թակ 'ի վերայ գլխոյ սեան). *Սիւն մի հրեղէն, և 'ի վերայ նորա Թակաղաղ մի ամպեայ, և խաչ լուսոյ 'ի վերայ նորա: Հաւասարք էին այնր լուսեղէն սեանցն Թակաղաղի. Ագաթ: *Տախտակք և խոյակք, և խարիսխք և Թակաղակք. Ընդելուզեալ ոսկւով մակաւասար Թակաղակին. Մագ. ծա. ծգ: *Ընեցի յեկեղեցւոջ զերկու սիւնս, որք խարսխօք և Թակաղակօք պայծառակերտեալ ունին զձեղունն. Ուռհ:

ԹԱԿԱՐԴ, } ի, աց, օք, կամ ից, իւք.
ԹԱԿԱՐԹ, } գ. Λίνος. Laqueum, cassis. δίκτυον, rete. Գործի իբր Թակաձև, կամ կարԹող. որոգայԹ ըմբռնելոյ. հաղբք. վարմ. ուռկան. ցանց. և Ամենայն մեքենայ վանդակաձև, և պաշարող. փուղակ, ող, փոծ, շեղեքէ. *Պատել Թակարդօք: Շաղել 'ի Թակարդի. Եզեկ. ծդ. 8: Լմ. 3: Յոբ. ծը. 8: *Թակարդօք ուսալ, կամ պարփակել, կամ փակել. Փիլ: Պիտ: Իմաստ: *Հնարի ԹակարԹիւք գԹեցուցանել զմեզ 'ի նոյնն շաւղաց: Ետես զինքն 'ի նոցա ըմբռնող Թակարդեայն զերծեալ. Լմբ. ող: *Դպիրքն՝ սուտ ուսուցանեն զժողովուրդն, և Թակարդ յօդեն ոչ հաւատալ 'ի քս. Երզն. մթ:

Կամ պարզապէս Վանդակ և ցանց լի ծակտեօք, ընդ որս ջուր և հողմ անարգել խաղան անցանեն. *Զոյգ է ըստ առակին ասացեալ, աղեաւ լուանալ, և կամ Թակարդաւ ջուր բերել, զչարուԹիւն 'ի բաց հանել 'ի մարդոյ ոգւոյն. Փիլ. լին. ք. 54: *Որպէս Թակարդ զհողմն՝ անցուցանէ զխորհուրդն. Ցծի. ծ:

ԹԱԿԱՐԴԱԴԻՐ. ա. Որ դնէ զԹակարդ. որոգայԹադիր. *Ի բազմօրինակ և յազնակի հաղբից՝ 'ի Թակարդադիր (կամ ԹակարԹակիր) բելիարայ չարին. Գնձ:

ԹԱԿԱՐԴԱՊԱՏ. և } Թակարդաւ
ԹԱԿԱՐԴԱՊԱՏԵԱԼ. } պատող, պատեալ, պատելով. *Ի դիւացն Թակարդապատ պատրանքն. Լծ. նոչ: *Թակարդապատ արարեալ զքեզ քոյին խորհրդովքն շաղեալ պատեալ. Կոչ. ե: *Թակարդապատ եղեալ 'ի մենքենայից բանսարկուին. Ճ. Բ: *Տրտմական հոգովք պաշարեալ և Թակարդապատեալ. Կորիւն:

ԹԱԿԱՐԴԱՊԱՏԻՐ. ա. Թակարդելով պատրող. պատրողական որպէս Թակարդ. *Կամելով զերծանել 'ի Թակարդապատիր բանից նոյա. Ճ. Թ:

ԹԱԿԱՐԴԱՓԱԿԵՄ, եցի. ն. Փակել իբրև 'ի Թակարդի. *Թակարդափակեաց տէր զբազմուԹի ազգաց ժողովրդեան իւրոյ աներևոյԹ սուսերաւ. Յհ. կբ:

ԹԱԿԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Թակարդօք պատել, փակել, պաշարել. շաղել, որսալ. և կապել. փոխաղաղ պրագմագ. *Իբրև վարմաւ որսորդայ Թակարդեալ ըղձեառն (և զրնակիչս). Լաստ. ծա: *Ընդ զգալիս յածեալ, և 'ի նոսին Թակարդեալ. Յհ. նմ. պաուլ: *Ի զբաղմանց աշխարհիս Թակարդեալ. Լմբ. պղրգ: *Բազում ինչ այն է, որ լարիւս Թակարդի. Նար. եբգ: *Զաղատ ջոկս անասնոց Թակարդեալ տառամեք, ընդ որ կամիմք՝ ածեմք. Լմբ. ող:

Մերթ՝ Լարել զԹակարդ. դնել զորոգայԹ. *Թակարդէ զմենքենայս իւր հրեշտակն հակառակ. Շ. ա. յհ. խգ:

ԹԱԿՆ. Տ. ԹԱԿ:

ԹԱԿՈՅԱԲՈՒՂԽ. ա. Բղխեալն 'ի Թակոյկսն կանայ գալիլեացւոց. *Ի հարսանիսն զաս (զաւազանին) ոչ ոք կոչեաց. 'ի Թակոյաբուղխ 'ի գինւոյն սորա չէր սրբեալ. Եղիշ. խաչն:

ԹԱԿՈՅԿ, կուկի, կաց կմ կով. կոյկք, կուկաց. կամ կոյք, կոյս. գ. Ὑδρία. Hydria, vas aquarium. պ. Բեկկեօտ. Անօթ մեծ՝ ջրոյ կամ գինւոյ. սափոր. կուժ. խառնարան. փէօԲի. և Ըմպանակ. սկահ. ձորլ. քէասէ. *Թակոյկք կճեայք վեց: Լցէք զԹակոյկսդ ջրով: Պորտ քո Թակոյկ ճախարակեայ՝ անպակաս 'ի գինւոյ խառնելոյ: Կային Թակոյկք և ըմպելիք Թագաւորին՝ ոսկեղէնք և արծաԹեղէնք. Յհ. բ. 6: Երգ. է. 2: ԵսԹ. ա. 7: *Նոցա մեծ իմն և յագուրդն ջրոյն. իսկ մեզ մինչ 'ի ցարբենալ՝ գինւոյն Թակոյկք. Ածաբ. ապր: *Ետես և զԹակոյկսն ոսկիս. Պրմ. ապեր: *Ոչ բաւական վարկանի առ 'ի բժշկուԹի ծարաւոյն զբովանդակ զԹակոյկն հեղուլ 'ի բերանն. Նիսս. երգ: *Փոխեաց զջուրն 'ի գինի՝ 'ի մէջ Թակուկացն. Սարգիս: *Կամեցեալ առնուլ 'ի ջրէ նորա (այսինքն 'ի ջրոյ գետոյն), որ մեծ Թակուկով երԹայ՝ բազում առնու, և որ փոքու՝ սակաւ. Լմբ. պղրգ: *Թակոյք էին մարգարէքն, մատուռակք էին առաքեալքն. Նիսս. երգ: *Կարասս և Թակոյսս. Ոսկ. մ. գ. 4:

Նմանուժ՝ Սկահաձև զարդք աշտանակին. *Երեք են Թակոյկք (կամ Թակոյք) ապաւորեալք ընկուզաձևք: Ի ձեռն երից կենդանականացն՝ զորս կոչեաց Թակոյկս: Ընդէր աշտանակին չորք Թակոյկք. Փիլ. եւ. բ. 76. 77:

ԹԱՂ. ի, ից. գ. Κώμη. Vicus, regio, plagae. իտ. Contrada. Կողմն և կողմն քաղաքի՝ զատուցեալ փողոցիւք որպէս չէն կամ գիւղ փոքրիկ. մահալլէ, ռէմի. *Իսկ որ յառաջագոյն չլինեալ բիւզանդիոն՝ էր Թաղ մի յեզեր նորին քաղաքի. Փարպ: *Քաղաք ասելն նշանակէ զգգալիս, որ Թաղք Թաղք շինեցան յամենայն երկիր. Վրդն. ող:

ԹԱՂ. ի, աւ. որ և ԹԱՂԻ, ղւոյ, ղեաւ. գ. Πῖλημα. Lana coacta, pileus. Մազոտ և խիտ գործած 'ի բրդոյ. կաճ. Բողիք. քէչէ. *Զդեստն ինքեանց յասուեից կազմեալ. զոր 'ի զօրուԹի Թիկանց ուժոյ բազկաց ճշնեալ, և մածուցեալ ընդ միմեանս զնրբուԹի մազոյն՝ Թաղ կոչեցին. որ զջուր ծծէ իբրև զսպունգ. Արծր. գ. 2: *Վառեալ և Թաղեաւ կաճնեայ ('ի տեղի զրահի). Խոր. գ. 9. յորմէ և Ասող. և Վրդն: (այլ ձ. Թաղիւ, կամ Թաղաւ:)

ԹԱՂԱԿ, ի, աց. գ. Սալաւարտ՝ Թաղեայ (որպէս կարծի). *ԶԹաղակ 'ի գլուխն եդեալ մանուկն աղեքսանդր. Բուսոփէք. ճհ:

ԹԱՂԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. } Ի միասին Թա-
ԹԱՂԱԿՑԻՄ, եցայ. } ղիլ. Σύνταφός εἰμι. Sepulcrum commune habeo. συνταφέντες, consepulti. *Թաղակիցք եղաք մեք (քմի՝) մկրտուԹբն. Կող. բ: *Որովհետև հոգի ընդ մարմնոյ ոչ Թաղակցի, ունայն են բազզեմ վատասկք յաղագս Թաղման. Ոսկիփոր:

ԹԱՂԱՆԹ, կամ ԹԱՂԱՆԴ, ոյ, ոց, կամ ի, ից կամ աց. ա. Καταχαλύπτον, ἐπικαλύπτον. Operimentum, tegmen. πιμελή, pinguedo, adeps. ὑμὴν, membrana. Մաշկ ներքին կամ արտաքին, որպէս նուրբ ԹիԹեղն. միզն. բարակ կեղև կամ ծածկոյԹ, և որ ինչ նման է նոցա. և Ճարպ պատիչ քաղրԹի. պար, յէօմլէկ, ձէրպէ. եբր. գաաա. իբր քսակ, պարկ. *Ճարպ Թաղանթոյ, կամ Ճարպ Թաղանթ քաղրԹին. Ել. իԹ. 22: Ղևտ. գ. 10. 14: դ. 8: է. 3: Թ. 19: *Մարմինք, մորԹ, Թաղանթք». յն. Ճարպ. Նիւս. կազմ. լէ: *Թաղանթի ալեայն որովայնից: Որպէս ընդ ապակեղէն Թաղանթս երևեւր. Ոսկ. ա. փիմ: *Երևիւր իբրև զլոյս ինչ ընդ ապակեղէն Թաղանթի 'ի ձեռն մարդկային մարմնոյն ածային զօրուԹին ճաճանչելով. որք զաչս մտաց ունին մաքրեալ. Բրս. ծն:

ԹԱՂԱՆԹԱԳԵՂ. ա. Գեղեցիկ կամ բարակ Թաղանթով. *(Զղջեկանն Թռչի) ԹաղանԹագեղ մաշկաԹև Թևօք. Վեցօր. ը:

ԹԱՂԱՆԹԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարուն Թաղանթով. *Առագաստաձև ԹաղանԹազարդ զմոմն անօսրէ. Վեցօր. ը:

ԹԱՂԱՆԹԱՊԱՏԵԱԼ. Պատեալ իբր Թաղանթով իւիք. *Ման ինչ յառաջին լուսոյն գոյացելոյ ԹաղանԹապատեալ, իբրև յաման ինչ արկեալ. Ճշ:

ԹԱՂԱՆՁ. Տ. ԹԱԽԱՆՁ:

' ԹԱՂԱՍՄԱԽՈՐ, կամ } ա. գ. Θλα-
ԹԱՂԱՄՍԱԽՈՐ. ի, աց. } δίας, θλασίας. Eunuchus, cui testes contusi. Ներքինացեալ ջախջախմամբ. որ ափ և Մալեալ. եբր. մօյօւք, ճմլեալ: Ղևտ. իբ. 24. ուր քանզի ոմանք ընԹեռնուն Թաղամսաւոր, ըստ նմին և Վարդան մեկնէ աստ այսպէս. *ԶԹաղամսաւորն, որ հաստացեալ Թաղիացեալ լինի ուրեք միսն, և խառնեալ ընդ կաշին, և չքերԹուԹիւ»: Զորոյ զբանսն Սոփէք. ճհ. ընԹեռնու այսպէս. *ԶԹաղամսաւորն, որ հաստատեալ Թաղեալ լինի միսն, և խառնեալ ընդ կաշին »: Իսկ 'ի հին բռ. գրի. *Թաղամսաւոր, ջրջրկոտ»: Տես և ԹԱԼԱՍՄԵՂ:

ԹԱՂԱՐ, ի, աց. գ. Անօթ կաւեղէն գոգաւոր կամ կոնքաձև, իբրև պոյտն, և ծաղկոց. Բաղար, Տղար, Տեղար, պփուլ. լէօյէք, և սաղսի. *Միանգամ յամին փոխէր զջուր Թաղարին, ուր Թրջէր զարմաւենին. Վրք հց. ե: Այլ իբր ծաղկանոց վարի 'ի Վարք. ճծ. մը. մխ. մղէ:

ԹԱՂԵԱՑ. ա. Կազմեալ 'ի Թաղոյ.

կաձեզէն. ւէլէ, ւէլէկէն, ւէլէլի. *Թա-
ղերայ պատակերացն խօսեալ առային. Վրդն.
պտմ: *Թաղաքէք պաշտօն ինչ ոչ ունէին,
բայց միայն պատակերս Թագուհւոյ, զոր տա-
կաւին կրեն ընդ ինքեանս ի պէտս կախաղ-
գուլեն. Մաղաք. աբէղ: *Ա.րտերեալ էին
իբր մարգիկս Թագուհւոյս, և զգեցուցեալ
իւս փայլփլուն: Հարցեն զԹագուհւոյ մար-
գիկն. Մաբլին:

ԹԱՂԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԹԱՂՈՒՄՆ. Հնդեա. Sepultura. *Ջ.արչարանացն ինչ
գուշակեաց, ի Թաղելութեի զնա նշանա-
կելոյ. Ոսկ. մ. ՟ճ. 27:

ԹԱՂԵՄ, եցի. ն. Θάπτω. Sepelio, humo. κατορύσσω, defodio. Դնել ընդ
հողով զմեռեալն. Ծածկել ի չերմի. կամ
հեռաստեղ առնել զնա ի խորս. ամփո-
փել. Թաքուցանել. ԻՒմէփ, փեքին ենէմ,
գեղր ենէմ. երբ. գագար. (առս ԿԱՓՄ-
ՐՈՒՄՓ.) *Թաղեցից զմեռեալս իմ: Թա-
ղեաց ի կրկնումն այրի: Թաղեցաւ ի ներ-
քոյ բեթեղեայ հնդ կալնեաւս: Թաղեացեն
զնս ի գերեզմանի նոցա. ևն: *Մի լինիր
որպէս զմեռեալ Թաղօղս, որք երթեալ զան-
ձինս իւրեանց լան, և երբեմն արբուցա-
ցանեն. կնխաք: *Թաղեացեն զնոսա քա-
րամբք պարսպաքարից. Ջաք. ՟ե. 15: *Փո-
րեցի, և առի զսփածանեալն ի սեւագոլէ
անտի, ուր Թաղեցի զնա՝՝. այլ ՟ձ. Թա-
քուցի զնա անդ. Եբէմ. ծ՟ճ. 7: *Ըստ ա-
ւանելութեն մահն, որ է հոգւոյ Թաղեցե-
լոյ յախտս և ի չարիս. փիլ. այլաբ:

Պէսպէս նմանութեա՛ս ասի. *Ընդ երե-
սս նորա չորք հողմք երկնից, և Թաղե-
ցին զնա ցօղով: Ա.ւարիչն գիտէ՝ զինչ Թա-
ղեաւ կայ յաչխարհի: Ի լուսնթիւն նորա
Թաղեալ է զօրութիւն նորա. Եփր. ԻԳ. Ե ծն:

ԹԱՂԵՐԳԻՉ. գ. Իբր ՈղբերգԱԿ. *Պի-
սիդոս կորնթացի հարց ընդ Թուղթոս Թա-
ղերգիչ, զինչ մարմին. պատասխանի, գոր-
ծի ոգւոյ առ կենցաղս. Սահակ: Ե ՈՍ-
ԻՒՓՐ:

ԹԱՂԹ, ի, ից. գ. Κυκλάμινος. Tuber terrae. որ և ԹԱՑԼ. ումկ. խոխ. Ար-
մատ բանջարոյ իբր գետնախնձոր, չափով
ուռեալի իբրև համեմիչ կամ ի պէտս զովա-
ցուցիչ դեղոյ. Նաչէփ, ԻՒՒՆԻՄ կիմ ԻՒՒՆ-
իբր ուռուղք. և սիւոն փոսվ. կիմ փծրուղ
ալմախ. *Թաղթի և չալգամ և սառպղին:
Դարմանեցաւս ումն ի Թաղթէ ի գարնան
յեղանակի. և զբնաւն կարծելով սխրանի
ի գարմանս՝ եփեալ սերմամբն հանգերձ
եկեր, և սկսաւ արծալ. Մխ. ա՟ի: *Ե-
ղէ զրդանն և փրփրեաց... կերակուր հով և
գիշային ուռէ. որպէս սպանախ և Թաթեթ.
Մխ. էծՀ:

ԹԱՂԻ, ից. Տ. ԹԱՂ, և ԿԱՋ:

Իսկ ի բառս գաղՀան. գնի *Թաղից, կիմ
կառն ՟՟. որպէս փուշ ինչ կամ փշալից.
(գուցէ որպէս զգրատս կանկառս:)

ԹԱՂԻԱՆԱՄ. ածայ. լ. Իբրու Թաղ
կամ Թաղից լինել. Թաղկիլ. ԻՒՒՆԻՄՓ.
*Հաստատեալ Թաղիացեալ լինի ուրուք
միան. Վրդն. ղՒՒ:

ԹԱՂԸ. գ. Որպէս Թախիծ. տխրութ.
*Թաղծ, և հնազանդութիւն, մաբատս և իւսպաս
ծնանի և առնէ. Շիր:

ԹԱՂԿԱՆԱԼ. Տ. ԹԱՂԿԻԼ:

ԹԱՂԿԱՎԱՄՍ. ա. Թաղկեալ վարսիւք.
Թաւահեր. Թաւամազ. Ղազար. * Թաղկա-
վարս խուռացեալ հերովք. Մաբ. ՟ՀՓ:

ԹԱՂԿԻՄ, եցայ. ՟ի. որ և ԹԱՂԿԱՆԱՄ,
ացայ. ւ. Συμπλουμαι, πλουμαι, συστρέφο-
μαι. Constipor, convolvor, conglomeror.
Ձագի և հոծ և խիտ լինել. խառնաւ. Թա-
ղիանալ. ծծկիլ. Իբրու Թաղիք կամ ծծիկ
լինել. *Ե՛ի սպացանէ տակաւին (այսինքն
և ևս) Թաղկեալն՝ զկուր հոսել: Մինչև կուր
արգելք և բռնութի՛ն զերկրի (զհողոյ) գա-
տարկան՝ ի միասին Թաղկացեալ ուձիկի:
կարծրագոյնիկ, և հոծագոյն Թաղկեալ:
Թաղկեալ կօշկացն (յն. Թաղկելոյ, և
կօշկացս) լինելոյն. Գնաբ. փ՟՛. Ե օբին.
ծ՟ի: *Ամպ է Թանձրութի գոլորշատեակ
Թաղկեալ, ծնունդական կրոյ. Աբիսփ. ՟Ճ:
*Հելլենացիք հուր Թաղկեալ ասացին
(զերկինս): ՋԹաղկեալ ՟նշոյլս հրոյն հե-
լով ի վայր. Շիր: *Խուռացեալք և Թաղ-
կեալք (կամ Թաղկացեալք) վարսք. Ա-
որս. ծ՟ի: *Հերք Թաղկեալ (կիմ մանկ Թաղ-
քեալ) և խուռացեալ. Մանդ. ծ՟Ճ: Ե
Ճ. Ի: *Բլիսին անկուած խիտ և հոծ, և
կարի յոյժ Թաղկեալ է: Մորթ Թաղ-
կեալ. փիլ. ել. Ե լիս: * Թանձրագոյն
օգոյն՝ միգով Թաղկեալ: Թաղկեալ վար-
սիւք. Մաբ. ԻՀ. յ՟ի: *Ե՛ կամ իսոն՝ խիտ,
կուռ, և Թաղկեալ է Թանձրութ՛ն. Վրդն. ծ՟ն:

ԹԱՂԿՈՒՄՆ. կման. գ. Πλύσμα, συ-
στρεμμα. Constipatio, lanarum coactio, conglomeratio. Թաղկիլն. հոծումն. խըռ-
կումն մասանց յիրեարս. * Հրոյ այս է
Թաղկումն յարփւոյն բաղկացելոյ հալիկա-
ւոր ջուրցիք. փիլ. Նի. Ի: *Կարկուտս լինի
ըստ ձիւնաւորելոյն դառնալով ի Թաղկմանէ
անգայտութե՛ն ի սերտութե՛ն. Ածաբ. Ե
(յն. յօղորսանալոյ, ձիւնաթերին, և յառնը-
լոյ զծանրութե՛ն ի Թաղկմանէ:)

Ե՛ որպէս Թաղկումն, այսինքն Թաղկա-
նալն, կամ Թաղուկ. Թաղանալն.* Ջախտս
դլխոյ, և զցաւս ոսից, և զլծաղկումն յան-
կարծակի, և զծանրութիւն ապականուե՛
ստամոքսոյ. Ոսկ. նիս:

ԹԱՂՀԱՐ, ի, ից. գ. Գլխարկ կանանց
ի ձև Թազարի. Խաչէփ. *Մի՛ ծամակալս ի
ծամս, մի՛ տեռակալս, և Թաղհարս ի
դլուխս. Ոսկ. էէս. Ի. (չի՛ք ի յն:)

ԹԱՂՄԱՆԱԿԱՆ. ա. Ա.ռաւոտ ածանցք
ի բառս Թաղումն. իբրու Սեպհական
Թաղման. գերեզմանական. * Ջմեռեալս
հոգւամբ Թաղմանական հանդիսիս. Բա.
սփէփ. լՀ՟ն:

ԹԱՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Ταφή. Sepultura. κηδεία, funeratio. Թաղիլն, և եղեալ
ամփոփումն ի գերեզման. և Դիահպատուհս,
յուղարկաւորութի՛ն. Խաղաղ. ՀիսՓսՀսի՛ի,
գեղր. * Ջանապական Թաղումն քո յերկ-
րի: Թաղմամբ ի նոր գերեզմանի. ևն. Շար:
*Կայ ի Թաղման ի նմին առեղծ՛ն. Ջինոբ:
Իսկ * ՋԹաղումն իշոյ Թաղեսցի. Եբէմ.
ԻԲ՟. 19. իսկ Թաղմամբ իշոյ, կամ անԹաղ
մնասցե՛. այլք իմնան՝ ի գերեզման ի-
շոյ. զի անխոր ասի, ոչ լինել Թաղման
կամ գերեզմանի արժանի:

ԹԱՂՈՒՆ. ա. (յորմէ Թաթաղուն.) Թաղ-
կեալ. խուկեալ. խձողեալ. կուռ. խիտ.
փնածի, խնածի. օգիը, Ռըգիը. *Երկինք՝ Թա-
ղուն սերտութե՛ն: Վերին հաստատութե՛ն
Ելեհև քնութի՛ է, որ ունի զսերտութի և
զՀաղուն կազմութի՛. Վ.իլ. Ե: Ոսկ.
Նա՛. *Օդ Թանձր և Թաղուն. Շիր: *Ջխրա-
տե՛ և զԹաղուն քնութենէ յայս առնէ.
Վրդն. ծն:

ԹԱՄԲ, ի, ից. գ. Ἐπίσαγμα. Ephippum. στρῶμα, φάλαρα, stramen, phalerae. կազմած գրաստուց՝ ի նիստ հեծե-
լոյ ընդ ազդեցիք նորա. Համառ. ալօխ,
խորդին. սեմէր. ֆալան, էյէր, բախտ. *Թամբ
ի՛ նուան գնեն անգէն մատաղ տիոցն. Ոսկ.
մ. ՟Ճ. 6: *Ա.նձն եգեալ էր, և Թամբս հա-
րեալ. Ոսկ. Ծվ.ԼՀՐ: *Ջձին անձամբ Թամ-
բեալ. Ոսկ. Ծվ.ԼՀՐ: *Ջձիսն անձամբ Թամ-
բեա՛ զնացից. Բ.ա.ղ. Ը. 8: *Ջերիվար-
սին իւր Թամբիք և սանձիւք. Մխ. ԻՀ: Ե
կանան: *Ի Թամբս և ի բեռն և ի պահուց-
Ջ՟ր. կԲ: *Ի վերայ Թամբիք ձիոյ նստած
լինիս: Թէ ջորւին Թամբիք և լկամբք լինի.
Ոսկիփոր:

ԹԱՄԲ. Κωλέα, κωλαία. Armus, crus. Աղքր կենդանւոյ. պոաք, պալբր. *Եփեաց
խոհակերն զաղքրն և զԹամբն որ զնովաւս-
յն. մի բառ. ՟՟. Ի՟Ճ. Ի. 24: * Ի ձուին,
որոյ իբրև խոզի պառակաց՝ Թամբ ի վե-
րայ կողիցն կայ. Եփիփ. (որպէս Թէ Թամ-
բաձև ազքր:)

ԹԱՄԲԱՀԱՐԵԼ. Տ. ԹԱՄԲԵԼ. *Որ-
պէս էշ Թամբահարեալ, և բեռնակիր
լեալ. Բրս. մչի: ՃՀ. Թ: Տծոփ:

ԹԱՄԲԱՏԵԱԿ. } Գրգելակ. զգեա-
ԹԱՄԲԱՏՈՑ. գ. } ակ. հանդերձիկ.
քուրձ. անարդ հանդերձ որպէս Թամբ աբ-
կեալ զանձամբ. կամ ծածկոյթ մինչև ի
Թամբն, այսինքն յազդերս. փոբլ. լոլ.
Խբրփա. (որպէս և Ռէմպէ՝ է հնդպէ. Բեմ-
պեւիւ՝ կէս կամ ամբողջ բեռն գրաս-
տուս.) *Ջերծուն առնուն զԹամբատեակ-
ացն, զոր ուրուք ուրուք արկեալ էր զնո-
քօք. Թղի. Բաբաս: *Գնայր բոկ, և զգե-
ցեալ էր Թամբատեակ մի. Եփր. Ի՟Ի:
*Ջկեղծ զաւետեղութե՛ն Թամբատոց զայց ի
բաց պատառուհս՟ն. յն. վատնեալ ձորձ.
Ոսկ. յՀ. ՟Ճ. 2: (Սփէփ. ԼՀ. ընԹեռնուս,
Թամբատաց:)

ԹԱՄԲԵՄ, եցի. ն որ և ԹԱՄԲԱՁԱ-
ՐԵՄ. Համեստեր. Հանդերձել զգեստաս-
բաղդատ. էյէր՝ սեմէր՝ ֆալան Ի՟ափ՟ափ.
*Ստրատարքն, որք զձին Թամբեն, և հե-
ծուցանեն զարքային. Մխ. ԻՀ: *Ա.մրացու-
ցե՛ք զզէնս զրահապ, և Թամբեցե՛ք զձեր ձիդ.
Ոսկ: *Ձի Թամբեալ պատրաստ պահեն.
կաղանփ:

Նմանութե՛ն, որպէս Սանձել. Հանգար-
ստել. *Թամբեր զկարաճմեռն ծուխ. Ճ. Ը:

ԹԱՑԼ. Նոյն է ընդ Թաղթ: Իսկ ի ՀՀին
Բ՟. Թայլ կոչի նաև կատոր, և փեշրնխա:
Իսկ զոր գրէ Վրդն. ծն. զծառոյն սա-
բեկայ, *Ամանք սահն Թայլ գոլ՟. ուղիղ
ևս երևի՝ ըստ լուսնցից միոյ օրինակի,
*Թայլ գոլ՟. քանզի աբէփ ըստ երբ. է Թայլ
տալ, Թողուլ:

ԹԱՑՐԱԹՈՏՔ կիմ ԹԱՐԱԹՈՏՔ. գ.
Ընտանիք. մերձաւորք. *Եկի քակել զայր
ի հօրէ ևՀն. ոչ եՀԹէ զոյն ինչ Թայլա-
Թոտք ընդ միմեանս անկանիցին, այլ կարի
հարազատք և սիրելիք միմեանց. Ոսկ. յ. Բ.
10: *Ի վաղիւ անդր յարեան ժողով եզ-
բարք և Թայրատոտք և ամ ազգատոհմք.
Եփր. Ես *Բարեկամք և բարեաւագք, և բա-
զում ազգատոհմք և ԹարաԹոտք. Վ.իլ. Ե:

ԹԱՆ, ի, ից. գ. *Եփոմա. Coctile. Հա-
մբոն, jusculum. իս. Minestra. (արմատ
Թանալոյ, իբր Ռաց ոաԹելիփ.) Կերակուր
խոնաւ. եփոց ջրի՝ գիւրակուշ. ազաբ. ալ,
ղբղա, ղոաՀվ. ղբղա. երբ. Նավիփ. *Ե՛ւ եր
եփեալ յակոբայ Թան: Ես եաաւայ հաց,
և Թան ոսպնեայ. Ծն. իԲ. 29. 34: *Ե-
փեաց Թան, և բղկեաց հաց. Դան. ծՂ. 35:
*Մերձեսցին ձորձք իւր՝ ի հաց կամ՝ ի Թան
կամ՝ ի գինի կամ յիւղ կամ յամենայն կե-
րակուրս. Անփ. Ե. 13: *Ջգաւնակ Թանան
և զարգանակ. Ոսկ. մ. Ճ. 17: * Ի Թան
միայն, և ոչ՝ ի միս բաւծանի. Խոբովիչ:

ԹԱՆ ասի ումկ. Մնացուած կաԹին յեռ
մղելոյ զկոզին. յորմէ և լոբ Ռան՝ է կապ-
ակեալն և յաղեալն նորին, զոր յետոյ լրում
մսեալ ուտեն կամ ըմպեն. Տ՟ես և ԹԱ-
ՆՈՑ՝ ըստ այսմ առանձին յարմարեալ, և ա-

և ԹԱՆԱՀՈՑ։

ԹԱՆԱԳ, ի, ից. գ. Նոյն և ումկ. Ինչ ՆԷԳԷ, ՌՆԻՒԷ. որ է ԹԻԼԵԶն ԵրկաԹի՝ առնագով պատեալ. Lamina e stagno ferroque attenuata. իտ. Latta. *ԱրծաԹոյն պատկեր է Թանաքն և կապարն. Լմբ. ծոդ. Ե։

ԹԱՆԱՀԱՏ, ի, ից. ա. գ. Հատեալ, այսինքն հրաժարեալ ՚ի Թանէ՝ վասն պահեցողուԹեան. ապոր չամԲան լսածդ. * Ումանք ԹանահատաԲ, այլ և ումանք հացահատաԲ լինին. Մանր. Է։ կամ Եթէ. պհ։ *Թանահատուի վանից, որք էին մշտապաշտօնք, հեռացեալք յամենայն փափուկ կերակրոց. վասն որոյ և ԹանահատաԲ կոչեցան։ Ոչ ապրին յանձն ՚ի կիրակէքն (անգամ) ՚ի Թան կամ ՚ի պանիր կամ յիւղ խմիլ, այլ քանչարովք և հնդով չատասնային. վասն որոյ ԹանահատաԲ կոչեցան. Ո—ած։

ԹԱՆԱՄ, Թայի, Թայց. Ն։ Ից. Թացայ. (չԴ. լտ. Ինձիս.) Βάπτω. Mergo, tingo. βρέχω, pluo, rigo. ԽոնաւուԹիՒ առգուրել. ԹրԹել. առոգանել. ԹաԹաւել. Ներկանել. չաղաֆել. միել կամ ընկղմել ՚ի Հեղուկ՚ի ՀոտԲ, և ՚ի խոնաւ ինչ. ԻրԼԷ, ԻաԻխել, ԻաԻխէԼ ըԼաՒմագ, առաԼՒմագ, առոյտ ածգմագ, պատուԼ պըՀմագ, պաՒըՀմագ. *Թացցէ քահանային ըԼ մասն իւր յաւետից։ ԵԹոյց զմասն իւր յաւետից։ Թացցէ զմասն յիւղոյ անտի։ Ի ՀուրՀ Թացցի։ Առչէն զուպայ, և ԹացցէՀ ՚ի ՀուրսՀ։ ԹացցԷս զպատառ քո ՚ի քացախ խիդ։ ԹացցՀ ոտն քո յարեան։ Աստուստուրք իմովք զանկոլինս իմ Թացի։ Աստուստուրք պկատ ԹանաԼ զոտս նորս. ևն։ *Ո՞ոք ՚ի ձէնՀ կամիցի ԹանաԼ զսուբ իւր ՚ի պարանոց ընկերին։ Ոա՞. էէս. Ե։

Կը. *Թանային ՃանապարՀք իմ կոգուով. Ցօբ. ԻԼ. 6։ *ՑորժամՀ անձրև է, Հարկ է իմաստնոյն ԹանաԼ. Փիւ. ՆԽ. Ե։ *ԵրկիւրնՀ ԹացաւՀ, և գլուխՀ ցամաք մնաց։ ՈՂք ԹանաԼոց էին յարիւնս բազմաց. ԵզԻէ. Ցա. Ն յէս։ *ՔահանայիցՀ ոտքն ոչ ԹացաւՀ ՚ի ՀուրսՀ. Ճ. Թ։ *ԼեզուՀք աչաւկերատացն յերկնային ծորանն ԹացաՀ, և հրայան ՚ի Հոգւոյն. Համամ. ա՞։ * Սոքայս լեզու միշտ ՚ի մէնՀ զԹանալն կամի. Մագ. ԾԵ։ *Գնային առանց Թանալոյ ՚ի վերայ նորին ՚՚. այսինքն անԹաց ոտիՀք. ԼմԲ. ԻՀ։

ԹԱՆԱՒ. ի, աւ կամ ով. գ. Μέλαν. Atramentum. իտ. Inchiostro, tinta. Ներկ սեաւ ՚ի պէտս գրչուԹեան. սևակ. սևագեղ. գԷղ. որ և չին. բառիս ՄԵԼԱՆ. դՀԷԲէՒԷՔ. *Բեր այսր քաւսէկ և ԹանաՀք. Ճ. Ա։ *ԹէՔԱՔ և պէտք ջրոյն իցեն, իբրև դեղոյն ԹանաՀքի. ՍԷԲԷՐ. Ք։ *ՀՆՆԷԼ ոսկեփր կարգայն, և գծագրել սևագեղ ԹանաՀքովՀ. Ո—ած։ *Ա՛ՀԼ է բնաւ ԹԷԼ ԹԷԼԹն և ԹանաՀքին, և ձևաւորեալ ԹանաՀքն կայացեալ է ՚ի ԹուղԹն. Մխ. ապոր։

ԹԱՆԳ. Տ. ԹԱՆՆ. որպէս ՄԵծագին։ ՄԵրԹ որպէս ապ. ՌՆՆ. այսինքն գօտի ԹամբԷ գլաստուց. փոկ. կապ. Խօլան, գՀլան, փաՒի. *Ի կախ ունելով ՚ի պարանոցէն զԹանգ։ Ի կաշւոյ առնէՀ զԹանգս. Բա. ապէՔ. ԼԽ։

ԹԱՆԳԱՐ, ի. գ. ՎաճառականաՀ (ըստ աբ. Ի—ձՀր. յոգն. Ի—ձՀԲ.)* Եղև այր ԹանգաՀր արուեստիս, և հմուտ վաճառականուԹեՀ. ԱԲԲր. Ք. 4։ Իսկ Հին Բա. *ԹանգաՀրք կամ ԹանկալՀք. ՃՀգողՀք (կամ ՃՀնողՀք)՚՚։

Եւ Պանգոկապետ. ասէր կապիւլային. Κάπηλος. Caupo. *Ոչ արդարասցի ԹանգաՀր ՚ի մեղաց. ՍԻր. ԻՀ. 28։

ԹԱՆԳԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ԹանկագԻն. աղնիւ. կամ արժանի մեծաչաս վաճառաց. Խանի, առաՒ. ֆակուլՀ. ԳԷյմԷՒԼ. *ԲացցուՀք զԼանգարական վաճառս հանԹից. վաճառեսցուՀք լսելեաց զՀիւսա աշխատուԹեՀ մերոյ. ԱգաՒ։

ԹԱՆԳԱՐԱՆ, ի, աց. գ. ՄԷԹերանոց Թանգարական իրաց. գանձարան. գանձ. խազԻնէ, խազինէ օգտաբ. *ԸնծայիՀք և պատարագաբ բաղմՀք յաղԲունի ԹանգարանացՀ, այլ և ՚ի տանէ արքայական մերոյ։ ԱւնաւՀ ԹանգարանաՀ գանձուՀ և կարասեաց նոցա. Ցհ. ԼԲ։

ԹԱՆԳՈՒՀԵՄ, եցի. ն. Ὑποστέλλομαι. Subtraho me. ՀՀարիլ ՃողոպարՀել զանձն (յամօԹոյ, յերկիւղէ, ևն). խորՀԼիլ. խոյս տալ լուԼԼայն. փալաՒիլ, ոՀԸԴԻւ ԷԼԼալ. ՈՒՒԼՀէ, գալՀԸմագ, գալմագ, ԼէՒՒԼՀէ. * կամ ԹէՔ ԹանգուՀցՀէք, զի գուք ամենեքին դատաւորք եղերուք. Ցօբ. ԺՔ. 8։ * ՏԷս, ԹէՔ ոՀքան խորՀնօք և ԹանգուՀէլով (խօսի). Ոա՞. յհ. Ք. 26։

ԹԱՆԵՔԵԱՑ. ա. ԵփօղՀ զԹան, կամ եփեալ որպէս ԹանՀ, և ՚ի մէՀ ԹանՀի։ ԻւՀք նմանաբանուԹեՀ ասի վասն լուանաձև նշանի, ևն. *ՋգաՁաՀՃունան Թանեփեացս աՌեալ ՚ի մնՀրայՀն. ՎրՔն. պոմ։

ԹԱՆԹ, ի. գ. Իբր թալմնԹ. (չԴ. և պ. Թ. ԻՆՆԻՒ.) Ոտանի սարդի. պարզուած, ձգուած. վարագոյր. առագաստ. մաչկ ԹափանցիկՀ. *ՄարգարԷն ընդ ԹանԹ ապակւոյ ընդ աչս կԻսին տեսանԷր զմեծամեծ գործս ՀՀ. Անտ. Նին։ Կայ և ումկ. ԻտՀն, որպէս տարածեալ ոստ և բարուենակ դպմՀնուոյ, վարագոյ, ևն։

ԹԱՆԻԿ. գ. Թան աղքատին և գուզնաքեայ. ապօրԻի, ապրԻի. ալՃՀղաՒ, ըՀրպաՃՀԷՔ. *Ոմանք ոակաւ ինչ հացիս և զանապատՃՀ ԹանԻկին ևս յատկացան. Մանր. Գ. կամ Եթէ. պհ։ *ՀԹանԻկին ոսպնեայ. ՎրՔ հց. ԻՀ։

ԹԱՆԿ, կամ ԹԱՆԳ, ի, ից. գ. պ. ԻՆՆԿ. ՄԷծագին, ծանրագին. և ԾանրակշռՀ. չԻտ. ծանր. ոոաՒ. ծանՔ. ֆաՀաՒԼ, ոաՒՀՀ. *Ջ ՚իսպանգանոյսի ապուԼԻւնն ԹանկՀ յարգԷին, բայց ԹագաւորՀն ԹԷԼԵևացոյց.Ո—ահ. ոա՞ ապԷՔ. ԼՀհ։ *ԻՀր խմասաուն և. հանՃաՒՀՒ, բայց մարմնոՒԼ ԹանկՀ էր. Բա. ապԷՔ. ԼՀհ։

ԹԱՆԿԱ. գ. ԲաՀ ումկ. որպէս դանկ, կամ որոշեալ չափ լոմայի. * ՑամէնայնՀ գԼնոյ պահանջԼՀն զԼի ԹանկաՀ։ ԱմենայնՀ գերի՝ հազար ԹանկաՀ վաՃառվին. (իբր գիւրագին). ՄԻնՔ։

ԹԱՆԿՈՒՀԻՆ. գ. ԾանրագինՀն գուղոգՔ. *ԵՀ զպատմուՃանն ԹանկուՀզի՝ առաքեցեր որդւոյն կուսի. Գնչ. ԱԲԲա։

ԹԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. ԾանրագինՀն գուղոգՔ. *ԹանկուԼՀզԷք. *ԹանկուԼԻլ ամենայնի իրաց լինի. ՇՀր։

ԹԱՆՁՐ, ձու կամ ձրու, րոյ. ձունՔ կամ ձրունՔ, ձրոյք. ա. Παχὺς. Crassus. δασὺς, densus. ևն. Սաուար. ԹաԼ. խիտ. ՆուԼԹԷղ. ՀարստամսրմԻն. յոյրԼայն. խոր. ԻանՃր, հաոփ, խուՀր, գԷր. գաԼԷն, իւԻ, գապա, ուՀԴ. * ԾանՃկեալ Թանձրկտաւուով։ ԹխագոյնՀ ԹանձրՀ կտաւոց ծանՃկումն. Փալ. *ԹանձրՀ և խորին քնով. Ֆ. ՀՀ. Է. 6։ *ԱնտառՀ ԹանձուՀք։ ՍպորՔ օ. գոյ, անօսրունՔ՝ այն որ ՚ի ծովԷն, և ԹանձունՔն՝ որ ՚ի ԼՃԷն. փիւ. ԼՒՀ. Ֆ. 1։ Ն փԷոական. յորմՀ և խօր. Ֆ. 62։ *ԿՀպաՀն ԹանձրոյՔ, և կԷպՀն անօսրունՔ. ՎԷյօր. Է։ *ԹանձրուՀնՔն և ծանրուՀնՔն անդՀն մնան. ՇՀր։ ԾանրուԼՀ ԹանձրուՀ անլրանիկնիւ-

Թոյս այս հողոյ։ ՀոգԻՔ ԹԷԹԼՔ ՚ի Թանձրմարմնի. Նար. ՀՔ. Ն ասաՀ։ *ԱղաբողնՀքն պարծԷին, և զԹանձր մուրուան առաՀՔ արկանԷին. ՍաՀփ. յՀ. Ը։ տալ. Թանձրամորուս։ *ԹանձրՀ օրինակաւ բանին. ԻփՀ։ *ՕՔ զարմանաս, ԹԷ զՎարկաւոր զօրուԹեՀն այսպիսի բանս Թանձունս խօսի. ՈՀէս։ *ՄտաւորՔ և բանաւորՔ են հրեշտակք, այլ ոչ հանգոյն մեր ԹանձունՔ։ ՈՂք ընդ զգայուԹՀՀ են, զմարմնաւորս և զԹանձունս ասէ. ԼՔ։ ՀՔսՀ։ * ՑայամՀ բանՔ զԼՔՀաս Նա ՚ի խոնարհումՔիւն, և ՚ի ԹանձրՀ և յանապատիս առաՔինուԹիւն. ԿՔՀսփ. (որ առ մարդիկ ԹանձրՀ և անպատիս իմն երևի։) * ԱյգՀն ընդ Թանձրոյն Թանձրանայ. ՈՀՒՔՀ։

ԹԱՆՁՐ. ՀՀ. Թանձրագոյնս. խիտ. առ խիտ. և խորագոյն. *ԲերԼին տատասիկ երկաԹի բազուկ ասկառաք, և արկին ՚ի գետն ի ԹանձրՀ. ԱՔսՀ։

ԹԱՆՁՐ. գ. ԱզգՀ ՀՀասոյզ և պարարտ հասուս. *ԱյգՀ և զՀրաստուզակ. . . մեծանձունՔ և յայԼԹամարմնիՔ հասքն, փորն, և ԹանձրսՀն, և սապն. ՓՀՀպ։

ԹԱՆՁՐԱԳՈՑՆ, գունի, յց. ա. Առաւել կամ յոյժ ԹանձրՀ (ըստ ամենայն առման). *ԵյկրՀ՝ ԹանձրագունՀ և ծանրագունՀ տարբերն։ ՀիւԼԹանԻսին և ԹանձրագունՀն հասեալ է բաժինՀ։ խաւարՀ ԹանձրագոյնՀ և խորինՀ. փԼ։ *ՔանՀ զԼԹԼեան ԹանձրագոյնՀ. ԵղՀնԻ։ *ՈՀմՀ (՚ի ձայնՀնէ) ԹաւԼ, և ումն ևս ԹանձրագոյնՀ. ՄամբՀ։ *ԸնգՀ ծանր և ԹանձրագունՀն մարմնոյ կապեալ. ՄաՀՀ։ *ՓայԼաՒն զԹանձրագոյն և զգործով մեղան յայտ առնՀ, որ է յատուկ մարմնոյ. Գր. Կր։ *ՕԹանձրագոյն ինչ քան նէ բառն հարիցՀ։ *ՏկարՀ մտաց ԹանձրագոյնՀ (քանս) ասէր. Ոա՞. յհ. Ք. 27. Ե 38։

ԹԱՆՁՐԱԳՈՑՆ. իբր Թանձրամարմար. գագա, գաՀՀն ՓԻՒԼԻ. *ԱյնՔիկ՝ որ ԹանձրագոյնՀ էին, նշանՔն ձգԻին գնասս։ ՆշանՔ ոչ են հաւատացեԼոց, այլ անհաւատից և ԹանձրագունՀց. Ոա՞. յհ՝. ա. 23. 34։ *ԹանձրագունՀցն լսելՔք գիւրալուր բանիցն հանգիպԼՀ կարացեն. ՄանգՀնի։

ԹԱՆՁՐԱԴԱՆԴԱՂ. ա. ԹանձրՀ և գանգաՀ. ծանրաշարժ. յոյր. * ԵՔր էցէ. զի եԼից ՚ի ԹանձրագանգաՀ ձանձրալի մարմնոյս. ԵղՀնԻ. Է։ ՑորմՔ՝ *ԹանձրագանգաՀ ձանձրուԼԻ՚՚. իբր յոլուԼԻ. ՑՀ. ԼՀ։

ԹԱՆՁՐԱԹԱՂԱՆԹ. ա. Ոյր ԹաՀՀնՀԼԻ կամ ՃաՀՀն ԹանձրՀ է և գէր. *ԲոյԼս վայրՀնի էլԻեոցն յատեցուցեալ ԹանձրաԹաՀՀանԻս ՀՀ. ասՀՔացեալս գԻՒուԼԵաստն. փՀՀպ։

ԹԱՆՁՐԱՓՈՒՓ. ա. Ոյր են ԹանձրԹուփք կամ ոստք. * ՈՀղէՀՀս. (այսինքն) ՃԻՀղս, ազօՀս սեռևաՀՀի և ԹանձրաԹուփ. ԼՔ. Նար։

ԹԱՆՁՐԱԼԱՐ, ի, ից. ա. ՈՐ ունՔ լարս կամ չուանս հաստագոյնս. որպիսի են ցանՔք խիտ վանգակօք ուռեցաց. *ՏիտակաՀ ուռեկաց ԹանձրաՀաՀՀի, զոր կազմեն յորդայՔ արՀյոց և եւանց. Ն—ոս։

ԹԱՆՁՐԱԼԵՁՈՒ, ացի. ա. ՏԻՒարօց. Crassus, gravis, ևն. Որոյ Լեզուն կԻ բարբառն է ԹանձրՀ և հաստ. ՔՀՀան հասք՝ ծանՀր, ծՀար հասկնալոյս. *ԵՀ ՀՀ առ ԹանձրաԼեզուս, զորոց ոչ լսեիցԷս զբանս նոցա. ԵղՀնԻ. Ֆ. 6։

ԹԱՆՁՐԱԽՏՏ. ա. ՝Αμφίλσβης. Densus, spissus, umbrosus. գրի և ԹԱՆՁՐԽՏՏ. ԹանձրՀ և խիտ. հոծ. ԹաւԼ. *Թանձրախիտ ոստոց. Ի. ծՔ. 12։ *ՄայրՔք իմն

Թանձրախիճք, և ապխտեալք անանդք. Ոսկ. ես: *Ի Թանձրախիճ մսոյրեան արձակեալ. Եղիշ. է: *Թանձրախիճ ծառք. Գէ. ես: *Թանձրախիճ ամպք. Ընդ: *Թանձրախիճ բարձրութիւնքն (հասակաց) ամպամած երեսի. Լ՚ոսփ. ծԷ: *Թանձրախիճ յատակ երկրի, կամ ջուրք. Լմբ. իմ. և առաւել: Իակ Սարկ. ա. չկ. ճ. *Թանձրախիճ մուգք ալերոյն Ճառաս ի՚ ներքս մուծանեն զոր իբրև բազմախորհուրդ, հոծեալ:

ԹԱՆՁՐԱԽՈՐ. ա. Թանձր և խորին. (որպես պաճախ լամառս.) *Դիպեցան Թանձրախոր ասառիկ ձորից. Փարպ:

ԹԱՆՁՐԱԽՈՒԹԻՒՆ. ա. Խանձեալ Թանձրութիւն. Թանձրախիճ. լոպ ոս պլս. բբս. պշմ. *Թանձրախուռն անտառս. Բռպ. Ծ. 14: *Ի վերայ Թանձրախուռն ոսկերաց հնացելոց (՚ի տեսիլն Եզեկիելի). Ագաթ:

ԹԱՆՁՐԱՀՈՂ. ա. Βαθύγειος. Cujus solum profundum est, fertilis, pinguis. Ուր կայ Թանձր հող միշտ ջերմոր. արգաւանդահող. հողք շատ ոս պարարտ. *Թանձրահող երկիր, կամ անգաստան, գաշտք. Պիտ: Փիլ: *Երկրին՝ Թանձրահող ծանրութիւն՝ ի վայր կալով. Ընդ:

Գ. Երկիր Թանձր հողով. *Զխոտացեալ Թանձրահողն գերբնացէ. Գիւտ: *Գան և ծառք սակաւագոյն, և Թանձրահող բազում ՚ի նմա. Եղիշ. Երեց:

ԹԱՆՁՐԱՁԵՒ. ա. Թանձր ՚ի բնէ կամ ըստ անասակին. *Ոչ հողանիւթ Թանձրաձև՝ ըստ արփին զգալոյ ազդացն զգիտութեամբ տեսանելոյ՝ այլն. Գնչ:

ԹԱՆՁՐԱՄԱԾ. ա. Թանձրագոյն կամ Թանձրութ մածեալ. Թանձր և մածուցիկ. խիտ. խուռն. խակեալ. խորին և առատաւոր ծանր. Նանդ ա ՚ոլլան. սբգ, գոյս. *Ճառագայթք արեգական յորժամ ծագեսցեն, պատառեն զօդն Թանձրամած. Ոսկ. ես: *Բնակեալ ՚ի կեանս իւրեանց իբրև Թէ ՚ի Թանձրամած խաւարի. Եղիշ. ա: Ես Ածգ. է: *Զլերինս Թանձրամած ձիւնն ծածկեաց. Լ՚ոսփ. իա: *Որովայնք Թանձրամածք զխորհուրդս սքի և առողջս ոչ ծնանին. Եզէ. պհ: *Թագեալ զԹանձրամած մարմին քո. Ճ. Բ: *Արիւն Թանձրամած. լ յբ. հմբ: *Թանձրամած տերկք. Ածան. նիս: *Երկիր Թանձրամած ախիւքն իւրովք գողացեալ երերեր. Զգբ. լիս: *Որպէս զհուրն նշանաւոր և զարմանաւոր՝ Թանձրամած, հրաշիւք մակարդեալ. Նոր. ծա: *Զ՚Թանձրամած քունն ՚ի բայց Թօթափեսցուք. Ոսկ. ա. Բես. է:

ԹԱՆՁՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Թանձրութիւն. խուռնութիւն. *Խաւար ամբարչատութեամբ Թանձրամած ուրեմն ունելոց է զքէ եկեղեցիս մեր. Փարպ:

ԹԱՆՁՐԱՄԱՅՐԻ. ա. Δασύς. Densus. Ուր են խիտ մայրք. անտառաձեալ Թաւ ծառուվք. *Փառան՝ անտառախիտ և Թանձրամայրի. Կոչ. ծբ:

ԹԱՆՁՐԱՄԱՆ. ա. Παχυμερής. Crassus. Որոյ մասունք են Թանձր, ծանր, խիտ. *(Գոգոս ՚ի բանից օրինաց) Թանձրամանն մարմին առնլով՝ մանրէ տեսուցանէ, և հոգևոր ընդ ՚ի մարմնականն գործէ. Նիսս. Երփ: *Դրօքն փակելովք մարմին Թանձրամանն մնանել՝ ՚ի մարմնոյ և յոսկերաց հատատուելն. Բրս. կդ: *Թանձրամանն մարմնով անարգելապար մնանէ ընդ փակել դրունս. Սարկ. Յարդեղ:

ԹԱՆՁՐԱՄԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Παχυμερέστερος. Crassior. Առաւել կամ կալի Թանձրամանն. *Ընկերով զնմանալոյն, և զնիւթականիս բնութեն, այնչափ է Թանձրամանագոյն քան զնա, որչափ մանրագոյն է քան զնա: Ըստ յօդոյ (այսինքն քան զօգ) է Թանձրամանագոյն. Նիսս. կաղ. Ե բն:

ԹԱՆՁՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Παχυμερία. Crassitudo. Թանձրամանի գոլ. Թանձրութիւն մասանց. *Ցորժամ ՚ի բաց կորզել պէտք իցեն զգալոյնն զԹանձրամանութենէն: Քանզի զինչ աննիւթ հոգւոյ բնութեանն առ նիւթական Թանձրամանութեանն կացցէ. Նիսս. կաղ. Ե երփ:

ԹԱՆՁՐԱՄԱՄԻՒՆ. ա. Ոյր Թանձր է մարմինն, նիւթն, տարրն. *Ի մարմնաւորսն են որ Թանձրամարմինք են, և են որ անօթարամարմինք. Եփիփ:

ԹԱՆՁՐԱՄԻՍ. ա. Որոյ միան է Թանձրք. գերբ. *Մաշեցաւ Թանձրամիս պատրաս և փափուկ մարմինն նորա. Վրս. ոսկ. ՚ի ի յե:

ԹԱՆՁՐԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Παχύτερος, παχύτατος, παχύφρων. Stupidus, rudioris animi. Թանձր մտօք. տխմար. որ և ԹԱՆՁՐԱԳՈՑՆ ասի. գագ. *Զան զամենայնէ վատթարագոյն և Թանձրամիտ էր ոչքաղ: Երևելի իրաց իմն կարօտանան Թանձրամիտք. Ոսկ. ես: Ես ՏՐ. Ե. 6: *Ընդ այս պիսի Թանձրամիտս խօսելով ասէ, մի՞ անմուտք զաճուռդն առաջինն ընտրեր. Իգն: *Թանձրամիտքն յիմարեին, և վատասիրտքն լքանէին. Եղիշ. Ե:

ԹԱՆՁՐԱՄՈՐԹ. ա. Ունօղ զԹանձր մորթ. իակ յորջ. գ. Թանձր մորթ. Παχύδερμος, παχυδερμία. *Ոչ հատ շուրջ զՔեզ մորթ Թանձրամորթիւքն, և ոչ մազ կուռ. Նիսս. իե:

ԹԱՆՁՐԱՄՈՒԽ. ա. Թանձրամած իբրև զծուխ. *Թանձրամուխ մառ ախլաս պատ խաւարասէր չրջապատիւք. Ածան. նիկ:

ԹԱՆՁՐԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Թանձրամիան գոլ. գիրութիւն. *Զանհոլ մտից Թանձրամսութեամբ նորա. Եղիշ. Է: *Զի մի Թանձրամսութեամբ արտաքս անկցին ՚ի սքի. տանուցուաց. Մագ:

ԹԱՆՁՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Παχύτης. Crassitudo (mentis), ruditas. Թանձրամիան գոլ. տխմարութիւն. *Մի՞ գիր Թանձրամուխ առնն... երևելի իրաց իմն կարօտանան Թանձրամիտք: Թանձրամուխն և ակնարութեամբ լսողացն: Ի Թանձրամուխէն ՚ի բաց տանի զնոսա. Ոսկ. մ. Ե. 6: չկ. ա. 26: Ե գծ: *Ըստ հրէական Թանձրամուխ Թէն. Ը. ֆգ: *Հարկաւորի բանս, Թանձրամսութեամբ՝ մարմնական իշխանութեանս յարայուկիս՝ զոյն երևելի առնել: Թերևս կարասցեն այսոքիւք մարդկան Թանձրամուխ հասել յիմաստ վերին պայծառուէն. Լմբ. պրգ. Ե ագ:

ԹԱՆՁՐԱՑԱՏԱԿ. ա. Որոյ Թանձր կամ Թանձրահող է յատակն. խորանիստ. *Երկիր Թանձրայատակ այլեսել սեղմեալ. Ագաթ: *Զհայսա հարիւ Թանձրայատակ զառ ՚ի հեաս. Վանակ. յոբ:

ԹԱՆՁՐԱՑԻՆ, սչնոյ, ոց. Տ. ԹԱՆՁՐ. *Մէք Թանձրայիցիքս մուծք, և ՚ի վայր քարշեալք խորհրդովքս. Նանդ:

ԹԱՆՁՐԱՆԱՄ, սչոյ. ն. Παχύνομαι. Incrassor. Զգենուլ զԹանձրութ. սառուցանալ. խտանալ. ծանրանալ. պնդանալ. մակարդիլ. *Թանձրացաւ մսրահին. ժ՚ղ. ծԷ. 5: *Սև ՚ի յոյժ Թանձրանալ դիականցն: Խաւարն ալտաքին Թանձրացեալ պահի նոցա. Եղիշ. է. Ե Ճ: *Որովայնք Թանձրացեալք (կերակրովք) խորհուրդս սքիս ոչ ծնանին. Մանդ. Ճ:

Նմանութիւն՝ Դիզանալ, բազմանալ, սաստկանալ. *Օրըստօրէ ամէն չարիքն, և Թանձրանայ մեղքն. Սէփ. Բ. չկ. Ե: *Մեղք՝ որ ոչն խոստովանին, և քան զևս Թանձրանան. Ոսկ. ԷԲբ. լԽ: *Գոյժ աղաղակի ամբոխին Թանձրանայր. Ագաթ:

ԹԱՆՁՐԱՆԱԼ. խստանալ. *Թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանդ այդորիկ. Ես. Ը. 10: Մփս. ծՁ. 15: Գծ. ԻԸ. 27:

ԹԱՆՁՐԱՆԱԼ. Առնուլ զհարմին Թանձր, այսինքն զգալի, չօշափելի. *Թանձրացաւ յանտրատ կուսէն. Եղիշ. Ե: *Բանն Թանձրանայ ՚ի մտրմիի, մարմնանայ անմարմինն: Թանձրացեալ բանիգ անըմբռնելի. Ըաբ:

ԹԱՆՁՐԱՑԵՑԱԼ. իբր Թանձր, Թանձրամած. Παχὺς. Crassus, densus. *Ի վերոյ գլխոյ լերինդ Թանձրացելոյ. Ես. ԻԸ. 1: *Զուր գանդալամած Թանձրացեալ. յն. Զուր Թանձր. Ե. Ղ. 20: (՚ևմին առ մամբ ասի ՚ի փիլիսոփայութիւնէ՝ Թանձրացեալ, πεπηγὼς, concretus. ընդ հակառակն վերացելոյ:)

ԹԱՆՁՐԱՊԷՍ. մ. Թանձրութ մարմնոյ. մարմնապէս. *(Գոգոս) անմարմնաբար՝ քան Թէ Թանձրապէս յաղթեաց անդնդոց և անդնդայնոց. Նար. ասոփ:

ԹԱՆՁՐԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Որոյ Թանձր և խիտ են սաղարթք. այսինքն տերևք. իսկ տասաղարթ է վահան. յոբ:

ԹԱՆՁՐԱՍԻՏ, սրտի, տաց. ա. Παχυκάρδιος, παχύτερος. Խստասիրտ. ծանրասիրտ. Թանձրամիտ. *Ուսանիցին Թանձրասիրտքն ունհանձարքն՝ Թանձրասրտացն, որ միշտ յերկիր ևեթ հայեին. Ոսկ. ես: *Տեսիլս ահագին երկիւղի, զոր ես ասէ Թանձրասրտացն. (այլ ձ. Թանձրասուեղ ծացն). Եփ. ասէսփ: *Կարի Թանձրասիրտք էք. Եղիշ. Խոմ: *Թանձրասիրտ ժողովուրդ. Լիս. ոգ:

ԹԱՆՁՐԱՏԱՓԱՆ. տ. ԹԱՆՁՐԱՏԱՓ. *Ո՛ խաւար Թանձրատարած. Պիտ: *Իբրև չօշափելի մեզ Թանձրատարած. Բենիկ:

ԹԱՆՁՐԱՏԱՓԿ. ա. Թանձր կամ խիտ որպէս զուռ տատափ. անչքնի պէս սքի. *Նեաս Թանձրատարափս ցնդէին. Ագաթ:

ԹԱՆՁՐԱՏԵՍԱԿ, ի, ից. ա. Παχὺς. Crassus, spissus. Πλήτος. Coactus et constipatus. Թանձր տեսլեամբ. Թաղիեալ. Թանձր՝ և Թանձրացեալ ըստ ամենայն առման. *Զառաջինն ներքատեսակ էր ջուր, և այլա Թանձրատեսակ երևեցաւ (որպէս առաջն). Ճ. Ի: *Եռեաս ասէ զյն փոխաբերելով, զԹանձրատեսական ներքատեսակ, և զմահկանացուն անմահ. Գր. ափ. ՚ի սթնէ: *Իբրու Թանձրատեսակ ինչ առացուած. Գրաբ. փխ: *Զ՚Թանձրատեսականն (կամ՝ զԹանձրագոյն տեսական) ըստ աւելեացդ և պակասման էակ յատեղոյ. Վրդ. ծն: *Պատուղն ոչ է լոյն (որպէս գրեցին), և ոչ նուրբ (որպէս զծաղիկ), այլ բոլորեալ Թանձրատեսակ. (իբր խոտ և ընդոան). Սարգ. յն. Բ:

ԹԱՆՁՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Παχύνω. Crassum reddo. Տալ Թանձրանալ՝ ըստ ամենայն առմանն. *Խաւար ջրոյ Թանձրացոյց զամպս օդոյ. Բ. Լգ. Ի Բ. 12: *Խիտ առ խիտ Թանձրացոյց զպատշոն պըղծութեամբ իւրոյ յն. այսինքն յաշխատեաց. Եղիշ. ա: *Տկար մտաց մերոց առալի Թանձրացուցանէ (զգալն օրինակաւ) զլսելոյ սերոյն ձայ. Լմբ. պրգ: *Զկարեմ հաստատել, Թանձրացոյ զքանդ. Համամ. ասոփ:

ԹԱՆՁՐԱՓՈՒԶ. ա. Թանձրութեամբ փշոց պատեալ. յն. ցանկատեսիլ՝ Աւագասնծոյց. Ad modum maceriae factus. Ռիւէն.

լի լիլ ֆաալը։ *Յանկ արկանէն Թանձրաֆուշ, և պարապաց բարձրութիւնս առնեն ՚ի սակս գաղանաց. Պղաթ. օրին. Ֆ։

ԹԱՆՁՐԵՄ, հցի. Նոյն ընդ վ. *Հաբատային օդն Թանձրե զամպս (զմիմեամբք գիշանելով). Ոսկիփ։

ԹԱՆՁՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Πάχυς. Crassitudo, densitas, pinguedo. Թանձր գոլն. չափ լայնութեաբ և խորութեան. հոծութիւն. խտութ. ատուարութ. բարդուն. գիրութ. և Թանձրամսութ. բրատութիւն. *Թանձրութիւնն հոլոյ. Սղ. ձն. 8։ Ը. ճ. Ֆ. 17։ *Թարձրութ ծովուն Ռզաս. Ը. ճ. Ֆ. 5։ *Թանձրութիւն նորա չորբ առ չորս մասուն. Եբեմ. ԺԸ. 21։ *Թանձրութեամբ վահանի իւրոյ. Յոբ. ԺԸ. 26։ *Թանձրութ տերևոց, խոտոց, գիականց, խաւարի և միգի. Փիլ. Խոր։ Եփես. Ճ. Ա։ *Թանձրութիւն պատրուակի, մարմնոյ, մերոյս գոյութ, մեզաց. Նար։ *Որչափ ՚ի մարմինն Թանձրութ չաւելու, բազում չափ հոգւին ՚ի տկարութ իջանէ. Մանդ. ԺԸ։ *Գիրացուցանես զմարմինդ Թանձրութ. Մաղ։ *Որ խուժադուժ ևս էր աւեսանելով քան զմնոքն Թանձրութ (կամ Թը) ՚ի. յն. անմտութ. Ը. ՃԼ. Ֆ. 40։ *Ի հնոց Թանձրութիւնն գառնալ (յայժմու բարակութ սովորուց). Լմբ. ՍՍ լ.։

ԹԱՆՈՑ, ի, ոց. Ա. Թանով կաթին չաղախեալ. *Գինոտ և Թանոտ բերանոլգ պարծիս. Լծ. Ի։

ԹԱՆՉ, ի. կամ ԹԱՆՉԿ, չից. գ. Δυσεντερία, ἔδρα. Dysenteria, intestinorum tormina, fluxus ventris. (լծ. Թ. սանձը. խոսփ.) Խիթք ալեաց. որովայնալուծոյ. ծիւրիչ արեամբ չափ. ախտ ընդերաց և բրատանի. փորհարութ. Ի և ալբսոբ, խոհալ, գան սիրտքի, և յայսոլը, պատոր լբգանը, ֆանիկ. *Եղև հօրն պոպլեայ ՚ի ջերմ և յախտ Թանչից հիւանդանալ գինի. Գծ. ԺԸ. 8։ *Չարչկ զբեզ տէր կեղով եգիպտացոց, և Թանչիւք. Օր. ԺԸ. 27։ *Չապտան յերբատանս իւրեանց ՚ի Թանչս (այսինքն Թանչիւք). Եզր. ԻԳ։ *Անկաս նա յախտ հիւանդութ Թանչից. Վր. ոսկ։ Իսկ չին բա. *Թանչ, ՚ի փորին ցաւ. (կամ Թանչի, փորին ցաւ). և կեղ կամ կեղտ արտաքուստ յն։

ԹԱՆՉԱԿԱԼ. ա. Լմբռնեալ ՚ի Թանչից. *Ագրիանոս վճարեցաւ ջրգողեալ Թանչակալ. Եսա. իր. ա։

ԹԱՆՉԵԼ. Տ. ԹԱՌԱՆՉԵԼ։

ԹԱՆՑ. նխ. *Ἄνευ, παρά, δίχα. Sine, absque, praeter, excepto. Առանց. Թարց. Թոչ. անց. բաց ՚ի. ՚ի ղաբ, դատբս. Ֆաբէ, սբզ. (որպէս և լտ. սինէ). *Ադրէ են Թանց սորս տաղմոսքն Թուով վեց. Ո՛չ եմեք առանձին մնաց, և Թանց քնուելոյ զմերն ընկալ. լուեալ ՚ի կնոջէ. Յհ. խ. ոբ. Ն երբ։ յորմէ և խոսրվին տեպղ. այլ յետին գրիչք սորա գնեն Թարց։

ԹԱՂԿԻՆԱԿ, ի, ից. գ. Σουδάριον. որ է բառ լտ. Sudarium (իբր քրտանց սրբիչ.) գրի և իբր ռմկ. ԹԱՐՉԻՆԱԿ. պ. փեբ. փիբ, ևն։ Դաստառակ. անձեռոց, երեսսրբիչ. երես սիլեձէ, ֆաբսա, փեռնիմալ, եաշղգ. *Ի հիւանդս տանել ՚ի քրտանէ նորա Թաշկինակս կամ վարշամակս. Գծ ԺԸ. 12։ *Թաշկինակաւ զգաւս փաթաթեցին. Լմբ. սոիպ։ *Թարշինակ, որով զքիրսան մաքրեն. Հին բա։ *Թանան զձեռն և զՀարշինակ այնու. Մխ. ոպոբ։

ԹԱՂԵԼ. բառ անյայտ, կամ որպէս Թաղել. այսինքն վաղել. և կամ Ըաչել, չեր մրմռալ կիսաձայն, և կլանել զբանն. *կայ յաղօթս, և սիրտ նորա ոչ զգայ, զոր ինչ ասացին չըԹունք նորա... Թաչէ զմիմանց կնի գոնեա հարբեր (տուն սաղմոսոց). Մծբ. ԺԸ։

ԹԱՊԱԼՈՒՄՆ. ա. Իբր Թաւալումն կամ տապալումն. *Թապալումն առնէ (լուսինն). Վ.պ։

ԹԱՌ, ԹԱՌԵՐ, կամ ԴԱՌԵՐ. ֆ. Πέταχρον. Ligoum, aut asser, super quo gallinae dormiunt; pertica. Որպէս Թէ տեղի գարեղոյ դադարելոյ. Ոստ. ձող, գաւազան՝ եգեալ ՚ի յենարանս երկուստեք, ուր հանգչին և ննջեն հաւք և Թըռչունք, կամ կախին ողկոյզք և պտուղք ՚ի պահեստս. *Թաձեր հաւուց։ Թաձեր գիր, և զհաղորդն ընտրով զառոյլ կուգերն ՚ի Թաձերն կախէ։ Ջնուռն և զայլ մրգերն Թաձերով կախեն. վ.պ։ Ուստի և ԹԱՌԻԼ ասի՝ Հանգչելն կամ ննջելն հաւուց ՚ի վերոյ ոստոց։ Իսկ ՀԱՌՈՒԾ ԹԱՌ, նմանող Թը իւիք է յատուկ անուն վանայ հանդիպ գառնէոյ։

ԹԱՌԱՄ. ա. Թառամեալ, Թարշամեալ. Խոամած, Խօշաճ. ասլմաւչ պօղաճ. *Ձորեցուն պատուղք վոխոք էին և Թառամք. փորպ։ *Դոյն ինչ ժամանակ կամ հաչագեղ և զուարճ երևին, և յետ այնորիկ Թառամ, ազազուն, և տգեղ տեսանին. Սրփ. ա. պ. Ը։

ԹԱՌԱՄԵՄ, հցի. է. Տ. ԹԱՌԱՄԻՄ. *Թառամէ զերուԹեան ՚ի վտանգաւորացն, և չիջանի։ ԽոտԹեամբ փափկութեանն գգայութիւնք Թառամեն. Բրս. գոհ. Ն արբեց։

ԹԱՌԱՄԵՄ, հցի. Ն. Տ. ԹԱՌԱՄԵՑՈՒԱՆԵՄ. *Թառամեաւ զմարմինդ քո աչխատութիւբ. Վ.բ. հց. Ը։

ԹԱՌԱՄԵՑՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Μαραίνω. Marcidum vel flaccidum reddo, macero, contabefacio. գրի և ԹԱՌԱՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. Թառըամեցուցանել. ապականել. հաչել մաչել. խանգարել զգոյն, ըզ լաւութ, ևն. Խոամեցնել, Խօշեցնել, Տաբել. աօլոսիագ, աօլաօրմագ, սեծոփօրմել. պօղմագ. *Ջբողջոյ նորա Թառամեցուցաչ հողմ. Յօբ. ԺԸ. 30։ *Չողին տապախառն Թառամեցուցանէ զգալարի. Մխ. Երեմ։ *Եւ բոյք գալաձեալ ղիւրացածս անասնոցն զմարմինսն ոչ Թառամեցուցանէին ՚ի չրջէն իւրեանց. Խ. ԺԸ. 20։ *Ի Թառամեցուցաչ նօղ քնոյն ընդոստուցեալ. Ցհ. խ. ոբ։ *Ի Թառամեցուցանող քնոյն զարԹուցեալք. Փերբ. Եփես։ *Յանկուսէք կիրք ողորկեցուցանէ զմարմինն, այլ Թառամեցուցանէ զվիտան. Եզր. ասէաբ։ Իսկ Ոսի. ՚ի վերէ. *Զվիշտն Թառամեցուցանէր յն. իմն ցածուցանել, փարաւել։

ԹԱՌԱՄԻՄ, հցայ. յ. Μαραίνομαι. Marceo, marcesco, flaccesco, contabesco, exaresco. Թարշամիլ. Նուսպիլ, չիջանիլ և որպէս Թէ մեռանիլ ծաղկանց և բուսոց. գունաԹափ, ուժաԹափ, և ուշաԹափ լինել. խամրիլ. Հաչիլ մաչիլ. ապականիլ, խանգարիլ. Խոամիլ, Խօշիլ, Տաբիլ. աօլմագ, էէօրլէմէէ, պօղաօլմագ, սեօնմէէ. *Բոլոյսբիւք վարդից պտակեսցուք, մինչեւ Թառամեալ իցեն. Խ. ԸԸ. 8։ *Սկսաւ ստղարձ օրինացն քոյ Թառամել. Լմբ. ոպ։ *Գոյնքն Թառամեալք. Վ.բ հց. Ֆ։ *Գեղեցիկ դէմք պատանեկաց Թառամեալք. Լոսպ. ՃՁ։ *Թառամեացի գեղ երեսաց նորա. Վ.բ. Ձն։ *Ո՞վ ոք ՚ի վերայ սգոյ սիրելւոյ ոչ Թառամեցաւ. Նար. ԻԸ։ * Ափրոդիտականն նուազեալ Թառամի. (այսինքն հեշտութ Թէն չիջանի.) Մագ. ԻԸ։

ԹԱՌԱՄՈՒԹԻՒՆ. } Μάρανσις.
ԹԱՌԱՄՈՒՄՆ. գ. } Marcor. Թառամիլն. Թարշամիլն. *ՋուարԹացան ՚ի փշաղգածն Թառամութէ. Նար. յովէբ։ *Որ ՚ի վերոյ քաղաքին բարկութեին այն ՚ի Թառամումն գիմնոյն կարեցաւ. Գննաբ։

ԹԱՌԱՆԶ, կամ ԹԱՌԱՉ, ի, ից. գ. }
ԹԱՌԱՆՉԱՆԴ. ԹԱՌԱՉԱՆԴ, նաց. } Ἀσθμα, στεναγμός. Suspirium ardens, gemitus. Հառաչանք ուժգին. հեծութի ՚ի խորոց սրտէ. յոգւոցդհանուք. հևալն. ախ, ահիպոբ. *Ի Թառանչ սրտին՝ հագագին դուն հրդեհեալ։ Թառանչ Թշուառութեաց։ Թառանչ Թախծութէ. Նար. իֆ. լ. իբ։ *Սրտին արամարՀի և Թառաչ։ Ջմխոցականին Թառաչս. Ջլծառանչ։ Ջիղձն և զլռառաչանս աչս սրտին, ուստի բարբառս արտասուս եբլանէ. Սրտի մխոք Թառանչանաք (կամ Թառաչանաք). Լմբ. ոպ։

Մերձ՝ Ցաւ անզբաղելի, որ տայ Թառանչել. Թեթեւս որպէս Թանչք. *Որոց և Թաչկինակն զախտս Թառանչանացն հերքեալ բժշկէր. Տօնակ։

ԹԱՌԱՆՉԵՄ, } հցի. լ. որ ասի և
ԹԱՌԱՉԵՄ, } ԹԱՆՉԵԼ. Στενάζω. Suspiro, gemo. Հառաչել ուժգին ՚ի խորոց սրտէ. հեծել. յոգւոց եբլանել. հևալ և պեպպես ձայնս ՚ի վեր տալ ՚ի փոբոյն, իբր զդայբելով. ախոխալ՝ ախ ման եմ, իմ, իմ, աօլաօրմագ. *Թառանչիցես և հեծիցես ՚ի միոյ սրտէ. Սեբէբ. ծ։ *Տնանկն Թառանչէր. Մաղ։ *Արտասուօք Թառաչէր. Բրս. Տրէ։ *Պոռնիկն ՚ի հեշտուԹին գոլով Թառաչէ. Լմբ. ոպ։ *Ի Թառանչելոյ և յոգւոց հանելոյ. Մաղպս. աբէբ։ * (Աբրեցողն) միշտ հեծէ, և հառաչագ Թառանչէ յորովայնին ծանրուէ. Մանդ. ծբ։ *Մեք յորժամ զալԹունեցուաք, բազում ժամս ընդ քորեքն և ընդ քոքոտիքն, և ընդ Թառանչելն և ընդ Թանչելն հանեմք. Ոսի. ա. փխ. ծբ։ (յն. յերկար ձգեալ։)

ԹԱՌԱՆՉՈՒՄՆ. } Տ. ԹԱՌԱՉԱՆՉ,
ԹԱՌԱՉՈՒՄՆ. } ևն. *Խիտ և հոծ Թառանչմամբ վտանգեալ. Բրս. Տրփ։ *Հալածումն հեծութեաբ, Թեթեւութիւն Թառաչմանց. Նար. իբ։ *Եկիքրուաց... փախուցանել Թառաչմամբ զօձից ազգ. Նխս. երգ. (յն. ասմս. հևք)։

ԹԱՌԱՓ. գ. Ձուկն մեծ, որպէս եբլոյն պաբզագը, ևն. *Թառաւի է սայրատուր, և յոյժ աՀՃ քան զերկայնութիւն առն. Բա. սպեբ. լԸԳ։

ԹԱՍ. իս. գ. Բառ. ռմկ. որպէս Տաչս. գաչխուրան. պնակ. *Եդ առաջի ծերոյն չուր Թասիս. Վ.բ հց. Ե։ *Տաչսն Թաս. Վ.բդն. Խոոց։

ԹԱՍԱՄ, ացի. լ. } Իբր ռմկ. Խաաչել,
ԹԱՍԵՄ, հցի. } Խառ եբլեբ. պ. Խաչպես. այսինքն Հոգալ, տխրիլ. ոգւով չիչով նեղիլ. ուստի Թասաբ ոգւոց է Ընչաքգելուբ. Օրծոպսա, օրծիա, ծնսպսա. Contentio animi, belitus, asthmaticum. աօլաղան, չիսնեգբես, Խենսնեգբես, Խբսնեգբես. *Որդնալից եղև (Հերովդէս), և Թասալը ՚ի տասոյն. Ճ. գ։ Որ ըստ Եսա. պտմ. ա. 8. *Որդնալից եղև, և ՚ի Թասալ ոգւոցն՝ և նա ևս տատապեցուցաներ զնա... Եւ գտրձեալ ՚ի Թասել ոգւոցն, որ ասի ՚ի յոյն անդր որԹմինիա, և տխմինիա, և ՃգնուԹիւն նեղուԹիւն յն. ևն։

ԹԱՍՈՒ, ի, այ. գ. Իբր լտ. ամս, ամսիս. յն. ասամբեօս. As. Ἀσσάριον, կամ մասն նորին, է Չափ գրամոյ և կշռոյ իբր մանր իւրևիևէանդ, փոքր քան զդանգ, և մեծ քան

զգալի. *կնոջէ գանգ և քեռն գանգ և կէս, և մօրն ֆ թաստ: Երկու գանգ և թաստ, և մի գաւրի ... Ապա թէ չորս եզ քաշք, և մի քոջք իցէ, գանգ և թաստ և մի գաւրի՝ իւրաքանչիւր եզոյն. և կէս գանգ և կէս թաստ և կէս գաւրի՝ քաւէրն. Մխ. Տո: Ուր ի լուսանցս գրի, *թաստուն ի լորից մին է ի գանգէն ոչ:

ԹԱՈՒՒՆ ԳԻՆԻ, որ և կոչի ԱՐՔՈՒՆԻ ԳԻՆԻ, է ազնիւ գինի թասաս կամ թաչաս կղզւոյ. որ և յն. Խւ՛ոի, այսինքն Թաւնեան կամ Թասասեան կոչի. *Դու զԹասուն գինին ըմպես, նմա և ոչ բաժակ մի ցուրտ ջոյ տաս ի ծարաւ. Ոսկ. ՀԲ. 23:

ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԱՔ. գ. խաղք թաւեերաց. *Ցորժամ Թաւեերախաղքն հարկանին՝ յայնժամ ողբայ եկեղեցի զկորուստ ժողովգեան. Ոսկիփոր:

ԹԱՏԵՐԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սիրելն զԹաւեերս. սեր խաղոյց ի տեսարանս. *Ցոմանս Թաւեերասիրութեանն խորհուրդս արկանէ դևն. Մանդ:

ԹԱՏՐ, տեր, Թաւերք, տերց կամ տեթաց. գ. Բառ. յն. Θέα, Θέατρον. Ludi theatrales, spectaculum. այն է ըստ յն. Ցեսիլ, և Ցեսարան. Հանդէս խաղոյց հրապարակաւս. խաղ հանդիսական՝ աշխարհական և անվայելչական. և Ապաթէզ այնպիսի խաղոյց. որ և ասի ԹԷՆՏՐՈՆ, ՑԵՍԼՈՐԱՆ. Ոչխարն ոչնձա, սէյիր, Համաշա. և Ոչխարն. Ես և Հանդիսատեսք. սէյիրճիներ. *Ինքնակալքն ազգի ազգի տեսիլս Թաւեերց ցուցին: Թաւեերք ի գաշտին առեալ զգայգ վերին աւուրս եղան. Եսա. ԻԲ. Ի: *Թաւեերք և հանգէսք նուագաց: Ընդ երկար բանիւք նշանս ասի Թաւեերացն: Որք իջանեն ի Թաւեերայն. Ոսկ. յհ. ա. ՚ւ: Ի. 58. 59: *Ամենայն Թաւորն սաստանայր չուրջ հաւեալ գուամարեալ կայր: Ի մէջ սիեվերական Թաւերց պատերազմիալք: Ի Թաւեերցն հնուագեալ: Ցառաջ քան զընդ Թաւեերցն հանգէս, և յետ Թաւեերն զրաւ լինելոյ: Լինի զրաւ Թաւեերն: Օտարոտի համարիցին ի Թաւեերցն օրինացն. Ոսկ. ՀԱ. Ե ԷԲ: *Մասանել յապականիչ Թաւեերս խաղոյց: Բանակիք գիւաց են Թաւեերք խաղոյցն: Ոթք մեր ի Թաւեերաց խաղոյց և յանպարկիշտ գնայից են ի ցաւս. Մանդ: *Զանազան Թաւեերք մոլութեցն ի փողոցս քաղաքացն երևութնան. Նանայ: *Ի խաղս և ի Թաւեերս և ի ժողովս այլան գակս. Խոսր: *Առ Թաւեերս սեւ սարսռացս. Նար. լՁ:

ՀՈՒՐՋ ԶԹԱՏԵՐՆ. իբր յն. ամֆիթէատրոն. Ամփիթէատրոն. Շքեղատեսական չրջափակ տեղի աւեսլարանի. *Ի հռում շուրջ զԹաւեերքն այրեցաւ. Եսա. փը. Ք:

ԹԱՏՐԱՏԵՍ, ի, աց. ա. Հանդիսատես Թաւորնի. սէյիրճի. *Թէ չէին Թաւորատեսք, և ոչ ոք այնպիսի գործս գործէին. Ոսկ. ՀԲ. 12:

ԹԱՐԱԽ. ոց, ոց. կամ ի, ացս. գ. Ἰχώρ. Sanies, tabum, pus. Շարաւ. խլեակոյ. փտութիւն և նեխութիւն վերոյ և կեղոյ՝ յատկանութենէ մոյ և սրեան. Թ. Ելին. (Հծ. Նյ. Լոր:) *Ածեալ խեցի՝ քերէր զԹարախն: Մաշէի զկոշտս երկրի առ ի զԹարախս քերելոյ. Յոբ. Ք. 8: Ք. 5: *Ալքեղք Թարախոց: Ալքերս Թարախաց. Իւիւ: Վանակ: *Թարախաք վիրացն. Աբէ: *Մաքրեաց ի Թարախոյն. Սրգ. ա. գ. ծ: *Թարախ մրճկից, կամ վիրիս, կամ պղծութենէ մեւոյ. Նար: *Որ դունք ծնանին ի Թարախս նեխանոյն (մոյ): Էառ ի նեխեալ և հոտեալ Թարախէ (մեռելոյն). Վրք հղ. Ճ. և Ը: *Իբրև զԹարախ և զկաւ ի վեր երևեալ. Բրս. հղ:

ԹԱՐԱԽԱԼԻՑ. ա. Լի Թարախով. շարաւալից. *Բազում շաքաւով լի, և որգնակից, և բազում Թարախալից վիրաք. Ոսկ. Ք. 3:

ԹԱՐԱԽԱԾՈՒ. ա. Ուսոյի կամ ուր ծորի Թարախ. Խարխոփ. *Առեալ ի չքնծոյն ծրտաս Թարախածուս. Խոր. սա արծր: *Զի Թարախածոյ մեսացուցս քաւժակին (ուրկաց) ախորժանօք ըմպէր (աշտ ողորմածն). Վրք. պմ:

ԹԱՐԱԽԱԾՈՒԽ. ա. Մակգիր տզրկի, որ ծծէ զԹարախ՝ զասպահանել արիւնն. *ԶԹարախածուծս ի կենդանեացգ. Ցհ. իմ. պաւղ:

ԹԱՐԱԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Թարախալից առնել. Խարխոփել *Եհար զմարմին նորա (յովբայ)... Թարախեցոյց զնա, և որգուհս եռացոյց ի նմանէ. Սարգ. յհ. Ք:

ԹԱՐԱԽԻՄ, եցայ. յ. Փλεγμαίνω. Intumesco. Շարաւ կապել. խղխղիլ. այտնուլ և փռիլ. Խարխոփիլ. *Թարախեցան վէրք քո. Նաւում. Գ. 19: *Բազմաց պատիկ տեղք Թարախեալ. Սարգ. ա. գ:

ԹԱՐԱՀԱՏ. կի՛ Անուն կուռ. որ ԹԱՐՀԱՏ, այ. և ԵՒ ԵՒՂՈՒՈՒՑ ասի. են որ կարծեն, Թէ լոկ կուռքն դրօշեալ ի Թարայէ, կամ Թէ լոկ Աստղն հռոմփայ (ըստ Ամմիայ. Ք. 26. և Գծ. Ք. 43.) զի Խաբ՝ որ և ախիէբ, պարակերէն է ասաղ. ոլոպէս և ալաթացիք Անէր կոչեն զԹարա, և զկուռան՝ զոր նա պաշտէր ասւեն. *Մեղքսմայ արաւարձանի, և Թալսահատայ Թարմատարի. Նար. ի: *Մեղքսմ է Թարահատայ ասացեալն. Վրք. ղՆ: *Մեղքսմայ, զի նա ինքն է Թարհաթայ կուռքն որգուոյն ամմոնայ. Եփր. ղՆ: *Զի չէ և զկուռս Թարաթայ. Խոր. Ք. 26:

ԹԱՐԳՄԱՆ, ի, ացս. ա. գ. Ἑρμηνευτής, διερμηνέυων. Interpres. գրի և ԹԱՐԳՄԱՆ. որ և յայլ լեզուս՝ ԲԷրճիճի, Բէրճիճ կիմ Խոխոտ, պրպտիանօ, վր. Խոզգմանի, Ան. Մեկնիչ լեզուաւ՝ յիւլղվ՚ի միոյ յայլ, բանիս կամ գրով. *Թարգման կայր ի միջի. Ծն. խԲ. 23: *Զալալիս ումանք Թարգմանաս. Խոր. Գ. 54: *Մարկոս աշակերտն և Թարգմանն պետրոսի: Ըստ ամենայն Թարգմանացն (այլ գրոց). Եսա. պմ. Ք. 5: փր. ա:

ԹԱՐԳՄԱՆ. Մեկնիչ այլ գրոց կամ հին մատենից. բացատրիչ գալատեաց. միշնորդ յայտնիչ խորհրդոյն ալ. *Մարգարէն զնչր ինչ ոչ տայ հրաման, այլ մեկնիչ է և Թարգման այլոյ՝ որ արկանէն ինչ նմա ի միտ: Եւ ոչ մի ինչ չնորհ ի վերայ ոչ է ծալկեալ (բանից խմստակաց) վասն Թարգմանացն ի բայսն և ի վարս առանձին անխրատուԹենէ. Փիլ. լԻն: *Բանն Թարգման սլսին. Մանդ: *Ցայսմեալ Թարգման ածուն քո զվիշտ կոյսն մարիամ. Շար:

ԹԱՐԳՄԱՆ. գ. որպէս Թարգմանութիւն. *ընԹերցան ընդ միմեանս ամենեքեան՝ իւրաքանչիւր զնչր Թարգմանն. Եսա. պմ. Ք. 9: *Ցաւեալոյ աստ և զիսփիկուԹիւն՝ զԹարգման եգեմայ: Ահա գիտացաք ըզԹարգման ալէլուիան. Վրք. ծՆ. Ա ազ:

ԹԱՐԳՄԱՆԵՄ, կի՛ ԹԱՐԳՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἑρμηνεύω. Interpretor, expono, explico, refero, verto. Վերածել զբանն ի միոյ լեզուէ յայլ. և մեկնել. Ճառել. պատմել. ՆերՀՒԼ ԷՒՆէ, Նագիր՝ Նագլէնիճի. *ՄիԹէ ամենեքին Թարգմանիչքն: Թարգմանեսցէ, զի եկեղեցին զչինուԹիւն առնուցու: Էմմանուէլ, որ Թարգման՝ ընդ մեզ ած: Ութբի, որ Թարգմանեալ կոչի բառիսկ (մեռելոյն). Վրք հղ. Ճ. և Ը: *Իբրև զԹարախ և զկաւ ի վեր երևեալ. Բրս. հղ:

ԹԱՐԱԽԱԼԻՑ. ա. Լի Թարախով. շարաւալից. *Բազում շաքաւով լի, և որգնակից, և բազում Թարախալից վիրաք. Ոսկ. Ք. 3:

ԹԱՐԱԽԱԾՈՒ. ա. Ուսոյի կամ ուր ծորի Թարախ. Խարխոփ. *Առեալ ի չքնծոյն ծրտաս Թարախածուս. Խոր. սա արծր: *Զի Թարախածոյ մեսացուցս քաւժակին (ուրկաց) ախորժանօք ըմպէր (աշտ ողորմածն). Վրք. պմ:

ԹԱՐԱԽԱԾՈՒԽ. ա. Մակգիր տզրկի, որ ծծէ զԹարախ՝ զասպահանել արիւնն. *Զի Թարախածուծս ի կենդանեացգ. Ցհ. իմ. պաւղ:

ԹԱՐԱԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Թարախալից առնել. Խարխոփել *Եհար զմարմին նորա (յովբայ)... Թարախեցոյց զնա, և որգուհս եռացոյց ի նմանէ. Սարգ. յհ. Ք:

ԹԱՐԱԽԻՄ, եցայ. յ. Փλεγμαίνω. Intumesco. Շարաւ կապել. խղխղիլ. այտնուլ և փռիլ. Խարխոփիլ. *Թարախեցան վէրք քո. Նաւում. Գ. 19: *Բազմաց պատիկ տեղք Թարախեալ. Սարգ. ա. գ:

ԹԱՐԱՀԱՏ. կի՛ Անուն կուռ. որ ԹԱՐՀԱՏ, այ. և ԵՒ ԵՒՂՈՒՈՒՑ ասի. են որ կարծեն, Թէ լոկ կուռքն դրօշեալ ի Թարայէ, կամ Թէ լոկ Աստղն հռոմփայ (ըստ Ամմիայ. Ք. 26. և Գծ. Ք. 43.) զի Խաբ՝ որ և ախիէբ, պարակերէն է ասաղ. ոլոպէս և ալաթացիք Անէր կոչեն զԹարա, և զկուռան՝ զոր նա պաշտէր ասւեն. *Մեղքսմայ արաւարձանի, և Թալսահատայ Թարմատարի. Նար. ի: *Մեղքսմ է Թարահատայ ասացեալն. Վրք. ղՆ: *Մեղքսմայ, զի նա ինքն է Թարհաթայ կուռքն որգուոյն ամմոնայ. Եփր. ղՆ: *Զի չէ և զկուռս Թարաթայ. Խոր. Ք. 26:

ԹԱՐԳՄԱՆ, ի, ացս. ա. գ. Ἑρμηνευτής, διερμηνέυων. Interpres. գրի և ԹԱՐԳՄԱՆ. որ և յայլ լեզուս՝ ԲԷրճիճի, Բէրճիճ կիմ Խոխոտ, պրպտիանօ, վր. Խոզգմանի, Ան. Մեկնիչ լեզուաւ՝ յիւլղվ՚ի միոյ յայլ, բանիս կամ գրով. *Թարգման կայր ի միջի. Ծն. խԲ. 23: *Զալալիս ումանք Թարգմանաս. Խոր. Գ. 54: *Մարկոս աշակերտն և Թարգմանն պետրոսի: Ըստ ամենայն Թարգմանացն (այլ գրոց). Եսա. պմ. Ք. 5: փր. ա:

ԹԱՐԳՄԱՆ. Մեկնիչ այլ գրոց կամ հին մատենից. բացատրիչ գալատեաց. միշնորդ յայտնիչ խորհրդոյն ալ. *Մարգարէն զնչր ինչ ոչ տայ հրաման, այլ մեկնիչ է և Թարգման այլոյ՝ որ արկանէն ինչ նմա ի միտ: Եւ ոչ մի ինչ չնորհ ի վերայ ոչ է ծալկեալ (բանից խմստակաց) վասն Թարգմանացն ի բայսն և ի վարս առանձին անխրատուԹենէ. Փիլ. լԻն: *Բանն Թարգման սլսին. Մանդ: *Ցայսմեալ Թարգման ածուն քո զվիշտ կոյսն մարիամ. Շար:

ԹԱՐԳՄԱՆ. գ. որպէս Թարգմանութիւն. *ընԹերցան ընդ միմեանս ամենեքեան՝ իւրաքանչիւր զնչր Թարգմանն. Եսա. պմ. Ք. 9: *Ցաւեալոյ աստ և զիսփիկուԹիւն՝ զԹարգման եգեմայ: Ահա գիտացաք ըզԹարգման ալէլուիան. Վրք. ծՆ. Ա ազ:

ԹԱՐԳՄԱՆԵՄ, կի՛ ԹԱՐԳՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἑρμηνεύω. Interpretor, expono, explico, refero, verto. Վերածել զբանն ի միոյ լեզուէ յայլ. և մեկնել. Ճառել. պատմել. ՆերՀՒԼ ԷՒՆէ, Նագիր՝ Նագլէնիճի. *ՄիԹէ ամենեքին Թարգմանիչքն: Թարգմանեսցէ, զի եկեղեցին զչինուԹիւն առնուցու: Էմմանուէլ, որ Թարգման՝ ընդ մեզ ած: Ութբի, որ Թարգմանեալ կոչի վարդապետ ևն: *Թարգմանեցին զմիանգամ Թարգմանեալսն. Խոր. Գ. 61: *Ապրսամ Թարգմանի հայոյ վերամբարձ. իակ արթաման հայոյ ընտրեալ՝ հնչման. Փիլ. Ի. Տոպ: *Թարգմանեցից նմա զգեղեցկուԹիւն. Եփր. ի ի՛ն ընտրեալ: *Եւ զայս Թարգմանեալ յունական փոփոխեցին: Ոչ ոք բաւէ Թարգմանել խօսիւք՝ ճշդբառեալ Թարգմանեալ զբառն ի բառ նա: Այլ պէս քեկալով վայելչաբար զայս Թարգմանեցեալ. Նար:

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ, նչի, չաց. ա. գ. Ἑρμηνεύς, ἑρμηνευτής, ἐξηγητής. Interpres, enarrator, explicator. Թարգմանօղ. Մեկնիչ. և Սեպհականեալ անուն աչին սահակայ և մեսրոպայ և աշակերտաց նոցա. *Ի ձեռն Թարգմանչաց ձայնէ ի բանսկն արուարչէսի (հին տպ. Թարգմանաց): Ինքն (մեսրոպ) էր ընԹերցօղ և Թարգմանիչ, յայազագ ոչ լինելոյ (այլ) Թարգմանիչ: Երկ Թարգմանչացն ի բիւզանդիոն: Եկեալ Թարգմանիչքն մեր՝ գտին զմեծն սահակ և զմեսրոպ յաշակերտս. Խոր. Ի. 17: Գ. 47. 60. 61: *Ի ձեռն սրց Թարգմանչացն. Շար:

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἑρμηνεία. Interpretatio, versio, expositio, explicatio. Թարգմանելն, իւլն. Թարգման գոլն. և գործն Թարգմանեալ. և ՄեկնուԹիւն գրոց. մեկնաբանուԹիւն մԹին և գալտնի իրաց. Ճառ. վերլուծուԹիւն. միտ բանին. իմաստ. նչանակուԹիւն. ՆերճիմՀ, Խաֆիլ. *Ա յլոյս ԹարգմանուԹիւն լեզուաց: ԵԹէ Թարգմանուն ունիցի. Ա. Խոր. ԻԲ. 10: ծԳ. 26: *Ցունարէն ԹարգմանուԹիւնս տրչուԹիւն: ԵօԹանասնից արանց հեբրայեցւոց ԹարգմանուԹի՝ յաչխարհին լեզուէ՝ ի յունարէն լեզու գործուցեալ: Ա յս ըստ եօԹանասնից ԹարգմանուԹիւնն. Եսա. փը. ա: *Ի Թարգմանուն ձեռն արկեալ: Անպարապ՝ ի ԹարգմանուԹեաց. Խոր. Գ. 53. 65:

Իբր մեկնուԹիւն ևն. *ԹարգմանուԹիւնս ժողովրդոց: ԹարգմանուԹիւնք սոցին առաուԹիւնք: Հարչապէս ունի զԹարգմանուԹ. Նար: *Ի սաստուրոլէ այսմ Թարգմանուէ. Վրք. էւ. յՄԲ:

ԹԱՐԳՄԱՆՕՐԷՆ. ն. ա. Թարգմանաբար. մեկնաբար. բացատրական. *ԱյլօԹք Թարգմանօրէն վասն սրբալոյս իւղոյն մեռոնի: Ցիշատակարանս Թարգմանօրէնս բանից մաղԹանաց. Նար. ղՁ:

ԹԱՐԹԱԿԱՆ. գ. Ῥοπή, Ictus oculi, vibratus, libramentum. ԹարԹէալ կամ քԹԹիլ ական՝ չոշափելով ափանց արտաքնանց զմիմեանս. ապ բնաւ գոյէ մբ. րոպէ. վայրկեան. սուղ ժամանակ. *Զչնորհ քնոյ՝ ի ԹարԹափ ական վճռուելով. Ագաթ: (ԹԱՐԹԱՓ ասի ռմկ. կոպն աչաց հանդերձ մազիւք, կամ արտևանունքն:)

ԹԱՐԹԱՓԱՆԳ. նաց. գ. որ և ԹԱՐԹԱՓՈՒՄՆ. Թափառուն. դեգերանք, յաւծուն. օյաւնմաոք, ալարչէգ. *Պահեսցուք զանձինս մեր ի ԹարԹափանաց ցանկուԹեց. Ոսկ. ա. Ի:

ԹԱՐԹԱՓԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ԹարԹափիլ. յանձեցուցանել. զբաղեցուցանել. վարանեցուցանել. օյալանփչուածգ, ալարչէգ. *Պատրոգական բանիւք խաբէուԹիւն ԹարԹափեցուցանէր զմիտս զօրաւորին. Փարպ: *ԵԹէ անուցեալ իցէ նորս մանկունս իւր, և ոչ ԹարԹափեցուցեալ իցէ զնոսս. Եփր. ա. փմ:

ԹԱՐԹԱՓԻՄ, եցայ. յ. Ῥέμβομαι. Vagor. στρέφομαι, versor. Թափառիլ. յանձիլ. զբօսանել. պատաղիլ. դեգերիլ.

ընդ վայր շրջիլ. օյալանմագ, ալբա՝ սրլավա-
բա ՚էղէմէ, էյլէնմէ. *Որ թարթափի ընդ
անզգամս, յայտնի եղիցի. Առակ. ԺԳ. 20:
*Որպէս զորդիս մարգարէիցն կամիք թար-
թափել լինդուանայս, որք զեղիսայն խըն-
դրեին ավշեալք. Փոքր: *Զի՛ ևս աստէն
՚ի սմին թարթափիլք յաչխարհիս. ԵՂԻՆ-
ֆանյ:*Որ աստէն՚ի խոնարհ թարթափելին.
Ոսկ. յհ. ա. 12: *Մի՛ լինիր դու թարթա-
փեալ ընդ ամենայն կողմանս նմանուձեն.
Եփր. հաճոբ:

ԹԱՐԹԱՓԻԼ ԱԳԱՆ. Ῥοπή, ῥιπή. Ictus, vibratus oculi. Թարթել. ՔԹԹել. վայրկեան ժամանակի. րոպէ. (յն. ῥοπή, ռիբէ, արկուած. ձգուած.) *Ոչ եղև և ոչ ական թարթափիլ՚ի բանալ արուանացն. Եփր. ծն: *Ի դուշաքեալ ժամու իբր՚ի թարթափել ական: ԵԹԷ՚ի թարթափել ական կամիցիս, և ԵԹԷ ու սակաւ սա կաւ. Ոսկ. յհ. ա.3դ: *Տիպ նիւԹոյն երևի՚ի միւսմ ժամու՚ի թարթափիլ ական. ԵրզՆ.

ԹԱՐԹԱՓՈՒՄՆ, փման. Տ. ԹԱՐԹԱ-
ՓԱՆՔ. *Փրկեացուք զանձինս մեր՚ի թար-
թափանց չանկուձեց. Ճ.Գ.՚ի մէջ. ա. ԲՒԵ:

ԹԱՐԹԱՓՈՒՄՆ ԱԳԱՆ կամ ԱԶԱՑ. Ῥιπή. Ictus, vibratus oculi, momentum. Թարթափիլն ական. ԹարԹԹելն աչաց. ակ բառնալգոցելը. *Անհաս անուանեալ, և թարթափումն ական զանման այնր ա-
մանակի ,, (ըստ առաքելոյ՝ յանկարծակի յական Թօմափիլ). Նիւս. հաՀ: *Եւ ոչ թարթափմամբ աչաց ընդմիջեալ: Հուպ առ հուպ՚ի քթԹիլ աչաց միայն թարթափ-
ման. Նար. ԼԷ. Ա Խ:

ԹԱՐԹԵԼ. կամ ԹԱՐԹԻԼ. Լ. ՛յ. Թ. Ռաբբինագ. որպէս ԹԹ կՀռել ական. այն է ՃօՃՃել աչաց իբրև՚ի մէտս կՀռոց, բանալով և փակելով իակոյն. որ և ասի ԹԱՐԹԱՓԵԼ կամ ԹՕԹԱՓԵԼ ԱԳԱՆ, ՓՔԹԵԼ ԱԳԱՆ. Թարթափուձն աչաց. վայրկեան. րոպէ. (յն. ῥοπή, ռիբէ.) ալԻՆ Ռաբբինէը, ակ բառնալ գոցելը-ՒՀօգԱԱբբիըմ՚ը՝ Ռաբբինաը՝ գԸր+ԸլՀաը՝ Ռաբբիըը, Ռաէըէ, գաէըէ. *Ցանհասին՚ի Թարթել ական՚ի վերկին փողն. Նիւս. հաՀ: *Ի Թարթել ական գտաս յայնմ տեղւոջ. Վրփ հդ. ծԲ: *Ի շարժմանէ Թարթել ական մի չկայաս նամ (ասէ երկինքն). Շ. իմ եղայ: *Ի Թարթել աչաց միայն ոչ գտաս ուրաս իմ սՔ առաջի քո. ԲՒՆԻ: *Ի Թարթել աչաց նորոդին. Տծաձ:

ԹԱՐԹԻԱՆՔ, նաց.փ. Բառ առաւել ումի. որպէս Ապրանուձնք՝ որ Թարթեն. Բբաքն և Թարթևանաք. Մաշտ. Լհհի:

ԹԱՐՄԱՑԱՐ, ի, ացս. ս. ՚Ասθενέστατος. Infirmissimus. χείρων, deterior, vilis. ցեփին. ստուպ. տկար. փանաքի. և Անպիտան, վատԹար. ումպէտ. աւելորդ. վայրապար. անպատճառ. և Կդիցեալ՚ի զարդ կամ՚ի պատճուձանս. * Մի ինչ չնչին և Թարմատար՚ի կենդանեաց. Անբիսփ. Ց: *Իակ այն՝ որ միւսով. Թարմատար է. Պղսփ. փԼմ: *Եղկելի և Թարմատարքան զումնայն մարդիկ. Ճ.Ա: *Ա՛յս ակիզբն է ազանգոյն մարկիոնայ. Թոյլ զայլ բազում Թարմատարսն. այսինքն զանպատան զորոյս նոցա. Եղնիկ: *Ոչ երբեք ուրեք եղեալ է և ոչ երբեք՚ի պատեբազմի՝ Թարմատար (կամ Թարամատար) հրեշտակաց ինչ կալ և կապս ,, այսինքն անպատճառ ձերբակալուձք. Բռուզ Ը: 5: *Ագբայ արտաքսած, Թագաւոր Թարմատար, կայսր ոգեկործան: Թարահատայ Թարմատարի. Նար. ԺԸ. ՚ի: *Ա յսոքիկ՚ի ոտիցս և՚ի Թարմատար առաքնորդաց՚ի ներքս մտին: Ի յիշատակ Թարմատար անձինս եղկելոյ. Սարգ. ա. պ. ԺԱ. Ե յիշաս: *Լի շահաՀաս քարատիք, և ոսկեձաձանիք հրափորձեալք, և՚ի բաց եդեալ զաղտ, և պարզեալ՚ի Թարմատարացն. ՀԻՆ ՀԵՐ:

ԹԱՐՄԱՑԱՐ ՀԱՂԿԱՑ, ըստ քերականաց. որ՚ի յն. կոչի առլրական կամ յատկածոյ. Παραπληρωματικός. Suppletivus. *Թարմատարք են, որ՚ի չարիոյ սակս և կամ զարդու յարաւորցեալք լինին,, զորօրինակ են ձայնքս, δή, που, αρ, μην, αν, κεν, γε. Թր. ՀԵՐ. որոց՚ի դէպ գան՚ի հյ. բան, իակ. գոգ, իմն, լինչ, ապաքէն, արդ, ևն: Բայց քանզի Թարգմանիչն եդեալ է նովին մտօք՚ի մէջ. *Իգն (զոր օրինակ զօրաւիգն) մակ, իբրև՚ի զուր այլ և այլ մեկնիչք պէսպէս իմաստս ստեղծանեն անդ. Գուցէ լաւ ևս ատ մեօք Թարմատար շաղկապ ասիմ, Թէ, եԹէ, իբր՝ բա, զի. որ. ՀԻ. երբ չարկապեն ևեԹ զքանն՝ առանց տալոյ զառանձին իմաստ լինչ նշանական:

ԹԱՐՉԱՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ԹԱՌՈՒ-
ՄԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Μαραίνω. Թօշնեցընել. Բառմինել՚ն Ֆարէլ.(յն. Ֆառէնօ.)*Յառաջ քան զչերկրին ծաղկել՝ նուաղեցուցեալ Թարշամեցոյց. փԼ. նի. Ը: *Զբոցըդ ՚ն ծաչային ցանկութԹանցն Թոչշամեցուցա-
նէ: Զբոյս բարեացն Թարշամեցուցանել. Լ՚ի. ոչ: *Թարշամեցուցեր զգեղ վայել. ջուԹԷ նորա. Վրփ հդ. ԻՀ: *Զախտիցն չարժմունս Թարշամեցուցանէր. Ճ. Ա:

ԹԱՐՉԱՄՈՒՄ, եցայ. Տ. ԹԱՌԱՄԻԼ. Μαραίνομαι. Թօշնիլ, Ֆորիլ. Ֆոլիլ. *Թարշամեցայ իբրև զբանջար՚ի տօԹի. Ց*Ր. ԺԸ. 24. *Նոյնպէս և մեծատունն հանդերձ չահիւքն իւրովք Թարշամեցայ. ՅՀ. ՜. 11: *Եւ ոչ Թարշամեցան երեսք նորա. ԵՀՐ. ԵՀ: *Թարշամեալ պատքուէ արբունցմանց իւրատոռ. Խոր. Փ. 68: *Թարշամեալ որպէս՚ի կայրուէ ստղայիլ տերևոց. Լ՚ի.ԺՀ: *Վասն Թարշամելոյ գեղոյ նորա. Վրփ: Ծնօսոք նոցին Թարշամեալք էին. Վրփ հդ. ԺՀ. Ը: *Բոց Թարշամեալ. (ՄաԹաթ). Ընդոս: *Ծնկեսուք Թարշամելին (Թշնամիքն, իբր սբՀիՒ.) Փառք:

ԹԱՐՇԻՆԱԿ. Տ. ԹԱՀԿՒՆԱՑ:

ԹԱՐՇԻՐ, չչի. կի ԹԱՐՍԻՍ, սաի, կի սաց. Փ. Բառ եբր. Ֆ. Ակն ինչ պատուական՝ Ծովագոյն (ըստ Թարգմ. անուան). կապոյտ քար. յակինԹ. ԹԷրևս յանուանէ տեղւոյ առեալ. ուստի ասի՚ի մէջ, *Ականց Թարշչի: Ակամբք Թորսայ. ԵրԷՀ. ծԲ. 2. ևն: ԵԷՀ. ՜. 16: ԵրՓ. Է. 14:

ԹԱՐՑ. նիս. որպէս Թանց. Առանց. *Ապեղ, δίχα. Sine. սբչ. *Ընդունելոյս ԼԹէ ... Թարց դիմաց և ներբոնարհուԼԹ. Թր. ՀԵՐ: *Թարց ենԻԹակային ապականուԼԹէ. Անյ. պրփ: *Թարց միոյ երկքայուԼԹէ. ՊԼփ: *Թարց հրամանի. ՄԾԲ. ծ՜: *Թարց պատճառանաց ապականելոյ զոմէ հաննէս. ԵրՀ. ֆԲ:

ԹԱՑ. ՚ս.(առաւել ումի.)իբր Թացեալ. Թրջեալ. խոնաւ. և Լի խոնաւ իրօք. *Իսի ԼԹէ իցէ Թաց, լինքն առնու զոր՚ի Թաց մարմնոյ խոնաւուԼԹէ եղեալ. ՄԷՒ. չՆփ: *ԵԹԷ ունայն իցէ աման ... իսկ եԹԷ՚ի Թաց (աման) անկանիցի ... և յամենայն Թաց ամանս ... ՚ի փայտէ՚ի Թաց ամանն անկանիցի. Կանն:

ԹԱՑԱՆԱՄ. Տ. ԳԻՀԱՆԱԼ. *Վասն որ՚ի գրաստ նստին, և Թացանան. Կանն:

ԹԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. խոնաւուԼԹիւն. և ԳիՀԼուԼԹ. *Ոչ ըստ գինւոյ ձևոյ և կամ Ջրոյ ԹացուԼԹէ. Նար. ՀՀ: *Ա յլ ևԹԷ՚ի վերայ գրաստու ԹացուԼԹի լինի առանց խորհրդոյ ... և ԵԹԷ՚ի խորհրդոց ԹացուԼԹի լինիցի. Կանն:

ԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տ. ԹԱՑՆԱԼ. *Ցուր սրեալ և Թացուցեալ. (կամ Թաքուցեալ) և այլ ամբ ներկեալ. ՄաՀի:

ԹԱԻ, ի, ացս, կամ ու, ուց ս. Δασύς, λάσιος, δασὸς, Ցύρασς, Ցαλλός, Ցαλλῶν. Densus, pilosus, hirsutus, lispidus, herbidus, virens. (յծ. ումկ. ԲավԼը և ԲխայԼԻ). Թանձր. Թանձրախիտ. Հոծ. (որպէս ոստ կամ ուռնկ տերևալից, տերևախիտ. վարսաւոր. անտառախիտ.) և Մազոտ, բլուռոտ.Թաւարծի՝ (կենդանի, մորԹ.) *Տերևս՚ի Թաւ ոստոց ծառոց: Ոստս ա ռեալ գեղեցիկս՚ի Թաւ ծառոց: Ոստս Թաւս: Թաւ ոստոք: Եմուս ջորին ընդ Թաւ կաղնեաւս. ՆԷՀ. Ը 15: Բ. Ի. ծ. 7: ծԲ. 4. Ը. 7: Բ. Լ4. ծԸ. 9: *Ի Թաւ անտառս մտեալ զոյզ: Թաւ խարձք, և խիտ ծայրիք չՀրախան՝ Թաւ վայր Հ. փԼ: *Թաւ և տերևախիտ ,, յն. մի բառ. Նիւս. հաՀ: *Տերևս Թաւս. Վրփ հդ. ծԲ: *Ի չամբս . . . ոչ համարձակեալ՚ի Թաւուն քաջարշաւ լինել. Խոր. Փ. 55: *ԵրԼԹեալ՚ի Թաւ պուրակս բուռաստանացն, մտեալ՚ի ներքոյ Թաւ Թփոյ: Գտին ընա՚ի Թաւ անդ զոյեալ. ԱԹծր. Բ. 3: Իսկ ԵղՆ.փանյ *Մի Թաւ ամուր ընդունակ լինիս նենգուձ ԼԹ Թշնամւոյն ,, խմ, անտառ ամրուԼԹ. ամրոց կուռ. (կամ Թաւամուր, ծխամած):

ԹԱՒ. իբր նմանուԼԹ. * Եղբայր իմ եսաւ այր Թաւ է, և ես լերկ: Էին ձեռք նորա իբրև զձեուն եսաւայ եղբօր իւրոյ Թաւ: Շառագոյն ամենևին իբրև զմորԹ Թաւ. Ծն. ԺԵ. 11. 23. 25: *Վ երարկու փոխանակ Թաւ մորԹոյ ձմերայնի. փԼ. փԽ. նակ Թաւ մորԹոյ ձմերայնի. փԼ. փԽ. նան: *Փոխանակ համբարուաց՝ ակիլատ ասէ, դևք Թաւք և հերասուրք. Ոսկ. Եփ:

ԹԱՒ. Δασύς. Crassus. Ըստ քերականաց և երաժշտաց՝ է Հաստ և Թանձր ձայնն կամ հնչիւն ստուի. որ և ՍՏՈՒՐ, և ԲՈՁՐ կոչի. *Թաւք (՚ի ստուս) լինն. Թ, փ, ք, ի, ց, Լ, է, Ջ, ռ. (ըստ յն. երիք, Թ, փ, ք կամ խ.) ... գիմն զայն զկենն Թաւ է, և զան զքէն և զևսէն լերկ. Թր. ՀԵՐ: *Ի չարաձայնուԼԹէ տատիցն՝ Թաւացն և լերկացն: Միջակք՝ զան զնուրբան Թաւք են, և զան զԹաւան նուրբք. ԵրզՆ. ՀԵՐ: *(Ի ձայնս) ումն ստակ, ումն Թաւ. ՄաՀբր:

Ուստի և նշանն ստասիակ առոգանուԼԹ Թաւ կոչի՝ հակառակ ստակի, δασεῖα, aspiratio. ըստ յն. (՚) և հյ. (՛) *Երկար, ստուղ. Թաւ. ստակ . . . Հագագ երկու, Թաւ, ստակ. Թր. ՀԵՐ: Վրփ. ոչ:

ԹԱՒ. որպէս Անուն վերջին տառի եբրայեցւոց, որ ձևով մնասաւոր է եռաՀնչ խաչի. իբր յն. լտ. T. և հյ. Դ. Թ. բնչեալ յօրինակ սՁՒ նշանի յԵՒՆ. Լ. 6. *Ցորոյ վերայ նշանն իսկ, մի մերձենայցէք,, ըստ եբր. ասԼ. կամ օԼ. կամ Խաս: *Եզեկիէլ ասէ, գիր նշան Թաւու՝ ի ձակատս արանցն՝ որ հեծծէն: Ցորոյ վերայ իցէ նշան Թաւու, մի մերձենայք՝ ի նա. Մխ.ոտպ:

ԹԱՒԱԳԷՍ, գիսի, սաց. ս. Βαδυχαίτης. Densam habens caesariem. Ունր գեպք են Թաւ. Թաւ վարսիք. Թաւամազ. ՖաՀ ջաք. ՚ի՜մշակ սաԼԼԸ. *Քանզի Թաւագեպք են, որ ոչն սակաւին ամենևին. փԼ. փԽոաՀան:

ԹԱՒԱԳԼԻՐ. Տ. ԹԱՒԱԼԱԳԼՈՐ:

ԹԱՒԱԳԼՈՒԽ. ա. Որոյ գլուխն է Թաւ մազիք. *Ծածկեալ անձն՚ի հերաց մայրենոյն ծերունի Թաւագլուխ: Ցոյժ Թաւագլուխ է, և հաստանձն. Հ=Ց. յոանիս. ծԲ. և ԼԹ:

ԹԱՒԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ

*Թաւ. *Ջօրէն մորթոյ, և որ այլ ևս ինչ Թաւուզոյն է. փիլ. լին. ՟Ճ. 160:

ԹԱԻԱԹՈՒՓ. ա. Հոծեալ Թփովք. Թաւ. *Ջորպիսի անտառս, զԹանձրախիս մայրիսն, զԹաւուզոփսն, և զստուերաթաւսն, և զերկայնաճիւղսն. Սրփ. յհ. ը:

ԹԱԻԱԼ. գ. Արմատ Թաւալելոյ. լծ. ընդ Տոպալ. ռմկ. Խապըլալիւը. փեպելէնելեխ. որ և ԹԱՒԱԼՈՒՄՆ. *Թաւալ առեալ. Ոսկիփոր: *Զաւկին ի Թաւալ. Մագ: *Որպէս անիւ Թաւալի արեգական յԵլիցն ի մուտս. մի մի Թաւալ յաւելու, մի մի Թաւալ պակասէ. վանակ. փարեմփ: *Զտղայսս գիտցեկս Թաւալ տալով արեան (ուղխից) ի գեան հաստացանէր. Ածր. Վերլ: *Զուր զօրանլէս յանօգուտ Թաւալ քանիցն Թաւալելով. Ոսկ. յհ. ՟Ճ. 2:

ԹԱՒԱԼ. ա. իբր Թաւալելուլ. ընկողմանել. մրսեալ. *Դէմ ընդդէմ էն, և Թաւալ, և առ միմեանս հայեցաք: Բխրք՝ Թաւալ ի մի կողմն՝ առ միմեանս հային. փիլ. լին. ՟Զ. 5: *Թաւալ անկեալ՝ գլոր խոլային՝՝. այսինքն Թաւալդլոր. Լսող. ծ՟Ը:

ԱՌ Ի ԹԱՒԱԼ. իբր Զառ՝ի վայր. զառ՝ի վեր. զառ՝ի Թափ. առ՝ի չէզ: *Ցմուր այրս, յոր մուտ ոչ գտանէը, բայց՝ի՝ի կողմանէ գոյն ելք էին առ՝ի Թաւալ խոր. Ֆ. 45:

ԹԱՒԱԼԱԳԼՈՐ. } տ. Գրի վրիպա-
ԹԱՒԱԼԳԼՈՐ. } կաւ այգեզք՝ և ԹԱՒԱԳԼՈՐ. Թաւալելով և գլորելով. տապալմամբ, հոլովմամբ՝ի վերայ երկրի, կամ գլխմեամբք կուսակեալ Թաւ հոծուբ. Խոպելալէնելով գլորելելով պեպելէնելէ, նոս. Լվրանգէ. *Թաւալագլոր խաղալ վիրաւորաց՝՝. յն. բազմութի վիրաւորաց և ծանր անկման. Նաում. Ֆ. 3: *Անբաւք՝ի նման. նէ յերկիր անկեալ՝ Թաւալագլոր (կամ Թաւալգլոր, Թաւագլոր) խաղային. Խոր. Ք. 82: *ԶԹաւալգլոր (կամ զԹաւագլոր) խաղալ վիրաւորելոցն. Եզէկ. Ը: *Աւ՝ի գործ զվաղակատորն առնալ՝ առ հաստարակ վնաս Թաւալգլոր խաղացողականեր. ՅՀ. կն: *Ընդ զառ՝ի վայր լերինն Թաւալգլոր խաղացուցեալ. Ածր. Ը. 10: *Դիակունք նոցա Թաւալգլոր խաղացեալք. Լսող. ծ՟Ը: *Ընդ զառ՝ի վայրն Թաւագլոր գնայ անկանի՝ի ջուրն. Վրդ. պօ:

ԹԱՒԱԼԱԳՈՑՆ, գուն, ից. ա. Առաւել Թաւալեալ, հակեալ, միտեալ, ընկողմեալ, բերեալ. Ռ՟ի տին առեալ պառնից, ծառ. էրէմէ, սարբէփ. *Բաղուածք՝ի սոցունէ՝ի միջօրեան կոյս Թաւալագունք են (այսինքն ընդ հարաւ հային): Սկիզբն՝ կատարումն խնդրէ, և կատարածն՝ի սկիզբն կոյս Թաւալագունն է: Ցայնկոյս Թաւալագունն եղեալ, ՟ի բաց գարձեալ լինի՝ի չարչին. փիլ. նխ. Ը: լին. ՟Ճ. 55. 61:

ՀՈՒՐՔ ԹԱՒԱԼԱԳՈՑՆ. Περιχυλινδεῖσθαι. Circumvolutus. որպէս Շուրք Թաւալական. *Հաստատուն միոյ ստացեալ կին, և երբեմն յոլովագունն չորքՀԹաւալագունութիւնք. Պլոպ. օրին. ծ:

ԹԱՒԱԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Կλειτός. Declinabilis. Որ կարէ Թաւալիլ. հոլովիլ. հոլովական. (յն. փլէքօս, իբր գլական, գլորական). *Հոլովական, այսինքն Թաւալական. զի անուն ընդունակ է հոլովից. Երզն. ֆեր:

ԹԱՒԱԼԱՆԻՄ. յ. Իբր Թաւալիմ, կամ Թաւալանամ. հոլովիլ, խոնարհիլ. *Սեմէի Թաւալանէր առաքեալսն գաւթի. Եփր. Ք. գ:

ԹԱՒԱԼԱԳԼՈՐ. Տ. ԹԱՒԱԼԱԳԼՈՐ:

ԹԱՒԱԼՆՄ, եցայ. Տ. ԹԱՒԱԼԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, և ՏՑԳԱԼԵԼ. *Եթէ՝ի վայր զնս հնոլի կործանել... եթէ՝ի մռխիր երկրի Թաւալել ձեռն բերիցէ. Նար. իբ:

ԹԱՒԱԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Κυλέω, καταχυλέω, προσχυλέω. Verso, roto, volvo, voluto, advolvo. ἀποχυλέω, devolvo, volendo amoveo. Թաւալ տալ. Թաւալել. տապալել. հոլովել. գլել, գլորել. (յն. գիլՀօ. երբ. խալ.) գլորցնել, գլորցնել, Խապելալ, Խապելալէնել. փեպելէնել, փելէրմէ, փելէրմէ, էռավրամագ. *Թաւալեցուցէք վէմս մեծամեծս՝ի բերան այրին: Թաւալեցուցէք լինէ այր վէմ մի մեծ: Թաւալեցուցից զքէզ՝ի վիմացդ: Թաւալեցոյց վէմ մի՝ի դուռն գերեզմանն: Ի բաց Թաւալեցոյց զվէմն՝ի դրացն գերեզմանին, կամ՝ի գերեզմանէ անտի: Թաւալեցոյց ընկէց զմարմին նորա՝ի գահոյից անտի. Յեռ. ծ՟. 18. ՟Ճ. Ի՟գ. ծ՟Ը. 33: Եբէմ. ծ՟Ճ. 25: Մփռ. իը. 2: Մրի. ծ՟Ը. 26: ծ՟Ղ. 3. Ե 4: Յոռթ. ծ՟Ֆ. 11: որպէս և իր. *Գոհին զվէմն Թաւալեցուցեալ՝ի գերեզմանէ անտի. Ղկ. իՀ. 2. Նոյնպէս և ըստ յն. և Մրի. ծ՟Ղ. 4: *Զմանն Թաւալեցոյց՝ի չէզն՝՝. այսինքն չսպասխեաց. Յաղթանէց. Հ = Յ. յ՟Ե. ծ՟Ը: *Ոչ ընդունայն զձծոյնն բանն լեզուօք Թաւալեցուցանել, այլ հաստատել վարուք՝՝. իբր յածեցուցանել. (կամ ռմկ. լըդըշ՟ըլԸ.) վանակ. յոթ:

ԹԱՒԱԼԻՄ, եցայ. ի. և յ. Κυλίομαι, Volvor, volutor. ἐπιστρωννύμι, insternor, substernor. Տապալիլ. հոլովիլ. գլորիլ. շրջընկիլ. ոլոտտանալ. և թաւթափիլ. տապտծիլ. և չտկիլ. միտել. գլորցնել, էջռոսիլ, պառկիլ. *Քարիւք սքը Թաւալին յերկրի նորա: Հող՝ի գլուխ լինէին, առաջն Թաւալելին. (յն. պալատաէին): Ան կեալ յերկիր՝ Թաւալեր և փրփրեալը: Ընդ մռխիր Թաւալեացն՝՝. յն. տարածեացին. (ռմկ. խոռին.) Զաք. Ը. 16: Ը. Մ. ծ՟Ը. 15: Մրի. Ը. 20: Եզէկ. իՀ. 31: *Ընդ մռխիր Թաւալեալ: Անկեալ Թաւալելին առաջն նորա. Ածք: * ի մռխիր և յաՀՀին Թաւալիցկը. Եզէկ. Ֆ: *Թաւալեցաք՝ի տղմի. փորպ: *Թաթաւելիմ տղմով, Թաւալելիմ՝ի մեզս. ՀՀ: *Ի մռայնոյս փափկուհս Թաւալելով. փիլ. ՟Ճ. Ը՟ան. որ և խոսփն. *Ոչինչ էր սորա մնան, որ Թաւալեցաւ առ մանուկն՝՝. այսինքն միտեցաւ: *Հռուբ առ հնուաւոր աղգականսն Թաւալեցաւ. (ռմկ. պռոխեցաս). Երզն. ֆր:

ԹԱՒԱԼՈՑ, ի, աց. գ. Աւ. ՟ի Թաւալ վայր. զառ՝ի վայր տեղի, կամ Թաւուտ վայր. Թաւ ալօգք. *Սակս շուրջանակի մացառախիտ մրցաւալ Թաւալոցացն. ՅՀ. կԸ:

ԹԱՒԱԼՈՒՄՆ, լման. գ. Թաւալիլն. Թաւալ. տապալումն. հոլովումն. գլորումն. և Թաւթափումն. և միտումն. քեզրումն. *Թաւալմունք վիմացդ. Վրդն. օրԸ: *Որպէս անիւ Թաւալմամբ գնայ արեգակն. Թաւալմունս յաւելու: Գնայ լուսին, ոչ Թաւալմամբ, այլ սողալով. Վանակ. փորՀ: *Եւ խոզ լուացեալ՝ի Թաւալմունս իւր. ՄԻՒ. վՀ: *Յորոգոր յերևելեացս Թաւալումն. Լմբ. ոգ: *Դոյզն ինչ Թաւալումն լինի տերունեան ՝՝ բանիցն առ այնոսիկ. փիլ. լին. ՟Ճ. 34:

ԹԱՒԱԽԻՏ. ա. Թաւ և խիտ. տնկած խիտ. յուռթի. *Թաւախիտ անդաստան. Երզն. ը:

ԹԱՒԱՄԱՂ, ի, ից. ա. Թաւ մազիք. խիտ հերոք. *Պօղոսի Ճաղատն լինել, և սիտրոսի Թաւամազն, առանձաւորութիւնք են սահմանադրութիւք. Դամասկ:

ԹԱՒԱՄՈՒՐ. Տես՝ի բառն ԹԱՒ:

ԹԱՒԱՅԱՏԱԿ, ի. աց. ա. Որոյ յատակն կամ նստոյքն է Թաւամազ. մակգիր հեթակլեայ յառաւսպելս քերթողաց. *Հան դիպեաւ սևայատակին և Թաւայատակին. Ղևոնդ:

ԹԱՒԱՅՕՆ, ի, ից. ա. Ոյր յօղքն են Թաւամազ. *Իր սքն պետրոս կուշՃահասակ, երկայնաքիթ, և Թաւայօն: Եւ իր սքն պօղոս Ճաղատ, մեծաքիթ, Թաւայօն. Հ = Յ. յ՟Ե. իՀ:

ԹԱՒԱՆԱՄ, սցայ. ն. Թաւ լինել ըստ ամենայն առման, որպէս տերևաթիթառ, մազոտ, և հաստ, Թանձր. *Թաւանան մայրիք տերևիւք և ոստօք. վանակ. փարեմփ: *Թաւացեալ էր առ հասարակ ամենայն մարմինն. Ագաթ: *Թաւացան խորգով իբրև զեսաւ. Եփր. Նին: *Թաւացաւ իբրև գեսաւ առիւծու. կալ. Ֆ:*(Ալբ տատն) ընդ Թաւին Թաւանայ. վիրտ. ծն: Ե Ոսկիփոր:

ԹԱՒԱՐԾՈ. ա. Δασύς. Pilosus, hirsutus. գրի և ԹԱՒՐԾՈ, ԹԱՒԱՐԾ. Թաւ (այր). Թաւ այծեղի՝ մորթ կամ զգեստ արկեալ ջանձամբք. մուկևոր. մազոտ. բրնդոտ. Բրտլաթ. Ռխալիս, ֆոբելիս. *Ալր Թաւարծի, և գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր. Ֆ. Ըգ. ՟Ճ. 8: *Ալր Թաւարծի է. Տծոփ: *Մորթոք այծենեօք ըստ եղիսայի այր Թաւրծի. Ածւ. Վերլաբ: *Եղիսա այր Թաւարծ. Ոսկիփոր:

ԹԱՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Δασύνω. Denso, pilosum reddo. Տալ Թաւանալ. ոստովք կամ գիսովք ծածկել. առագաստել. *Լերկ, և մերկ առ Ճշմարտոս, Թիւնն է խմսաուն. ապա եԹէ ուրեք՝ և զսա ծածկեացէ և Թաւացուսցէ յապագս հարկաւոր ժամանակաց. փիլ. լին. Ֆ. 203:

ԹԱՒԱՑԱԵԼ, ը Տ՟ին բառ. Բանապատել:

ԹԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Δασύτης. Densitas, pilositas, et adspiratio vocis. Հոծութիւն կամ Թանձրութիւն տերոց, մազից, գիսոց. և Հաստատութիւն հնչման, տատից. Ռխալիսէ, Խավերէտ, գալընէտ. *Վասն Թաւութեաբ զնոյնս պարտ էր կարդել՝ի գրիս Բայց է սեսակԹաւութեն՝ յանզգալից երկիր (բուսաբեր), և յզգայականաց անբան կենդանին (աստուած կամ ստեղ). Երզն. ֆեր: *Մազոյին Թաւութեաբ. Ագաթ: *Ի Թաւութեէ մազոյն. Ղևոնդ: *Լերկս այս (հնչումն) ՝՝ Թաւութեէ այլոցն երևեցաւ. Փերբ. ֆեր:

ԹԱՒՈՒՏ, կամ ԹԱՒՈՒԹ. ա. գ. Թաւ և Թաւ վայր. *Հոլովեալ անկաբ՝՝ խիտ Թաւուտ Թուփս գժոլսից. փորպ: *Աւ հովիտն Թանձրախուռն անտառին... ՝՝ Թաւուտ խարձիցն... իբրև ընդ Թաւուտն անկանելին են. Բռ. Ը. 14:

ԹԱՒԼԻ. գ. Բառ ռմկ. Տախտակ խաղալոյ. Խավլը, Խավլա. (լծ. լտ. Խագոլա, Խագելլա. իտ. Խավլոլա). տեւս և ՏՑԳԵՂ. *Աւրհնութիւ խաղացեալ լինի՝ի Թաւլի. Բռ. գգեէ. լեկ:

ԹԱՓ, ոյ կամ ու, ից կամ ուց. գ. Πέταυρον. Profunditas. (լծ. Թ. տէփ, տաֆան. փէղ, պապան.) Ներքոյք. յատակ. խորք. փոխրը. *Ի Թափս գժոխոց հասանեն. Աստ. Ը. 18. այլ ձ. յատակս: *Քանզի Թափք գժոխոց է տուն նորա. Լսող. իՀ:

Իակ Ռոսփէլ. ծ՟Ճ. *Հանեալ՝ի Թափոյն զփորբիկ զգան՝՝. իմն հանել հեծեծելն՝ի ներքոյք նստուածոյն, կամ՝ի խորոց քաղաքի Թամբին կամ հանդերձին ըղդանակ կամ զինեան:

ԹԱՓ. (լծ. պ. Թապ. հյ. տապ.) Ուժգնութիւն և ջերմութիւն բերման, չարժման,

զարկուածոյ են. *Քննէ զյաջողուածն ձեռնին, զԹափս բազկի. Շ. ՟. չհ. ծէ:

Ըստ կրկին նշանակութեացս երևի յարել 'ի բայս՝ պէսպէս առմամբ. զոր օրինակ.

ԹԱՓ ԱՆՑԱՆԵԼ, կամ ԸՆԴ ԹԱՓ կամ ՋԹԱՓ ԱՆՑԱՆԵԼ. Διήκω, διεκπέρασις. Pervado, pertranseo, permeo, penetro. որ և ԹԱՓԱՆՑԱՆՑ ԼԻՆԵԼ. ռմկ. Խափանել. այսինքն Ուժգնութիւն անցանել մինչև 'ի խորս, 'ի յատակս, կոխմիջ 'ի կողմն. ընդհատանել միջամուխ լինել անցանել. կամ մինչև ցափն և ցժիս ծայրն հասանել. Կիրճի կէզեր, աշմաֆ, ՌԷԷՓ. *Հասանել հատանել Թափ անցանել մինչև յորոշումն ոգւոյ. Ագաթ: *Թափ անցանելով ընդ ամենայն քնակութիւնս և դիմահարս. Շ. Բոլիբ: *Արդարութիւն առաւելագոյն է քան զայլ առաքինութիւնս, որպէս Թափ անցեալ ընդ այլսն. Սահմ. ծ: *Նեան՝ Թափ կարանէ 'ի կարան անցեալ էր. Բ՟ղ. Ե. 43: *Զօրութիւն Նորա (ացւ) ընդ ամենայն աշխարհ Թափ անցանելով: (և յառաջ) Ընդ ամենայն Թափ անցանելով: (և յառաջ) Ընդ ամենայն Թափ անցանել բնաւորեալ է ճոճային զօրութիւնն... իբրու ընդ Թափ անցանելով. Աբէսա. Ե: *Ըզայնալիճէնն լի քարշեալ, և չէշտ կրծիցն ըզԹափ անցեալ. Շ. Վիպ:

ԹԱՓ ԱՆԿԱՆԻԼ, ՄՏԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Վազս առեալ, և Թափ անկեալ ընդ նեղ և ընդ նուրբ խոխոմս քարանձաւի. ՁԿ. կի: *Ժողովեալ սա տեղն մանիկոնէից վարգան, և հանդերձ նովաւ մինն Թափ զգրոց հրամանին բոլորեքեան առ իշխանն սիւնեաց վասակ. Փաւս:

ԹԱՓ կամ ԸՆԴ ԹԱՓ ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ, ՀԱՆԵԼ, ՀԱՍՈՒՑԱՆԵԼ. Մխել ուժգին մինչև 'ի խորս կամ յայնկոյս. խօրասանէը խօՒեել ասծավ, ՀՀ էՒԷՒ ՀՀալ էՒՒ անցՒԵԼ. * Եւ զհոնական արեամբ մխեալ, տիգաւ ընդ Թափ իմն անցուցեալ։։ հին տպ. ըզԹափ. Շ. Վիպ: *Ցեւոոյ յառաջ նետիւ հարկաներ զմէջ նեղքինոյն, անդէն Թափ հանեալ գնետն: կարանէ 'ի կարան Թափ հանեալ գնետն. Բ՟ղ. Ե. 14: Ե. 43: *Թափ ընդ լեարդն զնիզակաւեղն հասուցանէին. Փաւս:

ԹԱՓ ՈՒՆՈՒԻ. որ և ԹԱՓՈՒՐԻ. Միջամուխ լինել անխորհրդաբար կամ ուժգնութիւն ոգւոյ. վայրապար յածել յայլոյ խելս. *Մօրից և եղեգնասուրակաց Թափ առեալ չքՒԷր. Խոր. Ե. 21:

ԹԱՓ ՑԵԼ. Ոյժ տալ ձգմանք. ուժգին ներգործել. մղել մխել. *Եվից 'ի մտաց երիվարն... և Թափ տայ ուշի բազկացս, և ձգեցից 'ի կորով գրչի մատանց. Ագաթ: *Մանուկն նետաորիոս զզրայեալ հոգւով, Թափ տուեալ զգեանեայց գլխոս (ըմբռիչն). Ճ. Ա: *Ցարշաւել երիվարին՝ Թափ տուեալ բազկին նիզակաւ, զի հարցէ զնշանակն. Հ = Յ. Բեղեա. ծՁ: և Ճ. Ա:

ԹԱՓՆ ԸՆԴ ԹԱՓՆ, կամ ԹԱՓՆԹԱՓ. ՟. իբրու Թափանցանց լինելով: Վ՟փ:

ԹԱՓՈՆ, ի, աւ. գ. Նոյն և ռմկ. իբր Թ. Խաֆա, որ է խոյան. Ծագ աղեաց՝ ընդ որ Թափի աւելորդն. ստորին կողմն քաղցրդի. *Իակ 'ի մէջ ներքնատուն՝ Թափանն. միջնատուն քաղցրդն ԹէԹև քան զնա. վերնատուն առ սաստիքօքն. և դուռն 'ի կողմանէ զաղբոցն զոր ունի բնութիւնս. Վրդն. ծն:

ԹԱՓԱՆՃՈՑԼ. ա. Թափանցիկ նշոլիւք. լուսաւորիւս. յորդաբուղս. *Ոգւոյն լեր մարիամ, օծութան ուղիեան լուսոյն, և Թափանչոյլ իւղոյն. Ճ. Գ:

ԹԱՓԱՆՑ ԱԾԵԼ. Նշոլել Թափանցանց լինելով. պայծառ փայլել. *Ի գիշերի տեսանես, և 'ի տուընջեան Թափանց ածեն Ճառագայթք հաւատոց քոյ. Գ՟փ. Ի՟ղ. ա՟ Վ՟Ա:

ԹԱՓԱՆՑ ԱՒՆԵԼ. Տ. ԹԱՓ ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Եհար զմի ոմն 'ի նոցանէ գէղարդեամբ, և Թափանց արարեալ ընկէց յայնկոյս պարսպին. Ճ. Ա:

ԹԱՓԱՆՑԱԿԱՆ, ի, ից.) ա. Թափանցական, ԹԱՓԱՆՑԱՁԻՆ, կնոյ, ոց.) անցանօղ. միջամուխ. բոլորովին միացեալ անչփոթ. *Թափանցական խառնուածքն չածոտիցն ոգի՝ բաղկացոյց զգոյութիւն չնչոյս հրաչապէս. Նար. կԹ: *Հուր անկիզական, լոյս Թափանցական. Գ՟ղ:

ԹԱՓԱՆՑԱՆՑ. ա. Διήκων. Permeans, penetrans. συνήμενος, conjunctus. Թափ անցեալ կամ անցանօղ. ընդմտեալ 'ի ներքս 'ի խորս. միջամուխ. միացեալ կամ միաւորեալ. *Նիւթ մի 'ի մէջ սեանցն Թափանցանց: Արար զմիջին պարզուն նակն Թափանցանց 'ի մէջ սեանցն. Եւ. Ի՟. 28: ՟. 3: *Օդն Թափանցանց է ընդ հուրն և ընդ ջուրն. ՆէՒԷ. Ի: *Թափանցանց միութիւք զսոյն կենդանացուցեալ նորոգ պաշտպան նէ: Թափանցանց լինն խառնուածք ընդ Թանձրութիւն մերոյս գոյութիւն մտեալ անցանել. Նար. կԹ. ղՁ:

ԹԱՓԱՆՑԱՆՑ ԼԻՆԵԼ, ԲՏՐԻԼ, ՆԼԱՆԵԼ, ևն. Տ. ԹԱՓ ԱՆՑԱՆԵԼ. Διήκω. * Անձծի կարծիք են՝ ոչն կարծել զձծային սկն ընդ ամենայն Թափանցանց լինել. Փիլ. Լհ. ՟. 69: *Կարէ միաբն Թափանցանց լինել. Լ՟Ը. Յ՟ղ: *Ցձծայնոյն Թափանցանց լինելոյ նշուլից. ՁԿ. Իմ. ա՟: *Ի Թափանցանց բևեռացն լինել 'ի ձեռս և յոտս նորա. Ի՟ղ: *Մինչ 'ի մարմին և յոսկերս Թափանցանց բերեալ: Թափանցանց (բերելով) ընդ Թիկունն յայնկոյս յերկիր հարսեր. ՁԿ. կի: * Եւ ինքն (ացն) չորրդ գնայ Թափանցանց. Մագ. Ե: *Թէև գազանք ինչ անհնոլինք պատուհասեցեն, և կամ պարիսպք երկաթիք, հարկանել սատակել կործանել Թափանցանց ելանելս. այլ Ճ. Թափ անցանել. Ե. Ի՟. Յա՟. 9. յն. ծակել. τιτράω, perforo.

ԹԱՓԱՆՑԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Թափանցանցն գոլ. միջամուխն լինել. անյգ *ՃաՃանչ կիզանօղ ընդհանրական Թափանցանցութիւնք խորհրդոյ մեծի: Եւ որ 'ի մէջ միոյն պատուհանաց մշտաբաղիկ Թափանցանցութիւնք. Նար. ծԸ. ղՁ:

ԹԱՓԱՆՑԵԱԿ. ա. Իբր Թափանցիկ, ըստ որում Թափանցելի. *Եւ Թափանցեակ է ան (այն). և դեղ առողջութեան. Վրդն. Եւ. լԸ. 10:

ԹԱՓԱՆՑԵԼ. Ն. Ի խորս միտել. անցուցանել. ձգել. * Որպէս յամենեսեան Թափանցեալ զնախահնամականս իւր ներգործուխս. Դիոն. Երին: (յն. ἐξῆ. Թափ անցեալ):

ԹԱՓԱՆՑԻԿ. Տ. ԹԱՓԱՆՑԱՆՑ. * Որ յամենեսեան է, և ընդ ամենայն Թափանցիկ: Թափանցիկ է ընդ ամենայն հրաչափառաբար: Թափանցիկ մինչև ցորոշումն ընչոյ և ոգւոյ. կԻ–ՐՂ. փՅ: *Լոյս է Թափանցիկ ամենայն կուրացելոց աչաց։։ այսինքն Թափ անցանօղ և ընդ աչս կուրացս. Մաբր: *Ամմարմին բնութիւն (դևն), և սրընթաց, և Թափանցիկ յամենայնի. Խոր: *Եւ Թափանցիկ բնութիւնն անսահման՝ ելն 'ի սահման ժամանակական. ԳԽ: *Լուսաւ փայլէն, և դարձեալ 'ի յազգակիցսն զիւ բնացան Թափանցիկ սուներն։։ այսինքն փոխանցեն. Դիոն. ՁԽայ: *Ի սիրտն Թափանցիկ սուներ զնացածն։։ այսինքն միջամուխ առնէ. կԼՓա:

* ԹԱՓԱՆՑԻԿ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԹԱՓ ԱՆՑՆԵԼ. *(Բևեռաքն) Թափանցիկ լինէին ընդ ներբանս ոտից նորա. Ճ. Ա: *Ընչս ընդ մէջ Թիկանցն Թափանցիկ լեալ՝ յերկիր անկանի սլաքն. Խոր. ՟. 10: *Թափանցիկ եղեալ ընդ երկինս՝ յանմատոյց տեսիլն մերձեցուցանէ. Եղիշ. Ե: *Թափանցիկ եղեալ բարեբարականն նորա նախախնամութիւն յամենայն էսս. Դիոն. Երին: * Ի վայրկենի ընդ ամենայն խորհուրդս լինի Թափանցիկ (միաքն): Հոգւոյն սքանչելքն ընդ մաքուր միտսն Թափանցիկ լինի: Եւ նորա յղկելոյին Թափանցիկ լինի ընդ նուին անօսրութիւնն պայծառութիւք մտացն. Լ՟Ք. ՟ղ. Ն Ծ՟ղ: *Դիւրին սահմանեցեր զԹափանցիկն ընդ անձուկ ծակ ասղան լինել մալխոյ. Սիոն. ա՟ղ:

ԹԱՓԱՆՑԻԿ. իբր ռմկ. ըստ յն. Διαφανής (անգր կամ յայնկոյս երևելի). Diaphanus, pellucidus. այսինքն Թափանցելի 'ի լուսոյ, անդիմահար, լուսանոյզ, (որ. պէս ապակի, օդ). 'ի նը գիրս Թարգմանի երևելի, կամ պայծառ: կան և քանի մի վկայութիք՝ որք յայս միտս Թերևս ձգեցին, բայց մարթին և 'ի բուն նշանակութիւն վերածել. * Թափանցիկ հրածին սուրսն սիւն գործեալ յայրին. Շ՟ր: *Իբրև կայծակիւք Թափանցիկ սուվեալ. Մագ. Ը: *Ջծծոյին գիտութեանն ճառագայթս 'ի բոլոր լուսին եկեղեցւոյն Թափանցիկ փայլեցուցանել. Լ՟Ք. պ՟ղ:

ԹԱՓԱՆՑՈՒՄՆ. մանաւանդ ԹԱՓ ԱՆՑՈՒՄՆ. Թափ անցանելն. ընդմտանելն և անցանելն յայնկոյս. *Ջի մի Թափանցումն միայն կայծեացս. Երզն. Ֆ՟ի:

ԹԱՓԱՌ. ա. ՟. Որ Թափ առնու ընդ վայր. և ընդ վայր յածմամբ. * Թափառ ոչ չքՒին. Վ՟ա՟. Հղ:

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ, ի, ից. ա. (լծ. ալտբ. պռ. Ռաֆ, Ռայֆ, ևն.) Μέτοικος, πλανήτης, πεπλανόμενος, πλαζόμενος, ἀλώμενος, ἐξόσμενος. Vagus, vagabundus, errabundus, oberrans. Որ Թափառ չքՒի. Թափառեալ. յածեալ ընդ աշխարհ. մոլորականն. աստանդական. վտարանդի. տարագիր. գաղթական. պանդուխտ. Բարբառականն. ՔէՔէրԼԻՆ. *Գերի Թափառական: Ոչ աք իցէ՝ որ ժողովիցէ զԹափառականն: Եւ ոչ իցէ ազգ, յոր ոչ հասանիցեն Թափառականքն եղեամբ. Երէմ. Ի. 3: ԽԼ. 5. 36: *Ան յոր Թափառական գիտաց բազում ինչ. Սէր. ՟. 9: *Ցանապատս վայր՝ յոր ոչ Թափառականն (այսինքն Թափառեալ) չքՒէր. Փիլ. Իմոպ: *Կեան յաշխարհի (ՈՐք) իբրև զԹափառականս (կամ զԹափառնականս). Մանդ. ՟: *Ջտանոյ տերն անհանգիստ և Թափառական տառապեալ. Նար. Ծ՟: *Թափառական այր կալծեցեալ. Շ. Վիպ:

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Πλάνη. Vagatio, error. Ընդվայրապատճառի. վրատարանդութիւն. մոլորումն. ՔէՔէրԼԻՆԻ, ավարտչէփ. *Տաղտկացեալ էր 'ի մոլորական Թափառականութիւնէն. Ե՟. Իր. ՟:

ԹԱՓԱՌԱՆՔ, Նաց. գ. Πλάνη. Vagatio. որ և ԹԱՓԱՌՈՒՄՆ. Ընդ վայր յածումն. * Ոչ գժտաբերելով ընդ Թափառանան և ընդ յածումն: Ջօտարութիս ըստէպ ատէպ, և զմիմեանց վերայ Թափառանս մոլորանացն. Փիլ. Իմոպ: *Ջորբոց զանհնարին հառաչանաց սգոյ Թափառանաց. ԳԸ: *Ժողովեցան 'ի մէջտղն Թափառանաց տերամբն. Ո՟ի. Ես:

ԹԱՓԱՌՈՒՄ, եցայ. յ. Πλάζομαι, ἀ-

λάομαι. Vagor, erro. Թափ առնուլ ընդ վայր· մոլորական չքմեղ ի բայի· այսր անդր յածիլ· վտռռանդի լինել· * Մինչև յերբ թափառիցիս դուստր անարգեալ. Երեմ. լա. 22: *Ցաւերակս նորա մի թափառիր· Սիր. ի. 7: *Ի ներքս անդ յածի յածային գալեթեան, և ոչ ապտաքոյ Թափառի. փիլ. ինսոփ: *Իշխան օդոյս այսորիկ կոչէ զնա վասն յօգս Թափառելոյ. Եղիխ: *Զկայեցս ի միում տեղւոջ, այլ Թափառիկիս· Կիւրղ· ծն: *Մոլորեալ, և ի լերինն ընդ գազանականացն գիւաց Թափառեալ: Ե. Թէ ընդ գազանս ինչ Թափառեցայց· Նար· ծէ· իէ:

ԹԱՓԱՒՆԱԿԻ. տ. Թափառելով: Աւրծ:

ԹԱՓԱՒՈՑ· Տ· ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ· * Եղելն մոլորեալք Թափառտք ի մէջ հեթա նոսաց· Մծբ· ծէ:

ԹԱՓԱՒՈՒԻՄՆ, ումն· գ· Տ· ԹԱՓԱՌՆԵՒ· * Որք առաքելական քարոզուԹիւն ժողովեցան ի մեղացն Թափառմանէ· Ցհ· իմ· եղէս: Իակ Մագ· ծէ· * կոքաւողացն խնդրչիւնս և առնչեանս, և ոտիւք Թափառումն ։ իբր չքնաքերուԹիւ հանդերձ դոփմամբ ոտից:

ԹԱՓԵԱԼ ՈՒՂԵՂ· (առաւել է երկու բառ· քան բարդ) · Ա յն՝ որոյ Թափեալ է ուղեղն կամ խելքն· անմիտ· պակասամիտ· *Ոչ գիտեր Թափեալ ուղեղն, Թէ վճաւրեալ է վասն ամպղեկի· Մծբ· ֆ:

ԹԱՓԵՄ, եցի· ն· Ἀποχέω, ἐχχέω, καταχέω, ἐκχεύω, καταχεύω. Effundo, evacuo. Որպէս Թէ Թափով լինի հեղուլ, կամ Թափուր առնել· Հեղուլ ի գուբս· գաւտարկել զինի· կամ հեղուլ ի ներքս ամանոյ յաման, որով մին գաւտարկի, և միւսն լցեալ լինի· Վռնել, վռնել, պարպել, Ներչնել· փչօմփ, պօչալ ֆափ· և փօչոսֆափ· *Եւ հղի ի Թափել նոցա զքուրձս իւրեանց· Նա· իբ· 35: *Նփեաց զլինԹան, և առ զսապակին, և Թափեաց առաջի նորա· բ· Լփ· ծֆ· 9: *Թափեաց զսափորն յաւազանն· Նա· իբ· 20: *Թափեաց ի գլուխ նորա ի բաղմականին· Մթ· իբ· 7: *Եւ ոչ Թափեալ աման յամանոյ· Երեմ· իբ· 11: *Եւ գուբք սպառնալ Թափեալ էին· Յօբ· է· 11: *Զբաժակն սրտմտութիւ, զոր սրբերն և Թափեցին։։ մի ձ· սԹափեցեր· Ես· ծա· 17: *Թափեա ցնոք յամանոցս ոսկի և կնդրուկ և զմուռ· ՃՃ: *Թափեցաւ ի բնակչաց քաղաքս· Բր· գ·որ: *Հրաման տացէ քահանայն Թափել զտունն (այսինքն գաւտարկել ի կահուց)· Ղեփ· ծէ· 36: *Թափեաց զնոսա նաև ի կոյղին· Բ·ած· է· 6: (Տես և ՍԹԱՓԵԼ, իբր Թափել):

Նմանութ ասի· *Թափեացեն զսուր իւրեանց ի քէպ: Թափեացեն զամենայն սուրս իւրեանց ի վերայ եգիպտոսի, և լցցի երկիրն վիլաւորօք· Եզեկ· իբ· 7: ։ 11: *Ի քարընկէց բարկուԹիւ Թափեացի լնով կարկուտ· Իմ· է· 23: * Ի նորս գլուխն Թափէ (յն· գարձուցանէ) զպատուհասն· Ոսի· ես: *Ջիւրեանց զոյժ և զօրուԹիւ Թափիցեն (յն· լուծցեն), և նմա ինչ ոչ ազդիցեն· Ոսի· ես:

ԹԱՓԵԼ· Ἐξαιρέω, ἀφαιρέω, ἐκτωάσσω, ἐκκόπτω, ῥύομαι, ևն· Aufero, evello, exscindo, libero, ևն· ԹօԹափիլ· ի բաց հանել· ի բաց կորզել, Ճոլոպլել, սզատել· և իր· փրԹանիլ· մեկնիլ· ի բաց գընել· խելս եՒմէ՝ օմաք· * Թափել զոք ի մահմանէ, ի ձեռաց այլոյ, կամ զգերիս· կամ ի բերանոյ առիւծու աքեաղս, կամ գաւտակն, կամ զգրոնս քաղաքին: Թափիլ ի նոցանէ զբռնին: Թափիլ Թևոց, ուսոց յանրտակէ· ևն· * Մի Թափեր զձիԹևնի և յերրորդումն· Եփ· համաբ: *Թափեացին ձիԹևնիքն քո: Ցերև նորա մի Թափեացի· Օրի· իբ· 20: Սղ· ա· 3: *Մինչև զսիան փոյթ ընդ փոյթ Թափեաց (յեղբօրէն)· Կէխա: *Քուն մահու Թափեալ· Շ· փա: *Բևեռովք զբևեռ Թափէ· Զիբ· իի: *Ոչ իշխեր ազաչել, և բնաւ Թափել (ի բաց յայլ) զսարկուԹիւն· Ոսի· ես: *Դարձիր առ յովաբ· և ոչ կամեցաւ Թափել։։ իմ, Թափիլ· սյսինքն մեկնիլ, (ուխ· եաև Բուլ·)· Բ· Լփ· Բ· 23: *Ձեն Թափեցից ի ձէնջ· Երեմ· իբ· 8: *Թափեսցի հնար յերկաԹոյ· Եզեկ· Ը: *Թափեալ ի հարցն գահուճ ։։ այսինքն զրկեալ· Խոբ· փ· 65: *Գոյն արբունական ծիրանեայ ոչ Թափեացի: Զմայլեալք յուրախուԹիւն, որ ոչ Թափի: Թափին տրտմուԹիւնք յայրուածս· Վբփ հղ· ծէ: Ճ· գ: Մխ· Երեմ: *Թափեալ զինքն ի գրատուէ անտի՝ յընԹացս հասանէր առ սբն: Վաղվաղակի Թափեին յախտէն իւրեանց: Երբ Թափեաց յինէն այսուհետև Թշնամի ՃշմարտուԹիւն· Վբփ հղ· իէ: *Զոհեա, և երբ Թափեա զմեզ ի քէն։։ ումն· Խալըսել· Ճ: * Ի բաց Թափերուք յինէն։։ իբր Թափեցարուք, գնացէք· Վբփ հղ· ֆ: * Թափեաց յինքն զամուր ամուր բերդիցն զոր կալեալ էր պատկացն· Բ·ած· է· 1:

ԹԱՓԵԼ ԶՈԳԻ· Փաղել, հանել, մաչել հոգին հանել, իբրպ հանէնել: Յօբ· է· 15: ՈղԷ· բ· 12: Յհ· ֆ· 24:

ԹԱՓԵԼ ԶԳԻՆԻ, կամ ՅՈՐԹԱՄ ԹԱՓԻ ԳԻՆԻՆ· Սթափիլ յարբեցուԹէ: Սղ· հե· 65: ա· Եզր· գ· 23:

ԹԱՓԵԼ ԶԱՆԶՆ, կամ ԹԱՓԻԼ· որպէս յն· Բաֆիծօ, և ֆեծօ· Ταπεινόω, χενόω. Humilio, exinanio. Խոնարհել զանձն· Նուաստանալ· ունայնացուցանել որդւոյն ։։ զանձն ի մարդեղուԹիւն· * Ջինքն Թափեաց զկերպարանս ծառայի զգեցուլով· Ան· եիկ: *Որպէս Թափեցաւ անկեանն ի վերուստ· Նար· ա·ոտ: *Ամենայն ծուռը կրկնեսցի Թափեցեալքն վասն մեր· Սբփ· ա· պ· գ: Աբ· որս· է:

ԱԾԵԼ ԹԱՓԵԼ ՎԱՂՎԱՂԱԿԻ· Ἐπάγω. Subjicio, subjungo, adjicio, infero, addo. ի վերայ ածել· կամ յորել· յաւելլուլ: Կալ· ծէ: Ոսի· յհ· ա· 2· ևն:

ԹԱՓԻԼ· որպէս Ականիլ· երԹալ, հասանել· * Խաղաց գնաց·· եկն Թափեցաւ յաշխարհ նորա: Ջոգաւ Թափեցաւ յերկիրն արուագաստանի· Բ·ած· գ· 10: է· 20:

ԹԱՓԻԼ· Ἀποικία, ἐκπίπτειν. Οπαρτոչ ի հայրենեաց· գալլեականուԹի· ԹափառականուԹի· վտարանգուԹի: Եսա· փ· ա· ստէպ:

ԹԱՓԻԼ Ի ԽՆԱՁ, կամ Ի ՄՏԱՁ· խելագարիլ· *Ցորմէ Թէ խաբին եղկելիքն, կատարելապէս ի խելս Թափեացին· Կէխա: *Որ հիւանդանայ, և Թափի ի մտաց· Կանո:

ԹԱՓԹԱՓԻԼ· յ· Որպէս հարկանել կամ բռաքախել սրտի· Ւրէ Ւրէ նեթել· Ւբէզբզբա· Ֆափ· * Սրտին գոլալն և Թափթափիլն և տրոփիլն· Մխ· բձէ:

ԹԱՓԻՉ, փչի, չաց· գ· Γναφεύς, χναφεύς. Lotor, fullo. Որ Թափելով և ԹօԹափելով լուանայ, և սպիտակացուցանէ զկտաւս՝ տուիելով· լաւ լուացօղ՝ ՃերԱիշՃնօղ· ԷսյֆայեՃը, ԷսյեՃը, լամալըՃը, ՃաՃլըը, ՃաՃլը· * Ագարակ Թափչի կամ Թափչ յուց· գ· Լփ· ծՃ· 17: Ես· Ե· 3: ևւ· 2: *Թափիչք երկրի ոչ կարեն այնպես սպիտակացուցանել· Մրկ· Ւ· 12· (ուստի եվ կարծել ումանց, Թէ և ինքն մարկոս էր ի նմին արուեսաէ): *Ալն մարկոս Թափիչ և աւետաւսանիչ· Թղև· գաչ:

ԹԱՓԻՉ ՀԱՄԱՌՈՂԱԿԻՑ· Βραβευτής. Judex certaminis, arbiter, qui dat praemium. Հանդիսապիր, գատաւոր որոչիչ մրցման, և պարգևատու, տուօղ զբրաբեոն· *Ջօրէն համոզակեր Թափչի ի մէջ անկեալ՝ քաշկեացէ զկուրծ· փիլ· փեսախ:

ԹԱՓԻՒ· գ· Ξυλόν. Fustis. Տափիչ· տափան· ԹօԹափիչ գործի Թափչաց· լաւ ծէ· ծէլա· փոքր· Ւօփաճ· *Իբրու ղչակոբոս անկցիս ի բարձանց, և Թափչօք մեռցիս· Մափ· ծէ: *Թափչաւն հարեալ լինէր և վիրաւորեալ· Սարփ· յի· ծա: Իակ խոբ· Ֆափր· *(ի կիսլրոս) զանգանուն ի ցօղոյ անկեալ զնոտով, կռուի ի Թափիչ վարոցս, և ի մօրուս քօչէց։։ խմ զգուշ հովուաց իբր զչախտ, կամ զնաբազան ծուպաւոր:

ԹԱՓՈՒՄՆ, փման· գ· Թափելն, և իւն· իբր Դատարկումն· հեղումն ի դուրս· պորպիւը· Վռնիւը· կամ Ծախումն· Ռի էՒնէն պակնիւը· *Հարկ է կամ Թափմանն փոխանակ ի ներքս բերել զչաւասարս, կամ լուծանիլ կենդանւոյն: Պետղ է մարդոյ կերակուր և ըմպելի վասն Թափման: Ըստ Թափման կերակրոց· Նխա· բս: Ստանձն: (որպէս ասի և Թափիլ զաւելորդս որովայնի)· *Կերակուր արծաԹասփրացն՝ ցանկուԹի չահիցն է· վասն այսորիկ յարբեցոտակուԹ ընչիցն որպէս զԹափումն արեան՝ զմահ ի վերայ բերէ նոցա· Ոսիֆեոբ:

Իբր Ջերծումն· վերծուցիչ· խալըսում, խալըսող· *Նեղելոցս Թափումն· Եպիֆ· խլ· (կամ նեղելոց սԹափումն):

ԹԱՓՈՒՄՆ· Ταπείνωσις, χένοσις. Humiliatio, exinanitio, evacuatio. Ընդայնայնուցանելն զանձն· ՆուաստակերպուլԹի ի մարդեղուլԹե· խոնարհումիկ· *Ցիչեցուցանելով զհարմանալն քոյ, զնորայն վասն մեր զԹափումն· Խոբ· հոֆիս: *Սակս տնօրինական և վասն մեր Թափմանն մինչև ի ծառայի կերպարանն· ՃՃ: * Անայլայլպէս և անչփոԹաբար կցորդ եղև մեզ, ոչ ինչ կրելով ի գերայլորւԹին իւր առ ի չանարքառելոյն Թափմանէ· Դիոն· ՅՅայ: *Ընծայեցէք զմարմինդ զԹափումն, զոգւոյ ի վեր եւս· Ադֆբ· ի իիպբ:

ԹԱՓՈՒՏ, փտոյ, ով· գ· Բառ ումն· (ի յն· Խաֆբօ· Խաչէս·) Դագաղք Թաղման· * Հրամայեաց Թափտով բառնալ զմարմինն, և Թաղել· Պամ· ադԷս ։

ԹԱՓՈՒՐ· ա· Κενός. (չծ· հյ· սին)· Vacuus, inanis. Ἔρημος. Desertus. իբր Թափեալ ի լիս ԹԷ· Դատարկ· ունայն· սին· առնչի· և ԹօԹափեալ յիւրոցն· անօգնական· լքեալ· և Ապաւժ· վերծ· *Թափուր ի բնակչաց, կամ ի մարդկանէ· Ղեփ· իՅ· 31: Երեմ· ֆ· 2: ծէ· 2: փիլ· ինսոփ: *Թափուր զգերեզմանն, և ունայն տեսանելին· Շալ ։* Թափուր ի հոգւոց, կամ յանիրաւուԹեց· Վբփ հղ: փիլ· ծ· բան: *Թափուր ի բազմաց մնայր նախաբարաց: Թափուր ի հոգւոյն մնացեալս· Խոբ· ֆ· 34· 68: *Ա՛յնոցին՝ որ ի զինից Թափուրք են։։ այսինքն անզէն· Պղաբ· օրին· ։։ Ըզառունդ պարծանաց ձերոց արտրից յաւերս և ի Թափուր· Եզէր· ֆ· *Թափուր յաղմանէ բարեացն իմասցիս: Թափուրս ի լուսոԹէն իմասցիս կենաց· Նալ: *Ցմի օգնականէն Թափուր· Մխ· էՅեմ: *Թափուր աղաղակ· Շ· յի· ւ: *Որոնք զՀափուր Թեփ ցորենոն արարին կերակուր· Եզէր· պհ:

ԹԱՓՈՒՐ, ի, ա· Φ· որպէս ումն· փԷոբ· փայտեղէն ափսէ, սկուտեղ, տաշտ·

ֆոփէ Խոպլօ • Ռէֆէռի • * Ի տուշտ, կամ ՚ի Թափուրի, կամայլ ամանիք զինէ և իցէն • կանոն ։

ԹԱՓՈՒՐՈՒՄ, ոց-այ • ի • } Թափուր մը-

ԹԱՓՐԱՆԱՄ, ացայ • է • } Նալ • ամայանալ • պարպիլ • պօղպմագ • * Ձի մի՝ Թափուրեցան երկիրն, և գազանք ՚ի նմա բազմացին • Նիւ • օրին ։ * Թափրացաք և ունայնացաք ՚ի առացուածոց ։ Խնայեաց զԹափրանալ ամրոցին ՚ի ընակչաց անտի • ՃԿ • կի ։

ԹԱՓՐՈՒԹԻՒՆ • գ • Դատարկութիւն • * Ձ Թափրուէ ընալ Լանասցուք • կԻՊր • գՅ ։

ԹԱՓՕՐ • ի, աւ • գ • ուկ • Խոպոռ • (լծ • Թափ առնալ • և Թ • փէլ • չրկան) • Processio • Հանդէս եկեղեցական շուրջ պարսպաւորելի • յառաջան ելանելն • անգաստանի օրհնէք • (իակ ԹՒՓՈՐ՝ ի անուն լերին) • * Ելանեն խաչիւ և մամռկնով ՚ի գուրս, և օրհնեն զանգաստանն ... և այլ ոչ էլանեն ՚ի Թափօր մինչև ՚ի ծառազարդն • Տծոց ։

ԹԱՓԹԱՓՈՒՆ • Տ • ԹԱՓԹԱՓՈՒՐ • * Ձառաչինն Թաքթաքուն, և յետոյ լիւրք համարձակ եղեալ • Մաբիւն ։

ԹԱՓԹԱՓՈՒՐ, կամ ԹԱՓԹԱՓՈՒՐՓ • ա • ի • Թաքչելով կամ Թաքուցանելով զանձն • գաղտաբար • ի ծածուկ • պահուըտելով • չնբայիւ • Καταχρύπτω • Abscondo, occulto me • * Պանդուխքաք եղիցին, և Թաքթափքդ (կամ Թաքթաքունք) չրկնացին • Սղ • ծԷ • 7 ։ Որ Լ՟Է • * Բնակին ընդ իս, և Թաքթաքուք չրկին ։ Թաքթաքուր չրկին, այսինքն երբեմն ազգին, և երբեմն խափանեն • հարկանեն մելմագոյն, և Թաքչին • գարձեալ ազգեն, և պարուրին ։։ Եւ Վ՟րդ • * Թագթագուք չրկնացին ։ Թագթագուր, սիմաքոս (գնէ), գաղտ չրկէին, և զհետս իմ պահէին ։։

ԹԱՓՆԱԲԱՐ • } ՚ս • Կրսփίως, αἰως, φῆ.

ԹԱՓՆԱԲԱՐ • } Occulte, Խրել Թաքուն • գաղտնի օրինակաւ • ծածկապէս • ՚ի ծածուկ • լռելեայն • ծածուկ, գողգոպ • ինդւիձէ • * Որպէս Թաքնաբար յամենեսեան Թափանցեալ • Դիան ։ * Թաքնաբար արձակեցար • Ճ • Ա ։ * Իբր Թաքնաբար առնոյն կարծիան ՚ի վերայ բերէ • Ոսկ • չԿ • Է • 8 ։ * Որում՝ ոչ է կար համարձակ չրկել և ուսուցանել, այլ Թաքնաբար լինել որպէս միաստապարտս • Շ • ոգին ։ * Թաքնաբար ունին առ իւրեսեան անյայտ ՚ի սեաղացն • Սոփ • չԿ • Ճ ։ * Ասէ Թաքնաբար (առաքաստեալ բանիս) • Լ՟Է • փոքս ։ * Ասաց ցիս Թագնաբար • Հ = Ց • էնկո • ծՃ ։

ԹԱՓՆԱԳՈՑՆ • ա • Կրսփուότερος, κρυφιωδέστερος • Occultior, secretior, ius • Առաւել Թաքուն • * Քան զառաջինն քահանայապետութիւնն յայտնագոյն է, իսկ քան զոր յետս իւրն՝ Թաքնագոյն ։ Թաքնագոյն և յայտնագոյն ձեռնադրութիւնն լուսաւորութիւն մաքրի • Դիան • էրին ։ * Ոմանք Թաքնագոյնք են, և ոմանք յայտնագոյնք • Մոտս • ՚ի գրեան ։ * Քան զվերլինեան Թաքնագոյնք • Շ • հրէից ։

ԹԱՓՆԱՀՕՐՀՈՒՐԴ • ա • Կրսփιαμύστος • Arcani mysterii, arcana docens. Որոյ խորհուրդն է Թաքուն • ունակ գաղտնեաց • * Ծածկեալ Թաքնահորհուրդ լուսաւորեն միգով • Դիան • ՃԾՃ ։ * Թագնահորհուրդ առաքինութիւն, կամ խնացմամբ • Վ՟րդն • էլ • Ե օր ։

ԹԱՓՆԱՆԱՄ, ացայ • է • Թաքուն մնալ • Թաքչել • * Ի քէն այսպիսի սէր պատահեսցէ, զի մի Թագնասցի, որոյ և անունն գրեալ է ՚ի դարսրութիւն կենաց • Մոփ • ծՃ ։

ԹԱՓՆԱՊԻՆ • Տ • ԹԱՓՆԱՓԱՐ • * Ձոր ՚ի յղուհասոս ապիտարանին գրեալ ... առանց դրոց խորհրդով Թաքնապէս ասան գեցաւ նոցա ՚ի պօղոսէ • Մոտս • ՚ի փիոն ։

ԹԱՓՆԻՒ • ա • ՚ս • Տ • ԹԱՓՓՈՒՆ, և ԹԱՓՆԱՓԱՐ • * Թողու մեզ զօր Թաքնի, չահատակել առաքինաբար ։ Ունել ոչ Թաքնի և խաւարչային գլուսափայլութիւն չտիպոս • Մոփ • ծՃ • ՀԷ ։ Եւ * Բաղաղեալ Թագնի զԼոյնս իւրեանց ։ Խրճնացեալ և Թագնի ընդ գրեանսաւ ծածկեին • Մոփ • Ճ • ՀԷ ։

ԹԱՓՆՈՒՒԹԻՒՆ • գ • Կրսփιότης, τὸ κρύφιον • Arcanum, secretum • Թաքուննն գալ • ծածկութիւն • գաղտնութիւն • գաղտնիք • խորհուրդ • * Գերագոյնն զարդ որպէս Թաքնութիւն նախակալգաբար հակեալ Թաքնութիւն վարկանելի է քահանայապետեալ երկրորդին • Ածային Թաքնութիւնն գերագոյն էութիւն քան զամենեսեան արտաքս է համարձակեալ • Ձգերագոյնն քան զնզ Թաքնութիւն լուսաւորեցաք • Նոյն ՚ի Թաքնութիւնն Թէ զինչ երբեք իցէ, ոչ ոք եսես, և ոչ տես. ցէ • Դիան ։ * Երկրորդութիւնն անտես Թաքնութիւն խորհրդակից սիրոյ կուչեցար • Նոր • կաս • որ հայի ՚ի բանն Դիան ։ * Խորհրդական Թաքնութիւն զմի մի ՚ի նոցանէ գնէր ՚ի ձեռս հօր • Լ՟Է • պօրփ ։

ԹԱՓՆՈՒՄ, կամ ԹԱՓՆՈՒՄ • Տ • ԹԱՓՀՈՒՄ • * Ընչինչ ՚ի մերոյն զանխլացեալ Թաքնու յամենահայեաց աչեաց • Սաբ • չԿ ։ * Ընդ անուամբքն նոցին մերթ Թաքնու, մերթ յայտնի • Ոսկ • էս ։ * Տկար հոգին փախչի և Թագնու ։ Հոգիս Թագնու, և ոչ մեռանիմ • Վ՟րչ հղ • Է • ծԷ ։ * Թագաւորն խնդրէ սպանանել զնս, և ես երթամ Թագնուլ ։ Երթամ Թագնուա՛, և գարձեալ գամ • Վ՟րչ հղ • յ ։

ԹԱՓՈՒՆ • քնոյ, ոց • ա • Կրսφίος, κεκρυμμένος • Occultus, arcanus • գրի և ԹԱԳՈՒՆ • Թաքուցեալ • ծածուկ • գաղտնի • զանխոս • գող • ինդւէ, սէրէ • * Անկոյս սեաակաւ նշանակելով զորբազանն իմացու Թիւնս՝ Թաքնոյին լուսով գերազարդապէս լցեալ ։ Ի Թաքնոյն ածի նախայայտութիւն • Ի Թաքնոյն ՚ի մեզ էած, ևն • Դիան ։ * Ջահ վառեաց զնոսա, և ոչ է օրէն նոցա Թաքուն լինել • Իգն ։ * Թաքուն և նուրբ են տեսութիւն • Սաբգ • Վերջ ։ * Խոր է, և Թագուն • Լ՟Է • պօրփ ։ * Պարտ է քննել զԹաքուն զօրութիւն բանին (ձց) ։ Ջիմիդ անգիտացաւ իմաստութիւնն հօր զոր ՚ի նմայն Թաքունան • Կ՟ուրղ • գԿ • Ն պրգմ ։ * Ձի մի կար Թաքնեցէք Թաքուն ՚ի նմանէ լինել • Ոսկ • չԿ • Է • 1 ։

Ի ԹԱՓՈՒՆ • ՚ս • Ի ծածուկ • * Ցամենայն խորհուրդս գիւականս կայ պատնկուածին ՚ի Թաքուն • Վ՟րչ հղ • իԷ ։

ԹԱՓՈՒՍՏ, քասի, իս, կամ քասեան, եամ • գ • τὸ Κρυφαῖον, τὸ ἀπόκρυφον • Occultatio, occultum • Թաքչելն • Թաքնուել • ծածկութիւն • պահուստ • տեղի Թաքչելոյ • ինդւինկէ • ինդւենէձէ • էէր • * Ոչ ամոթ Թաքստի, ոչ գաշտ փախստի • ՁՈՒ • Ի • 43 ։ * Դնիցէ զնա ՚ի Թաքստեան • Օր • իԷ • 15 ։ * Եթէ Թաքիցէ մարդ ՚ի Թաքստեան • Երէմ • իԳ • 24 ։ * Թաքիչքիր, և նստիչքիր ՚ի Թաքրստեան • Ա • Ի • Գ • Է • 2 • յն • Թաքստեամբ, այսինքն Թաքնաբար • Կրսփῆ • Occulte • * Թաքրստեամբ ապրէր ։ Տեղի փախստի և Թաքստի • Եղէկ • Է ։ * Ի տունս ուրեք ՚ի Թաքստի եղեն ։ Եթէ ուրուք կայր ինչ ՚ի Թաքստեան • Լ՟ոտ • ծԷ • ծԷ ։ * Ահա ՚ի Ներքս ՚ի սլտի ձէրում է վկայութիւնն իւրով • ուչ Թաքստեամբք • Եղէ • համաբ ։ * Ալ և յանցուցեալ և Թագստեան եղեալ, զուր եան յայ հարցանի • Խոր • Ա • Հ ։ * Ալար փոքր պատկեր, և Թագստիւ պատհեր յինքեան ։։ այսինքն Թաքնաբար • Ճ • Ա • ՚ի Բագարաց ։

ԹԱՓՕՍՏ • ա • Կրսφαῖος • Occultus • Թաքքաւն, գաղտնի, ծածուկ • սէրէ • * Մինէն Թաքստաւս ՚ի՞նչ էկէ յայբրատանէ ծածայէ իմ մէ • Ն՟ • ծԷ • 17 • յն • ոչ Թաքուցեցից ։ * Թաքքստաւս ունին զորգայնէն, ուր առաքնորգն մեզ կործանիլ • Լ՟Է • ոչ ։ * Եւիս (գբրով) խորհուրդ Թագուստս յայտնի խօսի • Եբնագր ։

ԹԱՓՈՒՑԱՆԵՄ, քուցի, քո՛ • քուցանող, կամ ցող, ցեալ • Ն • որ և գրի ԹԱԳՈՒՑԱՆԵՄ, գուցի, գո՛ • (լծ • լտ • Ռէկո) • Κρύπτω, ἐγκρύπτω, ἀποκρύπτω • Abscondo, occulto, tego • Թաքուն կամ ՚ի Թաքստի պահել • ծածկել • անյայտ առնել, յաչաց • գող ՚ի գաղտնի պահել • ինդւի ասփլամագ • գոփաֆմագ • Եօրինգ • * Թաքուցանեալ զլերս տես ընդ քրձամբք կուսոյ, կամ յայրի, ՚ի խորշս, կամ զանձն, կամ զձեռս ՚ի ծոց • Թաքուցեալ ընդ հոգով ՚ի վրանի • Թաքուցանիցեմք զարիւն նորա • Ձմեծութեի նորա ոչ Թաքուցից • Եւ տէր Թաքոյց լինէն, և ոչ պատմեաց ինձ • Մի Թաքուցանիր յինէն զպատուիրանս քո • ևն • * Թագոյց զնոսա ՚ի մէնջ, ծածկեաց • վերարկեաց • Մոփ • * Ձօրապան հիւսիսոյն, որ էր Թագուցեալ զկերպարանս իւր • Ձնոբ • Ո՟ Թաքուցող զառաքինեն պատապարսի • Բր • • հց ։

ԹԱՓՉԻՄ, քեայ, քիր, քուցեալ • յ • որ և ԹԱԳՉԻՄ • ԹԱԳՆՈՒՄ • ԹԱՓՆՈՒՄ • Κρύπτομαι, ևն • Occultor, abscondor • Ծածկել • գոյել • անյայտանալ • զանիւլանալ • չգտանիլ • ծածկուիլ, պահուըտիլ, գոյութիւն • ինդւինէ, ոսգլանմագ, գոփանմագ • * Թաքեան յերեսաց տեառն ։ Թաքիջիք անդ զերիս աւուրս ։ Գտան Թաքուցեալք ՚ի յայրն անդ ։ Էր ընդ նմա Թաքուցեալ ՚ի տանն ոյ ամս վեց ։ Մտանիցես չտեմնբանէ ՚ի չտեմնարան Թաքչիլ ։ Թաքիր առաջամանակ մի, մինչև անցցէ բարկութիւնն տեառն ։ Ոչ զք իցէ՝ որ Թաքիցէ ՚ի տապոյ նորա • ևն ։ * Կորնաւ ժողովոյն, Թաքնաւ նաւահանգիստն • Խոր • գ • 68 ։

Անտոյր է ասէն • * Մինչ Թաքեալ կայր ՚ի տան • Վ՟րչ հղ • Է ։ * Առ Թագելոյն յանապատին • ՄԽ • Երէմ ։

ԹԱՓՍՏԵԱՑԳ, տէից • } Թաքուցեալք-

ԹԱՓՍՏՈՑԳ, տոյից • } և ՚ի պահեստի եգեալք • պահ-ըտածներըը • * Գունգն հայոց հանգիպէին Թագաւէիցն, և սրոյ Ճարակ արարեալ զնոսա, ևն • Մէսր • ՔԷԷց ։ * Եւ էին Թագաւորք ՚ի տան նորա • Վ՟րչ հղ • յ ։

ԹԱՓՍՈՑ, կամ ԹԱՓՍՈՑ • ի, ոց • գ • Տեղի Թաքստի, տուն պահեստի • Մեծերք • * Երդև ՚ի Թագաւոցէ ՚ի գերեզմանէ գտանիս զքո իւր ատեղ • Եբէր • ա-եգոբ ։ * Դաւիթ անդէն ՚ի Թաքստոցին էր • Կ՟ուրղ • Ի գ ։

ԹԵՋԱՆ, ոյ, կամ ի, ացայ • ա • Κρόχη • Subtegmen • իս • Trama • (լծ • գերձան • և լտ • Ռէկո, Հիւսել) • Թել լայնուն ոտ ոյնի՝ ձգեալ մագուգաւ ընդ առէջս կըտաւոյն • Ռէլացա • արշ էրշ • * Եթէ յատէջ, եթէ ՚ի Թեզան ... կամ ընդ առէջ կամ ընդ Թեզան ... կամ յատէջ կամ ՚ի Թեզանոյ ... կամ առէջոյ կամ Թեզանոյ • ՂԿո • ծԷ • 48 = 59 ։ * Ասասց և Թեզանի, նա ուրեմն առէջի և մորթոյ նմանեցուցանէ զՔրստս • Կ՟ուրղ • Ե • ։ * Ոմն է զի սփիւրիգս առնէ, և ոմանք Թեզան ՚ի նպաստ գործն զարուեսան • Եղէկ • էրէց ։ * Ցիւզեալս այս Թեզան բանաւորական մի մոցէ և մի գրաւեսցէ տիրականութիւն աղաղց մեզս նաց ։։ Էթր գործած ՚ոյ • Նոր • զԷ ։ * Թե-

զանն՝ Թեղ առէ. Լք. Նար:

Թեղաձև. որպէս Թեղանիք. *Միով խորհրդով միանչև ի ծունգան, և այն առանց Թեղանիք. Հ=8. Բէկ. իԵ: *Ոմանք մերկք. ամանք սպասուելոցն առանց Թեղանաց. անդ. յԱվ. ծՀ:

Թեղանաս. ա. Որ ոչն ունի զԹեղանիս, կամ զերկայնաձև հանդերձ. Նեղեալ զԹեղանաս կոչի. * Եւ Թէ կարասցէ ժուժկալել խոշորութեան վարուցն, Թեղանաս լիցի, և քահոն. Մաղ. սԲՀ:

Թեղանաւոր, ի, աց. } Χειριδωτός,

Թեղանեաց. ա. գ. } χιτὼν. Manicatus, tunica. Զգեաստ՝ որ ունի զԹեղանիս. պատմուճան. վերարկու. քոթանակ. * Առնէին կողոպս ամարանի, և Թեղանաւոս ձմերանի. Եղիշ. հԽԵ: *Վասն ծաղկեայ պատմուճանին, զոր այլք Թեղանեայ ասեն ոչ. (ուր մարթի է իմանալ և կապաւինը Թեղանաւորը երևին լինել այնոքիկ, զորոց ասի *ի գանձս անտոնի և հնամերին Ճգնաւորաց. *Քառնեանաւորին, Թեղնեանորին, և գիսաւորին ոչ:

Թեղանիք, նեաց. գ. ոմկ. Նեղեալ. Χειρὶς. Manica. Երկայն Թև զգեստու, իբրև քազպան. գուլպա. գօլգա, գոֆան գօլօ. *Ոուներ սա կողոպս առանց Թեղանեաց. Վրդ. հԽ. *Հանգոյն արուեստականացն (խաղալկաց) զԹեղանիսն ընդ ձեռն կարեալ պըտիգիչ. Ոսկ. ա. փԾ. Ը: * Իբր զծակզիչսն զգեստուց հանդերձանս սրբաքեհ զնա պատմուճանի *ի գլուխ ծայրից լուծ Թեղանեաց շրջապատուրիցց. Նար. Խս: * Պաշաոնեայք Թեղանեօքն պատրաստ առ *ի գործ ունին զձեռս. Լմբ. պԻԳ: *Թեղանիքն գիպակաս. Մխ. ղԹ:

Թեղեի, ի, աց, կամ ոյ, ոց. ա. Κοῦφος. Levis. ելաφρὸς, levis et celer, velox. (*ի կրկնութիւն արդեօք բառիս Թև). Նուազ ծանրութիւք կամ կշռով. ուսոի և գիւրաթռիչ. արագընթաց. խոփիճ, ՌԿՀլին, հԷվԼւիս. *Նստեալ *ի վերայ Թեղեւ ամպոյ: Զհողմն Թեղեւ: Եւ առայհլ Թեղեւ էր ոտիւք իբրև զվի յայծեմանց *ի գաշտի. Ես. ծԼ. 1: իՀ. Ը. 11: Բ. Ւգ. Բ. 18: *Մի փախչիցէ Թեղեւն, Զի ոչ Թեղեւաց են ընթացք. Երեմ. խՀ. 6: ժղ. Ե. 11: * Նաներ ընդ Թեղեւին, և ուղղորդն ընդ Թիւրին. Աբխոս. Ծ: *Զոմն ծանր, և զոմն Թեղեւ: *ի Թեղեւ Թեղեւս մնայց: Թեղեայ Թեղեւաց հողմոց: Հողիք Թեղեւք *ի ծանր մարմնի: Թեղեւ պարզուելի. Նար: *Բնութիք Թեղեւն է ծծումբ և հուր, վասն այնորիկ *ի վեր կոյս բերեալ լինի: Որ բնութիք Թեղեւն էր՝ առ *ի բերիլ *ի վայր կոյս հարկեցաւ. Փիլ. Լ. 51: *Հաներ զերկաթն, Թեղեւութիւն զծանրագոյնն. Եպիփ. Խ:

Թեղեի. Ἐλαφρὸς. Levis et facilis, non molestus, contemnendus. κοῦφος, exiguus. Դիւրին, հեշտին, դոյզն. փոքր. փոքրոգի, և անարգ. և Թեղեւամիտ. գօլայ, ձիւղի. առ. *Զամեան Թեղեւ ինքեանք գտանէին Թեղեւ նեղութիւս: Թեղեւ իմն ինչ էցեն ձեր: Թեղեւ ինչ էծուխի ձեզ. Եւ. ծԸ. 26: Բ. Խոր. Բ. 17: ա. Ւգ. ծԸ. 23: Ես. Ե. 13: *Թեղեւս կացի զաչխատութեանս այս ակիզբն. Նար. յԵ: *Գնայր առ Թեղեւ գործս. Վրդ. հղ. ծԸ: *Թեղեւքն և վաղահասուկքն, որ երբեմն զայս ասիցեն, և երբեմն զայն, չկան երբէք *ի հաստատուն. Ոսկ. Ե. Բ. 12:

Թեղեի. Թեղեւս. Թեղեւութ. ն. Κούφως. Leviter. Արագապէս. և Դիւրաւ. *Թեղեւ Թռչէլ. Ածոց. Բաղխ: *Որոյ յուսով Թեղեւ կրիցէք զաշխատանսն. Շ. Ե. պԽա. Ը: *Թեղեւ բերիցեն զվիշտս. Երզն. Ֆսի: *Արագս ընթացին, և Թեղեւս հասանիցեն: Երագս ընթանային, և Թեղեւս դառնային. Եա. Ե. 26: Եղէկ. ա. 14: * Ածելի սուր Թեղեւ Թեղեւս հատանէ. Կիւրղ. Ւգ: * Դիւրով և Թեղեւով վճարեա զգործ մի կարի մեծ. փոքուկ: *Խաղալուելոք և Թեղեւով գարձաք յաշխարհ. Վրդ հղ. ԻԸ:

Իսկ Պանդ. Ը. * Պարտ է Թեղեւօք ընտանեցուցանել ոչ. իբր Թեղեւ իրօք: Եւ Ոսկ. գԽ. * Եւ նմն Թեղեւ լինի յաշխատութիւն ոչ. իմն Թեղեւոյ, դիւրութ:

Թեղեւաբար. ն. Թեղեւս. Թեղեւակի. երագ. դիւրաւ. * Բոկոտն Թեղեւաբար ընթանայ. Աբէ: *Թեղեւաբար վերաբերութիւն. Շ. հէԽԲ: *ի ծանրութեց ազատեալ՝ Թեղեւաբար կոչողին հետեւեցաւ. Սէաա. ՀԸ:

Թեղեւաբեռն. ա. Ազատ *ի ծանրութենէ բեռին, Թեղեւ բեռամբ. Թեղեւ. դիւրին. *Թեղեւաբեռն մարմնով և մտօք սլացեալք. Շար: *Թեղեւաբեռն զանկն արքունի ոչ. Քունի ալարեալ. Ցհ. ԻՀ: * Թեղեւաբեռն ճանապարհ. Վրդ հղ. Բ:

Թեղեւաբեռնութիւն. գ. Թեղեւաբեռն դոլ, Թեղեւութ. *Խնդրել (ասիմն) զարձակումն յօրինաց ծանրութ յաւետարանական Թեղեւաբեռնութ. Տծակ:

Թեղեւագին, գնի կամ գնոյ. ա. ն. Թեղեւ գնով. գիւրագին. ածան. ուճապղ. *Անագնդ և եղէգնն Թեղեւագին են. Սէբէր. Ք: *Թեղեւագնի վաճառէր. Կիւրղ. ղԽ: *Զանուշահամ և գծանրագինն լաւ համաբրն նուքա քան զանհամն և Թեղեւագինն. Բր. Տբ: *Անաւելորդ և Թեղեւագին լինել (կօչկաց) Բր. հղ. ա:

Եւ որպէս Թեղեւագոյն. Թեղեւ յոյժ. * Տումար անքնին, և ամպ Թեղեւագին. Շ. փա:

Թեղեւագնաց. ա. Ἐυσταλὴς. Expeditus. Թեղեւ *ի գնացս. արագընթաց, և Թեղեւաբեռն. * Ամպոց նմանեալ, Թեղեւագնաց եղեալ. Գնչ: *Ճանապարհորդ Թեղեւագնաց (կամ սոակ). Վրդ հղ. Ե:

Թեղեւագնացութիւն. գ. Ա. րագընթացութ. այագ լաբգԷլԸԸԼԸ. * Ո՛չ *ի լաւութ գերդաստանայդ (այսինքն ծառայից), այլ *ի Թեղեւագնացութիւնն հային. Ոսկ. ն. Բ. 3:

Թեղեւագոյն, գունի, ից. ա. Κουφότερος, κουφότατος, ελαφρότερος. Levior, levissimus. Առաւել կամ յոյժ Թեղեւ, և Արագընթաց. *Բուն ադամանդ Թեղեւ Թեղեւագունին առ հինն ծանրագոյնն (հրոյ առ հողն). Փիլ. ԼԻ. Ը. 51: * Խոստովան լեր, զԹեղեւագունին առ խոր մտից իբր զստուար ծանրութ բեռունց: Որ ինձ ծանրագոյն են, քեզ Թեղեւագոյնք են. Նար. ծԸ. ծԸ: *Թեղեւագոյնք քան զարծուս. Բ. Լգ. ա. 23: *Կեանք իմ Թեղեւագոյնք են քան զնաւս. կամ Թեղեւագին են քան զսուրհանդակ: Թեղեւագոյն է *ի վերայ ջուրցն երեսաց. Ցօբ. Ե. 6: Ը. 25: իԳ. 18: *Թեղեւագոյն փախուստ. Պիս:

Թեղեւագոյն. Դիւրագոյն. փոքրագոյն. գուշնաքեայ. նուաստագոյն. ոտնարագոյն. և Թեղեւամիտ. *Զի եթէ ոչ զայնմանէ կարացեալք, և ոչ զԹեղեւագոյնն կամիցի. Փիլ. Ծ. բաս: *Թեղեւագոյն արուեստից պակասագոյն են *ի գիտուէ ազգ երկրածնաց. Ագաթ: Կոբիան: *Հեղանոսաց զԹեղեւագոյն սանդղէ. Ագաթ: *Թեղեւագունիցն՝ ամ ժամանակ առ ձեռն պատրաստ. Ցհ. իՀ. ապ: *ի Թեղեւագոյնս անգր զԹոյնն Թափեր. Ցհ. իԲ: * Զի Թէ զայն բժշկեաց, կարի քաջ զԹեղեւագոյնն. Երզն. Ֆսի:

Թեղեւաձոն. ն. Թեղեւաբար. Թեղեւադիւրաւ. հեշտաւ. * Թեղեւագոյն կրեն զանձնայնս. Բր. հղ: *Վարձուցն ակնկալութ Թեղեւագոյն զձգունան բերիցեն. Երզն. Ֆսի: *Նախ Թեղեւագոյն ըստ աշխարհակիր կարգացն առակաբանեալ. Ագաթ:

Թեղեւիագործ. ա. Թեղեւ իրօք գործեալ (որպէս բոյն Թռչնոց). *ի գործ արկեալ զԹեղեւագործ ... փայտակերտին. Ագաթ:

Թեղեւիաթեւ. ա. } Թեղեւ Թևօք,

Թեղեւիաթիւք. } կամ *ի Թռիչս. արագաթռիչ. *Իբրև զարծուս Թեղեւաթեւս. Ոսի. յհ. ա. 22: *Թեղեւաթռիչ սլացմամբ, կամ ընթացիք. Շ. յի. ւ: Երզն. լա: *Թեղեւաթռիչ է, և ոչ ծանրաբեռնեալ *ի հոգոց. Վրդ հղ. յ:

Թեղեւիախորտիկ. ա. Λιτὸς. Simplex, tenuis, incultus (cibus). Որ է անպատճոյճ և Թեղեւ կերակուր. *Ուսազ և Թեղեւախորտիկ սեղան՝ մայր է առողջութ. Ոսի. յհ. ա. 21:

Թեղեւիական, ի, ացս. Տ. Թեղեւի. * Թևքն (յոյժ առնեն) զարձրականն և զԹեղեւականն. Ոսի. Եա:

Թեղեւիակի. ն. Թեղեւաբար. Թեղեւակի. հարհանցի. * Թեղեւակի ընդ խորս գիւաննին (եդեսիոյ) նաւեալ՝ անցաք *ի սբ տեղիսն երկրպագել. Խոր. Գ. 62: *Կարճագոյնս և Թեղեւակի անցցուք ընդ խուրքան. Ելիսե. Մխ. ա:

Թեղեւիաչող. ա. Λεπτόγεως, γαιος. Cujus solum tenue est. Որ խորութիւն հողոյն է սակաւ. * ԶԹեղեւահոգին և զերկնի և զանպտղաբեր երկիրն առագանիցէ. Փիլ. ալաբ:

Թեղեւիամիտ. ա. Տկար մտօք, տրխմար, փոփոխամիտ. խելք ՌԷնԼ, բանական. ագԼԸ *ի խոփիճ, Էասքիճ. *Թեղեւամիտ և մեղսախորհուրդ են կանայք. Ոսի. Ես. յն. Թեղեւաբոյն. χουφότερος, *Անխորհուրդ և Թեղեւամիտ մարդոց, և մանաւանդ կանանց. փոքուկ: *Կինն Թեղեւամիտ է յամենայն իրս. Սէփ. յն. Է: *Որ առագ հաւատոյ, Թեղեւամիտ է. Բր. հղ:

Թեղեւիամիտ. ն. Տկարամտութ. փոփոխամտութ. տխմարութ. անմտութ. անխելքութ, անխոհականութ. *Մի զղիկացուք *ի մեծագոյն բարեացն Թեղեւամտութեն. Խոր: *Թեղեւամտութեք փախչէի (յայ). Լմբ. յով: *Վասն փառաց մարդկան Թեղեւամտութեք փորձանացն ժուժկալ լինի. Երզն. Ֆսի:

Թեղեւիանամ, ացայ. ը. Κουφίζομαι, ελαφρίζομαι. Allevor, levior sum, aut velocior. Ազատանալ *ի ծանրութեց. գիւրանալ. Թօթափիլ. ՆԷՆՆանալ. խոփիճանալ. *Թեղեւացայի կատարածն իմ ինձ ծանրացեալոյս անօրհնութեք. Նար. յ: *Պատերազմունք չարին Թեղեւանան *ի նմանէ. Վրդ հղ. Է: *Թեղեւացեր յընդունայն խորհրդոգոյ. Ճ. Բ: *Մաունք մարմնոյ Թեղեւացեալք (և) դիւրախաղացք լինին. Փիլ. Ֆ. Ե:

Թեղեւիանուն. որպէս Թեղեւաձև լինել կամ երագընթաց. *Թեղեւացան հալածիչք մեր *ի վերայ լերանդ իբրև զարծուիս երկնից. Ոսէ. Ե. 19: *Թեղեւանալ ընդ առաջ տեառն յօդս: *ի վերայ Թեւոց հողմոց Թեղեւասցին գնալով. Աբէ:

ԹԵԹԵԻԱՆԴԱՄ. ա. Ῥαγδαῖος. Impetuosus. Թեւեա անգամք, դիւրաշարժ մարմնով. *Ինձ Թեւեանգամ է և արագոտն, և արջ՝ ծանրանգամ. Վէր. ՟ը:

ԹԵԹԵԻԱՆՔ. նաց. գ. Թեւեաւէ բարուց. և Շոգմոգուէ. քծնուէ. խեներուէ. Ռեհնաօլիոն, խենթչարլիւք. * Չլինչ՝ ի պիղծ խաղոյն ընկալար. քրքրանս և ցփանս և Թեւեանս. և օգուտ և ոչինչ. Մանր. ծ՟ը: *Չի մի կարծիցի, Թէ Թեւեանս ինչ առնէ նմա. Ոսկ. էէ.ԼԻ՛:

ԹԵԹԵԻԱՀԱՄ. ա. Դիւրաշարժ, արագաշարժ. լսող. լափգ. *Թեւեաշարժ երագուէ, կամ ընթացք. Պիս: *Ցորս Թեւեաշարժ և նախասպանք. փոր:

ԹԵԹԵԻԱՊԷՍ. Տես ԹԵԹԵԻԱՔԱՐ. *Նաւոյ մարմնոյն գնայր՝ի վերայ ծովուն Թեւեաապէս. Սարկ. հանգ:

ԹԵԹԵԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Κουφίζω, ἐλαφρίζω. Levo, allevo. Տալ Թեւեանալ. ի բաց բառնալ զծանրուէնին. Թօթափել. փարատել. դիւրացուցանել. Յանուցուցանել. սակաւացուցանել. Ռեհնցնել, նուազցնել վերջնել ելեցնել խաղեցնել. * Թեւեացուցանել զբեռն, զանուն, զձեռն: Թեւեացո՛ի խիստ ծառայութէ հօր քոյ: Հայր քո ծանրացոյց զանուր մեր, և դու Թեւեացո՛ի մեզ: Ընկեցին զկարասին, զի Թեւեացուցեն յինքեանց: Թեւեացուցին զնաւն՝ Թափեալ զցորեանն՝ի ծով. ևն: *Տապանակն որ Թեւեացոյց զինքն՝ի ձեռս այլազգեացն, ծանրացաւ և չքեզացաւ՝ի բաց՝ի նոցա. Եփր. ԼԳ: *Թեւեացո՛ տէր զքաղցր լուծ քո: Թեւեացո՛ի ծանրուէց մեզոց զանձինս. ՃՀ: * Չերբեաց Թեւեացուցանել զբեռն մեզոց. Խոր: *Թեւեացո՛ զաստղկուէքն տանջանացն. Նար. ՀԽ: *Չանձրուի արիուէքն աղօթից Թեւեացուցուք. Սրփ. ՟ա. պ. ՟ծ: *Ցորժամ զայսպիսի քունս Թեւեացուցանեմք՝ի մէնջ. Լմբ. պիզ: *Թեւեացո՛ զկոզին արդարուէ քո: Թեւեացոյց զինքն, և Թոյլ ետ տանել զկատուն՝ որ՝ի ներքոյ իւր էր. Վրփ հդ. ՟ը: *Զայրուձին ևս զարքունի Թեւեացոյց առ ժամանակ մի. Եղիշ. ՟ե:

ԹԵԹԵԻԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ Թեւեացուցանէ. *Մէկմէ գնէ զկարուն, զԹեւեացուցիչն աշխատուէց աշխատեւոց. Սարփ. ՟ա. պ. ՟ը:

ԹԵԹԵԻԵԼ, իլ. Իբր Թեւեացուցանել. և Թեւեանալ. *Թեւեւել պարտ է զծանրուէն. Վրփ. ՆԼ: *Ի բաց ընկեցին զբազ ծանրատաղտուկ լուծն հեթանոսաց, Թօթափեցան՝ Թեւեւեցան, Թևակոխեցին՝ Թռեան. Գ՟ոփ. ԲՂԲ. ա՟ ՂՂԲ:

ԹԵԹԵԻԸՆԹԱՑ. ա. Թեւեա յընթացս. արագ, և առանց ծանրուէ. *Սլացեալ յարևմտից յարևելս Թեւեընթաց ամպով իմն կուսուէս. Խոր. հ՟ի՟ը: *(Հրեշտակք) Թեւեընթացք, և քան զվիտս երագունք. ՅՀ. գ՟ա՟ը: *Թեւեընթաց և ոլորկ բանիւն ուղայնացեալ գնայ. ՈՀԲ:

ՃՀ. Թեւեա ընթացիւք. երաց. *Չի Թեւեընթաց հասցէ՝ի բանին հեբրայեցոց. Եփր. Ռփ:

ԹԵԹԵԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Κούφισις, ἐλαφρία. Levitas, levatio, allevatio. Թեւեան գոլ. Թեւեանալն. պակասուէ ծանրուէ. անօսրուէթի. նրբուէ. և Արագուէթի. փութուէթի. մեղմացուէն. Թուլուէ. և վերացուէն. *Թեւեուէ յարդի, եզեգան, Թևոց, խորհրդոց, կամ հոգոց, տանջանաց. Նար: Լմբ: *Թեւեուէթի ծանրուէ այրուձիոյն. Եղիշ. ՟ը: *Թեւեուէթի ինքեանց համարին զարտաքս գնալն. Լմբ. պիզ: *Թեւեուէթ ընդանալ՝ի յասպարէզ հանդիսի նոցա ՟՟. այսինքն Թեւեուէի. Սիոխան: *ՉԹեւեուէ, Թէ և զդիւրուէ իրացն ծանուցանէ. Երզն. Ֆաւ: *Են քաղցուէք, որ Թեւեուէթ սիրեն առ մարդկան ականէ ՟՟. այսինքն Թուլուէթ, վեր՝ի վերոյ. Սրփ. ՟ա. պ. ՟ը:

ԹԵԹԵԻՈՒԹԻՒՆ. իբր Թեւեամուէթի. Թեւեանութ. և Նախատինք վասն Թեւեուէ Թէ բարուցն. Ռեհնաօլիոնութ, անմտաբոնութ, և խոխոռուէ. *Միեմէ Թեւեուէթեամբ ինչ գնացի. Ը՟. Կոր. ՟ա. ՝ի: * Մատոյց Թեւեուէ. Կալ. Ը: * Տեսեալ զայնոսիկ Թեւեուէթի ծանականաց իւրոց: Վասն որոյ պատճառանաց եղև դիպեալ նմա այնպիսի ծանր Թեւեուէթի: Եւ դու անարգանօք և Թեւեուէթերիթաս՝ի տուն քո. փոր:

ԹԵԹԵԻՈՒՄՆ. գ. Իբր Թեւեացուցումն. Թեւեացուցիչ. *Նա էր իմ ցաւոց Թեւեուման. Վրփ հդ. ԻԸ:

ԹԵԹՈՒԿ, ուս. գ. Բառ անյայտ. Թերևս որպես Երկայնչէի փորձ. (չծ. Թ. պենկէ. լտ. Ռենոնէ). *Կարծեաք՝ի Թեթուս մատուցեալ (օձն առ Եւայ), եթէ լինիցի, և Թէ չլինիցի. Եղիշ:

ԹԵԼ, ոյ, ոց. գ. Νῆμα. Filum, stamen, netum. Ջոլ, capillus. Նիւթ բանկ և երկայն, մանեալ կամ հիւսելի. որպէս տալանի, դերձան, Թեղան, լար, մազ. Ռեզ. Ռեզ. Եբր. Քաթիլ. (իբր քիւթիլ). *Հատանէին Թիլքղունս ոսկիս՝ Թելս Թելս՝ անկանել ընդ կատուտակին և ընդ ծիրանեղն և ընդ կարմրոյ մանելոյ. Եզ. ԼԸ. 3: *Ոչ՝ի նուցունց ինքեանց իսկ զԹելն իսկ և զասէղն գործել. Պղպ. օբին. Է: * Տուր ինձ զգեներ զքիզ (քո՛), և մի՛ յոսկի հուռ Թելոց. Եփր. ատեփոր: * Ի զանազան Թելոց գունելոց: Ներհիւսին բազմատիպ պատուածք՝ի Թելս բանի. Նար. խզ. Ա ՃԲ: *Զանկուածս Թելոցն. Լմբ. ոչ: * Թելքն՝ որ գործեալ և պարապեալ՝զանկեալն նշանակէ: Տարածեալ Թելն քերեալ լինի և ողորկեալ. Աբիսա. Ֆ: * Թել Թել դառնայինՙ ծածկոյթ տաճարին. Գնձ. (ոչ Թէ և Ցերլոյ՝ իցէ՝ի Թելս Թելս հերձանիլ):

ԹԵԼԱԴԻՐ. ա. (գուցէ Հիւսիս Թելոց բանից. կամ տեղեկացուցիչ, իբր տեղապիր. կամ լծ. յն. Ռեկտήր, Ժելητήր, մեղմիչ. ամոքիչ) Յուշարար. իրատուռ. ազդ արարող. հրապուրիչ. յորդորիչ. խորհրդակից. * Բան նորա Թելադիր բարդատաճուէեան ասենայն հասակի. Նար. խԸ: *Եառես (ստեփանոս) զտէրն՝ ոստնելով զպերճասակն, զի կայր Թելադիր ընդ աջմէ նորա՝ յաղթել մահու. Տծակ:

ԹԵԼԱԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԹԵԼԱԴՐԵԼ. *Որպէս և մարգարէն լինէր Թելադիր յառաջադոյն, եթէ մոռա զժողովուրդ քո: Չտամ հրաման, այլ խրատեմ և Թելադիր լինիմ. Ոսկ. ՟. ա՟ը. 3. 10: * Խորհրդակիցքն՝ ան պատշաճ իրաց Թելադիր լինէին. Ոսկ. յԿ. Է: *Մի դու նմա Թելադիր լինիցիս. ՍԷԲԷր. Է: * Թելադիր մեզ եղեն ՃԹային Ճանապարհին. Սրփ. Է. պ. ՂՀ:

ԹԵԼԱԴԻՐԵՄ, հցն. Συμβουλεύω, παραίνεω, ὑποτίθημι, Ժելγω. Suggero, dicto, hortor, demulceo. որ և ԹԵԼԱԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Յուշ առնել. խրատ տալ. յորդորել. ազդել. քաջալերել. ամոքել. հրապուրել. զեկուցանել. ի միտս արկանել. փառ փալ, փութ բան յգէլ, անկաճ կամ էնրանք գնել. ԵԼԵԿՏ, ԵԼԼԱՏ. *Սկիզբն արասցուք պատմել ձեզ, գիտակացն բանիւք զփոխանորդն Թելադրել: Առակեաց սակս մեծատանն Թելադրեալ, Թէ մովսէսի ոչ լըսիցեն. և՟. Ագաբ: * Զօգտակարսն՝ նմա ՀԱսատակաւս Թելադրեալ կարծեցուցանի. ցԸ. ԵՆԻՒ: * Ըստ Թելադրելոյն պօղոսի: Ազգեցմամբ այսու Թելադրեալ, ևն. Կար. Ի. Ա Ծբ: * Թելադրել զբան խորհրդեան ձերոյ: Թելադրեալ զօրացի անձն քո. Ձէր. ԻԲ: *Որքան ինչ միանգամ գրեցին, հոգին էր՝ որ Թելադրէր՝ի ըզՀնուն նոցա. Սրփ. ՟ա. պ. Բ: *Զանձինս նոցա Թելադրեալ՝ ասէ ցնոսա, ուրախ լերուք: Թելադրէր զանձն իւր, միայն աղօթից և ընթերցուածոց գրոց պատասխանելով. Ճ. Ա. և Բ: *Դոյզն ինչ բանիւք պատմեցեալ Թելադրել առ՝ի գիտուէթի լսողացդ. Նանայ:

ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμβουλή. Consilium, consultatio, suasio. παραίνεσις, monitum, suggestio. Յուշարարուէ. ազդումն. յորդոր. խրատ բարի կամ չար. *Թելադրուէթ սատանայի: ՉԹելադրուէթիս վարդապետին՝ի մսի եդեալ. Եփր: *Խոով Հեռլադրուէթ, կամ հայրապետին. ՅԸ. ԱԲ: *Արարչական Թելադրուէն՝ի յինասակարին Թելադրուէ: Թելադրուէ օձին հետևիմ. Նար: *Առ եկեղեցոյ մանկունս Թելադրուէնն և խրատ. ԼԺ. Ի՟ը: *Չլինչ Թելադրուէթի մատուցանեմ ցաւոգնեալ անձին իմոյ. Ճ. Ա: իբր յորդորք. քաջալերուէ: * Արասցէ այսց գրոց, ուր՝ի սկզբանն հրաւիրեցաք առնել Թելադրուէթի. Խոր. Ֆ. 67. իբր պատմական տեղեկուէնն:

ԹԵԼԱԿ, ի, աց. գ. Իբր թիակ. Թևակ. *ՉԹելակս ուղղիչ նաւին՝ի ձեռն առեալ. Ոսկ. ՀԲ. 1:

ԹԵԼԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Գործակալ. պաշտօնեայ կատարիչ կամ կամարար. Տես և տՀՂՏՒՍ. բատ յն. Ռեկէրէս կամ Ռեկէոն. * Էր՝ի տան նորին իբրև Թելակալ. Բ՟ոպ. Ը. 5: *Էերովդէս Թելակալ պահպան էր տեղւոյն: Ո՟րպես եղեն Թելակալք ընդ լնուին. Եփր. ծՆ:

ԹԵԼՓԻՆ. փոխանակ գրելոյ Դելփին. Եղ՟՟ոպ պաւէղը. * ՉԹելփին առ ջուրս ածեալ բառամբ. Ճ. Ա:

ԹԵԿՆ, կամ ԹԻԿՆ, Թիկան, կամբ. մանաւանդ ԹԻՈՒՒՆՔ, զոր տեւողեա. գ. Ὦμος. Humerus. Վերնակողին բազկի ուսոյվք հանդերձ. (չծ. լտ. Ռերիոտ). Ռ՟ն, Ղ՟ոնակ. օմոպ պաղը, գօղ, փէօղ, սբրի, արփա. *Որոշեցից ձեզ Թեկն. Մաղ. Է. 3: *Զաջ ձեռն Թիկամբն հանդերձ. Է. Ա. ծԵ. 30: * Թիկամբն հեա ցձեռն՝ի վայր ընկեց. Եղիշ. Ը: *Վասն այնորիկ առնուն քահանայքն զբեկնն և զծնօսն. Եփր. ԼՀ:

Որպէս Օձնականուէթ. *Եւ զի չըկայր ոք՝ի Թիկն: Եւ ոք չհասաւ յօգն՝ի Թիկն. Գ՟. ա՟ը. ԼԶ՛:

Որպէս Յեսին կողմն իրաց. *Զորոյ հաւասար գրոյդ՝ի Թիկանէ տաճիդ ընթերցեա. Մ՟ա. ծԲ. այսինքն՝ի վերջ կոյս. գբէին Ռանալը, Եփր:

Թեկն ԱՃՏԼ զերբերորդականն ունի գաՀ, այլ զաւագուէթեան Թեկն ածէ. Խոր. Ը. 10: *Զվարդապետի Թեկն ածէ (յն. զկարգն յաջիչսակէ), և ոչ յաշակերտաց կարգի գտանի: Չիշխանի Թեկն ածիցէ (յն. որպէս՝ի կարգի իշխանի): Մեղմնգոյնս խօսի, ոչ զվարդապետի ինչ Թեկն ածել. Ոսկ. ՟. ա՟. 23: Ռ Ը՟. Բ: Ռ ա՟. պՀ՛: *Զվարդապետի իմաստնոյ Թեկն ածէք, և ոչ յաշակերտաց կարգի գտանիք: Մի և այն՝ որ չէ ևս իցէ հասեալ՝ի կատարեալ դի-

տուրքիւն, Թեւկն ածել զվարդապետի. Սարգ. յն. Ը:

Թեւն ԱՆԵՒ ուժիք կամ ումանց. իբր Թեւարկել. պաշտպանել. ի Թիկունս հասանել. օգնել. հոգալ. Ինձ Ի՛ր ի՛ն՝ կանայ ընտրիլ եւ ասել՝ Որ ապաստամբին Թեւկն ածի՛ցէ, Ը նմին զնոյն պատիժ կրեսցէ. Սէբէր. Է: *Բազումք ինամածուքք Թեւկն ածեն, ազ զի օգնեսցեն ինչ, այլ զի առաւել նենգիցեն զմերձաւորս. Ոսկ. Է. յոր. ՃԼ և Գէ. Է. * Բազումք ինամածուքն Թեւկն ածեն զգրացեալ, զի այնու առաւել նենգեսցեն ո:

Թեկոնիկ. Տ. Թեի, ի Թեի. *կանգնիչին ի Թեկուզն աւուրհնդակայն ... Թեկուզ կոչէ զանկիւն պարսպին, ուր զգեղարդան կանգնիչին. Կիւրղ. Ի՛գ:

Թեղեաց Ծառ. Պտելեա.Bdellium,

Թեղի, ղոյ. գ. Ulmus. Անուն ծառոյ. որ և ՊՏՂԻ. ըստ ումանց և ԿՆՁՆԻ. գոբա պղաձ: Գաղիան: Ի՛ն Բիձնէն: *Մոլորեալ պաշտեին զԹեղեայ ծառն. Հ=Ը. Ամ. ծ՚Ի: (իսկ ԹԵՂԵՆԱՒՈՐ՝ տե՛ս ի բառն ԹԵՁԱՆԱՒՈՐ):

Թեղօր. գ. Ἀγριοβαλάνος կամ ὄρυς, և πεύκινος. Ilix, quercus, pineus, abiegnus. Թեղեա ազգ. Թեղոյ. Մայր փայտ նման ձիթենւոյ. այլ պտուղն անուաճելի՝ հանգոյն վայրենի ընկուզոյ կամ Թզոյ. խէժն առողջարար, և փայտն ազնիւ: Եւ. Ի՛ր. ւԿ: Ը. Ա. Ը. 8.

Թեմ, ի, կամ Թեմ, Թեմի, մով. գ. Διοίκησις. Dioecesis. (իսկ Ձեմա, գիր, գրուած) Վիճակ եպիսկոպոսի. գաւառ անկեալ ընդ իշխանութիւն եպիսկոպոսուէ. * Ի մովսէսէ ցուրտաւայ եպիսկոպոսէ, որ է խաչենիք. զորոյ զԹեմն այժմ ունի հաղբատ. Ո՚՚ոպ: *Եպիսկոպոսք (հին ի հայս) ՆՃ, փառաւորք, և գաւառատեառնս՚էս ի վերայ ՆՃ Թեմի. Ո՚՚ոհ: * Առանց գործոյ եպիսկոպոսին զԹեմն ուսէ, և քահանային զժողովուրդն: Որ անկածն է, իբրև զՀայրենիս զԹեմն ուսէ, և զմեռաս ժողովրդոյն. Ջ՚էր. Ծ՚ՐԾ: *Ասիա եւ փեստս է իւր Թիմոթէ, և վիճակ յոհաննու աւետաբանչէին: Կորնթոս իւր Թիմոթէ, ևն. Վ՚Ը՚Ե. Ը:

Թեման. Տ՚Ե՚ի բռ. յոկ. ան. *Թեման Թարգմանի միջօրեայ ,, (կամ հարաւ). ՃՃ. (արաբ. Ի՚եյմէն):

Թեր, ի. գ. (ուստի ռմկ. Ի՚էր ըւլալ. Ը. Ի՚էրՔ, Ի՚էրՔ). Կողմն. կոյս. *Ցորմէ ծծ ընտրեաց զբաշրին ի մի Թեր: Ցորմէ կուսէ արեգական իջէ, յայնմ Թերէ սկսանի ի նմա լոյս ծնանել. Եղիի: * Տ՚ոյ նմա խօսել զինչ ինքն կամեսցի, և լինել ի Թերէ խոյայէլի. Կիւրղ. Ի՚ոոպ:

Թերաբան. ա. Թերի բանիւ. անկատար ի բանս. *Ջժամանակ ազօթիցն ... մի՛ Թերաբանս ... կատարել. Նար. Խրաք:

Թերաբանել. ն. Անկատարս կամ վրիպակս բարբառել. *Ապա Թէ յերկիւղէ տարակուսանաց է Թերաբանեցդ ձեր, ևն. ՁՀ. Յհ. Ի՚էրՆ: *Ընտրոր զմիաւորութիւնն բան անբարեփառապէս Թերաբանէր. Խոր. Ի՛ի:

Թերաբանութիւն. գ. Անկատարութիւն բանի. և փոյթին զաանելոյ Թերութեի՛ ի բանս այլոց. *Ոմանք առ Թերաբանուի վերծանելով ... և ոչ առ յօգուտս ըզգիրս. Փիլ. ասիկս: *Ճանապէզ զՀերձուածոցն Ծոզացն Թերաբանուի, և զանմիաբանուի ընդ ՃՀմարտութեն և ընդ միմեանս. Սարկ. հանգ:

Թերաբաց. ա. Կիսաց բացեալ. մասամբ իւրք կամ ըստ միոյ կողման երևեալ. *Ի Թերաբաց ՃԾայլն փայլմանէն անշշունչ կային. Ճշ:

Թերաբոյրոք. ա. Ἡμίπυρος. Semiustus, semiardens. Ձիսով չափ բորբոքեալ. կիսավառ. *Ապա Թէ Թերաբորբոք իցէ հրոյն, ասի կիզչէ. Ա՚իսպ. Ծ:

Թերագոյն. ա. ս. Ἔλαττος, ον. Minor, minus. Պակասագոյն. նուազագոյն. *Ա՚յլ և ոչ մանուածն Թերագոյն գտանին. Վ՚էյօր. Ի՛: *Եթէ այլ ինչ Թերագոյն յայսմանէ՝ զոր հրամայեցերս, ծանուսցես մեզ. Նահայ: * Որ առաւել, և որ Թերագոյն՝ ուղղութիւն ցուցցէ. Բրս. Կդ: *Ո՚չ և այնպէս կատարեալ էա զգովութիւն, այլ Թերագոյն իմն. Եղիշ. Ձաի:

Թերագրեմ, եցի. ն. Παραχαράττω, ασω. Perperam signo. παραγράφω, proscribo, rejicio. Թերի և Թիւր գրել. խարգախել, կամակորել զդիրս. և ի բաց ապագրել. * Ոչ եթէ դուք պարագրեցէք զայդ. այլ Թերագրեցէք. Ա՚ռ. Ը: * Տէրն իբրև զկարկատորս մեզ հրամայեաց, և դուրապէս անկարելի Թերագրես. Բրս. ընդդ:

Թերաթափ Լինել. կէս մի Թափիլ. փոքր մի Թափիլ զգինին. անկատարապէս աթափիլ՚ի գինւոյ. *Ցորժամ Թերաթափ լինի գինին՚ի գլխոյն, կրկնեալ անդրէն՚ի նոյն գառնայցեն. Մ՚ոդ. ծէ:

Թերաւիծ. ա. Անկատար՚ի լմնանէ. անլցեալ. Թերակատար. *Իսկ որ արդ և նորոգ ամուսնութիւք՚ի միմեանս հասեալ Թերալից ուրախութ. Գ. ի. Ը. 5:

Թերաւսել. Παραχούω. Վեր՚ի վերոյ լսել. սուունգանել. *Ո՚ր արօտական... այնպէս Թերալսէ, որպէս արբեալն. Բրս. աբէէդ:

Թերածին. ա. Անկատար և պակասուցուր՚ի ծննդեան. որպէս վիժածն. *Ջորս կարծէրն՚ի գուրս բերել և ծնանել, վիժածք և Թերածինք և անդք են. Փիլ. այսԲ:

Թերական, ի, աց. ա. Թերի. պակասաւոր. անկատար. *Ցրուեալ մասունք լուսաւորի առաքինութեն Թերականք... հասաքեալ՝ կատարին ըստ ՁՀ. Տծնէ:

Թերականար. ա. Ἀτελής, ἀτέλεστος. Imperfectus, inconsummatus. Թերի՚ի կատարմանէ. կիսակատար. անկատար. ատասպակատար. ևիսկատար. գ՚ոսոսբ. *Որդիք ընծայելոց Թերակատարք եղելին: Շաուալիվք Թերակատարք. Ի՚Ա. Ճ. 16: Ը. 5: Որմէզն մինչչև ծնեալ էր, Թերակատար էր. և զիմրդ Թերակատարն զհորհուրդն հայրենի իմացաւ. Եղիի: * Թերակատար յօժաքաուն, կամ կամք, կիմ միտք, կիմ պարծանք. Բրս. հդ: Իփն: Տծնէ: *Դեռ տխմար էր և Թերակատար: Ցատալ քան զիւսչն, կամ առանց հոգւոյն ընդունելոյ՝ Թերակատարք էին. Ոսկ. Տ. Ը. 6: Բրս. Տբէ: Տծնէ:

Տ. Ἀτελως. Non perfecte. Անկատարապէս. *Ա՚յսպէս հռչակեալ, Թէ Թերակատար ուսուցանեն առաքեալքն, և մեք մեծամեծս ինչ խորհուրդս՚ի ներքս բերեմք. Ոսկ. Ը. Ւոր. Իձ:

Թերակատարութիւն. գ. տὸ Ἀτελὲς. Imperfectio, opus imperfectum. Անկատարուած. Թերուած. պակասաւորուած. *Էր ումն՚ի վեր քան զնս, որ զնորս Թերակատարուածն ընուլ կարէր. Եղիի: *Չնչք ինչ Թերակատարուած՚ի գործս ասյ. Ոսկ. Տ. Ը. 5:

Թերականգ. ա. Թերի՚ի կազդիւրանալ. *Ջժամանակ ազօթիցն, յորժամ ոչ լինեցի յակամայ ինչ խափանումն, մի՛ Թերացանս և Թերակարգս և զպակասագոյնն փութամբ կատարել. Նար. Խրաք:

Թերանկ. Տ. Թերանկ. Θηριακή, Իրէեաց. *Ցօձիցն ասէ զԹերականկն. Ցձի. Ը:

Թերանալ. ա. կիսահալ. ոչ հալեալ. խաղաց. * Մինացեալ լանքս անգործ՝ կոչեն զմեզ անգրէն՝ որպէս Թերահալ բովք ոսկւոյ և արծաթոյ. Վ՚ԷՐ. Երփ:

Թերանաձ, ի, ից. ա. Անկատար հասակաւ կամ տիսք. տ՚ոհ. * Թերահասակ մարմնոյ գոյացուԹէ ոչ զբեղանայ քնարգել բան. Թէոդր. Ֆայրփ:

Թերանհաւատ, ի, ից. ա. Ὀλιγόπιστος. Exiguae vel modicae fidei, parum fidens seu credens, incredulus. Թերի՚ի հաւատս. սակաւահաւատ. երկմիտ. անհաւատացող. անհաւատ. տե՛ս Մ՚Ի. Ը. 30: Ը. 26: ծՀ. 8: Ղ. ծԸ. 28: Սաղ. ւԸ. 19: Ի՛. ծԸ. ւ7: *Մի՛ ոք՚ի Թերահաւատից. Պ՚ի՚Ի: *Ի կշռամբանս յանդիմանուԹեան Թերահաւատիցն. Նար. ՃԸ: *Աւասկի Թերահաւատիցն նշանս տուտ ցուցանեն. Ճ. Ե: * Թերահաւատ լինին բազում. Կ՚ս ծՀ. *Մի՛ լինիր Թերահաւատ. Լ՚Ի. ա՚ղ: *Մարգկանս՝ որ Թերահաւատ են՚ի մերոց օրինացս. Եղիշ. Ի՛:

Թերահաւատամ, ացի. ւ. Ἀπιστέω. Թերահաւատեմ, եցի. Non credo, diffido. Ան յետինս գրի առաւել Թերահաւատել. Թերահաւատ լինել. անհաւատանալ. չհաւատալ. և Դժուարիլ՚ի հաւատալ. յերկմտիս լինել. պակասիլ՚ի հաւատարմուԹէ կամ՚ի միամտուԹէ. լսափսլսուածովքէ կամ՚ի միամտուԹէ. *Վան այնոցիկ՝ որ հաւատային, և Թերահաւատային. Սահան: *Երևի որոց ոչ Թերահաւատեան՚ի նմանէ. Իմ. ա. 2: *Ոչ Թերահաւատեաց սիրտ նոցա. Իգն: *Ցանդգնին ոմանք, Թէ Թերահաւատեաց. Վ՚ԷՐ. Ծն: *Ոչինչ Թերահաւատէին յառաջին խրատու Տր վարգապետացն. Եղիշ. Ի՛: * Մի՛ Թերահաւատիր՚ի բանից այսր: Մեռելոց յարուԹեն մի՛ Թերահաւատեսցիս: Թերահաւատին գրոյն: Մի՛ Թերահաւատեսցուք մեք իրացս երեսից. Կ՚ս. ծՀ: * Եա յորժամ զառաջինն լսէի, Թերահաւատէի. Փիլ. Լ՚ս: *Ոչ երբեք խորհուրդ Թէ Թերահաւատիւք յիւրեցաց. Լ՚Ի. ա՚ղ: *Մի՛ Թերահաւատիր՚ի բանս (այսինքն ընդ բանս) առցս: Թերահաւատեցեք ասէ՚ի գինն. ՃՃ: *Ցաղագս գահերին բազումք Թերահաւատին: Մի՛ս. ԵրէՀ:

Ցն. ոՃով. հյց. խնդ. * Խորհուրդ մեծ և աքանչելի՚ի մէջ մատուցաներ, զոր Թերահաւատէին. Ոսկ. Ի՛. ւոր: * Մինն զՀերոն ձեռն իբր ապիկար Թերահաւատ. Նար. ծ՚:

Թերահաւատութիւն. գ. Ἀπιστία. Incredulitas, diffidentia. Պակասութիւն հաւատոյ. անհաւատութիւն. իբր չհաւատալն, և չհաւանելն. երկմտութիւն, կասկած. Մ՚Ի. ծԸ. 39: Եղիշ. Ի՛. և Ի՛: *ԹերահաւատուԹեամբ՝ մերոյ եղև մերոց հաւատոց. Ոսկ. Նոր ւիբ: *Տեսանեմ զգաթաձուածս նոցա՚ի Թերահաւատութէ՚ի Թերահաւատութէ. Լ՚Ի. ա՚ղ: *Թերահաւատութէ Թէ լսել սիգրանայ՚ի պատանին միհրդատ. Խոր. Ի՛. ւ7:

Թերահմուտ. ա. Թերացեալ՚ի հմտութէ. որոյ Թերի կամ նուազ է հմտութէ. *Ոմանցիկերբ՝ ցորեան ցուցանելով ... առեղիւքելով զԹերահմտութեան. Ոսկիփոր:

Թերահոգ. ա. Անհոգ. անհոյժ. *Աստուածոյ իրաւանց է՝ Թերահոգ առնիլ յոր հաւատացան հոգեբարձուԹէն նմա. Սարկ. ւԳ:

Թերամիտ. մտի. ատց. ա. Պակասա-

միտ. անմիտ, կամ Թերահաւատ. *Զոր յածայնին բնուն վերաբերեն Թերամիտք: Լծ. ՁԾաբ:

ԹԵՐԱՄՏՆԵՄ, եցի. ը Թերահաւատել երկմտել. *Ո՞վ Թերամտեսցէ կամ երկբայեսցի. Նար. ոոաք:

ԹԵՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասամտու Թե. և Թերահաւատութե.*Զարթնցու Թեին ընդ յիմարութեցն, զԹերամտութեին ընդ խելագարութեցն. Նար. ղ՞:

ԹԵՐԱՆԱՄ, ացայ. է. Ապոλείπω, ομαι. Destituo, or. desisto, deficio. Թերի գտանիլ. պակասիլ. նուազիլ. յետնիլ. կասիլ. վերջանալ. և Թերահաւատել.*Զամենայն յաժենայնի ընու, և ինքն ոչ Թերանայ. ՅՁԼ. ա:*Լիանան և Թերանան (ըստ ըք ծովու). Երզ. ոք. երի:*Ի ընուէն լուանի՝ ընուն կենդանիք ուղղով, և ծառք կեղևով, և՛ի Թերանալն՝ Թերանան. Վրդ. ծն. Ն Տ՞ոմր:*Որոյ ոչ և առ սակաս մի Թերացեալ էր՝ ի սերոյն քան: Ոչ ինչ երկմտութե Թերանայ յառնէն. Եղիշ. գ. ը:*Ինքն ոչ Թերանայ՝ի զօրացուցիչ զօրուէն. Եղիշ:*Մի Թերասցին, որպէս և Թովմաս. Խոն:*Ոչ Թերացան՝ի հաւատս. Վրդն. ոչ:

ԹԵՐԱՆՈՒՆ. ա. Թերի՝ի կատարելու Թեց անուան. մակդիր դերանուան՝ ումպէտ առաւգաբանութե.*Եւ է դերանուն Թի ... փոխանունութե, և Թերանուն. ոչ զեկուցանէ զիսկն իբր զանուն, վասն որոյ Թերի ասէ: Եւ արդարև իսկ են սոքա Թերանունք վասն անյայտ գիմացդ. Երզն. ֆէր:

ԹԵՐԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Թերի յորջորջումն. և Դերանունութիւն, կամ այլ բանութե.*կամ Թէ Թերանունութ (մականուան) զառաքինուե բարուցն ունի բարսաքայն զնշանակ. Ոսկ. գծ:

ԹԵՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս կողմնակալութե, կամ Թերկալուե ինքնակալութ. գործակալութ ի տանիչ ընկից.*Ոչ է պարտ առաւել քան զպետսն և առաւտութ ծառայել ինչ (կամ ինչս) որպէս Թերապետու Թե. Բրս. կանան. յորմէ և Ոսկիթոր:

ԹԵՐԱՍԱՒՈՑՑ. ա. յն. կիսաստուցց. Ἡμιπαγής. Semiconcretus. Անկատարապէս ստուցեալ.*Եղեամն է ցօղ Թերաստուցց. Արիստ. Ճ. (գրելի ըստ յն.*Եղեամն է ցօղ ստուցեալ. ցօղ զեամն է ցօղ կիսաստուցց:)) *Բեղնաւորի Թերաստուցց իմն և անկատար. Երզն. ֆթ:

ԹԵՐԱՒԱՐԺ, ի, ից. ա. Ոյր Թերի է վարժուէն. անվարժ. անկիրթ. ձեռակիրթ. համբակ. անմուղ. սրմուղ. աՁաֆ. Նոյ Եբրայիկ օյմանց.*Ո՞րքան ամարդութիւն էր Թերավարժ աշակերտի առ՝ի յաժենային խորհրդոյս ձեռնարկել քննութիւն. Լմբ. պտրգ:*Իբրև մի Թերավարժ՝ խնստ բանով. Եսա. պմ. ձ. 23:*Տրմուղ և՛ի Թերավարժ մէոյ (վերայ) հնծեալ էին երկպքին. Բռպ. Ե. 43:

ԹԵՐԱՏԵՍ. ա. Ոչ բարւոք տեսօղ՝ աչօք կամ մտօք.*Մի Թերատես լինցի վարձուցն հատուցման. ԶԹերատեսն լինել նշանակէ ի գիրս, և զառան խօսել. Սրգ. յ՝.Ե. Ա Ը:

կամ Ոչ բարւոք տեսեալ. անկատարապէս իմացեալ.*Պարտ է զԹարգմանութեն մերձ կարգել, զի մի ինչ Թերատես լինցի. Իգն:*Զի մի կարգ մտաց բանիս Թերատես լինցի: Զի ձեր ուրախութիւդ մի արգելօք Թերատես ձեզ երևեսցի. Սրգ. ա. պ. Ը: Ա ա. յհ. Ը:

ԹԵՐԱՏԵՍԵԼ. ն. Παραβλέπω. Լը՛ի վերոյ հայել. ոչ բարւոք տեսանել. անտես առնել. աչքն ընայիլ. էյի պագմամագ. ՀՁօղ գագամագ, ՀՀամալ ԷՄՀԳ.*Ո՞ր արօտա-

կան այնպէս Թերատեսէ և այնպէս Թերլսէլ, որպէս արբեալն: Ոչինչ գրեցելոցն Թերատեսել: Մի ինչ ընկեցիկ եղելոց և կամ անհոգացելոցն՝ Թէ այսպէս գիսլեացի, Թերատեսել. Բրս. արէեց. Ա ողբ. Ա ա:*Որ Թերատեսեալ զլեզու՝նիւ Թեալ է հիւանդին զմահ. Յհ. ԼԲ:*Թերատեսելով զյոգնածագ ալ մեղաց իմոց և զյորդահոս պատոյտ չարեաց, պարսպեսցէ ամենայաղթ խաչիսն. Ճ. Դ:*Ոչ ևս կասկածէ յապագայսն ինչ. Թողնալ կամ Թերատեսել (իմ) քումդ հրաշափառուե. Անան. ԷՒԷ:

ԹԵՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ բարւոք տեսողութի կամ գիտողութի. անտեսութի. անհոգութի.*Չօտին հոգէբարձութեան Թերատեսուն և անփոյթուն. Սաբ. ֆԿ:

ԹԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐλλείπω. Relinquo, praetermitto, omitto. Պակասեցուցանել. նուազ առնել. Թերի Թողուլ. և Աւտես առնել.*Ոչ Թերացուցանել նոցա զպրուէն. Կանան:*Ոչ Թերացոյց, քան Թէ լեացոյց. Նար. Խ.:*Թերացուցանէ զբարբառս լեզուին, յիմարացուցանէ զիմաստուն մտացն. Նար. Խրաք:*Կամ գործեսցէ յարգելչեացն, և կամ Թերացուսցէ զհրամայեալն. Բրս. Կդ:

ԹԵՐԱՓ, և) Θεραφεῖν կամ φὶν. Ido-
ԹԵՐԱՓԻՄ.՝ la, dii penates. Բառ երբ. Ներքինք. կուռք, մանաւանդ առ սմին. փան Եւտ. Ըլըըմ՝ Դաք. ծՁ. 5: ծՁ. 14. 17. 20: ա. Ըփ. ծՁ. 23: Ճ. Ըփ. ԼՁ. 24: Ա յԼ գրիչն կԻրէի՝ի դին. Ըփ. ունի. *Թերափին տօն է ... կարծեցեալ տօնդ ուրախուէ, զոր Թերափին կոչեն ։։:

ԹԵՐԱՓԱՄ. ա. Թերի Թողեալ. Թերացաց անկատար. նուազ. էյրէԼի. (իսկ ֆէՀ, պրս. է պակաս). *Զի և՛ի սաուրչէն գՀՀմարտութե գուէն Թերացան բանայցէ: Թերացամ և կիսացաց և ԼԹ արար զլուսուրութին, կամ զպայծառութին. Ոսկ. Եբրէ. ֆփ: Ա վանակ. յուրախացիլ:*Թերացամ տուեր: Թերացամ տեսլեամբ. Երզն. ֆփ:*Որ սակաս մի Թերացամ յոցերը (կամ Թերացամեցուցեր՝ՀՀ Թարգը) զփառս քո. Մաքս:*Թևօքն պարծածծկուէիս՝ի Թնդմանէ առ նոսայն Թերացամ դիտնականութէն եղեալ. Ոսկ. յհ. յիշատ:*Թերացամ յայտնեցաւ. Ոսկիփոր:

ԹԵՐԱՓԱՄԵԱԼ. Թերացամ եղեալ. ոչ քաջ անցուցեալ (սուրն՝ի պատեան). պակաս կամ Թուլ խօհեաց. էյրէԼի գծծոյս.*Աստեր ընդ մէջ ծսրնեալ առ միջովն պատենիք հանդերձ. և այն էր Թերացամեալ Ք. Ըփ. Ի. 8: (յն. այլազգ:)

ԹԵՐԵՀԱՒԱՏԵԼ. Տ. ԹԵՐԱՀԱՒԱՏԵԼ:

ԹԵՐԵՄԱՐՏՈԻԹԵԱԼՔ. ցեկոց. է. Կողմն ընդ կողմն կամ դէմ ընդդէմ մարտուցեալք.*Եկեալ կայցես՝ի վերայ Թերմարտուցելոց առ վաՁառաս. Ոսկ.յհ.ա.3:

ԹԵՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԹԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նեղ. Ոսկիփոր:

ԹԵՐԵԻՍ. ս. է. Ἰσως, τάχα, τυχόν. Forsan, forsitan, fortassis, forte. (իբրու Տակաւին Թերի). Գուցէ.իսկ Թե. արդեօք արդարև, ապաքէն: Ծն. ԼԲ. 20: Ցոբ. գ. 10: իմ. ծգ. 6: Ղ. ծգ. 9: Ի. 13: Հա. Է. 7: փիլմ. 15:*Ապաքինուէիք կարծողականք երկու. միևն գոնէ, և միւսն Թերևս. Նար. է:*Թերևս ասէ տացէ Նոցա Ճծ. Թերևսն՝ի վերայ անյայտ ինչ իրաց կայ: Ոսկ. Բ. գԻմ. Ը:*Թերևսն ասէ՝ Թուի Թէ երկբայական մտաց է. Ոսկ. եսւ:*Մակբայ դիպուածոյն, Թերևս. ինձ Թուի՝ի գէպ. Թրաւ. ֆէր:*Մէք զայլս կամէաք հնազանդել, Թերևս զոգիս գտցեն. Եղիշ. Ը. ՁՀ յուսալով Թէ:*Եւ Թերևս յիրաւի. Պփ:*Եւ ոչ իսկ Թերևս տուաւ: Ոչինչ Թերևս ամրարտուանեալ: Եւ այս Թերևս՝ի զանդիսեալ. ՁԽ. ԼԲ:

Կամ իբր հարցական, Միթէ. արդեօք.*Զկարգս եկեղեցւոյ Թերևս ըստ այսմ մոռացան՝ն: Թերևս մ՚է դարձաւ դպահան ՀՀ յատակէնն իւր բնութի: Թերևս մ՚է այսպէս. Լ՚է. պրգ. Ե ոքն:

ԹԵՐԸՄՊԵԱԼ. որ և ԹԵՐՈՒՄՐ. կնատ ըմպեալ. մնացուածն բաժակի. գաՌՒՆ փլուէ.*Ա յլազգւոյ զԹերըմպեալ գինի և ջուր մի՛ ըմպեացեն՝ն. Կանան:

ԹԵՐԹ, ի, ից. գ. Πέταλον. Lamina, folium expansum, bracter. Տերև, տատղարմ. ծաղք տերևոյ. և որ ինչ նման է նոցին յամենայն նիւթոց, որպէս թիթեղն, թուղթ, և պարզուած կամ բացուած ծալելի իրաց. Հաբիպ, վարպ, ՌՒՆՀՒ, լամա ՌՒՆ, Յապալա.*Որ՚ի ներքոյ Թերթից տերևոյնց՚ Մագ. յԷ:*Եւ՚ի վայրկեան Թերթիւն երեի. Վրդն. ծն:*Թերթի վարդից. Երզն. լ:*Մի Թերթի խաւարտ. Վրդ Ճղ. իԷ:իսկ անդ, ծա.*Լցեր զպատուհանս քո Թերթիւքդ. յ. Թղթովք, (զի և Թերթ և Թուղթ են ընդորդք:) *Զինչ է Թերթն ոսկի մագաղար. (ըստ պՀ գրոց՝ Թիթեղն.) Թերթն և կապմուեալ ունի մագաղար, և խորհուրդ ոչ ունի: Եւ մի գուցէ ըստ Թուէլոյ ասացեալ է Թերթն. փիլ. նս. Ի. 121-124. իմն ըստ յն. բՀՀդալն. իսկ բՀՀդամէ, Թռչիմ. գուցէ և՛ի սէզ Թերթն է իբր ԹրԹռուն, Թռչական:*Թերթ ոսկի. Վրդն. ոչ:*Թիթեղն ոսկի Թերթ անօար՝ի խոյր գլխոյն՝ի Ճակատուն. Նխ. Եւ:*Մի Թեփ ասէ տրտնոյ՝զի Թերթ անօարագոյն մասին ն որա. Բրս. Ռղի:

ԹԵՐԹԵԱԼ. Իբր Թերթ Թերթ փրԹեալ.*Դաչտ ... կանաչասաղարթ Թերթեալ. Գնչ:

ԹԵՐԻ, րուոյ կամ րոյ, րեաց. ա. Λοιπὸν, οὖσα, ὄν. Relictus, qui superest, inferior, minor. πηρὸς, mancus. Միով կողմամբ պակասաւոր. յետնեալ իւիք մասամբ. կիսատ. անկատար. պակաս. նուազ. և թափուր. էֆէփ, գաՌՒՆԲ, էաբբ. պՌՒՆգ. ԷՀ.*Որ Թերի յիմիք իցէ, չէ կատարեալ: Որ ոչ և՛ի մի պատուիրանս տեառն Թերի գտանիցի, այլ յամենայնի լի և պատարուն: Որ ոք Թերի գտանի՛ի սէր ընկերին, Թերի գտաւ և՛ի սիրոյն Յն. Սգփ. յհ. Բ:ա. գ. Ի:ա. յհ. Ի:*Թերոյն՚ի վեցօրեին՚ի մարդն տեսլեան:փոյմ ինչ առ Թերոյն լսումն մատոյց: Ի վերայ Թերի պատմութեն. Նխ.ա. կազմ:*Թերի խորհուրդք, կամ վայք. Եղիզ. գ:Սարի. ֆՀ:*Թերի և խակ խորհրդոց հասուցիչք: Թերի խակուն: ՁԹերին լցուէ:ՁԹերին լցուցեր.Հաբ:*Ձկարօտսն և զԹերիսն և զանապատսն ընդով. փիլ. այլաբ:* Ցամենայն տեղիս՝ի փղբրկանց մեծամեծս եցոյց, և՛ի Թերեաց կատարեալս. Եփր. համաբ:

ԹԵՐԻ. իբր Թերահաւատ. անվստահ.*Որ այնմ տեսլեան Թերի գտան, երկրորդ անգամ՚ի յարութեն երևեցաւ. Ճ. Թ:*Եթէ Թերի ես յատակորդն, մի կար ընդ նմա. Նեղոս:

ԹԵՐԻ. գ. իբր կէսն, կամ կողմն մի. Եաբբաբ.*Մի Թերին յանոյշս, և միւս Թերին՚ի գժոխս. Եղիշ:

ԹԵՐԻ. ն. Թերապէս. անկատար օրինակաւ.*Թերի՝նկարի սալմն. Վրդն. Ի ոսկ:

Իսկ Ոսկ. ԷԲր. Բ.*Ալ Թէ՝ և նկարիչ ոք իցէ, զամենեսին՝ որ պատրաստիցեն և ծալք առնիցեն, որ դեռ Թերովք իցեն, և

չխոսել ինչ նորա բանիւքն ոչ. յն. անուսոյք. ἀμαθεῖς, rudes et imperiti. այսինքն անգիտաց իրաց պատասխանին:

ԹԵՐԻԱԿԻ. Տ. ԹԻՒՐԱԿԻ. Ի իրէ՛ս. *Զ ինչ չար քան զսէ կալցէ, և ի նմանէ Թերիակէ. Եփիլ:

ԹԵՐԻՄ, հ ցայ. յ. Տ. ԹԵՐՈՒՆԱՄ. *Ա չրակերացն, տաճն, Թերիցան (կամ Թերացան յատուկ խաչելոցն). Եփր. համաբ:

ԹԵՐԽՈՐՈՎ. ա. ած. Ի ե ր ի ս ա կ. Ոչ շատ խորովեալ կամ խորշեալ. * Ձուկ դիզնուցն Թերխորով ուտէ: Թերխորով ձուկ գիզնուց տալ. Մխ. բժշ: (Խակ ԹԵՐԽՈՐ է նաև անուն բանկարոյ:)

ԹԵՐԽՕՍ. ա. Անկատար ի խօսս, կիսաձայնիւն և հնչմամբ. տարածական պօչափ. *Խօսիցիք նուագարանքս քո, և որդի մի ոչ պակասաց. մի՛ և այլ Թերացուի, և նըմանձայն և Թերիօս համարեցին. Թեոփ. ի հ:

ԹԵՐՄՈՆ, ի. գ. Բառ. յն. Θερμόν. լծ. և նոյնընդ հյ. Ջերմ. Ջերմիկ. Ջերմուկ. որ և ասի զեռացուցեալ գինւոյ, զոր ըմպին գինեսէրք առ առաւել ևեռնուլ. * Ի խոհարարոցին խարոյկ արկեալ յատկապ ապառաժոցուածն Թերմոնք. զի սաստիկ խակ էր ապրպաւեան այն ջերմ ըմպիլ զգինին. Ճ. Ա:

ԹԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նուագելոյ. պատկառուիլ. անկասարուիլ. յեռնուցիւն. պակասիլ. Եպիսիլ, Նօգանելոյ. Թոփելոյ. *Հասակի Թերութիւն առնէ գնա աչխատելի. Լմ. ծղ. *Ո՛չ զԹերութիւն իւր ճանաչէ, և ոչ զառա՛ի գործան յառաջիկ գիտասցէ. Բրս. հյ: *Գալոտ է փոքր մի առնել Թերութիւն առնն. Խոր. ճ. 63: *Թերութի բանից, կամ բարուց, մեռուց, հատասոյ: Պատուիրելոյն ի Թերութիւն: Անպակաս ամենայնի զանձն Թերութիւն: Թերութիւն վերպատասխ: Նախնոյն Թերութիւն. Նոր:

ԹԵՐՈՒՂԻՂ. ա. Թերի յուղելոյ. *Խմացեալ չտակէդ՝ Թե Թերուղիղ է որ. կոպ. խօսի Ը նմ՝ի խազաղուն. Խոր. ճ. 42:

ԹԵՐՈՒՄՊ. Տ. ԹԵՐԸՄՊԵԼ. գաստ. Ի ն փլուսը. * Մի ըմպիցես զտրկիծսն (այսինքն զԹագաւորն) ի ներքս զԹերութեր նորա. կանն:

ԹԵՒ, Թևոյ, ոց. գ. Պտերուչ, պտերուգիսն, պտերն. Ala, penna. Բազուկ Թռչնոց խոշոր փետրովք՝ գործի Թռչելոյ Թեթևութիւն, կամ Թիավարելոյ ընդ օդս, որպէս և ձկանց ի ջուրս. և Որ ինչ նման է նմին. գանագ, ֆեր, ձկնակ. ևբր. գանագ, կոճ. * Ի վերոյ Թևոց արծուոյ: Ցարծանել զԹևս: Հովանի ունիցին (քերերքն) Թևոք իւրեանց ի վերոյ քաւութիւն: Ցատն կանգնուն Թևէ ի Թև Թևոց նորա: Թևոք աղաւնոյ: Ի հովանի Թևոց քոց ծածկեսցես զիս զիս. ևն: *Երկու պատուիրանոք իրուն երկու Թևովք Թռչի ամենայն աշակերտութիւն, այսինքն սիրով ել և մերձկիան. Եփր. համաբ: *Որ ի Թևս ևեթևս անկիս Թևոց առաւաձնել. Ըստ: *Թևս առնել Թռչին ընդ առաջ առաւն. Ջոփ. կի: *Ամենայնի որոյ իցեն Թևք և Թեփ ի ջուրս . . . որոյ ոչ ի ցին Թևք և Թեփ. Ղևփ. ծ. ցւ. ց: *Իբր Թևոք իմն Թռչիւն արձակին (լուք). Նոր. կի:

ԹԵՒ. Բազուկ տարածելոյ իրոք կամ նմանութիւն. և Նպաստ. և Բազմատարած ազգիք. Հովանաւորութիւն. խնամք. գոլ, եւ. * Ազատական լինել ընդ Թևոք Նորա. Հռոմ. ի. 12: * Ի Թևս խաչիդ առ. քիզ մնասցես: Թևոք քո ընկալցայ ի տունն առաքեալի (չհրմի). Նոր: *Ազատանուէր Թևոքն. Ըստ: * Օժանդակեամ Թևոցդ ազօթիւք. Նոր. յ:

ԹԵՒ. իբր Սրընթացութիւն, Թեթևութիւն, համարձակութիւն, ևն. *Ի Թևս հազոյց: Ի վերոյ Թևոց հազոյց. Սղ. ծի. 11: ձի. 3: *Ի Թևս Թեթևս մեռաց: Թևոք Թեթևութեան հոգւոյն սլացեալ: Զհպարտութիւնն Թևս հարեալ. Նոր:

ԹԵՒ ՆԱՒԱՑ. Բազուկ քեղեաց. վերակ. Ոխակ ուղղիչ. Պηδάλιον. Gubernaculum. փետ. *Նաւք . . . փոքր Թևոնն չրջին՝ յոր կամ և միջոց ուզղին կամիցին: Թոզացուցին զնաւանելիս (յն. զղծակցութիւնս) Թևոցն. Ցի. ճ. 4: Գծ. իե. 40: * Թոզացուցին ասէ զղծորդութիւնս Թևոցն քեղեաց. Ոսկ. գծ: *Թևոցն ձեռնարկութիւն քաշքայեցաւ: Ղեկաւ այս Թևոց. Նոր: Խակ Ե. ծի. 1. *Վէմ երկրին ի Թևս նաւացն ո. պէս պէս մեկնի, իբր Թի, առագաստ, հովանի, քաջասուն:

ԹԵՒ ՏԵՐՈՒԹ. իբր Նոտք տարածութիւն: Ցոի. իչ. 13:

ԹԵՒ ԲԱՆԱԿԻ. կոզմն և կողմն գնդի զօրաց. որ ասի յայլոց նաև Եղբայր. գօղ: Ա. Ք. ճ. 23: ի. Ք. ծ. 20: ի. Ե. գ. 20: ի. Ե. գ. 23: Եպիչ. ևն:

ԹԵՒ ԳՈՒՆԱԿԱՂ. Դանակ վանգակի. գաճափ. *Ի երացոյց Թև մի զգաստագինն: Վերացուցեալ զԹև այլոց գազանաց գառագիսն. Ճ. Ա:

ԹԵՒ ՁՈՒՐՔԻ. Աշտարակ. բարձրաշան գագ. *Ե՛ղ ի Թևս տաճարին, և ամենայն ժողովուրդն տեսցեն զբեզ. ՀՀ = Ը. հոիգ. իգ:

ԹՕՒ, կամ Ի ԹԵՒԷ ՅՈՒՐՀԱՆԴԱՆԱՑ. Θέις. (որ առ կիւրղի գրի Թևհուէ. և մեկնի անկիւն պարսպի.) Բառ. երր. Ի. գ. յոբ. Իկին: Ք. Ի. գ. ծԷ. 28: որ այլուր Թարգմանի կռուակ: Ի լս. բազմարի Ձինապան. armamentarium. Ձէղեանք:

ԹԵՒ ՈՐԿԱՆԵԼ. Տ. ԹԵՒՈՐԿԵԼ. * Որ Թև արկանն զբնչիւքն իւրեանց: Թև արկանեն զբաշանսն. Ե-ափր. կի:

ԹԵՒ Ի ԹԵՒ ՀՈՐԿԱՆԵԼ. իբր կից լինել. ըստ յն. չորանակիլ. * Խորանաբար (քաղաքացիք վանականաց) խիտ առ խիտ Թև՝ի Թև հարեալ, ձիգն՝ի ձիգն գաստարմանի Թևոյս խառնեալ. Ոսկ. ծ. ի. 16:

ԹԵՒԱԲԵՐԻԼ. Տ. ԹԵՒԱԿՈՒԽԼ. *Ճեռս այսոցիկ՝ի մեծագոյնս կամելոյ Թևաբերիլ՝ի քմծասոս կատարելս. Հ. կիբ:

ԹԵՒԱԲՈՑՈՒ ԼԻՆԵԼ. Πτεροφυέω. ԹԵՒԱԲՈՒՈՒԼ, սեռ. } Pennas pro-
ԹԵՒԱԲՈՒՍԻԿ ԼԻՆԵԼ. } duco, alatus sum. Բուսանիլ Թևոց. Թևաւոր գՀ. առնիլ. սկսանիլ Թռչել. Թևս առնուլ. Թևանալ. Թևաւորիլ. գանագանիլ, սալ պիսիս. *Ա՛յ սանձայն զբաւելիքն Թևս բերս քինին, վերին առ հոգին ձանապարհի ցանկացեալ. Փիլ. էլ: *Իբրու Թևաբոյս՝ իբրև՛ի յատակագիծեան բերելոյ. Պիս: *Արագիլ միանգամայն ընդ Թևաբուսիքն (հոգոյ զծնողս): Թևաբուսեալք հասք՝ անգէն Թռչին: Թևաբուսեալք յերկինս աղ ցանկութիւ՝ վերաբերեալ չրջին. Փիլ. Լիս. Ե. լին: *Ամենայն բանական բնութիւն Թևաբուսեալ է Թևոք հոգւոյն. Ե-ափր. ի: *Ոչ հարկին արգելուլ զԹևաբուսեալս Թևոք հոգւոյն՝ երանել՝ի վեր. Լսոփ. ընթ: *Թևաբուսեալք ապաչխարութիւն և պահոք՝ վերանամք. Ցծոն: *Թևաբուսիկ երանել արգարոյն երանիք Թռչին. Ը. հրեայ:

ԹԵՒԱԲՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. փ. Պτεροφυία. Pennarum generatio, plumescentia. Բուսանիլ Թևոց՝որպէս գՀեսրոց. *Կամ Թռչնոց մեռելոյ Թևաբուսուցիք առեղծեալ. Դիմ. երի. Ը. հրեայ:

ԹԵՒԱԳԻՏ ԼԻՆԵԼ. ա. Ὑπόπτερος ἑαυτὸν Alatus, pennatus sum. Թևս գտանիլ, առանալ. Թևաբուսիլ. *Թևագիտ եղեալ՝ի վերոյ ասելոց սահելով, միայն ոչ օգտագնաց եղեալ. Փիլ. ծ. բան:

ԹԵՒԱԶԳԵՑԵԱԼ. կամ ՋԳԵՑԵԼ ԹԵՒԱԶԳԵՑԻԿ ԵՂԵԱԼ. Թևաբուսեալ. Թռուցանալ. *Թևազգեցեալ՝ եղ՝ի լուսեղէն բանական. Ճ. Բ: *Լինին Թևազգեցիկք՝ի պովքաջող գասան. Ճ. Բ: *Եւ եղեալ Թևազգեցիկք, ՝ի վեր՝ի սե սեզանն Թռուցեալ բնակէին. Փոր: *Թևազգեցիկք եղեալ՝ի վերին օգս վերացան. Ցծոն:

ԹԵՒԱԶՈՒԱՐԹ. ա. Որոյ Թևքն են զատարի կամ զատարծարք. *Ո՛վ խաչ Թևազատարի. Եպիփ. խե:

ԹԵՒԱԹԱՓ ԱՒՆԵԼ. Թափիլ զԹևս կամ՝ի Թևոց. Ինեբզ էրզնեւ. գաճափ. լարբնը էօլմա՛ էնմիե. * Ջմահացան Թըռչնոցնս Թևաթափ առնեմք. Սարփ. ա. պ. ի:

ԹԵՒԱՔԱՓԻՄ, հ ցայ. յ. Պτεροῤῥοέω. Pennas amitto, defluvium pennarum. Թափիլ Թևոց կամ՝ի Թևոց. *Եւ մի Թեւ ևսԹափիեսցի վասն բարձրութեան Թռչնոցն. Աա որս. ծի: * Թռչուն՝ք Թևաթափեալք անկանին յերկիր. Վրդն. ին:

ԹԵՒԱԼԻ. ա. Լի Թևովք. փոյտ գաճափ, գանագ ըստ փոյտ. *Արծիւ Թևալի, բազէ սիրալի: Անիւք Թևալի՝ յատաչրլիւլի. ԳԽ:

ԹԵՒԱԾԱՆՈՒԿ. ա. Ծածկեալ զինքն Թևօք. Թևաքօղեալ. *Աբբատաց սերովբէիքն հրեղէն բնութիւքն Թևածածուկ եղեալ փառաւորէին. Պետիղ. Նեփ. չի: *Թևածածուկ լինէին. Ցծոն: * Թևածածուկ ահիւ կային քերերքն. Վրդն. ին:

ԹԵՒԱԾԵԼ. ծեալ. ն. լ. Ածել՝ այսինքն շարժել զԹևս առ՝ի Թռչել. վերատևել. և Թևաքոխել. կրթիլ. Թևին ածել, բառն հարկանել. * Ո՛չ Թևածեալ փառատուրէին. Պետիղ. Նեփ. չի: *Թևածածուկ լինէին. Ցծոն: * Թևածածուկ ահիւ կային քերերքն. Վրդն. ին:

ԹԵՒԱԾԵԼ. ծեալ. ն. լ. Ածել՝ այսինքն շարժել զԹևս առ՝ի Թռչել. վերատևել. և Թևաքոխել. կրթիլ. Թևին ածել, բառն հարկանել. * Ո՛չ Թևածեալ փառատուրէին՝ հասանել՝ի տեղիս լոգատրանացն. Պետ: *Թևածեալ Թռուցաբ յանմարմին աշխարհի (աշխարհն). Եփիչ գանդ: *Թևածեալ յերերայինն բարձր խորան. Երզն. լբ: *Որոց ուսեալ, և Թևածեալ ընդ նոսա ազգայոց՝ զամս սահասս. Խոր. ճ. 52: Խակ ճ. Ա. * Մարթ փղայ ոչ Թևածեալ՝ի բառն անկանիլ:

ԹԵՒԱՆ. ի, ոց. գ. Փոքրիկ և սակաւ Թև. և Թեակ ուսոց. և Ծոսկ կամ քաղցրիկ վերակից վրացոց. գանագաճըղալ, գոյճըղալ. և ֆիչ, ուռ. * Բնկանէ զԹևանս չսրաց. Մխ. ծի: *Ջասպատմանցն Թևանս խառնեալ, քան զզօրականացն բանակի, ուրազրահաւեք ձգիչքն. Ոսկ. ծ. ի. 26:

ԹԵՒԱՆԱՆ. ի, ոց. ա. Թևաւոր. Թռչունք. * Ջոյնս որ՝ի յօգս են Թևանան, և որ՝ի կաւրցս լերանան. Ը. այբ:

ԹԵՒԱՆԻԶԻՄ, զնցայ. հուլ. յ. Կիզնել Թևոց. Ինեբզ էրիւ. * Ցոր Թըռչնան ոչ վերանայ. և Թե ձկան, Թևանկիզեալ անկանի. Վրդն. պմ:

ԹԵՒԱՆՈՑ. ա. Որ որպէս Թե Թևանկ այլուս, այսինքն մեռ է՝ի Թև գործոն, կամ քերեալ անցանէ. * Երիտղոր այնուհետև անհոգս՝ որպէս Թևանկից գործոն պարտից. Փոր:

Եւ Որ կոչ ինքեան նոր Թևս. Թևաթռսիկ. *Ապա Թևանկից եղեալ արմատն (փիւնիկ հաւ), վերանայր յերկինս. Կոլ. ծԷ:

ԹԵՒԱՆՈՒԽԵՄ, հցի. լ. } ա. Պτερύσ-
ԹԵՒԱՆՈՒԽԻՄ, հցայ. յ. } σομαι, սն-

μαι. Alis latera ferio, gestio. πειράζω, tento. μελετάω, exerceo me, curo, sollicitor. σπιτηδεύω, ομαι. studeo, operam do. Իբրու Թևօք կոխել և հարկանել ըզկողս՝ առ փութով յառաջ խաղալոյ. կամ բաբախել զթևս. այն է գուն գործել զաղնիւալ հնարիւք ձկաթել. Թեկն ածել. Թևածել. իղձ լինել. կամիլ. բերել. դիմել զանել. նկրտիլ. կրթել. ընդելանիլ. փայտէն էնմէ, հավկնէնմէ, ճակպ էնմէ, լոպասնի ֆագ, ըզբէնֆագ. *Կամիցին (ձագք) Թռչել, և ոչ կարիցեն. նախ Թևակոխեացեն, և ապա սմբաթձգին. Եթէ. ասեաց: *Թևակոխէին երթալ ի բեւեռանիս. Գծ. ծէ. 7: *Հասեալ առաջադրութեաւ՝ յոր Թևակոխեաց: Ի փառասիրութէ Թևակոխեն յանփառութեն: Ի վնասակարագոյնն Թևակոխեացէ անուամնութէ: Փոյթ առաքինին՝ բնութեն, և որ Թևակոխելոյին. Փիլ. *Ցուսմունս Թեւակոխէր, և ի Թագաւորէ. Պիտ. ազէփ: *Եւ անդէն Թևակոխէին տեսանել զաբէ կապանս նախարարացն. Եզէկ. է: *Ջկընի ոճաչին ձայնին յերկինս Թևակոխեն. ՃՃ. *Հրեշտէքն միշտ ի մտրգարէսն Թեւակոխէին. Ոսէ. Ես: *Ցիմանալի բարձրութիւն ոչանչելի լերանցն յաւիտենից Թևակոխեալ ջիք. ՁԿ. ՀԸ: *Ի մարտիւրոսութեն ըղձալի տեննչմամբ փութայր Թևակոխիլ: Միաբանութեն յապատամբութեն իմն Թևակոխեն. Ճ. Ա: *Թևակոխէ ի բարիս: Թևակոխի յօրհնս տեառն զցայգ և զբերեկ. Մծբ. Ի. Ն ՀԸ: *Եւ ոչ Թևակոխելոյ առ ապաշխարութեն. Սրգ. Բ. պ. ա: *Թևակոխի ի քաւութեն Թողութեն. Եբր. ծՆ:

Ցայլ հոլովս ոճով. *Ցորքան զպատուիրանապահութեն Թևակոխէր, ի բաց չկնքեն հալածէր զնմն և զապականութեն. ՁԿ. ՀՆ. Եբ: *Առաւել զերկնքագնացքս Թեւակոխացուք ». այսինքն յաճախացուք ըզբանիւք (եւսեբի և խորենացոյն.) Սահ. Եբէց: *Ոըք ոչ նախատա կրԹեակք են բոլորովին, ոչ ի հնար Թևակոխել զայնպիսի ճեմագանութեն ». այսինքն միով կամ յառաջել յայնպիսի ևն. Մագ. ԺՁ:

Իակ Մծբ. ծԸ. *Թևակոխէ զնա յիւրան ամենաչարսն. իմն, հնարի ձգել զնա ի չար խորհուրդս իւր, կամ կրնէ:

ԹԵՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Επιτήδευσις.

ԹԵՒԱԿՈՒՄՆ, խնդն. ՚μα, δευσις. Studium. Ջանք. փոյթ. Ճիգն. բերումն. ձկաւմնն. կրթիլն. ևկրտիլն. ուսումնասիրութիւն. պատրաստմն. գայրէի, ճակպ. *Սնծը. նունպ ի բարի Թևակոխուեց: Նա մասուցանեի բազմուսմնոյ զհանճարս ըստ իւրաքանչիւր ոք Թևակոխութեց. Փիլ. Լին: *Առաջին հրահանգսյն Թևակոխութիք. Սաւ. ԺԿ: * Թևակոխութիք գովելի, կամ վնասակար, կամ ցնորական, կամ անտեղի, ևն. Մագ: *Ի չարուեցն Թևակոխուէ. Երզն. ազ: *Թևակոխումն է նեղըշնչականն հանճարոյ խրատուն բազմամսմութեն սիրեցեալ: Որ չարութեանցն է Թևակոխումն կամաց. Փիլ. Լին:

ԹԵՒԱԿՈՒՄ ԼԻՆԵԼ. Նոյն ընդ Թևակոխել. * Լուսաւորեալ, և Թևակուռ Թևամբս եղեալ ճեմատուր հրամանացն որպիսութեանց. Ագաթ:

ԹԵՒԱԿՑՈՒՄ, ցեցայ. ՚. Թևակից լինել. կցիլ Թևոյ ընդ Թևոյ. * Թևք չորեցունցն ընդ միմեանս Թևակցեին. Եզէկ. ա. 9: չն. ունէին զմիմեանց:

ԹԵՒԱՀԱՆԵԼ. ն. է. Հանել կամ առթածանել զթև. *Ձկուռնք կորցն տիրեն, և այր անդր Թևահանեն, լողան խաղան. Վէպ. Ը: *Թևահանեալ փորփ, և մագլքեն քորէ. Վ. ՀՆ:

ԹԵՒԱՀԵՐՁ, ի, ած. ա. Որոյ Թևք են հերձեալ. Թևաւոր. Ի. ա. *Հասանչեւելով սեռք Թևահերձացն. Պիտ:

ԹԵՒԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. Միխլ իբր Թեւք. Թևակոխել. միջամուխ լինել. * Թևակոխուռ Թևամուխ եղեալ ճեմատուր հրամանացն որպիսութեց. Ագաթ: * Թևամուխ միջամուխ յանճատուր հրամանացն հանգամանս. Կոբ. ն:

ԹԵՒԱՆԱՄ, ացայ. է. Πτερόομαι, ἀναπτερόομαι. Plumesco, volo, excitor, efferor. Թևաւոր կամ Թևազգեաց լինել. Թռչիլ և լողիլ վերաձևել. բարձրանալ. և փքանալ. վսասհիլ. Ի. ա. ա. փ. լանձգ. *Թևացեալ սլանայ (աղաւնին). Պիտ: *Ոչ անգան Թռչունք, այլ բանակք հրեշտակացեալք, և Թևացեալք հոգւոյն սքվ. Տծնակ: * Իբրև զեղիս փոխին Թևացեալ յանապական կեանն. Ճ. Թ: *Ոչ ընդունայն Թևաք կիտասին Թևացայ. Փիլ. յոէ: *Տեսեալ (նեստոր) զկոմսունեան պաշտպանս եղեալ իւր, ի սոսս քաջալերեալ Թևացաւ. Կի. Ի. ՚ի յոյն:

ԹԵՒԱՊԱՏ ԼԻՆԵԼ. } Թևաք պատիլ.
ԹԵՒԱՊԱՏԻԼ. ՚. } ծածկիլ. *Ցորոյ փառաց քերոքմիքն Թևապատ եղեն ի սրտիւէ Թևապատեալն. Ցծնակ:

ԹԵՒԱՊԱՐԵՄ. ՚ն. ՚. ՚. Թևաք
ԹԵՒԱՊԱՐԻՄ, եցայ. } պարել կամ տալ պարիլ. Թևանալ. վերաԹևել. *Ջյարձակումն մեաց մերոց յաշխարհական զբաստանաց յերկինս Թևապարեալ վերացայց: Թևապարի յերկիւղ պարգևաց: Թևապարեցայ ՚ի վերինն երուսաղէմ. Ջէր. ԼՒ: *Թևապարեալ ՚ի տեղին, ուր հանդերձեալ է Ժողովել զազգս մարդկան. Ճ. Թ: *Թևապարեալ վերանան ընդ առաջ քրի. Շ. ԻՈՀՐ:

ԹԵՒԱՊԱՐՓԱԿ. ա. Թևապատ. ծածկեալ զինքն Թևաք, կամ զայլ ը Թևաք. *Ցորմէ պահիւ պատուհասեալ Թևապարփակ ծածկուեիս դիմացն. Սէնտ. ապ: *Թևապարփակ պաշտպանողօրէն զԹագսիրեալ ՚ի ծնունդս նորոգս. Նար. ւՓ:

ԹԵՒԱՊԵՏ, ի, ած. ա. գ. Զօրապետ միոյ կողման զօրուն, որ կոչի Թև. * ԱՀ Թևապետն հիւսիսոյ. Զքնոթ:

ԹԵՒԱՓՕՂԵՄ, եցի. ն. Թևով որպես քաղով պատել և ծածկել զինքն առ պատկառանաց (ըստ Եւ. է. 2.) * Սրովքեաց գունդ լոկք աձռուցն Թևապօղելով ծածկեն զերեսս իւրեանց: Ցորմէ սրովքէն Թեւապօղեն զոտիս իւրեանց: Ապառակ ածէին լուսափայլ գիմին, այնմ որ սերովքէքն ՚ի յայհէն Թևապօղէին. Գնչ: *Թևապօղելով գիմաց ծածկուեին. Նար: *Թևապօղեալ զդէմն և զոտս իւրեանց: Ապառակ ածէին լուսափայլ գիմին, այնմ որ սերովքէքն ՚ի յայհէն Թևապօղէին. Գնչ: *Թևապօղեալ պաշտի ՚ի հրեղէն անմարմնականացն. Լէ. սԻԳ:

ԹԵՒԱՏԱՐԱԾ. ա. Տարածեալ Թևաք, կամ Տարածմամբ Թևոց. և Բազկատարած. *ՋԹափանցիկ և զԹևատարած երագումէի: Թևատարած և մշտնջենաւոր ազօթիւք. Նար. յվէբ:

ԹԵՒԱՏԵՒԼ. Ոյր Թևքն են հատեալ. *Ընդնգաւոր աղուեսուն, և Թևատեալ ամբարտաւան Թռչնոյն սատանայի. Վ. ՀԸ. ատեաց:

ԹԵՒԱՐԿԵՄ. եցի. է. Թև արկանել. պատիլ բազկաւ. *Մայրն՝ մարմնոյն Թևարկէր առ խոչին. Ոսէ. ՀԸ:

Կամ որպես Թևին ածել, ձեռներէց լինել, Թևակոխել ՚ի տիրել և ՚ի նուաճել. հնարիլ. ձգնիլ. ամբառնալ զանձն. * Եւ զոմ տակաւին Թևարկեա զժողովրդեամբ իմով չարչարել զնոսա. Եւ. Ի. 17:

Ալ առաւել հովանի և պաշտպան լինել. *Խրատէ զամենեսին. առ իւր Թևարկէ, վարդապետէ, զի իւր հանգստանն արժանաւորեացէ զամենեսեան. Ագաթ: *Ոչ մերոյ աշխարհիս ժամանէ Թևարկել վաղերեանոս. Խոր. Ի. 73: * Թևարկեալ պահպանական ամենայաղթ զօրութեամբ. Ջէր. ԼՒ:

ԹԵՒԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպես Շարժուն Թևոց. *Ի չառաչմանէ Թևարկութէ արծուոյ. Ջէր. ԼՒ:

Եւ որպէս հովանաւորութեն. * Ոչ յիչեցի զգաթեաց քոց Թևարկութեն. ԲՒՒՒ:

ԹԵՒԱՐԿՈՒՄՆ, կման. գ. Տարուբերութեն Թևոց և ղեկի օյոր անգր. * Դարձցին... ղեկայնն Թևարկմունք յանքոյթ նաւավհանդիստն. Նար. Լ:

ԹԵՒԱՑԵԼ, և ԹԵՒԱՑՑԱԼ ԼԻՆԵԼ. Թևածել կամ Թևաք աքացել և Ընդ հարկանել. գանգատ ըլլ լարփնգ, լարերչմգ. *Ոմանք իբրև զառգաւաս Թևացեալն զերկաս իմ. Վէպ. Նախարայ, Ճ. Ա. որ ՚ի Վէպ հգ. գրի. *Թևացեալ լինեին յերեսս իմ ».

ԹԵՒԱՒՈՐ, ի, ած. ա. Πτερωτός, ὑποπτέρος, πετόμενος, πετάμενος. Alatus, pennatus. Ունակ Թևոց. Թռչուն, և Թրչունական. գանգատ. *Ջամ Թռչունս Թևաւորս. Ծն. ա. 20. 21: Սէ. կԸ. 27: ՃԸ. 10: *Թև՝ Թևաւորի (է) Թև, և Թևաւորն՝ Թևով Թևաւոր. Աբէսթ. ա: * Թևաւորս զսքեցն խնդութէն ոսս ձևացուցանէ ճեմագանութէն. Դիտ. Երզն: * Եւ ինձ քո ձի Թևաւոր. Հ=Ց. ՚ի յէ. Ը:

Աբի և զագէ ինչ օձի, կամ զքարբէ. *Օձք Թևաւորք. Եւ. ծԻ. 29: * Ցարձակեալք իբրև օձք Թևաւորք յառաջեցին Թշնամիքն. Ղևնդ. Ի: * Վասն Թևաւոր օձիցն խաբամանեաց՝ որ էին անդ. Եփ. Եւ:

Եւս և զայլոց իրացտարածելոց ըստ նմանութէն Թևոց. *Խորտակեցից զսպարսիոնս Թևաւորսդ. (իբր՝ սալգէր, ֆէօլչիս.) Ամով. Ի. 15. (Եբր. ձմերոց.) ուր ասէ Լ՚Ք. *Ապարանս Թևաւորս վվերնաւունն կոչէ ». *Հօրն զօրուի ՚ի վերայ անցեալ նաւի իբր ՚ի վերայ Թևաւոր կառաց՝ առ հասարակ ՚ի վերայ ամենայն աշխարհի, վարելով զնա: Քանզի Թևաւոր էին զօրութիքն, Թևաւոր կառաք ՚ի վերայ ամենայն աշխարհիս բնաւորեցան նաեւք. Փիլ. Լին. Ի. 51. Ե փեսան: *Թևաւոր առաքինութիքն երթեալ լծեաց՝ աղօթս և պսորմանութիւնս. Բրս. լաբ: *ՋԹևաւորսն զքեզ կախ (այս ինքն զքառասնից խաչէ). Աթ՚ոլի. Բաբէր: *Ի խաչ Թևաւոր ըզձեռսդ ահաւոր բանեռեալ ՚ի խոր. Գնչ:

ԹԵՒԱՒՈՐԻՄ. եցայ. ՚. Թևաւոր կամ Թևազգեաց լինել. Ի. ա. գ. Քառնայ յորդն, և զնմի այնորիկ Թեւաւորի. Ցծնակ:

ԹԵՒԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Թևաւոր, և փետրաւոր գոլն. *Թևաւորութէն ցուցանէ զվերամբարձականն արութէ. Դիտ. Ե Շ. հրէպ: *Սիրամարգք, որք զպայծառ և զգանգան Թևաւորութէն՝ զօրէն ոստայն նից տեսանելով, և ամենագեղեցիկ տեսիլ ցուցանէ տեսողացն. Փիլ. Լաս:

ԹԵՒԵԼԻՆ. գ. Բառ չին. Ի. Եւ. Θύελλα. Procella, turbo. Փոթորիկ. մրրիկ. գայ, Ի. ա. գ. ֆէրի. *Ի բռնագոյն հոգմոյն... Թևեվհա, որ և գողդիչ, այն՝ որ քաշէ յանկարծակի. Աբէսթ. Ե:

ԹԵՒԵՒՄ. եցի. է. Իբր Թևանալ, կամ վերաԹևել. * Թռչունք լողան խաղան յօգս, և

այսր անգր Թևեն պատառեն զլոյծ և զոտ-
րած քնուելին . Վ Է յ ո ր . Ը : *Վ Էրանալ Թե-
ւեալ յերայեն աճառոցն . Ճ . Թ : (կամ
գրելի, Վերաթեւեալ :)

Թեւիճակ , ի , ացս . գ . Թիակ . Թի
նաւոց . *Ի նաւն ընկալաւ զկն , և Թեւճա-
կօքն վարելով որպէս ի վեր (ի խորս)
զոչ համարեր տանել . ոչ գիտեալով եթէ
ասնի և կրէ զնա՝ որ զամենայնս կրէ .
Ոսկ . չ :

Թեփ . ոյ , ոց . գ . Λεπὶς , λέπος . Cor-
tex , squama , lamina . Մաշկաձև կեղև
ցորենոյ . ե է է ի , ե է ա ս . *Թեփ ցորենոյ .
Եփ . Ն Մանր : *Դարմանէր զինքն Թեփով
վ է ր հց . Է : *Նաշհով . յորում անիրաւու-
Թե Թեփն ոչ է , այլ իրր զնաշէհ մաղեալ
և մաքրեալ . Լ Ե . Ի ս է : * Ցառնէն սերմն
նիքն , ոչ Թեփովն՝ որ էջ ընդ նմա յերկիր ,
այլ բազմապատիկ տոհմականգը կանգ-
նեալ և օրհնէ , և զարդարեալ Թեփովք ,
և ցօղնով , և քամով . Եփ . Ֆ . Ի ս :

Թեթ . Աղասքին կեղևանգը մարմնոյ ձկանց
գիւրաթափ , որպէս փողոչուկ կամ Թի-
Թեղն բոլորչի . * Ռ ո ւ լ . * Ռ ո ւ լ է ս . *Ռոյդ իցեն
Քեւք և Թեփք . Ղ Ա ս . Ե Ա . 9 . 10 : Օ ր . Ե Ֆ .
9 . 10 : *Ձէ բարձցեն Թեփ մի՝ի տոնոյ նո-
րա . Ց Ֆ . Ի . 26 : *Իբրև Թեփոյ իմն առա-
ցուԹիւ , որ մերձ՝ի պարանոցն է խաղձա-
խուղձն , զձայն արգելուլ նման . Ի ս ս . Ի ս ի :

Թեփամորթ , ի , ացս . ա . Ոյոյ մորթն
է Թեփաւոր կամ Թեփոտ . Ի ս ս ո ւ ս . *Ազգ
ամենայն ձկանց , կէսք Թեփամորթք , և
կէսք լերկամորթք . Վ է յ ո ր . Է :

Թեփոտ , ի , ացս . } Ոյոյ են Թեփք .
Թեփոտեան , ա . } * (Ձկուձք) Թե-
փոտք և Թեւաւորք . Վ է ր ն . Ե ն : *Օձից բը-
նութի Թեփոտեալ է . Բ ր ս . Ի ս ի :

Թեփոնի , փկան . գ . Սպիտակ քոսն
՝ի մարմնի , որ չէ բոր . * Թեփուկ է՝ տա-
բածեալ՝ի մորթ մարմնոյ նորա , ան է .
Ղ Ա ս . Ե Ֆ . 39 : * Մերձաւոր բորոտութե
առաստանալ զԹեփուկն վարկանիմ , զի է
Թեփուկ մաքուր . Մ է ն . Ղ Ա ս :

Թեփուն , եցի . ն . Χαλκεύω . Fabrico ,
tundo , cudo . Ծήγω , acuo . և παιδεύω , eru-
dio , ևն . (լծ . Ծեքել . Թակել . Հակել .)
Ծեծելով և ծուռելով կոկել . կռանել . հար .
Թեւ . զանհարթն ուղղել . կռութն արել . և
նմանութի՝ հրահանգել . կրթել . գաստիա-
րակել . *Թեքել իւրպանչիւր զգերանդի
իւր և զգործի իւր (ի դարձնոցի) . Ա . Ի գ .
Ե Ֆ . 20 : *Թեքեաց հիւսն զգործի իւր . Ես .
խ Ե . 12 : *Ա ր ա գ ա պ ա կ ս Թեքեաց զքարիս-
Թե սուրն . Վ է ր . Ա Ե Ա Ե : * Ոչ ամենևին
պողովատիկք Թեքի առ՝ի վտնուին Թշնա-
մեաց . Գ ի ս : *Օ ձ է զ ո ւ ս արել և Թեքել . Ո ս կ .
Հ . Է . 26 : *Թեքեաց զերասանակ կառուցն .
այսինքն ուղղեաց յայլ կողմն . Գ ս ի . ա զ է ս :
*Օ ձ իւր աշակերտսն Թեքել . Ե ն է ի : *Օ ձ իւր
որդին՝ի նոյն ասուեստ ՃարտարուԹ Թե-
քէից : Որ զմեծամեծ քարուխոտուԹ գի-
տուԹե Թեքեալք կազմեալք . Ոսկ . չհ . Ա .
1 : *Հոգին Ած Թեքեաց զքէզուս տուաքե-
լոց՝ի հանդուէս ածաքանուԹեան . Ո ս կ է ր :
*Ցորժամ կարէին՝ի միս առնուլ , յայն-
ժամ Թեքեաց զքէզուն , և աՃեցոյց զամբաս-
տանուԹե . Ոսկ . գԲ :

Թ Զ Ա Ռ Ե Ր , ի , ացս . ա . Συκοφόρος . Fi-
cus ferens . Որ բերէ կամ բուսուցանէ զպ-
Թուզ . *Ի տնկոյն , որ սիկէք անուանի ,
որ զհականանուԹին՝ի Թզաբեր Ծառոյն
ընկալաւ . (զի յն . սկսէ ի Թզենիք .) Ո ս կ է ր :

Թ Զ Ա Ձ Ա փ . ա . ս . } Σπιδαμαίος , σπι-
Թ Զ Ա Ձ Ա փ Ա Ռ Ա Ր . } δαμώδης . Palmi
longitudinem aequans , dodrantalis . Թիզ
մի . ըստ չափոյ Թզի մեոյ . պէր գ ա բ ձ . պէր
գ ա բ ձ կ ը գ ա ր . *Ա յ ն չ ա փ գանեցին , որ Թի-
կունքն Թզաչափ մի վերացան . Հ = Ց .
Մ ա կ . ա : *Ա ր ե գ ա կ ն բազմապատիկ մեծ
գոլով քան զերկիր՝ Թզաչափաբար տեսանի .
Ա ն ւ . պ օ ր է :

Թ Զ Ե Ա Ն . ա . Որպէս Թիզ մի . Թզաչ-
չափ . *Եւ ոչ Թզեան մի երկիր վարոյ՝ տե-
ղի կայր նորա . Ոսկ . հ է ր օ ր : * Ա ր ար իւր
սուր Թզեան . Կ ի ր ղ . ԺԲ :

Թ Զ Ե Ն Ա Պ Ա Տ . ա . } Պատառել տե-
Թ Զ Ե Ն Ե Կ Ա Ա Փ Ա Ծ . } լուով Թզենւոյ
կամ սփածեալ . կամ պատիչ Թզենւոյ՝
տերև նորա . *Յ ա պ ա ր Ե Ա պ ա տ լ Ե ն ն ե լ Թզ-
զենապատ տերևովք . Զ է ր . կԲ : *Ար վան
Թզենեկապփած սապարէի ագամայ քաղնա-
լոլ խանձարրօք պատեցաս . Ա Ի . ՝ի կ ե ր ս :

Թ Զ Ե Ն Ի , նւոյ , նեաց . գ . Συκέα , συ-
κέη . Ficus . Ծառ՝ որ բերէ զՊուզ . Ի ւ է
ծառ . Ի ն Ձ Ի ր ագաՃ . *Կայնէին տերև Թզ-
զենւոյ . Ն ա . Ֆ . 7 : * Եւ ասէն ծառքն
յԹզենին . Ե կ Թագաւորեա՝ի վերայ մեր .
և ասէ ցնոսա Թզենին . Դադ . Ի . 10 :
*Իբր՝ի ապառիկ լինի՝ի մրրկէ վաղահասուկ
Թզենեաց . Խ ո ր . Ֆ . 40 : * Տերև Թզե-
նւոյն կարմրագոյն է (շառագունեալ յո-
գոց) . Զ է ր . Ի ս :

Թ Զ Ո Ի Կ , Թզկի , կաց . ա . գ . Πυγμαῖος ,
νάνος . Pigmaeus , nanus , pumilio , pu-
sillus homo . կարճահասակ յոյժ՝ իբր Թզ-
զաչափ երևեալ , գաճաճ . Ձ ի - Ձ է . * Լինի և
Թզուկ մօտ յովկիանոս՝ի ապիտակ լերին-
սըն : կղզի մի է հանդէպ արեաց՝ի հնդկաց
ծովուն , յորում Թզուկք լինին երեքըՀԹ-
զեան հասակաւ . ոՀք և պատերազմին ընդ
խորդուց հասուց՝ վասն Ճարակելոյ նոցա
զանգաստանս Թզկաց . Խ ո ր . Ց : * Հասեալ
՝ի յերկիրն Թզկաց , որ երկայնութԹ մար-
գոյն կանգուն մի էր միայն . Վ է ր հց . Իէ :

Թ է . ը . Ἐι , εἰτε , ἄν , ἤν , ἐάν . Si . Ե-
Թէ , որպէս Թէական . Ի է ո ր . Է յ է ր . Է ր . * Թէ
միայն մերձենամ՝ի հանդերձս նորա , փըր-
կիմ : Թէ հնար ինչ լիցէ : Եւ Թէ կամիս :
Թէ որդի եսայ : Ոչինչ է մեծ , Թէ՝ և պաշ-
տօնեայք նորա կերպարանին , ևն . * Թէ
մարդ ոք իցէ . Եղնի : * Թէ՝ և այլ յամեմ
ես մօտ կալով առ ձեզ , կարծեմ՝ . ևն . Ե-
ղիշ . Է : Ուսաի կազմին և՝ Զ է ի Թէ , Թէ ՈՁ .
Ա Կ Ա Թէ . Ա Կ Ա Թէ ՈՁ :

Թէ . Ἤ ; An ? Մի՞ Թէ , արդեօք , իբր
հարցական կամ սրտհական . ա Ճ ա գ , է օ փ ա ա ,
ի ը , փ . * Թէ արգարև ծնանիցի՞մ . Ն ա . Ֆ Է .
13 : * Թէ հանապիցի՞ն : Ջ ի՞նչ գիւրին է .
ասել . . . Թէ ասել . Մ փ ի . Ի Է . 53 : Է . 5 : *Ի
գործ՞ց օրինաց . . . Թէ ՝ի լոյս հաւատոց .
Գ ֆ . Ֆ . 2 : *Ց ա ն ո ւ ն արանց . . . Թէ յա-
նուն գաւառացն . Խ ո ր . Է . 7 : Իակ Եվէ-
ֆ Է : *Թէ իսկ , տալով տայ գոցա պատաս-
խանի ՚՚ . յն . լոկ , եԹէ : Եւ Խ ո ր . Է . 89 .
*Ա յլ զնաստաբուԹիւնն կամիմ ասել .
Թէ՝ և զամբարհաւաճուԹիւնն ՚՚ . իբր ար-
գեօք , այսինքն արգարև . մանաւանգ Թէ :
*Զ Թէն ընդ բազում տեղիս գնէ ոչ վասն
երկայանալոյ , այլ և վասն յոյժ հաւատա-
լոյ . Ոսկ . հա :

Եբրայական ոՃով ասի . * Բ ա ր կ ա գ ե ա լ
երդուաւ , և ասէ , Թէ տեսանիցէ ոք յա-
րանցդ : Որպէս երդուայ՝ի բարկութեան
իմում , Թէ մտցեն՝ի հանգիստ իմ . Օ ր .
ա . 35 : Սղ . ՀՀ . 11 : որպէս ոմն . ասի՝ի
պիտոյ փետայ . ՚ի ե օ յ ս ի ա ն պիտի . այսինքն
ոչ տեսցէ , ոչ մտցէն :

Թէ . Մեկնական , որպէս՝ Ց այս է Թէ .
այսինքն Թէ . իբր Թէ . * Ընորհեաւ մեզ ,
այսինքն Թէ պարգեւեաւ՝ իսկ կանխելն , Թէ
անյապաղ ժամանել : Իսկ զօրհանապազ .
Թէ յամենայն օր . Խ ո ր : *Ձ իսյն իմոյ՝ի
կատան փոլաւունի նմանեցուցի զքեզ . Թէ
ընկղմեալ զկաւս նորա՝ մերձաւոր իմ ա-
յսոլի , անցուցեալ ընդ ծով մեղայ : Ըր-
տացուցեր , Թէ ոչ եռուր մեզ և սիրա-
ևն . Ն ա ր . Երփ :

Թէ . *Օ տ ւ . Quod , quia . Թարմատար-
բա , զի . ո ր . ի՛ , բեյի . *Գիտաց , Թէ յա-
ծուցեալ են : Աւիցեն , Թէ կին նորա է :
Պատմեցաւ . Թէ սհա ծնաւ : Ձպատմել
նմա , Թէ գնայցէ . ևն :

Կամ իբր ո ւ մկ . ո ր . այսինքն Ձի . որպէս
զի , վասն զի . *Ո՞վ է մարդ , զի յիշես զու
զնա , կամ որդի մարդոյ , Թէ այց ինչ ա-
րասցես զու նմա . Սղ . Ը . 5 : * Երթայց առ
հարուստսն , և խօսեցայց ընդ նոսա , Թէ
նոքա գիտացին զՃանապարհս տեառն . Ե-
ր ե մ . Է . 4 :

Թ է Ա Տ Ր Ա Ի Ր , սիրի , րաց . ա . Թատր-
նաակր . սիրոյ զտեսարանս խաղուց . *Գոս-
նիկք , և Թէատրասէրք , և զորս նոցին
նմանք . Մ ա փ . ՝ի է ի ա ն :

Թ է Ա Տ Ր Ո Ն , ի , ացս կամ կոյ . գ . Θέα-
τρον . Theatrum , spectaculum . դրի և
Թ Ե Ա Տ Ր Ո Ն . Բառ յն . Ի կ ա գ ր է ժ . այսինքն
Տեսարան . տեսլարան . տեղի հանդիսից
զուց , կամ աչխարհաժողով բազմուԹե .
հրապարակ շրջափակ . Տ ե ս և Թ ա տ ր , որ է
տեսիլ , և տեսարան . *Դիմեցին առ հասա-
րակ՝ի Թէատրոնն : Մ ի տասլ զանձն՝ի Թէա-
տրոնն . Գ ծ . ի Ի . 29 . 31 : *Պոմպէի Թէատ-
լոնն հրաշիգ եղև : Ի տեղի Թէատրումին :
Ընդ առաջ՝ի Թէատրոն անգ ելեալ . Ե ս ս .
է ր : Ճ . Ա : Ցհ . ՝ի կ ի : *Թէատրոնն յեռակ-
լիս , որ է տեսարան չինեալ՝ի վերայ գըռ-
խոյ անգրեսոյ մեոյ . Տ ծ ա կ ՝ի : *Կան՝ի խաղս
Թէատրոնիւ Տեսանել զնաղս Թէատրոնին .
Հ = Ց . Նոյ . Է :

Կ ա Գ ի մ ն ա ս ի ո ն . Gymnasium . Տեղի մերկ
ըմբշամարտից , և կրթարան . ուսումնա-
րան . * Թէատրոնս և կրկէս չինեցից :
Թէատրոնս և երփատասարդանոցս չիներ . Է .
ի . Է . 9 . 12 :

Թ է Ե ի , կամ Թ է Ե ի . Ἐι καί , καί-
περ . Etsi . Կրկին չարկաւ իբր՝ եԹէ նաև-
եԹէ և ս . Թէպէտ և . ըլայ ա լ , ա լ Ե կ . պի-
կ , ֆ ա բ ս . *Թէ և յայ ոչ երկնչիմ . . .
արարիչ նմա գաս : Չի Թէ և արամեցուցի
զձեզ Թղթովն , ոչ զղջանամ . Ղ ի . Ծ է . 4 :
Է . Խ ո ր . Է . 8 : *Չի Թէ և չհաստովնիցէ ,
՝ի ծածկագիսէն չկարեցէ Թագուցանել .
Խ ո ր :

Թ է Ղ է . գ . Որպէս Թէլ . չարք Թէղեց .
Σηρὰ . (սիրայ .) Series . *Իբրև Թէղք մի ար-
ձակեալ , գարձեալ անդրէն գառնայ՝ տալ
խրատ հրեից . Ոսկ . Ես :

Թ է Պ Ի Տ . մեծ . } է . Ἐι καί , κἄν , καί-
Թ է Պ Ի Տ Ե Ի . } περ , ὅπως , ὁήπου .
Quamvis , quamquam , etsi , etiamsi .
Նոյն ընդ Թէև . իբր , եԹէ պէտք ևս լինի-
ցին . եԹէ պիտոյ կամ պարտ ևս իցէ . ա լ
Ն կ , ա լ , Իբա ո ր , ը ս ր ե ր ո ր . Ի է ր ի , (ք է -
Ի է ր ի .) ֆ ա ր ա , ֆ ա բ ա ա , (՝ի ֆ ա բ ս , այսինքն
պարտ .) * Թէպէտ և ամենեքեան զայլեա-
գղեսցին՝ի քէն , ասկայն ես ոչ գայլեա-
գղեցայց : Թէպէտ և արտաքին մարդս մեր
ապականի , այլ ներքին մարդս մեր նորոգի
օրըստօրէ . Ա ն : *Թէպէտ և զՀետ եղև նոցա ,
չկարաց չասանել ա . Ո . ք է . 30 : *Բայց աս-
կայն՝ Թէպէտև նոքա յոյժ զուարճուն խըն-
դային ը ներքին մարդոյն , արտաքին տե-
սիլն կարի ողորմելի էր : Թէպէտև փակեաց
և կնքեաց զդրտանս եկեղեցեաց , նոքա զա-

մինայն տուն եկեղեցի արարին։ Թէպէտև հայեսցուք 'ի սորին կողմն երկրիս, տեսանեմք զսա լի ամենայն ապականութը. Եղիշ. Խոկ Ոսկ. յհ. ա. 2. * Թէպէտ ես ասա զու ցիս. զի՞նչ լուսաւորագոյն է քան զպօղոս ». Իբր, այլ արդ եմ. * Ես չեմ թէպէտ արժանի, սակայն կամքդ միայն բաւական է 'ի սրբութի իմն. Եւս. Մտթ.

ԹԷԳԷՏ ... ԹԷԳԷՏ. Ի կրկնելն նշանակէ, Եթէ, և եթէ. կամ, և կամ. թէ, թէ. ու, ու. էիր, էիր. իրէ+, իրէ+. հէմ, հէմ. Ἤτε, ἤτε. Tam, quam; tum, tum; sive, sive. * Թէպէտ 'ի չար վարէր, և թէպէտ 'ի բարի, ոչ պարսաւանք ինչ էին նմա, և ոչ գովութիւնք. Եղիշ. * Զայսոսիկ թէպէտ առաքելումք, թէպէտ ճըշմարտութ հաշուել համարեցի։ Թափեմք զձեզ 'ի գործակալացն յունաց, թէպէտ պատերազմաւ ընդ կայսեր, թէպէտ խաղաղութը. Խոր. գ. 5. Գ. 48։ * Թէպէտ տուք ցիս 'ի գերեզմանէն զմեռեալն, թէպէտ առէք ընկալայք զյարուցեալն ». այսինքն կամ, և կա. եթէ կամիք, եմ. Եղիշ. Խաչ։ * Կերիցեն՝ թէպէտ յառաջ քան զայլ կերակուրս, և թէ յետոյ, անվնաս են երկոքին. Ղ. Բղխ. * Եւ զայլ ամէն թշնամին եստուն 'ի ձեռս նորա, և հրամայեցին թէպէտ պահել, թէպէտ սպանանել. Մաղաք. աբեղ. (զոր մարթ է գրել և տրոհաբար, թէ պէտ։)

ԹԹԵՆԻ, կմ ԹԸԹԵՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Μόρον. Morum, us. (որպէս թէ մորենի.) Տունկ՝ որ բերէ զթութ (անոյշ կմ թթուաշ.) Բուբ աղաճը. Գաղիան։

Կամ Συκάμινος. Sycomorus. Մոլաթզենի. * Աւերեաք թթենեաց այամիկ. Ղկ. ժէ. 6։

ԹԹՈՒ, կմ ԹԸԹՈՒ, ուոյ, ոց. ա. Ὀξύς, στρύφνος. Acer, acerbus. Որակ համոյ՝ սուր և զովացուցիչ, ախորժ, միջակ ընդ դառն և ընդ քաղցր. Էրգէ. Եթէ, գէռէ. վարի և իբր Դառն. դժնդակ. * Եթէ ոչ 'ի փայծաղէն թըթու և փոթոթ ինչ մասն յախոնգիկքն ձգեսցէ. Մագ. ծէ։ * Թթու և կծու 'ի վերայ հասանեն մարմնոցս ցաւք. Փիլ. Նխ. Է։ * Որ դաժանք և թթուք (կամ թթուենք) են 'ի բոյսս. Համամ. առկ։

ԹԹՈՒԱԲԱՐ. մ. Δριμύ, δριμέως. Acerbe, acriter, mordaciter. Թթու օրինակաւ. թթուութբ իմն. ժանտ կամ կծու դիմօք. և Ցայրատ հայեցուածով. Էրլէծէ, փօփօլըճօ. * Հայեցաւ թթուաբար յոլովակիագա, տափանօք ցանկութեամբ հաւրեալ. Պղմ. ազէօ։

ԹԹՈՒԱԲԵՐ, ի, եց. ա. Որ բերէ զպտուղ թթու. որոյ բեկքն է թթու ախորժ. * Թթուաբեր նռնենի. Եւսեբ. լ։

ԹԹՈՒԱԳՈՅՆ. ա. Ὀξύς, αὐστηρὸς. Acer, austerus. Առաւել կմ կարի թթու, կծու, դժնդակ, խիստ. * Խառնեալ զթթուագոյն տեսակ և պալատղալին։ Մաղաս թթուագոյն և աղտաղտին՝ ազբիւր ամենայն հիւանդութեանց։ Թըթուագոյն, և քաղցր, և դառն. Պղոփ. փէմ. Ն. օրէն. Ճ։ * Թըթուագոյն և տրտմատեսիլ ճգնողական վարուք. Վահր. Երրորդ։

ԹԹՈՒԱԿԵՆՑԱՂ. ա. Իբր խստակեաց. խստակրօն. * Թթուակենցաղ ճգնաւորք ». կամ ըստ այլ ձ. * Թթուատեսակ կրօնաւորք. Վրդն. Երգ։

ԹԹՈՒԱՀԱՄ. ա. Ունօղ զհամ թթու. * Թթուահամ ճաշակ. Եւսեբ. լ։

ԹԹՈՒԱՏԵՍԱԿ. Տ. ԹԹՈՒ. և ԹԹՈՒԱԿԵՆՑԱՂ։

ԹԹՈՒԵՆԻ. ա. Ὀξύς. Acidus. Թթու. և թթուաշ. Էգշիրէէ, Բէօրշ ուկ. Բըռշըղող. * Իբրև զնռնենիս թթուենիս, և նըշենիս դառնենիս. Վեցօր. Է։

ԹԹՈՒԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Παροξύνω. Acerbo, exacerbo. Տալ թթուիլ կամ թթուանալ. դառնացուցանել. զայրացուցանել. Բըռւեցնել. Էգշիթմէգ. * Բամբասեն ասէ զձեզ, և չարախօսեն, և ջանան զձեզ թթուեցուցանել. Արգ. ա. պ. Է։

ԹԹՈՒԻԿ. ա. գ. Ինչ մի փոքր մի թթու. և ջրախառն գինի. * Ամենեին ջուր (ըմպելի), բայց միայն եթէ թթուիկ յեօթներորդում աւուրն. Մագ. ԻԷ։

ԹԹՈՒՈՒԹԻՒՆ. } Թթու գոլն. ԹԹՈՒԹԻՒՆ. գ. } համ թթու. Բըթուշութ. Էգշիլիք. Ὀξύτης. Acrimonia. δυσχερία, acerbitas. * Կէպքն 'ի ծառոց, որ 'ի բնէ զթթուութի և զդաժանութիւն ունիցին, ('ի մշակելն) հալի և կորնչի 'ի նոցանէ դառնութի և թթուութի. Վեցօր. Է։ * Թթուութի և խստութի, յաւէտ և նուազն թթու տարբերին 'ի միմեանց. Նիւս. Բն։ * Ընդ թթուութե նռնենոյն տաղտկացաւ թզենի. Մխ. առակ. Ճ. * Ի քաղցր համոյն 'ի թթուութի փարձուցանէ. Լմբ. սղ։ * Խմորոյ պղպջակելն և ուռնուլն և թթուութի. Ոսկեփոր։

ԹԹՈՒԿԻՉ. գ. Բանջար թթու ախորժական. (որ և ռմկ. Բըրթոխ, Բըթուարաղ.) Ըստ Բժշկր. դառնադմակիկ. Գռղոր գոռլողի, հումաղ. և ըստ Սպէէ. ճէհ. Իբր 'ի Գաղիանոսէ, խոտ թթուագին և դառն, բայց հոտաւէտ։

ԹԻ, թիոյ, ոց. գ. Κώπη. Remus. (թի նաւակի, և միղեխ.) Գործի բըռելոյ, պեղելոյ, և վարելոյ զնաւակ. Քիւրէք։ Խոկ Ոզ. յ. 7. * Ցորթ (կամ յորդ կամ յարդի) և 'ի թի ծառայելոյ (կամ, և 'ի թիոյ ծառայութէ) ». յն. քօոֆինօս, է կողով ռմկ. Քիւֆէ։ Գուցէ թարգմանն մեր ընթեռնոյր քօֆէ, որ է թիակ։

ԹԻԱԿ, ի, աց. գ. Κώπη. Remus. փոքրիկ թի, մանաւանդ նաւակի. * Սանձեալ թիակօք՝ (մի ձ. թիանօք) զերիվարս տախտակագործայն. Աֆրթ։ * Հարկեալ իբր 'ի նաւապետէ իմեմնէ՝ սրավարեցայ թիակօք։ Նաւակառոյցք լեալք սրավար թիակօք. Ցհ. կթ։ * Նաւ՝ եկեղեցի. առագաստ՝ խաչն փրկչական. թիակն՝ առաքելոցն պարքն. Ոսկեփոր։ Խոկ Վրք հց. ծշ. * Ինքն ունէր զթիակ նաւուն ». մարթ է իմանալ և զեկ։

Կամ Թի երկրագործաց. * Ջաղիւնն թիակօք ցանել յօդս. Ճ. Ա։

ԹԻՉ, թզի, թզաւ. գ. Σπιθάμη. Palmus (major), dodrans. Չափ ձեռին բացելոյ՝ 'ի ծագէ բոյթ մատին ցծագ ճկութին. այլ ըստ երկրաչափից է Ուղղեան, կամ ուղղուկ. այսինքն չորս մատնաչափ. այն է չափ լայնութե ափոյ. παλαιστής, τὴ. palmus (minor). Գործք. * Թզաւ յերկայնութի, և թզաւ 'ի լայնութէ։ Վեց կանգուն, և թզաւ։ Թզաւ մի։ Ո՞ չափեաց ափով իւրով զջուրս, և զերկինս թզաւ, և զերկիր ամենայն քլաւ. Ել. ԻԸ. 16։ ա. Բգ. ժէ. 4։ Եզեկ. ԽԳ. 13։ Ես. Խ. 12։ * Ի վեր քան զթիզ յարեաւ ոգն սրբոյ վկային. Ճ. Ա։ * Պատասխանի տայցեն մեզ, որք թզաւն ձեռնարկեն չափել զերկին. Կիւրղ. գնդ։ Խոկ իբր Ուղուկ. տես Եզեկ. Խ. 5։ Գ. Բգ. Է. 26. Ձ. Է. Ճ. Պ. 5։

ԹԻԹԵՂՆ, թիթղան. գ. Πέταλον. Lamina, bractea. Փայլուն թերթ տափարակ և բարակ. Բիղ, Բենըր Բենեքէ. շամաթ Բեկի, Վօրագ. * Թիթեղն յոսկւոյ սրբոյ։ Համանէին թիթղունս ոսկիս։ Թիթղունս թռուցեալս. Ել. ԻԸ. 36։ ԻԹ. 6։ ԼԹ. 3։ Ղեւտ. Ը. 9։ Գ. Բգ. Ը. 22. 31. 34։

ԹԻԼ, թլի. որ է յատուկ անուն աւանի յեկեղեաց գաւառի, վարի և իբր Աւան, գիւղ. * Գայ 'ի թիլն, զոր համառօտոյ կոչեն. Գան 'ի վերայ թլին. Ոսկհ. Տես և 'ի բառն ԹԼԵՐ։

ԹԻԿԱՆՈՑ. Տ. ԹԻԿՆԱՆՈՑ։

ԹԻԿՆ. Ի բարդութիս և յածանցս միայն գտանի. իսկ առանձինն գրի ըստ ձեռագրաց միշտ ԹԿԿՆ, կամ ԹԷԿՆ, թիկան, կամք. տես 'ի վեր. որպէս և զկնի տեսցես ԹԻԿՈՒՆՔ։

ԹԻԿՆԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. գ. Գէտ որ հմայէ հայելով 'ի թիկունս մարդոյ, կամ յերի անասնոց. * Զլերդահմայն և զթիկնագէտսն. Կանոն. Տես և ԲԻՃՀԱՑԵՆԱՑ։

ԹԻԿՆԱԴՐԵՄ. եցի. ն. Ի թիկունս կոյս դնել. յետս կոյս ձգել. արհամարհել. Արքըրը ղըթմըք. * Ինքնիշխանութբ թիկնադրեալ զերկնուղ օրինացն. Թէոդոր. Մայրագ.

ԹԻԿՆԱԹՈՌ, ոյ, ոց. գ. Աթոռ՝ որ ունի զյենարան թիկանց նստողին. Նունընըը աթոռ. * Զգեցաւ զեպիսկոպոսուն փիլոնն և զեմիփորոնն, և նստաւ 'ի թիկնաթոռն իւր. Ճ. Բ։ Հ=Ց. յուլ. ծԷ։

ԹԻԿՆԱԽԱՌՆ. ա. Խառն ընդ թիկանց. ուսովքն հանդերձ. * Զգլուխ աւագի նոցա թիկնախառն 'ի վայր ընկէց. Զենոբ։

ԹԻԿՆԱԽԻԼ. ա. Որ թիկունք են խլեալ. մաշեալ. տեռեալ. Քանակը Քէղրթոծ. Էօղըրլը. * Էջ անմիտ, թիկնախիլ, և կոզավէր. Տօնակ։

ԹԻԿՆԱԿԻՑ. ա. Օգնական. թիկունք. արգօ. * Մը հրեշտակքն թիկնակից և աջօթակից լինին քեզ. Վրք հց. յ։

ԹԻԿՆԱՄԷՋ, միջք. գ. Μετάφρενον. Scapula, dorsi pars retro septum sita. Միջավայրն թիկանց. քամակ. Քանըքի Մէջքէրը. արգօ օրթասը. * Ոմանց զսուրն 'ի վերայ սըրտին դնելով ընդ թիկնամէջն հանէին. Հ=Ց. յնվր. ծԲ։ * Թիկնամէջք նորա 'ի գոյն ոսկւոյ. Սղ. ԿԷ. 14։

ԹԻԿՆԱՆՈՑ, կամ ԹԻԿԱՆՈՑ, կամ ԹԻԿՆՈՑ, ի, աց. գ. Վերարկու (անթև). արկանելիք. զգեստ թիկանց. փիլոն. * Թիկնանոց ամարայնի կտաւի. Փիլ. Ղեւոնդ։ * Զամոնի թիկանոցն փաթադեալ ընդ պարանոցն. Վրք ոսկ. հին յ. (իսկ նորն, և տպ. զարկանելիսն պարաւանդեալ։) * Երեր երկուս առիւծակորիւնս թիկանոցաւն։ Ըմբռնեալ կայր թիկնոցն 'ի վերայ սրտի նորա. Վրք հց. ժԹ. Ն Թ։

ԹԻԿՆԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Պահապանիչ թիկանց կամ 'ի թիկանց. պահապան անձին թագաւորի՝ 'ի պատերազմի կամ 'ի պալատան. * Թիկնապահս իւր (կարգէ) զինու հանդերձ 'ի զաւակացն խոռայ. Խոր. Է. 7։

Եւ Ջէն պահպանակ թիկանց. * Ի թիկնապահ և լանջապահ պղնձի տախտակացն. Ցհ. կթ։ * Տախտակապահ լանջապահս, թիկնապահս, զանգապանս. Ածր. ա. 5։

ԹԻԿՆԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցաւ թիկանց, որ (որպէս ասի 'ի կանոնս Եղիշէի) զգլուխն և զայլ անդամս շարժէ, և դողալ տայ. իբր ռմկ. Վըճա, էնձէ. Σπάσμα. Convulsio. * Այլ ախտ, զոր կողացաւութիւն կոչեն, և թիկնացաւութի. Կանոն։

ԹԻԿՆԱՒԷՏ. ա. } Ունօղ զլայն և ԹԻԿՆԵՂ. ի, աց. } զբարձր թիկունս և զուսս. արգօլը. * Անձնեայ և թիկնաւէտ. Խոր. ա. 13։ Ցհ. կթ։ * Այլ և առիւծ և

վագր Թիկնեղք և կարճապարանոցք են. Վ Էղ՟ը. Ի:

ԹԻԿՆՈՑ. Տ. ԹԻԿՆԱՆՈՑ:

ԹԻԿՈՒՆՔ, կանց. ք. Ցոքնականն բա. ռիս ԹԻԿՆ կամ ԹԻԿՆ, Թիկան. զոր տես. ցես. (հձ. լտ. Ի՟ԷրՒօ՟մ. Ὦμος, ὠμία. Humerus. մանաւանդ νῶτος, νώτου, dorsum, tergum. Թիկունք կենդանւոյ՝ ի վերնակողմն քամկին՝ ուսովքն հանդերձ. ուսք. նուս. ոյն. քամակ. յետին կողմն. կուռն. իշ. նակ, էգախ կողմ. արգա, սբրի, արգ, օմոպ. (յն. ῥάσσω. և նծրա.) * Չէռան Թիկունք նոցա: Վահան պղնձի՝ ի վերայ Թիկանց նորա: Զեռն քո՝ ի վերայ Թիկանց Թշնամեաց քոց: ԶԹիկունս եռաս՝ ի հարուածս: Լի էին աչօք Թիկունք նոցա: Ցեռս ընդգէմ ոչ գառնային՝ ի Թիկունս իւրեանց. ևն: *Հարին բեռուս երկու յերկուս Թիկունսն, այսինքն՝ ի Թիակս ուսոցն. Հ=Ց. յոնին. Ի:

Նմանութիւն ասի և զտեղւոյ. *Պատի զԹիկամբք քաղաքին: Ի Թիկանց ղուզայ՝ ի հարաւոյ կողմանէ. Ցես. ծԷ. 10: ծԷ. 13: *Ի հնձեաւսան կանգնոյ՝ ի Թիկանց: Եւ յերկրորդ Թիկունսն առ դրամբք քաղաքին. Եւ. ւԷ. 14: *Զթիկամբքն արագած կոչեցեալ լերին. Խոր. Ի. 43:

ԹԻԿՈՒՆՍ ԴՈՐՁՈՒՑԱՆԵԼ. Ἀποστρέφομαι, τὰ νῶτα ἐπιστρέφω. Tergum verto. ռամկ. խոնաւ դարչնել. որպէս Աբրահամարհել, և Աւետել, մանաւանդ փախչել. *Դարձուցին յիս զԹիկունս, և ոչ զերեսս իւրեանց. Երեմ. Ի. 27: ԼԷ. 33: *Դարձուցին զԹիկունս իւրեանց, և ասեն. խնամ է բանդ այդ. Ո-ի. չհ. ա. 45: *Զհանդ գարձոյց զԹիկունս իւր, ամաչեաց, և եղև՝ ի ծաղր. Երեմ. Ի. 39: *Որովհետև առաքեցոյց զանգիտել, և ոչ Թիկունս դարձուցանէ յանանց. Աղի. ւ. 30: *Եւ ոչ մի՝ ի միւսոյ Թիկունս դարձոյց. Խոր. Ֆ. 12: *Մի յահագին սրոյ առն մահկանացուի զԹիկունս դարձուացուք. Եղիշ. Ի:

ԹԻԿՈՒՆՍ ՏԱԼ. Աբհամարհել, ՚ի բաց դառնալ. և փախչել. խոնաւը դարչնել, երես դարչնել. *Դիմեաց յարևմուտս, Թիկունս տուեալ արևելեան լուսոյն և կենաց դրախտին. Ածո. ՚ի պէտ: * Դիմեք գարձեալ առ խաւարն, Թիկունս տալով լուսոյն. Տծնկ: *Դարձաւ մահ յորջ իւր, և Թիկունս եռս նահատակին. Եփր. Համաբ: *Ընդհանակել գնա (զքոցեղէն սուրն) արար ածն առին. զի յորժամ առեսցէ գՀաւատացեալն՝ Թիկունս տայ. Բրս. Գորգ:

Եւ որպէս ցՀնուլ, ապաւինիլ. խոնաւը փալ ոբիւէ, իբնիւս *Դուք Թիկունս տուք ՚ի ըստ խոհումս խորհրդակցութեանց. Ծանն:

ԹԻԿՈՒՆՔ. որպէս Օգնականութիւն. օգնական, ձեռնտու. ատար. խոնաւ. օգնութիւն. արգա, խմաբ. *Աձ է Թիկունք և օգնական նորա. Եսա. պահ: *Ձղեաց շնաւն ՚ի Թիկունս նմա արս ընտիրս մարտիկ պատերազմօղս. ա. Ի. ծԷ. 26: *Կամի պղծուլեաւ Թիկունք լինել. Ծանն: *Համբաւեն, եթէ գեմեռեր երկրի՝ ի Թիկունս իցէ, և պոսիգոնիէ՝ ծովուն. Ոսկ. Ես: *Ոչ ջերկոսեան Թշնամի առնել. և ոչ առանց միոյ Թիկանց կարեաք կեալ. Բոպ. Ի. 33:

ԹԻԿՈՒՆՍ ԱՌՆԵԼ. Նեցուկ և օգնական ինքեան առնել. յենուլ և յարիլ յայլս իւրև. ՚ի ձեռնտուս և ՚ի նիզակակիցս. իբեն խոնաւ ընել. ինձինչն արգա ԷԻՀ. Ցես ա. Ի. Ը. 1. 12: ծ. 23: ծԷ. 8. 16: ծՏ. 24: Եա. ւ. 2: *Առնել զնա Թիկունս (կամ Թիկունք) օգնականութեանց. Խոր. Ի. 29: *Նախ ՃշմարիտԹ զղջմամբ զԾծ Թիկունս առնիցեն. Մխ. Էրէմ: Իակ Ֆ. Ի. 16. *Զթիկունս հաստ առնիցեն՝ մատնտու ՚ի ներքուստ արտաքս առ Թշնամիս անդր գըտանիցեն ՚ի. յն. ՚ի Թիկանց մատնիչս և բարբարոս ունիցիմք Թշնամիս:

Ի ԹԻԿՈՒՆՍ. } Նխ. Ի. Ցետոյ կողմանէ.
Ի ԹԻԿՈՒՆՍ. } յետադոյս. խոնաւին, ետ
ԶԹԻԿԱՄԲՔ. } փնեն, էգող ՚ի խոնաւը, ետ
փնը. արգասբնան, արգբնան, արգասբնա, արգբնա. *Բանակիլ կամ կալ ՚ի Թիկանց նոցա. Եւ. ծԷ. 10. 19: *Հատանէ սահմանն ՚ի Թիկանց ակկարոնի. Ցես. ծԷ. 11: *Բնակեցուցանէ ՚ի Թիկանց մասեաց. Խոր. Է. 45: *Ցաջմէ և յահեկէ, ՚ի դիմից և ՚ի Թիկանց. Լ՟Ի. ագ: *Հայեցաւ բեհեմային ՚ի Թիկունս իւր. Դոպ. Է. 40: *Դարձաւ ՚ի Թիկունս կոյս. Ցհ. Է. 24: * Գնան ՚ի ըստ ոչ սակաւ ՚ի Թիկունս հիւսիսոյ լերին. Խոր. ա. 11: *Թշնամիքն զԹիկամբք անկեալ կոտորեցին զանհարհս. Ռոպ. Է. 24:

Թիկն, Թնոյ կամ Թեի. գ. Գիզարտօն. Granum acini, acinus vinaceus. կորիզ խաղողոյ, կամ սերմն նորա. խոռոչ ընդէրպէն. Երբ. վայ, որ է նաև կեղև. *Ի ջամոյ մինչև ցԹիկն մի կերլիցէ. Թուոց. Ը. 4: *Թիկն՝ կորիզ՝ ի բաց ընկենուլի. Վ՟ԻՒ. անդ: *Ոչնինչ՝ որ ՚ի գինւոյ, կարաս է, այլ հատիճ, և կամ Թիկն է. Աղ. Վերլծ. արխոպ:

Թիկն. գ. որ և ԹՈՒՆԴ, Թընդի, իգ. (ռամկ. Ռոնդ.) Արմատ թնդալոյ, ունի Թնդիւն. շարժուիլն դղրդմամբ. ձայն դղրդման. *Թնդագ առեալ անբաւ երամոց՝ եռան զերան ալանան ՚ի մարմնիս ծովու. Նար. կԷ: *Ցորձանաք և որոտագոչ Թընդիւք աստղկուլԷ դղրդեր զերաւանն. Նար. յանէ:

Թիւր, Թռի, իգ. գ. Արմատ թռանելոյ, որպէս Թռիչք. *Կամք նորա ՚ի վազս և ՚ի Թիւս իշխանաշուք փառաց. Ոսոպ:

ԹԻՐԱԽ. Տ. ԹԻՐԱՆ:

Թիւ, Թըւոյ, ոց. լինի և ՚ի Թուէ, ՚ի Թուի. գրի և իբր ռամկ. ՚ի Թվին. գ. Արիթմօս. Numerus. Ձափ տարորոշ քանակի. բազմութիւն միաւորաց. հաշիւ. գումար իրաց և ժամանակաց. համրանի, սեռ. սոյզ, հինսպ. չխոմբ, ձեմ. Ստեպ վարի որպէս Թիւ Թուելոյ. այսինքն ասի գերազ ՚ի Թիւ արկեալոց. * Ըստ Թուոյ անձանց կամ առարկանց, անուանց, աւուրց, ամաց: Սակաւ աւուր կամ սակաւք Թուով: Քառասուն կամ բազմաւուր Թուով: Թիւ համարոյ կամ համարուցն: Բազում եղեն քան զԹիւ: Ոյոյ ոչ էր նոցա Թիւ: Ոչ գոյր Թիւ: Զանմնայն չափով և Թուով և կշռով կարգեցեր. ևն: *Հովանի ունիցի ամպն զաւուրս Թուով՝ ի վերայ խորանին. Թուոց. Ի. 20: *Թուով բերելն զապատն, և Թուով տալն. ա. ն. Ի. 28: *Ամք Թուով տուեալք են հզօրի: Ամք Թուով հասին ինձ. Ցոբ. ծԷ. 20: ծԷ. 23: *Բարեկամեցի՝ ի վերայ ամնայն Թուոց նոցա ո. այսինքն բազմութ զօրաց. Ես. ւԲ. 2: *Դաւաճի՝ ի միտ արկ ամ անցուցանել ընդ Թիւ ժամանակին, զի Թուոյն պատճառանօք սասակեսցէ գյանցաւորսն. Կիւրղ. Եւ: *Թերևս Թիւ ամնայն ունիք գիւրին է առնել, բայց նը չանս և պանչելիս գժուարին է գործել. Եփր. Եւ:

Խակ իբրև Թիւ Թուոյ. բագամ. *ԸօՀ ներհակն՝ ի Թիւն կոյս է. գոլով անկատար և կոյս. Փիլ. ծ. բան: Լ՟Ի. ագ: *Ի Թուոյն ոմանք կատարեալ գոն, և ոմանք անկատարք. Սահմ. Ը:

ԹԻՒՌ. իբր Թուաբանութիւն. *Լոյս է իմասատուն. իսկ ձէՀՈ նիւթ և պատրաստուն է իմաստութիւն. և սա է Թիւք, երկրաչափութիւն, ևն. փոխ. Փիլ. Եւ:

ԹԻՒՌ. Անուն միոյ ՚ի հինգ գրոցն մովսէսի, որ և ԳԻՐՔ ԹՈՒՈՑ. *Ի Թիւն ասէ մովսէս առ յեսու. Աւ. ծԲ: *Որպէս որ նախ քան զԹիւս նախակարգեալ մատեանքս, այսպէս և Թիւքս յերէն ընկալաւ զանուն. զի հրամայեաց Աստուած Թուել զժողովուրդն: Ոնի գիրք Թուոցս պատմէ ժամանակի լճի ամաց. Նխ. Խոսոյ: *Որպէս ՚ի Թիւն և ՚ի յոլով տեղիս գտաւ նեալի Է. Վահր. յոբ:

ԹԻՒ. ըստ քերականաց՝ է Ցայտարար եզական կամ յոգնական գոլոյ. զոր օրինակ բան, բանք. ես, մեք. կոփիմ, կոփեմք: Թող զերկականն ըստ յն. և երբ. ալսաբ: Թր. փէր. ևն:

ԹԻՒ. իբր Գլուխ գրոց ըստ կարգի. *Գրատցես յառաջին հագներդուձեն յերեքասանեներորդ Թուին. Խոր. Ի. 9:

ԹԻՒ. իբր Թուական. *Ի հինգ հարիւր Թիւ. կատարեալ, եօթանասնից՝ ՚ի նոյն յարեալ. ևն. այսինքն՝ ՚ի Թուականութեն հայոց չՀ. Ը. վՀԱ: * Ի Թուիս մերում: Ի Թուին հայոց: Ի Թվին: Թվին. ցՀչաբ. Ա Աբյանագբ:

Ի ԹԻՒ ԱՍԵԼ. իբր Առանց եղանակի երգոց. * Ասէլ զչորեքին սաղմոսն միաբաս նուաՀ՟ի Թիւ խոնարհ ձայնիւ. ցհ. խմ. ապ: *Առաջի բեմբին սաղմոս ձՀ. ՚ի Թիւ, Իբրև սիրելի. ապա ՚ի ձայն: Դարձեալ ՚ի Թիւ երիցս. Ի գէրս խոսբ:

Ի ԹԻՒ ՈՒՍԱՆԵԼ, ԳԻՏԵԼ. իբր Սերտ՚ի բերան. Բերնոց. էպղեբ. *Ջհին և զնոր կաակարանաց գիրս ուսեալ եմ ՚ի Թիւ. Գիրս չորեքասան գիտեմ ՚ի Թիւ. Վբէ հց. ծա:

Ի ԹԻՒ կամ ԹԻՒ ԱՐԿԱՆԵԼ, ԲԵՐԵԼ, կամ ԹԻՒ ՀԱՇՄԱՐՈՑ ԱՐԿԱՆԵԼ, և այլն. Ն. Ի ԹԻՒ կամ ԸՆԴ ԹԻՒ ՄՏԱՆԵԼ, ևն. Լ. որպէս Թուել, իմ. Հաշուել, իմ. * Աւրկ ՚ի Թիւ զժողովուրդն. Շ. Բաբէր: *Ո՚վ կարէ զմարգկան՝ որ ՚ի կենցաղս՝ զգայ. ԹագղուԹիւնս՝ ՚ի Թիւ արկանել: Զորոց ո՞ր բան ՚ի Թիւ կարէ զնեղելն բերել. Լ՟Ի. ագ: *Թիւ համարոյ և առներ. Եղիշ. Ջ: *Մըտին ՚ի Թիւն յերեսնամենից և ՚ի վեր: Որ մտեալ էր ՚ի Թիւ զևաւագանն. ա. Ֆ. ԼՁ. 3: Ի. Ֆ. լա. 19: *Ապա և քո զաւակ ընդ Թիւ մտցէ. Ծ՟Ն. ծՁ. 16: * Պակասեալն ոչ կարասցէ ՚ի Թիւ անկանել. Ծղ. ա. 15:

ԿԱՐԳԵԼ Ի ԹԻՒ. Դասել. համարել ընդ այլս. ոեղել. սոյմաք. *Կարդէ ՚ի Թիւ նաՀարարուԹեաց ազգաց, կամ ՚ի Թիւ նախատարուԹեց. Խոր. Ի. 7. Ն 87: *Կարգեալ զաս ՚ի Թիւ սըց. Շ՟ր:

ԹՈՒՈՂ ՑՈՐԲՈՐԻՆ. այսինքն ըստ անհաւի կամ եզականութեաբ: Պոբէ:

Ի ԹՈՒՈՑ ՓԱԽՁԵԼ. Ձանկանիլ ընդ Թուով. անհամար լինել. (ոՃ յն.) Διαφέυγω ἀριθμον. Numerum effugio. *Ա յսչափ են բազմութիւք, իբր զի ՚ի Թուոյ փախչին. Բր. հդ:

ԹԻՒՄ, ի, ացյ, կամ ԹԻՒՄԱՑԻ, այլ. գ. Բառ յն. Ի՟ԼՀօս, կամ Ի՟ԼՀ-ՀՀօս. Θύμος, Θύμον. Thymus, thymum. Խոտ, և ծաղիկ նորա հոտաւէտ կամ խնկահոտ, զոր սիրեն մեղուք. իբր եղնալիզուս, ևն. արաբ. Ի՟Ե՟. *Մեղուաց՝ ոլոր ՚ի վերայ Թռչին բուրաստանաց, յինքեանս ծծեն, և մանաւանդ ՚ի Թիւմեցն. Փիլ. ՀՀօս: *ԵՀԹիւմեցն (փոխանակ գրելոյ, ՚ի Թիւմեցն) ծաղիկ է, որպէս խոլընդաամի, զոր ողայքն ծծեն, զի մեղրոտ լինի. Ի՟. Ի՟Ի:

ԹԻԻՆ, ԹԻՒՆԱՒԵՐ. ևն. Տ. ԹՈՑՆ, ԹՈՒՆԱՒԵՐ, ևն:

Թիւր, ի, ից կամ ից. ոյ, ոց. ա. Στρεβλός, σκολιός. Perversus, obliquus, indirectus, flexus, tortuosus. գրի և Թեւր նմ. վրն հնչմամբ. Ծուռ. կոր. խոտորուեալ. սուերիւրեալ. յեղաշրջեալ. շրջուն. ոլորուեալ. մոլար. Ծռաոհմութ, Ծռածիծ. էյրի, Եամիոբի. * Ճանապարհք, կամ խորհուրդք Թիւրք: Ազելն, կամ դաւաճանն, կամ ազգ Թիւր. Աթոռ. ՚ը 12: Ծա. 20: Իմ. ա. 3: Սղ. ԿՀ. 57: Ամբ. ա. 4: Օր. ԼԲ. 20. ևն: *Ընդ Թիւրսն Թիւրեա ցիս, կամ զԹիւրսն կործանեացես. Սղ. ԾԸ. 27: *Ցատասկ և որոգայթ ի ճանապարհս Թիւրաց (կամ Թիւրոց. յն. Թիւրս). Աթոռ. ՚ԲԲ. 5: *Ընտրել զուղիղն ի Թիւրսն. Լմբ. ոչ: Գրի ի յեանոց և Թոյր. *Դադարեցի զԹոյր ընթացս իմ ի ճանապարհէ չարեաց. Բենիկ. որպէս և վրդն. պտմ. Ե գնա. ևն:

Թիւր. ն. իբր Թիւրապէս. սանս. Ի հասս. *Հաւն ի յանդոյզ զտոս սասանեալ Թիւր ընթացողիս. Նար: ի: *Զուղիղ բանն ասի՝ նախահօրն ձեր Թիւր մեկնեալ: Թիւր վարի ի նորա ուղիղ գործան. Լմբ. ապ. Ե ոչ:

Թիւրաբան, ի, ից. ա. Ոյր բանն է Թիւր կամ մոլար. Ծռաբանօղ. *Ո՛չ զի ա րուեստն է անկատար և Թիւրաբան. Երզն. ապ. երն:

Թիւրագնիցն, գունի, ից. ա. Առաւել կամ կարի Թիւր. Ծռաճին Ծռաբոյ. Ձիպ էյրի. *Զամենեցին Թիւրդ, և քան զԹիւրս Թիւրագոյնդ. Խոսրովիի:

Թիւրախ, կամ Թիւրախ. գ. Նպատակ նետի. Նշաւակ. *Որ ոք յոյս կամ ի Թիւրախ՝ նետս չգիտեր ձգել, զնա պարտաւորէր. *Ձմենեցուն առաջի իբրև զԹիւրախ կանգնեալ կայր՝ հակառակամարտ Թշնամեացն լինել նետաձիգ. Պիտ: *Իբրև ի Թիւրախ ձգեր ի մոլորուելն զնեաս. ՃՃ:

Թիւրակ, ի, ից. գ. Στύραξ. Styrax. Սոխրակ. շեր. յն. սիւթաւոփո. Ազգ կաղամախի, և խիժ կամ ասիլկ նորա. *Ի պլուծ դեղոց հրաժարել, ի Թիւրակէ, և ի Թրուչ նոց. Կանն:

Թիւրականք, հի, հք կամ էս. կամ կեայք, կեից, կէից. գ. Θηριακή, κά. Theriaca. Տ. և Թերնակ, Թերնակ. ռմկ. Ռիւրեաւ. Բառ. յն. Ռիւրիագիի, գա. այսինքն գազանական. Դեղ կամ գեղձափ կազմեալ ի մարմնոյ օձի և այլոց զեռնոց. *Որպէս ըստ քանչանի Թիւրակէս՝ ի խածանօղ մահացու սողնոց առ կենացս նիւթ պատրաստեալ. Նար. Ծբ: *Իբր Թիւրակէք. Վրդն. ծն: * Մատուցանէին նմա Թիւրակեայս. Ճ. Բ: *Բայց ի Թիւրակեաց. Կանն:

Թիւրականց Լինել. Թիւրիլ ընդ այլսն. Կցորդիլ Թիւրութեան այլոց. * Մի լինի քեզ Թիւրեցելոցն լինել Թիւրակից. Խոսրովիի:

Թիւրականան, ի, ից. ա. Որոյ հատաքն է Թիւր և մոլար. աղանդաւոր. * Թիւրահաւատք՝ առ ի Թիւրիլ յանդգնեալք զհաւատս ուղիղս. ՃԿ. Իմ. երն: *Վասն ուղղելոյ զԹիւրահաւատսն ի նմա. Սիոն:

Թիւրաձարժ. ա. Որ Թիւր շարժի, կամ ընդ Թիւր շուխլս գնայ. * Թիւրաձարժ կառք. Ճ. Ը:

Թիւրաձիոնչ. ա. Ἀναχαμψίπνοος. Reflexos flatus habens. Թիւր ընչօղ արտուակելով. Էյրի պիոյրիա Եսին. * Ի հոդմոցն ոմանք ուղղաշունչք են... և ոմանք Թիւրաշունչք, որպէս կենկիաս. Աբիսպ. Ե:

Թիւրաձիւրեն. ա. Στρεβλοχείλος. Perversi labii. Թիւրեալ շրթամբք կամ բա նիւք. *Քան զԹիւրաշրուրեն անզգամն, որ ի ցոյս բանի վատահանայ հանդերձ անուսուանութ. Ա որ. ծբ:

Թիւրաւիրս, որոյ, ուց. ա. Թիւրեալ սրտիւ. «իրաք կամ գաղձ ծուռ.* Անըզգամ ասա և Թիւրասիրտ կոչէ. Լմբ. ոչ:

Թիւրեմ, եցի. ն. Διαστρέφω, ἐκστρέφω, ομαι, ἐκκλίνω. Reverto, declino, erro, ևն. Ծռեալ. խոտորեցուցանել. մոլորեցուցանել. իր. իբր յ. ծռիլ. սուերիւրիլ. խոտորիլ. մոլորիլ. էյրի, էյրիլրի, էյրեցի, սուխագ, Եանըմագ. * Թիւրեալ զանձինս: Զի Թիւրեցան սնձինք ժողովրդեան իմոյ: Թիւրեալ զճանապարհս, զամենայն ուղղորդս, զազգս մեր, զնաեն, զայլն. ևն. Եզէկ. ծՁ. 18. 22: Աթոռ. Ճ. 9: Միք. Ը. 9: Ղկ. իՁ. 2: Գծ. իԸ. 41: Ը. իգ. Ը. 6: *Թիւրեալն ոչ կարասցէ զարդարիլ: Ընդ Թիւրելոյն Թիւրեացիս: Որպէս զորմոյ Թիւրելոյ: Զծանապարհս նորա պահեցից, և ոչ եւս Թիւրեցայց. ծղ. ա. 15: Ը. իգ. իԸ. 27: Սղ. իա. 4: Ցօբ. իՁ. 13: * Ընդայլ կողմն Թիւրելին զեղեալն. Ոսկ. գծ: *Զի այնու զմարդն յիւրմէ արարչէն Թիւրեացէ: Իբրև զապստամբ յեաս կացեալ Թիւրեցաւ յայոյ. Եփես: * Մի վհատիւրեք բանին առ քեզ բռնագատեալ Թիւրեսցես: Առ ի Թիւրել զուղղասացուածին. ՁԿ. իմ. երս: * Թիւրեալ յուղղութեՁ, կամ բնութՁ, սրտիւ, ևն. Նար: * Ոչ կարացց զերանելին Թիւրել ի յուղիղ դաւանութենէն. Հ = Ց. ՃԸ. Ի:

Թիւրընթաց. ա. Որոյ ընթացքն են Թիւր կամ շեղակի. * Աւետգանն շեղագնաց, Թիւրընթաց, կողմնաւոր. Գիսպ. Իղ. աա վրէ:

Թիւրոհութիւն. գ. Διαστροφή, σκόλιον. Perversitas, ևն. Ծռութիւն. խոտորութիւն. մոլորութիւն. էյրիլրի. * Ոչ գոյ ի նոսա ծռութիւն, և ոչ Թիւրութիւն. Աթոռ. Ը. 8: *ԶԹիւրութիւնն արտահալած առնէ լով դաւանգիչս. ՁԿ. իմ. երս: *Զանհարթ Թուինն, զԹերութիւնն, զԹիւրութիւն. Նար: Ի Թիւրութիւնէ յուղղութիւն գալժուն. Լմբ. ծոդ:

կամ Στρέβλωσις. Tortura. Խոչոնն, գանք ծռելոյ զանգամն՝ ոզորածեծ առնելով. *Վէրս և Թիւրութիւնս ծերոյն մատուցանէին. Սոկր. է. 31:

Թիւեր, ոյ, կամ Թիւ, Թելոյ. որ և ԹԸ. ԼԱՑԿ, ցաց. գրի և ՏԼԸՍՄԵՐ, մեր. գ. Բառ ոմկ. Ռ-ԸԸ-ՐՄ, Ռ-ԸԼԸ-ՐՄ-Ր. Նշանակ անուսի պաշտամանն և կախարդանաց, բախտի, ևն. *Շամիրամ չինեաց Թվեր վտար ի հողոյ կուտեալ ամրոց. բայց մեք գտաք պատճառս Թլացացդ... մինչև ցայսօր գԼք կալ իսնդրեք առ Թվովդ գործեցիվ զարուեստս իւրեանց: Տլամեր պղնձիք: Ապողոնիոս աուանեցի չինեաց Թլամեր բազում գիւաական զօրուԹՁ. Մի. ասոր:

Թլիփ, Թլփի. գ. Περιστόμιον, ώα. Ora, limbus. Սպառուած բոլորակ. շրջաքոլոր վերջք, որպէս յօձիս, և ի գրասպանս. *Աբերանեացն ի նմին իսկ ի պճղնաւորիւն ի միջնի Թվփի ուՁի, զի մի պատառեսցի. զի Թվփին անկուած խիտ և հոծ, և կարի յոյժ Թաղկեալ է. փխ. Ես. Ը. 118: *Ցեզաբկէ Թվփի ածեալ (ծարրով) պաՁուՁեցաց զանատառս արտևանանց. ՄԸբ. ծՁ: Իակ ըստ հինն բա. *Թվփի. զարդ.»:

Թլփնացորդ. ա. Իբր Շուրջանակի յորդեալ, մԹացեալ, մեգամած. (վասն որոյ երևի գրելի, Թխպայորդ). *Ես ոչ յամայն Թվփայորդ սաստիկ մրրկեալ մնին. ՄԸբ. ծՁ:

Թլփնաս, ի, ից. գ. Ἀκροβυστία. Praeputium. Անգամ Թվփատեվի կամ Թվփատեալ, իբր չրվակատուր. որ և կոչի ԱՆԹՐՒ-ՓՆՑՈՒԹԻՒՆ. զանՁփ, ևէնՁփ. *Հրամայեաց կարել զքիԹս և զԹվփատս նոցա: Կարեցին զգլուխս և զԹվփատս նոցա. Մ:

Թլփնացեմ, եցի. ն. Περιτέμνω. Circumcido. (յորմէ Պարատեվ. ըստ հինն բա). Շուրջ կտրել զծայրս անգամին. յապաւեվ. կրՃատեվ. ի քաց կտրել զԹվփին իբրև աւելորդ. էնսէ, սիննէի էնսէ: Ծն. ծՁ. 11: Եւ. Ը. 25. ևն:

ՆմանուԹՁ ասի. * Թվփատեցարուք ձեր ձերում, և Թվփատեցէք զանԹվփատուԹի սրտից ձերոց. Երէմ. Ը. 4: *Թվփատեցիր. ԱՁաբ. ծն: *Որ զգերեզման Թվփատեալ՝ իբր խորեալ. Մագ. ծԸ: *Պարտ և արժան է առ սակաւ մի յետոյ օրհնագրուԹեանն՝ անդրէն դառնալ և Թվփատել ի բամբասանաց. Բր. Իանն:

Թլփնացնիմ. գ. Περιτομή. Circumcisio. Թվփատիլն. յապաւումն. կըրՃատուՄն ՛ կրՃատուԹի. և Ալր Թվփատեալ. սիննէնի, և սիննէնիլի. Ծն. Ը. 25: Գծ. ծա. 2. ա. իոբ. Ե. 19: Փիլպ. Ձ. 3: Իակ Երէմ. ծա. 16. * ԶիՁեննի վարսատոր... ի ձայնէ ԹվփատուԹէ նոցա... անպիտանացան ոստք». Թուի յապաւումն անկոց. այլք իմանան յերբ. չառաչիլն:

Թլփնագնիցն, գունի, ից. ա. Առաւել Թուխ, կամ ի գոյն Թուխ. մԹագոյն. Ռնէ գոտով. Էսէր, սիահՃա. *Ոմանք քաղքենացք են, և ոմանք կիսատաք, և ոմանք սպիտակք՝ առկաւ Թխագոյն քան զմեզ. Խոր: Ա: *Ամենայն Թխագոյն յոչխարս քո. Երէր. ծն: *Թանձր կատաւով Թխագունիս. Ճ. Բ. պէսիլ սհի: *Ծածկեալ Թանձր կատաւով Թըխագոյն: Թխագոյն Թանձր կատաց. փոխ:

Թխաձգեցն Լինել. Սեաւս զգենուլ. ի Թուխս համակիլ. *Որպէս Թէ արգելուցու զինքն, և Թխացգեստ լինիցի. Բր. յօդիք:

Թխանկնութիւն. գ. Թխակն գոլ. սեւուԹՁ աչաց. սնոլոսի ըսաւը. *Բազում իւրք նմանի անունքատական պատահման. որպէս խաժակնուԹՁ և ԹխակնուԹեան. Մխ. ապոբ:

Թխանկերպ. ց. Թխացի. *Զգեցեալ զսեաս ի զգեստից, և պատրաստեալ գԸնխոյ իւրում արկանելիս Թխակերպս: Հեր գլխոյ նորա Թխակերպ. Աբծր. Ը. 12: Ե. 11:

Թխամորթ. ա. Թուխ մորթով. սեամորԸ: Աղխոբ:

Թխանամ, ացայ. ե. Μελάνομαι, Denigror, obfuscor. σκοτούμαι, tenebrascor, obscuror. Թուխ լինել. սեանալ. մԹագնիլ. *Սեացեալ Թխացայ: Թխացան քան զածուխ տեսիլք նոցա. Երգ. ա. 5: ՈւԸ. Ը. 8: *Թխացեալ էր մարմին նորա. ԱՃաբ: *Ի ծուխ մեզաւորաց Թխանան և Թմգին արդալք: Ներկեալ Թխացար ի սեւուԹի. Մաթ. ծԸ: *Օգն ի տուէ ի ձեռն լուսոյն սպիտականայ, և ի գիշերի ի ձեռն խաւարին Թխանայ. Եփր. ծն. յորմէ և Վրդն:

Թխանեամ. ց. Թխացի. *Զուգաքան Թխատեսակ ձիոյն զպաբարիայ. Վրդն. յն:

Թխացիպ. ա. Թխակերպ. Թխատեսակ. սեագոյն. ծխամած. և Աղտեղի, կամ սխուր. մԲնագոյն, մԲնչող, սնոնոսի, սնոնմոր. *Թխատիպ սաՃացն կապուտակաց: Կորի զգազիր Թխատիպ կրիցս ապականուԹեամ կարիս. Նար. Խ. Ե Խ: *Մերկացի զնս յամենայն Թխատիպ մեզոց. Լմբ. պոբգ:

Թխացուցանեմ, յուցի. ն. Μαυρόω.

Obscuro. Ցալ Թխանալ մԹագնել. յԼինչ նել. սեղբնել. *Ընդեր զառաչին գեղեցկու Թին իմ Թխացուցեր. Ոսկ. ծ: *ՋպայծառաւԹիւն օգոյն Թխացուցանելով. Ը. էարյր: ևս և Մծբ. ծբ:

ԹԽԵՄ, եցի. ն. Էոաչ. Ovis incubo. χλοίζω, glocio. որ և իբր ունի. ԹԽՍԵԼ ասի. (ի բառէս Թուխ. Թուխս.) Չերուս ցանել և հաստատացուցանել, որպէս հաստ զձառս. Խոխս նոպիլ. փիվինել, գօղցիս օլմաի. *Նասի ի ձուս՝ Թխել: Թխէ զձուս. վէյօր. ը: *Կաքաւն գողանայ զօտար ձուս, և Թխեալ ձագ հանէ. Ջէր. իի: *Թխէր իբրև հաս զձագս իւր ի վերայ բուռնոյ. Ճ. Թ: *Ագռաւն զձագն Թխէ. ապիտակ լինի, և յետոյ Թխանայ. Ոսկիփոր: Խակ որ գրի ի Ճ. Ա. ի վեր. եէրեփ. * Թխեալով Թխեացին Չուրք՝ ըստ օրինակի հաստ, որ Թխէցէ զձուս»: ի վէյօր. ը. գրեալ է. *Թխեսեալով Թխատցին. . . Թխսիցէ»:

ԹԽՈՒԹԻՆ. փ. Μελανία, μελανότης. Nigredo, nigror, atritudo. Թուխ գոյն. սեւութիւն. գաւալբփ, սիահլբփ. *ԹխուԹիւն և Թովլայացոյ, կամ հնգկի, կամ այծից. Խոր. ի. 85: ՁՀ. իի: Խոսբ:

ԹԽՈՒԻՄՆ, Թխման. գ. Թխել. *Ըստխուսմն Թուխլոց. Նիսս:

ԹԽՍԵԼ. Տ. ԹԽԵԼ:

ԹՂԹԱԻԵՐ, ի, աց. ա. փ. Ἐπιστολοφόρος, γραμματοφόρος. Epistolarum bajulus, tabellarius. Բերօղ զԼուղըզ ողջունել. էարեափիր էէրօղ. սայի. *Աղգեսպէր ինձ ի ձեռն ուրուք ԹղԹաձերի. ՃՃ: *Հրամայ եւս զձեռս կիսս կապել զԹղԹասբեր բացն. Պփ. աղէփս: *Ոչինչ բան կարէր հարցանել զայն ԹղԹաձեր. Փոպ: *Ցուր հանգակ անժամանն, ԹղԹաձեր պատրաստոր. Նոբ. ծը: *Պատուիրաւոր ի բանաւորաց որ ԹաղաւորուԹեզ ԹղԹաձերաց. Ը. ԻԼԲ: *Ի ԹղԹաձերէն անահ նախ խնամեաք զաւաքողն: Որ ինչ գոյն իւր էին, զայն ի ԹղԹաձերսն ապաստան արար. Ոսկ. կծ. Ե էէէս:

ԹՂԹԱԳԻՐ, գրի, լաց. } Ἐπιστολο-
ԹՂԹԱԳՐՈՂ, ի, աց. ա. } γράφος, χαρταγράφος. Scriba, scriptor litterarum, vel epistolae. Գրիչ. քաղաւազար. հրովարտակ կաց գաղիր. *ԹղԹագիրք արքային. ՄԲ. դա. *Ասիճեալ ԹղԹագիր ԹղԹոյն այնորիկ. Վ. անակ. յոբ: *Ձէ և այս փոքր գաւուԹեզ, յորժամ պատրաստ ոք ԹղԹագիր լինիցի. Ոսկ. հա: *Գօզոս՝ ԹղԹաձերն և ԹղԹագրողն. Կիսբ. ի էոյն:

ԹՂԹԱԿԱՆ. ա. Ἐπιστολικός. Epistolaris. Որ ինչ հայիր ի ԹուղԹս: Ա. զԼ որպէս Տրակական՝ նոյն է ընդ Տրական հնգտով, որ ի յունաց կոչի Ἐπιստալտικός, կՀ. իբր Առաքական յումեմնէ առ ոք, կամ ԹղԹով պատուիրական. և յայս միս գիւն Մագ. և Եբէր. Ե Նէբ. ի էեբ. *Տրականգ լսի ԹղԹական, և ցուցական, և պատուիրական: Ցրականգ լինի ԹղԹական, ոչ ի հայս, այլ ի հռոմին. ևն:

ԹՂԹԱՄԱՏՈՑՑ ԼԻՆԵԼ. Մատուցանել ումեք զԹուղԹ ինչ. *Իակ վնեասորի կողմանն (Նամակս) ինքեանք իակ ԹղԹամատոյցք լինէին առ Թագաւորն. Աբբ. մախ: Ե Ճ. Բ. ծզ. էէէս:

ԹՂԹԱՊԱՀ, } ի, աց. գ. Χαρτοφύ-
ԹՂԹԱՊԱՆ. } λαξ. (յորմէ՝ խարտաւբիւսկ). Chartarum custos, chartularius, praefectus scriniorum. Դիւանապահ. քաղաւարար. առանձնապահիր. սբբ էեաիփի, փեՁբ. Ինբփոբ. *Ա. ազբեաց և պատրիարգն զԼՂԹաապահն իւր. Ճ. Ա: Հ = Ց. Նոյ. իՁ:

*(Աղբունի) գաղիր, կամ իշխան ԹղԹապան. Պալիանոյ:

ԹՂԹԱՏԱՐ. } ի, աց. գ. Γραμματοφόρος.
ԹՂԹԱՒՈՐ. } Tabellarius. որ և ԹՂԴ ԹԱԲԵՐ. Սուրհանգակ՝ որ ունի և տանի ընդ ԹուղԹս. ասլաք, ասյի, էէյիէ. * Կնգքեալ եա ի ԹղԹասոցն. Գփ. աղէփս: *Գաւաբատեալ վաղվաղակի ԹղԹասատրս՝ ընԹայնել ի Թագաւորականն քաղաք. ծ. Հռոմ: * Ջաւետաւորս և զԼՂԹաւորս, որք զՀրոմանս Թագաւորացն չՀՂեցուցանէին ընդ ամենայն իշխանուԹիս նոցա. Գէ. Եօ: *ԹղԹաւորի պատճառանգք յաղաչ եԼեալ: Համարեցան գնա ԹղԹաւոր. Ոսոհ:

ԹՂԹԵԱՆ. } ԹուղԹք. Նամականի.
ԹՂԹԵՐ. փ. } մատեանք. յետակաբք. *Ջայս ամենայն ԹղԹեան կնգբեր. փոպ: *Ո՞ւր են ԹղԹեր նոցա: ԲեբղցԻն այսր ԹըղԹերն. Ճ. Ա:

ԹՂԹԵՄ. եցի. ն. Ἐπιστέλλω. Mitto litteras, litteris significo. Գրել կամ առաքել զԹուղԹ. Հէէիսպ էաՂմփ՝ իբսալ էՒնէփ. *Ի ասխատակս պղնձիս ԹղԹեն հռոմայեցիքս առ չմատն. Նիս. ա. Հ:

ԹՂՔԻՄ կամ ԹՂԿԻՄ. Տ. ԹԱՂԿԻԼ. Ի ապէտնալ. սբճբլանմաճ. *Պատրաստեաց տան Քանեացն կանխումԻեցն նիւԹեալք ԹըղքեցՒան (կամ Թղկեցին). Ափաբ:

ԹՄԲԻՉ կամ ԴՄԲԻՉ, ըչի, չաս կիմ չով. գ. որ և յն. Τύμπανον. Tympanum, fustis, baculum. Գաւազան կամ բիր տումփիչ. բան ծՒնՒելս գաւազան. էբդոսփ, պէյնենէ. *Ջգինին հայր գՄբչով ուԼի օր, լաւանայ: Հայր Թմբչով: ՁիՒենին գՄբչով Հայր լաւ մի. վ. փ:

ԹՄԲԻՐ. գ. Ադմաս Թմբուլոյ. ԹըմբուռԼել, և Դեզ Թմբկեցուցիչ, որպէս կոՒնին. Զանդ, χάνεων. Fluctuatio, cicuta. *Թափել ի մՒնչ զՄբիր յիսմարուէ մերոյ. Մանբ. Ը. Ե ծԷ: *Ջգինին խառնեցին, և զՄբիրն կազմեցին, Թէ և զգաժակն չմատուցին: Թմբիր արբեցուԼեն ուսէ զոգիս և զմարմինս: Ետուն զանձինս յափշտԼեին, իբրև Թմբիր ինչ ասեալ, կամ կանիոն. Ոսկ. մ. ա. ղ: Ֆ. Հ: Ե էս:

ԹՄԲԻՒՆ. ն. Πάταγος. Fragor, strepitus, crepitus. Թնդիւն. բառնչն. շառաչիւն. *Եւ Թըմբիւնք (կամ ԹՒնդիւնք) և պայԹմունք և ձայԹմունք ոյսոամանց. փիւ. Խոսափ:

ԹՄԲԿԱՀԱՐ, ի, աց. ա. փ. ՀարկաՒոզ զԼմբամբ. ՒնքՓ վնբուաճա, փայրեՁի. փավաչիս. * Թմբկահարք, քՒնարահարք. Բ. ա. 32: *Կանխեցեն իշխանք ի միմՒ օրիորդաց Թմբկահարաց. Ոսկիփոր:

ԹՄԲԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Հարուած Թմբկի կամ Թմբկաց. Գնգնգկապէս փուԼով փոխեցՒէք զՀմբոՒԱաւոր ԹմբկահարուԼԹիս ընդ հոգևորսն. Թէոդոր. ի էոյն:

ԹՄԲՈՒԻԿ. բԼի, կաց. գ. որ և յն. լատ. Τύμπανον. Tympanum. Բախտգական նուագարան մարԼասպատ, կամ ի միոյ կողմանՒէ՝ ի ձև գլանի. երբ. Ե օՓ. իբր Թ. ՒնքՓ, փեՓ, փիՓՓ, փայրէ, և փավաչ, փեհիլ. Ե ասլ, փիմգնէփ. Նազարա: ասՒս Ծ. լ. 27: Եւ. ծէ. 20: ա. Ի. գ. ֆ. 5: ա. Ի. Ի. 39: *Թմբուկք կաՒնք մեռելոտեաք ձկեսեալք. Ճ. Գ: *Բախեալ զԼմբուԼին յաղԼուԼԼԼ. կամբչ:

ՆմանուԼԼ՝ ԹրԹուն ԹիԼեզն ական. ջաց. սՒս Նոբ. ՒՁ. ուր զիրական Թմբուկն Նմանեցուցանէ գործարանաց լսելեաց:

(Իակ ըստ յն. Թմբուկ ասի և բիրն, որով հարկանի մեծ Թմբուկն. այն է ըստ հյ. Թմբիչ. և լայնաբար ամենայն հարուած. և պրկոց տանջանաց. վասն որոյ՝ ի մեզ Թարգմանի Տանջանք. է. Ի. Է. 19. Ե 28:)

ԹՄԲՐԱԴԵՂ, ոյ, ոց. փ. Դեզ կամ լծոյն Թմբրեցուցիչ. *Ապրուցանէին Թմբրագեղս, և անկանէր այլն ի մտաց. Հ = Ց. Նոյ. Լ: Հ. Որ իՁԼ:

ԹՄԲՐԱԼԻՑ. ա. Լի ԹմբրուԼԼբ. և Թմբրեցուցիչ յոյժ. *Ապրի գաժակին... Թմբրալից քՒոյ գաառնուԼԼ. ԲՒնԻ:

ԹՄԲՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Թմբրողական. Թմրական. Թմբրեցուցիչ. Խմբէցնող. *Ի Թմբրական գինւոյն հրաժարեցուցէք. փոբգ:

ԹՄԲՐԵԼ. ն. Իբր Թմբրեցուցանել. *Թմբրեաւ ընդարմացոյց. Ըսբ:

ԹՄԲՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Καρόω. Soporem cum gravedine adfero. էՒՀՒստիմւ, obstupefacio. որ և ԹՄՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. նՒե. Ընդարմացուցանել. զմբրեցուցանել. անզգայացուցանել. ԽմբէցնՒել. ասյաբսբ. ֆափ. * Թմբրեցուցեալ գՒնս անապակաս. ԵՒնԻ. դփ: *Թմբրեցոյց ծուլուԼԼին. Նոբ. խԷ: Իակ Լ. ի. ոչ. * Թմբրեցուցանել ըզքունն որ առ ի մահ»: իսմ. ի քուն կամ քնով: *Թմբրեցոյց զպահապանսն, և զդահիճան ցնորեցոյց. Հ = Ց. Նոյ. Լ:

ԹՄԲՐԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Թմբրեցուցանող. որ բերէ զԼմբուԼԼ. Խմբէցնող. ասյաբսբսաճաս. *Եաուն նմա գինի Թմբրեցուցիչ գեղովք, զի մի զգաստչի ըզցաւս. Հ = Ց. դեկփ. Ի:

ԹՄԲՐԻՄ, եցայ. յ. Καρόομαι, էՒστամաւ. Gravedine soporis opprimor, obstupefio. որ և ԹՄՐԻԼ, ՋՄԲՐԻԼ. Ընդարմանալ. անզգայանալ, որպէս ի քնոյ, յարբեցուԼԼՀ, յահէ, ևն. ասյաբսիփ, յաչբգ գալմաֆ. սՒս ԵՒէմ. ծՁ. 39: Ես. իՁ. 9: ՑաՁբ. ծՓ. 4: ա. Հ. Ի. 8: Փ. Հ. Ի. 8: *Թմբրեալ կիսամեռ լինէր. ԵՒնԻ. Ի: *ԻմաստուԼԼեզ աղբիւր՝ յիմարիս և Թըմբեցեալս: Դարձո զԼմբրեալս ի գաստուԼի արԼՀնուԼԼ սրտի. Նոբ. ծՁ. ՒՓ:

ԹՄԲՐՈՂԱԿԱՆ. Տ՚ա ԹՄԲՐԱԿԱՆ. *ՋարԼՀուցանող մարդկան ի քնոյ Թըմբրողական. ԵրՁ. ոփ. էՒՒ:

ԹՄԲՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἔκστασις, Ձάμβος. Stupor, sopor, torpor. Թմբիր. ԹըմբրՒԼն. ընդարմացումն. ընկղմումն ի քուն, յարբեցուցԼԼ. հիացումն. պակուցումն. ափշտԼԼ. յիմարուԼԼ. ԽմբութՒ. ասյաբսմասը. (ըՁ և ԻՒմՒն և յն. ԽմՒնս. լատ. Ի՛ՀՒՐՁՈՐ, ևն.) ասՒս Ծն. Ե. 21: ծՒ. 12: ա. Ի. փ. Իե. 12: *ԹմբրուԼԼքնէն անզգամուԼԼեց իբրև արԼՀալ անմտուԼԼ. Ափաբ: *Ջանզգայ քնոյն ԹմբրուԼ՝ հաւատն յանձՒնեցէ Ձայնի. Ցհ. իմ. ոփ: *ԹմբրուԼԼնն գինւոյն, կամ մահու բաժակի, կամ մըաայ, կամ խաբէից խաաարին գործոց. ևն. Նոբ: *Ի ԹըմբրուԼԼի հրաշէքն. Ըաբ:

ԹՄԲՐՈՒՄՆ, լման. գ. ԹմբրԼԼն. ԹմբրուԼԼ. * ՍՒԼաւիեցաք ի մեռօրինակ Թմբրմանէ. Նոբ. ղԲ:

ԹՄՈՒՐ. գ. ա. Ադմաս Թմբրեայ, իբր Թմբեալ կամ ԹմբուԼԼ. *Ի մարմնի գոլ, որ է ընդարմն. Թմբուր, խալ. զի ընդարմանայցեալ է հոգի ի նմա, և ինքն ընդարմանայ ի գերեզմանի. Վբրն. յանԻաաան:

ԹՄՐԱԿԱՆ. ա. Իբր Թմբեալ կամ Թըմբրեցուցիչ. Թմբրական. * Եւ որք արբեալք են Թըմրական՝ ըմպօղք գինւոյն յիմարուԼԼ. ՁՀ արէի:

ԹՄՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ԹՄՐՐԵՑՈՒ-ՑԱՆԵԼ.* Թմրեցուցանէ՛ի խորս խաւարինս. Խոր:

ԹՄՐԵՑՈՒՑԻՉ. Տ. ԹՄՐՐԵՑՈՒՑԻՉ. Որ ինչ Թմրեցուցանէ, տայ Թմրիլ.* Թմրեցուցիչ է գինի, կամ քացախ զմռսեալ ևն. Ճ. Թ: Տծնակ:

ԹՄՐԻՄ. Տ. ԹՄՐՐԻՄ.* Ձպտուղքն աշխարհիս Թմրեալ են. Ոսկ. յհ. ա. 6: *Ձբաղանաջ իբր՝ ի խոր գիշերի Թմրեալ՝ ի պատրանս չարին. Խոր:* Ձարթո՛ զզԹմրեալ բեռալս. Ժ:

ԹՆԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Որ ինչ լինի Թնդմամբ, կամ բերէ զԹնդիւն.* Ի հոսանս հրաձգութեանցն առաքի նորա, և՛ ի կայծմունս Թնդակաձացն, և՛ ի հնչմունս վտղոյն. Աբծր. Է. 11:

ԹՆԴԱՄ. Տ. ԹՆԴԻՄ.* Թնդալ և Թռռելաւ սրտի. Փիլ. այլաբ:* Սիրոն պպզինոտիոսի Թնդայր. Ոսկիփոր:* Թնդաց սիրտն, վերացաւ ուշն. Վրք հց. իէ:* Թնգան գզղջմամբ ամենայն հիմունք եկեղեցւոց. Ճ. Բ:* Թնդայ և ամբոխի երկիր իբրև զծով. Վրդն. գտ:* Թընդայր գողայր երկիրն՝ ի բազմութենէն. կաղանդ:

ԹՆԴԵՄ, եցի. ն. } Ἀναχωέω. Com-
ԹՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } moveo, exagito. Տալ Թնդալ. գղոլդել. շարժլել. ցընցել. գեղեղեմ, ի՛ելբգաւմագ.* Ձսիրտն Թնդէ բարկութեբ. Մանդ. ծա. (կամ ըստ նոր Հ. Թնդացուցանէ՛ի բարկութեի):* Ձամանն ուղղէն... Թնդեցուցեալ. Նար. գէ:

ԹՆԴԵՄ, եցի. ե. } Ἐμπηδάω, ἐξάλλο-
ԹՆԴԻՄ, եցայ. յ. } μαι. Insilio, subsilio, resilio. ἀναχωέομαι, exagitor. Թռուիդ. կամ Թինդ, այսինքն Թնդիւն կրել. Թընդալ. գղոլդիլ. գղորդիլ. շարժլել. ընդաստնուլ. ասասանիլ բախմամբ. խռովիլ. ի՛ընգալ, ի՛ուանի ելլալ. ի՛ելբգաւմագ, սելբգաւմագ, ալի՛ուսի օլմագ. (որպէս և լտ. ի՛ուանգո է բանիլ):* Ո՛րպէս՝ի ներքուստ սիրտն Թնդէ և խռովի. Ոսկ. յ. Է. 28:* Ճռնչիցի գուլքն, և նա Թնդեսցի. Նէղս:* Ցորժամ սրտբացծս ահիւ և գողոլթբ Թնդի և շարժի. Մագ:* Թնդէր երկիրն՝ի բազմութենէն. Ագաթ:* Ի ասացիութենէ վտղոյն ձայնից հընչեալ երկիրն Թնդէր. Փարպ:* Ընդ ուժգնական բախման Թնդիւղոյ ներքնային խտոյց՝ հարթէ զլերինս: Թնդեալ չտեմարան ստորին անդնդոց. Նար. կի. ա Խալ:

ԹՆԴԻՒՆ, } դմանն, անց. գ. Ἠχος,
ԹՆԴՈՒՄՆ, } ψόφος. Sonus, strepitus, fragor, strepitus. συγκρουσμός, collisio. κίνησις, motus. σφυγμὸς, pulsus. παλμός, vibratio, palpitatio. Թռուիդ. Թինդ. գղոգիւն. շարժուումն. բախիւն. կոփիւն. շռնչիւն. շառաչիւն. ի՛ուանգ, փէքսոց. փոխի՛ուրգիս փոխ՛ըգբ, ի՛ի՛ուի՛ուի՛ս, հաբլի՛ը, հնի՛կեմգ.* Թնդիւն՝ ոանաձայն վահանաւոր վտռելոց: Թնդիւն վահանաց, կամ զօրաց. ա. Ա. ի՛. Հ. 41. Է. Ա. Է. 3: Ճ. Ա. Է. 17:* Թնդիւն որոտմանց: Թնդիւնք և որոտմունք: Ձայնք ահեղք, հնչիւնք և Թնդիւնք: Շաչիւն և Թնդիւն առնելով, և որոտումն առաքք այսմիկ. Ճ. Ա: Ոսկ. ի՛ Ծ. ի՛ա: Եղիշ. Է: Աբիսա. Ց:* Եթէ սաստկա մի Թնդիւն, ընդոսոխ. Նար. ի՛Ճ:* Ձի՛ա՛ոդ սիրտն ի՛ ներքս անգ միշտ անգադար զԹնդիւն պատրաստէ: Ձշարժմունս երակացն, և զԹնդումն արեան: Ձերակն ալնդեն, առոյգ նկատեն զԹնդմունսն. կուռ Սարգ: Փիլ:* Եզև Թնդիւն (կամ Թինդիւն) մեծ. Հ=Ց. Նոյ. Է:* Ձի՛ վեր վազուն սրտիդ, և զԹնդմունս (կամ զԹընդումնս) ի բաց բառնայ. Բրս. էսբ:* Ցայնժամ ամենայն արարածք ահիւ և դողոլթեամբ Թնդիւն առնուն. Մագ. Լհկ:* Շարժուն առանց բարբառոյ և՛ Թնդման: Գազանաց ձայնք և մարդկան և դործեացս, և ամենայն Թնդմունք. Պղատ. փիմ. Ա օրինս Է:* Թնդմունք գազանացն: Ի Թնդմանց և յառաչս երևութիցն: Աչքն, երկիւղի հաւելոյ կաթիլոյ, շարժմունս և Թնդմունս անկարգս ընդունելով յինքն. Պերիարմ: Սարգ: Փիլ:* Թընդմամբ յանդընգէն՝ սան գարամեան՝ի հնչման ձայնին: Եւ ընդ ձայնին ահեղ Թնդման, ևն. Գնդ:

ԹՆԹՈՑ. գ. (իբր ցնցոյ.) Սրակիչ. մշուկ. աւել. խառնիչ: Վոփ:

ԹՆԴԿԱԼ. է. Ձայն քծնելոյ կորեանց. ինչ:* Խնդրեցէք, և տացի ձեզ, որպէս Թնդկալով կորիւնք հայցեն. Եփր. Խրա. ուր լտ. Glaucito.

ԹՆԶՈՒԿ. գ. Βωλήτης. Boletus, fungi genus. Ո՛ղ Ազգ անկոյ. Նմանիս: Գազիան:

ԹՇՆԱՄԱԲԱՐ. ն. Δυσμενῶς. Inimice, hostiliter. Իբրև Թշնամի. Թշնամութբ ի՛ւնդիւ պես. գիւղին կիպէ.* Ձոր ըմբռնեալ չքոյն Թշնամաբար, և ոչ եղբայրաբար՝ ծախեցին. Փարպ:* Թշնամաբար առ ա Թանաս առնուին. Սիր. ա. 27:

ԹՇՆԱՄԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Սիակ՛ական Թշնամւոյ կամ Թշնամութբ.* Սիրելական համբոյրք, և Թշնամական ձաղուիք. Պիս:

ԹՇՆԱՄԱՆԱԲԱՐ. ն. Թշնամանօք. Նախատանօք.* Նախատելով Թշնամանաբար ասէ ուղիք, գրժմիտ. Երզն. գէբ:

ԹՇՆԱՄԱՆԱԴԻՐ, դրի, րաց. ա. Ὑβριστής. Injuriosus, contumeliosus. ὑβρίζων, ἄδικος, injurius. Որ Թշնամանս դնէ. Թշնամանիչ. Նախատիչ. Հայհոյիչ.* գիւղիմ ածգ.* Ձնց Թշնամանադիրն. Աագի. իէ. 13:* Ո՛վ Թշնամանադիր, և ունայնացուցիչ Ճշմարտութեն. Լիբ. պգբգ:* Եւ ոչ անպարգեւ կարեն զԹշնամանադիրս իւրեանց. Ճ. Բ:

ԹՇՆԱՄԱՆԱԼԻՑ. ա. Ἐφύβριστος. Contumeliosus. Լի Թշնամանօք. Նախատական և անարգական. պէրպ պաղջ. փիշ նամ, գիւղիմ.* Ի խորհուրդս ամբարշտաց, ճռւեծ՝ կատարուած Թշնամանալից. Իմ. ծէ. 7:

ԹՇՆԱՄԱՆԱԿԱՄ, ի, ած. ա. Ձարամ կամ. որ սիրէ չարախօսել և Թշնամանել.* Ծովային կրնէն վասն զի ըմպելի ոչ է, պատճառած Թշնամանականացն և ոսոխասիրացն տայ առ՝ի բառնել. Փիլ. նիս. Է:* Ձամեռս եպիսկոպոսութեանն էր խոստացեալ նմանախորտային Թշնամանական (կամ Թշնամանախրաց). Խոր. Ճ. 64:

ԹՇՆԱՄԱՆԱԿԵՐՊ. ա. Նախատական. անարգական.* Թշնամանակերպ ձաղանօք ինքնին զնէրոյին ծեծէր զդէմսն. Փարպ:

ԹՇՆԱՄԱՆԱՄ. Տ. ԹՇՆԱՄԱՆԱՄ:

ԹՇՆԱՄԱՆԱՅԻՐ. ա. Թրի և ԹՇՆԱՄԱՍՏԻՐ. Սիրող Թշնամանաց, կամ Թշնամութեան. Փիլեչθρος. Inimicitiis indulgens. և ըստ վերլ՛նոյս ասի, *Մի՛ Թշնամանասեր լինիր մարդոյ՝ի տարապարտուց. Ասա. Ճ. 30:* Թշնամանասէրն զասելն ևեթ խնգրէ, այլ ոչ չի գէպ ինչ ասելն. Ոսկ. գծ:

ԹՇՆԱՄԱՆԱՅԻՐԱՐ. ն. Իբրև Թշնամանասէր.* Միով միոյ վերագնելով Թշնամանասիրաբար հեշտութեամբ. Եփր. ասէսբ:

ԹՇՆԱՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Ὑβρίζω, ἐξυβρίζω, ἐνυβρίζω. Contumelia afficio, convitior, և ὀνειδίζω, exprobro, vitupero, reprehendo. Թշնամաբար առարկել. նախատել, լուտաւլ. մեծաբանել. կշտամբել. յանդիմանել. ընդվայր հարկանել. և խոյտառակել, տառապեցուցանել. փիլնամ՝ ինքեմ վերմէ. սեօյմէ. տե՛ս Ծն. խե. 3: Ի. Ի. գ. ծե. 43: Ես. ծգ. 3: իգ. 12: Մաթ. իէ. 6: Մրկ. ծը. 14: Ղկ. ծա. 45: Գծ. ծը. 5: ա. Ի՛ես. Է. 2: Եբր. ծ. 29:* Թշնամանեցայց վասն անուան նորա, զի Թշնամանեցի զսաչառօնեայս նորա. Ոսկ. ա. փիմ:* Ցորժամ Թշնամանիցիս, մի՛ Թշնամաներ զդք. Ես. ափբ. ծ:* Թշնամանեալով միանգամայն զպատկն և զպատկեալսն ,,. այսինքն անպատիւ առնելով. Ցհ. իմ. ապ:* Եթէ՛ի դպացւոյ և՛ի բարեկամէ Թշնամանեացի, մի՛ փոխարէն Թշնամանեսցէ. Եփիփ: Իակ յասել նորա.* Թոդեալ զնւր կին՝ զայլոյ ամուսնոյն Թշնամանեսցէ ,,. իսկ, որպէս ոմն. զպէնի ասդնիլ:

ԹՇՆԱՄԻ, } ած. Ὑβριστής, ὑβριστικός. Convitiator, contumeliosus. Որ Թշնամանէ. Թշնամանադիր. Թշնամանաբանից. անդուռն բերան.* Ձբանս Թշնամանիկս, և գլխզոս յանդգնագն: Ցողջոյցն մանաւանգ. և ոչ՛ի Թշնամանչայն պարտ է խորհիլ. Ոսկ. Ֆաի:* Ի քո լինի մեղսգեալ Թշնամանիչն (պատկերի նորս):* Ի վերայ հարկանիլ հայհոյչացն և Թշնամանողաց. Ցհ. իմ. պա:* Տիս և ԹՇՆԱՄՈՂ. ա. փիմ. ա. 13: Տիփ. ա. ջ: Նաում. Ը. 17: ծէ. 25: Է. 1:

ԹՇՆԱՄՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Թշնամա-
ԹՇՆԱՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. } նել. Թշնամանք. Նախատինք՝ի Թշնամւէ յառաջ եկեալ. Ագաթ:* Ձանիրաւ զրպարկուէ, զԹշնամանութենէ, զչարայուշ ոխակալութենէ. Մանդ. Է:* Կամէին և լսել ղնորին զԹշնամանութենէ՝ի բերանոց աւազակաց. Եղիշ. խաբէ:* Ո՛չ խնամովութբ, և ոչ Թշնամանութբ եղծանի՛ իբրու աշխարհական խապաղութիս այս. Սարգ. ա. գ. ծ:

ԹՇՆԱՄՆՔ, նաց. գ. Ὕβρις, τὸ ἀδέμιστον. Contumelia, convitium, injuria, noxa, insolentia. պ. փ. ն. մ. Դժբնդակ բանք անարգանաց. Նախատինք. լուտանք. մեծաբանութիւն. և լկհանք. զրկանք. չնաս. անհնարս չնաւսակարուեստի. ասպ, ղնիմ, ոխերիս, և ոխեբբ, գբչագէբ Տծս է. ին. ծ. 34: Աագի. ծա. 2: ծէ. 10: իա. 4: իմ. գ. 19: Գծ. իէ. 10: է. իոր. ծէ. 10:* Պատիւդ՝ որ՝ի քէն է, այդ Թշնամանք են ինձ. Ճ. Ա:* Ելեալ՝ի պարիսպն՝ Թշնամանս դնէր անօրինին. Եղիշ. է:* Ընդ իշխանութբ կնոջ գրաւիլ՝ Թշնամանս մեծ է. Ոսկիփոր:

ԹՇՆԱՄԵԱՄ. ն. ա. Իբր Թշնամաբար, և Թշնամական. Ἐχθρὰ. *Եւ ամենայնի այսոքիկ Թշնամեալ և իբրու չար ինչ առլինիցի. Պղատ. փիմ:

ԹՇՆԱՄԻ'ՆԱՄ. եցայ, եցեալ. է. } ԹՇՆԱՄԻՄ. եցայ, ամեալ. յ. } Ἀπεχθάνομαι, ἐχθραίνω, ἐκπολεμέομαι. Pro inimico habeo, infensus fio. Թշնամի լինել. գառնալ՝ի Թշնամութբ. Թշնամութբ լինել ընդ այլս. Ի՛ընամանալ. փոխին՝ հասիմ օլմագ.* Ձնամանչայնք ընդ մարդասիրութեան: Մի՛ Թշնամիցիք ընդ մարդասիրութեան. Թոռոց. իէ. 17: Օր. Է. 9. 19:* Ոչ երբէք Թշնամնեալ ընդ առն քերթողականի. քանզի քերթողքն մեծ զօրուն ունին առ կարծիսն. Պղատ. Տնովս:* Ձընկերութբ Թշնամացաւ, ընդ ամենեսին Թշնամեցաւ (տալ Թշնամանեցաւ). Ոսկ. յհ. ա. 2:* Թշնամեցեալ էր առն Թագաւորին ընդ նմա. Ճ. Ա:* Ընկալցուք զբարեկամսն Թշնամեալս. Ոսկ. յհ. ա. 2: իակ Ղևոպ. է.* Գանալից զքօջ Թշնամեալք ,,. իմն կամ ընթեր-

ցիր, Թշնամանեալք:

ԹՇՆԱՄԻ, մ.ոյ, մ.աց. ա. գ. Ἐχθρός, δυσμενής. Inimicus, hostis, malevolus. Թ. փ-ւմէն, փ-ւմեան. (յն. փոմէնէս.) Ոսոխ. հակառակորդ. չարակամ. ա. ատելի. գ.ժկամակ. գ.ժնեայ. *Մատնեաց ՚ի ձեռս քո զԹշնամիս քո: Ձեռն քո ՚ի վերայ Թիկանց Թշնամեաց քոց: Սիրեցէք զԹշնամիս ձեր. ևն: Խոկ Միւս. Ը. 8. 11. յն. Թշնամ մեհի. ἔχθρα, inimica. Եւ ԹՇՆԱՄԻ ԼԻՆԵԼ, իբր Թշնամենալ. ἐχθραίνω, ἐχθραίω. Եւ ի՚ գ. 22: Թուոց. ԺԸ. 18. ՃՀ. 55: *Իբրև ոչ գտանի արատաքին Թշնամի, ընդ անձինս իւրեանց մարտ եդեալ կուռին. Եղիշ. ՠ: *Մի տար գիտել Թշնամւոյն, Թէ ՚ի խոռվելէ ընդ քեզ պահպանին քո. Խոր: *Փրկեա զմեզ յերեսաց Թշնամեաց մերոց. ՃՀ: Ոչ ասէ զԹշնամի հասարակաց. որ և Սատանայ, այսինքն հակառակորդ:

ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐχθρα, δυσμένεια. Inimicitia, hostilitas. Թշնամի գոլն. չարակամութիւն. ատելութիւն. ոխ. փ-ւմէնէլիւ, հոսիլիւ. *Եդից Թշնամութիւն ՚ի մէջ քո և ՚ի մէջ կնոջդ: Եթէ առ Թշնամութիւնս մնացէք զնա: Թշնամութիւն ոխս պահէին. ևն:

ԹՇՆԱՄՈՒԹԱՄԲ ԼԻՆԵԼ, ԿԱԼ.) իբր
Ի ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ԴԱՌՆԱԼ. } յն. Թշնամենալ. Ἐχθραίνω. Սղ. գ. 8: ՠ. ԻԳ. ՃԸ. 29: ՠ. Ռ. Ե. 26: Ի. 29. 51: Ճՠ. 38. 40: *Ո՛չ այլոց զկս, և ոչ զայլս ինձ լինել՚ի Թշնամոնէ. Ցհ. իմ. Երե:

ԹՇՈՒԱՌ, ի, ած. ա. Ἄθλιος, ταλαίπωρος, δυστυχής, ὀϊκτρός. Miser, miserabilis. κακοδαίμων, (որ է չարագէտ, և չար բաբախոս.) infelix. որ և ԹՇՈՒՌԱԿԱՆ. Որ է ՚ի գժուարին կամ ՚ի գժբախտ վիճակի. հեգ. ողորմելի. եղկելի. աւադելի. տառապեալ. չուառական. աղետաւոր. խեղճ ողորմելի, և անընդհատ. սիքիլ, հոսիթն, և ողբաբոսող, պախնըզլ. *Ա՛յ Թշուառ (կամ Թշուառական). գ. Ռ. Ե. 21: *Ո՛վ անձն իմ Թշուառ: Մարմնոյս Թշուառի: Թշուառ մարդկուԹեաս: Ընդ իմում Թշուառիս հոգւոյ: Եւ ՚ի տուր չնչոյս Թշուառի՝ առից զոգիդ քո բարի. ևն. Նար: *Թշուառն՝ ամենայն չարեաց և եղկութեանց պարառուԹեի է. Լծ. Նար:

ԹՇՈՒԱՌԱԲԱՆ. ա. Ողորմելի ձևացեալ ՚ի բանս. խեղճաձի խօսող. *Սուքա են Թշուառաբանք, նայեցօղք առ ՚ի խնգրել, Թէ տուր ինձ. Մծբ. ծԼ:

ԹՇՈՒԱՌԱԲԵՐ. Տ. ԹՇՈՒԱՌԵԼԻ:

ԹՇՈՒԱՌԱԳՈՅՆ. ած. Ἀθλιώτερος, ον. Miserior, ius. Աւառաբել կամ յոյժ Թշուառ, վատԹարագոյն. *Թշուառագոյն պատուհաս. Մագ. ՃԸ: *(Հմանրիմ զպատուհասս կուռցն՝) Թշուառագոյնս քան զպատուհասսն: Եւ ինձ Թուին, քան զայնոսիկ՝ որոց երկաք մարմնոյ կռապացեալք են՝ Թշուառագոյն կեալ. Փիլ. ծ. բան:

ԹՇՈՒԱՌԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Ταλαίπωρος. Miser, ևն. Թշուառ անձն, կամ իր. չուառական. տառապեալ. սիքիլ, հոգբք. Տես գ. Ռ. Ե. 21: Սղ. ՃՁԼ. 8: Ի. գ. 11: ծԳ. 10: *Թշուառականք են, որ ոչ զառաքինութեաց փափագուն անասնական ընկալան: Զմարմին զօրէն գերեզմանի կրեալ զԹշուառական զոգիսն ՚ի նմա Թաղցին. Փիլ. *կատարէը ՚ի վերայ Թշուառականին (վասակայ). Փարպ: *Ծառայս Թշուառական: Ցայտնել Թշուառականս. Նար:

կամ իբրև Աղէտաւոր. աւաղելի. ողբալի. աշխարհելի. * Աւազ Թշուառական պատմութեան. Խոր. գ. 60: *Թշուառական բանիցս. Լմբ. ած: *Եվ ՚ի դրախտէն յայս Թշուառական կենցաղս: Թշուառական կորուեան ամբարշտաց. Նախ. ծ. Ե խմասք:

ԹՇՈՒԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. Տ. ԹՇՈՒԱՌԱԳՈՅՆ. Κακοδαιμονέστατος. Miserrimus. *Թշուառականագոյնք են, որք միշտ ակարացան՝ ոչ ճաշակեալք ոչ արբեալ ինչ և զլաւ. Փիլ. խագ: *Փոխանակ Թշուառականագոյն աղքատութեանն. Պիս:

ԹՇՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ. Ἀτυχία. Infelicitas. κακοπραγία, miseria, calamitas. *Բազում իսկ ծանեաք զձեզ պատահականութեի. բայց ոչ ինձ պատահական. Պիս. ած: *Վախճան մեծի Թշուառականութեի՝ մահ է. Փիլ. խ.ոսի: *Ցոչն Ճողոպրելն պահելով Թշուառականութեի. Պիս:

ԹՇՈՒԱՌԱՊԻՏ ԼԻՆԵԼ. կարեկից լինել Թշուառութեի. ցաւակից. խղճալ. *Թշուառակից եղեալ ցեղականացն. Լմբ.ած:

ԹՇՈՒԱՌԱՀԱՍՈՑ. ա. Որ հասուցանէ ՚ի Թշուառութեի. Թշուառացուցիչ. *Եւ ոչ եթէ զԹշուառահասոյցն անձամբ անձին յօրինել տանջանօք լի ոստակուժն. Պիս:

ԹՇՈՒԱՌԱՄԻՏ. ա. Անմիտ. ջնորեալ. անխելք. խա. հիսին. *Փչրեցի զոսկերս քո, այ Թշուառամիտ, զոհեա. Ճ. ժ:

ԹՇՈՒԱՌԱՑԵԼՑ. ա. Հոծեալ լի Թշուառութեաբ. *ՉԹշուառայեղց է առաւա նել վատաւիառուի: Միշտ Թշուառայեղց առաժանութեաբ պաշարեալ. Պիս:

ԹՇՈՒԱՌԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ταλαιπωρέω. Miser sum, fio. Թշուառ լինել. անդ կանիլ ՚ի Թշուառութիւն. չուառանալ. ապականիլ. վատԹարանալ. խեղճ ողորմելի լ ըլալ, ընդբռ ընդհատ երեսս առբուիւ. սիքիլ հոսիթն օլմագ, պղոռլմագ, պերպաս օլմագ. *Թշուառութեաբ Թշուառացայք: Թշուառացաւ ամենայն երկիրք: Կործանեսցէ զսեղանս նոցա, Թշուառացուցին արձանք նոցա: Թշուառացան դաշտք: Թշուառացաւ գորեան կամ մեծութեի նոցա. ևն: *Ոդբաց, որ ինչ Թշուառացաք, և որ ինչ Թշուառանալոց եմք. Խոր. գ. 68:

ԹՇՈՒԱՌԱՑԵԼ. իբր Թշուառական. հիքացեալ. յն. անբախտ. գժբախտ. ἀτυχῶν, ἀτυχής. infelix, miser. *Ի առն եղբօր քո մի մտաներ Թշուառացեալ. այսինքն ՚ի տառապեալ գոլդ. Աթոռ. իԷ. 10: *Որպես ողորմելի՝ իբրու Թշուառացեալ, և ոմանց պատիճք պատուհասիս իբրու չարաց՝ զՀետ երթան յիբրաւի. Փիլ. ծ. բան: *Թշուառացեալսն, կամ Թշուառացելոյսն Ակնս Թշուառացեալ: ԶԹշուառացեալսս գլուխ: Թշուառացեալ շնչոյս. ևն. Նար: *Զդէմս առնու մարդաբար զժողովրդեան Թշուառացելոյ. Մխ. երեմ:

ԹՇՈՒԱՌԱՆՔ, նաց. Տ. ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ: Իսկ Ոսի. Ե. 10. *Ոտնհար և ս լինիլք Թշուառանացն ՚ի յն. Թշուառացս, կամ Թշուառականացն:

ԹՇՈՒԱՌԱՊԻՍ. ած. Որպէս Թշուառ և առաւապեալ. Թշուառութեբ. ՔԳբղբանՔ. *Սգալի զԹշուառապէս եղբարցն (կանան). ԱՔոբ. ապ: *Թշուառապէս լերկրի առ վտանգաւոր, ընդ քեզ սիրով երկնաւոր. Նար. Ծբ:

ԹՇՈՒԱՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ταλαιπωρέω, ταλαίπωρον ποιέω. Miserum facio. ի Թշուառուն հասուցանել. խեղճ ընել. *Վայ այնոցիկ՝ որ Թշուառացուցանեն զձեզ. այլ զձեզ ոչ ոք կարէ Թշուառացուցանել. Ես. ւԷ. 1: *Եւ ևկեալ, զնս Թշուառացուցանել կամելով, պատճառս բնի ցաւակցի. Պիս: *Թշուառացուցանէք ՚ի չուրն զվիշապն ապստամբ. Վրդն. Եւ:

Եւ Աւաղէլ. ախ-վախ ընել, լալ. *Թշուառացուցանէր զանձն իւր, և զամենայն օր կայր ՚ի սուգ. Հ=Ց. Նոյ. ԻԷ:

ԹՇՈՒԱՌԱՑՈՒՑԻՉ. ած. Ան որ Թշուառացուցանէ. *Ի հիւսիսոյ եկեսցեն Թշուառացուցիչք նորա. Երեմ. ծ. 48: *Ո՛չ ես Թշուառացուցէչ, այլ միխեարիչ. Նար. ՃԲ:

ԹՇՈՒԱՌՓՐՏՆ. ա. Որ ինչ լինիցի. առաւապարին և աւաղելի քրտամբք. *Զո անօրէնութեբ տաժանեաց Թշուառաքիրտն Թոշակ. Նար. Խէ:

ԹՇՈՒԱՒԵԼԻ. ա. Աւաղելի, և աղետալի. ողորմ. *Թշուառելի վշտօքս չքրջայսպտեալդ. տպ. Թշուառաբեր. Ոսի. Ը:

ԹՇՈՒԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ταλαιπωρία, ἀτυχία, δυσημερία. Miseria, infelicitas. վ իճակ Թշուառ կամ Թշուառացելոց. հիքութեբ. չուառութեբ. առաւապանք. աղետք. ձախողակք. ծբէքախոսութէ, անյաղողութէ, ողբրելիութէ, խեղճութէ. վալ, սէքիւլէթ, դալէհպէլէթ, հագարէբ. Տես Սղ. ւՠ. 4: ՃԷ. 21: Ես. Խէ. 11: ծԼ. 7: *Թշուառութեի ՚ի Թշուառութէ հասցէ. Ցովէլ. ՠ. 15: *Չհրեիցն Թշուառութիւն՝ իւրեանց փառաւորութեի համարելին. Է. Ռ. ծԷ. 14: *Ի չասլողուէ ուրուք անուսնի Թշուառութեբ. Եփիւ: *Ցարգն զԹշուառութէ, և պարսաւեն զչարդողուածս. Եղիշ. Է: *Թշուառութէին (է պարառուէ) բոլորից չարեաց (հակառակ երանութեի). Շ. Ռթ:

ԹՇՈՒԱՌՈՒՀԻ, հ.ոյ. գ. կին Թշուառ կամ առաւապեալ. *Հիքոյս և Թշուառուհւոյս. Կէլաս. աղէս:

ԹՈԲԻԿ. գ. Անուն կենդանւոյ. (գուցէ կատու. կամ ընտանի նապաստակ, ևն. որպէս և իսկ. Ծբէբօ է մեզին.) *Թոռիկ Թախտաձեր ղողնի, Թէ զորդիդ քո սան առիր. մերկացի զնա, զի գիւրին լինի ՚ի գողութէ. և իբրև եաս զնա, սկսաւ ուտել. Մխ. առն:

ԹՈԴՈՒՆ. գ. յն. դՆՈՒՒԼ. Teuthis. Loligo. Ազգ լողակի. այն է Սիեփիա. առՒԷա, ՆՈրԷէէԷ պաւԷՂԷ. *Եղէսպէք ՚ի ծովէ Թոդան ձկունքն՝ և առ մեր նաւակս ուտեսին. Ռա. պԷէ. ԼԷՀ:

ԹՈԹՈՎ. ած. Ψελλίσων, ψελλός. Balbutiens, balbus. Թշուառ. կակազ. քաղԹաղատ. գնչու. էէէՀ, էէէԵՀ, էէԼՒէ, ՒՒՄՒամ,ՒՒԵՒՒ. *Լեզուք Թոթովք. Ես Լ. 4: *Զօրէն քաղլճուատաց Թոթով բարբառք. Փիլ. Լիս: *Եւ պարզ լինի լեզու Թոթով: Թոթով լեզուաւն յաղԹեր կորովաբանիցն. Ոսի. Ես: Ն Ե. Ես: *Ի ձեռն Թոթով ծանրախօսին. Եէբ. ծՒ:

ԹՈԹՈՎԱԽՕՍ. ի, ած. ա. Նոյն ընդ վ. Γογγύζων. (որ և քրՀՒՒՒՒՀՈՂ. չՀՒՒՀՈՂ.) *Լեզուք Թոթովախօսք. Ես. ԻԸ. 24: *Եթէ Թոթովախօս ոք զանուն Թագաւորի չաղփաղիկ. Եէբ. ծՒ: *Բարգաւանձի Թոթովախօս տղայոցս ծանրաբարբառ կակազութեան. Ոսի Է:

ԹՈԹՈՎԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ψελλότης, ψελλισμα. Balbuties, blaesitas. կակազութէ. էէԼՒէէԼԻէ, էէէէԼԻէ, ՒՒՒՒամՒՒ. *Եւս վատԹարագոյն է քան զքնութէ Թոթովախօսութէ. Գէ. Ես:

ԹՈԹՈՎԱՑ. ած. Որ ինչ կրճատեալ ելեւ ՚ի բերան Թոթովաց. *Եղև Թիւրս. Թէ խօսիլ՝ այսպէս գնդուտք և Թոթովաբեղեալ (բառից) յայգէն. որ յատաչ քան

զմեզ. Երէ. 1էր:

ԹՈՂԹՈՎԵՄ. հմմ. լ. Ψελλίζω. Balbutio. Թողթով լեզուաւ խօսեմ. կակազեմ. էէէէէէ: *Որպէս Թողթովելն անարժան իցէ Ճարտասանօսին. Ոսխ. ա. 17: *Ջուռնին մերձ առ քերանն դնեմք՝ ուր բան ինչ Թողթովելով լսեմք. Մաշ:

ԹՈՂԹՈՎԻՒԹԻՒՆ. Տ. ԹՈՂԹՈՎԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. *Թողթովութիւն աստ զանգազմութիւնն ասէ. Գէ. էս:

ԹՈՂԱՒԻՒՆ, ի, ից. գ. (հծ. ռմկ. Խօսուն. որպէս և իտ. tozzo է տխմար, կամ տղայ.) Զագ չղջռտանեաց. կորիւն. *Եւ այլ ոք զարջոյ Թողիւն մնուցեալ՝ կաքաւիչս ոչ առնչանէ. Եղիշ:

ԹՈՂՈՐՆ, ի, ացս. գ. Թուխ կամ քարբ. *Ձիք իւ ամոլք կուէցան յերեսիայէ, և կէսք Թիւնս Թոխունաց, և նենգուիս. Վրդն. ծն:

ԹՈՀ ԵՒ ԲՈՀ, կամ ԹՈԽ ԵՒ ԲՈԽ. գ. Բաւ եբր. ՆԷհոմ. այսինքն Անդունդք. վիհք. խորք. յն. լտ. խաօս, փաօս. Χάος. Chaos. հերձ հերձ, գաբըս-բըս. *Երկիր ասէ էր, Թոհ և բոհ. յայտ արար՝ Թէ անպատրաստ էր յայնժամ և ամայի. յոյն ասէ, անեւևոյթ և անպատրաստ. այլ հեբրայեցին փոխանակ այնր՝ զի (ասորին) ասէ Թոխ և բոխ, խոր և խաւար ասէ. Եփ. ծն: *Ոմանք՝ի խաւարէ և յանդնդոց ասեն եղեալ զաշխարհս, զոր Թոհ և բոհ ասացին, ոյ է խոր և խաւար. Վրդն. ծն: *Ի խոհոմն ձորոյն՝ի Թոհս և՝ի բոհս եւրս կրին՝ անբնակ մնորդական. Աբծր. ա. 10: *Թոհ և բոհ. անկազմ, անեւևոյթ, կամ անպիտան. Հին բռ:

ԹՈՂ-ԹՈՂ ԱՆԴՐ. ԹՈՂ ԹԻ. Տ. ԹՈՂՈՒԻ:

ԹՈՂԱՆԱՑ, նան, ացաւ, ցանչեալ. գէ. Խաղ Թող կամ Թոյղ՝այսինքնԹոյլ տուեալ լինի,Թողեալ կամ Թողացու. կեալ լինի. լինինեբրեբ կամ զիջանել. իբր յն. Συγχωρέω, προχωρέω. Indulgeo, ձն. Խաղ իջուբսոի, Խոյս իջուբսոի. փոյ վերիւէր, պրոփերբս. *Ո՛չ Թողացի ձեզ՝ի սակէն ձերմէ և ոչ ինչ. յն. ոչ բարձի. Եւ. Ի. 11: *Մեզ ոչ Թողացաւ այս. Բրս. 49: *Ցողդողելով մրցին միաքն, և ոչ Թողանան՝ի վեր հայեբ. Նեղս: *Թողացան՝ի ընորհայն ՅՀ. Վրդ. 49. Ի: *Որ մեմիաբ Թողացաւ լինել մահկանացու քնուբեձս. Վրդն. ծն:

Կամ իբր Թուղանալ. Թուլանալ. կաս սիլ. Խոնձալ, նա ինձալ. ձէնձէվ, վաղ ձէնձէվ. Καθυφίημαι. Remitto. *Որոց ոգիքն Թողացեալ են յերկնաւոր առաքինութենէն. Եղիշ. Ի: *Թողասցին բարկութիւք՝ի հաւատոց. Մեսր. երէց: *Թղձախոհութիւք Թողանալ. Լմբ. ծղ: *Զի փորձեսցէ, եթէ Թողացաւ՝ի մեաց անտի իւրոց. Ճ. Ա: *Տեսանեմ, Թէ զիարդ և՝ի տրամութեան անգ չԹողանան՝ի չարէն. Ոսխ. չհ. ա. 2:

ԹՈՂԱՑՆԱԼ, եալ, ոց. Թողեալ կամ եղեալ յառնէ. պօշանձս. *Որպէս են Շընչմարիտ և հարազատ ուրդիք. այլք յերկնորդ ամուսնոյ, այլք՝ի Թողացելոյ, և այլք յաղախնոյ. Կնխոփ:

ԹՈՂԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ἀφετήριον. Locus, unde cursu certaturi dimittuntur. որ և ԱՐՁԱԳԱՐԱՆ. Արձականոց. տեղի ասպարիզի՝ ուստի Թուլեալ լինի ընթացօղն, կամ լարն և վանգակն՝ի պահու արշաւելոյ ձիոց և կառաց. *Մինչդեռ իբրու՝ի Թողարանի յարձակմունքն քո չարժեալ են, առ ուղիւն ընթացս ձեռնհասիցիր: Իբրու զօրէն յարձականոցէ իմն՝ի Թողարանէ՝ միմեանց փոխանակ(ընդդեմ) պատահել. փխ. լխն. Ֆ. 129. 220:

ԹՈՂԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐάω, ἀνίημι, ἀφίημι, συγχωρέω. Sino, permitto, relaxo, indulgeo, cedo, concedo. Թողուլ. Թուլացուցանել. Թոյլ տալ. Նեղրել. ընորհել. զիջանել. Խաղ փալ. գոյ վերմէ, էէլն վերմէ, բոռնաբ՝ փեսիոբ վերմէ. *Թողացի ինձ զերկուս ամիսս: Թողացի զձեռն քոս Թողացի՝ի լծոյն: Թողայցոյց նոցա աղքայն. Դտ. ծա. 3դ: ա. ճ. իա. 15: Ք. ճ. ձ. 9: Ք. ճ. ծա. 15: *Թողացուցից զանձնային տեղեացն վասն նոցա. Ես. ծ. 26: *Ի ստէպ ստէպ վաստակոց հրկոցն Թողացուցանեն: Իսկ զքահանայապետին գործն ոչ ումեք գործել Թողացուցեալ է. Փիլ: *Ոչ Թողացուցաներ այլոմ պարապել գործոյ. Խոր. Ք. 81: *Ի քաց Թողացուսցէ ըստ առաջին հրամանին. Եփես. գ: *Ոչ Թողացուցեալ և անցից ինչ անօրէնոց(ընդ տաճարն). Ամո. Էիէ: *Մի Թողացուացես լինել անակից ինձ քեզ(որայ. Նոր. իէ: *Ա՛ի քէն Թողացուցեալ ևն. Ըստ: Իսկ*Ջքոնվանգն՝ի նա Թողացուցեալ ,, իմն, Թողեալ. ցհ. լէ: *Թէ՝ի քաց Թողացուցանէիր զիքուսն սէրուելեդ ,, այսինքն՝ի քաց դնէիր. Եփես. Ք: *Ըստ պատուիրակի յանդիմանօղ սքր, գԹած, Թողացուցանօղ. Կէմոփ: *ՑանդրանկուԹէն Թողացուցաս նեղուին վասն ոսպանն (այսինքն անկանելոյն). Կիւրղ.ծն:*Թողացուցանէր՝ տոլունս՝ի վերայ պարանոցին (գիւաղարն). Ճ.Ա:

ԹՈՂԻՉ, չի. ա. Որ Թողու (զմեզս). Նեբրօղ, քաւիչ. դ.ծձիչ. *Թողիչ մեղացս. Ճ. գ: *Մեծ արեր՝ի Ձուչ զԹողիչն (զՔս). Լմբ. ող: *ՋԹողիչ մեղացն ցուցցէ. Գնդ: *Թողիչ մեղաց՝ միայն ած է... Ա՛յս է աբրիւն իմ՝ Թողիչ մեղաց. Յանահն:

ԹՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ἄφεσις, ἄφεμα. Dimissio, remissio, permissio. Թողուն զպարտիս, զձանրուն հարկաց, զմեղս, ևն. Թոյլատուութ. Թողացուցումն. արձակումն. ազատումն. Նեղումն. ընորհումն. քաւութ. պաղբլամասբ. ըիբ. աֆՀ պօլ էՀմէսի, գօյ վերմէսի. էբր. Էօպէլ. (ուստի յորելեան.) *Տարի Թողութեր: Սմ Թողութեր. ՂԽս: Օբիս: *Քարոզել գերեաց զԹողութիւն: Թողութիւն առնել երկրին, ընկերի իւրում, եղբօրն զպարտուց: Հաստատացուք ձեզ Թողութիւս բանզուս. Ես: Երեմ: Եև: Օբ: ա. ճ. ձ. 28: *Ա՛յց լինել մեզայն Թողութեր: Հմմտ. ի Թողութիւն մեզաց. Ք. ճ. ձԲ. 46: Մփս. իէ. 28: *Ընդանի ում Թողութեր հուև մեզաց ,, յն. որոց Թոզան մեղքն. Սղ. ւ. 11: *Թողութեր չնորհեալ ննջեցելոց, կամ մեղաւորացս: Ընդունիմ զԹողութիւն. Շար:

Ա՛յլ և այլ ոձով ասի. *Ապաչեցին Թողութեր առնել զօրէնսն իւրեանց (այսինքն Թողացուցանել.) Վասն ոյոյ իրաց Թողութեր արար ձեզ. Ք. ճ. ձա. 24. 35: *Ես ոչ զայրին Թողութեր տալ նմա յամենայնի. Թէ՝այսինքն Թոյլ տալ քահանայապետին. Փիլ. կճ. Ի: *Մանաւանդ քահանայիցն Թողութեր արարեալ է (այսինքն Թոյլ տուեալ է) ոչ միայն կոյս, այլև այրիս ածել. անգ. ծ: *Ի Թողութեր հարկաց: Ածէր զձագաւորն ի հաւանութեր, զի Թողութեր արասցէ նոցա ի կապանաց իւրեանց. Եղիշ. Ե. Ե:

ԹՈՂՈՒՄ. Թողի, Թոյլ Թողեալ. Իբ. Թողանիլ կամ Թողուլ. Թողաւ. ղան. Լն. Ἀφίημι, ἀνίημι, ἐάω, καταλείπω. Relinquo, sino, mitto, permitto, demitto, remitto, omitto. Թոյլ կամ Թոյլ տալ. իբր ի վայր կամ ի քաց դնել. ընկենուլ. զանց առնել. լքանել. առնել զի ծնաւցէ կամ անկցի. Թողացուցանել. պրոփոփ, գոյ վերմէ, Ռերմէ էՒմէ, վալ ՀեՂէ. *Ջերզ բայր մի ձեր աստ առ ես Թողուցուք: Թողի՛ի ձեռաց: Թողից զայգի իմ, և մի՛ յատցի և մի բրեացի: Ելձոզ ՆշԽար: Թողից զպարտուԹիւն իմ, կամ ղքայգրուԹիւն իմ: Ոչ Թողեմ զքեզ, և ոչ ընդ վայր հարկանիցեմ: Գուցէ Թողեալ հոր մերոյ զնշոն, և զինչ հոգասցէ: Ջչառուսիւղ արմատոյ դորա Թողիք յերկրի: Թողին զնախան ոչ: Թողցէն օտարացդ զմեծուԹիւս իւրեանց: Մի Թողուր զնս ձեր ած իմ: Սկիրս իմ ևԹող զնս: Իբրև կամիցաս մատնել յամբոխն, ոչ Թողզնն ընա աշակերտքն. ևն: *Քեզ Թողեալ է ազգատն. Սղ. ի. 38:

ԹՈՂՈՒԻ. Թոյլ առնել. արձակել. Նեղրել. ընորհել. քաւել. աֆվ էՒմէ, պաղբլամամաֆ. *Մեր առնուցու, և միւսն Թողուցու ,, այսինքն առցի, Թողցի. Մփս. իէ. 40: *Ո՛չ Թողուցուն ձեզ մեղքդ այդոքիկ,, այսինքն ոչ Թողցին. Ես. իէ. 14: *Ա՛յլոմ աեւլոյ և ժամանակի Թողեալ (զնացորգ բանից): Թողու՝ի վերայ նոցա զամենայն չնեռ (այսինքն ընորհէ): Ի նոսա Թոզլով զչնեռս ամենայն: Եափիանու վճարեալ զնենգայսն՝ Թոզեալ լինի (այսինքն ձնայ) աշակերտս մի անուն հատիանոս. Խոր. ա. 3: ի. 7: ֆ. 53: *Ոչ այլ ինչ գտաս զնէս իրացն, բայց Թէ Թողուլ զնաւն ըստ հոգմոյն. Վրդ. կդ. ծբ: *Ա՛յս յիւլաքանչիւր կամս Թողեալ լնցի: Ջայս՝ի նոսա և յաձ Թողի է. ցհ. իմ. ոփ: *Ի բաղում խոզուէն՝ որ կայր՝ի սրտին, չէր կարող զձայն Թողուլ (արձակել, հաղնել): Ցուժամ Թողոյր (այսինքն աւարտեր) զաղօԹան յերկնեցեն, վաղվաղակի փախչէր՝ի սենեակ իւր. Վրդ. կդ. ը. Ն ֆ: *Ջանօգուտն եԹէ Թուլեալ լինիք, զօգուԹի գտանիք. Ագաթ: *Ի կամս մեր զնզ Թողեալ լինի. Նաճայ: *Վանեգալ յուսայհաստուբ՝ խապան կարծէ զԹողանին. Լմբ. ոչ: *ՋԹողանիլն զոր կրեացն՝ի սկզբանէ մարդոյս քնուԹիւ: Որ էր յայտնապես լուծողն զպատահելն մեզ Թողանիլն ,, յն. Թողուեմն, կամ լքուեմն. Պէսմ. ս: *Վասն նոր բան ասացաս չԹողանել ոգի նորա՛ի գժօխս. Խոսրվին: *Կամ եղև ինձ առնուլ փորը մի զպէսան. ասկոյն ոչ Թողայ, այլ որպէս՛ի գառաւուկ արգելայ(՛ի խորհրդոցս). Կնխոփ:

ԹՈՂ. իբր ֆ. Աձնաղկասլ յարեալ. յայլ քայ. *Ափես, εἶα. Sine, permitte, ևն. Աղէ. Թոյլ տուր. ներեակ. մի լներր արգել. մի երկնչիր. Ւուղ ընկ ինձ ըստայ, Ւուղ երբեայ ընկ. գծյ վեր՝ երնոյն, գծ ևԹնոյն, պէ հայգպ, ձաղա ևն. *Աղէ, Թոյլ, ածծ, ևկ, բեր. Թր. էէր: * Թոյլ հանիլ. զջղդ: Թոյլ տեսցուք: Թոյլ անիծանէք այնպէս. Մփս. Է. 4: իէ. 49: Ք. Ւփ. ծբ. 10: *Թոյլ, որ լսեն է, լնտրեսիալ կալցուք: Թոյլ գրեմ և ցուցանեմ մեծ Թագաւորին. Եղիշ. Ք. ե: *Թոյլ լսեն և տգրան զներ կործանումն: Թոյլ համարձակ գայ ետոյ Թագաւոր. Լաոպ. ծէ. ծբ: *Թոյլ ինքն նախ երեայր և առնոյր զնաւ գաւորելոյն. Եղիշ: *Ինձ, Թոյլ, մեծաքանէք. ՀՅ ընդէր. Վանայ. յօբ: *Թոյլ, դու էր չհասեր Թէկին: Թոյլ, դու զնարդ կա-

ցեր լըռին · Գր · փղ· ԷՀ: *Թո՛ղ խոսա֊
րի ինձ լոյս արևուն, Թո՛ղ չիլնանին ինձ
պարք աստեղաց, երբ զքեզ ՚ի խաչ առ֊
ի րևեռած. ԳԽ: *Եթէ այս ՚ի մեռ էր
քո, Թո՛ղ փրկեալ էր (քո) զնոսա: Թո՛ղ
կերեալ էր ձեր զնա ՚ի տեզս ՚ի ներ֊
քո. Եէր· Եւ· Ն զԱ֊
Թ Ո Ղ, իբր նմ. հանգերձ խնդրով. Ex-
tro՛s. Sine, praeter, extra, relictis, excep-
tis. Թանց. Թո՛ղ սմց · առանց · բայ ՚ի ·
ուրոյն · արտաքոյ · արտաքս հանելով կամ
Թողով · Ի՛ն, ՚ի՛ դէր դէր, դ֊ր֊ր · ՚ի զաս ·
Տաքե, սբե, գ֊ծ, վեր, սա՛յս, պէր Եանա պէրգ֊
*Եղև սով յերկրին, Թո՛ղ զառաջին սովն:
Թո՛ղ զմեռեալսն վասն կորեայ: Թո՛ղ զընա֊
կի՛չս գաբաաց֊ոց: Եզն, կով, ոչխար,
Թո՛ղ զերջերու և զայծեաձն: Թո՛ղ զայլ
աղն: Թո՛ղ զմեհեանդս, և Թո՛ղ զմանեակս
ոսկիս: Թո՛ղ զկանայս և զմանկիսն: Թո՛ղ
զայլ ներզուԹիան. ևն: *Թո՛ղ անդր զմար֊
գիկ մեռեալ ... լոյին զԹամու֊զ· Մ՚սԲբ:
*Ա՛յ՛ Թո՛ղ անդր ասէ զայդ, նա պետրոս
իսկ ասաց · Ոո՛. յհ· ա՛. 2: *Ի տիռոսէ կոյ֊
սերբ մաշեցան ՚ի տուր սուսերի, Թո՛ղ քան
զորս ՚ի պաշարմանն սովոյն. Կ՚ի֊ԻԻ· ղ՚:
Թ Ո Ղ թէ· իբր չ· Μήτιγε; καὶ ὅτι, ἔα δέ. Quanto magis? ևն· Ապա քանի՛ լա֊
ւնր մեայ այնուհետեւ · մանաւանգ · ՚ո՛ր կը
հաս· *Երկինք ոչ են անարատ առաջի նո֊
ցա, Թո՛ղ Թէ այր գարշ և անպէ՛ս եմեն մեծ
ինչ բան խօսեցեալ էր ընդ քեզ մարգա֊
բէին, ոչ ապաքէն պարտ էր առնել · Թո՛ղ
Թէ զի ասաց, լուացիր, և սրբեցայս:
Չհլուչուակս գաստիրք, Թո՛ղ Թէ զերկրա֊
ւորս · Ցոբ· ծ՚ե· 16: ՚Ը· Լգ· Ե· 13: ա՛· Լոր·
Ը· 3: *Թո՛ղ Թէ՛ որ ոք բազում ոգիս հնա֊
բի ՚ի մոլորուԹ՚ի ձանապարհ ածել֊ փոգ:
Թ Ո Ղ Լ Ի՛Ր Լ Ի՛Ն Ե Լ· Թողեալ լքեալ
քինել· Բաբ֊ի՛ն֊ոզի ըաւլ· Է՛ն֊պ֊ն փ՛֊լ֊Էի· ·
*Թո՛ղ լինք եղեն նոքա ՚ի նմանէ · Ւ՚ՀԷ · ՀՀ:
Թ Ո Ղ Ո Ի՛ Մ Ն, զնան· գ· Թողուլն, և
Թողանելն· լքումն · *խնդրէ զպատճառն
իմանալ Թողմանն յոյ· Վ֊Ը Հղ· ծ՚ե
Թ Ո Ց Լ, Թուլ, ոց, կամ Թուլի, ից ·
ա· Χάυνος. Mollis, laxus, diffusus. որ
և Թ Ո Ց Ղ, իբր Թողեալ զինքն. Մ՚ելկ· մեղմ·
կակուղ · լոյծ · ծոյլ· յոյլ· Ռոա՛լ, յեածք ·
Էնէ֊Էի· *Եւ ոգին սիրեի իբրև զոդ Լոյլ·
Իմ· Ք՚· 3: *Թոյլս առ բարեան Թռիչս ·
Նաբ· Ք՚: *Զհեշտասէր ԹուլամորԹոԹքն
յոլորեցեր Թուլոյն կանկղելոյ· Խոբ· Ա՛·
20: *Ընդ գիշոյ զբոյն, և ընդ Թուլի զհաս֊
սատունն տեղային (զմանանայ). Եէր· ա֊Է֊
փաբ: Իակ Ոո՛. յհ· Ք՚· 11· *Ցօրանչելեմբ և
վհհերիմբ, Թոյլ անդամ և իբրև լուծեալ
գատանիմբ։։։ լինի և բաբդ, իբր Թուլանդ ամն·
Թ Ո Ց Լ Ա Ռ Ն Ե Լ· Տ· Թ Ո Ղ Ա Ց Ո Ւ Ց Ա Ն Ե Լ ·
*Թո՛յլ արա ինձ հանգչել, կի՛զի հանգեայց֊
Ցոբ· ծ՚. 20: Սէ՛ Լէ՛· 14: *Թո՛յլ արարէք ինձ
յայտ յանցանացս· Ոո՛. յհ· ա՛· 2: *Թո՛յլ
արա պարտուցն· Լ՚ՔՀ· գԹՔ:
Թ Ո Ց Լ Ւ Ն Ե Լ· Տ· Թ Ո Ղ Ա Ն Ա Լ · *Ո՛րչափ
ինչ կուգայնեալ էր Թագաւորին՝ ցուցի, զի
Թոյլ լինցի ձեզ վասն ձերոց իրաց· Ք՚· Ի՛·
ծ՚ա· 28:
Թ Ո Ց Լ Ց Ա Լ· Տ· Թ Ո Ղ Ա Ց Ո Ւ Ց Ա Ն Ե Լ, և
Թ Ո Ղ Ո Ւ Լ· *Թո՛յլ տուր այժմ. և ապա Թոյլ
եաս նմա: Թո՛յլ տուք երկոցունց աշՀել ՚ի
միասին: Ոչ ապա նոցա Թոյլ խօսել: Ոչ
եաս Թոյլ քեզ մերձենալ ՚ի գա· ևն:
*Թո՛յլ տալոյնն ա՛յ, կամ ըստ Թոյլ տալոյ
բարերարին· Ի֊Ի՛· ԵէԷ֊ Վ֊Ըդ֊ ծ՚ն:
Ո Ճ՚ով ասի· *Թո՛յլ տուք զայն (այսինքն
Թոյլք,). մի ոք չարժեսցէ զոսկերս նորա֊
Ք՚· Լգ· Լ՚ն· 18: *Թո՛յլ տուք զնոսա, կոյրք
են՝ կուրաց առաջնորդք· Մ՚ա՛· ծ՚Է· 14:
*Թո՛յլ տացուք մեք զայն ինչ՝ որ ինչ յոյ֊
լումբ կոչնանս մեկնեալ է մեր· Եէր· ՚ո՛:
*Թո՛յլ տուք ինձ զհամբերուԹի՛ն (այսինքն
մի արագելոք): Աւ այժմ Թո՛յլ տուր այդ֊
պիսի խնդրոյդ ։։։ ՚ք Ռո՛ղ· Ռեի տէ՛ Էէր· Ճ՛Ա
Թ Ո Ց Լ· ՚ն· Թուլակի· Ռոա՛լ· Էնէ֊Էի֊·
*Թո՛յլ կապեցին զմորԹն · Հ =Ց · Նոյ· Ք՚:
Թ Ո Ց Լ Ա Գ Ո Ց Ն · Իբր Թուլագոյն · *Տ՚ա֊
գարձեալ Թոյլագոյն բան: Մ՚ա֊ Էէ՚ն՚:
Թ Ո Ց Լ Ա Ն Դ Ա Մ· Տ· Թ Ո Ց Լ·
Թ Ո Ց Լ Ա Տ Մ Ա Զ· ա֊ · Թոյլ տարազու֊ ·
Ռոա՛լ Էէրպ֊Լ· *Ո՛չ Թոյլատարազ իբրև զգէչ.
Եէր· ա֊Է֊ա֊ր:
Թ Ո Ց Լ Ց Ո Ւ Ո Ւ Թ Ի՛ Ն· գ֊ գրի և Թ Ո Ց Լ Ա֊
Ց Ո Ւ Ո Ւ Թ Ի՛ Ի Ն · Թոյլ տալն. Ռոա՛լ փաւը, Ռոա՛
փաւը· Իւ՚ի՛ն, է՛ր, Իճա՛ղե՛ · *Ա՛հարկուք
երևեսցին յիմմէ ԹոյլտուուԹի՛ն՛ս ա֊ ՚ի
խրատ մարդկան. Աբե· *Ա՛ռանց Թոյլատու֊
ուԹե՛ն · Վ֊ա՛֊ · յ֊բ:
Թ Ո Ց Ղ Տ Ա Լ· (յորմէ ռմկ · Ռոգ փաւ֊) ·
նոյն ընդ Թոյլտալ. Թողատուցանել. *Թոյղ
տայր մարմնոյն: Թոյղ տալով նմա բանին.
Ց՚հ · յ՚ո· Էբ՚ա ·
Թ Ո Ց Ն, Թուն, ոց, կամ ի, ից, և աց ·
գ · որ և Թ Ի՛ Ւ Ն, Թիւնի, ից· Ի՛ օ՚ς, φάρ֊
μακον, τοξικόν. Venenum, toxicum. Դեզ
մահու· մահագեղ · գեղ · ժահր· ազա՛, օի,
պ֊Էհիբ · *Թոյնք իժից՝ իբրև իժի Թոյնք ·
Սղ· ծ՚ք· 3: Ճ՚ք· 4: Ա֊ա՛ֆ· Իֆ· 3ւ: *Լի
Թունօք մահաբերին· Ցի՛· ֆ՚· 8: *Լցեալ
Թունօք հոգիս· Իա֊ֆ֊ւ: *Խառնեաց զՊոն
(կամ զԹիւն) մահաբեր· Ճ՚· Գ: *Ջա֊
լեհնայն ոՀերեալ Թոյնան Թափեաց ՚ի բաց·
Ցանձն իւր տարաբերեր, Թէ յո՛ Թափեցից
զՊոյնս· Եւ֊Իւ֊· ա՛: *Ա՛մահու֊ան Թունիւք·
Ասէ: *Ի խածանօղ սովնոց Թունից ՚ի Ի
Թունից վիշապին· Ըաբ: *Դաւն և լի
Թիւնօք իմք· Փաբգ: *Ի ձեռս ետ սուռ֊
գումբին զՊոյզ գարշապարան ահաւոր Թու֊
նաց· Եէր· Ծ՚ն:
Թ Ո Ց Ր, ի, ից· գ· Գոյն · երանգ · *Ցոր֊
ժամ զկօշիկսն ՚ի Թոյրս սևուԹե՛ք քաջա֊
Թոյրս ներկանիցէ· Ոո՛· ա՛· փ՚մ· ը՛: *Երբին
երբին գունով փաղփեցուցանեն Թոյրս զօ֊
րէն ծաղկաւետ մարգաց· Գ՚ք ·
Թ Ո Ց Ր Ա Թ Ո Ի՛ Խ·ա· Թիւագոյն· սեագոյն·
*Արտևանունսն ԹոյրսԹուխս (կամ Թոյս֊
Թուխս) ներքոյ և արտաքոյ անտառախիտս·
Ոո՛· Լգ՚· ծ՚է:
Թ Ո Ն Ի Ր, Նորդ կամ րի· գ· Հնոց կամ
փուռն փոքրիկ գետնափոր, ուր լինի եփել
կերակուր, խորոված, հաց· վր· Խանրէ·
երբ· Լանանաբ· Թ· Լանգբբ, Ռէննաբ: Եւ·
Ը՚· 3: Ղ՚Ա֊ · Է՚· 4: ծ՚ա՛· 35: Ի՛Ը· 26: Ո՚ն֊
Ե՚· 4: Ո՚Ը֊ Ե՚· 10: *Թոնիր ծխեալ: Թոնրոյ
նմանեցաւ֊փէս լինն: *Ընկեա զնա՛ի Թոնիր
վառեալ· Վ֊Ը Հղ· ծ՚Է: *Իմանալի Թոնիր,
որ զհուր և զհաց ունիս· Ճ՚· Գ: *Ջհո
եփեալ ՚ի Թոնրում· Նո՛· Վ֊ք ·
Թ Ո Ն Ն· ա֊ · Իբր Հաշմանգամ· խեղ·
ածգած· *Ջքաղում մարմինս Թոնծս և կիսա֊
մեռս բերեալ՝ ընկեցին զնոսա առաջի·
Եէրե՛· Տգ՚ն: (Թերևս որպէս յն· πηρός,
mancus, լծաք֊)
Թ Ո Ն Ջ· գ֊ Ագբ ժամակի կամ խեղ֊
մրեմի· (Թերևս իբր Թոնծ անգամք ·)
*Ջսուսա վասն զի քակել անհնար էր, որ
ասին Թոնձք, կլանեն, զի կակորդին ջեր֊
մուԹե՛ Թուլացեալ արձակեսցին աղիքն·
Փիւ· լիա֊ ·(՚ի լս· գրի, պեղականք· Թերևս
իբր պեզագոսեանք, ծովականք· կամ պողի֊
պոդք ։)
Թ Ո Ր Ա Կ, ի, աց· գ֊ գրի և Թ Օ Ր Ա Կ ·
ոյ · Ռոա՛լ, Ռոա՛լի ասի· Ἐφόδιον, ἐπισιτι֊
σμός. Commeatus, viaticum, cibaria. Պա֊
շար · պարէն ճանապարհի · Կերակուր ՚ի
պետս ուղեոյ· Խ֊ա՛ճ֊ի֊ա, Էօլ Խ֊ր՚ճ՚լ֊ը֊ը,
գ֊ի֊Էբ֊ե֊ա֊ը֊գ֊· *Տայր ամենայնի՛ նոցա Թոշակ
՚ի ճանապարհ · Ց֊֊Բ֊ · Է՛֊ 9: *Պատրաս֊
տեաց մանուկն զԹոշակ ճանապարհին·
Տ֊Բ֊ · Է՛֊ 22: *Թոշակ մարդկային մարմնա֊
կան կենաց, ևն· Ն֊ր:
Կամ Ո՚ր և է եփեալ կերակուր · եփոյ ·
*Օφον. Cibus. Հց · Որոյ են յաղագս Թո֊
շակի՛ կամբՀեցն շարագրուԹիքն և օրինա֊
կանքն: պա · խոհակերային. Պղաբ · Ռնա՛լ֊
Ն մանուկ՝ Հոգւոյ պէտք և պարկեշտ· *Ո՛չ
ունիս Թոշակ երկայն ճանապարհին (երկ֊
նից) · Մ՚ա՛֊ *Ո՛չ կալցիցի Թոշակ փրկուԹ
վարուց մեքբուԹե՛ն: Թոշակաւն չնուհաց
կամ ապաշաւանաց · Ն֊ր: *(Ա՛ղՀԹքն՛ և
փառք՚ի բարձունսն են) Ննջեցեալց Թոշակ
կենաց· Թոշակ եղից մերոց յերկինս · Ի գԷբ֊
խոյ ·
Թ Ո Ր Ա Կ · Ὀψώνιον · Opsonium, stipen-
dium. Ռոճիկ զօրաց, կա՛մ վարձ, եԹէ ՚ի բա֊
նակի, և եԹէ ՚ի քաղաքէ, աուեւալ ՚ի սահ֊
մանեալ ժամանակի · Ի֊Ա֊ֆէ, Էօ֊Ա֊ֆէ · Ի֊
ֆի֊֊(և գաՒ֊ըֆ, ուտեՒի ինչ ընդ հացի·) Ըայտ
լեցին ձեզ Թոշակքն ձերո՚ ոք զնուռսիցի
խ֊րով Թոշակօք· Ղ՚֊ ֆ՚· Ի֊ ա՛· ի֊բ· Ի՛· 7:
*Կուտեաց նա համբարս և Թոշակս զօրա֊
կանին· ա՛· Ի֊ ծ՚ք· 3ւ: *Ջամենեցուն զկար֊
գեալ Թոշակն նուազեցուցանէին: Ջկար֊
գեալ ուռճիկ նոցա յայրուձնաւոր ամ՚ յա֊
մէ Թոշակ առնէին, և տային տանել նոցա ·
Եէ֊Իբ Է՛· Ը՚:
Ն ո վ ի՛ն Ն մ ա ն ու Լ Թ՚ե ասի· *Թոշակն մեռեաց՝
մահ է· Հ֊ա· Ը՚· 23 · այսինքն վարձ,
պատուղ: *Աւեալ զգինն՝ մտաներ՚ի գլորոց՝
ուսանել Թոշակաւն ։։։ այսինքն իւրովք
ծախիւք · Ճ · Ի֊:
Թ Ո Ր Ա Կ Ց Ե Ց Ի՛ Ն կամ Վ Ե Ր Ջ Ի՛ Ն · Viaticum.
Սը՚ ՀաղորդուԹի՛ն տալի մերձ եղելոց ՚ի մահ՝
որպէս կենսաբերի՛ն պաշար չուոյ ՚ի յերկինս·
*Հաղորդէին մարմնոյ և արեանն տեառն՝
իբրև յետին Թոշակ զայն համարեալ ան֊
ձանց · Ղ՚Ա֊Ե֊: *ՋվիրակուԹե՛նագործ մարմին
և զարիւն տո՛ն՝ Թոշակ յետին առ ՚ի նմանէն
իւր ընկալեալ: Ջխորհուրդն փրկական
մարդկան բաշխեր առ հասարակ՝ ըստ սակի
յետին Թոշակի· Ց՚հ· յ՚ն· *Ցեզս անձին զյե֊
տին Թոշակն առցեն ՚ի յետին Թոշակէն
մի՛ զրկեացին · Կանո՛ն · *Ա՛ յնպիսւոյն վասն
ողորմուԹե՛ն ա՛յ տացի Թօշակի վերջին· Շ֊
ընդ՚: *Մ՚իայն զՀաւատս շնորհաց քոյին, և
ըզզԹոշակ կենաց վերջին· Ց՚ օբդէ ·
Թ Ո Ր Ա Կ Ա Կ Ե Ր· ի, ացւ· ա֊Ր ուռճ զԹո֊
շակ յանհոգս · որովայնապարար · *Թո֊
շակակեր, և ոչ ՚ի մի ինչ կերակրոց հրա֊
ժարուց· Ն՚ննա ·
Թ Ո Ր Ա Կ Ա Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ի՛ Ն · գ֊ կերա֊
կրին ՚ի Թոշակէ անաշխատ · որովայնամո֊
լուԹի· *Ցաղագս քանեկրատեալ Թոշա֊
կակերուԹե՛ն· Ն՚ննա ·
Թ Ո Ր Ա Կ Ա Ց Ե Ա Լ· Լ Ի՛ Ն Ե Լ· Տ֊անել ու֊
մէք պարկեշտ կամ ուռճիկս · *Լիներ նոցա
Թոշակատաւ ՚ի հաւատացելոց աշխարհին·
փաբգ ·
Թ Ո Ր Ա Կ Ա Ց Ե Ա Լ· Իբր Թոշակաւոր,
կամ պարեհապէս, սեզանաձկից· *Ընդ համ֊
լուրից Թոշակացեալ Թշնամւոյն՝ ՚ի վայր
անկեալ եզէ՚ի գրկաց բարձրելոյդ· Բ֊Ի֊Ի֊:
Թ Ո Ր Ա Կ Ե Մ, եցի· ն֊ · Թոշակաւ պա֊
տուհել, կամ որպէս պաշարագ իւՀք յօղար֊
կել · *Ո՛ր ՚ի բանգնեաց կատցն իւրեանց Թո֊
շակեցին: Թոշակեաց նա զձառայսն գաւ֊
Թի անարգանաք · Եէր· Ը՚֊ն Լ֊ֆ: *Ընդն
ԹղՀովք Թոշակեսցի յոր ճանապարհ դի֊

մեացն . կանոն :

ԹՈՂՄԻՄ, եցայ . ի . Իբր թարշամիլ . ի-ընէլ, ի-առնել . *Դէմքն (աղքատին) գեղ նեալ , և Թոշոմեալք . Մանդ. է. (Նոր ձ. խառնեալ :)

ԹՈՂԱՄԱՀ. ա. ս. Թոպեալ ցմահ. չաբրաչար կոչմունքը. *Չկնի Թոպամահ լինելոյ ելանելոյն յուսկան : Զգլխաւոր աւագնորդն Թոպամահ ասանին. Բառ.Ք.3:

ԹՈՂԵՄ, եցի. ն. Իբր Տովելով կովել-լով գան հարկանել. կոշկոնձել. կոնճոպել. լկել. չարչարել. ծնծղել էէ-էել, ի-ջնջել . *Թոպեցան յերկունս գանից . Ըմբ : *Մաատ հանգատեան զԹոպեալս. Նաբ. կէ: *Ա յայ անգր ոտնատուածք Թոպիւր. Ճ.Ա: *Կոշկոնճեցան . յակովբ է, որ յաշտարակէն ընկեցեալ Թոպեցին. Ոսխ. էէր : *Թոպեցան ի սուր սուսերի. ՁԿ. կԲ :

ԹՈՂՊԻՒՆ, կմ ԹՈՂՊԻՄՆ, պման . գ. Թոպելն , իմն . *Թոպիւնն կոչէ. Ոսխ. էէր :

ԹՈՂՈԼՈՑ, այց. գ. Գործի հարկանելոյ և կոնճոպելոյ. տափիչ . գաւազան . կմ Գոր ծի յօտելոյ. *Թէպէտ յաճախեցեր զԹոպողոյդ քո՛ի վերայ ոստոց խոց, ոչինչ աւերեաս ոչ կարացեր Թափել յինէն. Վահան. յոե :

ԹՈՂՐԵԼ. ն. Բառ ռմկ. որպէս Տնտեսել. հրահանգել. * Ռոմելոս ընտրեաց ծերս յիսուն վասն խորհրդեան , և Թոպրելոյ զքաղաքն . Մաբլին :

ԹՈՒԱԿՈՒԻ. գ. Լատ հին բռ . Մահամեդ, կամ հերիւն :

ԹՈՒՆ, ունի, ուսնք , ուանց . գ. Ἐxγονος, ἔγγονος . Nepos. Զաւակ զաւակի . զաւակ, սերունդ . ի-ոտ, գլխի գլան. ի-ոք, ծոլոր օլոր- . *Որդիս և Թոռունս ունիցի . ա. գԼ. Է. ԿՀ: *ԶԹոռունս քաջ հանդայսպէտիցին . Բ. Ի. ա. 20: *Զօրէն ժա-ռանգութիւնն որպէս և Թոռանց ի հարց և ի հաւուց Թողեալ լինէր. գԼ. Ծ . բոն : *Կապեալ Թոռին իւրոյ : Ի գառնկայ Թոռանէ նոյա : Աւ արտաչիսիս Թոռամբ վաղարշակայ . ևն . Խոր : *Որգի եմ դաւթի, Թոռն եմ արտահամոս . ՎԼԳ ԿՁ. Իէ: *Գրի-գորիսի Թոռոյն գրիգորի ,,.(իբր ռմկ. Ի-ոռոն). կավանգ : * Ի Թոռանց Թոռունս. Գէ. էս : *Ի Թոռանց Թոռանան քանանու ի գաթաւոնացիան կատարեցաւ . Ոսխ. էս . (յն. ի ծնեալն ի քահանէ):

ԹՈՒՆՆԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Ջուգա-կէս Թոռն մի և նոյն հաւու , Թէպէտև ի զանազան ծնողաց . *Թոռն վեցամսեայ զԹոռնակիցն իւր զվերդանու հի արար կին. և տէր միջայէլ տարագրեաց զնաս. կավանգ:

ԹՈՒՆՈՒԱՑ կամ ԹՈՒՆՆԵԱՑ . գ. Թոռն Թոռնի , որ է հինգերորդ ազգ : կանոն : կամ որպէս Ելյորդ և չորրորդ ազգ , էգ զաւակ Թոռնի . *Զիւրն Թոռ-նիայ , որ է իւր որդւոյ կմ դստեր դուստր ... Աւ իւր խոյնեան Թոռնիայն կամ առ հարսին Թոռնիայ . Նիւ . վ-ոգ:

Խակ ԹՈՌՈՐԴԻ կամ ԹՈՒՆՈՐԴԻ , Որդի Թոռնի . որ է չորրորդ ազգ : կանոն : Որպէս և յօրինակ ինչ եղէլ. ա. *Արշակայ ալքայի՝ որգւոյն սիրանայ , Թոռորդւոյն արդասաւոյ . այսինքն Թոռն խոսրովու որդ-ւոյ արդասաւոյ :

ԹՈՒՈՊ, ի . լց . գ. գրի և ԹՕՌՈՊ , և ԹՈՌԱՊ . Ջգեաս կամ զրահ հիւսուածոյ . վերտ . ի-օռի ի՞մ ի-օրպոյի պէս հասած հա-գասպ . *Ծանուսուածի երկաթոյն և Թոռա-պին էր լտերս հարիւր և քսան. Մագ. իԸ: *Ձարուձն Թօռոպ , որ նախասահի ցուցա-նէ . Եշդ. ֆիւ: Տես և ԱՍՂՆԱԹՕՌՈՊ:

ԹՈՎԵՄ, եցի . ն. Ἐπάιδω , ψιθυρίζω . Incanto, murmuro , susurro . Դիւաթել զօձս, կմ Թոթովելով և մրմնջելով կարգալ զօձն ևն . կախարդել . կախարգանաք մեղմել , կապել , չչնչել . և Գրգռել . Թելադրել . սագրել . կրկրտալ , խոխոջ . սշիբլամագ , պիւ-խնդէ . *Եթէ հարցէ օձ ի Թովիչ . (յն. յոյն Թովիչ .) ժ-ղ. ծ. 11: *Երգ և բան , Է որ զախասն Թովեալ ողջացուցանէ. փիւ բագ: *Զայապխիս մերորելին Թովէ տա կաւին , և այապխի իմն խորհրդակից լինի . Աչ-աբ . ծ-ղ : * Թովեմ զպահեցօղսն առ լոզս կերակրոց . Վ.բ. հց. ծԷ: *Թովեալ զեպարքեան վասն մահու երից սպրատաե լացն. Ճ. Բ: *Չչար խորհրդով մեղկեալն՝ ոչք Թովչին զաստանայ , հարկանէ մեզք . Նի . ծղ : *Հանապազորդ կայ յողոքել (կամ՝ի բողոքել) և ի Թովիչ զգաստա-ցեալ բնութեան մարգկան . Եէր . ղԼ:

ԹՈՎԻՉ , վչի , չաց . ա. գ. Ἐπάιδων , ἐπῳδός . Incantator , incantans . Որ Թովչ զօձս . գէս . կախարդ . դիւթ . կորդացօղ. հեչէ , սահըր . սշիբլագործ . Տես Սչ. լ՞. 6 : ժ-ղ. ֆ . ա : Ք. 6 : *Թովիչ՝ քաղցրագոյն բանիւք հանէ զօձն ի դարանի իւրմէ . Վ.բ հց . իԷ : *Ցեանեանիք (զօձն) ի հնարագիտութիւնէ Թովչաց զգօ-նացեալ . ԵԷի : *Ամուլն ծնաւ զԹովիչն մեղաց : Որովհետև ևկն Թովիչս և քաւիչ, ոչինչ գատաապարտուի է ի մեզ . Եէր. հա-մաբ. Ե հա:

ԹՈՎՉՈՒԹԻՒՆ . գ. Ἐπαοιδή, ἐπάσαι. Incantatio , incantamentum. Արուեստ Թովչոյ. Թովչեն . կախարգանք . գիւթու-թիւն. սշիբլագործուԷք, սշիբլ, նէգռոսթ, ևգռոսթ, ապիկն , եղայիմ . *Ապրակեմ ի ձեզ օձս կոտորիչս , յորս ոչ մտանիցեն ԹովչուԷք . ԵէԵմ. Ը. 17: *Իբր ԹովչուԷք իմն կախար-դել սովորեալ են . փիւ. ևԼ: *Զգարքս իգակերպս կալեալ Թովչութիւք. ԵԷի :

Ցմահութիւն ասի. *Թովչուն կնոջն բան-գարգել սպյր առնել և գէնասել (զյհ. մկրտ.)վասն զարգարն խօսելոյ. Սթլ. հանգ:

ԹՈՐ, Թորք. գ. ա. (լծ. ծոր, տոր , Լուր- յն. էթօռ). Արմատ Թորելոյ, իբր Թորուն, կմ Թորեալ : Ոսկիթոր. Ե հին բռ:

ԹՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ . ն . Ἐρύω. Fluo, profluo . στάζω , stillo . Ծորեցուցանել. հոսել . քամել . հեղուլ . կաթեցուցանել . վաղցընել կոթեցնել . ագբխագ , սգբղբխագ . * Թուլացուցանէր զլորձունս, կմ փրփուր . ՃՃ: * Չոր ի ներքս ի միսս բզկէ , զոյն բերանն արտաքս Թորացուցանէ . ԵրԷ.ֆիւ: *Մի զկայծակունս բարկութեան հոսման հրեղինաց Թորացուցաներ ի վերայ հրա բոլորք մարմնոյս . Բէնէի :

ԹՈՐԳՈՄԱԾԻՆ } ա . Ծնեալ ի Թոր-
ԹՈՐԳՈՄԱԿԱՆ } գոմոյ յարեւելեան.
ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ . } հայկազն . հայկա-կան . արամեան . *Թորգոմեանցին վկայն գա-լեգին : Տուն Թորգոմական : Տոհմ կամ գրոհ Թորգոմեան . ևն . Գնդ : Ըա . ՁԿ. կԲ . ևն :

ԹՈՐԵՄ, եցի . ն. } Տ. ԹՈՐՑՈՒՄ.
ԹՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . } ՑՈՒՑԱՆԵՄ . *Ա-ոտար ի վերայ Թորեցուցեալ ,,. յն. ապտա-սուեալ. փիւ. ի-ոսփ : *Ոչ սակաւ ապտար Թորեցուցեալ (կմ Թորացուցեալ). Մագ. իա : * Չոր (զոյսն) յարբուղոյ անտի ըստ-անձնեալ՝ Թորեցուցանէ (ի վայր) . Մագ. իԷ : *Գրեմէ պրաման մինչև ցայժմ ապտար Թորէ . ԳԼ.ա: Ապտար ինչ Թորեալ: Թա-փուր զմեզ Թորեսցէ (ի գուբա). Մագ . Լ. Ե իԷ :

ԹՈՐԵԼ կամ ԹՈՐԻԼ . լ. ի. Ծորիլ. սորսորիլ. հոսիլ. բզկիլ. լողալ. ի-ոնել. ագ-ֆագ . * Ապտարսուք ընդ ծնօտս նոցա Թո-րէին . ՁԿ . կԲ : *Եթէ արուիք Թորեսցին . փիւ. ի-ա . ձա :

ԹՈՐԱ, կամ ԹՈՐԹՆ . գ. Անուն խո-տոյ կամ բանջարոյ . որ մեկնի Ջուխրակ, Մարիամոյ խոտ, կմ Եղինաչերուս . որ է ըստ յն. Βουγλώσσα . Buglossa . և Σκαμμώνιον, τα. Scammonium, ia . և Ἀνδράχνη. Portulaca . լ-ոանի-լ-ակէր, իեալ ղ-ոպան. և ագ-ֆոնիա, անդագիս : Գաղիան : Բժշկբ : կՔ . էիւ:

ԹՈՐԹՈՇ. ա . Բառ ռմկ . Ցաւոթի . ուռճացեալ . * Խոտ՝ որ արքենի լինի և Թորթոշ : Լինի բոյն խիտ Թորթոշ և լաւ. Վ-ոգ :

ԹՈՐԹՈՇԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ցորմն ռմկ. ԹՈՐԹՈՇՑՆԵԼ. իբր Ուռճացուցանել: *Դոյ մինին յամ կովմանց օգտի ծառնի, և հասատայնէ և Թորթոշցնի զինքն . Վ-ոգ :

ԹՈՐԹՈՐԵԼ կամ ԹՈՐԹՈՐԻԼ. լ. ի. Սահել կամ սասակիկ Թորել, ծորել. սոյսրիլ. * Պնձրկք Լաղքք և Թորթորեալք . ՁԿ. կԲ

ԹՈՐԹՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԹՈՐՑՈՒՑԱՆԵԼ . Ἀποστάζω. Destillo . * Ջքաղումս գիտացաք յողբան ակամայ Թորթորելոյ ցանելով զարտասուն՝ բանաքար ժուժկալել կամեցեալ. Բբ. գԿ:

ԹՈՐԹՈՐՈՒՄՆ , բման . գ. Ῥύσις. Profluvium . Հոսումն . բղխումն ցայգուԹե . գիլխոլոԹի . *Մի մեբռնացին ի սերունական սեռէն , մինչ Թորթորումն արգելցի. փիւ. ԿՀ . ձա :

ԹՈՐՈՒՄՆ , բման . գ. Թորելն , իմն . ծորումն . հեղումն . հոսումն . վաչելը . ագ-ֆաբ . *Արտասուացն Թորմամբ: Թորումն արտասուաց . ՁԿ . իմ . ագ : Բենիի : Ոոսխ : * Ի Թորմանէ բռսորայ կայլակք կաԹռա-ծոց . Նաբ . ծԷ : *Ապիթախայլ Ճառագայ-Թիկ՝ բաղմօրինակ Թորման լուսոյդ. Բենիի:

ԹՈՐՉԱԿ . գաւանի գրեալ իբր Թոշակ: Ոսխ. էէր. իԷ:

ԹՈՒԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաշուեձն , կամ հաշիւ . և Թուական. հիւսպ , և ի-ա-բենի. *Ըստ ղուկայ Թուաքերութեան. Վ.բդ. գան : *Եղև վերափոխումն սորա ի ոխէ . Թուաքերութեան տումարի հայոց.Սիոռ. ԱԲ:

ԹՈՒԱԿԱՆ , ի , ից . ա . Արիթմետիկոս. Arithmeticus , numeralis. գրի և ԹՎԱԿԱՆ՝ իբր ռմկ . Որ ինչ հայի ի Թիւ . անկեալ ընդ Թուով . Թուաբեր . Թուելի . յայտաբեր Թուոյ համարոյ կամ հաշուի . համբան-էի գալ ընդ . *Անուն դասական , Թուա-կան , բացարձակ : Թուական է , որ զԹիւ ենչանակէ . Թր. էէր : *Ցինչեաեան ուեի զամենայն համեմատութիւնս , զԹուականին , և զերկրաչափականին . փիւ. ձ. էան :*Ցորում ոչ ամբ և ոչ ամիսք են Թըւական . Շ. Ի.մ. Եղ: * Թուական ամբք եկն ի Թիւս . յայտաբերեալ (ամեման ըստ մարմնոյ) . Մ՞մէր : * Եթէ մինչև ի կատարումն Թուականին հասցես , անդիւնքան զԹուականն քաղ-մագոյն մնայ . Եղիւ. խւ: * Թիւ կատա-րեալ , ըստ Թուականն արհեստից : * Թը-ւանան կոչեցի կարօտի : Թուական ա-յրուհետեւողք (Թուաբանք) . Վ.բդ. ձն . Ե էւ:

ԹՈՒԱԳԱՆ . գ. Ἀριθμητική. Arithmetica , ars numerorum, et numerandi . Ըստ յն. ոՀոյ , (ղորուԷ իմանալով զքանն սորուեստ ,) ԹուաբանուԹի . սորուեստ հա-մարոյ-ուԹե . և Թիւն. հաշիւ . բագամ , իւրի բագամ, հիւսպ . * Թուականն բաղկանայ ի տասորոյ քանակէն : ՋԹուականն փիւնիկեցիք գտին , որպես վկայ-անակն գոլով ևն . Սահմ. ծԷ : * Թուականն էացուցանէ զտումարն , և Թարց Թուականի տումարն

ոչ է տոմար․ Յկ․ ղր ։ *Տասնեակն ունի զկատարումն Թուականին, և Թուականն զնիւթական գոյութիւն աշխարհիս․ Եղիշ․ Ճոն․ փն ։

ԹՈՒԱԿԱՆ․ գ․ Ἐποχή. Epocha, aera, annus. Չափ ժամանակի․ ուրոյն հաշուամաց յերևելի անցից և այլոյ․ Թվական․ Թարիխ, տարիխ․ *Ի վեց հարիւր հայոց Թուականն, ևն․ Յհ․ որդի․ Յիշատ․ և Պատմագիր ։ *Յաւել 'ի նոյն Թուականն (շրջանի, այսինքն շկ̄ ամաց) Թիւ մի․ Ասող․ *Կալմէք․ զհռոմին Թուական ։ Եւ այս Թուական է, որ ըստ հռոմին զաւետեացն զօր 'ի չորեքշաբաթու անէ․ Տօմար ։

ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Թուականն, իբր Թուաքանութի, և Թիւ․ հաշիւ․ համարողութի, և Համար․ ... *Արհեստք Թուականութեն և երաժշտականութեն․ Մագ․ իէ ։ *Վարժութիւն Թուականութե․ Ճ․ Բ ։ *Վաճառականք գոլով, և Թուականութեան պէտս ունելով ։ Իսկ 'ի Թուականութե այսպիսի ինչ է․ 'ի Թուոցն ոմանք, ևն․ Սահմ․ ծէ․ և է ։ *Որք Թուականութեն են պարապեալ արհեստի․ Լմբ․ ող ։ *Թուականութիւնս՝ մնաց անքարդելիս․ Նար․ յա․ (այսինքն հաշիւս) ։ *Ի Թուականութիւնս քառասներորդաց․ Լմբ․ պտրգ ։

Եւ որպէս Թուական ժամանակաց․ Թարիխ․ *Կարգ Թուականութե Թորգոմեանս համարոյ․ Յհ․ կթ ։ *Յորում էր Թուականութիւնս մեր ամք նղ․ Լաստ․ ծ ։

ԹՈՒԱԿԱՐԳԻՄ․ եցայ․ չ․ Իբր համեմատիլ իւիք․ նմանող լինել․ *Թուակարգի ...ն յակոբ ընդ տեառն․ Ճ․ Ա․ 'ի ծփք ։

ԹՈՒԱԿԻՑ․ կցի, ցաց․ ա․ Ἐναρίθμιος, μος. Adnumerandus. կամ բայիւ, συναριθμέω, ἐναριθμέω. connumero, adnumero, or. Ի միասին Թուեալ․ 'ի մի կարգ դասեալ կամ համարեալ․ *Զանց զառաջինն առնել չար ախտի ագահութե՝ զանհաւատան Թուակցաւ․ Յիշատ ։ *Թուակից եղիցի (այնոցիկ), որք զանձինս իւրեանց ընծայեցուցին տեառն ։ Արժան է ընդունել և Թուակից առնել եղբայրութեն․ Բրս․ հց ։ *Այս ուրեմն է, և ոչ արարելոցս Թուակից․ Կիւրղ․ գնդ ։ *Զհոգին այլ՝ ամենայն գիր ․․․ ընդ հօր և ընդ որդւոյ Թուակից և փառաքանակից ասէ․ Ագ․ ա․ ը․ և ծէ ։ *Որք և Թուակից յիշէին ածայնոյ և Թագաւորականի երրորդութեանն․ Լմբ․ յայտ ։ *Թուակից եղիցի հօտի ընտրելոց քոց ։ Թըւակից զնա առնել ընտրեալ ածային հօտի քո․ Մաշտ ։

ԹՈՒԱԿՑԵՄ․ ն․ Συναριθμέω. Թուակից առնել․ *Զեփրեմ ասաց, և զյուդայ․ Թուակցեաց զմովաբ․ Բրս․ ող ։ *Ժամ է ձեզ (մոլորելոցդ) և ընդ որդւոյ Թուակցել և 'ի նոյն յարել զ'ի ձեռն նորա եղեալ ստացուածքս ։ Ընդ հրեշտակս Թուակցել զհոգին ։ կամ ընդ հրեշտակս Թուակցեալ լինի որդի․ Ագ․ ծէ ։

ԹՈՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Συναρίθμησις. Connumeratio. Թուակիցն գոլ․ համապատուութի․ *Ի սահմանս մնացեալ բարեպաշտութե 'ի միաւորութե և 'ի Թուակցութե (երրորդութե)․ Անան․ 'ի կէսր ։ *Եւ քեզ ընդ հօր անհասի՝ Թուակցութե հոգւոյդ անճառի վայելէ փառք․ Նար․ յա ։

ԹՈՒԱՑ, ի, եց․ գ․ որ գրի և ԹՒԱՑ․ Բառ ռմկ․ Թանձ․ որ է Տապակ․ եա և կաղկարայ, և Պղյան, ևն․ իբր աման կամ տեղի եփելոյ․ որ և Թանթրոտ ասի․ *Մտանելով 'ի Թոնիրս և 'ի Թուայս ։ Ի յարկէն Թոնրոց և Թուայից ։ Կաակոր է ակութ, որ Թւայ ասի․ Վրդն․ եղ․ և ղնփ ։

ԹՈՒԵԼԱԿԱՆ․ ա․ գ․ Իբր համարողական․ և Թուականն, այսինքն Թուաքանութի․ *Ուսաւ Զերկրաչափական և զԹուելական․ ՃՃ․ 'ի Նէփսոփիէ ։ և Հ=Յ․ Ճորփ․ իէ ։

ԹՈՒԵԼՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Այսպէս կամ այնպէս Թուիլն․ համարումն․ կարծիք․ *Որպիսի ինչ ունի յինքեան Թուելութիւնս ։ Թէպէտ և ոչ է ճշմարիտ այսպէս Թուելութիւնս․ Անյ․ պերիարմ ։

ԹՈՒԵՄ, եցի․ ն․ Ἀριθμέω. Numero. Ի Թիւ կամ ընդ Թուով արկանել․ համարել․ հաշուել․ և Դասել․ ... *Թուեա զաստեղս, եթէ կարիցես Թուել զնոսա ։ Իբրև զաւազ ծովու, որ ոչ Թըւեսցի 'ի բազմութէ․ Ծն․ ծէ․ 5 ։ լբ․ 12 ։ *Անցանիցեն խաշինք ընդ ձեռն Թուողի․ Երեմ․ լգ․ 13 ։ *Ոչ զմի և ոչ զերկու ․․․ և ոչ Թըւել ամենևին գիտելով․ Պղատ․ օրին․ է ։ *Թերևս յոյժ դիւրին իցէ զաւազ ծովու Թուել․․ և ոչ զհրամանն այլ պատմել բանիւք՝ Թէ որչափ ունիցի արագութիւն առ 'ի գործս․ Վեցօր․ է ։ *Ընդ հրեշտակս պարեաց, ընդ առաքեալսն Թուեաց․ Մանդ․ ծա ։ *Յառաջին գունդ աշակերտացն Թուեցաւ (յուդա)․ Խոսր ։

ԹՈՒԻՄ, իմք․ չ․ Համարեալ լինել, կարծիլ․ համարիլ զանձն․ կարծել զինքն․ *Ոչ այսուհետև Թուիմ կենդանի․ Խոր․ ա․ 25 ։ *Ի վեր վերամբարձ Թուէի մինչ 'ի երկինս․ Փիլ․ ճ․ բան ։ *Մեք՝ որ Թուիմքս, Թէ եմք ինչ․ Մանդ․ ծէ ։ *Որ Թուիմքս՝ եթէ հրաժարեցաք յաշխարհէս․ Սարգ․ գ․ յհ․ գ ։ *Մի Թուիցիմք այնուիկ լծընկեցք․ Յհ․ կթ ։ *Զի մի Թուեցայց ինչ և ես 'ի ներքս բերել յանձնէ իմմէ․ Ոսկ․ ա․ կոր ։ *Թուիմ ինձ, Թէ սէրն քնի սասնէ զմեզ․ Լմբ․ պտրգ ։

ԹՈՒԻ, ին․ դիմաղ․ Δοκεῖ, φαίνεται. Putatur, videtur, videor, apparet, volo, placet, visum est. δοκέω, puto. Կարծի․ երևի․ համարիմ․ վարկանիմ․ դատիմ․ ... *Թուէր Թէ կայցէ յեզր գետոյ ։ Թուէր 'ի տեսլեան իմում, եթէ կայի ։ Ինձ այսպէս Թուի ։ Զիարդ Թուի քեզ ։ Նոցա այսպէս Թուեցաւ ։ Թըւեցան յաչս անզգամաց Թէ մեռան, ևն ։ Սոյնպէս ասի․ *Բարուք կամ բարի, կամ լաւ, կամ հաճոյ, կամ չար Թուի ինձ, կամ յաչս իմ, ևն ։ *Մի Թագուցաներ զամօթ քո՝ վասն Թուելոյ ոչ գնել գայթակղութե․ Կլիմա ։

ԹՈՒԻՑ․ ռամկականն ձայնիս Թուեցաւ․ ... *Որում մեղքն դիւր Թուաց ։ Սքանչելի Թուաց նմա հեթանոսաց կոչումն, ևն․ Լմբ․ ող ։ *Գունաւոր Թուաց և հաճոյ քան զբնական գեղն ։ Չար Թւաց այս․ Վրդն․ ծն․ և ող ։

ԹՈՒԵՑԵԱԼՆ, եալքն․ գ․ որ և ԹՈՒԻՔ․ իբր յն․ φόταα․ Δόξα. Opinio, sententia. Կարծիք․ վարկ․ վարդապետութի․ *Սրբոցն հարց Թուեցեալն, այսինքն արտադրութի ։ Որպէս 'ի հիմանէ իւրեանց 'ի բաց շարժեալք զհեթանոսացն Թուեցեալս․ Կիւրղ․ գնդ ։ *Սոյց հարցն Թուեցելոցն հետևիմք․ Պրպմ․ խգ ։ *Սակս այսոցիկ առցուք 'ի մէջ զԹուեցեալն ծերոցենեացն․ Նիւ․ ծն ։

ԹՈՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի․ ն․ Կարծիս տալ․ երևեցուցանել․ ... *Թուեցուցանէին տաղտկացեալս զինքեանս առ 'ի նմանէն գոլ․ Յհ․ կթ ։ *Դատն է, և քաղցր Թուեցուցանէ․ Խոսր ։ *Զաղքատութիւն ոչ գժուարին ինչ, այլ ցանկալի Թուեցուցանէ վասն ածպաշտութե․ Ոսկ․ եա ։

ԹՈՒԶ, Թզոյ, ոց, կամ Թզի, եց․ գ․ Պտուղ Թզենւոյ՝ քաղցր և կակուղ, լի սերմամբք իբր մանր կորեկօք․ ... Ծն․ ... Երեմ․ ը․ 13 ։ ... 1=8 ։ *Մրգաց հանդիսի Ճաշակելով, կամ ողկուզից, կամ Թզից․ Պղատ․ օրին․ է ։

ԹՈՒԶ ասի նմանութ և Թզաձև պալարն Բժշկն ։

ԹՈՒԹ, Թթոյ, կամ Թըթոյ, ոց․ գ․ Μόρος. Morum. Թութ ասի և ար․ պրս․ թ․ Պտուղ Թթենւոյ․ սպիտակն քաղցր յոյժ, և սևագոյնն՝ Թթուաշ համեղ․ իբրու խոշոր պտուղ մորենւոյ․ (որպէս և Թութն ըստ յն․ է մօռօս, մօռ գունով)։ Գաղիան ։ *Հովիւ էի, և Թութ քաղէի․ Ամոս․ է․ 14․ յն․ συκάμινον, որ է մոլաթուզ․ և պտուղ մորենւոյ․ *Նուռն և Թութ, դեղձ և յունապ․ Վրք հց․ կա ։ *Փեղքն տեսանելով զարիւն, նաև զարիւն խաղողոյ, և կամ սեաւ Թըթոյ, քաջալերէին 'ի պատերազմ․ Մխ․ ապար ։

ՕՇԱՐԱԿ ԹԹՈՑ, որ գրի և ԹԹՈՒ ՕՇԱՐԱԿ, կամ ԹԹՈՒՕՇԱՐԱԿ․ յն․ διαμόρων. diamoron, rob ex moris paratum. Թութ ... կամ ... ։ Գաղիան ։

ԹՈՒԹ կմ ԹՈՒԹՔ ասի ռամկօրէն իւիք նմանութ Ախտն երաստանաց․ ... ։

ԹՈՒԹԱԿ․ Տ․ ԴՈՒԴԱԿ, և ԳԱԳԿԱՑ ։

ԹՈՒԹԻ ԱՂԱՑ․ կմ ԱՂԱՑ ԹՈՒԹԻ․ Κιμωλία, πομφόλυξ. Tutia, collyrium, stibium, ևն․ որ և ԾԱՐՐԱՔԱՐ ասի․ Դեղաչաց 'ի հանքային կաւոյ, կամ 'ի հողոյ կիմողայ լերին, կամ 'ի քարէ լուսելոյ խառն ընդ շաքարի․ ևն․ և Ամենայն նիւթ ծարրոյ․ ... ։ Հին բառ և Բժշկն․ ուր կոչի և *Անաղած ծարուր ։ Ի Մխ․ բծ․ գրի և ԹՈՒԹԻԱՑ ։

ԹՈՒԻ․ Տես 'ի բայն ԹՈՒԵԼ ։

ԹՈՒԻՔ, Թուեաց․ գ․ որ և ասի ԹՈՒԵՑԵԱԼՆ․ Կարծիք․ վարկ․ համարումն․ ... *Զի կարծիք և Թուիք, նմանութիւն և ստուերք են անոտիք․ Յհ․ կթ ։

ԹՈՒԼԱԲԱՐ․ Տ․ ԹՈՒԼԱԿԻ․ *Թուլաբար աւաչաւ ընթեռնուլ․ Երզն․ քեր ։

ԹՈՒԼԱԳՈՅՆ․ ա․ մ․ Առաւել կամ յոյժ Թոյլ․ մեղմ․ մեղկ և մեղմով․ ... *Բերին պարկս, և լցին մախրով հնոցի, և արարին Թուլագոյն․ *Ագաթ ։ *Թուլագոյնս (կմ Թոյլագոյնս) խորհրդով․ Ճ․ Բ ։ *Մի ինչ յիմար, և մի՛ Թուլագոյնք լիցուք․ Ոսկ․ յհ․ ը․ 35 ։ *Քան զԹուլագոյնս 'ի Թագաւորացն ։ Զորոյ զվրէժս ոչ Թուլագոյնս ինչ խնդրեաց Թագաւորն հայոց խոսրով․ Խոր․ ը․ 62․ 70 ։

ԹՈՒԼԱԴԱՇՆԱԿԵԱԼ․ Թոյլ և դաշն եղանակեալ․ Թուլացեալ ձայնիւ․ ... *Ուժգնաբարբառ Թմբկիս ․․․ ջրացիր իմն գիջութ անվայելուչ Թուլադաշնակեալ․ Նար․ ղգ ։

ԹՈՒԼԱԿԻ․ մ․ Թուլաբար․ Թուլութ․ մեղկութ․ *Ոչ Թուլակի, և ոչ զանգիտելով․ Նիւս․ ... ։

ԹՈՒԼԱՄԱՐՄԻՆ․ ա․ Թոյլ և մեղկ մարմնով․ *Հրաժարեցուցեալ էին զկանայս վասն Թուլամարմին գոլոյն․ Կանոն ։

ԹՈՒԼԱՄԻՏ, մտի, տաց․ ա․ Թոյլ մտօք․ մեղկ․ յողդողդ․ անարի․ վատ․ *Յաղագս անքանից արանց Թուլամտաց․ Խոր․ ա․ 2 ։ *Ի կորուստ Թուլամիտ ոգւոյ․ Փարպ ։ *Անշուք և Թուլամիտք, որք ոչ ծանեան զճշմարիտ բարին․ Համամ․ առակ ։

ԹՈՒԼԱՄՈՐԹ, ի, աց․ ա․ Μαλακός.

(ըստ. մեղկ. հեշտ). Mollis, remissus, effeminatus. որ գրի և ԹՈՒԼԱՄՈՐԹ. Թոյլ մորթով, իբր Թուլամորմին, Թուլամիտ. անարի. վախկոտ. հեշտասէր. կնամոլ. Թոյլ մորթի. ՀԵՒԵ. * Վատասրտաց, Թուլամորթաց, վայրենեաց. Ես. ւր. ա: * Թագաւոր Թուլամորթ. Սամ. Ե՚Բ: * Ըստ կամաց զիջաներ, վատասրտիս իմն և Թուլամորթ գոլով. Նահ: * Թուլամորթ վատասրտութեամբ. Ճ. Ա:

ԹՈՒԼԱՄՈՐԹԻՄ, եցայ. ք. Թուլամորթ լինել, Թուլանալ՝ի վարս. ՀԵՒԵ. * Թուլամորթին և տկարանան: Բազումք՝ի քահանայից և՝ի կրօնաւորաց Թուլամորթին՝ի կրօնից իւրեանց: Թուլամորթեցան զօրքն հայոց, և ասեցին զարուեստս պատերազմի. Ո—հ:

ԹՈՒԼԱՄՈՐԹՈՒԹԻՒՆ. } Թուլամորթ
ԹՈՒԼԱՄՏՈՒՄԻՒՆ. գ. } լորթին գոլ. Թուլութ վարուց. մեղկութ. հեշտասիրութ. վատասրտութ. Թուլասրտութիւն. ՀԵՒԵ. * Ցայսմ ժամանակի՝ի Թուլամորթութ կրթեցեալք մի առ միով՝ի ծանծաղ և՝ի ապրատամ վարս: Որ՝ի Թուլամորթութ և՝ի յոռւսն կրթեն զքազզուսն. Գր. սրի. * Ծանուցեալ զՀեշտասէր Թուլամուսէ (սարդանաբաղայ)։։։ հին տպ. Թուլամորթութ. Խոր. ա. 20: * Հաւանեցոյցանել զԹուլամտութ նորա. Տճ՚ա: * Սբր. տաբեկ լեալք Թուլամտութ՝ ահ արկանեալով. Պաղ. ագ:

ԹՈՒԼԱՆԱՄ, ացայ. ե. Συναίνημαι, ὀχλάζω. Remittor, relaxor. πεῖθομαι, suadeor. որ և ԹՈՒՂԱՆԱԼ, ԹՈՂԱՆԱԼ. Թոյլ գտանիլ. մեղկանալ. մեղմանալ. զիջանիլ. ցածնալ. նուաղիլ. պակսիլ. լքանիլ. ընթնալ, ինկնալ. ՀԵՒԵ. * Ոչինչ Թուլանայր (՚ի խորհրդոցն). Գ. Դ. ա. 8: * Երթայր ջուխն, և Թուլանայր յերկրէ. Ծն. ը. 3: * Աչքն՚ի հանգստուան և յապահովուել Թուլանայ և արձակի. Փիլ. Խոսփ: * Թուլացաւ առ հրամանն. Կիւրղ. գիշ: * Թուլացեալ յամենայն բարեպաշտութէ. Խոր. Գ. ւ: * Ոչինչ կասեալ Թուլացման յերկնաւոր առաքինուէն. ՀԵՒԵ. ը: * Ան՚ խորհրդաբար գալոճեալ յաւարն՝ Թուլացան՚ի հետոց նոցա. Ղեսդ:

ԹՈՒԼԱՒԻՐՏ, սրտի, ից կամ ացս. ա. Թոյլ և մեղկ սրտիւ. վատասրտ. անհոգ. ԷՒՕՐԷՒՒԻՔ, ՀԷՕՐԷՒՒԻՔ. * Զմնաս ածեալ զիւրայոց և ոմանց Թուլասրտից ձեռս լքեալս առ՚ի պատերազմէ. Ցհ. կի: * Թուլասիրտ յաղթեմ. Մի. զպ:

ԹՈՒԼԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. վատասրտաուն. մեղկուն. անհոգուն. * Գիտացեալ զԹուլասրտուն նը, և ղյուլուն. Խոր. Գ. 9:

ԹՈՒԼԱՏԱՐՐ. ա. Μαλάκιος. Mollis. Թուլամարմին. կակուղ. Թոյլ. * Անուա նեալ կոչին Թուլատարր. քանզի ոչ պինդ մարմնոյ ունին, այլ Թոյլ. Վ՚Եղ. Ե:

ԹՈՒԼԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն՚Եմաղ, ἀφίημι, ἀνίημι, χαλάω, ἐπιχαλάω. Sino, remitto, laxo. որ և ԹՈՒՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. որ պէս Թոյլ Թողուլ. մեղմել. զիջուցանել. մեղկել. Թողուլ. ԹեԹևացուցանել. Խուլ ցընել. ՀԵՒԵՒԻՔ, պօչամագ. * Թուլացոյց զնախատ ծառայուն հօրն քոյ. Ե. ճ. Ե. 4: * Թուլացոյ, զի կայ մեր և քո. Ղ՚. Ե. 54. յն. Թող: * Անապակ (գինին) զմարմնոյ զօրութիան Թուլացուցանէ: Զոգւոյն այնուհետեւ Թիա Թուլացուցանելոյն փիլ. չհ. Ե: Սաւ. նամանիքն զօրեմն Թուլացուցանեն. Ա. ընթ. Ե: * Մի կարծեր չարչարանացդ քո Թուլացուցանել զնս. Հ = Ց. Ոայ. ծԵ: * Թուլացուցանել զվիսս. Ցհ. կի: * Թուլացուցանել՝ի խնամոյն. Լ՚Ե. յայտ:

Եւ որպէս Թոյլ տալ Թողացուցանել. Ես պաս. գօր վէրէք, պրագմագ. * Ոչ Թուլացուցին պատասխել նմա զայնու. Խոր. Գ. 26: * Մատնեալ՚ի մարդ չունի իշխանութէ առանց այ Թուլացուցանելոյ: Թէ չէր քոյ Թուլացուցեալ, ոչ իշխէր մտանել՚ի նա, այլ վասն յանդիմանելոյ զանձնիշխանութէն երկոցունն Թուլացոյց. Եփիփ: * Թուլացուցեալ մարմնոյն կրել զնա: Նոյնպէս և զտրտօսրն իրաւացոյց, զբնական լինել՚ի մարմնի պատահումն Թուլացոյց. Ցհ. խմ. երես: * Եւ զայս Թուլացուցանել նոցա՚ի հանգիստ մինչև՚ի մահ. Աբէ:

ԹՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Χάλασις, χάλασμα, ἄφεσις. Laxatio, remissio. μαλακία, mollities. Թոյլ գոլն կամ Թուլանալն. մեղմութ. մեղկութ. Թուլամորթութ. նուղ. ղօ՚. ՀԵՒԵՒԻՔ, ԷՒՐԷՒՒԻՔ. * Սաստկուն և Թուլութիւն ընդունի պատահմանցն ընդունելութէ. Պղատ: * Ոչ միշտ խաւարքն խեղդել, և ոչ համակ Թուլութէ մեղկել. Սրփ. ա. պ. ծա: * Քաջ գիտեմ և զհոգումդ ղԹուլութիւն. Փարպ: * Գիտուէր զԹուլութիւն հաւատոյ նոցա: Մի Թուլութէ լքանիցիք: Նեղեր զնոսա, և ոչ լուաւ՚ի նոցանէ բան Թուլութէ. Եւիւ. Գ. Ե. Ը:

ԹՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. տից Թոյլտուութէ. Իվին, իճապնի. * Անհնար է չարին գործել ինչ՝ առանց Թուլութէ (առ յայ). Վ՚ասի. յոբ:

ԹՈՒԼՈՒԹԻՒՆ ԱՐՆԵԼ. Տ. ԹՈՒԼԱՑՈՒՑՆԵԼ. * Խաբէութէ առ ժամանակ մի Թուլութի արարեալ. Եւիւ. Ի:

ԹՈՒԽ, Թխոյ, ոց. ա. Μέλας. Niger, ater. Սեաւ. մթագոյն. (ըստ. ընդ ծուխ. և սուգ). ահ, մնւն գոռ. ախոյհ, գոբա. պ. փոխնէն, փոխանի. (իսկ փոխի, է ծուխ. և փոխա, մուրն, խաւար). * Մազ Թուխ. Ղ՚ա. ծԳ. 3գ: Մրթ. Ե. 36: * Ի սպիտակացն սեաւք ծնանէին, և՚ի Թուխ այծից սպիտակք և սպիտակք: Թուխ մատղ. կի՚ըղ ծն. Ե գին: * Թուխ տեսլեամբ: Իբրև լսեր Թուխն (գէտ), վաղվաղակի՚ի բաց փախչէր. Ճ. ժ: * Հակասական էր, որպէս սպիտակ Թխոյ. Եփիփ: * Եթովպացիքն Թուխք են մարմնով. Լ՚Ք. սղ: * Թուխ աչք, և Թուխ յօնք. Ազաթ: (ահ ալօի, ահ ընթոխ. գա. բա ՀԵՕՀԼԻԼ, գաբա գաՀԼԼԸ): * Սպիտակն՚ի փառս և՚ի պարծանս, իսկ Թուխն՚ի նախատինս և յանարգանս. Եփ. Վ. ար՚ՆԷ:

ԹՈՒԽ ԶԳԵՑՈՒԼ. } Ադամանդ զսեաւ
Ի ԹՈՒԽՍ ՀԱՄԱԿԻԼ. } զգեստ պատրի. սուգ զգենուլ. ահեր հագնիլ. * Զգեցաւ Թուխս: Զգեցեալ են Թուխս: Թուխս ընդէր են զգեցեալ: Զթուխգ ընդէր զգեցեալ ես. ճՃ: * Ընդ արտասուս ցնդիցի, և՚ի Թուխս համակիցի: Ո՚չ արտասուելիք, և ոչ՚ի Թուխս համակիլիք. Սրփ. յի. Ք:

ԹՈՒԽ ԶԳԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. } Սուգ և սրտրտ
Ի ԹՈՒԽՍ ՀԱՄԱԿԵԼ. } մուխ առնել. ի Թուխս գոյն սգոյ չկրնէր պատեալ ահագին նոփելեալ. * Զգեցոյց Թուխս աչ. խարհին իւրում, և նասաս՚ի սուգ առ արտմուելեանն. Եփիփ: * Զգլուխ և զոտս՚ի Թուխս համակեն. եթէ հնար ինչ էր, ամենեին զհանգերձան՚ի Թուխս գարձուցաս նէին. Ոսի. Ես:

Ի ԹՈՒԽՍ ՆՍՑԵԼ ՀԱՒՈՒՑ. Ց. ԹԽՆԼ. (ուսոի ռմկ. ինծամոյ). * Ցորժամ՚ի ձուս և՚ի Թուխս նստիցի. Վ՚Եղ. Ը:

ԹՈՒՂԲ. գ. (որ և Թուխպ, Թուղպ). լոս հին. Ամպ, կի մաձախուզ. Ցհս ԹԼՔԱՑՈՐԴ:

ԹՈՒՂԹ, Թղթոյ կամ Թի, Թոց. գ. Χάρτης. Charta. Թերթ բարակ, յորոյ վրայ դրոշմին տաւք. երբեմն կեղև և տերև ծառոց, կամ պարուս, կնիւն. ապա մագաղաթ՚ի մորթոյ գառանց. յետոյ ծեծածն բամբակի, լաս և՝ կտաւոյ կի՚ վերջ. ԷՒՐԲ, էԸՐԼաս. * Եպերաքն՚ որ գիտէին գրել Թուղթ. Վ՚Եղ. Կղ. ծԸ:

ԹՈՒՂԹ. Էպիստոլի. Epistola, litterae. Գիր ողջունի. քարտէս. նամակ. հրովարտակ. ՀԷՒԲաղ. պիւիր, նամ. տե՚ս Է. Եզր. Ը. 6. 8: Նեեմ. Է. 7: Ը. ճ. ը. 1. 6: ա. Ղ. Ե. 14: Ես. ծԸ. 2: Գծ. Ը. 2: Հա. ծԸ. 22: ա. Ւոր. Ե. 9: ծԸ. 3: * Եւս տանել նմա Թուղթ աղաչանաց: Դարձան հանդերձ Թղթով այսպիսեաւ. Խոր. Է. 29: Գ. 57: * Թուղթս ողջունացոյցս յղէք: Գրեալ էր՚ի Թղթին: Պատասխանի Թղթին. Փոփ: * Ոչ հնազանդեսցի Թղթիս այսմիկ: Իակընթ քան Թղթին և՚ի կատարուն. Լ՚Ք. ապ. Ա ող: * Պատճառ Թղթիս այս է: Ի ձեռն Թղթիս: Եւ ի պատճառ Թղթիս այսմիկ. Է. չհ: Ա ա. Ք՚Ը. ևն: * Ի կատարածի Թղթիս այսորիկ. Եփ. ԷԸ:

ԹՈՒՂԹԱԳՐԵԼ. լաւ և ԹՂԹԱԳՐԵԼ. Թուղթ կամ նամակ գրել. ՀէՒՐՈՊ ԷՒՂ. Ֆոփ. * Թուղթագրելով ամենայն ուրեք. Ս՚Եր. Է. 20:

ԹՈՒՄԲ, Թմբի կամ բոյ. գ. Χῶμα. Agger. Հողաբլուր. հող բարձրացեալ. ցանկ. պատնէշ. պէպէն. պէպ, պէպ, ԲաղԷՒ, ուղ. * Աւերեաց զԹումբս գետոց. Ագաթ: * Գնացք ջուրց հզօրագոյն գետոց սովոր են մաշել և փլուցանել զԹումբս շրմանց ջուրցն: Որ է գողոց սովորութի՝ի վեր ընդ Թումբս վազել, և ընդ ցանկս արկանել. Ոսի. չհ. ա. 21: Է. 12:

Եւ Շրջանակ կողից նաւու բարձր. *կաս մեծ՝ պարիսպս անքակս ունիցի չուրջ զքաղաքն Թումբսն. Ոսի. Ես:

ԹՈՒՆԱԲԵՐ, կամ ԹՒՆԱԲԵՐ. ի, ից կի՚ ացս. ա. Ἰοβόλος. Venenosus, venenatus. Որ բերէ յինքեան՝ այսինքն ունի զԹոյն, և չայլս ևս արկանէ. Թունաւոր. Թունաւորիչ. ՀԷՒԲԻՔ. * Թունաբեր գազանք, կի՚ սողունք, կի՚ օձք, կի՚ իշք. փիլ. ստեպ: Ոսի. չհ: * Աս բազումս՚ի բժշկանացն ասացին ոմանք գործակից լինել Թունաբերացդ յօգուտ ինչ: Սողնոյն, որ նշանակ Թունաբեր ախտին է. փիլ. նխ. Է: Ես. Է. 56: * Որպէս՚ի Թունաբեր վիրաց՚ի բաց փախչել. Բրս. սղ:

ԹՈՒՆԱՐՈՒՂԻ, կի՚ ԹՒՆԱՐՈՒԽ. ա. Որ բղխէ յիւրմէ զԹոյնս. * Թխնաբերս ժանիք. Ոսի. Ես:

ԹՈՒՆԱԴԵՂ, ոյ կամ ի. գ. Դեզ Է. դեմ Թունից. դեղաթափ. Lapis bezaar, bezoor, pazahar, venenum tollens. պաթիճակ տար. ֆան ղՀՒԲ, պապղՀՒՐ, ֆոփ ղՀՒՐ: ԲԹՂԲՒ: ՀՒՆ Բ:

ԹՈՒՆԱԹԱՓ կամ ԹՒՆԱԹԱՓ ԼԻ ՆԵԼ. Թափեալ Թոյնս զիւր Թոյնս կամ զպատճառն ՀԼասակար. * Մի Թիւնաթափ լինիր յեղբայրն խրատու պատճառաւ. Ն՚ԵՂԵՍ: * Կամեր Թիւնաթափ լինել՚ի գաղիմա կանն՝ որ՚ի բերդին. Ո—հ:

ԹՈՒՆԱԼԻ. ա. } ոյ ԿԹՒՆԱԼԻ, ԹՒՆԱԼԻՑ. } Ի. ա. Լի Թունաբեր. Թունաւորեալ. ղՀՒԲԻՔ. պղՀՒՐՈՒՔ. * Թիւնալի ցասմամբ. Ճ. Ա: * ԶԹունալից որպէս զօձի զնզուգ քո չարժեալ ընդդէմ նոցա. Ցհ. իմ. երես: * Զօձն Թիւնալից. Վ՚Եղ. Էս: * Ցօձից Թունալից խայթոցաւորաց. Երբ. ղս:

ԹՈՒՆԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Ἰοβόλος. Venenum ejaculans, venenosus. Որ արկանէ չայլս զԹոյնս իւր. Թունաբեր. պՀՒԲՈՒՔ, պՀՒՐՈՒԽ. * Խորհրդակից ունել ոչ ևս զԹունաւորս

նարկու ամն, այլ զպատուիրանն ոչ միայն. Նխ. կոս:

ԹՈՒՆԱՒՈՐ կամ ԹՒՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ուռնակ Թունիդ. ժանկաւոր. Թունաքերս. լաս յն. Թունաթիկու. Ἰοβόλος. Venenosus, venenatus, virulentus. ՚Ի հիւթէ. *Բայց որգւոց քոց և ոչ Թունաւոր վիշապացն յայլմէնցին ժանիքս. Իմ. ծէ. 10: *Ի Թիւնաւոր գազանաց. Կոլ. է: *Օձոյս և վիպաբիս առ ատն կոխեր, և զորոյն Թունաւոր ձիրանաւորքն պատառեր. Եփր. վի. ա. բեր: *Ելից զվէրն Թունաւոր (կամ Թիւնաւոր) դեղովք. Խոր. Ե. 18: *Թիւնաւոր և մարմնակիր (որգանոց). Մագ:

ԹՈՒՆԱՒՈՐԱԲԵՐ, ի, աց. Տ. ԹՈՒՆԱԲԵՐ. *Կարիճ, և որքան միանգամ այլ Թունաւորաբերացն անբաւ ազգք են. Փիլ. նէ. Ե:

ԹՈՒՆԱՒՈՐԱԳՈՑՆ, գունէ, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ Թունաւոր. * Ոչ ՚ի լուսագոյն անասնոցն, այլ ՚ի գազանացն և ՚ի սողոցն Թունաւորագունէնն և յանաղ. գէն. Փիլ. լին. ա. 36:

ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, գ. Թունաւորն գոլ. Թունելն, և իլն. *Գազանական յատկիչսակութիւն և Թունաւորութիւն. Սկգ. ա. պ. Ը: *Հարկեցաւ ՚ի բարկացողութիւնն, որ է ՚ի նմա Թունաւորութենէն կուաք (կամ բագին). Վրք հց. Ե:

ԹՈՒՆԴ, Թընդոյ, ՚ի Թընդոլ. Տ. ԹՒՆԴ, ԹՆԴՒՒՆ. *Իբր ՚ի բախմանէ Թունդ (կամ Թունաւ) առնու աչխարհս. Վրդն. գան: *Գործրբնական բախման Թընդոյն, որ գործ ծննդապէ էին նիւթոյն. Նէրս. Յհ: *Սիրտը ՚ի Թնդոլ ՚ի վեր վազէն, և զկուրծս բախէն. Ոսկ. Եփես. ծԷ: * Դասքըն հրակերպէից՝ Թունդ առեալ յերկնից. Գնդ:

ԹՈՒՆԵՄ, եցի. ն. Դնել Թունիւք (իւրք կամ Նմանութիւն). ՚ի չարն գործել. զԱկերևիփ. *Առաւել և Թունաւալ ՚ի կերակսպատրոյ. Խոր. Ե. 22 ե.

ԹՈՒԾ, Թըի կամ Թըոյ. գ. Այտ ուռուցիկ. որ և ԹՈՒՐԾ ասի. Խոս. ավետ, էանգ. *Սուտ զոնչն այտանակին՝ Թուշըն են. Ի գիր՝ խոս: Ն Տծնակ: *Զվէրսուն ատծեն զերշոքն, և զոչանչեն մանաւանդ՝ քան Թէ զոտ.յատրեն. Մագրիի:

ԹՈՒՉԱՒԱՐ. ս. (յն. Թովչարար.) Իբր Շողոմելով, չողոքարԹելով. Θωπευτικῶ. Demulcendo. * Առ այն՝ որ (առ) աչակոզմանն են, Թուչարար պաճուճեալ. Գրագ. օրին. ա:

ԹՈՒՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Θωπεία. Adulatio. Շողոմանք. չողոքարԹելով. Ծապետիկն. *Առ ոմանս չարաչար Թուչուճս սրանց այնոցիկ, որ առ էս պաճուճանան. Գրագ. օրին. ա:

ԹՈՒԳ. ա. Իբր Անապատան. տկար. *Նախ. կին ընծիւղեալ պատուղքն սին և Թուլ լինին. Վահր. յոյսի:

ԹՈՒՒՒ. գ. Ուրախ Գաւառ մեծ, լցուցիչ բերանոյ. *Ջայն որ ՚ի վերայ կիսկղապայ և ոգևսայ ընկերացն գառասպելն յայտնի ցուցանել ՚ի նոցանէ Հշմարիտ, պատասխան և Թուռս մարգական ուսեալով, ասի ասէ քեր. Թողն. Փիլ. գեսական:

ԹՈՒՐ, Թրոյ. գ. Կորսոյ. Gladius, clava. Սուր. սուսեր. (գրի և ԹՈՒՐ. գուցէ իբր սուր Թիւր.) գԷւԷՀ. * Եւ ինքն ունէր ընդ մէջ իւր Թուր. Ե. Ի գ. Իա. 16: *Թուր չողացոցցանել. Լմբ. առ լեռն: * Ա յսոս Թրով սպանանեմ զքեզ. Վրք հց. Է: *Գոռ՝ ընդ որում գասանի Թոյր, վերժ մահապարտ. ահ ինգրի ՚ի նմանէ. Մխ. դա: *Ոսապէնանին փայտեայ Թրովն հնգէ գործն, մի հյէ սահ վեՀելն. Լմ. նար:

ԹՈՒՐԻՆՋ, ընջոյ կամ ջի. գ. Malum aureum, pomum aurantium. իա. Melarancia, naranccia. ասի. Եա՝ Իտալերէն, Ինդիկ. *Գաուղ նման նարընջի (այսինքն ծորենափայի), բայց Թմուաշ և Ծառ այնր պաղոյ, իբր Թուրընջենի. Ցճս ԹՈՒՋԻ. Իտալուհնէ ազգէ. *Ինին պտղաբերք ծառք բազում յոյժ, արմատ և Թուրինջ, նուռն և Թուզ. Վրք հց. իա: *Թուրինջն չընգունի օտար պատրոյս, այլ Թուրինջ միայն: Թուրանջի Թմոս. Վոսկ:

ԹՈՒՐՈՒՋ Ի ՈՑ. Melissa, citrago. Բոյսն՝ ուսոի կազմի ոգելից և առագաստալ Ջուրն՝ մեղեսաս կոչեցեալ. Իտալուհնէն, գօլան օխոս, օգոս օխոս: Բժշկ:

ԹՈՒՐՆ, Թրծոյ. գ. Գանձոց. Mala, maxilla, bucca. Թուշ. այս ուռուցեալ. * Հանեալ ՚ի նմանէ զնիզակահարքն՝ ընդ Թուրծն հաներ. և բազում զնոր Թափեր զատամունան. Բուզ. Ե. 37: *Նմանեցաս մանկաւոյ, որ զՀուրծան ուռուցանիցեն. Ոսկ. Ա. ա. 23. (յս. Թուշն): * Յատամունք, լեզու, շրԹունք, Թուրծք. Սարկ. հանգ.

ԹՈՒՐԾ. ա. Արմատ Թրծելոյ, է Թրծծուն, Թրծած. * Արկին ՚ի քուրայն Թրծծոյ անօԹոյ բզուի. ՃՃ: Տճս և ՚ի բառն ԹՈՒՐՋ:

ԹՈՒՐՄ. ա. Արմատ Թրմելոյ, իբր Թրմեալ. ուսոի հին իա. *Թուրմ գէՃ, խոնաւ, տատմուկ. գողար. լոյծ. փափուկ ՚՚: Եա՝ * Գողար և Թուրմ. կակուղ կամ քաղցր ՚՚:

ԹՈՒՐՋ. գ. Արմատ Թրջելոյ, տյսինքն Թանալոյ, ոՀ Թրջումն. Իբրևց. *Ի Թուրջ արկանել. Ի Թուրջ գնել. Վրք: և ստէպ գրի անդ ասմկօրէն. *Դնեմ Թրջոց ՚՚:

Իակ Ոսկ. ա. փխ. Է. *Ինպես զգայուս ոք իւրս անոչչս ցանիցէ, և զԹուրջ ապիւսով զրազասմունին ազնուականն ՚՚. ընԹրջիր կամ շուրջ զաղիւսով, կամ զԹուրծ ապիւսով. (զի յն. է լոկ, զաղիւսով):

ԹՈՒՓ, Թփոյ, ոց. գ. Փստօն, ξυλώδης. Virgultum, arbusta, arbusculum. Տունկ փոքր, և ցած ՚ի բնէ. և ևս Թաւ ոստ, ՃիւղԹուռ, Ռիթէր. ագաՃնըփ, լաւը էըրէը, փառ փ, փալ. * Թուփ առ Թուփ բուսեալ ՚ի սրահան իրրև յանտառի: ի գաշտի ուր ոչ գտցէ Թուփ Թաքստի. ա. Ի. Ը. 38: Ը. 73: * Թուփ վարդից. Լմբ. սղ: *Ի ոսկւոյ և ՚ի փշալից Թփուտն մոլեհուղն. Ոսկ. գծ: *Բանք Հպրքն, Թուփքն մանուկք, և ծառքն. Ոսկ. Ի Ե: *Ի Թփոյ ՚ի մարգն զոգիսն տարեալ. Հանեն: Գաստուականադոյն քան զայն որ ՚ի Թփին կեանքն են. Նխ. կոս: * Քոնի ոք գարշապարացն մատուցանէին զծաղկաՀատ Թուփս ծառոյն: Հատանէին զծաղկաՀատ Թուփս ոստոց. Ճ. Ե: Տծնակ:

ԹՈՒՓԱՑ, ի. գ. Բառ անչափ. իբր խոշ ՚ի Թփոյ, հիւղ, ևն. *Ձեռամբ ՀնչանեՀաց նմա նասել ՚ի Թուփային իւրում. Վրք հց. ի:

ԹՈՒՓ, Քթոյ, ոց. գ. Պտύελος, ον. πτύσμα, σίαλον, σίελον, ος. Sputum, saliva. (յն. Թ. Ի-Ի-բ-Ի-ի-ի) ԱՀելորդ հիւԹ բերանոյ ՚ի գուրս ձգելի. խոսխ, պղտամ. տողունք. լորձունք. *Թուք հասանիցէ ՚ի սքն: Ցերեսաց իմոց Թուք ոչ խնայեցին: կաս առյար ՚ի Թքոյն. Ղնփ. ծէ. 8: Ցոբ. լ. 10: Ցհ. Ե. 6: * Թուք արձակեալ պիղծ բերանովք, յայն որ կուրին լոյս ծագեաց Թքովքն. Շաս: *Թքանէր գնաՀս ՚ի վր նոր. և զի ակամայ անկանէր Թուքն ՚ի վերոյ կոչեցեալ եղբօրն. Վրք հց. Է: *Եղեցի նոցա զփառս յերեսս իւր յատակ քան ըզԹուքն, զպատիւն յատակ քան զանարգանն. Եփր. յայտնէրզ:

ԹՈՒՔ, ոյ, ոց. գ. գրի և ԹՈՓ, Թոգք, Պնեւմաս. Pulmo. ՊաՀատակուցն լերդի՝ բաց կարմիր, սպիգանման՝ հովահարիչ արտ, և արծարծիչ ընչոյ. ագ ձիյեր: *Ենհար զարբքային իսրայէլի ընդ մէջ Թոքոցն և լանջացն. է. ճ. ծԷ. 39: * Լեարդն Թոքոյն հանգերձ երևեր. Ճ. Ե: *Զկես մասին Թոքոցն հանգերձ զինուն ՚ի գուբա բերէ. Խոր. ա. 28: *Ա՛ննայն որ Թոք ունի, և տուրևաս օգոց, նա կոչի շնչաւոր. Ը. Բարյր: *Փորոտիք ներճին. ախտնգանիք, սիրտ, փայծաղն, լեարդ, Թոքք (կամ Թոքն), երիկամունք երկու. Փիլ. այլոք: *Ոյսկս որովայն, և Թոգք: ի Թոգս և ՚ի փորոտիս. Նխ. կոս: Վրդն. ծն:

ԹՈՔ. Պնեւմաս. Marinum pneumonum. Լողակ կամ ժժմակ ծովու. իբր փէնիզ անասք, ևն. *Ոչ մի ինչ ՚ի կայծրկին ուներ լով գործակցել՝ անշարժ էր ամենայն իրոք, և յօդական ըստ ծավական Թոգոյն. Նխ. կոս:

ԹՈՔԱՒԱՋՔ. գ. Առաջք Թոգոց ՚ի կողմն կրծոց. (ըստ յն. և երբ. Թոգք). * Եհար զարբքային իսրայէլի ընդ զասան և ընդ Թոգսառաջսն. ճ. Իգ. Իէ. 34:

ԹՈՔԱՏՈՒՆ, կամ ԹՈՔՏՈՒՆ. գ. Տեղի՝ ուր զետեղեալ կայ Թոքն կենդանւոյ. *Կողքն, և Թոքատունն (ձիոյ՝ լիցին) լայն և արձակ. Վոսկ:

ԹՈՔԱՑԱՒ, ոյ կամ ի. գ. ա. Ցաւ Թոքոց. և Ընծողն զայն ցաւ. որ և ԹՈՔՈՒՆասի. որպես և Հաւալնի ասի. Խոժալ ասի. (յն. լտ. Խոսոսիս): Վոսկ:

ԹՈՔԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ: Մխ. բծ:

ԹՈՒԱԼԻՐ. ա. ԲերաՀալիր ոՀ պատառուվ լի և ուռուցիկ. և Որ ինչ ընու զբերան իբրև զպատառ. * Իակ փողն (ասեր) միմէ եղջիւր ինչ գոչիսկ փքոցուռուց ընդ ոք, Թռալիր օդով, փողիցն այսոմարք. Սգաթ:

ԹՈՒԱՆԻՒ. Տ. ԹՈՉԻՒ. *Որպէս Թըռչունք և ՃանՃք Թռանիւն. Ասաք. իգ. 2: *Թռանելն զանկարծն և զարագն յայտնէ. Խոս:

ԹՈՒԹՈՒԱՄ, ացայ կամ ցի. է. }
ԹՈՒԹՈՒԵՄ կամ ԹՐԹՈՒԵՄ, եցի. } Ստէպ Թռանիլ իբրև զմիմեռն, չարժիլ. ուսոսասել. Խռչփիլ, Խոխոչ. էբրէընՀպ, չէփղինՀփ. *(Ջսիրսն) և յետ վախՃանին սակաւին ևս Թնգալ և Թռռալ ասեն, իբրև առաջինն եղեալ, և յետոյ ապակասնալ. փիլ. այլոք: * Ջնորափեսուր ձագոցն միշտ Թռռելով. Լսար. ծ: * Կաքաւն զանձն իւր առալչի գնէ որորդացդ, Թրթռէ երեթայ, ոչ ունել այլ որաթդացն. (զձագս իւր). Սէբէր. ծ:

ԹՈՒՉ. գ. ա. Աստղանման լոյս Թռուցիկ. որ և ԹՈՒՉ ԱՍՏՂ. ասի. ասուպ. չիհոպ. չիհիպ. *Դիսաստղք, որ են Թռիչք. Աբիսփ. Ց: * Թռիչք բազմանան, զոր սովորաբար աստեղագ ցոլ մունս ասեն. Երզն. Տպն: *Ջինչ է Թռիչ աստղն. գոլորշի է վերացեալ հողմով, և մերձեցեալ ՚ի հուր՝ վառի ՚ի նմանէ. և բռնութեամբ հողմոյն երևի վառեալ իբրև զԹռիչ աստղ, և փութով՝ չիշանի. Տոմար:

ԹՈՒՉԿ. գ. Ποτή, πτῆσις. Volatus. Թռչումն. Թռչելն. Թիս. Թռչան. սլացումն, և երթագնացն Թևաբերացդ, ևն. առլ. Թեւերվ. *Թռիչք նորա իբրև զԹռիչս բազոյ հոյզ. Երգ. Ը. 6: *ՋԹռիչսն (ագռաւոս), և զձայնսն, յորժամ կոչիցէ. խոսրեվ. Փիլ. լին: * Ոպպես ՚ի Թռիչս սրա-

Թև. հաւուց. Խոր. Ը. 5։ * Հաւասհմայք, որ զկուիչս և զթռիչս խորհին. Նիւ. վարս. Ն Մխ. Եբեմ։ *Ցիմն իցեն այսպիսի Թևք, այլ Ճշմարիտ հաւատոցն Թռիչք. Ոսկ. Ե։ * Թռոյլս առ բարեացն Թռիչս։ Ի Թռիչս մտաց, կամ Թևոց, կամ աճապարման։ Թռիչս արձակիեն. Նար։ * Եմուտ ի Թռիչս (ՔԹռչ-լով) ալաւնի մի. Հ=Ց. ՆՀր. ԻԸ։

ԹՌՆՈՒՄ. Տ. ԹՌՈՒՄ. *Եւ զԹռչնոց ասէ, զի Թռնուցուն. կԽրդ. դ։ * Ցերկինս կինս Թռնուլ, և զվերինն խորհել. Խոր. (այլ ձ. ընծայել)։

ԹՌՈՒՑԱՆԵՄ, ուսի, ուս. ն. Ἀναπτερόω. Penuis seu alis instruo, excito. ἐκπετάζω, διαπετάζω, distendo, expando. Տալ Թռչել, իրօք կամ նմանուբ. և Բառնալ զԹև որպես Թռուցեալ. սաւառնիլ. Խոցընել, Ներբը բանալ. սլաքոմպ, գնապաքրընը եայմպ. կր. Խաչիլ. սլմպ. * Թըռաւուցանել զնոսա զմեզ իւր. Ցոբ. իզ. 9։ * Թռուցանել զնս առ ածծ. Սրփ. յի. Ը։ *Եմէ կենդանի իցեւիք, և եմէ մեռեալք, նուաւ հանգերձ Թռուցանել զմեզ. Եփր. ա. Ին։ *Իմուս առ մահ, Թռոյց զմարմինս մարդկան ընդ երկինս. Եփր. ծն։ *Ցերկինս ի վեր Թռուցանել. Մագ։ *Տես Թէ զնաիրդ ընտանի բարբառուին Թռոյց զսոցան. Ոսկ. ՛ս. ա. 2։ * Եւ էր քերոբէնքն Թռուցեալ զԹև իւրեանց ի վերայ տապանակին. Ը. ճ. Ը. 8։ Ա Ֆ. Իգ. Ը. 7։ *Թևածեալ Թռուցեալ զաթ յանմարմնին աչխարհի. Եղիշ. հնդ։ *Արագ արագ Թռուսլիր ոս. այսինքն Թըռանիկիր. Ես. ծԸ. 3։

ԹՌՉԱՆ, ի, աց. գ. Թռչուն. Թռիչք. ֆերվալ։ *Ագէն ի Թռչանի անգ անցանէն զմիմեանցը ցառալիլ քան զընկերն ի Թըռչանի։ Եւ ի Թռչանի կուտ չամբե ձաւուցն. Վեղոր. Ը։

ԹՌՉԱՒԱՆ, ի, աց. գ. Ընդունակ կամ ընդունարան Թռչելոյ՝ նմանութիբ, որպէս հողմալից առագաստն։ *Առագաստին Թըռչաւրան յանկարկատելի ծուխնս զաստաուեցաւ. *Նար. իԸ։

ԹՌՉԻՄ, Թռեայ, Թռիր, Թռուցեալ. գառանի և Թռեալ. ը Պέταμαι, πέταμαι, διαπέτομαι, ևն. Volo, avolo, evolo, volito. Նաի և ԹՌՆՈՒԼ, ԹՌՆՈՒԼ. Թռիչս առնուլ. սլանալ Թևաւորաց. վերաթևեալ. Թևապատրել. սաւառնիլ. սրանալ. խոյանալ. նմանութիբ՝ եղաբ ընթանալ՝ սահելով յօդս, ի ջուրս, ևն. արաբ. խոյբ. Թ. Ներդան ԷՆՏԷ, ասլմպ. * Զազգ արծուեաց ի բարձունս Թռչին. Ցոբ. Ը. 7։ *Եւ ի քրովբէս, և Թռեաւ. Սղ. ծԸ. 12։ *Թռիցեն նաւք այլ ազգեաց։ Ո՞վ են սոքա, որ իբրև զամպս Թռուցեալ են. Ես. ծա. 14։ ի. 8։ *Ի Թըռչել սրտի իմոյ առաջի երեսաց նոցա. ԵԶԷ. Ը. 10։ * Զոր օրինակ նաև մի Թռուցեալ ի վերայ ծովային ջուրցն բազմութ. ԵՂԻՒԸ։ *Թռեալ ի խորանէն ասլիսակ աղաւնի. Զ. Աւ* Թռեաւ խորն կենաց ի ծածկոսկ յազգս նր. Եփր. ծն։ * Թռեաւ հնչակեցաւ բանն աւետեաց. Զ. Գ։ *Ի մեր մտացս Թռեալ սլացաւ. Լմբ. ազ։ *Թռեաւ ի գուբս ի տան նէ իբրև զնեա։ Ես՝ ի սկղբանէ ոչ Թռչել յերդումնասիրուբ գովելի ասեմ. Ոսկիփոր։

ԹՌՉՆԱՓԱՅԱՏ, ի, ից. գ. Ազգ ինչ Թռչնոյ. կամ ագռաւաձև, կամ արծուոյ։ * Թռչնաքաշա, որ մեծամեծ են և սեաւ Թռչը, սլացաւ վերուստ ի վայր. և կամեցաւ յափշտակել ինչ ի սեղանոյն. Ոսոպ։

ԹՌՉՈՒՄՆ, չման. գ. ոյ և ԹՌՉՈՒ, ԹՌՉԱՆ. Թռչելն. սլսլալ, սլմպալ. * Ի Ըռոյն գերազանչէ Թռչմամբ. Պիփ։ * Ցաղմսրս առ ի պետս Թռչման. Սրփ. յի. Ե։

* Թէ ոչ Թռագաւորն Նոցա Թռչման առաջի նորդեսցէ։ Եթէ ի Թռչման աղերսանքն կասեսցին, ողորմուբն զօրուբէ զնա Թէ Թևացուսցէ. Բեր. գծբ. Ն ազբմ։ *Վարս գոյն ի Թռչմանէն ի մէջ ածեալ է ոս. այսինքն ըստ չի. ԲՔԹասմա ծագէ ի ԲՔԹասէ, որ է Թռչել. Փիլ. Եւ. Ֆ. 96։

ԹՌՉՈՒՆ, չնոյ, ոց. գ. Πετεινός, πτήνον. Volucris, avis, ales. Հաւ. Թռչօղ. կենդանի Թևաւոր որ սլանայ յօգս. գոսղ. Նայբ. * Թռչունս Թևաւորս։ Թռչնոց երկնից. Ծն. ա. 20. 28. ևն։

ԹՌՉՈՒՆ. ա. Πτήνος, πτέριτος. Volatilis, volans, alatus. Որ կարէ Թռչել. Թըռչօղ. արագ իբր Թևաւոր. Խայեաբ, ոսլան, սլափառն. *Ցաւետնայն հաւուց Թռչնոց. Ծն. Ը. 20։ *Ի Թռչուն բնութէն չիք ինչ, որ ասանց ոտից իցէ. Վէպօր. Ը։ * Կարծել Թէ Թռչուն օձ իցէ նաւն. Ես. ւր. Բ։ * Ասի զարբայիկ օձէ, Թէ Թռչուն է. Վբպն. սղ։ * Թէ Թևաձգունն և Թռչուն բանիցի ծանրագոյն են սուգանքն. Պղսպ. օրին. Ը. ումկ. Բերնէ Խոսք խօսի Ը։ * Թռչուն ապրագաբեբ կիւն եւ Թևալ առ այլն հասանէբ արագ և օգագնաց. Փիլ. սահ։ *Ջծուխն պարզելոյ, և Թռչնւն զմիտան գործիցէ. Ոսկ. ՛ս. ա. 2. (որ հայի և ի ա նշ.)

ԹՐԱԾԵԾ ԱՒՆԵԼ. Թրով ծեծել. կտրատել. ԳըւբՀաֆ. *Հրամայեաց Թըրծոծել առնել զնա. Հ=Ց. Ֆեսբր. ա։

ԹՐԱԳԻԱՍ. գ. Բառ չն. Θρασκίας. Thrascias, caecias. Հողմն հիւսիսային աբևմտեան, իբր ի Թրակիոյ շնչեալ ի յոբնատան. * Թրասկիաս լինի աւսացեալ, որ ընձեր է արգեստեսի, զոր ոճանք և կեկիաս կոչեն. Աբխոփ. ՃՀ։

ԹՐԵՄ, եցին. ն. (սրմատ Թրմելոյ և Թրջելոյ). Փսրա, փսրաւ. Macero, subigo, commisceo. Ջանգանել զալիւր ընդ Ջրոյ. Հալել. Թանալ և Ձմելել. ալեղնել, ձմռել. Եօղուրմպ. * Փոլեաւ Թրեան գրեաս երիս աչեր նաչհոյ, և սրաւ նկանս. Ծն. ծԸ. 6։ * Կնոջն հրամայեաց հայս Թրել. Ոսկ. ա. փՀ. ծԸ։ *Հին խմորն ոչ Թրի ընդ նոր ալերն. ՄԾԲ. ծԸ։

ԹՐԹՆՋԻԿ, ջկի, կայ. գ. Ὀξαλίς. Acetola, lapathi species. Բանջար Թթուաշ և սիսր ժահամ՝ ի ձև ունիան գաւսին. Ըրնձաճ, ըրնաւիլ, ըբբըբլիլ, ըրըանիճ. գաւղա գաւաղը, ըիւրւկ։ Բնչվրն։ կայ և ի բառս գաւղիան. Աւմսա Թրմըշկի կամ Թրմնջուկի. որպես և ի գերս վսպի. Թրրմըրկչի տակ։

ԹՐԹՆՋԻՒՐ, Թրթրոյ, ոց. գ. Κάμπη. Eruca. և ἐρυσίβη, rubigo. որ և ԵՐԵՒՒԼ, ԾԱՆԳ. Թ. Ըբբըբբ, ըբբըբլ, ըբբլ. Որդն բազմոտանի և բազմագունի՝ ուսթչ բուսոց և առնկոց. որ յետոյ փոխի ի Թիթեռն, որոյ է սերմն. տես Ամ՛ղ. Գ. 9։ Ցոմլբ. ա. 4։ Բ. 25։ Օբ. իԸ. 42։ *Թրթրըրումն մեղացն եկեր. Աբչ։

ԹՐԹՐՈՒՄՆ, ումն. գ. Παλμος. Vibratio, agitatio, palpitatio. Իբր Թռիբռաղով ծածանումն, ՃօՀռումն. *Աչոյս իմն արեգականային յորմն փայլակեալ. . . և առա արեգբևեալ ընդդիմարահաս՝ Թրթրըռումն եղև հրաշափառագոյն. Աբ սբս։ Ը։

ԹՐԹՐԱԿ. ա. Որ առեպ Թռռեալոյ. դիբրադարձ. Ճարտար, պատիր. տուսաս կասպաս. քաղքաբան. խօչոմպ, փիլդպ, լաֆչան. * Ճարտարսրուբեբ և Թրթրակ լեզուի իսաբեուբեբն գործվին զմեզ. Կռլ. Գ. յն. բարեբեզուուբեբ, կամ քաղքաբանուբ Թեամբ. Ἐυγλωττία. Suaviloquentia, facundia.

ԹՐԹՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. իբր Դիւբաչրջիկ, կամ սրընթաց և չառաչրջուկան. * Քանագսբ ի խռովել ի չաչիւն կառաց Թրթրականաց. Սեբեբ. ծա։

ԹՐԻԻՔ, Թրքի, քայ. գ. Κόπρος. Stercus bovis. Քսկոր հզանց. իբր Թրեալ ապուառ արջառոց. Ընդէ. (որպէս և դերմ. պրեւց է սպք. լծ. և լտ. ռնիբւտաա. Թ. Ըբբա. յն. գծբբօս. ռմկ. ինաբրէ. Ճիպրե.) *Հրամայեաց Թրիք ժողովել, և արկանել ի գետն. Ցամ. եբեց։ *Արկանել ի յալիս գետ յորով բեռունս Թրքաց. Վբդ. պամ։ Տես և Վսպ. ծԸ։

ԹՐԻՆԻՄ. հցի. ն. Ὀπτάω. Asso, torreo, coquo. Պնդացուցանել հրով զԹրեայն կամ զԹրջեայն. եփուն առնել ի փառն զկաւեղէնս. էնէնրմէ, գաբրաՆմպ. * Եկայք արկցուք սղիւս, և Թրծեացուք զսյն հրով. Ծն. ծա. 3։

ԹՐԻՊԱՅ, ի, ից. գ. Κάμινος. Fornax. փուռն կամ հնոց բրտի ի Թրծել զկաւեղէնս. *ՏքնուԹի նորա՝ մաքրել զԹրծոց. Սիր. ւԸ. 34։ (իսկ Թրծոյ, է հոլովականն բառիս ԹՈՒՐԾ, զոր տեսցես։)

ԹՐԻՆՈՒՄՆ, ծնման. գ. Թրծելն, իւն. *Թէ կարծիք բեկման ի Թրծմանէ իցէ. Մխ. ԺԳ։

ԹՐԻՈՒՆ, ծնոյ. ա. Ὀπτός. Assus, assatus, tossus. Թուրծ. Թրծեալ. եփուն. Ըրծած. էէյնն. * Պարիսպք բաբելոնի ի Թրծուն աղեւսոյ և ի նաւթոյ կազմեցան. Ե. ա. ւր. ա։

ԹՐՄԵՄ. հցի. ն. Փսրաւ. Macero, subigo. Թուրմ առնել. Թրջել և Թրել. զանգանել, չաքել ջրով կամ իւղով. փափկացուցանել. խոնաւացուցանել. չղոչել, խոխջընել, Ըրջոյ փնել. Եօղուրմպ, Եսմչոբմպ, ըսլսմպ. *Տասանորդ նաշհոյ՝ մզեալ իւղով Թրմեալ. Եւ. իԸ. 40։ *Ի յիւղ ՀԻ մեղր Թրմիլն. Գբ. պղ. ԵԶՀ։ *Ջթրտնան իբրև չէր աղտացեալ և Թրմեալ. Ցկ. իԸ։ *Եթեր առաջի նորա Թրմեալ հաց, և մատոյց նմա։ Թրմեաց արմաւենի. Վբպ հդ. ծԸ. Ե իԸ։

ԹՐՄՈՒՆ. կամ ԹՐՄՈՒՆՋ. գ. (վերպակաս գրի և Թրմող, Թրմոնղ.) Ազգ բանկլայի. որ և վայրի բանկլայ. Ղիտի բանկլայ. Տըսբբ էոգլսոբ, Ըբբմոս, Ներկես, պեօյ. Ենբնկեն։ Բնչվբն։ Վսպ։ իտ. Fava վ' Egitto. լտ. Frumentum turcicum, lupinus.

ԹՐՆՋԻ, Ջոյ, Ջեաց. գ. Թրնջենի. ձառ Թրնջոյ. որ և ԹՈՒՐՆՋ ասի. Եռաբռնձ ազաձբ. * Թրնջի, Թէնենի։ Վսան Թրնջեաց. զԹրնջին, ևն. Վսպ։

ԹՐՈՒՀՉԱՑ, ի, ից. գ. Բառ անյայտ, որ Թուի Դրօշ. ապ. փէրեֆչ. իբր փերճ կատաղոյ. ֆոսրչ. պէչ էոչլսոբ. որպես և փէրիչէ՝ ե ազգ Թաչկինակի. իսկ հին բառ յոմմպէսու գլուխ. *Թրօշակ կամ Թրուշակ, անարգ, կամ անգէտ. և կարճ. կամ Թրուանդա, անպիտան ոս։ Վսան որոյ ասացոմմ մնայ իմասս բանիս. *Ո՞ յիմաստուն վաճառականաց զպատուական մարգարէան փոխանակիցէ ընդ անարգ Թրուշայի (ի ձեռ. Թրօշայն). Եղիշ. Ը։

ԹՐՋԱՆ. ա. Թրջեալ. Թաչեալ. գ. Թրջել. Թանալ. Թրմուն. * Մանիքեանցիքն, որ ի Ճրջեան չարգիչն զարտուղեն պահոցն կեզծաւորին. Կռլ. Ը. յն. չարգիչն ջրով։

ԹՐՋԵՄ. հցի. ն. Διαβρέχω, διαβρόχον ποιέω. Adspergo, humecto, madidum facio, irrigo, perfundo. Ի Թուրջ գնել. ջրով Թրմել. Թանալ. Թաճախել. տապակ. ցուցանել. ոռոգանել. Բրջել, Բրջոյ գնել.

խոսաւ ընել, լրտեսել. ըմպել ծոփ. (իբր սասլոփ ծոփ). *Յամպոցն անձրեւք ի վերայ, և կամ առուոցն ի վերայ հոսման Թրջիցէ զայն, որ ընդ նովաւն կան. նիւս. կոյ: *Անձրեւոծ սափոր ի ջուր Թրջի. Եղէն. զփ: *Թրջեալ զարմանեին: Թրջեացիս պաքսիմատս: Թրջեցից և ես ինձ առուս հիւսեալոյ: Թրջեացեն և գուռ. վ.փ հդ. է. Ն է:*Թրջեալ գնա ի վերոյ և ի ներքոյ. վ.փն. օրին:

Ընմանութեամբ. *Զանառպակին ըմպելովք Թմբրեալք և Թրջեալք և զմբրեալք ՚՚. (գինովեալք կամ գինիի հնի խանձոտ.) Փիլ. պեսախ: *Ձսմաչէն չէթրջին այնպիսի ի բազ հպարտանալ՚՚. ասօնով խոնջոնիլ կամ ծրփծիլ. յն. լոկ, ամաչիլ. Ոսկ. ֆիլիպ. է:

ԹՐԻԱՒՈՂՈՎ. ա. Κοπρώνυμος, καβαλλήνος. Որ ժողովէ և կամ սայ ժողովէ զԹրիք, կամ զաղբ անասնոց. իբր Թարգմանութեի յն. ձայնիւքս՝ գօբրօնիմոս, և գաւխալիոս. որ են Թրքանուն, Թրքաբաչիս, և ձիական կամ գրաստական. *Կոչեցաւ կաւալինոս, այսինքն Թրքաժողով. զի հրամայեաց Թրիք ժողովել և արկանել յալիս գետ յորով բեռնին Թրքաց. Սամ. Երեց: վ.փն. պփ:

ԹՐԻԱՆ, ի, ից. փ. Իրք կղկղեալք որպէս զԹրիք. աւելորդք. յատելուածք. կղկղանք. *Ի կրճել արտաքս զաւելորդ Թրքացածս մեխրոցացն. Փարպ:

ԹՐԻԱՅԵԱԼ. ի Թրիք կամ ի կղկղանս փոխեալ. * ԶԹրքացեալ կերակուրն հարկաւոր է ի գուրս ընկենուլ՝ ձագուցն (ծիծռանց) սովորութիւ գործեալք արտաքս կոյս ծրտել. փիլ. լիսս:

ԹՓԱՄՈՒՏ. ա. Որ ի Թուխս մնանէ, կամ սիրէ զօդիլ ի մէջ Թփոց. *Թփամուտս մնացառազօղ ազգ աքարացն վայրենեաց. փարպ:

ԹՓԱՏԵՄԱԿ. ա. Թփոյ նման: Ոսիփոս:

ԹՓՈՒՏ, ի, ից. ա. փ. Δόχμη. Dumetum, fruticetum, virgultum densum. Որ են Թուփք խիտ առ խիտ. լաւագոյն, և լաւագոյնք. *Ի Թփուտս մնացառս այսր անգր ընթանալով. Նիւս. կոմ: * Ի Թփուտս և ի մայրիս. վ.փն. ծն:

ԹՐԱԼԻՑ. ա. Թքով լցեալ. * Երեսք Թքալիցք, և ծնօտք ապտակեալք. Եղիշ. նս: * Թքալից հզեալ, ապտակեալ, կրնփեալ. խոսր. պփզ: *Թքալից առնել. ճ.Ա:

ԹՐԱԿՈՒՆ ԱՒՆԵԼ. } Իբրու Թքով
ԹՐԱԿՈՒՆԵՄ, եցի. ն. } քարկոծել. Թքանելով ձաղել. նոփսոմոս փա:. *Հրամայէ Թքակոծ առնել. Լսող. ջ: *Ի լոյս ածեալ զմահու գաւանն՝ Թքակոծեցին զնա. Մ ոսկ.:

ԹՐԱՆԵՄ, Թքի, Թուք, Թքեալ. ն. Ն. Πτύω, ἐμπτύω. Spuo, despuo, conspuo, inspuo, sputo. Թուք ի գուրս ասել, և արկանել ի վերայ այլոյ. Ռսիէն. Ռիսոփորփէ. *Եթէ հօր իւրոյ Թքանելով Թքեալ էր ընդ երեսս նորա: Թքցէ ընդ երեսս նորա: Թքին ընդ երեսս նորա: Թքեալ ի նա: Եթուք անգր (յոանկն): Եթուք յաչս նորա: Եթուք ի գետին. Ղկոփ. ծէ. 14: էէ. 9: Մփռի. իզ. 67: էէ. 30: Մրկ. է. 33: ը. 23: ԹՀ. է. 6: *Թքէք յերեսս նորա. և Թքին. Հ=Ց. յօս. ծէ:

Ընմանուքս, Մերժել անարգանաք. *Ձհեռի ներէց լինէր Թքանել անարգել զպաշտօնս նոցա. է. Ի. ը. 19: *Ձվայելչութիւն արհամարհեցին, և Թքին զնծութիւնս և զպատիւս. Կօղ. ծէ: *Օրինական խորհուրդս ի բաց Թքանեն. Մէն. վ.փ:

ԹՐԱՆԵԼ. ի գուրս տալ, արտաքս արկանել զինն որ և է օրինակաւ. ի բաց ընկնուլ. *Հրամայեցաւ ի տեառնէ վիշապ ձկանն, և եհոսաք զնա ի ցամաք. Ցփ. է. ԺԱ: *Յոյզ սարսեկին, զնոսա Թքեալ արտաքս ծովուն՝ մերկս անզէնս, անթաղս տեսանելին. Ոսկ. Ես: * Ծով... Թքանէ զիրիսուն արտաքս. Պիսիդ: *Ի բաց Թքանելք և ընկենուցուք ի մտաց. Ոսկ. ֆ. ա. 2: *Առաջին անկեալ սերմին զայլսն իրրև զաւերդս ի բաց Թքանէ. Եղիսի: *Ի բաց տայ Թքանել (հողոյ և ջրոյ) զնաթիլնս զոր կորուսին. Սարփ. է. պ. Ի: *Ի բաց Թքեր զգառնութեի. Մաղ: *Ձի մի իսկոյն ի բաց Թքցէ զծաղկին գունոյն. Ոսկ. կծ:

ԹՐԱՆԻԼ. իր. Թուք ընդունել. Թքով անարգել, և ի բաց մերժել. * Ա՛ն ի՛ որ ապտակեցաւ, սա ի՛ որ Թքաւ ընդ երեսս. Կոլ. ծէ: *Ի ձեռնադրութեի գալոյ ի բաց Թքցի. կանն:

ԹՐԱՒՐԱՐ, ի, ից. փ. Πτύας. Ptyas. Փարթ՝ որոյ Թուքն է Թունաւոր քան զայլոց վիշապաց. *Ձ Թունաւոր սողունս, ըզքարթս, զՀքաքարթս. Վ.փն. ծն:

ԹՐԵՄ, եցի. Տ. ԹՐԱՆԵԼ. *Թքեացուք ընկեցմամբ և զայն. Կոլ. ծէ: *Եթէ փչեսցի կայծ, բորբոքեսցի. և եթէ Թքեսցի ի նա, չիշցի. Սէր. իէ. 14:

ԹՐԹՐԹԵՄ, եցի. ե. Սուէալ Թքանել. * Ի ձախ գիւթէ, և ի յաջ Թքթքէ. Մանր. իկ:

ԹՒՆՈՒՄ, Թքի. Տ. ԹՐԱՆԵԼ. *Ոչ ի Թքնուըն Թշնամանեցեր. Նար. կէ:

ԹՕՋ. փ. Բառ. տՃԿ. Փոչի. մղեղուն. *Հոսեին զկալքն, և Թօղն երթայր յերեսս երանելոյն. Հ=Ց. հսկ. իա:

ԹՕԹԱՓԱՆԿ, նաց. փ. Որպէս Թօթափուն. և Թաւթաւուն. չաղախուն. *Փրկեացուք զանձինս մեր ի Թօթափանաց չանկուածեց. Եփր. ա. Ի:

ԹՕԹԱՓԵՄ, եցի. ն. Ἐκτινάσσω, ἀποτινάσσω. Excutio. ἀποσείω, amoveo. կամ ἀχυόω, effluo, defluo. ἐκπίπτω, excido, ևն. Թափեալով Թափել. ի բաց Թափել. ի վայր հոսել ցնցելով կամ հարկանելով. ի բաց ձգել. ընկենուլ. մերժել. յօրուել. Իր. մեկնիլ. յօրուիլ. ի բաց գնալ. մերկանալ. Խափեցել, Թօփվել. հովփել. ֆէնէլ. ինչմէ, փէօմէ, փալըմամ. կր. մեի էր երթալ. պտգըզ իչիմէ, փալըմամ, լէօպիսմէ, ևն. *Թօթափեաց աեր զեգիպատացիան ի մէջ ծովուն. Եւ. ծէ. 27: *Թօթափեցին զապիտրան՝ որ ի ձեռս իւրեանց. Դպ. է. 19: *Թօթափիլ զիոյն, զարկանելն, զոռնկս, զտերևս, ևն: *Թօթափիլ զձեռս իւր ի կաշառոց. Ես. ղ. 15: * Ի բաց Թօթափիլ այսոհետև զամենայն չարութիւն. ա. պ. է. 1: * Թօթափեցաւ ի գանձից իւրեանց. Եփր. Եւ: * Ծոներ է Թօթափիլ զքուն միջօրէի. Կիմփ: *Թօթափեալք զքուն մահու՝ զուարթնոց երկնից հեաւեցան. Ըա: *Ա՛ան որոյ մեք Թօթափիմք յանմնայն ընչից մերոց. Եփր. էէր:

Կր. իբր յ. *Կայծակունք Թօթափէին ի նոցանէ իբրև ի փայլատակաց ալծմոյ. Եւ. էի. ա. 7: *Ժողովուրդն Թօթափեցան ի նմանէ: Թօթափեցան զօրքն ի նմանէ. ա. Ես. ծ. 7: ա. Ի. է. 7: *Թօթափեցաւ ամբոխ նորա ի նմանէ. Խսր. ա. 31: *Խոտ տուան լինի, և Թօթափեցի յանօգնէնուն Թեհնէ իւրմէ. Մ է. է: *Մինչև յայսհետ յայնմանէ Թօթափեսջիք. Ոսի. յդ. պոռնի:

ԹՕԹԱՓԵԼ, իլ. որպէս Շարժիլ. սասանեցուցանել. շարժմամբ. և Շարժիլ յաչս. գողալ. * Թօթափեաց ած զքազաքս ամենայն, և սպարանք կործանեցան. Ոսիկ. Ա՛ն: * Դեռ ևս սրտակաուք Թօթափին. Լէ. պոփզ:

Կամ որպէս փարաւոիլ. * Ախաքն գիւրաւ Թօթափին ի մարմնոյն. կանն:

ԹՕԹԱՓԵԼ ՋՄՈՒՐ. որպէս Շրջրջել. *Մերկացոյց զսուսերն ի վերոյ առ Աշխոյն, և Թօթափէր՝ զարհուրեցուցանել զնա. վ.փ հդ. յ:

ԹՕԹԱՓԵԼ ՋԱՐՑԱՒՆՈՒՆՈՒ. Սաստ սառեալ Թարթափիլ զաչս, բանալ և փակել. *Շրջրջէր զաչս իւր, Թօթափէր զարտասուսն իւր, և Թողացուցանէր տողունս ի վերայ պարանոցին. ճ. Ա:

ԹՕԹԱՓԵԼ (յր Թօթափիլ) ԱՊՍՆ. Ῥιπή, ῥοπή. Քրթել, Թարթել, Թարթափիլ աչաց. որպէս Վայրկեան. բոպէ. (յն. րիբէ, ըօբէ, որ է ձգուած. ճօճումն.) այֆ բանալ գոյել մը. ֆէօզ Խոբնըմը. փափըգե. *Ձանկարծակի յաչսն Թօթափիլ. ա. Նոր. ծէ. ճձ: *Որպէս յաչսն Թօթափիլ անգրկէն ամփոփին. ՁՃԼ. է: *Ձաչսն Թօթափիլ՝ ի ձեռն հրամանի կառաւելացան գործք. Եփր. ծն: *Ձհարկ քնոյ ի Թօթափիլ աչսն վճարէր. կոբիւն: *Դիւրաւ ժողովին պատուիրք արգելանացն, որպէս Թէ ի Թօթափիլ ակն Ոսկ. յհ. ա. 33:

ԹՕԹԱՓՈՒՄՆ, փման. փ. Τυαγμός, ἐκτυαγμός, ἐντυαγμός. Concussio, excussio. Թօթափիլն և իւն, ըստ ամենայն առման. * Փոշւոյ ոտիցն Թօթափման. Նար. իէ: *Մէ չաղախիցիս ի Թօթափմանն ոտից. Սիր. իէ. 15: *Թօթափումն և ձգգառւումն և առսկումն սրտի. Նաւսմ. է. 10: * Ա՛րագ քան զակն Թօթափումն. Երզն. ծփ:

ԹՕԹՈՎ. փ. Ա՛րմատ Թօխվելոյ, ըստ ասելոյ. իբր Թօթափ. Թօթափումն. և Թարթել կամ կոպ աչաց. *Ոան ե բոյթ է. բոյթն է պղունկ է. պղունկն է գարի է. գարին՝ ական Թօթով մի է. Տամար:

ԹՕՆ, ի, ից. փ. (յն. ընգ Թանալ.) Ἐπομβρία. Imbris copia, humoris abundantia. Անձրև յորգ և անչափ, ջաղգ առատարափ. հեղեղ. խոնաւութիւն յորժ. գիշերոյ Թէ. հակառակն Երաշտի, և խորշակի. Նաւս, Նաղսնէ. առատափ, սել. գայնէ նէմյի. *Վ ան բազում և անչափ Թօնից անձրևաց՝ խորշակաց, կամ Թօնից, կամ հիւանդութեաց՝ խորշակս և Թօնս. փիլ. յոասպն: Ն փհ. է: *Հոսանեաք Թօնիցն բերմամբ հեղեղին. Պիս: *Ա՛ստ երկաթոյ և Թօնից երևի յատկագոյն. վ.փն. ծն: * Նա զնիկքն ծառոյ ի Թօնից և ի հողոյ ջնասն. Բրս. տէ:

ԹՕՆԸՆԿԱՑԱ. փ. Ὄμβρος. Imber. Իբր ընկեցմունք Թօնից. արագք յորգ անձրևաց. Թօն. տեղ առատից. *Ա՛ստ անձրևայորդք, և Թօնընկեցք, և բաւսաձիւք. և ձիւնաբերք. Վ.Հոբ. Ը. յորմէ և Ըիբ:

ԹՕՆՈՒՏ. ա. Անձրևաւոր. խոնաւուտ. խիտ Թաց. Նեճսփ. *Յորմամ խորշակ իցէ, առատ ջուրս արբուցանել (վերկիր). խակ յորժամ Թօնուտ, զառաւելեալն արգել լամ ընդ այլ առնել զգնացն. Փիլ. Լիս. ա. ԺԱ:

ԹՕՐ. ա. Բառ. ում. Թոյլ և արժան. ոչ նեղ կամ զպակաս. ցոփ. Նէնէ. պոլ. *Ձհանդերձիցն իւրեանց էր լայն և Թօր. Ուբ. Նէին և զտանամանս արձակս և Թօր. Մաբն:

ԹՕՐԱՆ. Տ. ԹՈՐԱՆ:

ԹՕՐՆԻՄ. եցայ. յ. Թաւսամիլ. նուազիլ. Թուլանալ. Թողուլ անձամբ զանձն. (յն. խանարհել զինքն.) *Ա՛կասս Թօրնիլ և մեկնեցաւ ի նմանէ զօրութիւն նորա. Դպ. ծէ. 19:

ԹՕՍԵԼ. Ա՛յսպէս գրի ի վ.փ հդ. փպ. ինչ. փեակ գրելոյ ԹԱՋԵԼ, զոր տես ի տեղսդ:

ՐՆՏՈՒՆԻԱ. և)(յառնական ոճով յար-
ՐՆՏԱՆՈՒՀԻ. Համբեալ.) Հին մանեն ազ-
գատոհմին, կամ քոյր նախնապապուն. ՙՄԵԾ
ընտանին, և մեծ ընտանիքն՝ նախահօրն և
նախամօրնն-այսինքն որ ի պապէն և ի մամէն
եղբայր և քոյր: Ընտանի մեծագոյն և ընտա-
նուհի. նախնահայր և նախամայր, և որք ըստ
նոցին, որք յապուպապէն և որք յապոմամէն
եղբայր և քոյր. Մխ. փպ. հին յ: Ն կանոն:
ԸՆՏՐՈՒՄՆ. ՙ Յընարման չարեացն լաւ է
զնուազագոյնն ընդունել. Բաբիւ. յհ. հ:

ԹԱԴԱԿԱՆ. ա. Թագաւորական. որ-
քայական. ՙՍա աշխոյ է Թագական, սա գոր-
ծարան ոսքայական. Տալ Խլ:
ԹԱԹԱՒՈՒՆ. ա. Թաթաւեալ. Թա-
թապուն. ՙ Ջլինչ է եթէր. օդք սարածք և
Թաթաւուածք, ուեսիլաբ յատակ, լի հողմիք
բազմալեզ. Պիփա:
ԹԱՂ. որպէս Թաղիք. ժեչ. ՙԱմպ Թանձ-
բահոծ իբրև զԹաղ լմեալ. Աբծր. ա. 3:
ԹԱՂ. ըստ ա նշ. ՙՅառնուլն զմծխիթեայ
զԹաղքն՝ որ սարակինա կոչեցաբ, և զաբա-
նամային հրկեից. Պոմ. վբ:
ԹԱՂԱՆԹԱԹԵԻ. ա. Ո յր Թևքն են Թա-
ղանթոմ իւիք յար յիրեարս. մանկամեւ.
ՙ Ի միամեաց մինչև ի բազմամեաս և զատա-
մեաս և կցամեաս և Թաղանթամեան առ մեզ
կենդանեացս են, և ոչի վեր անդ. Պիփա:
ԹԱՆԿԱՐ. տ. ԹԱՆԳԱՐ. ՙԷմպօրօք. Mercator. ՙՎան վաճառելոյ կապասաւոյև Թան-
կարաց. Սիր. խԲ. 5:
ԹԱՆՁՐԱՀՈՆ. ա. Հոծեալ Թանձրութ-
խիս. ՙԱմպ Թանձրահոծ իբրև զԹաղ լմեալ՝
քաղաեև սպիտակափայլ յոյժ. Աբծր. ա. 3.
(գրի Թանձրախոծ ի կրկին ձձ:)
ԹԱՆՁՐԱՄՕՐՈՒՍ, ի տպ. Սարգ. յն. Ե.
որ ա ձ. պարտի գրիլ, զԹանձր մոռրան:
ԹԱՆՁՐԱՅՆ. Նոյ, Նեաց. ա. Թանձր.
Թանձրային. ՙԱ յսկ մասւր՝ աման օդոցն Թան-
ձրանեաց. Պիփա:
ԹԱՌՈՒՆՁԵԼ. ՙՄեծաս հաս աչանօք յոգ-
ւոց հանեալ Թառունչէր. Եպիփ. ծՆ:
ԹԱՈՒՈՒՆ. ա. Որ Թառէ շնչով որպէս
շնչափրել կամ խանչէ իբրև զիսով շուտակե-
րոսիք. ՙՈրովայնապարպաս, Թաուուն, յո-
րոնչոտն, անյագ. Աչ. հղ. խ:
ԹԱՓԱՆՁԱԿԱՆ. ՙՈր ազդոդական զօրութիւն
Թափանցական է քան զամէնայն սուր երկ-
սայրի՝ յորշուման սպեղոյ և շնչոյ. ՂԼանդ:
ԹԱՓԱՆՁԱՆՅԱԼՈՑՍ. ա. Որ ունի զլոյս
Թափանցանց. Թափանցիկ. պայծառ. անա-
պօս. ՙՆշանակ է խլոյն երևելի (որպէս չզաշ-
տեան Թափանցիկ՝) Թափանցանցալոյս ագաթ
քինոսէ. Փիլ. լԽ:
ԹԱՓԹԱՓԻԼ. Տ. ԹՕԹԱՓԵԼ, իսկ ՄԵՐԹ՝
որպէս Թարթափիլ. ՙՄինչև յերբ զհոգի զէն
վիճաստօք Թաեւթափիս. և ոչ զերկինսաւոր վա-
ճառոյն բուռն հարկանիս. Վբփ հղ. յ:
ԹԱՓԱՌՆԱԿԻ. ՛. (ոչ է որպէս Թափա-
ռական. Թափառելով, այլ) Թափ առնելով
վազս առեալ. փսրԹանակի. արշաւական.
հարձակողական. ՙ Եւ նոքա Թա-
փառնակի անյապաղ հանդիպ խրտչացան.
չիւր զօրսս նկին հասին առ մեծն վարգան.
Աբծր. բ. 1:
ԹԱՓԱՐՏՈՑ. լաւ ևս երև ի այսպէս ըն-
Թեռնուլ քան Թաքստոյք, կամ տպաք. ՙԵւ
էին Թաքստոյք ի տան նորս. Վբփ հղ. յ:
ԹԵՄ, Թեմի. ՙ Եմ արչելն զշամղդեզ որ-
դ ասղնչիւրոյ ամենայն Թեմսան. Պոմ. վբ:
ԹԵՒԱՏՐՈՀԱՆԹԻ. ա. Ոանակ Թևոյ և
Թևոց տրոհելոց, որպէս վերցեմեան, և այլն.
ՙ Թևատրոհանիւը չառաչմամբ բոյլ հիւթ ձա-

խարանը գասուց, մի առ մի հրաւէրը փղոյ
յատպարէս մատիք. Նաբ. փագ համբ:
ԹԻՒՐ, Թիւրս. ա. ՛. իբրու Յանիրաւի կամ
անպատճառ. ՙ Պարկեշտութիւն կեան, և ոչ
յուժիքէ առնուն Թիւրս, և ոդորմութիւնս
բազումս առնեն. Վբփ հղ. ԲՀ. յՀ. (ապ.բերս:)
ԹՒՆՏԻՑ. ՙ Հաս ապա այծենց անԹիս՝
Թրխաստիկ ի ծոմիկ մխեալ, անպ ի լուսա-
կիզն գարձեալ՝ ելանեն պայծառ և չքնաղ.
Տալ:
ԹՄԲՈՒՏ, կամ ԹԱՄԲՈՒՏ. Ըստ հին
բառ. Յիղոսի կամ ծնծոտ. Տ. ԹԱՄԲՈՒՏԵՒԿ:
ԹՄԲԿԱՀԱՐԻԿ. Տ. ԹՄԲԿԱՀԱՐ. ՙԿայ-
Թեր կաքաւեր Թմբկահարիկ աղջկին. Տալ.
ՙի յհ. հ:
ԹՈԹՈՎԵԼ. Իբր Թաթաւեալ. ՙՉի մի՛
ի սկզբան անդ զյոռոգեցեան խորհուրդս զան-
պատհաս զճոռաս ածել յանձն առնուցու ոք,
Թոզ Թէ զպղծութեանցն՝ որ ի մեր եգեալ,
Թոռոմեալ գտանիլ. Վբփ հղ. յ:
ԹՈՒՐԻ. գ. Բառ. Եբր. և ար. Խեօբ.
Խեվբօ. այն է Օրէնք. ՙՈրպէս արեգական
առաւել լուսաւոր է քան զլուսին և զաս-
տեղս, նոյնգունակ և ուեւեսպանն քան զնո-
բեն. և Թուրքք քան զդրեվլիս ի մարդկանէ.
Պիփա:
ԹՐՈՒՆՋ. Տ. ԹՈՒՐՈՒՆՋ. (ուսաի և թրունջ.)
ՙԴրախտ լի մգոյվ. արմաս, Թրուընջ նուռն,
Թուէ, դեղձ. Վբփ հղ. յ:
ԹՕՀՆԻԼ. ՙՈրպէս ի յրտուԹիւն մարմինն
(ձերոց) դառնայ և ակալասայ, ըստ նմին և
ցանկութին հանդարտեալ Թօհնի. Աչ. հղ. խ:

ՃԱՄ. որպէս ումի. ծամ. Նուագ. ան-
գամ. որոշեալ ժամանակ յուսուր. ՙ Եկեր
երեք ժամ հաց. միւս օրն եկեր մի ժամ հաց.
երեք ժամ ուսուէն՝ անասնոց է դիպ. եր-
կու ուսուէն՝ մարդկան. միանգամ ուսուէն՝
հրեշտակաց, այս է կուսակրօն աբեզայից,
որ հրեշտակաց կարգ ունին. Ռ-ի-ի-ե:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻ. ՙ ի ժամադրոցին պայման
լեառն գալլիլեայ. Նար. փագ յար:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻՐ. գ. որպէս ժամանակա-
գրութիւն. ՙ Վերծանեալ ոսպա զժամանակա-
գրութիւն, և գացիս, եԹէ ի գարեհէ ոլգոյ
արշաւրի մինչև ցքա են ամք չորեքարիւր
ութսուն և երեք. ԼՂ. Ե:
ՃԱՆԿՈՏԵՑՈՒՅԱՆԵԼ. Տ. ՃԱՆԿՈ-
ՏՄ. ն. Κατιόω. Rubigine obduco, erugino. ՙՈրպէս սլվինձ ժանգոտէ, այսպէս
և չարութիւն նորս. եղիցես՝ որպէս զայն՝ որ
ընկնցէ զհայելի, և գխաւացես՝ զի ոչ իսպառ
ժանկոտեցոյց. Սիր. ՃԲ. ԱԱ:
ՃԱՆՁԱՔԱՐՈՑ. ՙԿարգէր ի վերայ երկրիս
հրամանատարս սպարապան և ժանգաբարոյ
անՁոտութիւն, որք զերկնաշէն ՚այ անգամ և ընդ
միտս ոչ ածէին. Ղևանդ:
ՃԱՆՁՏԵՍԱՆ. ՙ ժանտատեսակ իբրև ըզ-
գպոան, և բազմագոյն. Աչ. հղ. խ:
ԺՈՒԺԿԱԼԵՑՈՒՅԱՆԵԼ, ԶԱՆՁՆ. Տ.
ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. ՙԺողժկալեցուցանեն զիս, զի
մի եփեցից ջերմ. Վբփ հղ. յ:

Ի ԲԱՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս յին-
սբօպոսիս, որ է Ապատամբութիւն. ՙԻ բաց
կացութիւնէ և անդգամութիւնէ անուն է գէՌ. և
դասուերք այնոցիկ՝ որ ի բացկացութիւնէ խոր-
հուրդքն՝ են անարգել յարձակմանք. Փիլ. լԽ:
ԻԳԱՒԱՁՈՒԹԻՒՆ. ՙ վաթեր արբշռութիւնք
յանարգել գիշերւի իգաւազուէ. ՂԼանդ:
ԻԺԱՒԱՄ. Տ. Իբրև զԺԺ. ըստ օրինակի
իժից և քարերից. ՙԻժաբար գիմեալ յանՁն-
ոմն ... աստղաւակէին՝ գործել զանազան

բարս աննգակից չար սերմանցն. ՂԼանդ:
ԻԿՈՆՈՄՈՍ. յինքնօնս. Տ. ԿՈՆՈՄՈՍ.
ՙԱյլ իկոնոմոս նորա ոչ բարւոք յարգեր
զգործս եկեղեցւոյն. Վբփ հղ. ծԸ. յ. (ապ.
այլ և կոնոմոս:) ՙԸնգիր ոչ ասասես իկո-
նոմոսին. անբ. (ապ. կանոմոսին:)
ԻՄԱՍՏԱՀԱՆՁԱՐ. ա. Խմասասուն. հան-
Ձարիզ. լի խմասասիբք հանձարոյ. ՙՏեսանեմ
զիմասասահանձար և զնձասաղց բանս ասե-
ասրանչին. Եպիփ. ծՆ:
ԻՄԱՍՏԱԳՆԻՍ. ՙ իակ եղեն ընգիր. լուբ-
ցես իմասասագնես. Վբփ հղ. Բ. հին յ. ուբ նոցն
և ապ. իմասասնագնես:
ԻՄԱՍՏԱՑՈՒՑՆՆԵԼ. ՙնահ պատուղս որիմոյ
իմասասպոյդ առնել գիմի. Եպիփ. ծՆ:
ԻՆՔՆԱԲԱԽԱԿԱՆ. Տ. ԻՆՔՆԱԲԱՒ.
Ձնծայնոյն՝ ինքնաբաւականի և անգիջեր
լուսոյն. ՂԼանդ:
ԻՆՔՆԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. ըստ ֆ նշ. որպէս Գոյացու-
թիւն ինքեան եղեմակոյացեալ. ՙԻնքն յինք-
եան իմանալ, ինքն յինքեան հանդչիլ (հո-
գի բաժանեալ ի մարմնոյ)... ինքնագոյ իմա-
ցութիւն, ինքնալուր, ինքնատես. Եղիշ հոփ:
ԻՆՔՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ինքնագոյու-
թիւն. ան. անձական մշտնջենաւորութիւն.
ՙԱնակիզքն և անկասարած ինքնակայուԹիւն
բնութ, սա ա ծանու ցեալ և երկրպագեալ.
Պիփա:
ԻՆՔՆԱՀԱՑՈՑԱՑ. ՙ կոկոզավիզ ինքնահայ-
եաց ամբարտաւանուԹ. Աչ. հղ. իմ:
ԻՆՔՆԱՁԵՂԱՒԻՆ. ՙՅանապատի բնակեցով
յովհաննէս ... ոչ յոսկեձեզուն տուն, այլ
ընդ ինքնաձեզուն վիմօք. Բաբիւ. յհ. հ:
ԻՆՔՆԱՑՕԱՐ. ՙ Մարդ՝ կենաց մաչիչ,
ինքնայօժար յամենայն: կին՝ առն մխիԹա-
րութիւն, ինքնայօժար ի կոխ (անձին կամ այ-
լոց): Նաւավար՝ ալեաց Ճանապարհորդ,
ինքնայօժար ի մահ. Պիփա:
ԻՆՔՆԱՍԷՐ. ՙ եկաց նա ի քաղաքին ա-
ւուրս վեշտասան, որպէս ինքնասեր (կամ
ինքն սուէր). Վբփ հղ. Բ. յյ:
ԻՆՔՆԵՂ. ա. Որպէս Անեղ. ինքնագոյ.
որ էն. ՙ Ո՛րչափ և սաասուիլ ինձ իմասցիս
զԱծոյնդ՝ ինքնեղ և ինքնաբաւական և ան-
գիջեր լուսոյն: ՂԼանդ:
ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՄՆԱԿ. ա. Ինքնուսումն.
ինքնուսոյց. ՙԱարրա՝ զինն ծնանի ըստ բնու-
Թեան զինքնուսումնակ օրինակս քարուց.
Փիլ. լԽ:
ԻՊՊԻԿ. յորմէ Իպպասի. Բառ յն. Ἱπ-
πεία. Equitatio. ՁիընԹացք. ձիարձակա-
բան. ա՛ն ՚ձիոյն. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպէն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
իմարն. Վբփ հղ. ՐՀ:
ԻՍՄՆ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴασος,
ἴασον. (ձծ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
կեռ. ա՛ն ՚ձիոյն. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպէն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
իմարն. Վբփ հղ. ՐՀ:
ԻՍՕՆ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴασος,
ἴασον. (ձծ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
կեռ. ՙԹէ այր ոք առնէ իսօն, այսինքն նա-
խագիծ կասակի, և ոչ գրի նոյն հաւասառա-
ԹԸ ... ոչ է ընդունելի կասկն (առանց
վկայից). Մխ. փպ. յօչեն Ե-գ:
ԻՐԱՆԱՄ, ուցայ, ցեալ. է. Իր լինել.
իրօք գոլ. ՙ Ջլինչ է ապականուԹիւն. եզ-
ծուծն առաւացէլոյ, կամ իւրացէլոյ. Անյ.
հղ. խ:
ԻՐԱՒԱԽՈՐՀՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խոր-
հելն և դատելն ըստ իրաւանց. ՙԻակ սիրա-
կան (մանն մեր՝ միոք կամ հոգի) իբր զմա-
գաւոր և սեռուէ, և գաստաւոր իրաւա-
խորհուրդսԹԸ. Եղիշ հոգ:
ԻՐԱՒՈՑԻ. ա. ՙԲարի ոտա (ՀՈՑսիրուԹԸ),
որ է մարդասիրուԹիւն, իրաւացնաւն առ նը-
մանն պահել զարդարական. Աչ. հղ. խ:

Ժ

Ժ. Տառ բաղաձայն, անուանեալ ժէ, ի կարգէ կիսաձայնից, միջակ ըստ հագագիւն՝ ընդ չ և ս. *Ժէն միջակ է ձայի և ջայի. զի քան զշայն թաւ է, և քան զչայն լերկ թր. ֆէր:

ժ. Ջնդիկ տասներորդ գտրս՝ ի յաշխարհել գաղղիացւոց յարևելս, որպէս նոքա ծ հնչէին գրուն ական տառագ՝, և լատ. g, որ լինին ի մէզ գ, եւմուտ և առ ոմանս ի հայոց գրել ծ ի բառս ինչ, ուր սովոթարթար եգեալ լինէր գ, ուստի եղև անիրաւոր գրել՝ մագիստորոս, և մաժիստռ. գիտ գինէս, և գիտժէն. տէր յովհան, և կիւռժան. որպէս և պերպիեռուժէն, իբրու պորֆիւրոգէն, այն է ծիրանաւծին: Ալ առաւել անհնչելիք է գրչուին ի՝ֆէր: Մագ. և Երէն. *Ո ամժիտս ապատոլոս. ի ամժիա Թէոդոսիոս. իբրու ս այիօս աբօսթօլս. ի այիա Ինոթագոս. Յն սքն առաքեալն, սրն ամծածինն:

ժ. Ճ. Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է Տասն, կամ տասներորդ:

ժ. ի խորհուրդ գրոյս բարեաղ գրեաց՝ որ ասացն. *Ժէն, ժամանակեայ զկեանքս անցաւոր, կարծել ջրոյ քեզ փառաւոր: Ժէն, ժուժկալ լինել ասէ յատուածն, Թէ և ապատակ առնուս յարբունն. Շ. այեոսբ:

ԺԱՃ. Ի հին էտ. մեկնի խծուծ, կամ խծիծ: Իսկ ռուկ. ժաճ՝ է Շորժ:

ԺԱԺՄՈՒԿՔ. գ. որ և ասի ՀՍՐԹՄՈՑ ԲԺԺՆՆՑՑ. Մրմռնջ գիւթական բանից, կամ գրուածք կախարդական. *Ընդունեալ ուռանեն, և գրել պահպանս. և ի փոյս ցաւածիցն արկանեն, և ժաժմուկս մոսցածին բանից. Մանդ. ի՝:

ԺԱԽ. Տ. ԺՁ. *Առնլոց են այնպիսիքն զհոտս ժախից (կամ ժահից) հարուածոց անքրուն որդանց. ՑՃԽ. ի՝: *Գրատր ժախուն մահածին հիւանդութ: Ոչ գոյր հոտ ժախու՝ ի վերայ նոցա. Աբծր. ճ. 2. Ե 7:

Իսկ ռմկ. ժախ կամ ծէխ, է Աւելորք առանն. առլոփ. չէօր չէօփ: Ուսոի և ժէխնոց կամ ժախնոց՝ է Աղբակ. չէօփչէոփ. և ճառալ:

ԺԱԽ կամ ԺԱՂԽ է Բանջար ուտելի, որպէս կարոս, ևն: Տես և զչայլորդ բառդ:

ԺԱԽՈՒԿ. գ. Բոյս բժշկական. որ և ասի ԿԱՂՆՁԱՆ. ռմկ. խաղնձայ. ևս և ազխիս, և խալամանիս. ըստ յն. և լտ. Վայրի բողկ. Ῥαφανὶς ἄγρια. Raphanus silvestris, apios, aphius. ՔՃՆՔ պաբրի, պոռոլտխ: Բծ՝ֆրն:

ԺԱՀ. ի, ից, կամ ու, ուց. գ. որ գրի և ԺԱԽ. Աղաեզուլթի. գարշահոտուլթիւն. գարշ և զազիր ինչ. *էբշահէի, ՔՃՆԽ գօգուս, խոբգոբ չէյ: *Գոգ նորա ապորեցաւ, և որդ նայնց եղև. և նա եւս ապաւապեցուցանէր ի հոտոյ անտի ժահուն. Եւս. պօմ. ա. 8: *Գայլշէնին ի գառն հոտոց ժահիցն. Վ.ք՝ն. ոչ: *Ամենայն ժահ աւելորդացն արտաքս հոսի ընդ քիմն և ընդ աչսն. Բծ՝ֆրն: *Ագաւաւցնալ հոգւոց ... ժահիւ և գիտ կամբք յղփացեալ. Տժոն: *Ի վեր մղէր զգառնութիւն ժահուն մաղձոյն չարաթոյն վտահատնութիւն. Աբծր. գ. 5:

ԺԱՀԱՆԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Գարշ տեսիլ դիմաց. ոգեղուլթի. ժառագիմուլթի. պէն առաբ. *Վասն առաւել ժահագիմուլթէ ձայնէին անգելեայ. Խոր. է. 7:

ԺԱՀԱՀՈՏ, ի. ա. Δυσῶδης. Male olens, teter. Գարշահոտ, չարահոտ. ծանրահոտ. հոտած. քէնա գօգուս. *Որ ոչ անուաշահոտն է, և ոչ ժահահոտ: Իբրև զժահահոտ աղբ. Նխս. էն. Ե ի՝ս: *Ժանտ ախաբիւ լցեալ՝ ժահահոտ եղէ. ԺՀ: *Ցայնպիսի ժահահոտ և ի խաւարային բանդի կապանօք արգելեալ էր. Հ=Ց նոյ. ի՝է: *Թզենին բնուլթի ունի ժահահոտ և ջերմին. Սրգ. յի. է:

Նմանուլթ՝ասի, *ժահահոտ բանք, կամ չարաբառուլթի. Աբծր. գ. 10: Վ.ք՝ս ոչ:

ԺԱՀԱՀՈՏ, ոյ. գ. Տ. ԺԱՀԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. *Ձկարէին հաճելերել ժահահոտոյն նորա. Եւս. պօմ. է. 17: *Ձաեալ զժահահոտս մեռելոյ. Ոսկիփոր:

ԺԱՀԱՀՈՏԵԱԼ. Տ. ԺԱՀԱՀՈՏ, ա. *Ժողովածոյ ջուրք ժահահոտեալ՝ անպիտան լինին ըմպողաց. Վ.ք՝ ոսկ: *Եւ էր այլ աման յորում էր ձէթ հին ժահահոտեալ. Վ.ք՝ կղ. է: *Ցոյժ ժահահոտեալ գիւամոլ կեսպաշտուլթէ. Բր՝ս. ֆրկ:

ԺԱՀԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυσωδία, ἀηδία. Teter odor, foetor. τὰ νοσώδη, pestifera res. Հոտ ժահից, գարշահոտուլթի. ապականուլթի. ապականուլթիւն. գեղ հոտ, հոտած-ութիւն, հոտած բան. քէնա գօգուս, գօգմուս չէյ, մօրթաբրլգ. *Պղծեալ զտարերս չար ժահահոտուլթէ մարմնոյ մեռելոյն. Պիս: *Ի ժահահոտուլթենէ օդոյն, կամ՝ ի գեղ խոնաւուլթէ. կանոն: *Ո՞չ տեսանես զարեգակն՝ ի վերայ աղտեղուլթեանց ծագեալ, և ի ժահահոտուլթէն ոչինչ վնասեալ. Բր՝ս. ծն: *Արեգակն այս զգայլի ճառագայթիւքն իւրովք զաղտեղուլթէ մեքրէ, և զժահահոտուլթէ ցամաքեցուցանէ. Խոր: *ժահահոտուլթէ դիոյն զերծանարս և ըզհեռաւորս փախուցանէ: Ագաթ ... առնուշահոտ՝ի ժահահոտուլթէն. Սարգ. յի. է: Ե ա. պ. է: *Ընդհանուր սեռականագոյն տարբերուլթէ է անուշահոտուլթի և ժահահոտուլթի. Նխս. էն: *Երկիրք անձրևոքն լուացեալ և մաքրեալ լինի յամենայն ժահահոտուլթեանց. Աբիսփ. ՁՅ: *Խոնարհի յախտան, և ժահահոտուլթեանն համբերէ. Աֆոբ. ծն:

Նմանուլթ՝ասի. *Որք և զժահահոտուլթիս բուրեն անօրէնուլթեց: Զաշխարհականն ցանկուլթեց, որ լինի է ժահահոտութ. ՑՃԽ. ծէ. է: *Արտաքս ժայռեաք զորս ամբարեալ մեղացն ժահահոտուլթի. Շ. ֆր՝ն: *Ժահահոտուլթի բանսարկուին են մեղաց գործք. Մ՝ս. ի էֆես:

ԺԱՀԱՏԵՍԱԿ, ի, ից. ա. Ազատեղի. գարշ տեսլեամբ. ժանգահար. ապականացեալ. *Փոխանակ ժահատեսակ պղնձոյ զգանկուլթիս նոցա (այսինքն ընչից) յերկինս բևեռեաց. Երզն. ֆր՝ն:

ԺԱՀԱՏԵՍԱՒՈՒԹԻՒՆ. Δυσειδὲς. ԺԱՀԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Deformitas. Տգեղուլթի, տձևուլթի. անվայել չուլթի. *Ոչ ստեղծականօք ձևովք զմտացն ժահատեսակուլթի խաբեբայ պաշտձեալ, այլ զինչն յինչեան: Ժահատեսուլթեանն զմեզ ամբոխեալ ձևացեալոց վերաստեղծուլթէ հրեշտակաց, ոչ (Ծողլով զմիտս մեր կալ մեալ՝ի յանտեղի կերպաւորուլթին գազանաց. Դ՝ն. Եփես. Ե էբ՝ն:

ԺԱՀՐ. գ. (լծ. Թ.ղէհր.) Թոյն. մահագեղ. աղտ, օի, ղէհիբ. *Ցորժամ աղեքսանդրոս զմահացուցիչն կամեր արտաքսել զաթաձոնեալով կրկին Թևոյն Թաթախեալ՝ի ժահր՝ սպանուձեն եղև փուԹացուցիչ. Մ՝ափ:

ԺԱՄ, ու, ուկամ աւ. ուց կամ ից, ուք կամ ք ց. *Ώρα. Hora. Աբմաա ժամանակ բանիւն. Ձափ չարժման արեւու՝ որպէս մանրիկ ամանակի՝ բաղկացեալ՝ի վաթսուն րոպէից. իսկ ժը ժամք կացուցանեն զօր, այսինքն զտիւ. և իդ ժամք զօր ամթողջ զտիւ և զգիշեր. տահաւ. *Ո՞չ երկոտասան ժամ է աւուր: Ելեալ զերրորդ ժամու. զվեց ժամու, և զինն ժամու: Ջինն ժամսաւն գոչեաց յն. ևն: *Առնէ կատարումն աւուր քսան և չորիք ժամուք արևնջեան և գիշերոյ. Վ.ք՝ն: *Ձափ է, և թիւ ժամուց, աւուրց, և ամենայն ըստ մեզ ժամանակի՝ լոյսն. Դ՝ն. ածայ: *Թէպէտև ժամս տարաժամ է, այլ չէ ինչ ընդ ժամք՝ որ ընդ ձեզդ խօսի. Ոսկ. մ. է. 24:

ԺԱՄ. որպէս ժամանակ ինչ նշանակեալ, ահմանեալ, գիպող. ոփն. վճռ. յն. պէսպէս. *Ώρα. Hora. χρόνος, tempus. εὐκαιρία, opportunitas, ևն. *Որ զպատուդ իւր՝ի ժամու ասացէ: Իշխանք քո՝ի ժամու ուտին: Տալ նոցա կերակուր՝ի ժամու: Ցորժամ ժամ լինիցէ, կոչեցից զքեզ: Ցորժամ ժամ առից, ես ուղիղ դատեցայց: Կին յորժամ ծնանիցի, որ ժամուլթի է նմա, զի հասեալ է ժամ նորա: Ա մենայնի ժամանակ է, և ժամ ամենայն իրաց: Ձև և է ժամ խաչանցք. Ժողովէլոյ: Ջայն ժամու զմեռեալ մարդն՝ այժմ իբրև զձայ պատուհաց. ևն: *Խորհուրդ գողոց է՝ի ժամն զժամ գողանալ՝ի մէնջ. Կնմ՝ս: *Ի ժամ փրկելոյ զժողովուրդն՝ միջ նորդ եղև. Եւս. է: *Լուսաւորք են յաշխարհի կարգեալ թագաւոր ժամուց. Շ. Բ՝ յէ: *Ի դէպ ժամու ինքն իւրովք ասէ զպատգն: Իսկ՝ի ժամ հնձոցն սա ամաչէ: Գարնանային ժամերն հասան, յամպոյս քաղցրիկ ցօղ հոսեցան. Լ՝ր. ազ. Ե պրգ. Ե Նէրէ. Շ: *Գտուալ ժամ պատեհ: Ժամ գտեալ՝ յատեհի կացուցաներ. Խոր: ՃՃ:

ԺԱՄ. ըստ ախտաւորաց՝ Դիտելի մանն թոպէի՝ի կենդանակերպս, և յատեղատուն վան գուշակելոյ, կամ Վարկեանն ծննդեան ուրուք. որ է մուտացածին. *Ώρος, ὅρος, ὡροσκόπος. Tempus, terminus, momentum, ևն. գալիճ, ախնէբ. * Երկոտասան մասն (կենդանակերպի) յերեսուն մասնբաժանի, և զմի մի յերեսուն մասանցն՝ի վաթսուն ժամս կոտորէն: Ա յտու անՃաւ ժամուք՝ անհամար րոպէիք ահմանէցին: Ո՛րչափ ժամս վարկենից և րոպէից համարիցի անցեալ: Ա՛ւ՝ի գիտել զժամ մանկանն՝ որ ծնաւ: Ցորժամ մասանց յերկոտասաներից ասեղատուանցն երևեցցաւ ժամն նորա: Ոչ ոք երբեք՝ի Թագաւորաց պահեաց գտանել զժամս որդւոյ իւրոյ աստեղքն տեսանել. Վ.ք՝ս. Շ. յորմե և Շ՝է:

ԺԱՄ· ըստ առմարագիտաց՝ Բաժա-նումն բոպէից ՚ի սկզբան տուընջեան և գի-շերոյ, յատուածին անուանս յորջորջելով ըստ կամի, զորս և մեկնաբանելն է ըստ հա-ճոյս վերծանողաց· *ԺամքՆ (լուսանալոյ տուընջեան) են այսոքիկ· Ալգն, ծայգն, գայրացեալն, Ճառագայթեան, չառաւե-ղեան, եւկրատեան, չանթեակոն, հրա-կաթն, հուր փայլեալն, Թաղանթեան, առաւօտն, արփողն: ԺամքգիշերոյնՆ· խա-ւարային, ագջամուղջն, մթացեալն, չառա-ւօտն, կամուտօսն, բաւականն, խօշմ-փեալն, գիւզակն, լուսաՃեան, առաւօտն, լուսափայլն, փայլատծուն· Տ՚ոմր:

ԺԱՄ· Կարգաւորութեի ժամուց ՚ի պաշ-տամունս եկեղեցւոյ· ԺամասացութիւնՆ· (ուստի և ումկ· եկեղեցին ձամ ասի·) *Տայ եկեղեցւոյ զրուանգակ կարգաւորու-թեի պաշտօնեան ժամուց· Ցկ· կԸ: *Սպասա-ւորքն մինչև ՚ի կատարել կարգաց ժամու-ցըն ամենայնի· Լ՚Ը· գԲԳ: *Եւ մեռանեն ՚ի ժամ Ճաշոյ· (որում յաղորդէ պատա-րագն·) և մերձինոյ և արեան տեառն հա-ղորդեսցի· Մ՚ալ: *Եւ զի երեկոյ էր, մտա-նէ ՚ի ժամ գիշերապաշտամանն· ՃՃ: *Եւ ապա ակամանին ժամ· խոնարհեցի, և ապրե-ցի· ՈսկիՓոր: Ե Տճաւ: Ե Տճաց: Ըստմի

ԺԱՄ ԱՌՆԵԼ, որպէս Պատարագ մատու-ցանել զկնի Ճաշոյ ասելոյ· *Ցճա, զի ոչ ա-սէ, Թէ տուր՝ զի քեզ ժամ առնէ· Լ՚Ը· պԲԳ: Ցճա և ԺԱՄԱՐԱՐ:

ՎԱՌՆ ԺԱՄՈՑ, կամ ԽՈՐԱՆ ԺԱՄՈՑ կո-չի ՚ի մեզ խորանն վկայութեի Իզրոս Նախա-գիծ օրինակ ասՃարի, ուր ըստ կին· լոկ Տաղաւար կամ խորան ասի· Σκηνή, Ta-bernaculm· *Ջվրան ժամուն, և զտա-պանակ կտակարանացն ընդ իւրեանս չըՔե-ցուցանել· Ք· ԻՀ· Ք· Կ: *Որպէս և հրա-մայեցաւ մովսէսի, յորժամ գործելոց էր զվրան ժամուն· ԵԲԲ· Ը· 5: *Ցորժամ առ հրամանն կազմել զվրան ժամուցն· ԶԲԲ· ԼՀ:

Կամ Իբր մի բառ ասի անասնոյ ոՃով·՚ի սպաս պաշտամանն խորանժամուն: Ի սրահն անդ վրանժամու: Պաշտել զպաշտօն վրան-ժամուն· ԵԲԲ· ղԵփ:

Անասնոյր է և ասէՔն· *Հրամայէ Եւսէս-կոպոսաց զխորհրդածուԹեի ժամին հայրա-պետուԹ կատարել՚ի վերայ սրոկոյի ՚ի· այս-ինքն զգործ ձեռնադրուԹեի ՚ի պատարա-գի· Սոփ:

ԺԱՄ ՀԱՐԿԱՆԵԼ՝ է Բանիւել զժամահար, կամ զկնչակ, կամ զզանգակ առ ՚ի ժողո-վիՔ յեկեղեցի· *Տայ ցսպասաւորս եկե-ղեցւոյն (զժամահարն)՝ հարկանել ժամ· Մ՚ալ:*Եւ հրամայեաց ժամ հարկանել, զի ժողովեսցին եղբարքն ամենայն· Վ՚Բ· Կղ·ԻՀ

ԺԱՄ ԴՆԵԼ, կամ ՑՈՒԼ, կամ ԱՐՈՒՆԵԼ· Սահմանել կարգիլ ժամ և ժամանակ· վաՔ գօՃագի, ՀեծկեՔ վԲրՀե· * ժամ դիր ինձ, առ ՔրՔ արարից աղօԹս վասն քո· Եւ· Ը· 9: *ժամ եգՃալ նմա օր մի՚ եկին ՚ի վանան առ նա բազումՔ· Գծ· ԻՔ· 23: *Դներ նմա ժամ՝ առ վաղիւա· ԵԲԲ· ԼԷ: *ժամ եգՃալ և իւրն գալ արեգՔ ՚ի միւս կողմանէ· Խօր· Ք· 81: *փոՔր ինչ աւուրս ժամ եգՃալ՝ յանձն առնուր արձակել ՚ի կապարանէն·Ցկ·ԻԷ: *ժամ եառուն, կազմե-ցան պատրաստեցան· Ա· Ի· Ք· 52: *ժամ առեալ որոյ ամենայն զօրացն· ԱՓաՔ: *Եթէ կամիս դու ուսանել, ժամ առուր, և լուր· Եաս· պՀ· Ե· 15: *ժամ արարեալ՝ յանդիման լիներ Թագաւորին· Փօրպ:

ԺԱՄ Է· ԳԻՄՈՂ· Դիպող ժամանակ է·՚ի գԷպ է· ոՓԱՆ Է· ԼոգՔը փԷր·*ժամ է պաշ-ամել զտեր· Սղ· ՃԺԷ· 126: *ժամ է այ-սուհետև ասել, կամ ՃգՀել զսուր· ՊԻ: *Ջայս այսպէս գառեալ՝ ժամ է ՚ի նոյն ինքն յառաջինն դառնալ բանս· ԻՓն:*ժամ է ասել գԷմ յանգիման, պատմել բանիւ ողբերգական· Շ· ԷէԷս:

ԱՌ ԺԱՄ ՄԻ·՝ ՛ս· Ասւ այժմ· հինՀամ· ԸՆԴ ԺԱՄՍ· } հինՀամ· էինՓիէի·Ի· ասՔս և ՚ի կարգի բառիդ ԱՌ· *Բանիւք կամակո-րացն վարիւք առ ժամ մի· ՎԷյօր: *Ես ընդ ժամն զեգիպտացին հաՃեցայ· Վ՚Բ· հգ· Ճ:

ԱՌ ԱՃՑ ԺԱՄ ԿԻ՚ ԺԱՄՈՒ·՝ Ասւ ժամին· Ի ԺԱՄՈՒՆ· Ի ԺԱՄՍ՝ն· ՛ս· } յայնմ պա-հու· յայնժամ· առժամայն· ան ոՓԷՔը, ան պահէՒին· օ ղաման, օ աՐՓա, օ աՐաԼԷԳՓա· *Բայց առ այն ժամ նգաբա ոչնչէ իմացան: ՈՀ Էաս յանՃն առ այն ժամուս, զի մի մե-ծամտեացին· ԵրՔն· ՏՓՔ: *ՈՀչնչէ կարացին ՚ի ժամուն վՃարել· ԵղԻՀ· Ք: *ՈՐ ՚ի ժա-մուն մարզպանն էր հայոց· Աննպաստ առ-նանէր զԻՀր գունդն ՚ի ժամուն· ՓՐպ: *Ջկատարն ալն հասակաս յետ ժամանա-կի ինչ վկրատցՔը· և որք տղայք են և ման-կունք, զնոսա ՚ի ժամին սկրտեցՔը· Շ·ՒՔՒ:

ԺԱՄՈՒ՝՝՝· ՛ս· } ՚Ευκαίρως· Opportuno ի ԺԱՄՈՒ՝՝՝· } tempore· ի գԷպ ժամու· աՔՀ ոՓՔը, ոՓԷՒի, ոՓԷՒվ· վաԳԻՔ սա-հաՒԻՔ· *Հմա ՚ի վերայ՝ ժամու, և սա-րաժամու· Է· փՀ· Ե· 2: *ԼՒՒի մահ ՚ի ժամու և տարաժամու· ԳԽ· Էա: *ԱՀԼ գործ խոհեմուԹեՔ է յիչելն ՚ի ժամու հըմ-տուԹեՔ զպիտանացուն· ԱրիսԻ· ատՓ:

ԺԱՄ Ի ԺԱՄ· } ՛ս· Հեռզհեռ՝ յայլ
ԺԱՄՔ Ի ԺԱՄ· } հայլ նուագս·
ԺԱՄ ԿՑՆ ԶԺԱՄ· } հեՒՔՓՔն սաՀՒՔ· և
ԺԱՄ ԸՆԴ ԺԱՄ· } ՄերԼԵ ընդ մերԼԵ,

կամ առընդհատ· ոՓԷՔ ոՓԷՒ, պահ պահ, կամ ՚ի ջրոսնայ· ՀեհԿոս պիր, պիր ոՓՒԻՒՒՔ· *Հրէայքն ժամ ՚ի ժամ անցեալ զօրհա-սանն ՚՚՚· յն· զօրհասական ժամուն ան-ցեալ· Ֆ· ՛ս· Ե· 13: *Քսան տիկղ յաւուր՝ ժամՔ ՚ի ժամ կերՒիչըր անաՒ: Ջվեցերորդ-մանն դարակի միոյ ժամՔ ՚ի ժամ ասրԼՒՒյ՚՚՚-յն· ՚ի ժամանակէ ՚ի ժամանակ· ԵղԷՒ· Ե· 10· 11: *Հրամայէր վեց առն երկու-քսՀկենս ժամՔ ՚ի ժամ, և դարակ և ՀՀս Հուր· ԵղԻՀ· Ք: *ՈՀ՚ ոչ գիտԷ, զի ժամ քան զժամ այնպիսեացն նորոգին կերրը· ՊԻՓ: *Օրըստօրէ լՒՒի, և ժամ ընդ ժամ· կանան: Իակ ՈՀՒՒՓոր· ռամկական ոՃով ա-սի· *ժամ ժամ հազ գայ, մնրմնջուՒն ռակերացն կրՀ՚՚՚· իրր ոՓԷՒ ոՓԷՒ·

ԺԱՄ Ի ԺԱՄ ՍԱՀՄԱՆԵԼ· } ՑասՓաղԼ·
ԺԱՄՔ Ի ԺԱՄ ԱՌՆԵԼ· } յերկարաս-ձգԼ· սահՀՓՒԻՒ սահՀՒՔ պԲգՓպ· *ԱՀ յամ առնելով, և ժամ ՚ի ժամ սահման-նելով գործԼ զգարՒն: ժամՔ ՚ի ժամ առ-նելով զժամանակ ապաշխարուԹեՆն կորուս-սաներ· ՄՓՒ·՚՚՚· Ե Է:

ԺԱՄՍ ԺԱՄՍ· ՛ս· } ԵրԲեմն երԲեմն·
ԸՆԴ ԺԱՄՍ ԺԱՄՍ·՝ } ընդ պահս պահս· պահ պահ· Է՚ՒՒՓոս պիր· *ժամս ժամս լու-ծանէ զմի մի ՚ի նոցանէ· ՄԺԲ· Ֆ: *ԵրԼ-Թայր առ Ֆս ընդ ժամս ժամս եղբայր ոմն ՚ի խոստովանուԹեՔ· Վ՚Բ· հգ· Ժ:

Իակ *ՓոՔր մի՚ յառաջ ժամու ասացաք մեՔ վասն նորա՚՚՚· խմ՛, ժամաս կի՚ ՚ի ժա-մու· պահ մԼ առաջ· փՀՒՒ, պիր ա՚ն Է՚ՒՒՒ՚՚՚·) Ե՚՚՚· պՓՐ:

ԺԱՄՍ ԶՒՒՍ· ԶՕՓՈՒՏ ԺԱՄՍ· Տճա՚ի յարակից բառան:

ԺԱՄԱԲԱՀԽ, ի, ից· ա· Ἀρονόμος· Horas distribuens, vel regens· Աստեղա-գէտ ծՒՒգաբան, որ ըստ մնի բաշխէՀ ըղ-ժամն ծագմանն աստեղաց՝ առ՚ի գուշակել զաբախտ մանկան ծՒՒնելոյ յայն ինչ պ ահու· *Եթէ այլուր ևս դիպեսցի ժամաբաշխն և բոպեհամարն արուսեղոյ ատնն, ուր ծՒՒնա-մանուկն, և՚ի նմին ժամաբաշխ բոպեհա-մար աստղագիտին պարտ և պատշաճ է փոյԹ յանձին ունել առ՚ի գիտել Ճանա-չել զժամ մանկան՝ որ ծՒՒնաւ· ՎԷյօր· Ը:

ԺԱՄԱԳԻՐՔ, գըոց· գ· Μήν (որ է ամիս)· Officium (պաշտօն)· Breviarium (համառօտուԹի)· horarium, liber hora-rium canonicarum· Գիրք ժամակարգու-ԹեՆ, կամ հաստարակաց աղօԹից· որոյ լըս-գոյնն հանդերՁ ատաղձարանաւս, երգովք, և տօնացուցիս կոչի Մայր կի Աստնի ժա-մագիրքը: ԺՀ·Ձ·և տպ: ՅԼՒՒՓ:

ԺԱՄԱԳԻՒՏ· ա·գ· Գտող կամ մի-ջոց գտանելոյ զժամն ըստ աստեղագիտաց· դիտեալ վայր աստեղատեան յաւուրս հա-ստատակածի· *Ա՚յսօր ոսկեՃաՃանՔ Ճառա-գայԹք լուսաստղարդեալ ղմիջօրէն պայծա-ռացուսցէ՝ սրտակացեալ՝ ՚ի ձմեռնային ստանդապատ եղանակաց, և վերՒլեալ՝ ՚ի նուս՚ի խոյն՝ արտանցանՔ՚ի նպաստակ ժա-մագիտին, և ընԹացեալ ժամանՔ՚ի կէս երկնամիջակն, և զայնհարկս Ջահաւորեալ լուսաւորէ· ՋԼր· ԼՒՒ:

ԺԱՄԱԳՒՏՈՑ· որպէս Աստժամն ըստ բախ-տի գառեալ· փիլոսոփայական· բանի իւրՒ, ՒեՒ-ՒՔ ՒիւղԼ·*ԱնիշխանուԹեՔ ունելով զտեղիս տեղիս··· և ժամագիտա դիպուածՔ ում ումՔք հանդիպանայր (կամ հանգիպիւր)· ԱրձրՀ· ա· 6:

Ի ԺԱՄՈՒՑԳՒՏՈՑ· ի ժամու անդ ևեՔ գը-տեալ· առժամայ· էյրԷՒՔ· տՒՒս և ԱՌ-ԺԱՄԱԳՒՏՈՑ·*ՈՐ և՚ի ժամագիտա զղՀմամբ ոմանՔ հնազանդեցան, և յետոյ գաւեալՔ՝ անհնազանդ եղեն· կազմնթ:

ԺԱՄԱԴԻՑ, դիսի, ասց· ա·գ· Ὡροσκόπος· Horoscopus, observans horas, ևՆ· և Ὡροσκοπία, և ὡροσκοπεῖον· Consideratio horarum natalitiarum, և instrumentum observandi horas· Դիտող ժամուց· որպէս նոյն ընդ ժամաբաշխ· և ԴիտողուԹեՆ ժա-մուց· գիտեալն ասող կամ կողմն երկնից վասն ծՒՒնդաբանուԹեՆ· *Ի ժամագիտէն բաշխեն՚ի մասունս և՚ի կրկնամասունս· կենդանատեսակ առԻՒՒ··· և ինքն որ-դեօք ժամագէտս· Շ՚Ը:*Ջհօրեն աստեղան, և զժամագէտս··· երկես զմիմեանս, և ժա-մագէտն լնկատնոս· Պմ՛· ագՒՒս: Իակ յա-սել Շ՚Ը·*Երկակի ապոհեալ քառակի մի-ջօրեի և ժամագիտի չարժամս՚՚՚· լինի խմ-նալ կամ զատողն, կամ զգործին գիտելոյ զատեղս:

ԺԱՄԱԴԻՏԱԿ, ի, ասց· ա·գ· Նոյն ընդ վ· *կԷս երկնամիջակն գտնանալին, կԷս ժամագիտակն ամմունալին· Տճաւ: *ԵրԹէ առնիցեմք զենԹակայն ժամագիտակին··· պիտանացաս գոլ առ ժամագիտակին: ժա-մագիտակին մանանակ հատանի··· մինչև ցըժամագիտակ մանանակ ԹուԼԼ··· անդանօր արտասՒիր գոս զժամագիտակն· Շ՚Ը:

ԺԱՄԱԴԻՏԱԿԱՆ, ի, ասց· նոյն ընդ վ· մնանաւանդ որպէս գործի աստղաբաշ-խական ՚ի դիտել զաստիՃան կլմայից, և զժամս երկայնուԹեՆ աւուրց· Ὡροσκοπεῖον· Horoscopium· *վերաչափուԹեՆ առնելով ժամագիտականաւս, ՚ի ձեռն երևեցելոց աստղագողն և սկիԹեռն գործարանաց· Խօր· Ծ:

ԺԱՄԱԴԻՏԵԼ, ն· ժամագէտ լինել· զնեՔ զաստեղս, ևՆ· *Ջայնոսիկ ժամա-գիտել՚ի Ճահ է· Շ՚Ը:

ԺԱՄԱԴԻՐ· ա· ՈՐ ինչ լինի ժամ գնե-լով· որոշեալ և պայմանեալ ըստ ժամանա-

կի. ոսկեն երջան, խօսք երջան. Ալօհկեի գօնմաշ. *Ձեռ ժամանակեալ ժամադիր ժամանի եկին: Զմի ժամադիր սաստիկ հրամանի զօրհասաւ անցեալ հրէայք՝ և զայս օր կեցեալ գտանին. Գ. Դ. Բ. 14: *Վաղվաղակի իբրև ժամադիր ժամանակաւ բառնան կեանք հայտարացելոյն: Իբրև միով ժամադիր ժամու չարժեալ, ի չոլ անկեալ. Վ Էօր. Է. Ը: *Անցեալ երկու աւուրք ժամադիր խաբէութեն. փոքր:

Կամ պայմանեալ ժամուք վասն տեղոյ. փեղով ոսկեն երջան. եբէր իւն ոեօզ գօնմաշ. *Գային հասանէին ի ժամադիր կողմանս. կոբիւն: *Ջուէին հասեալ ի ժամադիր տեղի պատերազմին. Բ.Ա.Ը. Բ. 20: *Ժամադիր ասել զեւելն՝ այն է, զոր ասայ, յետ չարուէ իմոյ յառաջեցից քան զձեզ ի գալիլեա. Սիմա. չսբ:

ԺԱՄԱԴԻՐ. գ. եգեալ ժամն և տեղին, և գործն. որ և ժամադրութիւն. *Վաղվաղակի հասանէին ի ժամադիրն ըստ հրամանին ի կողմանս այրարատեան դաւառին. Ագաթ: *Նահատակքն անցին եւ ելին ի ժամադրի ամենայն կենդանեաց... ժամադիր նոցա (յերկինս), ուր ժողով լինի. Ճ. ժ: *Որպէս պարսս հատու զքո ժամադիր արտաստացն. Նար. Յորաթ: Խոկ Սէր. ԼԲ. 10. *Փոյթ կալ ժամանակի, և յիշեա զժամադիր ո՞. յն. զերդումն:

ԺԱՄԱԴԻՐ ԱՒՆԵԼ. } Τάσσω, συντάσ-
ԺԱՄԱԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. } ω. Constituo, ordino, pango. ժամ դնել. ժամադրել. սահմանել զժամանակ և զտեղի. ոսկեն նմ փեղ ոզոչէս. սեօզ տեօսէ՝ գօնմաշ. *Ցառաջագոյն ժամադիր առնէ առ ի յարուցին: Ոչ արար նոցա ժամադիր յառաջ քան զյարչարանս. Ագաթ: Ոսկ. յԿ. Բ. 40: *Ժամադիր արարին ժողովդապետքն և ղնատցիքն. Ճ. ժ: *Ի գալիլեա ժամադիր առնէ, և զաշակերտսն անդրէն տեսանէ. Գ.Ղ: *Որպէս ժամադիր եղև փարաւոնի: Աս վասին ժամադիր են փակել պատել զմուրսն: Գնացին ի գալիլեա ի լեառն՝ ուր ժամադիր եղև նոցա յի. Եւ. Ը. 12: ա. Ա. Ե. 2: Մ Ա. Ի Ը. 16: *Ժամադիր եղեալ նոցա և սահմանեալ օր առ կիւրոս. Նաննոս:

ԺԱՄԱԴՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԺԱՄԱԴԻՐ, ա.*Ժամադրական կատարածին ժամանակն՝ի քանց հատանէր, մահուան՝ վախճան հասանէր. Գէննադ:

ԺԱՄԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Տ. ԺԱՄԱԴԻՐ ԱՒՆԵԼ կամ ԼԻՆԵԼ. որ և ԺԱՄ ԴՆԵԼ. *Զ յիշատակ վկային քերելոյ ժամադրեաց ի ոտն մեծ հուսկեալ. Ագաթ: * Տանելով հպօրատաս ի մատոյն ժամադրեալ տեղի. Պիտ: *Բայց աշակերտք նորա գնային ի ժամադրեալ նոցա տեղին. Ցա որդի: *Ի ժամադրեալ աւուրն գնացին ծառայքն ի ծովեզն. Հ = Ը. զէկտ. ծէշ:

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԺԱՄԱԴԻՐ. գ. Συνταγή. Constitutio, coordinatio. ὁρισμὸς τοῦ καιροῦ, definitio temporis, ևն. Դրուելի կամ սահման ժամանակի և տեղոյ. պայմանեալ ժամանակ. գաղն բանի վասն որոշեալ ժամու՝ ժամանակի, նշանի, ևն. խօսք դնելը. և մհօկէի. *Ալաղակեաց մովսէս վասն ժամադրութեն գործոյն, որպէս ժամադիր եղև փարաւոնի. Եւ. Ը. 12: *Ժամադրութեն էր առն իսրայէլի առ դատաւորսն՝ հրով հանել նոցա զքոյ ծխոյ քաղաքին. Դտ. Է. 38. (ուր յօրինակս ինչ չն. գնի, նշան): *Իքրև եհաս ժամադրութեին, և չտայ զդանձս փրկանացն. Խոր. Ե. 23: *Տալ նմա երից աւուրց ժամադրութեի. Ա.Ե. գ.ոխէ: *Կանխագոյն քան զասացեալ ժամադրութեանն յարուցեալ. Եղիշ. Խազմ: *Տայ ժամադրուն ապաչխարութեի. Մխ. երէմ: *Ատէ (փոխառուն) զաւուրն ժամադրութեին: Որպէս երկունք յղոյ են ժամադրութեք նոցա (վշխասուսց). Մանդ. Ը. (որ մերձ ձի և ի յաղորդ նշ.):

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս նահանեալ ժամանակ կենաց կամ կենցաղոյս. կատարած օրհաս. կեանքն ս՝ հանին ինքոյը, հանուան կեաբը. ԷՆԷ. *Կատարեաց զժամադրութեի կենաց իւրոց, և փոխեցաւ ի հանդերձեալն. Վ.ր.ս ոսկ: *Ցօր մահուն իմոյ իմաստնացո զիս, և պահեան. և այժմ անաբրատ պահեա մինչև ի կէտ ժամադրութեի իմոյ. Մոբաբ: *Ցետ այսմ ժամադրութեի կենացս. Ցհ. կի: *Մերձ է օր սեաւն... իրաւանց ժամադրութեց, որ կենցաղական նաև այսր յաւիտենից զհանդերձելոցն ինձ կերպարանեն. Նար. ա: *Ծերոնի էս, և ի չարկաւոր ժամադրուեն մերձ. Աբոբ. ինբ:

ԺԱՄԱԿԱԼ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԺԱՄԱԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. *Դարձեալ ժամկալ լինէր՝ ի գարձին միւսանգամ առ հասարակ ոստաս կէր. Բ. Դ. ՃԲ. 7: *Վարքեր զիներ ժամկալ լիներ վասակ, հանդերձ ամենայն զօրօքն նմա. Բ.Ա.Ը. Բ. 20:

ԺԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Ներեսցէ մեզ արքայ աւուրս ինչ խորհել ընդ միմեանս... հասանեցան բանիցն, և չնորհեալ նոցա զժամակալութեն խնդրելն՝ արձակեցին զատեանն. փոքր:

ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. կարգաւորութեի ժամուց, և ուղեցք եկեղեցւոյ. ծամբագուբէ, ծամասոցուբէն. *Ժամակարգութիւն ըստ ի տնս՝ ոչ վայրապար, այլ մեծ իմաստութեբ, և ծածկեալ խորհրդով. Ցհ. իմ. նէնէ: *Ճոխացուցանէ սլայծառապէս զամենայն ուղեթագանս ժամակարգութեիս եկեղեցւոյ սբց. Ցհ. կի: *Կամեցայ հաւաքուեն առնել սբցն բանից՝ որ վասն աղօթից և ժամակարգութեց. Ի գիբս խոսբ: *Մի խափանիցես զժամակարգութեի (այսինքն զկարգեալ ժամ աղօթիցն). Վ.ր.ս հդ. բ:

ԺԱՄԱՀԱՄԲՈՅՐ. ա. Որ հարևանցի համբոյր իւն աւուրց ժամուց և աւուրց՝ սահեալ գնայ. անցաւոր: Հէն բ:

ԺԱՄԱՀԱՐ, ի, աց. գ. Κρόταλον. Crepitaculum, ևն. որ և ԺԱՄԱԶԱՑՆ. Գործի ժամ հարկանելոյ, այսինքն ազդելոյ ժողովիւ յեկեղեցին. որպէս կոշնակ ի փայտէ, և զանգակ, ևն. *Ազդարարն ժամհար (կամ ազդարարեալ ժամհարին) նախ ի փաւաւորեն ոյ է բոլորից հրաւիրակ, և գործ ձեալ զհրեշտակական փողոյն հնչումն նշանակիչ. Ցհ. իմ. նէնէ: *Ազդեր փայտն օրհնեալ ժամհարին. Վ.ր.ս հդ. ծբ: *Ի փայտն երջանիկ բարեբաստուեբ ժամհարին խորհրդածութեբ. Նար. ղբ: *Հնչեցուցանել զձայն ժամհարին. Ասող. Գ. 43: *Խաչիւ և ժամհարաւ բարձրաձայնութբ ի վերայ պարսպացն զնծ աղաչէին. Լսող. ծբ: *Ի ձայն ժամհարի (կամ ժամհարոյ, և լոց). Վ.ր.ս. պմ:

ԺԱՄԱՁԱՑՆ. Նոյն ընդ վ. որպէս գործի ձայնելոյ՝ի ժամ կամ Ձայն ժամհարի. *Ազդելին զժամաձայն հայոց՝ի քաղաքէն սեբաստու. Ասող. Գ. 20:

ԺԱՄԱՄՈՒՏ. մաի, լոց. գ. Մուտ՝ի ժամ պատարագի. այսինքն նախկին քան նուագելն՝ի դպրաց, որ երբեմն էր լրգով, և այժմ ասի՝ի Ձայն՝ի միոյ դպրէ. Ժ: Տծիոց: Ցէյսփ: յն. լտ. Մուտ ասի. էյսօդօս, introitus.

ԺԱՄԱՅԵՂ, ի, լոց. ա. գ. Յեղկեղեալ ժամուք, կամ փոփոխիչ, և կամ փոփոխուեն ժամուց և ժամանակաց. *Ի չարժմունս երկակի լուսաւորաց ժամայեղից առ՝ի նշանակ հոլովմանց. Աբծբ. ա. Ը:

ԺԱՄԱՆ. ա. Աբմատ ժամանելոյ, որպէս ժամանող. և կանխաժաման. փութ կոտ. որ կանխէ. Προφθάνω. Prior accedens. *Ջերմ և ամենայն ուրեք կազմ և ժամանս պետրոս մատուցեալ ասէր, մեկ նեաս մեզ զառակն. Ոսկ. Ժ. Բ. 26:

ԺԱՄԱՆ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԺԱՄԱՆԵԼ. *Առ լինչ անուանդ կոչումն առանց ժաման լինելոյ գործոց. Շ. յ. լա:

ԺԱՄԱՆ ԱՒՆԵԼ. և } Տ. ԺԱՄԱՆԵԼ.
ԺԱՄԱՆ ԿԱՑՈՒԱՑՆԵԼ. } ՑՈՒԱՑՆԵԼ. Προφθάνω. *Ժամանն արարեր զնա յօրհնութեբ քաղցրութեբ քո. Սղ. Ի. 4: * Ի որ պահէ յընչեցից սատացուածոց, զի ժամանս բառաչէ զանձն իւր ի վաստակս գործոց նորա. Մ.Ա. գ: *Ժամանն կացուցեալ ի հանդիսումն յոտոյն. Նար. յԲ:

ԺԱՄԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Καιρός, χρόνος. Tempus. որ և ԱՄԱՆԱԿ. Ձափ շարժմանն լուսաւորաց. տևողութբ փոփոխելի երից՝ բաժանելի ի վայրկեանս, ի ժամս, յաւուրս, յամիս և ի տարիս. Լ.Ծ. ոսկ. պ.Ե. ղաման, ղբճ, ղբճանբ. եբր. ոբ. ուկ. ոսկեն. վս. Ժամ. *Եղեգին լուսաւորբ...ի նշանս և ի ժամանակս և յաւուրս և ի տարիս: Ջըս կիզըն և զկատարած և զմեջ ժամանակաց, զշրջանաց փոփոխուեն, և զշրջել ժամանակաց: Ո՛չ է ձեզ գիտել զժամս և զժամանակս. ևն: *Ա յս ամենայն մասունք են ժամանակի: Ժամանակն յետ երկնի եղև. Պլաթ. փխ: *Ժամանակք և յաւիտեանք (կենցաղոյս), որք միանգամ որեգական բերմամբ չափին. Շ. էօբյբ: *Սկիզբն ժամանակաբ եղև աշխարհիս: Ինչ՝ որ ակառնի և վարի ժամանակօք, լինել հաստատուն անշարժ, և կալ մնալ աւանց փոփոխման ոչ կարէ. Վ.Էօր. ա: *Ջերից ժամանակաց ունի վնախագիտութեի. վանցեալն, *ներկայն և զապառնին: Երիբք ժամանակօք, ներկայիւն, և անցելոյն, և ապառնոյն. Նաննոս: Պիտ: *Ամ ժամանակ ասծ, և հասոյիչ ժամանակաց. Գբ. Կբ. Լն:

ԺԱՄԱՆԱԿ. ոմ Տարի. ատ Χρόνος. Annus. ոչնէ. *Ժամանակ՝ մի ամն է, և կէս ժամանակի՝ որ վեցամսեայ ժամանակն է. Կալ. ծէ: *Ժամանակ, և ժամանակս, և կէս ժամանակի. Ցայտ. ծէ. 14:

ԺԱՄԱՆԱԿ, որպէս Դար. միջոց երևելի անցից՝ի պատմութեիս. որ և ասի ԱԶԳ, ԱՒՒՈՒՐԴ, ևն. Γενεά, αἰών. Aetas, aevum, generatio, saeculum. *Ա՛յլ պէտք էին նոյեան դարուն, և այլ պէտք և ընտրութեի աբրահամեան ժամանակին. Խոսբ: *Ցիշեցէք ամենեքեան զհայոն մեր զառաջինս յիւրաքանչիւր ժամանակի. Եղիշ. Է: *Ի ժամանակէ անկարգ ամբարտաւանին չինուածոյ մինչև ցայժմ. Խոր. ևն:

ԺԱՄԱՆԱԿ. որպէս Հասակ, տիք, աւուրք կենաց ուրուք. Ἡλικία. Aetas. Եպիս. *Մանուկ եմ ես ժամանակաւ, և դուք էք ծերագոյնք. Ցոբ. լբ. 6: *Դաւիթ՝ի մանկութեն ժամանակին քարիւ կործանեաց զմեծ բլուրն մեր ղէն: Աղօթս առնել՝ի վերայ կենաց Թագաւորին, և անձանձրոյթ ինդրել յայն վասն երկայն ժամանակաց դորա. Եղիշ: *Մինչդեռ ժամանակն՝ի մատաղութեի է, արագ արագ ընդունի զուսումն. Ոսկ. յԿ. Ա. 2: *Աչքն աւագագոյն պատիւ լինել ըստ ժամանակին քան զկինն. Շ. ընդհ: *Ցեսի զքեզ, զի հասեալ

էր ժամանակ քո, և ժամանակ խախտողաց քոց. Եսկ. ծղ. 8։ *Պահեա զժամանակս քո հաշտութեամբ. Ասաք. իե. 10։

Կամ որպէս Օրհաս. կատարած կենացս էձէ. *Եթէ հասեալ իցէ ժամանակ մեր, մեռցուք քաջութեամբ։ Մերձեցուցեր զառուցս քո, և ածեր զժամանակ ամաց քոց. ա. Մ. ի. 10։ Եսկ. իե. 4։

Կամ կենդաղ և վիճակ ատաի կենացս, և անանց հանդերձելոց. * Ոչ են արժանի չարչարանք ժամանակիս հանդերձելոց փառացն. Հռ. ը. 18։ *Ոըք ի ժամանակս յայս կան անօրէնութեամբ։ Ժամանակս այս գիշեր խաւարային և արտաքին է առ հասառութեամբ ժամանակին այնորիկ պայծառութեամբ. Իգն։

Եւ Աքենայն ինչ չափեալ ժամանակաւ, կամ չափող ժամանակի. *Չափեալքն ժամանակաւ՝ հոմանուանաբար ժամանակք կոչին, որպէս չարժութիւնք աստեղաց, և այնեգական. և վարքս մեր։ Ոչ չարժութի՝ ի մասունս ուսումնական և գիշերոյ մեկուսութեցն է ժամանակ, այլ՝ հանգանուն ժամանակի. Մ՚ասս. ի դէն։ *Չանցեալ ժամանակին բաւական համարեացուք ունայնութեամբ կենցաղոյս. այսինքն զգործս ժամանակին անցելոյ. Խոսր։ *Վկայեն յետ նորա ամենայն ժամանակքս. այսինքն գործք կիմարդիկ. Ոսկ. յհ. ա. 20։

ԺԱՄԱՆԱԿ. Եղանակ տարւոյ չորիցկին. Χρόνος, τροπή. Tempus, tempestas. Էյեմ. *Մի տարին չորս ժամանակս բերէ՝ գյեղանական. Լմ. ա՚ֆաբ։ *Նաասցուք վասն ժամանակացն՝ որ են փոփոխմանութք օդոց։ Ցարգարէ ըստ իւրաքանչիւր ժամանակաց. Վէյոր. է։ *Ներքուղելի է զժամանակս, որպէս զգարուն, կամ զամառն։ Գարնանայինն քան զչնանային գերազանցէ ժամանակ. Պիս։

ԺԱՄԱՆԱԿ. Առաջիկայ կէտ ժամանակի. ներկայ վայրկեանն. որ է տիրապէս ժամանակ. *Պիւթագորաս, որչափ իցէ կենդանոյս չարի՝ հարցեալ յումեմնէ, տուղ ինչ երևեալ ծածկեցաւ. այսքան գոլ ըզժամանակն ընձեռեաց, որքան և ուսուցեցեան չարի. Պիս։ *Չինչ չար էր քան զմարդասպան աւազակ. ոչ ի միում ժամանակի անդ ի գլուխ քաջութեան վազ վազակի մատուցեալ յական թօթափել. Ոսկ. յհ. ա. 1։

ԺԱՄԱՆԱԿ. Դիպող ժամ. պատահ. առիթ. և ժամադրեալ ամանակ. Ἐυκαιρία, καιρός, χρόνος. Opportunitas, և tempus statutum. ասէն. վգի. *Չվիճակս ժառանգութեան հարցն մերոց՝ քաջութ, ժամանակ գտեալ՝ ինդրեցաք. ա. Մ. ծա. 42։ *Թագուցանեն զինքգութեին, և ժամանակ գտեալ՝ յայտնեն. Շ. ֆի։ *Ժամանակ առնչ իւրոյ բռնաւորութեան. Ա՝ որս. ծէ։ *Յորժամ ժամանակ առնուն, յայնժամ Թափեն զԹոյն։ Իբրև ժամանակ առին, ապա յայտնեցին. Սրփ. է. պ. գ։ * Խոնարհեցարուք ընդ հզօր ձեռամբն ած, զի զձեզ բարձրացուսցէ ի ժամանակի. ա. պէս. է. 6։ *Զայն օր լուռ լինիցեր, բայց ժամանակի սպասեր իւրում անմոռութեին օգնական գոնանելոյ. է. Մ. ծէ. 5։ *Ժամանակ ունկելոյ, և ժամանակ խըլելոյ. Ժղ. գ. 2։ *Հասցէ գունդն հրեաստանեայց, որպէս ժամանակն ցուցանէ նոցա. ա. Մ. է. 25։ *Եօթը գարձցես... և ես կալայ առ նմա ժամանակ. Նէեմ. է. 6։

ԺԱՄԱՆԱԿ ԲԱՑԻ՝ ըստ քերականաց. Տ. ԱՄԱՆԱԿ. *Յորժամ ասէն, գրեաւ (կիմ գրեմ), զներկայ ժամանակ ընդունի. յորժամ ասէն՝ գրեցի, զանցեալն (զկատարեալ) ընդունի ժամանակ. իսկ յորժամ ասէն՝ գրեցից, զապառնի ժամանակն ընդունի։ Օրինակ երից ժամանակաց բայի. ևն. Երէն. ֆեր։

ԺԱՄԱՆԱԿ ԻՆՉ. իբր Տ. Առ. ժամանակ մի. է զի. ասէն Տը. էեա. յն. զժամանակ ինչ. *Ժամանակ ինչ արտաքոյ յածի, և ժամանակ ինչ ընդ հրապարակս. Ասաք. է. 12։

ԱՒՐ ԺԱՄԱՆԱԿ, ևն. Տես ի կարգի Ա տառի։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ. Ըստ յարակից բառից պէսպէս վարի. իբր ի ժամանակի, ընդ ժամանակաւ, ժամանակաւոր, առ ժամանակ մի, հետզհետէ, ևն. ասէն. վ. *Մանուկ անժամանակ ի հօրէ, և ժամանակաւ գոյացեալ՝ ծնեալ լինի ամ և մարգ։ Անժամանակն յաւիտենից՝ ժամանակաւ յորոյ վայնի քում բնակեցաւ. Շար։ *Չհիմդ գրէն զօձալն ամ գետնի գաւթի՝ զանըսկիզբն որգի՝ ժամանակաւ որգի. Նար. գե։ *Ժամանակաւ անօսրի ծով, և գեղք աւերեալ ցամաքեցան. Յոբ. ծէ. 11։ *Ապա ժամանակաւ ձգեալ ամպարիշտ սովորութիւն իբրև զօրէնս պահեցաւ. Իմ. ծէ. 16։ *Ալլք ի որմադրութեցն ժամանակաւ արամակայեալ լուծանեն զիմեանս. Յհ. ի՚. ապ։ *Չժամանակաւ հեռացեալ սկրեալի ոք տեսանիցէ եկեալ. Սրփ. ա. պ. ֆ։ *Գուցէ ժամանակաւ յապականել գերեզմանացն՝ յիշատակ հարցն խափանեսցի. Երզ. Ֆաի։

ԸՆԴ ԱՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿՍ. որ և ասի ՉԱՅՆՈՒ կամ ԱՒՐ ԱՅՆՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ կամ ԺԱՄԱՆԱԿՈՑ. իբր ի ժամանակին յայնմիկ կամ յաւուրան յայնոսիկ. ան ասէննէր, ան օրէրէ. օ ինանէրսե, օ արապա, օլ ենանսե, ևն։

ԸՆԴ ԺԱՄԱՆԱԿՍ ԺԱՄԱՆԱԿՍ. } յն. ըստ
ԸՍՑ ԺԱՄԱՆԱԿՍ ԺԱՄԱՆԱԿՍ. } ժամանակին, ևն. իբր Յայլևայլ ժամանակս. ըստ գիպելոյ կամ պահանջելոյ առթին. ասէն ասէն. վգիննէ ինօրէ, պաչ ինէրէ։ *Ընդ լուսաւորեր մեզ զայն ամենայն ընդ ժամանակս ժամանակս. Դտ. ծգ. 23։ *Ընդ ժամանակս ժամանակս հլեալ չըլնչ ընդ նոսա. Խոր. է. 88։ *Ընդ ժամանակս ժամանակս ի խաւար գառնայ. Եսկ։ *Թչնամիք նորա ընդ ժամանակս ժամանակս ելանեն ի վերայ գաւառաց. Շ. Բարչ։ *Պատարագս ըստ ժամանակս ժամանակս։ Ըստ ժամանակս ժամանակս, ամ ըստ ամ. ա. Եզր. է. 50։ Նէեմ. ծ. 34։ *Ընդ ժամանակս ժամանակս նոր պատգաերէ. կալ. ծէ։ *Ընդ ժամանակի ժամանակի զչարսն չարաւ կրուսեալ. Ածռ։ *Պահեսջիք զօրենս զայս ի ժամանակաց ի ժամանակս (յն. ըստ ժամանակաց ժամուց), և աւուրց յաւուրս. Եւ. ծգ. 10։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԲԱՐ. Տ. Χρονικῶς. Temporaliter. Ընդ ժամանակաւ. յորոշեալ ժամանակի. առ ժամանակն։ *Ցոլովք ժամանակաբար ասացեալքն (ի նը գիրս) այլափոխելով ի ժամանակացն յուսյանին. Ա՝ որս. գ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՈՒԽ. ա. Բղխեալ ինչ կամ բուսեալ ի ժամանակի և ըստ ժամանակին. *Անփուռ ցորենոյ, որ ոչ ի ժամանակաբուխ բուսոյն օգառ եղեալ. Թէոփ. իա Հ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳԻՐ, գրի, բաց. ա. գ. Χρονογράφος. Chronographus, temporum seu annalium scriptor. Մատենագիր ժամանակաց կամ քրոնիկոնի. գրիչ պատմութեց ըստ համեմատութեի ժամանակաց գառուց ի գարս. Էհւի Ռեվբիի. * Որպէս և պատմի Եւսեբի ժամանակագիր. Շ. Ռղի։ *Չորեւսեբի ժամանակագրի հաստատեալ է յեօթներորդ գպրութեն. Վբի. ֆերի։ *Հաւանեաց Եւսեբի ժամանակագրի. Նիս. Ռղի. գօղ։ *Չկայնան չորորդ ի նոյէ ամենայնէ ի ժամանակագրաց գրեն։ Ի հինգերորդ գրոցն ափրիկանոսի ժամանակագրի. Խոր. ա. գ։ է. 9։

կամ ա. որպէս ժամանակագրական. Χρονογραφικός. *Երրորդ պատմութեամբս ժամանակագիր կանոնք մատենից։ Կանոնք ժամանակագիր մատենից. Բոզ. գ. 1։

Եւ գ. որպէս ժամանակագրութիւն. և Մատեան պատմութեե ժամանակաց. Χρονογραφία. Ռեվբիի. *Ժամանակագիր ապրարեալ ի Թագաւորութեէն խոսրովու որդւոյ տրդատայ. Բոզ. գ. 1։ *Չժամանակագիրս կորեաց, և այլոսա մատենագրեալ յօրինեալ. Չգբ. իի։ Իսկ ասէն Միի. ասոր. *Ասացեալ ժամանակագիրք փարեմացոյնս անխորհ հայի ի մատեանս գիս և ի մատեանս գլխովին։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳԻՏ. ա. Որ գտանէ, կամ որով լինի գտանել զժամանակ. *Պատրագայց ժամանակագիտ չըլնագայց արշաւանաց. Աբծր. ա. 1։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՈՅՆ, գունի. ա. Χρονιώτερος. Diuturnior. Յերկարաժամնակեայ. որ յերկարագոյն տևէ. *Դժուաբարափոխարկելի է, և ժամանակագոյն. Դամաղ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՈՐԾ. ա. որ և ԺԱՄԱՆԱԳԱԾ. Որ գործէ ընթացիք չարժման իւրոյ զչափ ժամանակի. *Ժամանակագործ արեգակնս այս ոչ սպասաւորէ դրսխոին. Վբդն. պօմ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Χρονογραφικός, χρονικός. Chronographicus, chronicus. Χρονολογικός, ad temporum rationem pertinens. Որ ինչ անկ է ժամանակագրութե. պատմական և տոմարական. *Կամակատագոյնս նաւիցիմբ զաբերք ժամանակագրական ծովուն. Ագաթ։ *Տումարին անուն ի մերսեր ազին լեզու Թուի Թէ չհամարզական դնէ Թիւ, և չժամանակագրականն. Գբ. պղ. Ռղի։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Χρονογραφέω. Scribo de temporibus, vel historiam. Գրել պատմութեի ըստ իւրաքանչիւր ժամանակաց. ժամանակագիր առնել. *Որպէս քաղքեայք ժամանակագրեն ի բազմավէպն ազեքսանդրեայ։ Որպէս երբայեցիք ժամանակագրեն. Եսս. իբ. ա։ *Ղոնե կամ աւետարանչին ժամանակագրէ վասն մկրտութե տեառն. Չգբ. իի։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Χρονογραφία, χρονικόν, κα. Chronographia, chronica, libri chronici, descriptio temporum, annales. Պատմութի ըստ կարգի ժամանակաց. Ռեվբիի. * Պատմէ գիրք ծննդոցս որգի ի հօրէ զծննդս ժամանակագրութե. Նիս. ծն։ *Ոչ է պատմութի չչմարիտ առանց ժամանակագրութեան. Խոր. է. 79։ *Հետևեցուք և ընդ արտաքնոց ևս ժամանակագրութիս. Յհ. իի։ *Ալժամանի հաւատարմութե առն ժամանակագրութիս. Աստղ. ա. 2։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՁԱՆԱՑ. ա. Ὑπερόριος. Jam exoletus. Չանցեալ զժամանակաւ, ծերացեալ, հնացեալ և անպիտանացեալ. ասէնը անցած. վգինը ինէմէ։ * Լուծանել զամերութի ի ժամանակալունց անգամս. Ոսկ. յաս-եսէոս։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՀՈՑԶ. ա. Խոզոզ քրն-

նոզ ժամանակաց. *Ցանապայքար օրէնս ժամանակախոյզ խնդրոյզց. Ո—ոպ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Χρονικός. Temporalis. χαιρικός, tempus significans. Որ ինչ պատշաճի ժամանակի, կամ՝ ի մէջ բերէ զժամանակ. ապենի. պէսանի. *Բանականն և անբանն ոչ ունին ժամանակական բաժանումն. իսկ անուանեալ տեսակք Հաւատասնականիդ ժամանակական ունին առ միմեանս զանազանութիւնս. վասն զի բառնոհական վասն ապառնոյ ժամանակի ունի զգոյութիւն. ևն. Սահմ. ծն: *Մինչդ ոչ ժամանակական է, այլ յաւիտենական. Երզն. տես: *Երբեմն՝ ժամանակական է. Բրս. ծն:

Կամ ժամանակաւոր. ժամանակեան. անցաւոր. եղական. *Ի ժամանակական է բնութենն փախչել. Ա— որ. գ: *Բայց ևթէ՝ ի ժամանակական ոք այսու զիջանէ՝ ի կարծիս. Գր. կր: *Ամենայն որ լինելութեի մարմնական ունի, համանգամայն և ժամանակական՝ ապականացու է և մահկանացու. Նխ. ըն:

Եւ ոյնպէս ժամանակագրական. *Ի քրոնիկոն ժամանակական կանոնն փոխեցայց. Եսա. փր. ա: *Պատմութեի ժամանակական, որ գիրք մեացորդացն անուանին. Նխ. ըգ:

Իսկ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆՈՒ՝ է Ա յժմու ժամանակիս. որ ինչ է առ մերովս ժամանակաւ. ապ ապենի, հիմահուան. ղէմանէիդէն, ղէմիթէի. * Ի ժամանակականս աւանդութեց հրաժարութիւք: Բուռն հալոցք նախ զժամանակական առկայացեալ անկարգութեց. Լմբ. պրգ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՏ. գ. Προθεσμία (ήμέρα, ὥρα.) Praefinitum tempus, statutus dies. կէտ կամ սահման ժամադրութեի. որոշեալ ժամ. ղեսիդէի վապէ, մեօղէի. *Ընդ հաղարապետօք է և ընդ գաւառապետօք մինչև ի ժամնակակէտ հօրն. Գաղ. բ. 2: *Ընձայ յառաջ քան զժամանակակէտն այցելութեի. Ոսկ. մթ:

Կամ ա. Προθεσμίος, ία, ίον. Praefinitus, a, um; ante constitutus. Ժամադրեալ, որոշեալ, սահմանեալ. *Դիտէր զժամանակակէտ պայմանն. Վրք հց. իէ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. Σύγχρονος. Contemporaneus, coaevus, aequalis. Որ իցէ ընդ այլոսմ՝ ի մի և ի նոյն ժամանակի հաւասար տեւողութեբ. *Զգոյր ինչ ժամանակակից ամ. Եղիշ: *Հայր հաւասար է և ժամանակակից որդւոյ իւրոյ.» այսինքն մշտնջենաւորակից. Վահր. Երրորդ: *Սորա ժամանակակից հանարին զիմորոնևս ինաքայ. Եսա. փր:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՁԱՓ. տ. ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՈՐԾ. *Լինել լուսաւորացդ... նշանաց ցոյցք, ժամանակաչափիք. Ագաթ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՄԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Φιλοχρόνον. Studium temporis. Սէր ժամանակի. և փոյթն դնելոյ արիւնոսաց ժամանակ և յանժամանակն. *Դիւրագոյն փախիցուք ի քոց ընդվզութիւնն ընդդիմանելեդ, և՝ի ժամանակասիրութեդ. Ասող. գ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ. ա. Որ ինչ ցոյցանէ կամ յայտ առնէ զժամանակ. ապէնը ցընօղ. *Իսկ զայս ոչ արդեօք կարելին ընդ նշանաւոր ժամանակացոյց արկանել չարագրութբ. Պիտ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Χρονικός. Temporalis. πρόσκαιρος, temporarius. Ընկերակ ընդ ժամանակաւ. առժամանակեայ. սակաւատև. ֆէլ մբ ապենոսան, ա աչխրֆա. ղէմանէ. *Յաղագս երկրային և ժամանակաւոր կենդանութեան. Մովսէս: *Ժամանակաւոր թագաւորաց. կանան: *Զժամանակաւոր զմարմնոյ կեանս թէ վաճառէր ոք. փարպ: *Պատմեմք ձեզ ոչ ըզժամանակաւոր կենացս կամ զանցաւոր, այլ զհանդերձեալսն և զյաւիտենական կենացն. Սրփ. ա. յհ. ա:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ. իբր ժամանակագրական. *Կատարվ յառաջնում ժամանակաւորացն համառօտ մատենիւք վիպագրէ: Գըլեալ ժամանակաւոր մատենիւք. Եսա. փէ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ. ն. Առ ժամանակ մի. ֆէլ մբ ապէն. պէր ապ վաֆըմ. * Մատնաւոր և ժամանակաւոր ընդունէին մարգարէքն զշնորհս հոգւոյն: Ոչ ժամանակաւոր, այլ միշտնջենաւոր ընդ նոսին կացեալ. Սարգ. ա. պ. է:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐԵԼ. Սահման ժամանակի հաստել. կամ հաստնել՝ի սահմանեալ ժամանակն. *Ըստ ամենայն ամի չըրջագայելէ և՝ի նոյն ժամանակի ժամանակաւորեալ զնոյն խորհուրդ վրկութեն մերոյ վերստին ածելիք. կամբլ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելն ընդ ժամանակաւ. գոյն ժամանակաւոր. *Ի մարգանալն՝ ձշմարիտ ամ, և՝ի տը կարուելէն՝ հզօր և իշխան, և՝ի ժամանակաւորութէ աստեացս՝ հայր Հանգերձելոյ աշխարհին. կամբլ: Ա Տծոակ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՓԱՅԼ. ա. Որ փայլէ՝ի ժամանակի. որոյ լոյսն ծագէ առ ժամանակ մի. *Լոյս խմանալի և անհաս, յորմէ պայծառանան ժամանակափայլ և զգալի լոյսք. կնրդ. ազ. Ա խլ:

ԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ, կէի, ից, կիմ կեայց. ա. Πρόσκαιρος. Ad tempus manens, temporarius, caducus, fluxus, momentaneus, fragilis. Առժամանակեայ. ժամանակաւոր. կենցաղական. սակաւատև. ղէմանի, ղէլէձի, փանի. *Ծերութէի և հիւանդութէի պատերազմ է ժամանակեայ. Եղիշէ: *Խոսամանիք պատրաստել յուսոյն, և առ՝ի պիտիութէի ժամանակեայ վշտացն. այս է ժամանակեայ սրատութէին, զոր մոռացոյց անվախճան ուրախութէին. Եփր. վէ. արեղ: *Կարծեօք են բարիք, զորովք զանց առնելի է իբրև զժամանակէիւք և զնուաստիւք: Ա յտոքիկ ժամանակեայ և այլոց ոմանց մտրմնոց... տիրապէս ասի. Նխ. ա. Եսա. ա կաղ: *Զփառան յաւիտենական փոխանակ ժամանակեիից բարեացս առնուլ. Աճոփ. իէպր:

Եւ կամ ընդ ժամանակաւ եղեալ որպէս զմիզ. *Նոյն տեսութէլի և անտեսանելի, ժամանակեայ՝ և առանց ժամանակի. Շ. ռվ:

Իսկ գ. կենցաղ. կենցաղական իրք. ա ալխոբէս, ա ալխրէի բաները. պոս փահ. *Ի ժամանակէիս ծանրանայ մտմնաւոր կենօք: Նուաստագոյն ժամանակէիւքս զանձն ամբառնան. Նխ. ա. Եսա: *Եթէ ըստուերականքն այնոքիկ, և որ ապագայ և առօրեայ ժամանակէիւն պաշտպանեալ պահպանիւր. Ագաթ. ևէղ:

ԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ. *Զի մի՝ի ժամանակեան յայրն յայրն (բեթզեհեմի) մուծցէ զմիզ, այլ յաւազաստն նոյնս որ յաւիտեանս յաւիտենից: Զշաբաթն և զամենայն օրէնս ժամանակեանս: Զշաբաթն և զամենայն ժամանակեան օրէնսն. Եփր. ծն. Ա օրէն: *Նոքին թագաւորք՝ ումն ժամանակեան, ումն յաւիտենական. Եղիշէ: *Աշխատութէին ժամանակեան է, և հեշտականութէին և դիւրութէին անմահական. Ոսկ. մ. ա. 16: *Ոչ՝ի ժամանակեան մտհուանէս փախուցեալք. Ագաթ: *Զի ժամանակեան վշտացս զանժամանակեան երանութէիսն ժառանգեսցուք. Եղիշ. է:

ԺԱՄԱՆԱԿԵՑՆ. որպէս սեռական և տրական բառիս ժամանակ. (որպէս լինի անկիւն, անկեան. տիւ, տրունջեան, ևն). *Գրեաց վասն ժամանակեան զատկին: Ի փոքր ժամանակեանն: Ցետ սակաւ միոյ ժամանակեան: ժամանակեան՝ որում ինքն գիշեր պահեաց զնս. Եսա. պգ: *Ցետ ժամանակեան միոյ: ժամանակեան միոյ էր: Ո՞չ է լաւ ժամանակեան միոյ, քան զտանջանս գերոյ: Մովսէս քանզի ամ էր ժամանակեան միոյ, և կատարանք ժամանակեան տուան՝ի ձեռս նորս: Են սերմանիք՝ որ յետ ժամանակեան լինին հնձելք: Ա յս են՝ որ յետ փոքր ժամանակեան հնձեալ լինի. Եփր. համաբ. Ա ծն. Ա էլ:

ԺԱՄԱՆԱԿԵՑՈՒՑ. իբր Առ ժամանակ մի. *Բան նորա տուաւ օձին, որպէս և գրասաւն, ժամանակեան միոյ. Եփր. ծն:

ԺԱՄԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Τάσσω. Ordino, constituo. Ժամադիր լինել. ապէն էնել, ապէն որուլ. ֆօհլեի վերփ. վապէ գօմագ. * Ժամանակեաց, և ասէ, վայիս արասցէ: Ժամանակեցից անդ որդւոցն իսրայէլի. Եւ. Ա. 5: իՌ. 43: *Ժամանակէիր ինձ ժամանակ. Ցոբ. ծԱ. 13: *Ցետ ժամանակեալ ժամադիր ժամուն. Գ. Ի. Գ. 14: *Ցորժամ կատարեցան ատուրք ժամանակելոյն. Տոբ. ծ. 1: *Նատին ղեգերեալք ժամանակեալք՝ի մի ժամադրուէ. վէցօր: *Ժամանակեր նա զինչսն իւր, և ժամանակեալ լինէր նոցա. Եփր. համաբ:

ԺԱՄԱՆԱՒՈՐԻՄ. Ցամէլ առ ժամանակ մի. կամ Սպասել՝ ժամանելի անձին. *Եւ՝ի ժամանաւորել փեսային՝ հանդերն ներհակեալ քնով ըմբռնեցան. Ջփր. կՌ:

ԺԱՄԱՆԵՄ, եցի. ե. ΦΘάνω, καταφΘάνω. Pervenio, assequor. Ժաման լինել. հասանել՝ի ժամս, կամ՝ի վերայ, կամ՝ի ջաւ, ինչ. ծնել, հանդիպել. էնէնէպէ, վերմագ. *Ժամանեաց հհաս ամիսն եօթներորդ: Մինչև յերկինս ժամանեաց: Պատերազմին ժամանեաց նոցա: Են արդարք՝ որոց ժամանեն առ նոսա իբրև գործք ամպարշտաց. և են ամպարիշտք, զի հասանեն նոցա իբրև զգործս արդարոց: Ցօրհնս արդարութեն ոչ ժամանեաց: Ցոր ժամանեցաքս՝ զոյն խորհել: կենդանիքս ոչ ժամանեմք ննջեցեցելոցն. են: *Ի ծայրագոյն թագաւորութեն ժամանեաց՝ի գաւ: Ժամանեցին ինձ ալէտք չարեաց. Պիտ: *Ժամանեաց՝ի հանգիստ ամենայնի կենացն: Շրութափուէ ժամուն ոչ էտ Թոյլ ժամանել զկնի մեր. Ցհ. կՌ: *Ցեղայրութէին քզի ժամանեցիքս: Ամենայն բարիք՝ որ յայ առ մեզ ժամանեն. Սրփ. յէ. Ա ա. պ: *Ժամանեցին արգելիքն բանիցն. Ոսկ. մ. Ջ. 6:

ԺԱՄԱՆԵԼ. ΠροΦθάνω. Praevenio. Նախաժաման լինել. կանխել. կանուխ ջրծիլ՝ հասանել. փավշանագ, իւչրպեն էնէնէպէ. *Ժամանեցին ինձ որոգայթք մահու, կամ աւուրք նեղութէի, կամ ազքատութէի: Ա րի տէր, ժամանեա նոցա, և խափանեա զնոսա: Առաւօտու ալօթք իմ ժամանեցեն առ քեզ: Ժամանեցին պահուց աչք իմ. են: *Ժամանեացուք ընդառաջ փեսային. Շաբ: * Առ այն յորմէ զամենայն բարիսն քո գտանես, ժամանեա հանապազ. խոսբ: *Փոխեցան քան զբազումս ժամանել. ՄԱ. ա: * Կանխաւ իսկ ժամանեցի հայցել առ՝ի քէն բարի: Կանխաւ ժա-

մանել ունել զնչզուս նորա. Նար. յԿ։ Ի՞ն։ *Աւ նոցին ժամն ժամանոպաց։ Մատո ժամանեա (տրսինքն ժամանեաս մատո) զաշգ կեցուցիչ, յօգնականութիւն ինձ առատանեցեալ. Նար. Ճ. Լ։

ԺԱՄԱՆԵԼ. Ἐυκαιρέω, δύναμαι. Opportunitatem nanciscor, vacat mihi, possum. օն ϕՅάνω, non possum. ժամանակ գտանելոյ. պատրաստ առնուլ. ձեռնհաս լինել. բաւել. կարել. ապիլել. ժամել. վճռիւ օլմագ, նեՅիւք պիտի, եւի եԷիւնլիե. *Հաց անգամ չժամանիցին ուտել. Մրկ. Ը. 31։ *Ոչ ժամանեմ իջանել աս ձեզ. Ննկ. Ը. 3։ *Ոչ ինչ ժամանեաց հասանել յամբակ գործոյն. Ագաթ։ * Ո՛չ յառաջ քան վկոտրելն ժամանեաց հասանել. Խոր. Ճ. 27։ *Ի չարչին հալածելալք՝ բարւոյն հասանել ժամանեցին. Ը.ֆիւ։ *Զոր ոչ ժամանեցիք ասել գրել։ Զոր յայնմ ժամու ոչ ժամանեցից ասղաւաոել. Մագ. լԸ։ Նար. ԿՓ։ * Որպէս ամի միաք ժամանեացն արժանաւոր իրօք ընդառաջ ելանել այնց ընթերցուածոց. ՎԷյօր. ա։

ԺԱՄԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ցալ ժամանել. հասուցանել. ժաման առնել. հասցընել. ԷեՒիչիրմէ։ *Որ բաւական է ի գիտուլճի իւրոյ անտրտունջ էաւլճեն ժամանեցուցանել. Եփիկ։ * Ի յարդարոյն կատարելոյ կարեաց ինձ կցորդ ժամանեցուսցես. Նար. Է։ *Ցայնժամ տրտգ ժամանեցուցանի զիրկուլճին. Լմբ. պրփգ։ *Զարհուրեցեալ ժամանեցուցեր զմեզ կանխել յերկրպագուլճի։ Ժամանեցո՛... յաւիտեանական ի կեանգ. Ժմ։

ԺԱՄԱՆԻՄ, եցայ. Ֆ. ԱԻ. Տ. ԺԱՄԱՆԵՑ. *Ցորժամ օծուսն ժամանեցաւ գագաթան նորին։ Ցաճուսաւն սպառնալիք ինձ ժամանեցեալք. Նար. ղԷ. Ե կԷ։ * Ի ԹիւԼ եւ բնանիկ ամոյն ժամանեցաւ. Լմբ. պրփգ։ Խակ Ոսկ. յԿ. Է. 14. *Շիկաւ, և սչ ժամանեցաւ պայծառ լուսով մանել։։ այլ Ճ. ոչ ժամանեաց։ *Միտք խորուլճել գՔրնալ են ի բանս նորա... վերագոյն է՝ ԹԷ լինէն ժամանեացի։։ այսինքն բաւեցից հասու լինել. Ես. պփ. Է. 24։

ԺԱՄԱՆՈՑ, ի, ացգ. ԱդκώՏιον (որ և Սրուակ)։ Ampulla. ունի. բաթիման. փոքրիկ անօթք գինւոյ և ջրոյ ի սպաս ժամու պատարագի. * Ա՛ո զժամանոցս զայս ի հնգուլ զգինի. Մագ։ * Եթէ ի ժամանոցն կամ ի նշխարակուՃն մերձանաց. կանան։

ԺԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ, գ. } ժամանելն։
ԺԱՄԱՆՈՒՄՆ, նման. } հասանելն։ կանխել. ԷեՒիչիրմէ։ *Փառաւորիլ գքեզ, կենսատու, ի կանուխն ժամանուճ, և յաւնագանին յարտձգուլճի. Նար. ղԷ։ *Ժամանուճի արեգական առ ի մերձել զմուճ գՔնէրի. Աբծր. Ճ. 1։ *Ընթացք արեգական՝ ժամանուճն կիսոՒ ի կէս. Վ.ԸՐ. ֆն։

ԺԱՄՈՒՆՈՒՆ ԳՑՂՈՑ. Πεπάνσις. Maturitas. հասունուճիւն, հասունանալն. հասանելը. ԷիչիՒոի, օլմաչլուգ։ *Ծառոց պտղոց ժամանմունՔը. Աբիսթ։ Ցն։

ԺԱՄԱՑԱՄ. ի. գ. Շաբ, կամ ժաղխորդ կարծեցեալ ժամ. լար սահաի. *Որ անսանագոյն էրկին, Ոորա քնաւ զօրաւոր ժամչարր պատա չարեաց եղելոցն գնկրեն. Ոսկ. յԿ. ա. 3։

ԺԱՄԱՑԱՀ. ա. գ. Զգուշուլճիւ պահոլ կամ գիտել ժամուց իրաց. և Զգուշաւոր զգաչանուլճիւ. *Վանն ասիորիկ ասեն ժամապահ գիրք մեռծանել միանձնուլճի. ՎԷյօր. Է։

ԺԱՄՈՒՄԱՀ ԼԻՆԵԼ. Դիտել զգիպօզ ժամ. ապատել ժամանակի. *Քանզի ժամսպահ եղէն գիրք յայտնել զմիանձնուլճի հոգւոյն. Վ.ԸՐ. ֆն։ *ժամապահ գտայ. Նահալ լինի, ԹԷ երբ եւզԷ ուտրէտան ի խոցոյն երթալ յերգն. Վ.Էյօր. Է։ * (Սատանայ) անապ և ժամապահ լինի. Մ֊Բ. Ը։ *Ցորս անկեալ ժամապահ լինէր. ՃՃ։

ԺԱՄԱՒԱՃԱՌ. ա. Որ զգ կամ որ ինչ վաճառէ, այսինքն վաճառել յատկեալս ըզժամանակի. ոսկինգ պարապ անցնելոյ. * ժամավաճառս քանիւք երկայներ զատացեալն. Փորպ։

ԺԱՄԱՒԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Վաճառումն ժամանակի յոչինչ պէտս. ոսկին կորսընծՔուԷ. * Ամենայն որ անիրաւ է և յատկեի, ժամավաճառութիւն ինգբէ. Վ.Էյ. սեռէ։

ԺԱՄԱՏԵՂ, ի, ացգ. } Տեղի ժամ
ԺԱՄԱՏԵՂԻ. զ-ոյ, զ-ից. } ասելոյ. ե. կեղեցի. մատուռն. ազօթարան. աղՔի ընելոս փեղ, ժամ. * ժամատեղ եգիք, աղօթս կատարեցիք... Ծոյզ ժամատեղս, սերող հեչտ կենաց. Գանձ։ *Քահկեցան ժամատեղք, արհամարհեցան քահանայքն. Ո֊ոսկ։ *Չերթին ի ժամատեղն երԹալ, և ի վկային ի տանն և ի չիշատակին. Ոսկիփոր։ * Վարգապետն մեր վանականն՝ սերող սգոյ և արգելեցոյ, խաչին և եկեղեցւոյ, ժամատեղոց և ժամարարաց, քահանայից և կրօնաւորաց. Մաղաք. աբԷղ։ *Խրատս ժամատեղեաց։ Տծոց։

ԺԱՄԱՏՈՒՆ, ի, ացգ. Աղդարարող ի գԷպ ժամու կամ ահմանեալ ժամանակի. զդաստատացուչիչ. Խոց փըօղ, արՔընծող. ափնով. վաֆՔի ԻՆ սԷս վէրՔՔի. *Եղեն փոյլք առաքեալքն ժամատուք ոսկերերաց՝ զի գինին ի սերտս ամենայն երկրի՝ ապասել տեառնադալուստ փոզոյն. Ա. գաս։ յորմէ և Խոց. Ե Լ֊Ի։ * Կամէր առնուլ զնա յաւուր՝ յորում եղև ժամատու զրքանչն. Ճ. Ա։

ԺԱՄԱՏՈՒՆ, տան. գ. Տուն առՔուԹեր եկեղեցւոյ, և սեփական այնմ։ *Զժամատունն որ առաՔի սՔ կարասպեսին էր. Լաս. Ի։ *Ոչ ունին առՔնԹեր ժամատուն (եկեղեցիք քաչքայեալք). Լմբ. պրփգ։

ԺԱՄԱՏՈՒՆ ՀՐԻՒՑ. որպես Աղօթատուն նոցա. սինագոգ, սինագոգիա, (այսինքն ժողովարան)։ Ոսկիփոր։ Որպէս և այլազգեացն ճահ ասի, իբր ժողովատեղի. ուսան և գժամին՝ ունկնգ ճամ ասին։

ԺԱՄԱՐԱՐ, ի, ացգ. գ. Քահանայն որ պատարագ մատուցանէ. պապարարիչ։ *Ժամարարն ասէ, Օրհնեալ Թագաւորութիւն Տծոց։ *Սիրող ժամատեղաց, և ժամարարաց. Մաղաք. աբԷղ։

ԺԱՄԱՑՈՑՑ, ցուցի, էց. գ. ա. Ցուցակ ժամուց. Գործի որով լինի իմանալ զիւրաքանչիւր ժամու ատուր. սահաի, ԷեՒ։ * ԸնԹացուցից զառաւերդ ասելիձս. Նաղդ, ընդ որս իմ ԷեՒալ է՝ ի ժամացուցից ալքազուս. քանզի միձաս իմանատուԹեամբ զասելիձանն ժամացոյց եա կազմել ալքազ. զի անսխալ գժամս ատուսն՝ ի նոցանէ գիւ տասցե. Գէ. Ես։

ԺԱՄՈՑԿՔ. մոյից. գ. Իւրր ժամՔ, կամ ըն. ժամանակք. *Ըստ ամանդ սահմանեալ ժամոյից. Աբիսթ. Ցն. ըստ այլ ձ. ժամուց։

ԺԱՄՈՒՑ. գ. ցիչՔիՔ կամ ողորմուԹեՔ առնել՝ ի ձեռս ժամարարին։ Մագ։

ԺԱՑԹՔԵՄ, եցի. ն. Ցրձսա (իբր շառաչել բեկմամբ). որ և ասի ԺԱՑՑՔԵԼ. փսխել. և Ալտաքսել՝ ի մաքմնոյ. դասբս գալ. գոսմագ. *ԶգաստնուԷս մարձ ժայռքեցչէ. Նար. ՀԷ։ *Արտաքս ժայռքէ զոր՝ ի մէզացն ամբարեալ ժահահոտուԹիւն. Շ. ֆՔ։ *Կերակուր հալՔ և այլայլի . . . և արտաքս ժայռքի (կամ ժայռքէ). ԵրՔ. ֆՔ։ *Ոչ ակնածէին զանգէպան և զանիրաւս ժայռԹքել. Ոսկ. գԸ։ *Մի բազմականս բարձրացուսցես կազմիչացուսչ, խորան կանգնել որովայնի զժայռքեցին. ԱՔոբ. ֆն։

ԺԱՑԹՔՈՒՄՆ, քման. գ. փսխումն. խոխԷԼ. գոսմասը. *ժայռքումն յոյժ լինէր պատանուցն. ՃՃ։

ԺԱՑՆԱՒՈՐ. Տ. ԺԱՆԵՒՈՐ. * Խիզախ խիւն ժայնաւոր վարագոյ. Մագ. հԸ։

ԺԱՑՈ, ի, էց. գ. Ὀδούς. Dens. որ և ԺԵՈ, կամ ԺԻՈ. Աատմն, և աատմնաժէն ինչ ցցեալ. ուսառի և քարաժայռ, ժօռատատ զորս տեսցես. ՀԷռ. ա. գՀԷռ. Ա. Թ. փիւ *ժայռ մի՝ ի հիւսիսոյ, որ երԹայր ընդ մաքմնս, և միւս ևս ժայռ որ երԹայր՝ ի հարաւոյ՝ ի գաբայէ. ա. Ես. ԺԸ. 5։

ԺԱՑՈՒԱԻՈՐ, ի, ացգ. ա. Որոյ էջեն ժայռք՝ իբր ատամունք՝ ի գուբս ցցուեալք. ակոս ակոս. * Շինեաց աշտարակս ժայռատորս իբրև զնաւացուուկս. Խոր. Ճ. 59։

ԺԱՑՈՒՈՒՈՐ. գ. Ազգ հալուսէի խորատաբորս. որ և ԺԵՈՒՈՒՈՐ. *Հալուսէ չորս ազգ. ինկրէ, ածգրատարազ, ժայռատոր, ծակոսկէն. Վ.ԸՐ. ֆն։

ԺԱՑՑՔԵՄ. Տ. ԺԱՑՈՔԵԼ։

ԺԱՆԱԹՈՒԱԿ, ի. ա. Որ ինչ ունի ըզնմանութ Թուոյ ժանեաց, այսինքն ատամունց ի կարգի տարեկան բոլորակի. *ԸզԹիւն ապրեցուցեալ ստորին ժանեաց... զերեսգիրն անաւելորդ ժանաՔուսակ հայարեսցես... և զերկրորդ իշխանականն հինգ տասնեակ ժանաՔուսակի. Շիր։

ԺԱՆԳ, } ոյ, ովգ. Ἰός. Rubigo, et
ԺԱՆԿ, } venenum. Ամենայն ագռ և սպականուԹիւն նիւԹեղինաց՝ որպես Թոյն ի գուբս ատեալ, և սպականիչ նոցին իսկ նիւԹոց. մանաւանդ երկաԹոյ և պղձոյ, ևն, կարմրագոյն, կամ կանաչ. ժանկ. ֆաս, ԺԱՆԿ, ՀԷՆԳ. * ժանգ՝ որ կուուի յերկաԹուսի ելանէ, մաշէ զնա և վատնէ. Ոսկ. յԿ. ա. 29։ *Կամեալ (մաղ երկիլոյ) լի ժանգ, գով և ժանգն ի նմանէ ոչ պարզեցաս։ Պղինձ նորա հալեացի և պակասեացի ժանգ նորա. ԵՒկ. ի֊. 6=12։ * Ի ձեռն հրոյ ասեմք արուհել զժանգն յարծաԹոյ և ի պղձոյ. Սահմ. Է։ *Հրահալէլի նիւԹք յորժամ ընդ հրոյ միանան, ժանգ ապականուԹէ՝ եԹէ էցէ ի նոսա, ծախէ. Շ. ԻՀ։ *ժանգն կարէ ասեղ և ապականել զարծաԹն ձեր. Սէփ. յԿ. ծ։ * Իբրև երկաԹ ինչ սևացաս չարուԹեանն ժանգով. Նխոս. խոս։ *ԵրկաԹոյ ժանգ, կամ ժանկ ազգեցեալ. Գաղիան. որպէս յն. πομφόλυξ, bulla, favilla aeris. Տես և ԺԱՆԳՈՒՏ։

ԺԱՆԳ ՀՈՒՏ. իբր Ա՛ամուռ. փսիւ փոս. *Եւ քարերէզն պատկերացան առեալ զքաղքառս ժանգոյն, զազգացեալ կանաչագեալ. Ագաթ։

ԺԱՆԳ ԲՈՒՏՈՑ. Ἐρεσίβη. Rubigo, որ և ԵՐԵՒԻԼ. * Դալուկն կամ ջրերակ կամ ժանգ եԹէ լինիցի. Ֆ. ԼԳ. Է. 37։ *Եա ժանգոյ զպատուղ նոցա, և զվաստակն նոցա մարախոյ. Սղ. ՀԸ. 46։ * Վնասակարս ապականութեց ժանգոյ և ԹրԹրոյ և այլոց կերչաց վնասողաց. Նար. ի՛։ *Զոր օրինակ ժանգ, առանձին ցորենոյ ախտ, այսպէսս մախանք՝ սիրելութեանն հիւան-

դուխք · Բր· ման : *Ի կարկտոյ, յերաշտէ, ի ժանդոյ · Հ=Յ · մայ · Ե : *Ժանգ կամ մարախ կամ թրթուր · Մագ : * Ի գաշտս ժանկ առնու զվաստակս նոցա · Շիր :

ԺԱՆԳ · Ախտ հիւանդութիւն՝ որ Ճարակի ի մարմինն իբրև զքաղցկեղ, կամ ժանտ ախտ · սէս և ԺԱՆՏ, որ գրի և ԺԱՆԴ · որով նոյնանայ ընդ ժանդ · *Ո՞ր կէղցաւ՝ զոր ժանգն անուանեն, գիտէ այնպէս փաղաղել ուտել զմարմինն · Սարգ · յի · Ե : *Բուժէին ի ցաւոցն՝ զոր ժանգ անուանեն · Ճ · Բ :

ԺԱՆԳ · Ւօ՛ς . Venenum , virus . Թոյն , մահագին, ժահր, իրօք կի՛ նմանութ. ԷՀԲ· * Հարուածք կարճի չարաչար ժանգ ուղնին , անձինք ոխակալաց գառնագոյն ժանկ ունին · Եսթ· *Նախանձ իբրև զժանգ մահաբեր յանձինս նոցա քնակէ · Ոխ · յՀ · ՟ . 15 : *Գուռզին ժանգ ժանդիս ժամանեալ · Նար · Ե : * Արիոսի և մանեդոնի ժանգն · Հ=Յ · Խոր · ծԸ : * Մահաբեր ժանկոյն դժնագուճ՟՝ յն. մի բառ, Թուռնարկուճ . ւօβոλον. կոչ· Ե : *Ա յրեսցէ զժանգ մեզոյ ուղխոտիլճ ձերոյ · Ագաթ :

ԺԱՆԳԱԲԵՐ · ա · Ւօβոλος. Venenosus , exitialis. Որ ինչ բերէ զժանգ · ապականարար· մահաբեր · *Զխոհերական ոգւոյն ժանկաբեր Թոյնան ի բաց Թօղնափեցաք · կոչ· Ե :

ԺԱՆԳԱԲՈՒՂԽ · ա· Որ բղխէ զժանգ · *Ցոր հերձուածողական ժանգաբուղխ աուսքն ոչ կարացին մուտ առնել Լ՟ագ· ԻԲ:

ԺԱՆԳԱԼԻՑ · ա· Լի ժանգով· ժանկաա՟գ · ֆաւլը · * Ո՞ր պատուհանքն ցեցակերք , ուր է արծաթն ժանգալից · Ոխ· չի : * Արծաթն ժանկալից և արատաւոր · Մծբ· ծԸ :

ԺԱՆԳԱԽԱՒՆ· ա · } ըստ յն · ժան·
ԺԱՆԳԱԽԱՒՆԵԱԼ· } գաբեր · ւօβόλος. Խառնեալ ժանգով, Թունաւոր, ջնաասակար · ԷՀԲԸ · * Զամբարշտութիւն ժանկախառն կարգան ծածկեալ ի ներքս ջամբեն · կոչ· Ե : *Նեխեալ չարաւ ժանկախառնեալ՝ հոտ գարշութիւն յինէն բուրէ · Ոխ·չի :

ԺԱՆԳԱԿԵՐ · ա· կերեալ կամ ապականեալ ի ժանգոյ · որ և ԺԱՆԳԱՀԱՐ · *Արծաթ քո մի ժանգակեր լեցի ընդ կոթոտս վիմաս · Սիր · իԸ · 13 : * Ի ներքոյ ժանկակեր փոշոաեալ հարեալ մուշին · Ագաթ :

ԺԱՆԳԱԿԻՐ · ա· կրօղ յինքեան զոչ ժանգ · *Խոտովանութիւն զամօթն ժանկակիր՝ իբրև զոսկի և պայծառագոյն գործէ · Նար· խրաա :

ԺԱՆԳԱՀԱՄ · ա · Որոյ համն է իբրև զժանգոյ · Ժանտահամ· դառնահամ· *Ջուր ասէ չափով և ապականութիւն · · · ժանկահամ լինի և այն · Նէ· էԶԻ :

ԺԱՆԳԱՀԱՐ · ա · Հարեալ ապականեալ ի ժանգոյ · Ժանգակեր· ժանկոտ· ֆաւլը · *Ընդծաղ ձեր և ոսկի ժանգահար · և ժանգ նոցա լեցի ձեզ ի վկայութիւն · Ցի· Ը· 3 · յն · բայիւ , χατιόομαι , rubigine consumor . ւօδεις , rubigine obductus.

ԺԱՆԳԱՀԱՐ · Ընդնահար · ՃՃեկեր · ապականեալ · փուտ · *Ի խորշակէ և ի ժանգահար լինելոյ · · · զերծեալ յարգիւնագայ սերմանոցաց · Ոխ· չի · ՟ . 17 : *Անձրևն զորային ժանգահար գործէ · Լ՟ք · ա· ա·ա՟ : *Նիւթ մոմոյ և կապարի յոյժ նուաստ ասգոյն է · · · նոյնպէս և մեք երբեմն էաք երախայ ժանգահար և վատանիւթ·Ջ՟ք·ԻԲ:

ԺԱՆԳԱՀԱՐԵԱԼ·Նոյն ընդ վ· *Բնաքանս ի մեզ մարդ ժանգահարեալ և տգեղ ցոյգեալ օտարոտի վարդապետութիւք· Լ՟ք · պրգ : *Ժանկահարեալ երկաթակապ շըղթայ ալկայ · Ոխիէ·ր :

ԺԱՆԳԱՀԱՒԱՆ · ա · Ոյր աղանդն է ապականարար · չարազանգ· չարահաւատ · *Յորժամ լուաւ ժանգահաւատն ակա՟կիոս , բորբոքեցաւ դիւական նախանձու · Հ=Յ · Ղբ · ծԸ :

ԺԱՆԳԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ · Տ · ԺԱՆՏԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ :

ԺԱՆԳԱԼՈՒՐ · գ · Ջուր վնասակար՝ որպէս ժանկաւոր կամ Թունաւոր · *Ժանկաչքուրն ապականիչ՝ ախտքն փուսասիրու՟ղէ, ևն · Մխ · ա՟ա՟ :

ԺԱՆԳԱՄ, կամ ԺԱՆԿԱՄ· ա · Որոյ առեալ է յինքն զժանկ, զփտութիւն· ժանկահար· որդնահար · ապականեալ, փըտեալ · *Սոյնպիսիք իցեն սերմանիքն ամուլք և ժանկաուք , աղաղունք և սինեալք·Ագաթ :

ԺԱՆԳԱՈՒ· գ· Χαλκάνθος. Aeris flos , ւօς , aerugo , rubigo , aeris fex . իս· verderame . Ժանգն պղնձոյ առեալ ի զանազան պէտս · յորմէ և արուեստական ներկ կանաչագոյն · ԺԷՆԼԷա՟, ԺԷՆԼԷա՟ · *Քաղ կանեմոս , ծաղիկ պղնձոյ , որ է ժանկաա՟ : Ժանգ կամ ժանգաա՟ ալացեալ · Գաղէան : *Ջուռիկ , լուժուրդ , ժանգաա՟ , բուռ՟ կիր, և այլ որ նման է սոցին · Վ՟ր · ֆերբ :

ԺԱՆԳԱՌՈՒԹԻՒՆ · գ · Որդնահարութիւն· ապականութիւն· փտութիւն· *Ժանգառութիւն պատրաստէ զինեան , և ցամաքեցուցանէ զկանաչագոյն բոյսս գալարիցն · Ագաթ :

ԺԱՆԳԱՏԵՍԻԼ· ա· ժանգոտ տեսլեամբ · ապականեալ· փնաասակար · *Ժանգատեսիլ և պղտաստ գոյր ջուր· Մխ·ա՟ա՟ :

ԺԱՆԳԱՐԿՈՒ, ի, աց· ա· Ւօβόλος . Venenum jaculans , virulentus . Որ արկանէ զժանկ կամ զթոյն · Ժանգալից· Թունալից · *Ախտակէս և ցանկութիւնք , և յարձակմունք, և տրտմութիւնք և երկիւղք ըզժանգարկուք անձինն ի չարիսն (կամ զչարիսն) գործոցանեն հանգարտութիւնն (առանձնութիւն) · Բր· Խգ :

ԺԱՆԳԱՒՈՐ, ի, աց· ա· Ունօղ ժանգոյ · որ և ԺԱՆԿԱՒՈՐ· Թունաւոր · ըստ յն · Թունարկու· Ւօβόλος . Venenum jaculans , venenatus , virulentus . *Օձն յայտ առնէ զբաբեկամաց ժանկաւոր ըզդժնագուճութիւն· կոչ· Ե ,

ԺԱՆԳՈՑ , ի , ացս· Նոյն ընդ վ· * Որ ժպրհեալ ժանգոտ և զազիր աղտեղութիւք մեռայտ·ցի · Մագ · Հ :

ԺԱՆԳՈՏԵՄ, եցի· ՟ . · Ւօω. Rubigine obduco. Ժանգալից առնել, աղտեղել իբր ժանգով· ժանկոպէս· ֆաւլանգբ՟ագ· *Պըղինձ զուշողայց ձեռս ժանգոտէ · Սիր · իԲ· 10 : *Գինի ժանկոտէ զմիտան · Եսթ· պԿ :

ԺԱՆԳՈՏԻՄ, եցայ· յ· Ւօսμαι , ւօօμαι . Rubigine obducor. Ժանգահար , ժանգալից լինել· ժանկոպէս· ֆաւլանմագ · *Կորո զարծաթ վասն եղերօր և բարեկամի , և մի ժանկոտեսցի (կամ ցէ) ընդ քարիւ ի կորուստ · Սիր· իԲ· 13: *Ոսկի և արծաթ նորա ժանգոտին, և արգիւնք նորա ոչլակեր լինին · և միտք այնպիսւոյն ևս չար քան զնոյն մաչին և ժանգոտին և փտին · Ոխ· Տ· Ե · 22 : *Երկաթ ժանգոտեալ՝ նորոգի ի ձեռն հրոյ · ՃՃ :

կամ Ւրսօομαι. Sordeo , sordibus obsitus sum . Ալտեղիլ, ապականիլ· աղտոփիլ· ֆէբէնմէ· * Չպէտի ժանգոտեալ ոչ երեսեցուցանէ յատակ զյանդիմանեալ երեսս · Նեղոս : * Արտեղանալք և ժանկոտիմք մեղօք · Եսթ · համաբ :

ԺԱՆԴ · Տ· ԺԱՆՑ , և զրոս զկնի :

ԺԱՆԵՂ, ի, ոց· } գրի և ԺԱՆԵԱՒՈՐ կամ
ԺԱՆԵԻՈՐ · ա· } ԺԱՁՆԱՒՈՐ · Ուշօղ զժանդիս· զինեալ ժանեօք՝ ի մեծամեծ ատամանէք · խաչը ՝ի ՟ա՟ էնէ՟ · առնէ՟օղ, ժանտ· * Չգազանն չար և մագլաւոր և զժանեղ ըմբռնեացն· Ցծաղ: *Ըմբռնիցէ զգազան չար և անբնտեղ, զժանեւոր և զմագլաւոր · Սրգ· ա· գ· 12: *Իբրև զթիղ ժանեւոր · Վ՟ր· ԺՆ :

ԺԱՆԻ · Տ· ԺԱՆԻՔ · * Ալ մանրեցաւ ծախող ժանիին՝ իբր ի պըղինձ կամ յերկաթին : Ջորոյ մանրեա՛ մանր ըզժանիին, և զիս կառո՛ յոտաբս ծառին · Ցա՟ ոչ՟ :

ԺԱՆԻՔ, նեաց, նեօք · գ· Ւ՟Օδούς, ὀδόντος. Dens , dentes . μύλη , μύλαι , dentes molares. Առաքն, ատամունք, մանաւանդ սուր , սեպհական գազանաց · և Որ ինչ է որպէս զսրածայր Ճանկս · ՟ԷՀԲ, գազանի ա՟ատնէր՝ Ճանկի պէս· փչ· (ապ · ծԷՆԷ, գանի , փԷՂՓան · իսկ ղանէ՝ սանտր , և ժանեւոր հեծանոց ·) *Ժանեաց փղոց : Ժանեօք փղոսկրեիւք · գ · ԼԲ · ծ · 22 : Եղև՛ · ՟Է · 15 : *Իբրև զսուսեր ունի զատամունս իւր , և զժանիս իւր իբրև զկորոցս· Ա՟ա՟ · Լ · 1՛ : *Ատամունք նորա ատամունք առիւծու , և ժանիք նորա՝ կորեան առիւծու· ՑովՀ· ՟ . 16 : *Ջժանիս առիւծոց խորտակեաց ուէր : Ի միջոյ ժանեաց զոյն՝ ի գուբս կորզեցից· Սղ· ծԸ · 7 : ՟Է· 23 : *Ժանիք նոցա երկաթիք · · · ուտեր և մանրէր· Դան· Ե · 7 : *Գազանաց մանրեալ ժանեօք՝ հաց սը գըտայց ՟ա՟ · Շար · ըա՟ ԻԶՒ · ՟ՃԽպգ : * Սատիկ ժանիս և մագիլս ունի · Ոխ · Տ · ՟ . 4 : Իսկ Պա՟ · ա՟Է՟ա · *Սուր էին ատամունքն (ապէքսանդրի) իբրև զժանիք ՟՟ · յն · πασσαλίσκον (իբրու սեպ ,) claviculus , paxillus . *Ժանիւքն (կամ ժանեւք , ժանեօք) եխած զազախինն քեր · Հ=Յ · Խայ · ծՓ :

Ննանուէ՟ասի· *Ի վերոյ՝ զոր ժանիք մեզացն հարին յանձինս մեր : Ա՟ինուհետև հոգք ինչ մերձակայիցս ոչ կարիցեն ժանիս արկանել ի մեզ· Ոխ · չի : *Զարթնեա՛ ժանեօք ի կորստեանն յոշոտարկիչ խորհուրդս· ՊԼա : *Դու միայն բաւական ես կորզել ի ժանեաց սատկման · Նար · ՀՀ : *Արտաքս կորզեալ եհան ի ժանից (կամ ի ժանեաց) վիշապին · Ցհ · ԼԲ :

ԺԱՆԿ · Տ· ԺԱՆՑ , և զրոս զկնի :

ԺԱՆՈՒ, ի, ուս· գ· Գահաւորակ կամ կառք ուղեւոյ բարձեալ ի ջորեաց , յերիվարաց , կամ ի փղոց · *Կին նորա եկեալ էր ընդ նմա ժանուաս (կամ ժանուարաս), ի նմին ի նորին վաշտս էր ընդ առն իւրում· Բ՟ա՟ · Ք · 15 :

ԺԱՆՑ · ի, ից կի՛ աց· ա· Λοιμός . Pestilens , exitialis. Եբր· պէնէաւ (որ է բեղեար, ևն). որ և գրի ԺԱՆԴ՝ նովին հնչմամբ· ասի և ԺԱՆՑԱԳՈՐԾ · Դաժան և գժնեայ բարուք· անգգամ· չարագործ · գարշ գիւղք և վարուք · գեղ· էՀօԼԽ· ՀԷՀԲԷՒՆ· սա՟ոսՒ՟ը, ձՆն· և վՆասակար· մահաբեմ· ՀԻՆ· ՀԵաց, ՀաբաբԼԸ· *Մի հաւնիցիր զաղաւիին քո դուստր ժանտ: Որդիքն հեղեայ քահանայի որդիք ժանտք : Որդիքդ հեղեայ ասէին, ՀԵՀ ի՛ ա՟՝ որ փրկիցէ զմեզ· Եւ նա այլ ժանտ է , և ոչ գոյ խոսել ընդ նմա : Ի վերայ առն ժանտի հաբաղայ : Աբը ժանտք և անգաւք: ՅաՀեռս ժանտից ոչ նուաա՟ : Խխաըն և հպարտն և յանդուգն ժանս կոչի· ևն: *Փրկեցից զձեզ ի ձեռաց ժանտաց· Երեմ· ծԲ· 21 : *Ջժանտացն աՀեռաւկցուԹիւն ուրանայ· Նէա՟· Երգ : * Ալր ժանտ և չարիրն և ապարատան · ՅՀ · ԼԲ : *Գուռղին ժանգ ժանդիս ժամանեալ· Նար · Ե : Ո՟ստի առեալ լայնաբար գրէ Լ՟ք · ա՟ա՟ · *Ալս

է ժանդն, որ սուրգաբանի ժանգ. զի որպէս ի ժանդն չգոյ ինչ պիտանի. նոյնպէս և նա օտարացեալ է յաւետեան բարւոյ, և պատկեր է սկզբնաչարին սատանայի: ԺանդԿոչէ զՀակառակասէր բարսն. ևն:

Կամ Μοχθηρός. Improbus. πονηρός, malus. Չար, վատթար, անպիտան, գարշ ոք կամ իր ինչ. *Չինչ խօսիս. ժանդ կոչես զերկայրն, զոր և ականջ չառեր հրամանի կոչել: Առնահնոջ ոչ տղիւս այր ոք ցանկանայ, այլ ժանգ ոք. Ոսկ. Նթ: *Թուզ ժանտ և առաւել ժանտ, որ ոչ ուտիցի ի ժանտութէ իւրմէ. Երեմ. իե. 3: *Կերտ կուրս ժանտս զայն ուտե, զոր և ոչ գազանք և անասունք ուտեն. Եղիշ:

ԺԱՆ. ց. Լոյմός, λύμη. Pestis, pestilentia, lues. Տ. ԺԱՆՏԱԽՏ. *Չիարդ ապրեացուք յայնպիսի ժանտէ. Ոսկ. Ֆ. ա. 4: *Զոր չարակերն իմն կոչեն, իսկ կէսքն ժանտ անուանեն. Բռպ. Ը. 13: *Ցաւն այն անուանեցաւ ժանգ. և ոմանք ասեն զնա ցաւ նեղուսոյ. զի վերաւորեալ ի ժանգէն՝ առնուն հող ի գերեզմանէ սքղն ներսէսի, և բժշկին ի ցաւոցն. Մխոր. Երեց:

ԺԱՆԱԲԱՆ. Ֆ. ա. ժանտութեամբ. և ժանտական. *Հայհոյեաց նա ժանտաբար բերանովն զՀոգին սքղ. Լմբ. հանգ:

ԺԱՆԱԲԱՐՈՒՅՑ, ի, ից. } ԺանտԺանԱԲԱՐՈՒԻ. ա. } բոյիւք կամ բարուք. գաժան. խիստ. ժանգ բարբ առնեցօղ, անգթամ. պեղխաչլօս. չհրեխիզ, գալիմ. *Զի այնպիսի այր անհիտ և ժանտաբարոյ դոյր ի մէջ նոցա. Սարգ. Ը. յհ: * Իշխան ոմն լեալ ժանդաբարու: Աղեքսանդրոս ոմն գռեհիկ և ժանտաբարու. ՃՃ:

ԺԱՆԱԲԵՐ. ա. Բերօղ յինքեան կամ յայլս զժանտութիւն ինչ. *Իբր ի ժանդաբեր Թիւնից հեռանալ. Մագ. Ջահկ: * Աստն ղօդոց երկրին, Թէ ժանտաբերք են. Կազմնաք:

ԺԱՆԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բղխէ զժանտութիւն Թունալից. *Ժողովեաց և սա ըզ ժանտաբուղխ բանս օձին. Խոր: * Նեստորիոս իւրով ժանդաբուխ և դիւական բանիւքն բարբառեր զՀայհոյութիւնն. Աբէ. Համկ:

ԺԱՆՈՅԱՑՆ, գունի, ից. ա. Լոյմώδης. Pestilens. ἰταμώτερος, petulantior, ius. Առաւել ժանտ. մահաբեր. և Անզգամագոյն. *Ելանէր կէզ մի ժանդագոյն ի մարդ և յանասուն. Մխոր. Երեց: * Ած ապտակ յքի. զինչ արդեօք լինիցի ժանտագոյն քան զայս. Ոսկ. յհ. Ը. 37. յորմէ և Բռ. Տիմ:

ԺԱՆԱԳՈՐԾ, ի, ացի. ա. Լոյմός. Pestilens. Տ. ԺԱՆՏ, ա. * Պղծութիւն զայր ժանտագործ աղտեղի առնէ յաւուր չարի: Իմյկեն փառաւոյք և մեծամեծք և մեծաստունք և ժանտագործք նոցա: Զգեցին զձեռս իւրեանց ի ժանտագործս: Ածից ի վերայ քո օտարս ժանտագործս յազգաց. ևն: *Մատնեցից ի ձեռս օտարաց և ժանտագործայ երկրի յաւար: ԺանդագործԵրկրին սոդոմացւոց խրատեալ կուրացեալքն. Ագաթ: *Վասն ժանտագործ ազգին բարբարոսաց: ԺանդագործելՆ բահաբուս զՀիւրընկալութիւնն լրտեսացն համեմատէ. Կորնթ: *Ոչ նստեալ ի ժանդագործ դիւացն յաթոռս. Լմբ. ոդ:

Եւ որպէս ժանտացուցիչ. վնասակար, ապականարար. Λυμεώμενος, λυμαίων. Labefactans, exitiosus, perniciosus. * կարիցեն մեռանել ժանտագործ ցաւքն ոգւոց մերոց: Մոլորեցուցիչս կամ ժանդագործս, կամ Թէ այլ ինչ կոչեցեն. Ոսկ. Ֆ. ա. 4. 15: Իսկ անբ. 17. * ի ժանտագործ հարուածոցն ապրեալ լինիցի». իմն, ի ժանտախտէ. յն. ի ժանտէ. Նմր.

ԺԱՆՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարագործութիւն. գործ ժանտից. անզգամութիւն. զազրագործութիւն. *Տեսեր և ղեղւոյն ժանդագործութէ. Սարգ. ա. յհ. Ը: *Ձիրս ի ժանդագործութիս զազրութէ. Նար. Է: *Ցոչընչէ կարող էր առնել զաւսատորան... և ոչ ի ժանդագործութէ. Եղիշ:

ԺԱՆՏԱԹԱՋԵՆԻ. գ. Συκομορέα. Sycomorus. Տ. ՄՈՒԹԱՋԵՆԻ. *Եղ ի ժանտաթզենին. Ղկ. ԺԷ. 4: *Որ ոչ իջանէ ի ժանդաթզենւոյն, այսինքն որ ոչ դառնայ ի մեղաց, ոչ կարէ ապրել. Ցօնաէ:

ԺԱՆՏԱԹՈՒՋ, թզոյ. գ. Συκόμορον. Fructus sycomori, morum. Պտուղ ժանտաթզենւոյն. *Սիկիմորոս, ժանդաթզուզ. (այլ Տ. ժանդաթզուզ). Գաղիան:

ԺԱՆՏԱՅՈՒՏ. ա. Որպէս Թէ ժանդին ժանտն. յեթին անդգամ. գեչին գեչէ. Տ. սիսպէն, խային վէ վէլիմ. *Եւ ժանտաժուտն ասէ արհամարհանօք. Է. Ղ. ԺԷ. 5. յն. ἔτερος, կամ ἑταῖρος, գործակից ի չարիս:

ԺԱՆՏԱԼԻՑ. ա. Լի ժանտութէ. և ժահ՝ հոգոտ՝ իրօք կամ մեղօք. *Խնով զբերանս ժանդալիցս. Տօնաէ: *Տղմուտ ջուր ծանրասահ և ժանդալից: Ի ժանդալից պուռէ աղօթքն խոտան լինին, որպէս փարիսեցւոյն. Ածան. ղԼ:

ԺԱՆՏԱԽԱՒՒՆ. ա. ժանտութէ խառնեալ. ժանտալից. ժահահոտ. գեչ, հոտած. Սէբրուհ. *Զժանտախառն չարիս ընդ լսելիսն ջամբեն. Ոսկիփոր:

ԺԱՆՏԱԽՏ. ի, ից. գ. Լոյմός, λύμη. Pestis, pestilentia, lues, contagium. որ և ԺԱՆՏ ԱԽՏ. Ախտ որածութէ՝ չարաչախչ և մահառիթ. որ և ԺԱՆՑ ասի. մահ տարաժամ, երօք կամ նմանութէ. ժանգ, ման, ման. Նամաւրգաց, Եսան. * ժանտախտ միանգամայն և սով: ժանդ ախտ ինչ մեղաբեր, կամ չարժուեն: Սովով և ժանտախտիւ (կամ ժանդ ախտիւ) և պատերազմիւ ապականել զմարդիկ. Բրս. կղ: *Ոչ ժանդախտ է մեղքն նորս, եթէ ի քէզ անցաչնէ. Սարգ. ա. գ. ին: *ժանդ (կամ ժանգ) իմն ախտ զանհնոյն հրապարակ նուիրացն ընդունէր. Նխս. ի սփանչ: * ժանտախտ՝ միանգամայն և սով: ժանդ ախտ ինչ մեղաբեր, կամ չարժուեն: Սովով և ժանտախտիւ յապականուէ մատնեցաւ. Պաս. ապէս: *ժանտ ախտիւ լցեալ՝ ժահահոտ եղէ. ժ: *Եւ բազմութէ հերձուածողաց ժանտախտն ծաղկեցաւ. Ոսկ. կա: *Զայն պիսին հատանել և արտաքս ընկենուլ իբրև զժանտախտ յանդամոց եկեղեցւոյ քրիս. Յհ. իհ. ապ:

ԺԱՆՏԱԽՏԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Լոյմώδης. Pestilens. Որ ինչ սեպհական է ժանտախտի. ժանտ. մահաբեր. *Ի ժանտախտական հիւանդութէ. Բրս. ապբէց: * Ի ժանդախտական իմն գոգսես ամենեցուն լեալ հարուած: Իբրև ի ժանդախտական և ի մահացու ինչ դէղոյ գժուարեալ ի բաց հեռասցի. Պիս:

ԺԱՆՏԱԽՕՍ, ի, ացի. ա. ժանտ բանիւք և Մոլար. *Ոմք անօրէն և ժանդախօս յիմարութէ բանից լցին զշտեմարանս սատանայի. Նար. յհվէբ:

ԺԱՆՏԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. գ. Լոյμικός. Pestilens. Որ ունի յինքեան ժանտութիւն ինչ. վնասակար. ժանտախտական. և Ախտ ժանտ. *ժանտական ձեռնարկութէն սաբէլի. կնբղ. ի կոյն: *Զօրս երկնից զատէս կոչէ բոսս նոցա սատակըցն... ոմանք ժանտական են, որպէս հայկդ, և այլ բաներք. ըստ այդմ առասպելքէն. Մխ. Երեմ: *Եթէ յօգս եղեալ էին ժանտական, ամենայն իրօք պարտ էր Թէ ախտանային: Քան զՏատատութիւն ժանտականի առաւել... ապականութէ գործէ չարութէն. Փիլ. Լա:

ԺԱՆՏԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. ժանտ կերպ. տխուր տեսիլ. վատթարութիւն. *Մերկացան աւազանաւն զժանդակերպութէ մեղաց Թխութէ, և սպիտակացան. Նար. յհվէբ:

ԺԱՆՏԱԿԻՆ. գ. Բառ անստոյգ. որպէս Թէ կին ժանտ. այլ յաւել Կղ. ԺԲ. ըստ հին տպ. *Զժանտականայս ժողովեալ զի նոցա մատաղ մանկունս զենոյր ». ըստ Տ. գրի, ԺԲ. *Զժանտ կանայս ժողովեալ, և ի նոցանէ մատաղ մանկունս զենոյր ». իսկ յն. է այլազգ:

ԺԱՆՏԱՀԱՄ. ա. Որոյ ժանտ է համ. անախորժ. վատթար. *Կողոնի երկրորդ ժանտահամ Թզոյ, որ ոչ ուտիցի ի ժանտութէ իւրմէ. Երեմ. իե. 2. յն. յոյժ չար Թզոյ:

ԺԱՆՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարուած ժանտախտի. *Ինքն ժանտահարութէամբ սատակեալ լինի. Մխոյէ. Խլ:

ԺԱՆՏԱՀՈՏ, ի, ից. ա. Δυσώδης, ὀδωστης. Graviter olens, foetidus. ժանտ հոտով. որ բուրէ զհոտ ժանտ. ժահահոտ. գարշահոտ. հոպած. գօգոսոս ՔԵՆ. *Դու խաւարին և ժանդահոտ ես: Ցորժամ խաւարին և ժանդահոտ եսես զնա. Եղիշ: *Եթէ դիցուք սպաս ինչ լինել ի յափշտակութէ, առաւել քան զէշ մեռեալ լինէր ժանդահոտ. Ոսկ. յհ. Է. 27: * Անուշահոտք կամ ժանտահոտք չոգոլիք. Փիլ. ոյ. լՁ: *ի ժանտահոտ և ի գառնաճաշակ ծովէ. Երզն. լս:

ԺԱՆՏԱՀՈՏԻ. տեսակ. յ. Գարշահոտ լինել. հոտիլ. *Որ ժանդահոտեալ է յորովայնին վիշապին, նեխեալ, և ընդհուպ խառնեալ. Ոսկ. լս:

ԺԱՆՏԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυσωδία. Malus odor, foetor. ժանտահոտիլն. և հոտ ժանտ. ժահահոտութէ. * Որ տիղիես, և ժանտահոտութէն բուրես. ՃՃ: *Ցորմէ բուրէ և բուրի սաստիկ ժանդահոտութէ. Մանդ. Է: *Զքուրս զոր հանապազ լսկեմք, և զանուշոյն նոցա ի ժանտահոտութէ ի փորի մերում դարձուցանեմք. Եղիշ: *ԸնդՔր փոխանակ քաղցրաչունչ օդոյս զինչիար ժանդահոտութէ ոչխես ի վերայ իմ. Պիս: *Մեռեալն ըզտան օր միայն հոտեցաւ, և սա մեղք զամենայն աւուրս կենաց բուրէ ժանտահոտութէ: Ածուխ և մոխիր և գազախ է, և անհնարին ժանտահոտութէեան ծանօթ. Ոսկ. ֆՁ:

ԺԱՆՏԱՄՈՒԽ. ա. գ. Որպէս ժանտախտ, և ժանտախտական. *(Դաւիթ) հարկաւ յանձն առնու զմահն ժանդամահ զերից աւուրց. Սէբէր. Է:

ԺԱՆՏԱՅԻՆ, ընդ, ոց. Տ. ԺԱՆՏԱԿԱՆ. *Ալլ յերկինս եդին զբերանս ժանդային՝ դժրեցին զհոգին. Գնդ:

ԺԱՆՏԱՆԱՄ, ացայ. է. Λυμαίομαι, λοιμέυομαι. Labefactor, corrumpor. Ապականիմ՝ անձանց և իրաց. վատթարանալ. չարանալ. անզգամիլ. աբբուհ. Բէբռնէ, պօղոսմագ. * ժանտացաւ ասա ի ժողովուրդն. (կամ անուն նորա առաջի ժողովրդեան.) Է. ճ. ԺԲ. 10: *Եւ եթէ ևս ժանտանայցէ, և զանձն ևս դիցէ ի վերայ. Ասող. ԺԲ. 19: * Ալլիկեին զամե-

նայն... մինչ զի լեռ այսորիկ և՛ ժանգա-նալ. Ոսկ. յհ. Բ. 38: *Անօթալիցս տեսա-նէք՝ և անտեսանէք, և պղծեալս և ժան-տացեալս. Ոսկ. Մթ: *Ժանտացաւ պատ-կերն և այլայլեցաւ ոսկին. Իգն: *Ժանդա-նայ սրբութիւն: Խնայեմ՝ ի լերզու իմ, զի մի ժանդացայի յիշատակք պղծութեանց. Սարգ. ՟. պ. Գ. Ի:

ԺԱՆՏԱՊԱՀՈՑՆ. ա. Որ զժանաս պաշտ-տէ. պաշտօնեայ զազրատեաց. Գէղ Բան պալ փօղ. *Ջազրագործ և ժանգապաշտօն և գիպտական ազգին. Ամ. Խլ:

ԺԱՆՏԱՊԱՏՈՒՀԱՆ, ի. գ. Պատուհաս ժանտախտի. որ և ասի ՀԱՐՈՒԱՆԴ ԺԱՆԴ. Ջանգահակ. Ի ասն գազէպի՝ խըլմէ. *Ժան-տապատուհասն զընդունայն զժոդովրգա-կեր զկզակն չուրջ արկեալ ընու՝ մեռեալոց մարմինս Թագելով. Փիլ. Լ՟ա:

ԺԱՆՏԱՏԵՍԱԿ. Տ. ԺԱՆՑԱՑԵՍԻԼ. *Ջժանտատեսակ և զալատեսակս ասաս ասէ ծոց. Հաճո. ա՟ա:

ԺԱՆՏԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. ք. Գողն ժանտատեսիլ. տիսուր տեսիլ. ժանտութի. *Որպէս փոշի հոսեալ՝ ի վերայ երեսաց երկրի, խաւար զլոյսն իւրով ժանգատեսա-կութեան փոխեսէ. Լմբ. ոդ:

ԺԱՆՏԱՏԵՍԻԼ. ա. որ և ԺԱՆՑԱՑԵ-ՍԱԿ. Ժանտ տեսլեամբ. դժնեայ. տգեղ. տռեւ. *Ժանտատեսիլն ժանեաք, և կնձղա-կեալ երեսաքն. Ագաթ: *Մէծն անտնիսոս ետես զժանտատեսիլ բանսարկուն. Լմբ. ոդ: *Կին ժանտատեսիլ՝ ծիրանիս զգեցեալ. Փիլ. Լ՟ն: *Ժանդատեսիլ ժպրհերես ան-հուն բազմութեաբ. Կազմ՟ա: * Իբրու Թէ դէմք ժանդատեսիլք՝ ի վերայ կերպարանին գեղեցկութեան. Նիս. Կոմ: * Ժանդատես-սիլ գոյն կամ վատնարութեան. Պիտ:

ԺԱՆՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ան-մաւնա,օμαι. διαμυέω. Devasto, corrum-po, lne conbcio, violo, perdo. Ապա-կանել. եղծանել. խանգարիլ. կորուսա-նել. սուբել, խանդրել. *Որ զանձն իւր ոչ բժշկէ՝ ի գործս իւր, եղբայր է այնորիկ՝ որ ժանտացուցանէ զանձն իւր (այլ՝ Ճ. որ անա-ձին առնիցէ). Առակ. ի՟. 9: *Իբրև ինքն զինքն ժանտացոյց ըստ առակողին, նման նեալ բժշկացն՝ ի հաստարակաց մարմնոյն կորուսցաք. Բրս. Ա՟: * Կինձն զգեղեցիկ մարգկունէս այցի ժանտացոյց. որպես ասէ մեծիգարէն, եթէ ժանտացոյց զնա խոզ յանտառէ: Ջանառակ գինին, զորոյ ընորհն՝ կրպակաւորացն չուր ոչ ժանտա-ցոյց. Նիս. Երգ: *Արատուսէլեի հուր է, զմարմին ժանդացուցանէ, և զհոգի սպա-կանէ. Ոսկ. յհ. ՟. 25: *Նուաղութիւն և գերազանցութեի նմանապէս ժանտացուցա-նէն. Ա՟ որս. ի՟: *Ջոսկեղինիկ առաքի-նութեին մեր ժանդացուցաք: Պատրել զա-զրեան և ժանգացուցանել. Սարգ. յհ. Ե ՟. պ: *Թերևս կարասցեն ժանտացուցա-նել զիրաս նորա. Իգն: *Ջսպիտակութեի արծաթափայլ հոգւոյն ընդ ւրհաց՝ ի ձեռն նոցա ժանդացուցանել. Լմբ. ոդ: *Պակա-սելոյ մասին ամօթ և զառդիլն զընորհն ժանդացուցանէ. Նիս. Կոս:

ԺԱՆՏԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, ցչաց. ա. Աս-μαινόμενος, ἀφανιστικός. Corruptor, ևն. Որ ժանտացուցանէ. ապականարար. սրբիչ, խանչիչ. *Ջխոզն յանտառի զայգւոյն ՟ց ժանտացուցիչ: Ճձղիք ժանտացուցիչք. Նիս. Երգ: *Ոսկի՝ ի սկզբանն մաքուր է ըստ քննութեն. իսկ եթէ խառնեսցի ընդ նմա պղինձ, և այլ ինչ անպիտանացն նիւթ, և անկեալ՝ ի հուր մաքրի՝ ի ժանտացուց-չացն նիւթոց. Շ. Ռգ: *Ջպագշոտու Թիս ժանդացուցիչս ոգւոց գիտէ խմաստուԹի՝ ի բաց ընկենուլ. Սարգ. ՟. պ. Ե: * Ի հո-գիսն նուիրն չափով համեմատեալ են ախտք ժանտացուցիչք. Իգն:

ԺԱՆՑԱՓՈՒԾ. փշոյ. գ. Ազգ ինչ փշոյ ժանտ և խայԹիչ յոյժ, որպէս զգժինիկ. *Եղէձն և պատալիձն, խայԹատարն, ժան-դափուշն. Ագաթ:

ԺԱՆՑԿԷՆ. ա. Ὑπαρότατος. Sordi-dissimus. Ժանտ և պիղծ. վատԹարագոյն. գարշելի. *Ինչ՝ զոր և ոչ անասունք ժանկէնք ուտէին, քաղէին և ուտէին. Ես. պահ. Ե. 6:

ԺԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. կի՛) Λοιμότης, λύ-ԺԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. ք. Յաղ, πονηρία. Pe-stilentia, perniciositas, noxa, exitium, lues, malitia. Գործ ժանտից. ժանտագոր-ծուԹի. պիսասակարուԹի. չարուԹիւն. անզգա-մուԹի. վատԹարուԹիւն. յոռուԹիւն. փէ-ասպ, ֆոքիֆիլէփ, խիյանէնլէփ. փէնալէփ. *Որք անարժանուԹեամբք զօրացեալ էին՝ ժանտուԹեամբքն իւրեանց. Եսթ. Թ՟ը 7: *Թոյլ՝ որ ոչ ուտիցի՝ ի ժանտուԹենէ իւրմէ. Երէմ. իԵ. 2. Ե 3: *Կերպաս ձուոց քարբիկ՝ լցեալ ժանտուԹեաբ. Նար. Ի՟: *Խիստ է ուռնկուԹեիս այս, և գարշելի և ատելի ժանդուԹեի հոգւոց. Ոսկ. յհ. Բ. 17:

ՄԱՀ ԺԱՆՏՈՒԹԵԱՆ. Տ. ԺԱՆՑԱՑԵՍ. ժան-պամահ. *Կամ զառվ զերիս ամս, կամ պա-տերազմ զերիս ամիսս, կամ մահ ժանգու-Թեբ զերիս աւուրս. Սեբեր. Ի՟:

ԺԱՊԱՒԱՆ, ւնի, նաս կամ նեաս. գ. Λῶμα. Fimbria, margo. περιστόμιον, ori-ficium. Որպէս Թէ ծուպ յապաւէն ծայրից. Ընկուսծ նեղ ածեալ զապառուածովք հանդերձից՝ ի ստորոտս և յօձիս, որպէս և ի ծնօտս կամ յերեսս այլնոց իրաց. ԸՆ-ՁԷՔ. ՀԷՐԻՒ, գայԼան, ԷՀ. ԵԶՐ. ՓՈՒՒԼ, ՂՀ, ՔԷ. *Եւ արարին նուեր արքունեացն յոսկւոյ սՁ՟, և զԹիԹեղն ոսկի եդին առ կապուտակեայ ժապաւինեսն, զի կայցէ ի խուրին ի վերոյ կողմանէ. Եւ. ԼԸ. 30: *Իբրև զժապաւէնն պատմուճանի իմոյ չուրջ կալաւ զիս. Ցօբ. Լ. 18: *Լոյսն արեգական ասպետիկ իբրև ժապաւէն երևիս չուրջ զնա-եարան. Լոյսն արեգական (՝ի բոլորա-կան խաւարման իւրում) իբրև ժապաւէն երևեցաւ չուրջ զլուսնաւ. Ընդ:

ԺԱՊԱՒԻՆԵԼ, եալ. ն. Ժապաւէն ա-ծել չուրջ զզգեստու. վերջաւորք պատել. ԸՆՁԷՔՒՆՔ. *Ժապաւինեալս նարօտոք ագաներ: Ագաներ նա զամբայեալս և ժա-պաւինեալս. Բուզ. Ը. 14: *Ջոսկի ԹիԹեղն՝ ի խոյրն ժապաւինեալ. Նիս. Եւ:

ԿԱ Ջեղերս ականց ոսկւով գրուագեալ, կա՛ իբր Ճարմանդով զգեալ. Պորփ՟ը, ձա. Fibula subnecto, fibulo. ՂՀՈ ԻԷՐՔՒ, գագմա ԷՒՔ. *Գործեաց զերկոսին ական-սըն զմիւսոյս ժապաւինեալս և ընդգեղս. զեալս ոսկւով. Եւ. ԼՀ. 6:

ԺԱՌԱՆԳ, ի, ացս. ա. գ. Κληρονόμος. Haeres. որ և ԺԱՌԱՆԳԱԿԱԼ, ԺԱՌԱՆԳԱ-ԻՈՐ. Օրինաւոր որդի, կամ որդեգիր, ո-րում անկն են ինչք ծնողին. վերիս, փերա-խոյ, ԷԳԷՒՐ. *Եթէ որդի, ապա և ժա-ռանգ. Հա. Ը. 17: *Խօսեցաւ ընդ մեզ որդուին, զոր եդ ժառանգ ամենայնի. Եբր. ՟. 2: *Ցա է ժառանգն, եկայք սպան-ցուք զսա, և կալցուք զժառանգութի սո-րա. Մթ. ի՟. 38: *Ցաց զազարական նոցա օտար ժառանգաց. Երէմ. Ը. 10: *Իւրովք հարազատ ժառանգաք ընկալեալ զզարմա-նալի ծածկոյնն Թաղմանն. Պիտ: *Երանեի քեզ սիմոն ժառանգ յոհաննու. Նար. ՟՟ա:

Լայնաբար ասի. *Աչժանաւոր ժառանգ հայրենականացն առաքինութեաց. Խոր. ՟ 3: *Ժառանգ էիք արքայութեն, որդ ան-ձամբ զանձինս արարէք ժառանգ գեհե-նին. Եւթէ. Ֆ: *Ցորոց տիրեցայ ժառանգս մահու. Նար. ԼԸ:

ԺԱՌԱՆԳ. գ. Ց. ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. *Միայն կրսերն՝ զհրամանն արար, և զսէ-րութեի ժառանգն էառ. Կրպ. ոս: *Բա-ժին ժառանգութեի իմոյ... քառանգակ զօրութեին բաժին և ժառանգ կոչեսցի. Սէ-ԷԸ. Է:

ԺԱՌԱՆԳ. յեկեղեցական կարգի՝ վի-ճակաւոր. ժառանգաւոր. կղերկոս. *Լի-նել քահանայս և ժառանգս եկեղեցւոյ. Շ. Ռգ:

ԺԱՌԱՆԳԱԿԱԼ, ի, ացս. Ց. ԺԱ-ՌԱՆԳ. ա. գ. Κληρονόμος. Haeres. *Բարձ-ցուք զժառանգական քո. Է. Ի-գ. ԺԸ. 7: *Եղիցի պնուհետև յառաջնում ընդ անա-բար չինութեին և հարազատաբար ժառան-գակալըգն փոխանորդութեի. Պիտ: *Բա-հաբ... հայրենի տամբ և ընտանեաք եղև ժառանգակալ յիսրայէլ. ՄԸԲ. ԺԷ:

ԺԱՌԱՆԳԱԿԻՑ. կցի, կցաց. ա. գ. Συγ-κληρονόμος. Cohaeres. կցորդ ժառանգին և ժառանգութե. *Ժառանգք ես, և ժառան-գակիցք քոյի. Հա Է. 17: *Սահակաս և յակո-բաս հանդերձ ժառանգակիցք նոցին աւե-տեաց. ԵԲԲ. ԺՁ. 9: * Լինել հեթանոսաց՝ ժառանգակիցս և մարմնակիցս և հաղորդս ա-ւետեացն ի քս յս. Եփես. Գ. 6: * Իբրև տկար անօթոյ առնկին պատիւ կանանց, և իբրև ժառանգակցաց շնորհացն կենաց. Ա. պետ. Ճ. 7: *Որդեգրուած անկինզ գերեցաւ կտակ՝ անպատմելի արեամբ իսկ նորուն ժառան-գակցի որդւոյն ես. Աե. Բարյբ: * Ցայ-գեղջն՝ ուր ջժառանգն սպանին (զքս), անդ և ջժառանգակիցն (զյակոբոս). Սրփ. յի. ԺՁ: *Ժառանգակից լինել եղբայրութե հա-ւատացելոց. Շ. Բարյբ:

ԺԱՌԱՆԳԱԿՑԱՊԷՍ. ս. Որպէս ջժա-ռանգակից. եղբայրաբար. *Որ յոգի քո կըն-քեալ կցորդ քեզ գրելով հօր քոմ մա-տուցեր ժառանգակցապես. Նար. Խե:

ԺԱՌԱՆԳԱԿՑԵՄ, եցի. ն. Ժառան-գակից առնել. վիճակակից կացուցանել. Συγκληρόω. Sorte consocio, cohaeredem facio, conjunctionem habere facio. *Ընորհ ուներ՝ որ ժառանգակցացն զնասս. Բրս. յոԼիբ:

ԺԱՌԱՆԳԱԿՑԻՄ, եցայ. ի. և ի. Ժառան-գակից կամ վիճակակից գառնիլ. որպես Συγ-κληρονομέω. Cohaeres fio. և Συγκληρουμαι. Consors efficio. *Վախճան այնոցիկ (մե-ծուԹե և պատուոյ) լի է խոովութեամբ և սղկաս, և ընդ մերձակայ կենցաղոմս ժառանգակցի. Ոսկ. յհ. Է. 30:

ԺԱՌԱՆԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. ք. Συγκλη-ρονομία, συγκληρωσις. Cohaereditas, com-munio, societas. Լինելն ժառանգակից. կցորդութե՝ ի ժառանգութե. *Ցորդե-գրուե հօրն երկնաւորի, և՝ ի ժառանգակ-ցութե քոյ ես. Շ. Ի-գ: *Ընանել յոր-գեգրութե հօրդ երկնաւորի՝ ի քոմ ժա-ռանգակցութե. Մ՟ա:

ԺԱՌԱՆԳԱՊԱՀ, ի, ացս. ա. գ. Պա-հօղ ժառանգութե սիրապես. ժառան-գակալ. *Բաժանորդ ընդ եղբարս ժառան-գութեն քորիք են, այլ ոչ ժառանգապահք, յորժամ եղբարք իցեն. Մխ. Գա:

ԺԱՌԱՆԳԱՏՈՒ, ի, ացս. ա. Κληροδό-της. Qui per sortem dat, distributor hae-reditatis. Ցուօղ ժառանգութե. որ ասյ ինչ կտակաւ կա՛ վիճակաւ. *Ջտաճարն, զքահանայապետն, ջժառանգատուն, ըզ-

ժառանգաւորն . Ա֊թաբ . յար :

ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐ , ի , աց . գ . Կληρονόμος . Haeres . ժառանգ , ունօղ ժառանգութիւն կամ իրաւանց նորա . որ ունի ժառանգել . ժառանգիլ . ժառանգորդ . և Սոացօղ . վերէս , ետրաթոյր . *Խօսել ունէք բան մի յերկրի գանձուցն ժառանգաւորի . Դտպ . ծբ . 7 : *Ցուցանել ժառանգաւորաց աւետեացն զհաստատուն խորհրդոյն իւրոց : Հաւատոյն արգարութեան եղև ժառանգաւոր . Եբր . ը . 17 : ծ . 7 : *Ձի արդարացեալք չնորհօքն՝ եղիցուք ժառանգաւորք յուսով կենացն յաւիտենականաց . Տիտ . գ . 7 : *Որ են ժառանգաւորք հաւատովք , և ժառանգաւորք արքայութեան . Յակ . բ . 5 : *Ի մարդկան կտակս ոմանք գրեալ լինին ժառանգաւորք : Ի մեզ սոացուածք բազում , և ամենայն մեծութիւն . իսկ ժառանգաւոր ոչ ոք երևի . փիլ : *Առնէր կասկածիր որդւոց իւրոց ժառանգաւորաց Թագաւորութեան . Սահ :

Նմանութիւն ասի . *Փութալ հասանել բարեաց գործոցն լինել ժառանգաւոր . Ագաթ : *Պանծանացն ժառանգաւոր . Նար . իդ :

ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐ . Κληρικὸς . Clericus . կղերիկոս . այսինքն վիճակաւոր . պաշտօնեայ եկեղեցւոյ . եկեղեցական՝ ի գպրաց մինչև ցերիցուն . *Խրատէ քահանայապետաբար և ժառանգաւորաբար եկեղեցւոյ . ՅՃԽ : *Եպիսկոպոսն սքի հանդերձ այլ ևս ժառանգաւորաց եկեղեցւոյն : Սարկաւագ մի ի ժառանգաւորս եկեղեցւոյն . ՅԿ . լԲ : *Ի քահանայն , և ի ժառանգաւորն . Լմբ . ոչ :

ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . տ . գ . Κληρονόμημα . Haereditas , possessio . Մտանել ի ժառանգութիւն . գոլն ժառանգաւոր իրաւամբք ծննդեան , կամ յաջորդութեամբ . *Ձորդեգրութիւնն ոչ անուն ժառանգել յետ ելանելոյ ի ջրոյ անտի . . . յորում և ծննդեանն և ժառանգաւորութեն . ՅԿ . խ . ոտ : *Ոսաք զառաչագրեալ խորհուրդս՝ ոչ ունելոյ զհոգևոր իշխանութեան ժառանգաւորութիւն . Լմբ . պտրգ :

ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . որպէս կղերիկոսութիւն . Clericatus . որ է վիճակաւորութիւն եկեղեցւոյ՝ մանաւանդ ի սքի աստիճանս . *Որք ի ժառանգաւորութեի անցանեն՝ չև ամուսնացեալք . կանն : *Ցուն առարոնի կոչէ զվիճակեալս ի պատիւ ժառանգաւորութեի եկեղեցւոյ . Լմբ . ոչ :

ԺԱՌԱՆԳԵՄ , եցի . ն . Κληρονομέω , κατακληρονομέω . Haeredem facio , sorte distribuo . Տալ ժառանգել . ժառանգեցնել . վիճակեցուցանել . սեպհականել . *Սոքա են զորս ժառանգեցոյց մովսէս : Ժառանգեցուցանիցեն ձեզ զերկիրն , ընդքիր ժառանգեցուցեր մեզ մի ժառանգութիւն ի վաստակս ժողովրդոց ժառանգեցոյց զնոսա . ևն : *Ինչուան ես կենաքն ժառանգեցուցանել զնոսա . Մխ . դտպ : *Ձիւր թագաւորութիւնն նոցա իսոստանայ ոչ տալ միայն , այլ և ժառանգեցուցանել . այս ինքն սեպհական նոցա առնել , որպէս և իւրն է սեպհական . խոսր : *Աստ զակին զդրախտն ժառանգեցուցեր : Զաստազակն ի դրախտն ժառանգեցուցեր . Ըա : ՃՃ : *Ձկենան յաւիտենական ժառանգեցուցանեմ նմի . Ագաթ : *Օրհնութիւս հոգևորս մեզ ժառանգեցոյց . Սոփ . ա . պ . ես : *Քան զամենայն աղէտս զհիքագոյնն ժառանգեցուցանէ կուրաստ : Անուն պանծանացյաւիտեան իւրումն ժառանգեցուցանէր անձին . Պիտ :

ԺԱՌԱՆԳԵՑՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց . ա . Որ ժառանգեցուցանէ . *Ոչ ունի իշխանութեի կանգնել պատգաց իւրոց ժառանգեցուցիչ . Մխ . դտպ :

ԺԱՌԱՆԳԻ , գչի , չաց . ա . ժառանգօղ , ժառանգ սիրապէս , սոսացօղ և տէր . *Ժառանգիչ ամենայն արարածոց . Ագաթ : *Խափանեալ է իգացն ժառանգութիւնն՝ ցորչափ կայ արու ժառանգիչ . Մխ . դտպ :

Եւ իբր Վայելօղ . *Ժառանգիչք գարմանոց նորա և խնամոց . ՅՃԽ . ես :

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴ , ի , աց . ա . գ . Տ . ԺԱՌԱՆԳ . Κληρονόμος . Haeres , possessor . Տէրաթոյր , վարիս , ակաց . *Բոլոր մեծութեան իւրոյ զնոսա առնէ ժառանգորդս . Եղիշ . հայր տէր : *Թողու ժառանգորդս որդիս կամ դստերս . Մխ . դտպ : *Ձգուշացուցին նոցին սաանդապահսն և ժառանգորդք . ՅԿ . խ . ոտ : *Ան մահից կենայն լինել ժառանգորդ : Ա յար ամենայնի աեր և իշխան և ժառանգորդս արար զնարդն . ՅՃԽ : *Ոչ եղև ժառանգորդ հայրենի առաքինութեն . խոր . ես . 31 :

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԵԼ . Տ . ԺԱՌԱՆԳԵԼ . *Ձիշխանութեի ձոխութեամբ ժառանգորդեալ ի ձեռաց ամենակալին . Ոսկ . յոաագ ես :

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ . գ . Κληρονομία , κληροδοσία , κλήρος Haereditas , sors . Ինչք ժառանգելիք և ժառանգեալք . մաան և վիճակ ժառանգաց և ժառանգողաց . տ . բաս , էայ , ևիսաք , վալ . *Որպէս հայր՝ որ թողուցու զժառանգութիւն որդւոց իւրոց : Ա յր ոք եթէ մեռանիցի , և ուստր ոչ գուցէ նորա , տայիք զժառանգուն իւր դստեր իւրում . ևն : *Թէ թողու մարդ ումեք ժառանգութեի կտակաւ . Մխ . դտպ : *Բազումք են ի ժամանակիս կրտսերացոյց , որ յաչխարհի առանց ժառանգութեի էին . և յորժամ զձև կրօնաւորութեան ընկալան , տեարք եղեն ի վանորայս բազում ժառանգութիւն . Ը . Իղէ : *Ժառանգուն ի վերայ սեպհական ստացուածոց ասի . ըստ որում որդի զՀօր ստացուածս ժառանգէ , կամ եղբայր զեղբօր : Ի՛ ժառանգութեի և այն , զոր արծաթով ոք ստանայ . Ոսկ . էս :

*Ոչք զգկեալ ի հայրենական ժառանգութեէն լինին տարագիր . Պիտ :

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ . Κατάσχεσις . Possessio . կալուած . երկիր բնակութեի . ստացուած սեպհական . դ . լտ , Տալ , ևիսաք , էէր , Ռօբբոգ , ագաբէլ . * Տայ քեզ և զաւակի քում զամենայն երկիրդ քանանացւոց ի ժառանգութեի յաւիտենական : Տուք մեզ ժառանգութեի ի մեջ եղջյոց հօր մերոյ : Մեզ ստւեալ է երկիրն ի ժառանգութեի : Աւերակք յաւիտենից եղեն ի ժառանգութեի մեզ : Ոչ է ելիցի նմ ժառանգութիւն , զի ես եմ նց ժառանգութե : Ժառանգուել զնաւացեսցն : Հրեշտակ աւետն սատակեսցէ յամենայն ժառանգութիւնս իսրայէլի , ևն : *Ընդարձակեա մեզ զժառանգութեի , զի նել է , քանզի բազմացաք յոյժ . խոր . ե . 48 : * Բնակեցան իւրաքանչիւր զք ի ժառանգութիւնս իւրեանց . ՅԿ . լԲ : *Ի ժառանգութէն սեմայ մինչև ի ծագս հիւսիսոյ սանն յաքեթի հետիոտս ընթացեալ Լմբ . ոչ :

ԺԱՌԱՆՈՒԹԻՒՆ . որպէս ժառանգելն . ստացումն , վայելք . *Ինած եմոյծ զմեզ ի ժառանգութեի ետծութեն իւրոյ . ՅՃԽ . ե : *Ձհարկաւոր կերակրանացն պէտս չափաւորաւն սահմանել ժառանգութեի . Պիտ : *Ձերկնից Թագաւորութեն առնուլ ի ժառանգութեի . Սրգ . յն . ե :

Կամ Վիճակ , Թեմ . ժողովրդի ընդ հոգևոր իշխանութե . *Ժառանգուել իմ իսրայէլ . եւ . ծե . 25 : Քաւիչ լեր ժառանգուել քոմ . եւ . ծճ . 17 : *Մի զօշաքաղութե , այլ յօժարութե . մի իբրև սիրելով ժառանգութեի , այլ լինել օրինակ հօտին . Ոսկ . լա :

ԺԱՌԱՆՈՒԹԻՒՆ . Κλῆρος . Clerus , clericatus . ժառանգաւորութեի . վիճակ և աստիճան եկեղեցական . * Բացատրութեի տայ վիճակելոցն յաստիճան ժառանգութե . լմբ . եր ընդ եդբ : *Ծառայս ի ժառանգութեի ընձեռեալ առանց կամաց տերանցն ոչ հրամայելոք . Մխ . դտպ :

ԺԵԽ . Տ . ԺԱՒ . ռմկ :

ԺԵՌ կամ ԺԻՌ , ժռի , լց . գ . Նոյն ընդ ժայռ . առասին . ևեսիւ . ուստի և Սրաժայռ ապաստաժ . քարուտ տեղի . *Որք յամառնայինսն տաքմամբ աւազին ժռիցն վըշտացուցանեն . Պիտ :

ԺԵՌԱՒՈՐ . կամ Ջնոյն ընդ ժայռաւոր ,

ԺԵՌԱՒՈՐԻ . Ի որպէս ատամնաւոր ազգ խնկոց . *Գոհար հալուելից չորս . ինգլսէ , անագրատաւրազ , (գուցէ սանդրատաւրազ) , ժեռաւոր , ծակոտկէն . խոր . ՃՃ : *Ձչորս ազգ խունկն ասէ , որ խառնեալ ալային ի սպաս խորանին . կնգրուկ , քաղբան , ծակոտկէն . ժեռաւորի . Լմբ . նոր :

ԺԱԿ , ի , ացս . Տ . ԺԱՄԱԿ . * ԺԱկակք ամենայն ի դուռն արքունի ի սատակումն հկեսցեն . Աբծր . ա . 3 :

ԺԱՄ , կամ ԺԱՄԱՆ , ի , ացս . գ . Նիւթ այրելի . լուցկիք հրոյ , որպէս խոսիս . *Ցօղոն և ԺԱՄան պատեալ զնովաս՝ հրով տոչորեցին . Ասղ . Ճ . 22 :

ԺԱՄԱԿ , ի , ացս . գ . որ և ԺԱՄԱՄԱԿ , ԺԱՄՈՒՆԴ , ԺԱՄՈՒՆԴԱ . որպէս Թէ խժաձայն ՃՃի . զեռուն սողոն՝ ազգի ազգի , ցամաքային , և ջրային , և խաշասյն հնչիւնք նց . ՃԻՃԻ , և ԺԱՄ մբ խաշտոց է . յայսմս :

ԺԱՄԱՑԻՆ . ա . Սեպհական ԺԱՄու կաց կամ ՃՃեաց . * Որդնային և ԺԱՄային հարաւածք . Վսոփ :

ԺԱՄՈՒՆԴ , կամ ԺԱՄԱՆԴ , մանց . գ . Տ . ԺԱՄԱԿ : Վսոփ :

ԺԻԺԻ . գ . Բառ ռմկ . որպէս ՃպտուՌն . ՃՐՃՐ պէօՃէյի . * ԺիԺիքն ասեն , Թէ ի վարսաւոր ծառս հանգչէաք , և անոյշ եր-

գով զՀանապարհորդս ուղղորկեաք. Վրդն. առաջ:

ԺԻԺՄԱԿ. Տ. ԺԺՄԱԿ. *Ի նոցա տուն պժուսարահայհաց ժիժմակին սղեալ մատնէր. Լաստ. իա: *Ցուրան սատակէ զամենայն ժիժմական՝ զոր բորբոս երկրի ծնաւ. Ոսկիփոր: *Սողուեաք ժիժմակք խորհրդոց. Վրդն. ոգ:

ԺԻԺՄԱՆԿ, } մանց. գ. Ո ԺԻԺՄԱՆԿԻՆԿ, } կի ժիժմունք. *Քաղեմ զամենայն ժիժմունս յանդաստանաց քոց. Ոսկիփոր: Իակ Նիւս. կազմ. *Տրտնջեցնային պղծոյն գարշահոտիլ ժիժմանքն (յերազ) ... ի. ածիչոմա, արձագանգք ձայնից. Խոտոր:

ԺԻՊԱԿ, ի, աւ. կամ ով. գ. Նոյն ընդ ոմկ. ծիվ, ՀՒվս. այն է Մեղիկ. որ և ԵՐԵՒԵՔ ԿՆԴՈՒՆՆ ասի. *Ժիպակին և ծը ծումն խառնեալ կան ի հող: Ծծումն և ժիպակի առնեն կլայեակ, որ է ընդած ժիպակ. Ոսկիփոր: *Արուեստն ես, որ է քնուելն, ժիպակով և ծծմբով գործէ աեն: Զոսկիս և զայլսն զոր գործէ քնուելիւնն ծծմբով և ժիպակաւ. Վրդն. գտն. Ն պոմ:

ԺԻՒ, ժուի, ժուիչ. Տ. ԺԺՒ: Իակ յաաջըն Ոսկիփոր. ոսկիական ոՀով. *Թէ համբերեաս, և ոչ չուտպիս, ի ժրուէն հալուա զուգիս ոդ, կամ է Հին ողկուզդոյ, և կի այգի ժայռոտ, որ և յոմանց ԺՈՒՒ ասի:

ԺԻՏ. ա. Արմատ հյ. բայիս ժտել, և յն. ԷՒԷՒՀ, այսինքն ինդրել, հետապնդել և յանդգնիլ. որպէս Հետապրքիր. Հետաքննող. ընդվայրաքնին, և ցանդուգն հետաքննող. լտ. Curiosus, ևն. յն. պէսպէս. *Ձիք այնպէս ինչ քննող և ժիտ առ անյայտից և ծածկելոց իրաց իբրև զբնուելի մարդկան. Ոսկ. ա. Բէս: *Ջժիտս և զդաստարկան. Ոսկ. ա. Բէս: *Ջժիտս և զդաստարկան արգելու ասկաս բանիս. Ա. Եր. Էրէց: *Ցորժամ լիրը և ժիտ իցես իբրև զբուն. Ոսկ. Ե. Ւոբ:

ԺԻՐ, ժիրք, ժրաց. ա. Ἀνδρεῖος, καρτερός, ἀγαθός. Virilis, fortis, robustus, patiens, optimus. Արի՝ ի գործ, կորովի. կարօղ. քաջ. առկուն. փոյթ. ածխոյժ. ընաիլ. ԽոյնՀ, բան պեսնօղ. գասվՀՒՒ, գասաբեՒՒ. ՀՒՒՀ. ԼՒՀՒ. ԼաՒՀՒ, ժիրք: Վ. ատաց, ժրաց: ժիր ատր. հանդագ: ԺիրԼերօք, սպնդ կապեք. Առակ. ատեպ. ա. Ի. Ե. 32: *Անգործ մերկու լաւ է քան զժիր սպիծակ. Նեղս. *ԺիրՒն ի ժամանագործուելիս. Նաբ. Է: *Ժիր և քաջ առնեձիոյ. Ագաթ: *Ժիր մշակ. Ըաբ: Պիպ: *Որ ժիրն է ի գործ, առատանայ ընչիւք. Լ՚Ե. առ: *Ժիր են կանչաք, որ փութով յիմաստուն խոհան. Համառ. առ:

ԺԻՐ. իբր ածական՝ արիական. *Ժիր և անդուդաղ աչխատուԹիք: Ի ժիր աչխատասիրուելեն յորդորմանէ. Պիպ: *ԺիրՒն և մեքուր քահանայագործուն. Ցնոմ:

ԺԻՐ. ն. } փուԹով. արագ. *Ծնրն Ի ԺԻՐ. } գայր սակաւ՝ գագարէր. ա սեմ ցինա, հայր, գնասցուք ժիր. Վրդ հդ. ծԷ: *Եբաակն ի ժիր խազալ յո. այսինքն ելլագ երկագ. ուսոի ասի. Էծնէր, միշտ, անգադար. Մխ. Բծչ:

ԺԻՐԱԺԻՐ. ա. Κράτιστος. Fortissimus, optimus. Ցոյժ ժիր, կարի քաջ և փոյթ. *Ժիրաժիրսմանկունս ընտրանաս զայն յոտասնն արուեստականացն առաչին. Է. Ա. Ե. 12:

ԺԼԱՆ, ի, յց. ա. (ձ. Հյ. զլացօղ. յնկ ՀՒՒՀՒ, նախանձայորդ). Πλεονέκτων, πλεονεκτήσας, ἄπληστος, ἀγυώμων. Avarus, avidus, parcus, inclemens. Ագահ, անյագ. ի սառնաշ. զօշաքաշ. ուիչս. խնայօղ. խիստ. կծծի. ծակուկ, անխնայ. նաՀԷս, խբեբաբս. *Ընդ առն ժլատի. Սիր. ա. 23: *Ինչանաք ... կծծիք, ժլատք. Խոր. գ. 68: *Մերձաւոր կծծի, բաչխող ժլատս. Կոր. ծ. Ը: *Ա յուրիկ և ի վերայ ժլատիցն, և յատիշ ատկոյացն զինչս. Նիւս. Բն: *Թէև սատ ցուածքն բազում է, միտք աղքատ է, և ձեռքն ժլատ. Լմբ. առ: *Ցանչնորհն և ի ժլատն ընթանալ ծառայութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 7. ըստ յն. անշնորհին և ժլատին. կի անշնորհ և ժլատ ըստնատրի ծառայել:

ԺԼԱՏԱՆԱՄ. ածայ. } Ἀπληστεύομαι.

ԺԼԱՏԻՄ, եցայ. յ. } Insatiabilis et avarus sum. Ագահել. անյագ գտանիլ. ԽբեբըսլըՀ՝ գամս ԷՒՒՀ: *Ըստայատցաս ժողովուրդն յաւար անգր. այսինքն, զի ժլատացան և տարան զհաչինն և զանգեայս, և կերան հանդերձ արեամբն: Աւարել քա րոզեցին նոցա, և ոչ մարտնչել. և ժլատել, և ոչ պատրաստուել: Ա յր քան զինեալ իւր ժլատեացի յաւար անգր ժողովել յապուռ: Ոչ յաւարել կամ ժլատել ինչ, որպէս և գաւարկ ձեռքս իմ վկայեն. Եփր. Ի փ: *Ժլատանալ և հանել ինչ մի իշխեսցեն. Մխ. փս: *Ջամենայն ոսկի և զնիւթ պատուական ինքեամբ համարի՝ վասն նովաս մեղանչելոյ մարդկան, նովաս. յագահել և ի ժլատանալ. Խոխ: *Դադ արեան նախ վասն խլատոյ (յատելն), և մի՛ ժլատիլ. Սիր. ԼՒ. 20: *Ոմն վասն վաչխից ժլատաց նայ. Ոսկ. ա: *ԺլատեալՔ՝ ի լաց, և ոչ ի հաց կոչէն. Մխ. առ: *ԺլատեալՔ ի նոր նոնէրան բերեն աչս, և այնմ ցանկան. Բաղ. Ե. ւհ:

ԺԼԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλεονεξία. Avaritia. ἀπληστία, insatiabilitas. Ագահատացցուցիչ. ագահութիւն. զօշաքաղուիչ. անյագութիւն. նախենալիւ, խբեբըսլըՀ: *Ցաւ փշատակողքն անիրաւք. զի վասն ժլատութեան, և ոչ վասն օգտի հանելն ի նոցա նէն. Նիւս. Բն: *Ալ ի բանաւորութենէ հինին, որ եկեալ ժլատութիՔ կոտորէ զաշՀարհ, և մերկանայ քննչից և յատացուածոց. Եփիփ: *Վասն յափշտակութեան և զլսող ժլատութեան սուսերզք ... մարտնչին. Մծբ. ծԷ: *Ջօրհնանապատ վասն ժլատութեան և ագահութեան խօսս: Ի բաց հատցուք ժլատութիւ: Վասն ատրս զանցանեմք առատութեան քան զպէտսն, և վասն սոյս է առատութեան ժլատութիւնն, որ առ հանդերձս, և ուժգին բռատմութեան ծառայից. Ոսկ. յհ. Բ. առէպ: *Ալ կացցից զնա ՈՐ մեր քառակուսկալ. այլ նա ժլատութիՔ գողութեան իւրոյ ոչ յագեցաւ. Ոսկ. գծ:

Եւ Ներոտութիւն. Փաւծալեւա. Parsimonia, parcitas. Խնայողութիւն. ԽբեբըսլըՀ. * Խնայութեալ է յայժմուս ի ժլատութիՔ առատղացն. Շ. Ի.Ի: *ԺլատութիՔ է՝ ըստ որում ծախեն ոչ ոսկաւ. Աբիսա. առաջ: *ԺլատութիՔ և վատութիՔ անհանձարութեան է պատ. ղ. ոլպիսի էր նաբաղ ի ժլատութեան. Լմբ. իմ:

ԺԽՈՐ, ոյ կամ ի. գ. Πάταγος. Strepitus. խառնաձայն աղաղակ. աղմուկ չխոՀի. շառաչիւն. վայնասուն. վնվնոց. *Ջինչ ժխորն իցէ (ի Թատրոնս) զինչ աղմուկ, և սատանայական ամբոխք. Ոսկ. ծ. Բ. 12: *Ժխոր կանչոս զնա ՈՐ. այսինքն ընկղմի ի յոդս սխրութեան. Ոսկիփոր:

ԺԽՈՐ. ա. խառնակ, չխոՀ, խառնափնդոր. ապկեալ. գՏրԸԸՀԸ. *ԱյսիփոփեալՔ ի զգայութեանն խռնձապոյ, և ի ժխոր վերդովեաՔ. փիլ. Բ գ֊ն: *Մի յապիշակեացին ի ժխոր ձայնիս հաւատաք ձեր. ՃՃ:

ԺԽՈՐԵՄ, ԸՒի. Ն. Աղմկել, ամբոխել, վերդովել, չխոՀել. գնՈՒՀՒԸԼ՝ ԸՒՒՀՒՒ ՔՒՒՆ պղծութեաՒ աւՒՒՒՒՒՒ ԷՒՒՀ, ՀՒՒՀՒՒՔ ԸԸԳՍՒՒՀ՝ զգօսանՔն զգօսանՔ ժխորն զանապատին վՀՀու տեսութիւնս. ԱՒՒա. ԸՒՒ: *Ընդ միՀնանս ժխորիցին (ՀաստաՀՔն ի խնջոյս). Ոսկ. ծ. Ք: *ՏեսՒն պահապանքն զքաՀանայապետան՝ ժխորեալս և խրև զծով ի աստիկ ալեաց տագնապեալս. ՃՃ: *ԺխորեալՔ և յուզեալՔ էին յայն յաստուածն. Նաաս: Իակ Լմբ. ծԸ, *Թէ ի խնգալոյն ժամին լաս, ժխորիս սիրոյ եզբօր ոյ. կամ ընՀերոյիր, ժխտես, և կի խմսն, յաչազես, և խանգարիչ լինիս:

ԺԽՈՐՈՒՄՆ, բման. գ. ՇխոՀումն, վերդովումն. ՎՒՎՒՒ. *ԲազմաՀնայոյս ազմուկն ժխորման ոամկին. ՃՃ: *Հոգ և ժխորումն ոամկին. Ոսկիփոր. (որ և կոչի անգ Տրտմութիւն և ցնոր):

ԺԽՏԵՄ, եցի. Ն. Ἀρνέομαι. Nego, abnego. Ուչգանալ. հրաժարիլ. յուրասա լինել, բացասիլ. ԻնչԸԱ ԷՒՒՀ. *Ժխտեաց սատա և ասէ՝ ԸԸ ոչ ծիծաղեցայ. Նիւս. ԸՀ. 15: *ԵԸԸ եգիս կորուստ ինչ, և ժխտիցէ՝ ի վերայ նը. ՂԼփ. Ը. 3: *Ցորժամ ժխտեն զՀաչմարտութիւնն. Սարգ. ա. յհ. Ը: *Ջաբեգանն ոչ ոք կարէ ժխտել. ԵրԸ. ԺԸ:

ԺԽՏՎ. Ἀγνωμοσύνη. Ingrate me gero, tergiversor, fidem rumpo. ԱնՀանաչօղ լինիլ երախտեաց. ԸԸկունս գարձուցանել. ապստախտիլ. ևնեն գիլ. *ԺխտողՔ և երախտակորոյՔ. Ոսկ. յհ. ա. 9: *Ըստ աւանդակորոյս ժխտողին: Պարտուչն ժխտեալ տաղանդացն ՀՀապով մեծաս՝ ի տուժի: ԵԸԸ մեք ժխտեմք, դուս առատապէս չնորհեալ ընձեռեաս. Նաբ. Ի. Ի. ծ: * Ո՞ր ազգ զլացաս զերախտիս ՀՈՒ իւրոյ մարդկութենէն, կամ ժխտեաց փառաց նորին և ՀՀծուԸեն: ԺխտեցաքՔ պատուիրանին: ԺխտեցիՒն չնորհին. Լմբ. ագ. ևն: *ԺխտողՔ լինել որդւոյն սիրելոյ. ՁՀ. ԼՒ: * Ի սէր ժխտոյ մամոնային՝ զնա կապեցի կամաս յախտին. Ցոն սրտի:

ԺԽՏԻՄ, եցայ. Հ. կՀզծաւորիլ. ձևանալ. *Իմացաս ԸԸՀ ժխտի նա գԱիմարուԸ. Վրդ հդ. Ի:

ԺԽՏՒՄ. յ. Փոխանակ գրելոյ ժխիլ. այսինքն յանդգնիլ, համարձակիլ, իչխել. *Ոչ նայել ընդ նա համարձակիլ իչխեն, և ոչ ժխտին և ժպրհին երգեաք. Վ.Ի.որ: *Մի ոք հաղորդեացն՝ որ չիցէ աչակերտ. Մի զք յուզաս՝ և ժխտուցի առնուլ: ՁԸր վերայ այնչափ անամօԸեալ ժխտիցիս. Ոսկ. ծգԸ. ևն: *Թեչափս զաՀլն ընդ խաք խաչեցաք, այլ ի ծառայան ոչ ժխտեաք: Ցորժամ ես առացի, առակաւին ժխտիս հարցանել. ԵրԸ. ծգԸ:

ԺԽՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγνωμοσύνη. Ingratitudo. ԺխտուԸն զընկալեալ երախտիս. ապստախտութիւն. անզգամութիՔ. ՆախԷօրԸգ. *Աս բազմաց ժխտուԸեաՔ զոմիայր, և սատակագին գՆեր զամբաստանուԸեի. զի ասէ, խաբեն զնա ոչ ընկալան. Ոսկ. յհ. ա. 8: *Ջինչ քան զայն ժխտուԸի և ամբարչտութիւ կայցէ, յորժամ ոչ միայն չհաւատային, այլ և անծանօթ նմա զանձինս ցուցանէին. Նաեայ: *Ի ժխտուԸեի եԸեալ մեր, և որ ի մեզ երախտիք էյեն՝ մոռացեալ, արհամարհիցեմք զնոսա. Գալ. Ի:

ԺՂՈՐԵՄ. Տ. ԺԽՈՐԵՄ. *ԺղորեալՔ հողմնեալ էին աւրք և կանչաք. ՃՃ:

ԺՄԱՆ, ի ԺՄԱՆ. ումկ. ոՀով իբր ծ. ի ժամուն. ի գԷպ ժամանակի. *ՏեսեաՔ սերդական, որ զբոյգ գերդաստան, կերակրեն ի ժման. Գնէ:

ԺՄԲԵՄ. ա. Խոլշտմեալ երեսաք

ծերութիւն. էրէսը խոնձմած. *Ի նմին ժամու պատահեաց իւր Ժիրուհա (յերազսէն) մատուցեալ սևացուցանէր զմացառս աչացն. Եփր. Ի 4:

ՃՄԵՐՏԵՆԱԼ. Բառ. անստոյգ, իբր ծպրհեալ, յանդգնեալ, կամ բանդագուշեալ. *Ա յաչսիւ Ժիրուհւոյ՝ մինչև զամենայն մարդկան աչս կամին ուռնել. Եղնիկ:

ՃՄԻՐԱԿ. ց. Բառ. երկքայելի. որպէս ազգ կասխայի՝ ի պէտս գեղոյ. խոյոր. չէմդէ: Բա. սպէ. չէհ. իբր՝ ի Գաղիանոսէ. Cassia fusularis.

ՃՄՏԻՄ. տե՛ցայ. ֆ. Նոյն ընդ ՃՄԱՔԼ. Meiδιάω. Subrideo. *Ինքն գանկն ծիծաղուիլ, *ծիծղիծաղ ըլալ. կ՚ուռճանկէ, ըսուածնիսկ. *Ճմտին և զուարճանան ինդրելքեր. Փիլ. խոսփ: *Երբեմն ակնարկէ, և երբեմն ժմտի. ՃՃ: *Ճմռեալ մահաբեր ձևով, ասաց երդնում քեզ: Ընթերցեալ զգրեալսն, և յոլով ժմռեալ գլուեաց նոցա. Պատ. ադէս:

ՃՈՂԽԻՄ, եցայ. ֆ. Διαῤῥύω. Diffluo. Լուծանիլ՝ ի ջուր. նեխիլ. չէչէխիլ, չէխիլ. հոփիլ. *Շահ բանիցն կսկծելեաց (իբրև աղիս) ալնդէ, և չեայ ժողխել. Ոսի. Տ. ա. 15: *Անկեալ գնեմ զի անկենդանս... Թաղկացեալ մարմին, ժողխեալ որովայն, քահխեալ պալատաւոր. Նար. կզ:

ՃՈՂԱՎ, ոյ, ոց. գ. (լծ. յոլով, ծով). Հաւագոյի, սիլլոգի, սիստեմա. Congregatio, collectio, compositio, հմն. Հաւաքուածն բազմութիւն. և Բազմութիւն հաւաքեալ յոր և է կարգի. չափոր ինփէչ. լոշս պիրէխփէ, ձեմ, չէվի:

ՃՈՂՈՎ. որպէս ժողովուածն կամ հաւաքուածն՝ մարդկան և իրաց. Էրէբ. *Ժողով լինէր առ նոսա բազում իրաց. ա. Ի. Ք. 42: *Ցառաջին աշաւարակէն ցրուումն եղև, իսկ՝ ի խաչէս ժողով. ԱԳաթ: *Հանդերձ ժողովելիս (պատմութիւն) վկայիցի, զոր ժողովեցաք մեք. Եսա. պամ. Ք. 4: *Զաներմանց և ոչխարոց ժողով ցուցանէր. Եսա. էր. ա: *Հերոց և մարթոց և ոսկերաց ժողով է գլուխս. Փիլ:

ՃՈՂՈՎ. իբր կայտ իրաց. գումար, կուտակ. *Ժողովեսցին լուրջդ՝ ի ժողով մի: Զժողով լուրջն կոչեաց ծով: Ցամքեսցի զամենայն ժողով լուրց: Աւերեցից զամենայն ժողով լուրց. ևն: *Սրբութիւն անձին ասէ զամենայն ժողով առաքինութիւնն. Սէփ. ա. պ. Ք: *Քանակ է ժողով միոց. Դամասէ:

ՃՈՂՈՎ ՈՒՌՈՒՆԻՑ. Ջոկ. երամ. հոյլ. պուխ: *Ի ժողովս զուարակաց, և՝ ի դասս երկնից. Սղ. կԷ. 31:

ՃՈՂՈՎ. ՄՈՒՐԴՈՒՆ. ժողովուրդ. ամբոխ. բազմութիւն. ՃՆահԷ, ՃՆամաՒ, հաւթ. *Ժողովք մարդկան մեղաւորաց: Ժողովք ժողովրդոց չուրջ եղիցին զքե: Պատեցից զքեզ ժողովրդիւ զօրաց խոց: Ի ժողովս հակաց: Ժողովք անօրինաց: Ժողովք բազումք չոյժ չոյժ. ևն: *Երբև եռեաս չի ըզժողովսն, եվ՝ ի լեառնն. Ոսի. Տ. ա. 15. ևն: *Գումարեալ ժողովք որսորդացն. Պիփ: *Անդ ժողով կուանացաց, և գայք ՃգնաԷորաց: Ուր ժողովք են սպեղն՝ ի խաղաղութեէ. Ը. Ֆիս: Ը. ա: *Ուսուցանէր իւր ժողովին՝ գործել ըզնոյն ըզպղծալին. Ը. Եզեկ:

ՃՈՂՈՎ. Համախոհութիւն. ազմուկ. վրդով. գալաթալըգ, ՂեՂԷԼ, զրպալըգ. Ընտրօփի, էռւսնստասւս. Conversio, contorsio, conspiratio, seditio. *Ծածկեաց զնա՝ ի ժողովոց չարաց: Ժողովիլ ժողովս յերկրի նորա առանց նորա: Ժողովս կուտաէ՝ ի վերայ քո ամովս՝ ի մէջ տանս իսրայէլի: Ոչ կարասցուք պատասխանի տալ վասն ժողովոյս այսորիկ: Եւ զայս ասացեալ՝ արձակեաց զժողովսն: Ապարեալ ժողով հրէիցն՝ նզովեցին զանձինս: Ժողովս արարեալ բազմաց. ևն:

ՃՈՂՈՎ. Միաբանութիւն կրօնաւորաց. կեանք միաբանակեաց. հղբայրութիւն. վանք. Կοινόβιον. Coenobium. συναγωγή, congregatio. συνουσία, conventus. *Եղբայր ոմն բնակեր՝ ի մէջ ժողովոց: Ո՛չ՝ ի միաբնակեցանոցս բնակել թոյլ տային, այլ՝ ի ժողովս երեսփոխս հրամայէին կեալ. Վրք հց. Ք. Ը. ևն:

ՃՈՂՈՎ. Հաւաքութիւն՝ ի խորհուրդ. Συναγωγή, συνέδριον. Consessio, concilium. *Ի ժողովս նոցա ոչ հաձնացին միաք իմ: Խորհին՝ ի ժողովս իւրեանց: Ցօրինաւոր ժողովսն վճարեսցեն: Խնդրէաց՝ ի նոցանէ թուղթս՝ ի գամասկոս առ ժողովս (կամ առ ժողովուրդսն): Աակէին զինքեանս երբեսյա գոլ, և չէին ինչ, այլ ժողով սատանայի. ևն:

ՃՈՂՈՎ. Գումարումն առաջնորդաց՝ ի խնդիր հաստատոյ, և կարգաց եկեղեցւոյ. սիւնհոդոս. Συνόδος. Synodus, concilium. *Ժողով լինել բազմաԷթիւ եպիսկոպոսաց՝ ի նիկիա քաղաքս. Խոր. Ք. 86: *Ի ձեռն սուրբ հայրապետին Նիկիայ. Լծբ. պա: *Ցերջանիկ ընտրեալ սքղ հայրապետացն ժողովոց. Շար:

ՃՈՂՈՎ ՀԱՒԱՏՑԱՑԵԼՈՑ՝ ի հին և ի նոր օրէնս. որ և ԵԿԵՂԵՑԻ ասի. մանաւանդ Հաւաքուումն յեկեղեցի՝ յաղօԹս, և՝ ի պատարագ և՝ ի հաղորդուԷիւ, և՝ ի քարող. Ἐκκλησία. Ecclesia. σύναξις, synaxis, conventus, concio, coetus, ևն. *Խօսեցաւ ընդ ձեզ տէր յաւուր ժողովոցն. Կղ. ծԷ: *Ելանել յաւուր կիւրակէի՝ ի ժողովս: Կանգնէր՝ ի ժողովս: Յորժամ զժողովս կատարեմք, առանձեմ զամենայն եկեղեցիս իբրև զՀուր. Վրք հց. յ: *Ի ժողովի կատարմանց: Քան զայլսն արքեպսն կատարողուԷիս զսա գնէ վէհագոյն, և միեղ տաքար հաղորդուԷի անուանի, և ժողով. Դիոն. ՆԷՆԷ: *Սակաւ ինչ է ժամանակ, որ ընդ մէջ է միւսոյն ժողովոց (՝ի լուր քարողի): Ա յայսպես պատրաստեալ՝ յայս տեղի ժողովոյ հասցուք. Ոսի. յհ. ա. 1:

ՃՈՂՈՎ. Տաճախմբութիւն. ամենաժողով տօն. Հանդէս տօնական. Πανήγυρις. Coetus publicus, festum, solemnitas. *Սա տօնից մեզ տօն, եղբարք, ժողովոց ժողով. Շ. փաղ: *Տարեւորականաբք պատուէք զնա պատուով, և ժողովով. ԱՃաբ. ՆԷպր: *Ժողով տօնից հրեշտակաց. Ոսի. Տ. ա. 2:

ՃՈՂՈՎ. որպէս ժողովարան, ժողովրդանոց. ինով. Συναγωγή. Synagoga. *Մով սէս ըստ քաղաքաց զքարոզիչսն իւր ունի՝ ի ժողովսն ըստ ամենայն շաբաթոյ ընթերցեալ. Գծ. ԺԷ. 21: *Ընկն՝ ի քաղաք իւր նազարէԷ, օր շաբաԷն՝ ի ժողովն երԷ. Շ. Խոսփ:

ՃՈՂՈՎ. ա. ՝ԱՃրόος. Confertus, collectus, densus. Ամփոփ. կծկեալ. հոծ. Խողխող. Ռօխնդ. *Ժողովին և հեծամտսական չուռնչ՝ որ՝ ի մեծէնչն տրամուԷեց լինի. Նխս. բՆ:

ՃՈՂՈՎԱԲԱՐ. ց. Հաւաքաբար. բազմաբարոյակի. ընդհանրապէս. համայն: *Ա շակերտքն զարբեին (ասէ)... Ժողովաբար խօսք վասն միոյն (յուգայի). Բրս. ծլ: *Աստ եկեղեցի, որ է ժողով. զի ժողովբար ամբարեալ կան ամենայն գանձք ՃծուԷեն՝ ի սմա. Վրք. էրչ: Ե Տճակ:

ՃՈՂՈՎԱԾՈՅՑ. } ա. Ժողովեալ, հաւաքուած. *Լաւ է գեաօրէն ընԷացք Լուրջ՝ քան զսակաւ ժոզովածու. Երէր: *Ժողովածոյ լուրք ժահահոտեալք անպիտան լինին ըստացող. Վրք ոսի: Ռասկօլէն ժողովածու կոչին գրուածք պէսպէս ըստ հաձոյս գրչաց հաւաքեալք՝ ի զանազան գրոց. զորմէ տես՝ ի բառն ՈՍԿՓՈՐԻԿ:

ՃՈՂՈՎԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συνοδικός. Synodalis. Որ ինչ լինի՝ ի ժողովս առաջնորդաց. սիւնհոդոսական. *Եռուն մեզ զուղղափառ հաւատ ժողովական ԹղԹովք ՝ի կիւրղի. Գր. փղ. Ի. Ը: *Ցաշխէն ամենայն իրաք, կամ ժողովական գրով, կամ ԹղԹովք հաղորդականաքք. Ա՝ ոբս:

Ե՝ Ἐκκλησιαστικός. Եկեղեցական, և Գիրք ժողովոցի. *Ըստ ժողովականին բանի մարդկային մեծուԷեն. Նխս. խոյ:

ՃՈՂՈՎԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. ի միասին ժողովիլ, և խորհել. *Ժողովակից լինելով, և հարցանելով ընդ օրէնսն. Փիլ. ՃՃ բան:

ՃՈՂՈՎԱՆՈՑ. ի, ոց. գ. Տ. ՃՈՂՈՎԱՐԱՆ, և ԵԿԵՂԵՑԻ. *Կանխաւագ ընդառաջեան ամենայն բազմուԷիքն՝ ի ժողովանոցն. Ճ. ՃՃ: *Ոչ եԷԷ արհամարհել ուսուցանեմք զչինուածովքն զպատուական տեղիսն, որ անուանեալ կոչի ժողովանոց. քանզի՝ ի նմա ժողովին քահանայք, և մանկունք ուխտի, և պաշտօնեայք. Սկէ. ԼԸ. ՆԷՆԷ:

ՃՈՂՈՎԱՊԵՏ, ի, աց. ա. գ. Ἀρχισυναγωγός. Primum colligens. ἀναρχικός, conciliationis princeps. Նախկին ժողովոլիս կանգնակ հաւաքման և միաբանուԷ. *Զամենայն առ ինքն գարձեցուցանէ բարերարութիւնն, և ժողովապետ է ցրուեցեալ որպէս իսկզբանէական և միացուցիչ ՃծուԷիւնն: ԶՃծայինն և ժողովապետն խաղալուԷի օրհնուԷեամբք խաղաղականօք վերահաստակեացուք. Դիոն. ՃծայՀ:

ՃՈՂՈՎԱՊԵՍ. ֆ. ա. Համախումբ. բազմաժողով. միաբան. *Ժողովապես յիշատակուԷիք տօնէ. Հ. ԻԷւիյ:

ՃՈՂՈՎԱՍԻՐ, սիրի, ցաց. ա. Συναγελαστικός. Congregabilis. Սիրող ժողովոյ բազմուԷիճ՝ ընկերասէր. ընկերական. իմբականն. *Ի միասին ժողովեալ բազումք հաղորդիմք միմեանց. քանզի և բնուԷիք ժողովասէր է մարդ, և քաղաքական կենդանի է եղեալ. Նխս. բՆ:

ՃՈՂՈՎԱՐԱՆ. ի, աց. գ. Συναγωγή, συναγώγιον, καταγώγιον. Collectio, diversorium. δικαστήριον, tribunal. որ և ՃՈՂՈՎԱՆՈՑ. ժողովեցող. Հանդիսարան. տուն առեՂի. ՃարՀդարան. օԷեան. *Միաբան գայցեն՝ ի ժողովարանն. Ճ. ՃՃ: *Երկիւղ է արտաքսեալցն տեղի, տրամուԷեն հաւաքական, և մնհոս պատուհասի ժողովարան. ՃՃ: *Խորհրդածուքն եկեղեցացուցէք՝ ի ժողովարանն. Աբէսփ. ՆՆ: *Ի խորհրդարանս և՝ ի ժողովարանս. Փիլ. խոսփ:

կամ Օթեան երկնից. բնակարան վերին, յարկք արքայուԷիք. *Ժողովարան միաբանուԷիք երկնից. Ագաթ: *Ցնծացեալ բերկրի սիոն՝ վերինն ժողովարան, միաբանուԷիք ընդունելով յարկան յահեհնից. Շար: *Զի յերկինս ատացուք փոքր ինչ ժողովարան, հնս ոչ առնեմք. Ոսի. յհ. Ք. 10:

ՃՈՂՈՎԱՐԱՆ. որպէս եկեղեցի. տուն աղօԹից հաւատացելոց. Ἐκκλησία. Ecclesia. ՃՄ. փէչխ: *Քեմ բնակարան, սքղ ժողովարան. Տճակ. որ և հայի՝ ի խորհուրդ վերին եկեղեցւոյ: *Եկեղեցիք բա-

րեպաշտաց՝ տաճարք աղօթից և խնդրուա-
ծոց, և ժողովարանք՝ որոց առ ածի մեր-
ձենալ կամիցին. ՁԿ. ՒՀ. պաւղ: * Եկեղե-
ցին յերբայեցւոցն՝ ի մերս ժողովուրդ
Թուրքմանի. ըստ նմին անուան կոչի և ժո-
ղովարան. Շ. Ի՚ղ: * Ի տունս բարեկամաց
սիրով ընծայանաք այլասեռքս քրիստո-
նեայք. և՚ի տունս այ՝ ժողովարանս այլ
և այլ ազգաց մի քրիստոնէից՝ դժուարաւ.
ԼՀՔ. ոփ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՆ. Ժողովրդանոց հրէից. Συναγωγή. Synagoga. * Ցամենայն տեղիս ժողովարանս չկենցին ոչ վասն զոհից, այլ՝ միայն աղօթս մատուցանել. Իգն:

Եւս և Մ զկին այլազգեաց. Թ. ՃԿՃ (որպէս տեղի գուժարման). * Ալօթից ժո-
ղովարան... ձեմարան այլազգեաց. Ռահ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՆ. Սիպհակեան ժողովրդա-
յ. հին և նոր եկեղեցի. * Ջայսոսիկ միշտ
խոստովանին երկուց ժողովարան. ՍԿՀ.ՀՒ:
* Ընդ յանմաքուր կենդանեաց, որ ե հրէից
ժողովարանն: Յաւանակ առ նմին զկեթա-
նոսաց ժողովարանն ասէ. Մաթբ: * Պահան-
ջէ մարգարէին հոգին որ հնոց ժողովարա-
նին, ևն. Շ. Բաբյէ: * Ջոր և մերս ժողովա-
րան խոստովանի. ԼՀՔ. ոչ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՆ. որպէս եկեղեսիաստեա-
այսինքն ժողովոյ հաւաքոյ. * Խոյն՝ մանկ-
կանց դասատիարակ, ծերոց ժողովարան.
Անյ. Բաբյէ: * Ինքն է օրէնսդիր և ժողով-
րան սքղ. և պսակիչ նահատակաց. Ճ. Ե:

ԺՈՂՈՎՐԱՐ. ի, աց. ա. Որ ժողովս առնէ, մանաւանդ որպէս խռովարար, կամ ինքնագլուխ. * Աբատաքսեալքն յեկեղեցւոյ ոչ ամենեքեան հերձուածողք ասին. այլ զկնաս հերձուածողս կոչեցին միայն, և զայլս առանձին ժողովարարս. Բզ. յանան:

ԺՈՂՈՎԵՄ, եցի. ն. Συνάγω. Congre-
go. Ի մի ժողով բերել կամ կոչել զազգ-
մունեի զրուեալ. ի մի վայր հաւաքել ըզ-
մարդիկ կամ զիրս. գումարել. կուտել. ծող-
ՀԼ. պերիւփերմել, Ռօքլամաք, ՃԿՀ՝ ՃԻՈՒՆԵՐ
ԷՒՆԷ. * ժողովեաց զամենայն արս սե-
ղջոյն: ժողովեա ինձ եօթանասուն այր ի
ծերոցն իսրայէլի: Ջամենայն կուռն հօր
քո ժողովեցես առ քեզ ի տունս յայս:
ժողովեաց զամենայն ժողովուրդ իւր, և
բանեկեցաւ: ժողովէր զգրուեալս: Ջոր-
դիան ձոյ զգլուխսըն ժողովեցէք ի մի: Բա-
զում ևս զօրս ի չամայացոց ժողովէր. ևն:

Կամ * Ածէր ժողովին առնենայի հօտք:
Մինչ ոչ ժողովեսցին ամենայն հովիւք: Ձև
ևս է ժամ խաչանցս ժողովելոյ. ևն:

Կամ * Ցամենայն կերակրոց ժողովեցես
դու առ քեզ: ժողովելին՝ զտրամայգին:
Որ սակաւ ժողովուց, տասն քոռ: ժողո-
վեսցէ զգրուեանն ի չտեմարանիւբ: Ուռ-
կանի արկեալ ի ծով, և յամենայն ազգաց
ժողովելոյ. ևն:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Συνάγω. Congrego. Ի մի
հաւաքել լսամիտիւիլ. ծողէբէել փեօլէոբէ-
* Կամեցայ ժողովել զմանկունսդ, զոր օրի-
նակ ժողովէ հաւ զձագս իւր ընդ թեւովք:
ժողովեսցեն զընտրեալս նորա ի չորից հով-
մոյ: Եւ էր ամենայն քաղաքն ժողովալ առ
դուրսն: Որ ժողովէն զձեզ ածն իսրայէլի:
ժողովեցան ի վերայ քո ազգք բազումք. ևն:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Συλλέγω. Colligo. Քաղել.
ընտրանեաց հաւաքել. փէվէրբէ, փէօլէոբէ-
* ժողովեցին զբարի բարին յամանս: ժողո-
վեսցեն յարքայութենէ նորա զամենայն գայ-
թագլուխս: Որպէս ժողովի որոմին, և ի՚ի
հուր այրի: Երթայք ժողովեցէք ձեզ չարդ:
ժողովեսցեն զօր ըստ օրէնն: ժողովեսցես
զպտուղ նորա: Հաւուրն ի բուրաստանն,
և ժողովել չուչանս. ևն: * Ի վեր առեալ
ժողովեր ի մահաւոն զքարանցն ընդհեղով
զպատճհագոյնս. Պիս: * Քան զսերմանելն՝
ժողովելն է ախորժելի. ԼՀՔ. ոփկ:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Συνάγω. Collego, ևն. Ընդ-
ունել կամ ամփոփել ի տուն. հիւրընկա-
լել. ասպնջական լինել. գոպաել ենմէ, փա-
վեի ենմէ. ինքեի ոլմաք. Ոչ եր այր որ ժո-
ղովեր զնոսա ի տուն իւր. Դօ. ՃԼ. 15:
* Ասար էի և ժողովեցիք զիս. Մփ. ՒԷ.
35: * Ցհասեալ զարշաւս և զչիսար եղբօրքո
մոլորեալս... ժողովեսցես զնա ի տուն քո.
Օբդ. ՒԲ. 2:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Συναθροίζω. Coacervo, con-
grego, ևն. Համահաւաքել. համախմբել.
ՃԿՀ ԷՒՆԷ. * ժողովեաց մովսէս զամենայն
ժողովուրդ որդւոցն իսրայէլի: ժողովեցան
ի սեղով ոտ պատերազմ: ժողովեաց յեփ-
թայէ զամենայն արս գաղտագունս: Գահն
ժողովեալ զմեռատանան, և զորս ընդ նոսայն
էին: Էին բազումք ժողովեալ, և ազօթս
առնէին: ժողովեաց զՀեռոպաքեաս արուես-
տին. ևն:

Կամ Կուտել. * ժողովեցան յիս տան-
ջանք. Սղ. ՀՔ. 15: * ժողովեցաւ յիս սով
և աղքատութիւն. Վբ. հց. Իա: * Դու տուս
նմա յարկ. իսկ նա ժողովէ զքեզ յերկնից
արքայութիւնն. Սոփ. ա. պ. Ե: * Տալաժամ
մահուամբ զերծուցանէ, ըստ այնմ զոր
գիրն ասէ, Թէ յառալ քան զքարն ժողո-
վեսցի ալուգարն. Եղնիկ: * ժողովէր առ ինքն
զքեզ իւր. Ագաթ: * ժողովող բարեաց, ժո-
ղովեա և զիս՝ ժողովս անդրանկաց. ԺՀ:

Կամ Ամփոփել պէսպէս օրինակաւ.
ծողէբէել. Ռօքլամաք, փէվէրբէ. * Թոյլ
տամք և վաքինայս քո քեզ ժողովել. ԼՀՔ.
ՀՔ: * Ի վերջնում աւուր համաուսոի լոս-
ծանել ժողովելոյ զնոր պիտոեցեալ ՃԱ-
ՀԱՆՔ. Շաբ: * Նա՝ (այսինքն արեգակն)
ի հնձսիային կողմունեն զՀարաւային ՃԱ-
նապարհ շրջանալով, երբեմն ժողովէ, և
երբեմն լայնացուցանէ զչափ աւուրցն.
ՃՃ: * Աւ իս ժողովեցէք ամենեսին զսիրտս
ձեր. Վ.Ղ՚օբ: * Լուռեիքն ժողովէ մարդ ըզ-
միտս իւր: Ջի՚ի զազանից ժողովեալ ըզ-
միասն՝ գիւբաւ ուսցին: Փուլեալ ժողովել
զմիասն՝ ի ՃԱսպատմանէ զգայարանացս. Վբ.
հց. Է: Շ. ՃԿՀ: ԼՀՔ. սչ: * Տկար մեսց է
իմանալ ԹԷ յերկինս երկնից նստաւ է,
և ժողովեալ այն՝ որ չափէ զերկինս թեզաւ.
Վահր. Եբբէ:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Բաւականացեալ այլևայլ օրի-
նակաւ. * Ոչ կարեմք Թուել զմեծութիւն և
զգեղեցկու Թիս ուրուք, զգովաբանական այսու
անուամբ Ժողովեմք, մեծ փառս ունի ա-
սեմք: Երից ոք ասացին, և՚ի մի տեր ժո-
ղովեցին. Գէ. Ես: * Երկոքեան՝ ի նոյն ժո-
ղովին. Ան. պօբէ: * Եւ զի ժողովեացուք
և ասասցուք, ամենեքին խնդան և ուրախ
են. Եօ. պմ. Ե-Հ:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Συνάγω, συλλέγω, συλλογίζο-
μαι. Colligo, concludo, ratiocinor. Քա-
ղել զհետեւութիւն. հաւաքմտանել, խոհա-
տասիրել. Ռակէբէբէ. * Որ չուրջ զնովաւ են
նկարագրեն, և որ ինչ ըստ նմա աղօտս ո-
մանս և տկարս, և այլ ինչ յայլմէ երևմունս
ժողովեմք. Աա օբս. Է: * Ո՚չ է պարտ յերկ-
բայելոցն ժողովել խորհուրդ, այլ՝ ի խոս-
տովանեցելոցն: Ապա ուրեմն ժողովի՝ վասն
նորա (այսինքն վասն մարդոյ) եղեալ ան-
բանքն և անշնչունքն: Եւ ժողովի բանս այս-
պէս. եթէ խառնուած մարմնոյ ևն: Եւ
ժողովի յայսցանէ յօժարութիւնն գոլ ցան-
կութիւն խորհրդական. Նիսս. ըն:

Կամ Հեռնարկելով սոփսել. հաւանե-
ցուցանել. գանգեցնել. * Եթէ կամեցեալ
էիք ընդունել զՀաւատն, առաւել՝ ի գոր-
ծոցն զձեզ ժողովեալ էի: Քանզի զնչանն
՝ի քաց բառնալ ոչ ունէին, և ոչ կարացին,
ուստի անտի ժողովէր զնոսա. Ոսի. յհ. ա.
39: Ք. 12:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Միաւորել յուղիղ միտս.
որպէս դնել զերկրորդուն անձանց՝ ի միու
բնութեի, և զկրկին բնութիս՝ ի միում ան-
ձին բանին մարմնացելոյ. * Ցերիս անձնա-
ւորութիս բաժանեալ, և՚ի մի բնութի և
ածութիւն ժողովեալ: Խոստովանիմք զե-
րիս զայս անձնաւորութիւն՝ ի մի ածութի
ժողովեալ և միաւորեալ. Շ. Ի՚ղ: * Ածու-
թիւն և մարդկութի ժողովեալ՝ ի մի անո-
րինաբար. Գփմ. Ա: * Ցերկուց բնութեց
ժողովեցաւ էմմանուէլ. Շ. Ի՚ղ:

Եւ Միաւորել չարաչար. այսինքն չիմո-
թել. խառնակել. մի լինչ առնել. * Սաբել
լիքեացն՝ ի մի անձնաւորութի զերկրորդու-
թին ժողովեաց: Որ՝ ի մի գէմս ժողովեաց
զերկրորդութին. Շ. Ի՚ղ. Ն ՃԿՀ:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Գումարել և բանագակել
զհաշիւ ժամանակաց. ՃԿՀ՝ հինաւ ԷՒՆԷ.
* Եթէ այնչափ հազարաց ամաց, որ ըստ նո-
ցա ժամանակագրութեն ժողովին: Ջժա-
մանակ ամաց նոցա ժողովէ՝ ի թիւս ամաց
երից բիւրուց. Եսս. ոբ. Ա: * Առաջիկայ
ժամանակագրութիս ժողովէ՝ ի յերկրորդ
ամեն սողոմոնիսի. ևն: Ցերկիցն յեգիպտոսէ
մինչև շինուիլ տաճարին ժողովին ամք Նոյ:
Մինչև ցատաւչին աւին կիւրոսի ժողովին ծ
ամք. Աասղ. Ա. 2: * ժողովին՝ ի փսխմանէն
ենովքայ ազգ երիք. ամք չծէ. Սամ. էրէդ:

ԺՈՂՈՎԵԼ. Ցաւելուլ ընդ հարս. ամ-
փոփել՝ ի գերիզմանս նախնեաց, որպէս և
հոգւով ընդ նախահայրս. * ժողովեմ զքեզ
խաղաղութիւ առ հարս քո. Եբբ. ի: * Ցա-
ւելեալ զքեզ առ հարս քո, և ժողովեսցես
՝ի տեղւոջ քումմ յերուսաղէմ. Ը. Ի-Գ.
ԼՀՔ. 20: * Հանգեաս նա, և ժողովեցաս առ
հարս իւր. Ա. ի. ՃԸ. 31:

ԺՈՂՈՎԵՑՈՂ, եաց. գ. Ցելի ժողո-
վելոյ մարդկան, կամ այլոց իրաց. ժողո-
վարար. յարկ. ամբարիչ, ևն. ծողէբէել
փէր. * Պայծառացուցեալ վայելչական զար-
դուքն զաստեան, զժողովուածն, զսեղանն.
Նիսս. կաչ: * Դարձան (եպիսկոպոսունք)
անդրէն՝ ի ժողովեցողս իւրեանց. (Նոր Ձ.
և առ. ՝ի ժողովեաեղն.) Վբ. ոսկ: * Եղիւ
տեղին այն ժողովեցող ջուց յանձրևածին
ամպոց. Շ. Գ:

Կամ որպէս ժողովրդանոց հրէից. Συ-
αγωγή. ախնովա. * Որոյ ապարանքն էին մերձ
՝ի ժողովեցող. Գծ. ծԸ. 7: * Աւրանց միան-
գամայն և կանանց՝ ի ժողովեցող. փէլծէբէան:

Կամ որպէս եկեղեցի քրիստոնէից. Ex-
κλησία. ծաՀ. էլկիոթ. * ՏաՀարն՝ ժողովեցող
հաւատացելոց. և արտաքոյ քն եկեղեցւոյ՝
ժողովեցող է յանցաւորաց: Կոչի և կանո-
ղիկէ՝ համաժողով ազանց բոլորից՝ ի մի ժո-
ղովեցող հնազանդութեի. ՁԿ. ՒՀ. ՆԻԷՂ:
* Ջկատարման մեծին խորհրդոյ տաճար,
զժողովեցողն հաւատացելոց նոց. Սարկ.
հանգ: * Դու փախուցեալ՝ և զժողովեցողն
Թողուս. Լ՚ի. պրգ:

ԺՈՂՈՎԻՉ. ո. ծողովօղ. որ ժողովէ.
հաւաքիչ. * Ցծուսեցեալսդ ՃՀարաւասիրաց է
ժողովիչ, և անհրաւացն ցրուիչ. ՁՃՒ. ծ:
* Մատեան ժողովիչ է խնասաւոցեի. Խոչ.
գ. 18: * Ոչ տարագրիչ, այլ ժողովիչ. Նոր.
ՅԲ: * Ջի Թէ արգարութեի ժողովիչ է առ
ած, և միացուցիչ, ապա ուրեմն մեղքն
ցրուիչ և որոշիչ. Երզն. Տիս: * ԽաՀենային
ընդ ժողովիչ կցորդութեին. Եբբ. համաբ:

ԺՈՂՈՎՈՂ, ի. ա. Նոյն ընդ վ. այլ որպէս գ. է Եկլեսիաստէս. Ἐκκλησιαστής. Ecclesiastes. Եկեղեցացուցիչ ժողովրդեան, քարոզ և վարժապետ իմաստութեան, ստեպհականեալ անուն սողոմոնի, և միոյ 'ի գրոց նորա. *Բանք ժողովողի որդւոյ դաւթի արքայի իսրայէլի յերուսաղէմ: Ունայնութիւն ունայնութեանց ասաց ժողովօղն: Ես ժողովող (այլ ձ. եկղեսիաստէս) եղէ թագաւոր 'ի վերայ իսրայէլի յերուսաղէմ: Եղև ժողովողն իմաստուն, զի ուսուցանիւր ժողովրդեանն զգիտութիւն. ԵՆ: *Եկայք տեսցուք զիմաստ բանին, ըղձիւս անուանս ժողովողին: Թամէ զհանճարըս սա 'ի մին, զիմաստութեանց ըղպիտանին, սիրով զորդւոյն իսրայէլին՝ ժողովելով զամենեսին. Ը. յիշատ: *Ի ժողովողէն խրատեցի ուրախ լինել յերիտասարդականն մանկութեան 'ի սեղն այ. Ը. ա. յհ. ԽԳ: *Ընդէ՞ր կոչէ զինքն աստ ժողովող. զի 'ի գիրս առակացն՝ որպէս ասացաք, ժողովեաց զպէսպէս և զբերապատիկ ընթացս մարդկան. Լմբ. ծղ:

Նովին անուամբ պատուոյ կոչեցին յոյնք և զսեն մեսրոպ՝ Եկլեսիաստէս կամ եկլեսիաստիկոս. վասն որոյ 'ի 'ի Նա հայր ասելն. *Կորեաւ ժողովողն, թագեաւ նաւահանգիստն. խոր. Գ. 68:

ԺՈՂՈՎՈՒՄՆ, վման. գ. Ժողովելն. իլն. ըստ ամենայն նշ. *Ջուրս այլուճ ժամու թողցուք ժողովման գլոլման: Անիծիւք և զառնութեա է ժողովումն անիրաւեին 'ի զրկելոց անտի. Ը. Եղբ: *Որպէս յաշտարակէն ցրուումն, նոյնպէս 'ի խաչէն ժողովումն. ՃՃ: *Եւ այնուհետև լսել յամենայն եկեղեցիս... 'ի տօնս և 'ի ժողովմունս միաբանութեան ... զինչ բարի կամ զինչ վայելուչ. Փարպ: *Ամենայն մարմինք զլինելութիւն 'ի ժողովմանէ չորից տարերցս ունին. Նիւս. բն: *Զչարադրեալսն ժողովումն իմն պարզիցն գործէ. Կիւրղ. գնչ: *Զի ոչ ազգաբանութեան, և ոչ ամացն ժողովումն այսոցիկ վկայէ. խոր. ա. 4:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ. վրդեան, դեամբ, եանց. կամ վրդի, դէ, դով, ոց. գ. Λαός. Populus. Ժողով մարդկան. բազմութիւն 'ի քաղաքի, 'ի գաւառի, 'ի տէրութեան. ազգ. ազգք և ազինք. ճէմաաթ, միլլէթ, հալգ. *Խօսեցաւ յականջս ժողովրդեան երկրին: Դարձ դառնացէ զժողովուրդ իւր իբրև զմի այր 'ի մէջ իսրայէլի: Ժողովրդեանն այլազգեաց: Լցաւ երկիրդ ժողովրդովք բազմօք: Հրաման ետ փարաւոն ամենայն ժողովրդեան իւրում: Վախճանեաց ամենայն ժողովուրդն անցանել ընդ յորդանան: Նա փրկեսցէ զժողովուրդ իւր: Բժշկէր զամենայն ախտս 'ի ժողովրդեանն: Օրէնսուսոյց՝ պատուական ամենայն ժողովրդեանն: Ժողովուրդ է իմ բազում 'ի քաղաքիս յայսմիկ: Երկու ազգք են յարգանդի քում, և երկու ժողովուրդք յորովայնէ քումմէ զատցին, և ժողովուրդ զժողովրդեամբ ելեալ առնիցէ. ԵՆ: *Տիրեցին ժողովրդոց, և առին զքաղաքս ազգաց. Նար. կ: *Վասն անօրէն անհաւատին և խստերախ ժողովրդին. Յհ. կթղ: *Այսօր եկեալ կամաւ փրկիչն առ 'ի մատնիլ յանօրէն ժողովրդէն. Շար:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ. Συναγωγή. Congregatio, coetus. Ժողով. ճէմիյէթ. *Խօսեցաց ընդ ամենայն ժողովրդեան որդւոցն իսրայէլի: Ջնջեցէն զնա ամենայն բազմութեան ժողովրդեան: Մատակեցի անձն այն 'ի ժողովրդենէ իսրայէլի. ԵՆ:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ. Ὄχλος. Plebs, turba. Ամբոխ. ռամիկ. խառնիճաղանճ. հալգ. *Երթային զհետ նորա ժողովուրդք բազումք: Տեսեալ զժողովուրդսն՝ ել 'ի լեառն: Ամենայն ժողովուրդն կայր առ ծովեզերբն: Երկնչէր 'ի ժողովրդենէ անտի: Գթամ 'ի ժողովուրդս, կամ 'ի վերայ ժողովրդեանս. ԵՆ: *Որ 'ի ժողովրդեանց անտի ժողովեալ, և աշակերտեալ էին. Կոչ. ծէ:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՏԵԱՌՆ. որ և ԵԿԵՂԵՑԻ. Հին և Նոր իսրայէլ. *Լոյս 'ի յայտնութիւն հեթանոսաց, և փառք ժողովրդեան իւրում իսրայէլի: Տեսի զչարչարանս ժողովրդեան իմոյ: Արձակեա զժողովուրդ իմ: Առից զձեզ ինձ 'ի ժողովուրդ: Ես եղէց ձեզ յած, և դուք եղիջիք ինձ 'ի ժողովուրդ: Այլ դուք ազգ էք ընտիր... ժողովուրդ սեպհական: Հովուել զժողովուրդ տեառն, զոր ապրեցոյց արեամբ իւրով: Որք երբեմն չժողովուրդք, բայց արդ ժողովուրդ այ. ԵՆ: *Արդ եկայք ժողովուրդք այ, և հաւատացեալք քնի: Այսօր ժողովուրդք՝ ոյք 'ի հեթանոսաց, ԵՆ. Շար:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ. որպէս Ընտանիք և ընգծինք միոյ տանուտեառն կամ նահապետի. իւէն ճէմաաթը. էվլատ. *Ջահի հարաւ յակոբ, և զատոյց զժողովուրդն՝ որ ընդ նմա էր: Այս եսաւ. իսկ թողից առ քեզ 'ի ժողովրդենէ աստի՝ որ ընդ իս են. Ծն. լբ. 7: լգ. 15:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ. որպէս Ժողովրդական. աշխարհիկ. *Եթէ քահանայապետն օծեալ մեղանչիցէ առ 'ի զժողովուրդն յանցուցանելոյ: Մովսէս և ահարոն օրհնեցին զամենայն ժողովուրդն: Քաւեսցէ վասն քահանայիցն, և վասն ամենայն ժողովրդեանն քաւեսցէ: Մխիթարեցէք զժողովուրդ իմ, քահանայքդ խօսեցարուք. ԵՆ: *Ամէն աւելորդ՝ կցորդ լինին ժողովուրդքն քահանայից. Խոր: *Քահանայք և ժողովուրդք հայցեմք 'ի քէն տէր բարեգութ. Շար:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ. Σύναξις, συνέδριον. Synaxis, concilium, tribunal. Համախմբութիւն 'ի պաշտօն. և Ատեան. Ժողով. *Ցերեկ 'ի մէջ ժողովրդեանն (կիւրակէի) ասացաւ. Կոչ. ծդ: *Որ ոք ասիցէ ցեղբայր իւր ռակա, պարտաւոր եղիցի ժողովրդեան. Ժողովուրդ աստ զեբրայեցւոց ատեանն կոչէ. Ոսկ. մ. ա. 16:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ, վուրդք. Συναγωγή. Synagoga. Ժողովարան. ժողովրդանոց հրէից. սինաւօգ. *Գնացեալ անտի յա եկն 'ի ժողովուրդն նոցա: Եմուտ ըստ սովորութեան իւրում յաւուր շաբաթուց 'ի ժողովուրդն: Մտեալ 'ի ժողովուրդն յաւուր շաբաթուց՝ նստան: Ուսուցանէր 'ի ժողովուրդս նոցա: Քարոզէր 'ի ժողովուրդսն գալիլեացւոց: Ի ժողովուրդս, և 'ի հրապարակս. ԵՆ: *Իսկ աստ զի ասէ՝ 'ի ժողովուրդս նոցա, զժողովրդանոցացն ասէ. Ը. մթ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԲՆԱԿ. ա. Ուր բնակեն ժողովուրդք. բնակեալ 'ի բազմութէ. մարդաբնակ. *Ի ժողովրդաբնակս համարձակեցան յարձակել անդրս. Յհ. իմ. պաւլ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԳԼՈՒԽ. ա. գ. Գլուխ կամ գլխաւորն ժողովրդեան. ժողովրդապետ. *Գայր վարդապետս ժողովրդագլուխ: Գային ժողովրդագլուխքն կատարել զխորհուրդն. Տօնակ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԽՆԱՄ. ա. Խնամօղ ժողովրդեան. օգտակար ժողովրդեան. *Ժողովրդախնամ գործովք. Փիլ. Նխ. բ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Ունօղ իշխանութեան 'ի վերայ ժողովրդեան. ժողովրդապետ. առաջնորդ. և Առաջնորդական. *Կալ զլուխ յետ քնի, յայս կարգեալքն ժողովրդակալք. Ասոլ. +հ: *Առատաբար շնորհելով ժողովրդակալ իշխանութեն. Փիլ. նխապ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ, ի, աց. գ. Λαϊκός. Laicus. Աշխարհիկ անձն՝ որ չիցէ 'ի ժառանգաւորաց եկեղեցւոյ. աշխարհական. *Նաև համաձայնութի է ժողովրդականացն՝ մանկանց եկեղեցւոյ (եկեղեցականաց). Խոսր: *Քահանայն ընդ բանիւ արարեալ զոք 'ի ժողովրդականացն. Ը. Եղբ: *Բազում ինչ է զոր չէ պարտ գործել միայնակեցի, զորս ժողովրդականքն հրաման ունին գործել. Մաշտ. 'ի տիմ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԵՐ. ա. Կերօղ կամ ծախօղ ժողովրդեան. մաշացուցիչ բազմութեան մարդկան. *Ժանտապատուհասն զընդունայն զժողովրդակեր զկզակն շուրջ արկեալ. Փիլ. Նխ. բ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Συναγωγή. Synagoga. Ժողովարան հրէից. տես և ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ըստ վերջին նշ. սինաւօգ. *Զժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ: Ուսուցանէր 'ի միում 'ի ժողովրդանոցացն 'ի շաբաթս. Ղկ. է: 5. ծգ. 10: *Զժողովրդանոցացն ասէ, յորում սովոր էին անդր հաւաքել 'ի շաբաթս. Ը. մթ:

Եւ Եկեղեցի քրիստոնէից. տաճար. քիլիսէ. *Ժողովրդանոցք... զոր սովորութի եղև 'ի վաղնջուց հետէ կոչել եկեղեցիս. Սհկ. կբ: *Ի մե քառասնորդս պահոց առանձնաբար 'ի վերայ նոցա կատարելով տրտաքոյ ժողովրդանոցին. Յհ. իմ. աթ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Ἀρχισυναγωγός. Archisynagogus. Գլխաւորն ժողովրդանոցի հրէից. որ և կոչի ἄρχον τῆς συναγωγῆς. ԻՇԽԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ, այսինքն ժողովարանի. սինաւօգին պէօյիւքիւ՝ հեահեսաը, խախամ պաշը. *Մի 'ի ժողովրդապետացն գայր: Գան ոմանք 'ի տանէ ժողովրդապետին: Գայ 'ի տուն ժողովրդապետին. Մրկ. ե. 22: ԵՆ: *Գայ ոմն 'ի տանէ ժողովրդապետին: Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ զայրացեալ, թէ ընդէ՞ր 'ի շաբաթու բժշկեաց յա. Ղկ. ը. 49: ծգ. 14: *Յետ ընթերցնլոյ օրէնսն և զմարգարէսն՝ առաքեցին առ նոսա ժողովրդապետքն: Կրիսպոս ժողովրդապետ հաւատաց 'ի տէր ամենայն տամբ իւրով: Առեալ ամենեցուն յունացն զսոսթենէս ժողովրդապետն՝ հարկանէին առաջի ատենին. Գծ. ծգ. 18: ծը. 8. 17:

Իսկ առ քրիստոնեայս՝ Առաջնորդ. աւագերէց. [illegible]. *Տէր. Ժողովրդապետք եկեղեցւոյ 'ի քէն հայցեն. Ժմ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՍՊԱՆ. ա. Սպանօղ ժողովրդեան, կամ բազմութեան մարդկան. *Իբր ժողովրդասպան 'ի վերայ կացուցանէ զդրօշմն 'ի քաղաքաց. Փիլ. Նխ. բ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐ. ա. Վարիչ կամ հովիւ ժողովրդեան, ունօղ ընդ ձեռամբ զժողովուրդն. *Որ չև էր ծնեալ, զիարդ ժողովրդավար մարթէր լինել». յն. զիարդ ժողովուրդ ունիցի. Կոչ. ծ:

ԺՈՂՈՎՕՂ. Տ. ԺՈՂՈՎՈՂ:

ԺՈՅԺ. գ. Որպէս թէ Ոյժ տոկալոյ. Հանդուրժելն. համբերութի. կար. զօրութի. բառ. [illegible]. *Ժոյժ մնափառ. Վրք հց. բ. հին թրգ. որ ըստ յետնոյն ասէ. *Մնափառի համբերութի »: *Հանդերձ նոքօք համբարձաւ 'ի գերեզմանէն. և մեզ առ նոսա մերձենալ ոչ գոյր ժոյժ. ՃՃ. 'ի յոր:

ԺՈՅԺ ՈՒՆԵԼ. Ἀνέχω, ἐγκρατέυομαι, ὑφίσταμαι. Contineo me, subsisto, sustineo, ԵՆ. Տոկալ. ժուժել. ժուժկալել. համբերել. հանդուրժել. հանդարտել. տանել. զդէմ ունել. [illegible]

նալ. պայանմագ, սապր էնմէտ։ *Ոչ կարաց յով աչքի ժոյժ ունել առաջի ամենեցուն. Ծն. խ. 1։ *Աձն նեղասրտի ոմ ունիցի ժոյժ. Առակ. ծ. 14։ *Գիտաց՝ թէ ոչ կարեմ ժոյժ ունել նմա. ա. Դ. Ի. 25։ *Եթէ ոչ ունիցին ժոյժ, ամուսնասցին. ա. Կոր. է. 9։ *Չկալան հրեայքն ժոյժ ձչմարտուեան. Սէբէր. ե։ *Ոչ ունիցի ժոյժ ի նայելոյ։ Ջոտան օր թէ ժոյժ ունիցիս, գաս յուղղուելի. Ոակ. Ֆգ. ։ *Ոչ ուներ ժոյժ մեկնել ի նմանէ։ Վան մեծի խնդուլեան ոչ կալան ժոյժ մնալ ի նմին. Իգն։ *Ասաուձնա և գազանս՝ որ կարիցեն այսմ օգո ժոյժ ունելոյրև չուներ ժոյժ պաշարմանն՝ ձեռս տալոյ ի նա. Եսա. ւր. ա։

ԺՈՒԱՑԹԵՄ, եցի. ն. լ. Շուտպտել, և կամ ժայլեցել առ չարաչար ուռեալոյ. *Տգայոյն արեամբ զանգեալ ալիւր, զանօրինն ժուռայլեալով զօրէնս՝ անդր քան զնա զվոյ զննդակերութեան. Ցհ. իմ. պաալ։

ԺՈՒԱՄ, ացայ կամ ացի. լ. Տ. ԺՈՑԺ ՈՒՆԵԼ. *Նեզուլեիք որոց ոչ կարէ ժուժալ։ Նէնի։ *Երկպառիկ ժամանակ քան զայս ժուժալ. Փիլ. փեսախն։ *Ոչք ժուժալցեն ի հաւատս. Բրս. գահ։ *Եթէ հայր իցէ՝ և այնպիսի հայր, ապա ոչ ժուժայցէ անտես առնել զորդիան ... որ հայրիցէ որ ժուժալ կարիցէ զկարևոր պէտս որդւոյն չկատարել. Ոակ. մ. ա. 22։ *Սկզբ. քնատիան ոչ կարացեալ ժուժալ՝ հեռաւնալ պատկերի իւրոյ. Տծնակ։ *Որչափ ըստ ժամու ժուժալոյ ակարուլեէն մերոյ՝ ինչն կամեցաւ պատմել մեզ։ Ոչ կարէին մարդիկ համօրէն ժուժալ բաւել ուսուլեան ածուլեէն. Ագաթ։ *Ի վրէժխնդրուլեիւն անձանց ձերոց ոչ կարացէք ժուժալ կամ ձեռնհաս լինել. Գած. ապէտ։ *Չհայր և զմայր ժուժալ թողուլ. Երէմ. Ֆոէ։ *Ձմեռն է ... և ոչ կարեմք ժուժալ (կիմ ժուժել, կամ ժուժկալել) վչաց նեղուլեէցս. ա. Եզր. է. 11։

ԺՈՒԺԵՄ, եցի. լ. Նոյն ընդ վ. Տ. ԺՈՑԺ ՈՒՆԵԼ. *Ցանէր նա զնեղն յաչս հօրն իւրոյ, և ասէր՝ ժուժեա հայրիկ և համբերեա ։։։ յն.քաջալերեալ. Տօէ. ծա. 13։ *Ա՛ի չժուժել սրտիցն բարկուլեէ՝ քակեալ որոչեցան. Եզնկ. ֆ։ *Եթէ տան ջանաց ոչ ժուժեսցես. վ.բ հգ. է։ *Ժուժեա՛ ի մեզոց. Սէբէր. ծ։ *Ոչ կարեն ժուժել (կամ հանգուրժել) ուժգնուլեան քաղցուցն։ Ոչ ժուժեն զնոյա, այլ՝ չատ պատառամամբ պատառին. Երզն. Ֆգէ։

ԺՈՒԺԿԱԼ, ի, ից կամ ացս. ա. Եգկրատէս. Continens, temperans. Որ ժոյժ ունի ի հեշտալեացս. պարկեշտ. զգաստ. ողջախոհ. և Պահեցող. սակաւապէտ. Ճգնող. ղինէզ զպող. ինկոլնի Իսուխան, ինքնիշխեալ. *Գիտացի՝ թէ ոչ այլազգ լի նինգիմ ժուժկալ, բայց եթէ ած տայցէ. Իմ. ը. 21։ *Պարտ է եպիսկոպոսին անպատառ լինել, որ, ժուժկալ. Տիտ. ա. 8։ *Անձին ժուժկալ ինգրէ զանապատ. Խոր. ֆ. 47։ *Աւետարգ է և մարտ խորհրդոց և ջանկալեաց՝ ի վերայ ժուժկալելն և անժուժկալին. Ցօժարուլեին է որ մարդանչին ընդ ջանկալեաց, և յաղթեալ ժուժկալելոքն, և պարտեալ անժուժկալելոքն. Նիւս. բն։ *Եթէ ոք կամիցի կրօնաւոր լինել, այս ինչքն հաւատացեալ՝ ժուժկալ, համբերող. Սարփ. յն. է։ *Ակն որովայնամոլի խոչդ զերբախանս. իսկ ակն ժուժկալի զժողովս ոգոց. Զյիշատակս սգոյ Թուխ անձն որովայնամոլի. իսկ ժուժկալն՝ վարուց նոցա ջանկայ նմանել։ Հոտ անոյշ բուրէ ի խնկոց. և աղօթք ժուժկալաց ի հոտոտելիս ած. Նէղս։ *Ի ժուժկալ պատկերէ սրբոյն ծանեաւ նաւապետն զառաքինուլեի նորա. Վ.բ հգ. ծէ։

ԺՈՒԺԿԱԼ. Եգկրատնց, καρτερὸς. Tolerans, patiens, validus, potens. Ցոկուն. համբերող. որի. քաջ. այնդակազմ. էն. ժայնուն, զբաւոր. պայանէգէը. գօսկնէրէ. *Քանդեին գանիւք առ բաղնովքն, և ոչ նուաղէլոյն, այլ առաւել ժուժկալին պարգեւս հատուցանէին։ Ջժուժկալսն ի մրցմանն առ սապարիզօքն չոչի ոսաովք պակէին. Նոննս։ *Երիտասարդք և կուսանք անկեալ գլորէին. և այն՝ որ ժուժկալն էր, ձանձրացեալ էր. Եսս. պփմ. ֆ. 6։ *Արասցեն աւերակ զոհիզերս ժուժկալ երիվարօք. Մէսէր. երէց։ *Ա՛նպիսի են ժուժկալոցն ոգիք. որչափ այլք խափանել զանան, նոքա ևս քան զևս յորդորին. Տծնակ։

ԺՈՒԺԿԱԼ ԼԻՆԵԼ, ԿԱԼ-Տ. ԺՈՑԺ ՈՒՆԵԼ. և ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. Եգկրատեսոմաւ, ևն. *Ամենայն որ պատերազմի՝ ամենայնի ժուժկալ լինի. ա. Կոր. է. 25։ *Ժուժկալ լեր անձին, և յաղթեսցես սատանայի. Ոակ. ա. Ես։ *Սատակակ հողմոյն մրրկայն ժուժկալ լինել հաշուիցի. Նմ. Իգն. *Ժուժկալ լեցի բերդին, և մի ձեռս տացէ ի պարսիկս. Բ.ա.ղ. ֆ. 55։ *Ո՞կարէ ժուժկալ լինել առաջի քո. Սէբէր. ի։ *Ցամենայնէ՝ յորոց օրէնքն ած հրաժարեցուցանէ զմիջ՝ պարտ է ժուժկալ լինել. Շ. Իգն։ *Վանն ած երկիւղին ժուժկալ կացցես անշարժ. Ոակ. ա. Իես։

ԺՈՒԺԿԱԼԱԲԱՐ. Տ. ԺՈՒԺԿԱԼԱԳԷՍ. *Ժուժկալաբար անձեռնարկելի զանձին նորա պահեաց զբարի. Մ.ա.ս. Էնէղ։

ԺՈՒԺԿԱԼԱԳՈՑՆ.ա. Καρτερικώτερος. Firmior. Առաւել կամ կարի ժուժկալ. պնդագոյն. *Ոչք թշնամանիցեն և արհամարհցեն, զայնոսիկ՝ որ անձանց պատկառելոցեն՝ և առ առաւել ժուժկալագոյնս առանեն. Ոակ. մ. գ. 32։

ԺՈՒԺԿԱԼԱԿԱՆ. ա. Իբր Պահեցողական. Ճգնողական. *Վան կաւօտելոց մուրանայր, և ինքն ժուժկալական առաքինուլեէն էր զարգարեալ. Վ.բ հգ. ծէ։

ԺՈՒԺԿԱԼԱԿԻՑ. ա. Կցորդ ի ժուժկալուլեէ. Ճգնողակից. *Ընդ իւր առեալ (դանիէլն) զՏաւատակիցս իւր և զպգնակիցս և զժուժկալակիցս. Վ.բ.ա. գան։

ԺՈՒԺԿԱԼԱՊԷՍ. մ. Καρτερῶς. Strenue. որ և ԺՈՒԺԿԱԼԱԲԱՐ. ժուժկալաբար. պնդապէս. արիաբար. *Արուլեիք և ժուժկալապէս զայնպիսեացս ախաից զարկածս ամիսփէլ. Բրս. գահ։ *Թէ ծարաւիս գուս ի հանգէս, պահեա՛ զզբեզ ժուժկալապէս. Կրպ. ոպ։

ԺՈՒԺԿԱԼԱՏԱՐ. ա. Համբերատար. ժուժկալուլեէ տարող. և ժուժկալուլեէ տարեալ. *Ցետ այլ առաքինուլեէն, և ժուժկալատար Ճգնուլեէց. Հ. իէլիէ։

ԺՈՒԺԿԱԼԵՄ, եցի. լ. Ֆիստաւաւ. Subsisto, sustineo. ժոյժ ունել. հանգուրժել. համբերել. տանել. տոկալ. դէնանալ. փայանմագ. *Նախանձն և ոչ խմիք ժուժկալել. Աոակ. իէ. 4։ *Ոչ ժուժկալեսցէ ի նոցանէ և ոչ մի ոք առաջի ձեր. Ցէս. ծ. 8։ *ժուժկալել գժոխըմբերելի քրձի կիմ քաղցոյ, փուլաուլեէց, տանջանց, կամ առ ի բառնալ զծանրուլեն. Ցհ. իի։ Շ. Իգն։ Շոր։ Վ.բ հգ։ Վէղոր։ *Խապհանաց յաւելորգացն, յասել մի շնար ... մի ցանկար ընչից ընկերի քո ... և յայս ժուժկալելս տայ ծն մեզ զօրուլեն. Լ.բ.խ։

ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. Καρτερέω. Forti animo sum, perduro. ἐνισχύω, invalesco. Զօրանալ. պնդիլ. պինդ կալ. *ժուժկալեցի իբրև զծննդական. Իս. խէ. 14։ *Մինչև յերէր ժուժկալեալ՝ եթ ահա համբերեցից. Ցօէ. է. 9։ *Չի ժուժկալեցեր ընդ ած, և ընդ մարդկան զօրաւոր լինիր. Ծ.Ի. 28։ *ժուժկալեաց ընդ հրեշտակին և զօրացաւ. Ոմղ. ծէ. 4։ *Չօրքն կալ ևս եել ժուժկալել ընդդէմ նոցա ոչ կարէին. Աբծր։

ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. Προσκαρτερέω. Tolero, persevero. Պնդիլ ի պահս, կամ յաղօթս և յայլ իրս. յերկարել. Հանուսպզորդել. *Ոչք գերազանց պատուիրանին՝ քան ըզբնուլեին ժուժկալեցին. Ցհ. ւրէր։ *Ընդ ժուժկալեալն գոյական յաւէժուէ երկայնաձիգ ամանակաւ. Պիս։ *Ա՛յնչափ ժուժկալեցին առ նու կեալ, մինչև պակասեցին կերակուրքն. Իգն։

ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. Եգկրատέω, ἀπέχω. Abstineo. Պահել զանձն կամ որգեալոլ կամալ ի պէտսն իրաց. Հրաժարել. էէրհէդ դումֆգ. *Ի գինւոյ ժուժկալել. Եզնկ։ *ժուժկալեացեն ի սրամտուէ միանձնոք զչուշանալով. Նէղս։

ԺՈՒԺԿԱԼԻՄ, եցայ. յ. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն առման. *Պէսպէս վչաց ժուժկալեցայ. Գհյ։ *Զօրասցի ժուժկալեացն (յօղոնն) առ ի բառնալ զծանրուլեէն հասկաց. Վէղոր։ Է։ *Նեղուէ համբերցէք. յաղօթս ժուժկալեցարուք. Ոակ.հա։

ԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Καρτέρησις, ρία. Tolerantia, patientia, constantia. ժուժկալելն. ժոյժ. տոկ. համբերուլեի. պնդուէ. սրուէ. *Զօրացոյ զիս ի ժուժկալուլեի պնդուլեեան նեղուէս. Ագաթ։ *ժուժկալուլեք տուրաս ընչեցն նուազուլեեան. Ոակ. հա։ *Եկաց մնաց ժուժկալուլեամբ(յն. ժուժկալապէս, καρτερῶς) ի սկզբանն ձմերայնն. Ամ. ը։ *Վասն քո ամենայն նեղուլեից և վչաց ժուժկալուլեք տարաք։ Տարեալ ժուժկալուլեք համբերեցին տանջանաց։ ժուժկալուլեն ի չարչարանս։ Միաուեան ժուժկալուլեք կրելով զերաչքեպ վչաց. Խոոր։ Շոր։ Սարփ. ա. գ. ֆ։ Նար. խոս։ *Որ պատերազմի, ժուժկալուլեէ պէտք են. Նէղս։

Կամ կարողն լինել տանել, բաւական լինելն. Հանդ ատուէն. *Առեալ նմանուլեի վասն ժուժկալուլեէ արարածոցս. Ագաթ.այս ինքն զի կարասցեն հանգուրժել հայել ի նա։

ԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Եգկրάτεια. Temperantia, continentia, abstinentia. Առաքինուլեի կամաւ հրաժարուէլոյ ի հեշտալեացս մարմնոյ և որկորոյ. պարկեշտուլեի. պահացողուլեի. Ճգնուլեի. էէրհէդ, էէրհէդէոուլեի. *ժուժկալուլեի է առաքինուլեի ցանկականին, ըստ որում արգելու մոգք զցանկուլեին դիմեալ առ ի վատթարագոյն հեշտուլեիսն. Աբէոս. ատա։ *Ադգ է ժուժկալուլեի՝ (այսինքն գործ ժուժկալուլեի) մեզայ ի բաց ընկուսն, ախտից օտարուլեի, մարմնոյ մեռուցումն. Բրս. հգ։ *Պահոց պնդուլեիք, և յորկոլըստուեչ ժուժկալուեիք. Մ.ա.ղ. ֆ։ *ժուժկալուեն սահման այս ինչ է. յամենայնէ՝ յորոց օրէնք հրաժարեցուցանեն զմեզ՝ պարտ է ժուժկալ լինել. առաջինն՝ խորհրդոյն վատթարաց ընդգէմ կալ ժուժկալուլեք ... զնոյն ժուժկալուլեի պարտ է և աչացոյն դնել պահապան. Շ. Իգն։ *ժուժկալուլեի, և ամենայն մարմնական չարչարանք առ ինչ պիտանացու ունի ... և հնազանդուլեեն վարժ մեծագոյն է քան զժուժկալուլեի ուղղուլեին. Բրս. ձգն։ *Կրօնաւորուլեին է ... ժուժկալուլեեամբ

զկեանս իւր անօրինել. Սրփ. յն. Ե:

ՃՈՒՃԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Անսովոր առմամբ՝ որպէս բեղնաւորութիւն. արգաստաւորուն. որ է ըստ յն. εὐκαρπία, վերիպակաւ գրեալ, ἐγκρατία. *Խորչակս և Թձնս, Ժուժկալու-թիւն կենդանեաց և անկոց. Փիլ. ԽԹ. Ե: Ցեա և պյաջորդ բառն:

ՃՈՒՃՈՂ. Անսովոր առմամբ՝ որպէս բեղնաւոր. յուռթի. արգաստաւոր. բարե-բեր. քաջպատուղ. որ է ըստ յն. Εὐκαρπος. վերիպակաւ գրեալ կամ վերծանեալ ἐγκρατὴς. *Ժուժող և արգաստնդ և բերրի լե-նել գաշտացն. Փիլ. Ծ. Բան:

ՃՈՒՄ, ժմ. գ. Որպէս ումկ. բառիս ժամ, նշանակէ Ադամ, կամ Երբեւին ժա-մանակ. *Ժուամ մի ժանի ունեը ու բաշ. Շ. յառաջ:

ՃՈՒՄՈ. գ. ա. Բառ ումկ. որպէս թ. գօռաւգ. Ագռոս: Բծաչրն:

ՃՈՒՄՈ կոչի ումկ. և խակակուռթ խաղող, և ամենայն պտուղ տհաս. Որպէս և ասի. *Ժուռ ժուռ քաղել յոյ. այսինքն խակ խակ: ևս և *Ժուռռումուռ մեռանիլ յոյ. այսինքն վաղամեռիկ լինել. Ոսիփէոս:

Ի ՃՈՒՄՈ ԳՆԱ, ասի ումկ. որպէս Շուրջ գալ: Մրբ. Բծչ:

ՃՊԻՏ. գ. Ակրաստ ժպտելոյ, որպէս ծպտումն. Թեթև ծաղր. ֆՆիծաղ. սրբընմա. *Ցօր չարչարանաց տեառն՝ անդադար ա-ղօթեսցեն, և ժպիտ մի ումեք եղիցէ յայնմ աւուրսն. Կանան:

ՃՊԻՐՀ, ժպրհի, հաց. ա. Ἀναιδὴς. Impudens. ἰταμός, temerarius. τολμη-ρός, audax. ἀμειδὴς, tristis, teter. Անա-մեթ, լիրբ. լրբեանի. յանդուգն. ժանտ, անժպիտ. աներես. ապարեսիզ, ապօշ, ըռբզ, էպէպիչ. * Որ ժպրհն է երեսօք իւրովք յատելի լեցի. ԺԲ. Ը:1: Ցարիցէ Թա գաւոր ժպիրհ երեսօք. Դան. Ը. 23: *Ազգ ժպիրհ երեսօք. Օրէն. իԸ. 50: *Ազգ ժպիրհ և անողորմ: Խոտորեցաւ խոտորումն ժպիրհ: Ճպիրհ է, և մի ողորմեացին. Երեմ. Ը. 23: Ը. 5: Ֆ. 42: *Ընդէր հայեցար ի խուն կս իմ և ի զոհս իմ ժպիրհ ակամբ. ա. Ի-գ. Ը. 29: *Հոռոմոց յատեալ էր գալ ի վերայ ժպրհացն այնոցիկ. Ես. պմ. Ճ. 6: *Որ գերաւորեաց արհամարհող գաւաւ, ժպրհ ոմն է. Իգն: *Ոչ կարէր տիրել ի վերայ այնր բնութեաց գաւազան ժպրհին (աստանայի մահ). Եփր. պՁ: *Ջատիկ մեր զհնաւ քաւ, զի ժպրհ իշխանութեան մահու լուծցէ. Պզմ. ԼԸ: *Ապր մի պարծիր ովանպգաւ, ժամ և ժպրհ՝ չարեաք փարթամ. Շ. Էրէս: *Ճպիրհ բան, կամ միաք, կամ յանդգնու-նութեան. Շ. Նկ: Վէղօր: Սարգ:

ՃՊՏԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Ուր իցէ ժպտումն եւեթ. *Ծաղր ժրպտական, չարժ պարկեշ-տական. ԳԺ:

ՃՊՏԻՄ, եցայ. ֆ. Մեւծւգա, մղծգա. Sub-rideo, leviter rideo. որ և ՃՄՏՒԼ. Ճպիտ ինն ցուցանել. մեղմով ծիծաղիլ. զուարթանալ՝ զուարճանալ՝ հանդերձ հաճոյս ծաղրս. ֆԾիծաղըլալս ֆԼին պահել ծիծաղիլ սրընմագ, ևիւխնանելգ, սրընմագ. *Մո-լոման՝ ի ծիծաղել՝ բարձրացուցանէ զբար-բառ իւր. իսկ այր խորագէտ հակիւ հան-գարտս (կամ ընդ քիմն) ժպտի. Սիր. ֆ. 23: *Ճէ պարտ հաճոյակ քեզ ծիծաղիլ այլ թէ հարկիս՝ միայն ժպտիլ. Կրպս. ոգ: *Ոչ արդեօք յանդգնեաք, եթէ ժպտեալ ոչ խորչեաք. Պզա. օրէն. Ը: *Տեսից երբեք զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ ժպտեցեալ: Եթէ մեզանչեմք, ողբաս. եթէ արդարանամք, ժպտիս. Նար. իԸ. Ծ: *Ճպտեսցի ի զգաստուէ մերում: Քան-զի հօրն է ընդ որդւոյն զգաստուէին ժրպտե-ցելն: Որպէս ընդ անպատշաճն ողոմի, այսպէս և ընդ պատշաճն ժպտի. Լմբ. էր ընդ եղէ: *Հայրն մտիարբ (կամ պատրոյ) երբեք ոչ ժպտեցաւ: Վաշ՝ մտիարբ (կամ ոչ ոչ պատրոյ) ժպտեցաւ: Նախ զայն ժպտեցոյց, զի դուք երկնչիք ի մահուանէ. երկրորդ՝ զայս ծիծաղեցոյց, եւն. Վրթ հղ. Ծ. Ծբ:

ՃՊՏՈՒՄՆ, տման. գ. Մեւծղմա. Le-nis risus. ժպտիլն. ժպիտ. Թեթև ծաղր. զուարթութեի դիմաց. ֆՆիծաղ. *Ո՞ր է զուարթ չլինանց ժպտումն առ բարի աշա-կերտացն Հանդիպուումն. Խոր. Ք. 68: *Ո՞ր է բարեժպիտ չլինանցն ժպտումն. Ագթր. Ը. 12: *Ոչ խնասուելը առնէ զժպտումն, այլ ձայնիւ և աղտղակաւ. Լմբ. ծղ: *Ծրպ-տումն հանդարտագոյն. Ա՜ որս. ծբ:

ՃՊՐՀԵՐԵՍ. ա. ժպիրհ երեսօք, լիրբ և անեղեւս. *Տեսանելով զհոս աստակացեալ ժանդատեսիլ ժպրհերես լայնադէմ ան-հուն բազմութեեն. Կաղնաի:

ՃՊՐՀԻՄ, եցայ, կամ եմ, եցի. ֆ. է. Տղմաց. Audeo. Յանդգնիլ. իշխել. հա-մարձակիլ. ֆԽոսխոխըգ էնդէ, ձեսաբէնի էնդէ. *Մրիքայէլ ... ոչ ժպրհեցաւ հայ-հոյութեան դատաստանին հանդուրժել. Յուդ. 9: *Եթէ ժպրհեսցին, և լինիցի ՝ կու թագաւորը միոյ աշխարհի. Եղէն. Ը: *Ընդ որ նախանձեալ և այլ եպիսկոպոսաց՝ ժպրհեցան զնոյն առնել. Խոր. Ք. 66: *Ջնարդ ժպրհին ի ձև հողւոյն ևս և ի կեր-պարանս իշխանանել. Շ. Ռզի: *Որ ժպրհին աւելի քան զայն և զոյն երդնուլ. Սրփ. յն. ծ: *Ոչ երբեք ժպրհին (ձկուձք) ելա-նել երթալ յայլոյ սահման. Վէղօր. Ք: *Եւ ոչ ոք ժպրհի հրեշտակացն պատք՝ որպէս պարտն է՝ պատուել ժպրհին. Նար. կոս: *Որ թէ-պէտ ժպրհեաց մտանել. Նխ. Ք. ՀՂ:

ՃՊՐՀՈՒԹԻՒՆ. Ἰταμία, τὸ ἀναιδὲς, ἀυθαδεία, τόλμα, ἀπόνοια, τὸ ἀπηνὲς. Temeritas, arrogantia, audacia, imma-nitas. Յանդգնութիւն. լրբութիւն. անամօ-թութիւն. համարձակութիւն. ֆԽոսխոխըգ, ձեսա-բէնի, ապօշըգ. *Դուստր ժպրհութեան, որ յուսացեալ էիր ի գանձս քո. Երեմ. կԸ. 4: *Առանց ոխս ի մտի ունելոյ վասն բազմապատիկ յանդգնութեան և ժրպր-հութեե նոցա. Ք. Ղ. Ք. 14: *Բանս անձին ժպրհութեան ինձ մի պատրաստեր. Սեր. Նար. իՁ. 6. ուր հինն. *Անձին լրբենոյ մի մտածեր զնա: *Ժպրհութե աեսակ յինքեան բերիցէ՝ հաստատուն կարծելով զնա ըն-տրութեին: Չի մի սխա ժպրհութե ա՜ձեա-ցէ. Բրս. հղ: *Ի ձեւն գործելոյ նշանին զնաստատոյն նորա ժպրհութեին կակղացու-ցանէր. Ոսի. յՀ. Ը. 10: *Բանս ժպրհութե է, բայց ոչ եթէ յինէն է. կալ Ք: *Քանի է ժպրհութեան այս մեզաց. Ես. պմ. Ը. 27: *Չինչ այսքան ժպրհութե ունիս նիւթ. Լմբ. ոպ:

ՃՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Առաւել ումկ. ժուռ գոլն. խակութիւն. տհասութիւն. *խակու-թիւն, ժուռութիւն, անհասութիւն. Լծ. Նաթ:

ՃՏԱԳՈՒՅՆ. ա. Ἀναιδέστερος. Impuden-tior. Որ է կարի ժիտ. որ յոյժ ժտի, այսինքն յանդգնի իբրև անամօթ. յանդգնագոյն. լրբագոյն. *Ձնիք ինչ, ասեն, ժտագոյն քան զաղքատսն. Ոսի. Մ. Ը. 10:

ՃՏԱՆԱՔ, նաց. գ. որ և ՃՏՈՒԹԻՒՆ. Ուժգին ինդրուածք. Թախանձանք, պատա-ռանք. սաստող ապաչանք. Եալեար Եաֆար օվասը. *Ոչ պարզաբար ինդրուածք, այլ կրկին ժտանք. Շ. յն. Ը: *Խնդիրս և ժտանք աղօթիցս այս է. Լմբ. ոչ: *Ո՛ր հայր՝ յոր-ժամ զորդի իւր ի ժտանս տեսանիցէ, ոչ բնական գիտով նեղեալ ընձեռէ զնդրե-լին. Երզն. Տաղ:

ՃՏԵՄ. եցի. ն. (լծ. յն. պէրէօ.) Ἀιτέω, ζητέω. Peto, posco, postulo. κατατυφόω, luxurior, եմն. Ուժգին թախանձանօք խըն-դրել՝ որպէս ժիտ. Հայցել պատատեալով. աղերսել խաղապատեալով. փնչնչէ, Եալ վար Եաֆար օվասգ. *Ժտեա ի տեառնէ, և նա տացէ քեզ զինդրուածս սրտի քո. Սղ. ՃԸ. 4: *Ժտեա յորժամ լաեա, մի՛ հարևանցի բան կարծեր, այլ ընդ տովա տէս զար-տասուն, զանհուռնչ հեծութեեն, զբա-խել կրծիցն, զաառատպանս սրտին. քանզի այսոքիկ ժտելոյն են պատուէք. Լմբ. ոչ: *Ժտեսցուք առ նա, արտասուօք աղաչես-ցուք. Սրփ. ՁՈ. Ք: *Ցոյժ կամի ձօ զժտել աղաչողին. Նար. խրաֆ: *Աղերսելով ժտի ցեմք ի նմանէ. Խոր: *Ցառաչողագոյն զայս յոյ ժտեաց ունել: Ջձօ նկատել, և ի նմանէ զվրկութեին ժտել: Ջտա նա կեանն ժտէ (այսինքն ժտեա). Լմբ. ոչ: *Լրբութե ժտողի. Մաչ:

ՃՏԵՄ, եցի. է. Տ. ՃՏԻՄ. որ է Յանդգն-նել. իշխել. Տղմաց. Audeo. և Δύναμαι. Possum, praesumo. ֆԻրպ ընէ. ՃեսաբէնԻ էնդէ. *Եւ ոչ սակաւիկ մի կալ ժտեցին. Ոսի. Տ. Ձ. 37: *Մրի ժտիցես ուսեալ ի քաղաքս քո զտասանորդս յոբենոյ քո: Մրի ժտեսցես զենուլ զզաստիին ի միում քաղա-քաց քոց. Օրէն. ծԸ. 17: ծՁ. 5: Յն. մի կարասցես. Ւթօշ. ԼԸԼՍ:

ՃՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ժտիլ. համարձակեցուցանել. ժպրհեցու-ցանել, յանդգնեցուցանել. * Ժտեցոյց Թշնամին զմարդն անցանել զհրամանաւն այ. ԵՊՒ:

ՃՏԻՄ, եցայ. ֆ. որ և ՃՏԵՄ. է. Տղմաց, կատղմաց, ավՁադիՁոմաւ, բւզՁո-մաւ. Audeo, arrogo, praesumo, vim fa-cio. Ժիտ գտանիլ լրբութե. իշխել. հա-մարձակիլ. յանդգնել. ժպրհիլ. չամաչէլ. անամօթիլ. ՃեսաբէնԻ էնդէ, ՃԼՈՒՄագ. *Ֆա-հանայքն և ժողովուրդն մի ժտեսցին ելա-նել առ ՃԾ. Եւ. ծՁ. 24: Իսկ ՃՈ. Ի-գ. ծՁ. 12. *Ժտեցայ և մտուտցի զողջա-կեզսն ՚՚. յն. Ժուժէցի. ըստ մեզ՝ չժու-ժեցի, կամ ուժեցի, իշխեցի: * Ժտե-ցաւ խնդրել զմարմինն, և չեկաց ի բաց՝ մինչև հառ: Ալքատն զայնպիսի բանս (Ղբզ. նամանաց) լսէ, և ժտի (յն. չամաչէ): Թէ-պէտև այնչափ ակնկրտաւ էր չարեաքն՝ զոր գործեաց, սակայն ժտեցաւ գալ առ հայրն: Ալօս օրինաւոք ոք ժտեսցի (յայտ-նել զդալստնիս). Ոսի. Տղմ. Ե Ես: * Չի զորս լրբել ժտէ յայնպիսի գաւարկ քըն-նումի յօժարին՝ ոգեշնչեցուս. Ես. ֆր. ՚՚: *Եթէ ոչ նախ առ հրաման յայ, ոչ ժտե-ցաւ փորձիլ զնա: Ընձեռնչնան եղև մարդն առնել զբարի, և ժտել ի չար. իբր ոչ եթէ չար ինչ առաջի կայր յոր ժտիցի. Ի գործ ընութեան ժտի. Եփնի: *Սէրն ՚՚ծային յանհնարինս հնարի և ժտի վասն բազմաց փրկութե. Մաչ. Ք: * Պիղծ չըմաին ժտիցիս ի մտքին: Ազատեղ ոգւովդ ան-իսիր ժտիս հաղորդել. Ոսի. էէւԼիպ:

ՃՏՒ. հ. Տ. ՃՏՄ, ն. *Որ ինդրէ ինչ յումեքէ, և արտասուօք ժտի, յայտ ունէ գյօժարութեի սրտին. Ընաե. ղՀՀ: *Որպէս աղքատն ժտի. Նար. խրաֆ: *Խնատուութե ժտի ունել: Ջոանկն գնէլն ժտի: Ջտա ի յայտցանէ զերծուացանէլն ժտիմբ. Լմբ:

Երբեմն՝ ժտէլն և ժտիլն, այսինքն խըն-դրել, և համարձակիլ՝ միանգամայն նշա-նակին ի պատուիրն որպէս զաղքատ և

ղկաթօտ.*Թէ չէր կաթօտ, և ոչ ժոէր :Պարտ է ոլորմիլ, զի առ կաթօտումէն ժոի. և մեք իսկ յորժամ ժոիմք առ ած վասն միոյ ինչ խնդրուածոյ՝ ոչ ցանուս. այլ յայնժամ ցասիս, յորժամ ոչ ժոիցեմք. Ոսկ. Ես :

ԺՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ժոիլն. Ժոիլն. Ժոտնք. պաղատանք. Թախանձանք. և Համարձակութիւն. աներեսութիւն. անամօթութիւն. Ἀναίδια. Impudentia. *Վասն ժոտութեն յարուցեալ տայցէ նմա. Ղկ.Ժ: *Տրանջէս ոմ մարդ ընդ ժոտութիւն կաթօտելոյն. զի ինձ չէր կաթօտ, և ոչ ժոէր. Ոսկ. Ես :*Ժոտութիւ և ցաւագին պաղատանք ի հաւանութիւն ածել. Սարգ. ։ պ. ։*Շնորհիւ և ժոտութ յուսայ առնուլ զարքայութենն. Ածան. ղղ :*Չի թերևս խոնարհեսցի ի ժոտութիս իմ. Երզ. Ֆթ :

ԺՐԱՒՈՑՍ. ա. Քաջաբոյս. բարեբոյս. *Գրիգորիոս ժրաբոյս ծաղիկ, միր մշակ երկոց. Երզ. Լ :

ԺՐԱԳԼՈՒԽ. ա. Ἀνδρεῖος. Virilis, fortis. γνήσιος, γενναῖος, genuinus, generosus. σπουδαιότερος, diligentior. Արի. առաքինի. անձանձրոյթ. փութկոտ. ժրաքան. գործասէր. և Գործօնեայ. ևրիճ, ճարպիկ. ղայրէնէլի, համարձակ. *Կին ժրագլուխ պակաց է առն իւրոմ. Առակ. ՃԷ. 4: Ե Ա. 10: Ե Սիր. ԽԷ. 2 : *Իբրև երեմիացեաս դու առ տէրն քո, կոչեսցէ զքեզ ծառայ քաջ և ժրագլուխ : Ելիցուք մշակք ժրագլուխք, զի խնդրեսցուք զվուձս մեր ընդ առաքինոն. Մծբ. ։ Ա. Է : *Ժրագլուխ մշակ առաքինութեն լինիցիս. Ոսկ. Տ. ։ 20: *Ճանապէնն ժրագլուխք և արդարակորով երկրագործքն. Պիս : *Ժրագլուխ մրջինէն զարթուցանէ զհեղգուէ վատացն զսպաղոկուն. Կանոն. Ե Ա. Է : *Ժրագլուխս յօրինէ զնոսա լինել առ տուրան. Ոսկ. Ե. ևբ : *Ջօրա. գլուխն Թագէոս՝ ժրագլուխ և փոյթ ի զարգ և ի չնուէ եկեղեցեաց. Ագթ. Ե.Յ:

ՈՃովասի. *Որոց հաւատքն իւրեանց ժրագլուխ էին. Եփ. հաճ :

ԺՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից.ա. Առաւել կամ կարի ժիր. արիագոյն. *Ջայլոցն պատմէ՝ ընդ նոցա գովեասն խառնեալ զի ժրագոյն սրասցէ զնոսա. Ոսկ. Ե. ևբ :

ԺՐԱԿԱՆ,ի,աց.Արիական.և Աքի.*Մշակ ժրական՝ի գործս բարեաց. ՃՃ :

ԺՐԱՀԱԽ,ու. գ. Ընուն ժիր և աշխատասէր՝ ջայլին Թռչնոյ. (այլ է և ՀՌՋԱՀԱՒ.) *Ի հաւ մի՝ որ կոչի ժրահաւ. ի ծոմ զու բնակէ, և բազադատ ծնունդ առնէ, և բազումաշխատութ հանէ ձուս մեծագոյն, և տանի բունէ յատակ ծովու ովկիանոսի : Հաւն այն ժրահաւն հազիւ ելանէ և հանէ զձագն յանդնդոց. Եպիփ. Բարս :

ԺՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἀνδρίζομαι, χραταιόομαι, καρτερέω. Forti animo sum, fortificor, persevero. Ժիր լինել՝ յանձին և ի գործ. արիանալ. զօրանալ. ժուժկալել.տոկալ.ևրիճ ըլաս դիմանալ սիրտ ընել. ևյեռ օլոգ, փայմանագ. *Քաջ լեր, և ժրանայցուք ի վերայ ժողովրդեանն. Բ. Ի Գ. Ֆ. 12: *Հաստատուն կացէք ի հաւատս, ժրանայք։ զօրացարուք. ա. Կոր. ծԷ. 13 : *Ժրանայն յամենայնի, և համբերելն. Աբէսա. ա. ։ *Ջմէկս պնդել ժրանալ, հաստանել անդամանել զայն ձանապարհ. Ոսկ. Տ. ա. 2 : *Հզգուով ժրանամ մարմնով զգաստանամ. Գնձ: *Պահեք պնդեսցուք, աղօթիւք ժրանայցուք. Խոսր: *Ժրանայ ի գործ առաքինութ. Լմբ. ա ։ *Ժրացիր մանուկ իմ խոհական, վասն այն կրկնեմ վերըստին բան. Կրպ. ա ։ *Ցագուրդ որովայնից ժրացելոցն, և անվեհեր զանացուցան. Փարպ: *Օգտակնացեցի. երամբ ժրացեալ անգադար վարին յանցիւբ գործս. Պիս :

ԺՐԱՆԶՆԱԿ, ի, ից.ա. գ. ժիր անձամբ. արի անձն. ժրագլուխ. գործասէր. *Գիք չէր՝ ժրանձնակաց ծանրատապտուկ. Շիր :

ԺՐԱՊԻՍ. ն. ա. ժրութիւ. արիաբար. արիական. *Ջժրապէս ժուժկալութիւ ժողովուղն. Երզ. ։ :

ԺՐԱՋԱՆ, ի, ից. ա. ժիր ի զանս. արի ի գործ. փոյթ և անձանձիր. ղայրէնէլի. իբր Σπουδαῖος. Studiosus, diligens. *ժրաջան մշակին տունկ արմատացեալ. Ջ. գու մշակ ժրաջան երևեսցիս. Երզ. ։. Ե Ֆթ: *Ջկրօնաւոր ոմն ժրաջան՝ ի ժամ յառնելոյն յաղօթս՝ ունէր սարսուռ և գլխացաւութ. Վ.բ. հղ. ։:*ժրաջան աղօթիւք պաշաւել, կամ կատարել զկանոն. Ասող. Գ. 32:

ԺՐԱԱՔՐ. ա. Սիրող փութոյ. ժրաջան. գործասէր. *ժրասէրք, երկասէրք. Ճ. Ա:

ԺՐԱՎԱՅՏԱԿ. Տ. ժրաջան. *Ա՛յր՝ որոյ կինն ժրաւաստակ է... պարծանօք կայ. Լմբ. ա ։

ԺՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. ժիր կացուցանել. տալ ժրանալ. քաջալերել. զօրացուցանել. ժրացնել. սիրտ տալ, զժրացնել. ճեռբէլ վերմէ. *Սէրն քեզ ժրացուցանէ և յորդորէ ի պատուիրանապահումն. Խոսր: *Ջծոյլսն ժրացուցանելով. Վ.բդ. ։ ա ։

ԺՐԵՄ, եցի. լ. } Տ. ժրանալ. *Տայր ԺՐԻՄ, եցայ. ի. } զօրութիւ մանկանն՝ ժրել՝ ի գառն տանջանս. Թէոփ. Ես ես: *Թէ ծառայն խնաւտուն լինի, ժրէ. Լմբ.պսլգ:

ԺՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Καρτερία, καρτέρησις. Robur, tolerantia, sedulitas. τὸ δραστήριον, strenuitas, navitas. σπουδή, studium. Ժիր գոլն. ժրանալն. պնդութիւ. արիութիւ յանձին և ի գործ. փոյթ. Ջան. երկասիրութիւ. կոչճոնէ. ղայրէնէ. *Թերևս մոլեալ կամ հիւանդութ, և կամ գերաչափ ժրութիւ ըմբռնեալ. Պղպ. օբ։ն. Է : *Ո՛չ զղօրութիւ նորս ոգւոյն և զժրութիւն՝ ի ծերութիւ հասեալ խոնարհելով ժամանակ աղօտացոյց. Նիս. ։ոս : *Հեռանեալ լինի արիութիւն և աչխատութիւն և ժրութիւն. Աբէսա. ա ։ *Կարօտութ զհանգէս ժուժկալութեն ցուցանէ ի ժրութիւ մշակութեն. Յհ. Է : *Յորժամ յանօգուտ յայնպիսի ժրութ՝ և ապիրատութ ևս յատերցուս. Ոսկ. Տ. ա. 15 : *Ա՛րուորագոյն հոգւոյն ժրութ : Անատգանելի ժրութիւ (երկրագործի) . Պիս :*Յորժամ երիտասարդութիւն հեղգութ և տաղտկութ զանկեալ լիցէ, յանիգան անատնոց անսի ժրութենէ կշտամբեալ յանդիմանեսցի : Տէս զերջիւնն ոմ վաս, և լեր իմաստնագոյն ի ժրութենէ նորս. Կանոն Է :

ԺՔԹԵՄ, եցի. Տ. Շգթալ, և Շգթալ. ՑՈՒՑԱՆԵԼ :

ԺՕՒԱՆ, կամ ԺԱՒՈՒԱՆ. ա. Որպէս Առաքնաւ. (ի ժայռ, կամ ժեռ. ռմկ. կեռ.)Νωδός.Edentulus,dentibus carens. Պակասեալ յատամանց. որոյ թափեալ են ատամունք. ակոաներըն ներփած, ակոաս պլեի. *Ժօռաս ասեմք՝ ոչ որ ոչ ունին ատամունս ... այլ որ ոչ ունի՝ յորժամ քնացորեցաւն ունել. քանզի ոմանք ի ծնէն ոչ երեսս(այսինքն աչս) ունին, և ոչ ատամունս. այլ ոչ սոսին ոչ ժօռասք և ոչ կոյրք : Ի պակասուէ յատկուէն անկար է փոփոխումն լինել.քանզի ոչ կոյր երեալ զքդարձեալ վերատեսեաց,և ոչ ժօռաս՝ ատամունս բուսոյց. Աբէսա. հակ։*Եթէ ոչ ժօռաս(ասեմք)զՀամբակ և զարգի ևս ծնեալս, այլ յորժամ ամանակն պահանջեսցէ, յայնժամ սոսին ժօռասք արդեօք. Ածղ. անդ :

ի

ի. Տուռ ձայնաւոր՝ իբրև հնչեցեալ ի՛, և անուանեալ ինի կի՛ ին. միշակ ըստ ամանակին, վասն որոյ և երկամանակ ասի, երբեմն ձիւռեալ երկարաբ, և երբեմն ամփռեալ սղիւ: Եթէ յայլ լեզուս ի՝ իցէ յաղաքան զբաղաձայն,պահի և՝ի մեզ ի. զորօրինակ ևթթայէլ. իսահակ, իդոս, իկոնիոն իգնատիոս, իտալիա, ևն. ապա եթէ ի՝ իցէ առ այլը յառաջ քան զայլ ձայնաւոր, (որ յայնժամառ լատինս կոչի ի՝ երկայն իբրու մերս է, և գրի j, քան i,) փոխի առ մեզ՝ի յ. զոր օրինակ յովս, յովբ, յակովբ, յեսու, յիսուս, յուստոս, ևն :

Ի. Ընդ ա տառին, սովորաբար երկրաբառ գործէ ի՝, իբր Ի՝՝ զի յորժամ իցէ զկնի նորա բաղաձայն տառ բնական՝ այլ ոչ գիմորոշ յօգ, հնչի՝ի մեզ՝ ոչ որպէս զգալի՝ականն u, կամ որպէս զայլազգական ձայնագ իսոի. իխահ,ւիխ ևն, այլ իբր է՝՝ վասն որոյ և անխոհր գրի ըստ նախնեաց, բիւր, բեւր. աղբիւր, աղբեւր. միւս, մեւս. հիւր, հեւր. հարիւր, հարեւր, ևն : Իսկ յայլ տեղիս ի՝՝ հնչի որպէս գրեալ թաւանշանաւ՝ նուրբ իվ, զոր օրինակ, թիւ, քիւ, բանիւ, բանիւն, երիւար, ևն :

Ի, կամ ի՝. Նշան Թուոյ՝ է Քսան կամ քսաներորդ. զի որպէս յայբէ մինչև՝ի Թոյ՝ նշանակ միաւոր յաւելուածոյ են տառք, զկնի ժ տառի տասնեակս՝ի մէջ քերեն յաւելուածս :

Ի. Ի յանգս բառից է որպէս ածանցական մնամնիկ՝ պէսպէս առմամբ. զոր օրինակ՝ արծաթի, պղնձի, վայրի, գալարի, անմարդի, առնի, այրի, ևն :

Քաջ նաւագի՝ի խորհուրդ տուեալ.*Ինն իսկապէս, ասէ, բանին՝ ի յօշնէ առեղծեալ զերկին : Ին՝ն, ի ցասմանէ գու՝ի բաց լեր, և մի ըզքեզ ասէ՝ այլոք: Ին՝ն, ինանրութեց ասէ դարձիր, և ասա խաղք մի ըզքաղեր. Շ. այբ :

Ի. Նախդիր տրական հոլովոյ որպէս Առ. յ. ց. միայն՝ի սկզբան բառից բաղաձայն տառիս հաւելոյ. Ἐις, ἐπί, πρός. In, ad. *Դարձաւ առ նոյ՝ի տապան անգր : Գնաց՝ի տուն իւր : Եմուտ՝ի քաղաքն : Անկեալ էր և սիմոն՝ի նոսս. ևն:

Տայ և զզօրութիւն նախադրութեանց՝ վասն. ընդ. ըստ.ընդգէմ. հանդերձ.*Իբրև թէ բարեխօս էր՝ի խաղաղութիւ աշխարհին: Ի փրկութիւ առաքեաց զնս ած : Արար ած զմարդն՝ի պատկեր իւր: Դառնացաւ՝ի նոսա մուվեա : Ե՛րթ՝ի խաղաղութ. ևն : Ցորս երբեմն տրական կայծեցեալն է ներգոյական որպէս զգործիական. որպէս առաջի և զկնի :

Ի. Նախդիր բացառականի. Ἀπό, ἀπ', ἀφ'. A, ab, abs. Ex. Ex, e, de. իբր Ապ. յ. այսոսոյ պ. էզ. գմ. էղ. *Որ ելանէ՝ի բերա նոյ,՝ի սրտէ անտի գայ,Ե՛լ՝ի սանէ քումմէ: Ի քէն ելցէ ինձ իշխան: Եւ գու՝ի նոցանէ եա: Մեր եա, եթէ՝ի Թշնամացմէրոյ. ևն:

ՐՆՏՈՒՆԻԱ. և)(յառնական ոճով յար-
ՐՆՏԱՆՈՒՀԻ. Համբեալ.) Հին մանեն ազ-
գատոհմին, կամ քոյր նախնապապուն. ՙՄԵԾ
ընտանին, և մեծ ընտանիքն՝ նախահօրն և
նախամօրնն-այսինքն որ ի պապէն և ի մամէն
եղբայր և քոյր: Ընտանի մեծագոյն և ընտա-
նուհի. նախնահայր և նախամայր, և որք ըստ
նոցին, որք յապուպապէն և որք յապոմամէն
եղբայր և քոյր. Մխ. փպ. հին յ: Ն կանոն:
ԸՆՏՐՈՒՄՆ. ՙ Յընարման չարեացն լաւ է
զնուազագոյնն ընդունել. Բաբիւ. յհ. հ:

ԹԱԴԱԿԱՆ. ա. Թագաւորական. որ-
քայական. ՙՍա աշխոյ է Թագական, սա գոր-
ծարան ոսքայական. Տալ Խլ:
ԹԱԹԱՒՈՒՆ. ա. Թաթաւեալ. Թա-
թապուն. ՙ Ջլինչ է եթէր. օդք սարածք և
Թաթաւուածք, ուեսիլաբ յատակ, լի հողմիք
բազմալեզ. Պիփա:
ԹԱՂ. որպէս Թաղիք. ժեչ. ՙԱմպ Թանձ-
բահոծ իբրև զԹաղ լմեալ. Աբծր. ա. 3:
ԹԱՂ. ըստ ա նշ. ՙՅառնուլն զմծխիթեայ
զԹաղքն՝ որ սարակինա կոչեցաբ, և զաբա-
նամային հրկեից. Պոմ. վբ:
ԹԱՂԱՆԹԱԹԵԻ. ա. Ո յր Թևքն են Թա-
ղանթոմ իւիք յար յիրեարս. մանկամեւ.
ՙ Ի միամեաց մինչև ի բազմամեաս և զատա-
մեաս և կցամեաս և Թաղանթամեան առ մեզ
կենդանեացս են, և ոչի վեր անդ. Պիփա:
ԹԱՆԿԱՐ. տ. ԹԱՆԳԱՐ. ՙԷմպօրօք. Mercator. ՙՎան վաճառելոյ կապասաւոյև Թան-
կարաց. Սիր. խԲ. 5:
ԹԱՆՁՐԱՀՈՆ. ա. Հոծեալ Թանձրութ-
խիս. ՙԱմպ Թանձրահոծ իբրև զԹաղ լմեալ՝
քաղաեև սպիտակափայլ յոյժ. Աբծր. ա. 3.
(գրի Թանձրախոծ ի կրկին ձձ:)
ԹԱՆՁՐԱՄՕՐՈՒՍ, ի տպ. Սարգ. յն. Ե.
որ ա ձ. պարտի գրիլ, զԹանձր մոռրան:
ԹԱՆՁՐԱՅՆ. Նոյ, Նեաց. ա. Թանձր.
Թանձրային. ՙԱ յսկ մասւր՝ աման օդոցն Թան-
ձրանեաց. Պիփա:
ԹԱՌՈՒՆՁԵԼ. ՙՄեծաս հաս աչանօք յոգ-
ւոց հանեալ Թառունչէր. Եպիփ. ծՆ:
ԹԱՈՒՈՒՆ. ա. Որ Թառէ շնչով որպէս
շնչափրել կամ խանչէ իբրև զիսով շուտակե-
րոսիք. ՙՈրովայնապարպաս, Թաուուն, յո-
րոնչոտն, անյագ. Աչ. հղ. խ:
ԹԱՓԱՆՁԱԿԱՆ. ՙՈր ազդոդական զօրութիւն
Թափանցական է քան զամէնայն սուր երկ-
սայրի՝ յորշուման սպեղոյ և շնչոյ. ՂԼանդ:
ԹԱՓԱՆՁԱՆՅԱԼՈՑՍ. ա. Որ ունի զլոյս
Թափանցանց. Թափանցիկ. պայծառ. անա-
պօս. ՙՆշանակ է խլոյն երևելի (որպէս չզաշ-
տեան Թափանցիկ՝) Թափանցանցալոյս ագաթ
քինոսէ. Փիլ. լԽ:
ԹԱՓԹԱՓԻԼ. Տ. ԹՕԹԱՓԵԼ, իսկ ՄԵՐԹ՝
որպէս Թարթափիլ. ՙՄինչև յերբ զհոգի զէն
վիճաստօք Թաեւթափիս. և ոչ զերկինսաւոր վա-
ճառոյն բուռն հարկանիս. Վբփ հղ. յ:
ԹԱՓԱՌՆԱԿԻ. ՛. (ոչ է որպէս Թափա-
ռական. Թափառելով, այլ) Թափ առնելով
վազս առեալ. փսրԹանակի. արշաւական.
հարձակողական. ՙ Եւ նոքա Թա-
փառնակի անյապաղ հանդիպ խրտչացան.
չիւր զօրսս նկին հասին առ մեծն վարգան.
Աբծր. բ. 1:
ԹԱՓԱՐՏՈՑ. լաւ ևս երև ի այսպէս ըն-
Թեռնուլ քան Թաքստոյք, կամ տպաք. ՙԵւ
էին Թաքստոյք ի տան նորս. Վբփ հղ. յ:
ԹԵՄ, Թեմի. ՙ Եմ արչելն զշամղդեզ որ-
դ ասղնչիւրոյ ամենայն Թեմսան. Պոմ. վբ:
ԹԵՒԱՏՐՈՀԱՆԹԻ. ա. Ոանակ Թևոյ և
Թևոց տրոհելոց, որպէս վերցեմեան, և այլն.
ՙ Թևատրոհանիւը չառաչմամբ բոյլ հիւթ ձա-

խարանը գասուց, մի առ մի հրաւէրը փղոյ
յատպարէս մատիք. Նաբ. փագ համբ:
ԹԻՒՐ, Թիւրս. ա. ՛. իբրու Յանիրաւի կամ
անպատճառ. ՙ Պարկեշտութիւն կեան, և ոչ
յուժիքէ առնուն Թիւրս, և ոդորմութիւնս
բազումս առնեն. Վբփ հղ. ԲՀ. յՀ. (ապ.բերս:)
ԹՒՆՏԻՑ. ՙ Հաս ապա այծենց անԹիս՝
Թրխաստիկ ի ծոմիկ մխեալ, անպ ի լուսա-
կիզն գարձեալ՝ ելանեն պայծառ և չքնաղ.
Տալ:
ԹՄԲՈՒՏ, կամ ԹԱՄԲՈՒՏ. Ըստ հին
բառ. Յիղոսի կամ ծնծոտ. Տ. ԹԱՄԲՈՒՏԵՒԿ:
ԹՄԲԿԱՀԱՐԻԿ. Տ. ԹՄԲԿԱՀԱՐ. ՙԿայ-
Թեր կաքաւեր Թմբկահարիկ աղջկին. Տալ.
ՙի յհ. հ:
ԹՈԹՈՎԵԼ. Իբր Թաթաւեալ. ՙՉի մի՛
ի սկզբան անդ զյոռոգեցեան խորհուրդս զան-
պատհաս զճոռաս ածել յանձն առնուցու ոք,
Թոզ Թէ զպղծութեանցն՝ որ ի մեր եգեալ,
Թոռոմեալ գտանիլ. Վբփ հղ. յ:
ԹՈՒՐԻ. գ. Բառ. Եբր. և ար. Խեօբ.
Խեվբօ. այն է Օրէնք. ՙՈրպէս արեգական
առաւել լուսաւոր է քան զլուսին և զաս-
տեղս, նոյնգունակ և ուեւեսպանն քան զնո-
բեն. և Թուրքք քան զդրեվլիս ի մարդկանէ.
Պիփա:
ԹՐՈՒՆՋ. Տ. ԹՈՒՐՈՒՆՋ. (ուսաի և թրունջ.)
ՙԴրախտ լի մգոյվ. արմաս, Թրուընջ նուռն,
Թուէ, դեղձ. Վբփ հղ. յ:
ԹՕՀՆԻԼ. ՙՈրպէս ի յրտուԹիւն մարմինն
(ձերոց) դառնայ և ակալասայ, ըստ նմին և
ցանկութին հանդարտեալ Թօհնի. Աչ. հղ. խ:

ՃԱՄ. որպէս ումի. ծամ. Նուագ. ան-
գամ. որոշեալ ժամանակ յուսուր. ՙ Եկեր
երեք ժամ հաց. միւս օրն եկեր մի ժամ հաց.
երեք ժամ ուսուէն՝ անասնոց է դիպ. եր-
կու ուսուէն՝ մարդկան. միանգամ ուսուէն՝
հրեշտակաց, այս է կուսակրօն աբեզայից,
որ հրեշտակաց կարգ ունին. Ռ-ի-ի-ե:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻ. ՙ ի ժամադրոցին պայման
լեառն գալլիլեայ. Նար. փագ յար:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻՐ. գ. որպէս ժամանակա-
գրութիւն. ՙ Վերծանեալ ոսպա զժամանակա-
գրութիւն, և գացիս, եԹէ ի գարեհէ ոլգոյ
արշաւրի մինչև ցքա են ամք չորեքարիւր
ութսուն և երեք. ԼՂ. Ե:
ՃԱՆԿՈՏԵՑՈՒՅԱՆԵԼ. Տ. ՃԱՆԿՈ-
ՏՄ. ն. Κατιόω. Rubigine obduco, erugino. ՙՈրպէս սլվինձ ժանգոտէ, այսպէս
և չարութիւն նորս. եղիցես՝ որպէս զայն՝ որ
ընկնցէ զհայելի, և գխաւացես՝ զի ոչ իսպառ
ժանկոտեցոյց. Սիր. ՃԲ. ԱԱ:
ՃԱՆՁԱՔԱՐՈՑ. ՙԿարգէր ի վերայ երկրիս
հրամանատարս սպարապան և ժանգաբարոյ
անՁոտութիւն, որք զերկնաշէն ՚այ անգամ և ընդ
միտս ոչ ածէին. Ղևանդ:
ՃԱՆՁՏԵՍԱՆ. ՙ ժանտատեսակ իբրև ըզ-
գպոան, և բազմագոյն. Աչ. հղ. խ:
ԺՈՒԺԿԱԼԵՑՈՒՅԱՆԵԼ, ԶԱՆՁՆ. Տ.
ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. ՙԺողժկալեցուցանեն զիս, զի
մի եփեցից ջերմ. Վբփ հղ. յ:

Ի ԲԱՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս յին-
սբօպոսիս, որ է Ապատամբութիւն. ՙԻ բաց
կացութիւնէ և անդգամութիւնէ անուն է գէՌ. և
դասուերք այնոցիկ՝ որ ի բացկացութիւնէ խոր-
հուրդքն՝ են անարգել յարձակմանք. Փիլ. լԽ:
ԻԳԱՒԱՁՈՒԹԻՒՆ. ՙ վաթեր արբշռութիւնք
յանարգել գիշերւի իգաւազուէ. ՂԼանդ:
ԻԺԱՒԱՄ. Տ. Իբրև զԺԺ. ըստ օրինակի
իժից և քարերից. ՙԻժաբար գիմեալ յանՁն-
ոմն ... աստղաւակէին՝ գործել զանազան

բարս աննգակից չար սերմանցն. ՂԼանդ:
ԻԿՈՆՈՄՈՍ. յինքնօնս. Տ. ԿՈՆՈՄՈՍ.
ՙԱյլ իկոնոմոս նորա ոչ բարւոք յարգեր
զգործս եկեղեցւոյն. Վբփ հղ. ծԸ. յ. (ապ.
այլ և կոնոմոս:) ՙԸնգիր ոչ ասասես իկո-
նոմոսին. անբ. (ապ. կանոմոսին:)
ԻՄԱՍՏԱՀԱՆՁԱՐ. ա. Խմասասուն. հան-
Ձարիզ. լի խմասասիբք հանձարոյ. ՙՏեսանեմ
զիմասասահանձար և զնձասաղց բանս ասե-
ասրանչին. Եպիփ. ծՆ:
ԻՄԱՍՏԱԳՆԻՍ. ՙ իակ եղեն ընգիր. լուբ-
ցես իմասասագնես. Վբփ հղ. Բ. հին յ. ուբ նոցն
և ապ. իմասասնագնես:
ԻՄԱՍՏԱՑՈՒՑՆՆԵԼ. ՙնահ պատուղս որիմոյ
իմասասպոյդ առնել գիմի. Եպիփ. ծՆ:
ԻՆՔՆԱԲԱԽԱԿԱՆ. Տ. ԻՆՔՆԱԲԱՒ.
Ձնծայնոյն՝ ինքնաբաւականի և անգիջեր
լուսոյն. ՂԼանդ:
ԻՆՔՆԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. ըստ ֆ նշ. որպէս Գոյացու-
թիւն ինքեան եղեմակոյացեալ. ՙԻնքն յինք-
եան իմանալ, ինքն յինքեան հանդչիլ (հո-
գի բաժանեալ ի մարմնոյ)... ինքնագոյ իմա-
ցութիւն, ինքնալուր, ինքնատես. Եղիշ հոփ:
ԻՆՔՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ինքնագոյու-
թիւն. ան. անձական մշտնջենաւորութիւն.
ՙԱնակիզքն և անկասարած ինքնակայուԹիւն
բնութ, սա ա ծանու ցեալ և երկրպագեալ.
Պիփա:
ԻՆՔՆԱՀԱՑՈՑԱՑ. ՙ կոկոզավիզ ինքնահայ-
եաց ամբարտաւանուԹ. Աչ. հղ. իմ:
ԻՆՔՆԱՁԵՂԱՒԻՆ. ՙՅանապատի բնակեցով
յովհաննէս ... ոչ յոսկեձեզուն տուն, այլ
ընդ ինքնաձեզուն վիմօք. Բաբիւ. յհ. հ:
ԻՆՔՆԱՑՕԱՐ. ՙ Մարդ՝ կենաց մաչիչ,
ինքնայօժար յամենայն: կին՝ առն մխիԹա-
րութիւն, ինքնայօժար ի կոխ (անձին կամ այ-
լոց): Նաւավար՝ ալեաց Ճանապարհորդ,
ինքնայօժար ի մահ. Պիփա:
ԻՆՔՆԱՍԷՐ. ՙ եկաց նա ի քաղաքին ա-
ւուրս վեշտասան, որպէս ինքնասեր (կամ
ինքն սուէր). Վբփ հղ. Բ. յյ:
ԻՆՔՆԵՂ. ա. Որպէս Անեղ. ինքնագոյ.
որ էն. ՙ Ո՛րչափ և սաասուիլ ինձ իմասցիս
զԱծոյնդ՝ ինքնեղ և ինքնաբաւական և ան-
գիջեր լուսոյն: ՂԼանդ:
ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՄՆԱԿ. ա. Ինքնուսումն.
ինքնուսոյց. ՙԱարրա՝ զինն ծնանի ըստ բնու-
Թեան զինքնուսումնակ օրինակս քարուց.
Փիլ. լԽ:
ԻՊՊԻԿ. յորմէ Իպպասի. Բառ յն. Ἱπ-
πεία. Equitatio. ՁիընԹացք. ձիարձակա-
բան. ա՛ն ՚ձիոյն. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպէն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
իմարն. Վբփ հղ. ՐՀ:
ԻՍՄՆ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴασος,
ἴασον. (ձծ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
կեռ. ա՛ն ՚ձիոյն. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպէն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
իմարն. Վբփ հղ. ՐՀ:
ԻՍՕՆ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴασος,
ἴασον. (ձծ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
կեռ. ՙԹէ այր ոք առնէ իսօն, այսինքն նա-
խագիծ կասակի, և ոչ գրի նոյն հաւասառա-
ԹԸ ... ոչ է ընդունելի կասկն (առանց
վկայից). Մխ. փպ. յօչեն Ե-գ:
ԻՐԱՆԱՄ, ուցայ, ցեալ. է. Իր լինել.
իրօք գոլ. ՙ Ջլինչ է ապականուԹիւն. եզ-
ծուծն առաւացէլոյ, կամ իւրացէլոյ. Անյ.
հղ. խ:
ԻՐԱՒԱԽՈՐՀՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խոր-
հելն և դատելն ըստ իրաւանց. ՙԻակ սիրա-
կան (մանն մեր՝ միոք կամ հոգի) իբր զմա-
գաւոր և սեռուէ, և գաստաւոր իրաւա-
խորհուրդսԹԸ. Եղիշ հոգ:
ԻՐԱՒՈՑԻ. ա. ՙԲարի ոտա (ՀՈՑսիրուԹԸ),
որ է մարդասիրուԹիւն, իրաւացնաւն առ նը-
մանն պահել զարդարական. Աչ. հղ. խ:

ղկաթօտ.*Թէ չէր կաթօտ, և ոչ ժոէր :Պարտ է ոլորմիլ, զի առ կաթօտումէն ժոի. և մեք իսկ յորժամ ժոիմք առ ած վասն միոյ ինչ խնդրուածոյ՝ ոչ ցանուս. այլ յայնժամ ցասիս, յորժամ ոչ ժոիցեմք. Ոսկ. Ես :

ԺՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ժոիլն. Ժոիլն. Ժոտնք. պաղատանք. Թախանձանք. և Համարձակութիւն. աներեսութիւն. անամօթութիւն. Ἀναίδια. Impudentia. *Վասն ժոտութեն յարուցեալ տայցէ նմա. Ղկ.Ժ: *Տրանջէս ոմ մարդ ընդ ժոտութիւն կաթօտելոյն. զի ինձ չէր կաթօտ, և ոչ ժոէր. Ոսկ. Ես :*Ժոտութիւ և ցաւագին պաղատանք ի հաւանութիւն ածել. Սարգ. ։ պ. ։*Շնորհիւ և ժոտութ յուսայ առնուլ զարքայութենն. Ածան. ղղ :*Չի թերևս խոնարհեսցի ի ժոտութիս իմ. Երզ. Ֆթ :

ԺՐԱՒՈՑՍ. ա. Քաջաբոյս. բարեբոյս. *Գրիգորիոս ժրաբոյս ծաղիկ, միր մշակ երկոց. Երզ. Լ :

ԺՐԱԳԼՈՒԽ. ա. Ἀνδρεῖος. Virilis, fortis. γνήσιος, γενναῖος, genuinus, generosus. σπουδαιότερος, diligentior. Արի. առաքինի. անձանձրոյթ. փութկոտ. ժրաքան. գործասէր. և Գործօնեայ. ևրիճ, ճարպիկ. ղայրէնէլի, համարձակ. *Կին ժրագլուխ պակաց է առն իւրոմ. Առակ. ՃԷ. 4: Ե Ա. 10: Ե Սիր. ԽԷ. 2 : *Իբրև երեմիացեաս դու առ տէրն քո, կոչեսցէ զքեզ ծառայ քաջ և ժրագլուխ : Ելիցուք մշակք ժրագլուխք, զի խնդրեսցուք զվուձս մեր ընդ առաքինոն. Մծբ. ։ Ա. Է : *Ժրագլուխ մշակ առաքինութեն լինիցիս. Ոսկ. Տ. ։ 20: *Ճանապէնն ժրագլուխք և արդարակորով երկրագործքն. Պիս : *Ժրագլուխ մրջինէն զարթուցանէ զհեղգուէ վատացն զսպաղոկուն. Կանոն. Ե Ա. Է : *Ժրագլուխս յօրինէ զնոսա լինել առ տուրան. Ոսկ. Ե. ևբ : *Ջօրա. գլուխն Թագէոս՝ ժրագլուխ և փոյթ ի զարգ և ի չնուէ եկեղեցեաց. Ագթ. Ե.Յ:

ՈՃովասի. *Որոց հաւատքն իւրեանց ժրագլուխ էին. Եփ. հաճ :

ԺՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից.ա. Առաւել կամ կարի ժիր. արիագոյն. *Ջայլոցն պատմէ՝ ընդ նոցա գովեասն խառնեալ զի ժրագոյն սրասցէ զնոսա. Ոսկ. Ե. ևբ :

ԺՐԱԿԱՆ,ի,աց.Արիական.և Աքի.*Մշակ ժրական՝ի գործս բարեաց. ՃՃ :

ԺՐԱՀԱԽ,ու. գ. Ընուն ժիր և աշխատասէր՝ ջայլին Թռչնոյ. (այլ է և ՀՌՋԱՀԱՒ.) *Ի հաւ մի՝ որ կոչի ժրահաւ. ի ծոմ զու բնակէ, և բազադատ ծնունդ առնէ, և բազումաշխատութ հանէ ձուս մեծագոյն, և տանի բունէ յատակ ծովու ովկիանոսի : Հաւն այն ժրահաւն հազիւ ելանէ և հանէ զձագն յանդնդոց. Եպիփ. Բարս :

ԺՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἀνδρίζομαι, χραταιόομαι, καρτερέω. Forti animo sum, fortificor, persevero. Ժիր լինել՝ յանձին և ի գործ. արիանալ. զօրանալ. ժուժկալել.տոկալ.ևրիճ ըլաս դիմանալ սիրտ ընել. ևյեռ օլոգ, փայմանագ. *Քաջ լեր, և ժրանայցուք ի վերայ ժողովրդեանն. Բ. Ի Գ. Ֆ. 12: *Հաստատուն կացէք ի հաւատս, ժրանայք։ զօրացարուք. ա. Կոր. ծԷ. 13 : *Ժրանայն յամենայնի, և համբերելն. Աբէսա. ա. ։ *Ջմէկս պնդել ժրանալ, հաստանել անդամանել զայն ձանապարհ. Ոսկ. Տ. ա. 2 : *Հզգուով ժրանամ մարմնով զգաստանամ. Գնձ: *Պահեք պնդեսցուք, աղօթիւք ժրանայցուք. Խոսր: *Ժրանայ ի գործ առաքինութ. Լմբ. ա ։ *Ժրացիր մանուկ իմ խոհական, վասն այն կրկնեմ վերըստին բան. Կրպ. ա ։ *Ցագուրդ որովայնից ժրացելոցն, և անվեհեր զանացուցան. Փարպ: *Օգտակնացեցի. երամբ ժրացեալ անգադար վարին յանցիւբ գործս. Պիս :

ԺՐԱՆԶՆԱԿ, ի, ից.ա. գ. ժիր անձամբ. արի անձն. ժրագլուխ. գործասէր. *Գիք չէր՝ ժրանձնակաց ծանրատապտուկ. Շիր :

ԺՐԱՊԻՍ. ն. ա. ժրութիւ. արիաբար. արիական. *Ջժրապէս ժուժկալութիւ ժողովուղն. Երզ. ։ :

ԺՐԱՋԱՆ, ի, ից. ա. ժիր ի զանս. արի ի գործ. փոյթ և անձանձիր. ղայրէնէլի. իբր Σπουδαῖος. Studiosus, diligens. *ժրաջան մշակին տունկ արմատացեալ. Ջ. գու մշակ ժրաջան երևեսցիս. Երզ. ։. Ե Ֆթ: *Ջկրօնաւոր ոմն ժրաջան՝ ի ժամ յառնելոյն յաղօթս՝ ունէր սարսուռ և գլխացաւութ. Վ.բ. հղ. ։:*ժրաջան աղօթիւք պաշաւել, կամ կատարել զկանոն. Ասող. Գ. 32:

ԺՐԱԱՔՐ. ա. Սիրող փութոյ. ժրաջան. գործասէր. *ժրասէրք, երկասէրք. Ճ. Ա:

ԺՐԱՎԱՅՏԱԿ. Տ. ժրաջան. *Ա՛յր՝ որոյ կինն ժրաւաստակ է... պարծանօք կայ. Լմբ. ա ։

ԺՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. ժիր կացուցանել. տալ ժրանալ. քաջալերել. զօրացուցանել. ժրացնել. սիրտ տալ, զժրացնել. ճեռբէլ վերմէ. *Սէրն քեզ ժրացուցանէ և յորդորէ ի պատուիրանապահումն. Խոսր: *Ջծոյլսն ժրացուցանելով. Վ.բդ. ։ ա ։

ԺՐԵՄ, եցի. լ. } Տ. ժրանալ. *Տայր ԺՐԻՄ, եցայ. ի. } զօրութիւ մանկանն՝ ժրել՝ ի գառն տանջանս. Թէոփ. Ես ես: *Թէ ծառայն խնաւտուն լինի, ժրէ. Լմբ.պսլգ:

ԺՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Καρτερία, καρτέρησις. Robur, tolerantia, sedulitas. τὸ δραστήριον, strenuitas, navitas. σπουδή, studium. Ժիր գոլն. ժրանալն. պնդութիւ. արիութիւ յանձին և ի գործ. փոյթ. Ջան. երկասիրութիւ. կոչճոնէ. ղայրէնէ. *Թերևս մոլեալ կամ հիւանդութ, և կամ գերաչափ ժրութիւ ըմբռնեալ. Պղպ. օբ։ն. Է : *Ո՛չ զղօրութիւ նորս ոգւոյն և զժրութիւն՝ ի ծերութիւ հասեալ խոնարհելով ժամանակ աղօտացոյց. Նիս. ։ոս : *Հեռանեալ լինի արիութիւն և աչխատութիւն և ժրութիւն. Աբէսա. ա ։ *Կարօտութ զհանգէս ժուժկալութեն ցուցանէ ի ժրութիւ մշակութեն. Յհ. Է : *Յորժամ յանօգուտ յայնպիսի ժրութ՝ և ապիրատութ ևս յատերցուս. Ոսկ. Տ. ա. 15 : *Ա՛րուորագոյն հոգւոյն ժրութ : Անատգանելի ժրութիւ (երկրագործի) . Պիս :*Յորժամ երիտասարդութիւն հեղգութ և տաղտկութ զանկեալ լիցէ, յանիգան անատնոց անսի ժրութենէ կշտամբեալ յանդիմանեսցի : Տէս զերջիւնն ոմ վաս, և լեր իմաստնագոյն ի ժրութենէ նորս. Կանոն Է :

ԺՔԹԵՄ, եցի. Տ. Շգթալ, և Շգթալ. ՑՈՒՑԱՆԵԼ :

ԺՕՒԱՆ, կամ ԺԱՒՈՒԱՆ. ա. Որպէս Առաքնաւ. (ի ժայռ, կամ ժեռ. ռմկ. կեռ.)Νωδός.Edentulus,dentibus carens. Պակասեալ յատամանց. որոյ թափեալ են ատամունք. ակոաներըն ներփած, ակոաս պլեի. *Ժօռաս ասեմք՝ ոչ որ ոչ ունին ատամունս ... այլ որ ոչ ունի՝ յորժամ քնացորեցաւն ունել. քանզի ոմանք ի ծնէն ոչ երեսս(այսինքն աչս) ունին, և ոչ ատամունս. այլ ոչ սոսին ոչ ժօռասք և ոչ կոյրք : Ի պակասուէ յատկուէն անկար է փոփոխումն լինել.քանզի ոչ կոյր երեալ զքդարձեալ վերատեսեաց,և ոչ ժօռաս՝ ատամունս բուսոյց. Աբէսա. հակ։*Եթէ ոչ ժօռաս(ասեմք)զՀամբակ և զարգի ևս ծնեալս, այլ յորժամ ամանակն պահանջեսցէ, յայնժամ սոսին ժօռասք արդեօք. Ածղ. անդ :

ի

ի. Տուռ ձայնաւոր՝ իբրև հնչեցեալ ի՛, և անուանեալ ինի կի՛ ին. միշակ ըստ ամանակին, վասն որոյ և երկամանակ ասի, երբեմն ձիւռեալ երկարաբ, և երբեմն ամփռեալ սղիւ: Եթէ յայլ լեզուս ի՝ իցէ յաղաքան զբաղաձայն,պահի և՝ի մեզ ի. զորօրինակ ևթթայէլ. իսահակ, իդոս, իկոնիոն իգնատիոս, իտալիա, ևն. ապա եթէ ի՝ իցէ առ այլը յառաջ քան զայլ ձայնաւոր, (որ յայնժամառ լատինս կոչի ի՝ երկայն իբրու մերս է, և գրի j, քան i,) փոխի առ մեզ՝ի յ. զոր օրինակ յովս, յովբ, յակովբ, յեսու, յիսուս, յուստոս, ևն :

Ի. Ընդ ա տառին, սովորաբար երկրաբառ գործէ ի՝, իբր Ի՝՝ զի յորժամ իցէ զկնի նորա բաղաձայն տառ բնական՝ այլ ոչ գիմորոշ յօգ, հնչի՝ի մեզ՝ ոչ որպէս զգալի՝ականն u, կամ որպէս զայլազգական ձայնագ իսոի. իխահ,ւիխ ևն, այլ իբր է՝՝ վասն որոյ և անխոհր գրի ըստ նախնեաց, բիւր, բեւր. աղբիւր, աղբեւր. միւս, մեւս. հիւր, հեւր. հարիւր, հարեւր, ևն : Իսկ յայլ տեղիս ի՝՝ հնչի որպէս գրեալ թաւանշանաւ՝ նուրբ իվ, զոր օրինակ, թիւ, քիւ, բանիւ, բանիւն, երիւար, ևն :

Ի, կամ ի՝. Նշան Թուոյ՝ է Քսան կամ քսաներորդ. զի որպէս յայբէ մինչև՝ի Թոյ՝ նշանակ միաւոր յաւելուածոյ են տառք, զկնի ժ տառի տասնեակս՝ի մէջ քերեն յաւելուածս :

Ի. Ի յանգս բառից է որպէս ածանցական մնամնիկ՝ պէսպէս առմամբ. զոր օրինակ՝ արծաթի, պղնձի, վայրի, գալարի, անմարդի, առնի, այրի, ևն :

Քաջ նաւագի՝ի խորհուրդ տուեալ.*Ինն իսկապէս, ասէ, բանին՝ ի յօշնէ առեղծեալ զերկին : Ին՝ն, ի ցասմանէ գու՝ի բաց լեր, և մի ըզքեզ ասէ՝ այլոք: Ին՝ն, ինանրութեց ասէ դարձիր, և ասա խաղք մի ըզքաղեր. Շ. այբ :

Ի. Նախդիր տրական հոլովոյ որպէս Առ. յ. ց. միայն՝ի սկզբան բառից բաղաձայն տառիս հաւելոյ. Ἐις, ἐπί, πρός. In, ad. *Դարձաւ առ նոյ՝ի տապան անգր : Գնաց՝ի տուն իւր : Եմուտ՝ի քաղաքն : Անկեալ էր և սիմոն՝ի նոսս. ևն:

Տայ և զզօրութիւն նախադրութեանց՝ վասն. ընդ. ըստ.ընդգէմ. հանդերձ.*Իբրև թէ բարեխօս էր՝ի խաղաղութիւ աշխարհին: Ի փրկութիւ առաքեաց զնս ած : Արար ած զմարդն՝ի պատկեր իւր: Դառնացաւ՝ի նոսա մուվեա : Ե՛րթ՝ի խաղաղութ. ևն : Ցորս երբեմն տրական կայծեցեալն է ներգոյական որպէս զգործիական. որպէս առաջի և զկնի :

Ի. Նախդիր բացառականի. Ἀπό, ἀπ', ἀφ'. A, ab, abs. Ex. Ex, e, de. իբր Ապ. յ. այսոսոյ պ. էզ. գմ. էղ. *Որ ելանէ՝ի բերա նոյ,՝ի սրտէ անտի գայ,Ե՛լ՝ի սանէ քումմէ: Ի քէն ելցէ ինձ իշխան: Եւ գու՝ի նոցանէ եա: Մեր եա, եթէ՝ի Թշնամացմէրոյ. ևն:

երբեմն բերէ և զոյժ այլոց հոլովոց և նախադրութեց. զորոց խօսին և քերականք. *Ըմբէնի՝ ի ցպոյ. Եւ ի՞ն. 19: *Ի բարուց խժդժագոյն. Բ. Ի. Ե. 22: *Որ է ի ձախմէ գամակոսի. Ծն. ծ՟Ք. 15: *Ի հին. անդս տանել՝ ի քրտանէ նորա Թաչկի. նակս. Գ. ծ՟Ե. 12: *Ոչ անապին նմա՝ ի կարճմտուէին և ի խիստ գործոյն. Եւ ը՟. 9: *Զորձք մեր և կօշիկք մաշեցան՝ ի բազում երկայն ճանապարհէն. Ցե. Ե. 13:* Ի բազում ամաց լինելոքեզ գառաւոր ազգիս այսորիկ գիտեմ. Գ. իը՟. 10: *Օգնական քեզ՝ ի Թշնամեաց. Ց. Բ՟. 25:

Ի. Նախդիր ներգոյականի. Ev. Io. *Մա. նուկ իմ անկեալ կայ՝ ի տան: Երդուայ՝ի բարկութիւն իմում: Բնակել՝ ի յարկս, ՝ի քաղաքս: Հեծեալ՝ ի ձի, կամ՝ ի ջորւոջ: Երիս ևանաս նաշհոյ ունէի՝ ի գլուխ իմ: Որ նստին՝ի քերովբէս: Ցեր՝ի տաճար Տը իւրում. տեր յերկինս յաթոռ իւրում. ևն:

Յառեալ ներգոյական դնի՝ի Թարգմանեալ գիրս՝ յն. և երբ. ոճով, փոխանակ գործիականի. Ի հուր և՝ի ծծումբ գետել: Աղքատ ոք՝ի հանդերձս աղտեղիս: Ի բանս ՀՀյմարտուիեն, ՝ի զօրուիեն ամ: Ի բազում՝ բարձր, (կամ՝ բարձր բազկաւ) ևն:

Ի. Ցոր և Ե հոլովի՝ զօրուի կրկնուի երբեմն, կամ երկար ի՝ ունի զզօրուիեն կրկնուեն իր. *Ցարի և այս՝ ի բաբելոնիւնէ դարձեալսն. Նե. ՚ա: ՚Ի քուն լինել մարդկան՝ ևկն Թշնամին. Մ՟ե. ծ՟Ե. 25: *Ցոր՞ժամ ևս աւետել (՝ի) խաւար արկանիցեմք զնոսա. Ո՟ե. ա. 12:*Զի (՝ի) կամէն քո անդունդք երկինք են, և երկիրս՝ երկնից երկինք, խաւարն՝ լոյս՝ Բենին:

Ի ԲԱՂԱՁՈՒՍՏ. Տ. ԲԱՐԶՐ:

Ի ԲԱՑ. ա. Գ. Որպէս Բացեալ, Լայնի. բաց գոլով. Բ՟ց. ալէփ, Եվէ՟ր. Տ. ԲԱՑ. Ցոր հայի և ասէն, * Մերկ՝ի բաց զձօուելոյն իւր կամեցաւ երևեցուցանել. Ո՟ե. յհ. ա. 42: Որպէս և յասէն. * Ես ձեզ փուԹացայց՝ի բաց ցուցանել, Թէ զինչ երբեք էիցէ այս ինչ. Պ՟ա. ա՟ե. իմն յայտնի ցուցանել, կամ ապացուցանել:

Ի ԲԱՑ. ՚Տ. Իբրու Բացեալ միջոցաւ. անջատեալ. այսինքն հեռի. մեկուսի. ՝ի բացեայ. հեռու. ոտկի, էբբա, ալէքս, պէր զարաքա. Ըստ այսմ դուն ուրեք վարի ընգ էական բայի՝ որպէս ի բացէ.* Մի հանմերը, եԹէ մարմնով այժմիկ՝ի միջնի՝ի բաց է, նոյնպէս և հոգւովն. Կ՟ո. ծ՟Ը: *Ի յուՀական առասպելարուԹեն յոյժ հեռի՝ի բաց են. Ե՟ս. ՚ր. ա: Ալ ասեպ վարի ընդ ամենայն բայս, յորս յն. և լտ. իցէ բաղադրուի նախդիրքս ἀπο, ἀφ, ἐξ, διա. ab, abs, ex, dis, ևն. ապ. բաց. տարևն. զի ոչ այնչափ ասի՝ի միջ, ապասել, բացագնալ, բացաՀերժել. տարանջատել ևն, որչափ բացասել, ՝ի բաց գնալ, ՝ի բաց միջոցել, ՝ի բաց անջատել, ևն. զոր օրինակ, *Ի բաց գնա յինէն: Ի բաց կացէք յինէն: Իբրև ելլին ընդ քաղաքն, և չէին միկնեալ ՝ի բաց: Ի բաց ոստիր, և մի յամենար՝ի տեղւոջ նոյա: Զանմնայն երևելի գործ՝ի բաց ապականէին: Ցորժամ երգէ այր, զոզ. զայուԹենէն՝ի բաց խափանեցի. ևն: Զքանի մի յայսպիսեաց աստի դնեմք և՝ի կարգիս. զմս յոգուն գտցես առընԹեր իւրաքանչիւր բայից:

Ի ԲԱՑ. Տ. որպէս Ցետս. անդրէն. իբր յն. լտ. ἀνα, ἀπο. re. կամ Իգուրս, արատաքս. ἐξ. ex.*Ազաչեմ զձեզ՝ի բաց դարձուցանել զգառդ. Պ՟ա. ա՟ե: *Զգունդն՝ զոր էառ՝ի քէն, զՀետ յղեալ՝ կոչեցեր՝ի բաց. Խօ. ՀՀ. 17: * Ի բաց դաւճուցա-

նել ոք զլսելեացն զդէմս. Պ՟ա: *Զգրաւ պարտապանին՝ի բաց տուցէ. Եզե՟կ. ՀՀ. 15: *Հրամայէ՝ի բաց տալ, և վառՀառել՝ զոր ունին: Իբրև լսէ զ՝ի բաց տալն, որոմի. Բբ. Տրէ: *Առնու՝ի նոցանէ՝ի բաց զԽանուԹեի զօրուն. Խօ: * Ի հնմանէ եկեղեցւոյ՝ի բաց ոչ անկեալ. Սրփ. ա. պ. Ը:

Ըստ կրկին սուամանց՝ կազմին բայքդ

Ի ԲԱՑ ԱՆՆԵՒ. Հեռացուցանել. օտաւյացուցանել. Ձողպարել. հեռացընել. փՀՀ ՀՀմէ: *Ի բաց արա զանձն իմ՝ի խորամանկուԹենէ նոցա: Ի բաց արա յինէն զնախատինս: Ի բաց արար՝ի բեռանց զԹիկունս նորա. ևն:

Ի ԲԱՑ ԱՐԱՐՈՒԻՆ. Ի բաց առնելն. *Ցորմէ է չարին՝ի բացարարուԹիւն. Եփ. ա՟Ե՟ա:

Ի ԲԱՑ ԱՌՆՈՒԼ.) Ἐξαιρέω, ἐξαίρω. Au-
Ի ԲԱՑ ԲԱՌՆԱԼ.) fero, exterminio. Բառնալ. Վերցընել. գալՀՀՀմգ. *Ի բաց առնուին զառագաստան. Գ՟. իՀ. 40: * Ջոն՝ իշխանուԹենէն՝ի բաց բառնալ պարտ է յաՀմենայն կենցաղոյս. Պ՟ա. օրին. ծ՟Բ:

Ի ԲԱՑ ԲԱՐՁՈՂԱԿԱՆ. Իբր Բարձող՝ի բաց.տարագրիչ.*Ի բաց բարձողական աղտեղուԹենէ ՀեշտուԹեցն և չուրջ կարդեալ զմահՀձօք սպառազինուԹիւ. Նի՟ա. Երգ:

Ի ԲԱՑ ԲԱՐՁՈՒՄՆ. Տ՟ա ԲԱՑԲԱՐՁՈՒՄՆ. *Եղծումն է՝ի բաց բարձումն սուաջիկայ իրին. Պ՟ա: *ԴրուԹիեց, և՝ի բաց բարձմանց. Պ՟ա. օրին. ծ՟:

Ի ԲԱՑ ԴՆԵԼ. Իբր ռմկ. Ձեյ էի գնել պէր Թօրաքա ԷնՀէ.*Ի բաց Հրամայէցաք դնել զպաՀանուԹեն գործիս. Ց՟. իմ. Էշ՟ա:*Իբրև՝ի բաց եգաս Ձմեռնային ցլատուԹիեն.(Ձեյ էի գնաց, անյա.). Ց՟. իՀ:

Ի ԲԱՑ ԴՐՈՒԹԻՒՆ, կամ ԴՐՈՒԹԻՆ. այսինքն Ի բաց գնելն, իրն. Հրաժեշտ.*Կեն. ցաղցս իրաց՝ի բաց դրուԹի՟ա:Ի բաց դրուի ահա ցուցանի՝ նշանակաբար. Մ՟Ի. ՀՀա:*ԴատաստուԹի՝ի բաց դլուեին. Կ՟Ի՟ա:

Ի ԲԱՑ ԹՈՂՈՒԻ. Նոյն ընդ վ. և Թողուլ յերեսաց. և Ցետս տալ. ևն.* Ոչ՝ի բաց Թողու՝ի սուահակէն, այլ ՆերՀ. Ց՟Ի:*Եւ զսուուն Թողես՝ի բաց. Խօ:

Ի ԲԱՑ ԿԱՆ. Հեռի կամ յետս կալ. վաղ կեմէ, կէրի փո՟րմա՟ի.*Ի բաց կացէք յաՀրանդ յայդցանէ:Ի բաց եկաց՝ի նմանէ առ ժամանակ մի. ևն:

ԻԲԱՑԿԱՑԱ, յկց՝ Ի բաց կալն. յետս կասիլն.*Ցառաքինի կենաց կատարումն առանց՝ի բացկայից Հեռանալ. Դ՟ո՟ն:

Ի ԲԱՑ. Տ. կարի Հեռագոյն, անդրագոյն. (կից ընդ այլ բառս). ղայէի, ՀՀբաի, էեէ. * Հասանէին ձայնք փողոցն՝ի բաց յառաջացեալք, և սաստկացեալք յոյժ. Եւ. ծ՟Ե. 19: *Զիրան՝ որ բազում՝ի բաց գործեցան ՚՚. յն. ՝ի Հեռուստ. Ո՟ե. Եօ:*Դատաստուիեն է, և անդր՝ի բաց անչահուիեն՝ գրէ (զամենայն): Կեփաղնոն մանեռնագիր այր քաջ՝ի բաց Հին: ՋրՀեգեզ զին զրոյցք՝ քաջ՝ի բաց յառաջագոյն քան զովգիգեայ ժամանակն. Եօ՟. ՚ր. ա՟:

Ի ԲԱՑԵԱՑ. Նե. Տ. ա. որ և Ի ԲԱՑ. Հեռի. մեկուսի. հեռու. ոտկի, էբբա. որպես Ἀπέχον. Distans, procul, ևն. *Ո՛ւր ուրեմն՝ի բացեայ յայնց ժամանակաց ըլլալ Հեղեզն. Եօ՟. ՚ր. ա՟:*Ի քաղաք մի՝ որ՝ի բացեայ (կամ՝ի բացէ) Երկերուասղեմէ իբրև վեց Հարիւր վուսանաս. Ք՟. Ա. ծ՟Ք. 29: *Եւ իսրայէլ ոչ է՝ի բացեայ (կամ՝ի բացէ) յինէն. Ոն. Է՟. 3: * Սիրոք Նոցա Հեռացեալ՝ի բացեայ են յինէն. Մ՟ի. Է. 6: *Ի բացեայ լինելով Հովուին և Հօտին յոյժ Հեռաւորուիեն՝ի միմեանց. Շ. ընդ.

Նեղով ոք զլսելեացն զդէմս. Պ՟ա:*Ջգրաս պարտապանին՝ի բաց տուցէ. Եզե՟կ. ՀՀ. 15: *Հրամայէ՝ի բաց տալ, և վառՀառել՝ զոր ունին: Իբրև լսէ զ՝ի բաց տալն, որոմի. Բբ. Տրէ: *Առնու՝ի նոցանէ՝ի բաց զԽանուԹեի զօրուն. Խօ: * Ի հնմանէ եկեղեցւոյ՝ի բաց ոչ անկեալ. Սրփ. ա. պ. Ը:

Ըստ կրկին սուամանց՝ կազմին բայքդ

Ի ԲԱՑ ԱՌՆՈՒԼ. Հեռացուցանել. օտաւյացուցանել. Ձողպարել. հեռացընել. փՀՀ ՀՀմէ: *Ի բաց արա զանձն իմ՝ի խորամանկուԹենէ նոցա: Ի բաց արար՝ի բեռանց զԹիկունս նորա. ևն:

Ի ԲԱՑ ԱՐԱՐՈՒԻՆ. Ի բաց առնելն. *Ցորմէ է չարին՝ի բացարարուԹիւն. Եփ. ա՟Ե՟ա:

Ի ԲԱՑ ԲԱՐՁՈՂԱԿԱՆ. Իբր Բարձող՝ի բաց.տարագրիչ.*Ի բաց բարձողական աղտեղուԹենէ ՀեշտուԹեցն և չուրջ կարդեալ զմահՀձօք սպառազինուԹիւ. Նի՟ա. Երգ:

Ի ԲԱՑ ԲԱՐՁՈՒՄՆ. Տ՟ա ԲԱՑԲԱՐՁՈՒՄՆ. *Եղծումն է՝ի բաց բարձումն սուաջիկայ իրին. Պ՟ա: *ԴրուԹիեց, և՝ի բաց բարձմանց. Պ՟ա. օրին. ծ՟:

Ի ԲԱՑ ԴՆԵԼ. Իբր ռմկ. Ձեյ էի գնել պէր Թօրաքա ԷնՀէ.*Ի բաց Հրամայէցաք դնել զպաՀանուԹեն գործիս. Ց՟. իմ. Էշ՟ա:*Իբրև՝ի բաց եգաս Ձմեռնային ցլատուԹիեն.(Ձեյ էի գնաց, անյա.). Ց՟. իՀ:

Ի ԲԱՑ ԴՐՈՒԹԻՒՆ, կամ ԴՐՈՒԹԻՆ. այսինքն Ի բաց գնելն, իրն. Հրաժեշտ.*Կենցաղոյս իրաց՝ի բաց դրուԹի՟ա:Ի բաց դրուի ահա ցուցանի՝ նշանակաբար. Մ՟Ի. ՀՀա:*ԴատաստուԹիեց՝ի բաց դլուեին. Կ՟Ի՟ա:

Ի ԲԱՑ ԹՈՂՈՒԻ. Նոյն ընդ վ. և Թողուլ յերեսաց. և Ցետս տալ. ևն.* Ոչ՝ի բաց Թողու՝ի սուահակէն, այլ ՆերՀ. Ց՟Ի:*Եւ զսուուն Թողես՝ի բաց. Խօ:

Ի ԲԱՑ ԿԱՆ. Հեռի կամ յետս կալ. վաղ կեմէ, կէրի փո՟րմա՟ի.*Ի բաց կացէք յաՀրանդ յայդցանէ:Ի բաց եկաց՝ի նմանէ առ ժամանակ մի. ևն:

ԻԲԱՑԿԱՑԱ, յկց՝ Ի բաց կալն. յետս կասիլն.*Ցառաքինի կենաց կատարումն առանց՝ի բացկայից Հեռանալ. Դ՟ո՟ն:

Ի ԲԱՑ. Տ. կարի Հեռագոյն, անդրագոյն. (կից ընդ այլ բառս). ղայէի, ՀՀբաի, էեէ. * Հասանէին ձայնք փողոցն՝ի բաց յառաջացեալք, և սաստկացեալք յոյժ. Եւ. ծ՟Ե. 19: *Զիրան՝ որ բազում՝ի բաց գործեցան ՚՚. յն. ՝ի Հեռուստ. Ո՟ե. Եօ:*ԴատաստուԹիեց է, և անդր՝ի բաց անչահուԹիւ՝ գրէ (զամենայն): Կեփաղնոն մանեռնագիր այր քաջ՝ի բաց Հին: ՋրՀեգեզ զին զրոյցք՝ քաջ՝ի բաց յառաջագոյն քան զովգիգեայ ժամանակն. Եօ՟. ՚ր. ա՟:

Ի ԲԱՑԵԱՑ. Նե. Տ. ա. որ և Ի ԲԱՑ. Հեռի. մեկուսի. հեռու. ոտկի, էբբա. որպես Ἀπέχον. Distans, procul, ևն. *Ո՛ւր ուրեմն՝ի բացեայ յայնց ժամանակաց ըլլալ Հեղեզն. Եօ՟. ՚ր. ա՟:*Ի քաղաք մի՝ որ՝ի բացեայ (կամ՝ի բացէ) Երկերուասղեմէ իբրև վեց Հարիւր վուսանաս. Ք՟. Ա. ծ՟Ք. 29: *Եւ իսրայէլ ոչ է՝ի բացեայ (կամ՝ի բացէ) յինէն. Ոն. Է՟. 3: * Սիրոք Նոցա Հեռացեալ՝ի բացեայ են յինէն. Մ՟ի. Է. 6: *Ի բացեայ լինելով Հովուին և Հօտին յոյժ Հեռաւորուիեն՝ի միմեանց. Շ. ընդ.

*Էր լոյսն ՀՀմարիտ (որդի). ՝ի բացեայ է արգիօք՝ի գոլոյ ՀՀմարիտ լոյս Հայր. Կ՟ըզ. գնէ: *Ի նախանձէ և՝ի յաչալմանէ՝ի բացեայ է բարի: Որ յամենայն պարսաւանացն՝ի բացեայ եղեալ է. փիլ: *Ա՛նքան՝ի բացեայ էին առնուլ՝ի նմանէ փառս. Ո՟ի. յհ: * Ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաւ. Նա՟. ծ՟Է: *Եւ ոչ պէտք կարևորք էին նոցա զազգաց օտարաց և զաչխարհաց՝ի բացեայ (եղելոց). Խօ՟. ա՟. 13:

Ի ԲԱՑԵԱՑ. Տ. Իբր Ի բացուստ. ՝ի հեռաստանէ. ՝ի Հանդիպոյ. ՝ի մի կողմն. Μακρόθεν, ἐξεναντίας. Procul, ex adverso. հեռուանց, հեռա., դրսէն. *Եկաց՝ի վերոյ գլխոյ լերին՝ի բացեայ: Եւ դու կայցես՝ի բացեայ: Եւ կացին՝ի հանդիպոյ՝ի բացեայ. ա. Լփ. իՀ. 13: Բ. Լփ. ծ՟Ը. 13: Գ՟Լփ. Բ. 7:*Ի բացեայ երեՀայր հեռագոյն՝ի նոցանէ. Ա՟ծ՟Բ. Գ. 4:

Ի ԲԱՑԵԱՑ. իբր անուն. Ի բացի. բացօՀեայ. ալՀփա.*Ջցայգն՝ի բացեայ օՀաքայ. Աղղ:

Ի ԲԱՑԻ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ.*Ոչ եԹէ՝ի բացէ էին՝ի նմանէ հրեչտակք, այլ մարմ. Շ. ՀՀն:* Ի բացէ է՝ի պատուհասից. Եփ. ծն:*Ցօգոտ Թռչնին՝ ոչ՝ի բացէ յերկրէ, այլ առ երկրաս. Կ՟ըզ. ծն:

Ի ԲԱՑԻ Ի ԲԱՑ. Տ. ԲԱՑԻ ԻԲԱՑ:

Ի ԲԱՑ ԸՆԿԵՑԻԿ. ա. որ և ԲԱՑԸՆԿԵՑԻԿ. (զոր տեսցես). Ի բաց ընկեցեալ, խոտան. անարդ. ԵրէՀէ ՀՀՀՀ, ՀՀՀ, անչահ. ալէՀՀ, ԹեօՀի՟, ՀՀրՀՀՀ.*Խորհրդակցուի՟ վատՀարք, ազգաս՝ի բաց ընկեցիկ. Խօ՟. Գ. 68:* ՁՀէք՝ի նոսա (յարարածս) ՝ի բաց ընկեցիկ. ԼՀ՟. ՝ալ:

Ի ԲԱՑԻ. Տ. ԲԱՑ:

Ի ԲԱՑ ՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ:

Ի ԲԱՑՈՒՍՏ. Ֆ. Տ. ԲԱՑՈՒՍՏ. Հեաշանց. ոտկՀՀՀ.*Ողորմելի ստիպի զբաժառակրօնն և վտանդելոցն՝ի բացուստ տեսուԹի. ԼՀ՟. պ՟ըՀ:*Ջաքարիա՝ի բացուստ գուշակեաց քեզ. Կ՟ըզ. ՀՀ:

Ի ԲԱՑ ՏԱՐ. իբր Տ. Ջ. Մի լինի.քաւ լինի. հաչա.*Մակբայ ապերդձական. ՝ի բաց տար. քաւ. Թր. էեբ:* Ոչ եԹէ չարուԹիւն կայցէ յԱծ, ՝ի բաց տար. Գ՟. Ե՟:* Քան ղմարգարէսն Նուազագոյն համաբրիմք գնաս լինել. ՝ի բաց տար: Ջինչ իցէ այս. մի Թէ առումն՝ի բաց տար. Ո՟ի. յհ. ա՟. 29: Բ՟. 2:*Ի բաց անդր տար, և մի՝ի միտս անգամ մի՝ եկեսցէ. Փիլ:

Ի ԲԱՑ ՓԱԽՕՂԱԿԱՆ. Ἀποφευτικός. Omnino refugiens. Որ՝ի բաց փախչի. խորՀուրդ զտուաւոր:* Որ ոչ իցէ ըստ այսմ Հանձարոյ, ընտրողական, և բանբեր վիմբ՝ի բաց փախչողական. Դ՟ո՟ն. Երփ:

Ի ԲՆԵՔ. Տ. ԲՈՒՆ:

ԻԲՐ. Նե. Հյց. խնդ. Իբրև. որպէս. պէս. ՀՀպէ. Ὡς. Sicut, ut.* Իբր զձաճանչ փոքուս կայծական: Իբր զՀրաց: Վախճան ընկալայց իբր զմահացու. Նա՟. իԷ՟. Ի՟Ը:

ԻԲՐ. յարի և յամենայն հոլովս. որպէս նե. և ՀՀ. ռմկ. ինչպէս. նաՀՀ, ՀՀձէ, էեպ, ՀՀաւը.*Իբր տէր ամենեցուն ... աւանդեցեր մեզ. Պ՟ա:* Իբր ձագ մի քև կապեցաւ. Աի՟. Բ՟ա՟ի:*Են կերակուրք ժանեցան ծախմանն՝ ձկունք որսորդաց, իբր նոքին՝ կամաց զրպարտչաց: Իբր զձծամարուիեն զքո հեաւտելոցն չարաբանական բերանս կարկեաց: Որպէս զունայնաբանեցս իբր զլուսկ ձաւռեցից: Տատանեալ հոգիս՝ի յայսմ աշխարհի մարմնոյ չինուածով իբր՝ի նաւակի. Նա՟. ծ՟Բ. Ե՟Ք. Նի՟. իԲ՟:*Ի պաշտօն առեալ երկիր պագանիցէ իբր ոչ. Եփ՟ի:* Ի վա-

հանապհային յունաց իբր յամուր քաղաք մեռանէին : Ի վայր հոսեալ միմեանց զկնի իբր ի սաստիկ ինն ի մրրկէ . Խոր . գ . 37 . 40 : * Հոգւոյ ակամբ իբր աչօք մարմնոյ յայտնապէս նկատելով . Ակ . ԻԱՅԼ : *Նոքա հալածեալք փախչեն , և սոքա իբր զարդարուած փարիսեցն . կ . ա : *Մեռանին իբր ի մէջ թշնամեաց . Պիա :

ԻԲՐ . Ս . չ . Որպէս . իբրու . ըստ որում . և Զոր օրինակ . ասի , նիձէ ի . Ոչ , ոչպէս . Sicut, quemadmodum, ut. * Ոչ իբր ուսուցանելով , այլ իբր զայլսոցուցանելով զաւօլն . Պիա : * Չևմրդ իբր ոչ կռապաշտեալ սնպատակառատչէս մերձենցայլոց՝ փանղն իբր անօթ փայտեղէն մինչչև օծեալ ի ցե՝ գիւրաբար հերձի . .. նոյնպէս և մարդ ոչ իւրեալ սուաս . Նար . ի . Ե զէ : * Առ ոչինչ է այնպէս կարօտեալ մարդկայինս ազգ , իբր ուս ուսանէլն զՀոնդերձեալսն : Երևեցան երբեմն և հրեշտակք . իբր այն՝ որ ի գանիէլն է , իբր այն՝ որ ի գաւիթն է . իբր այն՝ որ ի մովսէսն է . Ով . չ :

ԻԲՐ . Ս . Յորժամ . մինչդեռ . երբ . մինչ . *Իբր չինեաց սողոմոն զաւաճարն սրբ բուլթէ : Իբր մեռանի մարդ , Լամպի ի բուն իւր . Մծէ : *Չինչ օգուտ է մեր կանխելն իբր նա ոչ ուսանէ . Լ՚է . ագ :

ԻՈՐՈ . Ս . Ինչ ! Quomodo ; Ո՞րպէս . զի . ամրդ . ինչպէս . նաև , նիձէ . * Չմիւս որդին Թէ ժանդահոտ և խաւարին իցէ , իբր ոչ գիտաց . Եղիէ : *Ի՞նբր ապա , կամ որով՞ իրօք ինքնաձեռն լինելով . Պիա : * Ի՞նբր գաւուրին ճշմարտի յանդիմանեցայք : Ի՞նբր արդեօք անմաքուր խմացի չլինամբք եապլի : Ո՞րպէս հանդարտեցից զնմանեսացն պատիժ միշտ յիշատակել . իբր զնան առ սմին , Թէ զամենայն եղ չիւրա մեղաւորաց փչրեսցես . Նար . Է . ի . Ե ծ : *Ի՞նբր Է՝ զի ոչ իմացց զնա եղիա . Եէբ . համաբ :

ԻԲՐ . չ . Ոչ , ոչտե . Quasi, ac si, ut. ասի , նէօյա . Իբր Թէ . իբրու Թէ . ոայ Թէ . *Գալ նոցա ի տեսուԹի , իբր բան ինչ և գործ հարկաւոր հասեալք : Խնդիրս արաբեալ ... իբր անկար գոլով ձիավարել . Խոր . ա . 28 : գ . 13 : *Չձև չարագրի յուցանելով իբր հաւասաւԹե լինել պատմել . Պիա : *Համբաւ ամբաստանուԹեան պատմի՝ իբր գառն հերձուած իմն մուծանել . Ցհ . կբ :

Եւ հեռլենաբանուԹ՚ , իբրու՝ Որպէս զի . ար . ի . *Երդուաս խնդրեսցուք ի հերոդէ Թագաւորէ հրէաստանի , իբր ընդունել զմեզ և տալ ժառանգուն . Խոր . է . 23 :

ԻԲՐ ԱՁՆ ԹՒ . } չ . Ոստե . Ac si . Որպէս
ԻԲՐ ՆԹՒ . } այն Թէ . իբրու Թէ . ասի , ասէրալ ի , նէօյա . *Դոյզն կասկած արկածից ի միտ բերելով առ խարոյց փոքր մի ջրցին , որ ի մէջ հանգստեանն և աշխատուԹեն . իբր այն Թէ հասեալ իցէ ձմեռն յամարայնի . Նար . իէ : * Իբր եԹէ ոչ գիտեմք զայս . Մագ . ա :

ԻԲՐԵԻ . Նխ . հյց . խնգ . Ոչ . Sicut, ut. Որպէս . իբր . պէս . ինպէ . Մերմ ըստ նմանեաւ իմիք . զոր օրինակ . *Ադամ եղև իբրև զմի ի մէնջ . Ծն . գ . 22 : *Իբրև զհանդերձ կարծեր մեզ ունել զքրիստոնէուԹեն , արդ իբրև զգոյն ի մարմնոյ չկարէ չջրել . Եղիշ . է : Եւ երբեմն ըստ նոյնուԹե բնուԹե . զոր օրինակ . *Ցեսաք զիշաւս նորա՝ զիշաւս իբրև զմիածնի : Կերպարանօք գառեալ իբրև զմարդ . ևն :

ԻԲՐԵՒ՝ յորի և յամենայն հոլովս որպէս նխ . և Ս . *Իբրև մոլալք և ճշմարիտք , իբրև անծանօԹք և ծանուցեալք . ի . Կոր . ա . 8 : *Գեղեցիկ են ի վերայ լերանց ոտք աւետարանչի համբաւուն խաղաղուԹե , իբրև աւետարանչի բարուԹե . Ես . ծի . 7 : *Իբրև հողմալիր խոտոյ կայցես ինձ հակառակ . Յոբ . ծգ . 25 : *Ցենուն ի նա իբրև ի տեր հաստատուԹե . Աաղ . գ . 18 : * Իբրև ի նետս ձևելոյ ի նպատակ . Ի . Ե . 12 : * Ասել ինձ զայն ժամուս պատահիցն իբրև զայլմ պատմելով . Ցհ . Ի . ա : * Խոզայցեն նովաս իբրև հաւուս . Յոբ . խ . 24 : *Չծիծաղելն զմեզ և զարհամարհելն իբրև զանհաստատամտով . Խոր . գ . 68 : * Չմարդ համարիցին , զնծ իբրև ի տեղւոջ ինչ յամենայն ի հիւղն լինել . Եղիէ : * Ինսի զձեզ իբրև ի վերայ Թևաց արծուոյ . Ելծ . ի : *Ցիւրմէ ազգէն իբրև ի Թշնամւոյ վերայ խոստանայր վրէժ ինդրել . Ագաբ :

ԻԲՐԵՒ . Ս . Ոταν, ὅτε . Quando, quum, cum . Յորժամ . մինչ . երբ . Էէբոր . հալած , նէպամն . *Իբրև յայլԹել ինչ և առնել ոնէպ ոչ կալաց . Ե . Ա . գ . 5 : Խակ ուր ասի ի մեզ , * Իբրև լուաս կամ լուան . իբրև սեսին զատոն . իբրև մտին ի տուն ,, ևն . ըստ յն . ասի , լուեալ , սեսեալ , մտեալ . ևն : * Իբրև այգն զառաւօտն մերկացաս , դրունք քաղաքին բացան . Ագաբ :

Կամ որպէս յն . և լտ . ոՀ . Յետ որոյ . Ἐπειδαν. Postquam. *Դեմեարիոս եպիսկոպոս հանդեաւ , իբրև լցեալ էր զպաշտօնն իւր գ՚ի՞Ե ամ : Եւ հերակլէս յաջորդէաց իբրև կացեալ էր յեպիսկոպոսուԹե զվեշտասան ամ . Ե . պմ . ը . 26 . 34 :

ԻԲՐԵՒ . Ս . չ . Ոչ . Sicut, ut, tanquam, quemadmodum . Իբրու . որպէս . ըստ որում . և Զոր օրինակ . *Իբրև ուսեալ և յոյժ խրատեալ զգեղեցիկ հոգ յանձին ունիս չլինուԹե աչխարհս . Եղիշ . է : *Իբրև զաղաԹիւն որ ընդ մեզսյն ասեալ իսկոյն անցուցեր զպատիժ պատուոյն , և առ իմ ձայնիս հեծուԹե զնոյն գործեսցես . Նար . ծէ : * ՓուԹացաս զպատճառս նոցա ասել և զնուի , իբրև՝ զերկնի , զգծովս , զոդոյ . Նիհս :

ԻԲՐԵՒ . չ . Ոչ , ոՀտե . Quasi, ac si, ut. Ոայ Թէ . իբր Թէ . գրեԹէ . ասի , նէօյա . և Որպէս զի . ար . *Աւեալ Թագաւորն մեկուսի իբրև զբօսանաց պատճառաս . է . ի . Ե . 46 : *Բնակէ ի գեղեցկասնքի դաշտի միւմ , որ իբրև պարսպեալ իսն է բարձ րադագաԹի սպիտակափառ լերամբք : Սկզսաս շրջել զքաղաքօք ոմամբք՝ իբրև նուաս ձել զնա . Ցհ . կի :

ԻԲՐԵՒ . չ . *Օτι γε . Quandoquidem . Որովհետև . ըստ որում . իբրև զի . քանզի . *Իբրև այլևվ ամենայնիս յոյժ իմաստուն ես , և վասն ծննդեան տեառն մերոյ ի նմ կուսին ոչ աւետլաքանուն համարելիր . Եվէս :

ԻԲՐԵՒ ԱՁՆ ԹՒ . } *Οστε . Quasi vero ,
ԻԲՐԵՒ ԶԻ ԹՒ . } ac si . Որպէս այն Թէ . իբրու այն Թէ . իբր Թէ . *Ապա Թէ մեզաւորիս մասին կրկին մաուցար բաժին ... իբրև այն Թէ՝ ես ինքն եղեր ձըշմարտիւ . Նար . ծգ : *Արարչին իբրեանց ձեռադործ մոռդակերպս... իբրև զի Թէ անեբևոյԹն ասծ ստուԹ ինչ պաշտիցի . Կոր . ծէ :

ԻԲՐԵՒ՚Ե ԶԻ . Ս . Ջ . Ոչ ! Sicut, quam ! Ո՞վ , քանի՞ . ոՐպէս զի . որչափ . քանի՞ . այո՛ . արդարև . յիրաւի . երբ . ապէ . Certe, utique. *Իբրև՛ զի գեղեցիկք են տուն քո յակոբ . Թուոց . ԻԳ . 5 : *Իբրև՛ զի բարի է ասծ իսրայէլի : Իբրև զի մեծ են գործք քո տէր : Իբրև՛ զի քաղցր են ի քիմն իմ բանք քո քան զմեղը բերանոյ իմոյ . Սղ . իգ . ճգ . ճծը :

ԻԲՐԵՒ ԶԻ . չ . Վասն զի . քանզի . որով հետև . Լէ՚ոնէ . *Ի բարեկամին որ չարեօք ընդ մեզ միաւորեալ է , պարտիմք հնազանդել . իբրև զի չէ բարւոք ամենայն ուրեք միաբանիլ . Ոսի . յհ . Ի . 11 : * Ինքնաբուն իւրայնոյ փառացն ղօրուԹ՚ վերացեալ . .. իբրև զի ոչ ինչ է նա կարօտ փառացյ . Ագաբ : *Հասցէ նմա յանկարծակի կորուստ ապականուԹե , իբրև զի հանդերձեալ պահին չարեաց նորա պատրիարք պատուհասից . Վէր . օր . Է :

Եւս և՝ ըստ յն . ոՀոյ՝ որպէս Մինչ զի . մինչև . *Ոստե . Ita ut . *Անչափ եմք ողորմելի և պարապեալ , իբրև զի առանց ձուձոյ մի օր չկարեմք համբերել . Ոսի . յհ . ա . 6 :

ԻԲՐԵՒ ԹՒ . չ . Ոչ , ոՀտ . Quasi vero , ևն . Ոայ Թէ . իբր Թէ . *Ըստ անարգանացդ ասեմ , իբրև Թէ մեք ակարացաք սրգեօք . Ի . Կոր . ծ . 21 : *Ոչ այլ և այլ . իբրև Թէ՝ ոմն բարի , և ոմն չար . Եղիշ . Է : * Մի՝ ի վերայ վազեսցեն ... իբրև Թէ՝ զի ամենայն ուրեք ձգ , ապա ամենայն գոյքս պաշտեալք . Ցհ . ՚ԼՀ . պաս :

ԻԲՐԵՒ ՈՉ ԵԹԷ . չ . Իբր ոչ եԹէ . ոչ եԹէ . ոչ Թէ . ըստ յն . ոչ զի . ոչ միայն . * Իբրև ոչ եԹէ անձամբ բաւական եմք խորհել ինչ իբրև ի մեզնէ , այլ բաւականուԹիւն մեր յաՀ է . Ի . Կոր . գ . 4 : * Իբրև ոչ եԹէ մարդկան ի գիմի հարկանելոյ երԹային , այլ Թէ և գազանք ինչ անհնարին պատահեացեն ... հարկանել . Ի . Ս . ծ . 9 : *Իբրև (կամ իբր) ոչ եԹէ զի և մեք ի նոցանէ ձեռասեսցուք , այլ զի առաւել ևս ատեսցուք զնոսս . Կոլ . է :

ԻԲՐ ՉՒ . չ . որ և ԻԲՐԵՒ ՉՒ . Որովհետև , քանզի , վասն զի . ԼԷՆԻՒ . * Սէն գրիգորիոս ոչ հաւանեցաւ երԹալ ... իբր զի այնքան փափաքանօք կոչէին . Խոր . Ի . 85 : *Չի ողորմեցաւ ասէ , յայն սակս ընտրեաց . իբր զի խոտանեք էսք և ընկեցեալք յերեսացն ՚ , ողորմուԹի՞ նորա ընտիրս արար . Խոր :

Եւ ՚ յն . ոՀոյ՝ որպէս Մինչ զի . մինչև . *Իմաստաբար ալարչագործն արուեստագործեաց , իբր զի և տարեցց ի միմեանս փոխարկեալ և ի չարախառնուԹիս , և դարձեալ շարախառնուԹիւ ի տարերս լուծալ նիւ . Նիոս . Բ : *Ա յոքան կենցաղավարեաց , իբր զի ոչ պակաս ծառայուԹե իրիք մանն ի ծերուԹէն ելցնիլ . Խոր . գ . 67 :

Կամ որպէս Իբր Թէ . * Չերհաս իմ ոչ դարձուցի յամԹոյ ընդ ելեսս Թքանելոյ . իբր զի ասիցէ՝ Թէ յառաջագոյն իակ գիպէի . Կոլ . ծգ :

ԻԲՐ ԹՒ . չ . ՚Ως . Ac si . Իբրև Թէ . որպէս Թէ . ասի , * Ամենիքին կալուեալ զնոս Հանդերձ , իբր Թէ ի պատերազմ ձաղկասկոյին . Խոր . Է . 57 : *Եւ բարԹողիմէոս մանուկ՝ իբր Թէ ի մարս ծնեալ՝ զնոցին խօսան հնչեցուցանէ . Լ՚է . ոպէ :

ԻԲՐ ՈՉ ԵԹԷ . } չ . Տ . ԻԲՐԵՒ ՈՉ ԵԹԷ .
ԻԲՐ ՈՉ ԹՒ . } *Իբր ոչ եԹէ պիղծ ինչ բնուԹի էին , այլ զչարաւրժականն մոաց մարդկան պիղծս կոչէ . Եղիէ : * Իբր ոչ եԹէ յօտար զօրուԹէ չար ինչ ուրուք ընկալուս զպատիժ պատուհասին , այլ ի յիւրմէ հեղգուԹէն . Եղիշ . Է : * Իբր ոչ եԹէ զի օգտեսցի ինչ ի չնորհաց անտի , այլ զի խորտանկուԹի՞ զքնուԹե բարս ունիցի . Կոլ . գ : *Ւչս ոչ Թէ փոփոխումն իմն ասացի ... այլ առանձնականուԹ . Ոսի . յհ . ա . 10 :

ԻԲՐՈՒ . Նխ . Տ . ԻԲՐ , ԻԲՐԵՒ . պէս . ինպէ . *Ես ընդ ձէզ իբրու զմի ի ձէնջ ինգրեցից զձեր օգուս . Ագաբ : *Ցիրաւի կոչեցան մանկան ոտիք հնազանդելի , իբրու ծնունդք

քենիամենի. Ը. ֆթ։ *Եթէ և յետին այնպիսի էին մահն և չարչարանքն իբրու սուկ մարդոյ, զիարդ կարացին զաղենային բնու- թիւն մարդկան վերստին ապրեցուցանել։ Խրատ ևս մատուցանէ իբրու նախնոյն մեր ադամայ. Սրփ. ՟ա. պ. ի. ը։ *Կամաւորա- պէս դիմեցից իբրու յարդարև կարապետ ուրախութիւն. Պիփ։ *Գոչէ մարգարէն առ հայր իբրու յամենեցունց բերանոյ. Ագաթ։ *Տրտունջ գոգցես և մեղադրուի բազում- նոցա զնախամարգարէն լինելով իբրու զկամսը մատնողէ։ Բնակեալք էին օրինակ իմն իբրու յանբոյիթ հանգստարանի։ Ընդ այսու քալքաեր տերեաւ՝ իբրու ը հմուտ վարժողաւ աշակերտին. Պիփ։ * Յորժամ ասեմ ինչ յեկեղեցւոյն յաղագս ձածայ- նոցն, ծիծաղին իբրու զմանկտլով. Պզաթ. Ենիչէսն։ * Ածայրինն դասիլեի իբրու բե- բանով նախասահմանեցին յաղագս խաչիս փըր- կութիւն երգել. Ը. էաչյ։

ԻԲՐՈՒ. ՛. որ և ԻԲՐԻՒ. Երբ. յորժամ. մինչդեռ. մինչ. էբիւր. * Իբրու մշակեաք ի կղզւոյն, հուպ մեր և սա անդամոյ վաս- տակէր. Պզաթ. Ենիչէսն։ *Գիտէր, թէ իբրու ձաշակեացեն զօրինադրսն, այնու- հետև գժուարարիւթիւք լինիցին. Նանոս։ *Իբրու սերտանեն, ասէ, Ճայք՝ Թուլացեալ զթիւս հօրն իւրեանց ի ծերութիւն, աստի և անտի մատանեն և բառնան զնա. Վեր։ Ը։ * Զգորեանն ուսեալին՝ իբրու չէր սպաս- ցեալ. Ես. պմ. ՟ճ. 6։ ուր և ՟ը. 21։ *Վախ- ճանեցաւ յաշխարհէս, իբրու կալեալ էր նա զպաշտօն եպիսկոպոսուն եկեղեցւոյն զսրբ և սասն ամ՟։ այսինքն յետ որոյ։

ԻԲՐՈՒ. ՛. չ. Ոչ. Sicut, ut. Որպէս. քան որում. զոր օրինակ. ինչպէս. նիմէ. * Գնդեցկագոյն առացեր. արտացոլք իսկ, իբրու ասեաց։ Ալաչեմ զձեզ, իբրաւպէս՝ իբրու ինձ իսկ Թուի, Թոյլ տալ նմա։ Նախնի (հին) քանն Ճշմարիտ գոլով, իբ- րու՝ հաւատարուելի զսիրելուելի գործէ. Պզաթ. առեպ։ * Ո՛չ մարմնական և սխ- տային, իբրու կարծեն կոյրքն մտաթ. Ցո՟ սրբէ։ * Իբրու սերն մեր առաց, մի՛ առաց նայք ոսկի. Ես. պմ. Ե. 18։

ԻԲՐՈՒ. ՛. չ. Երբ, ուր, մինչ, Թէ և. որպէս առոյի ոՃով. *Ցեր մեր առաց ոմանց, Թէ չեմ գաստատուր, իբրու գաստատուր էր նա. և ոմանց ասէ, չեմ բարերար (կամ բարի), իբրու բարերար էր նա. Եփր. համաբ։ *Իբրու զրկեալ էին, այլ՝ ի սերտանէ զօ- րանային։ Իբրու մարմին իւր լուծեալ էր, բայց չուներ նորա պահեալ էր ի նմա։ Եւ ոչ մարմին նորա չնորհեցաւ մեզ, իբրու բազումք ցանկային. Ես. պմ։

ԻԲՐՈՒ. չ. Գրեթէ. գոգցես. * Բա- զումք յառաքելոց անտի և յաշակերտաց... իբրու ցայն ժամ կային ևս անդէն յիբրու սալէմ։ Շարժումն եղև յանտիոք, և իբ- րու բոլոր քաղաքն կործանեցաւ. Ես. պմ. Ե ՟բ։

ԻԲՐՈՒ. չ. } ՟Ոչ. Quasi, ut. Որ-
ԻԲՐՈՒ ԱՑՆ ԹԷ. } պէս Թէ. իբր Թէ.
ԻԲՐՈՒ ԵԹԷ. } սակի, կեցոյս. *Ա- նոյր զԹագաւորն մեկուսի... իբրու՝ի պատ- Ճառս ինչ գրօսանաց, իբրու խորհուրդ ինչ խորհելոյ. Ագաթ։ * Ակհատասիկ են ասէ, իբրու ասել՝ յետ այսքան շնորհացս տակա- ւին են՝ որ ասեն. Սրփ. յի. ՟ի։ *Բարձրա- Ճիչ ազազակու՝ իբրու այն Թէ զերկինս գոլացուցանէին Պաղրեցաք իբրև զնմանակ մի տալոյ անպիտան, իբրու այն Թէ՝ ի վե- բին հրեաս զկամս նորա ամրարչտուելն կա- տարեցաք. Եղիշ. ՟ճ. է։ *Իբրու եԹէ նոյն ինքն փորձուելիքն եղեն նմա պատՃաք

գերագունին այնմիկ տեսուե. Սրփ. ՟ա. պ. ՟ի։

ԻԲՐՈՒ ՋՒ. չ. Որովհետև, քանզի. վը զի. այնու զի. Լիակ. * Ասէր՝ զծառայս քս, յայն հայի, զի սուացաւ զնա արար- չութիւք. իբրու զի արարիչ էր բնութեանս, Թէպէտև տղայ գոլով՝ ի գիրկս բարձեալ կրիւր. Իփն։ *Մակացութի՝ իբրու զի սեռ է, ինքն որ ինչ էն՝ այլոց ասի. Աբիսփ.որսն։

Կ՚ Որպէս զի. զի. որ. փ. *Հոգացեալ ինամարկութիւք վասն մարդկան բանակա- նաց, իբրու զի յետս ժամանակաց լսման գիւրընկալ լինիցի։ Զգաւազանսն չերուեալ արկանէր յաւազանն, իբրու զի ոչխարացն տեսեալ՝ ի լուրսն՝ ծնանէին խայտախա- լուիք. Ը. էաչյ։

ԻԲՐՈՒ ԹԷ. Տ. ԻԲՐ ԹԷ. *Երթայր հա- ռուածի պատՃառաւ՝ ի կողմանս Հայոց՝ իբրու Թէ ապստամբեալ լեցէ յարքայէն պարսից. Ագաթ։ *Եւ Հայրեցոյց զնա՝ ի կար- ծիս անոտես... իբրու Թէ տացէ նմա հատա- նել մինչև՝ ի Թագաւորական վիճակն. Եղիշ. ՟բ։

ԻԲՐՈՒ ՈՉ ԵԹԷ. Տ. ԻԲՐ ՈՉ ԵԹԷ. *Իբ- րու ոչ եԹէ զոմանց մեղաց ծածկէ զվեր- կութիւն, և զոմանց ոչ. այլ զամենեցուն ծածկէ. Սրփ. ՟ճ. պ։

ԻԲՐ՝ ՕՐԻՆԱԿ ԻՄՆ. ՛ը Տ. ՕՐԻՆԱԿ ԻԲՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿ ԻՄՆ. Տ ԻՄՆ. *Իբր օրինակ իմն, անքակալ ազատութիւք՝ի բ յ ընկերով զհոգս աշխարհականս։ Ապա յայն- ցանէ իբրու օրինակ իմն քաղաքավարութիւք՝ի կատարելագոյնս գալ. Պիփ։

ԻԳ. Տ. ԷԳ, իգի. * Զալուս կամ զիգ՝ զայժմու նորածինն. Պզաթ. օրին. Ե։

ԻԳԱԲԱՐ. ՛. Ծոկսաջ. Foeminino genere. Իգական ձայնիւ՝ ըստ քերականաց. *Բազում ինչ է՝ որ յերբայրացին արուաբար ասի, և՝ ի յոյնն իգաբար. Կիւրղ. Լիփ։

ԻԳԱՓՈՅՆ, գունի, ից. ա. Տկարա- գոյն՝ իբրև զէգա. Թուլագոյն. մեղկագոյն. *Լսելիք հեզգադոյն իմն պէս, և իգագոյն քան զուռանելիս։ Լսելիք վասն զի հեղ- գագոյն և ծանր և իգագոյն։ կնոջն (խոր. հոմրգ.) իգագոյն. Փիլ։

ԻԳԱԽԱՋՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԻԳԱՄՈՒՈՒ- ԹԻՒՆ. *Ցանկալիք անյագութիւք՝ սակաւապիւ տուի. ասանկալիք իգախաղաղաՀ՝ արգելասո- րութիւն. Փիլ. իմասփ։

ԻԳԱԽԱՒՒՆՈՒԹԻՒՆ ԶՕՐԱՑ. գ. տօ Μιξοθηλύστρατον. Mixtae foeminae in exercitu. խառնուրդ կանանց՝ ի գաս զինուո- րութիւն. *Հանեալ է (այսինքն փորագրեալ է) յիգի կերպարանս զդիւնսխոս՝ որ էր զօրավար, վասն իգախառնուրդ զօրացն՝ որ ընդ նովաս էին. քանզի ընդ արուս և զէգս վարէր՝ի պատերազմ. Ես. փր. Ը։

ԻԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θηλυκός. Foemininus. Սեպհական իգաց կամ կանացի բնութեան. կնոջական. փիլիւ իմաստից. *Մի առնիցէք ձեզ գրօ- չեալս, նմանութի ամենայն պատկերի՝ նմա- նութիւն արուական կամ իգական. Օրին. ՟բ. 16։ *Իգական բնութիւն և արուական ՟՚. ՟բ արուի և իգի. Պզաթ. օրին. ՟ճ։ *Չիգական առհասին մնալէին՝ ի սուր սուսերի իւրեանց. Ագաթ։ * Ի ձև իգական գիտարձակս գի- մեալ՝ ի վերայ. կռվանիս։ *Հակառակորդն անմարմին... զարս խաբէ յերակի, զկանայս յանցուցանէ. իբր ոչ եԹէ արուական և իգական անդամք կայցեն նորա... և յա- րուական կի իգական բարերաս պատՃա- ռիցէ. Եղիշ։ * Սիգանացաց իգական ա- մենանղով ձուլածոյն. Նար. խԷ։

ԻԳԱԿԱՆ. Θηλυδρίας, Θηλυδρυώδης. Effeminatus, mollis. Մեղկ. կնամարդի.

Թուլամորթ. *Ծառայից՝ մերձ կալով, արժ- ձակեալ զվարսս իգականս, և՝ ի գիմացն կոչմանէ պաՃուճեալս առաւել. Աբեր. ագ։ * Սպանին (առաքինիք) յոգիս իւ- րեանց զիգական և զկնչտասեր բարս. խոս։ *Ի գաստատանի ոչ ծառայութ վարիլ, և ոչ իգական խանդաղատանօք. Պզաթ. օրին. ծԷ. (գրեալ էր, հիքական։) *Նչանակաւ՝ կին է ադամական բնութիւն՝ վասն՝ի նիւթն մի- տելոյ, և իգական անուն (տկարութիւն իբր տեռատեսութիւն) վարակելոյ. Երզն. ֆթ։

ԻԳԱԿԱՆ. ըստ քերականաց՝ Ձայն նչա- նակիչ իգի, կամ իրօք, և կամ ըստ յատ- կութեան լեզուաց և եԹէ. *Սերք են երեք, արական, իգական, չէզոք. . . Հայրա- նուանց՝ իգականացն (յանգք՝ են) չորս, են, ոյչ, ուհի (կամ ուրհի), ոց. որպիսի, վարդենի, Մանոյչ. Ցրդատուհի, վար- գոց. Ար. ԷԲ։ Իսկ որ դնին անդ՝ * Տանք վախճանականք անուանց՝ արուաց, իգաց՝ և չէզոքաց ՟՚. Հային՝ ի յունական լեզուս, և ոչ՝ ի հայկականն։

Խորհրդով և նմանութ ասի. *Եկեղեցին՝ իգական անուն է, և ոչ արական. Լիբ. ոգ։ * Աբեգակն՝ արական է, և տաք բնութ. լուսին իգական է, և գԷտ բնութ. Շիր։

ԻԳԱԿԱՆԱՆ. գ. իբր էգ. կին. *Նախ զա- րուին յառաջ բերէ զիրկանաւորութ՝ ... յետոյ և զիգականին ազատութ. Սիոն. ՝ի գԷբս խոսբ։ * Ա՛ռ դու զնաՀակ՝ ինձ պատարագ՝ ի սեղանի ... ոչ տրամեալ՝ ոչ հոգացեալ խորհուրդ չըտայ իգականին (քա սառայի). Մագ. ոգ. Ֆանոսբ։

ԻԳԱԿԵՐԳ, ի, ից. ա. Θηλύμορφος. Feminae formae. Որ ուսի զկերպարանս իգի, կամ զնմանութի կնոջ. *Զքարքս իգա- կերպս կալեալ Թովչութեամբք. Եղիշ։ * Զսկզբնատիպն փոխեալ կերպարան յի- գակերպ տեսիլ. Փիլ իգաց։ *Աբածանէին սնդ իգակերպ ձկնակերպ մարդիկ. Պմ. ագ։ * Որ զարուացն բնականն կրճատէ՝ ի պաշտօն իգակերպ գիւրին Ք. խմ. (մի Ձ. իգակերպ)։

ԻԳԱՄՈԼ, ի, ից կամ ից. Θηλυμανής. Insano foeminarum amore captus. Մոլեալ՝ ի սէր իգի. իգասէր. և իբր իգամոլական. *Ոչ ձի իգամոլ՝ ի կին ընկերին վընջելով։ Ձիք իգամոլք եղեալք՝ եղջին ապականե- ցին զկարգ նր ամուսնութ. Սրփ. ՟ճ. Ե ՟ի։ *Ձիովք իգամոլովք. կանն։ *Վառեալ առքային՝ բորբոքմամբ հրատին իգամոլ ախ- տին. Գնչ։ *Վարարեալ գարշախառն չամ- բուչ վայելչացն իգամոլեաց. Մագ. կԲ։

ԻԳԱՄՈԼԻՄ, հցայ. ՟ի. իգամոլ լինել. մոլիլ՝ի սէր օտար կանանց. *Իգամոլեցուվ (կամ իգամոլ ելովՀ) զայլոյ ամուսինս ա- պականէին. Փիլ. իմասփ։

ԻԳԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԻԳԱԽԱ- ՋՈՒԹԻՒՆ. Մոլուլեթի՝ի սէր իգի. պագչո- տու ի. վՀնեփաբելիչ. *Հրաժարեալ՝ի վա- վաշտից իգամոլուԷ։ Ոչ խառն՝ի խուռն չարՀակին՝ի զեղս իգամոլուԷս խառնիցն. Պիփ։

ԻԳԱՆԱՄ, ացայ. լ. Θηλύνομαι, ἐκθη- λύνομαι. Effeminor, emollior. ուստի՝ Ի- գացեալ, Θηλύνους, effeminatus. μαλακός, mollis. Լինել որպէս զէգ մեղկ և Թոյլ կնաւորի. Թուլանալ. Հեղգնիլ։ *Որ ոչն ի- գանայ, և ոչ խոնարհի՝ի հեշտութենն՝ի ձեռն ժուժկալութեանն, զմանկայն փա- խուստ՝ի մեղացն ուղղէ. Բրս. հղ։ *Եթէ վատԹար հեշտութիւն իգանամք, վախճան նոցա է անքուն որդն։ Ի հեշտալի տեսու- թենէն իգանալ։ Արտաքսականն իգացաւ, և

բանականն չորացաւ. Լմբ. սղ: *Ո՛չ պտուղ նիկք, ոչ իւացելալք, զարքոյսելին այ ոչ ժառանգեն. ա. Կոր. ե. 10: * Ո՛չ լսելիք կախարդեալք, ոչ հոտոտելիք իգացեալք. Աչաբ. կիզ: * Ի հոտոտումն իգացեալ. Սկաա. սղ:

ԻԳԱՆԱԼ. Իգ ձևանալ՝ի գործս անաղ. ժամուրձե. *Գործեր զարուագիտութիւն. գարձեալ ինքն իգանայր այլոց. Բ.ա.ե.44: *Ի համբակայն պատանեաց իգացելոց որ պիսի՝ բորբոքեցաւ բարկութիւ. Մագ. խե: Իսկ փիլ. ֆ. բան: *Զիգացեալսն տեսանել,, ևն. յն. ἀνδραγύνος, որ է այրակին, կիսայր:

ԻԳԱՊԷՍ. մ. Γυναικείως. Muliebriter. Իբրև զեգս կամ զկանայս. * Խափանեալով զցասումն՝ հեզացուցանել, և ոչ ծայրագոյն բարկութիւ իգապես գառնանալով՝ի կատարած հասանիլ. Պղպ. օրին. Ե: Այլ է և ԻԳԱԲԱՐ, իբր իգականապէս՝ըստ քերականաց:

ԻԳԱԻԻՐ. սիրի, բաց. ա. Φιλογύναιος. Amator mulierum. Սիրօղ կանանց. կնոջասէր. ԽՒՒ սիրօղ. պՀՒՒԲէ: *Ալքայ սողոմոն էր իգասէր. Ֆ. ԻԳ. ՃԱ. ա: *Չայեցեալ յաղէն արիական՝ Թէ իգասէր էր. ԵՂՒՒ:

Կամ որպէս իգացեալ. Θηλυδρίας. Effeminatus, pathicus. *Շնացօղս գործեն, և իգասէրս, և պոռնիկս. Ոսի. մ. Ի. 23:

ԻԳԱՏՆՉ, ի, ից. ա. Տեղւոյ զգաստեալ՝ի սէր կանանց. իգասէր: *Ահա տեաէք, ահա մեռանի իգատեղն. Փոքմ:

ԻԳԱՑԵԱԼ. Տ. ԻԳԱՆԱԼ:

ԻԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Իգացեալ գոյն. իգանալն. * Պոռնկութիւ, արուագիտուէ, իգացուէթի խափանէ յարքայութիւ. Հյ. աՒ. կիսբղ:

ԻԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Θηλύνω, ἐκθηλύνω. Effemino, emollio. Տալ իգանալ. մեղկել հեշտութի. խնդեշտացուցանել. Բ.ա.ղՀՒՒԵ. ԳեղՀՒՒԵ. ՒեՎԷՒՒՒ: * Մի՛ զհոտոտելիս իգացուացոք: Բժշկեացուք զՀոտոտելիսացդի մի իգացուացոք. Աչաբ. յայոն. Ե ՃԸրք: * Որ իգացուցանէ զանձս իւր՝ լսել զքամբասանս. Հյ. աՒ. կիսբղ: *Պատչն գեղեցկուի զգեզապարոյս ուտել. Ծուածն՝ի ստեղծուածէն իգացոյց. Ճ. Բ: * Ողղքանաքն առաւել իգացուցանես. Աոբս. ա:

Եւ որպէս Ներքինացուցանել. *Եւ զարքունոյ մանկուիթեցն զծալիկ իգացուցանել լով, հնարեալ՝ի վերայ նորա ասօրէնուի. Փիլ. ֆ. բան:

ԻԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. Θηλύτης. Feminea natura. Բնուիթի իւց. կանացի բարք. *Զմիտան իգուիթե առնագիս վառեալ. Ե. Ճ. Է. 21. յն. զիգական միտան: *Ոչ... պարտ է հաւատալ՝ Թէ արուի կամ իգուիթի գուցէ նորա. Եփիկ: *Ոչ արուի և ոչ իգուի տեսեալ լինի (՝ի յարուէ). Բրս.մբկ:

Կամ որպէս Մեղկուիթի. *Արձակեցաք զվերս մեր չար հայհոյուե... և զհոտոտելիս իգուիթե. Սարգ. յկ. Է: Տես և ՍԻՒԳՈՒԹԻՒՆ:

Կամ որպէս Ազգ մեղաց մանկստուիթուիթե. * Զախտ իգուիթե ախտանալ սովորեալք են. Փիլ:

Ի ԴԵՐԵՒ, Ի ԴԵՐԵՒՍ. Տ. ԴԵՐԵՒ:

Ի ԴԷՊ. Տ. ԴԷՊ:

ԻԴԵՍ. գ. Բառ յն. Εἶδος. Species, forma. Տեսիլ. տեսակ. կերպարան. (որպէս և իգիս, Ἴδιος, յատուկ. իւր, առանձին. այլ է և ἰδέα, idea, գաղափար՝ի միտս.) *Պղատոնեականքն՝ (եգին) ասե, և հիւլ, և իգոս. որ առաջինն՝ նիւթ է, և երկրորդն՝ առանձինն ինչ ուրուք: Պղատոն որ ասէն և հիւլ և իգոս գնէ էուիթ, ցոյանէ Թէ կերպարանաց աթարիչ է ասէ ... որպէս ասէն էուիթ էր, նոյնպէս հիւլն և իգոսն, որ է առանձինն ինչ ուրուք, որպէս ասէ էուիթ էր, նոյնպէս հիւլն և իգոսն, որ է առանձինն ինչ ուրուք, որպէս ասէ արուեստագիտուէն առանձինն էր. Եփիկ:

ԻԴՈՍ. յն. εἰ Εἴδοί, εἰδών. Idus, iduum, idibus. Հնգեռասանեներորդ օրն մարտի, մայիսի, յուլիսի, հոկտեմբերի, և ևրքեքասաներորդն այլոց ամսոց. Տոմար: Թղթ:

Ի ԴՈՒՐՍ. Տ. ԴՈՒՈՒՆ, գուրք:

Ի ԶՈՒՐ. Տ. ԶՈՒՐ:

Ի ԹԻԿԱՆՑ, կունս. Տ. ԹԻԿՈՒՆԳ:

Իժ, ի, ից. գ. ὁ Ἔχις, ἡ ἔχιδνα. Vipera. և Ἀσπίς. Aspis. կրկին ազգ օձի չարաթոյն խածանող. Է որ կենդանածին, և որ ձուածին. Ենկերեփ. և ասէր Եզեան. զոր ոչ պէսպէս են բանք առ նախինս, և առ յետին քննիչս. *Սյոտնուել իժից առանց բժշկուեթե: Որպէս իժի և քարքի՝ զի խըցեալ է զսկանչս իւր: Լեզի իժի՝ի փորի ի-րում: Օձք՝ ծնունդք իժից. ևն:

Իժ. ա. իբր Իժանման. *Ոնէներ (Եսաս) բարս իժս. Եփբ. ասեփաբ:

ԻԺԱԲԱՐՈՅ, ի, ից. ա. Որ զքարս ուղնի իժի. օձաբարոյ. չարաբարոյ. ժանտ. օյ ա կոբեձ. * Ո՛չ խոսն ինչ պատճառք գան... Թէ ոչ իժաբարոյդ ունի բարքաղեալ անձն. Պիա: *Ճարտար և իմաստուն Թռչիչ՝ մարգարէք և առաքեալք և տէրն, որոց ոչ լուան իժաբարոյքն. Վրդն. սղ:

ԻԺԱԹՈՒՆԱԿ, ի. ա. գ. Մատաղծին Թիւ ըստ նմանուեթե իժից՝ի բաժանման ասրեկան բոլորակի. * Թիւ աւարտեալ՝ կրկնակ իժաձուածակ ... իսկ զերկրորդիր միակ իժաձուածակ կիսով աւելորդիս հաստացս. Շնր:

ԻԺԱԹՈՅՆ, Թունի, ից. ա. Որ ունի զնոյն իժի. ճնաստկար. ժանտ. *Իժաձոյն չլծանց չար հայհոյչացն ստուճ. Յհ. կԲ:

ԻԺԱԿՈՐԻՒՆ, ըիան, եանց. գ. կորիւն իժի. ծնունդ իժի. *Իժակորիւնն որ՝ի նմանէ ծնանելոց է, ուստ բերանոյնիս զարգանդ մօրն և ելանէ. Վչ.ոբ. Ե: *Գոսի իժակորիւն, արկի զնա՝ի ծոց իմ. Վբ.ա հդ.ֆ:

ԻԺԱՆՄԱՆ. ա. Նման իժի. գժնդակ. ժանտ. *Վառեալք զնոյնս իժանմանն չար րուեթեն՝ի հաւատացեալս քոի Թափեսցես. Յհ. կԲ:

ԻԺԱՑԵԱԼ. Որպէս իժ եղեալ. չարաբարձ. եգեռնաւոր. *Ոչ հանգուրժեալ գազանաբարու և իժացեալ գայլն ապակաչնեալ՝կոչէ զնա. Ճ. Ա:

ԻԼ, իլոյ. գ. Ἄτραχτος. Fusus, jaculum. որ և ԻՒԻԿ. Գործի մանելոյ, որով ձգի յարեկատ ոստային կիմ Թելն, և զերկայնեալն փաթուելե զնուրև. Իլի, իւ, Ճղ. Ել. փԻ. *Զձեռս իւր ձգէ յօգուտ, և զմատունս իւր անձանձրոյեի տայ իլոյ. Առաւ. ա. 19: (Յօրինակս ինչ գրի՝ի լոյս, կամ՝ի լոյ, որպէս Թէ՝ Իլն ասիցի և Լոյ, լոյք, ՝ի լոյս. Է որ դնէ՝ի լուսանցս՝ իլ կոյ:)

ԻԼԻԿ, իլկի կամ իլկոյ, իլկաւ. Նոյն ըստ. որպէս ռամկական. * Մանոցն Թել մի ձգէ, և ոտյ զայլն զկլկաւ. կանան: *Առաքեաց զնա առ աղախնեայսն՝ զի վաստակեացի իլկի և ասային. Հ=Յ. Ծոբա. Ֆ: *Ի ձեռն առեալ զիլկի մանելոյն, և հիանայր ընդ բանս հրեշտակին. ԳԽ: *Իլկին, և աեզն, և մախաղն. Ոսիէոբ:

ԻԼԻՔՏԻՒՈՆ, ԻԼԵՔՏՐԵՂԷՆ. Տ. ԵԼԵԿՏՈՒՈՆ, ԵԼԵԿՏՐԵՂԷՆ:

ԻԼՈՒԼ. Անուն ամսոյ եբրայեցւոց, որ վեցերորդ է ըստ ամսարական տարեմտի Նիսան, համեմատեալ օգոստոսի և սեպտեմբերի. * Կատարեցաւ պարիսպն՝ի քսաներորդ հինգերորդ ամսոյն իլուլ. Նեեմ. Ճ. 15: * Իլուլ, որ է սեպտեմբեր. Շիր:

Ի ԽՈՆԱՐՀՈՒՍ. Տ. ԽՈՆԱՐՀ:

Ի ԽՈՐՈՒՍ. Տ. ԽՈՐ:

ԻԿՈՍԱԷԴՐՈՆ. Բառ յն. Εἰκοσάεδρον. Icosaëdrum. այսինքն քսանանիստ. երկրաչափական մարմին, որոյ քսան նիստք են՝ որպէս կոլմանք կամ երեսք. * Զպիւրամիդն, և զդոդեքաեդրոնն, և զիկոսաեդրոնն. Նիսա. բՒ:

Ի ՀԵՐՈՒՆ ՀԵՏԷ. Տ. ՀԵՐՈՒ. ևն:

Ի ՁԵՒՆ. Տ. ՁԵՒՆ:

ԻՂՁ. ղձի, ից. գ. Πόθος. Desiderium. ևսչգի, votum. ևմպաՀոյ, παθος, affectus, affectio. Բաղձանք. ցանկութիւն՝ տենչ. փափաք. յօժարութիւն. բերրութիւն սրտի. կերպ. կարիք. ախտ, փբախ, հալՀ, ևն. *Զպասքսունն, և զիղձս ջորոյն, և զարքունն. Խոբ. ա. 17: *Հաստցանէ զբնաւս յիւրաքանչիւր իղձս բաղձանայ. Պիա: *Իղձ բաղձանայն ծնաւի զբանս, առ որ և ոչ զօրաւոր մեկնօղ կարէ հասանել: Յաճախէ զիղձս փափաքանաց՝ որ առ ասե. Լմբ: *Ա՛յն էին իղձք ալօթից նոցա առ ասե. Եփիկ. Է: *Ձմիեցուցանեն զաղէտս կարեացն սըրտին ըղձից առ արտաստացն բղխմունս. Նար. իԷ: * Թոյլ ետ մարմնոյն չարժիլ ըստ հարկաւորն իւր ըղձի. Լմբ. ոփԻ:

ԻՂՁ. Ըստ հոմաձայնուե յունին Εὐχή, եգեալ որպէս Աղօթք. Oratio, preces, votum. *Որ ըղձիւք արգարոց ապրեալ լիներ. Նիստ. Ռեգոբ: *Ա՛ր մարգիկ իղձք առնելով զձեռան յերկինս վերսձգեն. Աբիսա. Տ:

ԻՂՁ. ա. Ըղձացօղ. փափաքօղ. ուսոի իղձ լինել է փափաքել. ըղձանալ. *Իղձք լինեին վաղվաղակի զչրամանն կատարել. Եփիկ. Է:

ԻՂՁ, ըղձի, ձիւ կի՛ ձաւ, ձից.գ.ա. Μάντης. Vates, hariolus. Ըղձապատում. հարցուկ. սուտ գուշակ. գիւթ, այր կամ կին. քուչէ, պիւոյճ.ա. *Կոչեցին այլազգիքն ըզքուրմսն և զիւղ ձան զգետս իւրեանց. ա.Ի.գ. Ճ. 2: *Ամաչեսցեն երազատեսքն, և ծաղր կացցեն իղձքն. Միփ. Ճ. 7: * Իղձք կիւսոյ հմայից գիւթուե յարուցանեն զամմուէ. Մագ.ծԸ: *Ոչ է իմաստուոց և մոգուց և գիւաաց ըղձից պատմել առաջի արքայի. Դան. Է. 27: *Մեզիսք կողքեցի կին մի իղձ.Դոդովն նեաստաւ ըղձսւս վարէին յոյնք. Ե.ա. փբ. ա:

ԻՂՁԱ. գ. Μαντεῖον. Vaticinium. Ըղձուիթիք. գիւթուիթիք. գուշակութիւնք. պատգամախօսուիք, և տեղիք նոցա. *Բայց յըղձից և՝ի կախարդուէ՝ որ լինին մարդ առ մանկունս. Շ. Բարչ: *Ցամենայն տեղս իղձքն նոցա (գիւաց) յամօթ եղեն. Ոսի. յհ. ա. 18: * Պակուցանես զդիւաւսպաղանդ դիցն կայս ... զքաղդէական մոխրապաշտուեթեցն զիղձս. Աան. Եփէղ: *Օտարուեթի է ամիս գիշն գրօշիլոց... քակտուին և յայտնապես ուրուական ըղձիցն անտառաց. Նար. կԷ:

Ի ՃԱՀ. Տ. ՃԱՀ:

ԻՄ, իմոյ, իսուամ, յիմմի կամ յիսոյ, իսով, իսոց, իսովք. ա. Սոտացական գերանուն՝ի սեռականի էականիս Ես, զոր տես. Եմօս. Meus. իմս. պՀՒՒՀի. Որ ինչ իմ է, կամ ինձ անկ է. *Անձին իմոյ: Ի տան հօր իմոյ: Ի տան իսուամ: Բանից իմոց: Ցանձնէ իսմէ: Ես պօղոս գրեցի իմովք ձեռամբ. ևն: *Որ և սիրելի իմոյ իսկ ախորժակացս է. Խոբ. ա. 1: *Ընկալեալ

աղերս 'ի յիմոյս ձայնէ։ Ի ձեռն ձեռին առացողին իմոյ յանէից. Նոյ։ *Ցորոց մի էր և բին (այսինքն ոգւով չափ սերեալին ան ձին իմոյ) ՃԾաշնորհ և յորդառատ գերազանց՝ հրեշտաւին 'ի մարմնի գրիգոր նարեկացի. Լմբ. ապ։

Կամ իբր գ. Իբք իմ. մերձաւորք իմ. ևն. *Ձեռք ինձ իշխանութեի յիմս առնել զինչ և կամիմ։ Ճանաչեմ զիմեն, և ճանաչեիմ յիս. ևն։ *Ի վերայ իմոյս ողբալով ասեմ, որպէս պօղոս 'ի վերայ իւրոցն. Խոր. Ը. 89։ *Ամենայն իմքն քո են, և քոյքն իմ. Ոսկ. մ. ա. 16։

Ի՞մ Իմիւ. իբր Որո՞մ իմիք. որպիսւոմ իրի. ո՞ր բանի, ի՞նչ բանի. Նեկ. Տե՛ս և 'ի բառսն Ի՞նշ, Ջի՞նշ Ինշ, որ, իմն. *Ի՞մ իմիք արժանի լինիցիմք ։։. յն. τίνος ἄν. (ո. րո՞մ արդեօք. ո՞ր բանի)։ Ոսկ. մ. ա. 22։ *Ի՞մ իմիք արժանիք եղեն։ Ի՞մ իմիք արժանաւորք են, կամ եղեն. Սարգ. ասէպ։

Իմանին. ա. Իմ ծնունդ ։ յինէն ծընեալ. կամ նմանութիք՝ ցինէն բուսեալ. *Ջիմածին գեղեցկահրաշն զարմ՝ քաղցրաձաշակ հայրախնամ գիմով սնուցանէի։ Իմածին գեւաածաղինն համբակի։ Ընդ՚ըր խաղրես չիմածին գեւաբոլորն զարմն, և զիշտն փոխառուես տխրութիւն. Պիտ։

Իմանալական. մ. Իմանալի օրինակաւ. աննիւթապէս. մտաւոր տեսութիք. հոգեպէս. *Ջիարդ մարմնապէս ոչ է անդ, այլ՝ իմանալաբար. Վրդ. ոգ։ *Իմանալաբար զիմանալիսն ուսուցանէր. Երզն. Ղաւ։ *Ջոտաճարին զչինութիին իմանալաբար տեսանել. Նեղ. Եղէկ։ *Հրեշտակք իմանալաբար կարեն ուսանել. Ոսկիփ. *Ջարմանայ նայ իմանալաբար յանյագելի բարութեան. Կլիմաք։

Իմանալագոյն. ա. մ. Νοερώτερος, ον, Intelligibilior, ius. Առաւել իմանալի. ևս հոգեղէն օրինակաւ. *Երանակաւնացն և քան զմեզ լաւագունիցն էութեց՝ յայտնագոյն, հասանագամայն և իմանալագոյն լուսափայլէ. Դիոն. Նիւս։

Իմանալագոյն. Տե՛ս Իմանալաբար. *Ցուցանէ նմա ած զնև խորանին իմանալագոյն. Նիւ. Եւ։

Իմանալի, լ-ոյ, լ-եաց. ա. Νοητός, νοερός, Intelligibilis, intelligentia percipiendus. Ըմբռնելի մտօք. Ճանաչելի հոգւով. անկեալ ընդ տեսութիք մտաց, և ոչ աչօք. հոգեղէն, աննիւթ. *Իսկացն են ոմանք՝ որ իմանալիք են, և են՝ որ զգալիք. ապ իմանալեացն ծայր եձայինքն են, և զգալեացն՝ մարդկայինքն. Սահմ. Ը։ *Ջհրեշտակացն իմանալի գոլ ասաց զնոսեղէնն, այսինքն ոչ տեսանելիք և չօշափելիք գոյնակ մարդկան, այլ իմանալիք միայն. Լծ. ՃԾաբ։ *Սիոն զգալի լեաւն, և խաչս իմանալի, զի մտօք իմանի սուրս խորհուրդ. Ըմբռնիչ։ *Իմանալեօք գոնդութիքք, և մարմնատեսականաւ երկրպագութիքք. Դիոն։ *Իմանալի ասէ զլուծելոյնն և 'ի միոս եղեալն. իսկ մարմնատեսական՝ զգլխոյն խոնարհումն. Մաթ. 'ի դիոն։ *Հոգւոյ աչքն տեսանէ զանեղականելոյն յատակ լոյսն Ճառագայթից իմանալի արեգական. Եղիշ. Ը։ *Ցաւեւ տախտակաց ընորհիւ ցոլացեալ լիմանալի Ճառագայթից հոգևորաց. Խոր. Գ. 68։ *Ունի և քարինս իմն իմանալիս. Նոր. ԽԸ։ *Ոչ կարէ կեալ առանց կերակրոյ իմանալ. Լոյ. Լմբ. ոգ։ *Ջիմանալիս մեր մարդ, որ ներքինն էր ('ի սաորինս), այժմ տրամայեալ յերեսփոխեացաւ վերին. Մագ. Ը։ *Խաւուեիք արաթ, որպէս խաւորով ցանկան զիմանալին իւրեանց մարդ (այսինքն զհոգին) անուցանել. Լմբ. ապ։ (որ հայի և 'ի յաջորդ նշ.)։

Իմանալի. ա. գ. Νοερός. Mentis particeps, intelligens, intellectualis. Իմացող. իմացական. մտաւոր. *Եթէ ոչ իմանալի, զնարդ և մարդ. զի և ոչ անմիտ կեն դանի մարդն է... Իմանալի, այլ ոչ անմիտ մարդն. Աստ. Ը։ *Հոգին բանական և միտքն իմանալի յօրէնս տեառն խորհելով. Խոր։ *Ի ընչականացն որոշեցեր, հոգւով իմանալեաւ խառնեցեր. Նոր. Ը։

Կամ գ. Հոգեղէն էակ. հրեշտակ. *Ցամենեցունց յայսցանէ ազատ են իմանալիքն. Լմբ։ *Իմանալին մարմնական ձայնիւ բարբառէր. Ագաթ։ *Քերորէքն և սերորէքք, որ ծայրքն են իմանալեացն. Վրդ. ծն։

Եւ Միտք կամ հոգի մարդոյ. *Ջայսոսիկ զվերասացեալսդ իմանալիսդ տեսեալ 'ի հեւուստ ժամանակաց. Շ. Բուզ։ *Ի մանալեօքն տեսանէն զքաղցրութիւնն ։։. Սարգ. ։։. պ. Ը։ * Ալստ է և 'ի մոռացօնս դարձեալ իմանալոյս տեսուն. Լմբ. Էր ընդ։

Իմանալի՛, լինի. դիմաղ. Պարտ է կամ մարթ է իմանալ. *Իսկ ըստ նմանութեն իմանալի է այսպէս. Ագաթ։ *Ջոր եթէ զնսկն ոք նկատեսցէ, ունայնութիքն է իմանալի. Նոր. Խը։ *Որ քաջայայտ 'ի հարցս փորձէ այլոց տեսուլացդ լինի իմանալի. Պ։

Իմանալիութիւն, կի՛) Νοερότης.

Իմանալիութիւն. գ. Status intellectualis. Գոլն իմանալի. աննիւթական նութի. *Ոչ 'ի լինէն մտեալ, և միականաւ իմանալուութիք շարժեալ. Դիոն. ՃԾայ։

Իմանամ, ացայ, իմա՛ կամ իմա՛ց, կի՛ իմացը. ն. հ. Νοέω, συνίημι. Intelligo, percipio, novi. Ըմբռնել մտօք, 'ի միտ առնել. Ճանաչել. գիտել. հասկանալ. խելամուտ լինել. իմալ, հանկըծալ. անդլամագ, գուշակ, քննմ էնէ։ *Լսեք և ոչ իմանայք։ Նոքա ոչինչ իմացան յայնցանէ։ Եբաց զմիտս նոցա իմանալ զգիրս։ Իմն զոր ասեմն։ Իմացարուիք զայս ամենայն։ Սլուխ իմացին. Եև։ *Իմոյ գու, զինչ իսօսիմս ընդ քեզ առակօք օրինակօք. Եփր. Բ. գիմ։ *Ի նայն միտս իմս ինձ և զհանգարան. Սարգ։ *Իմացիր, զի իշխանական կամն է հրեշտակց և մարդկան. ՅՃԿ. Ը։ *Ջմեծավայրլուչսն զնմարդ են՝ չկարեմք իմանալ. Խոր։ *Ջհամայնից Թիւնա միայն զօրէ իմանալ։ Ջիմացայ զնորուսան, չգիտացի զորոգայթն. Նոր. Ը. ԾԷ։

Իմանալ. իմաստասիրել բանիւ, այսինքն բանական խորհրդածութիք. մակաբերել տրամաբանութիք. *Նովին քննութիք և իմաստիւք կարէին իմանալ զարարիչն ամենեցուն այսոցիկ. Իգն։ *Աներևոյթք նորա 'ի սկզբանէ աչխարհի՝ արարածովքս իմացեալ՝ տեսանին. Հռ. ։։. 20։ *Հայեցեալ մարդիկ 'ի յանդիմանութեի ապականացու սարերցս՝ միայն անապական զկառավարն սոցա իմացին. Եղիշ. ։։ Որպէս և է։ *Եւ պատրաստեալ հուրն՝ մինչեւ ուրուք 'ի նա փչեալ՝ վառուին նորա յայտնի իմացաւ երկիրղածաց ։։. Եղիշ. Ը։

Իմանալ. Ջգալ. ըմբռնել 'ի ձեռն ըզգայութիքն։ *Անհնձք եթէ իմացին զգեօք փախուցեալ զեղջերուս, այսպիսեաւ վարին տուրութիք. Գաղաթ. օրին. Ը։ *Խորգան իմանալ յաւալագոյն զձմերուն կարևորս։ Եղջերուաց գտակաւ զժամանակ խառնիցն իմանալոյ։ Եղիշ։ *Ի սպանանեն զոք՝ գինի ասչին ըմպել, որպէս զի մի իմացի զյաւն. Բուս։ Տրկ։

Իմանալ. խորհել. զմեաւ ածել. փնչանէ, փիւր էնէ։ *Գուցէ որդիքն իմ 'ի միաս իւրեանց իմացան չարութիւն զայ. Յոբ. ։։. 5։ *Ջանձին իմանալով բարի՝ խորհուրդ օգտակար 'ի մէջ բերել. Խոր. ։։. 28։ *Մի իմացի սիւտ զչարիւն, և մի չայգեցի որովայն 'ի խորտիկս. Սէփ. ։։. պ. Ը։

Իմանալ. Համարել. վարկանել. կարծել. Գալաս էնէ, ըանն էնէ։ *Ջհիւղեայն խնդիր Թողեալ, զոր նիւթեն ամենայնի կոչեն, 'ի չարեացն խնդիր եկեսցուք, զոր 'ի նմանէն իմանան։ Ցորժամ միոյն յարուցեալ 'ի վերայ զմիւսն (՚ի ծառայից) սպանանիցէ, միթէ պատճառ չարեաց ըզտէրն պարտ իցէ իմանալ։ Եթէ գազանք վանն ընաստակարուեն՚ի չարէ ումեքէ արարչէ կարծիցին, զմարդիկ առաւել արժան է 'ի չարէ արարչէ իմանալ, և ոչ զնոսա. Եղիշ։

Իմանալ. Հնարել. նիւթել. Ճարտարել. Քէնն էնէ, իճաք էնէ։ որպէս և Հնարս կամ եղև իմանալ՝ է գտանել. *Չար գեն իսկ իմացաւ զայնպիսի նշաւակուեի. Ոսկ. Ղգի։ *Քանզի անուն և սահման զբոնութի ենթակայ իրին յայտնեն, վասն ընդ անուն էր սպանակ. Սահմ. Ք. ծէ։ *Որով զարտաքոյ բնութիք զմեզն իմացան։ Սակս գահասիրութիք պատիւս պէսպէսս և զանազանս իմացան. Սարգ. ։։. պ. Է։ *Որ իմաստս չարս իմանայր. փիւ։ * Եթէ զանէլն կարէի գիտել, Թերևս ինձ հնարս իմանայի. Եղիշ. Ղմ։ *Հնարեցարուք նմա հնարս... և իմանալ հնարս ոչ կարէին. Երեմ. Ի. 11։ *Գիտէ գործել զսակի և զարծաթի... և իմանալ զամենայն հնարս, զորս տացես ցդա. Ը. ժ. Ը. 14։ *Թերևս հնարս իմացցես այնպիսւոմ խնդրոյ. Մագ. Ը։ *Ըստ իւրաքանչիւր իրաց գեղեցկապէս մտածութիք և զբան իմանան. Պիտ։ *Խրն. դրէին զբս իրացն իմանալ. Լսող. Ի։

Կր. Իմանիլ. փոյթամագ, քէնմ օլուն. ծագ. * Մարմնոյն չարուցելոյ՝ որդի իմանի չարուցեալ՝ 'ի մեռելոց. Ալ։ *Իմաստութիս ։։ ոչ հաձեցաւ 'ի մարդկային իմաստութիէ... իմանիլ. Լմբ. Խ։ * Ինձ այսու իմանի՝ ընգուղեաց պատռեզ զերկիր ասել. Նոր. Երգ։

Իմանող. ա. Որպէս իմացօղ. իմացական. մտաւոր։ *Ոգի առեալ իմանող, որով զձօ իմանաս։ Ոչչախոհաբար իմանող. Բէս. հայեաց։ *Ոչ միայն չանդիմանեցաս իբրև զնոտորնական իմանող, այլ և զվարձ խոստովանութեանն ընկալաւ. Սարկ. Տոբէզ։ *Սաստեր ոչ իմանողացն. Նիս. Երփ։ *Ցանչասիս իմանողացն. Հմամ. առկ։

Իմանողական, կանն. ա. գ. Διανοητικός, ὀν. Իմացողական և իմացօղ զօրութիք. միտք. *Երկրագործութիքն հանճարեղ խորհրդով լուսաւորէ զիմանողականն գոլ զինարատունն բազմօք. Պիտ։ *Ջոգի ուղիղ 'ի փորի նորոգել՝ զիմանողականն Թուի ինձ այսպէս յայտնելով. Աճաբ. Ղբա։

Իմաստ. ի, ից. գ. Իմացուած բանի. միտք և դիտաւորութիւն ասացելոցն. իբր Sensus, mens. Բանին դիւրը. մանս, քէհվա։ *Ջասլմոսիս ունի զիմաստ բանքս. Խոր։ *Ոչ ոլքան է զօրութիւն պարունակեալ 'ի սմս իմաստից՝ բացատրել ձեռնարկելով. Շ. ՃՀ չբ։ *Փոքր համարեացուք զզօրութիք իմաստիցն որ 'ի սմս. Սարգ. ։։. չհ. ։։։։ *Որք զնմաստից նոցին զնորոցն յայտնեցին զնոր. հուրդ. Շբ։

Իմաստ. Իմացումն. իմացողուի. ըմբռնումն մտօք. Ծանօթութի. հասողուի կամ

հաստնուել մտաց . *Ոչինչ ծանօթագոյն ի-մաստս հաստատուն ունելով վնորս . Նիւս. կապ: *Դաշնակաւորութեի արասցեն իմաստ բանականի մտացս , և ձայն զգալի մարմնոյս . Լ՚ք . ոգ: *Վերի՚ յերկինս նայեցեալ , գալ՚ի յիմաստ նոցին խնդրեալ . Շ . Վիպ : *Ընդ զգալոյն գիտութեե վերածեաց և յիմաստ իմանալոյն իւր փառաց . Լ՚ք . եր ընդ : *Անհատարելհասական , որք յիմաստս և՚ի բան հասեալք . Ցհ . իմ . ոփ :

ԻՄԱՍՏ . Σοφία . Sapientia . ἐπιστήμη, scientia. իմաստութե . գիտութե . մանկացութե . իմ, փիլոսոփ . *Պատուեցին զայս պիսի գիւտս իմաստից. վասն որոյ և զբոլոր իակ զոյոյն ոչ գանգաղիմ մայր կամ գայեակ ասել իմաստից . Խոր . ա . 1: *Իմաստու և քաջութե կեցի ալ . Փպտ : *Ոչ սիրեն հայքս իմաստ կամ գիտութե . Ընդ : *Անձնաշուակ հոգևորական իմաստից՝ Մատուցս լինել հոգևոր իմաստից . Սրփ . յհ : *Ըստ մարդկային իմաստի՝ յամենայնի նեզեալք ասէ . իսկ առ ասծ յուսոյն՚ի վերոյ բերել , այլ ոչ նուազեալք . Բրս . հդ : *Որք զարդարեցին անօրինաբար զիմաստս անեղին (այսինքն զիմաստութե ասլ , կամ զգիտութե նր գրոց և հարց) : Հաստատեցեր զեկեղեցիս հայաստանեայց՝ զոյս իմաստից՝ ի մեզ ծագեալով . Շ ա :

ԻՄԱՍՏ . Ճարտարութե . հմտութե աբուեստի . արուեստագիտութե . հինգերորդ . փիլիսոփ : *Որչափ վերացն հարուածք անբժշկականք և անհնարաւորք ճարակեացին , այնքանեօք չափովք . . . իմաստ արուեստից բարձրեալ բժշկիդ բարեհռչակեալ լուսաւորեացն . Նաբ . ի : *Ցարմարօր արուեստագէտ որ անշնչից գործեաց ընդհարկանելովս . յայտնի առնել զծածկեալ իմաստն . Նիւս. կապ:

ԻՄԱՍՏ . Ἔννοημα. Cogitatio . ἐπινόησις, excogitatio. խորհուրդ . խոկումն . մտածութե . գիւտ մտաց . ՆԷՓԷԱՓՒՐ , փիսր , փեննն . *Խորհեր՚ի միոս իւր , թէ իմաստս այս իմ և ջանս՝ երկուց իրաց առիթ է ինձ բարեաց: Պատմեցին զիւրեանց զիմաստս զամենայն , և զոր խորհեալն էին առնել . Փպտ: *Խնդրէին ժամ դիպօղ զիմաստ խորհրդոց գործն կատարել . Ցհ . իք : *Իմաստքն գործ լինէին . Աթոռ . ծն : *Ոչ մարդկեղէն մտաց իմաստք են , այլ՝ հոգւոյն սքանչ պատգաւիք : Արժան է մեզ մերմ գնել տեսուես զիմաստան պաշտօն . Սրփ : *Բաւական է զիմաստս խաբէութեն լուծանել: Որ իմաստս և խարդախութիւնս գործեր: Որ իմաստս չարս իմանայր (օձն) . Փիւս : *Զհատնուածս օգոց լաւագուսանն հնարից իմաստիւք որ և հնարիմացութե . Եփր . ա-եփոբ :

ԻՄԱՍՏ . իմացական զօրութիւն . միտք . կիս տեսուե մտաց . *Ամատնել ուշիս իմաստից՝ ի կենցաղոյս երկրէ՚ի բարձունս : Մի ուշ իմաստին բարձեալ: Իմով սակաւամաս նեաց իմաստիս . Նաբ : *Անհատանելիք են արարածական իմաստից . Սրփ . յհ . ը : *Թէ զնեղքին իմաստագ խաւարեցուցանես , արտաքին մարդդ քանուե չնուաձին՝ Լ՚ք . ոգ:

ԻՄԱՍՏԱԲԱՆ . ա . իմաստուն բանիս . որ խօսի իմաստութե . *Ցառաչմամայնեալ իմաստաբանն առաջման յերդոյն ասաց . փպտ:

ԻՄԱՍՏԱԲԱՇԽ . ա . Որ բաշխէ զիմաստութե . առաջ իմաստութե . * Փչեաց՚ի պատկերն իւրաստեղծ զիմաստասիրաչիս հոգին : Որոյ փոխան զհամազգոյ և զհամիտզօր իմաստաբաշխն հոգին առեալ իմոցդ պարգեամ . Սինոս . էս . Ն յաբ :

ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ . ս . Σοφῶς . Sapienter . իմաստութե . որպէս զիմաստուն . իմաստնաբար . ալէխանէ , ագէլիէ . *Ոգրախակիցք իմաստասքար իմումս լինիցիք բերկրութե . Պիս : *Իմաստասքար արարչագործն արուեստագործեաց . Նիւս . բն : *Ոստացանէ և զայս իմաստաքար ետ աբանութե . Դիմա . երն :

ԻՄԱՍՏԱԳՈՑՆ . տ . ԻՄԱՍՏՆԱԳՈՑՆ . *Ոչ զայն միայն կամիմ եթէ գուք ևեթ իցէք իմաստունք , այլ զի և զայլս ևս բազումս իմաստագոյնս առնիցէք . Ոսի . ՀՆ . 15 : *Իմաստագոյնն այն որպէ մարգարէի և Թագաւորի սողոմոն . Մագ . Է : *Ջինչ արդեօք իցէ իմաստագոյն քան զնորհելն առողջաբար յաղագս ՅՅ . Դերմ . Իգլ :

ԻՄԱՍՏԱԳՈՐԾ . ա . Որ իմաստութե գործէ . *Իմաստագործ անախալատեղծ պատշաճակերտ կազմիչ համայնից . Նաբ . գնյ . նէէ :

Կամ իմաստութե գործեալ . կազմեալ . *Ո՛վ ոչհաւարժ երկնի բնութե՛ն, գնգահաւ իմաստագործ ձեղուանցն բարձրութե լայնացեալ . Պխիդ : *Ջիմաստագործ կարգ ստեղծութե՛ն ՅՅ ծանիցէ . Երզն . ժեբ : *Իմաստագործ չինուած . Նէ . նէէ :

ԻՄԱՍՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Σοφοποιΐα . Sapiens factura, et Creatrix sapientia. իմաստութե գործիչն . և իմաստութե արարչական . *Պարգևեցեալ առ՚ի յԱծապետականէն անեղաւագէտ իմաստագործութե . Դիմա . երն :

ԻՄԱՍՏԱՋԵՂ . ա . իմաստութե զեղեալ , առատեալ . իմաստուն . *Ջի թէպետ ոմն իմաստագէղ սկիզբն իմաստից դընէր զերկիզ . կրպփ . ոփ :

ԻՄԱՍՏԱԼԻՑ . ա . լցեալ իմաստութե . հանճարով լի . *Իւրոց սիրելեցդ զիմաստասիցդ միոսն առնեն ծանուցաներ . Փպտ :

ԻՄԱՍՏԱԽՆԴԻՐ . ա . Որ՚ի խնգիր է կամ զհետ լինի իմաստութե . Տեսեալ իմաստախնդիր մարդոց և հանճարեղ անձանց . Փպտ :

ԻՄԱՍՏԱԽՕՀ . Տ . ԻՄԱՍՏԱԽՈՐՀ . *Քաջ արիագոյն և իմաստախոհ նահատակն . Թէոդոր . ՚ի Կոյտ : *Տեսանէր իմաստախոհ նահատակն . ՃՃ :

ԻՄԱՍՏԱԽՕՀՈՒԹԻՒՆ . գ . Իմաստուն խորհուրդ . խոհականութե . *Ջի թէ՚ի տեսանէ իցէ , բարւոք յանկեալ կատարեսցի իմաստախոհութ : Ըստ իմաստախոհութե Թուչնոյն առակս իրատէ . Մխ . Բպ . Ն առաք :

ԻՄԱՍՏԱԽՈՐՀ . ի . ա .) որ և ԻՄԱՍՏ .

ԻՄԱՍՏԱԽՈՐՀՈՒՐԴ .) Ասն . Իմաստուն խորհրդով . խոհական . հանճարեղ . արԹուն մտօք . Խեսթ . փգ . *Լուռեալ զայս ամենայն բան ապաստատութե զինքն իմաստախորհուրդն վհանայ . Փպտ : *Ի կորովաբան և յիմաստախորհ պարծ . Սամ . Երէց : *Կարծեցեալ անգ լինել զիմաստախորհուրդ մամիկոնեանն յանհոգս . Փպտ :

ԻՄԱՍՏԱԿ . ի , աց . ա . իբր յն . ստիւետէս . Σοφιστής. Sophista. Ա յն որ համալսեալ է որպէս իմաստուն կամ իմաստասէր ոք և գիտագետ , ճարտասան , ևն . Ք . Թէ իցէ արդեամբք , և եթէ անուամբ ևեթ . պիւիէ . *Ջոր իմաստնոց , այլ ոչ իմաստասաց սրտիւն է տեսանել . փիւս . էին . ճ . 35: *Կարծեցեալքն այն իմաստակք . Մագ . Է : *Ջամենիւքն գտցէ գերազանցեալ զիմաստասացն հոյլս . Պիս : *Իմաստակի ուսմանն արտաքնոյ բարւոք Թուեցաւ չար ասել ըզմահ : Արձագանք . . . ըստ իմաստակի ուսմանն օտարի՝ զօդ վերաստրեալ : Դպիր կըշտամբեալ , իմաստակ խելագար . Նաբ : *Պիհրոն ոմն իմաստակ՚ի հնուսն . Շ . ՅՅ լար :

Մերթ որպէս իմաստական . Σοφιστικός . Sophisticus . * Բազումք իմաստուն կարծեն զգատկն քանից իմաստակաց : Կամի յանդիմանել զիմաստակ բարն . Փիւ . այլաբ . Ն լին :

ԻՄԱՍՏԱԿԱՆ , ի , աց . ա . որ և ԻՄԱՍՏՆԱԿԱՆ . Ուր կայցէ ինչ վայելչական իմաստնոց կամ իմաստասիրաց և իմաստութե . *Իմաստական արիական գործովք վաՃառականապէս ընդ միոյն զհարիւրապատիկն փոխանորդէ օգուտ . Պիս : *Հայեաց ընդ իմաստական անձն . Ոսի . ՚ի ֆանաեացին : *Իմաստական բան , կամ հանձար . Պիս : Երզն . ոփ :

Կամ որպէս իմաստական . Σοφιστικός . *Տեսակք հաւաքմանցն . . . Ճարտասանական , իմաստական . . . եթէ առաւել է սուտն քան զՃշմարիտն , լինի իմաստական . Աին . Վերբ . ութոփ :

ԻՄԱՍՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Իբր Ի-մաստականն հաւաքումն . պատիր ձեռնարկութե . *Ցաղագս իմաստականին՚ի յաղագս իմաստականութեց յանդիմանութե . Աին . Վերբ . ութոփ :

ԻՄԱՍՏԱԿԱՐԾ . ա . Որ ինչ իմաստական կարծի , այլ է իմաստական . * Ի բաց մերժել զիմաստակարծս զայս ձեռնարկութե . Փիւ . նիս . ա :

ԻՄԱՍՏԱԿԵՄ , եցի . ն . Իմաստակութե յարմարել զկրս . Ճառել որպէս զիմաստակս . *Իմաստակել զերն սուտորեցին առաւել՝ քան Թէ զՃշմարիտն ... քննել . Փիւ . նիս :

ԻՄԱՍՏԱԿԻՐ . ա . կրօղ իմաստութե . իմաստուն ինչ . * Արկ՚ի նա զկենդանուի՝ ՚ի փչել բերանոյ իւրոյ զկենդանական շունչն իմաստակիր մտաւորութե՝ բանատորութե . Ագաթ : *Իմաստակիր խոհականութե . Իմաստակիր բանիւք . Աբծր . Ե . ՅՅ : * Ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամ բոյր խօսից նուաՃէր և յանգուցանէր յինչն զամենեցուն սիրտ . Կալանաք :

ԻՄԱՍՏԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Իմաստակն գոլ . իմաստակելն . անհիմն կամ պատիր իմաստութե . պիւիէՃփ . * Իմաստակութե գործ է՝ բանագիտ լինել . իակ իմաստութե՝ զիբարքանչիւրսն քննել . փիւ . նիս . է :

ԻՄԱՍՏԱՀԱՅԵԱՑ . ա . Իմաստութե հայեցօղ . որ իմաստութե քննէ . խոհական . *Ալ . ՚. Իմաստահայեաց , որ գիտէր Ճանաչողութե պոշել զիմաստունն յանմոռն . Փպտ :

ԻՄԱՍՏԱՃԵՄ . ա . Որպէս թէ իմաստազգեաց . Իմաստուե պարտապետ . բանիրուն . իմաստակիր . *Արհեստաւորս Ճարտասանելով իմաստաՃեմին երանոյց . Պիս :

ԻՄԱՍՏԱՅԵՂՑ . Նոյն ընդ իմաստազեղ իմաստալից . Գրի՚ի յեանոց և ԻՄԱՍՏԱՑԵՑԵՂԱ , ԻՄԱՍՏԱՑԵՒՂԱ կամ ԻՄԱՍՏԱՑԵՑԵՂԱ . * Ջերկաքանչիւր գաս աշակերտեալցն յիմաստասիրեցդ գիտութեանն վերադրիցեն արգասիս . Պիս : *Ջհինութեբեն աշխարհի անօրինէր իմաստասիրեցդ մտօք : Ըստ իմաստասիրեցդ խորագիտութեանն . Ցհ . իք : *Ջիմաստասիրեցդ որեարս . Պրոկ . ոսի : *Իմաստասիրեցդ անուն սքեանացուց . Վք ՃՅաբ : *Իմաստասիրեցդ բժիշկք . Գր . Երէց : *Ջիմաստասիրեցդ վերստաւուբ նահանգիս . Ոսիէրբ : *Ծնունդ է արդար մեսացն , որպէս ասացաք , և զաւակ իմաստասիրեցդ քանքն . Լ՚ք . ոգ:

ԻՄԱՍՏԱՆԱՄ , ացայ . Տ . ԻՄԱՍՏՆԱՆԱ . *Իմաստասցի ամենայն գիտութեամբ Ցայ . Վք հդ . յ : * Ջիմաստասցեալն՚ի հաւատս . Գնյ :

ԻՄԱՍՏԱՊԱՏՈՒԻՄ· ա· ԻմաստուԹիւն պատմական կամ պատմող· *Ըստ պատմութեան իմաստապատում Ճառից· Նար· Խ։

ԻՄԱՍՏԱՊԱՐԳԵԼ· ա· Σοφοδώρος. Sapientificus. Պարգեւիչ իմաստուԹիւն· ի մաստարար· *Զգայս առ մեզ՝ ի նմանէ յառաջ եկեալ զօրուԹիւն՝ ետձացուցիչ··· իմաստապարգեւս· Դիոն· ՟Ա֊ոյ։

ԻՄԱՍՏԱՊԵՏ· ի, ացի· ա· գ· Գլուխ իմաստնոց, կամ իմաստասիրաց· *ԹԷոգոս իմաստապետն աշԷնացուց հատասաց ի քո· Մխ· ա։

ԻՄԱՍՏԱՊԻՍ· ս· ԻմաստուԹիւն խոհականուԹեամբ· *Որոց իմաստապէս վարին յայսմ· Ռա֊յհ· ՟Ը· 18։ *Աճեւանն իմաստապէս նշանակէ բան· Մագ· Եփես։ *Ի մաստապէս տպաւորեցոյց· Նար· ՟ԾԲ։

կամ ա· Ճարտար· արուեստապարմանր· *Աշխարակազ՝ բարձր ահաւոր, իմաստապէս աղուեսուստար· Շ· Եէս։

ԻՄԱՍՏԱԵՐ, սիրի, րաց· ա· գ· Փիլոսոփոս. Philosophus. φίλων σοφίαν, amans vel studiosus sapientiae. Սիրօղ իմաստուԹ· փիլիսոփոս, փիլիսոփայ· Փիւ֊Աւագ֊*Ան իմաստասիրի (յն· սիրողն գիմաստուԹիւն) ուրախ առնի հայր իւր· Ա֊առ· յԷ· 13։ *ՊիւԹագորաս··· որ զինքն ոչ իմաստուն, որպէս առաջինքն, այլ իմաստասէր ասէր· Նա֊ ւր· Է։ *Ոսաւ՝ կարեն իմաստանալ՝ որք ոչ ի գազրոցս իմաստասիրացն գԷգերին· Պիտ։ *Կատարեալ իմաստասէրն զամենայն ինչ խոտանայ գիտել, և գիտէ զօգտակարն· Զորոյ զպատճառն քնական իմաստասէրն (քնաբան) գիտէ· Սահմ· Ը· Է։ *Ամենայնիւ ջանամբ արուաքին իմաստասիրացն նմանիլ, որ աղաքողոնաքն պարծէին· Սբգ· յի· Է։

ՆմանուԹիւն ասի· *Առաքինիք՝ ի զգայուԹեաց և իմաստասէրք երկու են, տեառնեանք և լսելիք· Փիլ· Ա։

ԻՄԱՍՏԱՍԷՐ· Հետևօղ բարոյական իմաստասիրուԹ, յորում մնային նշանաւոր էր առ հեղինակացիս Սոկրատ· առաքինի· ըզգաստ· իմաստուն· խոհական· հեզ և համբերօղ· *Իմաստասէր կոչեմ ես ոչ զայն՝ որ զամենայն գիտէ··· այլ որ ամբիծ և անախտ կեցցապավարուԹիւն ստացեալ ունի ի ինքեան· քանզի կատարեալ իմաստասէր է՝ ոչ որ բազում ինչ գիտէ, այլ որ զախտս կարող գոյ հեռացուցանել· Սահմ· Ի։ *Եւ ոչ իմաստասէր քահանային պատկառեցին· Ա֊ որս· Է։ *ՀեգուԹեաւ՝ ամենայնի ասելով, որպէս վայել է ըստ ոմն իմաստասիրի· Իմաստասիրին պարտ և արժան է ազատամիտ լինել՝ ի նախանձուէ և ի գառնուԹեէ· Սբգ· յի· Է։

ԻՄԱՍՏԱՍԷՐ· որպէս Եղբաժիչս ևիևիցոյ կամ գաստպետ· որ և փիլիսոփոս ասի· *Ի պէն ստիթիա գումարիալ կան բազմուԹիւնք հոգևոյիք իմաստասիրաց, որք անուանի հրա֊ շաձայն եղանակաք վերատաքին զմարգեանս· Ճ· ժ։

ԻՄԱՍՏԱՍԷՐ· որպէս իմաստասիրական, և առաքինական· *Իմաստասէր կամէք և բանիս· Վ֊բդ· ծՆ։ *Իմաստասէր հրահանգաս· Ն՟ննոս։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԲԱՐ· ս· ա· Φιλοσόφως. Sicut philosophus. Իբրև գիմաստասէրն՝ ըստ ամենայն առումանն· որպէս փիլիսոփայ, իմաստուԹիւ, և առաքինաբար· *Իմաստասէրբարբար իմն իմնամով տեղեկանալ մասամբն զբազմայնագան երկրին գրնուԹ· Պիտ։ *Զսեռն իմաստասիրաբար սահմանեալ՝ ի նոցանէ տեառանեալք· Կնբզ· գնչ։ *Կատարեալ ամենայն և բարի, և իմաստասիրաբար, և արարչագործապէս են եղեալ· Նիս· ԲԸ։ *Զպանգխտական կենացն··· զհամբերուԹիւն իմաստասիրաբար· Շ· ոգԷն։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱՊԱՏՆ, գունի, ից· ա· Φιλοσοφότερος, φιλοσοφότατος. Առաւել կամ յոյժ իմաստասէր՝ ըստ ամենայն առուման· և կարի իմաստասիրական և առաքինական· *Քան զայլս իմաստասիրագոյն ի ցես (Թեոփս) բանիւք։ (Ո՛վ) իմաստասիրագոյն գու և ճշմարտագոյն, և պանծալ ցեալ յանչափուց· Ա֊ որս· Է։ Է։ *Զմեծ հանդէս քաջարուԹեացն գովել, և մանաւանդ իմաստասիրագոյնս ևս՝ և անմխասէր գիտաւորուԹեաց· Պիտ։ *Ոչ ընչայցս ասեն օրէնքն, բայց գու և ոչ յանկասցիս ի վայրապար տեսուԹէնէ· արգ ոմքան այսոքիկ քան զայնս իմաստասիրագոյն են· Աշխար· ի պապոյն։ *Աճեւտարանին վարդապետուԹէ քան զհրամանս օրինացն է գժուարրին և տարժանելի, և յոյժ բարձրագոյն և իմաստասիրագոյն· Գէ· Ես։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿ, ի, ացի· ա· Սիրօղ իմաստուԹեաց· ուր գուցէ փոյԹ և գործ իմաստուԹեաց· *Առ իմաստուԹիւն ՃանաչարհՆ կոչի իմաստասիրուԹեան· քանզի իմաստասիրակ է արարչական զօրուԹեան, իմաստասիրակ է և արքունականին, իմաստասիրակ է և աշխարհ· Փիլ· Լին· ՟Ը· 5։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿ· իմաստասէր համարեալ իմաստակ· *Ըստ այնոցիկ որք ի Սոփոյայ իմաստասիրակքն են (այսինքն սոփիկական փիլիսոփայք)· Փիլ· էլ· Ի· 120։ *Տայ խրատ՝ որովհայնի և լեզուոյ արգել առնել այնոցիկ, որ ըստ նմայն իմաստասիրակքն են· անդ· 128· (որ մերի և ի յայլորդ Նշ։)

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿ· իբր իմաստասիրական· *Է որ առ բարեպաշտուԹիւն օրէնադրեալ է··· և է որ ըստ իմաստասիրակ գրոց և խրատուց· Փիլ· Բագ։ * Թէ իմաստասիրական և պիտանի (են բանքն), զնդգդ արգելուս ի խօսելոյ· Վանակ· յոԲ։ * Երկուս իրս իմաստասիրական աւանդէ· Երզն· Տիտ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ, ի, ացի· ա· Φιλοσοφικὸς. Philosophicus. Սիրհական իմաստասիրաց, և իմաստասիրուԹեաւ՝ ըստ ամենայն առումն· փիլիսոփայական, իմաստական, և առաքինական· *Ոչ գոլով ամենևին հմուտ իմաստասիրական բանից· Սահմ· Է։ *Իմաստասիրականին ևԷթ պատճառալ տեսուԹեանց բանի· Պիտ։ *Ամենայն իմաստասիրական ձայն հնգիւքս այսաղբիւք գտանի յարգարեսս· Աւ֊ պոբ։ * Իմաստասիրական զգայուԹիք են (տեառնեղիք և լսելիք), ի ձեռն որոց ստացեալ լինի ի մէզ բարի կԷաղն· Փիլ· Բագ։ *Զօրոց արգելուԹեանն իմաստասիրական հեզուԹեաւ տանէր սասԷնէս· Ռա֊ գբ։ *Հմտալ՝ նաև յամենայն իմաստասիրականս (այս֊ինքն յիրս իմաստասիրուԹեան) բառից և ոլոմոգաց, և ապա համարձակել ի ԹարգմանուԹիւն· Շ· Բայլ։ *Գոտեաւս այնպէս ըզմէնքն՝ մերձ է յիմաստասիրականն (հանճար), կազմ ի գործ, և անարգել յընԹացս· Սբգ· ա· պ· Ֆ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԵԼ· լ· Իմաստասիրել իբր իմաստակ· *Որպէս կամի իմաստասիրակել· Սարկ· հանգ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ· Նմարբ· Una vel simul philosophor. Գործակից լինել յիմաստասիրելն, միաբան ձեռնարկել· *Սա(իմաստուԹիւն)զիս ընդաղմէ զինուցն ածէ արդարուԹեան··· և ընդ աստհեայսն և ընդ խոշորսն իմաստասիրակից լինի· Ա֊ որս· ծԲ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱՆԱՄ, ացայ· ե· Φιλοσοφέω. Philosophor. Իմաստասէր և առաքինի լինել, գտանիլ· *Ցորժամ գու Թշնամանեաս զնա և անարգես, և նա լուռ հանգերծ, գու խայտառակիս, և նա իմաստասիրանայ· Ռա֊ յհ· ա֊ ՟Ի֊ 25։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱՊԵՍ· Տ· ԻՄԱՍՏԱՍՏՍՐԲԱՐ· *Իմաստասիրապէս յեղյեղել ընդկոչումիգ անուանգ· Նար· ծԲ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԵՄ, հցի· ն· ե· Φιλοσοφέω. Philosophor, dissero, ից. ԻմաստասիրուԹիւն պարապուկ· քննել զերս իմաստասէրս մտաք· *Առակ Թուի ասացեալքս՝ թղմացոյց, որք իմաստասիրել ոչ կամին· Քարմրաս գոյն է առ իմաստասիրել՝ ամայուԹիւն· Ռա֊ յհ· ա֊ ՟Ի֊ 40· 41։ *Թէ ոչ աքանչանայ ոք, և ոչ՝ ի խնգիր անկանի, և ոչ իմաստասիրէ· ոգգոն, յորժամ տեսանելով որ ըզծիածանգ, և Թէ պաՀանչանայ, ապա և՝ ի խնգիր անկանի, ապա և իմաստասիրել ձեռնարկէ· Աւդ· պոբ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԵԼ· ՑամաքաՀօրէն հաւատքաքանել, ձեռնարկել· *Եթէ ապացուցի պէտս ունի, յայտ է Թէ իմաստասիրէ· քանզի մայր ապացուցի իմաստասիրուԹէ է· և եԹէ ոք ասէ գոլ զիմաստասիրուԹեն, գարժեալ իմաստասիրէ· զի ապացուցի պիտոյանայ՝ որով ցուցանէ գոլ զնա· ապա ուրեմն ամենայն իրօք իմաստասիրէ, և որ բառնայ զնա, և որ ոչն բառնայ· Սահմ· Ի։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԵԼ· Մակաբերել· գուշակել· իմանալ, ի միտ առնուլ· * Ի բանս լուցն արգասեաց չարեաց չափ մի երևեցուցցէ, զի նոքօք զայլսն իմաստասիրեսջիք· Նար· Ը։ *Երկևեւեքօք զաներևոյԹեան իմաստասիրեմ· Լմբ· ոգ։ * Իմաստասիրեցին ի կատաղն տեսլենէ զյարուցին· Սինա֊ յոբ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԵԼ· Հետաքննել· խուզել· քաջ խորհել· խելամուտ լինել· և հնարել, հայԹհայԹել· *Իմաստասիրել խոհականուԹեա բանիւ ոչ զաչխարհիցն գարժականուԹիւ, այլ Թէ որքան է լայնուԹիւն և երկայնուԹիւն առաւելուԹիւն սիրոյն քոյ· Շ֊ ՟Ա֊ յհ· ծԸ։ *Զայս յորժամ իմաստասիրեսացես, յօժարուԹիւ առնիցես զողորմուԹիւ· Ռա֊ յհ֊ Բ։ 14։ *Ցուսոյին մերձեցիր առ ես, զնա տես, և զնորա փառս իմաստասիրէ· Լխբ֊ ոգ։ *Ցետ այնորիկ այլ իմն պատրանս և խորամանկուԹիւս իմաստասիրեն· Ղանաց։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԵԼ· Որպէս իմաստասէր իմաստասիրել Ճառել, խօսիլ, վարդապետել· *Որպէս սմն նախ քան զմեզ իմաստասիրեաց· Խոր· Գ· 68։ *Զսոճիս իրս մեզ իմաստասիրեաւ· Աճառ· ծն։ *Եթէ այլ ուրուք բարձրագոյն յայտնեացն իմաստաս, իմաստասիրեսցէ· Սբգ· ա֊ պ· Է։ * Ոչ ամենեցունս է յարգագս այ իմաստասիրել· Ա֊ որս· ա։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԵԼ· Առաքինանալ, զգաստանալ· բարուրք քաղաքավարել· *Գիր՝ ի վերոյ քան զնուԹիւնն իմաստասիրեն՝ ի վիշտս· Սբգ֊ ա֊ պ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Φιλοσοφία. Philosophia, amor vel studium sapientiae. Սէր իմաստուԹեան· փոյԹ իմաստասից և գիտուԹեան· ուսումն փիլիսոփայուԹեան ըստ ամենայն մասանց· Իւր հիւթիւ· *Ասհմեան իմաստասիրուԹէ՝ ի ստուգաբանուԹէ, որ ասեն· իմաստասիրուԹիւն է սիրելուԹեան իմաստուԹեան· իմաստասիրուԹիւ է գիտուԹեան գոյիցն՝ ըստ որում գոյքն են· իմաստասիրուԹիւ է գիտուԹեան ծածկոյնոց և մարգկայնոց իրողուԹեց· Սահմ· ստեղ։

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ· Իմաստասիրելն, իմաստուն վարդապետուԹեան· իմաստասէրք·

իմաստ. հանձար. խրատ. *Մի՛ ի բազմաց նորա իմաստասիրութեանց առաջի ահա է գնալ. Պիտ. *Սարսեցի է մահ, այլ ոչ առայնոսիկ որք զվերին իմաստասիրութեին ծաղնեան. Ոսկ. յհ. ի. 3: *Իմաստասիրութ վերնական և անկոխելի. Նար. հա: *Վարկանել զաղքատութիւն իմաստասիրութիւն, և զլաւրչայեանն հանգիստ. Սարգ. ա. պ. ա: *Քաղցրացուցանէ հաւատոց քոց զիմանալեացն իմաստասիրութիւն. Լմբ. ող:

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Առաքինի խորհուրդ և քաղաքավարութիւն. իմաստութեի գործնական, և հոգևոր. *Բնիւ զծածային հանգէա իմաստասիրութեէ զգեցցուք: Ի մաստասիրութիւն է խոկումն մահու. Սահմ. ա. ը: *Զճշմարիտ հարստութիւնն ախորժակութեացդ, և զհաւատոյ իմաստասիրութիւն. Ոսկ. յհ. ի. 22:

ԻՄԱՍՏԱՊԱՀ. ա. Որոյ սպառեալ են իմաստք. անքաւժ յիմաստից. անխելք. ապիլբլ, գալբփ. *Ահա ես ինքն ինձէն կամաւորապէս անձնամատն . . . զգայարկով և իմաստասպառ. Նար. իբ:

ԻՄԱՍՏԱՏՈՒ. ա. Սօփօծէտης. Qui sapientiam tribuit. Ցուօղ իմաստութեան. որ տայ իմաստս. *Աջ ի կեանս և իմաստութեի, հացուցիչ, և կենդանարար, և իմաստասեաւ պատճառ. Դիան. ձդայ: (այլ ձ. վերիպակաւ, իմաստասեաւ:)

ԻՄԱՍՏԱՐԱՐ. ա. որ և ԻՄԱՍՏՆԱՐԱՐ. Որ իմաստուն առնէ. իմաստնացուցիչ. *Իմաստութեի և իմաստարար բոլորից. Գր. կր: *Ըստ չափոյ իւրաքանչիւրում զօրութեի քաշխի առ ի յոյ իմաստարար լուսափայլութեի. Մագս. ՝ի դիան:

ԻՄԱՍՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ց. ԻՄԱՍՏՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Իմաստայո զլեզուս իմ ձառել զաքանչելի գործս քո: Անկամ էի, և իմաստացեալ. Եփր. գալաթ. Ա կթակ: *Իմաստացո զաս երկիւղիւ հաճոյից քոյ. Մաղթ:

ԻՄԱՍՏԱՑՈՒՑԻՉ. ց. ԻՄԱՍՏՆԱՑՈՒՑԻՉ. Սօփօպօւծ. Sapientificus. սօփօն, sapere faciens. *Իմաստացուցիչ հաղորդութեաք լսեալս. Դիան. էբն: *Ալ ինչ է իմաստութեի, և այլ ինչ իմաստուն. քան զի իմաստութեին՝ նոյն իմաստացուցիչ իրն է. իսկ իմաստուն՝ իմաստութեն ընդունակ. կիսրմ. գիմ:

ԻՄԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Իմաստնացուցիչ կամ իմաստարարութիւն. * Գոյացումունքն, կենդանացչութիւնքն, իմաստացչութիւնքն, և այլքն՝ պարդևք ամենեցուն պատճառին բարերարութեի. Դիան. ՝ձդայ:

ԻՄԱՍՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ուր գուցէ իմաստ և հանձար. լի իմաստիւք. իմաստալից. *Ցծնս զբանիցն իմաստաւոր յայտնութեին յն. չնս. ազնուութեի և զօրութեի. Ոսկ. գչ: *Իմաստաւոր խորհրդով գործել. փիս նիս. ա: *Ամպ ցօզաւոր է իմաստաւոր միտք. Եփգր. կէ:

ԻՄԱՍՏՆԱԲԱՐ. մ. Սօփօ՞ս. Sapienter. որ և ԻՄԱՍՏՆԱԳԷՍ. Իմաստաբար. իմաստութեի. * Իմաստնաբար և բարեաւք հոգ տանի գիշս. Նիս. բն: *Ձիմիրգ վայել է իմանալ զպզօղսի ձայնիւն իմաստնաբար ասացեալսն. Գրգմ. լէ. (այլ ձ. իմաստաբար. տպ. իմաստասիրաբար:)

ԻՄԱՍՏՆԱԳԻՏ. ա. Գոհչ իմաստուն հնարից հնարագէտ փիլոսոփայի, մարիփիդեի. *Ակամաւորք ի խորհրդի, մոաւորք և իմաստնագիտաք. Փարպ:

ԻՄԱՍՏՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Սօփօտերος, սօփօտատος. Sapientior, sapientissimus. Առաւել կամ յոյժ իմաստուն.

*Մինէն իմաստնագոյն լինիս քան զդանիէլ. Եսէ. իբ. 3: *Որոց իբրև լուիցէ իմաստուն, իմաստնագոյն լինի: Իմաստնագոյնք են քան զիմաստունս: Իմաստնագոյն Թոռի անձին իւրում վատ: Ցուր իմաստնոյն պատճառաս, և իմաստնագոյն ևս լինի. Առակ. ասէպ: *Գիտէին՝ զոր ինչ ես ոչ գիտէի. և այսուհիկ քան զիս իմաստնագոյնք էին. Պղպս. ոգիբ: *Իմաստնագունեցին մարդկան յոյժ գովութեի արժանաւոր համարել է՝ ահ և զագոյն Թագաւորութիւն աղեքսանդրի. Պիտ: *Ըօթանցն (իմաստնոց) իմաստնագոյն սուղն. Պղպս. փիմ: *Իմաստնագոյն (կամ իմաստագոյն) մեզ քերգողաց (հոմերոս). Պղպս. օրին. ՝ը:

ԻՄԱՍՏՆԱԳՈՑՆ. Փրոնեմώτερος, փրոնեμάτατος. Prudentior, prudentissimus, callidior, ևն. Խոհականագոյն և խորագիտագոյն. *Ձիք այր իմաստնագոյն և խորհրդական քան զքեզ. Ես. խա. 39: *Որ-դիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնագոյն են քան զորդիս լուսոյ՝ յաղագս իւրեանց. Ղկ. ծէ. 8: *Օձն էր իմաստնագոյն քան զամենայն գազանս. Ած. գ. 1:

ԻՄԱՍՏՆԱԳՈՑՆ. Սօփώτερος. Magis intelligens, prudens, ևն. Ջգօնագոյն. ըմբռնագոյն. *Իմաստնագոյն և առողջագոյն (մտօք) զաղքատս քան՝ զմեծատունս գտանեմք. Ոսկ. մ. ա. 21: *Ծանիցես զծած, և եղիցես քան զքեզ ինքն իմաստնագոյն. և եղիցես քան զքեզ ինքն իմաստնագոյն. Առակ. ասբ. է:

ԻՄԱՍՏՆԱԳՈՑՆ. Առաւել իմաստնական. իմաստասուս. Սօփώτερος, ον. Sapientior, ius. *Որոյ գոցի քան իմաստնագոյն, նմա տացէ զյաղթողական պարգևն. ա. Եզր. գ. 9: *Ըստ ոմանց իմաստնագոյն բնախօսութեանն՝ խոստովանի շնորհատրեալ իմաստնագունիս բանիս զհաւաքուածն. Պիտ:

ԻՄԱՍՏՆԱԳՈՑՆ. մ. Սօփωτέρως. Prudentius. Առաւել իմաստութեէ. խոհական նագոյնս. *Քան զամենեսին զնոսա իմաստնագոյն խօսէր. Ոսկ. յհ. է. 12:

ԻՄԱՍՏՆԱԳՈՐԾ. ց. ԻՄԱՍՏՆԱՐԱՐ. Սօփοποιός. Scientificus. *Քաղցր է պտուղ օրինացն, այլ և կատարելագործ է, և իմաստնագործ. Երզ. մղի:

ԻՄԱՍՏՆԱԶՕՐ. ա. Զօրաւոր իմաստութեէ. իմաստուն. իմաստասէր. *Ազատ զոր ինչ նորա իմաստնազօր խորհրդոյն բարւոք Թուեցի. կանոն:

ԻՄԱՍՏՆԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ ի խնդիր է իմաստից, իմաստութեան, և իմաստնոց. *Որ է կերակուր և պայծառումն իմաստնախնդիր անձանց. Փարպ:

ԻՄԱՍՏՆԱԽՈՐՀ. ա. Իմաստուն խորհրդով. և իմաստութի խորհեալ. իմաստախորհ. *Ազր քաջախորհուրդ և իմաստնախորհ: Իմաստնախորհ զօրութեամբ եղանէ. Աբծր:

ԻՄԱՍՏՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական իմաստնոյ և իմաստութեի. իմաստասուր. խոհական. բանական. իմաստասիրական. *Եթո և անասնոց չունէք զգայական, և ոչ իմաստնական. Ոսկ. եա: *Բացում գտաք նեմք զտրամ իմաստնական զօրութեին յն. չնս. իմաստութեի. Ոսկ. յհ. ա. 30: * Զիմաստնական նախասաց բան յանձինս գծագրեցին. Նար. խգ: * Առքեայն իմաստնական հանձարով. Ասող. է. 2: *Ոսաւս և զարաւաքին իմաստնական հանձարս. ՀՀ = 8. նոյ. իթ:

ԻՄԱՍՏՆԱՆԱՄ. ացայ. ե. Սօփίζομαι, σοφοῦμαι. Sapiens efficior. Իմաստուն լինեմ. ստանալ զիմաստութեի. Խելացի ելանել, խելք սորվիլ. *Իմաստնացաւ սուղսոն քան զամենայն մարդիկ. և իմաստնացաւ քան զգեղեան ևն: Ես ընդէր իմաստնացայ: Ցորս իմաստնացայ ընդ աբեգակամբ: Ա ասացի՝ քա իմաստնացայ. ևն: *Եթէ իմաստուե զինքն գոլ աւե որդի, ղնմրդ իմաստնանայր. և Թէ պատահեաց նմա իմաստնանալ, եղիցի երբէք՝ զի ոչ այսպիսի. Կիւրղ գնյ: *Ոստի կարէն իմաստնանալ, որք ոչ ի գպրոցս իմաստասրացն դեգերին. Պիտ: *Ի լուր համբաւոյ նորա իմաստնացան որք գեալք. Եզեկ. է: Երսնեւի առաքեալքն իմաստնացան, և իմաստնացուցին զսուղսն այսմ բանի. Համամ. ասկ:

կամ Փրονέω. Sapio, sentio. ἐιδός ἐιμι, novi. Խելամուտ լինել. ի միտ առնուլ. իմանալ. *Որ ասեմ ցկիւբրոս իմաստնասլիր, և զամենայն կամս իմ արասցես. Ես. խե. 29: *Էվեթանոսք . . . որք վասն յաղրութեէն ոչինչ իմաստնանան, գործեն որ ինչ վայել է իմաստնացելոց. Ոսկ. յհ. ի. 16:

կամ Φիλοσοφέω. Philosophor. Խոհասարանալ. զգօնանալ. առաքինանալ. *Չանգիտանան պահել զպատուիրանս նորա, և իմաստնանան՝ ի բարիս. Ցծն. իբ: *Զոր ի Հղողութեի ունիցիմբ մեք, որ յաղագս երկիւղին ոչ կարեմբ իմաստնանալ. Ոսկ. յհ. ա. 25: * Զանմոռութեիս զայս՝ ի բաց ընկեցցուք, և իմաստնացուք՝ ի բարւոք կեանսմեր: Զճշմարիտ իմաստութեէն իմաստնացուք՝ ի կեանս մեր: Որ զերկիւղն ոչ ունի, զչնորհացն ոչ իմաստութիւնն իմաստնանայ. Սրգ:

ԻՄԱՍՏՆԱՊԷՍ. ՏԻ. ԻՄԱՍՏՆԱԲԱՐ. *Չինչէլն նոմանս զերգ սաղմոսին՝ իմաստնապէս՝ ի սահմանսին. Ցն որդի:

ԻՄԱՍՏՆԱՍԷՐ. ՏԻ. ԻՄԱՍՏԱՍԷՐ. *Ամառութեի սան հաւանութեի իմաստնասէր մարդոց. Եփր. խալբ: * Իմաստնասէրն ոմն . . . և ասէ իմաստնասէրն. Վբ. հղ. է:

ԻՄԱՍՏՆԱՄԱՆ, ի, աց. գ. Ընդունայն իմաստութեան. խելթ փէղ, գլաւխ. *Հոսեալ ի լերկինսատ զգոյնս գոպատեանս իմաստնարարն բազմակիս. Նար. է. (հայ և ձ. իմաստարան.)

ԻՄԱՍՏՆԱՐԱՐ. ա. Սօφοποιός. Sapientem reddens. Իմաստնագործ. իմաստարար. իմաստնացուցիչ. այն ինչ՝ որով ոք իմաստուն գտանի. *Եթէ զծծ պատճառս չարեաց կամիցին ասել, անկանին յիմաստնարար խորհրդոց. Եփիփ:

ԻՄԱՍՏՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Սօφίζω. Sapientem reddo. Տալ իմաստանալ. իմաստուն առնել. խելթ սորվեցնել. *Զանգիտան իմաստնայուցայնէ. ցծն: *Իմաստնացուցեր վերստին զաբրահամ՝ զհիմնոս ցնդեալ՝ հոգևորական հանձարովք. Նար. էբ: * Իմաստնացուցեր զհոգս վերին, իմաստնացո զնս յերկոսին. յարգելնարար գործականին, և ի յիմաստ ահականին. ցն որդի:

կամ Զգօնացուցանել. զգաստացուցանել. *Միթէ յայնժամ առ չիմանալ ինչ պնգեցցաք, և այսօր նեգլուեթիս ինչ զմեզ իմաստնացոյց. Եփիփ:

ԻՄԱՍՏՆԱՑՈՒՑԻՉ. ցուցչի, չաց. ա. Որ իմաստնացուցանէ, կամ իմաստուն առնէ. *Զաւակին իւրոյ գնել օրինակ իմաստնացուցիչ և ուսուցիչ խորհելաւ նա: Նշան իմաստնացուցիչ եղ նմա. Եփր. ծն: *Նայել ընդ իմաստնացուցիչ խորհուրդս ես. Հմմտ. առաջ: *Իմաստնացուցիչ հաղորդութեէն առլցեալս զնոսա նշանակէ. Ը. հրէից: *Իմաստնայուցիչ է ամենաւսւական հոգին ես. Լմբ. իմ:

կամ Զգօնացուցիչ. *Զայս կրեն մանր-

կունք ՚ի վարդապետաց, և անդգամք յիմաստնացուցչաց. Փիլ. Վին: *Իմաստնացուցչիչ խրատն. Լաստ. ծա:

ԻՄԱՍՏՆԱՒՈՐ. ա. Իմաստուն. Հանճարեղ. Իմաստասէր. Խելոյն. * Ջսուկրատէս եհարց սմին իմաստնաւոր. Պիտ: *Մարդ իմաստնաւոր. Ոսկ. Ես:

ԻՄԱՍՏՆԱՒՈՐԻԼ, բեալ. յ. Իմաստնանալ. զգաստանալ. *Բազումք զարձան ի մտացնաւորեալ, զոր սքէ հոգին հըրաւիրեալ. Գնչ:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Սոփիա. Sapientia. Բարձրագոյն իմաստ և գիտութիւն. ծանօթութիւն ամենայնի և մարդկային իրաց. գերագոյն հմտութիւն. և լայնաբար՝ Ուսումն իմաստասիրութեամբ կամ փիլիսոփայութեամբ, մանաւանդ ամբաստանութեամբ. հիւմքն, իմ, ինի հիւմքի. *Իմաստութեամբ ստուգապատն ի իմացումն՝ կամ անցելոց իրացն, կամ ապառնի կայելոցն, յորս կարէ հասանել տեսողական մտացս հանճար: Իմաստութի ստուգաբանի իմացուի. և այս ծերոցն ՚ի դէպ է՝ քան մանկանցն՝ վասն հնութ ժամանակին. Լմբ. սգ: *Հանապազ յիմաստութ գերերին դպրոցս. Պիտ: *Ջանութեամբ՝ որ առ ինքեան իցէ, կարծելն իմաստութի գոլ՝ եղև ամենեցուն. Պզաբ. օբին. է:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ՝ յամ է Ծայրագոյն միտք ամենեղէն, կամ ծնունդ մտաց հօր՝ որ գին, որ պարզապէս իմաստութ կոչի. որպէս և բաշխումն ՚ի մէջ՝ պարգև ասի հոգւոյն. *Իմաստութեին այ ասաց, առաքեցից ՚ի նոսա մարգարէս և առաքեալս: Ո՛վ խորք մեծութեան և իմաստութեան և գիտութեանն այ: Քո՛ այ զօրութի, և այ իմաստութիւն: Որ եղև մեզ յայ իմաստութի: Հոգի այ, հոգի իմաստութեան և գիտութեան: Ոչ կարէին դիմել ունել իմաստութեին և ջհոգւոյն, որով խօսէր: Սքէ հոգին իմաստաւէ: Մարգասէր հոգին իմաստաւէ. ևն: *Իմաստութեի հօր յո, տուր ինձ իմաստութի: Իմաստութեի երկնային ի՛լեալ ՚ի վերուստ. ԹՀ: Շար: *Իմաստութեին իմաստնանայր, որ իմացմանոց զնմասն տայր. ՃՀ օբէի:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ՝՝՚ի մարդիկ, է որ պարգև է այ, է որ ուսմամբ ստացեալ, և է որ պատրանք խաբեութեի. վասն որոյ է զի գովի, և է զի պարսաւի. *Եկին ՚ի ծագաց երկրի լսել զնմաստութեին սողոմոնի: Վարժեցաւ մինչեւ ամենայն իմաստութեի եգիպտացւոցն: Հրեանոյք զնմաստութիւնն ինգբեն: Կորուսից զնմաստութի իմաստնոց: Ցնմաստութեայ ած զնմաստուի աչխարհիս այսորիկ: Ահա ածպաշաութի է իմաստութիւն. ևն:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Ἐπιστήμη. Scientia. Մակացութի, որպէս գիտութի, հանճար, խելամտութի. Իմ. *Ոչ գոյ ՚ի նոսա իմաստութի: Իմաստութեա ներա տարածեալ է համատարած: Լուա եղէ, երկուցեալ պատմել զանձին իմոյ զնմաստութի: Հովուեացն գձեզ իմաստութեա: Բազմութեա իմաստութեա քոյ և վաճառաց: Ի վերայ գեղոյ իմաստութեա քոյ: Խորհրդակից է այ իմաստութեանն: Ջհանապազհս իմաստութի ոչ ծանեան. ևն:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Σήνεσις, σοφία. Intelligentia, sapientia. Հանճար. ուշիմութի. Ճարտարութի. Խելք. ոգւ. Քիբասէի. *Ի սիրտ ամենայն իմաստնոյ եառու զնմաստութի, և արասցեն զնորանն վկայութե ևն: Իմաստութի ՚ի գալիք ... Ջի ոչ գոյ ՚ի նոսա իմաստութի: Կրեսեր իմաստութեան (կամ իմաստութեա) Ջարմանային ընդ իմաստութիւն և ընդ պատասխանիս նորա: Ճարտարապետն իմաստութեա կազմեաց: Կանայք մանեին իմաստութեա: Խօսեցաւ կինն իմաստութի իւրով. ևն:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Φρόνησις. Prudentia. Հանճար և իմոհականութի. * Աճ ուսոյց ինձ իմաստութեի: Ջմտաս ածել զնմանէ կատարել իմաստութեի է: Տեսին՝ թէ իմաստութի այ է ՚ի նմա՝ առնել իրաւունս: Դարձուցանել զհնահանս յիմաստութեի արդարոց: Ալիք իմաստութիւն մարդոյ են (յն՝ ալիք իսկ է մարդկան՝ իմաստութի). ևն: *Իմաստութեի զիմոհականութեին ասէ, որում և այլ առաքինութիւնք հետևին. Նիս. իմաս:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Αἴσθησις. Sensus. Զգայնութի. Հանճար. խորհուրդ. *Անմիտք ատեկին զնմաստութեի: Ջիմաստուի չքերանց իմոց պատուիրեմ քեզ: Իմաստուի արդարոց յայտողեալ է: Որ սիրէ զնմաստ՝ սիրէ զնմաստութիւն: Խորագէտք զօրանան իմաստութեա: Սկիզբն ձեր ևս քան զնս առաւել լեցի ՚ի գիտութեան և յամենայն իմաստութեան. ևն:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Ἔννοια. Cogitatio. Խորհուրդ. մտածութի. *Անյագիք ստանալ զնմաստութի: Քո իմաստութեդ մերժեա ՚ի նմանէ: Պահեա զխորհուրդս իմ և զնմաստութի. ևն:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵՄԲ. իբր ս. Սոփոս. Sapienter. σωφρόνως, intelligenter. φρονίμως, prudenter. Իմաստնապէս. իմաստնաբար. Հանճարով. Ճարտարութեա. Իբրև զնոյնահան. Խելոյն. ագիտ. *Մի՛ թէ ապիղ՝ արարածն ցարարիչն՝ թէ ոչ իմաստութե արարեր զնս: Իմաստութեա հնարս խնդրէ՝ զիմիրդ կանգնեացէ զնա. Ես. իե. 16: Ի. 20: *Գովիւ աց տէրն զանառան անիրաւութե, զի իմաստութե արար. Ղկ. ծե. 8:

ԻՄԱՍՏԻՀ, հւոյ. ա. գ. Սոփոն, πάνσοφη. Sapiens mulier, sapientissima. Իմաստուն կին. * Ջայնպիսի իմաստուհի (զոհիկինն ասէաց) զարմացոյց: Հոգիք իմաստուհեացդ, ովվ իմաստուհի կին, նմանեալ են այգեբերաց բղխման. Աչ. գ. ե. ծ: *Տէրն զիմաստուհին զայն պատնիկն ոչ առաց թէ երկեաւ, այլ թէ յոյժ սիրեաց. Վրփ հց. ը:

ԻՄԱՅՈՒՆ, անոյ, տնոց. ա. Սոփոյ. Sapiens. Ունօղ իմաստութե. Մտաւոր. գիտուն. Խելոյն. ագբւսը. որպիսի լինի միայն իմացական և բանական արարած, յետ այ՝ աղեբերն իմաստութե. * Մի իբրև անիմաստք, այլ իբրև իմաստունք: Իմաստնոց և անմտից պատասխան եմ: Ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և ՚ի գիտնոց, և յայտնեցեր տղայոց: Ոչ գոյ ոք իմաստուն ՚ի ձեզ. ևն: *Միայնոյ իմաստնոյն այ. Հա. ծե. 27: *Առնել զքաղաւոր զնմաստուն և զնասուն արարածն ՚ի մէջ անբան անհնաս անիմաստ արարածոցն. Ագաթ: *Այս օձիցն և կարճացն է բարք. և արդ մի՛ նմանիր նոցա գու, որ բանաւոր ես և իմաստուն: Ո՛չ իբրև զանասունս առեղծ զմեզ ած, այլ հոգևորս և իմաստունս. Սրփ. յն. ը: ա. պ. ծ:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ. Σοφὸς. Sapiens. Երևելի իմաստութեա և հանճարով յոր և է կալգի. *Առաքեաց կոչեաց զամենայն իմաստունս եգիպտոսի: Եւ գու խօսեացիս ընդ ամենայն իմաստունս մտոք: Կանայք իմաստունք իշխանաց նորա: Եւ առ անսի կին մի իմաստուն: Եւ տէր իմ իմաստուն է ըստ իմաստութե հրեշտակի այ: Որ հասանիկ իմաստնոց՝ հանճարով: Լուարուք ինձ իմաստունք: Ալ իմաստուն՝ որ գիտիցէ քան դակել զքանդակ ընդ իմաստունս իմ: Ո՞ւր իմաստուն, ո՞ւր դպիր. ևն:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ. որպէս իմաստասէր. փիլիսոփոս. և իմաստակ. սոփեստէս. * Ոչ երկինք չըջին, զորմէ ասեն արտաքին իմաստունքն՝ թէ մեր ի չըջելն ծածկեն զլուսաւորան, և մերթ յայտնին. Եփիփ: *Ցնմաստնոց եպիկուրոս և մելիտինոս. Մագ. ծե: * Քան զնմաստունն և քանզքանի բուսնն զօրագոյն. Ոսկ. ս. ը. 27:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ. Νοήμων. Intelligens. Խելամուտ. խորհրդական. Հանճարեղ. ուշիմ. Խելոյի, բան հասկացօղ. Խելք բանեցը. Նօղ. արիք. *Որդի խրատուակ՝ իմաստուն լեցի. ապրեցաւ ՚ի խոչակէ որդի իմաստուն: Ընդունելի է Թագաւորի սպասաւոր իմաստուն: Ծառայ իմաստուն տիրեսցէ տերանց անմտաց. ևն:

ԿՄ Σωστὸς, σωτέον. * Ի սիրտ ամենայն իմաստնոց ետու զնմաստութեի, և արասցեն զնորանն, ևն: Կին իմաստուն և քաջ պաշտօն օրհնեացի: Իշխանք տայանու իմաստութիւք խորհրդականք Թագաւորի: Ո՛վ է այր իմաստուն՝ և ՚ի միտ առցէ զայս: Սերգեայ պօղոսի առն իմաստնոյ: Կորուսից զնմաստութեի իմաստնոց: Ցաւուրս զաքարիայ իմաստնոյ: Ամենայն զևասցի՝ որ ոք էր իմաստուն նուագարանօք երդոցն: Որ իմաստունն է՝ ՚ի ժամանակին յայնմիկ լռեացէ: Ամենայն ինչ ուղիղ է իմաստնոց. ևն:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ. Φρόνιμος. Prudens. *Խընդրեա այր մի իմաստուն և խորհրդական: Եւտու քեզ սիրտ իմաստուն և հանճարեղ քան զամենայն իմաստնոց եգիպտոսի: Որ ետ որդի իմաստուն գաւթի: Դարձուցանէ զնմաստունս յետս: Մի լինիր իմաստուն յաչս անձին քո: Ալր իմաստուն զլուխ թի սիրէ: Ծառայեացէ անմիտն իմաստնոյն: Խնդրեացեն զնմանոյն. ևն:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ. Τεχνίτης. Artifex. Ճարտար. արուեստապէտ. վարպետ. ոսոփ. *Կապուտակ և ծիրանի հանդերձ նոցա՝ գործ իմաստնոյ ամենայն. Եբէմ. ծ. 9:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ. Σοφὸς, σωτέον, ևն. Ըստ այ և ճշմարիտ իմաստուն կոչի և է որդարն, առաքինին, ածապաշտն. վասն որոյ *կեանք իմաստնոց՝՝ մակագրի գիրք փիլոնի վասն նահապետաց սքց: *Իմաստութք ծագեացեն իբրև զլուսաւորութի ՚ի հաստատութե: Անօրինեացին անօրէնք, և ոչ առնուցուն ՚ի միտ ամպարիշտք. և իմաստնքք իմացին. Դան. ծե. 3. 10: *Ցայլ աշխարհ գնան, ուր անդ զանազանի պատիս իմաստնոյն յանզգամին պատուհասէն. Լմբ. ծդ:

ԻՄԱՍՏՈՒՆՆ. ուսեալ հանճարեալ անուն Սղոմոնի. որպէս և գիրք իմաստութե՝ նորա է համարեալ, և է ՚ի բերանոյ նորա. *Խրատ տայ իմաստունն, մի օր ՚ի յօր առներ գառնալ առ տէր. Խոսէ:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ. որպէս իմաստնական, խոհական. իմաստասէր. *Երեքք առն հանճարեղքն իմաստունք: Ոսկի ինծոր ընդ սարդիոն յետևեալ, այնպէս է խօսել զգանս իմաստունս. Աաա. ծե. 24: իե. 11: *Իմաստուն առնէնէ, կամ աչքուքեթ, խոհ. հմտ. կորովութեան, հարցուած. Սահմ: Փարպ: Պիպ: Ցհ. իի: Սարգ:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ. ս. Սոփոն. Sapienter. Իմաստնապէս. իմաստութե. * Ջայս գործ ոչ իմաստուն գործեցեր. Նէիւ. է: Իսկ Ես. ի. 8. * Ուղիղք իմաստունս խորհեցան՝՝. իմն, իմաստուն բանս կամ իրս. σωτεά.

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԻՄԱՍՏՆԱՑՈՒ.

ցանել. Σοφίζω, συνετίζω. *Իմաստուն առնել զտղայս: Չծերս նոցա իմաստուն արասցե: Որք կարօղ են իմաստուն առնել զքեզ: Իմաստուն արարից զքեզ, և խելամուտ ի ճանապարհ յոր և գնասցես: Ի ճանապարհս արդարութեց քոց իմաստուն արա զիս. ևն: Որպէս և նր. Իմաստուն լինել՝ նոյն է ընդ իմաստանալ:

ԻՄԱՐՄԻՆԻ, նեի. գ. Բառ յն. ի. Յարքինի, Εἱμαρμένη. Sors, fatum. Բառ ժին. վիճակ. որպէս բախտ, հրամանք, Ճակատագիր. * Ցասցեալսս և այլ ինչ չար կրօն մուծանէ, և իմարմինէ (կամ իմարմինն) որ է բախտ. Ոսկ. Ղկ: * Ի համբաւեալ իմարմինէն: Եւ ոչ զիմարմինէին ըզբաշխի և զբախտի առասպելս ի մէջ բերէ. Սեբեր. է:

ԻՄԱՑ. մանաւանդ } Νόησις, νόημα.
ԻՄԱՑՔ, ցից. գ. } Intelligentia, cogitatio. Իմացումն. իմաստ. խորհուրդ. միտք. *Լցեալ գնոսա ՃԾայնովք լուսափայլութեբք, և կատարեալ ամենաբք հանճարով ՃԾպետականացն իմացից. Դիոն. Ելէդ: *Ի խաղաղական կարգաւորութեան խաղան իմացք այ. Նեղս: *Ընդգեմ բազմապիսի իմացից մարմնոյէր. Վրք հց. յ: *Եթէ իցէ իմացս ի գժոխս, և դարմանս ի գիւէն. Ոսկիփ: *Զսիրան ունին, որ է հոգւոյն իմացքն, և մտաւորական տեսութեբն. Եբեր Ղկ. * Իմացք ամբարտաւանութեբ, և հոգի անհաւատ. Մագ:

ԻՄԱՑ ԱՌՆԵԼ. Իմացուցանել. զեկուցանել. Խագէր էնդկ. *Երթեալ ի տունն, իմաց արար ընտանեացն. Վրք հղ. իշ:

ԻՄԱՑ ԼԻՆԵԼ. Իմանալ. սեղեկանալ. *Նախ իմաց լեր (կամ նախիմաց լեր) զտեղւոյն օրինադրութիւնն. Թէոդոր. Ղայգագ:

ԻՄԱՑԱԳՈՑՆ. ա. Իբր իմանալի տիրապէս, և ոչ զգալի. կամ խորհրդոյ իմն (ի մասս). *Ընտանեակիր եղեալ անօրակին ըստ իմացագունին ծայրագոյն պատուով (արեգակն). Ագ. Բարբ:

ԻՄԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Νοητός. Intelligibilis. Իմանալի. որ մտօք է տեսանելի, և ոչ աչօք. *Եւ այս է յոյժ պարանչելի և իմացական տեսութեբք. Եղիշ. Խալէ: *Իմացական ի վեր քան զբան՝ ՃԾախաչէ, որ է գործի կենաց. Ագ. Բարբ: *Իմացականն՝ որ մտաց իմանի, այսինքն ՃԾախաչէ եղեալ գործի սպանման, և նոյն գործի կենաց. Շ. Բարբ: *Իմացական մաքուր նուիրօք, և մտաւորն պատարագօք. Նար. Խ: *Ձէ անտեղի զայս իմանալ՝ թէ կարգեցան, զարդ իմ պայծառ, ունել զնորհուրդ իմացական. Շ. Իմ եղաղ:

ԻՄԱՑԱԿԱՆ. Νοητικός. Intelligendi vi praeditus, intellectualis. Իմացօղ. իմացուն. որ իմանայ. *Իմանալ տայ՝ որոց միտս ունին իմացական. Խոր: *Սահղծանէ իմացական միտք զնս յաթոռ առաքնորդուբ. Լմբ. ոչ:

ԻՄԱՑԱԿԱՆ. գ. Միտք. իմացօղ զօրութեբ. *Հաւատքն իմացականին է ներգործութեբ: Հաւատամբ իմացականիս գիտութեբ. Լմբ. Եր ընդ եղբ. Ե պրբգ:

ԻՄԱՑԱԿԱՆԱՀ. Հրեշտակք. հոգեղէնք. *Ասյս են հրաշք զարմանալիք ի վեր քան զմիտս իմացականաց. Ածան. Ելեղ: *Իմացական կանքն անայլայլելիքն են ըստ Էութեանն. Նիսս. բն: *Ինն են ՃԾային դասք իմացականացն. Մագս. ի դիոն:

ԻՄԱՑԱԿԱՆԱԲԱՐ. } տ. Νοητῶς. In-
ԻՄԱՑԱԿԱՆԱՊԷՍ. } telligibili ratione. Իմանալի օրինակաւ, հոգեպէս. հոգևորապէս. *Ոչ պակէս բնակէ ՃԾ ի սբս. մի կարծեացուք զգայապէս, այլ իմացականաբար. Լմբ. ոչ: * Ցարժանաւոր հոգւոյն չտեմարանս առագաստեալ իմացական նապէս. Կլիմաք: *Ջնոյն տեսութեի մեզ ընծայելով իմացականապէս. Սարգ. Վբէլ: *Ջհոգին կենդանի ի նմա տպաւորէ, և իմացականապէս հառնէ. Լմբ. ապ:

ԻՄԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իմացական գոյն. իմացողութեի. իմացումն. * Ասաց՝ ըստ իմացականութեբ լուսափայլել նոցա. Մագս. ի դիոն: *Երեսքն՝ որ իբրև զարեգակն՝ յայտ առնէ զառաւելութեի նորա իմացականութեբն՝ տեսութբ զՃծայնին իմաստութեբն. Լմբ. յայսն:

ԻՄԱՑԻԿ ի. Բառ անստոյգ, իբր իմանալի է. *Ոչ հեռի ի գիտութեի իմացիկ է յց. այլ՝ ի գիտաւորութենէ իմացիս. Բրս. փնդրասջ:

ԻՄԱՑՈՂ. Որ իմանայ. իմաստուն. Բան հասկըցօղ. արիճ. * Ցառաջահայեաց և իմացող մտաց դիւրին է անաչխատ ՃանաչԷլ. Փիլպ:

ԻՄԱՑՈՂԱԲԱՐ. տ. որ և ԻՄԱՑՈՂԱԿԵՍ. Իմանալի օրինակաւ. *Բան ասեվք ոչ ամենայն իւրաք, զոր ի ձեռն լեզուիս Ճայթման, այլ և զոր ի միտս իմացողաբարն չարժեալ. Կիրղ. Գեղ:

ԻՄԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Իմացական. իբր իմանալի, և իմացօղ. * Վերահայեցողութեբ իմացողական աչացս: Տկար են իմացողական հայեցողութեբ զքեզ տեսանել: Իմացողական մտաց հաւատովՂմբ. պրգ:

Կամ որպէսն. Διανοητικός. Ad cogitationem pertinens. Մտաւորական, խոհացողական. *Ոչ մի ի բանականացն չարժութեց երևի յանբան կէնդանիս ... և ոչ այլ ինչ յիմացողականացն է ի նոսս: Մաքրագոյն է սեւականն (հեշտութի) քան զգործականն, և մարդոյ իւր, ըստ որում մարդ է, իմացողականքն. Նիսս. ՃԾ. Ե ԾՃ:

ԻՄԱՑՈՂԱԿԱՆՆ. գ. Διανοητικόν. Cogitatio. Միաք. խորհուրդ. *Իմացողականին են սեռականաւսէս դասեբն և հաւանեբն Ցեսողականն աւանդ իմացողականին զերևեալն. իսկ իմացողականն կամ խորհեցողականն յինքն առեալ և դասեալ առաքէ առ յիշողականն: Զգայութեցս սկզբունն և արմատս զառաջով կուսէ փորուածս խելացն աւանդ գոլ. և իմացողականին զմիջինն, և յիշողականին զետուսան կուսէ. Նիսս. ԾՃ. ԾՃ:

ԻՄԱՑՈՂԱՊԷՍ. Տ. ԻՄԱՑՈՂԱԲԱՐ. *Ջծծ տեսեալ իմացողապէս. Լմբ. պրգ:

ԻՄԱՑՈՂԱԻԹԻՒՆ. գ. Իմացումն. իմանալն. հասողութ. և ըմբռնումն, կամ ըմբռնողութ. իմացական կարողութ. Վերծածել զիիսս ամենայնացն առ իմացողութեի լուսոյն: Տեսին զՃծ դասք քահանայիցս իմանալի հայեցողութբ հաւատոց, չշափեբցին և զբանն կենաց իմացողութբ ձեռաք. Լմբ. պրգ: * Ոչ է իմացութեին իմացողութ, և ոչ իմանալի. այլ իմացութ է յառաջ եկեալ իմաստքն, և իմացողութ է զգայութեի յորում կայ իմացութ. Եսայ. ԻԷ:

ԻՄԱՑՈՒԱՆ, ոյ. ոց. և ի, իս. գ. Νόημα, ἔννοια. Intellectio, cogitatio. Իմացումն. իմանալն. իմացողութեիւն. ծնունդ մտաց. խորհուրդ. ուշ. * Ոչ դանդաչեալ մտօք իսոխցիմք, այլ իմացուածով զբանն բերիցեմք: Ամենայն երկիւղիւ ընդ նմա և վանն ՆՐ բնաւ իմացուածովք աւարտել զբանն. Խոր: *Ստուգագէտ իմացուածիս ծանուցեալ: Ջնոյն բարեաց իմացուածս յայտ

ածեալ. Ցհ. իբ: *Ճեղքեն զբանն ըստ թիւր և տակաւ իբրեանց իմացուածոցն. Շ. Խղ: * Ցառաջ գան ի յառաջնոյն իմացուածէ յերկրորդն: Իմացուածք նոցա ոչ են ըստ մերոց իմացուածոց. Մագս. ի դիոն:

ԻՄԱՑՈՒԱԾ. Νόος, νοῦς. Intellectus, mens. Իմացական զօրութի. միտք. *Ջանասպառ խոպացմունս ՃԾայնոցն ի քեզ ընորհացն և զանգուլ հոգւոյն ի վերայ քո իմացուածոցդ չարժմունս ծանեայ. Խոր. ա. 1: *Թէ առաջինն և միջին փորուածքն կրեն ինչ, իմացուածքն հանգերձ զգայարանօքն հատանին. Նիսս. բն: * Առատուի իմաստութեին այ և գատաստանի նորա անցանէ զիմացուածով մարգկան. Լմբ. ՃԾ: (Որք քերին և ի ա նշ:)

ԻՄԱՑՈՒԱԾ. Իմաստ բանին. դիտաւորութեին քովանդակեալ ի բանին. *Գիրս առանալ... զի ի նոցանէ զանան և զիմացուածս բերիցեք ի միաս ձեր. Ոսկ. յհ:

ԻՄԱՑՈՒԱԾ. Φρόνησις. Prudentia. Խոհականութի. իմաստութի. * Ձերոցդ իմացուածոյ խորհուրդ, և մերոյս հաւատոյ բանն. Ած. Ը:

ԻՄԱՑՈՒԱԾ. Αἴσθησις. Sensus. Ազդումն. ըմբռնումն զգայուեց. *Արդի իմացուածովս զգայութեց մաքրոց իմանամբ զերևելիսս. Եսափ:

ԻՄԱՑՈՒԱՆԱԻԹԻՒՆ. գ. Νόησις. Intellectus, mens. Իմացութիւն. իմացական կարողութի. միտք. *Իմացուածք ՃԾայնոց իմացուածութեանց ոչ են ըստ մերոց իմացուածոցս ի վայր խոնարհմամբ բաժանեալ. Մագս. ի դիոն:

ԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Νόησις, διανόημα. Intellectus, intellectio, cogitatio. Իմացումն. իմացողութիւն. ըմբռնումն, և խոկումն. *Սիրաս հաստատեալ յիմացութիւն խորհրդոյն. Սեբ. իԷ. 29: *Իմացուի զանազանութիւս ասի. զի այլ է տոկ իմանալն, և ոչ հաւանելն, և այլ է հաւանել իմանալոյն. Լմբ. ոչ: *Ուսիով իմացութի բանիցն պատրաստէ մտացն ի բարձր տեսութենս և լանել. Ոսկ. յհ: * Եթէ կամեսցիս, փորը ինչ ասացիս իմացուե օրինակաւ. Կլիմաք:

ԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. Νόημα. Sensus. Իմաստ. իմացուած. միտք բանին. * Լակոնացիքն բազում իմացութբ, և ոչ բազում բանիւք վարէին. Պղատ. օրին. ա: *Բարձրագոյն ի իմացութի է այսմ խոնարհ բանին: Որ խոնարհագոյն Թուի, ունի ի ծածուկ զարձրագոյն իմացութիւնն: Ջինչ ի գիրս իմացուիք են՝ իմանալ և ի միտ առնուլ. Ոսկ. յհ: *Ըստ կարի խուզողութբ ևս փեռեկել առաջի այնոցիկ, որք ինգրեն զիմացուին. Լմբ. պրգ: *Միտքս կրօղ եղեալ ՃԾային իմացուէն ա. այսինքն իմաստից, կամ տեսութեի մտաց. Լմբ. ծղ:

ԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. Νόημα, νόος, νοῦς. Intellectus, mens, ingenium. Իմացական զօրութի. միտք. *Ոչ չափին բանիւք կամ իմացութբք ընորհեալքն ի ժամուս յայսմիկ. Խոր: *Լուայ ի նոցանէն զնոյն տակրութի իմացուե նոցա. Նար. Եզգ: *Կայք ամենայն և շարժութի իմացութեանցն և անձանց՝ (ըստ հոգւոց) և մարմնոց. Դիոն. ՃԾայ:

Կամ յոգն. Իմացուիք, իբր Հրեշտակք, որ միտք են բաղորովին. իմանալիք. հոգեղէնք. *Զգալեօք պատկերօք զերկնայինն գրեաց իմացութեան: Ցերկնայինն իմացուեից քահանայապետութիւս, որպէս կատող եմք, ի վեր հայեցուք. Դիոն. էբն: *Իմացուիս կոչեն և յուշաց իմաստութիւն զիմանալիս և զհրեշտականսն զօրուի. Մագս.

'ի դէմն : * Զարք վերնական իմացութեանց հպագոյնք առ ածծ հանդիպանալով. Անան. եպիզ:

ԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. Αἰσθησις. Sensus. Ազդումն. ըմբռնումն 'ի ձեռն զգայարանաց. զգայել. * Այն որ 'ի ինէն տեսանի' (կամ տեսութենէն') հաւատարիմ է քան զայլ իմացութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 25 : * Մի թողուր զնս 'ի զգայարանաց իմացուել. Լմբ. ոդ: * Մերկացիր զնմոցուէ (այսինքն զքո խելս կամ զզգայուն), ուրայիր զմարմին. Կլիմաք:

ԻՄԱՑՈՒՄՆ. ցման, ունց. գ. Νόημα, νόησις. Intellectio, intelligentia, cogitatio, sensus, ևն. իմանալն, և իմանիլն. իմացուի. ըմբռնումն՝ մտոք. գուշակութիւն մտաց. հասկըցողութ, հանկնաւք. անդայծ. * Ոչքան փոքրկութի մտաց մերոց կարէ ձգիլ յիմացումն. խոսք: * Իմացականացն 'ի ձեռն մըտացն լինի իմացումն նխոս. բն: * Ոչ գիտացին զտեսիլն (զաւարիայի), այլ միայն իմացմամբ նկատեցին՝ նշանս և զօրութիւնս ինչ լինել 'ի տեղւոջ սրբութե: Հրեայքն և այլքն մարմնաւորքն (ասէ) ըստ մարմնի իմացմանն տեսանէին... և դուք իմացմամբ տեսանէք առաւել յետս չարչարանացն. կիւրղ. զլ:

Կամ խոկումն. մտածութի. * Զիմանալն հոգին միշտ յիմացումն այ, և 'ի յոյս հանդերձեալ կենացն կրթէ: Իմացումն մտաց ելանէ յերկինս, ընթանայ 'ի ծագս աչխարհի, յիջէ զանցեալն. Լմբ. ոզ: * Խորհուրդ յայտնի է մտայ, և բան՝ ծնունդ է իմացմանց. Աւծր:

ԻՄԱՑՈՒՄՆ. մանաւանդ՝ ԻՄԱՑՄՈՒՆՔ. խորհուրդք. հնարք. դաւանութիւն. միտք կամ իմացած թիւր. * Խորհեալ չարաչար իմացմունս առնն 'ի միտս իւր: Զայս ամէնքս 'ի մտայմունս իմացեալ սիւնոյ սեպհին. Փարպ: * Եռուն տանել զԹուղթն լի Թունիւք սատանայական իմացմամբ. Աւծր. գ. 61: * Հրէական իմացմանց հետեւեալ Հայհոյեաց զամենասուրբ կոյսն. խոր. գ. 61:

ԻՄԱՑՈՒՄՆ. իմացական կարողութիւն. միտք. * Սոքա ամենեքին իմացմամբ ըմբռնեին, և ոչ զգայարանօք. Լմբ. ծոդ:

ԻՄԱՑՈՒՄՆ. Αἴσθησις, νόησις. Sensatio, sensus, perceptio. Զգալն յանձին. ըմբռնումն մտոք և զգայութե. * Եթէ ունկնդիր լեալ (քանից մերոց) և 'ի ձեռն գործոց ճշմարտութե, իմացումն ոչ առցուք քրոնց և աշխատութե մերում. Ոսկ. յհ. ա. 21: * Ոչ տագնապի և աղօթե առանց իմացման տագնապի և աղօթե լոյ. Աբ. ե:

ԻՄԱՑՈՒՆ, ցնոյ, ոց. ա. Տ. ԻՄԱՑՈՒՆ. * Ամէնքի հոգն 'ի սիրտ առն իմաստնոյ. որ իմացունն է՝ միշտ հոգս ունի: Իմացունն հանապազ յընտրութե է՝ զբարին և զչարն բացատրել 'ի միմեանց. Լմբ. ոա: * Մէծ և առաքինի այս է խնդրուածոցն՝ 'ի ձանապարհս օրինացն այ իմացուն լինել: Զներ քին մարդս սրամ իմացուն. որոց ոմանց ի մանալի քոցդ փառաց. Լմբ. ոչ:

ԻՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Συνίημι, συμβιβάζω, συνετίζω, ὑποδιδάσκω. Intelligentem facio, instruo, instituo, subdoceo. Տալ իմանալ. խելամուտ առնել. ուսուցանել. խոյնել, հասկըցնել. անկնմաք. * Ի մացուցանեմ դոցա զնրամանն այ. Եւ. ծե. 16: * Իմացուցանել իսրայէլի զամենայն օրէնս. Ղեպ. ե. 11: * Իմացուցանէին (զօրէնսն) ժողովրդեանն. Նեեմ. ը. 8: * Իմացո նմա զտեսիլդ. Դան. ը. 16: * Եւ իմացուցեալ՝ ածէին զնոսա առաջի իշխանացն. ե. Եզր. ե. 17. (որ հայլ և 'ի յայլորդ 'նշ:)

Կամ 'Υποδείκνυμι. Ostendo, demonstro. Ցուցանել, ոչ ազգ առնել. ծանուցանել. զեկուցանել. * Իմացուցանէր Թագաւորին վասն իմ զդիակունան Թաղելոյ. Տօե. ա. 22: * Որպես չարախօսացն մերոց իմացուցեալ է ձեզ զնէնչ. փարպ:

Կամ Ցուցանել՝ որպէս ի դէմս բերել և յայտ առնել. * Բան աս բան եղոյծ, և իմացոյց ձեզ: Իմացոյց ձեզ զօրհնս ձեր. Եզնիկ. ե: * Ցորժամ ընդ ուսմեք ասիցէ, 'ի հարկէ երկուս իմացուցանէ. Պլոմ. խե:

ԻՄԱՑԻ. Տ. ԻՄԱՑ, ացք:

Ի ՄԵՐԿՈՒՑ. Տ. ՄԵՐԿ:

Ի ՄԻՋ, Ի ՄԻՋԻ. Տ. ՄԵՋ:

Ի ՄԻԱՅՆ. ս. Ἅμα, ὁμοῦ. Simul. Միաբան. զուգաց. զոյգ ընկ սլլուամ. հանդերձ ընկերօք. միանգամայն. ֆոթէզ. ֆեներ. պէրւիւոթ, պէրոպեր. * Բնակել 'ի միասին: Գնացին երկոքեան 'ի միասին: Իշխանք ժողովեցան 'ի միասին: Խորտակեցին անօրէնքք և մեղաւորք 'ի միասին: Գանձարան 'ի միասին ելիցէ մեր: Ընթանային երկոքեան 'ի միասին: Էին 'ի միասին. ևն: * Երկուց անարարաց 'ի միասին չէ մարթ լինել. Եզնիկ: * Ժողովեալ 'ի միասին ամենայն նախարարացն. խոր. գ. 68:

Իբր Միանգամայն. Համանգամայն. (օտար ոճով.) * Գոլով չնացող և սպանող 'ի միասին. Լմբ. ոչ:

Ի ՄԻԱՅՆ ԷԱԿԱՆ. կամ ՄԻԱՅՆ ԷԱԿԱՆ. Ὁμοούσιος. Consubstantialis. Միասնական. համագոյ. * Ընդէր ա սբկես առեն զմիասին էականն: Ի բաց առ դու նախ զօտարէականն, զի մի 'ի դիմի հարկանիցէ քեզ 'ի միասին էականն: Ի միասին էականն է անուն հօր և որդւոյ. Սեբեր. է: Ե Աբ. տեսէ:

Ի՞Մ ԻՄԻՔ, ի՞ն իւիք. Տես զննի բառիցդ՝ Ի՞Մ, Ի՞Ն, և Ի՞ՆՉ:

ԻՄՆ, յիմեմնէ. (որպէս և 'ի ձայնէցս էր, իք. կազմին հոլովք՝ Իւիք, իմիք, յիմիքէ, իւիք). ա. Τις, τι. Quis, quid; aliquis, qua, quod. Ջեզոքն մասնական անուանս ոնն, եզակի և եթէ՝ եթէ հոլովականն և եթէ անհոլովն. ինչ, ինչ մի. մի. մի ինչ. իր ինչ. մէկ բան մը. ի՞ս մը. պէր չէյ. նէնէ, նէնօրէ. * Ահեղ իմն է տեղիս այս: Աչլէ այլ իմն աղապակէին: Եթէ վասն այլ իրիք ինդիր իցէ: Վասն խռովութե իրիք եղեալ: Առանց իրիք յանցանաց: Ի նազարեթէ մարթ ինչ իցէ բարւոյ իմիք լիննելմի. թէ կարօտացայք իմիք. և ոչ իմիք: Աքերուա կանի իմն (այսինքն իմիք իրի) յանկարծակի եմ: Բարկութե իմն (այսինքն իւիք) հասեալ 'ի տեղն անդր: Եւ ոչ միով իւիք հանգիստ գտաւ. ևն: Իակ եէ՞ս. ա. 22. * Զնա եդ գլուխ 'ի վերոյ ամենայն իրիք եկեղեցւոյ ... յն. 'ի վերոյ ամենայնի' եկեղեցւոջ. լտ. 'ի վերոյ ամենայն եկեղեցւոյ: * Հուրն՝ ջող իմն է զովական. Նար. ծե: * Բարւոյ իրիք լինին պատճառ. Շ. ֆոն: Ա ուանց յանցանաց իրիք. Եզնիկ. է: * Առանց իմիք աչխատութե, կամ փաստից. Յհ. կե: "Նուազեալ յախատ իմեմիկ սակս յոքնագործութե ընթերցմանն: Ի տեսութենէն իմեմիկ գործեալ լինիմ: Ո՛չ 'ի թերութե իմեմիկ 'ի կատարելութիւն եկեալ. Մագ: Սագ: Վախ: * Լեալ յուսիքէ, և իմիքէ: Ի մերնոյ, և ոչ յայլ իմիքէ: Իբր 'ի պարարտութե իմիքէ. Եզնիկ: Կնբդ. էւ: Նար. է: * Որ ամենայնիւ ստեմ', և ոչ միով իւիք ճշմարտեմ'. Նար. է: * Ա յլով իւիք տանջանօք: Օրինօք իւիք. ճճ: * Իբր իմեանսա իմն' ընդոսաւթեալ բանիւ: Ընդ կրիւք իմն գրաւեցաս. Յհ. կե: Նար. հ: * Իբր պատասխան իմիք պատճառեալ: Իբրև տապալեալ իմիք հատին. Նար. է: Տօնակ. ստեպ: Իակ Սիր. խա. 19. * Պատկառեցէք 'ի վերոյ իմիքի քանիսս իմով ,,. յն. 'ի վերոյ բանիս իմոյ: (Ուր և խէ. 22. նոյնպէս անտեղւոյ հոլով կայ, ուսմբիս.):

ԻՄՆ. որպէս Ոմն. ոք. մանաւանդ Թէ Թարմատար (զորմէ զինի). * Ընտրեալ արս իմն երեսաւորս: Որ գրեմէք մայգարէուհի իմն վասն մանկանն կին գտանէր. Յհ. կե: * Իբրև զաղայ իմն անկասար 'ի ձեռն հրաչէքն կերակրելով. Նխոս. կոմ: * Ճշդիւ պահանջէ իբր 'ի պարտականէ իմեմիկ. խոսք: * Իբր զներքեալ իմն կալանաւոր. Նար. կէ:

ԻՄՆ. Թարմատար իբր 'ի զարդ, կամ 'ի տալ ինչ զօրուէ յարակից անուան և բայից, իբրու՝ Գրեմէք, գոգցես, ևն. * Ցայտ իմն այսպես ստեղծ. է. ի. է. 9: * Բիւրապատիկ իմն էին յայս և 'ի սոյն աղօթք ժողովեցոյն. գ. ճ. ա: 11: * Կամէին իմն, Թէ փոխեացուք զնա 'ի գործոյ անտի. ա. ի. ծա. 63: * Ցանկարծակի իմն եղաք. ի. է. 2: * Օտարտոի իմն դից Թուի պատմիչ լնելոյ. Գծ. ծէ. 18: * Մտագիւր իմն անսայիք անմտաց. է. ի՞ր. ծա. 19: * Ցաւետ իմն իւրոխտ խտտուէ: Նորընծայ իմն հիւրամատնարեալ ակնկալեալ ապատէր: Ոչ կարօտանալոյն մեւրսցիկ իմն առնելով յայլոց: Լաթիկ իմն ծածկեցաւ յատերխին. Յհ. կե: * Սուրբ յայտ իմն, այլ ոչ կատարելապես գայր 'ի Ձչմարտութե. Նախայ: Շփոթեմ իմն Թագաւորութենն. խոր. է. 34: * Անդատին իմն գոգցես փութացեալ Ճեպին. Պիպ: * Ի դէպ իմն օրինակեաց նոցա. Շ. ֆպ: * Մխիթարիս մեծ իմն պարսպեալ. Նար. կ: * Ցաճախագոյն քան զպատգն իմն Ճաւէ. Ոսկ. ֆպ:

ԻՄՆ ԻՄՆ, իրիք իրիք, իւիք իւիք. Τίνα. Quaedam, aliqua, nonnulla. Ինչ ինչ. քանի մի. պէսպէս. * Ա յլոց իմն իմն խոստանան տալ որ չեղէ 'ի ձեռս. Եզնիկ: * Ի հրէաքանէն իւիք իւիք կարի իսկ այլակերպ է. Եսս. կբ: * Իւիք իւիք որով ծառայեմք քեզ. Փարպ: * Մանրախոտ դալարի իմն իմն և այլևայլ և որիշ են նմանութե 'ի միմեանց. Ագաթ: * Ոչ գարշէ զայնպիսի անուանս զնիքեամբ առնուել վ իրիք իրիք տեսչութեաց. Եզնիկ: Տես զննի և ԻՒԻՔ, ԻՒԻՔ ԻՒԻՔ:

ԻՄՆԱՊԷՍ. } Πῶς. Aliquo modo. Օ.
ԻՄՆԻ. ս. } րինակաւ իւիք. ըստ իմիք. իւիք իրօք. * Ա՛ն ինչ իմնապես ուներ Թերևս Ճաւեսցի ինչ առ այստիկ. Աբիսա. ասինչ: * Բարբարէիք իմնէ. Փիլիպ. Ե. 10:

ԻՄՈՑԱԿԱՆ. } Տ. ԻՄ, իմոյ. * Աճն բո.
ԻՄՈՑԻՆ. ա. } լորից իմոյական կերպիս հրաշագործեաց զիրկութե. Զգէ. կե: "Նա ինքն է նիկոդեմոս' իմոյին հարազատն. ՃՃ: * Ցարեցույց յապաշխարուե զղջումն հանդերձ իմոյին Համազոգիս. Պիպ:

ԻՄՈՑԻՔ. ա. գ. Իրք իմ. * Ի բնախօսից ոմանք բաժանեալ զմարդն' ասացին, ես, ինն, և իմոյքն, 'նշանակելով զհոգի, և զզմարմինն, և զսաստացուածս. Սարկ. հանգ:

ԻՄՈՎԱՆՆ. ս. Κατ' ἐμέ, (ը իմոմն, կիմըսա իս). Quod in me, (որ ինչ յիս է). Ըստ կարի իմեամ. կիմ Ո՚ր անձին իմոմ. Լեզոծին լաթ: * Ա յիպես որչափ իմովանին յաժարութ և ձեզ որ 'ի հոմդ էք աւետաւորանել. Հա. ա. 15: * Որպէս իմովանին, ը որպէս իմ անձին, քեզի չնորհ. Ոսխ. հա: * Սակաւ ինչ իմովանն' տկարութը չանացեալ. Նի. կծ:

Ի ՄՕՏՈՑ. Տ. ՄՕՏ:

ԻՆՆԱԻՐ. Տ. ՆՆԱԻՐ:

ԻՆԳՐԻՔ, կամ ԻՆԿՐԻՔ. գ. Ազգ ինչ հալուձից. * Գոհալք հալուձից չոյս. ինքգրէ, սանգրատարազ, ժեռաւոր, ծակոտկէն. խոր. Ֆ:*Հալուձ' չորս ազգ. ինկրէ, ւձն. վ.բդ. ծն:

ԻՆԴԻԿՏԻՈՆ, կամ ԻՆԴԻԿԱՏԻՈՆ. Տ. ԸՆԴԻԿՑԻՈՆ:

ԻՆԵՐՔՈՑ, ԻՆԵՐՔՍ-Տ-ՆՆԵՐՔՈՑ, ւձն:

ԻՆԸ, } ընծու, կիմ ձու, ուց. գ. Պար-
ԻՆՁ, } ծալօս. Pardus, pardalis. ևս և Լեոպարդոս. Leopardus. Գազան գիշակեր խայտախարիւ. որպէս կատու մեծ, կամ ոչ առիւծ. Տես և ԸՆՁՍՐԻԾ, և ՎԱՓՐ, ՁՈՎԱՁ. ունի. գոփլան, խալան, նէսի, խարս, քարս, երր. նմէր. *Ինծ առ ուլուս մահաղեսցի. Ես. ծ. 6:*Զարթեաւ ինծ 'ի վերայ քաղաքաց նոցա: Եթէ փոխիցէ հրէն գիւղ զմորթ իւր, և ինձ զհայոցուցս իւր, և գուռք կարող լինիցիք գործել զարիս. Ելեմ. է. 6: ծգ. 23:*Վաղեացեն առաւել քան զինծս երիվարք նոցա. Աբ. ա. 8: *Ա՛յլ գազան իբրև զինձ (կամ զինձ). Դան. է. 6: *Երկրորդն 'ի վերայ ընծու. խոր. ա. 25:*Ինձ Թեթևանգամ է ա արագունն. Վ.հօր: *կապեալ եմ 'ի մէջ տասն ընծուց (յն. ընծաւիւծուց), որ են գունդ զինուորացս. Ա՛ծգ. է:

ԻՆՁԻՆ. Տ. Աὐτὸς ἐγὼ. Ego i se, ևն. Ես ինքնին. յինէն. յանձնէ իմմէ. ինև. անձամբ. *Ողջ լինիցէ, և ես ինձէն իսկ ողջ եմ ամենայն իրօք. գ. Գ. գ. 8:*Ես ինձէն աչօք տեսի: Ինձէն զես քեզ մատուցի. Եղիշ. գ. է:*Չխորդ անձամբ ինձէն զոր տուի Թէոդէ իմ ծանակեցից. Նար. ։: Իսկ Մխ. Էլեմ.* գիտեմ յոլով զբարին, որ չայ լինձէն հասին ,,. իմա, ինձս, անձին իմում:

ԻՆՆ, ինունք, ինունց. կամ իննունք, իննուց, իննուք կամ իննամբք. ա. գ. Ἐννέα. Novem. Երիցս երեք Թիւ. միով պակաս 'ի տասնէ. ինը. փոփոխ. *Ինն յերից ըստ երից բազմապատկութեց (ծնանի). Սահմ. ծէ:*Տաղ զնա ինն ցեղիցն. Թուոց. ւէ. 13: * Ոչ տասն ուրա սրբեցան. իսկ արդ ի նունքն (կամ իննունքն) ուր են. Ղկ. ծէ. 17: *Ամաց իննսուն և ինունց. Ծն. ծէ. 24: * Լեր, մի յինուցն չապերախտից, այլ տասնեւորդին նմանեա. Աբ. ։ դբ:*Աճք երեք հարիւր քառասուն և իննուք. Ես. փը. ա:* Իննուց յբանից' և Թուոց և յերց, և չորեակ տասանց. Նար. իէ:* Ինն նամբքն զորէ. Ոսի. չհ. է. 32:

ԻՆՆԱԲԱՐ. ն. Ըստ օրինակի ինունց. իբրև զիննեակ դասս հրեշտակաց. * Հրով ճաքրոտին վերստաւքեմք իննաբար երգ 'ի նամէտ (կամ իննամէտ) եօթնաղի շնորհաց հոգեւոյն սրբոյ. Նար. փաղ:

ԻՆՆԱԳԻՐԿ. ա. Ինն գրկաչափ. փոփոխ. Novem brachiorum, ulnarum. *Աքին (յառասպելս) ոլեռանք և եւ փիլատեաններն եթէ իննագիրկ էին երկայնութեամբ. Նննս:

ԻՆՆԱԳԼԽԻ. } ա. Որոյ իցեն գլուխք
ԻՆՆԱԳԼՈՒԽ. } ինն. փոփոխ. պուլէ' Ինչ. Novem capitum. * Առասպելէսալ եղև գազան ինչ 'ի լեռնէ' գոլով յիստուն գլխի, և այլք ասեն' իննագլխի: Հիպրա' որ է օձն յիսնագլուխ, կամ իննագլուխ. Նննս:

ԻՆՆԱԿԱՆԳՈՒՆ. ա. Ἐννεάπηχος. Novem cubitum aequans. Ինն կանգնոյ. փոփոխ. իննականգունք լայնութեամբ. Նննս:

ԻՆՆԱԿԻ. Տ. ԻՆՆԵԱԿ. *Իննակի գաւսից' տեառն օրհնաբանից. Գնչ:

ԻՆՆԱԿՆԵԱՆ. ա. Ուր ինն ինն ածիք բակունք. փոփոխ. Ֆառնէլէզ. որ ըստ ոմանց' գին պին Ֆառնար. *Իննակնեան կոչէն տեղոյն: Ի նոյն իննակնեան տեղւոյն Թագի զանտոն և զկրօնիկս. Ջնեբ. սահպ:*Ուրք յիննակնեան տեղիս անկան. Ըար:

ԻՆՆԱՄԱՆԵԱՑ. ա. Որոյ իցեն ինն մատունք. *Մի գուցէ ըստ այսոցիկ իննամատեայ զաս կոչեացես. Մագ. ւէր:

ԻՆՆԱՄԵԱՑ. } ա. Ἐννεαέτης, ἐννέωρος,
ԻՆՆԱՄԵԱՆ. } ἐννεάμηνος. Novem annorum, novennis. Ինն ամաց' միջոցի կամ հասակի. ամաց ինունց. Ինը տարու կի փոխան. փոփոխ. ինչէլէ:' Ելիզեպա.*Եղև նա ինն նանամեան և իննամեան. Մծբ. ծէ:* Ուսաւ' եթէ իննամեան (է). Ճ. ի:*Ցամենայն ժամ 'ի ձեռն իննամեայ ժամանակի. Պզպ. օրին. ա:

ԻՆՆԱՄՍԵԱՑ, սեի. } ա. Տ. գ. Ἐννεάμηνιαῖος. Novem mensium. Ինն ամսոց. Ինը ամսու կամ ամբան. փոփոխ. այլէգ:' Յոսէ Թիւն Ճշմարիտ, իննամեայ ժամանակաց ծախք. Ոսի. Տ. ա. 8:*Եւ այսպէս իննամսեայ ժամանակօք չափեալ ըստ օրինի մանկանց ծնելոց ծնող անմահացածչին. Ղ. Բոչէ:*Իննամսեայ (ժամանակօք) բնակեցաւ 'ի նը յորովայնի նորա. Ճ. Ե:* Զոր իննամսեան ժամանակաւ' տրկար բնութիւնքն ինքըն տարաւ. Ցա որդի:*Յետ իննամսեայ սէնին (միջոցի') հինգ օր ասելին, որ ըստ անդրանկին. Գնչ:* Եօթն (ամսեան) և իննամսեան տպայ ծնեալ' ապրի. խակ յեօթ ամիսն ծնեալն ոչ ապրի բնաւ, և կամ սակաւ յոյժ. Մաբնի:

ԻՆՆԱՃՏԻՃԱՆԵԱՆ. ա. Որոյ ինն աշճտիճանիք են, կամ կարգք և հատուածք բանից. (զոր օրինակ են երանութիւնք, որք ուր կամ ինն հաշուին). *Զերանաւէտ իննաշճտիճանեանն բան, որ է խարխոխ և հիմն հաւատոյ. Մագ. կը:

ԻՆՆԵԱԿ. նեկի, կաց. ա. Ինն Թուով. ինն Թիւն. ինն. * Սուաւ իննեակ դասաւ պետութիւն եկեղեցւոյ կարգաւորին. Շ. Բոչէ:*Իննեակ երանութիւքն քեսի. ՃՃ:*Սանդուղք եդեալ յերկրէ յերկին, ինչն մատամբ ասահճանին, հաներ նովաւ զաղգ երկրածին, դասակեցեր իննեակ դասին. Ցա որդի:*Ըստ իննեկին. Փիւ. լին:

ԻՆՆԵՐԵԱԿ, բեկի, կաց. ա. Որպէս իններորդ, և իննեակ. *Ի յաւարտուսն կազմուսն իննեբեակ յոբելինին, 'ի ակիզբն պասկէլոյ մոի տասնեկին. Նար. յեչաւ. այսինքն 'ի Թուին հայոց' նճա:*Բարձրաբազդն հոյլք անմահից' որ բաց հրացան, հրեշ տակաց դասք իններեակ' հոգիացան. Շ. Ֆչաբ էիր:

ԻՆՆԵՐՈՐԴ. ի, ից. ա.*Ἔνατος. Nonus. Վերջինն յինն Թիւս. իններորդ. փոփոխ.*Ցիններորդ օրէ ամենանն. Ղևս. իգ. 32:* Իններորդ յամենայն ինն իններորդի' արիւղեր. ա. ճ. իէ. 12:* Մի 'ի տասանց նասցի յերուսաղէմ, և իններորդքն գնասցեն յիւրաքանչիւր քաղաքս. Նեհմ. ծա. 11:* Ցաղագս մեծին ախգրանաց' որ իններորդ 'ի նախնեացն մերոց պահաւորաց էր. խոր. ա. 22:* Աս իններորդաւն ոչ ինչ արժանի յիշատակի գործեցաւ իրաց. Ես. փը:*Մինչ զի և ոչ եւի ընդ միմի' յառաջեհաձանաց իններորդին. Ցա որդի:

ԻՆՆԵՒՏԱՆ, սին, ասից. ա. Ἐννεακαίδεκα, δεκαεννέα. Novendecim, undeviginti. որ և ԻՆՆՈՒՏԱՍՆ. Տան և ինն. ծն, փոփոխ.* Քաղաքաք իննեաստան. Ցես. ծէ. 38:*Հանդէս եւև ծառայիցն գաւԹի' որ կոտորեցան' իննեաստան առն. է. Ես. է. 30:*Ցես լման աւուրցն իննեաստանց. ՃՃ:

ԻՆՆԵՒՏԱՆԱՄԵԱՑ. ա. որ և ԻՆՆՈՒՏԱՍՆԱՄԵԱՑ. Որոյ են ամք ինն և տասն. որ է ամաց իննեաստանց. փոփոխ. *Ինը փաւան' փաբէան. ծնօգոսք էլլէզի' եաչընտ. *Ձեռնապրեցաւ անդ քահանայ իննեաստանամեայ գոլով. ՃՃ:

ԻՆՆԵՒՏԱՆԵԱԿ, նեկի. } ա. գ.
ԻՆՆԵՒՏԱՆԵՐԵԱԿ, բեկի. } Ἐννεαδεκατοῖος. Undecimo die vel anno veniens. Ἐννεακαιδεκαετετηρὶς. Cyclus undeviginti annorum. Որ իցէ Թիւ իննեւտասն' ի նչանակ իրոյ ստհմանելոց. որ և է Տումարական չրջան իննեւտասն արեգակնային ամաց. * Ի կացորդ դեմետրեայ երգէ երգ' ոչ մերկ, այլ արգալեական (այսինքն դժուարին) մորթոտիք արկառոյն' փողս պղնձիս իննեւտասնեկի. Մագ. կը:*Գիտոյ ևս զինն և զտասներեկին չրջագայութիւն կատարեալ գրել չարակարգութիւն ... իննեւտասներեկին չրջագային բոլոր եւևել ի կանոնին. Պզպ. իը:* Ցիննեւտասներեկի ամի օր մի յաւելու' ի վերագիրն. այն' որ ասէ, յիննեւտասներեկի ամի ժը ածէ: Աբուբետասաւորեաց իննեւտասներեակաւ տոմար. Տոմար:

ԻՆՆԵՒՏԱՆԵՐՈՐԴ. գի, գայ. ա. Ἐννεακαιδέκατος. Decimus nonus, undevicesimus. որ և ԻՆՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ. Վերջինն' ի կարգի իննեւտասանց. ծն փոփոխ. Ճա.*Ա՛յն սա իննեւտասներորդ էր նա բուսոդոնոսորայ արքայի. Բ. Եփ. իէ. 8:

ԻՆՆԵՓԵՆ, } եցուն. ա. փ. Ինունք'
ԻՆՆԵՓԻՆ. } միանգամայն և ուրոյն ուրոյն. ինն ալ. փոփոխ.*Գաւուբերեաց տր 'ի ձեռն յեսուայ իննեցուն ցեղիցն. Ցես. ծէ. 2:* Չիննեսուն զգասան խորհրդաբար յիշէ. Մափս. 'ի էիճ:

ԻՆՆԹՉԵԱՆ. ա. Ինն Թզաչափ. ինչ ինչ. փոփոխ.*Գովելի հասակն, որ իննԹզեան բարձրութեամբն' ինն գաւուց վերնոցն ցանկալի եւև. Երզն. լ:

ԻՆՆՀԱՐԻՒՐ, բոց. ա.*Ἐνακόσιοι. Nongenti. Ինն անգամ հարիւր. ինչ հարիւր. փոփոխ.* Աբ ինն հարիւր և երեսուն, ևն. Ծն. է. 5:*Իննհարիւր կառք երկաԹիք էին նորա: Իննհարիւր կառս երկաԹեղէնս. Դափ. է. 3. 13:

ԻՆՆՀԱՐՈՒԱԾԵԱՑ. ա. Ուր իցեն իննեակ հարուածք. և գործի իննեցուն հարուածոց յեգիպտոս.*Իննհարուածեայ գաւազանն վեհատ պարանցն նորա (փայտ ունի) ոչ խոնարհեցոյց. Եփ. էւ:

ԻՆՆՈՒՏԱՍՆ. Տ. ԻՆՆԵՒՏԱՍՆ.*Իւ. լաքանչիւր կանոն իննեւտասն ամաց չրջագայութիւն ունի. Պզպ. իը:

կամ իբր իննեւտասներորդ.* Ա յն ամ իննեւտասն էր նաբոպոլոսորայ. Եփէս. ծէ. 12:

ԻՆՆՈՒՏԱՍՆԱՄԵԱՑ. Տ. ԻՆՆԵՒՏԱՍՆԱՄԵԱՑ.*Մանկունք որ իննեւտասնամեայ էին' ի ժամանակին' իբրև ելին յերկրէն և գեհոպատացոց, մտին յերկիր պարգևաց. Եփ. ծն:

ԻՆՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ. Տ. ԻՆՆԵՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ.*Իննեւտասնիրորդն' ոսիԹեայ: Իննեւտասներորդ' մեղԹի. ա. Ճ. իէ. 16: իէ. 26:*Իննեւտասներորդ հարստութիւն եգիպտացոց: Ցիննեւտասներորդումն (ամի) ցասումն արարեալ զօրականաց. Ես. փը. ա:

ԻՆՆՊԱՏԻԿ. ա. Տ. Ինն անգամ առաւել. փոփոխ. գաՖ. * Եթէ կորուսանիցէ

կինն զգրաճն . Թէպէտև ունէր իննպատիկ քան զկորսեսեալն, ոչ այնքան բերկրի·ՃՀ·

ԻՆՆՍՆԱՄԵԱՅ, մեր. ա . ֊ . որ և ԻՆՆՍՆԱՄԵԱՆ, մեծի. } ԻՆՆՍՆԵՄԵԱՆ·
ԻՆՆՍՆԱՄԵՆԻ, նոյ· } Որոյ էջեն ամք ինննաուն · կամ ըստ յն · իննաուն ամաց · փոփ֊ ման էալըիպա · * Եւ սորա իննանամեայ (գոլով) ծնանիցի· Ծն· ե֊ե· ւդ։ *Եւ հայրն անուն իննանամեայ էր· Վ֊ե հդ· իէ։ *Ե֊ զիազարոս իննանամեան· Ե֊ Ա֊ Ը· 24։ *Սա֊ ռայի իննանամենի որդի լինել· Եէր· ֆն ։ *Ծննաւ սառա զիսահակ՝ իննանամենի գո֊ լով· Նե· ֆն ։

ԻՆՆՄՆԵԱԿ · ա· գ· որ և ԻՆՆՍՆԵՐԵԱԿ· Թիւն իննաուն կամ իննանեւրորդ · * Թուով ինձ իննանեական զերկրորդն բերել հարիւրե֊ կին՝ ըստ ի բաց բառնալոյ զտասներորդ մասն · Փիլ· լին · ք֊ · 56 ։

ԻՆՆՄՆԵՄԵԱՅ · } Տ· ԻՆՆՍՆԱՄԵԱՑ ·
ԻՆՆՄՆԵՄԵԱՆ · } *Եւ Թէ սառա իննանեմեայն ծնանիցի ։ Առնոյր զսառա զինննանեմեան · կնոջ· ֆն ։ * Եթէ հարիւրե֊ մեանն և իննանեմեանն ծնցին· Փիլ· ք֊ · 56։

ԻՆՆՄՆԵՐԵԱԿ · Տ· ԻՆՆՍՆԵԱԿ · *Ին֊ նըներեական զսարեաց զնգի ապգին զմիւս ևս զնախնիս երախայրեացն (պարունակէ)· Փիլ· լին · ք֊ · 56 ։

ԻՆՆՄՆԵՐՈՐԴ, ի, ած· ա · Յեսենն *ի կարգի իննաուն Թուոյ · * Զիննաներորդ զվեցերորդ սաղման ասելով· Սկ֊ լե· ա֊ ֆա ։ *Յամին չորեքհարիւրերորդի իննանե֊ րորդի եօթներորդի (Թուականէ հայոց), որ էր երկրորդ ամ գերուԹեանն մերոյ · Լսոփ · ֆա ։

ԻՆՆՈՒՆ, իննանի կամ ընննի, ից· ա· Ἐννενήκοντα. Nonaginta. Ինն անգամ տասն. տասսամբ պակաս քան զհարիւրն. ընդսոսն. փոփոխ ·*Երկայնութեղի նորա իննաուն կան֊ գուն · Եզէ֊ ի֊ 12 ։ *Յաղագս իննընանին Թուոյ ոչ լուռ անցանել կալ· Փիլ· լին · ք֊ · 56 ։ *Ոչ ասացեր՝ Թէ եօթնեկին, այլ չորս հարիւր ընդ ընննին · Ցո ուրէ ։ *Էր յայնժամ կռխոխա գերեԹէ հուպ ամաց իննանից · Պզափ · փմ ։

ԻՆՆՕՐԵԱՅ · ա· Ինն աւուրց · Ինը օր֊ ամն · փոփոխ · Ինանչ֊ · * Ի կատարման իննօրեայ յիշատակի սքան մետրոփոլոսի · ՃՃ ։

ԻՆՉ · ա· Անհոլով, որպէս մասնական անուն՝ Ինն · որոյ և մեզացածոյ հոլովքն անկ են և ամին · Τις, τι. Quoddam, aliquid, aliquot; ullus, a, um. Ֆչ, ֆը, ֆ֊ ֆը, ֆանի ֆը· պէր, նէսնէ, պէր գալ· * Բան ինչ է ինձ ընդ քեզ։ Ձբան ինչ մեծ առ֊ քեզ հասուցանիցեն, և զփոքր ինչ դատաս֊ տան ինքեանք գատեացին։ Բանք ինչ ոչ գոյին նոցա ընդ աւորիս։ Ունինք ինչ կե֊ րակուր։ Եթէր մասն ինչ։ Եկին՝ ի չուր ինչ՝ ի տեղի ինչ, ՝ի կզղի ինչ։ Օտար ինչ իւրք։ Պտուղ ինչ։ Խէթ ինչ։ Բարի ինչ կամ չար։ Ժամանակ ինչ։ Անցին աւուրք ինչ։ Յետ աւուրց ինչ։ Խնդիրս ինչ ունէին։ Ընորհս ինչ հոգևորս։ Եւ ոչ այլ ինչ արարած ։ Եթէ էիցէ ինչ յառնն ինչաս ։ Եւ ոա ասի֊ բատ ինչ ոչ գործեաց։ Գործ ինչ ոչ դոր֊ ծեն · ևն ։ *Յետ ամաց ինչ · Յհ· կբ ։

Կամ գ · իւր իր ինչ · Բան մ֊ պէր ՀՀ· *Հարկ է նմա ունել ինչ՝ զոր մատուցանել֊ ցէ։ Ծանիր ինչ ՝ի քոց ընչից առ իս ։ Ու֊ նիմ ինչ ասել քեզ։ Թողուցուք՝ եթէ ու֊ նիցիք ինչ (խէթ) զումիքէ ։Խնդրեր ինչ ՝ի նմանէ ։ Առնուլ ինչ ՝ի տանէ իւրմէ ։ Ակն֊ ունէր առնուլ ինչ ՝ի նոցանէ ։ Գնեա ինչ որ պիտոյ իցէ մեզ ՝ի ծախս, և կամ զի աղքատաց ինչ տացէ ։ Ուսանիլ ինչ կա֊ միցին ։ Ունի ինչ պատմել նմա ։ Եկին՝ Թէ գտանիցէ ինչ, և ոչ ինչ եգիտ։ Որ ծածուկ ինչ գործէ։ Զոր ինչ առնիցց ես, արա վավաշակի ։ Զոր ինչ խնդրիցէք յանուն իմ։ Ոչ ինչ է պիղծ · բայց այնմ՝ որ հա֊ մարիցի ոք ինչ պիղծ, նմա է պիղծ ։ Մի֊ Թէ ագահեաց ինչ զձեր տիտոս ։ Ոչ բի֊ րաք ինչ յաչխարհ, և ոչ տանել ինչ կարաս֊ ցուք ։ Ո՛չ ԹվխատուԹի ինչ է (յն. ինչ զօրէ), և ոչ անԹվխատուԹի։ Մի՛ ինչ ըստ դրգռուԹեան (յն· ուչնչ), և մի՛ ինչ ըստ մնապարծուԹե։ Արժանի մահու ինչ գոր֊ ծեցի ։ Համարիցի լինել ինչ, և չիցէ։ Չկարծելոյն Եթէ իցեն ինչ։ Ոչ այն ոք ինչ է՝ որ անկեացն ։ Սակաւ ինչ առնու֊ ցու։ Մի՛ ինչ կորիցէ · ևն ։ Իակ * Ամենայն ինչ նովաս եղև ։ Ձամենայն ինչ ՝ի փառս ՚ի արասլքէ ։ Էր նոցա ամենայն ինչ հասա֊ րակաց ։։ ըստ յն· ասի , ամենեցուն , զա֊ մենեցուն , ամենայնքն։ Ցմս և Ա֊յս ինչ, Ա֊յն ինչ· Որ ինչ· Խուն ինչ· Սուղ ինչ· Փոքր ինչ· ևն ։

Գատանին և նախդրիս հոլովքս · * Մի՛ մերձենայցէք յինչ ՝ի դոցա · Թ֊ուոյ · ծ֊ե· 26 ։ *Ո՛չ յինչ ՝ի մեր հայեցեալ։։ այսինքն կարօտեալ · Ո֊ի· յհ· ։։ 9 ։ *Խրատն ի բան՝ բացատուԹեամբ գլխաւորեալ, յորդորե֊ լով յինչ, և կամ հրաժարեցուցանելով · Պիտ ։ *Երկուս ինչս խնդրեմ ՝ի քէն· Ա֊տ֊ ե· 7 ։ * Նպաստ լինիցի՝ երկուս ինչս ձա֊ նալել· Եսա· ֆը · ։։ Տէս և Զ֊ՆՉ, ուղղ· և հյգ ։ *Եթէ զինչ և (յն · զիմն, τι) առ֊ նիցէք · ։։ Ղոզ· ծ· 31 ։

Ա֊յլ անտոլոր են հոլովեալքն ՝ի վերջոյ՝ ըստ աւորի ոձոյ · *Իբրև մեծաւ ընչիւ հը֊ պատրաստեալ պարծէին իրօքն՝ զոր գործէին կախարդուԹիւ։ Ընդդէմ ամենայն ընչի՝ զոր հարցանիցին ցնա , զայս տայր նոցա պա֊ տասխանի · Եսա· պօ· ։։ 7 ։ Ե֊ 1 ։ *Ցամե֊ նայն ընչէ՝ որ զայլոյ չընեալ քակեացէ · Մ֊ծ֊ ծ ։ *Ոչ գողացաւ զնա ընչիւ (այս֊ ինքն իւրք, կամ ինչ մի ՝ի նմանէ)։ Առանց սարեր ընչի (այսինքն իրիք) ։ Վ֊ պատճա֊ ռանաց ընչի (այսինքն իրիք) պիղծ է, և ոչ եԹէ քնուԹի նորա պիղծ է ։ Ի չար իրաց ընչէ ։ Մատնեաց զնոսա՝ ոչ ՝ի ձեռն այնր ընչի՝ զոր ատէին ։ Ի մէջ երկուց ընչից մը֊ տին ։ Մի՛ կորիցէ անձն կատարեալ փոխա֊ նակ փոքր ընչի · Եէր· ֆն· Ել· կա· ևն ։

ԻՆՉ · որպէս Ոմն, ոք · մանաւանդ իբրու Թարմատար (զորմէ զկնի) · *Ժողովեցան առ նա ամենայն զօրք, և սակաւք ինչ ՃՆ֊ ցին տրիփոնեայ · ։։ Ա· ֆ· ծ֊ե· 10 ։ * Ձարիքն՝ որք լինին՝ անՃիւնք ինչ իցեն, Թէ արդասիք անձանց ։ Ոչ եԹէ անմիտ ինչ ոք եղև նա յայ֊ ե֊ե֊ի ։

ԻՆՉ · Թարմատար, կամ ՝ի զարդ, կամ որպէս մակբայ, ունելով զզօրուն բառիցս Բնաւ · երբէք · իւրք · առաւել ընդ ձայ֊ նիս Ոչ, կամ Մի՛· Տէս և ՈՉ ԻՆՉ · խոխ · հէլ, աալա ։ *Եթէ Ճնասեցէ ինչ ընկերի իւրում՝ Եթէ ինչ զդեսա խորամանկել կամ տրամ֊ ցուցանել յօժարեսցուք · Մինէկ մանրի ինչ լցէ ։ Ոչ եԹէ խմով ինչ ընորհօք ե֊ կի ։ Թէ կարօղ ինչ ես ։ Մի՛ ինչ վասն ազ֊ գին խղճիցէք· Հրէից ինչ չեմ Ճնասակար ։ Եւ ո՛չ ՝ի կայսր ինչ Ճնասակար եմ· Ձեմք ինչ անտեղեակ խորհրդոյն նորա ։ Ո՛չ՝ ե֊ Թէ չուտեմք, պակասեմք ինչ. և ոչ՝ եԹէ ուտեմք , առաւելումք ինչ ։ Ոչ կասկա֊ ծէնն և ոչ ՝ի միտքն ինչ երկիւղէ · ևն ։ *Ոչ եԹէ վայրապար զցանկութեՃն ինչ ՝ի մի֊ ջոյ բառնայ ։ Ոչ եԹէ ՝ի քնուԹէն ինչ լե֊ նիցի · Ոո֊ ֆա ։ * Ամենեքին գրով ինչ ոչ վարէին · Եսա· ֆը · ։։ *Ինչ մի կամեր աւե֊ լի ոչաշոն ՝ի տեղի անդր ցուցանել· Գ֊ Ա֊ ։։ 6 ։ *Ոչ առ բազում ժամանակս ինչ՝ Թո֊ ղուլ զանօրէնս · Ե֊ Ա֊ Ը· 13 ։ * Տէս գու, զի ոչ ՝ի տանջանաց երկեայ ինչ էս։ Ագաֆ։ *Վասն ողորմելԹէ իմոյ սիրեցի զքեզ, և ոչ վասն քո ինչ· Գ֊ Ե ։ * Մի՛ պաՃանչ֊ նայք ինչ · Պղափ · օչՃ · Ը֊ ։

ԻՆՉ ԻՆՉ· ա · Տ· ԻՄՆ ԻՄՆ · *Ցոյժ ինն երկուայեալ աստանդին միաք սխմայլ մար֊ դոյ վասն ինչ ինչ կերակրոյ · Մ֊ Ե֊ ծ֊ ։ *Ձայլ հրովարտակս Թագաւորաց՝ որ վասն ինչ ինչ ՝ի պատիւ տաճարին տուեալ էր · Ե֊ Ա֊ Ե֊ 13 ։ *Ինչ ինչ և յասորւոց ըն֊ կալան տեղեկութեՃի կարգաց · Լ֊Ե · պ֊ զ ։ *Ցորս գտանի ինչ ինչ գժուարինաց · Ե֊ · պէա · ֆ֊ · 16 ։

Ի՞ՆՉ · ա · Տ· հյգ· Τί; Quid? Ո՞ր, ո՞րպի֊ սի · Նե՞ · Ուղղականն է առաւել ումի · իակ Նախդրիւ՝ է ըստ գրոց· *Ի մանկութեՃ մին֊ չև ՝ի նոյն ժամն ինչ ՚ինչ է գործեալ, կամ յանցեալ աւուրն ինչ է սխալեալ բանիւ · Խոսբ ։ *Քան զոր՝ ինչ այլ ամ֊ բարչտութեՃի ինասող և գաժանական · Լ֊Ե· հանգ ։ *ՁօրութեՃն ինչ է բանիս այսորիկ ։ Եթէ անկանիցէր ՝ի ձեռս աւազակաց, ինչ առնէիր · Վ֊ե հդ· ծ֊ե· իէ։ * Վասն ինչ պատՃառի · Ցհ · իմ· Եէիէ։ *Ձմոռս ած, ընդ ինչ զարմանաս · Ո֊ի· ֆա֊ ։ *Ցինչ ս րէնս , չինչ խորհուրդս կան ընդ մեզ հեբրայեցիքն · Ե֊ Ա֊ ծ֊ 5 ։ *Ցինչ այրս, կամ յոր ծակս, կամ յինչ քարածեբայս մտցեն Թաքիցեն ։։ յն· ուր· Թվե· էաբոտ ։ *Առ ինչ ունի աւարտել՝ ոչ կարեմք նկատել · Լ֊Ե· ոթիպ ։ *Ձինչ գործ գործեաց ընդ իս աէր· Ղ֊ ։։ 25։ *Ձինչ ինչ առնել էր այգւոյ իմում· Ես· Ե֊ 4։ Տէս և Զ֊ՆՉ, ՈՒ Ի՞ՆՉ· Ի՞Ի։

ԻՆՉ, ընչի · և } գ · Գոյակ · և Գոյք ·
ԻՆՉՔ, ընչից ·՝ Որ ինչ կայ իրօք, իր գոյաւոր · և Զոր ինչ ունի ոք· ստացուած, մեծուԹ ։ Ըստ առաջնոյն առաւել հզմիկ վարի, և ըստ երկրորդին առաւել յոլնակի։

Որպէս *Ὤν, ὄντα. Ens, entia. Եղած բան· վր օլան ղէյ, Ֆաիլոսոփ · *Ձարարածս յոր֊ ժամ կամեցաւ, սկիզբն արար լինել, ոչ յինչէ, այլ յոչնչէ · զի ինչ նա միայն է · Եվ֊ի֊ Ե ։ *Եցոյց յոչնչէ յինչ զչէսն ։ Ըն֊ չի իմիք յոչնչի չէ հնար գնալ· Եվ֊ի֊ ։ *Ձան֊ ինչն ինչ ալարեր , զանգոյն գոյացու֊ ցեր· Խոսբ · պ֊ զ ։ *Ցոչնչէ ինչ ած ըզ֊ մեզ · կարծէ յինչի և յոչնչի լինել, իբրև չիք հնար արարածոյ լինել քնուԹե յինչի և յոչնչի· Ճ֊ Ե ։

Որպէս "Υπαρξις, ὑπάρχοντα. Substantia, tiae; facultates. և χρήμα (խրիա · որ և դրամ·) pecunia. Ֆալ Ֆլալ· *Ձայն ինչ (ան ըսփոլը), որ Թագաւորին խոստացեալ էր· Ե֊ Ա֊ Ե֊ 27 ։ *Ան ունէր, Թէ ասայ ինչ նմա ՝ի պօղոսէ · Գծ · իՀ֊ 36 ։ *Պարտ է՝ որ ինչ տրժէ ինչն, զչինն Ճչդիւ խընդ֊ րել· Բօ· հդ ։ *Ձտացուածս և զինչս վա֊ ճառէին ։ Ձամենայն զինչս իւրեանց՝ զոր ստացան։ Ինչք նոցա , և անաւուն նոցա ։ Էին բազում ինչք նոցա ՝ի միասին քնակե֊ լոյ ։ Ստացուածք ընչից նորա ։ Կողոպտես֊ ցէ զինչս քո ։ Ընչիւք բազմօք երԹիցէն ՝ի տունս իւրեանց ։ Վաճառեա զինչս քո, և տուր աղքատաց ։ Ոչ ոք ՝ի նոցանէ ասէր զընչից իւրոց, Թէ իւր իցէ ։ ՄեծուԹ ընչից Ձինչս և զփառս տաց քեզ · ևն ։ *ԵԹէ չը֊ կարեցես անինչ լինել, տայիր աղքատաց յընչից (յն· ՝ի գոյից՝) զոր ունիցիս · Ոո֊ ֆ · Ե֊ 20 ։ *Պէտք են ընչից, և առանց նոցա անկար է լինել ինչ յարժանաւոն · Պիա ։ *Ինչս պարա է տանալ վասն սիրելեաց,

և ոչ սիրելիս վասն ընչից. Ոսկիփոր:

ԻՆՉԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելութիւն իրաց ինչ առ այլ. վերաբերութիւն. առընչութիւն. *Ցորժամ ինչ ըստ ինքեան տեսաւորի, ոչ է առ ինչ. այլ թէ ինչականուն ունի առ այլ, յայնժամ ասի առինչ. Դոմսոյ. ըստ բաժիս. իսկ այլ թարգմ. դնէ, *Անխզելի ընտանութիւն»:

ԻՆՉԱՍՏԱՑՈՒ. Տ. ԸՆՉԱՍՏԱՑՈՒ:

ԻՆՉԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՆՉԵՂՈՒԹԻՒՆ:

Ի՞ՆՉՊԻՍԻ. Տ. Ջի՞ՆՉՊԻՍԻ. *Ցիշնչափսեաց մեզ և յորպիսեաց մեզ եղեալ գոյացաւ. Նիս. խոչ. լԲ. յն. որպէս և յորպիսեաց:

ԻՆՉՊԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՋԻՆՉՊԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Եմոզ՝ի կամս անձանց ինչպիտութեաբ. Ոսկ. հմ:

ԻՆՔ. Որպէս ռմկ. ինքը. Ինքն. մանաւանդ յորժամ կայցէ այլ յօդ՝ ս, գ. *Ինքը իւր լինի հակառակ, և ինքեան բանիւ զիւրն ստեղծանէ զրան. Խոսրովիկ: *Եւ ինք եղ գնաց: Եւ ինք փութացաւ գոյժ ետ. Աբծր: *Նոյն ինքս պատմէ: Ինքս մեկնէ. լՄբ: Ա նե: *Վասն զի ինքգ է բաշխող, և նոյն ինքդ բաշխի՝ի միջի մերում միշտ անդադարեալ. Պիոբ: *Զի՞ն չէ ինչ պատճառ, ինք պատճառաւ գոյից պատճառ. Ցաբ որդի:

ԻՆՔԱԶԻՆ. Տ. ԻՆՔՆԱԶԻՆ:

ԻՆՔՆ, ինքեան կամ ընքեան. Տիս. և ԻՒՐ, իւրեան. գ. Աստός, ոյ, ὸ. Ipse, a, um. Իական դերանուն՝ առաւել յորդորգ գէմս, որպէս նա ինքն, նոյն ինքն, անձն իւր. ինքոփ. *Ինքն գիտեր զինչ առնելոց էր: Ինքն իսկ խօսեացի վասն իւր: Առնու ընդ իւր եօթն այլ այոս չարագոյն քան զինքն: Ինքեանք տոքա ասացին: Ինքեանք ընտրեցին զձանապարհս իւրեանց. Եզե: *Ջինքեանն սպանանէ փեսայ. Խոր. Բ. 81: *կարաց գերազանցել զամենեքումբք ծայրացուցանելով զինքեան հմտութիւն. Պիփ: *Ինքեամբ կէլակրեացէ զմեզ. Աբչ: *Նոյն ընքեան իսկ նման: Սոքա ընքեանց զներհակն ասեն. Պզփ. Է-Ի-ի-ա: *Ինքեան իշխանութեբ զամենեսեան ապրեցոյց. Ճոբ:

Այսի և զանանձն իրաց. *Ինքն հեղուս, և տիկքն կորնչին. Ղկ. Է. 37: *Ցեզը ծովակի մէոյ, որոյ աղի են ջուրքն՝ մանուկս ուսնելով ձկունս յինքեան. Խոբ. Ա. 10: *Աղբերք մշտաբուղխ՝ ինքեանք ի նմին յորդութիւն կան. Եզեկ: *Սոխակին պնդեն ինքեանք զինքեանս (ջուրքն) ելանել զերկուլ ընդ երկիր ծաւալել. Վէոբ:

Ինքն՝ յամենայն դէմս, որպէս Ես ինքն, դու ինքն, նա. Տես և Անձն իմ՝, քո, նորա: *Ինքեանք ի նմին կաւոյ եմք. Յոբ. Է. 19: *Մի՛, աղաչեմ, մի՛ այսպէս չորաչոր յուզագս ինքեանց խորհեսցուք, և մի՛ ի մեզ ինքեանս մեսեցուք սուր. Դիան: *Յիս ինքն զօրացաւ. Նաբ. Ան: *Ջքեզ ինքն նախ քան զվատնդն բժշկեա: Քեզ ինքեան ած զպարտ գնՙ զիրկական դեղն. Աբ: *Նոյն ինքն զգժոխս աւերեցեր. Շաբ: *Ջքեզ ինքդ ասէ արարի գատաւոր կամաց քոց. Խոբ: *Ջայ մարդասիրութեն՝ի միմեանց ինքեանց՝ի բաց փակեցաք. Ա բբս. Է:

Ինքն. իբր ինքեանք. գ. *Ցինքն արկանէին զաղջատոհման. Բ. Ա. Ը. 1: *Ջիսիդդ ինքն ոչ յինքեանց ակն ածեն. Վէոբ:

Ինքն. ա. որպէս նոյն. բուն, հեղինակ բանութիւբ. ասբև. *Տէրին ինքն ժառանգեաց զազգին իսրայելի. Բ. Ա. Ը. 20: *Ի նմին ինքն՝ի պեսարոսէ. Սարգ. ևն: Տես նոճն Ինքն: իսկ յասելն. *Ինքն սէրն մեր. ինքն քո՞՝ ևն. ոչ է՝ի մեզ ածական, այլ գոյական՝ որ ունի զբացայայտիչ իբրու նա ինքն:

Ինքն ևս Ինքն. } որպէս Ամենայնին. ինքեան. Ինքն ցՔՆքն. } առանձինն. ինքնին. ինքնիրեն, ինքիրկն. *ենոփ *ենոփինք. *Եկեսալ ինքն առ ինքն՝ առէ: Աստ ինքն առ ինքն. Վբփ Ա. 3: *Ինքն յինքն խորհուրդ ինչ կալաս. Կիւբղ. ծ:

ցԻՆՔՆ ԳՆԱԼ. Զգաստանալ. խելաբերիլ. սթափիլ. *ի միտս լինել. *Առնն միաք յինքն եկին. Գ. Ա. Բ. 12: *Ի մէջ գիշերին յինքն եկեալ անտուն, և զարթուցեալ որպէս *ի քնոյ. Աբ. ամս:

ԳՆԱԼ ՑԻՆՔՆԱՆ կամ ցԻՆՔՆԵՆՆ. Երթալ առ իւրսն. գնալ *ի տեղի իւր. *Դաւելիթ գնայ յինքեան. Նիս. Ա. Ի Գ: * Իսառաւելիթ զգեղարդն և զկուժ ջրոյն *ի սնաբրեցնորա, և գնացեալ յինքեանս. Ա. Ի Գ. իԸ. 12:

ԻՆՔԵԱՄՔ. որ և ԻՆՔԵԱՄԲ ԻՆՔԵԱՆ, ԻՆՔԵԱՆՔ ԻՆՔԵԱՄԲՔ. որպէս ՏՀ. Ինքնին. անձամբ անձին. *ենոփ, *ենոփինքն, *ենոփ պաշըա. *Ինքեամբ բարձեալ ունէր զնաչափայսն. Ջփբ. ԼՀ: *Եթէ դարուվանչ սատակապէս, ինքեամբ ինքեան վկայէ. Նաբ. Ը: *Երթեալ հասանեն ինքեանք ինքեամբք *ի հարւթ և *ի միասուրը տեղի. Վէոբ:

ԻՆՔՆ ԸՍՏ ԻՆՔԵԱՆ. իբր Տ. Իւրովքնութեբ. ըստ բնութեբ իւրսմ. յէութ իւրմէ. հապէս. տիրապէս. իւրև. ինքնին. *Որչափ ինչ ժամանակս ինքն ըստ ինքեան մնայ. Աբ. պբփ: *Եւ ոչ մի բնութեբ ինքն ըստ ինքեան բաւեալ լինի՝ անապատս լեալ յառա՝ի նմանէ փրկութենէն. Աբիոփ. Ե: *Ինքն ըստ ինքեան փանուքի և տկար է զորութեբ (մարդս): Ջմիաւորեաբն ինքն ըստ ինքեան բաժանէր ջուր. Պիփ: *Նախանձն ինքն ըստ ինքեան չար է. Սարփ. ա. պ. Է:

ԸՍՏ ԻՆՔԵԱՆ. *ի փիլիսոփայական բանս նշանակ է բնութեբ, գոյացութեբ. որում հակակայի Ըստ պատահմանն. *Անանձնական ունանձնացն են որ ըստ ինքեանց են, և են որ ըստ պատահմանց. զանանձնականն աստուստ բաժանէ *ի գոյացութէ և *ի պատահումն. քանզի ըստ ինքեան ասելով զգոյացութեբ նշանակեաց. քանզի տվզրութեբ է արիաստուերլի զինութեբ ըստ ինքեան անունելոյ, որպէս ինքնագոյ. իսկ ըստ պատահմանն ոչ առեալ լինին *ի գոյացութեբն բանի. Աբ. պբփ:

ԸՍՏ ԻՆՔԵԱՆ. իբր Տ. Ինքնին. առանձինն. Էալընբզ. *Ջատեցաւ յայլոցն, և ներողութեբ եղև նմա՝ ըստ ինքեան ագանել. Ոսկ. գծ: *Ջոր ինչ ըստ ինքեան ոչ կարէ վճարել զոր, *ի ձեռն այլոց վճարէ. Բբս. մբկ:

ԻՆՔՆԱԲԱՆԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սեպհականն բանիւ անձին իւրոյ. Ճառագանալ *ի բերանոյ իւրմէ. *Ջայս կսկծեցուցանող ինքնաբանական նախատինս. Նաբ. ԽԷ:

ԻՆՔՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԻՆՔՆԱՒՈՍՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ քոյս ձեռնարկել երբէք առ *ի նոյն բնաբանութեբ, զոր նորին առն է եդեալ զինքնաբանութեբն հաւաստուե. Դիան. ՁԷայ: *Յորդորական իրատու վարդապետութեբ, և ինքնաբանութեբ որ գործ առնուն. Պբոկ. ասկ:

ԻՆՔՆԱԲԱՐ. Տ. ա. Ինքնօրէն. ինքնին. ինքնայօժար. կ Տիրական. *Ինքնաբար բերիմբ առ այս ցանկութեբ: Ո՛չ ինքնաբար, այլ *ի նորա զորութեբն զործացեալ. Լմբ. ազ: *Ինքնաբար իշխանութեբն տիրել *ի վերայ բարեաց. Տծոակ:

ԻՆՔՆԱԲԱՐԻ. ա. Աստո՛ագաձος. Se ipso bonus. Բուն բարի. իւրև՝ ինքն ըստ ինքեան բարի. *Ջգեղեցկոյնն, որ էն ինքնաբարի. Դիան. ՁԷայ: *Աներատուեթիւն պատշաճէ ածայնոյ էութենն՝ որ է ինքնաբարին. Մէն. գԼաբ:

ԻՆՔՆԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ, կամ Գ. Աստագաձότης. Per se bonitas. Ինքն ըստ ինքեան բարութեբ, և բուն բարերարութեբ: Դիան. ՁԷայ:

ԻՆՔՆԱԲԱՒ. ա. Աստարχης, αὐταρκέστατος (իբր՝ ինքեան հերիք). Sibi sufficiens, contentissimus. Ինքն բաւական ինքեան. իւրև շատացեալ. անկարօտ այլոյմ յոր և է կարգի. *Անկարօտ է այլոց իրիք, և ինքնաբաւ անձին. Փիլ. Խոսփ: *Բնութեբ՝ի մարդկայնոցս ոչինչ հաստատուն, և ոչ հարեր, և ոչ ինքնաբաւ. Աբծբ. ապ: *Միմեանց կարօտ ստեղծ զայս կեանս գանի զմարգ. և ոչ ինքնաբաւ: Աբծ զմարգս ոչ ինքնաբաւ արար, այլ՝ խրատու և առաքինորգի կարօտ. Լմբ. ազ. Ե ասաչ: *Որպէս և սբյն բաւական է առ *ի գովութեբ, և յօժարեցելոյն յատաբինութեբ ինքնաբաւ լեալ յօգտակարան. Բբս. գբդբ: *Բնութեբ երկարն (տաս) է ինքնաբաւ, և անկարօտ լծակցութեբ ձայնորգի. Մագ. Ե Եբչ. *եբ:

ԻՆՔՆԱԲԱՒԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Աստάρκεια, αὐταρχία. Sibi sufficere, animus sua sorte contentus, frugalitas. Ինքնաբաւն լինել. անկարօտութեբ. սակաւապիտութեբ. *իսկ պահչքն ինքնաբաւութեբ, որ նահատակին նուաւ. Բբս. պհ:

ԻՆՔՆԱԲԵՐ. բ, ից, աբ. ա. գ. Ինքնին բուսեալ, բղխեալ, ծնեալ. և ինքնաբոյս բարիք կամ բերք. *Ուր պայծառուն շատութեբ սլողոյն է՝ իբր ինքնաբերս ինն. Ինքնաբեր երկրի բանջարք. Պիփ: *Սեղանն շատանայ ինքնաբերաբք. Բբս. պհ:

ԻՆՔՆԱԲԵՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ա. *Խաղալն ինքնաբերական գիւտք որովայնի՝ բոտոտք ճապուկք շարժողականք. Նաբ. կԼ:

ԻՆՔՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելն ինքնաբեր, կամ՝ ինքնաբոյս. *Եօթնեբորդ պին ինքնաբերութեամբ յերկրին քանանացւոց. Եբչ. Ֆբ:

ԻՆՔՆԱԲՆԱԿ. ա. Աստօφυής. Innatus, vi naturæ. Որպէս ինքնաբոյս. ընգաբոյս. որ ինչ է *ի մնէ. *Խաղալն իսկ են այնպիսեացն (աղայոց) ոմանք ինքնաբնակք, զորս՝ յորժամ *ի միասին եկեսցեն, ինքեանք գրեթէ վերասին գտանեն. Պզփ. օբՙն. Է:

ԻՆՔՆԱԲՆԱԿԱԲԱՐ. Տ. Որպէս յն. ինքնաբնաբար. Աստօφύως. Sua sponte. Ինքնին. մտագիւբ. կամակար. *ի բնէ. անգբատին. *Ինքնաբնակաբար ածայնն մասամբ ձշմարտապէս ունին բարուե. Պզփ. օբՙն. Ա:

ԻՆՔՆԱԲՈՂՈՋ. ա. Ինքնին բողբոջեալ, կամ անգստին *ի բնէ ընձիւղեալ. *Սոճփանոս ինքն արդղոջ (ծաղիկ՝) գլխոյ իւրոյ յատուկ պսակիչ. Ճ. Գ:

ԻՆՔՆԱԲՈՑՍ. ա. Աստόφυτος. Ex se ipso pullulans, natus, procreatus. Ինքնին բուսեալ՝ առանց մշակութեբ կամ արուեստի. Ինիփրին բուսածոց. *ենոփ *ենոփինք պՙՒԲՆ. *Լինի *ի նմա բամբակ անբաս, և գործի ինքնաբոյս. Խոբ. Ա: * Պատպսեալ ինքնաբոյս քարամբք. Պփմ. ազԼս:

կամ Բնածին. ընգաբոյս. որ և ԻՆՔՆԱԲՆԱԿ. Աստիւծ ոչ ուսանի, զի ինքնաբոյսք են բարքն. Նե. էվՙ: *Ամենայն բանական բնութեբ ինքնաբոյս ունելով զինքնիշխանական կամս. յն. բնաւորեալ. Դամասկ: իսկ Ոսկ. յհ. Ա. 13: *Ինքնաբոյս ամենայն բարեաց՝՝. յն. αὐτοπηγή, այս-

ինքն ինքնասքիւր, իրր ինքնաբուղխ պատճառ. :

Ինքնաբուխ.) ած. Ինքնին բղխեալ.
Ինքնաբուխ ադ.) ի քէհ հոսեալ. որպէս յն. Αὐτορρύτος. Per se vel sponte profluens. Ինֆիրմէ վազող. ագաթ (առաւ.) *Ինքնաբուխ ամենեցուն և բաւական առ պէտսն ջուրն մատուցանի. Բրս. 49: *Լեառն Թաբոր շուրջ զևւրեսեան ունի ինքնաբուխ գուբս ջրոյ. Եւթ. Երեց: *Ջուր ինքնաբուղխ կայ յայն կողմ բեթղեհեմի. Լ՚Ք. 9: *Ալլև յորտաստուէն՝ յինքնաբուխ ջրէն՝ պարզևեաւ մեզէն. Գ.Ի :

Կամ ներգ. Ինքնին և յիւրմէ բղխօղ. *Տեառնամայր աղախինն՝ ինքնաբուղխ կենդանի ջրոյն եղև. Ճ. Գ:

Ինքնաբուխուղխ. որպէս ինքնաբոյս, ինքնաբեր. *Որք անդստին ինքնաբուղխ բաւսովք իւրեանց տուան մեզ՝ ի կերակուր. Վէպ. Է:

Եւ որպէս ինքնակամ. ինքնայօժար. կամակար. Αὐτόματος, τα. A se ipso faciens, spontaneus. *Աննպատ խակ, և ինքնաբուղխ ունէին զամենայն. Պղտ. օրէն. Ը: *Ինքնաբուղխ կամաք իւրեանց խոտորնակ խորհրդովք չեղուլ տապալել կամին զբանս ածելոյն գրոց. Վէպ. Է:

Ինքնաբուխն. ած. Αὐτοφυής. Nativus, innatus, naturalis, proprius. որ և Ինքնաբնական ասի. Բնածին. ընդաբոյս. բուն. բնական. սեպհական. յատուկ. բնիկ. ած. զբև. զաւ. *Ինքնաբուխ զօրութիւնն այ: Ինքնաբուխն իւրայնոյ զօրութիւնք փառացան վերացեալ. Ագաթ: *Ինքնաբուխն իշխանութեամբ յաղթեաց մահու. Գ.Ի: *Ինքնաբուխն բարի. Նար. Ը: *Ցինքնաբուխն մարմին վաղուց՝ ի նեղքս մնեալ: Ցինքնաբուխն մերս մարմին. Աղ. Ե Շ. Էքզէր: *Որպէս որք ինքնաբուխն առնիկն պատկեր, և՝ ի բաց առնուցուն զամենայն՝ զոր առ՝ ի խափան մաքուր տեսութեանն լցէ եգեալ՝ ի վերայ. Դիոն. ածոյ:

Ինքնաբխաբուխ, եայք, եայց. ած. Αὐτόχθων. Ex ipsa terra ortus, oriundus; indigena. Բուն գաւառական. բնիկ. բնակ. ծնեալ՝ի գաւառին, և ոչ գաղթական. Էրէյէ. Եէրէի. *Ի մէջ գաւառականացն և ինքնագաւառեայց առաքեալ էր ամենայնիւ. Փիլ. Իմաստն:

Ինքնագեղեցիկ. ած. Αὐτοκαλλος. Per se pulchritudo. Բուն՝ ինքեանմբ, կամ՝ի բնէ գեղեցիկ և գեղեցկութիւն. *Ինքնագեղեցիկն... և բոլորն գեղեցկութիւն. Դիոն. ածոյ:

Ինքնագեղեցկարար. ած. Αὐτοκαλλοποιός. Per se pulchrificus. Բուն, կամ ինքնին գեղեցկացուցիչ. *Ինքնագեղեցկին, և ինքնագեղեցկարարին հեղուսին. Դիոն. ածոյ:

Ինքնագէտ. ած. ս. Ինքնին գիտակ, և գիտելով, կամ իմաստասիրելով. *Ի մերոց մտաց ինքնագէտ իմայսցուք զանկնարկելին պատճառանացն արարածոցս. Վէպ. Ը:

Ինքնագիր, գրոյ կամ գրի. ած. գ. Αὐτόγραφος, ον. Sua manu scriptus, scriptum; sua manu exaratum. Ցինքենէ, անձամբ՝ ձեռամբ իւրով գրեալ, կամ գրածագրեալ. բնագիր. ձեռագիր. *Ըստ ինքնագիր բոլորակին կղոդիոսի պտղոմեան սիեզերագրութեանն չափոց. Խոր. Ա: *Նամակս հրովարտակաց ինքնագիրս յերկրագրեցից կողմանց մերձենալոցս. Նար. Իւ: *Երկրորդ գրեցաւ սա՝ի ձեռահիւանէն աւետաւ յոհաննու, որ յինքնագրէն սաղգ. ակ վերափոխեաց... Ցինքնագիր՝ սարգսի յառաջին չարաչհիւանն օրինակեալ. Ցլ. ած. *Ցէ. Αὐτός: *Զի և նա ինքնագրով (կամ ընքնագրով) ասէ, և նորաձևելով. Պղտ. Ե-Ի-Ի-ած. ուր և բայիւ ասէ. *Ոչ ևս՝ի ձեռն անգիտութեան ինքնագիր (կամ ընքնագիր) լինիցիմ, և ոչ նորաձևեմ զայսպիսիկ ,, և՝ի ած: *Զինչ էիր, ուստի եղև քեզ գաւաճանութիւդ այդ, զի մեք ոչ յաղագս քո լիցուք ինքնագիրք ,,:

Ինքնագիտ. ած. Ցինքենէ գտեալ. անձամբ հնարեալ. *Ինքնագիտ բարիք, կամ տիպք, կամ չար, կամ ամպարշտութիւն. Լ՚Ք. Իմ: Սիմա. աղ: Տծակ: Գէ. Ե:

Եւ որպէս ինքնին գտեալ, ի վեր ե. րևեալ, բղխեալ. *Մարգարէացաւ նոցա վասն ինքնագիտ ջրոյն յանապատին. Վ.Բրն. ած:

Ինքնագլուխ. ած. Αὐτοκέφαλος. Autocephalus. որպէս ռմկ. Ինֆիր գլխոսն. Ֆէնոթ պաշխա. Ո՝ր գլուխին չէ անկեալ ընդ այլոյ իշխանութիւն. և Ռոյ Հայրապետն ձեռնադրի յիւրոց եպիսկոպոսաց. ազատ. ինքնիշխան. *Աւտոկես ինքնագլուխ եպիսկոպոս կոստանդնուպօլսոյ. Խոր. Գ. 5: *Ինքնագլուխ աթոռ (կիսպրոսի), ևն. Ոսկիփոր:

Ինքնագոլ. ած. Ինքնագոց, և Ինքնագնացուկ:

Ինքնագոց, ի. ած. Αὐτοεῖναι. Ipsa esse, qui est per se ipsum. Որ ինքնին և ինքեանմբ միշտ գոյ. անեղ. անստեղծ. սեպհական ստորագելի այ. *Ինքնագոյ և ինքնակեանք... մի բոլորիցս գերագոյն սկիզբն և պատճառ. Դիոն. ածոյ: ուր Թարգմանեալ կայ նաև ինքնագոլ: *Որպէս ինքնագոյ է, նոյնպէս և ինքնանուն է. Եւթ. Է: *Ինքնագոյ, և գերագոյ. Սիմա. աղ:

Կամ իբր Ինքնագոյական. անեղական. արարչական. ածահրաշ. *Որ ինքնագոյ հրաշիւք հիմնեցոյց՝ի վերայ հիման որ առաքելոցն. Շար:

Ինքնագոյն. ըստ փիլիսոփայիկ՝ իբր Ըստ ինքեան կամ յինքեան եղեալ գոյացեալ. որ և Ինքնագոյացուկ. որպիսի է գոյացութեին. ուր Պատահումն՝ի գոյացութենէ ևեթ գոյ՝ այսինքն եղեթակայնայ. *Սովորութեի է արիստոտելի՝ զբնութեի ըստ ինքեան առնուանել, որպէս ինքնագոյ. Անյ. պորֆ: *Էութեի իր իմն է ինքնագոյ... ինքն յինքեան գոլով. Դամասկ: *Չի ինքնագոյ է գոյացութեին, ՚ի գոյացուցչէն յիւրում նախագասեցեալ. քան զամենայն եկամուտսն, որ է պատահումն. Ոսկիփոր:

Ինքնագոյացուկ. ած. Որպէս ինքնագոյ կարծեցեալ. կամ ինքնեղ, իւրև՝ի գոյ եկեալ. որպէս գնէին ոմանք՝ի հեթանոս փիլիսոփայից զհիւղէն, այսինքն զնիւթն. *Ո՛չ յինքնագոյակ նիւթոյ ասէ. Նիւ. իմաստ:

Եւ իբր Ինքնագոյական. անգստին՝ի սկզբանէ եղեալ աստուածով. ոչ մարդկային ձեռագործ, այլ՝ ածակերտ. *Ո՛վ ՃշմարիտԱծպին տունկ՝ նախաթոյս և ինքնագոյակ կառուցմամբ պատկանեալ. Թէոդոր. Խլ:

Ինքնագործ. ած. ս. Αὐτουργός Qui per se facit. իբր. Ինքնին և միրաբար գործօղ. ինքնիշխան՝ ինքնազօր. որպիսի է ածմիայն. *Ձկարէ մին ապաստար՝ և ինքնագործ լինել. Սեբէոս. Է: *Ցեասնեմս (ասէ արիանոսն), զի բազասար է որգի, և ոչ ինքնագործ. Աղ. Ը: *Որ յանեղից գոյացոյց զբոլոր եղեալքս ամենայն, ինքնագործ. Նար. Ը:

Ինքնագործ. Αὐτουργός. Qui per se operatur, sibi operans. Որ գործէ ձեռագ իւրովք՝ զգործ պաշտամանն, կամ զպէտս կարևորս. աշխատասէր. փոյթ. անձանձրոյթ. * Ամենայն ժողովուրդն քահանայուԹէ և պատուեալ (՚ի պատկէն հրեից). քանզի ամենեքին ինքնագործ լինին՝ի պատարագագործութիւն. Փիլ. Եւ. ա. 10: *Խրատեէ զմեզ ինքնագործ լինել և առանց աւելորդապ, և ոչ բազում իրաց կարօտանալ. Ոսկ. յհ. ա. 20:

Ինքնագործ. Αὐτοπράττων. Suo arbitrio faciens, vivens. Ինքնագլուխ անձնահաճ. ֆէնոթ պաշխա էքէն. էքսիկ. *Դատաւորը ակնառուս, ուսմիկ ինքնագործ Նար. ծը: *Պոռնիկք խաղնին ընդ ինքնագործան՝ի պղծութի. Ոսկ. ա. իը:

Ինքնագործ. Αὐτοποιός, αὐτοποιητός. A se ipso factus, sua sponte factus. Ցինքենէ գործեալ. ինքնահնար. յանձնէ պատճառեալ. *Կամեցաւ ինքնագործ չարիքն չիջուցանել զշրաքն իսրայէլի. Պիս: *Կործանեալ՝ի քումդ ինքնագործ հակամտութենանց. Նար. իը: *Ինքնագործ գիտութիւն. Ոսկ. գաղ:

Կամ Ինքնին եղեալ. բնական կամ անպատճառ. *Աղդ և զմովաբացւոցն ճառէ, զի մի ինքնագործ ինչ յառաջասաց իրքն կարծիցին. Ոսկ. էս:

Եւ Անաշխատ. պատրաստական. *Գալաթեէին մարդիկ յամբոցս ինքնագործս, և ապա սկսան չինել բերդքն. Վ.Բրն. պմ: Իսկ Դիոն. էնէղ. *Որպէս համակարգ և ինքնագործ ժողովոյն նուիրագործուԹե ,, պարսի լինել համագործ կամ նոյնագործ. որպէս յն. ταυτουργός, ejusdem operationis.

Ինքնագործ ընեմ, եցի. ն. Αὐτουργέω. Per me, vel manu mea facio. Ինքնին գործել. անձամբ կամ ձեռամբ իւրով առնել՝ զոր ինչ և է. *Զիարդ ինքնագործեն. (պիս). զօրութեի իւրով առնէ զամենայն. Աբ. է: *Ցինքնագործ եաւն՝ի մեզ բարեվայելչապէս նախանձնամուԹիւն ոչ մերժէր. Դիոն. էնէղ: *Ինքնագործողն լինել՝ի մեզ նախանձնամուԹ որդւոյն՝ յայտ էր. Մոս. ՚ի ծիոն: *Նախամուտ ինքնագործել ըզմեզս. Մաղ:

Ինքնագործութիւն. գ. Αὐτουργία. Per se ipsum facere. Գործել ինքնին, կամ ձեռամբ իւրով. այլազգ յածն, և այլազգ յարարածս. *Ոչ եթէ տկարացեալ ինչ էր հայր առ արարածոց ինքնագործուԹիւն. Կոլ. ծա: *Ցի Թէ տարաբ որդի՝ ստացուած գոլով ըստ ձեզ՝ զկօր ինքնագործուԹիւնն, տարցին և այլ ստացուածք. Կիւրղ. գիդ: *Որ ինչ և իցէ յաչխարհիս յայսմիկ՝ ՚ի նմանէ կատարեալ լինի յայ. սակայն ոչ ինքնագործծուԹե ըստ աշխատասէր կենդանւոյս վաստակելով, այլ զօրուԹե վարէ անաշխատ. Աբէսք. Ե: *Ընորհեալ ապգին ամենայնի ըստ ամենայն տարւոյ (՚ի պատկէի) ինքնագործութենէ զնելի պատարագացն. Փիլ. ֆ. իա: *ՑինքնագործուԹէ վատթարիցն մեկուսիլ. Մ.Ին. ղաք: *Խափանեն զկամս մարմնոյն՝ զինքնագործուԹե չօշափելեզ զաղաեաի չարժմանցն զհոսմունս. Ցծա. ծէ: *Որպէս սովորական գոլ գօտւոյն պէտք, իբրև զհանգերձեալ յինքնագործծուԹի՝ հարկ է զուգեալ լինել. Բրս. հդ: *Նմա իբր լաւագոյն քան զամենայն սրբազան կարգս՝ զինքնագործուԹին տայ բաժին ածային օրինադրուն զածայնագոյնս սրբազնագործուԹիս. Դիոն. էնէղ. իմն իբր բուն գործ, և պաշտօն անձին. որ հայի և՝ի յաջորդ նշ:

Ինքնագործութիւն. Ἰδιοπραγία. Propria actio. Սեպհական և յատուկ գործ և

ԻՆՔՆԱԽՈՐՀ. ա. Ինքնայօժար. ինքնակամ. յօժարակամ. *Ձարչարեալն ինքնախորհ հօր հաճութիւն՝ նորոգեց զաշխարհս. Ջխր. ԼԲ: (կամ Ձարչարեալն ինքն՝ ախորհ հօր հաճութիւն):

ԻՆՔՆԱԽՕՍ. ա. որ և ԻՆՔՆԱՍՏԱՁԻԼՔ անձնէ՝ իւրով բերանով լարբառեալ. կամ իւրական գրութիւն ճառեալ. *Ինքնախօս բանիւք յորդորականօք զամենեսեան կահեցուցանէր. Վրք. ոա: * Աւետարանն ինքնախօս ճշմարտաբանութիւն տէրունի. Տծ. ա: *Ճառս և ինքնախօս բանաստեղծս յայտարարեալ. Ցհ. ԼԲ: * Ցիւր ինքնախօս գիրսն. ՃՃ:

ԻՆՔՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ինքնախօս կամ ինքնասաց բան, կամ ճառ. և և բնախօսութիւն. *Աւետարանին ինքնախօսութիւնն բանիւն. Շ. ծգ: *Աւետարանն փրկութիւն ինքնախօսութիւն որդւոյն ած. Յհ. խ. Եկեղ: * Յառելն պլուտոնի՝ ի սիմէի տրամարա-նութիւնն, ցյորում ինքնախօսութիւն առնէ վան արարածոց. Լմբ. յանառակն:

ԻՆՔՆԱԾԱԳ. ա. Ինքնին ծագեալ. ի բնէ պայծառ և անաղօտ. անեղական, ածական, անսկզբնական. * Քինքնածագ լոյսն էառ. Մամբ: *Թաքչին յանմատոյց ճառագայթիցն ինքնածագ լուսոյն: Ճա-ռագայթի ինքնածագ լուսոյն առհասարակ սփռեալ տարածեցաւ. Եղիշ. խալէս. Ն Լաշ: *Գանձ փառաց խորհրդոյ՝ ինքնա-ծագ լուսոյ՝ գտեալք ի սկզբանէ, և ծածկեալք առ հայր յաւիտեանս. Նար. գԽ առաք. Ն տրգ:

ԻՆՔՆԱԾԻՆ. ա. Αὐτόγονος, αὐτογενής, αὐτογένητος. Ipse per se genitus, ex se genitus, եմն. Ինքնին ծնեալ. ինքնին գոյացեալ. որպէս ինքնէիզ. և ինքնաբոյս, ինքնաբուխ, գիւրածին. բնածին. բնագոյս. *Ջմարդիկ ինքնածինս (յօգեցին): Գազանք, յորոց կէսքն ինքնածինք էին. Աճծր. ա. 13: Ե-ա. փբ. ա: *Ջգեաս զինքնածինս. փիլ. խմասփ: * Հուր ինքնածին ի պէտս ժամու. ՃՃ: *Ընտանիք Թշնամիք ինքնա-ծին բուսեալք. Նար. Ե: *Ինքնածին խոր-հուրդք. Լմբ. ոշ:

ԻՆՔՆԱԾՆԻՆ. Ինքնին և ևթէ ծնող միածնին. կոյս և մայր. Առ մարիամ. ոչ հայր ոք հալուկատրեաց, այլ կոյս ինքնածին. Եփր. ա-եփար:

ԻՆՔՆԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Αὐτοκρατής. Qui sui juris est. Ինքնիշխան, անձ-նիշխան. ազատ. ինքնագլուխ. * Ցանուրջ չական փառս էականին՝ ինքնակալ եղեալ վայելչին. Ագաթ: *Ցոր կողմ միտէն ըստ ինքնակալ ինքնիշխան մարդկային կամացն չարժուին. Նիս. կաղ: *Ջոր ասէ՝ ինքնա-շարժ, փոխանակ անձնիշխան և ինքնակալ ասելոյ է իմանալի: Ի հարկէ գալն մեզ յառաքելուածս՝ ոչ ինքնակալս ցուցանէ զմեզ ըստ ինքեանց. Մ ա ս. ի դիան:

Մ ա ն ա ւ ա ն ա գ՝ Αὐτοκράτωρ. Imperator. Միահեծան թագաւոր. կայսր հռովմայ-եցւոց. *Եւ հրաման յինքնակալէն կոտան գիանոսէ: Ինքնակալ վարչեցիանոս օգոս-տոս. Խոր. ճ. 86: գ. 19: * Որք յուղեալ կայսերէ ինքնակալքն հռոմայեցւոց կա-ցին: Աս ներքինի ինքնակալ...ևն. Ե-ա. փբ:

ԻՆՔՆԱԿԱՆ. ա. իր ինքնակալական. թագաւորական. * Ինքնակալ պետութիւնք իշխանականք. Նար. ա-ա ա:

ԻՆՔՆԱԿԱԼԱԿԱՆ. ա. Αὐτοκρατηρι-κός, αὐτοκρατικός. Imperatorius, omnia superans. Ամպհական ինքնակալի՝ ըստա-մենայն առման. կայսերական և ինքնիշ-խանական, գերազանց, յաղթօղ. *Որ յաւ-

դործողութի. * Պատճառ մեքուր դողով որոց ի բոլորս ինքնագործութեան. Դիան. ած: *Սահման արդարութի է՝ առաքի-քինութիւն բաշխողական ըստ արժանաւո-րութի, կամ ինքնագործութի հոգւոյն մասանց. Մ ա ս. ի դիան:

ԻՆՔՆԱԳՏԱԿ, ի, աց. ա. որ և ԻՆՔՆԱ-ԳԻՏ. Յինքենէ գտեալ կամ հնարեալ. *Ինքնագտակ և սկզբնաչար և աշխարհա-կոյծան սխալն ինքեան յարդարեաց պատկեր. Սկաա. ագ:

ԻՆՔՆԱԳՏԱԿ ԼԻՆԵԼ. Ինքնին դտանիլ. ինքնին հնարիլ. * Որ թէպէտ գիւրագիւր-ծան եմք ի մեզս, առանց ուսանելոյ ինք-նագտակ եմք ապաշխարութե. Իգն:

ԻՆՔՆԱԳՐԱԻ. ա. Որ ինքնին զանձն իւր գրաւէ կամ մատնէ. անձնամատն. *Ես ինձէն անձամբ իմով ինքնագրաւ ի մահ: Իբր ի վերայ ինքնագրաւ կորստականի եր. գիծանուածի խառնեալ ընդ աշխարս: Ինք-նագրաւ գերեալը. Նար. խա. խԷ. կա:

ԻՆՔՆԱԴԱՏ. ա. Անձամբ յանձնէ դա-տիլ. և Անձամբ անձին դատաւոր նըս-տիլ. * Ինքնադատս յանիկաբ դատաւորիւ խոշի մատցս. Շ. ոքն: * Անխղճմտուի է յիմար իմատատսէր՝ ինքնադատ պատմող, ինքնահակառակ բանասէր. Կեչա:

ԻՆՔՆԱԴԱՏԱՊԱՏԵԼԻ. Անձամբ յանձնէ պարտաւոր դատիլ և դատա-պարտիլ. * Ապաշխարող իցէ ինքնադա-տապարտեալ խորհուրդ. Վրք կդ. ծ:

ԻՆՔՆԱԴԻՊ. ա. Συμβεβυκός. Acci-dentalis. σύμβαν, accidens. Ըստ դիպաց եղեալ ինքնին դիպեալ. յանկարծադէպ. դիպաածական. ասաք էնէ. *Ջի մի կարծիք ցեն եթէ ինքնադէպ իցեն չարիքն: Եւ զի մի ինքնադէպ ինչ վերագ կարծիցես, ես իսկ ասէ յառաջագոյն գուշակեցի. Ոսկ. էա: *Ջի մի ինքնադէպ Թուխցին չարիքն: Ջի մի ինքնադէպ զիրկուիդ կարծիցես. Գէ. էա:

ԻՆՔՆԱԴԻՄԱՒԱՐ. ս. Αὐτοπροσώπως. In, vel sub sua persona, coram. Անձամբ՝ իւրով դիմաւ. ինքնին գէմ յանդիման. և բեսա եւիս. դէմ աա դէմ. էէաղ դէ էէաղ. * Աւաքեւլական դնդին, աւ որս ինքնադի-մաքար խօսելով երանելի ձայնիւ կենա-լայն մեր քո, ևն. Կէ-ւրդ. ալ. խւ: *Ցա-ւետարանի ինքնադիմաքար ընդ մեզ խո-սեցաւ տէրն: Երևեցաւ մեզ ոչ առակաւ և նմանութե ի մասունս մասունս որպէս մարգարէիցն, այլ ինքնադիմաքար էութե և բնութե. Սարգ. ա. չհ. ա: *Ջկատարեալ սարգիս ինքնադիմաքար ընձեռեր աշա-կերտացն՝ ասելով, զնաղաղութի իմ տամ ձեզ. Ո-ւիէ-ր: *Նեբրովէ ինքնադիմաքար ասաց զինքն ած. Աճծր. ա. 2:

ԻՆՔՆԱԴԻՐ. ա. Ցինքենէ եղեալ. իւր-մէ կարգեալ. *կատարեալ զինքնագիր օ-լէհոս. ՃՀ:

ԻՆՔՆԱԴՈՐՈՎ. ա. Որ ինքն զինքն դրս-բովէ, անձամբ յանձնէ դսրովեալ. անձնա-նախատ. *Ինքնագսրով անձնագատ գերի-. Նար. խԷ:

ԻՆՔՆԱԴՐՈՒԱԳԵԱԼ. ա. ս. Αὐτοσχε-διάσας. Temere, inconsulte. Ցինքենէ ըստ կամի գրուագեալ. ըստ մտի յերիւրեալ. յօգեալ. մտացածին. անխորհրդաբար. *Ջորս ունիք ածս էիցս և արարչագործս՝ ինքնագրուագեալս ասացին. Դիան. ածայ:

ԻՆՔՆԱԶԱՐԴ. ա. Ինքնամբ զարդա-լեալ ի բնէ. բնական. *Ցուցանելով զինք-նազարդ դէպ կերպութի (տիեզերացս): Աբէ:

ԻՆՔՆԱԶԳԵՍՏ, տի. ա. Ինքեամբ կամ յանձին զգեցեալ. իբրև բնական ինչ յանձին բերեալ. Ա՛ն ժամայն նշանակ սը-

ցանէ զնա ներգործութեանն անընդունելի և անտեսանելի, ինքնակալական աներևոյթ. Դիոն. Երիս:

ԻՆՔՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐτοκρατορία, τό αὐτοκρατὲς. Libera et summa potestas, imperium. Ինքնակալ տէրութեան. հաճհեծան թագաւորութեան. և կայսերութեան. *Ցուներորդ ամ ինքնակալութեան կոստանդեայ. Խոր. Գ. 8: *Թագաւորեցուցանէին՝ յինքնակալութեան իւրեանց պայմանի պատուոյ զնա համարեալ. ՁԿ. ԼԲ: *Աղքայքզունք են, և իշխանականք ինքնակալութեց, որոգիք զօրութեց. Նոր. Ը:

Եւ Անձնիշխանութեան. *Անձնիշխան գոլով մարդիկ՝ ի մէջ երկուց զօրութեանց արգելեալ կամք. եթէ խոնարհեցուցանեմք զինքնակալութեն կամացս ի յաշակողմն, պատուաստական ձեռնտու լսեսն այնմ գործոց գտանեմք զնծ. Ը. Է. չԿ. ծԹ:

ԻՆՔՆԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ած. լսես յն. Αὐτοκρατικῶς. Sicut imperator. Անձնիշխան նաբար. և Ձեռնէրիցուքն. *Ինքեան կամեք, և ինքնակալութեն մատակարարեալ. Նիս. կաղ: *Առանց պատուատանուն իսկ, և ինքնակալութեամբ երկրացն քաղաքին. Պզտ. օրին. Լ:

ԻՆՔՆԱԿԱՄ. ա. Αὐθαίρετος. Voluntarius, ultronius, sui arbitrii, liber. Որ ինչ լինի կամեք իւրովք. կամաւոր. ազատական. ինքնայօժար. ասէլով եղծը. բոլի օլոփ. *Ինքնական կամօք. Ագաթ: Նոննոս: *Ինքնակամ յօժարութեամբ. Խոր. Փոփ: *Վասն ինքնակամ երթին. Ոսկ. ծ. Է. 1: *Գովելին զինքնակամ գալուստ նոքա. Ճ. Ա: *Ինքնակամ մեղաց. Ագաթ: *Պատուիրանազանցութեամբ յայրակայ՝ ինքնակամ սխալանք. Նոր. ծԷ: *Ինքնակամ ախտից շարժեալ, և՝ն. (որ լինի և ած.) Շ. ընդհ:

Կամ Անձնիշխան, ազատ. տէր կամաց իւրոց. *Խմանալեացն ինքնակամ անձնիշխանութեանք. Դիոն: *Ամենայն խմանալի տեսութեի՝ ևթէ հրեշտակաց և թէ մարդկան՝ ինքնակամ, և անձնիշխան. Մոփս. ի դիոն:

ԻՆՔՆԱՆԱՄ. Ἑαυτῷ ἐπιτρέπων. Sibi indulgens. Որ կամի առնել զկամս իւր. անձնասէր. կամապաշտ. *Իւրապանչիւր ոք ի մեջ ինքնակամ լինել ոչ պարտի. քանզի որ ինքնակամ է, յայտնի է բառնալ տամոսել ախտանալ. Բիս. 49: Ետ կոդոս. Է. 25. *Ինքնակամ կրօնիւք ,,. յն. ըստ կամս Ճգնութ. Ἐθελοθρησκία.

ԻՆՔՆԱՆԱՄ. Αὐτόματος. A se ipso faciens, sponte agens. Ինքնաշարժ. գիւրաշարժ. յեղաշարժ. որ ինքնին խլրտի կամ բերի. գիւրաշարժարար. *Ի վերայ ամենեցուն առաքելով զինքնաշարժն և զինքնակամ զօրութեն. որոց պակասելոց՝ լուծեալ և մեռեալ լինի մանն, ինքնակամ շնչոյն անգամ եղեալ: Զաձարեաց ինքնակամ շնչոյն, որ ի ձեռն ջրացն հասանէ, առ ի շարժմունսն գայթակղումն և զգալ րումեն գնեալով ի մարմինն. Նիս. կաղ:

ԻՆՔՆԱՆԱՄԱՐ. ած. Αὐθαιρέτως, αὐτοπροαιρέτως, προαιρέτως, αὐτομάτως. Sponte, sua sponte, ultro, ևն. Ինքեան կամ իւրովք կամօք. կամակար ընտրութեամբ. յօժարութեամբ. կամաւ. կամաւորապէս. *Ինքնակամ՝ նահատակեալ՝ ի վերայ օրինացն. ած. Ղ. Է. 42: *Ընտրեաց ինքնակամ հասանել ի տանջանս. Է. Ղ. Ը. 19: Իսկ ած. Ղ. Է. 24. *Ինքնակամ գնացին ,,. իմն, վտարանդեալ անցին առ օտարս. (որպես αὐτομολέω, transfuga, perfuga. դասալիք, փախստեայ): *Անկոչ՝ ինքնակամ յօժարեր երթալ՝ ի տունն. Ոսկ. ծ. Է. 1: *Ինքնակամ զմահն յանձն առնուով. Կալ. ծԷ: *Ինքնակամ չարչարի. Ագաթ: *Ինքնակամ հնազանդել, կամ խնգրել. Խոր: *Չարաչար է ինքնակամ մեղանչելն. կալ Է:

ԻՆՔՆԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուներն ազատական կամս, և ազատական կամք. անձնիշխանութեի. ազատութիւն կամաց. կամաւորութեի. յօժարութեի. գիւրաշարժ բերութեն. *Զայսոսիկ յինքնակամուէ մեզ՝ ի վերայ բերեալ. Բիս. Խղ: *Ինքնակամութեի ստեղծուածոյն, և պատրանք բանաւորութեն զմահն և զապականութիւն ի մերումս յարգարեաց բնութեի: Ցորպիսի և յորքանս յինքնակամուէն սայթաքեալ եկն յանարգութեի. ՁԿ. խմ. Էր: *Ինքնակամեմբ և հաւանեմբ գործ. Խոսքվի:

ԻՆՔՆԱԿԱՄՈՒԹԵԱՄԲ. Տ. Ինքնակամ, ած. *Ի հրեշտականան համապատուէն ինքնակամութե՝ ի բաց վրիպեալ. Նիս. կաղ: *Ինքնակամութե մեզանէլ. Շ. ա. չԿ. խմ: *Ո՞ էած (զմեզ) յատաչին ապրեսն և ի կեղտն պատճառս ինքնակամութե. Նոր: *Ցայսպիսի փառաց՝ սակս փրկութե մերոյ ինքնակամութե զանձն խոնարհեցոյց. Լմբ. պրփ:

ԻՆՔՆԱԿԱՆ. ա. որ և ԻՆՔՆԱԿԱՆ. Մատուցածին ինչ՝ որ կայցէ ինքնին արատ քոյ ա, որպես ինքնագոյ, կամ ինքնեն. *Ինքնակայ զաչխարհս ասել և առանց նա խահնամութեան. Ասող. գ. 1: *Սուտ են՝ որք ինքնակայք ասեն զեղեալքն. Վրդնով:

ԻՆՔՆԱԿԱՆ. ա. Սեպհական ինքնութեան, և էական. *Ինքնական զօրութե է. Գէ. Ես: *Վերստաբերիմ ինքնական իշխանութեամբ ի մեռելոց. Նանայ: *Ցինքնական պատուիս վերագարձեալ. Լմբ. պրփ: *Ինքնական հանճար, կամ բան. Համամ. առ:

ԻՆՔՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Նոյնութե. *Սկիզբն մերձաւորութե ... ըստ առ ի յինքնականութեն չարժմանց և գոյացութեց. Մոփս. Եփես:

ԻՆՔՆԱԿԱՑ. ա. գ. Ա. յն ինչ՝ որով ոք ինքն զինքն կապէ. *Զիս սրձակեալ յինքնակապէս՝ մեզաց կապից գժոխայնոյն. Ըստ:

ԻՆՔՆԱԿԱՈՒՑ. ա. Ինքնին կառուցեալ. առկայացեալ. *Օգապարիկ Թեստատած ինքնակառոյց. Գնչ:

ԻՆՔՆԱԿԱՏ, ի, ած. ա. Αὐτοτελής. Per se vel absolute perfectus, sibi sufficiens. Ինքնին կամ ինքեամբ և ըստ ինքեան ի բնէ կատարեալ. ամենայնիւ, ապահնդ. ինքնաբաւ. *Ինքնակատար և նախակատար խմաստուէ (ած): Ինքնակատար պետուէ, և ամենայն քահանայապետաւէ պատճառ: Զպարգևեալսն նոցա միշտ ածս գործականան գիտուէիս յինքնակատարէ և խմաստագործէ ածպետուէ: Ոչ ինչ է ինքնակատար, այլ կարօտ բոլորովին կատարման, բայց միայն սրդարև անկատարան և նախակատարն. Դիոն. Երիս: *Ցնա՝ զի ոչ ինչ է ինքնակատար և անկարօտ, բայց միայն ած. Մոփս. ի դիոն: * Ինքնակատար ածուէ. Լմբ. պրփ: *Որպէս ինքնակատար. Գր. փղ. Նիս: * Ցուցանէր զինքն՝ իւրական և ինքնակատար փառաքն. Ճ. Գ:

ԻՆՔՆԱԿԱՑՈՒ. Կատարելն իւրով մասամբ. որպես էակ հոգեզէն, և բան ինչ ամքողջ. *Իուէիցն ինքնակատար՝ անմարմին. Նիս. էն: * Հոգին (ըստ ինքեան)՝ ոչ է ընդեալ ընդ մարմնոյն, այլ՝ էուէիցն ինքնակատար անմարմին է. Նլ. Եփէ:

Եւ ած. Αὐτοτελῶ. Perfecte, absolute. Կատարելապէս. սրբապէս. *Ոչ բաւէր զքանն ինքնակատար յայտնել. ՁԿ. ԼԲ: *Բան է հետևակ բառի շարագրութի զպրաժախոհութեն ինքնակատար յայտնելով. Թղ. փէղ:

ԻՆՔՆԱԿԱՏԱՐԱԲԱՐ. ած. Αὐτοτελῶς. Absolute, perfecte. կատարելապէս. սրբապէս. *Լի է որպէս ած, և ինքնակատարբարար մարդացեալ. Գրգ. ԼՀ:

ԻՆՔՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐτοτέλεια. Perfectio. Լինելն ինքնակատար. կատարելեալ անթերի. * Աւետարդ է նմա առնուլն՝ անդուստ ունողի զինքնակատարութեի. Գրգ. ԼԲ:

ԻՆՔՆԱԿԱՑ. ա. Ինքնակայ. ինքնեզ. և ինքնագոյ. անեզ. * Ցայտոնի ցուցանէր՝ եթէ ոչ ինքնակաց ինչ էցեն, այլ է ոմն՝ որ ունի և վարէ զամենայն: Զի մի՝ ի յօրինեալ ընթացից ինքնակաց ինչ կարծիցեն զարարածս. Ոսկ. Ես: *Մի է՝ յիւրմէ ինքնակաց, և ոչինչ յուսմէք ընկալեալ. Սէբէր. ա: *Երկու արմատս բարւոյ և չարի ասէ. և զայն ոչ յողբէ և ծննդեամբ, այլ ինքնակաց: Ամենայն ինչ՝ որ չէր և եղև, արարած է, և ոչ ինքնակաց պատճառ ամենայնի. որոյ ոչ յումէքէ եզեալ, այլ ինքն ինքնակաց առաջին գտեալ. Եղնիկ: *Անեզ և ինքնակաց ասեն զաչխարհս. Պզտ. Է. ոէ. Է:

ԻՆՔՆԱԿԱՑ. որպես Αὐτόματος. Sponte agens, fortuito eveniens. Ինքնակամ. ինքնին շարժեալ կամ՝ ի վեր երևեալ, կացեալ յեղակարծուց. * Երևեր նոցա ինքնակաց խաղողի. Խ. ծէ. 6:

ԻՆՔՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ինքնակաց գոլն. իբր ինքնեղութի, կամ ինքնագոյութի. * Զի մի՝ պատուոք ինքնակացուէ ոգիսաց կարծիցին, որոց արարածն ի մոլութիսէ ոչ ճառնցաւ. Եղնիկ:

ԻՆՔՆԱԿԵԱՆ. կենդան, կենդանի. գ. Αὐζωή. Ipsa vita, per se vita. Որ է ինքն իւրև կեանք. նոյն ինքն բուն և ճշմարիտ կենդանութի. աղբիւր կենդանի ած, և որ նուաւ առանն զինքնաշարժ կեանս. *Ինքնագոյ և ինքնակեանք ասեմք զմի բանորիս դերագոյն սկիզբն և պատճառ: Այժմ օրհնանաքանելի է մեզ զկեանս յաւիտենից, յորմէ ինքնակեանք, և ամենայն կեանք ... զի և ինքնակենդանի է ածայինն կեանք կենդանական և գոյացողական... և պարզևի նախ ինքնակենդանի գոլն կեանք. Դիոն. ՁԷայ:

ԻՆՔՆԱԿԵՐԳ. ած. Իւրովք բուն կերպարանօք. *Ցորժամ հանգերձեալ է ինքնակերպ կալ (կամ գալ), և տեսանել զնա մարդիկ. Ճ. Գ:

ԻՆՔՆԱԿԻ. ած. Ց. Ինքնեն. * Աճումն է շարժութի ինքնակի՝ ըստ մեծութեան. Ռուֆոս:

ԻՆՔՆԱԿԻՐ. ա. Ցիւրմէ կրեալ, յանձին բերեալ. ինքնագործ. սեպհական. իւրոյն. *Ոչ ինքնակիր մեզոք զպարանայ (և կեղեցի), եթէ ոչ ի մարդոց չարացս. Նոր:

ԻՆՔՆԱԿՃԱՄԲԻԼԻ. ա. Անձամբ յանձնէ կշտամբելի կամ կշտամբել. *Ինքնակշտամբելի գեգերեալ. Նոր. իմ:

ԻՆՔՆԱԿՈՉ. ա. ած. Αὐτόκλητος. Per se vocatus. Ոչ կոչեցեալ յայլմէ, այլ՝ անձամբ անձին. ինքնակամ. *Բհանաչես (կամ բիսս՝ մին յեօթանց խմաստոց), քանզի մահ կոչէր ոմն ի կորուստ որգոյ իւրոյ, ասէ. ո գու, ընկէր կոչես զնր այնպիսի, զոր Թէ ասկայն ոչ կոչես, ինքնակոչ լինի.

Ոսկիփոր: *Եւ մանաւանդ այնու ձգելր զնո-սա, զի ինքնակոչ գայր. Ոսիւ. չԿ. ՟. 34:

ԻՆՔՆԱԿՈՐԾԱՆ. ած. Անձամբ անձին կործանիչ, կամ կործանեալ. այն ինչ՝ որով զբ ինքն կործանեցաւ նախ. *Զնոյն գեղ դժբորդին ինքնակործան մահաձիր՝ մը-տերմաբար արբուցեալ (մարդոյն). ԳԻԿ: *Ինքնագիւտ և ինքնակործան տպաքն կեր-պագրեալ. ՍԻՆ:

ԻՆՔՆԱՀԱԼԱԾ. ած. Աստόμολος. Sua sponte fugitivus. և բայիւ, αὐτομολέω, transfugio. Ինքնին հալածական. անձամբ փախստեայ՝ առանց յԼուրեղոյ ուրուք. *Հա-նանիցէ ... կարօտութիւն իբրև այր մի չար ինքնահալած. Աած. ՟. 11: * Ինքնահա-լած ի հայրենեացն լինէր գաւառէ: Ինք-նահալած լինի սարսռելով իմն. ՊԻՔ: *Ինք-նահալած լինիս բարօրց քոց սխտիւք. Ճ. Ի2Ի:

ԻՆՔՆԱՀԱՊԱՒԱԿ. ած. Որ անձամբ անձին հակառակի. *Յիմար իմաստասէր ... ինքնահակառակ բանասէր. ԿԼԻՄԱ:

ԻՆՔՆԱՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐτο-μετοχή. Per se participatio. Անձամբ ան-ձին, կամ ըստ ինքեան հաղորդականն գոլ. ինքնաբեռն լաւութիւն. * Որքան գերագոյն են քան զոչխան էքն՝ սքէն կամ ՟ած այլինքն ... և քան զնոցունց հաղորդեալն ինքնա-հաղորդութիւնքն. ԴԻԱՆ. ՟ածայ:

ԻՆՔՆԱՀԱՃ. ած. Αὐτάρεσκος. Sibi ni-mis placens. Անձնահաճ. անձամբ ան-ձին հաճոյ. ինքնահաւան. ամբարտաւան. ֆրէն հաւնօղ. ֆէնֆինէ պէյէնմիշ, մադրոբ, ֆիպիր. * Վարդապետք տիմարք և ինքնա-հաճք. Խոր. Ֆ. 68: * Մի անհնարհտ, և ինքնահաճ և վէս. փիլ. բոփն: *Ինքնահաճ կամք. Լմբ. ծղ:

ԻՆՔՆԱՀԱՃԻՄ, ացայ. յ. Ինքնահաճ լինել. մեծամտիլ. ամբարտաւանիլ. հպար-փանալ. ֆէնֆինէ պէյէնմէք, մադրոբլանմագ, խոնիֆպոբ օլմագ. * Յորժամ յայն ակուա-ինքնահաճեալ, մատնեցաւ ի փորձուն խոր-հրդոյն: Ա.յդ ՟այ ընդհր է. և յայն ընդհր իբր ի քո ինքնահաճիս. Լմբ. ա. Ե ած:

ԻՆՔՆԱՀԱՃՈՑ. ած. Իբր ինքնահաճ, և ինքնահաճական. *Յինքնահաճոյ և յամբարտաւան մարդկանէ. Պոմ. ալէտ: *Ինք-նահաճոյ փարիսեցին: Առաւել ինքնահա-ճոյ. Լմբ. ծղ. Ե ի: *Ինքնահաճոյ հպար-տութեն. Թէոփոր. Խղ: *Յինքնահաճոյ որ-դւոլս ի միտս և ի բանս և ի գործս զնս դարուեալ. Յհ. կԻ: * Յինքնահաճոյ և ի անապատս խոյրդոյն. Լմբ. ազ:

ԻՆՔՆԱՀԱՃՈՑ. ած. Որ ինչ ըստ հաճոյից անձին գործիցի. ըստ մտի և ըստ կամի և զնաւն. էֆֆինէ. *Ի տարտկուանս և յան-յոյսսն ազգ մարդկան հաստեալ լինի, այլ և յինքնահաճոյ արդարև գործս. Խոր. ՟. 3:

ԻՆՔՆԱՀԱՃՈՑ. Ինքնակամ. ինքնայօժար. կամակար. *Ոչ տալ ինքնահաճոյ կամաս զանձն ի փորձութիւն. Շ. ֆՒ: * Որպէս և հայր (հաճեցաւ), նոյնպէս և նա ինքնահա-ճոյ կամօք ի պէտս փրկուէ մերոյ ախոր-ժեաց զմարմնանալն. Լմբ. պգԳ:

ԻՆՔՆԱՀԱՃՈՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԻՆՔՆԱ-ՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. *Զ յամառութեի ինքնահա-հաճոյութէ աւն քո աւսեր. Ճ. Ա:

ԻՆՔՆԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐταρε-σκεία. Sibi ipsi placere. Ինքնահաճն լի-նել. ինքնահաւանութիւն. ամբարտաւանու-թիւն. հպարփանութիւն. պէնֆինէյի, մադրոբլուգ. *Ոմանք զինուփառութիւն և զամբարտաւա-նութիւն՝ ինքնահաճութիւն կոչին սահմանել. ԿԼԻՄԱ: Որ ըստ իւր ցանկութիւնն ընտրեա-յէ զգործն, ամբաստանութիւն զինքեանէ բե-րէ՝ նախ առաջին զինքնահաճութիւնն. Բր. հց: * Ոչ եզ յաշտարակ ինքնահաճութէ. Լմբ. ՟՟ ոսկան:

Մերթ Թուի նշանակել՝ ինքնակամ յո-ժարութիւն. բայց մերթի բերել և ի ՟ նչ. յասելն. *Իսկ եթէ ի կողմանէ աղքկանն առանց օրինացն սահմանին ինքնահաճութէ փորձի ոք գարձուցանել. ՄԼ. ՟՟:

ԻՆՔՆԱՀԱՅԵԱՑ, կամ ՅԻՆՔՆԱ-ՀԱՅԵԱՑ. ած. Որ յինքն միայն հայի՝ եթէ որպէս ինքնահաճ, ինքնահաւան, և եթէ որպէս հրաժարեալ յաշխարհէ. և կի որ-պէս ինքնին ականատես. *Կոկոզավիզ յինք-նահայեաց ամբարտաւանութէ նստեալ յամրոցին՝ մեծ ոմն զինքն կործելով. Աբծ. Ե. 5: * Ինքնահայեաց կուսական խորհրդոց. Մ՟ած:

ԻՆՔՆԱՀԱՍ. ած. Ինքնին հասեալ, և կամ հասուցանեալ և ի վայր բերեալ ինք-նին. *Իբրև զպտուղ մի ինքնահաս ի բար-ձրր ոստոց ի գոգս անկեալ փափաքողին. Աբծ. Ե. 3:

ԻՆՔՆԱՀԱՐՈՒԱԾ. ած. Անձամբ ան-ձին հարուածելոյ, կամ անձամբ յանձնէ հա-րուածեալ. * Ինքնահարուած տանջանա-լորուքի. Նոբ. իԷ:

ԻՆՔՆԱՀԻՄՆ. ած. Ցինքենէ հիմնա-ցեալ կամ հնարեալ. * Ոչ ինքնահիմն չի-նուածով յարմարեալ. Շ. հրեՂԲ:

ԻՆՔՆԱՀԻՄԱԿ. ած. Ցինքենէն կամ յանուանէ իւրմէ հիւսեալ. *Ստեփանոս ինքնահիւսակ թագ. ՃՃ:

ԻՆՔՆԱՀՈՂԱԲՈՒԱԿ. ած. Որ ինք-նին ի վեր բուսանի ի հողոյ, որպէս ազգ ընծոր ոսկւոյ յԵթովպիա ի վեր երևեալ որպէս զծնեբեկ. *Ոսկի արքայական ինք-նահողաբուսական. Թէոփոր. ի ՟ոյան:

ԻՆՔՆԱՀՐԱՄԱՆ. ած. Αὐτοκέλευστος. Injussus. sua sponte. Ինքնին հրամանա-տուր՝ առանց հրամայելոյ ուրուք ինքեան. ինքնաշարժ. ինքնիշխան. ինքնակամ. մոա-դիւբ. *Վասն ինքնահրամանի առաքնորդու-թէ հոգւոյն սքի. ԱԳԲ: *Աներևոյթ զերա-խայրեացն զմուտս՝ ինքնահրամանի յօժա-րութէ և պատրաստութէ. Փիլ. ԻՀ: * Որ ընդ ոտսայս անցանէ զորութէ, ինքնահրա-մանի իմն ունի զարձակուածն՝ յառաջակամ ընդվզ. Նիսս. կաղ:

Տ. Իբր ինքնին. ինքնակամութէ. և ձեռ-ներիցութէ. առանձնական իշխանութէ. *Ինք-նահրամանիք հանդերձ յօժարութէ նկրտեին. Փիլ. ԼԻս: * Ինքնահրաման բարձի զինը-որոց. Յհ. կԻ:

ԻՆՔՆԱՁԱՑՆ, ի, ից. ած. Αὐτόφωνος. Sua voce utens. Ցինքենէն՝ այսինքն յձայ անաի ձայնեալ, կամ ինքնին ձայնող. ինք-նաիոս. ինքնասաց. *Ոչ ոք էր, որ տես-լեան բնութէ, կամ ինքնաձայնին բարբա-ռոյ ժուժալ կարէր. Ագաբ: *Նովաս լսեմք զինքնաձայն հնչմանն նորա. Ոսկիփոր:

ԻՆՔՆԱՁԵՂԱՒՆ. ած. Ինքն իւր ձե-ղուն ձևացեալ. ունող զձեղուն՝ որ չիք այլն և նեղուկ. (մանկդիր երկնից կամ երկե-ղեցւոյ). *Հաստատեալ ի պարզուածս ինք նաձեղուն յարկի խորհրդին դրութեամբ. Անան. եկեղ:

ԻՆՔՆԱՁԵՌՆ. ած. ս. Αὐτόχειρ. Qui sua manu facit. Որ իւրով ձեռամբ առնէ, անկարօտ օգնականութէ այլոց, կամ գոր-ծեաց. և իւրովք. ինքնին. *Ինքնաձեռն աչ զօրհղողութէ. Նոբ. գԻ: Հոփ: *Նեռաձգու-թէ ինքնաձեռն որսալով (և ոչ որոգայ-թիւք): Եւ եթէ ինքնաձեռն իսկ, սակայն ակամայ ոք վայլ ոք սպանցէ. Պղա. օբին. Է. Ե: * Ի յաղօթէն աղօթակիւ լինէի, բայց և ինքնաձեռն ի վրէժխնդրութէ ու-նողայն էի. Պիս: *Ինքնաձեռն ողջակիզեր աեւառն. Նիս. ՟. Ե գ: * Ինքնաձեռն խեղ-դամահ սատակեր. Պիս:

ԻՆՔՆԱՁԵՌՆ. իբր Ձեռասուն. *Անմի-ջոց դիմաք ուսեալք յայ՝ ինքնաձեռն ի նմանէ ընտրեցան. Հ. ԼիԼԻ:

ԻՆՔՆԱՁԵՌՆ. Ձեռնհրեց. յանձնասլաս-տան. յանդուգն. * Երիկեանք ոմանք և եռանդեանք ի թարմատար արուեստից դիմեալք ինքնաձեռն ձեռագով ՟ածաբանու-թէն ուանդիչք. Աած. ՟. Ե: *Եւ այս ոչ ինքնաձեռն համարձակութէ վատահացեալ ի զօրութէն. Երզն. ֆեր:

ԻՆՔՆԱՁԵՌՆ ԼԻՆԵԼ. Ձեռնհրեց լինել. համարձակիլ. *Որո՞վ իւրօք ինքնաձեռն լի-նելով յայսպիսի չարագործս յանդգնել բերէր. Պիս: *Չէթեռւմ զաՀռ թա-գաւորութէ իւրոյ վատահանալ յԵպիպոն իւր ի սմքատ. իսկ սմբատ ինքնաձեռն ե-լեալ՝ օծանի թագաւոր. Ոսկիփոր:

Կամ Իշխել ձեռն մխել, և ինքնին սպա-նանել. * Ինքնաձեռն յիւրն լինելով որ-դիս. Պիս:

ԻՆՔՆԱՁԵՌՆԱԴՐԵԱԼ. ի Αὐτοχει-ΙΝՔՆԱՁԵՌՆԱԴՐԵԼԻ. ֆրոտόνητος. A se ordinatus, vel creatus. Անձամբ յանձնէ ձեռնադրեալ. ինքնին ձեռնհրեց ի սքէ կարգ կամ ի պատիւ. ֆիֆր գԼՒոռն յԵռանդրոսէ. *Եկեղեցի կիսատարկաւագ յար-ձակեալ ի վերայ քահանայի իւրոյ, և Թշնամանեալ զնս եհան յեկեղեցւոյն ... և (իշխեաց) նստել ինքնաձեռնադրեալ քահանայ. Մ՟ած. ի դԻՒն: *Զայլսն տեսա-նեմ առօրեայ իմաստունս, և ինքնաձեռ-նադրելի ՟ածաբանս. Սարգ. յԻ. Ե:

ԻՆՔՆԱՁԵՒ. ած. Ցինքենէն ձևացեալ. ոյ իւրով ձևով է նման (սրոյ. այն է խաչն). *Հակառակ Թշնամւոյն ինքնաձև սուրն երևեցաւ յերկրէ. ՃՃ. ի Խաչ:

ԻՆՔՆԱՄԱՆՆ. Տ. ԱՆՁՆԱՄԱՆՆ. *Որ արձակէ զմտրմին իւր մահեամբ՝ իւրովի գնալով, և ինքնամահն լինելով. Երզն. ֆԲն:

ԻՆՔՆԱՄԱՏՈՑՑ. ած. Αὐτομάτως φέ-ρων. Sponte sua ferens. αὐτόματος, spon-te promanans. Ինքնին մատուցօղ, յառաջ բերօղ և ինքնին մատուցեալ, յառաջ բե-րեալ. ինքնեկ. դիւրագիւտ. պատրաստա-կան. *Ի խորոց սրտի .. ինքնամատոյց գա-տահատուլժի. Նոբ. ծԷ: *Փոխանակ աքան-չելի ինքնամատոյց վայելչութէն՝ զիշաբեր դրամատուկաբեր երկիր ժառանգեաց. կուչ Է: *Ջերմ լուսեւացն զպէսան շնորհէն, և հա-կառակ զօրութէն զբժշկութէ անվարձ և ինքնամատոյց. Աած. ՟. Ե: * Առձեռն և ինքնամատոյց տալ զօրինակն. Սարգ. Է. պ. ՟: *Առաստութէ ինքնամատոյց կերակրոց շնորհեաց ի ձկանց. Նիս. եպԻ:

Կամ Ինքնադէպ. ըստ պատահման և զեալ. ասած ԷեԼ: *Ինքնամատոյց համա-րեալով գոլ ամենայնի առանց նախանհա-մութէ ... Ինքանդ ինքեամբք ի հարկէ բերել՝ ի սկզբանն ինքնամատոյց եղեալքն. Նիս. Բն:

ԻՆՔՆԱՄԱՏՈՑՈՑ. տուչի. գ. τὸ Αὐ-τόματον. Casus. Դէպք. դիպուած. *Եղե-լոց ամենեցուն կամ զՅած ասէն գոլ պատ-ճառ, կամ զՀարկ, կամ զձակատագիր, կամ զբնութէն, կամ զբախտ, կամ զինքնա-մատոյցն: Իսկ ինքնամատոյցն, անշնչիցն և կամ անբանիցն դիպմունք առանց բնութէն և տրուեստի: Ոչ ինքնամատուցին, քան-զի անշնչիցն և անբանիցն են դիպմունք.

նէ՝ ... ըն :

ԻՆՔՆԱՄԱՏՈՒԹԻՒՆ. ա. Αὐτόματος. Fortuitus. Դիպուածական. * Ոմանք ի հնէ ժամուցս եգին քնուէ՛ք գող զամենայն և առանց արարչի կամ ինքնամատուցիկ, որպէս ասացին. Սարկ. Հանգ :

ԻՆՔՆԱՄԱՐՏ. ա. որ և ԱՆՁՆԱՄԱՐՏ. Ինքն ընդ անձին մարտնչող. անձամբ անձին հակառակօղ. * Ինքնամարտ կռիւ. Նար. խը :

ԻՆՔՆԱՄԵՒ. ա. Որ ինքնին մեռանի զուսաաս իւրով առանց բռնական մահուան. * Անասունք՝ որք ինքնամեռք լինին. Վէցօր. ը :

ԻՆՔՆԱՄՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ինքնին մոլորիլն. անձամբ յանձնէ խաբիլն. * Ինքնամոլորումն անգիտութեան. Աբծր. գ. 5:

ԻՆՔՆԱՄՈՒԽ. ա. ք. Ինքնին մխեալ, կամ մխելով. անձամբ միջամուխ. * Միմեզ ինքնամուխ առ ի յաթոռ գահոյից զնս նըստաեալ մատուցի. Վրք ասկ :

ԻՆՔՆԱՑԱՑՏՆԵԱԼ. ա. Αὐτοφανής. Per se apparens. Ինքնին անընդմիջապես յայտնեալ. անմիջական յայտնուած եղեալ. * Զինքնայայտնեալն լըմունս ածանցոյն կատարելագոյնս լինել՝ քան զորս ի ձեռն այլոցն հաղորդութեաց. Դիոն. էրին :

ԻՆՔՆԱՅՈՐԴՈՐ. ա. Ինքնին յորդորեալ ինքնայօժար. գիւրապատրաստ. պատրաստական. կամակար. * Բարկութեան այ էսրև ինքնայորդոր դասիճ բանասարկուն գրգռեաց զգաւթի Թուեալ զնարայէլ. Նի. ա. ճ : * Ցամենայնի ժիրք և ինքնայորդորք լինել. Պիտ : * Ինքնայորդոր յօժարութեաք գիմեաց ի մահ. Ճ. Ա :

ԻՆՔՆԱՁՕԱՐ. ա. Αὐτομόλους. Se se conferens. ἑκούσιος, voluntarius. Ինքնին յօժար, կամ յօժարեալ. յօժարակամ. մըտադիր. կամաւոր. * Արք զհամբերութեան չարչարանաց բաժակին ինքնայօժար խոնարհ հուէք. Ագաթ : * Ինքնայօժար փութով պափաքեին. փոքմ : * Ինքնայօժար ընտրութեաք առել չնեղս. Լխ. ոչ : * Կամաւոր և ինքնայօժար կամի ածանցոցս պատճառն առնել. Վրք նեղէ : * Ինքնայօժար կամբք ընկալաւ զչարութեան. Շ. ածնայն լոր : * Որք ի չարիս ինքնայօժարք լինին, և անձամբ զանձինս իւրեանց մեռեն ի կորուստ : Զի ի պէտս սրբոյն և կթրօտուղոյն ինքնայօժարք եղեցին. Ոսկ. յհ. Ը. 14 : Ա Ը. խոր :

ԻՆՔՆԱՁՕԱՐ. մ. Ինքնին իւրով յօժարութեաք. կամաւորապէս. իրապէսի իւր. * Ինքնայօժար դայր քո ի մահ խաչին. Լծ. ի՛ս : * Ոչ ինքնայօժար բերի սա ի մէջս. Լխ. ոչ :

ԻՆՔՆԱՁՕԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ինքնայօժար լինելն. կամաւորութիւն. իրապէս. * Ոչ ինքնայօժարութեաք ի չարն գրգռեալ, այլ ի պատրանաց օձին : Ոչ կամելն նոցա՝ ոչ յինքնայօժարութէ, այլ ի ոդիտութէ : Ինքնայօժարութեաք խոտորեցաւ վշետ չարլին. Լխ. ոչ :

ԻՆՔՆԱՆԱԽԱՆՁ. ա. Ինքեամբ նախանձօղ. որպէս գնի. ի չն. αὐτῷ ζηλωτῶν. այսինքն անձամբ անձին նախանձայոյզ և վրէժխնդիր. * (Աճ՝ նախանձոտ կոչէ զինքն) որպէս նախանձամեցելոցն ինքնանախանձ լինելով. Դիոն. ածայ :

ԻՆՔՆԱՆԱԽԱՏ. ա. Ինքն զինքն նախատօղ. պատրաստադիր անձամբ անձին. * Ինքնանախատ կշտամբութեաք. Նրս. յէ :

ԻՆՔՆԱՆԱՄ, ածայ. է. Ինքն ինքեան տէր լինել. ի չափ հասանել կատարելութեաք, կամ ուսման. գոյատևրիլ և զարգանալ իրաց, և կալ մնալ ի նոյնութեաք. * Եւ ոչ անկատար վարժմամբ յանգիտալ արուեստից՝ ինքնացայ. Խոր. գ. 62 : * Եթէ ի նուազուէ եղիցին հարկաւորացն ... յանկարծօրէն ակնկալեալք զառաւութիւնն և զառաւելութեան պիտոյիցն ինքնացեալս գըտանիցեն : Ոչ ինչ՝ որ զկնի լուանոյս է՝ ինքնանայ. այլ ամենայն ինչ փոքր և մեծ, զոր օրինակ ի պատչման, յարուեստագիւտէն՝ այն որ ըստ երկնին է՝ անտեսիլ բանին՝ չյաճախ լինել բնաւորեցաւ : կենդանեացն ազգք և տնկոց ինքնանան : Յոյոց ամենեցունց ինքնացեալ կայ մնայ ի նմին նմանութէ, ոչ յեղյեղեալ. փիլ :

ԻՆՔՆԱՆԵՐԳՈՐԾ. ա. Αὐτοσυέργητος. Per se agens, vel operans. Ինքնին ներգործօղ, գործօղ, կամ ազդօղ. * Մինաւոբական չարժումն՝ պարզ, ինքնաչարժ, ինքնաներգործ : Մի ինն զօրութէ պարզ, ինքնաչարժ, ինքնաներգործ. Ինիա. ածայ. Ե նեղ :

ԻՆՔՆԱՆԵՐԿ. ա. Ինքնին ներկեալ, շաղախեալ, ծրգեալ. * Ինքնանեռկ ինն են ի չարիս. Գէ. էս :

ԻՆՔՆԱՆՄԱՆ. ա. Նման ինքեան. համանման. իրեն նման. * Խառնեալ չորիք (տարերըք) բերէ զինքնանմանն. Եօթնագիր :

ԻՆՔՆԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ինքն ինքեան նման լինել. պղն և ունալն : Դիոն :

ԻՆՔՆԱՆՈՒԻՐ. ա. Ինքն զինքն նուիրեալ, զոհ. անձամբ յանձնէ նուիրեալ կամ պատարագեալ սիրով ի ստեր արարչին. * Եղիա զար մակաբէին՝ ինքնանուէր քահանային. Ցա ուրէ : * Քահանայիդ ինքնանուէր մատուց զպաղատանան. Շար :

ԻՆՔՆԱՆՈՒՆ. ա. Ինքն յինքենէ անուանակոչեալ. որոյ անունն է ինքնութէ իւր անթարգմանելի. * Որպէս ինքնագոյ է, նոյնպէս ինքնանուն է. Եղիշ. է :

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ, ի, ից. ա. Αὐτοκίνητος. Qui per se vel se ipso movetur, aut motu proprio, vel libere; suapte natura mobilis. Որ ինքնին չարժի. ինքն զինքն չարժօղ իւրև չարժուն, որպէս կենդանի, և ոչ ոք հուր անգգայ. վանն որոյ ասի զինչուորացս, ըստ որում ունին ոգի զգայական չարժիչ ի ներքուստ. * Վասն զի զգայականն յուղվագոյն է քան զկենդանին, բայ ժանեալք զնս յինքնաչարժն և յանչարժն. Ածայ. պօէտ : * Ի կենդանիս, և յանկեանս ... յինքնաչարժս, և յայլաչարժս. Սկնա. աղ :

Եւս առաւել զանգական կենդանւոյ, և զիմացական բնութէից. որք ունին զնոցի անձնիչխան և անմահ. * Հոգին ինքնաչարժ, ինքնաչարժն մշտաչարժ, մշտաչարժն անմահ է. Սահմ. ծ : "Նահի Թոդէս առաց զանձն (այսինքն զհոգին) մշտաչարժ և ինքնաչարժ ... Ուստի է մարմնոյ չարժիլն, եթէ ոչ յանձնէ. քանզի ոչ ինքնաչարժ է մարմին. Նիա. էն : * Նախնախնամեալ մուէք իւրաքանչիւր բնութէն ապրելոյ. ցանողական՝ զինքնաչարժն որպէս ինքնաչարժ նախախնամէ. Դիոն. ածայ : * Զոր ասէս՝ ինքնաչարժ, փոխանակ անձնիչխանի և ինքնակալ ասելոյ է իմանալի : Ինքնաչարժ գոլով, այսինքն անձնիչխանք եղեալք. Մաթ. ի դիոն :

Եւ գիրագոյն օրինակսս ասի զայ՝ իրօք և նմանութէք. * Հուր ... մշտաչարժ, ինքնաչարժ, չարժօղ այլոց, պատրուանական՝ անպատրանակ. Դիոն. էրին : * Մշտաչարժ՝ ինքնաչարժ, ինքնիչխան, ինքնաղօր. Աֆոթ. ի պէնգէյ. յորմէ և Շաբ :

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ. որպէս Դիւրաչարժ. ինքնայորդոր. դիւրապատրաստ. ինքնակատար. * Կռուելոյ ոչ ունիս կարիս հրամանի, զի ինքնաչարժ ես ի բազմապատուէ. Շ. Նկ : * Ոչ յառաջել կոչմամբ քոյին, այլ ինքնաշարժ փառասիրելն. Ցհ ուրէ : * Ոգք ինքնաշարժ ախտիւք, և բռնակալեալ աշխարհի հրամանօք՝ զանձինս իւրեանց յոյս առեն. Ճան հոգևոր բարձրութէն ձգեն. Շ. ընդ :

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԱԲԱՐ. ն. Անձամբ զանձն ջորժելով. անձնիչխանաբար. ազատաբար. * Ունելով և պահելով. ինքնաշարժաբար ի յառաջինն հաղորդութիւն իւրոյն նախախնամականացն ներգործուէից. Դիոն. էրին :

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՈՂԱԿԱՆ. ա. Αὐτοκινητικὸς. Per se movens. Ինքնին չարժօղ, չարժիչ, չարժողական. * Մի ոմն է պարզն զորութէն ինքնաչարժողական առ միաւորյակսն ինչ ինքնանուէին՝ ի բարւոյն մինչև ցեխոյնն. Դիոն. ածայ :

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐτοκινησία. Motus proprius. Զօրութէն ինքնաչարժ գոլոյ. անձամբ զանձն չարժելն. * Ըստ ինքնաչարժութէք (հրեշտակն) ոչ կայ, այլ չարժի. իսկ ըստ էութէն՝ կայս ունի, և ոչ չարժութէն. Մաթ. ի դիոն :

ԻՆՔՆԱՁԱՓ. ա. գ. Αὐτοκακὸν. Per se malum. Ըստ ինքեան կամ ի քնէ չար, (որ իրօք չգոյանի.) * Զինքնաչարն պատրս է տեսանել (Թէ կայցէ) ... ինքնաչար էնպէս, ոչ այլուստ չար ... սրդ վիճդ և ղեկի չար հասպէս. Մաթ. ի դիոն :

ԻՆՔՆԱՉԱՓ. ա. Ինքեամբ չափեալ. որ իւրովք մասամբք չափի. իսկ նոյնն լինի և այլաչափ, երբ չափով լինի այլոց քանակաց. զոր օրինակ կանգնոն լինի չափելի, և չափօղ. * Չափոյն և թուոյն են ոմանք, որք ինքնաչափ և ինքնաթիւք են. և նոյնք այլաթիւք և այլաչափք : Եւ ինքնաթիւք և ինքնաչափք բան եզակայն որ ի նմա. Սահմ. ծ : * Քանակին ինքնաչափ. Դամասկ :

ԻՆՔՆԱՊԱՆԴ. ա. որ և ԱՆՁՆԱՊԱՆԴ, ԻՆՔՆԱՊԱՐԴ. Պանծացեալ և վառահ յանձն իւր. որպէս յանձնապատուան, հպարտ, և ոչ արգաւ անասգիա ի խիղճ մտացն. ինքնինէ ինավինդ, քօթալ, և սաքիրբառ. * Զայս իմանալք ի վերոյ ինքնապանդ առ բարուսան բանասարկուին : Թշնամին յինքնապանդ (կամ յինքնապարծ) զօրութէնն յօսացեալ և զնս անգանել. Լխ. ածայ. Ե ոչ : * Ամենայն անուեղ ինքնապանդ է ընդգէմ նախատողացն. բուս ոյուշ և քո, և վկայքն իւր. Լխ. ածայ :

ԻՆՔՆԱՊԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անձամբ զանձն պատրելն. անձամբ յանձնէ խաբելն. * Մարգն ինքնապատիրութէք ի մեղս հակամիտելով. Խոր ի Ա :

ԻՆՔՆԱՊԱՏՈՒՄ. ա. ն. ընդ բայի. Ինքնին պատուող, ճառօղ. կամ Անձամբ պատմելով, ճառելով. * Ոտնաձայն առնէ, զի յոտան քաւութէնաբերս հասեալ մարգոյն ինքնապատում (լինելով) յանցս նացն՝ փրկութէն գտանիցէ : Հրեշտակացն իսկ ինքնապատում արարեալ ցանկալոյն գանիելի զնւրքաքանչիւր տահմանացն : Որոց բնաւին ինքնապատում յայտ արարեալ զմերձաւորութէն հոգւոյն եւսյի. ասէ. հոգի տեառն ի վերայ իմ. Ագաթ :

ԻՆՔՆԱՊԱՏՐԱՍ. ի, ից. ա. Ինքնին պատրաստեալ, պատրաստական. դիւրապատուստ. * Սեղան ընդհաւոր զկնի պահոց. նմանապէս և ընծեցաց և առաստասեղանաց, և նմանապար և հալթէից և ինքնապատրաստից կերակրոց. Բուս. պկ : * Պար զեաց զերկինս վերարկու իբրև զձեզուն ինքնապատրաստ. Մաղ :

ԻՆՔՆԱՊԱՐ· Տ· ԻՆՔՆԱՊԱՆԾ։

ԻՆՔՆԱՊԱՐԱԱ· ա· Ուր իցէ անձամբ անձին պարապա· ինքնակամ պարապագիր ընդդէմ անձինն· ինչը զինչը վար պրծող· *ինքնապարապաւն կշտամբութիւն· Ինքնապարապաւս խոնարհուն· Նար· խ· 1։ *Ըստ ինքնապարապա· ամբաստանուեցա՝ զբժշկականն ի վերայ գիցես սպեղանիս· Սկաա· աղ։

ԻՆՔՆԱՒՈՂՋ· ա· Ըստ ինքեան կամ ի քնէ և տիրապէս առողջ· անախտ· *ինքնառողջ քնուԹիւն (այսինքն անմահն քնուԹիւն) վիրաւորեցաւ ի մարմին իւր· Սարգ· ա· պ· ։

ԻՆՔՆԱԱՀՄԱՆ· ա· Որ ինքեամբ ևԹէ սահմանի՝ անսահմանելի գոլով յայլոց· *ԻսկուԹիւ ինքնագոյ՝ ինքնասահման անեղԹուԹիւ· ԲԷՒԻ։

Կամ ըստ իմաստասիրաց՝ Աչի, որ կարող է անխախիտ սահման յօրինել և ինքեան որպէս այլոց· *Սահման, և ինքնասահման, և այլասահման· Իսկ ինքնասահման, վասն զի և զինքն ընդ այլս սահմանէ· և զոր սրինակ մարդ սահմանելով զմարդ, ասէ՝ ԹԷ մարդն է կենդանի բանաւոր· ոչ միայն զամենայն մարդ սահմանէ, այլ և զինքն· Սահմ· ։

ԻՆՔՆԱՍԱՆՁ ԼԻՆԵԼ· Իւրև սանձիլ· ինքեին կասել· *Զուրք ինքնասանձ եղեալ՝ ընդ կրունկն գառնային· Պրովդ· յայտն։

ԻՆՔՆԱՍԱՍ· ա· Իւրով սասեաւ կամ տատակուԹիւ եղեալ· որ բուռն առնէ ինքեան· *Հուր՝ ԹԷ ոչ հալոյր ի հակառակն, ոչ յինքնասասա յօժարմտուԹենէ բաղձալ բորբոքիլ· Նար· ։

ԻՆՔՆԱՍԱՅ· ա· Ցինքեանէ ասացեալ· բերանով իւրով բարբառեալ· ինքնախօս· ինքնապատում· *Վկայ ունիմ ինձ զինքն ասաց ձայնն այ· ԵՒԼ· ։* Չնորուն իսկ յայլ զինքնասաց ձայնս· Սարգ· ։· պ· ։* Զքաստիելի պատգամն ինքնասաց աւետարանին· Կանան։

ԻՆՔՆԱՍԷՐ· Տ· ԱՆՁՆԱՍԷՐ· Աὐτοφίλαυτος· Sui valde amans· *Զինքնասիրի և զնծասիրի զանազանուԹիւն պատմէ· Փիլ· ։* Մի՛ ինքնասէր առաւել՝ քան ածաս էր իցէ· Երզն· ֆթ։

ԻՆՔՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ· Տ· ԱՆՁՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ· Φίλαυτία· Amor sui ipsius· *Ինքնասիրու ԹԷան պատրաստեաց զնէզուն իւր սուսեր սատակիչ· Խոր· ։· 64։ *ՑինքնասիրուԹիւ փառաց փախուցեալք· Փիլ· ։· ։* Վանի իւր հոգայ՝ ինքնասիրուԹիւ է մեղադրելք· իսկ վասն պատուիրանացն հոգալ և գործել՝ քրիստոսասէր և եղեալ բարեաց կամաց գովուԹիւ· Բրս· հղ։

ԻՆՔՆԱՊԱՆ· Տ· ԱՆՁՆԱՊԱՆ· *Չի և քահանայքն ասէ պատժին, ոյք ինքնասպանացն միաւորացանէն պատարագ· Ինքնասան եղև անձին իւրում· ՃՃ· Կանան։

ԻՆՔՆԱՏԵՂԻ· ա· Ցինքենէ ստեղծեալ· յանձնէ հնարեալ· *Կործանեալ··· զինքնաստեղծ սխրկն կուռս· Սկաա· աղ։

ԻՆՔՆԱՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ· Փ· Մտացածին գիւտ, հնարք· *Ընդ հին չարուԹեանցն նորագ ինքնաստեղծուԹիւս գոհ· Յերկաքանչիւրոց բնուԹեցս մերոց վերբևին ինքնաստեղծուն· Նար· ։· չԷ։

ԻՆՔՆԱՏՈՐԱՑԱՑ· ա· փ· Որ յինքեան կամ ըստ ինքեան է ենԹակայեալ· այն է ԳոյացուԹիւն· ուր Պատահումն ոչ յինքեան, այլ ի գոյացուԹեան ենԹակայանայ, վասն որոյ և Աչլաստորա կայ ասի· *Ոմանք տեսակք ինքնաստորա կայք՝ բան ոչ ունելով, բայց զգայուԹիւն ունին· Ինքնաստորակայքն բաղկացուցանեն զայլաստորակայն· իսկ ըստ պորփիւրի՝ այլաստորակայքն բաղկացուցանեն զինքնաստորակայն· Ածխ· պորֆ։

ԻՆՔՆԱՏՈՒԱԾԱՆԱԼԻ· } Աὐτοθεότης, ἀὐ. Θεωσις· Ab se habere veram divinitatem, per se divinitas· Բուռն ինքնուԹիւն ածուած· *Զինքնակենդանանալն և զինքնաստուածանալն արգարև էիցէ՝ ընտանեբար իւրեանց՝ հաղորդել· Ինքնագոյ և ինքնակեանք և ինքնածուԹիւ ասէ զմի բոլորիցս գերագոյն սկիզբն և պատճառ· Դիոն· ։

ԻՆՔՆԱՎԱՅԵԼՈՒՉ· ա· Աὐτοπρεπής· Se ipsum decens, sibi ipsi conveniens· Ինքեան վայելուչ, կամ վայելչական· անձինն պատշաճաւոր· *Թէպէտև ամենայն ինչ նորա է, և ինքն զամենայն ընու, հմայն յինքնավայելուչն վերայաս պատիւ· Աա· համ· *Ընդ ոճ զինքնավայելուչ մեծուԹիւն յիմանալի աշխարհն· Լմբ· աղ։

ԻՆՔՆԱՎԱՐ· ա· Անձամբ անձին վարիչ իւր և առաջնորդ· *Սահակ է միտք՝ ինքնավար վարդապետ, և ինքնուսումն· Փիլ· լԽ։

ԻՆՔՆԱՎԱՐԴԱՊԵՏ· ա· Աὐτοδίδακτος· A se ipso doctus· Անձամբ անձին վարդապետ գտեալ· ուսուցիչ անձին իւրոյ· ԵՒԽՐՄԷ սրվէճ՝ վարպետ եղեալ· ինքնին ոսոպս օլան· *Ինքնուսումն և ինքնավարդապետ անձին եղեալ բնուԹեամբն· Փիլ· լԽ։

ԻՆՔՆԱՎԱՐԾ· ա· Ինքնին վարժեալ· իւրև կրԹեալ· ԵՒԽՐՄԷ կրՆԵՆԾ· *Ինքնավարժ բնուԹեամբ ձագանեալք ծերաբոյծք լինին· Փիլ· ծ· բան։

ԻՆՔՆԱՎԱՊԱՑ· ա· Անձամբ անձին վկայ գտեալ· *ՅայտնիմանուԹիւն ինքեանց տանջանս ինքնավկայ առներ բերեալ· ԵՒԹ· ասեպաբ։ *Ինքնավկայ մահապարտեալ· Նար· լԷ։

ԻՆՔՆԱՏԵՍ, ի, ացս· ա· Աὐτόπτης· Qui suis oculis vidit, oculatus testis· Ինքնին տեսօղ աչօք իւրովք· ականատես· *Առաքելին աշակերտեալք չնորհին՝ ինքնատեսք և ապաստուղք բանին լեալք· Նիսս· ԵրփՀ· *Աւանդեցին մեզ ինքնատեսքն··· և ապաստուղքն· Ոսկ· կծ։ *Ցինքնատեսեալ և ի ապաստուղաց ճշդի բանի· ԴամաԹ բաբ։ *Որ արժանաւորեցաւ գոլ ինքնատես և ապաստուղ բանին այ· ԹեոդոՀ· կսս։ *Որ յինքնատեսէ բանին այ յաճախագրեալ վկայէն իգնատիոսէ տուաւ· Վչի· սսկ։ *Չնահատակն բարեպաշտութե, և զինքնատես ելիցին այլոցուԹե· ՃՃ։

ԻՆՔՆԱՏԵՍ· որպէս ինքնատեսող· ինքնին տեսօղ մտօք· խելամուտ· քաջիմաց· *Ոըք ՃշմարտուԹեն են ինքնատեսք· Նիսս· կոչ։ *Ո՞վ զնա յայսպիսի խոստովանուԹիւ զարԹուցց, եԹէ ոչ ինքնատես գիտուԹիւն· Ցարեաւ ինքնատես գիտուԹեամբն· Մագ։

ԻՆՔՆԱՏԵՍ· Աὐτοπτος· Ipse visus et deprehensus· Ինքնին երևեալ էմ յանգիման· անձամբ տեսանելի եղեալ· *Քահանայիցն (Հանդերձ) ծերովքն ինքնատես երևի· Շրջելցուցեալ զնոսա ընդ անապատն՝ ինքնատես ի լերինն լինելով· Ագաթ։

ԻՆՔՆԱՏԵՍ ԼԻՆԵԼ· Աὐτοπτέω· Ipse meis oculis cerno· Ինքնին աչօք իւրովք տեսանել· ականատես լինել· *Զոր ամենայն ուրուք ինքնատես եղեալ, և ոչ առ լսելեաւ պատմեալ· Կորնի· *Նոցա ինքնատես եղեալ սուտ լինէն պանդխտեալ գործուԹեան եղելոյ· ՃՃ։ *Ոչ առնէ զՀոգին յառաջ քան զմարմինն, զի մի՛ եղիցի ինքնատես եղելոյն· Ոսկ· յոգաժ։

ԻՆՔՆԱՏԵՍՈՒԱԾԱՐ· ք· Տ՛աստեւծ՛ոց· Eadem specie· Իւրով կամ նովին տեսակաւ· անդեղապէս· *Նոյն գոլով ըստ ինքեան, և ինքեամբ միասեռակապէս, ինքնատեսակաբար որոշեալ· Դիոն· ՁԺայ։

ԻՆՔՆԱՏԵՍԱԿԱՆ· ա· Աὐτοπτικός· Որ ինչ բերի առ յայտնի տեսողուԹիւ, կամ ըմբռնողուԹիւն անձամբ· *Չինքնատեսականն և երևոյԹ իմացականացն ասացելոց (այլ գրոց) վարգապետուն· Դիոն· ՁԺայ։

ԻՆՔՆԱՏԵՍՈՂ· Որպէս ինքնին իմացօղ· քաջ ըմբռնօղ· *Եւ ոչ միտք հասաքեն, որպէս ինքնատեսողք ամենայն իրացս երկնայինքն որպէս ինքնատեսողք իւրուԹեան, ոչ պէտս ունին հասաքման· Այս վերջ· սրիա։

ԻՆՔՆԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ· փ· Ինքնին տեսանելն՝ մանաւանդ մտօք· խելամուտուԹիւն· և ՏեսուԹիւն կամ Ճանաչողուն անձին իւրոյ· քննուԹիւն խոշի մտաց· (ռմկ· ԻնքնաճանաչողուԹի)· *Որ զայս կրեն, գիւրաւ և կեացեն ինքնատեսուԹե՝ ի գիտուն մեծագ իւրեանց· ԻնքնատեսուԹե զպարտսն վճարել· Մագ։

ԻՆՔՆԱՏԻՐ, տեառք կամ տէրք· ա· Տէր անձին իւրոյ· անձնիշխան· ազատ կացք· * Ստեղծ զմարդն··· մտաւոր, ինքնիշխան, ինքնատէր· Մանդ· ֆա։ * Իբրև զազատս և զինքնատեսակս անձնիշխանուԹե վարել յատաքինուԹիւն· Սարգ· ա· պ· ։

ԻՆՔՆԱՏԻՐ· Որ ունի տիրապէս իշխանուԹի ի վերայ իրաց իւրոց· ազատաբար անտեսող· իշխան· լատ յն· ինքնակալ· αὐτοκράτωρ· լատ լս· տէր· patronus, dominus· *Չմեսս զայս հասարակաբար առամենեսեան տուեալ··· որում ամենայն ոք ինքնատէր և բաւական է· Լմն· *Մինք անձնիշխան ստեղծեալք յարարչէն՝ ինքնատէրք եմք գործոց մերոց· Դամաչ· *Ինքնատէրն տխուժ և խորհրդոց, և տէր յերկաքանչիւրս հակամիտուԹեն, առաքինուԹե ասէ, և չարուԹեն· ԱՀաբ· յանաբ։

ԻՆՔՆԱՏԻՐ· Ինքնագլուխ· ինքնագեալ· անկախ· *Շրջին ըստ մսի իբրու զինքնաեարս· ՑամբարտաւանուԹիւդ ձեր պարծիք իբրու Թէ ինքնատէրք էք· Սրփ· յի· ծ։

ԻՆՔՆԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆ· փ· որպէս ԱնձնիշխանուԹի· *ՉինքնատէրուԹին և զանմահ բնուԹին չերծարձ ի նմանէ· Սրփ· յոգ· ։

Եւ որպէս ինքնիշխան տէրուն· *Ազան գաւոզական իշխանուԹե ատն աչխարհիս և ինքնատէրուԹեն· Երզն· ֆթ։

ԻՆՔՆԱՏԻՐԵԼ· է· Տիրել որպէս ինքնիշխան· * Կարծեցեալ իշխանն (սատանայ) որ համարեր ինքնատիրել աչխարհի, անգիտացաւ զաէրուԹի սորա՝ աչխարհի· (այսինքն ԹԷ յն է տէր ամենայն աչխարհի)· Սկաա· յար· ։* Ի համայնից սիրելականեն՝ տէրուԹիք ինքնատիրելք· Շ· հրէա։ *ՏէրուԹիս ինքնատիրեալս՝ յամենակալ տէրուԹէդ· Սկաա· աղ։

ԻՆՔՆԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆ· փ· ԻնքնատէրուԹի, որպէս անձնիշխանուԹի· * Ցարգարընկալ կամացն ինքնատիրուԹե արուս զանցեաց· Թեոդոր· Խոյրագ։

ԻՆՔՆԱՖՈՒՆԿ· ա· Ինքնաբոյս· ինքնին յարմատոյ բուսեալ· Վոփ։

ԻՆՔՆԱՐԱՐ· ա· Ցինքենէ արարեալ՝ կազմեալ· * Ինքնարար սեղանով սահմանեաց (հայր՝) լինել զպատարագն (քրի)· Եփր· սաեփր։

ԻՆՔՆԱՐԴՈՑ· ա· Որ անձամբ զանձն յարգէ, կամ անձին իւրում շուք դնէ·

անձնահաճ. *Ա՛ւ ինքնարդեայ բարձրայօնն. Նար. ՟ք:

ԻՆՔՆԱՐՀԱՄԱՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτέλεια. Humilitas, frugalitas. Ազհամարհելն անձամբ զանձն, խոնարհուԹ. և Ան-ձքուԹիւն. սակաւապիտուԹ. Ինչ պինչ փա-մահրելը, խելօք ապրիլը. փնաքինի էերմիչ. *Բարիոք է ինքնարհամարհուԹիւն Աստ. ապ: *Ճգտունք ազգի ազգի արուեստից և ոդոց և ինքնարհամարհուԹեց. Սարգ. ՟ը. պ. ՟ը: *Բարք անսփոփուԹիւն (բժշկին) ինքնարհամարհուԹիւք և խոնարհուԹիւնս միշտ. Նեղոս: * ԶհեզուԹիւն և զինքնարհամարհուԹիւն ողջունել. Լմբ. ոդ:

ԻՆՔՆԱՁԱԿԵՑԻԿ. գ. Ինքնին արձակեալ. վայրաբերեալ, ձգեալ 'ի վայր կոյս. *Որչափ 'ի վեր է ահագին ծնունդն, նոյնպէս և 'ի խոնարհ փափաքանաց ինքնարձակեցին շառաւիղն. Սեբեր. թ՟ա:

ԻՆՔՆԱՄԱՍՆ, կամ ԸՆՔՆԱՄԱՍՆ. գ. Բոյն արմատ, կամ սկիզբն. *Ընքնարմատ, ընքնաբոյս ամենայն բարեաց. Ոսկ. յհ. ա. ՟ի:

ԻՆՔՆԱՐՀԱՒ. ա. Ուր իցէ սրչաւել ինքնին՝ հնեհոտս. Էսայ. *Ոչ ընտիր ինք նարշաւ վազիւքն. Նար. ՟իը:

ԻՆՔՆԱՒԱՐՑ. ա. Զոր ինչ ոք ինքնին աւարտե, կամ 'ի գլուխ հանէ. *Զսկիզբն բարեաց 'ի մերմէ յօժարուԹէ առնուցու. իսկ զկատարած փառացն իբր կնիք ինքնաբար 'ի վարդապետէն. Երզն. Ֆթ:

ԻՆՔՆԱՒՈՐ. ա. Ինքնական. իւրական. ընտուր. *Քո ինքնաւորդ զօրեղուԹիք զԹածաբար առողջացուցեալ. Նար. թէ: *Ինքնաւոր իւրով զօրուԹիք հրաշացուցանէ. Կամ. էյՀԷ:

Եւ ինքնաբոյս. ինքնեակ. *Ունի մէյոն ծնի ինքնաւոր անարօրադիր բոյս բուրաստեղունս: Նար. ՟ԹԷ:

ԻՆՔՆԱՓԱՓԱԳ. ա. Որ ինչ է փափաքելի ինքնին, կամ ըստ ինքնեան. և փափաքօղ ինքնին. *Ցիշեաց ամ զմոռացեալս յինքնինէ, և զինքնափափագ 'ի ծանօթուԹիւն իւր ած զազգս հեԹանոսաց. Լմբ. ոդ. իը:

ԻՆՔՆԱՓՈՐՁ. ա. Որ ինչ է յանձին փորձեալ, կամ փորձ գեալ. * Լիցին ամենեքեան ժառանգ արքայուԹիւն յինքնափորձ լաւուԹենէ անտի. (կայ և ձ. ինքնագործ). Ագաթ:

ԻՆՔՆԱՐՇ. ա. Ինքնին քարշեալ, ձգեալ, դիմեալ. * Շախրեցով 'ի հողովս (արեգական) ինքնաքարշ ուղեգնացուԹիւն. Մագ. ԻԷ:

ԻՆՔՆԱՆԱԿ, ակի, կաց. ա. Նա որ և ԻՆՔՆԱՆԱՑ. Աստոմատος, տա. Spontaneus, ea; ultroneus, ea; et quae gignit terra. Որ ինչ լինի ինքնին՝ իբր ինքնակամ. ինք նաբոյս. որպէս արմտիք կամ բոյս ինքնաձին. Ընդ որ ինչ ինչերէն կամ բնաւրէ կելայ, կը բասնէ. *Ինքնինքն ելան, պիրեն. * Որ ինձ ի ծուբ՝ ինքնակի այսր տուրևառի շնչոյս պատճառք լինել մեզ. Նիս. կոմ: *Զինք նեսին անդոյ քո՝ որ գոյցէ՞ ոչ հնձեսցես: Մի սերմանիցէք, և մի հնձիցէք զինքնեակսն նորա՝ որ ելանիցեն. Ղևտ. իը. 5. 11: *Կերիցիս այս ամ զինքնեակս. և յամին երկրորդի զինքնեակաց ինքնեակս. ՟ը. Ի գ. ՟ի. 29:

ԻՆՔՆԱՆԱ. մ. Աստոմատոք. Fortuito. Ինքնին. ըստ գիպաց. *ինչ պինչ ինքնին՝ ասաք էնէ. *Բանիշարիկ ինչ ինքնեակ բուսեալ յերկրէ. Վ՟բ հց. յ: *Ցորումն նաւասհանդիսացն և նաւակատք՝ ոչ կամեցան 'ի ծովն վերջերան ինքնեակ փորոտիք. Նիս. կա՟ը:

ԻՆՔՆԵԿ, եկի, եկաց. ա. Աստոմոլέων. Transfuga, perfuga. Ինքնին եկեալն որպէս փախստեայ. *Կալաւ նա զբազումս 'ի նոցանէ՝ յարանց ինքնեկաց. ա. Ի. Ե. 19:

Կամ իբր ինքնեակ. ինքնին յառաջ եկեալ. պատահական. ԱՀτόματος. *ԱղօԹիւք իւրովք ինքնեկս կերակուր ձկան աւետաւրեեամբ շնորհէր նոցա. Մահ էվէ: *Վասն այսորիկ յառաջագոյն ասէ, զի մի կարծիցես՝ ԹԷ ինքնեակ իցեն ասոյանցն. Ոսկ. Եա:

ԻՆՔՆԵՂ. ա. Ինքնին եղեալ, որպէս ԹԷ իւրև առանց արուրչի գոյացեալ. որ է մինչարբ և մուսացածին գիւա ոմանց 'ի հնԹա. նոսաց. * Մոլորեալ մարգկան յոյ... զաշխարհս ոմանք ինքնեղ ասացին. Նիս. ՟ի: *Զտարերս պատուհասին (որպէս) ինքնեղ. Մագ. Ե: *Ապարան է աշխարհս, և ոչ ինքնեղ: Ինքնեղ վարկաք զբերուժն արարածոցս. Լմբ. ոդ: * Հաւատամ, ոչ բնութիւն դոլ չարին, կամ ինքնեղ կամ աստուծով լինել. Լմ՟. ՟ի:

ԻՆՔՆԵՂ. որպէս ի քնէ այնպէս և զեալ. բնական. անարուեստ. Տճն և ԻՆՔՆԵԿ, ԻՆՔՆԵԱՑ. Աստόματος. *Ինքնեղ նա ահանգիստ՝ քան զայն որ յարուեստիցն և 'ի հնարաւոր ինչ մարգկանէ. Գիս: *Գուբս չինուածոյս երկու, և լիճս երեք ինքնեղս. Խոր. Ե:

ԻՆՔՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Աստόματον. Fortuna, casus, per se fieri. Ինքնեղ կարծեցեալ իրք. գիպուած. բախտ հեԹանոսական. ինքնեղն գոլ. *Ոմանք (հմամբ ըստ ցան) զբախտն և զինքնեղուԹին արդարև ինքեամբ, և որպէս գիպեցաւ՝ սուղղեալ իմաստք. Աստ՟ ապ: *Ոչ ինքնեղուԹեն է տալն զայսքան զօրուԹիւ. Ցայտ է ԹԷ առաւել քան զինքնեղուԹիւն ումն է. և այս ով է՝ բայց եԹԷ ած. Աս օբս. է: * Հելլենացի փիլիսոփայիցն կարծիք. * ինքնեղուԹեամբ արարածոցս և յաւիտենականուԹեան. Լմբ. ծզ:

ԻՆՔՆԵՐԵՍ. Բաւ անպէս: 'ի Հին. բս. գնի որպէս Ինքնատես. ակնատես:

ԻՆՔՆԵՐԵԻՆԱՑ. ա. Ինքնին երևելի. յայտնի. *Եւ ուր ձառագայԹք, անդ և սորին ներգործուԹիք, և ինքներևակ շնորհք. Աստ. ՟ֆ:

ԻՆՔՆԵՐԿՐԱՑ, կամ ԻՆՔՆԵՐԿՐԵԱՑ, սրք. ա. Աստόχθων. Ex ipsa terra ortus. Որ է յերկրէ ածեի. գաւառական. Եղէջի. Եեւէի. իսկ ըստ առաւօտեան՝ Ցերկրէ բուսեալ բնակիչք երկրին. *Բանն որ ասի՝ ԹԷ ինքներկրացք են առԹենացիքն, յառաւսէլ է. Նիսս:

ԻՆՔՆԻՒԱԿ. ա. Որպէս ինքնագոյ. *Անտեսական է ՀԱ՟ին 'ի տեառէսց ըստ ինքնեակ բնուԹեան. Վ՟դՏ. ոդ:

ԻՆՔՆԵԱԿ. ոյց ինքնեակ. ինքնաբոյս. և Պատահական. ըստ դիպաց. * ԵօԹնեքորդ ամն ինքնեակ բարեաց յիշատակ է. զոր ինքնին ծնաւ բնուԹիւն. Փիլ. Լին. ՟ֆ. 39: *Ոչ ԹԷ ինքնեակք 'ի յերկրէ բուսան քան զչարքն... այլ խորհրդեամբ արարչին առաջեր օգտակարուԹիւն հանդեպ. Բաս. հդ:

ԻՆՔՆԻՄԱՆԱԼՆ. ինքնագոյն. ինքնագոյուԹիւն, կամ ինքնագոյացուԹիւն. Աստοουσίωσις. Զինքնեամանալն, և զինքնականեցումս նանալն, ևն. Դիտ. ՟ծայ:

ԻՆՔՆԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Աստοσοφία. Նոյն ինքն իմաստուԹիւն. բուռն իմաստուԹիւն. *Որպէս զինմաստուն, որպէս զինքնիմաստուԹիւն օրհնաբանեսցուք (զՅԾ). Դիտ. ՟ծայ:

ԻՆՔՆԻՄԱՑ. ա. Աստονόητος. Se ipso intellectilis. Իմանալի ևրև. ինքնին իմացօղ իմացեալ. * Ընդ որոց ինքնիմացքն և ՟ծայինք՝ արգարև ազնուիցն տուփմանց որ անդ առաւելուԹիւք և մեզ ընտանեբար օրհնաբանի. Դիտ. ՟ծայ:

ԻՆՔՆԻՆ. ս. Աստόματος, տղ. Sponte, per se. Ինքն՝ իւրև. ինքեամբ. ինքերեք, ինքերէն. ինքեան: *Դուռն՝ ինքնին բացաւ նոցա. և և: *Ինքնին զինքն օգնականուԹիւն յայտնեաց (ած որդւոցն իսրայէլի). կԹ:ղ. էւ: *Դուռ ինքնին քեզեզն քոյովդ բանիւ մեզ սահմանեցեր: Ընտրեաց ինքնին կամաւորաբար զդատաւկնիք սատակման. Նար. ՟ը. Ե:

ԻՆՔՆԻՆ. ա. գ. ս. Աստός. Ipse. Ինքն. նոյն ինքն. ինքն գլխովին. անձամբ անձին. ինքը. էնիքն. *Ինքնին տեր փրկեաց զնոսա... ինքնին (յն. ինքն) փրկեաց զնոսա... ինքնին (տէր) եւս ընդ նոսա պատերազմ. Ես. կՀ. 9. 10: * Թագաւորն ինքնին իսկ զսրմացեալ լինէր. ՟ի. ՌԵ. 11: *Զինքնին Թագաւորն զնեսրով: ԶԹագաւորն տիրան ինքնին գլխովին. Բաս. ՟ը. 11. 21: * Նա ինքնին իսկ եմ. ԵսԻ. ՟ը: *Դա ինքնին է քո. Ես. պտմ. Ե. 1: *Որդին ած... նա ինքնին ձեզ հրաւիրակ յայլազայուԹեն. նա ինքնին պաշտօնեայ իւրոց բարեաց. Ագաթ:

ԻՆՔՆԻՇԻՀԱՆ. ա. Աստεξούσιος. Sui arbitrii, liber, arbitrii libertate praeditus. Անձնիշխան. տէր անձին. ինքնատէր. ազատ կամաք. *Որ ստեղծ 'ի սկզբանն զմարդն, ազատ ևՀոգ և ինքնիշխան. Աստ. ապ: *Ստեղծ զմարդն... մտաւոր, ինքնիշխան, ինքնատէր. Մանդ. ՟ա: * Ած ազատ արար զմեզ և ինքնիշխանս. Շ. ՟ը: *Ինքնիշխան եղ ոգիքն. կալ. ՟ք: *Ամենայն բանական ինքնիշխան գոյ. Դամաս:

կմ Անձնիշխանութիւն. *Ինքնիշխան յօժարուԹեն զաւաչնոյ զիշխանականին. մնեցուն ունէր զնմանուԹիւն. Նոյ: * Ինքնիշխան կամաւորուԹիւք պատուասիրեալ. Նար. ԼԷ:

ԻՆՔՆԻՇԽԱՆ. Աստάρχος, ἀυταρχος. Summam rerum potestatem obtinens. Իշխան բացարձակ. որ բոլորից. ինքնազօր. և Տիրական. * Հոգին որ՝ ինքնիշխան, անփոփոխելի, ամենազօր. Աստ. պէնգէյ: և Շ՟: * կեանս ընձեռել զօրէ ինքնիշխան յաւականուԹ. Նոյ: ՟ֆ: *Թագաւորն ինքնիշխան հրամանաւ... ձեռն 'ի գործ տայր. Ագաթ:

ԻՆՔՆԻՇԽԱՆԱԲԱՐ. ս. Աստεξουσίως. Libere. ԻնքնիշխանաբուԹիւք. որպէս ինքնիշխան. ազատաբար. ազատաբար. և ՁեռներեցուԹիւն իմն. *Ցարուցեալ ած ապէս և ինքնիշխանաբար նովին մարմնոյն. Գր. Հր: *Զինքնիշխանաբար յարուԹիւն. Լմբ. ոդ: *ՏիեզերակալուԹիւն իմն ձեռներեց լինէր ինքնիշխանաբար. Ցհ. իը: * Ինքնիշխանաբար առ ծառայն հրամայէր. Ռոմիբ: *Զայս տեսուԹիս և զձանապարհս ոչ ԹԷ ինքնիշխանաբար գտաք, այլ նոյն ինքն քո հոգոյդ մեզ. Լմբ. ոդ:

ԻՆՔՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆ. ա. Աստεξούσιος. Liber, a, um. Անձնիշխանական. ազատական. *Բնականացն Թոյլ տուեալ... ինքնիշխանական կամաք. Ցհ. Խմ. Եբ:* Ունելով զինքնիշխանական կամս. Դամաս: *Զինքնիշխանական զաւուչին փառս մերկացեալ. Խոսրովիդ: *Ինքնիշխանական իմն ՃոխուԹիւն առացեալ զերկնից երևելոցն. Նիս. կամ Աբեղ. 'ի հոգին ՟բ:

ԻՆՔՆԻՇԽԱՆԱՊԻՍ · Տ · ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՆԱԲԱՐ. *Ազաքի (հոգին սուրբ) անօրինաբար, իսկ մերձ լինի ինքնիշխանապէս. Բրս. էրր՚ր՚ր ։

ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Αὐτεξουσία, τό αὐτεξούσιον. Liberum arbitrium, arbitrii libertas. Անձնիշխանութիւն. ազատութիւն կամաց · հմմտ. իբաթէ · *Ինքնիշխանութեն կաւաք՝ իբր ի տեսարանի ումեք՝ ի սուտ նահատակել հանդիսասցուք · Ցհ. խ՚. ոք ։ *Սկիզբն և արմատ մեզաց ի մեզ ինքնիշխանութիւն է · Բրս. Ածք ։ *Զբաւ. ըետ՚ոմ՚ութիւնի հոգւոյ ինքնիշխանութեամբ Քրիստոսի ասէ · Լմբ. ոգ ։

ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ · Αὐθεντία. Propria auctoritas. Իշխանութիւն անձնական կամ առանձնական. (որ առ յետինս հեղինակութիւն ասի) · ինքնահաճ կամք. հաճոյք անձին. * Եւ ոչ վնասն ինքն բարին ինքնիշխանութիւ առնել արժան է · Բրս · հդ ։ *Անուն ինչ աստուածոց կամ դիւաց համ բաւեցին ըստ ինքնիշխանութեն կամ ինքնորէն մոլորութեն · Ա՚ ոբս ։

ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ · Αὐταρχία. Summa rerum potestas. Ինքնիշխան լինելն · ինքնին իւրով գօրութիւ իշխելն · ինքնակալ և բացարձակ տէրութիւն. *Հանդերձեաց զօրեղ ինքնիշխանութիւ զարարածոց իւրոց փրկութիւ · Ամենակալ ինքնիշխանութիւն բոլոր էականութիւ · Նար · ւ՚ · ծ՚ ։ *Ինքնիշխանութիւ՚ի բաց վարեալ զպատրօնն · Լմբ · ոթ ։

ԻՆՔՆՑԱՑՏՆԱՊԻՍ · տ. Ἐπαυτοφώρῳ. Ipso facto, in ipsa re, in ipso furto deprehensus modo. Ինքն զինքն յայտնի առնելով · արդ իակ անմաքչելի և անժխտելի օրինակաւ՝ որպէս գող, գողն ի ձեռին · *Կինս այս ըմբռնեալ ինքնայատնապէս՝ չնաց ցեալ է · Ցհ · ւ՚ · հ ։

ԻՆՔՆՑԱՆԱՁԱՆՈՒԹԻՒՆ · Αὐτοπροαγωγία. Sua cujusque actio. Ինքնին յաձախանձն · անձամբ գործելն և գործեալն. սեպհական գործ · *Ամենեցունց իւրաքանչ. չիւրոյն ինքնյատաձախծութիւ պատճառ գոլով · Դիտ · ճ՚ոյ ։

ԻՆՔՆՑՕՀԱՐ · Տ՚ես ԻՆՔՆԱՑՕՀԱՐ · *Ինքնյօժար կամօք գաս յայտնելն · Լմբ · խ ։

ԻՆՔՆՈԳՈՐ · ա · Որ ընդ անձին կամ ինքն ընդ ինքեան ոգորի·ինքնամոլ · *Ինքնոգոյ մարտակից նմին իակ ինքեան · Նար·ծ՚ ։

ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Αὐτότης. Ipseitas. Ὑπόστασις. ut Subsistentia, et Substantia. Գոյն ինքեան և ինքեան՝ որպէս և էն · և զի գերանունս ինքն՝ ոչ է յայտնիչ որոշ դիմի, այլ յամենայն գէմս հայի, վասն որոյ ասի զանձանց և զեռնիէ որպէս թանձրացեալ առնլոյ · իբր յն · հիպօստազիղ · այսինքն են ինձակայուած · երբեմն որպէս Աձնաւորութիւ, որ ըստ ՅԾա բանից ասի առնչական ենձակայութիւ՝ երբեակ յԱծ · * Անքնին, անհաս, երբեակ ինքնութիւ գ · Պորփ ։ *Զերբեակ ինքնութէն միութիւ ըստ անբաժան Որ երորդութէն · Փորպ ։ *Ո՚չ եթէ ինքն որդին հայր է, այլ՝ ինքն որդի հօր ասի · ահա մի բնութիւ երիեցան երկու անձինքն կատարեալք, և մի էութի, երկու ինքնութիք · Աթ · ա՚ ա էպիկ ։ *Քեզ օրհնութի (քՅ), ծնունդ ծածկեալ ինքնութէ (հօր) · վասն ինքնութեան հօր յայտ արար, եթէ առ. ամենայն, և յամենեսին է նա · Եփր · համաբ ։

Եւ երբեմն՝ որպէս բնութի, իակութի ՅԾայինն · ՅԾութի, և ՅԾ · որ է մի և նոյն յերիս անձինս. որ և ըստ ՅԾաբանից՝ Բաց արձակ ենձակայութիւն միակ · գոյութ և գոյացութի · ինքնագոյութի · *Հարկ է ... մի ՅԾութի ընդունել՝ի մի ինքնութի հօր և որգւոյ հաստատութեան · Ոչ թէրի է և ոչ պակաս՝ի հօրն էութէ, և ինքնութէ, և գոյութենէ սրտի · Ոսկ · յհ · ա՚. 3 · Ա 6 ։ *Ինքնութի է, զի ոչ յումէքէ ուրի զգոյութէին, այլ՝ ինքնութիք · որպէս ՅԾ լուսաւորիչն ասէ, տէր ՅԾ՝ որ ես միայն ինքնութիք և ոչ այլ ոք յաւաչ քան զնա · Խոր · պորփ ։

ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ · որպէս ինքնագոյութի, և ինքնեզութի · ինքնիշխան տէրութի · և սեպհականութի · ինդիրզ ըստիը, ինչնագլխութի · փիլոսոփ ։ * Ամենայն ինչ՝ի նմա նէ է, բայց նա միայն է ինքնութիք · Ագաթ ։ *Տէր ՅԾ ինքնութիք, որ միայն կարողզ ես · Մաչս ։ *Իմ են այս ամենայն թագաւորութիք · և յայսմիկ մոլորին (մանիքեցիք), և կարծեն՝ եթէ ինքնութի ունի նա (աստանայ) · Եւ եթէ՝ զի ասաց նա, բա՝ իմ են, ատն նմա ինքնութի, յորժամ ասէ զնին նորա, թէ ինձ տուեալ է, ի միս ատցեն՝ թէ այլ է սպարիչ նորա, և նմա տալով տուաւ · Եփր · համաբ · յորմէ և Շ. ֆպի ։ *Վասն զիցն՝ զի կարծէին, թէ ինքնութիք էին ի միում պաշտօնէից նորա · Եփր · ծ՚ ։

ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ · որպէս Գոյութի և գոյացութի եղականաց · անձն · ենթագրեալն · բուն իրն · ինքն · *Որպէս զԱգաթոն՝ որ հանուր աշխարհին սիրելով զօրութիք, սակայն ինքնութիք գոսանի միայն յարքունի ապարանն · Ոչ և ինքնութի փառացն յամենայն տեղիս · Լմբ · պորփ ։ *Որ ինքնուն ինչ է բուն · Ո՚իֆոր ։

ԻՆՔՆՈՒՍ · Տ · ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՐՈՒ · *Ծր նունդ լինելութէ լաւագոյն բնութ ինքնուս եղոյն · Փիլ · յհ · ֆ՚ · 12 ։

ԻՆՔՆՈՒՍՄՆԱՐԱՐ · տ. (որ վերծանի ինքնուսութեամբ՝իբրու ինքնուսուցեալ.) Αὐτοδίδακτος. Suapte, naturae instinctu. Ինքնուսումն գոլով · որպէս ինքնին ուսեալ և գիտակ · բնաւորապէս · *Ադանց յորդորելոյ ունի զառաքինուն ինքնուսումնաբար · Փիլ · այլեք ։

ԻՆՔՆՈՒՍՄՆԱԿԻ · տ · ա · Նոյն ընդ վ · *Սարդք ինքնուսմնակի զբարակագործ ծուխն կազմին· ինքնուսմնակի մայր՝ ան մայր խմաստութէին է · Փիլ · լ՚ոս · ևն ։

ԻՆՔՆՈՒՍՄՆԱՊԷՍ · Նոյն ընդ վվ · *Ջոր ինչ նոքայն արարին ինքնուսմնապէս · Փիլ · փեսական ։

ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՄՆ, սման, մունք, մանց · ա · Αὐτοδίδακτος. A se ipso doctus. որ և ԻՆՔՆՈՒՍ · ինքնին ուսեալ · և բնաւորական · գնացին · * Ոչ ատ վարդապետս ... ուսեալք, բայց ինքնալուրք և ինքնուսումնք · ինքնուսուսմն օրինօք առաքինութիքս այսորիկ խրատեալ է · Աս՝ի միաբանութէի ... ինքնուսման ազգին · Փիլ · խմասփ · Ա լ՚ին ։ *Որ ինչըստ բնութէնն է՝ ինքնուսուսմն իմն է · Ոսկ · ես ։

ԻՆՔՆՈՒՐՈՑՆ · ա · Որ ինչ է ինքեան ուրոյն · իւրոյին · առանձին · մասնաւոր · *Բանք ինքնուրոյն՝ սակս յիշատակի ա նուան իւրոյ · Ցհ · կթ ։

ԻՆՔՆՈՒՐՈՑՆԱԲԱՐ · տ · Ջատաբար. առանձին և մասնաւոր օրինակաւ · Լեառն ոբ ... ինքնուրոյնաբար յատկապէս որոշեալ յանշնչից · Աճան · էպէղ ։

ԻՆՔՆՈՒՐՈՑՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Աւանձնութի · միայնութի · * ինքնուրոյնութիք հրէշտակական կարգիս ընդ այլ շատիլ տալ թեալ · Ցհ · կթ ։

ԻՆՔՆՕՐԷՆ · ա · Αὐτόνομος. Qui suis legibus vivit. որ և ԱՂԻԿԱՍՏ ասի · Աչն՝ որ սեպհական և առանձին օրինօք և կարգօք իւրովք վարի · ազատ · * Ցայնժամ զնոսա հռովմայեցիք ինքնօրէնս աղիկամիս Թողին · Ինքնօրէն աղիկամի զքաղաքն Թողոյր · Առնի՝ի հռովմայեցւոց զինքնօրէն աղիկամութէին · Եսս · ֆբ ։

ԻՆՔՆՕՐԷՆ · ինքնակամ· անձամբ չանձնէ օրինաւորեալ կամ հնազանդեալ· ինքնագլուխ, և ինքնահաճ· կամակար · * Ինքնօրէն մոլորութէի ... յն · ինքնօրինութէի մոլորութէ · Աս ոբս · է · յորմէ և Սէփ · յի · ը՚ ։ *Ինքնօրէն յօժարութէ հեռացաք յսմանակալ խնամոյն ՅԾ · Իգն ։ *Ինքնօրէն անձնահաճ կամաւորութէի · Շ· ընդ ։ *Ըստ խորութէ ինքնօրէն կրօնից հրէից և հեթանոսաց · Նար · կ՚ ։ *Ինքնօրէն հրամանաւ կամէր նորաձեւս առնել · Լսոփ · ը՚ ։

ԻՆՔՆՕՐԻՆ, կամ ԻՆՔՕՐԻՆ · տ · ինքնին · ի քնէ · կամակար · * Ընդ լծով արկեալ պատրաստաբար ջոկս ջոկս չորքոտանեաց և թռչնոց զոմանս ինքնօրէն (կամ ինքօրէն) ընդանիս, զոմանս վայրենիս · Մաղ ։

ԻՆՔՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ · Տ · ԻՆՔՆՕՐՆՈՒԹԻՒՆ ։

ԻՆՔՆՕՐԻՆԱԿ · տ. } Ἰδιοτρόπως · ԻՆՔՆՕՐԻՆԱԿԱԲԱՐ · } Proprio modo, peculiariter. Առանձին օրինակաւ · մասնաւորապէս · *Լոյս առ այսոքիւք ինքնօրինակ, որ մկրտութէս է լուսաւորութէ · Աֆաբ · հբ ։ * Ինքնօրինակաբար, և մանաւանդ՝ ըստ ժամանակի սքՅ ժողովմանն · Մաբս · էպէղ ։

ԻՆՔՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Αὐτονομία. Libertas publica. Ինքնօրէն ողորութի, ազատութէի վարելոյ իւրով օրինօք կամ իւրաքանչիւրաքանչիւր կամ իւրեքք · * Մաանեալ եղեք յինքնօրինութէի (կամ ինքնօրէնութէ) մոլորութէն · Աֆաբ · յայսն ։ * Վասն ինքնօրէնութէ իւրեանց և հպարտութէ · Կեչմաբ ։

ԻՆՔՕՐԷՆ · Տ · ԻՆՔՆՕՐԷՆ ։

Ի՚Շ · Տ՚ · ռամկական · * Ազազականն, ախ, ուբ, ոհ, իշ, վահ · Թր · ֆէր · հյ ։

ԻՇԱԿ, ի, աց · գ · որ և ԻՇՈՒԿ · Ճշն աղքատի · անշուք և անարդ եշ · * Աճոյնին զօրութէն իւրով լցոյց զմիտս աղքատ առն, զի այնքան դիւրաբ և հեշտութէ և առանց հակառակութէ ետ զնշանն իւր, և զմշտրուկ նորին · Տծաւ ։

ԻՇԱԿԻՍ, կիսոյ, կիսօք · գ · Ἡμίονος. Mulus. կիսէշ · Ջորի · ծնունդ՝ի խառնից իշոյ և ձիոյ · *Ոմն ձի ընդ ումեմն իշոյ և կեալ՝ի միաբանութէի իշակիսոյն ծնունդս Աչյ · պորփ ։ *Ցորոց ծնանին իշակիսք, այս ինքն է ջորիք · Վ՚եցոր · է ։ *Ո՚չ կառագ և իշոք և կամ իշակիսոք · Նիս · ։ *Ի ոփանս ։ *Ի շակիսոք և երևելի երիվարոք չքնեցի յաշխարհ · Խոր ։ *Ջնշակիսս հնարեցան մարդիկ՝ արատաբոյ բնութէնն սատկածս · Սահակ ։

ԻՇԱԿԻՍԻ · նոյն ընդ վ · *Ընդ իշոյ ոչ ևս շարադրեալ բացակատարելոցի իշակիսի · Աչյ · պորփ ։

ԻՇԱՄԵՂՈՒ, ի, աց · գ · Ագգ վայրի և անգործ մեղուի · Իշմեղս · Եւեի ս՚՚ը, Եապան ս՚՚ը · *Դատարկակեաց անուանեմք զնոսա, և իշամեղուս՝ յոյլոց աշխատութէց կերակրեալ · Սարգ · յի · է ։ *Ջնշամեղուան զնաւակարս սատակեն · Փիլ · լ՚ոս ։

ԻՇԱՄՏՐՈՒԿ, մտրկի · ա · գ · Մտրուկ իշոյ · յաւանակ · Իշս ֆոռաւ · սքՅ · *Եթէ ոք առ աղքատաւէ հեծանիցի յիշամըտրուկ յոմանակ, չէ ինչ՝ի լաւութիւն և՝ի խոնարհութէի համարեալ · ՍԷբէր · ծփ ։

ԻՇԱՑՐ, լոյ · գ · Աւու հշ վայրենի· ա·

բաս ցխս. *Սոքա (ցխոք) առանձինն երա-
մեակս եղեալ. առաջնորդութիւն իշայրոյն
յանուանապատ աթոռական եղեալ ոչ անկա-
նին ընդ բնութեամբ. Վանակ. յոբ: Իսկ Սոբէ-
կ. ընդ Եւթեռնու՝ *Իշուան առաջնորդութիւն: Տե՛ս և ԻՇՈՎԱՅՐ:

ԻՇԱՆ, կամ ԻՇԱՆՔ, անց. իբր Իշէ-
իշ-անէ, Եշէ. *Վայրի իշան բազմանան. Ես: *Ձիան, և Ջորիք, և իշան. Ո-իւիթ: *Ջանեմիս արօտականս ընդ գանի իշանց. փոխ. իակ Ագաթ. *Բազում իշանս (կամ իշեան) յայնկոյս որմին ընկենուլդ ո. լաւ ևս է ըստ յն. ընծեռնու, զբազումս ի ջանց: Ա. ըստ հայագրակ հյ. ասի և ի Ե. վէպ. *Դեզ դեզ զնոսան ի վայր հո-
ծեալ, զիշանն ըզգինի ի զօրս արկեալ: (այլ ձ. զիշեանն. Թող և զգրեալն՝ զիշեանն, որ է սխալ:)

ԻՇԱՆԱԼ, ացեալ. Տե՛ս ԳԻՋԱՆԱԼ: Կանան:

ԻՇԱՆԴԱՄ, ի, ից. ա. Ոյր անգամ, կամ ըստ յն. մարմին՝ իցէ իրրև զիշոյ, որ-
պէս անարգել ի ցանկութիւն. *Արձակեցեր զաչս քո առ քաղքէացիսն յիշանդամս և ի չիանգամս. Եսեխ. իզ. 20: * Իշանդա-
միցն պնտկաւանութիւնք, անվերարկու ծանա-
կութիւնք. Նար. ի:

ԻՇԱՎԱՅԱՐ, ի, ից, կամ ացս. ⟩ փ. *Ովա-
ԻՇԱՎԱՅԱՐԻ, ըստ. ⟩ γρος, ὄνος ἄγριος. Onager; asinus agrestis, sylvestris. Ես վայրենի. որ և Ցխս ասի. վայրի էշ. եե-
պան էշէյի, խուրի փէշնի, իխոս, հըմարի վոհ-
էի. *Խոզ վայրենի եւլեր, և իշավայր ան-
ապատի. Ոսի. Տ. ա. 15: *Իշավայրացս քի-
նացելոց զարու յաւանական ի մատաղութեան կարելոյ. Եսեխ: *Գնահաս ինչ իցէ ի մար-
ած իշավայրին. Ոսի. յհ. ա. 3. ձ. (ուր ասց. իշայրիք): *Չիշավայրիս և զնոզս արա-
ծելով. Որոտ. կինձս և իշավայրիս. Խոր. Ե. 21. 58: *Թափառեալ զհետ որոյ և իշավայրեացց. Ցհ. կի: *Աւերած ահարկուս է իշավայրեացց. Նեղս: *Վայրենի իշավայ-
րոյ հրաման եւս՝ գալ և բառնալ զինքն. Վ-
րդ հց. յ:

ԻՇԱՎԱՄ. ի, ացս. ա. գ. Ὀνηλάτης. Asinarius, agaso. Վարող իշոյ. Իշեան. Է-
շէփճի. *Ջոր օրինակ իշավար ոք վատահա-
ցեալ ի զօրութիւն իշոյն՝ յաւելու գնել ի բեռն նորա. Հց. ա. ԻԲ. *Ջ բառիս ասի
ի նոցանէ գտանիցես խոհականս և իշավարս: Ջիշավարն ախտանացս իւնդրելք գտանել. Ոսի. Տ. Ք. 5. Ե 6: *Իշ զձանապարհ՝ ընդ
որ միանգամ անցանէ, այլ ոչ մտանայ. և գնալ լիցի՝ զի իշավարն մտանայ, նա իրրև
ուրեմն զաւազակ զաւազանն տանի. Վ. Իոբ. Ը:

Ջամ Վարիչ իշոյ՝ որպես մորակ կամ
խարազան. գամ. Ը. *Խարազան՝ իշավար ա-
ւի պարսիկ ընդհատուլ. Վանակ. հց:

ԻՇԱՅՈՒԼ, ցաս, լուց. գ. Ὀνοκένταυ-
ρος. Onocentaurus. Եղջերաւոջաչ իմն մի-
ասացածին կենդանի՝ խառնի ՕԻՀՀ և ի ՏՀՀՈ-
Տ՛ս և ՁԻՇՅՈՒԼ, և ՑՈՒՐԿՈՑՈՒՄ. *Ցուռ-
կասարիաց ասեն բնակիլ յաւելորական. զոր յոյն լեզու իշացուլս ասէ: Անուանիք ա-
ւանց անձանց են յուշկապարիկաց և իշա-
ցլաց. Եսեխ: *Ցուշկապարիկք բնակեա-
ցեն. զոր յոյնն իշացուլ ասիցէ... և ար-
գաբև իշացուլք խոկ են ոմանք ի մարգիա-
նէ (կոտասարքը), որք իրրև յանապատի
վհատ... վաղեն և հկացեն. Ոսի. Տ. Ք. 6:
*Իշացլաց և զապիճաց կամբ: Իշացուլքն
Թեոփրաստոսոյ հնծեալք էին. Ե... ԻԲ. Ի:

ԻՇԵԱՆ. Տ. ԻՇԱՆ:

ԻՇԵԱՓՔ. փ. Էշք. և Իշավարք. *Քան
զնոզս վարքն ինս, և զիշեսս անասնասի.
Մխայել. Խ:

ԻՇԽԱՆ, ի, ացս. գ. Իշխօղ ոք. տէրօղ. տէր հպատակաց. պետ. նահապետ. գը-
լուխ. առաջնորդ. զօրավար. նախարար. գաւառապր. աւագանի. վերակացու և գըլ-
խաւոր լինել և է կարգի. փէր, պօրն, հն-
ծը, գլուխը. ագա, ահակ, իւղաչիբ, պէյ, խան, պաշ, էիբ:

Որպես Ἀρχων. Princeps. յոքն. ἄρχοντες. principes, et magistratus. պաշ. ուլու-
այան, հաթիմ, հիւսէյեան. * Երկուտասան իշ-
խանք նոցա ըստ ազգաց իւրաքանչ: Երկիր
պագեցին քեզ իշխանք: Սիւքեմ՝ որ իշխանն
էր երկրին: Երեց տան իւրոյ՝ իշխան ամե-
նայն ընչից նորա: Ցովսեփ էր իշխան երկ-
րին: Կացի զնոսա իշխանս՝ ի վերայ խմոց
խաշանց: Ցանդիման երեսն Թագաւորք երկ-
րի, և իշխանք ժողովեցան՝ ի միասին: Ի-
խան մի մատուցեալ երկիրպագաներ: Եկն
յո՛ր ատեն իշխանին: Մեծէ ոք յիշխանաց
հաւատաց՝ ի նա: Իշխանք ազգաց տերեն նո-
ցա: Իշխան զօրուն լինիցիս: Իշխան զնաս-
ցես: Իշխան երգոց (և երգչաց): Իշխան աշ-
խարհիս, կամ օդոյս: Իշխանաւն դիւաց
հանէ գա զգեա. ևն: *Զասացեալսն իսկ
իշխանս՝ այժմ պաշտօնեայս օրինաց կոչեցի-
գ. Գլաթ. օրին. ֆ: * Իշխանքն ոչ են յերկրէս
բարեաց գործոց, այլ չարեաց. Հ... ծ. 3:

Եւ կամ յիգականն. *Արքսսա. որ և տէ-
կին. *Աստացեր, յաւիտեան կացից իշխան:
Իշխան աշխարհին եւրև. Տարկաւսս: Ամե-
նայն իշխանքն՝ առք և կանայք. Ես. Խ. 7:
Ոէբ. Ա. 1: Ք. ճ. ՀԷ. 25: կամ Ἀρχή,
որ է Սկիզբն, և գլուխ. *Չի քո զօրութիւդ
իշխան է արգարութիւն. Ի. ծ. 16:

Եւ որպես Δυνάστης. Dynasta, potens. հզօր. գ...ոփէնէլի, ձէդեպր, փէրէ պէյի. *Խո-
սեցաւ յովսէփ ընդ իշխանան փարաւոնի:
Ոչ նմնգել զարդարն՝ իշխանաց յիրաւանց
վերայ: Ցուրք մարդոյ ընդ իշխանս նստու-
ցանեն զնա: Վայ իշխանացդ՝ որ խառնեն
զգբին: Զիշխանս յուզայ, և զվիշխանս ե-
րուսաղէմի. ևն:

Որպես Ἡγεμών, ἡγούμενος. Dux. որ և
ԶՕՐԱՎԱՐ, ԱՌԱՋՆՈՐԴ. պաշ պօղ, էիբ.
*Սոքա են իշխանք՝ որք նստեալ: Իշխան
Թեմանի, իշխան ավմար ևն: Ա. իշխանս ար-
քային բաթէլացւոց: Ոչինչ կրասեր եւս յին-
խանս յուգայ: Եւ եր իշխան ամենայն Թա-
գաւորացն: Ոչ գոյ դացա իշխան. գարձցի
իւրաքանչիւր ոք՝ ի տուն իւր: Ի քէն եղեր
ինձ իշխան. ևն:

Կամ Ἀρχηγός. *Բաժանեցաւ երկիր իշ-
խանաց ժողովրգովք: Լիր մեր իշխան: Ոչ
եզեց ձեզ իշխան: Իշխանաց զօրուն: Ի-
խանք ասեց առհմին իւրեանց: Աբեսաս
եր իշխան երկրին. ևն: * Գործոնեա իշխան
հետեւակ զօրուն. Խոր. Ք. 37:

Որպես Ἐξουσιαστής, ἐξουσιάζων. Pote-
statem habens. կարող. ունող զիշխանութի-
գործէր: *Աք, հզօր, իշխան: Ոչ է մարդ իշ-
խան ոգւոյ արգելուլ զոգի: Իշխան եղև
մարդն՝ ի վերայ մարգոյ չարչարել զնա: Իշ-
խան արար զնա ուսուել՝ ի նոցանէ: Ոչ առ-
նիցէ զնա ած իշխան ուսուել՝ ի նմանէ. ևն:
* Եթէ քուա գլխոյդ չես իշխան, զինքդ
ընկերին լինիցիս. Մածփ. Ք: *Ցորքան իշ-
խան եր իւրացն ախտից. Նխս. էն: *Իշխան
արար զնա գնել զանուանս (կենդանեաց).
Եփբ. ծն:

Կամ Κύριος. Dominus. Տէր. *Ցազգ. ո-
ասար չէ իշխան վաճառաւել. Եւ. ԻՈ. 8:

Կամ Ἰσχύων. (յծ. ընդ հյ. իշխօղ.) Po-
tens, valens. * Իշխանք ձեր արով անկցին.
Ես. Ֆ. 25:

Կամ Κρατοῦν. *Վասն զիշխանին կամե-
ցեալ զմիտան հաճելոյ. Իմ. ծԷ. 19: *Վասն
իշխանացն ուշգուռնեն. Ք. ՀՀ. Է. 50:

Ըստ ամենայն առմանցս ասի. *Տեսա-
նեմ զոմանս՝ միայն իշխան գուրարեաս ծծայ-
բինն. և զոմանս իշխան՝ և ընդ իշխանութիւն,
որպես զմարդկայինս. Սահմ. ծ: *Հասարա-
կաց ամենայն մարգկան՝ իշխանաց և իշխե-
ցեալոց. Գէս: Իակ ՂՆփ. Ք. 3. Ե 4. ուր
ըստ յն. և հյ. է իշխան, ի լատ. դնի մո-
ղոք, կամ չմծ մոլորեալ:

ՍՈՒՂ ԻՇԽԱՆՔ կամ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՈՒՂ:

ԻՇԽԱՆԱՑ ԻՇԽԱՆ. Ա՛ր՝ որ մեծ է և՝ ի
վեր քան զայլ իշխանս պետութեն. *Ցոր-
ժամ իշխանաց իշխան ասեմք, յայտ առ-
նեմք զմեծագաւոր. Սահմ. ծՁ: * Փեսայա-
ցեալ էր աչքսոյ իշխանաց իշխանի. Ցհ. կի:

ԻՇԽԱՆԱՆԱԼ. *Արչա. Impero. τολ-
μάω, audeo, ևն. որպես Իշխան կարգիլ,
ունել իշխանութիւն. կարօղ լինել. և Իշխել,
համարձակիլ. տես և՝ ի նախագրեալ բանս.
*Թողեալ զքաղքութիւն իմ՝ երթալցեմ իշ-
խանն լինել փայտից. Դտ. Ի. 13: *Իշխան
լիցի արկանել ծիրանիս: Իշխան լիցիս հա-
ւանել առանձինն դահեկան. Ա. ՀՀ. ծԷ.
43: ծԷ. 6: *Մի ոք իշխան լիցի յանդի-
մանս պաշտել զծծ. Եղիս. Ք.: * Որ միայն
իշխանդ ես Թագուլ վրեղս. Շար: *Տե՛ս որ-
չափ Է իշխան մարդն, զի զծծ ի կամս իւր
ածէ յառնել զքարին. Ցձ: *Շէ նա իշ-
խան երդնուլ. քանզի քրիստոնեայ է. Ես-
պտ. Ա. 5: *Ցառաջ քան զմերատութիւն ընդ
զօրս Թշնամւոյն մատանչել իշխան մի լի-
նիր. Կալ. Ք:

ԻՇԽԱՆԱՐԱՄ. ѕ. Κυρίως, ἀυθεντία. Cum auctoritate et potestate. Իբրև իշ-
խան, և ինքնիշխան. որպես պետր. տիրա-
բար, ազատօրէն, արիւթար. և Ձեռների-
ցութիւն. *Թէ ապատակէ իշխանաբար, մի
երկմտիր ծառայաբար. Կրպ. ոք: * Որ
խրոխտապէս իշխանաբար՝ ի վերայ բնութեան.
Ը. Բաչէր: *Դու ես վեմ... իշխանաբար
եղ... իշխանութիւն զնոյն բանս գնէ. Ոսի.
յհ. ա. 18: *Մերսաս իշխանաբար՝ մարգ-
կային մահացու բնութեան: Ցարեաս իշխա-
նաբար յաւուր երորդի. Ը. Խղ: *Զիշ-
խանաբար պարծութիւնդ գուշակեաց մեզ
մարգարէն. Շար: * Եղբիւրքն զիշխանա-
բար զօրուն յայտ առնելով. Լիբ. ա՛ֆ:
*Թագաւորեցին՝ ի վերայ ախտից, և իշխա-
նաբար տպանին յոգիս իւրեանց զիգական
և զհեշտասեր բարս. Խոսբ: *Մի և զպահս
հաւատոյ լուծանիցք՝ ի ձուկն և՝ ի գինի իշ-
խանաբար (իշխանիգ աշ խարհի). Ը. ընփկ:

ԻՇԽԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Ἀρχιχότερος. Prin-
cipalior. որ և ԻՇԽԱՆԱԳԱՆԱԳՈՑՆ. Գըլ-
խաւորագոյն, վեհագոյն. *Ոչինչ քան զա-
ւազանին իշխանագոյն գոյ և առաջնա-
գոյն. Փիլ. Խ՛ոսփն:

ԻՇԽԱՆԱՉՆ, զուիք. գ. Որ է՝ ի զոր-
ծ իշխանաց. *Դիւցազն կոչեն հինքն զնշ-
խանազուսն և զքաջս. Երզն. Ե՛բէ:

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Ունելն և
վարելն զնշխանութիւն. որ և ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ
ասի. *Ցոյզ իշխանակալութեն խաղալա-
նայր երկիրս. Սամ. Էրէց:

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ἀρχοντι-
κός, ἀρχικός. Ad principatum pertinens, principalis, princeps. Սեպհական և վայ-
ելչական իշխանի կամ իշխանութեն. պա-
տշական. *Տայ գրիգորի զնշխանական պա-
տիւն: Գայազատէ զնշխանական պատուա-
ռեն զայն. Ցհ. կի: * Ցնշխանականն ձեռ-
ագիրն հասանել գահ. Աբեր. Ք. 13:

կամ Տիրական, և բացարձակ. ինքնաիշխան. Հոգի այ՝ բարի, ուսուցող, իշխանական՝ բնութ՝, և ոչ դրուածք. Ա՜ որս. ՟։ *Իշխանական բանիս այ կանգնեցան կայլին ծառք ամենայն. Վէցօր. ՟։ *Խոստովանի զիշխանական տէրութ՝ին այ. Ի գիր՝ խոսր։ Եւ Անձնիշխանական. ապատ. *Ձիշխանական կամս իշխողին՝ բարւոյ, որ քոյ. ումդ ոչ հնազանդին. Ցօ որդի։ *Իշխանական կամաք պատուեալ. Շ. Վիպ։ *Իշխանականաւն հակամիտեցին յոր և կամեցան. Լմբ. ծղ։ *Նորա իշխանական և կամաւոր մահուանն. Նանայ։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ. Ἐξουσιάζων, ἀρχηγὸς, ἀρχικὸς, τὸ ἀρχικόν. Princeps, praepositus, principalis. Իշխող. իշխան. գլխաւոր. *Լուսաւորն մեծ՝ իշխանական տուրն ՚ի ձեռն, և լուսաւորն փոքր՝ իշխանական գիշերոյ. Եփր. ծն։ *Ձարեգական արար լուսին իշխանական տուրն ՚ի ձեռն։ Ձլուսին և զաստեղս արար իշխանական գիշերոյ՝՝. յն. յիշխանութ՝ին. Սղ. ճլ՟. 8. 9։ *Որ արարբեր զերկուս լուսաւորս. զմին իշխանական տուընչեան... իսկ զնացք իշխանականին գիշերոյ էն. Ագաթ։ *Նախ առաջին ՚ի գազանաց՝ իշխանականն առիւծ. Ոսկիփոր։ *Ուսաք՝ եթէ իշխանական է իմաստասիրութ՝ին. Սահմ. ի՟։ *Ջերմութ՝ին առնելոյ ՚ի սիրտն յիշխանական կոյս. Նիւս. բն։ *Իշխանականք, և ոչ իշխեցեալք։ Պաակեան, և իշխանականք իւր. Նար. ՟. ՟։ *Իշխանականն ապականեալ էր... իսկ որ ընդ իշխանութ՝ էին, տակաւին առողջ էին մտօք. Ոսկ. յհ. ք. 3։ *Միտքս իշխանական հոգւոյ և մարմնոյ. Ա՜ որս. ՟։ և Մ՟ա. (որ հայի և ՚ի յաղորդ՝ն։)

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ. ա. գ. Ἡγεμονικὸς, τὸ ἡγεμονικόν. Directivus, princeps animi pars, mens, intellectus, ut director. Առաջնորդական. միտք. *Դատաւոր զմարդկային զիշխանական զմիտսն ասէ, որ ՚ի մէջ մարմնոյն և հոգւոյն, որպէս կամի, ներգործէ. կիւրղ. վ։ *Ձիշխանական միտս նոցա լուսաւորել. Սարգ. ա. պ. ՟։ *Ձանհասանէին իշխանականս իմացման. Նար. կոս։ *Ոմանք ոչ որոշեցին ՚ի հոգւոյ զմիտսն, այլ՝ նորին ինքեանն իշխանական գոլ զիմացականն համարին։ Ա յայտէս սահմանեն զզգայութ՝ին, հոգի իմանալի յիշխանական կանէն ՚ի գործարանս կոյս կարգեալ. Նիւս. բն։ *Պայծառանայ իշխանականին առաջնորդութ՝ առ ՚ի յընայութ՝ի ճշմարտութ՝են. Խոսր։ *Եւ ոչ իշխանականս ՚ի մեզ ամրախիցի չար և մոլար օրինակօք։ Պայծառացոյցանէ զմեր իշխանականս. և այն՝ զմաքրեան։ Ձիշխանականին պայծառութ՝ի, որ ուղղէ մեզ ըստ այ զգնացսն. Ագաթ. առաքս. ա։ և ձն. և հիւպ։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆԱԲԱՐ. ած. իշխանաբար, և ինքնիշխանաբար. *Իմանալոյն իշխանականաբար ըստ կամացն շարժելոյ. Մոփս. Եփես։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. տ. ԻՇԽԱՆԱԳՈՑՆ. *Ձմիջոցն երկոցունն կարգեաց՝ նշանակագոյն կալուի զՀոգւոյագոյնն և զիշխանականագոյնն։ Երկնագոյն և իշխանականագոյն է խոհականութ՝ի, ողջախոհութ՝ի, արդարութ՝ի և արիութ՝ի։ Իշխանականագոյն և առաւելագոյն կենդանոյն՝ դէմք. Փիլ. լին. և ի՟ա՟փ. և այ՟բ։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆԱԳՈՐԾ. ա. (լաս. ևս՝ Իշխանագործ.) որ և ԻՇԽԱՆԱԲԱՐ. Ἐξουσιοποιὸς. Potentificus. Որ իշխանական գործէ, իշխան և հզօր կացուցանէ. * Աս իշխանականագործն իշխանապետութ՝ին, որպէս մարթ է, նմանեալ. Դիոն. Էրն։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἐξουσιαστικόν, τὸ ἡγεμονικόν. Potestas, directio, regimen. Իշխանութ՝ի. կարողութ՝ի առաջնորդական. * Հոգաբարձականութ՝ին, և իշխանականութ՝ին։ Իսկ զգաւազանն (հրեշտակաց՝ իմն) վ՟ագաւորութ՝ին և զիշխանականութ՝ին, և ուղղութ՝ զանձնայն անցուցանել՝ն։ Ջառիւծոյն (կերպարան) ցուցանել վարկանել՝ի է զիշխանականութ՝ին և վ՟ուժգնութ՝ի. Դիոն. Էրն։

ԻՇԽԱՆԱԿԻՆ, կ՟ողջ, կնաւ. գ. *Ἀρχουσα. Princeps femina. իս. Principessa. կին իշխանի. տիկին. իշխանուհի. * Հանդերձ ՚ամենայն իշխանականաւ միով. կ՟ըմն։ *Քաղդէարէն՝ սուտա, և հայերէն՝ իշխանակին. Փիլ. իմաստ։

ԻՇԽԱՆԱԿԻՐ. ա. Որ ինչ կրի յանձին իշխանի. զոր ինչ ունին իշխանք. *Ի ծառայութ՝ի այ մարդասիրին գարձեալ մերկանայր այնուհետև զիշխանակիր ցանկութ՝ին. կ՟ըմն։

ԻՇԽԱՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συναρχος, συνάρχων, συνηγεμονικὸς. Principatus socius, in magistratu collega. Հոմ իշխան. կցորդ կամ ընկեր իշխանի. հաղորդ իշխանութ՝ի ուրուք. *Միւոքս իշխանական հոգւոյ և մարմնոյ, այլ այ ծառայ է և ընդ ձեռամբ. այլ ոչ իշխանակից և համապատիւ. Ա՜ որս. ՟։ *Աղաղակէն առ քեզ իշխանակից որդի և բանդ այ. Շար։ *Փոխանակ այ է Եպիկուրոսն. իշխանակից և սեռառակից են նմա քահանայքն. Լմբ. պ՟ր՟գ։ *Իշխանութ՝ի նոր նոցա շնորհէ (առաքեալդ յետ յարութ՝ի իւրոյ), իշխանակից փառացն իւր առնէ. Գանձ։

ԻՇԽԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συναρχία. Principatus participatio, magistratuum collegium. Իշխանակից գոլն. *Ժողովուրդն ՚ի ծառայական կարգ են այ և ոչ յիշխանակցութ՝ի. Լմբ. պ՟ր՟գ։

ԻՇԽԱՆԱՁԻ. Ա յսինքն իշխանք. պարոնայք. պեյլէր. *Թագաւորք և իշխանայք ՚ի պատառէն (՚ի փոխ՟ ընթացս). կէր. երէն. խրա։

ԻՇԽԱՆԱՆԱՄ, անայ. ե. Իշխան լինել. իշխել. սիրել. *Իշխանացաւ յեգիպտոս ապին, և ՚ամ կալծեցաւ. Վ՟բն. պս։ *Ո՞ւր են առանց այ իշխանացեալքն. Փարպ։ *Բան միաբանութ՝ի էր իշխանացեալն գագկայ. Ցհ. կի։

ԻՇԽԱՆԱՆԻՍ. ա. Ուր նստի իշխանն կամ գիւաւոր աշխարհի. *Սիա՝ որ իշխանական նիստ է. Լմբ. պ՟ր՟գ։ *Հասանէ յաւանն իշխանանիսան չաղատոյ. Ոսկիփոր։

ԻՇԽԱՆԱՊԱՆԴ. ա. Որ պանծայ իշխանութ՝ի, կամ որպէս զիշխան. *Ի վերայ յարուցեալ իշխանապանծ խրոխտացելոյն. Ցհ. կի։

ԻՇԽԱՆԱՊԵՏ. ա. գ. Պետ և գլուխ իշխանաց. մեծ իշխան. *Եղ նաւաւ իշխանապետ ՚ի վերայ մահու և գժոխոց. Անան. յա։ *Ցայնժամ յարիցէ միքայէլ մեծն իշխանապետ. Դան. ին. ἀρχων, իշխան։

ԻՇԽԱՆԱՊԵՐՃ. ա. ն. Որպէս իշխան պերճ. պերճացեալ իշխանական պերճութ՝ի. *Օձն մտվեսեալ եկուել զօձան մնոտիս, և ինքն թագաւորեաց՝ ձեռնկալով իշխանապերճ. Սահակ։

ԻՇԽԱՆԱՊԻՍ. տ. ԻՇԽԱՆԱԲԱՐ. *Իշխանապէս զամենայն հասակս. ըմբռնել բռնութ՝ի. Ոսկ. յհ. ա. 28։ *Նստոյց զմեզ ընդ իշխանս իշխանապէս. Լմ։ խուլ. (տպ՝ իշխանապետս։)

ԻՇԽԱՆԱԱՍ. ա. Որ ինչ լինի իշխանական սասսիս կամ սասսկութ՝ի. սպառնացեալ իշխանաբար. էօրֆևս. *Ոչ մեծամբոյն ևեթ իւրով զօրութ՝ի, և կամ իշխանասաստ հրամանաւ զմերն տանջեաց տանջիչս բանն ՚ամ. Ցհ. խ՟. Էրս։ *Նուաճեալ ընդ իշխանասաստ հրամանաւս. Աթծր. է. ։ *Իշխանասաստ հրամանօքն ստիպէին զնա. կաղանդ։

ԻՇԽԱՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλαρχοῦν. Ambitiosus, imperii cupidus. Սիրօղ իշխանութ՝ի. փառասէր. *Տեսցէ զիշխանասէրն, և զընդ այլ ախտիւք ծառայութ՝ի անկեալն. Ոսկ. յհ. է. 26։

ԻՇԽԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλαρχία. Imperandi cupiditas, amor principatus. որ և ԻՇԽԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Սէր իշխանութ՝ի. փառասիրութ՝ի. *Ի ձեռն ընչասիրութ՝ի և իշխանասիրութ՝ի. Աճաղ. ծք։ *Վասն անափառութ՝ի և իշխանասիրութ՝ի չարաբանիցեմ զընկերս. Խոր. ֆ. 64։ *Ախտիւ իշխանասիրութ՝ի ըմբռնեալ՝ հակառակութ՝ին կրէին. Իգն։ *Ոչ ևեթ յիշխանասիրութ՝ի ախտէ չարժեալ. Լմբ. պ՟ր՟գ։

ԻՇԽԱՆԱՏՈՒՆ, տան, անց. գ. Տուն և տէրն և ազգատոհմ իշխանի, իշխանապ, կամ իշխանութ՝ի. *Ամրոց մի յիշխանատան աղաչեաց. Աթծր. է. 8։ *Խորհուրդ արարեալ իշխանացն և իշխանատանցն հայոց մեծաց. Ոսկիփոր։

ԻՇԽԱՆԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Ἐξουσιοποιὸς. Potentificus. Իշխանագործ, կամ իշխանագործ. որ առնէ կամ կարգէ իշխանաւորս. իշխանութ՝ի. *Ցիշխանարարն իշխանարարէ իշխանութ՝ին վերամբարձեալքդ. Շ. հբ։ *Անծառայական իշխանութ՝իս յիշխանարար մեծութ՝ենէդ. Սկ՟ա. ազ։ *Կարգեաց յիշխանարար պետութ՝են իւրմէ իշխանութ՝իս և տէրութ՝ն. Վահր. յոյն։

ԻՇԽԱՆԱՒԱՏ. ա. Ճոխացեալ իշխանութ՝ի. իշխան. *Իւրաքանչիւր ոք յառաքինութ՝ին իշխանաւէտ և առաչնական և բամբռչն ՃշմարտութՃ է. Փիլ. այ՟բ։

ԻՇԽԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἀρχόμενος. Subditus. Որ է ընդ իշխանաւ կամ ընդ իշխանութ՝ի. իշխեցեալ. հպատակ. գոպի, բայա. *Ոմն գաշակերտի, և ոմն զվարդապետի կարգ ունին. ոմն զիշխանի, և ոմն զիշխանաւորի. Ոսկ. կողոս. ծք։

ԻՇԽԱՆԱՓՈՒԽ. ա. Որ փոխէ և փոփոխէ զիշխանս իւր. * Միշտ իշխանափոխք լեալ են, և սիրասեացք. Փարպ։

ԻՇԽԱՆԻԿ. ա. Իշխան ծաղկահասակ և բարեմօրն, սիրելի. *Մեծ իշխանն սիւնեաց վասակ, որ ըստ փառաքշականին իշխանիկ անուանիւր. Ցհ. կի. երկիցս։

ԻՇԽԱՆՈՐԴԻ, իք. գ. Որդի իշխանի. *Իսկ նորա առեալ երկուս իշխանորդիս. Մ՟ագ։ երկիցս։

ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանի գոլ, և իշխելն ոյր և է օրինակաւ. տէրութ՝ի՝ կարողութ՝ի՝ գործ և պաշտօն իշխանի, և պատիւ և սահմանն իշխանի. Թագաւորութ՝. պետութ՝, գլխաւորութ՝. որպէս Ἀρχή. Principatus. որ և ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. Հիւսիսիկն. *Ձլուսաւորն մեծ՝ իշխանութ՝ի տուընչեան, և զլուսաւորն փոքր՝ իշխանութ՝ի գիշերոյ. Ցհ. չեաց զիշխանութ՝ի տակառաւսպետին, և զիշխանութ՝ի մատակարարին. ինձ գալ հասանել իշխանութ՝ի, և նմա կախել զիսյտսն։ կացուսցես ՚ի վերայ քո իշխան. և եղիցի յորժամ նստցի իշխանութ՝ի՝ իւրում։ Ծածկոյթ այ իշխանութ՝ է։ Տուաս նմա իշխանութ՝ի. և իշխանութ՝ի նորա իշխանու-

*Թի յաւիտենական : Եդաւ հրամանս այս ընդ ամենայն իշխանութիւնք թագաւորութեանս իմում : Ո՛չ իշխանութիւնք, և ո՛չ զօրութիւնք . ևն :

Եւ որպէս 'Էξουσία . Potestas . փոփոխ. *Ի տան իւրում, և յամենայն իշխանութեան իւրում : Եւս խորհել իշխանութեան նորա : Եթէ նմա իշխանութեան'ի վերայ բռնաւորաց նորա : Ընտիրեցաւ զիշխանութեան երկնաւորին : Իշխանութեան տուաւ նմա : Եւ նոցա իշխանութեան թագաւորն՝ գործել զամենայն : Իշխանութեան առեալ ('ի վերայ) մարդկան, և գու մարդ մահ կանացու : կենաց և մահու դու ունիս իշխանութեան : Ամենայն անձն՝ որ ընդ իշխանութեան է, 'ի հնազանդութեան կացցէ . քանզի ոչ ուստեք է իշխանութեան, եթէ ոչ յԱստուծոյ : Որ հակառակ կայ իշխանութեան, ընդ հրամանին հակառակ կայ . ևն :

կամ 'Ηγεμονία . Regimen . Առաջնորդութեան . հիւփ, փպիփլէփ . *Մի՛ խնդրեր'ի նոնէ իշխանուն, և մի՛ 'ի թագաւորէ աշեռտ փառաց . Սիրաք . է . 4 :

կամ Δεσποτεία. Dominium. Տէրութեան . ահիպէնիփ . *Ոչ եթէ զիշխանութեին (ընչից) իշխեաց չինքն հանել . կալ . է :

կամ 'Αξία . Dignitas. Պատիւ . արծաթ նոպոպոսոնէի . չան , ֆէրինէպե . *Ոչ այնպէս փոյթ էր քոի՝ առաժամայն զիւր իշխանութեան երևեցուցանել . Ոսկ . յհ . ա . 23 :

կամ 'Αυθεντία . Auctoritas. ուսաի'Αυθεντικοτέρως. Majori auctoritate . Տիրաբար . հիւփ ինչ . * Իշխանութիւք զնոյն բանս գնէ՝ ասելով . և ես քեզ ասեմ, զի գու ես վէմ. Ոսկ . յհ . ա . 18 :

կամ Παροικία. Paroecia. խո . Parrocchia . թեմ, վիճակ՝ պատրիարքի , եպիսկոպոսի, և աւագերիցու . *Երևեցաւ նա յայգեայ եղբօր իւրում՝ եպիսկոպոսի առաջնոյ՝ այսր իշխանութեան (երուսաղէմի) . գալ . ծէ :

Սոցին հանգոյն և յայլ գիրս՝ պէսպէս ոճով ասի . *Մինոյ իշխանութեէ երկու թագաւորք ոչ լինին : Ամենայն ազգ և լեզու որ են ընդ իշխանութիւք իմով . Եսթ : *Ապա պէս թագաւորական վարելով իշխանութիւ . Պիւ : *Զմարացն'ի բաց բալւձեալ զիշխանութեալն՝ պայազատեր զնա . ցհ . կէ : * Ինձ ասպետիս պարտ է զքեզ պահել ըստ առաջորական իշխանութեան իւոյ հայրենեաց : Գրաւէ յինքն զչինան զամենայն իշխանութիւս նոցա . խոր : *Փրկչիդ իշխանութեի օժանդակեսցէ . Նար . կե : *Զաւետարանական իշխանութեին'ի դործ ածեալ (կապելոյ և արձակելոյ) . ցհ . կէ :

ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ . Ազատութիւն . որպէս անձնիշխանութեի, և որպէս'ի քենէ բերումն ունեսպան . փենոփ եվինոփ օլմալ, հինանի ըհինյալ . *Զկամակար իշխանութեին ոչ հանէ'ի նմանէ , որով կարողն է անասալ և չանասալ հրամանացն . . այլ զի և չանասալոյն իշխանութեի ունիցի : Զիարդ երևեր ընտրութեի գործոցն, եթէ ոչ ուներ մարդն իշխանութեի երկոցունց, և անասալոյն և չանասալոյն . Եղնիկ : *Զհաճոյսն իւր իշխանութեէ ընտրեր . հնիաս . կոսս : *Գաղին իւրեանց ժամանակ իշխանութեէ , զի ոչ գոյր նոցա առաջնորդ . Եսս . պաս . է . 23 : * Ոչ եթէ կամաց իմիք հողմոյ ունել ասէ , այլ որ'ի բնութեէ հորկի բերմանս զանարգելն և զան, խափանին իշխանութեէ գործել ասէ : Ոչ ոք արգելուլ կարէ (զհողմն) , այլ բազում իշխանութեէ ցրի . Ոսկ . յհ . ա . 25 : *Աստն եօթեն մոլորակադ՝ իշխանութեէ չքնել, և ոչ 'ի բաժնի կալ . Շիր :

ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ . Կայսրութիւն . տզատ համարձակութեէ . հրամանն . իվին , բռնաթաթ, փոփոխէի . *Մինէն ոչ ունիցիմք իշխանութեի զքորս կանայս չքնեցուցանել ընդ մեզ . ա . խոր . է . 5 : *Զեզ ոչ է այդպէս իշխանեալ իշխանութեին ընդդիմանալ կամաց նորա : Ի ձեռն ձեր է իշխանութեի արձակել զնոսա : Որպէս յերկրի ոչ ունիք իշխանութեի փոխանակել զնա ընդ այլում աւրան, նոյնպէս և յերկինս չունիք իշխանութեի փոխանակել զչմարիտ ճանն մեր ընդ այլում . Եփէս : *Եթէ գլխացաւդ չունիք իշխանութեի դաւել, ոչբսի և առաւել զարգարն . Սարփ . յէ . է :

ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ կամ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ . Անուն միոյ յերկնաւոր քահանայապետութեէց, որ և չորրորդ դաս 'ի ստորէ 'ի վեր . ('ի սե գիրս ἀρχή, principatus , հասարապ կօրէն թարգմանի Պետուի, և ἐξουσία, potestas , իշխանութեի . և երբեմն ընդ հակառակն .) Ցատոյց ընդ աջմէ իւրմէ յերկինս աւրս 'ի վերայ ամենայն իշխանութեէ և պետութեէ : Ի հնազանդել նմա հրեշտակաց՝ իշխանութեէց և պետութեց . ևն : * Գնդիւք վերնայնոցդ վերակացու լինձ լեցիս , պետութեքդ , իշխանութեքդ . Նար . կե : *Բարձրելոյն փառաւոր բարձօղ տերութեիդ, սնդալ թեի զօրութեիդ, վերագոյն իշխանութեիդ : Տէրութեիդ վերին , և զօրութեիդ հզօրին , իշխանութեիդ վերագոյն . Շար :

Այլ ասի երբեմն և զամենայն հրեշտակաց վերնոց . * Իշխանութիք երկնից զարհուրեցան . ևն . Շար :

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ . ա . գ . *Αρχουσα . Femina princeps . Իշխանակին . տիկին . աշխարհատիկին . *Ցիշեցաք զիշխանն և զիշխանուհսն . Իբրեցադոյն զհոգին քան զմարմին իբրու զարերհի և զիշխանուհի : Հանգերձ իշխանուհվի և ընտանի կանամբքն . Պղաթ . փխ . Ե օրին . է : *Որպէս թագուհի թագաւորութեէ , և իշխանուհի իշխանութեէ . Վրդն . յանիաաան :

ԻՇԽԱՆՍԻՐԱԿԱՆ . ա . Սեպհական իշխանասիրութեէ . փառասիրական . * Գայր զիշխանասիրական ծնանել գահակալութեի . Աբդ . է . 4 :

ԻՇԽԱՆՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԻՇԽԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . Φιλαρχία . *Մոռվեաս գերագոյն էր քան զամենայն պատուասիրութեի և իշխանասիրութեի . Դիան . Ի . : *Նախանձ և իշխանասիրութի'ի սպանութեի կործանէ . Վրփ . ՁՅաբ : * Զօշաքաղք և ցանկացօղք իշխանասիրութեէ . Սարփ . յոսփ . ա : * Ըստ ցանկութեի իշխանասիրութեէ նոցա . Աբդ . է . 4 : Իսկ նիսս . 'ի սփանէ . *Միայն իշխանասիրութիւն զայսոսիկ սիսա 'ի ներքս ածէ ... ըստ յն . պիսի՛ ընչասիրութեի , կամ սաեղասասցութեի . Պձցոցէία .

ԻՇԽԱՆՕՐԻՆ . Տ . ԻՇԽԱՆԱԹԱՐ . *Ասանդ քննելոյ և ընտրելոյ կացուցանելք մերով ընտրութիք մեզ իշխանօրէն . Վէց . օր . է :

ԻՇԽԵՄ, եցի . է . Նե . *Αρχω . Impero , principatum gero. ἐξουσιάζω , potestatem habeo . Իշխան լինել, և ունել և վարել զիշխանութեի . տիրել՝ իրօք կամ նմանութեք . հիսփ էնիփ , հաֆիզէի սիսրմէ , պալ օյմակ . * Իշխեցէք ձկանց ծովու , և թռչնոց երկնից , և ամենայն անասնոց , և ամենայն երկրի : Իշխել տուր ընչեան և գիշերոյ : Ահաւադիկ է այրն՝ զորմէ ասացի քեզ, եթէ նա իշխեսցէ ժողովրդեան իմում : Ոչ իշխեցից ես ձեզ, և ոչ իշխեսցէ ձեզ որպէ իմ, այլ սէր իշխեսցէ ձեզ : Մեծամեծք նոցա իշխեն նոցա . ևն : կամ * Իշխեցոց իցէ ամենայն վաստակոցն իմոց՝ զոր վաստակեցի : Եւ որ իշխեսցեն նոցա՝ բարեբարեք կոչին : կին՝ մարմնոյ իւրում ոչ իշխէ , այլ այրն . նոյնպէս և այրն իւրում մարմնոյ ոչ իշխէ , այլ կինն . ևն : * Ցայնչ կանէ միոջէ իշխելոյ կողմանցն այնոցիկ . Խոր . է . 16 : *Իշխեցին ամբոխիդ և տիրեցին ժողովրդոց : Ձիք իմ Թագաւոր առ իշխել չնչոյս բաց'ի քէն քո . Նար : * Ոմանք իշխեն և իշխին , որպէս բարկումեի . քանզի բարկումեի իշխի'ի բանէ , և իշխէ ցանկումեի . Սահմ . ծ : *Քանզի կոչիմ իշխան հայոց , բայց ես իշխիմ յախտից խմոց . Հեթոմ . ոփ :

ԻՇԽԵԼ . գ . Τολμάω. Audeo , praesumo. δύναμαι, possum , valeo . Համարձակիլ . վսասհիլ . ձեռներէց լինել . յանդգնիլ . Ժարհիլ . և կարել . զօրել . բաւել . Նէփոխ իրնալ . ֆիըմաֆ , հէսուրէի էմհէ , փաբըր օլմաֆ . * Ո՞ր է որ իշխեաց առնել զիրաս զայս . Եսթ . է . 5 : *Իշխեցին ծառայքն'ի վերայ մեր'ի պատեւսալմ . Յոդի . ծէ . 8 : * Իշխեր'ի ներքս սրկանել . է . կ . է . 2 : *Ոչ իշխեր ոք հայրցանել, կամ ոչ ոք իշխեր հարցանել : Ոչ ոք իշխեր մերձենալ : Զահի հարեալ մովսէս՝ ոչ իշխեր հայել : Ոչ իշխեմ խօսել ինչ : Իշխի՞ ոք 'ի ձէնջ . ևն : կամ * Ոչ իշխին ըսա կամս իւրեանց երթալ ուրեք , և կամ գործել , և ոչ իշխեն անցանել զհրամանաս Թագաւորի . ա . Եզր . է . 11 . (յն. ոչ կարեն , և կամ այլ ազգ :) *Ցերն մահու ևկենաց՝ և կարձել իշխէ զհրամանն իւր , և երկայնել . Եսթի : *Կինն իշխէ մեկնել .ա. ի կարօղ է . կանոն :

ԻՇԽԵՑԵԱԼ, եալ . Որ է ընդ իշխանութեամբ . հպատակ . դեղխա . * Ազատք'ի ըծոյ, իշխանականք , և ոչ իշխեցեալք . Նար . կի : *Հրամանն տայ . . . գործաւորաց յաստրետանեաց՝ և յայլոց իշխեցելոց . Խոր . ա . 15 : *Ամենայն իշխանօք և իշխեցեալք . Պիս : *Ա յսոքիկ զիշխանաց և զիշխեցելոց նշանակեն . վահր . յոպն : * Իշխանաց յօգտաւորի իշխեցելոց (խորհել) . փիլ . ֆ . բան :

ԻՇԽԵՑՈՂ, Իբր Իշխող . որ իշխէ . փէր, փէրօղ . *Ձիք իմ Թագաւոր իշխեցող չընչոյս . Նար . ծէ : *Ո՛վ երանելի տէր վահան գողթեեացն իշխեցող . Շար : *Ձքանսաոր կուն բարձեցէ զիշխեցողն մահու . Տծոսի :

ԻՇԽԵՑՈՂԱԴՈՑՆ . ա . Իբր Զօրագին, և համարձակագին . *Իշխեցողագոյնք քան զաւետարանիչսն . Ար . յոպն :

ԻՇԽԵՑՈՂԱԿԱՆ . ա . Իշխանական . իշխող . *Ցեր և արարիչ է , իշխանութիւն գոլով , և բնուի իշխեցողական . Նիս . բն :

ԻՇԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի . ն . Իշխան և տէր կացուցանել . սալ իշխանութեի և կարողութեի . * Իշխեցոյց զնա 'ի վերայ ամենայնի , զոր սրար : Իշխեցոյց զնոսա կապել և արձակել. Մծբ . ծէ . ծե : *Սիրով իշխեցուցանէ ամենայն գանձուց . Եէբ . համաբ : *Իշխեցուցեր 'ի վերայ իմ զմահ . Եէբ . ևփ :

ԻՇԽԵՑՈՒՑԻՉ . ա . Որ տայ իշխել . տէր կացուցիչ . *Քեզ ածիչ մեր յաշխարս, և իշխեցուցիչ մեր ամենայնի՝ որ 'ի նմանէ է , գոհանի . Եէբ . համաբ :

ԻՇԽՈՂ, ի , աց . ա . գ . *Αρχων. Princeps . Որ իշխէ . իշխան . և տէր . ապ , սա , հապ . *Իշխողս մեր մեծ լեան . Լմբ . պբրփ . *Որ մեծին անսիրգայ էր իշխող . Սինա : Լմբ : *Որ ոք զձի կամ զայլ անասուն մեծ կամ զփոքր գտանի՝ և ոչ ասէ , որպէս ըղգող ըմբռնի . վասն զի ոչ երևեցոյց և ետ յիւր իշխողն . Մի . տա :

ԻՀԿՈՐՆԿԱՆ · որ և ԿՈՐՆԳԱՆ · Տ · ՋՈՒՐԱԿ : Բ֊Ղէն :

ԻՀԿՈՑ ՎԱՐՈՒՆԳ · Σίκυος ἄγριος. Cucumis agrestis . իտ · Cocomero selvatico. Վարունգ վայրենի · իւղալի խիար· եղէ֊ խոյրը : Բ֊Ղէն : Ե ՀԻՆ ԻՒ· :

ԻՀՆԱՊԵՍ · ս֊ա · Ինչ պէս , կի՞նման. մեծ որպէս զԷշ· Իւս լաֆ· եղէ֊ գոփոր · * Անդ էր իշնապէս մի յառիւծուց· Ե֊ղիզ· ԺԲ :

ԻՀՈՐԴԻ, գ֊ոյ · գ · Մորուք կի՛ յա֊ ւանակ իշոյ · իշու֊ ֆոռոաի · աբֆա · * Հէ֊ ծեալ յԷշ և ի մորկի իշորդոյ· Ճ · գ :

Կամ Ծնունդ իշոյ· որպէս Էշ· ևս և ջո֊ րի · *Ո՛ւսալ՛ էր ի վիմին ջուր , և ի կզակէ իշորդոյն ալբիւր· Եփր · ա֊եփոբ : * Նա֊ խատեին զՋորդի իշորդի լինել, և նա պատ֊ ծէր մարդն · Մի֊ ա֊ոա֊ :

ԻՀՈՑԿՔ, ցաց· գ· որ և ԹԻՀՈՑԿ· Ռամկա֊ կան առումիւբ՝ է Թշնամանք հանդերձ զոզ֊ ջաբանութիբ՝ հայհոյուԷ· ֆ֊ՓԷոբ· *Անար֊ գելով զընկերս զանազան և ոչեպէս հայ֊ հոյութիբ՝, որ ըստ գերզկային բարբառոյ ի֊ չոջք անուանի, և ըստ գրոց սովորութիբն անէծք և Թշնամանք: Մի՛ զԼեզուս ձեր առ֊ նէք գործի սատանայի՛ ի ձեւն չար և գառն իշոցաց· Շ· ընդ֊ *Իշոցոք, երդմամբ · ՃՃ :

ԻՀՈՑՈՒՏՈՒԹԻՒՆ · գ · Տ՛ես ԹԻՀՈ֊ ՑՈՒՏՈՒԹԻՒՆ:

ԻՀՈՒԿ , իշկան կամ իշկոյ · գ · Փոքրիկ կամ անարգ էշ· * Ցիշկան ևեթ նստել, եթէ պէտք ինչ լինիցին · Տօնակ : Տ՛ես և ԻՀԿՈՑ ՎԱՐՈՒՆԳ :

Ի՛ՇՖ· ՆԼ· ռամկական · իբր Ո՛Հ· այ · պ· հ֊ւլա · *Խորխոտականն , իշու · Թր· ֆէր · հյ : *Ի՛շու , այդպէս եղև : Իշա , ի՞նչ գուռնակ գործեցեր· Քէբ· Էրվ· Ե ՝նչ: Ցաւելու Նէ· *Ա՛յլ ըստ ասուկականին բառից , իշուն՝ հո֊ւշտ ասեն · և այլք՝ Լեզ միշտ քալ Լերու :

ԻՀՏՐԵՄ, եցի · Ն · որ և գրի ԽՀՏՐԵԼ զոր ասացաւ · Ա֊համարհել· առ ոչ ինչ գրել· *Պօղոս առ ոտն հարկանէ և արհա֊ մարհէ և իշորե զարհաւիրս մահու · Սե֊ բէր · Ի :

ԻՀՏՐՄՈՒՂ· գ · կազմուԷի բառիս Թուի հայկական գոլ, Ցաւանակ իշոյ · բայց է պարսկի բառն ի֊ԼինԷ֊ՐԷՂ, որ է ջայլամն · *Ջայլամն ոմանք զիշոտմուղն անուանեն · Վ֊ահ֊ · յոբ :

Ի ՊԱՏՃԱՒՈՍ · Տ · ՊԱՏՃԱՒՈՒ :

Ի ՊԻՏՍ · Տ · ՊԻՏՒ :

ԻՋԱՆԵՄ , իջի, էջ· է· Καταβαίνω, κατέρχομαι ,κατάγομαι. Descendo , deveniо , deducor, ան· Էջս առնել· վայրա֊ բերել· ի բարձր ատեանջէ ի վայր կամ ի ծոր գալ Երեթալ, հոսիլ· ԻՐնալ, ԻՐնալ· ԻՐնէ, էնէ, Նէ֊աղուսէԷՄէ, Նազիլ օյմաֆ· *Էջ ի լեռնէ անտի : Է֊Ջ ի խաչէդ : Իրին եւրկոքին (ի կառաց) ի ջուրն : Իջանել յերուսաղէմ յերիքով կամ ի տրովադա, յանաիոք , ի սիւրոս, ի սիգոն , յեգիպ֊ տոս · կամ յանդունդս · ի դժոխս , ի գե֊ ըեզման , ի հող· ան՝ : կամ *Իրին անձրեք : Վտակք ջուրց իրին յաչաց իմոց : Իջանել հրոյն զՀինգ քաղաքաս : Եւտես զՀոգին ոյ իբրև զաղաւնի՝ զի իջանէր ի վերայ նորա : Իջաներ իբրև զաղաւնի յերկնից , և հանգ֊ չէր ի վերայ նորա : Ընդ Ճանապարհ՝ որ իջանէ յերուսաղէմ ի գազայ : Իջանել ա֊ նօթ ինչ իբրև կատաղ մեծի : Աջք նմա֊ նեալք մարգկան իրին առ մեզ : Արիք իրէք առ այրն : Իրէք անդր : Ամենայն տուրք՝ բա֊ ըիք · · · ի վերուստ են իրէալ առ ի հօ֊ բեն լուսոյ· ան՝ : կամ *Իջանել ընդ առաջ տեառն իմոյ արքայի : Ի Թիկունս իրէք ,

օգնեսցէ · ան՝ : * Արտասուք այբոյ զծնօ֊ տիւք իրէանեն· Սէր· Է֊ · 9 : * Խոխոջանք խոռոչաց՝ որ բղխեն իրէանեն՝ ի գլխոց լե֊ բանց · Վ֊նօբ : *Փիսոն (գետ) իրէանէ յով֊ կիանոս ծով· Շէբ : *Ի ծառայուԷեն յաղա֊ ատԷենէ իրէ· Սեբեբ : *Մինչդեռ իրէաք գայ նա ի բանի անդ իւրում (այսինքն ի վայր կոյս՝) կարգէ զայսոսիկ· Ե֊ա· պօ֊ Ե · 17 : *Իրէցէլոյն (տպ · իրէլոյն) ի յերկ֊ նից բանին ոյ : Բանին իրէցէլոյ ի մարդ֊ կայինն · կ֊ուղ· պրպ· Ե գնչ :

ԻՋԱՆԵԼ· որպէս Ջիջանիլ· մեղմիլ· գա֊ դարիլ· խոնարհիլ· * Ի միտս իւր իրէաներ առ տանջանացն ոյ· Է֊ · ՀՀ· Է֊ · 11 : *Իրէնն ի հպարտուԷեէ· Մ֊ծբ· ծԷ֊ :

ԻՋԱՆԵԼ· Բերիլ ի չար անդր· անկա֊ նիլ· *Իջանեալ յանասնականն անարդե֊ լուԷեն : Իջանէ ի ծառայական ամբարբիշ֊ տուԷե զառածումն· Պէա : *ԵԷե միտք ոչ ճգնեացին և իրէանեն ընդ փափուկս , այլ ևս առաւել գժուարեսցի· Վ֊բ֊ հղ· ծ֊ :

ԻՋԱՆԵԼ· Սերդեամբ յաղորդել· * Ի նաԷանայ իրէաներ ազգն ի յովսէփ , և ի սաղմնէ իրէաներ ի մարիամ· Խոբ· ա֊ ա֊բծբ :

ԻՋԱՆԵԼ· իբր Իջավանիլ· * Ցրեաց կո֊ չեաց զաուգբիա , առ որում իրէալ էր նա· Ե֊ա· պա֊ ա֊ · 12 : *Երթեալ իրէանէաք ի քաղաքագեղն մեղտի : Ի նոյն վայրի իրէալ բանակեցան · Ջէնոբ : * Ցանհոգա էին ի֊ Լեալ պարսիկքն · Մ֊ահ֊ :

ԻՋԱՆԻՄ, իրէայ · յ · առաւել ռամկ֊նոյն ընդ վ · * Հաց կենդանի իրէաս յերկինից · Զբբ · կո :

ԻՋԱՒԱՆ , ի , վանք , նաց · ա · Κατά֊ λυμα . Diversorium , hospitium. Գրի և ԻՋԵՒԱՆ, ԻՋԻՒԱՆ, ԻՋԵԻԱՆ· Վանք կի՛ օ֊ Լեվան , ուր լինի ագանիլ· գօնագ , խան , ՀնԷպՀանաբ· տե֊ Ե֊ն · Է֊ · 23 : Եւ· Ե֊ · 24 : Մրկ · ծ֊ · 14 : ՂՀ · Է֊ · 7 : *Ցաղագս իրէանեն եղև խռովուԷեն: Ի ՃանապարԷի իրէանեն՝ եղև նորայն վախճան · Խոբ · Գ֊ · 39 : ցհ · կո :

ԻՋԱՒԱՆԻՄ, եցայ · յ· Καταμένω , κατα֊ λύω . Diversor . գրի և ԻՋԻՒԱՆԻՄ, Ի֊ ՀԵՒԱՆԻՄ , ԻՋԵԻԱՆԻՄ· Իրէանեն առ֊ նել· ագանիլ ուրեք· գօնսագ, գօնագ ԷՒՄէ֊ Տ՛ես և ԼՈՒԾԱՆԻԼ · *Որ ի սբ յայրն իրէա֊ վանեալ տեսաբ · Զբբ · կո : *Իրէանեալ առ տրէպատրոմեոսի ուՀեմն՝ ի գեղն՝ որ կո֊ չի եղևսին՝ Ն֊ննոս : * Զիրէանեէն առ կինն այրն , և զլուԷեի ընորհօզ նըմին· Ցո֊ ոբդէ : *Ցայրին իրէանել , և ի մուր֊դ֊նիլ· Տօնակ :

ԻՋԱՒԱՆ , ի , ացի · Տ · ԻՋԱՒԱՆ : Ն֊ · Է֊ · 25 : ցհ · կո : *Իրէաւանք սբց էր նորա տունն· Ո֊ղ · էէՀՀ : *Ա յապետոյ ամենայնի պարտ է իրէաւանք առ տաճարսն գոլ՝ տաս֊ բասներորեքեր մուրդեան պատրաստեալք · Պղաբ · օբքն · ծ֊ :

ԻՋԱՒԱՆԻՄ· Տ · ԻՋԱՒԱՆԻՄ : Ն֊ննոս : Հ=ց · ոեպո · ծ֊ : *Առ որում և ի սոցա֊ նէ ոք իրէաւանեալ՝ զհանգիստն արասցէ · Պղաբ · օբքն · ծ֊ :

ԻՋԱՒՈՐ , ի , աց · ա · Καταλυτος . Hos֊ pes. Որ իրէանեն առնէ ուրեք· ուղևոր՝ ան֊ ցաւոր , հիւր , որ ագանի կի՛ երեկոեա առ֊ նէ · գօնագ , դեաագբիբ , դեհան · *Իբրև զիր֊ չառակ իրէաւորի՝ միոյ աւուր գնացելոյ · Խ֊ · Է֊ · 15 :

ԻՋԵՒԱՆ , կամ ԻՋԻՒԱՆ · Տ · ԻՋԱ֊ ՒԱՆ · *Ցանցս և յիրէՀանս իւր ըստ մար֊ գաՀոի կարկառ Թողուբ· Խոբ· Է֊ · 11 :

ԻՋԵՑՈՒՑԱՆԵԼ· Տ · ԻՋՈՒՑՆԵԼ· Κατάγω. *Փայլատակումս յերկնից իրէցու֊ ցանել· Ո֊ղ · ծ · Է֊ · 28 :

ԻՋԵՒԱՆ, ի , աց· Տ· ԻՋԱՒԱՆ · *Լուաւ զնրէսանէն գոլ յիրէանս· ցհ · կո : * Իսկ պարսիկն յորժամ Հմաս անդ , իրէանս ա֊ բար · Լաոբ · Ե֊ : *Մարդիկ՝ որք եկին յի֊ Լեանս կենցաղոյս · Լ֊Է · ՀՀ :

ԻՋԵՒԱՆԱՑՈՒՆ , տան · Տ · ԻՋԱՒԱՆ· *Թագաւորն հայոց հեԲռւմ նշան եդ ի գուռն նոյն իրէանասանն · Հհար Թրով , և հետս արար (ի տոլի մօտ յեգիպտոս) · Մ֊ԲրԷի :

ԻՋԵՒԱՆԻՄ · Տ · ԻՋԱՒԱՆԻՄ · * Ի յայրին իրէանի , և ի մուր յանբանից քազմեալ· Շբ :

ԻՋՈՒԱՆԱՏԵՂ, ի · Տ· ԻՋԱՒԱՆ· *Դնեզ զՀեան յիրէանատեղն օնանայ· Նէ֊ էԷի֊ :

ԻՋՈՒՄՆ, իրէման · գ · Իջանելն · Հէք· ֆնՇնաէբ֊ էնՇոի , էնիլ · * Ելմուռնս անկա֊ տարս , իրէմունս անՀատատս · Նաբ · իՇ : *Իրոյց նմման իրէման քոյին· Ցո֊ ոբդէ : *Ջինչ Հարկ ոյ իրէմանն ի յերկիր · Լ֊բ· Հ֊բ : *Ե֊ ըեքօրեայ իրէմաբ ի գՀոխս · Շբ :

ԻՋՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի , իրէ֊ն · Κατάγω, καταβιβάζω, καταφέρω, καθίημι , χαλάω. Deduco , defero , dimitto, ևն · Տալ իրէա֊ նել· ի վայր բերել , ածել , առաջնորդել· խաղացուցանել ի բարձր դրից ի սաորին կողմանս · Էջեցնել, ԻՐջեցնել· ԷՒՄէ֊ *Ի֊ Ջոյց, կամ իրէուցին զնա անդր : Իրէուցէք այսր կամ առ իս : Իրէուցից զքեզ ի գեղ֊ դուքն: Իրոյց զնա ի վերուստ ի սեղանոյ ան֊ տի : Իրէուցին զքեռն իւրաքանչիւր ի գե֊ տին: Իրէուցից ի վերայ քո զամենայն Թրու֊ չունս երկնից : Իրէուցին վանդակաս ընդ պարիսպն : Իրէուցին մահճաքն հանդերձ ի մէջ առաջի յայի : Զմեծ մասն ժողովուբ֊ դեանդ , զոր իրէուցեր յուրախութիբ քո · ևն : *Իրէուցանել զնա ի վերայն նեղբին · Ընթաբ : * Իբրև զուռնածաս որք պատեն զչանեա հրայրեացս · մին առնոյր, և միւսն իրէուցանէր · Զբնօբ : * Իրէուցանէր յամրո֊ ցաց անտի· ԵէՀէ· Է֊ :*Ան որ անձրև յետս երաշտին՝ իրոյց նըման իրէման քոյին · Ցո֊ ոբդէ : *Արտասուաց գետս իրէուցանէ·Նաբ· իՇ : *Կատաչ նորա՝ ի վերայ իրէուցանելոյց նորա ». յն · իրէուցանողն· այսինքն որ տայ արտասուս իրէուցանել· Սէր · Է֊ · 18 :

ԻՋՈՒՑԱՆԵԼ· Վայրագբիբ՝ ի չար անդր· *Իրէուցանել յանասնական անկարգ խառ֊ նակուԷի : Ի բանական աշխՃանէն յա֊ նասնոցն իրէուցանէ նմանուԷի· Պէա :

ԻՋՈՒՑԱՆԵԼ· Շարունակել զպատմուԷի կամ զազգաբանուԷի՝ ի նախնեաց և այար· *Նմանագոյնք արդեօք երբայեցւոցն պատ֊ մագրաց՝ ի վերուստ՝ ի քեզ իրէուցանեմ ան֊ սխալ· Խոբ· ա֊ · 2 :

ԻՋՈՒՑՈՂ· ա· Որ իրէուցանէ· իրէու֊ ցանօղ· Ինչեոյ· ԷնոբիբէՃ· *ԱղօԷիքս մեր՝ մեզ լինին հանիբէք առ քեզ և քեզ լինին իրէուցիբէք առ մեզ· Եէբ · համաբ :

ԻՋՈՒՑՈՒՄՆ, ցման· գ· Իրէուցանելն, և իրն · *Ի վերացմանէ և յիրէուցմանէ յեզ֊ կեղումն ձայնին բազկանայ· Երբ֊ · ֆէբ :

ԻՐԻՍ , իւեայ կամ իռիսայ · որ և ՀԻՐ, ՀԻՐԻԿ· Բառ֊յն · Ἶρις (ἰρίδος). Iris (iridis) ,arcus coelestis. որ նշանակէ Ծիա֊ ծան , որպէս անուն ՀաճախՀոյ , որ ասի Նաժիշտ Հերայի , այսինքն օդոյ · *Ցաճարն քառուծիսի և իւեայ՝ ծաղկերանկքն և աս֊ տեղանկարք · Ընտ · Եղէգ : * Բազինք ի֊ ռիսայ և աԷթինայ · Հ=ց *յոանէս · ծ֊ :

Ի ՍԱԿՍ · Տ · ՍԱԿՍ , ի սակս :

ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ· ա · Որ ինչ անկ է իսա֊ հակայ նահապետի , ևն · * Աբրահամու գուշակեցաւ խորհուրդն իսահակեան պա֊

տարագաւան. կի՛ւրղ. աղ. խլ։

ԻՍԲՈԼԱՑԻՈՒԻ, կամ ՍԲՕԼԱՑԻՏԻ ՏԻՍԲՕԴԱ. Դնի՛ ի Մալա. ԻԼԻԻ. որպես յն. ի՛ւ ԷԺԼԱ ՀԲՒ. այսինքն՝ ի բազում ամս՝ կեցցես աեր. Ἐις πολλα ἔτη. յորմէ և լա. ասի. Ad multos annos.

ԻՍԿ, ի, իս, ից, կամ ոյ. փ. որ և ԻՍ ՍՈՒԹԻՒՆ. (հձ. յն. ասՓա. լա. Ենսկին. ցիա.) Բուն էութիւն. գոյացութի. գինէ. Ի՛ւ ի՛ւ. ղսի. *Իսկն նորա և բնութի անհասն է ի մեզ. Լ՚ի. պրբգ։ *Արդ որ կամի՝ (գիտել) զիսկն իւսչիս մեծանձնութե. Ը. ապ. Բայիչ։ *Վասն ոչ զօրելոյ երկրածին բնութե զիսկն գիտելոյ. Նար. ղէ։ Իսկ անՓ, *Տէր քո, որ է օծեալ անուանգ իսկոյն։ Ծանուցեալ նշանակի իսկ անուանն իսկոյն, իսն, կամ իսկութե, կամ Ճշմարտին՝ իսկականին (ըստ յաՀորդ. նշ)։ Նոյնպէս է և Նար. ծէ. *Որ վարդապետացն է պատիւ, կարծողական զիսկն գիտելոյ. այսինքն զատոյգն (իբր գոյակ. կամ ածակ։) Նոյնպէս իսն և զասեն. Սարկ. յղ. պարկիեր. *Թէպէտև հոմանունտարար գոյացութի ասի ամենայն, սակայն իսկ և ամրապէս էութի՝ արարչականն, ըստ որում և էն, ա. ասացի՛ ։։

ԻՍԿ. ա. որ և ԻՍԿԱՊԱՆ. Իսական. ՚ի բնէ գոյացական. բուն. յատուկ. բնիկ. ստոյգ. Ճշմարիտ. հարազատ. Էօղ. զաՒը, ա՛ալ. *Որ ինչ հանդերձ իմաստութե՛ է, ա. մենայն ինչ իսկ և բուն և ամրական է. Փիլ. լԻՒ. փ. 22։ *Աճ՝ անուանելով հայր բազմաց, բայց յիսկ իսկութէ Ճշմարտիւ հայր միածին որդւոյ ։։ յն. բնութեամբ և Ճշմարտութե՛. Կոլ. է։ *Արդ եթէ իսկ ինչ հիւղն, զուգակից է ոյ. Վ՚էոյօ. է. յն. անձին կամ անեղ։ * Հայր անձին և իսկ ասի. Քեր. ֆերՒ. և զկնի. *Որպէ՛ ։։ հոգին սէ... այս են իսկքն։։

Ուստի ըստ փիլիսոփայից՝ ԻՍԿ ասի գոյացականն, որպես և պատուհականն՝ Անիսկ. *Զպատճառս յեզանակաց բաժանման իսկիցն և անիսկիցն ։։ ասել. Սահմ. ծԸ։

Եւ ըստ քերականաց՝ ԻՍԿ ասի ցառուկ անուն, ըստ յն. ԿՒրւօս, այսինքն սեփական. լա. Proprium, այսինքն Սեպհական. զի է յայտարար եզական կամ անհատ անձին՝ որ կոչի առաջին գոյացութի. որպես և հասարակ անունն յայտարար տեսակի գոյացութեց՝ Աստուական կոչի. * Իսկ է, որ զինքեան գոյութի՛ն (կամ զգոյացուՒն) ցուցանէ. որպիսի, մարկոս (յն. հռմերոս, սոկրատես)։ Մականգրական է, որ ՚ի վերայ իսկիցն, և կի՛ առաստականացն եգերալ է ։։։ Ի վերայ իսկիցն, որպիսի, յովՀաննէս զաքարեան ։։։ Երկանուն է, անուանակք երկու ՚ի վերայ միոյ իսկի գտանալ. որգոն, եղիազարոս (որ) և աւարեան։ Մականուն է, որ հանդերձ այլով իսկիւ ՚ի վերայ միոյ աստացեալ է. որգոն, բանիերեքես յովՀաննէս թոմաՓ. ֆերր։ *Մի մի անուն, որ ոչ հաստնի յայլ ոմն, իսկ ասին. և են այսոքիկ, ադամ, սէթ, Նոյ. այլնպէս և այլ կենդանիք, և ամՀականք, և անասՀք՝ անհաստ ՚ի տոցանէ՝ իսկ ասին. Երբ. Ն Նլ. ֆերր։

ԻՍԿ. ւ. Ձե. Autem. Այլ. բայց. սակայն. և. ուր. փ, փ, ՓՓփ, լ՚ի, ամՀա. *կին մի մերձեցաւ ՚ի գրօշակ հանդերձի նորա. իսկ յն իբրև գարձաւ, և եհաս, ասէ։ Իսկ յովՀաննէս իբրև լուաւ։ Իսկ որ ՚ի մէջ փչոցն սերմանեցաւ ։։ իսկ որ յերկիրն բարի սերմանեցաւ։ Իսկ ով իցէ հաւատարիմ ծառայ։ Իսկ մի ումն ՚ի կանխոյց չարագործացն։ Այլ բարկացօղ նիւ. Եթէ զկիւր. իսկ երկայնամտին և զհանգերձ ձեռին ցածուցանէ. են։

Եւ կամ, Ὅσν. Ergo. Արդ. այլ արդ. իսկ արդ. ապա. ուրեմն. հապա, անանկ է նէ. Էա, Էոյնէ իսէ. *Իսկ զի մկրտեա, եթէ գաւ չես քեզն. Ցհ. ա. 25։ * Եթէ ստ օրէնն քերովբէիւ արարաւ պատիւ, իսկ ո՛րչափ առ երկնայինս սեզան խաչս. Աչ. բայիչ։ *Ջի եթէ զգեստս այ զվարագուրին պատուական ասաց եգեկիէլ... իսկ ո՛ղբան պատիւ անմաքրութե եղելոյի զնծ զգեցոլիս նեզբոյ և արտաքոյ. Նար. ՀԲ։

ԻՍԿ. յետադաս. ւ. ֆ. Μέν, τε, γάρ. Quidem, utique, que, etiam, enim. Ապաքէն. համայն. անպատճառ. ՚ի բնէ. արգեամբք. արգարև. իսկապես. արդեօք. գոգցես. ևս. է. հՀմ, պէնք. *Դուք կոչէք զիս վարդապետ և տեր. և բարիոք ասէք (կամ առնէք), քանզի եմ իսկ. Ցհ. ծՓ. 13։ *Արդ յայտ իսկ է, Թէ յազգէ յուդայ ծագեաց տէր մեր. ԵԲր. Ը. 14։ *ԶօրութիՀ իսկ գոլով նորա զօրեղագոյն։ Աչխարհ ասացեալ լինի բոլորիցն կարգաւորութե՛ իսկ, և զարգարումնն, ընդ ստատուծով իսկ, և ՚ի ձեռն այ պահեալ. Աբիսո. Ց։ *Ցայնմ ժամանակի այս եղև իսկ։ Որպէս և են իսկ. ԱգաՒ։ * Եթէ այսպէս է, որպէս և ասացաւ. զի և է իսկ Ճշմարիտ. Սարգ. ա. պ. Ի։ * Ո՞վ զայնպիսիսն մարգ անուանեսցէ. չէ և չէ իսկ ասել մարգ. Մանր. Ի։

կամ որպէս Թարգմանաւթ, առնլութեր այլոց բառից. *Մեզէն իսկ լուաք ՚ի գմանէ. Ցհ. Ը. 42։ *Վերացաւ եղև բազմաց, և ինձ իսկ գլխովին։ Որք երևելքն իսկ են յառաքեալս, որք և յառաջ իսկ քան զնս եղեն ՚ի քս. Հա. ծՀ. 2. 7։ Տես և բնաւ ԻՍԿ, ԱՐԵՒՆ ԻՍԿ, ևն։ *Ուր պայծառապես իսկ բորբոքի չար արբուեցե. Ցհ. ԼԻ։ Ընորին կամ սակով սլուրքն կարգեսցի. Նար. ծՀ։ *Ջի և ինքնին իսկ ուր մեր հարկեցաւ տալ զդիդրաքմայն. Սարգ. Ը. պ. Ի։

ԻՍԿԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Κυριολογέω. Proprie loquor. Հաւաստաբանել. ախրաբանել. յատկապէս խօսել. Ճշգրտաբանել և Ճշգրտել, Ճշմարտել. *Աբիսոտուել գոլ հարկաւոր վարկանի առաջին գոյացութիւն զանհասն. որպես մեք զքո իսկաբանելով. Քեր. ֆերր։ *Որ առ ՚ի Ճշմարտութի՛ իսկաբանել լինի. Փիլ. Եւ. Ի. 1օՅ։

ԻՍԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Κυριολογία. Proprietas loquendi. Հաւաստաբանութի. Ճշգրտաբանութի. *Զքո իսկաբանելով. վասն զի գովեսա Ձայնի իսկաբանութի է. Քեր. ֆերր. (որ և կոչի անդ՝ բնաբանուՒն)

ԻՍԿԱԲԱՐ. Տ. ԻՍԿԱԳԻՍ. *Ընդ օծ մանն օրՀնութի՛ հոգին էր քեզ իսկաբար լրմամբ. Նար. զՓ։

ԻՍԿԱԳՈՅՆ. գ. ունի, ից. ա. Κυριώτατος. Praecipuus. Առաւել իսկական. էականագոյն. յատկագոյն. ախրագոյն. բուն և գլխաւոր. լաւագոյն. * Ի չափաւորացն զիւրացունն իսկ զգալով հաստատութե՛. սակայն առ իսկագոյնն և մեծագոյնն անհամեմատաբար ունկնդիմք։ Ամենայն ուսմանց իսկագոյն է՝ ուսանելոյին լաւագոյն լինելն իրաց. Գլաւ. փիՀ. Ե օրին. ծԷ։ "Նախկին՝ այլ այլոյ ասի քառակերպար. քանզի նախ առաջինն և իսկագոյն և ախրագոյնն՝ ըստ ժամանակի, ըստ որում երիցագոյն. Աչ. ապ։ * Ջառաքեալական զիւր հնգեան զիսկագոյնն և զհարազատագոյնն ։։ զառ ՚ի յերկնից ասեմ ինձ։ կենսատուն կերակուր. Ցհ. ՒՀ. ապ։ *Իսկագոյն և ախրագոյն է իմաստուն ապգքան, քան զանգամ մեծատուն. Փիլ. լԻՒ. Փ. 22։ *Վասնգ է, յաղագս աչխարհի ատացեալ՝ ընդ իսկագունութե՛ աչխարհի զանց առնել ։։ իմն զգերագոյնն ամենայնի զՅած. Աբիսո. Ծ։

Տ. Κυριώτατα. Proprie. իբր իսկապէս. տերապէս. յատկապէս. *Գոյացութիւն է, որ իսկագոյն և նախիկին և մանաւանգ ասի. Աբիսո. ապորգ։ *Եթէ ՚ի վերայ մարդոյ ասի առաջին, իսկագոյն և ախրապէս ատացի. Փիլ. լԻՒ. Է. 45։

ԻՍԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Οὐσιώδης. Substantialis. Իսական, բուն. յատուկ. սեպհական. և Անեղ. բնական. և Որ են ինքնապէս էական. * Իսական որդին այ ես զեաւ ըստ ժամանակին և որդի մարդոյ. ԱգաՒ։ *Իսական էութե՛ն գինեաւ (հոգեն սէ), ՚ի վերայ երկրածին ազգի մարդկան սփռեալ. Լ՚ի. սպիւ։ *Ես քեզ ընդ հօր քոում անծրնին՝ անեղ աներբ իսկականին. Ցհ ործի։

ԻՍԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իսական գոլն. բուն էութի՛. և Որ էն. ձնծութի. *Իսկ զիսկականսն չկարէ իմանալ. ինչ։ *Տարամերժեալք եղեն ՚ի համազօր իսկականսէն. Եղիչ. զՓ։ *Ջհորհրդական դաւանմանս սքի երրորդութե՛ն, զերինն անձանց ՚ի միում ձծուն զուգապատիս իսկականութե՛ն. Տծնի։ *Իմանեղութե՛, և յանմահութե՛, յիսկականութե՛. Գնչ։

ԻՍԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց. Տ. ԻՍԿԻՑ. *Իսկակից հօր և սքի հոգւոյն՝ բանն առաքեալ ՚ի հօրէ։ Որ ՚ի խանՃարուս պատեցար ... իսկակից նը հոգւոյն. Ըար։ * Ստեղծիչ և տուիչ չնչոց ամենից՝ բաց ՚ի հոգւոյն իսկակից։ Եւ քեզ միայնոյ փրկողի, և հոգւոյդ քում՝ հօր իսկակցի. Նար. ՀՀ. յԸ։

ԻՍԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Իսակցի՛. համագոյութի՛. * Ջի զիսկութե՛ զօրութե՛ան՝ իսկակցութե՛ն յայտնի արասցէ. Ոսի. յհ. Ա. 6. յն. զի զաբսկական են՝ թակայութե՛, և զնորին էութե՛ գոլն յայտնի արասցէ։

ԻՍԿԱՃԻՄ. ա. (՚ի Ճեմել, կամ ՚ի ՃամՓել). Ճեմող տերապէս՝ օրինօք և Ճըշմարտութե՛ն. կամ ՀԱծաղգեաց. ՀԱծարեալ. *ԻսկաՃեմ ազատնի օգապար, նոր նոյեան տապանն է քոյդ գագար։ Տաղ։

ԻՍԿԱՊՏՈՒՄ.ՏՈՒՐՑԱՊՏՈՒՄ. * Իյիշումն եկեսցէ ձեզ իսկապատում տարմաբանիչն, ևն. Թէոփր. Տայբագ։

ԻՍԿԱՊԵՍ. ՚ի. ա. Κυρίως. Proprie. τ'αὐτὼς, eodem modo. Ցատկապէս. տերապէս. տուգապէս. էապէս. և Նոյն ՄԱալով միշտ. *Որ ոչ բնաւին մեռանել աչխարհի, և ոչ իսկապէս կենդանի ես։ Իսկապէս մեզայ. Նար. ԻԷ. ՒԷ։ *Ինքն յինքեան իսկապէս և միանչինաբար գոլով, կալով. և ՄնալովՀ. Դիան. Ի.Ի։ * Իսկապէս բանն ՀԱ միացաւ ՚ի մարմնի՝ անփոփոխ գոլով յէութե՛ն. Շար։ *Որպէս ատաց ժամանն եւ. տերքէս, Թէ ոչ մայմին առ իսկապէս. Ցհ ործի։ *Իսկապէս և տերաբար (յն. մի բառ) քանանգ՝ միայն այսոքիկ աստացեալքս. Աբիսո. փանակ։ * Իսկապէս եզանակ բաժանման։ Իսկապէս տեսական և գործնական՝ իմաստասիրութե՛ան է միայն. Սահմ. ծԷ. ծՀ. Ի։ * Քաղցրութե՛ան իսկապէս։ Ջարս իսկապէս. Նար. ծՀ. Ի։ *Իսկապէս տէրն։ Իսկապէս բառայն. Շ. Էօղյ։ Սարգ. յհ. Ա։

ԻՍԿ ԱՐԴ. ւ. Ὅσν, δὲ. Ergo, itaque, եւն. Այլ արգ. և արդ. Է՛յ, փեյնիֆ. *Իսկ արդ ո՛վ եղէ որ յաղտոյ։ Իսկ արդ զի՞նչ ասիցեմք։ իսկ արդ. իսկ արդ՝ խորհիցիս զայս ո՛վ մարդ. են։ *Իսկ արդ քանզի յայնպիսի չնորհացն վերպեցաք, ծն ա.

ռեալ՝ մտագիւր յերկրորդն դիմեացուք։ Որ. Ֆ. ա. 1։

ԻՍԿԱՌԱՆՁ· լաւ ևս՝ ա՛յլ ձ. իսկաքաջն է. իսկապէս աքաջելի, կամ իսկապէս գանչեալ յայտնի բարբառեալ, ճշմարիտ և արդար։ *Թերևս իսկաքաջն պատուիրանն նենդուքը երևեալ։ Ագաթ։

ԻՍԿ ԵԹԷ· ը· Եւ ծնս. Si ergo. Արդ եթէ. այլ եթէ. ապա թէ. և եթէ։ *իսկ եթէ գաւիթ զնա ոչ կոչէ, զիարդ որդի նորա իցէ։ իսկ եթէ գաւք՝ որ չարդ էք, ևն։ իսկ եթէ մատամբն ոչ հանեմ զքեզ, ևն։ *իսկ եթէ այս այսպէս է, ապա, ևն. պիտ։

ԻՍԿ ԵՒ ԻՍԿ· ֆ. Ἐυθέως. Statim. Անդէն վաղվաղակի. իսկոյն. առաջամայն. նոյն հետայն. ակնթարթ. անդրէն, հնգն, պիրոքն պէրէ։ *իսկ և իսկ ծանեան զնա. Մրկ. ը. 54։ *իսկ և իսկ ընդ թագաւորէն գիմէ՝ ի վերայ զօրացն յուշայ։ Խոր. գ. 67։ *Լարէմ, և իսկ և իսկ առ նմին մեղ կիմ. Նար. հա։

Ի'ՍԿ ԵՒ Ի'ՍԿ· ֆ. իսկապէս. ճշմարտապէս։ *Մեզայ առ կեանդ գժրորութե, ի'սկ և ի'սկ մեզայ։ Աճ ի'սկ և իսկ ի' լոյս անմահոյց ասի. Նար. ի. գ։

ԻՍԿԻ· ֆ. բառ. ևսկ. որպէս բնաւ իսկ. *Զիչխեիր իսկն նահել՝ի գրկի. Գէդ։

Ի ՍԿԶԲԱՆԵԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐναρχικός; Divinus, aeternus. Որ էն՝ի սկզբանէ. անսկիզբն. անեղ. ճծայն։ *Ի սկզբանէ նէսկանացն անչնաւորութեց (որպէս և հոգւոյ ընդ հօր)։ Դիտ. ճծայ. է. երկիցս։

ԻՍԿԻԶԲՆ, բան, յիսկզբան, նէ. փոխանակ գրելոյ՝ Ըսկիզբն, յըսկզբան. Տ. ՍԿԻԶԲՆ. Ἀρχή. Principium. (որոյ արմատն երևի իսկ, որպէս արմատ գոլոյ.) *Որպէս պատճառի. որպէս իսկզբան, որպէս բովանդակութեան. Դիտ. ճծայ։ *Յաղագս իսկզբանն առասպելս. Խոր. ա. 3։ *Վարդապետել վասն երկուց աշխարհ. հոց հաստատելոց՝ի բարերարէն ճշ, իսկզբան և կատարածի, վասն անցաւորիս և յաւիտենական մխոնջետութեան. Ագաթ։ *Ցիսկզբան աւետարանին ասէ։ Ցիսկզբանէն արդեօք էր հնազանդեալ. Ան. ա։ *Ցիսկզբան բանիցն իւր կարգէ զպատմութիւն յովհաննու. կնոջ. Ա։ *Ընծայի ճշ՝ի գոհութիւն ամենայն երախտեաց նորա յիսկզբանց հետէ առ մեզ եղելոց. Խոսք. պիրք։ * Մովսէսի խորհնացեալ յաղագս մերոյս յիսկզբանն յայտ բանիցս. Խոր. ա. 1։ * Դարձցուք յիսկիզբն քոց աստուածածնոց. Խոսք. Լ։

ԻՍԿ ԹԷ· Տ. ԻՍԿ ԵԹԷ. *իսկ Թէ զբ առասցէ։ իսկ Թէ զոք յայլքաստաց, ևն. Շ. Ռղ։ Լմբ. ազ։ հապա Ռէ, Ռէ որ. եղբ։

կամ որպէս, Ա՛յլ Թէ. բայց. սակայն. ասմա, լաքին, էա. *իսկ Թէ սիր իցէ գաւանն, առասցէ յովհաննէս։ իսկ Թէ յորքան բարիս հանդերձեալ է ուսուցել, ոնօրհնն և ուզղելն զչարն գիտէ. Կալ. ձճ։ Լմբ. ոք։

ԻՍԿՈՅՆ· ֆ. } Որպէս Թէ ցիսկէ կիմ
ԻՍԿՈՅՆ ԻՍԿ· } յսկզբանէ անտի. զսկզբնէ. անդէն և անդ. իսկ և իսկ. նոյն ժամայն. նոյն ոքէն, ցիկնթնդիկ, ցոտքվ. հնձն պէրքեն, ծ ոահան. *Լուեալ աքգալուս, իսկոյն կոչեայ զնա։ իսկոյն ձիչ բարձեալ։ իսկոյն լսեկաւ. Խոր. Ք. 30։ Ցհ. կթ։ Նար. իճ։ *ի հասանելն մերում անդ՝ իսկոյն իսկ հրաւարտուկ առաքեցի։ Իբրև յանդ իման ոսոխականքն եղեն, նա իսկոյն իսկ հրամայէ սրով սատակել զնոսա. Ցհ. կի։

ԻՍԿՈՒԹԻՒՆ· գ. որ և ասի ԻՍԿ. Οὐσία. Essentia, substantia. Բուն հնութիւն. իսկականութիւն. զինչութիւն. բնութիւն. դոյացութիւն. Տճս և ԻՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. * Ոչ ունիս չարանալ իսկութիւն բարիդ. Նար. կբ։ * Ա՛հա տուր, որոյ իսկութիւն բնութեն ոչ պարփակի. Լմբ. ոգի։ * Քանի միայն՝ իսկութիւն բնութիւն, և ոչ յորոշչանօք է ածՀայր. Կոչ. ը։ *Ընդ իսկութեն ճշ էր աչխարհս (՝ի միոս ճշ)։ Վեցօր. ը։

ԻՍԿՈՒԹԻՒՆ· Ὑπόστασις. Subsistentia, hypostasis. Ինքնութիւն. հնութեակայութիւն. անձնաւորութիւն. * Հայր է Հայրն միածնի որդւոյ, և բնութիւն հոգւոյն սրբ, պատճառ նոցունց իսկութեցն՝ի նոյն բնութէ. Ցճթ. ը։ *Ծանեաւ յայսմնութիւնն հօր զնութիւն որդւոյն գոլ՝ի բնութէ հօր. Սարգ. ա. պ. ը։ *իսկ այս բան՝ իսկութիւն և մշորնութեանութիւն է ։։ յն. ἐνυπόστατος, ներհնութեակայացեալ. այսինքն անձնաւոր էակ. Որ. յհ. ա. 3։ * Որ՝ի հայրական իսկութէն յառաջ բղխեալ աղբիւր լուսոյ. Շար։

ԻՍԿՈՒԹԻՒՆ· Բուն իր. արդիւնք. ճշմարտութիւն. *Ձփորձն իսկութէն ցուցից իսկութէն, և ոչ օրինակ. Նար. լը. զբ։

ԻՍԿՈՒՀԻ· հմ. ա. գ. իսկապէս և տիրապէս Թագուհի. ճշմարիտ արքայուհի. օգոստուտիրուհի. սեպհականեալ մակդիր տիրամօր կուսի. * Իսկուհի երկնի։ Դիւթոյ անարատ՝ ամենից կուսից իսկուհի։ Իսկուհի երկնային կենդանեաց գաւառին. Նար։ * Վասն իսկուհւոյդ երկնից մարիամայ. Բէնիկ։ *Էվ՝ի յաթոռայ՝ յարգանդն իսկուհոյ. Գնձ։

Լայնաբար ասի և զայլոց դշխոյից. Ձճշմարիտ իսկուհւոյ Թագուհւոյ և մօր իմոյ հեղինէի ընկալայ զձուղթ։ Ո՛վ ջեր իսկուհի մայր իմ. Վբ. սեդբ. Ն կոպ. (որպէս լու. ա-ի-ա-պ։)

ԻՍՄԱՅԵԼԱՁՆ, զին, զանց. ա. գ. Որ է յազգէ իսմայելի. իսմայելացի. և Ազգն իսմայելացւոց. * Հարստուի տասաւին իսմայելազնին գոյր. Մագ. ոեբ։ (կամ իսմայել ազին. ուր Երկն. գնէ, * Իսմայելական ազգին»։)

ԻՍՄԱՅԵԼԱՑԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական իսմայելի, և ազգի նորա. *Իսմայելական աղգին. Եզկ. ոեբ։ *Ի կերակուր իսմայելական էլևաթոյն ։։ այսինքն սրոյ հագարացւոց։ Ցհ. կի։

ԻՍՄԱՅԵԼԱՑԻ, ցւոյ, ւոց. գ. ա. Որ է յազգէ իսմայելի. հագարացի. իսմայելեան. *Ճանապարհորդք իսմայելացիք։ Վա. Ճառեսցուք զնա իսմայելացւոցն. Ծն. լէ. 25. 27։ *Գրեցին իսմայելացւոցն նշանաւ ։։ որ և արաբացի. Զքնոբ։

ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ, եանք. ա. գ. Նոյն ընդ վվ. *Գնայ ընդ իսմայելեան զօրուն. Ցհ. կի։ *Իսմայելեան հոտմոյն ելեալ Շ. Վիպ։

Ի ՍՄԱՅՔ, յից. յօք. ա. գ. Որ ինչ են՝ի սմա, կամ յերկրի սոա. երկրաւորք. *Երկիր իսկ միանգամայն՝ի սմայօքս սասա. նեալ առ հասարակ. Ածն. բայէ։ *Հասատաւեցեր զերկիր՝ի սմայօքս՝ի վերքան զբան. Գնձ։

Ի ՍՊԱՌ· } ֆ. Ἐις τέλος, εἰς πέρας. In
ԻՍՊԱՌ· } finem, omnino. Մինչև՝ի սպառումն. մինչ՝ի կատարած. ցվախճան. յաւէտ. բոլորովին. ամենայն սաթօք կամ մասամբք. բնաւին. ինչոան էպէք, բոլոր բոլորվին. ածուածապատ, պիտոպիսինան, պիր ևամօ. *Ոչ իսպառ բարկանայ մեզ ՝որ։ Որ համբերեսցէ իսպառ, նա կեցցէ։ Ձի մի՝ի սպառ եկեալ Թախանձիցէ զնս. ևն։ կամ *Հասից նմա իսպառ։ Չանից զքեզ իսպառ (յերկիսատոսէ)։ Ծագեսցէ իսպառ. ևն։

ԻՍՊԱՌԱԶԷՆ· Տ. ՍՊԱՌԱԶԷՆ. *Իբրև իսպառազգէն քաջ յի քի. Եբր. ֆ. փ։

Ի ՍՊԱՌՊՈՒՆԻՆ· Տ. ՍՊԱՌՊՈՒՆ.

Ի ՍՏՈՐԵԻ, Ի ՍՏՈՐՔ· Տ. ՍՏՈՐ, ևն։

ԻՍՐԱՑԷԼԱԳՈՒՆԴ· ա. Ուր էցէ գունդ խրեալ յազգէ իսրայելի. *Ի մէջ իսրայելագունդ ժողովրդն. Գնձ։

ԻՍՐԱՑԷԼԱԹԻ· ա. Ուր էցէ Թիւ համարոյ ազգին իսրայելի. իսրայելագունդ. *Ա՛ւանդեաց զօրս զոյս ոտն իսրայելաթիւ տոհմին. Ճղ. Վրէլ։

ԻՍՐԱՑԷԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական յակոբոյ իսրայէլ կոչեցելոյ, և ազգի նորա. իսրայելեան. *Պատմիչն իսրայելական տոհմին. Ագաթ։ *Ոչ եթէ զայլևայլ ազգաց զԱգաւուրութէ, այլ զմիոյ ինքեանէն. Նար. Լգ։ *Հաւատոյ առաջնոյ իսրայելականացն։ Ըստ օրինակի իսրայելականումն. Աբծր. բ. 4։ Գ. 11։

ԻՍՐԱՑԷԼԱՆԱՓ, ացայ. է. Իսրայէլ լինել հին. և Արժանի լինել ածատես առնուան, կամ գալ՝ի հաւատս իսրայելի նորոյ. *Ցօրէնս երկոտասան ազգ իսրայելացւոն. Նար. էզփ։ * Հեթեանոսք իսրայելանան. փոպ։

ԻՍՐԱՑԷԼԱՍԷՐ· ա. Սիրող ազգին իսրայելի. *Ասաց, մարդասէր եմ ես, ոչ Թէ իսրայէլասէր, կամ քրիստոնասէր. Լմբ. ոզ։

ԻՍՐԱՑԷԼԵԱՆ· Տ. ԻՍՐԱՑԷԼԱԿԱՆ. *Ձածածդ իսրայէլեան. Ես. խա. 14։ *Իսրայէլեան ժողովուրդ, կամ քանակ, կամ ազգ. փոքր։ Շար։ Շ. Ֆպ։

Ի ՎԱՂԻՒ, Ի ՎԱՂՆՋՈՒՑ· Ի ՎԱՂՈՒՑ· Տճս՝ի տառն Վ։

Ի ՎԱՅՐ, Ի ՎԵՐ· Տճս՝ի տառն Վ։

Ի ՎԱՅՐԱՁԻԳ· Տ. ՎՑԻՐԱՁԻԳ. * Որ ունիցի՝ի վեր զնոնաբհասակ և զի վայրաձիգ ծանրութիւն. Վեցօր. գ։

Ի ՎԵՐԱՒ· նխ. Ի ձայնէս վեր, որպէս ի վերին կողման կամ կողին, ներքոյական և որական նշանակութիւն. որ և՝ի. յ. Էπί, ἐφ'. Super, supra. Տճս և՝ի տառն Վ. վայ, վերան, տեղ՝ի վայ. ինքինքն, իսինքն, իսվերինք, իսվերինքն. * Եդ՝ի վերայ իսահակայ, կամ սեպհոյդ. կամ վիմի, աւազոյ։ Ի վերայ հնացեալ ձորձոյ։ Ի վերայ երեսաց երկ՝ի Թագաւորել՝ի վերայ իսրայէլի, կիմ յուշայ։ Ագեղ անձրև, կիմ ծագեալ զարև՝ի վերայ արդարոց և մեղաւորաց, կիմ՝ի վերայ արկրի։ Գալ առ քեզ՝ի վերայ ջրոցս։ Եւես Թզենի մի՝ի վերայ Ճանապարհին։ Ի վերայ լերանց կացցեն ջուրք։ Ի վերայ իմ հասին։ Իբրև՝ի վերայ աւազակի եղիք։ Ցարիցէ՝ի վերայ նորա։ Հեղից՝ի վերայ ամենայն մարմնոյ. ևն։ կամ *Ցոյր վերայ տեսանիցես։ Ցորոց վերայ աշտարակն անկաւ։ Հասեալ հին յայ իրաւանցն վերայ. ևն։ *Եւ ինքն՝ի Ճշմարտութեան վերայ չէ և հասեալ. Եղիւ. ը։ *Ցերերայ վերայ կառատկեալ. Պիտ։

Ի ՎԵՐԱՑ· Կոչ. Super, ob, de, pro, propter. որպէս վասն. յայսագս. ՝ի սակս, առ սէր. առ գութ. համար, էրայօտ. իւրն, ոաղբոանա, էօխերբա. * Խրատել զՀեզ հօրն Թզնպատակիկ՝ի վերայ մեղացն ձերոց. Ղեպ. իգ. 18։ *Կոչեցին զմանուէլն վայքաւորիմ՝ի վերայ տապանակին ճշ, և՝ի վր սակաւ բարերն նորա, և՝ի վերայ առն իւրոյ։ ա. Ռգ. ծ. 21։ *Ձանձն իմ իսկ եդից՝ի վերայ քո։ Մեռանիլ՝ի վերայ ազգին. ևն։

Ի ՎԵՐԱՑ· ֆ. Որպէս տեսանել աստղն Թեր բաղում քայից. զոր օրինակ. Ի վերայ

ածել, բերել, գնել, ածն։

Ի ՎԵՐՈՑ ԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դնել զ՚ի վերայ։ *Եղիցի այս նշան հաւատոյ՝ ձեռնին ի՚վերայ գրոցն. Մրկ. ղ. ։

Ի ՎԵՐՈՑ, Ի ՎԵՐ ՔԱՆ, Ի ՎԵՐՈՒՍՏ. Տե՛ս ի առն Վ։

Ի ՏԱՐՑԱՐՏՈՒԹԻՑ. Տ. ՑԱՐՑԱՐԱՐ։

ԻՐ, իրի, իրք, իրաց. գ. Պրագմա.Res, negotium, opus. Ինչ մի. որ ասի և Բան. գործ. հակ. գոյք ոչ անձնաւորք. ինգիր ինն. պէտք ինչ. որ ինչ և իցէ. իր, իւ, իաւ մը. ւեր, (յոգն. եղէս), իւ, նեանէ, նեաց, ք, յապտիճ, յապտիք. * Առնել իրս ինչ։ Արարից ես իրս մի։ Հաճոյ Թուեցաւ իրքն։ Հասանէին իրքն այն և ի չուշան քաղաքն։ Հաւատարիմ ամենայն իրաց տան Թագաւորին։ Իրք առնն։ կալ պատրաստ յիրս ամենայն։ Ա յր քաջ իրաց պատերազմի։ Վասն ամենայն իրաց։ Վասն իրացն հաստատելոց ի մեզ։ Զի՛ է, զի եդիր ի սրտի քումմ զիրս զայս։ Ցոր պէտս իրաց և կոչեսցէ զձեզ։ Իրք ինչ էցեն ընդ ընկերի իւրում (այսինքն վճռ)։ Սկսա լինել յիրիդ յայդմիկ։ Մի զանցանել և զգկել յիրիդ յայդմիկ զեզբայր իւր։ Երկու անփոփոխելի իրքն։ Ամենայն իրք չորք։ Ցամենայն իրաց չասցես ի բան կացէք. ևն։ * Անջատակնք զայլն չուղիապին, բայց ի յիրէ յիր խըտրոցեն. չին ։ էր։ *Ուրորդական իրի ախորժակ։ Ներբողելի է զդեմս և զիրս. զդեմս, որպէս զդեմսոթենէս կի զպղատոն. զիրս, որպէս զարգարուհի կամ զողջախոհուհի. Պիւ.։ *Զի թէ ոք իրս ուխիցի, մի յայլ գաւառս դասուսցես խնդրեսցէ. կանան։

ԻՐՈՑ ԻՐԱՑ, ՑԻՐՍ ԻՐՍ. Պեսպէս կամ այլ և այլ իրաց. ի քանի մի իրս. * Աւ ի պաշտօն ժամանակաց ըստ իւրաց իրաց ինչ ընծայելոյ։ Իրաց իրաց սիրոյից օգտակաց ամենայն նկուղեցացն հասեալ յօգնումէ. Ագաթ։ * Նոյն ընդ յոյնն յիրս իրս խառնեալ, և յոմանս որոշեալ. Լմբ. պրգ։

ԻՐՕՑ կամ ԻՐԱՒ. * Արդեամբք. գործով. հաւատովք. Փիլ.Գգ, հագիա, ՝ներլեփ. * Իրօք բարկացուցեր, և բանիւք հաշտեցուացես (զՅԱԾ)։ Ոսկ. ոզ. Ճ։ *Զի Թէ նոքա՝ որք ոչ տեսին, հաւատացին իրօք մծտակաց, քանի՞ իրաւ (գուցէ՝ իրաւք, ՚ի իրօք) մեզ հաւատացելոցս իրաւացի է հաւատալ. Շ. Էսթր։ Տե՛ս և ԻՐԱՒ, և ՑԻՐԱՒ։

ԱՄԵՆԱՑՆ ԻՐՕՑ. Κατὰ πάντα τρόπον. Per omnem modum. Ամենայնիւ. ըստ ամենայն չեղանակի՝ բանի կամ օրինակի. տե՛ս և՚ի բառն ԱՄԵՆԱՑՆ։ ոմանք ՝ներոյն հեր ինոլիս, հեր խաւգիան, հեր վեձմ ինչ. * Բաղում՝ ինչ, ամ իրօք. Հա. գ. 2։ Խակ յասելն. *Եւ ես ինձէն խակ ոչ եմ ա մենայն իրօք. ա. Ս. գ. 8. իմա, հանդերձ ամենայն իրօք. որպէս յն. ես ինքն, և իրքն մեր։ *Չարհաւորին ամենայն իրօք ընդ մեզ և նոքա գոհացողք և բարեբանիչք լինել. Ցհ. իմ. ա ։ *Ցանձն ևս առեալ ամենայն իրօք զհաստուտել աչխարհի չնորհել. Ցհ. կի ։ * Չամենայնիւս յամենայնի ամենայն իրօք ՚ի աստուածարար։ Նար. ՝է։ *Ոչ անգիտաց նայ ամենայն իրօք արագամիտ լսողն. Սարգ. ա. պ. ՚ը։

ԴՄԻՆ կամ ՆՄԻՆ կամ ՍՄԻՆ ԻՐԻ. այսինքն վասն գործին՝ նորին՝ սորին իրի։ Տե՛ս ՚ի կարգի տառիցն՝ Դ, Ն, Ս։

ԻՐԱԲԻՏ, գիտի, տաց. ա. Συνειδὼς. Conscius. կամ բայիւ՝ συνεπίσταμαι, conscius sum. Գիտակ և տեղեակ իրաց. իրացդած. իրաւեկ. գեղէակ, խելահաս. վճռաբանութեան. *Կամ՝ Թէ իրագէտ իցէ, և ոչ հանդիպէ՝ ի վեր։ Ես ինձէն իրագէտ և վկայ եմ՝ ասէ ՚ած։ Զոր ես անձին իմում իրագէտ եմ։ Ղնպ. Ի. 1։ Երեմ. իԸ. 23։ Ցոբ. ծԸ. 27։ *Ոսկեան նորա իրագէտ՝ ած է. Համան. ա ։ * Ղուկաս՝ որ իրագէտ և միջամուխ եր քաւագործ իրացն կատարելոց. Ագաթ։ *Որպէս վկայեն իրագէտք այսոցիկ, և տեսղք. Շ. ափեն։ *Ի միջօրեի էբրև ՚ի գիշեր զարհուրին յերագիտէ (՚ի) մտացն խըղճ. Ո։ ես։ *Զարանց և զկանանց և զլացագէտ մանկանց զչիլն կոլուացեն. Ոսիդոր։

ԻՐԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. գ. Որ գործէ իրս ինչ. և իրք գործեցեալք. և ըստ վերջնոյս ասի, *Զբաժանումն իրագործից. Նյ եղէի։

ԻՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Διαπραγματεύω. Operor, conficio, excogito. Գործել իրս ինչ. առնել. կատարել. հայթհայթել. իւնէ, իւ նէօրէ, պիւիրէ. *Ի հրամանէ Թագաւորաց հարկեալ զայս իւագործել. Խոր. ա. 4։ * Իրագործել պատշաճ. Շիր։ *Որք արիացեալ յերիս՝ և զքարեքանուԹիւն տուողին հաստակ իւագործեն. Պիւ.։ *Ի հրամանէ իսկ սքնյն յովսեփայ այն իրագործելոյ։ Ա յն բան պատերազմի ընդ սպային գունդ Եգիպտացւոց. Ցհ. կի ։ *Ընծայելոցն քարի կենան սրբազնաբար իրագործել (այսինքն իվ)։ Առ ինքն զմիացուցիչ կցորդուԹիւն մեր բարեբարսպես իրագործեաց. Դիոն. էիէ։

ԻՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Պրագմատեία. Negotium. որ և ԻՐԱՑՈՒԹԻՒՆ ասի և Ի. ՐԱՑՔՐՏՈՒԹԻՒՆ. ԳործողուԹիւն. գործ. իրք. արարուած. պէտք. անցք իրաց. վաստկաւէ, ֆոփք, իւ նիաճ. *ԻրագործուԹիւն Ճշմարիտն այգւոյ։ Գեդէոնի պատերազմական իրագործուԹեցն հանդամանք. Ամոս։ Պիւ. *Ջայսպիսի իրագործուԹի. Խոր. ա. 12։ *ԻրագործուԹիւն ասի, այլ ՚ի համար առաջինն նշանացն ոչ մտանէ. Մ՚ոմէր։ * Ի տեսուԹիւն այսպիսի սքանչելի իրագործուԹեան գիմիցէ. Խոր։ * Ջարհուրեցուցեալ իրագործուն. Ցհ. կի։ * Ի խորհուրդ եօԹներորդ աւուրն հայելը որ գլուխ է ամենայն աւուրցն, և իրագործուԹեցն ՚ա։ Տեառնեա յերկրորդում աւուրն և յերկրորդում հազարին զնոյն իրագործուԹի ՚ա եղեալ. Լսող. ընՒերց։

ԻՐԱԳԻՏՈՂ, ի, աց. ա. Գիտող իրաց. ուշադիր. * Գիտակ եղով զայս մաատգեաց իրագիտողին. Պիւ։

ԻՐԱԶԳԱՆԴ կամ ԻՐԱԶԳԱՑ ԼԻՆԵԼ. Զգալ և իմանալ զիրն. իրաւ գէտ կամ իրացեկ լինել. տեղեկանալ. փոյմագ, վճռաւք օյմագ, խոգէբի օյմագ. * Որում իրացդած եղեալ Թագաւորին. Խոր. Ի. 34։ *Որոց բանից իրացդած եղեալ. Փորպ։ *Որում իրացդած իսկ ամիրապետին գաեալ. Ցհ. կի։ *Անգուստ ուրեմն իրացդաց եղեն իրացն։ Ցանկարծակի իրացդած եղեալ այսպիսի խորհրդոյ. Ագաթ։ Ցհ. կի։

ԿՄ՚ ԶԳացուցանել. զեկուցանել. փոյմագ, խոգէբ վճռէ. * Գիտաց ափշլինն յոմանց իրացդաց նմա եղելոյ. Ցհ. կի։

ԻՐԱԶԵԿ ԼԻՆԵԼ. Κατηχέω, ομαι. Edoceor. Նոյն ընդ վ. ըստ որում տեղեկանալ կամ լսել ՚ի զեկուցողաց. անկաճք հասնել, հասկնալ. գուշակնա փեյմէ՝ էնիւիչէ, անյոմագ, ալէհակ օյմագ, իֆոփք օյմագ. * Ի բաղեկ եղեն վասն քո, Թէ ապաստանիցէ ուսուցանես։ Ջորոց իրացեկն եղեն զքեն, ոչինչ է. Գծ. իա. 21. 24։ *Փոքր ինչ յաւելիր իրացեկ աշխատոյ լինել. Ցհ. կի։ * Որում Թէ իրացեկ լինիցէ, պահ ունիցէ ժամուն. Սարգ. ՚ը. ղ։

Եւ Πολυπραγμονέω, ρπειεργάζομαι. Curiose inquiro. Հետաքննել. հետազօտել. *Ոչ ցամանակս խուզել և իրացեկ լինել պարտ է։ Որ ՚ի վեր քան զիր բանս է. ոչ արժանի լինել համարիմք իրացեկ (կամ իրագէտ) լինելոյ. Նխ. խղմ։

ԻՐԱՋԵԿԱԳՈՑՆ. ա. Տեղեկագոյն. կամ քաջ խուզարկու. *Ոչ իրացեկագոյն խուզումն է մարդոյ միտք. Փիլ. Նխ. ՚ը։

ԻՐԱՋԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. ՏեղեկուԹիւն. և հետազօտուԹիւն. *Աչխարհի ամենայնի անխոյզ իրացեկուն և անհոգուԹիւն պատմեցին. Փիլ. Նխ. ա։

ԻՐԱԽՕՑՋ. ա. Խուզարկօղ իրաց. և հետաքննելի ինչ. *Ստուգաւեալ զիրախոյզն խնդիր. Պիւ։

ԻՐԱԿԱՆ, ի, ապ. ա. Պրագմատիկὸς. Realis. Որ ինչ կայ իրօք. և Որ ինչ անկ է իրաց կամ անցից. և ըստ յն. ոճով՝ Ջգուշաւոր, գործունեայ. * Որպէս յիրական նոցն պատմուԹեց հերոդոտեայ է ուսանել ՚ի չորրորդէ. Խոր. Ի. 2։ (կայ և օրինակ, յիւրականացն, որպէս Թէ յազգայնոց՝ ՚ի յուսնականաց)։

ԻՐԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. ԿարգաւորուԹիւն իրաց. կամ բարեկարգուԹիւն. *Ոչ սոակ և ոչ վայրապար, այլ մեծի իրակարգուԹեն նշխար. Նոր. ոոոգ։

ԻՐԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. կերպարանք և հանդամանք իրաց, բանից և գործոց. *Որ զանցելոց իրակերպուԹեցն պատմէ զգործ. ՃԾ. (եԹէ չեցէ գրելի՝ իրակերտուն)։

ԻՐԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս իրագործուԹի. * Ցիսկզբան սկսմանէն մինչև ցկատարումն իւրական իրակերտուԹեան յիւրում կացեալ, ևն. Ագաթ. էիէ։ *Ի հաւատարմուԹիւն այսոցիկ իրակերտուԹեց. Դիոն. Խղ։ *Թէ չաղկապ սիրոյ էր այսպիսի իրակերտուի ... ոչ մարդկան հնարիւք, այլ ՚ած իրակերտուքն յաչխղեացի իրս այս. Նյ. Խոր։

Եւ որպէս ԻրազիկուԹի. հետազօտուԹիւն. ստոյգ խուզարկուԹիւն. հաւաստիք. * Ապա ՚ի սակս իրակերտուԹե տարակուսիցս այսոցիկ հրամայէ նմա գրել. Վրք աւան։

ԻՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Պրագմատία, πράξις. Negotium, actio. ԻրագործուԹիւն. և ԻրողուԹի. բան. գործք. իւ, ւէյ, իւ նիաճ, ամէլ, ֆաալհաճ. * Ասի իրակուԹիւն երկար վասն ցամանակն բազում գոլ։ ԵԹէ բացառեցէ ոք, քանի՞ ինչ իրակուԹի է, ամանակաւ սահմանեացէ, տարւոյ. Աբիսոֆանակ։ *Զի զչազուգս մարդկան իրակուին արասցէ, զիրկուԹի մարդկան գործել. Ա. ՚ը։ * Կարգեցից որ ինչ վասն սոցա զողջոյգ, և իրակուԹիք իւրքանչիւր. Խոր. ա. 18։ *Զմի և զնոյն յայտնէ զՀաստուտուԹեն իրակուԹի։ Առ մի և նոյն առեալ իւրակուԹիւն՝ զնոյն երկոքինն ակնարկեսցէն. Ցհ. իմ. ա. Եբ. 3։ *Ցուզեցան չար իրակուԹիք։ Ոչ բերբր առաջմայն ՚ի զգայուԹէ զգործեցեալ իրակուին. Ցհ. կի։

ԻՐԱՀԱՄԱՐՁԱԿ, ի, ից. ա. Որ համարձակի յինչ և է իրս. ձեռներէց. ասլ փըրճճը, ՚երպէօ՚. * Ցանդգնութիք ոմանք և իրասամարձակք վերնագրեցին զգաւԹին երեմիայի և անգէի. Նխ. ոչ։ *Ի ստոց ոմանց և յերկայնամարձակաց պատուց իշխի ասել աչակերայ յոհաննու աւետարանչի գոլ արտեմոն. Սարկ. հանգ։

ԻՐԱՆ, ի, ից, կամ նունք, նանց. գ.

(որպէս թէ վերին երանք, կամ երիք և երբուանք մարդոյ.) ոգն, ուսք, լանջք, և թիկունք. լրումն կամ երևելի մասն մարմնոյ. անձն. մարմին. ինչ, ընչք, պէսպէս, ունչ, օմաղ. * Եւ ծածկեսցէ բորոտութիւնն զամենայն բորոտութիւն իրանացն ի գլխոյ մինչև ցոտս ոտ. յն. չօշափականին. Ղեւտ. ժէ. 12. ուր վերն. * Իրանք զբոլոր անդամն կոչէ ոտ. իսկ Սղ ձլ. 5. * կիսհանգիստ իրանաց իմոց ոտ. յն. ծամելեաց կիսծնօտից: Ա յլ անդ. ՃԽ. 10. յօրինակս ինչ. * Ընդ իրանս առն սկայից. այլ ձձ. և յն. ընդ երանս (կամ ազգերս. որ ի մեզ ասի և զոտաց): * Անհանգիստ իրանամբք ի տուէ և ի գիշերի զկիրակուիցն հայցելով տիեզերաց. ՃՃ: * Տեսանէին ի յիւրան էին զնաչին պատկեր. Նար. խլ: * Իրանք մարմինն է և անդամք. (ուստի անիրան՝ է անմարմին). Լձ. իիւ:

ԻՐԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փիլոպրագմօսύνη. Studium alienarum rerum. Սէր արտաքին իրաց և զբաղանաց. * Իրաւիրուելիք և ագահուելիք, մարդկան հաճուելիք, և փութալ իչխանուելն հասանել. փիլ. ւիւն. է. 47:

(ԻՐԱՒ), յիրար, ընդ իրար, յիւրաս, ընդ իրաս. Իբր ռամկականն բառիս՝ իրերաց, յիրերաս, ընդ իրերաս. որ և Միմեանց, ընդ միմեանս. Իր յոր ընդ իր. իր ընդ իրի. մի ընդ միւսն. պիրոիրինէ, պէյնէրինէ. Անկանի պատերազմ ընդ իրար. Շիր: * Գալարեալ չուրջ վիմատիպք, և ի յիւրար մըտանելով. Պլպ. փիմ: * Շարեցան յիրար յիրար որպէս յոսկւոյ հիւսեալ. թէոփ. ին մ: * Ընդունին նմանութիւն քնաւիցս յիրար. Լմբ. ծղ: * Անիւքն յիրար յերեսաց: Ամպոց հողմով յիրարս բախեցոյց: Զերս ընդ իրարս բախեալ. Նչ. եվէ:

ԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Արդիւնացուցանել. կատարել. * Ցոծ վաստակացուցանել լով իրայուցանել ի բարին. Վրդն. ծի:

ԻՐԱՒ. ս. ած. Δίκαιος, ον. δικαίως. Justus, um; juste, jure, severe, reapse, ածն. (ի գործականէ բառիս Իր). վարի՝ որպէս Արդարացի. արդեամբք. ստուգիւ. հաւաստաւս. իրաւամբք. և Արդար. սաղմ. հաւաստի. գիպող. ի գէպ. * Անիրաւն իրրև արժանի արգարացաւ, և իրաւն իրրև զախոյեան ստեղծաւ. կէնմ: * Արդար ասէիր ... իրաւ ասէիր. փոխ: * Եթէ անիրաւաբար Թշնամանեաց ... իսկ եթէ իրաւ եւ առաւել լուռ լինել արժան է. ՈԽ. յհ. է. 37: * Իրաւ է, ասաց ցնա, Թէ յաղէ կուռնագ իմ յարեաց. Հաւաք. է. 21: * Գիտեմ վարէին, իրաւ գոանէին. է. ի. ԵՐ. 47: * Անձն ի սքն հպիլ ոչ է բարւոք և իրաւ. Սահմ. ը: * Որպէս իրաւ իսկ Թուի ինձ խորհել զայս վասն ձեր. Փիլիպ. ՚՚. 7:

Կամ ած. գ. Իրաւացի, օրինաւոր ինչ. իրաւունք. արդարուն. վիպաւ. վերի, հագ, փոչրաս, ներվէ, հագբգեն. * Եա բնաւորեալ եմ զկնի իրաւ ներողութեանն հետաւել. Մագ. իՀ: * Զարժանն խնդրել յայլ և վերաւն. Սարգ. ՚՚. պ. ծՀ: * Ածել յիրաւն, և յարժանն. Եղնիկ: * Որոշէ զնա յիրաւն և յանիրաւն, յօրինաւորն և յանօրէնն: Որպէս զի իրաւ կարծեցի անիրաւութիւն. Լմբ. ծղ. Ե պրգ: * Ցանիրաւ հրամանս յիշեցուցանել զերան և զմարդասիրելն. Խոր. է. 7: * Եւ իրաւ դատաստանին ի քէզ չնչէ պղտորեալ. Ոսկ. յհ. ՚՚. 3: * Ա յնպիսին դատ տալցէ և իրաւ կանն:

ԻՐԱՒ ԱՌՆԵԼ, կամ ՑԱԼ. Κρίνω, δικάζω. Judico. Առնել իրաւունս. դատ առնել. արդարութիւն դատել. հագ վերոաբ վերոյ առնել իրաւամբք. * Ի կատարել խոստմանս այսորիկ իրաւագործել քեզ քոյդ անձինդ փրկութիւն ճանապարհ. Մաղ:

ԻՐԱՒԱԴԱՆ, ի, ից. ս. Արդարագատ իրաւամբք դատող. անաչառ. հագի, ոգոս վերէ. * Ո՛վ իրաւադատ ահաւոր ... ձեզ բոլորից. Նար. է: * Փախեաք առ ձեզ՝ իրաւադատ կործեալով. Մագ: * Տանուտէրն իրաւադատ հրամանն տացէ խրձունս կապել յայրուելն. Սիւն. յար: * Ցիրաւադատ մեծութիւն. ցհ. իի:

ԿԻ Որ ինչ հայի յարգար դատաստան. * Սահմանողի այսմ կանոնի իրաւադատի. Նար. իվ: * Պարսաւեցի զանձն իրաւադատ կշռահարութիւն. Սիւն. ոգ:

ԻՐԱՒԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Արդարադատութիւն. իրաւացի դատաստան. հագգ վերոաբ. * Զարարչական զօրութիւն անքննելի, և զիրաւադատութիւնն ոյ. Ագր. ծի. յորմէ և Լծ. իա: * Համարիմք զոյկրամտութիւնն՝ քնական պէտս, զբարկութիւն՝ իրաւադատութիւն. Լմբ. ոա:

ԻՐԱՒԱՉԱՓ. ած. Δικαιότατος. Justissimus; justitia praeditus, ornatus. Զարդարեալ օրինօք և կարգօք իրաւանց. իրաւաւէր. արդարակրօք. * Ցայսմ իրաւազարդ կամաւք: Տանել զարդարադատութիւնն մըցանակ յիրաւազարդս կամաւք. Պիպ:

ԻՐԱՒԱՒՈՀ, կամ ԻՐԱՒԱՒՈՐՀ. ած. Որ խորհի զարդարն և զիրաւն. արդարաւէր. արդարակորով. իրաւարար. ոգոսվերէ, ոգոսվերգ. * Թագաւորք և իշխանք և դատաւորք իրաւահոգ և արդարակիրեալք յիրաւունս ոյ. Ցձն. է: * Որ ի բնէ արգարակորով և իրաւահոգ էր. Եփես: * Զիմարդ ընդ իրաւահորհ արդարոյն ընդգեմ մեղաւորացն մահու զինեցայց. Նար. իա: * Եւ ոչ այլ ոք գոցի իրաւահոհ ի ձեզ, որ ընարէ զիրաւունս, այլ յանհետաւոյին խուզէ զիրաւունս եղբայր յեղբօրէ. Ոսկ. ած. է:

Կամ Ուղղահորհ. ուղղահորհուրդ. խոհական. զգօն. ուշիմ. բանիբուն. իմաստուն. որպէս յն. ἐπιγνώμων, cognoscens. ոգոսվերոան. * Արդարն իրաւահոհ սիրէ զանձն իւր: Որք իրաւահոհք են յանձինս իմաստութիւնք են: Ալքատի ոչ գտանին միտք իրաւահոհք. Ա-առ. ծէ. 25: ծգ. 10: իէ. 7:

Կամ Բարեխորհ. բարեսէր. բարեհաւան. միաբան. 'Ευνοῶν. Benevolus. * Լինի իրաւահոհ (կամ իրաւահորհ) ընդ ոսոխի քումի. Մաղ. է. 25:

ԻՐԱՒԱՒՈՐՀՈՒՐԴ. նյն ընդ վ. Արդարն իրաւահորհուրդ բասի զանձինէ գնալով ի խորհուրդս խորինս. Համառ. ոա:

ԻՐԱՒԱՒՕՍ. ած. Իրաւաբան. ձշմարտասիրաս. փօչրաս աեօյնչյնձի, ոգոսվերգ. * Զայս իրաւահաւօսն ասաց (այսինքն անաւատ ձշմարտութեանն քո), երկնչեն նոքա ի տանջանաց յաւիտենականս. Լմբ. ի գբ. պագ:

ԻՐԱՒԱՒ. և ԻՐԱՒԱՒԱՆ. } ած. Իրաւ և իրաւացի իրօք. * Արդար իրաւակ, արժանաւոր և սուրբ. Մագ. է: * Որովք գու տայցես անձին վճռիս, վճարել գատաւորն. որ քան զամենայն ինչ իրաւականն է. Ոսկ. մ. է. 17: յն. δικαιότατον, justissimum.

ԻՐԱՒԱՒՇԻՒ. տ. ԱՐԴԱՐԱՒՇԻՒ. * Դու միայն իրաւահչիւռ և ձշմարտագատ բարերար. Նար. ֆ: * Ամենաբաշխ ալ, իրաւահչիւռ ձեռն. Սիւն. ոչ:

ԻՐԱՒԱՀԱԼ. ած. Իրաւամբք հալօղ, ոչ վայրահալ. այսինքն ընտիր և հաւատարիմ (չուն). Վոսկ:

ԻՐԱԻԱՓՐԱՔ · Տ· ԻՐԱՒՈՒՆՔ։

ԻՐԱԻԱՓԵՐՃ· ա· Իրաւամբք մեր-ժեալ կամ մերժելի·*Իրաւամերժ առվեալ· Նար· իէ։

ԻՐԱԻԱՆԱՄ· ած· է· Արդարանալ· իրաւ և արդար գոանիլ· կամ Առուգիս հասու լինել· *Եւ ոչ բանիւ իրաւանալի· Նար· ։* Եկն ժամանակ, յոր ոչ իրաւացաւ այս ։ Խնկարկուելին նոցա իրաւացար· Լմբ· ծղ։*Ընդ ամենայն անցեալք իմաստս, որ նոցա էին պատճառք իրաւացեալք· Սալ։ *Պարտ էր հարցանել և իմանալ, թէ իրացն ասացելոց իրաւացեալք լինէին· Ոսկ· գծ։

ԻՐԱԻԱՊԱՆ· Տ· ԻՐԱՒԱԲԱՐ·*Իրաւապէս դատել, կամ լսել· Ցհ· իմ· ապ· Ես էրես։ * Իրաւապէս քաշխել (զր առնել) զդատաստանս· Պղպ· օրին· ։։* Ոչ կամեցաւ իշխանութիւն փրկել միայն, այլև իրաւապէս ... իրաւամբք փրկեացին· ևն· Խոսր· պփղ։ *Աղուէս իրաւապէս կոչէ զնոսա· Լմբ· ոդ։ * Բամբասեացի իրաւապէս իբրև զհեթանոս և զմաքսաւոր· Շ· ընդհ։ * Ատտոնօր իրաւապէս առնէ զայն ։ Իրաւապէս առնեալ զկայ՝ դադարէ յայնմ ոճոյ ընթացից· Աիր· իպէյր ։ Լմբ· իմ։ * Իրաւապէս առ հոգին յարէ զբերկրութիւնն, մարմնական բարեաւառով մեծացուցանել զնա , և հոգւովին ցնծալ յայծ փրկիչն։ Իրաւապէս ուրեմն ասացաս խորտակումն Թագաւորաւ բանսարկուին· կնդ· ղ։

ԻՐԱԻԱՅԻՐ , սիրի , րաց· ա· Սիրօղ և իրաւանց (անձն , կամ բան)·*Հաւանեցուցեալ զնոսա իրաւասէր բանիւք· Ոսկի·որ։

ԻՐԱԻԱՒԻՐԵՄ, եցի ·Ն· Իրաւամբք սիրել, և արդարացուցանել· * Զբարձրն առաքինութիւք խոնարհեցուցանել, և զզգիտուի խանարհին իրաւասիրեցեր· Նէ· եղէ։

ԻՐԱԻԱՈՅԶ· ա· Որ սուզանէ կամ ընկղմէ և եղծանէ զիրաւունս·*Գիւտեցին զկաշառս իրաւասոյզս· Մծբ· իէ։

ԻՐԱԻԱՐԱՐ , ի , աց· ա· գ· Դւսգատիչ. Judex. հաւիմ, խոչէ, գոպբ· Որ առնէ իրաւունս դատաստանաց· արդար դատաւոր· * Եւիցի որ գատաւոր և իրաւարար ընդ իս և ընդ քեզ· ոճ Ռգ· իէ· 16 ։ Ասայ կոյսն վասն իրաւարար որդեկին , յորուեաց զամբարտաւանս ։ Կացցէ և ծնացէ քնդ քո մեզ իրաւարար· Լմբ· սղ։*Որպէս զերկրաւորս իրաւարար ասեմք, որ զլարտգործն և զպիղծն և զանիրաւն 'ի բանս մատնուն· Ցձի· է ։*Իրաւարարս 'ի տան արքունի , իրաւարարս 'ի քաղաքս և յասանս·Խոսր·Ե·ղ։

ԻՐԱԻԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Իրաւունս առնելը· արդարացուցանելը· գատաւորութիւն· և Գատաստար իրաւարար ·*Սոյնպէս և յակոբ ծառայ իմ՝ իրաւարարութիւն հեթանոսաց· Աբէ։

ԻՐԱԻԱՑԻ , ցւոյ , ցեաց· ա· Դւսգատիչ, օս. Justus, um; aequus, um. Արդարացի· ուղիղ· փոչրա, ՀԲՐԻ· Չանձանց ասի որպէս Արդար, արդարադատ·*Եւ դուք եւ դիմիք ինձ իրաւացիք , ասէ տէր· Ես·ծէ·17։ *Ա յս ոչ իրաւացի դատաւորի է, եթէ աբեղ և կայնէն 'ի միում հանգստեան վայելցեցեն· Սոփգ· ։։ պ· է։*Վկայութիւք յիրաւացեաց առնէին ըստ պահանջելոյ ։։ Ցհ· իմ ։ * Ա յնոյսի կարծիք չեն իրաւացեաց· Սէբէբ։

Եւ որպէս Զրինաւոր· Հարազատ· հաւգ, ենգ, հեչս· Հար առանձին ունել ամոս, սին ... խորշեաց յօտարէն և յանիրաւէն, և զո իրաւացեաւն չտատցիր ··· Ի զո իրաւացեցն խորշել սայ , և յանիրաւն փսրել· Լմբ· ասաս ։ * Ցիրաւացի և յարդար ընչից իւրեանց կերակրին·Շ· ընդհ ·որ հայի և 'ի յաջորդ նչ։

ԻՐԱՒԱՑԻ· Առաւել ասի զիրաց և զբանից, որպէս Իրաւական, դիպող և վայելչական· որ ինչ է ըստ իրաւանց· Հբրէ, հագգ, Տասնեակագգ· *Իրաւացի դատաստան·Յճղ· ծէ։ Պիս ։ * Իրաւացի մահ, կամ պատուհաս· Խոսր· ճ· 58։ Ցհ· իէ։*Ամենայն խորհրդով յառաջացեալ իրաւացեաւ·Բբս·պհ։ *Կատարելականօք գլխովք, օգտակարաւն, կարողաւն, իրաւացեաւն ։ Ըստ կարուակի իրաւացեցն մասին· Պիպ ։ *Որպէս իրաւացեայ ընդդիմադրելեն· Մաթս· 'ի դիմս։*Իրացի դիմարանութեի· Մագ· ճ ։*Զուսմունս անճանց կերակուր իմն ասելով գոլ՝ յիրաւացեցն ոչ ոք վերպատեցէ·Նիսս· Երգ ։ *Պարծէի զքաւութեն և զիրաւացին·Նար·ծէ։

ԻՐԱՒԱՑԻ Ե· գԽմ· Դւսգատւերոյ ἐστι· Justum ac aequum est. Իրաւունք եւն· արժան է և իրաւ· հագգ ոբբ, ճայիվ պէր·*Ինձ ծերագունիս արդեօք իրաւացի է ասել յանձագային (զիմ կարծիս)·Պղպ· օրին· է ։ *Իրաւացի է միշտ զարմանալ·Պիպ ։*Առաւել ինձ երկիւղել իրաւացի է· Շ· իպէյբ ։ *Զոր համառօտաբար պնել իրաւացի է· Լմբ· պփղ ։

ԻՐԱՒԱՑԻ· ած· Դւսգատիչ. Juste, jure. Իրաւամբք· ըստ իրաւանց· արդարապէս· իրաւարար· * Իրաւացի նիւթել զվհիոն· Ոսկ· յհ· է· 15 ։ * Անարժանութեք, և ոչ իրաւացի· փոբպ ։*Անաչառ է դատաւոր, և իրաւացի առնէ զդատաստանն· Խոսր ։ *Զայս և առաքելոյ հաստատեալ է իրաւացի դասել· Իգն· (որ լինին և ածակ)։ *Չարին անիրաւաբար տայ աեղի, իսկ բարւոյն իրաւացի· Շ· ։։ լաբ ։

ԻՐԱՒԱՑԻԿ· ա· Իմ, կամ ընթերցիր, իրաւացի· * Իրաւացիկ մտոք· (յն· արդարապէս) աւացաք զայս· Ոսկ· ֆ· է· 1։

ԻՐԱՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ· ցուցի· Ն· Դւսգսիրնա. Dijudico. Իրաւունս տալով կամ առնելով արդարացուցանել· ուղիղ կշռուելք դասել և ընտրել· հագգ վէրկէ·*Իրաւացուցանիցէ զքանս իմ· Զիրաւունս ոչխոյն ոչ իրաւացուցին· Զսղքատն ոչ իրաւացուցին· Ցօբ· իէ· 14։ Երէմ· է· 28։ իէ· 16։ *Ամենեքին իրաւացուցին զնաս վհանայ քան զնաս վրուայ· Փոբպ ։ * Իրաւացուցեալ իմ դայս (զան Ճգնողին), զի աւանդ փորձելոյ ոսկին ոչ մաքրի· Կէմա ։*Իրաւացուցեալ զնս ոլորմուի՝ առ երկնային և առ երկրաւորս· Նար ։ *Չի անմեղն մահն՝ մեղուցելոցս կենդանութի իրաւացուցած ։։ այսինքն իրաւամբք արասցէ կամ տացէ· Խոսր· պփղ ։

կամ Առուգել· Ճշմարտել· հաւասար առնել իրօք· Նապիվ՝ Նարիվ էնվէ· *Ըզծառաւ էն իրաւացոյց՝ խոնաւութեն ծառեցելոյ 'ի մարմնին ։ Նոյնպէս և զարտասրն իրաւացոյց զնական լինել 'ի մարմնի· Ցհ· իմ· երս ։

ԻՐԱՒԱՑՈՒՑԻՉ· ա· Իբր Արդարացուցիչ· բարձող զգատաւկնիքն· Ապօփոիսմενος. Justificans, absolvens. * Իսկ յիրաւացուցիչն իմ հեզաբար թերևս տրամայ բանեցայց վասն երելոյ այժմիկ իրողութեա· Պղպ· սոկր ։

ԻՐԱԻԸՆՏԻՐ· ած· Որ ընտրէ զիրաւունս·*Անհաւան իրաւընտիրք· Սէբէբ ։

ԻՐԱԻԻ· ած· Իբրու ոամիկականն ձայնկոյս Իրաւ , Իրաւացի· և Ցիրաւի· զորս տես ։ * Դատեաց զմեզ ըստ իրաւի իւրոց դատաստանացն· Լաբպ· իա ։ *Յաւէտ իրաւի և արժանի էր· Ցհ· իէ ։ *Ցորժամ իրաւի ոք տանջի, ամաչէ և պատկառի· Նէ· եպէ ։ *Հիւանդեաս 'ի յիրաւի խաւոյէր , քանզի Թագաւոր էր· Ոսկ· ֆ· ։։ 6· յն· Ἐικότως, Jure.

ԻՐԱՒՈՐԵՄ, եցի· Ն· Պραγματεύομαι. Aggredior res agendas. Իմս ինչ առնել· ձեռն 'ի գործ արկանել· բուռն հարկանել 'ի գործել· *Խակ ապա և ոչ խորհել պիտեացի , և ոչ իրաւորել· Պերիաբ· ծ ։*Խորհել, և 'ի ձեռն խորհրդոյն իրաւորել· Այ· անդ ։

ԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ· գ· Μέθοδος. Via. Իրաւունք· կարգ· ուղղութիւն· *Զայն՝ որ յաղագս ամենեցուն այնպիսեացն է ուղիղ իրաւութի՝ մեզ յայտնել· Պղպ· օրին· ։։ *Ըստ արդարութեն իրաւութի· Սէբէբ ։

ԻՐԱՒՈՒՆՔ, ւանց , ւսաք· գ· Δικαίωμα, δίκη, δικαίωσις, κρίμα. Jus, justitia. ('ի ձայնէս իրաւ , որոյ արմատն է Իր· ընդ որում լծ· լտ· Եւսս, Եւսբիս· և այլաբ· Աբէր· որպէս և Իսս է իրաւունք ժառանգութե)· Ասի և ԻՐԱՒ· Որպէս Արդարութիւն· արդար և ուղիղ դատաստան· իրաւացի և արդարացի ինչ· կանոն և օրէնք ուղղութե· և Գործ ուղիղ· և Իրաւացի պատճառ, փաստ· հակ· հագգ, Վէրի Վէրիվ, Վէրասի· *Ցիրաւանց քոց ես ոչ խոտորեցայ ։ Ցիրաւունս քո կեցի զիս· Ապարի իրաւունս և արդարուի ։ Իրաւունքն ոչ եւտուն կեալ ։ Եւ անդ եդ նմա իրաւունս և գատաստանս· ևն ։ *Անյոպիսի բարք են չարագործաց՝ զիրաւունսն անիրաւութի առել· Եվէի ։ *Զիրաւունս անձին ցուցանել· Սէբէբ ։ *Իրաւանցն կշիռ պակասեալ, և անիրաւութին իսկոյն զօրացեալ· Նար· ։ *Արդարադատ իրաւամբք չափել ։ Եւ կշռի արդար իրաւամբք· Իգն ։ Լմբ· ոդ։*Ո՛չ իրաւամբք բերի յիրս ինչ, և անիրաւութի 'ի միւս իրս· Սարգ· ։։ պ· է։

ԻՐԱՒՈՒՆՔ· Կարգ և օրէնք սահմանեալ, կամ ի սովորութէ մեծեալ· կարգաւորութի· և Բաժին՝ կամ հաս, որ անկանի ումեք ըստ սահմանադրութէ օրինաց կամ սովորութե· Ռեօբէ, հագգ, հագգէը, ՀԲՐԻ· *Եղև իբրև օրէնք և իրաւունք 'ի մէջ իսրայէլի ։ Կացոյց ըստ իրաւանցն գալեի ըզգաւս քահանայիցն ։ Իրաւունք մի և նոյն կացցեն եկին և բնակին ։ Այս ինչ լինին իրաւունք Թագաւորին ։ Այս իրաւունք էին նորա զամենայն աւուրս ։ Իրաւունք քահանայիս էին առ 'ի ժողովրդենէն ։ ևն ։ *Օրինադրէ զերաւունս ողջակիզին· Նե· Ռաաց ։ *Չհասս իրաւանց ցուցանել· Ցհ· իէ ։ *Չի մի՛ զայքդ ուանական սահմանեաս իրաւունսն վաստակաւորացն Թողցեն, կամ գողացին· Շ· ընդհ ։

ԻՐԱՒՈՒՆՍ ԱՐՆԵԼ· Դւսգսիօ, δικάζω. Justifico, justum censeo, judico, ulciscor. որպէս Իրաւ առնել· դատ առնել· արդարութէ դասել· արդարացուցանել, կամ վրէժս խնդրել· հէ·ֆ էնվէ, Վէրաոի ՀԲօրվէ, հագգէը հագգ էնվէ· *Ցեսին, Թէ իմաստուն ես ։ 'ի նմա՝ առնել իրաւունս ։ Արասցես նոցա իրաւունս , և քաւեսցես զանիրաւութիս նոցա ։ Եթրբ արասցես ինձ իրաւունս 'ի հալածչաց իմոց ։ Առնէ իրաւունս զկնէլոց ։ Արասցէ ինձ իրաւունս 'ի ձեռաց քոց ։ Ազար քեզ տէր իրաւունս այսօր 'ի ձեռաց ամենայն յարուցելոց 'ի վրայ քո· և այլն ։

ԻՐԱՒՈՒՆՍ ԴՆԵԼ· Նայն ընդ վ· *Ինքն իսկ տանուտէրն վասն նոցա իրաւունս դնէ· Երբե· Տիբ ։

ԻՐԱՒՈՒՆՍ ՀԱՄԱՐԵԼ, կամ ՁԱՐԿԱՆԵԼ· Δίκαιον ἡγοῦμαι. Justum arbitror, aequum duco. Իրաւացի և արժան գրել·

քարուք համարել. լաւ թուիլ ինքեան. [illegible]. *Իրաւունս համարեցաւ Թագաւորն: Իրաւունս համարիմ. Գ. Մ. Է. 8: Բ. Մնաց. Ժ. 13: *Իրաւունս վարկաւ, կա՞մ վարկան, կա՞մ վարկաք (առնել զայս ինչ և զայն). Լմբ. առ. և պտրգ:

ԻՐԱՒՈՒՆՍ ՏԱԼ կամ ՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἀπολογέομαι. Defendo, purgo me. Արդարացուցանել զանձն. ջատագովել պատճառօք. փաստ առաջի դնել. *Տայ նոցա իրաւունս, և ո՛չ 'ի գրոց, այլ 'ի հասարակաց դիպաց: Յորժամ զսոդոմն կամէր կործանել, նախ իրաւունս տայր աբրահամու: Եւ երեմիայի զիրաւունս ցուցանելով՝ ասէր: Իրաւունս տայ՝ թէ վասն էր յամեալ օգնել. Ոսկ. մտթ. և եփ. ստէպ:

ԻՐԱՒԱՄԲՔ, կամ ԻՐԱՒԱՄԲ. մ. Արդարապէս. Δικαίως. Juste, jure, merito. [illegible]. *Իրաւամբ կշտամբութիւն. Նար. հէ: *Իրաւամբք մատնէր դատաւորին. Ա. Պետ. Բ. 23. Իմա վասն մեղաց մարդկան. ուր Սուրբ. Իբրև անուն իմանալով՝ ասէ. *Իրաւամբք մատնիլ, այսինքն արդարութեամբ. զի ապիրատ և անիրաւ ինչ ոչ գործեաց»: Այլք գյն. իմանան, իրաւամբք դատողին. և այլք ընթեռնուն, անիրաւաբար:

ԻՐԱՓԱԿ. ա. Շրջափակող և պահպանող իրաց. *Իրափակք, և պահպանակք, և կանոնք ուղղութեան երկրի. Նար. տաղ:

ԻՐԵԱՐ, զիրեար, յիրեար, մանաւանդ. ԻՐԵՐԱՑ, երօք, զիրերաս, յիրեարս. Ἀλλήλων. Invicem, mutuo. Միմեանց. իր ընդ իրի, կամ 'ի մէջ իւրեանց փոխանակաւ. մի զմի. Տես և ԻՐԱՐ, յիրար, յիրարս. [illegible]. *Քաղաքք ընդ իրեար անկանին: Անկանին ընդ իրեար. Շիր: *Անդ պատահեցան միմեանց եղջերուք, և տեսին զերեսս իրերաց. Ես. Լդ. 15: *Փարէին զիրերօք, զիրեկս արկանէին. Ածաբ. մակաբ: *Զապականիչսն միմեանց (զոտարերս՝) խառնուածովք արար օգտակարս իրերաց. Եզնիկ: *Հինգ նահատակս 'ի վերայ իրերաց սպան: Անդամօք երկար, և ընդ իրեարս պատշաճ: Պատառումն քարին, և յիրեարս գալ. Խոր: *Զիրերօք անցուցանելով. Պիտ: *Իրերօք օգնեն միմեանց. Խոսր: *Ատեցաք զիրեարս՝ ոչ վասն առ միմեանս գժտելոյն: Անգոսնեմք զիրերաց (իրս): Առնումք, կամ թերահաւատեմք յիրերաց. Լմբ. առ: *Աչք և սպիտակ գոյն չընդունին զիրեար: Զկենդանիս՝ որ չեն յիրեար նման: Իբրև գիծ շաղկապէ զնկեբեանս առ իրեար. Լծ. ստոհմ:

ԻՐԻԿԵԱՆ. ա. Իբր Երիկեան. *Զեղ ասել պարտ է, և ինձ փոխանակ իրիկեան բանիցն՝ հանդարտութիւն բերելով լռել. Պղատ. փիմ:

ԻՐԻՍ. ի. } Տ. ՈՒՌԻՍ. Բառ յն. յղքն. իռիտէս, իրիգէս. որ ասի 'ի մեզ
ԻՐԻՏԷ. } Հիւսութիւն, Հիւրիկ. այն է Ծիածան. աղեղն երկնից. [illegible]. *Իրիգէս, որ են աղեղունք: Իրիս է ներերևութիւն էն: Եւ է տարբերութիւն իրիսի և կալի. զի իրիսն հանդէպ լինի երևեալ արեգական և լուսնի, էն. Արիստ. Ֆ: *Որ 'ի ժամու անձրևաց աղեղն է՝ իրիտէ կոչի. Կլիմաք:

ԻՐԻՑԱԳՈՅՆ. Տ. ԵՐԻՑԱԳՈՅՆ: Փիլ. Ճ. բան: Նոննոս: Նանայ: *Իրիցագոյն զհոգին քան զմարմինն իբրու զտիրուհի. Պղատ. փիմ:

ԻՐԻՑԱԿԻՆ. Տ. ԵՐԻՑԱԿԻՆ:

ԻՐԻՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ: Փիլ. Ա:

ԻՐԻՑՈՒԿ. Տ. ԵՐԻՑՈՒԿ. Բժշկր:

ԻՐԻՑՈՒՆՔ. Տ. ԵՐԷՑ, երիցունք: Ճ. Ա:

ԻՐՈՂԱԲԱՐ. մ. Տ. ԻՐՕՐԷՆ. Πραγματικῶς. Realiter, ex re ipsa. *Զամենապարկեշտ սրբազնագործութիւն իւղոյն կատարման 'ի կատարեցելոյն իրողաբար անուանեն. Դիոն. էկեղ:

ԻՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Πραγματικός. Realis. Իրական. արդիւնական. ներգործական. *Խոստմունք՝ զիրողականի նոցա ճշմարտութեան անուանադրութիւն կարօտանոց ունին. Դիոն. էկեղ:

ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Πραγματεία, πρᾶγμα. Negotium, res, factio. Իրականութիւն. իրագործութիւն. գործք. արարք. իրք. իր. [illegible]. *Ի ձեռն ամենայն քահանայականին իրողութեան: Պարունակեն իրողութիւն ամենեցունց նոցա իւրոցն սրբազանից. Դիոն. էկեղ: *Կենդանագրացն ոչ կատարած ունել իրողութիւն՝ թուի առ ամենայն կենդանիս: Վասն եղելոյ այժմիկ իրողութեանս: Ո՞ր 'ի մէնջ հասցէ առ լուսագոյն իրողութիւնս, ամենայնի անյայտ է, բայց միայն յԱյ. Պղատ. օրէն. Ը. և ոսկ.: *Մեծամեծ իրողութեանց պարունակող: Իրողութեան իւրոյ գործ. Յհ. իմ. առ. և պօղ.: *Օգնութիւն խնդրել յԱյ յամենայն իրողութիւնս. Խոսր: *Ի նա ստեփաննոսին տեսանեմք ուղղապէս իրողութիւն. Մագ. կէ: *Ցիրողութեանցն ոմանք անգոյք են. որպէս եղջերուաքաղն: Ամենայնիք յիրողութեանցն (այսինքն յիրաց): Բաժանումն է առաջին հատումն ընթակայի իրողութեան (այսինքն առաջիկայ իրի). Սահմ. Ա. ժէ: *Հայելով 'ի մտաց խոնջ տկարութիւն, և յիրողութեանցս մեծութիւն և բարձրութիւն, յոյժ զարհուրեցայ. Կիւր. Է. խհ:

ԻՐՈՑԵԼ. գ. Իրագործել. առնել ինչ. *Գործելն փոխանակ իրոցել (առնելոյ) է. Փիլ. այլաբ:

ԻՐՕՐԷՆ. մ. Իրօք. իրապէս. արդեամբք. յարդեանց իրացն. իսկապէս. *Իրօրէն ճշգրտաբանեաց առ ճշմարտութեան հաւատութեան. Նար. խւ:

ԻՑԷ՞, կամ ԻՑԷ՞ ԱՐԴԵՕՔ. (բայ ըղձական). Լինիցի՞ երբեք. մի՞թէ կամ արդեօք կամ ե՞րբ լինիցի. [illegible]. *Իցէ՞ ակն ունել նայել: Իցէ՞ արդեօք տեսանել: Իցէ՞ արդեօք, թէ տեսից. էն. Նար. իէ:

ԻՑԷ ԶԻ. իբր մ. Երբեմն. երբեք. է՝ զի. [illegible]. *Իցէ զի արհամարհել տայ, իցէ զի խրատէ էն. Կլիմաք:

ԻՑԷ՞ ԹԷ. մ. շ. Ջ. Εἰ; Si? ἄρα, οὖν, num ergo. Որպէս նշանակ երկբայութեան կամ անհնարին գոլոյ. Եթէ՞, այսինքն միթէ. արդեօք. [illegible]. *Իցէ՞ թէ արշաւեսցեն երիվարք ընդ վէմս: Իցէ՞ թէ արդարասցի կաշառովք անօրէնն: Իցէ՞ թէ սրբեսցի. Ամովս. Զ. 13: Միք. Զ. 11: Անգ. Բ. 13:

Կամ որպէս նշանակ յուսոյ, և ըղձից. Ե՞րբ իցէ. երանի թէ. իցի՞ւ. [illegible]. *Արդ իցէ՞ թէ յաւելից հայել 'ի տաճար սբ. քո. Յովն. Բ. 3: *Իցէ՞ թէ յաւելից հայել. իցէ՞ թէ տեսցեն պատուհանք աչաց. էն. Նար. իէ: *Ըղձական մակբայն է, որ նշանակէ զցանկութիւն ցանկալեացն. իցէ՞ թէ տեսանիցեմ զայդ. Երզն. քեր:

ԻՑԻ՞Ւ. մ. Ջ. } Αἴθε, εἴθε. Utinam! Ի
ԻՑԻ՞Ն ԹԷ. } ցէ՞ իւիք թէ. Բա և ո՞ւր իցէ. Ե՞րբ իցէ. երանի թէ. ո՛չ թէ. ա՛խ թէ, հա՛յ թէ, [illegible]. *Մակբայք ըղձից նշանակք. իցիւ, ո՛չ. գո՜ւշ. մարթան. Թր. քեր: և ըստ մեկնչին, *Իցիւ, յորժամ ասէ, թէ լինիցի՞ այդ». որ է չփութութիւն ընդ նախընթացս ձայնս, իցէ՞ թէ: *Դամոն՝ ուխտք կայ էր. գողացելոյ կօշկացն, իցի՛ւ, ասաց, թէ յարմարիցի գողոյն. Ոսկեփոր: *Աղեքսանդրէ, իցի՛ւ թէ էիր և դու իմ որդի, զի քև ազանց իշխէի. Պտմ. աղէքս: *Գէթ յարարիչն աշխարհի նայեցեալ, իցի՛ւ, ուսանել 'ի նմանէ զարուեստն. Եզնիկ: *Իցի՛ւ այն բարեբաստութիւն, յորժամ բազմազան անուշահոտ բուսակօք զարդարէի: Իցի՛ւ այն բարեբաստութիւն, յորժամ յանուրջն պայծառ լուսաւորացն զերկրպագութիւն մատուցանէին իմածին դեռածաղիկն համբակի. Պիտ: *Խնդրել (էր) իցի՛ւ քո գոնեա թէ զի մեռուցից զասուող, և ոչ զի կեցուցից զաստուած. Եփր. Թգ:

Մերթ՝ որպէս Աւ ի՞նչ իցէ. առ 'ի մէ՞. [illegible]. *Եթէ վասն ողորմութեան աւուր՝ զոր արարն, պահեալ իցիւ զգալուստ որդւոյն իւրոյ մինչև 'ի վախճան աշխարհի. Եզնիկ:

Ի՞Ւ. գ. մ. Ի գործիականէ հարցական և մասնական բառիցս ի՞նչ, և ի՞մ, յորոց՝ իրիք, իմիք, իւիք. և ի՞մ իմիք. ի՞ւ իւիք, առ ի՞մ, զմէ՞, զի՞. յն. τί; διά τί; որպէս հոլովականն բառիցս, Զի՞նչ ինչ, և Ո՞ր ինչ. զորօրինակ և Ո՞ք, 'ի տրականն լինի՝ ո՞ւմ ումեք: Արմատն կայ և 'ի ձայնս, Հի՞մ և Հիմբար, Հիկէն. այլ ոչ գտանի լոկ Ի:

Արդ՝ Ի՞Ւ, ըստ որում հարցական, նշանակէ, Ո՞րով բանիւ կամ իրօք. [illegible]. Κατά τί; Quonam? unde? *Ի՞ւ գիտացից. Ծն. ԺԵ. 8: Ղկ. Ա. 18: *Ո՞րպէս, կամ իւ գտեալ. Եզնիկ: *Ի՞ւ զիս արդեօք ջանայցէք մխիթարել. Փարպ:

Անսովոր է ածականաբար ասել. *Ի՞ւ արդ յեղանակաւ վաղվաղակի բնաւորի առ մեզ՝ զոր և կամեցուք». այսինքն որո՞վ եղանակաւ. τίνα τρόπον; quo modo? Պղատ. օրէն. Է:

Գտանի և վերբերական յարաբերիչ, իբր Որով իւիք. որով բանիւ. *Զունելով եղար, իւ զորս բաղձիցն ցածուցէ: Գէտք եղեն սմա զանազան արուեստից, իւ զկենացն հայթայթեսցէ հնարս. Պիտ:

ԻՒԻՔ. Τῇ μεν, τῇ δε. Ex parte una, et alia. ('ի ձայնիցս իւ, և իք. զի և ի՞մ՝ իրիք, իմիք, է իբրու չէզոքն բառիս Ոմն, Ոք). որպէս Այս ինչ բանիւ կամ իրօք կամ մասամբ. *Ամենևիմբ ազնիւ. ո՛չ իւիք ազնիւ, և իւիք յոռի. Դիոն. ածայ: Տես և Ո'Չ ԻՒԻՔ:

ԻՒԻՔ ԻՒԻՔ. Ըստ իրիք իրիք իրաց. քանի մի իրօք. միով իւ. երբեմն երբեմն. [illegible]. *Իւիք իւիք՝ որով ծառայեմք քեզ. Փարպ: *Ի հրեականէն իւիք իւիք կարի այլակերպ է. Եւս. քր. Ա: *Գտանեմք իւիք իւիք համեմատութիւն: Իւիք իւիք գթել 'ի պատուիրանէն. Լմբ. պտրգ. և ող:

Ի՞Ն ԻՒԻՔ. Τί; Quonam? Գործիականն ձայնիցս՝ Զի՞նչ ինչ. իբր Որո՞վ իւիք. ըստ որո՞յ բանի. զի՞նչ պիսի իրօք. [illegible]. *Ի՞ն իւիք իցեմք ընդհատ յայնպիսի ատղնոց. Ոսկ. հռ. ԺԷ: *Ի՞ն իւիք քրիստոնեայ անուանեսցուք զմեզ: Ի՞ն իւիք քրիստոնեայք և քրիստոսասէր գտանիցիս, յորժամ զպատուիրանս ոչ մերժես. Մանդ. Է. ժզ: *Ի՞ն իւիք առաւել՝ քան թէ սովորաբարձրագլուխ լինելով. Պիտ: *Հաւատութեամբ 'ի վերայ կացէք, թէ ի՞ւ իւիք եղև ձեզ փրկութիւն. Սարգ. Ա. Պ. Ձ:

ԻՒԹԱՆԵՔԻՆ, ԻՒԹԱՆԱՍՈՒՆ. Տ. ԵՕԹԱՆԵՔԻՆ, էն:

ԻՒՂ, ոյ, ոց. գ. Ἔλαιον. Oleum. որ և ստէպ գրի ԵՒՂ (նովին հնչմամբ, իբր

եւուղ. ռմկ. եղ. Թ. եաղ. յն. ἔλαιον. լտ. oleum.) Ձկեր. պարարտուի մզեալ ի պտղոյ ձիթենւոյ, յոտեսս, և ի լոյս ձրագի են. ձիւղին եաղը, ձիւր. *Պանս քաղարջս զանգեալ իւղով, և քաքարս քաղարջս օ. ծեալ իւղով: Իւղ լուսոյ: Իւղ օծման: Ցուք մեզ յիւղոյդ ձերմէ. զի ահա շիշա. նին լապտերքս մեր: Իւղով սրբով իմով օծի զնա: Օծանէին իւղով զհիւանդս: Օծցեն իւղով յանուն տեառն. են:

Որ և նմանութիւն ձայնի և խորհրդոյ՝ ըստ յն. և հյ. ստէպ գնի որպէս նշանակ ո. ղորմուե. *Իւղ ողորմուե. Նար. իբ: Ոխ. ստէպ:

ԻԻՂ. Βούτυρον. Butyrum. կոգի. կարագ. ՚Ի ՚ի եաղը. *կթեաւ կաթն, և եղեցի իւղ. Ատ. ղ. 33: *Իւղ և մեղր կերիցէ: Ի քաղմուճիւ կաթինն կերիցէ իւղ. Ես. է. 15. 22:

ԻԻՂ, կամ ԻԻՂ ԱՆՈՑԵ. ԻԻՂՔ ԱՆՈՒՀԱՆԴ. Μύρον. Unguentum. ըստ յն. ասի ՚ի ածս. որ և ՚ի մեզ՝ ՄԻՒՌՈՆ, ՄԵՌՈՆ. (յորմէ մերկն, մեղկ. որ և ատոպն, կիւ եաղը, փուխ եաղը, են). Այն է իւղ օծման անուշահոտ՝ ի պէսպէս ծաղկանց և ՚ի խըն. կենեաց՝ հանդերձ այլ և այլ խառնուա. ծովք և հանդերձանօք ըստ օրինի իւղագործ. ծաց. Տես Երփ. ա. 2. Ե 3: է. 5: ղ. 14: Եր. ւ. 25: Սղ. ձէ. 2: Առակ. իէ. 9. ւն: Ղկ. է. 46. են: Նար. ղ. Ե լա. ւ: Մագ. ա: Շար: *Իւղ անուշութեանց ՚՚. յն. միւռոն. Դիոն. եէէղ: Իսկ Ոխ. ա. փխ. է. *Ա յնու իւղով անուշանայցեմք ՚՚. յն. ἄρωμα, որ ՚ի նր գիրս դնի խունկ:

ԻԻՂԱՒԵՐ, ի, ից. ա. Μυροφόρος. Unguentum portans, vel tenens. ըստ յն. միւռոնաբեր. այսինքն բերօղ զիւղս անոյշս և զխունկս՝ յօծանել զմարմինն ուերուանական. Ցես և ՆՆԱՒԵՐ, և նոցին նշանակութեամբ՝ ՆՆԱԶԳԱՒԱ. *Իւղաբեր և ոք կանայք: Իւղաբերից եկեալ ՚ի գերեզման փրկչին. են. Շար: *Որ ՚ի կանանց իւղաբերից արաասուեցար առաւօտին. Ցա որդի: *Ձեզ աւետիք է իւղաբերաց՝ խնկաբերից կանանցդ երջանկաց. Գնչ. (որ է անսովոր հոլով): Գրի և իբր ռմկ. Եղաբեր, ից. Սիաա. յար: Ոսկիփոր:

ԻԻՂԱՒՈՒՂԱ. ա. Ἐλαιηρός. Olearis, olearius. Որ բղխէ իւրմէ զպատարտուիճի իւղոյ կամ ձիթոյ. *Զանուշահոտ զմիզոա. համ քաղցրութեամբ բանջարացն, և զզանազանութեամբ իւղաբուղխ սերմանցն. փարպ: *Պարարտ թռուեցեալն և իւղաբուղխ տեսանի՝ ձէթ և իւղ. Պղպ. փխ:

ԻԻՂԱԳԼԽԵՄ, եցի. ն. } Μυέω, τε-
ԻԻՂԱԳԼԽԻՄ, եցայ. յ. } λείνω, τελέω, τελετουργέω. Initio, sacro, consecro, dedico, ungo. Իւղել խորհրդաբար զգեստ. լուսին. կատարողապէս ել, և կատարել. օծանել, և նուիրել, ձօնել, իւ (ով, կամ կոց). որ և ասի ԻԻՂԱԳԼՈՒԽ ԱՒՆԵԼ, ԼԻ. ՆԵԼ. *Զպատկառս լուսն իւղագլխեալ (կամ եղագլխեալ), և ընծայեալ ՚ի թագաւորութեանն Թորգոմայ. Վահր. յայգն: *Մի՛ ոք իւղագլխեացէ, և մի՛ իւղագլխեացի (՚ի պատիւ կոց): Իւղագլխեացիս, և կայսուցես նուիրիլ ՚ով. փիլ. բագն. Ես իէ. է. 51:

ԻԻՂԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Μύησις, τελετουργία, τέλετή. Initiatio, consecratio. Նուիրութիւն. կատարողութիւն. խորհրդազգածութիւն. օծքաւին. ձօն (գովելի կամ պարապարելի). *Պարտ է մեծիս իւղագլխութիւն լինել իւղագլխութիւն: Ձև ևս ՚ի մեծամեծան կատարել և իւղագլխել իցէ զնւղագրեալ խաւերն: Արժանաւորս իւղագլխեացիս իւղագլխութիւն. Փիլ. ֆ. բան: Ա խմագան. Ա իէ. է. 51: *Ցարեւորական խորհուրդ իւղագրեալ խաւերն կատարել. Պմ. աղէա: *Վատթարին իւղագլխութիւն անհանձար մտածութիւն. Մագ. խգ: *Չինչ օգուտ եղև քահանայապետին ալնուականն այն իւղագլխութիւն (կամ եղագլխութի) վ. Ահր. Երդ:

ԻԻՂԱԳԼՈՒԽ. ա. Μεμυημένος, τετελεσμένος. Initiatus. իբրու Ա՚ն՝ որոյ գլուխն իցէ օծեալ խորհրդաբար. նուիրեալ. սրբազանեալ. ձեռնադրեալ. խորհրդազգած. նուիրական. ձօնեալ. *Եռասպակ իւղագլուխ ցանկալի. Շ. փաղ: *Որով պարտ է մեծիս իւղագլուխ լինել իւղագլխութիւն. փիլ. ֆ. բան: Իսկ փիլ. բագն. *Որ առ իւղագլուխան, և առ խորհուրդն ՚՚. իմն իւղագլխութիւն ըստ հեթանոսաց: *Իւղագրելոիք, խորհրդազեցք. Լձ. իէւ: Իսկ չինս բա. *Իւղագլխել, և իւղագլուխ, կախարդաց վատթարաց անուանք են ՚՚. փոխանակ ասելոյ՝ ձօնելոյ առ հեթանոսս, և համարելոց իբր ձեռնարեալս, և խորհրդազգածս դից:

ԻԻՂԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Μυρεψός. Unguenti coctor, unguentarius. (և որպէս իւղագործական) μυρεψικός, ad unguentarium pertinens. որ և ԻԻՂԵՓԵՑԱՑ. կազմիչ իւղոց անուշից ՚ի պէտս օծման, բուրման, և. ըստ յն. ասի՝ միւռոնեփեաց. Ռուֆին. *Իւղ եփեալ ըստ արուեստի իւղագործաց: Խունկս եփեալս՝ գործ իւղագործաց. Եւ. ը. 25. 35: ւէ. 29: ա. ի փ. ը. 13: *Ձմուռս և կնդրուկ յամենայն փուշոյ իւղագործաց: Արբուսից քեզ ՚ի գինոյ իւղագործաց. Երփ. գ. 6: է. 12: ը. 2:

ԻԻՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԻԻՂԵՓԵՑԱԿԱՆ. կազմեալ յիւղագործաց. անուշահոտ իրօք կազմեալ որպէս զմիւռոն. *Ըզգինի իւղագործեալ յօժարութիւն արբին, և արբեցան. Վ. ԸՐԴ. Երգ:

ԻԻՂԱԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρωτικὴ τέχνη. իւղագործաց. և կազմելն զմիւռոն. կամ Օծումն. իւղագլխութի. *Անտեղի հասաւ նուէրն, և գիշերային իւղագործութեան. Մագ. ա:

ԻԻՂԱԹՈՒՐՄ. ա. Μυροβρεχής. Unguento madens. Իւղով թրմեալ, տամակ. ցեալ, ներկեալ. *Զիւղաթուրմ ցցունն յանդգնեալ հոլանեալ հող ՚ի գլուխ սատնէին. գ. ԻԼ. Ե. 6:

ԻԻՂԱԼԻ. ա. }
ԻԻՂԱԼԻՐ. } Իւղով անուշիւ լի. և ԶիԻԻՂԱԼԻՑ. } թով լի. *Իւղալի. Վ. ԸՐԴ.
եւ: *Ճարպաւորական իւղալեր Ճրագացն. Նար. ծբէ: *Բանքն լցեալք իւղալից. Մ ԵՒ ՚ի. ղաք:

ԻԻՂԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ընդունարան իւղոյն անուշութեանն կամ օծման. Նմանութեամբ՝ Մայր ՔՅՒ Օծելոյն օծելոց. *Իւղարան օծ. ծելուսն քրիստոնէութեան. Նար. խաս:

ԻԻՂԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. կազմիչն զիւղ որպիսի և իցէ: կանան:

ԻԻՂԱՐԿԵԼ, եաւ. ն. իւղել. պարարել կամ օծանել. *Զուարակք եղանց իւղարկեալք. Նար. ղէ: Իսկ Ագաթ. *Իւղարկեալ է անուն քո ՚՚. լինի և երկուքսան, իւղ արկեալ, այսինքն Թափեալ կամ հեղեալ:

ԻԻՂԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ոլնօզ զիւղ պարարտութեամբ կամ անուշութեամբ. անուշահոտ. հաձոյական. *Դուս ինքն յարմարեա զաղաչանս իւղաւորականս խնկապատարս: Իւղաւորական խնկաւորութեամբ. Նար. ղէ:

ԻԻՂԵՄ, եցի. ն. Χρίω, ἀλείφω. Ungo. Իւղ ՚ի վերայ արկանելով օծանել (իրօք կամ նմանութեամբ). Եղ. ԻՒԼ, եղոփել. օծել. եաղլամագ. եաղ ախորժ. հաճ ելնել. *Իւղեալ զգեստք իւղով սքով. Բբ. պխ: *Իւղեալ կրկնակի զարմանն՝ տուն ՚ի կոչէ զտեղին. Նի. ծն: *Զատիճն մեռեալ իւղեաց. Եւիւ. ԻՒ: *Իբր զիւղեալ պատրոյկ վառեսցի. Մ ԵՒ: *Զիշտաւացեալս գլուխ՝ գնուելեզ օծմամբ իւղեացես: Ոչ ահա մեռեալիկ ՚ի վերոց անաի հրեշտակաց ՚ի պատոց տեղոյն իւղեցաս. Նար. ղէ: *Ակիւլաս ասէ, զիւղեալն իւր, իսկ այլքն՝ ցօծեալ իւր ասեն. Ոխ. Ես:

ԻԻՂԵՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Ծառ՝ որ բերէ զպտուղս իւղաւորականս. և կիմ խըն. կաբեր. *Ի պարտէզ իւղենեաց տածեալ գրգեցչէք. Նար. ղէ:

ԻԻՂԵՓԵԱՑ, եցի, ցայ. Տ. ԻԻՂՑ. ԳՈՐԾ. Μυρεψικός. *Իւղեփեացք իւղոյն և խնկոցն: Լցին խնկովք, և ազգի ազգի իւղովք իւղեփեացս. ա. ֆ. Ի. 30: է. ֆ. ծղ. 14: Իսկ Նիա. Երգ. *Զօրէն իւղեփեաց ամանոց յինքն ընկալաւ ՚՚. յմն ըստ յն. իւղեփեացս, կամ իւղեփեցական:

ԻԻՂԵՓԵՑԱԿԱՆ. ա. Μυρεψικός. Ըստ օրինի իւղեփեացս յօրինեալ. *Իւղեփեցական գինի. Նար. ղէ: *Դաշտ մաքրափայլ իւղեփեցական բուրմամբ. Թեոփր. իոա: *Իւղեփեցական մաքրութեանն անուշահոտութիւն ՚՚. յն. իւղեփեալ. Նիա. Երգ:

ԻԻՂԵՓԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Արհեստ իւղեփեացս. իւղագործութիւն. Փոխ. *Ցիւղեփեցումէ և ՚ի ամենցօրէն հանձարոյ արժան է գտանել զպախուստ. Փիլ. Նի. է:

ԻԻՂԸՆԶԻՒՂ. ա. գրի և ԵՒՂԸՆԾԻՒՂ. Որ ընձիւղէ կամքերէ զիւղ, զձէթ. *Իւղընձիւղ փայտս պողակորոյս ՚՚. որ է ձիթենին. Նար. ւէ:

ԻԻՂԻԿ. գ. Դոյզն և չափաւոր իւղ, ձէթ. *Ի չորաբեկ սերանն մնալին. ոմն հացեկ, և աղկ, և ոմանք իւղեկ ևս յաւելուն. Ոխ. ա. փխ. ծէ. (յն. հաց, ալ, իւղ):

ԻԻՆԶ. Տ. Ինծ. *Ի վայրենեաց օձ և խնձ, և յընտանեաց չգմոդք և զպարաոզք. Ոսկիփոր:

ԻԻՊՈԴԻԱԿՈՆ. գ. Բառ յն. Ὑποδιάκων. Subdiaconus. իբր ենթապաշտօնեայ. այն է կիսասարկաւագ. *Եօթնից լորդ դաս է եկեղեցւոյ՝ իւպոդիակոնք, որք են կէս սարկաւագաց. Լմբ. պոբգ:

ԻԻՐ, րոյ, ոց. ա. *Ἴδιος. Proprius, ὁ, ἡ, τὸ αὐτοῦ. Suus, a, um. դերան. ատաց. Որ ինչ իւր է, կամ անկ է ինքեան. իւրական. առանձնական. սեպհական. իրը, ի. բենը. ինքնինքին, ինքնինքն. *Տեառն իւրոյ: Տեառն իւրում: ՚ի տեառնէ կամ ՚ի ծառայէ իւրմէ: Ցեր ՚ի տառաջար զբ իւրում, տեր յերկինս յաշեռ իւրում (իբր ՚ի տառ. ձարի, յաշեռի) : Իւրով պաշտաման զինուն: Ծառայից իւրոց: Զծառայս իւր: Աշակերտաքն իւրովք. են: *Իւրով անձամբ առնէր զյաղթութեան. Խոր. ի. 79: *Ցիւրոց տանջեալ խորհրդոց. Ցհ. իմ. ապ: *Իւրով անարատ կրօնիւքն: Ոչ զիւրան իրաւեալով որդիս. Պիս: *Ի չափս իւրում կանոնին կացցէ (այսինքն իւրոց): Զչիւյեն իւրում ընծայից (այսինքն իւրոց). Նար. ղ. Ե: *Նշան տեառդոց զնս իւրում քաջեաւ (այսինքն իւրոց): Թողու զթագաւորութիւնն այլասէրի որդւոյ իւրոյ (այսինքն իւրում). Ցհ. կի: *Զորդին աւաքեաց յիւրում ծոցոյն ՚՚. այսինքն ՚ի ծոցոյ իւրմէ. Սարգ. ա. պ. Ի:

Ի՛ՒՐ Ե. ըստ յն. ոՀոյ. *Ἰδιόν ἐστι. Proprium est. Յատուկ է. սեպհական է.

ձախասես փոս. *Ի՛ւր է հուլեն զներհակս ոչ ընդունել. իակ թէ հուլեն իւր է այս, իւր եղիցի ձեզ: Նորա իւր է: Ի՛ւր է նորա: Նորա իւր է հոգին, որպէս և հօր. և Ղեւ. գնդ. և պրպմ. սաեպ:

Յատի՛ ԻՒՐ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԻՒՐԱՑՈՒՄԱՆԵԼ. *Զմարմինն ընդունիլ մահու՝ իւր արար. Լմբ. հանգ:

ԻՒՐԿ. ա. գ. *Ἰδιοι, ία. Proprii, ia. ὀἱ ἀὐτοῦ, sui. որ և ԻՒՐԱՑՒՆԿՆ. Մերձաւորք՝ ազգակիցք՝ կամ ընտանիք իւր. * Իբրև լուան՝ որք իւրքն էին. Մրկ. ՟. 21: *Ցիւրսն եկն, և իւրքն զնա ոչ ընկալան. Ցհ. ա. 11. ուր ասե Ով. *Իւրս զհրէայսն անուանե՛ն զս: *Մեռանի ինքն, և ամենայն իւրքն: Ի վերայ խնդս ողբալով ասեմ, որպէս և այսոցս յաղագս իւրոցն. Խոր. Ք. 71. 89: *Ընահապիան մնաներ 'ի տոհմէն իւրմէ. Ը. Բարէբ: *Որ օտարացն ետս, յիւրոցս ոչ արգելու. Լմբ. ապ:

ԻՒՐ, կամ ԻՒՐԵԱՆ, բեամբ, կի՛ր և, կի՛ր եաւ, իւրեանք, եանց, եամբք. գ. դերանուն հայկ. Ἀὐτοῦ, ἑαὐτοῦ. Sui ipsius, sibi, se, sē. Ինքեան. անձին իւրոյ. ինքեանք. իակ տիտնական եզակի ուղղականի պահաեղոյ՝ դնի ինքն կամ Անձն. ինէը, իր, իրէն, իրենէ, իրենոյ. ինենի, ինենինի, ինենիերի. * Վասն իւր ասե: Առ կամ ընտրեաց իւր: Առեալ ընդ իւր: Արկեալ զիւրև կուսաւ մի: Ցաղգս իւրեանց: Զհանդերձս իւրեանց: Ցանձինս իւրեանց: Ունէին առ իւրեանս. ևն: *Ունելով զիւրեաւ սեռ: Ոչ եթող առանց իւր զաշխարհս. Խոր. ՟. 15: Ք. 86: *Ընդ իւրեաւ Թագուհեցիսալ ունելով. Սոփ. ՟. պ. Է: *Իւրաքանչիւր ոք զիւր բեւեռանցն հոգայ. Սփ. ՟. յհ. Ը: *Զյանցմունս նախնեացն՝ իւր վարկանիցի: Համապոյ հօր իւր հղօրի. Նար: *Զերկիրն յիւր վտարեալ, բունացեալ ունէր: Զքաղումս յիւր (այսինքն 'ի կերպարանս իւր) կերպարանեալ էր 'ի մէջ իւրոյ գնդին. Ռոտ. Ե. 1. 43: *Որով իւրմէ անքն ախտանան, ընձեռնեցին Թագուհի այլոց. Ով. 'ի պէտք. Ն յեղէա: * Կեղծաւորն զնէրեան. Համ. առաք: *Իւրեան գործակցեզ. Շար: *Աբէին և իւրեանք: Իւրեանք անփորձ են. Լմբ. ծղ:

ԻՒՐ ԻՆՔԵԱՆ. Անձին իսկ իւրոյ կամ իւրում. ասէ ինքինին. *Ըստ իւր ինքեան ասելոյ. Շ. Ընդ: *Զիւր ինքեան զնսկագործին և զհարթատաշգործն: Ինքն իւր ինքեան խոնարհեալ երկպագե յիմարաբար. Ցհ. խմ. ա. Ն պատ: *Զոր խորհըր. դեամբն պատկերեալ, և իւր ինքեան կերպարանեալ. Շ. Վիպ:

ԻՒՐԱԲՆԱԿ. ա. Բնակելին իւր կամ ինքեան. սեպհական. *Ցիւրաբնակ խորանէն մերժել. Նար: Ցհ:

ԻՒՐԱԴԻՐ. ա. Ցիւրմէ կամ ինքենէ եղեալ՝ կարգեալ. * Որոց և պատուիրանս իակ իւրագիրս ընորհեալ. Ագաթ: *Ըստ իւրագրին պատուիրանի: Զիւրագիր օրէնսն գոյ կատարե. Ճ. փ: Տծոակ:

ԻՒՐԱԽՕՍ. ա. Խօսեցեալ կամ փեսայացեալ ինքեան. խօսնայր. * Ի Թագաւորական հայրենիան գաւԹի հանդերձ յովսեփաս իւրախօս արամբն առաքիւր. Գր. օթանէ. 'ի կոյն:

ԻՒՐԱՆՈՒՆ. ա. Ցիւրմէ ծնեալ. հարազատ. և իակական. բուն. *Իւրածին զարմիս: Ըստ իւրածին որդւոյն միածնի. Մագ. ՟. Վ. 4. յանՔատաճ: *Զբանն յիւրածին ծոցոյ՝ անանձնաւորեալ յինքենէ առաքե. Մաքր:

ԻՒՐԱՆԱՑԱՆ. ա. Ուր իցէ իւր քնիկ կայան. իւրաքնակ. *Ցիւրակայան սահմանս յայլ սահմանս երևեալ գայցէ. Ագաթ:

ԻՒՐԱՆԱՆ, ի, աց. ա. *Ἰδιος. Proprius, suus, peculiaris. Որ ինչ է իւր սեպհական. իւրային. իւրոյին. իւր, իւրոյ. *Ազգակեաց յիւրական աշխարհն հայոց. Ագաթ: Ցհ. կԸ: *Վասն օտար փորձուելՁեց՝ իւրական սատանան զարմանալՁի: Իւրական առաքինութիՁ. Սահմ. Ը. Ծ: * Իւրականաբ կորաեան բերիւք: Նստաւ յաՁոռն իւրական. Նար: ծԸ. ՟: *Իւրական բանիւն: Եւ զնւրական անուն վիճին՝ չնորհէր նմա զանշարժելին. Շ. Բարէբ: Ե խաչ: *Իւրականաբ կան է (այսինքն յատուկ է) յաւիտենին հինն և անայլայլելի (գոլ). Դիոն. ՟ծայ:

ԻՒՐԱԿԵՐՏ. ա. Ցիւրմէ կերտեալ, չինեալ. իւրատաեղծ. իւրաչէն. * Զիւրաքերտս գահաւորակս մարմնեղէն գոյութեաս պահպանեացե. Նար. ԿԸ:

ԻՒՐԱԿԻՑ. ա. Կից ինքեան. յարակից. իւրական. * Տայր հրաման արքայն արչակ դնել անուն գաստակերտին յիւրակից ա. նուն արշակաւան. Բաւղ. Ք. 12:

ԻՒՐԱՀՈԳ. ա. Որ զնւրն կամ զանձինն ևեթ ունի զհոգ. *Ապաշխարող իցէ ինքնատապարտեալ խորհուրդ, և անհոգ իւրահոգ. Վրք հղ. Ք:

ԻՒՐԱՅԻՆ, այնոյ, կամ այոյ, այնոց կամ այոց. ա. *Ἰδιος. Proprius. Իւրական. իւր, իւրոյ. *Ինքնաբուն իւրայնոյ փառացն զօրութիՁ վերացեալ. Ագաթ: *Խաչեալ կենդանին՝ մարմնոյն իւրայնին. Գնչ: *Ցիւրայոցն հոմացեղից. Պիտ: * Իւրայոյնքն (կամ իւրայոք, կամ իւրայինք) զօրաք, կամ վաճառելոք, կամ համզգաք. Ցհ. կԸ:

ԻՒՐԱՑՒՆԿՆ. գ. *Ἰδιοι. Proprii, sui. Իւրքն. որպէս մերձաւորք՝ ազգականք՝ ընտանիք իւր. *Ամենայն իւրայոյնքն (կամ իւրայինքն) ճանապարհորդ լիներ, կամ եւ լանեին 'ի գեսպակս. Ագաթ: Կոփած: *Բաւնադեաց 'ի Թշնամիսն եւլով առ 'ի յիւրայոցն. Պիտ: *Սեպհականեն անձինն և իւրայոցն. Ցհ. խմ. պաալ: *Ազատ իւրայոքն կըրեաց զամառնուն. Բրս. հղ: *Ընդմի և իւրայոցն: Ցանդիմանեալ յիւրայնոցն. Ցհ. կԸ: *Տաղաւար յիւրայնոցն եգեալ. Նար. ծ՟:

Եւ *Ἰδια. Propria, sua. որպես Ինքք իւր, գործք, ինչք, ևն. *Եւ նա հանգեաւ յիւրոյ գործոց անտի, որպես և ՟ծ յիւրայոցն. Եբր. ՟. 10: * Որպես պղովն՝ ոչ գանձապահ էր իւրայոցն, և ոչ իրրև իւրոյ հայէր՝ մեծութիՁն, այլ տնտեսէր մնանեալ ըստ կամացն ՟ձ. Բրս. հղ: *Հաւատարեաց զըզմերս իւրայոցն: Աչխարհ ամենևին յիւրայնոցն ինչ 'ի նոսա ոչ տեսանէ. Սոփ. ՟. պ. ՟. Ե ՟. յհ. ՟:

ԻՒՐԱՆՄԱՆ. ա. Նման իւր, կամ ընտանի ինքեան. *Դալաւ զլեառն հանդերձ իւրանման մարդկաւ 'ի քնակութիՁ: Ցիւրանման զնստագոյն և յոյժ խորին վայրս երկրի. Պիտ:

ԻՒՐԱՇԵՆ. տ. ԻՒՐԱՑԵՐՏ. *Ցիւրաչէն եկեղեցին: Ընդ ամենայն իւրաչէն եկեղեցիս. ՃՃ. Վրդն. ը:

ԻՒՐԱՊԻՍ. ՛. Ցատկապէս, կամ իւրանման. *Իսկ 'ի միակն Ձշմարտի, յորում ամենայն զօրութիՁ իւրապես զնւրն ունի. Աեյ. Բարէբ: ուր Շ. * Որ 'ի նմանէն երգին; իւրապես՝ այսինքն առանձնապես, կամ նմանապես զնւրն ունի՝՝՝:

ԻՒՐԱՍՏԵՂԾ. ա. Ցիւրմէ՝ այսինքն յայլ աստեղծեալ. իւրակերտ. որ ինչ է սբարած իւր. *Եհան զկապուտան իւրաստեղծ 'ի կապանաց օգտողին: Իւրաստեղծն հօսից սածօղ. Նար. ԿԸ. Ե Խ: *Փչեաց 'ի պատկերն իւրաստեղծ զնմաստաբաչն հոգին. Սկևռ. Ես: * Միայն աստրագրի այս՝ իակապես գիտողի զգաստնիս իւրաստեղծ մարդոյն. Տծոակ:

ԻՒՐԱՏՈՒՐ. ա. Ցիւրմէ տուեալ. *Ինքն քո պատկողն նոցա սրգիհնացուսցէ զնւրատուր խչնամուելն նոցա 'ի վերայ մեր. Տծոակ:

ԻՒՐԱՑԵԱԼ. Սեպհականեալ. որպես իւր յատուկ համարեալ. *Զարչարանքն եւ զեկեղն ըստ անօրէնութեՁն իւրացեալ՝ բանին. Պրպմ. ԼԸ:

ԻՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Οἰκειοῦμαι. Suum facere. Ի՛ւր առնել. ինքեան սեպհականել. յանձն իւր առնուլ. ինքն գրաւել. ընտանեցուցանել կամ վերագրել և ընծայել անձին իւրում. տիրել. էնոփինէ ալմագ, զպալ էնմէ. *Իւրացուցանե հոգին զանհնայն ինչ զնւրմինոյն: Իւրացուցանել բանն՝ ղորս իւրոյն մարմնոյ էր. զն իւր՝ մարմինն, և ոչ այլոյ ուրուք էր: Մի զարՁանար, Թէ զնւրմնոյ տկարութեան իւրացուցանել ասեմք նմա մարմնով. Պրպմ. Ը. Ե ԼԸ: *Զամենայն կերս մեր իւրացոյց՝ քաց 'ի մեղաց. Սոփ. ՟. պ. ՟: *Մի պարծեսցի բանսարկուն վանեալ՝ զքո ստացեալս իւրացուցանել. Նար. կԸ: *Ցափըշտակելով իւրացուցանեն զօտարին. Բէռ. Ղ: *Տիրէ աղուանից, և՛ եկեալ 'ի պարտաւ՝ իւրացուցանէ իսկոյն. Կաղանկ:

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ (եզ. և յոգն. ուղղ. և սեռ. և տր.), իւրոյ, րում, ով, ոյ, ովք. գ. *Ἑκαστος. Unusquisque, quilibet, singuli. Անցնիցուք անձն կամ անՁինք. այլ այր. ամենայն ոք մի առ մի. ամՁն Ղեկ. կեր ՟եւ. (ըմ. ՟եւ ընդ քանՁ, և յն. Ἑ՟աστοτε.) տես զկնի և ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՈՔ. *Մեկնեցան իւրաքանչիւր յերկրէ իւրմէ: Ժողովեցէք իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում: Դնել զարծաԹն իւրաքանչիւր (այսինքն իւրաքանչիւրոց) 'ի գրՁի իւրում: Հատուսցէ իւրաքանչիւր (այսինքն իւրաքանչիւրում) ըստ գործս իւր: Բաժանել իւրաքանչիւր՝ որպէս և կամի. ևն: * Գնեմք իւրաքանչիւր յօտարութիՁ: Պարտ է մեզ և զիւրաքանչիւր զայլոց գիտել զկամս: Տնղեկացաւ զառն առն իւրաքանչիւր զքաջութիՁ. Փարպ: Եղիէ. Ը: *Ցիւրաքանչիւրոցն անուն երդմնոյ կատարել. Ցհ. խմ. պաալ: * Զիւրաքանչիւրոցն օգուտս հոգալ մարԹասցուք. Ցհ. կԸ:

Անտեղի են հոլովքս. *Բաժանէ գործս իւրաքանչիւրցն 'ի խորանին. Նխ. Բաաց: *Ըստ բոլորում և ըստ իւրաքանչիւրին. Նէաս. Բեւ. ատեպ: *Զպետանեան յիւրաքանչիւրէ անառ բարձեալ. Ոսկիփոր:

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ. Մի մի յանձանց, մանաւանդ յիրաց՝ առ հասարակ. հէր պէր. *Իւրաքանչիւր ծառ. 'ի պտղոյ իւրմէ ՃանաչելՁ: Իւրաքանչիւր զինուորի մասն: Ցիւրաքանչիւր լերուս կամ բարբառս. ևն: *Ցիւրաքանչիւր գաւառս: Ի գարս իւրաքանչիւր: Իւրաքանչիւր անգամ զիւրաքանչիւր գործ բերիսալ. Ագաթ: *Ցիւրաքանչիւր հասակէ՝ յիւրաքանչիւր արժանաւորութիՁ. Սոփ. յոթ. Ք:

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՈՔ, ուրուք, ումիք, ևն. գ. (եզակի ևեթ ըստ ձայնին). Անքնիւր անձն, իր. *Ըստ որում իւրաքանչիւր ոք պարտի՝ քաղաքավարիլ: Բնակեցան իւրաքանչիւրոք 'ի ժառանգութիՁ իւրեանց: Պատմեսց մեզ զնսս իւրաքանչիւր ուրուք. Սահմ. ՟. Ցհ. կԸ: փոքր: * Ի դէմս իւրաքանչիւր ումիք առանձինն առնուցու ըզքանս: Զիւրաքանչիւր ումիք առանձինն 'ի մէջ առնուլ ՟. իրր սեռական. Սոփ.

ա. պ. ր ։ Լ՚ի. պրք։ Ա յսպէս լինի իմաս նալ ՚ի մեզ և ի ինոպ. ծէ. 7. * Սահեզնանէ անօթ առ իւրաքանչիւր ուսիք սպասու մերոյ»։ ուր ըստ յն. ասի, առ սպասու մերոյ զիւրաքանչիւր (անօթ)։ * Ի սեռականէն անուանեցան սեռական իւրաքանչիւր ոք (իրք). Սահմ. ծէ։

Սահել վարի բացառական խնդրով, որ ըստ յն. է սեռական. * Սկսան ասել ցնա իւրաքանչիւր ոք ՚ի նոցանէ։ Իւրաքանչիւր ուսիք ՚ի նոցանէ գներ ձեռս։ Իւրաքանչիւր ոք ՚ի ձէնջ։ Նաև ոչ հեռի իսկ է յիւրաքանչիւր ուսիքէ ՚ի մէնջ. Են. կամ * Երկոքեան հարիւր դահեկան ՚ի մի նիզակ յիւրաքանչիւր ոք ՚ի նոցանէ. ը. ճ. ե. 16։ * Առ ՚ի գիտել մեզ զիւրաքանչիւր ոք ՚ի հինգ բարբառոցդ (՚ի ձայնից պորփիւրի). Աին. պորփ։ * Իւրաքանչիւր ոք ՚ի առներցս. Նխ. բն։ * Իւրաքանչիւր ոք ՚ի նոցանէ (՚ի ծառոց). Ագաթ։

ԻՒՐԵԱԿ. Տ. ԻՒՐԱԿԱՆ. * Զիւրեակն և զազգային զարտաչիր գոլ սկիզբն գլոյն պիտէր. Ո՟ոպէլ։

ԻՒՐԵԱՆ, Եանք, Եանց. Տ. ԻՒՐ կամ ԻՒՐԵՆ. ևն։

ԻՒՐԵԱՆՑԱԿԱՆ. Տ. ԻՒՐԱԿԱՆ, և ԻՒՐԵԱՆՑԱՑԻ. * Գրէ հրովարտակ առ նա խաբարա հայոց, և հաւանեցուցաներ զզնոսա գառնալ յիւրեանցական աշխարհս. Ղևոնդ։

ԻՒՐԵԱՆՑԱՈՒԻ. ա. կռեալ յիւրեանց կամ յինքեանց. * Տիրագրուժք՝ իւրեանցակուռ ձուլէլոյն երկիր պագանէին. Ռոպ. ՟Ի. 10։

ԻՒՐԵԱՆՑԱՅԻՆՔ, այոց, ովք. ա. գ. Իւրեանց իրք, կամ մերձաւորք և ընտանեք. ըստ յն. Οἰκεῖος, ἴδιος. Domesticus, proprius, suus, sui. Ընտանի, կամ իւրական. սեպհական. * Եւ ոմանք այլ ինչ ՚ի յիւրեանցայոցն կարգաց ներգործեն։ Իւրեանցայոցն հանդերձ և զնուաստիցն հանճարս գիտեն. Դիոն. Եփես։ * Հաղորդեցուցանել իւրեանցայոցն (բառից) զոյս յետ նոցայն. Մագս. ՟ի գիտ։ * Ձի թէ միայն. գիկ տիրեն իւրեանցայոց, ոչ ըստի և, ևն։ Որ և պարտ էր նոցա ոչ զիւրեանցայոցն, ևն. Ոսկ. յհ. ՟ը. 23։ Գրգ. ի՟ը։ * Ձ ի թագաւորս ՟ի ռանկիտաց իւրեանցայոցվք. Վ՟ր՟ն. պտմ։

ԻՒՐԵԱՆՑԱՆՄԱՆ. } ա. Նման կամ
ԻՒՐԵԱՆՑԱՄԱՐԱ. } հանգուցնակ ինքեանց, և իրաց իւրեանց. * Ոչ ՚ի փառս ևոր բարգաւաճեալոց զոք, այլ յիւրեանցանման հնքագունիցն. Պիս։ * Իւրեանցասացս բան եթանգաց գիտակ ելով. Պիս. Վ՟ր՟ն։

ԻՒՐՈՑԻՆ. (անհոլով). Տ. ԻՒՐԱԿԱՆ. և ԻՒՐ, իւրոյ. * Ինքնին զիւրոյին ծնծեր զգեմին։ Կապեն զիւրոյին անձանց զձեռս և զոտս։ Ունէր զիւրոյին զնախանեացն քաջ. Լաբար զձագուղուրեին. Փարպ։ * Իւրոյին մտաց. Իգն։

ԻՒՐՈՎԱՒՐԱՐ. ՟ս. Աὐτομάτως. Sponte. Տ. ԻՒՐՈՎԻ. * Ձայս իւրովարար եկեալ ածայ ՚ի բանիս հեռուղուրեէ. Բրս. ծն։

ԻՒՐՈՎԻ. ՟ս. Αὐτός. ἑαυτῷ, τῆ, τοῦ.

ԻՒՐՈՎԻՆ. } Ipse, per se, se se. Իւրեա
ինքնին. անձամբ անձին. և Դիւրաս. ինծ իրեն, անյամբը, ինծիրէն. ինեպի, ինենինեն. * Ձանիծանեալ ամմարշուին զաստանայ՝ իւրովն զնւր անձն անիծանէ. Սիրաք. իա. 30։ * Ձարհալ անտունինոսի՝ իւրովն հասանէ միահամուռ ամինայն զօրօք։ Ոչ կամեցաւ իւրովի երթալ, այլ զոյնն գունդս առաքէ. Խոր. ՟ը. 20։ ՟ճ. 25։ * Ինքն իսկ իւրովն չըկարէր զերկինս առնել. Եղիշ։ * Մի իւրովն առնուլ զվերակացուրեին, այլ զոր այլքն գտանիցին. Բրս. հղ։ * Ձի այնպէս ինքն իւրովի կործանէ զանձն չարուրեին. Ոսկ. ՟ս. ա. 7։ * Լինի երբեմն որ առանց Ջանի իւրովի գայ զղջուման, և լինի՝ որ բազում Ջանիւ ոչ կարես արթասուել. Աստ. զձ։ Խակ Եբէ. ֆսի. * Իւրովի երթալով, և կամամաճ լինելով ։։ Լաւ ևս է ընծեռնուլ զնւրովին երթալով։ * Ձոր իւրովին պատկեր գործեաց, անկեալ առաջի այնմ երկիր պագանէ. Ես. խ՟. 15։ * Ձձգել իւրովին զանձինս ՚ի նեղուրեիս՝ ցածնոց մարգոց է. Ոսկ. Եբր. ՟է։

Եւ Աὐτομάτως. Sponte. կամաւ իւրով. կամովին. ինքնակամ. կամակար. * Ոչ սա հեծ գնաց, այլ ինքն իւրովի երկն. Ոսկ. ՟ճ. ՟է. 2։ * Անձնաստաւ իւրովի լեալ ոսոխականին. Ցհ. իվ։ * Ոչ թէ ՚ի հարկէ, այլ իւրովի քերի յաւաքինուրեիս. Լ՟ճ. ոգ։

ԻՒՐՈՎԻ. գ. Ինքն. նոյն ինքն. * Իւրովի (այսինքն զնոյն ինքն) զնծ յատեան մաստուցանէ։ Նորին իւրովինն ՚ի գաստ մաստուցեալ պահանչէ. Ոսկ. Ես։

ԻՒՐՈՎԻ. ա. } իրր իւրոյին. իւրով.
ԻՒՐՈՎԻՆ. } * իւրովի կամաք չարաչցեալ չարին՝ չար անուանեցաս. Ագաթ։ * Իւրովի կամաւ իսկ խոյս ՚ի չարէն տուեալ. Ցհ. իվ։ (որք լինին և մակբայ՝ եթէ զաստուածս ՚ի բառէդ կալք՝ բնանշանաւ)։ * Մի կարծիցես՝ եթէ երաւազէմ իւրովինն ամրուրեիք կարաց ապրել. Ոսկ. Ես։ * Իւրովին հեզուրեիքն համոզեալ։ Իւրովին ձեռաք իսկ կերակրել զաղքատս։ Կուսական իւրովին քաղաքավարուրեիք. Մագ. ՟ը. ։։

ԻՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἴδιον, ἰδιότης, ἰδίωμα. Proprietas. οἰκείωσις, suum facere, consortium. Իւրական կիր իւր գոլն. սեպհականուրեի. յատկուրեի. առանձնաւորուրեի. իւրացուցանելն. * Իւրաքանչիւր ոք ՚ի զգայարանացն ըստ նմանուրեե իրիք և իւրուրեե՝ իւրոցն զգալեաց լինի ընդունակ. Նխ. բն։ * Ոչ այնպէս զմարմնոյն նկարագրուրեի, որչափ զիւրուրեե զառ ՚ի նոցանէ ուղղելոց առաքինուրեանցն բացայայտէ. Բրս. ծն։ * Ձիւրուրեի հօր էուրեեն անվրէպ նմանուրեե ուներով որդի։ Որ ինչ ենն ոչ և հօր ընուրեե ըստ էուրեեանն՝ ասելով իւրուրեա. կ՟ը՟ղ. գխ։ * Ռնուրեեցն իւրուրեա խոստովանեալով. Գեբր։ * Ռնաւորական էուրեի մարդոյ անփոխոխելի մնաց յիւրուրեեն ընդ բանին միաւորուրեե. Շ. Եղ։ * Որպէս նորա ասեմք լինել զմարմինն, այսպէս դարձեալ նոյա ըստ իւրուրեե անօրինակա. նի զմարմնոյն տկարուրեիս։ Ցնմ իսկ գով ասեմք ըստ իւրուրեե անօրինականի զմարդկայինն, և մարմնոյն՝ գնորայն. Գրգ. ՟լ։ տես ապ Ե ՟է. ՟է. խա։

ԻՒՐՈՒՐՈՑ. ա. Որ ինչ է իւր սեպհական. ինքնուրոյն. յատուկ. բուն. հաւրացատ. իւրոյին. իւր. * Նաւտապատարոս առաքեաց զնւրուրոյն որդին նաւտկոդրոսորոս. Եսս. ֆր. ա. յին. Ἑαυτοῦ. Sui ipsius.

ԻՒՔ. բայ էական, Ի՟. Ἔστιν, ὑπάρχει. Est, existit aliquid. Գոյ. գտանի ինչ մի, կամ իմն. յորմէ բացասականն՝ Ձիք, այսինքն ոչ է, ոչ գոյ. * Հարկ է բացերևոցել որպէս իք. կամ չիք։ Ռացերևոցէ, եթէ իք է, կամ չիք։ Իք ապիատակ մարդ, ոչ իք ապիատակ մարդ։ Իք սոկրատէս սպիտակ, սոկրատէս ոչ սպիտակ։ Իք մարդ գնդեցիկ, և ոչ իք մարդ գնդեցիկ. Պեբիբմ. է. Ն է։ * Ա տորդիւք զքոլորին ոչ իք Ճշմարիտ։ Ոմն մայդ իք արգար. ոչ ամենայն կենդանի իք արգար. Են. Այս. պեբիբմ։

ԻՒՔ. կամ ԻՒՆ. Անուն գոյական. τὸ Ὕπαρχον. Quod est, ens. Որ ինչ է. որ գոյ է. հակ. գոյն. * Ի՟ և զիքն երևեցու ցանել իւրև զիք, և զչիքն իւրև զչիք. և զիքն իւրև զչիք, և զչիքն իւրև զիք. Ցորժամ զիքն երիցս առատրագեացէ։ Իւրու. Թէ իքն յաբիցի և ընդհարհանիցի. Պեբիբմ. է։ Այս. պեբիբմ։

ԻՒՔ. Տւց, տւ. Aliquis, aliquid. որպէս առնուն մասնական, իւրու չէզոքն ձայնիս ՚ի, ումն, նովին նշանակուրեի, կամ որպէս իմն, ինչ. ուստի կազմի և իրիք, իմիք, իւիք. իմ մը, մէյ. * Իսկ ընդհանուր առորաստուրեի առ մասնական. որգոն, ամենայն մարդ՝ կեն գանի, և իք կենդանի՝ մարդ։ Իք մարդ զբնայ. և իք գնայ անմարդ. Այս. Վբլի. աբիսա։

ԻՒՔԵՐ. Բառ երկդիմի. զի իրրև յոգնական վերնոցն՝ լինի, Իրք ինչ. բանք. իբէբէր, իսէբ, իսնէբ. * Րամեալ իքերըս տարրաչէս, զանազանեալ առաւել յանգէս. Շ. այիսաբ։ Ա՟լ քանզի այլք գրեն կամ ընթեռնուն ՚ի քերըս, լինի խմանալ, ՚ի քերթուածս, կամ ՚ի քերականեալ գիրս։

Ի ՔԹԹԻԼ ԱԿԱՆ. Տ. ՔԹԹԻԼ։

Լ

Լ. Գիր բաղաճայն ՚ի կարգէ կրկնակաց, անուանեալ Լիւն. բարակ քան զը. որ եթէ փափուկ հնչեցի որպէս զշամա յոնեաց, յայժամ և նա կոչի յոմանց ղիւն։

Լ. Ի ծորդ է ՚ի մեզ ընդ ղ. զի անխուիր գրի լղալ, ղողալ. լուսլիմ, ղուղիմ. լեղի, ղեղի, ևն։

Լ տասն այլոց ազգաց տառադրաձուե վերածի ըստ հայոց ՚ի ղ. տես ՚ի տասն Ղ։

Լ, կամ Լ՟. որպէս թիւ, է Եբեսուն կամ երանելորդ։

Ի խորհուրդ անուան տառիս ասի. * Լիւնըն լըռեալ վարդապետէ՝ ՚ի ցաւագին բարկուրեենէ։ Լիւն՝ լուր ասէ հօր քո խրատու, լեր օրինաց մեր քո հնդրու. Շ. այիսաբ։

ԼԱՒԻՐԻՆԹՈՍ. Տ. ԼԱՒՐԻՐԻՆԹՈՍ։

ԼԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Λαγνία. Luxuria, libido, laxitas. Թուլամորթուրեի. խենթուրեի. անառակուրեի. * Սերմնաբերուրեք, է որ ՚ի յորժ գիրուրեէ է, և է որ ՚ի կրօնից լադուրեէ։ Եւ եթէ ՚ի կրօնից լագուրեենէ, զնոյն հառաչանս առնեալ՝ բաւիցք երկիւղածուրեի է. կանոն։

ԼԱԶՈՒԱՐԹ. } գ. որ և ԼԱԶՈՒՈՐԴ.
ԼԱԶՈՒՈՐԴ. } լաճիվբէբ, լաճիվբէբ. լաճիվբէբ. Ըստ ոմանց նոյն ընդ Գոռշազմ. Անուն պատուական քարի, որպէս իտ. Lapislazzolo. և կապուտակ ընտիր գոյն և ներկ, իբր իտ. Azzurro oltramarino. * Լաղուարիմն և զմրուխտն՝ ի պղնձաքար ազգէն գոյանան. Ոսկիչ։ * Ձառիկ, լաժուրդ, ժանգառ, բուռ՝ կիր, և այլ որ նման է տալին. Վբլ. ֆերի։

ԼԱԼ՟, ի. գ. որ և ասի ՚ի մեզ ՂԱՂ. Ագգ պատուական քարի, և գունոյ. զոր ոմանք չփոթեն ընդ չափիւղայ. * Պատուական ականքն... որպէս սաֆիրն. զոր Հայք լալ կոչեն. Մաբիւն։ * Պայծառագարդ լալ ակն ՚ի Թագի. Գնձ։

ՐՆՏՈՒՆԻԱ. և)(յառնական ոճով յար-
ՐՆՏԱՆՈՒՀԻ. Համբեալ.) Հին մանեն ազ-
գատոհմին, կամ քոյր նախնապապուն. ՙՄԵԾ
ընտանին, և մեծ ընտանիքն՝ նախահօրն և
նախամօրնն-այսինքն որ ի պապէն և ի մամէն
եղբայր և քոյր: Ընտանի մեծագոյն և ընտա-
նուհի. նախնահայր և նախամայր, և որք ըստ
նոցին, որք յապուպապէն և որք յապոմամէն
եղբայր և քոյր. Մխ. փպ. հին յ: Ն կանոն:
ԸՆՏՐՈՒՄՆ. ՙ Յընարման չարեացն լաւ է
զնուազագոյնն ընդունել. Բաբիւ. յհ. հ:

ԹԱԴԱԿԱՆ. ա. Թագաւորական. որ-
քայական. ՙՍա աշխոյ է Թագական, սա գոր-
ծարան ոսքայական. Տալ Խլ:
ԹԱԹԱՒՈՒՆ. ա. Թաթաւեալ. Թա-
թապուն. ՙ Ջլինչ է եթէր. օդք սարածք և
Թաթաւուածք, ուեսիլաբ յատակ, լի հողմիք
բազմալեզ. Պիփա:
ԹԱՂ. որպէս Թաղիք. ժեչ. ՙԱմպ Թանձ-
բահոծ իբրև զԹաղ լմեալ. Աբծր. ա. 3:
ԹԱՂ. ըստ ա նշ. ՙՅառնուլն զմծխիթեայ
զԹաղքն՝ որ սարակինա կոչեցաբ, և զաբա-
նամային հրկեից. Պոմ. վբ:
ԹԱՂԱՆԹԱԹԵԻ. ա. Ո յր Թևքն են Թա-
ղանթոմ իւիք յար յիրեարս. մանկամեւ.
ՙ Ի միամեաց մինչև ի բազմամեաս և զատա-
մեաս և կցամեաս և Թաղանթամեան առ մեզ
կենդանեացս են, և ոչի վեր անդ. Պիփա:
ԹԱՆԿԱՐ. տ. ԹԱՆԳԱՐ. ՙԷմպօրօք. Mercator. ՙՎան վաճառելոյ կապասաւոյև Թան-
կարաց. Սիր. խԲ. 5:
ԹԱՆՁՐԱՀՈՆ. ա. Հոծեալ Թանձրութ-
խիս. ՙԱմպ Թանձրահոծ իբրև զԹաղ լմեալ՝
քաղաեև սպիտակափայլ յոյժ. Աբծր. ա. 3.
(գրի Թանձրախոծ ի կրկին ձձ:)
ԹԱՆՁՐԱՄՕՐՈՒՍ, ի տպ. Սարգ. յն. Ե.
որ ա ձ. պարտի գրիլ, զԹանձր մոռրան:
ԹԱՆՁՐԱՅՆ. Նոյ, Նեաց. ա. Թանձր.
Թանձրային. ՙԱ յսկ մասւր՝ աման օդոցն Թան-
ձրանեաց. Պիփա:
ԹԱՌՈՒՆՁԵԼ. ՙՄեծաս հաս աչանօք յոգ-
ւոց հանեալ Թառունչէր. Եպիփ. ծՆ:
ԹԱՈՒՈՒՆ. ա. Որ Թառէ շնչով որպէս
շնչափրել կամ խանչէ իբրև զիսով շուտակե-
րոսիք. ՙՈրովայնապարպաս, Թաուուն, յո-
րոնչոտն, անյագ. Աչ. հղ. խ:
ԹԱՓԱՆՁԱԿԱՆ. ՙՈր ազդոդական զօրութիւն
Թափանցական է քան զամէնայն սուր երկ-
սայրի՝ յորշուման սպեղոյ և շնչոյ. ՂԼանդ:
ԹԱՓԱՆՁԱՆՅԱԼՈՑՍ. ա. Որ ունի զլոյս
Թափանցանց. Թափանցիկ. պայծառ. անա-
պօս. ՙՆշանակ է խլոյն երևելի (որպէս չզաշ-
տեան Թափանցիկ՝) Թափանցանցալոյս ագաթ
քինոսէ. Փիլ. լԽ:
ԹԱՓԹԱՓԻԼ. Տ. ԹՕԹԱՓԵԼ, իսկ ՄԵՐԹ՝
որպէս Թարթափիլ. ՙՄինչև յերբ զհոգի զէն
վիճաստօք Թաեւթափիս. և ոչ զերկինսաւոր վա-
ճառոյն բուռն հարկանիս. Վբփ հղ. յ:
ԹԱՓԱՌՆԱԿԻ. ՛. (ոչ է որպէս Թափա-
ռական. Թափառելով, այլ) Թափ առնելով
վազս առեալ. փսրԹանակի. արշաւական.
հարձակողական. ՙ Եւ նոքա Թա-
փառնակի անյապաղ հանդիպ խրտչացան.
չիւր զօրսս նկին հասին առ մեծն վարգան.
Աբծր. բ. 1:
ԹԱՓԱՐՏՈՑ. լաւ ևս երև ի այսպէս ըն-
Թեռնուլ քան Թաքստոյք, կամ տպաք. ՙԵւ
էին Թաքստոյք ի տան նորս. Վբփ հղ. յ:
ԹԵՄ, Թեմի. ՙ Եմ արչելն զշամղդեզ որ-
դ ասղնչիւրոյ ամենայն Թեմսան. Պոմ. վբ:
ԹԵՒԱՏՐՈՀԱՆԹԻ. ա. Ոանակ Թևոյ և
Թևոց տրոհելոց, որպէս վերցեմեան, և այլն.
ՙ Թևատրոհանիւը չառաչմամբ բոյլ հիւթ ձա-

խարանը գասուց, մի առ մի հրաւէրը փղոյ
յատպարէս մատիք. Նաբ. փագ համբ:
ԹԻՒՐ, Թիւրս. ա. ՛. իբրու Յանիրաւի կամ
անպատճառ. ՙ Պարկեշտութիւն կեան, և ոչ
յուժիքէ առնուն Թիւրս, և ոդորմութիւնս
բազումս առնեն. Վբփ հղ. ԲՀ. յՀ. (ապ.բերս:)
ԹՒՆՏԻՑ. ՙ Հաս ապա այծենց անԹիս՝
Թրխաստիկ ի ծոմիկ մխեալ, անպ ի լուսա-
կիզն գարձեալ՝ ելանեն պայծառ և չքնաղ.
Տալ:
ԹՄԲՈՒՏ, կամ ԹԱՄԲՈՒՏ. Ըստ հին
բառ. Յիղոսի կամ ծնծոտ. Տ. ԹԱՄԲՈՒՏԵՒԿ:
ԹՄԲԿԱՀԱՐԻԿ. Տ. ԹՄԲԿԱՀԱՐ. ՙԿայ-
Թեր կաքաւեր Թմբկահարիկ աղջկին. Տալ.
ՙի յհ. հ:
ԹՈԹՈՎԵԼ. Իբր Թաթաւեալ. ՙՉի մի՛
ի սկզբան անդ զյոռոգեցեան խորհուրդս զան-
պատհաս զճոռաս ածել յանձն առնուցու ոք,
Թոզ Թէ զպղծութեանցն՝ որ ի մեր եգեալ,
Թոռոմեալ գտանիլ. Վբփ հղ. յ:
ԹՈՒՐԻ. գ. Բառ. Եբր. և ար. Խեօբ.
Խեվբօ. այն է Օրէնք. ՙՈրպէս արեգական
առաւել լուսաւոր է քան զլուսին և զաս-
տեղս, նոյնգունակ և ուեւեսպանն քան զնո-
բեն. և Թուրքք քան զդրեվլիս ի մարդկանէ.
Պիփա:
ԹՐՈՒՆՋ. Տ. ԹՈՒՐՈՒՆՋ. (ուսաի և թրունջ.)
ՙԴրախտ լի մգոյվ. արմաս, Թրուընջ նուռն,
Թուէ, դեղձ. Վբփ հղ. յ:
ԹՕՀՆԻԼ. ՙՈրպէս ի յրտուԹիւն մարմինն
(ձերոց) դառնայ և ակալասայ, ըստ նմին և
ցանկութին հանդարտեալ Թօհնի. Աչ. հղ. խ:

ՃԱՄ. որպէս ումի. ծամ. Նուագ. ան-
գամ. որոշեալ ժամանակ յուսուր. ՙ Եկեր
երեք ժամ հաց. միւս օրն եկեր մի ժամ հաց.
երեք ժամ ուսուէն՝ անասնոց է դիպ. եր-
կու ուսուէն՝ մարդկան. միանգամ ուսուէն՝
հրեշտակաց, այս է կուսակրօն աբեզայից,
որ հրեշտակաց կարգ ունին. Ռ-ի-ի-ե:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻ. ՙ ի ժամադրոցին պայման
լեառն գալլիլեայ. Նար. փագ յար:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻՐ. գ. որպէս ժամանակա-
գրութիւն. ՙ Վերծանեալ ոսպա զժամանակա-
գրութիւն, և գացիս, եԹէ ի գարեհէ ոլգոյ
արշաւրի մինչև ցքա են ամք չորեքարիւր
ութսուն և երեք. ԼՂ. Ե:
ՃԱՆԿՈՏԵՑՈՒՅԱՆԵԼ. Տ. ՃԱՆԿՈ-
ՏՄ. ն. Κατιόω. Rubigine obduco, erugino. ՙՈրպէս սլվինձ ժանգոտէ, այսպէս
և չարութիւն նորս. եղիցես՝ որպէս զայն՝ որ
ընկնցէ զհայելի, և գխաւացես՝ զի ոչ իսպառ
ժանկոտեցոյց. Սիր. ՃԲ. ԱԱ:
ՃԱՆՁԱՔԱՐՈՑ. ՙԿարգէր ի վերայ երկրիս
հրամանատարս սպարապան և ժանգաբարոյ
անՁոտութիւն, որք զերկնաշէն ՚այ անգամ և ընդ
միտս ոչ ածէին. Ղևանդ:
ՃԱՆՁՏԵՍԱՆ. ՙ ժանտատեսակ իբրև ըզ-
գպոան, և բազմագոյն. Աչ. հղ. խ:
ԺՈՒԺԿԱԼԵՑՈՒՅԱՆԵԼ, ԶԱՆՁՆ. Տ.
ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. ՙԺողժկալեցուցանեն զիս, զի
մի եփեցից ջերմ. Վբփ հղ. յ:

Ի ԲԱՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս յին-
սբօպոսիս, որ է Ապատամբութիւն. ՙԻ բաց
կացութիւնէ և անդգամութիւնէ անուն է գէՌ. և
դասուերք այնոցիկ՝ որ ի բացկացութիւնէ խոր-
հուրդքն՝ են անարգել յարձակմանք. Փիլ. լԽ:
ԻԳԱՒԱՁՈՒԹԻՒՆ. ՙ վաթեր արբշռութիւնք
յանարգել գիշերւի իգաւազուէ. ՂԼանդ:
ԻԺԱՒԱՄ. Տ. Իբրև զԺԺ. ըստ օրինակի
իժից և քարերից. ՙԻժաբար գիմեալ յանՁն-
ոմն ... աստղաւակէին՝ գործել զանազան

բարս աննգակից չար սերմանցն. ՂԼանդ:
ԻԿՈՆՈՄՈՍ. յինքնօնս. Տ. ԿՈՆՈՄՈՍ.
ՙԱյլ իկոնոմոս նորա ոչ բարւոք յարգեր
զգործս եկեղեցւոյն. Վբփ հղ. ծԸ. յ. (ապ.
այլ և կոնոմոս:) ՙԸնգիր ոչ ասասես իկո-
նոմոսին. անբ. (ապ. կանոմոսին:)
ԻՄԱՍՏԱՀԱՆՁԱՐ. ա. Խմասասուն. հան-
Ձարիզ. լի խմասասիբք հանձարոյ. ՙՏեսանեմ
զիմասասահանձար և զնձասաղց բանս ասե-
ասրանչին. Եպիփ. ծՆ:
ԻՄԱՍՏԱԳՆԻՍ. ՙ իակ եղեն ընգիր. լուբ-
ցես իմասասագնես. Վբփ հղ. Բ. հին յ. ուբ նոցն
և ապ. իմասասնագնես:
ԻՄԱՍՏԱՑՈՒՑՆՆԵԼ. ՙնահ պատուղս որինոյ
իմասասպոյդ առնել գիտի. Եպիփ. ծՆ:
ԻՆՔՆԱԲԱԽԱԿԱՆ. Տ. ԻՆՔՆԱԲԱՒ.
Ջնձոյնոյն՝ ինքնաբաւականի և անգիջեր
լուսոյն. ՂԼանդ:
ԻՆՔՆԱԳՈՑ. ըստ ՃՀ նշ. որպէս Դիոյացու-
ԹԵ ԼԼ ինքեան ենԹակայացեալ. ՙԻնքն յին-
քեան իմանալ, ինքն յինքեան հանդչիլ (հո-
գի բաժանեալ ի մարմնոյ)... ինքնագոյ իմա-
ցութիւն, ինքնալուր, ինքնատես. Եղիշ հոփ:
ԻՆՔՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ինքնագոյու-
Թիւն ՃՀ. անեզական մշտնջենաւորութիւն.
ՙԱնակիզքն և անկասարած ինքնակայուԹիւն
բնուԹ, սա ՃԾ ծանու ցեալ և երկրպագեալ.
Պիփա:
ԻՆՔՆԱՀԱՑՑՈՑ. ՙ կոկոզավիզ ինքնահայ-
եաց ամբարտաւանուԹ. Աչ. հղ. խ:
ԻՆՔՆԱՁՂՈՒՆ. ՙՅանապատի բնակեցով
յովհաննէս ... ոչ յոսկեձեղոն տուն, այլ
ընդ ինքնաձեղոն վիմօք. Բաբիւ. յհ. հ:
ԻՆՔՆԱՑՕԱՐ. ՙ Մարդ՝ կենաց մաչիչ,
ինքնայօժար յասելնայն: կին՝ առն մխիԹա-
րութիւն, ինքնայօժար ի կոխ (անձին կամ այ-
լոց): Նաւավար՝ ալեաց Ճանապարհորդ,
ինքնայօժար ի մահ. Պիփա:
ԻՆՔՆԱՍԷՐ. ՙ եկաց նա ի քաղաքին ա-
ւուրս վեշտասան, որպէս ինքնասեր (կամ
ինքն սուէր). Վբփ հղ. Բ. յյ:
ԻՆՔՆԵՂ. ա. Որպէս Անեղ. ինքնագոյ.
որ էն. ՙ Ո՛րչափ և սաստուկ ինձ խմացիս
զՅնծոյնոյն՝ ինքնեղ և ինքնաբաւական և ան-
գիջեր լուսոյն: ՂԼանդ:
ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՄՆԱԿ. ա. Ինքնուսումն.
ինքնուսոյց. ՙՍարբա զինն ծնանի ըստ բնու-
Թեան զինքնուսումնական օրինակս քարուց.
Փիլ. լԽ:
ԻՊՊԻԿ. յորմէ Իպպասի. Բառ յն. Ἱπ-
πεία. Equitatio. ՁիընԹացք. ձիարձակա-
բան. ա՛ն ՃԷպածը. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպեն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
յիմային. Վբփ հղ. ՃՀ:
ԻՍՄ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴσος,
ἴσον. (ԼԺ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
չեփ. ՙԹե այր ոք առնէ իսօն, այսինքն նա-
խագիծ կասկի, և ոչ գրի նոյն հաւասառա-
ԹԵ ... ոչ է ընդունելի կասկն (առանց
վկայից): Մխ. փպ. յօչեն Ե-գ:
ԻՐԱՆԱՄ, ուցայ, ցեալ. է. Իր լինել.
իրօք գոլ. ՙ Ջլինչ է ապականուԹիւն. եզ-
ծուծն առաւացէլոյ, կամ իւրացէլոյ. Անյ.
հղ. խ:
ԻՐԱՒԱԽՈՐՀՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խոր-
հելն և դատելն ըստ իրաւանց. ՙԻակ սիրա-
կան (մանն մեր՝ միտք կամ հոգի) իբր զմա-
գաւոր և սեռուէչ, և գաստաւոր իրաւա-
խորհուրդսԹե. Եղիշ հոգ:
ԻՐԱՒՈՑՒ. ա. ՙԲարի ոտա (ՃՀսիրուԹԵ),
որ է մարդասիրուԹիւն, իրաւացնաւն առ նը-
մանն պահել զարդարական. Աչ. հղ. խ:

ա. պ. ր ։ Լ՚ի. պրք։ Ա յսպէս լինի իմաս նալ ՚ի մեզ և ի ինոպ. ծէ. 7. * Սահեզնանէ անօթ առ իւրաքանչիւր ուսիք սպասու մերոյ»։ ուր ըստ յն. ասի, առ սպասու մերոյ զիւրաքանչիւր (անօթ)։ * Ի սեռականէն անուանեցան սեռական իւրաքանչիւր ոք (իրք). Սահմ. ծէ։

Սահել վարի բացառական խնդրով, որ ըստ յն. է սեռական. * Սկսան ասել ցնա իւրաքանչիւր ոք ՚ի նոցանէ։ Իւրաքանչիւր ուսիք ՚ի նոցանէ գներ ձեռս։ Իւրաքանչիւր ոք ՚ի ձէնջ։ Նաև ոչ հեռի իսկ է յիւրաքանչիւր ուսիքէ ՚ի մէնջ. Են. կամ * Երկոքեան հարիւր դահեկան ՚ի մի նիզակ յիւրաքանչիւր ոք ՚ի նոցանէ. ը. ճ. ե. 16։ * Առ ՚ի գիտել մեզ զիւրաքանչիւր ոք ՚ի հինգ բարբառոցդ (՚ի ձայնից պորփիւրի). Աին. պորփ։ * Իւրաքանչիւր ոք ՚ի առներցս. Նխ. բն։ * Իւրաքանչիւր ոք ՚ի նոցանէ (՚ի ծառոց). Ագաթ։

ԻՒՐԵԱԿ. Տ. ԻՒՐԱԿԱՆ. * Զիւրեակն և զազգային զարտաչիր գոլ սկիզբն գլոյն պիտէր. Ո՟ոպէլ։

ԻՒՐԵԱՆ, Եանք, Եանց. Տ. ԻՒՐ կամ ԻՒՐԵՆ. ևն։

ԻՒՐԵԱՆՑԱԿԱՆ. Տ. ԻՒՐԱԿԱՆ, և ԻՒՐԵԱՆՑԱՑԻ. * Գրէ հրովարտակ առ նա խաբարա հայոց, և հաւանեցուցաներ զզնոսա գառնալ յիւրեանցական աշխարհս. Ղևոնդ։

ԻՒՐԵԱՆՑԱՈՒԻ. ա. կռեալ յիւրեանց կամ յինքեանց. * Տիրագրուժք՝ իւրեանցակուռ ձուլէլոյն երկիր պագանէին. Ռոպ. ՟Ի. 10։

ԻՒՐԵԱՆՑԱՅԻՆՔ, այոց, ովք. ա. գ. Իւրեանց իրք, կամ մերձաւորք և ընտանեք. ըստ յն. Οἰκεῖος, ἴδιος. Domesticus, proprius, suus, sui. Ընտանի, կամ իւրական. սեպհական. * Եւ ոմանք այլ ինչ ՚ի յիւրեանցայոցն կարգաց ներգործեն։ Իւրեանցայոցն հանդերձ և զնուաստիցն հանճարս գիտեն. Դիոն. Եփես։ * Հաղորդեցուցանել իւրեանցայոցն (բառից) զոյս յետ նոցայն. Մագս. ՟ի գիտ։ * Ձի թէ միայն. գիկ տիրեն իւրեանցայոց, ոչ ըստի և, ևն։ Որ և պարտ էր նոցա ոչ զիւրեանցայոցն, ևն. Ոսկ. յհ. ՟ը. 23։ Գրգ. ի՟ը։ * Ձ ի թագաւորս ՟ի ռանկիտաց իւրեանցայոցվք. Վ՟ր՟ն. պտմ։

ԻՒՐԵԱՆՑԱՆՄԱՆ. } ա. Նման կամ
ԻՒՐԵԱՆՑԱՄԱՐԱ. } հանգուցնակ ինքեանց, և իրաց իւրեանց. * Ոչ ՚ի փառս ևոր բարգաւաճեալոց զոք, այլ յիւրեանցանման հնքագունիցն. Պիս։ * Իւրեանցասացս բան եթանգաց գիտակ ելով. Պիս. Վ՟ր՟ն։

ԻՒՐՈՑԻՆ. (անհոլով). Տ. ԻՒՐԱԿԱՆ. և ԻՒՐ, իւրոյ. * Ինքնին զիւրոյին ծնծեր զգեմին։ Կապեն զիւրոյին անձանց զձեռս և զոտս։ Ունէր զիւրոյին զնախանեացն քաջ. Լաբար զձագուղուրեին. Փարպ։ * Իւրոյին մտաց. Իգն։

ԻՒՐՈՎԱՒՐԱՐ. ՟ս. Աὐτομάτως. Sponte. Տ. ԻՒՐՈՎԻ. * Ձայս իւրովարար եկեալ ածայ ՚ի բանիս հեռուղուրեէ. Բրս. ծն։

ԻՒՐՈՎԻ. ՟ս. Αὐτός. ἑαυτῷ, τῆ, τοῦ.

ԻՒՐՈՎԻՆ. } Ipse, per se, se se. Իւրեա
ինքնին. անձամբ անձին. և Դիւրաս. ինծ իրեն, անյամբը, ինծիրէն. ինեպի, ինենինեն. * Ձանիծանեալ ամմարշուին զաստանայ՝ իւրովն զնւր անձն անիծանէ. Սիրաք. իա. 30։ * Ձարհալ անտունինոսի՝ իւրովն հասանէ միահամուռ ամինայն զօրօք։ Ոչ կամեցաւ իւրովի երթալ, այլ զոյնն գունդս առաքէ. Խոր. ՟ը. 20։ ՟ճ. 25։ * Ինքն իսկ իւրովն չըկարէր զերկինս առնել. Եղիշ։ * Մի իւրովն առնուլ զվերակացուրեին, այլ զոր այլքն գտանիցին. Բրս. հղ։ * Ձի այնպէս ինքն իւրովի կործանէ զանձն չարուրեին. Ոսկ. ՟ս. ա. 7։ * Լինի երբեմն որ առանց Ջանի իւրովի գայ զղջուման, և լինի՝ որ բազում Ջանիւ ոչ կարես արթասուել. Աստ. զձ։ Խակ Եբէ. ֆսի. * Իւրովի երթալով, և կամամաճ լինելով ։։ Լաւ ևս է ընծեռնուլ զնւրովին երթալով։ * Ձոր իւրովին պատկեր գործեաց, անկեալ առաջի այնմ երկիր պագանէ. Ես. խ՟. 15։ * Ձձգել իւրովին զանձինս ՚ի նեղուրեիս՝ ցածնոց մարգոց է. Ոսկ. Եբր. ՟է։

Եւ Աὐτομάτως. Sponte. կամաւ իւրով. կամովին. ինքնակամ. կամակար. * Ոչ սա հեծ գնաց, այլ ինքն իւրովի երկն. Ոսկ. ՟ճ. ՟է. 2։ * Անձնաստաւ իւրովի լեալ ոսոխականին. Ցհ. իվ։ * Ոչ թէ ՚ի հարկէ, այլ իւրովի քերի յաւաքինուրեիս. Լ՟ճ. ոգ։

ԻՒՐՈՎԻ. գ. Ինքն. նոյն ինքն. * Իւրովի (այսինքն զնոյն ինքն) զնծ յատեան մաստուցանէ։ Նորին իւրովինն ՚ի գաստ մաստուցեալ պահանչէ. Ոսկ. Ես։

ԻՒՐՈՎԻ. ա. } իրր իւրոյին. իւրով.
ԻՒՐՈՎԻՆ. } * իւրովի կամաք չարաչցեալ չարին՝ չար անուանեցաս. Ագաթ։ * Իւրովի կամաւ իսկ խոյս ՚ի չարէն տուեալ. Ցհ. իվ։ (որք լինին և մակբայ՝ եթէ զաստուածս ՚ի բառէդ կալք՝ բնանշանաւ)։ * Մի կարծիցես՝ եթէ երաւազէմ իւրովինն ամրուրեիք կարաց ապրել. Ոսկ. Ես։ * Իւրովին հեզուրեիքն համոզեալ։ Իւրովին ձեռաք իսկ կերակրել զաղքատս։ Կուսական իւրովին քաղաքավարուրեիք. Մագ. ՟ը. ։։

ԻՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἴδιον, ἰδιότης, ἰδίωμα. Proprietas. οἰκείωσις, suum facere, consortium. Իւրական կիր իւր գոլն. սեպհականուրեի. յատկուրեի. առանձնաւորուրեի. իւրացուցանելն. * Իւրաքանչիւր ոք ՚ի զգայարանացն ըստ նմանուրեե իրիք և իւրուրեե՝ իւրոցն զգալեաց լինի ընդունակ. Նխ. բն։ * Ոչ այնպէս զմարմնոյն նկարագրուրեի, որչափ զիւրուրեե զառ ՚ի նոցանէ ուղղելոց առաքինուրեանցն բացայայտէ. Բրս. ծն։ * Ձիւրուրեի հօր էուրեեն անվրէպ նմանուրեե ուներով որդի։ Որ ինչ ենն ոչ և հօր ընուրեե ըստ էուրեեանն՝ ասելով իւրուրեա. կ՟ը՟ղ. գխ։ * Ռնուրեեցն իւրուրեա խոստովանեալով. Գեբր։ * Ռնաւորական էուրեի մարդոյ անփոխոխելի մնաց յիւրուրեեն ընդ բանին միաւորուրեե. Շ. Եղ։ * Որպէս նորա ասեմք լինել զմարմինն, այսպէս դարձեալ նոյա ըստ իւրուրեե անօրինակա. նի զմարմնոյն տկարուրեիս։ Ցնմ իսկ գով ասեմք ըստ իւրուրեե անօրինականի զմարդկայինն, և մարմնոյն՝ գնորայն. Գրգ. ՟լ։ տես ապ Ե ՟է. ՟է. խա։

ԻՒՐՈՒՐՈՑ. ա. Որ ինչ է իւր սեպհական. ինքնուրոյն. յատուկ. բուն. հաւրացատ. իւրոյին. իւր. * Նաւտապատարոս առաքեաց զնւրուրոյն որդին նաւտկոդրոսորոս. Եսս. ֆր. ա. յին. Ἑαυτοῦ. Sui ipsius.

ԻՒՔ. բայ էական, Ի՟. Ἔστιν, ὑπάρχει. Est, existit aliquid. Գոյ. գտանի ինչ մի, կամ իմն. յորմէ բացասականն՝ Ձիք, այսինքն ոչ է, ոչ գոյ. * Հարկ է բացերևոցել որպէս իք. կամ չիք։ Ռացերևոցէ, եթէ իք է, կամ չիք։ Իք ապիատակ մարդ, ոչ իք ապիատակ մարդ։ Իք սոկրատէս սպիտակ, սոկրատէս ոչ սպիտակ։ Իք մարդ գնդեցիկ, և ոչ իք մարդ գնդեցիկ. Պեբիբմ. է. Ն է։ * Ա տորդիւք զքոլորին ոչ իք Ճշմարիտ։ Ոմն մայդ իք արգար. ոչ ամենայն կենդանի իք արգար. Են. Այս. պեբիբմ։

ԻՒՔ. կամ ԻՒՆ. Անուն գոյական. τὸ Ὕπαρχον. Quod est, ens. Որ ինչ է. որ գոյ է. հակ. գոյն. * Ի՟ և զիքն երևեցու ցանել իւրև զիք, և զչիքն իւրև զչիք. և զիքն իւրև զչիք, և զչիքն իւրև զիք. Ցորժամ զիքն երիցս առատրագեացէ։ Իւրու. Թէ իքն յաբիցի և ընդհարհանիցի. Պեբիբմ. է։ Այս. պեբիբմ։

ԻՒՔ. Տւց, տւ. Aliquis, aliquid. որպէս առնուն մասնական, իւրու չէզոքն ձայնիս ՚ի, ումն, նովին նշանակուրեի, կամ որպէս իմն, ինչ. ուստի կազմի և իրիք, իմիք, իւիք. իմ մը, մէյ. * Իսկ ընդհանուր առորաստուրեի առ մասնական. որգոն, ամենայն մարդ՝ կեն գանի, և իք կենդանի՝ մարդ։ Իք մարդ զբնայ. և իք գնայ անմարդ. Այս. Վբլի. աբիսա։

ԻՒՔԵՐ. Բառ երկդիմի. զի իրրև յոգնական վերնոցն՝ լինի, Իրք ինչ. բանք. իբէբէր, իսէբ, իսնէբ. * Րամեալ իքերըս տարրաչէս, զանազանեալ առաւել յանգէս. Շ. այիսաբ։ Ա՟լ քանզի այլք գրեն կամ ընթեռնուն ՚ի քերըս, լինի խմանալ, ՚ի քերթուածս, կամ ՚ի քերականեալ գիրս։

Ի ՔԹԹԻԼ ԱԿԱՆ. Տ. ՔԹԹԻԼ։

Լ

Լ. Գիր բաղաճայն ՚ի կարգէ կրկնակաց, անուանեալ Լիւն. բարակ քան զը. որ եթէ փափուկ հնչեցի որպէս զշամա յոնեաց, յայժամ և նա կոչի յոմանց ղիւն։

Լ. Ի ծորդ է ՚ի մեզ ընդ ղ. զի անխուիր գրի լղալ, ղողալ. լուսլիմ, ղուղիմ. լեղի, ղեղի, ևն։

Լ տասն այլոց ազգաց տառադրաձուե վերածի ըստ հայոց ՚ի ղ. տես ՚ի տասն Ղ։

Լ, կամ Լ՟. որպէս թիւ, է Եբեսուն կամ երանելորդ։

Ի խորհուրդ անուան տառիս ասի. * Լիւնըն լըռեալ վարդապետէ՝ ՚ի ցաւագին բարկուրեենէ։ Լիւն՝ լուր ասէ հօր քո խրատու, լեր օրինաց մեր քո հնդրու. Շ. այիսաբ։

ԼԱՒԻՐԻՆԹՈՍ. Տ. ԼԱՒՐԻՐԻՆԹՈՍ։

ԼԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Λαγνία. Luxuria, libido, laxitas. Թուլամորթուրեի. խենթուրեի. անառակուրեի. * Սերմնաբերուրեք, է որ ՚ի յորժ գիրուրեէ է, և է որ ՚ի կրօնից լադուրեէ։ Եւ եթէ ՚ի կրօնից լագուրեենէ, զնոյն հառաչանս առնեալ՝ բաւիցք երկիւղածուրեի է. կանոն։

ԼԱԶՈՒԱՐԹ. } գ. որ և ԼԱԶՈՒՈՐԴ.
ԼԱԶՈՒՈՐԴ. } լաճիվբէբ, լաճիվբէբ. լաճիվբէբ. Ըստ ոմանց նոյն ընդ Գոռշազմ. Անուն պատուական քարի, որպէս իտ. Lapislazzolo. և կապուտակ ընտիր գոյն և ներկ, իբր իտ. Azzurro oltramarino. * Լաղուարիմն և զմրուխտն՝ ի պղնձաքար ազգէն գոյանան. Ոսկիչ։ * Ձառիկ, լաժուրդ, ժանգառ, բուռ՝ կիր, և այլ որ նման է տալին. Վբլ. ֆերի։

ԼԱԼ՟, ի. գ. որ և ասի ՚ի մեզ ՂԱՂ. Ագգ պատուական քարի, և գունոյ. զոր ոմանք չփոթեն ընդ չափիւղայ. * Պատուական ականքն... որպէս սաֆիրն. զոր Հայք լալ կոչեն. Մաբիւն։ * Պայծառագարդ լալ ակն ՚ի Թագի. Գնձ։

ԼԱԼ, ոյ. Տ. ԼԱՄ, լացի։

ԼԱԼԱԳԻՆ, ս. Կլաստός. Flebilis. ծա-
ռրώδης, lacrymosus. Որ ինչ լալ սաստիկ.
արտասուագին. ողբագին. *Լալագին պա-
ղատանօք աղաչեաց. ՃԾ։ *Ի լուսանալ
լալագին առաւօտին. Լոսփ. ծԲ։

ՅՈՒԺԳին լալով, արտասուօք. *Աահ
լալագին. վԼփ. հդ. Ը։ *Արդ պաղատիմ տէր՝
լալագին. ՁՁ ողբի։

ԼԱԼԱԿԱՆ, ի, ացս. ս. գ. Կլαίων.
Flens. Լացօղ և ողբացօղ՝ի վերայ մեռե-
լոց. ողբերգակ. լացկան, լալկան. ազայրեաց,
ՀԲԲԱՆ. *Ցեւանէ ամբոխ յոյժ, և լալա-
կանս, և աղաղակ յոյժ. Մաբլ. Ը. 38։
*Արդեւբէք զլալականս։ Արհամարհեցէք
զեղարամարս լալականաց. Մանդ. Ե։ *Բա-
նահիւսից կանանց լալականաց. Նար. ՀԸ։

կամ Ողբական. լալագին. *Դամբանա-
կան ասէ զգերեզմանականն, որ են լալա-
կան բանք և ձայնք. ԵրԶ. ֆԵԲ։ *Աչերք
լալական՝ գառնութեաբ կոծին. Գնձ։

ԼԱԼԱԿԱՆՆ. գ. կարողութեի լալոյ և ող-
բալոյ. *Եթէ էր ծիծաղականն գոյեղ՝ի
մեզ բանկացական, ապա և լալականն.
վասն զի և նա միայնում մարդոյ գոյ։ Իսկ
ծիծաղականն և լալականն ընդդիմակք մի-
մեանց են. Ածչ. պԲՓ։ *Ընդ՚որ միայն բա-
նականիս է յարագոյ ծաղրականն և լա-
լականն. ԵրԶՆ. ֆԵԲ։

ԼԱԼԱԿԱՆԱՁ. ս. Որ ինչ կանչելն՝
գոչելն՝ ձչելն լալագին. *Հնչմունն ձայնի
մարդն ասէիսդով ողբոց, և տղայոցն՝ լա-
լականչ առ ահաբեկութեի գոչմանն. Հ.
ՀԼՀԼ։

ԼԱԼԱՀԱՒԱՁ. ս. Որ ինչ լինի լալա-
գին հառաչմամբ կամ հեծութեաբ. կակա-
ռաւոր. *Ողբային լալահառաչ բառաչ-
մամբ. Սիոխան։

ԼԱԼԱՏԵՂ, ի. գ. } որ և ԼԱԼՕՆԻ.
ԼԱԼԵՏՂ, եւտեղ. } Կλαυθμών. Տեղի
լալեաց. ուր լեալ ինչ ողբ. *Որպէս ասաց
առ Նոսին հրեշտակին՝ի լալատեղն. Լմ.օդ։
*Եւ հրեշտակ տեառն՝ի գաղտալալ՝ի լա-
լատղն և՝ի բեթել. Դոփ. Ի. 1։

ԼԱԼԻ, ից, լեաց. ս. Իւր Լացօղ. *Լայց
ընդ լալիս ամենայնի. Շ. էԶԼ։

ԼԱԼԻՒՆ. գ. Կλαυθμός. Fletus. Լալն.
լալումն. լաց. ողբ. ողբումն. ազայբն, փի-
ղան. *Բազում լալուն եղև ամենեցուն։
Դարձաւ երգ իմ՝ի լալիւն։ Ելաց՝ի լա-
լիւն մեծ։ Եւլաց եզեկիա լալիւն մեծ։ Լա-
ցին լալիւն մեծ յոյժ։ Մրմնջեսցէ իբրև
զալիւնն յատերայ. ԱԾ։ *Լուեալ զալիւն
մանկանցն. Խոր. Ի. 80։ *Ցայնժամ զընդ-
ունայն լալիւնն լան. Նար. էրգ։

ԼԱԼԻՒՔ, լեաց. } գ. Տ. ԼԱԼԻՒՆ.
ԼԱԼՈՒԹԻՒՆ. } Կλαυθμός. լաց,
ԼԱԼՈՒՄՆ, լման. } ողբ. *Կատարե-
ցան աւուրք սգոյ լալեացն մովսէսի. Օր.
ւԲ. 8։ *Ընդ երեկոյս հանդիցեն լալիք.
Սաղ. իԲ. 6։ *Վայ վայ... արդ երիցեն լալիք
նոցա. ՄԻփ. Ի. 4։ *Լցաւ լալեօք (կամ լա-
լովք). ԵրԵՓ. խԸ. 5։ *Ողբոց և լալեաց է
գործն այն. Ոսի. յհ. Ի. 27։ *Լռեցուցա-
նէք զկառուչիսն լալեաց. Մանդ. Ի։ *Ձայն
կրկնական եւ երերկրումբեի լալեաց բազ-
մութեի։ Թէ զլալեացս ձայն հատցես. Նար.
խԲ. յ։ *Ջանայ խափանել՝ի մեռելոյն ըզ-
մոլեկան լալիսն. կաղնեաւ։ *Ամենայն փեր-
ասոյից լի էին բերանք ողբոց լալութեի. ա.
Ա. ա. 28։ *Եւլև լալումն և ողբումն մեծ.
Ց՚՚ԳՓ. Ի. 18։ *Ցոյժ բազմանայ լալումն
ողբոյս. ԵրԼ. Ը։ *Անկեա լալումն աչից
եզկեզոյս. Նար. լԲ։

ԼԱԼՕՆԻ, նից. գ. Որպէս լալիսն.
(գրի և ԼԱԼՈՒՆԻ.) Կλαυθμός. *Պարծանս
համարին զլալօնս և զաղաղակս։ Պատիւ
մեռելոյն ոչ են լալօնք և աղաղակք. Ոսի.
յհ. Ի. 16։

Եւ որպէս Լալեսղ, կամ տեղի լալեաց.
լացք. Κλαυθμών. *կոչեցաւ անուն տե-
ղւոյն այնորիկ լալօնք. Դփ. Ի. 5։ *Եկեսցես
մօտ՝ի լալօնսն։ Լուիցես զձայն չարժմանն
անտառին լալօնից. Ի. ԼԳ. Ե. 23. 24։

ԼԱՒՕՒՐ, ի. գ. Σέλινον, ινα. Apium.
որ և ՆԵՒՕՒՐ ասի. Բանջար կծուահամ և
ախորժ, որոյ խուշորատերևն կամ վայրին
կոչի նաև կարոս. իսկ մանրատերևն կամ
ընտանին՝ կարոս մակեդոնի. ռսկ. Տաղաս-
նօս. *երէքփէդ, *երէքվէդ. *Ոչ խոթմիս
կան չոՃի, ոչ նեմէական լախուր, որովք
հրէաստարդքն Թշուառականք պատուե-
ցան (՚ի յայլմանակս ողիմպեանս). Աֆոբ-
ւիպ։ *Լախուրն խոտ է պատրիզական՝ ա-
նուշահոտ և անուշահամ, որոյ անուն յոյ-
նարէն սեվլինայ անուանի. Նանաս. *Սի-
լինոն. սիլի վայրի, կամ լախուր. Գա-
ղիան։

ԼԱԽՏ, ի, իւ կամ ովս. գ. Նոյն և ռսկ. Գա-
ւազան կամ մականակ գնատածայր. և փոկ կամ
մարտակ. Լօֆտ-ս, փեչէնէչ, սօֆա, գամչը.
*Երկաթի լախտոյն հարկանէր զքիւրնս
նորա. Ռ-ահ։ Ե Հ. վԼփ սարգ՚ն։ *Լախտով
զմիմեանս հարին. Գնձ։ *Առաքէցեր ինձ
փոկ, որ է լախտ։ Պարսիկ վարդապետ, որ
լախտով ծեծէ զնա. Կեչաս. պչէփս։

ԼԱԿԱՆ, ի, ացս. գ. Բառ. ռսկ. որ ըստ
գլոց ԿՈՆՔ. գրի և ԼԵԿԱՆ, ՂԵԿԱՆ,
ԼԿԱՆ. յն. ԼԵԳԱՆի. Λεκάνη. ԷչԷՆ, ՀչԷՆ.
*Հրամայեաց տալ ոսկի լականաս ջուր պատ-
րաստել առ՝ի լոգանալ նմա. Լսոփ. Ը։
*Լական... լկան. վԼփ հդ. ֆ։ *Զլեկանն
՚ի մէջ բերիալ եդ։ կառուցեալ զկինն՝ի
լականին. Պաշ. պչէփս։

ԼԱԿԱՆԱԳԻՏ. (լաս. ևս, լականադէս).
ս. գ. Գէտ կամ մոգ, որ դիտելով զջուր
լականին՝ առնէ գուշակութիեն և հմայս.
*Երազագէտք, նշանալոյծք, լականագէտք.
Պաշ. պչէփս։

ԼԱԿԵՄ, եցի. ն. Լեզուլ. լափել. *Ի-
րև զշունս լակեն։ Լեզուօքն զջուրսն լա-
կէին. ԵրԶ. ԺՓ։ *Լեզուօք լակէին
(զջուրն), և ոչ առնաթար ձերբացի. կԽՐԸ
ԷԼ։ *Նման զջուրն լակեցուք, և ապա կերի-
ցուք զկաշին և սկսան լակել. ՈսԽէՓ։

ԼԱԿԻԾ. Տ. ՂԱԿԻԾ. *Լակիչ ածեալ
նուսէին արտաքուստ։ Ածէին զգերի՝ի լա-
կիչն իւրեանց. Բօպ. Ֆ. 55։

ԼԱԿՈՆԱՑԻ, ցւոյ. ս. Λακωνικός, ή,
όν. Laconicus, a, um. Լակեդեմոնացի.
սպարտացի. մանաւանդ Լակոնական. որ
ինչ գասանի յերկրի անդ լակեդեմոնացւոց.
Տօտալը, Տօտալիւն. *Զառ տնին արկանելի,
և զերեւելի (այսինքն զքաժանսիկն կտաւ.)
լակոնացի. Եռ. Ֆ. 22։ *Ոսկեհուռն մե-
տաքսիւք, և լակոնացի զարդուք։ Ծիրա-
նիս, և երեւելի լակոնացի. ՁՀ. ԼԻ։ *Լայրը
ծոտ լակոնացի և արտաքսի վիմաց. Մաֆ.ԺԲ։

ԼԱԿՈՏ, ի, կամ լակտոյ. գ. (առա-
ւել ռսկ.) Ձագ շան. սկուինգ։ Վոփ։
*Ընդդէմ սորա յարեաւ գազուլոս, որ
Թարգմանի լակոտ. Մաբլին։

ԼԱՃ. գ. Բառ. ռսկ. որպէս Ռասոր.
Տանլ. *Լաճ, կորիճ, որգի. Ոսկիփոր։
Իսկ Լճ. լաճ. ռսկ. ԼԻճ, և լաչ, Ճ Թան.
կերակուր խոնաւ և Թանձր. որպէս և ու-
տեստ լակոտաց։

ԼԱՄ, լսցի, լաց. ն. Ե. Կλαίω. Fleo,
ploro, lamentor. Արտասուել. ողբալ.
աշխարՀել. սգալ. կոծել. ալաչագ. *Ձայն
բարձեալ մանկանն՝ լայր։ Ամբարձ զձայն
իւր եւսաւ, և եւլաց։ Ելաց ընա հայրն իւր
Լայի զժողովուրդս զայս։ Մի լայք՚ի վե-
րայ իմ։ Լալ լալուն մեծ, կամ՚ի լալիւն
մեծ. ւԸ։ *Զայսպիսի լուսաւոր կենաս յի-
մորութեի է լալ և սգալ. Մանդ. Ե։ *Ջան,
ցեալ աւուրս հեղգութեի մերոյ լայցուք.
Սոփ. յԼ։ *Ելաց առ նմին և զերուսադեմ
մելեալ։ Հեծութեի լալոյ։ Ապաքինեա՚ի
լալոյս. Նար։

ԶԼԱԼ ԵՒՈՒՒԼ. Ողբս առնուլ. *Զլալ
առնոյր, կասկան բառնայր. Ճ. Ա։

ԶԼԱԼ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Ի լաց և յողբ հար-
կանիլ. յարտասուս ցնդել. *Զլալ հարան։
Զլալ հարկանէր. Ճ. Ա։

ԼԱՄԲ, ի, ացս կամ իցս. գ. Θήκη. The-
ca. որ է տեղի դնելոյ զինն. Ընդունարան,
և ագոյցք. (Ճ. և λαβή, ունելիք, բառ.
նալիք.) որպիսի են և օպամանակաչք յորս
ձողք կամ Ճնակք միանի՚ի բառնալ զրաս-
նալիսն. *Հանգիս, փեչէ, գոպ. *Եւ եղիցին
օպամանեակաչքն լամբք Ճնակաց. Եւ. իԲ. 27։
*Լամբք Ճնակացն, որ է բառնալիքս. Վ.ԲՀ.ԵԼ։

ԼԱՄԲԱՏՓ, տւոց. գ. Բառ. յն. լամ-
բάπάδες. Λαμπάδες. Lampades. այսինքն
ցանկապոք, Ճահճ. Նմանութեաբ՝ Ճահանման
ըստ երեւեալ յօդս. *Բազում և այլ երեւոյ-
Թացեալ. ատ սակք լինին՝ լամբատք կոչե-
ցեալ. ևն. Աբիսթ. Ծ։

ԼԱՄԲԱՐ, կամ ԼԱՄՊԱՐ, ի, ացս. Տ.
ՂԱՄԲԱՐ. որպէս յն. Λαμπάς. *Լուցա-
նին իբր լամբարս հրոյ։ Աճ զերկնայինան
ծագեսցէ լամբարս. Փիլ. լին. Ե. 15։ *Ի
բերանոյ նորա լամպալք բորբոքեալք։ Իբրև
ղլամպարս հրոյ. Ցոբ. խԾ. 10։ Զա. ԺԲ.6։

կամ որպէս յն. Λαμπτήρ, որ է լամպ-
տեր. *Լամպար (կամ ղամբար) ամպորըշ-
տաց՝ մեղք. Աստ. իԾ. 4։

ԼԱՄԲԵԼ. ն. Որպէս Թէ ունելով զլամ-
բեն՝ի վեր կամ՚ի վերայ առնուլ. որ է
ՀԱՆՁԵԼ. այսինքն Ըստանձնել. որպէս
յն. լամՀանω, Λαμβάνω, այսինքն առնուլ.
բառնալ. Հին իս։ *Ձար են (մեղք) այնա-
ցիկ, որ լսեցեալ չինքեանս զերկրաւս ու-
նին. և գիւրին այնոցիկ են, որ ապաշխա-
րութեբն՝ի բաց ԹօԹափեն. կալ. Ե. (հին
տպ. բարձեալ։)

ԼԱՄԲՒՒՐԻՆԹՈՍ. } գրի և ԼԱԲՒՒ-
ԼԱՄԲՐԻՆԹ. Ի. գ. } ՐԻՆԹՈՍ, ՂԱ-
ԲՒՒՐԻՆԹՈՍ, ՂԱՄԲՒՒՐԻՆԹՈՍ. Բառ. յն.
Λαβύρινθος. Labyrinthus. Տեղի բազմա-
չուխիղ ոլորատեալ, գիւրամուտ, այլ
գժուարելանելի. որ՚ի մեզ ասի Բաւիղ
բաղարակաձև. *Լամբուրինթոս կրեատացի՝
գժուարաւ արտաքս ելանելի, և գժուարին
պատուածովք. Ատ որս. Ը։ *Դժուարին
էր ելանել՚ի լամբրինթեն. Նանաս. անփ։

ԼԱՅՆ, ի, իցս. ս. Πλατός. Latus, a,
um. Ընդարձակ ըստ աջոյ և ձախոյ տարա-
ծումեի. տարածեալ ըստ կողմանցն, իրօք
կամ նմանութեաբ. լան. ՀԱՆԼ, ՀԱՒԼ. Եայլ-
պէս. *Զբաժակն քեռ քո արբեցես՝ զիարն
և զլայնն. ԵՀԼ։ ՒԳ. 32։ *Պեղեալ երկուս
հորս՝ յոյժ քաջախորս, և սաստկապես
լայնս. Խոր. Գ. 32։ *Լայն իմն միջոցաւ
իսպառ որոշեալ. Նար. ՀԳ։ Բարձր և լայն
հաստակաւ. Ագաթ։ *Լայն և ձոխ բանիս.
Նխ. ա. Ո։

ՅՈՐպէս Լայնաբար, կամ ՃոխաբարՀ.
*Ղուկաս լայն և ընդարձակ գրեաց, զի և
պօղոս յորգառատ էր՚ի բանս. Տծոփ։

ԼԱՅՆԱԳՈՑՆ, գոյնի, ից. ս. Πλανύ-
τερος. Latior. Առաւել կամ յոյժ լայն.
ընդարձակագոյն. Ճոխագոյն. *Զլայնա-
գոյն և զանպարագիր կալուածս նոցա տե-

սանելով վայրացն. Պիս: *Մօրուք կատարեալ, և լայնագոյն. Վրս ոսկ: *Վասն այսորիկ աստղեալ է յայտնագոյն 'ի լայնագոյն պատասխանին. Բրս. հդ:

ՏՀ. Ճոխագոյնս. լիով. Πλατυτέρως, ρον. Latius. *Լայնագոյն ևս, և պարարտագոյն պատմել: Զնոյն լայնագոյնս և պարարտագոյնս ևս ասել. կոչ. ծԹ. Ն Թ: *Լայնագոյնս ևս վասն այսորիկ պատմէ մեծ քերթողն. Աբծր. ա. 2:

ԼԱՑՆԱԴԻՄ. ա. Լայն և տափարակ գիմաք. Երեսք լայն. Էնէի սոսբաիլը. *Ժան. գաւոեսիլ. Ժպրհերես լայնագէմ անհոն քաղմուճքեն. կավանտ:

ԼԱՑՆԱԹԵԻ. Տ. ՄԵՆԱԹԵՒ. Μεγαλοπτέρυγος. *Արծուին մեծ՝ լայնաթևն երկայնաւարած. Ոսկ. Ես:

ԼԱՑՆԱԼԱՆՋ. ա. Որոյ լանջք են լայն, իրաք կամ նմանութ. *Ի ծովս ընթանային, 'ի թևս թևեվս թռչէին, յերիվարս փայտակերաս ելանէին (՚ի նաւս), զերատնակս լայնալանջս (զղեակս) ընձռնէին. Ճ. Ը:

ԼԱՑՆԱԼԻՃ. ա. *Ευχυκλος. Bene curvatus. Մակդիր աղեղան՝ որ միջին լիճն, այսինքն ծոցն է լայն և ընդարձակ, վասն մեծութե կամարին, և վասն ուժգին պըրկման՝ 'ի զօրաւոր բազկէ. *Իբրև 'ի լայնալիճ աղեղանէ յամպոցն ոստիցեն 'ի նպատակս. Իմ. Ե. 22: *Լայնալիճ աղեղամբ: Ի լայնալիճ աղեղնաւորաց ներոից: Զնետառիգս 'ի լայնալիճ աղեղանց. Ցհ. իԹ: *Ածեալ զհաստաքեսա աղեղն իւր, և լայնալիճ գերբկօք կուրակի փրթուցեալ. Ո՟ոպէլ:

ԼԱՑՆԱԼԻՃԱՆ. գ. Աղեղն լայնալիճ. *Լի քարշէ պինդ զլայնալիճն: Քարշեալ ոմն զզայնալիճն: Ըզլայնալիճըն լի քարշեալ. Խոր. ա. 10: Աբծր. Ք. 8: Շ. վԼԿ:

ԼԱՑՆԱԼԻՐ. ա. Լայն լրիւ իւրով լայնատարած. *Իբր 'ի լայնալիր մարդոց, և 'ի հովտային լերանց հասարեալ. Ասող ա. 1:

ԼԱՑՆԱՀՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Ընդարձակամիտ. երկայնամիտ.. լանխրպ. ՚ին՚ինչ էխրէէ. լի. *Սէր երկայնամիտ է ... անդորրամիտ, և լայնախորհուրդ. Մծբ. ծԹ:

ԼԱՑՆԱԾԱՒԱԼ. ա. Լայնատարած. ընդարձակ. համասփիւռ. *Լայնածաւալ տեղի. Շար: *Ի լայնածաւալ ծփանաց աշխարհիս ծովոյս. Նար. յԲ: *Եդեմական աղբեր՝ բղխիչ լայնածաւալ ընթացիւք. Երզն. Լսա: Իակ փարպ. *Ընդ բազմաց լայնածաւալս գիանական բանիւ, իմն, ընդարձակ գրոյ Թիս:

ԼԱՑՆԱԾԻՐ. ա. Որոյ ծիրն է լայն և ընդարձակ. համատարած. *Լայնածիր գոգոյ աշխարհամած ծովուն ովկիական. Ո՟ոպ:

ԼԱՑՆԱԿԱՄԱՐ. ա. Լայն կամարաձ. որպիսի է լայն գօտին. *Զլայնակամարն ոչ զկրծիւքն (կամ զկրծիցն) կասեցուցանէ, այլ՝ գօտի ընդ մէջ իւր կապեալ. Ոսկ. յհ. ա. 1: յն. լոկ՝ գօտի:

ԼԱՑՆԱԿԱՑԼԱԿ. ա. Լայն կայլակօք. առատահոս. յորդահոսան. *Վտակք լայնակայլակք ջրականաց գետոց յորդաբուղխ ուղխից. Նար: Նր:

ԼԱՑՆԱԿԱՑՆ. ի, ած. Տ. ԼԱՑՆ. *Լայնականն ծիր: Լայնական ծոց եկեղեցւոյ. Նար. ԾԷ: Վրդ. Երփ:

Նմանութիւն ասի. * Լայնական հնարք, անձկական պայման: Զլայնական դիւրին խածմունս. Նար. Փ. իԷ:

ԼԱՑՆԱԿՕՍ. ա. մ. Լայն և ընդարձակ ակօսաձ. *Եղէն (օրինակի) 'ի զուկաս, որ հանգարտ և լայնակօս տանի զոՀ աւետարանին. Նր. Եվիկ:

ԼԱՑՆԱՁԻԳ. ա. Ձգեալ ընդ լայն. լայնատարած. *Լայնաձիգ հեռաւորութիւն, և ընդարձակ միջոցաձ. Նար. ՀՈՈՁ:

ԼԱՑՆԱՁՒԿ. գ. Ընդարձակ տարածութիւն. *Սփռիկէս ասէ, մի է ՀՈՃ, որ արար զերկինս, և զլայնաձիգս երկրի, և զծով. Ոսիփոր:

ԼԱՑՆԱՃԱԿԱՏ. ա. Որոյ ճակատն է լայն. *Լայնաճակատ, լայնապատկեր. Ագիաթ:

ԼԱՑՆԱՄԻՋՈՑ. ա. Լայն միջոցաձ. լայնանիստ. *Ջաշտարակն հաստատհիմն լայնամիջոց. Վրդ. ծՆ:

ԼԱՑՆԱՆԱՄ, ացայ. է. Πλατύνομαι. Dilator. Լայնիլ. տարածիլ ընդ լայն. ընդարձակիլ. և Յոտուարանալ. լանալ, ՚ին՚անալ. ՚ին՚անէ, պ՚լանամք. *Դարձեալ վերսին լայնանայ (ծով). Աբէպս Ծ: *Գիրացաւ, ստուարացաւ, և լայնացաւ. Օր. լԲ. 15: *Զլայնացեալ Թիկունս փափկունքն՝ ձգնոցքն հոգիացուցանեաս. Լմբ. ոչ:

ԼԱՑՆԱՆԻՍՏ. ա. Որոյ նիստն կամ դիրքն է լայն և ընդարձակ. էայլէ՚ը, էաբմէ՚ը. *Լայնանիստ ծով. ալիք կամ գաշտ, կալ, կամ բրգունք. Խոր: Ագաթ: Վրդ: պՀ. Ես: Աբծր Ե. 7: *Լայնանիստ մեծութիք. Վեր օր. Ե:

ԼԱՑՆԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Լայն պատկերաձ դիմացն. լայնադէմ. Աղթ:

ԼԱՑՆԱՊԱՐԱՆՈՑ. ա. Լայն պարանոցաձ. *Իժն, կամ վիշապն քաջալանչ և լայնատարանոց. Փիլ. Լիա. յորմէ և ՃՃ:

ԼԱՑՆԱՋԻԼ. Տ. ԱՄՈՒԱՋԻԼ. *Ցածկոզ մարտեաձ, և ընդարմացաձ լայնաջիլ անդամոյն առ 'ի նշանակ մարմնոյ սակարութե. Դամասկ:

ԼԱՑՆԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Լայն տաղարթիւք. *Լայնասաղարթ տեղւոջք. Տծնակ:

ԼԱՑՆԱՓԻՒՌ. Տ. ԼԱՑՆԱՁԱՒԱԼ. *Լուսաւորիլ առ հասարակ զամենայն լայնասփիւռ լուսաւորութիք. Վեր օր. Ը: *Հոգիսնիւթ գործի լայնասփիւռ. ԹՂ. Դոր. Լսա:

ԼԱՑՆԱՏԱՐԱԾ. ա. Տարածեալ ընդ լայն. ընդարձակատարած. համատարած. լայնածաւալ. լայնաձիգ. *Լայնատարած եւփրատ, կամ օդ, կամ գետին, կամ ընդարձակութե. Խոր. Ք. 76: Խոր: Նար. հԲ. Ն ԾՃ:

ԼԱՑՆԱՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. գ. Ընդարձակ տարածութի. *Հիմնեցոյց զՀաստակատոյց լայնատարածուն գետնոյս 'ի վերայ ակա. նանցն ջուրց. Սարգ. ա. պ. Ք:

ԼԱՑՆԱՏԱՐ. ա. Լայն և ընդարձակ տարերքք, այսինքն գրիւք, տարածութք, մեծութք. ԼանաբՀակ: *Լայնատարը հեռով խոսքեցայ: Լայնատարը հանգամանք. Նար. Խ. յԲ:

ԼԱՑՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Ն. Πλατύνω. Dilato. Լայնել. ընդլայնել. ընդարձակել. յերկարաձգել. լանՀընել. մեծցընել. էայՀակ, պՀլանՀակ. ալՀակ. ոսկանՀակ. *Ծով լայնացուցանէ զբերանն, բազում՝ լինչ գոչէ, և Թքանէ զփրփուրն արտաքս. Պիւթ: *Ընձգակն՝ երբեմն ժողովէ, և երբեմն լայնացուցանէ զչափ աւուրցն. ՃՃ:

ԼԱՑՆԱՓՈՂՈՑ, ի, ած. գ. Πλατεία. Platea. Փողոց լայն և ընդարձակ. հրապարակ. պողոտայ. փՀան Հօլա, և Ֆյոան. *Ընթանան ամենեքեան՝ կամ ըստ լայնափողոցս, և կամ ըստ նեղափողոցս. Նիւս. կՀ:

ԼԱՑՆԱՓՈՂՈՑ. ա. Լայն փողոցիւք. ՚ին՚ինչ ածգաչէ. *Արկին հիմն քաղաքի, արձակահիմն, լայնափողոց. Վրդ. պՀ:

ԼԱՑՆԵՂՆԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Լայնեղունգն գոլ. *Որպէս լայնեղընգնութիւն մարդոյ. Դամասկ:

ԼԱՑՆԵՂՈՒՆԳՆ, կամ ԼԱՑՆԵՂՈՒՆԿՆ. ա. Որոյ լայն է եղունգն. որպիսի է մարդն 'ի մէջ ամենայն կենդանեաց՝ բաց 'ի կՀշակաւորաց. լան ըղունկ ունեցօղ. ենէի Բընագէը. *Մարդ է ուղղագացեալ լայնեղունգն, (կամ լայնեղունկն). Սահմ. ՃԷ: Ան. պոբՀ: Դամասկ:

ԼԱՑՆԵՄ, եցի. Ն. Πλατύνω. Dilato. Լայնացուցանել. ընդարձակել. լանՀընել. էայՀագ. *Լայնեցին գՀորիք զանձինս իւրեանց՝ Ես. Ե. 14: * Պարիսպն քաղաքին լայնեցաւ. Երէմ. ծՃ. 58: *Լայնեն զգրաւականս իւրեանց. ՄԹՒ. իՀ. 5:

ԼԱՑՆԵԼ. Անգորր առնել, գիւրել. *Եթէ լայնեսս նեղութիս, անգորրիչ ես. Նար. ՀՀ: *Տրամաւորէի նեղ զմարմինն, և ուրախուէ լայնել և ընդարձակել. Բրս. Տ:

ԼԱՑՆԵԼ. Բանալ, պարզել, յայտնել. ալՀագ, պէյան ԷՒՀ. *Լայնել քեզ բարի զնըքուրեթի ծածուկս խորհրդոց. Նար. ՂՀ: *Լայներ աւաղի իմ զծածկեալ գործս և զնորհուրդս. Լմբ. ոչ:

Որպէս և յր. պէսպէս նմանութեամբք. էայըՀագ. *Մի լայնիր չրթամբք քով. Ա ոսկ. իԹ. 28. այսինքն մի՛ ընդարձակեր զբանս չտեսիստութե, կամ մի՛ լինիր անդուռն բերան: *Լայնեցար ամենայն անցաւորաց Հանապարհի ,,. յն. բացեր ըզբերանդ. Եզեկ. ծԷ. 25:

ԼԱՑՆԵՐԵՍ. ա. Լայն երեսաք. լայնադէմ. լայնապատկեր. *Ոմանք ագՀարք են, լայներեսք, սալիտակ. Խոր. Ծ:

ԼԱՑՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ԼԱՑՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, և ԼԱՑՆԵԼ. *Լայնեցուցանել զբարբառս չրթանցն չտեսիստութե. Լմբ. ոոոչ:

ԼԱՑՆՇԻ. ա. Լայն ձևով. տափարակ. լանՀկէ, փՀանՀկէ. *Թռչուն ջրասէր... ունի ոտս լայնշիս մաշկեզկեզն, զի լեզի նմա 'ի ջուրն 'ի նմանութի ղեկաց. Վեր օր. Ը:

ԼԱՑՆՈՒԹԻՆ. գ. Πλάτος. Latitudo. Տարածութի ընդ լայն, կամ կողմնական աստի և անտի. ընդարձակութի ըստ լայնութե. ենէի, էնի, ՀենիԼԱՀ. *Լայնուէ ապատանի, կի՞ տապատանի. պատկերի, տալ Հարի, երկրի, երուսաղէմի, գերանգուդ, ծառոյ, ևն. տոՀպ 'ի աթ գիրս:

կամ մրեծութի որպիսի և իսկ. *Լայնութի ծովու. Ցհ. իԹ: *Ի տարածութեան լայնութի քարտնի չափեցից. Նար. Ը:

Նմանութի. *Ո՞չ դու այն ես, որ տալ ետեր զլայնութին, վանեցեր զվիշապն. Ես. ծՃ. 9. այսինքն զստուարութի հպարտութե: *Մտաց լայնութի, որչափ երկինք 'ի վերոյ երկրի. Խոր. Ճ. 8: *Անչափ լայնութի փառաց: Լայնութի անկալութեն ամենեին խափան ամփոփեալ. Նար. ծԷՒԿ:

ԼԱՑՈՒՑԱՓ. Նոյն Է վ. Սակաւիկ ինչ 'ի լայնուցս բարձին յամրալայնին մերձեցաս կԼուղ. ծՀ:

ԼԱՑՔԱՆ, կամ ԼԱՔԱՑ. ի. գ. որ և ՂԱՔԱՑ. Ներկ հոգւային՝ բացագոյն կարմիր, որով 'ի գոյն պայծառ ներկին մորթք, ևն. լագ. (ոստի և յՀօգ, ի գոյն բացագոյն կարմիր). * Քանզի պատեալ է առ ալանս մորթի կարմիր, լայքաս շատ և ոսկի բաղում տուեալ 'ի վարձանս, աւանդ զոհիկին օրիորդն սաթեխիկ. այս է (յերգս) ոսկեօղ չիկափոկ պարանն. Խոր. Ք. 47:

ԼԱՆ ԶԱՒԵՐԶ. ա. Բարձր լանջաք. և բարձր ըստ նմանութե լանջաց. *Ի մէջ սանն ոյժ 'ի յատակէն յերկիս և 'ի չորս կանդունս 'ի վեր կոյս գեղեցիկ չինեալ լան-

ջաբերձ ,,. յն. Ծωρακεῖου τρόπον , ըստ օրինակի լանջաց , կամ զրահի , կամ մարտ. կոցի . փիլ. պեռոյան :

ԼԱՆ-ՋԱԳԵՂ. ա. գ. Որ ինչ դնի ՚ի գետնկուռքի և ՚ի զարդ լանջաց . *Մրիթե մռայլի հարան զգարդ իւր, կամ կոյս զլանջագեղ կամար իւր . Երեմ. Ը . 32. յն . մի բառ , լանջակապ , կամ կրծկապ . Στηθοδεσμίς. Fascia pectoralis . *Լանջագեղ մանեակ ՚ի պարանոցն արկանեն (հարք՝ որդւոց) . Լմբ. առաք : *Մանեակ պատ. նոցի՝ զարդ է կանանց , զոր լանջագեղ կոչեն , որ ՚ի պարանոցի արկեալ հասանէ մինչև ՚ի լանջան . Նլ . եղէկ : *Լանջագեղօք զարդարեաց զիս . Մագ. լհկ :

ԼԱՆ-ՋԱԿԻՑ . ա. Որ փարի զոյլով լանջ ընդ լանջ կից լինելով. գրկախառն . *Գրկախառն լանջակից եմ քեզ ,,. յն . գրկախառնեմ. συμπλέχομαι , complector. Ոսկ. ա. փխ. ծէ: *Որ լանջակից և գրկախառն հօրն կացուցանէ . Վ.բ. հղ . խէ:

ԼԱՆ-ՋԱԿՈՂՄՆ, ման, անց. գ. Ա.յն կողմն լերին՝ որ ըստ դրից կամ ըստ բարձրութեան ունի զնմանութեի լանջաց . *Ի լանջակողմանն , կամ ՚ի սալահարթ տեղիս : Ընդ քարաժեռ կոպճոտ տեղիս լանջակողմանցն : Ի վերայ բարձրաւանդակի լանջակողմանս : Ի փոքր լանջակողմանն : Ի լանջակողմանն լերինն . Փաւստ :

ԼԱՆ-ՋԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Περιστήθιον. Pectorale. վակաս լանջաց քահանայապետին , որ և Տախտակ կամ Բանակ կոչէր . *Ցաղագս լանջանոցին , և երկոտ. ականցն , որ ի վերայ գլխոց ուսոցն . փիլ. կհ. ճ. որ է որպէս փորուրար քահանայի :

Եւ-Զարդ լանջաց տիկնայց.*Զկոնատանաց հոյլըն մաքրենոց (այսինքն մաքրոց) , որք յարմարին կոյս քոց լանջանոց . Գնչ :

ՎԱԿԱՍ ԼԱՆ-ՋԱՆՈՑ կոչի և Ուրարտն տարկաւագաց . *Սարկաւագացն աստիճան ... ունի զվակասն լանջանոց ՚ի վերայ ա հեաւին ուսի միոյն . Լմբ. պրգ:

ԼԱՆ-ՋԱՊԱՀ, ի, աց. } ա. գ. Περιστήθιον. Ծιος, ου. Pectoralis, le. Պահ. պանեակ լանջաց զինուորական. զոյ կրծոց. ՚ի ե ո յ ս ծ ե ղ ե ի , ՚ի ե ո յ ս ւ ի ս ի , ՚ի ե ո ս ի ս ի ս ի , ՚ի ն ե կ ե ն ս . * Լանջապահ պղնձի տախտակացն : Զբերեաւ տախտակապահ լանջապահս . Ցհ. ին: Աբծր. ա. 5 : *Բառձաւ պանոքք մորթեղինոքք , և լանջապանոքք զմարմինս իւրեանց պնդէին. Պմ. ալէս : *Լանջապանակ երկաթագամ տախտակօք կրծքին . Ցհ. կե:

ԼԱՆ-ՋԱՏԵՄԻԼ. ա. Որ ինչ ունի զտեղիլ կամ զձև և զնմանութեի լանջաց. *Ապա անկած լանջատեղիլ և ՚ի վերայ տորա . Փիւս փհ . ճ :

ԼԱՆ-ՋԻՔ, ջաց, ջօք կամ ջիւք . գ . Στήθος. Pectus. կուրծք . լայն գիրք մարմնոյ յառաջոյ՝ ՚ի պարանոցէ մինչև ՚ի սկիզբն վերին փորոյ , ՚ի մէջտիկ և յանսասունս . ՚ի ե ո յ ս , ՚ի ե ո յ ս , ս ք ի ր , ֆ ի ն ի ս , ս ի ն ի , և ՚ի ե ր ի ս ն . * Ձեռքն և լանջքն և բազուկք իւր արծաթիք : Մէջք նորա և բարձք պղնձիք : Փոքր մի հանգուցանիցես զձեռն քո ՚ի վերայ լանջաց : Անկեալ զլանջքն յոտ : Զվակաս զուսովք և զլանջք ,,. կամ *Ի վերայ լանջաց և որովայնի քո գնասցեսո Դու ագուցեր ձիոյ զորութեի , և փառս լանջաց նորա գյանդգնութեի ,,: Տես և ԵՐՈՒԽ : *Որ առ լանջօքն են մասունքն հոգւոյն , իբրու առաջնորդաց հեռուին . Պշտ. փխ: *Առ լանջօքն , ուր և սիրան ջղի . Փիլ. ալսբ : * Ընդ քայլս պերճուէ

լանջացն. Նաբ.ք: *Ցոի թագաւորին վակաս լանջից սք յովհաննէս . Շար : *Զլանջնեք երիվարին տառեալ . Խոր. Ե. 82:

ԼԱՀԿԱՄԱՀԿ, ի, աց.Տ. ԼԵՀԿԱՄԱՀԿ. Μηλωτή. *Շրջկեան լաշկամաշկօք և մորթովք այծենեօք . Եբր. ժա. 37:

ԼԱՀԿԱՄ, ի, աց. գ. պ. Ներկեր. վ. լալնարի. Թ. ասփէր . Զօր . զօրականք . դաս զինուորաց . *Անձուկ լաշկամաւ վատախտարակ արարեալ՝ այսօրէն դարձուցանէր . Եւիւ. Ե :

ԼԱՊՏԵՐ , ի, աց. գ. յն. Λαμπτὴρ. Lucerna , որ է ճրագ . այլ ՚ի սքի գիրս՝ Λαμπάς. Lampas, fax. Աւօթ ճրագի որ ՚ի ձիթոյ և ՚ի պատուճէն . Հրագ . կանթեղ. տես և ԼԱՄՐԱՐ . ՓՆԵՐ , ըւբփ , գանգիւ . *Առին զլապտերան : Առին և ձէթ ամանօք ընդ լապտերս իւրեանց : կազմեցին զլապտերս իւրեանց : Ահա շիշխանին լապտերքդ մեր : Ջոհիւք և լապտերօք և զինուք : Նէ էին լապտերք բազուքք ՚ի վերնատանն. ևն: *Ի չահիլն և ՚ի լապտերաց: Առ նուազումեի իւղոյն լապտերաց . Պիս : Նաբ . Ե:

ԼԱՊՏԵՐԱԿԱԼ, ի, աց. ա. Որ ունի և կրէ զլապտեր՝ իրօք կամ նմանութեաբ. *Հաւատոց լապտերակալ առաքինի. Ոսկ. ՚ի ղէր:

ԼԱՋՈՒԱՐԴ , կամ ԼԱՋՎԱՐԴ, ի. Տ. ԼԱՋՈՒԱՐԴ, և ԼԱՃՈՒՐԴ . * Պաղպ և պատուհանան , ուստի դեղեցիկ լաջվարդ և լանէ . Վ.բգ . Ցե:

ԼԱՍ, ի, իւ, ից կամ աց, իւք. գ. Σχεδία . Ratis , navis subito facta. կազմած փայտեղէն ՚ի խաղացուցանել ՚ի վերայ ջրոց . շարք տախտակաց և գերանաց վարեալք ընդ ջուրս . նաւ տափարակ, կամ որ և է ձեւով կազմեալ. որ և ԼԱՍՏԱՓԱՏ , ՏԱՊԱՆ. տալ , տալլ , տալաձէ . (յծ. և ՓԷՐԱՓԵ.) *Եղէնափայտ և մայր իջուսցեն ծառայք իմ՚ի լերանէն ՚ի ծով , և ես առբարից զնոսա լաստս ՚ի ծովս : Հատանեմք զփայտ , և ածցուք զնոսա ընդ ծով լաստս ՚ի յոպպէ. ճ. ի՛գ. Է. 9: Ե. ն. Ե. 16: *Շարք լեալ ընդ ալիս գոյզն լաստիւն ապրեցան . Իմ. ծ՚Ը. 5: *Լաստին գադաղք (Նաւահանգիստ) վիմօք խցաւ : Ի լքահեղմոյց գարու՝ ընդ հովանաւոր մածուածով լաստիւն պահէցան : Հետս շաւղաց երիվեհկսվեհանց փայտակերտ լաստաց . Նաբ. ի՛Ը. յ՚Ե. Ե խ:

Եւ Տախտակ կամ տախտ որպիսի և իցէ. որպէս ողնայարնաւոտ , և մահիճք ՚ի տախտակէ , ևն. *Լաստ հիմանն հաստատանի ընկղմեցաւ . Նաբ . խե : *Լուեաց ՚ի խոչ գաւերն իւրոյ՝ մխիթարելով լաստիւն , յորում՚ի կենդանութեան իւրում եփրոսինէ դնէր յատակի . Վ.բ հղ . իէ:

ԼԱՍԱԿՈՍՈՐ ԱՒՆԵԼ. կոտորել և քայքայել զկազմածս (որպէս զլաստ քայքայեալ) . * Ծանրաբեռն ծանրոսելի մերձ ի զնա լաստակոսոր զգուշս մեղոյն առնի . Վ.երց. ը:

ԼԱՍԱՓԱՑՑ, ի, իւց. գ. Σχεδία. Ratis. որ և ԼԱՍ. կազմած փայտեղէն նաւակձև . մանաւանգ՝ Տապան նոյի . *Ցոյս աշխարհի ՚ի լաստափայտն ապաւինեալ՝ եւ Թող աշխարհն զաւակ լինելոյ . Իմ. ծ՚Ը. 6: *Դոյզն լաստափայտիւն ապրին . Լմբ. իմ : * Ձեռն ՚ի գործի արկանէին , և լաստափայտս որոնէին . Ներս . մղ : *Նման ՚ի վերայ լաստափայտի հաւատոյն . Սահակ :

ԼԱՍԵՄ, եցի . ն . (յծ. ընդ հյ . պատրաստել . և պ . արտէրէն) . Παρατάσσω , τιθ. Instauro . Հաստել որպէս զլաստ . կառուցանել հանդերձել կազմել.կարգել. լմնաց . գործ , հաղբլմնաց . * Ի ջրոց զաս առեղծիչն առեղծ պատառակօք, հաս

կահիւս լաստեալ բազմակին մանուածով. Մագ. ծէ :*Կառոք և երիվարօք ճակատեաց , և լաստեացի իբրև զհուր ՚ի պատերազմի Երեմ. Ը. 23 : *Որոյ աւետարանն իսկ զաշխարհս ամենայն առ հաստարակ լաստեաց , Ոսկ. յհ. ա. 1:* Եթէ պօղոս զոյշ.ացի վայրս լաստեաց, զմահս ածՙ Թէ և այլքն ոյշ.ափ ինչ գործեցին . Բբ . հրկ :

ԼԱՍԵՆԻ. ա. Ցարմար ՚ի կազմել զլազմածս . որպէս զլաստ , ևն . * Սաեքդ ծառք, եղևն լաստենի . Բռ. սթէ. ԼՀ :

ԼԱՏԱՆ . գ . Բառ ռամկ . լոփէն . Տտ . Ladano . Նիւթ անուշահոտ , որ և ԱՂԱՆ , ԳԱՆՈՑ ասի . *Դիւցէ ՚ի բուրվառն հուր . և ՚ի հուրն դիւցէ լատան , և կնդրուկ , և զմուռս . Մագ. կհկ :

ԼԱՏԻՆ , ի , աց . Λατίνος, η , ον . Latinus, a, um. որ և ԼԱՏԻՆԱՑԻ. Ազգ հռովմայեցոց լիտալիա . Տես բառ . յտկ . ան :

Ասի և որպես ա. Լատինական. *Գիրս ՚ի լատինէ բարբառ եզական լինել զբառս զայս . Երփ . հթ:

ԼԱՏՐԱՏԵԼ. գ. Բառ լտ. Latro, latratus. այսինքն հաչել. ըստ վերնանեալոյ Լեհացւոյն ՚ի Մծբ. ծՓ .*Աւեն սրտիս , և լատրատեն շրթամբք ,,:

ԼԱՐ , ի, ից. ևս և րոյ, րաց . ար , հոք. գ. Σχοινίον, σπαρτίον. Funiculus, funis, filum . Առասան . պարան ՚ի կանեփոյ կամ յայլ նիւթեաց. ապաւանդակ. տոռն. յտան. Թել . ՚ի ե , ս ի ճ ի , ր է ա ն , գ ե ն ա գ , օ ր չ ան , հաբ , փաթ , փառ , ԲԷԼ .*Հասոյն զարս կրնի:Զլարեօքն ծիրանեօք : Լար արծաթոյն: Իբրև զլար կարմիր ևն շրթունք քո : Լարս ձգեցին որոգայթ ոտից իմոց : Ի ձեռն իւրում ուներ լար երկրաչափ: Մասն ժողովրդեան իմոյ լարով չափեցաս : Դնիցես նշանակ զլարդ կարմիր : Ո՞վ արկ ՚ի վերայ դորա լար : Ի ձեռն նորա էր լար չինողաց. ևն :

Այսպէս և յայլ գիրս ընդհանրապէս ասի . *Զլար կամրջայն կտրել . Աբծր. Ե. 3 : *Ոմանք զլարիս կամ զլարիւք (այսինքն ըզկախեալ չուանօք) անկեալ ննջէին՝ ոմանք յատանաւոր տրնուքեաբ զգիշերն անցուցանէին . Եբր . պհ: Մանր. փ :*Ցանխըզելի լարս պարանոց երկարագունից.Նաբ. յիշ :*Կտրեալ զլարն , և ոչ ըմբռնիս յորոգայթն . Ոսկ. գծ : * Որպես լար պարուից՝ զգաստութիւն միտք լարին ՚ի կամս քոյին.Հմանմ. ա՛ : * Ըստ երկայնաձիգ լարի . Լմբ. ծղ: *Ահա լարս այս խեղդման ընդ իս : Տեսցե զինքն յերեքկին լարոյն դաւնապէս խեղդեալ . Վ.բ հղ. ծէ: ճՁ:*Որպէս զոչխարըս մորթէին , լարս ՚ի թիկանցըն հանէին.Գբ . փշ . էէմ :

ԼԱՐ , ՚ի պէսս չափոյ . որպէս որմնադացն , երկրաչափից , և որոց ՚ի նոցին սակի . ԼԸՐԹԸ , հէնճաբ , ԲՒՐԷ , ս ի ճ ի մ , ի ե է . *Ոպ քանոն՝ չիւսան , և լար՝ որմածուէ .Աբգ. յէ . է : * Չլար ճարտարութեեն չինողաց ՚ի ձեռն առեալ՝ հիւմունս յորինէր . Ագաթ : *Ցորդ վերայ լար եդեալ՝ չղջէ զպարիսպն շուրջանակի . Աբծր : *Իբրև կարօտ չափոյ , և լարաց որմոյ . Լմբ. իոլ:

ԼԱՐ. Մինչոց չափեալ լարիւբ. որպէս ասպաքէս , մղոն , ևն . *Անցաք գնացաք լարս երկուտասան : Եւ ՚ի մնանէն մերում լարօք հնգետասան. Պմ. ալէս: Աբծր. ա. 3 :

ԼԱՐ. Որոգայթ լարեալ լարիւք . հալաթակարգ . իմիք , փռ-ուգ . * Կտուեսցի լար խաբեութեան ՚ի մահ որսոյն : Զարն չէ արժան Թողուլ, զի բազում ինչ այն է , որ լարիւս Թակարդի . Նաբ. ղ. Ե Երփ :*Պահէ զքեզ և զընկերս քո ՚ի լարից իմոց . Վ.բ հղ . ծէ :

ԼԱՐ. թել՝նուագարանի, կամ աղեղ. ՌԷն, փրէն. դաբ. (յն. խορդή. Χορδή. լտ. fides-pecus. Chorda. լծ. Թ. վէրիա.)*Բազում են ձևք և կերպարանք գործեաց, է որ՝ի բազմից լարից և աղեաց: Եւ այս գործիք՝ի չորից լարից. Եւ՚ն. ֆեր: *Խոնարհեմք զլարս իմաստից առյս ընդ զգայարանս մարմնոյ, և որպէս զսահմանաղի երգարան, ևն. Լմբ. պգրգ:

ԼԱՐԴ. ջիլք կամ մանք պարանոցի, և ողնայարք.*Ի լանջից՝ի վեր կոյս՝յետս կոյս յողնեաց՝ զոլեն այնոցիկ, որոց լարք ցաւեն և չիշք. փիւ. լին. Ը. 24:

Խակ Օրին. լԷ. 24. *Լարս առանց բժշկութեան ,,. յն. ὀπισθότονος. յետսագանք. ոյով ոմանք խմանան կապանս՝ձեռս՝ի յետս կաշկանդիչ. այլք կծկումն պարանոցի յուսս կոյս. այլք խածուտծ կամ հարուած օձի. և ըստ այսմ գրէ Վրդն. օրին. *Լարս առանց բժշկութեան. տժտակ է այս օձից, որ լար կոչին բարակ ,,: Ուստի և Հին բ. *Լարս. ազգ օձից ,,:

ԼԱՐԱԲԱՃԻՆ. ա. Լարիւ ըստ երկրաչափից բաժանեալ. լոանով լծած՝ բաժին բաժին.*Լարտաբաժին առնել զամենայն երկիր նոցա. ա. Ի. Ջ. 36:*Երկիրդ քո լարաբաժին՝բաժանեսցի. Ամ՚ս. Է. 17:

ԼԱՐԱԲԱԺԻՆ, ժինք. գ. Բաժանումն լարիւ. և Լար երկրաչափական.*Ոչ ոք ի ցի՝ որ տրկանիցէ լարաբաժին՝ի վիճակ. Մխ. Ը. 5: յն. լար:*Անկեցին՝ի նմա լարտաբաժինք սւերակի. Եո. ՟Ի. 11. յն. լար երկրաչափութեանէ:

ԼԱՐԱԳԻՐ ԱՒՆԵԼ. Լարիւ որմնադից չափել և գծագրել.* Լարագիր արար զտեղին, և երթող պատուհանս. Ճ.Ա:

ԼԱՐԱԽԱՂԱՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Խաղալն՝ի վերայ լարի ձկտելոյ՝ի բարձունս. լընկնի վայ խաղալը. ճմպաղլըճի.*Ընդունայնարհեստութեի է լարախաղացութեի, ձողախաղացութեի, որ ոչ օգտեցուցանէ զկենցաղս. Սահմ. ծԷ:

ԼԱՐԱԽԵՂԴ ԼԻՆԵԼ. Լարիւ խեղդարկեալ մեռանիլ. ի՝ի նա սըլնգի՝ պօղոսնագ. *Պարանօք պնդեալ, լարախեղդ եղեալ. Գ.ի:

ԼԱՐԱԽԻԼ, խիլք. ա. գ.Νευροσπάστης. Sigillarius, nervis sive fidiculis trahens, movens. Խաղարկու՝ որ խլելով այսինքն քարշելով զլարս՝ չարժուծն տայ անշարժ պատկերաց կամ պատճառագործանց. հեյաչիը. գործչիճը. ըստ յն. Ջաձիգ կամ Ջլաքարշ.*Լարախիլքն՝ մին ՚ի թել խլելով (կամ քարշելով) ՚ի լարիցն՝ չարժեցուցանեն զոգ կենդանեացն զպարանոցն և զձեռան ուսովք. Աբիսթ. Ծ:

ԼԱՐԱՁԻԳ. գ. Լար ձգեալ, կամ ձգել. *Թողին լքին զղեկս և զառագաստս, զչուանս լարաձիգս ,,. յն. զլարս. Ոսկ. ապաշխ:

ԼԱՐԱՁԱՓ. ա. Ձափօղ լարիւ.*Հիւսուածքն, և եզջիւրքն, և լարաչափ հրեշտակն. Լմբ. անգ:

ԼԱՐԱՁԱՓԵԼ. Լարիւ չափել.*Որպէս զլարաչափեալ յարուեստաւորէ զհինին տան կամ զնաւի. Հին. ֆեր:

ԼԱՐԱՊՆԴԵԼ. Լարիւ կամ աղեօք պընդել.*Անթուլանալի լարապնդեալն միաձայնութեի. Պրուկ. ոսկ:

ԼԱՐԱՉԻՃԱԿ. գ. Լար չափելոյ զվիճակ. և Վիճակ լարիւ չափեալ.*Զվիճակս իմ դու քննեցեր, եօթնատասունքն զարսվիճակս ասեն ,,. (իմա, լար,) Վրդն. գլ:

ԼԱՐԵՄ. եցի. ն. Τείνω, ἐκτείνω. Tendo, extendo. Ձկտել զլար ապէզան՝ի ձգել անդ զնեան. և Ձկտեցուցանել զոր ինչ և է. յիգ ֆաչէս. կեօսէ, կէսէ. տես ՟Ա. ճ. Ը. 18: Ը. 40: Երէմ. ծ՟Ա. 3: Ամբ. գ. 8: Սղ. ՟Ջ. 3: կԳ. 4. ևն: *Լարիմ, և իսկ և իսկ առ նմին մեղկիմ. Նար. հա:*Լարեալ աղեղն. ՁԿ. լԲ: *Լսուել զքիլ ,,. այսինքն բանալ զքիլ ձիգ. Վ.ոսկ: *Խոզն բարկացեալ՝ զքաչն լարեաց, և եզարկ զարչն. կամ բարձրացոյց զքաչն, և եհարժանեզքն.Վրդն. առ: Ե Ո.ոիէ:

ԼԱՐԵԼ. Զգեզ լարս յորգայթ. փոսպ գոլոմգ. *Ի միում անգործ լինել որոգայթի՝ զմիս այլն ՚ի պատրանս լարէ. Շ. ՟Ա. յԿ. իԳ: *Որոգայթ նորա առաջիկայ լարեալ: Մեքենայս որոգայթից ընդդէմ եկեղեցւոյ լարեցին. Լմբ. ոգ:

ԼԱՐՈՒՄՆ, ըման. գ. Լարեալն, իմն. *Եսայի, որ էառ զմիջին յիգ, վասն զի բերանն ՚ի լարման կայ յայն մէջն, վասն այնր յի ոլեսի, որ Թեոփատ չիգայ.Գալ. ոչխպակ:

ԼԱՃ. գ. (՚ի հրամ. Լսել բայիւն. Κλαίω, κλαύμα. Ploratus, tio; fletus. Լալիւն. լսլուծմն. ողբ. ողբումն. *Մինչգեռ նորաշծին իցէ, մանկանցն յայտարարութիւքն և նշանք՝ լացն և աղաղակն. Պղաթ. օրին. Ե: *Զի մի ժառանգեսցեն զանվախճան զլացն. Նեղոս:*Միոյն՝ի լաց, և միւսն՝ի վիպումն. Նար. լ: *Զի փոխանակ աստէն ծաղուց՝ կոծումն և լաց է անդ նոցունց.Ը. այ Բ.ոբ: *Երեմիայի լացն. Լսփ. ձԷ: *Տեսանեմ զարտասուս անգադար, և լաց անմխիթար: Վստահակէզ պարտ է, և հնարիւք ածել յինքն զլացն. Վ.փ կդ. իԷ. Ե յ:

ԼԱՃՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Առնել՝զի լացցե. տալ արտասուել. լայընէլ. ագլոխմագ. *Զորքս և զայրիս լացուցանել: Զորքսըն զղկել, զայրիս լացուցանել. Սարգ. յի. Բ: Ե ՟Ա. պ. Ծ:

Խակ Եո. ծՂ. 9. *Լացուցից իբրև զլալնէն յայրերայ զայգիս սեբնիայ ,,. յայլ ձԺ. և յն. լացից:

ԼԱՒ, ի, այ. ա. Ἀγαθός. Bonus. καλός, ον. pulcher, chrum. χρείσσων, ττων. βελτίων, ον. melior, ius, ևն. Բարի. Եա բարի. ընտիր. հատկոյական. քաջ. գեղեցիկ. պատուական անձն՝ կամ իր. ազէի, (լծ. յն. ալωβός) . ԼԷվ. լծ. յն. Ջ՟ա. Թ. էյի, էէ. ալա. *Ո՞չ լաւ եմ ես քան տասն որդի: Ոչ գոյր յորգիսն իսրայէլի այլ լաւ քան զնա: Ո՞րչափ և նոցա տէրն առաւել լաւ է: Նուազն՚ի լաւէ անտի օրհնեսցի: Ջտիկ. նուիեի նորա ասցէ կնոջ, որ լաւ և իցէ քան զնա: Լաւ է մանուկ աղքատ և իմաստուն՝ քան զծագաւոր ծեր և անմիտ: Տաց քեզ այլ այգի լաւ քան զնա: Մրի փոխանակեսցէ զլաւն ընդ յոռւոյն, և մի զյոռւին ընդ լաւին. ևն: *Փորձուածքիդ հանդիպի լաւացն: Երևեսցի լաւն ՚ի վաստրարէն: Գործել զարժանն և զլաւն: Տայր ՚ի ձեռն լաւի առն: Դաստիարակեաց ըստ լաւին: Զլքումն լաւացն: Հիղդք և ծոյլք գտանին ՚ի բարին և ՚ի լաւն. Ագաթ: ՅձԼ: Փոքր: Պիթ: *Նոր: Բրս. Տրէ: *Լաւ է կոյր աչեզ՝ քան կոյր մտեզ. Եփես. Ը:

ԼԱՒ. Ազնուական. պատուաւոր. էլա. *Ընտելառ լաւսն զպատուականն և զքաջն. Փոքր: *Ի լաւացն պատանեաց առեալ մի՝ի հարևտրոցն. Վրդն. պմ:*Ա՚յլ ոմն լաւքդ, գիտէք և գուք, ևն. Կ՟ըշ. գնդ:

ԼԱՒ. Օգտակար. շահեկան. կամ օգտաւատ. *Արարքք ընդիս՝ որպէս և ձեզ օգտաւ և լաւ իցեն. Երէմ. իԷ. 14:* Լաւ վարկաբեր, կամ համարել. ՁԿ. լԲ: Շ. ՌղԲ: ԺՏ: Շ. ՏգԲ:

ԼԱՒ Ի. էիմալ. Բարիոք է. ընտրելի է առաւել. հաճոյ է. օգտէ, էյի պիր, էյի ը. լաբ, պահա էյի պիր.*Լաւ էր ԹԷ մեռեալ էաք: Լաւ է՝ ԹԷ դու ՚ի քաղաքի իցես: Լաւ է ինձ մեռանել քան ԹԷ իցեմ կեն դանի: Լաւ իցէ քեզ միով ականբ մտանել յարքայութիւն՝ քան երկուս աչս ունել և անկանել՚ի գեհեն: Լաւ էր նմա, ԹԷ չէր ծնեալ մարդն այն. ևն:

ԼԱՒ, ԼԱՒ ԵՒՍ. Տ. ա. Բարւոք. լաւագոյն. *Բարւոք առնէ ... լաւ ևս առնէ. ա. Կոր. Է. 38: Ի սոյն միտս ևս լինի իմանալ զասելն, *Լաւ վարկանել, կամ համարել. ևն: *Լաւ հասկացայ. Ո.ոիէ:

ԼԱՒԱԲԱՐ. Տ. ա. Բարւոք. քաջ. *Ասացեր լաւաբար իմաստութիւն: կռուեալք լաւաբար, և զքաջութիւն գործդ ցուցեալ. Փոքպ:

ԼԱՒԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Խրր լաւաբարոյութիւն. առաքինութիւն. *Որ լաւաբարութիւնն է տարփող. Փիլ. Խմաթ:

ԼԱՒԱԳՈՅՆ, գունի, ից կամ ացս. ա. Κρείσσων, ττων. κρείσσον, τον. Melior, ius, ium. Առաւել կամ յոյժ լաւ (ըստ ամենայն առման). լաւ ևս. որ և պարզապէս ասի ԼԱՒ. ալ ազէի, խիոք լաս.*Տացէ զդա ընկերի քոմ լաւագունի քան զքեզ. Լաւագոյն ուխտի եղև երաշխաւոր: Լաւագոյն ևս ուխտի է միջնորդ: Լաւագոյն ևս ստացուածս ունիք անձանց յերկինս: Լաւագոյնս արարիք զերս ձեր. ևն: *Ոչ գոյր ասել լաւագոյն քան զչաւուղ յիսրայէլի: Լաւագոյն աւտ ոչ զբաւոյ ինչ ասէ, այլ Թէ ուժգին էր զօրութիւն, և առողջ մարմնով. կնոյզ. ԹԳ:*Ոչ ընդ լաւագոյնն խնդայր, և ոչ զնուաստն արհամարհէր. Խոր. ՟Ա. 23:*Հիւսմայիցիս, լաւագունացն, որպէս երևի, ևն. Եղիշ. ՟Ա:*Անցանէ աշխարհս այս, զի որ լաւագոյն աշխարհն է՝ այն երևեսցի. կոչ. ծԷ:* Զչարն միշտ պարտ է առնիլոչ. զի լաւագոյն լինիցի, և ոչ Թշուառական. Պղաթ. օրին. ծԷ:*Պատկի սրժանի գլոյժ լաւագոյնն առնիցէք՝ի մարդկանէ: Լաւագոյն չնչով կենդանանայ կանաւ: Զլաւագոյն ուսուցին. Պիթ:* Ի լաւագունից ոմանց: Պաշտամամբ լաւագունիս առ՝ի նմանել մեծարեցոյց. ՁԿ. լԲ:*Հաստապազ լաւագունացն ցանկութիւն իշխանութիւն և զօրութիւն՝ ունի զվայելս ցանկալեացն արհամարհել. Բրս. հգ:

ԼԱՒԱԳՈՑՆ, գոյնք. գ. Լաւութիւն. ուղղութիւն.* Մաղթել դառնալ՝ի լաւագոյնն. ՁԿ. լԲ. որ և ասի, ՚ի լաւ անդր, ՚ի լաւն: *Ուղղէ՚ք ՚ի լաւագոյնն. ՁՁ՟Ա. Է: *Ուրծարծմամբ լաւագունէցն հասցէ յառաջ ջին ծայր կատարելութեէն. Պիթ:

ԼԱՒԱԳՈՑՆ. գոյնս. Տ. Բարւոք ևս. լաւ ևս.*Այ վասն մեր լաւագոյն համարեալ ,,. յն. լաւագոյն իմն. Եբր. ծ՟Ա. 40:*Ջնոյն ծառայութիւն ծառայեսցաք, բայց Թերևս քեզ լաւագոյն քան զառաջնոցն. Եղիշ. Է:*Լաւագոյնս վարգապետեաց. Խոր. Գ. 60:

ԼԱՒԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Լաւագոյնն գոլ. կարի լաւութիւն.*Լաւագունութիւք վձիռ տալ ձեռնարկէին. Գրգմ. Լէ:

ԼԱՒԱԶԳԻ. ա. Մեծազգի. ազնուական: Ո.ոիէ:

ԼԱՒԱԽՕՍ, ի, ից. ա. *Ἐυλαλος. Որ բարւոք կամ բարի բանս խօսի. քաղցրաբան.*Լեզուս լաւախօս յաշխարհի զքարեկամեցիս. Սիր. Ը. 5:

ԼԱՒԱԾԱՆՕԹ. ա. Ճանաչօղ լաւի կամ լաւաց.*Ցուժամ զնչխանս բարեսէրս ոգայ, և լաւածանօթս, և աչխարհաչէնս. Փոքպ:

ԼԱՒԱԿԱՄ. ա. Ունակ բարի կամաց.

քարեսէր • Ա՛ւր հեզ, լաւակամ, և բարեխորհուրդ գոլով. Խոր. Ճ. 67: * Լաւագոյ կամ համամիտ համախոհութիւն ի սէր իւր կապակցելով. Ցհ. կթ:

ԼԱՒԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարեսիրութիւն. բարեխոհութիւն. բարեբարոյութիւն. *Բազում լաւակամութիւն պարտի ընդհանրել այնպիսւոյն: Հաւատս Նորա, և վարուցն լաւակամութիւն. կանոն:

ԼԱՒԱԿՆ. ա. Քաղքրահայեաց. որ քաղցր ակնարկէ. *Հեզ էր, և լաւակն, և տեսակաբն զուարթ. Սիսէ. սնած. ի մալչ:

ԼԱՒԱՀԱՅԵԱՑ, ածի, ցայց. ա. Նոյն ընդ վ. և Ողջամիտ. անկախանամ. * Ուրախութիւն ամբաւեաց բարեսիրացն, և ողջախոհ հուրդ մտաց լաւահայեցայց. Փարպ:

ԼԱՒԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդհանուր զաւակ մանկունս կամ զորդիս. *Ընդհակակողմութիւն քաջածնութեանն և լաւամանկութեան. Փիլ. կհ. ծԷ:

ԼԱՒԱՆԱՄ. ացայ. է. Լաւ լինել (ըստ ամենայն առման). բարի լինել. հաճոյ գտանիլ. քաջ գտանիլ. եղի օլաֆ. *Ի բարի նախանձն կրթեալք՝ չանացին լաւանալ: Լաւացեալ և սեպուհն վանահոգի վրէն՝ գործ երևեցուցեալ քաջանայր. Փարպ: *Ընդ ընտրեցաւ, և լաւացաւ առաքն ամ. Մծբ. ծԷ: *Ոչ է նա երկիր լաւացոյ եէր. համաբ:

ԼԱՒԱՆԱԼ. իբր Զօրանալ և տիրել. իշխել. *Զի յայտ արասցէ՝ թէ ոչ լաւանայ ի վերայ նորա ագահութիւն մահու: Խաչատառակեաց զդժոխս, զի ոչ յաւիտենից լաւանայ ի վերոյ նորա. եէր. համաբ:

ԼԱՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Տալ լաւանալ. լաւ կամ ընծիր և հաճոյ և քաջ առնել, կամ երևեցուցանել. լաւընծել. լաւդէշել. *Օրինաց և հրամանաց, որովք լաւացուցանել զոգիսն հանդերձեալք էին. Փիլ. ծ. բան: *Խոշտանդեացն մտօքն, լաւացուսցէ և կազմեացէ զս. յն. լաւ ևս կազմեսցէ. Ոսի. ես: *Զար Թուեցաւ շաւուղ. զի. վասն զի լաւացուցին (զգաւիթ) քան զնա. եէր. Ի: *Ցաղագս լաւացուցանելոյ կարգեցաւ (ստանալն). Բրս. լոբ:

ԼԱՒԻՄԱՑ, ի, ացս. ա. Քաջիմաց. իմաստուն. ողջամիտ. մտացի. *Եւ զայն ոչ ոք ի լաւիմացս երբէք յանձն առնուցաւ. Եսա. իր. ա. յորմէ և Սանահն:

ԼԱՒՈՐԵԱՄ, } որիոյ. Տ. և ՈՐԵԱՐ.
ԼԱՒ ՈՐԵԱՐ, } Լաւ մարդիկ. արք քաջք. *Բազմութիւն լաւ որերոյ կորոյս. Փարպ:

ԼԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυλαβεία, ἀγαθότης. Bonitas, pietas. Բարութիւն. բարեվարութիւն. բարեպաշտութիւն. առաքինութիւն. քաջութիւն. լաւն լինել (ըստ ամենայն առման). աղէ-ութիւն, աղէ բանէր. էնիլիփ, խոչտանգ. *Լաւելի լինէր առ լաւութեան. եէր. Ե. 7: *Ած բարերար է, և լաւութենից սիրէ: Վախճան լաւութիւն զգանկութիւն սահմանեցին: Ինքն է պատճառ նորա ի լաւութիւն գառնալոյ. Եփիփ: *Կացցուք ի հնազանդութիւն լաւութեան: Գործել զարժանն և զլաւն, և կալ միալ անշարժ ի լաւութեան. Ցձի. է. է: * Զի յայտնի լիցի արդարոցն լաւութիւն. Ը. Նփ: *Զի ի գժնդակացն երկոցեալ՝ գայցեմք ի լաւութիւն. Սոփ. ա. պ. է: *Զարանց քաջաց զլաւութեին: Հերձ չակեալ նորա լաւութեան անուն. Փարպ:

ԼԱՒՐԱ. գ. Բառ յն. Λαύρα. Monasterium. այսինքն փարախ կամ հանգրուան. ըստ որում վանք. (վրիսակաւ գրի և Լօռա). *Գնացուք ի լաւրային ազիքսանդրիոյ: Կընձքեալ զգառն հօր մեծի լաւրային. Վրք հդ:

ԼԱՓ, ի, ից. գ. Ուռենի ինչ՝ լիզելով կամ լափելով. կերակուր կակուղ՝ ի պէտս շանց, և տղայոց, կամ մարդոյ քաղցելոյ. *Շունք եկեալ լիզեացեն զբերանն (փսխոնն), զի կարօտ են լափին. Մանր. ծԷ: *Ի լափէն այն, զոր տրարն ի տղայէն, մասն ինչ եզ առաջի, զի ուսուիցէ. Մաթթ. (առմի ում. լափ, կամ լփ լփ ոսթել:)

ԼԱՓԱՏԵՄ. եցի. ն. Լաթեա, λοβέυω. Contumelio adficio. Խածատել, որպէս թէ ուռել զմիս գլոց, և ըմպել զարիւն նոցա. Թշնամանել, և կեղեքել. * Զայլսն լափատեն, և ձրձելով կիսակեր թողուն. Փիլ. փեսական:

ԼԱՓԵՄ. եցի. ն. Նոյն և յն. լիփտօ. լամպո. եբր. լափափ. Λάπτω, λείχω. Lambo, lingo. Լիզուլ կամ լեզուաւ ըմպել. լպէ. լպէլբէէ. լալէ, լպէլբ՝ լպէլբ խթել. էալամփ, էծնի-լբէհ. * Լափիցէ լեզուաւ իւրով՝ի ջրոյ անսի իբրև զշուն: Լափեցին ձեռամբ և լեզուով իւրեանց: Ուր լափեցին շունք և խոզք զարիւն նաբովթայ, անդ լափեսցին զարիւն քո. Դոփ. է. 5. Ե. 6: Ճ. Ի. Ի. Ի. 19:

կամ Καταπίνω. Absorbeo. καταφάγω, comedo, absumo, consumo. Խապաս ըմպել և ուտել զնմին. կլանել. սպառել. ծախել զբովանդակն. * Հուր լափեաց զարձանս առնուիայ: Զչիրսոն, և զջուրն որ ի ծովուն՝ լափեաց հուրն. Թուոց. Ի. 28: Ճ. Ի. Ի. 38: *Խրտև զհուր զամենայն կերակուրն լափիցէ. Մանր. ծԷ:

ԼԱՓԼԵՋ. ա. ն. } Որ լեզու և լափէ.
ԼԱՓԼԻՋՈՂ. } զամենայն կլանող, և կլանելով. *Ջմեսորեմեան սանն (լին եբրէոլք) ուժգամայն լափլեզ մսեքրեր շունն. Մագ. լԷ: *Ըստ նմանութ լափլեզոզ գժոխս որովայն գազանի իբր կերակրով արեամբ պարարի. Նար. ծ:

ԼԱՓՈՒՄՆ, փման. գ. Լափելն, իւն. *Իբր վայրաչուէն, և լափումն ջրոյն ե. զեալ. Նաննս:

ԼԱՓԱ. Տ. ԼԱՑՈՑ:

ԼԵԱԼ, կամ ԼԻԵԱԼ. Տ. ԼԻՆԻՄ:

ԼԵԱՆ, լերին, ի լեռնէ, բարձ, բլինք, բանց. գ. *Օրոց. Mons. Բարձր մասն երկրի՝ հաւատահիմն և լայնանիստ՝ ի բնէ ի վեր կուտակեալ, և որպէս կոհակ կամ բլուր մեծ դիպուածեալ. լեռ, սար. փաղ, ձէպեն, փեհ, պաճան. եբր. հար. դաղմ. կօաս. սանս. ԻԻոի. յն. օրօս. (որ և սահման՝ իբրու եզը տեսուածէ). *Լիառն ոյ, լեառն պարարա: Ի գլուխ լերին: Լերինք բարձունք: Բարձրութիւնք լերանց: Լերանցն միտնէնուորաց կամ յատուածից: Ի լերինս արարածոյ. ևն: Նմանութիւն ասի զերկնից, զեկեղեցւոյ, զկայսերական և զմարդկանէ, զառաքեալց և զմարգարէից. որպէս յայտ է յամենայն գրոց:

ԶԼԵԱՆՆ ԼԵՌՆԱՑՆ. ſ.) Ἐις τὴν ὀρεινὴν.
ԶԼԵՌՆ ԼԵՌՆԱՑՆ. } In montanam. παρὰ τὸ ὄρος τὸ ὄρος, a monte montem. Լեառնէ ի լեառն. զլեառն ի լեառնէ. ընդ լեռնային վայրս. Լեռնէ լեառ. պաղան պաղա. * Զլեառն լեռնային գնասջիք ՚՚. յն. ընդ լեռնայինն. Ցես. է. 16: *Ի մեծէ ծովէն չափեսջիք ձեզ զլեառն լեռնային ՚՚. յն. լեռնէ զլեառն. Թուոց. Ը. 7:

ԼԵՆԱՒԱՐՆԱՆ. Տ. ԼԵՌՆԱՐՆԱՆ. *Ջոկ առ ջոկ են կենդանիքն, ծովայինք, լեառնաբնակք. Երե. իէր:

ԼԵՆԱՒՆԱԻԱՑՏ. Տ. ԼԵՌՆԱԻԱՑՏ:

ԼԵՆԱՒՆԱԿԱՆ, ի, ացս. Տ. ԼԵՌՆԱՆ, ԼԵՌՆԱԿԱՑ. * Ուրս միանձունս լեառնականս: Մենակեաց անապատակեաց

ԼԵՌՆԱԿԱՆ ԱՔԱՆՉԵԼԻ. Բ. Ա. 27: Ը. 6: *Ձաեսանիցեմ զլեառնականն (յն. զի լերինսն), զի նոքա և զտունս թողին. Ոսի. Ե՚Է. ծՁ:

ԼԵԱՒՆԱԿԵԱՑ. Տ. ԼԵՌՆԱԿԵԱՑ. *Միթայնակեացք և լեառնակեացք. Վրդն. երգ:

ԼԵԱՒՆԱԿՈՂՄՆ. ա. գ. Տ. ԼԵՌՆԱԿՈՂՄՆ. *Ի լեառնակողմն տեղիս ամրացայր. Փարպ: * Ի լեառնակողմն վիճակին յուդայ. կամբլ: *Ի լեառնակողմն ի մեզ նատաստնս գարձեալ. Ցհ. կթ:

ԼԵԱՒՆԱՀԱՆԳԻՏ. ա. Հանգէտ կամ հաւատար լերին. լեռնանման. *Ցարարաք գնալ լեառնահանդէտ կոյտս մեղաց և անօրէնութեանց: Լեառնահանդետ (կամ լեռնահանգէտ) սխալանաց եղեռնականիս. Սինա. ազ. Ե՚ի յոյն:

ԼԵԱՒՆԱՁԻ. Տ. ԼԵՌՆԱՁԻ. *Լեառնաձև ամպ. կամ հուր, կամ բարձրութիւն. Նար. ՃՎէԲ: Վրդն. ծՆ:

ԼԵԱՒՆԱՄԷՋՔ. Տ. ԼԵՌՆԱՄԷՋՔ. *Որ ի նմա գետինն է, լեառնամէջք են, և խորաձորք. Վրդն. ծՆ: *Բնակէ ի լեառնամէջս գաշտին. Սամ. երէց:

ԼԵԱՒՆԱՑԻՆ. Տ. ԼԵՌՆԱՑԻՆ. *ԶաՄինայն երկիրն լեառնայնոք և գաշտայնոք. Վրդն. օբի: *Անուանեցոյց հարսանց, զոր ունիք լեառնայինս կուշին. Նաննս:

ԼԵԱՒՆԱՆԱԼ. Տ. ԼԵՌՆԱՆԱԼ. *Ելաննեն՝ լեառնանան, և իջանեն՝ գաշտանան. Ագաթ: * Որպէս բոց՝ զի կիզու զլեառնացեալսն ամբարտաւանութեանն. Ածբ: * Զաբրութիւն սատանայ լեառնացաւ և գործարքացաւ՝ի վերայ որդւոց ապստամբ. Տօնակ:

ԼԵԱՒՆԱՑԱՑՏ. ա. Ցայտաեալ՝ի վեր ըստ նմանութեան լերանց. *Զմեղացն փըրփրատակ ալեացն լեառնացայտս կուտակս. Խոր. հոբ:

ԼԵԻՐԴ, լերդի, կամ դոյ, դից. գ. Ἠπαρ. Hepar, jecur. Երևելի մասն փորոտից՝ կրկին. մին քան կարմիր՝ լերդու սպիտակ, որ կոչի Թոք. և միւսն ընդ նովաւ՝ խտագոյն և կարմիր սևորակ. որ պարզապէս Լեարդ ասի. Ածբ. Ձիչէր, ագ Ձիչէր, գոբա Ձիչէր, էեպիա. *Լեարդ այծեաց: Ըզլեարդս (Ձկան). ա. Ի. ծԲ. 13. 16: Տօբ. Ը. 5: *Լեարդն (սեաւ՝) ծխլերիւք բըլթակացն իւրոց պատեալ ունի զլերովբեայնն՝ զԶեխմոմէթ կարօտ: Արեանն առուք իբրու յաղբիւր ինն՝ ի լերդէն՝ ի բաց արձակեալք: Աղբերք արեանն, որ է լեարդն. Նիս. բն. Ե յոյն: Զլերդոյն տեսական բաղկացոյց: Բնութիւն լերդոյն այսպէս է. Պղսպ. պիմ: *Գոյութիւն լերդի: Լերդին և լեզուին. Նար. Իզ: Մագ. ծԲ:

ԼԵԳԻՈՎՆ, կամ ԼԵԳԻՈՆ, ի, ից կամ ացս. գ. Բառ լտ. Լէճիօ, Legio. (՚ի lego, որ է հաւաքել). յորմէ և յն. Լէգէօն. Λεγεών. ասի և փալաղչ, ևն. Գունդ կամ դաս զինուորական, իբր 6000 կամ 6666 արանց. կամ 12000 զինուորաց, և կամ 6000 հետևակաց, և 732 հեծելոց: Տե՛ս և ՓԱՂԱՂՉ, և ԳՈՒՆԴ. *Լեգէոն անունն է իմ, քանզի բազումք եմք: Որ ոանէր զլեգէոնն. Մրկ. Ե. 9. 15: Ղկ. Ը. 30: *Լեգէոն պահապանակ Թիկնոցաց. Ցհ. կթ: *Երիք լեճիօն ընձեցան: Լէճիոնն Թարգմանի լեգէոն. որ է Թիւն զՃ, ՁՃ, կՁ. Մաբլին: * Լեգէոնս զօրականաց. Աբծբ. Ճ. 9: *Հարցէ իսպառ սուր հրեշտակին՝ ըղջաղմութի լեգէոնին: Որ զօրականքն յաստւարիզ, կամ լեգէոնքն ի Ճակատի. Շ. յո որդի. Ե էեէս:

ԼԵԳԵՈՆ. ա. իբր Լեգէոնական. յոգ-

նախումբ. մեծագունդ. *Երկոտասան բիւրուց լեգէոնին (յն. լեգէոնիից) հրեշտակաց. կոչ. ծբ: *Հալածեաց զազգմունքի լեգէոն զօրացն. Շար: *Լեգէոն հետևակ, կախումբ զօրաց: Բազում հեծելովք, և լեգէոն վառելովք: Ոմն ի լեգէոն զօրացն ամրոցին. Յհ. իբ:

ԼԵԳԻՈՆԱԽՈՒՄԲ. ա. Յոգնախումբ. բազմագունդ. *Լեգէոնախումբ կաճառօք. Նար. խզ:

ԼԵԳԻՈՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհականի լեգէոնից. լեգէոնեան. *Վանիչ գրնդին լեգէոնական. Գնձ:

ԼԵԳԻՈՆԱՉԱՐ. ա. Զար որպէս զդժբնդակ լեգէոն գիւաց. *Կորզեա՛ ի լեգէոնաչար դահճացն (՛ի գիւաց). Բենի:

ԼԵԳԻՈՆԵԱՆ. ա. ոյ և ԼԵԳԻՈՆԱԿԱՆ. Բազմաթիւ որպէս զլեգէոն. բազմագունդ. *Լեգէոնեան բազմութիւքըն վտանգեն զարդարին. Երզ. Տաք:

ԼԵԶՈՒ, զուի, աւ, աց, զք. կիմ զուոյ, ով, ոց, ովք. գ. Լեզուական. Lingua. (Հնորդ գտանին ընդ հյ. և երբ.լազն. քաղդ. ևիական. ար. էթեան, լատին. յն. գլծաս. լտ. էին. իոա). Անդամ փափուկ՝ի բերանի՝ գործի ձայնական, և իսօսելոյ. փիւ, վէպան. *Նախ զլեզուն կտրեցին: Զլեզուն խնդրեին, և նա վավաղակի մատուցաներ: Լեզու՝ փոքր ինչ անդամ է, և մեծամեծս բարբառի: Խօսեացի լեզու իմ զբանս քո: Խօսեցան զինեն լեզուաւ ննենգաւորաւ: Երևեցան նոցա բաժանեալ լեզուք իբրև՛ի հրոյ. ևն: *Լեզու քո սիրեսցէ զլուսնի, զի զվերս տեսանն քո լեզուս դու. Մծբ. ի: *Չասանել զլեզուն. Ագաթ: *Ի գործի ազգման լեզուիս չարժուիլ: Պատասխանիս բան լեզուիս կարկեցեալ: Անպագել լեզուով խօսեացիս. Նար: *Շրթանց և լեզուոյ դնել դրունս. Շ. ընդհանր: *Հրեն զինուք լեզուք. Շար: *Խոռվեցաւ նա լեզուով իւրով միայն. Եփր. համաբ:

ԼԵԶՈՒ. որպէս Բարբառ. լինան. *Եւ էր ամենայն երկիր՝ լեզու մի, և բարբառ մի: Խառնակեացուք անդ զլեզուս նոցա: Որ խօսիցին զքանանացւոց լեզուն: Լսէին յիւրաքանչիւր լեզուս խօսել նոցա: Գրեցաւ ըստ գաւառաց գաւառաց յիւրաքանչիւր լեզուս նոցա. ևն: *Ի մեր լեզուս: Ի յոյն լեզու: Հելլէն և հայ լեզուաւ: Ըստ մերում լեզուին: Ընդ հռովմայեցւոց լեզուն արշաւեն. Եղնիկ: Խոր: Ցհ. իբ: Լիբ:

Կամ Ալլեայլ բարբառք, և ընորհք խօսելոյ յայլ լեզուս. *Լեզուս խօսեացին: Ի լեզուս խօսիցին: Լեզուս ուներցի: Լեզուք՝ նշանակի վասն են. ևն:

Եւ Ազգք և ազինք՝ խօսօղք յայլևայլ բարբառս. *Ձեզ ասի ազգ և ազինք և լեզուք. Դան. Է. 4: *Ակակերտեցիք ընդ ամենայն լեզուս: Ընուշ ոեբրամբ ճծոպաշաւոմեն զամենայն լեզուս: Ամենայն ծաղաց և ազանց, և լեզուաց, և ժողովրդոց քարոզք: Ի մեր չար գործոցս հայհոյի յօաւարատեաց լեզուայ. Ագաթ: Սարգ: Լիբ:

ՀԱՅԱՑ. Բանն բարբառեալ լեզուաւ. *Ոյուտակասպան լեզուաւ. Ասաւ. իբ. 24: *Ի վեր է քան զմիտս և զլեզու մարդկան: Ունկնի գնեին յեղյեղուկ լեզուի նոցա: Կշտամբեալ՝ի լեզուէ իւրմէ: Ի լեզուէ ձերմէ ծանուցաւ: Ան ամ ձգեաց զլեզուն: Հակառակ լինէին լեզուոյ մարգարէիցն. Եփր: Եղնիկ: Նար: Մագ: Մով. Երեմ:

Եւ Անձն խօսող. *Զի՞ տացի քեզ կամ ինչ յաւելցի լեզուս ննենգաւոր: Լեզու առաւ ատեայ զձշմարտութիւն. Սղ. ճՃ. 3: Ասաւ. իբ: *Սպրդօղ չար լեզուք, և՛ն. Յհ. իբ:

ԼԵԶՈՒ. որպէս ծայր իրաց, որ և ՀՈՒՐՔՆ ասի. *Յորժամ զլեզուոյ ոք զանուն բերէ, ըստ ծայրի՛ի կօշկի, և ծայրի այլոյ, և ըզձհաշակական մասն կենդանւոյ. Դամաճ:

ԼԵԶՈՒԻ ՏԱԼ. որպէս ի բերան առնուլ, և խօսել անխտիր. *Մի՛ տար լեզուի քումմ զամենայն խորհուրդս, որ ելանեն՛ի վերայ սրտի քոյ: Զբարքին՝ իբրև յղանայ սիրտ քո, տուր լեզուի քումմ: Տէս, թէ արժան իցէ, տուր զնա լեզուի քումմ. Մծբ. ի:

Ի ԼԵԶՈՒ ԳԱԼ. որպէս Յառնալ զբարբառ, կարել խօսել. Ածս- եւլալ.*Անշունչ արարածք՝ի լեզուս գայցեն, բան գովուեն ոչ բաւեն են. Ցձխ. է:

ԼԵԶՈՒԱԳԱՄ, ի, աց կամ լից. ա. Փնազօն. Nugator, garriens, frivola loquens. Խանգարեալ լեզուաւ. չարալեզու. չատախօս. չաղփաղփ. չաղաւաղաւ. զրպախօս յիմարաբար. չաղչղաղ. ֆճախօս, լեզուին փոյզ, խենթաճիզ խօսօղ. եանչափ, լաֆազան. *Յոմանց ուզղակարծ լեզուագարաց. Ցհ. իբ: *Աւելորդ է ասպա լեզուագարիցն մոլորութի. կիւրղ. գնձ: *Լեզուագարիցն առ՛ի պապանձեցուցանել զաւելուքսանութիւնս. Ցհ. իմ. պաւղ: *Վայրաբաւք և լեզուագաւք. Սարգ. յէ. է:

Եւ իբր Լեզուագարական. *Մեզանչել տայ աստանայ լեզուագար խորհրդածուեամբն. Լմբ. ոչ:

ԼԵԶՈՒԱԳԱՐԵՄ, եցի. լ. Տ. լծ. ԶՈՒԱԳԱՐԻՄ. *Որդին լեզուագաբէ առաժամայն՛ի խրատուն որտմուէ. Լմբ. ոոի:

ԼԵԶՈՒԱԳԱՐԻՄ, եցայ. յ. Լաացալգέω. Lingua doleo, prurio. καταφλυαρέω, nugor, garrio, blatero. βλασφημέω, blasphemo. ἑλεχῶλέω, cavillor, ludificor. Խանգարեալ կամ մարմաջօղ լեզուաւ բարբառել. չաղփաղփել. ելրաբաանել. չարաչար և յիմարաբար խօսել. բարբանջել. բալքաղել. ըստ յն. և հայհոյել. Թշնամանել. այպանել. եանչափ, լաֆ սիրմէ, եավէ ակօյնմէ. *Հեթանոսք ծիծաղեացին, հերետիկոսք լեզուագարեացին. Աթաբ. ծն: *Վասն ըր՛ի նանիր զնծայնոյն բնութիւ լեզուագարի: Ի նանիր զնոյ էութիւն լեզուագարելով: Լեզուագարի յաւէտ ձեր առաքելութիւդ, քան թէ իմացուած ինչ պիտանի ցուցանէ. կիւրղ. գնձ: *Զայսոսիկ թերևս լեզուագարելով ասիցեն: Աւելով զօդս կռնեալ, և այլ ինչ չաղփաղփութիւն լեզուագարելով: Մինչև ցայս վայր ուսանել, մինչև ոչ լեզուագարել յայտագս ասցա. Պապ. օրին. ծ.ի.ե. ա սուր: *Եկայք հարցմ՛ք զնա լեզուաւ. զնա ապտիեցուացուք լեզուագարելով. Մով. Երեմ: *Պատիր բանիւքն լեզուագարել (խօսել բանսարկուին)՝ի սիրաս, և զմեզ լերկրաւոր ցանկութիւս ընկղմել. Լմբ. ոչ: *Լեզուագարին, աքսոսին, ազտեղութիւ վարին. Եփր. ղձչ:

ԼԵԶՈՒԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Լաացալγία (իբր լեզուացաւութիւն). Linguae prurigo. φλυαρία, nugacitas, loquacitas, verba frivola. Լեզուագարիլն. զրպախօսութիւ. չաղփաղփութիւ. բանդագուշանք. յիմարաբանութիւ. լեզուին փոյզ. եավէ, հերէաէ, պիհոսոփ սէօզլէր, լաֆ. *Զի՞նչ է այնքան յաղագս բանին պատուասիրութեանն և լեզուագարութեանն. Աա օրս. ա. է. ին: *Այլ է այս բազում լեզուագարութիւ և անիմաստութիւ հաւատոյ յուցումն: Քաջամարտիցն հայր, և լեզուագարաւէն նոցա բղխող բանասարկուն: Ո՞վ ոք այսպան լեզուագարութեդ ձերոյ ներեսցէ. կիւրղ. գնձ: *Ազգի ազգի լեզուագարութիւք չարախօսել: Ի լեզուագարութիւն, ի բամբասանս, ի չատախօսութիւս: Ի լեզուագարութիւն ամբարշտաց. ԵՒրծբ. ա.15: Սոփ. յէ. է: Խգն: *Օտար և կամ եղբայր հայհոյիցէ ամենայն լեզուագարութ. Պապ. օրին. է:

ԼԵԶՈՒԱԶԳԱՑ. ա. Լատտօֆόρος. Linguas prae se ferens. Որ զգեցեալ ունի լինքեան զգիտութիւն լեզուաց և մեկնութե բանից. *Զամենայն մեզ իբրև մատեներս ոմանք լեզուազգեաց՝ ի ձեռն երանգոցն ճարտարապետեաց զվկային նահատակութիւքն. Նիս. Ինգոր:

ԼԵԶՈՒԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Զիրք կիմ ընորհք խօսելոյ յայլևայլ բարբառս. *Ի մարգարէութիա, և՛ի լեզուախօսութիա. Սարգ. ա. յհ. է: *Ա յլաւարալ լեզուախօսութի: Նշանքն և լեզուախօսութին՛ի հոգւոյն առեալ: Ընորհս մարգարէութե, կամ լեզուախօսութե. Լմբ. ոգիզ. Ե ոչ:

ԼԵԶՈՒԱԽՕՍԻՉ. ա. Ծայրիս լեզուի հնչեցեալ. *Ի յոանական լեզուածայր ծեն քենայից. Շ. Ը:

ԼԵԶՈՒԱԿ, ի. գ. Լաացάριον. Lingula. Փոքրիկ լեզու, և որ ինչ նման է նմին. փիլիզ. *Փողերակքն և խռչտիզքն... և ընդ կրունկն դարձեալ երակքն, և լեզուակն. Նիս. բն:

ԼԵԶՈՒԱԿԱՊ. ա. ՟. կապեալ լեզուաւ. կարկեալ լեզուն խոցոտիչ. փիլի ըռսխուսմամբ՝ ըռսխոտիչ. *Գլխակորեալք, և ակն՛ի խոնարհ՝ լեզուակապ կան առաջի: Կայ գլխարկեալ, և լեզուակապ. Մանդ. է. Ե է:

ԼԵԶՈՒԱՀԱՏ. ա. ՟. Լաացότμητος. Cui lingua praecisa est. Հատեալ լեզուաւ. լեզուն խրած. փիլի բեսխիչ՝ բեսխ. *Աճ մեր անյապլի է, որպէս տեսեր և զիս անարժանս լեզուահատ խօսելով. Ճճ:

ԼԵԶՈՒԱՀԱՏԵՄ, եցի. ն. Լաացοτομέω. Linguam amputo. Լեզուահատ առնել. կտրել զլեզուն. փիլինի բեսխ. *Լեզուահատէ զվիլոմելա, զի զայնպիսի զանօրէն գործ մի պատմեացէ. Նանոս:

ԼԵԶՈՒԱՅԻՆ, ինոյ, ոց. Տ. լծ. ԶՈՒԱՆԻ. *Կին զարդասեր, լեզուային, և անմիտ. Ոսի. ՟. է. 5: *Սատանայ կայ՝ի նեղբոյ չլեզուանց լեզուային արանց. Ոսիէ:

ԼԵԶՈՒԱՆԻ, նոյ. ա. Լաացσώδης, λάλος. Linguax, loquax. որ և ԼԵԶՈՒԱՑԻՆ. Անսանձ լեզուաւ. չատախօս. չաղփաղփ. լեզուագար. փլապլ, եանչափ, փաբփաբ, էբրնավէ, եէլէղէ, լաֆազան. *Մարդոյ լեզուանոյ: Ընդ կնոջ անզգամի լեզուանոյ և բարկացողի: Ընդ առն լեզուանոյ մի կռուրի. Սղ. ճլբ. 12: Ասաւ. իա. 19: Սէր. է. 4: *Տիրատեացն լեզուանին, զոր պաւիթ անէծ. Մագ. ծէ:

ԼԵԶՈՒԱՆԻՄ, եցայ. հ. Լեզուագալրիլ. չաղփաղփիլ. բարբաջիլ. *Մի՛ եաանուն գոլ լեզուանեցաւ զձծ. Կանան:

ԼԵԶՈՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Լեզուանի գոլն. չատախօսութի. չաղփաղփութի. լաֆազանլըգ. *Կատաղի լեզուանուեղութ: Բանք անօրէնութե և լեզուանութե: Յուսան՝ի լեզուանութիս իւրեանց. Խոր: է. 89: Վէոր. է: Մով. ասաւ:

ԼԵԶՈՒԱՍ, ի, աց. ա. Լաացότμητος. Լեզուահատ՝ի բնէ. որոյ լեզուն է կրճատեալ կամ պակասաւոր. փիլի բեսխ. *Ըզբեկն կամ զլեզուատ՝ մի մատուցանիցեն զայն տեառն. Ղևտ. իբ. 22: *Ի գնչու և՛ի լեզուատ մարդկանէ. Վրդն. ծն:

ԼԵԶՈՒՄ, լեզի, լեզ. ն. Լείχω, ἀπολείχω. Lingo, lambo. իտ.Lecco. որ և ԼԻ-

ԶՈՒԼ, ԼԻԶԱՆԵԼ, ԼԻԶԵԼ. Լեզուաւ շըփել և մաքրել, կամ լինքն ձգել. ԼԸՆԵՆ լաթել. Եալաճգ. արաբ. լահս, կամ լեսս ԷՒՃԵ. *Ա յլև շունք ևս գային, և լեզուին զվէրս նորա. Ղ. ԹՂ. 21: *Լեզուն զնա լզուօք իւրեանց, զոր օրինակ լեզու շունն զտէր իւր. ՄԹՓ. Է: *Հրայայեցի ՅՈՅՆն իմոց լեզուել զվէր նորա. Խոր. Ա. 14:

ԼԵԹԻՄ, եցայ, եալ. ֆ. (լծ. ընդ յն. ԼԻՒՒ, լիՒՈՓՔ. որ է ուշասփոփութիւն, քնասիրութիւն. յորմէ) ԱղՅարգիչս. Veterno laboro, dormiendi necessitate sum oppressus. Լուծանիլ լքանիլ. կիմոտիլ, վըհատիլ. ԲՈՒՆալ, ՒՐՓԻԼ. *Սիրեալ լեհեհլոցն և լքեհլոցն է ծանր համարել և պյոյժ ՀԵԹԵԱԳՆԱՆ. Շ. Ա. յհ. ֆԲ: *Քաջալերս տայ յայսպիսի կարծեաց լեհեհլոյ հոգւոյ: Ի լեհեհլ և լքեհլոյ սրտէն: Զլեհեհալ և զակարացեալ հոգիս. Լ՚ԷՒ. ՈՂ:

ԼԵԼԱՓՍ. գ. Բառ յն. Λαίλαφ. Turbo, ventus procellosus. այսինքն հողմ մրրկեալ՚ի ներքուստ ի վեր. *Լեղափս... հողմ է՝ պատեռեալ ներքուստ ի վեր. ԱՐԻՈՓ. Ա:

ԼԵԿԱՆ. Տ. ԼԱԿԱՆ:

ԼԵՂ. Տ. ԼՈՂ:

ԼԵՂ. գ. Որպէս Ծարիր. Στίβη. Stibium. ՈՈՏԸՔՓ ԲԱՂԸ, խոխ, սԲՈՒՆ: Գաղիան:

ԼԵՂԱԽԱՒՆ. ա. Լեզեաւ խառնեալ. խառն ընդ լեղի. Էօա ԻԱՀ գՈՐԸԼԸԳ *Փրկիչն մեր անարգեաց զլեզախառն բաժակն դառնութեան. ՄԹՓ. ԹՓ:

ԼԵՂԱԿ, ի, աց. գ. Ինδικόν. Indicum. իս. Indaco. Ներկ երկնագոյն կամ կամ նապոյն. որ և ասի ՄՀԿԱՆ ԵՂԻՃ, և ՀԸՆ ԳԻԿՈՆ. ԼԻՆԻԱ, ՆԻՒ Գաղիան: ԲԹՂՓՆ:

ԼԵՂԱԿԱՆ. Տ. ԼՈՂԱԿԱՆ:

ԼԵՂԱՀԱՄ. ա. Որոյ համն է դառն իբրև լեզելոյ. Էօա ԿԻԳԻ ՈՃԸ. *Լեզահամ և դառն իակ է վմռեան. Կ՚Ա. ԹՓ: *Ա յգի խաղողագառն, լեզահամ. ՄԹՓ. ԹՒ:

ԼԵՂԱՄ, ացայ. Νήχομαι, ἐχνήχομαι. Nato, enato. Տ. ԼՈՂԱԼ, և ԼՈՒԼԻԼ. Խալ ՔԷ. *Նաւավար մինչ ձանձրանայ, լեղայ՚ի ծովու. ԿԼՒՔԷ: *Ո՞ լեղայր (կամ լիալայր)՚ի խորս կայծականցն իբրև զՀրեղէնն. ՃՃ: *Լողականն յիւրն լեղացեալ լինի ա պարանս. ԱՐԻՈՓ. Ծ:

ԼԵՂԻ, ղոյ կամ ղոյ, ղեաս. գ. որ գրի և ՂՂԻ. Χολή. Fel, bilis. Հիւթ կանաչ և ամենագառն՝ի փոքրիկ քսակ հնչեղէն ընդ լերդիս կենդանւոյ. Էօա Տ՚ԻՆ և ՄԱՂԱ. *Լեղի իժի՝ի փորի իւրում: Զլ՚ըլիս ձկանս: Եառն նմա ըսկսել գինի ընդ լեղի խառնեալ. Յ. Բ. 14: Տ. Բ. Ը. 7: Մ՚ԻՒ: ՒԷ. 34: Իակ Օ. ԼԲ. 32. *Խաղող նոցա խաղող լեղի»: իմն իբրև զնի, և կամ լեղւոյ, որպէս դնի՝ի յն: *Քացախ զան գեալ ընդ լեղւոյ: Զմրուր բաժակացն լեղին գառնութեան: Զոսկոյզ գառնութեանն լեղւոյ. Նոր. ԿԸ: ԱԳՒ. ՅԿ. ԼԻ: *Եառուն ինձ կերակուր՝ լեղի. զի այնքան Թանձրա յօւցին զնի ընդ քացախին, որ ոչ էր՝ի ալեաս ըմպելոյ, այլ կերակրելոյ. ՈՒԼՒՒՈՐ:

ԼԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Դառնութիւն լեղւոյ, կամ որպէս զլեղւոյ. *Փոխանակ լեղւոյն՝ զոր արբեր վասն մեր, բարձի՛ի մէնջ լեղութիւն Թշնամւոյն. ՈՒԼՒՒՈՐ: Իակ ռմկ. ԼԷՈՒՒ՚ է պարզապէս Դառնութիւն. Վ՚ՈՒԼ:

ԼԵՃԿ, ի. ա. Ἐκτετρίμμενος. Detritus, politus. (լծ. իս. liscio, ղոյրկ). (որ և ԼԵԱՃԿ, ԼԱՃԿ. որպէս Թէ Լեռեալ). Մաշեալ. լերկ որպէս զմաշկ. ՈՒԼՆՀԸՆ, ԲԽՈՅԻՒԼ. *Ձեմ եղուկ, զի այնպիսի հանդերձս լեզի ագահիցիմ. ՈՅ. ՈՒ. ՓՀՄ. Ը: *Շրջեցան լեզի մաշկօք. Եէր. ԵԷր: Սուգ. Է. պ. Ճ: *Արուք՝ լեզիկք, իգականք՝ Թաւք: Արականքն ընդ իգի, և Թաւականքն ընդ լեզկի. այսոքիկ են քերականք և ծննդականք. ՀԻՒ. ԻԵր: Ն ԵՕՒՆԱԳԸ:

ԼԵՃԿԱՄԱՃԿ, ի, ացայ. գ. որ և գրի ԼԱՃԿԱՄԱՃԿ. Լերկ մաշկ. անմազ կամ մազաթափ մորթ. *Կենք շրջեցան լեզկամաշկօք. Եէր. ԵԷր: կամ *Լեզկամաշկովք. Մաչք. ԱՒԵՀ: *Շրջկին լեզկամաշկօք: Ցամաքմ լեզկամաշկօք. Բաւղ. Ճ. 15: ՃՃ: Իակ ԵԷր. ֆՈՈ. 37. *Շրջեցան լաշկամաշկօք (կամ լաշկ մաշկօք, կամ լեզկ մաշկօք)»:

ԼԵՃԿԻՄ, եցայ. ֆ. Καταρίβομαι. Deteror. Մաշիլ. լերկանալ, կամ բրդգղիլ. *Ոչ կօշկիքն մաչեցան, և ոչ հանդերձքն լեզկեցան»: յն. մի բայ. ՈՒՀ. ՀԻԼԻՒ. Ե:

ԼԵՊԵՏՅԻ. ա. Որպէս Լպիրշ. աներես. լերբ. յանգուգն. խանէշ. անառակ. ասՈՂ, պիՀԵՐԼԸ. *Հոմերոս՝ի ներքս մուծաս զայր ոմն Թերսիտես անուանեալ, որ է կաղ, և խեղ աչօք, կորովի, և լեպետի, և լերկ, և արագլուխ. Ն՚ՆՆՈՍ:

ԼԵՒՆԱԲԵՐՁ. ա. Բարձր իբրև ըզլեառն. լեառն պէս Բարձր կամ ՄԷՆ. *Ձկուններք անարիք ծովականք, զորոց ասեն, Թէ լեռնարկերձք և մեծամեծք են. ԵՂԻԿ:

ԼԵՒՆԱԲՆԱԿ, ի, ացայ. ա. որ և ԼԵՒՆԱՒՆԱԿ. Բնակեալն՝ի լերինս. միայնակեաց՝ի լերին. և Միակեցական, առանձնական. *Տեսանել առեղի վայելուչ և լեռնաբնակ. Ջ՚ԱՒՈԲ:

ԼԵՒՆԱԳԻՒՂ, ի, ից. գ. Գիւղ լեռնային. *Երկիր Եւպատ առաջի գիշն լեռնագիւղիցն դաբաւլայ. Եէր. ՒՒ: (քանզի և դաբաւլ կի՛ ՃՂԵԼ և ՓՈՀ, նշանակէ լեառն):

ԼԵՒՆԱԳՆԱՑ. ա. ՟. Որ գնայ ընդ լերինս. և Գնալով ընդ լերինս. * Ընդ այլ Ճանապարհ լեռնագնաց սարեալ հանին՝ի մանկտոն. Ասղ. Գ. 23:

ԼԵՒՆԱԴԱՐԱՏՑ, ի, ացայ. } ԼԵՒՆԱԴԱՐԱՏԱԿ. գ. } Դաշտավայրյ, հովիտ, ծորձորք. *Յրուեալք լինէին՝ի լեռնադաշտս (կամ՝ի լեառնադաշտս) ամուր ձորոցն. ԵՂԻՆ. Ը: *Անուանէ զանուն լեռնադաշտակին՝ հարք. Խոր. Ա. 9:

ԼԵՒՆԱՒՈՑՋ. ա. Որ խուզէ յածմամբ զլերինս կամ զանցաւորս ընդ լերինս. *Ոմանք՝ի լեռնախոյզ աւազակաց. ՓՈՂ:

ԼԵՒՆԱԽՈՑՅ. ա. Որ խոյս տայ՝ի լերինս. * Լեռնախոյզք՝ ուռազակապետք. Գօղք, լեռնախոյզք, գերեզմանակրկիզք. ՓՈՂ:

ԼԵՒՆԱՒ, ի, աց. գ. Լեառն փոքրիկ. բլուր. պայբ. *Կային՝ի ծորձորս լեռնակի միոյ. ՁԳ. ԼՒ:

ԼԵՒՆԱԿԱՆ, ի, ացայ. ա. գ. Օրեւնός. Montanus. Լեռնային. որ ինչ իցէ՝ի լերինս. *Ջամենայն քաղաքս լեռնականս: Ի քաղաքս լեռնականս. Օր. Բ. 37: ԵրԷմ. ՁՔ. 13: *Բնակչին յամուրս լեռնականս. ԱՐԾՐ. Գ. 9:

Եւ Բնակիչ լերին. գալԼԸ. * Միաբան. Նեալք ալանք լեռնականօքն ամենայնիւ. Խոր. Բ. 47: *Լեռնականաց և գաշտակայնաց. ՁԳ. ԼՒ: Կազմաբ:

Եւ Լեռնաբնակ միայնակեաց. *Միանձն. Նական լեռնական. ԱԳՒ: Տ՚ԻՆ և՝ի բառն ԼԵԱՌՆԱԿԱՆ:

ԼԵՒՆԱԿԱՄԱԿԱՆ. ա. կարկառեալ դիզացեալ երբև զլեառն. լեռնակուտակ. լեռնաբերձ. *Լեռնակարկառ բարձրութեամբ, կամ մոլութեամբ. Նոր. ԺԲ. Ն Խ:

ԼԵՒՆԱԿԵՑԻ. } ա. գ. Որ կեայ՝ի լերին. } ԼԵՒՆԱԿԵՑԻԿ. } բնակիչ լերանց. և Լեռնաբնակ միայնակեաց. *Ոչ միայն զքաղաքացիս, այլ և զվայրենակ լեռնակեացս. Սարգ. Բ. պ. Գ: *Եւ երԹեալ՝ լեռնակեաց սորամուտ ծակախիԹ եղեալ. Կորիւն: *Ուր ճգնաւորն քրիստոս ամուտ լեռնակեցիկ եղեալ. Խոր. Բ. 89: *Ելոհեմ լեռնակեացն հանապազորդաց որք հրաժարեալ են յաշխարհէ. Վրք հդ:

ԼԵՒՆԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Լեռնակեացն լինել. միայնակեցութիւն. *Զանձն տուեալ միայնաւորութեան լեռնակեցութեան. ԱԳՒ: Կորիւն:

ԼԵՒՆԱԿՈՂՄՆ, ման, մանց. գ. Օրեւնός, να. Montanum, na. կողմն՝ վայր՝ առ լեռնային. * Փախեան՝ի լեռնակողմն: Բնակիչք լեռնակողմանն: Ի քաղաքացն յուգայ՝ և՝ի գաւշտականաց և՝ի լեռնակողմանց: Գնաց՝ի լեռնակողմն փութապէս՝ի քաղաքն յուգայ. ԾՒ. ԺԲ. 10: Յոպէ. Ո. 6: ԵրԷմ. ԺԲ. 26: Ղ. ԹՂ. Ո. 39: *Կալ նստիլ զլեռնակողմամբ գաւառին. ՁԿ. ԼՒ: *Առ լեռնակողմունս և առ ծովն բնակուէ. Պղսփ. օրին. Ճ: *Տիրէ լեռնակողմանցն. ՅԼՒՍՓ:

կամ ա. որպէս Լեռնային. *Առ յեսու զամենայն երկիրն զայն՝ զլեռնակողմին. ՅԷՈ. ԺՈ. 16:

ԼԵՒՆԱԿՈՑՑ. ա.) կուտեալ՝ կուտաց.

ԼԵՒՆԱԿՈՒՏԱԿ. Ձկեալ իբրև զլեառն. ԼՈՈՆ պէս ԹԻՒԺԻ. *Կարկառք լեռնակոյտք՝ ջրոցն անքաւուԹեց: Ածան. ԷՒԷղ:

ԼԵՒՆԱԿՈՒԼ. ա. Որ կլունէ զլեառն գլխովին. *Ո՛վ ապաշխարուԹիւն, որ զվիշապն լեռնակուլ խաղալիկ սիրելեաց քոց առնես. ԲՂՈ. ապալՔ:

ԼԵՒՆԱՀԱՆԴԻՏ. Տ. ԼԵՒՆԱՒԱՀԱՆԳԻՏ:

ԼԵՒՆԱՀՈԼՎ. ա. Շուրջ փակեալ լերամբք. լեռնային. *Լեռնահոլով և կարծրախարիսխ գաւառին մոկաց. Նոր. Խլ:

ԼԵՒՆԱՁԵԻ. ա. ՟. Որ ունի զձև և զնմանուԹիւն լերին. լեառնահանգէտ. լեռնանման. լեռնաբերձ. *Զգազանն ծովական լեռնաձև. ԵՂԻՆ: *Կոհակս լեռնաձևս յարուցանէ գիզելով՝ի վերայ միմեանց. Սարգ. յՀ. Ը: *Բարկացայտ ալիքն լեռնաձև կուտակին. ԱԳՒ: *Լեռնաձև անկոխ կոհակմանցն կուտակմանց. Ածան. ԷՒԷղ:

ԼԵՒՆԱՁՈՐ. ոյ. գ. Ձոր լերին, կամ որ ընդ մէջ լերանց. *Լեառն ձիլԹենեաց բաժանէ՝ի միմեանց զնը քալաքն (երուսաղէմ), և զերկրանիկ լեռնաձորն յովասփաԹու. Զ՚Ը. ԼՒ:

ԼԵՒՆԱՄԻՋ, մեջք. գ. Մէջ կամ միջոց լերանց. *Եւ է սեղնն այն լեռնամեջ վիմաց. Խոր. ՈՈ ՈՐԾ:

ԼԵՒՆԱՄՈՒՏ. ա. Մտեալն կամ ապատանեալն՝ի խորշս լերանց. լեռնախոյս. *Սպանին զօրքն անտիոքայ՝ի լեռնամուտս հրեիցն՝ի շաբաԹու. ՆՒ. ՈՈ. ՀՒ:

ԼԵՒՆԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Օրեւնός. Montanus. Լեռնական. ուր իցեն լերինք. Լեառնոպ. *Երկիր լեռնային և գաշտական է. Օրին. Ծ. 11: *Կալէք զանց լեռնայինն կոլմանն. Ցոպէ. Ը. 6: *Լեռնայինքն և գաշտայինքն (վայրք) բնակեալ էին. Ջ՚Ա. Է. 7: *Ի բաղում ամուրս լեռնային գաւառաց. ԵՂԻՆ. Ճ: *Երկիր լեռնային և գաշտային. Խոր. Բ. 53: ԳԼՊ:

Եւ Բնակիչ լերին կամ լեռնակողմանց. լեռնի. փողԼԸ. *Ամենայն Թագաւորքն, որ լեռնայինք, և որ գաշտայինք: Առ Թագաւորս մեծի սիգոնայ՝ի լեռնայինսն. ՅԷՈ. Է. 1: Ծ. 2: *Ընդգէմ կայնել լեռնայնոցն. Աբծր. Գ. 10: *Որպէս քաղաքացին և շինականն, լեռնայինն և գաշտայինն. ԲՂՈ. ՏՂՒ:

ԼԵՒՆԱՑՆ · Տ· ԼԵՌՈՒ ։

ԼԵՒՆԱՆԱՄ, ացայ· լ· Լեառն լինել, կամ իբրև զլեառն· լեռնանման բարձրանալ, կուտակիլ, մեծանալ· *Ելանեն՝ լեռնանան (յն·լտ· ելանեն լերինք), և իմա՛ նեն՝ դաշտանան· Սղ· ՃԳ· 8։ *ԵՒս սակաւ պակաս աՃեցեալ լեռնանայ»· յն· κορυφοῦται, գագաթնանայ· Ոսկ· Ե· կոր· ԻԵ ։ *Վեմ լեռնացեալ՝ եղից զսին զերելս· Սարգ· ՁԱ· պ· Ը ։ *Ա՛ծական պատգամացն լեռնացեալ· Փրփրացեալ լեռնայեղց (աչերաց)· ՁԿ· ԿԱ ։ *Հարեալ և զլեռնացեալ Թագաւորութենէն սատանայի ։ Զի զլեռնացեալ ամբարտաւանութենէն սատանայի խոնարհեցուցէ, ի Ճակատ ելանէ լեռնացեալ ամբարտաւանութիւ· ԼԿՆ ։ Շ· Ռղ ։ Աբէ՛ոփ ։ *Օրինակաւ լեռնանալ մեզ, և բարձրանալ Թեօք հոգւոյն բարձրութե· Լապ· ընթերց ։

ԼԵՒՆԱՆՄԱՆ· ա· Նման լերին· լեառն պէս· փաղկիպ· որ և ԼԵՌՆԱՀԱՆԳԵՏ, ԼԵՌՆԱՀԱՆԳԵՏ· *կոհակք լեռնանմանք· ՁԿ· ԿԱ ։ *Լեռնանման կոհակն ամէնի ծովուն· ԲԷՒԿ ։

ԼԵՒՆԱՒԷՐ· ա· Որ սիրէ զլեառն, կամ զլեռնակութիւ լերանց· *Են Թռչունք՝ որ լեռնասէրք· Վէցօր· Ը ։

ԼԵՒՆԱՎԱՅՐՔ· գ· ոյ՝Ορεινή. Montana. Լեռնային վայրք· *Եւ՝ի լեռնային վայրսն՝ սաւիրը և լեթեր· ՅԵ· ծԲ· 48 ։

ԼԵՒՆԱՏԱՐԱԾ· ա· Իբրու լեռնաչափ տարափ· կամ հոսեալ որպէս զՀատոր վերմաց· *Զկարկառս լեռնատարափ վիմօք՝ի խորս անդնդակուղ վիշապին՝ վերարաբերեա կեանքդ աշխարհի, ԲՒՒԿ ։

ԼԵՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ· ն· Տալ լեռնանալ· մեծացուցանել որպէս զլեառն· *Եւ զմեզ լեռնացուցեալ բարձրացոյց՝ի վերայ նոցա· Լապ· ընթերց ։

ԼԵՒՆՈՏԵՆՑՔ, եայց· գ· Բնակեալք՝ի ստորոտս լերանց, կամ լեռնականք· *Գը՛նաց զկողմանքն ազուանից՝ պատերազմել ընդ ամենայն լեռնոտեայսն· Խոր· Ե· 81 ։

ԼԵՒՆՈՑՆ, ոտին, ոտամբ· գ· Ὑπόρειος, ον. Monti subjectum, promontorium. Ոտն լերին, կամ ստորոտն· լեառն փոյի՛ կողմը· փազ ԷՒԷյ՛· * Մտին նոքա ընդ լեռնոտամբն, և կապեցին զաքիով, և ընկեցին զնա առ լեռնոտինն ։ Զալբիւրս ջուրցն՝ որ եւլանէ՛ի լեռնոտանէ անտի· Ցոդր· Ը· 9։ Ե· 9։ * Բնակէ՛ի լեռնոտին միում՝ի դաշտավայրի· Խոր· Ա· 9 ։

ԼԵՒՆՈՐԴԵՑՔ· եայց· գ· Բնակիչք լեռնակողմանց· *Միաբանեաց և զմեռաւան Թագաւորս զլեռնորդեայն· ԵՒԼ· Ը ։

ԼԵՒՆՕՐԻՆ· ա· ս· Լեռնանման· զօրէն լերին· *Ի միջոյն և այսր լեռնօրէն յորձանաք բարձրացեալ կուտակէ· ՊԻԿ ։

ԼԵՍԱՆ, ի, ացայ· գ· Քար՝ կամ յեսան, յորոյ վերայ լեսուն ինչ ներկաւորք՝ նկարիչք՝ ականագործք ևն· *Ցորժամ լեսու զքո զսպավիճակն՝ի լեսանի, ոչ կարմիր ի՛ջուցանէ զքուրն ըստ իւրում գունոյն ։ Ի վերայ լեսանի սրբեն զորձաքարն· ԼԿՌ· իբր ևս՝ի գրոց ԵԿԻՔ· յղ· ականց ։ Ա՛ապ· ՃՔ ։

ԼԵՍՈՒՄ, լեսի, լե՛ս· ն· Τρίβω, λεαίνω. Tero, contero, laevigo. ռմկ· լսնել· Մանրել՝ մաշեր՝ փշրել՝ ի փոշի դարձուցանել· եզմէ+, փեօյմէ+· * Ալային յերկանի, և լեսուին յանկանի ։ Լեսի զնուսա իբրև զՀող երկրի· Թուոց· ԺԳ· 8 ։ Ե· Ի·գ· ԻԵ· 43 ։ *Ջմիսացեալսն ձեռամբ աղացեալ լեսոյր· Մագ· ԼԸ ։ *Գտի իժակորիւն մի, սրկի զնա՛ի ծոց իմ, և զօրն ամենայն լեսուի զգեստիս նորա· Վրք հց· յ ։ (ռմկ· ՃՂԵ) ։

ԼԵՍՈՒՐՔ· գ· Բառ անյայտ· Թուխ Լեսեալ և մաշեալ վայրք յերեսաց ջրոյ· *Խոյս տուեալ գնաց զկողմամբք մոկաց՝ի խոխոմս տորոսական լերինն՝ի լեսուրս ջերմաճոյոյ· Աւրծ· ա· 15 ։

ԼԵՐԱՆՑԱՄԻՋ· Տ՛ս ԼԵՌՆԱՄԻՋ· *Ջրովք զևղեալ կային· ··· լերանցամիջք նեղուց են նոքօք լցեալ· Վէցօր· Ը ։

ԼԵՐԴ· Տ· ԼԵԱՐԴ· *Ամրամազդ զսա մեծեալ պատուհասեալ՝ եդ արծուի՝ ուտել զլերդ նորա· Ն՛ահաո ։ *Անդէն արիւնա խառն լերդն ընդ բերանն գարձաւ, և սատակեցաւ· Շ· Բ ։ Իսկ Վոփ· *Լերդ գեմին»· Թուի լերկ, կամ կորդ ։

ԼԵՐԴԻԱԲԵԿԵԼ· ն· Ահաբեկ առնել յոյժ, որպէս Թէ և զլեարդն և զլեղին պատառել· Լեղապաքաո ընել, խիսք վախընել· ՃԻՒԵՐԻՆ ֆառաւլամագ, Էօֆէնդի֊ֆէքլոմ֊ֆագ· *Շուք հանդերձից Թագաւորացց բացուստ՝ի բաց զլարագործան լերդաբեկէ· Ոսկ· Ե· կոր ։

ԼԵՐԴԱԲՈՑԹ, բուլթի· գ· Λοβός, (ընդ ումկ· լցի·) λοβὸς τοῦ ἥπατος. Ima pars hepatis. Ստորին ծայր լերդին՝ որպէս զբուլթակ ունկան· Տ՛ս Ել· ԻԵ· 13· 22 ։ Ղևպ· Գ· կ· 10· 15։ Ե· 19։ Ե· կ։ Ը· 16։ Ի· 10· 19։

ԼԵՐԴԱԽՈՑ, ոյ կամ ի· գ· Χαμαίδρυς. Trixago. որ և ՁԱՐՕՇ· խոտ՝ որ ունի տերևս նման սերևոց կաղնեաց· վասն որոյ ըստ յն· ասի խոսքարիս, իբրու գեհնակաղնն· ռմկ· կենաբար· պելէոփուէդ, գըսաՃըգ խակոսպ· *Լերդախոտ· որ է գետնի կալնի· հոռոմի՝ խամէտարիոս կամ քամետարիոս· որ է հայերէն՝ կենարարն· ԲԹՂԵՒ ։

ԼԵՐԴԱԿԻՑ· կցի, ցաց· ա· Աբենակից· արեանառու· Հարազատ զաւակ կամ մերձաւոր· Ձան ՁԻՒԷ· *Յաղագս լերդակից արեանն՝ և նա յանձն իւր հաւատար չար֊չարի· Լիբ· ա։

ԼԵՐԴԱԿՈՂՄՆ, ման· գ· կողմն լերդի· ըստ յն· լեարդ· *Չարեալ նետիս ընդ լերդակողմն· Ա՛ապ· Ե· 23 ։

ԼԵՐԴԱՀԱՏՈՐ, ոյ· գ· Հատոր լերդի· սրտի կոթ· Ձան ՁԻՒԷ· *Կիրակոս մօրըս լոյս աչաց, լերդահատոր սիւն յիմ սրտացց· Գ·Ն·

ԼԵՐԴԱՀՄԱՑ ԼԻՆԵԼ· } Ἁπατοσκοπία, jecinoris inspectio. Հմայել գիտութեամբ լերդին· սուտ գուշակութեամբ՝ զինուեալ լերդի· *Չարցումն հարցանել՝ի դրօշելոց· լերդահմայմամբ լինել· Եզէկ· Ի՛· 21։ *Լերդահմայութեամբ, և մոգութիւրութեամբ ։ Զլերդահմայութեամբն՝ի ձեռն առեալ· Նե· Եզէկ ։

ԼԵՐԴԱՀՄԱՑՈՒԹԻՒՆ· } պէս. Jecur speculor, exta consulo. ἡπατοσκοπία, jecinoris inspectio. Հմայել գիտութեամբ լերդին· սուտ գուշակութեամբ՝ զինուեալ լերդի· *Չարցումն հարցանել՝ի դրօշելոց· լերդահմայմամբ լինել· Եզէկ· Ի՛· 21։ *Լերդահմայութեամբ, և մոգութիւրութեամբ ։ Զլերդահմայութեամբն՝ի ձեռն առեալ· Նե· Եզէկ ։

ԼԵՐԴԱՀՄԱՑՈՒԹԻՒՆ· ա· Որ չարչարէ զլերդն· խորովիչ սրտի՝ ապեաց և գեղոյ· ՁԻՒԷ՝ ԷՒԲԷ֊ աՃԸԸ ՀԷՐԷՆ· *Հուր ազեկէզ՝ լերդահարչարս և սրտակուռ՝ աչխարհիս մեր և ազգի· Վրդն· պամ·

ԼԵՐԴԱՑԱԻ, ի, ացայ· կամ ոյ, ոց· ա· գ· կրօղ զքաւ լերդի· և նոյն իսկ Ցաւ լերդի· ՁԻՒԷ ԱՂԸԸ ՀԷՐԷՆ· և ՁԻՒԷ ԱՂԸԸ· * Երանեւլին պորփիւրիոս էր լերդացաւ· Ց = Հ· Տարս· Ը· * Լերդացաւի և գալըն կոտի գինի մատուցանէ· Եփը· ատեփաբ·

ԼԵՐԴՈՐԱԿ· ա· Ուշող զորակ և զղջ նմանուելի լերդի· ՁԻՒԷ դիպաւք· *Ան եզերք ծովուն առեալ ձկանն քար լերդորակ՝ փոխանակ հացի քար տայր նմա· Մագ· ծ·

ԼԵՐԻՆԱԹԻՆԴ· ա· Թնդեցուցիչ լերդին· ՀԷՐ ԲՆԱՑՆՕՂ· *Լերինաթինդ իսոր վՀմ՝ի վեր, ծփին՝ի նոյն չտապ յորձանս· Նար· փագ·

ԼԵՐԿ, ի, ից· ա· Δεῖος. Levis, planus. որ և ԼԵՀՎ· Անհազ· մերկ· հարթ· ԲՒՒՑՒՒՂ, ԷՒՓԱՓՈՂՆ, ԼՂՂԱՓ, փՀՂ· * Եսաւ այր Թաւ է, և ևս լերկ· Ծն· ԻԵ· 11։ *Որ լերկ են ըստ օրինացն, և անպատարագելի իբրու զԷշ· Սարգ· ՀՀ· Ձ ։ * Ի՝ՈՀ և՝ի լերկ սկիսան որպէս՝ի տախտակ հոգևոր գրուացոյք· ԿԼՒՕՀ ։ *Լերկ և անապատ եղեալք յաԾային պաղգևացն· Շ· ա, յՀ· ԻԸ։

ԼԵՐԿ կամ ՂԵՐԿ· ըստ քերականաց՝ Նուրբ, բարակ՝կակուղ ըստ հնչման· *Լերկք (՝ի բաղաձայն տառս՝) տան, պ, կ, տ, ղ, ն, ծ, չ, մ, ս, ր ։ Գիմն (միշակ է) ՝ի մէջ կենի, քէի, և խէի· զի քան զՁենն Թաւ է, և քան զքէն և զՀէն վերկ ։ Եւ գայն ՝ի մէջ տիւնի և Թոյի· զի քան ըզտիւնն Թաւ է, և քան զԹոյն լերկ ։ Ձայն միշակ է սէի, զայի, և ցոյի· վասն զի քան զՀէն և զզայն Թաւ է, և քան զցոյն լերկ ։ Ճէն (ընդ մէջ) չայի և չայի, զի քան ըզչայն Թաւ է, և քան զչայն լերկ· Թր· ԳԵր ։ *Ջերեքն ՝ի միշկացն, և զերեքն ՝ի լերկիցն, և նոյնչափ ՝ի Թաւիցն· Երզն· ԳԵր ։

ԼԵՐԿԱՄԱՐՄԻՆ· ա· Լերկ մարմնով կամ մորթով· անմազ· անփետուր· անԹեփ· ողորկ· *Լերկամարմին փոքր հասակաւն իբր Թևօք ինն Թռիչս արձակեն· Նար· ԼՀ ։

ԼԵՐԿԱՄՈՐԹ· Նոյն ընդ վ·* Ագք ձըկանց, կէսք Թեփամորթ, և կէսք լերկամորթք· Վէցօր· Ե ։

ԼԵՐԿԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ· լ· Լերկ լինել· մերկիլ· ասյո֊ւմագ· *Հերկալ՝ի ծովայնոյ լերկացեալ, ոՀՀ ասեն, գլխաւ, երեկոյ առաւծ անուանեցաւ· Մխոյեւ· Խւ·

ԼԵՐԿՈՒԹԻՒՆ· գ· Լերկ գոլն· Ինչ֊ախուէ+· *Լերկութեի տորա՝ մերկութեի է· Փիւ· այաբ ։

ԼԵԻՒԱԹԱՆ, ոյ, կամ ի· գ· Բառ եբր· որ ըստ յն· և հյ· Թարգմանի վիշապ· տե՛ս ՅԻ· Ի· 20 ։ Սղ· ԿՃ· 14 ։ ՃԳ· 28։ Ե՛· Ի՛· 1 ։ կմ Յ՛Ի· Գ· 8· ըստ յն· կէտ մեծ· և հյ· վիշապ մեծ ։ Այն է գազան ծովու՝ մեծ գան զամենայն կէտս և զվիշապ ձկունս, օրինակ սագայելի· *Են լուսակք ՝ի ծովու՝ աչագինք՝ գլխաւորին սատակութե լևիաթանն անուանեալ կիտոսիս· Նար· ՃԲ ։ *Լևիաթանն՝ որոյ ՝ի ծովս գլուխ է նա գազանացն, և բեհմովթ ՝ի ցամաքի Թագաւոր ողջոց· ԼՃ· ՃԲ ։ *Ձեռ կարգեալ զիշխանս ՝ի չուրսն՝ լևիաթան արքայ ասեն· ՄՒ· ա·ոՀ ։ Ձահագին գազանէն լևիաթանայ ։ Լևիաթան մեծն խաղայ նովս· Վ֊ԲՆ· ՅՆ· Ն· ոչ·

Լեփ, ԱՒՆ ԼԵՓ· որ և ԱՒՆ ՝Ի ՀԵՂ· իբր Զաւ ՝ի վայր· գարահոս· Թորռոլոր· աւլուրս· զի ուր ասի ՝ի մեզ, Է· Ճ· ծՁ· 6 · *Էր ՝ի տեղւոջ անդ աշտարակ ··· և դուռն առ՝ի չեղ ՝ի ներքսակողմն՝ի մոխիր անգր (միամօտ) առ լեփ չինեալ· (մի՛ ձ· առ լեգ, և մի, առ լեբ)»· ՝ի յն· և լտ· լոկ ասի, ἀπόχρημνος, praeceps, praeruptus, փոխանակ բառից մերոց, առ՝ի չեղև առլեփ։

ԼԵԿԵՈՆ· Տ· ԼԵԳԵՈՆ ։

ԼԻ, լիոյ, ոց· ա· Πλήρης, μέστος, γέμων. Plenus. (լծ· յն· ԲԼԷՐԻ·· լտ· ԲԼՆՈ·· գղմ· Բ՛ՕԼՆ· որպէս և լիօ, է ընում·) ռմկ· լիւ, լնդան· Թ· փօլօ· պօլ· Ունող ՝ի մէջ իւր՝ որչափ ինչ կարէ տանել· լցեալ· զեղուն· առատ· անԹերի· ամբողջ· կատարեալ· Ճոխ և յագեալ· *Լցեալ լի չափով զմանանայդ յաման մի ։ Առեալ լի ափով ։ Լի տամբ իւրով աբ ծաթ և ոսկի· ԵօԹն հասկ՝ լիք և գեղեցիկք ։ Իբրև զհատ անդոյ լիոյ· ժողովուրդ՝ որ լի է մեղօք ։ Տուի լի խնկով ։ Տունս լի ամենայն բարութիք ։ Վիճակ անդի լի ոսպամբ ։ Եւ ահա լեառնն լի էր ձիովք ։ Ամենայն Ճանապարհն լի էր հանդերձիւ և

կահիւ։ Սեղան քո լի պարարտութիւք։ Բաժակ՝ գինի լի ։ Շտեմարանք նոցա լի են ։ Լի հաւատովք ։ Լի էին ի բարկութենէ աւեառն ։ Ճշմարտութիւք , և լի սրտիւ ։ Սիրոն առայլ եղև լի ։ Ջօրացուցանել յամենայն լի սրտիկ գնա ։ Եւն ։ *Որ լինի է մտօք ,,, այս- լինքն առաւելեալ հանճարով ։ Սէր ։ Ծ֊ի֊ 20։ *Որ լինի է անճառ բնութիւք ։ Որ լինի է երանութիւք։ Ցճխ ։ Ծ ։ * Լի կանոք մերովք առ քեզ ձկտեացուք ։ Եէր ։ կամաք ։ * Լի երանութի ։ Լի բարեբաստութի ։ Լի բոլոր համաձնակութիւք ։ Լի չարեօք ։ Պիտ ։ *Որոց լի են բերանք նոցա ծուղտ ։ Եւ յանմխու- թիւն զերծուն , առ անբասութիւն՝ լի ։ Փար- թամքն ընչիւք ոչ դեգերին առ դուրս լինոյն։ Նար ։ Ը֊ ի֊ Ծ֊ ։ * Ցագելն և լիքն՝ կարօ- տութիւք նուաւելաչ ։ Համմ ։ առ ։ *Որ զա- մենայն ընուս , և դու լի մնաս ։ Ճ ։ Ծ ։

ԼԻ ԱՒՈՒՐԲՔ ։ այսինքն Ներայեալ , կամ լցեալ զժամանակ բազմամեայ ։ Ծն ։ ի֊ ։ 8 ։ Են ։ *Բարիոք և լի (աւուրբք) գնացին ասոի , և ոչ հասին ի տաղեկան փրկուհին ։ Համմ ։ առ ։

ԼԻ ։ } ։ Լի գոլով ։ լնով ։ լնութիւ ։
Ի ԼԻ ։ } լսիւ ։ անպակաս ։ ամենայնիւ ։ իսպառ ։ տիրապես ։ չերծան , լման ։ փօք փօ- ղա , պիր ի՞սամ ։ * Լի չոքայ , և ուշացն դարձոյց զնս տեր ։ Հ֊ասր ։ ա֊ ։ 21 ։ * Լի գեր ի վերոյ համարեալ է ախորժակ։Պիտ ։ * Լի , և ոչ կարօտեալ միսիթարեցաք ձե- րովք հրովարտակօք ։ ա֊ ։ Ի֊ ։ ծ֊ի֊ 9 ։ * Ա՛յս ի յոթ օրինակի , բայց ի քո լի բովանդակի ։ Տծնակ ։ * Լի քարշէ պինդ զայնալիձ՝՝՝, ք որչափ կարեր ձկտիլ ։ Խոր ։ ա֊ ։ 10 ։ *Ջամե- նայն զոր ասացեր , լի ասացեր , որպէս վայ- ել է քում իմաստութե ։ փարպ ։ * Լի զօ- րէնսն և զպատուիրանս կատարեցի։ Վանակ ։ յոբ ։ *Լի արժանաւորապէս նմա արասցուք զաշխարհագովութեանցն տալ մրցանակ ։ փութանակի և լի ամենայն ձեռով։ Պիտ ։ * Որպէս այդի ուղեզալի , կամ ձիթենի պտղով ի լի ։ Շ֊ Եբէս ։ * Եւ էր հասակ սքի կուսին՝ երկայն , ապիտակ , չնորհիւ ի լինն։ Որպէս ծընունդ հրաշիւք կուսին,նոյն- պէս մնունգն բարեօք ի լինն ։ Նէբս ։ Յակ ։

ԼԻ ԿՈՑՈՐՆԱԼ ։ } ա֊ ։ ռմկ֊ ևէ ևյոան,
ԼԻ ԲՈՂՆԱՆԴԱԿ ։ } ։ Ի֊ոգ֊ոբ֊ա֊ , Բ֊ոբ բ֊ ։ վանդակ ։ զանի , պէր Բամամ , Ռէ֊մէ , պի֊ Ռիան ։ *Աւուրք իմ լի կատարեալ գացին ի նոսա ։ Սղ ։ կ֊ ։ 10 ։ *Բանն ասծ լի կատա- րեալ առելոյ ինքեան մայրին՝ բովանդակ հոգւով և մտօք , և ամենայնիւ որ ինչ է ի մարդ , բայց ի մեզաց։ Պրօվ։ Նէբ֊ ։ ։ * Ի լի կատարեալ կամաց մերոց խորհեցաք տալ նոցա Թագաւորի ։ Ի լի կատար֊ալ կամաց ինդայ ։ Լի կատարեալ կամօք զգեցուս ըզ բնու֊թիւնս մեր ։ Օգուտցան լի կատարեալ։ Ե֊ ։ պամ ։ ը֊ ։ 17։ ի֊ ։ 7։ ծ֊4։ *Թէպէտ և խափանեցաւ Թագաւորութիւնն, սակայն լի կատարեալ որպէս և այսօր՝ ոչ երկբեք։ Ոչ լի կատարեալ տրամեցաւ ։ Ոչ լի կատարեալ արբեին նոքա։ Ամենայն օրինէքն լի կատա- րեալ առնուն օրհնու֊թիք և անիծուք ։ Ոչ կարէ զերկոսին լի կատարեալ առել։ զի այն՝ որ ուշն լի կատարեալ առեցաւ , ոչ կարէ լի կատարեալ առել։ Եէր ։ ծ֊ն֊ եւ֊ ։ չ֊ա֊ ։ օրին ։ * Լի բովանդակ կատարե- ցան օրինք։ Մ֊ծ֊ ։ *Լի բովանդակ զպատ- արն հատու֊ցաք ։ Սղ֊ ։ ։ ա֊ ։ * Ջպատ- մուճ պատնէշեցաց նորա լի բովանդակ լուեալ առնել այլոց ։ Լ֊ ։ ա֊ ։ * ժառանգեցոյց նոցա զերկիրն , այլ ոչ հանգեան ի՝ նմա լի բովանդակ , որպէս ասծն զի հանգեաւ ի գործոց անտի իւրոց լի բովանդակ։ Եէր֊ Եէր֊

ԼԻ ԱՌՆԵԼ ։ Լնուլ ։ լցու֊ցանել ։ * Լքին զզօրսն իսռովուԹիք , և լի արարին ահիւ և դողուԹիք ։ ֊ ։ 15 ։ *Մինչև ի ծագս երկրի լի առնել զքարոզուԹիք բանին կե- նաց ։ Մինչև ի լիւրիկիա ինձ եհաս լի առ- նել զաւետարանն այ ։ Ագաբ ։ * Ըստ իւ- րաքանչիւր վիճակեցելոյն աչխարհաց , ուր հրամայեցաւ նոցա լի առնել զաւե- տարանն քրի ։ Եղիշ ։ յ֊ա֊ա֊ե֊ա ։

ԼԻԱՒԱԽՏԻԿ ։ ա ։ ֊ ։ Լի բարեբախ- տութիք։ բարեբախտիկ ամենայնիւ ։ բարեր- ջանիկ ։ * Լիաբախտիկ անդրէն օգնական- նուԹիք ի իսալալուան դաւանայցեն վայր ։ Լիաբախտիկք ի կենցալուսն յօրանան փառաք ։ Պիտ ։

ԼԻԱՒԵՐ ։ ա ։ Լի բերիք ։ բազմաբե- ղուն ։ պէղ պէրէ֊էՒ֊ ։ *Բլլսել զաւստա պտղոցն լնաքեր արմտիս ։ Պիտ ։

ԼԻԱՒԵՐԱՆ ։ ա ։ ֊ ։ Լի բերանով ։ Լ֊ ղոան Բէբ֊ով ազգք փօլս֊ փօլս֊ ազգէ֊ ի֊ա֊ ընս ։ *Եկեր լնաքերան պատառ մի խորըս- խոյ ։ Եէր ։ ա֊ ։ ֊ ։ * Լնաքերան գոհուԹիք այ կամացն Հաւատայք տալ զքիւտ կենաց։ Ցհ ։ իւ ։

ԼԻԱՒՈՒԽ ։ ա ։ } Լի բղխմամբ կամ
ԼԻԱՒՈՒՂԽ ։ } բղխեալ ։ զեղուն ։ յորդառատ ։ պղ֊ , դալնէ ։ * Թակոյկս լնա- բուղխս ։ կերպակերպ լնաքաւ֊ղս սեղա- նատպաս ։ Ռա֊ ։ ղ֊ ։ *Ցետ սեղանոյն և լնա- բուխ գինւոյն՝ կամեի մի ջրոյ կարօտեալ ։ Ջառատ սեղանն, և զլնաքուղխ թակոյկան։ Սաքփ֊ յ֊ ։ ը֊ ։ ծ ։

ԼԻԱՒՈՒՒՈՒՆ ։ ա ։ ֊ ։ Բռնալիր ։ լի րը- ռամբ կամ ափով ։ ափը լիէ ։ փօլա֊ ալաձ ։ *Դիներ լնաբուռն խլաձնուն որայից ։ վ֊ր֊ն ։ ։ *Հնձեմ լնաբուռն զամբարչուռուԹեան տոյժս ։ Պիտ ։ *Առատ է ձեռն քո , և լնա- բուռն տուս կարօտելոց ։ Վանակ ։ յոբ ։

ԼԻԱԳԻՐԿՔ ։ ա ։ ֊ ։ Լցեալ գրկօք ։ գրը- կալիր , որպէս ասէ՞ն լնով լսաելալ , և ա- վետնաւոր քալ ։ *կապարձեալք ... և լնա- գիրկք անկցին ի ներքս ։ Եէր ։ ա֊եֆար ։ *Լնագիրկք ասելոմքք ձգեր նեաս ։ Աբ֊ փաւ ։ * Լնագիրկք և պնդաձիգք նետողաց ։ Մ֊եար ։ Եղեց ։ *Լնաձիգք և լնագիրկք մնցեն անդր ո֊ ։ ։ նետիւք և աղեղամբ ։ Ո֊ի֊ ։ ։

ԼԻԱԳՈՑՆ , գուռի , ից ։ ա ։ Առաւել կամ յոյժ լի֊ յորդառատ ։ և Լրագոյն ։ կա- տարեալագոյն ։ * Ի լնագոյն իսկատու֊թենէն վայելելով։ Պիտ ։ * Տեսեալ վկայքն լնա- գոյն և անշառ ։ Սաքփ ։ յ֊ ։ ։ * Ըստ տա- սանց եօթնեերորդացն , որ Թուոյն է լնա- գոյն ։ Աբծր ։ ֊ ։ 13 ։

ԼԻԱԼԻ ։ ա ։ Լցեալ բազմուԹ Թևաց ։ (իրօք կամ նմանու֊թիք) ։ *Ջափք տաղեցին՝ են վեցԹևեաւն , և են հինգԹևեան ։ լնա- Թևն, որ են վեցԹևեան ։ Լիսեթևն յերկուց երկարաց չորեքժամեան ։ Եօ֊նագր ։

ԼԻԱԼԱՅՆ ։ ա ։ Լի և լայն ։ ընդարձակ ։ անպակասելի ։ * Լ֊ուսին՝ պակասընԹաց , բազում անգամ՝ ի Թագուստ մտեալ ։ իսկ գոռ լնալոյն , բարձր , լուսաստարաս։ Գ֊ի֊ա֊ Ռղի ։ ա֊ վ֊ն ։

ԼԻԱԼԻՃ ։ Տ֊ ։ ԼԱՑՆԱԼԻՃ֊և ԼԻԱԳԻՐԿՔ ։ * Լնալիճ սղեղն ի նմանէ գնդապարիւր մնդոյն ։ կաղանդ ։

ԼԻԱԼԻՐ ։ ա ։ ֊ ։ Լի և լի ։ լիուլի ։ ան- Թերի ։ ընդարձակ ։ * Ճակատս իմ լնալիր և մաքուր ծրարեալ ։ կէչառ։ աղէս ։

ԼԻԱՆԱՌՆ ։ ա ։ Տիրապէս խառնեալ, այսինքն անԹերի լսուԹիք միաւորեալ ։ *կը- չան տալ զնչզօրօրդոյն զկատարեալ մարդ- կութենն՝ լնահասն ասծուԹիքն։ Նար ։ Եէփ ։

ԼԻԱՆՈՐՏԻԿ ։ ա ։ Ուշով և կերօղ ըզ- խորտիկս բազմապատիկս ։ յղփացեալ ։ *Իսկ մեծատունն՝ վախկասէր , արբեցող , և լնա- խորտիկ ։ Ոսկ ։ վ ։

ԼԻԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ։ գ ։ ԼիուԹ ։ առա- տութիք ։ *Եւ երամեսաց բարձրելոյն ամե- նատուր լնականութիք ։ Նար ։ կԹ ։

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ։ ա ։ Լիով կատարեալ ։ լի և կատարեալ ։ *Ցասծակոյս կողմանէն ամե- նայն ինչ հաստատուն և լնակատար է։Լ֊ի֊ հանգ ։ *Արձակէ ձայն լնակատար հայրա- փափաք սիրով։ Պրովկ ։ յոյգ ։ *Լնակատար գիտութիք ։ Ի ձեռն լնակատար վարդապե- տութեան բանից։ Աբծր ։ Է֊ ։ 3 ։ Նանայ ։ *Մարդկանս ազգի լնակատար հոգւով ըն- ծայել հրամայէ ։ Լ֊ի֊ ։ ։ * Գտանեմ ի լնակատար պատմութիք իւրում։ Շ֊ Բ ։

ԼԻԱԿԱՑԱՐ ։ ֊ ։ Լիով կատարելապէս ։ տիրապէս ։ լի բովանդակ ։ *Ոչ կարեր լնա- կատար յինքն յանդգնացնել զվնասահոգի սրտին։ Ցհ ։ իւ ։ *Ոչ ասաց վասն գեղեց- կութեան տոյա լնակատար։ Ե֊ա֊փ֊ ։ իւ ։ *Գրեաց ևս Ճոխաբանն և լնակատար քան զայլ ընկերսն ։ Հ֊ իէւէ ։

ԼԻԱԿՈԽ ։ ա ։ Որ տիրապէս կոխէ զլի հնձան ։ * Լնակոխ քաջութեամբ ըզհըն- ձան ։ Շ֊ ։ փաղ ։

ԼԻԱՀԱՆՃԱՐ ։ ա ։ Լի հանճարով բազ- մահանճար ։ իմաստուն ։ *Թողլով իւր որ- դի բազմհարուստ և լնահանճար յիրս հ ի բանս ։ Ցհ ։ իւ ։

ԼԻԱՁԱՅՆԱՊԵՍ ։ ֊ ։ Ունելով և հըն- չելով ձայն լի և կատարեալ ։ *կատարեալ լինի ։ և եթէ ոչ լնաձայնապէս , այլ ըստ խօսից ոմանց ։ Մագ ։ Ե֊ Երբ֊ ։ էեր ։

ԼԻԱՁԵՈՒՆ ։ ա ։ ֊ ։ Լի ձեռօք ։ առա- տաձեռն ։ լնաբուռն ։ * Լիաձեռն զնայ- րեացն հատուցումն պտղաբերելոյն ։ Պիտ ։

ԼԻԱՁԻԳ ։ ա ։ Ἐκτείνων . Extendens , Որ լնուլի քարշելով գալեղն՝ ձգե զնեռս ։ և ՔԱՁ լարեալ (աղեղն) ։ լնագիրկք , և լնաձիգ ։ հաստատձիգ ։ *Որդիք եփրեմի լնա- ձիգք և պնդաձիգք ։ Սղ ։ կ֊ ։ 9 ։ *կապար- ձեալք և լնաձիգք ։ ։ ։ անկցին ի ներքս ։ Եէր֊ ա֊եֆար ։ *Սէրտ Թշնամւոց ի լնաձիգ սղեղանէ Թագաւորին քո չարչարեցաւ ։ Լ֊ի֊ ։ ովր ։

ԼԻԱՁԻՐ ։ ա ։ Լի և առատ ձրիւք ։ առա- տաձիր ։ * Ա՛յս ծով մեծ՝ լնաձիր և յոք- նատարած ։ Նար ։ ֊ ։

ԼԻԱՄԱԳԻԼ ։ ա ։ Πληρὴς ὀνύχων. Ple- nus unguibus. Լի մագլոք ։ որոյ բաղում են մագիլք , կամ եղինգունք ։ * Արծուին մեծ՝ լնամագիլ։ Եղէկ ։ ծ֊ ։ 3 ։

ԼԻԱՆԱՄ , ացայ ։ ։ Πληροῦμαι . Im- pleor, repleor . Լի լինել ։ Ճոխանալ , յա- գնալ և Լ֊ծանալ ։ ե֊ա֊ի֊ ։ փօլֆ֊ ։ *Լցան լնացան երանեցան ։ Լցեալ լնացեալ և ու- զեզեալ ։ Նար ։ ա֊ա֊փ֊ ։ Ե֊ Խ֊ ։ *Եւ նա ա֊ ղեալ՝ կալօտի ի նոցանէ լնանալ ։ Լ֊ի֊ ծ֊ ։ *Ցորում Թուի լնանալ լուսինն։Ցհ֊ի֊ե֊իէ ։

ԼԻԱՊԱՏԱՐ ։ ա ։ Լի և պատարուն ։ լի֊ ուլի ։ առատ ։ զեղուն ։ լնակատար ։ անԹե- րի ։ *Ջլնապատար գանձարանացն մեծերս։ Ի լնապատար Թանգարանաց իմն նմա ըն- ծայ բերեալ ։ Ցհ ։ իւ ։ * Լնապատար բեր- մամբ որթ և Թզենի և աւենայն բոյսք ան- դաստանի պտղաւորք լնցին ։ կաղանդ ։ * Ցծծեալքն և յարտաքին հրուհանգս ան- Թերի և լնապատար էր ։ Շ֊ Բոյնբ ։ * Լուս- ինն յերկնեակ եօթնեռնեակս ուռճացեալ լնա պատար (կամ լնապարար) լուսով լցեալ՝ զքոլոր գիշերն լուսաւորէ ։ Ածան ։ յհ ։ ղ֊ ։ *Լնապատար էական ծածուԹիւ նորա ։ Լ֊ի֊ հանգ ։ *Ջանապանք են չնորհք բարեաց հե- ղեալ յարարչէն ոյ ... և այն՝ առատապէս, և ս լնապատար քան մեծածաւալնուԹեան արարչին ։ Խոր ։ * Եղկցոք իբրև զքո , ըզ

կալի մերոյ մաքրութեն, և լիապատար (կմ լիապարար) սիրով. Լծ. ածաբ։

ԼԻԱՊԱՐԳԵՒ. ա. Առատապարգև. առատաձիր. *Ամենառատ տր լիապարգև 'ի պէտս կարեաց փրկութեն. Նար. գնչ հոգ։ Իսկ Ոսկ. յհ. ա. դ. ըստ ձ. * Զայնպիսի քաղցր աէրն, և զայնչափ լիապարգևօք ։։ ուղիղ ևս երևի տալ. լի պարգևօք. որպէս ևյն. լի բարեօք։

ԼԻԱՊԷՍ. մ. Լիով. առատապէս. և ճյոգ. և անթերի. կատարելապէս. պօլ պօլ, պիր բէմօ. *Լեր պարգևիչ հայցուածոց մերոց լիապէս 'ի քոյ առատ սպարգևացդ. Բրս. ծորոդ։ *Լիապէս բաւականութբ բաշխեալ ամենայնի։ Որ տաս լիապէս. Նար. կե. ղ։ *Պողովք շատանայր. և զայն ոչ լիապէս, այլ կարօտութբ. Ճ. Ա։ *Թերակատար, և ոչ լիապէս լինի նա գործ խորհրդոյն. Փարպ։ *Լիապէս ծանուցանել կամ ուսուցանել, կամ ցուցանել. Պիտ։ Յհ. կբ։ Ոսկ. յհ. ա. 22։

ԼԻԱՊՏՈՒՂ, պտղոյ, ոց. ա. Καρποφόρος. Fructifer. Լի պտղովք. պտղալից. պտղաբեր. Մեյվելի, Մեյվեպար. *Զխթենի լիապտուղ և վարսաւոր. Փարպ։ *Դրախտ քաղցրաւորութ՝ սաղարթացեալ ծառովք լիապտղովք ։։. յն. պտղաբերօք. Ոսկ. յհ. ա. 31։

ԼԻԱՍԱՀՄԱՆ. ա. մ. Ընդարձակ սահմանաւ. որ իցէ շարունակեալ անլինդհատ. *Ընդարձակ և մակագաւիթ կանոնաւ սփիռ տարածեր լիասահման և անխափոց. Նար. յեւ։

ԼԻԱՐԱՐ. ա. Լիացուցիչ, և առլցեալ. *Ցարին հողմային, և գաշտք լիարար պտղովք. Ճէր։

ԼԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Լի առնել. լնուլ. լցուցանել. առատացուցանել. *Սերմանէ զերկիր, և զհասարակաց պէտս լիացուցանէ. Խոսր։ *Լիացուցանել զագահութեն իւրոյ լինև ջանայր զուսումնասիրութիւն. Յհ. իմ. ապ. (որ հայի և 'ի ը նչ։)

Կամ Լիով յագեցուցանել. շատացուցանել. *Որ զմեզ կերակրեաց, և լիացոյց. Ժմ։ *Զզօրութեն հացի բաղնայ, որ ոչ լիացուցանէ զկերօղսն. Նչ. եղէկ։ *Եւ ոչ լիացուցանէր բանիւք պլսօղսն. Ոսկ. յհ. ա. 26։

Եւ Լրացուցանել. կատարելագործել. *Ոչ թերացոյց, քան թէ լիացոյց. Նար. խչ։

ԼԻԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ լիացուցանէ (ըստ ամենայն առման). *Լիացուցիչք լուսով լիապէս. Երգն. լս։

ԼԻԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Լի անթերի. *Ապականեցին զերկիր անարժան գործով 'ի վերայ նորա, և այն՝ ոչ պակասաւոր, այլ լիաւոր. Վրդն. ծն։

ԼԻԲԱՆՈՆ, ի. գ. Λίβανον, νός. Thus. եբր. լէպօնա. Խէժ լիբանոս ծառոյ. այն է կնդրուկ. *Տային զմաննայն և զլիբանոնն. Նեեմ. ժգ. 5. 9։

ԼԻԲԱՆՈՍ, ի. գ. Λίβανος,νη. Arbor thurifera. եբր. լէպանօն. կնդրկաբեր լեառն յերկրին քանանացւոց, որ և կոչի Անեբ լիբանանու. ուստի կարծի նշանակել և ըղծառն կնդրկի. *Արձակեսցէ զարմատս իւր իբրև զլիբանոս. Ովս. ժդ. 6։ *Սա լիբանոս արձակեալ արմատովք և ոստովք յարևելս. Մխ. այրիվ. խչ։

ԼԻԲԵՌՆԵԱՅ, եայք. ա. գ. Λιβέρνος. Liburneum. Տեսակ ինչ նաւի. *Նաւս կազմեալ պատերազմիկս, և լիբեռնեայս. Պտմ. աղէք։

ԼԻ' ԲԵՐԱՆ. Տ. ԼԻԱԲԵՐԱՆ (եթէ չիցէ այսպէս գրելի). *Նորին վասն և լի բերան գոհացաւ. Լմ. ող։

ԼԻԲԻԱ. որ այժմ ասի ԱՓՐԻԿԷ. Տես բռ. յտկ. ան։

ԼԻԲԻԱԽԱՌՆ. ա. Խառն ընդ լիբիա. կից ընդ ափրիկէ. *Որ յաւարտումն եւրոպէի, և 'ի ծագ գլխաւորութեն մասին ասիոյ, հնարեալ և յարմարեալ 'ի հիւսիսոյ լիբիախառն ։։. (խմա ըստ տարածութեան տերութե). Նար. խչ։

ԼԻԲԻՄՆ. գ.} Բառ այլազգական. Լի-
ԼԻԲԻՏՈՆ. } պաս. լիպաք. (լծ. և խոնէնլեր. և կամ լիբէական ձևով ըստ ափրիկեցւոց). Զգեստ. վերարկու. *Եւ իմ քակեալ զլիբիմն՝ զոր ունէի, կխոտն պատեցի զմարմին մերն. Վրք հց. յ։ *Ունէր լիբիտոն միայն։ Ընկէց զծանրութեն յինքենէ զլիբիտոնն. Վրք հց. ծը։

ԼԻԳԻՐԻՈՆ, կմ ԼԻԳՐԻՈՆ, կմ ԼԻԳՐՈՆ. Տ. ԼԻՆԳԻՐՈՆ։

ԼԻԵԱԼ. որ և ԼԵԱԼ. (որպէս թէ լինեալ, կամ եղեալ.) Տես ԼԻՆԻՄ։

ԼԻ ԵՒ ԼԻ. ա. մ. Լիուլի. լի կատարեալ. լի բովանդակ. ընդարձակ. լիակատար. անթերի ամենայնիւ. առաւել քան զառաւել. խապառ. լէք լէյուն. փօք փօլու, բէքմիլ, պիր բօմօ, պօլ պօլ. *Տեսանես զմարգասիրութեն այ լի և լի (յն. զմարդասիրութեն այ լայնուն). հարիւր ամ ձգեաց զժամանակն. Կոչ. ը։ *Մինչև 'ի կողմանս լիբրիկեցւոց լի և լի առնէր զաւետարանն. Սարգ. ա. պ. ժ։ *Լի և լի կատարեալ 'ի գլուխ եհան. Լմ. ող։ *Լի և լի պարսպաւորէ անմերձենալի ամրութբ. Արծր։ *Իբրև օտարք և խոտեալք ... լի և լի հրաժարեսցուք 'ի նոցանէ. Եւս. պտմ. գ. 25։ *Յիշխանացն լի և լի հարկանի. զի սովորութի է իշխանաց՝ վասն սակաւ սխալմանց մեծ պատուհաս ածել. Լմ. ատկ։

ԼԻԶԱՆԵԼ. Տ. ԼԵԶՈՒԼ, և ԼԱՓԵԼ. *Արդ լիզանէ ժողովուրդս զամենայն՝ որ շուրջ զմեօք են, որպէս լիզանէ արջառ զդեղ դալար 'ի դաշտի. Թուոց. իբ. 4։

ԼԻԶԱՁԻՆՉ ԱՌՆԵԼ. Լիզելով կամ լափելով իսպառ ջնջել. բնաջինջ առնել. ծախել՝ վատնել. իսպառ կորուսանել՝ սատակել. եալամագ, ոխոքխորմէք, օբնապան գալփըրմագ, գըրմագ. եօղթըրմէք. *Սովովն և ախտիւն լիզաջինջ արար զամենայն ազգս մարդկան. Եւս. պտմ. ը. 8։ *Տարածեցաւ մահ, և լիզաջինջ արար զաղքատացեան ազն։ Նկանակն պեղեղոնի հոլովեալ 'ի բանակս այլազգեացն, և լիզաջինջ զնոսա արարեալ. Յհ. կբ։ *Եկն սաղմանաար, և լիզաջինջ արար զտան ցեղս. Գէ. Եա։

ԼԻԶԵՄ, եցի. } ն. Λείχω. Lingo, lambo. որ և ԼԻԶԱՆԵԼ.
ԼԻԶՈՒՄ, լիզի. }
Նոյն ընդ Լեզուլ. որպէս լեզուաւ սրբել՝ մաքրել. յինքն ձգել կամ ուտել. լէզէլ, լըղէլ. եալամագ. գազմ. լիծու. յն. լէխօ. լտ. լինկօ, լամպօ. սանս. լիհ. *Զհող ոտից քոց լիզեսցեն. Եսա. խը. 23։ *Լիզեսցեն զհող իբրև օձք, որ սողին ընդ երկիր. Միք. է. 17։ *Ինձ զամբիւն լիզելոյ պատիժ ձաղանաց. Նար. ը։ *Իբրև շուն լիզոյր զոտս տեառն իւրոյ։ Լիզուլին զգարշապարս նորա։ Սկսաւ լիզուլ զնա. Ճճ։ *Լիզէին զոտս նոցա։ Լիզէին զոտս ծառային այ. Հ=Յ. յնվր. իգ։ դեկտ. ա։

Կամ Լափել. ծախել. սպառել. *Որպէս հրոյ զօրութիւն յորժամ զ'ի նա անկեալ նիւթ ծախեսցէ, զնա իբր լիզէ, և ինքն չիջեալ աներևոյթ լինի. Փիլ. նխ. ը։ *Այժմ լիզուն նոքա զամենայն երեսս երկրի. Յովբ. է. 4։

ԼԻԿ, լկի կամ լիկի. գ. Նոյն ընդ Լիճ. *Ընդ անբաւ ջուր անցեալ՝ եկաք ըստ դիպուածոյ 'ի տեղի մի, որ է լիկ, ամենաբեր անտառս ունելով։ Ժողովեցան ամենայն գազանք անտառին 'ի յառաջասացեալ լիկըն՝ ջուր ըմպել։ Գալ 'ի լիկն։ Վազէին 'ի վեր 'ի լիկէն։ Առ լիկն անցեալ նստէին. Պտմ. աղէք։

ԼԻԿՆ, լկան. գ. Բառ անյայտ. գուցէ Լական. *Գառագղի, և կարկնի, և սկտեղ և լկան նմանեցուցանել զերկիր. Ոսկ. եա։

ԼԻԿՏԻՆՈՍ, կմ ԼԻԳԴԻՆՈՍ. գ. Բառ յն. լիկտինօս, Λύγδινος. Lygdinus, candidus. այսինքն Որ ինչ կազմեալ է 'ի սպիտակ փայլուն ազնիւ քարէ լիգդոս (Λύγδος) կոչեցելոյ. այն է կիճ կամ մարմարիոն պայծառ. *Ափրոդիտէ չափիլեալ, և կռոնոս ոփիտէս, և ժամագէտն լիկտինոս. Պտմ. աղէք։

ԼԻՂԱՏ. կմ ԼԻՂԱՏՈՆ. ի. գ. Բառ լտ. լէկատում, Legatum. Καταλειπόμενον. Որ ինչ թողեալ լինի կտակաւ. հրխտակ. *Եթէ ոք ժառանգաւոր է ընչիցն, զոր եթող վախճանեալն՝ լիղատն այլոց։ Եթէ թողցէ ոք բարի կամօք լիղատ, զի միասցէ իւր յիշատակ. Մխ. դտ. Օրէնք կայսերաց։

ԼԻՃ, լճի, լճաց. գ. Διῶρυξ. Fossa, λίμνη, lacus. Ծովակ անոյշ ջրոյ. ժողով ջուրց. փոս ջրալից. ասի և ԼԻԿ. կէօլ. լտ. լագուս. արաբ. լիւճճ, լիւճճէ. որ և ԽՈՐՔ ԾՈՎՈՒ. *Ի վերայ գետոց նոցա, և 'ի վերայ լճաց նոցա. Ել. է. 19։ *Լինել զօրէն լճաց ինչ. Պիտ։ *Զլիճ մի ծովուց. Նար. ը։ *Տապանայր ծովն սառնապատ լճիւն. Ղևոր։

Նմանութբ ասի. *Լիճ հրոյ. Յայտ. ժը. 20։ ի. 14։ (դժոխք)։ *Զլիճ լուսոյ արտասուօք լցեալ. Նար. լը. (աչք)։ *Ի լիճս աղեղանց և նիզակաց ձերբակալ արարեալ զոմանս. Արծր. ը. 7. (միջոց աղեղան լաբելոյ. ուստի և Լայնալիճ)։

ԼԻՄՈՆ, ի, ից կմ աց. գ. Պտուղ միշտադալար ծնկոյ՝ ձուաձև, գեղին, թթուախորժ, որոյ խոշորն կոչի կիտր կամ կիտրոն. իւէմօն, լիմուն. յն. լտ. լիմօնիօն, լիմօնիում։ Բժշկրն։ Վրք։

ԼԻՄՊՈՍ. գ. Բառ լտ. Limbus. իբր քղանցք, և գօտի. որպէս և լամպոս է մէջք. վարի նմանութբ որպէս կայանք հոգւոց հին արդարոց, և այժմու անկնունք տղայոց. *Հոյլք սրբոց ընդ քսի անցին 'ի լիմպոսէ նք հարցն 'ի յերկնային հանգիստն. Մխ. այր։

ԼԻՆԳԻՐՈՆ, կամ ՂԻՆԳԻՐՈՆ, որ և ԼԻԳԻՐՈՆ, ԼԻԳՐՈՆ, ԼԻԳՐԻՈՆ, ԼԻՒԳՐԻՈՆ. Λυγκούριον, λιγγούριον. Lyncurium; electrum, quod e lyncis urina concrescit. Բառ յն. լինգուրիօն (որպէս թէ մէզ կմ ագի լինգս կենդանւոյ, կամ յովազի). Քար ինչ պատուական որպէս ազդ սաթի. Նոյն կամ նման ընդ եղնգնաքարի. *Յերրորդ կարգն՝ առաջին ակն լինգիրոն։ Ղինգիրոն, որ է եղնգնաքար. զորոյ գիւտն ոչ ուրեք 'ի պատմագրաց ուսաք. յայտ է թէ յակունթն է սա։ Թարգմանի ղիգորոն անասուն զինգիրոն կոչեցեալ, և գոյնն իւր նման է եղին որթոյ, և կամ սեաւ երնջոյ. իսկ ագի սորա փոքրիկ գոլով՝ ունի սակաւ կորկոտիճս գեղնագոյն. վասն որոյ և զինգուրոս կոչի, որ է եղին ագի. և է քարս այս եղընգան (կամ եղեգան) գունով. Տօնակ։ *Եդ 'ի ներքս 'ի տապանին զմի ակն պատուական, զոր ներէր 'ի կեսարիայէ, որ էր լինգիրոն. Զենոբ։ *Ակառ՝ լիգրիոն, զորոյ զգիւտն ոչ ոք գիտէ. Վրդն. ել։ *Սուտակ՝ լիգրիոն ասի, զորոյ զգիւտն ոչ

ոք գիտէ, նման կապուտակ ուռաղոյ. և բերի յամուզունից ՚ի կանանց աչխարհէ. Նե. եղէն:

ԼԻՆԴ, ընդ, դաց. գ. Ουλον. Gingiva. Գրի և ԼԻՆ8. Մխան՝ որ յարմատս և ըստ մէջ ատամանց. լինք. փիլ էին, լիսէր. *Ջարդեցին զմուռ բերանոյ ընդաց նորա: Փքոցուռոյց ընդօք. Ագաթ: *Ջլինաս ատամանցն՝ ինաահն. Համամ. առ: * Ատամանց ըստ կարգի գասեալք՝ բուսանելով ՚ի լինդան: Ջի մի՛ քանցեսցի քերեալ իսատաս կերակրոյն ընդացն փափկութիւն. Նխոս. Երգ. Ե նյաֆ: *Անճաշակ անկիրճն ընդաց ծաղոքական մանրեալ ատամունք խուզման. Սիոն. մբ:

ԼԻՆԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան յաղագս լինելութեան, այսինքն արարչագործութեան, կամ ստեղծման, և ծննդոց, սերնդոց. ազգաբանութեի. իբր յն. Γενεαλογία. Generis recensio. *Ընդէր ՚ի լինելաբանութեէ ադամայ ոչ ևս յիշեցեալ է գկային, այլ զաբէթ. Փիլ. լին. ա. 81:

ԼԻՆԵԼՈՑ, ոցք. Μέλλων, όντα. Futurum, ra. Ուղղական ապառնի ընդունելութեէ լինել բային. որպէս Աչն՝ որ հանդերձեալ է լինել. ըստլոս, ըստլեիս. օտաճագ. * Ոչ ծանեաս զլինելոց եղեռն իւր. Ամաս. ֆ. 10: *Ջլինելոցս նախատեսեալ. Ցհ. իմ. ապ: * Ցեհանէ զամենայն զգեցեալն, և զլինելոցն, և զոր են. Ը. ընդհանր:

Եւ Μελλόντων, έσομένων. Futurorum. Ցաղնակի սեռականն ձայնիս լինելի. որպէս լինելիք, լինելեաց կամ լինելոց. այսինքն Հանդիպելոց. ըստլիներաան. օյաճագիսբըբե. *Ցառաջագէտ է ամենայն լինելոց. Կոր ֆ: *Ա յս սովորութի իմն է մարգարէիցն, երբ զեղելոց՝ զլինելոցն պատմեն (այսինքն զլինեալսց). Ոսի. յհ. ա. 2: * Մի՛, ոչ էիցն և ոչ լինելոցն՝ որպէս ՚ի ձեռն գոյիցն ըզվայելսն դիցես. Բրս. հայեաց:

ԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելն. եղանիլն, ստեղծուին. արարչութի. որ և ասի ԾՐԱՐԾՈՒ. Γένεσις (որ է եղանութի). և Γέννεσις. Creatio, և Genesis, generatio, ortus. Գոյաւորութի. ծննդոց. ծագուին. * Ա յս գիր լինելութե երկնի և երկրի... որ զաչխարհարարութի պարունակէ. Փիլ ա. 1. ՚ի գիրսն մակագրեալ՝ * Փիլոնի այնոցիկ որ ՚ի լինելութենէն (այսինքն ՚ի գիրս ծննդոց) իմդրոց և ղուծմանց: *Ամենայն իրի անհնար է առանց պատճառի ՚ի լինելութի հասանել: Հոգի է ամենեցուն գեղագոյն որչափ լինելութե հաղորդեալ են, և անմահ իսկ, և իչխան ամենայն մարմնոյ. Պղատ. փխ. Ն օրին. ծէ: *Պատմող լինելութե երկնի և երկրի: Երկին թէպէտև գեղեցկութէ և մեծութէ առաւելեալ ցուցաւ քան զերկիր, այլ ոչ եթէ լինելութե սորա է պատճառ. Պիս: *Ցոչ էեղ ՚ի լինելութե եկաք. Խոր: *Ի լինելոյն գալ յանէսութէ. Երզն. Տգի: *Որ չիտ նոսիա կարգ յօրինուածոյն առաջնասեղծ լինելութէն. Նոր. կէ: *Փառաբանութէի անի մարմնոյն ՚ի լինելութենէ անտի իւրեանց սկսեալ. Շ. հրեպ: * Ցիտ գալստեան ասնակայ, և լինելութե սքի գրիգորի. Խոր. է. 71: *Իմ է օրն լինելութեան նզովեալ. Նար. կէ: *Ղուկաս զլինելութեին յովհաննու (մկրտչի) պատմ. կնբղ. ս:

ԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. Ըստ քնախօսաց Ծննդոց կամ եղանութի՝ հակակայ ապակպուն. *Շարժութե սեռակք են վեց. լինելութի, ապականութի, տճեկութի, ևն. Աբիսթ. սթրթգ: *Եւ լինելութիւնքն ևնուն զտեղն ապականելոցն, և ապականութիւնքն թեթևացուցանեն զլինելութեն. Աբիսթ. Ը: * Արիստոտէլես զայլոց զլինելութե՝ այլում ապականութի դոլ ասէ. և զայլոց ապականուն՝ այլում լինելուի. Նխոս. բն:

ԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. Լինելն որ և է իրիք. կազմութի. Գենեսիս. * Թաղկեալ կօշկացն լինելութի. Պղատ. օրին. ծէ:

ԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. Իբրև ՚ի թանձրացեալն, Եղտական ինչ. Հակ գոյացեալ. առէք. գոյքորս և եղտնութիք ասին. արարածական բըզնութիք. *Չամենատես ընդ ամենայն լինելութի արարածոց. Ը. Բաչէ: * Ի վերայ բոլորն ստորակայ լինելութե: Ամենայն ՚ի ներքոյ երկնիս լինելութիք: Ամենայն բարի և գեղեցիկ լինելութիք իմանալեաց և զգալեաց: Քան զքնու երկրաւոր լինելութես. Պիս: *Երկինք և երկիր, և որ ՚ի սոսա լինելութիք. Գէ. հէ: *Ածարիչ ամենայն լինելութե. Պիզմ:

ԼԻՆԻՄ, նիս, նէի, լեր, լերուք, լեցի, լինիցի, լինել, լեալ կամ լեեալ (որպէս թէ լինեալ). Γίνομαι. Fio, sum, factum est. Եղանիլ. (յորմէ ՚ի փոխ առնու լինիմն զկատարեալն և զապառնին, եղէ, եղեց. լծ. և յն. γίνομαι.) այս ինչ կամ այսպիսի ինչ գոլ, գտանիլ. գոլ. ընտլոս. օյմփ. *Սը կամ սնոր լինել: Գերի լինել: Համր կարօտ լինել. ևն: կամ * Լինիցիք իբրև զնծս: Անիծեալ լինիցիք: Առ քեզ լեցի գարձ նորա: Վասն լինելոյ դուցա մարմին: Բարի լիցի ինձ վասն քո: Անթիս լեցի ՚ի բազմութէ: Որ ինչ ցայժմ ոչ եղև ինձ, այդ լինիցի. ևն: կամ * Լեր հաւատարիմ, կամ պրեմուն. ևն: *Երկուց անարատց ՚ի միասին չէ մարթ լինել. Եղնիկ: * Լինել լինիցին նշանք, բայց բժշկութիք չլինին. կոլ. ծէ: * Դարձեալ աներևոյթ լինիւր. Ցիչաս. սոփ: *Եւ եղեալ լիներ զառակքո իբրև զաւազ առ ափն ծովուն. Եփր. Եւ: *Արարչ նա գաւառապետս, զի եղիցին գարմանել զաղքատս. Եփր. ճ:

ԼԻՆԵԼ. իբր Ստեղծանիլ, կամ լինելութի. *Որ ՚ի լինելն և ՚ի գոյանալն եկին ՚ի չգոյէ: Նա ընդհեաց ամենեցուն զլինելն: Կասք քան զլինելն երկնի: Ցառաջ քան զլինել նոցա. Եփիփ: Նոր. ևն:

ԼԻՆԵԼ. իբր Ծննդիլ, սերիլ. ծագիլ. փօղոփ, հասլ օյոփ, զառհոսք էնիգ.* Հարիւրամեայն որդի լինիցի. Ծն. ծէ. 17: *Ի սոցանէ ասեն լեալ զնահապետսն մանուպղեանց: Զանգեղ տունն ասէ ՚ի պատքամայ ումեմնէ հայկակայ Թոռանէ լինել: Ջմանկունս Թողուլ անելպատս յորժամ լինիցին. Խոր: *Ի բեԹզնհեմ ասաց լինել նմա մարգարէն. Ը. ֆրի:

ԼԻՆԵԼ. որպէս կալ. քնակիլ. գադալ. գտանիլ. ուրեք. ՚ինալ. գալմաք, փոլմաք. *Անդ լինիչիր, ցորժամ ասացից քեզ. Մփ. է. 13: * Իր ինձ լինել յերկրի անծանօթուին. Խոր. ա. 25: *Զետ զնգեգտասան սամ լինելոյ ՚ի խոր վիրապին: Լիներին ՚ի գիպահոլ. Ցհ. իմ: * Ընդ աչմէ իմ լեցիս ՚ի վտանգիլ ծանրութեն. Նոր. յէ: *Եթէ կարես հանապազ այսպէս առնել, լեր ընդ իս. Վ. ես. հգ. իգ:

ԼԻՆԵԼ. Գործիլ. կատարիլ. *Վո բժըշկութեք՝ որ լինին ՚ի ձեռն քո. Խոր. է. 29: *Պէտք են ընչից, և առանց սոցա անկար է լինել ինչ յարժանեաց. Պիս: * Ջբարիս՝ որ ՚ի նմանի լինելոց էր առ նոսա. Շ. մփ:

ԼԻՆԵԼ. Դիպիլ. անցանիլ անցից. դէպ լինել. *Որ ինչ լինելոց է առ յապա. Դան. է. 45: *Անկանիլ ՚ի տանջանս անվախճանելի, որ քան և մի՛ լեցի լինել. Ոսի. յհ. ա. 41:

*Եւ եղև ըստ աւուրսն այնոսիկ: Եւ եղև. ևն:

ԼԻՆԵԼ. փոխիլ, յայլ ինչ. (որ հայլ ՚ի ա նչ.) *Եթէ կամին և գնք բարի լինին. և եթէ կամին և հրեշտակք չար լինին. Եզեկ. է: *Կարելի է բանական կէնդաւնոյ՝ ամենեցուն յայմ ժամ լինելոցին և կամեցի. Ցհ. իմ. ապ:

ԼԻՆԵԼ. Պատուիլ. գնգերիլ. ճառել. *Անդէն ևս զչարչարանսքն լիցուք. Զէ. իլ:

ԼԻՆԵԼ. Ասն. Լմնանանալ կնոջ. ևզգոհիլ. *Կանայս առնէին, և արանց լինէին. Մփ. իէ. 38: * Լինելով լինիցի առն. Թոռոց. լ. 7: * Լինել, կամ չլինել առն. Հռոմ. ա. 12. 13:

ԼԻՆԵԼ ԸՆԴ ԿՆՈՋ կամ ԸՆԴ ՄԻՄԵԱՆՍ, խառնակիլ ըստ մարմնոյ. * Միթէ ամէն եղբայր քո եղիլ ընդ քեզ: Էր ՚ի ցանկութե մեծի լինել ընդ նմա: Կամէին լինել ընդ նմա: Լչիր ընդ մեզ. է. Ի.գ. ծգ. 20: Ցոոր. ծէ. 16: Դան. ծգ. 11. 20. 38: *Ցայտ է ՚ի վավաշտութէն, յորժամ լինին ըստ միմեանս: Ջընդ միմեանս լինելն՝ խառնուածն ասեմք. Նխոս. բն. իէ:

ԼԻՆԵԼ. Ախտիլ կազմէ վկրաւորական ամենայն բայից ներգործականաց. զոր օրինակ. *Առեալ լինի արծաթն ՚ի չար ծառայից: Ի քննութե մարդկան տուեալ լինի: Խնգրեալ լիներ: Ծանուցեալ լինիս: Դատեալ լինիմ. ևն. Մծէ: Խոր: Նար:

Ցարի և ՚ի չէզոքականս առ ՚ի վայելուչ. * Ամենայնքն պայծառացեալ լինէին վայրք. Պիս: *Թշնամանելոյն զնոսա՝ ՚ի քո լինի մեղսցեալ Թշնամանին. Ցհ. իմ. պաւլ: *Փութացեալք լինէին: Ջչարեալ լինէր: Ի կամս բռնաւորին եկեալ լիցին: Ի չորէն ՚ի բարին զղջացեալք լինէին. Ցհ. իթ:

Ցարի և ՚ի ներգործականս պահմանս բուն նշանակուած նոցին. *Ի գրանդ մահու յայ ողորմութեցն զիրկութիւն գտեալ լինէին յն. յն. զիրկութե վայելս առեալք. Ֆ. Ա. Ե. 10: *Ջգեռնեալ լինէր կոյսն մանուկ զսրեզբայսատ բռնաւորն. Խոր. հոէիս: *Սա զնծ գուշակեալ լինի. Ը՞որ: *Որ պատուէ զնաչն քոյ, զնոյն ինքն պատուեալ լինի ՚ի քէն. Ցհ. իմ. պաւլ: *Ջձեռն ՚ի ցիսխան արկեալ լինէր ամիրապետն: Լըցեալ և կատարեալ լինէր բովանդակաբար զբոլոր կարգս առաքինի գործոց. Ցհ. կն: *Ջահիղ դատաստանին արհաւիրս ատէն եղիցուք լուծեալ: ի կամս մեր զմեզ Թոզեալ լինի. Նաեայ:

ԼԻՆԵԼ. Ցանուանս յարեալ՝ ՚ի կազմել զնայ նոցին. Տէս Ուրախ լինել. Ողջ լինել. Փախստեայ լինել. ՚ի խնդիր լինել. ՚ի հիացման լինել. յԱհի կամ յԵրկիւղի լինել. ևն:

Ի ԳՈՐԾ կամ Ի ԳԵՏՍ ԼԻՆԵԼ. որպէս Վարիլ. ՚ի կիր ուրկանիլ. *Ճարպ մեռելոյ և գազանաբեկաց լինիցի յամենայն գործ, բայց՝ ՚ի կերակուր մի ուտիցի. Ղեփ. է. 24:

Ի ՄԵՂՍ կամ Ի ԳՑԵՔՆԴՂՈՒԹԻՒՆ ԼԻՆԵԼ. որպէս Համարեալ լինել, գրիլ. կամ լինել ՚ի կործանումն, այսինքն կործանման պատճառ լինել. ևն. տես առնել. Թէր գոյականացն:

ԼԻՆԻՆ. գիմաղ. Մարթ է նոցա. կարելի է. համարձակին. իշխեն. * Լինին ասել Լինին նախատել զիս, և ասել: Լինին այնու հետև բազում չար գործել: Եթէ էր նա իշխալ վազվզակի, լինէին նոքա ասել եթէ զինչ է ևն. Եփր. Եւ:

ԼԻՆԵԼՈՑ. Տէս ՚ի վեր անդր:

ԼԻՆՈՑԵԼ. ոլ, և ԵՂՈՑԵԼ. (յն. ոՃով). Εσεσθαι, γενέσθαι. Fore, futurum esse. Լի-

նեալոց կամ եղանեալոց գալ. ածանել լինել. *Հարկի ես լինոցիր նաւատարաւելի վաղիւ, կամ ոչ լինոցիր. բայց ոչ սակայն լինոցին նաւատարաւելի ըն վաղիւ հարկաւոր, և ոչ՝ ոչ եղանելն. Պերիմ:

ԼԻՆՈՒՄՆ ՈՐԴՒՈՑ. Παιδοποΐα. Liberorum procreatio. Լինելութիւն կամ ծնունդ զաւակաց. ծնանկարարութիւն. *Ի սէգն, ի մահիճս, և ի լինուելն որգւոց. Ոսկ. յհ. Ը. 15:

ԼԻՈՎ. ած. ա. Πληρῆς, πεπληρώμενος, πληρέστατα. Plenus, plene, plenissime. Լիապէս. լիութիւն. առատապէս. անպակաս. բովանդակապէս. լիուլի. լման. պղ պղ, պիր բամ, ինչ. *Ուննցին զուարթութիւն իմ լիով յանձինս իւրեանց. Ցհ. ժԸ. 13: *Ի քարընկէց բարկութիւն Թագեացի լիով կարկուտ. Իմ. Ը. 23: *Լիով խնացուցանել, կամ վայելել, կամ հարկել, կամ կատարել, կամ յանձին բերել. Ծղիչ. ՃՀ: Պիտ: Խոր. Ը. 29: Տծնած: Գնչ: *Լիով ի գերեզմանին, և բաւանգակ յերկինս ընդ աջմէ հօր. Տծած: *Եւ եղեն երկու չուանքն սպանանելոյ, և մի չուանն լիով ողջ ապրեցուցանելոյ. Կռ-ըղ. Ի:

ԼԻՈՒԹԻՒՆ. ց. Πλήρωμα, πλησμονή. Plenitudo. Լի գոլն. լիր. բովանդակութիւն. անպակաս լրութիւն. յորգաւաւտ առատութիւն. բաւականանալ. առատութիւն. Ճոխութիւն. Լիս ըւլաւը. փօլաւաթ, պօլլաթ. *Ի լիութիւն հացի: Ոչ ծանիցի լիութիւն յերբեսաց առոյն: Լցցին չառնմարանք քո լիութիւն յորենոյ. Եզեկ. ծԸ. 49: Ծն. խա. 40: Աթոռ. Ճ. 10: *Հնդեսացե ծով լիութիւն իւրով. ա. ճ. ծԸ. 32: *Բաթի է լիութիւն բոլոր աշխ (կամ բուռն մի) հանգստեամբ՝ քան զլիութիւն երկուց բռանց չանալով և յօժարութիւն ոգւոյ. ծղ. Ճ. 6: *Ըրթունք նորա չաշանք՝ բուռին զմուռա լիութիւն. Երփ. Ը. 13: *Ամմեացն լիութիւն. Պիտ: *Ի նոցա լիութիւնն փարթամացուսցեն զձեր գանձարանաց. Ցհ. իԸ: *Անձնաւոր լիութիւն. Նար. ծԸ:

ԼԻՈՒԹԻՒՆ. Յագուրդ. լրումն. լրչից. *Իջոյց ի նոսա կերակուր ի լիութիւն: Առաքեաց լիութիւն յանձինս նոցա. Սղ. կԸ. 25: ՃԸ. 16: *կարօղ է և զքաղցրել իւր գարձուցանել ի լիութիւն. Շ. ծխ: *Ի լիուլ ընչաքաղցրեաց. Ցհ. իԸ:

ԼԻՈՒԹԻՒՆ. որպէս Լրումն լուանի. *Ցորժամ ծագէ արեգակն ի լիութիւն լուսնի, խոնարհի մնանել լուսինն. Վէոր. Ը: *Լուսինն, որ յերեսուն օրն լիութիւն և պակասութիւն կրէր. Վրդ. Եւ:

ԼԻՈՒԼԻ. Տ. Լ Ի Ի Լ Ի. ա. ֆ. *Լիուլի լինել և գոհութիւն. Եփ. Ի: *Լիուլի առատութիւն ձեռաց. Ոսկ. յհ. ա. 12: *Ցեւս բղխեալ՝ լիուլի կացեալ, և ոչինչ պակասեալ. անփ. 13: *Սոքա յամէն Թլենոյն պղտոսի լիուլի ուրանան. Եսա. պխ. ՃՀ. 27:

ԼԻՄԵՈՆ, լըսուան կամ լիսուան, անց. ց. Որպէս Սեռն անուոյ առաւել ոամ կօրէն վարի: Իակ ի գիրս գնի որպէս Ոակր սրունից և ոտից, և ոյնայարի. Ինձիւ, ծնօտքս ցնծոյն. Κνήμη. Tibia. σφόνδυλος, vertebra, rotula, vertigo. *Ցոսկերացն ա գամայ եւս նմա զլսուսունս (կամ զլսրսունս) ծնկացն (կամ ծնկանցն). Վրդն. պտ: Մրիս. ա: *Հրացեալ երկաթով զլսուսունս ծակեին. Ճ. Բ: *Զլիսուսունս ոտից ծակեալ էր. Հ. Խարէբէ. իՁ: *Ողնայաթական ուղղեան ի սմանէ լսուսնք սահղծեալ. Պլաս. փխ:

Եւ որպէս ոամ. լսես. ապբղաց. Σφονδύλιον, λος. Verticillus nentium feminarum. Օղամանեակ անցուցեալ ի ատորին ծայր իլոյ. *Ի փայտէն յայնմանէ կանեայք զլսուսունս առնէին. Բառ. պսէխ. ՀԽ:

ԼԻՏՐ, լտեր, երք, երց. գ. յն. լիտրա. լտ. Կիտրա. Λίτρα. Libra. Չափ ժՁ ունկեաց, մեծի կամ փոքրու. իբր զի մեծ ունկին է ժՁ տրամ, և փոքրն Ձ. ուստի մեծ լիտրն լինի իբր ՃԽԳ տրամ. և փոքրն՝ ղԸ: Թող զպէսպէս ասմունս ձայնիս ըստ գաւառաց յայլեայլ ժամանակս. *Աբեալ լիտր մի իւ ղոյ նարդեան ազնուի մեծադնոյ: Երեր զմուռն խառն ընդ հալուեա իբրև լտերս հարիւր. Ցհ. ժՁ. 3: ժՁ. 39: *Իօձեն հազարաց լտերց. Մ Ա Փ. ԼՁ: *Գոլով ի ներքոյ պարսուց ոսկւոյ լտերց հարիւրից. Կէնմ: *Որում բազում տաղանդն էր առեալ, որ են լտերք. Ոսկ. Ես:

Ա՛յլ է և լիտր աշխարհին հայոց, իբր վեց հօթա, այսինքն 2400 տրամ:

Ա՛յլ է և գրամ ինչ փոքրիկ, որպէս սիկղ, այն է տրամ Գ, կամ կէսն փոքր ունկուոյ. *Ոչ եթէ զայս լիտրս ասէ, զոր մեք գիտեմք, զի կարի շատ է. այլ՝ լիտրն կշռոյ անուն է, զոր հրէայք սիկլ ասեն, որ է Գ դրամանկշիռ. Բրս. մրէ:

ԼԻՐ, լըի, լըիս, լըից, իաք. գ. Πλήρωμα. Plenitudo. Լրումն. լրութիւն. բովանդակութիւն. *Քառասնիցս երեք՝ լիր. լուկիզըն, և մեչ, և վախճան. Փիլ. Լին. ա. 91: *Տեառն է երկիր լրիս իւրով: Կերիցէ զերկիր լրիս իւրով. Սղ. ԽԳ. 1: Երեմ. Ը. 16: *Ոչ եթէ մասամբ ինչ եառն զանձինս իւրեանց առաւն, այլ ամենայն լրիս. Ոսկ. յհ. Ի. 34: *Չաւասառեաւ լրիս իւրով իմասցի զգօրութիւն օրինաց. Կանոն Իակ Դիոն. Ի. Ը. *Ամենայն լրից և երանականագ բարութիւնց աննախանձ քաշխութիւն. կամ իմն, ամենայն լիութիւնց, և կամ ընթերցիր, ամենալրից. զի յն. է ամենապատիկ: Ռամկականն է հոլովս, *Լուսինն ի լրոյ լուսոյն ըսպառի. Ոսկ. Ի:

ԼԻՐ ԱՐԿԱՆԵԼ. Χαυνόω, χάνυμαι χῶμα. Aggero, aggerem duco. Լնուլ զերծրամ կամ զիտս կամ զձոր և բարձրացուցանել. *Ցարև եւլից կողմանէ քաղաքին լեր արկեալ՝ մեծացոյց զքաղաքն: Լեր արկեալ միջոցի տեղոյն՝ խառներ ի քաղաքն: Սա արկ լեր անչքաեւոութիւնե, որ ընդ քաղաքն և ընդ մեհեանն արամագրայ էր. Եսա. իբ. Ա: *Սա լեր արկեալ պարսպափակ առնէ զպարիսպն անեւոյ: Լեր արկեալ պարսպի քաղաքին առնոյ. Աթղ. Ճ. 11: Սամ. երեց:

ԼԻՐԲ, լըբի, ից. ած. Ἀναιδής. Impudens. Անամօթ. անպատկառ. լսիրը. ժըպիրհ. ասբանմաղ՝ առանմաղ, առաբը. *Երբեսք լերբք զերգռեն: Ազգ լերբ և այլայլեզու. Իբրև չունք լերբ եղեն յանձինս իւրեանց. Աթոռ. իԸ. 24: Բառ. Ճ. 15: Ես. ծՁ. 11: *Ո՛վ լերբ և կատաղի գազանք. Պիտ: *Ցայլեցի աստուծով լերբին այնմիկ. Վրդ. կղ. Ը:

Կամ իբր Լրբական. լրբենի. *Քանի՞ լերբ է խոյսմանկ չարութեի նորա. Եփղ. Ճ: *Անամօթ և լերբ ձազանաց. Նանաղ:

ԼԻՑ. ԼԻՑՔ. գ. Ἀστράγαλος, κύβος. Talus, cubus, alea. Ոսկրն՝ որ ընաւ զմիջոց սրունից և ոտից, և լինի խաղալիկ տալոյց. ա.ըՃ. և Քառեայ. ղբ: *Իբրև զմանկաւոյ խաղ համարին, և իբրև զանիւս, և իբրև ըզլեցս, և զգուենդս. Ոսկ. ֆ. Ը. 22: *Տայցէ նմա ձեռագարանս, որ է լեց ոսկրեայ, և կոձ՝ որով տալայքն խաղան. Կէլաս. ալէփս: *Կէաք ի ձենչ ի լեցս ընծանան, և կէաք ի առապէղուլունս. Վէոր. Ը:

ԼԻՒՆՕՏՈՒ. ի. գ. Բառ. յն. Լիվնօս. Φῶς. Ննօտս լերբական. այսինքն հողմն հարաչային ի լերբոյ՝ իմն յսիրիկէ ընչեալ. *Լիւանօտոս լինի կոչեցեալ, որ եւանէ ի մէջ լերբի և նօտոսի. Աբիսփ. Ց:

ԼԻՒԳՐԻՈՆ. Տ. Լ Ի Գ Ր Ի Ո Ն. *Ցասպիս նեփեթաղի, լերբդրիոն գադի, ակաան ասերի. Գնչ:

ԼԻՒՂ, ԼԻՒՂԻԼ. Տ. Լ Ո Ղ, Լ Ո Ղ Ի Լ. *Ի վերայ մկանանցն ի լերբ անցաներ ընդ գետն երիրատ: Անկեալ էր (ի ծով), և ի լերբ երթայր. Նփաւ: Ոսկ. ա. Խր: *Ընդ ծայրագոյն ալէկոծուն առանց վշաի լերբ. Կէնմ: Կէնմ:

ԼԻՓՍ, ի. գ. Բառ. յն. որ բուս լտ. մ. Ֆրիփաս. Λίψ. Africus. Հողմն արևմտեան՝ ի լերբոյ կի յսիրիկէ ընչեալ. գոբա էեւ. *Որ ի ձմեռանն յարևմտէն եւանէ, կոչեալ լինի լերբս: Լիւանօտաս ի մէջ լերբի և նօտոսի. Աբիսփ. Ց:

ԼԻԿԱՆՔ, նաց, նաբ. գ. Μάστιξ. Flagellum. σκυλμός, vexatio. Խոչտանգանք. տանջանք. չարչարանք. հարուած գանից. վիշտ. նեղութիւն որ աչխատ առնէ զոք. տագնապ. ձեփ, խոչնդոտ, պահիճ, եղմ. *Գիտեալ զամպարշտի զուբատութիւն, և զլիկանս և զձփանս: Ո՞ կացուցանէր ի վերայ մեաց իսոց լերկանս. ժղ. Ի. 26: Սիր. իՁ. 1: *Ուատի են լկանք, մերթ ի ցրտոյ, մերթ ի խորշակէ. Եփիի: *Զմր չորչարանս և զլկանս Թողին Թշնամիք ժողովրդեանն այ. Եփր. Վ. տբեէլ: *Լկանս գիւականս. Մտթ. ծԸ: *Զգաւ քաղցրոյս՝ լկանաց նեղոյս նուաղեցելոյս. Նար. խՁ: *Լկանօք և քերանօք զարեան վտանգ հոսեցին. Շար:

ԼԻԿԵՄ, եցի. ն. Μαστιγόω. Flagello. σκυλλω, vexo. παρενοχλέω, perturbo, molestiam fero. ταπεινόω, humilio. ևն. (արմատն է Լուկ, ի յանգս բարդութեց). Խոչտանգել. տանջել. չարչարել. նեղել. աչխատ կամ նկուն առնել. լորլրիել. ինձիմէ, եղիկէ վերմէ, ձեփս վերմէ. *Լրեկեսջիք զանձինս ձեր: Լկեաց զնոսա եգիպտոս: Ցոյժ լկեաց զնա (գևն): Զի՞ լկեցեր զնա՝ եւանել ինձ: Ոչ զր իցէ՝ որ լկեցէ զնա. Ղնա. ծԸ. 29: ա. ԻԿ. ծԸ. 8: Մրկ. Ը. 25: ա. ԻԿ. ԻԸ. 15: Երեմ. Խ. 27: *Որ լկեն զձեզ և հալածեն. Մտթ. Ե. 44: *Զմարմինս նոցա տանջին, և լկեն չարչարեալ: Ի լկեն զնեզ չար խորհրդով. Մտթ. ա: Լմբ. ագ: *Իմոց լկողաց: Կրից լկողից. Նար. ծ. ԼԸ: *Ոչ զանոսիկ՝ որ լկեցին, այլ զանոսիկ՝ որ լկեցեն, հաներ ողորմելիս. Ոսկ. ես: *Ա՛նհոս՝ որով կարծէին, եթէ լկեցաւ ձչմարտութեին, առաւել պայծառանայր. Ոսկ. յհ. Ի. 12:

Եւ Բառնաբարել՝ ապականել զաղխիկ կի զկին. որ և ասի ՏՈՒՊԳԾՈՒՈՏՆԵԼ. ըստ յն. խոնարհեցուցանել. *Լկեցեր զնա: Լկեաց զկին ընկերի իւրոյ: Լկեցին զնա: Զղծուելի զգաչտանն լկեին ի քեզ. Օր. Ի. 14: ԼԸ. 24: Դտ. ծԸ. 25: Եփէ. ԼԸ. 10:

ԼԼԿԻՉ, կչի, չաց. ա. Լկող. որ լկէ. *Շերկնչէին ի չարչարանաց լկչացն. Ոսկ. ֆ. ա. 24: *Լկեիչ և հալածիչ զկրօնիցս մերոց հակառական ասէ. Երփ. ծխ: *Ոչ ևս ապաստան լինիցին ի լկիչն (ի որ գիրս՝ ի զլկիչն) իւրեանց. Ոսկ. ես: յորմէ և *Ոչ ևս յուսատցին ի լկիչս ի կուռս. Գէ. ես:

ԼԼԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. Լ Լ Կ Ա Ն Գ. *Զառաջին զեղեալ լկութիւս: Բազում լկութիւք և չարչարանգ. Գ. ֆ. Ը. 19: Ը. 3: *Զանօրէնութիւնսկարեացն՝ որ և զմեզ յուզիչքն ցանկութիւնք լկութիւք լկեին՝ չիշեաց. Ոսկ. ես:

*Ծերութեին ըստ ամենայն լկութեիս անցեալ զննաւ չարիսն ի բաց թօթափէ. Ոխ. էէր. է: *Քաջալերութեի ի լկութեէ. Նար. լ՘: *Զտորոտս արթել, և զամենայն ցաւս, և զլկութիս (այսահարաց) հալածել. Ագաթ:

ԼԼԿՈՒՄՆ, կման. Տես ԼԿՈՒՆԿ. * ի վիշտս, կամ ի լկումն. Զենոբ:

ԼԾԱԲԱՐԶ, ի, ից. ո. Բարձօղ ըզլուծ. լծաձիգ. *Սահման արջառոյ, բլոզական, լծաբարձ չորքոտանի կճղակաւորիւ. Ոսկիփոր:

Ա՛ւաւել՝ Բարձօղ վգաղդը լուծն քեի, կամ զլուծ խոնարհութեե. առաքինի. հլուպատուիրնապահ. *Սա՛ և ամբիծ, ի տոլոյութեենէն լծաբարձ, և բարեպաշտ. ճճ: *Ցառաջին տիոցն լծաբարձ լինել պատուիրանաց տեառն. Սարգ. ՚ո. պ. ի: Ապագրբը՝ որ յառաջին տիոց լծաբարձք լծոյն քեի. Գէ. էս: *Որպէս եզն հեզութե և խոնարհութե լծաբարձ եղեալ. Երզն.ՃՈՒ:

ԼԾԱԴԻՐ. ո. Որ գնե լուծ ինչ ի վերայ այլոց, այսինքն ծանրութե, հարկ ևն. իշխող, նուաճող. ծառայեցուցիչ. *Զընդ լծով կացե ալաս՝ լծագիրս բազմայ և հարկապահանջս կայոյց: Ամենեցունց նոցա լծագիր և հարկապահանջ լիներ. Խոր. ՚ո. 23: Ցհ. ի՚:

ԼԾԱԿ, ի, ից. գ. Μοχλός, δισστὴρ, φορεὺς. Vectis, rcpagulum. φαλὶς, forfex. Որպէս թէ լուծ փոքր կամ բարակ. Երկայն ձող. բառնալեք. Նիգ. խոյակ. սբերէի, տէրփապ, սիրեղ, իւիք, մագաղաճ, (և որ ինչ նման է սոցին.) *Հաւասին ոսկոյզ մի խաղողոյ, և բարձին զնա լծակօք. Թզոդ. ծգ. 24: *Արասցես լծակս յանկիւնս փայտից. և ագուռսցեն զլծական յօդսամնեական: Կայցեն լծակքն անշարժք անդրսեին ի նմա: Արկցես զլծական ընդ օղան, և ելիցեն լծակքն յերկոցունց կողմանց սեզանոյն առ ի բառնալոյ զնա: Ջսրահակն, և զլծական. Եւ. էէ. 13. 16: էէ. 7: լ. 5: ԼԷ. 28: ԼՌ. 35: * Պանծալի լծակօք ամբառնալեաց նոր տապանակիդ. Նար. ՀԷ:

ԼԾԱԿ. Զոյց. Jugum, trutina, libra. Լուծ կշռոց. ձող կամ ձև կշռոգրգի. կշեռ. կշռոցդ. Ռեբեաի գօլա, Ռեբեպի, գանձաբ. *Եգեալ ի լծակս կշռոց զողորմութիւնն: Ոչինիս զլծակ կշռոցն, և գիւրես զայդքար կշռեն: Ի լծակս կշռոց եգեալ զերկոնես. Ածաբ. ապաթ: Սեէէր. է: Ցհ. ի՚: *Զաձենայն ուրուք զկենցալ՝ մուացն լծակաւ կշռէր: Լծակօք իմն կշռէր՝ նախ զիւր, և ապա զամենեցուն կենցալս. Խոր. ՚ո. 23: Ցհ. ի՚: *Պիցէ զգործս իմ՝ ի մեծն (՝ի մի՝ ի նժարիցդ), և զձեր գործագ՝ի միւս մեծն, և ինքն ստուգութիւնն բաւիցէ զլծական. Վանակ. յօէ:

Եւ թևք խաչի. խաչափայտ. *Բարձրացաւ՝ի լծակս քառաթևին. Նար. յովէէ:

ԼԾԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. գ. Συζυγὸς, ὁμόζυγος. Conjunctus, socius. Զգօղ զլուծ զոյգ ընդ այլում. ամրակից. մանաւանդ նմանութե՝ վաստակակից, գործակից, ընկերակից՝ որ և է օրինակաւ. սրտակից. զուգական. հաղորդ. հաւատարդ. Խոր. փաշ. բէգիէ. *Տեսի երբեմն և ես զեզն արտատեւելով ընկերակցի նորա և լծակցի նորա մեռելոյ. Բրս. յօոլիթ: *Մաեբրիմ իմ՝ և լծակից. փիլիպ. ը. 3: *Լծակից իմ, այսինքն հալածական և ծեր իբրև զնա. Եէր. էիւիպ: * Պեսլոս, և լծակիցն իւր պօղոս. Տծաւ: *Ընկեր պետրոսի, լծակից որգւոցն որոտման. Եղնի: *Սորին (բարսղի) լծակիցն եծաքան. Խոսրովևի: *Լծակիցք յառաքինութեիս. Վրթ ՚ձծաբ: * Լծակից քոյ անդամոցդ հաւատարել. Ը. ՚ո. յհ. ը: *Լծակից է տատանայի՝ չար նախանձմանն. Մծդ. ծը: Իսկ ը՚ Ժոր. ը. 14. * Մի՛ լինիք լծակիցք անհաւատից ... յն. ἑτεροζυγέω, որպես լծել՝ի մի զանման անասունս. զարշառ և զձի, ևն:

ԼԾԱԿԻՑ. Նմանութե ասի և զանանձն իւաց. *Լոյս ծագեաց արդարոց, և սորին լծակիցն ուրախութե: Ոչ էր կարողութե միւսոյն լինել՝ի պակասութեն լծակցին (այսինքն բժշկութե առանց հաւատոյ). Ածաբ. հէր: Ա՚ որս. ը: *Զանձինս (զըզհոգիս), և զլծակից մարմինս. Դիան. ՚ձծայ: * Առաքինութիւն առանց մարմնոյ կցորդութե ոչ վճարի, այլ լծակցաւն միշտ կատարին գործական բարեզարդութիւնք. Խոսր: որպես և Պիս. ը. ատեպ: Ը. յի. Ա. ի:

ԼԾԱԿԻՑ. Օմօζυγος. Conjux, կոզակից. զուգակից. ամուսին. այր, կամ կին. էկի, էօլաշ, պէվճ. *Ա՛լք սիրեցիք զհաղորդակիցս ձեր. կանայք հնազանդ լերուք լծակցաց ձերոց. Ածաբգ. ֆ՚: * Եգաք ի մոր մեկնիլ՝ի լծակցաց մերոց. Վրթ. հղ. իա՚:

*Լիցի այրն լծակից ումեք կամեցի. Մխ. ԺԹ:

ԼԾԱԿԻՑ. որպէս Լծակցական, մերձաւոր, աւետնակից. *Լծակից հարազատութե մարդկան. Ցհ. ի՚:

ԼԾԱԿԻՑ. Ըստ քերականաց՝ Լծորդ տառք, որք վասն իրիք ձայնակցութեան դնին փոխան իրերաց. *Քանզի քէ և գիմ լծակիցք են. Երզն. ԺԷր:

ԼԾԱԿՈՒԻՒ ԼԻՆԻՄ. եզեկ. } Συζυγομαχέω. Contendo, litigo, rixor cum proximis. Որպէս թէ ընդ նովին լծով կռուել ընդ միմեանս. Բանակաւիբ լինել ընդ մերձաւորս. հակառակիլ առն ընդ եղբօր. կագել. մաքառիլ վիճել. մարտնչել. Նիկոլչմագ. *Եւ ոչ յաղագս անուանց լծակռիւք լինիմք, ցորքան՝ի նոյն միտս ասացուածքն բերիցին: Ընդ միմեանս լծակռիւք լինին: Ոչ լծակռիւ լինէր առ սարոպն (՝ի իւաչ Հանել): կամ թէ յաղագս այսոցիկ լծակռիւք լինելոյն. Ածաբ. յայ՚ո. պենթ. ապաթ. Նա որս. ը: *Բազումք են որ յաղագս քոյ լծակռիւ լինին. Ոսկ. էէր: * Եւ այնպէս անկարգ լծակռիւք լինէին. Վրթ ոսկ: Ոչ միայն ընդարմանալ ձեռնդ... այլ և լծակռուիս յաղագս յոլովոյ: Ակնայրինն է՝ որք յառաջնումն լծակռուին, ևն: Հաւատալ պարտ աւե, թէ՚ ասծ. ոչ խռովել և ոչ լծակռուիլ թէ զինչ է. Բրս. ոզ: *Ոչ գազարեն՝ի լծակռուելոյ յաղագս մարմնաւորոյ տեառն մերոյ յի քի. Բրս. ՚ն ընծ որ:

ԼԾԱԿՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Συζυγομαχία. Contentio, rixa cum familiaribus. Լծակռիւն լինել. հակառակութե ընդ մերձաւորս. վէգ. կագ. կռիւ. իրիքիֆգ.ըգ, գալա, նիզ. *Ասեմ զլծակռուուն (կամ զլծակռութե) եղբայրական, որով և ամ անպատուի, և մարդն. Ա՚ որս. ծէ:

ԼԾԱԿՑԱԿԱՆ, ի, ից. ո. Συζευτικός. Conjunctivus. Որ ինչ հայի՝ի լծակցութե ինչ յոր և է կարգի. *Կառս (իմն՝ի հրեշտակս) զլծակցականն կցորդութիւն համակարգիչն. Դիան. էրի:

ԼԾԱԿՑԱՏՈՒ. ո. Լծակցելով կամ միանգամայն տուեալ. *Զուգապէս վարդապետեսէ. վասն այսորիկ զպատասխանիսն լծակցատուր յօրինէ. Կի՚ըշ. վ:

ԼԾԱԿՑԵՄ, եցի. ն. Ի՚ը} Συζεύγνυμι, ԼԾԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. } μαι. Conjungo, or. Առնել կամ լինել լծակից (ըստ ամենայն առման). զուգել. զուգակցել. կցորդել. հաւասարել. ընդ միմեանս կապել, իլ. միացուցանել, միանալ. գօշագ. *Զկերպարանն ընդ հողոյն լծակցեայ. Ածաբ. ապ: *Պահս ընդ ալօթից լծակցին. Ոսկ. գծ: *Լծակցեալ ընդ ժուժկալութեեն զնոնարհութեին. կնձոտ: *Ընդ իրին գոյի և զօրինական լծակցելով: Զինքն ընդ հաստատակաց քնութե լծակցեալ. Նար. ղե՚ի ծէ: * Լծակցեալ մարմին ընդ հոգւոյ յարարչէն՝ի պէտս բարեգործութեան. Խոսր: *Ցաւագին մարմնոյ լծակցեալք. Բրս. հղ: *Ցարեալ լծակցի ընդ սմին և աշխարհ բարբառ: Ընդ երկրագործութեան լծակցի երբեմն և չարաչար վտանգ անձրոլեե. Պիս: *Ընդ յիմարութե չարաիսաւութի լծակցեալ ՚ո. այսինքն լծակցի, լծակից է. Ածաբ. ծչ:

ԼԾԱԿՑԵԼ. Ամուսնացուցանել. և Ամուսնանալ. էվէնէրէտ, էվէնիտ. * Մի՛ լծակցեր զինքն ընդ առն: Ընդ առն քոմ լծակցեալ ես. Վրթ հղ. իէ: ճճ:

ԼԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ζεύγος. Jugum. συζυγία, conjugium, conjunctio. Ամուսկիցն լինել. ձգելն զնոյն լուծ. լուծք. զոյգք. *Միաբանեալն՝ իբրու երկվարսոյ ոմանց լծակցութե՝ի միասին. Պղոփ. օրին. է: *Անասնայինն լծակցութե երկիսախոսբար գետնակոխ սայլիւք. Նար. ԿՀ:

ԼԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Ամուսնութե. պսակ. *Հերայ որպէս վերսաեսուչ գոլով լծակցութե. Նննոս: *Մարմնակցութեեն լծակցութե օրինաւորեալ անլուծանելի: Զլծակցութեին ոչ արձակեաց: Աղաւեզացուցանեն զդործ ամուսնութե, և զլծակցութե առնեն իւրովի. Մխ. էփ: *Բարձրագոյն քան զլծակցութե ամուսնութեն ամբարձեալ. Պիս:

ԼԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Որպիսի և է կապակցութե: ընտանութե. կցորդութե. գործակցութե. կապ, և ընկերութե. միաբանութե. *Ի բաց պատառեացէ՝ի խաւարային լծակցութենէ: Զլծակցութիւնս, և զերկպատակութեիս (կամ զխրելութեիս). Ա՚ որս. ի. ծգ: *Մաքառանդն ընդ անօրէնս լծակցեալ՝ յառաջագոյն ժամանեաց և անդ զիարհսեցոյն լծակցութեն. Ոսկ. ղ: *Ընչասիրութե՝ լծակցութիւն է կռապաշտութե. Եղնի: * Սովաւ չքնեին առաքելականացն լծակցութիք. Նար. ղե: *Լծակցութե խմանալեաց կամ զգալեաց՝ի մարդն, կի սրտի ընդ բերանոյ, կի հոգւոյ ընդ մարմնոյ. Լիբ. խ. Ա ոչ: Երզն. ֆի: * Համրչեալ՝ի մէջ նոցա՝ զվայելուչ եղբայրական լծակցութիւն պատրաստեալ՝ի մէջ նոցա, քանզնար լինէի ցհ. ի՚:

ԼԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Ըստ քերականաց՝ լբծորդութե բայից, կամ լծորդ գոլն տառից, որք փոխանակեն զտեղի իրերաց՝ի յատնական բայս. (զոր հայ Թարգմանն և մեկնիչք յայլ և այլ միտս ձգեն.) *Առաջին լծակցութիւնն, որ ի՝ բ, մ, պ, փ: Երկրորդ լծակցութեիս գրաձեալ զաձայն նոյն ունի զորութե. Եղնի: էէր:

ԼԾԱՁԻԳ. ա. Ձգօղ կամ քարշօղ զլուծ. լծաբարձ. *Իբրև զուարակ լծաձիգ. Նար. ատաբ: *Լծաձիգ խոնարհման նուաստութեիս. Պիս:

ԼԾԱՏԱՆՁ. ո. Իբրու լծով իւիք տանջիչ այլոց. Նուաճօղ. իշխող. * Հարկագիր և լծատանջ ամենայն չքնչակաչ ազգաց. Վրթ. պմ:

ԼԾՈՐԶԱԿ. ա. Արձակ՝ի լծոյ. լծընկէց. *Ի վերայ իւրաքանչիւր գործոց լծծորձակ մատուցեակաչ: Զարեաւն չարչա-

*ռանօք լծեալ զվաստակական՝ լծարձակ առնիցէ. Ե՟ա՟փ. ծ։

Լ՟ԾԵՄ, եցի. ն. Zεύγνυμι. Jungo. παραζεύγνύω, adjungo. Արկանել ընդ լծոյ զանասունս՝ ի ձգել զսայլ, զկառս. ՛ի նոյն լուծ կապել, կապմել, վարել. փօղ մագ, ի՟ափ՟ափ. *Լծեցէք զերինեան ՛ի սայլին։ Լծեա զկառս քո. ա՟. Ի՟գ. ղ. 7։ Ֆ՟. Ի՟գ. ծ՟ը. 44։ *Չէր աղքատ ՛ի կառաց՝ որ զՀոգիսն լծեալ՝ արշաւէ. Սէթէր. ծ՟ա։ *Ամենայն կառք ՛ի համազգաց երիվարաց լծին. Ե՟ղ՟ի։

Նովին նմանութ՟ամբ ասի զդահճաց, *Երկու երկու լծեցան, և առին ՛ի քարշ (զաքան). Ե՟ղ՟է. ը՟ և զտարերաց, *Լծեալ են ՛ի գործս հարկաւորութ՟ամբ. անդ. ե՟։

Լ՟ԾԵԼ. որպէս կապակցել, զուգել, յարել ընդ միմեանս զինչ և է իրս. *Ընդ քոյր բազմամարդ գալանին զքեզ լծեսս. Բ՟ա՟. վալ։ *Կարօտացաւ բազում օրինակս ընդ միմեանս լծել։ Երկուս կարգս առաջի դնել, և ընդ միմեանս լծէ զնոսա. Ս՟ոփ. յ՟։ ե՟։ *Կամի, զի ընդ օրհնելն և այս լծեսցի։ Պ՟ղորդեալ մարմնով լծեսցուք և զհոգս հոգւոց. Լ՟ի՟. պ՟. Ե պ՟ոփ՟։ *Ոչ եթէ ընդ հարս լծաւ զաս զվարս և զգնացս լծէ. Ե՟ր՟ն. ֆ՟ի։ *Շաբաթին վանն պատուոյ նորա լծիցի ընդ աւուրսն. Ե՟փ՟. ծ՟ն։

Լ՟ԾԵԼ. Ըստ քերականաց՝ Կցել տալ ընդ տալ, կամ դնել ՛ի տեղի իրերաց՝ մանաւանդ ՛ի լծորդութ՟ենէ բայից առ յոյնս. * Ր՟է և ռայ լծին փոխանակ միմեանց։ Ձոյն երկբաւթառ ասէ, զի ընդ ւիւնի լծի ՛ի բազում տեղիս։ Ցորժամ եչ և այլ լծես՝ ասէլով, կայր, կայր. զի եչ և այլ բազում անգամ լծին ՛ի բազում տեղիս. Ե՟ր՟ն. ի՟եր։

Լ՟ԾԸՆԴԻՄ. ա. Որ ընդդիմ կայ լծոյ. ընդդիմակաց օրինաց. * Չլծընդդիմ գՀակառակորդն զՀեղգութ՟իւնն ընդ մէջ կարել մարթասցուք. Ե՟ա՟փ. ծ՟։

Լ՟ԾԸՆԿԻՑ. ա. Որ ՛ի բաց ընկենու կամ թօթափել զլուծ. վատորնջող. անհնազանդ. ապստամբ. *Իբրև երինէ լծընկէց եվև ինձ խրայել. Ովս. գ՟. 16։ *Մի թոռնիմբ այնուիկ լծընկէցք։ Լծընկէց և հնակառակ խրատուց. Ցհ. ի՟։ Ը. Բ՟ղ՟է։ *Ցայսմիսի հպարտութ՟ենէ լծընկէցս լինիմք. Լ՟ի՟. պ՟ոփ՟։ *Չլծընկէց պարանոցս իւրեանց ած մաճառին ՛ի լուծ հնազանդութ՟ենէ օրինաց. Մ՟ծ՟. ծ՟ի։

Լ՟ԾԿԱՆ. ա. Բառ ռուկ. ասի զարջառոյ՝ որ վարի լծով ՛ի գործ մշակութ՟եան երկրի. * Ունէաք զբազում անգեայս՝ լծկան, և կՀան. Ա՟ա՟թէ. պ՟ա։

Լ՟ԾՆԲԱՋ. Տ. Լ՟ԾԱԲՈՂ. *Դուք էք լծնաբաժք լուանիսա. Մ՟ծ՟. ծ՟ի։

Լ՟ԾՈՐԴ, ի, ից. ա. Ընդ նոյն լծով լծակից. կցորդ. *Որ ՛ի գրութ՟են գիմոնացն քառակուսեան լծորդացն ՟։ (որպէս մասանց աչխարհի, տարերաց. քառաւեղ խալչի ևն.) Ն՟որ. խ՟։

Ըստ քերականաց՝ Ցառաք մեռաւորք ձայնիւ, որք փոխան իրերաց մնանեն ընդ լծով լծորդութ՟ենց բայից առ յոյնս, երբեմն և ՛ի մէջ. կամ որք գնին երբեմն ՛ի տեղի միմեանց յոր և իցէ բառս ըստ այլևայլ լեզուացն յատկութ՟են. *Գնչուք և Թոռնվաստք ոչ կարէին ընտրութ՟են առնել լծորդացն առ միմեանս ՛ի խօսս իւրեանց, յաղագս մերձաւորութ՟են լծորդացն առ միմեանս, որպէս բեռի, մնի, պէի, և փիւրի. Մ՟ոփ՟. Ե Ե՟ր՟ն. ի՟եր։ *Լծորդութ՟իւնս ձեռնտու ՛ի գիւաս ստուգաբանութ՟եան՝ փոխելով զլծորդն, մինչև հանդիպեացիս ստուգութ՟են անուանն։ Նախեւելով զբոլոր բաղաձայնդ ՛ի լծորդն, կամի արդ և ըզձայնաւորսդ ՛ի նմին դասս լծորդացն շարել. Նե. ի՟եր։ *Լծորդք են՝ բայմի. գկքմ. գտի. զսցմ. ժ՟չ. ծ՟ձ՟. լղն. րս։ Եւ լծորդացս զոյցքս՝ անհմատ սորին պատեռսմ և անհաւատալի կարծին. Ե՟ր՟ն. ի՟եր։ *Գուեային կիբիկոն է, երբ փոխես զլծորդքդն, և կիվօն է. Գ՟է. Ե՟ա՟ Լ՟ի. ֆ՟իլ։

Լ՟ԾՈՐԴԱԾՈՒ. ա. Որպէս Թէ ծննդական կին. Հարազատ. հղքարք. քորք. *Զառաջ քումն լծորդածին կանանցն, զի նախ քան զվախճանելն ժամանեսցէ՟։ այսինքն քերցն զազարու. Ս՟ի՟. ի՟ե. ա՟ր՟ա։

Լ՟ԾՈՐԴԵՄ, եցի. իմ, եցայ. Նոյն ընդ Լ՟ծել՝ ըստ ամենայն առման. իբր կցորդել. *Հաստատակաց համնիդութ՟ենէ լծորդելով առաքելական գրոց։ Որով երկիր երկնայնոյն լծորդի։ Մ՟իմեթարութ՟են, որոյ ոչ ուրախութ՟են մարմնաւոր լծորդի. Ս՟ի՟. ի՟ե. ա՟ր՟ա։ Շ. Բ՟ղ՟է։ Լ՟է. ա՟փ՟։

Կամ ըստ քերականաց՝ Դնել տառից փոխան իրերաց. *Նոյնպէս լծորդին չս և սէ. որպէս՝ անդունեացն, և անդուշեաց. որպէս Թարչիչ՝ նոցա, և մեզ Թարախս. Ե՟ր՟ն. ի՟եր։

Լ՟ԾՈՐԴՈՒԹ՟ԻՒՆ. գ. Զսչգία. Conjunctio, copulatio, conjugatio. Կցորդութ՟են. մանակցութ՟են. կապակցութ՟իւն. յօդակապութ՟են. զօդ. * Իբրաքանչիւր ոք ՛ի տարերցս ըստ լծորդութ՟են երկուս ուրաքանչիւր ունի. Ն՟ի՟ա. ք՟։ է։ *Խորհուրդս երբեմն յարդարութ՟են քո է, և երբեմն ՛ի Հողոյս լծորդութ՟են մերձենայ. Լ՟է. ա՟։ *Գործն զայն գլուխ նորա ՛ի մէջ լծորդութ՟են ձեռոյ ծառոյն. Ճ. Ա։ * Թուղացուցին ասէ զլծորդութ՟իւնս Թևռոյն քեղեացն. Ո՟ի. գ՟ծ։

Իսկ ըստ քերականաց, * Լծորդութ՟են է կարգաւոր խոնարհութ՟իւն բայից։ Եւ են լծորդութ՟իք չեշտոլոր բայից տասն... և պարոյկ լծորդութ՟իք են երիք. Լ՟ն. Թ՟ր. ի՟եր։ Ուր հայ Թարգմանն զլուսնկան լծորդութ՟ես բայից վերածէ յայլ կազմութ՟իւն հայկական. ուստի ոչինչ խնաստ կարևոր ընի քաղել, բայց զի՛ե բայս մնանեն տառք լծորդք, որպէս տեսանես ՛ի բաւն Լ՟ՈՐԴ. Լաւ և էր անդանօր նշանակել զլորեսին յանգս, յոյս լծին ամենայն բայք հայկականք. այսինքն եմ, ամ, ում, իմ. զոր օրինակ գործեմ, կամ գիմեմ. խնամամ, կամ ընձանամ. Թողում կամ սարանում. դնիմ կամ Թռչիմ։ Եւ ՛ի չգոյե որոշմանս՝ նաև մեկնիչք հին քերականին զլծորդութ՟են վերածեն ՛ի լծորդ տառս։ Վ՟ան որոյ

Այնաբայր՝ *Լծորդութ՟են ասի, յորժամ ելանէ մինն (՛ի լծորդ տառից) ՛ի լծոյն, և մնանէ ընկերակիցն՝ բառնալով զլուծն. որպէս բեռն զմնի, կամ մեն պէի. նոյնպէս և այլքն կարգաւ. Մ՟ոփ՟. ի՟եր։ որպէս և Ե՟ր՟ն. Ե Նե. ի՟եր։ Ճոխագոյն։

Լ՟ԾՈՐԴՕՐԻՆ. ՟ն. Իբրև լծորդ իւրք օրինակաւ. միաբան. զոյգ զոյգ. զուգապես. *Ագամայ որդիք՝ աւազանեան ՟ս կոչին որդիք, և եղբարք քոյի, և միանուն քրիստոնեայք. որպէս առաքեալ լծորդօրէն արաբեալ ազամայ և քոյի. Նա պատճառ մնհու. և քո կենդաց. Տ՟ծո՟։ *Չերկոտասան առաքեալսն փրկչին, որք լծորդօրէն առաքեցան ՛ի տեառնէ երկուս երկուս. Նե. ի՟եր։

Լ՟ԿԱՉԵՒ. ա. Լճաձև. նման լճի. *Ի բաց հանել զնաւան պարանօք ՛ի լճաձև տեղին. Պ՟ա՟. ա՟ղ՟ա։

Լ՟ԿԱՄ. գ. Բառ ալ. լ՟իճա՟. (յորմէ և վր. լագամ.) Երասանակ. դանդաւանագուստի Լ՟ԿԱՄՐՈՒ, հիւսիւ երասանակաց։ Ո՟ի՟ի՟որ։ Տ՟ես և Լ՟ՄԱԿ։

Լ՟ԿՆԻՄ, եցայ. ՟ն. (լծ. յն. լակ՟է՟ա՟.) Λαγνέυω. Libidinosus et salax sum. Անամօթիլ աչօք՝ գիմօք՝ համարուիս, և այլովք նշանակօք. լըթիլ. քծնիլ իբրև զլակատ. լկտիլ. ա՟ըզլանմագ. *Ընդէ՟ր լինեցան աչք քո՟՟. յն վերածին. Ց՟ե. ծ՟ե. ւ։ * Ջի՟ լըթեալ լինեալ են երեսք քո. Մ՟ծ՟. ծ՟ի։ *Մի ՛ի լինելն և ՛ի համարուելն հայիցիս. կ՟ղ. ը՟։ *Տակաւին լկնի և լըթի. Ե՟ղ՟ե. ի՟։ *Խաւարասէր խաբէութ՟են լինեալ մարտիցէ. Ն՟ա՟. ի՟ե։

Լ՟ԿՆՈՒԹ՟ԻՒՆ. գ. Λαγνεία. Libido. Լկնելն. լըթութ՟իւն. լկտութ՟իւն. *Մեղայ լինութ՟են, լըթութ՟են. Մ՟ա՟լ։

Լ՟ԿՏԱՄ կամ Λ՟Αναιδέυομαι, άναι.

Լ՟ԿՏԱՆԱՄ, ացայ. ՟ի σχυντέω, άσελγαίω. Impudenter, petulanter et lascive ago. որ և Լ՟ԿՏԵՆԱԼ, Լ՟ԿՏԻԼ. Լկտի լինիլ. լինել անամօթիլ. համարձակիլ. չփանալ. խեղէ՟նալ, բաց՟իլ առա՟ըզլանմագ, փաթըզլանմագ, աւըմագ. *Ընդէ՟ր և զՏարսն չլատուցանիցես ՛ի կաքաւս, զի և նա ընդ նոսին լկտանչէ. Ո՟ի՟ոզ. *Կանայք՝ արանց առաջի չիչխեն լըկտանալ. Ո՟ի՟. է՟է։ *Լկտանան, և չուայտին համանգամայն կերակրով. Մ՟ա՟ր՟. ի՟։

Լ՟ԿՏԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Տուն լկտի կանանց բոզանոց. *Առնու զՏարկս ՛ի լկտանոցաց. Ո՟ա՟. ա՟ա՟ ա՟փ՟է՟. լ՟հ՟։

Լ՟ԿՏԱՆՔ, նաց. Տ. Լ՟ԿՏՈՒԹ՟ԻՒՆ. *Ցամօթոյ լկտանացն (կամ լկտեաց) տեսանողացն, որ ժողովեալն էին. Ա՟գաթ։

Լ՟ԿՏԵՆԱՄ, եցայ. Տ. Լ՟ԿՏԱՆԱԼ. *Նորա է չքնաղ այն է, ՛ի հնոցին չայրիլ, և ՛ի մանկութ՟են չլկտենալ։ Դու ծիծաղիս, և լկտենաս. Ո՟ի՟. ՟. է՟. ղ՟ե. է՟է։

Լ՟ԿՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ լկտիլ. ձգել ՛ի լկտութ՟են և յանաւակուն. *Աբրջոյք չափով գինի, զի գուցէ լկտեցուցանիէ զաւելի ըմպօղն. Ձ՟Ճ։ *Ցորժամ զկոյն լկտեցուցանիցես. Ո՟ի՟. ի՟ղ։ * Ոըք լկտեցուցանեն (կամ լկտի ցուցանեն) զանձինս. Ո՟ի՟. է՟։

Լ՟ԿՏԻՔԱՆՈՒԹ՟ԻՒՆ. գ. Լկտի բանք. անպարկեշտ և անշնորհ զոյցք համարձակք. *Ի գործ հայիք՝ տալ ըստ վաստակոց զՀաւատացումն, և ոչ ՛ի լկտեբանութ՟են խաբէութ՟են. փ՟ա՟գ։

Լ՟ԿՏԻՋԱՐԴ. ա. Որ ունի զանձամբ լկտի զարդս. *Ոչինչ պատուիմս կրեցին լկտիզարդ կանայք. Ո՟ի՟. է՟։

Լ՟ԿՏԻ, տւոյ կամ տոյ, տեաց կամ տաց. ա. Ἀκόλαστος, άσελγής. Lascivus. άναιδής, impudens. διαλυτος, dissolutus. Լըծ և Թուլամորթ. լկրտ. անպարկեշտ. ա՟նառակ. համարձակ. (անձն, և բան, և գործ, և՟ն.) ըբլբաքի, բաց՟ուլգի գեչէգ, եգեգուիլ, ա՟ա՟ուղ, ձահիլ. *Քաղցրացաւ նոցա հաց ընդ լկտիսս. յն. ընդ երիսաասրդս. Ց՟ե. խ՟ե. 5։ * Չգաստասցան լկտիք։ Բարկեամ անարգաց, և սիրելի լկտեաց. Ե՟ղ՟է. է՟. Ե խօ՟է՟։ *Վ՟ան կինոջ միոյ լկտոյ. Ե՟ր՟ն. ֆ՟։ * Չլկտեացն ահաբեկեալ ցլուեաց զզօրան. Խոր. հ՟եփ՟ս։ *Ցանկասէր և լկտիս Շնացողք և լկտիք։ Փոխանակ լկտի տեսոյն ունի ՛ի սպոի իւրում և առաջի աչաց զերկիւղ դատաստանացն։ Ցանկալով հայիցի ոք լկտի աչօք։ Չարաբար խօսին իբր զլկտոյ. Ո՟ի՟. յ՟ղ՟. ի՟. 9։ ղ՟. 15։ *Լկտի խելք կատակութ՟են։ Լկտի երգով՝ պիւս Ց՟ղ՟։ *Երգովք լկտիւք մոլին. Շ՟ա՟ղ՟ հ՟ոփ՟։ *Ի լկտի խորհրդոց. Ս՟ոփ՟. յ՟։ գ՟։ * Ան-

հնտրին լկոի է գինի. Ոսկիփոր : *Ընդ զազրալի տեսուքեն լկտաց. Բէննի:

ԼԿՏԻՄ, եցայ. ֆ. Լկտանալ. լկտանալ. վարիլ լկտուքեն. լրբանալ. անառակիլ. *Որք յերգաբան գինեաւ լկտին, և պակշռատեալ ծաղուս լցցին. ՅՕգոստի: *Լկտեալ յանառակութեն. ՅՄՈ. Է: * Զլկտիս զգաստացեալս, և զզգաստս լկտեցեալս. Եփիփ:

ԼԿՏԻՔ, տեաց. ⟩ գ. որպէս լտ. Լէգ.

ԼԿՏԻՔ ՆՍՏԻՔ.) էթփ, Lectica. յնպէսպէս. Գահաւորակ. դէսպակ. թախտիրեվան. *Որ գահաւորակաւն, և լկտով և ջորովք կրի. Ոսկ. ԵԲԲ. ԲԷ: * Ի լկտիս նստիս սպիտակօք ջուլովք եւանէ. Ոսկ. ԵՒԷ. Ֆ:

ԼԿՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσωτία. Lascivia, impudentia. Διάσχυσις, διαλυσις. Dissolutio. Լկտի գոլն. գործ լկտեաց. լոյծ և թոյլ վարք. լրբութեի. անամօթութեի. անառակութի. համարձակութեի չար. ժլատրհուժեի. բացութեի, անբէնաւորի. առատաձեռնի, եռեպռեպի, ընհվերի, փիւռնար. *Ալ՝ ի քոզանոյ լկտուքեա գնայ. Նաում. ծ. 24: *Ապանց լկտուքեի, և կանանց լկտնութեան. Մանդ. Ե: *Պարկեշտութեի ի լկտուքեան. Նար. ՟: * Ոչ զի զծաղրն հատանիցեմ, այլ զի զլկտուքեին ի միջոյ բարձից. Զլկտուքեի ոչ նոքա գովէն, և ոչ այլ ոք: Են այլք՝ որք ի լկտուքէ զբազուկս ի մէջ գոնհից բանան. Ոսկ. ՀՄ. 6: յհ. Ե. 15. 16: *Կարկեցայց նա զլկտուքեի համարձակուքեե զայնոցիկ, որ ընդդէմ գրեցին. Եսդ. Ը. 20: * Զլկտուքեի ընդդէմ ձըշմարտութեե. Սարգ. յոան. ՟

ԼՃԱՆՈՎ, ու կամ ի. գ. Լիճ մեծ ծովացեալ. *Երեսեցոյց զմեծուքեի զօրուքե իւրոյ ի լճածովս. Եփիփ. ծն:

ԼՃԱԿ, ի, ացի. գ. Λίμνη. Stagnum. τέναγος, lacuna. իտ. Laguna. Լիճ փոքրիկ. ծովակ. ՚ղօլ. ձիմձիմ. *Ըստ լճակն, յորում որապին, չէին ուրեք անցեալ ի բաց: Ոչ եմէ ի ծովու էր որս նորա, այլ ի լճակի միոջ փոքրկան. Ոսկ. ՀՄ. Ե. 8: յհ. ՟. 1:

Եւ Աւազան մեծ պղնձի, որ կոչի և ծովակ. հավուզ. *Լճակ ջրակիր և պղնձանուէի, ի գալեի ծոցոյ սողոմոնեան խորանին յարկի. Նար. ՟՟գ:

ԼՃԱՊԻՉ, մեչի. գ. Մեչաւոր կամ խորք լճի. *Շինեաց իւր չերիմ յոյժ անառուիկ, ի հողի ուրեք և ի ծովացեալ լճամիչ տրամադասատուեալ. Նահում:

ԼՃԱՓՆ, ափնի. ⟩ գ. Աին կամ եզր լճի՝

ԼՃԵԶՐ, եզեր. ՟ ծովակի. ՚ղօլ. *Իին տոքա ամենեքեան միասեան ի լճափնին. գորսքն զընթացս նոցա զգացեալ՝ երկիւղիւ ընկղմեցան ի խորագոյնս լճին. Ոսկիփոր: * Քարշեալ զամենեսեանն ի լճեզրն. Ճ. գ: *Լիճն եղեալ անդս մաչի, և ցամաքն լճեզր ծովուն ակօսահատ. Թէոփիլ. ֆս ՟:

ԼՄԱԿ, ի, ացի. գ. փոխանակ գրելոյ Լկամ. Պահուրց. դանդանաւանդ. *Սանձիւք և լմակօք, այսինքն խրատու և ուսումամբ լեզուս նորա արգելեալ էր ի չարէն. Բրս. ՟րի:

ԼՄԱՆ, ի լմանն. ա. ֆ. առաւել ոմն. իբր Ամբողջ. ունպակաս. ողջոյն. կատարեալ. *Զձմեռն մի լման անցոյց զկեանս իւր. Մ՚ենոբ: *Զփոխն, կամ զսալտման ի լման ասաւ. Տծաղ: (իսկ ոմն. Լբալբման ասի, որպէս ամենայնիւ յօր և նման:)

ԼՄԵՄ, եցի. ՟ն. Θλίβω. Premo. ՃՀմլել. մալել, կոխել և կակղել. լմել, ՃՀրելՀ. *Բրտի լմեալ զկակուղ կաւն՝ դնէ ի վերայ դրգան. Իմ. ծԷ. 7: * Իբրև զծաղ լմեալ: ԱԾծ. Ճ. 2:

ԼՄԸՏՈՑ, ի, ացի. գ. Ըստ հին բառ. *Տղայական մանհիձք ։։ Ուր կայ և *Լմչտել. կոխել կամ հարթել. ոսոխել. ՃմՀկել ։։.

ԼՆՈՒՄ, լցի, լցեայ, լցեալ. ն. և նր. լնում, կամ լնանիմ, կամ լնիմ, լցայ. լցեալ. Πληρόω, γεμίζω, Impleo, repleo, ևն. Լի առնել զծափուրն. լցուցանել. հեղուլ զերզուլ, իրօք կամ նմանութեամբ. ԷՅՀԷՆԷԼ. փօլռօրմափ, ինչ ԷՒՀԷ. *Եհլից ըզսիրն ջրով: Լցէք զծաղկոկտ ջրով, և լցին զնոսա մինչև ի վեր: Արկցես յամենայն ամանս, մինչև լցցին: Աձեցէք, և բաղմացարուք, և լցէք զերկիր: Լցցին տուիք շնաձանձիւ: Բերանք ճչմարտից լցցին ծաղու: Լցաս սիրն իրաւունք և արդարութիւ: Օգնականութիւք լցեալ բարձրելոյն: Լցան յիմարութիւք, կամ նախանձու: Լցաս Նոգւով սքվ. ևն: *Չի լցեալ անուամբ իւրով զտեսի խորհրդոյ առն. Եփր. հաճոյ: * Եւ ոչ զբժիչկ գովեմ՝ որ փոխանակ օգնելոյ աշխատացեալոյն՝ զնովքն հիւանդութեամբ ընդցու. Իրս. յոաչիփ: *Զնուազութիւնս յառաւելութեանցն ընու: Լցեալ խրոխտ ամբարհաւաճութե. Պիփ: * Զորովայնն տառապեալ ընդցուն (գինովի). Ոսկ. Ֆ. Է. 19:

Կր. * Սարսափմամբ ընանիմ, և ցնդիմ ընդ արտասուս. Աճոէ. կոչիփ: * Ուխանիւ ընանիմ, և ոչ բժշկիմ: Ընանիմ, և կրկին հեղում. Նար. ՚Է. 4: * Մինչև լինիլ քաղաքամիջոց հիւանդոք. կոչ. ծԷ: * Ամենայն ուխք ի ծով գնան, և ծով ոչ ընու: Խորհրդով ընուն չտեմարանք: Թագաւորն ընդոր մեծաւ բարկութե. ԺՀ. ՟. 7: Աստի. ԷՅ. 4: Ձ. Ֆ. Է. 17: * Ընուին օրինաքն տեառն ՟՟. ՟. Եզր. Է. 49: *Մանկանն ընուլ հոգւովն յորովայնի անդ, ընուլ և մորն հոգւով. ԻՓՀ: * Ցանտեսութե չյատակի խորոյն՝ ընուն երկիւղիւ. Ը. Ֆփ: *Ո՛ըքան ուրախութե ընուն՝ ընդ ամ միանալոյին. Սարգ. ՟. պ. Ե:

ԼՆՈՒԼ. որպէս Լցացուցանել. կատարել. ՒՒէֆիւ ԷՒՀԷ. *Ես մտից, և լցից ըզբանս քո: Խօսեցաւ բերանով իւրով, և ձեռօք իւրովք եւլից: Ոչ եկի լուծանել, այլ ընուլ: Չի լցցի որ ասացաւն Չի գիրն լցցի: Չիմարդ ընուցուն գիրք. ևն: *Չօրինս բնուլեե ընլով. Պիփ: *Ընուլ զկամս, կամ զիմփուիք, զպաղձանս, զինդիրն ։։ ի բազում գիրս: * Ընոյր ասացեալն: Ծաղկէ ընու չափ հասակին. Ը. Ֆփ: Լ՚Ե. ՈՂ *Ամիծայնանեցուցես տեր յո՝ քո զպղծեալն դիր ընանել ի լիս. Նար. ՒՀ: * Լցեալ էր ժամն, զոր եգիտալ էր նմա գաստաւորն. Եսդ. պ. Ե. 15:

ԼՆՈՒԼ. ցցագիցուցանել. ՒՐ. յոգիլ. չատանալ. Χορτάζω. Sator. *Ընուլ ըզքաղց, կամ զծարաւ. Սարգ: Վ.ԷՐՆ. ԼՀ: * Լցաք ի բարւոեեց քոց տեր. ԺՀ: *Ի պաղոյ գործոց իւրոց լցցի երկիր: Լցցին խաստանօք. Սղ. ՃՓ. 13: ՈՂՒ. Փ. 30:

ԼՆՈՒԼ ԶԱՂԵՂՆ. Քարշել լծով: Ֆ. ֆ. ծԷ. 33:

ԼՆՈՒԼ ԶԶԵՒՆ. Դնել ինչ ի ձեռս քահանայի առ ի նուիրել ՅՈ. քահանայացուցանել. և Առնել զգործ քահանայութե: Ես իՀ. 41: ԼԲ. 29: Ղեփ. Ը. 33: Դփ. ծԷ. 5: Ֆ. ՒՓ. ծՓ. 33:

Կամ Ըսպասիլ զձեռն. * Արեամբ ըզձեռան ընուին. Եզր: ֆփ:

ԼՆՈՒԼ ԼՈՒՍՆԻ. Լցանալ, կամ առնուլ զլուսին յաւուրն ժՀերորդի. Լբաս ըԱԱլ. Լբյոնիլ. *Եւ ոչ լուսին կասկ ի մէջել և ի ընուլ: Նմանապէս և լուսին, ի մէջելն և ի ընուլն: Լուսին աձմամբ՝ ընլով, և նուազելով: Զուրն ընդ աձել լուանին՝ աձէ, և ընդ ընուլն ընու. Ագաթ: ՃՀՒ: Եզնիկ: *Նախ առաջին ի լուանոյ անտի՝ ի ընուլն և ի պակասելն. Սարգ:

ԼՈԳԱՆԱՄ, ացայ. լ. Λούομαι. Lavor. ամն. լոդանալ. Բողոր մարմնով լուացեալ լինել, մաքրիլ ջրով ըստ օրինաց. մկրտիլ. և Լուղիլ ի ջուրս. ասա ԼԷՀԷ, էայեան ՃԹ, իաղԷ, պաՀԹ, փալՀԹ. *Ճանկացաւ Թագաւորն լուանալ ի գետն. Պամ. ալԷ: *Ճանկացաւ լոգանալ (կամ լոկանալ)... լոգացաւ (կամ լողկացաւ) ի ջուրն. կելաս. ալԷ: *Լոգացեալ՝ կատարել մի արգելքի. ՓԼ. Ի. ծ: *Ոակի լսկանաւս ջուր պատրաստել առ ի լոգանալ նմա. Լաս. Է: *Որպէս հրկնային ցօղովք արտասուացն Թորմամբ լոգանալ և մաքրել. ՁՀ. ԻՀ. ա: *Երբ տեսանես զքայլին հասն առաւեւ ընՃանալ, և լողանալ ի ջուրն, անձրևոյ նշան է. Վսփ:

Երբեմն՝ որպէս Ոռոգիլ անկոց. *Եսայի քարոզեաց վասն այգւոյն, որ անկեցաւ, և լոգացաւ նա, և ոչ ետ զպտուղ այ. Եփր. ասէփոր. լատ Լ՚Ի:

ԼՈԳԱՆՔ, նաց. գ. Լուացումն. մաքրուն ջրով. *Վասն լոգանացն որ ասացեալ եւլև. Պամ. ալԷ: *Լոգանաւք և չքնացաննուէիցեք մաքրեալ. Փիւ. ծ. Բան:

ԼՈԳԱՄԱՆ, ի, ացի. գ. Λούτριον, λουτρόν. Lavacrum. Լուացարան. աւազան. բաղնիք. և Լուացումն. լոգանք. *Ըստ իւրաքանչիւր հոմերամ աեսականն հաստեալ ի տեղիս լոգարանացն. Պիփ. ՎԷՂԷ: *Որ և լոգարան. Աստ. ՒՒԷՂ: *Ոչ եզև նմա լոգարանն՝ փրկուելե պատճառ: Ետես զլոգարանն. Պամ. ալԷ: *Անլուայ ոտիւք, և առանց լոգարանաց ոչ մտանէին ի բակս մեհենին. ԵՀՒ. Ֆփ:

ԼՈԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ցաւ լոգանալ. լուանալ. *Լուաց զգլուխ նորա, և լոգացոյց զանձն նորա. Բասղ. Է. 7:

ԼՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. ⟩ Լոգանք. և Լողանալ.

ԼՈԳՈՒՄՆ, գման. ⟩ գարան. *Լոգուլեի. կանան: *Չարվ լինի զանձն քո լոգմամբ ջրոյ սրբել. Ոսկ. յհ. Է. 15:

ԼՈԿ, ոյ, ով. ոց, ովք. Μόνος, ον. φιλός, ὀν. Solus, um; nudus, merus. Ստակ. միայն. մերկ. սին տուկ. պարզ. սալի. ԷԼԷ, սաՀէ, սաՀի, Էալէնէդ. պայաԼը. * Տեսանէք անդ զկատաւն լոկ. ՂՀ. Իփ. 12: *Գարիսպք քաղաքին երիքովի ձայնիս լոկով անկեալ կործանեցաւ. ԵՀԼԷ. Է: *Մի իբրև ի լոկ ինչ հաց հայեսցիս. Մանդ. ՟: *Չի միայն գամ զպիղծն փոխանակ անպիտան ասելոյ կրկին. և ամենևին միոք այս են, Թէ չիք աստ հաց լոկ. կնՒԼ. ԲՀ: *Ոչ բանիս լոկով: Ոչ բանիւք լոկովք. կալ. Գ. Փ. Ոսկ. յհ. ՟. 11: ԼՀ. ա: *Երկիր պագանէին նմա ոչ իբրև մարդոյ լոկոյ, այլ իբրև այ ՃՀմարտի. Ը. Ֆփ: *Ոչ լոկոյն մարդոյ երկիր պագանել արժան է, և ոչ ամ լոկ ասել առանց մարգիմութե բարի ինչ է. կալ. ծԷ: *Ի հրամանս լոկոց բանից: Լոկովք մարմնովք մեացեալք. Ոսկ. յհ. ՟. 9. 10: * Սիրեցեալ յայս, և ոչ ի սիրաս յայս՝ վս լոկոյն, և ոչ կամաք. Հմաճ. ասկ: *Չմերկ և զլոկ և զարհամարհեալ ագանելոս կանան: *Ոչ կամեցաս ցուցանել ի լոկ ոք զառաքինութե քոյոլեե իւրոյ. Եփր. ԼՀ:

ԼՈՑ. ա. նիս. Κενός, ἔρημος. Vacuus. Սին. Թափուր. ունայն. անապատ. անմասն. անբաժ. մերկեալ. պօչ, Տահրամ. *Լոկ մնաց գերեզմանն, յորում յառաչա-

գոյն տեսին զնա եգեալ. Ոսկ. ՃՔ: Բիս. Ֆէլ: *Մկրտութիւնն այն յովհաննու յորդանան բիւրաւորաւիկ պարգեաց լուկ էր. Ոսկ. գԾ: *Որ լոկ են ի սուացուածոց, և սոսկ ի մտանելոյն.կանան: *Լոկ և մերկ էր ի սփոփութենէ: Թէպէտև զայլ ժամանակին լոկ ի շնորհաց իցէք, այլ ոչ եթէ և այժմ: Ոչ արդարն առանց մեղաց աղաո է, և ոչ մեղաւորն յաւիտեան բարեաց լոկ և սոսկ գտանիցի. Ոսկ. ՀՀ. Ը: կոր. Գ. Ա զի: *Քաղաքն.. լոկ ի մարգկանէ. Ոսկ. Եռ:

ԼՈԿ ՕՐ. Օր գործոյ. լոյր օր. ի կիսիւ, պայազը կիան. *Ոչ ի լոկ աւուրան երգեմք, այլ ի կիւրակէ միայն. Շ. ԲՂ:

ԼՈԿ. Ս. Մόνον. Solum, tantum. Սոսկայեպս. միայն. ևԹ. սալ, ՔաՀ.ոսլ. *Բայց միայն լոկ զմիմեանս քաջալերեին. ՜. Գ. Ը. 3ղ: *Լոկ աղօթս առնելով վախճան իւրաւնի հայցէր ծնողի: Լոկ փուԹացաս ցանկ կրթել ի հանդէս չահից. Պիտ: *Ոչ լոկ ասէ, Թէ ամուր մեզ ասր. Խոսր: *Դու՝ ասէ, լոկ հաւատաս. Սարգ.յն: Ե: *Սինչ լոկ որ գքիՔն կարեաց. ՄաՀի:

ԼՈԿԱՓԱՐ. Ս. Նոյն ընդ վ. *Պարզ լոկաբար զծուցցատուկ զերեսալն. Եփր. Ի Գ:

ԼՈԿ Ի ԼՈԿՈՑ. Ս. Նոյն ընդ վվ. *Ընդէ՞ր խնգրեցեր նորա կին միայն լոկ ի լոկոյ. Եփր. Ի Գ:

ԼՈԿԻՄ, եցայ. յ. Լոկ ինալ. Թաւիսալ գտանիլ. *Մերկանան չընչից, և լոկին. Ե՜՜. պԺ. Ը. 17:

ԼՈԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Սոսկ կամ Թափուր ինալն. չքաւորուԹիւն. *ՅուսուԹիՔ մերկուԹեան տուէր, և կատարեալ լոկուԹիՔ ընչից (այսինքն անընչուԹեամբ) չքէր. Ե՜՜. պԺ. Ը. 3:

ԼՈՂ, լողք. կի՛ ԼՈՑՂ, լողք. Գ. որ և ԼԵՂ, ԼՈՒՂ. Ա՛րմատ Լողալոյ կամ Լուսելոյ. որպէս Լողալն. լուսելին. *Ի լող անկեալ հասանէր առ նա. Ոսկ. յԺ. Ը. 41: *Հար եղիսէ փայտ մի, և արկ ընդ նոյն տեղի ի լող. Եփր. Ի Գ: *Ջնոյն լողս ուս նին ամենեքեան. Վ Եղր. Ը: (Իսկ ռմկ. լող փոր, առ՛ս ի բայն ԼՈՂԵԼ:)

ԼՈՂԱԿ, ի, ացս. } ա. Գ. Νηκτός. Na-
ԼՈՂԱԿԱՆ, ի, այ. } tans, natatile. որ և ԼՈՒՂԱԿ. Ջրային կենդանիՔ՝ որ միշտ լուսի ի ջուրս. կայուտաք. ձկունք. *Սատուկենալ երկրորդ մասն լողակաց (կամ ղուզականաց, կամ ղօղակաց). Յայտ. Ը. 9. յն. եղականաց, κτίσματων. *Թռչունք, և լողակք, և որ յերկրի ամենայն ընչաւորք. Կալ. ծՀ: *Լողականն (կի՛ լողականն, կամ լեզականն) յիւրն լեզայեալ լինի ապանաս. Աէրեպ. Ա: *Ջայնս որ ի յօգս են Թևալ կան, և որ ի ջուրսըն լողական (կամ լեզական). Շ. այբ: * Լեզծոլըն լըլըվ լողական զեռնով. Գնյ: ԸնմանուԹիՔ ասի. *Հաւորսն զօդային լողական (կի՛ լողական) ձգէ յորոգայԹ. Լ՜Ը. ամ՛ս:

ԼՈՂԱՄ, ացայ, զա. ը} Νέω, νήχομαι,
ԼՈՂԻՄ, եցայ, եը. ի.} κολυμβάω. Natο. ի լող գնալ. ի մէջ ջուրց կամ ի վերայ ջրոց. որ և ԼՈՂԱԼ, ՂՈՂԻԼ, ՂՈՒՂԻԼ. ԽալՀէ. *Ջիանդ այնպիսին լողալ կարէ և ի գամաք եբանել. Տծնակ: Եւ նմանուԹիՔ՝ *ԹռչուՆք լսա նմին ձմանուԹիՔ լուլան խաղան յօգս. Վ Եղր. Ը: *Եւ այլ կենդանի նիքն լողել գիտեն: Ոչ ասէ պորփիւրիոս զնաւին լողել. Աի. պոփ:

ԼՈՂԵԼ. Ն. Առաւել ասիաորէն՝ է Ոլորկել զտանիս և զկալն գլանաձև քարամբ, որ կոչի լող փոր. *Արժան է զկալատեղն ա զե կացնել, և լողել. Վ՜Ի:

ԼՈՂՈՐԴ, ի, ացս. Ֆ. Որ ոք գիտէ քաջ լողալ, և իջանել ի խոր ծովս. Խ՜Ի՜Ն, փակ՜Ը. *Որպես ոք ի լողորգաց (կի՛ ի լողորգաց) կամի վազել ի նաւէ անտի ի ծով. Ոսկ. Խ:

ԼՈՄԱՅ, ի, ից. Տ. ԼՈՄԱՑ. *Ջերկուս լոմայս այրոյն. Ոսկ. յՀ. Ք. 10:

ԼՈՄԼՈՄԵՄ. Ն. Սոսկ ծասկել ի բերանի, ոչ ի դուրս տալ, և ոչ կլանել. ըմբռել, ծամծըծել. *Ցարմար է այնմ ասել՝ կորեսեալ ի բերան, կամ լոմլոմեալ, և կի՛ ի կուլ տալ. Մ՜Ա.ապաք:

ԼՈՑ, ի լոյ. Տ. Ի՛, իլոյ. և ԻԼԻԿ:

ԼՈՑԾ. ա. (արմատ Լուծանել-լծ. և յն. ՀՓ, ՀՓՀս, ՀՓՀս. լտ. սՀլսս, սօլՀս. դասս.) Լուծեալ կամ լուծանելի, ըստ որում ծորելի. հեղուկ. հասանուա. հալեալ. ցնդելի. սիփս. անգայտ. անսար. Թոյլ. մեղմ. մեղկ. Ῥοώδης, ῥυτός. Fluidus. ἔκλυτος, solutilis. Լտաք, Լըլըխծ, վաղուկ, հալած, Խուլ բարակ, նօսր. հելայնմ, եասկագ, ՀեՀՀէ, եըմէս, ինձէ, խաՔիկ. *Լոյծ բնուԹ ջրոց: Ի վերայ լոյծ մկոնայն ձանապարհորգեալ: Լոյծգ մածուած: կալծ. րըն քեզ հասանուա է, և լոյծն քեզ պրն. գակաղմ. ԵփՀի: Պիտ: Նոր. ՀՔ. ՃՔ: *Ջխաղդ կայ մեայ լոյծն (ջուր ծովս) իւրոց սահմանացն ի ներքոյ. Ա՜ որս. ԼՔ: *Խուսան յօգս, և այսր անդր ԹևՀեն՝ պատասանել ջոյծ և զաստած բնուԹեին. Վ Եղր. Ը: *Թոյլ և լոյծ բանիւք պատուհասեաց զնոսս. Մ՜Ճ՜. ծՀ: *Որք կէին լոյծ կրօնիւք: Ջլոյծ և զմեղկ կեանս սիրեն. Փարպ: Խոսր: *Ջլոյծ ագանեալս և զգնացս չընդոնիՔ. Կանան:

ԼՈՑՂ, ի լոյլ, ի լոյս. (յորմէ Լուլել. Ղուղիլ.) Տ. ԼՈՂ. *Որ կայր ի ներքոյ նորա ի լոյլ. Վ՜Ր՜Ն. ծՆ: *Ի լոյլս անցանել ի նաւէն ի կղզին. Ա՜Ճ՜ր. ՜. Յ: *Տեսանել զկանայս ի լոյլս: Ի լոյլս զթոզն տեսանել. Ոսկ. Տ. ՜. 7:

ԼՈՑՍ, լուսոյ, ով. լոյսք. (լտ. լՀ՜փ՜. յն. փՀս, որպէս Թէ բոց. գալմ. լ՜ա, ՃառագայԹ.) Փῶς, φωτισμός, φέγγος. Lux, lumen, illuminatio. Տարր հրեղէն և պայծառ՝ երևեցուցիչ ամենայն զգալեաց անկեալոց ընդ ակամբ. որպէս լոյս արեգական, ՃրագՔ, բոց հրոյ. Նշոյլք. պայծառուԹիՔ, փարատիչ խաւարի. լ՜ա. ըւԼՓ, նոսր. այգընՀՓ. Եբր. օր (գրեալ ա՜ր). *Ասաց ՜Ճ, եղիցի լոյս. և եղև լոյս: Եւ ետես ՜Ճ զլոյսն, զի բարի է. և մեկնեաց ՜Ճ ի մէջ լուսոյն և ի մէջ խաւարին, և կոչեաց ՜Ճ զլոյսն տիւ, և զխաւարն կոչեաց գիշեր: Ետ զարեգակն ի լոյս աուրընկենաս. զլուսին և զաստեղս ի լոյս գիշերոյ: Եղիցի լոյսն լուսնի իբրև զլոյս արեգական: Աշտանակ լուսոյ: Իւղ լուսոյ: Զեռ ի լոյս: Նստեր առ լոյսն (հրոյ): Ջեռնոյր առ լուսոյնս. ևն: *Ջգալի լոյս առ աչս հասանել և չլոյլ բունել մարմնոց տուեալ է. Փիլ. ԲՓՔՀ: *Լոյսն ցանկալի է յաչս մեր. ԱՔՓ: *Լոյս լուծիչ խաւարի. Մ՜. ասալ: * Առ մեզ լոյս՝ օր կոչի. Բիս. ԲՂԼ:

ԼՈՑՍ. խնամալի օրինակաս, և խորհրդաբար. *Լուսով երեսաց քոց տեսանեմք զլոյս: Լոյս տուր տեր աչաց (մտաց) իմոց, զի մի երբէք ննիջեցից ի մահ: Դուք էք լոյս աշխարհի: Սէր լոյս է. ևն: կամ *Սիրեցէք զլոյս խնասուելՀԷ: Անեղծ օրինացն լոյս. ևն: *Լոյս արարիչ լուսոյ՝ առաջնին լոյս, բնակեալ ի լոյս անմատոյց: Լոյս ի լուսոյ: Լոյս երրեակ և մի: Երկրեակ լուսոյն. ՃՀ: Շ՜ը: *Երկուք լոյսք այսք լուսս մնածուելՀԷ երևին. կ՜Ը՜Ղ. գնյ: *Աւաղաղն լուսով վերատին ծնանէին: Մոլորեալ ի Ճշմարիտ լուսոյն (հաւատոյ): Ջգեստս լուսոյ՝ որով քաՀիս զգեստաւորեցաք: Ընձառելի լուսոյն պսակեցաս. ՃՀ. կԲ: *Ջհրեշտակական գաստակարգուԹեան, որք երկրորդ լոյսք յարարչականդ լուսոյ գոյացան. Խոսր: *Լոյսք եղականք յանեղական լուսոյ լուսաւորեալք. Շ. հբէաք:

ԼՈՑՍ. ՆմանուԹիՔ, Աչքի, և Սիրելին որպես զլոյս կամ զլոյս աչաց. *Ճրագ մարմնոյ ասին է. եԹէ լոյսդ՝ որ ի քէզ է, խաւար է, ևն. Մ՜Ի՜. ՜. 22: *Ո՞րպէս կոչեցայց տեւանողական, մՀագուցեալ զլոյսս՝ որ չիս: ՋլեաՀ լուսոյս արտասուօք լցեալ. Նոր. ԽԸ. ւԸ: *Ընդէր բնաւ Թողի զքէզ լոյս աչաց իմոց. Տ՜Բ. ծ. 5: *Ջքաղցրիկ որդեակդ իմ զլոյս աչաց իմոց. Վ՜Բ՜ Կղ. ծԸ: *Լոյսդ իմ անձկուԹիՔ. Նոր. ծԸ:

Ի ԼՈՑՍ ԱԾԵԼ, ՀԱՆԵԼ, ԳԱԼ. որպէս ի չայս ածել, ևն. * ի լոյս ածել զծուծուկն, կամ զանօրինականն քոհ. Ոսկ. յԿ. Բ. 13: Աէաբ. խլ: *Եհան ի լոյս զլուսուելոյս մահու. ՃՓ. ծԸ. 22: *ԱզօԹեալ առ ՜Ճ լուսԹիՔ, միայն զայս հանելոյ ի լոյս, Թէ եղիցի քաղաքս խոպան. Մ՜Ի: *Եկեսցէ ի լոյս: Ի լոյս եկեալ. Նոր. Ք: Լ՜Ը. ոփ:

ԱՒՒ ԼՈՑՍ ԱԾԵԼ. Ծնանել. *Ջհայր կի՛ զմայր, որ առ լոյսն զնորս բնուԹեին են ածել. Պլոփ. օրԻ. Ը:

Ի ԼՈՑՍ. իբր Ցայտնապէս. հրապարակաւ. *Տայտ զնրաւունս իմ ի լոյս: Զոր ասեմ ձեզ ի խաւարի, ասացէք ի լոյս: Լսելի լեցի ի լոյս. Սոփս. Ք. 5: Մոփ. ծ. 27: Ղ՜. ծԸ. 3:

ԼՈՑՍ ԱՈՒՈՒԻ. Լուսաւորիլ. *Մատնիք առ աէր, և առնէք զլոյս. ևն: * Լոյս առ ե բուսաւոլեմ, զի հասեալ է լոյս քո. Կ՜Ի. ծԸ:

ԼՈՑՍԱՆԱՒՆ. Տ. ԼՈՒՍԱՆՈՒՆ:

ԼՈՑՍԸՆԿԱԼ. Տ. ԼՈՒՍԸՆԿԱԼ. և ԱՍՏՈՒԾԸՆԿԱԼ. *ԵրկնաՃեմլոյսընկալ բարՃ լուգիտուն լուսաւորացդ. Նէ. եԼՀ: *Լոյսընկալ զնծածինն ասէ: Աս մարմնացեալ ի քէն՝ լոյսընկալ. Համամ. յ՜Վէր: Գնյ:

ԼՈՑՍԻՋՈՑՑ. ա. Որ զլոյս խնդուցանէ. լուսաւորոյց. լուսատուս. պաՃա. *Բաղում երգս լոյսիզոյս էր Թողեալ. Բ՜ա. Ը. 5:

ԼՈՑՏՓ. Տ. ԼՈՒՏՑՆՔ. *Ոչ խորն լոյս զօձս, այլ խորն ի լոյս և ի նզովանս. Փիլ. ՃՀ. բա: (որ և յն. ևՓՀօգՓՀս, կի՛ ևՓՀօգՓՀս:)

ԼՈՐՏԱԿ. Տ. ԼՕՀՏԱԿ:

ԼՈՎԻԱՄ. Գ. որ և ԼՈՒԲԻԱ, ԼՈՒՊԻԱ. յն. ևՀՀս. Λόβος. Phaselus. Ընդ եղէն՝ որպես ազգ մանր բակլայի. պէօյրՀՀՀՀ, փաս՜. *Միատեսակ գոլով ոսպն՝ իբրև զկնդ ծառոր գատե զլոլիաս՝ սպիտակ մարմնով և սեաս բերանով կոչելով: Լոլիաս ասէ. Մ՜. ասալ: *Լոլիաս. լուսիաս. լօվիաս. պէօկրիւՀՀ. Բծ՜վՀՀ:

ԼՈՐ, ի, լից. Գ. *Օրտչ. Coturnix. որ և ԼՈՐԱՄԱՐԳԻ. Թռչուն պարարտ և վախկամիս կարՃ տուսուլ. պլՀՀՀՀՀՀ, ասամանի. *Ջեղեքորոս արմատ լորք ուտեն. Վ Եղր. Ը: *Բանք սուց պարարտ են իբրև զլոր. և անմիտք կլանեն զնս. Լ՜ասք. ծ: Եւս և Գաղիան. Ե Բծ՜վՀՀ:

ԼՈՐ. որպես Լօռ, զոր տեսցես. և կամ այլ խոս. Βοτάνιον, որպես բոյս փոքրիկ, բուսուկ. Herbula, herba pusilla. * Լորի սերմ. Գաղիան:

ԼՈՐԱՄԱՐԳ, ի, իս, ացս. Գ.} Ὀρτυγό-
ԼՈՐՆԱՄԱՐԳԻ, գ.սոյ կի՛ գոյ.} μητρα. (իբրու մայր լորի). Coturnix, coturnicum mater. Լոր մարգաց պարարտագոյն. * Ի

*վիճաբանութիւնք եւ նոցա լորամարդք՝ ի ծովէ. Իմ. ծիւ. 2։ *Մանանայիւն և լորամարգիւն. Ջոբ. կի. ծն։ Այլ առաւել գրի Լորամարգի. տես Եւ. ծիւ. 13։ Թուոց. ծա. 31. 32։ Սղ. ճգ. 40։ Իմ. ծիւ. 2։ *Խորտիկս կերակրոց յօգոյ, լորամարգոյ բեր. Փիլ. ծ. էտն։

ԼՈՐԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Ὀρτυγοτροφεῖον. Locus, ubi coturnix alitur. Տեղի կամ վանդակ, ուր պահի լոր Թռչունն. պղծբ. ձին գոփելոյ. *Էր ի մէջ ձեղուանն լորանոց ոսկի. յորում էր հաւն այն (ի)չափս աղաւնոյ. Պիտ. ապէս։(վիճակաւ գրի լարանոց)։

ԼՈՐԶ, ոյ. տես՝ } գ. Սիե-
ԼՈՐՁԻ, ձին, ձունք, ձանց. } λον. Saliva. Լկոյսն, fuligo, fumus. Թուք ծորեալ. փրփուր բերանոյ. և Տղոցիք. ևս և Շոդիք կամ գոլորշիք բերանոյ և ըմպանց. ըմպիւ. ասէ, ասէիցէ. (յն. ἀφίειν. լտ. asa. ասիա). *Ծորեցուցանէր զլուձունս իւր ի վերայ մօրուաց իւրոց. ա. Եզ. իա. 13։ *Երկու երակք գաւառիկք ի քթին, վասն որ պահելոյ զուղիկն՝ ի քաւչէն գլուխն. Ոսկիփոյ։ *Ի լորձն, որ իջանէ ի կլորցացն, մեծագոյնք ժողովին. Հմամ. յովէտ։ *Ի կլորցացն ելջանէ լորձն. և այնու կերակրի։ Լոր ձամբ կացք։ Ընդ բերանն ասի լորձոյն. վանակ. յօբ։

ԼՈՐՁՆԱՑԻՆ, յինոյ, ոց. ա.} Λιγυσώ-
ԼՈՐՁՆԱՏԵՍԱԿ, ի, ից. } δης. Fuliginosus, fumens. Որ ինչ է իբրև զլորձն, մանաւանդ շոգիանման ինչ. գոլորշատեսակ. ծխատեսակ. *Լորձնային այն Թանձրութիւնի գուրս ելանէ ի ձեռն ելից շընչոյն։ Ի ձեռն բերանոյն և ըմպանացն սիրտն զլորձնատեսականն ի շնչելն ի բաց մղէ. Նիւս. ի. էն։

ԼՈՐՁՆԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Λιγυσῶδες. Fuliginosum. Լորձնատեսակ գոլն, և հիւթ լորձնատեսակ կամ գոլորշանման. *Ազատեաք վտարիւն ի ձեռն աչացն՝ արտասուքն և քիթն, ի ձեռն շնչոյն՝ լորձնատեսականէն ջերմութիւնն ջերմութիւն սրտին. Նիւս. էն։

ԼՈՐՃԵՄ, եցի. ն. Առնուլ կամ հարկուլ Թիռս իւրց զառատանալն. գամաչափ. *Սալոր և գամոյն և ծիրան ամբաստատ ներցան, Թէ ընդքէր զառատանալն հարցուն. (ասեն). Եթէ զայն գործեմք, և յաճախեն յուտել, զի՞նչ առնէին, եթէ ոչ լորճեաք. Մխ. առ։

ԼՈՐՑ. գ. Ἀργός. Piger. Ծոյլ. հեզգ. ապերգ. ծանրագանգազ. անգործ. (գուցէ որպէս Լորտու՝ այսինքն օձ՝ պազ). ւբզ. փոյ. ԲԷՀԵԳԻ. ԱԲԵՀԵԳԻՒ. (յակ յն. ὀρφώ՝ է կոր, կքեալ, կարկամեալ). *Մի վատ և լորտ յառաքինութենէն կայցէ. Ոսկ. ա. ԲԷս։

ԼՈՐՏՆԻՄ, եցայ, եալ. յ. Թուի վատառակաբեկ լինել. կծուիլ կամ ժժգուել. *Զգերեկ արեւակէզ առնելով զօրէն լորտնեալ միակի բրտացուցանեն. Պիտ։

ԼՈՐՏՈՒՈՑ, տուի. տաց. գ. Ὑφαίνω և ամ. Ազդ ինչ օձի կամ վիշապաց՝ ծանրագանգազ. որ ասի լինել գերնագոյն, և անթոյն. (Թերևս այն՝ զոր ասվիկք կոչեն ԲԸԸԾ, և պահապան ասանն.)մին ի պաշտամանց եգիպտացոց. սոբը էբլան. *Պաշտօն կրնէ (կամ ասեն) լորտուացն. Պիտ. ապէս։ յօբմի և խոչ. ճ. 62։ *Զօձ և զլորտուս և որ ինչ սողին նման իցեն. Կնբդ. զԼաւ։ *Եղէն ի նմանէ օձք, որ կոչին լորտուս. Կէլատ. ապէս։ (յն. լտ. է զի օձ գնի, և է զի վիշապ։ իակ Սոբէփ. Լեւ. ընթերձանու Լուտա, և իմանայ օձ փոքրիկ՝ ինտակոր յոյժ)։ *Վիշապակ. ասեն, Թէ լորտուն է, և կենք զքաւանեմորձն ասեն. Լբ. էիւ։

*ապրք գօբջն (իբր կիսագրեալ)։ այսինքն աղքատանոց. աղբակոյտ. ապտեղուքի։

ԼՈՒԱՆԱԼԻ, իք. գ. Νίτρον. Nitrum. Բոյակ. նիւթ լուանալոյ և մաքրելոյ. *Ի նմա և աղմի մաքրական սեռի ի կոչեալն լուանալի. Պղպ. փխ։ *Ցանձախեցին յօձատուս և ի լուանալիս, և ոչ սրբեցան. Եղիւ. հայր ներ։

ԼՈՒԱՆԱԼԻՔ, լեաց. ա. Լուացօղք. ըստգի ընծրեր. *Իբրև զանձուս (կամ զօձատս) լուանալեաց յն. յն. լտ. ացողուց. Մաղ. ճ. 2։

գ. Լուալիք. այսինքն բաղանիք. Համամ. *Շինէ ըստ պիտոյից ի միջոցս քաղաքին լուանալիս (և կամ լուալիս). Խոր. ա. 15։ *Մտանել ի լուանալիսն. ճ. գ.

ԼՈՒԱՆԱՄ, լուացի, լուա. ն. (լծ. յն. լմ. լտ. lavo.) Λούω, ἀπολούω, νύπτω, πλύνω. Lavo, abluo. Մաքրել զկով. մկրտանել. ողողել. և ի բաց սրբել. ըստ. եայգամագ, ՄՀյգամագ, Եսամագ. *Լուանալ ըզձեռս կամ զոտս, զմարմինն, զանձն. ըզհանգերձս, զպատմուճան, և՝ յաղտոյ, ի վիրաց, յանօրէնութենէ. ի մեղաց, ի չարեաց, և՝ *Բազք լուացան յարիւնն։ Լուացեալ կամամբ։ Ջկաւսակերտն ըստ լուանալ. և՝ *Ցօրհնութենէ տեառն լուացեալ, և գօտեկռնած առաւիցին. Գբ. գիչ։

Ցմանութենէ և ոճով ասի. *Ցորժամ գործէ ինչ չար. լուանայ. և ասէ, իմ չէք ինչ գործեալ. Աստ. ւ. 20։ *Բայլեամ նախատուանօք լուացեալ զնա. Ոսկ. ճ. ա. 9։ իակ անբ. է. 7։ *Անգութեալ և բամբասել. բիւրապատիկ թշնամանօք գազտ լուանալ հայհոյել. գրեալ էր ի հյ. լուսանալ. բայց յն. է լուանալ. (իմաստն է նոյն)։ *Աչխարհական բանն է, յորժամ զոք հալածեն կամ կողոպտեն, պարծին առ այլս՝ եթէ զնա լուացաք. և ձշմարիտ է, զի յայտ հոգևոյն լուանի՝ ի կամէն զնոյնն. Կիմա։

Կր. *Ի՞նչեալ գուսաբն փայտատանի լուանալ ի գետն. (որ և ԼՈԳՈՆԱԼ)։ Պատանեական հզ լուանալ յիզբ գետոյն։ Ցանկացաւ լուանալ ի բուրաստանի։ Եր՛րթ լուա ևօճն անգամ ի յորդանան. ևն։ *Չերմ արեամբ լուանալ. Խոր. է. 80։ *Լուացեալ լինիր, և ոչ պատուանամ. Լուանիմ, և նովին զազգանամ. Նաբ. ի՛է. հա։ *Ցորժամ մարմինս յանարգս լուանի. Լմբ. սղ։ *Ջգալի նիւթ ի քերելն և ի կոխելն՝ յապաղոյ լուանի. Կիմա։ *Աչխատեալ, և լուանալ, և յառնել ի դիշերի առ պահպանութիւնն. Պղպ. օրին. ծէ։ *Ջլուանիլն, զուտելն, և զմսկելն. Սարկ։ մարդեղ։

Որպէս հասապատկ բայ. *Լուացայց ազբ բուլթի զձեռս իմ. Սղ. իէ. 6։ *Եղեն յանկարծակի ամուլք, և լուացան զնեղութենիս արանց խուրծոց. Եբբ. ծն։

ԼՈՒԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Լուացարան. լոգարան. Λούτηρ, λουτρόν. Pelvis, lavacrum. որ և ԱՒԱՋԱՆ, և ԳՈՆՈՒ. գոտիա, հավըղ, ևյնն։ *Սրբազան լուսարանն էր ըստ օրինաց քահանայապետութիւնն. բայց այժմ քահանայապետին և քահանայիցն ձեռնացն մաքրութիւնն նշանակի. Դիտ. էիէ։ *Ան արատ արասցէ զատ ծծ գարձն, զոր արբազանն լուսարանին որ յորէնան, և այժմու լուացուցին յայտնէ. Մտթս. անբ։ *Ոլողոմն հանգերձիցն յայս առնէ զոր ի ձեռն լուսարանին կատարեալ հանգերձեալն. Մէնն. չնաբ։ *Երրեայ և գայ որպես ի լուսարան։ Լուսարան քեզ ի հոգևոյ աղտից զքամբասանան համարեսցին. Կէնմս։

ԼՈՒԱՑԱՆ. ա. Լուսարեալ. *Ջհոպիզ

պահեա յախտից մաքրած. և ի մեղաց միշտ լըւացած. Շ. այբ·ու·բ:

ԼՈՒԱՑԱՆ ՋՈՒՐ· ի Ջուր լուացման, ԼՈՒԱՑԱՋՈՒՐ· գ·ի կամ որով լուացեալ իցէ ինչ. *Ջլուացան Ջուրն ողջակիզացն. Մ·ի·ա·պաբ: *Խոլովակ ողջակիզացն, ուր զարիւնն և զլուացաջուրն արկանէին. Նէ·ե·ի:

ԼՈՒԱՑԱՆԱԿ, նաց·գ·Ջուր՝ որով լինի լուանալ զոր բաժակն յետ ըմպելոյ զոր արիւնն. յօղ·ա·*Պարտ է լուանալ (զբաժակն), և զլուացանան ըմպել. Մ·ի·ա·պաբ:

ԼՈՒԱՑԱՐԱՆ, ի, աց·գ· Λουτρὸν. Lavacrum. որ և ԼՈՒԱՐԱՆ· Տեղի և սման լուանալոյ կամ լուացման. աւազան· կոնք. և Գործի մաքրութեան. մաքրութի. եբգիանաճագ եբր, հաւբր, գաւբիա·*Լուացարանն՝ որ ըստ քահանայապետին, ուր նախ պրքեալք՝ ապա մտանէին ի սրբութիւնն. Լմ·պրգ:*Առեալ սպասաւորին ի լուացարանէն ջուր՝ եբեր նմա: Բերէին վնա յեկեղեցին, և դնէին լուացարան, և լուանային զձեռս ամենայն եղբարքն ի լուացարանն, և արկանէին զջուր լուացարանին ի վերայ նորա·Վ·իզ հղ:*Զսրտաստանն՝ անմաքուր վարուցն լուացարան·Մ·ամբ:*Անլուանալի ներկման՝ մեղաց աղտեղութեանց լուացարան·Ածխ·նյեղ:*Մկրտութիւն աւազանին՝ քաւութիւն, և սրտաստանք՝ լուացարան մեղաց·Լմ·իս:*Սա (զբ հաղորդութիւնն) է լուացարան թիւրաիպ գունոյն հնոյն ագամոյ·Լմ·պրգ:*Տալ մեզ աւազան՝ զբ լուացարան՝ զանուանքս (սզբ) որ գրեցան·գ·ի:

ԼՈՒԱՑԱՐԱՐ, ի, աց·ա·Լուացօղ հանգերձից· Թաւիթ·Տճս և ԼՈՒԱՆԱԼԻՔ· լաւ լուացօղ. լամալըրճը: Վ·իզ հղ·յ:

ԼՈՒԱՑԻԿ· ա· Որ ինչ լինի ի պէտս լուացման.*Իսու փրկիչն մեր զՋուրն, և էարկ ի կոնք մի լուացիկ·Մ·ամ·ծ·ի:

ԼՈՒԱՑԻՉ· ա· Լուացօղ· մաքրիչ· սրբիչ·*Արտաստեաքն լուացիչ լինին ոգւոց և մարմնոց·Խ·ի·ա:

ԼՈՒԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Որ ինչ կարէ օգտել ի լուացումն. մաքրողական·*Իբր լուացողական աճառաջք·Գ·ԵրՀ:*Լուացողական աճառաջք ի բաց մաքրեն: Լուացողական աճառովս արբէ·Լմ·պրգ:

ԼՈՒԱՑՈՒ, ի, ցուք· և ԼՈՒԱՑՈՒԿ· գ· Մնացորդ լուացման. Ջուրն՝ յոր լուացեալ իցեն ձեռք կամ ոտք, ևն·*Առեալ ի լուացուէ անտի Ջուր: Լուացուկք հիւանդին·Վ·իզ հղ·յ:

ԼՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ· գ· Լուացումն. և Լուացօղն գոլ.*Աղաղակ եբեհնայեացն, որք զՋուրն՝ ևն պաշտեն յաղագս լուացութեանց. Տճսկ:

ԼՈՒԱՑՈՒՄՆ, ցման·ս·Λοῦσις. Lavatio. λουτρόν, lavacrum. βαλανεῖον, balneum. Լուանալն, կամ լուանալին· լողութիւն· մաքրութեան կամ հոգւոյ· աւազան· սկրտութեան. և բաղանիք· եբգիայբէ. եբգիանաճ·*Առնոյր զջուր լուացման սեզն, և արկանէր գնովքն մարմնոյն. Եղ·Ի·է:*Ի լուացմանէս (ոտից) հրաժարեսցի՝ պատկառելով ի վարդապետէս. Լմ·ծ·է:*Ոչ մարմնոյ(անէ) լուացումն է սկրտութիւն Ջուր. Սարգ·ա·պ·է:*Կերակուրք, լուացմունք (բազանեաց)· Լուացմունք, և ճաշք, և ընթրիք· Ոսկ·յհ·ա·ւղ:*Զայրասուկ՝ լուացութիւնս զուարճացեալոցն սուաւ չնուհէ. Աֆաբ·Ալբա:*Ապաքէն լինիցի լուացման սկրտութեան սրբութեան: Սրբիլ լուացմամբ կենսատու՝ զբ աւազանին: Ի սմա լուացումն ի մահն քոմ· Ագաբ: Խոր·է·80: Նար·

հէ:*Առցուք արտաստաւք զաւազանին լուացումն: Արտաստաս լուացումն է մեղաց·Ցձխ·է:Նէղս:

ԼՈՒԱՑՔ, չից·գ·Նոյն ընգ վ·*Ոչ յառաչագոյն Թոյլ տայ մերձանալ՝ մինչ յառաջ քան լուացիցք սբբիլ փիւ·ծ·բաս:*Հանապազորդ ապօթք, և լուացք արտասուաց մի պակասեցէ·Ցձխ·է:*Արար նա առաւել լուացս այնմիկ, որ եառնմա ըզնախանձելի պարգևան: Արար նմա անդ լուացս արտասուաց·Եփբ·համաբ·յորմէ և Բս·ի·բ:

ԼՈՒԲԻԱ·Տ·ԼՈՒԻԱՍ:

ԼՈՒ Ի ԼՈՒ·Տ·ԼՈՒ:

ԼՈՒԻՃ, կամ ԼՂԻՃ·գ·որպէս Թէ Լուիկ·Որդն կամ ճճի և ուտիճ բուսոց և անկոց·*Լվիճ՝ կամ այլ կերիչ էմերձենալ ի պարտէզդ·Վ·ոգ:

ԼՈՒԻՆ, լծոյ, կամ ի, ոց·գ·Ζυγός, ζεῦγος. Jugum, par. Զող սամեռեաց· երկայն և հաստ փայտ եգեալ ի վերայ պարանոցի զոյգ մի եզանց ի վարելն գերկիր, կամ ի ձգել զսայլ·պօյոնաօրոգ·պ·Նոյ, Նաամանն·Նօա·երբ·Նօէ, յեվիգ·*Կապեացես սամեռիւք լուծ նմա: Երինջ ոչ մտեալ ընդ լծով: Խրեն փոկով լծոյ երինջոց: Լուծ իմ քաղցր է·ևն:*Որպէս եթէ կառավարիք ոմանք իցեն՝ լծոք հանդիսանալով. Պզաբ·օրին·ք:

Ուստի նմանութիւն՝ Ամենայն ծանրութիւն եգեալ ի վերայ մարդկան, որպէս բեռն ծառայութեան և հարկաց ի վերայ ստրկաց·*Լուծդեա զլուծ նորա ի պարանոցէ քումմէ: Բարձիր լուծ նորա ի պարանոցէ քումմէ, և խորտակեսցի լուծն յուսոյ ձերոյ: Բարձաւ լուծն հեթանոսաց յիսրայէլեան տոհմէ անտի: Ընկեցօքը ի մէնջ զլուծ նոցա: Մի միւսանգամ ընդ լծով ծառայութեան մտանիցէք·ևն:*Խոնարհեցուցանել ընդ աւրհասականաւն լծաւ·կի·ըշ·գ·ի:*Ընդ լծիւք օրինացն հնազանդեալ կայաք·Եփբ·գաւ:*Բարի է մարդոյ առնուլ զլուծ խոնարհութեան ի մանկութենէ իւրմէ·Ողբ·գ·27·28: Ագաբ·ևն:*Առեալ էր զլուծ կրօնաւորական կարգի·Ցհ·կի:*Գոյնինա կրօն լծոյդ քաղցրութեան: Լծով օրինին առ պարտաւորութեան·Նար·լբ·հէ:

Խակ Նար·իե·*Լուծք ստուարք ամրիցին կպղրդութեան բաժանեցան ոո·հայի՝ ի գէմ ընդդէմ չարս սահմանակաց կազմութեան մարմնոյ նաւին:

ԼՈՒԾՈՒ ԵԶԱՆՑ· Ζεῦγος. Par. Զոյգք կամ ամրիք արջառոց հերկոցաց· Քահաի մէ եզ. լիքի·*Լուծք եզանց հինգ հարիւր: Տասն լուծք եզանց·Յոբ·ա·3: Ես·է·10: Ա.Ր յաւելի·*Լուծս հինգ եզանց գնեցի. Ղկ·ծ·19·առաւել հայի՝ ի ա նիշ:*Եւ ոչ երկուարեակք լծոցն՝ ի ձահ ձեմեացին առանց եզոցի·Նար·ծ·ե:

ԼՈՒԾ ԿՐՕՑՑ, կամ ԼՈՒԾ· Ζυγός. Jugum, statera. Զողն՝ զորմէ կախին նժարք կամ թաւիք կշռոց·և Երկայնաւոր ձողն կշռորդի, ևս և կշիռ·կշռորդ·կշռին նաբը՝ ինը, կշռոփ·ռեբպի, գանիաբ, նար·ռբ·*Զգեաս իմ միանգամայն բառնայր՝ ի լուծ կշռոց·Ցոբ·ը·2:*Ի կշիռ դիցէ·և վերաշուացեալ զլուծ սորա, ևն, Պզաբ·փիւ:*Եթէ զմարդս լինքանաւոս՝ ի մի լուծ կշռոց զոդեցից·Նար·է:*Դնեն՝ի միւս կողման լծոյ այլ զարակորով կշռոցն· Շ·հրէպ:*Լիցի լուծ, և ոտիվ չափով չափեսցի՝ չափեսցի մեզ·Բբս·ապաբ:

ԼՈՒԾ ասի և կշիռ հենգանակերպն·*Որպէս խոյն, և ցուլն, այծեղջիւրն, և կոյսն, և լուծն·Ճ·Գ·Որպէս և մին ի մոլորակաց, Թերևս փայլածուն: Զոր·իե·Տոմար:

ԼՈՒԾ ԼՈՒԾ· առաւել ոմկ·որպէս Զոյգ զոյգ·գար·Լիքի լիքի·*Պարտ է ունել՝ ի չինուածան արուեստուորք լուծ լուծ, և ոչ փարտ· զի երբ փարտ լինի, ի վերայ միոյն հակառակութի լինի·բայց եթէ լուծ լինի, յորդորին ևս առաւել ի գործն·Վ·ոգ:

ԼՈՒԾԱԿԱՆ, ի, աց·ա·Ῥοώδης, ῥυτός. Fluidus. ἕκλυτος, λύσιμος, solutilis. διαλυόμενος, solubilis. Լոյծ·հոսանուտ·ծորելի·հեղուկ·խոնաւ·կակուղ·ցնդելի. սահական·փոփոխական. եղծանելի·սպա կանացու·լուծանելի·քայքայելի. Թոյլ·*Եւ ըզընութիւն լուծականին (չլոյ), կարծրացուցեր իբր արձանին·Ցս·պբդ:*Ոչ պաղեալ, ոչ թանձրացեալ, այլ լուծական·Եբզ·սա·Եբզ:*Երկնագոյն գաշտացք՝ լուծական լերանց (կոհակաց ծովու):Հալմայինքս լուծականաց՝ հոսանուտ և ստորածորելի նիւթից·Նար·խլ·Ե·ղ:

Նմանութիւն·*Ցաւաջերքական ուրեմն, և լուծականն բան·քաւ և մի լիցի·զի զբանն ես էապէս ասեմ անձնացեալ, և ոչ լուծական բան·Աւ·է:*Եւ մահացու լուծականն՝ առ վերնականն կենսածին: Բերուլն ստուերին կտակի անկայի և լուծականի·Նար·ծ·է:*Լուսինն՝ի հինգերատասան աւուրն լուծանի·և մեք յայն հասանկն Թուլանամք մեղօք·այս հինգերատասան աստղոս՝ի այնգութիւն լուծական հասակին եղիցի·Տճսկ:*Զաղութիւնք ապականացու է և լուծական:Ի մէնջ յերևելեացս լուծականաց:Անկայուն և լուծական բնութիւն Թառամի·Շ·ՈՀ լօր·Ե Ֆբ:Ե ՈՀ·պէտ·ծ·է:

ԼՈՒԾԱԿԱՆ· Լուծիչ, քայքայիչ·տալօղ· Διαλυτικός. Dissolvendi vim habens.*Որ լուծականն է մարմնոյ այրելով·Պզաբ·փիւ:

ԼՈՒԾԱԿԱՆ· իբր Լուծողական, մաքրողական, որ դիւրաւ տայ ի դուրս վտարել զաւելորդս բնութեան·Ֆորբ Նոծ՝ն՝ էնէ փոօղ·*Մարգէն՝ որ պնդեն զբնութիւն, ի լուծականացն և՝ի վեր և՝ի վայր հանողացն զնոսա բռնահարին՝ի զեղոցն·Խոր:

ԼՈՒԾԱԿԱՆ· Որ ինչ անկ է աւուրց լուծանելոյ զպահս·ասիւթ·*Ապա ճաշակեն՝ի լուծական կերակուրսն·զի նա է կատարութիւն պահոյն·Խոսբովիչ:

ԼՈՒԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ· Լուծականն գոլ, առաւել ըստ ա նչ·*Կայուն հաստատուն զջուրց լուծականութիւն: Ջուր և ոչ վիմաց կարծրութիւն բերէ, Թուղ Թէ մարմնոյ լուծականութիւն·Նար·զէ·Ե Ե:*Փորձութիւնք կենդանոյս՝ կամ գիւտական պատահարք (են), կամ ըստ մերում լուծականութեանց, այսինքն Թուլութիւն և մեղկութիւն· Մ·ափ·հէ:

ԼՈՒԾԱՆԵՄ, լուծի, լոյծ·ն· (լծ·լի·լիւ, լիւե·յորմէ լո·ժլսօ·) Λύω. Solvo. διαλύω, dissolvo. Արձակել· քակել·ի բաց բառնալ· եղծանել· աւրնեւ· աւբեւ·լծօղի, պօղմփ·*Լուծանել զբարբ, զկօչիկ յոտից, կամ զխրատս կօշկաց·զկապանս, կամ՝ի կապանաց:Լուծանել զկնիքն·կամ զերկնուն մատնոյ:Բնութիւնք հրով կիզեալ լուծցին:Լուծաւ կուսութիւն քո·ևն:

Նմանութիւն՝ Արձակել՝ի հոգևոր կապանաց·Ընկել զմեղս·փարատել զպատ, ըղխաւաբ, ևն·*Ունել իշխանութիւն լուծանելոյ (զբանագրեալն)· Շ·ընթ·ա·*Ելոյծ զմեղս նոցա վասն յորալ·Ցոբ·խե·9:*Լուծանել ղքրտունս, զբիծ մեւոց, զա-

նէծս կամ զկարիս հիւանդաց, զվիշտս, զանկարգութիւն, զվճիռ դատապարտութիւնէ. ՅՃԻ. ք: Շ. տիւ: ՃՃ: Սարգ. ևն: *Լուծան տրտմականքն, և ժամանեաց միխիթարութիւնն. ԻԳՒ: *Լուծաւ բռնութիւն նորա յորդւոց մարդկանէ, որ տիրեր մեզդ. ՅՃԻ. ք: *Զանգիտութենէ խաւարն ելոյծ. Շար: *Լուծանող ցաւոց. ԺՀ:

ԼՈՒԾԱՆԵԼ. որպէս Բացատրել, մեկնել՝ լուծանելով զկնճռին. *Լուծանել զկարծեացս խնդիր, կամ զտարակոյս. Պիտ: Սարգ: Խոսր: *Սրինն ի կապանաց, և միւսն ի խրճնութենէ լուծանին. Երզ. ԽԸ:

ԼՈՒԾԱՆԵԼ. որպէս Աւերել զպահս, կամ զծոմապահս. Ճաշակել, կամ ուտել ի պարասխոց. *Ըաթաթէ ի չաթաթ լուծաներ զբերան բանչարով. Վրք հց. ԻԷ: *Ոչ լուծին զքառասնն աւուր պահսին: Եթէ լուծցէ զաւուրցն կէրակուր: Զայսոսիկ նզովէին՝ որ լուծանէնն. Խոսրովիկ:

ԼՈՒԾԱՆԵԼ. որպէս Աւերել զկանոն, կամ եղծանել զհրամանս. *Որ ոք լուծցէ մի ինչ ի պատուիրանաց յայսցանէ՝՝. ևն: որ հայի ի ա՝՝ նչ. որպէս և Լուծանել ըզչաթաթ, զօրէնս, զերդումն, զՀաչտուտէն, ևն: *Ոչ ինչ իւիք պարտ է լուծանել զամուսնութենէ. Երզ. Խգ: *Պաակին այն անհաստատ է, և լուծանելի. Շ. ընդհ:

ԼՈՒԾԱՆԵԼ. որպէս Լոյծ և Թոյլ առնել. կակղել. հալել. քայքայել. ցնդել. մեղկել. Թուլացուցանել. մեղմել և լքուցանել. էնէնէնիթ, էրէնիթ, հալ. էնիթ. *Որ կարէր զամենայն գազանաբարոյութիւն լուծանել: Որ կարէր լուծանել զամբարշտաւաճառութիւնս ամենայն. Ոսկ. յհ. Ե. 37: *Յանկարծօրէն լուծանի գետս(պաղեալ): Զուրն լուծեալ՝ի ջերմութենէ արեգականն. Պիտ. ապէս: *Լուծանեալ զպաղումն գառնաչունչ գինեգակ օդոյն. Շար: *Ի նոյն չրեսին հիւթեան լուծանի: Մարմնոյս՝ի հոդ լուծելոյ: Ցնդեցաւ, և յօդք լուծաւ. Եզնիկ: Նար. իշ: Սարգ. յն. Ե: *Ցերկիր լուծան փառք իմ. Յոբ. Ե. 11: *Խեղք և լուծեալք: Լուծեալ անգամք, կամ անդամք: Վասն մեղաց լուծաւ (անդամալոյծն): Լուծաւ կինն, և գօսացան երկոքին ձեռքն: Ի ցաւոց լուծեալ. Մանր. ա: Շար: Ոսկ. յհ. Ե. 10: Վրք հց. ծԵ: *Վասն անձանց տղայոց, որ լուծանէին՝ի սուղ. ՈՂԲ. Ե. 19: *Լուծեալն՝ որ ընու զորովայնն փսփոուկ կերակրովք. Ոսկ. յհ. ա. 21: *Քայքայեաց զնորոհուրդն, և լուծանեաց զյօժարութենէն բարի. Մանր. ծԷ: *Ոչ կարացին երկիւղիւ չարժմանց լուծանել զալքայդ. ՅԻ. իգ: *Զի այնու լուծանին նա զձեռս արանց պատերազմողաց: Լուծաւ լքեալ անկաւ: Լուծեալ լքեալ՝ի զօրութենէ իւրմէ: Մի լքանիր՝ի խրատու տեառն, և մի լուծանիցիս յանդիմանեալ՝ի նմանէ. Եբէմ. ԼԵ. 4: ա. Ի. Ե. 7: Ե. Ի. ծԷ. 18: Առաւ. Գ. 11. Ե 21: *Զանդակազմ նահատակս կարող է գինի լուծանելը. Եփր. ծե: *Լուծանել զերիս (քաջից). Պիտ: *Լուծանէին լքանէին. Խոր. Ե. 42: *Կերակուր սլետոյ էր, զի մի՛ լուծցին՝ի ճանապարհի. Երզ. Խգ:

ԼՈՒԾԱՆԵԼ ԶԿԵՆՍ.) Մեռուցանել, ԼՈՒԾԱՆԻԼ Ի ԿԵՆՑ.) և մեռանիլ. *Զմահացուն խառնեալ, կամ դեղ մահու արբուցեալ՝ երկայ՝ի կենդաղոյս. Խոր. Գ. 24. 38: *Աբեւտեացն արժանի լինել յեա զկենանս աշխարհիս լուծանելոյ: Ի խորին ծերութենէ լուծանէ զկենանս իւր: Ի խաչի լուծանելոյ է զկենանս իւր. ՅՃԻ. ծԶ: Լաա. Է Սարգ. Է. պ. Ք: *Մեծապէս ինդուրեն է ինձ, զի վաղվաղակի լուծայց ես յանօրէն և չամբարիշտ աշխարհէ աստի յայսմանէ. Բառզ. Է. 24:

ԼՈՒԾԱՆԵԼ ՎՐԻՑՈՅ. Տ. ՎՐԻՑ:

ԼՈՒԾԱՆԻԼ. Անկանիլ յիշխանութէ և ի պատուոյ. *Լուծցի անարգանօք յիշխանութէն. Խոր. Ե. 30: *Քահանային լուծցի ի պատուոյն: Թէ ուխտաւոր է, լուծցի: Լուծեալ իրաւաքար՝ի վերայ երեսելի յանցանաց. ՅԿ. խ. ապ: *Եթէ ոք եպիսկոպոս աչխարհականօք բռուն՝ի վերայ եկեղեցւոյն եղիցի, լուծցի. կանն: *Ի կռուի՝ի պարտութիւն մատնեալ, և յիրացն ևս լուծանէր. Եսա. ԽԲ. ա:

ԼՈՒԾԱՆԻԼ. Καταλύω. Diversor. Իջևանիլ, ագանիլ ուրեք. հանդչել. ձեալ. բնակել. տապատարիլ. (որպէս Թէ լուծանեալով ոչխառս կամ զերիվարս.) գօնմագ, էնդէ, գալմագ. *Մի ասէն լուծանիր. Եսդի. իա. 30: *Առ ատն մեղաւորի եմուտ լուծանել (այսինքն լուծանիլ). Ղկ. ծԷ. 7: *Ի հյուպատակին լուծցուք: Առ հօր քումմ գոյ մեզ տեղի լուծանելոյ: Հաւերեկա յաւելու զլուծանելն՝ ասելով, և կերակուր բաղում կայ մեր, և տեղի լուծանելոյ. Փիլ. լին: *Իբրև եկին (Թագէոս), լուծաւ նա առ տուբիայ: Այլ մի զօրումեց եկն եմուտ լուծաւ ի տան քումմ: Մտալք ի սուն փիլիպպոսի, և լուծալք առ նմա. Եսա. պմ. ա. 13: գ. 31: *Նախ ինքն նըսդ տեառ բազմիցի, և ապա զկնի աշակերտացն լուծանիցին. Երզն. Խգ: *Օ՜ն նա ինքն մնայէ լուծցի որպէս առ մարիամ, և ապա լուծցին նոքա (ի տունն): Անգ լուծաւ, և նըսդ չեաց յակոբ: Եկն լուծաւ ած ի վերայ միոյ ի նոցանէն: Եմուտ (քանն) ընդ ունկն(կուսին), լուծաւ յարգանդի: Թէպէտև մարդկուեքի նորա ի տան չմաւունի բազմեալ էր, սակայն ած ուրեքի նորա ի միտս չմաւունի լուծեալ էր (որպէս պատապէտ). Եփր. հաՏաբ. Լ. ֆե:

ԼՈՒԾԱՆՔ, նաց. գ. Լուծումն. և Քակտումն. և Վնաս. *Առաւելութեք և անզուգութեք յարձակմունք պատերազմին՝ լուծանք են էիցի: Լուծանս պատերազմ մաց կամ խորշակաց. Փիլ. Եւ. Լ խմապն:

ԼՈՒԾԵՄ. եցի. առաւել ոմ. իբր Լուծանել (ըստ ամենայն առման). *Եւ այժմ զայն լուծէ ևս յայտնագոյն ասացեալ՝՝. այսինքն մեկնէ. Լմբ. սղ: *Դիմուարիմաց քանս լուծէն և մեկնեն. Բբս. Տրի: Իակ Վրք հց. ծԷ. *Ըզնէ արասցուք մանկանս, զի լուծէ զմեզ՝՝. իմա, աչխատ առնէ, կամ անհանգիստ առնէ: *Ձետ Թողլոյ զմիտան և հեռանալոյ պատերազմին՝ լուծի մարդն յանձն իւր յուսահատութէ. կԼիմաթ:

ԼՈՒԾԻՉ, ծչի, չայ. ա. Լուծանօղ. որ լուծանէ (ըստ ամենայն նշ.) *Լուծիչ կապուսուղ Թաիիձանաց, կամ խոռվոլեաց, անիծից, երկանց, մեղաց մեռելեն, յանցանաց, մահու. Պիտ: Ցձի: Նար: Շար: Պարթ: Շ. ի: *Որ գործն է լուծիչ քո, և կատարիչ խոչընդոյն. Խոր. Վրդվ:

ԼՈՒԾԻԼԻՔ. Բառ անատոյդ. որպէս Ջոյդ երակք յուղղոյ իջեալք, կամ ուլիզք և ծուծք. *Լուծելիքն են, երակք են ի գնացք, յորոց միաք բուսանին. Ոսկիփոր:

ԼՈՒԾՈՂԱՊԻՍ. ս. Ἀναλυτικῶς. Resolvendo. Վերլուծութեամբ. կամ գործուածով բանիւ և բացատրութէ. *Դիտաբանեալ՝ի նոցանէ որպէս՝ի պատկերաց՝ի պարզութենէն կոյս երկնայնոյն լմացու. թեց լուծողապէս գործոյցք. Դիմ. երին: *Բայց ոչ զկարեւոր քննուին լուծողապէս՝ի լսելիս բերէ. Եզնէ. ԽԲ:

ԼՈՒԾՈՒԱՆ, ոյ. գ. Լուծութեի. լուծումն. որպէս Թուլութեի. մեղկութիւն. տկարութեի. * ի ծուլութենէ, ի ծիծաղելոյ ևն... զայսոսիկ զմահաբեր լուծուածս՝ի բաց փախեալ ուղիղ խոստովանութէ. ՅՃԻ. ի: *Ոսան զի յոյժ բազում և ասատիկ ի զօրութենն օրինաց, ոչ կարաց լուծութիս մեր կալ աւաչի նոցա. Եփր. հա:

Եւ որպէս Լուծումն պահոց. Թողլատուութեի ճաչակելոյ. * Որք օրինադրէին նմա զլուծուածս ձիերոյ և գինոյ. Սիր:

ԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Լոյծ և կակուղ գոլ. Թուլութեի, և Թուլամորթութիւն. ևէ. էթէլիթ. *Լուծուքեի ծուղուն սահանաց, կամ կոհակաց, կամ ջուրց. Նար. իգ. յԷ: Վէոր. Ք: *Լուծութեի ոտից քո զօրացի. Ճ. Ա: *Ընտս զմեղկութեի նորա, և զլուծութեի. Զմիւրութենն, զլուծութենն: Ըզլուծութեի մարդկեղէն տկարութենս՝ի բաց ընկեցեալ. Եսա. պմ. Է. 1: Նար. խԷ: Սարգ. ա. պ. Ք:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Λύσις, ἔκλυσις, διάλυσις. Solutio, dissolutio, ևն. Լուծանելն, և լուծանիլն՝ ըստ ամենայն առման: Որպէս Արձակումն. քակտումն. եղծումն. բարձումն. չէօչխէ, չէօչխէթ. *Լուծումն ինձ՝ի կապարանէն լնդի. ՅԿ. իԲ: *Լուծումն պատկին. Շ. ընդհանր: *Լուծումն և քակտումն օրինաց. կալ. ծ: *Լուծումն աչխարհի (՝ի կատարածէ): Լուծումն մեղաց, կամ ատելութեան ապատհասի, կամ ծուլութեի. Վէոր. Ը: Նար. ծա: Շ. ԽԸ: Սարգ. ա. պ. ծա:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ. Թուլութեի պտի, և անդամոց. ևէվչէլիթ. * Լուծումն և լքումն զօրաց. ՅԿ. իԲ: *Լուծումն անդամոց: Յօդիցն լուծմամբ. Ոսկ. յհ. ա. 37: Նար. ծԸ: *Գնացք մի Թոյլ, որպէս զի լուծումն անձին դատախազիցէ. Բբս. ԼԸ:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ. Մահ. փոխումն յաստեացս. դարձ՝ի հող. քակտումն մարմնոյ. *Ողբան զլուծումն աչքն պղտոյսի՝ի մարմնոյն. Վրք հց. իԸ: *Մահ՝ մարդոյ հանգիստ է, տղայոց միխիթարութեի, ծերոց լուծումն (իբր արձակումն՝ի կապանաց մարմնոյ). Ոսկ. գնի. ոգ: *Աչարէն՝ի հող զլուծումն. Պիտ: *Ուր լուծումն մարմնոյ (անկեալ դէնէրն դիական), անդ և արծուիք ժողովեսցին. Ճ. գ:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ. Եղծումն հրամանի, պատուիրանազանցութէ, օրինազանցութեի. չըպահէլն զպահս, զաւաթս, ևն. *Երկինչիմ՝ի պատուիրանաց քոց լուծմանէ: Ճռոզ ըզլուծումն հրամանին: Թէկատութեի առնէլն (՝ի չաթաթու) լուծումն էր օրինաց. Վրք հց. ծԸ: Շար: Ոսկ. յհ. Ե. 3: *Լուծումն չաթաթեն: Ըաթաթոց լուծումն. իգն: Նանայ: *Ի լուծումն մտաբերիցին պահոց: Ի չաթաթու և՝ի կիւրակէի բռնադատեն լուծումն առնել: Չառաւտն աւուրքդ պահեալ ունն զրիդր՝ զլուծումն՝ի խոտոր առներ. Խոսրովիկ:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ. Անկումն յիշխանութէ. *Գրով խոստովանել զլուծումն նորա յեպիսկոպոսութենէն. Պիտ. ԽԵ:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ. Թորումն որովայնի. *Ցերկիղէն որովայնն նորա (արիսոն) ինդրեր լուծումն. Վրք ա:

ԼՈՒՂ. Տ. ԼՈՂ, և ԼՈՑՂ. *Ի լուղ (կամ՝ի լնդ) անցանէր ընդ եփլատ. Խոր. Ե. 76: *Ի լուղ անցանէր (ընդ կուր գետ). կաղնոյ:

ԼՈՒՂԱԿ. Տ. ԼՈՂԱՑ. *Լուղակք յերկիր դառնային. Ի. ծԸ. 18: *Նովսէին

լուզակաց : Ի ջրային լուղակս. Գիւտ : * Ընդ-լուզակացն բաղմաաճախել զանազանութիւնք. Նար. հա :

ԼՈՒՂԱԿԱՆ. Տ. ԼՈՂԱԿԱՆ. * Ձկունք լուղականք : Ծով իւրով լուզական զեռնովքն. Ագաթ : Վէպօր. Ը :

ԼՈՒՂԱՄ, կամ ԼՈՒՂԵՄ, կի ԼՈՒՂԻՄ. Տ. ԼՈՂԱԼ, ԼՈՂԻԼ. * Ամենայն ազգաց զեռնոց՝ որ ի ջուրս լուզայցեն. Վէպօր. Ը : * Որ կարօղն ինձ լուղել. Գծ. ԽԵ. 43 : * Միով ձեռամբ ի լուղելն ոչ կարես խորոցն յայղձել. Կիւսփ : Ոչ ևս լուղել նաւոս ի վերայ ծովու : Ի լուղել նաւոն. Նաննոս : * Ի ջուրսն լուղին : Որք լուղել ոչ գիտեյցեն. Կոչ. Ը : Գրգ. ԽԵ :

Նմանութիւն ասի, * Թռչունք երթևեկս առնեն լով (յօդս) լուղին անխափան. Վէպօր. Ը :

ԼՈՒՂԻՐԴ. Տ. ԼՈՂՈՐԴ. * Լուղորդաց ընդ ոտս անկեալ՝ հեղձուցանէր. Եփիփ : * Ցարածեցեք մովաք զձեռս իւր իբրև զլուղորդ. Գէ. Նս :

ԼՈՒՄԱՑ, ի, ից. գ. Λεπτὸν (այսինքն մանր). Κοδράντης, որ է լատին բառ՝ Quadrans, այսինքն չորրորդ մասն. ἀσσάριον, as (assis.) որ և ԼՈՄԱՑ. (չ. ընդ լումայ՝ և լ. նմմմիա, նմմմալաս. և յն. և լ. օ. վերջս, ծպօլաս.) Մանրադոյն դրամ. փող. խերևէշ, կէս նաքարակիս. չորրր մասն այլ փուղ : ուրեթերորդ մասն դենարի. ևն. Տանը սպակ. ագէք, ոսվագ ագէք, ֆուլ, մանր. ղբ. * Արկ երկուս լումայս, որ է նաքարաց կիսս մի. Մրկ. ԺԲ. 42 : * Արկ անգր երկուս լումայս. Ղկ. Ի. 2 : * Երկու լումայիւք զբոլոր զղորմութիւն զվարձս ընկալաւ. ՃՃ : * Զերարոս սակաւ լումայիւքն ոլոռանցն կեր բակուեալ. յն. (մոյ) լումայի ոլոռամիք. ԱՃԲ. ագ : * Նուաճաս պոմպիղիոս ետ փայտեղէն և խեցեղէն լումայս. Եսս. Ժբ. Ի :

ԼՈՒՄԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի ի լումայս կամ ի լումայափոխս. * Ոչ հայէին ի գործս սեռաւն, այլ լումայական վաճառացն հնչեցուցանելով ըզձայնս ի տաճարին սոյ. Աբէլ.

ԼՈՒՄԱՑԱՓՈԽ, կամ) գ. Κερματι-
ԼՈՒՄԱՓՈԽ, ի, ից.) στής. Nummularius. Սեղանաւոր, դատավաճառ. որ փոխէ ղլումայս՝ զազգի ազգի դրամս առլով և առնելով. աԺբ. * Զլումափոխան (կամ զլումայափոխսն) որ նստէին. ՁԿ. Ի. 14 : * Մի ոք կարծիցէ լումափոխս գոլ : Այլ և զլումափոխան է իմանալ. Երզ. Դաղ :

ԼՈՒՄԱՓՈՂ, փողք. գ. Լումայ. որպէս փող՝ որ արժէ մի լումայ. * Զբազմուէն ընչիցն մեծատանց զանց արարեալ զաղքատին գովէր զերկուս լումափողսն. Ոսկիփոր :

ԼՈՒՈՒՑԱՆԵՄ, ուլի, լուս. ն. Լսել ցուցանել. լսելի առնել. տալ լսել. * Եւ նոքա մնալագարեանային . . . եթէ լուսեցեալ էր զբանս իմ ժողովրդեան իմոմ՝՝. յն. լուեալ էր. Երէմ. Խ. 22 : * Բաւական կանապէս ամենեցուն լուսցանին իբրև քաղցրագական բարբառեալ ձայնիւ. Պիս : * Երկմտեաց նա ի ձայնէ անտի հրեշտականին, վասն այսորիկ բարիոք լուսոյց նմա զպատասխանելն. Եփ. Համաբ : * Զձայն քո լուսի ի յանձկութենէն պահես. Նար. յՀ : * Լուսի ինձ զձայն քո (կամ լսելի արա ինձ զքաղցրաձայն քո). Երգ. Ը. 14 : * Լուսի ինձ զքաղցրաձայն քո. Իգն : Լ. Ը. ոչ :

ԼՈՒՈՒ, լսի, լսաց. ա. Ἠσυχάζω, σιώπω, σίγω. Silens, tacitus. Արտաս Լսելոյ. որպէս Լռեալ. լռիկ. անխօս. անքաղքաձ. հանգարտ (անձն, կամ բերան). սուս, պիս. * Իբրև լուաւ էր ինքն՝ արար զնոսան գինի. Եփ. Համաբ : * Եթէ լուաւ, զնոսանն և զայլս ուղղել խրատուն ևն. Լ. Ը. ոչ : * Նոցա գոլ բանիւ լուացն՝ ընախօսութիւն է սիրելութեան. Պիս : * Հաւատացէք յերկրորդութիւնն՝ լուաւ հաւատով. Ագաթ : * Փառաւորել զնա լուաւ բերանով. Ճ. Գ : * Ցորժամ միայն իցէ ձայրատարն, լուաւ բերանով կապվեն. Վէպօր. Ը : * Չիմիրդ զմեծն հրաժարեցուցեալ՝ զիրքրն լուաւ անդ եկաց. Բր. Ի. (իբր ս. այսինքն լռութիւն) :

ԼՈՒՈՒ ԼԻՆԵԼ. } Ἠσυχάζω, σιωπάω. Sileo,
ԼՈՒՈՒ ԿԱԼ. } taceo, quiesco. Լռել. անգարեաւ կալ. հանդարտել. սուս օլմագ, սխոխի ելնել, էպէմ օլմագ. * Մեղար, լուաւ լիր. Լուաւ լեր ... գուս լուաւ լեր. Լուաւ լեր, և լուր իսրայէլ : Լուաւ եղէ : Լուաւ եղեն, և ոչ ինչ եաուն պատասխանի : Եւ նոքա լուաւ լինէին : Եւ այլն միտ դներ նմա, և լուաւ կայր : Եւ նա լուաւ ևեթ կայր. ևն : * Մինչ լուաւն կայր, զմարմինս նոցա բժշկէր. Շ. Տգ : * Գիտաց, եթէ նմա լուաւ ոչ կայ երանելին կոստանդիանոս. Խոր. Ի. 85 : * Զասելին լուաւ լինելով և պատաւ լինելին ասելով. Փիլ. Լին : * Զի զայլսն լուաւ եղէց : Զի զինացելոցն լուաւ եղէց. Սոբ. Ի. Կ : * Լուաւ լեցին յաստիճանի քահանայսւե. Կանոն : * Ի լուաւ լինէր երեսուն ամ. Ոսկիփոր :

ԼՈՒՒՈՒ ՄՈՒՒ. } ռեալ. խաւար լուսլ. և
ԼՈՒՒՈՒ ՄՈՒՒՔ. } Լռիկ մնջիկ. անչչունչ. սուս փոս. * Զհաւատութեի ցածուցանէ լուաւ լուաւն. Աստ. ԺԸ. 18. յն. լռականն, կամ ցածունն : * Զմանկունս լուաւ լուաւ ուսուցանէիր. Եսփբ. Ժէ : * Շրջէր կայէն ղօրէն ընչաւորի իբրև զարձան դնայսն լուաւ մուաւ ... յն. լռեալ. Ոսկ. ապալ. Է :

ԼՈՒՈՒԱՆԵՄ, եցի. ն. Լուսաւոր բանիւ յայտնել. յայտնաբանել. պայծառ ծանուցանել. * Զոր հանդերձելոցն ճառիցս լուսաբանեն կերպաւորութիւք. Նար. Ճ :

ԼՈՒՈՒԱՒԱՇԽ. ա. Բաշխօղլուսոյ յնծատ կոյս կոլմանէ՝ օրհնութիւն, օծութիւն ևն. * Եպիսկոպոսացուսյանէր իւրովք լուսաբաշխ աջովք : Լուսաբաշխ աջով օծանելով. Վրդ. Լ. Երզ. Լ :

ԼՈՒՈՒԱՒԵՐ, ի, աց. ա. Փաստիրոս, փոտոֆորոս. Lucifer, ra; luminosus, sa. Որ ինչ բերէ յիւրմէ կամ յինքեան զլոյս. առիթ լուսոյ. լուսածին. * Զիրեենի հոգւոյ՝ մրմաւոր. լուսաբեր. Կոչ. ա : * Կոյս և մայր՝ լուսաբեր, անշուշտ. կիսրդ. ի նոյն : * Լուսաբեր սկզբունքին, կի աւետարան, կամ առ. Ագաթ : Կորնթ : Մագ. Բ : * Լուսաբերս զաչսն շարանիւեցնին. Պղատ. Փիլ : * Կատարեր զսոն լուսաբեր աւուրցն. Ոսկիփոր :

ԼՈՒՈՒԱՒԵՐ. ա. գ. Փոտագոյծ. Lucem adferens, luminare, fenestra. Լուսանցոյց. լուսամուտ. պատուհան. (իրօք կամ նմանութեամբ.) * Բացեալ պատուհանօք լուսաբերօք. Վրդն. պիս : * Որ չև ևս ի նեղսոյ որմոյն եգէ, այլ տակաւին լուսաբերսն առ նա բարբառի : Բարբառի եկեղեցւոյ ի ձեռն լուսաբերացն բանն. Նիւս. Երգ :

ԼՈՒՈՒԱՒԵՐ. Փաստիրոս, ἐωσφόρος. Lucifer. Աւուտեակ. առաջ առաւօտին. (յն. փոփֆորոս.) որ յերկուիլն ընդ երեկս՝ կոչի և ընկ, և գիշերաբուսոր. (յն. ἑσπέρος. լս. վեսպեր. որ և ԱՍՏՂԻԿ. յն. ասթրոգիսէ. լս. վենուս.) ապ. զնէրս, պիսիրէ. * Բազում անգամ տեսայ և ես զլուսաբերն և զգիշերաբուսն և զայլս ոմանս՝ ոչ երբեք գնալով առ նոյն ընթացս, այլ ամենևին մոլորելով. Գազա. օրին. Է : * Որոյ գերեզկատեսիլ աստղ լուսաբեր ծանուցեալ, և մեծացուցեալ, և լուսաբեր գեկ. Պիսիր : * (Գարունակ) լուսաբերին, զոր ոմանք աւրոգիտեակ, և այլք էրայ ասուանեն : Աւրեգակին, և սորա զուգընթաց լուսաբերն, և հերմէս. Արիսթ. Տ : * Լուսաբերն քնուելք իսկ տարփանք է, ընորհի պատճառաք ի դեղեցկութեի և ի սիրելուի : Լուսաբերին : և փայլածուին. ևն. Ընդ :

Նմանութիւն ասի, * Սքի տեւրիանոս առաւօտ լուսաբեր արեգականն ալագորութեի ի մեզ ծագողի. Գնդ :

Եւ լայնաբար՝ վասն լուսաւորաց ասի, կի մարմնական են. * Շրջէր ի մէջ լուսաբերացն, և աստեղացն պարուց. Լ. Պգրգ : * Զսրսագընթացս շարժուսն արփին, զարեգական՝ լուսաբերին, կացոյց հանգէպ գաբաւոնին, զլուսին ձորոյն եզիտին. Յ՚ ոգբ :

ԼՈՒՍԱԲԵՐԱՆ. ա. Որոյ բերանն լցեալ իբր լոյս կամ լուսաբուխ. * Անմահականացն ահելոյց լուսաբերան բացանչուսի. Նար. ՂՃ :

ԼՈՒՍԱԲԵՐՁ. ա. Որպէս զլոյս կամ զոյց բարձրացեալ. այլ լոյս յն. վերծագնելի է՝ Լուսաբեր. Փոտագոյծ. որպէս լուսատու. * Քահանայականն (կարգ) լուսաւորական և լուսաբերձ. Դիտ. Եկեղ :

ԼՈՒՍԱԲՂԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոտոχυσία. Luminis effusio. Բղխուսին կամ զեղուսին լուսոյ. * Անմատոյց վասն գերազանց ցուէն գերագոյնին լուսաբղխուսեն. Դիոն. Եպգ :

ԼՈՒՍԱՀՆԱԿ, ի, աց. ա. Բնակեալն ի լոյս, կամ ի լուսեղէն կայսնս. և Լուսաձեմ. երկնային. * Լուսաբնակ օրհնաբան էից խնկակցութեց : Եթերաձեմ և լուսաբնակ և ճոճամերձ հոգեղինացն. Նար. Ծբ. Ե յուէբ : * Արծուին բարձրաթռիչ թողլով զուղղորդ սովորական թռիչսն լուսաբնակ. ՃՃ :

ԼՈՒՍԱԲՈՂՈՐ. ա. Բոլորեալ և լի լուսով լուսալիր. * Լուսինն լուսաթոյր է չրջբաստասն աւուրցք. Վրդն. ասէաց :

ԼՈՒՍԱԲՈՂՔՈՋ. ա. Որոյ բաղքնջն է լուսատեսակ. * Լուսաթողքնջ պողոցն Ճաշաման. Գնդ :

ԼՈՒՍԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Բորբոքեալ վառեալ լուսով. լուսափայլ. լուսապայծառ. * Լուսաթոյրդ հոգեգանդն բոցով հրավառէ. Խոր. Վրդվ : * Լուսաթորբոր և անչէջ լապտերք : Աչսանակն լուսաթորբոր. Նար. ասաք : Ամն. Եկեղ : * Ցոլմունք լուսաթորբոք. Ցծնակ : * Լուսաթորբոքք աստեղք ի յերկրէ. Գնդ :

ԼՈՒՍԱԲՈՒԽ. ա. Որ բղխէ և զեղուս լիւմբ զլոյս. * Լուսաբուղխ արեգական. Ոսկ. լսա : * Ի հոգեշահ և ի լուսաբուղխ աղբերէն յոյնմանէ լցցուք զսիրտս մեր. Վրդ հգ. ա :

ԼՈՒՍԱԳԵՂ. ա. ս. Գեղեցիկ որպէս զլոյս. գեղեցկացեալ լուսով. * Իբրև ահն պատուական լուսագեղ պայծառութեամբ փայլէր. Լսփ. ծէ : * Մասունք լուսագեղ առաքինութեն : Լուսագեղ ծագէ առնայն ազգաց՝ քան զձառագայթս արեգականն բարձրագոյնս. Ցծնակ :

ԼՈՒՍԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսաւոր գիտութիւն. լոյս գիտութիւն. * Սէք առեալ լուսագիտութի ի վերագունիցն (հրեշտակց) : Լ. Պգրգ :

ԼՈՒՍԱԳՆԱՑ. ա. Լուսաւոր գնացիք. լուսաշարժ. * Փակին լուսագնաց ինգամսութեն շաբիլք : Մի գայթակղեսցին ոտք մեր ի լուսագնաց շաբաց քոց. Պիս : Ագաթ :

ԼՈՒՍԱԳՈՒՆԴ. ա. Որոց գունդն է լուսեղէն. հրեշտականի. * Ի լուսագունդ միանալ սեռս. Երզ. Ի :

ԼՈՒՍԱԴՈՒՐՆ. գ. Լուսեղէն կամ լուսոյ գուռն. Նմանութիւք Աչք. * Թիւրին

ԼՈՒՍԱԶԱՐԴ, ի, ից. ա. Φαιδρότερος. Splendidior, ձն. Զարգարեալ լուսով. պայծառ. լուսաւոր. լուսափայլ. լուսատու. *Ցամենայն օր լուսազարդ լինի. Ոսխ. յհ. ա. 43: *Պատկեր լուսազարդ, և հասակ փառաց. Աւծ. Ե. 11: *Լուսազարդ ճանապարհաց քոց: Լուսազարդ չաւղք. ժմ: Մագ: *Աւազանին լուսազարդ շնորհիւ: Ի մասեան լուսազարդ կտակի: Ընդ լուսազարդ կենացն շահիլ. Նար: Խգ. Խգ. Ե խոս: *Լուսազարդ բանիւք հերքեալ չկհլծուածս. Շար: *Ցոյս ամենայն ծագաց՝ լուսազարդից (այսինքն հաւատացելոց). Տծաւ:

ԼՈՒՍԱԶԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Լուսով զարդարել. պայծառացուցանել. իր. պայծառանալ. փայլել. *Զմարգարէսն ևս խաղաղչականն արուսափայլեալ լուսազարդեցեր. Շար: *Ա յսօր լուսազարդեալ զքո առ ի չքծածանէն քնարէի՝ առաքաքեայն աքաւել քան զարեգակնային ճառագայթ. Գնձ. *Բանաւոր քնարիս լուսազարդեալ ցնծայ. Խոր. Վրվ: *Ապա լուսազարդեալ նորա՝ գայ հաստատել զքոյոր կարգս. ՁԿ. լԲ: *Փառաք քո լուսազարդեալ. Նար. ծԲ: *Լուսազարդեալ երևեցար ի մէջ սրբոյն, որպես յառաջագոյն արեգակն. Շար:

ԼՈՒՍԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսազարդն գոլ. լուսափայլուն. *Զիւրոյ պայծառութենէն լուսազարդութիւն. ՃՃ:

ԼՈՒՍԱԶԱՐՄ, ի, ից. ա. գ. Որ է իբրու ի զարմէ լուսեղինաց. որդի լուսոյ. լուսաւորեալ հաւատով, կամ հրեշտակասցեալ. *Ո՛վ խաւարդ ի լուսազարմից նոր. Բ:

ԼՈՒՍԱԶԳԱԾ. Տճս ԼՈՒՍԱԶԳԵՑԱՑ. *Լուսազգած հրեշտակք. ՃՃ:

ԼՈՒՍԱԶԳԵՑԱՑ, զգեցեալ, յից. ա. որ և ԼՈՒՍԱԶԳԵՑՍ. Որ կրէ յինքեան կամ զնա. բեաւ զլոյս. լուսազարդ. լուսափայլ. լուսեղէն, պայծառազգեաց. սպիտակազգեաց. և Սպիտակ յոյժ. *Թագաւորը երկրի լուսազգեաց լինէին ի փառաց նորա. Ցայտ. Բ. 24: *Լուսազգեաց ալաւնի. Խոր. Կոխ: *Երևեալք լուսազգեաց յաւուր մեծի քում գալստեան. Շար: *Պճնեալ զարդարութեամբ լուսազգեաց պատմուճանաւ. Զէր. լԲ: *Ընդ երկու հասին առ նոսա լուսազգեացք. ՍԼա. յար:

ԼՈՒՍԱԶԳԵՆՈՒՄ. զգեցայ. է. Լուսազգեաց լինել. *Ճառագայթ հոգւոյն ծագեաց, երկրածինքս լուսազգեցան. Խոր. Վրվ. (այլ ձ. լուսաւորեցան):

ԼՈՒՍԱԶԳԵՍՑ, ի, ից. Տ. ԼՈՒՍԱԶԳԵՑԱՑ. *Երիք արարիք լուսազգեսութ. Ճ. Ա: *Ի պարս հրեշտակաց լուսազգեսոցն. Եղիշ. Նղ: *Դուք լուսազգեսոյդ ընդէր յալարկեցայք ընդ նոսա ի նոյն խաւարն: Լուսազգեսոք եղէն որպես ի տէրունեան մեծի ծր զաւկին. Եղիշ. Գ. Է: *Կանաչազգեսոք եղէն և լուսազգեսոք աւազանեան. Նար. յովէր:

Իբր ած. *Լուսազգեսս պայծառացուցչ շնորհիւ. Մագ:

ԼՈՒՍԱԶԳԵՍՑՈՒՄ, եցայ, եալ. ց. Լուսազգեսս կամ լուսազգեաց լինել. *Այս օր լուսազգեստեալ պայծառանան արուսածք. Զէր. լԲ:

ԼՈՒՍԱԶԳԵՍՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսազգեսն գոլ. լուսափայլութիւն. պայծառազարդութիւն. *Իակ լուսազգեսութիւն ի լուսաւորութեն երեսաց փառացն մովսէսի. Եղիշ. ԻԳ:

ԼՈՒՍԱԶԳԵՑԻԿ. Տ. ԼՈՒՍԱԶԳԵՑԱՑ. *Զքեզն լուսազգեցիկ գուսմարութիւս. Ցհ. իմ. Եփ:

ԼՈՒՍԱԹԱՂԱՆԹ. ա. Լուսով պատեալ որպէս թաղանթիւ. պարածածկեալ լուսով. որոյ ծածկոյթն է լոյս. *Ցիւրն լուսաթաղանթ առագաստիւ ծոց. Խոր. Վրվ: *Վ երիսարկ կամարին երրորդաթիւ լուսաթաղանթ խորանի. Սան. Եփ: *Ի նազարէթ գաի գքեզ բնակեալ յղութիւն ի լուսաթաղանթ յարգանդի մեր քո և կուսի. Մաթ:

ԼՈՒՍԱԹԵԻ. ա. Որոյ թևք են լուսաւոր կամ լուսեղէն. լուսաւաքուռ. *Զուարճացեր մարիամ, ամպ ոսկեճաճանչ և լուսաթև. Ճ. Գ:

ԼՈՒՍԱԹԵԻԵՄ, եցի, եալ. է. Թռչիլ լուսաւոր թևօք. *Լուսաթևեալս օգաթռիչ արագուքն՝ վերանալ ընդ առաջ քումն. Սան. Եփ:

ԼՈՒՍԱԹՈՑՐ. ա. Ուխող զդոյն լուսոյ. լուսապայծառ. *Ցօրինէի նմին զլուսաթոյրն պատմուճան. Պիտ:

ԼՈՒՍԱԹՈՒՉ. ա. Որ թռչի լուսեղէն թևօք. որպես հրեշտակ, և հրեշտակացեալ. *Լուսաթռիչ սերոբէին ի գիշերին այն պատահեալ կանանցն. Թեոդոր. Խ: *Փայլեսցին գոյնքդ բարեաց՝ ընդ լուսաթռիչ մարմնոյս. Շար: *Ոյք լուսաթռիչք եղեն ի վերին երուսաղէմ. Մագ: *Լուսաթռուչ սքիպ սուրգիս. Գնձ:

ԼՈՒՍԱԼԻ. ա.) որ և ԼՈՒՍԱԼԻՑ. Լի

ԼՈՒՍԱԼԻՐ.) լուսով. առլցեալ. ան. Թերի և կատարեալ պայծառութիւ. լուսաւոր. լուսապայծառ. *Վասն լուսալի և պայծառ տան՝ բիւր ինչ ծախեմք. Ոսխ. յհ. Բ. 10: *Զաւհսաւոչեայ կենացն զլուսալիր զանմահութեն գրաւականն. Անան. Եփ: *Աննիրհելի գիտմամբ լուսալիր աչօք նկատեալ տեսակ. Նար. խոս: *Ատեալք յերկինս երևելին յոյժ լուսալից պայծառացեալ. Եղիշ. Գ:

ԼՈՒՍԱԼԻՐ. Մակդիր լուսնի լցացելոյ. լուսաւորելոց. *Ի լուսալիր լուսնին առ երեկոյն ծաննեական զինաւ պատարագն. Եղիշ. Տագն: *Լուսին հնգեսասանեւորդիւն լուսալիր լինի. Փիլ. լԻ:

ԼՈՒՍԱԼԻՑ. Նոյն ընդ վ. *Առաջնոր. դեաց ամպով լուսալից. Գնձ:

ԼՈՒՍԱԼՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Լրումն կամ լիութիւն լուսով պայծառութե և լուսոյ լուսնի. *Պայծառացեալ մեծ լուսալրութեամբ ուրբնջեան ծագմամբ. Ոսխ. հոս: *Զամենակատարեալ գիտութիւն ուսուցեալ իւրոց աշակերտացն, յորոց լուսալրութիւն լցան արարածք. Սահ. Երէց: *Լուսինն չորեքտասանեորդիւն դարձեալ ի լուսալրութիւն նուազեալ լինի. Փիլ. Եփ:

ԼՈՒՍԱԾԱԳ. ա. Որ ծագէ զլոյս, կամ որպէս զլոյս. լուսաճաճանչ. *Իբր զփայլուսած լուսածագ բոցոյ բորբոքման. Նար: *Գայ ահելակերպ լուսածագ գեր ի վերոյ ճառագայթիւք. Աղաղ. Գ. 21:

ԼՈՒՍԱԾԱԳԵՄ, եցի. ն. և է. Ծագել զլոյս կամ իբրև զլոյս. *Հանդէպ զամբարացոյ ի նմա կառուցեալ լուսածագոզայ. Նար. խգ:

ԼՈՒՍԱԾԱԳԻՄ, եցայ. յ. Ծագել որպէս զլոյս. լուսափայլել. *Ճառագայթ արձակ յարևելից լուսածագեսցիս. Ան. Բաբէյ: *Ցարևելից լուսածագիս անձառ հրաշիւք. Շար: *Ցորժամ յարևելից լուսածագեսցի իբրև զարեգակն արդարութե. Սգոգ. Բ. պ. Բ:

ԼՈՒՍԱՆԱՒԱԼ. ա. Որ ծաւալէ յիւրմէ զլոյս. *Լուսածաւալ դէմքն պատասխանի առնէր գիմագրութեցն. Ցծաւ:

ԼՈՒՍԱԾԻՆ. ա. Ընդոց լուսոյ, որ ածծին. *Լուսածին մարմնոյն գովեալ հանգըստեանն սպասաւորեցին. Նար. ասոգ: *Արևեալք գերարփին, և օծեալ լուսածին. Շար: *Լուսածին ամպ՝ ծագելով ի մէզ զարդարութե արեգական. Շար. (որ ձգի և ի յաջորդ նշ): *Ի դէպ կոչեին զնոսա (զնոր կանայս) գիրք՝ հնածինս և լուսածինս. Համամ. ասոգ:

Եւ Լուսաբուղխ. լուսափայլ. սպիտակափայլ. *Գեղեցիկ մարգարիտս լուսածինս եւեալս յերկրէ և ի ծովէ. Աւծ. Ե. 3:

ԼՈՒՍԱԾՆԵԱԼ, հլոյ, ոց. Ծնեալ ի լուսոյ. որդի լուսոյ. վերածնեալ լուսով սուգանին մկրտութե. *Զլուսածնեալսդ զազատարար օրհնս հոգւոյն կենաց. Նար. լԵ:

ԼՈՒՍԱԾՆՈՒԿՆԴ. ա. Իբր նոյն Ը վ. *Քահանայք նը լուսածնունդ զաւակօք. Շար:

Եւ ՔՀր Լուսածին ըստ Ը նշ. *Առնել նաւարկութի ի գիւտ լուսածնունդ մարգարտից, և ականց պատուականաց. Տծաւ:

ԼՈՒՍԱԿԱԶՄ. ա. Ի լուսոյ կազմեալ, լուսակերտ. լուսեղէն. *Հրեշտակք որպէս պատմուճանաւս լուսեղինաւս երևեցան, որսկս և լուսակազմ իսկ է բնութի նոցա. Լծ. ածաբ: *Հանգոյս ի վեր զանկեալ հոգւս՝ ըստ լուսակազմ ասոիճանին. Յոհ: *Յանահաս և ի լուսակազմ հարանարանի աստ. Վրդն. Երփ:

ԼՈՒՍԱԿԱԼ, ի, ից. գ. ա. Λαμπάδιον. Parva lampas. Որ կալեալ ունի յինքեան զլոյս ճրագի. որպէս ճրագարան, աշտանակ, գունդ, կանթեղ. *Զլուսակալս նոցա, որ են ի ծայրսն ընկուզաձեւս: Եւ զբազմակալն զեօթնեղորդ, որ ի գլուխ լուսակալին. Եւ Ը. 17: *Խոչն՝ աշտանակ լուսակալ անաղօտ գինդն վառեցլոյց. Տծաւ:

Եւ որպէս զՍկիսինակալ մոմակիր. *Զկաւառն լուսակալ գրին թագաւորին՝ ի վերոյ ոսկի բարձին. Ոսկիփոր:

ԼՈՒՍԱԿԱՄԱՐ, ի կմ. գ. Լծուեղէն կամար. *Դրսնքքն բացան երկնից յասպհով առագաստի լուսակամարով. Գնձ:

ԼՈՒՍԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Լուսացեալ. լուսաւոր. *Իբրև եղև սիւն լուսական. Գնձ:

ԼՈՒՍԱԿԱՐԿԱՋ. ա. Լուսով կարկաջեալ՝ հոսանօք նշուլից. լուսաճաճանչ. *Ի ժամ գիշերի լոյս, լուսակարկաջ աստղունք. Գնձ:

ԼՈՒՍԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Ուխոյ զկերպ պարանս կամ զնամունութի լուսոյ և լուսեղինաց. լուսատեսիլ. *Լուսակերպ երևեալ՝ իբրև հրեշտակ ես նմանեալ. Եսափր. իԷ:

ԼՈՒՍԱԿԵՐՊԱՓ. գ. Լուսեղէնք. հրեշտակք. *Զերկնայինս լուսակերպիցն՝ կոչեցեր զնոսին սպասաւորս: Զվերնոցն անմահ հրեշտակացն լուսակերպից: Պարուրելի պարք լուսակերպիցն: Անմահից փառաբանողաց լուսակերպից. Նար. լԵ. իծ. ղա. Ե ծբ: *Աեմ զքեզ կենցաղակից լուսակերպիցն՝ քան լեռ երկայնոցս. Ոսկիփոր:

ԼՈՒՍԱԿԵՐՊԱՊԷՍ. ած. Ի կերպի լուսոյ. իբրև զլոյս. *Եղ լուսակերպապէս ի լեռնէն թեթև թեաս բարձրութե. Նար. ծբ:

ԼՈՒՍԱԿԵՐՊԵՍ, եցի. ն. Լուսակերպ կացուցանել. պայծառացուցանել. որպէս զլոյս. *Զմերս լուսակերպեսլով ընծայեսցէ իսաւարի բնութես զսեաւ աղջամղջին սեառակ. Խոր. Վրվ:

ԼՈՒՍԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսակերպ կամ լուսեղէնն գոլ. *Զպայծառ լուսակերպութեն իմանալի է նշանակել. Շ. հբեաբ:

ԼՈՒՍԱԿԵՐՏ. ա. Ի լուսոյ կամ լուսով կերտեալ. լուսակազմ. *Եւ արքայասրան լուսակերտ՝ անմահ թագաւորին. Նար. կոս:

ԼՈՒՍԱԿԻՋՆ. ա. Որոյ կիզն այսինքն գլխին կամ բուրգն է սպիտակ փայլուն և պայծառ որպէս զլոյս. *Ծննեալ գտանէին ամենայն լուսակիզն էին: Հօսքն լուսակիզն: Ի լուսակիզն յօդեաց՝ ի սևուԹիւն այծից փովխեալց. Ագաթ: Լմբ. ապ: Շ. ընդ: *Գիշին լուսակիզն և անԹամանալի. Թէոդոր. կոս: *Ի մաքրափայլ գեղին ի. մանալի և լուսակիզն. Շ. ֆգ: (որք մարԹին բերիլ և՝ ի յաջորդ նշ:)

Եւ որպէս Լուսով կիզեալ՝ այսինքն վառեալ բորբոքեալ լուսատիւս. լուսափայլ պայծառ. *Աչք մի գեղեցկատեսիլ՝ ի կերպարանս ալևորի լուսակիզն փայլմամբ. Ածբ. գ. 13:

ԼՈՒՍԱԿԻՐ. ա. կրօղ կամ ունօղ յինքեան զլոյս. լուսազգեաց. լուսալիր. լուսաճաճանչ. *Ալ հիւԹ լուսակիր: Արփիաճաճանչ լուսակիրն ական արևու: Մեծին աղովմոնի ասՀար լուսակիր. Նար. ղՀ. Ե յիչ. Ե գԻ եին: *Ի սոյն տաճար լուսակիր. Երզն. լբ: *Տաճար լուսակիր, լեառն սեառն, և սուն ՀՃ. ԳԻ:

Եւ Մայր լուսոյ՝ սբ ՀԾածնին. Փաեսփ. րօք. Lucis in se gerens, parens. *Լուսակիրն, յուսակիրն, ՀԾածնինն, սքանչելածինն՝ կոյսն մայր. Պրպ. կբ:

ԼՈՒՍԱԿՈՏԻԼ. ծեալ. Հարկանիլ կամ բախիլ յերեսաց լուսոյ. *Հուրն յարեգակնային ճառագայԹիցն լուսակոծեալ՝ նուազանայ. Փիլ. նԽ. Ք:

ԼՈՒՍԱԿՐՕՆ. ա. Սրբակրօն. լուսազարք քաղաքավարուԹիւն. առաքինափայլ. *Երևեցաւ Ջահաւորեալ վարդապետութ, և լուսակրօն վարուք. ժղ. հոմ:

ԼՈՒՍԱՀԵՂՁ. ա. (լաւ եւս՝ Լուսայեղց) իբր Լուսալիր, ընկղմեալ՝ ի լոյս, զեղեալ լուսով. *Ուրախացեր լուսահեղձ գիմակաւ բերկրեալ. Թէոդոր. կոս: *Թաղուն՝ ի ջուր միածին՝ լուսահեղձ, և վերաքերեալ յանուանն՝ որով Թաղեցաք. Սարկ. փոս:

ԼՈՒՍԱՀՐԱՇ. ա. Հրաշալի լուսով արտափայլեալ. լուսազարդ. լուսագեղ. *Լուսահրաշ փառաք ասնս այս պսակեալ: Անաքինութեանն լուսահրաշ վարդիւք և չուշանաք. Խոր. Վրդ: *Պայծառաք՝ լուսահրաշ չոլմունք. Ածբ:

ԼՈՒՍԱՁԵՒ. ա. Լուսատեսիլ. լուսատեսակ. լուսակերպ. լուսոյ նման. պայծառ. *Լուսաձև կերպմամբ: Լուսաձևիք իբրև զականս բիւրեղս. ՃՃ: *Ցերեսս բեր բելով լուսաձև յայտնական առեսուած. Սարգ. ա. պ. ա:

ԼՈՒՍԱՁԵՒԱԳՈՑՆ. ա. Իբր պայծառապոյն. լուսատեսիլ և լուսափայլ յոյժ յոյժ. կամ կարի նման լուսոյ. *Իսկ աստքինութիւն՝ ճառագայԹ լուսաձևագոյն է. փիլ. լԻ:

ԼՈՒՍԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուսատեսակութիւն. պայծառութիւն. *Սէ աստղոյր է օգ, ոչինչ ունի, յինքեան լուսաձևութիւն. փիլ. եւ: *Զոգւոյ բարեսոհմութիւն և զլուսաձևութիւն. Ա որս. Ք:

ԼՈՒՍԱՁԻՐ. ա. Ունօղ զձիրս կամ զկատարելութիւնս լուսոյ. *Հրեշտակերամ լուսաձիր դասք կրօնաւորաց. Ցիզ. Ե բփ. ոխ. յՀ:

ԼՈՒՍԱՃԱՃԱՆՁ. ա. Որ ճաճանչէ իբրև զլոյս. որոյ ճաճանչք են լուսատպայծառ. լուսանչոյզ. ճառագայԹարձակ. *Նշոյլք նորա լուսաճաճանչ և գեղեցիկ են քան զլուսնի. Մծբ. ծԻ: *Զահիւք բորբոքելովք, և ամենայն լուսաճաճանչ գնդիւն. Կոբիւն: *Լուսաճաճանչ պայծառութիւն՝ ի նմա. փոքոյ: *ԳումբեԹս ունկ կէզարդս և լուսաճաճանչս. Ածբ. Ե. 7: *Որդանդ իմն փորքրկանոյ յատուրս ամարայ նոյ լուսաճաճանչ իմն ծագել հրամայեաց՝ ի մարմնոց անտի. Կալ. ծՀ:

ԼՈՒՍԱՃԵՄ. ա. ի բառս ճամուկ. (ա. ճամ, ճամ, այսինքն զգեստս. կամ ԱՃեցան. ապիմ. ապՀն.) քան ԹԷ՝ ի ՀԷմելոյ. Լուսազգեաց. լուսալիր. լուսեղէն. լուսահրաշ. *Գերազանցեալ լուսաճեմ ճաճանչագայԹիւք. Անան. եիեղ: *Ընդ անմարմինոցն հոյլն լուսաճեմ կաճառացան. Թէոդոր. Խ: *Ընկալեալ լուսաճեմ տարերցին (լուսաւորայ ելիկնից) զգոյնս արեան ազնեղին: Լուսաճեմ բնակարան կարգեաց՝ խորան գաւուց հրեշտակաց: Երկնանման լուսաճեմ խորան. Շար:

ԼՈՒՍԱՄԻՏ. ա. Լուսաւոր մտօք. *Ի համառօտել զպիտանացուսն ընԹերցող լուսամիտ համբակացդ ուսումնասիրաց: Ի վայելս ապագայ լուսամիտ և ուշիմ եղ բարց. ՑԻչաք. ապգ:

ԼՈՒՍԱՄՈՒՏ, մի, ից. գ. ա. Մուտ լուսոյ. լուսանցոյց. պատուհան, կամ երդ, ընդ որ լոյսն և շողն մտանէ՝ ի ներքս՝ ի տունն. ՀԷՆՁԷԲԷ, պաՀա. *Ըստ լուսամըտին (յն. լուսոյ) առաջին գնացիցն. Ե. պԷ. Խ Է. 10: *Լոյս և շող յարեգակնէ ի՝ քանէ, մտանէ ընդ ամենայն երդս և ընդ լուսամուտս. կանոն: *Հայեցեալ ընդ լուսամուտ գրանն. ՃՃ: *Պատուհանս՝ ի կող մանէ ոչ ելԹով, այլ՝ ի ձեղունէ երդս լուսամուտս. Վրդ. ոշ:

ԼՈՒՍԱՑԱՐԿ. ա. Որ յարկն կամ վերնայարկն է լուսաւոր կամ լուսեղէն. *Ի վերայ այնր հրաձեղուն և լուսայարկ պաղպաջունն. Անան. եիեղ:

ԼՈՒՍԱՑԵՂՁ, կամ ԼՈՒՍԱՑԵՂՑ. ա. Տես և ԼՈՒՍԱՃԵՂՁ. Լուսալիր. զգեալ լուսով. *Անորակի արփւոյն հաստածք հրանիւԹ լուսայեղձ հոմամբ որակացեալ. Անան. եիեղ:

ԼՈՒՍԱՆԱՑ, այր, ացաւ, ալ. Դիմ. Διαφάυσκω, ὑποφαίνω. Illucesco, subluceo. Նագիել լուսոյ առաւօտու. այգանալ աւուր. լուսնալ. ազօրմագ. *Մինչև լուսասցի օր: Լուսացաւ նոցա՝ ի քերբոն: Իբրև օրն հինգօրեայ շաբաԹուց լուսանալ կամէր: Եւ օրն էր ուրբաԹ, և շաբաԹ լուսանայր. ա. ԹԳ. ծԹ. 36: Է. ԼԳ. Է. 32: Է. Ա. Ե. 35: ՂՀ. ՆԹ. 54: *Ընդ լուսանալ միաշաբաԹին Շար: *Որ՝ ի կիրակին լուսանայր. ՅՀ. ԼՀ:

Եւ Նագիել լուսոյ արեգական. արԼը բացուիլ, ծանիլ. *Արեգական զերիս ժամս խաւարեցաւ, և ապա լուսացաւ. ԵԷր. համաբ:

ԼՈՒՍԱՆԵՐԿ. ա. Որպէս ԹԷ լուսով ներկեալ, տոգորեալ Լուսափայլ. կամ ներկօղ՝ այսինքն գրօղ բանս լուսաւորս. լուսանկար. լուսաշաւիղ. *Գրեալ էր քո յԱծային նամակիս լուսաներկդ աչօք՝ բան զուսցուսցանող. Մագ. ԼԷ: Իակ Մագ. ա. *Համառանալ զձեռս մեր խրատս լուսաներկն և մաքուր արփիափայլ ուղևորուԹենն. գրեալ էր վերիպակաւ՝ լուսանաներկ:

ԼՈՒՍԱՆԻՒԹ. ա. ՆիւԹեալ՝ ի լուսոյ, և նիւԹիչ լուսոյ. լուսեղէն, և լուսատու. հոգևոր. *Զգեստ լուսանիւԹ՝ հրկնից արքային: Մատու տէր յՅ վերացս աներևութից զայս ձեԹ լուսանիւԹ. Նար. կոս. Ե ղՀ:

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ. ա. Նկարեալ լուսով կամ իբրև զլոյս. լուսազարդ. լուսագեղ. լուսափայլ. լուսակազմ. *Ի քո գեմս լուսանկար փրկութիւնդ այսորիկ յանկեալ առլցան. Նար. Խլ: *Եղծանեալով զնախասըպին պատկերի լուսանկար գեղեցկութիւն. Գր. հր: *Լուսանկար կոչական: Աստղաստ լուսանկար. Անան. եիեղ:

ԼՈՒՍԱՆՄԱՆ. ա. Լուսոյ նման. լուսատեսակ. *Ցեսեալ զմաքուր հոգին զայն լուսանըմման. ԳԽ:

ԼՈՒՍԱՆՇՈՑԼ. ա. Նշողեալ որպէս զլոյս. որ արձակէ յիւրմէ զնշոյլս. լուսածագ. արիփափայլ. լուսաճաճանչ. լուսափայլ. մեքրատիպ. գերամաքուր. *Լուսանշոյլ ամպովք վերանալով. Անան. եիեղ: *Ընդ օգականն լուսանշոյլ պարզութիւն: Ածափայլ և լուսանշոյլ մեծ պայծառութիւնդ. Նար. Խլ. Ե կոս: *Մարմինն (կոսի) լուսանշոյլ՝ ի գերեզմանի եգեալ. Վրդ. յանԼատաճ: *Ի նորին լուսանշոյլ խորհըրդոյն փառաւորեալքն. Տօնակ:

Իբր ս. *Բարեսէր Թագաւորն հեԹոտմ իբրև զատղ նշանաւոր լուսանշոյլ փայլէր. Երզն. ՀԷր. յԻչաք:

ԼՈՒՍԱՆՈՐՈԳ. ա. Նորոգեալ և նորոգիչ լուսով կամ՝ ի լոյս. լուսազարդ. լուսահրաշ. *Մեծագիտաւք լուսանորոգք, և հրաշապատիւք: Լուսանորոգ բարեփառութիւնք, կամ՝ նախագրութիւն: Օր է օրհնութեանեալ և լուսանորոգ: Ի լուսանորոգ խաչին աշտարակ. Նար. կԷ. հԷ. հԷ. Ե խս:

ԼՈՒՍԱՆՈՐՈԳԵՄ, եցի. ն. Լուսով նորոգել. պայծառացուցանել. *Եւ եգեմ երկրորդ՝ փառաք աւետեանին լուսանորոգեաց. Նար. խլ:

ԼՈՒՍԱՆՈՒՆ. ա. Փոտώνυμος. Nomen luminis habens. Որոյ անունն լոյս կոչի, որպէս ՀՃ. կամ լուսեղէն, որպէս հրեշտակ. *Նմանեալ լուսանունն և հրեշտակական էութեանցն. Վանակ. յոթաԹասիչն: Ե Տօնակ:

ԼՈՒՍԱՆՈՒՆ, կամ ԼՈՑՍԱՆՈՒՆ. գ. Λύγξ. Lynx. կենդանի սրատես, որ ակս յոտիզ. (ըստ յն. լիկս, որպէս ԹԷ ՀՃագ.) *Լուսանունք, և ինձք և վագելք. Պամ. աղԽս. (կամ Թերևս գրելի էր՝ Լուսակունք:)

ԼՈՒՍԱՆՈՒՆԱՊԻՍ. ֆ. Փոտωνυμικῶς. Nominе luminis. Լոյս անուամբ կամ կոչմամբ. *Ի բարւոյն է լոյս, և պատկեր բարերարութեան. վասն որոյ և լուսանուանապէս օրհնաբանի բարին՝ որպէս զկենդանաւորին յայտնելով. Դիոն. ՀԻոյ:

ԼՈՒՍԱՆՑՈՑՑ, ցուցի, ցայց. ա. գ. Ὑποφαυσις. Sublucidum; hiatus, quo lux transit; fenestra. Պատուհան կամ երդ. որ զլոյսն արտաքին անցուցանէ՝ ի ներքս՝ ի տունն. լուսանցք. լուսամուտ. ՀԷՆՁԷԲԷ, պաՀա. *Պատուհանքն վանդակապատքն լուսանցոյցք շուրջ զերեքտումբք վանն հայելոյ: Ըստ լուսանցուցացն, և ըստ մտից պատչգամացն. ԵվԽ. Իա. 16: ԽԷ. 11: *Խցին զլուսանցոյց պատուհանս: Ըզլուսանցոյցս շողախաղացս. Ածբ. Ր. 12: Է. 6: *Լուսանցոյց պատուհանք. Վրդ. ծն: *Տեառնագրեա՛ զի անուամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս. Նար. ծԷ: *Լուսանցոյցն յարևելս՝ նշանակէ ևն: Խնուլ ըզլուսանցոյց բանսին, զի զլոյս մի տեսցեն. Լուսանցոյց յարկին յապակոյ. ՁԽ. ի. Ե. ՀԷ: Ճ: Ա: Լմբ. պբգ: *Լուսանցոյց պատուհան՝ որ զլոյսն ի տունն անցուցանէ. Լծ. նար:

ԼՈՒՍԱՆՑՔ, յից. գ. Նոյն ընդ վ. *Պատուհանս ՚ի կողմանէ ոչ եթողուս, այլ ՚ի վերուստ ՚ի ձեղուանէն լուսանցս եբաց. ՃՃ: *Սաորիջեալ ՚ի լուսանցան մանրամասն փոքրատեսակութիւնն (չողոյ): Աղուեսուց ՚ի յորջէն զծխահանան և զլուսանցան. Մագ. լ. ֆ:

Նմանութ՝ Աչք. *կափուցեալ զաչս յաբեգակնային Ճառագայթից, և զլուսանցս քնութեանն յարիւնական նշուլիցն նմանս. ցեալ. Մագ. ա:

ԼՈՒՍԱՀԱՐԾ. ա. Ի լուսոյ չարժեալ, կամ շարժիչ լուսոյ. լուսաթռուչս. լուսաթռիչն. *Ցարարեալքդ յիւրմէ լուսաչարժ և ՚ի բաւեքոնս առեղծագործելոցն. Տծնակ:

ԼՈՒՍԱՀԱՒԿ. ո. Որոյ չաւիղք, հեռք և գնացք են լուսաւոր. լուսասփիւռ. լուսաթռչուն. և Առաքինափայլ. պայծառապփայլ. և Աձմուկոր. * Լուսաշաւիղ Ճառագայթաւէտ սբ Նշանդ. Ցհ. իթ: * Լուսաշաւիղ վարուք յերկինս վերանալ. Խոր: *Լուսաշաւիղ Ճանապարհ առ ՚ի ծնանդուեցեալ. Ցհ. իմ. յիչ. կանոն: * Զլուսաշաւիղ Թողեալ Ճանապարհ՝ հետեւեցան կուրաշաւիղ ուղեգնացութեանն: Մաքուր և լուսաշաւիղ գնացիւք. Մագ. ՟ա. իե: *Ճոխաքար հետեւեցան լուսաշաւիղ ընդ պողոտայն: Լուսաշաւիղ յերկինս ելին տնդանիւթեալ սբ հրեշտակին. Ըար:

ԼՈՒՍԱԸՆԹ. ա. Որոյ չիլեզ են լուսեզէն, կամ առիլ լուսոյ. *Երկինաքուղս և լուսաչիլ անձրևք. Նար. յովէտ:

ԼՈՒՍԱՀՈՒՔ. ա. Պայծառաչուք. լուսափայլ. չքեղաշուք. լուսապատիս. *Լուսաչուք և ահաւոր տեսլեամբք. Ճ. Ա:

ԼՈՒՍԱՁՈՒՀ. ա. Ուր ինչ չոյս հանդերձ լուսով լուսաչաւիղ. կամ Ուր ինչ չոյս՝ հանդերձ նչխարօք սբ լուսաւորչին. *Գայլին հասանէին լուսաչոյս փառաք (նչխարաց մեծին գրիգորի). Կաղանփ:

ԼՈՒՍԱՊԱՃԱՌԱԳ. ա. Լուսով պաճուճեալ՝ պճնեալ՝ զարդարեալ. լուսանկար. լուսահրաչ. *Մի այլազգեցեալ լինէն գլուխդ լուսապաճոյգ: Գանակ լուսապաճոյգս: Անբծրուեն ժամանգողի նշան լուսապաճոյգ: Զլուսապաճոյգ գաւիթ տաճարիդ. Նար. իե. հե. Ա խլ. Ա մթ: *Կոյսդ պատեցաց ՚ի լուսապաճոյգ պատմուճանէ. Ածան. Է ՝ի ՚ի: *Լուսապաճոյգ զգեստիւք պատուական: Որպէս փեսայ ՚ի յառագաստի՝ լուսապաճոյգ զգեստիւք նպելի. Գնձ: *Լուսապաճոյգ բանիւն տամանաթիւք. Տծնակ:

ԼՈՒՍԱՊԱՅԾԱԱ. ա. Պայծառ որպէս զլոյս, կամ պայծառացեալ լուսով. լուսափայլ. պայծառափայլ. լուսաւոր, մեքուր, փայլուն, յատակ, և յայտնի. անաղօտ. *Լուսապայծառ թագիւ պճնեալ. Ցն. Նար. յէ: *Մարիամ լուսապայծառ: Լուսապայծառ շնորհօք հոգւոյն զարդարեալ: Լուսապայծառ հրեշտակին նատելով. Շար: *Նչանակելով զլուսապայծառ ՃՃուլեն լարձրուլեն. Երզն. Ծգն: *Լուսապայծառ իմաստիւք լոյս եղելոց աչխարհի հաւատացեալ գոլով. Շար: * Յորում մեկնին միաք բանիցն լուսապայծառ վերլուծուլեբ. Երզն. Ծգն:

ԼՈՒՍԱՊԱՏԱՐ. ա. Պատարուն լուսով. լուսալեր. լուսայեզ. լուսաբոլոր. *Իւրմ այս լուսապատար խնկովիր: Վայելչագեղ լուսապատարն պայծառուլեբ. Նար. ղե. Ա ՟ա: * Ի զենման գաւթին լուսապատար լուսինն սկսանի պակասիլ. Ածան. չհ. Ղ:

ԼՈՒՍԱՊԱՏԻՒ. Տ. ԼՈՒՍԱՀՈՒՔ. *Փոխագրեալ ՚ի վայրինն սբ (սիրամօր)... ՚ի տեղի մեծարգի և լուսապատիւ փառաց. Դիմ. Խգ:

ԼՈՒՍԱՊԱՏՐՈՑԿ. ա. Որոյ պատրոյգն է լուսաւոր կամ լուսալիր պայծառ. *Մինդ յեօթնեակ բերանոյն լուսապատրոյկ ճրագացն տեսանողին Ջահացեալ. Նար. Ղբ:

ԼՈՒՍԱՊԱՐԳԵԻ. ա. Պարգևիչ լուսոյ, կամ ունակ պարգևաց լուսոյ. լուսաձիր. *Նչան, կամ խաչ լուսապարգև. Նար. Խլ. Մինասչէս. Խլ:

ԼՈՒՍԱՊԻՍ. ſ. Որպէս զլոյս. հանգոյն լուսոյ. Լոսի պէս. ըստ Յիպէ, Նոբ մ. սալը. *Փառաք ամբարձար ՚ի կատար աւարտման վերնայինն երկնի լուսապէս: Մրձաչելոց մտաք խաւարի լուսապէս խրախաչօտչէք. Նար. Խոս. Ե առաք:

ԼՈՒՍԱՊՍԱԿ. ա. Լուսով կամ լուսեզէն պատկաւ պակեալ. *Լուսապսակ քաց վկայիցն. Շ. այէոբ: *Լուսապսակ կացն ոտնիւս պայծառացեալ հաւատաչեալք պսակողին. Շար: * Լուսապսակ Թագիւ պերճական: Լուսապսակ մանկանցն երամին. Գնձ:

ԼՈՒՍԱՋԱՀՑԵՂՑ. ւ. Լի լուսով. ջահազգեաց. լուսապգեաց. *Լուսաջաչ հայելոց ընտրաբանեալ ՚ի մէջ գաւառաց սիոնի. Թէոփր. Խոս:

ԼՈՒՍԱՍԱՀՄԱՆ. ն. Որոյ սահմանն կամ բոլոր իսկուլեն է լուսալից. ընդգուենարան լուսոյ ՃՃուլեբ. ՃՃընկալ. * Յորում աձեցոյց զլոյսն օրհնուլեբ ՚ի լուսասահման անգաստանին անարատուլեան. Նար. Խոս:

ԼՈՒՍԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Լուսաւոր կամ լուսեղէն սաղարթուք զարդարեալ. *Երկնածաղիկ առաքինուլեբն լուսասաղարթ ոստովք. Խոր. Էդվ: *Լուսասաղարթ դրախտին վայելմանն. Գնձ:

ԼՈՒՍԱՍԱՐԱՆ. Տ. ԼՈՒՍԱՏԵՍԱԿ. *Լուսին՝ խաւարասէր, լուսասէրաց... իսկ դու լուսասարաս՝ աւետաբեր հրեշտակ կակեզիս. Գ.Խոս. Իգ. ա Էդվ:

ԼՈՒՍԱՍԱՒԱՐ. ա. Սնեալ ՚ի լոյս կամ լուսով, այսինքն ընդ ՃեՃաւոր չքի. *Երկնընթաց գիտակաք ընտրուեցան՝ լուսասնուցանգք և սիրաչատասաք. Նար. ա Խոս:

ԼՈՒՍԱՍՏԱՁ. ա. Որ ՚ի բնէ ստացեալ ունի զլոյս. իբր լուսազգեաց. * Փոխանակ լուսասատաց արքայուլեն իմոյ. ՃՃ:

ԼՈՒՍԱՍՓԻՒՌ. ա. Որպէս զլոյս պսիռեալ. և Սփռօղ զլոյս. լուսացնցուղ. կամ որոյ լոյսն է ծաւալեալ ընդ ամենայն սեզիս. *Լուսասփիւռ հրաչիռան վտակքդ զքոյդ արբուցանեն վտակ. Խոր. Կոխ:

*Զլուսասփիւռ զհասատս առաքելական ծաղկեցուցանէր. Ցհ. իթ:

ԼՈՒՍԱՎԱՀ. ա. Որոյ լոյսն՝ ՃրագՀ լապտերն է վառեալ. կամ Որպէս զլոյս վառեալ. լուսաբուրբռ. *Հանգերձ լուսավառ պսակեցուցանէր զմեզ ՚ի տունն անՃառ. Շ. յիչ. ա Խոս:

ԼՈՒՍԱՎԱՌԵԼ. վառեալ և առլցեալ լուսով. *Ալժմ լուսնի բոլորն լուսավառեալ. Խոր. Էդվ:

ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. վառուելն լուսոյ. պայծառուլեբ լուսազարդ. լուցմունք Ճրագաց. *Ցեկեղեցի նոյնպես լինի լուսավառուլեաէն մինչև յաւիտեան. Վրդն. Եև:

ԼՈՒՍԱՏԱՐՄԻԿ. ա. Որոց տարմն այսինքն բաղմուլեբն է լուսազգեաց. *Լուսատարմիկ և երկնային Թռչունք, այսինքն է սրպարոց և գերաչխարհիկ սքաց երամքն. կխրչ. ապ. խչ:

ԼՈՒՍԱՏԱՐ. ա. Լուսանիլեբ. լուսեղէն. և Տարրայեալ լուսով. լուսալիր. *Ի լուսատարր օգոց. Ո—պէչ:

ԼՈՒՍԱՏԵԱՑ. ա. Առեյօղ լուսոյ. որ խորչի կամ պակասի ՚ի լուսոյ. *Լուսին՝ խաւարասէր, լուսատեաց. Գիսփ. Խլ. ա Վէչ:

ԼՈՒՍԱՏԵՆՉԻԿ. ա. Տեղեչօղ և ցանկացօղ լուսոյ. *Խաւարասէր ըմբռնեսցես, կամ միայն առանց այսորիկ լուսատեղչիկս և կայրօտս. Սարկ. չհ:

ԼՈՒՍԱՏԵՍ, ի, ից, կամ ացի, ացք. ա. Տեսօղ լուսոյ, և ունօղ զաեսիլ լուսոյ. *Յորում և լուսատես աչքն. Նար. Երփ: *Փայլատակմանց Ճառագայթիւք լուսատեսաք. Փիլ. ֆ. բան:

ԼՈՒՍԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա՛ Փատօսեծոյց. Luciformis, lucidus. Որ ունիցի զաեսակ՝ պատկերՀիսմ ընմանուեմի լուսոյ. լուսատեսիլ. լուսաձև. լուսակերպ. լոսի նման. ըստ Ֆիլոն, Նոբ տանի. *Լուսատեսակ Ճառագայթի, կամ առանձնաւորութիւն սերմնքեն, կամ բաղձարդուեմի. Դիոն: *Լուսատեսակ զօրուեմի, կամ ամպ, պատմուձան, զգեստ, առաքինուեմի, խոստովանուեմի, վառք. ՃՃ: Խոր. Հոխփ: Գնձ: Սարփ. սահպ:

Կամ Պայծառ. աեսլեամբ. գեղեցիկ. *Պատանեակս լուսատեսակս՝ ապատատուրս ուրախուեմի. Աչծր. Ե. 7:

ſ. Լուսապէս. պայծառապէս. * Զչնգեն նորոգեն օր ըստ օրէ, և լուսատեսակ զարդսուրն. Սարփ. ՟ա. պ. Ֆ:

ԼՈՒՍԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. տ՛ Փատօսեծ. Լուսատեսակին գոլ. պայծառուեմի. *Ցայտնել վարկանելի է՝ կամ որպէս սպիտակ զլուսատեսակուեմին, կամ որպէս խարտեաշ՝ զսակեսեսակուեմին. Դիոն.Երիս:

ԼՈՒՍԱՏԵՍԻԼ. Տ. ԼՈՒՍԱՏԵՍԱԿ. Փատօսեծոյց. *Լինի իմն առնուրբ և լուսատեսիլ զգալի բնուեմի, մուսուր բնուեմի ընտանուեմի. Նիս. կպ: *Ցառաջընթաց փայլուեմն լուսատեսիլ սատեղն. Շար: *Լուսատեսիլ ծագմամբ. Մագ: * Զարհոս. րեալ սագնապեցան հավիւքն ՚ի լուսատեսիլ հրեշտակին ՃառագայթիլՀն. Կխրչ. Ղ: *Լուսատեսիլ չուշան ոլչախոհուեմի. Երզն. Ծգն: *Բանն լուսատեսիլ նախ խոհականաւն խոկայ, և ապա գործէ զնոկացեալն. Տծնակ: *Ընորհաշատիլք, և լուսատեսիլք. Նար. ա՟ա:

Իբր ſ. *Երկաթեն երկաթով սրբի ՚ի ժանգե, և լուսատեսիլ փայլէ. ԼՀ. ա՟ա:

ԼՈՒՍԱՏԵՍԻԿ. Տ. ԼՈՒՍԱՏԵՍԱԿ. *Աստեղիայ լուսատեսիլ նչան կենսատու խալՀն: Զլուսատեսիլ և զերկնաւոր պատկեր. Փարպ:

ԼՈՒՍԱՏԻՊ. ա. ſ. Որ ունի զտիպ և զնմանուեմի լուսոյ. լուսակերպ. լուսատեսակ. *Որով յատաչինն փայլեսցէ լուսատիպ կերպարան. Գր. հր: *Լուսատիպ զարմանազան նկարչեան. Շ. Ռիպ Էիէ:

ԼՈՒՍԱՏ. ա. (ՙեթէ չնցէ գրելի Լուսատու.) Լուսաւոր ըստ իմիք, կամ պայծառման լուսնի իբր Թափանցիկ. որ ըստ կարծեաց ոմանց յատաչնոց այսպէս բացատրիւր. *Ա՛ն՝ որ զէջն երևի ՚ի լուսին, այն երկիր է. և լուսատ՝ ծով. Շիէ:

ԼՈՒՍԱՏՈՒ, ուի, աց. ա. Փատօծ՛տոց. Luminis dator. փատագոյծ, collustrator. Տուօզ լուսոյ. լուսատուիչ (զգալի, կամ իմանալի լուսով.) * Աբարեր զարեգական լուսատու առաքինչեան, զլուսին և զաստեղս

լուսաւոտու գիչերոյ. ՃՄ: *Քար լուսաւոտու և մեծագին. ԳԼ. ԹԷ. ԷԶՀ: *Չիոչ ոչ կարէ համբերել լուսաւոտու ճառագայթից արեգական. ԵԹԼ. ՀՄաԲ: *Ա՛յս է գնացք լուսանին. և ոչ է նա աստղ լուսաւոտու, այլ հայելի է ընդունակ լուսոյ, և ունի զլոյսն յարեգականէն. Սբէ. ՓՄաԲ: *Ի նմա է Աշմարիտ լուսաւոտու առաջնորդն: Լուսաւոտուն մոլորելոց. ԿՂ. ՃԲ. ՃԲ: *Փառաւոր էր գՅաբ, և զլուսաւոտուն քՅ. ՃՃ: *Ճերագ օրինացն մուխսի՝ լուսաւոտու տանինիսրայէլի. Շաբ: *Ընդ օձաքնակ խաւար գերբին, յոր լուսաւոտուն էր իմ անձին»». այսինքն սբ լուսաւորիչն. ՅՀ ԱԹԲ: * Լուսաւոտուն ցերկի՝ մերոյս արմունկ՝ յաղգէն պարթևի. ԳՆՅ: *Բև եռեաց զլուսաւոտու՝ի հաւատատեԷ»». այսինքն զլուսաւորս. ՄԺԲ. ՃԲ:

Իակ Նաբ. ՀՈՈ. * Ծաւծուկ հաւաքման բանին իբր լուսաւոտու ձորձով պատեցաբ»». իմն լուսափայլ չողշողիակ, պայծառ:

ԼՈՒՍԱՑՈՒ ԼԻՆԵԼ. Փաւս. Luceo, ēs. Լոյս տալ. ծագել. լուսաւորել. *Եդ ըզնոսա ՅԾ՝ի հաստատուԼԵՔ երկինիզ՝ լուսաւոտու լինել յերկիր. ԾՆ. Ա. ՙՂ: *Սկսաբ հրոյ լուսաւոտու լինել նոցս. ԵԼ. ՃՓ. 21: *Ճրագ մի, լուսաւոտու լինել տան՝ի գիշերի. ԵՂԻ: *Աւաքեցան լինել լուսաւոտուք սիեզերաց: Եղեն լուսաւոտուք սիեզերաց. Շ. ՀՔՒ: Շաբ: *Ոչ միայն լուսաւորեաք, այլ և լուսաւոտուք յոքունչ եղիցին: ՏԾՆԻ:

ԼՈՒՍԱՐԱՆ, ի, աց. Ց. Ընդունարան կամ գործի լուսոյ և լուսաւորուԼԵՔ, որպէս Աչք. *Աս սակաս սակաս Նուաղին լուսարանք մուխմնոյն. Նաբ. խրաբ: *Ձեռն ե դեաԼ բժշկեաց զլուսարանս նոցա. Աոգ. Ք. 7: *Զանձիս և զանհամար զաչացուսն, ղորոց զլուսարանս խաւարեցուցին: Աւաքեաց գահիճ, որ եկեալ խաւարեցուցց զլուսարանս նոցա: Խաւարեցուցին զլուսարանս նորա. Լաոբ. Է. Է. Ի:

Որպէս Պատուհան. լուսամուտ. լուսանցոյց. լուսանցք. *Մոյծ ընդ բացիալ լուսարանին՝ զի գոյն ոսկւոյ սբ ալաւնին. ՅՀ ԱԹԲ: *Զմուտս լուսարանի պատուհասնին անՀկուԼԵՔ նշուլիցն. Նաբ. ՃԷ: *Նկատեր զլուսարանս պատուհանացն (վատ վարիա): Աւուրին երրորդ լուսարանս բացաՀեաց. ՃՃ:

Եւ որպէս Փաւստիոն. Baptisterium. Աւազան մկրտուԼԵՔ (որ կոչի և ԼուսաւորուԼԵՔ). մկրտարան. և Եկեղեցի. *Ելեալ Նաուսէ առ լուսարանան. Վբփ ոսՀ: *Ի սմին աղօԹանուեր լուսարան կենայ փլիսուԼԵՔ բարեաց: Որպէս յիՀուսն լուսարանի սբ աւազանին՝ լուսացմանէ մարմնոյ. Նաբ. ԿԷ. ՂՀ:

ԼՈՒՍԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Փ. Պաշտօնեայ եկեղեցւոյ՝ լուցիչ Հրաւառաց եկեղեցւոյ, կամ վերակացու սաՃարի: ՃՂ:

ԼՈՒՍԱՐԳԵԼ. ի. ա. (կամ Լուսարգելիւ.) Արգելիչ լուսոյ կամ լուսաւորաց. անջատ կացուցիչ յընԹացից զարեգական և զլուսնի. *Ցեւսու Նաւէայ՝ տիպ անորակին (յոբ), ի գայիաոնն այն լուսարգելն. ԳՆՅ:

ԼՈՒՍԱԿՈՒ, ի, ացս. ա. Արկօղ զեբև զլոյս. լուսազգեցաց. *Մոյսն սկզՆապատուիս, լուսարկու գեղապանծ քողազարդ. Նաբ. ՃԲ:

ԼՈՒՍԱՃԱԿ. ա. Որ արձակէ յիւրմէ զլոյս. ՃառագայԹարձակ. չողշողակաբ. *Ականնս լուսարձակս դնեբ ընդ պատուհաՃնոքն. Վբփն. պոՀ:

ԼՈՒՍԱՄՄԱՏ. ա. Որոյ արմատն է լոյս կամ լուսեղէն. *Խոչն՝ արդարուԼԵԱն լուսամմատ տունկ. ԿԷՕԲ. ագ. Խե:

ԼՈՒՍԱՄՇԱԿ. ա. Որ յոյժ լուսաւունս իբր լոյս ցոլացուցանէ. լուսափայլ՝ի գնացս. լուսաշաբիլ. *Աստղացն պարզ զոսկեգերս ՃառագայԹակերպին լուսարշաւ (կամ լուսանշան) ընԹացիք. Խոբ. Վբվ:

ԼՈՒՍԱՄԲԻ. ա. Լուսափայլ. լուսաՃաճանչ. Հաղորդ լուսոյ արփւոյն. *Լուսոտրփի ամպով առ՝ի նոցանէ պատուեաԼ Համբարձաբ. Նաբ. Իսա:

ԼՈՒՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Լուսաւորեբ. լուսաւոտ լինել (այլոց, կամ անձին.) *Արի՛ ասէ, և լուսացո՛, որ նըստիպ՝ի խաւարի. Գէ. Ես:

ԼՈՒՍԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Փոտեւտիչός. Illuminans. Լուսաւորիչ, լուսաւոտ. յին. լուսաւորական, իբր կարօղ լուսաւորել. *Լուսացուցիչ ակն է ամենայն խորհրդոց՝ հաւատք. Կղ. Ե:

ԼՈՒՍԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Փոտեւծς. Lucidus. λαμπρός, splendidus. Ունակ լուսոյ յիւրմէ. և Հաղորդ լուսոյ. (որ զՀալի, և որ իսմանալի.) պայծառ. լուսափայլ. անաղօտ. մաքուր. Ջինջ. յատակ. փայլուն. և Լուսաւոտ. այբՆէը, նաբՆի, բանի. *Ամպ լուսաւոր: Լուսաւոր և անԹաւամ է իմաստուԼԵԻ. Մփ. ԷԷ. 5: Իմ. Ը. 13: *Լուսաւոր պատկք, կամ ականք. կի պայծառուԼԵԻ, վառումն. կամ զգեստ, Շանապարհ, վարգպետուԼԵԻ, արդարուԼԵԻն, պատուիրան, վարք, միտք, խորհուրդ, բան. ՅՃԻ: ՀՀՆոբ: ՊԻփ: ՅՀ. ԼԻ: Խոսբ: Նաբ: Մափ. ԼՆ: *Լուսաւոր է ոսկին. ԵԷբ. ԷՆ: *Զմերոյ լուսաւորուԼեցն լուսաւոր վերաց կացուԼ»». այն է սբ լուսաւորիչն. Խոբ. Ը. 89: * Լուսաւոր ասազանան. ՅՀԻ. Է: *Եւ են ներՀակք. որպէս լուսաւոր, և կոյր. քանզի մին է լուսաւոր իբր յատնեԼոյն. Դամասկ:

ԼՈՒՍԱՒՈՐ ԱՌՆԵԼ. Փոտիշա. Illumino. Լուսաւորել. լուսաւոտ լինել. պայծառացուցանել. և Յայտնի առնել. *ԽմաստուԼԵԻ առն լուսաւոր առնէ զերեսս իւր: Լուսաւոր առնէ զամենայն մարդ՝ որ գալոց է յաշխարՀ: Լուսաւոր առնել զաչս սրտից: Լուսաւոր առնէ զսուրս: Լուսաւոր առնել զամենեսին, Թէ զինչ է տնտեսուԼԵԻ խորհրդոյն: Որ լուսաւոր առնիցէ զգալոցնիս խաւարի: Լուսաւոր արար զկենաս և զանեղծուԼԵԻ՝ի ձեռն սուեաարանին. ևն: *Զմարմնաւոր աչացս տեսուի լուսաւոր առնէ. Նաբ. ՂՁ:

ԼՈՒՍԱՒՈՐ, ւորք. գ. Փաստիր. Luminare. Լուսատու կամ լուսաւորիչ մարմինք յերկինս. աստեղք, մանաւանդ արեգակն և լուսին. *Զերկուս լուսաւորսն զմեծ ամենս. զլուսաւորն մեծ. և զլուսաւորսն փոքր. ԾՆ. Ա. 14: *Կարգեցեր ըզլուսաւորս՝ի պէտս: Լուսաւորքն իբրև ՃրագունՔ լուցեալք: Զերկինս լուսաւորքդ: Զլուսաւորսն խաւարեցուցեր. կի խաւարեցուցանելով. Ագաբ: Եփիլ: ՊԻփ: Շաբ: Ե Խոսբ: *Ի խոնարՀիլ լուսաւորին (ընդ երեկս): Ի սպառումն լուսաւորին մեծի (՛ի մուտս արեգ.). ՏԾՆ:

ՆմանուԼԵԻ՝ Առաքեաբք, մարգարէք, վարդապետք ևն. *Աւաքեցեր զհրեչլի զմարգարէսն յերկիր, որ եղեն լուսաւորք յերկրի. Ագաբ: *Աւաքինորեցայց՝ի լուսաւորացն՝ի աւետառէ կոչեցելոյ՝ գալ՝ի գիտուԼԵԻ ՃշմարտուԼԵԻ. ՊԻփ: *Ասաեղապահս ուղղիչք և առաքինորիչք, պայծառապայծառ լուսաւորք. Նաբ. ՈՈՈԱ: *Երկու լուսաւորք երկակի երկինի (յակ. մծբ. և գր. լուս.) Նաբ. ՃԲ: *Յորոց միկի երևիցիք իբրև լուսաւորք յաշխարՀի. ՓԻԼՓԳ. Է. 15:

ԼՈՒՍԱՒՈՐԱԲԱՐ. ՀՄ. Լուսապէս. պայծառուԼԵԻ. և Ցայտնապէս. *Առ սբն մարիամ Հրեշտակապետն գաբրիէԼ լուսաւորաբար երևեաԼ. Ճ. Գ: *Լուսաւորաբար եռ նոցս զպատուախանին. ԵԷբ. ՀամաԲ:

ԼՈՒՍԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. գունի, ից. ա. Փոտեւծτερος. Lucidior. ԱւաւԷԼ լուսաւոր. պայծառագոյն. *Ջինչ լուսաւորագոյն քան զաբեգական. ՍիրաԲ. ԺԷ. 30: ԻԳՒ: *Ջի քեզ լուսաւորագոյն ընդելուզանիցես պակ: Լուսաւորագոյն ևս աՌաջնորդուԼԵԻ զայգի զայլոյ գտանիԷ: Ուր քան զՃառագայԹեան ևս լուսաւորագոյն էր. Ոսի. Հ. Ա. 18: ՀԴ. Ա. 12: Ե գՀավ. պօղոսի:

Կամ Յատակագոյն. պարզագոյն. յայտնագոյն. *Լուսաւորագոյն բանիւք, կամ իմացուածովք. ՊԻա: ՅԴ. ԻՀ. ԷԲ: *Լուսաւորագոյն բարբառ վկայուԼԵԻ մատուցանեմ. Ոսի. ՀԴ. Ա. 9:

Հ. Լեւկότατα. Lucidissime, apertissime. Կարի յատակուԼԵԻ. յայտնագոյնս. բացայայտագոյն. *Լուսաւորագոյն ինձ ըզկանխագէտ տեսուԼԵԻն զեկուցանէր. ՊԻա: *Լուսաւորագոյնս պատմէ, կամ ասաց գՀ. Ագաբ: Ե. Ա. փ. Ա: *Լուսաւորագոյն պատկեր ևս ասէ. Կղ. ԺԷ. ԺԲ: * Ե՛ւս լուսաւորագոյն ասէ. Սփգ. Ա. պ. Է: Ա. ՀԴ. Շ:

ԼՈՒՍԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Փոտեւοτιχός. Illuminativus, tor, trix; illustrans. Ունօղ զզօրուԼԵԻ լուսաւոր առնելոյ. կարօղ լուսաւորել. լուսաւորօղ. լուսաւորիչ. լուսաւոտ. *Լուսաւորականն Նորա առաջնորդուԼԵԻ: Հուր լուսաւորական անձածուկ լուսափայլուԼԵԻքն: Քա՛ Հանապիսի զօրուԼԵԻ՝ ունելով յինքեան ընդլուսաւորականաւն և զմաքրողականն Հանճար. Դիոն. ստեփ: և Շ. Հրէից: *Ա՛յսպէս է իմանալ զկոչումն Հոգւոյն անուամբ Հրոյ, զարիականն, զլուսաւորականն: Տնկեացնք զՀիմինին պատգաբեր, զլուսաւորականն և զկերակրուին. ՈսՀ. ՀԴ. Ա. 31: Ե 23:

Եւ Լուսաւոր. յայտնի. պարզ. *Հաւձոյ Թուեցաւ մեզ լուսաւորական բանիս ընծայաբերուՔ հնչեցուցանել առ սբ կաԹողիկէ եկեղեցի. Նաեայ:

ԼՈՒՍԱՒՈՐԱՄԱՏՈՑ. ա. որ և ԼՈՒՍԱՄՈՑ. Լուսաւոր մտօք. լսափմաց. և բարեսէր. լսա ևն. *Ելսոյος, ելսոյος. *Թագաքմա, նի լուսաւորամիտք. Եա. գփմ. Է. ՀՀ:

ԼՈՒՍԱՒՈՐԱԳԻՍ. ՀՄ. որ և ԼՈՒՍԱՒՈՐԲՐԲՈՐ. Լուսապէս. պայծառապէս. և Ցայտնապէս. *Վերացաց քՆեզ լուսաւորագոյն հօսին քոյ. Ագաբ: *Լուսաւորացուսն զանձինս, կամ յուցանել, կի յայս առնել. փարպ: Եօթբ. ՀՔ: Գէ. Ես: *Աճային հրամանք ազիողականք լուսաւորապէս յայտնուԼԵԻ ազգեաԼ երևէին. Նաբ. ԾՁ:

ԼՈՒՍԱՒՈՐԱՑԵՍՒԱԳՈՑՆ. ա. Կալի լուսաւոտեակ կամ լուսաւոր՝ պայծառ և յայտնի յոյժ. *Հնգետասաներորդ բանն լուսաւորատեսողագոյն է. քանզի լուսին հնգետասաներորդին լուսակիր լինի. ՓԼԼին. Ա. 19:

ուրեացն զսէր։ Քաղաքին չէին պէտք արեգական և լուսնի, զի լուսաւորեսցեն զնա։ Լոյսն արդարութեան ոչ լուսաւորեաց զմեզ։ Դու ամէր լուսաւորեսցես ինձ զխաւար իմ. եւն։ *Լուսաւորել զաչս կուրին, կամ զկոյրն. զաչս հոգւոյ կամ սրտից. զխաւարեալս մեղօք։ Լուսաւորեալ և զխս հոգւով։ Անճառ լուսով լուսաւորես զհաւատացեալս. Ոսկ։ Նանայ։ Լմբ։ Նար։ Շար։ Կամ եր. *Ամենայն աշխարհ պայծառացեալ լուսով լուսաւորէր. Իմ. ժէ. 19։ *Լուսաւորեա՛ց լուսաւորեա՛ց երուսաղէմ, զի հասեալ է լոյս քո. Եսայ. կ. 1։ *Արեւու ծագելով և ոչ լուսաւորիմ։ Լուսաւորեսցին 'ի սոյն տեսարանք աչաց. Նար. կբ. ղբ։

Եւ Ծագել. ցոլել. որ և ՃԱՌԱԳԱՅԹԵԼ. *Լուսաւորեա՛ 'ի յիս վերստին զծագումն անստուեր հրաշից փառութեան ածութեան քո։ Լուսաւորեա՛ ինձ զողորմութեան քո ճառագայթ. Նար. ծ. ճբ։

Եւ Ցայտնել. ցուցանել. ծանուցանել. պարզել. բացայայտել. բանալ. *Ոչ լուսաւորէր մեզ զայն ամենայն. Դփ. ծգ. 23։ *Ցնա զխորհուրդ լուսաւորեաց զզօրութեն երից անձանցն հաւատոյ. Ագաթ։ *Արարչին բան լուսաւորեաց։ Զանպակաս լրումն անհասին յայտնեալ աշխարհի լուսաւորեցեր։ Իմաստք արուեստից բարձրեալ բժշկին բարեհաչակեալ լուսաւորեցին. Նար. կա. ղգ. և ճ։ *Զամենայն ծածուկ տեսութիւնս խորհրդոց լուսաւորէ 'ի մեզ. Սարգ. ա. յհ. դ։ *Ահաւասիկ լուսաւորեաց զպատուական պատգեալսն։ Ցանելուսն բանիւ լուսաւորէ զպատգեալսդ. Լմբ. ող. և ծղ։

ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼ. չ. յ. Փայլել. ծագել. երևելի կամ յայտնի լինել. Փայլէ. փայլատակէ, [illegible], [illegible]. *Այնպէս լուսաւորեսցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան։ Լուսաւորեցան երեսք նորա իբրև զարեգակն. Մտթ. Ե. 16։ ժէ. 2։ *Եւ լոյսն 'ի խաւարի անդ լուսաւորէ. Յհ. ա. 5։

Իսկ Կոչ. ծա. *Ի հօրէ զմիտսն լուսաւորեալ՝ առեալ զնա, զուեա քոյ։ Հելլենաբանութիւն է, եր. հանդերձ հյց. խնդրով. φωτισθεὶς τὴν διάνοιαν. որ ըստ հյ. առելի է, մտօք կամ 'ի միտս։

ԼՈՒՍԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ լուսաւոր լինել. փայլեցուցանել. *Լուսաւորեցուցանէ զանձն որպէս զարեգակն. Մնոր. եեթ։

Կամ չ. ըստ յն. Λάμπω. Refulgeo. Ծագել. փայլել. *Ինքն լոյս ծագեաց, և լուսաւորեցոյց. և ոչ նոքա նախ ընթացան և եկին 'ի լոյսն. Ոսկ. մ. ա. 14։

ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ. րչի, չաց. ա. Φωστήρ, φωστήρ, φωταγωγός, ὁ ἐπιφαύσκων. Illuminator, illustrans, եւն. Լուսաւորող. լուսատու. որ լուսաւորէ զգալի կամ իմանալի լուսով. ունօղ լուսաւոր վարդապետութ՝, պայծառացուցիչ. զարմուցիչ 'ի խաւարէ 'ի լոյս. երեւօղ 'ի հաւատս, և մերօղ և ծնօղ յարգիսս լուսոյ։ Քանզի առն զլուսաւորաց երկնից. *Կամ թէ ո՛չ տեսանիցեմք զարեգական լուսաւորիչ՝ նուաղեալ. Յոբ. լա. 26։

Զայս, և զանինն այս. *Ընկալան զլուսաւորիչ հօրս ինքնագոյնութեն, այսինքն զանձն այս։ Ինքն արարութեն այց՝ լուսաւորիչ է բանաւորին բնութեանս մերոյ. Ագաթ։ Ցնհ. ա։

Զանանձն. *Լուսանկեար ծնեալ անմահին, լուսաւորիչ ազգիս մերոյ կայքն. Գնձ։

Զհրեշտակաց. *Զայս ուսմանց ածաւորանն (էութիւն) 'ի լուսաւորչէն իւրմէ հրեշտակէ։ Գերաղանցագոյն նոցա հանճարոյ մէջ անդիտանանք, և յաւէտ զի զնոցայն ամլ լուսաւորչի և զգացուցչի եմք կարօտ. Դիոն. երբ։

Զքահանայից, և զվարդապետաց. *Լուսաւորիչքն՝ վերագոյն վարդապետութ՝ ուր քահանայք, և սարկաւագունք. Մագ. 'ի տիմ։ *Պայծառացան այսօր ամենայն եկեղեցիք լուսաւորչօք կենդանեօք։ Որ երկրպագեմք ամենայն լուսաւորչօք տանն թորգոմայ. Շար։ *Լուսաւորիչքն աշխարհի և առաջնորդքն եկեղեցւոյ քահանայապետք ամենայն գրով աւանդեցին. Վրդ. հց. ա։

Առաւել զառաքելոց. և առանձինն ըզպետրոսէ՝ և զպօղոսէ որպէս զերկուց լուսաւորաց յերկինս. *Զլուսաւորչացն երկնայնոց. Նար. առաք։ *Լուսաւորիչք սրբեգերաց։ Որ երկրպագեմք ընտրելովք՝ լուսաւորչօքն աշխարհի. Շար։

Եւ սեպհականեալ կոչեմք՝ զսուրբ գրիգոր պարթևէ, որ լուսաւորեաց զհայաստանեայս առ հասարակ. *Լուսաւորչին մերոյ։ Զխմ լուսաւորիչն. Խոր. Բ. 65. 89. և յամենայն գիրս մեր. և Շար. եւն։

Որպէս և Սեկիլեացիք լուսաւորիչ իւրեանց գիտեն զսուրբ բագարատ։ Հ = Յ. յուլ. ծդ։

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φᾶυσις, φωτισμός. Illuminatio, illustratio. λαμπρότης, splendor. φωτοδοσία, luminis datio, եւն. Լուսաւորին գոլ. պայծառութիւն. փայլումն. լոյս. (զգալի կամ իմանալի). *Իմաստունք ծագեսցեն իբրև զլուսաւորութիւն 'ի հաստատութեան։ Փառօք մեծօք և լուսաւորութեամբ 'ի յաւիտենականս։ Ցուցցէ ած 'ի ներքոյ երկնից զամենայն լուսաւորութիւն քո։ Առաւել քան զլուսաւորութեան արեգական։ Զի մի ծագեսցէ 'ի նոսա լուսաւորութեն աւետարանի։ Ի լուսաւորութեն գիտութեն փառացն այ։ Լուսաւորութեն նմանեալ ականց պատուականաց. եւն։

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ծագելն զլոյս. լուսատու լինելն. ճառագայթումն. *Եղիցին լուսաւորք 'ի լուսաւորութեն 'ի հաստատութեն երկնից՝ ծագել յերկիր. եւն. *Զերկնանականն և զերկրաւորական ածպետութեանն հօր լուսաւորութեն։ Ածպետութեն լուսաւորութեք մերոյ։ Մականուանութեն քերովբէին, գերագոյնին լուսաւորութեն ընդունականն. Դիոն. սահմ. (յն. φωτοδοσία, լուսատուութիւն, կամ լուսատրութեն. գուցէ և 'ի հյ. մարթ է այնպէս վերծանել։)

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Յայտնութեն. տեսչելութեն. *Ցանկար կանխագիտական լուսաւորութեն յարգարեցաւ (եղեա). Պետր։ *Խնդրեր ուսանել լուսաւորութեք. Ոսկ. յհ. ա. 19։ *Մտանեն ընդ ականջս պէսպէս լուսաւորութեք. Վանր. յար։

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Դարձ 'ի խաւարէ կռապաշտութեն 'ի լոյս ածգիտութեան. և հոգևորապէս լուսաւորիլն 'ի ներքուստ. *Զմերոյ լուսաւորութեանցն լուսաւոր վերակացուէ ճառելով։ Նախաշաւիղ և լուսաւորութեանցն նահապետի։ Լուսաւորութեան մերոյ նահապետին սրբոյն գրիգորի. Խոր. Բ. 89։ Յհ. կբ։ *Գրոցն խրատք և լուսաւորութեն ոգւոյն. Խոսր։

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Մկրտութեն. Φώτισμα. Illuminatio; baptisma, atis. *Պարգև կոչեմք, շնորհ, մկրտութիւն, օծումն, լուսաւորութեն։ Օծումն որպէս քահանայական և թագաւորական. լուսաւորութեն՝ իբրև պայծառութեն. եւ. Ածուբ. Ղրփ։ *Մկրտութեան հասեալ լինելով լուսաւորութեն (ֆօտիսմա) անուանի. Լծ. ածոբ։ *Շնորհք այ հոգւոյն իջանէ 'ի վերայ նորընծային իբրև 'ի լուսաւորութեան աւուրն. Մաշտ։ *Առ աւազանին լուսաւորութեն. Նար. ղգ։

ԼՈՒՍԱՓԱՅԼ. ա. Λαμπρός. Lucidus, fulgens, praeclarus. σαφέστερος, apertior, clarior. Լուսով կամ որպէս զլոյս փայլեալ. լուսապայծառ. շողշողեալ. պայծառ. մաքուր, յստակ. պարզ. յայտնի. ֆռնեգլէր, բուլին, այօբընլը. *Լուսափայլ վայելչութեն. Յոբ. ծէ. 14։ *Ըզքարին ճաճանչաւոր լուսափայլ. Նար. ծթ։ *Զլուսափայլ բանից ճառագայթ. Շ. ընդհ։ *Լուսափայլ ամպովք. Շար։ *Եցոյց նոցա զհանդերձս լուսափայլս յառաջ քան զմերկութե իւր. Եփր. այլուեր։ *Մաքուր և լուսափայլ հանդերձիւք. Սարգ. Բ. պ. ա։ *Լուսափայլ առաքինութեք, կամ մօրք, կամ վարդապետուք. Պիտ։ Խոսր։ Ոսկ. յհ. ա. 14։ *Լուսափայլ իմաստք հոգւոյն, կամ աւետարանին քարոզութե. Լծ. ածոբ։ Անան. յհ. Պ։ *Ողջոյն տայ ձեզ լուսափայլ եպիսկոպոսն պօղիկարպոս. յն. արժանավայելուչ. Ածազգ. է։

ԼՈՒՍԱՓԱՅԼԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Սա ներկեալ երկնարակեան, կարմրակերպիւ լուսափայլեան. Մագ. աւ. խչ։

ԼՈՒՍԱՓԱՅԼԵՄ. եցի. չ. } Λάμπω,
ԼՈՒՍԱՓԱՅԼԻՄ. եցայ. յ. } ἐλλαμπρύνομαι, φαίνω. Splendeo, luceo. στίλβω, ἀπαυγάζω, fulgeo. Լուսափայլ լինել. պայծառանալ. լուսաւորիլ. շողշողել. [illegible], [illegible]. *Այսպէս իմասցի զինչն, և զոր նախ քան զինչն, յորմէ լուսափայլեացն. Մագ. 'ի տիմ։ *Լուսափայլին, և դարձեալ 'ի յազգակիցսն՝ զիւրեանցն թափանցիկ առնեն. Դիոն. ածայ։ *Արեգակնանման լուսափայլեալք երևէին. Փարպ։ *Իւրսին պսակք զանազանեալ, և պատմուճանք լուսափայլեալ։ Լուսափայլեալ գիմօք ածահրաշ տեսլեամբ. Շար։ *Եւ անգուստ լուսափայլեալ ամենայնն միանայ ընդ ած. Լմբ. ող։

ԼՈՒՍԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔλλαμψις. Illustratio, եւն. Լուսափայլ գոլն և առնելն. շողշողումն. ցոլմունք. նշոյլք. լուսաւորութեն. պայծառութեն (զգալի կամ իմանալի, պէսպէս առմամբ.) *Լուսագոյն արժանաւորին վասն նախ 'ի նոսա լինելոյ ածպետականին լուսափայլութեն։ Ի կատարողապետականէն լուսափայլութենէ քահանայապետաւ։ Զիւրոյն լուսափայլութեն արքայանորոգ խորհուրդս. Դիոն. սահմ։ Մագ. ափ։ Շ. հրեշ։ *Աղբերութե այ հոգւոյն, և նորին լուսափայլութեն։ Հեղեալ 'ի յետինս զլուսափայլութիւնս։ Ցայտեա՛ կրկին շնորհ լուսափայլութեան։ Լուսափայլութեն այ, կամ գիտութեանն այ։ Ըստ յարացուցի արեգականն ճառագայթից. զի սա որպէս զարտաքին էքս լուսափայլութեքն պարփակէ, եւն. Լմբ. ող. և պտրգ. սահմ։ *Ի լուսափայլութե վերին, զօրութեանցն կերպարանի. Փարպ։ *Լուսափայլութե երեսաց (այսին սոսկափանեաց). ՃՃ։ *Ոսկի հրատես զունովն, և արծաթ լուսափայլութեքն գտանին փառաւորանիչք այ. Խոսր։ *Պատկ լուսափայլութեն. Գնձ։ *Անմարմնական լուսափայլութեանցն պարուց. Անան. եկեղ։

Ցերկրորդ գեան՝ 'ի նշանակ պատուոյ ա. ռ. *Ըստ գեղեցիկ խնդրոյ քում լուսափայլութե՝ պետականդ։ Խնդրեմք 'ի քում մեծ լուսափայլութենէդ. Մագ. Գ. ԻԵ։

ԼՈՒՍԱՓԱՅԼՈՒՄՆ. լման. գ. Լուսափայլելն. փայլումն լուսոյ. *Լուսափայլ

մանք երևի նշանն արքունական. Ոսկ. Ի Նեեմ :

ԼՈՒՍԱՓԱՌ. ա. փառազարդեալ լուսով. լուսահրաշ. լուսափայլ. և Սպիտակափայլ. *Ի մայրն իմ լուսափառ (յհկէ. ղէկի) : Հուրս այս լուսափառ և ճաճանչիդ : Սպիտակափայլ լուսափառ դաշտի քարաեներդ. Նար. հէ. զՁ. Ե յիւ: * Լուսափառ պսակ եդ Ի գլուխս հաւատացելոց. Տօնակ :

ԼՈՒՍԱՓՈՒՌ. փ. իբր Լուսափառուէ. *Ջծայրագոյնն իւս Ճառագայթելով լուսաւորաս. Խոր. Վրթ:

ԼՈՒՍԱՓԱՓԱԳ. ա. Ուր իցէ փափաքումն լուսաւոր կամ վառ Ի վառ, յատակ և աքր. *Հայելով լուսափափագ տեղեանօք առ որ ծնեալն Ի նմանէ ճաճն մեր. Ճ. Գ:

ԼՈՒՍԱՓԵՏՈՒՐ. ա. Լուսաւոր և պայծառ կամ փայլուն փետրովք. *Ի գունդն քոյ Թռուցեալք Ի լուսափետուր և Ի սպիտակերանին աղաւնեաց. Ածաբ :

ԼՈՒՍԱՓԹԻԹ. ա. ՛ն. Լուսով փրթթեալ. լուսազարդ ծաղկեալ. * Լուսափրթթիթեղ պայծառացուցանէ զմանկունս եկեղեցւոյ. Ճ. Գ :

ԼՈՒՍԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Ի լուսոյ կազմեալ. լուսանիւթ. հրանիւթ. լուսաւոր. *Սանդուխք լուսեղէնք : Խաչ լուսեղէն. Եվէ. Ը : Խոր. Ք. 12 : * Լուսեղէն յարկք, կամ խորան, առագաստ. Ածաբ : Խոսր : Շար. ստհպ :

ԼՈՒՍԵՂԷՆ. ղէնք. ա. գ. Հրեշտակայկան. հրեշտակք. *Ջօրս չքնազակերպ լուսեղէնս. Լմբ. ոգ: *Ջխաւարասերսդ փախղանգ լուսեղինացն զինուց սադրեցի. Նար. ՃԸ :

ԼՈՒՍԵՐԱԿՔ. կաց. փ. Երակք լուսարանաց. Ջնդք յուղղոյ իջեալք յաչս Ի պէսս սեռութեե. *Լինի օգ գործարան սկան առ Ի տեսեցելոյն գիսուէթե. այն պիսի՝ որպես են խնչացն լուսերակք ». այսինքն ուղղոյն ջնդքն. որպես գնի Ի յն. Նիսս. բն. Ե :

ԼՈՒՍԵՐԱՄՔ. մից. ա. գ. Երակք լուսեղէնք կամ լուսեղինաց. պարք սքց, և գոսք հրեշտակաց. *Ճախրէ ընդ լուսերամիցն գերարփի փառաք. Գր. ոփ. Ի ոթէ: *Ընդ լուսերամիցն յափշտակեսցուք առ պոլք : Ընդ լուսերամիցն դասս : Ի սուեղք նոր սիոնի լուսերամք՝ և կուանք իսաուսունք. Խոր. Վրթ. Ե հոխ :

ԼՈՒՍԵՐԱՆԳ. ա. Ունօզ զերանգ լուսոյ, զպայծառուէ իմն. լուսապայծառ. լուսերկին. լուսանկար. լուսանեղկ. լուսառեսակ. լուսափայլ. կարմիր և սպիտակափայլ. *Լուսերանգ բոցասերև վարդիւք: Լուսերանգ պսակեալ ծաղկօք. Խոր. Վրթ. Ե հոխ : *Փոխանակ տաղտապարաց զամպեղէն և լուսերանգ կամարն երկնի ցուցանէր. Ցհ. իմ. Եիէ: * Լուսերանգն ջրոյն անքաւուէեց. Ածան. Եիէ: *Լուսերանգ լուսոյն պսակեցաւ. Ցհ. իբ: *Ջլուսերանգ և զգեստարեծարար ասացն : Լուսերանգ չաւխոն. Երզն. ս :

ԼՈՒՍԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Փատփգրսէա. Illustratio. Լուսաւոր երևումն կամ յայտնուէեե. լուսափայլուէեի. լուսաւորուէեի. *Ամենայն հարաշարժ լուսերևուէեե յաճախացմանապարհ Ի մեզ բարեփոսպես ընծայեալ: Ամպոյ սեսական զնախերևակ լուսերևուէեինն յանգիմանապես ընկալեալ: Ջբարեփոխ սկիզբն ամենայն լուսերևուէեե օրհնաբանեալ. Դիան. Էզին. Ե ածաբ :

ԼՈՒՍԵՐՓՆ, բ, ից. Տ. ԼՈՒՍԵՐԱՆԳ. *Ո՛վ առագաստիցդ այնոցիկ լուսերփնից. Աբէսթակ :

ԼՈՒՍԸՆԹԱՑ. Տ. ԼՈՒՍԱՃԵՄ. *Ըստ մեալ լուսընթաց փայլմամբ սեռեղծեալ նորոգին. Գնչ :

ԼՈՒՍԸՆԿԱԼ. ա. Ընկալուէ կամ ընդունօղ և ընդունարան լուսոյ. և Ածըն կալ. *Լուսատուքք՝ որ են անօթք լուսընկալուէք : Ալն լուսընկալ և ընդուհաբաշխ. Վրդն. ծն. Ե յս: *Լուսընկալ և լուսաբեր առաւաւտուան ամպով վանակ. յօրախաչիրն : *Լեառն աքր լուսընկալ: Լուսընկալ լերինս (Թաբորայ) գեղեցկուէեի : Ի լուսոյ կազմեալ բնուէեիքն լուսընկալ են բըն նուէեր և ածընկալք. Տօնակ : *Անդ Ի տեսիլ խոնարհեալ՝ գերեզմանին լուսընկալ: Ան մայրաքացեալք Ի քէն, լուսընկալ. Գնչ : * Մարիամ չորեքտասանամեայ՝ աւետեօք լուսընկալ եղեալ վրդն. աբեփոբ:

ԼՈՒՍԸՆԿԱԼՈՂ. Նոյն ընդ վ. * (սքր կոյս) լուսին լցացեալ՝ լուսընկալող լուսոյն Ի հօրէ. Հ. ԻԼԻԿ :

ԼՈՒՍԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. փ. Ընդունելութի լուսոյ. լուսաղեաստուէեի. *Հաստարակ է պարգև լուսընկալուէեես այսմիկ՝ աւազանին մաքրուէքր Ի հոգւին սքր. Տօնակ : *Լուսինն այժմն նուազ ամենևին և անտես յառաջնումն աւուր իւրոյ լուսընկալուէեն. իսկ յայնժամ (Ի առեղծմանն) ուսուցչքր և անթիւրի. Սարկ. փոմբ :

ԼՈՒՍԻԿ. գ. Լոյս փոքրիկ կամ նուազ. կամ քաղցրիկ. *Ի ՃրՃի մի, որ անուանի փոսուսոյ, և ունի լուսաւորուէ Ի տուան, որ ոչ սպիտակ է, այլ կանաչ իմն գոյն է լուսիկն. Ճիբ: * Ջի թէ ՃրՃի մի փոքրլոգոյն և սողնական՝ ունի լուսիկ սպաւորեալ Ի յիւր տրուան. Երզն. ոփ. Երկ : *Արևիկ լուսիկ. Ցհ. իմ. պաւղ:

ԼՈՒՍԻՆ, անի, իս, կամ անոյ, ովս. գ. Σελήνη. Luna. Մոլորակ երևելի յետաթեգական, յորմէ ունի և զլոյս իւր, մերձաւոր երկրի քան զամենայն լուսաւորս երկնից. լսոսին, լսոսընկայ. Թ. ած. ասր. ԻՀՎԵ (իբր կամար.) ապ. Ֆահ, ՀԼհ. * Կացցէ արեգական, և լուսին. և կացին արեգական և լուսին Ի կայի իւրեանց: Գնդեցիկ որպես զլուսին : Լոյս լուսնի : Ցառաջ քան զլուսին: Մինչև կատարեացի լուսին (որ և լուսնական ամիս) : Էն : * Ի լուսնոյ Ի վեր: Ընդ լուսնով վայրք : Ջգիշեր լուսնիս և աստեղք պայծառացուցեալ. Երզն: Գիսք: Խոսր : *Ցորժամ արեգական գնայ մօտ Ի լուսինն, նուազուէեի լինի լուսոյ լուսնին. յորժամ հեռանայ լուսինն յարեգականէն, մեծանայ. և ընդ լոյսն լսսնի. Շիբ : *Լուսինն անօթի է, որպէս անուանն յայտ առնէ, Թէ լոյս ունի. Վանակ. փաբէնփ :

ԼՈՒՍԻՆ. որպես Ամիս. (զի և ամիս կոչի.) *Եւ էր նոցա աւուրք ուրախուէե իբր լուսին մի. Վրդն. պփ:

ԱՄՍԱԳԼՈՒՍԻՆ ԼՈՒՍԻՆԿ, ըստ չին. Նորամուէեի. Նոր լուսին. Նոր ամիս. *Ազաւետաց զմեզ Ի շաբաթապատն կրօնիդ, յամսագլուսին լուսնոց. Կոչ. ծէ:

ԼՈՒՄՆ, լուսուէնք. փ. Λεύκωμα. Albugo, vitium oculorum. Սպիտակ կեղև կամ առագաստ իջեալ չաչս՝ խափան լուսոյ. աստերածք աչաց. Լեզ էեբոեբէ. *կեղևեալ զլուսնն չաչաց նորա: կեզևեցան և անկան լուսուէնքն չաչաց նորա. Տոբ. Ք. 25 : Ը. 9 : ծա. 8 . 14 :

ԼՈՒՄՆԱԳԻՐ, կամ ԼՈՒՍԱԳԻՐ. գ. Գիր նշանակ աստղ նորոյ լուսնի. *Ի հայոց Թուին ՌԿզ. լուսնագիրն Ը, և լըրման գիրն ԺԸ, գիր շաբաթուն ե էր: Լուսագիր այսպէս արա. կալ լուսագիր առաջնոյն. Ը Թիւ Ի թաց առ. որ մնայ՝ լրման գիր է տարւոյն. Տօմար :

ԼՈՒՍՆԱՃԵՏ. ա. Ըստ հին բա. Լուսնոտ, կամ այսուհար :

ԼՈՒՍՆԱՒՏԻՐՔ. գ. Խորանք աւուրց լուսնի. * Յաստեղագիտուէեես, յօրսհրմայս, Ի լուսնախտիրս, Ի շեղջախտիրս. Մանդ. իԸ:

ԼՈՒՄՆԱԿ, բ. } ումկ. լսոանէայ, լսոսըն.
ԼՈՒՄՆԱԿԱՑ. } Նայի լսա. Լոյս լուսնի. և աղօտ պայծառուէեի որպես զլոյս լուսնի. Ռհհաա, Նահիւաա, այ այբբէ.ըէ.ը, այ ըէ.ըէ.ը ևիպի. *Որը Ի լուսնակի ննջին, խոնաւուէեի լինի Ի գլուխս նոցա. և վնասգալար Թէ Ի լուսնակի կախիցես, հոտի և ապականի. Շիբ : *Գունեա իբրև զլուսնակայ երևեր տիւն, և ոչ ամենևին խաւար չուտ. Եզնիկ:

ԼՈՒՍՆԱԿԱՆ, բ, ից. ա. Σεληναῖος. Lunaris. Սեպհական լուսնի. որ Ինչ ունկ Է լուսնի. որ և ԼՈՒՍՆԱՑԻՆ, ԼՈՒՍՆԱՒՈՐ. և Ամսական. ամսաւոր. ամսօրեայ մի. *Որպէս եգիպտացիքն զլուսնականան հաշուեին ծագմունս. Խոր. ա. 3 : * Առ եգիպտացւոց նախնեացն լուսնականս իմն ասէին, այսինքն Է զամսաւոր աւուրսն (փոխանակ տարւոյ): Որ և այս իսկ (ամք) լուսնականք են. այսինքն ամսաւորք. Եսս. փբ. ա : *Ամս յանգեն երեսուն հազարս. Թէսփեսե լուսնականաց Թուեն. Մ փ. Ե : *Օրէնքն զնմանուէեի ունի լուսոյ լուսնի. վասն որոյ և լուսնականացքն վարի (ամսամք). Ածան. յհ. Ա: *Ջի չերմուէեիք տուէքնջնայնին, և լուսնականքն գիչերին. Ցա որ. էփ : *Բարձր Է քան զաշխարհս հաւասար լուսնական գնդին. Երզն. Ֆբ :

Եւ իբր Լուսնոտական. կամ որ ինչ հայի Ի վնասն աւեէեաւ յախտացեալս ըստ փոփոխուէեե լուսնի. *Եւ մի՛ լուսնական գիպուածք հասեալ գաղտնեացք ծնանեսցեն. Նար. ՅԸ : *Ախիցե ոք. եԹԷ ոչ էր լուսնական՝ ախտն, ընդէր լուսնոտ անուանեաց. Երզն. Ֆբ: *Ցուցանէր յանիւն ղչարն զայն զլուսնականն գնա. Նիսս. էրփ : *Ջլուսնական այսն մերժեալ, և զմանուկն բժշկեալ: Ընդ լուսնական այսահարին, մանկանն հօր անհաւատին. Շ. Խոսփ : Ե ցա որբէ :

ԼՈՒՄՆԱԿՆ. Նոյն երևի ընդ Լուսնակ՝ յօդիւ. կամ Հմայք հայհլով Ի լոյս լուսնի. *Պատուէն զՀօսիւն, և լուսնակն, և ախտասրմոզացն յատաչասացուէեն. Խոր. Ք. 67. Յամ 70 :

ԼՈՒՄՆԱՀԱՐ, բ, ից. ա. Հարեալ Ի լուսնոյ՝ որպես այսահար. Տ. ԼՈՒՍՆՈՑ. Σεληνιαζόμενος. Lunaticus. * Թէպէեեե լուսնահար ոք իցէ. ցոյց նմա զօրինակ պահոցն. Ոսկ. ապաղս. Ե: *Լուսնահարյոյս ապծոյ. Ճ. Գ: *Ոմանք յաթոակոյ մեղեն, զոր լուսնահարն կոչեն. Կանան :

ԼՈՒՄՆԱՃԵՒ. բ, ից. ա. Σεληνοειδής, σελήνις. Lunula. Որ ունի զձև նորոյ լուսնի եղջերաւոր, որպես զմահիկ. լուսնաաեսիլ. Ռհհաբ, Նահիւաբբ, Նահւբ. * Մահիկս լուսնաձեւս. Աբծր. Ֆ. 2 : * Մահիկ՝ լուսնաձև իմն զարդ պարանոցացն. զի մահիկ ասեն զձև լուսնին մինչև Ի հինգ և Ի վեց աւուրս. Գնչ. Ես :

ԼՈՒՄՆԱՅԻՆ. ընոյ. ոց. Տ. ԼՈՒՍՆԱԿԱՆ. *Լոյս ընկալեալ լուսնային բաղդին մեծ և լայն. Փիլ. Նիս. Ֆ :

ԼՈՒՄՆԱՊԱՏՏ. բ, ից կամ ից. ա. Պաշտօնատար լուսնի. որ պաշտէ զլուսնին իբրև զմի Ի դից. լսոսին պաշտօղ. այս Ք-

ֆան, ֆակիէլեան. * Ա՛ռ 'ի կշտամբութիւն արևապաշտացն, կամ լուսնապաշտաց. ԵԶԵԿ:

ԼՈՒՄՆԱԳԻՍ. ſ. Որպէս զլուսին. հանգոյն լուսոյ. * Եւ ոչ լոյս տալ լուսնա պէս գիտեն. Թղթ. Բարսղ. (յն. որպէս լուսինն:)

ԼՈՒՄՆԱՏԵՍԻԼ. ա. Որ ունի զտեսիլ կամ զնմանութիւն և զյատկութիւն ինչ լուսնի. * Ազօտագոյր իմն ծագէր լուսնատեսիլ նշոյլ արփագոյնութեան օրինացն. Ցնծակ:

ԼՈՒՄՆԱՑՈՑ, ցուցի. ա. գ. Ցուցցակ և հաշիւ աւուրց լուսնի. * Ջմահատ լուսնացուցից այսպէս արա. Տոմար:

ԼՈՒՄՆԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ԼՈՒՍՆԱՁՈՆ. * Դարձուցանել յամիսս զառ 'ի յեզերս բայեցուցն զատմամբ ամին՝ լուսնաւորս առ բերկանաց բերս երկուս. Եսա. ԽԶ. Ի:

ԼՈՒՄՆԵԱԿ, նեկի, կաց. (կի՛ Թերևս Լուսնեկ, ի, ացս.) գ. Σεληνιαζόμενος. Lunaticus. Լուսնոտ. լուսնահար. յորոյ վերայ եկեալ ինչ ախտ լուսնական. * Ջամենայն իսկ զգաստուց դիւացն ասէ, և ոչ միայն զլուսնեկացն. Ոսէ. ſ. Ճ. 4. յորմէ և Բիբ. մրկ. * Ջամենայն իսկ տեսակ դասուց գիւացն յայտնէ, և ոչ միայն զլուսնեկացն:

ԼՈՒՄՆԹԱԳ, ի, իւ կի՛ աւ. գ. Ζεύς, սեռ. Διός. Juppiter. սեռ. Jovis. (Որպէս թէ Թագ լուսնի՛ գեր 'ի վերոյ քան զնա, կամ լուսոյն Թագաւորագ. ըստ էին Բաբելացւոցն, կամ լուսաւոր.) Մին 'ի մոլորակաց բարձրագունից՝ լուսանշոյլ յետ սեռեանցկի. որ և 'ի կալուցս դից հեթանոսաց իբր Թագաւոր և հայր չտծոց. այն է արեամբզգ կամ որմիզդ, գիրս կամ զնՒւս. Ֆիլիէրի, պէրձիս.հեռուից. զասուց՝ Լուսոյն Թագն բնութիւնքիսկ յոլոմոնի է: Լուսոյն Թագն պատճ զգօտիքն յերկոսասան աշխ: Լուսնեթագն 'ի վեց պարունակին. Շիր:

ԼՈՒՄՆՈՑ, ի, ից կամ ոց. ա. գ. Σεληνιαζόμενος. Lunaticus. Ախտաժէտ՝ որ Թալկանայ և չարժլի և փրփրայ որպէս այսահար ըստ հանմնատութեան աւուրց ինչ լուսնի, կամ յաւուրս լման նորին. ասի և ԼՈՒՍՆԱՁԱՐ, ԼՈՒՍՆԵՑԱԿ. այլը, այ պատմչ, Խոսրոփ. * Զգիւանդսարս և զլուսնոտս. Մոիս. Ը. 24: * Լուսնոտքն՝ որք ասին, ոչ եթէ լուսնոյ ինաւսիւ՝ այնպիսիք կոչին, այլ գոս ինչ է գիւաց, որք ըստ լուսնոյ յայտնին. Եղիէ:

ԼՈՒՄՆՈՑՈՒՄ, եցայ. յ. Σεληνιάζομαι. Lunaticus sum. Լուսնոտ լինել. ախտաժնալ որպէս լուսնահար և այսահար. * Լուսնոտի, և չարաչար չիւանդանայ. Մոիս. ԺԷ. 14:

ԼՈՒՄՏԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Արժան է լուստալոյ պարապուելի. * Զլուստալի պիղծ օրինացն ատանգս ատանգեալ մնատցէ. Պիծ:

ԼՈՒՄՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր իցէ լուստանք. նախաստական. անարգական. գարշելական. փիւնոմ, ապրիլը, սիհնկին. * Զերբ ծանելոց է 'ի լուստական բանից նորա. Վնեակ. յոբ: * Բանս լուստականս իբր զինեա լի գառնութեամբ առ քեզ առաքէ. Երփ. ſոբ: * Դագաղարեցի զՀերմս 'ի լուստական բարբանջմանց. Բնկին: * Բազ. Զայ՝ն (զայ ատագ)ն լուստականացն 'ի գէպ. Երփ. ԽԷ:

ԼՈՒՄՏԱՄ, ացայ. Ն. է. (լծ. ընդ յն. ւխօ-ւբօ.) Λοιδορέω, ἐομαι. Convicior, probris insector. Բամբասանք, նախատանք. Թշնամանել. հայհոյել. անիծանել. չարաբանել. պարսաւագիր լինել. * Վերնագի պղծեցմանն զկնոջացն բան (զքն) լուստացյաւ լեզուս. Պիս: * Ընդդիմարան լուստացողս. Նար. ծԾ: * Բանս յանդիմանութեան, և լուստացօզ ապատուամ խառնուելն 'ի վերայ այլազոյորդւոյն ածէի. ՁՀ. ԼԸ: * Ընդդեմ ամենեցուն լուստայ: Բամբասեցաքն յոսմեքէ, նախատուեցայր, լուստացաս ընդդեմ քո. Սոփ. յԻ. Է: Ն Ա. պ. Ե: * Ոչ եթէ սակաւ ինչ լուստացաս մեզ ՃԳ: * Ոչ ևս յաւելից լուստալ զերկիր վասն գործոց մարդկան: Ոչ յաւելից լուստալ զերկիր ... քանզի ոչ է պարտ յաւելուլ 'ի վերայ եղելոցն նորոգ նզովս. Փիւ. ԼԸ. Ե. 54:

ԼՈՒՄՏԱՆԱԼ. նոյն ընդ վ. ՁՀ 'ի բայն ԼՈՒՍՆԱԼ (նախատանաք):

ԼՈՒՄՏԱՆՔ, նաց. գ. Λοιδορία. Convitium. Լուսալն. Թշնամանք. նախատինք. գարշանք. անարգանք. և Անէծք. * Դիմուարալուր լուստանացն բան. Պիս: * Մահահատ իմն լուստանաք՝ գանս և բանաս. ՁՀ. լԸ: * Լուստանքն քո որ առ եզբայրն, 'ի նա 'ի վեր ելանէ. Սոփ. յԻ. Ե: * Ո՛չ ազօթս ասեմ զայդ, այլ լուստանք և Թշնամանք ասեմ. Երփ. ſոբ: * Դաղու և լուստանաց սրժանաւոր. Սոիս. Տոբ. Ե: * Ի ձայնէն և 'ի նախատէն (տեառն վասն մեր՝) լուստանքն և պարսիքն ամենայն ընկին և մնքրին. Խոսր. պիզգ:

ԼՈՒՏԱՍ, կամ ԼՈՏԱՍ. գ. Λωτός. Lotus. Անուն ունկոյ, և խոտոյ: Լուսաս լեբեոյ կամ սիրիկէի բերէ պտուղ ազնիւ. այլ է և տունկ ինչ յեգիպտոս, ևն. գեղմ, հեռնգեգոսգա, յի-ելի-ւսի Տբոի: Թծվիրն:

ԼՈՒՐ, լոյ, ոց. ևս և լբեր. (՛ի հր. բայիս Լսել, լուր.) գ. Ἀκοή. Auditus, auditio. որ և ԼՈՒ ասի. Լսելն. լսելութի, լսողութի. ունկդրութի. կարողութի և ներգործութի լսելոյ, կամ ըմբռնելոյ ձայնն և զբան. Իւիթիչ, իւիթիչեցի, գոյսուչ. * Ի լուր ականջաց լսելի գլեն: Ի լուր ականջաց լուսա ինձ: Ի լուր ունկան լուսան ինձ. Յոբ. խԲ. 5: Սղ. ծԷ. 45: Բ. ՌԳ. ԻԲ. 45: * Հաւասար 'ի լսելոյ են, և լուր 'ի բանն քոի. Հա. ծ. 17: * Ի լոյոյ հաւատոց. Գաղ. Գ. 2. 5: * Ի ծնէ կոյր՝ 'ի լոյոյ հաստատեալ գիտէ, եթէ գերեզման են Ճառագայթք լուսոյ արեգականն. Խոսր: * Ձայնին լուսին կարծէ՝ եթէ 'ի վերոյ իւր գայ. ԼՀ. իս: * Ոչ լուսա 'ի վարդապետէն իւրմէ, եթէ կեցցես. և անտես պատ զլուրն (լուձայնի ձայնիս) բարեհաճանն հօրն. Կիմա: * (Զչար լսողութի ոտամայ և մեր բժշկեաց) տէրն մեր՝ նախատանաց և հայհոյութեանն լուրս. Սինոս. է: * Խօսեցաս, ուր ոչ լսողացն լոյոյ վերագոյն էին Ճառեւոյքն. Ոսէ. յԻ. Բ. 37: * Դարձուցանէ զքանս՝ ունկնդիրս մանկանց 'ի լուր. ԼՀ. ոտաւ:

ԼՈՒՐ. Զձայ ասի իբրև 'ի Թանձրացեալն, ամենայնիւ լսոյ և հասու, ամենագէտ. * Աճ՝ որ ամենայնիւ լոյսն է, ամենայնիւ լուր է: Աճ ամենայնիւ լուր է, ամենայնիւ տես է. Ագաթ: Խոսր: Սոփ. ՁՁ. պ. Ե:

ԼՈՒՐ. Հանճար. հռչակ անուան և գործոյ. լաւ, նամ. * Եթէ ևէ լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն ասորոց: Լուսա հերովգէս զլուր յմի. Մոիս. Ը. 24: ծԸ. ւ. և Ն: * Լուր զլուր 'ի բարկութիւն պատմուտիւն տեառն. ՁՀ. ԼԸ: Ջ: * Մատչէ լուրն: Ա՛յլ լուր: Լուր չարեաց. Երեմ. ծԱ. 46. Ե խԷ. 23: * Ընդ լուրն խռովեին: Ծանր Թուի քեզ լուր նոցա բարեպաշտութեանն. Շ. ſոբ: Լ՛Ք. ապ:

ԼՈՒՐ. Բանն քարոզեալ, կամ լսելի ապարակ. քարոզութի. * Տէր մ հաւատաց լոյոյ մերում. Ես. ծԳ. ւ: * Առեալ զլուր բանին յոյ. Ա. ԽԵս. Ք. 13: * Խոժռեալ ընդ լուր իրաւական մեր բանի. Շ. ընդ. հանր:

ԼՈՒՐ. Ձայն լսելի. հնչեան. * Լուր՝ ապագն սուր, սղագոյնն՝ ծանրագոյն. Ներհական նորին՝ խոշորագոյն. Պզաբ. գիմ: * Լեզու էր՝ որ բախէր ընդ գործեան, որ կազմեալ են հանել զհնչեան ձայնից, և ոտն արտաքոյ զլերն իւրեանց. Վեղոր. Ք: * Լուր երկաթոյ չհնչեալ 'ի քար. Շ. ոգ. ծշ: * Դիւրեր սաւուղի 'ի լուր երգոց. ԼՔ. պգրգ. (որ հայի և 'ի Ա նշ:)

Խակ Ճ. Ա. * Ջխուլս և զհամերս 'ի խօսս առնէր, և 'ի լուր ոչ. իմն, 'ի խօսել և 'ի լսել, կամ խօսոյս և լսոյս:

ԼՈՒՐ. Լսողութի. հնազանդութիւն. * Լաւ է լուր քան զպատարագ. Եգէ. Է:

ԼՈՒՐ ԱՌՆԵՆ, և ԼՍՆԵՆ. Լսելի առնել և լսելի լինել. * Լուր արարից յականջսդ. Երեմ. Խ. 2: * Լուր առնելով առ որդին իւր պատ. Խոր. Ք. 35: * Եթէ լուր լիցի այդ առ պատասուրն: Լուր եղև, եթէ 'ի տան է. Մոիս. Ի. 14: Մրկ. Ք. 2: * Ջրապարակատես և լուր աշխարհի լինցի մահն. Տնակ:

ԼՈՒՐ ԴՆԵԼ. Ձևնկն գնել. մատուցանել զլսելիս. * Արդ լսեցէք ձերոյ զարմին, և զոր ասէ՝ դիք լուր նմին. Գբ. գԼ. ԵԷ:

ԼՈՒՐ ՕՐ. Օր գործոյ, ոչ ասն. (Նոյն և ումկ.) * Որպէս զօրհնեալ առեր բնակիչսն՝ 'ի լուր աւուրսն: Ա՛յս օրհնութիւն յատաչ է քան զմիւսդ, զոր 'ի լուր աւուրսն երգեն. Խոսր: * Ցամենայն 'ի լուր աւուրսն, որ չծգ ասն. Մաչտ. ԼԿ: և Մխ. տպագ:

ԼՈՒՐԹ. ա. որ և ԼՈՒՐՋ. Աղօտ սպիտակ խառն ընդ կապոյտ, կամ Թխագոյն բաց. բաց կապուտակ. երկնագոյն զուարթ. * Ոչ սպիտակ է, և ոչ լուրթ, այլ կանաչ իմն գոյն է լուսինն (փսոսաւսյն). Շիր: * Լուրթ աչքն զարիուն ցուցանեն. Մոիր. առ սգեփ. Լեհ:

ԼՈՒՐՋ. լոջի, ջայ. ա. Γλαυκός. Glaucus. Լուրթ, որպէս բաց կապոյտ. ևեպտոփ. սեսգ մովիթ, ալեգ մովի. * Կապոյտն ընդ սպիտակի խառնեալ՝ զլուրջն գործէ. Պզաբ. գիմ. յորմէ և Ոսիքեր: * Ամպտոն (այսինքն հրկնագոյն), լուրջ ջուշան ծաղկի ոտ. որ է կապոյտ շուշանին. առասպ. Գաղ. Ա: * Լուրջ, որ է գոյն կապոյտ. Եզեկ. ևեր: * Կապոյտ հաստ, լուրջ հաստ. Ոսիքեր: * Մանուկ զգեցեալ պատմուճան լուրջս. Վ. ր. հդ. ծԷ:

ԼՈՒՐՋ. Ղարծ. Hilaris, rus. Ջուարթատեսիլ. զուարթ պարզերես. * Մտցէ լուրջ երեսաց գաւանութեան. Ցոբ. ւՁ. 26: * Ջուարթ բարբառով, լուրջ երեսաց. Ճ. Գ: * Լուրջ գիմագ զգայմատեսակ հնարս ասնջանցն իբր զծաղկս հաստաքին. Եզեկ. ſոբ: * Խոստացեալ էր (ծառայն աբրահամու) լուրջ երեսաց կալ առաջի նորս. Եգէ. ասեկտ:

ԼՈՒՐՋ. Νήφων. Vigilans, sobrius. Արթուն զուարթուն. զգաստ. սթափ. այգի. * Որովք աչեաց լուրջ և զգաստ. Փիւ. ՃԸ. բան: * Ջուարթուն կոչին հրեշտակք, որ են անքուն ակամբ, և լուրջ երեսոք. Շ. Բարձր: Տ՛ն և ՅԶԱԼՈՒՐՋ: * Կարկառ ձեռն գոյ՝ որ լուրջդ են, արբեցելոցն: Տաճարապետին՝ որ լուրջին էր. և չէր ինչ բնաւ հաշակեալ: Լուրջ լինել յարբեցութենէ. Ոսէ. յ. ա. 15: Ն յհ. ա. 21:

Ի ԼՐՋԵ, կի՛ Ի ԼՐՋԵՑՈ, կի՛ Ի ԼՐՋՈՒԻՑ. ſ. Ἐγρηγορότως. Vigilanter, vigilando. (որ վերնպահաս արգեօք գրի և Ի վերջէ, Ի վերջէ. աես 'ի բառն վերջ.) Ցարմնուցանել. յարմնիկ. 'ի սթափուն. * Ե՛ւս ըզ-

գաստացեալ՝ քան ի լրչէ՝ ի քունն գոտանէին. Ոսկ. ա. փխ. ծԲ։ * Երազէզ հնասատացեալ, կամ ի լրչէ կերպաս ի կերպաս եղեալ. Եսափ. ծԲ։ * Ցալծամ ի լրչեաց ծաւալեցեալ, գիշերական երազովքն ամբոխիլ ընդ երկիւղիւ. Եզնիկ։ * Ցերազն՝ խօսիս այժմ ընդ իս, եթէ ի լրչէից. Հ = ց. Նոյեմբ. իե։ * Եա՛ ի լրչուց (կամ՝ ի լրչոյ) ասացի քեզ. Ոսկիփոր։

ԼՈՒՑԱԿԱՆ. ա. Լուցանօղ. վառօղ. * Իակ ի նմանէ չողն որ կաթէ՝ հուր լուցական. Երզն. ոփ. երկ։

ԼՈՒՑԱՆԵՄ, լուցի, լուցց. ն. Ἅπτω (լծ. ընդ. աբեթ). ἀνάπτω, καίω (լծ. գաս). ἀνακαίω. Accendo, succendo, uro, comburo. Վառեմ լուսով. բորբոքեմ. այրեմ. եագմագ, գոնեասլուսրմագ. * Լուցանել զՀրեշտագ, կամ զլապտեր, կամ ջահս. Եղյց հուր ի ջահն. Լուցին կրակ. ևն։ * Ճրագս գոնէք ի լուցելոյ Հրագէ լուցանին, և ոչ ի խաւարելոյ. Մանդ. ։ * Մեզ գեհենեան լուցանեմք. Սարգ. յի. ։ * Որոց զդրունս լուցեալ էր. ։ Ա. ։ 33։ * Զտուընս լուցցեն. Սարգ. ա. պ. ։ * Որպէս զի մի զաչխարհ լուցցէ տոչորական. Երզն. ոգ. երկ։ * Եւ բարկուէն առաւել լուցանի. Մագ։

ԼՈՒՑԿԻ, կիք, կեաց. գ, Θαλπτήριον Fomentum, δέλεαρ, esca. Նիւթ լուցանելի, և լուցանօղ կամ չեռուսիչ. խանձ. վառելիս՝ կամ վառօղ բան մը. գալ, գոնեասլուսրմագ նեանէ, գոնէրագ. * Լուցկիք և պռոնկուելի անշէջ հրոյն։ Անշէջ հրոյն մատուցանէր լուցկիս։ Լուցկիք եղեալ յաւխտենական հրոյն։ Յաւիտենական տանջանացն լուցկի զանձին առգնել. Յճխ. ։ Եզնէս. ։ Ի գիրս խոսք։ Լմ. ոչ. * Հնուր հրդեհեալ՝ յոր կողմն և կարէ զինիւթ լուցկեաց գտանել. Յհ. իե։ * Ոչք ի մարմին սերմանեցին՝ հնձեն զորումն հրոյ լուցկին. Յս որդի։ * Ա յա ամենայն եղև լուցկի բարկուելի իմոյ. Մծբ. ։ * Դիզեցի զլուցկին արբեցուելի, որով այծարծեցաւ կայծակն աղտեղի և գայլ տուփման. Սկեա. ոչ։

ԼՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ἔξαψις. Combustio, ardor. Լուցանելն, և լուցանիլն. վառումն. բորբոքումն. * Լուցմունք զամբարոյ։ Զսովոնս տերունականս մեծարել լուցմամբ և նուիրոք. Նար. ։ Ե երգ։ * Ա ւանց լուցման ջահի. Լմ. պգ։ * Չի մի աչխարհս ըսպառեսցի ի հրոյն լուցման. Երզն. ոփ. երկ։ * Քանզի է որատուելիւն որպէս լուցումն ինչ և գոլոշի որատուելիք ախտին. Բրս. երկ։

ԼՈՔ. գ. Որպէս Մխլանաձուկն. սեպհ. ֆրբէ+էէ պաւէզէ. * Լոք մի կալան ի գետն երասխ։ Դալն, լոքն, բիլն. Ճէր։ Ե Մագ. ֆեր. ա աթէֆ. ևեկ։

ԼՈՒՐԴ. ա. (լծ. լա. լնպրիփօս). Ὀλισθηρός. Lubricus. որ և ԼՈՐՆՈՑ, ԼՈԸՐ, ԾՈՒՑ. Դիւրասահ. և Սահեցուցիչ. ա, հան. աահֆաքաւ. գայէընճագ. * Տեսանիցէ ոք զընկերս իւր ընդ լսիրդ տեղիս գնացեալ, և ասիցէ՝ Թէ գլորելոց է. Եզնիկ։ * Լսիրդ խօսիւք զընկերս գայթագղեցուցանել. Շ. յի. ։ * Ի լսիրդ և ի սահեցուցիչ մեզաց. Վրդն. ոգ։

ԼՈՐԸ. ա. Ἀναίσχυντος, ἀναιδής. Impudens, inverecundus. որ և ԼՈՐԸՆԱՆ. Լկտի. անամօթ. անպատկառ. լերբ. առ. սբդ. նամուսսազ. * Մոլեկս ի լսիրդ ժողովրդենէն երկուցեալ. Ոսկ. ես։

ԼՈՐԸՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ կարի լսիրդ. խիստ տհասն. * Ցատակս չիմա (իւղոյ) կաթեցուցանեն. և այն անգէն լսիրդ. ծադոյն լինի կաս. փիլ. նկ. ։

ԼՈՐԸՆԻՄ, էցի. ն. Ὀλισθαίνω. Labor, lapso, labefio. ողանգայ, ողեաց. Labor, lapso, labefio. Սահեցուցանել. գայթեցուցանել. և Սահիլ. գայթել. տահեցնել տրէտեցնել, տրէտիլ. գայթէրմագ, գայմագ. * Զկեր օձեալ զնահատակս սլորկ առնէ, և զձեռս հետաձակորգաց լպրծէ. Շ. յի. ։ * Որ զօրէն զակռնացի վիմացն տահեալ լպրծին. Մագ. ։ * Ա յտքիւք մատծուելոյք լպրծեցան հերձուածողացն մտածուելիք. Ած. ։ * Ընկերսլուեմ գիւրուելի սրագոյն ունի և լպրծող վերձաւորութիւն՝ զայլս յայլոց փոխոխել ընաւորեալ. Բրս. ոչ։ * Դամաս մարմնոյս լպրծողին՝ գեհեաց ընկէց զնս Թշնամին. Ցորդի։ * Լպրծով մերջք անկանիլ, կամ գայթագղիլ. Սարգ. ա. յհ. ։ Բրս. մրկ։ Տծոտ։

ԼՈՐԸՈՒԿ. գ. Մանրիկ սողուն, քառատ. կամ Բորբոս, մրուր. ձիճի, կամ մաչոզաձան, կամ լեզուր. * Ծնանեալոյ ի նմանէ որդն, և կամ լպրծուկ ինչ. Մխ. ապոս։

ԼՈՐԸՈՑ. } Տ. ԼՈՐԸՐ. Ὀλισθηρός.
ԼՈՐԸՈՒՏ. } Lubricus. * Լպրծոտ, ոլորկաձեսիլ, ապակատարաչ։ Զօրէն վիմի լպրծոտ՝ ոտից անհաստատելի։ Լպրծոտ՝ լակռնացի և ապաքացի վիմաց. Մագ. ։ ։ * Որք ընդ լպրծուս ճանապարհդ գընան, գայթագղին. փիլ. խմոգ։ * Արի՛ ի գլորմանէ լպրծուս մերկաց։ Փղկիմք ի տրղմուտ և ի լպրծուս մերկաց մարմնոյ. Վրդն. երգ։ երկ. տբ։

ԼՈՐՃԱՒԱՐ. Տ. ԼՐԲԱԲԱՐ. * Լպրչաբար ընդդիմանան ձեռաչուռնէ գլուց. Ոսկիփոր։

ԼՈՐՃԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԼՈՐԸՐ. * Ա՛ւ այս և ոչ բերան անգամ բանսն լպրչական հրեիցն ազգի որդիքն. Ոսկ. ես։

ԼՈՐՃԱՆԴ, նաց. Տ. ԼՈՐՃՈՒԹԻՒՆ. * Մանաւանդ զի և զանցեալ և ժամանական ձեռնամուխ իւրեանց լպրչանաց ունէին. զի ոչ երբէք այնպիսի ինչ գործեցաւ. Ոսկ. ա. 3։

ԼՈՐՃԵՄ, եցի. ն. } Ἀπαναισχύνομαι, ἀναιδεύομαι. Impudenter ago. Լպիրշ լինիմ. լրբիմ. լրբաբար գործեմ. անամօթիմ. յանդգնիմ. ժպրհիմ. երեսս պապռիմ, երեսի չ-րբ ւոչընչեմ. արուզլանմագ, ինչի եղեպ ոչմագ. * Եթէ ոք կռչեացն զվիճակեալն ի զուգաւորութենէ ամուսնութենէ, և ինքն լպրչիցէ զամուսնութեան անօրէնութեն կանխ։ * Մինչ և բազում անգամ տանջանաց արժանի լպրչես լպրչիմք. Ոսկ. ա. ։ 10։ * Լպրչեցար անամօթեցար առ ամենեսեան։ Լպրչեցայք անամօթեցայք. Ոսկ. երբ. ։ (գրեալ երբ՝ լպրծեցար, ցայք)։ * Դիւք անամօթ, երբեսք լպրչեալ. Նար. ։

ԼՈՐՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναισχυντία, τὸ ἀναίσχυντον. Impudentia, inverecundia. Լպիրշ գոլ. լպրչանք. լրբութիւն. ժպրհութիւն. անամօթութիւն. յանդգնութիւն. անկարգ յարուցիս. էէսպէսպլիսի, ասրբդլբգ. * Ցանչանաց արժանի լպրչութիւն լպրչիմք։ Զանամօթ լպրչութեն եդիպատացուցն։ Ճանչիմն ասա զգիպատացին կռչէ վասն լպրչութեն և լրբութեն. Ոսկ. ա. ։ ։ 10. Ե էս։ * Տեսանէ զտեսակ մեռանելնասորութիւն յայտ յանգիման առանց լպրչութեն. փիլ. լին։ * Եւ ոչ յայտսնի լպրչութիւն ձեռնարկողացն արձակիլ գիտեմ անպատիժ. Սկեա. լին։ Ե Ցծոտ։ * Վասն հրէականն ազգի ակարաս մտութեն, և առ ի գիրն միայն լպրչութեն. Վարդ. յայտ։

ԼՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր լինին լուսք. առաւձեական. ի դէպ եկեալ հանդարտութեն. * Պատրաստել նմա զլուսական խուցն, որպէս զի լուսեացք մարգարտս ի ներքս. Վրդ։ հդ. իէ։

ԼՈՒԱԿԱՑ. ի, ից. ա. Որ լուս և հանդարտեալ կայ յառաւձեութեն. * Ասէ աքն առաւն ցլուսակաց ծերն. Վրդ։ հդ. ։

ԼՈՒԱՆԻՍՏ. Նոյն ընդ վ. * Դուք էք լծրնբարքք, լուանիստք. Մծբ. ծբ։

ԼՈՒԱՍԷՐ. սիրի, րաց. ա. Սիրոյ լուսեն, հանդարտութեն, առաւձնութեն. * Որ լուսերն է, զզգայութեան պահեալ ընդ խորհրդան մարտնչի. Եսափ. ծ։

ԼՈՒՄԱՆ, ի, ից. ա. Վայր լուսեն և հանդարտութեն (իրօք կամ նմանութեամբ). * Զբեռն պարտեացս Թեթեւացի, զոր ի լուսարանի մտացս ամբոխմանն մանչճացս ան, կողնի. Նար. ։ * Պիւթագորացւոցն չամբեռչ և անզգայ զգայարանացն լուսրանի. Ած. երկ։

ԼՈՒԵԼԵԱՑՆ. ց. Ադձրգ, σιγή. Clam, silentio, silens. Լուսեամբ. լսիկ. ծածկաբար. գաղտ. մեղմով. ինքնին, սաս ֆաս, սեսսիչ. սեփասբդ. * Լուեսեցան ուխտս գնեին. ։ Ա. ։ 6։ սեաս և ։ Ի. ։ 22։ Մփ. ։ 19։ ։ 28։ Գծ. ։ 37։ * Ապա լուեսեցան ակատեին տալ։ Լուեսեցան կաս պակցեր գաշանց երդմամբ. փարպ։ ։ 6. ի։ * Գիտէ ած լուեսեցան և ի վիշտս մխիթարել. Ոսկ. ես։

Ե՛ ի լուսեցուն. առանձինն. ի հանդարտութեն. սիսփիւ, էալընբդ. * Օրէն է փեսայի՝ առժամայն ոչ իսօսել ցհարսնն, այլ ինքն լուեսեցան կալով այլք զնմանէ ծանուցանեն. Ոսկ. յհ. ։ ։ 17։ Երկեալ լնաս կեր լուեսեցան ի մանեալ այրս. ։ 6. ի։

ԼՈՒԵԼԵԱՑՆ. Նխ. Լուեցով. գաղտուրեաբ. մեկուսի. առանց. * Եկաց նա զամս երեսուն լուեսեցան ի նշանաց և ի վարդապետութեն. Շ. տբ։

ԼՈՒԵԼԵԱՑՆ. ա. թաքուն. գաղտնի. ծածուկ. * Չնեղգաւոր և զուեսեցան և զթածգոն իրա խորամանկութեն յայտանել կամելով. Ոսկ. յհ. ։ 25.

ԼՈՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Լուեն. լուսեի. * Լուեսեցեն յուցանելով անհասանելի ինքեանց զնդրեսն ի նմանէ. Նխ. երգ։

ԼՈՒԵՄ, եցի. ե. Σιωπάω, παρασιωπάω. Sileo, taceo. Լուս լինիմ. լուս կամ. չխօսիմ. չհնանել զձայն. ձնանալ որպէս չքսօլ. համբերել. նեղել. սաս օլմագ՝ փոլմագ, սասմագ, սագիր՝ էպսէմ օլմագ. * Ոչ լուեցից վասն նորա։ Որ իսնասատնեն է ի ժամանակին յայնմիկ լուեսցէ։ Սասեան, զի լուեսցեն։ Եթէ դուքս լուեսցեն, քարինքդ աղաղակեսցեն։ Խօսեաց, և մի լուեր։ Լուեցի ես, և մանչեցան ամենայն ոսկերք իմ։ Մի լուեր, մի դադարեր ած։ Լուեցին, և ոչ ետուն պատասխանի։ Մի լուեր լինէն։ Մի երբէք լուեցես լինէն։ Լուեցին ի նմանէ, զի ոչ եւ բանն ի վեր։ Լսիցէ հայր նորա, և լուեացէ նմա։ Եթէ լուելով լուեսցէ նմա վասն զի լուեաց նմա յաւուրն՝ յորում լուաս. ևն։ * Լուեալ կարկեցայ։ Լուեցեալ լեզու. Նար. ծԳ. հԳ։

ԼՈՒԵՆ. Հանդարտեալ. առանձնանալ. գադարել. կասիլ. սբսոքբէս. (յն. էսիխազ, ևն, լծ. Թ. սխ. էիսի փոլմագ, էսէեսի օլմագ). * Եւ քաղաքն լուեաց։ Եւ լուեաց երկիրն յոգայաւուրս քանի մի։ Մարին ի տուն սիմայ, և նա լուեալ էր ի տան իւրում։ Լուեալ զայս՝ լուեցին, և փառաւոր առնէին զած։ Ի չաւասն նորա՝ լուեցաք. ևն։ * Խորհեցան լուեալ ի տօնին. Ջէր. ։ * Կամիմ որ ի խայն լուես։ Եկն ի վանսն, և լուեաց ի խայն. Վրդ։ հդ. իէ։ * Սասուեաց ալեաց, և լուեցին. Շար ։ Լուեսցեն (կամ լուեսցին)

պատերազմունք. ԺՀ. (կայ և 'ի հին օրի. նակ՝ լռեացին)։ *Մեռեալն լռէ յամենայն արուեստից. ՅՃԲ. Ը։ *Լռեսցէ մերձ ընդ մերձ Թագաւորութիւնէ յայգեպ արշակու. նեաց. փոխ։ * Լռեաց դադարեալ մոլորութենին այն. Եսե. պԺ. Է. 16։ * Լռեա մնոք 'ի նաներ խորհրդոց. ԼՄԲ. ոգ։ *Երեսունամեայ կացեալ 'ի կարգին (քահանայութէ), ապա լռեացէ։ Քահանայ վաթսնամեայ 'ի պատարագէ լռեացէ. կանոն։

ԼՌԵԼ. ն. հՀց. ինդ. Նոյն ընդ վվ. *Եթէ տալայք լռեն զօրհնաբանութիւն, քարինքդ սղալակեացին։ Ի լռել մարդոյն զպատուիրանապահութենին, լռեր և ամբ զբարեզործութենէ։ Յաղագս նախահօրն պատուիրանազանցութենէն լռեր ամբ զանցանացն թողութենէ. Մաթէր։

ԼՌԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Կատաշաπա, πάυω. καταστέλλω. Silere facio, compono, sedo. Տալ լռել. լռեցուցանել. դադարեցուցանել. կարձել. ԻԷօրէն էՈՒէ, սէրՈՒէ. փՈՒրէ. *Լռեցոյց քաղէք զժողովուրդն 'ի մովսէս։ Լռեցուցանէին զժողովուրդն, և ասէին, լուռ լերուք։ Ոչ կշտամբանք բանից ձերոց լռեցուցանեն զնս։ Լռեցոյց դպրապետն զամբոխն. ևն։ Լռեցո՛ զքեզ. քո 'ի չարութէ։ Հաղիւ լռեցուցին ամ զնոսա 'ի նմանէ զնմանութէ. ևն։ *Լռեցոյց զմոլեգնաբար գոչումն։ Եղիս. Ճ։ * Բամբասեն. գու լռեցո՛. Սարգ. յԻ. Է։ *Զալիս լռեցուցանել. Երզն. մԲ։ *Զլուսաւորացն լռեցուցանել զկարծեցեալ ՀԱՀԱՒՀ։ Անյ. Էոբյ։ *Զհմարաւութենէն լռեցուցանել կրթոնս. Խոր. հոԻս։ *Զհրեական մկրտութիւն լռեցոյց, և մերոյս սկիզբն արար. Շ. մԲ։

ԼՌԵՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չայ. ա. Որ լռեցուցանէ. *Լռեցէլոյն, և լռեցուցչացն արժանաւորացն տեսօլք։ Ածաբ. յայն։

ԼՌԻԿ. ա. մ. Լուռ. լռեալ. անխօս. և Լռելեայն. սասկի էոսկի. *Եւ Թագաւորն լռիկ կայր։ Նստցի միայն լռիկ 'ի տան իւրում. ա. Ղ. ԺՁ. 5։ ՈԼԲ. Ճ. 28։ *Իբր զլռիկ կէին և գնացին։ Ի վայր իջեալ լռիկ լիմն ծածկեցաւ յամբոխին։ Եւ լռիկ լիմն անդ մշանջենաւոր աղօթից պարապեալ. ՅՀ. ևԲ։

ԼՌԻԿ ՄՆԱՑԻԿ. Տ. ՄՆԱՑԻԿ։

ԼՌԻՆ. ա. մ. Լուռ. անձայն. անչշտնջել. հանդարտ. ցած. լռիկ. տես և ԼՌՈՒՆ. *Կայ գու լռելն և անթալսաս. Կրպ. ոփ։ *Հանդարտն և ծանրաչարժն և լռինն՝ հեզութէ անուամբ կոչի. Շ. Ղթ։ *Նսեմ հանդարտ և լռին։ Զլռին և զառանց աւելորդաց բանս. Սարգ. Ա. պ. Է. Ե. յԻ. Ե։ *(Ձձերն կամ պառաւն) օգնեալ և 'ի նոյն ինքն 'ի հասակէն առ հեզագոյնն և լռինն (վարս). Բր. Ղ։

ԼՌԿԱՑ. Տ. ԼՌԱՑԱ, ԼՌՒ. *Ալ լռզևկաց լինելն ուսիր. Տալ։

ԼՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Σιωπή. Silentium. Լուռ կալն. լուռ լինելն. սաԻՒէԼէԻ, սԻՒ. փՒԲ, սոսս փաբՂաց. տես Ա՛ովս. Ը. 3։ Երգ. Է. 1։ Ը. 6։ *Զաւի դնիցէ բանի և լռութէ. Խոր. Ֆ. 68։ *Յոմանց բանիւ, և 'ի կիսոց լռութէ. Պիտ։ *Լռութէի երկնաւորին բերանոյ ունա պատանէեցուսցէ. Նար. ՒԸ։ * Որ սիրէ զլռութէն, սիրէ և առ ած։ Որ սիրէ զեկեղեցի, և խօսի, լուսաւորի 'ի նմանէ. լռութէի յաղթահարեաց ըզպսակատոս. կՎսփ։

ԼՌՈՒԹԻՒՆ. Ἡσυχία. Quies. Հանդարտութէի. Տէս Աոսի. ԺՁ. 12։ ՅՒԲ. ՒԸ. 29։ ԳԺ. ԻԷ. 2։ Ձ. փԻ. Է. 12։ *Ուբրախ լինին 'ի հանգչէլ իւրեանց լռութէ և խաղաղութէ Հշմարիտ հանգաւեանն. Եսս. պԻ. 7։ *Արդ զլռութէն զմտացն խըն. դիեմ. ՈսԻ. յհ. Ձ. 1։ *Օգտեցայց այսր 'ի լռութէն (միանձնութէն). ՎԸբ հղ. ԻԷ։ *Զոր օրինակ հաւ խսի 'ի լռութէ գիչերի, նոյնպէս և յովհաննէս 'ի լռութէ յանտապատի։ Սկիզբն էր օրինացն լռութէ. Շ. Ղթ։

ԼՒՈՒԻՄՆ, լռման. Նոյն ընդ վ. *Ցաւխոեճնականս և անմարմնիս դադարումն, և ներգործութենեանցն լռումն, զըստ բնութէ գործելն առնէ. Մաթս. 'ի դէսն։ *Աստ արտաստքն միւթթաւսէի ունի և լռումն. Տծոսի։

ԼՒՈՒՆ, կամ ԼՒՒՆ (զոր տեսցես), լռնոյ, ոց. ա. Անիսօս. անքաբրաս. անչքշունչ. *Տուեալ լինի փառաւորութի արարչին 'ի վերայ լռնոց և անխօսից խօսնովքս. Վէրդ. Փ։

ԼՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀκουστικός. Ad auditum pertinens. ակրօամա, acroama, quod auditur. որ և ԼՍՈՂԱԿԱՆ. Որ ինչ անկ է լսելեաց, կամ լսողութէ, և լսելոյ։ *Թանձրացեալ շոգոլումն լսելիքն զօրն դրաց իմն լսական մասանցն 'ի վերայ եգեալ։ Եթէ յայնոսիկ՝ որ ըստ լսելեացն են մասունք՝ հոսեացի, 'ի լսականն խառնեացի. Նխս. յայ։ *Ոչ լսելեաց զլսորսուն ոգւոյ լուծեալն լսականաց անդամից առ հեչտութէի արարելոց. Բրս. Խզ։ *Ականջացս լսական զօրութէ. Լմբ. ծզ։ *Պանծալի գեվեցկութէի հայրապետիս լսելի եղեալ դրոսատեաց. Պիտ։ *Բանք նոր սաղքատին) ոչ լինին լսելի։ Համարին՝ եթէ 'ի բազում խօսից իւրեանց լսելի լինիցին։ Լսելի լինէր առ լաւութէն. ԺՂ. Է. 16։ Մթ. Է. 7։ ԵԻբ. Է. 8։ *Զի լսելի լինիցի ձայն պալատանաց նոցա. ԵՂիս. Ը։

ԼՍԵԼԻ, լսելոյ. ա. գ. Ἀκούω. Audiens. ἀκουστής, auditor. Լսող անձն. ունկնդիր. իվԻՒէ, իվԻՒՀ։ *Լինիցիք առնելիք բանն, և մի՛ լսելիք միայն համարեալքիք զանձինս. զի եթէ ոք լսէլի միայն իցէ բանին, և ոչ առնելի, ևն. ՅԻ. ա. 22։ *Զայնըդ հրն, չեա յիս երկնային, և լսեիր արա բանին. ՅՀ արդի։

ԼՍԵԼԻՒ, լսելոյ. Ἀκοή. Auditus. Լսողունկն. լաոքանք. ականջք. գործարան լսելոյ (արտաքին և ներքին). ականջ, ականջ. գոլոգ, ասիկ. *Եթէ ամենայն լսելիքք էր, ոսր էին հոտոտելիքք. Է. ևոյ. ծԷ. 17։ *Ձերոյս առանջի պատմել լսելեաց. Պիտ։ *Գոչէ յամենեցունց լսելիս. Ի փԻս խոսյ։ *Լսելիքք ձեր ոչ ձայնի կարօտանան առ 'ի զգալ. ՅՀ. ևԲ։ *Լսելիքս մեր առուղջացան զանախտաւորութէի երկնաւոր։ Սրբեցեր զլսելիս մեր՝ կտրելով. ԵՂիս. Ը։ *Ո՞յր ուրուք լսելիք ամենևիմբ 'ի միտ առնուլ կարին. Աբ. ծԷ։

Մերթ՝ որպէս լսելութէի. ունկնդրուի. *Ամենեզ մարդկան, որ ազգս են 'ի լսելեաց գրոց. Եփ. ա՝ եՔսթ։ *Ի լսելիս և 'ի տեսանելիս մեծաւս յօժարութէք գիմեալ։ Զաչխարհս ամենայն 'ի լսելիս և 'ի տեսանելիս ածեալ։ Ի լսելիս մատիցէք գէղեցիկ բանից։ Յ տես լսելեացն 'ի տուն երիցկիք. Ոսի. յհ. ա. 1։

ԼՍԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκοή. Auditus, auditio. Լսելն. լսողութէի. ունկնդրութէի. և լսելիք. և Լսր. *Մեծ միջոցաս 'ի բաց 'ի նոցանէ որոշել լսելութէ։ Ճառեալ և առաջի ձերոյս լսելութէ. Պիտ։ *Ընդք հանդիսինն այսոցիկ լսելութէ. Խոսր. պգէ։ *Զայնեաս բարբառ յականջս լսելութէի ամենայն հաւասիկ. Նր. ծԷ։ *Հրաշալի տեսութէն այնուիկ և լսելութէ. Սարգ. Է. պ. Է։ *Ամենայն չար լսելութէ. Սիսա. էս։

Եւ Անասցողութէի. Հլութէի. * Ի մէնչ

ֆնգրէ ոչ այլ ինչ, բայց միայն գուշեա-քեայ հաւանական լսելութե. Պիտ:

Եւ Լսելի լինելն խնգրուածաց. *Խընդ-րեցին, և ոչ առին, զի բազում պատճառք գոն ի միջի լսելութեն և անլսելութեն. Երե-միա: *Լուր մեզ ասծ փրկիչ մեր. գարձեալ այլ պատճառս գնե լսելութե: Ցարէ ի նոյն զիւս պատճառս լսելութե. ի գիրս խօսր:

ԼՍԵՄ, լուայ, լուր. ն. Ἀκούω. Audio. Զգալ ականջք. ըմբռնել զձայն կամ զբան. և Լուր առնուլ. Էլիհփ, Իւ-ղիմա՝ ի՝ներ էհփ. *Լուայ զձայն քո՝ ի դը-բախտի ատտ: Ականջք խլից լուիցեն: Որ ունիցի ականջս լսելոյ, լուիցէ. Ամր զբանն այ լսեն և առնեն: Լուարուք զբան տեառն: *Լուարուք (այսինքն լուայք), զի ասացաւ: Լսելով լուիջիք, և մի՛ իմասջիք: Ձձայն նորա (հողմոյն) լսես: Լուան՝ ի նմանէ: Ի տեառնէ լսեմ զայսպիսի բանս: Որք լսիցեն զանուանէ քումմէ, խռովեսցին: Լուան զնմանէ ազգք: Ջորմէ այսպիսի իրս լսեմ: Լուաւ զլուր. ևն: *Ջոր աչօք իւրով ետես՝ գրեաց, և ոչ ի լսելոյ. Եսս. պմ. ՃՀ. 4:

Եւ Ըմբռնել զնմաստ, կամ լսել ներ-քին ունկամբ. ի միտ առնուլ. իմանալ. հասս լինել. հակէնալ. անգլամագ, ֆիւրէ տխս էհփ. *Ագգ՝ որոյ ոչ լսիցես զձայն նորա. ազգ՝ որոյ ոչ լսիցես զլեզու նորա: Խօսեաց ընդ ծառայս քո աստրեւրն, զի լսեմք: Մի՛ լսիցեն իւրաքանչիւր բարբառոյ ընկերի իւրոյ: Ոչ գիտէին, Թէ լսեր յով սէմ. զի Թարգման կայր ի միջի: Տացես ծառայի քումմ սիրտ լսելոյ, և դատելոյ զժողովուրդդ. և՛ն: *Աչ ցնա հանմայեցի լեզուաւս. քանզի ոչ լսեր զօրավարն յունաց-բէն. Ճ. Գ: *Ցայս միտս կարես գու լսել զբանն, զոր ասաց կենարարն մեր. Մծբ. Ը: *Ցաւեքլով՝ի մեզ լեզու ասելոյ, և լսե-ցողդ միտս լսելոյ: Բարձրացուսցէ՛ի չտե-մարանս մեր՝ Թէ զդրախտն, և Թէ զերկինս խմասցիս, երկոքեան լսին. Նթ. Էզփ: *Դարձեալ լսի՝ Թէ արդարև սպան. Եէր. ծն: *Ցերկուս գէմն լսի ասացեալս. Բէս. ծէն: (ռմկ. կըհասկըսիւ):

ԼՍԵԼ. տր. խնդրով. Ունկնգիր լինել յօժարութե. և Անսալ. հնազանդիլ. ընդ-ունել զասացեալն, կամ զինդիրն. անկճ՝ ու. գնել, ֆնել. փինչէփ. *Բանից առաս պէլաց, և խառնիճաղանճ տգիտաց յամե-նայն ժամ լսէք. իակ ճձային բանից միան-գամ կամ երկիցս՝ի շաբաթիս հազիւ Թէ լսէք. Ո՛ւ. չհ. ա. 17: *Արիք և լուարուք բարբառոյ իմոյ: Քաւցրութե լսեր նմա: Որ ձեզ լսէ, ինձ լսէ: Ահա որդիքն իսրայ-էլի ոչ լսեան ինձ, և զիարդ լսիցէ ինձ փա-րաւոն: Լսել ձայնի տեառն, կամ պա-տուիրանաց, հրամանաց նմա: Լուր որդեակ խրատու հօր քո: Ամենեքեան հնազան-դութե լսէին միասի: Ի կարգալ իմում լսաւ ինձ: Տէր լուր աղօթից իմոց. ևն: *Լսէն՝ զընդունէն զաղաչանս և տալն ըզ-խնդրելին ասէ: Խնդրեմք ինչ, և՛ի չկա-մէն տալ՝ չլսաւ ասեմք. և՛ի տալն զկըն-դիրն, ասեմք, լսաւ. ոչ զայն ցուցանեմք, Թէ յականէն ազդեցաւ ձայնն, այլ Թէ կամացն ընդունակ եղև. խոսր:

Օտար ոճով ասի. *Ջչար հոտն լսել յո-այսինքն զգալ. Ո՛ւ. էէր. ա:

Անաւոր խոնարհմունք բայիս. *Ձգը-Թամբ, այլ չլուելոյն ասնեմք զպալատանս նոցա. Ո՛ւ. ա. ՌԷս. Ն. (այսինքն չլսելոյ, կամ իբր ոչ լուեալ. յն. ոչ խոնարհիմք՝ի պալատսանս նոցա): *Կամք և ձեռք աս-տէն, զի զայդ լուիցեմք՝ի քէն. ՃՃ. իբր լուիցուք կամ լսիցեմք: *Լսեսցուք արդ. բայց մի՛ զքանչանայք ինչ. Գլաթ. օբին. Ը: *Ոչ կաշառաց լսեաց: Աչխարհ ամենայն լսեաց զչաւասան հռովմայեցւոց: Ոչ եղև քեզ պատերազմակից ասծ, և ոչ լսեաց. Ձէր. ին: Ո՛ւ. հա: Մ՚ալ: *Լսեա և այլ բօթ մահու: Համառօտ լսեա յինէն: Լսե-ցին զայս ձայն առաքեալքն: Իբր Թէ բնաւ չեն տեսեալ, կամ լսեալ: Ոչ բաւական համարի զքանիս լսեցեալ հաւատոն. ՃՃ: Ի գիրս խոսր: Երե. ծթի: Սաթգ. ա. պ. ա:

ԼՍՈՂ կամ ԼՍՕՂ, ողի, ղաց. Ական՝ որ լսէ. ունկնդիր, և անսացօղ. *Աստ լսող զարմանալիս լսողաց յան: Ձարմանս հրա-շից լսողացն. Նթ. ի. ՃՀ: *Ձայնեա չլսո-ղիս, և ոչ սրամտիս: Փոխ Թացին լինել լը-սողաց հնազանդ կամաւորութե բանին Նո-րա. Նթ. ծԷ: Պիս: *Բարեխրատից լսող եղեալ: Ախորժաբար լսող լինել աղերսալի խոյս բանից. ՁՀ. ին: *Որում լսող եղեալ քաղցր և մեծին Թէոդոսի զօրավարի: Ա-յամ լսող եղեալ վռամ՝ հրամայէ զամենայն կա-տարել. Խոր. Ճ. 29. 65:

ԼՍՈՂ. ըստ յն և լտ. ոճոյ. Ἀκουστής. Auditor. Աչակերտ, որ և ՈՒՆԿՆԴԻՐ ասի. ի-չդասիք, հասկէփ. *Լսողք նորին (յհ. ա. ևտս.) Ճանաչէին պապիաս, և պողնկար-պոս. Եսս. ԽԲ: *Լսող ոմն մեծագոյն նորա եղեալ իմաստիցն կին, անուն Թէա-նով: Ի վերջէ եկեալքն և ոչ լսող անգամ արժանաւորապէս նորայն կարացին լինել քերԹութե. Պիս:

ԼՍԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀκουστίζω. Audire facio. Տալ լսել. լսելի առնել. լուսցանել. իւիհփիէմ. *Աւ յականէ տե-ղացան և առ յունկանէ լսողացն զտեսիլ իւր և զբան իւր լսեցուցանէր. Եէր. Համաբ: *Լսեցուց նոցա զպատուամն. Մծբ. Ը: *Լսե-ցոյց ինձ մի ըստ միոյէ. Խոսրովի: *Լսեցո՛ ինձ զձայն քո. Նթ. Էրգ. Ի. 14: *Ինձ լսեցո՛ զլուր քո ձայնին: Ննջեցեալսյս մեր լսեցո՛ զձայնին բարբառդդ քո. Ցա որդի: Շթ: *Եւ այլ երբեք գոչիւն միայն լսե-ցուցանէ. Սթի. ղԹ: *Ջխոսլս լսեցու-ցաներ, և զհամրս՝ի խօս ածեր. Հ = Ց. Յայ. Իէ:

ԼՍՆԱԳՈՒՆ, գունի, ից. ա. Ὑποδιαυ-χος. Subalbus. Որոյ գոյնն է փոքր մի սպի-տակացեալ և փայլուն, կէս մի սպիտակ իբրև զլուսն ալեաց. Ձերմածք. ազաբէլ: *Խիտ քիմն հովասէս ուսիտանն (տոսան), և լըս-նագոյն. Նխս. Էրգ: *Տեսեալ քահանային (զբոյն կամ զկէզն), և ահա լսնագոյն իւ-ղէ, կամ պաղպաջուն. Իփն:

ԼՍՆԱՁԵՒ. Նոյն ընդ վ. * Ամենայն պնակիթ, որ խիստ է և փայլող և լսնաձև, ի դէպ կոչի փլոսկրեայ. Վ.բդն. Երգ:

ԼՍՆԱՆԱՒ, ացայ, ցեալ. ե. որ և ԼՍՆԻԼ. Λευκαίνομαι, λευκαντίζω. Albesco, albus evado. Սպիտականալ ըստ իմիք. սպիտակ և փայլուն երևիլ որպէս գլուսն. Ձերմնալ, Ձերմիլ. ազաբէթ. *Որ երինչի, լսնանան ե-րեսք. և որ ամաչէ, դէղնի. Վ.բդն. Ծն: *Դաւնան ջուզք՝ի կարկուտ և՛ի ձիւն և՛ի սառն, և որՀն գառնայ՝ի գինի, և լսնա-նայ. Եէր. Ծն: *Եղևցի՛ի տեղի կեղոյն ըս-պիտակ փայլուն լսնացեալ. Լինիցի տեղի արտեցածին փայլուն, կիմ լսնացեալ. Ղնթ. ծՁ. 19. 24. 38. 39: *Դոյզն պալար փայ-լունակ ածել լսնացեալ. Նթ. իՁ:

ԼՍՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, } ցուցի. ն. Λευ-
ԼՍՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, } καίνω. Albescere facio. Տալ լսնանալ. փոխել՝ի սպիտակ-ութե անչուք և տգեղ. սպականել. ա-ղարնմագ, սօկաբմագ. *Ջգողոզ ճձային ցանկութեցն Թարշամեցուցանէ, և զպը-

տուղս առաքինութեցն լսնացուցանէ. Լմ. ոգ: *Արար զորթ իմ յապականութե... և լսնեցոյց զուռա նորա. Ցովել. ա. 7:

ԼՍՆԻՄ, .եցայ. Տ. ԼՍՆԱՆԱՄ. *Լսնե-ցան ուռք նորա. Ժողովուրդքն՝ որ գերե-ցան. Լմ. յ-վել:

ԼՍՈՂ կամ ԼՍՕՂ. Տ. ԼՍԱՄ:

ԼՍՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԼՍԱԿԱՆ. *Ե-րաժշտականն՝ի պարզ և՛ի մաքուր էուէ, այսինքն յիմացականէն և՛ի լսողականէն. Երե. իէբ:

ԼՍՈՂԱՅԻՐ. Տ. ԼՍԱՍԻՐ. *Լսողասի-բացս և ուռնասիրացն զգլուխս կամէլով ալե-սակէ ձոյ. Ճ. Գ:

ԼՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκοή. Auditus, auditio. որ և ԼՍԵԼՈՒԹԻՒՆ. որպէս Լսելն. լսումն. լուր. ունկնդրութե. և Լսելիք. Իւիհփէ-լէի, իսխիմա, գասվՀՔՒ սամխ. *Մաք-լուա զլսելիսգ՝ի պղծալուր լսողսէ. Մանդ-Ը: *Ոչ գոյին գեռևս հայերքն լսողութե-ան կատարանք. փոբգ: *Սէր լսողութե ճձային կատարացան. Խոսր: *Արարիչն տեսողութե և լսողութե շնորհեաց մեզ. Սահմ. ա: *Ջլսողութիս բծաւորեցի, զնո-տոտելու իգացուցի. Սիաա. ազ:

ԼՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. Ὑπακοή. Obedientia, իբր obauditio. Անսացողութե. հնազան-դութե. որ և ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ասի. ի-դասի. *Ջկնի ամենայն առաքինի վարուց քոց կալ ջիր և զլսողութե: Ժուժկալութե, լսողութե, զգաստութե. ՃՃ: *Նախան-ձելի վարուցն, զոր ասացան՝ի ձեռն լսո-ղութե իւրեանց. Ո՛ւ. չհ. ա. 20: *Պըտ-ղաբերի՝ի լսողութենէն, յերկիւղէ, և՝ի պատուիրանապահութենէն. Լմ. ծգ:

ԼՍՈՒ ԼԻՆԵԼ. Լսող և հասու լինել. *Ամեն խեչեղէն են ականջգդ, և ոչ բա-ւանդակին անճառելեացն լսու (կամ հա-սու) լինել. Նթ. Էրգ:

ԼՍՈՒՄՆ, լսման, լսմունք, մանց. գ. Ἀκοή. Auditus, auditio. Լսելն. լսելութի. լսողութե. ունկնդրութե. հնազանդութե. խոխիմա, իգասի. *Լսումն առ տեսումն երկ-րորդիւք պատուեաւ է. փիլ. լԻՒ. Ճ. 32: *Բանից այսպիսւոյ այժմանի եղեալ լսմանց. Ո՛ւ. չհ. ա. 11: *Ոչ աչաց և ոչ լսելեաց ընաասկար լսմունս կամ տեսիլս՝ի սկսան առաքելոց. Բէս. Խղթ: *Ազգարարութե ժամուցն մեզ հնչման լսումին՝ այս հրեշ-տակական փողոյն գոչման լսումն խմանի. Ճ. Թ: *Ջգուսն քաղխողին բանին զգայ, և առ լսումն՝յառնէ: Հսկելով պատրաստ առ՝ի լսումն նորա արացուք զանձինս. Նխս. Էրգ:

ԼՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Լրացուցիչ, կամ լրացեալ. լինկատար. *Դասուց գասուց առաւելութե լրական չնութե եկեղեցա-կան կառուցման. Նթ. ծէ:

ԼՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Լրութե. լուսե. անպակաս լսումն. *Եռալուսանն զուգակ-ցութե, անյաւելուածն լրականութե: Անթերի լրականութե. Նթ. ԽԶ. Ե խոս:

ԼՐԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμπλήρωσις, ρωμα. Complementum. Լսումն միաբանա-կան, բովանդակութե. *Ամենապատիւ լը-րակցութե եկեղեցւոյ՝ միաբան ասնէ. կանոն:

ԼՐԱՆԱՄ, ացայ. ե. Πληρόομαι, συμ-πληρόομαι. Compleor, expleor. Գալ՝ի լը-րումն. առնուլ զլսումն: Որպէս Լիանալ լսումի. փօլմագ, ԽԷփիլ օլմագ. *Որ է հա-սակն քոյ ըստ լսմանին լրացեալ անարատ կատարեալ. Բէս. Տբի:

Եւ Յագեցնալ. յագիրանալ. փօյմագ. *Հո-գի ոչ երբեք լրանայ յանուսի փառացն տե-սութէ. Երե. իթի:

ԼՐԱՊԱՏԱՐ. Տ. ԼՐԱՊԱՏԱՐ. * Որ լրատապատարն ՝ղեղւագիղն ականն արևու. Նար. յԻԷ:

ԼՐԱՊԷՍ. ſ. Ἐκπλέως. Plene. Լիապէս. լիով. լրիւ. բովանդակապէս. կատարեալապէս. և լիուլի. առատապէս. ՝ԷՀմին, պոլապէս. և լիուլի. առատապէս. ՝ԷՀմին, պոլ. * Զլրումն ածուն լրապէս ընդունել լով. Ը. ա. յհ.կԷ: * Լրապէս ինքն Թուեաց, և ասաց: Լրապէս զնոցին փոխարէնն հատուցից: Ձնիք ոք իրրև զմեծ լրապէս բարեաց բաշխական. Լմէ. անաաւ. Ն յհ. Ն ագ:

ԼՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Πληρόω, συμπληρόω. Compleo, expleo. Տալ լրանալ. լցուցանել. լիացուցանել. ՝ընալ. փօլաօրլմագ, իմա ԷՀմէպ. * Ծովածին կենասեղք լրացուցանեն զերկիր և զՀուրս: Խակ այլք հողեալք լրացուցանեն կՀովիտս. Սհյ. յի. աշմա: * Արեգական իւրով լուսոմբ լրացուցանէ զաւետնային: Քաղցր անձրևօք լրացուցանէ. Պիպ: * Լրատապատ զերկիրն լրացուցանէին: Գանձիւք լրացուցանելով զպատապալ քատաց. Աբծր. Ռ. 12: Ե. 3:

ԼՐԱԲԱՆԱԿԱՆ. ա. Որ խօսի զԼերբ բանս. կամ լոտ յն. լրբական, լրբնի. Ἀκόλαστος. Impudicus. * Ոչ միայն զքանկուլեղ մերձեն, այլև զերկաս լրբաբանականս. Ոսի. ſ. ա. 1:

ԼՐԱԲԱՐ. ſ. Լրբուլեք. ժպրհուլեք. յանդգնաբար. արօըԱԷԲԱԼ, ԷՀսիսհԷՀՀէ. * Ալ ոք յանգուգն լրբաբար ձեռն արկեալ: Ինքնեցեր լրբաբար առ մերձ գալ. Փօրպ: * Լրբաբար գործելով զանպատշաճն. Ը. ընդհանր:

ԼՐԱԳՈՑՆ, գուռի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ լերբ, և լրբնի, (անձն, և գործ). * Սոգաբ քան զգևան լրբագոյն դոլով և յանդգնագոյն. Սօրփ. յի. Ը: * Չի մի լրբագոյն առաւել առնիցէ զինուս: Ոչ եղև յաւետ, այլ ևս լրբագոյն եղեալ՝ եղ ուրուքս: Ապա յայլ պատճառս եկին լրբագոյն, և ոչ հզոր գոյ. Ոսի. յհ. Է. 3. 12. 26: * Եւ քանզի այս պարկեշտ է, զևս լրբագոյնն առացից. Զ.ԷՐ. Ծ.ԷԾ.ԷՐ:

ԼՐԱԼԽՕՍ, ի, ած. ա. Ἀναίσχυντος. Impudens. Որ լրբաբար խօսի. լերբ. * Կարկէ գրէբանս լրբախօսս. Ոսի. Ե.: * Բնակիլ ընդ կնոջ լրբախօսի. ՈսիիէՀՐ:

ԼՐԱԱՆՔ. նայ. Տ. ԼՐՈՒԹԻՒՆ. * Ամնամօնեալք զգպարտել, և լրբանոք բամբասել. Խխ.: * Ցանդգնուլեն և լրբանայ. Մաբ. Նիէգ: * Լրբանոք ասես. Մալ: * Ցոյժ անվայելուչ էր իմոյս լրբանայ՝ի վեր տուրբանալ առ այդքան բարձրագոյն և երկնայինն խրոզուլեիս. Նանայ. յաչք:

ԼՐԲԵՆԱԼ. Տ. ԼՐԲԻԼ. * Միննոր ա. նուռնէն ատիոնեայ, մինչ՝ի գագաղեն լերբնեայ. Նէբօ. ՏոՀ:

ԼՐԲԵՆԻ, նուռ. ա. Ἀναιδής. Impudens. Լերբ, և լրբական. ժպրհուլ. անամօնեալ. անպատկառ. անէբէս. ոսբսԲՈԷՀ, ասբԷՀ. * Լրբինի երեսաք Աաոհ. Է. 13: Գիա: ցՀ. յի: * Լրբենի դիմաք: Ի վերայ լրբենի դիմայ. ԵՀՒԼ. ԼԻԼԻ. Ն խաչԼ: * Անձին լրբենոյ մի մատեներ զնս: Զկնի լրբենի աչայ զգուշոմեի ասյա. Սնէ. Է. 6: Է. 14: * Հայ՝նոյիչ կոչէին լրբենիքն. Եէէ. ՝ի ոբեէ: * Լկաի լրբինեայն այնորիկ. Վ.էՀ Հղ. Է: * Լռեաս՝ի յանդգնոմեիդ, և՝ի լրբենի անամօնեալոմեիդ. Վ.էՀ ՈեԼէ:

ԼՐԲԻՄ. նայ. յ. Ἀναισχυντέω. Impudens sum, impudenter ago. Լրբոմեք վարիլ. լերբ գոսանիլ. անամօնիլ. ժպրհիլ. յանդգնիլ. ԼԷԲաալ, էէԲոի ՀոՀԷԲ Էոբ ՀՈՐՀՈՀՀԼ. ոբօբԼԱՀՀ, գԻաՒհաԼԷՓ ԵՒՒԷ. * Տակաւին լրբի և լինի. Նէյնւ. Ք: * Լրբի անամօնեալ արտիս գալ առ մեզ յողջոյն. Փօրպ: * Ոչ յայտնեաց, զի մի լրբեսցի, և յամառ լինիցի. Ոսի. յհ. Է. 1: * Զի լրբեալ կինեալ են երեսք քո: Զիմդր լրբի առնել զնորհուրդ զառկի. Մ.ԷԷ. ծա. ծԷ: * Եւ յայտնիկ կազմ կայր նահատակին (յոբ), և նա (դևն) տակաւին ևս լրբեր. Սօրփ. յհ. Է: * Կինն քանանացի լրբեր զբարւոք (կամ զչարեղեցիկ) լրբոմեին. Ոսի. ſ. Է. 27: Ե:ՀԷ. ՏՀԼ: * Լրբեցարուք զբարւոք լրբոմեիւն. ՈսիիէՀՐ: * Թեպէտև և յոյժ ամաչէին, բայց՝ի կարեացըն լրբրեին. ԴԷ.փչ. ԷԷՀ: * Որ դիակք իմ, մի լրբիք. Վ.էդՀ. ա ագ:

ԼՐԻՒՆ. ա. Որպէս լրբնի. լերբ. (եթէ չիցէ սեռական սորին). * Ո՛վ լրբին չպոմեւ (սասանացի). Ը. ՏՀԼ:

ԼՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἀναισχυντία. Impudentia. ἰταμία, temeritas. Լերբ գոլն. լրբբոլն. լրբանք. անամօնեալոմեի. անպատկառոմեի. ժպրհոմեի. յանդգնոմեի. անչափ համարձակոմեի. անԷբեաոմեի. էՀԲԷպ. սԷԼէփ, փԲոսհաԼԷփ. * Լրբոմեի սրտի քոյ արար զքեզ ծանաժուտ վիմաց. ԵրԷՏ. Խբ. 16: * Լրբոմեիք խիզախեալ, կամ առաջի ոյ կալ, կամ մերձել՝ի հանդոյր. Խոսբ: Սօրփ: Շաբ: * Ցորժամ Թագչի, գայ՝ի լրբոմեին. այսինքն լրբի. Բբս. ՏՀՒ: * Զլրբոմեի հանկատակողին ըմբերանեալ. Նար. ղ: * Ցոմեցաներ զնոցա լրբոմեին: Որ ինչ հրապարակաւ յանդիմանին մեղք՝ ի լրբոմեիւն գարժոմեցանեն զյանցաւորն: Կինն քանանացի լրբեր զբարւոք լրբոմեին. Ոսի. յհ. ա. 40: ապաշխ. Է: ՏՀ. Է. 27: * Անդ ողորմելի գոանեալ և կարի լրբոմեք ժառոլին ույ է. Մալ:

ԼՐԹԱՂՈՑՆ, գուռի, ից. ա. Առաւել լրբրի, կամ ուՀօղ զգոյն լրբրի. որպէս կապուտակ, և ազօտ. մՀնագոյն. * Օդոյ անօսլ և լրծագոյնս է բնոմեիք. Վ.էդօր. Է: * Ամպ լրծագոյն ահագնատեսիլ. Ծար. ւ:

ԼՐԹԱԼՈՑՍ. Նոյն ընդ վ. * Օդ լրծաքոյս բնոմեի ունի. Վ.էդՀ. ծՆ:

ԼՐԹԱՆԱՄ, ացայ. Լ. կապուտակիլ կամ աղօտանալ, որպէս զլրբրի գոյն. * Օդ պղտորեալ և յոլզեալ ոչ յաստկեացի, և գոյն մՀնագին ոչ լրծաացի ՝՝. (այսինքն ոչ լեցի երկնագոյն). Վ.էդօր. Է: Ե Շ.էր:

ԼՐԹՆԱՏԵՍԻԼ. ա. Աղօտատեսիլ. նուազ լուսով, որպէս յաշշալուչքս. * Ընդ լրծնատեսիլ լուսոյն վազս՝ի վերայ եգեալ. Աբծր. Ռ. 7:

ԼՐԹՈՒԹԻՒՆ. փ. Լրբրի գոյն. փոքր մի մՀնագնոմեի. * Աչացք լրծոմեի բուժանի կերևմամբ չամանին. ԲծչէՐ. ա ագ փէՀ. Լէհ:

ԼՐԻՒ. Տ. ԼՒՐ:

ԼՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Լիութիւն, բնութիւն. Plenitudo. Ունելն զլիր. լի լինելն. լրումն. լիոմեի. ամբողջոմեի. բովանդակոմեի. անպակաս գոլն. ատրճոմեի, առատոմեի. կեղումն. ՀեցՀոնաՐէՓ. փօլաօրփ, ԲոփլօՓ, պօԼաօփ, ԲոպՀՀՀԼԷՓ. * Ի լրումէ նորա մեք ամենեքին առաք շնորհս: Երկինք ասացեն զլրումեի իւրոնց: Ըստ ժամանակի երկրի լրումեի: Ըստ ժամանակի լրումեի հրամայ. նի հնձոց: Ոպի լրումեի՝ի նոցանէ եկեսցէ ինձ: Առնու երանի զլրումեի նորա՝ի հանդերձեն: Եթէ յանցանքն նոցա մեծոմեի ուշխարհի, ոլչափ ևս առաւել լրումեի նոցա: Լրումեք օրհնուած եղից: Լքէնք ամենայն լրումեիւն ոց. և այլն: * Ինարուս՝ի լրումեէ նմաոտիկ կենոնց: Ո՞րպես զուանայոմեցաս էր զլրումեց ձառեցէց: Որ զլրումեի ուՀ նօղն գոյից կարօտաբար կամօտիք լցուցեր: Ո՛չ՝ի մասնէ, այլ՝ի լրումեէ. Նար: * Ցերկրի լինել գաշտացն հասակաց լրումեի. Փիլ. Բ. բան:

ԼՐՈՒԹԻՒՆ. Πλησμονή, χορτασία. Satietas, saturitas, expletio, pabulum. Ցագուրդ. կշտացուկինք վայելումեն. Ձաղակ. * Ոչ՝ի պատիս ինչ լրումեի մայրենոյ. Կոչ. Է. 23: * Մի խաբիր լրումեի որովայնի. Ասաւ. Ի:Ե. 15: * Աչելի փոյթ ունին՝ի լրումեի ուրվայնին. Ի գիբ խօսբ: * Հաւատաւոք իմոյց ըզմանանայն՝ի լրումեի ժողովրդեան իւրոյ. Մ.ԷԲ:

ԼՐՈՒԹԻՒՆ. Կատարումեն. ՀաւարտումեՒն. ԼՒՄՀՄ, պԼԻՆԻԷՓ. * Ընտ լրումեի աւուրցն արգելանին. ԵՀՒՒ. Է. 2: * Խոտաւման լերբ զնորհրդոցդ իբրև զլրումեից: Առ որ բան քո միայն ազդեալ՝ զլրումեի գործոցն գԼԼխաւուիչ. Նար. ԽԷ. ԽԷ: * Զանայր լրումեի կատարել յո. այսինքն անԹերի. ՑՀ. յԷ:

ԼՐՈՒԹԻՒՆ. Համօրէն բաղմումեի. բոլոր հաւաքումեն. * Քաւութիւնեայ ընչեաիքն լրումեիք երևելացաս. Պիպ: * Ամենայն լրումեք հաւատացելոց, կամ եկեղեցւոյ. Ոսի. յհ. ա. 13: Գբ. փչ:

Խակ Ցօ-ՏԲ. Է. 28. * Զամենայն զոր ինչ ասացիրդ, ՝ի լրումեի սրտի և՝ի բարւոք մտիք խօսեցաբր ՝՝. յն. լոկ, ՝ի բարի սրտէ:

ԼՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Իբր Լատ. լսեԼրումեի. լսումեն. * Տեսումեք աչացն, և լրումեք ունկանն. ՃչՀ գՒն ընԲաաոՀՀ: * Թե՝ի լրումէ քանի քո սովեցուացես. (այն է սով լսելոյ զբանն տեառն): Ի լրումէ համբաւոյն սարսեմ. Նար. ՖԼ. ՒԷ:

ԼՐՈՒՄՆ, լման. փ. Πλήρωμα. Լրանալն, և Լրումեի. լիումեի, բովանդակումեի. և կատարումեն. * Լրումն, որ զամենայն յամենայնի ընդ. ի նմա համճեցաւ ամենայն լրումն ածուն՝ի նմա բնակել: Ի նմա բնակեց ամենայն լրումն ածուածն մարմնապէս: Լրումն օրինացն սէր է: Լրումն հեթանոսաց մտցէ: Եկն լրումն ժամանակին: Ի լրման ժամանակաց. ևն: Այդպէս և յայլ դէպս:

ԼՐՈՒՄՆ. Որպէս Ցագուրդ. Πλησμονή. ԲոփլօՓ. * Զլրումն որովայնի քան զհոգևոր վայելումն պատուականացոյն համարեցաս. Բբս. Լաբ: * Տուք որովայնին կերակուրս, որով գոգարբ. զի՝ի ժեռն լրմանն զանլրումն կխոռելին՝ի մեզ կացուսցէ. ԿԼՀաբ:

ԼՐՈՒՄՆ. որպէս Լիումեի, լցումն. լի գոլն. առատումեի. պօԼՀաբ. * Ոչ՝ի թեՐումեէ տապածեալ, և ոչ՝ի լրմանէ ամփոփեալ: Ամենառատ լրմամբ անհուպաղելեաս. Նար. ՀՓ. կԷ: * Թափուրն լրմանն կարօտանայ. Ը. ՔՂՒ: * Լրմամբ ուռկանի (ձկամբք): Լրմամբ ձկանցն՝ի յորսկանէին: Զուռկան աՀեաոպանին այսկեալ յաչխարհին ծով և լրմամբ մարգկան ձգեալ՝ի ցամաք. Շար: ՑՓ-ՈրԲՒ: Սաբկ. ԽՀ: * Ուժգնումեի բարձրանըչան անդաստանիս՝ի բազմապատիկ լրումն առաւելուլ զբերկրնաւորումեի: Աա՝ի լրումն կարօտումեն. Պիպ: * Ցառնէաալ՝ի լրումն սակին. ՑՀ. յԷ:

ԼՐՈՒՄՆ. Կատարումեն. գլխաւորումեն. ԼԻՄՀՄ, ԼՆՁՀՄ. * Լրումն հայցուածոց, կամ ուխտի, կամ պատուիրանաց, կամ կամացն ՀՈ. Խօսբ: Նար: Ը. ՏՀԼ: ԼՀԷ. ծՂ: Սօրփ. յի. Է: * Որ՝ի լրումն անՀաճ ծնընդեան քո, կամ՝ի լրումն անՀաճից, կամ՝ի լրումն բաղդից անօրինական մեծ խոսհրդոյն. Շար: * Հնոյն կամ առաւելին լրումն, և նորոյս սկիզբն: Դու սկիզբն և լրումն ամենայնի: Մինչև՝ի լրումն աւարտմեն բանիս: Ի յաւարտումեն լրման. Նար: * Լրումն հոգւոյն ՀՀՀ (՝ի ժամ ՀաշակՀման ՀՀ խորհրդոյն). Պիպէ: * Դէմք առաքեա ոչ ատան ամենայն իւրք զառաւելեն լրումն. ԵրԷՀ. ՏՀԼ: Ըաստ:

Ի ԼՐՈՒՄՆ ԱԵՒԼ. կատարել: Նար. ՀՀ: ԼՀԷ. ագ: Ի ԼՐՈՒՄՆ ԳԱԼ կամ ԵԼՆԵԼ կամ ՀԱՍԱՆԵԼ է կատարել: Ը. ա.

պէս · Ֆ · Ն ի՝ ։ Լ՛ի · սիպ · Ն սպ ։ *Ա-ձեալ գայր հասանէր ի հասակ լրմանն. Ճ·Գ։

ԼՐՈՒՄՆ. Բովանդակութիւն. վիճաբան բազմութի. հաւաքումն. ձեմ, խմիզն. *Լբ-րումն ակնզեցայ, կամ ազգի. Գործ ։ Լ՛ի ։ Սաբ ։ Գ·բ · փղ · ևն ։

ԼՐՈՒՄՆ ԼՈՒՍՆԻ. Լրանալն լուսով յիս ժ՟ք. աւուր նոր լուսնի. *Ըստ լրման լուսնոյ զասակին ։ Լրանալն՝ի լրման ։ Լրումն լուսնի ։ Ժամանակ լուսնի՝ի լրմանս կամ՝ի միջոց · Աւր։ Աւծր ։ Ջ·բ · ի՞ ։ Շ·իբ ։ Տ·ծոբ ։

ԼՐՈՒՄՆ. գ. Որպէս Լուր. լսելութի. *Որպէս զի և բանասացեաքն ընդ հրաշագործս տեսլեանն և լրմանն խոռվուն լինիլ. Նխա· ինդոբ ։ *Ահաւ՛ի՞նչ լրումն հասասատութեն, եթէ անյայտ ունիս զունկն քո · Վ·բ՛ Հղ. Ք ։

ԼՐՈՒՏԵՍ · Տ · Լ՛ՏԵՍ · *Ոչ այդպէս, այլ լուտեաք էք գուք··· վասն այսորիկ ասէ ցնոսա, լրտեսեաք էք ։ Աստքեսցես զարս լրտեսս անդր ։ Աստքեաց լրտեսս յերկրէն եբէ·ի՞ն ինոցունս և գիմ. ազէս։

ԼՐՋԱԿԱՊՈՒՏԱԿ·ա. Լուրջ և կապուտակ. երկնագոյն. *Դէզ ոսկեղրավանքն, ուր կայ լրջակապուտակ որ նշանն ։ Վ՛բդն ։ Ծ։ (Թերևս խաչ կազմեալ՝ի կապուտակ թաթխանցիկ քարէ, և յայն գուցէ ագուցեալ մասն՝ի խաչափայտէ) ։

ԼՐՋԱՄԻՏ· ա. ն. որ գրի և ԼՐՋՄԻՏ · Լուրջ և զգաստ կամ արթուն մտաք ։ *Լրջամիտ և զգաստ՝ զգայարանաք ։ Արթուն կաց լրջամիտ յօժարութե · Ոսկ · յհ · ա · 21 ։ Ի · 1 ։

ԼՐՋԱՄՏԱՆՔ, նաց · Տ · ԼՐՋՄՏՈՒԹԻՒՆ, և ԱՃԱԼՐՋՈՒԹԻՒՆ. *Տեսցես զ լրջամտանս արդարոց՝ի փայլեհան բաշխելոյ պարգևացն · Սեբեր · ծ ։

ԼՐՋԱՆԱՄ, ացայ · է· Լուրջ լինիլ, արթուն և զուարթուն և զգաստ. սթափիլ · արթնանալ · * Ոչ լրջանամք յարբեցութեն կենցաղոյս · Ոսկ · յհ · Ի · 1 ։ *Ցայժմ նեցայս ուր անանխայ, և չաւուղի, զի ասուանց երկմտուն լրջացի ընդ առաջ բերչ կին իւրոյ ։ Ոսկ · գծ ։ *Զարթուցեալք և զուարթացեալք՝ յերկուսեանն առ հասարակ եմք լրջացեալ · Եփես · Ե ։

ԼՐՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի · ն. Ճարօս, ՃԱարաինա, καταγιάζω. Exhilaro, illumino. Տաշ լրջանալ. զուարթացուցանել. պայծառացուցանել. *Դարձիրք իցեն քո··· մի՛ լրջացուցաներ առ նոսա զգէմս քո · Սիր · Ե · 26 ։ *Եւ ոչ խարուկածին բորբոքեալ բոց՟ք հանգարտելին լրջացուցանել զոխուր գիշերին · Իմ · ծԵ · 5 ։

Ի ԼՐՋԻ · Ի ԼՐՋԱՑԱ · Տ · ԼՈՒՐՋ ։

ԼՐՋՄԻՏ· Տ · ԼՐՋԱՄՏ· *Վասն ևր այնպէս լրջմիտ ընկալաւ զնա (զանառակ որդին) · Ոսկ · Եռ ։

ԼՐՋՄՏՈՒԹԻՒՆ· գ· Ճարօտης. Hilaritas. μεγαλοψυχία, magnanimitas, munificentia. Զուարթութի սրտի և երեսաց և բանից. մեծագիւր յօժարութի. առատաձեռնութի. մեծանձնութի. ինգամիտ բերրութիւն. վենչիւ, ղուչուփ, պիսրոբ, ձեօվգրպ ։ , ձեօվկեր. *Որ ողորմին, լրջմտութե. Հա· ծԲ· 8 ։ *Աղագակէն նոցա ձայնիւ լինէր՝ի հեչուտել՝ և՝ի բազում լրջմտութե. Ոսկ · գծ· *Ա՟յս այն այր է, որ կերթակրեր զմիշ՝ի սովին մերում լրջմտութե. Եբէ·պհ ։ *Ո՛րչափ ինչ յիւրն ծախեաց, և պրպիսի լրջմտութենէն չանձին կալաւ · Ոսկ · ծգ ։ *Լրջմտութե ընկալեալ՝ կատարէ ոյ · յն · մտագիւր · ձմեռոց, libenter. Դիմն. եիեղ ։ *Մեծաձ լրջմտութե հրամայէ ուռաջի առ-նել · Խոր · ա · 8 ։ *Լրջմտութե խօսեր հրհարս ընդ վսաակաց · փոքր՝ · Գնացին լրջմտութե և սիրասեր խորհրդով · Եղիւ· ա ։ *Զամենայն պատասխանիս՝ի վերայ եկեալ փորձութե՝ց ուրախութե և լրջմտութե ընկալաք · Մ·գ · ա ։ * Եւ ես լրջմտութե ասացի ծերոյն. և զքոյն գործուցին աւա-զակքն · Վ՟բ՛ Հղ · ա ։

ԼՐՏԵՍ, ի, ացի · գ · ա · որ և ԼՐՈՒՏԵՍ ասի · Κατάσκοπος. Explorator, speculator. Որ երկայ լուր առնուլ և բերել՝ ակամատես լինելով · գիտօղ և զնիչ եղեց և մանց օտարի երկրի · գէտ · պատուիրակ · լազուբ, ձատաս , ինօզին, խոպէյիւբ , փիրգամն · Տ՛ս Նա · խ՟ · 9 = 34 ։ թատց · ծ՟ · 6 ։ Յես · ը · 25 ։ ա · Ի·գ · իը· 4։ Ես ը՟ս · 31։ *Եւ ոչ կարծիք լրտեսի անկանելին՝ի միտս նոցա · Եղիւ · ը· *Նմանուցեալ ղլրտեսն՝ ոչ սատակեցին վաղվաղակի. Եբէիւ։

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ, ի, ացց · ա · Սկզբնական լրտեսի կամ լրտեսութե. *Խրտև զլրտեսական լրտեսի ոչ գանգաղեցաք ազգել · Մ·գ· ՃՀ ։

ԼՐՏԵՍԵՄ, եցի · ն · Κατασκέπτομαι, κατασκοπέω. Exploro, speculor. Գիտել և զնիել զվիճակ օտարաց՝ի բերել լուր ոպսկս ակամատես. լազբլսմակ , ձատաս-լա-ցնակ , ինօզին ինէյիւբ։ *Լրտեսել զերկիրն քանանացւոց · Ցես · ծՀ· 18 ։ ծը· 7· ևն ։ *Խրև զգէտ մեռալ՝ զայլոյ զԹագաւորութե գաղտ լրտեսիցէ · Եբէիւ։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ · գ · Κατασκοπή. Exploratio, speculatio. Գործ լրտեսի. գիտողութե լրոյ՝ տեսութե. լրտեսն գուլ. լուր տեսնել. լազբլսմակ · *Դարձաք մեք՝ի լրտեսութե երկրին · Եբէ· յեռ ։ *Մովսէս զերկրտեսութե ազգն միաբանեաց՝ի մասն լրտեսութե։ Եղիւ· յեռ ։

ԼՑԱԾ · Խոր Լցեալ · * Ցանձաւքի յանդ-րած բարեաց լցած · Շ· եբէս ։

ԼՑԻՉ· Տ· ԼՑՈՒՑԻՉ·*Որոց կարօտութե լցիչք են · Վ՟բ՛ոբ · Փ ։

ԼՑՈՂԱԿԱՆ, ի, ացց · ա· Ἀποπληρωτικός. Qui implet, explet. որ և ԼՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ · Լցուցիչ · լրացուցիչ · *Ամենեցունց պատճառ և լցողականն՝ յոի ածուելին · Դիմ · ացայ ։ * Որպէս կերակուրք, որք կարօտականացն են լցողականք · Նխա · բ ։

ԼՑՈՒՑԱՆԵՄ· լցուցի, լցո·ն· Πληρόω, ἐμπλήθω. Impleo. Χορτάζω. Saturo, ևն · Լնուլ, լի առնել. Ճոխացուցանել. ւբջնէե-փօլաբֆ , խլա կնիւբ · * Զգանձս նոցա լցուցից բարութե. Ասա· ը· 21 ։ *Բաժանեցից զաւարն, և լցուցից՝ի նոցանէ զանձն իմ. Եւ· ծԲ· 9 ։ *Լցուցանէ զամենեսեան պարգևօք · Սաբ · ա· պ· ծա ։ *Լցո՛ և զվեղ հոգւովդ քով սրտով · ժ՛ ։ *Զանկս հաւատնականս՝ի ոսկս իմ ասելովդ լցին զսկանչս ձեր (չարախօսութե) · Պզած · սոյ ։

Եւ ցաչգուցուցանել. ւչացնէնե· փօսրֆոգ · * Բանս զձեռն քո, և լցուցանես զամենեսեան ։ Պայարտուվթե ցորնոյ լցոյց զբերդ · Զաղքատս սորա լցուցից հացիւ · Զամենայն անձն քաղցեալ լցուցի ։ Զքաղցեալսն լցոյց բարութե. ևն։ *Լցուցեր զքաղցեալն հացիւ · Մ՟ծբ · ծա ։ * Եղիշոյ լցոյց՝ի փղբր մի հացէ զհարիւր այր միայն, և վրկինչն մնոյ լցոյ՝ի սակաւ հացէ զչինգ հազար այր · Մ՟բ՛ · ը · *Կերակրովք և ըմպ. պահեցոք զկաթսան լցուցանս · Խոր · ե՛ · *Լցուա-ցին զպաղբսեան ծարաւոյ խրտնանց · Լ՛ի·ոպ ։

Եւ գաւարել լիով · ինձս եբէիւ · * Լցուցանէ սէր զամենայն ինդրուածս քո · Սղ · ծ՛ · 7 ։ * Զչիսափաղան հարեալ լցուցանել · Լցուցանել զպատիպագ քո. Ակաթ ։ Խոր · գ · 53 ։ *Որ լցուցեր (կամ լցեր) զամենայն հայրական անօրէնութիւն. Գործ ։

ԼՑՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ · Տ· ԼՑՈՂԱԿԱՆ· *Ոչ ամենայն հեչտութե կարօտութեան է լցուցանողական · Նխա · բ ։

ԼՑՈՒՑԻՉ, ացայ · ա · Որ լցուցանէ (լսա ամենայն առմամն) · * Հարկաւոր պէտք լցուցիչ բնութիւս ։ Լցուցիչ կարեւացս այսոցիկ ։ Լցուցիչ պիտոյից մերոց · Իգն ։ Սաբ ։ Ի գիբս Խոսբ ։ * Լցուցիչ ամենայն բարութե՛ց · Շաբ ։ *Ինքն է ամենայնի լցուցիչ · Ի գիբս Խոսբ ։

ԼՑՈՒՄՆ, լցման · գ · Լցուցանել, և լցեալ լինելն · լցումն · կատարումն · *Խոյս՝ի չարէն եւոս ասա՝ի լցումն տերութեան հրամանին · Ցհ · ի՞ ։ *Օգտակարին լցումն Գիբ ։ *Աբ՝ի լցումն լինել ամենայն հարկաւոր պիտոյից մերոց · Ժ՛ ։

ԼՑՈՒՈՂԱԿԱՆ · ա· Συμπληρωτικός, ἀναπληρωτικός. Completivus, explens. որ և ԼՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ, ԼՑՈՂԱԿԱՆ · իբր Լցուցիչ · *Որպես կարօտութե լցուցողական հանքն · Ոչ զի լցուցողական անձնաւորութե բանին մարդինն լինիցի · Ո՛չ մարմինն լցուցողական եղէ ածայնոյն անձնաւորութե · Ան · ի ։

ԼՔԱՆԱԼ· է· Իբր Լքանիլ· *Մի լքանայցես գու՝ի պիգութե այսի քումմէ · Մ·բ՛ · ի ։

ԼՔԱՆԵՄ, լքի · լքե · ն · (լծ· լա· լինե· ոս· լէ՛ոսի) · Λείπω, προαλύω; παρίημι. Linquo, derelinquo, dejicio, rejicio, negligo. Ի բաց կամ՝ի վայր թողուլ · ընկենուլ յերկաց · ՛ի բաց արձակիլ լուծանել՝ քակիլ՝ մերժել յիւրմէ · տարագրել · անտես կամ ապախտ առնել · երեսի վայ ի դնալ · պրագմագ , ինչ՛ էնիւ , վազ ինէնե· *Կորիւնք առիւծու լքին զիմնանն · Լքի զառն իմ, Թողն զժառանգութիւն իմ ։ Լքանիլ զձեզ յանապատ · Զայն գառեր սիոնի մեզկացի, և լքցէ զձեռս իւր · ևն ։ *Լքին ծնողք զծնունդս իւրեանց. Ցհ· ի՞ ։ *Չերսախափան ոչ լքի · Գահպանակն վնասահուէ զանձն ուրուք լքցէ · Չձեռնարկումիս իմ ընդգիմուէ կամաց քոց լքցես (այսինքն լքուացես , կի՛ի բաց բարձցես). Նար· ի՞ · և գ · Ն ա՟ · * Լիք երթոյ վիզ՛ի ինամելոյ · Լ՛բ· ոթ · (այսինքն լքիք) ։ *Թողիք ասէ, լիք (այսինքն Թող) անարգէ զնս · Եբէ· Ի·գ ։

ԼՔԱՆԻՄ, լքայ · է· Ի ի· Παραλύομαι. Dissolvor. ὀλιγωρέομαι. parvipendor, negligor. ἡττάομαι, vincor. (լծ· և lánguo, liquesco.) որ և ԼՔՈՒՒԼ· Թողեալ լինել· Թողանալ· Թուլանալ· պարթիլ՝ պարատալիլ· կերոտիլ, լուծանիլ, իբր հալիլ մեչիլ· արատաբեկիլ· վհասիլ· կասիլ անյոյս լինել· Եբէ·ի՞ վայ ինձ, անձրիւն, լքեալ ինձ՝ի ձեռն իմ, Ինէ·էբէի ինէ·ինէ՛ , հեւսա օչագ , վազ ինէնե· *Լքանի՝ իմ զդրել զգուբան · Եւ սնոսա լուծեալս և լքեալս · Պատերազմեցան, և լքաւ գաւիթն · Լքան ձեռք մեր · Անձնային ձեռք լքցին · Սիրտք նոցա լքցին՝ի նոսա · Մի՛ լքանիր՝ի խրտուս աներան · ևն · * Լքանիկ՝ի յուսոյ , կամ՝ի զուարճութե՛, կամ յաղթմութե՛, կամ՝ի սովոյ · Նաբ · * Մի՛ լքանիլ՝ի կրօնիցն սակս ևկելոց նեղութե՛ց · Լքան սիրտք իշխանացն · Զօրացն լքելոց · Ցհ· ի՞ · Թե գուցէ լքեալ լինիցին ականջք լսողացն կարծեաք՝ Թէ ոչ կարեր նա դիմակալ լինել մարտին · Եբէ· համաբ · * Ճոխանալ երևեր լեզուս և լքանելեզուս ոյ · այսինքն անցաւոր և արհամարհ, կամ սաս Թողլի իրաք · Ա՟բծբ· ա· 14 ։

ԼՔԱՆՈՑ, ի, ացց · ա · Լքանելի. անցաւոր · *Միայն՝ի սնոսի և՝ի լքանոսս կեանս յառեալք գնեցերբէին · Կիւրղ · չի ։

ԼՔԵՄ, եցի. ն. Իբր Լքանել, և Լքուցանել. * Ոչ երեք ես լքեցի զնոսա, այլ նոքա հրաժարեցան յինէն. կալ. ծէ: * Լքեն և լուծանեն զձեռս, և զամենայն անդամս նորա. վ.բ կդ. է:

ԼՔԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբր Լքուցանել, կամ յետս քեցել. անյոյս առնել. * Զպղծն գահագմ նահատակս կարող է գինի լուծանել և լքեցուցանել. եփր. ծն: * Զի ամենայն հնարիւք լքեցուցանէն զնոր գոնեայ ի գալառնենէ անօթ տեառն մերոյ: Զայսոսիկ՝ որ ի տեառնէ անօթ մերմէ լքեցուցանել զնոսա ոչ կարէին. եփր. է. ԹԷ:

ԼՔՆՈՒՄ. ւ. Իբր Լքանիլ, լուծանիլ, հալիլ. ԱԻԼ. լծ. (լատ. liquesco) * Սառեալ մեզք՝ ոչ լքնուն ջերմութեամբ արեգականն. նար. երգ.

ԼՔՈՒԹԻՆ. Տ. ԼՈՒՄՆ. * Անպատուղ սրտիս լքութեամբ. նար. կբ: * Անփոյթ և այս համարհոյքաւորութեան՝ լքութ մեացին. Լմ. սչ:

ԼՔՈՒՄՆ, լքման. գ. Որպէս Լքանելն. ի բաց Թողուլն. * Լքումն գործոյն: Լքքումն ընորհի, կամ լաւացն. Ագաթ. ընար. խե:

Եւ Լքանիլն. Թուլութիւն. վհատութիւն. * Ոչ գարձցին հարք առ որդիս իւրեանց՝ ի լքմանէ ձեռաց իւրեանց. Եզեկ. խե. 4: * Լքումն լինէր ամենայն պատերազմող ձեռին. Ցհ. ին: * Ի Թմրութենէ լքմանէ մեռացս: Բհ կուղթ հոգւոյս՝ մեռացս լքմամբ. նար. է. յբ: * Ոտն հարկանեն լքման հոգւոյն. Լմ. սչ:

ԼՔՈՒՑԱՆԵՄ, լքուցի. լքու. ն. Παραλύω, καταπάυω. Dissolvo. որ և ասի ԼՈՒԾԱՆԵԼ. Ցալ. լքանիլ Թուլացուցանել. վհատեցուցանել. կիթուցանել. մեղկացուցանել. կաաեցուցանել. խոնջեցնել, ապեղծել: Եւ լքմէ. * Ի փախուստս դարձան. . . ղի ոմն լքոյց զնա: Լքոյց զնոսա ղարհուրեցուցեալ. Լքոյց զիս, և արար յատկանուն Լքուցանէին զձեռս ժողովրդեանն: Ողք քո ընթանան, և լքուսցին զքեզ. ևն: * Զհիս մեռեալ կամի զմեզ լքուցանել. Եղիշ. է: * Լքուցաներ զձեռս մարտիկ նաև հատակացն. Գիւս: * Խորհուրդքն զմեզ մեղ կեն և լքուցանեն. Խոր:

Իակ նար. լ.* Զպատահանութեն յոյս լքուցեալ. իբր լքեալ:

ԼՔՈՒՑՈՒՄՆ. գ. Լքումն. լքանիլն. * Սառնամանիք ձմերոյն առաւել քերեր զլքուցումն հնծումէ: Դուրք լքուցումն ինչ նոցա ի Թշնամեացն լինիցի. Ցհ. կի:

ԼՕԴԻԿ. գկի. կաց. գ. Ἐπενδύτης. Superindumentum, tunica. διπλοΐς, duplicata laena. վերարկու. կրկնոց. պիրէ, ձերսէ. * Մերկացաւ յոմիանեան զլօգիկն, որ զերբև: Եհատ զառուն լօդկին սաւառ զայ. ա. ԹԳ. ծէ. 4: ԽԷ. 5:

ԼՕՂ, ԼՕՂԱԿ. ԼՕՂԱԼ. Տ. ԼՈՂ ԼՈ. ՂԱԿ. ևն, և ՂՈՒՂԱԿ. ՂՕՂԱԼ:

ԼՕՉ. գ. Κυκλάμινον, ος. Cyclaminum, us; tuber, rapum terrae. որ և ԱՐԱՆՑ ԾԱՂԻԿ. Բոյս կամ արմատիք նման գետնախնծորոյ. գահարի ձերեխ եփաղ, եռալ. ման գօլալը. գծնաղ էմիչի: Գաղիան: (իակ ռամ. մլ՝ նոյն և ընդ Լաւաշ):

ԼՕՉՏԱԿ կամ ԼՈՉՏԱԿ. գ. Բոյս՝ որ պատասխ զերձով. և կոչի նաև Ողխ ասիական. ըստ ոմանց՝ յն. Հեխօնիա. ամբելոս ևեգիբ. իտ. պաիօնիա. լտ. Վիխս ալպա: Բծվեր. (ուր մեկնի, ուրուկուր ֆաչտրա): և Վօսի:

ԼՈՀՑԱԿ ասի ի հայս և արմատս ինչ ի հերսպատան մանկան տղայոյ, զոր եւրոպացիք մանրադոր կոչեն. էպէնհաուզէ, հինգ ինսրիսա փեօփս:

ԼՕՒ. կամ ԼՈՒ. ի, կամ ոյ. գ. Βρύον, μυίον. Muscus, alga. Դալարի կարճ կամ կանաչուն երևեալ ի վերայ քարանց և փայտից, և յերեսս ջուրց լճի, կամ խոնաւուտ գետնոյ. գոբգիօսէ. Եսասալ, Եսասան, խոշնէի, Ռահկեզ. * Մանրախոտքն դալարիք. որպէս լօռն, և վարսակն, և կընեին. Ագաթ: * Աչեն իմ իրրև զքուռ և զլօռ եղև բուսանալ. Վ.բ կդ. ծա:

ԼՕՒԱՐՈՅՍ. ա. որ և ԼՕՒԱՒԵՑ. Ուր բուսանին սուեպ լօռք. * Մտեալ բնակեին ի ձախճախուս և ի լօռաբոյս մայրիան. կազմած:

ԼՕՒԱՄԱՐԳԻՔ. գ. Մարգագետին, ուր յաճախեալ իցէ լօռ. վասն խոնաւուեան տեղոյն. յն. ըստ երբ. ալէի. "Αχι. * Ձամենայն ամուլս եզեգան, և պատուոյ, և ի լօռամարգս, ամենայն կանաչ՝ որ շուրջ ըզգետոնին. Ես. ծԼ. 6. ուր գրէ Գէորգ մեկնիչ. * Առակէ զձաղաքս և զգեղս ի լօռ, ի պատռ. . . որ ընդ ջրով գետոյն էին ոչ:

ԼՕՒԱՍԵՐՄ. գ. որև ԼՈՒՒ ՍՍԵՐՄ. Խոտ ինչ բժշկական, ըստ Լէհ. որպես ի բառից Գաղիանոսի. էէօփէրէ. յն. գէօրբօն. լտ. Ջէորսա, պէդինիֆա:

ԼՕՒԱՒԵՑ. տ. Ուր յաճախեալ իցէ լօռ. լօռաբոյս. Եսասալ. * Ի մեռ ախտից ուեղիս մայրեաց, և ի լօռաւէտս. Խոր.Ք.6:

ԼՕՐԱՑ կամ ԼՕՒԱ. Տ. ԼԱՒՐԱ:

Խ

Խ: Ցառ. քաղաձային՝ Թաւ, և կրկնակ, անուանեալ խէ. ունակ զօրութիւն կրկին տուելոյս՝ գե. կի ՎԷ. որպէս առ յոյնս χ Խէի, կամ գկի, ասի բաղկացեալ յերկուց քամակից տուելոցս ԿԳ, գգ:

Ան երբայեցից և արաբացիս Խէ կի՝ իբր Թանձր ինչի ի խորութենէ կոկորդին. այլ առ պարսիկս և Թուրքս և ի հյ. գոփիկիկ, մինչև մերձենալ ի հ. վասն որոյ և ընորգ է նմին ի մեզ. զի գրի՝ հազրք. և խազրք. հոյակապ, և խոյակապ. խրատաբ, և հրատարակ, և նոյնպէս և նահատակ՝ է նախապարհ, կամ նահանգապարհ: Իակ անունս Ռահաբ գրի և ուահաբ, և ուազաբ կամ հրուազաբ:

Խ. Լինի ընորգ և ընդ ղ. զոր օրինակ սանգոնիք, սանգուղք. բախտ, բաղդ. վախճան, վաշճան. և աղքատ՝ հնչի որպէս աղքատ (որպէս Թէ ազնքատ):

Խ. ի. Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է գործ. ասուսանե կամ քառասներորգ:

Խ. Ի խրատ մանկանց բառոյդ ասի, "Խէն՝ խրատ խոպոպ ընդ որ գրոց, մի ընդ անմիարն ասոյց. Խէն՝ խորհրդակից բարի եղծալ. մերժէ զնորհուրդ խռովամանգաստալ. Ը. այբ:

ԽԱՌ. խարք, իյ. գ. Ἀπάτη. Deceptio. որ և ԽԱԲԱՆԴ, ԽԱԲԵՈՒԹԻՒՆ. (չգիտեմ ի գրոց և ընդ խաղքր. Տ. ՀԱՂԲԻԴ.) Գաստրանք. նենգ. գաս. և Վքիպաստ. սխալանք. ալ. հնար. գե. * Ա՛լ՝ ն՛որքանս խաբեր. գերէթար: * Խաբն, իբր այն Թէ պատրանք: Զնոյն յայտնեաց՝ ասելով, եԹէ խաբն է. Ան. գերէթար: * Զի ապրեսցին ի չար խաբէից նորա: Անկան ի խաբս կորստեան: Հնոս արա զնորա խաբան ի մէնջ. Մանե. ՀԷ: Լծ. Ժել: Ի գէբս խոս: * ԵԹէ Թիկորոք խաբէից խաւարին գործոց իցէ ոք ինատաել. Նար. գ: * Փախիցէ յամենայն խաբէից նորս. Մալա: * Զմիանձնացեալսն ապրեցուցանել ի խաբից Թշնամոյն. Բրս. երս: Ցնա հանալոյն յայ՝ ի խաբից կանանցն. Վ.բ. երգ: * Լոյծ զամենայն կնձիռն անիրաւութեան. . . քանզի արգարև կնձիռն իմն դըժուարալոյծ է, զոր իմասաոն խաբ կոչէ. Ոսկ. Ես:

ԽԱՌ ԳՈՐԾԵԼ կամ ՑԱԼ, է խաբել, դաւել. գաւան գործել. գէբ էնկէ, գօս. գագ գօրմագ. * Սա կամեր խաբ գործել. Աստղ. ա. 5: * Գաղտագաղ գաւճաւ բուրաստնին այլազգի՝ (իբր ի փախուստ), խաբ տալով զերկայն Ֆռանկաց. Ոսահ:

ԸՆԴ ԽԱԲՍ կի՝ ԸՆԴ ԽԱԲ. ն. Ցանգիճաստվրկական. կամ Պատրանք. * Գուցէ ընդ խաբս ինչ իւղիս. յն. անդգեաուբ. Ծն. խճ. 12: * Ա՛յլ էդիւամ, վնասրդ վայրապար ընդ խաբս եկի յայտնիսի բանքս. Ոսկ. ն. է. 5: * Ընդ խաբս գաւեալ ամբաստայ գմար ոմն տղայ: Ոգ Թէ խաբս վրիպանքդ՝ երէղոյ կամելով ձգել՝ նմա պատահեալ ներան. Խոր. է. 35: գ. 23: * Զաչերն ընդ խաբ խաչերցաք. Երզն. գկի:

ԽԱԲ. ա. Խաբօք, կամ խաբեալ. * Ցայս է ի բերանոյ բարբառոյ քո, Թէ խաբ եւլար, և ոչ կրօնաւոր, միայն մորքով ոչխարաց զմարգիկ պատրել. Լմ. պգգ. (այսինքն չէղեր արեզայ, որ է հայր, այլ որպէս Թէ ասէիր՝ խաբ եզայ. Տ. ԽԱԲԵՑԱՑ:)

ԽԱԲԱՆՔ, նաց, նաք. գ. Πτερνισμός. Supplantatio. ἀπάτη, deceptio, fraus. Խաղք. խաբեութիւն. պատրանք. ԹաղԹիղն. կարԹելն. փենգ, փէգ. * Ագար խաբանօք, զի կոտորեսցէ զծառայս քահղոլս: Կոր. Ծանեաւ խաբանօք շրԹանց իմոց. Ք. ԼԳ. Ք.19: Ցաղբ.Լ.15: * Աւ՛ի խաբանս և՛ի կոտաստ պարզամասցն լինել. Պիս: * Եւ արգ՛ի հակակալցն լինելութիւնք, իակ տապա և խաբանքն. Պէրէթար: * Խաբանօք փայտին Ճաշակեցուք զմահ. Ըաբ: * Մի՛ մոռանայր զնաբանս կորստեան օձին. Լծ. ԼԼ. (ասպ. զնաբանս):

ԽԱԲԱՐԱՆ. ի, աց. գ. գործի խաբելոյ. * Մտանել յապականիչ Թաւկիս խաղաղաց, լսել զձայնս ազատգիս խաբապան ականջաց. Մագ. ծէ:

ԽԱԲԵԱՑ. բեայք, բեից. ա. Խաբօղ. գաւաճան. և Հալածիչ՝ ըստ յն. διώκτης, persecutor. * Լուսոյ խաբեայ. և փորձիչն. Աֆօբ. Ա՛բս. Ի՛ի ՃՀ. գ. խաբեբայ:) * Բազում չարչարանօք ի հալածչաց և ի խաբեից անտես, զոր հաստերեցն ազգս. Եփր. գ. կբ: * Զգուշացարուք ի խաբէից՝ ինքնակ զարժանն. Ոսկ. գաղ: Զխորամանկուն և զդողդոջան խաբեիցն. Ցհ. ծա:

ԽԱԲԵԲԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Խաբեբայ. և խաբեական. * Ստոր և խաբեբական պատրանաց անոսի աշխարհի. Հաճ. առ:

ԽԱԲԵԲԱՑ. ի, ից. ա. որ և ԽԱԲԵՑ. ՖեՑ. Ἐμπαίκτης. Illusor. σοφιστής, σοφιστικός, ἐπιδέτης. Sophista, deceptor, impostor, versipellis. Խաբօղ. պատրօղ. գաւաճիք. կարԹօղ. և կեղծաւոր. խաղ առնօղ, այպանօղ. և խնասասակ. ալաւ փշեր, փոքանչրեր. հիւանդագ. Ռեւսէս. * Խաբեբայք սփրեսցին նոցա. Ես. գ. 4: * Խաբեբայ է ասէն. զի՞նչ խօսիս այդ գու.

ԼԱՅՆԱՏԻՐ. ա. Լայն պրիւք. : Որպէս ի վերոյ լայնագիր կամրջաց. Եղիէ. ծն:

ԼԱՅՆԱՁԱՅՆ. ա. մ. Լայն և ընդարձակ ձայնիւք. համարձակաձայն. *Եւ զայս լայնաձայն քարոզութեամբ ասէմոսէ. Ա՛ր. ոչ:

ԼԱՅՆԱՍԱՂԱՐԲ. * Ա՛յն ծառոյն աերև լայնաստաղարիճ՝ պատճառ պատճառ: Ծառ արդ կենաց ծաղկեցալ՝ լայնաստաղարիճ տերևաւք. Տոդ:

ԼԱՅՆՏԵՐԵԻ, ի-կի՛ (Πλάτανος (լայնաԼԱՅՆՏԵՐԵԻ. գ. (կան). Platanus. Ծառ լայնատերև ի մէջ կազամախեաց կամ ոստեաց, ևն. Ընդճղ ոչ բազում, և շոշի, և լայնատերևի ատկաս Թեթևս գացէ ոք. Պլոփ. օրին. Ե:

ԼԱՒԱՔԵՒՆԻՄ , եցայ. հ. Բառնալ զլաւ բեռն բարւոք. *Զոր բեռն լաւաքեռ նէցան. զլաւագոյն առաքինուեցի զուանւմն. Փիլ. կն:

ԼԵՒՒՆԱՒԻՏ. ա. մ. Որպէս գէտ ներսաեալ ի լերին. որոմ լեառն է որպէս գիսանոց. լեռնակեաց ճգնող, և ճգնելով. *Լ՚առնագէտ ունայնացան ի ծլփանաց մարմնազգեցից, աքնուԹիք և ազօԹիւք յոյժ դասակից եղեն վերնոյն. Տաղ սոփեանց:

ԼԻԹ. Բառ յն. λίθος. Քար, որպէս քարընկէց. *Աւրկանէ զայրեցեալ օդն արեւնագոյն երկու լինիս. Պիտա:

ԼԻՈՒԼՓԻՄՆՕՐԻՆ. մ. Լիուլի. լի և լի. մէ լեցոն. փօֆ փօլո. *Իմ վարսս անձրևով քաղցրիկ ցօղովվ լի, լիուլփումնօրէն (կամ լիուլփումն օրէն) զիս պատկեաց մայր իմ. Նար. փաղ յար:

ԼՕՄԱՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Աբձակումն կիմ քակուիմն յանկուծ անեղի լծոյ ամուսնուԹեան. *Աղտեզացուցանեն զգործ ամուսնուԹեն, և զընդարձակուԹիւն առնեն իւրովի, և ոչ ըստ օրինադրուԹեան սահմանի. Մխ. տիտ. յօ. ըէնս ԲԹ:

ԼԾԿԱՆ. որ գրի և ԼԾԱՆ. *Ընծ օրհնէ ձեր գասական, և ըզլծան և ըզկիծան. Ոսկիփոր:

ԼՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Լմընել. կռել՝ կոխելն ի փորի. ծակեելն զամենայն ինչ որկրամոլուԹիւն. անյագուԹիւն. լմելն, կուլ գալ, անփոյունի. *ՈրովայնամոլուԹիւն չարակն, անյագ, աւուր զինեալ, որ զծով և զցամաք և զօդ միանգամայն լիւր ժողովէ ի լմուԹիւն. Ածխ. հղ. իմ:

ԼՆԴԵԼ. ն. Հալուել զկաթն ի խնոցի՝ առ զատանելոյ զպարարուԹիւն նորա զկոգի. *Ջկոգւոյ ընդեալ և հարեալ անօԹիւ առնէր (արէլ) իւզ անոյշ. Եղիէ. ծն:

ԼՈՒՈՑԱՆԵԼ. * Արդար պտանիս՝ Թիւկամքըն լուսացանեալ (գտնիւք), զոր ականջօք ոչ լուաք. Վրդն. փան:

ԼՈՒՍԱԿԱՆ. * Նստի ի վերոյ լուսական ջուրցն, և կանաչային օդոց. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՀԵՐ. ա. Սպիտակ և պայծառ հերովք և ալեօք. *Երևեալ ՅԱԾ հայր՝ նմանեալ առն աքոյ պատառականի, և լուսահեր ծերուներոյ. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՆՄԱՆ. *Ի բաց առ ի նմանէ զլուսանման խաչն. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՆՑՔ, յից. կիմ ԼՈՒՍԱՆՑ, ի. փ. Ուսաւել ամպ. բառ միջին և յեռին դարուց. (զոր և մեք վարեցաք յընթացս գոյնոյս.) Եղէրք մատնին անգիր մնացեալք ի չորից կողմանց. Margo (ginis). *Յայլ օրինակէ գոյ և գրեցի զամենայն տունքս՝ որ ի լուսանց գրոցս. Յիւսփ:

ԼՈՒՍՍԱՏԵՍԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել լուսասեսակ. պայծառագոյն. *Քանզի ոգիք են լուսասեսակագոյնք. Փիլ:

ԼՈՒՍՍԱՅՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Առնել զի լուսասցի այգն. պիէչերն ի գլուխ հանել. ևնել ինչոսան ի լուսանալ. *Չօր ոք կիրակէին հակելով յերեկոյէ առանց քնոյ լուսայուսցանէին յեկեղեցւոջն յաղթու. Վրդ հղ. Ը. յն. (տպ. անցուցանէին :)

ԼՈՒՄՆԱԹԻՒ, Թուոյ. ա. գ. Թուեւաչն ըստ աւուրց լուսնի. *Յառաջնումն ամսոյ, որ օր մի էր ըստ հեբրայեցւոց լուսնամեայ տոմարին: Իսա լուսնամեայ, հեբրայականնէն ի տասն լուսնին. Եղիէ. ծն:

ԼՈՒՄՆԱԼԻՐ. ա. գ. Լուսին լուսնի. օր լման լուսնի. *Յչորեքտասաներորդ օր ամսոյս՝ յաղագս լուսնալիրն լինելոյ. Շիր. ղ:

ԼՈՒՄՆԱՆԱԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ալլաբանական նաւորգուԹիւն լուսնի՝ առաջնորդելով նաւորգաց յընթացս դիչերոյ, որպէս և աբեգական ի տուէ. *Յորժամ ջուրն ովկիանոսի վարասաւը օդով զօրանայր արեգակինաւուԹիք, և լուսանաւուԹիք արշնաբոլորդ լուսանաւոյական դիչերոյ. ՃՀ. Վր. Ե-սաք:

ԼՈՒՍՆԱՑՈՑ. որպէս Յուսյակ ծննդեան և լման լուսնի. և Օրացոյց տումար. *Որ և ինքն իսկ յուլիոս եգիպ զլուսնացոյցն հոռովմայ (հռովմայեցւոց), և զբերքբեքսաոնն (լս. պիօեէպէնէ, որ է նահանջ) կարգեաց. Շիր. ժբ:

ԼՈՒՍՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. ա. Մակդիր դիչերոյ՝ յորում լիցէ լուսին պայծառ. լուսին կամ լուսնոյ ոսնեցող. Մահիքացը. Լուսնաւորական դիչերոյ. ՃՀ. Վր. Ե-սաք:

ԼՈՒՍՈՒՆԱԿ. ա. Ունակ լուսոյ. լուսաւոր. լուսաւուսս. *Ջկահն լուսունակ, և զնկունսոյն. Եղիէ. ծն:

ԼՐԲԻՆ. * Ջարն կայնի կայր լրբին դիմօք և անլ. զմօք. Եղիէ. ծն:

ԽԱՒՈՒԿ. ա. Խաբող. որպէս անունս յակոբ. Եփեսոս. *Ընդիւք ունէր՝ երկու մանուկ, միոքն յիմար (հասս՝) միւսքս խաբուկ (յակոբ). Շ. ասաք:

ԽԱԺՈՒԹԻՒՆ. գ. (ի նմանուԹէ խաժ գունոյ՝ որ չէ քաջքաժուխ), որպէս խակուԹիւն, տգասուԹիւն, անփուսականուԹիւն. *Ջման կականն նոցա պատճառեբով խաժուԹիւնն հատակին՝ ակասս զամուսին յինքն գրաւել Ածբ. Ե. 4:

ԽԱԼԻՋՈՆ. Ուղիղ է երկրորդ մեկնուԹիւն բառիս, որպէս արաբ. հալէչոն. Թ.պօյնաղ լս պէօձէչ. Limax.

ԽԱԽԱՆԴ. * Որ պայծառացեալ էր, և զարգացեր զմեզ բանիւ վերադասուԹիւ՝ զգեհան, խաչանքն կողոպտեցին, զի բարիոք առ ձեզ հանդիպեցաք մերկք. Ոսկ. ի Ռեխ:

ԽԱԾԻԹԱՅ, ի, ից. գ. Որպէս արաբ. գէղտ, ագատ. որ է Ռոձիկ, հռոպ. Թուչակ, մանաւանդ եռանմեայ. * Յերից ամաց և անդր արգելեալ էր (ասորկանն) վնասաբարացն հայոց և նոցին հնձելոյ խածիլ Թռչնոյն. Ղևոնդ: *Եւ տային հայոց զօրուն սմի՝ հարիւր հազար դահեկան խածիլ Թռչնոյ. վ բդն. պտ:

ԽԱՀՐԵՆ. ըստ ա նչ. * Եթէ խահրեալ և աւերեալ է (կեղակուրն), բարւոք է հնդոլ արտաքս, զի մի ձաշակեալ հիւանդասցին. Վր. հղ. ծա:

Կամ լուս ք նչ. *Նման է համարձակուԹեն կիզոլական խորշակի... որ և զպտուղս խահրէ զծառոց և զամենայն երկրի. Վր. հղ. ծա:

Եւ կամ նմանուԹէ՝ որպէս խանգալել. *Եթէ ոք կամիցի գործել զտաւքինուԹի, Թէպէտև խահրեցէ ինչ ի նմանէ, մի մեկնեցէ. Վր. հղ. Ե. յէ: *Նաև ինքն զկոչն ուսուցչի մեզ զգործն, ոչք զօրացուցանէն զնա, և ոչք խանդնէն և մեբժէն. անդ. Ե:

ԽԱՂԱԼԻԿ. *Խաղայր հրոյն որպէս իրն. ձորով կամայ իւիք խաղալիկք: Չգիսիսլն զքեզ, եԹէ մարդ ես, խաղալիկ ես բանսոից. Պիտա:

ԽԱՂԱՂԱԿ, ի, ից. ա. գ. Մանուկ որ խաղայ. (զի ըստ յնարմանն էէ, այնարիկ ի տղայ, և ի խալ.) * Ընխարգաս հասակ խաղացաց է. յորմէ և խաղային նախկին անուանեցաւ. Փիլ. կն. Ե. 188:

ԽԱՂԱՂԱՕԹԻՒՆ. գ. Խաղալն տղայոցս. *Կատարեալոյն զուարճանաք, խրախուԹէ քաջալավր և առաքինի՝ կոչի խաղալուԹի. Փիլ. կն. Ե. 188:

ԽԱՂԱՅՈՒԿ. ա. գ. Որ խաղայ, մանաւանդ անուսնակաբար. էէկի. *Ընկ սերգեաց՝ որ յաղբեսանգրիս խաղացուկ և պտուկոյոյզ. Վր. հղ. յ:

ԽԱՂԽԱՂԱԿՈՅՑ. Տ. ԽԱՂԱՂԱԿՈՅ. *Յովսիա եդ զխաղխաղակոյտ ոսկերաց մարգկան ի վերոյ պատկերաց կռոցն. Շիր. ար:

ԽԱՂԽԱՂ, ի, ից. գ. (յորմէ խաղխաղմայ՝ եգեալ ի կարգի գործոյս.) Խոզ խոզ բաժանմամբ հիւսք յերկաԹոյ կամ ի փայտէ. այն է վանդակ. Κάγκλις. Cancelli. գաՀքս. ֆարմագէբ. (աեւս և գՒԱՒՆ. գԵՂ. Γαλεάγρα. Cavea ferrea.) *Գազանքն յորժամ ի գառագէղն արդէ լուցուն... ընդ միջոց խաղխաղացն պէսպէս կերպարանօք ոգորին. Վէյօր. Ե:

ԽԱՆԴԱԳՈՐՈՎ, ԼԻՆԵԼ. Գորովիլ խանդիւ սրտի. խանդագալտիլ գորովով. *Եվև խանդագորով սրտաճմլիկ մարիամանց եղբայրական գուԹ. Նար. փաղ ղչր:

ԽԱՆԴԱՂԱԿԱՆ. Տ. ԽԱՆԴԱՂԱՏԱԿԱՆ. *Ծաղկական, կամ խանդաղական բան. Վր. հղ. Ը:

ԽԱՆՁԵՐՈՒՐԴ. * Տնօրինականքն քեն, պատուճաձանն և հանդերձին, վնասչամանն. որ ի տալսուԹէ պատշաճիւ խանձարուրքդ: Առեալ յովՀանու զխանձարուրն (պատառնայ կուսին), և զսուլ կապան, գնաց ի փեսս. Պիտա:

ԽԱՆՈՒԹ. որպէս ՄԹելք, ևն. * Բացեալ զխանուԹեան գանձուցն աքբուհեաց՝ սփռէր զօրացն: Լերինք արծաԹոյ յայտնեցան յաչս խարհիս հայոց՝ հատանել ի նոցունց զխանուԹիս արծաԹոյ զտոյ առ ի սէբս մարդկան. Ղևոնդ:

ԽԱՆՍԱՐ. Որպէս ումկ. խանդար, գանդար: Վր. հղ:

ԽԱՀԵԼ. * Իսկ եԹէ բեզ հրամանատու ապատաղ այ էիցէ, զիմդրգ էիցէ զի արամագդ ի գօտւոյ իւրմէ խաչիցի հրամանաւ քեզոյ. Ածբ. ա. 1:

ԽԱՉԱԲԱՐԶ. *Վաստակաւորքն ի քո, և խաչաբարձք նորա. Յիւսփ. կէ:

ԽԱՉԱԼՈՒԱԾ. * Խնդրեալ ջուր՝ առնէր խաչալուայ, և տայր ըմպել (այսահարին). Պիտա:

ԽԱՉԱՑԱՐԱԾ. * Բամել զգրուեալս զվնասեալս մեղօք, զոր և ժողովեաց խաչատարած բակուսն. Տոդ:

ԽԱՒԱՆ. *Ընդայց խառան ի պարանոց, և երկուց հեծելոց հրամայեաց առ միմեանս ձգել, մինչև հատաս գլուխն. Պտմ. վ:

ԽԱՒՆԱՄԽԻ, յ. Տ. ԽԱՒՆԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. *Յատալէր խաբանն զնաւնամխիլ (ի) պատերազմին (կամ պատերազմին) վան գալտեան առ՝ , խաւնին, զոր էր կոչեալ ի Թիկունս սգնականուԹեն. Ղևոնդ:

ԽԱՒՏՂԱՆ. Ըստ հին բա. որպէս ևնսոին.

ԼՔԵՄ, եցի. ն. Իբր Լքանել, և Լքուցանել. * Ոչ երեք ես լքեցի զնոսա, այլ նոքա հրաժարեցան յինէն. կալ. ծէ: * Լքեն և լուծանեն զձեռս, և զամենայն անդամս նորա. վ.բ կդ. է:

ԼՔԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբր Լքուցանել, կամ յետս քեցել. անյոյս առնել. * Զպղծն գահագմ նահատակս կարող է գինի լուծանել և լքեցուցանել. եփր. ծն: * Զի ամենայն հնարիւք լքեցուցանէն զնոր գոնեայ ի գալառնենէ անօթ տեառն մերոյ: Զայսոսիկ՝ որ ի տեառնէ անօթ մերմէ լքեցուցանել զնոսա ոչ կարէին. եփր. է. ԹԷ:

ԼՔՆՈՒՄ. ւ. Իբր Լքանիլ, լուծանիլ, հալիլ. ԱԻԼ. լծ. (լատ. liquesco) * Սառեալ մեզք՝ ոչ լքնուն ջերմութեամբ արեգականն. նար. երգ.

ԼՔՈՒԹԻՆ. Տ. ԼՈՒՄՆ. * Անպատուղ սրտիս լքութեամբ. նար. կբ: * Անփոյթ և այս համարհոյքաւորութեան՝ լքութ մեացին. Լմ. սչ:

ԼՔՈՒՄՆ, լքման. գ. Որպէս Լքանելն. ի բաց Թողուլն. * Լքումն գործոյն: Լքքումն ընորհի, կամ լաւացն. Ագաթ. ընար. խե:

Եւ Լքանիլն. Թուլութիւն. վհատութիւն. * Ոչ գարձցին հարք առ որդիս իւրեանց՝ ի լքմանէ ձեռաց իւրեանց. Եզեկ. խե. 4: * Լքումն լինէր ամենայն պատերազմող ձեռին. Ցհ. ին: * Ի Թմրութենէ լքմանէ մեռացս: Բհ կուղթ հոգւոյս՝ մեռացս լքմամբ. նար. է. յբ: * Ոտն հարկանեն լքման հոգւոյն. Լմ. սչ:

ԼՔՈՒՑԱՆԵՄ, լքուցի. լքու. ն. Παραλύω, καταπάυω. Dissolvo. որ և ասի ԼՈՒԾԱՆԵԼ. Ցալ. լքանիլ Թուլացուցանել. վհատեցուցանել. կիթուցանել. մեղկացուցանել. կաաեցուցանել. խոնջեցնել, ապեղծել: Եւ լքմէ. * Ի փախուստս դարձան. . . ղի ոմն լքոյց զնա: Լքոյց զնոսա ղարհուրեցուցեալ. Լքոյց զիս, և արար յատկանուն Լքուցանէին զձեռս ժողովրդեանն: Ողք քո ընթանան, և լքուսցին զքեզ. ևն: * Զհիս մեռեալ կամի զմեզ լքուցանել. Եղիշ. է: * Լքուցաներ զձեռս մարտիկ նաև հատակացն. Գիւս: * Խորհուրդքն զմեզ մեղ կեն և լքուցանեն. Խոր:

Իակ նար. լ.* Զպատահանութեն յոյս լքուցեալ. իբր լքեալ:

ԼՔՈՒՑՈՒՄՆ. գ. Լքումն. լքանիլն. * Սառնամանիք ձմերոյն առաւել քերեր զլքուցումն հնծումէ: Դուրք լքուցումն ինչ նոցա ի Թշնամեացն լինիցի. Ցհ. կի:

ԼՕԴԻԿ. գկի. կաց. գ. Ἐπενδύτης. Superindumentum, tunica. διπλοΐς, duplicata laena. վերարկու. կրկնոց. պիրէ, ձերսէ. * Մերկացաւ յոմիանեան զլօգիկն, որ զերբև: Եհատ զառուն լօդկին սաւառ զայ. ա. ԹԳ. ծէ. 4: ԽԷ. 5:

ԼՕՂ, ԼՕՂԱԿ. ԼՕՂԱԼ. Տ. ԼՈՂ ԼՈ. ՂԱԿ. ևն, և ՂՈՒՂԱԿ. ՂՕՂԱԼ:

ԼՕՉ. գ. Κυκλάμινον, ος. Cyclaminum, us; tuber, rapum terrae. որ և ԱՐԱՆՑ ԾԱՂԻԿ. Բոյս կամ արմատիք նման գետնախնծորոյ. գահարի ձերեխ եփաղ, եռալ. ման գօլալը. գծնաղ էմիչի: Գաղիան: (իակ ռամ. մլ՝ նոյն և ընդ Լաւաշ):

ԼՕՉՏԱԿ կամ ԼՈՉՏԱԿ. գ. Բոյս՝ որ պատասխ զերձով. և կոչի նաև Ողխ ասիական. ըստ ոմանց՝ յն. Հեխօնիա. ամբելոս ևեգիբ. իտ. պաիօնիա. լտ. Վիխս ալպա: Բծվեր. (ուր մեկնի, ուրուկուր ֆաչտրա): և Վօսի:

ԼՈՀՑԱԿ ասի ի հայս և արմատս ինչ ի հերսպատան մանկան տղայոյ, զոր եւրոպացիք մանրադոր կոչեն. էպէնհաուզէ, հինգ ինսրիսա փեօփս:

ԼՕՒ. կամ ԼՈՒ. ի, կամ ոյ. գ. Βρύον, μυίον. Muscus, alga. Դալարի կարճ կամ կանաչուն երևեալ ի վերայ քարանց և փայտից, և յերեսս ջուրց լճի, կամ խոնաւուտ գետնոյ. գոբգիօսէ. Եսասալ, Եսասան, խոշնէի, Ռահկեզ. * Մանրախոտքն դալարիք. որպէս լօռն, և վարսակն, և կընեին. Ագաթ: * Աչեն իմ իրրև զքուռ և զլօռ եղև բուսանալ. Վ.բ կդ. ծա:

ԼՕՒԱՐՈՅՍ. ա. որ և ԼՕՒԱՒԵՑ. Ուր բուսանին սուեպ լօռք. * Մտեալ բնակեին ի ձախճախուս և ի լօռաբոյս մայրիան. կազմած:

ԼՕՒԱՄԱՐԳԻՔ. գ. Մարգագետին, ուր յաճախեալ իցէ լօռ. վասն խոնաւուեան տեղոյն. յն. ըստ երբ. ալէի. "Αχι. * Ձամենայն ամուլս եզեգան, և պատուոյ, և ի լօռամարգս, ամենայն կանաչ՝ որ շուրջ ըզգետոնին. Ես. ծԼ. 6. ուր գրէ Գէորգ մեկնիչ. * Առակէ զձաղաքս և զգեղս ի լօռ, ի պատռ. . . որ ընդ ջրով գետոյն էին ոչ:

ԼՕՒԱՍԵՐՄ. գ. որև ԼՈՒՒ ՍՍԵՐՄ. Խոտ ինչ բժշկական, ըստ Լէհ. որպես ի բառից Գաղիանոսի. էէօփէրէ. յն. գէօրբօն. լտ. Ջէորսա, պէդինիֆա:

ԼՕՒԱՒԵՑ. տ. Ուր յաճախեալ իցէ լօռ. լօռաբոյս. Եսասալ. * Ի մեռ ախտից ուեղիս մայրեաց, և ի լօռաւէտս. Խոր.Ք.6:

ԼՕՐԱՑ կամ ԼՕՒԱ. Տ. ԼԱՒՐԱ:

Խ

Խ: Ցառ. քաղաձային՝ Թաւ, և կրկնակ, անուանեալ խէ. ունակ զօրութիւն կրկին տուելոյս՝ գե. կի ՎԷ. որպէս առ յոյնս χ Խէի, կամ գկի, ասի բաղկացեալ յերկուց քամակից տուելոցս ԿԳ, գգ:

Ան երբայեցից և արաբացիս Խէ կի՝ իբր Թանձր ինչի ի խորութենէ կոկորդին. այլ առ պարսիկս և Թուրքս և ի հյ. գոփիկիկ, մինչև մերձենալ ի հ. վասն որոյ և ընորգ է նմին ի մեզ. զի գրի՝ հազրք. և խազրք. հոյակապ, և խոյակապ. խրատաբ, և հրատարակ, և նոյնպէս և նահատակ՝ է նախապարհ, կամ նահանգապարհ: Իակ անունս Ռահաբ գրի և ուահաբ, և ուազաբ կամ հրուազաբ:

Խ. Լինի ընորգ և ընդ ղ. զոր օրինակ սանգոնիք, սանգուղք. բախտ, բաղդ. վախճան, վաշճան. և աղքատ՝ հնչի որպէս աղքատ (որպէս Թէ ազնքատ):

Խ. ի. Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է գործ. ասուսանե կամ քառասներորգ:

Խ. Ի խրատ մանկանց բառոյդ ասի, "Խէն՝ խրատ խոպոպ ընդ որ գրոց, մի ընդ անմիարն ասոյց. Խէն՝ խորհրդակից բարի եղծալ. մերժէ զնորհուրդ խռովամանգաստալ. Ը. այբ:

ԽԱՌ. խարք, իյ. գ. Ἀπάτη. Deceptio. որ և ԽԱԲԱՆԴ, ԽԱԲԵՈՒԹԻՒՆ. (չգիտեմ ի գրոց և ընդ խաղքր. Տ. ՀԱՂԲԻԴ.) Գաստրանք. նենգ. գաս. և Վքիպաստ. սխալանք. ալ. հնար. գե. * Ա՛լ՝ ն՛որքանս խաբեր. գերէթար: * Խաբն, իբր այն Թէ պատրանք: Զնոյն յայտնեաց՝ ասելով, եԹէ խաբն է. Ան. գերէթար: * Զի ապրեսցին ի չար խաբէից նորա: Անկան ի խաբս կորստեան: Հնոս արա զնորա խաբան ի մէնջ. Մանե. ՀԷ: Լծ. Ժել: Ի գէբս խոս: * ԵԹէ Թիկորոք խաբէից խաւարին գործոց իցէ ոք ինատաել. Նար. գ: * Փախիցէ յամենայն խաբէից նորս. Մալա: * Զմիանձնացեալսն ապրեցուցանել ի խաբից Թշնամոյն. Բրս. երս: Ցնա հանալոյն յայ՝ ի խաբից կանանցն. Վ.բ. երգ: * Լոյծ զամենայն կնձիռն անիրաւութեան. . . քանզի արգարև կնձիռն իմն դըժուարալոյծ է, զոր իմասաոն խաբ կոչէ. Ոսկ. Ես:

ԽԱՌ ԳՈՐԾԵԼ կամ ՑԱԼ, է խաբել, դաւել. գաւան գործել. գէբ էնկէ, գօս. գագ գօրմագ. * Սա կամեր խաբ գործել. Աստղ. ա. 5: * Գաղտագաղ գաւճաւ բուրաստնին այլազգի՝ (իբր ի փախուստ), խաբ տալով զերկայն Ֆռանկաց. Ոսահ:

ԸՆԴ ԽԱԲՍ կի՝ ԸՆԴ ԽԱԲ. ն. Ցանգիճաստվրկական. կամ Պատրանք. * Գուցէ ընդ խաբս ինչ իւղիս. յն. անդգեաուբ. Ծն. խճ. 12: * Ա՛յլ էդիւամ, վնասրդ վայրապար ընդ խաբս եկի յայտնիսի բանքս. Ոսկ. ն. է. 5: * Ընդ խաբս գաւեալ ամբաստայ գմար ոմն տղայ: Ոգ Թէ խաբս վրիպանքդ՝ երէղոյ կամելով ձգել՝ նմա պատահեալ ներան. Խոր. է. 35: գ. 23: * Զաչերն ընդ խաբ խաչերցաք. Երզն. գկի:

ԽԱԲ. ա. Խաբօք, կամ խաբեալ. * Ցայս է ի բերանոյ բարբառոյ քո, Թէ խաբ եւլար, և ոչ կրօնաւոր, միայն մորքով ոչխարաց զմարգիկ պատրել. Լմ. պգգ. (այսինքն չէղեր արեզայ, որ է հայր, այլ որպէս Թէ ասէիր՝ խաբ եզայ. Տ. ԽԱԲԵՑԱՑ:)

ԽԱԲԱՆՔ, նաց, նաք. գ. Πτερνισμός. Supplantatio. ἀπάτη, deceptio, fraus. Խաղք. խաբեութիւն. պատրանք. ԹաղԹիղն. կարԹելն. փենգ, փէգ. * Ագար խաբանօք, զի կոտորեսցէ զծառայս քահղոլս: Կոր. Ծանեաւ խաբանօք շրԹանց իմոց. Ք. ԼԳ. Ք.19: Ցաղբ.Լ.15: * Աւ՛ի խաբանս և՛ի կոտաստ պարզամասցն լինել. Պիս: * Եւ արգ՛ի հակակալցն լինելութիւնք, իակ տապա և խաբանքն. Պէրէթար: * Խաբանօք փայտին Ճաշակեցուք զմահ. Ըաբ: * Մի՛ մոռանայր զնաբանս կորստեան օձին. Լծ. ԼԼ. (ասպ. զնաբանս):

ԽԱԲԱՐԱՆ. ի, աց. գ. գործի խաբելոյ. * Մտանել յապականիչ Թաւկիս խաղաղաց, լսել զձայնս ազատգիս խաբապան ականջաց. Մագ. ծէ:

ԽԱԲԵԱՑ. բեայք, բեից. ա. Խաբօղ. գաւաճան. և Հալածիչ՝ ըստ յն. διώκτης, persecutor. * Լուսոյ խաբեայ. և փորձիչն. Աֆօբ. Ա՛բս. Ի՛ի ՃՀ. գ. խաբեբայ:) * Բազում չարչարանօք ի հալածչաց և ի խաբեից անտես, զոր հաստերեցն ազգս. Եփր. գ. կբ: * Զգուշացարուք ի խաբէից՝ ինքնակ զարժանն. Ոսկ. գաղ: Զխորամանկուն և զդողդոջան խաբեիցն. Ցհ. ծա:

ԽԱԲԵԲԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Խաբեբայ. և խաբեական. * Ստոր և խաբեբական պատրանաց անոսի աշխարհի. Հաճ. առ:

ԽԱԲԵԲԱՑ. ի, ից. ա. որ և ԽԱԲԵՑ. ՖեՑ. Ἐμπαίκτης. Illusor. σοφιστής, σοφιστικός, ἐπιδέτης. Sophista, deceptor, impostor, versipellis. Խաբօղ. պատրօղ. գաւաճիք. կարԹօղ. և կեղծաւոր. խաղ առնօղ, այպանօղ. և խնասասակ. ալաւ փշեր, փոքանչրեր. հիւանդագ. Ռեւսէս. * Խաբեբայք սփրեսցին նոցա. Ես. գ. 4: * Խաբեբայ է ասէն. զի՞նչ խօսիս այդ գու.

վան պատուի միոջ հայի, և կապիլսի միոջ ձորձոյ խաբեբայի կոչէս. Ոսկ. ԵԲԲ. ֆ՝ ։ *Խրեև զպատրող ոք խաբեբայ մոլորեցուցանէ. ԵՂԻՁ. Ը։ *Խաբեբայք և պատրիչք. ՁԿ. ԿՒ։ *Ձոյժ խաբեբայ և կամ բազմազան ի ձեռնարկուածն. ԱՔԱԲ. ի ԼԿԲԲ։

Եւ Ապատելօς. Deceptorius, fallax, fraudulentus. Խաբէական. պատիր. կեղծ. *Գուշէ խաբեբայ բան. ՊԼՈՓ. օրԻՒ. ֆ։ *Ո՛վ խաբեբայ էարուածին. ԱՔԱԲ. ՀԼՔ ։ *Ընկալան զգիրն խաբեբայ ողբքանաց Թագաւորին։ Զվատակայ խաբեբայ հայհոյութեանս պատրանացն։ Զխաբեբայ երդումնաւ խաբեբայ հրամանացդ. ԵՂԻՁ. Է. Ը. Ը։ * Ի խաբեբայ էար ձանձրուեց. Նար. ՂՁ։

Խաբեբեաց. Գ. Δόλεαρ. Esca. Կեր խաբոյ, և որսոյ. ալաթոբՁԸ՝ ավասյՁԸ ԷԿՆ. *Հեշտութիւն մեծ խաբեբայ էարին (կամ չարաց)։ ՊԼՈՓ. ֆԻՆ։

Խաբեբայութիւն. Գ. Գործ խաբեբայից. նենգութիւն. կեղծաւորութիւն. *Ի միս առ, Թէ որպէս խաբեբայուքն խօսէին. Ոսկ. յԿ. Ա. 56։

Խաբեբեաց, եայք, բէից. Տ. Խաբեբեաց. *Մոլար խաբեբայդդ եկեալ այսօր քարոզել ձեզ զնա. ԵՒԷ. Է. ԲԼՁ ։ *Ազգէ ի նոսա զգուշանալ ի խաբեբէից. Ոսկ. Ի՚Ա՚Ա ։

Խաբեկան. Ա. Ընթերցիր, կամ իմն խաբէական. * Ի պատրողական խաբեկան հնարիցն. Ճ. Բ։

Խաբեղաց. Գ. Որպէս եպերելի ապեղայ. որպէս Թէ չիցէ աբեղայ, այլ խաբեբայ. (զորմէ և ի վերնէն բառիդ Խաբ). *Խաբեղային, և ոչ աբեղային։ Ո՞ւր է խաբեղային մարիննս. Հ=Ց. ՀՈԼՓ. ԻԸ. ՀԵՔԳ. ՃԸ։

Խաբեմ, եցի. Ն. Ἀπατάω, παραλογίζομαι, πτερνίζω. Decipio. Ἐμπαίζω, καταβραβεύω. Illudo. Խաբ գործել. պատրել. նենգիլ. դաւաճանել. կաբեցել. ըստ չին. նաև խաղ առնել. ձաղել. ալաթիմագ, ալ՝ փէտ կՒՒէ, ՀԷՔՒԷՒ. * Ա յս երկիցս խաբեաց զնա։ ԵԹԷ ոք խաբեացէ զկոյս զոչ խօսեալ։ ԶՅԾ խնդրեցի, և ոչ խաբեցայ։ Մի՛ խաբիր լրումՁ որովայնի։ Մի՛ խաբեացէ զձեզ եզեկիա։ Եռնս հնթովեաս՝ Թէ խաբեցար (այսինքն ծաղր եղև) ի մտուց անտի։ Մի՛ ոք զձեզ խաբեսցէ (այսինքն ձաղեսցէ իբրև յայլմօզ). ԱՆ։ *Ոչ խաբիմք իբրև զոդեաս. ԵՂԻՁ. Ֆ։ *Որ մեզորին բնութեամ կրիւք խաբեացն զմեզ, և խաբէ. Ցհ. ԿՒ։ * Զալէքսանդրէ խաբեբէին գիւք (զմարգիկ), Թէ կենդանի կայցէ. ՆՓՒԿ։ *ԳիտութիւՁ էիցն ի չէիցն միշտ խաբեցեալ. Նար. ԻՁ։

Խաբեպատիր կամ Խաբէպատիր. Ա. Խաբէական և պատիր. *Կուռք խաբեպատիր սիրք ստութեամբ. Մ՚ԾԲ. ԾԸ։ * Խոյամանակիցան պաշտպան, և խաբեպատիր զգեսուին, և սուտ քանիւք. ԵՒԲ. յԵՈ։ * Դիմուել զարքային դաւիթ՝ Թէ յորմէմ վայրի անկցի ի վերայ նորա խաբեպատիր գնդոյն իւրով. ԵՒԲ. ԼՁ։

Խաբէպատան, բ, աց. Ա. Ուր կայցէ խաբեբութիւն ինչ. պատիր. սուտ. կեղծ. *Վ ան մոլորուն խաբէականաց անուանց. ՓԻԼ. Իննոդ ։ * Հրամանատուրս խաբեականս առնէր. Նոնոս։ *Զկարծեցեալ վէս. բէական զնար զմիամտութեան ծանուցեալ. ՓԲՐՁ։

Խաբէութիւն. Գ. Ἀπάτη, πτερνισμός. Deceptio, fraus, supplantatio. Ἔμπαγμα, χλευή, illusio, ludificatio. φένδος, mendacium. խաբ. խաբանք. պատրանք. դաւ. նենգութիւն. գաւաճանութիւն. սուտ. կեղծաւորութիւն. մոլորութիւն. ծաղր. խաղ. ալաթիմաթ, ալ, հիւանդ, փչեաք, փէտ, փօլաթ, փոլաթ. տես Սղ. Ի. 10։ Յոբ. ԺԸ. 10։ Իմ. ԺԷ. 7։ Ես. ԼԻՐ. 20։ ՆՂ. 4։ ՅԿ. ԺՖ. 18։ Ա. յԿ. Ի. 6։ *Խորամանկ խաբէութիւՁ. ԵՂԻՁ. Ի ։ *Ընդհապատուին խաբէութիՁ. Գիք ։ *Ի խաբէութիՁ մնաց զինքն զինեալ. ՅԿ. ԿՒ։ * Ա յն խաբէութիՁ՝ որ մնացն է, չարագոյն է քան զայն՝ որ ի պատրանացն է. Սոփ. Ա. յԿ. Ղ։ *Որպէս աշակերտեացն ի մոլար խաբէութիՁն. ԵՂԻՁ. Ի ։

Խաբիչ. բէի, չաց. Ա. Ἐξαπατῶν. Decipiens, deceptor. Խաբօղ. որ խաբէ կամ խաբեաց. պատրիչ. մոլորեցուցիչ. ալաթփՁԸ. *Աձ արար զերկինս և զերկիր, և ոչ եթէ հրեշտակք, որպէս խաբիչքն ձեր քարոզեն. ԵՒԲ. Ֆ. Ի ։ *Խաբիչքն զնոսա ի պատիւն ապատատն արարին. Ոսկ. փԱ։ *Երեքեան գուք խաբիչք. ՃՃ ։ *Զառաջինն չարացեալն խաբիչ. ՎՀՏՒ. ԵՐՓ ։

Խաբկանդ, նաց. Գ. Նոյն ընդ խաբիչ. խաբանք. խաբէութիւն. պատրանք. *Խաբկանիք լինէին հպատատացելոյն լիգէացւոց կրնսեայ։ Խաբկանօք կոչեալ զնոքան։ Իբր Թէ խաբկանօք իցէ գործն. Խոր. Ը. 12։ Ֆ. 17. 63։ *Խառնեալ է ընդ մարդկային իմաստութիՁն՝ խաբկանաց ազգն. Փիս ԼԻՆ. ՁՁ. 11։ * Ազգի ազգի խաբկանաց բանիւք զանձինս ծածկեն. ՅԿ. Ի՚Ա. պԱ.։ * Զնինչ օգուտ մեզ՝ի մարդկային ստակարծ խաբկանացն գործիցի։ Խաբկանաց բանիւք ունկն դնել. Սոփ. ԻԿ. Ե կանգ։ *(Բժժանիք) պատիւք, և խաբկանիք են. Ոսկ. Նոր. Ը ։ * Ոչ միանգամայն ինչ խաբկանօք, որպէս Հիպիատոսն եզևն, եւ լանեին (՚ի բաբեր. նէ). Ոսկ. Ես ։

Խաբկիմ, եցայ. Յ. Խաբիլ դիւրաւ. անկանիլ՚ի պատրանս. *Կին խաբկիլ բնաւորեալ է. ՓԼ. ԼԻՆ. Ա. 46։

Խաբողական, բ, աց. Ա. Որ կարէ խաբել. խաբօղ. պատրողական. խաբեբայ. *Բայց ոչ մոլար առաւելութիւՁ խաբողական. Շ. Իմ Էղակ ։ * Կոչեաց զանուն իւր մարդարէ այսակերն և խաբողականն։ Պատուիրեմ ձեզ, խաբողականն գիք. Ճ. Գ։

Խաբոն. Ա. Խաբօղ. խաբիչ. *Ազուէս նենգաւոր է, և խուսափող, և խաբուեալ. ՎէՅՕԲ. Ի ։

Խաբոնէի. Ա. Կին խաբօղ կամ խաբեբայ. * Ձի երևեսցիս մարդկան առաքինի և պահող, խաբուս հի և խորամանկ կեղծաւոր. Ճ. Ա։

Խաբոնել, բանս. Գ. Խաբելն, խաբիլն. պատրանք. *Ձայն մերկացայ՝ խաբեմամբ չարին. ՃՀ ՈՐԲ ։ *Ձնոյնն սխտացան՚ի սատանայի խաբմանց. ՁՀԱ. Ի ։ *Դանդաչեալ չրէնին գիւական խաբմամբ. Ի գէՒս խոս ։ *Ձկարծեցի զնաբանն վարմին. Նար. ԾԸ ։ Օձասատիր խաբմանց նահանջն իմոյ. Նար. ԵՐՓ ։

Խաբոնուսիկ. Ա. Խաբուս, խաբիչ, խաբօղ. (գտանի գրեալ և խաբուսակ). *Իբրև զխաբուսիկն (կամ խաբողին) յակոտնկալ. Ի ։ * Խաբուսիկ, և զամենայն մարդ խաբէ։ Հակառակաբանն, սխալակ, և խաբուսիկ. Ա՚Փ՚Ա ։

Խամ. Գ. Որպէս խալթի, կամ Թ. խոփ. Ա՚ԶԸ սուսերի. *Փաղանուն. խադ. դալապար, մարտացու, վազակաւոր, սուսեր, նրան. Ծբոխ. ԻԲԸ ։

Խամ, բ, բց. Գ. Նոյն ընդ Գիծ. գիրս. Խոտ. Ուսաի խամք չարականաց. որպէս և Ակոսաձև գիծք սեռոց, ձեռաց, ևն. Γραμμή, πτυξ. Linea, stria. Ըստ այսմ ընթերցուած Սփէֆ. Լ՚Ե. ի Մ՚Գ. ՃԸ։ * Որք զօրէն լսիցեն վիմացն, և լինիցին իբրև ղնաղան անդամաթեկք ». այլ՚ի մեր ձՁ. գրի սնդ, * ի խաղան անդամաթեկք ։

Եւ ևս գիծն ատորոտի նեաւից, կամ միջավայրի կամարի աղեղան՝ յոր նետն յենու. Crena. և առ այս բերէ Լ՚Ե. զուսաղն. * Լարն ի խազին ամուր պնդեալ ։

Խամ. Ա. Խանձեալ, կամ սովորեալ և յարձակող սխտաւորաբար յիրս ինչ. ուսոմի Մատակախազ. Դիմեխազ. Դատախազ ևն. * Ձիք մատակախազք եղեն, ոչ մի ոք. այլ ամենեքին՚ի կին ընկերի իւրոյ խազք, կամ վազք, կամ խանձք. որ է սովորք. Մխ. Ելեմ. (Լծ. և Թ. գԸՂՃԹ, ՀԼրանիկ. ար. ԽոսՒէ, Խ՚ասալ, իբր Խ՚ոյ. անգարի սովորէ)։

Խամ. Ա. Որպէս Գծած. Տես՚ի յաՂորդ բայդ։

Խամեմ, եցի. Ն. Գծել, ծրագրել. և Գիծ գիծ առնել. գծել. խզտատել. ֆԲգծել. ԻւԸփոԻ. ԼԸՂՃԹ, ՒՒՔՓՒՒ ՒՒՔՓՒՒ ԷՒՆԹ. * Հարօրով ակօս խազեցին շուրջ զքաղաքաւն՚ի Ղշան պարսպի, և հրամայն հանին ոչ ումեք իշխել քայլել՚ի վերոյ խազածին. Մ՚ՒՒՒՒ ։ * Ձգզօք գծել զմայրինն, հարկանել, և խազել զչիլան. Հ=Ց. հոկտ. ֆԷ։

Խամգ, ի, ից. Գ. Μάχη. Pugna. στάσις, seditio. Ռազմ, պատերազմ. մարտ. կռիւ. և կագ. բանակռուութիՁ. հակառակութիւն. ՃԸՒ, խաչ, խըՂ, հասիչՒԹ, գավԱ, ՆԻՂ. * Հաւանեցուցեալ զամենեսեան՝ գադարեցուցանել զխազմն ։ Ա յնուհետև գրգռեր խազին. Խոր. Ա. 14. 28։ * Լուծանել զխազմ. Համաս. ա՚Ա ։ * Որ ընդ չասուհ խազմ ալարեալ. Շ. ՎԻԳ ։ * Ձխազմ և զխռովութիՁն և զպատերազմ բառնալ՚ի միջոյ. Սոփ. Ա. պ. Է։ * Կարծիքն ամենայն, խազմ և յոյզ բարձցին. Բուս. 49 ։ * Ձքաջիքդ զարմանաս, և խազմ առնես չհաւատալ՚ի կուսին ծնանել. ՃՃ։

Խամգամգոր. Տ. Խամգարար. * Որ էր անգամին՚ի նոյն խազմագործ նենգութիՁ. Ե. Ա. ԻԸ. Ա։

Խամգամական, ի, աց. Ա. Պատերազմական. և խռովայոյզ. * Խազմական վըդվիլն չարչարեցեր. Թէոփոլ. Խ։

Խամգամար, ի, աց. Ա. Στασιαστής. Seditiosus. կռուարար. խռովարար. խռովայոյզ. ապատամն, և ապատամեղական. * Ա յնպես կռուասէր և խազմարար էին՚ի մանկութիՁ. Ոսկ. Ես ։ * Ձի այս իսկ և զնա որ խազմարարք էին՚ի խռովութիՁն ածէր. Ոսկ. ԳԲ ։ * Ձորս սա (որում խազողդ) բերէ՚ի յաշխարհի իբր զխազմարար. ՊԲԻ ։ * Խռովասէ չիջուցիչ, եԹԷ Ը խազմարարս խռովիչ. Մ՚Ֆ. Ի ։ * Տմարդիս, կեղծաւորս, և խազմարարս. Սոփ. յԻ. Ը ։ * Ա յն ոչ ղօրականաց գործ է, այլ խազմարար մարդկան. Ոսկ. ԵԲԲ. Ի ։ * ԵԹԷ ոք բարս ունիցի խազմարար և խռովարար. Բուս. 49 ։

Խամգամարարութիւն. Գ. Խազմարարն գոլ. և գործ. * Ոչ աւազին զոր ինչ էրն ... այլ՚ի խազմարարութիւն ելանեն ։ Ոչ կարծէին զինքեանս չառաջնալ՚ի խազմարարութիՁ. Ոսկ. ԳԲ ։

Խամգամուի, մզոյ. Գ. Γλαυκός. Mustum. Քաղցու մզեալ իբր նոր գինի. Ես. ԵՐԻՐ. ՀԸՐՒՒ ՀԸՐՒՒ, ՆԷՂ պոպ. * Ոչ որպէս գուք կարծէք, Թէ խազմով լցեալ իցեմք։ Ոչ խազմոզ ասեն արբաք, և արբեցաք. Ոսկ. ԳԲ ։ * Ղէպքն կասակիւն և ասէին, խազմիզով լցեալ են. Կոչ. ԳԸ ։

Խամգամութիւն. Տ. Խամգ. * Ա յսմ նոյս սխտղծուն փոքրագոյն է ասել վասն

հոգևոր իրացն խաչմուճք (կամ խաչմուճեան). Պիպ:

ԽԱԹԱՄԵՄ, եցի. ն. (լծ. Թ. փեփէր, ընաս. և յն. փաՒերՀօ.) Καθαρέω. Destruo, diruo. συγκόπτω, concido. Ապերել, եզծանել. քակել. կործանել. խանգարել. վեր ի վայր առնել. պօշտգ, պերպաք եՒմէ, խաբաղ եՒմէ. *Ցեսին զվարագուրա Հիգան խաթարեալս. ա. Ի. Ք. 38:*Ի բըռնամարտիկ ի կուռքին ի չջնանակին առանց խաթարելոյ. Եսա. փբ. ա: * Կապին, զմի. մեանս ուտեն, զերեսս խաթարեն. Ոխ. Մ. ա. 15: *Խաթարել եղծանել զհաւատան. ՆհաւիաՀմ:*Խաթարել զմիտս մեր. Յհ. Խմ. գաալ:*Նայել զյաւէտ խաթարեալ կերպարան քնուեես. Նաբ. իԸ:* Զուրիղ բանն խաթարեալ եղծին. Երզն. Ֆգի:

ԽԱՓ, ի, ից կամ ից. ա. Δασύς. Densus, asper. խոշոր և հոծ. ատուար. յոյր. Թաւ. հաստքՀէ, լեցուն Հէ. գագաճա, ոզՓ. ճա, գօյուս, գաՒը, էնՒՓ, խաս. *Եւ են (Ի տառէից) միշակքն, բեՒն Ի մէջ մենի, պէի, և փիւրի. վե զի քան զմենն և զպէն խաճ է, և քան զփիւրն բարակ. Թր. էԸբ:* Ըստ խաճ և դիւրագիւտ բանիցդ, զոր ձայն իւրոցքան չիւրոցն սովրեալք էին մեծագանապատկս յարմարել. Ըգափ. Ե Երզն. էԸբ:*Խաճ կոչէ զանակաւ ստուարն.Նչ.էԸբ:

ԽՈՃ ԳՈՑՆ կամ ԳՈՒՆՈՎ. Մրճնագոյն քան զսպիտակն, և բացագոյն քան զսեաւնայն է կապուտակ, երկնագոյն. ծովագոյն. մանուշակագոյն, եՒն. *Աչքն խաճ, և աստմունքն սուր էին. ԿԸլաա. պՀէս:*Ան.անջատական պատահումն, զոր ունին բըզնոսքն, Թէ սև, Թէ խաճ. Հին էԸբ:*Զաչէկ ազգ ձէԸ Ի պազոյն հանել, և ընորգ զոյն պտուղն,որ խաճ գունով լինի.Վոփ:

ԽԱՃԱԳՈՑՆ. ա. խաճ գունով.*Բիւրըեղն խաճագոյն է օգանմանն. Տծոփ. (որ բստ Վ.Ք.Ն. ծովագոյն ասի:)

ԽԱՃԱԿՆ, ական, անց. ա. Γλάυκος. Glaucus, caesius, caeruleus. Ոյր են կապուտակ ականջիք. խածպէ, կապտաքՀէ, պչա ՀԸօվՀԸ, պէսք Հավիսի ՀիպՀ.*Զխաճականն մարգ գոյ մտածումիք սեաւական իմանալ. իսկ զմարգ առանց բանականին անհնար է մարգ իմանալ. Անյ. պօրՓ:*Զվարսն առիւծոս ունՀեր, և աչքն՝ միոնն խաճականն.աչն վայրաբեր և սեաս,և ահՀեականն խաճականն. Պփմ. ազԸաս:

ԽԱՃԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Γλαυκότης. Glaucus color. Խաճական գոյ.*Անանջատեալ պատահումն՝ խաճականութիւն, այծ. ուրնկումիւն. ՊօրՓ:Ե Անյ. պօրՓ:

ԽԱՃԱՄՈՒԽ. ա. գ.*Օχλος. (լծ.Թ. հաւՓ). Turba. (որպէս Թէ խուժամուժ, կամ խառա սապա.) Խուռն կամ հաստաչուկ ամբոխ մարգկան. խառնիճաղանճ. ռամիկ. սոսկական. հասարակ. պաշտօղբ. ճահիչ ձիւհիւլ, գագա, խօրԸան հաւՓ.*Ալ այն խաճամուժ ամբոխն, որ ոչ գիտեն զօրՀնս. ՁԿ. Ե. 48:*Զումանս հովիւս վե առաՀնորդութիւնէ խաճամուժ մարգկան. Եփբ. էԸՀ:

ԽԱԼԱՄ, ի կմ ոյ. գ. Κεφαλή. Caput. Գանկ անբանից. գլուխ կենդանեաց հասատեալ և չորացեալ. գաՓա, էԸԱէ. (յն. գեՓՔէ, գլըախ, և փալուխ, ոՀզ գի, կմնախք. գօսրա էԸփԳ):*Խոյսալ իչող, կմ ձկան. Ք. Ի.Փ. Ղ. 25: Ցօբ. Ի. 26:*Զոր օրինակ խալամ մի Ի պատրիզն առ ակնհար է եգեալ, այնպէս և գիքն նՀ. Թղի. Բօրսա:* Գոմ չու և ըզտու խալամ մի: Գոմշու կոչերն ընդ խալամն. Վոփ:

ԽԱԼԱՄՈՎԻՆ. ՛ս. Հանդերձ խալամ մուին կամ դլխոյն.* Պատրաստեր գազաՀ խոյ կակղագոյն՝ հանդերձ հղջիւրովքն խալամովին յն.յն. հղջիւրովքն գլխոյ նորա. Կրօտաֆոս. Pars capitis. Պփմ. ազԸաս:

ԽԱԼԱՐԱԿԱՅՔ. գ. Բառ անյայտ.իբր խոյակ, ախաւէղագէս. և կամ ՇղՀայաս գործ զարդ Ի կախ. (կայ յն. χαλάρα, շղՀայ. և χαλάρος, Թոյլ.)*Ի ներքսագոյն կամարին խալարակայք ՀախարակեալՔ Ի սփիւռս խայրիցն. Գնչ:

ԽԱԼԻ. գ. Անուն ծաղկի յարաբիա: Խոր. Ծ:

ԽԱԼԻՋՈՆ, ի. գ. Թուի միջամէջ սեՆեակք արքունեաց. կամ կողինչ. խոտնջ. արտասՆ. ալՀանկիօվ. * Եվև ականՀն ըստ օրինակի խալիզոնի՝ դրամիքք չըՀնամբ հընգքք. զի իբրև առ Թագաւոր հանեաքարտու. ՀԸք մտցեն բանք և ձայնք, և մի անզգուշացար. Ոսկիփոր:

ԽԱԼԻՓԱՅ, ի. գ. Բառ ար. խալիՓէ, խալիՓէՒ. այսինքն յաջորդ, աՀճռակալ. Սեպհական անուն յաջորդացն մահմետի՝ ամիրապետական հագարացւոց: Վ.Ք.Ն. պփմ. ստեպ. ուր և մեկնի այսպէս.*Խալիֆայն՝ յետասնից ասի ազգին մահմետի ՚ի:

ԽԱԼԽԱԼ, կամ ԽԱԼԽԱԼԱՅՔ. գ. Իբր ռամկականն բառախ քօղՀ, զոր տեսցես.*Կանացի զարդ՝ ոսկեղէն և արծաՀեղէն, ապրՀան, մատանի, խալխալայս. Ոսկիփոր:

ԽԱԼՈԿ. գ. Ազգ ծաղկան յարաբիա: Խոր. Ծ:

ԽԱԼՏԻՄ. եցայ. ՛ն. որ և ՂԱԼՏԻՄ. Բառ ար.Թ. խալՔ ԷՒՀէ.Սիամլիչ. վերխափ ինչ գործել: Լ.Ք. կանան ԲՆՆԷՔ: Տալ:

ԽԱԽԱԼ. գ. Նոյն ընդ խարբալ.մալ. գալտաբ, ԷԱէ, ՂԷբպալ.*Առեալ խախալ՝ ելից Ջուր, և կամ մի ոչ կաՀեցաւ.Ի նըմանԷ Ջուր. Ոսկիփոր:

ԽԱԽԱԼԵԼ, կամ ՍԽԱԽԱԼԵԼ. Նոյն ընդ խարբալել.մալել. Կոսկուիշ. Cribro.*Ի մաղինս խախալելոյ (կամ Ի մաղին ախախալելոյ) ՀԱայ աղբ, որպէս կղկղանք Ի խորհուրդս իւր. Սիբ. իԸ. 5:

ԽԱԽԱՄՈՒԴ. Տ. ԽԱՀԱՄՈՒԴ.*Ոչ գոյր նոցա խախամուդք անուշարսրք առանձինն, և ոչ հացարարք. ԵվԼիս. Ե:

ԽԱԽԱՆԴ, նաց. գ. Καγχασμός. Cachinnus. Քրքիջ. քրքջանք. ծաղր բարձրաձայն և անպատկառ. փահ փահ ՖիՖոպ. փահ փահ.* Ի բերանոյ կրօնաւորին մի՚ երբէք անառմԸ խախանք ելցեն. ԵՓբ. Իւսփ. (յորմէ Սիէփ. լԷհ. կազմԷ զրայդ խախալ. որպէս փահ փահ ՖիՖոպալԼ:)

ԽԱԽԱՑ, ի, ից. գ. Πυτία. Coagulum. Սպիտակ հիւԹ՝ մակարդ պանրոյ, եղեալ Ի խախացոցէ կաԹնկեր գառին. ՄայԷ, օՀոփ՝ ԵՀՀաբՀր Տայասը. *Խոխացն ոչ այլ ինչ է, այլ Ի նոյն կաԹեանԷ յորովայնի գառինն պանրացեալ և արտաքս ելեալ. Սահմն:* Լինին իբրև խախաց կաԹին. Ի գիրս Խոյ:* Ի պանիրէ հայոց զգուշանալ, զի մի գուցէ՝ ասէ, Ի մաստաղէ գառինն զատկի խախաց մերձեցեալ է Ի նմ. Շ. Ի.Ք.:*Խախաց՝ ժողովէ (զկաԹն), և պնդէ, և մակարդ կտրէ. Բր. Տի:Եւս և Ա ՀՀփ:*Ընմանութիւն ասի, *Զայնն նորա ազաղակեաց զակՀէի, և եղև բարբառն նորա խախաց Ի ներքս Ի սիրտն նր. ԵՓբ. համաբ:*Ընկենումք մեք զքանն իբրև զխաց (կամ խաղաց) Ի լսոզն. ՀԱբ:

ԽԱԽԱՑԵՄ, եցի. ն. Πύτω, πύσσω. Coagulo. Մակարդել որպէս զկախացամածուցանել. պնդել. խախՀել.*Էարկ սառանայ զայրսկիսի բանս մակարդ Ի կաԹնմեր, և ապականեսց զմէզ. իսկ այժմ խաչացեալ եղեալք Ի ձեռն քնի: Սատանայ մակարգեաց, և քո խախացեաց: ՀՀդ խախացեալ արիւնտոյ. Բր. Տի:* խախացեալ կաԹ խախցէ. Վ.Ք.Ն:

ԽԱԽՈՑՈՑ, ի. գ.*Ενυστρον. Ventriculus. Պարկ որովայնի կամ սուտրքս գառանց և այլոց որոՃող կենդանեաց, ուր մակարդի կաԹն կամ խախացն. Խախոյոյ, խաղոյոյ. Ֆրէ, գէբգ պայբր, ևՀն.*Տացէ քահանային զէ ըրն, և զծնօտան, և ըղխախացոցն. ՕրՀն. իԸ. 13: յորմէ և կոչեն:*Խախացոցն եղբուտ բուտոյ որովայնին է. ՓիԼ. Ֆ. Ֆ Ը:* խախացոց, կամ խախոյոց, կամ խաղոյոց. Գագիան. ըստայլև այլ գրչաց. որպէս և Ի Թե գիրս:

ԽԱԽՈՒՏ. ա. Σαθρός, σαθρότατος, σαθροσδείς. Putidus, putris, fragilis. Քակտելի դիւրաս. խարխուլ. զալփազփուն. անհաստատ. փուտ. փՀուԷՔէ, ԼիուրԸաՓՔ ղայիք, ԷյրԷՒՒ.*Եւ մի այրմատ և հիմն խախուտ հաստատեցի. Իմ. Ը. 3:*Խախուտ խարխուլ: Որք ղորմն խախուտս արտաքոյ բռնեցեն. Ոսկ. յհ. ա. 11: Ը. 22:* Խախուտ մտածումիք: Խախուտ սուտբանութիւն է: Խախուտ եղիցի քնամարտիցն առաջարկութիւն. Պզմ. ԻԸ. իԸ. ԼԸ: ԿԸուղ. գՀ:*Ընդ խախուտ որմով մի՝ նրն ՀԸր. Վ.Ք.Ն. ասէ:

ԽԱԽՈՒՏՔ. գ. Μετάστασις. Migratio. Խախտումն Ի տեղւոջէն. գաղութ. գալՓ.* Փախուստ և խախուտք լինէին սրտաքս քան զսահմանս աշխարհին. Ոսկ. Մ. ա. 8:

ԽԱԽՏԱԼՈՒՐ կամ ԽԱՂՏԱԼՈՒՐ.ա. որ և ԽԱՂՏԱԼԵՁՈՒ. Ծանրալուր որպէս զլեզու.քաղեցայոց, կամ խաղտեայ.կոկորդաձայն. խոշոր.* Ըստ իսմայէլեան խախտալուր լեզուին. Ճ. Բ:

ԽԱԽՏԱՆ. ա. գ. խախտեալ կամ խանգարեալ ինչ.* Հանէր զլեռասակաւ խոզն յայգւոյ անտի, և կազմէր զնախաւածն. Ճ. Ա:

ԽԱԽՏԵՄ, եցի. ն. Σαθρόω. Putrefacio, corrumpo. ἀναπρήθω, ἐντρέπω, subverto, everto. ἀκυρόω, irritum reddo, ևՀն. Խախտուս կացուցանել. շարժել. գրգռեցուցանել. խարխարել. խանգարել. լուծանել. քակտել. շարժել կամ հանել Ի տեղւոջէն. վեր Ի վայր առնել. Ի դերև հաւնել.*Խախտեցին խորտակեցին զորդիսն խաբայելի: Խախտէք զնս բանիւք: Խռովեցուցին զձեզ բանիւք՝ խախտել զանձինս ձեր: Խախտեցաւ երկիր յերերաց նորա: Խախտեցան և գնացին: Տառապեալք և խախտեալք. ժամանակ խախտուլայ քոց: Խախտեցար Ի տեղւոջէ քումմէ: Խոխտիցեմ զքեզ գերեզ գնալ ընդ մեզ: ՈչԼս խախտեցից զժողովուրդ իմ զնւրապետ յերկրէ՝ զոր ետու նոցա: Զկատարն յաւաչագոյն հասատատեալ ոչ կարեն խախտել. ևՀն:* Բաշ զամ ինչ է՝ որ խախտէ զմիտս. Ոսկ. Ես:*Բայց Ի չինուածոց մեծին քաղաքին, զի Ի շարժմանէ խախտեալ քակեաց. Խոր. Ք. 33:* Խելք չրթանցն եզերաց (նաւուն) խախտեալ ոստեաւս: Կամուրջ խախտեցեալ. Նաբ. իԸ. 48:*Զկուսաութիւն մերն ոչ խախտեաց. Սարփ. յՀ. Ք:* խախտեաց զԼիագաստուրեան նորա: ԵՀյծ զօրէնսն, և խախտեաց զկրօնսն: Դարձեալ զմիւս բան առւաքելոյ, զոր ուղիղ ասացեալ է, խախաեն. ԵՓնի:* Խախեալ զնմացուածս նոցա, կամ զնոսա, կամ զամենեսեան, կամ զամենայն. Ոսկ. յհ. Ք. 27. 29. 32: ուր և 31. Խախտելիք, իբր խախտոյք:

ԽԱԽՏՈՒՄՆ, տման. գ. խախտել, իմն. որպէս զկատուն, եղծուն. *Ա՛յս քանեմ վայելուչ կարգի հասուցանել խախտումն. Պիտ:

Եւ որպէս Հանուն ի սեղանոջէն. *Լըւեալ կոստանդիոս Թագաւորն զնախտումն ոսկերաց (այնիքան նշխարաց) հօր իւրոյ՝ բարկացաւ. ՃՃ:

ԽԱԾ. Տ. ՀԱՍ ԵՒ ԽԱԾ:

ԽԱԾԱՆԵՄ, խածի, խած. ն. Δάκνω. Mordeo, pungo. Առատամբք կամ ժանեօք ըմբռնել, ծակել, կորզել, կամ խայթել կծանել. խածնել, խօթել, ձեղ. ըբբմագ, փալամագ, ոզմագ, վըրմագ, խասանիգեն, խածիգեն. երբ. նալագ. տես և ՀԱՐԿԱՆՆԱԼ, և ԽԱՅԹԵԼ: *Խածանեն առատամբք իւրեանց: Ուր օձն խածանէր, և կարճ. Մխ. գ. 5: Օր. ը. 15: * Ժանեօքն եխած զալսխլինն քեզ. Հ=Յ. Ամ. ծգ: * Ի տուր և ի հոգր գիմեին, և ի գազանաց խածանէին. Եզէ. պհ: *Խածեալ զդարչապարս. ՅՃՆ. ծա: *Խածանօղն, և ծակոտուածք իւր: Ժամանիք խածողք: Առատունք խածանողին: Ի խածանօղ և յանմարմին գազանէն. Նար. ը. ին. ղ: Շար:

Նմանութիւն, վնասել, զկծեցուցանել. *իբրեզ գազաւորն խածանէլ զար Թռնտովք իւրովք զիագաւորն գագիկ: Իբրև զգազան չար ի խածանել զնա զարիթացեալ. Յհ. իե: * Զնիք այլ ինչ զօրաւոր՝ որ այնպէս խածանէ զսիրտ մարդոյ՝ իբրև զնախատինն. Սարգ. յի. ը: *Ա՛յն զայրացուցանէր զնոսա, և բարկան էր խածանել ղյանդուգն բարս նոցա. Ոսկ. յհ. ը. 4:

ԽԱԾԱՆՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ունի զզօրութիւն խածանելոյ. *Ի խածանողական նայն գազիրն զեւունոց խմեալ խոցոտիմ. Նար. ծը:

ԽԱԾԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Δήγμα.
ԽԱԾԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. } Morsus. Խածանելն, և կծանելն. * Հաչառութիւն ի թշնամութենէ, անհնութեան ի խածանողութենէ. Նար. լա: *Զի զօձիցն ապականեսցէ զնոսա խածանմունս. Պգմ. ծը:

ԽԱԾԱՍԱՆՔ, նաց. գ. Խածասուածն, և խածուած. *Չամբերելն նոքա կերոյ վնասոյն, զոր ունէին, և զնուածասածան զդազանացն. Եսա. պժմ. ը. 1:

ԽԱԾԱՏԵՄ, եցի. ն. Δάκνω. Mordeo. Սաստ և չարաչար խածանել. (իսօք կամ նմանութիւ): Խածխծել. *Ապա եթէ զմիմեանս խածասիցէք և ուտիցէք. Գաղ. ը. 15: * Զքաղուկդ խածասես. Մաղ: *Զլեարդսն հանեալ խածատելին. Ըեէս: *Ի մէջ չանց, որ կամին խածատել. Լմբ. սղ: *Եթէ գազանացեալ խածատէ և ուսէ, գառնացեալ անարգէ, և հեռնդնէ. Ոսկ. յհ. ը. 2:

Եւ իբր խոցոտել. *Բազում վիրաւորս ի նոցանէ խածատելոյ, և ձարակ պոյ սըբեալ. Յհ. իե:

ԽԱԾԱՏՈՒՄՆ, տման. գ. Խածատելն, իմն. խածասանք. *Թողեալ է ի խածատուսն գայլին. Բր. մէ:

ԽԱԾԵԱԿ, եկի. գ. Փոքրիկ խածէ, կամ մանկեղէն պարկն ի փորի ձուսան. *Ի մէջօրեայ ժամանակի զնասեակն, զոր ունի ի լանջսն, ձգեալ պրկէ՝ առ ի հանգչել և թեթևանալ առ ի յօգոյն ծանրութենէ. Վէպօր. ը:

ԽԱԾԻ, ծոյ, ծեաց. գ. Χοιράς. Struma. Պարկ մանկեղէն՝ որպէս նախագուսն առատոքաց ի թուչունս, և յորոմոյ կէն, դանիւ՝ այլև այլ օրինակաւ. զի անգր ի ջանէ նոսա խածեալն և կերեալն. կծնասած. գոսբսած. *կազմեաց եդ ի փորի թուչնոյն երագահալ խածիս: Եւ քանզի նուրբ կոկորդս ունին, և նեղ խածիս(կամ խամճիս), զոր ինչ կլանեն՝ վազվազակի հալեն. Վէպօր. ը. Ե: Վրդն. Ծն: *Ոչ եթէ վայրապար ինչ գոտանի կերպարանք խածնոյն, և նմանութիւ երկուցն քաղցգոց. զի մին ընդունի զմեծ ի մեծոյն, որ միսանգամ յորոմէն գառնալոյ էցէ. Վէպօր. ը:

ԽԱԾՈՒԱԾ. ոյ, ոց. գ. Խայթուած. Հարուած օձի. խածուսն, և խածեալ կամ խայթեալ տեղին. *Խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց: Զպաղ լորս հոգւոյս խածուածոց բացի: Զկատեալ խածուածս բազմագուսիս. Նար. ը. իե. յե:

ԽԱԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Δήγμα. Morsus. Խածանուսն. խածանեալն, իմն. խայթուսն. Հարուած օձի. *Որպէս ի խածմանէ արիսականն օձէ ինասելաք. Ածխ. ծե: *Որ քակիցէն զայլոց զամրուելոյ, անկոյ ընդ օձի խածմամբ. Աբաք. ծգ: *Գոն և այժմ ընդ խածմամբ օձին. Ինգն: *Անգործ եղիցի յիս խածուսն թեւնասուր օձին: Ապրեցուցանէ զնասատացեալս յանհերելոյն օձին խածմանէ. Լե. ՁԾաբ: *Խածմունս աղտեսական. Նար. իե:

ԽԱԿ, ի, աց. ա. Ὰμός (լծ. ռուս. հոմ.) Crudus. Տնաս. ոչ հասունացեալ. որպէս պտուղ, կամ հասկակ. Խոմ. * Զազոխն՝ այժմիկ (ըստ այն ինչ) ասացեալ խաղող, և կամ զնակ թուզն անունանեալ. մրգաքաղցրեալ կամիցի. Պզաբ. օրին. ը: *Իբրև ըզխակ տարաժամ կթեացի. Խոհ: *Թերի և խակ խորհրդոյ հասուցիչք և հմտացուցիչք. Նար. ասաբ: *Պետրոս հուսացեալ սիրոյն իբրև խակ մանուկ խոտանայ զանձն դնել ի վերայ. Աբս: *Տղայք և խակք էաք: Յովսեփ էր ծառայ մի խակ անվեղ. Ոսկ. փաբ. Ե ը. Ինս: *Մատաղատունկ՝ ոչ զմասուոյ հասակ ինչ ասէ, այլ զնակ տնկոյ, (յն. վնորոգ տնկելոյ) որ այն ինչ յերախայ (յն. երախայացեալ) ի ձեռնագործ. Թզ մատչելի: Սակայն և ոչ զայն գիտէն հեթանոսք յոտնայ, զի խակք են. Ոսկ. Ես: *Զորդիս իւրեանց ոչ խրատեն, այլ խակ և ընդվայրագնայ Թողուն. Մանթ. իաս. իբր անկիրթ. Ճահիլ: * Խակ և իրիտասարդ (յն. անառակ). Ոսկ. ՀՀ. ը. 24:

ԽԱԿ, ըստ յն. ոձոյ. Ὰμός. Հաւմ. Crudelis. Անմարդի. անընդեղ. գժնեայ. անասնէ. անողորմ. անագորոյն. *Խակ ոգի՝ անողորմն է. Լբ. իիէ: *Խակ և անընդունել լինել յորդորել, և անողորմ: Արտաքին լըսնանքն՝ խակքն և անողորմքն. Ոսկ. յհ. ա. 39: Ե ա. կոր: *Զարայն խակայ ընդոստուգանող պսկուցումն ի չարէն ի բարի. Յհ. իե: *Ա՛ռ ի զինակ և զմկապատկող ապերասանութիւն նուսաձելոյ. Պիպ:

ԽԱԿԱԲԱՐՈՑ, ի, ից. ա. Խակ կամ հում բարուք. ամորգ, և անագորոյն. *Զայս խակաբարոյ Թագաւորին ծանուցեալ. Վրս հդ. յ: *Զայնպիսի անմարդի և զխակաբարոյ և զկայտիչ բերանն եխից. Վրս ոսկ:

ԽԱԿԱԴԻՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ խակ (ըստ ամս. սուման). *Խակագոյն ազոխից՝ անտուցն. Մագ. ծը: *Մի զսա առաչի մանկանց և խակագունիցն, և ոչ կատարելոց, սխուեցյե. Պզաբ. օրին. ա: *Զխակագոյն սիս մանկունեն Տղայական և խակագոյն ինդիր. Մագ. իմ. ծը: *Պատառս և Թուս մարդկան ուտելով հմագոյն և խակագոյն, քան Թէ նա. Փիլ. փնսոխն: *Եկին ընդ առաչ, մինչդեռ սուր գըն խիստ և խակագոյն էր. յն. գեռաւհաս կամ առոյգ. Ոսկ. յհ. ը. 16:

ԽԱԿԱԳՈՐԾ, ի, աց կոչից. ա. Որ գործ զնակութեն, այնիքան առատհակ, չարաչարգործ. անողորմ. խեռ, և ապստամբ. *Զանուն ամոլեկայ Չինչել ասէ, չահ և չերկիւղ խակագործաց. Նա. օբին: *Անողորմից և խակագործից դատաստան անողորմ լինելոց է. Վրդն. օբին: Իսկ Ոսկ. մ. ա. 10. *Յապստամբութիւն, և ի խակագործ ստահակութիւն. յն. Նորաձևութեն, իբր յօրզուն խուռվութեն:

ԽԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ, գ. Στάσις. Seditio. Ապստամբութեն. խռովութ. և գործ անվայելուչ. տղայամոռութեն. *Պիղատոս չետ խակագործութեն (հրէից) ... կրկին կռուոյ նոցա եղև պատճառաք. Եսա. իբ. ը: *Սկսցի գի մանկութենն ղիմոյն և ղգժնդակ խակագործութեն Թողեալ առ լաւ և ծնլուսնի կարդն փոխել. Փիլ. եւ. ա. ի: *Տեառն եղիայի (կաԹոլիկոսի) խակագործութեն ի լերինս վանս. Կալանաց:

ԽԱԿԱԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ, գ. Տղայական կամ տհաս միտածութեն. *Ոչ հեթանոսըրէն ուրուսածոյն հնչման, և կամ հրեաբար խակախորհութեն. Նար. ղը:

ԽԱԿԱԿԻՒ ԱՒՆԵԼ, խակ խակ կթեն. *Որ խակակիւ (տալ. խակակութ) առնէ զոյգի իւր, իսբի նա ի խաղոյ ուտելոյ. Մբբ. ը:

ԽԱԿԱԿՈՒԹ. ա. գ. Ὄμφαξ. Acresta. Խակ կթեալ. տհաս քաղեալ. որպես ազոխ, և պտուղ ստիպ. և ծնոտնգ անկատար. *Իբրև զնակութեն տարաժամ կթեացի. Յոբ. ծը. 33: *Չամբակս անլուայ և անուղելի խակակութ պտղոյն խակութեն. Նար. ծբ:

ԽԱԿԱՀԱՑ. Κεκόμενος (ի κόπτω). Contusus, expressus. Ըսյն ինչ ծեծեալ՝ ճմլեալ և մզեալ (ձէթ). *Աղցեն քեզ ձէթ ի ձիթենեաց՝ պարզ, ըբ, խակակութ, ի լոյս: Աղցեն քեզ իւղ ձիթենեաց ըբ խակակութ ի լոյս. Եւ. իե. 20: Ղեսբ. իբ. 2:

ԽԱԿԱՄԻՏ, մոի, տաց. ա. Խակ միտք. տղայամիտ. պակասամիտ. *Ա՛յսպէս խակամիտ ունի էր Թագաւորն. Լսաբ. ը:

ԽԱԿԱՄՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեռակական խակամտոյ և խակամտութեն. *Զգուշացիր և հաւանեցուցանիր խակամտական խորհրդոց. Մագ. իմ:

ԽԱԿԱՄՏՈՒԹԻՒՆ, գ. Խակախորհութեն. տղայամտութիւն. *Զու դիւրակործան բաւուց հրէից խակամտութենն գայթակղութեն. Նար. խև:

Եւ Տմարդութեն. անողորմութեն. որպէս ըստ ոձոյ յն. հմտութեն. *Զխակամտութեն և զխաստատութեն ազգին նշանակէ. զի այնպիսի ժպրհք էին. Եբեր. ծգ:

ԽԱԿԱՍԻՐՏ, սրսի, սրտաց. ա. Խստասիրտ. անագորոյն. որ և ասի յն. ոձով ՀՈՒՄ. *Խակասիրտ բանասաւր, կամ գոռոզ. Փիլ. իմսգն. Ե նա. ը: *Զխակասիրտ հրեայն այնու արդել ի ապաշխութեն. Տօնակ:

ԽԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὠμότης. Cruditas. ἀπειρία, imperitia. Խակն գոլ. անհասուն պտղոյ, կամ հասակի, կամ մտաց. անկատարութեն. անհմտութեն. խակ, խակ, աճախիէ. *Ա՛ռ Թերի խակութեն հողոյս, և կատարելութեն հասարակ: Չամբակս... խակութեն պորտոյն խակութեն. Նար. ի. ծբ: *Տղայութեն ասս ոչ զհասակին տղայութենն ասէ, այլ զմտացն խակութեն: Ո՛չ եթէ առ տգիտութեն ինչ, և ոչ առ խակութեն, և ոչ վասն ախտին հասակի. Ոսկ. գալ.

Ե ԷԲ : *Եռեա զհանճարոյ կամացն իւրոց ի նոսա զհակառէճն զանհասու թիւ. ԱԳաթ: *Սանկականի քոց սիոց, և անհասու թիւ խակռէճդ լեալ սարփանք. Խոր. ՚՚. 32: *Ի տարացոյց խակռէճ մասց յանցաւորն : Մաթք խակռէճ թէրի խորհրդոց. Նար. Խ. Ե. Կ։ :

ԽԱԿՈՒԹԻՒՆ. Ὠμότης. Crudelitas. στάσις, seditio. Ցմարդռութիւն, անգթութիւն, հմուտ. խստասրտութիւն. և Ապստամբութիւն, խռովութիւն, խեռութիւն. Եաթ-ղլուգ, Եաբամաղլուգ, պէպհոյ. *Իբրև զգասս հրև յուդա վասն անօրէն խակռէճն ՚ՂԱսին, որ եղև. Ք. Ի. ԹԳ. 5 : *Հրէից խակռէճ. Նէս. կաղ: Ե Նանայ : *Մի անտի բանից տեղի տայուք, որք օրինագրութեան ընդդէմ անէանց մերոց զհակառէճի. ԱԳաթ. ագտ: *Ոդորմածէճի քո առ խակռէճն ՚ՂԱսաւակաբիս : Ի խակռէճէ չարին արկածից. Նար. Լ. ՂԳ: *Եթէ բնութիւն այդպիսի գազանային սաեղծ զքէզ պատրիչն, էր վասն պատասխանս պահանջէ ՚ի քէն վասն խակռէճէդ. Սարգ. յՀ. Ե: *Իբր զսղակիչ զոք բամբասէին զնա, և եթէ խակռէճս ինչ սասհակիցք. Ոսկ. Ք. գԻՀ. ՚՚: *Ի ծերութէճ զհակառէճն (յն. անառակ մանկանց) գործ հոյոյց. Ոսկ. Ես: *Քո ուղղակի վարուքն պատկառեցոյ զնոսա խակռէճի ,, . (իբր ռմկ. ՃահԻԱԻ.) Վ.Ի հդ. ֆ:

ԽԱՀ ի. մանաւանդ խահ, հից. գ. Էδώδιμος. Esculentus, edulio, cibus. (ձծ. և լտ. գԻԻՈՈ. դերմ. գՀՆԷՆ. այսինքն եփել) կեչակուր եփեալ. խորոիկ. համադամք հանդերձեալ ըստ արուեստոյ խոհակերաց. ՀԷՐ ՀԷՐԱԻՈՒ. Բաամ, խորգ, խոր. * խահ. խառն խոլսիկ. Հին ԲՈ : *Պատրաստեալ ըզխահան : Լի են խահիւք սեղանք. Նէս. ֆամ. Գ. ԻԷ : * Համադամ խահիւք. Պիք: *Զմին ՚ի գուռն արքունի կուղեալ, զիւրսն ՚ի վերայ խահիցն : Զխահիցն զանազանութիւն. Ի գԻԻՈ խոր :

ԽԱՀԱԳՈՐԾԵՄ, հցի. ն. ՚՚Եφω, μαγερεύω. Coquo, coquito, coquinor. որ և ԽՈՀԱԿԵՐԵԼ. Եփել զկերակուր. խոլսիկս յՀրիներ. (իրօք կամ նմանութիւն) *Առեալ զորդին՝ խահագործեալ, և ւիսլ եգ առաչի առնն. Նաաոս: *Զայսպիսի խահագործել կերակուր՝ արանց է բարեաց. Սարկ. ֆԻ: *Ըսաւ խնամւոյ զօրութիւն խահագործեցից (կամ խոհագործեցից) զնանն. Աթ ագս. Ք:

ԽԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽԱՀԱԿԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Ցաղագս պէշապայ խահագործուծութիւն. Կռաաոս:

ԽԱՀԱԿԵՐ, և ԽԱՀԱԿԵՐՈՑ. Տ. ԽՈՀԱԿԱԿԵՐ, ևն:

ԽԱՀԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽՈՀԱԿԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. *Որովայն ՚ի խահակերս ւեձէ ոճոգեալ կերակրովք : Խահակերութիւն և գինեկորստութիւն. Փիլ. ֆԻ. ծԲ : Ե Ք. բաո :

ԽԱՀԱՄՈՒՔ, ի, ած. ա. գ. Μάγειρος. Coquus. որ գործ և ԽԱԽԱՄՈՒՔ. Ամբիծ խահից. խահարար, խոհակից՝ հանդերձելիք խորակաց. ՀԷՐԱԻՈՒ ԷԲՕՂ. ԱՀՇԸ. (յտ. գՕ. ՀՈՈՈՈ. գերմ. գՕՆ.) *Աղ՝ խորակի. զորս խահամուքքն համեմեն զսպայնս : Կամակ և ախորժելի արարեալ ջերմն խահամուքի : Խահամուքաց և կամ հայագործաց աւելագործութիւք. Փիլ. փԷաան. Ե ւԲՈՈ :

ԽԱՀԱՄԱՄ, ի. ած. Նոյն ընդ վ. Տճո և ԽՈՀԱՐԱՐ, ԽՈՐՏԿԱՐԱՐ. *Զխահ նարարս և զապառաժարս սեղանոյն կոչեմք. Ոսկ. յհ. ՚՚. 30: *Ո՞ր խահարարքն՝ որք հոգոյին. Գր. փգ. ԵԶՀ: *Սուտքեր յայտագ խահարարաց, կամ փայտահարաց. Մագ. Ք :

1

* Դադարել խահարարացն ձևոն. ՃՃ : *Տակառապետն և խահարարն փարաւոնի. ԼՂ. ծԲ:

ԽԱՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαγειρική τέχνη. Coquinaria ars. Արհեստ, և գործ խահարարաց. հանդերձանք կերակրոց. խահաք. համադամք. ալՀԱԼԷՓ. * Առ որս չիք տեառնել խահարարութիւն, կամ մարմնական ճաշակումն. ԼՂ. պԳԳ : *Լինուլ ՚ի նոս զսահման պէտս հացի և գինոյ և ձիճոյ՝ մեծի խահարարու թիւ. Վ.Ի հդ. Ք : *Ի բազմապատիկ խահարարութիւն անյագ մնայ տակաւին. Շ. ՚՚. յԽ. ԻԷ: *Չամէլասյի ՚ի ճաշակելիս մասոյ մերոյ խահարարութիւք իմանալի խորակացն այնոցիկ. Խոր :

ԽԱՀՀԵՄ, եցի. ն. Որպէս թէ զխահս առնել կամ այրել. յանչափս եփել և խանգարել. *Ջմի կէտ (ձհանն եփելոյ) խահեալ առերեաց : Աչի խահեալ էր սակաւ մի. Վ.Ի հդ. ծՀ:

ԼայնաբԱՐ՝ Աչրել. կիզուլ. եղծանել. չորացուցանել. սուչրրել. Հիւծել. *Եգիտ զպարսէգն՝ զի խահեալ և կիզեալ էր լեռամակէ խոզին : Ոչ եՀոզ զնս ՁԾ՝ խահ րել և գեՀել զքեզ : Աւասրել Հմարշամեալ և խահեալ մարմնով քան զնն՝ որ ՚ի շաբաԹուն միանգամ ճաշակեզ զսսան. Վ.Ի հդ. Ք. Ջ. ծՁ :

ԽԱՂ, ու, ուց, կամ ոյ, ով, կամ ի. ից. գ. (յորմէ յն. խաչխաչա, խաչխաչմա, սազդ. ինչ խաղալու.) Παιδία. (որպէս Թէ մանկութիւն.) παίγνιον. Ludus, lusus. ձՅՄրματα, crepundia, ևն. Զբօսանք տղոյոց և երիտասարդաց՝ ձարասր ձգմամբ իրաց, կամ ընԹայիւք յասպարիզի, կամ սասատմամբ, կամ ծաղաշարժ հնարիւք, ևն. օյոռն. և օյոռնճագ. որ և ԽԱՂԱՂԻԿՈՒ. *Խաղ Համարեցան զկենդանութիւն մեր. Իմ. ծԷ. 12: *Տեսանէին զիւսլն սամփսոնի. Դս. ծՀ. 27: * Ընդ խաղ տղոյոցԹէ զբօսաեալ կան. Ոսկ. յհ. ՚՚. 1 ՚՚Մանր մանր կրտսր խաղ Խրիս զմանկտսր խաղ համարին : Մանկտսր իմն խաղ և խնձոյ կեղծիք, և ՚ի խաղոյ է գործն : Ձէն ինչ խաղոյ. մանաւանդ Թէ սա խաղոյ իցէ : և հանդերձալքն սչ խաղոյ. Ոսկ. ֆսի. ևն: *Մարսիկ ոչ՝ որ ՚ի խաղ մտանէ, ոչ մսրԹի և պսակ գտանել, եԹէ ոչ ըստ օրինաց խաղան մարսիկ. Եփ. Ք. գԻՀ: * Ջգիւաքանան քահանալ խաղս. Պիզ. ևՀ: * Յորում փառս ոլմսկսլ խաղոյն (կամ ոլոմ սլիսխաղոյն) հանդիսի ըստ ջամարտացն երի ի. Խոր. Գ. 48: *Մի Թողուցուս խաղալ նովին, որպէս մանկանց գընդակ խաղլին: Դառնութիւք զո պաՀանջալի՝ յԼրդ և ջնՀար միշա ՚ի խաղս. ՑՀ որԴԻ: Շ. ԵԴԻ: *Նա անկեալ դնի, և դու որպէս ՚ի խաղոյս կաս. Ոսկ. համբեր:

Նմանութ՚ասի. *Խաղով սատկին ոչ խրատեցան (հգիպատացիք). Իմ. ծԲ. 26: *Իբրև նաւորք խաղալիք նորա . . . և առեղծեր զնս յանդիմանել զնալ նորա. ԱՂԲ. ՚՚. 12:

ԽԱՂ. ասի և Տնաւրանն կամ տաղաւարն խաղացողաց. Σκηνή. Scena. (յն. գՂ. ՀԻԻ.) *Փոքր մի ևս ինչ՝ ժամանակն (յն. աչհատչ) անցանէ, և խաղն լուծանի. Ա՚՚ որս. ծ՚՚:

ԽԱՂ. Էմպաւգμός, παίζων, ևն. Illusio, ludificatio. Ծաղր. կատակ. այտն. ծԲծաղ. ղագա, կԻսլՀ. ՃաճաբաղԻ, ղՀՓԻ, պ. խա, խանփլ. * ՄԻք ընդ խաղ արարքաք. Աոռ. ԻԷ. 19: * Իբրև անիսաուն մանկանց դատաստան ընդ խաղ արձակեցեր. Իմ. ծԲ. 25: * Թոյլ տուր անգր զնաղդ. Վ.Ի հդ. ԻՀ. * Ջխաղու և զծաղու բանս բարբառէ. Ճ. Ա. * Ջքանս խաղոյ մի՛ խօսեսցի. ՄԾԲ: Ը: * կատակեցաբ . . . ընդ խաղ երկրպագութիւն. Խոր. փԳԳ. *Ի խաղս այպանման ծաղու ընկահկեն. Նար. ՃԲ: *Թողու զնա ՚ի խաղ և ծաղս տեսցոյս. Սարգ. ՚՚. պ. ԾԲ: * Մկրտեցին ընդ խաղս զպորփիւրոս. Հ = Յ. Նոյ. Ք:

ԽԱՂ ԱՆՈՆԵԼ. Էմպαίζω. Illudo. ընդ ԽԱՂ՝ կամ ԽԱՂ ԱՐԿԱՆԵԼ. որ և ԽԱՂԱԼ. իբր ծաղս առնել. այպն առնել. ծաղրել. կատակել. Տաճաբս ԷՒՒԻ, ՀԷՓԻԼԸՆԻ. *Ած մեզ ծուսոյ Հբրայեցի, խաղ առնել զմեզ, կամ խաղ առնել զնս : Խաղ արարբեր զնս : Խաղ առնէին զմարգարէան. ԾՆ. ԼՀ. 14. 17 : Թուոոյ. ԻԲ. 19: Ք. ֆ. ԼԸ. 16 : *Երկնաւոր Հաւաբուիք ՚ի ծուռն իմնեալ խաղ առնէին. Շաբ: *Խաղ առնէին զնա, և լիներ խաղ տէրն երկին. Կոր. ծՀ: *Պարտ էր նմա խաղ լինել. Ճ. Գ. (յորմէ ռմկ. խաղ, խաչխ ըԼԼ.) *Ընդ խաղ արկեալ՝ սէին, Եթէ քաղցուսլիկ լցին. Գծ. Ք. 13 : * Եւ ոչ ընդ խաղ արկանէն երեսս փոխեցեր. Նար. ԿՀ: *Մի ընդ խաղ արկցի առ նոսա հոգւոյն ՚այ ազգուսին. Լ.Ի. ոփ :

ԽԱՂ, ի, ից. գ. ՚Ελος. Palus (paludis). ὄχθη, ripa. Խոզաղ և ծանծաղ ջուր. ջրալքի տեղի. Ճահիճք. աղտուր. եզերք. խոլշ մի գետոյ կամ ծովու առափամբ, ուր իսաչալ ջուր խաղալ. *Ի գետոյ անտի ելանէին եօԹն երինջք, և արած ծկին ՚ի իսոլի անդ : Ընկկեց զսն ՚ի խալ մի առ ափն գետոյ: Ի վերոյ ջսադարձիկ և խալից : Անդ մարգագետնիք և խաղք. Եզիկ զգեստս ի կղզին, և վիրաւս ցամաքեցոյց. Ծն. Խա. 2. 18 : Ել. Ք. 3. 5: Ք. 19 : Ը. 5 : Ե. ԼԸ. 7 : Խէ. 15 : *Ինձեալ առ հեզասահ վտակաս խալիցն. Պիք : *կամ ջուր ՚ի ղովսյոնն, կամ խալ երկվարայս. ՅԿ. ԼԲ : *Ոչ եՀէ ՚ի կղզեայ ՚ի կղզիս դիմեմ՝ երԹալ, ոչ ՚ի խալս, և ոչ ՚ի նաւահանգիստս. Ոսկ. Ե. որ յհ. նահակայնաք. Ճπίνοιον, navalia, statio navium.

ԽԱՂԱՐԱՆԵԼ. ն. ը. Խաղ առնել կամ խաղալ բանիւ. ծաղրաբանել. *Խաղարանեալ ասէին, Եթէ քաղցուսլիկք էին. Նար. յոՀէ.

ԽԱՂԱԳԻՐ. ա. մ. Իբրև թաւսլիկըր խաղալ սասլով. *Սուրն ևս քան զնս ՃՆապՀ, և յանկնոյ դիսեցաւալ խաղագըր կոսորիչ. Ոսկ. ԷԼՀԳ:

ԽԱՂԱԼԻ. լիք. Տ. ԽԱՂԱԼԻԿ:

ԽԱՂԱԼԻԿ. լիկ, կաց. ա. Խալացօղ. սլարօղ. սլարաւոր, կին կամ այր. Παίζουσα. Saltatrix. παίζων, saltator. բագգաա. *Նուագէին կանայք խաղալիկք : Զայն խաղալկաց: Ընդ ժողովս խաղալկաց. ՚՚. Ըգ. ծԷ. 8 : ԵԷՀ. Լ. 19 : Լ՚՚. 4 : *Խաղալ կացն գԻսաց. Նար. Է՚՚: *Նման լինելոյ խաղալկացն և հացկաուակաց. Շ. ընԻհար :

ԽԱՂԱԼԻՑ. գ. Παίγνιον. Lusus, ludibrium. Գործք խաղալոյ, և եղՀաակ խաղ առնելոյ. որ և խալ ասի. ԽաչնէԼԻՒ. ոյռնճագ. *Արարեալ խաղալկն հրեշտակաց : Եւ քանսւոլք՝ խաղալկք նորա. ՑօԲ: Խ՚՚. 25 : Ամբ. ՚՚. 10: *ՄանկուՀքն և փոքունքն առ նուսաս իրս հպին, և յայլ բազում խաղալկիս, և այնպէս սՀմափսեալ հրաժարուն. Ոսկ. յհ. Ք. 25 : * Իբրև զշուան խաղալկ է նոցա (օձն՝ Հովհաց). Եղեկ: *Խաղալկք հս գիւաց, և ծաղր մարդկան. Սարգ. յՀ. Ք: *Մանկական խաղալիս տան անօԹս պատուականս. Եփ. ղձԼ : *Ա-

ռեալ ապողոնի (գուսանի) զխողն և զխաղալիկն՝ այրեաց. Հ=Ց. գԵնէս. ծԸ:

ԽԱՂԱԼԻՔ, լեաց. գ. Նոյն ընդ խաղալիկք ըստ ը՝ նշ. Παίγνιον, παιγνία. Lusus, ludicrum, crepundia. խաՂՀՀ. օյսուճագ. *Ոչ ինծորք գԵլլիսիականք խաղալիք. ԱՀՈԸ. *ի կԷտ: *Որպէս խաղալ լեօք զմանուկ՝ այսուհիկ զմեզ խաբեալ. Խոս: *Խաբմունք յիմարութեՀ, և խաղալիք տղայականք. Նար. ծԸ: *Կատականք եղեալք հեթանոսաց, խաղալիք գԻւաց. Ոսկ. ԷԲր. ՒՀ:

ԽԱՂԱԼԻՔ. խաղ, խաղք. Παιδιά. Ludus. օյսուն. *Ա՛յսմիկ խաղալեաց սկիզբն, զի բնութեՀ վազել սովորեալ է ամենայն կենդանի. իսկ մարդկայինս ծնաւ զկնքաւան. և՛ միմեանց իսկ հաղորդեալ՝ պարև խաղալիս ծնան: Խաղալիս՝ յորժամ՝ի միասին եկեալեն, ինքեանք գրեթԷ (մանկունք) վերուսին գտանեն: Սակաւ ինչ առնեալ օրինադրեն զխաղալիսն ինչ, զի հուր գՀՀէն, և բազումս այլս այսպիսիս անկատար գործեալս. Պզաբ. օրին. Ը. Ե. Ը: Իսկ անբ. Ը. *Ձերիվարական խաղալիսն բացատրեսցուք՝՝. այժմու յն. παιδεία, կրթութեՀ. կայ և՛ի բառս Գաղիանոսի. *Ամերիմա. խաղալիկ՝՝. ἄՅυρμα, ludus puerilis, oblectamentum.

ԽԱՂԱԼԻՔ. *Ἄρθρον. Articulus. Ցօդուածք անդամոց առ՝ի շարժիլ և խաղալ ըստ պիտեղյն. խաՀԲԸ. օյնագ. *Ամենայն մարմինն յօգեալ և պատշաճեալ ամենայն խաղալիօք տուրքերուՀեՀ: Ամենայն մարմինն յօդիւք և խաղալիօք տարբերեալ. ԵՀԷս. Ը. 16: կողս. Ը. 19: *Ոչ խաղալեաց շարժականուՀեՀ. Նար. ԿՀ: *Լօծեալ յօգիցն և՛ի խաղալեացն. ծծ:

ԽԱՂԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Խաղալն. խաղ. *Խմաստունն զխաղալուԹիւն անփութիս և հաստատուն առաքինուՀեՀ առնէ զՀոգեբեկայ. փԻՀ. ւիՒ:

ԽԱՂԱԽ. գ. Բառ այլազգ՝՝. ԷՀՀէ. գայլգի. գալՀն, ևն. այսինքն նաւակ. Նաւ: ՀԻՒ Բա: Ուր՝ի զուր յաւեՀլու ոմն՝ի գրոյ. չաց. * Թէ խաղախն նաւ է, խաղախորդն ՀՀն ընդՀՀր է, և զխնդիր ոչ յաւԷտ նաւորդ՝՝: Պարտ էր ասել, Թէ խաղախն Թերևս նշանակէ նաև մորԹ, կաշի, փուկ:

ԽԱՂԱԽՈՐԴ, ի, աց. ա. գ. Βυρσεύς, σκιτεύς. Coriarius, cerdo, sutor. որ և ՀՀՈՆ, կՈՆ. ՄորԹեգործ. կաշեգործ. փուկագործ. որ հարԹէ զմորԹս՝ի մազից, և յօրինէ ապնիւ կաշի. ևս և կարուսակ փուկեզինաց. գեպպաղ. ՀՀօնՀՀ. *Ա՛ւս սիմոնի ուսմանն խաղախորդի. Գծ. ՀՀ. 6. 32: *Ի բաց քերիցեն՝ի մորԹոյն զգեղեցկուԹիւն, որպէս խաղախորդք զԹանձրագոյն մորԹոցն. Ա՛ս գրս. Ի: (Իսկ գործարանն խաղախորդաց կոչի՝ի գերագ աւառակոց՝ կաշեգործնոց:)

ԽԱՂԱԿԱՏԱԿ ԼԻՆԵԼ. Խաղ առնել կատակերգով. կամ խեղկատակ ծաղրածուգառանիլ. *ԵրԹայր առ Թագաւորն Հայոց. խաղակատակ լինէր ոորա. Բառգ. Ը. 10:

ԽԱՂԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συμποστής, συμπαίκτωρ. Collusor. Որ խաղայ ընդայլոսւմ. ընկեր խաղոյ և զուարճուԹեՀ. *Ովարիտեան ըմպակից և խաղակից նշանակէ գոլ արամազդայ. Պզաբ. ՀԻՒՀ:

ԽԱՂԱՂ. ա. (ձծ. յն. γαλήνεος) Γαλήνιος, γαλήνος, ἡσυχός, ἡσύχιος. (յոլմ՝ տուքիաս.) Tranquillus, quietus, placidus. Հանգարտ. անդորր. անքոյր. անխռով. պարզ. *Խաղալ նաւահանգիստ. ժմ Լ՚Ր. ոփ. *Անքոյրն նաւահանգիստ՝ խաղաղ՝ի հողմոց և՛ի մրրկաց. Ոսկ. ա. փԻՀ. ծԸ: *Խաղաղ՝ի մրրկէ. Բբս. Իրկ: *Խաղաղ մանկականուԹիՀն զարգանան. ՊիՀս:

ԽԱՂԱՂ. ծ. } Ἡσυχῆ. Quiete, placide. Խաղաղաբար. } ԽաղաղուԹիՀ. Հանդարտաբար. Հանդարտիկ. ՀեզկիՀ. մեղմով. *ՋՀուրն սեղմեալ որ գնայ խաղաղ. ԵՀ. Ը. 6: *Ջկանուխն՝ի ներքոյ նաւուցն խաղաղաբար տարածելով: Խաղաղաբար պաՀ տասխանեալ առէր. ծծ:

ԽԱՂԱՂԱԲՆԱԿ. ա. Ուր լինի խաղաղուԹիՀ բնակիլ. Հանգարտեալ. *Սուգ ժամանեաց խաղաղաբնակ երկրիս մերում. Մաղխ:

ԽԱՂԱՂԱԳՈՑՆ. ա. ծ. Աւաւել կամ յոյժ խաղաղ. *Խաղաղագոյն և գԻւրին մեծոց իրաց կազմած հաստատուԹիՀ պատրաստուցի. գ. ՃՀ. գ. 17: *Աչք (Թշնամեացն) ՀատճարտՀեալք. իսկ քոյդ խաղաղագոյնս Հայեացին. Բբս. ԻՀրկ:

ԽԱՂԱՂԱԳՈՐԾԵՄ. եցի. Ն. Լ. խաղաղուԹիՀ առնել. խաղաղել. ՀաշտուԹիՀ գործել. * ՋխնդուԹիՀ առԹիւլով Հրաւիրեաւն արեան՝ի քէզ ցայտեցելոյ՝ խաղաղագործիցէ յերկինս և յերկրի. ԹԷոդոր. Խէ:

ԽԱՂԱՂԱԾԱԻԱԼ. ա. Խաղաղ ծաւալեալ, հեզիկ ծածանեալ. * Ըստ նմանուԹեՀ խաղաղածաւալ ծովային ալեաց. Ոսկ. ԿՀ:

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Εἰρηνικός, εἰρηναῖος. Pacificus, pacatus. Տես և ԽաՂաղ. Անդորրական. Հանգարտական. Հանգստեան. ՀանգարտուԹիՀ. անխռովական. Հանգարտ. Հաշտ. *Ցուր նմա պատուհասանի խաղաղական հեզուԹիՀ. Սէր. Ը. 8: *Խաղաղական խորհրդով: Բանիւք խաղաղականօք: կենաց խաղաղականաց. ԵդԷդ. Ը: ծծ: ցԿ. ԼԻ: *Ի ձեռն առնուալ զպատեբրաձական և զխաղաղական վարս: Խաղաղականաւն զսմենայն երկիր գրաւեալ միաՀծեան կացեն: Ցարաժամ խաղաղականին պարապի կենաց: Ջխաղաղական բնակուԹիՀ. Պիս: *Հաստեն խաղաղական չերմի. Մագ. ԼԻ: *Նստեալ՝ի խաղաղական խուցս. ՎԷս Կդ. Ը: *Կէին հեշտալիր խաղալուկս. Նօք՝՝. այսինքն խաղաղ կենօք. ԱբԷ. ա. 12:

Կամ Անգորրացեալ. խաղաղեալ. խաղաղասէր. խաղաղարար. Հեզ. *Խաղաղական անձամբ եկին՝ի քեբրոն Թագաւորեցուցանել զդաւիԹ. ա. ՏԿ. ծԸ. 38: *ԱՆՀիս պետուն օրհնաբանողաց՝ համբոյրս, հեզս, երջանիկս, խաղաղականս. Նար. ԼԸ: *Ա՛յնպիսիքն յայնպիսեաց ախտից ազատ են, և՛ի մարմնի են խաղաղական. ԻՔՒ:

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ. ա. գ. ԺամադրուԹիւն հանգստեան՝ որ յետ երեկոյեան ժամուն յառաջ քան վեհերուցին. *Հանդստեան կոչի աղօԹք, և խաղաղական ասի: Ջխաղաղականին աղօԹքն յերեկոյին ժամս յաբեն. Ի գԼԲ՝՝ խոս:

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ, կամ ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԱ. ա. գ. Հաշտարար զՀ փրկուԹեան՝ վասն խաղաղուԹիՀ և առողջուԹիՀ. *ՈՀղՀակԷզս, և խաղաղականս. ա. ԼԳ. ՃԸ. 8: ծՃԳ. 9: ԲԸ. ԼԳ. ՀԸ. 17: Գ. ԼԳ. ԼԸ. 25. ևն: *Ցալազգս ղոհի խաղաղականի, և կամ՝ի սակս պատերազմին շահուց (ըստ հեթանոսաց). Պզաբ. օրին. ՃԸ:

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Աւաւել կամ յոյժ խաղաղական. Հանգարտագոյն. *Ա՛նպատեհագոյն, անհակառակագոյն, և խաղաղականագոյն: Համայն առաքինուԹ խաղաղականագոյն քնուԹիւն ունի. ՓԻՀ. ՆմաՓս:

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԱՊԷՍ. ա. Εἰρηνικῶς. Pacifice. ԽաղաղուԹիՀ. ՀանգարտուԹիՀ. ՀեզուԹիՀ. *Խաղաղականապէս ասէ ցսպանողսն. Ա՛. Ը:

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. *Տէս գարձեալ պետրոսի առաքեբչին և առ ժողովուրդսն զխաղաղականուԹիւնն. Ոսկ. գԲ:

ԽԱՂԱՂԱԿԵՑ. ա. Εἰρηνεύων. In pace vivens, Որ կեայ՝ի խաղաղուԹեան. խաղաղասէր. *Ջքոսն և զերկիսսն առ հասարակ անիծանիլիք, զի բազում խաղաղակեացս կորոյս. Սիր. ԻԸ. 15:

ԽԱՂԱՂԱԿՈՑՏ. ա. գ. Խաղաղ և անշարժ կացեալ կոյս, կամ իբրև զկոյս. *ԵՀցոյց նմա զխաղաղակոյս ոսկեբաց բազմայս: Մարգարէ՛ դու՝ի վերայ խաղաղակոյս ոսկեբացդ. ՄԲԲ. Ը: *Ե՛ս այն լի էր իսաղաղակոյս ոսկեբօք մարգկան. կԼ. ծԸ: *Ժողովեալ զխաղաղակոյսս (կամ զխաղաղասկոյսս) ոսկեբուցն, հրամայեաց վոս հատանել, և՛ի մեամ առնլոջ Թաղել. Աուղ. գ. 42:

ԽԱՂԱՂԱԿՐՕՆ. Տ. ԽԱՂԱՂԱԿԵԱՑ. և ՀԱՆԴԱՐՑԵԱՒ. * Խաղաղակրօն առաքինեաց. Նէ. ԷՀՒ:

ԽԱՂԱՂԱՀԵՂ. ա. Εἰρηνόχυτος. Pacifundens, pacificus. Որ հեզեալ սիրէ զխաղաղուԹիՀ. * Ջի՞նչ արդեօք ոք ասիցէ յայլագս քոի խաղալահեղ մարգասիրուԹեՀն. Դիտ. ՁԲայ:

ԽԱՂԱՂԱՄԲՈՒԽ. ա. Անխռով և վհատվիչ խաղաղուԹիՀ. խռովարար. *Կաղաղարմոյց, խաղաղամբուխք. ՄԲԲ. ծԸ:

ԽԱՂԱՂԱՆԱՄ, ացայ. է. Εἰρηνεύω, εω. In pace vivo, pacem ago, habeo. ήσυχίαν ἔχω, ἡρεμέω, quiesco. Խաղաղիլ. հանգարտիլ. անդուրյանալ. հանգչիլ. խաղաղուԹիՀ գտանել կամ ունել. Հաշտ և բնաւել լինել. *ԳազաՀք վայրենիք խաղաղասցին ընդ քեզ. ԳՀ. Ը. 23: *Խաղաղացեալք՝՝ ի բարիսն վայելեն. ԱՓՒ: *Համոզեալ զնոսս խաղաղանալ. Խոբ. Ը. 27: *Անդ խաղաղանայր գրաւորական ժողովուրդն՝ի պատուիրանազանցուԹ՝՝ քաւեալք՝ի ձեռն քահանայուԹեՀն. ՄաՀբ. յորմէ և Երզն. Տփղ: *ՑապահովուԹիՀ խաղաղանալ՝ օրինակ իմն յանքոյրն նաւահանգստի. Պիս: *Խաղաղացսին խռովուԹիւնք. ԺՏ: *Խաղաղացսին ոգիք մեր յայնպիսեացգազան վտանգիցէ. Խոբ: *Ի խաղաղանալս իմում՝ ամբոխիմ. Նար. ԿՁ:

ԽԱՂԱՂԱՍՐԱԺ. ա. Խաղաղ չարժմամբ. * ՎերաՃայԹեցին՝ խաղաղաշարժ գերագՀեմեալ. ԹԷոդոր. Իոոս:

ԽԱՂԱՂԱՊԱՀ. ա. Εἰρηνοφύλαξ. Pacis custos, pacificator. Որ պահէ զխաղաղուԹիՀ և զսէր. *ՋխաղաղուԹիՀ սիրելով, և իբրու արդարև Ճշմարիտ խաղաղապահ է Նտ. փԻՀ. Լ՚Ն. Ֆ. 8:

ԽԱՂԱՂԱՊԱՐԳԵԻ, ի, ացս. ա. Εἰρηνόδωρος. Pacis largitor, conciliator, trix. Պարգևիչ խաղաղուԹիՀ. *ԽաղաղուԹիՀ, և խաղաղապարգև: խաղաղապարգեւաքն իւրում՝ նախախնամուԹեամբք. Դիտ. ՁԲայ:

ԽԱՂԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εἰρηναρχία. Pax prima. Գլխաւոր և կարևոր խաղաղուԹիՀ. *ԻնքեանՀք առ միմեանս և առ իրեարս միաւորին, և առ մի խաղաղապետաւուԹիՀ բոլորիցս՝՝ և զորս ընդ ինքեամբ են՝ միաւորեն. Դիտ. ՁԲայ:

ԽԱՂԱՂԱՊԷՍ. Տ. ԽԱՂԱՂԱԲԱՐ. *Հրեշտակք սքանչ խաղաղապէս որոշեցին զմեզ՝ի մասնիցդ. Ոսկ. ի գԼայս վԼԽՃաՆեալս:

ԽԱՂԱՂԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Փիլեռրηναῖος. Pacis amans. իբր Սիրող խաղաղութիւն. * Սահն խաղալասեր գոլ զազգն Ճենաց: Են խաղալասէրք: Խաղալասիրի սեռառն իմաւմ Թէոդոսի. Խոր. Բ. 78: Գ. 57: * Ակր հեզահամբոյր և խաղալասէր. Ցհ. կԲ: * Առաքինեացն իցէք պահող մարդկան և խաղալասիրաց. Պիտ:

Եւ իբր խաղաղասիրական. * Խաղալասէր չինութիւն, կամ մարդասիրութիւն, միտք, կեցցաւորութիւն. Ագաթ: Եղիշ: * Խաղալասէրք կեանք, կամ հանգիստ, կամ մտացումն. Պիտ:

ԽԱՂԱՂԱՒԻԳ, կամ ԽԱՂԱՂԱՅԻԳ. ա. Ուր իցէ սէր խաղաղ, կամ շնորհումն օգոյ մեղմ և հանդարտ. * Եղև շնորհումն խաղալասիգ օգոյ, կամ շնչիւն խաղալասիք օգոյ. Փարպ: Ճ. Բ: * Շնորհեաւ տէր գնացողաց ի ծովս խաղալասիք նաւորդութիւն. Ճ. ի: * Ի խաղալասիգ աղնան վեսս վեսս քըստմնէիւ ծածանմամբ. Վրդ. ի:

ԽԱՂԱՂԱՒԻՐԵԼ. ն. է. Սիրել զխաղաղ. Թէ. սիրով վարել. * Խաղալասիրել առ միմեանս, և զուգաքնակ լինել. Ցհ. իմ. ապ:

ԽԱՂԱՂԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր խաղալութիւն. * Աշխարհաշէն խաղալասիրութիւն հոգաբարձէր. Աբծ. Ե. 6: * Նոցին խաղաղասիրութեանն եղեր նախանձուռ. Խոր.Վիի:

ԽԱՂԱՂԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Էιρηνοποιὸς, εἰρηνικός. Pacificus. Որ առնէ զխաղալութիւն. խաղալացուցիչ. Հաշտարար. և Տուօղ խաղաղութիւն. * Գոն միացուածք առն ՚ի խաղալարարի: Երանի խաղալարաց. Ող. ԼԶ. 37: Մտ. Ե. 9: Տիս և Ող. ՃՂԲ. 6: Եբէմ. ԼԶ. 2: Ցհ. Գ. 17: * Խաղալարարն երկրի, և առ երկնայինն նմանուիլ. Ած. Ի: * Խաղաղարարին ոչ աշակերտք. Ոա. իհ. Ի. 36: * Խաղալարարն քո: Երկնաւոր խաղալարարին. Խոր: Լ՚Ի. ապ: * Զառ յինքեանէ՝ երկնաւորաց և երկրաւորաց խաղալարարն աւանդեալ նոցա զօրէն խաղալութիւն՝ առ ամենեցուն. Սիոն. յոբ:

ԽԱՂԱՂԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Խաղալարարն գոլ. * Խաղալարարութիւնն որդի ոչ կոչի. Լ՚Ի. առաք: * Զոճ իսկ սէր խաղալարութիւն ունիցիս՝՝. յն. զհաղալութիւնն ոճ. Ոա. ի. ա. 15:

ԽԱՂԱՂԱՑՈՒ. տ. ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ. * Վասնզի ոչինչ խաղալացու խրոխտ, այլ ընդ պատերազմ հրճուեալ. Փիւ. էին. Բ. 197:

ԽԱՂԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յոյի. ն. Πάσω. Sedo, ἵδ. Խաղալել. հանդարտեալ զիջուցանել. հոգալով վերմէ: * Խաղալացուցանել զպատերազմական վիրաւորսն, կամ զբազմաձոռնեն վիրաւորսն, կամ զամենայն արևմուտս. Պիտ: Մ՚ոմիր: Խոր. Բ. 52: * Խաղաղացու ցեղալ էր զպաքանչեռան ազգս յամենայն վիրաւորանց էարի. Ցհ. կԲ: * Խաղալացոյց զանձինս մեր յամենայն ատտնայական խռովութենէ: Սովաւ զկեանս մեր խաղալացո. ԺՀ: Շար:

Եւ Հաշտեցուցանել. * Եթարձ զվերն պատուհաս, և խաղալացոյց զմեզ ընդ հօր. Սիոն. էս:

ԽԱՂԱՂԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. չաց. ա. Որ խաղալացուցանէ. հանդարտեցուցիչ. * Խաղալացուցիչ քաղաքաց. ՃՃ:

ԽԱՂԱՂԱՒԻՏ. ա. Խաղալական յաւէտ. անդորրական. հաշտ և համքոյր. * Խաղաղաւէտ կենդանութիւն: Ի պայման միաբանական և խաղաղաւէտ սիրոյ հաստատեցի նոցա. Ցհ. կԲ: * Զամեն ողջոյն յղոյն յերուսաղէմ և ՚ի խաղաղաւէտն անցուցանէր հանգիստ. Կաղանդ:

ԽԱՂԱՂԵՄ, եցի. ն. } տ. ԽԱՂԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ.
ԽԱՂԱՂԻՄ. եցայ. յ. }

ՑՈՒՑԱՆԵԼ. Πάσω. Sedo. և խաղալանալ. εἰρηνεύω, ևն. * Խաղաղել զկռուածսըն: Զամաստ խաղաղել. Խոր: Լ՚Ի: ող: * Ոչ խաղաղեցայ, ոչ հանդարտեցի: Խաղաղեցաւ երկիրն, և ոչ գոյր ուստեք նմա պատերազմ խաղաղեցաւ Թագաւորութիւն յովսափատ. Ցօբ. Գ. 26: Բ. ճ. ծԶ. 6: Ե. 30. * Խաղաղք ջուրցն ցածնուցուն, և խաղալ զնալ խորն հանդարտիցէ. Եսա. ԺԶ. ՝: * Եւ այնպէս խաղալեալ կային ՚ի քուն անմեղութեան. Եղիշ: Է:

ԽԱՂԱՂԵԼ. որպէս Գալեղով գաղել. հեռախաղալ ծածկել. քօղարկել. անհետ առնել լռութիւն և խաղաղութիւն. մեղմել. ցածուցանել. * Աւերած ագռաւիզհետն խաղաղէ. Եպիփ. Բարս: * Թէ և բիւր չարիք սասցեալ ունի, ծածկեալ խաղալէ. Մ՚ոպ. Ի: * Ո՛րչափ կամիցիս զմեզ խաղալել կամ ծածկիլ, և քան զևս յայտնես: Մի սունկոր լինցուք մեղայց ընկերաց, այլ ոչխալի ՚ի դէպ ՚ի խաղալեսցուք. Ոա. ՝. Բ. 23: * Ո՛րչափ կարէր, խաղալէր զքամ բառանան. Ոա. իհ. ա. 28: * Ոչ յայտնապէս ասէ՝ եթէ չարք են, այլ խաղալէ զնոսա. Ի՚Գն: * Խաղալէ զքանն, զի մի՛ վնասեսցին. Երզն. ՝գր:

ԽԱՂԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. տ. ԽԱՂԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. * Խաղաղեցուցանել զաշխարհս, կամ զերկիրս, կամ զնաւ զոսնն. Աբծ. ա. 12: Բ. 1: Խոխ:

ԽԱՂԱՂԻԿ. ՝. Հσυχῆ. Quiete, placide. խաղալ. խաղալութիւն. հանդարտիկ. հեզիկ. բահաւ, սաս ֆաս. * Հաշտութիւն խաղալիկ ՚ի միում արդանդի գառեին. Եղիշ: * Ի քուն կային խաղալիկ. Եղիշ: Է:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Εἰρήνη, γαλήνη. Pax, tranquillitas. ἡσυχία, quies. Խաղալ և անխռով գոլն. հանդարտութիւն. անհոգութիւն. սդորրութիւն. ապահովութիւն. հանդիստ. ողջութիւն. աւողջութիւն. լռութիւն. դադարումն. ՚ի՚ինչ, հաւաբ, առանց, առատութիւն, սուկ, սէլամ, սալեզք. ըստ հաւասի. * Սատուաց հոգւոցն և ծովուն, և եղև խաղաղութիւն մեծ. Մտ. Ը. 26. ևն. * Ալէկոծութիւն ծփանացն ՚ի խոր խաղաղութիւն. Նար. ՝Բ: * Խաղաղութիւն նոսին քնաց կուտիւ յանհոգս. ա. Մ. Ի. 58: * Ուր հոգւոյ և մարմնոյ վիշտ ոչ իցէ, անդ է ՀՀմարիտ խաղալութիւն. Ի գիրս խոր: * Ի խռովութիւնս գործել խոր խաղաղութիւնն. Պիտ: * Երթիցես առ հարս քո խաղալութիւն. Ծն. ծԲ. 15: * Արդ արձակես զծառայ քո տէր ՚ի խաղաղութիւն: Երթ կամ երթայիք ՚ի խաղաղ ՚ի խաղաղութիւն: Դարձայց կամ դարձից խաղալութիւն. ևն:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ. Εἰρήνη. Pax. Հաշտութիւն. պաբեր, պաբեւբէ. սուկ, սալեմ. * Խօսել կամ աղաչել ՚ի խաղաղութիւն, կամ ՚ի հաշտութիւն խաղալութեան: Ուխտ կամ դաշինք խաղաղութեան. ևն:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ. Սակաւ դնի ՚ի մեզ վայելչապէս, ուր յն. է խաղաղական, և լտ. խաղաղարական. Εἰρηνικός. Pacificus. * Աւրք խաղալութեան. Ծն. Ի՚Բ. 11. 19. 31. 33. 34: Ելք. 7: * Բան կամ խորհուրդ խաղալութեան. Օբ. Բ. 26: Ի. 11: Առակ. Ե. 14: Մտ. Ե. 8: Զաք. Ը. 13: Ը. 16: Ա. Մ. Ա. 31: * Պատուղ խաղալութեան. Եբր. ծԲ. 11. ևն:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՄԲ. տ. ըստ յն. և լտ. Εἰρηνικῶς. Pacifice. Ա. Մ. Է. 25: Է. 29. 33: Բ. Մ. Ի. 12. ևն:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԱՊԱՐԳԵՒ. տ. ԽԱՂԱՂԱՊԱՐԳԵՒ. * Ըստ խորհրդոց առ նա արամախօսելով զխաղալութիւնապարգև նշանակմունս. Մատ. Եիէ:

ԽԱՂԱՂՈՒՄՆ, զման. գ. Խաղալ զնէն. հանդարտութիւն. անհոգմունէթ. * Խաղաղումն ծովու և ջերմութեն արևու փորձեն զհամբերութեան նաւավարի. Կիմա:

ԽԱՂԱՂՈՒՆ. } ա. Խաղալ. խաղալա.
ԽԱՂԱՂՈՒՏ. } կան. հանդարտական. * Խաղաղուն անասպատակ. Փիւ. Նխ. Բ: * Խաղաղուա տէրն կամ վայր. Պիտ: * Ամպ (է ասել) զնոյն, և անձրև զիսաղաղուա զքաղցր զտէր մեր. Վանակ. յոբաքսոյէն:

ԽԱՂԱՂՕՐԷՆ. ա. ս. Հանդարտութ. խաղալչիկ. * Խաղաղօրէն ձևով քաւութեալ ծածանիս. Պիտ:

ԽԱՂԱՄ, այի, ա. է. Παίζω. Ludo. προσπαίζω, alludo, illudo. κίνουμαι, moveor. ի խաղս զուարճութեան պարապիլ. պարել. կաքաւել. ծնծաղ. * Խաղայր ընդ իսահակայ որդւոյ իւրում: Խաղայր ընդ ռեբեկայ կնոջ իւրում: Յարեան ՚ի խաղալ: Կոչեցէք զսամիսոն, և խաղասցէ (կամ խաղ ասասցէ) առաջի մեր. և խաղային նուաւ: Յարիցեն մանկտիք, և խաղասցեն առաջի մեր (սկզբնամասութ): Դաւիթ և որդիքն խրատէրն խաղային առաջի տապանահին սեռառն տուզօք. ևն: * Անօթս պատուականաս սան (մանկանց) առ ՚ի խաղալ. Վ.իս կդ. իէ: * Ալք առաքինիք խաղային նուաւ իբրև ձագուս. Սոփ. ա. պ. ծԲ:

ԽԱՂԱՆ. տ. Σκιρτάω. Salto, tripudio. ἐφάλλομαι, insilio. Խայտալ. կայտռիլ. ոստանալ. Ճախրել. եռալ զեռալ. չարժլիլ. վէնոպալ. գայտռաճգ. ազբեռաճգ. * Խաղային մանկունքն ՚ի նմա (յարգանդի ռեբեկայ). Ծն. իէ. 22: * Խաղայ մանուկն յորովայնի նորա: Խաղայ ցնծալով մանուկս յորովայնի իմում. Ղ.Ա. ա. 45: * Խաղայ հոգի սեռառն ՚ի վերայ նորա. ևն: * Ամենայն Ժողնոյ՝ որ յօգս խաղայցեն: Աղաւնեաց համագունդ երամ երամ խաղալոյ. Վ.իզ: Բ: Եզնիկ: * Խաղալն ինքնաբերական պիտք որովայնի՝ բոստոքք ճաղուկք շարժողականք. Նար. ԿԲ: * Յերկիր անկեալ գիաձաւալ խաղային. Եղիշ. Է: * Դևկն ոչ իշխէին մերձենալ այլ զմիմեանք խաղային. Ա. ապ: * Խաղաց իբրև ըզգրուիճ: Իբրև զմարսի խաղաց. Նահաս. Գ. 17: * Ի շողն խաղայցէ մանրամասն փոշին: Ակն կամ միս խաղայցէ. Ագաթ: Եզնիկ:

ԽԱՂԱՆ. Ἀφάλλομαι, ἐξάλλομαι, ἐναλλομαι. Desilio, exsilio, insilio, insulto, iruo, ևն. ի վեր և ՚ի վերայ վազել, յարձակիլ. արշաւել, գոհ տալ. չուս առնել՝ երթալ. զեղանիլ. յառաջիլ. սալմագ, սալաբ վերմէ, ներքեմէ, սերաբալ ներմէ: * Խաղացեալ էք ՚ի վերայ բարեկամի ձերոյ: Նետք հինից նորս խաղացին ՚ի վերայ իմ: Տիգոք (կամ տիգաբ) աչաց խաղայց ՚ի վերայ իմ. Ցօբ. Ը. 27: Ա ծԶ. 10: * Ի խաղալն նոցա յարևելից՝ գոհն գաշտ մի: Յորժամ խաղայցէ բանակն: Խաղայցէ ՚ի վերայ նորա մարտիս պատերազմին: Խաղաց գնաց: Խաղացին գնացին. ևն: կամ * Ի՚ինն անձրևք, խաղացին գետք: Գետք խաղացան յարեւնէ նորա. ևն: * Խաղացին ՚ի մէջ նոցա դեսպանք (երթևեկելով). Աբծ. Ի. 3: * Ամենեցուն առ հասարակ ՚ի սպասաւորութիւն խաղալ. Փիւ. Ֆ. բան:

*Ապա գործն զինի բանին խաղայր · Ես·· պտ· Ը· 17:

ԽԱՂԱ· Ἐμπαίζω. Illudo. իբրու խաղալիկ առնել և խաղ առնել· և այն՝ չարչարելով, կամ արհամարհելով· օգնամագ, օյնախագ, պէֆէնդէ, էօրենէ· *Որչափ խաղացի ես ընդ եգիպտացիսդ: Խաղաց նոքօք (ասծ եգիպտացւովք): Խոցոտիցեն զիս, և խաղայեն զինև, կամ ինև: Վիշասան՝ զոր ստեղծեր՝ խաղալ նովաս: Բրնաւոքք խաղալիկք նորա, և ինքն ընդ ամենայն ամուրս խաղալով խաղացեր: Զարս հզօրս՝ որ խաղացին ընդ հրոյ· ևն: *Պատամիջնիք յորդիս որդւոց ձերոց՝ որչափ խաղ խաղացի ընդ եգիպտացիսն· Սէբէր· Ը:

Դատանի և կր· *Նա որ կարծեր զինքն հաւասար լինել ինձ, այժմ՝ ի ձեռն մանկան տղայոյ խաղացաւ· Ար· անպ:

Ե՛ կատակիլ· ընդ խաղ ասել· ըզգա ելմ+· *Հայր, կասկածեմ՝ ի բորենւոյն· և ծերն խաղալով ասէ· եթէ եկեսցէ՝ ի վէրքս, կապեա զինա, և ուծ այսր· Վրէ հր· յ:

ԽԱՂԱՆՔ, նաց· գ· Խաղ առնելն· *Զբանս ծաղս և խոյանաց (տպ· ձաղս· նաց) և արհամարհանաց խօսի· Մծբ· Ը:

ԽԱՂԱՊԱՏԱՆ, անք· գ· Ὀλόφυρσις. Comploratio. Խազապատիլն· գործովանք հանգերձ լալեօք· ֆաֆիբէրէլը, կոբբոթիլը ոգիի ոգիի գալով· *Ոչ խաղապատան, ոչ սուգ· և ոչ կոծ (ի վերայ մեռելոյն)· Փիւ իմասն:

ԽԱՂԱՊԱՏԻՄ, եցայ· յ· Ὀλοφύρομαι. Lamentor, ևն· Խազալով իմն պատիլ և ցնդիլ յարտասուս· փարիլ արտասուօք· պւլըրիւ, կոբբոթիւ ոգիի ոգիի գալով· *Աղաչէր խաղապատելով, զի մի մերժեալ ընկեցի առ ի նոցանէ: Խաղապատելով աղերսէր· Եւիս· Գ· Յհ· լԲ: *Գիրկս պատիկեր խաղապատելով խնդումբ Թ՚ն· իբր լալով առ խնդումբ· Մեսր· Երեց: *Ամենայնիւ հնարին պնտդաղատուԹի, մանկանն· զի զլսոն և զհեհկիկսն խափանեսցեն· Թէպէտև նոքա զխաղապատեալ զերեան այսր անդր դարձուցանեն· Եփ· ղԼ: Որ ի տպ· Վրէ հր· Խ՚: գնի, Ընոցա խաղապատիալ՝ զերեան, ևն·ց:

ԽԱՂԱՀ ԱՒՆԵԼ·Ց· ՕՈՍՈՐԻԵԼ· ֆոբ հայ ընել· *Ընկուզի շարաթ օգուտ փոպատ·ի, երբ խաղալ առնեն· Բծվլէն:

ԽԱՂԱՅԻՐ, սիրի, բաց· ած· Սիրօզ որպիսի և է խաղաց· օյնախագ· *Հրեայք խաղասէրք և լինէք էին՝ ի մեհեանս եգիպտացւոցն առվօրեալ· Վրէր· պշ· *Իբրև զքանս մանկանց խաղասիրաց համարէին յականջս նոցա· Թէոփիլ· պհ:

ԽԱՂԱՐԱՆ, ի, աց· գ· Տեղի խաղալոյ· Թատրոն· օյնախէրէ· *Ի խաղարանս զբօսանին· յորս մտանէն ողջանդաձք, և ելանէն վերաւորեալք (հոգւով)· Մանր·ծէ:

ԽԱՂԱՐԿԵԱԼ, կամ ԽԱՂԱՐԿԵԱԼ· Տ· Խաղ· *Զիաձաւորս խաղարկեալ ընդ ոտիւք կեանեցէր· Կէլա· ազէ+·

ԽԱՂԱՑ· ած· Որ խաղայ գնայ· Հալծուն· Հասանուտ· *Լոյծ և խաղաց քնուճ ջուրց· Վէյօր· ա· Ք· ատէպ· *Խաղաց գնացիք վարգապետութենն ընտ բանն զծագս երկրի· Սէբէր· Է: *Իբրև տեսին զանհաւանն խաղաց բնութենն· Եփ· յնս: Գրի Խաղաց՝ և իբր խոխոց: Եփ· համաբ:

ԽԱՂԱՑ, ցից· գ· Տ· ԽԱՂԱՑՈՒՄՆ· *Ցորժամ խաղացք ջուրցն ցածնուցուն· Ես·· ար· ա: *Ակշարժ կան, ասեն, գնացք խաղացիցն (ջուրց ծովու)· Վէյօր· Ե· յորմէ և Շէր: *Սերմանց ոչ նոյնպիսի, այլ ի բնական և յանձնչական խաղացից· Եփիւ:

ԽԱՂԱՑԱԿԱՆ· ի, աց· ա· } Խաղաց·
ԽԱՂԱՑԱԿԱՆ· գ· } շարժուն· և Համայնից՝ ի խաղացմանէ մարմնոյ կամ ա, Համայնից՝ ի խաղացմանէ մարմնոյ կամ անձին· *Բնական և խաղացական շարժմունք չաց· *Բնական և խաղացական շարժմունք (լուսաւորաց)· Եփիւ: *Հմայականին մասունք են ձեռնագիտականն, և խաղացական: Խաղացականն է, որ՝ ի ձեռն խաղացման մարմնոյն լինի ծանուցեալ· որպէս Թէ խաղաց աչ ակնդ, զայս ինչ նշանակէ· Նննոս:

ԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ· Տ· ցՈՒԱԶԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ:

ԽԱՂԱՑՈՒՄՆ, ցման, անց· գ· խաղացք· շարժումն· ընԹացք· գնացք· հոսումն· զբղոմն· էֆ·րէ·յէ·ւ, ափմաբ· *Ի խաղացման, և՝ ի գադալման: Խաղացումն յորձանից գետոց: Խաղացմունք գետոց: Գիտազանցել քան զընթացս յառաջագէմ խաղացմանս· Պիպ· *Զանազան խաղացմունս· Պիպ· *Զանոպատ խաղացմունս ասծայնոյն՝ ի քեզ ընորհաց· Խոր· ա· ւ: *Ի սմ հոգւոյն քաղցր խաղացմունք· Փարպ· *Լքին զձանապարհս հետոց խաղացմանց: Զխաղացումն ժանամակաց յայտնեն· Նար· Խչ· Ն ծբ:

ԽԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի· ն· Μεταίρω, ἐξαίρω, ἀπάγω, ἐπανάγω, ἐκπεράω. Transfero, aufero, abduco, proveho, traduco· Տալ խաղալ ուղղոլէ՝ ի տեղի· փոխադրել· փոխել· վարել· անցուցանել էնէմ·է, ա·ւրմէ·, էնօրէ·յմէ· *Խաղացուցանել զամենայն ինչս, կամ զամենայն ացանել զամենայն ինչս, կամ զամենայն ացանել զամենայն ինչս· Նէս·· կապ:

ԽԱՂԱՃՄՈՒՆԿ· Տ· մԳՈՒՆԿ· *Ձծոյ, ձձէոες. Glandula, tonsilia, musculi· *Հերք, խաղճմունք (կամ խուլճմունք), եղնդունք· Նէս·· կապ:

ԽԱՂԱՃՆԵԼԻ· ած· Տակաւին եփելի՝ ի սառմրքան· չև մարսեալ· անմարս· յն· անեփ· ձπεπτος, non coctus· *Ի գոլշեացն յայնցանէ ինչ ըմբռնեացի՝ ի տեղիսն խաղճնելի· Նէս·· կապ:

ԽԱՂՈՂ, ոյ· այ· գ· (տլպէս օվ՝ որ խաղայ·) Ձտաֆսկի՝· Uva· Փսոսղ որթոյ բազմատար, նրբի գին· ոյ· խաւօղ· կազգ· էնէմ, էէ·ղէմ· *Ողկոյզ մի խաղողոյ: Ձիք խաղող յայգիս նոցա· Ջարիւն խաղողոյ ըմպելին գինի· ևն· *Ջամենայն ողկոյզս խաղողոյ· կ·ղ· Ը·

ՊՏՈՒՂ ԽԱՂՈՂՈՑ, կամ ԽԱՂՈՂ ՊՏՈՒՂ· իբր Հատ խաղողոյ· Ῥάξ, ῥάγος· Acinus· Է·ղէմ Ք·ռնէ·ր: Գազիան:

ԽԱՂՈՂԱԲԵՐ· ած· Որ բերէ յիւրմէ զնպտղոց· *Ադգի խաղողաբեր·Ոսկ· ի չհ·հ: *Որթոս խաղողաբերս· Աբեր· Ը· 8:

ԽԱՂՈՂԱՏԱՒՆ· ած· Որոյ խաղողն է գաւն· *Ադգի խաղողատաւն՝ լերզահամ· Մծբ· ծԸ:

ԽԱՂՈՂԵՆԻ, նւոյ· գ· Որթ, կամ այգի, յորում լինի խաղող· Տայ զհովուէին քաւփուրի, որ՝ ի հնդիկս՝ ի մէջ խաղողենւոյ տանեն· Ո·ւիէ+ը:

ԽԱՂՈՂԵՓԵՒԱՑ· ած· Κολεόπτερος· Cujus pennae involucro crustaceo velut vagina quadam includuntur. որ և ՊԱՏԵՒՆԱԹԻ·Մակդիր պատենաւոր ձՀձայ Թռուցելոց, որք կմ յատուկս եփիլ լոյ խաղողոյն՝ ի վեր երևին, կամ գոնեայ նման են հասուն խաղողոյ· *Զկէսն հեւլամեհս անուանեցին, այսինքն զարծուխս··· և զկէսն պատենաւեալ, այսինքն խաղողի փիացս, և քղեզս, և որ սոցին նման են· Վէյօր· Ը·

ԽԱՂՈՂԻԿ· գ· Ստաֆսկիօս· Uvula· և ևս Կնօայ ՀնԼիկդ· Rubus canina, կամ uva spina, crespina· Մանր խաղող· և որ ինչ նման է նմա· խ·ղէ·մ՚ն+, ·վ·ղ խ·ղէ·մ, գ·ռ·ղ խ·ղէ·մ·, ֆէ·մ՚ն, և իմ խ·ղէ·մ·, ՌՒ·ֆէ խ·ղէ·մ·, ևն: Գազիան:

ԽԱՂՈՂԻԿ. տր գրի և ԽԱՂԱԼԻԿ, ԽԱՂԱԼԻՒՔ, ՂԱՂՈՒԿ. Στα φυλή. Uva, avula, gargulio. Սոսորդ. զանգիկ, լեզուակ, մանալեզու. և ցաւ ներքին. կոկորդիկ, պղպէ ընդ. փիլիկ: Գազիան:

ԽԱՂՈՒԱՏ. Տ. ԽԱՂԱՏԱՐՏ:

ԽԱՂՈՒԱՏՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբր խաղաւատարտեցուցանել. Աչառութեամբ իրրև զնաղաւատարտս. պալարս տալ հանել, կամ եռացուցանել. բէրեցնել. * կամին ներա (Թզենւոյ) ի մարդին հաւանելով վիրաւորուիլ, և խաղաւատարտեցուցանէ. Սարգ. յն. ը:

ԽԱՂԱԹԻԻՆ. գ. Ἐπήρεια. Injuria, insultatio, calumnia. Խաղ. կատակ. Թշնամանք. խոպ ընելու բան, աչպարեպոպիկ. * Մի՛ ոք ի հրեական խաղալենէն կործանեսցի, որք ասեն՝ եթէ ոչ կոյս, այլ երիվառաւորդուհի աստուած ի մարգարէէն. Բրս. ծն:

ԽԱՂՏԱԼԵՋՈՒ. ա. Թանձրաթաթքաու՝ որպէս զքաղդէացիս կամ զաւարտուս. * Զձկներսն մարդկան առնել որարդ, և զխաղալալեղու քաղդէացին հրեղէն լեզու յարդարել. Սարգ. ը. պ. ա:

ԽԱՂՏԱԼԱԻՐ. Նոյն ընդ վ. Տ. ԽԱԽՏԱԼՈՒՐ:

ԽԱՂՏԵՏՐ (կամ ԽԱՋՏԵՏՐ). Գղջոյկ խազից երգոց, որ կոչին մանր ուսմունք. երգարան. * Ցիշատակ է խաղաւարտս. Ցինսփ. երգ. ծմ:

ԽԱՂՏԻՔ, առաց. ա. Տիս՝ի բռ. յակ. ան: Իակ ը. ՀՀ. ը. Հ՛. * Աղաչի խաղտեաց գատ վարէին ոչ. ՝ի յն. ասի, սկիւթացւոցդ:

ԽԱՂՔ. Տ. ԽԱՂ: Իակ որպէս բառ. ումի. Անմեղութիւն. այսին. ծանակ. * Խաղաք և խայտառակ կոտցուանէ զառատնայ առաջս իւ արուեստին. Ոսկիփոր:

ԽԱՄ. ա. Նոյն և ումի. և ապ. որպէս նմանութիւն հուս, և իակ. * Ատեւրջ. Imperitus. Անփորձ. անվարժ. անկիրթ: Իակ բայիս, ԽԱՄ ԳՏՆԻԼ. ըստ յինս Ξενοπα. Deo. Re aliqua tanquam nova et peregrina perturbor. * Տրմուզ էր, և խամ՝ի սանձուց. ճ. գ: * Զի մի՛ ի ժամանակի մարդոյն խամք և անկիրթք գացուք. Բրս. մէ: * Խամ՝ի գարուեն հանձարոյ. Վրդն. ծն:. * Փարատուց և սրճափեաց զտրամուելն ի խամ և ի հեթանոսութեն սնեալ սրտից նոր հաւատացելոց. Տօնակ: * Մի երբէք ինդրելացուք հանգիստ, և ոչ իրրև զխամս տաղտապելիցն ընդ նեղութիս: Ապա եթէ՝ ոչ միշտ մրցիցիս, յորժամ պատերազմ հասանիցէ. խամ գառանիցիս: Գառանէր որ զբանդ՝ի մշակացն զխամն և զանանդեակդ երկրի. Ոսկ. երր. է: Ես փիլիպ. ծ:

Ի ԽԱՄՈՒԹ. ի խամ երգելոց. մինչդեռ խամ էր, որպէս չէ երեւել խաղմուս զ՝ խամ խամ. * Ոմանք ասեն, Թէ առնին էր (այսինքն որթ կոչր), բայց նա զգինւոյն հանգամանն եգիտ. քանզի ի խաղողոց արբեալ՝ արբեցաւ. կիւրղ. ծն:

ԽԱՄԱՆԱՄ. ածայ. լ. խամ լինել. անկիրթ գառանիլ. անզուրծ մնալ. յուլաձալ. կորաւանիլ զմարդութենէ. Խոնարհագ. Ոչ Թողացուցանէ գլուծոյ գառարկութենէն խամանալ վիրան: Անվարժիցն և խամանցելոց լսելեաց գժնդակալուր սպասն է պատմութենէ. Պիս:

ԽԱՄԲԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Թուի Զուգընթացութենէ. (՝ի պ. հէյբա, ընթացակից. օգնական.) և կամ Շաւութենէն, կամ չափաւորութենէ. * (Աւուրցն) եղծութեամբ և յարմարութենէ ՝ի խամբայութենէ անձրևից լինին, և ՝ի ասեղոյ արեգական. ևն. Մանդ. իէ:

ԽԱՄԲՆԵՐՔ. գ. Բառ. ումի. իբր կզակք. ծնօտք. լեռնէ. * Եւ չահչահեցան խամբ. ծեղք նորա. Վրդն. ասաք:

ԽԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Անվարժութիւն. անկրթութենէ. անգործութիւն. աճապղիք. * Գասանէր պխամդ և պանեղիակդ երկրի. ոչ ապաքէն ըստ խամութենէն է զարմանալ. Ոսկ. էիւիպ. ծ: * Չի մի՛ երբէք ի դժուղն խամութենէն ՝ի վերայ հասցէ պատուհասն վտանգ. կորուանեն զքնական ունակութիւս արագութեն վասն ընտրելոցդ խամութեան: Անհնոյն ինչ բնական առածութիւն կրթութեաձէ, և խամութեամբ խաւրանայ. Պիս: * Մաշել զխամութենէ մտացն, և կոչել ի կարգս վարժեցելոցն. Երզն. էէր:

* Մինչ զիմանալ զնմ խամուն ակարութենս. Ոսկ. գծ. յ—ծ:

ԽԱՄՐԱՆԱՄ. ձայ. լ. Μαραίνομαι, καταμαραίνομαι. Aresco, exaresco, tabesco. որ և ԽԱՄՐԻՄ. Թառամիլ. Թաղշամիլ. էրրանալ. կամ թուլանալ, բթանալ, զիջանիլ, չիջանիլ. եղծանիլ. ասլմաք, պօղոմաք. (արմատն է խամուր. զի կպ և Աբաքախամուր. լծ. և ցամր. կի նմանութեամբ՝ համր.) * Առաքինութենէ բոյսք խամրացեալ. Սիոն. ապ: * Զի՞նչ օգուտ ինչ սերմանց բուսոյն բարւոյ գոլ, և յետոյ խամրանալ. Երզն. մպ: * Փոքր ինչ ժամանակ առողջացաւ, և գաղտնի խամրացաւ. Նիւս. կոս: * Ի խաւսուցէ սատանայէն. Նոցա խամրացեալ մեռանին ամենայն բոյսք: Խամրացան ծաղիկք առաքինութենէ իմոյ. Անան. ղէէ:

Նմանութեամբ ասի. * Ցկարասցի վիհն, խամրասցի հնոցն. չիշքի գնհեանն. Իր ընդ երէ: * Բնակ ան առածութեն կրթութեամբ աշէ, և խամութենէ՝ամբ խամրանայ. Պիս: * Աչքաբարհածու ի հոգւոջ խամրացելոյ մտաց. Շ. ամենայն լար:

ԽԱՄՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ԽԱՄՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Καταμαραίνω, ξηραίνω. Exarefacio, tabefacio. ἀποσβεννύω, extinguo. Տալ խամրանալ. Թառամեցուցանել. չորացուցանել, եղծանել. խաչհարել. անպիտանացուցանել. նուաստացուցանել. օդաւորչափ, պօղոմաք. * Խամրացուցանել զյանկալի ծաղկին, կամ զգեղեցկութենէ այգեաց և բուսատանց. կամ զսնեցուսամ կուսութենէ վտքն. կամ զպիճեալ հասուտս. Եղիշ. էտ: Պիս: Խոր. հոխիս: Ոսկ. ծ. Ք. 25: * Ոչնչեր ընտանի բոյս բուսուցանել, և խամրեալս զնա: Խամրեն զաչեր. Սարգ. յն. Ք: Նաւ. Երզն: * Խաւար անհնարին խամրեաց զնմ առաչիկս բարւոյն: Ո՛վ Լիլիթ և կատաղի գազանք, որ խամրիք չարաչարուեր արկածիւք զդեռաբողոքն զարմ. Պիս: * Զնան վերնական (գաթրիէլ աւետաբերն) խամրել զանիան իւր բռնութիւնն. Գնչ: * Զմարգ. կային ծաղիկս ըստ գործոյն ժամանակի մանկութենէ յուցանէ. և ապա խամրեցուցանէ ՝ի ձմերնայն ծերութեն (յն. ծերութենէն) ապականելով. Նիւս. կոս:

ԽԱՄՐԻՄ, երայ. յ. Տ. ԽԱՄՐԱՆԱԼ. Μαραίνομαι. Aresco. լրինալ, ֆմանալ. ասլմաք, գօղոմաք, ևլմէր. * Սակաւիկ ինչ ժամանակի ծաղկեալ, և դարձեալ խամրին: Ձմերնայն ղուարձալուքն խամրին. Նիւս. կոս. Ես երգի: * Խամրին և թառամին: Խամրի, և ապականի: Ձեռաւոմի, չխամրի. այլ միշտ ծաղկի. Վ. Երզ: Ք: Սարգ. յն. Ք: Ոսկ. ա. փիմ. Ք: * Ցորժամ. հասանեն ՝ի վերայ նոցա փորձանք ինչ, խամրին յերեսաց նորա. Եփր. համաբ. ըստ Լքի: * Զինչ օգուտ իցէ ՝ի սերմանեացն, որ ՝ի բոյսն բարւոյ ելանեն, և յետոյ խամրիցին. Ոսկ. մ. Ք. 8: * Աբելն խեղճ առ նախնին հայի (ազգամ), առաժամայի խամրի. Գնչ: * Իրրև տեսանէին զմամիկոնեանն այնպէս երևելի յաշխոյժս բարւոյ համակեալ՝ներ. կեալ խամրէին. Փարպ:

ԽԱՑԹ, ի, ից. գ. Σκόλοψ. (որ Թարգմանի և խոչ.) Colus aculentus, sudes, stimulus. Գործի խթելոյ. խթան. խայթոց. Տօթաւ, էօյէնփուբէ, պէպ, ևն. * Ցուսաւ ինձ խայթ մարմնոյ՝ հրեշտակ սատանայ կռփիլ զիս. Ք. կոր. ծէ. 7:

ԽԱՑԹԱՀԱՐ. գ. Ակտ փշոց՝ լարաչար խայթիչ խոցոտիչ. * Դիմինին, խայթահարն, ժանդաւփուշն. Ագաթ:

ԽԱՑԹԱՀԱՐԵԼ. ն. Որպէս խայթիւ կի խայթոցաւ հարկանել. * Զքանանացիսն ակտր սիրտ ակօք կատորեաց խայթահարեալ. Եփէս. էփ:

ԽԱՑԹԱՑԹԵԼ. Տ. ՀԱՑԹԱՑԹԵԼ:

ԽԱՑԹԵՄ. ևցի. գ. Δάκνω, Mordeo. և πλήσσω, τττω. (իբր πλάγω. յոմի լս. plaga.) percutio, ferio. Խայթիւ կամ խայթոցաւ իւիք խթել՝ հարկանել խոցել. որ և ասի ԽԱՏԱՆԵԼ. խոթել, խածնել, ՝ի՛ել, ՝ձել. սոփաք, վ—ւրմաք. * Հրամայեցիչ վիշապին խայթել զնոսա. Ամվ. Ք. 3: * Խայթեն իրրև զկարիճ. Սարգ. յն. Ք: * Սողեալ և գայր նմանն օձին. ա. ա՛ի խայթել գաւրաւպարին. Շ. էէր:

ԽԱՑԹԱՉ. ա. Որ խայթել որ և է օրինակաւ. (որպէս և խիղճն մտաց.) * Որ ոչ գաթարէ ծնանել զխայթիչս մտացն. Բրս. մէ:

ԽԱՑԹՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ունի զկաւորութենէ խայթելոյ. * Կարճաց խայթողականաց: Խոտս խայթողական ինքնաներոյս. Նար. խէ. յ՝է:

ԽԱՑԹՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խայթելն. խայթողն գոլ. խայթուած. * Ա՛ն արկանէ նոցա զբաբէլացւոցն զխայթողութենէն, զրխակալութենէ, զգաժանութենէն հաւատացելոցն յայտանելով: Չ՝ի զյաճախութենէն ցուցցէ զխայթողութենէն. Ոսկ. էս:

ԽԱՑԹՈՑ, ի, ից, կի ից. գ. Κέντρον. որ և ԿԵՆԴՐՈՆ, և ԽԹԱՆ. Stimulus. Սուր խայթն, որով հարկանեն կարիճք և այլ զեռունք. * Խայթոց կարճի: Ըստ նմանութենէ կարճի, և խայթոց յագիս նոցա: Եղէց իրրև զխայթոց ատեն յուդայ: Ո՞ւր է խայթոցդ քո գժոխք: Խայթոց մահու՝ մեղք են. Ցայտ. Ք. 3. 10: Ոխ. Ք. 13: ծէ. 14: 56: 55. 56: * Խայթոցդ նորա կան, և խոցոտեն զգաղտիս: Փշրին խայթոցք նորա. Մծբ. է: * Խայթոցդքն խոցոտեաց. Ցհ. իի: * Կռածագ կըռացուն, որ զորէն ունի խայթոցաց կարճի. Նար. կի: * Ըստ գազանաց բնութե՝ գործիք և խայթոցիւք գործիցեն հնազանդեալ վիշապքն ծառայիցն. Պզաք. օէի. Ը:

Ընմանութեամբ ասի. * Շիջեալ ցանկութեցն՝ մնանէ այնու հեռու գառն խայթոց մտածութեանցն ՚՚. այսինքն խիղճ մտաց. Շ. յէ. Ք:

ԽԱՑՈՑՈՑ. Πληγή, βασανισμός. Ictus, plaga, cruciatus.. Խայթոսածք. հարուածք. չարչարանք. վէրք. * Շարշարանք նոցա իբրև զխայթոցս կարճի. Ցայտ. Ք. 5: * Օձն պղծէի բժշկեաց զխայթոցս և զնոյնս ընչաւոր օձին. Ոսկ. յդ. ՚՚. 26: * Ոչ ևս ունին գաւրաշարս բոկս կասկածաւորս օձին խայթոցաց. Նար. էրգ: * Խայթոցից Թշնամեացն ժուժկալուի. կէմա:

ԽԱՑՈՑԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունակ խայթոցի. Խոյս՝ոց ասեցօվ. * Ցօձից Թու-

նալից խայթոցասուրց (թխբակէ. Երզն. ա:

ԽԱՑԹՈՒԱԾ, ոյ, ոց. } Δῆγμα. Mor-
ԽԱՑԹՈՒՄՆ, (Յովհան. գ.) } sus. Πληγή, πλήγμα. Ictus, plaga. Խայթողութիւն. և խածուած. Հարուած. * Ջխայթուածս մահու բժշկել: Առաջնայի զխայթուածն վերին. Նար. իէ: Շար: * Ա՛ռ մեզս ծա-ծուկ խայթուածովքն սատարութիւնս. Լմբ. պարգ: * Ջպղնձի օձն, որ էր ժողովրդեանն ի մահաբեր խայթմանէն բժշկել կուտիւն. Նիւս. երգ: * Ի խայթմանէ կամակոր օձին. Շ. ընդ: * Խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց. Նար. ք:

ԽԱՑԾ, ի, ից. գ. Խածն կամ խանձ. այսինքն կերբ ձկան եղեամ՝ի կարի. եկմ. Δεληέαρ, ἴδεσμα, φώμιον. Esca, frustulum. * Խոնարհեալ կերանքն ընդ մահկանացու այս մարմին, որով իբր խայծիւ յինքն ձգեաց զմահ. Բրս. մբ:

ԽԱՑԾ, ի, ից. գ. Խանձ կամ խանձ. այսինքն կերբ ձկան եղեամ՝ի կարի. եկմ. Δεληέαρ, ἴδεσμα, φώμιον. Esca, frustulum. * Խոնարհեալ կերանքն ընդ մահկանացու այս մարմին, որով իբր խայծիւ յինքն ձգեաց զմահ. Բրս. մբ:

Ե՛ Ո՛ւ և է պատառիկ, կոտորակ, մասն. և նիշ կամ խայտ. (յորմէ ասի և խայծիլ խաղողոյ). Իբրու. Τέμαχος, μόριον. Frustum, frustulum. * Ձգեցին ձողքեցին ընդ ապառաժ տեղիսն քարչելով, ղի ամենեին խայծ ոչ մնայց ի մարմնոյ երանելւոյն. Եփես. է: * Քան զդրամ՝ խայծ ողջ ոչ գտաներ ի մարմնի նորա. Բասղ. է. 44:

ԽԱՑԾԵՄ, եցի. ել. } Περκάζω. Va-
ԽԱՑԾԻՄ, եցայ. յ. } rior, maturesco, nigresco. Անկանիլ խայծից կամ խայծից ի խաղողս. սկսանիլ կարմրիլ և սեւանալ խաղողից. հասուցանալ. խայծ ինինալ, հասանիլ. ալեաք փրփրէին, խըշխշմաք, գըգռլանմաք, գոռգոռմաք, ոլմաք. * Խայծեցան խաղողք. Ածվ. է. 13: * Պատղովք ողկուզաց վկայք խայծեցին. հ. իիւիի: * Ինքն նախ խայծեաց ի բարուենակ խաչին. ճճ: * Տունն դանիէլի և անանիանցն խայծեցին ի նուաս առաքինութիւն: Ա՛յս պատուքս ասէ, ոլք խայծեցին ի մէջ ձերս ժողովրդեանդ ողկուզից: Հայր ետս մեզ զմիածինն զծոցոյն իւրոյ զծաղիկն, և ի խայծելն նոյա ի խաչին փրկեցաք: Ամենայն պատուքս առաքինութիւնք յայն աքս մարմինն ծաղկեալ խայծեցան. Լմբ. ովս. Ն ոչ: * Նկամեաս սիրաք սրտագոյն օրինացն խայծեցին ի բըն-նութիւն: Վարդապետութիւն տեսան էր, որ խայծեալ ծաղկեցաս յինքենէ ի հայրատունկ որթոյն. Վահ. կմբ:

ԽԱՑԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Περ. καίνω. Variego. Տալ խայծել. հասուցանել. յուցանիել իբրև զիապոյ. Խայծեցնել. ալաճաճաք. * Ալբիացան՝ ի մեզ զթութիւնքն երկիւղին. և խայծեցյո՛ ի մեզ զգաղդութիւնքն սիրոյն, և ճաշակեա՛ զնոյն. Լմբ. ոչ:

ԽԱՑԾԿԵՐ, ի, ից. ա. Որ ուտէ զայլ զնայծ, այսինքն զկեր կամ զպատառ կամ զմսան. * Իբր մեղուք խայծկերք, որ զայլ վաստակս ծծեն. Վրդն. ոչ:

ԽԱՑԾՂԱՆ. գ. Թուխ որպես ի ոմն. Խանձիլ. այսինքն կատա խանձողեալ, որ լինի աբեղ, և պատանք վիրաց. * Խայծղան, և ծծումբ և մուր: Ձևւեղ, և խայծղան. Վոփ:

ԽԱՑԾՈՑ, ի, ից. ա. Ποικίλος. Varius, variegatus. Ոճնակ խայծիչ կամ խայտից. պիսակ. խայտաբղետ. խոպոպիւ. ալաճա, պերեւի, պեն+ւի. * Բորոսն ասէ պիղծ է, և մեղքն խայծոտք: Խայծոտն, և մեղքք խայծոտն պիղծ է. Ոսկ. փիս: * Ըզպիսակս մեզն և զխայծոտս ի բաց ընկենու. Մխի. վնս:

ԽԱՑԾՈՑՈՒՄ, եցայ. յ. Խայծոտ լի-նել. * Որով պղծի հոգին և խայծոտի. Մխի. վնք:

ԽԱՑԾՈՒԱԾ, ոյ. գ. Պէրκωμα. Varietas coloris in uvis, etc. Խայծիլն խաղողոյ. * Ա՛ուրք գարնայնոյ էին՝ աւուրքն խայծուածոյ խաղողոյ. Թուղ. ծք. 21. յն. πρόδρομος, վաղահաս, կամ նախընթաց: Որպես և վսիկ. Խայծած կամ խածած ասի՝ իբր խայծեալ:)

ԽԱՑՏ, ի, ից. ա. (լծ. ընդ խայծ.) Ποικίλος, ραντός. Varius, aspersus. Գունագոյն. նկարուն. պիսակ. խոպոպիկ. ալաճ. * Որ ոչ իցէ խայտ և պիսակ յայծեաց. Ած. լ. 33:

ԽԱՑՏԱՐԱԿԻՏ, կամ ԽԱՑՏԱՐԱԳԻՏ. ա. Κατασίγμενος. Punctis vel maculis distinctus. Ποικίλος. Varius, variegatus. Խայտ իբրև զինձ կամ զընձուղս. պէսպէսակագոյն նիշս ունօղ իբր նիսարէն պիսակ. ալաճա, ալաճա, նաֆըւեւէ. պէնէկի. էէսէկէնէկ. * Ի լերանց ընձուց. ինձ անուանէ զխայտաբղէտ չարիս, և զզանազան մեղս. Նիւս. երգ: * Ոեղտ խայտաբղէտ. փիւ. եւ: * Որ-պէս յամենայն ախտէ գոլ խայտաբղէտք. Բրս. ապբէդ: * Որոկէս զառիւծ խայտաբղէտս կոտապաշտս լթ. ս. երգ: * Ջգայլս ծաւնուն՝ ի բաց վարել, և զխայտաբղետ հոգիսն բժշկել. Սոփ. ա. ով. ա: * Տէր, եթէ կամիս, կարող ես զմեղք խայտաբղետ ոգիս մեր սրբել. Ոսկ. վ: * Խայտաբղետ էին մեղք (իբրև զբորոտ). Լմբ. ա՛ծաբ:

ԽԱՑՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ կամ ԽԱՑՏԱԲՂԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κατάστεγμα. Macula vel nota in pelle animalis. ποίκιλμα, variegatio. Խայտաբղետի գոլ. խայտալ. պիսակութիւն. խայտուց բիծ. ալաճաւէք, ւէ+է, պէնէ+. * Եթէ լինի իցէ. մեռցի հանդերձ խայտաբղետութեամբն. Ած օրս. ե: * Ձգեալ՝ի բաց զսմենայն խայտաբղետութիւն. Շ. ա. պ. իէ: * Ջզանազան խայտաբղէտութիւն հոգւոյն և զսևութիւն՝ի գոյն սպիտակութիւնն առեալ գործուցանէ. Սոփ. ա. պ. է: * Ջգարձեալս՝ի հակակայս խայտաբղետութիւն մեղային գունով. Նար. խև:

ԽԱՑՏԱԼԻՑ. տ. Խնդալիս. * Ցծծալ խայտալից բերկրանաք. Մ՚ագ:

ԽԱՑՏԱԽԱՐԻ. ա. } Διάλευκος. Subal-
ԽԱՑՏԱԽԱՐԻԻ. } bus. (որպէս թէ մի-ջակոյն խայտիւք խառնալ գրի և խայտախայրիք. խայտախարտոյք.) Գորշախայտ. մոխրագոյն. խայտապիսակ. սպիտակախառն կամ սևախառն. * Ծննդեին խաչինքն խայտախարիւս: Պիսակք և խայտախարիւք: Գորշախայտք և խայտախարիւք են. Ած. լ. 32: ըծ. 10. 12: * Ամենայն խայ ախարիւս իմ են. Եփես. ծն: * Ծննդեին խայտախարիւք. Շ. իոյիէ: * Ընկաբէնս և խայտախարի գառինս. Վրդն. լ: * Ոչխար խորհրդով յղացեալ, յորմէ խայտախարի և կրկնակի գառն մեզ ծնաւ. հ. իիւիի: * Խայտախարի գաւազանք զծեալ՝ խայտախարիք ծնանէին. Տծած:

ԽԱՑՏԱԽՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Խայտալով խնդալն. * Ցանհասական խնամոցն հայրենի խայտախնդութիւն բարբառի ձայն ցընծութիւն խոստման աւետեաց. Տծած:

ԽԱՑՏԱԿՆ. ա. Խայտ կամ խայտալից աչօք. զուարթադէմն, քաղցրահայեաց. * Հայկ գեղապաշաճ և անձնեայ, քաջալ գանգուր, խայտակն: Խոհեմ սկսին՝ քաջ չգանդուրն և խայտակն. Խոր. ա. 9. 10:

ԽԱՑՏԱՄ, ացի. ել. Σκιρτάω. Salio, salto. διάλλομαι, transilio. ἀγαλλιάζομαι, exulto. στρηνιάω, καταστρηνιάζω, luxurio, luxuriose vivo. կայթել. կայտռիլ. ի վեր վազել. յուրախութիւն. ստոստոտել. խաղալ. խնդալ. յոյժ, և ցնծալ. խնդիլ. և խնճանալ. յօրանալ. ցոփանալ. ցոխլըթել, ճխալ. վխտալ. ուրախանալ վէր վէր ընթալ, խենթմէք լինել, ղհանալ. սըլըբամաք, էջոյնէնէք, գըվնմաք. Հաստատակրկին ասի զանբանից. * Խայտայիք իբրև զդուռարակս ի վերայ դալարոյ: Խայտասլիք իբրև որթք սրճալ կենալք ի կապոյ: Խայտացին երիվարք ի մանրս իւրեանց: Իբրև զդառինս խայտացին. Երեմ. ծ. 11: Մաղ. գ. 2: Ցվէս. ա. 17: Իմաս. ծէ. 9: * Եկին վազելով ի վերայ լերանց, խայտալով (կամ խաղալով) ի վերայ բլրոց. Երգ. է. 8: * Ոչ զդելփին ոք ետես ակօս պատառեալ, և ոչ զեզն ի լուր խայտացեալ. Ա՛ս օրս. իէ: * Կենդանեացն խայտան հոյլք ի գալար վայրս. Խոր. վրէվ: * Հօտք արօտականք ծաղկաւէտ խայտացեալք. Ցհ. կբ: * Սկսան ձիքն խայտալ ընդ միմեանս. Ա՛ն. անք:

Նոյնն նմանութիւն ասի և զմայրգականէ. * Խայտալէ քո եւ յականջս իմ. ը. ի. ծէ. 28: * Փառաւորեաց զինքն, և խայտացոյց ծայր. ծէ. 7: * Ցորժամ խայտան ղբիոիւ, ամուսնանալ կամին. ա. փխ. է. 11: * Խայտայր աչեօքն ծերունին ցծնորդումն ի գիրկս իւր. Շար: * Ջո՛ւ ի մարմնի. գողալով և խնդութիւք խայտացէք. գողալով վասն մեղաց, և ինդութիւք վասն յուսոյն. Ա՛ֆէ. ի ծն: * Ջխայտալն ի զգեստս և յինչս և յարարս. Խոր:

ԽԱՑՏԱՆ. որպես Բացախայտալ. Ապοχιρτάω. Resilio. * Դու հանապազ ընդ խեաս, դու յիմ ծոցոյս ոչ մեկնեցար երբեք, գու զիմով եկեղեցեաս ոչ խայտացեր. Ոսկ: * Օշտեմ և խայտալ (իբրև զերիվար). Ոսկ. մ. է. 25:

ԽԱՑՏԱՆԿԱՐ. ա. Նկարեալ խայտիւք. գունագոյն. * Հանդերձ՝ առ առորոգաք խայտանկար. Վրդն. ոչ:

ԽԱՑՏԱՆՔ. նաց. գ. Σκίρτημα. Saltus. Խայտալն. ցնծուն. հրճուանք. * Խընդութիւն իբրև խայտանաք իմեն հոգւոյն ըստ կամացն աւետեաց. Բրս. գոհ: * Ա՛ստէն կըրկնակի խայտանաք առ միմեանս, այո՛ այո՛. Վրդն. ոչ:

ԽԱՑՏԱՊԻՍԱԿ. ի, աց. (կամ խայտաստպիսակ). Տ. ԽԱՑՏԱԽԱՐԻՒ. * Ջերթս գաւազանս նկարեալս գնէր յաւազանն. Համարեն խայտապիսակ ծնանէին. Ած. կամ Ջոբ. իէ. խէ. (այլ Հ. խայտաստպիսակ): * Ամենայն ոչխար՝ որ... խայտապիսակ իցէ, այն յակոբու երդեցի. Եփես. ասէ. փոբ: * Ի բազմանալ խայտապիսակացն. Վրդն. ծն:

ԽԱՑՏԱՌԱԿ. ա. տ. Ἀσχημόνως, ἀσχημονοῦσα. Turpis, indecore se gerens. παράδειγμα, exemplar, plum. Առակելի կամ առակակալ. խաղ առնելով. առակ նշանակի. ծանակ. ծաղածանակ. ամաչեցնալ. առակերկութիւն առականաց. նշանակեալ. այսպէս ելջեալ. տձև. մերկ. խոպ ա խոպեր. այբ պէլէ. ձառիս, ծաղխոթա, բըսվաց. * Ա՛սարից զքեզ խայտառակ. խայտառակ հղիին ընդ երկրի: Եւ դու էիր մերկ և խայտառակ. Նաահ. ֆ. 6: Երեմ. ծէ. 4: Եզեկ. ծէ. 7: * Սովալուկ, մերկ և խայտառակ չքվեցար. Սոփ. իէ: * Մերկացեալ յամօթալին՝ նորհէն՝ խայտառակ գոյք. Իգն: * Մերկ խայտառակ եգեալ յիշխանութիւնէ՝ նշանակիս: Հանդիսական նորա հրապարակի խայտառակ մերկանալն. Լմբ. կմբ. և պոբգ: * Մերկացուցանել, և խայտառակ ձաղանաք չրկնցուցանել. Ճ. և:

ԽԱՑՏԱՌԱԿԱԲԱՐ. տ. խայտառակու-

Թբ․ խայտառակ․ *Զմեղս քո մի՛ փութասցիս ծածկել բանիւք, այլ խայտառակաբար յանդիմանութբ բժշկել․ Ոսկեփոր։

ԽԱՅՏԱՌԱԿԱԳՈՅՆ․ ա․ Առաւել խայտառակ․ յոռեգոյն․ *Ձիք ինչ խայտառակագոյն քան զփծփկութի․ Ոսկ․ գծ։

ԽԱՅՏԱՌԱԿԱՄԱՀ․ մ․ Խայտառակ մահուամբ․ *Խայտառակամահ սատակեցեր զանօրէն թշնամիսն․ Ագաթ։

ԽԱՅՏԱՌԱԿԱՆՔ, նաց․ գ․ Ἀσχημοσύνη. Deformitas, turpitudo, pudor. ἀσχήμον, indecorum, turpe. ἀτιμία, ignominia. Խայտառակութի․ խայտառակելն, ելն․ նշաւականք․ ծանականք․ անարգանք․ ամօթ․ և Ամօթալի ինչ․ մերկութ երեւալ․ րէզիլլըգ, այըպ․ *Զխայտառականս իւր ոչ ծածկեսցէ։ Զի մի՛ ՚ի խայտառականս անկանիցիս․ Սիր․ իզ․ 11։ Լ․ 19։ *Զխայտառականս ամօթոյ իւրեանց (զկուռս) ցոյց առնեն մարդկան․ Բարսղ․ եղբ։ *Յայտ առնելով զամօթ խայտառականաց նորա․ Բրս․ եղբ։ *Տեսանես զմարդ ՚ի խայտառականս, և չհամարիցես զայն անձին ՚ի քարոզականս․ Ոսկ․ մ․ ա․ 15։ *Ընդէ՞ր խայտառականք և անարգանք սգոյ թշնամանէք զմարմինս հոգեկիրս․ Մանդ․ է։ *Անաչառ խայտառականաց հրապարակաւ վերապատմեցից․ Նար․ ձ։

կամ Ամօթալի թշնամանք և լկանք․ *Մատնեցի զանձն իմ ՚ի մահ, և ՚ի խայտառականս գազանաց՝ հրոյ և սրոյ․ Աճառ․ ա։ *Զխաչն խայտառականաց․ Ոսկ․ Եփ․ *Ազգի ազգի խայտառականս անցուցանէր ընդ նա․ Կոչ․ զ։

կամ Պղծութի․ գործ ամօթոյ․ *Յամօթոյ խայտառականաց պղծութե ապրեցուցեր զաստայ։ Պահեա յանարժան խայտառականացս․ Ագաթ։ *Ազգի ազգի խայտառականս և ապանութիս միմեանց առնէին․ Խոր։ *Զբարեշուք կանանց խայտառականս զինչ պիտոյ է մեզ և ընդ գրով արկանել․ Լաստ․ խա։

ԽԱՅՏԱՌԱԿԵՄ, եցի․ ն․ Δειγματίζω, παραδειγματίζω, παραδείχνυμι. Publicae ignominiae expono, trado, demonstro. Առակել՝ խաղ առնելով, կամ խայտալով․ Նշաւակել․ ծանակել․ մերկանալ զյետոյս կամ զծածուկս․ յամօթ առնել հրապարակաւ․ առակ նշաւակի կացուցանել․ ճառիւ՝ րէզիլ էթմէք․ Տես Եզ․ ի․ 4։ Երեմ․ ծզ․ 22։ Եզեկ․ ծզ․ 22․ 39։ իզ․ 29։ Կող․ բ․ 15։ Եբր․ զ․ 6։ *Խայտառակել զգնուն հատարակաց, կամ զխաբէութի, կմ զոք, կամ զպատկառելիս, զհաղթս, զմեքենայս, զվէրս․ Պիտ։ Եփեկ։ Նար․ իբ․ կէ․ զ․ ձն։ Լմբ․ ող․ և այլ։

Եւ Պղծել․ ապականել․ *Զկանայս նոցա խայտառակեսցեն․ Եզ․ ծզ․ 16։ *Զխայտառակել պղծութբ առ իրեարս։ Մի խայտառակել զիւրն թոռնիայ․ Նիւ․ զհա։

ԽԱՅՏԱՌԱԿԵՑՈՅՑԱՆԵՄ, ցուցի․ Նոյն ընդ վ․ *Մերկացեալ խայտառակեցոյց զխորհուրդս փարիսեցւոյն․ Եփր․ համաբ։

ԽԱՅՏԱՌԱԿԻՉ․ ա․ Որ խայտառակէ․ նշաւակիչ․ խաղ ընող․ *Խայտառակիչ խորամանկութե, կամ թագաւորին հրամանի, կամ կախարդաց․ Յճխ․ ծա։ Փարպ։ Նար․ զգ։

ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀσχημοσύνη. Turpitudo, pudor. ἀσχήμον, indecorum. Խայտառակելն․ նշաւակութի․ ծանակութի․ ծանականք․ ամօթ․ և Ամօթալի ինչ․ պղծութի․ առականք․ խայտառութ․ րէզիլլիք, ռասվայլըգ, րուսվայլըգ, այըպ․ *Առակ խայտառակութեան յետնոց թողեալ։ Մահու խայտառակութեան դատեցուք զնա։ Ծածկեցի զխայտառակութի քո։ Տեսցեն զամենայն խայտառակութիս քո։ Խայտառակութիւն արար յիսրայէլի՝ մատնելով առ գուսանն յակոբայ։ Արուք ընդ արուս զխայտառակութիւն գործէին․ ևն։ *Հան զնախատինս պատկառանաց խայտառակութեանս․ Նար․ կբ։ *Նորա մեքենայիցն և խորհրդոցն խայտառակութ․ Լմբ․ ող։ *Զայսպիսի նշաւակութիս պօղոս ոչ պոռնկութի, այլ՝ խայտառակութի անուանէ․ Սարգ․ յուդ․ ա։

ԽԱՅՏԱՊԻՏԱԿ․ Տ․ ԽԱՅՏԱԳԻՍԱԿ։

ԽԱՅՏԱՅՈՒՑԱՆԵԼ․ ն․ Որպէս խայտառնել․ խայտաբղէտ կացուցանել․ Καταποικίλλω. Variis inficio maculis. պէնէկ պէնէկ էթմէք․ *Խայտացուցանէ զմարմինն, բորոտութիս և այլ պէսպէս ցաւս ծնանելով․ Պղատ․ փիմ։

ԽԱՅՏՈՒԱԾ, ոյ, կամ ի․ գ․ Խայտ նշանակ․ գիծ պէսպիսակ․ գրոշմ․ կնիք․ կիտուած․ պէրէ, լէրէ, պէնէկ․ *Ետ կարել գրամ և գանձկան ՚ի քարտիսէ, ունելով յինքն գիր և խայտուած․ Ոստղէլ։ *Լիցի մատանին առանց գրի և խայտուածի․ Մագս․ ջահ։ *Ետ զնել խայտուածս և պատկերս ՚ի կտաւս․ Մխ․ ար։ *Տեսլեամբ միայն խայտուածոյ գաւազանին յաւազանսն՝ ծնանել գոչս և խայտախարոյս (որ լինի և աժական՝ իբր ուղղական)․ Ոսկեփոր։

ԽԱՅՏՈՒԹԻՒՆ․ Տ․ ԽԱՅՏՈՒՑ․ *Ոչ հնդիկ զմկութի, և ոչ ինձ զխայտութիւն․ Լաստ․ իբ։

ԽԱՅՏՈՒՄՆ, տման․ գ․ Խայտալն․ ցոյց խնդութեան․ *Մինն (յհ․ մկրտ․) ծառայաբար մատուցանէր, իսկ միւսն (այսինքն յո) տիրապէս ընդունէր զխայտումն խոնարհութեանն․ Եղիշ․ Ծրփ։

ԽԱՅՏՈՒՑ, ուցք․ գ․ Ποίκιλμα. Variegatio, macula. որ և ԽԱՅՏՈՒԹԻՒՆ․ Խայտաբղէտութի․ նկարէն գոյն կմ խայտ մորթոյ․ որպէս ընձու, ևն․ ալաճա, պէնէկ․ *Եթէ փոխեսցէ հնդիկ զմորթ իւր, և ինձ զխայտուցս իւր․ Երեմ․ ժգ․ 23։ *Ընձու անկարելի է զխայտուցն փոխել․ Խոր․ բ․ 85։

ԽԱՅՐԻ, րւոյ կամ րոյ, րեաց․ գ․ Պըտուղ․ բերք․ արդիւնք․ արգասիք․ ընծայ հաճոյական․ Տես և ԽՐԱԽԱՅՐԻՔ․ հայըրլը, մէյվէ, խուրճանտա, հէտիյէ․ *Հանդերձ խայրեօքն և նուիրօք։ Լիածեռն զխայրեայն հատուցումն պողաբերելոյն․ Պիտ։ *Պատարագ և խայրիք։ Զնախինիս, և զխայրիս․ Նիւս․ երգ։ Եղիշ․ ող։ *Ի չհրամայեալ խայրին հպեցար։ Զհրամայեալ խայրոյն հպենալ․ Թէոդոր․ խչ։ Գնդ։ *Ի խայրեաց հոգւոյս քեզ նուիրելոյ․ Նար․ լգ։

ԽԱՆ, ի, ից․ գ․ Նոյն բառ է և ՚ի յն․ լտ․ Κανοῦν. Canistrum. (լծ․ և հյ․ Սան․ թ․ սինի, սահան․ եւր․ աղւ․ որպէս թ․ սէլէ․) Անօթ ՚ի սպաս սեղանոյ յորմէ և էնիւթոյ, եւ և հիւսեալ ՚ի պրտուոյ․ *Երիս խանս նաշհւոյ ունէի ՚ի գլուխ իմում։ Ի վերնում խանին։ Ուտէին ՚ի խանէ անտի։ Դիցես ՚ի վերայ խանի միոյ, և մատուցես զայն խանիւն։ Պան մի բաղարջ ՚ի խանէն։ Զմիսն եդ ՚ի վր խանի․ Ծն։ Ել։ Թուոց։ Դտ։

ԽԱՆ․ Ψίξ. Mica. Փշրանք․ նշխարհեալ կտոր․ և Կտորակ կամ կապերտ ինչ․ *Իբրև զխան ինչ զանց արարեալ անարգագոյն․ Աճառ․ Վրք․ (ուր կարծի գրեալ և խրան․ իբր ումն․ խըրընթը, գըրընթը։) *Խան կարել, որ զկարուակէ նշանակէ․ Երզն․ ի նկ․ վեր։

ԽԱՆ․ գ․ Բառ ումն․ որպէս պ․ թ․ այսինքն Իջեան․ օթևան․ խան, քէրվանսէրայ․ *Ձիովն իւրով․․ եկանէ ՚ի խանս կարգեալս․ Խոր․ բ․ 46։ Տես և ՀԱՆԳՈՅՑ։

ԽԱՆԱԹ․ գ․ Բառ անյայտ․ որ թուի Հետք․ Ճանապարհ ցամաքի․ կամ Փոյթ (խայրէթ)․ *Զգնայր ուրեք հետի, զի մի՛ ՚ի խանաթ անկեալ՝ զհետ երթայցեն, այլ ՚ի նաւ մտանէ »․ յն․ լուկ, զի մի՛ հետևեսցին․ Ոսկ․ մ․ բ․ 28։

ԽԱՆԱԿԻՐ ԼԻՆԵԼ․ Կրել զխան ՚ի վերայ գլխոյ․ *Խանակիր լինել հացարարին երևութացաւ ՚ի ձեռն երազոյն․ Նիւս․ կազմ։

ԽԱՆԳԱՐ․ գ․ Σύγχυσις. Perturbátio. Գրի և ԽԱՆԿԱՐ․ Խանգարումն․ աւեր․ եղծումն․ վնաս․ շփոթութի․ յոյզք խռովութեան․ պօզուգլուգ․ *Ամենայն խանգարք, անկարգութիք․ Ոսկ․ մ․ գ․ 6։ *Կամեցաւ խանգար առնել ՚ի մէջ թագաւորին հայոց։ Եթէ ոչ կամիս խանգար ինչ առնել, տուր զքաղաքն ՚ի բաց․ Բուզ․ դ․ 16։ է․ 32։

ԽԱՆԳԲՐ․ ա․ Ἄσημος. Nota carens, obscurus. Խանգարեալ․ աւերեալ․ եղծեալ․ շփոթեալ․ աննշան․ պօզուգ․ *Ոչ զայն գիր գտանեմ, որ ըստ իւրաքանչիւր կիրակէիցն գրեմք ՚ի ձեզ, և արձակեմք․ այլ՝ այլընդայլոյ, խանգարս, և կամակորս․ Ոսկ․ մ․ ա․ 11․ յն․ աննշանս և խեղաթիւրեալս։ *Ո՞րչափ ընդ խանգար մտածմունս եմք, և ընդ բազում փոփոխմունս․ Շիր։ *Սա քարոզէր զքեզ իշխանաբար, և զհերձուածողսն առնէր սա խանկար․ Գնձ․ ածաբ։

ԽԱՆԳԱՐԵՄ, եցի․ ն․ Διαστρέφω. Perverto. διαλύω, dissolvo. ἀναστατόω, seditione conturbo. σχύλλω, vexo. Եղծանել․ աւերել․ քակել․ ապականել․ խեղաթիւրել․ շփոթել․ խառնակել․ խռովել․ ալաւաղել․ վեր ՚ի վայր առնել․ խանըրէլ, պուզմագ, փարիշան էթմէք․ *Ո՞վ է այն՝ որ կարող իցէ զարդարել, զոր նա խանգարիցէ (կամ զոր նա եղծցէ զնա)․ Ժղ․ է․ 14։ *Ես ոչ խանգարեմ զխրայէլ․ գ․ Թգ․ ժէ․ 18։ *Զբարեօք նոյ զարարածն խանգարեաց․ Եղիշ․ բ։ *Խանգարեաց զարարչութիւն նոյ զերիս ամս և զվեց ամիս․ Սարգ․ յկ․ ծա։ *Ած խանգարեաց զնա մահու դատապարտութբ․ Լմբ․ ող։ *Ե՛ղ և խանգարեա զթատրոն սատանայի։ Ուք զամենայն տիեզերս առէ խանգարեցին, և այսր եկեալ նմին իրի եկեալ են․ Ոսկ․ մ․ ա․ 15։ բ․ 8։ *Խանգարեալ խռովեսցէ զտեսութին (ձիրնթացից)․ Պիտոյք։ *Բովանդակ խանգարեալ մերոյս քաղաքի պղականեսցին կարգք․ Պիտ։ *Խանգարեցան սպասք երախանաց նոցա․ Յհ․ կթ։ *Խորտիկ խանգարեալս․ իբր խանձրեալ․ Նար․ ծզ։

ԽԱՆԳԱՐԵՑՈՒՑԻՉ․ Տ․ ԽԱՆԳԱՐԻՉ․ *Աշուն խանգարեցուցիչ (արմտեաց), ոչ ժողովելով յշտեմարանս․ Մեսր․ երեց։

ԽԱՆԳԱՐԻՉ, րչի, չաց․ ա․ Διαστρέφων. Pervertor. Խանգարող․ աւերիչ․ եղծիչ․ խռովիչ․ խեղաթիւրիչ․ *Եթէ դու իցես խանգարիչն իսրայէլի․ գ․ Թգ․ ժէ․ 17։ *Զմիսս և զկողմն, որ խանգարիչ ճշմարտութեան իցէ։ Խռովարարս և խանգարիչս օրինացն թագաւորաց․ Սարգ․ յկ․ դ։ և ա․ պ․ է։ *Պահէ ՚ի խանգարչէն․ Վրդն․ ծն։

ԽԱՆԳԱՐՈՒՄՆ, րման․ գ․ Ἀνατροπή. Perturbatio. որ և ԽԱՆԳԱՐ․ Խանգարելն, ելն․ շփոթութի․ խառնակութի․ *Խանգարումն ինչ է անշփոթ զարդուցն․ Դիոն․ երկն։ *Տգեղութիւն և խանգարումն երևութանոյ որպէս անհանճարից․ Յճխ․ է։ *Ժամանակ խանգարման երևեցուցանէ ղճշմարտապէս արիսն․ Ոսկեփոր։

ԽԱՆԴ, ի, լց. և ոչ. գ. (ընդ. խանձումն). Եռանդն. վառումն. իղձ. մանաւանդ կըղկանճումն և անձն կ արտի ի գթոյ և ի սիրոյ, և բորբոք նախանձայուզութեան կամ փուքոյ, քինու, և այլոց կրից. *Եթէ զնս թափուր ի հոգւոյն մնացեալը խանդից. Խոր. գ. 68: *Ոչ կարեն ձգել զմանկունն՝ տագնապալեալք ի խանդոյն. Ձփր. կն: *Խանդ դալականաւ սիրով եմ ես. որպես թէ խանդ՝ որ է նախանձ սիրոյ փեսային. կանհաց յիս. Վրդ. Երգ: *Ա յսպիսի չքնաղ չնուած՝ քաղցր խանդիւ չնեալ ի տղմունկ և ի զօրաբաբելէ. Երզն. Տգր: *Չխանդ սխալոյն՝ ընդ որ յետոյ թաւալեցաւ, մաքրել. Լմբ. հմբ:

ԽԱՆԴ ԱՌՆԵԼ. Ἐλέγχω. Arguo. Յանդիմանել (թերևս նախանձու չարժեալ). *Թէ զմեզ զվարգապետս խանդ լինչ առնել կամիցիս և յանդիմանել,,. Ցն. մի բայ, Ոսկ. Երր. իբ:

ԽԱՆԴԱԿ, ի, աց. գ. Բառ ումի. Թ. Խնկ. փեթ. որ ի մեզ ասի խրատ. փոս. *Պատառեաց զիւանդակ քաղաքին: Լգին զարտաքին խանդական պարսպին: Փողոց էր, կամ իբրև խանդակ. Ածող. ճ. 7: ՃԺ: Նե. ե. վէ:*Խաճդակ փորել շուրջ պարապաց ամրոցացն. Մաթին:

ԽԱՆԴԱԿԱԹ, ի. ա. Ուր իցէ կաթուած խանդի՝ ըղձի՝ եռանդան սրտի. ըղձակաթ. խանդաղակաթ. եռացեալ, կամ հարեալ կիմ խուճձեալ սիրով. անձկացեալ գթով կիմ կաթսռով.(վարի և ընդ բայն.)*Խանդակաթ եմ ես սիրով,,. ցն. խոցեալ եմ. Երգ. ե. 5: *Ջերմեռանդն փափագմամբ խանդակաթ եմ ի սէր նորա. Խոր:*Խանդակաթ լինցի առ գութ անախտ սիրելութեան հոգւոց մերոց. Ածած. նկէ:*Գոչէ առ նա խանդակաթ սիրով:*Խանդակաթ ոգւով գոհուրթի ի բարձունս առաքեմ. Խոր. հոխ: Լմբ. սղ. Ե վերջոխ:*Տնուր ինձ սիրոյդ ածային՝ լինել խնդրոյ խանդակաթին. Ցն որդի:

ՏՆ. Ըղձակաթ գոլով. կարօտագին.*Միոյն խանդակաթ առ սա հպեցոյս. Լմբ. պորփ:*Խանդակաթ մեռանի՝ ոչ հասեալ խընդրոյն. Աբծր:

ԽԱՆԴԱԿԱԹԻԼ, թեալ. ֆ. Խանդակաթ լինել.*Խանդակաթեալ աստ միջամուխ՝ հասի յաւարտ վախճան կանուխ. Շ. յիշ. ոոա:

ԽԱՆԴԱԿԱԹԵՄ, եցի. ն. Բայ ումի. որպես խանդակ կամ խրատ փորել. փոս հատանել.*Ցա նախ սահմանեաց խանդակ փորել... որ և խանդակեաց զամենայն շուրջ պարապին հռովմայ. Մաթին:

ԽԱՆԴԱՂԱԿԱԹ. ա. ՏՆ. Խանդակաթ. *Բաղձալոյր խանդաղակաթ սիրով՝ի նորոյն միանալ ըղձս. Խոր. հոխ:*Եւ զայս խանդաղակաթ սիրոյն ընդ միմեանս՝ի Ճանապարհին. Լմբ. հմբ:*Խանդաղակաթ եմ՝ի սէր գեղոյ նորա. Ձփր. կն:*Ձպատիւս ևեթ՝ի մարդկանէ խնդրելոյ, և զփառսդն ևեթ խանդաղակաթ խորհրդով. Ոսկ. եէեո. ֆ:

ԽԱՆԴԱՂԱՆԴ, նաց. Տ. Խանդաղանդ. *Արեամբ որդւոյն զփայլուղ ներ. կեալ՝ խանդաղանդաց ողջագուրեալ (ձգ կայան). Շ. սա. Բարխ:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԱԳԻՆ. ա. ՏՆ. կարի խանդաղատական. գորովալից. գորովանաց.*Խանդաղատագին ձայնիւ յիշեցուցանէ զառաջին գործս. Աբծ:*Ոչ ահիւ և խանդաղատագին մաղթանաց կամք առաջի ած. Մանդ. ճ:*Նե ոչ որպես պատնիկին խանդաղատագին ողբաս. Եփր. խոսթ:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԱԳՈՑՆ. Նոյն ընդ վ. Տ. կարի խանդաղատանաց. յոյժ գորովանաց.*Եւ ևս խանդաղատագոյն գթացեալ. Եղիշ. ը:*Ա յլք ևս քան զայս խանդաղատագոյնս երկրորդեն. Մաթր:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԱԼԻ. ա. Իմ խանդաղատանաց. գորովալի.*Աչք ցնա խանդաղատալի բանիւք. տէր, երթ գու բարձեր, ասա ինձ, ուր եդիր զնա, զի ես առից զնա. Եղիշ. յոբ:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր իցէ խանդաղատանաց. գորովական. գորովաչարժ. Թախանձագին.*Խոնարհեցուցանել ի բանս խանդաղատականս պատանեաց. փարպ:*Խանդաղատական արձակէր ձայն: Խանդաղատական արտասուաց. Խոր. հոխ:*Խանդաղատական ոգւով, կամ սիրով. Աբծր: Սարգ:*Բազմօք պատճառեցայ գրուակօք խանդաղատականօք. Նար. ւբ:*Բանիւք և երդեք և խանդաղատական (յն. երկրաւոր յոյժ) յօգաւթրուեթ՝ի միասին տարածանելով զաղօթսն հոգիս. Պզաթ. օրին. է:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԱԿԻՑ. ա. Որ զոյզ ընդ այլում խանդաղատանս առնէ աղերսանաց.*Մահակից հաբէլի, խանդաղատակից արքասոնս. Վրդ. ծն:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԱՆՔ, նաց. գ. Խանդիւ աղեաց, կամ աղեկէզ ըղձիւք ամոքուցն և աղերս. արգահատանք. գթարկուելիք. գորով. գուրթ. անձուկ և կարօտ սիրոյ.*Ոմն աղաչէ, և ումն աղաչի. ումն խանդաղատի, և զումն՝ի խանդաղատանս ածէ. Մաթր:*Ի գառաստանի ոչ ծառայութիւն վարել, և ոչ իգական խանդաղատանաց. Պզաթ. օրին. ճ:*Եւ անդաստր խանդաղատանաց հեզուլ զարտասուս շնորհալից:Ողորմագին խանդաղատանաց:Խանդաղատանաց խօսակցութեաց և համբուրիւք ողջունից. Յճխ. ծիե: Մանդ. ծիե: Պիս:*Աձեցուցեալ զարարիանս նոցա խանդաղատանաց. Լմբ. պորփ:*Վասն առաքինի իւրոց խանդաղատանացն՝ որ առ արարչն գեղեցիկ. Խոր. ա. 19:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԵԼԻ. Տ. Խանդաղատանալ.*Ո՞ր անձուկ հոգւոց այսպէս խանդաղատելի և անբերելի. Բրս. հղ:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԵՄ, էցի. ն. որ և ասի ԽԱՆԴԱՂԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յտ. տե. Κηλέω. Lenio, demulceo dulcedine. Ի խանդաղատանս ածել. ի գուրթ շարժել.*Զայնիւ պաղատանաց և վայելից ղանողորմն խանդաղատեն. Մանդ. է:*Բանիւք և արդեամբք երդեցով իբրու վայելչապէս խանդաղատեցուցանեմք զսուտս. Պզաթ. օրին. է:

ԽԱՆԴԱՂԱՏԻՄ, եցայ. ֆ. Խանձիլ կամ տոչորմամբ աղեաց գթալ. ի գուրթ շարժիլ. խորովիլ. Ճմլիլ սրտի. ինայել. աղեխարշիլ.*Խանդաղատեցաւ զնովսս գուստրն փարաւոնի: Յողորմ գուրթ խանդաղատեալ հայեաց և մաղթ. Եւ. է. 6: ֆ. ղ. է. 27:*Որով խանդաղատէին սիրտք նոցա՝ի բանից անաի նորա. իգն:

Եւ Ողորմագին պաղատիլ. աղերս արկանել.՝ի գուրթ շարժել. Թախանձել.*Ոմն աղաչէ և ումն աղաչի. ումն խանդաղատի, և զումն՝ի խանդաղատանս ածէ. Մաթր:*Աղբատն՝ի գուրս գուրս կառաչէ գեգերեալ, և խանդաղատի. Մանդ. է:*Առ չերմեռանդն սրսին սիրոյ խանդաղատելին՝ զհասարակաց տէրն կոչելով որպես առանձ նական. Խոր:

ԽԱՆԴԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. Խանդաղանդ.*Ի մէջ կոծոյն բարբառէին գեղգեղեալ խանդաղատութիւք. Բրս. ծ. 15:*Ամենայնիւ հնարին զխանդաղատութիւն մանկանն. Եփր. ղէ: (Իսկ վրթ հդ. իէ. տպ. զհաչոսութիւն):*Ի խանդաղատութիւն տեսանիցէն իջեալ զմանուկն. ածդ. (իսկ տպ. ի հաչս հանդարտութիւն զիջեալ):

ԽԱՆԴԱՄ, ացայ կամ ացի. լ. Βασκαίνω. Invideo. βάσκομαι, mordeor, aegre fero. ἄλγεω, doleo. գրի և ԽԱՆՏԱԼ. Խանձիլ՝ տոչորիլ սրտիւ. կծանիլ. նախանձիլ մխալ. յաչառել. զչարիլ. քինանալ. դժկամակիլ. բաւելիւս գբաֆանաֆ.*Մի՛ խանդացուք ընդ բարեկամս: Ընդ ընկերաց փառս խանդաք. Ոսկ. ֆ. գ. 26: Ե երր. իա:*Ընդ որ խանդացեալ տիրեի՝ խորհէր նմա՝ի չարիս. Խոր. գ. 21:*Եղբայր քո տիպրան խանդացաւ զտիկնուրթի քո՝ի վերայ արեաց. Խոր. ա. 28:*Խանդալով ընդ առողջուրթիս: Խանդացեալ ընդ նոսա, կամ ընդ իրս: Խանդայ ընդ փրկուրթիւն Ժողովրդեանս տեառն. Պիս: ցհ. իլ: Լմբ. սգ: (Իսկ կալ. ծէ. գրի վերապակաս՝ խանդացեալ, ուր չն. է խնդացեալ: Որպէս և Աթոռգ. է. գրի խանդայեք, փոխանակ պրեղոյ՝ զնդայեք, կամ խնայիցէք, որպէս դնի՝ի ճ. գ:)

ԽԱՆԴԱՆԱՔ, նաց. գ. Βασκανία, φθόνος. Invidia, livor. ἐνόχλησις, perturbatio, molestia, importunitas. որ և ԽԱՆՏԱՆՔ, և ԽԱՆԴՈՒԹԻՒՆ, ՑԱՉԱՂԱՆՔ. Մախանիք. Նախանձ.*Առանց մասանաց և խանդութեան օթևանիք՝ որ անդ. Ոսկ. յհ. է. 27:

ԽԱՆԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յոյցի. Տաչ խանդալ. նախանձեցուցանել.*Արկ նա խանձ չար, և խանդացոյց, և գրգռուրթիւ չար՝ի մէջ նոցա զարթոյց. Ո—ռեէ:

ԽԱՆԴԵԼ. Δινοχλέω. Turbo, divexo, molestiam exhibeo. Նեղել. խռովել. լաբւրիել. Եթրեէեէեթ:*Ոչ ևս զառաւցեալ՝ի կամեանէ (մսուռկին) խանդելով զմսին զանձնս. Բրս. սղ:

ԽԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽԱՆԴԱՆԱՔ. Βασκανία, ἐνόχλησις.*Ի խանդուէ, և՝ի պըրպատրութէ, և՝ի նենգուրթէ, և՝ի նախանձուէ. Ոսկ. ֆ. գ. 14:*Մեղայ խանդուրթիւ, մեղայ հեռիս. Մաչ:*Ա խմաստականն խանդուրթիս. Պեբիթ:

ԽԱՆԴՈՒՄԱՆԴ. ֆ. գրի և ԽԱՆՑՈՒՄԱՆՑ, ԽԱՆԴԱՄԱՆՑ, ՀԱՆԴԱՄԱՆՑ. Տ. ՄԱԳՆԵՍ, և ԱՆԴԱՄԱՆԴ. Ցբչաբերգ.*Ի խանդումանդ քարէ տաճար է չինած (՝ի կրետէ). և զորումթի խանդումանդ քարին՝ի վեր քարչէ. Երզն. յշ. Երր:Տծաչ:*Վէմ անդամանդեայ, և խանաւամանտ, որ՝ի հարկանելն ոչ լինիցի ցաւեցեալ. Բրս. ֆէ:

ԽԱՆԹԻՓԱՐ. գ. Անուն խոտոյ. Δίκταμον. Dictamum, կամ dictamnum, usus իբրեւ օնս, պոփչերիս ղպրս. Գաբեան:

ԽԱՆԹՈՒՐՔ. գ. Իբր վերլսուցք.*Ի ծայրն ծոպացն լինցի խանթուռս և փունջս մետաքսեայս. Մաչ. չհկ:

ԽԱՆՆ. Տ. ԽԱՆԶ:

ԽԱՆՆԵԼ. Տ. ԽԱՆԶԵԼ:

ԽԱՆՁ, կի՛ ԽԱՆՆ. ի, լց. գ. Δόλεαρ. Esca. որ և ԽԱՑՆ ասի. կեր եդեալ՝ի կարթ. խածանելի պատուհաս որսոյ. Նմանուրթի՝ Լուկ. ժէ. 5:*Կարթ ոչնչ աքանչելի խանձիւք պատեալ իբր զկերակուր կլանիլ:Զսակաւքան խանձիս որսալ. Փիլ. լիս. Ե փեսայն:*Նա՝ որ խանձիս այսու առ՝ի չախեան քարչէալ. Նիս. կպ:*Խանձ (տպ. խայծ) մահու եղև մարմնոյն. զոր անգիտացեալ՝ կլաներ վիշապն. Կոչ. ծէ:*Զհարպն խանձ ատար ձիւթոյն և մազոյն, զոր ոչ էր սովոր ուտել:Խանձ, որով սովոցաբար սատանայ կ երակրէր. Վրդ.

գան։ *Խանձ՛ի ներքս դնել զչար խորհրդակցութեին, և բորբոքել զսխան։ Խանձ՛ի ներքս դնել զորմոզութեին. Շ. Է. չհ. ծա։ Եսփր. Ե։

ԽԱՆԶ. (որպէս արմատ խանձելոյ.) Խանձատումն. և Հոտ խանձողի. Խանձ, խանձի հոտ, հոտ մը. *Ոյնք իբր՛ի ՀՆՆՀՆ րոյ իմն յօդոյ այսի զհոտ ծծեն ըստ գալոյք խանձ առեալ. Փիլ. լիս։ * ի տոչորեալս հասաք խանձառ (անուն՝ տեղւոյ). զի առուգապէս ըստ անուանս մեզ Թոռի Թէ եղեալ խանձառ՝ յաւէտ տոչորմամբ. Մագ. լա։ *Ցորժամ զնանձ առնուցուն զՀանապարհայն, և՛ի ձեր վերայ ևս գայցեն։ Խանձառեալ գերիչքն զՀանապարհին՝ և զձեզ գերեսցեն. Ոսի. Ե Գէ. էս։ *Սիունք հրեղինք երևելեան յերկինս, և երկիր ամ իբրև խանձիւ բորբոքեր. Սոփ. երեց։

ԽԱՆԶԱԿԱՆ ԼԻՆԵԼ. տ. ԽԱՆԶԻԼ. *Կամ պոռնկութիք խանձական լեալ իցեն. կանոն։

ԽԱՆԶԱՑԵՄ, եցի. ն. իւ. իբր յ. Փլոգիզչ, συμφλογίζω. Inflammo. Զարաչար խանձել, կիզուլ, տոչորել. փայտղել. բոցակիզել. խանձողել, իբ. խանծել, երեւ տրել, իւ. *կենդանւոյն խանձատեալս հրով ապանաՀնէին։ չեր գլխոյ նոցա ոչ խանձատեցաւ. Է. Ա. Ջ. 11։ Դան. Ք. 94։ *Եւ ոչ մազ մի խանձատեցաւ. Մի՛ր. սս։ *Ի փայլատականց կայծականց մեռանին անասունք և մարդիկ, և ոչ խանձատին. Լմբ. իմ։

ԽԱՆԶԱՐԱՒՈՐ, բոյ, ոց. փ. Σπάργανον. Fascia. բայիւ՝σπαργάνω, fascio. Երկայն և նեղ կտաւ, որով փաթաթեն կամ եբրիշանդեն զմանուկ նորածին. Նմանութեաբ՝ բուն մանկութեի. տղայութեի ժամանակին. լայնաբար՝ Ո՛ր և է պատանք բալուղ. փոռ, փաֆ, սաբէզ, պաղբփաֆ. տես իմ. Է. 4։ Եպէի. ծՀ. 4։ ԳՓ. ԼԶ. 9։ ՂՀ. Է. 7։ *Մասուրն և խանձարուրն. Ագաթ։ *Լուծեր զերիվոնս նախաստեղծին, տերևապատն՝ի խանձարրին. ՁՀ արդի։ *Խանձարրօք կամ՝ի խանձարուրս պատեցար։ Խանձարրովք պատեալ լինէր. Շար։ ՃՃ։ *Անդստին իսկ՝ի խանձարրոց ուսեալ, կամ արժան եր ուսանել. Փիլ. իմսփան. Ն բաժն։ *Թողուլ քեզ զմեծն, զոր՝ի խանձարրոցն պաշտեալ պատուհիր։ Ի տղայական սրոց, և՛ի մերդական. Ջփր. ԼԲ. ծն։ *Խանձարրատպատ՝ի Նիւթականաց. Գնչ։

ԽԱՆԶԱՐԱՊԱՏ ԼԻՆԻՄ, եղէ. (Σπαργανόω. Fascio. Խանձարրովք կամ՝ի խանձարուրս պատել. *Խանձարրեաց զնա, և հդ կամ՝ ընկոյնեցոյց՝ի մուռք։ Խանձարրեաց զարկոյն զլոյս որպէս զօձոց։ Խանձարրեաց զհիմնագործօնն ամ արատածոց. Ոսի. ծն։ ՃՃ։ *Ձիշեա զծնունդ քո յամենասուրբ կուսէն, զնանձարրիլն, զի մուռք գնիցի. Բէնի։ *Մինչ չերկու ամսոյն խանձարրիլ. Պզաթ. օրին. Է։

ԽԱՆԶԵՄ, եցի. ն. կիզուլ. այրել. տոչորել. խանձատել. խանձողել, խարել. խանծէս էրէւ. *Խանձեաց զասացուածս էգիպատոսի՝ի մէջ կարկտին. Ագաթ։ *Խանձեալս, մրեալս. կրնաւ։ *Մազ գլխոյ նոցա չէր խանձեալ. Վ.դ՛ն. փան։ *Սոխի սխտորի ծայրքն խանձեա, որչափ պահես չկհանայ. չանայ. Վ.փ՛։

կամ կծանել լերմուԹեամբ. արևոն ևՀնէլ. *Ցորժամ լինիցի ծագումն՝ զառալինն խանձելով զառօրեայ անձրևածուն՝ն նշանակէ։ Իսկ յորժամ՝ի մուռս պտղոյն խանձիցէ՝ զերկինս կարմրացուսանէ լով, զառօրեայ պարզոց յոյս առնէ. Շ.իր։

ԽԱՆԶԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Προσκολλάω. Agglutino. Տալ խանձիլ և մոլեգնաբար իմն մանծանիլ. որպէս սանձով մանծուցանել. կարել. կցել. ձգել, յանկուցանել. ֆայընէն, ֆայընէլ. *Խոյձեցուսցէ (կամ խանծեցուսցէ) աեր՝ի քեզ մահ. Օր. իԷ. 21։ *Թողից և զգիսոյն, որ զձը. կունան զինի իւր խանձելոցեցել. Մագ. լ։

ԽԱՆԶԻՄ, եցայ. յ. Տ. ԽԱՆԶԵՄ։

ԽԱՆԶԻՄ, եցայ. յ. Προσκολλάομαι. Adhaereo. գրի և ԽԱՆԶՈՒԼ. Ա՛ր բորբոքմանն ախտի՝ սոեալ և անսանձ բերլ՝ի նոյն. յարել. անկղեսանալ. մանծանիլ. սովորիլ՝ի չար անդր. ունականալ՝ի վերասակայս. յորմէ և գիչահանձ, Մարդախանձ, և այլն. գէշ սովորութիք ընել. ֆայնէլ. ալըզմագ, պալչմագ, փաֆանմագ. *Որ յաուալ քան զամուսնուԹին՝ի պոռնկութիւն խանձիցի (յն. ուսեալ իցէ պոռնկիլ), նա և յետ ամուսնուԹեն չդադարէ անտի. Ոսի. ՁՁ. պխ. Ի։ *Եթէ յառալ խանձեացին և պղծեացին ևս իրեարս, զայնպիսիսն՝ի բաց մեկնեացին՝ի միմեանց. ՁՀ. իմ. ոփ։ *Գայլք գիշատիչք՝ի մարմինս մեռելոցն խանձեալք՝և զկենդանիան ուտէին. Ածող. Ք. 14։ *Որ մեր էին սահմանակիցք և գրացիք՝ խանձեալ, ոչ գազարեն յապակաՀնելոյ զաշխարհս հայոց։ Նաև սոքոմայեցիքն այսպիսի կենաց խանձելք՝ անկան յանկարծ Նարին չարիսն. Լ.սոփ. ծԷ. իՁ։ *Որ խանձի զընկերաց բամբասանս քննել. Եսփր. Ք։ Որպէս և չՀն բա. *Խանձել. սովորել։

ԽԱՆԶՈՂ, ի, ացի. փ. Δαλός. Titio, torris. Փայտ խանձեալ կամ կիսայրեաց, որ ծխի. խանձոյ ֆա. Եաբէ էանՀէլ ֆափան, իւսի. ֆեօսիս. *Իբրև ըզխանձողզբծեալ՝ի հրոյ։ Մի զարհուրեսցի անձն քո յերկուց փայտից խանձողաց ծխելոցն. Ա.ին. Ք. 11։ Ջափ. փ. 2։ ծէ. 4։ Եպէի. իՁ. 9։ Ես. Է. 4։ *Միայն զխանձողսն տեառնեանէ՝ի ձեռսմանէ հրոյն մնացեալ՝ի նաքոռ զարգանայ. Լմբ. սփ։

ԽԱՆԶՈՂ. Μύδρος. Massa ignita, globus candens, rudis. ՇանԹացեալ կամ հալած ծոյ նիւԹ քարեղէն կամ երկաԹի. *Լի. պարզ և եանէ (հրատարածիք) խանձողս հանգերձ հրոյն վերապերեն. Աբէսփ։

ԽԱՆԶՈՂԱՆԱՄ, ացայ. է. Իբրու խանձող լինել. խանձափել. *Խանձողացան ոսկերք նորա. Վ.դ՛ն. լս։

ԽԱՆԶՈՂԵՄ, } եցի. ն. խանձել. խան-
ԽԱՆԶՈՏԵՄ, } ձատել. *Խանձոլեցան նշխարք քո տարբ ոսկերացդ. Շար։ *Ջամարինն այրեցան խանձոլեալ. Նահաս։ *ՇանԹիւք հրոյ խանձոտեք. ՄաԹփ. իՀ։

ԽԱՆԶՐԱՀԱՄ. ա. } Որոյ առեալ է
ԽԱՆԶՐԱՀԱՄԵԱԼ. } զհամ և զհոտ
ԽԱՆԶՐԱՀՈՏ, և } խանձի, կամ
ԽԱՆԶՐԱՀՈՏԵԱԼ. } այլեցածի. խանծի համ կամ հոտ առեալ, խնծհնահոտ։ Վ.փ՛։ ուր գոյ և ԽԱՆԶՐԱՀԱՄՈՒԹԻՒՆ. առնելն զհամ խանձելոյ։ *Խանձրահոտ մուրն և ծուխն այրեցածոյն. Ագաթ։ *Թէ՛ի մահ և կամ՝ի ՀՀագահ խանձրահոտառեալ լինի գինին. Վ.փ՛։

ԽԱՆՈՒԹ, նդի, լոց. փ. Ἐργαστήριον, Officina. Προδήκη. Res proposita, ևն. գրի և ՀԱՆՈՒԹ. նոյն և ումկ. և ար. խանոթ, խանութ, փխ՛ի՛էան. Գործարան, և կրպակ արուեստաւորաց և վաճառականաց. Մ.Թիւք վաճառելի իրաց. և Մ.Թերանոց. գանձարան. Համբաւք. Տաղաւ. * խանուԹիք Հալոցականայ. Նար. լ։ *Բերին՛ի խանդիից և՛ի բազանեաց փայտ և խոտ. Եսա. պխ՛ի Ի. 15։ և ՃՀ. գ։ *Որպէս յոսկերչական խանութս կարգեալ յօրինեացէ. Ոսի. էիւ. Ք։ *Դանիել մանուկ էր, և յովսէփ ծառայ, և ակիւզաս՝ ձեռագէտ, և ծիրանեվաճառն խանդի տիկին. Ոսի. Տ. Ք. 18։ *Կինն ծիրանեվաճառ՝ի խանութ նստեր. Բբա. Տրի։ *Բացցուք զմանգարիսկան վաճառս հանդիից (կամ խանդից). Ագաթ։ *Դարձեալ բանալով անդէն զխանութս ալեայց. Թէոփր. Ի.սս։ *Գանձն՛ի խեցգղէն ամանի գնի, զի ագարակին բերին է խանութ. Եփր. ասէփոր։ * Թագաւորացըն տուրք պէտս ունին խանդից բացմանց գրանցն. Խոր։ *Հաճեալս խանդից խաւարասէր իշխանին. Բէնի։ *Վաճառեցից զնա՛ի խանութս խնդրոյց, և՛ի տրաւիղնս արտից ունկնգիր լսողաց. Տծնակ։ *Ցաղքաստիմաց խանդէ խմոցս մնաց յաւաղ ձգեցից բան. Սկս. լմբ։ Ռասկական է հոլովս. *Այս գիրք Թիւրակէս՛ի յայս խանութս էաս. Գնչ։ *Բերին՛ի խանութից,,. յօրինակս ինչ Եսէբ։

ԽԱՆՈՒԹԱՑԿ, ից. փ. խանութք. կըբ. պակք. փխ՛ի՛էանէաբ։ * Երկեալ ընկեայ զմեռելոսի չուն առաջի խանութացին. Հ=ց. յօբ. իՁ։

ԽԱՆՈՒԹԱՊԱՆ, ի, ացի. փ. Տէր կըբ. պակք. խանութպան. փխ՛ի՛էան տեսաբ. *Իսկ խանութապանն զարհուրեալ գնաց անկաս յոսս քահանային. Ոսի՛էր։ * Էր խանութպան ոմ չամբոյ. Շ. տաքփ։

ԽԱՆՕԱՆԱՄ, ացայ. է. Ὀιδάω, οἰδάνομαι. Tumeo, urgesco. Ա.յտնուլ, ուռանուլ. փքանալ. *Ոչ ամբարտաւանութք՝ի վերայ (կամ՝ի վեր) խանչացեալ. Նխս. երփ։

ԽԱՆՕԵՄ, եցի. է. Κράζω. Clamo, vociferor. կանչել կենդանեաց. կանչել. պոռալ, գոռալ. * ՄիՀեք աարատպատոճց խանչիցէ ցիս. Ցոբ. Ը. 5։ *Եւ Թագաւորն խոզացեալ սեծաձայն ՃՀեալ կանչեալ խանչեալ. Ագաթ։

ԽԱՆՉԻՒՆ, } չման. փ. Βρύχημα. Ru-
ԽԱՆՕՈՒՄՆ, } gitus, ևն. խանչելն. կանչելն. գոչիւն. *Լսեր զխանչիւնն ցուց. Եփր. փփ։ *Ուժգնակի խանչմամբ գոռացեալ. Մագ. ծԷ։ *Ոչ սակաս խանչմունք և բարբառք լինէին. Վ.դ՛ն. ծն։ Խակ Սկս. ազ. *Մարմին՛ի ընուլ հոլովաւորայն՝ խոսն ինչ ցածուցանել զխանչուսն յարձակման,,. հայր և՛ի յաջորդ նշ։

ԽԱՆՕՈՒՄՆ. *Ὄγκημα, ὄγκος, οἴδημα. Tumor, inflatio, moles, fastus. Խանչանալն կամ խանչացումն. այսինքն փքումն. փքացումն. այտումն. ուռոյց. տարածումն. կուտոց. մեծուն. ծանրուն. *Որովայն մինչև

ը նկալելաւ իցէ, զաւա՛ր կերակրոյն խանչուելն։ Ի վերայ նստելոց է որովայնի խանչումն այսպէսցակաւ և պարպաւոտաւ։ Ի բաց հատանել զխանչուումն հպարտութիւն ։ խանչուածն և խրոխտանալ. փիլ. Յանգիմանելով զամբարտաւանից խանչուելն. Անյ. սթոբոփ ։ Մի և ծանրութիւն մարմնոյն ի վայր ի ոգոմ հակել, և յերկիր ունել զխանչուումն ։ Ջայն՝ որ առաւել այսուցեալն է մարմնոյն խանչուումն։ Ջմարմնոյն խանչուումն և կերակուր՝ եւկամուտ ունի. նիւս. ։ Տարած և սփիւռ խանչուումն լուսոյ. փիլ. Ճ. Նախ։ (որ բերի և ի յաջորդ նշ ։)

ԽԱՆՁՈՒՄՆ. (յն. խանձումն.) Բորբոք հրոյ. և ախտի, բարկութ, ևն. Κάυσις. Ustio, crematio, ardor. Φλεγμόνη. Inflammatio . Ըիլոսացանել զխանչումնն բոց ։ Ջսպիտակս զխանչուումնն. Բրս. արբէդ. Ե բերէ։

ԽԱՆՏ. ա. Ἄισχρὸς . Turpis, foedus. (որպէս խանձակաւ ի մեզս ամօթալից.) Գայլ. ամօթալի. խայտառակ. Որպէս քաղքն չարասաւեաք, խանաք, և երևոյթք. Ոսկ. Եբէր. ծէ։

ԽԱՆՏԱԼ. Տ. ԽԱՆԴԱԼ. Որ ոչ նմա նեցին ոյ սիրոյն, որ ծագէ զարգացին չարչարաց և քարեաց, այլ խանաստան. ՑՃԽ. Ի ։ Խանաստանալ ընդ իրան. ՃՃ ։ Խանաստալ ընդ Ճագաւորութիւնն քոյ։ Ւթէ խանաստալցէ, բազում դեղնութիւն և գունաստաւեր հեղու զերեսաքն. Ոսկ ։ ճ ։ ղ ։ Ե. ց. Ե ։ 14։

ԽԱՆՏԱԼԱՑ. Բաս ունի. որ և յոմանց ՄԱՌԱԿՆ ասի. որպես Թ. Խախտ պիւէ. Κόρις . Cimex. Ջայս բաս անչնչացո՝ ընկնեաննու Սփէէ. լեհ. ի Ճժշկարանի. և ըստ կամի զբաս Խնգրուելք մեկնէ՝ խանաստալի բաս։

ԽԱՆՏԱՆՐ, նաց. որ և Տ. ԽԱՆԴԱՆՐ.

ԽԱՆՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ի ՝ Խանաստալք նախանձու ոչ եզիցի ինձ առ այլ կին։ Առանկարծութիւն խանաստաց նախանձու. Փիլ. Խոսփ։ Ընծիւք և Ճշնամանօք, խանաստաւորութիւն. Ոսկ. ճ. ՃՃ. 25։ Ցստակ և որ միտս ունի ի խանաստաւորութիւն։ Եբէր. Ճ։

ԽԱՆՐ. Անօռն խոտոյ, որպէս լուսագիւղ. կամ ըստ ոմանց, խաչնգեղ, ևն ։ Գալէան ։ յն. Βλήχων . Pulegium. որ և ըստ յունաց սառուգաբանի բառաչ խաչանց ։

ԽԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ խոշոր. անհարճ. անզգորկ. հասս. Ոմանք են բարակք, և ոմանք խաչաղք (ի գլխատս.) Բրս. հղ ։ Ի բրոս ուսասյնանկալութիւն, որք զպատառաուանի խաչարք և անհոյժս և անգայաս յանգենն. Մագ. լ։ Ջօրէն կոկիցեյոյ իմն մտոյ ... այլ խաչարք է յոյնմանէ որ յատաչգագին գրեալ են ի նմանաձաչք կերպարանացն. Փիլ. կկ. Ճ։ Գիրս խաչար է. ՑՒՃԳ։

ԽԱՐԱՐ. Գ. Որպէս խարճ. յն. Χάραξ. Տունկ ի պէտս ցանգոյ կամ պատնէշ, ցիցս, ևն. Եւ ևս հրաման Թագաւորն զբռաւվարին իւրոյ հանել խաչարս յորիարհէն բազում, և քերել զվայրենի կաչին մսկատաց, և ապրեցուել. Բ։ Ե. Ճ. 8։

ԽԱՐԵԼ, իլ. ն. Որպէս հաշիլ իլ. Սովել խաչելագ. Ոսկ. ի պէսբ. Ե յԵզ։ Միշտ ի վիշտս խաչիս, և հանապազ ի խաթոտութիւնս մնալիս. Մանթ. ա։

ԽԱՐԽԱՉ. Տ. ՄԵԿՈՆ. Ջխաչքաչն կաչեցեալ սերմին՝ ազնուելոյ օգտակար աձէր. Մխ. առակ։ Խաչխաչի չարաքար, որ օգտէ հաղի և նագլային. Բժշկ։

ԽԱՐՄ. Տ. ՀԱՐՄ. Եւ էր յոր գայլեակ տնանկից և խաչից. Վանակ. յոբ։

ԽԱՐՄԱՆԴԱՄ. Տ. ՀԱՐՄԱՆԴԱՄ. Բորոտք և խաչանդամք և ախտաժէտք. Մեսր. Էրէց։

ԽԱՐՄՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՐՄՈՒԹԻՒՆ. Ճուտք և խաչմուելք ուղին զայսոսնաւոն ի ծնոզայն. Եսափր. իէ ։ Հիւանգումելի, խաչմուելի, ազգաստուելի. Տօնակ։

ԽԱՐՆ, չին, չինք, չանց. փ. Ποίμνη, ποίμνιον. Grex ovium, pecus, pecora. Հօտ ոչխարաց. օգիք և այծիք. գոյոան, ղոչ, գոյոան սխոբխոս. Ո՞ոք արածիցէ խաչն, և ի կամանէ խաչինն ոչ ուտիցէ ։ Խաչն արօտի քո ։ Ի վերայ խաչին արօտի քո ։ Առաչնորդեցեր որպէս խաչին ժողովըդգեան քո ։ Եղեն նորա խաչինք և անգեայք ։ Ջխաչինս պահեսցի. ևն։ Եգեր զանձն քո ի վերայ խաչանց քոց. Ագաթ ։ Ցգիանային ոսկւով, այլև խաչամբք անգամ. Գիաթ ։

ԽԱՐՆԱԲՈՑԵ. բառ. ից. ա. փ. ԽԱՐՆԱԴԱՐՄԱՆ, ի, աց. Κτηνοτρόφος. Jumenti(quasi dicas pecorum)pastor. Բառ. կամ գաւառանիք խաչանց. հովիւ. խաչնարած. լզան. Հովիւս և խաչնարայ. ծղս, որոց ոչինչ փոյթ է զառատանց. Սարկ. Տրդէզ։ Առք խաչնագարմանք. Ես. Խէ. 32. 34։

ԽԱՐՆԱԴԱՐՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Դարմանելն զխաչինս. հովուաբերութիւն. Գաւրշ էին իարայէլացիքն յաչսն եգիպատացոց, և այսպանելի վասն խաչնագարմանութեանն. Լ։ Իմ։

ԽԱՐՆԱՄԱՀ, ու կամ ի. փ. Մահ և կոտորած խաչանց. սպերնէրս մեղ ընծեծան՝ լարդ. Ի հինին գողան, ընդ խաչնամահն՝ արածին. Մանդ. Ե։ Հինգերորդ հարուած խաչնամահն։ Նախ քան զայս հարուած էն խաչնամահն և իսպառ արուեսցի։

ԽԱՐՆԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Սէր խաչանց, կամ ունելոյ զբազմութիւն խաչանց ։ Ճանկութիւք խաչնասիրութեամբ արգելան արգիքն հոտ բանին և ոչ մտին ընդ եզբարս խրերիքն պարզեաց. Մագ. ի։

ԽԱՐՆԱՐԱՆ. ի. ած. ա. փ. Կτηνοτρόφος. Jumenti (vel pecorum, vel pecudis) pastor, pecuarius. Արածօղ խաչանց. հովիւ. օգեաց և այծեաց. խաչնագարման. խաչնաբոյծ. ըստ յն. Անասնասղց. գոյոան լզպանը. Որ քնակեալ են ի վրանս խաչնարածաց. Ած. Ե. 20։ Ջերկրագործն մշակս և զխաչնարածս. ՑԿ. լԹ։ Խաչնարած ծառայքն. Վանակ. յոբ։

ԽԱՐՆԱՐՕՑ, ի, ից. Նոյն ընդ վ. (զի և արօտն է ի բայէս արածել.) Անարգ հանմարեալ էր եգիպատացոց ամ հովիւ խաչնարօտ խաչանց. Մագ. ծէ։ (մարթի և խմանալ և իբր Աբօտական։)

Կամ խաչն արօտական, հօտ ձնարահոգ յարօտս. Ե՝ն նոքա ի ժողովգեանէ մերմէ և ի խաչնարօտէ մերոյ էին. ՑԿ. լԹ։

ԽԱՐՆԱՒԻՑ. ա. Ընտանի յատեաս բազմութիւն խաչանց. Մերձաւոտն ընչաչաս՝ խաչնատես. վէյօր. Է։

ԽԱՐՆԴԵՂ, ղ կամ ի. փ. Ըստ ոմանց նոյն ընդ Ջրևանգ. վիրաւիրս. որ և ՊՂԱՆՓ. ազգ ցմահի՝ գեղ օգտակար տղայոցերաց ։ Ա յլ գուցէ լաւ ևս է խմանալ Ռեւանգ. ռեւվնս. այն է Գայր՝ զոր կախեն ի փողս խաչանց. և այն լինի գեղ մանրազգական ։ Ի Բիբլիոն գրի. Խաչնգեղ, բոլոր զգեւանգն ։ Ուսի՝ ի հին իսս. Ալանգն, կամ ցմահ, կամ ռեւանգ։

ԽԱՐՈՑ, ի. փ. } Առաւել ոսկ. որ ըստ ԽԱՐՈՒ, ուոյ. } գրոց ասի Ագգասանգ. այն է Գազարաց ջուր մեղ խաչրելոյ. Ֆէ լոսբ. նէ սաւյս. Ցգուր կերակուր՝ խաչոյ, որ յոլորոյ մսկ։ Կերակուր՝ խաչուած ջուր առալ՝ ի թեթև սնգ. Մխ. էթչ։ Ագգանգ զխաչոյն անուանէ. Նչ. էչի։ (Ճէ պարտ չիոնեել ընդ բառդ. Խաչիւն, որ է վերծանելի խօշիւն. այսինքն ձայն աւերևոց. որպէս շիոնեն մեկնիչք քերականի՝ Մագ. Եբէ. Նչ զի զբան թրքի. Ջնեաստոր ոչ խաբեաց խաչիւն, Ճէպեա և յուսկ էրոյ. ընդհիւցեալ արգելոք՝ խաչիւն, էբէր խաչոյն, մեկնեն այսպէս. Տայր նմա ըմպելի խաչելոյ իրի ջուր. և խաբէր՝ Ճէ սեաս գինի է. Նորա ըմպեալ՝ ծանեաս, Ճէ ոչ է գինի. այլ խաչոյ ։ Բայց յոմանկան բնագիրն բանիս հոմանրոսի ակնարկէ ի խօշիւն տեսրևոց ։)

ԽԱՐՈՒՄՆ. Տ. ՀԱՐՈՒՄՆ. Ընտանեացն քէն նախանձու զնաչուումն և զիրբրուումն ի մարդոյն. Մագ. ծէ։

ԽԱՉ, ի, իոց. փ. Σταυρός. Crux. (յորմէ այլազգ՝՝. Հաչ. խաճ. որպէս Ճէ խէչ, նեցուկ բարձօղ. որպէս և յն. օբաաօն, է կանգնեալ փայտ կամ ցից.) ընէիբ, սաչիպ, խոբաաօս. փայտ պատուհասի՝ ետաչՃէն կամ քառաձև, ու զղորդ կամ խառնարանական զրօրինակ Τ. Χ. ուր բևեռելին կամ կախելին զմահապարտս. և զայսպիսի նախատական մահ կրեաց վասն մեր. ան պարտաճան գառն ամ. և յայնմ հետէ խաչն եղև պարծանք քրիստոնէից։ Եւ լայնատարած խաչ անուանին ամենայն վիշտք և չարչարանք՝ մանաւանդ յանձն առեալք ի սէր փրկչին. Հան զքա ի խաչ. ի խաչ հան զքա ։ Եւ հանին զնա ի խաչ ։ ի խաչ ելանել քոյ, և ընդ քոյ։ Գարծիլ ի խաչն ։ Առցէ զխաչ իւր, և հետացէ զկնի իմ, ևն ։ Ընդ փայտ խաչին բևեռեցին զմատուռնան որ գրեաց ի սախատակին ։ Սէր խաչ օգնական հաւատացելոց. ևն. Շար ։ Խաչ ասէ զի չարչարանաց աւրուհնան մարմնոյն. Շ. Բարէյ ։ Փոխեաց վշեան ի նմանութիւն խաչի, և եղ ի վերայ կրսերոյն. Կ՝ուզ. ծն ։ Ցուսք՝ ի ձէռնին, խաչք իւրեանց՝ ի վերայ ուսոց իւրեանց. Եբէ. էւ ։ Փոխանակ կամելին և մեզս սպչոյց՝ բևեռեք և խաչ կատարեցէք. Եբէ. համաբ։

ԽԱՉ. Սէ նշան կամ օրինակ խաչափայտին քոյ կազմեալ յորմէ և է նիւթոյ. Սէ խաչիւս և սէ սահատրանաս. ժմ ։ Խաչն ի ջուրն իջանելն, զի խաչիւն խաչեալն սիրտ. զիսաչն սիրտուքն ջն ասաց. Ցծակ։

Ի ԽԱՉ ՀԱՆԵԼ. այսինքն խաչել. Σταυρόω. Crucifigo. սահս Մփ։ Մէ։ Ղ ։ ՑԿ. սահէպ։ Գաղ. Ե. 24։

Ի ԽԱՉ ԵԼԱՆԵԼ. այսինքն խաչել Մփ. իգ. 2։ Մէ։ ծէ. 15։ Ղ ։ իԲ. 7։ ՑԿ. ծէ. 16։ իոբ. ա. 13։ Ե. 2։ Գաղ. փ. 1։ Ե. 14։

ԽԱՉ ԱՌՆԵԼ, կամ ՀԱՆԵԼ. Առնել զնչան խաչի. խաչակնքել. խաչիւ սահաւանագրել. Խաչ տրաւրեալ ձեռաւքն ընդ ամենայն անձն իւր։ Կալեալ զնի զգաչեն՝ խաչ Ճհան. ՃՃ։ Խաչ ի յերկեան հանել. Ոսկի էոբ։ Խակ եէբ. Ե. իոբ. Վասն մեր մեզս արար զնա, այսինքն խաչ արար զմարմին նորա ։։ իմն, ի մահ խաչի մասնանաց որպէս զզոհ վասն քաւութիւն մեզաց։

ԽԱՉԱԲԱՐՁ, ի, ից. ա. Բարձօղ խաչին ընդ քոյ. կրօնաւոր. Խաչաբարձ արհի պանծացի (մեծգ բարձ.) Գնչ։

ԽԱՉԱԳԼՈՒԽ. ա. Ցորոյ ի գլուխն խաչգե նչան խաչի. Ջխաչագլուխ գաւազանան կրնչ։ Գրել մանկնչնս, և գխաչագլուխ վարգան. Մ՝ալ։ Ոսպեէւ։

ԽԱՉԱՒԻՐՈՒՄ. ա. Ոնհոչ զգրոչմ կամ գձև խաչի. Խաչագրոչմ նշանաւ խթեցաւ Աման. Եւնչ։ Գաւաթաւաւի հրնչտանին ի խաչագրոչմ նշանէ ազատան խոյ. Եբէ. Նահ։

ԽԱՉԱՒԻՐՕՐ. ա. փ. Ոնհոչ զգրոչ խաչի. (որպէս չխաչաս, խալտ՝). Ցաչ

առաջի նորա նշանակ խաչագրօշա. Աւծ. Բ. 6։ *Խաչագրօշ բարձրաբուն. Մաթէ։

ԽԱՇԱԴՐՕՇԵԱԼ. Նոյն ընդ վվ. *Ոս կեկեցու խաչագրօշեալ՝ ընգեղուզիալ մարգ գարտով. Աւծ. Բ. 11։

ԽԱՇԱԶԱՐԴ. ա. ս. Ունօղ կամ ուղղելով զգարդ խաչի. *Խաչազարդ յօրինեցին զնշանս գրոցից իւրեանց. Կանվանի։

ԽԱՇԱԶԳԵՑԱՅ, զգեցի, ից. ա. որ և ԽԱՇԱԶԳԵՑՈՒՏ. Որ զգեցեալ է զնովքս, կամ արկեալ՝ի վերայ իւր, կամ կրճ յանձն իւր զխաչն քրիս. խաչաբաշխ. խաչակիր. յանձն առօղ զխաչ և զչարչարանս. և Որ ինչ հայի առ հետեւօղս քրիս խաչիս. *Օրհորդք խաչազգեցուք. խաչազգեցուց լուսով պսակեալք։ Խաչազգեցս մշտավառ լուսոյն երկնի զհետ նորա. Խոր. հոիփս։ *Խաչազգեցս եղեալ՝ ընդ առաջ քրիս վերանան. Սարգ. ա. ։ ։ ։ ։ *Ջի հանճանչն խաչազգեցիդ՝ ըզքեզ օրհնեմք յաւիտենից. Շար։

ԽԱՇԱԶԳԵՑՏ, ի, ից. Նոյն ընդ վ. *Զվերանալն տպաւորուիլ խաչազգեստիցն՝ի հանդիպուածն տեառն յօգս։ Որով զմինչ կունայ իւր լուսազարդեալ խաչազգեստ՝ յուղարկէ՝ի վերինն երուսաղէմ. ՃԿ. ԽՀ. էին։ *Խաչազգեստք Թագ՝ի գլուխ պարծին. Սարգ. ա. պ. Բ։

ԵՒ Խաչակիր (ըստ լտ. Crucifer) ա. Նուանեալ զընք, որք կրէին զնշան խաչի՝ի վերայ զգեստուց. *Եսեթոլուէ, և արար խաչազգեստս բազում քրիստոնէից. Մարքին։ որք կոչին անդ և խաչաքարձք։

ԽԱՇԱԶԳԵՍՏԵԱԼ. Նոյն ընդ վվ. *Խաչազգեստեալք յաւետարանական Ճանապարհն պատուիրանաց քոց. Մաղ։

ԽԱՇԱԼՈՒԱՑ ԱՒՆԵԼ. Օրհնել ըզքրիս՝ միանալով յայն զնուէշ. *Կանոն խաչալուսոյ առնելոյ. Մաղ։ Ա յաւիտեանս խաչալուսոյ արասցին. Կանոն։

ԽԱՇԱԿԱԼ. փ. Բազմոյ՝ յորոյ վերայ դնի նշան խաչի. *Օրհնութիւն բազմոցի կամ աստիճանի, զոր հայք խաչակալք առնեն. Մաղ. Ջահկ։

ԽԱՇԱԿԱՆ, ի. ած. ա Սեպհական խաչի. և խաչաձև. և խաչագեղաց. *Ջտեառն զնաչական զփրկութիւնն զպատարագն. Բ—ղ. փ. 3։ *Տեառնագրութիւն խաչական փայտի. Նար. ղԶ։ *Ջխաչական վկայն քրիս յիւրաքանչիւր հանգիստս փոխեցին. Ագաթ։

ԽԱՇԱԿԱՒԻՓ. փ. Որպէս կառք՝ի ձև խաչի. այն է խաչն քրիս՝ որ եղև նմա որպէս կառք հեծելոյն ընդդէմ աներևոյթ թշնամւոյն. *Քառաաղեցայ այս կառք խաչակառք. Ածո. էոփչ։

ԽԱՇԱԿԵՐՊ. ա. ս. Տաւրօեւծոյց, ծօվ, ծաչ. Modo crucis. Որ ինչ լինի՝ի կերպ խաչի, կամ խաչաձև. քառաթև. խաչանման. *Խաչակերպ դրոշմին արեամբ գառինն՝ի վերայ սեմոյն. Կիւրղ. վ։ *Մովսէս զերկոտասան ցեղն՝ի չորս բաժին արարեալ՝ խաչակերպ որոհմամբ տանէր յերկիրն աւետեաց. Տօնաբ։

ԽԱՇԱԿԵՐՏ. ա. կերտեալն՝ի ձև խաչի. *Խաչակերտ փայտեղէն. Աւծ. Բ. 11։

ԽԱՇԱԿԻՐ. կւի, բայց. ա. Տաւրօֆօրոց. Crucifer. Կրօղ կամ բարձող խաչի. խաչազգեաց. խաչակրօն. Ճգնօղ վանն քրիս. *Քաշագունեաք և խաչակիր առաքելոցն։ Զկնի խաչակիր գնգին քրիս։ Ի խաչակիր գունդն քրիս խառներ։ Հրեշտակերամբ և խաչակիրք. Ագաթ։ Կօրիւն։ Շ. եբես։

Եւ իբր Ճգնօզական. առաքինական. *Խաչակիր հետոցն։ Խաչակիրն Ժուժկալութիւն։ Խաչակիր վարուք. Նար. Ն. գԿ։

ԽԱՇԱԿԻՑ. կցի, ցայ. ա. Տաւրօմեոց. Simul crucifixus. Խաչեալ ընդ քրիս. կցորդ խաչի և չարչարանաց. *Փրկէ զաւազակին զնաչակից. Աս ոբս. ՃԿ։ Ագաթ։ *Եւ անդրէն՝ քում խաչակցին. ՅՀ ոբդի։ *Իբրև զնաչակից եղբայր Ժառանգել. Լմբ. պոբգ։ *Երկինք յետ խաչին բացուել լինի և խաչակցացն քրիս. Ոսկ. գԺ։

ԽԱՇԱԿՈՑ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԽԱՇԱԿՑԻՄ. Տաւրօմաւ. *Հին մարդն մեր խոչակից եղև նորա. Հա. Ը. 6։ *Խաչակից լինել կռաածին արարչին. Խոր. հոիփս։ և Շար։ *Որ խաչակից քեզ գոլով։ Զհին մարդն խաչակից քեզ արարեր. Եւն. Շար։

ԽԱՇԱԿՆԻՔ. ա. Ուր իցէ կնիք խաչի. խաչագրոշմ. խաչակերպ. *Ի ձեռն նը լուսաւորչին խաչակնիք նշանաւ գրոշմեալ միւս պղերն. Եբեր. լաս։

ԽԱՇԱԿՆԵՄ, եցի. ն. կնքել նշանաձև խաչի. տեառնագրել խաչիւ. խաչահանել. *Խաչակնքէ՝ի վերայ հողոյն. Մաղ։ *Սը խաչիւս տեառնագրեացուք, զարևմտեան կողմանս օրհնեացուք. զաւետարանս՝ի վեր ամբարձցուք, տորին քանիս խաչակնքեացուք։ Ջհարաւային գաւառս այս օրհնեա, քոյին շնորհիս զաս խաչակնքեալ։ Ջքո ձեռն, յօգըն կոչէ, զգեմս երեսաց խաչակնքէ. Գնձ։

ԽԱՇԱԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Ոյր կրօնք և վարք են ըստ հետոց խաչին քրիս. խաչագեաց. խաչակիր. խաչաքրօն. Ճգնօղ և ճգնողական. տեսակական կրօնից խաչի և խաչապաշտից. *Խաչակրօն վկայք, կամ կրօնաւորք, կամ միանձունք. կամ առաքինիք. Կօրիւն։ Մագ. ա։ Շ. Եզր։ Տօնաբ։ *Խաչակրօնից և ճգնազգեաց անձնացելոց եղբարցդ. Մագ. իԷ։ *Խաչակրօնիցն կենցաղ լի է յոգնապատիկ երեսուք. Տօնաբ։ *Խաչակրօն տպմաներդրուիլիք. ՃԿ. ԼԲ։ *Խաչակրօն անդադար տպմոսիրգութիւք։ Տօնիւք զնաչակրօն քոյոք գլխաւորս. Շար։ *Խաչակրօն քահանայութիւն. Տօնաբ։

ԽԱՇԱԿՑԵՄ. եցի. ն. Տաւրաւրօա. Simul crucifigo, cruci secum affigere. ի միասին խաչել. ընդ իւր՝ի խաչ հանել. *Խաչեալ, և խաչակցեալ զնմ գրեզս. ԱՓոբ. ծՒ։

ԽԱՇԱԿՑԻՄ. հցայ. յ. Տաւրաւրօմաւ. Simul crucifigor. խաչակից լինել. ի միասին՝ի խաչ ելանել. չարչարակից. կցորդ լինել խաչի և չարչարանաց. *Ընդ նմին և խաչակցեցի իսկ. ՅԿ. կԼ։ *Ժուժկալեալ՝ քեզ խաչակցեալ։ Խաչակցեալք ընդ քրիս, և ընդ նմին թագաւորեալք. Շար։ *Հանապազորէ խաչակցելոց ընդ քրիս. Մոփ. իԷ։ *Եւ խաչակցեալ նմին՝ փոխարկին յանմահ՝ի կեանսն. Շ. էոբչ։

ԽԱՇԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Տաւրաւրօսւչ. Unâ crucifixio. խաչակցին՝ ըստ ամենայն առաման. *Խաչակցութիւն ընդ քրիս ըստ ապաւազակին. ՅԿ. ԺՀ. էին։ *Խաչակցութիւն առանաւք կեանս. Մոփ. Խ։ *Ա յս և մեզն աշխարհի, սոյն և խաչակցութիւն քրիս։ Խաչակցութիւն խափանեալ զմարմնին մեռոց. Լմբ. ապ։ *Ցուցանէ նոցա զպատիւս մկրբտութեան, թէ քրիս խաչակցութիւն է, և սրբութիւն. ԼՃ. Խ։

ԽԱՇԱՀԱՆ, ի. հանիք կամ նուագք, նաց. }
ԽԱՇԱՀԱՆՈՒ, նուի, նուք, նուաց. } ա. Տաւրաւ. Crucifigens. Ի խաչ հանօղ զքրիս. խաչօղ. *Խաչահան և արիւնահեղն, որ առեաց զհայր, և խաչեաց զորգի. Ճ. Գ։ *Անգաթ խաչահանքն, և դիքն ցամաքեցան (ապ. խաչահանուքն). ԼՃ. Խ։ *Լուսիցեն հնթանոք, և հրեայք խաչահանուք. Ոսկ. Խ։ *Ոչ է ձեզ երկիւղ, այլ՝ խաչահանացն. Ցծոկ։ *Ահա նոր յոտաք, և նոր խաչահան։ Բազում յոտաքք, և յորով խաչահանուք լինին կեկեցեցի ոյ. Մաբաթ։ *Ընպատնեայ խաչահանուացն. Ոսկ. գԺ։ *Կամակոր ազգին խաչահանուացն։ Ի կամս իւր մատնեացաւ՝ի ձեռս խաչահանուացն։ Ոչ ունկարանայր զխաչահանուան պայմել։ Հանդերձ խաչահանուքն. Ագաթ։ Եւհ. Ը։ Խոր։ Ճ. Գ։

ԽԱՇԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Ի խաչ հանելն. *Ի վախճան կատարածի աւուրցն խաչահանուելոյ նորա։ Ոճն զխաչահանուելն նորա եղոյց՝ի վերայ նորա. Եբէ. հոմաբ։

ԽԱՇԱՁԵՒ. ա. Տաւրօեւծոյց. Habens formam crucis. Ունօղ զձև խաչի. խաչակերպ. խաչանման։ *Ամենայն խաչաձև փայտի երկու կողմամբք պարտ է (կամ պատ) լինել. կԻւրղ. յԸ։ *Ջմատանին իմ խաչաձեւ. Թղթ. գոբչ։ *Ըստ խաչաձև տեսակի գրանցն գրուելոյ. Լմբ. յոյգ։

փ. Ձև խաչի. *Եբեկ՝ի չորս մասուն պարարեալ. որ և զարիւնն՝ի հաշտարանն խաչաձեւ պատմագրէր. և զի այնպէս բեւ կաներ սէրն. Ցծոկ։

ԽԱՇԱՄԱՀ. ա. ս. Խաչիւ մահացեալ, կամ մահացուցանելով։ *Պատաքս հանիւ քան զայգին, և խաչամահ սպանին. Ոսկ. յհ. ա 9։

ԽԱՇԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Մարտ ընդդեմ խաչին քրիս, կամ պաշտամանն խաչի. *Ի պատերամարտուելոյ՝ի խաչամարտուելն և՝ի քրիստոսամարտուելն. ՃԿ. ԽՀ. պաբ։

ԽԱՇԱՅԱՐԴԱՐ. ա. Ուր իցէ կանգնուն և յարդարուն խաչի, կամ զարդ նորա. *Ճեռս խաչայարդար պայծառուելոյ. Աւծ. Բ. 11։

ԽԱՇԱՆԱԼ. է. Որպէս խաչ լինել կամ ձեւանալ գայտի. *Առաջանայն նմա և խաչանալն հայտ։ Նոյնպէս և գխաչանալն և զերեսանալն կալցի. Ած. Բաբչ։

ԽԱՇԱՆԻՉ. ա. ս. Ունօղ կամ *ունելով զնիչ խաչի. խաչանշան, խաչագրոշմ. խաչաձև. խաչանշման. *Ի խաչանիչ փայտէն գպղծեցան գժոխք. Շար։ *Ա յս խաչանիչ նորոգ նշանի. Նար. խբ։ *Ջտեղի խաչանիչ մեռանին համբուրեացին. Մաղ։ *Ջխաչանիչ նշանն զառաչեաւ կրեալ. Ոսկ. պէբ։ *Խաչանիչ կնքելով զդէմս։ Խաչանիչ համբարձմամբ ձեռացն մովսէսի։ Հանգերձ գաւազանաւն խաչանիչ գրոշմամբ. ՃԿ. ԽՀ. էին։ Շար։ Վ. բԴ. էբ։ *Աստեաղ գինի՝ արկանեն խաչանիչ՝ի սկիհն. Նբ. խդ։

ԽԱՇԱՆԿԱՐ. ա. Ուր կայցէ նկար և ձև խաչի. և խաչիւք նկարակերտեալ։ *Ջարգարեալ խաչանկար եմիփորնաեա. Լմբ. պոբգ։

ԽԱՇԱՆՄԱՆ. ա. Նմանն խաչի. խաչաձև. խաչանիչ. *Ապրեցուցեր խաչանմանն փայտիւն. Ագաթ։ *Խաչանմանն ձեռս երկեր։ Խաչանմանն մեռանուան։ Ջերկիրս խաչանմանն ապատ. արտաքս են քառագիմ. և զմարգն խաչանմանն ապատ։ կօրիւն։ Շ. էոբչ։ Ած. Կիփոբ։

ՏԱՇԱՆՄԱՆ. ի. Ի նմանուել խաչի. խոչի ինալ. *Պատրանն (զկերան) խաչանման՝ի վերայ գլխոյն. կանան։ *Ջմեռանն խաչանման՝ի ջուր ի հաստատացեք. Մաղ։ *Խաչանման տապ ածել զձեռս, կամ գնել՝ի վերայ կրծիցն. Վբե հց. Ք։ Հ = Ը. սեպտ. Ք։ Հ. կիւիի։ *Խաչնին (ապրիքն գծեն) ի գագաթն խաչանըմանն՝ արուին փորը ինչ. Մաղ։ Ջահկ։

ԽԱՇԱՆՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ. Տ. Ի նմանուել խաչի. *Լոյս յերկինից իջեալ խա-

չանմանուելի առ գուրս առաձարին երեւեր ՃՃ։

ԽԱՉԱՆՉԱՆ. ա. ՛ս. ցմա ԽԱՉԱՆԻՉ. ՛Խաչանշան լուսաւոր նշանաւն։ Ջխաչա-նշան խորհուրդն ծագկազարգեալ գաւա-զանին։ Խաչանշան լուսով, կամ գրոչիւք կոչին։ Անտ. Եկել։ Աւծր. ա. 15։ Ֆ. 13։ ՛Կնքեաց խաչանշան գրոշմամբ ՛ի մի հօտ և ՛ի մի հովիւ. ՃԼ։ ՛Խաչանշան յօրի-նեալ գրոշիւն. Կիւրղ. վ։

Գ. Նշան խաչի. ՛Խաչանշան արարեալ ՛ի վերայ զրուն անկանելին յարձակելով. Եփես. Ֆ։

ԽԱՉԱՉԱՐՉԱՐ. ա. Չարչարեալ խա-չիւ կամ վշտագ. խաչակիր. խաչագործ. որ ինչ լինի չարչարանագ խաչի. ՛Խաչչար-չար ոգի գիտապետ. Ըստ։ ՛Ի խաչչարչար և ՛ի բանսմասանել մարմնոյն. Վրդ. ը։ ՛Ընաբաճին հանգիստ ՛ի խաչչարչար մա-հուանեն։ Ի խաչչարչար մահուանէն ի-ջեալ ՛ի գերեզման՝ հանգեալ յաւուր շա-բաթու. ցծոմ։ Ոսկիփոր։

ԽԱՉԱԳԱՀՑ. ի, ացկամ իկ. ա. փ. Զաւակահարեալ սիկ խաչին և խաչելեալ փըրկի-չին. քրիստոնեայ. ՛Կամին զգրէնս խաչա-պաշտացն՝ խափանել։ Ամենայն ազգք խա-չատպաշտից. Ոսահ։ ՛Վասն ամէն ազգի՛ քրիստոնեայ զարմի, և խաչապաշտի. Գնձ։

ԽԱՉԱԳԵՍ. ՛ս. Σταυροειδῆς. In crucis formam, ձեւ. Որպէս գխաչ. ՛ի ձև խաչի. խաչանման. խաչանիշ. և խաչ հրելով. ՛Ըզ-ձեռսն խաչապէս ածառնալով զամենեցիս յաչերաճարեաց։ Խաչապես գնելով առ իրեարս զձեռս մեր՝ այնպես հաղորդիմք. Դամաս։ ՛Սկսանի նախ ՛ի ձախատն կողմէ (գհին), ապա ՛ի գլուխն խաչապես՝ հինգ տեղի. Մագ։ ՛Ջհոգ պատարագին երիս-ցեն, խաչապես գրոշմաճք (կամ գրոշմես). կանան։ ՛Ընդ ոչիզքի անուսա սատակել, եթէ ոչ խաչապես յոգի բերիցի. Նար. ՀԸ։ ՛Ըրջիցաս ՛ի մէջ մարմնոյ (կամ մարմնով) խաչապես, զի զր լինաւիցէ մի գնասցէ ոտ. վաս. Եփր, համաթ. յոգմն և ցծոմ։

ԽԱՉԱԳՈՒԱԿ. ա. Խաչիս պատկեալ, կամ աւազառակ գիտանս, կամ փոսաւոր-րեալ. ՛Ջգաստատիսանի խաչագործին փըրկ-չի. Նար. Խ։

ԽԱՉԱՓԹԻԹ, եցի. ն. Խաչաձև պատել՝ տարածանել զձեռս մի պատգամս. ՛Խաչափաձև զձեռագ անշարժելի, և ոտ-րան տագան գամանդիկ յամենի պատրաստ պատ-ասխանս. Կլիմաք։

ԽԱՉԱՒԵՐԱՑ. ի. ֆ. տե՛ս ԽԱՉՎԵՐԱՑ. ՛Ցփացւց. Exaltatio, և այլն. ցծն վերացման խաչի յաւետնոյն ազգս քրիստոնէից ի տեղա-ժիք. որ պետպես խորհրդատին, այլ առա-ւել ի մշտատակ տեսանելոյ մեծին Կոստան. փրանգի գնշան խաչի յօգս. որով եղեն յաղթիւք, և գարձ ի հաւատս. ՛Ի տօ-նէ խաչավերացին վճռէ ցար յայտնութիւ. Ասող. ֆ. 43։ ՛Ցաւուր տանի խաչավերացին, Ը. խոյր։ ՃՃ։ ՃԼ։ Հ. տեպ. ֆԳ։

ԽԱՉԱՑՄԱՆ. ա. Ցարտեղակ ՛ի ձև խաչի. ՛Ի բազուկն նգոտ երիվատպով և ՛ի խաչատպատ. ցծոմ։ ՛Հաւատալի առնել զամն խաչատպատ բազկաւն։ Անմիջ ձև ուսոյ խաչատպատ առ ինքն հաւաքեաց, վրդն. Ե սգ։

ԽԱՉԱՑԵԱՑ. ա. Աստեղագ կամ թըզ-նակի խաչի. ՛Նգոտ վարգապետն խաչա-տակաց և ամենուրեք. Ոսկիփոր։ ՛Խաչատատակագ և ուրացողագ ՛ի հաւատոց կոտորելին. Մեսր. երէց։

ԽԱՉԱՑԵԱՆ. բ, ագ. ՛ս. Σταυροειδής, ձաչ. Crucis forma praeditus, in crucis formam. Ունագ կամ ունելով զտեսիլ և զնմանուելի խաչի. խաչակերպ. խաչաձև. խաչատիպ. խաչանման. ՛Խաչատատակին կըն-նիք. խաչատատակին նշանի կնիք. Արգասիս մեռանիս երիցս խաչատատակ հեգմանք (՛ի Լուսին). ՛Ինան. Եկել։ ՛Խաչատատակ եր-կին։ Շարժեաց զգլուխ իւր խաչատատակ. ՃՃ։ ՛Ջորգ էին անիւքն խաչատատակ յե-ռանալ։ Աթիս յանագ խաչատատակ. Նե-ղեփ։

ԽԱՉԱՏԵՍԱԿԱՒԱՐ. ՛ս. Նոյն ընդ վ. ՛Մովսէս մեծագ խաչատատակարար (կայր, կամ արար) ընդգեմ հակառակորդացն. Գենես։

ԽԱՉԱՑԻԳ. Նոյն ընդ վվ. իբր ի տեղ խաչի. ՛Հանեալ զնա ՛ի խաչ՝ ՛ի ձիճեներ մի կառուցին խաչատիպ. Հ. իիւիի։

ԽԱՉԱՑՈՒՐ, ոցոյ. ա. Ցուեալ կամ պարգեւեալ ՛ի պէտ խաչին. Հաստատիցէն և յաստատէ անուն։ Ցայսմա. ԼԸ։

ԽԱՉԱՒԱՐԱՑ. ա. Աւարառեալ կամ կա-ռարեալ ՛ի ձեռն խաչին կամ խաչելութեան քրի. ՛Ոչ ուսիք եղանել յերկինս յառաջ քան զխաչատատան փրկութիւն։ Աս ՛ի ցը-ժոխս (լիմանոսն) ոչ և երթեալ յետ խաչ-ատատան փրկութեան պիղծ հոգւոց. Գր. պօսն. ՛ի ոգեբ։

ԽԱՉԱՓԱՅԼ. ա. ՛ս. փայլեալ խաչիս. խաչապատակ. ՛Խաչափայլ ապատատատակ, և գինով վատատակ. Գնչ։

ԽԱՉԱՓԱՑՑ, ի, իգ. փ. Ցիսկոս, σταυρός. Lignum sanctae Crucis, Crux. փայտ խաչի. խաչ. մահատանգ ոգ խաչի՝ յոր բևեռեցաւ քր սերն մեր. ՛Ջմեր մեղս իւ-րով մարմնովն վերացոյց ՛ի խաչափայտն. ՚. պետր. Ֆ. 24։ ՛Փոխանակ աշտարակին ինքնին սերն կանգնեաց գխաչափայտն. Ափոն։ ՛Ագամային մարմնովն ընդ խաչա-փայտին բևեռիալ. Խոսր։ ՛Մատուցեալ՝ ոտ զմի խաչափայտին, և ոգ ՛ի վերայ գըս-սերն մեռանելոյ իւրոյ. ՃՃ։ ՛Օրինակ մեծի փրկութեն խաչափայտին. Կիւրղ. ԵԼ։

ԽԱՉԱՓՑԱՑ. Ըստ Բժշկարանի, խոտ ինչ, որոյ սերմն և արմատն կաւծի գեղ լուա-նելոյ ատուցեալ. ՓԱսախս, յօգ սալիպ, այլ գոս-լաղ, կոչեցին. որպես peonia. այլ Paeonia. Παιωνία ասի որ և ՚ի բժշկական գեղ կամ գեղջուկ. մանաւանդ Մատուտակ. պիտի պիոնիա։

ԽԱՉԱՓԱՌ. ց. ԽՁԵՓՓԱՌ. ՛Ջկանգ ծովս, խաչափառի, և գորտան. Ոսկիփոր։ ՛Խաչափառն փախաւ ազատեաւն. Վրդն. առաք։ ՛Վրան զամենայն ինչ օգտե խաչա-փառն. Մխ. բիւ։

ԽԱՉԱՒԱՐԱՄԱՋ. ա. Վարագ խաչի, կամ խաչագործող գարագ բանին. ՛Խաչագարագ՝ խաչելոյն վկայ. Գնչ։

ԽԱՉԳԻՒՑ. ի. ֆ. Գիւտ խաչին քրի. և ցծն գիւտի նորին. ցծայոյ. Ցայս-մաս։ Եւս և ցծի գիւտի խաչին ՛ի գաղգա-ղա. ՛Ցաչխատեալ հոգւով յերուսա-զեմ՝ չտգաս ՛ի խաչգիւտն. Վրդ։ ԿՁ. ՃՃ։

ԽԱՉԵԼԵԱԼ. Ոգտե ի խաչ եղեալն զր. խաչեցեալ. ՚Եσταυρωμένος, Crucifixus. ցծն Մտթ. ԻԷ. 5։ Մրկ. ՃԸ. 6։ ա. Ղոր. ա. 23։ Շար։

ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Σταυρόω, σταυρώσις, σταυρός. Crucifixio, crux, ի խաչ եղանելն քրի. խաչիկն և խաչ. խալ եղեալ խաչատիրէ. ՛Եհիեզնի Թագաւորեալ յետ Նորա խաչելութեան Ո՛չ յետ խաչե-լութեն պատրաս սեր և օծեալ. Աթ. ա։ ՛Նախ քան զխաչելութիւն իւր զգաղտան յաչխատեցաց. Եփիփ։ Հա և Նար. խ։ Շար։ Ի ֆիր խոսր. ՃՃ։ ՛Ջի երեի չարչա-րիցիք ընդ նմա խաչելութեն մարիամոց մե-րոց, ընդ նմին և փառաւորիցիք. Եփր. հա։ ՛Ապաշխարութեի մեղաւորաց՝ խաչե-լութի է նոցա, որ բևեռէ զանգամն նոցա, զի ցանկութիք մի գնասցեն. Եփր. համաթ։ ՛Եթէ ոք զխաչելութեին ուրանայ, և զչար-չարանն սոճի համարի, եղիցի քեզ իբրև զհակառակորդն (աստուած). Աթոպ. ՃՁ։

ԽԱՉԵՄ, եցի. ն. Σταυρόω. Crucifigo. ի խաչ հանել կամ բևեռել ՛ի խաչափայտ։ Ի ՛ի խաչ եղանիլ հալա էբեփտի՝ էբեփտ. ցծս Ղ։ ԻՁ. 33։ Գծ. Ի. 36։ Ջ. 10։ Ի. Իոր. ծՁ. 4։ և Իր. Մգթ. ԻՁ. 23. 26։ ցՀ. ծՁ. 20. 41։ ցայգ. ծա. 8։ ՛Ալալակեին, խա-չեա զդա, խաչեա։ Խաչի նորա անձնասուր առաձարն. Ոսկ. յհ. Ի. 38։ ա. 26։ ՛Խա-չեալ՝ օրհնէ զխաչօգան. Ոսկ. գծ։ ՛Ջմեղս յիւր մարմինն խաչեաց։ Ջխաչդ. խաչ ըզ-մեղսն խաչեաց. ՃՃ։ ՛Ընդ քոյ խաչելոյն խաչեցայ աչխարհի։ Ընդ խաչելն խաչե-ցայք. Ափոն։ Խոր. Խոխ։ Լ. Հի. Հի։ ՛Ուր խաչ, և խաչեցեալն, անդ և խաչելութի. Ան. Բաբիր։ ՛Ջխաչօգան ձեռսդր ՛ի սերու-նական մահն. Խոր. Խոխ։ ՛Ձեզ նախ յարուցց, ձեզ յառաջագոյն խաչեցոզազդ։ Ի մէջ անցեալ առ խաչեցոզան հանգիստ բանեք. Ոսկ. գծ։ ՛Որ խաչեցոզքն եին։ Ընդ խաչեցոզան առանձինսն։ Հնչելով վնաս չեցոզան գուսմարդր։ Կիզիցան զխաչեցոզան. Հց. ան. Իւրաց։ ՃՃ։

ԽԱՉԵՆԵԱԿ, կի՛ ԽԱՉԵՆԱԿ. ֆ. Ա-ղուն արու չորքոտանւոյ. (գուցէ խոչքո-րակ, խոպիկ.) ՛Աղուականքն որպիսի, եղջ, երկնրուս, խաչենեակ (կամ խաչենակ), խոյ, և այլ այսպիսիք. Մագ. Ե Եփ. ֆեր։

ԽԱՉԵՈՂ կամ ԽԱՉՈՂ. ցծս ՛ի բայն ԽԱՉԵՄ։

ԽԱՉԻՉ. ա. Որ խաչէ. խաչող, ՛ի խաչ հանող. ՛Ա յս գ խաչ՝ խաչիչ խաչահա-նուաց խորոց, և գերի գիրիչ գերեվարաց իւ-րոց. Եփր. համաթ. յորմն և Բար. ՀՃ։

ԽԱՉԿՐՕՆ. փոխանակ գրելոյ խաչա-կրօն. ՛կենգանի վկայից, և խաչկրօն գա-սուց. Մագ. ֆԳ։

ԽԱՉՀԱՆՈՒ. ց. ԽԱՉԱՀԱՆՈՒ. ՛Խաչ հանագքն նորա են վկայք ընգունելոյն նորա. Եփր. Եփր։

ԽԱՉՈՒՆԱԿ. ա. Ունագ յանձին կամ ընդ իւր գխաչ. խաչակիր. խաչագործ. ՛Եհաս այգն խաչունակսդ և նշանագարդ վըր-խուճնակիր գումարեալն գանձս. Խաչունակ մահակիր ձգանց. Նար. խ. Ե իսս։

ԽԱՉՎԵՐԱՑ. ի. ցծս ԽԱՉԱՒԵՐԱՑ. ՛Սիկ խաչվերացի գիշերն. ցծաղ։ Ցայս-մաս։ ՃՀ. ՃՃ։ ՛ցծս խաչվերաց առնին. Խոր։

ԽԱՉՕՐՀՆԵԼ. ֆ. Օրհնութեն խաչի. Մագ։

ԽԱՑԱՋ. խապըի. ֆ. Բառ ումի. պին և արագ. խուսափ. այսինքն հալածագործ. ՛Ուշ մի խարվեսի, և գինի, և խաչագի հագ. Թա-գաւորն մեր խաչագի գրգռի և եղեալ. ցծ-մենայն օր խաչագին հագ բերեր. Վրդն. առաք։

ԽԱՑՈՒՆԱՑԱՐԿ. ա. Բառ անկոպտ. իբր գործիք ոչխարի, կամ նմին գործոյ փա-ռան. ՛Ափոց բազմախամաճաղափայ և խաչագնա-յարկ. Մագ։

ԽԱՒԱՄԱՆԵԼ. ն. (ապ. խաւանամա-նել. իմն խաւանամանել.) Խաւանս կի՛ չուանս մանել. ոլորել. պատառել. ՛ցո-ւանագ մեզաց պատկան գնեն... գնէրան զր ՛ի մեզագործանէ և ՛ի գիւաց խաւանամանել (կամ եալ). ՛ի հինամանէ չուանի առնել զգրիանի. Վրդն. սգ։

ԽԱՒԱՆ. ի, ացֆ. Նոյն ընդ կաւան. ար և ՍԲՐ. այսինքն գարան. չուան. տառն.

կապանք պարանոցի. փուչ նաև Անուր. օձաձև, պաշ, փէչինք, լախ, հալփա, խամա. * Արկանել խառան ՚ի պարանոց նորա, և ածել ունել զնա առ դուրս սենեկին. Ա գաթ. (յն. Թարգ. փսիկն. այսինքն փայտ, որպէս անուր):

ԽԱՒԱՆԱԶԻԳ. ա. ս. Զգեալ կառաւնօք, կամ ձգելով առաւմբք. * Տուն ընդ անձն... ձեռակապք խառանաձիգ. գ. ղ. ճ. ղ. յն. պատատեալ զպարանոցս. և մի ձեռ. հց. չուան ընդ պարանոց:

ԽԱՒԱՆԵՄ, եցի. ն. Δέω, προσδέω. Ligo, alligo. Խառանաւ՝ կառանօք՝ առաւմբք կապել. պարանել. յն. կապել. * Քան զշուն մի առ գերեզմանի խառանեալ ևս (ջար) ընչիցն կապանք գրգռիչին զքեզ հաջել ամենայն մերձաւորաց: Շուն կապաղի առանձն ՚ի վերայ դիմեալ ոգւոցն, և յանհոգս է. զոր պարտ էր խառանել, և սովամահ առնել. Ոխ. ՚ս ՚ա. 20: ճ. 26: * Կառապի շուն, խառանեցեր զնմի քո ըստ լացդ: Ի քո ձեռդգ շուն խառանեմ. Մ ախ:

ԽԱՒԱՏԵԼ. ն. խառեալով հաւաքանել. ոլորելով և չարչարելով քանցել. կրծել. ոչընչել փափաքելով էրշընել. կամ ծամծմել. * Իգրև զքար ինչ խառատեալ ոչ կարաց կլկտել զնա (մահն զքո). Ոխ. գծ: * Ջնջրիս ատուրս իբր զքար հատեալ յագամանգական վիմէ՝ խառատեալ եղև ամենախառն մարմինն յորովայն մահուան, և ոչինչ կարաց ասանել նմա. Տծաւ:

ԽԱՒԱՏՈՒՄՆ. գ. Խառատելը, իւն. խախտումն. քայքայումն. * Ջ խառատումն քարանց եկեղեցւոյ սիր. ՃԿ. իճ:

ԽԱՒԵՄ, եցի. ն. Ἀποχυίζω. Ungue seco, abscindo, vellico, discerpo. Ոլորելով (իբր զկար կամ զխառան՝) ՚ի բաց կորզել. ձեղքելով քշտել. խլել. ոչընչել փէչընէլ. պոփոխ գօգարմագ, էօլմագ. երբ. և յն. եղինգաւիրք խզել. * Եթէ ՚ի Թռչնոց մատուցանիցէ... ՚ի տատրակաց կամ յաղաւնեաց... քահանայն խառեացէ զգլուխն նորա: Խառեացէ քահանայն զգլուխն յուսանէ, և մի հատցէ. Ղեսք. ա. 15: է. 8:

ԽԱՒԻՆ, ի, ից. ա. (յորմէ Թ. փաթըզբգ. և յն. φάσσω, իսառնել). Μίκτος, συμμιγής. Mistus, mixtus, commistus. Բազագաւեալ կամ խառնեալ ՚ի զանազանից. ոչ պարզ, այլ բաղկացեալ. կցեալ. կից. զոյգ. զուգեալ. զօգեալ. * Ցեւանէիր զերկաքեղն ընդ խեչին խառնեալ. և եչիցին խառն ՚ի զաւակիճ մերգիան. Դան. է. 43: * Եթէր զնուռա խառն ընդ Տաքուէս ո. յն. զխառնուգրգ զնաոյ և հալուէին. ՃԿ. իճ. 39: * Օգ ընդ լուրս և ընդ երկիր խառն է: Եւ զի ընդ օգս հազս խառն է. Եղիկ.: * Խառն է գա յասենեացունց. Եղիկ. է: * Խառն ուրն ընդ ինքեան զպզինձ. Լմխ. ոչ: * Գեղք... յանհաճոյիք, գործ ծուկանք, և խառնք: Ոմանք են տլտմանկանք, ոմանք բաթոյականք, և կեղք խառնք: Իակ խառնք, ուբանօր բարք միանգամայն և տրտմութիւն ՚ի միասին գան. Պիք: * Ոմոյ իշխանութիւն իսկ խառն էր ընդ աչխարհին հայոց. Եղիկ. է: * Խառն գրակցութիւք սահմանին առ միմեանս՝ փղբր աղբատ, և աչխատն կորճեից: Ջմեռս ածելոյ և զխառն ընդ աչխարհիս զգրակցութիւնն. Ածբ. ճ. ու. Ն Հ: * Երբեմն առանձնական, և երբեմն խառն ձայնակցութիւք բերեալ մատուցանէին. Պիք: * Ջանէրևոյթն զխառն տեսման ուսեալ պատճառեն հրեշտակացն առ հովիւս. Ագաթ:

ԽԱՒՆ. Κοινός. Communis. Հասարակ. անխարիւ. սովորական. պայազը, ալէքէնէ. * Եւ զբանն ՚ի խառն սովորութիւն անտի հասարիսի ցուցանել: Ջի այնպէս էր խառն և խոնարհ տեսիլ նորա, զի և սամարացի կանայք, և մաքսատուքք մաստչել և խօսել կարէին. Ոխ. չհ. ա. 11. 12:

Իբր խառնակ, կամ պիղծ. անկարգ. * Մի խառն անկողնիք. Հ. ա. ծգ. 13. (յն. լոկ սուի, անկողնիք):

ԽԱՒՆ. մանաւանդ Μίξις, ἐπιμιξία, Խառնուածք, նից. գ. Συνουσία. Mistura, commistio, commercium, complexus, coitus. Խառնուրդ. խառնուածք. բազադրութիւն. * Ի մէջ խառնից այսպիսեացս երկոցուց. Խոր. ա. 25: * Առ որ ՚ի բարուաց խառնից քաղցրութեաց՝ յատուկ համս չարն ոչ յոլովից խառնից ՚ի մի եկեալոց՝ զանազան ծագմանց. Նար. ծէ. զգ: * Ի խառնից մարդկանէ վէմարեաք (վայր). Բբ. ի. զք:

Առաւել՝ Գալն արուի և իգի կենդանեաց առ միմեանս. մարմնաւոր միաձուլութիւն, զուգութիւն. որ և ԱՆԿՈՂԱՆ ասի. * Ոչ եթէ անցից անցիւք ինչ հայր եղև, և ոչ խառնիւ. կալ. է: * Հայց ՚ի կերակուր (սուեալ է), և խառն՝ յորդէծնուն: Քանզի խառնիչն զնոյն գործեն, ձուլեն և խառնեն զերկոցունց մարմինս ընդ միմեանս: Ոչ միայն առ այնօրէն խառնից ազատ է, այլև ՚ի վեր ևս քան զընուելիս է յղանալ. Ոխ. իոչ. Նմբ: * Չկծկեին խաչինքն ՚ի խառնան, և յղանային. Ած. ւ. 41: * Խմոցաս և այլ ինչ խառնս արտաքոյ քան զընուելի, զէշ՝ ձիոյ արձակել. Սեբէր. է: * Ի խառնս որգէծնուէ. Պիք: * Ի խառնս ցանկուելն. Փիւ. նխ. է: * Թողեալ զայրկուեան, և պատաւանց խառնից ցանկալ. կնբզ. ծ: * Ալ սեղուելն խառնից: Անարժան խառնիցն. Ածաբ: Եղեի: * Ի յաձախ խառնիցն զանակ ոչ լինի. վ ըզն. ծ:

Խառն. ն. նբ. Ἅμα. Simul. σὺν, cum, ևն. Ի միասին. միաբան. միանգամայն. զուգ կամ կից ընդ այլոյս. անխտիր. գոբըշէի, պիբէլէթէ. * Եղև և արջ ՚ի միասին ճարակել ոչխարացն, և որգեակք նոցա խառն չօլճացին: Պատերազմեցաք խառն ընդ նմա և աչխատ չտառ անզգամն: Բուռն ՚ի վերայ եգեալ՝ զփախստեայսն տանէր, խառն խոցել խառն հարկանել. Ե. ծ. 7: Իմ. է. 21: Բ. ղ. ծէ. 23: * Ջկրատերն կոչեաց մայրն, և կացոյց Թագաւոր խառն ընդ իւր. Ե. փ. ա: * Խառն ընդ նոսին առաքակք և սրիկայք եկեն ՚ի մարտս. ՃԿ. իճ: * Ոչ կալագաւ ընդելուզմամբ բերին յկրս և ՚ի բանս ըմպողքն, այլ խառն, և անկարգաբար. Պիք:

ԽԱՒՆԱԲԱՆ.ԶԱՒ. ա. Որ է որպէս ըզբանչար խառնակ կամ անխտիր, և միասակար. * Ալիք խուռ ուտէին, և բանչար խառնաբանչարք, որ ապականութիւն գործեր յուտելն. Ե. պմ. է. 8:

ԽԱՒՆՈՒԱՒՆԴՈՐ, ըել. ևն. տ. Խառնածփնդիր, ևն:

ԽԱՒՆՈՒԳՈՒԱՆ. ա. գ. Որպէս խառնակ գազան. զոր օրինակ է առաւտիլեալ միոեսասլոսն. որ ՚ի մէջ գրի Մինովայ ցուլ, իւր մինովացուլ. * Որպէս բան ունի զպատիպեայ զմինովայ գուսորն կլեսասլոց (արքայի) հարեալ ՚ի ցլու ծնանել խառնագազան իմն մինովայ ցուլ. Փիւ. նիս:

ԽԱՒՆՈՒԳՈՒԱՑ, ի, ից. ա. Ἀσελγαίνων, λοιμός. Lasciviens, pestilens. Որ իւր խառն են գնացք. խառնակ վարուք. ցոփ. զեղխ. անառակ. * Ձեզէ պարտ ուղղել զըզխառնագնացն. Ոխ. ՚ս. ա. 23: * Որդի խառնագնաց ՚ս. յն. ժանս. Եղէկ. ծէ. 10: * Ջպղագործ, և խառնագնաց լեալ ՚ի մանկութէ. Բ ած. է. 8: * Եթէ այր կնոջ ունիցէ խառնագնաց իցէ, և անխտիր ՚ի պոռնկութիւն. Ա. ա. 15:

ԽԱՒՆՈՒԳՈՒԱՑՆ. ա. Խառն գոնուով. խառնակ երանգք. * Բուսանի ծառ ոսկեգոյն, ոսկեթել, սոսմակերպ (կամ սոսրակերպ), այսինքն խառնագոյն. և կոչի ծառ նէեսայ. Վ ախ. յոբ:

ԽԱՒՆՈՒԳՈՐԾ, ի, ացս. ա. Գործագործ. չարագործ. եղեռնագործ. * Աճ յանիրաւացն վրէժ խնդրել, և ՚ի խառնագործացս. Լ ՚ի. ասա:

ԽԱՒՆՈՒԴԵՂ, գեղք. գ. Խառնակ դէմ՝ մաքուլական կամ ործացուցիչ. * Ոմանք ծանրաստամութք ՚ի մարդկանէ յորժամ կամիցին ըմպել զխառնագեղն ոչ(այլ ձ. զգառնագեղն). Ոխ. պե. կմ ապ. Ե:

ԽԱՒՆՈՒԴՐՈՂՄ. ա. Խառն և պէսպէս գրոչմամբ գրօշուց. * Եկն եչաս ՚ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց, ահաւոր գազանօվք, խառնագրոչմ նշանովք. Գ ի. ա. Իգ. ա. ա վ ի:

ԽԱՒՈՒԱԹԱՆ, ի, ից. գ. Թան խառն ՚ի խոտոց. * Ճգնազգեացս այս խառնաթան նիւ չաստանայ՚ ի սերբոնիան. Բ. սթէ. լէ:

ԽԱՒՆԱԽԱՂՑԵԼ. իբր յն. խառնուրդ, հիւս. Πλοκή. Complexio, nexus. Որպէս լեզ խաղ ընդ խաղ խառնել. խառն ընդ իւ ևնալա յօգել, զօգել, հիւսել. խառնել. (ըստ չինի ե. դնի և խաղտել. որպէս յօդել կցել:) * Ոչ եւիզ ըստ ծննդեան, և ոչ ըստ խառնախաղտել ասեզայց, որպէս ոմանք զգաքանեն, կեամբ մեք. Գ. ի:

ԽԱՒՆՈՒԱԽՈՐԹ. ա. Խառն և խորթ. խառնակ և օտար կամ անհարթ. * Ոչ վայրապար ինչ գործ, և ոչ խառնախորթ խորհրդածութիւն ՚ի վերայ խաչին կատարիւր. Նար. իւ:

ԽԱՒՆՈՒԱԽՈՒՅՃ. ա. Որ է ՚ի խառնակ և ՚ի խուժադուժ ազգէ. օտար. օտարական. * Աբրահամ զայր իւրաքանչիւր յանցաւորացն ընդունէր... և մինչդեռ զխառնախուժան ընդունէր, ՚ի հրեշտակացն ջվրիպեցաւ. Ե. ա փ. ծ ա:

ԽԱՒՆՈՒԱԽՈՒՅՏ ԽՇՏԻԿ. Καταγώγιον. Diversorium. Իքևան. պանդուխ. տուն խառնակ սենեկայ և անկողնոց. իքևան անաւրէնաց. * Բողոքն խառնախուռս խշտիկքն. Ոխ. ՚ս. է. 3:

ԽԱՒՆՈՒԱԽՈՒՒԻ. ա. Ուր իցեն խառն խուիք (յուզիալք). * Իբր ՚ի հնասանաց բզնունեաց սկսիսանն մնմնարմատ խառնուխուս մնչարեր երկամիք վանեալ՚ն. ծէ:

ԽԱՒՆՈՒԱՒՕՍ, ի, ացս. ա. Խառն խօսող յայլևայլ բարբառս. և խառնախօսական. * Ջքաղաքք ուր բազում լեզուք խառնախօսք և խուժադուժք բնակին, սովորութիք գիրք բարբառն անուանեն. Սարկ. ա. պ. ծէ: * Խառնախօս խղճըլուսիան ՚ի միաբանեալս եկեալ մտաներ. Ե. փ. ա:

Եւ Ջաղաքաւոս. ամենալիս բարբառօղ. որպէս Ἀισχρολόγος. * Լեզուս խառնախօս յամենի առնէ զՏդին ոգս. Ոխ. ա. ւ:

ԽԱՒՆՈՒԱՒՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Տղամսիա. Loquacitas, garrulitas. և Facundia, lepos. Շատախօսութիւն. և Ջուարճախօսութիւն. այլ ընդայլոյ խօսք. չաղաչաղաչութիւն. ծաղրաբանութիւն. կատակ. * Խառնախօսութիւն և՝ ըստ քաղաքականութեան և պատրանաց յատակ բերեալ: Դիոգինեայ խառնախօսութիւնն, որով զօտարան ախէրեցս ընկէր ՚ի ձեռն խառնախօսութեան, որ բարբառեալ ըզնէ հեշտացուցանէր: Մի վարկանիմ ըզխառնախօսութիւն, և զկայսերին պատմութիւնն:

Եւ Ἀισχρολογία. Sermo turpis, turpitudo verborum. որ և ԽԱՒՆՈՒՕՍՈՒԹԻՒՆ.

խառնակ այսինքն պիղծ զոյացք. խօսք ազատզրկել, զազրուիլ, խելագատակուիլ, կամ ամբոխոյ.* ի թշնամանաց և ի չարամտասանաց և ի խառնախօսուէ սրբին բերանք, յորժամ ընդ հոգեւոր բանս ընդելնուցուածք. Ոսէ. ՛. ա. 2:*Սատանայ ամանս գործեաց՝ զոմն հայհոյուիլ, զոմն խառնախօսուիլ. Սէբէր. ֆ:*ի ծաղս և ի խառնախօսուիլի գլուխ փուիլացեալք վաղվաղակի հասանեն. Մ՚ար. ֆէ:*փախչել ի խառնախօսուիլէ. Տօնակ:

ԽԱՌՆԱԿ, ի, ից. ա. Μικτός. Mistus. խառն. խառնեալ. չիմոի. անորոշ. գաղջ. էք.* Սերմանեալ է որոճն ընդ ցորնոյ, և խառնակ են բարիք ընդ չարս. Մ՚էֆ. ֆէ:*Սաորագրական սահման խառնակ է, քանզի առեալ է ի գոյացողականաց և ի պատահմանց. Սահմ. ֆ:*Որոշեալ զատեալ և մեկնեալ է յընդ արարածս ի խառնակ հաւաստուրեան. Ոսէ.յհ. ա. 1:*Անթիւն խառնակ և չիմոիեալ է. վ.բր. Ռ.ա.ց:

ԽԱՌՆԱԿ. Κοινός. Communis. Հասարակ, և պիղծ համարեալ. Անխոհեր. անմաքուր. փիծ. անլուայ. սովորական, պիտակ, ևն. պայազէ, փերւի, էիս.*խառնակ անասուն, կամ կերակուր:խառնակ ձեռօք, այսինքն անլուայ ուտէին զհաց:խառնակ ինչ և անսո:Զարիւն նորոյ ուխտին խառնակ համարեցաք. ա. Մ. ա. 5ա. 65: Մրկ. ե. 2:Գծ. ֆ. 14. 28:ֆա. 8:Եբէր. ֆ. 29:*Եկին և խառնակին եգիպտոսի, որ էին ընդ նոսա թլփատեալք. Եէր. յէս:

կամ Մեղսամակարդ. անարժան. անխոհեմ ի գիջուէն.*Դարձոյց զլնուէս ի խառնակ վարուց. Մխ. Ես՚էմ:*Փոխանակ խառնակ անկուլնոյն. Սրմ. յի. ե:*Գէշ խառնակ.քաղք. փիս. վ՚ա:

ԽԱՌՆԱԿ. փ. խառնուած. զօդուած. շաղկապուած.*կայր նովին պատանաւ՝ ազգ և անգամ խառնակ յօդիցն. Եղիվ երէց:

Եւ խառնք. մերձաւորութիւն արուի և իգի.*Ոչ երբէք արտաքոյ ընտանի ազգակցացն եւանեն իւրաքանչիւր ազգ կենդանեաց ի խառնական իւրեանց. Գր. հր:

ԽԱՌՆԱԿԱԲԱՆ. ա. ՛. Καταχρηστικός, κῶς. Abusivus, abusive. Պիտակաբար առածեալ. սիւոակ կամ հասարակ բանիւ. որ և ասի՝ ԾՈՐԶՈՐԶԱՆՕՒ. ԴՐՈՒԹԻԱՄԲ.*Իբրև որդի լուսեղէս, մի խառնակաբան համարիցիս զանունն, այլ՝ ճշմարիտ որդի բնաւոր.ոչ որդեգրուեթ, այլ՝ ի քնուէ. կոլ. ֆա:

ԽԱՌՆԱԿԵԱՑ, կեցի, ցայ. ա. Κοινοβιτης.Coenobita. Փոխանակ Թարգմանիչոյ՝ Միաբանակեաց. այն որ կեայ ի հասարակաց վանս՝ խառն ընդ բազմութեան եղբարց.*Միհնեցեալդն (յանապատ) դիպն մերկս մարտնչին. իսկ խառնակեացն և ընկերաւորացն՝ զնեզգագոյնս եղբարցն ի վերայ յարուցանեն. Եսափ.ֆ:*Վայրկեան հեռացեալդն յանապատի. իսկ խառնակեացն այս գժուարաւ պատահի:Ո՚վ Թէոդոս որպես զլուեցեր սուացոլաց միայնակեացն պատմէ հոգին, և ոչ Թէ խառնակեացն և ընկերաւորացն. Լ՚ք. ոչ Ա՚յլ էն ԽԱՌՆԱԿԵՑԻ, զոր տեսցես:

ԽԱՌՆԱԿԵՄ, հեցի. ն. Συγχέω. Confundo. սումփունդում, անամփունդում, commisceo. միգնումի, misceo. խառնակ կացուցանել. չարաչար խառնել. չիմոիել. փերւեաթ.*խառնակեացուք անդ զլեզուս նոցա:Անդ խառնակեաց տէր ածծ զլեզուս ամենայն երկրի. Ծն. ժա. 7. 9:*Որպէս խառնակեալ իցէ պլինձ և երկաթ և անագ ի հալոցի. Եզեկ. իէ. 18:*ի մարգն լինել՝ ոչ կոյտս զնուելոյ, և ոչ խառնակեաց զանձնաւորութեան. Սրփ. է. պ. է:

Եւ Խռովիլ. ամբոխիլ. վէր ի վայր առնել.*Հերս խառնակեաց, և նուաստոտութիւս արար ի ծովս. Ն՚ահում:*Մի խառնակեք զնորհս ինձ. Ոսէ.յհ. է. 33:*Խառնակեցան օդք. վ.բփ հդ. ֆէ:

ԽԱՌՆԱԿԻՄ, եցայ. ֆ. Συγχράομαι, ἐπιμίγνυμαι, συγκαταμίγνυμαι. (Թող զնա խագրեալս իբրև կր՚.) Երբեմն նշանակէ՝ Անխոհեր հաղորդ և կցորդ լինել. ընտանութիւ առնել. Թարթաւիրիլ. մանանգիլ.*Խառնակիլ ընդ հեթանոսս, կամ ընդ ժողովուրդս, կամ ընդ պոռնիկս և ընդ մեղաւորս, ընդ անօրինին, ընդ պաշտոլին. ևն. Սէ. ձ՚ե. 34:Յէս. իֆ. 12:Ոնէ. է. 8:ա. Խոէ. է. 9. 11:է. Ի՚էս. գ. 14:Աասի. ֆէ. 16:է. 1. 19:*Խառնակեսցաք ընդ ազգս զուսէիոյ հեթանոսաց երկրիս. ա. Եզր. է. 88:*Ոչ երբէք խառնակին հրեայք ընդ սամարացիս. ՁՀ. է. 9:*Խառնակիլ ի կերակուրս, որ դիւացն է զոհեալ. Սրփ. գ. յհ:

Եւ երբեմն՝ խառն մտրանչիլ. խառնիլ և խռնիլ ի բախիլն պատերազմաւ.*Ի խառնակէլ այսպիսի ձակատուց. Խոէ. է. 43:

կամ Կուռ ածել, շարժել, զարնել. Κόπτω, κόπτομαι. Cubo, commaculor, conspurcor. Բերիլ յանարժան խառնուն. պլղիլ մարմնով.*Որ խառնակիցի ընդ անասուն, մահու ապականիչիցէ. Ել. իէ. 19:*Ժողովեցից ի վերայ քո զամենայն հոմանիս քո, ընդ որս դու խառնակիեր. Եզեկ. ֆէ. 37:Իսկ Ռաբսաք. գ. 11.*Խառնակիցար ընդ դիակունս ,,. իմն, պիղծ գառս:*Եւ ոչ այլ այր խառնակիցաւ ընդ քեզ. Փիս. ֆ. է՚ա:*Որք ուտէին և ըմպէին, անաւնաբաւ խառնակէին. ՁՀ՚ուրէլ:

ԽԱՌՆԱԿԵՐ, ի, ից. ա. կերօղ խառնակ և գարշ իրաց.*Տգմասէրք են, և խառնակերք. Սրփ. է. պ. է:

ԽԱՌՆԱԿԵՑԻԿ. ա. Որ կեայ հասարակ կեանս ի մէջ մարդկան անընտրոզութիւ. գռեհիկ. մանաւանդ խառնագնաց. անկարգ ի վարս. անարժան (քաղաքավարեաւն, կամ գործ և կեանք, և սխալ նորա).*Որոշել ի խառնակեցիկ մարդկանէ. Սրփ.յի. է:*Առաջին խառնակեցիկ կեանքն (պռունկին). Ոսէ. ֆա. ե. 3:*Խառնակեցիկ կեանս գժուարիւնս գործոյց ի յարգարութեանն կեանս գիւրին. Շ. ֆղ:*Խառնակեցիկ ցանկութեաւն վարեին ի պէսպէս ախտս. Սրփ. ե. պ. է:

ԽԱՌՆԱԿԻՄ. ի. և ֆ. Տես՚ի բայն ԽԱՌՆԱԿԵՄ:

ԽԱՌՆԱԿՈՀ. ա. կոհեալ կամ կոհելի իրրև խառնակ՝ հասարակ և անմաք տեղի. կոհան ոտից հասարակաց.*Ջոր օրինակ կոհելոյն խառնակոհս յատուկք մեհենից ,,. յն. տունք գայլեաց գլուեն, կի գարշուելեն. է. Ի. ֆ. 8:*Խառնակոհս ձանապարհի նման են ծուլք. Ոսէ. ՛. է. 19:

ԽԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. խառն և անյայտ կուռուիւն. անուն կի բան չիմոի.*Ան գէտ մեզ և խառնակուելոյն սոցա. Անդ. պէչէրսբ՚:

ԽԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Σύγχυσις, ἐπιμιξία, φυρμός, κοινόν. Confusio, turbatio. խառնակն գոլ. խառնակիլն. որպէս Շփոթուելեն. խռովուելն. գաղջացեալ.*Կոչեցաւ անուն նորա խառնակուելն (երբ՚. պաղել. բաբելոն) , վր անդ խառնակեաց տէր ածծ զլեզուս. Ծն. ֆա. 9:*Տուն խառնակուելոյ. Ա՚ա. 9:է. Ի. ֆ. 3:*Մտցեն ի նոսա անխտիր, և պղծեսցեն զնուսս, և ապրսացին խառնակուած. Եզեկ. է. 23:*Խառնակուած լեզուաց. Ափաբ:*Եւ ոչ զմիաւորութեան խառնակուելն գործելով. ՅԿ. խ՚ս. Էք:*Զանբաւ խառնակուելն հոգւոց, և զխռովութիւն բնուելեն. Ընդ իշխանս գեղ. Լուկք՝ խռովելի և խառնակուելիք եղեցին. Փիլ. ֆԿ:*կամ եղև այ չսալ խառնակել յօտար ցեղ ամուսնութիւ, զի մի՛ վճռակացն խառնակուելիք լինիցին. կեսրէ. ի՚ա:

Եւ Σύγκρασις. Commixtio. խառնուրդ. զանգուած. ձոյլ.*Որպէս խառնակեալ իցէ պլինձ և երկաթ... եւրերաւք գուք ամենեքեան՝ ի մի խառնակուած. Եզեկ. իէ. 29:

Եւ խառնք. այսինքն մերձաւորութիւն ըստ մարմնոյ. մանաւանդ անարժանն.*Ոչ ըստ պատշաճի առնէին զամուսնութեանն խառնակուելն. Ոսէ.յհ. է. 8:*Անարժան, կամ անկարգ, կամ տարօրէն խառնակուած. Եզեկէ:խ՚. է. 34:Պիս:*Արամիք և կատմիք՝ մլմանց խառնակուիք. է. Ի. ՛ք. 4:

ՈՐԴԻՔ ԽԱՌՆԱԿՈՒԹԵԱՆ. Υἱοὶ συμμίξεως. Filii commixtionis. ֆ. ի՚ֆ. 14:է. ֆ. իէ. 24.պէսպէս իմանին. զոր օրինակ Հարձորգիք, կամ Ծնեալք ի հեթանոս մօրէ, մանաւանդ՝ Պատանեսցք կուռց, կամ Պատանդք յորդւոց իշխանաց, ևն:

ԽԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏՂԱՆԱՑ. որպէս Զոհագընթացութեան, կամ խառնախառատուն ըստ ախտարաց:Կոլ. ֆ:

ԽԱՌՆԱԿՈՒՄՆ, կման. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նչ.*Պատուհաս էր խառնակումն լեզուաց. Երէ. ֆէ:*խառնակումն ազգ գաց ընդ իրեարս (սլատեւսլամմաս). Ճիչ:*Շփոթումն ընդունել և խառնակումն. Շ. ի՚ղ:*Ոչ հեթէ խառնակումն ինչ լինէր, և ոչ ապականուելի ինչ իսկ լեցէր. Ոսէ. յհ. ա. 10:

Եւ ըստ ֆ նչ.*Վ՚ատաշտուելոյ եկին ի խառնակումն. Լ՚ք. խ՚ս:*ի պղծուիս և ի խառնակումն ընդ մխիթան. Վ.բփ հդ. ֆէ:*Ազրուաց խառնակումն, կամ անասնոյ. Աֆաբ. խ. կան:

ԽԱՌՆԱԿՐԿՈՆ, ի. ից. ա. խառնակեցիկ վարուք. խառնագնաց. անկարգ. անբարեկ. հեթանոս. կամ գռեհիկ. ամբիկ.*Ջանուեան գատուորին Թողեալ՝ խառնակրկոնին ալեւրսեմ. Նաբ. հա:

ԽԱՌՆԱՁԱՅՆ. ա. ՛. խառն և չիմոի կամ անյայտ ձայնիւ.*Եթէ խառնաձայն արձակիցի փողն,,. յն.զանյայտ ձայն տայցէ. ա. կոր. ֆք. 8:

ԽԱՌՆԱՂԱՆՁ, } ի, ից. փ. ա.*Օχ-
ԽԱՌՆԱՂԱՆՋ, } λος, ὄχλμος. Turba, vulgus. էռլիւտոց, miscellaneus. սումիւտոց, commixtus. որ և ԽԱՌՆԱՁԱՂԱՆՁ. գրի և ԽԱՌՆԱՁԱՂԱՆՋ. խաժամուժ. ամբոխ. ազգ խառնակ. սոսկականք. բազմութիւ ռամկին. խուժան. ճահիճ խալխ. ալեմ ձեմ. հիւս, փալաղէփ.*Խառնուրդն ձն՝ որ էր ի մէջն նոցա:Ի վերայ ամենայն խառնաղանձիցն՝ որ ի մէջ նորա:Պարսիկք և լիդացիք և ամենայն խառնաղանձքն. Թուս. ֆա. 4:Եւեմ. ֆ. 37:Եզեկ. լ. 5:*Ամենայն խառնաղանձիցն ազգաց. և ամենայն խառնաղանձից օձագետ լոցն յանապատին. Եւեմ. իէ. 24:Իսկ Եզեկ. իէ. 27.*Զօրութիւք քո, և վարձք քո, և խառնաղանձիցն քոց ,, ըստ երբ. մեկնի, աղխամաղխ վաճառաց, կի վաճառք:

կի ա. Δημώδης. Vulgaris, plebejus. Ռամկական. հասարակ. բազմամբոխ. խուռն. խառնիխուռն. անկարգ. անհարթ. պայազէ, գալապալըփէը. ապատճառապատ.

գաբաֆաբէլ, գաբէլէզի • *Խառնաղանջ ամբոխ, կամ բազմութիւն, ժողովք, քաղաք, գաւառ, կամ զեռունք• Ցհ• ին: Ձէբ• ին: Ոսխ• Եռ• Ե յհ• Ե ապավ: Կորնթ: Վ էդօբ• Է: *Ըստ հասարակաց խառնազանչեն իօսից• Ռոմիթոր: *Մարգս ունելով բնութիւն եղեմական զբանականութիւն (կամ զնաս), սակայն (առանց քերականութեան) խառնազանճ, և հոգ, և անկարմար• Մաթ• ֆէր:

ԽԱՌՆԱՄԱՂ• ա• Որ ինչ խառն և աւելորդ ինայ ի մայն՝ յետ իլլանելոյ մաներ մասանց ի վայր• *Զպիտանացու հողն ի մանրախիճ աւազոյ անաի պարզեն, և ըզխառնամաղ կոչան ի բաց մաքրեն• Կոլ• ֆճ•

ԽԱՌՆԱՄԱՌՆԵԱԼ•) նիս խառնորպես և յայլ կրկնութիւս մանանէ տուդ ֆ•) Συγκεχύμενος• Confusus• Նոյն ընդ խառնիհուն• խառնակ• չիտճ• պէպպես• խառնակ խառնակ, խառնիփոթ• գաբաֆաբէլէֆ, գաբէլէզոբոլ• *կախեալ ինչ մի նման կտաւոյ, և այն լի էր ազգի ազգի խառնափառն անասնովք• Կոլ• ֆէ: *Ցիչատակն խառնամառնեալ և կանխագիտութիւն ծածկութիւքն իմն կէզակարծից երկմտեալ• Նխ• ֆավ:

ԽԱՌՆԱՄԲՈԽ• ա• ֆ• Խառն ամբոխիս• *Ընդէր ելանէք խառնամբոխ ի պատերազմ• Ագաթ:

ԽԱՌՆԱՄԻՍ• մոյ• գ• Ո՛ր և է միս հասարակ անխոիր• *Մի է մսատապամիս և խառնամիս առ հնչտութեի մարմնոյ• Տծոած:

ԽԱՌՆԱՄՈԽ ԼԻՆԵԼ• Մինչմտութ լինել խառն և անկարգ դիմեցմամբ• *Դատաբերցին զբոլ թագաւորին խառնամոխ լինել յամենայն տեղիս անիսրտութեամբ• Եչիւ• է:

ԽԱՌՆԱՊԱՏՈՒՄ• ա• ֆ• Խառն կամ յետ և յառաջ պատմութ, և զոյզ ընդ բայ պատրութեի պլոց իրաց• *Խառնատպատում շարժեաց (կի՛ շարիայ՝ զբանն) վասն հարկողոց զաւերն երուսաղէմ• Ագաթ:

ԽԱՌՆԱՊԵՐ• սիրի, բաց• ա• Որ սիրէ պիսակս• հակամիտեալ ի մարմնաւոր զուսաւորութի• *Խառնասեր է կաքաս• Երզն• ֆ• խորան:

ԽԱՌՆԱՎԱՐ• ա•Որ վարի խառնակեցիկ վարուք• անիսրտ• անպատկեր• չարաչար ի վար արկեալ• *Անվար կենաց՝ խառնավար է մարմին• փիլ• մին: *Անխայտացուք եղբարք ի մարմնիս մեր, և մի՛ երբէ զօտարոտիս խառնավարս արատացուք• Կոլ• ֆշ• յն• παραχράομαι, abutor, negligo•

ԽԱՌՆԱՐԱՆ, ի, աց• գ• Կրատիր• Crater• որ և ԽԱՌՆԱԼԻՒ ասի• Ալօթ կի՛ ընդ ունասցան, յոր լինի զըմպելի ինչ կամ զըմպելիս խառնել, կամ արկանել, ընուլ, հնզրուզ• որպես կարասս, սափորս, Թագոյիկք• մանաւանդ ըմպանակ, բաժակ• (յն• փռա• էէր• ի էէռա՛ս, էէրաննիի, խառնել• փռա՛սիս, խառնուրդ• ուսոի ուսկ• յն• փռաՓ, գինի•) *Խառնեաց ի խառնարանս (կամ ի խառնելիս) զգինի իւր• Ա՛ռաւ• ի• 2: *Մերձ գնեա՛ սեղան բանսկան, և խառնարան հոգևոր մշտաուզիս• Ա՛ որ• ֆէ: *Կայցէ՛ ի սիրտս ձեր յըսսակ՝ խառնարանին անմահ բաժակ• Շ• յէզ• ռաւ: *Ի զուարճութե գինարբուսաց խառնարանն կոչելով• Երզն• ր:

Նմանու Թե՛ Մարմնարան փրկչի, սէ կոյս ծծածին• յորոյ արգանդի եղև անձառ միաւորութե բանին ընդ մարմնոյ՝ անշփոթ խառնմամբ• *Ձնոր խառնարանդ հրաշալի նոր խառնման բանին և մարմնոյ• Շ•:

*Տնկաստղարէ մարմնոյ ծծուձեն խառնարան• Նոբ• խ•ա:

ԽԱՌՆԱՐԱՆ ՀԵՓԵՍՏՈՍԻ կոչին ըստ քերթողաց ճեղքուածք եանայ հրաբուղխ լերին, ընդ որս հուր և մոխիր՝ի վեր յորդեն• որպես կրակարան դարբնոցի• *Ալ լեառն է, յորում հուր ելանէ ուժգին և հանապազ, և կոչիլեառն այն յետնէ• և հուրն կոչի խառնարան հեփեստոսի• Ննոս: յն• Κρατήρες• Montis Aetnae foramina•

ԽԱՌՆԱՋԱՆ• ա• ֆ• Խառնի խուռն՝ի գոլոյս բերեալ, նիւթապէս արտաբերեալ• *Ի սկզբանէ էր բանն• և բան՝ ոչ ելթէ խառնարձակ իբրև զձայն ինչ՝ի շրթունց արձակեալ• Սէբէր• ա:

ԽԱՌՆԱՖՆԴՈՐ, կամ ԽԱՌՆԱՓՐՆԴՈՐ, ի, աց• ա• Συγκεχύμενος• Confusus• ἀμυδρός, obscurus• ἀσυνάρτητος, non connexus, non cohaerens• խառն և չիտճ• խառնիհուն• խառնակ• տգէղ• անհամեմատ• անյարմար• անդէպ• (փրնդոր• լծ• ընդ լու• գ֎ճ֎ա֎ռ֎ո֎•) *Գոլոյք և մրջմունք, և որ այլ և խառնափնդոր բազմաձձիք են• Եչիւ• է: *Ցետ աշտարակին և խառնաբնդոր լեզուացն• կաղնի֎ռ: *Ի ձեռն անկատարից և խառնափնդորաց նոցա (այսինքն առ նոսա) օրէնքն առ ասպէլագործին• Նխ• ֆավ: *Ընդդէմ խառնափնդոր գիմաց սարէլի լերգեացոյ• Լ֎ի• հանգ:

ԽԱՌՆԱՖՆԴՈՐ• ֆ• } Ἀμυδρῶς•
ԽԱՌՆԱՓՆԴՈՐԱՊԷՍ• } Confuse, obscure• Շփոթաբար• անյայտաբար• անորոշակի• ընդ աղօտ աեսութե• ուղղուա կամաւորպես• *Տեսանէ այլ ընդ այլոյ աղօտ աչօք խառնաբնդոր• փիլ• լէի: *Ջորի Թեղևս կարէին և մարգիկ գասել խառնաբնդորպես առ՝ի յերեւելն հայելով• Մ֎ֆ•• Նչ• էիի՛:

ԽԱՌՆԱՓՆԴՈՐԵՄ, կի՛ ԽԱՌՆԱՐԸՆԴՈՐԵՄ• եցի• ն• Συγχέω, συνταράττω• Confundo, perturbo, ևն• խառնափնդոր կացուցանել• խառնակել• չիտճել• շարխաել• զառածանել• եղծանել զեղծանել• *Ջամենայն ինչ խառնաբնդորեն: Ընդ միմեանս խառնաբնդորեալ է• փիլ• բ֎փն: *Խառնաբնդորեալ՝ի չարէն՝ երկպառակ կուԹիւնն լիներ: Ցայսոսիկ խառնաբնդորեալ լիներ եգիպտոս• Սոփ: *Խառնաբընդորեալ՝ի զանազան չարիս• Ջճ: *Խառնափնդորելով զերազարան՝ անվաստակ առնէ• Նէ֎ռ: *Խառնափնդորեալ կարգ յեկեղեց ոչ• Շ• ընդհանր: *Ջգաս կալուզի ցուցանէ զերբշտակայն, զի ոչ խառնափընդորեալ եղանեն• Ցծոակ:

ԽԱՌՆԵԼԻ, լ֎ոյ• մ֎ուդ՝ } Նոյն ընդ
ԽԱՌՆԵԼԻՔ, լ֎ուց• գ• } խառնարան• Κρατήρ• Crater, scyphus• որ Թարգմանի նաև Թասկոյկ• Սկահ• Սկահաձև• *Ոչ ևս շատանայ խմաստութե խառնելեսուն, և ոչ բաւական վարկանի առ՝ի բժշկութե ծառուցն զըտվանդակ զեռակուցն հեղուլ՝ի բերանն• Նխ֎• էրփ: *Աաեալ մովսեսի զկէս արեանն՝ արկ՝ի խառնելիս: Կուզէլ բարձր քարտղութեամբ՝ի խառնելիս իւր• Եւ• իէ• 6: Աաւ• ի• 3:

կի՛ Կերասմա• Mixtio, mistura• խառնուրդ• ըմպելի խառնեալ կամ բաղադրեալ• *Կազմեիք գիւաց սեղան, և խառնէիք խառնելիս թաիսից• Եօ• իէ• 11: *Բաժակօք ոսկի զինօք կամ արծաթեզինօք՝ի խառնելեացն (այսինքն՝ի պատրաստեալ ըմպելեաց, կամ՝ի Թակոյկս) ընդունէին զգինի՝ի մատուռակէն• Նննոս: *Գինուոլն զխառնելիս (զըմպելիս կամ զխառնարանն) պատրաստեաց՝ ըստ խնաստութեն խառնելեաց (այսինքն խառնողաց կամ պատրաստողին)• Կ֎մէլ: *Եա զմարմին իւր՝ի զինլի, զգինի արեանն՝ի խառնելեսս• այսինքն յամ պելի կամ յոլբուծն• Շ֎ր:

ԽԱՌՆԵԼԻՔ• Կրատիրես• Բերանք հյուրընդ լերին՝ ըստ վերլկն նշ• Խառնարանն• *Հրակիզութիւք և բոցք• որպես՝ի յետնէ խառնելեացն՝ի վեր պատառելով և օրինակաւ ջրոյ առ երկրաս բերելով Աբ֎ոփ• ֆ: *Հուրն ասի, Թէ հեփեստոսի խառնելիքն է• Նննոս:

ԽԱՌՆԵԼԻՔ• Zευκτηρία• Vincula• պարանք զինկի կապեալք ընդ կոմանս նաւի• կապ• *Թողացուցին զնաւն զնաւ• Գծ• իէ• 40:

ԽԱՌՆԵՄ, եցի• ն• Κεραννύω, συγχεράννυμι, μίσγω, μίγνυμι, ἐπιμίγνυμι• Misceo, commisceo, immisceo• Ζυγόω, συζευγνύω, συναπτω, copulo, conjungo• συμπλέχω, complico, conuecto, ևն• (լծ• յն• փէռաննիէ• Թ• փառըչբրմաֆ)• Ընդ միմեանս յարել զհինեցս, միացուցանել զանգել, բազադրել չիտճել, և Լինուլ կամ արկանել զըմպելին յըմպանակն• *Խառնեաց՝ի խառնարանս զգինի իւր: Արբէք զգինի իմ, զոր խառնեցի ձեզ: Խառնեն զբզբէն: Նա զգինիդ խառնեաւ գինեաս: Ջբաժակն՝ որով խառնեցաք, խառնեցիք դմա կրկին: Տէր խառնեաց նոյա ոգի մոլորութե (որպես զըմպելի)• Ջոր օրինակ զկնուր ընդ գինի ոք խառնէ• Գինի ընդ լեղի խառնեալ: Որոց զարբունն խառնեաց պիղատոս ընդ զոհս նոցա: Որպես ծով ապակեղէն խառնեալ հրով• ԵՒն: խակ յաաեղն• *Խառնեաց նմա բոսս փսխինդ: Արկջիք առաջի նորա՝ի փոխինդոյն խառնելոց• Հ֎ոռ• ի• 14• 16• յն• βουνίζω, կուտահել իբրև զկուբս• *Խառնելով զկաԹն առ՝ի ձեռն մանկանց• Շ֎ր: *Նա՛ չիտճ իւղով խառնեցեալք• Նոբ• զէ:

ԽԱՌՆԵԼ• Ցարել զկր ընդ իր• աձխարհ միացուցանել• *Ջառաջին իւր հօտս առ անձինն, և ոչ խառնէր զնոսա՝ի խաչինս լսբանոս: Խառնեցարուք՝ի աէր իմ արքայ աւորեւտանեսցյ, կամ ընդ աեւառն ի մուս ազքայի• ևն: *Աբիւն ընդ արիւնս խառնեն• ևն:

Կամ կցել• յարակցել• զուգել զօգել• տգուցանել• ընգելուցանել• *Խառնեսցես զինեկան ընդ միմեանս ասլխիւքն: Խառնեսցես զինեկան ի միասին: Խառնեսցես զօդն ընդ ձայնդան: Զաի երկրորդ պարապին, որ ելանէր և խառնէր յանկիւնս աշտարակին: Թևք խառնեալ ընդ միմեանս Զափից զկողմանս սանն խառնեալ ընդ միմեանս: Ցաշխարհս զինի խառնել: Ցաշխարհամբոխ խառնել: Ջայն աւոր ևս խառնել՝ի տոն տարեկանաց• ևն: *Ագանելիս ընդ պանչելիս խառնէ, նշան ընդ նշանս խառնէ (տեւետարանիչն), զի հաւասք աձնայեն առ մարդիկ• Երզն• ֆր: *Ընդ կատաչելն տպա մի՛ բան խառնելով ևն• Բ֎ոռ• ի• 10: *Մարդկեղէն ինն իսելս խառնէին• Ոսխ• Եռ:

ԽԱՌՆՆԵԼ• Միաւորել անշփոթ• միացուցանել կամ բազկացուցանել առանց այլայլութե մասանց• որ ըստ յն• և լծ• ասի նաև զուգել կամ զօգել• *Իսկան բնութե բանին խառնեալ անշփոթ՝ի մեր բնութե Շ֎ր: *Խառնեաց միացոյց ընկզմեաց զմարմինն յաձուխեան իւրում• Ագաթ: *Խառնին և միանան անձառաբար, և ոչ շփոթին՝ի միմեանց• Շ• Ռգ: *Խառնեաց

յանխառն ածու[ած]ք իւր . Ագաթ : * Եւսեբ. քէան յիմարաբար բարբառի . ասէ , ոչ ինչ խառնեաց ի կուսէն յանխառն ածու[ած]քն . ՁԽ . խ . էր : * Յօրինակ քո անախտ միու[ած]ք ընդ մեզ խառնելոյ . Նար . ղճ : * Որ ընդ հոգեղէն բնու[ած]ք մերոյ խառնեցեր զքանական հոգիս . Շար : * Հոգւով խմանա՝ լեաս խառնուցեր . Նար . է : * Ա՛ի խառնեաց զմարմինն . ա . խոր . ծ[ա] . 24 : Տես և ՀԱՐԱՏԱՐԱԿ :

ԽԱՌՆԵԼ . Յարակից բարդեալս . միաբանել . առընթեր կամ ի մի կարգ դասաւորել . վերածել . կապել սիրով . * Խառնել զմեզ ընդ ած , կամ զհոմս մեր ընդ կամս ՀՕ , կամ զաերս մեր ընդ ՀՕ . Լմբ . ոգ : Սարգ . ա . պ . [ա] : Ոսկ . յհ . ա . 38 : * Ընդ նմա բարեկամու[ած]ի խառնել . ՍԵԲԷ . [ա] : * Խառնել կամ խառնիլ ի գունդն քոյ , կամ ի [ա]թիւ արդարոց , կամ ի աք գառինս , կամ ի գունդ հրեշտակաց , կամ ընդ երկնային զբանութիւս . Ագաթ : Եղիշ : Շ . Խղ : Շար :

ԽԱՌՆՈՒԼ . Մտածանել . մխել . վարել . տալ , առնել , ևն . իր . միշամտ լինել . յարձակիլ . խօխել , խօխոտիլ . * Մի խառնեցուցաներ զնա . ի ծուլն , կամ յանապատ . Վէր . ԹՂ . [ա] : Շիր : * Տալ սմա մանն կենդանու[ած]ի , և մանաւանդ առնուլ զմեռեալն , և խառնել ի կենդանու[ած]իւն . Սարգ . ա . պ . ա : * Զանասհման սրտին կամն խառնեցի յամենայն հեչտու[ած]իւնս . Լմբ . ծղ : * Ընդ բաժինս աւարին խառնէին : Եկին խառնեցան ընդ աւար , ընդ կապտս : Զբանն առաց , և անդէն խառնեցաւ յարձակեցաւ ի վերայ բաքիւթեայ . [ե] . Դ . [ա] . 28 : ա . Դ . [ե] . 47 : [ե] . 46 :

ԽԱՌՆԻԼ . Բախիլ պատերազմաւք . զմիմեանս եւանել խուռն յարձակմամբք . * Ալլազդիքն եկին հասին և խառնեցան ի հովիտս : Եղև պատերազմին խառնեալ . [ե] . Ի[գ] . [ե] . 18 : ա . Դ . [ե] . 13 : * Ի խառնել երկոցունց կողմանց՝ յերկուս ձեղքն զամբոխ թշնամեացն . Խոր . [ե] . 82 :

ԽԱՌՆՈՒԼ . Ցարիլ կամ կապիլ սիրով . հաղորդակից լինել . ոգեխառնիլ . * Գալ խառնիլ ի կարգ քրիստոնէու[ած]ի . Եղիշ : * Մի՛ խառնել ընդ նեստրականս . Աբծ : * Գային և խառնէին ընդ մեզ . Ես . պօ : * Խառնիլ յեկեղեցի ՀՕ . ՁԽ . խ . ապ : * Եկեղեցին հեթանոսաց և հրէից , որ քրիս առ միմեանս խառնեցան . Շ . ա . պ . Ի[ե] : * Յօգակապու[ած]եամբ սիրոյն ընդ միմեանս խառնեալք . Լմբ . պոգ : * Ա՛յս հիւ[ած]ական նուէրն օրհնու[ած]ե ձիրոյս , յորում աք երրորդու[ած]իդ խառնեցիալ միաւորինաց[ած]ք :

ԽԱՌՆՈՒԼ . Խառնակիլ . զուգիլ ըստ մարմնոյ . գիտել . * Կոյս՝ ընդ որում ոչ այլ խառնեցաւ . փիլ . ԽԴ :

ԽԱՌՆԻԽՈՒՌՆ , կամ ԽԱՌՆ Ի ԽՈՒՌՆ . ս . Ἐπιμίξ . Mixtim , promiscue . խառնեալ և խառնեալ . խառնափնդրուբառ . անկարգաբար . չիմաստաբար . գարմաճուբըն . * Ամենայն ինչ խառնիխուռն : Խառնիխուռն տամենայն . Իս . ծ[ա] . 25 : Խոր . ա . 8 : * Խառնիխուռն օգտիւով երթևեկել (հիւլէից) : Խառնիխուռն վարիլ , կամ խոտաւնալ . Եղիշ : * Ոչ խառնիխուռն յարձակին . Գիս : * Ոչ խառնիխուռն ի մի վայր ժողովելով (զօսկերս) . այլ զմի մի ի նոցանէ ուրոյն ուրոյն . Եղիշ . [ե] :

ԽԱՌՆԻԽՈՒՌՆ . Ἁπλῶς . Simpliciter . ἀδιορίστως , indeterminate . Անխորհ . անորոշակի . պարզաբար . ընդհանրապէս . գործբեբ . ապ[ա]էվէն , այրբ ութէի եր[ե]յերէ . * Ոչ գումարեաց խառնիխուռն զամենեսեան , այլ զընդոծինս հաւատոցն . ՍԵԲԷ . [ե] : * Ոչ յատուկ վասն քոյ , այլ խառնիխուռն եղև բարեբան . Շ . Ֆգ : * Ոչ յաւել ինչ , թէ որ ակրոեցաւ՝ գա է որդի իմ սիրելի , այլ խառնիխուռն ինն , թէ գա է . Ոսկ . մ . ա . 12 : * Խառնիխուռն ասէ , անդ լինիլիր , միւսն ասացից քեզ : Խառնիխուռն առ ամենեսեան ձառէ վերանուելիւնն : Ոչ խառնիխուռն ասացս , թէ եկին եհաս արքայու[ած]ին , այլ թէ ի վերայ ձեր . անդ . ա . 8 . 15 : [ե] . 16 : * Զայսւանոյն լուեցին , և հաս խառն ի խուռն անուանեցին . Ես . ԽԶ . ա :

ԽԱՌՆԻՃ , նըձի , ձաց . գ . Βροῦχος . Bruchus . Ազգ մանր մարախոյ . որ և ասի ԽԱՐԱԳՈՒԼ , ԶՈՐԲԱԳ . (յն . լո . վ[ա]խ[ա]օս . պ[ա]ռ[ա]բ[ա]ռս . զոր Մ[ե]նինաքի համարի՝ պօգ պէօճէյի , որ է ազգ բզեզի .) * Ապաց , և եկն մարախ , և խառնիճ . Սղ . ծ[ա] . 34 : ուր Վ[ա]լգ . * Խառնիճն ազգ ինչ է մարախոյ մանր ։ * Իբրև զթիւթուր խառնիճաւն հանդերձ հասեալ ի վերայ ծառոց . Աբծ : * Զխառնիճն և զջորտակն . Նար . [ի]ե :

ԽԱՌՆԻՃԱՂԱՆՃ , կամ ԽԱՌՆԻՃԱՂԱՆՋ , ի , ից . (որպէս թէ նման բազմու[ած]ե մարախոյ .) Տ . ԽԱՌՆԱՂԱՆՃ . Որպէս գ . Δῆμος . Populus , plebs , vulgus . ἐπίμικτος , σύμμικτος , commixtus . ἐλάχιστος , minimus . * Խառնիճաղանճն քո իբրև զմարախ . Նաա[ա]մ . գ . 17 : * Խառնիճաղանճն (կամ[ա]ւմիկն) ներուկի ոլորմու[ած]ե է . Ի[մ] . [ե] . 6 : * Եւ խառնիճաղանճ բազում ել ընդ նոսա . Եւ . ծ[ա] . 38 : * Խառնիճաղանճն տե[ած]ե խրոյ . ՁԽ . [ի]ե : * Զգամիկս և զզխառնիճաղանճս . Նար . [ի]ե : * Խառնիճաղանճն հեբրայեցւոց . Ոսկ . մ . ա . 1 :

Որպէս ա . * Լցեալ սէրապէս խառնիճաղանճ ազգաւն : Որ խառնիճաղանճ զօրան յինքն կուտեալ էր . [ե] . Դ . ծ[ա] . 13 : ծ[ա] . 23 : * Ամենայն ազգի նորա , և ամենայն խառնիճաղանճ զօրաց նորա . Երեմ . ի[ե] . 20 : * Խառնիճաղանճ բազմամբոխ մարդիկ . Ագաթ : * Խառնիճաղանճ բազմու[ած]իւն . Պիտ : * Ոչ ոգեկոք և խառնիճաղանճք : Խառնիճաղանճ ոգիսայ յամենայն ժամ ըսկը . Նար . ԽԲ : Ոսկ . յհ . ա . 17 : * Ոչ ի խառնիճաղանճ գաւեհիկ յուսիքէ մարգոյ հարսր . Պտմ . ագէօս :

ԽԱՌՆԻՉ . նչի , չաց . ա . Որ խառնէ (ըստ ամենայն նշ .) որպէս լուսաւորիչ . * Ոչ էուլ[ած]ե էականաց իրիք խառնիչ , այլ գոյանալոյ գոյացելոցն գոյարար . Եղիշ :

Եւ իւր Գործն խառնելոյ . ասկ . խառնչիկ : Վ[ա]պ :

ԽԱՌՆԽՕՍԻՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀισχρολογία . որ և ԽԱՌՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ . իբր Ամ[ե]ծալի կամ զազիր իսօք . * Ընդոպակս և ի խառնախօսու[ած]ե չլինի . Ես . ԽԶ . ա :

ԽԱՌՆՈՂՈՒԹԻՒՆ . գ . Συναφή . Connexio . խառնուածումն . մանակցու[ած]իւն . կապակցու[ած]ի . * Երիքին մի մարմին լինիցին , մանկան յերկոցունց կողմանց ընդ երկոսին խառնողու[ած]ե . Ոսկ . յհ . ա . [ի]ե :

ԽԱՌՆՈՐԴ . որդք . Տ . ԽԱՌՆՈՒՐԴ . * Եղեն խառնորդ երկուց գնդաց : Ի խառնորդս ձակատուցն ի փախուստս գառնայցեն : Եւ իբր զնաւորդ պատերազմին արասցեն . Բ[ա]ռ . Ե . 37 : Սէրէբ . [ե] : Գիս . ա[ղ]է[ա] : * Եղեն խառնորդք հրեշտակաց . Ճ . Գ :

ԽԱՌՆՈՑ . ի , ից . գ . Որպէս խառնուած , կամ խառնելիք . * Առեալ մովսէսի զկէս արեանն , ի ներքս ի խառնոցան հելոյր : Զայն որ ի խառնոցն առեալ արիւն՝ ցանէր . Փիլ . Ել . [ե] :

ԽԱՌՆՈՒԱԾ , ոյ , ոց , կամ ի , է . գ . Μίξις . Mistura . κράσις , temperatio . εὐκρασία , temperies , ևն . խառնուումն , բաղադրու[ած]ի հակակաց պարզու[ած]ե . բաղկացու[ած]ի , և իրք բաղկացեալք կամ զանգեալք . * Զորեակ տարերցս խառնուածոցս լինել հմուտք . Գիւ : * Զիք ինչ ի նմա խառնուած , այլ ամենևին պարզ բնու[ած]իւն է . Վ[ա]ղ . ծ : * Զորք՝ որ ասին տարերք , խառնուածք են առաւել՝ քան տարերք . Փիլ . Լիւ . գ . 6 : * Աչխարհս ի յօդուածոց , և ի պեսպես բնու[ած]եց , և ի խառնուածոց հաստատեալ է . Եղիշ : * Զորոյն բնու[ած]իւն պոյ առանձինն , գոյ և ի խառնուած ն երից մասանցն : Որ զխառնուածան յարմարեալ կազմէ . Եղիշ . [ե] : * Խառնուածք խըլնկոց (ըստ իւղեփեցւոյ) . Ածան . էիէդ : Մխ . էրեմ . որ և Հանդերձանոց :

ԽԱՌՆՈՒԱԾ . Խառնուումն հիւ[ած]ոց ի մարմինս մեր ի քնէ . և հիւ[ած]քն գլխովին . * Առ ի լինել առողջու[ած]ե՝ պարտ է գոլ չափաւորու[ած]եմբ անմնայն խառնուածոցն : Որ ի ցուրտ խառնուածոյ է , նա ի հարկէ ոլշախոհ գոյ . Յահմ . ք . ծ : * Են ցաւք՝ որ ոչ վասն մեղացն են , այլ ի չկշռելոյ խառնուածոցն . Եղիշ : * Խառնուածք բնու[ած]են փոփոխին ըստ հասակին և ըստ ժամանակին : Ոչ զնոյն ունի՛ք անձն , այլ ըստ խառնուածին : Բնու[ած]ք առողջք և հիւանդոցք՝ են ի խառնուածէն . Նիւս . բն :

ԽԱՌՆՈՒԱԾ . Միաւորու[ած]ե անչփոթ ի զանազանու[ած]ե անդ բնու[ած]եց և ներդործու[ած]եց . * Նոր և աքանչելի խառնուածով միացան երկու բնու[ած]իւնքն . Լմբ . պոգ : * Զմիաս նոր խառնմամբ , և աքանչելի խառնուածով ընկալեալ . Սարգ . ի . պ . [ե] : * Պատմու[ած]իք (քրն) են խառնուածովք . ՁԾեղէնք են ամենեքեան , և մարդկեղէն . Եփ . համաբ :

ԽԱՌՆՈՒԱԾ . Ազգակցու[ած]ե . արենակցու[ած]իւն , և արենակից . ազգունք . * Խառնուած ձարմանգաց կամ փեղկից , օձեաց . Ես ի[ե] . 4 = 6 : ի[ե] . 32 : [ա]ե . 12 : * Զգեցո զմս պատմու[ած]ան ծաղկեայ ի խառնուածոյ նարօտից . Սէրէբ . փ : Որպէս և ՁօԹք կամ չիլք ի մարմնի : Ե[ա]փր . [ա]ե :

ԽԱՌՆՈՒԱԾ . Մի[ա]բանու[ած]իւն ձայնից , կամ սիրոյ , ևն . * Ի հակառակածայն երգս առ մի և նոյն խառնուած յարմարու[ած]ե . փիլ . լին : * Հրեշտակագունդ խառնուածով տուն առ տուն երգ առեալ . ՁԽ . խ . ապ : * Ազիւ[ած]ե՝ խառնուածով արգարու[ած]եամբ գաւազան է ի ձեռին խոհականի մեացն . ՁօՆա : * Ի մի խառնուած՝ սիրով ընդ միմեանս զօրինակ միոյ մարմնոյ պահեացուք ի մեզ . Ոսկ . յհ . ա . 14 :

ԽԱՌՆՈՒՆԱԾՈՑ , ի , ից . ա . Բաղադրեալ խառնմամբ . խառնած . գործբեբ . * Զխուխնան խառնուածոյս . [ե] . ճ . ծ[ա] . 11 : * Խուխնի է և այս՝ խառնուածոյ , անու . չահոտ՝ յայնիւ փայտից . Վէրշ . ագ : * Ոլոր

գեղս ինչ բժշկականս՝ խառնուածոյս և դժնդակագոյնս ըմպիցեն. Սարգ. ՟ա. չհ. ՟ը. *Վասն հանդերձից գարձեալ հրամայէ, եթէ խառնուածոյ մի գգեստուցան. Եփր. եղ: *Որ զձայնս խառնուածոյս գեղգեղեալս նուագս նուագս հանէ. Վեցօր. ՟բ:

ԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խառնումն իրի ընդ իրի. բաղադրութիւն. խառնուած. *Վասն որոմանցն խառնուածոց ուշ և զգրեանն՝ ի բաց ընկենուն. Շ. Խղ: *Իբր զՀնչուումն խառնուածք ինկոց: Մարմին մեղ սամակարգ, խառնուածք ներհականան. Նար. ՟ճա. Ա՟ծ: *Միայն առանձինն առանց ընկերին խառնուածք ունասկար լինի. Ընդհ: *Որչափ յաճախեաց նա զխառնուածս իւր՝ ի բազմականաց նոցա, ևն. Եփր. համաբ:

ԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. Միաւորութիւն անչփոթ. *Միարակերպարան խառնուած: Անապականն խառնուածք կերպացեալ զմիս՝ ի մարմնի: Աստուածութեանն խառնուածք բովանդակպէս. Նար. ծ՟ը. ւ՟ը. ի՟ը. չ՟ը:

ԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. Միաբանութիւն. կենակցութիւն. *Վասն ժողովոյն նոցա, և վասն խառնուածն նոցա: Խառնուած այնոցիկ՝ որ ոչ միաբանէին գործոցն նոցա, պակասութիւն և պատասիլ համարեալ էին նց. Ես.պաս.ԹԸ.17:

Կամ որպէս խառնիք. մերձաւորութիւն ըստ մարմնոյ. *Զկերակուրս և զըմպելիս, և զխառնուածն, և որ այլ ևս մարմնաւոր հեշտութիւն. Ի գիր խոս:

ԽԱՌՆՈՒՄՆ, նման. գ. Μίξις. Mistura. χράσις, εὐκρασία, temperantia, temperies. σύζευξις, conjunctio, ևն. Խառնելն, և իրն. խառնուած. խառնուած. խառնուրդ. որպէս Բաղադրութիւն կամ զանգումն որ և է իրաց՝ ընդ միմեանս. *Խառնումն գինւոյ և ջրոյ: Անապակ գինի առանց խառնման ջրոյ. Նիս. ԹԸ: Շ. Խղ: *Տարերաց խառնմունքն: Զանազանութիւն չորից տարերաց խառնմանց. Լմբ. ծը. Ա իմ: *Զի ամբոխ երկինք հաստեցան, կամ յորմէ հիմ. Թող, և կամ պինդ նորին խառնումն. Ան. ծԷ:

ԽԱՌՆՈՒՄՆ. Միաւորութիւն անչփոթ. *Զմիս նոր խառնմամբ ընկալեալ: Անճառ, կամ չքնաղ և զարմանալի խառնումն. Լմբ. ոփ: Ի գիր խոս: *Ցօգաւոր մարմնոյն խառնմամբ. Նար. Խղ: *Նոր խառնումն ազանելի: Հրաշալի նոր խառնրման բանին և մարմնոյն. Ածաբ: Ա Շար:

ԽԱՌՆՈՒՄՆ. Միաբանութիւն. յորակցութիւն ինչ յոյն և է կարգի. *Ըստ խառնման իմն յարմարուն հակառակաբար նուագին երգս. Փիլ. Լիս: *Ձմիք խառնումն լուսոյ ընդ խաւարի. Նանայ: *Խառնումն մարդկան ընդ ոգի: Կուսութիւն, խառնումն զգաւորիմնոց երկնից: Սրբոց ընդ մեզ խառնումն. Բր. Տիւ: Մ՟բ. Ը: Ի գիր խոս:

ԽԱՌՆՈՒՄՆ. Բախումն՝ ի պատերազմի. Συμβολή. Conflictus, congressio. *Խառնմունք ճակատամարտիցն: Ի խառնումն մարտին. Գիս:

ԽԱՌՆՈՒՄՆ. Խառնք. զուգաւորութիւն ըստ մարմնոյ. Συνουσία. (գալն առ միմեանս.) Congressus, ևն. *Ջընդ միմեանս լինելն՝ խառնումն ասեն: Ըստ բնութիւնն և ըստ օրինացն խառնումն. Նիս. իս: *Փութայ պատրել զգնա առ քոյն, և՝ ի խառնումն գնա գրգռելով. Նաննաս:

ԽԱՌՆՈՒՐԴ. գ. որ և ԽԱՌՆՈՒՐԴ. Խառնումն, որպէս բաղխումն պատերազմաւ. *Խառնուրդք ճակատուց: Խառնուրդք լինէին. Եսա. ԺԲ. ՟ը. ՟ա. ստէպ: *Խառնուրդք երկրագունց գնդացն ընդ միմեանս բաղխեցոյ. Բաւղ. Է. 37: *Նախքան զխառնուրդս սրն յանձանց իսկ ծուլութիւ կործանիմք. Ոսի. ՟ե. ՟ա. 6:

Կամ Խառնուածն գետոց՝ ի միմեանս. և Տեղի խառնման. *Ընդ բանակեալ՝ ի խառնուրդս երեսփայ և մօրին մեծի. Աբծր. Է. 1:

ԽԱՌՆՈՒՐԴ. Միաբանութիւն. գասակցութիւն. կցորդութիւն. *Ամենեցուն խառնուրդք լինէին. հրեշտակք բնակակիցք մարդկան, և մարդիկ հաղորդք հրեշտակաց. Ոսի. ՟ե. ՟ա. 1: *Խառնուրդք հրեշտակաց և մարդկան. Ագաթ: *Խառնուրդք լինին վերնոց և ներքնոց. Ճ. Գ: *Խառնուրդք խառազորութիւն եղեն ընդ միմեանս. Փարպ:

ԽԱՌՈՒԵԱԼ. Տ. ԽԱՐՈՒԵԱԼ. *Երիվթացեալք և խառուեալք, ծնկեալք ծիւքեալք. Ոսի. ֆէլիպ. ծ՟ա:

ԽԱՌՈՒՂ. գ. խարեալ պատուղ. չորացեալ և իբրու չամիչ եղեալ. և Եփոյ՝ ի խազոյզ, որպէս ուսւի, խիւս, կաստ. *Կատապս չամչեղէնս. երբայեցին խառուղ խայողոյզ ասէ, այսինքն խորչակահար (իմն չորացեալ՝ ի տապոյ). Լմբ. ովս. Գ: (եբր. ազիբս, է և պլակինգի:)

ԽԱՏԱՐ. գ. (տպ. խալար.) Անուն ծառոյ կի յորաբիս: Խոր. Ե:

ԽԱՐ. գ. պ. Խոր, խոր. Գուբ. Ձորակ. բուտ. կեր. կերակուր կամ դարմանի կենդանեաց. *Ել գոռաս խոր երիվարաց բազմութիւ զօրուն գարման կերակրոց. Ագաթ. (ուստի Նչխար, Նիչ կամ Միացորդ ուսեցեաց. գուշտ և ոչխար՝ իբր որոձող զՁարակ:)

ԽԱՐ կամ ԽԱՒ. գ. Ըստ պրս. Փուշ. (ՀԲ. հյ. կատ.) ուստի *Խառի պատուղ ոչ դնի՝ ի բառս Գազիան. որպէս պատուղ փշոտ Թիփոց. այսինքն ծոր, խաղող վայրի, չանխաղող, ևն:

ԽԱՐԱԲԱՆ. գ. Բառ անյայտ. Թերևս՝ Անպիտան Թան, կամ Անպիտան իրևան. (կայ և պրս. խարպաս. գինեատուն, կամ կրպակ գինեվաճառի. Տէյհաքե.) *Թէ այնպէս վայրապար է եկեղեցւոյ խոյհուրդ, ասա՝ ի մէն խարաբաթան աւելի ծախք են կերակրոյ, և հանդերձի յոլով, քան յայլ և յայլ եկեղեցիս. Ոսիփոս: Ցճս և ԽԱՐԲԱՆԱՑ:

ԽԱՐԱՐՈՒՋ. ո. Բառ անյայտ. որ Թուխմամուլ, կամ Գևրիչ հիւանդ. *Ալ նոցա լեզուքն քարեալ են՝ ի հիւանդ խաբարուզոյ. յն. լոկ՝ ի հիւանդ. Բարսաւ.Իւղ:

ԽԱՐԱԳՈՒԼ, ի, ից. գ. Ἀτταχης. Attacus, երբ. սալէմ. Ազգ մանր մարախոյ. *Նոյն ընդ խառնիճ. որ և ՀՈՐԲԱՆ ասի՝ որպէս Ջորի փոքրիկ. և պրս. Խայէ, Խաչէ, Խառէ. որպէս իշուկ. Թ. փէլէձիւ. Ինանչրը փէլէձիւ. իտ. գաւալլէրիս (Ձիուկ) որպէս և Հունդաւ՝. գաւան՝ է Ձիաւոր և մարախ: Ցճս և ՆՋՆԱԿ ԱՍՏՈՒԾՈՑ:

ՂԱԽ. ծ՟ա. 22:

ԽԱՐԱՋԱՆ, ի, աց. գ. Φραγέλλιον. Flagellum. Ջաղկիչ (որպէս Թէ իշոյ)՝ ի չուանէ կամ ի փոկոյ մորակ. վարիչ. վարոց. գաւազ, Տգիրայէլ. (իսկ պ. Խէրէտ, որպէս ունի. մեկնի գալոփա. այն է բիր չուա. Նաև Հանդերձ.) *Խարազան, որ է վարիչ իշոյ: Խարազան՝ իշավար ասի պարսիկ լեզուով. Վ՟ան. հդ: Երզն. փեբ: *Ընդար խարազան չուանեայ. Ցհ. Ե. 15: *Ոչ զիր նուք մտրտնջել ընդ նոսա, այլ խարազանք: Խարազանաք՝ ի վերայ հասանել՝ տեառնց է: Ցհասանելով զսկիւթացիան խարազանաք գիմեալ՝ ի վերայ նոցա՝ հնազանդեցան. Նաննաս: *Ոչնչեր խարազան չուանեայ: Ընդոր զխարազանն զայն, և հարկանէր ուժգին: Ա՛ զխարազանն զայն և ղբիր, և գնացեալ տրացեալ զխոզս. Վ՟ը հդ. Ե. ծԷ:

ԽԱՐԱԶԱՆԱՀԱՆԱԾ ԱՒՆԵԼ. խաբազանաւ հալածել. *Խարազանահալած զանգանան և զվաճառօղն՝ ի հօրդ տանէն լսեմ արարեալ. Սիմ. ազ:

ԽԱՐԱԶԱՆԵԼ, իլ. խարազանաւ հարկանել. ձաղկել, իլ. *Թգեալ, ապտակեալ, խարազանեալ. Նիս. իս: *Լսեմ զխարազանիլն անմահից. Զ՟ը. կի:

ԽԱՐԱԶՆ. գ. որպէս լտ. Cilicium, saccus. Քուրձ. կամ գրգռելիակ. ֆօրլ. լտ խըգա, էէպէ, խարբ. տես զկնի՝ ի բարգուխս:

ԽԱՐԱԶՆ. ո. Որպէս յն. Τρύχινος. Tritus, scissus, consutus e pannis tritis. կարկատուն. պատառատուն. բրդգզեալ. կամ Τρίχινος. Cilicinus. մազեայ. քրձեղէն. լտ. ֆան, խարբան, գըլան. (կայ և ռմկ. ֆոխ. ուստի քո.Լեհենաւոր. Թոզ զի ձայնս խարազ՝ լծորդ է ընդ լտ. կրծատա. գոռատա. Թ. ղըսէ. խոս.) Խոշոր որպէս զքուրձ. *Սարսափելեն խարազն և պատառատուն գրգռեկօքն. Ածաբ. ազ: *Պահք են և խարազն ինչ հանդերձիւք զսեաս քնոյ՝ նոյն և մերկութիւն վշարիլ. Եփր. կի: *Ի զգեստս խարազն և խոշոր և մեկին: Ի մարդկանէ որոշեալ խարազն զգեստիւ. Սարգ. յն. Է: *Ոչ զգեստուցանէին հանդերձս փափուկս, այլ հինս և կարկատունս և խարազն. Վ՟ը հդ. Է:

ԽԱՐԱԶՆԱԳՈՑՆ. ո. Խոշորագոյն. գոնհկագոյն. էէս գոպա, գոպաճա. *Մշակացն մանկունք՝ ի գեղջկաց և յոստմիկն մարդկանէ են, խարազնագոյնք. իսկ պատերազմականքն՝ վեհագոյնք և ազատասնմանք. Պիս: (Թ. ղըսէ. գուբե, Եոզուսլտ. և խս. խոժոռաս, խոժոռ, խոժոռալնս):

ԽԱՐԱԶՆԱԳԳԵԱՑԻ, զգեցի, ցեց. ո. Զգեցօղ զխոշոր և զխարազն զգեստս. խոշորագգեաց. ցփոի զգեստուք (անձն, կամ Ճգնութիւն). *Խարազնագգեաց զձեզ՝ ի մարդկանէ ոք տեսանիցէ: Արս կուսակրօնս խարազնագգեացս. Ցհ. իհ: *Խարազնագգեաց զգեստ չքնաղ. Շար:

Որպէս յ. *Խարազնագեաց չքնիլ, կամ կրօնաւորեալ. ՃՃ. Ցհ. իհ:

ԽԱՐԱԶՆԱԶԳԵՍՏ, ի, ից կին. ո. Նոյն ընդ վ. *Թողեալ այնուհետեւ զպերճագոյն հանդերձսն, խարազնագգեստ եղեալ. Աղք կրօնաւորք, խարազնագգեստք. Խոր. Գ. 31. 49: *Աշտկերտս, կամ Ճգնաւորս խարազնագգեստս. Մագ. իԷ: ՃՃ: *Խարազնագգեստ կուսանաք կամ կանայք, կամ կրօնաւորք: Սրբոց կուսանացն խարազնագգեստիցն. Հ=ց. ածպ. Ի. ևն: *Խարազնագգեստ և գեռնատարած անկող նոց. Ագաթ: *Ի ձեռն խարազնագգեստ և երկնային քաղաքավարուեցն. Կիւրղ. ոչ. խլ:

Իսկ գ. Զգեստ խարազն, կամ մազեղէն. խարբ, ւըլ. *Առնոյր զմազեղէն ըզգեստ նորա զաւետեղեալ, և զգենոյր զայն՝ ի մերկուց՝ ի ծածուկ ... ոչ ուսեալ յայսարարեալ զխարազնագգեստն. Ածբ. Տոմիկ: *Զահոց, և հսկմանն աղօթից, և խարազնագգեստուց. Ածբ:

ԽԱՐԱԶՆԱՒՈՐ, ի, աց. Նոյն ընդ վվ. *Զարեգծուիւք անցուցին զնշգեհական վայրաց լուծուելիս, և խարազնաւոր կրօնիւք՝ մերկ և բակ. Մագ:

ԽԱՐԱԿ, ի, աց. գ. Քար ապառաժ կամ կարծր. վէմ. (պրս. խարա, ենկի խարէ. Թ. գայա.) *Ամենայն քար, կամ խարակ՝ յորժամ հասանէ ի մէջ ծովուն, զնոյն զքոյն առնու. Վեցօր. Է: Ե Հին բս:

ԽԱՐԱԿԱՁԻ. ո. Տ. Նման ապառաժ քարւի. վիմարձեայ. *Ըստ օրինակի գազա-

նեղէն աշտարակաց խարակաձև հաստատեալ կան. Վէ՛որ. Ե՛:

ԽԱՐԱԿԱՆ. ա. Իբր խարանօք բռաժիչ. *Գառանց զգուշացան, հօտից խնամ ատ բան, վերաց խարական. Գէմ. պէտր. պօղ:

ԽԱՐԱԿԵՄ. եցի. ն. (յորմէ ո՛ւկ. ներ. ՝ՀԷ.) Խարել. խաՀրել. կիզուլ. տոչորել. խանձատել. այրել. սղանձել. (յբ. յն. փաֆաՀ՛ԷՀ. Լ. գալ-ուֆագ.) *Խարակէ ըզ Հեւսն, կամ խարակին Հեւքն ՝ի ջերմուԹէ աւուգականն. Եպիփ. Բաբ.: *Ի ջերմուԹիս խարակեալ, և ՝ի հէՀտ արևս. Բ-ոչ. Ք. ւ3:

Իակ Ոի. Տ. Ք. 4. * Քան զՋերմուռատան, որք իւղովք խարակեն զգլուխս. լման ըստ յն. օծանել, կամ առգորել. καταβρέχω, perfundo, irrigo.

ԽԱՐԱԿԻՉ. ա. Որ խարակէ. տոչորիչ. *Խարակիչ փայլատակմամբ. որ զՋերմագոլն արկեալ առ ՝ի բոյսն՝ քրտնացուցանէ. Ագաթ:

ԽԱՐԱՄ. գ. (որպէս ռմկ. գէբընԹը.) ԱՀելոդն կամ աղան հալելի իրաց. *Խարամ է ժողովեալ փոչեՀող, ՝ի քուրայ աՀելոդն հալմամբ եղանի. Վանակ. յոբ. Իէ. ա ԼէՀ:

ԽԱՐԱՄԱՆԻ, Նոյ, Նեաց. գ. գրի և ԽԱՐԱՄԱՑԻՆ, ԽԱՐԱՄԱՆ. պ. ահրաման, էհրէնին, էհրիհին. որ և ԱՐՀՄՆ. Շար ածն համարեալ առ պարսիկս. չար հրեշտակ. գև. սատանայ. որպէս պատճառ ամենայն չարեաց, և կարծեցեալ չար իրաց. փիլ. փէվ. *Ալ Ձէ արհմին չարկարծիցի Նոցա՝ վասն զնարամանի անուն կրելոյ, առ ՝ի յարևէ զարհգականաՀնչիկան արկանելոյ, ուստի և զանուն իսկ զնարամանոյ առ: Որպէս մոգք խաբին, Ձէ խարամանն արար զչարիս. Եփիի: * Ի գիւաց խարամանոյ խաբեալ: Ոյժ տայք խարամանոյն. Եփիլ. Է: *Ոչ գազանաց գազանուԹիՁ, ոչ խարամանեաց արհաւիրք. Ոի. Տ. Է. 18. (որ բերի և ՝ի յայլորդ Նշ. այլ ՝ի յն. չէք:) *Խրատ խարամեանոյ՝ խաւար խորհրդոց՝ ած նախնի մարդոց. ԳԺ:

ԽԱՐԱՄԱՆ. որպէս Օձ չար (ըստ նմանուԹեան արդեօք խորամանկ օձին՝ որ ՝ի գրախտին, այսինքն սատանայի). * Դան՝ զի անուանեցաւ օձ խարամանի: Վասն ՁեՀաւուր օձիցն խարամանեաց որ էին անդ: Եղեն կերակուր օձից խարամանեաց: Խցին զքերանս խարամանեաց. Եփ. էլ. Ա պհ: *Ձ՝ի մի՛ ՝ի խարամանեաց օձիցն վնասիցիմք: Բանաւոր ծիծ ուն՝ք, որք ՝ի յօձից խարամանեաց ոչ վնասեցան. Սարփ. յի. Է: *Ձապգ ԹիւնաքԷր օձի յաՃախագոյն խարամանիս ասեմք. Վանակ. յոբ:

ԽԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Κάυσις. Ustio. κατάκαυμα, καυτήριον, adustio cauterium, խարկէն. կիզուլն չանԹացեալ երկաԹով. և խարեալ տեղին. վէրք. Եագբ, փաղ. *Խարան ընդ խարանի, վէր ընդ վերի. Եւ. Իա. 25: *Աստգագոյն խարանս ՝ի վերոյ գնեն. Եսափր. Իձ: *Խարանօք նշաւակէ զմանս վասն մեզաց. կանոն: *Չատմուռնք և խարանք, և որչափ այլ կիրքն են. Պղպ. փխ: *Հրացեալ երկաԹոյն խարանացն: Խարան յոի է (նա), որ արհամարհէ զբեզ կամ բամբասէ, այլ բուժէ զբեզ ՝ի սնափառուԹէ. Վ.բ հգ. Իէ. Ե յ: *Խարանօք խաւագուներ հատանեմք: Խարանօք և գեղգ. ՃՃ: Ը. Ի.գ.ի: *Խարանս արկանէ արտաքոյ. Ոի. չհ. ա. 3դ: *Ձամբարեալ շարաւ մահացու վերիս՝ խարանաւ բանիս ապտակաւ հերքել: Ձէք սպեզանի՝ իբր իարայէլի՝ առ անչափուԹի խարանացն մատուցանել: Ձխարանս հատուածոյն բարձեալ և մաքրեալ դեղովք ողողմուԹէ: Ա՛րկ ՝ի սոյն խարանս խոցոյ մահացուի զկաԹուած օրհնուԹէ իւղոյդ փրկուԹէ. Նոբ. Է. ծէ. յէ. զէ: *Կոտորուին անգամոց ՝ի խաբանս. Ես. պհ. է. 15:

ԽԱՐԲ, ի, յց. գ. Ξίφος, μάχαιρα. Gladius. որ և ՄԱՐՏԱՑՈՒ. Սուր. սուաեր. և Ամենայն գործի պատերազմի կամ որսոյ. *Խարբիս քով կեցցես. Փիլ. ՀՒ: *Ուստի Հին էս. *Խարբիս, սրով՝ն: *Փաղաղնուն. որպէս սուսեր, զի կոչի խարբ (կամ խադ, կամ խարբի), գալապար. մարտագու, վալակաւոր. Ղրան. Քէբ. Թր. Ե ԵրվԷ. Ե ՆԱ: *Չատցեն զնարբաս իւրեանց ՝ի խոփս: Ի՛ր իսանն ոչ ընդունայն զնարբն կրէ. Իբէն. ա. Ք. ա ԼէՀ:

Մերթ կարծի նոյն ընդ խարբանդակ. ոսթով. խմոլ. եՀԷ չեՀցէ յատուկ անուն. *Ձիս հատմլուծ առնես ոյդուդդ խեղկեալ խարբի: Ի խարբի ոյդուդդ ՝ի գանգատ գնան. Մագ. ծէ:

ԽԱՐԲԱԼ. գ. Որպէս Թ. ար. պ. գալպատ. ՀԷՀպար. զարպէւ. ՀԷրպալ, ՀԷրպէյ. լտ. երիՀՀլէմ. այսինքն Մաղ մեծ մաղ: յոյնք կազմի յոյՀորդ բայն: Տճա և ԽՈՐԲԱԼ.

ԽԱՐԲԱԼԵՄ, եցի. Ն. Σιναΐζω. Cribro. Մաղել. յուզել իրրև ՝ի խարբալի. փորձել. վրդովել. խախտել. խառնվել. վտանգել. ՀԷՀէ, գալապօրլամագ, ալԲՒՈՒԹ ԷՒՀէ. * Ահա սատանայ խնգրեաց զձեզ խարբալել իբրև զցորեան. ՂՀ. իէ. 31: *Խարբալել իբրև զցորեան. ՅՅ՝ զր պատուոյ ցորեան ՝ի մալն՝ վեր ՝ի վայր չբՀելով. Բբս. մխ: *Խայտառակեաց զայն, որ երբեմն խարբալեաց զմեզ. Մագ. իէ: *Ցաներ ևոյնէ հողմոյ չարժեալ՝ խարբալեաց զքարոզուԹիւն. Երբ. ֆխ: *ՐնդունայնՀ չփոԹիւք խարբալին. Վ.բ հգ. Է: Իսկ անգ. Շ. *Աստ ցեղայրն, ոՒր էիր որդեակ. իսկ նա խարբալէրս ասաս, և ասէր, անդ՝ ուր էիս ես. իմմ յուզէր զատս, կամ ատատնդէր ՝ի կարկատել ասաս ինչ:

ԽԱՐԲԱԼԻՄՆ. լման. գ. Խարբալել լըն, իլն. փորձումԹիւ. ծուխք մուտց. *Իսկ ծերն գիտեր զնարբալմունս չարին. Վ.բ հգ. Ք: *Ձմարդկային խաղբալմունս ՝ի բաց ՝ի մէնջ ձգէլով. Վ.բ հգ. ա:

ԽԱՐԲԱՆԴԱԿ, ի, աց. ա. պ. Խարապարի. Աբրեչղ. արքիտ. չուայտղ ՝ի գենՀաուն. Հարբէնղ, ոսթով խմոլ. *Թէ ամ խաչաձև՝ խաչ է, ապա ամէն Հացի բրդել ՝ի գինի՝ Հաղորդ. ապա մին խարբանդակին աբելի Հաղորդի քոի քան զՀինգ կամ ըզ վեց կրօնաւոր. զի շատ կարէ ուտել և ըմպել. Ոիկիփոր:

ԽԱՐԲՈՒՋ, բուղի կամ բզի, զայ. Տ. ԻՀԱՑԵՑԱՄՆ. (զի պ. խա՝ է Էշ, և ԻՒՀ կամ Իուղ, այծեամն, այծ վայրի.) *Այսոքիկ անասունք են, զորս ուտիցէք. արՁաւ. . . զդամեզ զխարբուզ. Օր. ծԲ. 5: Տճա և ԱՑԵՑԱՂՁ:

ԽԱՐԲՈՒԽ, կամ ՀԱՐԲՈՒԽ, բախի, խայ. գ. Καταῤῥοος, ρου. Catarrhus, defluxio, gravedo, destillatio. իտ. Catarro. Ծանրուն գլխոյ՝ այլայլուԹիւ հիւԹոց ՝ի մարմնի, խառն ընդ հազ և ընդ փռնչիւն. պխ՝ փէմ, նազիկ, ՆԷլՀիւ. *Անլուս ծանելի խարբախ դեզ և մաՃառն առնեն. Մխ. ապոթ:

ԽԱՐԴԱԽ, ի, աց. ա. Ἐπηρεάζων. Injurius. κακοποιός, maleficus. πρϵιεργαζόμϵνος, frustra satagens, ornamenta externa usurpans, ևն. (յբ. և այլազգ. զոփոբ, ֆԷլլաՀ, խոփոբ.) Անհատատարիմ. Նենգաւոր. խաբեբայ. դաւաՃան. գԺրամիտ. անիրաւ. չարարուեստ. կեղծաւոր. կեղծապատիր. ՀիւանդապաՀ. փալպաչան. *Ա յսոքիկ խարդախացն են. Ա՛ոբս. Է: * ԽօԹամտացն և խարդախաց. Փոբ: *ԴԺբօղք խարդախք գտան քրիստոնէական հաւատոց. Յհ. ի՛ն: *Որ խարդանն է, և բազմախաբ. Սարփ. ա. պ. Է: *Խարդախ արուեստիւք ատուերայուցեալ. Փիլ. Ծ. բան: *Ոյ միանգամ զխարդախս ինչ իմացեալ էր, բերէին զմատեանան, և այլոյին. Կալ. ծէ:

ԽԱՐԴԱԽԱԳՈՅՆ, գունի, յց. ա. Ա ուաւել կամ յոյժ խարդախ. *Աւազ խաբգախագունին այնորիկ խորհրդոյ. Աբծր:

ԽԱՐԴԱԽԱԿԱՆ. բ. ած. Որ ինչ ասՀական է խարգախուԹէ և խարդախաց. *Խարդախական հայԹայՀանօք. Ճճ:

ԽԱՐԴԱԽԱՆԱԼ. Տ. ԽԱՐԴԱԽԵԼ. *Նա և իտ ըզգախքն նովաս խարդախանան. Եփբ. ծն:

ԽԱՐԴԱԽԱՆՔ. նաց. գ. Խարդախել. խարդախուԹիւ. *Խարդախանս առ մերձաւորն նիւԹելով. Պխ: *Ընկեզապատիր խարդախանաց ժողովարան. Անան. եէէ: *Օձաձև խարդախանօք հնարեր հեղուլ զսպականիչ ԹոյնսՀ. Լսոփ. ԻՀ:

ԽԱՐԴԱԽԵՄ, եցի. Ն. Ե լ. Κακοποιέω. Malefacio. ἐπιτίθημι, impono. (յոր. մէ impostor.) Ընենգել. գաւաՃանել. խորամանկել. հայԹայԹել՝ հնարել. չարարուեստ լինչ. արուեստակել կեղծել. խաբել. փԷնն էՒՀէ. ալպաչՃագ. փէ՛ էՒՀէ. պօլաց գոբՃագ. *ԴաւաՃանուԹեամբ կամ խարդախուԹ՛ԷՀ խարդախել. Ի. ճ. իգ. 13: Ա. իգ. ծԷ. 25: *Ցառակ մահու հայել զիս խարդախեացդ: Խարդախեաց օձն զեայ. Նոբ. ՀՀ Վ.բ հդ. Ի: *Նա յուսաՀնեալ փիղիստիայի խարդագործուԹեամբ զմարդիրսուԹ՛ԷՀն. Ես. ֆբ. Է: *ՁաւաքՀուԹ՛ԷՀ՝ զոր ոչ ունին, խաղտախին, և պարծին ասնել. Վ.բ հդ. ծէ:

ԽԱՐԴԱԽԻՉ, խչի, չայ. ա. Որ խարդախ. խարդախող. դաւաՃան. *ԽառնակուԹիւն արտաքին խարդախչացն պարսաւանդք են ուղղոյն. Եփբ. ծն:

ԽԱՐԴԱԽՈՂ, ի, աց. Որ խարդախէ. խարգախիչ. առաւել մանկիր բանսարկուին սատանայի. *Ձաղխեցեր զՁլուխ խարդախողին. Շար: տէս և Նոբ. ղ. ՀՀ: *Խարդախին և պատրոյ բանաւորին սատանայի. Լ.ՏԲ. իմ:

ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ենծրος, ἐπιβουλή. Insidiae. κακία, κακοπραγία, maleficentia. ἐπιτήδευμα, παραδιατριβή, ῥᾳδιούργημα, στραγγαλία, σπίλας, μεχάνεια, dolus, versutia, ևն. ԸնենգուԹիւ. գաւաՃանուԹիւ. խորամանկուԹիւ. դարանակալուԹիւ. չարուԹիւ. չարարուեստուԹիւ. չարագործուԹիւ. հիւանդ, փէ՛, փօլաչ: Ցճա թուոց. Ես. 20: Եո. ծԷ. 6: Խմ. Է. 24: ա. Ի.գ. ծէ. 25: Ֆ. Ի.գ. ծէ. 12: Գոբծ. ծէ. 14: ա. փխմ. Ղ. 5: Ցոբ. 12: *Ցայտ առ նեին և զայլ ևս բազմագոյն խարդախուԹիւն. Եփբ. Է: *Ա յսքան վերասակարուԹիւք խարդախուԹեաց: Հին խարգախուԹիւ բանսարկուին. Նոբ. ծՂ. ՀՀ: * Եւ այս իսկ սատանայի խարդախուԹիւնն գործ է. Ոի. Տ. Է. 21: *Վասն խարդախուԹիւ խորհրդոց՝ որ ՝ի վերոյ փրկչին ածին, խոտեցան հրէայք. Կալ. ծՂ:

Մերթ իբր խարդաւանուԹիւն ՝ի պղծուԹիւն. *Պոպիկիա կոյս ՝ի խարգախուԹիւ գաւաՃ՝ կենդանւոյն Թագեցաւ. Եսա. Է: Է:

ԽԱՐԴԱԽՈՒՄՆ, խման. գ. Խարգախանք. խարգախուԹիւ. *ԱնգաՀնուԹիւ (կամ ՀանգուլուԹիւ) խարգախմանց. Նոբ. յէ: *Ետ և գիտել զխարգախումն նորա. Վանակ. յոբ:

ԽԱՐԴԱԽԱՆԱԿ • ա • գ • Որպէս խարդաւանութիւն ինչ • *Երկիւղ կասկածանաց խարդաւանական լինելոյ իւրոյ Թագաւորութեն : Խարդաւանակ լեալ նմին ի տաճարին վիշապաց • Խոր • ա • 12 • 29։

ԽԱՐԴԱԽԱՆԱԿԱՆ, ի, աց • ա • Որ ինչ լինի խարդաւանութիւն կամ խաբեութիւն. պատիր • դաւաճանական • *Խարդաւանական գժրորութիւն : Ի խարդաւանական մանհուն տուգանաց : Ի խարդաւանական որսորդութենէն ճողոպրեալ • Ցհ • ին • *Ջխարդաւանական երկպառակութենէ մեղորեն • Մագ • ծէ։

ԽԱՐԴԱԽԱՆԵՄ, եցի • ն • Դաւով և պատրանօք խարդախութենէ որսալ, կամ արկանել յորոգայթ և ի չարիս • խաբել, կարթել, թաթխել, կործանել • ի վայր հասել • ալեաթափագ, ՌԷէ Խաթխանէ ՀԷՒԷրՀէ • *Խարդաւանեալ գերի : Նեռագը ներհակք բազմանձնեան խարդաւանողաց • Նար • ԽԷ • ղէ։ • *Ջմեզ խարդաւանեն գիւք : Ի բառնութենէ անհրեշելի որոգին խարդաւանել ազգ մարգկան • Լմէ • սղ • Ն էր ընդ էդէ : *Գայլ ապականիչ յարձակեալ՝ խոզխոզեր զընախրսն ի հօտէ գառանց, և գահավիժ ցընգմամբ խարդաւանեալ՝ ի վիհն • Ըար։

ԽԱՐԴԱԽԱՆԵԼ • Դաւով սպանանել զաւեալ ի մահ • * Ի ծածուկ խարդաւանէր մահու պատրաստութենէ : Խարդաւանեալ յանօրինից՝ բարձաւ մեռանել : Մահացու գիւղոց արգուհմամբ ի ծածուկ խարդաւանէ • Ցհ • իբ։

ԽԱՐԴԱԽԱՆԵԼ • Գաղտելով ձգել ի պըղծութենէ • *Հաւիկին բռնագատեալ խարգաւանեալ ի ծառայէ՝ անձին տրաք • Եռո • փբ • ա • Ն Է։

ԽԱՐԴԱԽԱՆՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Դաւաւմն • նենգապատիր գաւաճանութիւն • պատրանք ի կործանումն և ի կորուստ • որոգայթագրութենէ • ալ, հիւսք, փեթ, քենք • *Ջմեր խարդաւանութենէն առանց վրէժխնդրութեն համարէլ լինել : Ծանուցանեմ զձեր պարզմանութեն խարդաւանութիւնն ի նմանէ • Լմէ • սղ • Ն պրէփ • *Ի ձեռն խարդաւանութենէ հօրն սիրելոյ սպանանէ Թիւնաւոր գերզեք • Ցհ • իբ։

ԽԱՐԴԱԽԱՆՈՒԹԻՒՆ • Ընկալութիւն ի պղծութենէ • ապականութենէ • ՓՅորձ, ձւաՓՅորձ • Corruptio, stuprum • *Կոյսք ի հւոմ ըմբռնեալք ի խարդաւանութենէ՝ կենդանւոյն Թագեցան : Ցնաւեայ երկք ՝նուիրական կոյսք ի խարդաւանութենէ ըմբռնեալ՝ պատժեցան • Եռո • փբ • Է։ *Ցանգգնեցան սոգոմայեցիքն բռնագատել զնսա յապականութենէ և յանարժանաց խարդաւանութենէ • Սէէէր • Է։

ԽԱՐԴԱԽԱՆՔ, նաց • գ • Դաւէլն • դաւաճանութենէ • պատրանք • մեքենայք • խարդախանք • խաբէութենէ • *Ջգայեալ զչարիմաց խարդաւանս ափընձին • Ցհ • իբ։ *Ոչ սիրեալ՝ ի խարդաւանաց չարարեանց զոց • Նար • ն։ *Խարդաւանս ի վերայ իմ խոկալով • Մագ • ծէ։ *Ար-ագինութիւն մեղաս մահկարգս խարդաւանաց (առ ի մահ) : Ջտարօրինութենէնդ պղծութենեան) առնել խարդաւանս • Գէգ

ԽԱՐԵՄ, եցի • ն • (յորմէ խարակէլ, որպէս թէ այրելով խորել • ձ • և յին • փէ) Καίω, χαυτηριάζω. Uro, aduro. և ἰσχνόπτω, effodio. Խորովել • կիզուլ չանթացեալ եր կաթով • առոյրել • և Բրել (զաչս) • փաչէւ • փաղչմագ, Էագմագ • գաւթարմագ • *Ըստ խնաստուն և Ճարտար բժշկաց՝ երբեմն հանանէ և խարէ, և երբեմն կատուզ ապեզանէ ի վերայ գնէ : Որ հիւանդն է՝ ոչ է հեշտաւս կամ հատանել կամ խարել • Ոգ • Ես • Ն գաղ • Վչփ հղ • յ : Սրգ • յն • ծա։ *Նման էր նա ի քաղցէ անսի իւրմէ խաբեալ խանձողոյ. Եէէ • Ռգ : *Խարեալք իւրեանց խղճէն մեռաց • ա • փհմ • Ք • 2 : *Հրապմայեաց երկաթի հրացեալ ակնօք խարել զնեզուն. Հ=ց • յոս։ ծԷ։ *Բամբասէ ապա զքաժիչսն, որ զվէր հիւանգին խարե • Լմէ • պբգ : *Գոհացայց՝ տանջեալս զանիս խաբեալս • յն • բրեալ • Բբս • գոհ : *Ջաչս խաբեացուք զայրացային հայոց • Բ•ա•ղ • 20 : *Խարեալ զաչս նոցա խաւարեցուցանէր կուրութիւն • Ցհ • իբ : *Վ իրօք խարել զսիրտն • Ցհ • իմ • պա•ւ : *Խարէին զնա միաբք խորհրդոց իւրոց • Եա•պմ • ա•ղ : *Ըաղսախաչքն յերս կենցաղոյս, և յապառող սորին խաբեալք • Լմէ • սղ։

ԽԱՐԻ • գ • Արուեստի մարդոյ • առնի անդամ • (պ • փյր • յն • անփեա) : Գաղտն։

ԽԱՐԻՍԽ, թսխ, խաց կամ խից • որ և առի ՍԱՐԻՍԽ • վբ • եա խարիսխի • Βάσις. Basis • Սառրին կամ խորին ներսուկ իրաց • պատուանդան, յատակ, ներքոյք • պատմագ, փիղիէ, գագան • *Խարիսխ սեան, կամ դրան, կամ աւազանի (ծով կուեցեալոյ) • Եւ • իէ • 16 : ՁԷ • 36 : Ն • Լ • 19 : ԼԷ • 30 : Ք • Ռգ • ծՂ • 17 : *Ի վերայ սղոս իւրև ի հաստատուն խարսխի չինել հնար է. Գագա • օբիւն • Է։ *Խարիսխն գնկղցիկ և վայրկուչ գնի յորոյ վերայ սեանն հաստատուն : Սկիզն հաստատեալ է ի խարսխի • Աբէ : Նէղոս։

Եւ Բեմ գիտեր մի բարձր յերկրէ՝ որպես սիւն կարճ, կամ սեղան • Βάσις. Suggestum • Է • ճ • Ք • 13։

Նմանութիւն Սրունկ և ոտք, որ բառնան զքաղոր մարդին • *Ի խարսխոց բարձրացս միոնէ ցսին կառուցման լուսեղ անդամոցս : Ի կիզս կայից խարսխոց բարձից սաստոզաց • Նար • ծԷ • Խ Խէ։

ԽԱՐԻՍԽ ՆԱՒՈՒ • Ἄγχυρα, ἄγκυρα. Anchora • Երկաթ կամ ճանկ մեծ արկեալ պատրաստ՝ ի յատակ ծովու՝ առ անշարժ պահելոյ զնաւն առ ևտեղ • որ և նմանութիւն Ամրութեի յուսոյ • ՀԿՓ փԷՓԷի, ՀԿՒՀԷւ, ԱՒՒՀԷր, ԷՒՒՀէր • (յն • լա • անփիա, անփօա • որ և անկիւտա, կամ անկիւրիա •) *Ընկեցին խարիսխս յծոց : Ջխարիսխն ձգելոց իցեն՝ Ջխարիսխն հատեալ ընկեցին ի ծովն • Գ • Ի • 29 • 30 • 40 : *Բուեն հարկանել զհանդերձեալ յուսոյն, զոր իբրև զխարիսխ հաստատուն և անշարժ ունիցին անձանց մերոց • Եբէ • Ը • 19 : *Ջոր զրհնակ խարիսխին յորժամ ի նաւէն ի խոնարհ կախիցի, չասյ Թոյլ նաւին այսր անգր սայթաքել, այնպէս և յոյսն • Ոգ • Եբէ : *Խարիսխ երկաթի գեռանաւի կառուցեալ ի կառն՝ արգելլաս, և առակայացոյց զինգաս • և այնպէս չինեցաս քաղաքն, և կուեցաս անկիւրիայ • որ Թարգմանի խարիսխ • Նանոս : *Ցայսպիսի խարսխից ի սոցանէ ամ հոգւոյն զուգակապանս արկանելով գործէր արգելոք միանգամայն մարմնիս մեր • Գէպ • փՀ : *Ճանապէլ գնաւորսա չուանօք խարսխացն ընկեցման փորձին • Գիպ : *Ապահանել խարսխին լուծաս • Նար • Խէ : *Խարսխս յուսոյ հաստատութենէ • Ըար։

ԽԱՐԻՍԽԱՁԵՒ, կի ԽԱՐԻՍԽԱՁԵՒ • ա • Որ ուներ զձև խարսխի (սեան) • *Խարիսխաձև ճախարակաձև խարիսխ ոսկի • Ագաթ։

ԽԱՐԽԱԼԱՆՔ, նաց • գ • Ձաձրότης • Pravitas • Խարհուրդն գոլ • գեղեանք • գայթութեն • սխալանք • վատթարուն • *(Ցընդարձակ ճանապարհի) գաղուամ խարխալանք, և ինասք • Ոգ • ծ • ա • 24։

ԽԱՐԽԱԼԵՄ, եցի • ն • Ձաձրόω • Marcidum reddo, debilito, quasso • Ի • labo՝ և διακόπτω, συγχέω, discindo, dirimo, confundo, perturbo • որ և ԽԱՐԽԱԼԵԼ, և ԽԱՐԽԱՐԵԼ • որպես Թէ խառնելով հալել կամ խլել զնարխախն և զամրութենն • խարխուլ կացուցանել • խախտել • քայքայել • փորել ի ներքոյ • աւերել • քանդել • կործանել • եզծանել • *Ի հիմանէ խարխալեալ աւերէ զօրէնս մեր • Եւիւ • է • *Ջգօրութենէ մատցն խարխալել • Կ՝ուրդ • ծՆ : *Ցարկս տապալեալ, խորանս խարխալեալ : Խարխալեալ կազմածք : Նար • ՀՀ : Ի գէէս խոս : *Ջի մի՛ ի բազմացուցանել բանիցս՝ խարխալիցեմք (զկարգն) : Ձխարխալէ զկարգ պատուիրանացն : Մարգկայինք ամ ի բարաւ անկանի և խարխալի • Իբրև զառուն խարխալեալ և աւերեալ : Փոր և խ արխալի զկնի ժամանակաց : Խորխալեցին կնրան, քանզի չէին տեղեակ լերզուին • Ոգ • ծ • ա • 9 • 16 : յհ • ա • 28 : Է • 10 : Ն ֆիւիպ։

ԽԱՐԽԱՐԵՄ, եցի • Նոյն ընդ վ • Συράσσω. Confringo. διαιρέω, divido, findo. ὑφορμέω, insidior. ἀναξαίνω, carpo, carmino, discerpo, եմ : (ուր լա • ձայնք են ընդ • ընդ հյ • ի) ի դէպ է և ասելն Լբ • Նար • *Խարխարել • քակտակել »» • այսինքն ի հիմանց քակել բրելով • որպէս յին ՀՓՓՐՓ : *Ջանայ կասն զվէմն խարխարել : Որպէս զի զատուն առաքինութենէ խարխարել կարասցեն • Սէէր • Ը : Երբէ • ծգե • Ֆգե • *Ցորժամ գազանն լսելեաց խարխարեցաւս, բոլոր բնութենէ մարմնոյն աւերեցաւս, ընդ նմին և հոգիքն խարխարեցան • Եւիւ • փ : *Ձայնիւ լոկով խարխարել պարիսպք (երիքովի) • Սարի • ՖաէԴէղ : *Ուր կամ երբ խարխարեալ նաւս ընկղմի • Ցիչաք • ասք : *Հանել ի միջոյ զայն ինչ, որ զնոցա միան խարխարելոց էր • զլինչ իցէ, որ խարխարէրն, և ընդգեմ բախէր • Ոգ • ծ • ա • 16 : *Որք ի հարկէ խարխարին և անկանին • Ոգ • էս։

Կամ՝ քերելով քերել կեղեքել • պատառոտել • ԷՀՀՀՀՀԷւ, խառՀՀՀՀԷւ, պաՓաՓէւ, պՀՀՀՀՒԷւ ՒՀՀՀՒԷՒԷ, եմ : *Հարուածք ներգաւորի խարխարէ զվէրս • Սէէ • իէ • 28 : *Ջի և ա՛ք ի ժամանակի զուարճութենէ խարխարիցէ զգաժնգակութենան՝ գեգերելով ի տրամականան • Ա՛ • ոբ • ծՓ։

Նմանութիւն՝ ասի • *Սիրական ձայնիւ գորովելն, խարխարեալ անձամբ • Եէէ • ՂԼ։

ԽԱՐԽԱՐԻՉ • ա • Որ խարխարէ (ըստ ամ առ-ման) • *Ջխարխարիչն երբեմն ժամանակի • Ջուարճալի պայծառութենէ խալխարիչ • Գիպ։

ԽԱՐԽԱՐՈՒՄՆ, ումն • գ • Խարխարելն, և իւն (ըստ ամ նչ) • *Խարխարումն կրել պատասպաց • Գժմ • ոՂԷ • *Ա՛յրումն ի վերայ այրման, և խարխարումն առաջինն վերայ • Մագէ։

ԽԱՐԽԱՐՈՒՆ • Տ • ԽԱՐԽՈՒԼ • *Ցորժամ տուն չինեսցի, զնաւրխարսրն և զնաւցեալն միշտ կազմեսցի • Ոգ • հա։

ԽԱՐԽԱՓ, ի, տից • Նախդրիւ՝ որպէս ֆ • Խարխափելով • կուրօրէն, շօշափելով և երեսրալով • *Ջի մի կուրացեալ առ խարխափի (չին ասլ • առ խարխափ) որսի զոր • մոյն ի բժշկաց ինդիր չլինցիս • կալ • է • յն • ասի, յայնժամ ինդրիցես զբժիշկ : *Ցոտս հալածելոյն անկեալ առ խարխափ զտերն ինդրեր • Ոգ • յհ • ա • 9 • յն • առ հալածեալն առ-ընթացաս : *Աչք կուրացեալ եզեն, և ինքեանք... առ խարխափս եկին • Բ•ա•ղ • Ք • 12 : *Իրև կուրացեալ ընդ խարխափս ընդ ոտս ինչ անկեալ գտանիցին : Ահա ընդ խարխափս գտանիս, և ոչ Թէ աչք ինչ յառաչագոյն տեսանիցես •

Մանր. իւ. *Իբրև զաչացու զորմոյ խափա-
փեալ ոչ տեսանէին. Սահն:

ԽԱՐԽԱՓԱՆՔ, նաց. փ. Խարխափելն. խարխափ. կուրօրէն շօշափումն ընդ խա-
ւար. *Ընդ աչացաւացն նեղելոց մշտագի-
շերն խարխափանօք. Նար. ծե:

ԽԱՐԽԱՓԵՄ, եցի. է. ե ն. (լծ. խար-
խել. խարխուլ, և իաւար, Ախ, կամ շօ-
շափ). Ψηλαφάω. Contrecto, palpo. προ-
σκόπτω, offendo, impingo. կուրօրէն շօշա-
փելով և զինեալով ի խաւարի չորչել. դան-
գաչել. երեխիլ. գնդել. *Խարխափիցես ի
միջօրէի, որպես խարխափիցէ կոյր ի խա-
ւարի. Օրին. իե. 29: *Ըշշափեսցեն զորմն
իբրև կոյրք, և իբրև զաչացու խարխափես-
ցեն. Ես. ծե. 10: *Ի միջօրէի իբրև ի գի-
շերի խարխափեսցեն. Յոբ. ե. 14: *Տոքմի
խարխափես գլորիս. Տոբ. ծը. 10: *Նման
կուրացն մոլորեալոց, ոտք ընդ խաւարն խար-
խափիցեն. Սահ. ծէ: *Մինչդեռ զխաւար
մեզացն խարխափէր: Խարխափելք զխա-
ւար, Ճառագայթեաւ. Լմբ. ոդ: *Ընդ խա-
ւար խարխափել (գողոյն). Ոսկ. եփս. ը-
յն. βαδίζω, քայլել. գնալ: *Իբրև զաչա-
ցու զորմոյ խարխափեալ՝ ոչ տեսանէին.
Սահն:

ԽԱՐԽԱՓԵԼ. Փέρομαι. Agitor. որ և ԽԱՐ-
ՀԱՓԵԼ. Տատանիլ սերևոց. շարժիլ. այսր
անդր բերիլ. *Հալածեսցէ զնոսա ձայն տե-
րևոյ խարխափելոյ. Ղեւ. իե. 36: *Ա յն-
պես երկուցեալ, մինչև ի խարխափելոյ
սերևոյ փախիցէ. Նէ. եվէ:

ԽԱՐԽԱՓՈՒՄՆ, փման. Տ. ԽԱՐԽԱ-
ՓԱՆՔ. *Եթէ զանաւ մարգարէիցն հաւա-
տով քննեիք, և ոչ խարխափմամբ, նա ինքն
յայտներ ձեզ զիւրն ձշմարտութիւն. Դաան:

ԽԱՐԽԵԼ, իւ. } ն. ի. ը Տ. ԽԱՐԽԱԼԵԼ.
ԽԱՐԽԱԼԵԼ. } Եև ԽԱՐԽԱՐԵԼ. Οἰχο-
μαι. իր. Abeo, pereo, dissipor. *Խարխի
և հալի ի նմանութի սարգի ոտայնից. Ոսկ.
յ. ա. 1: *Մեղքն բարուրեցին իմոն սովոր են
ամեղ, և ցաւօք և վշտօք խարխել. Ոսկ. Ես:
*Թօշնի, խարխլի. Սոփ. ը. յհ: *Ի նաւս
խարխլեալս (կամ խարխարեալս) և փտեալս.
Վբփ ոսկ:

ԽԱՐԽՆՃԵԼ. ը Ռայ ումկ. իբր խան-
չել, կամ Քորել զինքն. ջաղ կամ փերմլաչ-
ել. *Ամեն բան իշուն լաւ է, բաց ի խար-
խընճելոյն և ի փախչելն. Ոսկիփոր:

ԽԱՐԽՈՒԼ. ա. Σαθροδείς. Labans. Խարխարուն. խախուտ. զանգիտպիտն. խլխլած. եյրեկի. *Խարխուլ չինուած, կամ յարկ. կամ տաճար: Խախուտ և խարխուլ: Խարխուլ և առանց հիմանն. Ագաթ: Նար. խը: Ոսկ. յհ. ա. 11: Իգն: *Որք զխարխուլ ժողովուրդն իբրև զորմն ծեփէին. Նխ. եվէ:

ԽԱՐՁ, ի, ից, կամ ձուՆք, ձանց. փ. Καλαμών. Arundinetum. Շամբ. խիտ առ
խիտ եղեգունք կամ կնիւնք. պրտուք,
Թումբք. գամըւըփ, առւլըփ. Տէս և ԿԱՐԱՁ.
յն. խարափս. ումկ. խալար. լթ. լին. *Եղէն
ի վերայ մեր ի խարձէն: Հրդեհս հարկա-
նել զնաբձն. Պամ. աղէս: *Խաղք և չամիք,
և Թաւ խարձք, և խիտ մայրիք: Ի խարձս և
ի Թաւ անտառս. փիլ. իմասփ. և նիս:
*Ցաիին գետոյն... ի Թաւուտ խարձիցն
մամիեաց. Բոալ. ը. 14: *Ձարսակել ի
խարձին. ՁՁ: *Շամբ, կամ խարձ. վ.փ.
առէպ: *Ցերկիւղէ որգւոյն ի մայրիս և ի
խարձունս բնակեր ի Թաքստի. Մարկին:

ԽԱՐՁԱՏԵՄ, եցի. ն. Շարաչար խար-
չել. խարել. առյորել. պրել. կիզուլ. խո-
րովել. (իրօք կամ նմանութիՁ). Եափմափ,
գավաւրմափ պէրպաս էնիգէ. *Զյանդգնեալ
երեան խարշաւէր. Երէն. Ֆգի: *Զչէտորգն
հանին, և կայծիւք խարշատեցին. ՁՁ:
*Խիղճ յանցանաց զմարմինս իմ մաչէ, և
զոսկերս իմ խարշատէ. Մանր. ա: *Սրի
խորովեր զնարշաւեալս. Նար. ծէ: *Ի առն
նոյա փայլատակունք տեղային, և նա խար-
շատեալ սատակէր. Ես. իբ. ա: *Ի տապոյ
փուռձումէն խարշատեալ չորացաս, (իբր
խորշակաս). Լմբ. ոչ:

ԽԱՐՇԱԳԻՆ. Տոչորիլ ի ծարաւոյ. պա-
պակիլ. պապաքիլ. *Ի ծարաւոյ խարշատեալ
տոչորէին. Վբփ հդ. ը:

Եւ խորովիլ ի գորովոյ գԹոյն. ապէ-
խարշիլ. ապէկիզիլ. ապէխորով լինել. մոր-
մոքիլ. *Խարշատի գորով ծնողացն ի վե-
րայ որդւոցն: Մայրենի գԹով խարշատե-
ցաւ ի վերայ նորա: Ի սէր մեր գորովով
խարշատեալն: Խօսիմ խարշատեալ. Լմբ.
առած և վերափոխ. և պորփ:

ԽԱՐՇԱՓ. փ. Ψόφος. Strepitus, soni-
tus. որ և առի ԽԱՐԽԱՓ. Երերումն՝ տատա-
նումն, և ձայն սերևոց շարժելոց ի հող-
մոյ. խօշիւն. չչշիւն. խշրփոց. *Խարշափ
սերևոց զարհուրեցուցանէ զամբարտա-
ւանն. Վբփ հդ. ծ. ըստ հին Թարգ. ուր ըստ
յհունոյն. *Ի չշշիւն տերևոց զարհուրի ամ-
բարտաւանն:

ԽԱՐՇԱՓԵԼ. և } Նոյն ընդ վ. Ψόφη-
ԽԱՐՇԱՓՈՒՄՆ. } σις. Sonitus, crepi-
tus. իսկ ψοφοδεής, ad sonos expavescens.
*Ի խոտոյ խարշափելոյ երկնչէին. Ոսկ. մ. իբ.
8: *Ձսխտեան ասեմ և զմողեզ... ի խար-
շափմանէ տարտեալք և անարիք. Մէնի. ղ-ա:

ԽԱՐՇԱՓՈՒՆ. ա. Ἠχοῦν, ἐπιηχῶν.
Sonans, strepens. Որ խարշափէ, կամ շարժ-
մամբ հանէ զնարշափ և զխշիւն. Որք պա-
տէին խարշափուն բանիքարով. Յոբ. լ. 4.
յն. աղեմմիւք (աղուտ բանիքարով) խարշա-
փելով. կամ վերահնչողիւ. այսինքն հող-
մաշարժ բանիքարովն Ուր վանականն չփո-
Թելով զնարշափուն ընդ բանիքարոյ՝ գրէ.
*Ձխարշափուն այլք աղիմայ Թարգմանե-
ցին, և կէսք գերման. (*էրէվէնդ). և է սա բան-
իքար աղէհամ, որ յոտուէն լցուցանէ զտեղի
հացի. այն է յն. *Ալιμα. Salsaginosa
herba.

ԽԱՐՇԵՄ, եցի. ն. Ἐφέω. Elixo. Ե-
փել եռացեալ ջրով. խաչէլ. հալլամափ.
*Առնեմ խարչեալ ինչ, և ձաշակեմ: Ես
նորա խարչեալ հատ. Վբփ հդ. է: ՁՁ:

կամ Καταχαίω, συγχαίω. Exuro, com-
buro. խարշատել. այրել. առչորել. խորո-
վել. (իրօք կամ նմանութիՁ). էրէլ. էափմափ,
գավաւրմափ. *Գնայցէ ոք ի վերայ կայծա-
կանց հրոյ, և զոտս իւր ոչ խարշեցէ. Ա-
ռակ. է. 28: *Խարշեալք իբրև զիուշ յա-
գարակի. Ես. լՁ. 12: *Խարշեցաւ փոր իմ
ի լալոյ: Գիշերի ուսկերք իմ խարշեցան.
Յոբ. ծէ. 17: լ. 17: *Արեգական խարշէր
զամենայն ինչ տապով իւրով. Վբփ հդ. իէ:
*Խարշեցաւ սիրտ իմ ի տեսանել զատա-
ռուս նոցա. Վբփ. ես: *Որպես հայր ի վերայ
սղեցոց խարշի. Վբփ հդ. իէ: *Ցաղագս խան-
գատուելոյ գԹոյն խարշին աղիքն. Ճ. Ա:
*Ցազգի ազգի ցաւս և ի տառապանս և ի
տարակուսանս խարշիմք: Որպես ի տովոյ
խարշին և ապականին ոգիքն... (որպես լծ.
ընդ Հաշիլ). Ի գէտս խոսք:

ԽԱՐՇՈՒՄՆ, չման. Խարշելն, և խար-
շատումն՝ ըստ ամենայն առման. (գուցէ
լծ. և ընդ Հաշումն). * Ձյարեգակնէն
խարշումն. փիլ. փեսական: * Ի ներքուստ
յաՁախէր զխարշումն մալմնոյ. ՁՁ: *Վասն
երկար հիւանդութեան, կամ վասն խարշման
այսպիսիս պատահեաց գերկնութեան կամ սևու-
թիւն. Ան. սթորփ:

ԽԱՐՈՑԿ, րուկի կաց. փ. (արմատն է
խարել կամ Հուր). Πυρά, ἀνθρακιά. Pruna.
Հուր լուցեալ. կրակ. կայծակունք հրոյ.
փայտ և խոհ կուտակեալ, և վառեալ,
բորբոքեալ. ալեզ. փօր, փօրը-փ, ալխէր.
*Երևեր նոցա ինքնակաց խարոյկ: Ի ժողո-
վել պօղոսի խոհ ինչ բազում, և դնել ի
ի վերայ խարուկին: Զայն փայտ՝ զոր ե-
հան... զորոյ զկէան այրեաց ի խարուկի.
Իմ. ծէ. 6: գ-ծ. իէ. 9: Ես. իՁ. 16: *Լը-
փոքր խարոյկն արծարծէ փքովք. Լմբ. ոչ:
*Առեալ զանօշին ի խարոյկէ անտի, յոր-
ժամ եռայր. Ճ. Ա: *Առ խարոյկի (կամ
խարուկի) անդ ուրացաւ, առ խարոյկի
(յետ յարուէ) խոստովանեաց. Եփր. համաբ:

ԽԱՐՈՑԿ ԱՐԿԱՆԵԼ կամ ՎԱՌԵԼ կամ
ԼՈՒՑԱՆԵԼ. կրակ վառել. *Խարոյկ արկեալ,
քանզի ցուրտ էր: Խարոյկս ի մէջ քաղա-
քին արկանէին: Խիտ առ խիտ խարոյկս
վառեցին: Լուսեղէն խարոյկ. Ցհ. ծը. 18:
ը. հ. ծ. 36: ա. հ. ծը. 28: գ-ծ. իը. 2:

ԽԱՐՈՒԱՆՔ, նաց. փ. (ի խարել, կամ
ի Քարուական). Δυσηµερία. Infelicitas.
Թշուառութիւն. չուառութիւն. ազէտք. վը-
նաս. չար. չարօրութիւն. փեչ օչբոս հանդի-
պին. *Ձայլոց վիշտս շահավաճառ համարի
այնպիսին (վաչխառուն), և բերս բարուեցք
զընկերին խարուանս գործէ. Ոսկ. յ. ա. 5:

ԽԱՐՈՒԻԵԱԼ. իբր Ձուռաւացեալ, որ և
ապ. խոր, կամ խոր. Թշուառ, անարգ. կամ
Աղտեղեալ. Ῥυπῶν. Sordidus. (լծ. Թ.
փիլփ.) տէս և ԽՈՌՈՒԻԵԱԼ, և ԽՈՈՒԻԵԱԼ.
*Աղք ասն խարուռեալ և երեսացեալ մատ-
չի առ քեզ. Ոսկ. յ. իե. 23: *Հանդերձ ագոյ
զգեցեալ, և աղաղեալ և խարուեալ իբրև
զգազաւոր երևեր. կԻ-ԻՂ. Ը-փ:

ԽԱՐՈՒԿԱԾԻՆ. ա. Ծնեալ ի խարու-
կէ, կամ ծնօղ խարուկի. հրաւառ. հրե-
կէն. Իրաէք, Իրաիք. * Եւ ոչ խարուկածին
բորբոքեալ բոցք (յն. աստեղացն արտա-
փայլեալ բոցք) հանգարուէին լըՁացուցա-
նել զտխուր գիշերն. Իմ. ծէ. 5:

ԽԱՐՈՒԿԵԼ, իւ. ն. ը ն. (Ուստի խա-
րուկեալ. Διαπύρος. Ignesceus.) Ալլել և
այրել իբր խարուկաւ. հրանալ. վառիլ իբ-
րև զխարոյկ. Տէս և ԽԱՐԱԿԵԼ, և ԽՈՐՈ-
ՎԵԼ. Իրաէ Իփրէ. *Ի տէրգ ապաւինեալ՝
սրովքէսպես ատաՁն խարուկիմք. Լմբ.
պորփ: *Ցորմէ ըստ ՁծայնոյՆ և մշտաչարժ
կենդանութիՁն խարուկեցեալոյ և գերազգին
ՁեւուցեալոյՆ՝ ՁծայինքՆ սերտվեալք՝ կիզչէք
և ՁեւուցիչՁ անուանեցան. Դիան. ՆիՆէ:
*Անձնատուրս ասԹով խարուկեալ. Նար.
նոս:

ԽԱՐՈՒՄՆ, րման. փ. խարեՆել, իՆ.
փաչէԼԸ, փաչիւԸ. *Ի ձեռն հրացեալ երկա-
Թոյն խարման. Ճ. գ: *Ոչ կարօտանաս
սպեզանեաց, ոչ հատման, ոչ խարման.
Նար. Ֆփ:

ԽԱՐՈՒՐԵԱԼ. Որպէս խարեալ խա-
րուկեալ. մԹացեալ. Նիաթ. աղտ. Տէս և
ԽԱՐՈՒԻԵԱԼ. *Որ ինչ յայնմ է, աւերուա-
բան է. և որ ինչ խարուրեալ, մարգարէ-
ուԹՁ. ՍԷԲԷր. Ֆ:

ԽԱՐՍԽԱՁԵՒ. Տ. ԽԱՐԻՍԽԱՁԵՒ:

ԽԱՐՍԽԱՒՈՐ, ի, աց. ա. ՈւՆօղ ըՁ-
խարխախ. հատատաւեալ Ի վերայ խարսխի.
*Անիւն հրեկէն խարսխաւոր. Վբդն. լ-ա:

ԽԱՐՍԽԵՄ, եցի. ն. Հատատաւել իբրև
Ի վերայ խարսխի կամ որպես զհատատախ.
անչարժ հաստատանիլ. առ կայսրացուցանել.

հացուցանել. ամրացուցանել. ապահմանել. ին. ամրանալ. փչփչել, փչոփչրվել, գոբաբ վերմէ. *Հանդերձ մեսրոպաբ, զոր Թոռղեալ խարխեաց յեկեղեցւոջն. խոր. ճ. 66 :*Թիւ երկուտասանից (լըռեաց) խորըսխեցաբ, զորուԹի երկուցն կալաբ զտեղի. Եւէն. յես :*Սիւն և նեցուկ նորին ամրոցի հաստատ պնդուԹեաբ դուբ խարխեցար. Նար. խ. :*Ի քո հաստատեալ խարխեցան. Լմբ. ող. :*Ոըք հաւատով յածի իցեն խարխեալ. Ի գիբս խոր :

ԽԱՐՍՏԻ. Տ. ՀԱՐՍՏԻ. իբր մակդիր խոշոր իշոյ (որ է պրս. խաս) :*Ցասպատասանս էշս մեծամեծս՝ զոր կոչեն խարտիս, բռնծ անեն. փիլ. ճ. էտն :

ԽԱՐՏ, ի, ից. փ. Արմատ խարտեղոյ՝ իբր խարտուած. Խոբսոտ. էյէփի, էյէփեն փիւղէն խոտբփ. կամ խարտոց :*Ոսկի մանր խարտիս աղացեալ. ՁԿ. ին :

ԽԱՐՏԱԾՈՑ, ի, ից. ա. Որ ինչ լինի խարտեղով. գործ խարտոցի. Խոբսոծ, Խոբսոցած. էյէնէնիլ. *Կոփածոյբ, կռածոյբ՝ խարտուծոյբ. Ագաթ :

ԽԱՐՏԵԱՀ, ուհի. ա. Յաղծ. Flavus. πυῤῥάκης, rufus. γλαυκός, glaucus. որ և ԽԱՐՏԵՂ. Դեղին կարմիր. կարմիր բռնցագոյն կամ հրափայլ. ոսկեգոյն, շէկ. գոմբալ, սաբսալին, վէբս վէրփե, ալալա, ինսևիբսբ. *Գայծառն ընդ կարմրի և ընդ սպիտակի խառնեալ՝ խարտեաշ եղև. շէկ՝ ի խարտեշի և՝ ի գոշի խառնմանէ լինի. գեղինն՝ սպիտակի ընդ խարտեշի խառնելով. Պղաբ. փխ :*Վասն խարտեաշ մազոյն. Ղևբ. ծՁ. 36 :*Պատանեակ խարտեաշ, և աչբք գեղեցիկ. ա. ԼԳ. ծԷ. 43 :*Խարտեաշ և կարմրայտ. Ես. խբ. ա :*Խարտեաշն (յայտ առնէ) զոսկերեաբսական ծածանմանութիւն. Շ. հրէա :*Լոյս խարտեաշ (՝ի լաւսինն յարեգակնէ) Պխէբ :*Ի խարտեաշ մազոյ :Ջխարտեաշն մազ :Սևաբ մազոյ, կամ խարտեշի. Նէս. բն :*Ջանազան որակութիւնս ունին՝ զսպիտակն և զխարտեաշն և զսեաւն. Սահմ. ծ :

ԽԱՐՏԵՇ. Նոյն ընդ վ. *Բիբս խարտեշս՝ մեզմս, քաղցրահայեացս, ցածունս. Ոսկ. կոր. ծԷ :

ԽԱՐՏԵՇԱԳԵՂ. ա. Խարտեաշ գունով դեղաբոյ. *Ցիշեաւ զխարտեշագեղ և զչոգևնուագ մանուկն զգաւԹի. Եբպ. ֆէբ :*Լայնաճակատ, խարտեշագեղ. Ագաթբ :

ԽԱՐՏԵՇԱԳՈՑՆ. ա. Խարտեաշ գունով. *Չեր գլխոյն խարտեշագոյն. Ջէբ. իվ. Ցծոակ :

ԽԱՐՏԵՇԱՄՈՒՐՈՒՍ. ա. Խարտեաշ մօրուաք. *Եվ ի զօրաց մերոց երիտասարդ մի խարտեշամուրաս. Հ = Ց. ինէբ. ա :

ԽԱՐՏԵՇԱՆԱՄ, ացայ. է. Յաղծ. Flavesco, floridis coloribus piogor. Խարտեաշ կամ չիկագոյն լինել. *Մազ ազուամազ խարտեշացեալ. Ղևբ. ծՁ. 30. 32 :

ԽԱՐՏԵՇՈՒԹԻՒՆ. փ. Խարտեաշն գոյ. գեղնուԹի կարմրորակ. կարմիրագեղ գեղնորակ. *Ի ոմն ինչանաւոր (՝ի ծնէ), անդ հնարին է նմա՝ ի բաց կալ՝ ի ինչանէն, նոյն պէս և խարտեշին՝ ի խուտեշուԹենէն : Ոչ լինել և բացակենել խարտեշուԹեան, ևն. Թոմաև :

ԽԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Ψαίω. Limo. καταλέω, commolo, contero. ὀξύνω, acuo. Խարտոցաւ քերել, մաշել՝ վիշել, կամ մանրել, կամ սրել. էյէնէվէ, փեօբէիւէնէվէ, խիւբփէբփէն. *Խարտեաց զնա մանր, և ցաներ զնա՝ ի վերայ ջրոցն. Եւ. ւԷ. 20 : *Խարտոցովք խարտել, և կարել. Փոբզ :

*ԵրկաԹի զերկաԹի խարտէ (կամ սրէ). Առակ. իԷ. 17 :*Մխեաց խարտեաց ընդ ամենայն մարդկութիւն նեաս ջարին. Կոչ. Շ. :*Ջնեան ատատակիչ խարտեալ տանին՝ ի սըրսին. Ճ. Դ :*Ո՞ոք այնպէս ամբարիշտ և անօրէն կայցէ, և ՁԺամարտ լեզուն խարտիցէ. Սիբէբ. Է :

ԽԱՐՏԻՉ, տեչի. Տես ԽԱՐՏԵԱՀ, և ԽԱՐՏԵՂ. *Աւաւել ծաղկեր հեր գվլոյն սպիտակն քան զխարտիչն. Փոբզ :*Մանուկ խարտիչ՝ գեղեցկագին. Ցո բբէբ :*Ցորժամ խարտիչ մազեն ածէ, աւասանէ հուբ. Բբս. ֆէ :

ԽԱՐՏԻՐՈՒԿ. ա. Խարտեաշ և գեղեցիկ. խոյտեշագեղ. *Կայր պատանեակ մի խարտիչուկ (գաւԹի). Շ. ասաի :

ԽԱՐՏՈՑ, ի, ացի, զք կամ ովք. գ. Ῥωή. Lima. Գործի խարտեղոյ. երկաԹ ատամնաւոր՝ որ մաշէ զայլ երկաԹ. էյէ. փօբֆիս. *Որ զգանակն հատանէ, խարտոց է. Անյ. վբէբ :*Խարտոցովք խարտել և կտրել. Ջբրս ոչ կարացին կտրել խարտոցքն. Փոբզ :

ԽԱՁՓԵՄ. եցի. ն. Թուի կծանել, աւազանել. կամ կամակոտել խեղաՁիւբ մեկնուԹեաբ. *Ասաց իբրև երեանից՝ ակաեալ. և ԹԷ զիբրևն խացփրեն, արդ աւեւտրան չիս սովորուԹեՁ է դնեն զիբրևն չաղկապ. Վբդն. աւեփոբ :

ԽԱՀ, ոյ կամ ու. գ. (արմատ խաալ.) Թուէ ինչ. մասն՝ի մասին վերայ. որ ինչ ատուելոյածս իմն ածէ՝ որպէս ծալբ, ծածկոյթ, կրկնուած, կուռ. աղբւամազ. աղօտ իմն մռայլ, մեգ. (լծ. Թ. խաի, գաի. և խալ, հալ. յորմէ խավլա, հավլբ. կամ փխան, իւիայ.)*Դինել կնկուղ առանց խաղոյ :Առանց խաղոյ, որ նշանակէ զնոյ պատուիրանին պահպանուն ոչ մարմնով, այլ ոգւով. Մաբբ :*Կնկուղն եղեցի առանց խաւոյ. Վբդ. ոց. յ :*Ինք խաւ՝ի վեր մուշտակ ունէբ. Շ. ասաի :*Դամոնն՝ որ զխաւ ունի, է առողջ. Բծվէբն :

ԽԱՀ Ի ԽԱՀ. ԽԱՀ Ի ԽԱՀՈՑ. ց. ա. Կուռս կուռս. քարդ՝ի քարդ. բաղմակուռ. գաի. գաի, գաիկբ. *Ցորժամ յաՁաւ խեալ բաղմացի մեղն խաւ՝ի խաւ, մեծբ ատ մեծբ :Կէսքն միակերգեք են, և կէսքն խաւ՝ի խաւոյք. Վէբոբ. Է. Ն Է :

ԽԱՀԱՄ, ի, աւ. գ. Σκότος, σκοτεία. Tenebrae, obscuritas. և Ζόφος, caligo. Պակասութիւն լուսոյ. մեՁուԹիւն. մուԹ. այլ. Ջամանգի. Նահմ. ստուեր. շունք. ֆաի. գաբանչբփ, պայհպ, պայհմ. *Խաւար՝ի վերայ անդնդոց :Մեկնեցաց ՁԺ՝ի մէջ լուսոյն և՝ի մէջ խաւարին, և կոչեաց ՁԺ ըզլոյսն ախ, և զխաւարն կոչեաց գիշեր :Եղեցի խաւար՝ի վերայ երկիրգ եգիպտացւոց, խաւար չօշափելի :Լոյս մերԺեալ յերեսաց խաւարի :Լոյսն քո քեզ խաւար դիպեցաւ :ԱՁ իմ լոյս արա ինՁ՝ի խաւարի :Լոյսն՝ի խաւարի անգ լուսաւորէ, և խաւար նմա ոչ եղև հասու :Եթէ լոյսդ՝ որ՝ի քեզ է, խաւար է, ևն :*Խաւարն ոչ այլ ինչ է, քան եԹէ օդ անլոյս, և ստուեր առեղեաց ինչ. Վբդն. ֆն :

ԽԱՀԱՐ. ՆմանուԹիՁ՝ ԱնմիԹեԹար վիՁակ դժոխոց, և կուռուԹիւն մտաց. մոլորուԹիւն. Թաքնուի իրաց սաատնայ, ևն. *Ելցեն, կամ հանիցէ՝ի խաւարն այտաքին :Մշտնջենաւոր կապանօք պահեաց՝ի խաւարի :Որ անմիան է, ընդ խաւար գնայ :Ինքն յոյսնէ զնորս և զգալտնիս խաւարին Գիւտ՝ որ կայ՝ի խաւարի :Ամենայն որ հաւատայ յիս, ՝ի խաւարի մի՛ իինայցէ :Որ ատեայ զեղբայր իւր, ՝ի խաւարի է, և ընդ խաւար չոՁէ : Խաւարն կուրացոյց զաՁս նորա : Ի բաց արատոցէք զգործս խաւարի :Մի կցորդ լինիք անպտղութեան գործոցն խաւարի :Փրկեաց զմեզ յիշխանուԹենէ խաւարի. ևն :*Նեռիւք գաղտնեաց մի՛ իոյեսցուք՝ ՝ի խաւարէն, որ՝ի ծածուկ է :Խաւար կատապատութեՁն, կամ անգիտութեՁ, կամ մեղայ. Շբ :*Խաւար արտմութեՁ, կամ բարկութեՁ, կամ խաբեութեՁ. Նբ :*Եւ՝քեզ զնաւար խաւարս բաՁ բաՁկել վարդապետեր. Լմբ. ապ :*Մեղքն ինքնին գլխովին խաւար է. Ոսկ. յհ. ա. 4 :

ԽԱՒԱՐ. Ո՛ր և է վիՃակ անմխիԹար. տգիտութեՁ. անզգայութեՁ չար. *Աւուրք նորա խաւար և սուգ. ԺԼ. է. 16 :*Սպան ըզհայրն քո խոտրով, և արար խաւար աշխարհիս հայոց. Ագաթ :*Խաւար վշտաց. Նբ. է :*Գործել տամ զչարիս, և խաւարաւ և մԺով ընԹայ զկեանս նոցա. Վբփ հց. ֆէ :

ԽԱՒԱՐ. Ջգածեալն խաւարաւ իւիք. *Մխոք (արտաքինոց) առ անապարծ գատաւրկացանս առւր են, և առ վարդապետութեՁ Ճշմարիտ լուսոյն խաւար են. Վէբօբ. է :*Ո՛վ խաւարդ՝ի լուսաղարմից՝ Մեղայ ծագմանգ ՃաւադայԹից՝ խաւարս մեզայ : Դուս լոյս ես և յոյս, և ես խաւար և խիմար. Նբ. է. իէ. յֆ :

Ի ԽԱՒԱՐ ԴԱՌՆԱԼ. որպէս խաւարիլ. *Արեգական գաւԺցի՝ ի խաւար. Ցովել. բ. 31 :*Արեգական ընդ ժամանակս ժամանակս՝ի խաւար դառնայ. Եզեկ :

ԽԱՒԱՐ. ա. որպէս խաւարային. խաւարին. Տհաի, պղոբ :*Սպառէր և մաշէր զխաւար խորհուրդս նոցա. Եւէն. բ :

ԽԱՒԱՐԱԲԱՆԱԴԵԼ. ԱՀՒՆԵԼ. Ապստելու՝ի բանս խաւարային. *Ցեր ոք՝ յորժամ զծառայի փախուցելոյ զՀետ երԹիցէ... կապէ, և խաւարաբանդալոգել առնէ. Սեբէբ. ֆ :

ԽԱՒԱՐԱԲԵՐ. ա. Բերօղ զխաւար. խաւարեցուցիչ. և Բերօղ յինքեան զխաւար, խաւարամած. *Գիշերն խաւարաւերք և օրակուռ ախռեր ծածկեր զաշխարհ. Սեխան :*Այս է խաւարաբեր ժամանակին հայոց. Ասող. ֆ. 5 :

ԽԱՒԱՐԱԲՆԱԿ, ի, ացի. } ա. Բնաւ.
ԽԱՒԱՐԱԲՆԱԿԵԱԼ. } կեալն՝ի խաւարի. և ի բնէ խաւարային. *Խաւարաբնակ և չարաչարն աստանայ. Ոսկ. գծ :*Խաւարաբնականացն պատկերք :Զլեգէոնն խաւարաբնակ. Նբ. իէ :Զբբ. իէ :*Մռւա՝ի խաւար (ով բանաւարկու), փոխանակ խաւարաբնակ առնէլոյ զադամ. Ցծոակ :*Լոսաւորեաց զխաւարաբնակեալ հեթեանոսս. ՃՃ :

կամ Ուր խաւարն բնակէ. խաւարային. գժոխական. *Լուսաւորեաց զնստեալսն՝ի խաւարաբնակ տիւրոջ. Թէոփիլ. պհ :*Ցաղագս խաւարաբան ակ արդելանի. Շ. ֆգ :*Մարմնովքս՝ի գերեզմանի. և հոգւովքս՝ի խաւարաբնակ արգելանս գժոխոց. Գբ. հբ :*Խաւարաբնակ ազտեղութեՁ ազտեղի տիրամ. Խոբ. վբդվբ :

ԽԱՒԱՐԱԲՈՐԲ, կի ԽԱՒԱՐԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Որոյ բորբն կամ բորբոքն և նըշոյլն ոչինչ ընդհասու է՝ի խաւարէ. աղօտ. ստուերամած. մԺագին. *Լուսին յեա աբեգական զնսեմ գիշերոյ զարդարէ, և առաքեալքն յեա քոի զերկիր խաւարաբորբ՝ի ՃաՃանչ լուսոյ ձգելցին. Սարկ. փոմբ :*Ի խաւարաբորբոք անիծեալ օձին դառնուԹեՁ. Թէոդոբ. խլ :

ԽԱՒԱՐԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ ընդ խաւար, կամ ընդ մուԹն գիշերոյ. *Ի գիշերի անկան յուղիս զառաչինն ընդ այլ խաւար-

բագնացան . Սահ. երէց:

ԽԱԻՄԱԴԻՐ . ա . Որ ինչ հայի՛ի գիր խաւարի . երեկորին կամ գիշերային . *Ցերկսքեաւ զՀրաժարէլն հանդերձ խաւարագիր ժամուն նշանաւն . Ագաթ :

ԽԱԻՄԱԶԳԱԾ . ա . Զգածեալ խաւարաւ . խաւարազգեաց . խաւարամած . խաւարեալ . խաւարային . մղձապին . (իրօք կամ նմանութ՛ամբ .) *Զանգունդս չամասաւ բուծս խաւարազգածս . Ագաթ : *Խաւարազգած մուխք . Պիտ : *Խաւարազգած նեմոնէթք կուբացան : Խաւարազգած մըտօք . Ցհ . կթ : *Խաւարազգած (կամ խաւարազգեաց) վարուք անօրէնութ՛ամբ . Մանդ . ը : *Զքո՛նչ պիտոյ է մարմնոյ առողջութ՛իւն , եթէ աչքն խաւարազգած խափնուցուն . Ոսկ . յ . ա . 20 : *(Լոյսդ անեզական) ամ֊փոփեցար՛ի խաւարազգած մարմինս . Բէնէդ :

ԽԱԻՄԱԶԳԱԾ ԼԻՆԵԼ . Զգածիլ խաւարաւ . մղձապիլ . ընկղմիլ՛ի խաւար . *Ցորժամ աչքն կուրանային , և այլ և անդամքն խաւարազգած լինէին . Ոսկ . յ . ա . 20 : *Պակասի՛ի նմանէ լոյս անմեղութ՛ենն . խաւարազգած եղեալ մերձ առ աւրևմուտս նստի . Սարգ . ը . պ . ա : *Վէմք՝ պատառեալով , օդ՝ խաւարազգածն լինելով Սիոն . յար :

ԽԱԻՄԱԶԳԵԱՑ . ա . } Նոյն ընդ
ԽԱԻՄԱԶԳԵՑԵԼ . } վ . *Խաւարազգեաց (սատանայ) . Խոր . հոխ : *Դեղք խաւարազգեաց խոց փորձութ՛եց . Վրք հց . թէ : *Ո՛վ դք խաւարազգեաց վարուք անօրէնութ՛եան զայլս լուսաւորել ժպրհիցի . Մանդ . ը . (նոյն և . խաւարազգած :) *Մեզաւորացն անձինք խաւարազգեցեալք և պատեալք՛ի մէջ լուսազարդեալ հրաշպարակացն երևեսցին . Մանդ . ը . կամ թ՛ը : *Ի մէջ ապարատան խաւարազգեստ ապրիս . Եղիշ . ը : *Ոչ օծելոցն խաւարազգեստից . Մագ : *Խաւարազգեստիս այսմիկ հանդերձիլ մարմնոյս . Գնձ : *Ցետ ապականելոյ խաւարազգեստ (կամ խաւարզգեստ) մահուն . Սէբեր . թ :

ԽԱԻՄԱԽԱՒԻՆ . ա . Խառն ը խաւարի . մղձապին . խաւարաւ մածեալ . *Խաւարաւխառն տուղտատարափով տանջին . Տօնակ :

ԽԱԻՄԱԾ . ա . Իբր խաւարեալ . *Ցերկեզգիպէն խաւարած՝ յայնժամ վտուի լոյս կանթեղաց . Շ . էդէս : *Ամենայնին խաւարած մնան , մինչչև ե գա լուսաւորեալ . Լմբ . ոչ :

ԽԱԻՄԱԿԱՆ , ի , աց . Տ . ԽԱՒՄՐԱՑԻՆ . *Քօղով լուսոյ խաւարականի . Նար . կը : *Իակ զպատճառս սորին լինել խաւարական (այսինքն խաւարման լուսնի) : Եւ մի լինցուք զազիր գործովք խաւարական . Երզն . ոթ . Երզն :

ԽԱԻՄԱԿԵԱՑ . ա . Որ կեայ՛ի խաւարի . որ ընդ մահուն չըլլի . *Բոլոր և հաւատացուն՝ խաւարասէրք , խաւարակեացք՝ գիշերայինք . Վրք . ը :

ԽԱԻՄԱԿԵՆՁԱՂ , ոյ . գ . կենցաղ խաւարային կամ մեղսամակարդ . *Ընկեն յաշխարհս , և՛ի խաւարակենցաղոյս փրկեաց զմեզ . Զգր . կթ :

ԽԱԻՄԱԿԵՐՊ . ա . Խաւարատեսակ . ոչինչ ընդհատ՛ի խաւարէ . *Որ է նա հուր խաւարակերպ՝ չունի ճաճանչ ինչ լուսաւքեր . Շ . էդէս :

ԽԱԻՄԱԿՈՒԼ . ա . Կլանօղ և փարատիչ խաւարի . *Լոյսն համասփիւռ խաւարակուլ՝ օրաբեր : Լոյսն խաւարակուլ լուսուերաչալած . Ագաթ : Զգր . կթ :

Եւ Կէաղ՛ի խաւարէ . ընկղմեալ սուզեալ՛ի խորս խաւարի . *Արա յամօթ ըզխաւարակուլ Թշնամին . Շ . Բ :

ԽԱԻՄԱԿՈՒՒ . ա . կռեալ հոծեալ խաւարաւ . *Ընդ խաւարակուռ շաւիղն որ դեգրութ՛ենե սատանայի . Զկնօք :

ԽԱԻՄԱՀԱԼԱԾ . ա . Հալածիչ փարատիչ խաւարի . *Հսկօղ հովիւք խաւարահալածք . Շգր : *Խաւարահալած տուըն . Ջեամպքն լինի . Վէպօր . ը : *Բարի և գեղեցիկ է լոյս խաւարահալած . Վրդն . ծ :

ԽԱԻՄԱՀՈՂՄ . ա . Որ հանի կամ չնչէ զհողմ խաւարային կամ պատիր . *Անազգելի պատրանաց չարին՝ խաւարահողմ խարդախողին . Նար . ղ՛ը :

ԽԱԻՄԱՄԱԾ . ա . Մածեալ կամ պատեալ խաւարաւ . *Լուսաւորք խաւարամած՝ արիւնանշան . Ագաթ : *Ի նոցա խաւարամած լինելն՛ լոյս էր (խորայելի) . Լմբ . ի՛մաց : *Զի ապրեսցուք՛ի գժոխոց հրաշխաւն խաւարամած տանջանացն . Տօնակ : *Խաւարամած մեղք , կի՛ խորհուրդ , կի՛ կուռք . Մանդ . ծ՛ը : Սարգ . յ՛ . ծ՛ . Լձ . իա : *Ի խաւարամած իմանալի աչս ծագեա՛ զՀրնորհ . Լմբ . ոչ : *Զխաւարամած Թանձրութ՛ենն քայքայեցեալ . Երզն . լոա :

ԽԱԻՄԱՄԻՏ . ա . Իբր խաւարեցուցիչ մտաց . * Ո՛ կուրութ՛են խաւարամիտ . Մծբ . ծ՛ը :

ԽԱԻՄԱՄՈԼԱՐ . ա . Մոլար վասն խաւարին գոլոյ . Թխր առ Մթութ՛են . կի՛ Որ մոլորութ՛ան՝ ի՛ խաւար . *Ցուզարկել ընդ խաւարամոլար Ճանապարհն , ուր լալ աչաց , և կրճել առատանց է . Վրք հց . իէ :

ԽԱԻՄԱՄՈՒԽ . ա . Մուխ և խաւարին . աղձամղձ չին . *Խաւարամուխ և նսեմացեալ չամանգաղութ՛ենէ . Թէոփոբ . իա :

ԽԱԻՄԱՄՈՒՏ ԱՒՆԵԼ , ԼԻՆԵԼ . ի խաւար մուծանել , և մտանել . *Աւնէր զնա խաւարամուտ իբրև զգանգարդել : Զոր և խաւարամուտ արարեալ իբրև երկաթի շղթայիւք . Աւրէ : *Զխաւարամտեան լինել՛ի խորին խաւարային վիրայն . Աւծբ . ճ . 5 :

ԽԱԻՄԱՑԱԾ . ա . Որ չատի ընդ խաւար (մոլորութ՛են) . *Խաւարեալ և խաւարացեալ կանքն՝ զրադաշտ են . Աւծբ . ա . 3 :

ԽԱԻՄԱՑԱՐԿ . ա . Ուր իցէ չարկ խաւարին . *Գոտ ըստ գործոց խնց զխաւարարքայարկ քնակութ՛են գժոխոց . Շ . գ :

ԽԱԻՄԱՑԻՆ , չին , ոց . ա . Σκοτινός. Tenebrosus, tenebricosus. որ և ԽԱԻՄՐԻՆ, ԽԱԻՄՐԱԳԱՆ . Մթին . նսեմ . ուր կայցէ խաւար և մթութ՛են (իրօք կամ նմանութ՛ամբ) . Գաբաէլ : *Խաւարային ջուրք մինչև չսմպան օգոց . Սղ . ծ՛ . 12 : *Ընդ ջրոցն խաւարայնոց . Աւծբ . ճ . 4 : *Ընդ խաւարային գիշերոյն : Ի խաւարային տեղիս և՛ի վիհս . Պիտ : Ցհ . կթ : *Խաւարային մեղք , կամ խորհուրդք , ծնունդք , գնացք . Ցճգ . ծ՛ . Եղիշ . է : Նար . լը . ծ՛ը : *Ի խաւարային ժամու (երեկոյիս) զնաւարային կերակուրս (մարմնաւորս) խաւարային մարմնոյս տայցուք . Եղիշ . գնդ : *Զխաւարայինն կատարելով զծանակութ՛են . (այսինքն զանչական կամ սատանայական) . Ցհ . իմ . պա : *Խաւարային դրդչմամբ (կի՛ դրդչմամբ) և լկտի երգով . Ցհ . կթ : *Զխաւորս նաման հետացն խաւարայնոց . Նար . իա :

ԽԱԻՄԱՆԱՄ , ացայ . լ . Տ . ԽԱՒՄՐԻ . *Արեգականն լոյս քօղարկեալ՝ խաւարանայր միջօրէին . Շգր : *Բնաւորեցաւ տակաւին խաւարանալ վեհն՛ի վատթարէն . Նիւս . էրփ : *Որք աղտեղիներն մեղօք , դարձեալ խաւարանան : Խաւարանայ ոգին և սիրտն . Ի գիբս խոյր :

ԽԱԻՄԱՆԻԹ . ա . Տարրայեալ խաւարաւ . խաւարամած . *Ի մէջ անսահման խաւարանիւթ հրեղէն ծովուն . Շ . գ :

ԽԱԻՄԱՃՐՋՈՂ . ա . Որ շրջի՛ի խաւարի . խաւարայած . *Երկինքէր՛ի խաւարշրջիլ գիւաց . Ի գիբս խոյր :

ԽԱԻՄԱՃՕՃԱՓ . ա . Ուր իցէ խաւար չօշափելի . *Հէշտասղերծ լինել՛ի խաւարաշօշափ արգելարանէն . Տօնակ :

ԽԱԻՄԱՊԱՏ . և } Պատեալ՛ի խաւարամած . *Երբեմն լուսազգեաց , և երբեմն խաւարապատ . Մանդ . իբ՛ . կամ ա : Խաւարապատ տգեղութ՛ամբ . Խոր . բ : *Երկինքս խաւարապատ ճղեղն սմպուվք . Աբ . ծբ՛ : *Որ հոգւոյն փայլերը , խաւարապատ լինէր . Ոսկ . յոան գ բ՛ . *Աչքն՝ որ էին՛ի նաւին , խաւարապատեալք էին (՛ի միգէ) . Շ . ժ :

ԽԱԻՄԱԱՍԵՐ . սիրի , րաց . ա . Φιλοσκότος. Tenebrarum amans. Սիրօղ խաւարի , կամ գիշերոյ , մեղաց , մոլորութ՛ենէ , և գաղտնի գործոց չարութ՛ենէ . *Բուս և հաւալուան խաւարասէրք . Վէպօր . ը : * Լուսին՝ գիշերագնաց , խաւարասէր . լուսատեաց . Գիւտ . Եզր . ա՝ վէպ : *Խաւարասէր որդիքն արևելից : Խաւարասէր Թըշնամին կենաց մերոց . Եղիշ . գ . ը : *Դուք խաւարասէրք են . ի գիբս խոյր : *Զխաւարասիրացն փաղաղագ : Բարբարոս գնդից խաւարասիրացն Հոգիք . Նար . իէ . իթ . չա : *Խաւարասէրք խորհրդոց ոսոխկանին . Ցհ . իթ : *Խաւարասէրք կրօնիցդ , կամ աշխարհս . Ճճ :

ԽԱԻՄԱՄՆՈՒՆԴ . ա . Սնեալ՛ի խաւարի . * Խաւարասունդս մեզաց ելոյ : Ի խաւարասունդ հարց մանկունք լուսոյ . Նար . իէ . Ա ֆէ :

ԽԱԻՄԱՈՁԱԶ . ա . Սուզեալ և ընկղմեալ՛ի խաւար . *Խոր խաւարասոյզ . Վրք հց . է :

ԽԱԻՄԱՈՎՐ . ա . Սովորեալ կամ ընտեալ խաւարի . * Խաւարասովոր գործոց մարդկան անօրինաց . Ագաթ :

ԽԱԻՄԱՑԱՆՁ . ա . Տանջեալ խաւարաւ գիշերոյ , մոլորութ՛են կամ մեզաց . *Լուսին՝ խաւարասէր , լուսատեաց , խաւարատանջ , բազում անգամ՛ի թաքուսատ մըտեալ . Գիւտ . Եզր . ա՝ վէպ : *Էշաք և մեք քան զազգս բազում խաւարատանջ . Վրդն . լոա :

ԽԱԻՄԱՑԵՍԱԿ , ի , աց . ա . Σκοτοειδής , σκιοειδής . Tenebricosus, umbrosus. Ունօղ զտեսակ՝ զտեսիլ և զնմանութ՛են խաւարի . խաւարակերպ . սուտերատեսակ . խաւարային . *Զամենայն մոլութ՛են և զխաւարատեսակ երևմունս յինքեանց՛ի բաց մերժելով . Նիւս . էրփ : *Զխաւարատեսակ մեղացն զգեցեալ պատմուճան . Շ . ընդհանր : *Կուշեաց զձեզ՛ի խաւարատեսակ գործոցն : Խաւարատեսակ խորհուրդ մեղացն . Սարգ . ա . պ . իբ . Ա է :

ԽԱԻՄԱՑԵՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Տեսիլ կամ երևոյթ խաւարային . մղձապ՛ենէ . *Տիւ զգիշերոյն ունի զխաւարատեսութ՛ենէ . Շ . գ :

ԽԱԻՄԱՐԳԵԼ . ա . Խաւարի արգելել փակեալ և թաղ իցէ արգելուն խաւարին . *Խաւարարգել՛ի տուէ , և անլոյս՛ի գիշերի . Եղիշ . է : *Տայր տանել զնա՛ի վիրապն , կալուցելով եթէ՛ի խաւարարգել կեանն հնազանդեացէ . Շճ : *Խաւարարգել չիրմին . Նար . կէ :

ԽԱԻՄԱՐԵԱՑ . Տ . ԽԱՒՄՐԱՑԻՆ . *Հմպա ոհմակք (կի՛ վոհմակք) խաւարեայք՝ ալացուրթք զկնի արագոտն այծեմանն . Վ . անակ . յոբ :

ԽԱԻՄԱՐԵՄ , եցի . ն . լ . Տ . ԽԱՒՄՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . և ԽԱՒՄՐԻԼ . *Խաւարեմ զա

րեգական և զլուսին . Ոսկիփոր : *Մէգ ծած-
կէ զՀաւաւգայթս արեգական , և զմիսս
խաւարէ յորով կերակուր . Նեղս :*Բարձ-
րուլեն սաուերի երկրի երանէ ծածկէ զլու-
սին , և յայն սակս պակասէ և խաւարէ .
Վեցօր . Ի :

ԽԱԻԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն . որ
և ԽԱՒԱՐԵՄ . Σκοτίζω. Tenebris obduco,
caligine offundo. Խաւարաւ պատել . մը-
Թացուցանել . Նահմացուցանել . սաուերաց-
ցուցանել . զերկիր ի լուսոյ . չիջուցանել .
կուրացուցանել . մեծացնել . գաբանէը էն-
մէ , գաբալինագ , սէծոփ-իմէ , գաբանէզգ
էնմէ . *Առաքեաց խաւար , և խաւարե-
ցոյց զնոսա : Զամենայն լուսաւորս խաւա-
րեցուցից . Սղ . ՃԳ . 27 : Եվի . լԳ . 8 :*Ըս-
տուեր երկրի , որ ծածկեաց խաւարեցոյց
զնա . Շիր :*Զլապտերս մեր խաւարեցու-
ցաք : Շիջուցեալ խաւարեցուցանէր զմե-
ղորութիւն կայծակին . Սոփ . ՝ . պ . 8 : Խոր .
հռիփս :*Զայս Թագաւորին փորեալ խա-
ւարեցուցին : Զամենեցուն աչս խաւարե-
ցուցեալ կուրութիւն : Ըմբռնեալ՝ խաւարե-
ցուցանէ , և Թոզով . Մանդ . Ի : ՁԿ . կԲ :
Վրդն . պփ : *Խաւարեցուցին իսկ զսիրտս
իւրեանց անմտութիւն . ՁԿ . կԲ : *Մթացու-
ցանեն զմիտան , և խաւարեցուցանեն զդայ-
ուութիւնս . ՁՃԻ . լԳ :*Գոլով լոյս աշխարհի ,
յորմէ խաւարեցոյց զհայս . Խոր . Գ . 17 :
*Աչսպիսօք խաւարեցուցանողօք գիւտիւք
խաւարեցուցանել զմիտս հաւատացելոց .
Խոսրովիկ : *Լաւ է մեռանիլ՝ քան չտես-
լութիւն զոգին խաւարեցուցանել . Ոսկիփոր :

ԽԱԻԱՐԵՑՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց . ա . Որ
խաւարեցուցանէ . (իրօք կամ նմանութիւն .)
*Անաջք խաւարեցուցիչք : Խաւարեցուցիչք
են մեռց : Կարծիս չարս և խաւարեցուցիչս
խաւարեցուցիչ խորհուրդք . Իգն : Սարգ .
յ . Է . Ե ա . պ . Ի : Լվի . սղ :

ԽԱԻԱՐԶԳԵՍՏ . Տ . ԽԱՒԱՐԱԶԳԵՍՏ :

ԽԱԻԱՐԻՄ , եցայ . յ . որ և ԽԱՒԱՐՆԱ-
ՆԱ . Σκοτάζομαι, σκοτίζομαι, σκοτόομαι,
ἐπισκοτόομαι, συσκοτάζομαι. Tenebris of-
fundor, obscuror . γνοφόομαι, caligine ob-
tegor. Խաւարաւ պատիլ . մթագնիլ . նահ-
մանալ . սաուերանալ . զակիլ ի լուսոյ իւր-
մէ կամ այլոց . և ի խաւար փոխիլ . և Ան-
շքանալ . գաբանէը օլճագ , գաբանէզգի պասագ ,
այգընօզգ գալճագ , (կինէզ , այ) գռնիսալ-
նագ . *Խաւարեսցին աստեղք , կամ երկինք ,
կամ աշք : Խաւարեսցի արեգական , կամ
լուսին , կամ լոյս , կամ տիս : Եղիս Թագա-
ւորութիւն նորս խաւարեալ : Դուունք նորս
Թափուր եղեն , խաւարեցան ի վերայ երկ-
րի : Մինչչև խաւարեալ և գայթագղեալ ո-
ոից ձերոց : Խաւարեցայ տարակուսանօք :
Խաւարեցաւ գուատր սիոնի : Խաւարեցան
անմտութիւն սիրտք նոցա . ևն : *Օգտ ի մը-
տանել արեգական խաւարել . Սահմ . ծ :*Ոչ
է ժամանակ խաւարելոյ արեգական . ՁԿ .
կԲ :*Լուսատուացն խաւարեալ այս (կոյր)
ՃՃ : * Լուսատուքն վերտին զնաւատե-
ցեալ հոգւոյս աչս . Նար . կԶ : *Խաւարես-
ցին բիբք աչացս . ՁԿ . կԲ : *Սեղեկիա խա-
ւարէր աչօքն . Լվի . ծզ : *Խաւարեցաւ մը-
տօք , և տարակուսեցաւ . Ոսկ . յԿ . ՝ . 23 :
*Խաւարեալքն մտօք . ՁԿ . իմ . պաւ :*Խա-
ւարեալ խնամատունքն յուսոց . Վրդն . ծն :
*Լոյս խաւարելոց . Նար . լԲ : Ամ :*Խաւարե-
լոյն մեղօք . Սարգ . յՀ . Ե :

ԽԱԻԱՐԻՆ . ա . Σκοτινός , σκοταῖος .
Tenebrosus, tenebricosus, obscurus. Ζό-
φος, ἔρεβος, caliginosus. Խաւարային .
խաւարչին . աղջամղջին . խաւարեալ .
մռայլ . մթին . նահմ . անլոյս . միգամած .
գաբանէը , գաբանէզգի , փխմանէը :*Երկիր խա-
ւարին և մթին : Իր օրն խաւարին և մթին :
Եւ ոչ ի սեղոջ խաւարին երկրի : Խաւա-
րին լերինք , կամ ձանապարհք , կամ գանձք :
Ապա Թէ ակն քո չար է , ամենայն մար-
մինդ խաւարին եղիցի : Զգուշեցէ մասն ինչ
խաւարին : Ան խաւարին հասանէր ի վե-
րայ նորա : Խաւարին կապանօքն արկեալ ի
տարաւարոսն . ևն :*Իմ որդին անուշահոտ
և լուսաւոր է , և գու խաւարին և ժանդա-
հոտ ես : Ամրար զխաւարինն Թագաւոր .
Եղնիկ :*Խաւարին խախտմամբ մարմնոյ
և մեղաց . Խոր . հռիփս :*Խաւարին գոր-
ծոց . Նար . Ք :*Մխեալ ի խորս խաւարին
ագոյ . ՁԿ . կԲ :

ԽԱԻԱՐԾԻԼ . գ . Փափուկ և Թաւ քոյս
մատաղ . քաղբոլ . ընձիւղ . որպէս Թէ խա-
ւարտ ունկոյ . ՑԵս և ԽՈՐՉՈՒԻԼ , որ է ծիլ
որԹոյ :*Կանգնեցան կայսին (յորմէն) կողք ,
և տերևք , խաւարծիլ , և ծաղիկ , և ողկոյզ .
Վեցօր . Ե :*Ինքեանք փափուկք , և պէսպէս
գոյութեանք օրըստօրեայ իբրև զխաւարծիլ
փափկանայինս . յն . կակղագոյն լեալք . Ոսկ .
էդէս . ծՁ :

ԽԱԻԱՐԾԻԼ . գ . Ῥέον βαρβαρικόν .
Rheum barbaricum . գրի և իբր ռմկ . Խա-
վարծիլ . Խաւրծիլ , Խօրծիլ . Խործովիլ ,
Խործուիլ , Խրծիլ . Գաբծիլ . գաբն . բոյս
խաշնդեղի . ասվէնք , ռեվէնք : Գազիան :

Իակ ի գիրս վաստակոց ձեռ . ձՁ . Ձբ .
Խաւրծիլ ասի որպէս Խորձուիլ , այն է
ծիլն որԹոյ . ասեայի Քիւնէզ . յոր հայի և
բանն Բժշկրնի . *Խաւարծիլն հնձվ է ոչ . ուր
գարձեալ գրի . *Խավարծիլն շարաք . ան-
խավարծիլ , կատուէ . և զայն ապիտակն՝ որ
ի տակին լինի , ձգէ , և զայլսն կտրտիլ և
ծեծէ ։։ Ա յլ Լէհ . իմանայ վարուձգ վայրի :

ԽԱԻԱՐՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԽԱՒԱՐՈՒՄՆ .
*Եթոյց նոցա՝ եԹէ զինչ է խաւարուԹիւն ա-
րեգականն . Եփր . համաբ :

ԽԱԻԱՐՈՒՄՆ , ըման . գ . Σκότωσις .
Obscuratio . ἔκλειψις , eclypsis. Խաւարիլն .
պակասումն լուսոյ կամ՝ ի լուսոյ . Նահմա-
Թիւն . մթուԹիւն . այ՝ ինչն գոնհասնցաբ , խոս-
տոփ , փխոսփ :*Լուսին է պատճառ խա-
ւարման արեգական . Շիր :*Արգելեալ
զլոյսն՝ խաւարումն գործէր երիս ժամուն .
Շ . բաչիբ :*Խաւարումն աչաց , խլուԹիւն
ականջաց : Փորեցին զաչս հասանայս . . . Թա-
փիլ զկասան՝ի պատուհասից խաւարմանն .
Աբծր . Է . 2 :*Որ ինչ ի միտան խառնուիք ,
և յաղօԹիցն լուսոյ խաւարումն . Խոր :

ԽԱԻԱՐՈՒՏ . ա . գ . Խաւարային . (որ-
պէս և Թ . գաբանէզգ՝ է խաւարային , և խա-
ւար , կամ խաւարին վայր .) *Ի խաւարուտ
վայրի կայ ։։ յն . ի խաւարի . Ոսկ . յԿ .
ա . 6 :*Ընդ խաւարուտ գնայ ։։ յն . ի խա-
ւարի . ա . Եզր . Ե . 24 :

ԽԱԻԱՐՉՈՒՏ , չաի . ա . Σκοταῖος. Te-
nebricosus. Նոյն ընդ վ . Խաւարին . խա-
ւարային . մթին . *Իբրև զլուսանակայ երևեր
աիւն , և ոչ ամենևին խաւարչուտ . Եղնիկ :
*Ի խաւարչուտ յանհնարին ի խոր վիրա-
պին : Ի խաւարչուտ տան քանտի . Ագաթ :
ՃՃ :*Մթին , որ և խաւարչուտ գոլ . Նար .
ղԹ :*Եւ մեք մտօք տկար , և մտօք խաւար-
չուտ պղտիւ . Վրդն . յանխաւանս :

Գ . Σκότος. Tenebrae. Խաւար . մուԹն .
*Որպէս ի խաւարչուտ տեսանել խափա-
նել՝ անձինն առանձ զլոյս : Որպէս տկն ի
խաւարչուտ արգելուիլ լինի ի տեսանելոյ .
Մաթս . ի գիտ :

ԽԱԻԱՐՉՈՒԱԿԱՆ . ա . Իբր խաւարչուտ .
խաւարչուին . մթին . *Որ են լուսատուքք
յերկրի ի խաւարչուտական . Ագաթ :

ԽԱԻԱՐՉՈՒԵՄ , կամ ԽԱԻԱՐՉՈՒՄ .
Լ . յ . խաւարանալ . մթնանալ . մթնիլ . *Ա-
պականագործ զօրուԹի՝ ներգործեալ յեա
խաւարչտելոյ ընդդէմ մերժեցելոյն լիներ .
Նիս . ի սփանլ . յն . μετὰ σκοτος, in tenebris.

ԽԱԻԱՐՉՈՒԿ . ա . Ἀυχμήρὸς, αὐχμώ-
δης, σκοτωδὸς , σοφώδης. Squalidus , tene-
brosus, caliginosus. Խաւարչտուտ . խաւա-
րային . աղջամղջին . մռայլ . մութ , մրոտ .
գաբանէը , գիսանէը :*Որ տայցէ լոյս ի խա-
ւարչուին տեղոջէ . Է . պէս . ա . 19 : ՁԿ . կԲ :
*Ի ներքնատուն մի գՁՃ խաւարչուին : Խա-
ւարչուին ինչ տուն . Եղիս . Ը : Լվի . պրփգ :
*Օգն խաւարչուին գոլով և սառնային բնու-
Թիւ . Աբիսպ . Ծ :*Ձայն է անկարգ , և
խաւարչուին . Դիան . ա՞նչայ : *Զազիր և
խաւարչուին . Ոսկ . յԿ . Է . 23 :

ԽԱԻԱՐՍՏ , ի , ից կամ ացի . գ . Λάχα-
νον. (յորմէ Թ . լահանայ .) Olus . (Հե . ո-
լոն) . Բանջար ուտելի մարդկան . Կանան-
էղէն . ֆեչելիւիւ , զալավուի . խակ ԼԿԿ . և
մանայ վարունգ . *Զարտախուր խաւարտու-
խոր . ա . 29 :*ԵԹէ ոք զբանջար հատանէ ,
կամ խաւարտ . կոլ . Ը :*Հինգ նկանակ
հաց , և խաւարտ , և աղ , և ջուր . ՃՃ :
*Ոչ կերեալ խաւարտ , և ոչ բանջար գա-
լար . Եսգր . ա :*Խաւարտ , որ կոչի հա-
զար . Վրդ Կղ . յ :

ԽԱԻԱՐՏԱՆԻՆ . ա . Որ ծնանի կամ
բերէ յիւրմէ զխաւարտ . կամ Սերեալ խո-
տաբուտ կենդաք :*Ի խոտաբուղին խաւարտա-
ծին այծեաց օգափառ կորզեալ . Մագ . ծա :

ԽԱԻԵԱԿ . գ . (Հե . Թ . գաաանօզ . Κε-
ράμιον. Amphora, urceus, ևն . vas fictile.
Աման խեցեղէն . սափոր փոքրիկ :*Ուր գոր-
ծիցեն տաուն լուծք եզանց , հպիցի անգ
խաւեակ մի . Ոսկ . ես :

ԽԱԻԻԽԱԻՈՑՔ . Տ . ԽԱՒ :

ԽԱԻԻՂ . Ըստ հին բա . Դրախտ , կամ
բուրաստան :

ԽԱԻՇԻԻՆ . Տ . ԽՕՇԻԻՆ :

ԽԱԻՈՂԱԽՈՏ , ոյ . գ . Իբր խաղտա-
խոտ . (ըստ յն . ὀταφὶς, uva passa, որ է
չամիչ .) Ազգ խոտոյ նման վայրի որԹոյ .
Staphis, pituitaria. *Զմարմին ողջոյ խա-
ղտախոտով չաս եփեալ . Բժշկբն :

ԽԱԻՈՂԱՄԱՂԱԿԱՆ . ա . Թուի ի
Խժլի ձայնէ յն . որ է մաղձ . իբր կարի մաղ
ձային . կամ Թուլացուցիչ մաղձի (ի յն .
ձայնէս խանօսն) . կամ խառնիչ զմաղձ ընդ
մալասի . *Ի բաց զդառնաչուէնն մղելով
սառնամանիս , ոյք զնաւօդամղձականն
բերեն անհաճեշաւեՁիւնս , և զմաղասոցն
յուզմունս . Պիփ : (Ըստ Լհհացւոյն՝ խա-
ղտամեկնի Մաղատս :)

ԽԱՓ , խափի . գ . (Հե . ընդ Թ . գափա ,
գափաՆագ , գափանՃա . որպէս և լտ . գափեո ,
ևն) . Ցամքեցուցիչ . հատը , և իսրք .
Σιναρπαγή. Rapina, direptio. *Չի ոչ ընդ
խափս ինչ էին յանդգնեալ Թիլիք նոցա . Ոսկ .
ես :*Ալ էս՝ի պարկաց ի խափս այլ ոչ
անկայց . Բառ . Է . 38 :

ԽՓ . գ . ոՁ խափան . *Թէ ոչինչ խափ
լինի լսացն յառաքինութեան . Նէ . Եղիկ :
(Թերևս Հայի և ի նահիրնեցոց նէ) :

Ի ԽՓ ՏԱՆ . ասկ . ոՃով՝ (Հե . ընդ Թ .
գապ , անօԹ) է ՑանօԹ տալ տալ՝ի փոխ .
*Ցամքն օր չերեփ մի ջուր ընդ՝ի կաԹն ,
և ի խափ տայր . Ոսկիփոր :

ԽԱՓԱՆ , ի , ից . ա . գ . Ἐγκοπή . Impe-
dimentum. ἐμπόδιον, obex. Արգել . խոչ-
ընդոտ . խոչընդոտան . խոչ և խոտԹ . որ-
պէս խափանիչ , կամ խափանարար . ընդ-
հատիչ . և խափանումն . ընդհատումն . սան-
գործութեի . էնիկէլ , մանի , գոռնագ , էտտագ .

*Գժիդակ ժողովուրդ՝ մին խափան օրինացոյն. գխ. ամակաց. Եսթ. ծ. 4: *Չի մի՛ խափան ինչ լինիցիմք աւետարանին։ յն. ընդհատումն, կամ արգել. ա. կոր. է. 12: *Չի մի՛ խափան լինիցին աղօթիկն ձերոց։ յն. ընդհատել. ա. պ. ճ. 7: *Եղէն յորոգայթ մեծ, և ի՛ խափան (յն. դարան) արքունի. ա. Մ. ա. 38: *Ձեր խափան (յն. վերջոտնել) վախճանի մարդոյ. Ի՛. է. 5: *Խափան առնել ողջակիզացն պատարագացն։ յն. արգելուլ. ա. Մ. ա. 47: *Խափան առնելոյն. յն. խաչընդոտն լինել. Ոսի. չ. ա. 10: *Լինին խափան դիմի պաշտամանն: Խափան առնել յայտառին վերին. Ագա.: *Ամենայն քաղաց խափան է տրտունին: Որպէս զգալի աչաց խաւար է խափան՝ ներգործել, նոյնպէս և անգիտուն՝ մտաց. Վ.բ Հղ. ծճ: Տօնաց: *Ոչ եթէ խափան ինչ կամիմ նոցա ուսմանն. որպէս և զձեր խափան ինչ ոչ կամիմ զնոցա ալքունի. Ոսի. չ. ա. 2: *Խափան՝ մարմնոյս գործոյ տիրէ, և ոչ անմարմնոյն. Լ՚ի. էր ընդ էդ: *Չխափան գիշերոյն զմուտս ածեալ՝ աղօթէ եկեղեցի. Ցհ. ի՛. ի՛պ: *Մեր փրկուն ոչ կարաց՝ ի խափան լինել. Ոսի՛ի՛ր:

Խափան. Ἀργία. Otium, desidia. Անգործութիւն. դատարկութիւն. ավարտ. *Ի խափանի, և իւրոց չարժուելոյն հանգարտութիւնէ բերելով տկարագոյն լինել հարկ է. Գղաթ. փիւ:

Խափանի. Ἀργός, ἀέργος. Otiosus. խափանեալ՝ի գործոյ. անգործ. դատարկ. ավարտ, պօշ. *Մի՛ ոք՝ի ձենչ խափան կայցէ. զի խափանութիւն մայր է կարծութեան. Ածպ. ծ: *Դատարկ և խափան կալ: Անաշխատ և խափան կալն ուսուցանէ զամենայն չարիս. Ոսի. չ. ա. 43: *Ոչ եզև նա խափան՝ գալ անգէն՝ի նոյն քահանայապետութիւն. Կռ. է: *Չհաւորսուն առ խափան լերինս (կամ լերունս) ոչ ոք արգելցուցու. Գղաթ. օրիւ. է:

Խափանութիւն, ոյ. գ. Ἀργία. Otium, cessatio. և καταφθορά, damnum, perditio. խափանեալն գալ. անգործութիւն. և վնասուն զհետ եկեալ. *Չխափանած հարկաց քաղաքացն, որ ցայսօր խափանեցէք. ա. Մ. ծէ. 31: *Չխափանածոյ նորա և զաժշկութեն տուժեսցի. Եւ. ի՛ա. 19:

Խափանածութիւն, } ի. գ. Նոյն ընդ վ.
Խափանածուիւ, } կամ խափանումն. և Անպարապութիւն. Ἀσχολία. Occupatio. *Չպէտս քարեկամաց վճարիցես, և ոչ մի՛ ինչ այսպիսի պատճառս խափանածոյն երբէք պատատեցայք (կամ խափանուածոյն պատատեցայք). Ոսի. չ. ա. 10: *Ընդանց խափանածութիւն զվարգապետութենէն ամենեցուն պատմեացէ: Հարկ է և այսմ լինել առանց խափանածուի. Երզն. Ֆիւ:

ա. Իբր խափանացու, խափանելի. *Փոքր ինչ այդպիսի ազգ ահա իբրև խափանածուի պարտեալ փոթի. բատ այնմ, թէ մարգարէութիւնք են՝ խափանեցին. Վ.բ՚ն. ոչ:

Խափանական, ի, աց. ա. Խափանիչ, կամ խափանելի. *Չամենայն թողոյր անցանէր զողոյական և զխափանական։ յն. զընծին ողոգելս. Ոսի. Ի՛ա:

Խափանեմ, ացի. ն. Καταργέω, ἀργέω, εἴργω, ἐμποδίζω. Arceo, impedio, prohibeo. Խափան առնել. խափան լինել. արգելուլ. խոչընդոտն լինել. չթողուլ. կանգցուցանել. անգործ առնել. դադարեցուցանել. Ի՛ր. գադարիլ. երր. պոՒել. Թ.Ե՛ի՛ել օշմագ, պաՒալ Է՛ի՛ե՛՝ օշմագ. *Խափանել զոգործս, զերկիր. կամ զմարդիկ՝ի գործոյ, զհրէայն՝ի չինելոյ. կամ զհաւատս. զորիւնս, զաւետիս, զամենայն իշխանութիւն. զայն՝ որ զիշխանութիւնն մահուն ունէր: Խափանեսցի մարմին մեղաց, կամ մարգարէութիւն, գիտուն, մահ: Քրիս. խափանելոց է: Որ խափանելոցն էր: Ի վախճան խափանելոցն: Խափանեալ էք՝ի քենէ: Չիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զնափանելեացս: Ցորժամ եղէ այր, զողյուրեանն՝ի բաց խափանեցի: Խափանեցաւ չինուած տաճարին: Խափանեալ դատարկացաւ գործ տաճարին: Մի՛ խափանէք զիս, զի տէր յաղողեաց զճանապարհս իմ: Լընդէր խափանէք զժողովուրդն՝ի գործոյ իւրմանց: Խափանեցան գործք նորա: Խափանեսցուք զգործս նոցա: Խափանեցից՝ի տեղւոջէդ յայդմանէ զձայն ցնծութեան. Ոչ խափանեսցին գնացք քո: Խափանեցին զօրէնս քո. Ես: *Մի՛ լուռ սցուք՝ի խնդրելն, թէպէտև յոլովիւք խափանողք այգիելալ լիցուք. Խոր. պրփ: *Չամենայն հոգս իւրեանց ծախել՝ի խափանելն երկրաւորս. Վ.բ՚ն հղ. բ: *Անարգ համարիմ և առ ոչինչ զպարգեւս խափանեալ: Անարգ համարիմ և առ ոչինչ զպարգեւն քո. Ես: *Մի՛ լուռ սցուք՝ի խնդրելն, թէպէտև յոլովիւք խափանողք այգիելալ լիցուք. Խոր. պրփ: *Չամենայն հոգս իւրեանց ծախել՝ի խափանելն երկրաւորս. Վ.բ՚ն հղ. բ: *Անարգ համարիմ և առ ոչինչ զպարգեւս խափանեալ: Անարգ համարիմ և առ ոչինչ զպարգեւն քո. Ես:

Խափանեցուցանեմ. Συγκλείω. Concludo. ὑποσκελίζω, supplanto, ած. որպէս թէ խափուցանել՝ի հաղթս. (թ. գափաճափ.) կամ խափանք կարթել. խոչընդոտն և խափան լինել. *Ժամանեաւ նոցա, և խափանեաւ զնոսա: Խափանեցան և անկան: Խորհեցան խափանել զչնաց իմ: Ի գնացս իսկ իւր խափանեացի այր: Ես խափանեցի զնփրեմ: Խափանեացին զնա հայր և մայր նորա. ած:

Խափանեցուցիչ, ցուցի. ն. յն. ի՛ր. վ. Εἱργεσθαι ποιέω, ած. *Ի տունփական կառաւղմանէ խափանեցուսցէ: Ցըմպելեաց և՚ի կերակրոց խափանեցուսցէ յամէն չարէ փոխել. Գղաթ. օրիւ. է:

Խափանեցուցիչ. ա. } Ἐμποδίστης,
Խափանիչ, նչի, չաց. } ἐμποδίζων. Qui impedimento est. Որ խափանէ. խափան. արգել. խոչընդոտն. դադարեցուցիչ. *Չի մի՛ խափանեցուցիչ առ ծաղմունն գողով դժուարաբերը գործիցին մարմինքն. Գղաթ. փիւ: *Նաբար խափանիչն խորհելի. ա. ճ. ի՛. 7: *Խափանիչ և վերկիլ են չահաւոր օգտուելոց. Ցճի. է: *Հակառակք և խափանիչք են վիճառից. Մանդ. է: *Ի գերեզման իջեր խափանիչ մահու. Շար: *Խափանիչ խիճմանց. Նար. յ՚ի՛: *Բազում խափանիչք կայցին՝ի միջի. Սարգ. յի. է: *Ի ցասմանէ, և՚ի հոգոց, և՚ի յոյզ և բազում խափանչաց. Ոսի. ֆ. ա. 13:

Խափանողական, ի, աց. ա. Որ ինչ կարէ խափանօղ լինել. *Առ ոչինչ համարեր զամենայն խափանողական կրճիմն. Վ.բ՚ն ոսի:

Խափանումն, ոյ. գ. Խափանուիւն. արգելուլն. դադարումն. *Լինի խափանուած ամենայն ամն բարւոյն. Ոսոգել: *Չնշանաւ և զզօրութեան զանց առնես որպէս զչարին խափանուածոյք ձեր. Վ.բ՚ն ոեբ:

Խափանուածոյ, ի. տ. Խափանածոյ:

Խափանութիւն. տ. Խափանումն. *Որ զպատճին խափանուի գործեսցէ. թէս. ֆիւ. պհ: *Ո՚վ չարչարանս խափանուէ (այս ինքն դատաստանքն). ով զազիր և վատթար անպարապուելն. Սեբեր. ծ:

Խափանումն, նման. գ. Ἐμπόδισμα, κώλυμα, κώλυσις. Impedimentum, prohibitio. խափանելն, իլն. արգելուլն. խափան. և գագարումն կամ բարձումն. *Խափանումն հարկացն արքունի, կամ գործոյն, սովորութեանց, խարհուրհեցց. Խոր: Եղիւս: Ցհ. ի՛ն: Ցճի: *Խափանումն՝ի կարևորացն. Ի գիր խոսր: *Քո՛ յայնժամ սկսաս քարոզել, յորժամ խափանումն յոհաննու եղև. Ոսի. ա. 28: *Ո՚չ յանկեան ուրիք խափանմամբ փողէ, այլ ընդ ծագս սիեզերաց անարգել ճայթմամբ աւետարանէ. Նար. ղ՚ի:

Խափանումն. Ἀργία. Otium, desidia. Անգործութիւն. դատարկութիւն. կասուն. Թուլութիւն. *Չանգիտութիւն ծնունդ է առ մեզ՝ խափանումն, և ծուլութի՝ խափանման և փափկութիւն ծնունդ. Պզաթ. օրիւ. ծ: *Բնութիս մեր՝ խափանման ոչ ներէ: Ի դատարկ խափանումն արկանել. Ոսի. չ. ա. 35. 43: *Խափանումն անսպառ. Եսա. պիմ. է. 1: (իբր թ. գափաճափ փոխ.)

Խափարկան. ա. } (մտ՚ի խափչիկ և
Խափարձան. } խափ ազգս. և՚ի հնչիւն խաֆ տառի, և կամ խապա, այս ինքն Թանձր.) Ունօղ զհնչիւն կամ զձայն խշտոյ և Թանձր կամ գժուարալուր. *Խափարական ձայն՝ եգիպտացին. Վ.բ՚ն. ծն: *Խափարձայն եգիպտացին. Երզն. ֆեր:

Խափունիմ, փեայ, փուցեալ. ն. Խըփմամբ կամ կափուցմամբ չիշանիլ. գադարիլ. և խափանիլ՝ի տեսուէ, կուրանալ. Չթեվնսլաւ. Extinguor. ἀπέρχομαι, recedo. ἐκκεχόμενος, excaecatus. գափաճափ, ՚ի՛ի՛ե՛, ՚ե՛ծճի՛ե՛. *Չի պիտոյ իցէ մարմնոյ առողջուԼութի, եԹէ աչքն իսաւարազգած խափնուցուն: եԹէ աչքն իսափնուցու, չկայլելմբ՚ի բարիս ինչ. Ա՚ինպիսի արտօար՝ անհանճար ագոյ է. վասն այնորիկ վաղվաղակի խափնու: Աչս գեղ՝ մինչև երիեալ՝ խափնու. Ոսի. ֆ. ա. 20: ի՛ի՛պ. գ. ե՛է՛. ի՛ը: ԱւրնԼեր եղեալ անապականի՝ իբր՚ի Ֆարկէ խափնուալ ապականուԼեն. Սանահն:

Խափճիկ. ա. գ. ռմկ. հապէ. եմոյ պացի, որ և կոչի Հնդիկ սեաւ. *Խափչիկ աւազակն: Եչէալ չորք խափչիկք՝ի գեղացոյն նման ինքեան. Վ.բ՚ն հղ. գ:

Խափուցանեմ, փուցի, փուցեալ. ն. Ἀποσβέννυμαι. Extinguo. πηρόω. mutilo, excaeco. ἐκκεχόμενος, excaecatus. Տալ խափնուլ. խափանել. կափուցանել. չիշուցանել. կուրացուցանել. գադարեցուցանել. խափանել. գափաճափ, ՚ե՛ի՛ի՛ե՛, ա՛ե՛ծփ՚ե՛ի՛. *Չի ԼեԹ զնա խափուցանիցեմք՝ որով և այլ անդամքն լուսաւորին, ի՛ւ աւանիլեմք ընչոյս: Սոքա աչօք խափուցեալքվք... Նոքա աչօք բացեք. Ոսի. ֆ. ա. 20: ի՛. 7: *Ցորժամ զձրագն խափուցանիցեն. Ոսի. է: *Որ խափուցանիք զամենայն կենդանեաց ընչոյդորումն: Չհանգամանս չարին խափուցանել հանգիստաւոր յառաջադիմութ. Ցճի. ՚ե՛ի՛. ՚ե՛գ՚: *Չնուր՝ յորժամ կամիցես, վաՒիցես. և յորժամ կամիցես, խափուցանիցես. Եղնի՚: *Որ իբր զքուր կաճեայից՝ի չորոյ եռացեալ՝ բանիւ կամաց քոց խափուցանես. Նար. ՚ե՛գ՚:

Խափուցումն, ցման. գ. Խափուցանելն, իլն. խափնուլն. *Ցնդկիւրդ խոռի խրեցեալ խափուցմամբ. Մագ. ւ:

Խափան, այ. գ. Բառ պրս. որ և խան. այս ինքն Թագաւոր. արքայ. իշխանի՚ինքնագլուխ: Խոր. ի՛. 84. 86. Ե՛ն:

Խափարդեան, եայք. գ. Θυϊσκη. Thuribulum, acerra. և mortariolum. գրի և Խփարդեան. գուցէ լաւ ևս՝ Խփարդեայ. երր. փաֆ. (յն. Թ. փայ.) Ցուփ. խըն կաման. խնկարան. *Խարդեայք արծաԹիք քան և բին. ա. Եզր. ի՛. 13:

Խեի, } ի. ից կամ ացս. ա. Փոխոչ. Strabo. խ. guercio. Թիւր ակամբ. չիլ. և Ցաւոտ աչօք. ղաչի, ւեծ. Եհիեւ, ղաճ. *Թերսիտես՝ կաղ, և խեզ աչօք. Նանաս: *Ոչքան խեզ աչք զմի տեսանեն. Աճաբ. պեՒպէի: *Աւրեգակին լուսաւորե զա-

ռուկ աչս, և կուրացուցանէ զնեցեր աչս. Վահան. յոբ: Ա՛յլ է և Խէթ, խեղճ, զոր առացաս. բայց երբեմն գրի Խէթ՝ որպես խեղճ. *Գիտա՛, զի ակն խեղճ՝ ուղիղ նայել ոչ կարէ. Ոսկիփոր: *Ընկալցուցանէ զմիտս... որպես զնեցեր աչս սատկիկ Ճառագայթիք աբեգական: Խեղճ աչքք պշուցեալ՝ առաւել ինասի. Սարգ. ա. գ. ծէ: ի գէր խոսր:

ԽԵԹԱԳԻՆ. ա. ած. Իբրու խեղճիս հայելով. զլսարելով. *Ցնուր փորձողին իմ կուրութիւն, զի մի տեսցէ զնս խեղճագին. Գնչ:

ԽԵԹԱՀԱՐ. ա. Հարեալ՝ ի խեղճութենէ հայելով ուրուք. *Ցարեգակնէդ արգասրուն Ճեան հեռացայ, զի խեղճահար եմ. Եպիփ. Ելել:

ԽԵԹԱՄ. ած կամ ացայ. լ. Խեղճութիւն հայելը. խոժոռ նայիլ. գժկամակիլ. զայրիլ. մանաւել. ծոռ նայիլ, հինանալ նախանձիլ. էյրի գագմագ. *Ցառանայ խեղճացեալ ընդ սուրբ վարս նորա: Հաշտեցաքը ընդ խեղճացօվագին հրեից. Վէր հց. ծա: Երզն. մխ:

կամ իբր իր. Խոժոռութիւ տատրանալ. ասբբուելով էա ինձալ. գիսակի, պոչալմագ. *Եղեգ յասլաւելէն ապառատնեցայցյ, յորմէ խեղճացայ. Նար. իզ. (կամ խմ, որ խեղճութ հայեցաւ յիս իբրև՝ ի յանցառս:)

ԽԵԹԵՄ, եցի. ն. Խեղճ. վարել այսր կամ անդր. մղել, ձգել. *Խեղճեաց յանձն իւր ընշամտութիւն, եգ զերեսս իւր՝ ի փախչել. եփր. ծն: *Ոչ եղեն խեղճեաց գնա, այլ զի ոչ ելգև նա արժանի ողորմութեց. անդր: (կայ և ձև. Ոձձեա, որպես թ. էօնէյե սնորմեա. մերժել, ի բաց վսրեալ. ումկ. հրէա. որպես թէ հեռացնէր:)

ԽԵԹԻ՛. ց. Խեղճիս. խոժոռ աչօք. խեղճ ակամբ. ընդ ակամբ. խուլը մոլոր ծոռ նայուածովք. էյրի, փառլըն. *Եւ տեսեալ գարձեալ իմ զաչերն՝ հայեցաւ խեղճի. Վէր հց. յ:

կամ թխիր ընդացուիք. *Գնացին խեղճի՝ գայլի՝ ի գայլս, և ոտտեղ սատբա. Աբծր. բ. 2:

ԽԵԹԿԱԼ. ա. կալեալն՝ ի խայթմանէ խաշնի (որ և Խեթասի.) ցաւագնեալ. *Ըսկըզսաւ լալ խեղճկալ պատիս. Բրս. մղ:

ԽԵԹԿԵՄ, եցի. ն. Κερατίζω. Cornupeto. Խեղել ուժգին. առխեղել. խայթել. հարկանել եղջերբք, կամ ժանեօք և ճիւնգք, և խեղանալ կամ խայթոցաս ընդոտոտուցանել. լլկել. եղջերբել. ոտրկել. ի փղով կամ սուիւ բնաւել զրնեն, խոթել. խայթել, ցռնել. երդել լուլուիլ. պոյնող ըստ փոփանմաք, լուսիք. *Եղջիւր միեզիւրուն եղջիւրք նորա. խեղճկացէ նզբզք զաղտս: Եղջիւրբք ձերովք խեղճկիք զանաւադն: Եղջիւրս երկաթիս... ոտբզք խեղճեցիս զաստրիս. Օր. ւմ. 17: Եսէի. ւբ. 21: ֆ. Ի՛գ. իբ. 11: *Ձեզ եղջերացն պահպանողակա. նութիւն... և խեղճկելով գհակառակսն. Շ. հրէա: *Ի խեղճել որգուն արմենի զորդին որոգի. Եսէի: *Ցանխնայ խեղճկելով զընկերս. Պիս: *Մի՛ ի ինձնամեցն ակնածութեցուք, որք խեղճեն զմեզ. Սարգ. յ՝. է: *Տուաւ ինձ խայ՛ մարմինս, զի խեղճ կե զիտասն: Ներկ խեղճկելոցն ի ներքոյն: Ա՛յս բանք զնուսատունս խեղճկեն որպես խեղանք: խեղճկելոյն զարթացանէր. անմիտք՝ տակաւին ոչ գիտէք: Ա՛ռ, մի՛ խրղձ մտիք ի շար գործն՝ խեղճկեալք ի ձեր ցոց օրինացն: Ջհանձն և զմեծիսն մերձենց ցշյց ի նոսա որպես զնձս. իսկ նոքա խեղճկեալ՝ ի թիւնից ձեց, ևն. Լմբ. սղ. պարբ. ծղ. տալ. խմ: *Ուսմեն պատասխէ՝ ի վարագաւեսին հեռասաբան փորբ ինչ խեղճկել. այս ինչն կծանել, գժտասրել. կնմա:

ԽԵԹԿԻՉ. ա. Որ խեղճէ. խայթիչ. ընդոտուցիչ. գրդիչ. խթիչ, խոթիչ. վտնդող, երէսող. *Ձայս եղջիւր խեղճկիչ մոլի գոռոզին յետանեալ սրեցեր: Խեղճկիչ եղջերաք. Նար. չէ. Ե խլ: *Մարմինս օգնական, և զգայուածիս խեղճկիչ. Սարգ. ա. գ: *Ձքնուեա մերոյ զգայարանս խեղճկիչ մեզաց առնելով. Լմբ. իզ: *Օգտակ արէ Թշնամանէն՝ Թմբրեցնելոցն՝ ի սխալանս, և խեղճկիչ նոցին: Ամենայն բանք սորա խեղճկիչք են, և զարթուցիչք խմասանց. Լմբ. առած. Ե ձգ: *Մովսէս և ահարոն զօրուքք էին ժողովրդեանն, խեղճկիչ հակառակորդացն. Երզն. ձ. խոբան:

ԽԵԹԿՈՒՄՆ, կման. գ. Խեղճկելը, իլն. խայթուիլն. *Ձարթուցանէ զմեզ յապաշխարուի, և ի խեղճումն սլտի. Բրս. մղ:

ԽԵԹՈՒՄՆ, Թման. գ. Խեղճալն. խեղճահարն գտանիլ. և ցաւ սրտի ընդ խեղճիս հայելն ևն, կամ ընդ խայթումն խղդչի. սրտի խոտոտ. *Խզուիմն խեղդմանց, ընդարձակութեի նեղուածեց, համառօտումն խեղճմանց, հալածումն հեծուածեց. Նար. ղէ: Ցճս և ԽԵԹՈՒՄՆ:

ԽԵՃ. Տ. ԽԷՃ, և ԽԻՃ. *Ցանէքին՝ ի վերայ ազատեալ ձիւնի և խեժ.ճ=ց. Նոյնէ. բ:

ԽԵԼԱԲԵՐԵՄ, եցի. ն. Բերել զինքն, կամ զայլս՝ ի խելս և յուշ. կամ բերել ընդխելս և զուշս յինքն կամ յայլս. զգաստացուցանել. Խելբ գլուխը կամ վերս ինչ բերել. այբ գրաբար ուղիղ չառնել. *Խելաբերեալ զքեզ: Հազիւ ուրեմն խելաբերեցին զմիկինն: Դարձեալ ցնորեցաւ՝ ի խելացս, և գարձեալ խելաբերեցին զմայրն սրբոյն. Վէր հց. ծէ:

ԽԵԼԱԳԱՐ, ի, աց. ա. Παραφρώνουν. Desipiens. ἐπίληπτος, laborans epilepsia, sive morbo comitiali; correptus a daemone. Ոյր խելքն կամ ուղիղն է խանգարեալ. խելացնոր. խելայղ. գլխագար. վերնոս, կամ այսահար, լուսնոտ. ուշացեալ. մոտեցեալ. ապուշ մոզք. անմիտ. կամ ըստ հինն բս. խելացաս. Խելբ սարծ, բախսի, խելբ, խե. ափբսբզև, գալբփ, փիլոնէ. *Իբրև զխե. լագար գանդաչեն. Մաթ. ծէ: *Որպես կամաս խելագար զերծեալ՝ ի ձորձոյ: Իբր զխելագար անկարգ խօսիմ: Խմասակ խելագար. *Նար. իէ. իմ. Ե ծէ: *Ոչ առողջ է երկիւղդ, խելագարի խորհուրդ: Անզգամ ցանկացօղն, և ոչգահոյ խելագարն. Աբեբ. Ա՛ր. Ե ի ինգ: *Չմեզ բազում անգամ ինացոզք երեկոյին երկրացոյն խելագար առնէր. յի. փաղտչա, ցնորեցուցաներ. Ոսիր յհ. ա. 17: *Ընդն գասատատան և խելագարացոյն լեցի. Մխ. ար:

ԽԵԼԱԳԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սնափառ հոգեկան խելագարացց և խելագարութենան. *Ջխելագարական գառնութեի մրուրն առաստային ապրեալ. Լմբ. Ե՝ած. գ:

ԽԵԼԱԳԱՐԱՆՔ, ծաց. գ. Խելագարբելը. ցնորումն խելաց. *Ընդկեալ՝ ի ցնորից իմն խելագարանաց. Խոր. բ. 58:

ԽԵԼԱԳԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Զխելագարեցուցանել. ցնորեցուցանել. *Խելագարեցուցանէ զգնութ հօր յորդեկաց, և զորդուց՝ ի հօրց. Նար. խրա:

ԽԵԼԱԳԱՐՈՒՄ, եցայ. ք. Խանգարիլ խելաց կամ ուղղոյ. խելացնորիլ. անմտանալ. քսս յն. Նառ զլնածանիլ. Կարիբդեա. Gravor vel nuto capite. *Որք արբեցութեաբ խելագարեալք լինին. Նիս. Խոմ. ծէ: *Խելագարեալ՝ գնայ առ նա. Խոր. է. 17: *Զիմարեալք և խելագարեալք յայսոյն անհաւատութենէ. Ցհ. ի՛մ. պատ: *Խելագարեալք են, և նման չամբչելոցն խօսին. Ի գէր խոսր: *Ջգաստ ատասցես զխելագարեալ ամենայն ամենաձչուառս. Նար. ծէ:

ԽԵԼԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παραφρόνησις, νόα. Amentia, dementia, delirium. ἐπιληψία, comitialis morbus. καρίβαρία, gravedo capitis. ἐμπληξία, stupor, stupiditas. διαστροφή, perversitas (mentis). Խելագարն գ՛ր. խելացնորութենէ. յիմարութենէ. գլխածանրութենէ. և Ապշութենէ մտաց. Խենդութենէ, խելքի պակասութենէ. փքացբելբէ, փելէնէ. *Մրրկաւն խելագարութենէ ցնդեցեր: Խելագարութենէ խնդիր: Ջծերամտութենէն ընդ խելագարութենէն: Նար. է. խէ. ղ: *Սթափեցարուք ոչ ի գքու, այլ ի խելագրութենէ և յանմտութենէ. Սարգ. յ՝. է: *Որ խելագարութենէ մոլորեալ (յթ մոլեգնեալ) իցէ. ոչ ջրքեցի յայտնապես ի քաղաքին. Պղատ. օբ՝. ծա: *Որ խելագարենի քան զամբարտաւանութեան զայս մեծ իցէ: Խելագարութենէ մտաց. Ոսիր յհ. ա. 15. 17: *Ջոմ ոք յայսքան ի խելագարութենէ երբեք հասանել ծանեար. Ա՛ռ օր. ը. (հին ճ. խելագարուի:) *Ջգեգհւսուն այսր անդրադարձութենէ՝ ոչ միայն ի խելագարութենէն ուսաք լինել, այլև և՛ն. Նիս. խոմ: *Պագչոս հնելագարութենէ արարքն ցուցեալ զկինն. Պիս:

ԽԵԼԱԹԱՓԻՄ. Նոյն ընդ վ. առաւել ումկ. *Ցիմարեցար, խելաթափեցար. Վրդն. առած:

ԽԵԼԱՄՈՒՏ. ա. Συνετός. Intelligens. ἔμπειρος, expertus, ևն. Խելօք մտեալ՝ ի խորս բանին. հմուտ. ներհուն. իրագէտ. հասուն. տեղեակ. փորձ. հանճարեղ. իմաստուն. վարգք, ալեա, էհւի վարգք. *Խելամուտ էր գաւիթ քան զամենայն ծառայսն սուրբ. Էր դաւիթ խելամուտ յամենայն հանապարհս իւր: Մանկունս խելամուտս ամենայն իմաստութենէ: Ե՞ս գու տեղեակ խելամուտ տեղեացն: Խելամուտ առնեմ զքեզ ուղիղ չարաղայ. ևն: *Փորձք խելամուտք հնարաւոր իմաստից. Պիս: *Եւ ոչ խելամուտ քան զհոգին. Գէ. ես:

Եւ իբր խելամտական, հասուն. *Ջիջաներ խելամուտս խորհրդիս: Խելամուտ հրամուտք յարդարել. Պիս:

ԽԵԼԱՄՈՒՏ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԽԵԼԱՄՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Συνετίζω, συμβιβάζω, φράζω. Instruo, instituo, intelligentem facio, ևն: Ա՛ած. ի՛. 11: Եւ. ի՛. 12: ցբ. ի՛. 24. ևն: *Դանօթի իրաքն խելամուտ առնէ. Ի՛գ:

ԽԵԼԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԽԵԼԱՄՏԵԼ. Συνίημι, ἐπίσταμαι, συμβάλλω, νοωδετέομαι. Intelligo, disco, conjicio, admoneor, ևն. Եւ. լ՝. 4: ի՛. 1: ֆ. ի՛գ. ֆ. 9: ցբ. ւի՛. 18. 20: Ա՛ած. լ. 3: Ղյ. ի՛. 19: *Իրացն երկնից խելամուտ լինէին. Ագաթ: *Բարեբարուքենն նորա խելամուտ լինել. Եսեի:

ԽԵԼԱՄՏԵՄ, եցի. լ. որ և ԽԵԼԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. Մտախոհ լինել. ի միտ առնել. խմանալ. քաջածանօթ կամ հասու լինել. տեղեկանալ. փորձ և կիրճ գտանիլ. ուշի հասկնալ, սարվիլ. վոգոպ օյսգ, խապէր օյսգ, անդլամագ, խոգրիբ էրիգ. *Առնել զամենայն գործ խմաստուտ, և խելամուտ. Խոր են գԺողովք, և գու զի խելամուտ ուսցես: իսկ ամբաւրիչն գիտութենէ ոչ խելամուտ. Եւ. ւէ: 33: ցբ. ծա. 8: Առած. իի. 7: *Ոչ խմանայ, և ոչ խելամտի քանին զըր առաց առաքեալ. Մծբ. ծէ: *Ցամենայնի, կամ սուղ ինչ խելամտալ. ցմխ. ծէ: Շէբ. վ՝ ինաց խօսող:

ԽԵԼԱՄՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Խելամուտ առնել. խմացուցանել. հրահանգել. խելբ խօսել, հաւիզնել, սարվիցնել. Եզեբեմիգ, անդլամագ. *Ցաղքատհարբր զերե-

այն . և խելամտեցուցանէր՝ թէ ասէ քեզ . Գ·ե . Ի· 22 : *Հաստատէն տեղեկացուցեալ խելամտեցուցանէր . Ագաթ :

ԽԵԼԱՄՏԵՑՈՒԹԻՒՆ· ս· Որ խելամուտ առնէ · ուսուցիչ · հրահանգիչ · *Հաստելեաց գործոց խելամտեցուցիչ · Գրիգ· իէ :

ԽԵԼԱՄՏՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἐπιστήμη, ἐμπειρία. Scientia, experientia. Խելամուտն գոլ· խելամտելն · հմտուելն · տեղեկուելն · փորձ գոլն· մակացուելն · գիտուելն · իմաստուելն · հանճար · խոհական , վարգապետ , մարդիկելն · *Ի ձեռնին նորա երկիր և մեք և բանք մեր , և գործոց խելամուտելն : Խելամուտք իմաստուելք ապաւորեաց զնա . Իմ· է· 16 : ծ֊ե· 13 : *Խելամուտելն Հնչմարտուելն , կամ օրինաց , կամ իմաստից · Եփես : Ե·ա· ւ· ա· Գիպ : *Ընտանեաստաւոր խելամտութեան. ՑՀա· ֊ը :

ԽԵԼԱՑԵԼ, ի, ից· ա· Ցեղեալ կամ ապրելեալ խելօք· խելագար · և խելագարանոցական · Խելօք ծառա եւիծ , Խնուխ· *Ի յաղթոտս ծերոց բազմեալ՝ և խելայեղից կցորդիմ· Նար · կա : *Որպէս զխելայեղ ոչ գիտեմ զինչ խօսի · Գր · հր : *Մահ խնդրես փոխանակ պատուոյն՝ այ խելայեղ · ՃՃ : *Ոչ այդպէս խելայեղ և ջաղաքաց մտածուած · Ցհ· իմ· էբե :

ԽԵԼԱՑԵՂԻՄ, զեալ· Տ· ԽԵԼԱԳԱ֊ ԻՒԼ · *Խելայեզեալ՝ ոչ գիտէ զինչ խօսի · Գր· հր : *Ծերութեան հասակիդ քո՝ ի շաղ փաղփուռն զառամեալ և խելայեղեալ ՃՃ :

ԽԵԼԱՑԵՂՈՒԹԻՒՆ· Տ· ԽԵԼԱԳԱ֊ ԻՒԹԻՒՆ· *Ցարբերութիւն և կամ ի խելայեղութիւն : Անհնարին խելայեղութիւն է· Փիլ· ծ· բան· ե նխ · է : *Մոլեկան խելայեղութեն · Պիս : *Անհանճարութեն և խելայեղութեն և՝ ի մարմնական գայթագղեցուցանէ , և՝ ի կենացն՝ որ առ ետ՝ օտարոտացուցանէ · Լիբ · առ· : *Ասն այլոցն յերկուանալ՝ որոց նախ քան զնաչն կրից, մեծի է խելայեղութեն · Սարկ· հանգ : *Զցաւ ծութեն ասէ բանս խօսիմ, այսինքն զգաստութեն և զխոնարհութեն . զգաստութեն՝ ընդդէմ խելայեղութեն կարծեացն ասելով , ևն· Ոսկ· գծ :

ԽԵԼԱԾՈՒՐԶ· ա· Ոյր խելքն է չգոլ· խելայեղ· խելօք ծառա եւիծ , Բա֊ խօսի· փէշ փեծռեաց գալէփ· *Ազգ դիւազգեաց ցիկք և խելաշրջիկ · Փոզ :

ԽԵԼԱՊԱՏԱԿ , ասկի , տակաց , կամ տկի , տկաց · գ· Μήνιγξ . Meninx , membrana cerebrum foris tegens . ἐγκέφαλος, cerebrum . παρεγκεφαλίς , cerebellum , pars cerebri durior et siccior . Թաղանթ կամ միզն պատող խելաց՝ այսինքն ուղղոյ· պարուտակ , մաշկ ուղղոյ· լայնատարած՝ Ուղեղ և գլուխ· ըմբռնի զոր· պեչնին զոբբ· ծաղբ· էեբեխէ · *Խելապատակին , կամ խելապատակքն . քանզի այսպէս անուանեն զպարունական խելացն զպարուտակ · Նիս· նագ : *Վերին կողմն (ուղղոյն) առ նոյն ինքն պարուտական, որ կան զխելապատակսն՝ պարատնակի · Նիս· էբգ : *Ագռաւն հանդիպի , յորժամ խորագոյն խելապատկին՝ որ՝ ի պատմելէ գոլորշիքն են , ընուցուն · Բբս· գ·ե : *Զխելապատակին , և զքնութա պարուտական· Պիս : *Զի մնոլոյի խելապատակ ուղղոյն անուշացուցեալ քնով ցանկալուով · Նար · էբգ : *Խելապատակին զերկնի ունի նշանակութիւն · Մագ · ծբ : *Բանականին կայուածն է՝ ի գլուխ , և՝ ի խելապատակ , և յուղեղ · Գր· հր : *Զախալախեցան խելապատակքդ գխոյն · ՃՃ : *Զխելապատակ՝ նորա տպոր· տաքաթիւ չարգելալ· Լ·պ· ֊ը : *Ո՛վ բարեխելացի կոյր՝ ունելով խելապատակ ցնգելալ· Ընծ ը : *Սմխաքձեալ գոլորշի առատիկ՝ ի խելապատակն՝ յերազափոխէր զնա՝ ի մտաց· Սակս գլխոյդ քոյ կիրմուելե , և խելապատակիդ զովուելե · Մագ· իշ· յբ : *Իբրև բարձ՝ ի ներքոյ խելապատկացն եգեալ՝ ոչ ասան կործանել · Նար· էբգ :

ԽԵԼԱՑԻ· ա· Նոյն և ռմկ · Ունակ խելացոյ՝ ամբողջ ուղղոյ կամ մտաց · մտացի· հանճարեղ· խմաստուն· ափըլուը· փիլոսոփայ· լի , արիփ· *Ա՛յր խելացի և խորհրդական· Ա՛յր խելացի՝ մտագիր՝ իմաստասիրեաց · Փոզ : *Պիտանի այր խելացի· Վասն խելացի(գոլոյն)· և առատ ձեռնացն· Վ֊ր֊ն· պմ· :

ԽԵԼԱՑՆՈՐ , ի, իդ· ա· Ոյր խելքն է ցնորեալ· խելայեղ· խելագար· *Խելացընոր աշակերտ նորա վարագվազան · Փոզ : Ե֊ խելագարական · *Ի խելացնոր կարծեաց յերազոյ· Ագաթ : *Ցիմարեալք խելացնոր կարծեաք· Ցհ· իբ : *Խելացնոր դանգաչիւք երերեր· Լ֊ն· Եսափ :

ԽԵԼԱՑՆՈՐԻՄ, րեալ· Տ· ԽԵԼԱԳԱ֊ ԻՒԼ · *Խելացնորեալ՝ ի գիւէն : կամեալ խելացնորեալ՝ ի ինդիր մահու են եկեալ· Փոզ : *Ընդ որ խելացնորեալք անձանձրոյթ այնուն զօրէն յիմարելոց · Պիս : *Ի բարկութեէն ոչ խելացնորեալք՝ կոտորեցին զմիմեանս · Վ֊ր֊ն · պմ :

ԽԵԼԱՑՆՈՐԻՒԹԻՒՆ, ցուցեալ· Տ· Տալ խելացնորիլ· յիմարելցուցանել· գանգաչեցուցանել· *Խելացնորեցուցեալ առ՝ ի սալ պագանել երկիր ուրուականացդ· Ագաթ : *Զոր խելացնորեցուցեալ՝ ընկենեն յանմտութեն· Պիս : *Ի բազում աւուրս խելացնուեցուցեալ յածեցուցանէին զսեպուհն մամիկոնէից· Փոզ :

ԽԵԼԻՔ· լաց· լըք· գ· Ἐγκέφαλος . Cerebrum . (լծ· լ· իւիթ· և հյ· խլինք , և գլուխ·) Ուղեղ գլխոյ· ըմբռ· պէն , փշաղ· ծաղ· * Հաւկանեալ (մնխրոյն) ընդ խելսն՝ վանեցեալ զնա· Ագաթ : *Խելացոյն լուսերակքն՝ Զոր ինչ բան ունի խելքն առ երակն՝ Երկուս միայն գործուածս խելացոյ զառաջինս արար· Զառաջով կուսէ փորուածս խելացոյն · Նիս· բն : *Ի սերոյ զօրուելէ՝ ի խելսն և յականջսն գներ խլին· Սարկ· հանգ :

ԽԵԼՔ· Մխոք (որպէս ախրապէս քնաւ կեալ՝ ի խելս , այսինքն յուզելոյն) · քանաւ կանուելէ · հանճար· ուշիմուելէ · Ճարտասրուելի· արուեստս , և խորագիտուելէ կամ խորամանկուելէ· Խելք· ափըլ· փիխր· փիբոսէի , ասասլ, փօլաթ· *Իմաստոք խելացոյն , որ բնակեալ է յուզելոյն՝ որ՝ ի գլուխն· Մոլորուելի՝ ի խելս մտացն անկանի , և ցնորեցուցանէ· Ցձի· է· Ն֊ ե· * Թմբեալ խելոքք : Ի խելացոյ և՝ ի մտացոյ Թափեալ· Ըզգաստուելէն խելացոյ· Եվիչ· Խոպ· Մանր· ծէ· Մծբ· է : *Ուղեղն վայրագասեաց ան֊ ձինն և խելացոյն զգործս և զգանս և զառաքինուելես· Նար· էբգ : *Ի խրախուելէ անձ գինոյն՝ և՝ ի խելացոյ ելանէր· Ե֊ պմ· է· 18 : *Սկսանիչքիր պարապաւել զմեծուելէն հնարիւք ինչ խելոք· Ոսկ· էգե· է : *Զխնգրեալն յոյ խելս քարիս , և զին քեանն անխրատս գոչ անխնայ ասեմ· Ճանապարհորդք՝ ի տունս և՝ ի հայրենիս փութան , իսկ իմաստունք՝ ի խելս և յիմաստուելէ· Գիտեր ինձ կամ մի բահասի , և ոչ խելք կարասաւ· Ոսկիփոր : *Խելք քնաւ ոչ ունես դու· Ագռաւն խելքն գնաց (ռմկ· Խելքը ՚ն֊ա֊ց) , և հպարտացաւ՝ ի տուս գովուելէն · Վ֊դ֊ն · տ֊ա֊ն :

ԽԵԼՈ ԽՈՒՆԵԼ· Μεδοδεύω , μηχάνομαι. Architector , machinor. Ճարտարել· հնարիլ· մեքենայել· խելք բանեցնել՝ կամ վերպեսուէն ընել· փեբլ իւլեն֊է , փիբոսէի գօ֊լլանմաֆ · *Իբրև զայն ինչ խելս մեն֊ քենայից խաւնեալ· գ· Ղ· ֊ը· 15 : *Ա՛յլ իմն խելս խաւնէ քանին : Ցօգուտս հասնելոց խելս խաւնել քանին : Տե՛ս որպիսի խելս խաւնէ առ՝ ի զնպատս ընդունելոյ · Ոսկ· գազ· Ն էէս· Ն ա· փխ : *Խակ դուայլ առաւել խելս քան զքեզնի՝ ի քեզ խաւնես · Լ֊ն· ոփն : *Խելս խաւնել առակս՝ ի մեզ կասի· Մխ· առ· :

ԽՆԼՈՓ· ֊· Δόλω . Dolo . δεὰ μεδόδων , arte. Ճարտարութեբ· հնարիւք · վրդեփուխնով· փիբոսէի էլ , ասասլ էլ · *Քանզի խորագիտ էի, խելքդ կալայ զձեզ· Ե· ի֊ր· ծէ· 16 : * Խելքդ միւսանգամ փորձ փորձեր· Ե· Ղ· ծէ· 18 : *Ոչ ևեթ զի մեռցի յովսէփ՝ ի ներքս՝ ի գուբն, կամբր (ռուբէն) , այլ զի խելքդ Թափիցէ՝ ի նոցանեն· Եփր· ծն :

ԽՆԼՓ ԿԱՐՃԱՑԱ կամ ԳԵՑՈՑ · Գլուխ , սկիզբն , մուտ · *Հաւանեալ յառաջ՝ ի խելս կամբրկն : Կորեալով զնեզս կամբրջան · Ա գասի· Վ֊դ֊ն· պմ· *Երթայր՝ ի խելս գեռաց՝ ի Ուբանօր ցուցանի խելս գեռոյս · Ճ· Բ :

ԽԵԼՓ ՆԱՒՒՆ· Πρύμνη . Puppis. Գլուխ նաւու՝ ըստ որում սկիզբն նորա , ուր է ղեկն · գբլ, ևէնինն աբբը բոսբ · (ուր յայլ լեզուս Գլուխ նաւու կոչի առաջակողմն, որ յառաջ երթայ) · *Ընդ էր՝ ի խելս նաւին՝ ի վերայ բարձի · Մբի· ֊· 38 :

Եւ Շայօ. Transtrum, ra. Նստարանք՝ որ ՚ի նաւս կամ ՚ի նաւակս · որ ըստ յն · լուծ սահ ·պանփա , Տանդա · *Ընդ խելս նաւացն զպարանոցան կապեին · Գ· Ղ· ֊· 8 : *Խիլք չրթանցն եղելոց խախտեալ ոստեաս · Նար · իե :

ԽԵԽԲԻԼ· Տ· ԽԵՂԲԻԼ :

ԽԵԿԲԵԿՍ · ֊· Իր խեզ և բեկեալ· խեպաճիւրս կամ կազալով լիմն · *Կաղս ՚ի կազս՝ հայելով զկնի իւր՝ փախչէր· · · ոտց սեսեալ զերանելի խոժիկ , զի երթայր խեկբեկս չքնաքեր· Փոզ :

ԽԵՂ, ի, ոց· ա· Πηρός, ἀνάπηρος , λωβός . Mancus , mutilus . որ և κυλλός , κολοβός . (լծ· ջնգ· հյ· կազ, և ագռղ և թ· գօլագ , լըլագ·) Ապատաւոր կամ պակասաւոր անգամաք · Հաշմ· սագաթ , լոբ֊ ֆըգ · *Զխեզս , և զկապս : Խեղ մնանիլ ՚ի կեանս : Խեզս և վիրաւորս առնէին· Ղ֊ ֊ե· 13 : Մարկ· է· 42 : է· Ղ· ֊ը· 24 : *Խեղդ և լուծեալք չրջին : Միով ոտամբն խեղ· Մանդ · ա : Սագ· է· գ· ֊ը : *Զխեղդ և զգօս և զաչս անգամանի կանգներ զանգուիոյն · Ոսկ· յհ· ա· 21 : * Աբեգակին լուսաւորեզ զաւազդ աչս , և կուբացուցանէ զնեզ աչս · Վանակ· յոբ :

ԽԵՂ· Βέβηλος. Profanus , impurus . ἀισχρός , turpis . Ցոսի· տգեղ· անարդ· սիզծ · գարշ · որ և ասի Խոդ· * Խեղկատակութեբ Ճանապարհ է մեզայ, զի եթե անուն խեղ է , ինչն որպիսի ինչ· Ոսկ· Ւոդ· *Չքնութ պատարագս ըստ որոշման և մնկնութեբ սրբ և խեղաց , մեզբոց և ազատ ղեաց · Ի բազ և ՚ի խեղ մեզբնոց և ոգւոց : Խեղ և սիզծ են ազատութեբ Նշանակ : Ի խեղ և յանմեզութ վայրս · Փիլ· * Տունկ՝ որ այսպէս երկբատսի խեղ ցուցաբ բնութեամբ· Պիս :

ԽԵՂԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. խեղդուիլն կամ թիւրուիլն բարուց և վարուց: կանան:

ԽԵՂԱԹԻՒՐ. ած. Σκολιός. Obliquus, tortuosus. διεστραμμένος, perversus. խեղ և թիւր. թիւրեալ. խոտորեալ. ծռաւոմաւոր. էյրիպէյշիա, փէնիթէ. *փայտ խեղաթիւր: խեղաթիւր ազգ. ԻՀ. ծՁ. 13: փիլիպ. Ը. 15: *խեղաթիւր կամք, կամ իմաստութիւն. Եղիշ. Ը: Աբգ. ած. պ. Ղ: *Ընկակերպս, խեղաթիւրս, և օտարս ի կերպարանաց մարդոյ. Մխոր. էրեց:

ԽԵՂԱԹԻՐԻՄ. բեալ. յ. թիւրիլ. և Ստրկիլ. մոլորիլ. խոտորիլ. * խեղաթիւրեալք իւրեանց դիւական մոլորուածեամբն. Եփր. ի Յակոբ:

ԽԵՂԱԹԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծռուիլն իրաց, և բարուց: կանան:

ԽԵՂԱԽԵՒ. ած. Կարի խեռ. վատթար և սատկած. խստիրախ. *Օրինակաւ խեղախեռ երիվարի զանձս ի բաց պատառեաց. Ոպ. յԿ. ած. 38:

ԽԵՂԱԽԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Սաստիկ խեռուիլն. խստերախուիլիւն. օպտուճն. անասնձուիլն. *Երիվարի անձաւն կապանս դնեն, մինչև ըմբռնեսցեն զխեղախեռուիլն նորա. Ոպ. յԿ. ած. 35. յն. σκίρτημα. (հմ. Թ. ըւբբրֆանգ):

ԽԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Խել և խեռ. անասատ. անասանձ. խոտորեալ. *Հանգոյն նակօղ, և արքեցօղ, կամ այլ ինչ խեղկան. կանան:

ԽԵՂԱԿԱՏԱԿ. Տ. ԽԵՂԿԱՏԱԿ. *Նոքին իսկ են խելակատակք, և հայցակատակ. Ոպ. եէԽ. ծԷ:

ԽԵՂԱՆԴԱՄ, ոյ, ոց, կամ ի, ից. ած. Խել անդամք. հաշմանդամ. ածփ. *Մի յապաղեացուք ողորմել աղքատաց նեղելոց, և առաւել ևս խեղանդամոյն և հիւանդացելոց. Մանդ. Է: *Զոր և առնանեմք ի ծառայութիւնք զեկեալն սատանայի խեղանդամս, և ոգեհաշմս. ՁԿ. իմ. պատ:

ԽԵՂԱՆԿ, նաց. գ. Խեղուիլն, և կրելն զխեղուիլն. *Մեք ոչ միայն խեղանդաց ևեթ պատրաստ եմք վասն անուանն քրիստ, այլ և քրիստոնեայ և մահու. փոփ:

ԽԵՂԲ. Տ. ԽՒՂԲ. *Ցորժամ զկուրծս բռնեսիս, յորժամ զձեռսդ խոպ զձնկովդ արկանես. Մագ: *Զար ցանկութիւնն քո խեղբս արկեալ հարկեցոյց զքեզ՝ դնել զանձն քո. Ղևոնդ:

ԽԵՂԲԻՄ, կամ ԽԵԽԲԻՄ, եցայ. յ. Կապիլ որպես զխիղճ անդապես. պատասխիլ. յարիլ. անկղեանալ. * Զի՞ խեխբեալ էիցես յընչից վերայ. Ոպ. նս:

ԽԵՂԲ, ի, ից. գ. Βρόχος, ἀγχόνη. Laqueus. որ և ԽԵՂԲԱՆ. Պարան խեղդելոյ. և խեղդումն. պօղոզ, խնֆէ, խէ, պաղ, էնֆնֆ. *Խեղդիւք չլծանց իւրոց վասն նեաց զնա: Առնուցուս խեղդ ընդ անձն քո: Ոչ եթէ խեղդ ինչ ոգեկանեմ ձեզ. Ա-ած. Է. 21: իԷ. 25: ած. նոր. Է. 35: *Որք զինչեանս խեղդիւ սպանանեն: Զքաղցումն առ խեղդս և հեղձմունս ածել: Ածին ի խեղդն կախաղանի. Ոպ. գազ. Ն յԿ. Է. 42: Ն Տ. ած. 15: Սբգ. յէ. Ձ: *Խեղդ ըզգ. պարանոցաս արկեալ. Աճծր. Բ. 12: *Խեղդիւք և հեղձուցմամբ քեզքեզաց զանհիւս ի կենցաղոյս. Պիտ: *Խեղդ մահու հեծուեցայ: Վերացո՛ ինձն զխեղդ վտանգիս. Նոր. իԷ: *Նոյնպէս և յուդայ ի խեղդեկն. ԼԷ. խմաթ: *Անկաս չուանն խեղդի նորա. Եփր. համաբ: *Խեղդ ընդ անձն հոգեաց սպարդոյն գնան լինիցի. Եղիշ: *Ոչ սակ պէմ որպես խեղդիւք բանաւորութեան. Ոպ. ած. նոր:

ԽԵՂԴ ԱՐԿԱՆԵԼ կամ ԱՌՆԵԼ ԱՆՁԻՆ. *Ագχω, ἀπάγχω. Strangulo, suffoco. խեղդեալ զինքն. խեղդիւ սպանանել զանձն. *Խեղդ արկ, և մեռաւ. Է. ԼԳ. ծԷ. 23: Ոպ. յ.Ձ. 32: *Զխեղդ արկեալսն ի կախաղանաց իմոցն ելուցանիցէ. Ոպ. յ. ած. 23: *Խեղդ անձինն առնել՝ առանց Թողութեան չար գիւի գործ. Ոպ. յ. Ձ. 21:

ԽԵՂԴ ԸՆԴ ԱՆՁՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. Տոուամբ ձեւել զոք ի մահ և իրրու խեղդել. կամ խեղդիւ սպանանել. *Խեղդ ընդ անձն արկեալ ձգին զնա. Եփրի: *Մինչև դիւք խեղդ ընդ անձն արկանել նմա. Եսայ. ած:

Ի ԽԵՂԴ ՄՏԱՐԵՐԵԼ. Անձամբ զանձն խեղդել. ինչը զինչը խաղեւ. *Ենթի *Ենթիի պօղմաք. *Բազումք իսկ ոտ չժուժալ ազիսչին՝ և ի խեղդ մտաբերեն (չն. ի խեղդեկին). Ոպ. յ. ած. 15: * Ոչ կարացեալ սանել խղճի մտացն՝ ի խեղդ մտաբերեցին. Իփն: *Ած արտմուԼճեն ի խիղդ մտաբերելին. Սբգ. յէ. ծ: *Ի ոստոիկ երկիւղն ձգեն այ ի խեղդ մտաբերեցին. ԼԷ. ած: *Ի նեղատարեալ արկանել, մինչ զի ի խեղդ մտաբերիցէ, և անձին ևս առնիցէ. Ի գԷր խոր:

ԽԵՂԴԱՄԱՀ. ած. Խեղդիւ մահացեալ. խեղդեալ. և հեղձամահ. *Ինքն ի իւնդիր լինէր խեղդամահ ժանտին: ՁԿ. իԲ:

ած. Խեղդամահ, կամ հեղձամահ. * Երեթեալ ինքնաձեռն խեղդամահ սատակեր: Խեղդամահ սատակեր ի բռնութիւնէ այսոյն. Պիտ: Ած. Ը. 4: *կապեցին վէմ մի մեծ ի պարանոցս նոցա, և արկին ի ծով. և այնպէս խեղդամահ կատարեցան ի քո. Հ. իԻԱ:

ԽԵՂԴԱՄԱՀ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Խեղդել, իւ. խփեւել, խփըւիլ. պօղմաք, պօղոզմաք. * Հրամայեաց զնա խեղդամահ առնել. Խոր. գ. 14: ՁԿ. իԲ: * Ցիւրոց ծառայից խեղդամահ լինի. Ած. գ. 12: *Զերկոսցունց նոցա սատակումն միով օրինակաւ նիւթեաց՝ խեղդամահ լինելովն. ԼԷ. ած: *Վկայ քեզ ակիւտիւել և յուդա, որ ի տրամուԼճէ խեղդամահ եղեն. Կէր. ԸՀ:

ԽԵՂԴԱՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Խեղդամահ առնելն, կամ լինելն. *Զմի ի ծառայից ի ծածուկ խարդաւանեալ խեղդամահութիւն ընկենոյր ի գիշերի ի վիհ մեծ. ՁԿ. իԲ:

ԽԵՂԴԱՆ, ի, ից. գ. Գործի խեղդելոյ. խեղդ. պարան կախման. և կախաղան. * Իբր զնահ ղդանի կախել. փիլ. Նով. Է: *Երդումն խեղդան է անձին. Մանդ. Է: *Զխզելն ձեռօք և խեղդանաւ. Սբգ. հանգ: * Ածաւանօք չարաչնար ագիւսել անլրջք և խեղդանօք (կամ խեղդանօք). Վրդն. ը: *Ի ծանրանալն հասաւ չուանն խեղդանի նորա. Իբր. Տրկ: * Ի խեղդանացն զնահն՝ քան թէ թշնամանօք զկեանն ընտրեցին. Իբր. վաք:

ԽԵՂԴԵԼԻՔ. գ. Նոյն ընդ վ. *Ցայնմ ժամանակի գաւաւորք ոչ հուր ունէին, և ոչ սուր, ոչ վիրապ, և ոչ խեղդելիս, և ոչ կապանս. ՃՃ:

ԽԵՂԴԵՄ. եցի. ն. Խեղդամահ առնել. իր. լինել. Ἀπάγχω, κατάγχω, πνίγω. Strangulo, suffoco, fauces constringo, ango. Խեղդիւ պարանոցի սպանանել, կամ հեղձուցանել ի ջուրս. և հեղձամղձուկ առնել մինչ ի մահ. շնչաթպաս կացուցանել. ընկել, և ի նեղ արկանել չարաչար. խղդել, խըփել, հոգին հանել. պօղմաք. * Տրամէցաս յոյժ, և կամէր խեղդել լինքն: Զոգաս խեղդեցաս: Խեղդեր զնա այս չար ի տեւաւնէ. Տոբ. գ. 10: Մգբ. իԷ. 5: ած. ԲգԸ. 14: *Ինքն ինին խեղդեաց և հեղձոյց զանձն իւր. Բրս. Տրկ: * Զոմանս ի կախաղանս ձգեր, և զոմանս խեղդելն. Ոսկիփոր: *Խեղդեալ ի ծովին՝ սանգարամեսա կանին մատներ զնոսա. Մագ. կԲ: * Ցաբեան վտակն խեղդեցեր. Ը. էբէս: *Ցոհզեալ խօճուԼճէ՝ խեղդէ վայվայակի. Մագ. իԷ:

կամ նմանուԼճէ. * կալեալ զնա՝ խեղդեր, և ասեր. Հատո ինձ զոր պարտիդ. Մգբ. ԸԷ. 28: *Ոչ միտս խատուԼճէ խեղդել, և ոչ համակ Թուլոյ Թեամբ մեղկել. Սգբ. ած. պ. ծած: *Խիղճն զնս նեղբեւսս խորհուրդք իմ: Սկսայ ձնդիլ և խեղդել զնս պահօք. Վրդ. հց. ծՁ. ծԷ: * Խեղդիմ քաջազդի ասելով ուսմանն, յորժամ վասազգի գոյ բնուԼճէ. Ոսկիփոր: *Ընդ վազելն ձիոյն՝ խեղդեն սանձօքնոյ. այսինքն չետս ընկրկին. Իբր. յոհաննէս:

ԽԵՂԴԻՉ. ած. Որ խեղդէ (ըստ ամենայն ուժման). հեղձուցիչ. *Անցաք մեք ընդ հուր և ընդ ջուր զանազան այրիչ և խեղդիչ որոգայթից. Վրդն. պգ:

ԽԵՂԴՆՈՒՄ. է. Որպես խեղդիլ. *Լոյծն այն տարբերուԼճի խիսեալ խեղդնու, և խափանեալ խուսանի. Մագ. իԷ:

ԽԵՂԴՈՂԱԿԱՆ. ած. Իր խնդիչ. *Լոյծ զհանգոյցս խեղդողականս. Նար. ծԷ:

ԽԵՂԴՈՒՄՆ, դման. գ. Խեղդիլն, եալն. խեղդ. (իրաք կամ նմանուԼճէ.) պօղոզմաքը. *Ահա լարս այս խեղդման ընդ իս. և հանեալ եցոյց նմա զլուսանն խեղդման. Վրդ. հց. ծԼ: *ԴատուԼճ զԼճաքաւսդն ի խեղդմանէն (գիւի) ապրեցուցանէր. Սագ. յէ. ծ: *Զխեղդմունս հոգւոյն: Փրկեա՛ ի խիղդմանէս: Հատո (այսինքն հատ) զչարաչար հեծուԼճի կորստականս խեղդման: Խզուեաւ խեղդմանց. Նար:

ԽԵՂԵՄ, եցի. ն. Խեղ կացուցանել. վնասել, կամ արատաւորել և կամ բեկանել զմի յանդամոց. սաֆոքլ. սաֆոքլաֆ. *ԵԼճէ խեղեցէ ոք զընկեր իւր: Ցանդգնիցին խեղել զընկերս իւրեանց. Ղևոնդ. իԲ. 19: Ոպ. ած. 16. (յն. տալ վնաս, կամ պատառ) *Զայրագնեալ գիւացն՝ խեղեին զպաշտօնեայս իւրեանց: Քահանայքն բժշկ կեին զնեւոլայան. Խոր. պգ. հաՒփ: *Զոմանս խեղեալ, և զոմանս ի տուկս Թիւնս արկանելով. կաղանփ: *Մեք յիրաւի պատժիմք, զի զաղջամդամ մարմինս խեղեաք. Ոսկիփոր: *Խեղեալ ձեռք, կամ ոտք, կամ անգամ, կամ բնուԼճէ. Մագաթ: Վրդ. ոպ: Թեոփիլ. Ես հ: Ոպ. նս: * Տիւրացին ինձ չարիքս, և խեղեցին. Մագ:

ԽԵՂԵՓ. գ. Հատուած, μα. Dimidia pars, dimidium. Մասն և մասն իրի բաժանելոյ. հատմանն. կէսն, կամ կիսաբաժին. *Ի կողէ միոջէ եղև կինն, և իրրև խեղեփք են երկոքին. վասն այնորիկ օգնական կոչէ, զի ցուցցէ Թէ միեն. Ոսկ. նոր. ծԷ: *Ղեբեոս խեղեփի մասն ընդ յակոբայ. Երզն. տգԲ:

ԽԵՂԿԱՏԱԿ, ի, աց. ած. Ἐυτράπελος. Scurrilis, facetus. Որ առնէ զկատակ խեղ, այսինքն զանշնորհ, զազեղ, զպիղծ. ծաղրածու լկտի. այպանող, և այպանողական. փէնիթէ. էբէֆիւ չաֆա ընէլսաֆ տաֆարուբեփ էգեն. *Զծաղրածու խեղկատակին, և զախտաչարժ բանիս նոցին. Ցն արբ: *Բամբասող և կամ խեղկատակ. Սագ. Է. գ. Ը: *Դատուրկագանից խեղկատակաց. Սկաս. ած: *Զլպարսիցէ զոք, կամ ծաղրածու և խեղկատակ բանս խօսիցի. Երզն. տգԲ:

ԽԵՂԿԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. կաց. գ.) խել կա-
ԽԵՂԿԱՏԱԿՈՒԱՆՔ, նաց.) ատակ. կամ

կատականք. խեղկատակութիւն. * Խեղկատակագոյզ զհոդիս լքցի, որ չվայելէ քրիստոնէի. Ոսկիփոր: * Ի ծիծաղէլոյ և ի խեղկատականաց. Ցճխ. ի:

ԽԵՂԿԱՏԱԿԵՄ, եցի. ը. Αἰσχρολογέω, ἀστεῖα λέγω. Turpia, vel urbana loquor. խեղ այսինքն ոգեղ և յոռի կատակս առնել. ծաղրել և այպանել լկտի և պիղծ բանիւք. * Մերթ ծիծաղելիք, մերթ խեղկատակեմք: Իսկ գու ընգծիր այգչափ խեղկատակիցես. Ոսկ. յ. ա. 2: Եփես. ծ: * Ըզբամբասնէն, զխեղկատակէն: Ոչ խեղկատակել, ոչ գաւաթկաքաքնել. Լմբ. գրիգ: Սիւն. աղ:

ԽԵՂԿԱՏԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐτραπελία. Scurrilitas. ἀισχρολογία, turpiloquium, turpis sermo. խեղ կատակ. անշը. նորհ և անպատկառ ծաղրաբանութիւն. ամօթալի ծաղրածութիւն. * Ջաղջուկի, կամ խօսք յիմարութեան, կամ խեղկատակութեի, որ ոչ վայելէ: Ի բաց թօթափեցէք զխեղկատակութիւն ի բերանոց ձերոց. Եփես. ե. 4: Կղ. գ. 8: * Խեղկատակութեան ձանձ պարհ է մեզաց. և եթէ անունն խեղ է, ինչն որպիսի՞ ինչ: Խառնիխուռն, խեղկատակութիւ. Ոսկ. Ղուկ: * Լկտի խեղկատակութ. Պիտ: * Խեղկատակութիւն զհոգին սը սրտա մեցուցանել. Լմբ. գրիգ: * Ջինչ է արկա մարչէն. նախատել, խոտել, ընդ խեղկատակութիւ արկանել. Երզն. ծգի:

ԽԵՂԿԻՒ. յ. Իբր Ջաւաչար խեղել. * Ան դամք գօսացեալք և խեղկեալք: Խեղ կեալ մատանց մանուածոյ: Խեղկեալ և գօսացեալ անդամք. Մագ. ի. ը. Խա: * Ոչ կաղութեամբ խեղկեալ. յի. մի բառ. χωλός, այսինքն կաղ կի խեղ. Պղպ. օրին. ա:

ԽԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Խեղութիւն.

ԽԵՂԿՈՒՄՆ, կման. } տգեղութիւն. խեղկիլ. (իրօք կամ նմանութի.) * Իբր զձանձախարիսխ որակացեալ սովորական խեղկութեամբ յառնամոլութեան: Զայս պիսոյ հիւանդութիւն և զխեղկումն ան գամոյ. Մագ. իդ. ծբ:

ԽԵՂՃ, խլճի, ճաց. ա. Աւաւեր ռմկ. իբր հեգ, տղորմկիլ. խեղճ. սեփիւ զվաւ. ւբ: * Ա յապէս է տղորմածութի, և այսպէս պարտ է առնել աղքատացելոց խղճաց. Վրք հց. ծդ:

ԽԵՂՃ, խլճի. գ. Տ. ԽՒՂՃ (մաց). * Խեղճ ոնիլ՝ ոչ այլում լծակից լինել յաղագս ձչմարտութեն. Ա գր. ծգ: * Դաւիթ իմացեալ զնեղճ մեռցն: Խեղճ յանցանաց իմոց հեզձուցանէ զիս Տանուպազ. Սեբեր. ջ: Մանդ. ա: * Իւր խեղճ հարկանէ զմիտն. Ոսկ. Ես: * Ձնիք նոցա խեղճ կամ խեթ յետս մկրտութենն յօրի նաց անտի: Նա արգարացուցանէ զնս ի մէջ խղճի և խեթի. Եփե. հա. Ա ա. Նոյ: * Ջխեղճս չանձանց ի բաց կորզեսցուք. Նանայ: * Ա՛ն եդ ի մեզ զխեղճ մտացն ան վերապ յանգիմանիչ. զի քան զամենայն օրի նակս խրատու հզօրագոյն է: Որ ոչ գիտէր գանձին խնդճ: Խեղճ մտացն չսայր Թոյլ. Մ. Եբեմ: * Ունելով ի ներքս զխեղճ մտացն գաւառախազ. Մագ: * Խեղճ մը տացն չարչարէր զմարդն յուտելն զպատուղն. Ոսկիփոր: * Նոցին իսկ խեղճի (կի խղճի) մտաց Թողից. Ոսկ. յ. ճ. 4:

Խեղճ. որպէս խիճ կամ ցաւ սրտի. * Ցոյժ խեղճ էր նոցա (հրէից չարաց) ծնանել կուսին. Եփե. համաբ:

ԽԵՂՃՄԻՏՔ. գ. } Տ. ԽՂՃՄՏՈՒ.

ԽԵՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ. } Թ. Ւն. * Ջի սրբ բեսցուք մեք ի խեղճմտաց չարի. Եփե. Եփբ: * Ի խեղճմտուէ քումէ հարեալ Մագ:

ԽԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀοβή, βλαβή, φθάρμα. Mutilatio, jactura, corruptio, vitium. Խեղ գոլն. պակասութիւն կամ տգեղութի անգամոց. ևս և Ապականուի. ջնաս, արատ, ախտ՝ մարմնոյ կամ հոգւոյ. սոխոտ, պոռ. * Բեկումն ընդ բեկման, սկն ընդ սկան . . . որպէս առնիցէ ոք զխեղութի, նոյնպէս հատուսցի նմա. Ղեւ. իբ. 25: Իբ. 20: * Որ ոչ ձեզ խեղութի, այլ առողջութի բժշկութե. Ագաթ: * Ո՞վ ոք ի խեղութե ինչ իցէ, և զայլս խեղութեամբ թշնամանէ. Մոխ. ի. ֆ. 16: Պիտ: Ոսկ. յհ. ա. 21: * Ա՛նանց խեղութեանն. յն ἀσινῶς, անվնաս, կամ անպատուաբեր. Աբ. ծչ: * Ջխեղութի մտացն ուղղէ: Խեղութիւնս հոգւոյ բազմապատիկս. Սոփ. ա. պ. ա. Ե ֆ: * Մերս բնութի բազում խեղութեամբ ընկալեալ ի չարէն՝ ընդ զանազան կրիւք գրաւեցաւ. Լմբ. Եսափ:

ԽԵՃԵՊ, ոյ, ով. գ. ռմկ. Խըճեպ, Խճճեպ. փեհեկ. կարծր կեղև, կամ պատեան. գապգափ. * Խեճեպն (ձռոյ) պատ առեալ զամենայնիւ. Շիր: * Պարսեզ աշխարհ, ընկոյզ մարդ, որ պատեալ է հոգւով, և մարմնով որպես խեճեպով. Վրդն. եբգ: * Խորան երկրորդ՝ ըզկնի սորին՝ օդոյ նըման, որ մըզնուածն ընդ խեճեպոյն ի կառուցման. Երզն. ոգ. երի:

ԽԵՆԵՐ. Տ. ԽՆՆԵՐ:

ԽԵՆԵՐԱՒԱՐ. ց. Իբրև խեղճ, կամ մեղկ և լկտի. լըբաւար. անպատկառ և Թոյլ օրինակաւ. * Ընդ քո եղբարս յորժամ ձաչես, խեղճ էաքարի մի կորտացիս. Կըպգ. ոգ:

ԽԵՆԵՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Βλαχικέρεος. Mollior. Աւաւել կամ յոյժ խեղճ. մեղկագոյն. Թոլամորթ. * Ետի զամենայն քաղաքն այրեցեալ առ գիտ նիսեանն, ուր Թուլացին, խեղճագոյնք լինիցին. Պղպ. օրին. ա: * Պարիսպ (զըզնակիչ) գոգցես անարիւնին, և յոյժ խեղճագոյնս զնոսա ցուցանէ. Պիտ:

ԽԵՆԵՐԱՆԱՄ. ացայ. ը. Θρύπτω. Incepte facio, τρυφάω, in deliciis vivo. մալաքիζομαι, mollesco, effeminor. Խեղճ գար վարիլ. Թուլամորթ գտանիլ. մեղկանալ (յն. Մալագիզոմէ.) գրգռիլ. փափկանալ. ցոփանալ զհոգիսէ: * Ետի զամենայն քաղաքն այրեցեալ առ գիտ նիսեանն, ուր Թուլացին, խեղճագոյնք լինիցին. Պղպ. օրին. ա: * Պարիսպ (զըզնակիչ) գոգցես անարիւնին, և յոյժ խեղճագոյնս զնոսա ցուցանէ. Պիտ:

ԽԵՆԵՐԱՆԱՄ. ացայ. ը. Θρύπτω. Incepte facio, τρυφάω, in deliciis vivo. մալաքիζομαι, mollesco, effeminor. Խեղճ գար վարիլ. Թուլամորթ գտանիլ. մեղկանալ (յն. Մալագիզոմէ.) գրգռիլ. փափկանալ. ցոփանալ զհոգիսէ. Ըսլէչոփ՝ Ըսլ ՀԷՃԱ աՆՆԷալ. * Առանց խոհեմութե սովորեցուցանելով զծառայս խեղճանալ ամբարշտաձառութե. Պղպ. օրին. ը: * Մի զգեստուք խեղճացուցանէք զկերզիչ. Աբ. ծՆ: Յորմէ և Վրք հց. յ: Ի գիր խոսք: * Փափկութիւք և խեղճանալն: Ոխծողիս և խեղճանաս. Ոսկ. յհ. ա. 21: ք. ւկ: * Որ քաջութե անուն չառեալ, այլ զորովայնըն մեծարեալ. մինչ ի վախճան խեղճացեալ, և նախասիրեք նախնեացն եղեալ. Շ. վիպ:

ԽԵՆԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. } Μαλακίζω.

ԽԵՆԵՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. } Mollio, effemino. Խեղճ կացուցանել. մեղկացուցանել. Թուլացուցանել. * Իգական ազգդ և զարին մաղել և խեղճացուցանել կարէ. Փիլ. սոփ: * Եւ զմարմին պղծալից պտուղը կուԹե խեղճացուցեալ կազմեաք: * Դիւա նման ամենևին խեղճացոյց (կի խեղճեցոյց) զնա. Եփե. յհ. ի:

ԽԵՆԵՐՄ. եցայ. Տ. ԽՆՆԵՐԱՆԱՄ. * Ոչ խեղճեցայց ի զարդ օտարոտի. Ներ. հե: * Մի՛ զգեստուք խեղճեցուք (կամ խեղճեցայց) զնա. Եփե. համաբ:

ԽԵՆՃԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Աֆոբ. ծն:

ԽԵՆԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαλακία. Mollitia. խեղճէն գոլ. և խեղճանալն. մեղկութե. Թուլամորթութե, փափկասիրութե. ցոփութե. զեղխութե. և վատասրտութե. Ըսլէչոփ. ՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. ՀԷՎՀԷՓ: * Հետևեալ լինի զանգիտութե՝ խեղճչութե, անարիւթե, անշնչութե: Հետևեալ լինի շտայլութե՝ խեղճչութե, զրկութե. Աբ. ծ. 25: * Ո՞վ ոք ի խեղութե ինչ իցէ, և զայլս խեղութեամբ թշնամանէ. Մոխ. ի. ֆ. 16: Պիտ: Ոսկ. յհ. ա. 21: * Ա՛նանց խեղութեանն. յն ἀσινῶς, անվնաս, կամ անպատուաբեր. Աբ. ծչ: * Ջխեղութի մտացն ուղղէ: Խեղութիւնս հոգւոյ բազմապատիկս. Սոփ. ա. պ. ա. Ե ֆ: * Մերս բնութի բազում խեղութեամբ ընկալեալ ի չարէն՝ ընդ զանազան կրիւք գրաւեցաւ. Լմբ. Եսափ:

ԽԵՃԵՊ, ոյ, ով. գ. ռմկ. Խըճեպ, Խճճեպ. փեհեկ. կարծր կեղև, կամ պատեան. գապգափ. * Խեճեպն (ձռոյ) պատ առեալ զամենայնիւ. Շիր: * Պարսեզ աշխարհ, ընկոյզ մարդ, որ պատեալ է հոգւով, և մարմնով որպես խեճեպով. Վրդն. եբգ: * Խորան երկրորդ՝ ըզկնի սորին՝ օդոյ նըման, որ մըզնուածն ընդ խեճեպոյն ի կառուցման. Երզն. ոգ. երի:

ԽԵՆՆԵՐ. Տ. ԽՆՆԵՐ:

ԽԵՆՆԵՐԱՒԱՐ. ց. Իբրև խեղճ, կամ մեղկ և լկտի. լըբաւար. անպատկառ և Թոյլ օրինակաւ. * Ընդ քո եղբարս յորժամ ձաչես, խեղճ էաքարի մի կորտացիս. Կըպգ. ոգ:

ԽԵՆՆԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽՆՆԵՐՈՒԹԻՒՆ. * Անարիւ խեղճչութե պարսաւանօք: Անգործ խեղճչութե տալտկանք. Պիտ:

ԽԵՆԹ, կամ ԽԵՆԴ. ա. Բառ ռմկ. որպէս ցխիմար, անմիտ, բախած: Ռատի

ԽԵՆԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ցխիմարական. շատրուշ. Խենդի. * Եւ մատչելն ի տա մի գանդաղանօք, և մի արհամարհանօք, և մի իբրև զխորթս խենթական մտօք բան սրեալ. Ներ. յոՎէտ:

ԽԵՐԵՐԱՆՔ, նաց. գ. Նչխարք անպտուղ իւաց. որ և ԽՏՑՒՔ ասին. բեկորք. մնայորդք. խոշրոտք, մանրոտք. Խալաշ. * Նախկին մեծունչութե պայազակենուրեան խեշերանք. Ցհ. իմ. պասչ:

ԽԵՉԱՓԱՆ. } որ և. ԽՏՉԱՓԱՆ. ռմկ.

ԽԵՉԵՓԱՄ. } Խելիթաբ, Խլիթերեմ: որպէս Թէ խելեալ պատեհնիւ. խեցգետնի ծովու կամ գետոյ. լազանօգ, ֆավռոխ, այծ, պչօձեք: Վոփ: Բիչլէն: * Խեցգետնին, որ և խեչիփար. Մաթ. բիչ: * Գոցես փոխանակ մսուգարտին խեչփարս կամ կրայս զազրալիս. Սանահն: * Աղջ և խեչփար անխոնիր ուտեն. Ոսկիփոր:

ԽԵՒ, ի, ից. ա. (Արմատ ձայնիցս Խըռով, Խռովութիւն. չ. և գրգիռ, հեռ. ռմկ. Խըռխռ.) ԱպեՃան. Inobediens. διάστροφος, perversus. Անսաստ. հեստ. ըմբռստ. անսանձ. ստահակ. անհնազանդ. խեղաթիւր. հակառի, գժիմօզ, ոգեխ, նագ. Խէր. * Եթէ իցէ ուրուք որդի խեւ և անզգամ: Որդիս մեր այս խեւ է և անզգամ. Օր. իա. 18. 20: * Ջխեւն և զգըժու աւրեսասանն (զձի): Ամհի՝ խեւ և խիստ ևրիվալսյն. Նիա. իա: Վրք ոսկ:

ԽԵՒ. որպէս ռմկ. խօս, խուռ. Թ. հօս. այսինքն խոժոռ, Թիւր, խեթ. * Խեւ աջք (նոյ ձ. խեթ աչք) և նախանձաբեկ կամք հային (ի սբս չարքն). Լմբ. ասող:

ԽԵՒ. գ. որպէս հեռ. (յն. Ἐχθρ.) Տես

և Խէթ ։ * Մի՛ աչառանօք, և կամ խեռխռ. ցճի. իք ։ * Մի՛ ինչ առներ հակառակու. կութ՛ք, խեռխռ, և ամբարտաւանութեամբ. վ.բ+ հդ. ա ։ * Ա՛յլ թէ և մարտիրոս եսկէ, և՛ ի սիրոն խեռ և նախանձ ունիցի, ի՛ հուր այրեսցի. Մանր. ծ՚ր ։ * Ամենայն ինչ ձեր սիրով լինիցի. որպէս թէ խռովեալ էին. նաև առ այնոսիկ՝ որք խեռխռ էին. Ոսկ. ա. կոր ։

ԽԵՌԱԲԱՐՈՑ, ի, ից. ա. խեռ և հեաս բարուք. (մարգ, կամ անասուն). * Թանձ յոմիսք ոմանք էին, և խեռաբարոյք. Երե. ֆղ ։ * Իակ աղքատն խեռաբարոյ է. (կամ խուաբարոյ) ։ վ.բ՚ն. ա+ի ։ * Զձի խաոեբարս և խեռաբարոյ՝ ոչ խաոութ՚ք, այլ հան. դարտուեթ՚ք զգօնացուցանեմք. Ոսկ. յհ. ա. 25 ։ * Վաճառեալ զէշն խեռաբարոյ. Մխ. դա ։ Ե գնէ ։ * Խեռաբարոյք իբր զշորի. վ.բ՚ն. ոգ ։

ԽԵՌԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Իբր խեռա բարոյութ՚ի. խեռութ՚ի բարուց ։ * Չիշուց զխեռաբարութ՚իս. վ.բ՚ն. ֆն ։

ԽԵՌԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական խեռ եղելոյ՝ կամ խեռութ՚եան. և Խեռ. * Վասն անպատշաճ՚ութ՚եանն, և խեռական բարուց. Շ. ի՚պէ՚ի ։ * Մի՛ախանք ինչ նախանձու, և խեռական. Երե. ոփ. էէ՚ի ։ * Զորի՛ խեռական. Մխ. դփ ։

ԽԵՌԱՄ, ացայ. է. Որպէս Հեռալ. զչարիլ. գժուարիլ. հիւանալ, մռալ. իի. ձէնձէ, փառըմփ. * Ոչ խեռալ, ոչ նեն. գել. Սինա. ագ ։ * Չչարեին նոքա վասն առաւել սիւրելոյն զնա ծերոյն, լուան զայս ծերըքն, և նոքա ևս խեռային ընդ այս. վ.բ+ հդ. ֆէ ։ Իակ գէ. է. ։ * Սոյնպէս և առ քրիս խեռացան ։։ զնոի համանալ և խեռ գոան, իբր խեռեցան ։

ԽԵՌԱՍԱՄԲԱԿՈՒԹԻՒՆ. ք. Խեռական սահմանակութ՚ի. խեռութ՚ի և հեռ. * Գործելով՝ ի մէջ ժողովրդոց խեռասահմանակութ՚ի. Պամ. ագէ+ ։

ԽԵՌԵՄ, եցի. է. Στασιάζω. Seditionem excito, dissideo. ἀντιλέγω, contradico. φιλονεικέω, rixor, contendo. Խեռ լինել. խեռութ՚իւնս ցուցանել. սառահակիլ. սառմասակիլ. ըմբոստանալ. անասատել. գիմախօսել. Հակառակիլ և Գրգռիլ յոտղս. տամբութ՚ի. խռովութ՚ի յոտղէ. * Որ սահկաւ մի խեռեալ ընդդէմ դառնայցէն. գ. Ղ. բ. 14 ։ * Ի խեռել սահահակելոցն. Խոբ. գ. 26 ։ * Խեռեցին աթենացիքն, ըմ բոստացան ընդ եղեալ իրան. Պամ. ագէ+ ։ * Չի մի՛ խեռիցէ առ ինքն մարդն, զատ ժամանակին զանազանութ՚եամբ բաժանեալ. Նեռ. կոմ ։ * Ի հակառակ մտեալ ինչ խեռիցեն. Ոսկ. ֆ. ա. 6 ։ * Խեռէլն նոցա բազում անգամ, և արտաքոյ օրինացն գործէլ. Տանէլեին զնոսա իբրև զապստ խեռական յոտանէ ։ Ոչ խեռէ, և ոչ ատ. հանէ ։ Սատհակ և խեռօզ է ազգ ծառայից. Սարգ. յէ. է. Ե ա. գ ։ Ե ։ * Ապա եթէ այնմ խեռիցէ, եսկցի քեզ իբրև զհեթանոս. Երե. ֆի ։

ԽԵՌՆԵԼ. է. Ἀποδυσπετέω. Stomachor, aegre fero, impatientor, agitor. որպէս խեռալ, կամ խռովիլ. գժուարիլ. նեզասլուիլ. Մի՛թէ գու լաւ ինչ իցես քան զմովսէս, յորժամ խեռնեցին կամբր. Մի՛թէ ես ասէ քառնալ կայիցեմ զդասս. Ոսկ. եէր. ֆ ։

ԽԵՌՈՒԹԻՒՆ. ք. Ἀπιστία. Incredulitas, contumacia. Խեռելն. խեռալութ՚ի. անասատութ՚ի. հեասութ՚ի. սատհակութ՚ի. անհնազանդութ՚ի. * Խեռութ՚ի վարկիք՝ ի տեառնակողմն կոյս. Օր. է. դ ։

* Կամ խեռութ՚ի լռել, կամ նախանձով զերգս եղանակել. Ի գիր խոս ։

ԽԵՐԵԻԷՔ, եչի, ից կամ ից. Տ. ԼՈՒԾԱ. * Թէև խերևէչ մի ասացես ։ Այրին բազում տաղանգաւն յաղթեաց երկու խերևէչքն. Ոսկ. յհ. ի՚. 34 ։ Ե հա. իա ։ * Զգովութ՚իւն կինոջն, որ զերկու խերևէչն արկ՝ ի գանձանակն. Գրիգ. յոաննէ ։ * Ըստ արկ՝ ի գանձանակն զերկու խերևէչն քան զամենեսին. լիբ. պոբգ ։ * Ընկալ իբրև զզ. խերևէչս այրոյն. Սինա. ագ ։ * Որպէս զերկու խերևէչս (կամ խերևէչաս) այրոյն. Տօնակ ։

ԽԵՐԸԵԻՏԱՆՔ, կամ ՀԵՐՀԱՏԱՆՔ. Բառ անչայտ. իբր Մնացորդ, կամ յիշատակ ։ * Աշխատեին (չինողք աշառարակին) իբրու պարզաբր խերշևատաց չարութ՚եան զաւակաց ազգացն զկնի իւրեանց եկելոցն Թոզուլ խնդրելին. Ագաթ ։

ԽԵՅ, ի. Տ. Խեցի, որպէս Պատեան խեչեմորթաց. և Անօթ կաւեղէն, և Հեց. * Ցայնպիսի ազքատութ՚եան եւոուն զանձինս, մինչև անօթ նոցին էր խեչ կրիայի. Վ.բ+ հդ. է ։ Որպէս և՛ ի բալդուձիս Գրաբեաց, նշանախեչ, է իբր կոտոր խեցւոյ ։

* Խեցագործ, ի, ից. ա. գ. Կերամեւս. Figulus. Որ գործէ խեչիս, այսինքն խեչեղէնս կամ կաւեղէնս ։ Բրուտ. կուաց գործ. +իէնիգ՚ի, ի՚ուղտ՚ի, էնօղ+ի՚. * Ոչ միայն ոսկերչաց մանկանց են քու թայք, այլ և խեչագործաց կուղ. ֆէ ։ * Իբրև զկեչնոց խեչագործաց այրեսցիս. Աբէր ։

ԽԵՅԱԿԱՐԿԱՒ. (ի խեչեաց կարկաւ

ԽԵՅԱԿՈՑՏ. ա.) ոսկոյտ կազմեալ չինեալ՝ ի Թրծեալ աղիւսոց ։ * Ի խեչաց կոյտ՝ ի խեչակարկաւ՝ ի կալուաշալախ աշատարին տապալեալ. Ագաթ ։

ԽԵՅԱՆՄԱՆ. ա. Նման ծովային խեչոյ, կի՛ պատնի խեչեմորթաց. * Դիժաւորոյս է ոսարէոն. զի իբրև խեչեղէն պատնան ունի, և մորթն՝ ի վերայ սեպ և ոզորկ խեչանման է. Վ.բ+ օր. է ։

ԽԵՅԱՏ. փ. Բառ ոսկ. որպէս խեչի հատեալ. բեկոր խեչւոյ. Ռուպա կամ +իէնիգ էրէնէ. * Երկաթ կամ խեչատ չանթաչնեն, ևն. Վ.փ՚ի ։

ԽԵՅԱՏԵՍԱԿ. Տ. ԽՐԱՑԱՑԵՍԱԿ ։

ԽԵՅԲԵԿ. ա. Որպէս զխեչի բեկեալ, կամ բեկեկեալ. որպէս զՀեց ոլորածոյ. կզկտուր. անհարթ. և Ծեքծեքեալ. կանոյեի. Καταχεχλασμένος. Confractus, tortuosus. Ռուրփած, ծըմոփըճած. գըբըփ, ֆուկ ֆուրլուփ, և +էնիմ, էպէ պիուիւ+. * Որք տարտարոսեալք խեչբեկ բարբառով զբանս այնմանկն. Խոս ։ * Հարցանել զՀեզ ըզդիւականն երկոցդ, և զբողիչն խեչբեկ նուագաց. Ոսկ. ֆ. ա. 2 ։

ԽԵՅԲԵԿԱՓՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ չոյժ խեչբեկ. կարի անհարթ և խճական կամ անախորժ. խեղուքիւր. գայէլ գագ՝ եչրէ պիուիւ. * Վասն խեչբեկագոյն և խոչորագոյն լեզուին ։ Խեչբեկագունէն այնորիկ գարգարացաց լեզուին. Կորիւն ։ Խոբ. գ. 54 ։ * Զխեչբեկագոյն զքաւս հեթանոսութ՚եան՝ ի բաց ձնչեալ զխեչբեկագոյն բարս նոցա. Ա. գաթ ։ ցհ. իի ։

ԽԵՅԲԵԿՈՐ. Տ. Խեչբեկ. * Ըստ կի. սահագագ և խեչբեկոր լեզուի նոցա. ցհ. իի ։

ԽԵՅԳԵՏԻ, տուոյ. տիք, տեաց ։
ԽԵՅԳԵՏԻՆ, անոյ, ոց, կի՛ տնի, ից. գ. Καρκίνος. Cancer. կարկինոս. (որ և Քաղցկեղ, խոլեխեչգետի.) Ազգ խեչմորթի՝ ի գետն կամ՝ ի ծովն որպէս մեծ խեչապատ՝ վեց ոտտիք և երկու մկրատաձև բազկաք, որ՝ ի չեղ ընթանայ. այլ ծովայնոյն բազում են տեսակք. էէնիէձ, լէնիէձ, խոփագօս, խէրլէնէ, սէրէնան. * Խեչգետեաց բազմութ՚ի. Պամ. ագէ+ ։ * Խեչգետի մի եղեալ (ի՛ ծովէ) ։ Աբէր. ա. 3 ։ * Խեչգետ՚ոյդ (կամ խեչգետոյդ) անուամբ՝ գործին (կարկին), և կենդանին, և աստղ նշանակին ։ Ո՞չ երեք քեզ Թուխցին ասել խեչգետիք. Ա՝ սրս. է ։ * Կարկինոս, որ Թարգմանի խեչգետին ։ Ոտք խեչգետնոյն ոչ կարեն գամն գտանել յողորկ և՛ սեպ պատեանս զետնոց ։ Տկալ ոյժն խեչգետնոյ. վ.էոր. է ։ * Հոռոմն կարկինոս ասէ, որ է խեչգետին ։ Խեչգետին, որ է խեչփար. Մխ. բծչ ։

Որպէս անուն կենդանակերպի, յորմէնէ այսեգանն՝ ի իթ յատնիսի. տես՝ ի վեր, Ա՝ սրս. է ։ * Կենդանատեսակ խեչգետնոիդ կամ խեչգետանին, ևն ։ Զխեչգետնէն ասեն, կի. Շիբ ։

ԽԵՅԵԼ, ցեի, ից. ա. խեչեղէն. կաւեղէն ։ * Ի հրոյն Թրծեալն աղիւսն խեչեայ. վ.բ՚ն. պամ ։

ԽԵՅԵԳՈՐԾ. Տ. ԽԵՅԱԳՈՐԾ. * Այլ և խեչեգործացն գոյ կաւուցն քուրայք. ճ. գ. ՚ի բ՚պէ՚ի կ։

ԽԵՅԵԿՈՑՏ. Տ. ԽԵՅԱԿՈՑՏ.

ԽԵՅԵԿՈՑՑ ՎՃԻՌ. ա. Ὀστρακισμός. Ostracismus, testula. Դասաւկինք աքսորանաց կամ մահու առ աթենացիս՝ գրեալ՝ ի բեկորս խեչեայ, և արկեալ իբր քուեայ՝ ի տուփ ինչ. * Թեւեա զխեչեկոյտ մահու վճիռս առ, և այնմ ինքն նախ եզ օրէնս. Ե. ։ ֆր. ։

ԽԵՅԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Ὀστράκινος (իբր ոսարէական, կամ ոսկրուտ), κεραμωτός. (լծ. Թ. իէնիգ՚իփէն) ։ Testaceus (լծ. Թ. իէնիգ՚իփէն) որ և Խեցեղեն. Որ ինչ է՛ի խեչեայ, կամ՝ի կաւոյ Թրծելոյ. կաւեղէն. սափօրեան, իուղլափան, իուիէփափան. * Անօթ խեչեղէն ։ Խեչեղէն անօթոյ բրուի. ՂՆ. ֆա. 33 ։ Ե. ։ 14 ։ * Ի վերայ երկաթեղէն և խեչեղէն ոտից. Դան. է. 33 ։ * Ամանի խեչեղէն. Երէմ. ֆէ. 11 ։ է. 14 ։ Նար. է ։ * Աստարիա փայտեղէն և խեչեղէն լուացայ. Ե. ։ ֆր. է ։ * Ոսարէոնն իբրև խեչեղէն պատեանս ունի. Վ.էոր. է ։ * Պօղոս էր խեչեղէն, և եղև ոսկերչէն. և յուգաս ոսկերչէն էր և եղև խեչեղէն, և խորտակեցաւ. Ոսկ. է. ֆմ ։

ԽԵՅԵՄՈՐԹ, ի, ից. ա. գ. Ὀστρακόδερμος. Testa tectus. ἀκαλήφη, concha, ևն. կենդանի ծովային՝ որոյ մորթն կամ պատեանն է ոսկրուտ իբրու խեչի կարծր, սկսեալ՝ ի կրայէ մինչև՝ ի կոկորդիլոս. գապռգիլս պէտճէ+. * Զխեչեմորթսն զեռունս որպէս զգայուն ծառս կազմեաց։ Բազում որպէս զգայուն խեչեմորթից, որք կոչին փորոտիք երկրի. Նեռ. բ՚ն ։ * Իբրև զոսպակ եղջիւրուոր, կամ իբրև զկլուկոդիլոս խեչեմորթ. վ.բ՚ն. ծն ։ * Անգ (ի ծովս) են և խեչեմորթք կենդանիք. Լ՚բ. սղ ։ * Զոմն ի՛ խեչեմորթից՝ ի տուն իւր կոչէր. Մխ. ասաք ։ * Մի՛ այն ազգ՝ որ խեչեմորթ (կամ խեչմորթ) կոչին, այսինքն կոնքն. Վ.էոր. է ։

Մերթ որպէս խեչեղէն մորթ, կամ կարծր պատեան. փեՀեկ ։ * Ոչ երեք անգեմ ընկուզոյգ անուան. քանզի խեչեմորթն նորա բնաւորեցաւ հնչուձն և կայծուձն գործել. Փիւ. էւ. է. 76 ։

ԽԵՅԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Առնել իբրև զխեչի. չորացուցանել. * Հուր զոսկի հալէ, և զկաւ խեչեցուցանէ. Ոսկ. էո ։

Խեցի՝ ց. ոյ. ցեաց. փ. *Οστρακον, κέραμος, μίς. Testa, vas fictile. Կիսել կարծրացեալ իցէր ոսկր. զաւ Թրծեալ հրով՝ ի պէտս ամանոց, և չինուածոց. անօթ գրոի. աղիւս Թրծեալ կղմինար. և խեչլ ղանք, կամ բեկոր նոցին. սափոր, Խաղալ, *իբրեփ Թուլաց, լանգ լծօմբ և կամ փեսոփ գբբեալ. *Զորացաւ որպէս խեցի զօրութիւն իմ: Որ տայ արծաթ նենգաւոր, իբրև ընդ խեցի համարեալ է: Ողբն կէան յերկնից. և կէան՝ի խեցւոյ: Ոչ խառնի երկաթ ընդ խեցի: Առեալ խեցի՝ քերէր զթարախն. և՝ *Զխեցի կարկատէ, որ ուսուցցանէ զիմաստն. Սէր. իբ. 7: * Ի կաւոյ խեցի և աղիւս կազմին. Պղմ. յ: *Զտախտական մովսէս խորտակեաց, և բեկորք նոցա ոչ կցեցան. և խեցիք նոցա իբրև զխեցիան մարմնոյ ոչ յօդեցան. Եփր. համաբ: *Ո՛վ մարդ ուսիր, որ՝ի խեցոյն անգկայ գանձեալ. Եփր. ասէփաբ:

Խ Ե Ի. որպէս խեց. կարծր պատեան խեչեմորթից. Լեմ. գապ. * Զխեցեմորթս զեուն որպէս զգայուն ծառս կազմեաց. և իբրև զփայտ եղ զնեցին չուրջ զնոքօք: Ոչ հած չուրջ զմեզք Թեփ, որպէս օձից և ձկանց. և ոչ խեցի, որպէս կրայից և գաղտակեայց. Նիսա. *Զմիւս նիայն ոճն՝ի խեցեմորթիցն՝ի առն իւր կոչէր, սակաւ մի չիւրմի զնեցին Թուլացուցեալ՝ ձգե գազանն քար՝ի պատեանն, և ըմբռնեալ ուտէ. Մով. առաք:

Ի կրկին նշանակու Թիս մարմնի ձգիլ առնէն. *Սուր խեցեաւ քերեցին: Խեցեաւ փոխանակ եղջեր ամենայն մարմին նոցա քերեալ լինէր. Հ=Ց. յես. ը:

Խ Ե Ի. Գազան՝ որոյ մորթն կամ պատեանն է խեցի, ոսկրոտ. *Խոյլ մի, որ է խեցի ծովու: Խեցի գազանն եւին դարձեալ. Վ բ հղ. ձ Ե:

Խ Ե Ի. ա. որպէս խեցեայ. խեցեղէն. որ մի՞ն է՝ի խեցւոյ. * Գրեաց յերկուս տախտակս պղնձիս և խեցիս. Վրդն. պփ: *Երկու սիւնս արարեալ պղնձի և խեցի. Երզ. *եր:

Խ Ե Ց Խ Ե Ղ Ե Փ, ի, ից կամ աց. փ. Χαρακτήρ. Nota, lineamentum, character. Բեկոր կամ կոտոր տաճից իւրում գոյն նիշ, և որպէս խեւրեի՝ մասն հատեալ, կամ համամասն. գլուակս, գրախեց, նշանախեց. նշանագիր. * Չանուանն անգամ զգրոյն չհամարձակի երկրորդել, որ ուսուցանէն կանիցի, այլ խեցխեղփօք կնանուն և բեկբեկելով. Մանր. ծբ: *Փանն և երկու նշանագրօք գրեն, կերպարանօք միայն և խեցխեղփօք այլապիսին (սամարացիք քան զերբայեցիս). Նխ. Ի փ:

Խ Ե Փ Ո Ր, ի, աց. փ. (որպէս Ձե խփան կամ կափարիչ.) Պատեան խեչեմորթից խիւելի և բանալի. լայնաբար՝ ծածկոյթ բանից. *Խեչեմորթքն՝ յորժամ զնեւ փորն բանան, ի Թիկանց կուսէ անձրև՝ որ՝ի փայլատակէն անգ անկանի, մարգարիտ գոյանայ. Վանակ. հղ: * Առակաւոր խեչփորաբ բանին զնեւ Թ լուսոյ և զպարտուլեի առաքինուԹեն ծածկելով. Վրդն. Էզփ:

Խ Զ Ե Մ. եցի. ն. Σχίζω. Scindo, seco. διασπάω, διαῤῥήγνυμι, ῥήγνυμι, distraho. discerpo, dirumpo, ձն. Ուժգին ձգմամբ բաժանել. քարշելով հատանել. փուռեկել. խորտակել. մասն մասն առնել. փրթուցանել. հերձուլ. ձեղքել. պատառուլել. էջըմնել. Խոբել. Խոբել. պոպռել. փոխրմփ. լեօղմե. *եոր ելնմե. խռբելնմե. է ըբնմփ. (լծ. և հյ. գպել. քեցել. կորզել. հատանել և ևն. *Խիչ. առ. Թ. Խէղ. Խեչլ. Խէր. *խալ:) *Խզեցուք զկապանս նոցա: Խզեաց զկապանս նոցա: Խզեցեր զու զկապանս նոցա: Խզեցին զամենեսեան. ձն. Սղ. ք. 3: ձղ. 14: Երեմ. ք. 20: ի. 5: լ. 8: Նաա. ա. 13: Ղկ. ը. 29: * Խզեաց զքիլն, զորօրինակ խզելի քուղ՝ի Թօթափելոյ՝ յորժամ՝ի հուր հատուածի: Աստան երեքկուղի ոչ վաղվաղակի խզեսցի: Մի խզեսցին ապատանդակք նորա: Խզելոյ՝ի նմանէ զշղթայսն. Դտ. ծղ. 9. 12: ժկ. փ. 12: Ես. ւգ. 20: Մրկ. ի. 4: *Խզեսցէ զշղթայս անօրէնուԹե. Ագաբ: *Դանրութեի պտղոց խզէ զտաս... Վ բ հղ. ծ. յ: (ապ. բեկանէ:) *Ընորայն կորեաց զառաքեալսն, և զնին առանց խզելոյ յարակայիսց. Նար. իե: *Մեքենայիբ մանհու աղոցեայ, ի յերկուս մասունս խզեալ Նար. ծա: *Պատրաստեցէք վեմ մի ըստ կամ մաց իմոց, և խզեցէք յերկուս. ճճ: *Ընդ զծիրանիս Թափաւորական աղտեղայուզացնեն, այնպես տանջին՝ որպես զնզօքնայս. այսինքն զպատասուօղսն. Ոսկ. յհ. ա. 45:

Խ Զ Ե Լ. Κόπτω. Caedo, succido, amputo, ևն. ի բաց հատանել՝ որ և է օրինակաւ. *Անգիտութեամբ զբերբիսն խզելով ուռ: Ցունկ՝ի անկագործողէն իւրմէ խզել: Խզեցաւ ամենայն մնոտի յոյս իւր. Պիտ: Ցհ. իմ. երս: փոբպ: *Խզելոցդ՝ի նոսա ընչականին. Բրս. ոբբեղ: *Զկրօնից ուղղութեի՝ի բաց խզեալ. Ցհ. իե: * Խզել զչար: Ի բաց խզել զսեր: Ցանկանօք խըզեալ՝ բառնալ՝ի կենդանութենէ. Պիտ: *Խզեաց իբրև զայգի պիտրանս նոցա. Ոէբ. ե. 6. որպես Թէ խզել և՝ի բաց ձգել: *Ի մէջ վաճառելոյ և գնելոյ խզեսցին մեղքն. յն. փշբեսցին. Սիր. իե. 2: *Խզել ապատամբել յիւրոցն. Կանան:

Խ Զ Ե Լ. Ξυράω. Tondeo, rado, ևն. խուզել զհեր. յապաւելը. գիրծուլ. փոքրել և ճղոլել փետել. ցտել. Ղազը ևրբել, էեփոբել, ճղելն. *եոմբ: եօյմփ. *Չհերս քո խզեա. ցես. Եզեկ. իփ. 34: *Մի՛ ցտեսցին, և մի՛ խզեսցին: Ի վերոյ արանց խզելոց փետելոց: Ի վերոյ սրանց առ. որմովքն խզելոց. Երեմ. ծը. 6: Ես. 31. 36. 37: *Փետեսմ ըզվարսս իմ ցտնկալի, խըզեմ ըզհերս անխնայելի. Շ. երես: *Որ զհերսն խզիցէ. Սաք. յէ. գ: *Մերկանգամք խզին և մըլլին կոծելով. Մանր. ի: *Զանձինս ցտէին, զհերս խզէին. Երզ. ծբ:

ՆԵՐԿՈՒՆԻՍ Խ Զ Ե Լ. այսինքն Ներքինացուցանել. Ἐκτέμνω. Castro. Խոբբմ կամ խոբ եմնմե, *եոմե: Խոբ. ի. 7: Ցհ. իե:

Խ Զ Ի Չ. ա. Որ խզէ. խզող. *Սասակեղ զնգիչս արտկանացն հրամայողաց. Սաւլ. հանք:

Խ Զ Ի Ն Ն. Տ. Խ Զ Ո Ւ Մ Ն. *Փետուն զարմսից և խզելոյ. Մանր. ի:

Խ Զ Ո Ւ Մ Ն. խզման. փ. Խզելն և խզելոյն ըստ ա և բ նչ. *Խզումն կապանաց կամ խեղդմանց. Սաքփ. ա. յհ. ի: Նար. իբ: *Ծովու պատառուեցելոյ, և բռնաւոր խըզմամբ այսր և անդր ժողովեցելոյ: Առ՝ի խրատ, և առ՝ի խզումն հետառելեն. Փիլ. փեսական. Ն ծ. բան: *Ձգել զահագին սուրդ՝ի խզումն ապականիչ վիրադիս: Զարուչար խզմամբ սրոյ՝ի կենցաղոյս քերքի. Պիտ: * Չլուծիցի խզմամբ տաճարնեսալ. Ցհ. իե: *Չտանջանս խզումն կարծիցէ մեզոյն. Նչ. էզեի:

Եւ ըստ ձ նչ. * Լայնեաւ զնզումն քո իրրև զարծուոյ. Մի. ա. 16: * Ցառումն գեղոյ, և խզումն հերայ. Ցհ. իե: *Մուռ լուացն Ձիրանամբք զնզումն. Աբդ. ե. 11:

Խ Զ Ե Մ. եցի. ն. Ձարաչալ խզել. *Որ յառաստանայն պարտուելոց ի րաքանչիւր ոք խզեսեալ զօրէն սղոցի. Մաք. իէ:

Խ Զ Ր Ա Տ Ե Լ. եցի. ն. Խզել և կարատել սրով կամ խիզարով, այսինքն սղոցաս, ևն. սրածեծ՝ Թրատեծ առնել. հերձուտել. Ներ. էբ, Ճըփ. *Սրով զՀիկունս խզա տեցին: Սրով խզատուել զմայմինն. Հ=Ց. ապր. իէ: յոբիա. է. փգոպ. ը: *Հրատմայեաց երկաԹի Ճանկօք խզատուել զմարմին նորա, և կարի վիրատրել. Աստէլ պմ:

Խ Զ Օ Ն, ի, ից. փ. Խզեալ կամ խուզեալ բոյս, և մեացորդ նորա՝ի գետնի. որ և Խոզան. *ՎազաԹատ ատ և անապահով ծլատուն և խզոնին. Վրդն. սզ:

Խ Ի Թ, խելի կամ խիԹի, ից. փ. Κόλυμα. Impedimentum. σκάνδαλον, offendiculum. գրի և Խ Ե Թ. Խոչ և խուզի. խոչընգոտն. որ ինչ խիԹի յոտս՝ի գնացս, կամ տայ գայլեալ. արգելք. որոգայԹ. առիԹ գլգռման կամ գայլագղուԹեան. վտանգ. կասկածանք. Եղիկ. Իւիւփ. Ռաբ. Ռաբփ, Նահ. Թաղնեա. *Բազում խելք և խուզք են Ճանապարհին: Ցառաչ զխեչեն՝ի բաց խըլել. Ոսկ. էիւիպ. Ա Ե. իոբ: *Բառնալ զգայԹագղուԹի՝ի միջոյ, մի՛ ուսիք խելք և խուզք այնուհետեւ ընդ ոտս անկանել. Ագաբ: *Զխելեն՝ի բաց ընկենուլ մի՛ նիւԹ գեղեհին պահեցես: Մերժեալ առեալն, բարձեալ խելք: Հերքեալ առ՝ի մեզնէ զխեչ գժնդակ խորամանկուԹեան բանաարկուին. Նար. իզ. հգ. չէ: *Դառաձանեալ զնա՝ի ապանուին, զի էր նմա խելք կամաց իւրոցն. այսինքն արգելք Խոր. ա. 23: *Ընդ էր արար ընդ մեզ յաչխարհի զգա զանս զնասակարս, և կացոյց՝ի խեԹի զկեանս մերս. այսինքն՝ի վտանգի, կամ՝ի կասկած ծանս. Վ Ե ղօր. է:

Խ Ե Թ. Թիւր նայիցուած խելք և խոժոռ աչօք. ընդ ակամբ հայելն. խեԹանոս. քէն, առեւրուԹի. գժտուԹի. խուլր նայուածք. իվ. էին, զարեպ. խաԹբ կնծիծուղ պօղոգնօղաս. էյրի պագըչ. *ԵԹէ եղբայր քո ունիցի ինչ խելք զքէն ոյ. յն. ինչ մի. Մգ. է. 23: * ԵԹէ ունիցիս ինչ խելք զնմանէ՝ի սրտի քումմ. Վ բ հղ. ծ: *Ցորժամ խելք առեւրուԹեան լեցի՝ի մէջ ծառայից և տեառնէն, ոչ վաղվաղակի ժըպրհին ընդ նա խօսակցիլ. Լ իբ. պգբփ: *Ա՛ւր Թոյլ եւոուր վասն խելԹի՝ մասնել՝ի ձեռս անօրինի. Շ. երես: *ԵԹէ վասն այ հալածիս, մի՛ խելք (կամ խելք) պահեր: Որ խելԹիս ննջէ, բարկացուցանէ զԾծ. Նեղոս: *Ընդ որում խելԹիս հայէր արշակ հանապազ. Խոր. Ճ. 43: *Մի՛ հայիք յիս. զի եւս եմ անայեալ. վասն զի խելԹիս հայեցաս յիս արեգական ոչ. յն. παραβλέπω, oblique aspicio. օտարաբար կամ ԹիւրհայելըԵրզ. ա. 5: *Ի սեաձոյր տեսրուելԹէ գործոց մերոց խելԹիս հայեցաս՝ի մեզ արեգական Ճչմարիտ. Ցհ. իե: *ԽելԹիս. (ռմկ.) խոլոր. Լձ. նար:

Խ Ե Թ. Կասկած. վտանգ. Խ Ե Լ. փօրձառ. *Ի մէջ խիԹի ածիս և երկիւղիս կայր. գուցէ՝ ասէ. ածիցէ՝ս՝ի վերայ իմ զանէ ծս, և ոչ զօրհնուԹիւնս. Եփր. ծ: *Խելք սրտի լերայ՝ ոչ հնչուսլի լինէր նմա քունն. Խոր. է. 35. (այլ ձ. խելք սրտիս. իբր կասկածս:)

Խ Ե Թ, խելթի. Խայթ խոչճի. խի զմմաց. *Ձիք նոցա խեղճ կամ խելք յետ մկաուելԹեն յօրինաց անտի: Նա արդարացուցանէ զնս՝ի մէջ խղճի և խելԹի. Եփր. կա. Նա ա. նոր: *Զամենայն խիղճ և զնեչք յիւրաքանչիւր մասաց՝ի բաց մերժեալ էցէ. Ոսկ. յհ. ա: *Խեչթք մասաց: Խելք մասաց: Զգայ-

ուԹն սրտին իմաստից՝ խէԹիւ խոցոտեալ։ խէԹս, տխրուԹիւս. Նար. կ. խէ. ԻԳ. Իդ։ *Հոլանեալ գործէին զմեզս համարձակուԹը՝ առանց խիԹի յամենայն չարիս դարձեալք. Բուզ. դ. 17։ *Զգուշուն՝ վասն խիԹի խղճի նոցա, զի երկիցեն յայ. Եփր. ղևտ։ *Աղարտէ զառաքեալս ամենայն, և ասէ, Թէ չիք ինչ խէԹ և խիղճ ուրանալ զքս. յն. անխտիր է. Եւս. պտմ. ը. 37։

ԽԵԹ. խիԹք որովայնի, կամ ցաւ ինչ խայԹիչ և տանջիչ. որպէս մարմաջ, կամ կրծումն, ևն. զի պէսպէս մեկնի ասելն, *Հարցէ զքեզ տէր ջերմամբ և սարսռով, և խէԹիւք. Օր. իէ. 22. յն. ἐρεθισμός. irritatio, rosio.

ԽԵԹ. ա. Տ. ԽԵԹ, կամ ԽԵԴ։

ԽԵԺ կամ ԽԵՉ. Տ. ԽԻԺ։ Բժշկրն։

ԽԵՆԵԸ. Տ. ԽԵՆԵՑ. Գիտ։

ԽԵՉ, կամ ԽԵՉ. ի, աց. գ. Նեցուկ. յենարան. փայտ կանգուն կամ գաւազան 'ի մէջ Թ. փայտ. *Խէչ բանին զոտս պատուականս, և երկնած այ զառաքինին անձն. Վրք հց. ծ։

ԽԵՉ. Սայր խուզանակի. իբր խոչըմբան. *Որ և զայլոց ոմանց պատուամբեալ կերպար յավիշտակել փառաւորցք, և զԹագչոց և զիշխանց, որք ընկեր, և զգամանանս. Մագ. ծէ։

ԽԵՉ. որպէս ռմկ. Ցեցին կոչումն, կամ կոչումն մի. գէշ, տրտ, կճռուկ. *Եւ Թէ զկամսն մի կամեալ ցանկն 'ի խեչց պաշհեա, Թէպէտն 'ի քեզ չմեռանէնայ. Վրք. ծդ։ (Մարթ է իմանալ՝ և ձեռ. քանի զգեստու։)

ԽԸԺ", կմ ԽԸԼ". ԽԸԽ". ԽԸՏ". ԽԸՐ". Տես 'ի ԽԺ". ԽԼ". ԽԽ. ԽՏ". ԽՐ"։

ԽԹԱԼ. Տ. ԽԻԹԱԼ։

ԽԹԱՆ, ի, աց. գ. Κέντρον. Stimulus. Սրածայր գործի խիԹելոյ. կամ ընխոԹելոյ՝ խոԹմԹելոյ. գաւազան՝ յորոյ 'ի ծայրն կայ խայԹոց իբր հերիւն. տես և ԽԱՑԹ. ծօղող, պիզ, փեօրԹէ, եօյէնփերէ. *Մըտրակ ձիոյ, և խԹան իշոյ։ Բանք իմաստնոց իբրև զխԹան՝ եզան (βούκεντρον, stimulus boum)։ Գործեսցի 'ի ցուպ խԹանի։ խիստ է քեզ ընդդէմ խԹանի աքացել. Առակ. իգ. 3։ ժղ. ծբ. 11։ լբ. 26։ Գծ. Ի. 5։ *Զխայրդ քան զխԹան սրագոյն ունի զխայԹոցս կարճի. Կոչ. Ի։

ՆմանուԹ. ասի. *ԽԹան ընդոստուցիչ ամենայն հեղգացելոց. Եղիշ. Է։ *Իբր խԹանաւ իւն ընդոստուցեալ բանիւ. Յհ. կԲ։ *Ընդոստուցանէ զոգի քան զեզն խԹան ասելալս 'ի ժողովողէն. Նխ. ծղ։ *Փոքր խԹանաւ փորձուԹե զսակաւուԹե պարտուցն ասաէն վճարես։ Երկուցեր փոքր այս խԹանաւ (ժամահարի) զապարասանին զվիԹխարուԹե. Նար. հզ. զէ։

ԽԹԱՆ. ա. խԹօղ. խուԹկիչ. *Զորի աքացող, խԹան արջառ, զուարակ հարկանող. Մագ. ծէ։

ԽԹԵՄ, եցի. Ն. Πατάσσω, νύσσω, ττω. Percutio, pungo, pulso. κατάπτομαι, attingo, manus injicio, impeto, lacesso, mordeo. Մխել որպէս խԹանաւ, կամ խայԹոցաւ. առխԹել. ընխոԹել. դրդել. հարկանել. խայԹել. կծանել. խոԲէն, տըլէն, ճըպէն, ճշէն. փիւրԲմէք, փոփանմագ, ոգփնագ, զըրմագ. *Ցանկարծակի խըԹեաց աղգ արար։ ԽԹեաց զկողն պետրոսի. Գ. Ձ. Է. 8։ Գծ. ծբ. 7։ *ԽԹեաց նմա ոսկի ձոյլ գաւազանաւն. Ճ. Գ։ *ԽԹեաց զնա երիցս անգամ. և ասեմ, զի՞ է տէր. Ճ. Ժ։ *Արմկամբքն խԹէին զԹովմաս, և ակնարկէին աչօք. Ոսկ. Նոր ԻԷ։ *ԽԹեա՛ 'ի քարոցեալ սիրտ իմ, և հան

ինձ արտասուս ապաշխարուԹեան. Եփր. աղ։ *Ի խածանողականացն զաղիրն զեռնոց խԹեալ խոցոտիմ. Նար. ծԻ։ *Զմեղսն համածէ խիղճ մտացն ազդմամբն այ, զոր խԹէ և ցաւեցուցանէ զծ. Բրս. մրկ։ *ԽԹեալ 'ի խղճէ մտացն։ Ի խԹելոյ մարմնականս ներլուԹեցն զարԹուցեալ. Լմբ. պտրգ. և տփ։ *Ասա և Իւրոց աշակերտացն խԹէր, որ ոչ առժամայն հանդերձեալ էին հաւատալ 'ի նա։ Զայս ասելովն և զհրէական անմըտուԹիւն խԹէր. Ոսկ. յհ. Ա. 29։

ԿԱՇԱՌ ԽԹԵԼ. Կաշառ առն՝ իբր յարամիտ 'ի ներքս մուծանելով. ՅԷտէը սօթ ոխմէ՝ խաշառէլու համար. *Մխում մխում կաշառ գաղտ խԹէր. Եղիշ. Գ։ յորմէ Յհ. կԲ. *Գաղտախէ Թէր ։։

ԽԹԻԼ ԸՆԴ ՔԱՐԻԻ. Մխիլ մտանել ընդ վիմով. ՔօՐէ փոՀ ճփնալ՝ Բխոճըւխս *ԵրԹայ կըննոս՝ խԹի ընդ քարին, և մածնու կայ 'ի նմա. Վեցօր. Է։

ԽԹԻԼ կամ ԽԹՆԻԼ կամ ԽԹՆՈՒԼ Ի ԿՆՐՃԿՈՒՐՍ. Մխիլ կամ ձեռն մխել և ձաշակել. *(Վանականք Թանահատի) ոչ առին յանձն 'ի կերակրէքն (անգամ) 'ի Թան կամ 'ի պանիր կամ յիւղ խԹել, այլ բանջարովք և հնդով շատանային. վասն որոյ Թանահատք կոչեցան. Ուռհ։ *Ոչ ընդարձակեցուցեալ և խԹնեալ նաւակատեաց։ Զամենայն տէրունական տօնից վիճակն խԹնուլ յերեկոյն. Մխ. ատաթ։

ԽԹՈՒՄՆ, խԹման. գ. ռմկ. խԲամ. Նաւակատիք. յորում ընդ խԹիլ 'ի կԹեղէն կերակուրս ընդ երեկս։ Տօնար։ *Ամեններեալ նոցա խԹմանցն լուծմունս. Կանոն։

ԽԺԱԲԱՐ. մ. Βαρβάρως. Barbare, barbaro more. Իբրև խուժ և դուժ. բարբարոսաբար. *Մի այնպէս խիստ և խժաբար կատարիր զկամս քո. Ե. Ա. ծԷ. 2։ *Խժաբար նենգուԹիւն (կայենի). Աբծր. Ա. 1։

ԽԺԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Βαρβαρικός, βάρβαρος, η, ον. Barbaricus, barbarus, ra, rum. Բարբարոսական. վայրենի. *Անուն կամ յորջորջումն խժական։ Խժական լեզու, կամ ազգ. Խոր. Ա. 5։ Բ. 60։ Գ. 54։ Նար. ղբ։ *Խժականաց և անզգաստից առեցողացն զըարիս. Յհ. կԲ։

Ի ԽԺԴԻԱՆ ԿԱԼ. Կալ մնալ 'ի խժական յամառուԹե, կամ 'ի խստուԹե. *Ի խըժդան և յոխորտս կայցեն. ՍԷԲէր. Է։

ԽԺԴԺԱԳՈՅՆ. ա. Βαρβαρικώτερος. Magis barbarus. Առաւել խուժադուժ. իբր բարբարոսագոյն. *Բայց 'ի բարուց խժդժագոյն ևս էր քան զայն. Ե. Ա. Ի. 22։

ԽԺԴՈՒԺ, կմ ԽԸԺԴՈՒԺ. Տ. ԽՈՒԺԱԴՈՒԺ, և ԲԱՐԲԱՐՈՍ. *ՀեԹանոսք վայրենիք և խժդուժք. Եւս. պտմ. Ե. 1։

ԽԺԴՈՒԺ. Տ. ԽԺԱԿԱՆ. այսինքն Բարբարոսական. *Անուանեաց նոցա մարգարէս բանաւս և ըարկաւս, և այլ անուանս խըժդուժ։ Ուղիղ մեկնուԹը գրեալ են, և ոչ գտանեն 'ի նոսա պատգամս խժդուժս, կամ առասպելեալս. Եւս. պտմ. դ. 7։ Է. 24։

ԽԻԱՄ, ԽԻԱՄԻԿ, ԽԻԱՄՈՒԿ. գ. Բառ ռմկ. որ ըստ գրոց Վարունգ. ընտանին, և վայրին կամ լեղին։ ՆմանուԹը Կիտր, կիտրոն։ Վստի։ Ըստ Բժշկարանի և Գողիան. նաև Գալար 'ի ձե Վարունգի։

ԽԻԶԱԽ. ա. (ըծ. վստահ. պ. փխախուխ.) Προλαμβάνων. Praesumtuosus. Համարձակ. յանձնապաստան (անձն և գործ). *Խիզախն 'ի մարտի, քաջախիրան 'ի պատերազմունս. Ուռհ։ *Վասն ջերմեռանդն սրտին, և խիզախ հաւատոյն. Երզն. մտԲ։

ԽԻԶԱԽԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Վստահական. յուսադրական. խրախուսական. խրոխտական. *Զհետ ցուցն և այծեմանցն արշաւելով զխիզախական և զաղեղնայինն ևեԹ բարբառեսցին. Փարպ։

ԽԻԶԱԽԵՄ, եցի. Չ. Θαρρέω. Audeo, praesumo, aggredior. γαυροῦμαι, exsulto. Վստահիլ. համարձակիլ. իշխել. քաջալերիլ. յանդգնիլ. ձեռներեց լինել. ՔԻւսԲախլըգ՝ ըերդեոԲմ․ք՝ ձիըաէԲ՝ ձիւրէԲ՝ ձիսաըէԲ էԲմէք. *Մի պըանչանայք ընդ այսքան համարձակուԹիւս մեր, մինչ զի խիզախել մերձանալ մեզ 'ի բարձրագոյնան քան զմեզ. Վրք տծոք։ *Թէպէտ և բիւր անգամ տկարանայցես, խիզախել պարտիս, որ այնպիսի Թագաւոր ունիս։ Խիզախեաց իջանել 'ի վերայ ջուրցն գնալ։ Զխիզախէ յայտնի ձաւել զկերակրոցն. Ոսկ. մ. ա. 19։ Բ. 25. 26։ *Ոչ էր պարտ խիզախել, այլ երկնչել և գողալ. Սարգ. յԼ. դ։ *ԼըրուԹբ խիզախել։ Դիւք 'ի գիշերի առաւել խիզախեն։ Զանհետազօտելի լոյս աւետականն արդարուԹեան խիզախեսցէ (կմ խիզախեսցի) որոնել. Ի Գիրս Խոսր։ *Լաւելեայն հաւատովն խիզախեալ մերձենայր. Երզն. մտԲ։

ԽԻԶԱԽԵԼ. Ցանձնապաստանուեամբ ձախանալ 'ի վերայ այլոց. պանծանօք խրոխտալ. և Արիաբար խրախուսել. *Ոգիքն առաւել 'ի ծերուԹեն առողջանան, յայնժամ առաւել խիզախեն. Ոսկ. Եբր։ *Խիզախելով, և քան զայլսն ձոխանալով ասէր. Թէ և մեռանիլ ես հասանէ, զքեզ ոչ ուրացայց. Երզն. մտԲ։ *Ոչ իշխէ արքայից արքայի ծառայ 'ի կայսր խրախուսել, և ոչ կայսեր ոք ծառայ 'ի սասանականն խիզախել. Եղիշ. (ռմկ. Գլուխ տալու երԹալ համարձակ։) *Որ պարծէր չարն՝ տագնապեցաւ, որ խիզախէր մոլորուԹեն՝ յիմարեցաւ. Գիրք. Թղթ. առ Վրք։ *Որ խիզախերն, յափշուԹիւն պարտեաւ. Շար։ *Ամենայն տղայք աշխարհին իբրև զարս պատերազմօղս խիզախէին։ Քաջքն. խիզախէին, և նահատակքն գոչէին. Եղիշ. Գ. Ը։ *Խազմ յարուցեալ խիզախողաց ոմանց։ Խիզախող 'ի մարտի. Մագ. ծէ. ԻԷ։ *ԵԹէ 'ի տկարսն խիզախեցիս, վատնիմ 'ի պիծակացն. Նար. ԻԷ։ *Կատարեալ հաւատով յաղօԹս խիզախեսցեն. Երզն. մտԲ։

ԽԻԶԱԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ խիզախել. վստահացուցանել. համարձակեցուցանել. *Եւ 'ի նախնիսն խիզախեցուցանէ անուամբք խորայէլի և յակոբայ։ Եւ զծովականս ջրոցն ձանապարհս խիզախեցուցանեն համարձակ տալ զանձինս 'ի մէջ ծովուն. Ոսկ. Ես։

ԽԻԶԱԽԻԻՆ. գ. ⎫ Θράσος,
ԽԻԶԱԽՈՒԹԻՒՆ. ⎬ θάρσος. Au-
ԽԻԶԱԽՈՒՄՆ. խման. ⎭ dacia, praesumtio, temeritas. Խիզախելն (ըստ ամենայն առման). փխախուլըգ. *ԴունչիւՆ կառաչման, և խիզախիւն ժայռաւոր (ժանեւոր) վարազաց. Մագ. հզ։ *Մի ամբառնալ առաւել քան զարժանն. զի քան զյանցանացն պատիժս ևս յոլովակի ցուցանի դատաստանի խիզախուԹենն. Ի Գիրս Խոսր։ *Փախիր 'ի խօսից կանանց, և մի՛ տար երբէք խիզախումն (նոցա առ. քեզ) համարձակիլ. Վրք հց. Ը։ *Վասն արիուԹե, քաջուԹե քաջասրտապէս խիզախուԹեցն. Աբծր. Ա. 8։ *Հասանէ աժխոյժն խիզախմամբ։ Ըզխիզախումն քաջասիրտ արանց. Մագ. ԼԲ։ Մեսր. Երէց։

ԽԻԶԱՆ, ի, աց. գ. Բառ ռմկ. Անշուք տուն, և ընտանիք. *Որպէս 'ի տա-

զաւարթեմք ի մարմնի բնակեալք, և ի խնդրանի եւք բնակեալ յայս կեանքս. Ճ. Թ: (տպր. փեղանի՝ ձմերոց, առուն ձմերան:)

ԽԻՋԱՄԵՄ, եցի. ն. Բայ ումի. խնդրարով կարել. աղոցել. *Մամլոք պնդեալ ձին, աղոցիւ խիզարին. Գ.Ի:

ԽԻԹ, խիթոյ կամ խըթոյ, ոց. և խիթի կամ խըթի, ից. գ. Ἀλγηδών, ὀδύνη. Dolor, cruciatus, tormentum. στρόφος, torsio, tormina intestinorum. Ցաւ, խիթիչ՝ մանաւանդ որովայնի, և ոտից. խոպոպ, յաս. սանձը, ադրբ, պոռ-ոյնս: Գաղէան: *Դառնութեամբ խիթիք ի փոր անկանէին. Ի. Ղ. Ի. 5: *Ցաւք ոքնութեամբ և մաղձայուզի, և խիթիք (կամ խիտք) որովայնի. Սէր. ՃԲ. 23: *Խիթիք ինչ յորովայնին կացին. ՃՃ: *Մեծերեալ ցաւոյս, հոգեկան խիթոյս. Նար. Ը: *Ջմռուկ ած զայնոսիկ, ոչք յոտիցն ցաւ գլուխեալ ի իցեն, յորժամ ի սաստիկ խըթոյն տանջիցին. Ոսկ. Մ. Ի. 18: (Լծ. իտ. ἰσθμὸς. ասի և ումի. ἰσθμεῖν, կամ ἴσθειν ցաւոց:)

ԽԻԹ. Խախայեմ կամ խաղայեմ. խոց. վէրք. պալար. *Եբաց զխախայեցեալ և զշարաւալի խիթս ոտցա բժշկաբար. ՃՃ:

ԽԻԹ. Σκόπελος, ου. Scopulus. Խուճ (իբրու պալար ծովու). վէմ իբր ժայռ ի ծովու, որոյ մեծ մասն է ընդ ջրով, և մասն ինչ ևեթ ի գետս ցցուեալ, ընդ որով խիթին կամ միեալ որչիանն կայտառք և զեռուիք գոյս. *Զառապարաց, և ըզ խիթից, և զվիմաց՝ որ ընդ ծով ծածկեալ իցեն. Ոսկ. Մ. Ի. 15: *Ցանգունգս ի խիթս անդր մաեալ ամրացեալ էին. Վբ. Կղ. Յ:

ԽԻԹ. Κροκόδειλος. Crocodilus. Խոյիթ, որ և խեցի գազան ջրային. խեցեմորիթ մեծ. կրոկոդիլոս. ախեռան. կոխոդիլոս. Գնալին ի գետն, որ լի էր մարդակեր գազանօք, որ կուշէին խիթիք և եկեալ խիթքն լեզուին զմարմին նորա: Փրկեցաւ ի խիթաց անտի. Վբ. Կղ. ծԲ: *Ընդ ծով մեծ նաւարկեալ չրջիմք, որ բազում խիթիւք լի է և անչափ գազանօք. Յուբ. ՃԻ. Յ. Ի:

ԽԻԹԱՄ, ացայ. ել. Φροντίζω. Curo. (գրի և խեթալ.) Հոգալ զխնամոտութիւն ինչ ընդ այլոյս, և կամ զնայիլ ինչ մեաց՝ կամ զերկիր. գարեպարիշտ. խորհիլ վարանմամբ. զանգիտեալ, կասկածել. Իւրիւնէնճ, փոչգճաք. *Եղկիւզն՝ յորմէ խիթայի, եկն ի վերայ իմ. ՃԻ. Ի. 25: *Խիթայ խոնարհ յամենայն ժամ, զի բան պատուհասու ոչ բամբասանաց մի լիցի նմա ընդ ումեք. ՄԾԲ. Ի: *Ո՞վ ոք հասեալ յառաջօք, և ի ծագման լուսոյն խիթայ միմանալ. Նար. ծԻ: *Ցոյսն խիթեալ (խիթացեալ) կասկածեր. Լ.Ի. ոչ:

ԽԻԹԱՆ. խեթիւ կամ խոժոռ հայել. խեռալ. փնանալ, փալ. *Ելանէ ոգբէն յանկողնոյս հօրն. ընդ որում խիթայր յակոբ մինչ ի մահ. Նիս. ծն: *Գազանք եղկեայնեն զնս, և ծռընոց ազգք խիթասցեն (կամ խըթասցեն) ընդ իս. Մաղիլ:

Կամ իբր խեթիւ հայիցեալ լինել. օտարանալ իւիք խոժոռութեաբ. * Ի քոյմէ խնասից խոսն մի խիթասցեալ՝ և նա ընդ կըթիւք իմն գրաւեցաւ. Նար. Կ:

ԽԻԹԱՑՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. ն. որ և ԽԻԹԵՄ. Ցաւ խիթալ. խայթել կամ խըթել խղճի մտաց. *Աբրահամ քաղդէացի էր... և զնա հանապազ խիթաց մտաց իւրոց խիթացուցանէր. տեսանելով զայրագործս ընդ ապականութեաբ և ընդ սխալանաց՝ առաքեր, չեն աղբա ՃԱՔ. Ը.Իր:

ԽԻԹԵՄ, եցի. Նոյն ընդ վ. Ցիս և ԽԹԵԼ. *Ցամենայն ժամ խիղճ մտացն իւրոց խիթէր զնա, զի գուցէ թէ ի ձեռն հարձին չաւուղի առցէ նա ի նմանէն զիաւգաւորութիւնն չաւուղի. Եփր. Ի. Ի Գ: *Թէպէտ խիթեալք լինին ի խղճէ մտացն, ոչ իմանան զօգտակարան. Եփր. ասեփաբ:

ԽԻԹԱՒՄՆ, Թմանն. գ. խիթալն. խայթիչն խղճիւ. և կատած. երկբայուիւ. Իբր առաւ ի ցեղոյդ, և փայտ ի յորդանէ... ի խիթմանէ արախս հալէցայս: Խափանիչ խիթմանց, ընգարձակիչ կարծեաց. Նար. Իա. յԷ: *Բորբոսն առ աւեր մեր զերկուսին եղոյդ, խնդիրըդ, և խիթուածն. զի կարող ես՝ զնըն գիրն ծանոյց. իսկ՝ Թէ կասիս, զխիթալն յայտնեսց. Եփր. Ֆի:

ԽԻՃ, խժի կամ խիժի. գ. որ և ԽԷՃ, խիժի. Κόμμι. Gummi. ῥητίνη, resina. Հիւթ մսծուցիկ կաթեալ ի անկոց պատրաստելի ծորեալ ի ծառոց. որպէս մաղաստք, և ռետին, ևն. յոյն. սանդ, զմռո, լմ սագէզէ. *Լինի յատիս մազդիքի խիժ ի ծառոց: Լինի ի լիկիա խուռնկ ի ծառոց ծորելով որպէս զխիժ. Խոր. Ցն: *Ռետին, խիժ. Գագէան: *Գետանոյ խէժ, կրդուձուռնի. ՌԹՂԷՒ: Տե՛ս և ԳԱԶԻՒԽԷՃ:

ԽԻԼ. գ. (արմատ խլելոյ) *Հիչեսւսց, ἐξέτασις. Pervestigatio, scrutatio. Խուզարկութիւն յարմատոց և ի հիմանց. խոյզ. ինգիր. մանրաղնին որոնուածն. հետազոտութեի. *Զի գտցեն մեքենայս չարաչար ամենայնոց ի խիլ կերակրոյն. Ես. պփ. Ք. 6: *Խիլ. յուզել կամ բրել կամ կըրկաել. Հին Բ:

ԽԻԼ ԵՐԿԱՆԵԼ. Հիչեսω, ἐξετάζω. Pervestigo, scrutor. Որոնել մանր զննութեի. կրկռել. յուզել. խուզել. բրելով և խըլելով հետազոտել. փնռոել; փնռոփել, փընռղել. ապաւթ ևաբաւթ. *Մաանէին ի տուներս և ի մասաներս, և խիլ արկանէին և յուզէին: Նաև նոցա խակ մեռելոցն խիլ արկանէին ասաղակքն. Ես. պփ. Ք. 6: *Խիլ արկեալ բրեցին զտունն: Խիլ արկեալ մանրն, Թէ ուրուք կայր ինչ ի Թաքստեան: Խիլ արկեալ և զկնճռանցն աշտեիւք չարաչար խոցոտելով ասակեին. Լաստ. ծԲ. ծԲ. ծԲ: *Խիլ արկ լաքան, և ոչ եգիտս. Վբդ. ՃՒ:

ԽԻԼԱՑ. ԽԻԼԱՑԵԼ. Տ. ԽԼԱՑ. ԽՀԼԱՑԵԼ:

ԽԻԽԱՒՐԱՒ. գ. (եզ. կամ յոյն). Βδελυγμία. Foeditas, foedum. διαφθορά, corruptio. Որպէս Թէ խոչիւ աւրած, կամ խիզ՝ այսինքն գարշ ինչ. Նեխուիւն. հիւթ ապականեալ և հոտեալ. գարշուիւն. ապականութի. *Մալէն յորժամ չարժիցի, այնոյհետև բազում խիխաւրաս ընկենասցուք: Մինեն վասն ամենուրիկ առաւ քեզ կանգրգ, զի մինչև չգերան ընուցուս հանիցես զչինին, և այլ խիխաւրասս ամենայնիս ի ներքս. Ոսկ. Մ. Ի. 17. 19:

ԽԻԾ. Տ. ԽԻՂԾ:

ԽԻԿԱՐ, ի կամ այ. ա. Բառ ումի. խմաստուն, կամ խմաստակ. *Խելքդըն ծով է ու խիկար (տպրուհան). Շ. ոսկ: *Խիկար և աղուաշ. Գաւանութեի խիկարայ խմաստնոյ. Ոսկիփոր:

ԽԻՂ. Նոյն ընդ խէղ, լսան որում գիրք, գաւշ. զաղբ. փէս. փիս. *Ցանկութեին, որ է խիղ և ախիղ և անմաքուր: Խիղքն և ախիղքն ի նը նուիրելոյն. Փիլ. փԿ. Ն Էլ. Ի. 76:

ԽԻՂԱ. գ. Ἕλιξ. Volumen, involucrum, clavicula, capreolus. որ և ԽԻՂԻ (զոր տեսցես). Նաւոյրք և ոլորք բուսոց. ընձիւղ ոլորեալ կամ ձանկաւոր՝ առ ի պատուիրել զնիւթ յամրուեի իւր. Նմանութեաբ և զայլոց իրաց՝ որք յարին և փարին զայլ իրօք. *Սերմն սկսանի Թուլանալ, պատառիլ, խիղալ արկանել. Վէրմ. զայսմանէ (զանցաւոր կենացս) խիղալ ես, վերիսեալ է ի նմանէ. Ոսկ. Մ. 5. յն. σπεύδω, studeo. փոյթ պնդանել:

ԽԻՂԱ ԵՐԿԱՆԵԼ կամ ԵՒՆՈՒԼ ԶԾԸՆԿՈՓ. որպէս Συμπλέκω. Complico. Զձեռս զերկոսին զերերոք աղեակալ մատամբքն՝ պատել զծնկոք. ի նշանակ վարանաց և տրտմութեի. *Սատանայ խիղ զծնկօքն արկեալ՝ խաւարեր (կամ խրեր) միգաս. Թեոփիլ. Ֆ: *Խիղաս զծնկով առեալ (կամ խեղդ զծնգօք արկեալ) լայր. ՃՃ:

ԽԻՂԴ. Տ. ԽՆԴ. *Արկ խիղդ անձին իւրում, և հեղձաւ. Եփր. համաբ:

ԽԻՂՃ կամ ԽԻԾ. գ. Նոյն ընդ խիղճ կամ խիճ մտաց. Συνείδος. Conscientia. *Մի հայիր ընդ նա՝ զի ի վերոյ ծխ ծաղի, այլ զնսին մտացն քննեայ, և տանուիցես, զի ուտէպ անձամբ զանձն անիծաս, և հեծճ, և զղփայ. Ոսկ. Մ. Ի. 23: *Ցծս ի խիղճ մտացս, և ոլորմամբ. Լբ. նար:

ԽԻՂՃ, խղճի, իւ, կամ խզճոյ, ովգ. Πρόσκομμα. Offendiculum; διάκρισις, discretio, discrimen. μῶσος, scelus. որ և ԽԵՂՃ. խիճ իմն կծանօղ սրտի. խէճ կամ խայթ սրտի. յանդիմանուիւն մտաց. մեղագրութի անձամբ անձին. անձկուիւն ոգւոյ. դատաւճիռ խիճալի. երկբայուիւն. խըճիռ. գայթագղուիւն. մեղք. տխեղծուիւն. արատ. *Մի խղճիւ երկմտութեամբ: Զարայնմ մարդոյ է, որ խղճիւն ուտիցէ: Հռ. ծԻ. 1. 20: *Ընդունել զմահ քաջ անուամբ՝ քան զկեանս խղճիւ. Ի. Ի. Ղ. 19: *Խոստովանուիւն խղճի մեղացն. ՃՀ. ծԻ: *Ազգի ազգի մեղացն խղճիւ լցեալ եւք. Սփգ. Ի. ա. Ը: *Մաքրեալ ի վաստերարութեան խղճէ. Լմբ. ոգ: *Ածնագարտ եւք մեք ի խղճոյ կարօտեան նորա. Շ. ընդհանր: *Ի խէճ խղճին խոցոտիմ. Նար. ԼԸ: *Կասկածեմ ես, և ի խղճի են միտք իմ: Ջիմրգ ոչ անկանի խղճի ի խորհուրդս մաքառողաց. Եփր. Իգ. Ե հառաջ: *Եթէ ունիցի ինչ ընդ քեզ խիղճ եղբայրն. որ և Ակեճն ինչ մի ընդդեմ քո. Ոսկ. Մ. ա. 16: *Ցորժամ ինչն զնիքեներն ինչ ասասցէ, կարծեաք խղճիւ վկայութեին, և ի հակառակ զլռօգին բանին կացուցանեն. Ոսկ. յհ. ա. 12: *Ածգամ քոմ անխիղճ. ոչ խղճիւ. որպէս հերեսիոսաց եկեղեցիքն, որ խղճիւ ծնանի արիանոս, կամ նեստորիանոս. Վբդ. Երփ: Իակ Եփր. Եւ. *Սոյն խղճիւ իւրով, ծարաւն նեղութեի իւրով յինքն զանձկուին և զառագնասպ սրտի յերկուսց ստէպ:

ԽԻՂԱ. ա. Ունօղ զխիղճ զանձին յանցաւորութեի. խղճմտական. ապտաւոր. չար. *Մի խիղճ մտաք, մի նեղիր խորհրդովք մերձենալ առ ահաւոր սեղանն: Ապա եթէ խիղճ մտաք և չարութեի մտացիցես. ի պատիժ և ի տանջանս յասիսեանից լինի քեզ. Ոսկ. Եւ. Ե յհ. ա. 45:

ԽԻՂՃ ՄՏԱՑ. գ. Συνείδησις. Conscientia. Գիտակցութի մտաց. խիղճ. խղճմտանք. գիտք, գիտլ, փերուն. *Նեղեալ ի խղճէ մտաց. Խոսփ. ծԲ. 10: *Հանրկ է հնազանդ լինել՝ ոչ միայն վասն բարկութեին, այլ և վասն մտացն խղճի: Աւ խղճի մտաց զկռոցն իբրև զզոհիալ ուսանի. և խիղճ մտաց նոցա՝ քանզի տակար է, պղծի: Խղճ մտաց նորա, որ տկարութեաբ զղացեալ է: Ջխիղճ մտաց տկարացն զայրացուցանել՝ ի քո մեղանչէ:

Սրբեսցէ զխիղճ մտաց ձերոց · ևն : Խակ ա. Ղ. ։ 45 . *Մի լինի նոցա այն՝ ի խիղճ մը-տաց ։։ · յն · ի նախատինս : Եւ ։ Ղ. ։ 25 . *Եւ զայս խիղճ մտաց և կէտ անուն ծերութեան յաշխարհի Թոզից ։։ · յն · գարշելի : * Դատաստան կացցէ ՚ի վերայ մեր զխիղճ մտաց մերոց · Ոսէ. չ. ա. 13 :*Աճ եդ ՚ի մէզ զխիղճ մտացն անվճեպ յանդիմանել · ՄԽ. էրեմ: *Ի՞ր վասն խիղճ մտաց ձերոց ոչ տայ ձեզ համօրէն ՚ի վերայ իրացն ձշմարտութեան կալ · Սոփ · չ · ։ *Իրա-ւունս առնել ՚ի խիղճ մտաց իւրոց · Լ՚Ք. ոչ : *Կենդանք մնալոյս մտացս խղճիս : Գիտեմ զխիղճ մտաց իմոց, և միշտ ապաշնակիմ չա-րեաքս · Նար · Ք : Սոփ · ա. ։ · ։ : *Ոչ գի-տեր զխիղճ մտաց ինչ յանձին իւրում : Ե-ղեն ոչ անկեալ էր ՚ի խիղճ մտացն, եղեն գուցէ և գտանայ վաղիւ, ոչ կաշառէր նմա զորժն գիեցիկ. Եփր · Ի·Գ :*Ձարուն կասկած ՚ի խղճի մտի ուրուք ոչ գոյր· Երէ · Ֆի :

ԽԻՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ԽԵՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ·Տ·ԽՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ· խղճփանփ· *Տես զինչ պատասխանի տալցէ քեզ խիղճ-մտութիւնդ , և ձեպիակ առնել որ ինչ ա-սիցէ քեզ· Վ.Բ· Կդ · յ :*Խեղճմտութիւն (կամ խիղճմտութիւն) յանդիմանեալ կշտամբէ · Լ՚Ք · պորփ ։

Խիճ, խձի, յց · գ · Ψῆφος, ψῆφις, χά-χληξ, χάλιξ . Calculus , lapillus . Մ՚որ քար , որ և Մանրախիճ քար · կոպիճ · խո-շոր աւազ · լոգԸ. Ի·աԸ, գ·ղԸ · *Իբր զկաթ ջրոց ՚ի ծովի , և զխիճ յաւազոյ · Սիր · ծԸ· 8 : * Քաղցրացան նմա խիճք հեղեղատի · ՃՒ·Ն ։ա. 33 : *Եւ ոչ խիճ ձեռն ՚ի քար ձգելոյ : Կէտք զաւազն զխիճն հողմախառն ՚ի վերայ արկանէին · ։ · Ղ · ֆ· 3 : Ք · Ղ · ։ 41 : *Ջխիճն և զաւազախ · Նեեմ · ։ · ։ 17 : *Ի խճէ հեղեղայ · Խոե : *Ջմարդարիտս քամահեն , և զխիճս գանձեն : Աստատ-գոյն են քան զքարինս պայծառս խիճք · Ա՚ր · ։ · Ք : *Կապակցութիւն խճիցն և այլոց նիւթոց (՚ի շինուածի) · ՃԿ · ԽՀ. ՆԻԷ :

ԽԻՆԴ, խնդի · գ · Աւրմասն խնդալոյ · որպէս խնդութիւն · ապ · խանդէ · * Բազում-ք առ խնդին՝ կերպարան , և ոչ ձշմարտութիւն զերան կարծէին : Մոռացեալ առ վայր մի առ խնդին զամօթ հարուածէն՝ դիմեալ ընծայիցն յեկեղեցին · փիլ :

ԽԻՆՆ, խնդի · } գ · Κόλπος. Sinus. և

ԽԻՆՁ , խնձի · } Հեραία, apex , minu-ta pars. Գոգ · ծոց · խորշ · քունք · ունք · և խեց կամ խեչեր · իբր ծայր՝ մասն կամ կտոր և կէրպաք իրաց · և Գլխոյ · * Ընդ ծնանելն կէնն զառաջասացեալ մանուկին՝ եդեալ զնա ՚ի խնձի , և ծածկեալ՝ եհիալ հասանէր յապարանս · Պամ · ապԷս · : * Ի խինձս արտանդին մածանի մանուկն·ԳելՁ քքն՝ որ ՚ի խինձան մայրենոյն են · Նխ · ։ Է : և ԵՐՆ · Ֆի : * Ցերկոցունց կողմանց խինձ ՚ի վայր Թողացուցեալ՝ կախեն զհով-տագոյնս կողմանցն · Փիլ· փԵաի· ։ · *Կու-տեղով յարգաժողովին խինձ զպարզն և զվճիռն · Ո·ԼՒՒ·ր :

ԽԻՀՏԻՔ , խշտից · Տ · ԽՀՏԻՔ, տեւց · *Սարսեսցին ՚ի խիշտս իւրեանց՝ ՚ի ժամա-նակի խաչելութեան · Լ Ք · Ի·Ղ: *Ա՛ռ զմահիճս խշտոցդ մեկուց · Կ·ԳԼ · ծԸ :

ԽԻՊԻԼԻԿ · լիկ , կաց · գ · Բառ ռմկ · Խշտբնի · Ցնոքք գիշերոյ մտացածին կամ առ աչս տեսլեամբ.*Պահպանեա զնս ՚ի կար-ծեաց ցնորից ,՚ի սաստիկ սատանայէ ,՚ի ծան-րութենէ խիպիկից · ՃԿ · գառն · ապ :

ԽԻՍՏ , խստի , իւ , ից , կամ աւ , ացս · ա · Σκληρός. Durus. τραχύς, asper . ἀδά-μαστος, indomitus. կարծր · պինդ · կուռ · հոծ · սերտ · աննուաձելի · ֆէֆ , գաւԸ · սէրԸ , սարք , պէրք · ռմկ · պիրկ · *Փափաք ծարաւոյ ՚ի խիստ վիմէ. Ի՛ · ձա. 4:*Խիստն, և կակուղն : Խիստ ասի՝ վա մն զորութենէ ու-նել ոչ դիւրաւ հատանիլ · Աբէսք · սրպ : *Ոչ խիստ և անկազմ (հաց) · զի մի քան-ցեսցի խստուս կերակրովքն՝ ընդացն փափ-կութենէ · Նխ· ։ ղպ՛ : *Խի ստ ընութենի եր-կամօղ՝ հրով կակղացեր· Ս ԷՐԷ · Ղ : *Փարա-չէցին ընդ քարուտ տեղիս , իբրև լարկու-ցանէին զնա ՚ի վերայ խիստ խիստ վիմայ · Ե-ու · պամ · Ղ. 40 : *(Նիւթ երկնից) լու-սաւոր և խիստ · ՀՒԷ : *Խիստ և անուսուելի է կեղև արմատոյն : Ջի մի ընդ խստի իրիք հարեալ բեկանիցի· Սոփ· չ՛· Ք· ։ Ն ։ ա· պ· Է:

ԽԻՍՏ · Դժուարին · ծանր · անհնարին · դժնդակ · սաստիկ · բուռն · Էավ·ոդ, ՀՒ·ճ, զօա , ԷԻՊՔԷՒԷ : *Խիստ տեղի , կամ ճա-նապարհ , հոլմ , այր կամ ծառայ կամ տէր : Ի ձեռս Թշնամեաց անօրինաց խըս-տայ : Խիստ գործ , բան : Խիստ իրրև զգը-ժոխս նախանձ : Խիստ ծառայութիւն : Պա-տերազմ խիստ : Խիստ է քեզ ընդդէմ խը-թանի ոչացեալ· ևն : *Խիստ իշխան . խիստ դէմ · խիստ լուծ · խիստ սարկութիւն · խիստ հիւանդութիւն · խիստ յարձակմունք· ԵղԻՒ: Շ· Տիւ : Մ՚ԵՔ · ծ՚Ա : Պիւ : Ո·ԼՒ · չ· ։ ։ 15 : Նար · ղ : *Մեղք քահանայի քան զամե-նայն ժողովրդիւնն խիստ է · Եփր · Եւ :*Տե-ա՛լ Նորա՝ աչաց խիստ էր : Որ ինչ աչաց տեսանել խիստ է · Եփր · Համաբ : *Խիստ է բանգ այդ · զինչ իցէ խիստն · խաշրագոյն, ցաւագին , և յոյժ գժուարութենէ ուներ : Ոչ է ձայն չարաձայն , և ոչ խիստ գժնդակ լսելեաց · Ո·ԼՒ · չ ։

ԽԻՍՏ , կամ } Տ. Σκληρῶς, σκληρά, ἀγρίως.

ԽՍՏԻՒ. } Dure, dura, inhumaniter, aspere. որ և ԽԻՍՏՍ · խստագոյնս · խըս-տութիւն · սաստկութիւն · չարաչար · ակրԻՃ, Եաշխատիլ · *Պատասխանի արար արքայ խիստ · Բ · ՌԸ · ծ · 13 : * Մի այդպէս խիստ և խժաքաղ կատարել զկամս քո · Բ · Ռ. ծԸ · 2 : *Վասն այսորիկ խիստ ասացի , զի մի ընդ քեզ խիստ անգք անցանիցեն · Կղ. ծՔ : *Սաստիկ և խիստ տանջէցի զնա · Վ.Բ· Հ· Ը : *Ոչ արձականք արձանաց ՚ի խորոց ինչ գանձելոյն խիստ առաքեցեալ · Նար · ղԲ : *Խստիւ տայցէ պատասխանի · ։ · ԼԳ · Ք· 7 · 10 :

ԽԻՍՏԵՐԱԽ · Տ · ԽՍՏԵՐԱԽ · * Ձիոյ խիստերախի . Ճ · Գ ։

ԽԻՏ, խտի · ից · ա. Πυκνός. Densus, συνεχής, continuus, perpetuus. Հոմ. սեղմ· Թաւ · խուռն · կուռ · ատոք · լիուլի · չա-րունակ · յաճախ և ստէպ՝ մերձ և կից յի-րեարս գտեալ · սԸԳ · ԹՕԳ , ԸՀԼՕԹԸՐ· *Գե-ղեցիկ չատ·իլոզք , և խիտ ոստովք · ԵՀԼՒ · ։։ · 3 : *Իբր զարտևանանդ խիտ և գեղեցիկ ծիր · Խոե · Ք · 39 : *Խիտ մարշ, կամ փուշք · ՊԽ ։ *Երկիր սեղմ և սերտ և խիտ և կուռ լինելոյին · Խոե : *Ջօրէն խիտ ամպոյ · Սոփ · չ՛ · Ք : *Հոմ և խիտ շտեմարանք, կամ մարգիկ, կամ բազմութիւն մարդոյ և անաս-նոյ · ՊԽ ։ *Լիցին պահք հանգիստ ՚ի խիտ և ՚ի հոծ աշխատութենէն · Բբ· · պհ ։ *Ցեր-կար առնել զպատմութիւնն՝ ՃՀմարիտ ասա-ցուածովք հոծ և խիտ· Խոե· Ք· 64 :*Վասն խիտ և բազմակերպ գիմաց բանին · Նխ · ա. ։։ : *Խիտ հայեցուածով հային ՚ի քո · Լ՚Ք · ։։ : * Խիտ և անհատ Ճաշուկմամբ · Վ.Բ· ։։ : * Մարտիմ խիտ իմն քննութիւն զորակս մասանց · Երէ · ԹԸ :

Խոե. Տ. Πύκνως, πυκνόν. Dense, crebro . συνεχῶ, jugis. Խուռութիւն· հոծութիւն · ատոք · յաճախ · որ և ԽԻՏ ԱՒՏ ԽԻՏ · ՀՐԻՃ · *Մ՚ոտ ատ միմեանս խիտ ցանգԷ· Փիլ· Լ՚ա· :*Փոքր և խիտ Ընչեաք · Նխ· ։ · Բ· ։ Ի : * Որպէս զի խիտ և անուռազ լինել զաղօթան ՚ի կեանս քո· Ի·Բ· յ·ագԻա : *Մինչ անկելոյն ՚ի հան-դիսին՝ դիւաՃաւալ խիտ իւազային·Ն Է·ա· Մ·Ի:

ԽԻՏ ԱՒ ԽԻՏ · Տ. Ն ոյն ընդ վ· որպէս Կից իրրեւց · և ՑաՃախ · ատէպ ատէպ · ՀՐԻ · ՀՐԻ : *Խիտ առ խիտ խաւոյկս վաւերին ընդ ամենայն տեղիս ։։ · յն · ՚ի բանակի , կամ շուրջանակի · ։։ · Ղ · ֆ· 28 : *Խիտ առ խիտ մի զմիով կուտակեալ իբր զծովական ալիս · Սի՝ա· · ագ : *Խիտ առ խիտ Թանձ-րացոյց զպաշտօնն պղծութեան·Եվ Է Է· ։։ : *Որ ՚ի հինից Թշնամեացն պղծեալ զերծա-նին , խիտ առ խիտ յեա և յառաջ հային : Հրամայեցէն խիտ առ խիտ սարկաւագին , Լեթ զտէր աղաչեացուք · Լ՚Ք · ագ · Ա պորփ :

Կամ ա · *Ի չար կապարՃացն խիտ առ խիտ նետովք խորհրդոյն խոցոտեն : Խո-նարհեցուցիչ ։։ խիտ առ խիտ մտոց Թանկին : Կարօտիմք ՚ի խիտ առ խիտ ա-պաշուցէ Ճշմարտութենէն բառն հայկանել · Լ՚Ք · ագ · Ա պորփ :

ԽԻՏ ԸՆԴ ԽԻՏ · Տ. խիտ առ խիտ · ըս-տէպ ատէպ · ագԳ · *Խիտ ընդ խիտ · կո-չեալ զնոյն անուն , կամ յիշատակել զնոյն , կամ խօսակցիլ ընդ ում , կամ արամբ· Լ՚Ք · Է·մոպ · Ա ա՛ա·ի · Ա ագ : *Ի կամէալ ՃԱՅային բանից խիտ ընդ խիտ ՚ի նուա · Վ.Բ· Հ· ծԸ :

ԽԻՐՏ· ա· Տ· Աբմատ խրատելոյ· որպէս խրատուցեալ· խրատ , խրատելոյ· խրատէ , խրատէրէ · *Ջանգիսուն , և խրատ · և կալ ՚ի կալ ևն. Ոսէ· էիւնիպ : Իսկ էին բա·*Խրատս ՚ի խրատս · յերկրպայս ։։

ԽԻՑ · գ · Χάραξ (չ՛ · Հյ · խարձ ·) Ag-ger, vallum. բառիս . Κωλύω. Prohibeo. (՚ի հր · բայիս ԽՆՈՒԷ ·) որպէս խցումն · ուստի

ԽԻՑ ԵՐԿԱՆԵԼ՝ է խցանել զմուտս · ար-գելս դնել · որմարգիլ՝ պատնէշս կանգ-նել ·*Աղկանել խեց ՚ի վերայ դրանց նորա : Խեց արկի ջուրց բազմաց · ԵՂԼՒ · ԻՒ· 3ձ : ՒՒ · 15 : *Խեց արկեալ Ճանապարհաց նո-ցա · Ղ·ՆԷ :

ԽԻՒՍ , ոյ կամ ի · գ · (յոյմէ ռմկ · ԽուՃ ·) փոխինդ · փափուկ ուռենի զան-գեալ յայերբ ընդ իւղոյ և մեղու , ևն · և ամենայն կերակուր , կամ գեղ բազում դրեալ · պոլամաճ, լոփա , ազ , Հակոպ , ատՓՓԿ , ևն · յն · *Ալեսրօս, ալիւր· և բայիս, Ψαμίζω, իբրու պատառս գործել· լօգմա ԷափՓԿ · *Ագապէ ինձ իւիւս · Ք · ԻԳ · ծՔ · 5 :*Որոյ նոցա ոչ արասցէ զօրութենէ խիւսոյ ։։ · յն · ալեր · Ոէ · Ը · 7 : *Ցօրժամ չատնուցու խիւս մայրինն , մեռանի · Լ՚Ք · պորփ :*Իր-ժիկքն ՚ի խիւսէ և ՚ի գեղոյ՝ զոր կազմեն հիւանդացք, նախ ինքեանքն ՃաշակԷն·Տծոպ:

ԽԼԱԳՈՑՆ · ա · Աւաւել կամ կարի խուշ · գԺոաւալուշը · անլսող · անհնազան · *Ո՞վ ոք խլագոյն քան զպօղոս · այլ տես , զնմդրդ վաղվաղակի լուաւ յօրինակ հեթա-նոսաց · Գէ · Ես :

ԽԼԱՑ , կամ ԽԻԼՑԱՑ , ի , ից · գ · Θέ-ριστρον, χάλυμμα · Peplus, vestis aestiva vel talaris a rege donata . որ · խլաՔ · պ · ԽիլաՔ · Թ · գաՓՓան · Ձորձ ազնիւ · հան-գերձ մեծագին՝ զոր տան Թագաւորք ուրեք ՚ի պարգև · վերարկու կամ ծածկոյթ ան-ձին և գլխոյ կանանց՝ բարեկամաց և ա-մանդային · տես · չղաշատեան·*Հանին յՀ-նէն զխլացն (կամ զխիլացն) իմ պահապանք պարապացն · Երփ · Է · 7 : *Ի քաց զերծեալ լինի հարկինն խլացն : Ի քաց բարձաւ ան-յուսութենէն խլացդ· Նխ·ա· Էրփ : *Կամ զխը-լացն գրիգորի , որ է հագուստն ծածկոյթ գի-սաց · Վ.Բ· Էրփ :*Ընդէր առեալ (ռեմ·

բեկայ) զխլայն՝ արկաւ զեւրիաւ։ Նշանակ է խլայն Թափանցանցալոյս առաքինութե. Փիլ. ևԲ. ։ Ն Վրդն. ծն ։ *Նոր արքայ դայ՝ բերել քեզ խիլայ՝ յակւոյն սափերայ. գնչ. այն է զգեստ ոսկեթել, կամ ոսկեհուռն հանդերձ 'ի պարգև։

ԽԼԱՑԵՄ, կամ ԽԻԼԱՑԵՄ. եցի. ն. Խլայ տալով պատուասիրել, մեծարել. կաղայ հագցնել. գաֆթան կիյտիրմէք. * Եօթն անգամ արքունական զգեստուք խիլայէ զնա. Վրդն. պտմ։ *Թագաւորական զգեստուք պատուէր և խիլայէր զնա Թագաւորն. Ուռհեց։

ԽԼԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἐκκωφόομαι. Obsurdesco. Խուլ լինել. խցանիլ ունկանն. անլսող կամ անլուր լինել. խլանալ. սաղըրլանմագ. *Ականջք նոցա խլասցին. Միք. Է. 16։ * Ի քուն էք, խլացայք. Եփր. ղղշ։ *Գրեթէ խլացեալ ականջօք ոչ լսէ զանուն ճիգեանն կոչման. Պիտ։ * Բայուռն ամենայն խլացեալ լսելեաց. Մանդ։ *Խլացելոց և կուրացելոց 'ի ճշմարտութենէն. Ագաթ։ *Հեթանոսաց, որ խլացեալ էին 'ի բանից մարգարէից. Գէ. Եւ։

ԽԼԱՏԵՌ. գ. Խիլայ կանանց՝ որպէս տեռ. չղաշատեռն. ձորձ ազնիւ. *Զաստնին արկանելիս, և զարտաքին խլատեռս զակոնացիս. Ոսկ. Եւ։ յորմէ և Գէ. Եւ. * Զարտաքին խլատեռան՝ զոր լակոնացի ասէ ". այսինքն բարակամած կտաւ յոստր աշխարհաց բերեալ։

ԽԼԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐκκωφέω, όω. Surdum facio, hebeto. Տալ խլանալ. խուլ կացուցանել. Խուշընել, խըշընել. սաղըրլաթմագ. *Ծայթմունք լսելից աղեղանցն զլսելիս ամենեցուն առ հասարակ խլացուցանէին. Եղիշ. Է։ *Զլսելիս խլացուցանելով, խոնարհուք սրտի. Արշ։ *Զլսելիս նոցա խլացուցանէր. Մեսր. երէց։

ԽԼԵՄ, եցի. ն. Ἐκριζόω. Eradico. ἐκτίλλω, ἐκσπάω, ἐξολεθρεύω, evello, extraho, extermino. (արմատն է խիլ. որ և արաբ. գէլ գէր.) Ի բաց կորզել արմատաքի զբոյս և զտունկս. և քարշել հանել 'ի բընիկ տեղւոյն զոր ինչ և է՝ իրօք կամ նըմանութբ. սէօքմէք, գէօքէն չըգարմագ, չէքմէք գօբարմագ. *Բուռն հարկանել և խլել զնա յարմատոց իւրոց։ Ճանճանակ խլելոյ զանկեալն։ Առեալք ԹԹենւոյս այսմիկ, խըլեալ։ Ամենայն տունկ՝ զոր ոչ անկեաց հայր իմ երկնաւոր, խլեսցի։ Խլեսցին զնոսա յարմատոց։ Տնկեսցեն զձեզ, և ոչ խլեսցեն։ Խլեսցէ տէր զիսրայէլ յերկրէս բարութե։ Զձեռն քո խլեաց զհեթանոսս, և զնոսա անկեցեր։ Խլեսցի Թագաւորութե նորա. եւ։ *Զաւելորդ բոյսս խլել. Պիտ։ *Առ արմատս խլեցաւ այգին նոցա. Կոչ. ժդ։ *Խլեսջիք դուք 'ի մտաց ձերոց զարմատսն ընդվայրաբոյս։ Խլել զմեղսն զայթագղեցուցիչս, կամ զանդթունս արմատս, զխատան բարս։ Խլել 'ի միջոյ զչար սովորութիւն կմ զաղծունս. Ագաթ։ Խոր։ Նար։ Յճխ։ Մծբ։

ԽԼԵԼ. Քանդել հանել՝ բրել զանդամս. *Խլել զատամունս նորա։ Խլեսցին յարմատոց անտի ատամունք խածանողին. Ճ. Ա։ Նար. Լ։ *Ակն՝ որ անարգէ զծերութիւն մօր, խլեսցեն զնա ագռաւք ձորոց. Առակ. Լ. 17։ *Զունչսն հատանէին, զականջսն խըլէին. Եփր. Վլ. օր.եւ։

ԽԼԵԼ. Քանդել աւերել զշինուածս. յատակել. տապալել. *Խլեսցին զգեստք։ Խլեաց զմեհեանս և զբագինս։ Խլեսցին ըզպարիսպս երուսաղէմի։ Զուէր յամրոցն 'ի խլել և 'ի բրել։ Հիմարին զմեզ ապաստանիքս, և զան խլեն զքաղաքս մեր. Եփր. Թգ. Ն Ա։

Յհ. ԿԲ։ Ոսկ. յհ. Ի. 18։

ԽԼԵԼ Ի ՄԻՋՈՅ. Ի բաց հանել և կորզել. *Իբրաց խլեն զպարուէն, որք ոչ կամին տալ համարս գործոց իւրեանց. Ոսկ. յհ. Ի. 20։ *Սա հինգ աղանդ խլէ. Տօնակ։ *Արժան է զքահանայն զայն խլել 'ի կարգէն. Կանոն։ *Հրամանն ունիմք 'ի տեառնէ քաղցրութբ՝ խլել զնա 'ի մորմնոյն։ Իշխանքն՝ որք գուսար ունէին, խլել ջանային զմանուկն 'ի փեսայութե. Վրք հց. ծԲ. Ն ծԴ։ *Ոմն ելեալ խոտ տանէր երիվարին իւրոյ. իսկ ոմն 'ի վերայ մատուցեալ՝ խլեաց զայն. Առակ. Գ. 43։ Իսկ Բուզ. Ե. 4. *Դու խըլեցեր, այրեցեր զիս ". խիմ, կամ հաներ զայրն 'ի ձեռաց իմոց, և կմ 'ի խելաց հաներ զիս։

ԽԼԻՆՔ. գ. որ և ռմկ. խընէք, խուրէք. Խիղ հիւթ քթի. ալտ ռընգայ. սիւմիւք. *Արտաթորութիւնն եօթն. արտասուք, խլինք, տղուկք, են. Փիլ. այլաբ։

ԽԼԻՉ, խլչի, չաց. ա. Որ խլէ, կամ խլող. *Խլիչ ապահութե, կամ վնասուց, կորստեան, կամ ծոյլ և մեղկ խորհրդոց. Յճխ. ծա. ծԲ։ Ի Գիրս խոսր։ *Յուդա ըսկիզբն արքայութե խլայեցի, և յուդա մատնիչ և խլիչ արքայութեն խլայեցի. Բրս. մրկ։ Եփր. համաբ։ *Պղծալից ազգին քանանացւոց զնոսա խլիչ տարեալ՝ բերցէ, և զնոսա անդ բնակեցուսցէ. Ագաթ։

ԽԼԻՐԴՆ. գ. որ գրի և ԽԼՐԴՆԻ. (ասդ. խըլդենի.) Քաղցկեղ, խոյլեղգեռ, որ իբրև զխլուրդն խլրտեալ 'ի ներքուստ 'ի վեր՝ ճարակի զմարմինն. *Որ ամաչէ յայտնել զվէրս իւր, ծնանի 'ի նա խլրդնի, և ամենայն մարմինն դառնայ յապականութի։ Խլիրդն կայ յանձն իւր։ Խլիրդն 'ի սատանայէ է 'ի մարմինս իւրեանց։ Խլիրդն առ նոսա իցէ. Մծբ. Է։ Տես և ԽԼՐԴՆԻ։

ԽԼԽԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Խարխուլ. դիւրաւ խլելի. անհաստատ. *Մերժէ զնոսա յայնպիսի խլխլական մտաց. Ոսկ. Եւ։

ԽԼԽԼԵՄ, եցի. ն. Որպէս կրկնականն խլելոյ. Παραπέμπω. Deduco, diduco. Շարժել առ 'ի խլել. ձգձգել. քարշել. տատանել, տարուբերել. կրկտել կամ կարկատել պատճառանս. *Դու զիմրգ խլխըլես, և զանսկիզբն ընդ սկսմամբ պատել ջանաս. Ոսկ. յհ. ա. 3։ *Բազումք խլխլէին պատճառէին անդէն մնալ։ Դժկամակ լինէին և խլխլէին. Ոսկ. Եւ։

ԽԼԽԼԵԼ. որպէս կրկնութի բառիս խուլ լինել. խլութի ձևացուցանել. լսել և անտես առնել. լսելով անցանել. սաղ խուլ ըլլալ, լսել անցնիլ. *Զմե խլխլեսջիք զամբարշտութի. Ովս. Ժ. 13։

Կամ ըստ կրկին նշանակութեց գլխովին. *Զհաստուցիչն խլխլես ". յն. Թողուս. Ոսկ. մ. Գ. 3։ *Իբրև հասանէր Թագաւորն իրացն հատուցմունս 'ի վերայ, և ճշգրտէր զնրան, խլխլեալ անսայր բանին առ ժամանակ մի. (իբր ռմկ. գուլչէնիլով լսա կենալ) Բուզ. Գ. 15։

ԽԼՂՈՒԸՐՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽՂՈՒԸՐՏՈՒԹԻՒՆ։

ԽԼՆԻՔ. Տ. ԽԼԻՆՔ. *Մի ընկենուր առաջի մարդոյ խուխ կմ խլինիք. Ոսկիփոր։

ԽԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Խուլ գոլն. պակասութի լսելեաց. անլսելութի. սաղըրլըգ. *Խլութի ականջաց. Յճխ. Բ։ *Զխուլն և զհամր... զխլութիւն և զհամրութիւնն. Կիւրղ. եւ։ *Մարմնոյ խլութի ոչինչ կարէ վնաս առնել մեզ... իսկ հոգւոց խլութիւն են. Ոսկ. Եւ։

ԽԼՈՒՄՆ, խլման. գ. Խլելն, խլիլն. *Ի խլումն փութալ անկելոյն. Փիլ. յոգ։ *Խլումն Թագաւորութեան նորա։ Եկեալ հասեալ է խլումն քաղաքի նոցա. Եփր. Թգ. Ն համաբ։

ԽԼՈՒՐԴ, խլրդի, ից. գ. } Ἀσπάλαξ.
ԽԼՈՒՐԴՆ, խլրդան, անց. } Talpa.

Սևամորթ մուկն խաւարատէր կամ կոյր՝ գետնաբիր 'ի դաշտս և յարտորայս. Գէտէնէ մօղ. եէր օղլանը, գէօր մօղ, կմ մօղը գէօռ (այսինքն կոյր մուկն). գէօսդէպէք, գէօսդէպէկ. *Դեանաւուրեծ ... և խլուրդ. Ղեւտ. ԺԱ. 30։ *Ի մկանց և 'ի խլրդից. Արծր. Ա. 2։ *Կափուցեալ զաչս իբրև զխլուրդ. Մագ. Լ։ *Որպէս խլուրդըն բըրէին՝ ներքոյ հիման ամրականին։ Կմ աղտեղի կոյր խըլըրդան՝ որ կայ յանլոյս խաւար մթան. Շ. Էդէս։ *Խրել 'ի ծակ խլրդանն. Մեսր. երէց։ *Որ արդարև ճշմարիտ կուրութիւն է, և զօրէն խլրդան գործէ զմարդն՝ միշտ 'ի 'ի ներքոյ երկրի 'ի խաւարին տեղւոջ ճգնել. Սարգ. ա. յհ. Գ։ *Զայլքիւր դեղձն խլուրդք ցամաքեցուցին. հինգ անգամ պեղեցին. և դարձեալ խլուրդք լնուին հողով. Հ = Յ. ապր. Է։ *Անմիտ դու, և մուկն խլուրդ, որ ոչ ունելով աչս՝ կայ 'ի ներքոյ հողոյ. Պտմ. վր։

ԽԼՎՐՏԻՒՆ. Տ. ԽՂՈՒԸՐՏՈՒԹԻՒՆ։

ԽԼՐԴԵՆՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Նման խլրդան. գաղտնահնար. խաւարային. սեաւ և և զարշ. *Խլրդենի դիմօք իբրև զաղտն մի կատաղեալ։ Բացեալ լինէր պատրուակ կեղծաւորութեն 'ի խլրդենի դիմաց. Արծր. Ե. 5։ Գ. 2։

ԽԼՐԴՆԻ. Տես 'ի բառն ԽԼԻՐԴՆ։

ԽԼՐՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ դիւրաւ խլըրտի. դիւրաշարժ։ Իսկ գ. Շնչերակք, շընչափողք. Ἀρτηρία. Arteria. Արտաշնչութե ամենայն մարմնոյն՝ ըստ որում 'ի խորուէ կամ յամփոփմանէ՝ 'ի խլրտականացն շոգիք իմն բաղում 'ի ձեռն սնդայութե մորթոյն Թափանցիկ լինին. Նիւս. բն։

ԽԼՐՏԱՄ, ացի, ա. } չ. Σαλεύομαι. Moveor, labefio. որ և
ԽԼՐՏԱՆԱՄ. ացայ. }

ԽԼՐՏԻԼ. Շարժիլ մեղմով որպէս խլխըլեալ. շարժլիլ. խաղալ. տատանիլ. դըրդուիլ. ընդոստնուլ. գըմըլտամագ, օյնամագ. (յն. սալէ-օմէ.) *Անդամք նորա մածեալք. եթէ զեղցէ 'ի վերայ նորա, ոչ խլրտասցէ. Յոբ. ԽԱ. 14։ *Խլրտայ և շարժի. Բրս. մրկ։ *Ո՞վ է որ ճանաչէ զմիտս, եթէ ոչ բանն որ ելանէ 'ի նմանէ՝ նա է որ 'ի վերայ է քան զմիտս. և ամենայն խոր հուրդք խլրտան 'ի նմանէ. Եփր. համաբ։ *Կապեցաւ անհաւատութիւն, և այլ ոչ կարէ խլրտալ։ Է՞ր վասն անկեալ ես 'ի մէջ փշոց ախտեցդ առանց խլրտալոյ. Լմբ. սղ. Ն սոսկ։ *Յաճախման հաստեկին ախտ չարութեն գործոց՝ ցանկութիւն հանդերձ երևի խլրտալով 'ի մարմինն. Երզն. մթ։ *Յորմէ բախմանէ ընդոստուցեալ խլրտանայր սրծիւն։ Խոյն յօշեալ խլրտանայր. Մագ. ԼԷ. ԿԵ։

ԽԼՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } Տալ
ԽԼՐՏԵՄ, եցի, եա. ն. } խլըրտանալ. շարժել. շարժլել. դրդուեցուցանել. դրդուել 'ի շարժումն որպիսի և իցէ. գըմըլտատմագ, օյնատմագ, դէփրէթմէք. *Որք 'ի հիւանդութե իցեն, այսպիսի բանիւք խլըրտացուցանեն. Գէ. Եւ։ *Իբրև զնոյն 'ի սատանէն խլրտացուցեալ. Մագ. ծԷ։ *Խլրտեալ զնոյն՝ ցուցանէր իւր զկենդանի. Պիտ։ *Առ խորհուրդն անձանց, որ յերանսն անկանին, և 'ի ներքուստ անտի խլրտեն և պղծեն. Եւագր. ԻԱ։ *Որդունք անսան շարժմամբ զայլոտգութիւն խլրտեն. Կլիմաք։

ԽԼՐՏԵՄ, եցի. չ. } Ἄλλομαι, σκιρτάω.
ԽԼՐՏԻՄ, եցայ. յ. } Salio, salto. Խաղալ կամ շարժիլ. խլրտալ. խլրտանալ.

գմբեթանման, գեղեցկագործ։ * Իբրև զՃՃիս և զայբստանիսիլ զեռուն կայտառեալ խլրտէին։ Համալրեին զինս մեռեալ, և յետ անցանելոյ երից ժամուցն խլրտեաց ձեռամբն։ Ճ։ Բ։ * Ի խլրտել նորա՝ ահ գազանաց։ Կուսեաց ի վերայ իմ, և ոչ կարեմ խլրտել։ Զայլ Թագաւորութիւնս և զկղզիս՝ որք խլրտեն, սատակեցին։ Ցոբ։ Խ։ 16։ ՈՂԲ։ Գ։ 7։ Ա։ Ի։ Ը։ 11։ * Որ չև էր քնաւ ի լոյս եկեալ սաղմն, անգէն խլրտեալ յորովայնի մօրն՝ մարգարէութիւն խօսէր։ Ոսէ։ 14։ Ա։ 11։ * Եւ զտառնն եհատ՝ զի և խլրտեալ մի կարիցէ։ Ոսէ։ Է։

ԽԼՐՏՈՒՄՆ, ման. գ. խլրտալն, խլրտիլն. շարժուածն որպիսի և իցէ. գեղչաման. Տաղ. * Հիւանդացաւ, և անկեալ դներ. և խլրտուածն ինչ իրիք չգտանէր ի նմա։ Ես։ պամ. Ը։ 43։ * Իբր զՃՃիս բազմոտանիս... տակաւ խլրտմանց. Նար. Ե։ * Տալ ի նոսա զկենդանութիւն, և արկանել խլրտուածն զերուսալէմ. Վ։ Եզեկ. Է։ * Արկանել զխլրտուածն զերկնից. Ճ։ Ա։ * Թխուէ զձուկն, և շարժուածն խլրտմանն արկանէ ի ձուս. Վ։ Ես։ Ծ։ * Սը հեզուէ, որ առուղղութիւն է խլրտման ցասման մտաց, և մարմնոյ. ՅՃԽ. Ծ։ * Ոմն, և խլրտմունք իւր. Նար. Ը։ * Որով պնդի ցանկականն յամենայն ախտաւոր խլրտմանց. Լմբ. ոդ։ * Ամենայն խորհուրդք խլրտման ի նմանէ (՝ի բանէ). և խոնարհ գոհանին խլրտմունք նոցա. Եփր. հոմաբ։

ԽԽԱՑԹ. ԽԽԱՑԹԵԱԼ։ Տ. ԽՂԽԱՑԹ, և այլն։

ԽԽՆԱԿԱՆ. կամ ԽՐԽՐՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Χρεματιστικός. Qui potest et solet hiunire. Որ ունի զգնութիւն խրխինջոց. վրնջական. (մակդիր ձիոյ.) * Ինչպէս ի խաղս ի խնդապէս յատուկք ասին. քանզի ձէ ձի, խրխնջական. և եթէ խրխընջական, ձի. Պորփ։

ԽԽՆԱԿԱՆՆ. գ. } կարողութիւն
ԽԽՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. } խրխնջելոյ կամ խրխնջելոյ. վրնջիւն. յատկութիւն ձիոյ. * Ինչպէս ի խաղս ի խնդապէս յատուկք ասին. քանզի ձէ ձի, խրխնջական (առարկի)։ Ձիոյ՝ խրխնջականն. Պորփ։ Ընդ. պորփ։ Պրոմ. Իէ։ * Որոյհս ծիծաղականութիւն՝ մարդոյ, և խրխնջականութիւն՝ ձիոյ. Դամասկ։

ԽԽՆ.ՋԵՄ, կամ ԽՐԽՐՆ.ՋԵՄ, եցի. ց Χρεματίζω. Hinnio. որ և ԽՐԽՆՋԵՄ. վրընջել. ձայնարկել ձիոց ընդ բերանն խառն ընդ ունչս, կամ՝ ի քմոց. * Ինչպէս ի խրխնջել իւրում՝ ի ձայնէ խրխնջելոյ նոցա (կամ իրիսընջելոյ նոցա). Երեմ. Ը։ 6. 16։ կամ նմանութիւն, * խրխնջեա ձայնիւ քով. Ես. Ծ։ 10։ * Ի խրխնջել երիվարացն. Աւծր. Ճ։ 4։ * Հաջել, կամ խրխնջել. Նիս. կազմ։

ԽԽՆ.ՋԻՒՆ, ջման. գ. Χρεματισμός. Hinnitus. որ և ԽՐԽՆՋԻՒՆ. խրխնջելն. վրընջիւն. խրխնջականութիւն երիվարաց. * Հաոցի իւրիսընջիւն երիւրմոյ. Ամ։ Ը։ 7։ * Ի իւրիսընջիւն քաջ երիվարին. Աւծր. Ճ։ 4։ * Ձայնիւն գոռման, և խրխնջիւն վրնջելոյ. Մագ. Խ։ * Լուաւ զայգին խրխնջիւն (կամ խնջիւն) նորա։ Զինչ է այս ահագին խրխնջիւնս. Ձի՞ է, թէ առիւծոյ. Կէս. առիս։

Եւ Քրքիջ ծաղու. ծաղր բարձրաձայն. Ճ։ * Արուսր յորդաւատ վտակաց ծաւալին յաչսց՝ քան թէ ծաղուն խոր խռնջեն խրխնջիւնք (կամ խրխնջմունք). Աւծր։ Ը։ 11։

ԽԽՆ.ՋԻՒՆ, ի, իցի, կամ աց. գ. Որպէս խղճանք. կոնքեղ. կոպնջ. աբաւել. խնկեաք պէտ ձեյի, և սխափուլիս պէտ ձեյի. * Ի խրխնջիւնից զազատեսից երկիներանդ որակ ծիրանուոյ։ Որ էր ներկեալ արեամբ խրխընջիչացն զգետ Թագաւորական. Երէ. Լ։ Ա ՃԼ։ * Ոզնիքեր ոմն զխրխինջիւնն՝ ասելով, արի եկ արտաքս, զի մեծարեալ պատուեցից զքեզ. Նա ասէ. արեան խոյ ցանկաս. Մխ. առաւ։

ԽԽՆ.ՋՈՒՆԻ, նիք, նեաց. Նոյն ընդ վ. * Ամենայն հանդերձ՝ որ խրխընջունեաց ա բեամբ ներկեր. Բրս. մէյ։

ԽԽՈՒՄՆ. Ընդհատելոյ կամ իմն խոչընդոտումն. * Բժշկեալ ցամաքեցուցանէ զայտուսն և զխխուսն. Կիմաբ։

ԽԾՐԻՒ. բծի, լոյ կամ ացգ. Σπῖλος. Macula. αἰτία, causa, crimen, accusatio. խիծ՝ այսինքն խիղճ կամ տիեզծութիւն բծի. նիշ արատոյ. և մեղադրութիւն. սագիսս, սագտանք. երկբայութիւն յանցաւորութեան. վերբեր. լեռե, պեհանե, մահանա. * Զի մի քահանայապետքն խծբծիծս ինչ կրեսցեն։ Զի մի թուխքի կարծիք ինչ կամ դաւաճան գոլ բառնան զնծբծիծս զոյս՝ յաւետն, ընդ սերբլիս մեր. Ոսէ։ գծ։ * Խրծբծիք չարեաց (սլոռնկաց). ՅՃԽ. Ը։ * Մի ամենայնի յանկանոյցես. ի բարեաց անտի ընտրեսջիր վնծբծիծն։ Յայնժամ համարիս ինչ հաւատացեալ երևեալ, յորժամ ի խծբծոյդ ոգւոց ազատեալ ևցես. Եսագր. Ը։ * Առանց խծբծի և առանց եպերանաց գեղեցկապես կերեալք. Փիլ. Իմասպ։

ԽԾՐԻՒԾ. Ζήτημα. Quaestio. Ցոյզ մանրազնին. խոյզ. և խնդիր. քննութիւն. Ւսէփ. Ռիւթ. * Որոչեայ (փիլոն) զգլուխս, որ քընին ի գիրս սքա. և վասն խծբծիցն իսկ՝ որ են ի դպրութիւնէ եկեղց, և վասն լուծանելոյն նոցա։ Ասաց Ե Ճառս վասն խծբծիցն, և լուծանելոյն նոցա։ Են գիրք միւս ևս իսկ նորին խծբծից. Եսս. պամ. Է։ 18։ Է։ 22։ * Զամենայնն երկբայութիւն ի բաց եհան, և զխծբծիծ հակառակութիւնն վասն աւուրն յարութեանն. Լծ. ՈՃԽԲ։ * Ի բաց բառնալ զամենայն խծբծիծ երկբայական. Լմբ. հանգ։ * (Վասն ասելի զատկին) գեռևս երևէր ի տեղիս տեղիս խծբծիծ իմն ըստ հին սովորութեանցն. Տօնակ։

Ի կրկին միտս ձգի ասելն, * Եպերանաց խծբծիծ, և խելագարութիւնդիր. Նար. Խէ։

ԽԾՐԻԾԵՄ. եցի. ն. Συλλογίζομαι. Ratiocinor. πολυπραγμονέω, curiose inquiro. καταγωνίσκω, μέμφομαι, arguo, reprehendo, accuso. ἐπιλαμβάνομαι, corripio. Խծբծիծս որոնել, և չանալ գտանել. մանր կրկուել առ ասգտանել. արատ գնել. ասլարաել. եպերբել. հեթաբերբել, փաբբել, վէր ղբրնել. պեհանե գօմագ. * Արար նա պատասխանի մարդկանն, որ խծբծեցիննն զնա. Եսս. պամ. Ը։ 19։ * Ոչ որպէս հերձուածողքն խծբծեն։ Խծբծիչքն զօրհնան. Ոսէ։ գաղ. Ե ամ. ա։ 16։ * Հերձուածողքն խծբծեն զհին զայն. Ոչք զնոյնս խծբծելոց էին. Կեսրդ. Ծ։ * Մի ինչ վայրապար զբանս խծբծիցեն։ Զի խծբծեն զմեր բանս։ Մի զրանան տերունականս բամբասեր, և մի զկրօնան խծբծիծր. Սեբեր. Գ։ Ե։ * Մեկայ խծբծելով և քննելով զանհաս և զանչքնին տեսչութիւն դատաստանաց. Մագ։

ԽԾԿԵՄ, եցի. ն. Խճողել, յապարպատուցն. ընուլ և խնուլ, իբր խծծով փչել. փըճանգ. * Զորովայնն տառապեալ ընացուն (գինուվ), և խծկիցեն մինչև յանկանն և յունչսն և ցկոկորդն ամացեալ, և ոչ յագին. Ոսէ։ ե։ Ը։ 19։ Յն. διαῤῥήσσω, diffringo, պատառոտել։ * Խծկեցին զծակերն. Վ։ (Տես անդ և ԽԾԿՈՒՒԼ. ՃՂԸ. ՃՂԸ. ՃՂՃ. Ղէ։)

ԽԾՈՒԻԾ, խծծոյ. գ. Στυππίον. Stupa. խոշոր մասունք վլոյ գզելոյ, կամ կանեփի սանարելոյ, որ լինի խցան և պատան պատպեան իրաց. Ւսէ. սանդրատ. Խոպխոպ. (յն. στύππη. լտ. stupa.) * Եղեն կարգք ի բաղուկս նորա իբրև զխծուծ, յորժամ ի հուր հատուիցի. Դտ. ծԸ. 14։ * Ժողովել անօրինաց՝ խծուծ կուտեալ (կամ վուշ դիզեալ), և կատարած նոցա՝ բոց հրոյ. Սիր. Ի։ 10։ * Ամենայն մարմինն ծախտեաւել, և խծուծ լեալ վշտն. Ս։ և և վ։

ԽԾՊԵՄ, եցի. ն. Περιστέλλω. Obvolvo. Ոլորեալով ամփոփեալ, պարուրեալ. * Որպէս (ծածկուածիս մարմնոյ) յամենայն կողմանց ինքն առ ինքն խծպի. Ոսէ։ Ես։ (Արիմաթեացի կայ ի ուկ. խծիպ, որ է կայ՝ ոլորեալ և ամփոփմամբ։)

ԽՂԱՏԵՂԻ. գ. Τὴς καλύβης ὁ τόπος. Tugurii locus. Խոլի տեղի (որպէս դնի ի յն.) կոճղի այրի. Ղազարայի կամ Խալէլայի պէղ. * Յամենայն ծագաց երկրի գան տեսանել զմասուրն և զխղատեղին. Ոսէ։ Ն ։։ 7։

ԽՂԸՆ.ՋՈՑՆՔ. Տ. ԽՂՈՒՆՋ, և ԽՍԸՆ.ՋԻՒՆ։

ԽՂԻԿ, խղկան. գ. Κολύβιον. Tugurium parvum. Խուղ կամ տատլաւոյ փոքրիկ. խղիկ. գօղնէճճէգի. * Արարէք ինձ խըղճիկ փոքրիկ. Վ։ Հյ. ծԲ։

ԽՂԽԱՑՔ, կամ ԽԽԱՑՔ. ի, իցգ. գ. Խիղ՝ այսինքն գարշ և փուտ հիւթ (որպէս խըղճիք) իսկայեւտածոյ. փուտիթի վիրացս. շարաւ. երբ. նիւթ ծորեալ ուտաճի և է. իբրև. * Ողբալ ուտուացէ զիպիսայեցս մերձաւոր հարուածոյս բարկութիւնէ և խրատուս տեառն. Ցհ. իԲ։ Ֆ. Ֆ. Ֆ. Ֆ. Ֆ. Ֆ. Ֆ. Ֆ. Ֆ.

կամ Որդն եռացեալ. ՃՃի. * Ի խղխայթից խատոց արմատոց որպան կարմրութիւն։ Իբր զՃՃիս զեռուն բազմոտանիս խխայթից երկրի. Նար. Ծբ։ Ե։

Նմանութիւն կեղծիք. խարդախանք. * Ողջոյն տուք միմեանց ի սէր սրբութիւն. մի խղխայթիս և նենգութիւն, որպէս յուդայն զքն. Ոսէ։ Է. Ւսէ։ Ե։

ԽՂԽԱՑԹԵՄ, եցի. ն. Պատճառել զիղխայթս, կամ փոխել ի խղխայթ։ Նըմանութիւն գրգռել քրքրել. կամ ծածկել զվէրս, զընչամուխ. * Որ խղխայթէ (այլ ձ. ծածկէ ըստ յն.) զընչամուխ, յայտառնէ զնենգութիւն. Առակ։ Իէ. 26։ Ուր Լմբ. * Որ խղխայթէ, այսինքն քրքրէ՝ զիրըն նամուխիւն ։։

ԽՂԽԱՑԹԻՄ, եցայ. յ. Φλεγμαίνω. Tumeo, iutumesco. փոխիլ ի խղխայթ. ուռնուլ և չարաչ կապել. թարախել. Իրին պաղ ջամբ, էիմբ։ * Հարուածք խղխայթեալք (կամ խխայթեալք). Ես. ա. 6։ * Եթէ խղխայթեալ ի ներքոյ վէրս ունիցի. Սոփ. ա։ պ։ Ը։ * Որով և հարան իակ, և խղխայթեցան սովով և սրով. Ցհ։ Իբ։

ԽՂԽԹԵՄ. է. կղկաթել, յարիլ ի սրտէ. պատաղիլ. * Միշտ հանապազ մեռանի խմսատուածէ Ցիս խղխթեն. Վէյոր. Ը։

ԽՂՃԱՒԱՏ ԼԻՆԵԼ. Դատիլ և սաքատանիլ ի խղճէ մտաց. խղճել. մեղադրել անձին. * Որ քնաւ զպատուիրանին լուծն ոչ ըստանձնէ, և ոչ ի մեզանչելն խղճագատ լինի, ամբարիշտ կոչի. Լմբ. առաւ։

ԽՂՃԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Արժանի խղճալոյ. աւադելի. ցաւելի. եղկելի. խղճալ, խղճահ. խեղճ. ափքիլ, վայելուչ. * Խղճալի և ողորմելի երեսաք. Սոփ. յոդ. գ։

ԽՂՃԱԽԱՒՆ. ա. մ. խաւն ընդ խղճի. խղճիւ. խղճմտութիւն. տխեղծ մտաք. * (Կատարել) զվահագին խորհուրդս խղճախաւն

և ոչ հաւաստի ձեռագիրք. Վրդն. Երզ։

ԽՂՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συνειδὼς. Conscius. Ուշով գնիղճ յանցանաց. Հարեալ ի խղճէ. յանցաւոր. *Մատնիչն պապանձեաւ կայր գիտակ իւրոյ մեացն խղճականացս. ՃՁ։ *Աստ ցխղճականն. ընկերք գնարդ կատ ատա, որ ոչ ունիս հանդերձ. Ոսկ. Ես էս. ՃԳ. յորմէ և Լմբ. պրգ։

ԽՂՃԱԿԱՆ. որպէս խղճալի. Խելճ.* Ալրի կին խղճական. Դնկ։

ԽՂՃԱՄ, ացոյ կամ ացի. լ. խղճել, խորհիլ. կամ երկայիլ խղճի մտոք. խորհիլ. խղճմտանի ընել, փաթաթոտիլ, եթ տալտալիս *կերիցնէք, և մի խղճայցէք. ԵՆԿ։ *Ո՛չ է արժան խղճալ, թէ գնարդ ուտիցեն միս, և արգելն արիւն, որպէս այնք՝ որ յետս չդան յաչակերտացն խղճալով. Վրդն. Երզ։

ԽՂՃԱԿ. որպէս ումկ. այսինքն Ողորմիլ սրտաբեկ կարեկցութիւն. աղեկիզել. խորհիլ գորովանօք. աճխտ. Κατακλάομαι. Confringor. *Մի ողորմիր ասէ աղքատին ի դատաստանի. մի խղճար, և մի խորհիր զղջացեալ մտոք, եթէ աղքատն անիւրաւ հանգիպի. Ոսկ. յհ. Ը. 3։ *Աբէն գսփխա ի ջափար ասիրայէն, և գարձեալ խղճացին, և Թողին ի ջափար. Պտմ. Վ.ը։

ԽՂՃԱՄԻՏ ԼԻՆԵԼ՝Ὀλιγοψυχέω. Summo animo pusillo. խղճմտութիւն գոգրգի լինել. կարճամտիլ. տատամսիլ. *Մի խղճամիտ լինիր յոչխտա (կամ յաղօթս) քո. Սիր. Ե. 9։

ԽՂՃԱՉԱՐՉԱՐ. ա. Որ ինչ չարչարէ և տանջէ գնիղճ մտաց. *Խորհուրդ խղճաչարչար. Վրդն. ազ։

ԽՂՃԵՄ, հցի. լ. Διακρίνω. Dijudico, discerno. στέλλομαι, συστέλλομαι, devito, costernor. խղճիւ տագնապիլ. խղճի մտոք վարանիլ. խորհիլ. անձամբ զանձն դատել. ծփիլ ի խորհուրդս. երկայիլ. խիթալ. խորչիլ, վհատիլ. լքանիլ. Խիղճ ընել, տալ. Ես. Ամենայն ժողովուրդն խղճէր. և ա սէին, ուրայ դաւիթ իրկեաց զմեզ, և արդ փախստական է յերիւրես։ Ոչ խղճիցէք յանձինս, և լինիցիք դատաւորք չարեացն խորհրդոց։ Որ խղճէն, թէպէտ և ուսիցէ դատապարտեալ է։ Երբ ընդ նոսա առանց իրիք խղճիլոյ։ խղճէին ի ծնմանէ որ ի ծոցս փատաւէն անտի հաւատացեալքն եմն։ *Եթ զի խորհրդին գնա (գայ). զի խղճիցին՝ թէ գուցէ ազգին գնա եղէր. Եսթ.* Ընկատ ձեռազք խղճէս մերձենալ. Մաթ. ա։ *Իբրև զայս առաք, խղճեցին վասք իւրա Վ.ը հոգ։ *Ասա եթէ տկարացեալ ես հաւատովքդ, և խղճես. Երնկ։ *Խղճէին, թէ գուցի լինիցի և նոցա ևս՝ պէսպէս և նոցայն. Եսա. պմ. Ի. 8. յորմէ և ՅԿ. կթ։ *Միտքն պահ. բուն խղճիցէն։ խորչելին և խղճիցէն նոցա տալ սկզբանէ. Սիրաք. Ֆ։

Հայց խնդ. ըստ յն. ոճոյ. *Բայց զայս խղճեաք իսկ (յն. խորչեաք. կամ վհատաք նէաք), թէ գուցէ ապատ ոք ինչ դնիցէ. Ի. Կոր. Ը. 20։

Որպէս և Ե. Գ. Ը. 12. *Մի՛ ինչ վասն ազգին խղճիցէք։ խնամ ոչ սրպէս պատրաստէս խղճալ, ցաւիլ. այլ որպէս վարանիլ, լքանիլ սրտցաւութեամբ։

ԽՂՃՄՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ լինի խղճիւ մտաց կամ խղճմտութեամբ. *Խղճմտական գաւանանց. Նկ. Եպիփ։

ԽՂՃՄՏԱՆՔ, նաց. գ. Անաւաղ ումկ. որպէս խիղճ մտաց. գիտակցութիւն. խղճմտութիւն. խղճել. խղճիլ. խղճեցին. գալ, ինաւք. *Լցցուք զսիրտս մեր միամիտ խորհրդով և բանեզարդ խղճմտանօք. Վ.ը հոգ. ա։ *Տասանին (յայտ առնէ) ղիուշ մերոյ խղճմտանացն. Վրդն.

լս։ *Ընդ ուսանն առանց խղճմտանաց. Երզն. տիտ։ *Յորժամ սխալէն (կիրքն), խղճմտանօքն գատէ (միաքն), յանդիմանէ, կշտամբէ. կիր. Ը. Խհ։

ԽՂՃՄՏԵՄ, հցի. լ. } խղճիլ մտօք.
ԽՂՃՄՏԻՄ, հցայ. յ.} խղճմտանս ընել, խղճմտանօք զբաղիլ. *Ասէ, մի խղճմտիցէք ի չար գործելն. Լմբ. ատ։ *Որպէս Թէ գործով կատարեալ եմ, այնպէս խղճմտիմ. Վ.ը հոգ. ը։ *Չնչոյլ ընդ հայ քոյ՝ որ կայ ի հոգիս մեր, խղճմտելն՝ և երկեղն քո. Մաթ։

ԽՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Խիղճ մտաց. խղճելն մտոք. գիտակցութիւն. խայթ խղճի. խղճմտանի. *Տրտմական կրիւք և խղճմտութիւք բերի ի մեզանս. Դատողս ինքեանց խղճմտութեաք։ Չ. հրեայս. Ե յի. ծա։ *Սա զբնութիւս ցնդեցուցանէ զպղծութիւն, և զսիրտնաս անտեսութիւն խղճմտութեան. յն. անտրեստութիւն. Ոսկ. յհ. Ը։ *Միտք խղճմտութիւն տրտմի։ խղճմտութիւն և զղջումն յետ յանցանաց։ խղճմտութիւն ասէ Թէ. այլ ինքն Թիւրի յուղիղ ճանապարհն։ Միտք որ օրինօք և խրատու դաստիարակեալ է, ի մեղանչելն՝ խղճմտութիւն տագտանի. Լմբ. ընդ եզբ։ ոչ. ասէ։ *Խղճմտութիւն ասնջանք։ Ընդունի ի խղճմտուէն հալուածս։ Դատաւոր անյաղթ ունելով զնուրն խղճմտութիւն. կնխմ։

ԽՂՈՒԼՐՏԻՒՆ. փ. որ գրի և ԽՂՂՈՒԼՐՏԻՒՆ, ԽԼՂՐՏԻՒՆ. Որպէս Թէ է խլտաւ մն ատրոխի, կամ ձայնի նոցա. Ալաղակ և ձիչ անհնչեան. ատրոխ աղաղակի, ոռմուկ. խառնակուհի. ձղլգող, ւխոն ձայն. ձղլգիլը, ղամաւա. *Որ ցայն վայր միաշուրթին հասա. լեզուզ էին, և ի դիցն բազմատրոխ խառնակուհս խրղոլ-ըրտիւն ի միաբանեալսն և կեալ մտաներ. Եսա. ւր. ա։ *Ջմիաբարբառ լեզու մարդկութեն շփոթեաց յայլսեան խլվրտիւնս. Աթդր. ա. 2։ *Ջօրէն անմիտ աղաւնեացն՝ ոչ լսէին զխլղլ-ըրտիւն միանց ձգնաւորութեն. Արբ։

ԽՂՈՒՆ.ՋՆ, ի, աց. կաւ ԽՂՆ.ՋՈՒՆ.փ. Κόχλος, κοχλίας, κογχύλη. Concha, limax, conchylium, ostreum, murex. որ և գրի ԽՆՆՋՈՒՆ, կամ ԽՆՆՋՈՒՆԻՆ, ԽՂԸՆ.ՋՈՑՆՔ, և ԽՈՆՋՈՑՆ. ումկ. Խոչկին, խոնլանճ. Խեցեմորթ ցամաքային և ծովային ազգի ազգի. որոյ աղնուագոյնն է կանքերդ. յորմէ եղանէ ծովու ծիրանի. Ւխ-ի-փլ-պէօձէ. (որպէս և հյ. ի խլինք, ածէ.) հալ գնա էբէ. և խոխոնչէի պէօձեյի։ Բժշկի. *Ուսաոյ իցէ խղուհնչեաց ոտիզ զծիրանեաիս Թագաւորութեն. Վէդոց. է։ *Ծովուի ... խղընձոյնիք, առաւել քան Թէ զծիրանագոյս ասր. Բրս. ընկէզ։

ԽՃԱՄԱՆՔ. ա. Խճիւք մածնեալ. տանի փըր փարեալ կամ ասպալ սա ինչնաձեւ չեսիցոյ. *Առանց յատմագութեն քարանց և անկիւնաձեւմանց, և խճամած յատմամանց. Նկ. Եզեկ։

ԽՃԱՔԱՐ. գ. Քար նման խճի. մանր յատիկ քար. կամ Խ խճկոյ չինեալ քարտ. ցանգ. (որ ըստ յն խոճոպս ասի). *Իբրև գյատգ աւազիղէն քարակուռ որմոյ, խճաքարք՝ որ ի քարձրաբանդի կայցեն, առաջի հողմոց ոչ մնասցեն. Սիր. իԷ. 21։

ԽՃԵՑՅ. ա. կազմեալ ի խճէից, կամ ի մանրախիճ քարանց. ծալպ, ասպալ, կիր լաթալ փարեր. *Տճեանեաւ զանդաստանն, և ի միջն անդ բլուր մի խճեայ. ՃՁ։

ԽՃԵՄ. հցի. ն. գրի և ԽՃՃԵՑ. Խճիւք պատել կամ յնել. խառնել խիճ ընդ կիր ի պէտս ծեփելոյ. *Շինէին տամ, և ծեփէին առանց հիձելոյ. Երզն. ֆթ։ *Խը ձեալք, և կրամած շալախեալք՝ տոսկալի ոսկերօք, և վարդագոյն արեամբ՝ մարտիրոսացն բազմութիւնքն. Տօնակ։

Եւ խիտ առ խիտ ընուլ. խճողել. կռհլ. պնել. փըփաթ. *Մէզայ խճելով զորովայնս. Մաղ։ *Որ ատտ անհատիր խճէ (կամ խճճէ) զորովայնն, անդ հաչի և մաչի անխիճար. ՅԿ. գատան. Խրաք։ Ե կանոն։

ԽՃՈՂ. ա. Իբր խճեալ. խճողեալ. կուռ, հոծ. պատարուն. աստք. փնաճ. սըփը, տօփ, սըփըճա փօլա. * Ի ձեռն ամի խճող գոլ և լի. փիլ. Եւ. Ը. 100։ *Ջխճող և զհոծ երկիրս չուրջանակի պնդելով. Նիւս. կալ։

ԽՃՈՂԵՄ, հցի. ն. Πληρόω, ἐμπληρόω, ἐκπληρόω, ὑπερεμπίπλω. Impleo, expleo, supra modum impleo. որ և ԽՃԵԼ (ըստ ը նշ.) խիտ և հոծ ընուլ, մանաւանդ զորովայն անչափութեաք կերակրոյ և ըմպելեացս. փնել. փըփաթ. սըփը սըփը փօլաթուփաթ փօլմա կամ սաճափ ինաւը. *Խճողել զորովայն բազում կերակրովք. Բրս. հց. ծը։ Ոսկ. ապալ։ Եփը. պհ։ Շ. այբ։ Սարփ. յհ. Ը։ Սինաս. ապ. Գբ. հր։ *Ջհնոնձրուելն հոծ և կարծրագոյն խճողեալ երկրին Երէն. լս։ *Երկայր ընդ աներկիւղ ձնանապարհն բազմախիտ ընդ խճողեալ մարդկան։ Ո՞յք են խճողեալքն՝ եթէ ոչ քաշմիրային այրերք. Եփը. Ւխ. Ա աւետ։ Են կենացէ և բանակեացի և խճողեացի. Ոսկ. Ես։

ԽՃՈՂՈՒԹԻՒՆ. փ. որ և ԽՃՈՒՄՆ. Լինելն զորովայն ցայրապատուհն. որկրամոլութեան. կոեւը. փնելը. *Բարդեցի զնուիւն խճողութեան, յորմէ վատեցաւ բոցն պղծութեան։ Սինաս. ապ։

ԽՃՈՒՂ. փ. Իբր խճողումն. կամ խճողեալ լինչ, որպէս Թ. առաճափ. ըստ Լէհ. ախճուղ. *Վնաս է սակաւ առամիզանին խճուղին. Բիբլ։

ԽՃՈՒՄՆ. Տ. ԽՃՈՂՈՒԹԻՒՆ. *Ջխըճուճն որովայնին սեր ասէն. Վ.ը հոգ. յ։

ԽՄԱՑԵԼ. Տ. ՀՄՑԵԼ. *Նա՛ գործի երերուն, տուն առանց հիման, խմայեալ գերեզմանն, խաբեբայ ոսխտակ. Պիպաս։

ԽՄԲԱԳԻՐ. փ. Գիրք՝ ուր համախմբեալ բերեալ են պատմութիւք ազգի միոյ ողջոյն. որպէս գիրք Թագաւորաց. *Ոչ եթէ զայլ և այլ ազգաց զԹագաւորսէ նշանակէ խմբագիրն, այլ զմիոյ զիսրայէլականին. Նկս. Ես։

ԽՄԲԱԳՈՐԾ. ա. Իբր խմբագործող, և խմբագործեալ. *Խմնաւլն խմբագործ գաւառակցութեց հոգեղինաց. Մաղ։

ԽՄԲԱԳՈՐԾԵՄ, հցի. ն. Համախմբեալ բերել. համաձայնաբերել. *Խմբագործեալ ժողովեաց զազգս մարդկան ի փրկութիւն։ Ո՛ր գէշն իցէ, անգր խմբագործին արծուիք. Զ.ը. կի։

ԽՄԲԱԳՈՐԾՈՂ. ի. Δημιουργός. Opifex, conditor. Ի մի խմբոյ կամ արուեստ բազմեալ. և ըստ յն. ոճոյ, Բովանդակիչ կատարիչ, մանուածագ՝ արուեստագործ ասի. *Մի քազազ՝ երկնաւորն. մի արուեստաւոր՝ խմբագործողն ասի. Նիւս. ի սկանչ։ *Ա՛յսոր մարգարէն կայ առաջի խմբագործողն մեր արարածոց. Գր. սկանչ. յասեցուածն։

ԽՄԲԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. փ. Հաւաքումն. միաբան ժողով. *Պարառաբար խմբագործուհան քահանայական՝ բոլոր դասուք գվերինկոսացն. Մաթ. ա։

Խ ՄԲԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ո՛ր իցէ խառնելոյ. յայտարար խմբի. միաբանական. *Խակ երկիւղոյ ձայն զնմբական աղաչելոյ. Թէ ունի. Մ-վս. ԵԲՐ. ԵՒԵԼ։ *Ի Թշնամ ևաց միաբան խմբական. Երզն. ոթ. ԵՐՒ։ *Դասական, խմբական. խմբականն, որ եկե-

զեցացոյց մուխս զժողովուրդն. Երփ. փէր։

ԽՄԲԱԿԻՑ. ա. Որ է ի նմին խմբէ. դասակից. *ՊետուԹեաց և իշխանուԹեաց արարեր (զնս) խմբակից և կաՃառակից. ԲԷՒԿ։ *Միւս մարիամ կոտրէ հանդիսից, և յովհաննա բազմաց խմբակից։ Ա յսօր հրէշտակք իջեալ յերկնից՝ մարդկան նշեն սուս խմբակից. Գ։

ԽՄԲԱԿԻՑ. Տմպոտեղ. Compotor, convivа. որպես Թէ խմակից. Սեղանակից. Ի բոռ խոմ ընել. *Բազում հաղորդուԹեանց խմբակիցք։ Խմբակցեք բազուք կրճեալով ցուցանել զայն՝ որ առ ըմբռնլոյն կարևոր տարբերուԹեն է զօրուն. Պղպ. օրին. ։

ԽՄԲԱԿՑԻՄ, եցայ. ։. Խմբակից լի նել. դասակցիլ. *Իւն, բամեալ յերկինըս կոչեցար, և հրեշտակաց խըմբակցեցար. Երփ. ոպ. այբ։

ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Խմբակիցն գոյ. դասակցուԹ. միաբան ժողով. * Լուսաբնակ օրհնաբան էիցն խմբակցուԹեց. Նար. Ցբ։

ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. որպես Թէ խմակցուԹի. Տմպոտիա. Compotatio, convivium. Խնջոյք. իրախուՆք. սեղանակցուԹի. ՒԷբ. Խոմ. Ճճ,Լ։. *ԽմբակցուԹիք՝ դիցուք արդեօք մի իմն գոլ զուգակցուԹի... ԽմբակցուԹ ուղղապէս դաստիարակելով զինչ մեծ (այսինքն օգուտ)ոամկաց կամ քաղաքի արդեօք լինիցի. Պղպ. օրին. ։ *Ջոր ինչ յարբեցուԹեն դործեաց, զայն ի զգաստուԹեն ուղղեսցէ խմբակցուԹ քաղմացն. Երփ. Ցպ։ *ԱնուշահոտուԹք ընոյր զոսկեն, յորում խմբակցուԹի էր. Նիւս. Երփ։

ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Խառնուրդ. բազադրուԹ. *Ի մի եկեղեց խմբակցուԹէ զանազան ծաղկանց զայս իւղ հրամանատրեցեր. Նար. ղՃ։

ԽՄԲԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ժողովարան. եկեղեցի. տաՃար. *ԿաՃառիւղոց անձանց խմբարան. Նար. գԽ եկել։ *Նոցա է եկեղեցի խմբարան. ԼՒբ. պտրգ։ *Ընդ ինէ և զերկինաՃեմ խմբարանն, զգմբեԹայարդ եկեղեցին. Ո՚՚՚ԷԼ։

ԽՄԲԱՒՈՐ. ա. Իբր խմբեալ. բազմաւոր. հանդիսական. *Կանայք խըմբաւոր՝ իւղք խընկաւոր՝ մեզ աւետաւոր. Գ։ *Սբ յիշատակ ոտնից խմբաւոր. անդ։

ԽՄԲԱՒՈՐԵԼ. Տ. ԽՄԲԵԼ. *Ոչ սակաւուց ոմանց, այլ յոքունց և յաւելս խմբաւորելոց. Երփ. փէր։

ԽՄԲԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ՀաւաքուԹիւն. գումար. ժողով. դաք. բազմուԹի. *Ի հմտուԹ ածեալ զհամբակայն իւրեանց խմբաւորուԹեն. Ցհ. ՅՀ. պաւղ։ *Փառաւորիս յերկնային խմբաւուԹեանց, և ի ստորնաչնոցս կարգապետուԹեց. ՃՀ։

ԽՄԲԵՄ, եցի. ։. Ժողովել, հաւաքել. զոյ գումարել. Իր. փուԹմարիլ. բահիլ. ՃՀՆԻՆՏ, փէրէ, փէՒՒէրէ. յն. խոնաբհիլ, ՃՐ ի մի գալ, և ընդհարկանիլ. Κλίνομαι, συνάπτομαι. Inclinor, conjungor. *Ամ խումբըն՝ զոր խմբեաց։ Խմբեաց՝ տալ պատերազմ։ Խմբեցաւ պատերազմ։ Խմբեցան և նոքա ևս զհետ նոցա ի պատերազմ։ Խումբք նորա, զոր խմբեցաւ. ՃՐ. ԻԳ. Ջ. 34։ ։. ԷԿԶ. ։. 29։ ։.ԻԳ. ՃՐ. 2։ Ջ՚՚Ճ. 22։ Ճ. ԻԳ. ՋՀ. 20։ *Խմբեցաւ պատերազմն ընդ իրաս. Մ՚՚Ի։

ԽՄԲԻԼ. Տօնախմբել. *Ջ յիշատակ սքՃդ խմբիցեք ձերով ուրախուԹՃ։ Ի յիշատակ մեծի երանելի սկըսելն... խմբել ի նմին ուանի. ԱՃԲ։ *Խմբեալ ասնիւք. Գիպ։ *Ջօր ասնին յիշատակի նոցա խմբեալ ըՀնծային. Բ՚՚Ղ. Ճ. 3։

ԽՄԲԻԼ. կուտել իւիք օրինակաւ. ի մի վայր բերել. միացուցանել. յաՃախել. ևն. *ՋաշակերտուԹիՀ նորագիւտ վարդապետուԹէն խմբելին ուսանել. ԱԳաԲ։ *Ջերկուս բիւրն քաջալերեաց. և խմբեաց յուսով լինել պատարագ ՅՀ. Ի. ՒԻԼԻ։ *Հիմ զզարմիցն քոց խմբես զեկս ջրհեղեղին։ Ցաւետագոյն խմբեալ երջանկուԹիՀք ի բազմահաւաք դիւցազնական խմբեցեալոցն։ Ըուրջ խմբեցելոց. Պիպ։

ԽՄԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Խմբելն, իւն. հմմտ. ԽՄԲՈՒՄՆ, բան. Հաքուն. գուՆմարուն. *Ջարդարէր զեկեզեցիս, և պաշտ ուՆէից խմբուՀք պատուէր. ՂՆախ։ *Եղև խմբուն մեծ պատերազմին. Ո՚՚՚ԷԼ։

ԽՄԵՄ, եցի. ։. Առաւել ոմն. որպես Ըմպել. և Քամել. ծծել. իլէք, սիւղէք. *Խաչ ակիւքեաւ զծուՀն՝ ասէ, խմեա՛. և էր քաղցր. Վէր հդ. ։։ *ԿԷսքն լոկ զԹանիւն ուսնեալ երկաս միայն խմեալ. Վէր հդ. իՀ։ * Ի վէՀտ աղբերՀն ծծելով յիւնքն՝ խմեաց զանՃառելի խնաւտիցն զզօրու. Տօնակ։ *ՋերմուԹի արեգականն ծծեաց, խմեաց գնոսա իւրովք բոցաՃաՃանչ ՃառագայԹիւքն. Վէպօր. Ք։

ԽՄՈՐ, ոյ, ոց. գ. Զնմպ. Fermentum. խառնուրդ ալեր և ջրոյ՝ԹԹռուեալ. որ փոքր մի իմն խառնեալ ընդ հայան՝ փոփկացուցանէ և ուռուցանէ զայն, և լինի համեմիչ. Ոայս, Ոայե. երբ-ջօ, խամէյ։ Լայնաբար ասի և զիմորեալ հացէ. և նմանուԹեՀ, զաՃեցուն իրաց և զխառնակ վարդապետուԹ.եւն։ Ա՚յլ է ոմն. համաբ, խամաբ, խաՒբ. Տ. ՀԱՑՑ, և ՋԱՆԳՈՒԱԾ։ *ՋերօՀն օր քաղարջ ուտիցէՔ. յառաջմէ իսկ օրէ անտի անհետ առնիՔիՔ զիմոր ի տանց ձերոց։ ՋերօՀն օր մի գոցի խմոր ի տունս ձեր։ փոքր մի խմոր զամ զանգուածն խմորէ. ևն։ *Խմորն ԹՀԹ զաղարջ ալիւրն ոչ փոփոխէ յաՃուՃն, չէ խմոր. Ոոյ, յհ. ։. 6։ *Որոց խմորոյն կաստարեն ։։ ՀՀ խմորուն հացիս. Շ. ԻՀՒ։

ՆմանուԹՀ։ *Նման է արքայուԹի երկինից խմորոյ։ Ջգոյչ լերուք ի խմորոյ սադուկեցողն և փարիսեցւոց։ Ոչ ասայ զգուշանալ ի խմորոյ, այլ յայտնդոյ։ ԱրբեցէՔ ի բաց զհին խմորն։ Մի ի խմորն չարուԹեն և անզգամուԹ. ևն։ *Խմոր հեԹանոսուԹեան։ Խմորք ցաւոց։ Ի սադուկեցւոց խմորոց. Մծբ.ՀՀ։ ՁԿ. ՒՒ։ Մ՚՚Ֆ. ։։

ԽՄՈՐԵԱԼ. եալ. ։. Տ. ԽՄՈՐՈՒՆ. *Որ ուտիցէ խմորեալ։ Մի զենուցուս ի վերայ խմորելոյ զարիւն զոհից իմոց. ԵԼ. ՀՀ. 15։ ՁՀ. 25։ *Խմորեալ հացիս. Շ. ԻՀՒ։ *Խմորեալ զանգուածոյ սադուկեցուցն։ Մ՚՚Ֆ. Խ։ *Ոչ ունելով խմորեալ ինչ, որ է քացախաւս վալք չարուԹեՀ. Ի գԼբ խոսբ։

ԽՄՈՐԵՄ, եցի. ։. } Զնմօս, օմաւ.
ԽՄՈՐԻՄ, եցայ. ։. Ֆ. } Fermento, or. Հաստնացուցանել խմորոյ զհայան, և հաստնանալ զանգուածոյ. զանգանելիլ նմանուՀ՝ փոխարկիլ յինքն, և միանալ, կամ յարիլ յայլոյ բանս. ՏայալամաՀ, Տայա գօմաՀ, Տայէլէնմէ։ *Փոքր մի խոր զՀմ զանգուածն խմորէ. ։։ Ղ. 6։Գաղ. Ե. 9։ *Ա՚ռ ժողովուրդն զհայս իւրեանց՝ մինչև խմորիալ էր։ Եփեցին նկանս քաղարջս. քանզի ոչ խմորեցաւս. ԵԼ. ՀՀ. 34. 39։ առ և Մ՚՚Ի. ՀՀ. 53։Ղ. ՀՀ. 21։ *ԵԹԷ կանն խմորեցաս, կերպարանն ոչ խմորիցի, և ընդ այ խառնիցի. Ա՚՚ ՈՐ. Ի։ *Ա յն զմեզ խմորե, և յիւր ետեսուԹենն հաղորդեսցանէ. Մ՚՚Ֆ. ։։ *Խմորեաց զՀմման զնոսա՝ չարժեալով ի սէրն այ. Շ. ԻՀՒ։ *Ընդպակս և նոքա խմորեալք ի տեսանէՔ՝ զաղաւմ աչխարհս խմորեցին. Երփ. Տպի։ *Խմորեալ էր յայտնդոյ մարկիանոսի։ Ոչ խմորիլ յայտնդն. Ճ. Գ։ Ո՚՚՚ԻԼ։

ԽՄՈՐՈՑ. ա. Ուր իցէ խմոր չաղեալ կամ մսծեալ. *Մի զենցես զզոհս իմ ի վերայ խմորոյ, Թուի ԹԷ ի խմորոտ ամանն զարիւնն չառնուլ. Նիս. Եւ։

ԽՄՈՐՈՒՆ. ա. Գ. Զսմատός. Fermentatus. Հնմպ, fermentum. Խմորեալ. Հաստնացեալ խմորով. Հայս կամ հաց. որ կոչի և խմոր. Խոյր առնէցող, Տայան հասածք. Տայալը. *Ոչ ուտիցէՔ խմորուն։ Ոչ երևեսցի առ քեզ խմորուն։ Ոչ առնիցէՔ խմորուն։ Ջամ խմորուն, և զամ մեղեալ։ Մի ուտիցէՔ ընդ նմա խմորուն. Եւ. ծՀ. 3. 7։ ՂՆա. Է. 11։ Օր. ծՀ. 3։ *Ոչ խմորուն. այլ՝ բազարջ հացիս։ Խմորուն հացն. Շ. ԻՀՒ։ Լ՚Ի. ոպ։

ԽՄՈՒՄՆ. գ. Արբուն. ծծուն. ջինքն ձգուն. *Ես է ամբովն որպես ի վայր բարշուն ինչ և խմուն. Նահ։

ԽՆԱՄ, ոյ, ոց. գ. Փրոնտις, μελέτη, ἐπιμέλεια. Cura, diligentia. պրոնօա, providentia, prudentia. Հոգ զգուշուԹեՀ. հոգաբարձուԹեՀ. նախահսկաց հոգոցուԹեՀ. խորհուրդ կամ մտածուԹեՀ և փոյԹ վասն կարևոր իրաց. պատրաստուԹեՀ պիտոյից. պահպանուԹեՀ. հսկանաւորուԹեՀ։ գործման. Ջան մտագիւբ. գուԹ. սէր. Տխնամ, պէպ. գայլէ, փոՒՒխանՃՀ, հեՒՒփէՒՒ, գայբՀա, ՒՒօգՒՒէյՒՒէ, նազար, ՃահԳ, գայբՒՒէ, ՒՒխմր, պէրման. *Ի տեառնէՀ են վարՃք նոցա, և խնամ նոցա ի բարձրելոյն։ Խնամ խրատու՝ սէր։ Որ յուսացեալ է ի տէր, ընդ խնամով կեցցէ։ Բազում խաղաղուԹեՀ գԼտեալ՝ զով խնամով. ևն։

ԽՆԱՄ ԱԾԵԼ. ՈՒՆԵԼ, ՑՈՆԵԼ. Ἐπιμελέομαι. Curo, curam gero. պրոնօեօ, prideo. խնամել. հոգալ. փոյԹ ունել. գայբմաՃ. *Ջմի օրինակ խնամ ունի (կամ առնի) ծոյն։ Խնամ կալ բանիարով ի գաշտի։ Մարմնոյ խնամ մի տանիք ի ցանկուԹեՀ։ Ընտանեաց խնամ ոչ տանիցի. ևն։ *ԳԼԹուԹՀ խնամ ածել, և գարմանել։ ՑՃՀ. ։։ *Որոց և այլոեաց խնամ ածեալ Մ՚՚Ֆ. ոպ. Խ։ *Սիրեա զողջ սրտիւ զՅծ, և օրինաց նորա խնամ ած. Շ. այբ։։ *Խնամ տալ Հոգացայ ՅՀմի. Խոբ. ։։ 8։ *ՋափաւորուԹեՀ բանիս խնամ տարաք. Դիան. ԵրՒ։ *ՑոյժՀ խնամ տանի աւետարանիչս կարգին և ժամանակին. Երփ. Տպ։

ԽՆԱՄԱՒ. Տ.Ἐπιμελῶς. Diligenter, accurate. փուԹով պնդուԹեՀ. Ջանիւ. կպմակար. մտագիւբ. *Որ սիրէն (զորդի իւր)՝ խնամով խրատ. Ա՚՚Ի. ծՀ. 24։ *Ամ որ խորՀէր ի սրտի իւրում՝ խնամով՝ի չարիս ։։. յն. քայիւ, διανοέω. Ծ՚՚. 5։ *Խրատոս նորա զունկն մատուցանէր խնամով. ՑՀ. ԻՒ։

ԽՆԱՄԱՒԱՐ. Տ.Ոյն ընդ վ. *Հայեա խնամաբար, մի ուրեք փախիցէ ի քէն որդի. Բբս. Հայեաց։ *Ջոմն օսարատի չար խնամաբար տեսանես, և զքո ինքեան զաչ գուԹ ոչ ուրեք դնես. Բբս. ԲբՒ։ *Ջամ ինչ խնամաբար ի Հարց արկանել։ Անկեալ դնին միաք խնամաբար ի չարիս ի մանկուԹեՀ. Փիւ. ծ. բան. Ե ւԻՒ։ *Դուրս սրաբեալ խնամաբար խոյի զտեսիան։ Խնամարար յանձն արարեալ. ՊՀմ. աղէս։ *Խնամաբար սուրբ կոյսն զկուսուԹեՀ չահն պահեալով. Գբ. ոփ. ի Ղոյն։

ԽՆԱՄԱԳՈՑՆ. Տ. կարի խնամով. ամ ՀոգոցուԹՀ. *Խնամագոյն գարմանեՀ. Փիւ. ԻՒն։ *Խնամագոյն ընդ միաս ածէր, զինչ ինչ արարեալ զնոսա. ՃՃ։

ԽՆԱՄԱԳՈՒԹ. ա. Ուր իցէ գուԹ խնամոց. գոյովագուԹ. *Սիրեալքիք զնա-

զաղուէի խնամագուէթ սիրուելն. Մ֊է. ֊ի։

ԽՆԱՄԱԼԻՑ. ա. Լի խնամով կամ գիտով. գործավոր. պնդագոյն. հոգատար. *Ճնչեալ զինուն ի զոյնէն արտասուաց ... խնամալից պաղատանաւք. Ցճխ. ֊ի։

ԽՆԱՄԱՀՕՍԻԼ. Բաս. ումի. Խնամել, խօս լինել. խնամիական երթալ. պատճառ լինել խնամուելիք կամ ամուսնուելիք. *Ընդ մարգոյ՝ կնոջ մի՛ խնամախօսիր. Ոսկիփոր։

ԽՆԱՄԱԾ, ի. ա.) Խնամածուհի.

ԽՆԱՄԱԾԱԿԱՆ.) ածական. փոյթ ի խնամել. գթած. հոգ տանող, հոգևոյժ. *Եւ այս խնամածին և գործավարդին հօր է։ Զի բարս ոգւոց ունին ծնօղք խնամածականս. Ոսկ. էա։

ԽՆԱՄԱԾՈՒ, ուի, ուաց. ա. գ. Ἐπιμελητής, κηδεμών, ἐπίτροπος. Procurans, curator, procurator. Որ խնամ ածէ. խնամակալ. խնամատար. հոգաբարձու. պէտ ընդ. հոգատոյզ. գայթղձք. մոտգայելի, դիպա. ղբր. *Որոց խնամածուհւ։ Խնամածուն այն հօսին քրի. Աստ. Բագին։ Ցհ. իի։ *Իբրև խը նամածուի հօր։ Սնուցանել նշանաւ խաչիւ քան զամենայն մարմնական խնամածուս. Պիպ։ Շ. Բագին։

Եւ գործակալ աէրուէթ. վերակացու իրաց այլոցն. փեահէա, վէփիլ. *Թագաւոր աղէքսանդրոս ցուցանէ խնամածուս իւրոյ Թագաւորութեան։ Հրաման տան խնամածուսց Թագաւորութեան. Պամ. աղէսս։

ԽՆԱՄԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιμέλεια, κηδεμονία. Cura, cautio, curatio, diligentia. խնամ ածէլն. խնամակալուէթ. հոգատարութեան. հոգ. խնամ. գուէթ. հովանաւորութեան. զգուշութեան. կարեկցութեան. գթա. ձէրէն, ՚ի գ ա յ ի ա. *Արարչական խնամածուէթ։ Ոմանց բնութեան, և կիսոց խնամածուէթ ոյոց հայր. Ցճխ. ֊ի։ *Խնամածուէթի հայրենի. Նար. ձ֊։ *Ի ներոդա միս խնամածուէթէ ձերմէ. Ցհ. իի։ *Գաւան յօժարագոյնք ի խնամածուէն. Պիս։ Ոչ ոք զայրագոյնք ի խնամածուէն գեմս գազանաց՝ զվիշտն աղերսիս մրմնջեր (ազատանայ ի բերանոյ կնոջ յոյսց). Ոսկ. ծ. ա. ։ 3։

ԽՆԱՄԱԿԱԼ, ի, ացի. ա. Ἐπιμελητής, θεραπεύων. Procurans, serviens. և բայիւ, Ἐπιμελέομαι. Curam gero. Որ խնամ ունի. խնամածու. հոգաբարձու. յանձնաձիչ. դարմանիչ. վէփիլ, ի֊պաշըր, փեահէա. *Մուրթքէի առն հրէի խնամակալ ի տան իմում։ Զիարդ եկեղեցւոյ ես՝ խնամակալ լեցի. Եսթ. ֊ի։ 10։ ա. փխ. ֊է. 5։ *Արարատ ծոց խնամակալ լինէր. Եղիշ։ *Տեսեր զոչ սրբելուէթ հօրն խնամակալի). Ոսկ. ա. ի֊։ *Ցուցանէ զինքն խնամակալ ուրոյն, քանզի ես սրբեցի ասէ. Ոսկ. յհ. ֊է. 30։ *Երկիր խնամակալ մեզ. Աթան։

Եւ իբր խնամողական, նախախնամական. *Խնամակալ աչքն։ Ի խնամակալ սիրոյն. Ցճխ. ֊ա. ֊ա ֊է. ֊ի։

ԽՆԱՄԱԿԱԼԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. Μεμελημένος. *Ձև խնամակալական. Բրս. Իզի. (այժմս չն. որպէս անխնամակալ. յանհոգս. ոիմելημένως.)

ԽՆԱՄԱԿԱԼԵՄ. եցի. է. Խնամ ունել. խնամակալ լինել. *Խնամակալեաց իւրոց հայրենեաց. Խօս. ա. 14։ *Եւ ոչ իրամատել փուէթացայ, այլ խնամակալել. Մագ. ա։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒ, ի, ացի. Տ. Խնամակալ. *Հայր գթած է, և խնամակալ. Սարգ. ա. գ. ֊է։ *Ամենայն ուրեք խնամակալու և պաշտպան էր նմա. Ագաթ։ *Հոգւոց նոցա փրկութեան խնամակալու լինել աղօթիւք. Լմբ. պարգ։

ԽՆԱՄԱՀԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. Խնամակալութիւն, և Խնամ. Ἐπιμέλεια, κηδεμονία. Cura. ձնտիկիպւս. որ և Ձհանաուուի֊Օգնականութէ. *Խնամակալութեան արարին գիտուէթ. ֊է. ճ. իէ. 15։ *Երախտիք և խնամակալութէ. Ագաթ ։ *Իքունէ խնամակալութէ զեռելեալ Թագաւորութեն. Խոր. ա. 8։ * Ընդ խնամակալութէ ինքնակալ Թագաւորացգ. Ցհ. իի։ *Բազում խնամակալութէ Թագէլ. Ոսկ. յհ. ֊է. 14. 39։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Προνοία. Providentia. Խնամք և նախախնամութէն ոյ. և նոյն ինքն Ած բարեխնամող. *Քաղցրութէք տայր պատասխանի, և ամենայնիս զինամակալութէն իւր ցուցանէր առ Թշնամին. Ոսկ. յհ. ֊է. 14։ * Արարչի առ արարածս բազում է խնամակալութէ. Ի գիր ասէ. *Թէ ոչ գոյ ած, և ոչ խնամակալութէ, որ վարիցէ զնմ։ խնամակալութէ, զոր ոչ ՚ի նմանէ ասեն։ Բայց զի յայլմէ զնամակալութէն, պարսաւանաց արժանի է. Եղնիկ։ * Աննուազ քարիդ, և անդիտիտս խնամակալութէ։ Բարերարութէն երկրպագելի, խնամակալութէ պաշտելի. Նար. հ. ղ։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ս. Ἐπιμελῶς. Diligenter, accurate. խնամով. փութով պնդութէ. զգուշութէ. ուշի ուշով. *Պարտ և արժան է խնամակալութէ ի Թագաւորի հայել բանս. Աթաբ. ֊ի։ *Այն՝ որ վասն նորա ասացեալ էր, բազում խնամակալութէ առ ՚ի քննել պիտոյ էր։ Նոքա ոչ ուժգին, այլև ոչ խնամակալութեամբ նմա ընդգէմ առաջի մատեան. Ոսկ. յհ. ֊ա. 40։ ֊է. 6։

ԽՆԱՄԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Խնամող. խնամողական. որ ինչ հայի ՚ի խնամօղն կամ ՚ի խնամս. * Առ երկիւղածս իւր ցուցանէ զինամական գթութէնս իւր. Ի գիր ասէ. *Պակասեալ են խնամականքն ըստ աւուրց նուազութէ. Նար. ֊ա։

ԽՆԱՄԱՆԱՄ, ացայ. Տ. Խնամծնուլ. * Ա֊յս առաջին խնամանալ եղև ընդ միմեանս գործակցութեանց և արծրունեաց. Աբծր։

ԽՆԱՄԱՊԵՏ, ի, ացի. գ. Գլուխ խնամակալութեան կամ հոգաբարձութեան աէրուէթ. իշխան իշխանաց. փեահէա պէյ, պէյլէր պէյ. *Ցուցանէ խնամածուս իւրոյ Թագաւորութեանն. . . և խնամապետ զաէրդիվիկաս. Պամ. աղէսս։

ԽՆԱՄԱՏԱՐ, ի, ացի. ա. Որ խնամ տանի. Տճս և Խնամածու, և Խնամակալ. *Գիտեալ աշակերտին զինամատարս ժողովրդեանն. Ագաթ. ֊է։ * Խնամատարս աջողիւ քով. Մագ։

կամ փութալան. փոյթ. ուշադիր. գայլէլի. *Խնամատարք քաղաքական հանճարագիտութէնց. Աբծր. յ֊է։ * Խնամատարս պատուիրանաց Նորա. Վրք հց. իէ։

ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιμέλεια. Procuratio, diligentia, charitas. խնամ տանէլն. խնամակալութէն. խնամ. գուէթ. փոյթ, և դարման. *Ցուցանելով զբազում խնամատարութէն՝ որ առ նոսա Ցամենայնի ժամ առնէր զաղքատսն խնամատարել. Ոսկ. յհ. ֊է. 24. 26։ *Պարտ է առնել զամենայն զինամատարութէն. Բրս. Տէր։ *Ոչ արմատոյն է ասել վայելել ՚ի խնամատարութէն մշակին, այլ ուտոյն. Ոսկ. յհ. ֊է. 30։

ԽՆԱՄԱՐԱՐ. ա. Խնամածու. *Աղքատաց խնամարար (եղծ). Եփր. ասէփոր։ Իսկ Նար. Ցծ֊։ * Խնամարար ՚ի. ըստ այլ ձ. խնամատար։

ԽՆԱՄԱՐԿԵՄ, եցի. է. Ե֊ն. Ἐπιμελέομαι. Curo, curam gero. Խնամ ածել կամ առնել, ունել. խնամել. *Իջուցէք զնա առ իս, և խնամարկեցից նմա. Ծն. իզ֊։ 21։ * Խնամարկել քանաւոր հօտին։ Եթէ ապահատաւորիս ընդ երախտաւորացն խնամարկեացես։ Վասն նոցա խնամարկէ արմատոյն. Ցհ. իի։ Նար. հա։ Սարգ. յ֊։ ֊է։ * Ի գուէթ գարձեալ՝ խնամարկեսցէ յիւր արարածս։ Հովիւք զընտանիսն արածեն և խնամարկեն. Ի գիր։ Խոսր։ * Որ ՚ի սկզբանց յաբեհեղից խնամարկեցեր զորդիս ադամայ. Շար։

ԽՆԱՄԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. Խնամակալութիւն. *Ի փոր կիսոյն առաւել էր խնամարկուէքան ՚ի ցամաքի։ Զնեղուիս առաւպէլոց բառնալ իբրև զխնամարկուս. Աստ. յա֊է։ Աբծր. ֊ի. 9։

ԽՆԱՄԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. Խնամակալութիւն. *Ա յդու ճանաչի մեր առ ձեզ աէրուէթի և խնամարկուէթի. Փարպ։ * Հոգացեալ խնամարկուէթ վասն մարգկան բանականաց. Շ. Բագին։ * Ցուցանէ առաւել խնամարկուէթի սոցա քան զսոդոմայ. Երզն. մգի։

ԽՆԱՄԱՒՈՐ. Տ. Խնամօղ. * Բարձունգ երկնաւոր, զոյսց խնամաւոր, աշխարհիս լոյսոր. Գանձ։

ԽՆԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. Խնամօղութիւն. *Ցայտգս որ կոչեն զվիճակեալն ՚ի զուգաւորել, որոց խնամաւորութէն ՚ի միջի կայ. Կանոն։

ԽՆԱՄԵՄ, եցի. ն. Փրոντίζω, ἐπιμελέομαι. Curo. խնամով խորհել և հոգալ. յանձանձել. դարմանել. խնամ ածել՝ ունել՝ առնել. և խնամով պահել. գայլերմգ, պագմագ, ՚էօղէնմէթ, պէյլէմէթ, ոագլամագ. *Խնամեր և տեսաներ զպէտս նոցա. ա. Ա. ֊է. 14։ * Խնամել զարարածո. Ցճխ. ֊է։ Շար։ *Որդեծնութէքն խնամելով զմեր փոխանորդուէնն. Ոսկ. յհ. ֊է. 39։ * Խնամել զաբարատեցեալն. Նար. ֊է։ * Խնամես սիրով զերարատս նոցա։ Ցեսանեմ, Թէ որպէս ՚ի զգուշուի խնամէ զմեզ. Լմբ. խ։ *Ցածմայն աչօրն մշակեալ խնամեցաւ. Պիս։ *Գոյով զորութէք խնամին յամենայն պէտս մարմնոյ և հոգւոյ. Շ. Բագին։ *Կորուստ ՚ի ծուլիցն լեալ խնամողաց. Պիս։ *Խնամող արարածոց. ֊ի։ տես և Նար. ֊է. իէ։ *Հայր քաղցմողիս, որ խնամողգ ես յամենայնի. Շար։

Եւ իբր լ. Տ. Խնամարկել. *Ամենեցուն հաւասարապէս խնամէ. Սահմ. ֊է։ *Կամէր խնամով ամպարշտացն հրեից. Ոսկ. յհ. ֊է. 10։ * Թէ փոքունցն խնամէ ասէ, քանիօն մեծամեծացգ. Երզն. մգի։

ԽՆԱՄԵԽՕՍ, ի, ացի. գ. Որ խօսի ընդ խնամուէթ ընդ այլում. կամեցող խնամուէթ առնել. * Ակն խնամեխօս եղևնափայտի. Աստ։ *Այր մի մեծատուն գնաց խնամեխօս որդւոյ իւրում։ Խնամեխօս երթալ. Ոսկիփոր։

ԽՆԱՄԵՆԱՄ, եցայ. է. Ἐπιγαμίαν ποιέω, συνάπτω κῆδος. Affinitatem ineo, contraho. որ և ԽՆԱՄՈՆԱՆԱ. * Խնամի լինել. առնել զխնամուէթ. տալ կամ առնել զգաւառ. *Խնամեցեալ ընդ ումեմն քաջի։ Լուեալ էր զինամենայն չապհոյ եւ հնգկաց Թագաւորին. Խոր. ֊է. 55. 86։ * Պղնձագործ և երկաթագործ ՚ի խնամենայն արուեստս Ճոխասանէին. Մխ. ա֊։

ԽՆԱՄԻ, մ֊ոյ, մ֊աց. ա. գ. Κηδεστής, συγκηδεστής, συγγενής. Affinis. որ և ԽՆԱՄՈՆԻ. Ազգակցեալն ընդ հեռուորս՝ տալով զգուսուր իւր օտարի, կամ առնելով զգուսուր իւրոմ զօտարի. կանոն։ (Ի հին բա. մեկին, *Եկամուտ յազգն ։։ *Եւ

ինքն ինամի անտիգոնեայ արիստաբուլեան. Խոր. Բ. 18։ *Եւ գարձեալ հաշտեալ՝ ինամիք եղեն.* Պտմ. Վ։

ԽՆԱՄԻԶ. ա. Խնամող. և նախախնամող. *Ընդ գարմանելոյն՝ խնամիչ։ Խնամիչ կուրգաց հոլովման արարածոց.* Նար. խն. ծբ։ *Յորժամ զնախախնամելոյն լսեն, և զխնամիչն իմանան.* Լմբ. ող։

ԽՆԱՄՈՂԱԿԱՆ. Տ. ԽՆԱՄԱԿԱՆ։

ԽՆԱՄՈՂԱԿԱՆՆ. փ. } Գործ խնա-

ԽՆԱՄՈՂՈՒԹԻՒՆ. } մոց. խնամ. խնամակալութիւն. *Ա՛յլ զինամոզականն և զվոխարէնն ասէ երևսեան հօր և մօր հատուցանել.* Ոսկ. ա. փխ։ *Աչեային բարեխնամութեանդ տնտեսեցեր զսիրելութիւնն խնամոզաւն առ կորուսելոյն մեծ թշուառութիւն.* Նար. ծէ։

ԽՆԱՄՈՂՕՐԻՆ. ն. ա. Ըստ օրինի խնամոզի. *խնամոզական. բարեխնամ.* *Խընամոզքն տեսչութիւն կամաց՝ հովիւ կոչեցար։ Խնամոզքէնն պաշտպանութիւն նախնակերտ յարկին տեսչութիւն.* Նար. ծէ. ծա։

ԽՆԱՄՈՑ. ք, ացց. ա. *Ἔννοος. Benevolos. ἐπιμελής, κηδεμών, curans, diligens. φιλόστοργος, propensus ad amorem, pius. Որ խնամ ունի մեծապէս. բարեսէր. բարեգութ. ՚ի գոռ ոս խնամ անէղօղ, չաք գնած, գնոք.* *Ըստ խնամոտ մտաց հայր կարգացեալ երբայեցւոց.* Ե. Ն. ծէ. 37։ *Գինաւեր և առաւել խնամոտ.* Նխ. գծ։ *Գինած և խնամոտ իցես։ Մարդասէրն և խնամոտն։ Որպէս հայր ոք խնամոտ։ Գրեցեալ և խնամոտք էին.* Ոսկ. Ա. Ե. 21. 28։ ա. փխ. ծէ. Ե հա։ *Անմնայնի խնամոտ և առատ հարկաւորութիւն՝ ոչ երբեք զասհման ձեր պիտոյիցն անցանել.* Բրս կդ։

ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἐπιγαμβρία, ἐπιγαμία, κηδεία. Affinitas. բայիւ, ἐπιγαμβρεύω, affinitatem ineo. *Խնամի լինելն. ազգակցութիւն ընդ հեռաւորս՝ տալով կին առնելով զդուստր.* *Ազարիէլ ընդ մեզ խընամութիւն։ Մի առնիցես զինամութիւն ընդ նոսա։ Խնամութիւն արար ընդ փարաւոնի արքայի.* Ած. ԼԸ. 9։ Ել. Ա. 1։ Օր Ե. 3։ Գ. Ի.Գ. Գ. 1։ *Բառնայ զմերձաւորաց խընամութիւն։ Եւ ոչ խնամութիւնք իւիք ազգակցիլ.* Խոր. Գ. 20։ Ցհ. ԺԱ։ *Երկաքանչիւր ազգաց և տոհմից լինի առ միմեանս չարկա պուրնի գԶոյ ՚ի ձեռն խնամուն։ Զոր.* ԺԱ։ *Եւվև խառնուիմն խնամութիւն երկուցն ցեղից (յուգայի և զևայ).* Ճ. ժ։

Լայնաբար՝ իբր կենակցու թիւն. ընտանութիւն. սովորութիւն. Συνήθεια. Consuetudo. *Զայնպիսի սատանայական խնամութիւնն ՚ի բաց ընկեցուք.* Ոսկ. Ա. Ե. 23։

ԽՆԱՄՈՒՆԻ, նւոյ, նեաց. Տ. ԽՆԱՄԻ. *Երկրորդ ազգակցութիւն խնամունեացն.* Վրդն. վաթ։

ԽՆԱՅ, այք, յոց. փ. Արմատ խնայելոյ՝ իբր խնայուածն. *Մի՛ յուսատհատեսցի յարարչական և ՚ի ծնողական խնայոցն ամ.* Վրդն. ոչ։ (այլ լաւ ևս է ընթեռնուլ, խնամոցն)։

ԽՆԱՑ ԱՐՆԵԼ. Տ. ԽՆԱՑԵԼ. *՚ի վերայ ոգիտուածիցդ իմոց մի՛ ալատցեն խնայ.* Սեր. ի՛ք. 1։ *Ժամանակի խնայ առնել բարւոյք է.* Փիլ. փեռական։ *Վասն կալոյ միոյ խընայ արարեալ Թագուհի.* Բասղ. ա. 20։

ԽՆԱՅԱԿԱՆ. ա. Իբր խնայող, և խընամոզական. *Եւ որպէս Թևովք խնայականն պահպանութիւն զպարուսնակօղն պարփակեցեր։։ այլ Ձ. խնամնկան.* Նար. խոե։

ԽՆԱՅԵԱՄ. Տ. ԽՆԱՑԵՄ. *Մի խնայեսր խրտուեալ զաղայ։ Գնեա զնաչապատն, և մի՛ խնայեսր.* Աստ. իի՛. 13։ իի՛. 11։

կանգնեա, և մի՛ խնայեսր. Ես. ծ՛. 2։

ԽՆԱՅԵՄ, եցի. լ. (որպէս Թէ խոն ջնուազ առնել.) Φείδομαι. Parco, ignosco. *Խնայ առնել. անիսայել. զնդալ. ձղդել. խնամով զգուշանալ. գԹալ, ներել. կասիլ. պահել. չԹողուլ. գբյմամգ. աՁբմագ, էսիէիէմ.* *Խնայեցի ես ՚ի քեզ։ Մի խընայեցէ ակն քո ՚ի նա։ Խնայեսջիք ՚ի պատանեսն իմ առեսողմ։ Որ յիւր որդին ոչ խնայեաց։ Ես ոչ խնայեցից ՚ի նինուէ քաղաք մեծ։ Ոչ ևս խնայեցից ՚ի վըրնակ չայ երկրիդ։ Թէ խնայես ՚ի չըԹունս, իմասատուն լինիս։ Որ խնայէ բան խիստ հանել, խաստատուն է։ Որ խնայէ ՚ի գաւազան, ատեայ զորդի իւր։ Որ խնայէ ՚ի տուրս, ևն։ *Խնայելն (չինչ՝) կորուսանել է, և չխընայելն՝ չահել.* Ոսկ. ՚ս. ա. 5։ *Ո՛վ մոլեգնուԹեան, ընչից խնայել, և հարապատաց ոչ խնայիլ.* Ոսկ. յհ. Ե. 36։ *Խնայել յոգիս, կամ յանձինս, յազգայինս, ՚ի ստացուածս, ՚ի բարկուԹեան.* Եղիշ։ Մ՚ոթ։ Խոր։ Սիւն. աղ։ Աճաբ. ծղ։ *Խնայեացուք և զընդասցուք ՚ի հոգիս մեր.* Սէբեր. Ե։

ԽՆԱՑԵԼ. ն. *Խնամով պահել, ձնդել.* Φείδομαι. Parce utor, abstineo, tempero. *Խբնեըս՝ էլի էե՛ օլաֆ. ապգընմաֆ, ապգնմաֆ.* *Որ խնայէ զցորեան, լքցէ զնա օսարաց.* Աստ. ծա. 26։ *Խնայեաց զանձն նորա ՚ի մահուանէ։ Ջչարժել չըԹանց իմոց ոչ իսընայեցից.* Ցոբ. ւԹ. 18. Ե ծԸ. 6։ *Ի բամբասանաց խնայեցիք զչեզոս.* Իմ. ա. 11։ *Ձի խնայեսկէ զմիզ ՚ի կարծեաց քաղմնծոցն։ Վէղօր. Է։ Խոկմամբ մահս՝ խնայէ զինքն ՚ի բարկուէ։ Նի. ծղ։ Ոչ խնայել զանձն, և ոչ զանգիտել ՚ի մահուանէ.* Խոր։ *Խընայէ զանձն իւր ՚ի մեղանչել.* Կալ. Է։ *Ջանուցեալ զաւական ոչ խնայէին.* Լմբ. իմ։ *Եւ զմայր ոչ խնայեաց ՚ի նմանէ, այլ սրար գնա մահակից.* Վրդն. յանիսաստան։ *Նուա՝ որ խնայի ՚ի խաղալոԹէ, հանգարտուԹիւն գնայ.* Ոսկ. յհ. Ե. 15։ *Որչափ յաՁախանացուք ունել զձեզ առ մեզ՝ խնայեալ լինիք ՚ի չարեաց.* Վէղօր. Է։

ԽՆԱՑԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուսի. ն. Տալ խնայել. չԹողուլ առնել։ *Պատուէին Թագաւորքն զոմանս ՚ի մերոց անտի ... և չայ խաստուԹիւն զոհիցն (ձգիվ զնոսա՝) խնայեցուցանէին զչեմանոս.* Եսա. պմ. Ը. 1։

ԽՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. } Φείδω. Parsi-

ԽՆԱՑՈՒՄՆ, յսան. } monia, venia. *Խնայելն. խնայ. մարդասիրուԹիւն. գուԹ. ներողուԹիւն։ Բաղում խնայուԹիւք գարմանեաս զմեզ.* Իմ. ծԸ. 18։ *Ընդէ՞ր ՚ի վերայ նոցա ես զմեզ.* Իմ. ծԸ. 18։ *Ընդէ՞ր ՚ի վերայ նոցա ես ձեռ խնայուԹիւն.* Եէր. ծՀ։ *Եւ այս է խնայուԹիւն արարչին ամենեցուն՝ պահել զարարածս անվնաս յիւրաքանչիւր բնուԹեն.* Եղիշ. խալԸ։ *Արգելուին զՀարկաւոր պէաս Հաշակացն, և այսպէս ոչ գոյր նմա ՚ի նոցանէ և ոչ սակաս ինչ մսոն խնայուԹեն.* Ցհ. ԺԱ։ *ԽնայուԹիւք խնամոց ազգին.* Փիլ. լԱ. Ե. 34։ *Աւազաց և մեծատանց քաղցրուԹեն, և խնայուԹեն առ աղքատս.* Վրդն. յանիսատան։ *Ոչ գոյր սակաս մի խընայումն նոցա.* Եսա. պմ. Ը. 10։ *Արանցն եղիցի խնայումն.* Նխս. Ա. էեՀղ։ *Նախ առ հոգի խան հայցեցուով խնայումն, և ապա մարմնոցն.* Վրդն. Ե սաց։ *ՑոլորմուԹիւնք քոյ խնայումն մարմնաւոր կենաց լինիցի.* Կանան։ *Ջմայրն ՚ի սէր և ՚ի գուԹ՝ փոր (իւ ազիք) լուր չարժէ, և զնծ առ ՚ի մեր խնայումն՝ ախուսկցուէ.* Վանակ. յսբ։

ԽՆԴԱՆՈՑ. ԽՆԴԵԼ. Տ. ԽՆԱՆՈՑ. եան։

ԽՆԴԱԶԳԵՑԻԿ. ա. Ջգեցեալ զինքն. գուԹիւն. *խնդալից.* * Դեռևս խնդազգեցիկ զքեզ տեսանեմ առ սնոտի խորհուրդ ամբարտաւանուԹեդ Ձեպուտն. Նանայ։

ԽՆԴԱԼԻ. ա. Որպէս խնդալից. ուրախական, և Արժանի ուրախուԹեան. *Եւ մարուգեմ տեսեալ յոյժ խնդալի երեսաւ։ Խնդալի գիմօք։ Դուստր իմ սիրելի, և լցյս խնդալի աչաց. ՃՃ։* Աւետիս խնդալիս առաքեր յատորուշանս բազումս. Եղիշ. Բ։

Որպէս խնդացող. *Եւ ոչ խնդալ ընդ խնդալին, այլ նախանձու վառեալ նովին։ Ոմն ըզխնդալն ը խնդալին, և զարտասուեն ընդ արտասուին.* Ցհ որէէ։

ԽՆԴԱԼԻՑ. ա. Περιχαρής. Circumquaque laetus. Լցեալ խնդուԹեամբ. լի ուրախուԹ. ուրախալից. *Ոչ ասաց՝ Թէ յաստ ոչ կրկնին, այլ Թէ գանս կրկնալ խնդալիցք էին.* Ոսկ. գծ։ *Ա՛յր և կին միաբան խընդալիցք. փառս։* *Պատրաստեին խնդալից փուԹով։ Տեառնէին պյոյն խնդալից. Ա. գաս։ Եղիշ. Ե։ Խնդալից կամաք։ Բերկրանք խնդալից յուրախուԹեան. Պխ։* *Բարբառ խնդալից՝ աւետաց։ Խնդալից գիմաց զըւարԹուԹեաբ.* Նար. ծէ. յա։

ԽՆԴԱԼԻՑ ԼԻՆԵԼ. Լնալ խնդուԹ. իւրն. դալ յոյժ. *Խնդալից լինին, եԹէ գատանիցեն զմահ։ Խնդալից լինեին, յորժամ խօսեսէ ընդ նոսս.* Ցէ. գ. 22։ իԸ. 22։ *Խընդալից լինին, յորժամ գտանեն.* Եղիշ. Ե։ *Խնդալից եղեալ՝ եւս փառս ՚ի.* փոքգ։

ԽՆԴԱԼԻՑ. ն. Մեծաւ խնդուԹեբ. ամենայն ուրախուԹ. *Խնդալից զուարճանան.* Փիլ. փեռական։ *Խնդալից ընդունէին զամենայն Հարուածս տանջանացն։ Մատեալ խնդալից առ Թագաւորն.* Եղիշ. գ։ փոքգ։

ԽՆԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուրախական. բերկրական. և Խնդալից. * Բնակեին անդ *խնդական զբօսմամբք։ Տրտմականացն ա*ռաւել յանձին ունելով՝ քան *խնդականացն։ Զբօսանիք՝ խնդականքն, և ալիք տըրտմականքն.* Վրդն. ծՆ. Էլ. սղ։ * *Ինձ գու յաւետ կայ խնդական, մարմնով առողջ և հոգեկան.* Շ. ա ապիբա։

ԽՆԴԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Կցորդ լինել իբրն. գումել. ուրախակից լինել. *Լսօղքն իբրն գացեն, և խնդակից լեցին.* Փիլ. լԻ։ *Սգակից լինել՝ ի մեղն, և խնդակից յաղղութեան. Սարգ. ա. յհ. Է։ Լինել գերազարդեալ տնմբք խնդակից.* Շ. հրէա։ *Տրտմութեն տրտմակից լինի, և խնդութեն խնդակից.* Գր. հը։

ԽՆԴԱԿՈՒԹ. Տ. ԽՆԴԱՐՈՒԻ. * Իրրև Թմբիր ինչ աւետալ, կամ կոնոհն, որ է խնդակոմ. Ոսկ. Ես։

ԽՆԴԱԿԱՑԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Որ ինչ է նչան խնդակիցի գալոյ կամ ուրախակցութ. *Ջևնդակցականն զերդ օրհնութ օրհնեսցէ.* Փիլ. այսբ։

ԽՆԴԱՀՐԱՒԻՐ. ա. Հրաւիրօղ կամ հրաւիրեալ ՚ի խնդութիւն կամ խնդութ. *Խնդահրաւէր գաւաչ ուղատուիլ՝ յերգս աւետեաց ՚ի տուն տեերունի։ Խնդահրաւէր որդիք սիոնի.* Գնչ։

ԽՆԴԱՄ, ացի. գաս. լ. Χαίρω, ἐπιχαίρω. Gaudeo, laetor, exulto. τέρπομαι, delector. Խինգ. ունել. ուրախ լինել. ուրախանալ. բերկրիլ. զուարճանալ. ցնծալ. հրճռւիլ. խնծոլիլ. ուխ. խնգալ, և ապ. խանգիլն՝ է ուրախանալ, և ծիծաղիլ. չալ կիմ չաք օլմագ, սեվինմէ, խենգան օլմագ. *Խընդագաց այրն, և երկիր եպաղ այ։ Ոչ խնդայ ընդ մահ կենդանեաց։ Խնդայցեն ընդ խաւորուին չարութ։ Ոյք խնդային ընդ չար իմ։ Որ խնդացին ը կործանուսին քո։ Լալ ընդ լացօղս, և խնդալ ընդ խնդացօղս.* ԵՒն։ * *Խնդայ ընդ մարդկան ուղղութեիս։ Յոյժ զուարթութ խնդային։ Եթէ արիանայք,*

խնդաս. Ցձխ. Ը: Եղիշ. Ը: Նար. ծա: *Զյորդոր և զչինգ զիշերոյ համարիմ բարեկամ զող զնոսա, և խնդալ 'ի խաւարի. Մեկն. ղեւտ:

Հյց. խնդ. իբր հեշտեցուցանելով զանձն. *Նոքա վեր 'ի վերոյ բանիւք խնդացին զմեր 'ի նոսա համանել. Փ. Դ. Փ. 11: *Խնդացին զթագաւորեալն նորա 'ի վերայ իւրեանց. Բուզ. Ե. 34:

ԽՆԴԱԼ. որպէս ռմկ. այսինքն Ծիծաղել. կիւլմէք. *Նա ծիծաղեաց և զուարճացաւ. ասէ ցնա ծերն, զի՞ է՝ զի ես անարգեմ զքեզ, և դու խնդաս. ասէ մանուկն. և ո՞չ է արժան, զի ժպտեցայց. Վրք հց. Ը:

ԽՆԴԱԼ. ըստ յն. ողջոյ. Χαίρειν, χαίρε. Salutem, salve. Ողջ լինել. ողջոյն. ուրախ լեր. ողջ լեր. կեցցես. *Ղեոնդիոս ... եպիսկոպոսաց և ժողովրդոց 'ի տր խնդալ. Ագաթ: *Մովսեսի խորենացւոյ ... սահոկայ թագրատունւոյ խնդալ: Տիրեր կայսր հռովմայեցւոց՝ աբգարու թագաւորի հայոց խնդալ. Խոր. Ա. 1: Բ. 30: *Տերամբ խնդալ. Ցհ. կթ: *Արիստոտելես՝ աղեքսանդրի որդւոյ խնդալ: Ողջոյն եմ, և ասաց. խնդամ պատասխանի դու. և նա ասէ, խնդամ և դու՝ ո՛ ոք և ես. Պղատ. աղեքս:

ԲԱԶՈՒՄ ԽՆԴԱԼ ԱՍԵԼ. Πολλα χαίρειν φράζω. Valedico, abdico, renuntio, praetermitto. Բարեւս ճնալ ասել. հրաժարական ողջոյն կամ հրաժեշտ տալ. հրաժարել. ճուա բարով ըսել, խոշ ըսել, թողուլ՝ երթալ. ձեփաւլաչմագ, իճազէթ ալմագ. *Բազում խնդալ ասացեալ ընկերութեան կարծեցելում: Անապակաւ առլցեալք զբարեպաշտութեան փափաքումն, բազում խնդալ ասացեալ այլոց իրացն. փիլ. ծ. բան:

ԽՆԴԱՄԻՏ. ա. Εὔθυμος. Alacer, hilaris. Ուրախամիտ. խրախամիտ. ուրախ սրտիւ. զուարթ. և Ուրախական. խնդալից. *Ո՞ր խնդամիտ սէրն՝ ընդունող աշակերտացն. Խոր. Գ. 68: *Խնդամիտ յօժարութեամբ, կամ սրտիւ. Աւծր: ՃՃ: *Անսըրտում և խնդամիտ լինի միշտ. Ի գիրս խոսր:

ԽՆԴԱՄԻՏ. մ. Εὐθύμως. Alacriter, alacri animo. Խնդամտաբար. խնդութեամբ. *Խնդամիտ զօրն կատարեսցուք. Ի գիրս խոսր: Իսկ յասելն, Պղտ. աղեքս. *Այսպէս ասելով խնդամիտ արձակեաց զոլոմպիա ». Իմա ա. ըստ յն. ἔυθυμον. զի հայի առ արձակեալն ոլոմպիա:

ԽՆԴԱՄՈՂ. Տ. ԽՆԴԱՄՈՂԻ. *Իսկ եթէ խնդամող սրկցէ (յիւղ), լինի խնդամող իւղ. Եփր. ատեաց:

ԽՆԴԱՄՈՂԻ. գ. Κώνειον. Cicuta. Մոլախինդ. կամ մոլեխինդ. խնդակոթ. կոնիոն. խոտ թունաւոր. պալդըրան, աղուէքռան. *Սոկրատէս արբ զկոնիոնն, և մեռաւ, որ է խնդամողի. Եւս. քր. Ը: Որ 'ի բառս Գաղիան. գրի Մոլեխինդ կմ Մոլեհունդ. այլ առ նմին Գաղիանոսի խնդամողի գնի որպէս յն. ἀκόνιτον. Տ. ԱԿՈՆԻՏՈՆ. խանիֆուռ նէմր:

ԽՆԴԱՄՈՂԻ. ա. Մոլեալ կամ մոլելի խնդութեամբ. խնդացող կամ խնդալի յոյժ. *Քաղցր և խնդամողի՝ միաբանութիւն. Պիտ:

ԽՆԴԱՄՏԱԲԱՐ. մ. որ և ԽՆԴԱՄԻՏ. Խնդամտութեամբ. զուարթագին. ուրախ սրտիւ. *Խնդամտաբար զնաւորդսն յուղարկէ: Զինքեանս խնդամտաբար և ծիծաղական անցաւորացն ցուցանեն. Սարգ. յկ. Ը. Ե Ա. Պ. Փ: *Ուրախացիր խնդամտաբար սրտիւ. Թէոդոր. կուս:

ԽՆԴԱՄՏԻՄ. եցայ. չ. Խնդամիտ լինել. զուարճանալ. խրախանալ. *Որք խընդամտեալ առ հասարակ հնչեն զցնծութեան երգս. Պիտ: *Ընդ ամաչեցելոյն, և խընդամտելոյ. Նար. ԼԲ: *Գեղեցիկ է արեգակն. վայելուչ է ոսկի և քարինք. և խընդամտեալ (կամ խնդամտող՝) տեսօ 'ի սոսա զարարիչն. Լմբ. խմ:

ԽՆԴԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐθυμία. Alacritas, hilaritas. φιλοφρόνησις, χαριεντισμός, comitas, urbanitas. Խնդամիտն գոլ. խնդամտելն. խնդութիւն մտաց. ուրախութիւն սրտի. խրախութիւն. հրճուանք. զուարթութիւն. և Մարդասիրութիւն. քաղցրաբանութիւն շնորհալի և զուարթարար. *Մի 'ի խնդամտութիւս 'ի բաց ընկեսցուք զերկիւղն, և մի 'ի տրտմականսն զքաջալերութիւնն. Ար. որս. ծա: *Մխիթարութիւն կենացն զայնպիսի խնդամտութիւն վարկայ. Ածաբ. ծղ: *Երբև 'ի հարսնական խնդամտութիւն սիրոյն բերկրանօք: Զհօրաւն խնդամտութիւն կոչէ: Ցուցանելովքն զխնդամտութիւն ամբոխէ. Նիւս. երգ. Ե կուս: *Խնդամտութեամբ պատրաստել, կմ ընդունել, հաստուցանել. Ցձխ. Ե: Մագ. ԽԳ: ԱԲ. Է: *Խնդամտութիւն ճառել, կամ նշանակել. Կիւրղ. գնդ:

ԽՆԴԱՆՔ, նաց. Տ. ԽՆԴՈՒԹԻՒՆ. *Բազում խնդանօք տարեալ հասուցանէր. Բուզ. Դ. 15:

ԽՆԴԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Տեղի խնդութեան. վայր ուրախութեան. *Մուծանել 'ի խնդարանն առագաստ. Սարկ. լա:

ԽՆԴԱՑԱԿԱՆ. Տ. ՈՒՐԱԽԱԿԱՆ. *Վաշ, զի թուոց յիշումն արարաք. զինչ այս. և ընդէ՞ր եդ խնդացական գլխատակն թուոց. Պրոկղ. ղձ:

ԽՆԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ն. Տալ խնդալ. ուրախ առնել. զուարթացուցանել. *Ոյք լանն՝ խնդացոյց զնոս պարգևօք իւրովք. Մծբ. Ը: *Սուտ յուսով դա ըզձեզ խնդացոյց: Պատրողական բանիւք ըզմիտսն վեհգենշապհոյ խնդացուցանէր 'ի ժամուն. Եղիշ. Ե: Փարպ: *Լսող եղեալ իմ խնդացուցանող ձայնի. Պիտ: *Խնդացուցանող բարի խոստմամբք. Ցհ. կթ: Իսկ Ոսկ. յհ. Ա. 2. *Զոր օրինակ դիմակօք ոք զարդարի, ոչ զոք երբէք առ տեսիլ ցանկութեան իւրոյ խնդացուցանէ ». Իմա յանկուցանէ. (գուցէ՝ խանդացուցանէ:)

ԽՆԴԱՒՈՐ. ա. Ունակ խնդութեան, ուրախ. խնդալից. *Այդպէս կայի յոյժ խընդաւոր, զերթ մայր որդւովք բերկրեալ յորդոր. Շ. Երէ:

ԽՆԴԲՈՒՆԴ. բունդք. գ. Խորտաբորտ մասունք. անհարթ տեղիք. կամ Թերութիւն. պակասութիւն. ծոխածուխ փեղանք. *Զփայտ խեղաթիւր և ստովք վարակեալ առեալ գրոշեաց, և նմանեցոյց զնա պատկերի մարդոյ, և զամենայն խնդբունդս (կմ խունդ բունդս, կամ խնդաբունս) նորա ծեփեաց հողով. Իմ. ԺԳ. 14. յն. κηλῖς, macula. կեղտ. արատ. այլ ըստ հյ. երևի լինել κοῖλον, cavum, իբրու խոռոչ. անհարթութիւն:

ԽՆԴԲՈՒՆԴ. ա. Անհարթ. խորտաբորտ. *Հաւասարքն և շնորհքն հոգւոյն սքչյ յերկրաւոր 'ի խնդբունդ և յանկարգ յաննմանութեան անտի զերծ զնոսա. Ոսկ. յհ. Ա. 9. յն. լով՝ յանհարթութենէ. ἀνωμαλία, inaequalitas.

(ԱՌ) ԽՆԴԻՆ. Տ. ԽԻՆԴ:

ԽՆԴԻՐ, խնդրոյ. ոց. գ. (արմատ խընդրելոյ՝ ըստ ամենայն առման.) Որպէս Խոյզ. յոյզ. որոնումն. ֆնթաֆիւշ. ֆնթաուխւշ. արայըշ: Ուստի

Ի ԽՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ, կամ ԵՐԹԱԼ, ԳԱԼ, կամ ԵԼԱՆԵԼ, կամ ՇՐՋԻԼ. ԱՆԿԱՆԻԼ՝ է խնդրել. Ζητέω. Quaero. որպէս Որոնել. խուզարկել. արամագ. *Քանզի ('ի) խնդիր է հերովդէս կորուսանել զմանուկդ: Գըտան էշքն, յորոց դու 'ի խնդիր երթեալ էիր. Մտթ. Բ. 13: Ա. Թգ. Ժ. 2: *Ցոգւոց ելանէին 'ի խնդիր հացի. Ողբ. Ա. 11: *Ե՛կ 'ի խնդիր լիցուք: Եկա՛յք 'ի խնդիր ելցուք նախ ժամանակի, յորում եկն տրն. Կոչ. ԺԲ: *Ի խնդիր էր այլում նիզակի. Փարպ: *Ի խնդիր լինէր խեղդամահ ժանտին. Ցհ. կթ: *Ոչ ելէք 'ի խնդիր տեառն արարչին ձերոյ. Ագաթ: *Յաւիտենական կենացն 'ի խնդիր ելանել. Նար. էրգ: *Եւ սատուղ 'ի խնդիր կորուսեալ իշոյն. Նխ. Ա. Թգ: *Որ եկիր 'ի խնդիր մոլորեալ ոչխարի. Շար: *Ի բժշկաց խնդիր շրջիցիս. Կոչ. Բ: *Ասաղակաբար 'ի խնդիրս անկանէր. Վրք. ոսկ: *Եթէ ոչ պքանչանայ ոք, և ոչ 'ի խնդիր անկանի. Լծ. պորփ:

ԽՆԴԻՐ ԱՌՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Հրամայեաց խնդիր առնել 'ի տունս մատենագրաց. Ա. Եզր. Զ. 28: *Սիմոն անուն ... խնդիր արարեալ՝ լուիցես նմա. Խոր. Բ. 30: *Քեզ խնդիր ոչ արար. ՃՃ: *Խնդիր հրամայէր առնել՝ զի տեսցեն գտցեն այր մի ճարտար. Բուզ. Դ. 10:

ԽՆԴԻՐ. Ζήτησις, ζήτημα. Quaestio, inquisitio, examen. որպէս Քննութիւն. հարցափորձ. վէճ. տարակոյս լուծանելի. խուզարկութիւն բանից. ըէֆթիշ, մուճաֆէլէ. *Մինթէ ո՞չ լինիցին նո խնդիրք. Յոբ. ԺԲ. 6: *Եղև խնդիր յաշակերտացն յովհաննու ընդ հրէից վասն սրբութեան: Ելանել յերուսաղէմ վասն խնդրոյն այնորիկ: Խնդիրք ինչ են վասն բանի և անուանց և օրինաց ձերոց: Վասն խնդրոյ իրիք օրինաց իւրեանց: Խնդիրս ինչ որ վասն պաշտաման իւրեանց ունէին ընդ նմա: Գիտակ իսկ ես ամենայն կրօնից և խնդրոց հրէից: Խնդիրս յուզեն: Տարի 'ի խնդիրս՝: Ի յիմար և յանխրատ խնդրոց հրաժարեա՛: Զյիմարութեան խնդիրս. ԱՆ: *Խնդիր ինչ լինիցի առաջի նր եդեալ, զոր ոչ կարասցէ լուծանել. Նանայ: *Դիցուք զլուծումն խնդրոյս. Շ. Բղթ: *Փիլոնի՝ այնոցիկ որ 'ի լինելութեան խնդրոց և լուծմանց: Որ յելսն է խնդրոց և լուծմանց. Փիլ. Լին. Ե ԷԼ: *Իմաստասիրաբար խնդրով. Պիտ: *Ոչ կայր նոցա այլ և խնդիր. Խոր. Գ. 27: *Զխնդիր չափոյ ծածկելոցն. Նար. ԽԵ: *Եւ սոյն իսկ այս՝ զի արգել, խնդիր ինչ գոյ 'ի նմա. Եփր. Բգ: *Ոչ եթէ այնր ինչ խնդիր է՝ եթէ ներ նորա ինչ ասիցեմք. ՍԵԲէր. Փ: *Աւելորդ էր 'ի խնդիր անկանել յաղագս իմաստասիրութեան ». իբր խընդիր 'ի մէջ առնուլ. Սահմ. Ը: *Ի խնդիր իմն անկանին յաղագս մանկանցն կատարածի. Շ. Մտթ: *Ի սկիզբն բանիս մեծ իմն խնդիր անկաւ առաջի. Սարգ. Ը. Պ. Ա:

ԽՆԴԻՐ. Εἴσπραξις. Exactio. որպէս Պահանջումն. և Իրն պահանջեալ. *Ի խընդիր վրիժուց արձակեցից զաջ իմ. Ագաթ: *Ժողովեալ զխնդիր պահանջման ատոկանին: Տայր զխնդիր իբրև կշիռս վաթսուն հազար դահեկանաց. Ցհ. կթ:

ԽՆԴԻՐ. Αἴτησις, αἴτημα. Petitio. որպէս Խնդրուած. հայցուած. աղաչանք. և Իրն հայցեալ. խնտիր. փիլէք. *Խնդիր մի խընդրեմ 'ի քէն: Խնդիր մի փոքր խնդրեմ ես 'ի քէն: Խնդրեա՛ դու քեզ խնդիր ինչ: Տացի անձն իմ խնդրոյս իմում. Գ. Թգ. Բ: 16. 20: Գ. 5: Եսթ. Ե. 3: *Ոչ վրիպէր 'ի խնդրոյն: Զարժանահաւոյ խնդիրսն ընկալեալ. Ցհ. կթ: *Վասն լսելոյ տեառն ամենայն խնդրոյ աղօթից. Նխ. Թգ: *Որոց խնդրոց արժանաւոր վարկանիլով զիս՝ մատչիմ աղերսել. Նար. ԻԴ: *Ոչ ելից զխնդիրս

խորամանկին. Ը. ֆբ. ։ * Աղօթք զկնի կենդակոյ՝ ընդհակալուժեի տուեալելոց լցուցոյլ, և խնդիր խոստացելոցն. Բէս. Ես.

ԽՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Χαρά, χαρμονή, χαρμοσύνη. Gaudium, laetitia. Խինդ. խնդալն. ուրախութիւն. քեզկրուէ. ցնծութիւն. զուարթութիւն. ծաղր անդիշ. խնոթամ. խանթ, խանթիւ. սեվինճ, ցավելիք. * Լցան բերանք մեր խնդութիւն: Ուրախուն և խընդութեի: Եղիցին ասանդ յուգոց՝ ի խնգուն և յուրախութիւն: Խնդութիւն անօրինաց կորուստ: Արար խնդութիւն յորքոտանեաց՝ ի տարտարոսն: Դարձուցից զսուգ նոցա ի խնդութիւն: Պատուէ հոգւոյն այս է. սէր, խնդութիւն, ևն: * Էին ամենեքեան ի մեծի խնդութիւն. Եվիլ. Ը: * Մեծապէս տուգյան խնդութիւք բազմաւ. ՁԿ. կԲ: * Որ ինչ ինձ հեծուեն է, քեզ խնդուն է. Ն. Ես. ԾԷ:

ԽՆԴՈՒՄՆ, դ. ան. գ. Նոյն ընդ վ. * Եւս առաւել մարտի յաղթութիւն հոգևորացն է խնդութիւն. ՁՃԲ. Ծ: * Ցայս բան զարթուցեալ՝ ի քնոյ՝ խնդմամբ լի եղև. Վրս. ա.Ղ.Բ: * Ի գինարբուս, և՝ի խնդմանն աւուրս. Ճ.Ա: * Բայց այս խնդմանն բան ասեատաց, ոչ միայն իմս է խորանաց: Սբ տրլային ոչ լսոյդ ձայն, այլ երգ խնդմանն՝ վայելչական. Ը. էդես. Ե ա՜ ա՜ Ֆ. բԺ: * Ծնունդ քո ընծայ ծին կոյս՝ խնդութեամ գաւշակեաց ամենայն տիե զերաց. ԺՀ. յ:

ԽՆԴԱԿ, ի. ած. գ. Καταδίωκων, ὑπασπίστης. Insequutor, satelles. Որոնիչ. հետամուտ. պաշտօնեայ երկոյ՝ ի խնդիր գըտանելոյ զոք. և պատուիրակ. նուիրակ. աբայրձ, գաֆուճա, եասոպգճը, իւլէ. * Եկին խնդրակքն զհես նոցա: Ցուզեցին իւրեանք զամենայն ձանապարհն, և ոչ դտին. Ցես. Ե. դ. 22: * Որ արքային խնդրակքն էին, գտանէին զիմախաւեայն. Կալ. Ը: * Շուն սպիտակ ընդ խնդրական լեալ՝ պատահեաց մանկանն և գայեկին. Խոր. Ե. 33: * Ըստ հասպճեալ սալոյ խնդրականցն՝ ի կոստանգիւնուպօլսէ՝ գնաց կայսր փութանակի. ՁԿ.կԲ:

Եւ Հեռաստής. Protector. Խնամակալու. յանձնմնձէլ. * Տկարաց եւ ընդունելուն, կարօտելոց խնդրակ. Ցոգե. Ե. 16:

ԽՆԴՐԱԿԱՆ, ի, ած. ա. գ. Ζητούμενος, ον. Ζήτημα. Quaesitus, quaestio. Որ ինչ հայի՝ ի խնգիրս տարակուսանաց. հարցուքննական. և խնդիր առաջարկեալ. * Ընդ իակ է խնդրականացն լուծումն: Ջխնգրականան միայն ուսանել: Աստ իակ հանդուցուք զքան խնդրականացն. Ոխ. ս. ա. ւ.Ե 2:

Եւ Նշանակ խնդրոյ, հայցմանն. * Հայցականն (հոլով) խնդրականն: Բերն խնդրականն է. բերէք ինձ զիրգ զայգոսիկ. Երե. ֆէր:

Եւ իբր խնդրոյ. * Պատրաստական գոնի ածխնդրականաց իւրոց ո. այլ ձ. իրընդրոցա. ԱՓա:

ԽՆԴՐԱՆԱՏԱՐ. ա. կատարիչ խընդրուածոց. * Կոյս՝ ի քեզ ընկալ, մեր խրնգրակատար. Գ.Ն:

ԽՆԴՐԱՆԴ. նաց. գ. Իբր խնդրուած. * Ջի աստ խնդրել համարձակուեն է. և գտանել զխնդրանքն ոչ վրիպանք. Ի գԷբաթոսբ:

Եւ իբր Խնգիր իմաստասիրական. * Արտաքնախորհուրդ հեթանոսաց հետեորաց հանճարախոյզ խնդրանաց՝ յիմարութիւն. Ն.բ. Խ.

ԽՆԴՐԵԼԻՆ. գ. Ինչ մի խնդրեալ. խնգիր հայցողի կամ առաջարկողի. * Կատարեցեր զխնդրելին. Ըա: * Լնուել, կամ տալ զխնդրելին. Ը. ֆբ. և հէնց: Լ.Ք. ա.: * Հրամայէ նմա առնլծագործել զխնդրելին իւր (զտուփսր). ՁԿ. կԲ: * Ա՛ր ես զխնդրելին քո փիլիսուփայական Թուղթս ուղ-

ղոյն ոչ կամեցայ դրել. Մագ. Ե:

ԽՆԴՐԵՄ, եցի, եա. ն. Ζητέω. Quaero. Ի խնգիր երևանել. որոնել. կամիլ գտանել. յուզել, խուզարկել. ջանալ՝ ի ձեռս բերել. հետամուտ լինել. ֆնգաել, ոռնել գիսաց ոչամաց, պոլմակ խոցելէ. * Խընդրեաւ դու զվրէժ նոցա. Եբր. Ծ: * Ջիմիչ խնդրես ... զեղբարան իմ խնդրեմ: Մեռանն ամենայն աչք՝ որ խնդրէին զանձն քո. Ցուսից քեզ զայրն՝ զոր դու խնդրես: Կորեսան եչք, երթայք խնդրեցէք զերն: Լքան խընդրել զդուրան: Խնդրեր զնա, և ոչ գտաներ: Խնդրիցի զնա, և ոչ գտի: Խնդրիցեք զնա, և ոչ գտանիցէք: Խնդրեա զնաալ. ղուԹիւն, և երթ զհետ նորա: Խնդրեցեն զանուն քո տէր: Որ հալածէքդ զիրաւունս, և խնդրէք զեր: Մնոսիս խնդրեսջիք: Խընդրիցէ մարգալիտս դէզիցիկս: Խնդրիցէ զնորընծաեալն: Խնդրեին տուս վկայութիւն ջրեն, և ոչ գտանէին: Խնդրեր պարապ: Գամ խնդրել պտուղ՝ ի թզենւոջդ, և ոչ գտանեմ: Ջի՝ խնդրէք զկենդանին ընդ մեռեալս: Խնդրեացես յապարանս յուգոյ սոյու անուն զաւրութեացի: Պնդագոյնս խնդրեաց զնս, և եգիտ: Խնդրեացեն մարդիկ զմահ, և մի գտցեն. ևն:

ԽՆԴՐԵԼ. Ἀιτέω. Peto. Կամիլ. իղձ լինել, հնարիլ. ոռնել. իսկնգիչ. * Խնդրեր լալ: Խնդրեր բարանանել զնս: Խնդրես կոտորել զբաղաքս իսրայէլի: Խնդրեաց սատանայ խաբրսիլել զձեզ: Նշան խնդրե: Ջոր իսընդրերն իսրայէլ, այնմ ոչ հ՛ասս: Իբր ոչ հ՛իթէ խնդրեմ զտուրան, այլ խնդրեմ զպտուղն՝ որ յատճախէ՝ ի բան ձեր: Խնդրել մերձենալ, կամ աւտանել, կամ մոտնել: Քանզի և հայր այնպիսի երկրպագուս իւր խնդրէ. ևն:

ԽՆԴՐԵԼ. Ἐπιζητέω. Inquiro, perquiro. Հարցանել. հարցուփորձ առնել. քննել. զննել. կամիլ զտեղի կոտրելի. ոռնոց, պնաել. ՌՀՆՀ. ՌՀՆՀ: * Ո՛չ գոյ աստ և այլ ևս մարգարէ ուեառն, և խնդրեացուք՝ ի նմանէ: Ի միւս ևս այր առ՝ ի խնդրել զիր նովաս: Ժողովք դպրաց՝ որ խնդրէին զիրաւունսն՝ գոյ ժողովք դպրաց առ իս՝ խընդրել իրաւունս յայ: Վերստին խնդրեցեր զանօրհնուն իմ, և զմեզ իմ քննեցեր. ևն:

ԽՆԴՐԵԼ. Ἐξελάυνω, πράττομαι. Exigo. ἐπίζητέω, exquiro. Պահանջել. նաւագ ՌՀՆՀ: * Եւ զձեր որիւն շնչոյ խնդրեցից. ի ձեռաց ամենայն գազանաց խնդրեցից զնս: Ահա արիւն նորա խնդրի: Ջարիւն նորա ի ձեռաց քոց խնդրեցից: Խնդրեացի ամենայն արիւն անպարտ: Ընդաւ չաստ առաւել, չատ խնդրեացի՝ ի նմանէ. ևն: Տճս և ՀՐԻԾ ԽՆԴՐԵԼ:

ԽՆԴՐԵԼ. Δέομαι, ἔυχομαι. Oro, precor. αἰτέω, peto, quaeso. Հայցել. ժաել. աղաչել. աղերսել. ուխտիւք չափ խնդրել, աղօթել. աղաչ՛ել՝ ել. փիՀՀ, գաա ՌՀՆՀ: * Լացին, և խնդրեցին զնս: Խնդրեցես ի սեառնէ ես քումմէ վասն սնացեալոցս սյսոցիկ: Խնդրեցին յերեսաց սեառն: Եւ խնդրեցից՝ ի սեառնէ: Խնդրել զերեսս ես ամենակալի: Խնդրեցեր յինէն զգանգ զայգ, և ոչ խնդրեցեր քեզ սեառս բազումս: Խնդրեցէք Դախ զաղբայրսն ես: Ամենայն որ խնդրէ՝ առնու: Խնդրեի յայ՝ լինիլ այսպիսի, որպէս և հաս եմ: Խընդրեմք յես, զի մի՛ ինչ արասցէ ձեզ չար. ևն:

Եւ կամիլ առնուլ զպէսս. Թախանձել՝ կամ առաչարկել զի տացի. * Խնդրեսցէ կին՝ ի դրացւոյ և յերդակցէ իւրմէ անօթս ոսկւոյ և անօթս արծաթոյ: Խնդրեցին յեգիպտացւոցն անօթս, և հանգերձս: Ջինչ խնդրէ՝ ի քէն ետր ետ քո, այլ երկնչել, և սիրել: Ըստ ամենայնի՝ զոր խնդրեցեր՝ ի տեառնէ ես քումմէ: Խնդրեա յինէն, և տաց քեզ: Որումմէ խնդրէ՝ ի քէն, տուր: Մաղտ, յոր խնդրիցէ որդի իւր հաց: Ոչ գիտէք զինչ խնդրէք: Խնդրեացեն զբարաքեայն, և զչի կորուացեն: Մատուցեալ առ պիղատոս՝ խնդրեաց զմսլմինն յոն: Ջիմրդ յինէն լսնգել խնդրես՝ ի կնոջէ սամարացւոյ: Դու ալդեաք խնդրեիր՝ ի նմանէ, և տայր քեզ ջուր կենդանի: Խնդրեաց լոյս, և դիմեաց՝ ի ներքս: Խնդրեսցէ հաւատովք, ևն:

ԽՆԴՐՈՂԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Ζητητικός. Խնդրող, և որ ինչ հայի՝ ի խնդրելն որ և է օրինակաւ. * Ջև ևս հասու եղև խնդրողական (այսինքն հետազնին) մարգեան միաք. Նխա. Երփ: * Ի խնդրողական (այսինքն հայցողական) բանից մերոյն հարազատութեան. Վ.Ճահ. յոբ:

ԽՆԴՐՈՒԱՆ. ոյ. մանուանդ } * Աե-
ԽՆԴՐՈՒԱՆ Ք, ծաց կի՛ ծոց. գ. } տուս, δέησις, ἱκετεία. Petitio, preces, oratio, supplicatio. Խնդիր, և հայցուած. աղաչանք. աղերս. պաղատանք. մաղձանք. աղօթք. փիՀՀ, գաա, գալաա: * Լուր աեր ձայնի խնդրուածոց իմոց: Նայեաց՝ ի ձայն խնդրուածոց իմոց: Լիկի գա տուն ուխտիդ խնդրուածոց ժողովրդեան քո: Մատանէին՝ ի համաչխարհի խնդրուածս: Ի խընդրուածս պնդէին առ ածծ: Անկեալ խընդրուածս առնէին: Պահեն սահ, և խընդրուածս առնեն: Ամենայն աղօթիւք և խընդրուածովք: Ամենայն ժուժկալութիւք և խնդրուածովք վասն ամենայն աչդ, և վասն իմ. ևն: * Ջերովք առ ածծ խնդրուածովք. Փարպ: * Խնդրուածք է՝ կարևոր պիտոյիցն յայտնութիւն. Ի գԷբ Խոր: * Ո՛չ զձայն մեր, և ոչ զխնդրուած՝ մի՛ մատնոյ կարծեացուք, այլ հոգւոյ ըղձից և աեւնչանաց. Լմբ. ոչ:

ԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Խնդիր. որպէս Ընդունում. քննութիւն. Ζήτησις. Quaestio. * Ցաղագս ամենայնի (այսինքն տիեզերաց) քննութիւն խնդրոյ առաւել ևս. Պղտփ. փԺ:

Եւ որպէս Խնդրուած. ἄιτησις, petitio. * Ոչ գաբշեցաւ մեծատունն խնդրել իբրև զկարօտեալ. զի կարօտութիւն ուսուցեալ խընդրուածի. Եբր. Կա:

ԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՎՐԻԺՈՒԾ. ՎՐԻԺԱԲՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. * Հրապարակագոյժ առնէ յաւուրս վրիժուց խնդրուածն. ՁԿ. կԲ: * Խընդրութիւք խնդրել զվրէժ առեառն զամենայն զրկողաց նորա, այսինքն յուրացուցաց նոր. Եբր. Կա:

ԽՆԴՈՂ. ծղոց, իւք. գ. որ և ԽՀՆԴՂԱՆ. ԽՀՆԴ. կամ խնդուածի անչափ. հրճուանք սուրբգէպ. ծափ և կայծ և ծալք խեննէչ. քրքիջ. * Հրեշտակաց գունդն Թախծեալ, և սատանայ խնծղիւք պարեալ ՚՚. մի ձ. խնձոյիւք. Նոբ. Ե:

ԽՆԴՈՂԱՒԻՑ. ա. Լի խնծղանաք, կամ լրբեանց ծաղու. * Ջկինն խաբեայ լրբեանի եւ րեայց խնծղալից հայհոյածովք. Պիփ:

ԽՆԴՈՂԱՄ, ացի, կամ ացայ. Լ. Խընծիղս առնել. խնծղիւք պարել. կայծել հանդերձ ծաղու. * Մինեէ՝ ի հարսանիս խնծղայեաս. Ոխ. ա. փխ. Ը:

ԽՆԴՈՂԱՆՔ, նաց. Տ. ԽՆԾՒՂՔ. * Լրբեանի երեսաք խնծղանաց, և լկտի խեղկատակութիւք գերել զմիաս կնոջն. Պիփ:

ԽՆԴՈՐ. Տ. ԽՆԶՈՐ:

ԽՆԴՈՒԻՂ. ա. գ. Որ խնծղայ, լիրք՝ ի ծիծաղել. կին անամօթ. կամ Լպտուեեի խնծիղք. * Խնծուղն անպատկառ զբաղուեաց յոլայ՝ ի կորուստ հոգւոյ. Պիս. ըա Ա փէ. Լէ:

ԽՆԿԱԲԵՐ, ի, ից կի ած. ա. Լիբանատոփόρος. Thurifer. գրի և ԽՆԳԱԲԵՐ. Որ բերէ կամ արտագրէ յիւրմէ զխունկ. * Ի վերայ լերանց խնկաբերաց ՚ց. յն. խնկոց. Երփ. Է 17: Ը. 14: * Չխնկաբեր գաւառն. Խոր. Ճ: * Ի վերայ լերանց խնկաբերից: Լիլսմիք խնկաբերօք: Խնկաբեր հովիտ. Ջեր. ՚ի. ՚Նար. Երփ. Գ.ի: * Խնկաբեր ծառ յանուշահոտ բուրաստանէն. Ըար:

ԽՆԿԱԲԵՐ. Մυροφόρος. Unguentum portans, vel tenens. Որ բարձեալ բերէ զխունկս. որպ ասի ԻՒՂԱԲԵՐ, ԽՆԿԱՁԳԵԱՑ, ԽՆԿԱՁԳԵՍՑ. *Ընդ խնկաբեր մը կանանց: Երևեցար խնկաբերից. Ըար: Ե Գ.ի: *Խընկաբերացն պատգամաւորութ. Սիոն. յար: Երփ. Տիր:

ԽՆԿԱՁԳԵԱՑ, ձգեցի, ից. } ա. Μυ-
ԽՆԿԱՁԳԵՍՑ, ձգեստի, ից. } ροφόρος. Unguentum portans. Որ բարձեալ բերէ յինքեան զխունկս կամ զիւղս անոյշս. իմն. կաթիր. իւղ իւղաբեր. * Առ խնկազգեացս ածայնոյն, և փա. փաքօղք յարուցեն: Խնկազգեացք ածայնոյն, և փափաքօղք յարուցեն: Փուշ թացայուն զկեռ կոչմանն քոյն, և խնկազգեացք (զկեռ նոր 'ի հոս իւղոց նորա ընծանալով) վայելչացնէք յաբեխեանից 'ի յարքայութիւնն. Ըար: *Ցգործելով ընդ խնկազգեստից՝ խաւնեա. ցես 'ի յանուշութեն կազմութեան իւղոյն. Նար. ՚ի:

ԽՆԿԱԼԻ. ա. } Լի խնկաք, կամ իւ.
ԽՆԿԱԼԻՐ. } զովք անուշիւք. (իրօք կամ նմանութ.) * Ցուփ եւս խնկալի. ... սիրամայր: Ոսկիապատ բուրուառ խնկալի: Խնկալի հովիտ զմռսի. Ցար: Ե Գ.ի: *Իւղս այս լուսապատար խնկալիր՝ վերծանգիտ սիրոյ տեսութ. Նար. ՚ի:

ԽՆԿԱԼԻՑ. ա. Արբեալ հիւթով և հոտով զմռսոյ և կնդրկի՝ խառն. ընդ գինւոյ. *Չվիրկան պատրաստեցէք գինեզինս խնկալից: Չգաւազանն գինեզինս խնկալից զայ. բացուցեալ. ՚ի. Ղ. Է. 1. Ե 5:

ԽՆԿԱԽԱՒՆ. ա.ած. խառն ընդ խունկս. * Ծիւեն 'ի վերայ Հանապարհայն զԹեփ խնկախուռն. Բար. Ի.Ղ.Ե. (յն. լսկ Թեփ:)

ԽՆԿԱԾԱՂԻԿ, ծաղկի. տ. ԽՆԿՈՂ ԿՈՒԶԻԿ:

ԽՆԿԱԾՈՒԻ. ա. ի խնկոյ ածեալ՝ բուրեալ. կամ Ածօղ և բուրօղ զանուշութեն խնկոց. * Մոմեղինօք, և խնկածու հոտովք. Բար. ՚ի. ԺԱ:

ԽՆԿԱԿԱԼ. ա. գ. Ἐπίθεμα. Operto-rium. Σκεπαστήριον Θυμιάματος, altare incensi. Որ ունի 'ի վերայ իւր զխունկ. այն է մակդիր սեղանոյ խնկոյ 'ի տաճարին. այս. ինքն ուր եդեալ էր ամանով խունկ ծխելի. * Եւ արասցեն զքաւութիւն խնկակալ յոսկւոյ սեղ: Արասցեն սեղան խնկակալ խնկոց յանփոյտ փայտից. Եւ Է. ԺԱ. Ա 1:

ԽՆԿԱԿԱԼ. որպէս Խնկաման. խնկանոց. *Առընթեր գլխով Նմին՝ սարկաւագին խընկակալսն, և կէս սարկաւագին առաջի՝ մոմեղինսն. Պիր գ. ոսկ:

ԽՆԿԱՀՈՏ. ա. Ունօղ զհոտ խնկոց. բուրիչ հոտոյ հանդույն խնկոց. անուշահոտ. *Ջմերձաւոր զօգան խնկահոտ գոր. ծէր. Փիւ. Լ.ա:

ԽՆԿԱՂԱՑ, ի, ած. գ. Τρυβλίον. Catinus, patena. Σκύφος, mortariolum. (ըստ հյ. որպէս τριβλίον, vas conterendi.) Ամանի յորում լինէր սղալ կամ փշրել և լեսուլ զխունկս. և կամ յորում պահէին խունկ սղացեալ. վասն որոյ կոչի նաև Կոնք, Սկաւառակ, և Խնկաման. *Արասցես զխնկասղացան, և զտուփսն նորա յոսկւոյ սեղ: Առնա զսեղանն ոսկի, և զխնկասղացան. Եւ. Է. 29: ա. Ա. ա. 23: *Չխնկասղացան, ուր ասղային զխունկն: Սեղանն խնկոց որիշ է յորմէ խնկասղացն ասաց. զի անգ ասղացեան՝ ասա լինէր պահեցեալ. Նե. Է.: իակ Հին Բա. գրէ, *Խնկասղաց, որպէս հայացնակ ՚ո. իմն որպէս ոմն. հավանիմ, այսինքն անկան կամ սանգ փղոյ:

ԽՆԿԱՂԱՑ. ա. Ասղացօղ և պատրաստօղ խնկոց, կամ խունկ ասղացեալ և պատրաստեալ խառն ընդ իւղս անոյշս. *Չայն իւղ կազմեացուք առաւել յարգի քան զամենայն խնկասղացաց, որ յողորմութէն և 'ի հոգւոյ շնորհացն կազմի. Ոսկ. ա. փիմ. Է:

ԽՆԿԱՄԱՆ. գ. Θυΐσκη. Mortariolum. Աման խնկոց, որպիսի և իցէ. տուփ խընկոց կամ բուրման. *Խնկամանքն, և բուրվառքն 'ի մաքուր ոսկւոյ. Է. ճ. Ք. 22:

ԽՆԿԱՄԱՏՈՑ. ա. Որ խունկս մատուցանէ. *Խնկամատուցք անշունչ պատկերաց ուսային առ ձօ վերամբառնալ. Երզ. ա: * Չանարժանն խնկամատուցս սրբոյ թութեանն հրամիս առչորեալ. Տօնակ:

ԽՆԿԱՑԻՆ, չնոյ, ից. ա. Ուշնօղ զյատկութէն կամ զնմանութէն խնկոյ. Θυμιατιχός. Ad suffiendum aptus, vapores exhalans. * Մոմեռուակ և խնկային մեղմիկք բազկանան. Պղաք. փիմ:

ԽՆԿԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Λιβανωτός. Turibulum. գրի և ԽՆԳԱՆՈՑ. Ցուփ խնկոց. խնկարան. անօթ բուրման խնկոց. պատ. Խոսիան. *Ուներ խնկանոց ոսկի, և տուաւ նմա խունկ բազում: Եղեց հրեշտակին զկնի. կանգն 'ի հրոյ սեղանոյն. Ցայտ. Է. 3. Ե 5: *Առեալ զնովք ջհնքն օծումեան, և զխըն. կանոց խնկոյն: Խնկանոցն ոսկի, այսինքն զաղօթան սուրբ. Լ.Ք. ոք:

ԽՆԿԱՆՈՒԻԵՐ. ա. Նուիրեալ որպէս զխունկ անուշահոտ կամ հաճոյական. *Խնկանուէր հայցմամբ, կամ ազօթիւք, կամ մալեմանօք. Նար. Գ.ի: Ըար: Ժ.Ք: Նե. Խոսէ: *Ոչ է պարտ զանուշահոտ քո զվայր զաղքացուցանել, զխնկանուէր քո քարին ապտեղացուցանել. Երզ. Լ.ոս:

ԽՆԿԱՆՔ. հոգ. գ. Խնկելն և խունկք. *Հեղեալ զանոյշ խընկանց. Գ.ի:

ԽՆԿԱՊԱՏԱՐ. ա. որ և ԽՆԿԱԻԵՑ. Պատարան խնկովք. խնկալի. անուշահոտ և հաճոյական. * Ջաղաչանս խընդրատրա. կանս, խնկապատարս, զմեսալիրս. Նար. ՚ի:

ԽՆԿԱՊԵՍ. ՚ն. Որպէս խունկ. անուշահոտ օրինակաւ. *Ոչ մարմնապար միայն ծախեցեալք, այլ խնկապէս բուրմամբ վերնոյն խնկելոք. Նար. ա.ա:

ԽՆԿԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Θυΐσκη. Mortariolum. Խնկամանի. խնկանոց. *Խնկարանս ոսկեղինս և արծաթեղինս. Է. ճ. Իփ. 14:

ԽՆԿԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Խունկ արկանել կամ մատուցանել կամ ծխել. *Խնկարկէին ոսկեղէն բուրվառօք: Խնկարկելոյն ըստ օրինաց 'ի տաճարին: Մինչև ահարոն խընկարկեալ քաւեաց. Ը. հրէայ: Ըար: Նե. Խոսէ:

Նմանութ. *Խնկարկել ՚ձյ զաղօթս, և ըզխորհուրդ ետծանոյ պատարագին. Ը. ընդ:

ԽՆԿԱՐԿՈՒ, ի, ից. ա. Θυμιᾶν. Adolens. Որ խունկ արկանէ. խնկամատուցչ. Խոսէ ծխօղ. *Աչրեաց զխնկարկուսն զաբեգական և զլուսնի և զաստեղաց. Ե. Ի.Գ. 5: *Տայ ... խնկարկուս տապանակին և սեղանոցն զահարոն և զորդիս իւր. Նե. Խոսէ: *Խնկարկու հաշատարար ըստ ահարոնի. Ճճ. Ե Ի գիր Խոսէ:

ԽՆԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Θυμίασις. Suffitio, suffitus. Խունկ արկանելն. Խոսէ ծխելը. *Չնոյն տաճար տիրակալն՝ խնկարկութէն հաստուղին սահմանն. Նար. ծ.ա: *Քահանայապետին սկիզբն առնել խնկարկութէն 'ի սեղանն: Նաթագայ և արդիոս խոտորնակ խնկարկութէն. Լ.Ք. պիզ. Ե ա:

ԽՆԿԱՒԱՃ. ց. ԽՆԿԱՑԱՏՐ. * Երդ օրհնութէն և ասն խնդութեան կատարել խնկաւաճս սաղմոսիւք. Սիոխան:

ԽՆԿԱՒՈՐ. ա.իր. Խնկալի. խնկախառն. *Կանայք խմբատր՝ իւղոք խնկաւոր՝ մեզ աւետատր. Գ.ի:

ԽՆԿԱՒՈՐ. ա. } որ և ԽՆԿԵԼԻ. և
ԽՆԿԱՒՈՐԵԱԼ. } ԽՆԿԵԱԼ. Արժանի խնկելոյ. խնկաք պատուելի կամ պատուական. օրհնեալ. փառաւորեալ: բարեբաստ. Նար. Ոք. *Ըստ խնկաւոր քոումգ առակի: Սիոն հոգեսք, խնկաւոր և խորհրդաւոր. Նար. Է. Ե Ա.ի: *Կամաց արարողին խնկաւորեալ խորհրդարան: Ընդ քոումգ երջանիկ և խնկաւորեալ հայցուածոց: խնկաւորեալ յաղորմածութէն. Նար. Կ. ՚ի. ՚ի:

ԽՆԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Խնկաք յարգութէն. և խնկաւորն գալ. պատուական. նուէ. *Հաւատոյն վառամամբ 'ի նոյն գալուծ. ցուք խնկաւորութէն: Ա.իքան ունի պատ. աւորութէն միանգամայն և պրաբէն' իւ. զարան խնկաւորութէն՝ առակալ անձնոյ օծութէն. Նար. Կի:

ԽՆԿԵԼԻ. տ. ԽՆԿԱՒՈՐ. *Բարւոք թիւն խառնովանելի, ազգացն խնկելի: Ըստ մարմնոյ ծնօղգ քո խնկելի: Գաչատն խնկելի: Մարգարէիցն ձայն խնկելի: Մարդասիրութիւն ոսնելի, և պահպանութէն խնկելի: Այսպէս խնկելի՝ պաշտելի: Այս աճառակալ խնկելի. Նար. ծէ. ւ. ծէ. ը. գ. Ե Ա.ի: իակ յատկէն Նար. է. *Գնգ օրհնութէն երգոց խնկելի, և ինձ մերժումն տարագրութէն անյուսալի. մարթ է իմանալ նաև՝ խնկելի է, ք արժան է խնկել:

ԽՆԿԵՄ. եցի. ն. Μυρίζω. Unguentis imbuo. որ գրի և ԽՆԳԵՄ. Խնկաք և իւղովք պատել. գմռսել. օծանելը անուշահոտ կացուցանել. ըստ յն. մեռոնել. *Ցառաջագոյն խնկեաց (կամ խնգեաց) զմեսրմին իմ 'ի նշան պատանաց. Մրկ. ծԲ. 8: *Ցօծանել խնկել զանապական մեսրմին. Ըար: *Խնկեցաւ իբրև զմեսրմին մեռելոյ՝ այն, որ խնկելոցն է զանհետեան 'ի հոս անուշութեան. Եղիշ. Ղ.ի: *Ջտուն իմ կինամոնով խնկեցի. Աստ. է. ւ7. (յն. χεῖρε ցայ:) *Խնգեցաւ մանուկն սամփսոն անուշահոտոյին. զառիւծն մեռեալ իւղոյ խնգեցաւ: Իւղեաց և խնգեաց զամենայն նեխութիւս. Եղիշ. Ք.ի:

Իակ Ճ. ՚ի. է. 25. *Ջգազանն վառեալ պատրաստէր՝ խնգեալ գինւով կնդրկախառն ՚ց. յն. անուշահոտ արբամբ կնդրկախառն գինւոյ:

ԽՆՆԵԼ. ըստ համաձայնութէն յն. Θύω, ևն, որպէս Ջոհել. մատուցանել. *Մրի խընկեացես 'ի վերայ խմորոյ արիւն: Աստ, ոչ խնկեացես. փոխանակ ասելոյ՝ Թէ ոչ մատուցես արիւն ընդ հացի խմորելոյ, այլ ընդ բաղարջի. կէտ. Եւ:

ԽՆՆԵԼ. Θυμιᾶω. Suffio, adoleo. խնկաք պատուել. և խնկարկել. և Մատուցանել կրնի՝ որպէս բուրելով զխունկ անուշահոտ և հաճոյական. *Ընդ լուսկ մատուցեալ խընդեցից նոցա. Ճճ: *Դնէ խունկ, խաչա-

կնքէ, և իւնկէ զննծայեան. Պիւզ. ոսկ։ *Տօ-
նէմբ պարբերգութեաբ՝ վերկշավայելուչ կնդըր-
կաւ իւնկեալ։ Բուրվառաւ իւնկեալ։ Հե-
ծուելիք նոցին ընդ իմ իւնկեացին։ Իւնկեացի
(բան աղօթիցս) ՚ի տաճար անուան քոյ։
Իւնկեացին մաղթանք մեր առաջի քո տէր.
Նար. ղէ. Ե ։ է. յէ. Ե գ՝ի յէ։

Կամ որպէս Յարգել. մեծարել. բա-
րեբանել. օրհնել. ուսոի և իւնկեալ ասի,
որպէս իւնկելի, կի՛ իւնկեալ. (զորս տես.
ցես.) *Եկեղեցւոյս շինուածոյ, որ յաշա-
կերտաց վերինոցն իւնկեցաւ. Որ աւետարա-
նաւն կենաց իւնկիս յարակայ։ կատարեալ
է բանքո իւնկեալ։ Մեծասցի անուն հզօ-
րիդ իւնկեալ։ Ինքն է ած իւնկեալ տիրա-
պէս։ Փառաց իւնկելոյն։ Իւնկեալ կնիք
արքունական պատկերիդ։ Իւնկեալ խոր-
հրդով։ Ի ձեռն աղօթից և ընտիր վարուց
իւնկելոց։ Նար. (յորս ինչ ինչ բերի և ՚ի
նախկին նշանակութիւնս։)

Խնկենի, նեայ, նեաց. գ. ա. Ծաւա-
խնկուելր, կամ առնիկ անուշահոտ. * ի
խնկենեաց ոտան տեսանէին պէսպէս պը-
տուղս. Վրդ. յանհատաւ։ * Տեւեալ մրտոյ
խնկենեաց. Նէմ. է. 15. (յն. տերեակ մըր-
տենուոյ։)

Եւ որպէս՝ խնկալի, կամ ընդունարան
խնկոյ. *Ի խնկենի տաշտէ ի տաշտն իւրն-
կենի. Վրդ. Երգ. (որ և ՏԱՃՏ ԽՆԿՈՑ.
Եր. է. 13։)

ԽնկեփեԱՑ, փեցի, ցայ. Տ. ԻՒղե-
փեՑՑ. *Եթէ ոք մոանիցէ ՚ի տուն անու-
շահոտ խնկեփեցայց, հոտոտեսցէ զանուշ-
շահոտութիւն նորա. Վրդ. է։

Խնկիշ. ա. Որ խնկէ. և Բուրիչ հոտոյ
անուշից. *Եւ են ծաղիկքն խնկիչք, և ու-
րախասլիք ամենայն հոտոտեաւեսոյ. Վեցօր.է։

Խնկողկոնիջուկ, կամ Խնկողկոնի-
ջԱԿ, Խնկողկոնիջուկ։ գ. Πολιον. Polio, polium, canutola. որ և ԽՆԿԱԾԱ-
ՂԿ. Ծաղիկ ողկուզամէ բազմահաս ՚ի մի
փունջ դեղնն և անուշահոտ կամ խնկա-
հոտ՝ անհաւասար. Տարէմ խաւ. զոյն էակ
զանի, ճօճա, ճապկի. ճօճկի։ Գաղիան։
Բծ-ձին։ *Ազաղակեր երբեմն խնկողկուզիկ,
Թէ ես պատճառ եմ սրբութեաբ քահանայ-
ից. զայս լուեալ քահանայ ոմն՝ եդ զնա
՚ի հանգերձ իւր, և ոչինչ օգտեալ Թշնա-
մաներ զննկածաղիկն իբրև զսուտ ոք. Մխ.
առաւ։

Խնձոր, կամ Խնծոր, ոյ, ոց կամ ի,
ից. գ. Մῆλον. Malum, pomum. Պտուղ գե-
դեցիկ՝ սովորական ընդ ամենայն տեղիս՝
հասարակօրէն բաղորշի, դեղին և կարմիր,
անուշահոտ և անուշահոտ (որպէս Թէ իրն
կածոր, կամ խանձելի՝ նախանձելի, ա-
գամայ պտուղ կարծեցեալ.) Խնծոր. ալմ.
Ելմ, Ռխաֆֆեհ, սիպ. *Կուտեցէք յիս իբրև
ձոյս։ Հոտ ըստնգանց ջոց իբրև զինձոր
(կամ զինծոր). Երգ. Ե. 5։ Է. 8։ *Խընձոր տեսակաւ զաչեան, հոտով զքիմնկ, և
ասպա ՚ի զգոյութիւն կերակրոյ գայ։ Խնձոր
տեսութիւնն և հոտոյին յատաչ ևս քան ըզ-
ձաչկերն ախորժելի է։ Արժան է զննու-
թիւն խնձորոց տեսանել։ Խնծոր առողջ
կերակուր է. ևն. Նար։ Երգ։ *Ա յժմ ըզ-
խնձորոյս կամիլք քեզ պատեհիկոսել։
Պարգևեալ խնծորիւքն որ յասպղկանէ
ընորհս. Մագ. կԸ. Ե ծԸ։ *Ցանկասյ՝ հա-
զալեօք և հեշտութեաբ ուսանիլ, խնձորիւ իսկ
և պտակաց բաշխմանեաբ. Պզաբ. օրԸն. Է։

Լայնաբար՝ Ո՛ր և է պատուղ բաղորակ. Մῆ-
λον. *Եգիպա խնձոր մանրագործոց յանգի-
ծն. Լ. 1/4։

Խնձոր գՑՑՐԻ. ո մկ. լ. ձ, հալբ. Բծ-ձին։

որ է իբր մանր խնձոր թթուաշ և անոյշ,
է որ դեղին, և է որ կարմիր. լտ. Hypomelis, իտ. Lazzeruolo, la.

Գետնի Խնձոր, կամ Խնծորխոց. Տ.
ԵՐԻՑՈՒԿ. Χαμαίμηλον. Camomilla. պա-
պունձ։

Խնձոր. նմանութեաբ, Ա յլոք. (թ. ՚ի քՒ-
ւէ, այսինքն դեղձ ասի համարյրն.) * Ա յ-
տեղն կարմրութեբն. խնձորս զայն մատն ՚ի
դիմացն, որովք վարիչն ՚ի խօսս, կոչել է
սովորութեբ։ Եւ նմանեցուցանէ զայտիցն
խնձորս կեղևաց նուան։ Իբրև զիւղև նուան
խնձորք քո՝ առանց լուռե քո։ Նիւս։ Երգ։

Խնձոր. իբրու. Խնձորենի կամ խնձորի.
Μῆλεα. Malus. Խնծորի ծառ. Էլմ ալջճը.
*Որպէս խնծոր ՚ի փայտս անտառի. կամ
Իբրև զինձոր ՚ի մէջ ծառոց անտառի։։
այլ ձ. խնձորի. Երգ. Ե. 3։ Նար. Երգ։
Վրդ. Երգ։ *Եզբօրորդին իմ որպէս իբրև
զխնձոր ստղալից երևի ՚ի մէջ անտառաց. Ջէր-
կի։ *Բարուեբ խնձորոյն՝ հովանին, որ ՚ի
փուձուելեանց տապոյն պահէ։ Խնձորի՝
խաչն առեալ յուս պաղոյին. Վրդ. Երգ։

Խնձորաբեր. ա. Որ բերբ յիւրմէ
զինձոր կի զպտուղ գեղեցիկ. պտղաբեր.
*Ջդժնիկն՝ խնձորաբեր արար անուշահամ.
Ոսկ. լ։

Խնձորակոիլ. գ. Ածուն գեղոյ՝ իբր
ուսեալի կամ կլանելի հանգոյն խնձորոյ։
Գաղիան. որպես յն. ւέρα, կամ ἔϊδαρ.

Խնձորենի, նեայ, նեաց. } Μῆλεα.
Խնձորի, բեայ, բեաց. գ. } Malus.
Ծառ՝ որ բերբ զինձոր. Էլմ ալջճը. *Խըն-
ձորենի եղև խաչն. ընդ հովանեաւ նորա
փափաքեցի (նասեբ). Վրդ. Երգ։ *Խըն-
ձորենիք էին ոսկեգոյնք, որ զնանձումն
պտղոյն ունէին. Պիտ. ազբ։ *Իբրև խըն-
ձորի (կամ խնձոր) ՚ի փայտս անտառի։ Ի
ներքոյ խնձորւոյն (կամ խնձորոյ) զարեծու-
ցի զքեզ. Երգ. Ե. 3։ Է. 5։ *Ջբազմութեբն
պտղաբերացն՝ զնանենեաց և զնինձորեաց.
Պիւս։ *Ցումենայն կողմանց խնձորիք խցեն
խիտ խնձորուք. Վ րդ. Երգ։ *Նռնենիք
և խնձորիք և սրմաւենիք. Փիլ. Նիս. Է։ *Նմ-
խանձ առ միմեանս կուգան խնձորի և ատա-
ձի. Մխ. առաւ։

Խնձորիկ. գ. Իբր խնձոր փոքրիկ կի՛
սիրուն, կամ սակար. Էլմաճգի. * կարող է
ոք ասել զնինձորիկն իգական, և զատանձիկն
իգական, և զդեղձուկն չեզոք. Մագ. Ե
Երգ։ ԹԸր։

Խնձողել. Տ. Խնծղուլ (որպէս դրիլ
՚ի լաւ օրինակն.) *Մրեձ ՚ի հարատանիս իբրև
ձոզնեցաս. Ոսկ. ա. ֆխ։

Խնձոցկ. կի՛ Խնձոցկ, ոյից, իւք. կի՛
Խնձոց, Խնձոց, ոյի, իւ. գ. }
Սեղան ուրախութեբ՝ մանաւանդ հարսա-
նեաց. խրախճանս. իրախութեբ. կոչունք.
Էէրխոմ. ղիափեի, մեձլիս, ջեղլիս. *Խընձ-
ձոյք ուրախութեբ. գ. Ի. ը. 22։ Խոր. ճ.
55։ *Հայոնարանին խնձոյիւք։ Օրհորդք
խնձոյից սորին. Նար. ծբ. ձբ։ *Ասնել
զհարատանացն խնձոյս. Լմբ. ազ։

Եւ Ո՛ր և է հանդէս ուրախական, ամ-
նական, թատրոնական. ջիննէի. ալմ.
*Ջքաղաքամէջեան լցին խնձոյիւք։ Խնձոյս
ուրախութեբ կացուցանէին. Ագաթ։ * կա-
ցուցանելով ամենական խնձոյս. Պիտ։ *կայ-
սեռս և խնձոյս ցնծութեբ զմիմեանք զե-
ղեալ։ Յաւէտ իմն խրախ լեալ, և խնձոյս
մուտ իւրեանց մուտեցեալ. Ցհ. լԸ։ * Մի՛
խաբեանեցին խնձոյք թաւերոյց։ *Ի ատա-
գիոն առպաթիսին տեսարանս խնձոյից յօրի-
ներ. ՃՃ։

Խնձոցկ. Ամբոխ ժողովեալ ՚ի հանդէս

ուրեբք. *Խնձոյս զամբոխ նշանակէ ։։ (յոր-
մէ ռմկ. խընձաթընձ.) Երգ։ * Անթիւ
բազմութեբ մարդկանն զմիմեանք գրահելք՝
խնձոյս կացուցանէին՝ յուսկնդրութեբ վար-
դաստուերեբն մատուցանել զլսելիս։ Ա-
գաթ։ *Վասն այսորիկ և խնձոյն, և բազ-
մամբոխն, և խառնիճաղանձ ժողով. Փիլ.
այլաբ։ * Դիմումեբնէս յոտն կացեալ, և
ակնարկութեբ ձեռինն իւրոյ զբազում ամ-
բոխ ՚ի զատուցանել՝ ասաց։ Ա-
ղեքսանդրի լուեալ զնոյձոյ խռովութեբ.
Պատ. ազբ։

Խնոցիկար, բ, ից. ա. գ. Որ հար-
կանեբ կամ շարժել զնոցի՝ ՚ի զատուցանել
զկոգի ՚ի կաճանեբ. *Մի՛ ամենևին հաց-
բար և կովկիթ կամ խնոցկար ՚ի վանն
տարցի կին մարդ. կանոն։

Խնոցի. գ. Բառ ռմկ. Անօթ փակ և
խցեալ իբրև զտակաս փոքր, յոր արկեալ
կաճեն՝ հարկանի և շարժի, որով և զատանի
պարարտութեբն նորին, այն է կոգի։ Ոսկիփոր։

Խնոիմ. խցի, խից. ն. Φράσσω, τττω.
ἐμφράττω. Sepio, munio, constipo. βύω, obturo, obstruo. καμπύω, claudo. συνέχω, contineo. որ և ԽՑՆՆԵԼ, ԽՑԼ.
Փակել և պատել սմենայն մատամբք. կա-
փուցանել. ցանկել. արգելուլ զամենայն
անցս, և չՀոտալ ծակ ինչ. Խցել, Խցիլ,
գոչէլ. գոչմամգ. փըգամգ. *Խնուս զլսե-
լիս իբր, զի մի լուիցէ սկարաց. Զանկ աղ-
բեր խնուցու։ Ամենայն բերան խցցի։ Խը-
ցին զբերանս առաբծուց։ Խցան ալքիւրք
անդնդոց։ Զամենայն ջրհորս՝ զոր խցին
փչաւոցիքն, և լցին զնոսա հողով։ Խցեալ
է զականջս իւր։ Խցցին բերանք այնոցիկ՝
ոյք խօսէին զանիրաւուբ։ Խցցեն զբերանս
քո։ Խցցէ զայս ձեր. ևն։ *Ցիմար է որ
չիւր աղբիւրն խնու., և յորդագս օտարին վե-
ձի։ Նոյնժամայն եհից սեր մեր զբերան
փուձչին. Եբբ. ասեպաբ. Ե հանաբ։ *Ջգոբա
մեղաւոնոցացն յատաչ քան զբերան ակա-
նամոմով խնլոյ. Եղիհ։ *Խնլով զայս մար-
միոյ. Նար. Երգ։ *Որ խնու զականջն ատ
ձշմարտութեբն. Ցձխ. Է։ *Խցի զպատուհան
լսելեացս իմոց ատ բանիդ կենաց ընդունե-
լութեբ. Նար. Է։ *Խնու զբերան հրէիցն.
Երբ. ֆխ։

Խնձել. } Ձայն հանել խոզի (որ է պր.
Խնձել. } խնդիր.) և Ուսնլ առնել.
*Բոհբոխելով կնչէլ խնչելոյ. (այլ օրինակ՝
գնչել, հնչել.) Ագաթ։ *Ոչ սպարտել զաչ-
խատութեբն մեր որպէս անուամանս, և խըն-
ձել ձեմօք, և յօնգք պատեալ. Կիր. պտ։

Խնձոցկ. Տ. Խնձոցկ։

Խնտոյձ. գ. Բառ ռմկ. խոռխռոչ,
գոռնռոչ. Տ. ՀՆԶԸՐ. *Երկակեռնցաղք են
կոկորդիլոսք և խնտուզք. Երբ. ւերբ։

ԽՇՏԱՒՈՐ, բ, ից. ա. (՚ի ռմկ. բա-
ռէս խըշ. լտ. հաբտ, այն է աշտեայ.)
Իբր Աշտեակ. այսինքն ունիոլ գինւոյ կամ
զդեղարդն կամ գարդն ձգելի. *Մինկ
նակաղնք մովաբուս՝ հեաւակ խշտաւորքն.
Վանակ. հդ։

ԽՇՏԵԱԿ, եկի, կաց. գ. Στιβάς. Stratum. Խշոի փոքր կամ անարգ. *Ի խոտս-
ղէն խշտեկին հանդչէցին. Ոսկ. ա. ֆխ.
ծԸ։ *Սքէն յիւրաքանչիւր խշտեկաց կանգ-
նեցան. Եղիհ. է. Յօրինակս ինչ. և ՚ի ՃԾ։

ԽՇՏԻ. տւոյ. ժնդ. } Κοίτη. Cubile. στιβάς, stratum; torus e frondibus, gramine, herbis. որ և ԽԻՇՑԻ. Անարգ կամ խիստ գեա-
նատուած անկողին՝ գազանաց և մարդկան.
տեղի ընկուզանելոյ. Եսխ, պեօչէ, խոս-
բէննճա. *Մտին գազանք ՚ի դադարս, ղողե-

ցին՝ի խշտիս : Սարսիկին՝ի խշտիս իւրեանց : Իջուն զկոտիանս առիւծոց՝ի չէրսին խշտեաց իւրեանց. Ցօբ. Ա. 8 : ւԷ. 40 : Երէմ. ծ. 39 : *Ի գետնատապած խշտիս. Ոսկ. եփես. ծՁ. Ցհ. ԼԲ : *Ամրայր զբո աչովդ զհանգատեանս խշտի : Ոլորէս անկեալցն՝ի բազմաժամանակեայ մահճացն խշտիս. Նար. ծԷ. ծ : * Ոչ խոտեղէն անկողնոց խշտի. Ո—ովել : *Խշտի գերեզմանի լինիցնոցա տուն յաւիտենական. Լմբ. տոսկ :

ԽՇՏՐԵԼ. ն. Ոլորել պատճառել՝ առնել ուժգնութիւն. *Ցոյժ վնասս լինել, յիւր զօրութեն, և խշտրել պատերազմողացն սակաւութեն. Ոսկ. եր :

ԽՈԶ, ի, ից կամ ից. գ. Χοῖρος, σῦς, ὑς. Porcus, sus. Զորքոտանի խանչօղ՝ կարծրաբեթել առևուվ, և կնճռաւոր քթով երկրի, խուզօղ սրմանց, և տղմասէր. Ցեա և ԳԻՆԻ, և ՎԱՐԱԶ. որ են խոզ վայրենի. խոզ. փծուղ, փծուղ, խնդէր, խոտ, փէրաչ. *Խոզ՝ զի Թաթահերձ է, և կճղակ ունի, և որձայ ոչ, պիղծ իցէ. Ղեւ. ծ. 7 : *Մի արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզոց : Եբամակ մի խոզից աւուրական. Մփ. Է. 6 : Ը. 30 : *Ի խոզացն մահուանէ յայտանի լիներ. Ոսկ. յ. Ի. 3. (այլբոր. խոզից) *Ոլոպէս դևքն՝ի ծովակին խոզիւք. Ցճխ. ՁԸ *Ի նմանութիւն վայրենի խոզոց : Ագբևայրդին խոզաց. Ագաթ : *Ցանուանաբոյծ խոզից. Ցհ. ԼԲ : * Կասուն՝ի ասէն կալցն, խոզն՝ի խուզողութենէն. Վրդն. ծն :

ԽՈԶԻ ԳԱՐԻ. Ի բառս գալիան. գնի որպէս յն. ՀԻՆԻՈ, այսինքն շան կաշի :

ԽՈԶԻ ՓՈՒՇ. Ազգ փշոց. փծուղ դիւրենի. յն. անձղխոս : Բիւզանդ :

ԽՈԶ. Κνήμη. Tibia in rota, sura, radius. որպէս ապ. խոպէ. և հյ. խեց կամ հեց. այսինքն Շրջանակ կամ շառաւիղ առնուոյ և կամարի. *Կամրջեալ (զգետն) կամարօք և երկաթի խոզիւք. ԳԳՀ. ազէփս : *Ցեսեալ վկարմունչն, զի կամարօք երկաթի խոզիւք հաստեալ էր. Կեղտա. ազէփս :

ԽՈԶԱՐԱՄ. ՛ս. Իբրև զխոզ. փծուղ ինպէ, խնդէր փռալը. *Ցանկողինս կակուղս (կամ փափուկս) անընգգաստ ննիջելով խոզաբոյ. Կանոն : *Ոլորկորաւոր ի՝ խոզաբար գետնահայեաց երկրաքարշ. Աւ. հց. ԻՀ :

ԽՈԶԱՐՄՈՑ, ի, ից. ա. Ունօղ ըզբարս խոզի. ատրեզաստր. *Եթէ չկայ ոք խոզաբարոյ, որ տղմով բուծանի. Ցծխ : *Թշնամոյն առաջի ընկէց զարբուներն, և զմարգարիտն՝ խոզաբարոյին. Վրդն. ծն : *Պատահի ընանտացն և խոզաքարոյիցն. Երզն. ՛ոսկ :

ԽՈԶԱՐՈՑԾ. ա. Բուծիչ խոզից՝ որպէս կերակուր նոցա. և խոզարածն. և խոզաբուծական. *Ոլոգին անառակ եղ՝ի հայրենի խնամոյն, և հեռանեցաւ խոզաբոյծ կերակրոցն. Աճան. ղԷ : * Առաքեաց զնա յագարակ իւր՝ արածել զխոզս. վասն զի որ հեռանայ յայ, խոզաբոյծ ընդ կեանս չալը. Ճ. գ :

ԽՈԶԱՐՈՒԹՑ. ա. որ և ԽՈԶԱՃԱՐԱԿ. Որ ինչ է բուտ կամ ուռեցի խոզից. *Ոմանք խոզաբուտ եղջիւրօքն զառաջնում քաղցին միայն դադարեցուցանէին. Եփր. գհ : (Գրի վերնակաս և խոտաբուտ :)

ԽՈԶԱԳՆԱՑ. ա. Ընդ որ խոզք գնան. սովորական խոզից կամ ազտեզասիրաց. *Ի չուէիլս խոզագնաց ամրարշաւութեն Ագաթ : *Ի խոզագնաց շաւղէ կռամոլութենէն. Ցհ. իմ. եիեզ :

ԽՈԶԱՆ, ի, աց. գ. Նոյն ընդ ռանկ. գօզալգ. Ականիան պտուղ նոճւոյ, սօսւոյ, և նմանեաց նորին. (Թերևս *Ճարակ խոզաց, կամ ընկուզաձև.) *Պտուտախանեալ բամբակենի ասեղով (ցօսի). գու ոչինչ ունիս քնաւ, բայց միայն խոզակ. Մա. առաւ :

Նմանութիւն ասի. *Խոզակ բաբանի. Ոսոկ :

ԽՈԶԱԿԵՐ. ա. Որպէս ի խոզից կերեալ : Ոսկիփոր :

ԽՈԶԱԿԵՐԳ. ա. Որ ունի զկերպարանս կամ զնմանութիւն ինչ խոզի. *Խոնարհեցի զխոզակերպ անկեթեթի գլուխդ. Ոսկ. լս : *Թափեցաւ մարթ վայրենական խոզակերպին որդաւայ. Չինաբ :

ԽՈԶԱՁԵՒ. ա. Ունօղ զձև խոզի կամ սահոյ խոզի. * Խոզաձև մարմնովն. ԳԺ : *Վիշապ մի ահագին և մեծ յոյժ՝ խոզաձև բաշով. Ճ. Ա :

ԽՈԶԱՃԱՐԱԿ. ա. Որ ինչ լինի ճարակ խոզից. Խոզաբուտ. * Ոչ նախասահ սակս խոզաճարակ կերակրոյն : Ի խոզաճարակին կերակրոյ. Սաթփ. յՀ. Է : Ե Է. պ. ա :

ԽՈԶԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Մոգք որպէս խոզ անմիտ. խոզաբարոյ. ապտեղասէր. *Ընաքարոյիցն և խոզամտացն չէ պարտ պատմել զքանն. Ոսկ. փթ. *Ի չանէն : *Ան խոզամտի ոչ գոյ սիրելի երբեք. Ոսկիփոր :

ԽՈԶԱՆ, ի, ից. գ. Καλάμη. Stipula, culmus. Ո՛ խոզեալ. ցօղուն. եղէգն արմըտեաց ձեռացեալ յետս խոզելոյ կամ հնձելոյ հասկին. ծիղ. ծղտա. ասման ՔԻՅի, էեախիան, ասֆ, սիւբի, էեզիֆամ փիրազ. *Քաղիցէ ոք հասկ, և ձեռացէ՝ի նմա խոզան. Եա. ծԷ. 6 : *Զհասակաքաղն և զխոզանն Թագուցան. Լաստ. ծԷ : *Եթէ՝ի խոզան յիւր ապրին, կամ՝ի փուշ հուր արկանէ սչքէ. Մա. գա :

ԽՈԶԱՆԱԿ. ա. Խոզակերպ. Նման խոզի. * Կոխեցաւ՝ի խոզանակ երկրագիրս անցաւորաց. Ցհ. ԼԲ : (ԼԷ. ընԹերանաւ խոզանակեր, որպէս կերօզ զխոզան :)

ԽՈԶԱՆԱՄ, ացայ. է. Զգենուլ զկերպարանս խոզի. և խոզաբարոյ լինել. փռալա փեմՀէ. * Զխոզանանալն ապտաւայ : Թագաւորն խոզացեալ. Չինաբ : Ագաթ : Շ. Լիպ : *Խակ սեր բարկանայ, տգիտաս խոզանայ. ԳԺ : * Մարդք խոզացեալք (յն. խոզանմանք) գիւրաս ըմբռնին ընդ գիւաց իշխանութեն : Քանզի ամենևին խոզանան. (յն. խոզ լինին), և ոչ միայն գիւահայրին, ևն. Ոսկ. ՛ս. Է. 3 :

ԽՈԶԱՆԱՆԱԼ. ացեալ. է. Ցգուրիլ որ.

ԽՈԶԱՆԻԼ, զանեալ. յ. Ի պէս զխոզան. որպէս է և սահ խոզից. *Խոզանացեալ մտցոլիս Թագուցէ. Ագաթ : * Սկսանգաս և Թէոդոտիոնէս (Թարգմանեցին), զհք խոզանեալք և աշտանակամոլք. Ոսկ. Ես :

ԽՈԶԱՆՄԱՆ. ա. Խոյածնոց. Porcinus. Նման խոզի. խոզակերպ. խոզաբարոյ. * Բանսարկուն զմեզ խոզանման ապտաստնուեդ մեզասցն քաղաքակիցս այսր. Նար. Նս

ԽՈԶԱՆՈՏԵԻ. գ. Ստև խոզանացեալ. մտզ ցցեալ որպէս զխոզան. *Ընդ անգամս ոսկեւոյն քաւանալ էր խոզանատես խոզակերպատեսն Թագուցեալ զամենայն մտորմունս. Ագաթ :

ԽՈԶԱՀԱՒՂ. ա. Նման չատղոց խոզից. խոզագնաց. ապտեղի. * Խոզաշատիղ կռապաշտութեն. ՃՃ : *Խոզաշատիղ կռամոլութեն. Ցծխ :

ԽՈԶԱՊԱՐԱՆ. ա. Որ ինչ լինի պարէն խոզից. խոզաճարակ. խոզաբուտ. * Ի խոզապարէն կերեալքդն : Ընդ խոզապարէն կերակրոյ փոխանակեցի. Սիւն. ազ :

ԽՈԶԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սպանումն խոզից. սատակիլն զնոցա. *Ցայր հրամանն խոզասպանութենէ, և ընկերք զազմուէ ազատական խոզից. Ղեւնդ :

ԽՈԶԱՏԱՆՁ. ի, ից. գ. *Ἀχράς, ἀχράχις. Pirum silvestre. որ և ասի ԽՈԶԻ ՏԱՆՁ. Տանձ վայրենի, որ անեափ՝ ոչ է ուտելի մարդոյ, այլ՝ի խարշելն կամ յեփելն՝ի փուռն՝ քաղցիկ քաղցրանայ : Նմանութենէ՝ Պալար, ուռոյց՝ի պարանոցի՝ խոզի, և մարդոյ : Գաղիան : ախլոփ կամ ախլոպ արմատս, եապան արմատս :

ԽՈԶԱՐԱԾ, ի, ից կամ ից. ա. Ապրածոյն զնոզս. (որպէս գնի՝ի յն.) հոմից խոզից. փծուղ չոպանը, խուփպան. Ցեա և ԽՈԶԱԲՈՑԾ. *Խոզաբուծքն փախան. Մփ. Է. 33 : Մրկ. Է. 14 : Ղկ. Է. 34 : *Ոլոպէս լուան՝ի խոզարածիցն. Երզն. ՛ոսկ : *Վերջինն գործ անպատուութեան է խոզարածն լինել. Խգն : *Մինչ՝ի յոռին, որ է խոզարածն լինել. Սարգ. ա. պ. Ը :

Եւ իբր խոզարածական. կամ յանկատար խոզարածի. *Խոզարած վարուք : Խոզարած կենդք. Սիւն. ազ :

ԽՈԶԱՒԱԾՑ. ա. Որ ունի զգաղմուելիսն խոզից. *Գերգեսացիքն խոզաւաճ և դանձաչահ. Ցծխ :

ԽՈԶԵԱՆ. Իբր խոզք. Խոչբ. *Ելեալ գիքն յասանէն՝ մտին՝ի խոզեանն. Ղկ. Է. 33:

ԽՈԶԵՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. գ. *Ὑείος. Porcinus. Միս խոզի. * կերիցեմ խոզենի միս : Որ ուտեն միս խոզենի. Է. Ա. Է. 7 : Եա. ԻԸ. 17 : * Ցիչել զկատպն փաչատենի, և զմիսն խոզենի. Լմբ. ազ. * Սահպէին ատաղ զխոզենի : Ուահին զխոզենին. Է. Ա. Ը. 18 : Եա. ԻԷ. 4 : *Ցագիցան կերակրոզք ասէ, որ միւս ևս Թագիսանիէ խոզենեաւ ասէ. փծուղ :

Եւ կերպարան խոզի. *Կատարեցաւ՝ի տղագառէս, որ գերգեսկացաւն՝ զքն զգենուլեն, ՛ի քաց եգիտալ զխոզենին. Վրդն. Լս :

ԽՈԶԵՐԱՄԱԿ, ի, ացգ. գ. Եբամակ խոզից. փծուղ սիւբնախ՝ հերկեակախ՝ խոզերամակն գերգեսացւոց. Շ. հրէից :

ԽՈԶԿԱՂԻՆ. գ. Կաղին վայրի, կամ պատղ վայրենի կաղնոյ, կերակուր խոզից. բալամաւք, պէլտաւք : Բիւզանդ :

ԽՈԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութիւն, և բարք խոզի. (իրական, կամ նմանութեամբ.) *Ելք գիծացանիցն զձեզ... ոչ եթէ սրբութեն ինչ զքն առնիցէ, այլ նոցա խոզութեն. Ոսկ. ՛ս. ա. 23 : և Երզն. ՛ոսկ : *Չի ծանիցեա զգեմս խոզութեանդ. Չինաբ :

ԽՈԶՈՒԿ. գ. *Ὑστρίξ, ὑστρικ. Hystrix. Որպէս Թէ խոզ փղբրկի. այն է ազգ ալեաց՝ իբր խոզանման. (յն. ὑστρίχιος որպէս, խոզասան.) Գաղիան :

ԽՈԹ. ՛ի խոթէ. գ. Ուռճականն բառիս խեթ. խոթիլ, ՛ի խոթէ. այսինքն խոթիլ. կամ որպէս խայտիլ՝ խթիլ. Խօթելով, կծելով. *Ցապաստակ երեսաց մերոց ՛ի խոթէ հայելոյն ՛ի մեզ ապիգրականն խորշակաբերի. Վրդն. Երգ :

ԽՈԹ. ըստ ոմանց է և անուն Թռչնոյ. որպէս ապիհոպն, կամ պաստառ ծովեզերեայս. Բառ. ապեխ. լեհ :

ԽՈԹԱԿԱՆ. ա. իբր խայթիչ. կամ երասցուցիչ ծովու. կամ ըստ Լեհացւոցն՝ յաւուրս երևելոյ խոթ անուն հաւու՝ի ծովեզերս. *Ի խոթական ժամանակս նաւել կամեցաւ. Մխ. պմ. սա. լեհ :

ԽՈԹԱՂ. ՛ Ասասիլ ռանկ. իբր խայտ.

ԽՈԹԱՂ. ՛ Թիչ. խթիչ. առ խեթիչ. ընդ խոթող. *Ասէին խոթիչ է, և ցասեցուցիչ : Ասէին խոթող է, որ նշանակէ զցասն չարչարանաց. Բրս. Տրէ :

ԽՈԹՈՑԵԼ. Իբր խեթիլ հայիլ. * Ի սատակութենէ սլատանութեն Թոթա որ սպատնայր եգեալ իւրում, և՝ի խոթոտիլ ասկանն

խրոյ, ի միտ առ. իմաստութիւն իւրով ուսեալ կեցեալ. Եփր. ծն:

ԽՈՀՈՏԵԱԼ. *իբր խօթ և տկար գտեալ ինչ. կամ հնացեալ և իբր հատեալ ըստ իմաստից. *Մերժեաց նա, և ի բաց արար զնա Թոռեալ օրինացն, զի ամենայն մարգոյ ճաշակեսցէ ճշգրտութեան քաղցրութենէ նորա. Եփր. հա:*

ԽՈՃՈՒ. *ա. խոշոր և բանգար կամ խիճ գիմօք՝ որպէս տիւր և զայրագին և դժկամակ. գաժան. գժնեայ. խօտ, խոլոր, ծառ նիւթոց, ծառս. էյրի, սեծ, սեճ, կիսճէնէրէի, սեծ նալաբ, կիս. : Մի ցուցաներ զերես քո ժոռ նոցա: խոժոռ և անընդելի գիմօք վրիպեն. Մանր. ծաւ: Ի գերս խօսր: *խոժոռ և տրտում զինքն աւետացն ցուցանէ. Սարգ. յն: Ե: * խոժոռ հրեշտակք՝ գէմք գժուարին. Ոսկիփոր:*

*Եւ իբր խոշոր կամ անհարթ մատամբք. *կէսք սղորկակեղևք են, և կէսքն զկերպարանս քոնոց քոյոց ունին խոժոռն խոշորութենէ. Վէրդ. Ե:*

ԽՈՃՈՒԱԳԵՂ. *ա. Որոյ գեղ գիմացն է խոժոռ. ձառադէմ և աչառու. կիրճ. սեպ, լերին. *Զայր խոժոռագեղ, և գըժ նահապետաց. Խոր. Ե. 7:*

ԽՈՃՈՒԱԴԷՄ, *գիմի, մաց. ա. Κατηφής. Vultu demissus, maestus. Խոժոռ գիմօք. տխուր և անշնորհ երեսօք. վայրագ հայեցագ. Թիւր աչօք. *Ցնորք անճափիտք խոժոռադիմացն հրևէին. Ի. ծԵ. 4. (իբր ունի էրեսը խոժոռ:) *Խոժոռադէմ երեսօք տեսանէր. Բոզ. Ը. 7: *Եկեսցէ հասցէ ի վերայ քո հրեշտակ խոժոռադէմ. Սեփէր. ծ:*

ԽՈՃՈՒԻՄ, *եցայ. յ. Λυπέομαι, δυμόομαι, στυγνάζω. Incitor, indignor, contristor, rutilo triste. Խոժոռ գէմս ցուցանել. գժկամակիլ. Թախծիլ. տխրիլ. պըղտորիլ. ծանիլ ընել, էրեսը խոնել. կիսճէնիլ, փոշմանիլ. * Խոժոռեցան նմա նախարարք. այլազգեացն: Խոժոռեալ ընդ քանն՝ գնաք տխուր. Ա. ԼԿ. ԼԸ. 4: Մէյ. ծ. 22: *Խոժոռեալ խռովութեամբ մեծաւ. Ցհ. կ: *Խոց ժոռեալ ընդ լուր խրատական մեր բանից. Շ. ընդ:*

*Նմանութեամբ ասի. *կարմրացան խոժոռեցան երկինք. Ոսկ. Մ. Ը. 28: *Մթացան խոժոռեցան երկինք. Սարգ. յն: ծա:*

ԽՈՃՈՒՈՒԹԻՒՆ. *գ. Խոժոռն գալ. խոժոռիլն. տխրութիւն. *Գժգմտութեամբ և խոժոռութեամբ անգէն զնա լի առնէ տրտմութեամբ. Փիլ. ծ. բա:*

*Մերմի՝ Խոշորութիւն. անհայիճութիւն. *Փոքրուած այրի՝ գժսեարամուտ գրամբք. և անհամբոյր առ ի բնակել սակս քաղաքական խոժոռութեանն. Ցհ. կ:*

ԽՈԼԱՅԻՆ, *յիոյ. ոց. ա. Որ ինչ է իբրև զխոյլ. այսուհետեւ, ուռուցեալ որպէս պալտք. Խոպի պես էլցած՝ ուռած. *Ձևոքն և բազուկքն յորժամ զարկք առնու, ուռեցոյ ի յանձինն խոլային մարմին. Մխ. բծվ:*

ԽՈԼԵՄ, *եցի. ն. Σοβέω. Abigo, expello. Վանել զխոյլս. ցրիւ. փոշիսփոփ. *Սպասաւորաց բազմութիւնս, որ այսր անգր զրաց միկան՝ ի հրապարսկս խոլեցեն. Ոսկ. էիւմպ. ի:*

ԽՈԼԽԵՑԳԵՏԻ, *աւոյ. գ. Καρκίνος, καρκίνωμα. Cancer. Խոյլ իբրև զխեցգետնի. քաղցկեղ. ևերցաս. չերբէեննէ. * կին ոմն հիւանդութեամբ ուներ ի ստինս իւր խոլխեցգետին. Վրք. կղ. ի:*

ԽՈԼՈՄՈՒԿՆ, *մկան, անց. գ. Ազգ գիշերաչուկի (ձուկնոց կամ չկիկանաց. *Խոլոմուկն կըկուռ չափ դառ է՝ ձայնաւոր, ձորաորախաց ասեն. երկուքն առ երկ-*

բաս չուրջ գայ որպէս չղ ջիկան. Վ.ձնախ. հղ:

ԽՈԼՈՐ. *ա. Հասկականաց բառիս խոժոռ. * Թէ մահու լինի (հիւանդն)՝ խոլոր հայի հաւն սպիտակ, և դարձուցանէ զերեսն ի հիւանդէն. Ոսկիփոր:*

ԽՈԼՈՐԶ, *ի, կամ ԽՈԼՈՐՁՆ.* *լըրձան. գ. Խոտ կանգնաւ չափ, որ ծաղիկն լինի կապմիր, կամ գորշ սպիտակախառն. *Գընդ. դածաղիկք, և խոլորձ, առուտրական կապոյտ, և սեղ, ևն. Մխ. ոոոա: *Եւ այն հարիւր բարդ խոլրձանն՝ այն նահապետքն են մարգարէքն. Նար. գաղ. ասյւէ:*

ԽՈՆ. *Տ. Խնձ. *Զայն միայն գիտել պատիւ ածնիս, զի ի խոն կերակրոյն պատրաստեցեն. Ճ. Գ:*

ԽՈՆԱԴՐԱԿԱՆ. *ա. Իբր խոհոտեալ, մեացածին. յօդեալ. *Ի բիւրս ամաց և գարս խոհագրականս և այլաձևս. Աբծր. ա: 2:*

ԽՈՆԱԼ. *Իբր ռմկ. այսինքն Ոխալ. *Մի խոհար (կամ խոհարի) ընդ մեզ՝ քաղցր. Կեխոփ:*

ԽՈՆԵՐ. *Տ. ԽՈՀԵՐ:*

ԽՈՆԿԵՐ. *(չծ. լա. Coqnus. գօփօաաաս.) Տ. ԽՈՀԱԿԵՐ. *Չի ի խոն կերակրոյն պատրաստոցն խոհկերքն յաղագս խրախուճն. Ճ. Գ:*

ԽՈՆՈՋ. *ա. ս. Φοβερόν Ահաւոր. աչ հագին. կամ կոկոզ. իլտխա. *Խրխնջեաց (Ձին), ոչ որպէս յարն՝ ահագին և խոզ, այլ քաղցր. Պիտ. ազէտս:*

ԽՈՆՈՂ. *Իբր խոխոտելով կամ պատճառս հնարելով առանձինանօղ. (կամ խոլոր. կի Թերևս գրելի՝ կոխօղ) *Անյ հրամանին և ուխտին խոխոջք են. Երզն. Խբաք:*

ԽՈՆՈՄԵՄ, *եցի. ն. Ոռոգանել, որպէս ս Թէ առէպ խմել սալ զջուր, կիմ իբրու ռմկ. խոխում առնել. * Խոխոմեալ արբուցանեն զտուն կամ գրախտին. Թէոփոբ. նաա:*

ԽՈՆՈՄՔ, *մաց. գ. Խորաձորք. Նեղ ծորձորք և առուամէջք ջրանցից, անդք հոսանաց ընդ անձուկ վայրս խոխոջանդք. *Անցանէ գետն երասխ յորձանուտս խոխոջից... Թափ առնէաւ ընդ նեղ և ընդ նուրբ խոխոջքն քարանձաւի միոյ: Զօրս զօզեալ Թագուցանէր ի խոխոմս այգեսոանին: Աչրացեալք ի խոխոմս խորոյն ձորոց, և յամուրս քարանձաւաց. Ցհ. կ: * Ցանկին գետոյն՝ որ ինչանէ յաղձնեաց խոխոմացն: Ի խոխոմս ձորոյն: Աբծր. Ե. 5. ևն:*

ԽՈՆՈՄՓ. *Ναπή. Saltus. Անտառ ջրաբեր. մացառ. գօաաս, օաման. *Փախչէաք ուսանել զբերինս, և զխոխոմս, և զաղբիւրս: Փոսչի ի խոխոմս և յապառաժս բուսանի! Ոսկ. Մ. Ե. 3: Ե ԼԸՐ:*

ԽՈՆՈՄԱԶԻՓՔ. *փ. Խոխոմք ձիգք կամ երկայնաապատք. *Գետն երասխ հատեալ զբաւարանձաւս լերանց՝ անցանէ ընդ խոխոմաձիգս (կամ ընդ խոխոմս ձիգս) և նեղս. Խոր. ա. 11:*

ԽՈՆՈՄՋԱՆՔ. *կամ ԽՈՂԽՈՋԱՆՔ. Տ. ԽՈՆՈՋՔ. *Զառ ի վեր փախուցք եղաք նեն, և զառ ի վայր խոխոջանք (կամ խողխոջանք) արձակին. Մանր. ծԸ:*

ԽՈՆՈՋԵՄ. *եցի. է. Հոսիլ ուղիւից ջուրց շանչմամբ ձայնից. փըչբ փըչբ՝ ել ևիպ ափափ. *Ցանդնդոցն լցեալ խոռոչեալ խոխոջելով. Սփա: *Ցինքն ունելով զգնացս գետոյ՝ խոխոջելով խոռոչացեալ. Ցհ. կ:*

ԽՈՆՈՋԻՆ, *Լման. } Հոսանք ուղիւից*

ԽՈՆՈՋՔ. *Լից. գ. } Հառաչմամբ. ձայն յորդութեամբ ջրոյ. *Հնչեաւն հոյլ, և խոխոջինն (կամ խոխունջինն) ջրոյ բեհանի ըզսիրտ նորա. Վ.բ. հղ. ծ: *Անցանէ գետն երասխ յորձանուտս խոխոջից. Ցհ. կ: Սամ. երէց:*

ԽՈՆՈՏԵՄ, *եցայ. հ. դե. կցկցել մըտոք. հնարիլ. ջանալ. *Բանս բամբասանաց զքեզ կաթողիկոսէն խոխոտեալ յօդէին: Մի ոք զնոյն անցս չարչարանաց, և զձաղանս և զձաղկանս խոխոտիցի կրել: Կայր փոքր մի ի վերայ հատածի միջոյն, և խոխոտէր խօսել. Ցհ. կ:*

ԽՈՆ. *Տ. ՀՈՆ. *Ի վերայ խիտ և խոն ասպոց. Աբծր. ա: 1:*

ԽՈԿ, *ի, ից. գ. (Արմատ խոկալոյ՝ լծ. ընդ խոհ, խորհ.) որպէս խորհուրդ. մտածութիւն. երկք կամ երկուիք մտաց. և փոյթ կամ յօժարութիւն կամաց. *Զչարութեան ճառն ի խոկ ալեկաղ կրթեր: Դեռ տակաւին հրէական սրբութենէ խոկ կայր ի մէջ, և կերակրոյն խորութիւնք. Ոսկ. Մ. Ի. 18. 28:*

ԽՈՒ. *ա. որպէս խոկացօղ. խոհական. հանճարեղ խուզարկու. գաւօղ, և ընտրօղ, կամ կշռադատօղ. * Քննեալ զպատշաճն որ ի սմա զհոմերոսին՝ ընդ փոքր խոկիս: Ազգականն՝ ճոխաց, հայցականն՝ խոկացի. հայցականն՝ ճոխիչն՝ ճեմականաց: Ինքնագիր ա ածու Թէ զորդ արեալ ունի զկարօղն խոկաց: Նուիակրթութեանն աեղն, և խոկացն բաժակ, և կարոզացն ճոխութիւն. Երզն. էէր:*

ԽՈԿԱՄ, *ացի կամ ացայ, կաւ, կացօղ կամ կօղ. ն. է. Μελετάω, ἐννοέω. Meditor, cogito. ἐπιφημίζω, approbo. ἐπιχειρέω, aggredior, manum admoveo. Ի խոկ արկանել կամ մտանել. խորհիլ. զմտաւ ածել. որոճել ընդ միտս, կամ երկնել. հոգալ, յառիլ մտօք. և յուրել կամօք. կամիլ յօժարիլ. հնարիլ. ծպճել, ծպճձել, խելս ծալ, ծպտիլ ոս սրպտիլ ասելն. փութ էնդէ, գօյս-ըմպ. (չծ. և լա. coquo, գօս, գասս, երթել, քան որում հնարել, միքենայել:) * Ճշմարտութեամբ խոկացաք կոկորդ իմ: Սիրաք արգարոյ խոկան զհաւատս. Աաոլ. Ը. 7. ծԵ. 28: *Լեզուք ձեր խոկան վանիրաւութիւն. Ես. ծԼ. 3: *Անձինք ձեր խոկացեն յերկիւղ. տեառն: Խոկասցեն ի դուռս՝ տուէ և ի գիշերի. Ես. ՁՓ. 18: Ցէս. ա. 8. *կոկորդ իմ ոչ խոկացեալ յիմաստութենէ. Ցոբ. Ղ. 30: *Խոկացաք ի սրտի իւրում. Օր. ւԼ. 19: *Խոկային սպանանել զնա. Գծ. Լ. 29: *Զարագելն միայն խոկացի. Խոր. Ձ. 65: *Մտածօրէն յանձն իմ խոկացայ. Պղաբ. փմ: * Սրբա ընդդիմադարձութեամբ խոկացան եածոյն. Ննիս: *Խոկայր նմա զգաւաճանութեան անհնարին մտնու. Ցհ. կ: * Խարգաւանս ի վերայ իմ խոկալով: Ոչ երբեք զայսոսիկ աղեաս տարակուսանաց խոկայ: Զմիմեանց խոկալ փրկութենէն. ևն. Մաք: * Խոկալ ի սէր զտաւտութեանէն ձոյ, կամ յերկնայինն, կիմ յերկինս, կամ առ եած անզգալ և մաքուր արարս, կամ ի գործիսկան առաքինութիւն. Խոր: Նմանայ: Լմբ. իմ: * Խոկալ յարմարել. կամ հաստատել. Մաք: *Զմարգկային յարմարական ամենաթեամբ խոկացաւ իմոցանել յանանմանական անկարգ բառնալ կութեն: Խանդալով ընդ համառօտիցս կենդանաւոր բազմամարգութեն, զորս միշտ բազձիւք խոկացաւ յընդգեմն իմոցանել. Պիւ: *Մարգարտիրել ի նա խոկացեալ: Առ ինքն զքաղաքն նախկնաւան խոկայր դարձուցանել. Ցհ. կ: *Խոկացաւ խորամանկութեամբ խոտորել զճանապարհս իմ: Զխոկոցն ուսումնականին արժանի գիւցազանցն պատասխանել. Վասն ուրումն այսպիսոյ խոկացողի. Մաք: * Ի կամաց խոկոցան ի նոյն, և յոչ խոկոցան բացատրեալ ոչ ոքոյն. Կեխոփ:*

ԽՈՀԱՒՄՆ, կմն, անց. ք. Խոհալ. խորհուրդ. մտածութիւն. պարապուն. ուսումն. զոյն. ՔՔՓԿԿԿԿ. *Խոհուն մտոհ. Նախ. թղ. Սահմ. ը: *Կրնին՝ի խոհուն՝ որ առածծ. Լմբ. ի՛ն, *Զազրանայ խոհմամբ խորհրդ. գով. Գր. հր: *Բոլոր հակաց խոհմուն: Ցարհեստ ախտանացու առածեալ վերհագոյն խոհմանն. Մագ:

ԽՈՀ. Ի յանդգ բարդութեաց, զոր օրինակ Մտախոհ, Ոչխոհ են, որպէս և՝ ի սկիզբն բազագրութեցս՝ խոհական, խոհեմ, և նոյն ընդ խորհ, կամ խորհուրդ: Իսկ՝ի հին ես. գնե. *Խոհ. գիտուն ո:

ԽՈՀ, բ, ից. ք. որպէս խոհ. այսինքն կերակուր, խորտիկ. (ըստ. ընդ. լա. գծ•ոսա. գերմ, գծ՛ոչեն. այսինքն երգիլ.) * Խոստատոյր առաքեալ զուարճս. և այն յառաւել կարծրախայտ. և իմ այսմ խոստանան խոհի խոհակցեալ յաւետից նոցին պատրաստութիւն աւուրց կրնալ. վերհ հացկերտով զիհոհ եղիսաբեանին բազմազան խորտակաց. Մագ. ծիե:

ԽՈՀԱԳՈՐԾ, բ. ից. տ. ԽՈՀԱԿԵՐ. *Ցաշխատութիւն խոհագործի յարգագս հերակրելոյ. Գր. հր:

ԽՈՀԱՆՈՑ. ք. Բառ. անասնոյգ՝ իբր խոհերք, կամ աղք խոհերոյ. (եթէ չիցեն գրելն խոհաւոցք, այսինքն խորհօղք.) *Մրճաւորական ուսմանց խոհոյզք, որք չքոյնն յաղքատմոզ խաւար. վերք. *եղէն:

ԽՈՀԱՆԱՆ. բ, ից. ա. Փրկութիւն, փրկանութիւն, σώρων. Prudens. խոհեմ՝ և խոհեմութիւն, խորհրդական. քաջ խորհող. ճարտար. հանճարեղ. խնամատար. (առանձ, և միանա. ւանդ. միաք կամ գործ նորա). սաւետ վերհէ, հիւանդ՝ որ առաջին արդարութեի խոհանանի մասցն՝ (հաւատք): Արիութեիւն գաւազան է՝ի ձեռն խոհականի մտացն. Տօնակ: *Մարմնոյատ խոհականն: Խոհականն խնամոցածոիս, կամ սիրելութեի. Ցհ. կե: *Խոհական խնամատութեի. Ըստ: *Արհեստից, յորս խոհականն զարգացուածոյ յաջողակ լինել. Փիլ: *Ի խոհական կեն համեստութեի. Նար. ղի:

ԽՈՀԱԿԱՆ. Ἐνθυμήτος. Mente conceptus, ultro ratus. կանխաւ մտածեալ, խորհրդածեալ. կամաւ. *Բան ոչ յաւաղքերական, և ոչ խոհական ո. այլ՝ի բնե և հարկաւոր. Աճ. ի:

Եւ իբր խորամանկ. չարարութեամբ, կամ մտացածին. *Այն խնացուածք են և խոհական հանճարքն, որ յոյժ և՝ի կոյսն գիտացին պարտաւոր առնել զորգին ոչ. Ցհ. կե:

ԽՈՀԱԿԱՆՆ. ք. Փրկութիւն. Prudentia. խոհականութեի. խոհեմութեի. հանճար. խորհողական կամ խնացական կարողութեի. քանականութեի. միտք. ոգի. հիւանդութիւն. *Որ յոգւոջ են եւ առաքեսակ մտաւունք. խոհականն, և ցանկականն, և ցասկութեականն. Ցհ. խմ. երե: *Ազգաւոս է, որ ոչ ունի սիմտաւութեին գանձ՝ի խոհականն: Ազգիւր առակէ զնոյն ինքն զխոհականն, և զբանաւոր միտն. Լմբ. ոչ. Ն ծղ: *Խոհականութեամբ. Ած. Ղ. ի:

ԽՈՀԱԿԱՆԱԲԱՐ. տ. ԽՈՀԱԿԱՆԱԳԻՏ. *Խոհականաբար՝ի ձեռն մարմնական կրից զհոգւոյ մահ՝ի բաց վարատակալ. Ցհ. կե: *Հեղգահայեաց առ միմեանս սիրոյ յորդորմամբ՝ արտաքոյ վասնարին խոհականաբար մեռալով. Ած. Ղ. ի:

ԽՈՀԱԿԱՆԱԳՈՑՆ, գ. ունի, ից. ա. Որ ոք կամ որ ինչ է առաւել խոհական. իմաստասիրական, քաջախոհ. ոգեխոհ. *Զարատ է ուսումնասիրացն և խոհականագունիցն նուագարանք քնարահարու լինել երաժշտական հոգւոյն. Ցհ. խմ. ա: *Խոհական նագային հեզութեի, կամ խնաստիւք, կամ խնաստութեի. Գիւ: *Խոհականագոյն հեզութեի. Մագ. ծիե:

ԽՈՀԱԿԱՆԱԼԻՐ. ա. Լի խոհականութեի. խնաստալից. * Ի քոլմեի հանձարեղ խոհականալիր քանգիտութեի. Ածիր:

ԽՈՀԱԿԱՆԱՄ. տպայ. լ. Իբր խնաստանալ. (թե չիցայեն սխալ գրչի.) * Ասի մեռ կրնոց զարգացութեի՝ ի ստացանէ խոհականան. Հմհմ. ատ:

ԽՈՀԱԿԱՆԱՊԵՍ. ս. Ἐμφρόνως. Prudenter, sapienter. որ և ԽՈՀԱԿԱՆԱԲԱՐ. խոհեմաբար. խնամանապէս. խնաստութեի. հանճարեղ խորհրդով՝ մտօք. *Գարտ գոլ խոհականապէս որպէս ոչ ըստ բնութեան երկրապահել. Ա յսոսիկ՝ և յոյժ խոհականապէս՝ մեք՝ի քոց մտեալ զբամբասանսն, աւանգ. Գրգ. Կ. ի: *Խոհականապէս և քաջիմացաբար խորհրդածել. Մոտ. Եվեղ: *Գանեալ պիտոյ ի զոհել մեզ հաստատ բար և խոհականապէս. Մեխ. գնս: *Ազգ հայեցողութ, սէ զգայլի ասեմ երեսոք, այլ խոհականապէս՝ ոգւոց տեսութեի. Գիս: *Ծանիցեն խոհականապէս, թէ բանք և խորհուրդք քոի հոգի են և կեանք: Ի յորեմն և՝ի բանս ոչ զբաղեալ խոհականապես. Լմբ. պգրգ. Ն ոչ:

ԽՈՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Փրկութիւն, փրկի, փրկոյ. Prudentia, sapientia, ingenium, mens. որ և ԽՈՀԵՄՈՒԹԻՒՆ, և ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Ընախահայեաց առաքինութեի ուղիղ մտաց իբրու կանոն գործոց. Խելացութիւն, խելք. ՓՔԼԼԵԼԵՔ. ՓՓԼ, հիմնք՝ՔՔՔ. (իբր ուշիմութ.) ՀՀՈՂ ԱԼԵՔԼԵՂԵ. *Ձորից առաքինութեի՝ մի տեսական է խոհականութեի. Փիլ. այլոք: *Ձոլք են առաքինութեի հոգւոյ. ազիտութեի, արդարութեի, խոհականութեի, ողջախոհութեի: Ուստի բան (միաքն) խոհականութեի զարգարեալ գոյ. Սահմ. ծ: Լմբ. ոչ. Գր. հր: *Ընք վասն փրկչին ընորհի՝ի բարոյք խոհականութեի. Գրգ. Խբ: * Որոց՝ի բարս արուեստեի և խոհականութեի սիրելութեի կայցե. Խոր. ա. 20:

ԽՈՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Մտաւորութեին. զգօնութեի. միաք. հանճար. քանականութ. ոգեըն. * Առաքեալ հանճարայեղ խոհականութեի. Գիս: * Հանճարիմատ խոհականութեի. Ցհ. կե: *Տես խնամատութեի և խոհականութեի զգործս ոչ: Որով իբր գասագիտար երբ ամբ ըստ խոհականութեին և անձնիշխանութեի: Խոհականութեի ընտրութեի նմին հաւանիմք: Սիրեացեմ զներ ոչ քո՛ի բոլոր սրտե, յայտ է թէ յանասերիբ խոհականութ. Լմբ. ծղ: * Փոխանակեալ զխոհականութեինըն անհանճարութեան. Սիոն. ոչ: *Զխոհականութեի, որ է քանականութ. Ո՜ոգեբ:

ԽՈՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Խորհուրդ. մտածութ. Ընքքե՛՛՛ր. *Իբր նիւթ այսպիսոյ խոհականութեի՝ գաշնատորուն մտերմութեին՝ որ՝ի կիւրոսէ առ ափրան. Խոր. ա. 24: *Խորհեր՝ի միտս իւր. և միջնգեա յայնպիսի խոհականութեի վտանգի կայր. Փոզ:

ԽՈՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Խնաստ. միտ կամ խորհուրդ քանին. Ֆան. *Ի միտ առնուլ զերկաքանչիւրսն գրեցելոցն քանից խոհականութ. Ցհ. խմ. երե:

ԽՈՀԱԿԵՐ, բ, ից. ք. (իբր խոհակերակար, այսինքն խոհագործ.) Μάγειρος, ὀψοποιός. Coquus. որ և ԽՈՀԱԿԵՐ. խոհագործ. խոհարար. խորտկարար. խահարար. խահանոց. յօրինիչ խոհից. եփօղ կերակրոց. ՀԷՓՕՂ. ՈՂԵՔ. *Ասէ ասմունէ. ջնոհակերն: Եփեաց խոհակերն զաղգրն: Արկեր՝ի ներքս զխոհակերս՝ զնաւ՝ի ներքս էին: Այս առուն են խոհակերոց, ուր հասուցանիցեն պաշտօնեայքն ասանն զգենլիս ժողովգեանն. ա. Ի. Ե. 23. 24: ՈՂԵ. Ե. 20: ԵՂԻ. Ի՛Ե. 24: *Որոց են յազագս Ծոշակի կազմուածոյն շարագրութիւնքն և օրինականքն. (պես.) խոհակերացն. Պղաթ. Հնով: * Նման է սրաբեստաւոր խոհակերի, որ ըստ յոգին առնէ զբաղմունսն. Այ. գոգե: *Ըստ չար խոհակերի, որ զանգամն ոչ ուղիղ յօշեցե. ԵՐՆ. ՎԵԲ: *Զսեզա նապատրաստ և զխոհակերս: Զկնորսից, կամ խոհակերաց. Ոսի. ԵՎԵս. ծՓ. Ե. յԻ. ա. 2: *Ցաղաւաց և՝ի խոհակերաց. Մագ. ծիե:

ԽՈՀԱԿԵՐԱՆ, բ, ից. ա. Μαγειρικὸς. Սեռական խոհակերաց. *Խոհակերական արուեստք օրէնք են. (պես.) խոհակերատեղք. Գրաբ. Հնով: *Օրինական ասասցուք զբժշկական (արհեստ), կամ զխոհակերական. ՃԵՐ:

ԽՈՀԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ք. իբր խոհակերութիւն. խաղ. խորտիկ. *Լիր նման առն անցաւորի, որ Թեպետ գայ Ճաշ հոտ՝ի խոհակերացն, նա ոչ ուտելով ոչ լուծանէ զպատքն. Վեր Ի. յ:

ԽՈՀԱԿԵՐԱՆՈՑ, բ, ից. տ. ԽՈՀԱԿԵՐՈՑ. *Ըստ՝ որ՝ի խոհակերանոցն սովորի, առանց գանել ոչ ամենի. Վեր Ի. յ:

ԽՈՀԱԿԵՐԱՊԵՏ, բ, ից. ք. Ἀρχιμάγειρος. Princeps coquorum. Գլուխ խոհակերաց. ուղբ պուղբ. այլ բաս ամեղ՝ի ա՛ գիրս Թագաւորաց Դահճապետ. *Ընտրեալ զարգան խոհակերապետ. Նեղ. եվեղ: Որպէս և Վեր Ի. յ. գրի, *Ընտրեալ զարգան խոհակերապետ Ուստի յայտ է, զի կամ նոյն այր միանգամայն էր գլուխ խոհակերաց և գահճաց, և կամ զի գահճին է իբրու յօշոսիչ մեղ. գանգի և արմատ յն. ձայնիս Ճաշ-ասս՝ է ասաս, այսինքն մսեղ. ծեծել. խակ խա. ասասոնէ՝ է սպանանել:

ԽՈՀԱԿԵՐԵՄ, ացի. ն. Μαγειρεύω. Coquo, coquinarium exercor. խոհակերութիւն առնել. գործել զգործ խոհակերաց. յօշել զմիս, և եփել զկերակուր. և Սպասնանել. *Ի սաբ արկեր . . . զնեղեր խոհակերեցեր. Ոսի. Ե. 25: *Այն մարգն՝ որ խոհակերէրէն (կամ՝ի խոհակերոցին կայր), ել ընթանալով. Վեր Ի. յ: * Անկանգնս արկանել, զտաս լուանալ. բազումք և խոհակերեն էս. Ոսի. ԵՎԵս. ծՓ: *Զաքն առաքեալն ասեմ՝ նախագիր՝ միապես խոհակերեալ. Ճ. Ա:

ԽՈՀԱԿԵՐՈՑ, բ, ից. ա. Μαγειρεῖον. Culina, coquina. իսս. Cucina. գրի և իբր ասի. ԽՈՀԱԿԵՐՈՑ. փոխանակ գրելոյ խոհակերոցոց, որ և ԽՈՀԱՆՈՑ. ԽՈՀԱԿԵՐԱՐԱՆՈՑ. Տեղի պատրաստելոյ և եփելոյ զխահս, կամ խոհակերելոյ. ալ՛անդ, և ալեզի փՓՓեանը. * Խոհակերոցք չինեալք՝ի ներքոյ պատշգամացն չուքջանակի. ԵՂԻ. ԻԸ. 23: *Ի վաճառս՝ի խոհակերոց մատանել, և ձաշակել. Կանոն: *Որոյ քազաքի (եպիսկոպոս) եա. եա ասեմ, խոհակերոցին. Վեր Ի. յ: *Այն մարգն՝ որ՝ի խոհակերոցին կայր: Էին երեսք ներա՝ի խոհակերոցեն անտի և՝ի պահոյն այլապէս. Վեր Ի. յ. ծՓ: *Սա տանայրի իբրև խոհակերոցս՝ի խոպանոցումն և՝ի սատակումն անձանց իւրեանց մատնելին. Եփ. ատ:

ԽՈՀԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ք. ի Μαγειρική

(τέχνη). Coquinaria (ars). որ և ԽՈՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. Արհեստ և գործ խոհակերաց. ալեծուփ, ալեծ իւի. *Եթէ ցանկութիւք և խոհակերութիւք զհետ ընթանայ: Էին եւ բերաք նորա ի խոհակերութենէն անտի և ի պահոցն այլայլեալ. Վրք ԿԹ. ԹՁ. Ն ԹԲ. ըստ ԺԸ: *Խոհակերութենց վաճառ. յն. մի բառ, καπηλεία. Պզոփ. օրին. Ը: Տես ԽՈՀԱՐԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ:

ԽՈՀԱՆՈՑ, ի, աց. Տ. ԽՈՀԱԿԵՐՈՑ. *Ջծառայութիւնէ պարտիզին և զխոհանոցին ոչ խափանել. Վրք ԿԹ. ԻԸ:

ԽՈՀԱՎԱՃԱՌ, ի, աց կամ ից. ա. գ. Κάπηλος. Caupo. καπηλευτής, nundinator. Որ վաճառէ ի կրպակի կամ ի պանդոկի զեփեալ կերակուրս, զուռեվլիս և զըմպելիս. աչքէ (φῦσ-ήτ-ωνος), մեչխանեցի. *Խորագուռնիս վարի ըստ զօրուն[1] խոհաւաճառիցն սեռիս: Մի խոհավաճառ կամաւ, և մի ակամայ մի ոք (միայն) լինիցի. Պզոփ. օրին. Ժ:

ԽՈՀԱՎԱՃԱՌԵԼ. ն. է. Καπηλεύω. Caupono. Խոհավաճառ լինել. կերակուր եփել և վաճառել ի կրպակի կամ ի պանդոկի. աչքէ փեփեթանը ալմագ, մեչխանեցի. Լիւ էն-ղէ. *Խոհավաճառել, և կամ այլ ինչ յայսպիսեացս գործել: Օռաթ՝ որ հանգերձեալ է խոհավաճառել. Պզոփ. օրին. Ժ:

ԽՈՀԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Καπηλεία. Cauponatio, cauponaria. Խոհակերութեց վաճառ. կամ καπηλείον, caupona, popina, taberna. Կապելարք. պանդոկ՝ ուր վաճառին կերակուրք. իլէվան հանգստեան և ուտելոյ. գփագ, խան, մեչխանէ, աչքէ փեփեթանը. *Խարզախութիւնս հանց խոկմանց հետևին խոհավաճառութիւնք խոկմունք: Խոհավաճառուն յամենայն քաղաքի եղիւ՝ ոչ ի սակս ինասուս, այլ ամենևին ներկակապես: Ամենայն՝ որ առ խոհավաճառութիւնն և վաճառականութիւնն և պանդոկապանութիւնն՝ սեռք են ընդ գաւազանութիւն՝ և ընդ գարշելիք եղեն նախատանաց: Որ խոհավաճառութենն անարատութեանն արհեստիս ինչ հաղորդեցի. Պզոփ. օրին. ԺԹ:

ԽՈՀԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Խորհրդարան մնաց. միաք. գոգեր նաև իբրև խոհակերոց երիսն և հասուն խորհրդոյ. *Ցնծ այր ամենայն խոհարան լաղային որպէս բազմախորհուրդ անուշահոտ ճաշակօք. փարդ: *Ի հոլովմանց խոհարանի իշխանական արտին: Անգլաբախմասա խմոց խոհարանաց շարժուն. Աբծր. Ը. 2. 11:

ԽՈՀԱՐԱՐ, ի, աց. Տ. ԽՈՀԱԿԵՐ. Ὀψοποιός. Coquus. *Մի պատուհասցուք զխոհարարացն հնարագիտութիւն. Աճաբ. ԺԱ:

ԽՈՀԱՐԱՐԱՆՈՑ. գ. ՝ Տ. ԽՈՀԱՆՈՑ.

ԽՈՀԱՐԱՐՈՑ, ի, աց. Ի ՐՈՑ. *Ի խոհարարոցէ կայծականցն առաւ: Ի խոհարարոցին խարոյկ արկեալ. Ճ. Ա:

ԽՈՀԵԱԿ. գ. Իբր Աքհաւոզ՝ի խոհակերոցին. ալեծ եամաղը. *Հայր. բարի է մեզ, Թէ համարիս զմեզ մի՝ի խոհեաներ եղբայրց քոց. Ո՚Իխ՚որ:

ԽՈՀԵՄ, ի, ոց կամ ից. ա. Φρόνιμος. Prudens. Խոհական (անձն). խնամատար. հանձարեղ. ուշիմ. մնացի. ափեւլը փիլոսոֆէնի. հիւնար. *Ոգւքոխոհ, ասի, և խոհեմ, և արգար. Սահմ. Ժ: *Ուշիմ և խոհեմ սկայն: Խոհեմ քոյր նորա ասիգրանուհի. Խոր. Ա. 10. 26: *Ջխոհեմ և զհանճարեղ իշխանն. Ճհ. ԿԹ: *Ո՚վ քաջք. խոհեմք. Պիս:

Եւ խորագոյժ. խելամուտ. խոհական. *Ղևնդ վարդապետ խոհեմ խորոց փորձչին. ԳԺ:

ԽՈՀԵՄԱԲԱՐ. Տ. ԽՈՀԱԿԱՆԱԳԵՏ. *Խոհեմաբար զնուան յուշանէ ի Ճահ առուեստ. Պիս: *Եւ գու լուիցես խոհեմաբար: Խոհեմաբար լսեր՝ զոր ասէրն. Վրք ԿԹ. Ժ:

ԽՈՀԵՄԱԳՈՑՆ. Տ. ԽՈՀԱԿԱՆԱԳՈՑՆ, և ԽՄԱՍՑՆԱԳՈՑՆ. * Ցա ամենից ցուցից Թագաւորացն մերոց հալստագոյն և խոհեմագոյն. Խոր. Ա. 23: *Ո՚ խոհեմագոյնք գատաւորաց: Բարեխառնութիւն զնոսկիչն խմասանագոյնս ցուցանէ, և յոյժ խոհեմագոյնս. Պիս: *Գիտասցէ խոհեմագոյնն. Ցհ. իմ. էբ՝: *Խօսէլով ի լսելիս խոհեմագունիդ. Շ. Խղ:

Եւ խնամատարագոյն, իբր ուշիմագոյն. հմտագոյն, կամ առաւել եփեւն և հասուն մտաք. *Գիւտ ատուգաքանութեանն և խոհեմագունիցն գիտաւորեցք. Երզ. էէր:

ԽՈՀԵՄԱԶԱՐԴ, ի, ից. ա. Խոհեմութիւք զարդարեալ. *Ցիմաստասուն և ի խոհեմազարդ արանց. Ճ. Գ:

ԽՈՀԵՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. *Եմբրաւ. Prudens. Խոհական (անձն և իր). ի մասանական, և ուշիմական. *Ջտեղի ոմն խոհարբ, և զրոյն վերագոյն ասել ոչ է առն խոհեմականի. Պզոփ. պխ՝:, *Հէնշուութիւն՝ անխոհեմիցն, և ուրախութիւն խոհեմականացն, վասն ամենային յաջողականութեան. անդ: * Առ ամենայն պատեհ՝ խոհեմականի գալ գատաւորն պատի է. Պզոփ. օրին. Ի: * Խոհեմականին առեր սարգիս. Ճ. Ը: *Խոհեմականն քո խնգրոյդ. Մաթ. Լ: *Ի տանէ խոհեմականի պետութիւն բարեաց. Նար. ծԺ: *Ջքանականն և զխոհեմականն միաքն. Լ՚Ի. ի՚ն՝: *Լքեալ ամենային խոհեմական իմաստութեամբ և հանձարով. ՃՃ: *Խուզել զխոհեմական արհեստս. Մաթ. ԻԲ:

ԽՈՀԵՄԱԿԱՆ ՈՒԹԻՒՆ. գ. Խոհեմութիւն. խոհականութիւն. *Խաղաղութիւն առ միմեանս, և խոհեմականութիւն սիրելութիւն յն. մի բառ, խոհեմասիրութիւն. փիլոփրօսյոն. Պզոփ. օրին. Ա:

ԽՈՀԵՄԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Իբր խորհրդակից լինել. յն. ձայնակցիլ. (զի գիւրաբերն շփոթեն συμφρονέω, և συμφωνέω.) *Ոչ ևս հասու լինելով բանին՝ խոհեմակիցք լինիցին. Պզոփ. օրին. Ի:

ԽՈՀԵՄԱՄԻՏ. մասի, ասց. ա. Խոհեմ կամ խոհական մտաք. զգօն. մնացի. խմասանուն. ուշիմ. * Խմասասէրդ հայրըս առաքեմք խոհեմասիրս երևեալ: Յողովէ մանկունս խոհեմասիրս: Խոհեմասիրս թագաւորն գագիկ. Ցհ. կԲ:

ԽՈՀԵՄԱՆԱՆ, ացայ. լ. Խոհեմութիւն յանձին բերել. խոհեմ և ուշիմ լինել. խմասանանալ. զգօնանալ. զգաստանալ. *Խոհական խմասասութիւք խոհեմայեալ անձառապես. Շար: * Բանն խոհեմանայ ամաչուհիչ գրովք. Լ՚Ի. ծղ: *Ո՞ արքեցուցիք գոլով յիմարեալ, և ոչ ջրովնպուլիքն խոհեմանայք. Սիւն. ի ըմբ: *Խոհեմանալով ի չարժմանէ ընթերցանեն. Կնմ:

ԽՈՀԵՄԱՀԻՐԱՒԱՐ. ՝ն. Փիլոփրոյոց.

ԽՈՀԵՄԱՀԻՐԱՑԵԼ. ՝ Խոհեմական սիրով ընտանութիւն. *Ցերասյ զհաւիքական և զերիտասարդ աղջիկունս կամաւութիւն ընդ մի մեանս խոհեմասիրացար. Պզոփ. օրին: *Ջինչ յեղանական կամաւութիւն ընդ մի մեանս խոհեմասիրացեալ քնակեացեն. անդ:

ԽՈՀԵՄԱՀԻՐԵԼ. ն. Φιλοφρονέομαι. Amanter amplector. Ընտրութիւն և խելոք սիրել. *Սիմաչելով ոք մեծագոյն Թերևս սիմաչիցի՝ զչար բարս խոհեմասիրելով. Պզոփ. օրին. Ի:

ԽՈՀԵՄԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փիլոփրոսյոն. Benevolentia, comitas, familiaritas. Սէր խոհեմական, ընտիր և ընտանի. *Ի չեռն խոհեմասիրութիւնէ՝ ի միասին քնալ կենալոյն. Պզոփ. օրին. Ի: *Որ խոհեմասիրութիւնէն ունիցին, առ այսպիսի ժողովուրդն երկեցցեն. անդ. Ը:

ԽՈՀԵՄԵՄ, եցի. ն. Խոհեմ կացուցանել. զգօնացուցանել. (Թէ չկայցէ սմաչ գրչի.) *Ջանմիտս խոհեմս, և հանճարեղս առնել. Ջփր. ԺԲ: (Թերևս գրելի էր, խոհեմս:)

ԽՈՀԵՄԸՆԹԱՑ. ա. Խոհեմ լընթացս. որ խնամատութիւք կամ հանդարտութիւք գնայ. *Լծակիցք կրօնից, հանահետք, և խոհեմ ընթացք. Նար. ոոոա:

ԽՈՀԵՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Φρόνησις. Prudentia. Խոհականութիւն (ըստ ա նչ). *Եւ էչխոհեմութեի՝ ասաքինութեի բանականին: Գործ է խոհեմութենէն՝ խորհելն ընտրել զչարն և զբարին. Աբէսք. ասաք: *Խոհեմութեի կատարումն բանի (բանական նութեի) է: Ջոյզ ասաքինութեիք են հոգւոյ. արութեի, արդարութեի, ողջախոհութեի, խոհեմութեի. Սահմ. Ժ: * Օրինագրին պարտ է քանալ՝ խոհեմութեի քաղաքացն, որչափ հնար իցէ. նախախնամել և զնախնամեմութեին ի բաց բառնալ. Պզոփ. օրին. Ֆ:

Եւ ըստ ք նչ. *Ազբք բարիք և ածաւելք՝ խոհեմութիւք հանճարոյ առաւելիալք. Նար. խլ: *Պարտ վարկանիմ վերլուծական բացատրութիւք զքո խոհեմութին երևակայացուցանել. Մաթ. ւլ:

ԽՈՀԵՄՈՒԹԻՒՆ. ԽՈՀԵՄՈՒԹԻՒՆՔ. Փրէնես. Membrana praecordiorum. Թաղանթ ուղղոյ՝ որպէս ընդունարան խելացս և խոհեմութեի. զոր ոմանք ի հին փիլիսոփայից համարէին Թաղանթ ախտնդանաց առ պորտով, ուր նաեւ իւրեք միաքն՝ որպէս ասէրն ի միջնավարի ուսայնին՝ ի գիտել ընդ ամենայն կողմն մարմնոյ մարդոյն. * Ջխոհեմութեի միջնապարիսպ աստանօր ի մէջ աղցունց եգեալ: Եւ զայն խակ մասն հոգւոյն՝ որ հաղորդեալ էր արուեստի և յատկացն՝ մարտական գործով, քնակեցուցին հպատգոյն ի գլուխն՝ ի մէջ խոհեմութեին և պատնոցին: Ի մէջ խոհեմութեացն և առ պորտոյն: Երրորդ տեսական հոգւոյն, զոր մէ բան է, ի մէջ խոհեմութեացն և պորտոյն սերտեալ. Պզոփ. փխ՝:

ԽՈՀԵՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր խոհեմամտութեի. խոհեմութեի մտաց. խոհականութեի. *Ջհանճարիդ ուսեցեն խոհեմութեի. Աբծր: *Խոհեմութեիք հաւանեցուցանէր զիմոս ծածամարտից. ՃՃ:

ԽՈՀԵՐ, ի, ոց. գ. Βόρβορος. Coenum. և քաչիւ, βορβορούμαι, in coeno volutor. գրի և ԽՈՒԽՐ. Գայլ. գետ. տիւղ գարշելի գետնոյ. հոփած ղէխ. գօգմոտ լամաա, փերանէն. * Ընդ խոհեր թաթաւիմք, զի զայս ասեմք. սակայն վասն ձեր ասեմք, զի մի գուք գիտութեի՝ ի խոհեր հերեսիով տացն անկանիցիք: Մի մերձենայ՝ ի խոխեր, զի գուռ մի խոհերարան թաւալիցիս. Կոչ. էշ: *Ի խոհերի աստ յայսմիկ ասաչն թաւալէլ իբրև զորգուռնա՝ ի տղմի. Ո՚իյհ. ա, ւ: *Ջատրոց զանաքիրայ զանանց և զանկոխ հրապարական՝ ի խոհերացն և՝ ի աղտոյն. Խոր. Ի. 24:

Նմանութեի՝ Ամենայն ինչ գարշ. գարշուլեի. կամ ըստ հին բռ. *Խոհեր. զիղձ և սիղձ գործոյ: *Ընթագրեալ զխոհերս չարին՝ չինչոյ զխայեցոց մանու. Խոր. Համ:

*Ծառնակութիւնս . . . խոհերս . ՑԿ . իմ . պատ . Զջոյն խոհերս բազմամանութեան . Նար . խե . (խակ կալ . Ը . հին պտ . *ի խոհերս քանից անաթ ։։ . չիք ՚ի ձեռ . և ոչ ՚ի տալ . քան ձմ . և ոչ ՚ի յն . այլ է յաւելուած ախմար գրչի կամ տպողի :)

ԽՈՀԵՐԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Βορβορῶδης (յորմէ բորբորիտ) . Coenosus . βορβορῶδες , colluvies . Ունօղ զխոհերս. տղմասեռ . տղմային . գարշ . ապեռղ . պիղծ՝ ինչ կամ անձն . լուսլիք . ագռոտ , ցեխոտ , գարշելի . լիւթեփ . մեղրահ . *Որով և զխոհերական ուղեացն ժանկաթեր Թոյնան ՚ի քաց Թօթափեցաք . կալ . Ը : *Զինչ հաւասարուԹՀն սեղանոյ քոյ , և խոհերական սեղանոյ հրեից . ՍԷԲԷ . Ը : *Խոհերական արուհաստ . ՃՃ : *Իսկ խոհերականքն այնուհետև յաղուցեալք յիւրաքանչիւր խաւարային գործոյն . ԵՂԻ . Ճ : *Ո՛վ խոհերականդ ՚ի սեղ , ո՛վ արբշիռդ ՚ի պարկեշտից . Նար . Ը : *Գործովք՝ չորահոհիցն խոհերականաց տուեալ զպատասխանի . Նխս . ՚ի ՌԵԳԵՐ : յն . ἀλιτήριος , չարագործ , մեսիւաբ :

ԽՈՀԵՐԻՄԱՑ . ա . Ցառաչ եւկաւ ՚ի խոհերական մտաց . *Բամբասէ զխոհերիմաց հնալու (փիլեսերաց) . Համմ . առած :

ԽՈՀԵՑՈՂԱԿԱՆ . ա . Որպես խորհեցողական , և խոհական . Βουλευτικός , λογιστικός , διαλογιστικός . Deliberativus , rationalis . *Առանձնապես իմացմունք խմացականացն , խոհեցողականն և յօժարականն : Իմացողականն կամ խոհեցողականն : Գործական խոհեցողականն՝ առհասարակ գործելեացն զուգեղն բան : Ցանուամանուէ չար դատաստան բռնաւորաւ ՚ի խոհեցողականին (մասին) անձին . Նխս . Բն : *Ի հիացման գոլով , և ՚ի խոհեցողական ոգւոյն . Վանայոսթխոյին :

ԽՈՀԸՆՏԻՐ . ա . Եղեալն ընտրեալ խոհականուԹեան . ուստի՝ *Խոհընտիր միտք , կամ դէմք ։։ , է ՀաւաքականուԹեի կամ տալ մխոհուԹեի . սիլլոգիսմός . կի-ըդ . Փիլ :

ԽՈՀԻՄ , եցայ . ն . Իւրում խորհրմ . խոկամ . և խոհեմանամ . *Բարի խորհուրդ խոհիմ քեզ . ՃՃ : *Ցաղագս եղ գոյացուԹեի ընդ միտ ածեալ խոհին : Առ դրժնեալ և չարն գոլ խոհելն : Ոչ բանիւ խոհել , այլ գործովք տեսանել : Խոհուն , և որ խոհին . Աչ՝ որ կայն ըստ խորհականուԹեան . իսկ որ խոհին՝ ըստ խոհելն . Փիլ . այլաբ :

ԽՈՀԿԵՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Որպես խոհակերուԹի , խահակերուԹի . ալՀբւբԹ . *Մի ծառայ չգտանի իմ , որ ինձ խոհկերուԹի առնի . Փոզ :

ԽՈՀՈՂ . Որ խոհի կամ խորհի . խորհօղ . խորհրդական . *Խոհուն , և խոհօղն : Ուր խոհականուԹեին , և խուհուրդք , և խոհօղքն : Զինուորքն ընդ գուսպեհատն , և ընդ յատաչախոհս խոհօղքն . Փիլ . այլաբ . Ա ԿՀ . ՃՁ :

ԽՈՀՈՒՄՆ , հմանց . գ . Իբր խորհուրդն . խոկումն . կամ խոհականուԹ . *Խոհումն , և որ խոհին , այն՝ որ կայն ըստ խորհականուԹեի . Փիլ . այլաբ :

ԽՈՀՈՒՆ . ա . Խոհական . խոհեմ . ի մասասուն . *Ըստ առեղոյ խոհականուԹեն երկու են որակք արարածոց , խոհուն , և խոհօղն . Փիլ . այլաբ :

ԽՈՂԽՈՂԵՄ , եցի . ն . Ἀποκτείνω , παραλείω . Neco , occido , interficio , jugulo . որ և ԽՈՒԽՈՂԵԼ . Ըի ձայնէ զնմանն արդեօք առեալ . որ և ունի . Խբ ընե .) Զինուել . սպանանել արով . փողոսել . չսպաչար մեռուցանել , և մահուամբ սուրի ընել . կիսամեռ առնել . սպաննել , մորթել , ճանապարհ հասցընել . Էօլխորմէ , գանել էՌՆէ , հեւաւ էՌՆէ . *կալան նոքա այս յերկրէն , և անդէն խողխողեցին (կամ խոխողեցին) : Անդէն՝ իբրև հան , խողխողեցաց . ա . Ղ . Ը . 61 : Ե . Ղ . Ջ . 3¼ : *Տալ հլուման խողխողել սրով . Խոբ . ա . 26 : *Ոչ այնպէս չարաչար մահուամբ զնոսն խողխոդեր հարաւոյս : Ի Հընամեաց խողխողի կինուք զօրէն պատճառաց . Պիս : *Գայլ ապականիչ յարձակեալ՝ խողխոդեր զընտրիւն ՚ի հօսէ գառանց : Խողխոդեցայք պատուարդ ընդունելի . Շար : *Ցիշէն զպիճ քաղհանայսն , որք խոլխոդեցան յօտարուԹիս . ԵՂԻ . Ը : *Ի ձեռն աւազակացն սրով խողխոդեալն . Նար . ծԸ : *Երկնաբոյս բժիշկն ոչ սրով խողխոդէ : Թագաւորն սրով խողխոդէ , արեան ճապաղ առնէ . Ոսկիփօբ : *Լքեռեաց , և այլ ոչ խօսեցաւ , զի յոյժ խողխոդեալ էր ամենայն մարմինն . Հ = 8 . յոանիս . Ը :

ԽՈՂԽՈՂԻՉ , ղչի , չաց . ա . Որ խողխողէ կամ խողխոդեաց . *Աւելին ցխուլխոդիչսն . Ճ . Ա : * Երիտասարդական տիոց գաւազ խողխողիչ . Պիս : *Չէն խողխողիչ քրիստասիպրաց անձանց . ՑԿ . իմ . պտ . Ը : *Քրիստոս կան Հօսին պատառօղ և խողխոդիչ (նետատոր) . ԱՀբ . մանիկ :

ԽՈՂԽՈՂՈՒՄՆ , ղման . գ . Խոլխողէլն , իլն . սպանուածն . զենուածն . *Խողխոդմամբ սրոյ . Խբ . Ը . 71 : *Ի խողխողումն սիրելեաց , կամ ՚ի գերուԹիՀ ընտանեաց . ԵՂԻ . Ը : *Վասն խողխոդման արքային : Ան հնարին խողխողուածն ՚ի վերայ մարտիկ զօրացն հասուցանէին . ՑԿ . կԸ : *Ապրեցուցանէ ՚ի սրոյն խողխողմանէ . ԱբԹբ :

ԽՈՂԽՈՆ . է .) Περιχέομαι , πε-

ԽՈՂԽՈՆԴԵՄ .) Ριχέομαι . Circumfundor , perfundor . խոխոնդել . ուղ . խօրհն հոսել . ծաւալիլ ՚ի ձայն խոխոնջանաց . *Արտասր յորդառատ վտառկաց ծաւալեին յաչաց՝ քան ԹԷ ծաղուն խողխոնդէն խրխինդմանք . ԱբԹբ . Ը . 11 : *Ան որ ՚ի ջուր անդր իջանեն , չուրջ զնւրեամբք արտասրոյ ջուրքն խողխոնջանին . կալ . ԹԷ :

ԽՈՂԽՈՆԴԱՆՔ . գ . Խոխոնջք . խոխոնջնւն . ուստի՝ Ջառ ՚ի վայր իւղխոնդանք՝ է արտաՀորուէ կամ ԹափուՀն կղկղանաց . ἔκχρισις , excretio . *Ջառ ՚ի վեր փսխածն , զառ ՚ի վայր խողխոնջանն . Ոխ . ՏԹ . 17 : *Խողխոնջանք խռոչայ որ բխեն իշանեն ՚ի գլխոյ լերանց . Վ Եչօր . Ճ :

ԽՈՂԽՈՋԵՄ , եցի , կի ԽՈԽՈՋԵԼ . Ն . Հոսել ուղիորէն . զնդալ յորդէլ . իսկ ի վեր ԽՈՂԽՈՋԵԼ՝ է Ջգայեալ և փսխել . *Ջոր ՚ի վեր խողխոջէն չուայտեալքն և պակշռուալքն . փիլ . լն . Է . 25 :

ԽՈՂՃՄՈՒՆԴ . Տ . ԽՈՂՃՄՈՒՆԴ :

ԽՈՂՈՄԵԱՆ , կի ԽՈՂՈՄԵԱԼ . իբր խոխոմեալ . *Վասակ առատասուխք միշտ խողոմեան սրատոհոգանեն . ԹէոբՀ . Ի ԱԱ :

ԽՈՂՈՎԱԿ , ի . աց . գ . Σωλήν . Tubus , canalis . αὐλὼν , convallis . (գրի և ԽՈՂՈՒԿ . և իբր ունկ . յատղղական խողովակի .) Ջդանյք ադուգայ . ուղղ . փողք . և Երակ . և Ծործոր . ֆողայ . Ջբրբան . օլօգ . լի-լէ , պօռա , սրդ , ֆիանի . ռա էօլա , և գաՀբ . * Ընդ հարաւակողմն խողովակի (կամ խողոմակի) ոչՀակիզայն ՚ի մուա գրանն . ԵՂԻ . Ի . 40 : Ուր նէգրէ . *Խողովակի ոչՀակիզացն էր , ուր զաբիւնն և զլուացաՀրուն սրսկանէին , և այս խողովակի ոչՀակիզացն ՚ի Հարաւակողմն ասէ ։։ : *Խողովակ ջրոյ՝ որ մտանէն ՚ի քաղաքս . Մի . ԺԲ : *ՋՀուր յակտնէ ոք կամ ՚ի պէտս տանել , խողովակով և փողորակով պիդե և հաւաքէ , զի մի Ճապաղիսցի . կտան : *Ըստ ջրոյ յոլոյ՝ իջելոյ ՚ի խողովակէ յաւազին աեղիս . ԵՐԸ . ԺԸ : *Որպէս ասաց Ժանան եաւիքէս , ԹԷ ոչ մարմին առ խակապէս , այլ առ աչօք սնոյ ընդկուսին՝ խողովակի նմանապէս . Շ . խոսք : *Որ ասաց յերկինից բերեալ զմարմինն քոյ , և ԹԷ անոյ ընդ կոյտն ոլպէս ընդ խողովակ . Մաք : *Ի միջի երկուց , և խողովակք արեան . ԵՂԻ : *Իբրու խողովակօք ՚ի ձեռն մարմնոյն առնէ զկերակրոցն հոսմանքն . Պղսք . Փ :

ԽՈՃԿՈՐ , կի ԽՈՉԿՈՐ ,) ի , ացի . գ .

ԽՈՃԿՈՐԱՆ , ԽՈՉԿՈՐԱԿ .) Χοιρίδιον , χοιρίσκος . Porcellus . խոզի քուռակ կամ կորեւն , այսինքն ձագ . փոմռղ էավբ ասս , ֆէասէք . * Խոզ մի մատակ յղի՝ երե աուն խոճկորս ծնանէր : Ըստ ԹուոյՀ խոճկորացն ծննդոց . Եսս . ԺԲ . ։։ : *Ցեասնէ խոչքոր յանտառին . Վբփ Հղ . յ : * Գտցես խոզ մի մատակ սպիտակ , և երեսուն խոչքոյս սպիտակս ընդ նմա . Մաբիւին : *Փաղաքչական . որգան , այրիկ . քարու կ , խոճկորակ (կամ խոճկորատ) . Թբ . ԿԲԸ :

ԽՈՃՈՂԵԼ . Տ . ԽՃՈՂԵԼ . *Ընդասպատուգին վայրէն լցեալ և խոճողեալ կին կրօնաւորական դասուց . Որ իբրև զքաղաք մարդախիտ առասու ԹՀ խոճճողեալ էր . Լսաբ . ծ . ծէ :

ԽՈՃՈՃ . գ . Ըստ Հին Բա . Խորհուրդ , կամ փորձանք (այսինքն փորձ և խոյզ) մտաց :

ԽՈՃՈՃԵՄ , էցի . ն . (լծ . Հյ . խոկալ . լտ . գօՃՒՆՀաՔ . Թ . ԿԷՃՆԷԹ .) որպէս խորհիլ . վարանիլ ՚ի խորհուրդս . որոՃՃէլ ընդ միտս . * Ինքեանք միայն խոՃՃէլով առանձին զարմացմամբ՝ որպէս յանդգնալ ԹԷ ընկղմին . Փոզ :

ԽՈՑ , ի , ից , կի ոց , ովք կամ օք . գ . Κριός . Aries . τράγος , hircus . Արու ոչխար՝ ոչ մանելով առաջնորդ հօտի . որպէս Նոխազն՝ այծեաց . գօլ . (որ և քօշ .) ԷԿԼ . եբր . այԼ . *Քաղք , և խոյք ելանէին ՚ի վերոյ մաքեաց և այծից : Քաւեսցէ ՚ի նմանէ քահանայն խոյն . Ն : Ջմիս խոյին : Առցիս ՚ի խոյէ անտի : Ի չիկակարմիր մորթոյ խոյոց : Երկուս տասանորդս առ խոյ մի՝ երկոցունց խոյոցն : Ջու արակաք յարՀառոց , և եօթն խոյաք : Խոյովք և խնկովք . Ա Ն :

ԽՈՑ . նմանուԹ Առաջինն ՚ի կենդանակերպից , յոր մտանէ արեգակն ՚ի մուտս գարնայնոյ . հմմ . պէտ . *Ըստ գիպելոյ պատճառաւորաց ատտղացն . մինչ դեռ խոյն է , ևն . ԵՂԻ : *Ի խոյն կոչեցեալ գաբձոյն կենդակ : Ի գլուխ կենդանաբեր խոյին . Պիս : *Ջխոյէ ատեն , ԹԷ գլուխ է տատղապատանց . ՇԻբ :

ԽՈՑ . որ և ՀՈՑ . նմանուԹ՝ Մրգեներայ պատճրաղմական . ՀնՃԷՆԻԼ . * Առանց հոյոյ (կամ խոյոյ) մանդրոնից մեքենայից գերբիքոնն կործանեաց . Է . Ի . ԾԷ . 15 :

ԽՈՑԱՆ , ի , ից . գ . Κεφαλίς . Capitellum , capitulum . ἐπίζημα , quod superimponitur . և ֆալիչ , forfex , fasciae , ևն . Գլուխ կամ վերնախորհուրդ սեան՝ ոլորտացեալ ՚ի ձև գլխոյ խոյոց . *Երկուս սիւնս արասցես . ըստ նմին օրինակի վերին գործ խոյակաց նորա : Ի վերոյ ոսկիսպատ սեանցն , և խոյակք նոցա ոսկիք : Խոյակս ՚ի վերոյ գլխոց սեանցն : Շուրջ զերկրորդիս խոյակսն . ևն . Եւ . Իէ . 23 . 32 : Է . ԼԻ . Է . 16 . 18 . 20 : *Սիւնք ամպեղէնք , և խոյակք հրեղէնք . ԱՓՓ :

խորանին, և վաթագուրի. նոյնպէս և զօգիչ զարդք դրանդեաց կամ բարաւորաց դրանց. Ֆափաւլամ: Տե՛ս Ել. իբ. 37: իէ. 10. 11: լը. 26: Թուոց. գ. 36: Եսէի. խ. 48: խա. 2. Ե 3:

ԽՈՑԱԿԱՊ. Տ. ՀՈՑԱԿԱՑ: Աբծր. առէպ:

ԽՈՑԱԿԱՒՈՐ. ա. Ունօղ խոյակաց. *Սիւնս խոյակաւորս կանգնեալ. ՃՃ:

ԽՈՑԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ὁρμάω, ὁρμῶμαι. Impetum capio, irruo, praecrumpo. Բուռն յարձակիլ որպէս զխոյ. Թափով ընծի դիմել. ալանալ. սլանալ, վարգել. գօզմագ. էյուխ-յիւղ էմիգ, սալարմագ. *Ածգէ՛ ի վերայ քո ազգ՛ի հեռաստանէ՛ իբրև զխոյանալ արծուոյ. Օր. իէ. 49: *Ինքն խոյացեալ սլացեալ գայր ըստ արա գաճել նմանութեան արծուոյ. Ագաթ: *Սմբատ՝ իբրև զարծուի յերս կաքաւուց խոյանայր. խոր. բ. 4: *Որպէս արծուի խոյացեալ՝ ի սկար Թռչնոյն, այսր անդր յրուեալ՝ տատաստ դաշտացն սրբեալ վանէր. կաղանդ. (գրեալ էր, խոյակացեալ՝ ի սխալագիր մատենիս:) * Սրամտեալ խոյանայր գինի գիշատեալ այլազգեացն. ՁԿ. իի: *Խոյանան ինչանէն ծուխք մտաց նորա ընդ անդունդս. Մծբ. ծբ:

ԽՈՑԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս թէ խոյանալով գողալոյ, կամ գազանալն զոմանց գեղջն խոյի ըստ քերթողաց. և նմանութիւն՝ Ցավիշտակոլոյն աղջկան. հափաս փուտն. *Խարդաւանացն ղուգել ամուսին, և զնորին խոյգողութեն վարմ՝ Թագաւորութեն ցուցանել ժառանգաւոր: Գործ օձեայ շնութեն, գողութեն, և խոյգողութեն. Պիծ:

ԽՈՑԵԱՆՔ. Իբր Խոյք. դրի և ԽՈՑԱՆՔ. *Ագաձեա զնոցեանս իմ: Խոյեանք իմս նոյնի է զեկեղեցական քահանայապետութեն. Մխ. ապբ:

ԽՈՑՋ, խուզի, իւ, ից, իւք. գ. Ἐξέτασις. Quaestio, inquisitio. (որ են լծ. ընդ նյ.) կամ բայիւ, ἐξετάζω, exploro. Ցոյզ. խնդիր. որոնուիմ. քննուիլ. զննուիլ. հարց ու փորձ. ֆնօֆոխուբ, ֆնօֆոխուբ. ուրայբէ՝ ֆուրայբէ, ձիւսի իս ձիւոյ. *Եւ մեզ խոյզ խնդրոյս առաջի արկանել. Խոր. ա. 2: *Եկն եհաս խոյզ խնդրոյ քոյ. Մագ. ծէ: *Ոչնիչ բառնալ թողուլ առանց խուզ. զի և հարցմանց. Նխօ. խազ. * Շատ խուզիւ, և բազում քննութեբ հարցեալ. փոքոյ: *Ամենայն խուզիւս խնդրեալ. Բրս. հդ: *Մի՛ ի խոյզ ընտրութեբ կոչեր դատաւորաբար: Զատ ընդունայն յածել՝ի ծուխս ընդվայրաքննին խուզից. Նոր. իճ. Ե էրգ: *Ի խնդիր եղեալ, և խուզիւքն՝ի մէջ բերեալ վկայից պատմութեբ. Ագաթ: *Ի զանազան կարծիս և յերևմունս բարժանեալս խուզիւք և խնդրովք. Ոսկ. ա. փխ:

Սահել վարի առընթեր պլոյց բայից, որպէս խուզիլ. խուզարկել. զոր օրինակ, *Խոյզ արկանել: Խոյզ և խնդիր առնել: Ի խոյզ և՛ քննի արկանել: Ի խոյզ և՛ խնդիր արկանել: Խոյզ առնուլ: Ի խոյզ ելանել կամ անկանիլ, կամ Ի խոյզ և՛ խնդիր լինել. Լսոփ. ք: Լմբ. խմ: Սարգ. յոդ.՝ ի: Ոսկ. Ֆիլ. հա: Սեբեր. ե: Պիտ: Մագ. ե: Լմբ. ծղ: Մխ. երեմ. ՃՃ: ՁԿ. իի: Ոսկ. եա:

ԽՈՑԹ, խըլթի, ից. Տ. ԽՒԹ, ոյի խեցեմորթ գազան ծովու, կամ կլոկոդիլոս. *Ահա խոյթ մի, որ ե խեղդ ծովու, եբարձ զնա, և տարաւ. ալբ հդ. ծէ:

ԽՈՑԼ, խուզի, ից. փ. ուակ. խուլ. դրի և ԽՈԼ. (յորմէ և ԽՈԼԽՈՑԳՆՏԻ.) Ուսոյցք. եկեղեցի. խալաւարտ, պալարտ. սպի. բիծ. (ըստ չին բո. բոլշնի կամ բոլշուն, գոյգ պալպալաչ.) *Սև նշանք լուսնին... սասացին զնմանէ արտաքինքն, թէ խոյլք են խոռոչաց, ոլպէս յականն յակնդի. Շիր: Իսկ Սրէէ. լէհ. գրէ. *խոյլ. struma, scrofula. Ուռայցն որ շուրջ զկոկորդաւն ի թարախոյ և յարենէ լցեալ ծնանի. զոր Գալհան. բս. խոզատանձ կոչէ վասն առաւել վիտզս լլկելոյն ոյ. որ է անատոյգ մեկնաբանութիւն:

ԽՈՑՄ. Աբմատ խուսելոյ. ուստի ԽՈՑՍՏԱԿ, և ԽՈՑՄ ԱՌՆՈՒԼ, նոյն է ընդ խուսել. Ἐκκλίνω, κλίνομαι, ἐκνεύω, ὑποχωρέω. Declino, diverto, secedo. խուսափիլ. խոյրիլ. հեռանալ. փախչիլ. ի բաց մեկնիլ. խոտորիլ. տեղի տալ. իէղէս, ևծիւէ դէնէ, ֆելէի էբիալ. սավառնագ. ֆիԱնէ՛ի: *Խոյս ետ խուսեցի՛ի նմանէ: Խոյս ետ խուսեալ եմ՝ի փախստական: Խոյս ետ յերեսաց նորա դատիմ: Խոյս ետուն յերեսաց առն խուսելի ընդ ձանապարհ անապատին: Խոյս առաք՝ի միջոյ ամալեկացոյն: Պատուիրագիք երիվկին խնդրել զնոր, և մի գտցին զնա, զի խոյս ետ՝ի նոցանէ: Խոյս ետ իբրև առաւել: Արդարոյն խոյս առաւել (՝ի մլրկէ՝) կենցի յաբիտեան: Խոյս առալ յանապատ ուեղիս: Խոյս ետ վասն ամբոխին՝ի ուեղւոջէ անտի. ևն: *Խոյս տալ՝ի չարէն, և զբարին ընտրել. Ագաթ: * Խոյս՝ի չարէն առաւել. Ցհ. իի: *Թագաւոն նընչէցին խոյս առեալ. Մոսիէ:

ԽՈՑՐ, խուրի, իկ. գ. Mίτρα. Mitra. κίδαρις, cidaris. τίαρα, tiara. διάδημα, diadema. (լծ. այս և պ. փէրաճ, խօրէ, խօյ խօրփ.) Փակեղն պատուական. գլխարկ կամ թագ և պսակ քահանայապետական, թագաւորական. ծածկոյթ գլխոյ քահանայից, և իշխանաց, որպիսի և է ձևով կամ զարդու. որպէս պահպանի կամ սապաւոյտ գլխոյ, և որպէս փաթոյթ նորա, կտաւի կամ բեհեզեայ. փէլահ, գավշափ, պաչէէր, և սարբփ, ֆաճ. *Խոյր ահարնիոյ, աւետ Եւ իէ. իխ. լե. ևն, և այլոց քահանայից. Եզեկ. խբ. 18: * Խոյր լթագաւորի կամ իշխանի. ա. էզր. գ. 6: Եսէի. իա. 26: իէ. 16: Ե իֆ. 10: Որպէս և նմանութիւ Խոյրք վիշապի եօթն. Ցոյժ. ծէ. 3: Այոպէս և յայլ գիրս: *Ցգնաց աւ ադգէ, զի ապաց ցէ նմա խոյր բեհեզեայ՝ անգուսծով ոսկւոյ: Ոչ ապատին ձեռք իմ խոյր գագաթան անարժանի. խոր. է. 51: *Զգեաստատրէ զնա թագաւորական զգեստուս, և դնէ խոյրն ոսկի ընդ գլուխ զվարդ սրտով՝ի գլուխ նորա. Ցհ. իի: * Զգրկիցդ ի յաւազ ածեալ, նոր ահարոն խուրիս պճնեալ. Շ. Վիպ: *Դիւրիցէ յաւազ վեսրն՝ի գլուխն, և ասասցէ, գիր որ ասպաւարտ. Գրգէ:

ԽՈՑՐԱԴՈՐԴ. է, աց. Տ. ԽՈՑՐԱՒՈՐ. *Ագաթրիկ՝ի խոյլագործան է խնդիր. Մագ.ը

ԽՈՑՐԱԴԻՐ, գրի, բայ. ա. Որ դնէ՝ի գլուխ իւր կամ այլոց զխոյր. և խոյրաբար. *Մեծն յոհաննէս որգի քահանայապետին, նորուն վսկաստակիր քահանայութեբ՝ խոյրագիր պատուին. Ագաթ: * Սեբն թագէն զագդէ ոմն խոյրագիր ձեռնադրեալ. Ցհ.իի:

ԽՈՑՐԱՊԱՏԱԿԱԶԱՐԴ. ա. Ուր իցէ զարդ պատկանի խուրիս. պատկագեղ և պայծառ. * Խոյրապատկազարդ փայլիիւք ընծայասբերիւք քեզ. Թէոդոր. կոս:

ԽՈՑՐԱՐԱՐ, է, աց. ա. գ. Որ առնէ կամ գործէ զխոյր. խոյրագործ. գաւշագծաս, սարբէդձէ, ֆաճ իւլեչէէ. *Զխոյրարար ոմն մեռաքսագործ մկտեալ, և անուն կոչեալ ազգէ. Խոր. է. 50:

ԽՈՑՈՂ, է, աց կամ ից. գ. Ἀγκών. Ansa, ansula, cochlea. (՝ի բառէս Օղ, և խոյ կամ խոյակ.) Նոյն ընդ ճարմանդ. զոր և գրուագ. ունկունք. եբր. վալ, այն է ձև վեցերորդ տառի նոցա, նման ըստ իմիք տառիցս ո, ս, y. ևննկել, գ-ւէ, իւևէի եէրի. *խոյօղքն նոցա և խոյակք սեանցն պատեալ արծաթով: Դրուագք սեանցն, և խոյօղք նոցա արծաթիք: Ի խոյօղսն սեանցն. Եւ. իէ. 11: լէ. 17. 19. 28:

ԽՈՆԱՐՀ, է, աց կամ ից. ա. Ταπεινός. Humilis. Ստորին. ցած. վայրագոյն. զիջագոյն. խորագոյն. որում հակակայի Բարձր. աւլագ, աղաղ. (լծ. և թ. էնաբ. որպէս եզը սաորին:) *Որ առնէ զնոնարհս՝ի բարձուն. Ցբ. է. 11: *Բարձր է տէր, զխոնարհս տեսանէ. Սղ. ճէ. 6: * Խոնարհքն բարձրացան: Բարձրացոյց զնոնարհս. Եբ. բա. 11: Դէ. ա. 52: *Խոնարհէ ը խոնարհսն զբարձրագոյնն. զի խոնարհքն բարձրացոյ. գունիկն հոդուածսկ ճանապարհ. Ոսկ. էէբ: *Զառ՝սատրէ խոնարհ ասէ, զի՝ի վայր է լուսնին. Շ. իոբյբ: *Ի՛լեալ՝ի բարձանց՝ի խորութեի անդնդական ծովուն խոնարհ. Ագաթ:

Ի ԽՈՆԱՐՀ. ֆ. Κάτω. Infra, deorsum. Ի վայր. ի ստոր. որում հակակայի Ի վեր. *Հայեցան առ նա՛ի խոնարհ երկու նեբքի նիք. և ասէ, ընկեցիք զդա՛ի խոնարհ: Ի չարէն՝ի խոնարհ յիւկիր: Տաց նշանս յերկինս կինս՝ի վեր, և նշանս յերկիր՝ի խոնարհ: Միշտվք չափ՝ի վեր՝ նմանութ արեգական, և միշտվք չափ՝ի խոնարհ՝ նմանութ նրոյ: Արձակել արմատս՝ի խոնարհ: Էր՝ի խոնարհ՝ի վեր և ի վեր՝ի խոնարհ. Ցհ. իի: *Ցերկիր անկոց՝ հոսեալք՝ի խոնարհ. Նոբ. իա: * Ցոյժամ վերեալ ուրուք՝ի խոնարհ արկեալ անասնիցես, ի միտ առ զմոսայն նէնգուէ: Ցոյժամ գէմքն՝ի խոնարհ կախեացին. Սէբէր: * Ջոր և՛ի վեր և՛ի խոնարհ սայ խրատս մովսէս՝ի վեր և՛ի խոնարհ զայդ ասեն՝ եթէ ածից զերագաւոյն բազեալ ոց. Ոսկ. ա: *Ի վեր և՛ի խոնարհ զմովսէս յիշեաս Ոսկ. գծ: *Ի վեր և՛ի խոնարհ չուրջ բերեալ զասացուածն. Բրս. իդ: *Ի վեր և՛ի խոնարհ յոյս փութալոյ զնոսա հաւանեցուցանել, եթէ ոչ ոնոյա փրկութեբ կան: Ի վեր և՛ի խոնարհ ասէր զինքն կանոն յաբեմանից մինչ ասէպ. Ոսկ. յհ. ա. 44: է. 1: *Ի՛ վեր և՛ի խոնարհ զյարչարանն, զգերեզմանն և զյարութիւնն քարոզէլով. Ոսկ. գծ:

Ի ԽՈՆԱՐՀ. նբ. բցս. խնդ. Κάτω. Infra. * Ի միջոյն և՛ի խոնարհ՝ հուր, և՛ի միջոյն և՛ի վեր իբրև զաեսիլ փայլական. Եզեկ. է. 2: * Ցերկնեմենից և՛ի խոնարհ. Մփր. է. 16: *Որչափ արդարք էին յադամայ և՛ի խոնարհ կիւրղ. ֆ:

ԽՈՆԱՐՀ. ֆ. խոնարհեցուալ. ի գուշս իջեալ, իշանելով. կորացեալ. գեանատնաձեալ. *Երթագեաց մովսէս՝ խոնարհ երկիր եպագ. Եւ. ւէ. 8: *Անկան խոնարհ երկիրպագին նմա. Մծբ. է: *Ի տեղւոյն՝ ուր խոնարհ եղ յերկիր զծածային երեան աբտասուագ. Լմբ. հմբ:

ԽՈՆԱՐՀ ԱՌՆԵԼ, կամ ԼԻՆԵԼ. իբր կորացուցանել. իջուցանել. և կորանալ. *Խոնարհ արարին զանձն իմ. Սղ. ծէ. 7: *Տաւաւակեայ, և խոնարհ եղէ յոյժ. Սղ. է. 7: * Ջայլ ևս մարգիկ աւրոյին խոնարհ արաբեալ՝ի տէղի չարչարանաց. Ցհ. իի:

ԽՈՆԱՐՀ. ա. ֆ. Մեղմ. դաշն. ցած ձայնիւ. և ցածուածբ. *Խոնարհ ձայնիւ և աղերսիւ գնայր. Լմբ. պբգ: *Ոչք մեծաբանելով ձգտեսցին ընդ մեզ, մեք խոնարհս խօսեացուք ընդ նմա. Խոխ:

ԽՈՆԱՐԱԼ. որպէս Նուաստ. ցածազգի. անուաղ. նկատն. յետին, յանուեալ. առաւապաշաւոհմ. անշուք. Ταπεινός, ήττων Humilis, minor, infirmus. Խելագ, լծել առ փշաճախ.կնիս. Կռափեին զգլուխս աղքատաց, և զճանապարհս խոնարհաց թիւրեցին եղեր ամենայն քաղաքի խոնարհն օգնական: Ի-րաւունս արարիք անանկին և խոնարհին.եմն: *Ընդհարեաց մեզ գուշակ և նշան՝ խոնարհ ինչս և մեղաւորայս. Ճղ. հին: * Ա յնպէս զՔեր խոնարհ մարմինս փառաւորել. Ի գիր խոսք: * Ամենևին խոնարհ և նկուն ցուցանէ զուսումն հերձուածողացն. Սբգ. է. պ. ։ *Որպէս և բանն՝ Թէ՝ ի խոնարհ ինչ ոք կամի վանն նորա ասել, չառնու յանձն փղբրկանալ առաղայն բերանով-Ոսի. չհ. ա. 1 : Ուստի

ԽՈՆԱՐԱ ԱՒՆԵԼ. Նուաստացուցանել. նկուն առնել. խոնարհեցուցանել. որ և է օրինակաւ. Տես Սղ. է. 6: ը. 13: իե. 15: ձէ. 18: ձիղ. 6. ևն: Որպէս և ԽՈՆԱՐԱ ԼԻՆԵԼ՝ որպէս Նուաստանալ. նկուն լինել: Սղ. ձէ. 42. ձղ. 12. ևն:

ԽՈՆԱՐԱ. որպէս հակակայ ամբարտաւանի կամ հպարտի. Ունակ առաքինութեան խոնարհութեան. որ վարի որպէս նուաստ և յետնեալ ոք. ցածուն և հլու. Նուաստացեալ կամաւ, կամ նուաստ յաչս անձին. ալլագ էնծի-լէխ. * Ոսատրութ յինէն, զի հեզ եմ, և խոնարհ սրտիւ: Ես յո՛ հան դեայց, եթէ ոչ՝ ի հեզս և՝ ի խոնարհս: Տր առաքառաւանէից հակառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց: Զխոնարհս փառաւոր առնէ ոմն: Ընդ խոնարհս զինչանիցիք. ևն: *Զեզ բարեն ասէ՝ իւր համարեալով զմեզս նորա. զի խոնարհք են հոգիք սքան. Վբ. հդ. ծէ: *Որ է կերպարան անճանց խոնարհից զիջեալ բնհուքեն. Նար. ծա:

Եւ իբր խոնարհական. *Խաստուածեն և խոնարհ գնայիւքն զամենեսեան նուաճեր: Շ. ծղ: *Խոնարհ բանիւ շահեաց զաւետ լսանինգիրան զայնոսիկ. Վբ. հդ. ծէ: * Խոնարհ հնազանդութիւն բազմեալ ի կաւան խոնարհութեան. Նար. իգ: * Զմարմնոյն խոնարհ բանս յանձուելն բանին հպեցուցաներ ձեռնադիկեն. կնարգ. գխդ:

ԽՈՆԱՐԱԲԱՐ. ս. Ταπεινῶς. Humiliter. փիլոփրմոս, benigne, humaniter. Խոնարհութիւն. ցածութիւն. պարկեշտութիւն. մարդասիրապէս. *Կազմէ գարձեալ խոնարհաբար վասն տկարութեան խոնարհաբար և հանդարտապէս ասէր: Տես զի արդ խոնարհաբար ընդունի զնա՝ լուանալով զոտս նորա. Ոսի. չհ. ա. 39: ի. 3. 24: *Խոնարհաբար հետևիս հայցել. Մագ. իվ: *Խոնարհաբար առեալ զտիզն. Շ. Խոսք:

ԽՈՆԱՐԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ ի վայր կոյս կամ զուտ ի վայր. *Վասն խոնարհագնացս բնութեան չուիւց. Վէյօբ. ֆ:

ԽՈՆԱՐԱԳՈՑՆ. գ. ն. Ταπεινότερος, ήττων, κατάδεέστερος, κατώτατος. Humilior, minor, inferior, infimus. Առաւել խոնարհ (ըստ ամենայն նշ.). Ցածագոյն. առորնագոյն. վայրագոյն. նուաստագոյն. յետնագոյն. * Եղեցի խոնարհագոյն, և մի եւս բարձրասցի ի վր ազգաց: Հազարաւորն իմ խոնարհագոյն է՝ ի մէջ մնանասէի: Չկինի քո յարիցէ այլ թագաւորութիւն խոնարհագոյն քան զքեզ: Կացուցի ի խոնարհագոյն աեղիսն յետոյ պալրսային. Եզեկ. իէ. 15: Դտ. ը. 15: Դան. է. 39: Նէեմ. ֆ. 13: * Խոնարհագունքդա նախ կրճեմք զձեզ. Ոսի. ՀՄ. ա. 21: *Ա յլոցն խոնարհագունիւք պաշտօն մատուցանեմք. Նշնիկ: * Քան զկրտեր ձեր խոնարհագոյն եմ. Եփես. ը: *Առ խոնարհագոյնն քան զինքն վարել եղբօրորդի (առղովս): Քան զխոնարհագոյնս ի տարերացն. Պիտ. ֆ: *Ոչ բարձրագոյն, այլ խոնարհագոյն քանք ֆ. իբր նուաստագոյն կամ պարկեշտագոյն. Ագաթ: Շ. Հգաթ: Ոսի. չհ. ա. 26.29:

Աւաւել խոնարհ սրտիւ կամ սիրտ. *Ամ բարեաւանիցն . . . և խոնարհագունեցն. Սբգ. ա. պ. ծա: *Որոյ սիրտ խոնարհագոյն է, սիրուն է նա բարձրացելոց. Մծբ. ի:

ԽՈՆԱՐԱԳՈՑՆ. ս. կարի խոնարհաբար. սրտիկեշտագոյնս. * Խոնարհագոյն կամ խոնարհագունս խօսել: Խոնարհագոյն իմն բարբառել կամ խօսել. Ոսի. չհ. ասէպ:

Եւ ի վայր կոյս. տես ի վեր. ալաղը փղբրս. *Եհսկ զնէս ջրոյն զվերին, և ուղղեաց խոնարհագոյն յարիմեաս կողմն. է. ճ. իէ. 30: * Ալնտի եղեալ՝ խոնարհագոյն նաւեցաք ի կիպրոս: Նաւեցաք խոնարհագոյն ի կրետէ. Գծ. իէ. 4. Ե 7:

Եւ ի սաորև. փոքր մի զինի. վբէ, էֆս. *Որպէս խոնարհագոյն մնանաւորաբար դբ. լեմ. Աբծբ: * Եւ խոնարհագոյն ևս աաէ, Թէ հեղեց ի վերայ տանդ գաւԹի. Ագաթ:

ԽՈՆԱՐՀԱԶԱՐԴ. ա. Ունակ զարգացու խոնարհութեան, կամ կրթասրական պարագեղծութեան. *Ձգնազգեստ խոնարհազարդ վայելչութեամբ զարդաբեալ. Առգ. ֆ. 47:

ԽՈՆԱՐՀԱԿԱՆ. ի, ած. ա. Սեպհական խոնարհաց, կամ նշանակ խոնարհութեան. որ և ԽՈՆԱՐՀ ասի. *Խոնարհական բանիւ գրել, կամ ողջացուցանել զիմաս այլոց. Շ. Ղղ: Վբ. հդ. ծէ: * Նուէնր գնէր խոնարհական. Շաբ:

Եւ Մաորնական. վայրագոյն. *Ըզծայրագոյնսն բարձրումբ . . . սա (ի) վայր բերել խոնարհական. Ցո ուրէ:

Եւ խոնարհելի կամ լծորդելի ըստ քերականաց. *Ինդրի. Թէ զինչ բառ ասէ զքայ, և ոչ Թէ բայ է սման բանի խոնարհական. Երփ. ֆէբ:

ԽՈՆԱՐՀԱԿՈՂՄՆ. գ. Ցածագոյն կողմն. * Դարձան ջուրք ի խոնարհակողմն անդր ընդ ճանապարհ ճապաղ գնացիկ իւրեանց. Եէբ. իես:

ԽՈՆԱՐՀԱԿԱՆ. ա. Որ ի խոնարհ կոյս հակի, կամ ի վայր կոյս միտ. *Զխոնարհականակ և զի վայրագիգ ծանրութեամբ յայտ առնեն. Վէյօբ. ֆ: *Զուրն բնութեամբ ունի զխոնարհականակ լինելն. Վբտ. ծն:

ԽՈՆԱՐՀԱՁԻԳ. ա. Ի խոնարհութիւն ձգեալ կամ բերեալ, իջեալ. նուաստական. *Մտաւրն և խանձարուրն զինարհաձիգ մարմնոյն ալքատութիւնն ի մէջ բերեին. Ագաթ:

ԽՈՆԱՐՀԱՄԻՏ, մտի, ատց. ա. Ταπεινόφρων. Humilis, qui est animo humili. Խոնարհ մտօք կամ սրտիւ. խոնարհասիրտ. հակապատեալ բարձրամտի կամ մեծամտի. ալլագ էնծի-լէխ. դ-ՌՆվալ. * Խոնարհամիտն յամարատաանութիւնն զատուցեալ է. Նէս. երփ: *Խոնարհամիտ է առ ի փառս ժուժկալն. Բրս. կդ: *Ուսուցանէ զնս խոնարհամիտութիւնէ. Ոսի. չհ. ի. 27: *Որ խոնարհամիտն է, յանձախէ իւր զքոյ և զմեծարանս. Մծբ. ծն: *Ի գեղ ամենայն վիրաց չարեաց խոնարհամիտ և բեկեալ սիրտ. Խոսք: իգն: Սբգ: Փրպ: Լբ: Ոսի. ևն: *Աղօթք խոնարհեցուցանին զնծ առ մարդիկ: Կամիմք զձծ առ մեզ խոնարհեցուցանել. Շ. Ղղ: Լբ. սչ: *Կարէ մեւմով քաղցրացուցանել խաոութիւն իշխանին, և խոնարհեցուցանել ածել յերաշն և յարժանն. Եզեկ:

Եւ Ընկճել. նուաճել. նկուն առնել. ցածուցանել. և Մեղմել. խոնարհ առնել. յաղթահարիլն ի մէնչ գիւաց. իսկ մեզ պարտ է խոնարհամտել. Լբ. ող: *Ի վերայ մեծամեծ բարեգործութեանց առաւել խոնարհամտել. Կլիմաք:

ԽՈՆԱՐՀԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ταπεινοφροσύνη. Humilitas animi. Խոնարհամիտն գոլ. առաքինութեան խոնարհութեան. ոգի խոնարհ. ալլագ էնծի-լէխ-լիսփ, ՌՆվալ. *Զխոնարհամտութեին ցուցանէ: Տրն գործով մեզ ետ զօրինակն խոնարհամտուն ... լուաց զոտս աշակերտացն. Բրս. կդ: *Որ ածէ զձեզ յամենայն խոնարհամտութիւն: Ընչ խոնարհամտութեամբ լինի, եթէ ոչ յերկայնմտութիւն. և ոչ հպարտութիւն, եթէ ոչ ի կարձամտութիւն. Ոսի. չհ. ի. 24. 25: *Զհաւանան և զգործն որչափ քաջագործ մատուցանէ, փոքր համարի ի խոնարհամտութենէ: Ի խոնարհամտութիւն, քան յամբարտաւանութենէ. Բրս. մբ:

ԽՈՆԱՐՀԱՊԵՍ. տ. ԽՈՆԱՐՀԱԲԱՐ. *Գայ առ խոսն խոնարհապէս՝ նանայ: Ո՛չ որպէս առաջինն գալոսան է քրի, նոյնպէս և զերկրորդն խմայեաս խոնարհապէս. Ոսի. ա. իոբ:

ԽՈՆԱՐՀԱՒՐՏ. տ. ԽՈՆԱՐՀԱԲԱՐ. *Խոստանայ խոնարհաւրտ երկիւղածաց. Տծոակ:

ԽՈՆԱՐՀԱՑԵԱԼ. Իմն կի ընթերցիր. խոնարհեալ: Տկարացուցանէ զպատիր եղ. Ջիւրդ քո. և բարձրացուցանէ զինն խոնարհացեալ. Եէբ. Ի փ:

ԽՈՆԱՐՀԵՄ, հցի. տ. ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ (ըստ ամենայն նշ.). * կամեցաւ խոնարհել զնա: Ա յսորիկ զօրութիւք են՝ որք խոնարհէն զհոգին: Որ խոնարհէ զանձն իւր մինչև յերկիր. Վբտ. հդ. ծէ. ծէ:

ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ταπεινόω. Humilio. χλίνω, σπιχλίνω, κύπτω, καθίημι, inclino, demitto, ևն. ի վայր կոյս բերել. իջուցանել. կորացուցանել. ալաղը էնթրմի. էյնի. *Խոնարհեցոյց զերկինս, և էջ: Խոնարհեցի սիր զունկն քո, և լուր: Խոնարհեցուցից յատակումն զունկն իմ: Խոնարհեցի զսիրտ իմ՝ ի վկայութիւս քո: Զերկինս յերկիր խոնարհեցոյց: Ուշ եդին խոնարհեցուցանել զնս յերկիր: Խոնարհեցուցանէ զբարձրութիւն նորա: Զբարձրութիւն ապստամբի պարապոյ քոց խոնարհեցուսցէ: Խոնարհեցուցին զերկիս իւրեանց յերկիր: Խոնարհեցուցեալ զշլուխն՝ աւանդեաց զոգին: Ցորժամ խոնարհեցուցանէր զձեռս իւր, զօրանայր ամպղկ: Խոնարհեցի զսպիտոր քո, զի արբից. ևն: *Զերտող րաղում խոնարհեցուցանեն զոտս ծառոց. Նէղս: * Ծունր խոնարհեցի առ իմ հաշտութիւն: Խոնարհեցուցեալ ծունր առ բոլորեցունց ամծ. Նբ. ֆ: Ա: *Պարտնոց քեզ խոնարհեցուցին զերութիւք երկնից, որ զծունր քո խոնարհեցուցեր յատղեմել առ հայր. Գնդ: *Ընդհէր խոնարհեցուցանիք ըզձշմարտութիւնն. Գլմ. լէ:

ԽՈՆԱՐՀԵԾՈՒԱՆԵԼ. Զիջուցանել. յանկուցանել. ձգել. չարժել. հեղել. հեղիլ. *Խոնարհեցուցանել ի գութ, կամ՝ ի կարեկցութիւն, կամ՝ ի կարիս, ՝ի իննամս, ՝ի նեղութիւ, ՝ի բանս հանգաստասիանս, կամ՝ ի մեղս, ՝ի յանցանս, կամ՝ ի զղջումս. Խոսք: իգն: Սբգ: Փրպ: Լբ: Ոսի. ևն: *Աղօթք խոնարհեցուցանին զնծ առ մարդիկ: Կամիմք զձծ առ մեզ խոնարհեցուցանել. Շ. Ղղ: Լբ. սչ: *Կարէ մեւմով քաղցրացուցանել խաոութիւն իշխանին, և խոնարհեցուցանել ածել յերաշն և յարժանն. Եզեկ:

Եւ Ընկճել. նուաճել. նկուն առնել. ցածուցանել. և Մեղմել. խոնարհ առնել.

*Ոչ և յաւելցկ անկրաւութեի խոնարհեցուցանել զքա. ա. ճ. ֆ. ֆԷ. ղ: *Զմարմինս իւր ՚ի բաղում աշխատութեիս խոնարհեցոյց· Եսա. ֆԷ. 2: *Տր խոնարհեցուցանի և բարձրացուցանէ: Զամենայն հպարտս խոնարհեցո: խոնարհեցուսցէ ամբ զկշիռս գատերս սիոնի· ա. Նգ. Է. 7: Ցօբ. ԻԷ. 12: Ի. 6: Եա. Ֆ. 17: *Զախտն նոցա խոնարհեցուցանէր: Զամենայն զայրացումն և զհպարտութեի խոնարհեցոյց: Ի գալկիւս հասանէին, անդ խոնարհեցուցանէլով ըզհրէական վկայսն. Ոսի. յհ. ա. 28. 36: Է. 4:

ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԶԱՆՁՆ կամ ԶՄԱՐՄԻՆՆ, որպէս արտաքինն նշանակէ, պահօք, ապաշխարութեիւ, ոգով եւն. իբր Նուաստացուցանել, նեղել, ճնշել, ճգնիլ: Սղ. ԼԷ. 11: ՂԼա. Իֆ. 29: Ցօդ. Ֆ. 8: Եա. ԺԷ. 3: *Պահք վասն զմարմինն խոնարհեցուցանելոյ եգան. կանան:

ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԶԱՆՁՆ կամ ԶԱՆԶԱՀՆՍ, որպէս ներքին ներգործութեամբ, Ցառաքինութի խոնարհել կրթել զանձն. խոնարհութեիւ նուաստանալ, խոնարհիլ· *Խոնարհեցուցեր զանձն, և ասացեր՝ թէ ամբարտաւանեցի: Են որք խոնարհեցուցանին զանձինս, և լի են մեծութեիւ բաղմաս: Որ խոնարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի: Խոնարհեցոյց զանձն՝ լեալ հնազանդ. են:

ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա· Որ խոնարհեցուցանէ (ըստ ամենայն հնդ.) *Առաքչին խոնարհեցուչիչն Նորա ... մնուեաս առ Նաամ· Եփր· ֆաաբ: *Խոնարհեցուցիչ ոյ խիպ մաղթանքն· Ղիբ. ոգ: *(Աստիճք ՚ի գեռնաշարժից) հոսիկլինոք կոչին, որ Թարգմանի խոնարհեցուչիչ· Աէիսթ· Ֆ· յն· ἐπιχλίνοντης, inclinans.

ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒԹԻՒՆ· գ· Խոնարհիլն ՚ի խոնարհեցուցանելոյ այլոց վինքն· *Զգանազանութեի գնէ խոնարհութեան և խոնարհեցչութեե· քանզի ոչ մի և նոյն՝ խոնարհ լինել, և կամ յայլմէ խոնարհիլ· Երէմ· ֆԷ:

ԽՈՆԱՐՀԻՄ, եցայ· յ· Κλίνομαι, ταπεινόομαι, κύπτω. Inclinor, humilior, pronus sum, incurvo me. κάμπτομαι, flector. Ի վայր կոյս բերիլ· իջանել· կոքանալ· կծկիլ· թեքիլ· կախիլ· անկանիլ· վար ինկնալ, ծռիլ· եղիմէ, ենմէ, եմ· *Ի վաստութեե խոնարհեացին հեծանձագութեք: խոնարհեցան անկան երեսք իւր, կամ քո: խոնարհեցաւ՝ առ ՚ի գիրկս իւր զալիսն: Եթէ խոնարհեացին յաստակք երկրի ՚ի խոնարհ: խոնարհեցաւ ժողովուրդն, և երկիր եպագ: խոնարհեցաւ յերկիր, և եդ զբեռս իւր ՚ի մէջ ծնգաց իւրոց: խոնարհեցաւ բերաբաէէ, և երկիր եպագ ալքայի: խոնարհեալ յովսափատ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց: Ցոան ևկաց յերեսացն խոնարհելոց: խոնարհեցաւ մարգ, և յերկիր կործանեցաւ այր: խոնարհեաց, Թագ անցք. և եդին հաւասար երկրի զմէջ ևն: *Անկիքն լեառնաձև կուտակին, մէա ՚ի մէա խոնարհին· Ագաթ· կամ *ՙի բարձրութենէ խոնարհեցայ, և ափչեցայ: խոնարհեցան առ մեզ ողորմութիք քո: Լերինք և բլուրք խոնարհեսցին· են: *Խոնարհեցար ՚ի բարձանց, և առեր մարմին ՚ի կուսէն· Շար· են:

ԽՈՆԱՐՀԻԼ· Զկնանիլ, միտել· հակիլ· բերիլ· յանձն առնուլ· ծէյէ էբմէ· *Խոնարհեցաւ ՚ի նոցա կեղծաւորութեի· Գաղ· Ֆ. 12: *Խոնարհիլ ՚ի գութ, կամ ՚ի խրատ, կամ առ ոգաւորն ՚ի միխիթարութեի· կամ յայլ ազգաց քրիստոնէից յաւանդութեան· ՚ի սէր· ՚ի հաւանութեի· յիրաւունս, կամ ՚ի մեղս, ՚ի չարութեիս, ՚ի հեշտութեիս են· Մաթ: Յհ. ի՛: Լ՚ի: Նար: Ոսի· են: *Անճառաւել խոնարհի ՚ի միաբանութե ինդիրն· Խոսր: *Խոնարհեաց առ իս միայն ոզորմած· Նար· ֆԷ:

ԽՈՆԱՐՀԻԼ· Նկուն լինել· ընկճիլ· նուաստանալ· և ճգնիլ· զղջալ· *Խոնարհեցան փառք նոցա: Անչք ամբարտաւանից խոնարհեսցին: Որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի· են: *Որ օր քաւութեան է· ամենայն անձն՝ որ ոչ խոնարհեսցի յաւուրն յայնմիկ· սատակեսցի· ՂԼա. ԻԷ. 29:

ԽՈՆԱՐՀԻԼ· Առաքինաբար նուաստացուցանել զանձն· խոնարհութեք քաղաքրիլ· Ռեվեղա· էնդէ· *Գիտեմ խոնարհիլ· խոնարհեցարուք առաչի տեառն, կամ ընդ հզօր ձեռամբ ամբ· են: *Խոնարհեցին խոստովանութեք, և անարժան համարել զանձինս· Խոսր: *Ի խոնարհէն՝ խակին մերձաւոր ամբ գտանիցի· Սարգ· յհ· Ե: *Որ նախ խոնարհի, նախապատիւ բարձրացի· Լ՚ի· ոփ:

ՕՐՆ ԽՈՆԱՐՀԵՑԱՒ ՑՈՑՔ· այսինքն Ե. բեկոյացաւ· Դտ· ֆԷ. 11:

ԽՈՆԱՐՀԻԼ ԲԱՑԻՑ· Լծորդիլ կամ փոփոխիլ· Ἐκκλίνω. Declino. *Որպէս զքայն, որ ՚ի գէմն խոնարհի· Երէմ· ֆԷ:

ԽՈՆԱՐՀՄՏՈՒԹԻՒՆ·Տ·ԽՈՆԱՐՀԱՄԲԵ. ՏՈՒԹԻՒՆ· *Խոնարհմնութեամբ բարձրացի· Լ֊· ՃՃ֊:

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ· գ· Ταπεινοσύνη, ταπείνωσις. Humilitas, animi demissio, modestia, են· Խոնարհն գոլ, և խոնարհիլն աւաքինարար· որպէս խոնարհմունութեի· ալՀԷ ևԷՈՒԼ, ՌեվեղԼ, ԻՔՒԻՔՓ· *Ծառայիլ տեառն ամենայն խոնարհութք: Ամենայն խոնարհութք և հեզութք: Մի ինչ ըստ մնապարծութե, այլ խոնարհութք զմիմեանս լաւ համարել առաւել քան զանձինս: Ջքաղցրութեի, զխոնարհութիւն, զհեզութի: Ամենեքին ընդ միմեանս զխոնարհութի ունիցիք· զի ՃՃ ամբարտաւանից հակառակ կայ· են: *Ձիք ինչ զուգական խոնարհութե յառաքինութիս· Սարգ· ա· պ· Է:

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ· Նուաստակերպութե. կամաւոր խոնարհումն· Նուաստութիւն յայտ անձին· անշքութի· անփառութի· ցածութի· պարկեշտութի· համեստութի· չափաւորութի· կրթնաւորութիւն· ՌեվեղԼ, հաֆաբԷի· *Առ (կամ ՚ի) խոնարհութե նորա գառաստան նորա բարձաւ: Հայեցար ՚ի խոնարհութիւն աղախնոյ իւրոյ· Պարծիցուք եղբայր խոնարհ ՚ի բարձրութե իւր, և որ մեծաւորն իցէ՝ ՚ի խոնարհութի իւր: Որ նորոգեսցէ զմարմին խոնարհութե մերոյ· Որչափ ՚ի մեծութե հասանիցես, ՚ի խոնարհութե կալ զանձն քո· Փրկեաւ յեղկելի միգղջերոյ զխոնարհութի իմ· են: *Խոնարհեցար ՚ի տառապանս աղախնոյ իւրոյ· ընդ յոյժ բարձրագոյն պարդևացն զեւր նուաստութե (յայտնէ), զոր և ապաքսութե անուանեաց· ... նա խոնարհեցար յաղախնոյ իւրոյ խոնարհութե· Ոսի· չ՚ի· *Եւ ինձ տացէ զամենահեղտ լուծն խոնարհութե· Ագաթ· *Պահք վասն զմարմինն խոնարհեցուցանելոյ եգան· ապա թէ մարմին ՚ի չարչարանս, ՚ի խոնարհութե, և ՚ի տկարութե· Ղա. ա. 11: *Ջառաքչին ամբարտաւանին զբարձրութե խոնարհեցոյց, և զմարդիկ ՚ի խոնարհութե ՚ի վեր բարձրացոյց· Սարգ· ա· պ· Է· (որ հայի և ՚ի ա. և ՚ի յայրդ նչ:)

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ· Ցածութի· ստորադիր կայութի· վայրաբերուի· կորացումն· *Ձի ՚ի վայր է լուսինն քան զայլ լուսաւորսն, առ մեզ ունի ազգակցութի խոնարհութիւն· Շ· Բարյ: *Խոնարհութիք գլխոյն՝ ոյ երկրբպագուս առնել· Բբս· Տրկ:

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ· ըստ քերականաց՝ Լծորդութի, կամ պէսպէս փոփոխութիւն բայից· *Խոնարհումիք են հինգ· սահմանական, են: Լծորդութի է կարգաւոր խոնարհութի բայից· Խոնարհութիքն են բիրօղ ամանակաց· Թր· Ե Երէ· ֆէէ:

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ· Ձիջումն· խոնարհումն· *Բնականքեամբ ՚ի միասին՝ խոնարհութք միմեանց· Վ֊ր֊ հղ· ֆԷ:

ԽՈՆԱՐՀԻՄՆ, հման, մունք, մանց· գ· Խոնարհիլն· որպէս խոնարհութի, և նուաստութի, իջումն և զիջումն· *Ասա ամբարտաւանութի, անդ խոնարհումն· Ճ· ֆ: *Մերժելով ՚ի մտաց զնոսի պարծանս ամբարհաւաճութե, փոխանակ որոյ զիջնելոյ ըստ չափաւոր խոնարհմանն: Շարժիմ ՚ի բարձր աշխճանէ կատարելութենն յամենէնն ՚ի տուրին և ՚ի վերջին խոնարհումն· Պիթ: *Ջսէր արարչին առ իւր արարածս, և զնոսին զիրար խոնարհումն յերկնից, և զմարդեղութե· Ագաթ· Նար· էէֆ:

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ· Կորացումն· Թեքումն· *Ջխոնարհումն գլխոյ իւրմանց սնոսի պաշտամանն· Փարպ: *Անկանիլն ոչ միայն ըզմարմնոյ խոնարհումն կոչէ· Ի ֆէբ Խոսր: *Ցետ ելանելոյ հոգւոյն՝ խոնարհումն գլխոյն· Բբս· Տրկ:

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ, ըստ քերականաց, Κλίσις. Declinatio. Լծորդութի բայից պէսպէս փոփոխմամբ· *Ցարևանայ բային ութ խոնարհմունք, տրամադրութիք, են: Խոնարհութիքն են բիրօղ ամանակաց· և յայտ ՚ի խոնարհմանց է: Ոչ զանազանի ՚ի խոնարհմունս որպէս ղբայն· Թր· Ե Երէ· ֆէէ:

Ի ԽՈՆԱՐՀՈՒՍՏ· ſ· Κατώδεν. Ex inferiori loco. Ի վայրաւոտ· ՚ի ստորէ· վերէն· աղագաւ· *Ի վերայ լերինն բարձրեալցուք· և գոչեսցուք, եթէ ոչ ՚ի խոնարհուստ լսիցեմք· Աա որս· Ը: *Ի խոնարհուստ ընկնուք ՚ի վեր կարկառեալ ՚ի գերակայիցն գիտութի· Նիսս· Երփ: *Մարդկութենն զոր ՚ի խոնարհուստ և յանփառութէ գձեռնէս մերոյ էառ· Ցծաւ:

ԽՈՆԱՒ, ի կամոյ կամ ու, սց· ա· փ· Ὑγρός. Humidus. Նայ· Թծնուտ· Ջրի· հիւմաւոր· գիշեին· գէՀ· գալար· լոյծ· և խոնաւ հիւթ· գիշաւթի· Ծաղ, Ջրաց, Ե Ծաղ·ՀՔ· Նեմ, նեՀաֆ· *Ջմարմինս կազմեաց ՚ի ցամաքէ, ՚ի խոնաւոյ· ՚ի վերմոյ և ՚ի ցրտոյ· Ի ջրից նիւթոց զերևելեալս ևցոյց, խոնաւ և ցամաք, ցուրտ և ջերմ· ՑՃՒ·ՀՔ· Ե Ֆ· *Ջորին և խոնաւին· Ջորին և խոնաւ կերակրոյ· Նիսս· ին: * Որպէս ՚ի վերայ խոնաւից է ուռանիլ· Խոսր: *Խոնաւ բնութի: խոնաւ զօրութի քմայ· Աա որս· Է: Նար· իՔ: *Խոնաւ ջղաքն և նեարդիքն զուսկերս արար վայելչապէս· Կալ· Ֆ: *Վնասն հնդգ սրտիզգութե, և խոնաւ կենաց· Փիլ· ևն: *Ջորութե և խոնաւոյ՝ առ երկրին գործաւորութի· Խոսր· ֆ· 62: *Լուծեալ էր ՚ի դէՀ խոնաւոյ անաի· Եղիշ· Է: *Ալ կամ անկեալ յահաբաս խուլին, ՚ի գուբ աղմոյ գէՀ խոնաւին· ՑՃ որդի: *Ամենայն ծնօղ նախ խոնաւ կերակրով սածէ զանկունս իւր· Մխ· ապաբ: * Ի խոնաւ ժամանակի· Տծաւ:

ԽՈՆԱՒԱՑՈՑՆ, գունի, իցս· ա· Առաւել կամ յոյժ խոնաւ· *Խոնաւագոյն ՚ի գէՀ բնութե· Աէիսթ· Ֆ: *Ամպոց խո-

նաւագործից. Աբդ. ա. 5: *Ջինքեամբ իսկ խոնաւագործն (երկիր). Պիս: *Ի ձեռն ա-ռուոց ումանց՝ որք յաչսն գնաչք են խո-նաւագործք, զծանրութիւնն պատրաստէ. Բրս. գոհ:

ԽՈՆԱՒԱՑ. ա. Լի կամ լցեալ խոնա-ւութիւք. *Ամպքն անգրիձելին զխոնաւալից սառոյս իւրեանց. Եփր. Ի: * Լուսին խոնաւալից՝ կիսալոյս՝ հիւանդու. Գիւտ. եա վաք:

ԽՈՆԱՒԱԽՈՅԶ. ա. Որ խուզէ ինչ՝ի մէջ խոնաւ ջուրց. *Ջհոնաւախոյզն... զծովայածուկն. Մագ. ը:

ԽՈՆԱԿԱՆ, ի.ա. ա. Notερός, ὑγρὸς. Humidus, որ և ԽՈՆԱՒՑԻՆ. Խոնաւ. գի-ջային. Բաց. ետ, նէմ. *Մերժելով զխոնա-ւականն մեր՝ մատուցանել (ի Թանգրու.): Խոնաւական անօթք օդոյ. Պիսա. գիմ: *Լուսին՝ խոնաւական բնութեամբ. Եփիփ: *Խոնաւական ջուրք. Շ. Ածխ: *Պետուս՝ի վերոյ խոնաւական մկանացն գնաց. Ոսի. Ածխ: յորմէ և Սարգ. յին. ը. Ես ա. յոն. ը:

ԽՈՆԱԿԵՐՏ. ա. Ի խոնաւութենէ կամ՝ի ջուրց կազմեալ. *Ի ջրէզէն և՝ի խո-նաւակերտ հրապարակս(ծովու). Վեցօր. ե:

ԽՈՆԱԿԱՑԻՆ, չոյ, ոց. ա. Խոնաւա-կան. գէձ. Բաց. եաչ և ջրային. ջրի հէլ եղածը. սոսպոտի. *Ամենայն արարածք բնութեամբ ունին յինքեան զչոր, եթէ ցա-մաքայինք, և եթէ խոնաւայինք. Ընդ:

ԽՈՆԱՒԱՑՈՅԶՔ, յուզից. գ. Ցուզ-մունք խոնաւ բնութենէն. յորդորութիւն խո-նաւութեան. *Ամին և այ քան զևս բազմացի, զերկայ խոնաւայոզից և զսաստիկ անձրևաց յայոց առնեն. Վեցօր. ե: * Խանգարումն օգոյն լինալ վասն անբաւ խոնաւայուզիցն. Ընդ:

ԽՈՆԱԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Νοτίζομαι, ὑγραίνομαι. Humesco. Խոնաւ լինել. ոսմ-նանալ. դիլանալ. Թացանալ. Բրիլ. Նէմ. ԼՆՄՔ. ըալանմագ. *Յամառայնի քրտնելով և խոնաւանալով արտաքոյ՝ հովութենէ շնոր-հէ ընտանի մարմնոյն. Պիսա. գիմ: * Եթէ խոնաւացի՝ հասչն, հանէ առ հզելոք ոչխարացին, և ցամաքեցուցանէ. Վեցօր. ե: *Ոչ երբէք անձրևօք խոնաւացեալ. Ա-րիսա. Ցն: * Խոնաւացին երկանք, և լքցին իրաւունք. Նլ. եվէ. ուր ասի, *Գարշաս-յին խոնաւութիւն:

ԽՈՆԱԿԱՑԵՄԱՆ, ի, ացայ. ա. Ὑγρότης Humidus. Որ ինչ է խոնաւ աեսական. հե-զանիւթ. հէնէղուի. *Ձափ իրոլութեամբ ցամաքագունից, և խոնաւաաեսակաց, և զկչիռս. Պիսա. օրին. է:

ԽՈՆԱԿԱՐԱՄ, ի, ացայ. ա. Ὑγροποιὸς. Humidum faciens. Որ խոնաւ առնէ, կամ աւելթ զխոնաւութիւն. մանդիր լուանի. կիմ լուանական. *Ջխոնաւարար պաշտպանու-թիւնսն ածեալ՝ի ներքս. Պիսիփ:

ԽՈՆԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ն. Ὑγραίνω, ԽՈՆԱԿԵՄ, եցի, ուզ. καθυγραί-ԽՈՆԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. νω. Madefacio, humecto, irrigo. Տալ խոնաւանալ. տատկացուցանել. Թանալ. Բրլել. ըալ-նագ. *Հիւթովքն խոնաւացուցանել. Պի-սիփ: *Եթէ ոչ ջերմին չեզնեցելոյ՝ յաղթութիւն խոնաւողին. Նիսս. կամ: *Օդքն՝ են ոյ, ցա-մաքեցուցանեն, և են որ խոնաւեցուցանեն զերկիր և զբոյս. Ցճխ. է:

ԽՈՆԱԿԻՄ, եցայ. յ. Խոնաւանալ. գիշանալ. *Խորհրդով խոնաւի բնութենին: Ի տեսութենէ կնոջ խոնաւեսցի. Կանան:

ԽՈՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑγρασία, τὸ ὑ-γρόν. Humiditas, humidum, humor. Խո-նաւ և գէձն գոլ. լուծոլթեի հիւթոյ՝ որ. պէս ջրոյ. Հակակայ չորութենէ կամ ցամա-քութենէ. Ցացուսիչ, նչնչիչ, նչհոպէզգի, նալ լզգի. *Խոնաւութենի յարեգականէ է. Յոբ. է. 16: *Ընդ ծագել արեգական՝ օդոյն ըզ խոնաւութենի ջուրց առեալ. Եփիփ: *Ջխո-նաւութենէ և զցրտութենէ՝ի ջուրս. Մագ. է: *Պտուղն քաշչելով զխոնաւութիւնն՝ ծա-ռոյն միշնորդութենէ. Սարգ. յն. է: *Ծածեն ձգեն զաչեան խոնաւութիւն. Նար. կէ:

Եւ Գիլոքութենի մարմնոյ. *Ամենայն երանք գաղչացին խոնաւութենէ. Եփիփ. է. 17:

ԽՈՆԱԿՈՒՏ, ի, ից. ա. Ὑγρός. Humidus, liquidus. Ընական խոնաւութենէ. խոնա-ւական. խոնաւ. գիլային. Ջրի. լցած. Բաց, չորս. եալ, ասալաս նէմ. *Ալին՝ որ ցամաքայ-ինքն են, լինին յեսոյ խոնաւուտք, և թե-թևիքն արգիսք ծանուցք. Պիսա. գիմ: *Ան-թայ ոտիւք գնայր՝ի վերայ խոնաւուտ և անհաստատ բնութենին: Փափուկ և խոնա-ւուտ. Դիմն. ածայ. Ե երին: *Երկիրը խո-նաւուտ, երկիրը չորային. Ածան. զալ: *Գի-նոյ և իւղոյ, և ամենայն խոնաւուտն կոչե-ցեալոյն պատոյց: Վերածխութենի՝ի խոնաւու-տից. Նիսս. բն: *Կարօտ է խոնաւուտս բազ-կացութենի՝ ջերմնելոյ. Պիսիփ: *Լուծնելոք՝ի միմեանց՝ որպէս խոնաւուտս բնութենէն. Ցճխ. իմ. երս: *Ի խոնաւուտ ժամանակի: Խոնաւուտ ժամանակաւ գոլորշիք երևանեն յերկրէ. Ածխ. Ս Շ. բաչիչ:

Եւ Գիլոքական. Թոյլ և մեղկ. ցանկական. *Լուսին խմանամբ զերկրաքարշ և խոնա-ւուտ խորհուրդս: Խոնաւուտս հեչտութենէց արարոզ գիքն. Լիմ. ոզ. Ս յայս:

ԽՈՆՃ. Ի ԽՈՆՃ. ս. Ἐντός. Intus, intra. Ի ներքս. ՝ի ներքոյ. ՝ի վայր. (որպէս Թէ ՝ի քունէ) հիւր. վեր. իւիսիք, ալաչը. *Ոչք միանգամ էին յեօթնե՛ի տասնամե-նից և՝ի խոնճ. Ես. պամ. գ. 7:

ԽՈՆՃԱՆ, կի՛ ԽՈՆՋԱՆ, ի, ոյ. խոն-ճանութք, կամ խոնջնոտութք, նանց. գ. Որ-պէս Թէ ծայրք ոչնջակի պատեալք ընդ-մէջս. կապ վարսից կամ անդրավար-ուածց. ուգեսք, փոլոգ, պաղ. *Կապեցան վարսիք, բաւձիկն հանգերձիւ. քն, զանկա-պուածք, խոնջնոտին. Վ բդ. գան: *Վար-սիք և խոնճանն. Ոսիիբ: *Ձեռս յեսս կապելով, և զխոնճանոտնն (կամ զխոն-ջանուտնն) կնքելով. Եփիս. է:

ԽՈՆՃԻՄ. տ. ԽՈՆՋԻՄ:

ԽՈՆՋ. գ. Ամուսն խոնջելոյ, որպէս խոնջոտելի, խոնջուտն. յոգնաբուրք. Եօթ-նուսթ. *Ի հանգուցանելոյ զխոնջ աչիսս. տուելթե իւրոյ: Ջխոնջ տապոյ աշխատուելն առեալ բժշկել. Ցճխ. իմ:

ԽՈՆՋ. ա. Խոնջելոյ յոգնաբ. Եօրդան. *Էրին ամենեքին խոնջք և վատառակք՝ի բազում գիներբուսաց. Յոսեփ. Ցճխ. 2:

ԽՈՆՋԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ է խոն-ջելոյ պատճառ. ուր կայցէ խոնջելի. խոն-ջաւատակ. տուժանական. յոգնեցնող, աչ խաթալի. Եօրդանան, վահիկն վերէթի, վահիկն լէ. *Յառաւել խոնջական ջանան. Պիս: *Ջխոնջականս քան զհնչտալին. Գր. պչ. ա ա պօա: *Ջատ՝ի վերոյ խոնջականք և ծա-նուելք և աշխատելք. Փիլ. խմաթ:

ԽՈՆՋԱՆ, ջանուելք. Տ. ԽՈՆՃԱՆ:

ԽՈՆՋԱՆՔ, նաց. գ. Խոնջուելի. խոն-ջուելի. աշխատութենէ. *Ո՛րչափ չան եգեալ ոչ խոնջանս վարկանիլ՝ ասես աուիրելոյն. Մագ. է:

ԽՈՆՋԱՒԱՍՏԱԿ. Տես ԽՈՆՋԱԿԱՆ. *Յոյժ խոնջավաստակ տագնապաւս վաստա-կեր. Վ բդ հց. յ:

ԽՈՆՋԻՄ, եցայ. յ. Κάμνω, καματόω. Fatigor, elaboro, deficio. գրի և ԽՈՆՃԻՄ. Յոգնիլ. վաստակաբեկ լինել. որ և ասի վաստակիլ. Աչխատիլ. յոգնիլ. Եօրդանան. *Ի գործէն նորա սակաւ ինչ խոնջելոյս, և վազվազակի ուտիցես յարմուեայ նորա. Սիր. չ. 20: *Ծառայքն՝ի ծառայութենէն տերանցն անդուլ խոնջին: Խոնջիլ յիւս տուբնջեան գործոցն. Խոսբ: *Խոնջեալ գուք՝ի քունն լեալ եկք. Ածան: *Ի զուր խոն-ջիլ մեզ. Մագ. ե: *Խոնջեալ և տուայ-տեալ: Ջօրն ոչնջոյն խոնճիսյն՝ի գործն. Սարգ. յն. ը. Ես է. յե. է: Ցոյժ խոնճեալ՝ տկարացուցեալ էր զտեսին զօրութենէ. Վ բդ հց. իչ:

ԽՈՆՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Κάματος, πό-ԽՈՆՋՈՒՄՆ, ջման. Ցոսց. Labor, fati-gatio. որ և ԽՈՆՋ. Խոնջանք. յոգնութենէ. վաստակ. աչխատութենէ. և Աչխատասիրու-թիւն. երկ. յոգեվիչը. Եօրդանան, Եօրդան-նագ, գահնկն. *Փախուցեալ՝ի ձմեռային խոնջութենէ՝ համարի հանգստեան հանդի-պել. Ածխ. է: *Եթ ոչ զգործոյն ունի խոն-ջութենէ. Ցճխ. իմ. ա ա: *Ազքատութենի ոչ ըզ-գոլութենի, այլ զխոնջութենի (չն. զաչխա-տասիրուն) սուրբ է ծնանել. Ոսի. Եփիս. է: *Անպիտան (է)և ուղեգնացուէն խոնջութիւն. Բրս. յոգիա: *Բազում աչխատութք և յածաչուս խոնջմամբ հաւաքեալ: Ջի մի՛ յածուչուս խոնջմամբ տարակուսեսցիս. Մագ. իէ. ծէ. ծէ. իէ:

ԽՈՇԻԽՆ. Տ. ԽՕՀԻԽՆ. Խոշոր, դէբ-պոց, էքի էբի, չան մբ. *Ընծեքերին զլուսութենի սիրելով ցայնքան ոչ հանեին խոչիւն (կամ խուշիւն). Պիս: *Յորժամ զնուչիւն առ՝ զնոցա գալոյն՝ մտեալ՝ի մեծ ամուրն ամրա-նոյ. Լասա. ծէ:

ԽՈՇՈՐ. Տ. ՄԱՐԴԱԽՈՀՈՐ. *Նպաս-տաւորեր խոչոր վիրագին՝ քաչասպատգոյնս լինել. Աբդ. է. 2:

ԽՈՇՈՐԵՄ, ացի. Տես ԽՈՂՈՂԵԼ. *Խոչորել զպուռ՝ ոչ մարդապատուելեան գործ է (գաոաւորն). Պիս: *Յուզեալ խոչ-զեալ, և խոչորեալ. Մագ. է:

ԽՈՇՈՏ. գ. Խոտ չոր, կամ խուխ (որ հանէ զնուչիւն). *Կայծ մի անկեալ ուրեք՝ բազում խոչոտ գոտիցէ, լինի հրդեհ ան-հնարին. Ոսի. Ես գէ. ես:

ԽՈՇՈՐ, ի. ից. ա. Τραχύς. Asper, sca-ber, durus. Անողորկ. կոշտ. անհարթ. խորտաքորտ. հատտ. խիտ. և կարծր. լայ-նաբար՝ Անհրաչտ. անահարմար. գժուարուտ. գժուա-բրին. գժնդակ. անահարմար. խոժոռ. Լոչ-ռալուչք, լէնիւթ, խոբր, հասպէլնէ, պինա-սարպ. սերբ, զնէբբ, ինճ, գապա, էնէպայադը. *Թեթև, ծանրս... ոլորկ, և խոչոր. Պիսա. գիմ: *Խոչորն և ոլորկն, և սուրն և բուռ՝ հա-ւասարակաց է չօշափելեաց և տեսանելեաց: Սեռ է ոլորկին և խոչորին. Նիսս. բն: *Դառն հակառակ է քաղցրին, և խոչորն՝ ոլորկին. Դամասկ: *Ջկակուղն և զխոչոր: Ի խոչորէն և՝ի կակղոյ: Ի ձեռն կակղոյ և խաղից, և խոչորելոյն և ոլորկինն. Փիլ. այսբ. Ե իմաստ: *Ուղեգնացայ՝ զխոչոր ճանա-պարհ գնացիցդ և զդժուարակոիս. Բրս. Նախ: * Ոչ միայն զանօսրն և զկակուղն, այլ և զնուաղեալ Թանձրագոյն, և զխո-շոր ապատաժուան. Պիս: * Մերկ մար-մնոյն պնդեալ՝ի խոչոր և՝ի դժնդակ. կերն այն ապաչխարան (խոչի). Նոր. Խլ: *Ցոյժ գառնագոյն և խոչորէ կերալ նաանին. Լէ. իլ:

Սուրպ ասի զդծուժ և զանշուք զդես-տուց. և զպատրեալից կամ զվհճակէ կենաց. գապա. *Խոչոր հանդերձս ագանել. Ոսի. է. Նոր: *Ընդ խոչոր զգեստիւն. Շ. Ածխ: *Ի զգեստս խաչալի, և խոչոր. Սարգ. յն. է:

*Խարազնազգեաց զձեզ՝ի մարդկանէ ոք տեսանիցէ, և գծուծս և խոշորս. ՅԿ. ԼԲ։ *Բնակեր յանապատի խոշոր և անվայելուչ կենօքս. Զէր. ԼԲ։ * Խոշոր և նուրբ վարք. Ո՚ԼԻՖՒՐ։

Եւ զանախորժ զձայնից, և զտառից, և զբանից՝ որ չիցեն կոկ և հարթ.* Ձայն խոշոր և Թիւս. Սոփ. յՀ. Գ։* ԵՆ(առաք՝)որք խոշոր և Թաւք են, որպէս Թոդ, և փիւռ Սահմանականն՝ի ներկայն վերաբերի իբր Թէ կու կոփեմ, կու գրեմ. զի այս կու՝ Թէպէտ խոշոր է, ևն. Երե. ԻԷ։* Ձայն է բացակատարումն գանչեցեալոյ՝ի մեզ հագագի, և երիւրեցելոյ ընդ խոշոր (այսինքն խոշորաձայն) ընծաիւսն. Սահմ. ԾԳ։ *Ցոյժ խոշոր է բանս, զի բազում ինչ ախտանայ յինքեան զանաեղութենէ. Պտմ. ԼԸ։ *Ի վեր է քան զվեր կարողութիւն՝ յազագս տգիտութեան և խոշոր բանից. ՅԿ. յՀ. ԼՀԲ։* Համբերէ խոշոր բանի. Աբէ։*Պատասխանի առ նէ խոշոր ձայնիւ, և գոռոզ բանիւք. Վ՚ԻԻ հց. Է։

ԽՈՇՈՐ կամ ԽՈՇՈՐՈՒ. ՏՀ. խոշոր եղանակաւ. անախորժ օրինակաւ. գագաճա. *Լի բարկութիւն խոշոր զձայն արձակէր. ՃՃ։ *Ահագոյ ձայնից լքուցանողաց՝ի փոյթ չընդունել խոշորիս հնչի. Նար. իԸ։*Անհնազանդութիւն բամբասանս, զի խոշորս քեզ Թուիմ և վայրենիս բարբառել. Ա՚՚ ՈԻԻ. Ը։

ԽՈՇՈՐԱԲԱՐՔ. ա. Խոշոր բարուք. խորԹաբարոյ. Էօվն. գագա. *Ձառագէսք, խոշորաբարք, խեռաբարոյ. Երզն. ԻԸԲ։

ԽՈՇՈՐԱԳԵՂ. ա. Տգեղ. անշուք գեղով. Ձառագէմ. ահագնատեսիլ. խոժառագէմ. * կին ոմն՝ անձամբ խարտեաղ, և խոշորագեղ. Խոր. Ի. 34։

ԽՈՇՈՐԱԳՈՅՆ, ղ ունի, ից. ա. Τραχύτερος. Asperior. Աւաւել կամ կարի խոշոր՝ ըստ ամենայն առման. զոր օրինակ ըստ ՈՒ նշ. *Շշմափելոյին զգայ և ընտրէ՝ի միմեանց զխոշորագոյնն և զղղորկն. Գր. կր։ *Հորգևն Ճանապարհ՝ի խոշորագունից ընԹացից ընդդիմակաց. Շ. ՃԿԲ։ * Պոռւոյն Թզենւոյն է քան զայլոցն քաղցրագոյն, և տերևն խոշորագոյն. Փիւս. լԺն. ՈՒ. կւ։*Ալյք այլոց լինիք խոշորագոյն պատասխամբք ժամանակացն վարելով։ Ըստ իւրաքանչիւր ուրուք կենցաղոյս խոշորագոյն չորթ արկածք. Բր. ոչ. Ն լոբ։ *Խոշորագոյն, և նուազ խոշորագոյն. Պչաթ. փԺմ։

Ըստ ք։ *Ցուվաննէս՝ անասլատուին աննպաստ կիցն՝ խոշորագունիւքն ինքսյոր զգեստիւք. ՃՃ։ *Եցոյց նմա զխոշորագոյն փորձն։ Ընկեցէք խոշորագունիւք (խորգովք) զՀարեածսդ, զի այնուհետև առաւել կակծեսցի. Ածղ. Բ. 2։ ՃՃ։ *Զերծ լինէն զաղտմայ մաղկեական, զերկեւղ մահուս և գժոխոյ զևս խոշորագոյնս. Վ՚ՐՐՆ. ոչ։ * Եւ ինքն խոշորագոյն հաց չորացեալ ուտէր. Վ՚ԻԻ հց. ԾԲ։

Ըստ ՃԸ. *Առաւել ջերմանէք սրտմտութ, մինչև խոշորագոյն զձայնն հանէր. Վ՚ԻԻ ՈՒԻ։ *Վասն խեցգեհւոցն և խոշորագոյն լեզուին. Կորիւն։*Եւ իմ բանս ծանրաշարժ և խոշորագոյն. Աբէ։*Ոչ ևս յաւելից զխոշորագոյնս (՚ի բանիկ՝ յանգիմանութիւն). վասն զի՚ի մանկունն խնայել հարց օրինք են. Ա՚՚ ՈՒԻ. ԾԲ։ *Խիտ է բանդ այգ։ Զինչ ֆցէ խիտն. խոշորագոյն, յաւագին, և յոյժ գժուարութ ունի։ Բազումք բուռն Հարկանեն զանգուցս զայսմանէ՝ իբրև զկալ իսկ խոշորագունէ, Թէ զարքայսն ընդ արուագիսին դնիցէ։ Երևի՝ Թէ խոշորագոյն և գժնդակագոյն ինչ աւելոց էր. ՈՒԻ. յԻ. Է. 1։ Ն ՃՈ. Ւոր։ *Ջխուժագուժ կոմս մանս աշակերտեալ՝ զխոշորագոյն և զնեցբեկագոյն զբարս հեԹանոսութիւն. ԱԳաթ։

ԽՈՇՈՐԱԶԳԵԱՑ, զգեցեալ. ՀՈ. Որ խոշորագոյն զգեստս.

ԽՈՇՈՐԱԶԳԵՍՏ, ի, ից. Հշորս զգեստս, որպէս զխորգ, կամ զՀատոս ինչ. խոշորահանդերձ. *Քրձազգեաց և խոշորազգեաց, և կաշվահանդերձ չքաւորութիւն. ՅԻ. ԼԸ։ * Շրջէին խոշորազգեստս և անպատչոյս. Լսող. ԼԷ։

ԽՈՇՈՐԱՆ. ՈՒ. Խոշոր կամ խիտ իմն երևեալ. պայազը, կամ սարպ, սէրբ.* Հարանն քոյն այսինքն եկեղեցի՝ի վերոյ զբօղեալ և վերեսս առաքինական վարուք, և խոշորած գնայք և տաժանելիք. Նար. ԵՐՔ։

ԽՈՇՈՐԱՆ. ՈՒ. Խոշոր կամ խիտ իմն երևեալ. պայազը, կամ սարպ, սէրբ.* Հարանն քոյն այսինքն եկեղեցի՝ի վերոյ զբօղեալ և վերեսս առաքինական վարուք, և խոշորած գնայք և տաժանելիք. Նար. ԵՐՔ։

ԽՈՇՈՐԱՀԱՆԴԵՐՁ. Տ. ԽՈՇՈՐԱԶԳԵՍՏ. *Խակ վասն հանգերձի, որպէս ասացին մեզ եգիպտական՝ որ Հարցն հագեկուց (ընԹացք), խոշորահանգերձ, գբաժուձ, ևն. Մ՚ԼՒ։

ԽՈՇՈՐԱՁԱՅՆ, ի, ից. ՈՒ. Որոյ ձայնն է խոշոր կամ դժուարալուր ունկան, կամ դժուարաւ հնչելի. գագա ԵՒԼԻ. (որպիսի են բասլաձայնքն քան զձայնաւորս.) * Որպէս զդայարանաք ազդեցուցիչ են մայրմնոյն, նոյնպէս և ձայնաւորն՝ խոշորաձայնին։ Քանզի կիսաձայնութիւն ոտցս՝ի խոշորաձայնից երևեցաւ. Երզն. ԻԸԲ։

ԽՈՇՈՐԱՃԱՃԱԿ, ի, ից. ՈՒ. Որ ճաճակէ զկերակուր խոշոր, այսինքն անագ. Ճոյճ և աղքատի. * Բնակեալ արս կուսակրօնս, խարազնազգեաց, խոշորաճաշակս. ՅԿ. լԲ։

ԽՈՇՈՐԱՆԱՄ, ացայ. Լ. Τραχύνομαι. Asperor. Խոշոր լինել. կոշտանալ. խռտանալ. կորուսանել զուկորկութիւն կամ զփափկութիւն և զլաւութիւն. գագալանձագ. *Մարմինն փշանայ, և լեզուն խոշորանայ. Մ՚Ե. ԲՅՀ։ *Ի լճի քարն ծանրութիւն՝ի խոյան իջանէ. բայց շուրջ գնովաս սղիք խոշորանան բոլորակամբք. Նիւս. ԽՈՒ։

ԽՈՇՈՐԱՆԱԼ. Τρυφάω. Delicate vivo. Սանձոնալ գկրօքն և փափկութ. *Ծուլութիւն պարարանալ կենդանւոյն գրեԹէ յայլմէ յափշտակիլ կենդանւոյ, յայնցանէ որ խոշորացեալ էցեն. Պչաթ. օրԻ։ Է։

ԽՈՇՈՐԱՊԷՍ. Տ. Խոշոր օրինակաւ. վեր՝ի վերոյ.* Ջոր արարի վասն ամենայնի. իբր Թէ ասել, Թէ խոշորապէս և Թանձրամանաւոր սակաւուք զբազմացն նշանակեալ. Ոսկ. գԺ։

ԽՈՇՈՐԱՎԱՐ. Տ. ԽՍՏԱԿՐՕՆ. * Խոշորավար վարս մարմնոյն յաղԹահարեն զը պարտութիւն. Ե՚ՈՒԳր. ԾԷ։

ԽՈՇՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Τραχύω. Durum, asperum reddo; exaspero. Խստացուցանել կամ սաստկացուցանել (զբանն). կամ խոժռեցուցանել զանդիմանութիւն (զլուծ). * Քանզի մեծամեծս բնութեաւեցաւ, և զամբաստանութիւնն ահեցոյց՝ կաւապաշաւութի կոչելով (զընչայոտ (թիւն), զի մի Թուեսցի խոշորեցուցանել, հանդերձ գովութիւնն նստուցանել զնոսա գաւառս. Ոսկ. ՈՒ. Ւոր։ Խակ Պչաթ. փՀմ. * Եւ՚ի հոլայենան՝ խոշորեցուցանելովն. յն. Հալեցուցանելով։

ԽՈՇՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Τραχύτης, τὸ τραχύ. Asperitas. Անոզորկութիւն. անհարթութիւն. խոշորն գալ ըստ ամենայն առման։ Ըստ ՈՒ. սէրԻԼԷԹ, սարպէԷԳ. *Խոտութիւն ընդ անհաւասարութիւն խառնեալ՝ խոշորութիւն առնէ, իսկ հաւասարութիւն ընդ խոտութիւն՝ ողորկութիւն. Նիւս. ԲՒ։ *Խոշորութիւն, և ողորկութիւն։ Ողորկ, և առանց խոշորութիւն. Պչաթ. փՀմ։*Ցիշեաց և յայագա հոծութիւն և անգայաւութիւն, ողորկութիւն և խոշորութիւն.

Ախ. ագարգ։ * Նախ առաջին՝ի խոշորութենէն յղկէ զտախտակն. Սարգ. յՀ. Է։ *Քո.ոլովին յանհարթ խոշորութենէն առնէլով՝ի յարդարութիւն։ Ի ձահ ասպարիսէ՝ի հարթարդակ գաշտան, և՝ի յարդարեալն համայն՝ի խափանիլ խոշորութենէն. ՊԼգ։ * Կաղայեաւ՝ի շաւ զաց իւրեանց յաղագս անճանապարհորդութեան և խոշորութենէ. Ա՚ՔԷ. կրկգ։ * Զէշ խոշորութենի ճանապարհին փորձէ, և զքաջաձիսս բարեկամին սուգ և տրտմութենէք ընծրեն. Պիգաա։ *Խոշորութեանն և սխալանաց մի մեղադրեր. ՅԻԼԳԳ։

Կամ նմանութ։ *Խոշորութիւն վշտաց և գերութ։ Սրբել զամենայն խոշորութիւն դժուարութ։ Զչարաչար կիրս և զխոշորութիւս հանգերձու։ Ք՚։ *Պահէք որ կարգեցան, վասն խոնարհութեան մարմնոյ է, և խոշորութ։ Տօնակ։ *Որ յայ գովութիւնն է, ըստ նմանեան խոշորութ անցեալ՝ մեծամեծ օգուտս գովեցելոյն մատուցանէ. Ոսկ. յԿ. ՈՒ. 3։ *Զգոյութ հրոյն չնչուցեր, զխոշոր ուԹի կայծականց՝ի կակղութի վարդի փոխեցեր. Գէգ. Ի՚Ղ. ՈՒ վՀԷ։

Ըստ ք։ գագալէփ. * Թերևս արդեօք և զգեստուս իմոյ զխոշորութենէն ուգտանիս. Ա՚ ՈՒ. Ը։ *Մերկացան զառաջին զսրբական խոշորութ։ Զէր. կԲ։

Ըստ ՃՀ. ԵօզոՆԼՈՓ, ԵՀՀ՚ՈՂԼՈՓ, ՀՔՔ՚ՔԷՆ. *Քննութ վասն նոցա չարաձայնութ եղև, զի խոշորութ ինչ՝ի նոսա ծանուցեալ եղև. Երզն. ԻԸԲ։*Ամենայն զգուշութ գՀ տել զխոշորութ։ Նիւ. յոէ։ * Խոշորութ առաւել յայտնէ (բանն.) Աբէ. ԾԷ։ *Մի ինչ խոշորութ յայտագս այսցիկ ընկալցին զբանս. Ա՚՚ ՈՒ. ՃՀ։ *Ցինքն ամփոփել զմեզադրութ խոշորութ։ Ոսկ. Բ. կոր. ԾՃ։ *Զահեզութ և զխոշորութ սրբոյն վաղվաղակի՝ի բաց Թողլը. ՃՃ։

ԽՈՇՏԱԿ. գ. Իբր ռասկական ձայնիս խորշակ. Խոսփ փԺ. *Ալ հնձէր արտ, և՝ի խոշտակէն տօթացեալ՝ գնաց առ ծառով մի ննջեցաց. Հ = Յ. Նայ. ՀՀ։

ԽՈՇՏԱՄ կամ ԽՈՇՏԱՆԱՄ, ացայ. Լ. կԹռուիլ խոստաց ոտից. ծնգիլ. կռտալ. *Խոշտացաք կաղացաք. Կ՚Լ. Բ. յՆ. լրկ, կաղ Լ զաք։

ԽՈՇՏԱՆԳԱԼԻՑ. ՈՒ. Տ. Լի խոշտանգանօք. չարաչար տանջանօք. * Մերկս զմբանեալ զմեզ՝ խոշտանգալից սատակեսցէ. ՊաՏ. ոչԼԺՈ։

/ ԽՈՇՏԱՆԳՈՒՆՔ, նաց. գ. Μάστιξ. Flagellum. βασανισμός, tormenta, cruciatus. τιμωρία, punitio, ultio, exploratio. Իբր խիստ տանջանք, կամ գան սատակ. Հարուած գանիկ. ձաղկանք. կոչկոճանք. տագնապ. բանուԹի՝ի տալ խոստովան լինել. ծԼծ, ֆԼԺ. ԽոչԷնՁԷ, ԺյաԼԷ, ոՀԳՈՀ պԷՔ. *Ի խոշտանգանս գտնի տագնապելին ուտել խոզինի. Ք. Ղ. Է. 1։ *Ի մեզ է ըզխոշտանգանսն՝ի գործս նա դարձուցանել. ՅՃՖ. Է։ *Սաստիկ խոշտանգանօք և չարչարանօք. ՅԿ. կԲ։ *Մի՛ զոք խոշտանգանօք ոՃԹԷ՝ի քրիստոնէուԹի, այլ հոգևոր վարգապետութ և սիրոյն քո. Վ՚ԻԻ ՈՒԷ։ *Ա՚՚ վասնգի խոշտանգանաց. ՅԿ. յՀ. ԷՐԼ։ *Իբրև Թէ՝ի խոշտանգանս արկանէին զնոսա. Ոսկ. յԿ. Ք. 12. յն. ἀγωνία, տագնապ մահու։ Իսկ անդ. 3Դ. * Եւ այս լինէր, զի գատաւորացն բազմութ և սիրոյ չցուցցէ զխոշտանգանս ՃՀմարտեաց. իմն տանջանք առ՝ի խոստովան լինել զՀյմարիան։

ԽՈՇՏԱՆԳԵՄ, եցի. Ն. Κολάζω. Plecto, castigo, punio. μαστιγόω, μαστίζω,

flagello. βασανίζω, torqueo ad eruendam veritatem, exploro. ἐτάζω, examino. որ և ԽՈՉԱՆԱԿԵԼ. խիստ տանջել. հարկանել. տագնապիլ գանիւք. կոտել. չարչարել. կոշկոճել. պատժել. բռնագատել՝ի խոստովան լինել. ծեծել. լարկել. խոչկնճէ՝ ոչխարի վերմէ. *Կախեցի խոչտանգեցի: Պատուհասեալ և խոչտանգեալ: Թշնամանօք և գանիւք խոչտանգեցուք զնա. ՈՒ. ԵԶՐ. Ը. 32: Ը. 27: ԽՀ. Ք. 19: *Զմիոյ զլեզուն հատեալ... և այլ ոչ իւիք խոչտանգիւ. ԽՐ. Ք. 13: *Եւ խոչտանգեալ զքաւս հրէից. ՇԱՐ: *Մի ոք՝ի ձերոց այսի մի խոչտանգեսցէ զմեզ գառնալ՝ի հաւատոց մերոց. ՂԱՆԴ: *Խոստովան եղև, զանձն խոչտանգեաց. ՈՍԻ. ԽԱ: *Յաղթեալն (զվիզս՝) խոչտանգին և յանգիմանին միտքն. ՈՍԻ. ՀԴ. Ք. 14:

ԽՈՉՏԱՆԳԻՉ. ա. Որ խոչտանգէ. *Երդորդ Հարուած մունն՝ խոչտանգիչ մանրածնունդ բարուց. ՆԻՒ. ԷԶ:

ԽՈՉՏԱՆԳՈՒՄՆ, գման. գ. Խոչտանգելն, իւն. խոչտանդանք. վրէժինդրութիւն. պատուհաս. *Դատաւորն՝ի գատապարտեալսն, և խոչտանգումն ոչ ուրեք է. Ճ. Գ:

ԽՈՉՏԱՆԿԱՆՔ. Տ. ԽՈՉՏԱՆԳԱՆՔ: ՅՃԻ. Ք: Փարպ: ՅԿ. ԼԲ:

ԽՈՉՏԱՆԿԵԼ. Տ. ԽՈՉՏԱՆԳԵԼ: ԱԼ. ԿՔ. 14: ՅԿ. ԼԲ:

ԽՈՉՏԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Տես ԽՈՉՏԱՆԳՈՒՄՆ. *Ոչ ոատակասեակ և ամենայնի խոչտանկութիւն. ԿԻՐՂ. ՝ի կոյն:

ԽՈՉՏԱՐ, կամ ԽՈՍՏԱՐ, ի, ացս. գ. որ և ԽՈՍՏԱԿ. Մանուկ. տղոյ. զաւակ. սան. հաստակ. Ժառանգ որբացեալ տեսս և ԽՈՍՏԱԿԱՐ. *Անառակն կորուստ խոչտարաց՝ի ծուլեցն լեալ խնամողաց. ՊԻՒ:

ԽՈՉ, ի, ից, կամ ոց. գ. Σκῶλον. Offendiculum, impedimentum in via occurrens, ligoum praeacutum. σκόλοψ, ωφ. palus aculeatus, sudes. որ և ԽՈՒԲ. ԽՑԲ՝ խոցոտիչ. Քար կամ փայտ սրածայր՝ արգել և վնասիչ ոտից, որպէս և խթիչ ացոց. քար գայթագղուելոյ. ցից. խափան. որգայթ. կոձ. փայտ կամ քար սուր. արգելք. փուշ. Տանի, իւիւէ, Բառբոս, են, ՅԷւ, գաղտի, պիղ, ևն. * Մինչև յիրը իցէ մեզ խոչդ այդ. արձակեա զմորդիկն: Խոչ՝ի գարշապարս ձեր: Խոչ յահան ձերում: Ոչ պաշտեսցես զդիս նոցա, զի խոչ է այն քեզ: Նոքա եղեն նմա խոչ և ամենայն իսրայէլի: Ոչ ևս եղիցին տանն իսրայէլի խոչ գառնութեան: Իթայց արարիք զխոչ և զխուճ՝ի ՃԱՀապարհէ ժողովրդեան իմոյ. ԵՒ. Ը. 7: ՅԵՈ. ԻՁ. 13: ԹՈՒՈՑ. ԼՁ. 55: ՕԲ. Է. 16: Ը. Ճ. ԻԷ. 23: ԵՈ. Ծ. 14: *Զի ոչ այնչափ փշոց և խոչոց հարուածք կսիրեցին զձեռս ապականել, որպէս մեղացն խայթոցք. ՈՍԻ. ԵՈ: *Խոչ հարեալ՝ի նա կուբոցոյց զաչս նորա. ՄԻՈ. ՈՒՈՒ: *Մաքրեա զոտս մեր՝ի խոչոյն չարեաց. Փարպ: *Խոչ և գայթագղուելի լինելոց են իշխանութիւնք մերոյ: Ալլոց խոչ գայթագղուելի լինէին. ՂԱՆԴ: Երզն. Ֆպե:

ԽՈՉ. փուշ ոզնւոյ, և որ ինչ նման է նմին. *Ոզնին՝ յորժամ ողկոյզն ելանէ այգւոյն, արկանէ զպտուղն՝ի խոնարհն, ինքն Թաւալի՝ի վերայ, և կառչին պտուղքն՝ի խոչն, և առեալ տանի՝ի խոչ՝ ձագուցն. Եպիփ. Բարոյ:

ԽՈՉԱՒ. գ. Իբրու խիճ որովայնի կամ ցաւ ինչ այլազառոյ: Վսպհ:

ԽՈՉԸՆԴԱԿՆ. գ. Σκῶλον. Խոչ հանգիպական կամ աչաց, իրօք կամ նմանութեամբ. *Խոչընդակն եղեր ինձ. Դպ. ԾՁ. 36: *Խոչընդակն ինչ լինիցի՝ի ժամանակի աղօթիցն: Միշտ խոչընդակն գայթակղութիւն եղեալ քեզ. Սբգ. Ձ. Ե: Ե՝ԵԳր. Ք:

ԽՈՉԸՆԹՈՑՆ. գ. Σκῶλον. Խոչ ընդառաջ եղեալ ոտից. * Ի բաց արարիք զանձնայն խոչընդոտն և զգայթագղուելիքն, զի գիւրաւ գնալ մարթասջիք առ՝ի կեանս յաւիտենից. Կոլ. Ք:

ԽՈՉՈՑՆ. Նոյն ընդ վ. *Եղև խոչընդոտն և խոչոտն երկրին հայոց. ԲԱՌ. Ք. 25:

ԽՈՉՔՈՐ. ԽՈՉՔՈՐԱԿ. Տ. ԽՈՉԿՈՐ, ԽՈՉԿՈՐԱԿ:

ԽՈՊԱՄ, ացայ կամ աքի. լ. Խայտալ. կայտռիլ. (հձ. Թ. գբլանմաք.) *Ընդ խաղացողի գաղանին (կիտի) կաքաւեցի, և ընդղօշակին ընձեանցի: Խոպալով (փիղն) և ընդվզելով և յուղիան և՝ի զօրուն անցմբերելի էր. Փիլ. յոբ. Ե լ՝Ե: Ի չին բո. գնին որպէս փալանուն, *Խաղալ, խոպալ, խայտալ, խնդալ»:

ԽՈՊԱՆ, ի. ա. գ. (հձ. Թ. էապան. և հյ. խափանեալ.) Χέρσος. Inculta terra, solitudo. ἔρημος, eremus, desertus, destitutus. Ամայի, կոպտ, և անգործ երկիր. ԼԻՈՆՅ՝ իւյա էրկիր, խբ՝ փեղ. գբա լ՝ՕՅ. (յն. խ՝ասօս. և ՀՀ՝ԽՕՈ.) *Բռնացի՝ի նմա փուշ իբրև՝ի խոպանի: Եղիցի՝ի խոպանին և՝ի փշոյ՝ յայօտ գառին. Եր. Ե. 6: Ե. 25: *Ոչ վայրապար՝ի խոպանան և յանտառացեալսն փշոք զպատուական սերին ցանիցեն. Մաթ. Ը: * Մի զանգաստան հոգս դնդ Թողցես որպէս խոպան. Երզն. ոպ. էրին:

Նմանութիւն Անպիտան. խոտան. յիտնեալ. անապատացեալ. օտարացեալ. խոշրպ, Հաճրոմ. *Զայգին գոս և խոպան առնելով. Գե. Ե: *Ոսո՞ն խոպան գոյր՝ի ցաւէն. Մաբրին: *Խոպանս լինել յայլ, և յիւրեանց միաւորութենէն արտաքս անկեալս. Դիան. ՁԲայ:

ԽՈՊԱՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Χερσόομαι, χέρσός εἰμι. Desolor, exsiccor, sterilesco. որ և ԽՈՊԱՆԻԼ. Խոպան լինել. ամայանալ. կորդանալ. անպիտանանալ. անբեր կամ փշաբեր լինել. Եապանի՝ պիհաուլ օվաֆ. *Իբրև զայգի այր պահապանիւ. Եւ ձի Թողու՝ս զնա, խոպանանայ: Ամենայն տեղի խոպանացոյն, և՝ի փուշ գարձցի: Որ՝ի վկայութի չարուն Թեանն ծխեալ կայ խոպանացեալ: Մինչև խոպան խոպանացային (ամխորիշք). Ա. ՈՍՈ. ԻՁ. 31: ԵՈ. Ե. 23: ԻՀ. ծ. 7. Ե Ը. 19: *Իբրև զոնապատ անջրդի խոպանացեալ: Եկեղեցի քո՝ի խոպանացեալ եղև. ՅԿ. ԼԲ: * Եմեռոլ զսուտն, ապա և ժողովուրդն խոպանացաւ. ՈՍԻ. ԻՀ. Ք. 19: *Իբրև զոնապատ անջրդի խոպանացեալ: Եկեղեցի քո՝ի խոպանացեալ եղև. ՅԿ. ԼԲ: * Եմեռոլ զսուտն, ապա և ժողովուրդն խոպանացաւ. ՈՍԻ. ԻՀ. Ք. 19: *Խոպանացեալ միաբ, կամ սիրտ: Խոպանացեալ լոցս՝ի բարեծնութենէ. ՅՃԻ. Ը: Նոր. ՀՁ: Խոռ:

ԽՈՊԱՆԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Խոպանանալն. խոպանութիւն. խոպանուիլ. ամայութիւն. անպիտանութիւն. *Ըստ սպառմանէ խոպանացման աղբերացս երկուց. Նոր. Լ:

ԽՈՊԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } Χερ-
ԽՈՊԱՆԵՄ, եցի. Ն. } σόω. Desero, desolo, incultum reliquo. Խոպան կացուցանեմ. աւերել. անպիտանացուցանել. Խաբող էնէր. *Խոպանացուցանել զերկիր հայոց. ՃՃ: *Գաղանիք ապականիչք և խոզք անտառաց մսեալ խոպանեսցեն զնա. Ճ. Դ: *Խոպանել և կորուսանել զամենայն գիւրս: Խոտեալ խոպանեաց: Ներքանէն, և խոպանիլ զչայրապատնոց. Մաբրին: *Թէ՝ի բարի ուսմանէ անխրատս է միտքն, խոպանի. և որպէս խոպան երկիր փուշս և անպիտան բեւս բուսուցա-

նէ. Երզն. Խոպ: *Խոպհողեալքդ՝ի խարդասեանօլ խաւարասէր խոպանողացն, և ցանկապատառ հեռևողաց նորա. Մագ. Ք: Խակ Ո՝ի. գծ. *Մի երկնչիր ասէ (՝ի սօղոսէ). խոպանեալ է, և աղօթս առնէ ,,. գուցէ խուսպանեալ, իբր ուխ. խպնեալ, պատկառեալ:

ԽՈՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. } Տ. ԽՈՊԱՆԱՑՈՒՄՆ,
ԽՈՊԱՆՈՒՄՆ, նման. } ՅՈՒՄՆ. Ἐρημία. Desolatio. *ԽօթոուԹի մտաց խոպանուԹիՁ քոամնալուսկին. կԽՐՂ. գնյ: *Խոպանուն չյածոյնոյն պարգևաց. Դիան. ԷՒԷՂ: *Յեղծուման և՝ի խոպանուման և յապա կանուման վարակեալ. ՅԿ. ԼԲ:

ԽՈՊՊ, ոպք. Տ. ԽՈՊՈՊԻԲ. *Եւ խոպոպք վարսիցն փաղփեալք՝ի վերայ ձագկատուն. Լ՝ԱՓ. ԾՁ:

ԽՈՊՊԵԼ. ն. Կազմել խոպոպիս. պՁՀՆԵԼ զՀերս. *Ունէր զմայր պՁՀՈՂ, որ հանապազ զՀերան խոպոպեալ կազմեր. ՃՃ:

ԽՈՊՊԻ. ա. գ. Գանգուր. հիւակէն. *կապանչանն Թպեաս և փոքր է, այլ նման է ձևով եղևին ծառոյ. և ծայրն խոպոպի է. կԽ՝ՐՂ. ԼԳ:

ԽՈՊՈՊԻՔ, պիաց. գ. Σισόη. Cincinnus. Հիւսք հերոյ, կամ գանգուրք վարսից. գանգուրք. ԳԵՈԳ՝Լ. *Ձվարսիցն փետեալ զխոպոպիս՝ հրամայէ քարշել. Խոր. Ք. 60: *Ցցունս վարսից, ծամս, կամ խոպոպիս մօրուաց չառնել. ՆԻ. ՀԼ: *Մի՛ ապա կանէք զոտս մօրուաց, ծամս առնել, կամ խոպոպիս. Ջծամս, խոպոպիս՝ի ներս առնուն ներքոյ ականջացն. Վ՝ԲԴՒ. Հ. Ե ԲՈՈՑ:

ԽՈՒ. ա. Ածաւել ոմկ. իբր խորեալ, խուռչացեալ, կամ ՅՃԻ, անշնորհ. պապկաստուր. Թերի. * Մի դիւն առատմունքն խոռ են. Վ՝ԲԴ. ոոոպ: *Աշխարհիս օրինք, մարմնոյ կալուածս օրինք, ամենն կալ է, ու խոռ ու անցաւոր է. ՈՍԻՒԻՈԳ:

ԽՈՒ. կամ ԽՈՒՆ. գ. Χαμαιπιτύς. Humilis pinus. Խոռ նման տեսակաց սարոյ ծառոյն. (յն. ԽամՀՒՒՒՈ, իբրու գետնասարոյ:) Գաղէան:

ԽՈՒՌԱՊԵՏ. ի, ացս. գ. Ἀυλάρχης. Aulae princeps. Կուրապաղատ. իշխան յարքունիս. փոխանորդ արքայի. ոսոյ ազգս ըՀՃաւ *Ուրիք գաւԹի խոռապետք էին. Ք. ԼԳ. Ը. 18:

ԽՈՒՌԵՄ. եցի. Ն. Որպէս ԶԷ խոռոչ առնել, կամ խորել. Խոռնալ և պակասեցուցանել զմսոն մի ամբողջ իրի. ծակ և ծերպ բանալ. խլամսուել. *Որ գիպեալ՝ի պարիսպն ուԺգնակի՝ վիլոյց, և խոռեաց զնա. Լ՝ՈՍ. ԾՁ: *Պատառեաց իբրև սուսերաս զլեարդ իմ... և եկել ողջոյեալ խոռեալ տեղին վիրացն. Վ՝ԲԴ. Հց. Իա:

ԽՈՒՌՈՁ կամ ԽՈՒՌՈՋ, ի, ոց. գ. գրի և ԽՈՐՈՋ. Խորեալ և փապարեալ մասունք հողոյ, երկրի, լերանց, գերց. ֆոս. գօլ՝Ե. * Խոխոջունք խոռոչոց, որ բղխեն ի՝ջնոյ լերանց: Ի խորխորատս խոռոչոց. Վ՝ԵՅՕԸ. Ֆ. Ը: *Ընդ ապառաժ Ժի վիմաք գնացեին, յորում ծերպք և պղպք և խորոջք էին: Ներքուստ լայնացեալ խոռոչ էր գուբն. Վ՝ԲԴ. Հց. Իա. ԻԷ:

ԽՈՒՌՈՁԱՆԱՄ, կամ ԽՈՒՌՈՋԱՆԱՄ. } Խոռոչ լինել. լինել որպէս զփապար. փոս բանալ. և Զայն Հանել ջրոյց խոխոջելոց ընդ խոռոչս. * Գետոց երագագուռնից... խոխոջելով խոռոչսդնալ. ՅԿ. ԼԲ: * Խոռոչացեալ խորոյն անբաւից. Աստ. ԷՒԷՂ: * Ի խորոյն յանգնդոյն լցեալ խոռոչեալ

խոխոջելոլին. Ագաթ:

ԽՈՍՏ. ք. Որպէս խոստումն, և խոստովանութիւն. ապ. խոսափոս. խէրաբ. (որպէս թէ խօսք տալն:) Ոստի ի ԽՈՍՏ ՈՒՆԼ՝ Հաւանեցուցանել խոստմամբք պարգևաց, կամ տալ խոստովան լինել. Ընդրուեալ էրէց մի, և՝ի խոստ ածեալ, եգիտ զալ սէյ առաքելոյն բարդողիմէոսի. Մագաք. աբէղ:

Ի ԽՈՍՏ ԳՈՒԼ. խոստովան լինել. Հրամայեաց յուցանել զգանձս իւրեանց, և նոքա սկզբեալ՝ ոչ գային՝ի խոստ. և սկսան՝ի խոշանգանս արկանել զնոսա. Ո՜ահ: Ա յր մի ըմբռնեցին վասն գողութեան. երկոս շաբաթ խիստ չարչարեցին, ոչ՝ի խոստ եկն... գոչեաց հայրն, և՝ի խոստ եկն ըզգողութեանն. Վրդն. առաք:

ԽՈՍՏ, ի, խոստք, տաց. Տ. ԽՈՍՈՒԻՑ:

ԽՈՍՏԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Խոստանալ բանիւ կամ գրով. Որպէս գրեալ ա՛ւանդեցաւ մեզ այս՝ի չորրորդ դրուագի խոստաբանեալ պատմութեանն մովսէսի խոր. բենացւոյ. Աբծր. ա. 15:

ԽՈՍՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Խոստումն բանիւ կամ գրով. և Նախայիշատակութեամբ կամ յառաջաբանութիւն ճառելի բանիւ. Գրել զպատասխանի թղթոյն, և զխոստաբանութեանէ զիաղէոս առաքելէ. Աբծր. ա. 9: Ցուշ լեցի քեզ սպառնալիւք և խոստաբանութեամբ՝ փրկելոյ. Ճ. Ա: Խոստաբանութեամբ նախագիտելի: Զորրորդ խոստաբանութեամբ, զոր ասեցոյ եմ. Բ՜ոզ. յ՜ՀԷ. Ե՜Ե:

ԽՈՍՏԱԿ, ի, ից. ք. Խոշտակ, զաւակ. մանուկ. Ժառանգ. Թէ՝ի վանայն գայիմք ոք առնէ, և՝ի տեղւոյն՝ի բաց սրսուցեն, և զխոստակն յեկեղեցին կացցին. Կանոն:

ԽՈՍՏԱԿԴԱՄ, ու, ուց. ք. Խոշտակ յեղոտայ. այսինքն զաւակ զաւակի. յետնորդք. Թուոյն. Զիշխէ ոք հեռացուցանել՝ ոչ եղբայր, և ոչ որդի, և ոչ իմ (կամ մի՝ի) խոստակդարուց: Մի ոք իշխեսցէ՝ իմ որդիք կամ եղբարք, կամ այլ խոստակիդարք. Ո՜ոզ:

ԽՈՍՏԱՆԱՄ, ացայ. ն. Ὑπισχνέομαι. Promitto, polliceor. ἐπαγγέλλω, ομαι. promitto, և denuncio. և ὁμολογέω, confiteor. խոստ կամ խոստումն կամ խօսք տալ. յանձն առնուլ կատարել և առնել ինչ մի. ուխտել. յայս կամ աւետիս իմն տալ. և խոստովան լինել. ակօղ վէրմէ, խ՜ոսՏ՝ խ՜էրաբ՝ վաճ՝ ահէ եՒՆէ. իսկ յն. ԷՀանդԷԼԼօ է նաև. աւետարանել. ուսալ աւետիս և խոստումն ստէպ զնոյն յուցանեն ըստ գրոց. Խոստանային զարհաւիրս և զխուովութեանս հալածել յանձնէ ախտացելոցն: Խոստացաւ տալ յաւքառնիս վաճառն քանքար: Խոստացան ևս խաչինս տալ նոցա: Սկիզբն ապատացոյք բանիցդ խոստացելոց: Զայն ինչ՝ որ Թագաւորին խոստացեալ էր, ոչք ոչ կարէր առնել: Զխոստումն՝ զոր խոստացաւ տալ նմա (յն. խոստովան եղև): Բայց զայս խոստանամ քեզ (յն. խոստովանիմ): Խոստանան գիտել զնա (յն. խոստովանին): Խոստացան տալ նմա արծաթ: Խոստացաւ տալ նմա զսա՛ի մնակութեան. ևն: Ագգի ազգի պարգևս խոստանայր: Պահիւս բազում Ճոխութեամբ խոստանային. Ագաթ: Ցկ. յՒ: Ա յր դիմանայ խոստացեալոյն (բարեաց): Ա՛ր խոստացելոյն վայելես. Նար. Է. 9:

Լայնաբար՝ նաև Սպառնալ. ահ առնուլի գնել. Սպառնալիք մահու, և արհաւիրք ահից խոստանայր ինձ. Մագ. խՀ: Ցաւի առնիկ տանջանս խոստացաւ (անհնազանդից) ասել. Ապրեալքիք՝ի խոստացեալ դատաստանացն. Ագաթ: Զիարդ քեզ եղեբարս հաներ, և խոստանայր նմա գեհենն. Եփր. համաբ:

ԽՈՍՏԱՆԱԼ. խօսել զանձն՝ի հարանուին. Կուսանաք սքէր, որք խոստանան զանձինս իւրեանց քրիստ: Ո՛վ կուսանք, որ խոստանայք զանձինս ձեր քրիստ. Մծբ. Ը. (տպ. խօսեցան, խօսեցայք:)

ԽՈՍՏԱՆԱԼ. ոյի խոստովանել. Քրիստ զգեացս կռչեմ զնոսա վասն անուանն՝ զոր խոստացան: Հնազանդ. մնօք խոստանայ զոխմայուրեին. Սբէբէր. Է:

ԽՈՍՏԱՑՈՒՄՆ, ցման. Տ՛ս ԽՈՍՏՈՒԹԻՒՆ. Անձառելի բարեյոյս խոստացումն. Պիպ: Նուէր ասելիք զխոստացումն իրիք բարեպաշտութեանէ ընծայից. Երզն. Ֆգի:

ԽՈՍՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Որպէս խոստանեցուցանել. որ և ասի՝ ի ԽՈՍՏԱՑՈՒՍ ԱՆԼ. Բազում գանիք, և չարաչար տանջանօք՝ի փորձ առեալ՝ ոչ կարէին խոստացուցանել. կազմանք:

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԱՒՆԻՄ. Տ. ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ, որպէս Դաւանել. գոհանալ. Ոչ ոք է, որ՝ի գժոխս խոստովան առնի առ քեզ: Մինէ հոգ խոստովան առնիկի առ քեզ: Խորհուրդք մարդկան խոստովան առնին առ քեզ. ևն:

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԼԻՆԻՄ. Ἐξαγορεύω, ὁμολογέω, ἐξομολογέομαι. Fateor, profiteor, confiteor. ևն. Տ. ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ, որպէս Դաւանել զառեալ ելսիսիս. գոհանալ. փառս տալ ՈՅ. Խոստովան լինել, և օրհնել զտէր ՈՁ իսրայէլի: Խոստովան եղէք առաւուն, և կալուգացէք զանուն նորա: Խոստովան եղէց առաւուն ըստ արդարութեանդ նորա: Խոստովան եղէց քեզ տէր: Խոստովան եղիցուք առ քեզ ՁԱ: Խոստովան եղիցուք անուան քումմ մեծի. ևն: Բարի է խոստովան լինել տեառն. բարւոք է գոհանալ զքէն ՁԱ խոստովանողական օրհնութեամբ. Լմբ. ոչ:

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԼԻՆԵԼ. Դաւանիլ զՀնմարտութեան, զհաւատս. հաւատալ բերանով զոր ունի ոք՝ի սրտի. Խոստովան եղև, և ոչ ուրացաւ. խոստովան եղև, եթէ ես ոչ եմ քրիստ: Խոստովան եղէն, եթէ օսարք և պանդուխտք են յերկրի: Ամենայն լեզու խոստովան լինի ՈՅ: Ամենայն լեզու խոստովան լինի, թէ աեր է յն քն՝ի փառս ՈՅ հօր. ևն: Խոստովան լինէր զհաւատս. Ագաթ: Մի ամօթ հաւմարեացիս խոստովան լինել՝ի խաչ անգր. Կոչ. ֆԳ:

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԼԻՆԵԼ. Անպատրաստ յայտնել զիւղս անձին, կամ զծածուկս սրտին. Խոստովան լինի զանձն՝ զոր սրաբ: Խոստովան լինի զիւղս իւր՝ զոր սրաբ: Խոստովան լինէին և պատմէին զգործս իւրեանց: Խոստովան եղերուք միմեանց զիւղս: Խոստովան լինի՝ի ինքն զիւղս մեր: Խոստովան լինէին զիւղս իւրեանց. ևն: Հարցեալ մի. մեանց զպատճառսն՝ խոստովան եղեն ըզցանկութիւնն իւրեանց. Դան. ֆԳ. ւ4: Խոստովան լինէր զչարեացն. Կոչ Ք:

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԼԻՆԵԼ. Հաւանիլ. յանձն առնուլ. ատոյաւել. խոստանալ. Խոստովան եղև զհետ երթալ խաղողութեան. Ցհ. ԼՒ: Ցամենայնի իմաստասէրն խոստովան լինի զգիտութեի, և ուրացեալ զանգիտութեի. Մագ. Է:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱԲԱՐ. ՛ս. Խոստովանելով. որպէս Գոհանալով. գոհութեամբ. փառս տալով. Որ յաչէից՝ի լինելութենէն հան, ախրապես արժանի է խոստովանաբար հանապազ փառաբանութեի. Խօսք: Ընդքա խոստովանաբար օրհնեն զնա. Լմբ. ոչ:

Որպէս Դաւանելով. Տէր զնա ասելով և ՁԱ խոստովանաբար, փառակից ընդ հօր. Խոսք:

Որպէս Պատմելով զմեղս անձին. Ըզդործեցեալ մեղսն ասաց խոստովանաբար. Ոսկ. ի ֆաբիոլէն: Խոստովանաբար զկերպ իմ եդի առաքի: Պօղոս զիւր հալածիչն լինել և զհայհոյիչն խոստովանաբար պատմէ. Սարգ. յՀ. Է. ֆՁ:

Որպէս Հաւանելի գոլով ամենեցուն. իբրու ընդունելի՝ ատոյգ՝ աներկբայ. (ըստ յն. ոՀոյ.) Ամենք աներկբայաբար ունին զգոյութիւնն. որպէս՝ մարդ, ձի, սրծուխ, այք խոստովանաբար գոն: Բժիշկն առնու խոստովանաբար, եթէ՝ի չորից տարերց բաղկացեալ գոյ մարմին. Պահ. Ա. Է: Գոյնքն և ձևքն, և՝ի նոսին ցանկութիքն անխոմիկք են խոստովանաբար. Լմբ. ոչ:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՏՈՒԻՍՏ. ք. Կին մարդ կամ օրիորդ խոստովանող զմեղս իւր մանաւանդ քահանայի. Մի՛ սուտասի քեզ խոստովանողաստ, ևն. Ոսկիփոր:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՊՐԱՄ, ոյ. ք. Գրամ աւետել վասն խոստովանութեի լսելոյ. Սիմոնական ախտ. որպէս խոստովանագրամ, հաղորդագրամ, կամ պահակդրամ. Կիր. երզն. Խբ:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ նշանակ է խոստովանութեի, որպէս դաւանութեի ճշմարտութեի. Համրացեալք՝ի խոստովանական բարբառն. Ագաթ: Սբ հարքն զերբեանցն արձանացուցին խոստովանական բան: Առ սմենեսեան անամբեալք՝ և՝ի խոստովանական և՝ի կարգս և՝ի կրօնս. Ցհ. խ. երե: Խոստովանական երդումն կոչի, յորժամ ասէ, այն ճշմարիտ ՁԱՆ, ՁՅ փառքն, որ այսպէս է. կամ ասէ, եթէ այս խաչիս և աւետարանիս փառքն, կամ խաչին զօրութեին. այս աւետարանս և խաչս. Երզն. Խբա: Տծնակ:

Եւ որպէս Խոստովանողական. վկայական. մարտիրոսական. Զխոստովանական անունն՝ ձայն՝ի վերայ եդեալ կորպսին. Աբծր. Ե. 2: Մեզ պահանի վկայիցն խոստովանական համարձակութեի. Ի գէր՝ Խոսք:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱԿԻՑ. ա. Ըստմոլոգῶν, γοῦσα. Simul confiteri consentiens. և բայիւ, σύμφημι, assentior. Զոյդ ընդ այլում խոստովանող. ձայնակից. միաբան. Խոստովանակից եմ. քանզի ուղղակի խորհիս: Պարտ է խոստովանակից ունել բանին զմիաբանութեի. Բրպ. լՀ. Ե յ: Եթէ կամիս ճշմարտութեի ընդ մեզ լինել խոստովանակից. Խոսք ԼՒ:

Եւ Ըստմոլոգουμενος. Simul confessus. Զոյդ ընդ նմին խոստովանելի, դաւանելի կամ դաւանեալ. (Որդւոյն հօր) ի միում յաձոռնեն խոստովանակից և փառաւորակից եղեալ. կիսրդ. գեյ:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. ք. Ըստմոլոգία. Assensus, confessio, pactum. Միաբան խոստովանութեի դաւանութեան. ձայնակցութեի. Զոչ առանց ձերս խոստովանակցութեի առ այս գոլ գմա իրաւամբք պատճառ առնուլի արկեալ. Գէրմ. Ի՛:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՀԱՅՑ, հօր, հարց. ք. Հայր խոստովանութեի. քահանայ՝ որում լինի խոստովանիլ զմեղս. Թուղթեի իշխանութեի ևն... ոչ օսար ոք խոստովանահայր. Ը. ընդհ: Գնալ և առ խոստովանահայր՝ խոստովանիլ զմեղս. Գր. կբ:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՒՈՑՑ, քեա. ք. որ և ԽՈՍՏՈՎԱՆԱԴՈՒՍՏՐ. Քոյր խոստովանու-

ԼԵՁ . այսինքն կին՝ կամ օրիորդ , որ խոս-
տովանի քահանայի զՀեղս իւր . որ և կոչի
հոգևոր քոյր կամ դուստր քահանային .
*Ընդ խոստովանաքոյրս և դստերս . Վ.Ք
հց . Ը . ֆ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵՄ, եցի . ն . } Ὁμολο-
ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ, եցայ. հ . } γέω, γέο-
μαι. ἐξομολογέομαι. Confiteor. Ընդհանուր
է խոստ, խոստանալ, կամ խօսք տալ . ուս-
տի խոստովան լինել (լծ . և պ . խիսթ ,
խիսթիվան .) իւրաք ընդդէմ . Հռչակել ան-
պատրուակ զերախտիս բարերարին , և գո-
հանալ . * Խոստովան եղէց քեզ օրհնու-
լեաք . . . յուսա առ ՚ած , խոստովանեա
նմա , վրկիչ երեսաց իմոց ՚ած է . Սղ . խԲ .
5 : *Խոստովանել է հռչակել զպարգևան ,
և գոհանալ զտուողէն : Խոստովանեացուք
զբարերարին մերոյ քրի զողորմութեաք վասն
մեր չդմաշն ազալակաւ երդոց . Լմբ . ող :
*Շնորհս խոստովաներ, և ասեր , ողորմու-
թեի մեծ արար ընդ իս աւերծիւք քո .
Վ.Ք հց . ծԲ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵԼ . Դաւանել զՀնչմարտու-
թեի հաւատոյ , կամ զսուտ գուէութիւն իւրոց .
հաստատէլ ընդգնեել . ընդգրկել . * Խոս-
տովանեացես բերանով քով աեր ղՅի , և
հաւատասցես ի սրտի քում՝ Չի սպուիս հա-
ւատալք յարդարութիւն , և բերանով
խոստովանիք ի փրկութիւն : ՀԵՅՏՅՈՒԹԻՒՆ
խոստովանել , զի Նա միայն է ՚ած : Ամե-
նայն ոք խոստովանեսցի յիս առաջի մարդ-
կան , խոստովանեցից և ես զնմանէ առաջի
հօր իմոյ : ԵԹԷ ոք խոստովանեսցէ զնա
քՀ , ի բաց կացցէ ի ժողովրդենէն : Խոս-
տովանեալոյդ զանուն Նորա առաջի հօր ի-
մոյ : փարիսեցիքն խոստովանին զէլկոսեան :
Զպատուոյ չըՀանց խոստովանելոյդ յանուն
Նորա . ևն : *Գիտեմ, զինչ խոստովանեցի ,
և յումեք հրաժարեցի (ի մկրտութեան).
Ա՞ որս . Է : *Խոստովանեք զՀնչմարտութիւն .
Նխս . կպՀ : *Որդի խոստովանեաք զնա .
Կ՚ԻՐՂ . գԿ : *Խոստովանեցին մի որդի ՚ած
զսէր մեր յի՞ քՀ . Խոր . Գ . 61 : *Ուրացաւ,
և խոստովանեալ . ԵՀԷ . համաբ : *Որ խոս-
տովանի ի հայր, խոստովանի և յորդի :
Խոստովանէին ի սբ աւետարանն . Կղ . Է :
ԵՀՒ . Գ : *Ամենայն ոք խոստովանի , ԹԷ
՚ած բարի է . Սահմ . ծԲ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵԼ . Սաստաբաել , և հաստա-
տել զսուտ գուէութիւն որ է իրոյ . յանձն
առնուլ . ընդունել . *Սպասաւորքն յայտ-
նապէս խոստովանեցին զէրէսլէն . Ոսկ .
գԲ : * Զոգիսուէթի խոստովանեաց հռե-
տորն . Խոր . Գ . 53 : *Ճարտարս զնուա խոս-
տովանեցեր . ՁԿ . ԻՀ . ԵրԼ : *Երկոքին կող-
մանքն զպատուոյն խոստովանէին . ԵՀԻ . Ը :

Կամ իր . Ընդունելի լինել . յանձն ա-
ռեալ լինել , աներկբայ ՀաՀաստիլ . *Ոչ քան
զընչիցդ այլ ինչ ահա լեալ խոստովանի
պատՃառիք կՀնգանուԹեաս մերոյ : Ա յաքա-
նեաք մոլեկան ախտիւք խոստովանեցյաս կա-
տարուԹեի : Խոստովանեացի յամենեցունց
զօրաւորագոյն բնուԹեի : Ա յժմ ահա քա-
ջայայտ խոստովանեցելոյ իրագործուԹեաե .
Գիք : *Խոստովանեալ է այս մերում տկա-
րուԹեաե անմերձենալի գոլ . Իգն : *Աե-
լորդ է ի խոստովանեալն յերկարել
զքանն . Սարգ . ՚ . պ . Ֆ : *Ոչ լուայ խոս-
տովանեալ և երկրպագեալ գուէութեաք քա-
նիգ : Խոստովանեալգ քո տեՀանայ . Նոր .
Ծ . կՀ : *Յարիսաե արարած խոստովանի
որպէս զմարմին . ԼՀ . ՚ՁԾԲ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵԼ . որ և ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԼԻ-
ՆԵԼ . Պատմել զՀնչ անՀին բեկեալ սըր-
տիւ . կատարել զնուիրեալդ տպաշխարու-
ԹԵ . *Խոստովանեալ զյանցանսն , և զղջա-
նալ . ՁԾԲ . Ը : *ՀաՃոյ եւս նմա այն՝ որ
խոստովանեացն զՀեղս իւր , քան զայն՝ որ
խոստովանեաց զպրծարուԹիւն իւր . ԵՀԷ .
համաբ : *Խոստովանեցայց վերստին զՀնա-
ցեալ չարուԹեան զբիծս . Նոր . ԻՀ : *Մի՛ զք՛
որ խոստովանին , նուազագոյն լինին . և որ
ոչն խոստովանին՝ ևս քան զևս Թանձրա-
նան . Ոսկ . ԷԲ . Լ՚ . ևն :

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵԼ . իբր խոստանալ . խօսք
պալ . սՀալ ՀԷՐՀՒ . *Լաւագոյն է ոչ ուխ-
տերն քեզ , և ոչ խոստովանել լինչ գործեալ .
Ա՚ՃՒ . ծղ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի . ն.
Տալ խոստովանել զՀեղս . լսել զխոստովա-
նուԹիւն խոսքովանչիւնէ . * Խոստովանեցուս-
ցէք զկատարեալսն հասակաս . Շ . Խղ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂ , ի , աց . Որ խոստովա-
նի զՀնչմարտութիւն . *Բարեխօս խոստովանո-
ղացս : Խոստովանողացս զքեզ՝ որգ-ոյ քո
և ՚ած բարեխոսեա . Շ . : *Ի սիրապես ՚ած
խոստովանողացն գնա . Շ . Խղ : * Ջայն-
պիսի ոչ խոստովանողսն մերժէ յերեսաց
իւրոց . Նոր . հՀ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂ . Դաւանելով զքՀ հա-
ւատս՝ չարչարեալ վասն քՀի . *Խոստովա-
նող քՀի ՀՀնմիւն վկայ՝ բազմաչարչար նա-
հատակ : Մ՚Ծ խոստովանող քՀի եՀն . Շ :
*Խոստովանող քՀի գուէալ , և վկայ Հրչ-
մարտեցեն : Իբրև խոստովանողի քՀի .
Ագաթ : * Ա յս են խոստովանողքն հայոց
կաստաբեալք . որ զՀեղուածս և զարչարանս
խնդուԹեք ընկալան . ԵՀԻ . Ը :

Եւս և վՀայուԹեք կատարեալ . մարտի-
րոս . *Անարատ պահեցեր զխոստովանող
վկայս քո . ԺՀ : որպէս և ՃՃ : Ցայսմս .
սահպ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂԱԿԱՆ , ի , աց . ա .
Սեպհական խոստովանողաց գքեզ յատուկն ,
չարչարելոյց , կամ նահատակելոյց . * Խոս-
տովանողական վկայուԹիւն , կամ անուն ,
կամ դաւանուԹիւն . ՃՃ : Խոր . Ը . 86 :
Նոր . գԿՀ Խ :

Եւ Որ ինչ անկ է խոստովանուԹեան .
հաւատոյ , կամ ուխտի կրօնաւորուԹեան .
*Խոստովանողական գաւանուԹիւն , կամ
վկայուԹի . Լմբ . պգԳ : Մ՚ագ :

Եւ Որ ինչ հայի առ խոստովանուԹիւն
մեղայ . *Յորգահոս արտասուաց զխոստո-
վանողականն ի գիմի հարեալ . Ա՚ՃՐ.Գ .17 :

Եւ Որ ինչ հայի ի գոհանալ և ի փառա-
բանուԹիւ ՚ած . *Բարւոք է գոհանալ զքեզն
՚ած՝ խոստովանողական օրհնուԹիւ Լմբ . ող :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂԱԿԻՑ . ա . Որ զնոյն
բան խոստովանի . դաւանակից . համամիտ .
*Որք սագոյ կեցցն են խոստովանողակից
և համաբարոյք . Սարգ . ՚ . պ . Ֆ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ . գ . Է՚ξομο-
λόγησις . խոստովանելն . որպէս գոհացո-
ղուԹի . ևն . *Նոյն իսկ անունդ խոստովա-
նողուԹեդ երևեցուցանէ զարտաքինն իւր
զխոստովանուԹի . փիլ . այլաբ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Ὁμολογία,
ἐξομολόγησις . Confessio. Խոստովան լի-
նելն կամ խոստովանելն՝ըստ ամենայն առ-
ման . որպէս Դաւանութիւն հաւատոյ և
ՃշմարտուԹեաե . Խրբ , ՔՒՒբաՃ . * Ուղղա-
փառ , կամ Ճշմարիտ խոստովանուԹեամբ .
ՁՃԲ : Շ . ևն : *Առաքինի՝ դաւանուԹեաե
հաւատն , որ է խոստովանուԹի ի սբ եր-
րորդուԹենէն . Շ . ընդհանր : * Սակս ուղղոյ
հաւատոյ խոստովանուԹեաե . Սարգ . ՚ . պ . Ֆ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ . ՑայտնուԹիւն մե-
ղաց անձին , կամ ուխտաւորուԹիւ զանՃինէ
կամաւոր զղջմամբ . որ և խորհուրդ ապաշ-
խարուԹեաե . *Դարձեալոյ յապաշխարուԹիւ
խոստովանուԹեաք . ՁՃԲ . Ք : *Ընկալ զխոս-
տովանուԹիւ անձնագատ քահիս . Նոր . հՀ :
*ԽոստովանուԹեաք բան կրկին է . մի՝ դաւա-
նուԹիւ հաւատոյ . և երկրորդ՝ զմեզս
ասել . Ի գէր« խոսք : *Վ՚ատգեալ ի ցա-
ւոցն՝ խոստովանուԹիւ ոչ կարէ տալ : Որ
ոչ զխոստովանուԹեաք անկանին . կանոն :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ . ՀաւանուԹիւն .
ընդունելուԹիւն . տարաուԹիւն . *Տրամախո-
հուԹիւ գտոյ առաջարկուԹեաե ի հաւարա-
կաց խոստովանուԹեաց է . Սահմ . ծՔ :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ . ԳոհուԹիւ . գո-
հաբանուԹիւ . օրհնուԹիւ . փառաբանուԹիւ
՚ած . համբ , ԷխէՔ . * Ի ձայն օրհնուԹիւ և
խոստովանուԹեաե մատուցից քեզ պատա-
րագ . ՑոՂ . Ք . 10 : *ԽոստովանուԹիւն և
մեծավայելչուԹիւ զգեցար . Սղ . ՃԳ . 1 . ուր
ասէ Լմբ . *Ա՚ծ իմոնալի գոլով և պարզ՝ ոչ
է կարօտ զգալի զգեստուց , այլ զգենու
նա զխոստովանուԹիւ գոհուԹիւ ,, : * Կան-
խեալքս ի տեղւոջ խոստովանուԹիւ : Սբ
տեղի խոստովանուԹիւ կոչէ , այսինքն գո-
հուԹիւ . առ՝ ԹՀ վասն զքՀն գոհանալոյ
սա չլինեալ է . Ի գէր« խոսք :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ . Խոստումն առ ՚ած .
ուխտ . պատարագ գոհուԹիւ . ահՔ , ծբՃպ .
*Մատուցանիցէ զպատարագս իւր ըստ ա-
մենայն խոստովանուԹեաե . ՂՆԿ . իԲ . 18 :
*Մատուսցէք զկամ մսյական ձեր և զխոստո-
վանուԹեաս ձեր . Օբ . ծԲ . 6 : *Ընդունիցէ ա-
ռաջնորդն զխոստովանուԹեան ոքՀակէզս .
ԵՀԷ . Խ՚. 12 :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ . Հանգէս նահատա-
կուԹեաե կամ խոստովանողական . (որ հայի
ի ՚ա ՚նչ) չհոգաքՔ . *Ա՚յն՝ որ փառաւորե-
ցաւ խոստովանուԹեաք հալածանաց . Եւս .
պգ . Ճ . 12 : *Ցեաս խոստովանուԹեաե մա-
հուն իւրոյ . Բաս . Ֆ . 2 :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՕՐԻՆ . Տ . ԽՈՍՏՈՎԱՆԱ-
ԲԱՐ . *Սկսայց զՃառ պազատանացս խոս-
տովանօրէն զղՀականաբար . Նոր . իԷՔ :

ԽՈՍՏՈՒԿ . գ . Առաւել ոմի . Ցաւ
որովայնի . ահՃՔ . *Խոստուկ ձիոյ . Վպփ :

ԽՈՍՏՈՒԿ ԼԻՆԵԼ Որպէս խոս տալան
լինել . *Եւ յայնմ և գառն տանջանս զոչ
և զոլաստա կալեալ՝ չլինէին խոստուկ .
կազանաբ :

ԽՈՍՏՈՒՄՆ , տման . գ . Խոստացումն.
խոստաբանուԹիւ . խոստանալն , և իբն խոս-
տացեալ . որ ի սբ գիրս աւելպ Թարգմանի
և Աւետիք, որպէս խոստումն ՚ած առ մեզ .
*Ջխոստումն՝ զոր խոստացաւ Համան ար-
քային . Եսթ . Ը . 7 : * Ա յսօր լքաե խոս-
տումն ՚ած առ նահատակսն : Որ զխոս-
տումն աքրհամու ևՆ . Շ : * Անձնառ
խոստմանց քոց . ԺՀ : *Ըստ անտուա խոստ-
մանն նորա առնուն . ի գէր« խոսք : *Ջխոստ-
մանն յիշէր զպարգևացն : Խոստմամիք
բարեաց յորդորէ զմեզ . Ագաթ : ՃՃ . ՚ :

ԽՈՍՏՈՒՄՆ . որպէս ԽոստովանուԹիւն.
որ և Ի ԽՈՍՏ ԱԾԵՆ կամ ԳԱՒ . Իւրաք . *Որ
Թուին ԹՀ զնոյն ընտանուԹի ունիցի , և
զնոյն խոստումն ՚ած պաշտուԹեաե . ՍԷՒԷՔ . Ճ :
*Անկարելի էր ումեք զքար ալանդոյն գոր-
ծօնեայն ի խոստումն ածել . Խորհեցաւ
ածել ի խոստումն՝ բազում գանիւք .
կազանաբ :

ԽՈՍՏՈՒՄՆ . Ուխտ . կարգ միայնակեցու-
ԹԵ . *Վ՚ԼՃԻՆ առաքինորդ զանատն լինել
խոստմանս այսմ . Վ.Ք հց . իՀ :

ԽՈՍՏՈՒՄՆ . ՀարանտիսուԹիւն . Նշան-
ՒԼԸ . * կուսանաք՝ որ ի խոստման կան
քրի (տպ . խօսման) : Ա՚ՀՒ Թադաւորի
(՚ի) խոստման կամ են : Ընդ ամ ի խոստ-

ման կամ. Մ՟Բ. Շ:

ԽՈՍՐՈՎԱՑԻՆ. ա. Որ ինչ հայի առ խոսրով արքայ հայոց կամ պարսից. և զի Թուսկանն հայոց եղաւ ի մովսէսէ կաթողիկոսէ յաւուրս խոսրովու առաջնոյ պարզ սից արքայի, յայս միտ ասի. *Ըստ խոսրովային Թուոյ հայկազանցս հինգ հարիւրեր քսանեւերորդի հինգերորդի. Գր. Վ. յէզեփ. ոսկ. գԴ. այսինքն ի Թուին հյ. չԼԵ. յամի տեառն 1076. որպէս և կէր յԷ. ոսկ. յհ. առէ. *Ի խոսրովային պարսից սկսեալ մեր Թիւ ըստ ամուց. չկՇ:

ԽՈՍՐՈՎԱՑԻՒՆ. գ. որպէս Թէ նմանեալ սրոյ քաջին խոսրովու մեծի՝ հայոց արքայի՝ Խազ երաժշտական (՛). Շար: Ռ-կԷ-բ:

կամ Թէ որպէս գիւտ քաջի ուրումն երաժշտի խոսրով անուն. յորմէ և ՈՀ խոսրովային՝ է որպէս կատարեալ եղանակ երաժշտութեանէ. *Կերպէս (կլայեցի) բազում ինչ կարգեաց յեկեղեցիս քաջիւր եղանակս՝ խոսրովային ոճով. Կէր. պԳ:

կամ Թէրևս նոյն ընդ պ. Խոսրէվանէ, որ է Թագաւորական, և ազնիւ. ևս և անուն երաժշտական եղանակի. * Կայր պատանեակ միխայէլ շէկ . . . խոսրովային առնոյր Թմբուկ. Շ. ոոոակ: *Տալ ոմն ներսեսի՝ խոսրովային: Ա՛յլ տաղ յարութեան՝ խոսրովային. Շ. փագ:

ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ. ա. Որպէս որդի խոսրովու, կամ սեպհական խոսրովու. *Ջխոսրովի ոչ տրտաւեան, այլ խոսրովեան. Եր՟Ը. ֆէր:

ԽՈՍՐՈՎԻԴՈՒԽՏ, դխտոյ, տով կամ տաւ. Դուստր խոսրովու, իբր յատուկ անուն. *Սան Նորա խոսրովիդուխտ՝ կուսան Հայաստան: Փ՟Ե. խրոյ խոսրովիդխտոյ. Խոր. Բ. 79. 87: *Ինչն Թագաւորն սրբագատ՝ քերքն խոսրովիդ խուաւ. Ագաթ:

ԽՈՏ, ոյ, ոց. գ. Χόρτος, χόρτασμα, πόα, βοτάνη. Foenum, herba, gramen. Բոյս երկրի առ հասարակ. գալարի. բանջար վայրի. լծ. Թ. օր, օրլուգ. և յին. խծրտօս. (որպէս և բծա, վըտնի. լծ. ընդ բոյս.) *Բուսեացէ երկիր զբանջար խոտոյ: Ամենայն խոտ գալար ի կէտակուր: Խոտ յանդի: Ջխոտն՝ որ ի վայրի: Նախ զխոտն, ապա զՀնոսկն: Փոյտ, խոտ, եղէգն: Հընձ. ձեռնես խոտ. ևն: * Գարուն ոչ խոտոցն, այլ մարգկան. Ագաթ: *Խոտովք վայրենի շատացեալք. Մագ. իԷ: *Ախշահեկան խոտոցն և փշոցն. Ագաթ: *Խոտս խայթողականս. Նոր. յԳ:

ԽՈՏԱՒԵՐ. ա. Որ բերէ կամ բուսուցանէ զխոտ պարարտ. *Երկիրս խոտաբեր և մեղաբուխ. ՋԼՆ՟Բ:

ԽՈՏԱՐՈՑԻ. ա. Խոտով բուծեալ, այսինքն անեալ. խոտաբուտ կենդանի. *Ցաոաջ զգայ զպատեւրապք՝ ձի, զգէշ՝ անգղ և զկարաձմերունս՝ այլ խոտաբոյծք. Աչ.կ.ՀՏ:

ԽՈՏԱՐՈՒՂԻ. ա. Յուսեալ բղխեալ՝ բազմացեալ՝ Ձարակելով զխոտս. * Ի խոտաբուղիս խուաբուտածին սյծեցց. Մագ.ԺԱ:

ԽՈՏԱՐՈՒՏ. ա. Որ բաւ խոտով. խոտաձարակ. խոտաբոյծ. և խոտաձարուկական. *Խոտաբուտ կենաք իբրև զվայրենիս ընդունէին զկերակուրս: Ի խոտաբուտ կենանս ևն. Եղիշ. Ջ: ՅԿ. ԺԲ:

Եւ Խոտերէն. Χορτώδης. Gramineus. *Խոտաբուտ կերակրով կերակրեալ. Բ. Դ. Ե. 27: *Չամերբէին խոտաբուտս կերակրոցն. Եղիշ. Ջ: *Խոտաբուտս ձարակօք չաոացեալ. ՅԿ. ԺԲ:

ԽՈՏԱԼԻՑ. ա. Լքեալ կամ լի խոտովք. խոտաուէտ. *Խոտալից ձարսկաչալս լինին առնոսնոց: Եւ այնպէս խոտալից. ըստ ևն. Ո-ւ.Ե:

ԽՈՏԱԿ, ի, աց. գ. Դոյզն խոտ դալարի, բանջար. օԼՃՂԼՊ, ՆԷ.ԻԱՔ. *Ոչ հացի, և ոչ խոտակի եաուն մնալոյ. Մ՟Ե-Բ:

ԽՈՏԱԿԵՐ, ի, աց. ա. Որոյ կերակուրն է խոտ. խոտաճարակ. *Ի նմանութիւն որթոց խոտակերից. Յն. կերտողի ըզխոտ. Սղ. ՃԲ. 20: *Ընասուն խոտակեր գաղանաց. Ագաթ: *Ո՞ երկան զայնպիսի երկ. բաւոր անուանն զգիշակեր և զխոտակեր յերկինս. Եփիփ:

ԽՈՏԱՀԱՄԲԱՐ. գ. Հաւքաթ խոտոյ. խոտ գիզեալ՝ի պէտս անասնոց. * Տէտա. Նէփի, զի խոտահամբար մԹերեալ էր. Ագաթ:

ԽՈՏԱՃԱՐԱԿ. ա. Ճաշակօղ զխոտս. խոտաճարակ. և խոտաճարակական. * Ուսոյց զխոտաճաշակ խոտակրօն ճգնութիւն. Հ=Յ. հոկտ. ԺԲ:

ԽՈՏԱՃԱՐԱԿ, ի, աց. ա. Ն. որ զխոտ ճարակի կամ արածի. և Որ բանջարով և Թ վայրի շահանայ. (որպէս անասուն՝ի բնէ, կամ նմանեալն անասնոյ, և կամաւ ճգնօղին.) *Ջօրքն երբեմն խոտաճարակ չլինէր. Յն. արածիլ. Բ. Դ. Ե. 6: *Նման են անզգաց իմն անմտաց խոտաճարակացն: Ոչ պտճարք խոտաճարակք. Մ՟Ծ. ԺԲ: Նոր. ա=ա+: *Դու եաուր խուաճարակ լինել Թագաւորին բաբելացւոց. Ագաթ:

ԽՈՏԱՃԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Խոտաճարակն դոլ. *Ջամն կէ կայր՝ի խոտաճարակութեն վարս. Ո-ոհ:

ԽՈՏԱՆ, ի, ից կամ աց. ա. (որպէս Թէ իբրու խոտ անպիտան համարելի.) Ἀπόβλητος. Rejectaneus. ἀπόβλημα, reliquum. ἀποδεδοκιμασμένος, reprobus. φαῦλος, pravus. σαπρός, malus. Խոտել. ընկէցիկ. ա նարգ. յոտի. անպիտան. Բանի չէիօղ, գէչ. Ինչ Նարամաղ, փչնա, նչփի, աւլաֆ. *Արծաթի խոտան կոչեցեալք զնոսա, զի խոտեաց զնոսա տէր: Որ ինչ ի նոցանէ անպիտան և խոտան էր: Ա՛յլ ուրեմն խոտան են բանք ճշմարտի: Ժողովեցին զբարի բարին յամենս, և զխոտանն՝ի բաց ընկեցին: Ամենայն սրտագործք ոչ բարի էն, և չինչ ինչ՝ի նոսա խոտան. ևն: *Իբր ոչ եԹէ որպէս խոտան և՝ի բաց ընկենլի (յն. մի բառ՝) ի վերջէ Թողաւ. Նէոս. կազ: *Ի մոյ հլուժարելոյդ իբրև՝ի պղծոյ և՝ի խոտանէ խմբէ. Եփիփ: *Խոտան գոյ. Խլեալ զնոսանս՝ բարս երկրա, ւորս՝ զբարիսն արմատացուսցես. Նոր. իԲ. յԳ: *Խոտան ցուցան. ՄԽ. ԷԷՏ: *Խոտանք էաք, և ընկեցեալք յերեսաց ՀՂ. Ի գԷր Խոռ:

ԽՈՏԱՆ ԱՌՆԵԼ. Ἀποδοκιμάζω. Reprobo. Խոտաբ իբր անպիտան. մերժել. ընդ ԷՒ-ՏԷ+, գապօ-լ ԷՒՏԷ+. *Մի խոտան առներ զնս՝ի քոց ծառայից. Ի՟. Ի. 4:

ԽՈՏԱՆԱՒ. ս. Ἐπιφαλῶς. Lubrice. Խոտան օրինակաւ. Թշուառաբար. չարաչար: *Ոչ միայն ամուսնանան, այլև գնոյ ևս զանձինս ոտն՝ խոտանաւ առ բաղում ցանկութիւն. Ո-ոհ. ՏԲ. 3:

ԽՈՏԱՆԵԼ. Տ. Խոտել. *Ոչ՝ի զպաթողէ, ոչ՝ի խոտանողաց, ոչ՝ի հոմանեաց. Ո-ոհ. յհ. Բ. 33. յն. παρεσδοκίμων, reprobans.

ԽՈՏԱՒԱՅԵԼ. ա. Ուռնոյ զվայրէս՝ ըզճաշակ և զպատկութիւն խոտոյ. *Խոտաւոյ եւ բանջարոյք առ քաղցն վայելելով. Աւծբ:

ԽՈՏԱՒԻՑ. ա. Ուր լցեալ խոտ յաւէտ. խոտալից. օԼՐ, ԷՒՂԼՐ. *Տէղի, կամ վայր խոտաւէտ. Խոր. Բ. 6: ԼՄԲ. ԿՂ: Նր. Նէփ:

ԽՈՏԵՂԷՆ, վինի, նաց. ա. գ. Որոյ նիւթն է խոտ. և Որ ինչ նման է խոտոյ. *Նոքա հրեղէնք կոչին, և մարդիկ խոտեղէնք. Եփիփ: *Մի կարծիցես, եԹէ նորա ձեռնին է զործ՝ լինել խոտեղէն՝ մարմնոյդ (այս ինքն մեռանել). Ո-ոհ. Ե:

Կամ Հիւսեալն՝ի խոտոյ և՝ի պտուտոյ. փսիաԹ. պարիսպ. խշտիք՝ի խոտոյ. Խոփե անդէն, Խ՟Ոբ. հաս՟Բ. *Ոչ ուսմամբ ոք անկողնարկ լինիցէ, քանզի չՀանաչէին իսկ զխոտեղէնսն ընալել՝ի միմեանց: *Ցատակք անպատճոյ, շատացեալ խոտեղէնն անկոտ նոք. Եղիշ. Ը. Ե հնձէ: *Ասին մեզ մի խոտեղէն, և ննջեցին ոսկաւ. Վ՟Բ+ հդ. Իը: *Ի քունն չատացեալ լինիցէ խոտեղինոք, և բազում անգամ յերկիր անկանիցէ. Ալ. անք:

ԽՈՏԵՄ, եցի. ն. Ἀποδοκιμάζω, ἀποβάλλω. Reprobo, abjicio. φαυλίζω, contemno, vilipendo. ἀχυρόω, irritum facio, ևն. ոյ, և ԽՈՏԱՆԵԼ. Խոտան առնել. մերժել. ընկենուլ յերեսաց. անարգել. արհամարհել. *Ի գերև հանել իբր անպիտան ինչ. ընդ ձայր հարկանել. (լծորդ երևի և յին. օԼՀօ. որ և Թ. էօԼԵ ԷՒՏ+.) Ռնէրէ ընել, էրէոե ՅԳԷ, +ամահրել, վեր վրնել. րէփփ ԷՒՏ+, Խլալ ԷՒՏ+, Խօրլամագ. վԷՒԼ Ռ-ՈՒՏամագ. *Ջգան տեառն խոտեաց: Խոտէք զքան ՅՅ վան ձերոյ աւանդուԹէ: Խոտեցի զանձն, և Հալեցայ: Խոտեաց զնոսա աէր: Խոտեաց աէր և մերժեաց զազգն՝ որ առնէր զայս: ՄիԹէ խոտելմով խոտեցեր զյուդայ: Ոչ խոտեցից զամենայն ազգդ իսրայէլի: Սրբեցէք զայն՝ որ խոտէն զանձն իւր: Խոտեալ զիւրաւունս. ևն: *Լքին խոտեցին մերժեցին զտէրու ին պարԹեաց. Ագաթ: *ՋամուսնուԹիւն և զմսակուս՝ի խոտն. Եփիփ: *Խոտեցան հրեայքն՝ի շնորհաց անտի. Կոչ. ԺՇ: *Կնիք շնորհայ խոտելոյս. Նոր. իԲ: *Մի ինչ զերան խոտեցեմք, այլ զիման ապահանելոյս. Ո-ոհ. Տ. Բ. 19: *Բնաւ ամենևին խոտ բանն (գրոց՝) վնաս և զջոյն յերկայրուԹեանն ասել (այս ինքն ասիլ). Բր. հդ:

ԽՈՏԻՁ. ա. Որ խոտ. անտրգու, հանաարգական. վար զբնող, նախագական. *Ջխոտիչ օրինացն և զչակառակ ՅՅ՝ սպանանէր: Ո-ոհ. Ե: *Ոչ բանս ագեղ և խոտիչ առ եղ բայրն նեռատիպ առնել. Երզ. Տբ:

ԽՈՏՈՂ. ա. (որպէս խեղաԹիւր. կամ խուեալ՝ի մի կողմն վարեալ. ՝ի դուրս եւ լեալ՝ի հասարակ ուղղոյ.) Πλαγία, λοξός. Obliquus. πλανήτης, erroneus. διάστροφος, perversus. Թիւր. մոլար. ծուռ. զարտուղի. Եյրէ, այԳԷրը. ա՟Բ, Եօ՟ԵյԷ պէէյԷ ա՟Բ+. *Ջխոտոր վարդապետուԹիւն ուսուցանեն. Կ՟Ը: *Ջխոտոր վարդապետուէ նոցա՝ի ձէնջ՝ի բայ հալածեցէք: Արարին նոքա խոտորնակ ընդ այնորիկ. եվև նոցա խոտոր վան այնորիկ. Եէր. Ջ. Խոր. Ե հաՅ+: *Խոտոր ճանապարհ: Շրաժարել խոտոր երկիւղած. ծուԹի: ԼՄԲ. ոչ: *Ընկեցին զնս վան խոտոր վարուց իւրոց. Ո-ոհ: *Խոտոր խոտանմանբ կործանիւք: Ի խոտորն յայն ուխտ: Աղրին՝ի խոտոր կարգացն. ՃՃ:

ԽՈՏՈՐ ՀԱՆԵԼ. իբր Խոտորեցուցանել. ծ-ԵՒ. ա+Բ՟ՃԳ+. *ԸնդՀէր խոտոր հանէք յայնմ ճանապարհէ. ԼՄԲ. ծչ:

ԽՈՏՈՐ. Տ.
ԽՈՏՈՐԱԳՈՑՆ.
ԽՈՏՈՐԱԿԻ.
} Πλαγίως. Ex obliquo. Խոտորմամբ. Թիւր բուքն. ոչ ուղիղ. և Անուղղակի. խոտորնակի. ծ-ա+ ՅԷրպ-Ի. Ե Խ՟ղՇաՅ՝ե. էյրէ պ-յրէ-, եաՓ+-րէ+. *Ամենայն ինչ խոտոր ընԹռնայ. ՃՃ: *Խոտորագոյնս ածել զմսաւս, կամ իմանալ. Խ-ո+: ԼՄԲ. ոչ: *ՋՆրհեղեն ապրաւսա. նուԹիս յանդիմանէ, և վիրաւորէ խոտորակի (կամ խոտորնակի). Պ՟Ա. Լ:

ԽՈՏՈՐԱՍԷՐ. ա. Φιλεγκλίμων. Amaus

in clinationis. Սիրօղ խոտորման կամ մոլորելոյ. *Լուիցէ այժմ խոտորակեր հերձուածողն. կԽ:ԻԴ. գնդ:

ԽՈՏՈՐԱՏՈՒՐ. ա. Տուեալ զանձն ի խոտորումն. անձնատուր ի խոտորնակս. *Որոց հարեալք առ ոտս զաւանդն հոգևորն պատուի, անձամբ զանձինս խոտորատուր՝ յարուեստն գինուորութենէն գինեցան, և յերկիր կործանեցան». այլ ձ. խոտրատուր. Բառ. ՃՐ. 15:

ԽՈՏՈՐԵՄ, եցի. ն. } Ἐκκλίνω, ἀ-
ԽՈՏՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } ποκλίνω. Declino, inclino. πλαγιάζω, obliquo, diverto. διαστρέφω, ἐκστρέφω, perverto, everto. πλανάω, seduco. Հանել արտաքոյ ուղւոյ. ի մի կողմն տանել. գարձուցանել. չեղել. ՛ի ձեռն փախչ. փաչէ, դարձընել. սոֆոքրմագ, եօթեչե ևեօթերմէ, փեօփերմէ, լեվերմէ. *Խոտորեա զտան քո՛ի շաբաշց նոցա. Աստ. ՟. 15: *Խոտորեցոյց զնա յորմէ՛ի կողմանց դրանն՝ խօսել ընդ նմա: Խոտորեցոյց զսպանակն՝ի տուն աբեդգարայ. Ը. ՌԳ. ՃՐ. 28: Ղ. 14: *Խոտորեցուցին զաչս իւրեանց՝ չհայել յերկինս: Խոտորեցուցին զսէրս իւրեանց. Ես. Ը. 8: *Խոտորեցուցանէ զունկն իւր, զի մի լուիցէ օրինաց. Առակ. ԻԸ. 9: *Խոտորեցուցանել զոտն՝ի չար՝ ձանապարհացն. Սարգ. ՟. պ. Է:

Կամ թիւրել. յեղաշրջել. սահրիւրել. ծռել. էյմէ. *Խոտորել զնշաւուն. Եր. ՌԳ. 2. 6: Օր. ԻԸ. 17: ԻԷ: 11: Առակ. ծԸ. 5: Ես. ՌԼ. 21: Ամովս. Ղ. 31: *Խոտորեցոյց զսիրտ իւր՝ի տեսանել ՟ոյ իսրայէլի. Ճ. ԱՃԳ. 9:

Մանաւանդ՝ Մոլորեցուցանել. մոլորցընել. եանդըլմագ, այարլմագ. *Խոտորիցէք զսիրտ արդարոյն անիրաւութիւք. Եզեկ. ծՃ. 22: *Խոտորեցուցին զսկաբա՛ի ձանապարհէ արդարութեան. ՅՐ. ԻԸ. 4: *Խոտորեցուցին կանայք նորա զսիրտ նորա: Զայսպիսի զնմաստսն և զմեծ Թագաւոր խոտորեցուցին և յանցուցին. Ճ. ԱԳ. ծ՟. 5: Նեեմ. ծՃ. 26: *Զի մի խոտորեցուսցեն զտոնդ իսրայէլի ըստ օտարացելոց սրտից իւրեանց յինէն՝ ի գնացս իւրեանց. Եզեկ. ծԸ. 5: *Ոչք մոլեսցի այնքանեաց արուեստից ոչ անասցին, և զահարսն խոտորեցին. Մագ. ԻԷ: Իսկ ԱՃագ. ծԲ. *Եթէ ոք խոտորէ զսրէնսն կամ զմարգարէսն՟». ընթերցիր քաջ յն. խոտէ: *Ոչ կարաց խոտորեցուցանել զնա. Շ. Տգի: *Զժողովուրդն խոտորեցուցանէին. Իգն:

ԽՈՏՈՐԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. գ. Ἀποστρέφων. Avertens. Որ խոտորեցուցանէ, մոլորեցուցիչ. խանգարիչ. *ԱծԷք մատուռ ցՀՔ ինձ զայս զայս իբրև զխոտորեցուցիչ ժողովրդեանն. Ղ. ԻԳ. 14: *Խոտորեցուցիչ կամայն ՟ոյ. Լ՟Ը. ՟ղ: *Փրկել զնա՛ի խոտորեցուցիչ փառաց և՛ի մեծուէ անտի. Վ՟Ր. Կդ. ծԲ:

ԽՈՏՈՐԻՄ, եցայ. յ. Ἐκκλίνω, ἀποκλίνω, ἐκνεύω. Declino, diverto. διαστρέφομαι, pervertor. πλανῶμαι, erro, vagor. Զայրոտ ցիչ. չեղել յուղւոյ. դառնալ և գնալ կամ գալ ընդ այլ կողմն. մերձենալ. ՀՀ դի ծռել, դառնալ, Տօթել. ապճագ, Եօթեչե՝ պէրինչ պեօնմչ՝ ևէվեչ, եանաղմագ. *Խոտորել յալ կամ յահեակ: Խոտորացի յալեակողմն իւր: Զձանապարհային գնաստուց, ոչ խոտորեսցուք յանգս, և ոչ յայգին: Ոչ խոտորեսցուք այր իւրաքանչիւր՛ի տուն իւր: Ոչ կամեցաւ ասացեալ խոտորել՛ի հետոյ նորա: Խոտորեցաւ սամփսոն յայգեստանն: Խոտորեայ առ իս տէր իմ, խոտորեայց և խոտորեցաւ առ նմա՛ի խորանն: Խոտորեցաւ առ նա (յուդա). ևն: Իսկ Սղ. ծԷ. 4. *Խոտորեցան յիս անիրաւութեամբ». գրե Լ՟Ը. *Ա՛յս ինքն մերձեցան՝ զի սովորեսցի ի գրոց զմերձենալն խոտորելդ՝նել. ըստ այմմ, խոտորեցաւ առ նա յուդա. քանզի ոչ յամենայն ժամ է մարտ գիւացն, այլ՝ երբեմն գնան՛ի բաց՛ի մէնչ, և երբեմն խոտորին և գան մարսանչել»:

ԽՈՏՈՐԻՒ. թիւրիլ. սահրիւրիլ. հակամիտել. մոլորիլ: *Պատանեին՛ի բանս թագաւորին ոչ խոտորեցաւ: Ոչ խոտորիցիք զինի մեաց և աչաց ձերոց: Ազգ Թիւր և խոտորուեալ: Սիրա խոտորեալ նուիրեն զբրիս: Շուիլք նոցա՝ ընդ որ գնան, խոտորեալք են: Դարձուսցէ զնՀՔ՝ առ՛ի չխոտորելոյ սլաից մերոց՛ի նմանէ: Ամենեքին խոտորեցան՛ի միասին: Խոտորեցան՛ի պատուիրանաց քոց. ևն: *Մի խոտորեցուսցէ յունայնաբանուհիս. ՃՃ. Ք: *Խոտորեցաւ՛ի նոցա օրէնս. Եզեկ. Ը: *Խոտորեցան զինի սատանայի. Փսղ: *Ի վերջին անժուժուճ խոտորեցար. նԼ. եզեկ:

ԽՈՏՈՐԻՒ. խոչընդոտել. երեսս դարձուցանել՝ խոտելով. օտարպնալ. ՀԷրի փոխմագ. *Խոտորեա՛ի չարէ, և արա զբարի. Սղ. ւԷ. 27: *Խոտորեցաւ յաղէքսանդրէ, և յայտնեաց զԹշնամուԹի իւր. ՟. Հ՝. ծ՟. 12:

ԽՈՏՈՐԿՏՈՒՐՔ. գ. Խոտորնական կերպուածք՛ի քրանչս հանդերձից. *ոչայէչ, խոչբաք, խոչբաչէ. *Սկսան զխոտորկտուրքն՛ի վերայ ծնկացն ունել. Բառ. Ճ. 2:

ԽՈՏՈՐՆԱԳՈՅՆ. ա. Σκολιον. Perversum, pravum. Կարի խոտորնակ ինչ. խեղաթիւր. յանցուած իմն. *Զհրեշտակաց խոտորնագոյնս ինչ իմացաս. ՅՈՔ. Ք. 18:

ԽՈՏՈՐՆԱԿ, ի, ից. ա. Σκολιός. Perversus. πλάγιος, obliquus, transversus. Խոտորեալ կամ չեղեալ յուղղութէ. Թիւր և խեղաթիւր. նիւԹապէս, կամ բարոյապես ծուռ. Ելոյն, ոաֆա, եանդըշչ. *Ուղիղ փայտ, խոտորնակ փայտ. Անան՛ի պէսբ: *Վասն խոտորնակ մտաց քոց. Եզեկ. ծՃ. 5: *Հեռոք խոտորնակ: Խոտորնակ ճանապարհ և մոլար: Ընդ խոտորնակն որպէս ընդ ուղիղ ընթանայ. Կար. ծՃ. Լ՟Ը. ոռ. Ե ոչ: *Խոտորնակ դժգոհութեդ քոմ տաց քեզ և զայդ. ՄԾԲ. ծՃ:

ԽՈՏՈՐՆԱԿ. գ. կողմնական մասն կամ Թև խաչի. *Խոտորնակ՛ի խաչ Թևացեալ: Բուն խաչին՝ որ՛ի վերուստ՛ի խոնարհ իջանէ, ձածուԹեն ասի օրինակ. իսկ խոտորնակն՝ մարգկուէ. Շ. Բաչէ. Ե ՌՂ: *Հրապատակութէ խաչին խորհրդոյ. առ որ և հայի խոտորնակին ձևոյ յայսանկար տեսանի. Կար. Խլ:

ԽՈՏՈՐՆԱԿ. մ.) Πλαγίως. Ex obliqui,
ԽՈՏՈՐՆԱԿՈՎ. } ex transverso. տ՛առաւտիս, contrarie, ia. որ և ԽՈՏՈՐՆԱԿԻ. Խոտորմամբ. Թիւրութէ. կամակորութէ. ընդ հակառակն. ոչ ուղղութէ. ծուռ ծռոռ. ապճագ, էյրէձէ, նագա, ՌերօՆՆէ, այֆբրբ, եամֆոբի: *Խոտորնակ և զարտուղի գնամբ՛ի պատուիրանաց նորա. Ի գԼ՟Ը Խոտ: *Գնաց առ իս խոտորնակ. Տծնակ: *Ոչ գնացէր բարկութէ խոտորնակ. Կար. Ե: *Թէ գնայք ընդ իս խոտորնակ. Լ՟Ը. ոչ: *Եթէ տակաւին գնայիցէք դուք խոտորնակս... գնացից և ես ընդ ձեզ բարկութէ խոտորնակս. ՂՓՓ. ԻԷ. 21. 23. 24. 40. 41: *Խոտորնակս գնացին. Ոռ. Եռ: *Խոտորնակս պատմեն. Ան: *Ամենայն ուրեք խոտորնակ ուսուցանէ, և քահկ զկրօնս հայրենականս. ԿԻՓՐ. Ղ: *Արարին նոքա խոտորնակ ընդ այնորիկ, եղև նոցա խոտոր վասն այնորիկ. եԷր. համաբ: *Անօրէնութէ խօսեցան խոտորնակս. ՃԿ. ԻՒ:

ԽՈՏՈՐՆԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԽՈՏՈՐՆԱԿ, ա. *Խոտորնական հետոցն խաւարայնոց. Նար. Իա:

ԽՈՏՈՐՆԱԿԵԼ կամ ԽՈՏՈՐՆԱԿԻԼ. է. Περιφέρομαι. Jactor. Խոտորնակի չրջիլ, տարուբերիլ. *Իբրև՛ի կրկիսի յայսկոյս յայնկոյս զմիմեանիք խոտորնակելոյ. Ոռ. ՀԿ. ա. 1:

ԽՈՏՈՐՆԱԿԻ. մ. ա. Διαστρεμμένον, γως. Perversum, se. Տ. ԽՈՏՈՐՆԱԿ կամ ԽՈՏՈՐՆԱՆ. գրի և ի ԽՈՏՈՐՆԱԿԻ. առի և ԽՈՏՈՐՆԱԿԻ ԽՈՏՈՐՆԱԿ. *Եղև քեզ խոտորնակի (կամ՛ի խոտորնակի). Եզեկ. ծԷ. 34: *Խոտորնակի տեսանելիք զերացն կարգ: Սիսալաբար և խոտորնակի առաք: Ի նըւասատ գիտել, սակայն ոչ ամենևիմբ խոտորնակի. կԽ:ԻԴ. գնդ: *Մի՛ւերբ զհեշտուԹիւն մարմնական մեզ խոտորնակի նշանակէ. ՄԷՒՒ. ղԼՔ: *Ոչ գնացէր բարկութէ խոտորնակ՝ խոտորնակի ընդ քեզ հետևօղս. Նար. Է: *Թէ գնայք ընդ իս խոտորնակ, գնացից և ես ընդ ձեզ խոտորնակի խոտորնակ. Լ՟Ը. ՟ղ: Տծնակ:

ԽՈՏՈՐՆԱԿԻ. Պλαγίως. Ex obliquo. Շեղակի. կողմնակի. եամֆոբէ. *Մէքեհնաչիւ կախեցին զնա խոտորնակի. Հ = ՅՀ. Տայ. Է: *Տեսանելով փայտ լոկ խոտորնակի ձևացեալ խաչ. Շ. Բաչէ:

ԽՈՏՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαστέτημα. Adversitas, perversitas. պարեկտրոպή, aberratio. Խոտորեալ կամ խոտորնակ գոլն. և Խոտորումն (ըստ ամենայն առման). *Տեսլին ինքն ժամանակաց զազգին խոտորութէի. Բ. Ի. Է. 20: *Աչխատասան լինէր վան կարգացն խոտորութէ նոցա. Ոռ. ՀԿ. ա. 8: *Ի խոտորութէն հերետիկոսաէ էր. Բառ. Բ. 5: *Աստ զպէսպես ոմանց խոտորութիւն. Կոչ. ծԲ:

ԽՈՏՈՐՈՒՄՆ, րման. գ. Διαστροφή, μεταστροφή. Perversio. ἀποστροφή, ἀποστασία, defectio. Խոտորիլն, մոլորիլն, դարձ յուղղութէ՛ի Թիւրութիւն, և՛ի լաւէ անտի՛ի վատԹարութէի. հետուութէի. ապստամբութիւն. մեւք. մոլորութիւն. *Խոտորումն՛ի ձչմարիտ ճանապարհէ. Պիս: *Զի էր խոտորումն՛ի աեառնէ. Ք. ՌԳ. ծԲ. 15: *Խնդայցեն ընդ խոտորումն չարութէ. Առակ. Բ. 14: *Խոտորեցաւ ժողովուրդդ այդ խոտորումն ժպրիչ: Խոտորումն խօսեցաւ՛ի տեսանել. Եր. Ը. 5: ԻԲ. 32: *Բիւրք են ընդ կենացս մերոց՛ի մեզս խոտորմունք. Նիս. ՟: *Խոտորումն է բարկանալն. խոտորումն է անհնազանդ լինել. Ի գԲ:ս Խոտ: *Ալ և բազմապատիկ են բանիբք խոտորութէն, զոր ընդ աչխարհս սերմանեցին. Ոռ. ՀԿ. ա. 1: *Զգալ չլինիցիմբ մեք վասն այսր և անգր խոտորմանց՝ յանձն հերետիկոսացն. կոչ. Ը: *Վասն խոտորմանն բերէ զերազոսեայ. Եա. պմ. Ը. 33:

ԽՈՏՈՐՄՄՆ, տման. Խոտորելն, իւն: կանոն:

ԽՈՏՈՒՑ, տցի, ցաց. կ՟ցոյ, ցոց. գ. Ἀντικνήμη, ἀντικνήμιον. Pars surae opposita, pars cruris anterior. Առաջակողմն ոլոքի. երեսք սրունից. ծունկն և ծայր նորա մինչև յոտս. այն է Գուձք, որ՛ի չոքելն չօշափէ զգետինն. *Բեւրել կոճեզս փայտից, և առնել ըստ ոլոքի խոտոցոց (կամ խոտոցոյ, կամ խոտոցոց, կ՟ի խոտոցաց) ոտից ներ. Ադաթ. (ըստ այլևայլ օրինակաց. ուր հին տպ. խոցաց, կամ խոսցաց:) Տես և ԽՈՉԱԿՈՒՆՔ:

ԽՈՏՈՒՏ. Լայնաբար՝ որ և է որոշումն անգամոյ, կամ յօդուած և իսպառևիք բաղկացուցիչ նեւրքին և արտաքին մասանց մարդ.

ՄՈՅ. *Բանն այ հատու է մինչև յօգս և 'ի խոստացս. Եփր. ասեփաբ:

ԽՈՐ, ոյ, ոց. ա. Βαθύς. Profundus, altior. κοῖλος, concavus. որ և ԽՈՐԻՆ. Ընդարձակային. խոնարհագոյն. ցածագոյն քան զհարթուն երեսաց երկրի. գոգաւոր. փոքեալ. խորոհ, խորոհի, խորոհիդ. փերին, լոգոտ. *Գուբ խոր: Ջրհոր խոր: Ջուր խոր: Ի վերայ ձորոյն խորոյ: Ջբաժակին քեռ քո արբցես՝ զհորն և զայնն. ևն: *Ի ջրբհորս խոր. Լմբ. ապ: *Խոր՝ ասխատակամածս արասցին զնա. Եւ. ի՛. 8: *Ձգեալ 'ի խոր կոյս. Նիս. կալմ:

Նմանութիւ՛ Խրլթին. գժուարիմոյ. Թաքուն. գաղտնի. *Յոյժ խոր են խորհուրդք քո. Սղ. ղ՛՚. 6: *Կամիմ ցուցանել քեզ խոր և ածային խորհուրդ. Կլիմաք: *Միզ անհասանելի է խոր խորհրդոցն ընդարձակումն. Լմբ. ապ: *Ջխոր իմաստուին քոյի՛ 'ի միտ առին. Հսմմ. ասաք: *Ջդիւրալոյսն և զառանց խոր բառիցն յայգեն. Սարգ. յ՚՚Ջբ:

Եւ Սաստիկ. առաւելեալ յիւրում կարգ. յեռին. *Խոր մոռացումն, կամ տրխրութիւն, թմրութիւն, խաւար, խաղալուէ, խռովութիւն, թշնամութիւն, աղքատութիւն. Իմ. ծ՚՚ը. 11: Ագաթ: Նար. յ՚՚է: Սարգ. յի. ՚՚ե: Ն ա. պ. ՚՚ը: Վրփ հդ: Ցհ. կ՚՚ն: *Ի խոր խռնարհութին զանձինս մեր բերդութք. Կլիմաք: *Ի խոր անչքնան մնացեալ լուցեն. Նէ. եպէի. (իբր ներքաշագոյն, կամ խպատ.:)

ԽՈՐ. 'ի խորոջ, և խորք. գ. Βάθη, βαθέα, βυθός. Profundum, da; profunditas, fossa, ևն. Խորին վայր. խորուն. խորխորատ. փոս. վիհ. *Ի խորոց կարդացի առ քեզ: Մաանութեան 'ի խորս երկրի: Է՚ջ և զնչիր 'ի խորս երկրի: Յայտնէ զխորս խաւարի: Խաղացի՛ 'ի խորն. ԵՒն: *Անկանի՛ 'ի խոր իմն մեծ. Խոր. է՚՚. 7: *Վազեմ՛ 'ի խորոյս 'ի բարձրն. Ճ. Ա: *Ի ներքս 'ի խորոջն գարանեալ ունի զգաճեկակ չարութեն. Պիտ: *Ջպատուականն գլուխն ոչ 'ի խորոջ, այլ արտաքոյ 'ի գլխոցի եգեալ. Ցհ. կ՚՚ն: *Ոչ վեր 'ի վերոյ, այլ 'ի խորոջ յոգւոջն. Ոսկ. Լուկաս: *Յուշացանել զ'ի խորոջ զկայսն. Բրս. հդ: *Որ 'ի խորոյն հովասէրութիւք են. Նիս. կալմ: *Ունելով 'ի խորոյն զգանն այ՝ որպէս գաղ բիւր կենաց. Հսմմ. ասաք: *Ի խորոջ ուղնի զհիւանդութեն. Բրս. էբ՚՚: *Ի խորոջ կայ եգիպատս, և ծուխ 'ի վերոյ կոզմանէ գեր 'ի վերոյ. Վէպօր. ՚՚ե:

ԽՈՐ. խորք. *Ἄβυσσος. Abyssus. πέλαγος, pelagus, mare profundum. Անգունդք. ծով համասարած. խորուն ջուրց կամ ծովս. ԵՒս և երկրի՝ ոմն վիհ. *Եմ ըմպել նոցա որպես 'ի խորոյ մեծէ. Սղ. կէ. 15: *Ծովովեալ որպես 'ի տիկ զքուս ծովուն, և դնէ 'ի խորս (կամ 'ի խոր) զգանձս իւր: Խրատունք քո որպէս խորք բազումք (կամ զիսորս բազումս): Խորք խորոց կարդացին առ քեզ 'ի ձայն ուսհանոց քոց: Ի խորոց երկրէ միւանդամ հաներ զնս: Տեսին զքեզ ջուրք, և երկեան. և խորք խռովեցան: Խորք որպէս զգեստս վերարկու է նորա: Ի ծովս և յամէ խորս: Օրհնեցէք զտեր յերկրէ վիշապք, և ամենայն խորք: Յամնաքեացին ամենայն խորք գետոց: Դատաստան հրով եկեր վասս բազումս: Խորք ծածկեցին զնոսա: Ընկղմիցի՛ 'ի խորս ծովու. ևն: *Մոլորեալք 'ի խորս ծովուն նաւէն. Նիս. 'ի սպանչ: *Որ անդուստն եղեալ 'ի խորս նաւէին. Պիտ: *Իբրև 'ի խորոջ բազմոյ 'ի միասին նաւեցեալոց. Բրս. Բղ:

Ն.մանութի՛ ասի. *Ի մէջ խորոց չարեացն խառնիմք ես. յն. Ἔυριπος (որ է եւրիպոս, էյրիպոզ գէնիզի.) *Ի խորոց ծովէ աշխարհի: Ի խորոց սրտի կամ սրտէ, կամ զգայուեցց, շնչման հագագին, ևն. Նար: *Ո՛վ խորք մեծութե՛ և խմաստութե՛ ևն. Հա. ժ՚՚. 33: *Ջխորսն յուզեր զգիտուեն. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Ջխորս ածային քանին, կամ 'ի մատոյց հոգւոյն: Ըստ անբաւ խորոցդ, և անհասանելի գաւառսդ. Շ. Ֆգի: Սարգ. ա. պ. ՚՚ի: Սկնա. աղ:

Ի ԽՈՐ. գ. ա. Որպէս Ի խորս, խորագոյն. խորին. *Ի խոր արմատացուցանել յն. 'ի խորս. Ոսկ. յհ. ա. 23: *Որ ինչ 'ի խոր է քան զքեզ, զայն մի՛ քններ: Ի խոր է քան զնմանութե՛ս: Որ 'ի խոր է, և անդունդք խորին. Կալ. ՚՚է. Ճ. Գ:

Ի ԽՈՐ. յ. խորագոյնս. խորապէս. չատասատիկ. չորաչար. կարելվեր. *Ի խոր խոնջեցից զնեզիս. Նար. Ել: *Ջայլս զարհուրեցանեմ, և ես 'ի խոր ննջեմ. Ի գիր. Խոսք: *Ձև ևս մօրուսն 'ի խոր աձեցեալ էր. Նիս. կալմ: *Լռեա՛, և 'ի խոր ետուր ձմա խոց: Ի խորս հարկանելմ զնոցն: Վ.լրին հարուած 'ի խոր է: Պետրոս՝ որ կարի իմն 'ի խոր խոցեալ էր. Ոսկ. յհ. Ե ես. Ե ֆգի: *Ի խոր խոցեցաւ, կամ խոցեալ. Եվիւ. ՚՚ե. ՚՚է. Ցհ. կ՚՚ն: *Հերձու զվէրն 'ի խոր. Ոսկիբեր: կամ ԽՈՐ. իբր 'ի խոր. *Խակ իբրև խոր խոցեցաւ պատեքարալ, և ասպատակն խառն ընդ միմեանս հարան. Ցհ. կ՚՚ն:

Ի ԽՈՐՈՄԻ. իբր Ի խորոց, յաբմատոց, 'ի հիմանց. *Վասն ձեր զգուշութե՛ 'ի խոյմ քննեցաք զկորուսեալ նոցա. Կալ. ՚՚է:

Ի ԽՈՐՈՒՍՑ. ՚՚. Ի խորոց. 'ի ներքուստ, 'ի ստորէ. Խոշանկէն. փակէն, վրէն. *Երկիր, 'ի խոյուստ պատառեալ՝ զտապ արեգական 'ի ծոց իւր ընդուներ. Սարգ. յ՚՚. ֆ՚՚:

ԽՈՐԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Κατασκευή. Artificium. Բան խոր կամ խորին. և հնարմնացութե՛. խորամանկութե՛. խոշանկ բան, վրպէպոլիէ. *Ոչ եթէ բանգիտութե՛ (կամ բանգուտութե՛) ինչ էր, և խորաքանուածութիւն ճարտարութե՛. Կալ. ՚՚է:

ԽՈՐԱԳԻՏ. գիտի, կամ ոյ, տաց. ա. Πανούργος, φρόνιμος. Callidus, vafer, solers, astutus, prudens. Ոյր խոր է գիտութե՛ մտաց. Ճարտարամիտ. խոհական. խմաստուն. հանճարեղ. հեռատես. կանխատես. և խորամանկ. խելագի՛. վրպէպոլիէ. վիլէե, արիճ, վոգըճ. հիւանդագ. *Ամենայն խորագէտ գործէ խմաստութե՛ 'ի մտաստութե՛ խորագիտաց ծանիցէ զՃանապարհս նոցա: Որ պահէ զյանդիմանութե՛. խորագէտ է: Խորագիտին սեռեալ զաբաքգործն պատժեալ. ևն: Քանզի խորագէտ էի, խելագ կալայ զձեզ: Եղերուք խորագէտք իբրև զօձս. ևն: *Խմացեալ խորագիտոյ գեղեցկին (սիգրանուհեայ) զայապիսի դաւաճանութե՛. Խոր. ա՚՚. 15:

Եւ իբր խորագիտական. Ճարտար. *Խորագէտ հնարիւք զարժան իրացն կատարէ. Վէպօր. է՚՚: *Ջխորագէտս խելամտութիւնն. Ոսկ. յհ. ա. 38: *Խորագէտ հնարաւորութե՛ամբ. Աբեր:

ԽՈՐԱԳԷՏ ԼԻՆԵԼ. իբր խելամուտ կամ խորագէտ լինել. *Խորագէտ լինի քանի անառս հրամանին: Խորագէտ լինի 'ի խրատուէն՝ և 'ի մարմնոյ քաւաքաւարուե՛ ուղղութե՛. Լմբ. ապ:

ԽՈՐԱԳԻՏԱԳՈՅՆ. ա. Πανουργότερος. Callidior, astutior. Առաւել կամ յոյժ խորագէտ. խմաստնագոյն. *Ի չարչարել անզգամին՝ խորագիտագոյն ևս լինի անմեղն: Ի ուժել անխրատի՝ խորագիտագոյն ևս լինի անմեղն. Նահ. ֆ՚՚է. 25: ՚՚ա. 11:

ԽՈՐԱՆԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πανουργία, φρόνησις, σοφία. Astutia, solertia, prudentia, sapientia. Խորագէտն գոլ. Հանճարեղութե՛. Հնարմիացութե՛. Ճարտարութե՛. և խորամանկութե՛. Վիլէե՛լիէ, Տրփֆէլ, Քիրաւէլ, Հիլէլ. *Ջխորին խոյհուրդս խորագիտութե՛ի վեր բերել: Պակ իմաստնոց խորագիտութե՛ի: Տացէ անմեղաց զխորագիտութե՛ի: Խմացարուք անմեղք զխորագիտութե՛. ևն: *Խորագիտութե՛ կոչէ զկանխատեսութե՛. Լմբ. ասաք: *Ջի՛նչ բաւական էցէ ասեն վեր խորագիտութե՛ս առայնչաւի Ճգուես. Ոսկ. յ. ՚՚ե. 8: *Որ ըմբռնեն զնմաստութիւն 'ի խորագիտութե՛ իւրեանց. ա. Կոր. ՚՚ե. 19: *Մտութե՛ կարծիս ոչ ոք ունէր վասն խորագիտե՛, որպես և այժմ իսկ. Պապ. օրին. ՚՚է: *Աակ զխորատակութե՛ն նոցա խորագիտութե՛, թէ փորեցին առաչի իմ խորխորատ, և անկան ինքեանք 'ի նոյն. ԼՃ. կալ:

ԽՈՐԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ ընդ խորս ծովու. Ծովագնաց. Ծովամուխ. * Խորսագնաց նաւուք նաւորդաց առանց ալէկոծութե՛ տեսանելով զնոսան. Ճ՚՚:

ԽՈՐԱԳՈՑՆ, գ. ևն. Βαθύτερος. Profundior, altior, ևն. Առաւել խորս. յոյժ խորին. զնաւագոյն. խոնարհագոյն. *Խորագոյն վիրապ, կամ խորխորատ, գուբ. Մաթ: *Խորագոյն ջուր, կամ ծովս. Աբէաթ. ՚՚ծ: *Խորագոյն գաշտ, կամ գաղջ գետոյ. Աբծր. ՚՚. 8: Լասթ. ՚՚է: Եվիւ. ՚՚է: *Խորագոյն տեղի կի՛ սալի՛ քան զմարթն, քան զմարմինն. Ղնթ. ֆ՚՚. 20. 21:

Եւ իբր Ներքաշագոյն. հեռագոյն. *Ի խրատագոյն հայս վարիցին. Խոր. է՚՚. 13: *Վասն խորագոյն անապատին. Շ. Ֆգի: *Հերսկլէս 'ի կոլմանս գագիրոնի գնացեալ՝ ոչ կարաց 'ի խորագոյնսն երթալոչ. Նահ:

Նմանութե՛ ասի. *Գիշեր խորագոյն. Ոսկ. յհ. է՚՚. 30: Երգն. Ֆգի: *Խորագոյն ինդիր, կամ ասացուած, կամ իւրոլութե՛ք. Այ. պօրէ: Սահմ. ֆ՚՚: *Խնդրոյ ինչ խորագունի չէն պէտք. Սարկ. ֆհ: *Խորագոյնքն այ իմասայ. Ի գիր: *Խոյագոյն սէր, կի՛ իղձք, կամ հանդէս. Խոր. ա՚՚. 27: Անան. էյնէ: Մաթ. ֆ՚՚է:

Ի. խորին օրինակաւ. 'ի խորս. *Խորագոյն արատաճառի. Ճ՚՚: *Խորագոյն արկեալ հիմունս: Որ զնահինոյն աբբահամոս գնահատէս խորագոյնս ծանուցեր. Շ՚՚: *Ի ազգ ինչ եթեհովայացւոց խորագոյնս (*'ի ներքաշագոյն կոզմանս). Նիս:

ԽՈՐԱԳՈՒՆԱՒԱՐ. Ի. Նոյն ընդ վ. *Կարի յոյժ խորագունաբար և բուրձաբար յաղագս նոցա խնդրել. ԼՃ. պօրէ:

ԽՈՐԱՋԳԱՑ. ա. Խորիմաց. խելամուտ. խորամուխ. ՔՃալ զգացօղ. մտաք և կամաք. *Օրինաց երկնայնոյն խորագիտաց. Շ. փաղ:

ԽՈՐԱՒԻՄԱՑ. ա. Լաւ ևս՝ Խորիմաց, որպէս խոր իմացօղ. Հանճարաւոր, ուշիւ և ուշիմ. *Ընդքայածին աղբայն լևոն էր յոյժ խորաիմաց (կամ՝ խորայիմոց) և խելօք 'ի մանկութե՛ իւրմէ. Մաղաթ. աբէել:

ԽՈՐԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Որ խորհուրդն կամ մտածութե՛ն է խորին, և Թաքուն. *Ցուցցուք զնոսա հոգիրնկալս և խորախորհուրդս 'ի բանս իւրեանց. Վ.րդն. յանհաաան: *Ա՛յր ծածկամիտ և խորախորհուրդ. Եփր. ՚՚թ: *Խորախորհուրդ աշտանակակիրք Ճրագացն. Նար. ֆ՚՚է:

ԽՈՐԱՒԽՕՍ. ա. Որ խօսի բանս խորինս և Ճարտարս. *Բազմագէտս, և շատախոս Ճար, և խորախոս. Վ.րդն. երգ: Տծեակ:

Եւ Որ 'ի խորոց հագագին խօսի. կամ որոյ խօսք են գժուարիմոյ՝ առ խորութե

չրթանց. ըստ չին. խորաչուրթն. Bαδύχειλος. Profunda labia habens. *Ոչ եթէ առ ժողովուրդ խորախօս ծանրալեզու առաքեացիս. Եղէն. գ. 5։

ԽՈՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Խոր և խրթին խօսք. բան մթին և մանուածոյ. *Քննուել արարիչ, և խորախօսութեամբ. Ոսկիփոր։

ԽՈՐԱԿՆ. ա. Ո յր աչք են՝ ի խորս կամ խորագոյն. *Զայր խոժռագեղ, տափակքիթ. և խորակն. Խոր. է. 7։

ԽՈՐԱՀԻՄՆ. ա. Ուր լեզ հիմն խորագոյն. *Հաստատեաց խորահիմն դրութեամբ. Ագան. ելից։

ԽՈՐԱՁՈՐ, ոյ, ոց. ֆ. Φάραγξ. Vallis. ἀπόκρημνον, praeceps, praecipitium. Ձոր խորին կամ անդնդախոր. լեռնամիջք. ծործոր. վիհ. խոռոչն յօր. փերին կամ լոսֆոր փերէն. *Զոհեմք զուսաներս ձեր՝ի խորաձորս. ես. ծէ. 5։*Հայի յանդունդս խորաձորոյն. Խոր. գ. 45։*Ի դժուարս լերանց և՝ի խորաձորս. Իփն։*Ի փշոց վարդ, և՝ի խորաձորոց ուկնս գեղեցիկ. Սոփ. յոպ. գ։*Ոչ խորաձորք ինչ ապատհիկեն։ Քարուսա և խորաձոր իմն է ճանապարհն առաքինութեց. Ոսկ. ես։

Նմանութ. *Ընդ այնպիսի խորաձորս արկանիցես զմիտս։ Ընդ նեղ և ընդ խոյաձորս երթալ. Ոսկ. ՛ս. ա. 10. Ես ա. Ռէս. է։*Զխորաձորս մաքսաւորութեամբ առւլեալս, և զգինուեթեամբ հեղեղեալս վերաբերել՝ի ըզգաստութեմ պարզութեամբ. զի դիւրագինաց չինի (կամ լինի) ճանապարհ Թագաւորին քոյ. Ածան. ՛ի չհ. հ։

ԽՈՐԱՄԱՆԳ, ԽՈՐԱՄԱՆԳԵԼ, ԱՆ. Տ. ԽՈՐԱՄԱՆԿ, ԱՆ։

ԽՈՐԱՄԱՆԿ, ի, ացս. ա. Պանսուրգոս. Callidus. σκολιός, perversus. ἐπιβουλεύων, insidiator. κακούργος, maleficus.(զարմանան տես՝ի բառն ՄԱՆԿ.) գրի և ԽՈՐԱՄԱՆԳ. (զի գ զնի ն տառի մեզմ հնչել.) Խորագէտ՝ի չարիս. չարարուեստ. նենգագործ. խաբեբայ. գաւադիր. չարագործ. Քէնգպազ Քէնէնէի Քէօճ-որ, հնչեպազ. *Փոփոխեալ զխորհուրդս խորամանգաց։ Աչք խորամանգ նիհատյ զչարիս. Ցոբ. է. 12։ Առակ. ծէ. 28։*Զգոյշ լեր՝ի խորամանկէ, զի չարիս նիւթեմէ. Սիր. ջա. 35։*Ի բաց հատանել զխորամանգացն տուժանմունս. Ոսկ. չհ. է. 37։*Կործանիչ խորամանկաց և մեղաւոր բաց. Ցճխ. ծա։*Խորամանկ Թռչունն գիշերատեր. Պիս։

Եւ իբր խորամանկական. պատիր.*Խորամանկ բարոյիւք. գ. հ. ք. 16։*Խորամանկ խարեութեամբ. Եղիշ. ը։*Խորամանկ խորհրդով։ Զխորամանկ հնարիմացութեին. ցհ. կի։

ԽՈՐԱՄԱՆԿԱԳՈՑՆ. ա. Պանսուրγότερος. Callidior. Առաւել կամ յոյժ խորամանկ. Ճարտար ամենայնիւ. ուռփանուրդի, վարպետուրդի.*Վարեալեսս՝ խորամանկագոյն՝ի կենցաղավարութեմ, և՝ի մարտն երեսաւոր. խորամանկագոյնս՝ի պէտս նիզակաց. Խոր. ա. 20։ Նէս. հ. բէնէդ։*Օձն էր խորամանգագոյն։ Զինչ յամենայն գազանաց խորամանգագոյն. Փիլ. այլոբ։ Պտմ. ալէս։

ԽՈՐԱՄԱՆԿԱԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ֆ. որ և ԽՈՐԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Չարարուեստութիւն. հնարք խաբեութեմ.*Բնաւրէն՝ զոյնպիսիսն խորամանկագործութեմս և սրուեսաս՝ տանջեալս կարծեմ լինել. կանան։*Եթէ գոցի՝ի նոսա նենգութեմ խորամանգագործութ. Սիրաք. չհ։

ԽՈՐԱՄԱՆԿԵՄ, եցի. ն. Պանսուργέω. Callideago. խորամանկութեամբ ինեսել. Թակարդել. նենգել. պատրել. դաւաճանել. հիւսել իւր ալաքմագ, փէս էնդէս.*Եթէ ինչ զգոսա խորամանգել կամ տրամեցուցանել յօժարութեսլ. ֆ. հ. ք. 6։*Խորամանգեմք զանձինս մեր. Ոսկ. չհ. ք. 34։*Ոչ բռնութեամբ հաւանեցուցանել, այլ խորամանկել հնարէր. Խոր. գ. 13։*Զի մի ձըզմայութեմն կերպարանօք խորամանկեացի. Նար. կէ։*Ցովսէփ յորժամ խորամանգիւրն, և վաճառեալ լինէր. Ոսկ. չհ. ք. 30։

Եւ Նիւթել. հնարիլ առնել ինչ նենգաձոք. քէնն էնդէս, քէնօպ գօրձոգ.*Որ զամենայն ինչ չարիսդ խորամանգեցեր՝ի վերայ որդեացդ եբրայեցւոց. ք. հ. ք. 31։*Զայր ամենայնի վերայ այլ և չարո. թեմ խորամանկեաց. Եղիշ. ք։*Գոտ՝ի զաբեաց, որ արտաքս քան զսովորական և ըզծանօթ բաղմաց զլսին՝ այլ ինչ խորամանգեն. Բբս. կց։*Ձարեօքն՝ որ՝ի վերայ մեր խորամանկէին. Եսա. պտմ. ը. 17։*Հասէք վաղվաղակի... գուցէ խորամանգիցէ։ Ար. գնամբք խորամանկեցին չմերձենալ՝ի մեզ. ա. Ես. ի՛ք. 22։ ք. հ. ք. 11։

ԽՈՐԱՄԱՆԿԻՄ, եցայ. հ. յ. Նոյն ընդ վ.*Գաբաւոնացիք խորամանկեցան պաշարեան և խաբեպատիր զգեստիւք։ Ան՝ որ զգուշութեմ արբուեթեամբ տարածանել ընդ աշխարհս ամենայն հանդերձեալ էր, որդիսն գութեմի (սողոմոն) սիրուիլ բազում կանանց խորամանկեցուս առնել զնա. Եփր. չես. Ես Ես։*Ա յսպէս խորամանկի նա, և կեղծաւորի. Եփր. է. Ռէս։

ԽՈՐԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Πανουργία, κακουργία, ῥαδιουργία, κυβεία, ἐπιβουλή, πονηρία. Calliditas, malignitas, insidiae, malitia. խորամանկել. գործ խորամանգացանուրժան խորագիտութեմ. չարաչնորհ աբրուեստ. նենգ. խաբեութեմ. կեղծաւորութ. դաւաճանութեմ. դարանակալութեմ. չարութեմ. ոսոխանաք. փէս, հիւսէս, քէնօպազէրք. քիւնէնէի, էօնիւլիս, քէօսոփ.*Ա րարին նոքա խորամանկութեմ՝ի խորամանգութեմ չարեաց իւրեանց։ Ի բաց արա զանձն իմ՝ի խորամանկութեմ նոցա։ Գիտաց յիս զխորամանգութեմն նոցա։ Նայեցեալ ընդ խորամանկութեմն նոցա՝ ասէ։ Լի ամենայն նենգութեմ և խորամանգութ։ Զի մի գնասցուք խորամանգութեմ, և մի նենգեսցուք զգանն ոյ։ Որպէս օձն խաբեաց զեւայ խորամանգութեմ իւրով. ևն։*Ցամօթ եղև խորամանկութեմ բանսարկուին. Ոսկ. չհ. է. 39։*Խորամանկութեմ պատուէր զնոսա. Խոր. է. 18։*Զխորամանկութեմն զմոսա ծուեմ անակայ. Փոզ։

ԽՈՐԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Εἰρωνεία. Ironia, irrisio. Հեգնութեմ. այպանք.*Ա յան առնելով երկիր պագանէին նմա, և բազում խորամանկութեմս ցուցանէին։ Ի միտս և՝ի խորհուրդս մեր բերցուք զպատկն փշեղէն, զթուքն, և զխորամանկութեմն. Ոսկ. չհ. է. 37. 38։

ԽՈՐԱՄԻՉ. ա. Ուոյ մէջն կամ միջոցն է խոր. Իւր բերի.*Արձակահիմն, խորամէջ, լայնատարած. Վրդն. պտմ։

ԽՈՐԱՄԹԻՆ. ա. ս. Խորութեմ մթնացեալ. և ի խոր մթնոյ.*Խաւարեալ, և խրյսամթին բնակեալ. Մաթ. է։

ԽՈՐԱՄԻՋՈՑ. ա. Μεσοκοίλος. In medio concavus. Որոյ միջոցն է խոր. դոգաալ՝ի միջավայրին.*Կէաքն նքուրի կերպարանս նոց նմանեցուցին (զերկիր), և ունէք խորամիջոց անուանեցին. Վ.յ.ոբ. է։

ԽՈՐԱՄՈՒԽ. ա. ս. Որ միսն՝ի խորս. և խորին զգածմամբ.*Մարմնոյ ոչ միայն աչք արտասուեն, այլ բոլոր անդամքն քրտնու. որով և աեր մեր այնչափ խորամուխ ուսոյց զմարմնոյս բնութեմն. Մաթ։

ԽՈՐԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. ի խորս մտանել անձամբ կամ մտօք. փսխգ.*Նաւաբեկեալ, և խորամուտ եղեալ՝ի ծովուն. Ճ. Ա։*Պօղոս խորամուտ եղեալ անտեսանելի՝ փառաւորէ զնս Աչմարտութեմ. Վրդն. երէ։

ԽՈՐԱՅԱՏԱԿ. ա. Որոյ յատակն է խոր.*Լայնատարած և խորայատակն եւփրատ։ Խոյայատակ հիմունք ծովուն. Խոր. է. 76։ Աբծր. է. 7։

ԽՈՐԱՅԻՆ. ա. Որ է՝ի խորս ջուրց, կամ անդնդոց.*Զնախաչքս և զխորայինն վիշապն ածեալին խմաստութեմ քո կարեեցեր. Ճէ։

ԽՈՐԱՅՈՑՁ. ա. Որ յոլզ ինչ՝ի խոյս ծովու.*Ոչ եթէ ձկնաչան որդի ձկնահաս հանի, ոչ խորայոյզ որդին զերեզեայ. այլ զխորան յուլզր զգիտութեմ. Ոսկ. չհ. ա։

ԽՈՐԱՅՈՐՁԱՆ. ա. Որոյ յորձանքն են խոր կամ աստիճ. յորձախոր.*Լուծանի գետս այս, և լինի խորայորձան կոհակ. Պտմ. ալէս։

ԽՈՐԱՆ, ի, ացս. ֆ. Σκηνή, σκήνωμα. Tentorium, tabernaculum, scena. Վրան. տաղաւար. կազմած՝ի կտաւոյ կամ՝ի մորթոյ՝ կառուցեալ՝ի բաց՝ որպէս խուղ կամ տուն չարժական. որոյ մեծն և լաւն լինի գմբեթաւոր. լաթը, գոբրալա էյբէնի. ՛ի Ես. խայխէ, (յոգն.) խայան.*Եհար անդ զխորան իւր՝ի լեռնէն։ Խորանաք բնակեացս Բնակեալքն՝ի խորանս։ Ձուեաց ժողովուրդն՝ի խորանայ իւրեանց։ Ցարևս և հար զխոյան իւր։ Ձգեցեր զերկինս որպէս խորան. ևն։ Ա յլ Սչ. ձՖ. 2։ Երփ. ա. 4։ Ես. ծէ. 2. յն. δέρρις (յծ. թ. փերի.)՝ի մա որպէս խորանափեղկ, վրան մորթեզէն, և տ.ղի վրանաց։

ԽՈՐԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒԹԵՒՆ, որ և ՎՐԱՆ ԾՈՒՒՆ, էր իբր տաճար ոչ չարժական. տես Եւ. ԻԷ. 1. Ես 30։ է. Ես. է. 6։ ևն։

ԽՈՐԱՆ կամ ԽՈՐԱՆԻ ԵՐԿՆԻՑ՝ է խորաձաձև կամար նորա, և պարունակ նորին. ա. Եզր. է. 34։ Ցոբ. ԼԷ. 29։ որպէս և գօսոիք եօթանց մոլորակաց, որ և կոչին ՆՕՔՆԱՍՏԵՂԱՆ ԽՈՐԱՆԻ. Վրդն. յանխաստան։ Շաբ. ևն։ Որպէս և Աբքայութեմն կոչի խորան լուսոյ, կամ երկնային խորանք. ՛ի Շաբ։ Լ.ք. ևն։

ԽՈՐԱՆ. Եկեղեցի, և տաճար ոյ. որ և ԽՈՐԱՆ ՍԲԲՈՒԹԵՒՆ։ Նաբ. հԷ.էք։ Շաբ.ևն։

ԽՈՐԱՆ. Սեղանն կամ բեմն՝ի մէջ տաճարի, ուր մատչի միայն պատարագն. Նաբ. լՁ. Ես էրփ։ Լ.ք. պբրփ. ատեղ։

ԽՈՐԱՆ. Դիւան. գմբեթաւոր ատեան խորհրդոց. գահլիճ պրքոնի. թեհվիէ, փիլան, գօսպէ ալԷը.*Աշուշայի ընկալեալ՝ի Թագաւորէն զմեծն պարգև. յարուցեալ՝ի խորանին ևն։ Թագաւորին և ամենեցուն որ՝ի խորանին էին։ Ժողովեալ ամենայն աւագանի գրանն պրքոնի, լինէր խուսան մեծ լսեալ ատեանի որերով. Փոզ։

ԽՈՐԱՆ. Ցարկ. տուն. սեռնակ. օՁագ.*Չեռաւ լինելով խորան՝ի խորանէ. Նաբ. ծէ։*Մատաներ՝ի խորանն Թագաւորին. Ճ. Ե։

ԽՈՐԱՆ. Նմանութ մարդոյն կոչի խորան հոգւոյ մարդոյն, կամ մարդն որպէս բնակարան ոյ. Նաբ. ծէ. է. ՎԷ. ՀԷ։

ԽՈՐԱՆ՝ որպէս խորշք տոմսրական աղեւսակաց, և կանոնք համաձայնութեմ ըստ աւետարանաց. Խանէ.*Եօթնեբեկաց խորանն յառաջին խորանն գառնայ. Տ.ոբ։*Սակս տան խորանաց աւետարանին. Երզն. ՛ի ոՁէզԲ։

ԽՈՐԱՆԱԲՆԱԿ, ի, ացս. ա. Բնակեալն՝ի վրանս. վրանաբնակիչ. լաթըլը, ՀԷՀԷր ԷՎԼի.*Խորանաբնակք. որպէս սովոր են

կալ արտպիկդ 'ի բացի • Գէ • է ։

ԽՈՐԱՆԱԴԱՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Որպէս Դատաւորութեի 'ի խորանս երկնից • * Ուր հրեշտակացն խմբին պարակցութիք , ուր սքեղն խորանադատաւորիք • Նահաց ։

ԽՈՐԱՆԱՋԱՐԴ • ա • Զարդարեալ իբր զնուրան գեղեցիկ • * Անձեռակերտ խորանաձարդ կամարին • Անտ • Էլէվ ։

ԽՈՐԱՆԱԿԱՊ • ա • Իբր կամարակապ • գմբեթաձեւ • * Օդերէն և ջրերէն և լուսերէն ամուրս խորանակապ բարձրութեան • Նար • յովէտ ։

ԽՈՐԱՆԱԿԱՄ • ի , ացս • ա • Σκηνοποιός. Scenae factor. Որ կարէ զկուսակամ զաոագուտս վրանաց • ըստ յն • խորանարար, կամ վրանագործ • լաբբՅի • * Էին խորանակամքն արուեստիս • Գծ • ծԸ • 3 ։ * Մաքսաորքը և ձկնորսք և խորանակարք • Ոխ • ՟ • ա • ։ 1 ։ յհ • ա • 30 ։ * Նաև խորանակարն ընծայեցոյց քէի զանքաւութիւն մարդկան • Ի գԸս խոս ։

ԽՈՐԱՆԱԿԻՑ • ա • Յարկակից • բնակակից • * Տնակից և խորանակից և համաքնակ • փիլ • էլ • Ք • 83 ։ * Առաքեալքն խորանակից լինել և պատկակից • Սարգ • Ք • յհ • Ք ։ * Ի յերկրի խորանակից մարդկան , և ի յերկինս գասակից հրեշտակաց • Երէ • կ ։ * Ո՛վ ապաշխարութի՛ դաշին խաղաղութե և բարեկարգու Ե խորանակից • Բս • ոգպ • ։

ԽՈՐԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Բնակակցութիւն • գասակցութիւն • * Յարդարոցն խորանակցութիւնս • Սինա • յԸ ։ * Զգրաքանչին ժառանգութիւն , և հրեշտակացն խորանակցութիւն • Երէ • ՟ • ։

ԽՈՐԱՆԱՁԵՒ • ա • ՟ • Որ ինչ է 'ի ձեւ խորանի • վրանաձեւ • կամարաձեւ • գմբեթաձեւ • գոգապնէի , լաբբր պիւնիկ • * Ի վերոյ խորանաձեւ ծածկութե՛ն նշան տերունական խաչին • փարպ ։ * Խորանաձեւ և կամարապարկ կոչէ զերկին • Վրդ • ծն ։ * Լուսաւոր խորանաձեւ ամպուիք • Տծնակ ։ * Խորանաձեւ եղև բոցն 'ի վերոյ նոցա • Ճ • Բ ։ * Խորանաձեւ կամարացեալ օդ վերնական • Երէ • ոփ • Երէ ։ * Եւ բոցն խորանաձեւ ցոլանայր չուրջ զնոքօք ։ Հուր հնոցին խորանաձեւ կամարացնման պատեալ • Հբ ՟ նփ ա ։

ԽՈՐԱՆԱՄ , ացայ • լ • Βαθύνομαι, ἀποκολποῦμαι. Profundus fio, excavor, sinuosus fio, ևն • Խոր լինել • ունել զխորութի՛ն • գոդիլ • գոգանալ • խոռոչանալ • 'ի խորս իջանել և նահմանալ առ խորութի՛ն • փերէն • լնինփ , լաբգաբ օլմագ • * Որպէս Ճանապարհ հատանի , և խորանայ 'ի կողմանէ ոտից • Երէ • փէ ։ * Պալար ի՛ե ոչ ատրածի՛ , և տեղն ոչ խորանայ • Վրդ • ը՟ • փ ։ * Ի ձորս երկայնաձիգս խորացեալս • Խոր • Ք • 6 ։ * Ջհոնանա , յորոց զվին ծոցն մեծ կոչեն , և լըզմիւսն փոքր • վան զի երկաքանչիւր կողմանքն ոչ նմանապես խորանան • Աբէոփ • ՟ ։ * Խորանալն արմատոյն 'ի ջուրս ։ Ամենայն սերմանց պարտ է նախ խորանալ , և ծածկիլ • Նե • էվէկ ։ Երէ • փէ ։ * Որ գերագոյն յոգին 'ի մէջ խոյացեալ փայտին • Այ • Բարիք ։ * Խորացեալ 'ի հողեղէն պատկերին • ԳԽ ։ * Զանպատրաստ խորացեալ խաւարին հալածեալ նահատութիւն ։ Աներևոյթ խորացելոյ բանին (գԺոխոց) ։ Բորբոքեալ ծովուն խորացելոյ • ԲՒՒՒ ։

ԽՈՐԱՆԱՅԱՐ • ա • Որ յարէ յարմարէ կի՛ յարուցանէ կառուցանէ զնորան • որպէս չինող տաճարի • * Ղամբարափայլ չինեաց տաճար՝ այս սոդովմոն խորանայար • Շ • յԸՁԳ • ա՟ա ։

ԽՈՐԱՆԱՅԱՐԴԱՄ • ա • Յարդարիչ և հարաւարապես խորանին վկայութեանն • * Եղիսաբ և բեսեղիէլ խորանայարդարք • Ա՟ծր ։

ԽՈՐԱՆԱՅԱՐԿ • ա • Նմանեալ խորանաձև յարկի • կամարակապ • և երկնամման • * Գմբեթարդ խորանայարկի՝ հատուածոյ հիմամբ • Ան • Էվէկ ։ * Խորանայարկի կամարանման յօրինեցար սքե կոյս ամածածին • Շար ։

ԽՈՐԱՆԱՆՄԱՆ • Տ • ԽՈՐԱՆԱՁԻ • * Ան 'ի ջրերէն խորանանման հաստատութե՛ երկնին • Ագաթ ։ * Խորանանման տախտամէն յինքեան ունելով գահոյք զլուսանայ • Ա՟ծր • Ք • 7 ։

ԽՈՐԱՆԱՀԱՍ • ա • որ և ԲԱԶՄԱԽՈՐԱՍ • որպիսի էր եկեղեցին չինեալ 'ի վանական վարդապետէ բաղմութե՛ խորանաց 'ի տաւուշ գաւառի իւրում • ուստի և վանքն նորա կոչեցաւ խորանաշատ ։ կԸր • պԺ ։

ԽՈՐԱՆԱՀԻՆ • ա • Շինեալ իբրև զխորան • վրանաձև • գմբեթարդ • * Բացաւ խորանաշէն յարկն հաստատութե՛ երկնին • Ագաթ ։ * Խորանաշէն յարկք սքե եկեղեցոյ • Թէոդոր • Խլ ։

ԽՈՐԱՆԱՀԻՆՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Շինութի՛ խորանին վկայութեան • * Զսոյն և մեծն 'ի խորանաշինութե՛ն առնէր • Պիտ ։

ԽՈՐԱՆԱՁՈՒ • ա • Ուր իցէ չուս խորանոց կամ վրանաց • * Ա՟ 'ի յիշատակ խորանաչուս ընթացեալ՝ ար 'ի սինա • Խոր • Ղրվ ։

ԽՈՐԱՆԱՊԱՀ • ա • Պահապան խորանի , կամ վրանաց բանակին • վանապան • * Ռահ վիրայ մարդկանն , և խառնաղանջ խորանապահ զօրուն • Բ՟ոպ • ֆ • 20 ։

ԽՈՐԱՆԱՐԱՐ • ա • Σκηνοποιός. Տ • ԽՈՐԱՆԱԿԱՐ • * Իրողքն 'ի սակաւ ժամանակս զամենայն տիեզերս ընկալաւ 'ի խորանարարաց և յուռկանողաց • Ոխ • Խ ։

ԽՈՐԱՆԱՐԴ • ի • ա • ֆ • Κύβος. Cubus, tessera • Մարմին կամ ձև քառակուսի վեցդիմի՝ զուգաչափ ըստ ամենայն կողմանց • որ և ՓՈԻԵՆԱՑ , ԿԻՂՈՍ • փէպ , պԸր • * Մածուցի զնա իբրև վիմաս խորանարդ • Ցոբ • լԸ • 38 ։ * Երևեր տետրասկեղ յոյս կեսոյ արբոյ խորանարդ • փարպ ։

Եւ խորանաձև • գմբեթարդ • * (Տաճարն կամ եկեղեցին) գմբեթաձև խորանարդ բարձրացեալ • Ցհ • իմ • ելէվ ։

Առ կրկին նշանակութի՛ն բերին և հետագայ վկայութի՛ք • (զի ահագին մեծութե՛ն երկնից անխոթիր է բոլորակ վրանաձև , և քառակուսի միաչափ կիվռս ըստ գրոց •) * Աւարեալ զերկինս խորանարդ • հաստատարկ • Ագաթ ։ * Պրկեաց զերկինս իբրև զխորանարդ • Սարգ • ա՟ • պ • Ք ։ * Խոյանարդ հաստաձեղջուն հաստատութեամբ • Ան • Էվէկ ։

ԽՈՐԱՆԱՒՈՐ • ի , ացս • ա • Խորանաբնակ • վրանաւոր • լաբգբԼԸ • * Զաեղոքն դբանանէ զամանս խորանաւորս հուր լուցեալ Խոր • Ֆ • 3դ ։

ԽՈՐԱՆԱՓԵՂԿ , ի , ացս • ֆ • Δέῤῥις. Aulaeum, tentorium. փիլկ խորանի • առաքգասաք և վարագոյրք վրանի • հաստուածք կտաւոյ կամ մազեղոյ , որովք կազմի վրանն • լաբգբՐ՝ ԷԼՒՏՒ՝ ՏԷՐՓԷՒՏ • (ըստ յն • փէրբիս • այն է ոսկ • փէրէ , մագեղ • որ ֆարգամանի՛ 'ի մէջ և խորան , իբր վրան 'ի մագեղոյ • Սղ • ՃՖ • 2 ։ Երփ • ա՟ • 4 ։ Ես • ծԸ • 2 ։) * Խոսքն իմ չուառացաւ կորեաւ , և ամենայն խորանափեղկք իմ քակուեցան • և ոչ գոյ ուրեք խորանափեղկայ իմոց • Երէմ • ծ • 20 ։ * Զի ոչ այնքան մեզ ուրեք չէին զի զխորանն իմ գնիցեմ , և զխորանափեղկան պարզիցեմ • Մխ • Երէմ ։

ԽՈՐԱՆԳ կամ ԽՈՐԱՆԿՆ ԱՒՆԵԼ • վրիպակ գրչուն է՝ փոխանակ գրելոյ ըստ յն • խորան կանգնել , կամ առնել • σκηνοποιέω. այլ հայ մեկնիչք՝ քանզի ընծեռնուին յԱՔաբ • * Մի՛ բազմակամս բարձր առնիցես կազմեսցուք՝ խորանգ (կամ խորանին) առնելով յորովայնի զժայռքեքնոյ , իմացան՝ զգայուել 'ի խորոց , կամ ընուլ զխորս որովայնի՝ մինչև չարժիլ 'ի փոխուին • քանզի ոմն գրէ • * Ո յք անկ վարկանին՝ նյս տելով 'ի բազմականացն առ ուեղորդ կերակուրս զանձինս նեղեն , մինչ զի խորանգ առնելոյն՝ գարձեալ առ փոխոխուին (կամ փոխուին) ածել զընութին զոր և ժայռքեղն ասէ • ԼՔ • ՟ծաբ ։

ԽՈՐԱՆԵՆԱՅ • ա • Ունօղ զխորան • որպիսի լինէր և վրանն՝ չարժական խորանաւ հանդերձ • * Հանապազ եկեղեցի խորանեայ ընդ իւր չբջեցուցանելով • կԸր • պփ ։

ԽՈՐԱՆԵԼ • Բաւ անաստղ , իբր խորան կանգնել՝ հարկանել • * Սիւն ամպեղէն և հրեղէն 'ի վայր իջեալ՝ արկանէր խորաներ խորան լուսեղէն • Վրդ • լ • (ուր վրիպակաւ գրչի կրկնեալ երևի ձայնս խորան ։)

ԽՈՐԱՆԱՅԱՐԿ • Տ • ԽՈՐԱՆԱՑԱՐԿ • * Բեբիւր ինքն 'ի կամարս խորանայարկս • Գնդ ։

ԽՈՐԱՀԱՐԹՆ • ա • Βαθυχειλός. Տ • ԽՈՐԱԽՕՍ • * Զի ոչ եթէ առ ժողովուրդն խոյ բաշուրքն և պլլալեզու առաքեա գու առաուն իսրայէլի • Ոխ • Խ ։

ԽՈՐԱՋՈՒՐ • ա • Ուր իցէ ջուր խոր • * Լուայ սիրտ նորա իբրև 'ի խորաջուր ծովակի • Մ՟ծբ • ծԸ ։

ԽՈՐԱԱՈՑՋ , առւզի • ա • Ի խորս առզանօղ , և առւզեալ • և խորին • խորայատակ • * Ազատեաց 'ի խորատոյզ մրրկեալ գառնութե՛ պատրոցին • Շ • բարբ ։ * Զիսրատոյզ առեմ գկեանս ղայսոսիկս • որպէս Ὑποβρύχιος. Submersus. Նե՟ • ։ * Ի սիրտ չարեաց լողեր իբրև զձկունս խորատոյզ մեղօք • Վրդ • ա՟եաբ ։ * Դադալուկր յեղը խորատոյզ գետոյն • կաղնաբ ։ * Ա՟յսու և լուսկացգ ժամանեալ հասանել քնութե՛ 'ի խորատոյզն 'ի վեր ածել յանդընդոց ։ Ա՟ ժամայն խորատոյզ ընկղմումն ընկռնելոցն սիրէր • Պիբ ։ * Գաւազանն մովսիսի էր (օրինակ խաչի) • որով դարձաւ ջուրն 'ի վերայ եգիպտական զօրուն , և խորատոյզ կոյսեաւմբ գասեցաւ • Ղ՟ոբ ։ * Ի խորատոյզ դլորմանէս գալ 'ի վեր • Բե՟ • Նիւ ։ Տ՟ա և ԱՆԴՆԴԱՍՈՑՋ ։

ԽՈՐԱՍՈՑՋ • գ • Խորք , վայր խորին՝ ուր սուզեալ էիցէ ոք • * Տեսին զնա ընկղմեալ 'ի խորս երկրի , և դեռ ևս գնայր 'ի խորասուզ անդ • Վ՟ս • կդ • ծԸ ։

ԽՈՐԱՍՈՑՋ ԱՌՆԵԼ • Սուզանիւ զոք 'ի խորս կամ յանդունդս • ընկղմել • պ՟Ը՟ ծափ • * Ո՞ր ծով խորատոյզ արար ։ Խորատոյզ առնելով զդարանակալս • Խորհուրդքդ չարին՝ խոքեն ըղհոգիս , խորատոյզ առնեն • ծածկին անդնդովք • Եփր • ծն ։ Աբծր • Ե • 2 ։ ԺՏ ։

ԽՈՐԱՍՈՑՋ ԼԻՆԵԼ • Սուզանիլ 'ի խորս , ընկղմիլ • պ՟ՆՓ • * Անկանի 'ի խոր իմն մեծ , և խորատոյզ լեալ անհեսի • Խոբ • Ք • 58 ։ * Նաւաբեկութեամբ խորատոյզ եղեալ կորնչէ • Պիբ ։ * Զի մի կրեսցէ զխորատոյզ լինելն ընդ գագանայ • Շ • Ընդ ։ * Նեսաոր խորատոյզ եղեալ չարեաքն ։ Ոչ 'ի սրոյ երկնչի , և ոչ 'ի խորատոյզ լինելոյ • Կ՟ուդ •

ի ի՞նչ : Վրթ. ոսկ :

ԽՈՐԱՈՒԶԵՄ, եցի. ն.) խորասոյզ

ԽՈՐԱՈՒԶԻՄ, եցայ. յ. Խառնել, լնել. պաղըմագ, պոճմագ. *Խորասուզեալ ի յանդունդս զգործակցեալսն չարին. Գնչ: *Խորասուզիլ կամաք ի խորխորատ. Լսպ. յէ: *Խորասուզեալ մանկանցն ի յուխ. Շ. յիւզպ. ասաք: *Խոնարհեա՛ ի խորասուզեալ անձն իմ, և ձգեա՛ ի բանակեղ սքանչելեաց հօտի քո. Բ ենիկ: *Գայլք հրեշքն գետովք խորասուզեալք մսկրին ի միջոյ գառանց. Սարկ. փոմ :

ԽՈՐԱՐՄԱՆ. ա. Որոյ արմատն է խոր կամ ի խորս. *Կէաք ի ծառոց խորարմատք են, և առատածառակք. Վեցօր. է:

ԽՈՐԱՆՁՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Βαθύνω. Profundum facio, ածն. Տալ խորանալ. ի խորս մխել. և խորասոյզ առնել. փերին. լէնիզ, փխինէ սօգմագ, պաճըմագ. *Առ Թուման զփորուած տիգին ցուցանէ խոցացուցեալ լուս աչսէին մտոյ. Շ. էսյէր: *Զմարդիկ որագ առողջացոյց զդևսէն խոզիւքըն խորացոյց. Շ. խոսք:

ՆմանուԹիւ՝ խրճեացուցանել, մեծագնել զքան. *Գետ՝ բազուկ խրճեաւոյն խնացուած չնչական, և պատոյտ՝ զի չքնչագոչ ձեալ խորացուցանէին զասացուածս իւրեանց. Վահան. յոբ :

ԽՈՐԱՓԻՏ, փսի. գ. Ταφρός, ταφρεία. Fossa. βόθυνος, fovea, scrobs. Խորք երկրի. փոս բացեալ. խորխորատ. վիհ. վիրատ. անդունդք. խոռոչ լոգոսք. *Զբազումս ի վիհս և ի խորափիսս ընկեցեալ ծածկեին. Ցհ. իբ: *Ընկեցին ի խորափիսս մի: Գարին ի խորափսին. Ղևագ: *Ընկեցուսին ի խորափիսս գրոց. Ճ. Ա: *Ի խաւարչին խորափիսէ առաստնով բերեալ. Մագ. իե: *Լից զձոր խորափսիդ՝ որ շուրջ զքաղաքաւդ, ջրով. Լմբ. Նաում:

ՆմանուԹիւ՝ Հրայնի երևոյթ յերեսս իւր խոռոչ երևեալ. *Ճաճանչքն, բռնքն, նիպքն, և խորափիւքն (կամ խորափիլքն), և դիսաւոր ատացեալքն. Աբիսա. Ծ:

ԽՈՐԱՓԻՏ. ա. Խորին, խորագոյն. * Ի վիհ մեծ խորափիս: Ի խորափիս ձորս: Ի հովիտս խորափիսս. Ցհ. իբ: Իսկ Ցա որդի. *Եւ խորափիս մեծի վրհին՝ լցեալ, անցայոյց ես առ նոսին ,, . լինի ա. և գ:

ԽՈՐԱՓՏՍ ՀԱՏԱՆԵԼ. Ἀποσκάπτω. Defodio. Խոր փոսս հատանել՝ բրիւով և պիղծով. *Փոսս երկարաձիգ հատանելով, և խորափիսս. Պղսպ. օբին. Ը:

ԽՈՐԱՓՈՐ. ա. Ի խոր փորեալ. խորին որպէս զխորափիս. *Եդեալ ի խորափոր խաւարային բանտի. Աբդ. գ. 17:

ԽՈՐԱՔՆԻՆ. ա. Խորագոյն քննօղ. խորամուխ յիմաստս. *Տեսական խնամոյ խորաքնին ածաբան. Երզն. ը: *Եւ ոչ փորձ խնամանոյ խորաքնին, Թէ երդեն երբեք վարդապետք անանոյ. Վեցօր. Ը: *Խորաքնին և ներքահայեաց աեսուԹեամբ ճառէ. Տծոակ:

Եւ Խորին առ ի քննել. խորխմոյ. գժուարիմաց. *Զայս խորաքնին խորհուրդս աչք եկեղեցւոյ. Ածան. Նիեզ: *Ծածկեցաւ ի մեզ խորաքնին մեկնուԹի մտաց պատգամացն. Վեցօր. Ը:

ԽՈՐԲԱՆ. գ. Եթէ չեզ գրելի խարբաշ, որպէս մեղ, կամ Մաղեալ ցուրեան. *Վաճառեաց նոցա զհուսաա նոցա, յաՄինայն ածանէ առեալ չորս դրամ՝ և երեք մոմ՝ խորբաշ, և ձիաոտոյրակ մի. Սամ. երէց:

ԽՈՐԳ, ոյ, ոց. գ. Σάκκος. Saccus. Κιλίκιον. Cilicium. Մազեղէն խոշոր. խաչքան. քուրձ. մանուածոյ արկեալն զանձամբ վանապահարուԹեան. խոպոչ, լոպ, գըլուան ևեօմիչ. երզս. սաք. *Խնդրեր աղօԹիւք, պահոք և խորգով՝ ընդկեցէք խորգով պաշտօնեայք ձեր: Խորգով և մխրով ապաշխարեալ էր: Ի խորգ և ի մոխիր նըստեալ ապաշխարեալ էր. եմ: *Խորգով և մխրով կրօնաւորեալք. Ցհ. իե: *Նասման ի վերայ խորգոյ և մոխրոյ. Մծբ. գ:

Եւ Քսակ կամ պարկ ի խորգոյ ինոբաբ, լոպալ. * Եռաւ նոցա հաց խորգով մի. Վեցօր. ոյ. իբ:

ԽՈՐԳԱՀԱՆԴԵՐՁ. ա. } **ԽՈՐԳԱՀԱՆԴԵՐՁ**. } Խարազնաձ. զգեաց. *Ան ևնեկքեան խորգապատցք, ամենեքեան արձ. զնագեստ. Լսպ. ծա: * Երևեցուցանէր զանձն իւր մարդկան պահօղ և խորգահանդերձ. Բ ենիկ. ը. 8:

ԽՈՐԳԵՂԻՆ, ղենի, նաց. ա. Որոյ նիւթն է խորգ. ի խորգոյ կազմեալ. մազեղէն. մազեայ. ապա, ելէ. * Աբեզայի խորգեղէն պարեգօտ. Հ=Ց. էեզբ. ծգ:

ԽՈՐԴ, ոյ, ոց, կամ ու, ուց. գ. Տ. ՈՈՈՒՆԳ. Γέραος. Grus. Խոռոն. *Գերաս նոս (յն. էչէռնօս). խորդ. Գալէան: *Դասս դաս խորդոց հասուց. Ագաթ: *Թզուկք պատերազմին ընդ խորդուց հասուց. Խոր. Ց: *Խորդոյն իմանալ յառաջագոյն զամբ. րունս կարկառս, և վաղ ի մարմանդ տեղիս փութալոյ. Եփիփ: *Կէաք ընդ առաջնորդովք հնազանդեալք, այսինքն են խորդք. Վեցօր. Ը: *Ցարմարական չարժմունք և ձևք, որպէս զխորդոցն ասեն. Աս օբս. Ե: *Խորդք աողին՝ ի գնալն իւրեանց. ՄԽ. առաք: *Ցորժամ ասեք խորդք, զայն՝ որ հարազատ որդի չէն՝ զնոսա նշանակեր. իսկ դայլիւ եդեալ խորդք՝ զերամակս կըռանակ Թռչնոց նշանակէ. Երզն. իբ:

ԽՈՐԴԱՄ, ացի. է. Ῥέγχω. Ronchisso, sterto. իտ. russo. Հնչել ձայն խոշոր ընդ հագագ փողի և ընդ քիթն ի քուն. իլը ի խորոց ձայնել. կամ հանել զձայն խորդոյ. խոխալ, խռռալ, փչալ. խըընապատգ, ղէրղըրմագ. *Ննջէր և խորդ ոյր: Զինչ է այդ զի խորդասդ. Յոբ. ա. 5. Ն 6: * Ի քուն Թանձրութեն խորդալ ծուլութեք. Երզն. ը: *Եւ դու պահապանդ ունիցես և խորդաս. Մադ. գ: *Քնով դանդաչեալ խորդանք առ օրհնութեին. Սարգ. ա. պ. Ե: որ և է նշանակ լեռին ծուլութեե:

Մերթ Գոչել աչեաց ծուլոս. *Ի կոհակաց կատաղելոց ներկուսն ալեաց յայտնեցեալոց յուզեալք, և ի խորոցն խորգալով. Մագ. իբ:

ԽՈՐԴՈՒՄՆ, դման. գ. Խորգալն. հնչիւն խորգալոյ. *Ընդխգացն ձայն խորդման. փիւ. յոբ:

ԽՈՐԵՄ, եցի. ն. Βοθύνω. Profundum facio, in profundum mergo. κατορύττω, defodio. Խոր առնել. խորացուցանել. ի խորս իջուցանել. խորանիշել, փոռել. լոպ. գոբ էնիզ. * Փորեաց և խորեաց, և եդ հիմն: Խորեցէք ի նսաեմ քնակիչք հանգրուանիդ. Ղկ. է. 48: Երէմ. խե. 30: *Որ չինեն զչինուած իւր ի վերայ ապառաժ վիմի, խորիցէ և դնցէ ջրհիմն նորա. Մծբ:

Եւ ի խորս Թաքուցանել, Թաղել, պահել ի ծածուկ. * Իդուս ոչ ևս խորել և Թաքուցանել, այլ յայտնի պատմութիւն ձեզ վերագրեցի. Պիս: *Մինչև յերբ զկորըս տական զոսկիս զայս ի վայր խորեմք. Ոսկ. յհ. Ը. 8: *Ոչ գանձել յերկրի՝ ուր միայն զիաղել և զխորել նշանակէ. Երզն. մխ: Իսկ Սիր. խա. 20. *Զբանս նորս խորեացեն ի սրտի ,, . ընդերցիր ըստ չն. խորհեացին:

ԽՈՐԵԼ. Νοσφίζω, ζομαι. Surripio, subtraho, subduco. πλεονεκτέω, fraudo per avaritiam. Խռոել. քաւնալ զմանն ինչ յամբողջ իրէ. մեղմով գողանալ. *Խոռեաց ի գնոց անտի. Գծ. Ը. 2: *Ջսկանսըն բերեալ, և զծանրագոյնսն ի նոցունց խորեր. Մագ. ծԸ: *Խորեալ էր զանօթսըն. Վրթ հդ. Ը: *Որ գոյզն ստացուածոց ընկերին խորօղ փութեցաւ լինել գող. Պիս: *Հաւատարիմ կոչէ զնա, զի չխորեաց ինչ կայէն ագահեաց խորեաց չայ. Ոսկ. մթ. գ. 24: Ն Եէէս. ծԸ: *Ա յս է մտերիմ ծառայիցն ձյ գործ, ոչինչ խորել չյածձայնոց, այլ ձյ սատրագրել զամենայն. Սարկ. ա. պ. Ե: *Ոչ եթէ իբրև չորեդոյ և ի հոգեոյ խորելով ինչ զածուածին. կնբդ. օբին:

Կամ Σφετερίζω. Sibi vindicare, attribuere. Սեպհականել անձին զոչ իւրն. *Որպէս Թէ զփառս հօր՝ որ ոչինչ էր (ասէն) նմա անկ, յանձն խորիցէ: Ո՛չ փառս ինչ որ չէիցէ նմա անկ, խորելոյ. Ոսկ. մթ. գ. 3. յոյմ և Երզն. մթ:

Եւ Λυμαίνω. Violo, devasto. Խանգարել, եղծանել, անպիտան կացուցանել. *Խորեր զնըսը արգարութեին ամբարտաւանութէ. Ոսկ. ղ:

ԽՈՐԹ, ոյ, ոց կամ ից, կամ ու, ուց. գ. Πρόγονος, προγόνη. Privignus, na. Որ չէ բուն և հարազատ որդի. զաւակ օտարի՝ որդիացեալ ուրիք ի պատճառս ծնողին իւրոյ ամուսնացելոյ ընդ նմա. որ և լինի խորթ զաւակին հօրու կամ մօրու. էօյէ, էօյէ. *Որդի առ մայր, կամ խորթ առ մօրու: Զկնոջ իւրոյ դուստր, որ է՝ զնըր խորթ: Զխորթ հօրն իւրոյ, որ է հօրն կնոջ դուստր: Որ է որդւոյն խորթ, կամ զնորթուհւն դուստր: Ան որ խորթուն Թոռնիսյն. Նե. ղՆ: *Խորթքն ընտրեալ լինէին ի ճշմարիտ որդւոց. Նննոս: Տես և կանոն:

ԽՈՐԹ. Νόθος. Nothus, adulterinus, spurius. Աղջկորդի. հարճորդի. պոռնկորդի. էէմ. *Եթէ առանց իսյատուս լինիցիք, ապա խորթք իցէք, և ոչ որդիք. Եբր. ծԸ. 8: *Բաժանէ զխորթսն և զաերս որդիսն. Ոսկ. եբբ: *Որպէս յոռեգորիք կանանցն, որք զխորթսն առաջի արկանեն: Դիմեցին այժմ հարազատաբար խորթք չորք դիմեք. Բրս. Ե.Ղ: *Որդւոց բարձրացեալոց տնարգելով զնոսն, համարն և խորթոցն ըստ արժանեացն զտար հոյրն. Խոր. Ը. 68: (որ հայկ և ի ա նչ:)

ԽՈՐԹ. Νόθος. Adulteratus, alienus. Անհարազատ ինչ. խարդախեալ. օտար կամ ոռա. գալոտ. *Խորթ շարագրածուԹիւնք (որ չեն նորա՝ զոր անուանն կրեն). Ածպոտէ: *Մեր ոչ է տվորուԹի գողարար զայլոցն իմաստասիրուն խորթս մեզ ստեղծանել. Մագ. ծԸ: * Ցիչեցուցանէ զնոցա գործս խորթ իմաստասեացն. Խորթ է ածայինն և երկնաւոր վարդապետուԹէն. Սարգ. յէ. Ե. ա. ը. 7. Ը: * Սա (նիւԹն առալինն) է առանց զգայուԹէն չօշափելի, խորթ մտածուԹէն հազիւ հասանելի. Պղսպ. փխ. (այսինքն անհասանելի անհասանելի է:)

*Մի լինիր խորթ սովորուԹէ: Փութա՛ ոչ չփոխել զերգս սաղմոսաց զոց խորթ խորհրդով կչխաս: *Հարազատացն և խորթիցն ըստ նիւԹն. Երզն. ոէբ:

ԽՈՐԹ. փոխանակ գլուխոյ խորգ. այն է կռունկ Թուչունն. *Չիայդ խորթք կան իբրև զպահապանս ի պահու. Վեցօր. Ը: *Խորթք ի Թռչնէն ձևացուցանեն կերպարանս գրոյ. Եսփր. ՀԸ: Նովին սխալագրութ ասի. * Խորթն հոմանուն է. զի խոր-

*լծալ՝ քունն, և խորթ՝ զաւակն. Ո«ԼԲ»ԴԸ. (փոխանակ գրելոյ Խորդալ.)

ԽՈՐԹԱՒԱՐՈՅ, ի, ից. ա. Խորթ և վայրենի բարուք. օտարոտի ի գնացս կամ ի վարդապետութենէ. * Տարամերժեալս քան զծայգան, խորթաբարոյս քան զգայլենս: Սովաւ խորթաբարոյիցն հերձուածողաց բերանք կարկին. Նար. Բ. հԲ:

ԽՈՐԹԱԿԻՑ. ա. գ. Խորթ եղբայր կամ քոյր, ևն. խորթ որպէս զայլ անձն. *Ընդ խորթակիցսն ասէ մինչև ցերրորդն.ՄԻ.Ե.Գ:

ԽՈՐԹԱՆԱՄ, ացայ. է. Νοȝέυομαι. Alienor, pro adulterino habeor. Խորթ լինել կամ գտանիլ. օտարանալ իբրև ընդ խորթ. * ի տատայղ դարձին յաւուցոյդ, յորմէ խորթացայ: Զաբրահամ ոչ էր յիչէլ, զի խորթացեալ էր ի նմանէ. Նար. ԽԲ. Ծ:

Եւ Օտարանալ ի կարգէ. անստոյդ, անհարթ գտանիլ. * Խորթանալին երկոքեան իրողութիւնքն արիստոտէլի. Ան. Վերլծ. ա«Ի»Գ: *Վերստին արծարծել զխորթացեալ բանս հռետորին. Յիշագ. ԳԱ. գԲ. այսինքն հարթել զանհարթ ոճն:

ԽՈՐԹԱՊԱՐ. ա. գ. փոխանակ գրելոյ Խորդապար. Պար խորդուց. երամ կրնկանց կամ գրեից. * Գեաւրաս դրէից ես խորթապար եռանկիւնեաց՝ օգահատեալ կառաչմամբ. Մագ. ԾԲ:

ԽՈՐԹԱՏԵՍԱԿ. ա. Խորթ և օտարոտի. *կարող լինել ընտրութեի առնել խորթատեսակ բանիցն. ի գիր. խոսք:

ԽՈՐԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Νοȝέυω. Pro adulterino habeo, alieno. Տալ խորթանալ. անհարազատս համարել. օտարացուցանել (իրօք, կամ նմանութի.) *Յաքրահամու հայրութէն զնուսա խորթացոյց. Նանայ: *Քարուկեաց զերկուսս (այսինքն զծնունդն), և զսուգակցութէն ոչ խորթացոյց. Ոսկ. Ի«ոո»: *Այս է փարթամին, ոչ այլ ումեք պէտս ունել. Թէպետև առաքելական ժամանակս զայսոսիկ խորթացոյց. Անյ. պորփ:

ԽՈՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Խորթ գոլն. անհարազատութի. և Տմարդութեան. *կամիս զխորթին խորթութէ նոցա. Մագ. ա: *Պօղոս վկայէ խորթութէ նուցա. Վրդ. ը:

ԽՈՐԻ, կամ ԽՈՒՐԻ, կամ ԽՈՐ. որ յօդիս գրի ի մէջ Խորին. ըստ արաբ. փաբրա, փաբրա, գաֆի, գբրայէնճի. այսինքն գալ վերծանօղ. ընթերցօղ և մեկնիչ գրոց. (ըստ ոճիկ. ընթերցօղ կուրանի իբրեանց. զի և գաբրան, կամ գբրայէլ, ի ընթերցուածս:) *Սիրն աքբայ եփրեմի խորին (կամ խուրին, կամ խորն) ասուցոյ. ՃՃ: Ցայսմ: Տծնայ. ևն: Որպէս և ի չին բառդրի, *Քերոտան, վերծանօղ »:

ԽՈՐԻՄԱՑ. ա. Խոր խմաստութ, և դժուարիմաց. *Առակս խորհրդոցս. Ագաթ:

ԽՈՐԻՆ. ա. Βαθύς. Profundus. Նոյն ընդ խոր. խորանի. փերէն. *ի վէմ մեծ յանուտէ՝ խորին յոյժ: Ե՛կ ելը՛ ի խոցս խորինս: Երկինք բարձր, և երկիր խորին (կամ խոր). Բ. Ի«Գ»Ը. 17: Եղէկ. ԼԲ. 21: Ա«ա». ԻԲ. 3: * Խորին վայրք երկրի. Պիս:

Նմանութէ ասի. *Բանք խորինք: Խորին խորհուրդք. Ա«ա». ա. 6: Բ. Ի. Բ. 31: Ե«Լ». 6: ԻԲ. 15: *Խորին է սիրտ քան զամենայն. Երեմ. ԺԲ. 9: *Խորին դիտուածքն այ. ՁՃԻ. Իա: * Խորին փիլիսոփայ. Սոփ. ա. պ. ա. Ե ԺԲ: *Դարձեալ և այս առանձին բառ է հեբրայեցւոց, և խորին. Կ«Ը»Ղ. Ի«Գ»: *Խորին խալալութէն, կամ ծերութէն, խաւար, առուտուր, անապատ, չարութէ, կռապաշտութէն. Աշխ: Նոյ: Մագ: Շ. Ֆի: Խոչ: Յհ. ԿԲ: *Յարեաւ ի խորին ժամ առաւօտին՝ ի մէջ գիշերին. Գնդ:

ԽՈՐԻՉ. ա. Որ խորէ մասն ինչ յիրացգողաց. *Որպէս գողն յուդաս և մասնիչն... առանայ զնա իբրև խորիչ նենգաւոր. Սոփ. փհ:

ԽՈՐԻՍԽ, բսխոյ, կամ խս. գ. Κηρίον. Favus. (իսկ κηρός, cera, ի մոմ.) Բջիջ կամ պան մեղր հանդերձ մոմովն. բձիճ լի մեղու. Ֆոռվ. ՀԼՐ. ԻՒՀՁԳ պաղը. *Խոլրիսխ մեղու. Քաղցր է նա քան զմեղու խորիսխ. ա. Ռգ. ԺԲ. 27: Սղ. ԺԲ. 11: *Պատառ մի ի խորսխոյ. Կալ. ԺԲ: * Մեղու չուրջ զխորսխովքն թռուցեալ պատի: Համս խորսխոյ քաղցրութէ. Ոսկ. ի Ղեւիտ. Ե. յհ. ա. 1: * Մեղեր և խոլսխի յագուսին կայ. Լխբ. ազ:*Խորխսիս՝ որ զկոկորդն քաղցրացուցանէ, է չնուրք աւետարանին. Հմտ. ա«Ի»: *Սուեղծանելով իբրու խոլսխով մեղուաց զքաղաք և զքաղաքացիս. Պլուտ. օրին. Ֆ:

ԽՈՐԻՍՈՍ. *Եγχρις. Laganum, placenta. Պան խմորոյ զունգելոյ իւղով և մեղու. խիւս. փոխիոգ. պլանինդի, փաթթ, գալաս. *եհսի, պօղաչ, էքէր, ևն. *Համ նուրա իբրև զխորիսխ մեղու: Եփէին ի պուտան, և առնէին նկանս. և էլ քաղցրութէի նորա իբրև զխորիսխ իւղոյ և մեղու. Եւ. ՁԲ. 31: Թուոց. ԺԱ. 8:

ԽՈՐԽ, ի, ից. գ. Λεβηρίς, σάφαρ. Exuviae serpentis. Մորթ կամ մաշկ օձի՝ ի բաց ձգելի ի հնութէ. օյո«ա»պի. Եբլան փերէ»ի՝ ևօմնէի, Խգ. (չ. և գրգելեակ. Խբբաա, և *Խ«ր»ս.) * Զձերութէն օձ ի բաց մերկանալ զնորին. փիւ. լին. ա. 33: *Օձն գտանէ զբարաձերպ ինչ, և ընկենու զնորին. Ե. պիէ. բաբոյ: *Օձ զնուութէի խորխի փոխելով նորանայ. Երզն. Տպ: *Մերկանալ զբխորիսխ մեղուացն զօձաձև կերպարանն. Լխ. ևս: *Օձ է մեղքն, ի ծակն չուա մտանէ. և ոչ կարէ ոք յետու քարշել զնա, զի խորխն ընդգէմ է. Ո«ԼԲ»Ը:

ԽՈՐՈ. Λάφυρα. Exuviae. Մորթ այլոց կենդանեաց. և կեղևանք այլոց իրաց. փէրի, խէրէզ. * Զխորին խոզի. Ագաթ:

ԽՈՐԽԱՆԱԼ, ացեալ. է. Իբրև զխորխ (իսոզի) լինել. *Զխորխացեալ կաշին ի բաց ընկենուր. Ագաթ:

ԽՈՐԽԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Որ ունի զկեղև կամ զմաշկ և զփերձեկ և զպարկ և զպատեան իբրև զնորին. փերէնի, գապագբա. *Ի պատեհնաւոր և ի խորխուսոր սերմանց. Նեա. Ի«պ». յի. մի քառ, Χέδροψ, οπᾶ. Legumen, mina. *Խորխաւոր պտղոց ծառոց կերակրել (ի լման սեռանոյ). Ո«ԼԲ»Ը:

ԽՈՐԽՈԼԻՄ. հեցայ. ֆ. Հերձուածել. խոլբլով խորխել. ձեչէրթէլ, բաց«ե»լ. *Երկիւղ առանց ջուրց պատահի և խորխոլի. Եզեկ:

ԽՈՐԽՈՐԱՏ, ի, ից. գ. Βόθρος, βόθυνος, βάραθρον. Fovea, scrobs, lacus, fossa, hiatus, barathrum. փոս խոր. խորափոս. վիհ. խոլք երկրի. գուբ. գերեզմանի. և Դրժոխք, և կորուստ. փերէն ըագբոբ. Խեն. փեի, հաւէնյե, քէնա. *Թագաւոր ժողովուրդն ի վէմն և ի խորխորատս: Արարից զնա խորխորատ աղմոյ ի կորուստ: Երկոքեան ի խորխորատ անկանին կամ անկանիցին: Անկաս ներքի (ոչխարն) ի խորխորատս: Իջուցից զքեզ առ իջեալսն ի խորխորատ: Տուաւ գերեզմանն նորա ի խորս խորխորատին: Փոքրեցից խորխորատս: Փոսկին աւազի իմ խորխորատ մեղուոյ: Ի նոյն անկի՛ ի խորխորատ՝ զոր և գործեաց: Որ փորէ խորխորատս ընկերի իւրում, ինքն լցցէ զնա. ևն: * Ի խորխորատից չարեաց ելանել միւսանգամ ի ծանծաղ. Ոսկ. ս. Ֆ. 14: *Զոր օրինակ ժողովեացէ ոք զմարախս, այնպէս խաղայցեն ձեօք ի խորխորատին իւրեանց. Ոսկ. Ես: *Ի չորաչոր աղանդաց կործանին խորխորատս. Յհ. իմ. ապ: * Խորխորատ կորըստական, կամ կորստեան. Յհ. ԼԲ: Նար. Է: *Անձին և առաքինութէ՝ խորխորատի լինել պատճառ. Շ. ապ: * Յաւիտենական հրոյն խորխորատի պատրաստութէ. Լխբ. ծգ: *Խորխորատ առնել, և կուտել փայտ. ՃՃ:

ԽՈՐՀՈՒԻԼ. գ. Խաւարծիլ. գաբծիլ. ամկ. Խործիլ. Տունկ խաչնդելոյ. դաբ. «Ե»ՎՎԿ: Բծվբ: (Խործովիլ՝ ըստ Լխհ. Ազգ խեցեմորթի գոհարաց և մարգարտաց, այլ ըստ խաորՀլսեցւոց՝ Ազգ կերակրոյ փոխընդուվ և իւղով զանգեալ:)

ԽՈՐՀ, ի, ից. կի ոյ, ոց. գ. Արմատ խորհելոյ. Պատահումն. խորհուրդ. մտածութիւն՝ Ի«ԿԲ»ԻԲ, Ե«Ի»Բ. *Խորհ ածել: Խորհ պահել. ՅՃի. ծԲ: Վրդ. օր: * Եւ որ յառաջն լինի ի բարձրագոյն խորհն վճռս ասէաղ. Տծնայ: *Հեռևեալով արիստոտէլեան խորհիցն, և ոչ ձկնորսական խրիդրոյն՝ որ ասէ, սէր յաւել ի մեզ հաւատոս. Ո«ԼԲ»Բ: *Հեթանոսն ի բնութէ խորհոցն միայն գաւառապարսի. Ոսկ. հա:

ԽՈՐՀԱԲԱՆԵՄ. ն. Տ. ԽՈՐՀՐԴԱԲԱՆԵԼ:

ԽՈՐՀԱԿԻՑ. Տ. ԽՈՐՀՐԴԱԿԻՑ. *Բհան. գոս հարցեալ ուսմնի, եթէ ով է խորհակից ազնիւ, ասէ. Ժամանակն. Ո«ԼԲ»Բ: *

ԽՈՐՀԵՑՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Διαλογιστικός. Ratiocinans. Ընտակ կարողութէ խորհելոյ. տրամաբանող. տրամախոհական. տես և ԽՈՀԵՑՈՂԱԿԱՆ, և ԽՈՀԱԿԱՆ. *Եւ է ներարամադրեալ բանի՝ չարժումն անձին (այսինքն հոգւոյ), որ ի խորհեցողականին եղեալ՝ առանց իրիք արտաքոյնութէ. Նեա. Բ: *Բերան ոչ զմարմնոյն ասէ, այլ զմտացն, յորում և խորհեցողականն է ներգործութէ: Զօրինացն լոյսն խորհեցողական սերտն ձգէ յինքն: Խորհեցողական մտացս խմաստութէն. Լխբ. ազ:

ԽՈՐՀԵՑՈՂԱԿԱՆԱԲԱՐ. գ. Հմուտ և ԽՈՐՀԵՑՈՂԱԿԱՆ. Խորհելի. խորհուրդ. *Ընչանակ խորհեցողաւէ լուծողի զհեշտուէ: Ագաթ:

ԽՈՐՀԵՑՈՒՄՆ, ցմանի. Հեցողական. Խորհելի. խորհուրդ. *Ընչանակ խորհեցողաւէ լուծողի զհեշտուէ: Ագաթ:

ԽՈՐՀԻՄ, հեցայ. հ. Μελετάω, λογίζομαι, διαλογίζομαι, βουλεύω, ομαι. φρονέω, ևն. Meditor, cogito, ratiocinor, consulo, consulto, volo, ևն. Մտահոգ կամ մըտահոգ լինել խոկալ զմեռս ածել տրամաբանել. երկնել ի սրտի, ոյոձել ընդ միտս. Ֆածել, Ֆածալ. փ«ը»Լ«Ե»փ, փէէր էՒփ. *Աւրգելքն ի խորհուրդս իւրեանց՝ զոր և խորհեցան: Խորհեցան խորհուրդ՝ զոր ոչ կարացին հաստատել: Բարկութէ զենգոյն խորհէին: Զանօրէնուէ խորհեցաւ յանկոյնի իւրում: Դուք խորհեցաք զիս ի չարութէ, և ած խորհեցաւ ման իմ՝ ի բարութէ: Խորհէին ի սիրտս իւրեանց: Զի՞ խորհիք զայդ ի սիրտս ձեր: Խորհեցան ի միտս իւրեանց: Խորհէր ի միտս իւր: Ամենայն ոք խորհէր ի սրտի իւրում խնամով ի չարիս: Իւրաքանչիւր չար ընկերի իւրում մի խորհիք ի սիրտս ձեր: Խորհեցուք զառաւէն բարութէ: Խորհեցան յանձինս իւրեանց զանուղղայս: Խորհեալ կամ խորհեցարուք զքարիս առաքի տեառն և մարգկան. ևն:

Խորհեալ. Հոգ առնել. ուշ ունել. խըղնամ առնել կամ ունել. Խելս փալ. ուշ դնել. *Ցայդ խորհեաց, և՛ի գոյն կանխեաց. Ջիր. ա. փխ. ե. 15։ *Ցկեր նայեաց, և խորհեաց զմեզ. Ես աղքատ և անանկ եմ, ամ խորհեալ զնս։ Երանի՛ որ խորհի զաղքատան և զանանկն. ևն։ *Ո՛ր իցէ խորհել յալքատան և՛ի տնանկն. խորհելն այն է, յորժամ զմտաս ածիցէ զտառապանն նորա (՛ի լինել ձեռնտու). Մ՚անդ. ը։

Խորհել. Դնել՛ի մտի. յօժարիլ. կամիլ. Ջանալ. Նիւթել, խելել. * Խորհեցաւ լուծելայն արձակել զնա։ Իակ եթէ զայս խորհեցայ, միթէ թեթեւութեամբ ինչ գնացի։ Գիտեմ զի խորհի տէր՛ի վերայ քո կործանել զքեզ. ևն։ * Իբրև խորհեցաւ ամ հաստատել զաշխարս. Մ՚անդ. ծէ։ *Ոյք զամ սիրել խորհեցան Թագաւորք. Աե. էալէ։ *Խորհէր կործանել զդիս. Խոր։ *Ճանապարէն նմա հորդե ամենայն ուրեք, ուր և նա խորհեցի երթալ. Յհ. լի։ *Գնալ՝ խորհեալ էք. Վրէ հդ։ *Ոչ խորհին ուղիղ կենցաղ ցուցանել. Ոսէ. յհ։

Խորհեալ. ընդ այլոսւմ. Խորհրդակից լինել. խորհուրդ առնել կամ ասել. Ժողովէրէ էմէ։ * Խորհեցաւ ընդ նա։ Խորհեցան ընդ միմեանս։ Ելեալ զխորհուրդ ծերոցն՝ զոր խորհեցաւ ընդ նոսա, և խորհեցաւ ընդ ամենեսին։ Զայս ինչ և զայս ես խորհեցայ։ Զայս ինչ և զայս խորհեցաւ վասն ձեր ասիաբոբել. ևն։

Խորհել. որպէս կարծել կամ գուշակել ընդ միտս. Համարիլ. Ճանաչել. Գէյտս էմէ։ * Խրատքանչիւր ոք՝ի մէնչ առաքի դնիցէ, զոր ինչ խորհի յաղագս ամ և քոնի։ Ես՝ զոր ինչ խորհիմ, ճառեցից. և դու զոր ինչ խորհիս՝ ճառեա ինձ. Աե. է։

Խորհեմ. ն. Խորհիմ. ի. գուն ուրեք վարին. *Զվերինն խորհեցէք. Կիսրդ. գիդ։ * Ա՛յս խորհեացի՛ի ձեզ, որ և՛ի քո յոյ. Նէս. Էրփ. Ե երան։

Խորհեալ, կամ Խորհեցեալ. ն. և ի. *Մեզաւորաց խորհելոց վասն իմ տարապարտ հարկանել զիս. Մաթ. լա։ *Խորհեցեալ այնուհետեւ յոհաննու. Խոր. աա արծր։

Խորհումն, հման. գ. որ և Խորհեցումն. Խորհուրդ. մտածմունք. միտք. * Ցրուեր և վասնէր զամենայն խորհուրդս չարութեան. Եչէլ. է։

Խորհուրդ. նրդոյ, ոց, կամ դի, իս. կամ դ. ան, դեամբ. գ. Մելէտի, Լογισμός, διαλογισμός, νόημα, διάνοια, διανόημα, ἔννοια, βουλή, συμβούλιον, φρόνημα, ἐνθύμημα, ևն. Meditatio, cogitatio, ratio, consultus, consilium, ևն. Խորհելն, մտածմունք. խոկումն. տրամախոհութիւն մտաց. որոճումն՝ի սրտի. փիւր ՆԷփիւ-ւ, ԷՆփԷ. պ-ւԷ-ՆՆԷ։ *Խորհրդոց քոց ոչ ոք է որ նմանի քեզ։ Ցոյժ խոր են խորհուրդք քո։ Տէր ճանաչէ զխորհուրդս մարդկան, զի են ընդունայն։ Խորհուրդք նոցա՝ խորհուրդք անզգամից։ Եմտաս խորհուրդ՝ի նոսա։ Ծանեաւ զխորհուրդս սրտից նոցա։ Գիտացեալ զխորհուրդս նոցա. ևն։ * Խորհուրդ՝ յլացումն բանի, և բանն՝ ծնունդ խորհրդոյ. Այ. հդ. խ։ *Ի վերոյ քան զերկինս արասցուք զխորհուրդս մեր. Վէյօր. է։

Խորհուրդ. Խորհրդակցութիւն ընդ այլս և իրաս. ԴէվՔերէ. Փ-ւԷվՔերէ. * Խորհուրդ յամենայն մարդոյ խնդրեսցես։ Խօսեցաւ ընդ նոսա ըստ խորհրդեան մանկտւոյն։ Հաստատեցաւ բանս այս՝ի խորհրդի անդ։ Ապահաս առնէիք զխորհուրդս իմ։ Ոչ կամեցին անասել խորհրդոց իմոց, ևն։ * Ոյն՝ի միջոյ խորհրդեանն յոտն կացեալ. Լկաե։ *Խորհուրդ վատ՝ի մէջ առին սպանանել զնա։ Խորհուրդ կալաւ քահանայապետն Խորհուրդ արարին վասն յիսի սպանանել զնա։ Արարին խորհուրդ, զի նենգութեամբ կալցին զնա և սպանցեն. և այլն։ * Պատմեր զբանս խորհրդոյն հողոփեռնեայ։ Զբանսն՝ զոր խօսեցաւ աքիոսիր՝ի խորհրդեան սենեկի քում. ևն։ *Տուն կամ տաճար խորհրդոց. ա. ԻԼ. ը. 15. 19։ *Միասս դնելով խորհուրդ առներ ամ այսինքն համոզելով իրաս տայր. Բ-ւ. ՀՀ. 20։

Խորհուրդ. Միաք. դիտաւորութիւն. նիւթ, փիւր. *Ո՛չ անշունչ է իրքև զմարմինն՝և ոչ մտաւոր իրքև զխորհուրդս. Փիլ. լին։ *Որ յոյժ պինդ ունիս զմիդ ասել բնաւ, և ասելոյդ քո խորհուրդ՝ի վաղենաիներայցն և՛ի մանկըքեցւոյն հայի ալձատանս. Յհ. իմ. էրե։ *Տան զերիւց բնութեց կոչումն քոնի՝ ոչ այլ ինչ խորհրդով, բայց զի ամ զնայն և մտաց խոտովանեսցին. Լմէ. ապ։ *Ցուժամ առնէք արտաքսանել ձայնեաւն բան է, և արտն հեգ միայն, որ ոչինչ ունի խորհուրդ. Երէն. էէր։

Խորհուրդ. Խոհականութիւն. հանճար. խնամատարութիւն. ափլ, փիւռաէր. *Ոչ ծանեան խորհրդովք, թէ զիէս փայտին այրեցին ևն։ Միթէ խնամատարութիւ քով կամ խորհրդով արարեր քեզ զօրութիւն։ Խորհրդով մտի պատրաստէ. ևն։

Խորհուրդ. Mυστήριον. Mysterium, arcanum, sacramentum. Գաղտնի կամ սրբազան և ամենայն ինչ գաղտնիք. հիւթէր, սբէր. *Խորհուրդ իմ ինձ, և իմոցն. Եա. իէ. 16։ * Դանիէլէ՛ի ամենեան գիշերոյ յայտնեցաւ խորհուրդն։ Գոյ ամ յերկինս՝ որ յայտնէ զխորհուրդս. ևն. Դան. է. ասէպ։ Տ՚ա և Տ՚է. ծէ. 6։ Իմ. է. 22։ ծէ. 15։ *Խորհուրդ արքայութեն ամ։ Հաւատացէք խորհրդոյն ամ։ Խորհուրդ մի ասեմ ձեզ։ Ի խորհրդեանն քումի։ Խորհուրդս այս մեծ է։ Խորհուրդ հաւատոց, կամ ամ պաշտաւութե. ևն։ Ուսոի և եօթն խորհուրդք եկեղեցւոյ. *Խորհուրդ ամ է, զոր յայտնէ սքց իւրոց, և ծածուկ է՛ի պըղծոց։ Խորհուրդ է մարմնոյ և արեան որդւոյն ամ։ Այս է խորհուրդն, զի ոչ ըստ սեանեղջին, այլ՝ իմանալոյն է՝ հաւատալն։ Խոր. պէրփ։ * Ի կիւրակէէ չկիւրակէ, և խորհրդոյ՛ի խորհուրդ. Կանոն։

Խորհուրդ. Τύπος. Typus. սմբոլոն, symbolum Տիպ. օրինակ. նշանակ. նշանակութիւն. ալաէր. *Ա՚յսոր՛ի խորհուրդ ամ ասելք նսիոհօրն. Ըաբ։ * Ի խորհուրդ և յօրինակ մեծի խորհրդոյն՝ որ յայտնեցաւ էր, ոչխար և արջառ տապաւորէին. Եէնիկ։ *Առակ խորհրդոյ աբրահամեան պատարագին. Նոր. Խ՚ե։ *Երկքին օծումն խորհուրդ ունին կուրւոր. Ոսէ. յհ։ *Գաւազանն յօժ խորհրդիւ գառնայր... օրինակ մեծի վիրս կուքե խաչափայտին. Կիսրդ. Եւ։

Խորհրդոն. ս. խորհրդաբար. գաղտ. *Ցվեր հրեշտակս խորհրդով առ արքայն. Բ-ւ. է. 6։

Խորհրդածանել. հգի. ն. խորհել և խօսել կամ որոշել՛ի խորհրդեան. խորհուրդ առնել. * Մինչդեռ քահանայքն զայն վճռագործել՝ խորհրդաբանէին, և խոստվել վրդովվէին. Զէր. իե. այլ ձ. խորհրդաբանէին։

Խորհրդաբար. ս. Ἐκπρονοίως, σπουδαίως. Consulto, industrie. Խորհրդովդիտմամբ. խոհականութ. ափլանէ, նախատաճա* Խորհրդաբար սկսանելով յառակաց (՛ի պէսս մանկանց). Խոր. Ք. 53։ *Ոչ խորհրդաբար անբաժանեալ զնոսա ոք կարծեսցէ. Փիս։ *Չհասարակաց հոգս խորհրդաբար սեռեալ. Յհ. իի։ *Դիաէր խորհրդաբար, և՛ի խնդիրս կայր լսել՛ի նմանէ. Ոսէ. յհ. ա. 31։

Եւ Κρυφαίως. Arcane. Ընդ գաղտնութ. ծածկապէս. լուծէպէն. սբբէն. *Խորհրդաբար, և ոչ յայտնէ։ Խորհրդաբար, և ոչ երեւեալապէս։ Ընդէր մանն հրապարակաս. և յայտնեցին խորհրդաբար. Լքէ. էր ընէ էլէ. Ե ազ։ *Խորամանկ ոսոիկանն խորհրդաբար՛ի մտի եգեալ սուր հակաւսուկուեցէ՛ի մէջ նոցա արկանել. Յհ. իի։ *Նաէ ցնա խորհրդաբար. Ճ. Ա։

Եւ Μυστικῶς. Mystice. Սրբազան կամ ամենայնի օրինակաս. իմանալապէս. նշանակաս. խորհրդաւոր դիտաւորութ. *Խորհրդաբար կերպարանելիք. Պէրփ։ *Խորհրդաբար ջուրն երեքելին զանձնոյն ցնդեցան. Բէս. Ռէք։ *Խորհրդաբար և հոգևորապէս իմանալ. Ոսէ. յհ. Ե. 1։ *Ի վերնատանն խորհրդաբար բաշխեաց. Սաէփ. ա. պ. Ք։ *Թաղեցաս խորհրդաբար՛ի սիրտ առաքելոցն. Երէն. Տփ։ *Խաչին նախատպութ՛ի հեռուստս խորհրդաբար. Աե աբս. Ի։ *Ցայտնի՛ի խորհրդաբար ընծայիցն է։։. ի. մեծ խորհրդատ. Շ. Տփ։

Խորհրդաբանաձ. տ. Խորհրդանդեր. *Խորհրդաբարձ՝ ոք աւաղանին. Գ.։։

Խորհրդաբերեմ, եցի. ն. Ածել զմտաս, կամ խորհել. և խորհուրդ իմն կամ խորհրդով՛ի մէջ բերել. * Ցայս իմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ։ Ամենաշատ ոսոիկան ամենայն հոգւոց խորհրդաբերեաց. Նաբ. ևՔ. Ե Տ՚ե։ * Որ և այս թիւ դրոյ խորհրդաբերէ այսպիսի տեսակ. Սիաէան։ *Զի թէ արտաքինոցն ասացեալն՝ի խորհուրդ եկեղեցւոյ վերաբերին, որչափ ևս առաւել ուղղափառ հաւատով խորհրդաբերեն. Յհ. իմ. էիէ։

Խորհրդաբերութիւն. գ. Խորհուրդ. խոկումն. մտածմունք. տրամախոհութիւն. *Զոր ոքբա բնութ, ՛ի ձեռն խորհրդաբերութե մտաց և կրթութե բանիւ ունի մարդս. Այ. հդ. իմ։

Խորհրդաբէտ, գիտի, տաց. ա. Գիտակ խորհրդոյ և խնամատիս. խելամուտ. խորհրդագործ. տեղեկակ գաղանեաց. *Որպէս գրէ խորհրդագէտն այսոցիկ պօղոս. Խոր. Վրէվ։ Տ՚ծակ։ *Խորհրդագէտն ազգ. Ժրօամ եկեսցէ կատարումն, փորր՛ի չատէս խափանեսցի. Այ. հդ. իմ։ * Ածայքինն գաբրիէլ զզաքարիա քահանայապետն առնէր խորհրդագէտ։ Կամի խորհրդագէտս և ձանաչօղս զնոսա լինել. Շ. հէէաբ։ իփն։ *Զարբաձնաբար սկստեալն նշանակականն վարդապետութ՛ի խորհրդագէտ առնէ (նր. մանօղ լինել Թեոփանին քոի՛)։ Ա.յսոցիկ խորհրդագէտք ելիալ մեք, որպէս կարող եմք, արտագրեացոք. Դիան. Եէնէ։ *Հանդերձեալ էր զաչակերտան խորհրդագէտս առնել. Երէն. Տփ։

Կամ խորագէտ. իմաստուն. ճարտար. *Խորհրդագէտն զօրանայ իմաստութեամբ. Համ. ա-ա։ *Կիւրոս խորհրդագէտ մարդ էր և հնարաւոր, բայց՛ի յաղթանդն մեռաւ. Լք. փէւ։ *Իր յաղկերտի հազարապետ մի յոյժ խորհրդագէտ՝ միհրներսեհ անուն. Ո-ապէւ։

Խորհրդագործ. ա. Առաւել խորհրդաւոր և գաղտնի. *Նահ իսկ սասց ըզնոյն բանս, և աւարտեաց որ ինչ խորհրդագոյն էր. Ոսէ. հա։

ԽՈՐՀՐԴԱԴՐԵԼ, եալ. ն. Դաշնադրել. հաստատել ՚ի խորհրդեան. *կատարեացն ըստ սորին ուխտագրուելիք խորհրդադպրեալ, և մերքս մտցեն ՚ի մէջ բանակին. Պիպ :

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱՆ, ի, աց, կամ ից. մ. գ. Μεμυημένος, μυστής (լծ. մաշտոց.) μυσταγώγος. Sacris initiatus, sacrorum doctor, mysteriorum peritus. Զգածեալ կամ զգեցեալ սրբազան և ձածային խորհրդովք. կրօզ յինքեան զդաղտնիս խորհրդաւորս. տեղեակ և ուսուցիչ գաղտնեաց հոգևորաց. որ և ասի ԻՒՂՑԳԼԽՆԱՒ. *ի մովսէսէ յառաջնոյն խորհրդազգածէ և առաջնորդէ օրինացն քահանայապետից : Եկեալ առ ոք ՚ի խորհրդազգածիցն. Դիոն. Եղէզ. *Ուսուցանել կամ հաղորդել զսրբազան խորհուրդս և զգաղտնիս. Եփր. և ուսանիլ զնոյնս, կամ տեղեակ լինել նոցա նց. Դիոն. Եղէզ. տես պս Ը. հրէից : Լ՚ֆ. պ՚ֆգ : Պ՚զմ. լ :

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱՆԵԼ, իլ. } ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. }
Նոյն ընդ վ. *Որ ընդ արդակամս են՝ խորհրդազգածեալք սեռք մարգկան. Համամ. առաք : *Զհանճար սրբազանիցն (քահանայապետիան) յայտնաբանապէս խորհրդազգածեալ քահանային. Դիոն. Եղէզ :

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Μύησις. Initiatio. μυσταγωγία, sacra doctrina. Խորհրդազգածն լինել. տեղեկուելիք սրբազան և ձածային իրաց. հոգևոր ուսումն կամ վարդապետութիւն. որ և ԻՒՂՑԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. և ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ. և ԽՈՐՀՈՒՐԴ. *Սրբազանին խորհրդազգածուելիք կատարողութիւն : Զնուիրեալսն սրբազան խորհրդազգածուելիք. Գիտուելիք կատարելագունիցն խորհրդազգածուելից. Դիոն. Եփր :

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱՑ. Տես ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾ. *Մեծ խորհրդոյն նոցա խորհրդազգացս. Սոփ. յ. ա :

ԽՈՐՀՐԴԱԾԵՄ, եցի. ն. Ἐυνοέω, διανοέω, λογίζομαι. Cogito, ևն. խորհուրդ ՚ի միտս ածել կամ յածել. զմտաւ ածել. Տ. ԽՈՐՀԵՒԼ. հաճել, հաճոյ գիւր լինել, փղճանիլ. *Սքանչացաւ կոյսն, խորհրդածելոցն՝ ուսումն այն լինել : Հրէայքն թէպեաև ոչ խոստովանէին զնա յայտնապէս քՀ գոլ, սակայն նոյնպէս խորհրդածէին զնմանէ : ԶքՀ՝ զոր խորհրդածէքն, այլ ոչ խոստովանիք : Բարձրագոյնս խորհրդածէր վասն քՀի՝ սակս աքանչելագործութեանն, զոր առնէր. կէ-րզ. չ՚ : *Յորժամ զոյս խորհրդածէր. վ՚ք ոչ : *Ըստ առաքինոյ նուագին խորհրդածեալ՝ խոյս ետ ՚ի չարէն. Ցհ. ին : *Մի կորզեսցէ սատնդանել արկուած չարին զայնքան խորհրդածեալն ՚ի քէն բարեզարդութիւն. Բնին :

Լինի և նր. իբր հաւասարական. *Ա՚յսուհետև դարձուցանէ չՀՀ զքանն, և ինքն առ ինքն խորհրդածի. Լ՚ֆ. ոչ : *Նոյնդունակ խորհրդածեցան և նոքա կարգել զլսատմութեան բանին. Կի-րզ. չ՚ :

կամ Ն. իբր ը. *Սոտիպ յիշելով զք զերկիւղն ՀՀ, սարքացեալ մտացն՝ խոհրդածէ ՚ի հոգեկանան. Կի-րզ. չ՚.

ԽՈՐՀՐԴԱԾԵԼ. Μυσταγωγέω. Initio sacris, mysteria vel sacra edoceo, և իբրու συμβολικῶς σημαίνω, symbolice significo. ἑρμηνεύω, interpretor. ἀναλογέω, similis sum, conferor, referor. կատարիլ զխորհրդեաւոյ ինչ սրբազան. խորհրդաբար յայտնի ածել, վերածել, ցուցանել, նշանակել. մեկնել. կր. համեմատիլ. նմանիլ. *Մինամք, մինչև խորհրդածեն քահանայքն զպատճառս գոհուելիք : Զխորհրդոյն զոյուելիսն, որ ՚ի ներքին վայրս մտն խորանին խորհրդածի. Լ՚ֆ. պ՚ֆգ : *Քննեցաք զիմքոնս ընդ մեծամեծս, և խորհրդածեցաք զմանուանս : ի ժամանակի պարապորդ և ուղղ զայս խորհրդածեցոյց ձեզ. Լ՚ֆ. պ՚ֆգ : Վ՚ք ոչ : *Սեղանին սրբուելիք զիհամանակատնուելի որ երրորդումն խորհրդածէ : Խոյս հրդածի եկեղեցի և նոյեան տապանին : Ա՚յսոցիկ բիւրապատիկ բարեաց աղբիւր խորհրդածի որ եկեղեցի. Ցհ. իմ. Եղէզ : *Խորհուրդ անճառելի ածային խնամատեաց այց և առ սքս այս խորհրդածէ խորան. Անան. Եղէզ : *Ա՚զատնակերպ իշմամբն՝ որ ՚ի մէզ պարգև իշմանն խորհրդածի. Գր. հր :

ԽՈՐՀՐԻԱԾՈՒ, ի, ած. ա. Որպէս Մտածու. երկնիչ ՚ի սրտի. *Խնդալը չարեացն խորհրդածու. Սիմէան :

Որսէս Խորհրդական. Βουλευτής. Consiliarius. *Ընտրել զտոսա պար ոյն այնմիկ խորհրդածուս : Խորհրդածուք, և այլ իշխանք. Պագս. օրին. ը : *Զմերձաւորսն և զխորհրդածուսն կապակցեր գաշանց երդմամբ : Հրամանատարք և խորհրդածք դրանն արքունի : Ոմն խորհրդածու դրանն արքունի. Ցհ. իբ :

Որպէս կատարիչ սրբազան խորհրդոյ. Ἱερατικός, ἱεροποιός. Sacrificans. *ՔՀի պատարագին լինել խորհրդածու. ՑճԽ. ծ :

Որպէս կատարիչ սրբազան խորհրդոյ. Ἱερατικός, ἱεροποιός. Sacrificans. *ՔՀի պատարագին լինել խորհրդածու. ՑճԽ. ծ : *Որք յերեկ պատարագիչ և խորհրդածու. Լ՚ֆ. պ՚ֆգ :

Մանուանդ որպէս խորհրդազգած. խեղամուռս և ուսուցիչ ածային խորհրդոց գալմանեաց. Μυσταγώγος, μυστής. Mysta, ad sacrorum arcana admissus, sacrorum doctor. *Լիներ կալօս այսպիսւոյ խորհրդածուի. Պ՚զմ. լԽ : *Որք և անուանեալքն էին խորհրդածուք. Ա՚ֆ. ծ : *Ա՚ւանդուելիք սիրելոցդ խորհրդածուացն : Զգուշացուցանեն զանձինս մեր երանելիք խորհրդածուքն. Պ՚զմ. լԽ. Ե ԻԼ. առ ԹէոնաՒԵոս : *Խորհրդածուք խորոցն ած (հրեշտակք). Շ՚ք : *Փրկչին մերոյ ծննդեանն խորհրդածուք (հովիւք). Խ՚ր. ք. 88 : *Անօթին ընտրուելի՝ խորհրդածուն խորոցն ած. Ցհ. իմ : *Խորհուրդք են ածայինք, և պարտ է խորհրդածուացն միայն զնորին զբուելիսն գիտել. Լ՚ֆ. պ՚ֆգ :

ԽՈՐՀՐԻԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Νόησις, διάνοια. Cogitatio, ևն. և սիլլոգիսմός, syllogismus. Մտածուելի. ոյնձումն մտաց. գիտուորուելի. Տ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ. *Ի քակ մեր. ժէԼ զբարուելիս, զբար խորհրդածուելիս. ՑճԽ. ը : *Չանճարէլ խորհրդածուելեամբ պատրաստեաց. Նաւ. խԼ : *Պետրոս խորհրդածուելիք զտաղաւարացն՝ և զերկրորդումն քո խորհուրդ գուշակելը. Գնչ : *Մի զձածային խորհրդածուիս (ժողովոյս) մարմնաւոր յաղոյսած (ոք վարկցի). Լ՚ֆ. ոք : *Թիւրեցար ՚ի խորհրդածուեդ. Ա՚ր. արիան :

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ. Συμβολή. Consilium, ևն. խորհրդաւոր նշանակուելիսն. մտանաւոր գիտուելն խորհրդոյ երից. *Բոլորն իսկ խորհրդածուելիք հաւաքեալ լինքեան : Ոչ վայրապար ինչ գործ, կամ խոհեմական խորհրդածուելիք՝ ոչ վարկպարապի և անխորհրդապես, այլ բարձրագունիս և օգտակարսաւ իւրաքանչիւրքն լի խորհրդածուելեամբ. Շ. հրէից :

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ. Μυσταγωγία. Mystica actio, sacra, mysterium, arcanum. Սրբազան և ձածային խորհուրդ, բան գաղտնեաց հաւատոյ. և կատարումն ամենայն սքՀ խորհրդոց. պատարագ. պաշտօն. նուէր. և Աքսորուելիք. *Ա՚ճայնոց ինչ սրբազնագոյ խորհրդածուելեանց. Դիոն. Եփր : *Ընծայեցէք քահանայք զխորհրդածուին : Զձածային զայն խորհրդածուելի գրով նշանակեալ. և ի խորհրդածուելեանն բան այսոքիկ. մի ած՝ հայր բանին կենդանւոյ ևն. Ա՚ֆաբ. իպր. Նխ. ՚ի ոգան. *Ա՚ւաջնորդութիւն խորհրդոյն (կամ խորհրդոց), և զնի խորհրդածուելեանն մոլեգնին յանցանաց. Ոսի. յհ. ա. 27 : *Զքն պատարագեն քահանայական խորհրդածուելիք. ՑճԽ. ծ : *Զպատարագին խորհրդածուելիք, և զամենայն կատարողպետուելից. Շ. ընտ : *Ա՚ւանց այսր (զգեստուս) ոչ ՚ի խորհրդածուելի ժպրհել. Լ՚ֆ. պ՚ֆգ : *Զվճռական որն այնպէս յարգարեր ՚ի խորհրդածուէն պաշտօն կողոպս ղեներ. Վ՚ք ոեղբ : *Կատարեցաք ՚ի վերոյ գրոս զածային խորհրդածուելեանցն ձեռնադրուիս : Խորհրդածուելի մկրտուէ, կամ օրհնուելի է կրօնաւորուէ, կի տօնից, կամ ածաբանուելեան, ևն. Շ. խղ : ճճ : Լ՚ֆ. ոչ : Սոփ. ևն : Որպէս և վասն հեթանոսական սրարողուելեանց ասի. *Կատպս չամէզ զէնս պատրաստէին ՚ի խորհրդածուելի կռոց. Լ՚ֆ. ովս :

ԽՈՐՀՐԴԱԿ, ի, ացս. ա. Խորհրդածու և կատարիչ սրբազան խորհրդոց. *Թէ բարւոք է այս ո խորհրդակք. Փիլ. բագն :

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՀ, ի, ացս. ա. Ուշազնին խորհուրդ-խորհրդակից և գործակից. պարչակից. *Ասացեալ ՚ի հօրէ առ խորհրդակալսն, լինել լոյս. Ագաթ :

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ, ի, այ. ա. գ. Βουλευτής, συμβουλός. Consiliarius, senator. σύνεδρος, ἐπιστήμων, intelligens, scientia praeditus. Խորհրդակից. առենակալ. այր խորհրդոյ. խորհրդատու. զգօն. հանճարեղ. էհվի ֆեվէրէ, երզոպէ փվան, ոփգեւէ. *Խնդրեա այր մի իմաստուն և խորհրդական փարատունի : Տես ՚ի ձէնչ այս իմաստուսն և խորհրդականս : Խորհրդականք խորհրդոց : Առաջի Թագաւորին և առաջի ամենայն խորհրդականաց նորս : Ա՚յլ խորհրդական է : Յովաղ խորհրդական ՚ի միտս Աքաւէլի խորհրդական : Իմաստունք՝ խորհրդականք Թագաւորին : ի վերայ ամենայն մեծամեծաց նորա, և ՚ի վերոյ խորհրդականաց նորա. ևն : Իակ Դան. Ը. 23 : *Յառակս խորհրդականայ. իմն խելամուտ առակաց :

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Βουλευτικός. Consultus, ևն. Իմաստնական. խոհական. խոհեմական. քանաւոր. * Առաջնորդութ մնի պատերազմ, և օգնականութիք խորհրդական (կամ խոհական) սրտի. Առաւ. իԳ. 6 : *Խորհրդական գնացք, կամ իմաստ, կամ իմացուածք. Ցհ. իմ : Աբծր : * Խորհրդական ազդեցութիք, կամ զգուշութիք, կամ գործ. Եղիկ : Նխ. կաչ : * Հարուստ խորհրդականաւն, և փոյթամբ յիշողականնաւն. Ո-ոչ :

Եւ Առնական. *Ի խորհրդական ժողովարանին քան զամենեսեան ընտիր էիր. Ճ. Ա :

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Μυστικώτερος. Magis

arcanus. μυστικός, mysticus. Ծածուկ. գաղտնի. խորին. գաղտնախորհուրդ. ունօղ յինքեան զխորհուրդ մանաւոր. խորհրդաւոր. մեծախորհուրդ. հէ•ֆիլի, •ըըր. *Այլ ինչ է ասել խորհրդական ինս. Ոսկ. մ. ա. ձ: *Ծածուկ և խորհրդական ԹագնուԹը. Լմբ. պարգ: *Ունէր սառրագիր խորհրդական անուն՝ արեգակն. Խոր. բ. 83: *Թիւ խորհրդական: Խորհրդական աղիւն համեմատ: Խորհրդական բանք աղօթից, կամ օր ննջման մօր տեառն. Նար. իդ. կդ: Ր. ընդհ: Վրդն. յանԹատան:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Μυστικός, ἱερός. Mysticus, sacer. Անձային. նուիրական. սբ. սրբազան. և սեպհական խորհրդոց եկեղեցւոյ. *Ի սմա բնակէ խորհրդական երրորդուԹին. Ցհ. իմ. էէէւ: *Զաղեկւրսն մարդկեղէն մարմնոյն . . . և արեան, 'ի միջոյ խորհրդականաց քոյ ածեղինաց. Իմ. ծբ. 5: *Զոհեա՛ ածոցն, և Ճաշակեա՛ 'ի խորհրդական զոհիցն. ՃՃ: *Խորհրդական ժամ (պատարագի): Դրօշմն կամ (վերատին) ծնունդ խորհրդական: Խորհրդական հացին և բաժակաւն: Խորհրդական սպաս: Սեղանք խորհրդականք. Լմբ: Նար: ՃՃ: Արծր:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Μυστής, συμμύστης. Mysta, mysteriorum consors. Խորհրդածու կմ կատարիչ և հաղորդ սբ խորհրդոց, նուիրական անձն. *Գիտեն զայս խորհրդականք սեղանոյն սրբուԹեան: Գիտեն խորհրդականք, որք խորհրդապէս յաղօԹսն զխորհրդոյն կատարեն. Ոսկ. յհ. ա. 14: և հա:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԱԳՈՅՆ, գունի,ից. ա. Μυστικώτερος. Magis arcanus et mysticus. Առաւել կամ կարի խորհրդաւոր, և սրբազանագոյն. *Սակս խորհրդականագունիցն անօրէնուԹեց. Մագ. էէէւ: *Եւ այս յոյժ խորհրդականագոյն, և 'ի դէպ: Զոր խորհրդականագոյնն է՝ առաջի եդից. Կամրջ:

Եւ Առաւել խորհրդազգած կամ ածամեր. *Որպէս իմաստնագոյնք քան զառաքեալսն, և խորհրդականագոյնք քան զմարգարէսն. Ար. փ: *Եկն (առ աբրահամ) ոչ միայն, այլ երկու խորհրդականագունիւք սպասաւորօք. Սարկ. հանգ:

Եւ Խոհականագոյն. լաւագոյն. *Կերակուր բաղում խափան են սրբակեցաց . . . բայց կարՃումն յայնմանէ խորհրդականագոյն է. Եւագր. ի:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԱՊԷՍ. մ. Խորհրդաբար. սբ և գաղտնի խորհրդով. և Մանաւոր խորհրդով. *Խորհրդականապէս լինի սա մարմին և արիւն քի, և ոչ երևելապէս: Սիոն և երուսաղէմ ուսուցանեն մեզ գիրք սբ խորհրդականապէս առաքելոց և մարգարէից՝ զժողովս սբյն որ առ այ. Լմբ. պարգ: *Եւ զի զկնի ուսուրց քառասնից վերացաւ, խորհրդականապէս զայս անօրինէ. Տօնակ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԵՄ, եցի. Տ. ԽՈՐՀՐԴԱԾԵԼ. *Զբաժինսն միաձաւասար տեսցես, և խորհրդականեսցես. Սխոլ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Խորհրդակցութի. խորհուրդ ատենի. ատեան. Մուշավէրէ. *Ոչ մնաց 'ի ժամ խորհրդականուԹեն, այլ դիշերոյն ձայնէ ըզխորհրդակիցսն. Խոր. ա. 25: *Այնչափ պատիւ չառնեն երկնից արքայուԹեանն, որչափ խորհրդականուէ՝ հռոմոց օրէնսդրիցն. Ոսկ. մ. գ. 3. յն. βουλή, senatus.

Որպէս Խոհականութի. զգօնութիւն. *Որում արԹնամիտ խորհրդականութք ուշադրեալ այսմ ամենայնի մտաւոր և քաջ այրն վահան. Փարպ: *Հոգի զօրուԹեան, հոգի խորհրդականութե. Մաշտ:

Որպէս Խորհուրդ մանաւոր. գիտաւորութի ներքին. մտածութիւն. *Տեսարան սորա՝ մահու է զգայութբ. իսկ խորհրդականութի սորա վերաբերէ զմեզ առ կենդանութին մշտնջենաւոր. Մխ•այէւ. խւ: *Մի զխորհրդական Թիւ քառասնօրեայ պահոցս պակասեցուսցուք. զայս խորհրդականութի և վկայեն Ջոկք խնդրեն 'ի մէնջ. Սխոլ:

Որպէս Գաղտնի խորհուրդ սբ հաղորդութե. կատարումն սբ խորհրդոյ պատարագի. *Աւարտեա՛ զաս 'ի խորհրդականութի մարմնոյ և արեան միածնի քո. Պարգ: *Ընդէ՞ր ոչ ասէ պարզ, կատարեա՛ զսա մարմին և արիւն քի քո. այլ 'ի խորհրդականութի մարմնոյ և արեան. քանզի խորհրդականապէս լինի սա մարմին և արիւն քի, և ոչ երևելապէս. Լմբ. պարգ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՏԱՐ, ի, աց. ա. Կատարօղ զխորհրդեան խորհուրդ միաբան. *Ասացեալ 'ի հօրէ առ խորհրդակատարսն համագործ՝ լինել լոյս. Ագաթ:

Եւ Ուր կատարի խորհուրդ սբ. *Սկիզբն առեալ կենացս այս գանձ 'ի վերնայարկըն որահէ՝ խորհրդակատարացն վայրէ. Նար. հէ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՏԱՐԵԼԱԲԱՐ. մ. Μυστικῶς. Mystice. Խորհրդաբար. ըստ կերպի կատարման սբ խորհրդոյ. *Ցաղագս սբյ եկեղեցւոյ, և ո՛ր 'ի նմա աւարտումն սբյ ժողովոյ՝ ազնուապէս և խորհրդակատարելաբար տեսեցելոց. Մագ. էէէւ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԱՏԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. խսկ որ գրի՝ Անաբ. Դէօ. *Սրբել զհոգի և զմարմին ձեծաւ խորհրդակատարութեն», ընԹերցիր ըստ յն. խորհրդով կատարողութես:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Որ կրէ յինքեան զխորհուրդս առանձին, կամ որպէս խորհրդակից. *Այս է ժամանակն կանխատացուԹե քո, զոր ցուցեր խորհրդակրաց աշխարհի. Ճ. Ա: *Այսպէս որդիք (անպիտանք) խորհրդակիր հարցն և մարց հրէայք. Համամ. առակ: *Ելցէ 'ի խորոց սրտի զգայութեց խորհրդակիր սենեկիս. Նար. ձ: *Թիւ չորիցն խորհրդակիր է քառասնեկին. Եւագր. իբ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. գ. Σύμβουλος, συμβουλευτής. Consiliarius. κοινωνός, particeps. և συνέδριον, consessus. կամ բայիւ, συμβουλεύω, consulo. Խորհրդական. ատենակալ. և Խորհրդատու. համախոհ. հաղորդ գաղտնեաց, և գործակից, 'ի մարդկայինս և յածայինս. Էհլի Տէշվէրէ, Նաւիհամ Վէքիտի. *Ցերեսաց Թագաւորի, և եօԹն խորհրդակցաց: Հրամայեցաք ես՝ և եօԹն խորհրդակիցք իմ: Ո՞ եղև նմա խորհրդակից: Ընդ ո՞ւմ խորհրդակից լինիցիս: Մայրն իւր էր խորհրդակից նմա մեղանչել: Ես խորհրդակից եղէց քեզ. ևն: *Ոչ կարօտացաւ ումեքիւ խորհրդակցաւ. Սիր. իբ. 22: *Խորհրդակցաց իւրոց անդուլ առնէր զհարցուածսն. Խոր. ա. 24: *Մի ոմն ներքինի 'ի խորհրդակցացն արքայի: ԵԹէ կամիս լինել խորհրդակից կենաց. Եղիշ. բ. է: *Զար խորհրդակցօք գիւօք. Ցճխ. ծգ: *Զվատահութե և զերկիւղ՝ զանխոհեմական խորհրդակիցսն. Պղատ. փիմ: *Գոի զդա խորհրդակից դաւելեալ բուցեալ ալանդոյն. ՃՃ: *Աշակերտք նորոյ կտակարանաց, և խորհրդակիցք տեառն մերոյ յսի քի. Կոչ. ա: *Ամաչեսցէ 'ի քահանայից իւրև 'ի խորհրդակցաց այ, և 'ի կարգակցաց առաքելոյն. Աճառ. է: *Ած մարդասէր է, վասն այնորիկ իւրոց կամացն արար զնոսա խորհրդակից: Ըստ մարգարէութե շնորհի խորհրդակից լինել կամաց արարչին: Քնի փրկական պատարագին լինել խորհրդածու, և խորհրդակից. Ագաթ: Ցճխ. ի: *Քահանայից, որք ծայրագոյն խորհրդոյն են պաշտօնեայք, և այ՝ սակս փրկութե մարդկան խորհրդակիցք. Լմբ. պարգ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՈՐՈՅՍ. ա. Կորուսանօղ զխորհուրդ (որպէս գնի 'ի յն). անհանՃար. անխել. ագըլըզ. *Ազգ խորհրդակորոյս. Օր. լբ. 28: *Խորհրդակորոյս մեծի և անՃառելի խորհրդեանն քի. Համամ. առակ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԲԷՍ. մ. Որպէս խորհրդակից, խրատու. *Հեռացուցեալ խորհրդակցապէս 'ի արտմութէց՝ որ 'ի նեղութիւնսն, և յորդորեալ զհականսն. Ր. յի. բ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԵՄ, եցի. Ն. և. Συμβουλεύω. Consulo, consulto, suadeo. Խորհրդակից լինել վասն առնելոյ ինչ. խորհուրդ կամ խրատ տալ. յորդորել. գըդըլեել. *Ո՞վ էք դուք, որ զայսպիսի իրս խորհրդակցէք ընդ իս, և ուսուցանէք. Ոսկ. յհ. ա. 47: *Որ սոցա խորհրդակցեն: Մեզ խորհրդակցելով 'ի մեղանչել. Լմբ. ող:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. Ὁμονοέω. Consentio. κοινωνός εἰμι, particeps sum. Հաղորդ լինել խորհրդոց՝ կամաց և գաղտնեաց. *Մերձեցաւ անձն իմ 'ի հողս, այսինքն խորհրդակցեցայ կամաց մարմնոյս. Լմբ. ող: *Տես Թէ որպէս մերձաւոր հաբազատութբ սկսաւ խորհրդակցել այ քահանայս. Լմբ. պարգ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμβουλή. Consilium. Խորհրդակից լինել. խրատութի. խորհուրդ. Նասիհաթ, Քօյիշ. *Սակաւ ինչ գինի խառնել . . . ըստ խորհրդակցութեն պօղոսի առ տիմոԹէոս. Բրս. հջ: *ԵԹէ հաւանիք խորհրդակցութեան մերոյ, և խրատու. Ր. ընդհ: *Զածային գրոցն ընդունել զխորհրդակցութի. Սարգ. բ. պ. է: *Ընկալարո՛ւք զխորհրդակցութի ուրումն եղբօ օրէնսգիտի: Խորհրդակցութի չարին, կամ սատանայի. Լմբ. ատ:

Կմ Խորհրդակցիլն. ատեան խորհրդոյ. և Խորհուրդ մտաց. խոհականութի. *Որ զկերպարանն ածային ստեղծեալ երրորդութեդ խորհրդակցութբ. Շար: *Ի խորհրդակցութի կոչէ զօք 'ի կատարելոց. Ր. ա. յհ. ծզ: *Մանկանցն խորհրդակցութն զաւան ցեղին պատառեաց (ռոբովամ). Լմբ. ող: *Զհեգն իմ մտնուկ, և Թագաւոր, զխորհրդակցութբ վասթար: Մօօք ծնընդական. խորհրդակցութբ մեծ (սբն մեսրոպ). Խոր. գ. 68. և 67:

Եւ Մասնակցութի գաղտնեաց, կմ սբ խորհրդոյ պատարագի. *Խորհրդոյ է այսուհետև ժամանակ. զորայամիտ երեխայսն արտաքս վարեաց 'ի խորհրդակցութենէն. Լմբ. պարգ:

ԽՈՐՀՐԴԱՑԵՂՑ. ա. Լի խորհրդով. խորհրդաշատ. խորհրդաւոր. Μυστικός. Mysticus. *Զմուռս պիտանիս և խորհրդայեղց. Թէոդոր. խաչ:

ԽՈՐՀՐԴԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Խորհրդարան. տեղի կամ տուն և տաՃար խորհրդոյ, և գաղտնեաց կամ պաշտամանց. փիքիր. *Խորհրդանոցքն և մեհեանքն և տաՃարքն. Փիլ. փ. 51: *Ուրա՛խ լեր անհարմնացեալ առագաստ, ուրա՛խ լեր ածային խորհրդանոց. Գնձ:

Եւ Ընծայարան ի տաճարի առ երի սե-
ղանոյ. խորշ պահարան՝ իբր պատուհան.
*Խորհրդանոցքն յաջմէ և յահեկէ: Նախ
ի խորհրդանոցն հանգուցանեն զխորհուր-
դըն. վասն զի նախ ի ծածուկ եկն առ մեզ
քս, և յարուեալն կուսին հանդեաւ. Ցհ.
ի՛. էլէկ: *Պատուհանքն որպէս խորհըր-
դանոցք էին ի կոզական. Թուի Թէ տեղի
անօթոց և կտակաց. Նե. Եէլէ: *Բայցառ
առաջն Նորա խորհրդանոց, և սկիզն եր
ազատեղեալ. Մխ. ա՛:

Եւ Ընդունարան խորհրդոյ մատց. միաք.
* ի խորհրդանոցի մատց. Կորիւն: *Ի յի-
մաստից խորհրդանոց Լահեացի: Իւր ըզ-
դայուԹքն, և խորհրդանոցաւ կոր կամացն
մեքենայից. Նար. յէ՛. Ա առ՛՛՛:

ԽՈՐՀՐԴԱՀԱՏ. ա՛. Ուր պարունակի
խորհուրդ բազում. խորհրդայեղց. *Թիւ
խորհրդաշատ. Վրդն. դան:

ԽՈՐՀՐԴԱՊԱՀ, ի, աց. ա՛. Որ պահէ
զգաղտնիս խորհրդոյն. * Ա՛յր բանիբուն
բանիս, և խորհրդապահ սրտիւ. Փորպ:
*Նախ խորհրդապահ լինիր Թագաւորին.
Ճ. Գ: *Աստէն խորհրդապահ սահն բանին
ասի (մարդիկ). Համամ. առաջ:

ԽՈՐՀՐԴԱՊԵՏ, ի, աց. ա՛. գ. Գլխաւոր
ի խորհրդականս՝ կամ ի խորհրդակիցս.
խորհրդազգած. խելամուտ գաղտնեաց.
*Որպէս գրէ խորհրդապետն այսոցիկ պա-
տգամս: Խորհրդապետն պօղոս ասէ. Խոր.
Վրդվ: Տծաւ: * Չերկնայինսն խնամովք
խորհրդապետս քահանայապետութիս. Ց՝.
ի՛. էլէկ: *Երէն անեղին անճառ խորհրդոց
խորհրդապետք. Շ. փազ Յարգ:

ԽՈՐՀՐԴԱՊԷՍ. Տ. ԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ.
իբր Խորհրդով մատց, կամ խորհրդաւոր
օրինակաւ. * Ազդումն ընկալեալ երկնա-
ւոր զօրացն, և զգաստացեալք խորհրդա-
պէս, Թէ զինչ իցէ զոր բարբառի առ նո-
սա տէրն. Ա՛ՒՒ. հ՛Բ:

կի՛ Ա՛ռանձին իմն խորհրդով. Նշանա-
կաւ. *Խորհրդապէս ընծայեցաւ, ոսկեա՛
կնդրուկ և զմուռսաւ. Շ. Խոսփ: *Տէս, Թէ
որպիսի զօրուն խարհրդապէս ի բանս փա-
կէ. Շ. ա՛. պէտր. ծ՛Բ:

Եւ Ընդ գաղտնութեամբ. ծածկապէս.
*Գործ կատարեաց աքանչելի, բայց սա-
կայն խորհրդապէս, և ոչ յայտնի: Մինչև
ցայժմ խորհրդապէս խօսէին. Լ՛Բ. ոչ.
Ե պտրգ:

Եւ Ընդ բանիւ սբ՛ խորհրդոյ. *Ա՛յսպէս
առցես ինձ և զառաջիկայ Նշանակս խոր-
հըրդապէս կատարեալ. Լ՛Բ. պտրգ:

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՒ, ի, աց. ա՛. Առօղ
կամ ընդունօղ զխորհուրդ ինչ եկեղեցւոյ,
մանաւանդ զմկրտութիւն. *Հոգևոր ազգա-
կանութիւն է մերձաւորութիւն հոգևոր սիրոյ՝
յառաջ եկեալ ի սակրն զխորհուրդն, և
ի յընդունելոյն զխորհրդաւուն. Մխ.ապաբ:

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽՈՐՀՐԴ-
ԴԱՆՕՒԹԻՒՆ. *Շարակարգեւցուք զգացա-
փայլելի խորհրդաւութեամբ. Զ՛Բ. կի:

ԽՈՐՀՐԴԱՍՏԵՂԾ. ա՛. Խորհրդով և
կամօք երից անձանց ստեղծեալ. (ըստ բա-
նին, արասցո՛ւք մարդ ըստ պատկերի մե-
րում:) *Բնութիւն խորհրդաստեղծ՝ ան-
կերպիւղ կերպասան. Շ. գԺ՛ հ՛ռանի:

ԽՈՐՀՐԴԱՏԵՏՐ. գ՛. Տէր կամ գիրք
խորհրդոյ պատարագի. որ և ՊԱՏԱՐԱԳԱ-
ՄԱՏՈՑ ասի: Յիշ՛ա՛. Նոյն դրոց:

ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒՆ, տան. գ՛. Տուն խոր-
հըրդոյ. խորհրդանոց, իբր ընծայարան կի՛
պահարան. *Որպէս և մեք զանօթ սրբու-
Թեան սպասուն (պահեմք) ի խորհրդա-
տան սեղանն. Նե. Եէլէ:

Եւ Աստեան, կամ տուն աստենի. ժողո-
վարան (վանից). * Խրատեացէ միանգամ
և երկիցս բանիւ. իսկ Թէ այլ յանցանէ,
ի խորհրդատունն գանիւ: Ի խորհրդա-
տունն յանդիմանեացէ, և հարուածով
խրատեացէ. Լ՛Բ. կան. բէննէդիկ:

ԽՈՐՀՐԴԱՏՕՆՔ. գ՛. *Օργια. Orgia, sacra Bacchi, mysteria. ՀեԹանոսական
տօն պիՀերային՝ յերիս ամս միանգամ. *Ոչ
արժանի համարեալ զայդոսիկ որ յայսպիսի
քաղաքավարուԹ դրեցին զինքեանս, խորհըր-
դատօնս առնելոյ. յն. ὀργιάζω. Փիլ. բագ:
*Ըստ դեմետրի և ափրոդիտեայ՝ ամաչեմ ա-
սել, խորհրդատօնս կատարեն. Սարի. պաի:
*Դուք խորհրդատօնս կարգեցին ափրոդի-
տեայ և դիոնիսեայ. Վրդն. ոգ:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ, ի, աց. գ՛. որ և ԽՈՐ-
ՀՐԴԱՆՈՑ. ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒՆ. Տեղի խորհըր-
դոյ. որպէս տուն աստենի. աստեան, ժողո-
վարան. ժողով. փիվն. *ԵԹէ ի տունս
մոմանես, կի՛ ի դատաւորուԹ, կի՛ ի խոր-
հրդարանս. Ոսի. յհ. ք՛. 37: *Ի խորհրդարան
առնել ըստ իմիք սահմանեալ ժամանակի,
առաջի դնել միմեանց. Բր՛. հդ:

Եւ Տեղի կատարման սբ՛ խորհրդոց եկե-
ղեցւոյ. տաճար, սկրտարան, ևն. *կամաց
արարողին խնկաւորեալ խորհրդարան.
Նար. կ՛Բ: *Ի մկրտուԹեանն խորհրդարան
պաՀանջէլագործեր աէրն. Ճ. Ա:

Եւ կամ Հանդիսարան ՁԾային խորհըր-
դոց. որպէս եկեղեցի, խաչ, ևն. *Ո՛վ
ՁԾազարդ խորան, մարգարէից խորհրդա-
րան, առաքելոց հանդիսարան. Ոսկիփոր:
*Խորհրդարան մեծուԹեն էին (սբ՛ խաչ)
խորհրդարանդ համարձակուԹեան. Նար.
Խ. Ե կէ:

Եւ Ընդունարան խորհրդոյ մարդոյն.
միաք. սիրտ. *Ի միջին ասեմք զսրտին բնա-
կուԹիւն, և զնոյն խորհրդարան հոգւոյ և
մարմնոյ. Եղիշ. յԵ: *ԶպայուԹեցն՝ որ ի
մեզ զկարծրուԹիւն՝ ի հոգեկանսն պահ-
պանելով խորհրդարանի. Ցհ. իմ. պաւ:
*Ապա զօրացան հայել ի խորհրդարան
մտացս. Լ՛Բ. ոչ:

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ, ի, աց. ա՛. Mυστικός. Mysticus. Պարունակող յինքեան զխոր-
հուրդ ինչ կամ զգաղտնի և զսքբալան դի-
տուՀին. որ ասի և ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. *Սափոր
ոսկի, խորհրդաւոր խորան. Շ՛Բ: *ԵօԹն
Թիւս խորհրդաւոր է առ ամենայն ինչ
քննողաց. Լ՛Բ. ոչ:

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ. ԱբԹուն խորհրդով.
զգաստ, կամ զգաստուԹ՛. *Ըզդլուխըդ
կալ խորհրդաւոր, դիտեա՛ ակամբըդ նուրբ
և խոր. Կրպ՛. ոպ:

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐԵԱԼ. Խորհրդաւոր
դտեալ. կամ խորհրդաւար ընծայեալ.
*Ոմն ոսկի աղերս մատուցեալ, և ոմն խունկ
խորհրդաւորեալ. Գնչ:

ԽՈՐՀՐԴԱՓՈՒ. ա՛. Փոփոխական խոր-
հըրդով. յեղյեղուկ մտաք. *Մատնիչ եղեր
(ով յուդա), և սուտ և խորհրդափուի և
բանաչուրջ երևեցար հրեից. Զ՛Բ. կի:

ԽՈՐՀՐԴԵՄ, եցի. ւ. Խորհուրդ առ.
նել. միաբան խորհել. *Հայր ընդ որդւոյ
հոգւով խորհրդեաց, զագամ յիւր տիպն
արարչագործեաց, (կի՛) զպատկերն իւրա-
կան նոր վերաստեղծեաց. Գնչ:

ԽՈՐՀՐԴՕՐԻՆ. ս՛. Խորհրդով. խորհե-
լով. *Ջորմէ և ոչ ընդ միտ անգամ ածի
խորհրդօրէն. Պիս:

ԽՈՐՁՈՒԻԼ. գ՛. գլի և ԽՈՐԾՈՒԻԼ,
կամ ԽՐՁՈՒԻԼ. Βρυωνία, βρωνίς. Bryonia. և ὄναρον, χλῆμα, pampinus, pampinarium. Ծիլ որԹու. առա փիլիպէ. և
այլոց խաւարտից. Փիլիպ. որպէս և խոտ՝
որ ոլորածոյ ծայրիւք պատուսի զանկով:
Գաղիան: (Ա՛յլ է և ԽՈՒՐԾԻԼ. որ ասի և
ԽՈՐԾՈՒԻԼ. զոր տեսցես:)

ԽՈՐՁՈՒՆՁ. գ՛. Ձունձ խոր կամ
ներքին և անպիտան, որպէս կապերտ կամ
հանդերձ ապարահից. փոսրկ, ըոր. * Ամե-
նայն արդարոյԹի իբրև զխորձունձ տեառա-
ւեսին համարեալ է. Վրդ հդ. ծ՛:

ԽՈՐՁ, ի, ից. գ՛. Κοίλωμα, κοῖλον. Cavitas, cavum, concavum. σύγκλεισμα, συγκλειστόν, clausura, claustrum, conclusum, ἀπόλοιπον, reliquum, νοσσία, nidus, ևՆ. ԽորուԹի իմն երևեալ ուր և իցէ. խոռոչ. փորուած. փոս. ծերպ. փա-
պար. բոյն. ծակ. անկիւն. գաւառակ ձիա-
ցեալ տեղին. փոռնձ, փօլօփ. փօղ պա-
ճագ, փեւիփ. լօփոռ կի՛ պօչ էէր. Խանէ.
*Թագուցին ի խորչս կողմանցն անկուռը ըըր-
նորոց: Յոնան իրևեալ ի խորչ մի նաւին՝
ննջէր ի խորդայր: Խորչս խորչս գործես-
ցես զառապանն: Ա՛յս գործ էր մեքենով
Թացն. խորչք խորչք ի վերայ, և խորչք
ի մէջ առանցիցն. և ի վերայ խորչից նո-
ցա ի մէջ առանցիցն առիւծք և եզինք և
քերովբէ: Խորչքն և անկրպետք և ոսկի
նոցա: ԵրկայնուԹիւն անկրպետին ընդ-
դէմ խորչիցն. ևն: *Շինեաց աշտա-
րակ ժայռաւորս, և առանցս գոգաւոր
խորշիւք: Շինէ անդ առ խորչիւք ի լեռ-
նառին երկուս տունս. Խոր. գ՛. 59: Ե ա՛.
ււ: *Ի լերանցն խորչս. Եա՛. ար՛. ա՛: *Ի
խորչս լերին. ՃՃ: * Ի խորչս անմատոյց
ամուր վայրաց. Եղիշ. Եաղ: *Հրեայք իբրև
ի խորչ մի կողման միոջ են, իսկ քրիստո-
նեայք ընդ ամենայն ծագս երկրի. Կալ. ծ:
*Ոչ ի խորչի միոջ տիեզերաց ծածուկ. Ոսկ.
Եա: *Բաւիղք խորչից: Ի սենեակս չտե-
մարանաց խորչից. Նար. Է. կէ:

ԽՈՐՉ. Κόλπος. Sinus. իտ. golfo. Գոգ
կամ ծոց ծովուց. գօյ, գօյ. *Խորչ երկ-
Ճղի կարմիր ծովուս: Մտանէք ընդ մեջ խոր-
չիցն կարմիր ծովուս. Խոր. Ե: * Խտացեալ
զընաւ իսկ զծովէզրն կոչեմք զյունիոս
խորչ: Բնականաւ առ յունիոս խորչին.
Եա՛. ար՛. ա՛: *Խորչք ծովայինք ընդ իրեարս
և ընդ երկիր միաւորեալք. Ա՛ ար՛. Է:

ԽՈՐՉ. Ῥύτις. Ruga. Ծալք կամ կըն-
ճիռն զգեստու, և մարմնոյ խորչումբլոյ ի
ծերուԹէ, կամ ի սպեաց և ի կարկամու-
Թէ. փոխ, փոխ փոխ եղաք կամ կանՃպաք լաճ.
Ե տարին. պօռռաւղօփ, պօռռամ, պէօփ
ւէամ, ւէին. *Զպարեգօտսն ի կուրծան ժո-
ղովեցէ, և առ գոգովքն այլազգ իմն
խորչս քաղեցէ. Ոսի. ա՛. գՀ՛. Ը: *Իր հան-
դերձն անՀեԹեԹ մեծուԹ՛, զի խորչ ըզ-
խորչիս իջանէր: Խորչ ի գօտւոյ իջեալ՝
զԹուրն և զսուրն ծածկէր. Բռաղ. Է. 5:
*ԵԹէ իցէ ի գէմս երեսաց նորա խորչ կար-
կամուԹ. Եէր. ա՛ենաբ: * Գուցէ պա-
ռաւուԹիւ գայցէ, և խորչք ի յայտ անկա-
նիցին. Ոսի. էէր. ծ՛Ը: *Զի մի ունիցիմք սպի,
և մի՛ խորչ ինչ և կարկամուԹիւ: Ոչինչ
ունելով աղտ կամ խորչ կամ կարկամու-
Թիւ: Խորչ կամ աղտ կամ արատ ինչ: Շա-
զախ ինչ ներկուած, կամ խորչ կարկա-
մուԹիւ: Արատ ինչ կամ խորչ կամ աղտե-
ղուԹ: Խորչինչ մեղաց: Սպի և կի՛ խորչ,
և կի՛ աղտ. Նիաս. իսաս. ծ՛Ը. Ե ի ապանչ:
կալ. գ՛: Սբգ. ա՛. պ. Է. Ե Է. պ. Ը:
Լ՛Բ. պտրգ: (որ յԵէէս. Է. 27. դնի. *Ա-
րասա, կամ աղտեղուԹիւ:) Տէս և ՊԱՐԿՈՒ-
ՄՈՒԹԻՒՆ:

Նմանութ ասի. *Խորչիւ իմն է վկայ-
ուԹիդ, ծածկէ զարձեալ զանգ ոյ. յն.

ատուերամած կամ մեխեն. συνεσχιαμένος. Ոխ. յհ. ա. 12: *Կալաւ խաւար մառախլամած գիտրշ ուսման: Պարեն խորշք խորհրդոց, և տարածեալ են թևք մտաց. ՄԽԲ. ծԲ:

ԽՈՐՇ ԱՒՆՈՒԼ. Գոգ առնուլ տուա գատուի, ուռնուլ ի հողմոյ. * Հանգիլիմ սպիտակ առագաստիս, որոյ խորշ առեալ գոգեալ, տանիցի զնաւն յարշաւանի. Վէր. օր. Շ: Ն Շիր:

ԽՈՐՇ. ա. Գիշերելի անստոյգ. որպէս Ջատուցեալ իբրև խորշ ինչ, կամ խորշեալ և մեկուսի ի քնակութեց. *Շինել աղքատանոցս ի խորշ և ի զերծ տեղիս. Խոր. գ. 20. յօրինակս ինչ. ուր քազուամ այլ օրինակք ունին. *Ի խորշս ՚ս. ՚Բ ՚ա նշ:

ԽՈՐՇ ԽՈՐՇ. ſ. Որպէս փշուր փշուր՝ ջարդելով, կամ ցրելով ընդ ամենայն կողմանս. *Շարժուն ալօրեաց փոյթ՝ զցուրեանն խորշ խորշ արտաքսէ. Կէնմաթ:

ԽՈՐՇ ԽՈՒՄ. Բառ ումկ. որպէս խորշակ. *Առաքեմ ի վերայ ձեր խորշ քաջմի, որ մինչ ի լերինս խարշէ և այրէ. Ոս. ՀԷՒԲ:

ԽՈՐՇԱԿ, ի, ից. գ. (խորշել, կամ խարշոյ օգ.)Καύσων. Aestus, ardor. ἀνεμοφθορία, venti vel aëris correptio. վր. ևս խորշակի. Սաստիկ տապ, տօթ. և Տապաձին հողմ հսլուսոյ, և ինասակարութիւն նորին, կամ խորշակահարութեի. Խոխէի, հէրր, դաղ, սուլ. սաստ էելի. սէմում. *Առ ցե զնա խորշակ: Հողմոյ խորշակի: Հողմ խորշակի ցամաքեցոյց զչաուսլոս նորա: Եփրեմ այս չար զՀետ եղև խորշակի: Աձցե ի վերայ նորա սեր հողմ խորշակի յանապատէ, և ցամաքեցուսցէ զերակս նորա: Ցորժամ հարաւ ընչեալ, ասէք՝ Թէ խորշակ լինի: Ծագեաց արև հանդերձ խորշակաւ, և ցամաքեցոյց զնոսան: Հարցէ զքեզ սեր խորշակաւ: Հարի զձեզ խորշակաւ. *Սառնամանիք ձմերայոյ, և խորշակք ամարայնոյ. Եղիւ. է: *Զի Թէ ոչ քարանեացի ինչոյն ի տապ խորշակի ջերմոյն արեգականակէզ լինելով՝ ոչ ըմբռնէ զարդիւնս. Ագաթ: *Ընչեաց ի մեզ հարաւահողմ մահաբեր խորշակ. Ցհ. կԲ:

Մերձ, Ἀυχμός. Siccitas ex aestu. Ջորութիւն. երաշտ. *Օգոց խորշակք, և անձրևք երկրի. Բր. լոր: *Ի խորշակէ և ի ժանգահար լինելոյ. Ոխ. յհ. ա. 17: Իսկ Եբէմ. ԽԲ. 34. *Տապ խորշակի ՚ս. յին. մի բառ. κατακαυμα, adustio.

ԽՈՐՇԱԿԱԳՆԱՑ. ա. Ընդ որ ստէպ գնայ անցանէ խորշակ. *Զտապայծղոց խորշակագնաց վայրս. Պիս:

ԽՈՐՇԱԿԱԽԱՒԻՆ. ա. Ուր խառնեալ կայցէ խորշակ տապախառն. * Ի հարաւային ընչեալ խորշակախառն հողմոյն. ԻԳՒ:

ԽՈՐՇԱԿԱՀԱՐ. ա. Ἀνεμόφθορος. Vento corruptus. Հարեալ և խահրեալ ի խորշակէ. որ և ԽՈՐՇԱԿԱՒՈՒ. *Ելօթն հասկք պինք և խորշակահարք. Ծն. խ. 6. Ե 27: *Ջկոխեսէն ի գազանաց և զխորշակահարն. Վրդ. ծն: *Եղեն քնակիչք խորշակահար գաշտացդ. Եզիւ. Է: *Ալդ երկիրդ խորշակահար է և հացապակաս. Ջէնոբ:

ԽՈՐՇԱԿԱՀԱՐ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Խորշակաւ հարկանել, և հարկանիլ. տուրքել, իլ. *Ամառն խորշակահար առնէ. Փիլ. լէն. ՀԱ. 10: ցՀԹ. Ք: *Սակաւ տօթն խորշակահար առնէ զսա. Լմբ. ոչ: *Խորշակահար արար փոքրձեալքն զառաջին մարգն. Նխս. երփ: *Խորշակահար եղև ցորեանն: Եւ ոչ խորշակահար լեցին յարեւս: Ապ քեցյա՚ի խորշակէ որդի իմաստասն, խորշակահար լինի ամարանի որդի անօրէն. ցՀ. Ջէ. ա. 17: Ե. ԽԼ. 10: Ա՚ա. Ֆ. 5: *Կամաս խորշակահար եղեալ խամրեցաս. Մագ. Խշ:

ԽՈՐՇԱԿԱՀԱՐ. ſ. Հարեալ գոլով կամ հարկանելով խորշակաս. խորշակահարուԹ. *Խորշակահար սերմանեցին: Խորշակահար ցամաքեսցին. ՈՀ. Ը. 7: Ե. ծԼ. 7: *Խորշակահար ցամաքեցուցանէ զկանաչս. Ժե բոյս. ԱՓԼ:

ԽՈՐՇԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνεμοφθορία. Venti corruptio. Խորշակահար առնելն, և լինելն խորշակ. * Մահ եթէ լինիցի, խորշակահարուԹի, և գալուկն. Ք. ճ. ՚Բ. 28:

ԽՈՐՇԱԿԱՁԵՂՑ. ա. Խորշակաս առեալ, տապախառն, տաղորիչ. *Ի ցրտաշունչ սառնամանեաց, կամ ի խորշակաչեղց ջերմուԹի: Մնայ ի մէջ անտանելի խորշակայղց ալեհոց. Պիս:

ԽՈՐՇԱԿԱՁՈՐ. ա. Յորացեալ ցամաքեալ չերեսաց խորշակի. *Անարմատ և խորշակաչոր և վալաճառ ամ. Վրդ. ոչ:

ԽՈՐՇԱԿԱՒ. ա. Առեալ ի խորշակէ, կամ առօղ ղխորշակ. խորշակահար. *Ցօղահար և ցրտաբեկ և խորշակաւ լինիցին. Ոխ. ſ. Ֆ. 8:

ԽՈՐՇԱԿԱՈՒՆ. ա. Խորշակաս սընեալ, կամ ի մէջ խորշակի տկար ունունդ առեալ. * Վատախառն խորշակաստն պաղով մատուցանեն ախտաժետուԹիւն հաշակողացն. Պիս:

ԽՈՐՇԱՆԿԵԱԼ. Ուր խորշ կարկամ Թէ անկեալ իցէ. խորշոմեալ. կնձռեալ. կռնճմած, ընդհատած, փսլատած. *Ի ծառան հինօրեայքն կարկամեալ խորշանկեալ՝ քոսոտեալ՝ ցամաք երևի կեղևն. Վեյօր. Է:

ԽՈՐՇԱՆՔ, նաց. Տ. ԽՈՐՇՈՒՄՆ. Ὑποστολή. Contractio animi, timiditas. Տես, ուրքան խորշանօք և Թանգուզելով (լսսի). Ոխ. յհ. Բ. 27:

ԽՈՐՇԱՔԱՂ ԱՒՒԵԼ կամ ԺՈՂՈՎԵԼ. Συστέλλω. Contraho, coarcto. Ծալս ծալս առնելով ամփոփել զհանգերձս. ֆոԲ ֆոԲ ընել. *Երկաքանչիւր ոք կողմն (զգեստուց) գանգրաձև գեղեցիկ խորշաքաղ արարեալ ի վերայ միմեանց ծալմամբ. Փիլ. փեռան: *Ջգօտևանծն հանգուցն լիմն խորշաքաղ զպարեգօտան ի կուրծն ժողովեսցէ. Ոխ. ա. փխ. Է:

ԽՈՐՇԵՂԷՆ, ա. Խորշ խորշ եղեալ. գոգաւոր. ծալ ի ծալ. *Ալիք կուտակին վէմք վէմք խորշեղէն պարուսակեալ մխանաւիք իւրեանց. ՄԽԲ. ծՓ:

ԽՈՐՇԵՄ, եցի. ն. Տ. ԽՈՐՇԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. *Ոչ խորշեսցուք զանձինս մեր. Ոխ. Խս:

ԽՈՐՇԵՄ. լ. Տ. ԽՈՐՇԻՄ. *Ոչք երկմտեան և խորշեն յերիցուէ. կանն: *Ի հնԹանոաց ոչ խորշեմք, և ոչ պղծիմք. Լմբ. ոչ:

ԽՈՐՇԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Στέλλω, ὑποστέλλω. Contraho, reprimo, inhibeo, compesco. Տալ խորշել իբրու ի խորշամփոփելով՝ ի բաց քեցել, հեռացուցանել. խրտուցանել. հեռացնել. Իրթեցնել. եթ ասէր. ՚Ներէ ձՀէ, Իրթեցնել. այլեսպ. *Երկիրն ծառայական է, ոչ մերձեցուցանէ զմեզ յաՀ, այլ խորշեցուցանէ: Որք յայս օրըուԹեն սեղանոյս երկրպագուէ զձեզ խորշեցուցանել փուԹան: Որ ի մեղացն զմեզ խորշեցուցանէ: Երկիրն խորշեցուցանէր ի սիրելոյն աքանչելապես. Լմբ. ոչ. Ն ՀՖ: * Խորշեցոյց զեկեղեցի իւր ի նեստորի չար հերձուածոյն. Գր. փչ:

ԽՈՐՇԵՑՈՒՑԻՉ, չի, չաց. ա. Որ խորշեցուցանէ. *Երկիրն խորշեցուցիչ է: Խորշեցուցիչք ի մեղացն. Լմբ. ոչ:

ԽՈՐՇԻՄ, եցայ. յ. Στέλλομαι, ὑποστέλλω,ομαι. Subduco me,vito, caveo. ἐχκλίνω, declino. ἐίκω,cedo. παραλλάττομαι, fugio, ևն. Որպէս Թէ ի խորշ մի ամփոփիլ. ի բաց մեկնիլ. խրաչել. գարշել. խուսափել. Թիկունս գարձուցանել. հեռանալ. սաստրանալ. անձնապահ լինել. զգուշանալ. խղձել. Թանգուզել. երկնչել. եթ ասէսիլ. չէ+ինչէ+, չէրի փո-րձագ, սոփըՀագ, սիվիչէ+. *Խորշեցաւ մերժեցաւ հեռացաւ, և այլ ոչ կամեր տեսանել զերեսս նորա: Խորշէին գարչէին, և զնոսա պիղծս համարէին: Ջահի հարաւ ամենայն ժողովուրդն, և խորշեցաւ եկաց ի հեռաստանէ: Ոչ խորշեսցի ի քէն: Խորշէր զօրն մահանել ի քաղաքն, որպէս խորշեցեր զօր ամաչեցեալ: Երկիւղիւ տեառն խորշի ամենայն ոք ի չարէ: Յայնմ խորշեցաւ սատակիչն: Խոտորեա ի նոցանէ, և խորշեա ոնսի: Ոչ խորշեցայ ի պատմելոյ ձէզ զամենայն կամս ՚ս: Խորշել ձեզ յաՀենայն եղբօրէ՝ որ ատահական գնայցին. ևն: *Թէպէտև գու խորշիս բանիւք ՚ս. լեզ ժխտես. ՍԵԲԷ. Ֆ:

ԽՈՐՇԻՄ. Ἀισχύνομαι, ἐνδρέπομαι.Pudeo. στέλλομαι, revereor, ևն. Ամաչել. պատկառիլ. ակն ածել. ակն առնուլ. հիճաց՝ ամ էլՀէ+, խաՀբ սայֆգ. *Ես եւտու նմա երկիւղ երկնչել լինեն, և յերեսաց անուան իմոյ խորշել: Մի խորշեսցուք ի բազմամ ժամանակեայ ալեաց ծերոյն: Ոչ առնուակն ամենեցունց տէրն, և ոչ խորշի ի մարԾուԹէ: Մի խորշիցիս յերեսաց մարդոյ (ի գատաստանի): Ակն՝ որ տեսանէր, խորշէր յինէն. ևն: *Ցերեսաց իմոց ոչ պատկառեցէք, և ի պատուիրանաց իմոց ոչ խորշեցարուք. Մանդ. գ: *Առանց խորշելոյ զգաստասա տեսան քարոզէր. Ոխ. յհ. ա. 12:

ԽՈՐՇԻՒՆ. գ. Βρόμος. Fremitus, fragor. Սաստիկ խոշիւն, կամ խոշիւն. չուռաչիւն. *Պատառեալ զչարուճակ ծամմունս ամպոյն, խորշիւն շաչիւն և Թնդիւն առնելով, և որոտումն ասելիք այսմիկ. Աբէսա. Ֆ:

ԽՈՐՇԽՈՐՇԱՆ, ի, ից. գ. Խորշ խորշ ծալք կամ կրկնուած. ֆոԲ ֆոԲ ըսաւը. *Ի խորշխորշան հանդերձիցն պատատեալոյն, զոր էր զգեցեալ, ոչ զմի զէն ոչ կարաց գըտանել. Բ ՕԵՂ. Է. 5:

ԽՈՐՇՈՄԵՐԵՍ. (գրեալ՝ խրշմերես.) ա. Խորշոմեալ երեսօք. երեսք կոՀճապած. *Ի նմին ժամու պատուէն խորշոմերես (յեզրաբէ) մատուցեալ սևացուցանէր զմացառս աչացն առ բքօքն. Նէր. Լգ:

ԽՈՐՇՈՄԻՄ, եցայ. յ. ΦՀάρομαι. Corrumpor. χοιλοίνομαι, excavor. և ըստ հյ. ὀυτιδόω, rugo. Խորշ խորշ լինել. կնձռիլ. Թարշամիլ, տապականիլ. կռնճմիլ, ըսլիլ, ըսրիլ, տարիլ. *Ոչ խորոմեցան ծնօտք նորա. Օր. ւԲ. 7: *Ջմոռաւ ած խորշոմեալ (կամ խորշմեալ) զայտսն, և զամենայն ծալիկն զայն Թառամեալ. Ոխ. ԽգԲ. Է:

ԽՈՐՇՈՒՄՆ, շման. գ. Ὑποστολή. Contractio. αἰδώς, verecundia. εὐλάβεια, ՀεραπεՀα, reverentia, cautio, officium, cultus. Խորշիլն. յեաս կատուին. զգուշուԹի. և պատկառանք. ակնածուԹ. յարգանք. *Ջղուխուբ. հիճաց. *Երկիւղ յայ, խորշումն ի մեղաց. Լմբ. ոչ: *Բազում պատուով և խորշմամբ զպահել պարկեշտաբար ի սրբազան տեղւոջ: Ապա զկրնից խորշմամբ արտօսր ի քաց հեղլով. Նխս. Ի Ե Ք Ր: *ՊարկեշտուԹ, պատկառուԹիս, խորշումն: ՋանգիտուԹիւն ունի ընդ ինքեամբ և խորշումն և անվհատանուԹ. Աբէսա. ա՚ա: *Ա յտու

տարբերի խորշումն յամենեցուց. քանզի ոմն ամաչէաց յորոց ինչ գործեաց. իսկ ոմն խորշեաւ երկնչի, զի մի անկցի յանվթաւութիւն ինչ. բայց կուչեն բազումք յոլովակի և զխորշումն ամենի, և զամենի՝ խորշումն. Նխ. ին. ի:

ԽՈՐՈՊ. գ. Բառ անստոյգ. ըստ Լեհացւոյն իբր՝ ի բժշկարանէ, կնիք կուսութեան. միգն կանացի: Իսկ փօռի ըստ յն. է Անձրևիկ կոյս:

ԽՈՐՈՊՁԻՆ. գ. Γυναικεῖον. Gynaeceum. կանանոց. բնակարան կանանց. հարէմխ. *Ի՛որ առնանոյ է, և ի որ խորոպձին: խորոպձին տեղի է՝ յորում շրջին բնակել բազք կանայիք. Փիւ. լին. ֆ. 15:

Ի ԽՈՐՈՆ. Տ. ԽՈՐ, և ԽՈՌՈՆ:

ԽՈՐՈՎԱԱՆ, ի, կամ ոյ. գ. Ὀπτός. Assus, coctus. որ և ԽՈՐՈՎՈՑԿ. Միս կամ ձուկն խորովեալ՝ի վերայ կայծականց հրոյ. խորշած. փեպապ. փիլպապոբ, բոյթբա. *Զմսան ինչ ձկանց խորովածին. Ղ. խոսքով:

ԽՈՐՈՎԱԿՍԿԻՆ. ա. Խորովելով կամ գորովելով կակծեալ. *Ի խորովակսկիծ կիզմանէ աղեացն. Աբծ. ֆ. 12:

ԽՈՐՈՎԱՆԿ. նայ. գ. Խոյովմամբ սրտի աղերսանք. գորովալիր սլաղատանք. *Ջո՞ ոք ոչ խնայարհեցուցանէին վիշտք կնոջն, և աղերսն, և խորովանքն. Ոսկ. մ. ի. 27:

ԽՈՐՈՎԵՄ, եցի. ն. Ὀπτάω. Asso, torreo. Հրով կամ՝ի վերայ կայծականց հրոյ եփել զմիս, կամ զձուկն. խորվել. փեպապ ելմէփ. *Կերիցեն զմիսն խորովեալ հրով. Ոչ պախ եփեալ ջրով, այլ խորովեալ հրով: Խորովեցեալ, և կերելոցիս՝ի տեղւոջէն: Ըզձուկն խորովեցին: Զկան խորովելոյ մասն. ևն:

Եւ կենդանւոյն պրել. *Խորովեցին ըզմարմինն նոցա հրով. Ագաթ:

Եւ Թրծել զաղևս. *Պարիսպն բաբելոնի ասի ամրագոյն գոլ. քանզի խորովեալ աղեւսով և հալեալ կպրով եւս չինեալ. Նանաս:

Նմանութիւն ասի. *Հոգի՝ որ ոչ հրով փորձութեամբ խորովի, ոչ լինի անօթ հոգւոյն շնորհի. նիբ. ը. խ: *Յամառնային ջերմութիւն կիզեալք այրէին և խորովէին. ցհ. իթ:

ԽՈՐՈՎԻՄ, եցայ. յ. Ἐκκαίομαι, αλγέω. Exuror, doleo. παραχάλω, rogo. Աչեկիզել. մորմոքիլ. գորովիլ. տաղտրիլ սրտի. կակծիլ. գթալ. և գութ արկանել. պաղատիլ. էխըեյի էարալանմագ, աճբմագ, էալվար էագար ոլմագ. *Մի՛ք՝ որ չարքս եւիք, թէպէտև թերըն նաւանդիցին որդիքն, խորովիմք զնոքօք: Կարի խորովիմ ձեզ (կամ զձեզ). Ոսկ. մ. ա. 22: ը. 4: *Գթածվք զամենայն հալրք զանցուցանէին. ասկս որոյ խորովէին: Խորովի աղեկիզի՝ի ցաւս և՝ի կարիս ընկերին: Ախրին և խորովին առ սէր ընչիցն. Սոփ. ա. պ. ա. ֆ: Ե յն. ֆ: *Ո՛վ ոք զգալտնիան մըտաբերեաց, և ոչ խորովեցաւ. Նար. յի: *Ցորժամ լուան՝ի քէմ, թէ ծարաւի եմ, ի սիրոյ իւրեանց խոյսկէին. ճ. ֆ: *Ջհետ ընթանայր (կինն քանանացի), և խորովէր և ընդեզձանէր. յն. լոկ, ալաչէր. Ոսկ. մ. ի. 27:

ԽՈՐՈՎՈՑԿ. } Տ. ԽՈՐՈՎԱԱՆ. *Մե-
ԽՈՐՈՎՈՒ. } ծամեծացն ձաչէք և ընթրիքն գժուարաւս յօրինին, եփոցք և խորովոցք, և ծախք՝ի վաճառաց. Մանր. ֆ: Իսկ խորովու, իբր ոսկ. Մխ. ապար:

ԽՈՐՈՎՈՒՄՆ, վման. գ. } Ὀπτησις,
ԽՈՐՈՎՔ, ՚ի խորով. } ὄπτημα. Assatio, assatura. Խորովելն, խորովիլն (ըստ ամենայն առման). *Ալողոլմ խորովումն տապակաց: Զոր և անուղղորմ մեծաւտւնն ընկալաւ զհրոյն խորովումն. Մանր. ը: *Անհեղ հուրն, և ահագին խորովումն. Եփր. խոսք: *Զխորովումն մեղսաւորաց. ճ. Դ: *Ագիկն՝ի խորով (զձկունս), բազմեցան և մասեան յոտսեր. Բոզ. ֆ. 6:

ԽՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Βάθος, βάθησμα, βαθέα. Profunditas. Խոր գոլն. տարածուն՝ի բարձրութէ՝ի վայր. խորանկութէ. փեբինէփ. *Ի խորութէ կամ՝ի բարձրութէ: Զխորութէն խորոց ով կարասցէ գիտեել: Ոչ բարձրութէ, և ոչ խորուն. Ես. ե. 1: ժղ. ե. 25: չ. ը. 39: *Ի վիրատն նեղքին՝ որ անհնարին էր խորութէ. Ագաթ: *Ծով անդնդախոց խորութէ. Պիտ: *Զոհեգ նիզակի իւրոյ նետեցանէր Հարուստ խորութէ յարձանի միոյ. ցհ. իթ:

Եւ Երկրաչափական թանձրութէ մարմնոյ. *Անհնդն մարմին եռանկի է՝ ունել խորութէ, երկայնութէ, և լայնութէ. Դամասկ. գանակ:

ԽՈՐՈՒԹԻՒՆ. Նմանութէ, խրթնութէ. թաքնութէ. խոյք. մթութէ. ուռուեբլուի. թանձրութէ. *Վասն թանձրութէ, խորութէ բանիցդ. է. ղ. է. 26: *Մաուիցէ այր ի խորութէն սրտի իւրոյ, և բարձր ելիցէ ամբ. Սղ. իգ. 8: *Խորութէն սրտի մարդոյ ոչ գտանի. Յոբ. ը. 13: և Խոր. ա. 28: Նար. յովէբ: Նանայ: Գանձ: *Ի խորութէն ողորմութէդ ձգեա զանյուսութէն հոգւոյս իմոյ. Բոս. ձէ: *Խորութէն գրոց արբոց, կամ արբազանից գրոց, կամ իմաստից. Եսս. պամ. ը. 15: Պրամ. վէ: Աբէ: *Բանիցն խորութէն (յհբրայականն). կիւղ. ծն: *Ոչ կարի խորութէ զանիմանալիսն ծածկել. Նար. էզգ: *Մահահանգոյնս նիրհման՝ի խորութէ գիշերիս. Նար. էզգ. Խ ծբ: *Ընդանգործուէ խաւնել և զբնոյն խորութէ. ցհ. իմ. ապ: *Ընկղմեցաք՝ի խորութէ սիրոյ. Ագաթ:

Ի ԽՈՐՈՒՍՏ. Տ. ԽՈՐ:

ԽՈՐՈՒՏՔ. գ. Խորք ծովու. չափ խորութէ ջուրց. *Ճանաչել զխորուստս (կամ զխորուս) չուանիզ խարսխացն. Պիտ:

ԽՈՐՏԱՒՈՐՏ. ա. } Անհարթ վայրք.
ԽՈՐՏԱՒՈՐՏՔ. գ. } Խառապաւիք. Խորտոտութիւն. Պարտութիւն. *Ցանգդնագոյնս արշաւել ընդ խորտաբարս. Խոր. ֆ. 55:

ԽՈՐՏԱԿԵՄ, եցի. ն. ապ. Խիբտիէր. փեն. (՚ի խիբտ, մաքր.) Συντρίβω, διατρίβω, συγκλάω, συνθλάω, θλάω, θράω, κατάγω, ևն. Contero, confringo, ևն. Մանրել. փշրել. ջախել. բեկանել. կոտորել. ճանթրել, էոպրթել. ոավնմագ, գբբմագ, ֆոբեւնէփ, խոսրթոխոչ էնէփ. *Խոյտակել զսահմանակս քարեզէնս. վնիգս երկաթիս. զորմն. զդուռն. զրուն. զնբինս. զզէնս. զժանիս. զրուն. զեղջիւր, զզօրութէն. զրեալ զխոյտակելոյ. Ես. ւ. 14:

Նմանութէ. *Խորտակել զնշանմիս. զհբպարտութէն. զհաստատութէն հացի: կամ խորտակեցաւ գունդն նիկանովբայ՝ի վերայ բեկման գաւթիր Ժողովրդեան իմոյ խորտակեցայ. ևն: *Մինչև զնախատինան՝ի քէն՝ի բաց խորտակելիր. Ոսկ. չկ. է. 12: *Ջինչ վատեմալագոյն քան զմաքսաւորն. այլ զի խորտակեաց զնւր անձն. գերազանգ ցեաց քան զվարխեցին: Խորտակեցուիք սուգ առցուք՝ի վերայ մեզայն մերոյ. Ոսկ. վ: Ե յն. ա. 5: *Խորտակել սպաշխարութէամբ. ցհ. իթ: *Դադարիցեք լալվդ խորտակել զնմ սիրտ. Բբ. գորբ:

ՁԷ: *Մի՛ մերձեսցի տէր իմ և տէծ խորտակիչն, հնքեբլով անձին իմոյ պատուական աբեամբք քո. Պիբկ:

ԽՈՐՏԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Συγκλασμός, Θράυσις. Fractio, confractio, contritio. Խորտակիլն. բեկումն. և ջարդումն. Պարտութիւն. լքումն. *Ադար զնգնիմ իմ՝ի խորտակումն. ցվէբ. ա. 7: *Խորտակումն աղետից, կամ կտուց. Եղէս. է: Եզնի: *Եղև խորտակումն Ժողովրդեանն՝ որ զնկնի աբեստղոմայ: Պարտեցաւ անդ զօրն իսրայէլի, և եղև խորտակումն մեծ. Բ. Եգ. ծԷ. 9:

Նմանութէ. *Ահ իմն հոգևորական խորտակումն: Ի մեղսակործանս խորտակմանէ: Ո՛ղջ եղիջիր յոչ-ւոյդ խորտակմանէ. Նար. իէ. խէ. հգ:

Եւ կատարեալ բեկումն սրտի. տիրապէս զղջումն. *կամ ապատատաց բեկումբ հոգւոյս՝ մատաց լսմամբ՝ խորտակմամբ սրտիս հեղեալ առաջի: Զհատաչմունան ընդ խորտակմանցն. Նար. յէ. չա:

ԽՈՐՏԻԿ, ակի, կաց. գ. պ. խօրթ. *Ἐδέσμα, ἐδωδή, βρῶμα, ὀψον, ὀψοποίημα. Esca, edulium, cibus, cibarium, opsonium. կերակուր. ուտելի եփեալ հանդերձանոք. հնամադամբ. սեղան. Նամ, Յանճա. *Որսա՝ ինձ որս, և ապա լինիմ խորտիկս: Տեսի ես առաջի իմ խորտիկս բազմապատիկս: Ցօրինեցին եդին առաջի նոցա խորտիկս բազում: Եսես կինն զտուն, և վնորոիկան սոլոմոնի: Հրամայեաց նմա ուռձիկս յիւրոց խորտկացն: Ննջեաց առանց ընթրեաց, և խորտիկ ոչ մուծին առաջի նորա: Մի ցանկանայցես խրդրելոյ խորտիկս կերակրոյ. ևն: *Զուգաւ առ հնձողսն, և տարաւ նոցա՝ի սանեկ այլ խորտիկս. Մահ ամբակ: *Զկոչնականացս և զընթրեացս եշանակէ, ի զանազան խորտիկսն վայելեալ. Սոփ. յն. է: *Ոչ առնոյր յանձն խորտիկ ճաշակել: Ո՞վ, որ (՚ի մարմնի) ըզխորտիկս՝ի գեղեցիկ բաժինս (անդեան) բաժանեաց. Կուր. է. Խ է: *Զխորտիկսք շատանալն. Մոփ. խփ:

Նմանութէ ասի. *Սեղան հանդերձանաց խորակաց բանից ընծայեցուցի. Նար. հէ:

ԽՈՐՏԿԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուտեստ կերակրոյ. չատակերութիւն ազգի ազգի խորտկաց. *Ի բազձանս խորտակերութէ. Պիտ: *Ի խորտակերութէ զգայուածն եւանէ ընդ չբնաշխն. Վրդն. ոչ:

ԽՈՐՏԿԱՐԱՐ, ի, աց. ա. գ. Μάγειρος. Coquus. իէ. մագէիրոսգա, coqua. ὀψοποιός, conditor. խահարար. խոհակեր. ևբոչոբ էէօչ. ա՛չբ. *Զգաստերս ձեր առցէ յիւրաքանչիւր գործս և՝ի խորակարարս. ա. ի. ը. 13: *Հոլագործք, և խորակարարք. Ցձի. է: *Խորակարարքն, և սպասաւորք՝ ոչք՝ի սեղանս ճոխաց զկերակուրսն բերեն. Նխ. ւոս: *Առաքեն այր մի խորտկարար՝ հատուածի սլատճառաս. Պամ. վբ: *Խորտկարարքն լըտանային սկաւառական և զպուտական. Հ = ց. մարբ. ծէ:

ԽՈՐՏԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽՈՒԱՆԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ գոյր՝ի մէջ նոցա՝ ոչ ամբարհաւաճաճուխ, և ոչ կերակրոց առաւել խորտկարարութէնս. Վբ. ասկ: *Գինի և միրգ, և հումէքք, և խորտկարարութէ,,. իբր գործ խորտկարարաց. Երբ. ծ. խոբան:

ԽՈՐՔ. Տ. ԽՈՐ:

ԽՈՑ, ի, ից. կամ ոյ, ոց. գ. Τραῦμα. Vulnus. պληգի, plaga. Խոսքէի. Վէրք սրոյ. կամ գեղարդեան ևն. և պալար՝ի մարմնի. Եսբ, լբպան. *Խարանս խոցոյ մահացուի. Նար. զէ: *Խոցեցաւ միհրն... և՝ի խոցոյ անտի մեռաւ, և թաղեցաւ՝ի մխիթար.

պահ. վբ: *Ոչ չատանամ միով խոցին.... դիր գեղ հոգւոյս խոցոյս ներքին. Ցա որդի: *Ի խոցէ կողիցն հոսէր արիւն և ջուր. վբ. աի: *Ի խորս հարկանեմք զնոցն: Խոց գնէր առաւելապէս. Ոսկ. յհ: *Խոցով և վիրօք մեռանին: Ի վերայ խոցից Բրս. մբ: վբ. հդ. ը: *Որ խոց առնու, զնոցոյն ապանանէ. պատրաստ կայ՝ որ այլ խոց չառնու: Խոց տալ ումիք. Ոսկիփոր:

Խոց. ա. Վիրաւոր. խոցեալ. խոցոտեալ. էաբաւը. պ. Խոսքէ. *Խոց մնայ յոտքս: Խոց և խեղս և վիրաւորս առնէին: Բազումք ի նոցանէ խոց վիրաւորս, փախըս տեսեալք ապրեցան. ա. ԿԹ. ծը. 9: ը. ԿԹ. ը. 24. ծա. 12: *Խոցքն՝ որք մնայցեն ի նոցա նէ, յիւրաքանչիւր տեղւոջէ յարիցեն և այլ ևս եւս հրով զքաղաքդ. Եբեմ. լը. 9:

Խոցաչարել, բեալ. ն. տ. Խոցել. *Խորհեր քա՛ ի խորս գնել զհաւատս նոցա, խոցաչարեալ բանիւք ոյն. յն. կարեվէր կամ կարի խոցոտիչ. Ոսկ. յհ. ը. 8:

Խոցել. եցի. ն. պ. Խոսքէն. Ἐκκεντέω, ἀποκεντέω. Transfigo, configo, compungo. τιτρώσκω, τραυματίζω, vulnero. Խոց գնել. վիրաւորել. հարկանել սրով. գեղալ. գեամբ, նետիւ, խայթոցաւ, ևն. պատնեշով խօթելով՝ խոցել. եաբաւական, ածգմագ, վտառմագ. *Եթէ էր սուր, խոցեալ էր իմ զբեզ: Առեալ գեղարդն՝ խոցեաց զերկոսին: Տիգաւ խոցի աց զկողս նորս: Խոցեաց զնա պատանին իւր (սրով): Խոցեա զնս գովաս: Հայեացին ի նա՝ յոր խոցեցինն: Զոր խոցեցին: Յուշ եղիցի զնա. ևն: *Նետիւք խոցել զնմ Թշնամին. Ցա որէի: *Համբաւնայր յերկինս իշ. խանաքար մորմնովն խոցելով. Շ. էաբէյ: *Գուցե ընդ ոմանցընդ ակն խոցիցեմք (յան. դիմանումն Թե)՝՝՝. իբր ընդհարկանիլ. Դպէր. Ոսկ. եէե. ը:

Նմանումն Վիրաւորել զսիրտ. մորմոքեցուցանել. կսկծեցուցանել. կծանել. *Իբրեւ ծաՒէ, խլաչըՒել. *Են՝ որ բանիւք իւրեանց խոցեն որպէս սրով. Առակ. ծէ. 18: *Գիտէր՝ Թէ առաւել այս բան խոցէ զնոսա: Զմի խոցիս դու վասն ընկերացն բաւ լումՒե: Սոքա խոցեցան, ընդէր, զի՛ ի հաւատոյն բարեաց ընդ ընկերս ի համար ձակումՒե մնանէին. Ոսկ. յհ. ա. 8: *Խոցեին ի բանիցն ոյն. յն. ոչ տանէին բանիցն. Ոսկ. ես: *Ցոյժ հարեալ խոցեցան ի խորհուրդս իւրեանց. Եղիշ. ա: *Եթէ տագնապաւս ոք տարակուսի ի սիրտ խոցիցի: Խոցելոյս ի սիրտ և յոգի. Նաբ. ը. ծը. Ցճ: և ԽՈՐ կամ Ի ԽՈՐ, կամ ԿԵՐԵԿԷՐ ԽՈՑՆԼ:

Խոցոտեմ. եցի. ն. Սաստկականն Խոցելոյ. Ἀποκεντέω, κατακεντέω, τιτρώσκω. Vulnero, configo, compungo, ևն. Խոցել սաՒեալ կամ բազմիք կամ սաստիկ. եաբս ՀԵՒՒԵ ԵՒՆՓ. *Գայլեցն անՒելփատքն, և խոցոտիցին զնս: Զայն ազատակի ի դրանէ խոցոտեալսն: ՆեաՒիւք խոցոտեցի: Չնաւան այրեցին, և որ ի նոսա ապաստան եղէն՝ անդէն խոցոտեցին: Ողջնդամք և առանց խոցոտեալոյ ի պատերազմէ ելանէին: Անկցին վիրաւորք, և խոցոտեալք: Խոցոտեա զնոսա սրով նոցա: Որդիք աղջկանց խոցոտեցին զնոսա: Որպէս պատրիցի մեղս ... և խոցոտեցին զձեզ: Զբազումս ստպաստարկեալ է նորա խոցոտելով: Սկսաւ տէր խոցոտել զնս, բայց խապաս մի սպանցէ զնս: Խոցոտեցէ զնա աղեղն պղնձի. ևն: *Խայթոցքն խոցոտեաց. Ցհ. լՒ: *Ի խոցոտոյ մնայառուս փշոց. Պիա:

Նմանումն ասի. *Ո՛չ զնս արդեանս ա-ղեղաք, քան եԹէ անցելոցն քաջափառաւԹեանցն յիշատակք խոցոտեն զժնդակք. Պիա: *Փշովք մեւոց յոգի խոցոտեալ. Նաբ: *Սատանայ ընդ խաւար խոցոտէ չար խորհրդովք: Մինչև յերբք անգաՒքս լզզուօք զերեսաց խոցոտեմք: Ի քո անպատկառ կառ կշտամբանաց և ի նախատելոյ միշտ խոցոտիմ. Լմբ. խ. Ն ապ. Ն ազ:

Որպէս խայԹել կամ խԹել խղճի մտաց. *Ի խՒԹ խղճին խոցոտիմ. Նաբ. ԼՒ: *Միաքս՝ի ներքոյսս սաստանօքն խոցոտէ: Ուրախ է յոչ խոցոտելն՝ ի խղճէ մնայն. Լմբ. ազ. Ն ծզ:

Խոցոտիչ, տչի, չաց. ա. Տւտրώσκων. Vulnerans. Խոցոտօղ. որ խոցոտէ (ըստ ա-ՄենայնՒ առման). *Բազեստր խոցոտիչ լեզուք նոցա. Եբեմ. ԼՒ. 8: *Դու նպատակ, և աղեղն իմ խոցոտիչ. Աւծբ: * ԽայԹոց խոցոտիչ. Նաբ. յՀ: *Ըմմէկ՝ի ծարաւն ըզխոցոտիչ գաւնուԹՒին. Բրս. մբ:

Խոցոտումն, ման. գ. Ἀποκέντησις. Compunctio, ևն. Խոցոտելն, և իւն (ըստ ամենայն առման). *Սկսաւ եփրեմ հանԹել ի խոցոտումն զորդիս իւր. Ովս. Ի. 13: *Զսուր իւր սրեալ է զեզ՝ի խոցոտումն. Լմբ. ազ: *ԽիՒք ցաւոց խոցոտման մահու. Նաբ. իԹ: *Լեզուով խոցոտումն ընդունել. Աֆաբ. ի Լիպբ: *Խոցոտումն՝ի վերայ կապեվեր արկածից գնի՝ բնակելով գեմ յանդիման փսփագելոյս (դրախտս). Պիա:

Խոցոտուած, ոյ, ոց. գ. Խոց. վէրք. և հարուած. խոցումն. *Ի նմին խոցոտածոյ (կողին). Սաբգ. ա. յհ. Ը: *Զօգ վիրաւորելովք ընկերին կարծիցէ ապրել զխոցոտածսն. Լմբ. ապ: *Բժշկեսցէ ընդ հոգւոյս խոցոտածոց: Զանցեալ խոցոտածսն բժշկեսցէ դեղովք ապաշխարութեան. Շ. ապ. Ն ընդհ: Նոյնպէս և Նաբ. ստեպ:

Խոցոտումն, ցման. գ. Τρώσις. Vulneratio, ևն. Խոցելն, և խոցիլն. * Աւազազացն մնհոս խոցման զմարդն առաջին. Նաբ. ղՀ: *Խոցոտումն սրոյ ընկալցի. Շ. ֆքն: *Զխոցոտումն տիգին՝ի կողն. Սաբգ. Ի. պ. ա: * Վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց բանաւորկուին նեաՒից. Նաբ. ծԸ: *Ի խոցմանէ նեաՒին ատանայի յոգիսն. Ի գէբս Խոյ: *Մինչ խոցեալ ոգւով ոչ առեալ զպատաՀառս խոցմանն. Շ. ընդհ:

Կամ Τραῦμα. Vulnus. Խոցուած. վէրք. սպի. *Ցի նա սւանիկ և տեղիք իսկ բևեռացն, և խոցոտմն սրիգին ոչ կցեալ. Անդ. էաբՀբ: *Ամենայն այտքիկ վէրք և խոցմունք. Բրս. բՀ:

Նմանումն Մորմոք սրտի, կսկիծ. *Ցոր ոչ այնչափ խոցումն ընդունէր ի յոգին ընդ որգւոցն և ընչիցն կորստեան, որքան ընդ բարեկամացն և կնոջն զայրացուցանող բանից. Շ. ԲՂԲ:

Խոհեմ, եցի. ն. (որպէս ԼԹ՝ իբրև ըզխոյ բանել կամ հարկանել.) Ἐυτέλλομαι, (որ և պատուիրել. jubeo.) διασείω. Laedo, concutio, ևն. ԽեԼԹել. եղջերցել. նեղել. հարատահարել. տառապեցուցանել. տագնապել. լաբլբՒել, դպՒել, ժղտել. ԲենձՒՓել, բՒենձՒփել ԵՒՆՓ, փոփոԽմագ. *Մի՛ զոք խոՒեցէք, և մի՛ զոք զպպարաիցէք: Ոչ արգելաք զդոսա, և ոչ խոՒեցաք զդոսա: Ոչ իւՒք խոՒեցին զմէզ. Ղ. ՀՀ. 14: ա. ԲՓ. ՒԷ. 7: *Մի՛ ամենևին ոք խոՒեսցէ զնոսս. Եղիշ. Ք: *Գրուռնեցն արեւմտեան զանգեալ մրրկէն աշխարհի զնա խոՒեսցէ. Նաբ. ԼՀ:

Խոհեմ, ի, աց. ա. Περιεργάζων. Explorans. Խուզող. հետազօտիչ. պղպեղ. պրպչող. *Խոսքակք և հետաքրքրիւք պատճառաց և իրաց. ՍաբՀ. ԽՀ: *Խուզակ լինել, և փորձին կալ մեալ հրամայէ. Ոսկ. ֆ. Ք. 7:

Խոհեմական. ա. Խուզող. և խուզողական. *Խուզական մոգուցն աստղաչահ. ընկալ առաջորդութիք հասեալ լերուս սաղէմ. Տճնակ: *Մեք՝ի գործ ուսաք հաւանեալ, և ոչ խուզական որոճան որոճել. Սեբեր. Ք:

Խոհեմարկ. ա. } ի, աց. ա. Ἐξερεύνων. Խոհեմարկու, } Perscrutans. Որ՝ի խոյզ արկանէ. խուզող. քննիչ. ՒեՔՓիՒ եԹէն. *ԵԹէ քննիչ ոք ինչ և խուզարկ լիալ էր ամենեցունց. Ոսկ. եբբ. ծա: *Ցիհնէն՝ի մանքիրայ իմէն խուզարկուք. Դպ. Ք. 14: *Ոչք քնուԼԹեցն են խուզարկուք. Աւբ:

Խոհեմափորձ. ի. տ. ԱՒՐՑԱՓՈՐՁ. *Ոչ իւիք յառաջագոյն հաւատալ սովորցին առանց խուզափորձի. Փիւ. ւԽ:

Խոհեմեմ, եցի. ն. Ἐρέυνων, ἐξερέυνω, περιεργάζομαι, ζήτεω, ἐξετάζω, γυμνάζω. Exquiro, inquiro, investigo. Ի խոյզ արկանել կամ մտանել. որոնել. քննդրել. քննել. հետազօտել. պղպեղ. ՒնգոՓել. ԱրԱ. հետազօտիչ. պղպեղ. ՒնգոՓիչ. եՒնգՓ. *ԵԹէ էիցէ յերկրին, խուզեցից զնա ամենայն հազարաւորոք յուդայ: Վանն ապծաԼԹոյն՝ մտանելիք անդր, առ՝ի խուզելոյ ըզմեզ. ա. ԼԳ. ՒԳ. 23: Ծն. Ի. 18: *ԵԹէ զգուշանդակի զիմ գտանել խուզես. Ցհ. ՒՒ: *Մեկուձեացի անկօղն խուզել զինդրեԼին. Նաբ. Ը: *Ոչ է արժան զաղաՒգս խուզել, և ՒՒ նոսա դեգերիլ. Ցճ. Ե: *Կամք իցեն խուզել ումիք ըստ իւրաքանչիւր դաւոյց: Զպարս ասուիսաց ևԹէ խուզելովք: ԽմաստաւԼԹՒ՝ի քՒին առեալ խուզիսցէ ըզլուսկացն քաղմտառեսիլ զանազանութիւնն. Խոբ. ա. 4: Պիա: Նաբ. հա: *Զաւեւրտսն խուզել՝ի սատանայէ է. Եէբ. ասեփբ: *Խուզէ՛ս զպատճառն, ուսիր: Մի՛ խուզեցային՝ որ ինչ՝ի լուսԼԹ իցեն: Զօրաւորք զօրաւորաբար խուզեսցին. Բրս. ծՆ. Ն ազբէց: *Քննեցէք, և մի՛ վայրապար խուզէք. Սեբեր. Է: *Զքո վարան քննեսՒիր, զքո կարգան խուզեսՒիր: Առաջի անհաւատից խուզէ զերաւունս եղբայր յերբօրէ: Հայիմ Ը յայտնեալն, և չխուզեմ զծածկեալսն. Ոսկ. Բ. փխ. ա. նոբ. Ն Նա: *ԽնաստուԼԹ խուզել պատճառելով՝ի վայրապար բանս հաշին. Աֆաբ. ծղ: *Խուզելի է զբոլոր աւանչնկային խորհուրդ: Զոր յարաքս հօր և որդւոյ խուզեցուք բան: Նշանք և արուեսաք ՀաւատաւոՒ զգաՒանն, և ոչ խուզին բանիւք: Աասացեն մեզ դառն խուզողքն. Կեբզ. գՀ: Պբմ. յ: *Պարտ է ոչ խուզել զանօրէնութիւն առաՒնորդին, այլ իւրոյ դործոյն ուշ դնել: Մի՛ ինչ զառաՒնորդին զանօրէնութիւն խուզել. Բրս. հդ:

Խոհեմ. Ձսրձա, տեմպ. Tondeo, decido. Խզել. հատանել. կարել. էնՓէ, գԸՐՔմագ. *Զհեբս գանգուս՝ի բաց խուզեաւ՝ի նմանէ. Մեսր. Եէբց: *Մանդալաս կամացդ հուպ առ արմատ խուզեալ հնձեսցես. Նաբ. ԼԸ:

Խոհեմաղանկան, ի, աց. ա. որ և Խոհեմական. Քննողական, հետազօտիչ. խուզող. *Խուզողական մտացն խորհուրդ. Շ. ա. յհ. ղԸ: *Խուզողական հանձարոՒն որոնել: Խուզողական (կամ խուզական) մտօք հարցանելիք: Խուզողական ընԹացիք մտացդ. Լմբ. հմբ. Ն ազ: *Զխուզողականն ձՀմարիտ գիտութիՒ՝ի մտածութիՒս չտժեն.

ցեն. Գերմ. Ռեր։

ԽՈՒԶՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խուզելը. քընեւ. Խուզել. հեռաւոտուի. խոյզ. *Զոր կեանս ծածկեալ յօրինականացն խուզողութենէն. Նար. Խ։ *Ի մտաց խուզողութիւ քննութիւն։ Ա յսքան խուզողութիւս զմի ճշմարտութիւն գտին. Լմբ. ոզ. Ա պ։

ԽՈՒԶՈՒՄՆ, զման. գ. Նոյն ընդ վ. Երևսող. Perquisitio, ևն. *Քննութիւն խուզմամբ կորուսեալ իրի կամեսցի առնել, առ որում իցէ, մերկ և կամ ի ձորձոյ ինչ զգենլով առանց գօտւոյ. Պղա. օրին. ծիւ։ *Եւ այլ ևս պիտեցելոյ մեծի խուզման։ Զառնչուսին՝ քո ինդրոյս խուզման. Պ։ դիւ։ Մաթ. Ի։ *Զիարդ առնէ հաստատուն խուզմանն. Ոսկ. յհ. ի. 39։ *Ոչ առանց հարցի խուզման զբանն ընկալցուք (յն. անխուզաբար). Նեա. կղմ։ *Առ խուզմանս իմաս տիցն խոյս. Նահայ. յօլի։

ԽՈՒԶՈՒՄՆ ՀԵՐԱՑ. Κουρά. Tonsura. կարուածն, հատուածն հերաց ի կրօնաւորիլն, կամ ի կղերիկոսն լինել։ Մագ։

ԽՈՒԹ, իւրեի, ից. կամ խեղոյ, ոց. գ. Σχολον. Offendiculum. որ և Խիթ. Խոչ. արգելք. խոչընդոտն. քար գայթագղուսեի, որ խեղէ զոտս կամ խեղի յոտս ուղևորին. Եղիշէ. ւեծ֊ծւեւ։ * Ի բաց արարէք զխոչ և զխուեի ի ճանապարհէ ժողովրդեան իմոյ. Ես. ծի. 14։ * Մի ուժեք խեղի և խուեի այնուհետեւ ընդ ոտս անկանել. Ագաթ։ *Բազում խեղեք և խուեք են ճանապարհին. Ոսկ. էիլիպ։ *Ցայսմ հետէ մի՛ լեցի խեղի և խուեի ընդ ոտն. Կաղանտ։

Ընմանութիւ ասի զանհարեի և զխորհի լեզուէ կամ ղբարագրութենէ, որ խեղէ զունկն լսողաց. *Ցաղագս խրհնի և անհետաքննելի խօսիցն և բարուցն կոչին խուեի. Յորոց անուն և լեռուն խոյեի անուանի. Աւրծր. ի. 7։ *Խուեիս խուեիս չէն ասացեալ յոյն լեզուաւ (այս գիրք), և կարի կորովութիւ յարմարեալ են բանիք նոցա. Եսա. պմ. ի. 24. յն. ἀπταίστως, sine offensione.

ԽՈՒՃ. Σκόπελος. Scopulus. Խիճք կամ ժայռք ի մէջ ծովու ցցուեալք. գ. ոսկր. *Իբրև ի խուեիս և ի մուտս և ի քարայրս ընդ ջրով խորտակէ։ Ցեւս բազում մրրկաց և խեղոց, և յահագին ալեաց զբեւնն զերծուցանելոյ։ (Ի ծով կենցաղոյս) բազում խուեք պատահէն հանապազ, և բազում անգամ բանիին նաւք և ընկղմին. Ոսկ. մ. ա. 5։ ի. 1։ Ա էիր. ծիւ։

ԽՈՒՃ. խուճի կամ խըճի, խուճայ, կամ ից. ա. գ. որ և ԴՈՒՃ, ԽՈՒՃՈՒՃ, ԽՈՒՃԱՂՈՒՃ. Βάρβαρος. Barbarus. σκύθος, scythus. Ազգ օսար, օտարալեզու, իբր անծանօթ, աննշան, վայրենի. այլազգի, հեթանոս. որպէս խուճիկ. Թաւեար. սկիւթացի. բարբարոս. պատաբեր. *Քան զխուճ և զգուճս վայրենագոյն էա. գ. Ղ. ի. 3։ *Խուճ՝ դուճ, սկիւթացի, ծառայ, ազատ։ Լինիցեմ այնմ, որ խօսիցին ընդ իս՝ խուճ, և նա՝ որ խօսիցի ընդ իս, դուճ. Կող. գ. 11։ ա. Խր. ծիւ. 11։ * Զպարս կականն խուճաց։ Հարկանելով զխժիցգ դուճս. Նար. ատ֊։ Աղող. գ. 42։ *Քան զխժիցն մերքս պայծառագոյնք լինիցին։ Նոքա խուճք և սխմալք. և սոքա ընդ բազում մարգարէս սնեալք. Ոսկ. մ. ա. 6։ ի. 18։ *Աշակերտել զոք ի խուճ հեթանոսաց. Խոր. ի. 63։ *Զկնի արտասահմանելոյն նէ ստորի ի խուճս բարբարոսաց. Սահակ։

Մերթ որպէս խուճան. (եթէ չիցէ այսպէս գրելի.) *Ի խուճիկ կասկածոտ հրեիցն անպարո՛իքրիմ ալեաց նոցա զկծւցաւ. Ֆ֊ինէին։

ԽՈՒԽԱՏՈՒԻՃ, ի, ացի. ա. Βάρβαρος. Barbarus. Նոյն ընդ խուճ՝ դուճ. իրճդուճ. որպէս բարբարոսն, և բարբարոսականն. *Հայոյիչ խուճադուճ հեթանոսացն Արամբ միով, որ խուճադուճ ևս էր առանելով քան զմեօքն թանձրութիւ. ի. ԱՀ. 4։ Ա ի. 40։ *Խուճադուճ ազգ, կամ ազգք, կամ ազգատոհմն. Ցճի. ի։ Խոր. ի. 84։ Ոսկ. յհ. ա. 1։ *Եթէ ովպային խուճադուճ մի էր այր բարբարոս. Ոսկ. Ֆ. ի. 1։ *Խուճադուճ լեզուս, կամ խօսք, երկիր, կովմանք, աշխարհ. Պահ. ազէփ։ Սարգ. ի. պ. ի։ Ագաթ։ կորինթ։ Ճ. Ա։ * Խուճադուճ յիմարութի։ Սպանչիք խուճադուճ յահրութի։ Պահ. ազէփ։

Կամ գ. *Խուճադուճք մի՛ եղիցին գութհի յազգակցութի։ Չարաբարոյ խուճադուճքն. Չխուճադուճան ինդրել. Պահ. ազէփ։ * Մի՛ ծառայեսցուք խուճադուճ ժայն։ Չամենայն ապինս խուճադուճացն հնազանդեսցես. կելաս. ազէփ։

ԽՈՒՃԱՐԻՃԱԿԱՆ. Տ. ԲՍՐԲԱՐՈՍԱԿԱՆ. * Թանձրագեալք խուճադուճական ազգին. փիլ. նի. ի։

ԽՈՒՃԱԽՈՒՄԲ. ա. Խմբեալն ի խուճադուճ ազգէ. *Ահ հնոմի և օրինականն յոյժ հարկաներ վխուճախումբ և բաժանի ժողովի. թէոդոր. խւ։

ԽՈՒՃԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. որ և Խճական. Բարբարոսական. *Առաջին կրօնք՝ խուճականք և հեթանոսականք կոչին, մինչև եկն աբրահամ. ճճպաշտութիւն. Եփիի։ *Ցայլ ումն անուն խուճական. Նար. ծի։ *Խուճական մոգուցն գալ յերուսաղեմ. Տնակ։

ԽՈՒՃԱՑԻՆ, չնոյ, ոց. Նոյն ընդ վ. * Ի հեռաւորաց խուճային պարսկական ազգաց. Նար. ծի։

ԽՈՒՃԱՆ, ի. գ. Ἐπισύστασις. Conspiratio, seditio. στήριγμα, (որ է ամրութի.) vulgus. Բազմութի՝ որ խուճէ. խաճամուճ ամբոխ՝ մանաւանդ յոսգեալ ի չամախոհութիւն. ալմուկ խառնիճաղանջից. խուռն բազմութի, և չիտիր նոցա կի՛ յարձակումն. գալապաւքգ. հալածէ. *Իբրև զկոչիս և զխուճան նորա։ Եւ զայլ ևս խուճան ժողովրդեան խաղացոյց նաբուզարդան։ Հաշտալ խուճանն ի վերայ իմ կուտէր. Թոռոց. ծը. 40։ ը. Ւգ. իէ. 11։ է. Ւոր. ծա. 28։ *Կատաղի խուճանին բազմութենն։ Ի խուճադուճ խուճանէ. Ա։ ի պսէփ։ Մաթ. յա։ *Ցիչեսւ զմրրկումն խուճանին խարայելի ի վերայ ահասւորիգ. Բէնիի։ Իակ Ոսկ. մ. է. 18. *Զխուճանն և զայրութիս (զնինուեացիս) դարձոյց ։։ յն. մի բաւ, զբարբարոսս։

ԽՈՒԹԱՆ. Խուճումն. յոյզք. վրդով. *Ի մայրս մասուցեալ՝ ոչ սակաւ խուճան աւերանաց զանձնացհան զեղջր։ Խուճան հինից սաստկութենէ առ դուրս հասեալ կայ։ Ոչ սակաւ ինչ խուճան չիտիրից ի վերայ հեղուին հագարացւոյն բռնակալի. Ցհ. կի։

ԽՈՒՃԱՑԱՆ, ի. գ. Գաւառ խուճաց ի պարս. *Տայ տանել յերկիրն խուճաստանի. Խոր. գ. 35։

ԽՈՒՃԱՑԱՆԵԱՑԻ, եայց կամ եաց. Բարբարոսք, խուճադուճք. *Մի թողուր զմեզ ի ձեռաց՝ յօտար երկիրս խուճաստանեաց. Գ։

ԽՈՒՃԴԻՆ, խճդան. Տ. Խճդան գԱ։

ԽՈՒՃԴՈՒՃ. ա. գ. որ և Խճդուճ. Տ. ԽՈՒՃԱՂՈՒՃ, և ԽՈՒՃ, և ԴՈՒՃ. Βάρβαρος. Barbarus. * Ծագել ասանէն, և խուճադուճ այլազգեացն զոյնչափ վայրս հատանել անցանել։ Նա և աբրահամ զկինն եւ խուճադուճ բարբարոսացն։ Դանիէլ ըզխուճադուճսն՝ որ ի մահ մատնելոց էին, ապրեցոյց. և զՏրէսյան՝ որ գերելոց էին, չզերծոյց. Ոսկ. մ. ա. 7։ գ. 3։ ա. 5։ *Խուճադուճն փոքր ինչ մասն համարեցաւ ամենայն ոտիւզերաց հրէաստան։ Խրատեաց զայնոսիկ ոչ զխուճադուճն հոյակապ համարիլին. Ոսկ. եա։

ԽՈՒԻԵՄ, եցի. լ. Ἐισβαλλω. Irruo, irrumpo. Բազմութի՛ ի վերայ յարձակիլ. խուռն դիմել ամբոխիս. *Զօրացն ընդդրուանս խուճելոյ. է. Ղ. ծ֊։ 43։

ԽՈՒԻԻԿ, ժկի, կաց. ա. գ. Բնակիչ խուճաստանի. այր ոք յերկրէն խուճաստանի ի պարս։ Եղիւ։ Փարպ. սահպ։

ԽՈՒԼ, խլի, ից. ա. Κωφός. Surdus. ծնսχωφος, surdaster. բայիւ, χωφόομαι, surdus fio. Ոյր ոչ լսեն ականջք. խոլ կամ խանգարեալ լսելեօք. և կամ որ կամաւ անլուր ձևանայ, և լինի իբր չլսօղ. սաղբր, գաւլաջէ իչիմիգ. ևէր, ևիբանիւլ. (յն. գօճճօս, որ թարգմանի և համր. զի ի ծնե խուլն լինի և համր։) տես Եւ. ի֊։ 11։ Սչ. ևէ. 14։ ևէ. 3. 10։ Եա. իէ. 18։ ևէ. 5։ իէ. 18. 19։ Մգի. ծա. 5. ևն։ *Ցաչսցն ճլասեալ՝ կոյր կոչի, և յականջսցն՝ խուլ. Խոր։ *Ո՞վ է խուլն, եթէ ոչ որ ոչ լսէ. Վրդն. ծի։ *Խուլ և կոյր հերետիսլասցն. Կող. է։ *Խուլ եղէ, և խոնարհեցայ. ընդգեմ ամենայն մարդկային խօսից խուլ արարի զունկն մարմնոյս. Լմբ. ոզ։ *Անհամբոյր խուլ իւ՝ ոհսկալոլութի. Աղ. կղ. իմ։

Խուլ. սրպէս Անխօս, անլուծ. * Ի լըռեալ խօսնոցն՝ խուլք քարողեցին զմեծուեի նոսա. Եփր. համաբ։

ԽՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽՕԼՈՒԹԻՒՆ. * Ի ժամանակս խուլութեան սիլասնայ. Բ֊։ Ը. 2։

ԽՈՒԽ, խըլոյ. գ. որ պրի և ԽՈՒՂ, ԽՕՂ. Թանձր հիւթ բերանոյ՝ ի ներքուստ՝ ի վեր տուեալ հազալով. Թուք. տողոն. Ախ֊։ րիւ֊, խըյ֊, խայ֊, պալղամ. *Լցեալ զբերանն խոսվ եղոյգ յերեսս տանուտէառն. Ի գէր֊ խոսր։ *Խուս ոչ է պարտ արկանել առաջի մարգոյ։ Հազայր, և թքաներ զխուս. Վրդ հդ. է Ա է։ *Ընդ հագելն բերէր խօղ, և թքաներ. Վրդ հդ. յ։

ԽՈՒԽԱՑ, ի. գ. Ամբոխ. խուճան. ալմուկ. յարձակումն. * Ընկէցին զնա ի պատպեղն ի մէջ բազմամբոխ խուխային։ Ցայնժամ քաղաքացիքն սրարին խուխա՛ի վերայ տուկին իւրեանց, և գազանաբար սպանանէին զնա։ Արարին խուխայ՛ի վերայ տուկին իւրեանց, և ընկէց զինքն՛ի պատպեղն՛ի վայր. Ոսահ։

ԽՈՒՂ, խըղի, ից, կամ խղոյ. գ. Καλυβη, καλύβιον. Tugurium, tuguriolum. Հիւղ. խուց. խրձիթ. տաղաւար. փխո, փեախ, փիւղեի, փիւղեին, խուղիկ, փօղիվ. *Իբրև խուղ մի մրգ ապահաց։ Խոտղս մրգի. Կղ. ծէ։ Վրդն. ոզ։ *Նոյնան տապան, խուղ աբրահամեան, ճճահրաչ մուխեսի խորան. Գ։ *Աղաչեալ զնա՛ի համբերութի՝ գարձոյց՛ի խուղն. Լմբ. ոզ։ * Ի հիւսան խղի անաեղս. Մագ. է։ * Խուղ, և մուր, և մանուկ՛ի խանձարուրս։ Գիտեք իակ զտեղին, փոքր ինչ է, և այնչափ որչափ զկղի միով ջուղի ունել. Ոսկ. մ. ա. 6։ *Չի այրն այն իբր զփոքր մի խղոյ միայն ունի զլաւին. Շ. Ֆաի։

ԽՈՒՂԱԿ, ի, ացի. գ. Տ. ԽՈՂՎԱԿ. Ὀχετός. Canalis, fistula. *Արծաթեղէն խուղակաք թողացուցանէ (զգինի). Բօ. ոբէեդ։

ԽՈՒՃԱՊ, ոյ, կամ ի, իւ, իցի, իւք. գ. (յն. հյ. հապ, ճեպ, կամ խաւսափ. Լ.

հիճապ.) Ἀγωνία, σύγχυσις. Angor, trepidatio, confusio, ևն. Տագնապ երկիւղի և սմօթոյ. արհաւիրք. շփոթ յերեսաց ցնորից մոաց. աճապարումն առգնապաս և վրդով մամբ. ֆէրիչնէլըֆ, փազփազա, ղալէպէ. *Ցիմարեալք, և խուճապիւք խռովեալքն. յն. ձիւաղիւք, կամ ուրուական պատկերօք. Իմաստ. ծԷ. 3: *Ցինքն ամիսիվեալ ի ըզգայութիցն խուճապոյ: Երդնուլ ի վերայ առոյ, խուճապիւ և խռովութիւ լի: Լի են խուճապիւք խռովուեցեալ. փիւ. էսփն. Ե ծ. բան. Ե փեսիան: *Ովսկա ոչ յատուկ քան զնուճապ խռովութիւն, և ոչ յերոյ, այլ ի մէջ սատակութիւ ծնանէր: Ան լսողութիւ յոյժ ի ձահ էր ուղն այն, ազատ գոլով ի խուճապից և ի զբաղմանց: Ջխուճապն ասեմ, զոր հասոյց պօղոս հալոցին դիւթ. Ոսի. գծ: *Ան աճապարելն խուճապիւք լի. Պիս: *Ազատիլ ի մեղաց խուճապից. Լմբ. ոչ: *Յաստիկ խուճապ տագնապի էր կողմանցն երկոցունց. Եղիշ. ջ: *Ի խուճապել տագնապի հօրն սպանմանն անկանի ի պարս. Վրդն. լ: *Գիտեր զնախանձ գպրացն և վարիսեցւոցն, և զնուճապ հրեից. Երե. ֆսի. (որպէս ասկ. իբր անդ-ամ, փանուելոյ ըլաւը:)

ԽՈՒՃԱՊԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ուր իցէ խուճապ ինչ. վրդովիչ, և վրդովեալ. *Անճեալ կուսեալ զպատականն խուճապական սփռելու. Ագաթ: *Ազոր անդր խուճապական լինել՝ հալածեալս իբրև զոչխարս ի գայլից. Աբծր. ձ. 4:

ԽՈՒՃԱՊԱՆՔ, նաց. գ. Σύγχυσις, ἀγωνία. խուճապ. խուճապումն. *Ձյօժամ բեռ արկանել զնիշխ մոացն ի խուճապանս, և քննել զանձնայն կեանս քո: Լըբյան խռովութիւ, խուճապանօք և անկարգութիւ: Ցահէն և ի բազում խուճապանացն. Ոսի. Նս: *Իր գործեալ յիւր աշխարհն վան խուճապանաց յերուզաղէմն. Խոր. Բ. 14:

ԽՈՒՃԱՊԵՄ, եցի. ն. } Συγχέω.
ԽՈՒՃԱՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Perturbo. μεταλλεύω, transverto. κατεργάζω, profligo. ἐλαύνω, agito, vexo. μορμολύττω, perterrefacio larvis, ևն. Տագնապել. վրդովել. խռովել. յուզել. ահաբեկ առնել. ցնորեցուցանել. ֆոթել. փոխոտվայ ընէլ. իպէրտա վէրմէ. ալևխաթ էվմէ. *Ցածուսին ցանկութիւ խուճապէ զմիոս անմեղս. Իմ. Բ. 14: Նս գու խուճապես զպարզամիտն. Նս որս. գ: *Ընդէր զարհուրեցուցանես զմեզ, և խուճապես: Թող տայ նախ որբոտ. մանանայն խուճապել: Ջքաւսաուն օր խուճապեաց զնոսա երկիւղ: Ջերկուսասան այր ի մէջ առեալ ամենեցուն՝ կապէին սաւնջէին, այսր անդր խուճապէին. խուճապեր և ըմբռներ. Ոսի. ա. իր. Ե նս. Ե ֆսի: *Սպասաւորք թագաւորին առանց իրը նայելոյ խուճապեն. Նար. կէ: *Ջգալի խաւարաւ խուճապեաց զնոսա և ընդարմացոյց. Լմբ. իմ: *Խուճապօղ է և գժուս բոհճաձոյ այնոցիկ՝ որ պղապահով հանդարսուելոյն սիրեցին գրակցութիւնն. Փիւ. փեսոպան: *Եհար զմիոս ահագին պատգամաւքն և խուճապեցոյց երկիւղիւն. Ոսի. նս:

ԽՈՒՃԱՊԻՄ, եցայ. ի. ՀԷ. Ἐλάυνομαι, ἐκσοβοῦμαι. Agitor, impellor, expellor. ἀναποδίζω, retrogredior. Ջαμβέομαι, obstupefio, ևն. Կրել զտագնապ. տագնապիլ. վրդովիլ. ցնորիլ. խրաչել, և խուսափել սասափիմամբ. փոխոտվայ ըլաւ. ֆոթիս իբրս անցնիլ՝ վախով արթուրվել ևն. ալևխաթ օլմագ, իպէրտա փէ-ղմէ. *ԵՒյ գատասատասնան խուճապին: Սոլնոցն չյմամբ խուճապեալ և գողացեալք սատակէին: Ձիւրեանս այսր անդր խուճապեցան: Ամենայն Հանապարհն լի է հանդերձիւ և կօհիւ, զոր ընկեցին սաորիքն ի խուճապելն իւրեանց. Իմ. ծԷ. 18: ծԷ. 9: Բ. Դ. ծԲ. 44: Բ. ԹԳ. Է. 15: *Մինչև խուճապեալ նոցա ընդ միմեանս՝ դեռևս զերեսաս սատակէին. Եղիշ. Ը: *Խուճապեալ լինէին իբրև յահագին քեհանօղ գազանէն. Ցհ. իԲ: * Միամիտ աղաւնիքն, որք ի խուճապելոյ (զնոսա) բազէին, ի սիրոյն ևոյ ոչ խուճապեցան. Սարգ. յի. Է: * Երամակ ուղտոցն խուճապեցան և գնացին յանապատ սեղի. Ճ. Բ: *Որպէս ի հրեից հաւատացեալքն՝ խուճապէին յիւրեանց ազգականացն. Ոսի. գղ:

ԽՈՒՃԱՊՈՒՄՆ, պման. գ. Խուճապապիլն. խուճապ. խուճապանք. տագնապ. ցնորք. զբաղմունք. *Լուեալ յամենայն խուճապմանց աշխարհիս, և մնասուորութ ի միայնոսնէ նասել: Ամենիքեան գալով յարտագին խուճապմանց, ոմն ի վճասուոց, ևն. Լմբ. ոչ. Ե պիրգ:

ԽՈՒՄ. գ. խալ երաժշտական: Ոսկիփոր:

ԽՈՒՄ (իբր ումի.) Ամասս խմելոյ: Տես և ՋԱՐԹԽՈՒՄ:

ԽՈՒՄԱՐ. ա. Բառ. ումի. իբր Տխուր. ընկղմեալ ի տրտմութիւ. * Տգաւոր և խուսմար. Ոսկիփոր:

ԽՈՒՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր խոր տրտմութիւ. *Ասացի քեզ, ի խուսմարուէ պատրաստ կացիր. Ոսկիփոր:

ԽՈՒՄԲ, խմբի, իցս. գ. (լձ. Թ. փսմի, և ձխմի.թ., ձեմ. հյ. գումար.) Πλῆθος. Multitudo, agmen. Բազմութիւ գումարեալ. գունդ զօրաց. գումարտակ. հոյլ. լոկ. *Տեսի խուռն մեծ: Պատահէ խմբի մեծի: Ջխումբն պատեսեալ ի փախուստ գարձոյ ցանկ: Խոսիրք զօրաց զինուք. Բ. ԹԳ. ծԸ. 29: Խոր. Գ. 37: ցհ. կԲ: *Ջմարգարէիցն խմբիւք: Արուեստաւորացն խուռնս. Խոր. Ըրվ: Պիս: *Երկնագումայ խմբից: Իբրև զմի հօտ ի միում խմբի: Ի մի խումբ պարու: Մասանց վիճակաց խմբից աշխարհաց. Նար:

ԽՈՒՄԲ. Σύναψις. Conjunctio, conjuratio. Գումարուիմ. հաւախոհութիւ. հաւմնահաւաքուիմ. հանդէս. ակումբ. *Խումբք նորա, զոր խռնեցաւ: Ամենայն խումբքն՝ զոր խմեսցաց. Գ. ԹԳ. ծԸ. 20: Բ. ԹԳ. ծ. 34: * ի գլխաւոր կացուրդս, և ի խումբս երևելի մարդկան. Պիս: *Կանխահանդէս խմբիս ասնեցին. Նար. Խ:

ԽՈՒՄԲ ԱՌՆԵԼ, կամ ԳՈՐԾԵԼ. Գունդ կազմել. միաբանել զզօրս, կամ գումարտակ առնել. * Խումբ արարին առ հասարակ ի վերայ յարձակեցան. Բ. Դ. ծ. 17: ծԲ. 15: *Խումբ արարեալ ամենայն բազմութիւն. Եղիշ. Ը: *Խումբ գործեալ տայր պատերազմ. Եսթ. իր. Ա:

ԽՈՒՄԲ ԱՌՆՈՒԼ. Համախմբիլ. *Խումբ (կամ խուռնս) առեալ պարեմբ. Շար:

ԽՈՒՆ. ա. } Ὀλίγος. Modicus. μικρός, parvus, exiguus. Դոյզն. սակաս. փոքր. սուղ. փիլ, փիլ մը. ձիւղի, ձիւղիի, ալ, ալաձգի, պիրալ, գըմ. * Վասն խուն արտատուաց. Փարպ: * Ի խուն վայրկենի. Նար. իԳ. * Սոյն խուն և խուն խնամսութիւ. Ցա որդի: *Սակաս մասն ժամանակի ունիս իւրոյ զնչխար խուն. Լձ. ա՞ձաբ. *Եւ ոչ սուղ և խուն մասն տայցես: Խուն քնոնիլ յագեցեալք. Ոսի. ֆ. Բ. 23: Ե ա. փիմ. ծԲ: *Խուն ինչ ցամաքայատակ ձանապարհ. Փարպ: *Ջայլ ևս խուն ինչ ազատ կանայր, և զգանձս. Ցհ. կի: *Ոչ խուն ինչ տեսութիւ ածանցական. Նար. ԼԲ: *Եւ մեք խուն ինչ տումք պատճառս իմաստնոց. Լմբ. պչ: *Խուն ինչ պատուղ զհամայնիցն տեսա. նեմ. Սկս. պչ:

ԽՈՒՆ ՄԻ. ֆ. Ὀλίγον. Modicum. Փոքր մի. առ փոքր մի. սակաւիկ մի. փիլ մը. ձիւղ վիճկ, պիր ալաճգի. *Խուն մի իբրև զոչինչ ի հանգստեան (եղիցի.) Սիր. Խ. 6: *Խուն մի և ըմբռնեալ էին զաղքային. Ջնեոթ: * Ի քումդ խնամոց խուն մի խիթացեալ և նա ընդ կրիւք իմն գրաւեցաս. Նար. Ֆ: *Խուն մի նշանակիլ յաւետարանն չէ ինչ տարտղեպ. Սարգ. ա. պ. Ը:

ԽՈՒՆԱԻԱԴՈՒԹԻՒՆ. (ի պ. Խոն. արիւն. կամ ի հյ.-խոնաւ.) Καρύκη, καρυκευτική. Condimentum, salsamentaria. Ջանգումն ուտելեաց արեամբ կամ աւազաց լըցացոց. Համադամք. յօրինուած խորտկոց. *Ո՞ր մեզ խուն ուագումբն և խոհակերութեն պիտանացու է. և ոչ երբեք. Ոսի. ֆ. Բ. 24:

ԽՈՒՆԳ. Տ. ԽՈՒՆԿ:

ԽՈՒՆԵՐԴՄՆԱԿԱՆ. ա. գ. Κατωμοτική. Jurando serviens, affirmativum. Որ ինչ առի իբր խոն ինչ երդմամբ, կամ հանդոյն երդման. սաորասական. զոր օրինակ՝ Ձչմարիտ, արդարև. *(Մակայ) խուներդմնական, հա. Թր. փէր: *Խուներդմնականն, սակաւ երդմամբ կնքեալ. Երե. փէր:

ԽՈՒՆԿ, խընկոյ կամ խնկոյ. ոց. գ. Θυμίαμα, ἄρωμα. Incensum, suffitus, aroma. տեա և ԿՆԴՐՈՒԿ. λίβανος, thus, tus. դրի և ԽՈՒՆԳ. որ և Թ. ՀԷծՀԻՓ, փՀՆՀԻՓ. խիժ կամ աւիշկ ծառոյ յարաբիա, որ ի ծխիլն բուրէ հոտ անոյշ. և ամենայն ազգ անուշահոտ ծխելեաց. պախուր, պեհար. *Խունկս յիւղ օծման, և ի հանդերձանս խնկոց: Խունկս իւղոյ օծման, և խունկս հանդերձանաց: Ռեհոին և մեղր և խունկ: Ջողջակեզս ու պղպեղոյս մասուցից քեզ խոյովք, և խնկովք: Ուղիղ եղևցին սղօթք իմ որպէս խունկ առաջի քո տեր. ևն: Ըզ խունկս, և զիւղս անուշանս: Կնդրկին, և այլոց խնկոցն: Իւղ փեսաց և իւղոցն և խրնկոցն: Ոչ գոյր իբրև զխունկան զայնոսիկ՝ զորս եառ տիկինն սաբայ: Հոտ հանդերձից քոց քան զամենայն խունկս: Բուրեսցին խունկք իմ: Պատրաստեցին խունկս և իւղս: Պատեցին կտաւովք՝ խնկովքն հանդերձք. ևն: * Կնդրուկք, և օտարական խունկք. Պղսփ. օրին. Ը: *Ջոզք խունկքն ցամաք ծըխելոյ ի հուր. Նխ. Եւ: *Ջելէգն քան զամենայն խունկս անուշահոտ գիտեմք. Նար. Էզփ: *Խնկոցն անուանք, գմռուս, և կընդրուկ. վրդն. Էզփ: *Խունկն և զգալի անուշահոտութիւ. Լմբ. պփզփ: *Նմանեալ խնկոց եփեչականաց: Ցամենայն փոշոց խնկոց, որով անուշահոտ իւղ եփի. Նար. Ե վրդն. Էզփ:

ԽՈՒՆԿԱԴ. որպէս Բուրուսն. խնկարկութիւն. հոտ անուշութիւ. *Ի ժամ խնկոցն: Առնել խունկս և ողջակէզս: Ալօթիւք և խնկօք. ևն:

ԽՈՒՆԿ ԱՐԿԱՆԵԼ. Θυμιάω. Suffio, adoleo. Խնկել. ծխել. որ և խունկ մատուցանել. *Եհաս նմա խունկ արկանել: Արկանել խունկս սրկինոյն երկնից. ևն:

ՀՈՒՏ ԽՈՒՆԿ, կամ ՍԳՏՅԱԿ ԽՈՒՆԿ, կամ Սխ և կանաչագոյն խունկ. լոփան. լոփէն: Գալէան: Ե ԲՃՂԼՒ: Ե ՀՆՒ ԲՈ:

ԿԱՐՄԻՐ ԽՈՒՆԿ. խիժ չեր կամ սաիւրաքս ծառոյ: Գալէան:

ԴԵՂԻՆ ԽՈՒՆԿՆ Է սովորականն: Գալէան:

ԽՈՒՆԿԻՔՂԷԳՆ, եղեգան. Տ. ԾՂԵԳՆԱՈՒՆԿ. ըստ չն. ֆալաճս, որ է եղեգն. *Ջխունկիքղեգն զանոյշ: Խունկիքղեգն և

*կին ամմոնի. Եւ. ղ. 23 : Երգ. գ. 14 : *Ոչ գնեցեր ինձ խունկս արծաթով, իսկ զյաւք խնդկեղէգն ասեն. Ով. ե. :

ԽՈՒՀԻՒՆ. Տ. ԽՕՀԻՒՆ : Պիտ :

ԽՈՒՊԱՆԻՄ, եցայ. յ. Խոպանանալ. *խանգարիլ. և խափանիլ. խորշիլ. դանդաղիլ, կամ օտարանալ. գուցէ և իբր ումկ. Խղնիլ, այսինքն պատկառիլ, ամաչիլ. *Ճառեալ զնոր նորոգութիւն խաւարեալ և խուսպանեալ եկեղեցւոյս մեր և աճռոտ. Ոսպ. : *Լոյծն այն եփեալ խեղդնու. և խափանեալ խուպանի. Մագ. ի. : *Ընդէր հեղգացար մինչև ցայժմ, և խուպանիս. ցար զայնչափ ուռուր և ջժամս. Վրք. հդ. յ :

ԽՈՒՊԱՆՈՒՄՆ, նմունք. գ. Լաβη. Labes, jactura, detrimentum. *խանգարուածն. ապականութիւն. *Ընդ այդ և խուպանմունք յոյժ մեծագոյնք քաղաքացն լինէին արդեօք յայսցանէ. Պղտ. օրին. ը:

ԽՈՒՐՆ խան. գ. Τύρβη, ὄχλος. Turba. Արմատ խռնելոյ. խառնուրդ բազմութեան. ամբոխ խիտ առ խիտ. խուժան. չփոթ : աղմուկ. գալապալըգ. *ի մէջ անցեալ արբենահեղ խռանն՝ այսչափ բանիւ հանդարձակի. Ով. գծ : *կոխեաց գինս ի խըռանն ժողովուրդն առ գրանն. ը. Ի գ. է. 17. յն. համակրութեաց. συμπάτεω, conculco. *Անցեալ կայ ի մէջ խռանն քաջացն բէլ. Խոր. ա. 11: *Զայլոյ ձեռնմէ խռանի մեծ խմբին. Աղող. գ. 41: *Անկեալ մեռանէր ի խռանն : Սպանաւ ի խռանն անգ. Եսա. իբ. ա : Աւծր. է. 5. (ուր գրի, ի հուան :) *Ցայսպէսում խռան (մարթի) յարիշտակեաց ախտանն զմանն ինչ. Խոր. ա. 6 :

Եւ ցաձախռութիւն, յոլովութիւն. ըստ յն. զեղում. Χύμα. Effusio, confusio. *Հայեցաք մեք ի խուռն մեծաթիւ համբոյ բանիցդ. է. Ի. է. 25 :

ԽՈՒՒՆ. ա. գրի և ՀՈՒՒՆ. (ուսոի Ոսկեհուռն՝ իբր խուռն ոսկւով.) Խռնեալ. խռկեալ. խիտ. հոծ. բազում. յաճախ. յաքնաթիթ. ըստ ըստ, սբգ. *Ի տեսիլ գեղոյ նորա զեղեալ խուռն կաճառացն՝ կուսակերս. Ագաթ. *Ի սաստիկ բանմանէ խուռնն ներքակաց. Աւծր. գ. 4 : *Ի խուռն քաղաքացն ձգելոց. ճ. Բ. *Որպէս գազան յորջ իւր մտեալ, և ի խուռն մսուրիս. Լմբ. սղ :

ԽՈՒՒՆ. ք. Խռնեալ գոլով. ամբոխիլ. համագունդ. միանգամայն, կամ ի միասին. *ի՛ր ի՛ր, հապ հապ. *Հետի յամենայն քաղաքաց խուռն ընթանային անդրայն. զոյգ զոյգ ընթանային. συντρέχω, concurro. Մրկ. ը. 33 : *Խուռն ի վերայ դիմեալ ի մեծ հրապարակին : Ահեղ լճդիւնք և բամբունք խուռն յարձակէին. Աւծր. գ. 4. 15 :

Ի ԽՈՒՒՆ Ի ԽՈՒՒՆ. ք. Խառն և անորոշ բանիւ. ընդհանրապէս. յն. պարզապէս. ἁπλῶς. *Մարկոս ասէ, Թէ երիս ուշակերտաքսկ սակ. Թէ զաշակերտան՝ ի խուռն ի խուռն. Ով. ք. է. 6 :

ԱՒՒ ԽՈՒՒՆ. ք. Շփոթ օրինակաւ. *Առ խուռն պերելով այր և անդր կացուցեալ լինէր հոգևոյ բլրս. Պիտ :

ԽՈՒՒՆԱԽՏ. ա. Խուռն խռուելիք. Թանձրութիւն. *Խուռնախտ Թանձրութիւն. Աւծր. է. 11:

ԽՈՒՒՆԱԱՂԱՐԹ. ա. Սաղարթախտ. սաղարթազուարճ. *Ուռ խուռնասաղարթ որթոյն՝ զարիւն խաղողոյ բերեալ. Շ. փազ :

ԽՈՒՒՆԵՐԱՄ. ա. Խուռն հրամով. ի յոդունց բաղկացեալ. *Հոտ բուրվառնոյ, փունջ խուռներամ. Նար. փազ. ծն : *Ան-

*Թաւամ ծաղիկ, շուշան վայրենի, փունջ խուռներամ՝ գարնանոյ. Տազ :

ԽՈՒՒՆԸՆԹԱՑ. ա. Տ. Խուռն ընթացիք. *Համագունդ խուռնընթաց առհասարակ ամենեքեան ի վերայ դիմեն ոչ. Ին. լոկ՝ զուգընթացան. Ոսկ. յհ. ա. 1 :

ԽՈՒՒՆՃԱՂԱՆՋ. Տ՛ես ԽԱՒՒՃՂԱՆՃ, և ԽԱՃԱՄՈՒՃ. *Վասն ոգեաց և խուռնձաղանջ ժողովրդեանն. Հ = 3. Նոյ. ձգ :

ԽՈՒՍԱՓԱՆՔ. նաց. գ. Φυγαδεῖον. Confugium, refugium. Փախուստ. և Ապաւինութիւն. *Ըստ ամենայն խուսափանաց նորա. Եփէ. ձէ. 21 :

ԽՈՒՍԱՓԵՄ, եցի. է. Ἐκκλίνω, διαδιδράσκω. Declino, diffugio. ἐκτοπίζω, de loco removeor. σχεδιάζω, ex tempore, subito facio. Խոյս տալ (ասի յաիոյ, կամ խարխափիելով կամ հափաիելով). խուսել. փախչել. հնարիւք խոտորիլ, փոխել զտեղին խուճապաւ. խուճապիլ. սխվխվել. գալընթագ. *Տեսեալ զիս իշխդ՝ խուսափեցաց յինէն : Նոքա առ վաստասրեալ խրեցանց՝ այսր անդր խուսափէին : Խուսափեցէք յօրինաց իմոց, և ոչ պահեցէք զնոսա : Խուսափեալք չլսել ձայնի նորա. Թագ. իզ. 33 : է. Ի. ը. 13 : Մտթ. գ. 7 : Բար. ա. 19 : *Ես որպէս աստեր ի խուսափել իւրեմ ոտկասեցայ. Սղ. ձը. 23: Իակ ցօբ. Խ. 19. *Ի խուսափել նորա ծակիցքս զոքն գունս նորա ոչ. պէսպէս մեկնի : * Ձիշխ խուսափել յընթացիցն. Եղնիկ : * Խուսափին ի պատուածս բաղում ելլեց, զի յերկիւղէ մահուն ապրեսցին. Նար. կէ : * Ի մասատուն կոյսն հռիփսիմէ խուսափեաց ի դշխոյ լինելոյն հռոմայեցւոց. Լմբ. սղ : *Գունդք հրեշտակաց գառնի տուեալ ի վերստատ խուսափելով անդ հասանէն ի սպասաւորութիւն. Կանոն :

ԽՈՒՍԱՓԻՄ, եցայ. յ. *Արգասթէդ ընդ անմուռնչին ևեթ վիճի ի նմանուել մանկանաւոյ՝ որ խուճապեալ խուսափիցին. Ոսկ. ե : *Որ սաղտկայցէ և խուսափիցի մուռնել ընդ լծով ածպաշտութեն. Սեբեր. գ :

ԽՈՒՍԱՓՈՒ. ա. Որ խուսափէ. խոյս տուօղ. հնարիւք. *Աղուէս նենգաւոր է, և խուսափու (կամ խուսափուկ,) և խաբող. Վեղօր. է :

ԽՈՒՍԱՓՈՒՄՆ, փման. գ. Խուսափելն. խուսափանք. *Ոչք այսքան երկիւղ խուսափման արկին ի մեզ : Զխուսափումն երկիւղին. Լմբ. պգբգ. Ես ասէ :

ԽՈՒՍԵՄ, եցի. է. Ἐκκλίνω. Declino. ὑποχωρέω, ὑποφεύγω, secedo, subterfugio. Խոյս տալ. ի մի կոյս մեկնիլ. խոտորիլ երթալ. լռիկ մեկնուանալ, հեռանալ, փախչել. ինչ դի երթալ, փոչխել, էրէխէ. * Խուսեաց էշն ի ճանապարհէն : Ոչ գոյր խուսել յաչ կիմ յահեակ : Խուսեալ ճեացորդացն՝ փաթեան : Մրի խուսիցէք յերեսաց նոցա : Առեալ զնոսա՝ խուսեաց առանձինն ի տեղի անապատ. Թագ. իզ. 23. 26 : Դտ. է : 47 : Օբ. է. 3 : Ղկ. ը. 10 : *Ապաքեաց դասիթ հրեշտակս յանապատսն՝ օրհնել զաբր մեր, և նա խուսեաց ի նոցանէն ոչ. իմն, երեսս գարձոյց. ա. Ի. իէ. 14 : *Խուսեցից ի կորուստսէր ծառոյն պատուիրանազանցիցէ. Պիտ : *Խուսէ զտրամմաուեալքէն առնել. Ածկ. պէրխաբ : Իակ յասելն, *Ոչսոի սակաւ ինչ խուսային ոչ, իմն, խուսէին. Գբ. պղ. իէ :

ԽՈՒՍԵՑՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ խուսել. Հեռացուցանել. պատ կացուցանել. *Կարող էր առ անկեան ուրեք պահել զնոյ. և որպէս զնովաք խուսեցուցանել ի մահուանէ. Վրդն. ծն :

ԽՈՒՍԽՈՒՍԵՄ, եցի. է. Խուսեալով խուսել. խուսափիլ. խորշիլ. փախչելփախչել. գալընթագ. *Բայց գու խուսխուսեա ի մկըրտութենէ. Սեբեր. ծ :

ԽՈՒՍՈՒՄՆ, ամանի. գ. Խուսեալն. խուսափումն. փախուստ. * Ի հիւանդութենէ խուսամանէ. Փիլ. լխ :

ԽՈՒՐ կամ ԽՈՒՐԻՆ. Տ. ԽՈՐԻ :

ԽՈՒՐԶ, խրձան, խրձունք, ձանց. գ. Δεσμή, καλάμη. Fasciculus, stipula. կապ (ռաի. կոպոյ). արցաւ. վունջ բուսոց քաղելոց. փէթէ, փէսիէ. *Թաքոյց զնոսա ընդ խրձամբք կուսոյ. Ցեռ. է. 6 : *Փաղեցէք նախ զորոմիդ, և կապեցէք զայդ (ի) խըրձունս. Մթ. ծգ. 30 : * Ի խրձունս որոմանցն. Նար. լէ : * Խրձան խոտի : Խուրձ բանջարոյն. Մեսր. երէց : Վրք. հդ. ծէ : *Բազմութիւնք խրձանց. ճ. գ. *Անլուծանելի գոլ ի տանջանսն իբր զկապել չբղջախիւ համագումար ի միասին ըստ խրձան օրինի. Երզն. ֆթ :

ԽՈՒՐՃ. որպէս և ԽՈՒՆՃ. գ. Ամուն խաղի առ երաժիշտս : Ոսկիփոր :

ԽՈՒՑ, խցի. գ. ար. խոսս. Ταμεῖδιον. Cellula. Սենեակ փոքր. խուղ. խըրճիթ. հիւղ. բնակարան. օթևան. օթա, խոսիպէ, օթաձէփ. *Խուցս այս գարբնոց է: Շբջեալ արտաքոյ խցին : Ի խցի իւրում նստի. Վրք. հդ: Ի գիր. խոսր: Սարգ. յոսփ. է:

ԽՈՒՏ. (որպէս թ. խոս օթասը.) Սենեակ արքունի. տուն գանձուց. շտեմարան. Ταμεῖον. Cella. *Ընորհեաց ոչ միայն զմանն պարգևին, այլ զամենայն զբուն գհայրենի խցին յանմատոյց գօրուէն. Եղիշ. խագ:

ԽՈՒՓ, կամ ԽՈՒՓՆ, խփան. խփունք, խփանց. գ. ումկ. ևս խոսփ. թ. գաթփ. Ἐπικάλυμμα. Tegmen, operimentum. πῶμα, operculum. կափարիչ, փեղկ, և ամենայն ինչ որով լինի խփանել զբերան ամանոց, և գծակս և գձերպս տեղեաց. *Աւէ կինն, և կափոյց զխուր ին ի վերայ գերոյն. է. Ի. գ. 19 : *Դինեն սպռնեցս մեծամեծս ի խուփն կատապիցին, կամ խփունս կամ սայլցն. Վեղօր. ֆ. յորմէ և Շբջ : *Աւրկին ի փուռն, և եգին խուփն ծանր սալ ի գէմ. Հ = 3. Նախ. է : * Դարձուսցէ ըստ խուփին կի զտախտակին ի վերայ նշխարացն. Մագ. ջակ: *Ի քաց առեալ զխուփն պատուհանին: Դիտեցից ընդ ծերպս խփանն. Վրք. ասկ : Տ՛ես և Վարկ :

ԽՈՓ, ոյ, ոց. գ. *Արատրօն. որ և ՄԱՇ. Երկաթի մեծ սեպաձև եւռանկիւն՝ որեալ յամենայն կողմանց՝ ի սորին ծայր պարոյր կամ սաճի վանն պատառելոյ զերկիր ի հերկելն. սապան փէփէր. *Խոփոյ, և կացնոյ, և մանգաղի : Զուլեացեն զսուսերս իւրեանց ի խոփս. ա. Ի. գծ. 21 : Ես. է. 4 : Ա Մէփ. ը. 3 : *Եթէ խոփ, և գերանդի, և մանգաղ ոք գործիցէ. Եղնիկ : *Խոփով զերկիր գործեն. Լմբ. ի. :

Մերթ՝ ձիոյ երկաթի. *Ձոյկ վարսեաց խոփ ընդ ծամերնն սիսարոյ. Մէխ. ասոբ :

ԽՈՓՆԻԼ. Տ. ՂՈՂՆԻԼ, և ԽՈՒՊԱՆԻԼ :

ԽՈՒԱՆ. Տ. ԽՈՒՈՒՆ, խռան :

ԽՈՒՔՈՒ. գ. Ամուն արմտեաց. *Խըրբոս, և ճանգի. Մխ. ասոք :

ԽՈՒՒԻ, խռուոյ, ոց. գ. Φρύγανον, φρύγιον. Sarmentum, stipula. Ոստ և ձիւղ չոր՝ ձագարակ հրոյ. ուս, յայդ, ունգ, միզոց. ասմա էզպոզօս, պոպոռանգը, սամանի ինյէ, էնօրնէօփ, լաւ էզօնէը. * Փոխարինիկ իբրև զնոսա ուռգ զնոսա : Իբրև զնոսա ի հուր այրելոյն : Մերժեաց իբրև զնոսա յհ-

բեւաց ջրոյ: Որք ընդ խառուվք վայրենեօք ընակեալ հին. Եւ. Ի. 24: Ի՟. 14: Ոլմ. ծ. 7: Յ՟. Ա. 7: *Ի ժողովել պօղոսի խըռիս ինչ բազում, և դնել ի վերայ խարու՟կին. Գծ. ԼԸ. 3: *Իբոց հրոյ ի վայր բեռեալ ըստ պայմանի խառուոյ յաւուրն ընտրոմէ. ՅԿ. ԼԲ: *Բոց Թարշամեալ ի յաւելուլ խառուոյ վասի. Նէղս: *Հուր և խըռիս ի ձեռս առեալ՝ կամեցան հրձիգ առնել զեպիսկոպոսարանն հանդերձ նովաս. Վ՟Բ. օա: *Կամ հողմահար խըռիս խոտին՝ ի ժամանակս աշնանային. Յ՟. օբԳ: *Հուր ծախիչ զխռիս մեղաց. Նար. ծՂ:

ԽՒԿԵՄ, եցի. ն. Ἐπισυνάγω. Congrego, refero, confero. և տարձաօա, ττω, turbo, conturbo, παρασύρω, praepostere traho. Խուռն կուտակել. բարդել. գիղել ի վերայ միմեանց. ի՟ճոզել. խուճապաւ խառնել. և խառնիխուռն չխոճել. խառնվել. էըմաք, փօթո՟րմաք, փօրմոգոըլ էնմէ. *Մեծուքիւն խռկեալ անիրաւուքիւ՝ պակասեսցէ. Առակ. ծՂ. 11: *Ջի մի գուցէ կառքն ի սովորութիէ արապաքս ընթաստցին, և խանգարեալ խռկեացեն զանեաս. թիւնն (ձիրնձացից). ՊիսԳ: *Ի նեղլոյ երկիւղ՝ վասն տկարութեան հաւատացելոցն, զի մի խռկեսցին. Ո՟. Ի՟. Ի՟ր. ծՂ:

ԽՒՆԴԱՏ. գ. որ և գրի ԽՈՏԱՏԱՆ, ի. Φλόμος. Verbascum. իտ. tassobarbasso. Անուն խոտոյ, որ կոչի և Ձկան մնհաւարտ. օգըըր գ՟ոյչ՟ագոյ, նահիդակոյ. ըստ Մ՟ենինա. քեայ, պէնէ՟ի՟ր, ապ՟ի՟ոփ՟ի՟ոպ: Բծ՟վէր՝ *խանգամաի տակով, և գմակ եղով օծանել՟լիք ալա՟. Վ՟օփ:

ԽՒՆԵՄ, եցի. ն. Συναθροίζω. Congrego, congero, conglomero. συγχύνω, ομαι. confundo, or. συμπορεύομαι, ἐπιπίπτω, irruo. Խուռն՝ի միհաւաքել. կուտակել. մղել սեղմել. խառնել. Էր. գուն. գագանդ ժողովել. զմիմեամբք կուտակել. Խըճոխընձ ծողվէն, ճելդեի հրեւ, էիպ՟ոի, ծողվէ՟ն. էըմաք. *Խռնել ի մի վայր կոտորել՟ի՟ նորանշան տեսիլ տանջանաց. Ճ. Ի. Է. 2: *Անդ գումարեցին խռնեցին ժողովս բազմութեամբ ոճոզաց աղանց. Նար. Խ՟: *Ամենայն ուստեք յորդորեալ խռնէ զնոսա՝ միտ գնել բանիցն աստուծոյ. Ո՟. Ի. Ի՟. 18: *Խռնեցան՝ վաղվաղակի ձեռն ի գործ առնելին: Մինչ գալ խռնել զնովաս, զի մեր. ձեացին առ նա: Երթայր գալ՟ձեալ խըռնեալ ժողովուրդն առ նա: Եկին միաբան բազմութեամբն, և խռնեցաս: Երկիրն քո խռնեսցի՝ի քնակութեի. Ի՟. Ի. Ի՟. 4: Մ՟է՟. Ճ. 10: Ծ՟. 1: Գծ. Ի՟. 6: Ե՟. ՅԻ՟. 4: *Իբրև ըստ ազմ՟ երկոցուց կողմանցն խռնեցաս. (կամ խռնեցաս.) Աբծ՟. Ի՟. 1: *Երբ կիւ՟ղիս խռնեալք ընդ միմեանս՝ սաստիկ շփոթեալ կացուցանէին: Բազմութեի մարդկան իրրու յոյժ խռնելոց՟ի միասին. Պիս: *Թէ ամպ սաստիկ խռնիցի. Կ՟ՒԲ. Ծ՟:

ԽՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խռնիլն. խուռն հաւաքուածն կամ կուտակումն. *Ի ոտըմաբան խռնուեցեալ չուրջ խմբեցնելոց. Պիս:

ԽՌՆՉԵՄ. եցի. լ. Խոշոր ձայն հանել ընդ խռչափողն. խռխռալ. Խըլամաք, Տըլամաք. *Ա՟յլք ընդ փողիցն զենեալք կիսամեռք գոլով գժուարաս խռնչէին. Լ՟ար. ծ՟: *Խռնչեն և մռլին և կատաղին զօրքն չանց. Փիլ. փեսահան:

ԽՌՆՋԱՅԼ, կամ ԽՌՆՉՈՂ. գ. Κοχλίας. Cochlea, limax. Նոյն ընդ խոլունջն, խնջոլն. ժ՟ժմակ ցամաքային և ծովային. ֆոխլանճ, հալիքան. ոխ՟ոփ՟ի՟ պէօճեփ, գա պ՟ոգ՟ա պէօճե՟ի՟: Գ՟ազիան: Բծ՟վէր՟:

ԽՌՆՏԱՄ, ացի. Տ. ԽՌՆՉԵԼ. *Ընդու էա մի քաղցեաւ՝ և եգիտ ոտան, և սկսաւ խռընչաալ, և ուտել. Ո՟ի՟ի՟ոբ:

ԽՒՐՀՈՓԵԼ և ԽՒՐՀՈՒՈՒՔ. Բառաւմ. որպէս թաւշամեցուցանել. կծկել. և կծկումն. *Տաքուելեն խռչոփն զպատուղն: Ամենայն խռչոփուքն աստից կուգայ. Վ՟օփ:

ԽՒՈՎ. գ. Ταραχή. Conturbatio, tumultus. (Արմատ խռովելոյ. իսկ արմատ իւր է խեռ, կամ հեռ. լծ. և գրգիռ. ռմկ. խըռխըռ. կամ է տատանիլն որպէս զնըռիւ.) որ և ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ. Վ՟րդով աղմուկ. շփոթ. *Ջի էր խռով յամն նորա: Ամենէն վաղվաղակի մեծ խռով՝ ի տեղւոջն կայացանէին: Անդր մի իլանիցէք, այլ խըռով հարկանիցէք նոցա: Իբրև զնովաս եղէց եւիրեմի, և իբրև զնայեցոց տանն յուդայ. Տ՟. Ա. 18: Ի՟. Ի. Ա. 2: Յ՟՟ր՟. ծՂ. 3: Ոլմ. Է. 12:

ԽՌՈՎ. ա. Տ. Խռովեալ. խռովայոյզ. խռովեալ գոլով. խռոված, պղտոր. *Վասն խռով չարժմանն՝ որ պատրաստեալ է լինել ընդ այս ժամանակս. Մ՟ծ՟. Է: *Ամենեւին է արգար լինել և ընդ ածխռով կալ Լ՟ք. ագ: *Ա՟յլ գառնագոյն տեսիլ զոր տեսանէն յերապէ, վասն խռովի ննջելոյն լինի, և անհաչտ ծնալոյն առ ընկերն. Կ՟ր. Է. Խ՟: *Ես եմ խռով զանհաչտեալին՝ ընդ դերեզմանդ ածածնինոյ. այսինքն ցասուցեալ եմ անհաչտելի. Գ՟. փ. Է՟Ք՟:

ԽՌՈՎԱԲԱՐ. Իբր խռովեալ. պղտորեալ արտիւ. * Խակ Թագաւորն ոչ խռովաբար զնոսա ընկալաւ. Ա՟ոլ:

ԽՌՈՎԱԽՈՒԾ. ա. Տ. Խռովեալ և խժաբար. կարի վրդովեալ. սաստիկ յուզմամբ. *Ծուփ ալէկոծութե, խռովախուժ գոռալով. Ճ. Գ. (գուցէ գրելի, խռովայոյզ:)

ԽՌՈՎԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ուր իցէ խռովութիւն. խռովիչ, և խռովեալ. անհանգիստ. ծփական. *Սատանայի խռովական իշխանութեին կործաներ. Աբ՟: *Ջխըռովական կեանս և զքաղմալիս՝ ծողու՟նդ նշանակէ անուամբ. Լ՟ք. յայտ: *Երկիրս որոյս սրտմտութի խռովական իմն է և անքուն. Եփ. ա՟եփսր: *Ի գառնէից և ի խռովական ամբոխէ փախչէլ. Ո՟ի. յՀ. Ի՟. 15: *Մի ապա լինցի ձեզ խռովականս ինչ առնել. ՅԿ. ԼԲ:

ԽՌՈՎԱՄԻՏ ԼԻՆԵԼ. Խռովել մտօք կամ ի միտս. *Խռովամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին. Կ՟ա՟ի՟:

ԽՌՈՎԱՑՈՑ. ա. Ցուզեալ խռովութի՟. յուզիչ խռովուեց. *Մի գունէ յաշխատեցուսցես զխռովայոյզ հաւանութիւնս նոցա. Մ՟ծ՟. ծՂ:

ԽՌՈՎԱՆԿ, նաց. Տ. ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ, և ԽՌՈՎ. *Սի՟ են յամենայն նեհութե, և յագահաց խռովանաց վայելք նոցա (աղքատաց). Մ՟ած՟. Է:

ԽՌՈՎԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրօղ խռովութե. խռովարար. * Էր այր խռովասէր: Խռովասէրք մանաւանդ քան խաղաղասէրք. Աբծ՟. Ի՟. 7: Ե՟ Ի՟. 2: * Եւ ո՟չ՝ի խռովասէր մտաց ակնկալութի խաղաղութե. Եղիշ. Ի՟: Յհ: ՅԻ՟:

ԽՌՈՎԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Ի՟. Սէր խռովութեան. հակառակասիրութի՟. *Ջի ոչ վասն խռովասիրութե՟ի դէպ է հակառակել. Մ՟ա՟. ա՟ա՟:

ԽՌՈՎԱՐԱՐ, ի, ացի. ա. Ուր առնէ կամ յարուցանէ զխռովութի՟. խռովիչ. խռովարար. *Լիներն խռովարարք և քարկաւացաց. Յ՟ն՟: Է: *Ջխռովարարս քաղաքացն. Աբծ՟. Ի՟. 11: *Փութեալ հանել՟ի մէնջ զխռովարարն. Ը. ընդ՟ա: *Խռովարարք խորհուրդք. Լ՟ք. ագ: *Խորհուրդք խռովարարք. Ի Գ՟ր՟ա՟ Խ՟օբ:

ԽՌՈՎԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Στάσις. Seditio. Առնելն զխռովութի՟. գործ խռովարարաց. ազմուկ. ապստամբութի՟. *Մեղայ խռովարարուքս և աղմկաս. Մ՟ա՟: *Տե՟ս զխռովարարութեանն զիոյթ: Ամենայնիս զհակառակուեն՟ի բաց բառնայ յիւրեանէ, և զկարծիս խռովարարութե՟. Ո՟ի՟. Գծ:

ԽՌՈՎԱՐԿՈՒ. ա. Որ արկանէ զխռովութի՟. խռովարար. *Սոքա են հակառակ կայորգոլք. խռովարկուք. Մ՟ծ՟. ծՂ:

ԽՌՈՎԵՄ, եցի. ն. Ταράσσω. ττω. συνταράσσω, ἐκταράσσω, Ֆորսբέω. Turbo, conturbo, exturbo, perturbo. συγχνέω, commoveo. ἀναστατόω, seditionem, tumultum excito. որ և ԽՌՈՎԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Աղմկել. ամբոխել. վրդովել. ալէկոծել. յուզել. վեր՟ի վայր առնել. սլէղոլել. գրգռել. փո՟ո՟վ՟ոյ ընել. պղտո՟րել. ալի՟ո՟ի՟ էնմէ. պռ՟ա՟ոփ՟ի՟ոմաք, գոբըըփ՟ի՟ոմաք. լուլը՟ի՟ոմաք. *Խռովեաց տէր զբանակն եգիպտացւոց: Ասան օրինացն իսկ իւրեանց՝ յորում խռովեցաք զնոսա, բարկացան նոքա՝ի մեզ: Որ յանգուգն է՟ջըրեամբք, խռովէ զնովաս: Ամբոխ արարեալ խռովեցին զքաղաքն: Խռովեցին զժողովուրդն և զերիցսունսն և զդպիրսն. Ա՟ն: *Ջսիրա սառեալ (կամ գրգռեալ) մի խռովեր. Սէր. Ի՟. 3: *Համայաւ նորա խռովեաց զնոսա. Ճ. Ա: *Մեռանեալ մարմնով ոչ խռովի զբեզ. Նէղս: *Ի հաշտեցուցանէն՟ վերստին խռովեմ. Նար. Կ՟ա՟: *Խռովեմ զծով, և գոչէցուցանեմ զալիս նորա. Ե՟. ծ՟՟. 15: *Հողմ սաստիկ յարուցեալ՝ խռովեր զծովն. Ճ. Ա:

Կր. կամ յ. Θροέω, Ֆορսβέω, ταράσσομαι, σαλεύομαι, συγχύνομαι, ὑνομαι. Turbor, tumultuor, commoveor, confundor. վրդովիլ. այլայլիլ. շարժիլ սրտի. ալէկոծիլ. շփոթիլ. *Խռովեցաւ յոմէսփ, և գալարէին ալիք նորա: Խռովեցաւ արքայ, և ելաց: Խռովեցաւ յոգի իւր իբրև զայլայլեալ: Խռովեալ էր բանակն: Ցերկիւղ նոցա մի երկնչիցիք, և մի՝ խռովիցիք: Ծուխն առաւել ևս խռովեալ էր: Ջի էր ժողովն նոցա խռովեալ: Խռովեալ է ամենայն երուսաղէմ: Մի՝ վաղվաղակի խռովիլ ձեզ՝ի մտաց. Ա՟ն: *Առ խռովեցեալսդ իմ հանդ արուեստի: Անգորրիչ խռովեցեալս. Նար. Ե. Լ՟:

ԽՌՈՎԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ԽՌՈՎԵՄ. *Ցնորք անհնարին երազոց խռովեցուցանէին զնոսա: Խորհուրդք նորա խռովեցուցանէին զնա: Աւրքս այս խռովեցուցանէն զքաղաքս մեր: Որք զաշխարհս խռովեցուցին, տըքա և այսր հասին: Երանի՟ Թէ մնասկոտը իակ լինէին՝ որ զձեզ խռովեցուցանեն: Բան ահեղ խռովեցուցանէ զսիրտ առն արգարոյ: Սրտմտութի՟ իւրով խռովեցուցէ զնոսա: Ո խռովեցուցանէ զմեծ ծովն. Ա՟ն: *Ա՟յլ և հողմոյ հնոյացեալ խռովեցուցանել զնաւն հեթանկլի. Նահ՟ում: *Մի՟ խռովեցուցաներ զամբոխեալս. Նար. ծՂ: *Ոչ մեկնին՟ի նորա կամացն, և ոչ խռովեցուցանեն զնա. ՅՃ՟. ծՂ:

ԽՌՈՎԵՑՈՒՑԻՉ. Տ. ԽՌՈՎԻՉ. *Անէծ չարաչար և զմեր խռովեցուցիչ: Որպէս զի զաս ընդ քև՟՟ի խռովեցուցչացն պահեսցես. Լ՟ք. պրգ՟. Ե ա՟:

ԽՌՈՎԻՄ. Տե՟ս՟ի բացն ԽՌՈՎԵՄ:

ԽՌՈՎԻՉ. վչի, չաց. ա. Ταράσσων, συστασιαστής. Conturbans, seditiosus. որ և ԽՌՈՎԵՑՈՒՑԻՉ. Վրդովիչ, խռովարար. ֆիլինէլի, ֆ՟ոֆ՟ոխ, զբ՟զա, ճելալի.

*Հրձիգ արար զխռովիչսն Ժողովրդեան իւրոյ : Ժողովեցան առ նա ամենայն խռովիչք ժողովրդեանն : Բարաբբա՝ կապեալ ընդ խռովիչսն : Ապականիչ և խռովիչ ամենայնի հրէից . ա . ՚ի . գ . 5 : ե . 22 : Մրկ . ծԸ . 7 : Գ . ԺԸ . 5 : *Համանայ խռովչի . ՄԾԲ . գ : *Բռնանայր բռնութիւն խռովչացն Ես . պԻ . Ը . 20 : *Ռամիկ խռովչացն ևս ՚ի հանդիսի անցեալ . ՃԿ . կԲ :

ԽՌՈՎԿՈՏ . Տ . ԽՌՈՎՑՈՑԶ . *Խռովկոտ սիրտ անցաւ , վերստիարձեալ ակն . ՌԿ . ՆՂ :

ԽՌՈՎԱՒԹԵՆԱՊԱՏ . ա . Պարսատկան կամ պատճառ խռովութեանէ . չարեաց ցուպարտ . *Խռովութենապարտ արարէք (այսինքն ամբաստանեցէք որպէս խռովարար) , և ոչ մի ինչ բան ինասու ՚ի վերայ կարացէք գնել . Եղիս . ԼՐԸ :

ԽՌՈՎԱՒԹԻՒՆ . գ . Ταραχή , τάραχος , Ծόρυβος , σύγχυσις , στάσις . Turba , turbatio , tumultus , conturbatio , confusio , seditio . որ և ԽՌՈՎ . Ալմուկ . վրդովումն . շփոթ . խառնակուած . ապստամբութիւն . ամբոխումն . գոռըզգիւղէ , փիւնիկ , քէոսթ , ղաչպէ , էպէրտաղ . *Վասն խռովուած իրիք եղելոյ ՚ի քաղաքին : Լցաւ քաղաքն խռովութիւ : Եւ եղև խռովութիւն յանդիսն և ՚ի բանակին : Ամբացուցեր զնոսա ՚ի ծածկոյթ երից ացց քոյ ՚ի խռովութենէ մարդկան : Ո՞ւմ է վայ , ո՞ւմ խռովութիւք : Խռովութիւն առնէ քաղաքի : Օր խռովութեան և կորուսեան : Տ՚ես տեր զխռովութիս իմ : Ա՛ծ ՚ի վերայ զօր , և արկ զնոքօք խռովութիւ . ևն : *Սիրելի՛ եր նմա խռովութիւն արիւնահեղութե . Եղիս . ա : *Խռովութիւք նեղութե փորձու թեց . Ագաթ : *Ի խռովութենէ սրսիցն ոչ դնէին ՚ի մոռ , թէ զինչ իրք իցեն՝ զոր լուաքն . Շ . Ֆր : *Խոլաղութեն յարիք խռովութիւն ցուցանին . Ա՛ ագ . ԺԳ :

Որպէս թշնամութիւն . ոխ . փոխընդփ . *Խռովութիւ հօր առ որդի : Անհաւատ խռովութիւ . ՅՃԻ . Ե : ՅԿ . կԲ : Սարփ . ա . պ . Ե : Ջնեոբ :

Որպէս Ալէկոծութիւ . յուզումն ջրոյց . որ և օձևոց . (լծ . Լ . սալընԲը .) ևնմծաց , (որ և ալիք , մրրիկ .) fluctus , ևն . * Սասոեաց հովմոյն , և խռովութիւ ջրոյցն (կի՛ ջրոյն) : Ի յահէզ բարբառոյ իբրև ծովու և խռովութիւ : Դագաւրեաց ծովին ՚ի խռովութիւ իւրմէ : Ջխռովութիւ ալեաց նորա դու ցածուցանես . ևն : *Ընդ խռովութիւ ահագին ծովուն . Ածաւ : *Ըստ օրինակի խռովութեան մրրկայ ծովու ծփեցայ . Նար . Ը :

ԽՌՈՎԱՒՏ . ա . Խռովական . լի խռովութիւ . *Ջծանրագոյն բարուք ցնահատակս կականն և զխռովուստս . . . հալածելոյ . Փիլ . Ի մատթ :

ԽՌՈՒԱԿԱՆ , ի , ացս . ա . Փրկագործ . Quod pertinet ad sarmentum , sarcularis . Որ ինչ ունի գյատկութիւն կամ զնահատուկ ՚ի խռովոյ . *Որ ինչ ՚ի խռովական բուսոց յետոյ եղև . Նխա . կոմ :

ԽՌՈՒԱՆԱՄ , ացայ , ցեալ . ե . Լինել իբրև զխռիս . չորանալ . ցամաքիլ բուսոց . և Անպտղանանալ . ծերանալ . ոգեղնանալ . անչքանալ անձին . և թաղկիլ հերացս . գոռ . բոմֆոթ , պօզա-լմֆ , ֆէնէլենֆէ . *Ի չորս նալ և ՚ի խռոանալ և լուցկի լինել գեհենոյն . Վրդ . օրին : *Բոյսքն ծիրանագոյն ներկանէին , և խռուացեալն գալարանայր . Եզն . Ը : *Երիթացեալս և խռուացեալս իբրև ատուեր չորկաք . Լսող . յիշ : *Մեկ նեալ ՚ի մորթոյն իւրաքանչիւր հեր առ մի մեանս չարամանեալ խռուանայ ցրտացեալ . Պղպ . փխ . յն . συμπιλέομαι . ռմկ . ֆէնէ կորիւ . cogor , coalesco . *Եղիսս խռուացեալն տեսակաւ՝ Թաւ վարսիք . Նխա . Երգ : *Խռուացեալք և Թաղկեալք վարսք . Ա՛ որ . ծԳ . յն . ἀυχμῶν , ἀυχμηρός , arens , squalidus . *Մաղն Թաղկեալ և խռուացեալ . Մ՚անդ . Ը : *Խռուացեալոյդ հերով : Քոյդ խռուացեալ հերաց : Խռուացեալ վարսիք . ՄԳ . ՅՃ . յԳ : Ճ . Ֆ :

ԽՌՈՒԱՍԵԱԿ . ա . Փրկագործ . Որ է որպէս զխռիս . խռուական . *Ի խռուասեակ խոտոց սերմանց . ՄԼ . ասալ :

ԽՌՈՒԵՂԷՆ . Նոյն ընդ վ . *Քանզի սերդան հրոյ է , ոչինչ խռուեղէն կի՛ երկրային ընկալեալ իմացուած , և հրակիզեալ զայսպիսիսն ամենայն . Մէին . ղԼ :

ԽՌՈՒԻԼ , խռուեալ . (յորմէ ռմկ . խոՓիլ . որպէս զառամիլ .) Տ . ԽՌՈՒՆՆԱԼ . *Տապածեալ զխռուեալ ձեռս իւր ՚ի մէջ բոցոյն . ՃՂ :

ԽՌՉԱԿ , ի . Տ . ԽՌՉՓՈՂ . *Եւ են ձայնի գործարանք , Թռքն , և խռչակն . Բժվէր : *Սատղծ ՚ա՛ծ ՚ի խռչակին միս որ պէս սկիզբ , որ կոչի զանկիկ , որ պահէ զշունչն անմոլար . Ո՞ւիֆոր :

ԽՌՉԱԿՈՒՆԴ . գ . Ἀντιχήμιον . Tibia . Ոսկերք ոտքացս . որ և ԽՈՏՈՒՑԴ . *Ընկեցին զնա ՚ի կառաց անտի , և իբրև անկաւ , ջախեցան խռչակունք իւր . Ես . պԻ . Ծ . 15 :

ԽՌՉԱՓՈՂ , ոյ կի՛ , ի . ա . Ἀόρηγξ . Guttur . որ և ԽՌՉԱԿ . Անցք ընչից ՚ի կոկորդի . մեծ շնչափող . որ և գործարան ձայնի . խռռչալափ . պղպջրտփ . *Գործարանք ձայնի , փողերականք , և խռչափողքն : Խրտչմոյն , բերանն , և ընդգունք . Նխա . Բ՚ : *Ջխռչափողն արար պատուածով և գոլուք ՚ի սակաւամատութիւ օդոյն , և չեզն . Ոսկիֆոր :

ԽՌՊՈՏ , ի , ացս կամ իցս . ա . Անշնորհ . անհեթեթ . ոստոտ . ամարդի (բառք) . անախորժ (ձայն) . գապա , սերբ . *Որոյ ոչ խռպոտ և խիտ են բարքն , այլ յառաքինութիւ գիւրաս գայ : Եթէ ոք խռպոտ և պոռատու և արատնուագ ձայն ունելով երգել ձեռնարկիցէ . փիլ . լԻ . Ձ . 42 : Նխ . Ի՛ : *Խռպոտ . հաստ . գեչ . չար . հին բ :

ԽՍԱՐ . և ԽՍԱՐԵԼ . Բառ ռմկ . որպէս պաշարումն . Տ՚ահաւէրէ : Ո՞ագ : Վ՚ԶՏ . պԳ : Աբր . ոՂբ ՚նագ . ևն :

ԽՍԻՐ , խսրի . գ . (առաւել ռմկ . որպէս Թ . հաւբր .) որ և չն . ձայնիւ՝ փսիաԹ . Ψίαθος . Storea , teges . Հիւսուած պըրտաւելիկն . պարիսի . *Եբեր երիս փսիաԹս եղէսրէն , և մի փսիաԹ եղբօրն այն , և ընկեց զնոսա ՚ի հուր , և կիզեցան ամենեքեան բայ ՚ի միոյ խսրէ՝ որ էր եղբօրն . Վ՚ԶՏ . Ֆ :

ԽՍՏԱԲԱԽ . ա . Որ խոսիւ բախէ . նեղիչ . տանջիչ . *Ձմեռն խստաբուխ առաջարկուԹիւ սաստնամանեաց ՚ի վերայ հաստեալ . ԱՃ . Ը :

ԽՍՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Բան սաստիկ և խիստ . սԲՐ . սԲՕյԱԷՒՐ . *Սպառնական խստաբանուԹեամբ յղէ առ նա պատգամս . Աբծ . Բ . 2 :

ԽՍՏԱԲԱՐ . Տ . Σκληρῶς . Dure . և ἀποτόμως , abrupte , severe , rigide . խրտիւ . խստուԹիւ . սաստիկ . ուժգին . ՃՂՀտիւ . անաչառ . խիստ , ՝ԷրԲոՎ ՝ՆԷրԲՎ . սԲՐ . ԷՒՆՃՆ , ԷՒՈՒՃՆ . *Գարու ն մեզ ոչ խստաբար մոլորնչել այժմ ընդ սոսա : Պղպ . օրին . ա : *Ջսս նեղէր զևն պատն կումԹԸ խստաբար . Վ՚ԶՏ . Ը : *Ոչ խստաբար յանդիմանէ զնոսա՝ բարեաբր գոլով . կի՛ՐԴ . գԿ :

կամ Συνεχῶς . Continenter . Պնդապէս , սերտիւ . անգադար . սըՓ , սըԹՀՃ . *Ի խնսս և ՚ի ատեպ ՃգնուԹիւն զնմանուԹիւ վարդապետին միշտ և խստաբար և ատեպ յարդարել քինքեանս . Վ՚ԶՏ . Ը : *Ձեռագ զկուրծան ծեծելով և զձեռն խստաբար ՚ի վերոյ լանջացն ընկենլով . Ո՛Ի . Ը : *Ա՛ղաԹեցէք առ ՚ած խստաբար սիրով : Խստաբար հայցեալ գացէ . Վ՚ԶՏ . Ը : Ե . ԺԲ :

ԽՍՏԱԲՈՒՆԿԴ . գ . Խիստ և ծանր՝ խիտ և խոկեալ բնութիւք . կամ Նաւք բարձօղք բնութիւն բազումս խիտ առ խիտ ակրղ ձեալս . *Իսկ իմ անցեալ յաշխարհս հեռաւորեանս՝ գտեալ լցեալ մեծաբեռն խրտաւբեռունս . Ագաթ . յ՚ԶԲ . (այլ Ճ . մեծաբառն տաբեռունս :)

ԽՍՏԱՒՈՏ . ա . Խիստ ՚ի բուտ . կարծր ՚ի կերծկուր . գժուարատակելի . *Ոմանք ՚ի սԲՑն խոտաբուտ կերակրովքն չատանային , և ոմանք խստաբուտ եղջերօք միսյն ղատգնագ քաղցին անցուցանէին . Եէր . պԿ : Տ՚ես և ԽՈՋՈՒՈՏ :

ԽՍՏԱԳՈՑՆ , գունի , ից . ա . Σκληρός . Durior . Առաւել կամ կարի խիստ ըստ սովենայն առման . որպէս տատկագոյն . կարծրագոյն . պնդագոյն . ծանրագոյն . ուժգին . բուռն . անգուԹ . անագորոյն . ֆէէ , սերբ , ֆէսկին , էավօշ , ղաչ . *Որդիք չարուհայ խստագոյն քան զնս են . Ի . Ի . գ . 39 : *Տկարն ՚նախանձեցաւ ընդ նմա , զի խստագոյն էր քան զնա . Եէր . ծՆ : *Խստագոյն անդաստան , կամ տեղի ձեռաց . մստունք . հողմ . գեղ . խիԲք . ջերմն . հիւանդութիւն . խարան . տրտմուԹիւ . կշտամբուԹիւ . աղաղակ : Քան զհուր խստագոյն : Քան զգազանս խստագոյն : Խստագոյն բռնաւոր . Պնպ : ՌոՂ . յԿ . ատեպ : Նխա . Ի՛ : Մագ . ատեպ : Կոչ . Ի՛ : Վ՚ԶՏ . Ը : ՃՃ : Շ . ընդհանուր : Նննոս : *Բազում անգամ երԹեալք եկեալք պատգամաւորք՝ բազում խստագոյն քան զնստագոյն բանս կսկծմանաց առ մեմեանս յղէին . Բռաչ . Ի՛ . 24 :

Եւ ſ . Σκληρότερον , σκληρᾷ , σκληρῶς , ἀποτόμως . Durius , dure , rigidius , ևն . Առաւել կամ կարի խստաբար , խտիւ . ատատկուԹի՛ , անհնազ . սերԹՃՀ . *Խստագոյնս խօսել , կամ պատուհասել , կշտամբել , յանդիմանել . ԾՆ . խի՛ . 7 . 30 : Ի՛ . Ի . 4 : Տիտ . ա . 14 : Եզիս . Ը : ՃՀա . ծ՚ : *Ցոյժ խստագոյնս պահէին ՚ի ջերմոջ աշխարհին . այսինքն խիտ նեղութեամբ . Եզիս . Ը : *Խստագոյն իմն (այսինքն գըժկամակուԹի՛) ընկալան (զքանն) . . . Դարձեալ որ նոցա խստագոյն (այսինքն ծանր) էր , զայն ասէ . կոչ . ծ՚ :

ԽՍՏԱԿՐՕՆԱՒՈՐԱԹԻՒՆ . Տ . ԽԸՍՏԱԿՐՕՆՈՒԹԻՒՆ : Վ՚ԶՏ . Ֆ . յ :

ԽՍՏԱԿՐՕՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Խիստ կրօնի՛ք քաղաքավարի՛ն . ՃգնուԹիւն . *Բազում ժամանակս կացին ՚ի սոյն խստակրօնուԹեան . Մ՚անի :

ԽՍՏԱՁԱՅՆ : ա . Որոյ ձայնն է խիստ , սուր , սաստիկ , անախորժ , խռպոտ . *Եկաքն (՚ի Թռչնոց) գեղեցկաձայն և քաղցրաբարբառք , և կեկաքն խստաձայնք և ոգեզուարաբառք . Վ՚ԷՅՕր . Ը :

ԽՍՏԱՄԱՐՄԻՆ . ա . Պինդ և հաստատարմամբ . *Աւրէ յոյժ է յուսումն , և է Թանձրամարմնի և խստամարմին . Ո՛ւիֆոր :

ԽՍՏԱՐԱԿ , ի , ացս . ա . Խիստ բարբուք որպէս անկիրթ համբակ . ստամբակ . խեղ . ստաշակ կամ ապաստամբ : Վ՚ԶՏ . Ի :

ԽՍՏԱՄԲԱԿՈՒԹԻՒՆ, ց. Սաստկացումն, կուժի խիտ. ատահակուժի. խեռուժի. *Ջխտատմբակուժի և զծուլուժիւն իբրև մեռակաւ զբաժուցանէ: Խստատմբակուժն բնուժեան. Մագ. ա. է:

ԽՍՏԱՄԲԻՐ, ա. Համբերող խստաուժեան. Ճգնազգեաց. և Ճգնաւորական. *Ջի կրօնաւոր երևեցի և խստամբիր. Սբգ. յի. է: *Ջխստամբիր վարս նորա Ճգնողականաս: Բնակէը առ մեզ խստամբիր վարուք. Ճկ. իե:

ԽՍՏԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ, ց. Համբերելն խիտ վարուց. խստուժիւն վարուց. Ճգնուժի. խստակրօնուժի. *Ցուշ առնէ լով զխստամբերուժի առաքինուժեանցն, և եթէ բազում են նորա ջանք աշխատուժեց. Ամ. անա: *Որ առեր զլուծ խոնարհուժիւն՝ համբերող խստամբերուժե. Շար: *Ջպաղատանաս արտասուաբերս և զխստամբերուժիս. Ագաթ: *Որ Ճնչէր զմարմինն խստամբերութիւն. Սբգ. յի. ծ:

ԽՍՏԱՆԱՄ. ացայ. է. Σκληρύνομαι. Duresco, induror. Խիտ լինել. որպես կարծրանալ. ամդանալ կոշտանալ. պնդանալ, ամբրնալ, իոչ ըլլալ. սերմնէնդէ, իէէնդէ. *Ի ջրոց՝ որ պաղեալ խստանան. Շիր: *Ջուր է, և ապա խստացաւ: Խստանալ իբրև զքար. Վէր. ե. է: *Է՛ որ՝ի ատամունսէ իանգարելոյ. և է՝ որ յորովայնէ խստանալոյ. Եղնի: *Խստանան Թանձրանան ստամոքք՝ի բազում կերակրոց: Եթէ ոչ կազմես զպասլոյգն, խստացեալ՝ անձառագայթ լինի. Եփր. ծն. Ե ա-էպոբ: *Ծունկք իւր խստացեալ էին՝ի ստէպ ծնրադրելէ. Սբգ. յի. ա. ծա:

ԽՍՏԱՆԱԼ. նմանութեամբ՝ Ցամաքիլ. պնդիլ՝ի կամս իւր. սերբէ էոր գառնալ. *Խստացաւ սիրտն փարաւոնի. Ել. է. 22: է. 19: է. 35: * Խստացեալ մտաք. Ես. իէ. 8: *Եթէ ուրուք խստացեալ քարացեալ և սալացեալ սիրտ իցէ. Ող. յհ. ա. ւ: *Անհանձարն և՛ի վտանգն գալով խստանայ սրտիւ. Լմբ. ասա:

կամ Ընտաս լինել. խստաբնակուժե կամ դժկամակուժե վարիլ. * Եթ ես ոչ խստանամ, և ոչ ընդդէմ գառնամ. Ես. ծ. 5: *Ընդ որ խստացեալ աբգարոս՝ խորհի ապստամբուժեն. Խոր. է. 27:

Եթ Խաուժե վարիլ. խաուժել ցուցանել. չնեբրել. *Ումի կամի ողորմի, և ումի կամի՝ խստանայ: Հռ. է. 18: *Խստացար ընդ իս... և այս լիներեսուն ամ է՝ զի պատերազմեցար. Բռպ. է. 54: *Եթէ խրատանայս, փախիցուս. Նար. իէ:

Եթ Սաստկանալ. յորդել. *Խստացան ջարիքն՝ի վերայ նոցա. ա. Ղ. է. 30:

ԽՍՏԱՃՈՒՆՁ. ա. Որ խիստ և գժընգակ օբինակաւ ընէէ. դառնաչունչ. խիստ էլոլ. էնոյին էսէն. * Հոլմ խստաչունչ. Վէր. է: *Ըստ խստաչունչ օգոյ ձմերայնոյն. Խոր. է. 30: * Խստաչունչ օգոյն բռնուի: Ջհիւսիսայինն խստաչունչ սառնամանեացն վայրս. Պիտ: *Ի խստաչունչ սառնամանեացն: Մի զանչելով յաձախ՝ ապարի ինձ ձմեռն խստաչունչ. Ածո. ոչ:

ԽՍՏԱՃՈՒՆՁ. որպես խստասիրտ. խրատապատնոց. * Որդիք եղջերիկք խստասիրտք խստաչունչք. Բռպ. է. 13:

ԽՍՏԱՊԱՐԱՆՈՑ, ի, աց. ա. Σκληροτράχηλος. Rigidam cervicem habens, pertinax, pervicax. Որոյ պարանոցն է խիստ. խստաձիզ. բարձրավիզ. անընկճելի. յամառ. ընդվզեալ. անսասան. խօսք ըմօշ փէ, ինաբձը, նագս, պաւը էէ: * Ժողովուրդ, կամ այլ խստապարանոց: Խստապարանոցք, և անթեվխտաք սրտիւք և ականջք. ևն: *Թէպէտև մի ոք իցէ խստապարանոց, զարմանք են՝ Թէ անպարտ լինիցին. Սիր. ծ. 11: *Խստապարանոցին և անթերեվիսին խոթայելի. Սբգ. յի. ա: *Անհանճարիցն և խստապարանոցաց. Ող. ծ. ա. 9: *Անհամիք բնուժիւն, և խստապարանոց բարս. Մագ. իէ: Իակ է. ղ. ծէ. 6. *Նի. կանոյք ամենայն հպատրուժե խստապարանոց գնացեալ,,, յն. բարձրավիզեալ:

ԽՍՏԱՊԱՐԱՆՈՑՈՒԹԻՒՆ, ց. Յամառուժիւն. անհնազանդուժիւն. բարձրավիզուժիւն. *Ըստ նոցին խստապարանոցուժե և ոլնդժնեայ բարուցք. Ագաթ: *Անհամառն՝ վասն ցանկալիուժե և խստապարանոցուժե. Մահ գանիէլի: *Դարձաւ ետ ցոյց նա զխստապարանոցուժի՝ դարձուցանել զմիկուսնս. Ող. ա. իոբ:

ԽՍՏԱՊԻՍ. տ. ԽՍՏԱԲԱՐ. *Հարկանել խստապէս չզձայիւք զբերանս երանելւոյն. Փարպ: *Նախ խստապէս զնոսա կսկծեցոյց, և ծանրագոյնս լմնասանութեաց. Ող. ա. իոբ:

ԽՍՏԱՊԻՆԴ. ա. խիստ և պինդ. կարծրը. *Սևեռակապ և խստապինդ բնուժե բևեռեաց. Նար. խվ:

ԽՍՏԱՍԻՐՏ, սրտի, ատց. ա. Σκληροχάρδιος. Durus corde. Խստացեալ և քաղացեալ սրտիւ. Ծանրսասիրտ. յամառ. խստասպարանոց. Խաչ էխ-ըէէփ, գալիմ, ինապձը. *Խստասիրտն բարկացոյ ոչ պատահէ: Մինչև յերկրէ էք խստասիրտք (յն. ծանրասիրտք): Ամենայն առնէն խորայելի հակառակօրէք և խստասիրտք են: Մեկնիե ցարմուք՝ի վրանաց արանց խստասրտագործիս:

կամ Անգուժ. անողորմ. * Ի ձեռս աքրանց տերանց խստասրտաց. Ես. ծէ. 4: * Ճառեսյից զխստասիրտ դառնուժիւնն՝ի գլուխ երկալ. Ղևոնդ:

Եթ Θրասυχάρδιος. Audax corde. Ցանդուգն սրտիւ. համարձակ և աներկիւղ. * Ցիւրոց Ճանապարհաց յայգեցի խստասիրան: Մեծամիտ է՝ի Թշնամանս այր խստասիրտ. Առած. ծէ. 14: իա. 4:

Եթ Բարկ բարուք. ջերմ սրտիւ. *Էր սքան պետրոս խստասիրտ, և արագահաշտ. Հ=Ց. յոանիս. իէ:

ԽՍՏԱՍՐՏՈՒԹԻՒՆ, ց. Σκληροκαρδία. Durities cordis. Խստուժիւն սրտի. խստասլրան գոլ. *Թվխստացեալք զխստասրտուժեւթ ձեր: Որք հպարտացեալ էին խստասրտուժիւթ իւրեանց. Օբ. ծ. 16: Սիբ. ծէ. 11: *Ընաս չէլուժեն նմանուժեն խստասրտուժեւթ. Ագաթ: *Մի՝ նախանձիր ընդ փսրտուժիւնի խստասրտուժիւնն: Ցինքնահաճոյ ամբարտաւանուժեն ծնանի խստասրտուժիւն. Լմբ. ոչ. Ե ասա:

Եթ իբր Սաստկուժիւն. բարկ գոլն. և Բարկուժեն. սերբէնդէ. *Խստասրտուժեւթ ասէ սքան ցաւագինն. Հ=Ց. ծարպ. է:

ԽՍՏԱՎԱՐ. ա. Որ խոտուժեւթ վարի. խիստ և անհամբոյր բարուք. *Որ առանց իմաստասուժեն է, խստավար է և գժնդակ. Փիլ. լիե. ա. 56:

ԽՍՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. ց. Σκληραγωγία. Dura educatio, disciplina severa. Վարէլն զխիստ կեանս. լոյսաբեր. * Ջլաքնական խստավարուժեն Թոլտացուցեալ: Խպաձուձ ձեալ և՛ի փախուկ կենաց՝ի խրատավարուժեն. Փիլ. փեռեան. և էլ. ա. 16: *Պարտրեալ զանխան՝ ոչ խստավարուժե, այլ փաղաքշանաց. Եփր. ասէ:

ԽՍՏԱՎԻՐ. ա. Ուր իցէ վէր սաստիկ կամ դժնդակ. (այլ. ձ. դառնավէր.) *Ջգուշանամք՝ի չար նեփից նորա, և խստավէր հարուածոցն. Մագ. Ե. կիմ ծշ:

ԽՍՏԱՎԻՋ. տ. ԽՍՏԱՊԱՐԱՆՈՑ. *Խրատավիզս տեսցէ բնուժիւն. Փիլ. լիե: *Խրատավիզ հրեայքն և անհաւատք (կամ անհաւանք). Լծ. իոլ: Տծոակ: *Ահ որս զբանն խօսէր, խստավիզք էին: Նոքա մնային խստավիզք. Գէ. ե:

ԽՍՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σκληρύνω. Induro. Կարծրացուցանել, պնդացուցանել. կամ ծանրացուցանել զբիրտ յամառուժիւն. և Թոյլ տալ զն խստասրտի. *Ջպարանոցս ձեր մի և ս խստացուցանէք: Խստացոյց տէր զսիրտն փարաւոնի. Օբ. ծ. 16: Եւ. Ե. 12. ևն: *Խստացոյցն՝ երկայնամիտ եղև է: Խստացուցանէր այնուիկ, զի նեբէր խստացելոյն. կիւբղ. էլ: *Ոչ նուազ քան զփարաւոն զսահզծուած սրտիս իմ խստացուցի. Նար: Ղ:

Եթ Սաստկացուցանել. պնդել. * Ջանազան հնարիւք խստացուցանէր զմարսն. Ո-ոպ:

ԽՍՏԱՓԱՓ. ա. գ. Քար խիտ, կամ ֆոթթը. որպէս որձաքար. * Քարացուցանէն զսիրտս նորա իբրև զսպառաժ խստաքար. Մծբ. ծԼ:

ԽՍՏԵՐԱԽ. ա. Ὑβριστής, ἀγέρωχος. Petulans, indomitus, ferox, insolens, durus. Որ երեսին այսինքն բերանն է խիտ. անսանձ. անհնազանդելի. գժտախերաւսան. մակդիր խեռ. ձիոյ. կնկ կէմէդ. պաչէ էէ: *Իբրև խստերախ ձի: Իբրև զձի խստերեսս: Որպէս զերիվարս ոմանս խստերեսս. Ագաթ: Ի կիզ: Սբգ. ա. գ. է:

Ընմանութ ասի ղանճնազանդից, և զանձարձակ կրից, ևն. զպլնչդչ. *Խստերախ ժողովուրդ. Ագաթ: Ցա ուէէ: *Ջերիխտասարդ սկսանի խրատել զհասակն ստամբակ և խստերախ. Սբգ. ա. գ. ծա: *Ետ եաձ ապա խստերախս մսրմնասիրուժեանս զկսկսուղ և զհնչող սանձս. Լմբ. ոչ: *Սանձեաս և կարկեաս սեր զխստերախս միաս իմ՝ի զքաղմանց յուսնայնուժեց կենցաղոյս. Եփր. ոչ:

ԽՍՏԵՐԱՍԱՆ. տ. ԴԱՈՒԽԵՐԱՍԱՆ. *Ո-զիլ վարուց անձաշակ, ըմպահզող, և խստերասան. Փիլ. լիե. ե. 165:

ԽՍՏԻՒ. տ. ԽՒՍ, ց:

ԽՍՈՍՏԵԱՑ. ա. Որոյ ուսք են խիստ և պինդ. *Կէաք (՝ի ծառոց) բազմաստք և խստոստեայք. Վէր. է:

ԽՍՈՐ, ոյ կամ ի. գ. Σκόροδον. Allium. գրի և որպէս ոմն. ՍԽՍՈՐ (առ գաղիսնոսի. որպէս և՝ի յն. ասի սկորդոն.) Արմատ բուսոյ բաժանեալ՝ի պճեղս կամ՝ի պտղունս հանգոյն ծայլոյց մատանց՝ կծու ամենայնիւ, համեմիչ կերակրոց. սարմսագ, սարչմագ. * Ցիշեցաք զսոխ և զխսոր. Թուոց. ծա. 5: *Որպէս խստոտոյ ցանկան զնինանալին իւրեանց մսրդ ունեցանել. Լմբ. սգ: * Շարաւահոտ սոխոյն և խստորիս. Մծբ. ծՁ: *Ջխստոտոր գալիանոս Թիւրակէ կոչէր շինականաց. Մի. ասա:

ԽՍՈՐԱԿ. կամ ԽՍՈՐՈՒԿ, կամ ԽՈՍՈՐՈՒԿ. գ. Ἐλεφαντίασις. Elephantiasis. Խիտ և կոշտ կեղ. քոսոտուժ. որպէս յն. հղեփանգական (այսինքն փղական) բորոտուժիւն: Գազիան:

Իակ ուկ. ՍԽՍՈՐՈՒԿ կամ ԽՍՈՐՈՒԿ, է խաղող սպիտակ՝ փղոջ ինչ երկայնաձև, մի. Չակ անուշուժեբ. (իբր էարմազ է-ղխոէ-):

ԽՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Σκληρότης, τὸ σκληρόν, durities. Խիտ գոլն. պնդուժե.

կարծրութիւն . սերտութիւն . ձեռւն, օերյնէ . *Խիտ և անուտելի է կեղև արմաւոյն ... որ յարմաւոյն կարիցէ որոշել 'ի խտութէ. Սարգ . յկ . ղ : *Եւ ոչ պաղեցան ջուրքն փոխել 'ի խտութիւ . Վէգօր . գ : *Որպէս ոսկրն' որ խտութեամբն պնդէ զԹուլութիւն մարմն . Բրս . մէկ :

ԽՍՏՈՒԹԻՒՆ . Պակասութիւն մեղմութե . բարկ և սաստիկ գոլն յօր և է կորգի . սաստկութիւն կոյս կամ բարուց . բունութիւն . դժնդակութիւն . դառնութիւն . բարկութիւն . *Ես եմ առաքեալ առ քեզ խստութեամբ . գ . Թգ . ժդ . 6 : *Խստութիւն խստութեամբ ոչ մղի, այլ զգօնութբ . Ոսկ . Մ . բ . 8 : *Ի խստութէ դեղոյն (այսինքն 'ի ժանտութէ մահադեղոյն) քակտեալ ցրուեցաւ մարմինն յօդ յօդ . Ոսկէփոր : *Քակտրացուցանել զխստութիւն իշխանին . Եղնկ: *Հեզութիւն 'ի խստութե : Ցույց խստութեն (եղևայի) . Նար . լա . ղ : *Յանօղորմ բարս խստութե . Ցհ . կբ : *Ած քաղցրութեամբ հարցանէր, իսկ նա խստութբ և լրբութբ առնէր զպատասխանի . Սարգ . յկ . ժա :

Կամ եբր խստասրտութիւն, և խստապարանոցութի . խոտարակ . *Մի հայիր 'ի խստութիւն ժողովրդեանդ այդորիկ . Օր . թ . 27 : *Դարձցին 'ի խստութէ պարանոցի իւրեանց . Բար . բ . 33 : *Ըստ խստութեան քում և ըստ անզեղջ սրտի . Հռ . բ . 5 : *Կակղացցին 'ի խստութէ անտի իւրեանց . Մծբ . ժէ :

ԽՍՏՈՒԹԻՒՆ . Սաստկութիւն իրաց . սաստկութիւն , ուժգնութիւն, դժուարութիւն . դժնդակութիւն . ծանրութիւն . օրհասական , նեղութիւն . *Խստութ անձրևոյ: Խաւար խստութե : Եկեսցէ 'ի վերայ ձեր սով խստութբ : Գործ խստութեան: Ջայս խստութե տանջանս մարմնոյ . Եզ . ղ . 6 : Է . 30 : Ե . 21 : Օր . իզ . 6 : Ժ . Ռ . Ե . 30 : *Հողմոց խստութիք . Սարգ . յկ . Է : *Խլրտութիւն ծովու . Վրք . ՃԾԶ : *Սաստկագոյնս նեղեալ հարկաց խստութբ . Խոր . ա . 13 : *Սպեղանին խստութե վերայ . Նար . ՁԾԲ : *Եւ էր մարս 'ի սաստիկ խստութե . Ագաթ : *Սաստիկ լալոհս ... խստութբ ողբալոյն . Ոսկ . յհ . բ . 6 :

ԽՏԱԲԱՐ . } Մ . Πυκνῶς , πυκνὰ , συνεχῶς . Crebro , contineu-
ԽՏԱԳՈՅՆ . } ter . Խիտ առ խիտ . սակաւ . սակաւ սակաւ . ուրդ ուրդ . *Այլ խտաբար փոփոխական , զի ընթերցօղք ոչ ձանձրասցին . Շ . Խոսփ: *Խտաբար խտարինակի ընթացմամբ գահավիժեալ . Լծ . Եւագր : *Ակն շրջածութբ խտաբար, և երբեմն զաւ 'ի կողմն առածեալ : Խտագոյն առ օրինակն հայեցեալ . Բրս . Բղբ : *Հոգևորն շարաթ նոր' խտագոյն առ նորս պատուի . Վանակ . Տարեմտ :

ԽՏԱԾԱՌ . Տ . ՏՆՏԱՌԻՍ . Βαθύξυλος . Densus arboribus . *Երկիր ձիւթացեալ ... խտածառ անտառովք . Ալիշ . Ծ:

ԽՏԱՆԱՄ , ացայ , ցեալ . չ . Πυκνόομαι . Densor . Խիտ լինել՝ ըստ Թաւութե , ըստ խուռն բազմութե կմ հոծութե , և Թանձրութեան , վասն մօտ առ միմեանս գոլոյ իրաց կամ մասանց իրաց . ոըխլանմագ . *Խտացեալ անտառ , կամ մայրք . Պէտ: Լմբ . ող: *Ամպ խտացեալ: Ջխտացեալ Թանձրահողն . Պէտ : *Անկեալ գլխականցն մօտ առ մօտ խտացեալ . Եղիշ . Ղ: *Յանկելոց գլխականցն յոյժ խտացեալս առ միմեանս . Ածբ . Է . 3 : *Կուտեցան անդ բիւրաւոր բազմութիւք խտացեալ . մինչ կոխել զմիմեանս . իգն :

ԽՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն . Πυκνόω . Denso . Խիտ կացուցանել . յաճախել . բազմացուցանել . ոըխլանել, շտպըլնել: *Խտացուցանէ բարուցն և ձեռացն առատութբ բարեկամս . Խոր . ա . 20 : Սամ . Երէց :

ԽՏԻՄ , խտեալ . Տ . ԽՏԱՆԱԼ : Գտանի 'ի Նխոս . Յոսս . բ . ըստ հին ձ . խտեալս . յայլ ձ . խտացեալս :

ԽՏԻՐ , խտրոյ , ոց . գ . Διαστολή . Discretio . διαφορά , differentia , ևն . որ և ԽՏՐԱՆՔ , ԽՏՐՈՒԹԻՒՆ . Տարբերութիւն կամ զանազանութիւն մասանց . եբր խիթալի կամ զգուշալի . զատումն և ընտրութիւն կամ կշռութիւն 'ի մէջ այլ և այլ իրաց . խոչ կամ արգելքմ բռնեալ միտք . կարծիք . այրը ... , Փարգ . *Ոչ գոյ խտիր հրէի և հեթանոսի . քանզի նոյն տէր է ամենեցուն : Յամենայն հաւատացեալս . և ոչինչ է խտիր . Հռ . ժ . 12 : և գ . 22 : *Չիք խտիր՝ ոչ հրէի և ոչ հեթանոսի . Գաղ . գ . 27 : *Ոչինչ է խտիր առաջի երկնաւորին ընդ բազումս և ընդ սակաւս : Ոչինչ է խտիր տեառն ապրեցուցանել բազմօք կամ սակաւուք . ա . Թ . գ . 18 : ա . Թգ . ժդ . 6 : *Ջ Թեթևադունից առ խտիր մնաց՝ եբր զատուար ծանրութե բևռանց . Նար . խէ :

Իսկ Դնփ . իէ . 3 . *Մի լիցի խտիր ընդ բարին և ընդ յոււին (տասանորդի)» . խմս . խտրելով ըստ հաճոյս փոխանակել զմին 'ի տեղի միւսոյ . կամ ոչըկըլութի . (ըստ համաձայնութե յն . ձայնիս , տ'լլտխա :)

ԽՏԻՐՔ . Παρατήρησις . Observatio, superstitio . Խտրութ ավելորդ և սնոտի իրաց . պահպանութե հեթանոսական կամ հրէական և պառաւական աւանդից . և Դիտումն աւուրց կամ այլափոխուեց լուսնի հմայական . ... խմանէ ... *Յորժամ ազատանալ պարտ էր 'ի խտրոց , քանզի եկեալ հասեալ էր ժամանակն , յայնժամ առաւել կապէին զանձինս ընդ խտրութբ . Ոսկ . Մ . բ . 26 : *Ընդ կապանօք խտրոց և հմայից արկանել զանձն : Ընդէր յօրանջմայս և 'ի խափրս անկանիս . Աւետ , տեսանեմք զամենայն ինչ եղծեալ 'ի յաւուրս խտրոցն (այլափոխուեց լուսնի) . Մանդ . իղ :

ԽՏՂԵԼ . ն . եբր Խտղել . Տ . ԽՏՂՏԵԼ . *Ջուհիւք և սեղանօք կամէր բաղտամ խտղել զած , որպէս ինքն խտղեցաւ պատուով քրն . Եփր . Բառոյ :

ԽՏՂՏԱՆՔ . Տ . ԽՏՂՏՈՒՄՆ . *Ի խտղտանս աչաց , և յուրախութի սրտի . Ածբ . Է . 6 : *Մեղացն յիշատակ 'ի խտղտանս ձգէ զհոգին . Լաստ . իգ : *Բանից ուրախականաց , և սրտից խտղտանաց . Նար . Եըգ : *Թռուչնքն կայեանի շարժեցին զածմանէր ազգն 'ի խտղտանս ցանկութե . Տօնակ :

ԽՏՂՏԵՄ . եցի . ն . (եբր խտղտեմ .) Γαργαλίζω . Titillo . ἐπικνίζω , prurio , ևն . Խթել և շարժել խլրտմամբ զընու 'ի ներքուստ . մարմաջեցուցանել , գրգռել 'ի ցանկութիւն . և Ջօշոտել . խտղել . խըղըղէլ , խըտղըղէլ , խըտուտ տալ . գըմըլմագ . *Չարն ... եբր քաղցր օծմամբ , զի հրապուրանօք խտղտեալ զքիմն պարարեսցէ . Անյ . Հղ . իմ : *Ի ձեռն փափկութե և գիջութե պուռնկութե խտղտեր զնոսա . Եւս . պտմ . Ե . 15 : *Խտղտեալ զաման ցանկութեն : Յանդիմանեալ յաղձկանց խտղտելոյ . Եղնկ: *Ջհեշտութիւն մարմնոյ առաջի աչաց կերպարանէ , և արնու յիշատակաւն զմիտսն խտղտէ : Խտղտէր խորհրդովն , և ծանրանայր տենչանք ցանկութե աշխարհիս . Լմբ . ող: *Եթէ ընչիւք խտղտեսցէ զնոսա , աղքատութբ յաղթեն նմա . Նեղոս: *Զմիշտ զօղեալս 'ի միայնաւորութե եւ խտրեալ պատրեցի , և հաւանեցուցի խտղտելով . ԱԲ . անփ : *Այսչէ ինչ , այլ ընդ վայր զսա ... խտղտէ . Ոսկ . ձեռ . ծ : *Ջնոցա աչս՝ որ ընդ զատոփարականութբն կին՝ խտղտիցէ . Սերեզ . գ : *Գեղեցկութիւն սփռեալ նորա խտղտէ զաչս . Սէր . խգ . 20 :

ԽՏՂՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . } Նոյն և
ԽՏՂՏԿԵՄ , եցի , եալ . ն . } վ . *Որ զցանկականն խտղտեցուցանէ : Հեշտութեց աշխարհիս , որք խտղտեցուցանեն զմ ըմիսս և զմտածութիս . Լմբ . առկ : ձձ : *Եւ երբեմն ոչ յայտնէ խտղտկեալ՝ յածելի ուրեք , այլ զօգուտ կենաց իւրոց խնդրէ առնել . Մագ . խզ :

ԽՏՂՏՈՒՄՆ , տման . գ . Γαργαλισμός , γάργαλος . Titillatio . χνησμός , pruritus , prurigo . Խտղտելն , իբր . խտղտանք . խտտիչ . խտղտանք . մարմաջումն . գրգռումն ընուե . լուցկիք . շարժումն և ազդումն ներքին (չար և բարի) . խլրտումն . խթումն . և Ջօշոտումն . անկղխտամայն . խըտուտ .... գըմըլմագ . և գըմըլմագ . *Խտղտմամբ մարմնոյ և մեղաց . Խոր . ՀԱԲԲԱ : *Մարմնաջմունս առնելով , և անդադար խտղտմունս : Խածմունս կոչէ զխտղտմունս հեշտ ցանկութե . Փիլ . Ժ . բան . և այլք : *Ես պոռնկութե սիրելի եմ , ես զնորա գարշանս և զխտղտմունս առ նորահասակն յանձն առեալ հաւատացեալ եմ . ԱԲ . անփ : *Ջարմայլ՝ ընդ խտղտումն՝ որ բնակեալ էր յանդամս նորա , և ոչ միաբանեցաւ նա : *Հնազանդեցան առաւել խտղտման ցանկութեցն . Եփր . ծն . և համբ : *Ի բաց հալածել յինքենէ զմարմաջումն և զանվայելուչ խտղտմունս ցանկութէ . Վրք . ոոկ : *Ջպէսպէս ցանկութեց խտղտմունս : Մնաց անփորձ յաղտեղի խտղտմանց տեկնոջն : Մարտակցին զէնք են անիրաւութէ սիրոյ խտղտմանց , և չարութե . Լմբ . ող : *Խտղտմունք և մարմնաջմունք դժուարահանգստելիք . Ոսկէփոր : *Երբե կենդանիք և առողջք էին , մաշէին առ բեմ անդր , զի հալեցին 'ի դատաւորէ անտի 'ի ձեռն խտղտմանն ալ . Եւս . պտմ . Ե . 1 : *Խտղտման աչաց . Ածբ . ա . 1 :

ԽՏՈՐԱՏՈՒՐ . Տ . ԽՈՏՈՐԱՏՈՒՐ :

ԽՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Πυκνότης . Densitas , τὸ συνεχές , continuatio , frequentia . (գրի և յանանց եբր ուղ . Խստու Թ .) Խիտ գոլն . հոծութիւն . Թանձրութիւն . սերտութի . և Ընդհատ յաճախութիւն . և Շատութիւն . խուռն բազմութի . ոըխլըխ . *Որպէս անդայութիւն առ խտութիւն : Ջհոծութիւ և զխըտութիւն օդոյն . Նխս . բն . սակս : Փիլ . լին : *Ջխտութիւն պալոյն , և զբազմութիւն ապարաթիցն : Ողկուզոյն խուռն կախեալս ունելով զողովուն պտղոյն . Պէտ : *Յայնժամ է զխտութիւն մարդկան տեսանել . Նոնոս . *Այսպէս լինիմք տաճար այս , յայնժամ ոչ հոգւով երկրաւորագս զխտութիւն յիշատակին կատարեսցուք . Բրս . Բղբ :

ԽՏՊՏԱԼ . չ . Եբր Հոպալ . և կամ որպէս խայտալ . *Ամբաստանէ զաղջկամարդոյն այրեացն , որ կերպարանեալք խտպտան դքո . Ոսկ . ա . տիմ :

ԽՏՊՏԱՆՔ . գ . Βλάκεια . Mollities . և ἀπατή , error , fraus . որպէս Հոպոտանք . մեղկութի . և Պատրանք . *Ջխեղոցն և ըղխնկոցն . և զայլոցն ևս խտպտանաց : Այլն այլի խտպտանս զմտաւ ածիցեմք . Ոսկ . ա . տիմ . Է . ժդ :

ԽՏՏԻՂ , տղոյ , ոց . } Տ . ԽՏՂՏՈՒՄՆ .
ԽՏՏՂԱՆՔ , նաց . գ . } *Թշնամին սպորանօք մերձենայ առ մեզ խտտղով : Վտանգուք պահոց և աղօթիւք կարեմք մեզ զերծանել 'ի մեքենաւոր հնարից և 'ի խտտ-

տըղոց պատրանաց չարին. Եփր. եփես: *Ցեւ րեւելեացս գերաքուն զարդուց խատղանք. Ցհ. կբ:

ԽՏՏՂԵՄ. Տ. ԽՏՂՏԵՄ. Γαργαλίζω. (իբր Թ. գըճըլթմագ. և գոմաշըրըմագ). *Խըլա֊տըղէ զնոսա բազմադէմ ցանկութք: Խատղէ զնա իբրև զԹռչուն, և արկանէ նմա կեր. Մծբ. ծբ: *Ի մօտ կան մոլեկան փառք, որ են չար քան զայն խատղեն: Իբրև զծառ պտղալից, որ խատղիցէ զաչս տեսողաց. Ոսկ. ա. եփես. գ: և ս. ա. 23: *Ոչ խատղեաց զմեզ սատակութեն պարեկցն նորա. Եփր. համառ: *Երևելի զարդս նոցա պատրաստեալ յար֊դարէին առ 'ի խատղել ականս տեսանելոյ. Ցհ. կբ:

ԽՏՏՂՈՏԵԼ. Տ. ԽՏՂՏԵԼ. *Քաղցր է ցանկութ չարին, և խատղոտին միաք նորա. Մծբ. ծբ:

ԽՏՏՂՈՒՄՆ. Տ. ԽՏՂՏՈՒՄՆ. *Ուր դուզնաքեայքն խատղմամբքն ցանկութեքն ախտացեալք էին, 'ի դիւրադոյն գային 'ի բժշկութի. Եղիշ. խաչեւ:

ԽՏՐԱԴԻՄԱՑ, ի, եց. ա. Խտրող դիմաց. գուշակ բնաւորութեց՝ դիտելով զկերպարանս. էրէոր նայէրըն քիաֆէ բաւ֊քն բեօղ. ատհիդ քիրաուէտ. *Ի յոմանց իմաս֊տական ախտապրակայ խարադիմայ հմայից, իբր Թէ ատեղծչին ասեմ աղդեցմամբ՝ կոչե֊ցաւ զգօն. Նար. ծբ:

ԽՏՐԱՆՔ, նաց. գ. Παρατήρησις. Observatio. Խտրելն. խտրութի. խտիր. Ճշդ֊գիտողութի և պահպանութի անզանազան իրաց, և աւելորդ գուշակութեց. և Որոշումն. ընտրութի. խիղճ, կարծիք. սովորութիւն. աւանդութի. ինդիզար, քիրաուէտ, ադէթ. *Ոչ գայ արքայութին այ խտրանօք. Ղկ. ծէ. 20: Ուր ասէ իգնատ. *Խտրանքն սկսաւ 'ի հեթանոսաց, աստեղագէտ չարժման տալ զաստեացս բերումն, զայս ինչ յայսմ ժա֊մանակի յաջողակ, և 'ի միւսումն ոչ են ըստ նմին օրինակի. արդ այսպիսեօքս վարեին նոքա քննութք»: *Պահեն զշաբաթս և զխրա֊խանս կերակրոց՝ ստապացեալք 'ի հաւա֊տոյ: Չթլփատութեն և պաւուրցն խտրա֊նաց. Ոսկ. յհ. բ. 22: *Զբաղեալ կային արտաքս 'ի խտրանս օրինացն. Սարգ. յհ. է: *Ուստի՞ սէրն ընդ պատկերաց (կռոց), վասն էր կամքն ընդ խտրանաց (հեթանոսաց). Նար. խբ: *Զոց (ասուրց) խտրանօք կարի լուծութք վարի. Պիտ: *Ոզի չար. զոր 'ի մեր լեզու այս չար ասեմք, որպէս 'ի խտրա֊նաց հարցն մերոց առաջնոց ըստ սովորուէ 'ի մեզ կարգելոյ». ա առ որոշումն ընդ ոգի բարի և չար. Եզնիկ:

ԽՏՐԵՄ, եցի. ն. Διακρίνω. Dijudico, discerno. παρατηρέω, observo. Խտիր դնելով որոշել, զանազանել. Ճշդիւ կշռադատել. խղճել. քննել. ընտրել. զգուշանալ. պա֊հել, պահպանել. *Որ խտրէ զհոգիս, ոչ ստրմանէ: Զաւուրս խտրէք և զամիսս և զժամանակս. ժղ. ծա. 4: Գաղ. դ. 10: *Ամենայն ինչ՝ որ 'ի սպանդանոցի վաճա֊ռի, կերայք, և մի խտրէք վասն խղճի մը֊տաց: Որ ուտէ և ըմպէ անարժանութք, դատաստանս անձին իւրում ուտէ և ըմպէ, զի ոչ խտրէ զմարմինն տեառն. ա. կոր. ժ. 25: ծա. 29: *Ոչ խտրէ զմարմինն տեառն, այս է՝ ոչ հարցափորձէ և իմանայ զմեծու֊Թեն պարգևս. Տօնակ: *Զորս ըստ պատկե֊րի այ եղեն, կանոնս խտրէ: Ոչ խտրեցի զմանուանս փոքունցն յանցանաց՝ իբր անփոյ֊տակարքս վարկանելով. Նար. հէ. և ծբ: *Եթէ զանօրէնութիս խտրիցես, ո՞ կարէ ժուժկալ լինել առաջի քո. Սեբեր. բ: *Ոչ զերթովլացին խտրէ: Խտրել զմեղս: Յաճա֊խել 'ի չար գործս առանց խտրելոյ: Խտրե֊լի գործ (ա զգուշալի). Լմբ. սաղմ: *Եւ առ պարսիկսն խտրելի է (եփել զգառն 'ի կաթին մօր իւրոյ). Կիւրղ. ղւ:

Իսկ Բառղ. է. 43. *Մեծապէս խտրեաց ընդ միտս իւր». իբր խտրանս կամ չար գու֊շակութի համարեցաւ:

ԽՏՐԻՉ. ա. Որ խտրէ. որոշիչ. քննիչ. *Ախտք՝ մարմնոյս է, և հոգին՝ տեսող նո֊ցին, դատախազ և խտրիչ: Այ օրինացն խտրիչ և քննօղ էրբ առեր հրաման լինել, մարդ գոլով. Լմբ. սղ. և պտրգ:

ԽՏՐՈՂԱԴԻՒԹ. ա. Խտրող դիւթու֊թեց. որ երթայ առ հմայս խտրիչս. օրա֊հմայ. եմ. *Ո՛վ յիմարդ խտրողադիւթ, և ծառայդ հմայից. Մանդ. իզ:

ԽՏՐՈՑ, ի, աց. ա. Διαστολή. Discretio. διαφορά, differentia. Խտիր. խտրութի. որո֊շումն. զանազանութի. տարբերութի. այրը ուէլը, ֆարգ. *Տաց խտրոց 'ի մէջ ժողովրդ֊դեան իմոյ, և 'ի մէջ ժողովրդեան քոյ. Ել. է. 23: *Անլուայ ձեռօք ուտել ոչինչ ունի խտրոց. Ոսկ. յհ. բ. 27: *Ի միջոյ բարձեալ զխտրոցն, զի մի լիցի խտիր ո՛չ հրէի և ոչ հե֊թանոսի. Ագաթ: *Ոչ ասաց բացաձայնու֊թք, թէ հրանի է (ամենայն) աղքատաց, այլ զխտրոցն 'ի միջի արկ, թէ հոգւով. Լմբ. սղ:

ԽՏՐՈՑ. Μέσον. Medium. διάστημα, intervallum. Անջրպետ. ընդ մէջ անկեալ ինչ՝ որոշիչ, զատուցիչ. միջոց, և հեռաւորութի միջոցաւ. խափան, արգել. արա, արալըգ. պէօլմէ. *Ցուցանէ զինքն յուդեալ ընդ ծնո֊ղին, և ոչ իսկ բնաւ լինել խտրոց 'ի միջի: Պատկեր և փառք այ ասի որդի և մեք, այլ բազում է խտրոց միջոցին. Ոսկ. յհ. բ. 29. (որ հայի և 'ի ա նչ:) *Հերքեալ տարա֊գրեալ խտրոցաւ մեծաւ: Ի յերկուցն միջի բաժանեալ խտրոց: Առ խտրոց փոքր միջո֊ցին: Եթէ զբաժանմանն իմ խտրոց քակ֊տեսցես: Ցայտ արարեալ խտրոցաւ սահ֊մանի. Նար: *Բարձի զխտրոց հայցն, որ 'ի մէջ մեր և քաղկեդոնականացն. Մաղաք Հր. Ղողէփ առ Ցհ. կբ: *Զեն խտրոց եդ 'ի միջի. Սրգ. յէ. է: *Զգլուխ անկեան որմոցն մի֊ուէ՝ բաժանման խտրոց արկին 'ի մէջ մեր: Մինչ չև զապաշաւանան խտրոց ընդդէմ նորին եմք ձգեալ. Լմբ. ատ. և սղ: *Ես աժդահակ խտրոց ընդ մէջ անկեալ. Խոր. ա. 25:

ԽՏՐՈՑԵԼ. Խտիր արկանել, և անկա֊նել. *(Ղապկապք) անջրպետկանք են, որ եզ֊անգամ զայլսն մակչաղկապեն, բայց սա֊կայն յիրէ յիր խտրոցեն. և են այսք. կամ, և կամ, և կամ թէ. Թր. քեր: *Ցիրէ յիր խտրոցին. այս ինքն է՝ 'ի խորհրդէ իւրէն 'ի խորհուրդս ինչ խտրոցին՝ դնելով զկամն. Երզն. քեր. (լաւ ևս, խտրոցեն:)

ԽՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ԽՏՐԱՆՔ, և ԽՏՐՈՑ (ըստ ամենայն առման). *Խտրութի կերակրոց. Եզնիկ: Ղ. Լուս: Լմբ. ատ: *Ըստ խտրութե ինքնօրէն կրօնից հրէից և հեթա֊նոսաց. Նար. կա: *Այլ ազգ եբրայեցւոցն խտրութի (ընթերցուածոյ) աւանդէ. Եւս. քր. ա: *Ըստ խտրութե հոմերոնի. Նար. դք: *Պէտք եղև նշանացս այսոցիկ 'ի զգուշութե ընթերցողին 'ի խտրութե սոցա, զի մի շը֊փոթեսցէ զբերն. Երզն. քեր: *Եւ ոչ մի ինչ 'ի դէպ է 'ի միջի խտրութիւն դնել ընդ հայր և ընդ որդի. Ոսկ. փիլ:

ԽՏՐՈՒՄՆ, ըման. գ. Խտրելն, իլն. խտրանք. *Թուի թէ խոտէ զխտրումն կե֊րակրոց. Ղ. յէ. խէ:

ԽՐԱԽ, իրախք, խից. գ. Խրախութիւնք. խրախութի, խրախճանք. (պ. խուրրէմ.) ծիւմպիւշ, շէնլիք, սէֆա, զէֆք. չէնլիք. *Խրախ մեծ ուրախութե առնէին յաւուր յայնմիկ. Փարպ: *Ղինեաց տունս խրախից, կամ վայելչական տեղի խրախից: Ուրախ արար Թագաւորն զնա֊խարարսն հայոց 'ի տաճարի խրախից. Արծր. դ. 11. և գ. 13: Տես և ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ (կոչնոց): *Ո՛չ յիշեցի զանզրաւն խրախ նա֊խախնամութե ահաւորիդ 'ի վերայ չարա֊գործիս (իբրև 'ի դարձ անառակին). Բենիկ:

ԽՐԱԽ. ա. Ուրախ յոյժ. (պ. խուրրէմ.) Ուստի խրախ լինել, կամ առնել՝ է Ու֊րախանալ, և ուրախացուցանել. (լծ. և յն. խէրօ, որ է ուրախ լինել. խնդալ). Χαίρω. Gaudeo. շաղ օլմագ. *Դուք խրախ լիջիք: Խրախ եմք: Խրախ լինել 'ի հաւատս. Փ. Դ. է. 1: բ. կոր. ծգ. 9: Փիլիպ. ա. 25: *Ընդ որ յաւէտ խրախ լեալ սրբոյն գրիգո֊րի. Ցհ. կբ: *Զի խրախ արասցէ զմիտս նոցա. Արգ. գ. յհ:

ԽՐԱԽԱԼԻՑ. Տ. ՈՒՐԱԽԱԼԻՑ. *Խրա֊խալից մօք փառաւորէր զփրկիչն. Փարպ: *Խրախալից խաղաղական ժամանակի. Պիտ:

ԽՐԱԽԱԿԱՆ. ա. Ուրախական, և խը֊րախճանական. *Կոչելով 'ի խրախական ճաշակաւորութե. Պիտ:

ԽՐԱԽԱԿԻՑ. ա. Ուրախակից, և խրախ֊ճանակից. *Խրախակից վերնոյն բարձրու֊թե. Նար. կաա: *Խրախակից կոչէ զսիրե֊լիս: Խրախակից լինի նորա և մարմինն. Լմբ. պտրգ. և սղ: *Խնդութեն ոչ եղեն խրախակիցք, այլ տրտմութեն գտան սգակիցք. Ճ. Ը:

ԽՐԱԽԱՄԻՏ. ա. Ուրախամիտ յոյժ յոյժ. խնդամիտ. զուարթամիտ. և Ուրա֊խական. չէն, աւրախ զուարթ. շաղ, շագ. *Մեկ֊նեցան 'ի միմեանց ողջք անարատք, ազա֊տեալք, խրախամիտք զուարթացեալք. գ. Դ. է. 14: *Սփոփանք խրախամիտ զուար֊թութեց: Զուարթուցանել 'ի խրախամիտ զուարճացումն. Պիտ:

ԽՐԱԽԱՄԻՏ ԼԻՆԵԼ. Ἐυθυμέω. Bono animo sum. Խրախ լինել. զուարճանալ սըր֊տիւ. *Խրախամիտ լեցին, կամ լինիցին. Իմ. ծէ. 6: բ. Դ. ծա. 26: *Խրախամիտ լինե֊լով. Պիտ: *Այնոցիկ որ թուին խրախա֊միտ կեալ: Որք խրախամիտքն են, խռովե֊ցուցանէ զնոցա կեանն յուսացեալ մահն. Նիւս. կազմ:

ԽՐԱԽԱՄՏԵԼ, եալ. նոյն ընդ վ. *Խըն֊դութք խրախամտեալ բերկրէին ծնողք և եղբարք. Ցհ. կբ:

ԽՐԱԽԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Խրախամիտ լինել. ուրախութի սրտի. *Ի խրախամը֊տութե խրախճան. Երզն. քեր:

ԽՐԱԽԱՆԱՄ, ացայ. չ. Τρυφάω. Delicate vivo, deliciis abundo. εὐωχοῦμαι, convivor, epulor, oblector. εὐθυμέω, bono animo sum. Ուրախանալ. զուարճանալ. խրախ լինել 'ի խնջոյս. շաղ օլմագ. *Խրախա֊նաս 'ի ձեռն փարթամութե՝ որ իմաստութեն է. Պղատ. էութիւն: *Որ 'ի մերում խրա֊խանայ 'ի կեանսն, եթէ իմ կերակուր է՝ զի արարից զկամս հօր. Նիւս. երգ: *Մի խրախանայք փափկութք. Փիլ. լին: *Ըն֊դանեդոյն իցէ խրախանալն, և ոչ հեռի 'ի միասին կոչողէն. Աթան. ծն: *Ի վերջնում աւուր տօնին ոչ փափկանային, և կամ խրա֊խանային, այլ տօնին ստէպ կային. Ոսկ. յհ. բ. 5: *Ինքն և իւրքն համօրէն խանհիւք և ծաղկազարդ բոլորիւք խրախացին: Ի բո֊լորէն խրախանալ հեշտալի շայեկանութք. Պիտ: *Խրախանամք յիշատակաւ գերապանծ տօնի. Ղ. հռետ: *Խրախանամք այծային գրոց վարդապետութք. Սարգ. բ. պ. դ:

ԽՐԱԽԱՆՔ, նաց. գ. Προθυμία. Ala-

eritas. Ուրախուել. զուարթուել. *Թէ ամէն պաշտուէ փողն գոչիցէ, մնանիկքիր բազում խրախանաք ՚ի պատերազմ. Ոսկ. ԷԲր. Ը:

ԽՐԱԽԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Վայր խրախուլճէ. տեղի խրախճանաց. *Ի վերայ տաղաւորական Թատերացն, և ինչոյից խրախանացն. Ո—պ:

ԽՐԱԽԱՐԱՐ, ի, ացս. ա. Որ առնէ խրախուն կոչնոց. կոչնաւէր. և Ուրախարար. *Օտարք՝ որ ընկալեաքն լինին, և կերակրովք ուրախ լինին մարդիկ, հնգան ընդ օտարքն կալն և խրախարարն. ՓԻԼ. ԼԻՒ. Ճ. 9: *Գուշնակ խրախարար և բազմահռչակ խորին խըրն ձոյից տուրբ հարանդարանին. Ն. Խ:

ԽՐԱԽԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. գ. Խրախ առնել՝ մանաւանդ ՚ի կոչունս. չաղ ելմիչ, տէՀ պաղըլաճաք. *Ցաճիշտահեաց զգանիս միդէս, զի արասցէ զնա մասուռանակէ, յորժամ խրախացուսցէ զնծան (կոչնովք). Ն՚ն՚ նս:

ԽՐԱԽԱՅՈՒՑԱՒ, ցչի. ա. Ուրախարար. խրախարար. զուարթացուցիչ. *Մըբ Թացելոց մեռք խաւարի՝ լուսատէս խրախացուցիչք. Ն. ա—ս: *Խրախացուցիչքն մանկանց սիոնի. Ճ. Ը:

ԽՐԱԽՃԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաքելեալն ՚ի կարգի իրաց խրախճանացն. կարի խրախական. *Սոյնպէս և կոչունս երախտացն առ ՚ի նոսա խրախճանագործքն տեորագրին ծագիքն և փուքն. Ոսկ. ՂՀ:

ԽՐԱԽՃԱՆԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Սեպհական խրախճանաց. և խրախացուցիչ. *Ողյս ողորմելիս փոխանակ խրախճանական երգոց յարտաբերէին. Ցհ. ԼԲ: *Ցօրինեաց ապատրանս գեղազարդս խրախճանական կալագործուԹեց. Աւծր. Ը. 11: *Խրախճանաց կանացն փափկասուն աղջկանց և մանկանց. կալիպ: *ԱրԹուն հոգւոց խրախճանական. Ցո՝ ուրբ. յիլսփ:

ԽՐԱԽՃԱՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συνεσωχοῦμαι. Convivor, epulor. Սեպհականից լինել ՚ի նոյն խրախճանս. *Փափկացեալք ՚ի պատիրս իւրեանց, լինալ մեզ խրախճանակիցք. Ը. պեփ. Ը. 13:

ԽՐԱԽՃԱՆԱՒ. ացայ. լ. յն. նոյն ընդ վ. և *Ογμαι. Fruor, delector. խրախ լինել ՚ի կոչունս, և իբրև ՚ի կոչունս. վայելել, և ուրախ լինել. զուարճանալ. չաղ օլմաք, էՀփ պիրբէր. *Ցայսպիսի պատուական ՀեմՀ. այսպիսի խրախճանուԹիւք խրախճանալ. Մագ. ծԲ: *Ա՚լ ՚ի անուրս այս ծիծաղիմ՝ և խրախճանամ՝ ՚ի վերս անձին. Ցո՝ ուրէ: *Հանդերձեալ յուսոյն խրախճանան. Ոսկ. յհ. Ը. 42: *Խրախճանամ ՚ի չարչարանսն, որ ինձ պատրաստեալ են: Խրախճանամ ՚ի մանուկդ իմ ցանկալի. Ա՚ֆափ. ծ. ծԲ:

ԽՐԱԽՃԱՆԱՐԱՆ. Տ. ԽՐԱԽԱՐԱՆ. *Խրախճանարան վերնոյն գաւուց (եկեղեցի). Ն՚ր. կԸ:

ԽՐԱԽՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἑστίασις, ἑυσχία. Convivium opiparum. πανδαισία, mensa sumtuosa. ὀι ξενίοι, hospitalitas. ἀγάπη, agape. Խրախճանք. խրախուն. ինկոյք. կոչունք. իրախուն. ուրախուն և վայելք կոչնոց. սեգան մեծաւոյ՝ մարմնաւոր կամ հոգևոր. ագապ. էՀափԸՒ: *Ո՚չ Ը իւրաքայի, երեկ վայելեալք ՚ի քումն խրախճանուԹիւն, և այսօր ոչ յօժարուԹիւք առնել քեզ պատուասիրաբար զխրախճանուԹիւնս: Ցաղագս խրախճանուԹեանն զբարեկամս և զբարեկասուհիս կոչել. Գլաթ. փխ. Ե օբին. Ը: *Որ ՚ի կերակրոյ և յըմպելեացս լինին խըրախճանուԹիք. Խոր. ՈՒ. 12: *Ջո՞ ընդունի ՚ի խրախճանուԹ իւրոց պատրոյն. ՚Նէա. ԼրփԽ: *Ոչ պատուղ սերմանց ՚ի խրախճանուԹ ճաշակաց: Բաւանալ յանգստոյ զգիեցիկ որԹն, և հեշտալեալ խրախճանուԹեն ճաշակումն. Պիտ: *Ուրշէ և ժամանակս խրախճանուԹեց. Ցհ. ԼԸ: Որպէս և Նոր. ԽԸ. ԼԸ. ԽԸ. Ե ԼՈՈ: Մագ. ծՀ. Լ: Լ՚Ա. ապ: *ՓառաւորուԹ յաՀեղէն խրախճանուԹեաս: ԽրախճանուԹիք սրեան քոյ: Ջայսպիսի առաջի գնեմ՝ ոյք գեղեցկապէս քաջցնուն, ըզխրախճանուԹեան. ՑՃո. ծԸ: Ա՚ֆափ. Ե:

ԽՐԱԽՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ակուամբ ուրախուԹիւ. զուարճուԹիւ. հանդէս հրճուանաց. ՀԷՆԼԻՓ, ՀԻՒՆԷՆ. *Բարձից ՚ի նմանէ զուրախուԹիւն բազում խրախճանուԹ. Բաւ. Ե. 34: *Փոխանակ խրախճանուԹեաւ՝ ՚ի վերայ գերեզմանի ողբս ասելով ողորմելի հառաչեմ. Խոր. Գ. 68: *Ջարտաքին գնա Թացի յատեան. և գարուստանացն խրախճանուԹիւն. Նոր. Խ: *Ցաւիս խրախճանուԹիք բուռն հարկանել զպատմուչէ նահատակիս. Աւծր. Գ. 12: *Ի խրախճանուԹիս խաղուց ձիրն Թացից. Շ. ընդհանր:

ԽՐԱԽՃԱՆՔ, նաց. ն. Նոյն ընդ վ. ըստ ամենայն առման. *Ջ խրախճանս հաց՝ի օրհնեացն չըԲոնք. Սիր. ՒԵ. 25: *Առ կեսարեաս խրախճանաց. ՅԽ: ԼԲ: *Ի խրախճանս ըմպելեաց Նոր. ԼԳ: *Ի խրախճանս հրճուանաց հարսնարանին. ՍկՀ. ապ: *Ի խրախճանս կենդանախոսեալ բերկրեցեալոցն պարուց: Պալեն ՚ի խրախճանս անՀեմն երանուԹ. Նոր. յ—ի. յԲ. (զորս մարԹէ առնուլ և իբրև խրախճանարան): *Ջաս ուային այնուհետև կրեացէ զնուխճանս բերկրանաց, փոխուցեալ զալախինն սեւանանԼովյ. իբր զուարճուԹ սրտի. Անտ. ԷՀԷԼ:

Մերիմ իբր Թանձրացեալ. այս ինքն ՈրսիասցեալՔ՝ ըստ յն. Ἐυφραινόμενοι. Laetantes. *Ցոգւոց հանգիստ ամենայն խրախճանիք յանձինս իւրեանց: Բարձից զձայն խրախճանաց, և զձայն ցնծացելոց. Ես. ԼԲ. 7: ԵրԷմ. Ը. 34:

ԽՐԱԽՃԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Խրախ առնել իբրև ՚ի խրախճանս. *Խրախճացի և ուրախացայ զանձինս մեր. Մալ:

ԽՐԱԽՈՑՍ. գ. Ἀλειφις. Exhortatio, incitatio. βοή, clamor. (որպէս Թէ խրախ յոյս.) Ձայն յուսադիր. քաջալերուԹիւն. յորդորումն. գրգիռ. յառաջ խաղալոյ. յորդորանաց. ԱՒԻՓ փալը՝ առնելը. ԷՒ-ըէ՝ գայբէՔ՝ նախ. *Բառճանեցաւ գեան ՚ի խրախոյս ժողովրդեանն. Կես. յԷ: *Կործանեցան (պատրիարքք)՝ ՚ի խրախոյս բարբառս սղոսկի. Եփբ. յԷ: *Առ վհատուԹիս քաջալերուԹիւն՝ խրախոյս: Ջ խրախոյս տէրունի պատրաստ լինիմ, ընդ վհատուԹեն զխրախոյսն. Նոր. Լ. ծ. ծՁ: *Բոլոմեան խրախոյսք, մեսակացան յարգանք. Ոսկ. ՛ս. ա. ՀՏ:

ԽՐԱԽՈՑՍ ՏԱԼ, կամ ՄԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἀλείφω, προτρέπω. Cohortor, incito. Որպէս քաջալերել. պէրփ փալ. գայբէՔ վԷրԷ, գԸՓԸՐՄԱՓ. *Խրախոյս տայ որպէս զօրավար զնուցորի: Ցորոց Լրինչէրինն՝ անտի տայ խրախոյս: Զոր կայցեն՝ նոցա խրախոյս տալ, և անկեալցն ձեռն տացուք և յարուցուք: Խրախոյս տայ ձեզ տալմուել նմա քաջքաձայն. Ոսկ. Ը. փխ: Ա՚ա. ա. 20: Գ. 6: Լ՚Բ. ԿՀ: *Ա՚լ և խրախոյս ևս քաջալերուԹեամբ առնեն ցորդոր. Ցհ. ԼԲ:

ԽՐԱԽՈՑՍ ԲՈՒՆԱԼ, կամ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. որ և ԽՐԱԽՈՒՍԵԼ. Βοάω, ἀναβοάω. Clamo, reclamo. κατάρχω, praecentorem ago, auctor sum etc. Գոչել. Ձայն արձակել յորդորական. *Փող հարին՝ խրախոյս բարձին: Խրախոյս բարձեալ խրեանց բարբառուին՝ ձեռն ՚ի գործ առնէին: Հոգի սեաձն զզօրացոյց զգեդէոն. և խրախոյս եբարձ առիեզեր զկնի նորա. ա. Ի. Ը. 33: Ը. Ի. ծԸ. 37: Դպ. Ը. 34: *Խրախոյս բառնային աղաղակելով ամենայն զօրքն պատերազմիկք. Բ—պ. Ը. 5: *Խրախոյս հարկանեն ուրախուԹիւ յասելն, զուարճացոյց զմեզ ձեռ սիր՛ելեաւն: Ջուարձացեալ խրախոյս ինգուԹիւ հարէք ՚ի մէջ ամաՀարիս. Լ՚Բ. յանաաան. Ե ԿՀ:

ԽՐԱԽՈՑՍ. ա. Իբր խրախուսող. և խրախուսական. *Սաքա խրախոյսք ընծայական ոտնից: Խրախոյս հանդիսիս, միախոսեմբ գասակցուԹիք. Նոր. ապա. Ե խ:

ԽՐԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Δόχη, πότος. Convivium, epulae. որ և ԽՐԱԽՈՑՈՒՄ. ԽրախճանուԹիւն. կոչունք. ընդունելուԹիւն. գինեբերութ. սեգան մեծաւոյց. էՒՓՔԸՒՀ: *Ագար նոցա խրախուԹիւն, կերան և արբին: Իր խրախուԹիւն՝ի ատն նորա իբրև զնուրախուԹիւն Թագաւորի: Ագար ապիստղամ խրախուԹիւն ըստ խրախուԹիւ Թագաւորի: Թագաւորն դարձեալ ագար խրախուԹիւ մեծ: Եմուտ ասիկին՝ ի տաճարն խրախուԹեան. ԼՆ:

Եւ ՈւրախուԹի մեծ. Խոթամ. չաղլըփ. *Ի խրախուԹիւ լինքեան տրտմեցեալ: Ուռնոզ հրճուանաց անԹիւ խրախուԹեց ՀՃծային անկեան խոստմանց: Ջաւակք խրախուԹիւ գոգոյն աբրահամու. Նոր. լ. Ե ՀոՀ. Ե ա—ապ: *Հաւի պատճառք խրախուԹիւ լինի. Ցհ. ԼՒ:

ԽՐԱԽՈՒՆԿ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա ՆՀ. *Խրախուն առնէր տաճարին. Գ. ՀԻ. Ը. 9: *Թագաւորական պատուով պատուական սպաս խրախունս առնէ. Իգն: *Ճաշ ուտել, և խրախուն առնել. Կանն: *Ջաւանին՝ որ խոստացեալ էր ՚ի խրախուն հրեշտակաց՝ ՚ի ձեռն մկրտորին. ԵՒր. գաղ:

ԽՐԱԽՈՒՍԱՆԿ, նաց. գ. Խրախոյս. յորդորքաջալերուԹիւ. *Ցամբողջ յաղԹուԹեն սալ խրախուսանս: Ցայտնէր խրախուսանաքս, իբրու ԼԹ ինքն իցէ տուիչ յաղԹուԹեն. Պիպ: *Քաջալերեցարուք, և զօրասցին սիլտք ձեր. ովվ մեծի խրախուսանացս. Լ՚Բ. ոչ: *ԵԹԷ այլոց պատճառ խրախուսանաց եմ, քանիսն և ինձ ևս. Ոսկ. էէւԼիպ:

Եւ խիափուսին. գոչիւն. համարձակու Ը. *Մեծաձ խրախուսանաքս ձեպ ՚ի ձեպոյ եկին յաշխարհս մեր. Լ—պ. ծ—:

ԽՐԱԽՈՒՍԵՄ, եցի. լ. Ἀναβοάω, ἐπικαλέω. Reclamo, exclamo, conclamo. Խրախոյս լառնալ. խիափել. գոչել. վերագոչել. կարդալ. * Խրախուսեցին իբրև զայր մի: Ագ խրախուսեաց այր ասօլէն: Խրախուսեաց այր իսրայէլէ: Ցեգիպտաս խրախուսէին: Ցկայն խրախուսեցէ. ԼԹ գիպատս խրախուսէին: Ցկայն խրախուսեցէ. ԼԹ չզօր եմ ես. ա. ԼԳ. ծ—. 7: Ի. ԼԳ. Ի. 1. ՒԳ. 10: ՈՀ. Ե. 11: Ց-վԷւ. Գ. 10: *Ձայն տուեալ խրախուսեցին գիմեալք ՚ի մայն յօժարուԹիւ. Ըա: * Գիտելիք ՀԹ զնա ՚ի խաչ հանէք. ՚ի կայսր զի խրախուսիւք. Ոսկ. Նս: ՏԹո և ՀՐԱՀՈՍԵՒ:

ԽՐԱԽՈՒՍԵԼ. ն. Քաջալերել. յորդորել. խրախոյս տալ. *Խրախուսեալ բառս առ մեզ քաջալերել ասի. ԳԷ. Նս. (այլ առաւել՝ քաջալերիլ:) *Իբրև զմի այր զբազումն ընդ ինքեան խրախուսեալ. Ցհ. ԼՒ:

ԽՐԱԽՈՒՍԵԼ, իլ. լ. ի. Ἀντιστηρίζω. Innitor, confido. αὐτέχομαι, adhaereo. Քաջալերիլ. վստահանալ՝ իբր խրախ սրտիս յուսալ. դնել զյոյս. ապաւինիլ. վստահալ. ամրանալ. և Անվհեհեր դիմել. խիափեհել. օգնականուԹիւ ինվԷնԷի. *Խրախուսեալք

յաձ : Ոչք խրախուսեք յանուն քաղաքին աշ. Եռ. ՟. 10. Ե Ի. 2 : * Քան սի- րոյն խրախուսեալք սքչին. Ցճ. ՟. ՟ : * Խրա- խուսացց գաւիթ երթալ ընդդէմ այլազ- գւոյն. Նե. ՟. Ի՟ : * Խրախուսին յոգի ա- րուեստ : Ի քեզ իսկ ՟ած համայնից խրախու- սեալ : Ալ քո ՟ի վերայ որդւոյ մարդոյ ՟ի քեզ խրատուսելոյ. Նար. ՀՀ. ՀՀ. Ե Ի՟ : * Ընդդէմ մահու խրախուսեցաւ, և պար- ւեալոյն վերայ երաւ. Շ. ոփ. Իոյէր : * Ցած խրախուսելով յառաքինութիւն ամրանալ. Սարգ. Ի. պ. Ի : * Բարձրացեալ ալոյ կա- րողին, առ որ քաջութիւն խրախուսելն սր- ժան է ամենեցուն : Լուայք զսեառն ան- սուտ ձեզ խոստմունս. խրախուսեցէք առ այս բարբառոյ յոյս. ԼՀ. ոփՀ :

ԽՐԱԽՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽՐԱԽՈՒ- ՍԱՆՔ. * Ասացուք խրախուսութիւն. Նոքա ՝ի ձեւանակ քումմէ մերժեցան. կԼր. պ՟ :

ԽՐԱԿԱՄԱՏԵԼ. Ն. Ἀφηνιάζω. Habe- nas detrecto, excutio, fraenum non patior. Խեռութիւն հասանել զկամ, այսինքն զչը- կամ, զանձն. անձակուռը լինել. անսա- ւեալ. հեռանալ. * Խրակամատեալն և հակա- ռակ ասեալ բազում չարեաց ցոյց ունի. Բր. հդ :

ԽՐԱՄ, ի, իւ, կամ ոյ, ոց. գ. որ և ԽՐԱ- ՄԱՏՈՒԹԻՒՆ. Διαχοπή. Discissio, decisio, ruptura, divisio, fractio. ῥαγμός, sepes, sepimentum. Պատառուած. տեղի բացեալ, որպէս առուս խոր ջուրջ զքաղաքաս. և որ- պէս ձեղքուած պարսպի կամ ցանկոյ. և ցանկ. անջկտեա. խանդակ, խչնաչէն, էիՒ, էիՒէ. * Զխրամ հեղեղատի ՝ի փուշոյ : Վա- րեսցին ՝ի մարդկանէ ընդ խրամ. Յոբ. իԸ. 4 : ՄԻ. Ի. 12 : * Խնուլ զներամս քաղա- քին գաւԹի: Եվսից զներամ քաղաքին գաւ- Թի. Ք. ԼԳ. Ի. 15 : Ծ. 27 : * Յորժամ ցանկ խրամատիցի, հարկ է ամենեցուն ընդ նմին գնալ. և վասն այնորիկ խրամ կոչի : Վասն քո հատաւ խրամ, և եղիցի անց եղջօր քումմ (փարեսի). Կի-ըղ. ծՆ : * Զխրամ մնոյն խցեալ փակեսցուք. Ոի. յԴ. ՟. 5: * Խրամատեալ է ցանկ այգւոյ նորա. Թէ- պէտև չինէ զնա, սակայն խրամ կոչի : Սորա են՝ ոչք կան ՝ի խրամի, և կարկատեն զներ- բոյր. ՄԾԲ. Ի. ծԻ : * Զխրամ պատրաստց նոցա ոչ ոք հատանէ պատերազմաւ. ԼՀ. ոչ. (որ լինի ոմի, կամ ցանկ :) * Եմոեա իբ- րև զօձ ՝ի մէջ ամրացելոցն, և խրամ հա- տեալ՝ յատիշտակեաց. ԵՀԻ. Ք : * Եղև յոր- գիս իմ խրամ (այսինքն խրամատուԹի պա- տուհասիս). ԵԷր. ՀԾփ :

ՆմանուԹիւն. * Եւ այլ կանանց զնոյն իր- բոյր համարձակեալ հատանեն ոչ. իբր ճա- նապարհ. Մ՟ի :

ԽՐԱՄԱԿԱՐԿԱՆ, ի. ՟. Οἰκοδόμος. Aedificator, sepiens. Որ կարկատէ զներամ, որ լնու կամ լինու և նորոգէ պատա- ռուածն. չինող զսանկն քակեալ. (իրօք կամ նմանուԹիւն.) * Կոչեսջիր խրամակարկատ ցանգոյ. Ես. ծԸ. 12 : * Խրամակարկատ գաւառ ցանկոյն հաւատոյ. Նար. ՟ծԲ : * Ոչ ոք մնաց խրամակարկատ ցանկոյն մերոյ. Սարգ. ՟. պԷփ. Ի : * Խրամակարկատ, որ ցանկէր զցանկ, որպէս և եկաց մնվսէս իրա- մակարկատ Ժողովրդեան. ՄԾԲ. ծԼ : * Խըն- դրեցի ես ՝ի նոցանէ այր մի խրամակարկատ, և ոչ գտի ՝ի նոսա: ԵԹԷ ՀՆՀԼ զնոսա կա- մեր, խրամակարկատի Ժողովրդեանն (յի մնվսեսի) ոչ ցուցանէր. ԵԷր. համաբ. Ե Էւ:

ԽՐԱՄԱԿԱՐԿԱՆ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. կար- կատել զներամ. ցանկել. պատսպել. չինել. * Խոյս ետուն յանապատն, և խրամակար- կատ արարին զնա, և ամրացուցին ոչ. յն. չինել զաւերակս. ՟. Ա. Ի. 62 : * Զցանկ օրինացն զոր խրամատուց Թշնամին, փու- Թալ խրամակարկատ լինել Շ. ՆՂ : * Կոյսն մարիամ, որ եղև նորին (եւայի) ախտի խրա- մակարկատ. ԼՀ. ոոաի : * Խրամակարկատ լինել ցանկոյն. ՍԷփ. յի. Ե :

ԽՐԱՄԱՀԱՏ. ո. Պատառօղ, քակօղ, հատանօղ աեղւոյ իրիք՝ որով լինի խրամ. կամ հատանօղ խրամոյ՝ որպէս ցանկոյ. * Զտիրատեացս, զոչ կարկատօղս ցանկի, զներամահատս. Մ՟փ. ծԸ : * Բնական օրի- նացն խրամահատ եղեր պատպին. Վ՟ր՟. ծՆ : * Ես խրամահատս լինել յօրինս Թա- գաւորացն ոչ կամիմ. Վ՟ր՟ ոաի : * Որ ՝ի գո- ղանացն խրամահատ լինի. Մի. ԴՔ :

ԽՐԱՄԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Խրամա- հատ լինել. * Մերժեաց զցանկն, և արուա- քոյ գուաւ նմին խրամահատուԹեան. ԼՀ. ոչ :

ԽՐԱՄԱՊԱՀ, պահ. ո. գ. Որ պա- հէ զներամ քաղաքի. * Դիմէրապահս և խրա- մապահս կացուցանել. յն. պահպանող քաղաքի. Ք. Ի. Ե. 24 :

ԽՐԱՄԱՆ, ի, տից. Տ. ԽՐԱՄԱՏՈՒ- ԹԻՒՆ. Διαχοπή. * Ի վերուստ խրամատիցն : Ի վերայ խրամատից. Ք. ԼԳ. Ե. 20 : * Բնա- կեսցէ ՝ի խրամատս նորա, այսինքն յամե- նայն ահարեակս նորա. Եէր. ԳՓ : Իակ ՄԾԲ- Ե. * Թէպէտև չինէ զնա, սակայն խրամատ կոչի ՟՟. ըստ ձեռ. խրամ :

ԽՐԱՄԱՆԵՄ, եցի. Ն. Διαχόπτω, ῥήγ- νύω, νυμι. Disrumpo, findo, reseco, decido, frango. Խրամ հատանել. խրամահատ լի- նել. պատառել, հերձուլ. խորել, բանալ զտեղի փակեալ կամ զցանկ, զսլարփսպ. քակել. խախտել. լուծանել. (ըստ. պրաբ. խոր, խորէ, խորեպ, խորգ. եբր. ՔաբՀ. իբր հերձուլ.) պոռնել, ՃՀեել. ԵաահՔ, ԷՔահէ. * Խրամատեցաւ վասն քո ցանգ : Խրամատեցաւ քաղաքն, և ամենայն ազգ պատերազմի ելին արտաքս: Ցէր խրամատեաց զիշնամիս իմ առաջի իմ, որպէս խրամա- ւիցին ջուրք: Խրամատեաց ամ ձեր ՝ի մեզ : Խրամատեաց տեր զներամատուԹիւն յոգւոյ- ևն : Խրամատեցին անձանց իւրեանց ցանգս անկարկատս. Ափ՟ : * Խրամատեալ զցանկ հատատոց, կամ օրինաց, կամ զօրենս. Աւղ: Շ. ՆՂ : ԼՀ. պԲՔ :

ԽՐԱՄԱՆԻՉ. ո. Որ խրամատէ. խրա- մահատ. հերձիչ. պատառօղ. բանօղ. * Ցան- գափակ դրսխոնին խրամանիչ. Ճ. Ա : Ինքն եղ, և կոչեցաւ փարես, սահմանափոխ խրա- մատիչ. Վ՟ր՟. ծՆ :

ԽՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαχοπή. Ru- ptura. κατάπτωμα, lapsus, ruina. որ և ԽՐԱՄԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ, և ԽՐԱՄ. Պատա- ռուած. պատառումն. հերձումն. Ճեղ- քումն. բաժանումն. քակումն. և Ծերպ. (եբր. ՔԲՀ.) * Ապար աեր խրամատուած ՝ի մէջ ցեղիցն իսրայէլի : Խրամատեաց տեր խրամատուԹիւն յոգւոյ : ԽրամատուԹիւն յոգւոյ : Ոչ գոյ խրամատուած ցանկոյ նոցա. ևն : * Ցանկել զսրամատու- Թիւնն : Ամրոյ գժուարաքակելի խրամա- տուԹիւս. Ափ՟ : ՊԲփ :

ԽՐԱՆ. Տ. ԽՍՆ, և ԽՐԽՈՐ :

ԽՐԱՆԱԽ, ի, ից. գ. Φαρασάγγης, γας. Pharasanga. որ և դրի ՀՐԱՆԱԽ, ՓԱՐԱՆԱԽ, ՓԱՐԱՆԱԳ. արաբ. ՔԲրաՀ. ալ. ՔԲրաՀԳ. Չափ միջոցի երից մղոնաց. որպես լը. Ա՟գա. այլ ըստ ոմանց վարի պարզաբար որպէս մը- ղոն. * Մղոնն՝ հաղար քայլ. և խրատանին ՝ի նմանէ. Մղոն՝ հաղար քայլ. և խրատանին զնոյն և երկնգին պօղոս խրա- տագրանէ : Զսոյն և մեծախորհուրդն խրա- տագրանէ սողոմոն. ՊԲփ :

ԽՐԱՏԱՒԱՆԵՄ, եցի. Ն. Խրատ տալ. խրատել. * Զնոյն և երկնգինն պօղոս խրա- տագրանէ : Զսոյն և մեծախորհուրդն խրա- տագրանէ սողոմոն. ՊԲփ :

ԽՐԱՏԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան խրա- տու. խրատ. առած խրատական. խմաստ. * Մեծն ՝ի նոսա գիտդինեա հռչակի՝ վայ-

լեալ խրովքն միշտ խրատաբանութիւք ։ Նա-
քան զամենայն խրատաբանութիւնս նորա
այս վայելչագոյն ասացաւ բան ։ Ջյոքնա-
գոյն նորա ասացեալ դիւցազնական տա-
ղիւք խրատաբանութիւս ։ Պիպ ։

ԽՐԱՏԱԲԱՐ ։ ն. Ըստ կերպի խրատու ,
կամ հրահանգաց ։ * Ա յքան խրատաբար
յառաջ բերեալ հարցմանց ։ կԻրղ ։ գԻ ։

ԽՐԱՏԱԳԻՐ ։ ա ։ Գրեալ առ ի խրատ ։
խրատական ։ * Բազում Թուղթս խրատա-
գիրս և զգաստացուցիչս առաքէր ։ կորիւն ։
*Գրեալ զԹուղթսն խրատագիրս և զգուշա-
ւորս ։ Սարգ ։ յԻ ։ ա ։ Ն ա ։ պ ։ ծԲ ։ * Գրեր
Թուղթ առ նա խրատագիր ։ Ճ ։ Ֆ ։

ԽՐԱՏԱՆ ։ ա ։ Իբր խրատեալ , և խրա-
տեւով ։ *Ջամենայն ունի ժողովեալ գիւղ
առ ակացգ , և խրատած յիւրաքանչիւր Ճա-
նապարհս և ուղղած ։ Լ՚Բ ։ ծԶ ։

ԽՐԱՏԱԿԱՆ , ի , աց ։ ա ։ կարգեալ առ
ի խրատ ։ և խրատոլ ։ * Ի բանից խրատա-
կանաց և հրամանաց ։ Սարկ ։ ԹԿ ։ * Ա-
կաւ բանիցըս խրատական՝ լեր ամբագոյն
գու պահապան ։ Ը ։ ա ապիրաթ ։ * Բանիւ
վարդապետութեամբ խրատական հանձարով ։
Ի գիրս խոսր ։ *Ջխրատականան առաջի դնել ։
Ընկալարժ ։ և զխրատականան ։ և զինչ են
խրատականքն ։ Սարգ ։ յԻ ։ Ք ։ Ն Ք ։ պ ։ Ղ ։
*Խրատական է ածային բանն , և ոգւոյ սը-
կաւութեամբ քաջ բժիշկ ։ փիւ ։ լԻՒ ։

ԽՐԱՏԱՀԵՌԱՑՈՑ ։ ա ։ Որ հեռա-
ցուցանի յիւրմէ զխրատ ։ * Խրատատհեռա-
ցոյցք , յանդիմանամերժք ։ Մծբ ։ ծԶ ։

ԽՐԱՏԱՏԵԱՑ ։ ա ։ Առեջոլ խրատու ։
* Սպառ են խրատատեացք , և տպլաբանք ։
Մծբ ։ ծԶ ։

ԽՐԱՏԱՏՈՒ , ի , աց ։ Տ ։ ԽՐԱՏՏՈՒ ։
*ԼԻր սմա հայր և խրատատու ։ Մ՚աղ ։ *Խը-
րատատու եղիս մոլեսի անեղն իւր ։ Եզիս
նա նոցա խրատատու , և ոչ հրամանատու ։
և յորդորիչ , և ոչ օրէնագիր ։ Եփբ ։ Բառս ։
Ն ա ։ Յոբ ։ *Որպէս եղեր խրատատու , և
բազումք մեռան , լեր այժմ խրատատու կե-
նաց ։ Փարպ ։ *Ա՚քիտոբել խրատատուն չա-
րեաց ։ Խցան բերանք չար խրատատուացն ։
Մծբ ։ ծԶ ։ Եզիս ։ Ք ։

ԽՐԱՏԱՐԱՐ ։ ա ։ Իբր խրատական ։ (Եթէ
չիցէ գրէլի խրատաբար ։) *Հրամայեն բե-
րել զԺողովեցն կիւրղի երանելոյ , զոր առ
նա խրատարար և եղբայրաբար առաքեալ
էր ։ Աբբ ։ Տաիկ ։

ԽՐԱՏԵՄ , եցի ։ ն ։ Νουθετέω. Admo-
neo. παιδεύω, κατηχέω, instruo, erudio.
μαστιγόω, castigo, flagello, ևն ։ Տալ զԽը-
րատ՝ ըստ ամենայն առաման ։ որպէս Յոր-
դոռել , զգուշացուցանել , ազդել , յիշեցու-
ցանել , զգաստացուցանել , կր ։ զգաստաց-
նալ , ուղղել , ուղղիլ ։ Նախանձ՝ Էօյիւթ վէր
ձե ։ *Խրատեցեր դու զքաղսմս ։ Ապա Թէ
ոչ խրատեսցիս , լուր զայս՝ Հայհոյեին զԱծ
օրիդիք նորա , և նա ոչ խրատեր զնոսա ։ Ջտ-
սա իբրև հայր խրատեալ փորձեցեր ։ Որովք
մեզանչեին՝ յոմէ տրտեալ խրատես ։ Խա-
ղովք սասոիցն ոչ խրատեցան ։ Ա յսոս-
հեաև խրատեցայուիք յանիւք իմովք , և օգ-
ուեցարուք ։ Խրատեցջք զատահաս ։ ևն ։
*Խրատէ զՀոգ յուղղելիք ։ Ջանձնիչխա-
նուԹիւնորա՝ի լաւն խրատ գարձուցանել ։
ՅՃԲ ։ Ը ։ Եզիս ։ *Մարդք խրատեցջք զգը-
տեր՝ զգածուԹիւն և զգաստուԹիւն սիրել ։
Ոսկ ։ ա ։ փիմ ։ Ք ։ * Ի մեզանչել խրատեցին
զնս ։ Լ՚Բ ։ ոչ ։

ԽՐԱՏԵԼ ։ Հրահանգել , կրԹել , ուսու-
ցանել ։ ՌՆՄԿՒ ԷՈՒՔ ։ *Ա՚յր ոք որ խրատե
զորդի իւր , այնպէս սէր ածէ քո խրատեսցէ
զքեզ ։ Օր ։ Ը ։ 5 ։ * Խրատեալ էս յօրի-

նացն ։ Հա ։ Ք ։ 18 ։ *Կամիմ բանս հինգ մԸ-
ոոք խօսել , զի և զայլս խրատիցեմ ։ ա ։ Ի ։
ծԳ ։ 19 ։ *Խրատեալ՝ի հրահանգս ածպաշ-
տուԹեանէ ։ Մ՚աղ ։ *Ջամենեսեան խրատել
ածային գիտուԹիք ։ ՅԻ ։ լԲ ։ *ԴպրուԹիք և
ուսմամբ խրատեալք ։ Վ՚ԷՐ ։ ոչ ։

ԽՐԱՏԵԼ ։ Պատուհասել սաստիւ և գա-
նել և պատժով ։ * Խրատեցից գաւազա-
նաւ արանց ։ Յաւելից խրատել՝ի վերայ
մեղացն ձերոց ։ Խրատեալով խրատեաց զնս
սեր , և՝ի մահ ոչ մատնեաց ։ Խրատեցից
զգա , և արձակեցից ։ ևն ։ կամ *Խրատեսցեր ,
և ոլորմեցար լինէ ։ Խրատեսցէ նա զորդիս
ժողովրդեան քոյ , և գաթձցի և ողորմեսցի
որդւոցն արդարոց ։ Տոբ ։ ծԳ ։ 17 ։ ծԳ ։ 11 ։
*Եւ ոչ զանգամս մարմնոյս գանեալ խրա-
տեցի ։ Յաւուրք և տասնջանաքն երուսաղէմի
խրատեցեալ ։ Միշտ խրատեալ (այսինքն
հարուածեալ) ընդ երուսաղէմի , և ոչինչ
խրատեցեալ (այսինքն զգաստացեալ)։ Նա-
հ ։ Ն ի ։ լԲ ։

ԽՐԱՏԻՉ ։ ն. ըստ յն ։ ոՃոյ ։ որ և վար-
դապետիմ , Ուսանիմ ։ Παιδεύομαι, ἐπιπα-
δεύομαι . Doceor, instruor. * Ախատամն-
Թեաս բարի այր խրատեալ էր առ ի միոն-
վայ՝ ոչ զբոլոր Թագաւորական արհեստս ։
Պղաթ ։ գԻՒնվս ։ * Մ՚ի ծամեծ ՚ի բարձրագոյն
աւանդուԹիս յերգոյ երգոցս մերձակայ
ընԹերցուածովս խրատիչք ։ Նիս ։ էբփ ։

ԽՐԱՏՉԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ։ փ ։ Ընդունե-
լուԹի խրատու ։ զգաստուԹիւն ։ *Ճառդ՝
յանդիմանուԹիւն անխոյզ պակչուսելոյ , առ
ի խրատչընկալուԹիւն այնոցիկ՝որ բժշկիչն կա-
րեն ։ Փիւ ։ լԻՒ ։

ԽՐԱՏԻՉ , ոչի , չաց ։ ա ։ Παιδευτής. In-
stitutor, magister, castigator . Որ խրատե
(ըստ ամենայն նշ ։) *Ես եմ խրատիչ ձեր ։
Ոնվ ։ Ք ։ 2 ։ * Գոյ այր խորագէտ՝ քաղմեաց
խրատիչ , և անձին իւրում անուիտան ։ Սէր ։
ևՔ ։ 22 ։ * Խրատիչ գիտեր զնոսա ։ Եզիս ։
*Վերակացու լինել և խրատիչ ։ Իգն ։ *ԼԻր
միշնորդ արդար ՚ի մէջ խրատչին և ՚ի մէջ
յանցաւորաց ։ Ոչ ՚ի վարդապետաց ձերոց ,
և ոչ ՚ի խրատչաց ձերոց է , այլ յայլ՝ որ ա-
ձեցուցիչ է ։ Եփբ ։ Էս ։ Ն ա ։ Յոբ ։ *Մեր մե-
ղացն փոխան զխրատիչն (չարեաց) ՚ի նոյն
գատապարտէ ։ Լ՚Բ ։ ոչ ։

ԽՐԱՏՈՒԱԾ ։ Իբր խրատեալ , ի ։ *Միտք
արդարոյն յասուկ է , և վչտակիցք , և օրինօք
խրատուած ։ Լ՚Բ ։ առաի ։

ԽՐԱՏՈՒԹԻՒՆ ։ փ ։ Խնդ կամ ընԹերց-
ցիր խչտատուԹ ։ որ և Հանձար ։ Էուգուա-
մօսսող. Դիոն ։ էիՀչ ։

ԽՐԱՏՈՒԿՔ ։ փ ։ Խնդ կամ ընԹերցիր
խրատուք ։ *Տխոմար քան զմանկունս խրա-
տուկս Հոռոմոս ։ Մծբ ։ ծԶ ։

ԽՐԱՏՈՒՆ , տուի , ուաց ։ ա ։ Παιδεύων,
συμβουλεύων, συμβουλὸς , συμβυβάζων . In-
structor, consiliarius, ևն ։ որ և ԽՐԱՏ-
ՏՈՒ ։ Տուօղ զխրատ և զխորհուրդ՝ բարի կամ
չար ։ Խրաւ փոսօղ ։ *Ոչ լսեի ձայնի խրատ-
տուի իմոյ ։ Առաի ։ Ք ։ 13 ։ *Ո՞ւր են դԸ-
պիրքն , ուր են խրատտուքն ։ Ո՞վ գիտաց
զմիտս նոն , որ և խրատուս լինիցի նմա ։ Ես ։
լԶ ։ 18 ։ ա ։ Ներ ։ Ք ։ 16 ։ *Ոչ յոմէքէ
խրատուս դրժեալ ։ Աբբ ։ Տաիկ ։ *Հարց
հոգևորսաց և խրատուաց ։ Սարգ ։ յոտ ։
Ք ։ * ՁիմարուԹեան բանք՝ զոր պատաս-
խանեն ոնքա խրատուաց խրեանց ։ Շ ։
ընդ ։ *Վարժեա՝ ճշմարիտ խրատուացն
Հաւանել ։ Լ՚Բ ։ իմ ։ *Ի ինչ փիլոԹիւն և
կարեաք գտանել՝ կամ՝ի բժշկաց , կամ՝ի
գանէ խրատուացդ։ այսինքն գաստիարա-
կաց են ։ Ոսկ ։ Ես ։ * Աս տմենայն՝ խրատ-
տուաս չարսս վարեցեալ ։ Փիւ ։ իմսգան ։

*Ընդ իշխանին վաս խրատուուին անկանել ։
Եզնիկ ։ * Վատթար արանց խրատտուաց ։
Եզիս ։ Ճ ։ * Բանք անօրինացն զօրացան՝
խրատտուացն զանօրէնուԹիս ։ Տծաի ։ *Ըստ
առաջնին խորհրդական խրատտուացն ։ Պատ-
գամ՝ի նեբքս յղէին զնոյն խրատտուն իւ-
րեանց ։ Եզիս ։ Ք ։ *Ջխրատտուսի կարգ , և
ոչ զօրէնագրի ցուցանէ այսոքիւք ։ Ա յնպէ-
սի իսկ միտք վայելէին խրատտուաց , ոչ
միայն ողոքել , այլ և կսկծեցուցանել յո-
յն ։ խորհրդատուաց ։ Ոսկ ։ տ ։ ա ։ 20 ։ 22 ։

ԽՐԱՏՏՈՒԱԿԱՆ , ի , աց ։ ա ։ Որ ինչ
Հայի առ խրատտուսէ ։ *Ջհայրենի գործ
խրատտուականն կատարէր ։ Բառս ։ Ճ ։ 12 ։

ԽՐԱՏՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ։ փ ։ Ὑποθήκη.
Admonitio, suggestio. (գրի և խրատտու-
Թիւն ։) Տալն զնչատս (ըստ ամենայն առ-
ման) ։ խրատտու գալն ։ խրատ ։ ԹելադրուԹիւն ։ *Ըստ խրատտուսէ իմսանոյն
սողոմոնի ։ Բբս ։ հղ ։ *Ի գովուԹէ անտի ըզ-
միտս ծոցս ողորկեալ՝ յայս խրատտուսիս
գայ ։ Ոսկ ։ ա ։ Նբ ։ * Խրատտուսիք վար-
դապետի ։ Ածաշունչ գրոց խրատտուք ։
Ի խրատտուսէիչ խնամոցն ած ։ Լ՚Բ ։ պԲփ ։
Ն ա ։ *Խոտորեալ յօրինոյն խրատտուս-
ԹենԷ ։ Երզն ։ Տաիկ ։ * Լսելով զածահաճոյ
խրատտուԹիւնս ։ Մ՚աղ ։

ԽՐԱՁ , ացք , ցից ։ փ ։ Ἰμάς, σφυρωτήρ.
Corrigia, lorum. կապ կօշկաց կամ տրե-
ցաց ՚ի փոկոյ ։ լարէփ պաղը՝ Ռասմաբ ։ * Ի
շալամաԹէ միոչէ մինչև ՚ի խրացս մի կօշ-
կաց ։ Ոչ հատցին խրացք կօշկաց նոցա ։
Լուծանել զխրացս կօշկաց նորա ։ Ծն ։ ծԲ ։
23 ։ Ես ։ Ք ։ 27 ։ Մրկ ։ Ա ։ 7 ։ *Ջինչ խրաց
կօշկացն իցեն ։ այլ ՚ի լինել շաղկապիչն
ոնդել կօշկացն և փոկոցն ։ կամ լինել զոր
արտաքոյ ոմանք ագանին գարշապարաց
կօշկացն ։ Շ ։ Տաիկ ։ *Ցաղագս յաղԹուԹեն
մարտնչելով , փոխանակ խրացիցն՝ գնդա-
տեսակ այլ ինչ , որ գանս առնէ , ըմբռնել ։
Պղաթ ։ օրին ։ Ը ։ * Ագուցին զհողաճախսն
զերկաԹեղէնս՝ ՚ի միասին խրացիչք սևե-
ռեալ ։ Ճ ։ Ա ։

Եւս և կապ պարեգօտի և բաշկոնի ։* Եւ
արկանեն բաշկոն չորեքկուսի՝ խրացիւք
ոնդեալ զլանջն ։ Մ՚աղ ։ ոԲՀ ։

ԽՐԱՑԱՏԵՍԱԿ ։ ա ։(որ ըստ սխալ գրչի՝
խեցատեսակ ։) Ἰμαντώδης. Loro , vel co-
rio similis, lori modo flexilis. Հանգէտ
խրացից ։ նման փոկոյ ։ * Սեռ հերիցն (հե-
րացն) առ մորԹն բնաւորեցաւ՝ բազալան
իսկ խրացատեսակին գոլով ։ Պղաթ ։ փԽ ։

ԽՐԱՑԵՄ , եցի ։ ն ։ Խրացիւք ոնդել
զկօշկս ոտից , կամ ամրացուցանել զոտս ։
*Խրացեան զոտս սաբատարանական ուսմամբն
քոյ ։ Նեղս ։

ԽՐԵՄ , եցի ։ ն ։) Ἐρείδω . Figo , tru-
di. Մխել և մխիլ ՚ի խորս սաազոյ , սրոլ-
մոյ , հողոյ , ևն ։ Հարսաել իւր մածանիլ ։
պինդ կռուիլ , յարիլ ։ սօգմագ , սօգս-ըմագ ,
սաքլամագ , սաքլանագ , պանդագ , Էսքեզմագ ։
*Մատ ՚ի նաւահանգիսան խրիցէ զնաւն ,
կամ բախիցէ ։ Ոսկ ։ Եբբ ։ Խէ ։ * Աւազին
կողմն նաւին խրեալ՝ անշարժ մնայր ։ ԳԴ ։
Խ՚Ե ։ 41 ։ *Անկեալք ՚ի տիղմն հանդերձ երկ-
վարօքն խրէին ։ փառս ։ *Գարշապարօք իւ-
րեանց յերկիր խրեցան ։ Երզն ։ Տաիկ ։ * Ի
գետնանախանձ նոսաստուԹիք պատկերացն
ախտաւորացաբար խրել ։ Դիոն ։ Էրին ։ Ք ։ *Ի
պարսկական մայրապահանուԹեցն վայր վը-
տանգեալ խրին խոհերս ։ ՅԽ ։ իմ ։ պաւ ։
*Խրիլ՚ի ծակ խլուդան ։ Մ՚եսր ։ Եբեդ ։ *Կա-
քաւերք ՚ի վերայ սաոին , և խրեալ ոսք նո-
րա՝ եհատ սաոն զպարանոց նորա ։ Երզն ։

ֆի : * Ոչ խրել ամենևին յերկրաւորս . վ. ըդե . վնաս :

Ի ԽՐԹԱՆ բոլորակի . Եթէ չիցէ գրելի, ի խոյուղեան , ուղղականն ունի լինել խիրթն , կամ խուրթն , որպէս կենդրոն, եւն : Միսայէլ . խ. :

Խ Ր Թ Ի Ն , խրթնոյ , ոց . ա . Ἀκοσμος . Incomptus. Κρυπτός, ἀφανὴς. Abstrusus , obscurus. Անշուք . խոշոր . տգեղ . տժեղ . տխուր . մթագին . մթին . պիլխիդ . այ. փընըղ, գաւանը, պայծը . * Զվկայարանին ՝ի հռիփսիմեանցն, որ նախ խրթին և փոքրատեսակ իմն էր չինեալ : Զոր երբեմն խրթին և մթին էր՝ զնա չինեալ . Ցհ . կի : * Եկեղեցի խրթին անտաչ վիմաք . Ո-ոպ : * Թէ յաջ կողմ գնասցես , ի տիւ արեգականն . և ձախ յահեակ , յերեկս կոյս ՝ի խրթինն և յայրևմուտս . Միսայէլ . խ. :

Խ Ր Թ Ի ս . Մթին ըստ իմաստից . գժուարխնդաց . անյայտ . խորին . չնին , կիւճ , փչրին , սոփ . * Խրթին է սասցեալս : Խրթին է բանս , և այսպէս իմանի. Լմբ. սղ . Ն առակ :

Խ Ր Թ Ն Ա Զ Գ Ե Ա Ս , ի , ից . ա . Խոշորապետս, կամ սահզգետս . * Ներկերպին գազանագվեմբ , խրթնազգետաք , խուճապօղաք . Թէոդոր . Ժայրագ :

Խ Ր Թ Ն Ա Ն Ա Ն Կ Ո Ց Թ . ա . Անշուք և անհարթ ծածկութիւն . * Զհանձարոսս խրթնանածածկոյթս՝ յիշատակ կորուսելոյ փառացն ագամայ . Ն ա . խ. :

Խ Ր Թ Ն Ա Ն Ա Ն Ո Ի Կ . ա . Մթին և անյայտ իմացուածով. գժուարիմաց . * Խրթնանածածուկ բարբառոց լեզուաք . Ն ա . առաք :

Խ Ր Թ Ն Ա Հ Ա Յ Ե Ա Ց . ա . Խոշոր կամ խոժոռ հայեցուածով . ագեղ . տխուր . * Մինչ գեղք հրեղինաք յորգահոսին . . . խրթնահայեաց գիմաք վառին . . . քնուրթիք ամէն հոգեղինին . Ցե ՝ որդի :

Խ Ր Թ Ն Ա Ն Ա Մ , ացայ . է . Ἀκοσμέω. Incomposite me gero , ornatu destituor. Անշքանալ , անզարդանալ . յեռնիլ ՝ի պայծառութիւն և ՝ի վայելչութիւն . մթագնիլ . * Եկեղեցի հայաստանեայց խրթնացեալ ՝ի բարբարոսութիւն բեմին . Խոր . ճ . 68 : * Եկեղեցիք ոչ խրթնացեալք . Ի գիր Խոսք : * Խրթնանայր բարեզարդութիւն . Ցհ . կի : * Ի մերոց գործոց խրթնանայ (եկեղեցի). Ն ա . կէ : * Պայծառ զարդուքըն խրթնացեալ կրաւքն Թուխ նշանակեալ . Շ . վէպ : * Ցայլոց բազմաց աղանդոց խրթնայեալ և նահանգեալ միգապատ կուրութիւն նշխարհս այս . Մագ . խ :

կամ պարզապէս կասիլ . կթոտիլ . սկաբանալ . գժուարութիւն կրել . * Երիվարք զոքաց քոց խրթնացին , և մի կարասցեն գբնակ՝ ուր խնգրեան . ճճ :

Ե՛ Դժուարիմաց լինել բանին , կամ խնասից . * Ա յսքար մեզ զմիտան , որ քօղ արկեալ կայ ՝ի մէնջ , ծածկեալ և խրրեալ . նացեալ ՝ի խորինս՝ ոսկրուա և անուտելի, եւն . Մագ . կի :

Խ Ր Թ Ն Ա Ե Ս Ա Ն Ա . ա . Խրթին տեսակաւ . մթին և անշուք տեսլեամբ . * Ոչք ոչ տեսին զառաջինն պայծառութիւնս , այլ ՝ի հալածանացս ծնեալ ժամանակի՝ ընդ խրթնատեսակս նայեցան տգեղութիւնս . Շ . ընդ :

Խ Ր Թ Ն Ե Ր Ա Ն Գ . ա . Մթին երանգով . նեմ . աղօտ . լրթագոյն . * Ճշմարտութիւնն ՝ի մէջ ստոցն առաւել պայծառագոյն և բևեռացի, ընդ սակաւ օրինի մերձ գողով խրրեալ . ներանգ կապուտակի . Եղէն . ծգ :

Խ Ր Թ Ն Ի . ա . Նոյն ընդ խրթին , որպէս խրթնային . այսինքն Մթին . մթագին . նահեմ . * Չի Թէ յաջ կողմն գնասցեն , ի տիւ և յարեւմտեան . իսկ եթէ յահեակ , յերեկս կոյս ՝ի խրթինն . փիլ . էն . ա . 7 : * Զայն աթարուած ոչքսց արատեսակն , և ագաց եբեկորեայն խրթնի . Լ ա ս . ի՛ : * Զմեզ կալուցեալը ՝ի ճառագայթից , և խրթնիս և խաւարչուին եղեալ . Մագ . ի՛ : * Ծածկէ յայլագունակ խրթնի եկամուից . Ն ա . ղ՛ : * Կամին զխրթնի խորհուրդն նոցա , և զխարդաւանութիւն խոկութեան նոցա չարի . Մագ . ա :

Ն ը մ ա ն ու թ ի ւ , Դ ժ ու ա ր ի մ ա ց . * Ա յնքան խրթնի անծանօթք պատահեն առ միմեանս (բանիւք) , մինչև թարգմանաց անգամ կարօտանան . Ա ր ծ ր . է . 7 :

Խ Ր Թ Ն Ո Ի Թ Ի Ւ Ն . գ . Նախութիւն . մթութիւն . պակասութիւն պայծառութեան . * Ճգնութիւն պայծառացեալ վայելչաբար , և առանց խրթնութեան . Մագ . կէ :

Խ Ր Ի Մ , եցայ . յ . Տ . Խրեմ :

Խ Ր Խ Ի Ն Ջ Ի Ք . գ . Խինջիւն . վընջիւն . փընեչիւն . * Ջայն սեռեալ երկիւղայնոյ՝ խրրխինջս առնելով որոտային . Ճ . Ի :

Խ Ր Խ Ն Ջ Ե Մ , եցի . Տ . Խ Խ Ն Ջ Ե Լ . Χρεμετίζω. * Ձի ՝ի խրխինջելոյ ունի զանուն . Վ ե ր . ֆ : * Ջի ՝ի խոնջիլն և ՝ի քրտնիլն խրխնջէ , և հանգիստ խնգրէ . Մխ . երէմ : * Լուեալ ձիոյն զխօսն ազէքսանդրի՝ երկրորդ անգամ խրրխրնջեաց . Պամ . ագէս : * Ոչ խրխնջէ չարժեալ յայձակմամբ ախտից ցանկութեան . Ն ե ղ ս :

Խ Ր Խ Ն Ջ Ի Ւ Ն . Տ . Խ Խ Ն Ջ Ի Ւ Ն . Χρεμετισμός. * Լուաւ նա զահագին խրրխրնջիւնն (նորձ . խրրխրնջմունն), և ասէ . զի՞նչ է ձայնս այս , խրրխրնջիւն ձիոյ է , եթէ գուշիւն առիւծու . Պամ . ագէս :

Խ Ր Խ Ո Ր . գ . որ և Խ Ր Ն . Նշխար . փըխուր . փչուր . փշրանք . մասունք (սրբ). Խօրթբէք, Խ-ըթբէլն , Գ ը ը ն ը ը . * Որ կերք այնոցիկ , որք յալեգս ձայն լուբաւոյ մեռանին . և որ ոչ սակ յիւրում տանն ուշնիցի ինչ անտի , թէև փըր խորոր ինչ ուշնի , չար ինչ ՝ի նա ոչ մերձենայ . Փ ս ր գ :

Խ Ր Ձ Ա Ն Ա Մ կի՛ } ացայ . ը Լինել խրճ

Խ Ր Ձ Ն Ա Ն Ա Մ , } զխուբձն . դիպանալ . երևիլ բոլորչի կապեալ ՝ի սուրբ, կի՛ ցնցըղկեալ ՝ի վերուստ . * Սկիւտարգ խրձացեալ կարակնեալ բազմաձեմուկ տանուվն . Ոսկ . ՝ի՛ւ . ը :

Խ Ր Ձ Ն Ա Ց ո ւ Ց Ա Ն ե Մ , ցուցի . ն . Տալ խրձնանալ , կամ դիպանալ . * Երկիւղ և սոսկումն ածեն ՝ի մարմին , և զչերս խրրձնացուցանեն . Կ ի մ փ :

Խ Ր Ճ Ի թ , Ճ ի կամ Թ ոյ , Թ ա ց կի՛ Թ ո ց . գ . Խուղ . խուց . աղքատին յարկ կամ սենեակ միայնակեցաց . (որպէս Թէ խրրճամբք կազմեալ .) Խ ո ւ ի ի ե . * Մենաստանս և առանձնակաց խրճիթս . Խոր . ճ . 20 : * Ի խրճիթ ատոի արտաքս հանեալ . Ցհ . կի : Գնաց ՝ի խրճիթն : Եւ ՝ի խրճիթէն . Վ ր ք հդ . յ . առեալ : * Չանին զմարմինս նոցա յիւրաքանչիւր խրճիթսն . Հ = 3 . յովհ . ծ ֆ : * Ցայնմ պղծանոցի խրճիթին (ազանդաւորաց .) Մագ . ա :

Խ Ր Ճ Ի Ե Ր Ե Ս . Տ . Խ Ո Ր Ճ Ո Մ Ե Ր Ե Ս :

Խ Ր Ո Խ Տ . ա . Γάυρος. Superbus, ferox. ἀλάζων, arrogans . Յանձնապաստան . սեգ և սոնք, գոռ, գոռոզ . մեծաբան . յոխորտ. ամբարտաւան . ամբարիշտաւած . յանդուգն , և յանդգնական . ահարկու . համարձակ . անարգել . անվեհեր . վստահ . պանծացօղ , և պանծալի . ակընբի ի ա ի ա , հևճիմնչիւ , փօրնաձը , մաղրօր , փիսնախ , խօպին , սէրպէնի , էօրքնիա , ձիւրպէնէի . * Ա ՛ մէնայն ձի խրոխտ . Լմբ . խ : * Ընդգէմ խրոխտ Թագաւորաց , կի՛ ախոյանին . Շ ա ր : Խոր . հ ա ի ի ա : * Տեսեալ զորդի իւր խրոխտ և սիգաձեմ . կաղնանի : * (Գողտեմ) խրոխտ ՝ի սեասանել . Պ ի ա : Խրոխտ բարք , կամ բարք , կի՛ մեօք . Լ ա ա ս . ի՛ : * Լքեալ խրոխտ ամբարտաւանութիւն ՝ի բանսն . Պ ի ա : * Յաւէտ իմն խրոխտ խաւսութիւն զպատուախանիս պատգամացն գարձուցանէր . Ցհ . կի : * Խրոխտ և ձեծամարտ կամացն . Ա ի ր . Տաքի : * Խրոխտք միանգամայն և հանգարտք՝ ըստ օձակոխ զարմի սրճուցն եղջերուաց : Խրոխտ և ահարկու նուիրեալ փայտիւս զձեմարտութիւն քարոզեցեր . Ն ա . ա ա ա . Ե ղ է : * Ջգուշոյն ցուցանելով (ազաւնոյն) խրոխտ վայելչութիւն . Պ ի ա :

Խ Ր Ո Խ Ս . գ . τὸ Γάυρον . Superbia , elatio , ferocia . խրոխտութիւն . խրոխտութիւնք . * Ձիոյն խրոխտն եղև ամբարիշտաձեռնութիւն (մարգկան) սկիզբն : Խրոխտն ՝ի բարւոյ՝ ՝ի բաց խլէ հանէ յախտից . Նի ա . Լ ա ւ : * Տիրեաց ՝ի վերայ իմ ծառայականն խրոխտ . Պ ի ա :

Խ Ր Ո Խ Տ . ս . } Խրոխտալով . յանգրգռ.

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Ռ Ա Մ . } նաբար . փիսախախանձ . * Բնական և առիւծոյն խրոխտ յարձակել ՝ի վերա մարգկան . Լմբ . ա ա ա : * Բէլ խրոխտաբար ձեռներէց լեալ : Ա ա խրոխտաբար ոտնքացեալ ընդդէմ աղէքսանդրի մակեդոնացւոյ : Խրոխտաբար իմն ամբարհաւանձռութիւն ընդվզեալ . Ցհ . կի : * Որք խրոխտաբար սիգութիւն հեզասցուցանէն զբնաւորս և զվարկոլս . Լ ի . Ե ա ֆ ր . (որ լինի և ա :)

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Գ Ո Ց Ն , գ ու ն , ից . ա . Առաւել խրոխտ . յանդգնագոյն . և Պանծագոյն . * Թէպէտև խրոխտագոյն ոք իցէ . Ե ր ս . տխ : * Ի վերայ անցեալ կացցեն միաքն՝ փառաւորագոյն լինել , և խրոխտագոյն . Փիլ . լխ . ֆ . 163 :

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Լ Ի . ա . } լի խրոխտանօք. փա.

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Լ Ի Ր . } ացայ . սեգ և սոնք . * Թագաւորաց խրոխտալի պատիւք . Պ ի ա : * Երիվար բարձրավիզ , խրոխտալիր՝ յարմարական առ ընթացս պատերազմականս . Ա ր ծ ր . ֆ . 12 :

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Կ Ա Ն , ի , ից . ա . Ուր կայցէ խրոխտութիւն . խրոխտ (ըստ ամենայն առման .) * Խրոխտականն՝ անձնահաճական և սիգանձն լսի , որ ինքն զինքն ամբանձայ ՝ի գարով . Ե ր ս . ել : * Գոգցես խրոխտական իմն կարծեօքն և ձևով մարմնոյն այսպէս ցուցանէր զինքն ամբարտաւանութիւն լի փքացեալ . Պ ի ա : * Խրոխտական բարձրավզութիւն վարել զախոյեանն . Ա ր ծ ր . ֆ . 11 : * Ջխրոխտականն ՝ի մէջ անձեալ յարձակումն . Ն ա . խ. : Արիութիւն գեր ՝ի վերոյ անցեալ յառաջանան խրոխտական ձևով . Պ ի ա : * Ի մէջ խրոխտականաց ձիոց անմոքլոյ որոյն հանդարտաբարս : Սատակեացին խրոխտականացն խիստ յարձակմունք . Ն ա . ւ . ը :

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Կ Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ւ Ն . գ . Խրոխտանն . խրոխտն գոլ . անարգել քերուն . * Եթէ զի ոչ զգանկականն խրոխտականութեան անձեցի . Ն ա . ծ ֆ :

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Հ Ն Չ Ա Կ Ա Ն . ա . Որ ինչ ուժգին թնդմամբ հնչէ . * Ոուժգնաբարբառ խրոխտահնչական կազմուածոյ թմբկին գործականութիւն . Ն ա . ղ՛ :

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Ձ Ա Յն . ա . Որ խրոխտ ձայնիւ իսօի . մեծաբան . * Բանապատճոյ՝ խրոխտաձայն , սիգացօղ բարձրապալանոց . Ն ա . կծ :

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Մ , կի՛ } ացայ . ցեալ . ը Գաս.

Խ Ր Ո Խ Տ Ա Ն Ա Մ , } ριάω. Glorior , superbio , me jacto , efferor. փրսάσσω , փրսάτομαι , fremo. Խրոխտաբար վարիլ . յոխորտալ . խիզախել . մեծաբանել . սպառնալ . ձեռներէց լինել . գոռ տալ . հսմարձակիլ . յանդգնիլ . վստահանալ . պանծալ .

ֆաղտաբլանճաք , խօրօզլանճաք , էօչխանճք ։ *Մի այգպէս խրոխտաբ (կամ խրոխտաբար) թագաւորութեդ պատուով։ Պփմ. ագէտ ։ *Սա խրոխտացեալ՝ ամբարձ զձեռն ընդդէմ բռնաւորութեն բելայ։ Գոռ ալով խրոխտայր ընչիլ զզօրութի մարաց և պարսից ։ Խոր ։ ՟. 9 ։ Ն հոխիս ։ *Սկսան խրոխտալ ընդդէմ տրքային պարսից ։ Ղևոնդ ։ *Բարեյոյս կացեալ՝ յայն փառսն խրոխտալով արհամարհեն զամենայն կենդանոյս հեշտութի ։ Լմբ ։ ոչ ։ *Գազանաբար խրոխտանան գօշել և պատառել ։ Ցհ ։ իմ ։ *Խմաստասիրել բանականին , խրոխտանալ սրամտականին ։ Շ ։ ՟. յհ ։ ծգ ։ *Որք Թագիւ պերճանան , և զօրօք խրոխտանան ։ Լմբ ։ իմ ։ *Խրոխտայաւ կատարել զբանս փրկչին մերոյ արդեամբք ։ Խրոխտայաւ հաւատոյն եաանդեամբ. Ե՟. պփմ. ը. 8 ։ ը. 5։ *Խրոխտացեալ Թշնամին ։ Խրոխտացելոյն գողեա Թռւ ։ Խլանապանծ խրոխտացելոյն. Շ՟ր ։ Խոր ։ ֆ. 9։ ՅՀ ։ կը ։ Իակ Ա՟ որ՟. ֆ. *Ընդ ձր խրոխտացան հեթանոսք ։ քանզի չև ևս խրոխտացան ,, ևն ։ ի Սաղմոսի դնի , խռովեցան , ըստ սիմաքոսի և ըստ ոմանց ի հարց ։ այլ հասարակ ընթերցուած չի ։ ի խրոխտալ ։ փրսաձցա ։

ԽՐՈԽՏԱՆՔ , նաց ։ Տ ։ ԽՐՈԽՏՈՒԹՒՆ ։ *Մի հաստատեսցի բան խրոխտանացն , զոր խրոխտացայլք գուք ։ Գէ ։ Ե՟ ։ *Ամենաքաչն խրոխտանաց ։ Խրոխտանաց վճարեալ իրս ։ Քաջալերեցգոյն խրոխտանաքն , և մեծանուն պարծանօք ։ Պիս ։ *Քաջքն եվեհելս զմիմեամբք առնէին անոյանոյարձակ խրոխտանօք ։ Աբծր ։ ֆ ։ 15 ։

ԽՐՈԽՏԱՊԱՆԻ կի՟ ԽՐՈԽՏԱՊԱՆԶ՟ ։ Որ պանծայ խրոխտանօք ։ և Ուր իցէ խրոխտութիւն պանծալի ։ * ի խրոխտապանծ մոլենախանձ զբաբանուլաց ։ Բարձրագլուխ ի մէջ յոքնախոմբ կացեալ հրապարակաց՝ լի հանդերձ խրոխտապանծ տեսուլթի ի զանազան պայծառ զգեցեալ պատմուճանաց ։ Պիս ։

ԽՐՈԽՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի ։ ն ։ Տալ խրոխտալ ։ համարձակեցուցանել ։ *Ձիք մարդկեղէն գործ , որ զմարդ կարէ ի պարծանս խրոխտացուցանել ։ Լմբ ։ ոչ ։

ԽՐՈԽՏԻՄ, եցայ, եալ, տեալ ։ Տ ։ ԽՐՈԽՏԱԼ ։ * ի ծերուլթէն խրոխտեր ի պատերազմ ելանել ։ Սեբեր ։ բ ։ * Խորամանկ մեքենայով՝ խրոխտի ի սպանումն ։ Ան՟ ։ հդ ։ իմ ։ *Մի խրոխտեր ընդդէմ փորձուլթեդ ։ այլ խորշել և տեղի տալ ։ Ոսի ։ ՟. ա՟. 14 ։ *Ծանրանայ նա խրոխտել պատերազմին՝ որ առ աստնայն ուրեք ։ Ե՟. պփմ. ը. 4 ։ Ա մանէացք չարն , որ խրոխտեալ մարմնոյն ընդ մեզ ։ Եփիւ ։ բ ։ Իակ Ոսի ։ ՟. ը. 8. գրի խոխսի , իբր խրոխտի ։ յն ։ τυραννεῖ, գոռոզանայ կամ բռնակալէ ։

ԽՐՈԽՏՈՒՄՆ , ումն ։ ֆ ։ Խրոխտալն ։ խրոխտանք ։ խնդախոտմն ։ համարձակուլթի. յանդգնուլթի ։ եռացումն սրտի ։ անվեհեր բերումն ։ խօրօզլանճաբ , ինքնիշխար , ինքնաբաւէրէթ ։ * Խրոխտումն երևելոցդ ։ Լմբ ։ պգրթ ։ * Խրոխտումն և ամբարհաւաճամուլթի յիս ոչ գտանի ։ Ցհ ։ կը ։ Ընդհատ լուալ զմահոց խրոխտումն ։ Շ՟ր ։ * Խրոխտումն աքանչելի կատարեալ կամաք զօրութեն ՟ի տեսանելին ։ Ե՟. պփմ. ը. 9։

ԽՐՈՍԱԿ ։ Տ ։ ՀՐՈՍԱԿ ։ * Դարձուցին զխրոսակն ։ Լքին զգիչերամարտ դասս անկարգ խրոսակին հասանայ ։ Աբծր ։ ֆ ։ 15 ։ ը ։ 2 ։

ԽՐՈՒԱՆԱԼ ։ Տ ։ ԽՌՈՒԱՆԱԼ ։ *Խրուալ ցեաղն այն հերօք ։ Մագ ։ լ ։

ԽՐՈՒԿ ։ ֆ ։ որ և ԿՈՆԱԲԱՐԻՍ ։ Κωνάβαρι. Cinnabari, կամ ris; gummi arboris indicae, և calx colorata ,minium, ևն ։ կարմիր ներկ ինչ՝ քնական , կամ արուեստական՝ կազմեալ ի ծծմբոյ և ի սնդկէ։ նին ձեփք ։ Գազիան ։ Ե՟ հին է՟ ։

ԽՐՈՒՏ ։ ո ։ ԽՐՈՒՏՓ ։ ֆ ։ Աւազուտ , ոտմուտ՝ վայր , յոր լինի խրիլ ։ յորձանք ։ *Քառիբեակս , վասն խրուտ տեղեացն ։ զի ջուրքն ընդ ցամաքատն ընկղմին ։ Բրս ։ մրկ ։ *Ճանաչել զխրուտս (կի՟ զխորուտս) չուանդ խաբխային ընկեցմանն փորձին ։ Պիս ։

ԽՐԶԱՆ ։ ո ։ Բառ ռմկ ։ իբրու խրչան, այսինքն խրոչօղ ։ Խրէլէն ։ ի՟ր է ։ *Գրատան Թէ խրչան է , վատասիրտ է ։ Վ՟ոփ ։

ԽՐՏԽՐՏ ԼԻՆԵԼ ։ խրաչէլ յոյժ կամ ատեպ ։ *Մի այսուհետև խրտխրտ ինչ լինիցիք ի Թշնամեաց անտի ։ Եզր ։ էիւիպ ։

ԽՐՏՆՈՒՄ՝ տեայ ։ Տ ։ ԽՐՏՉՈՒՄ, և ՀՀՐՏՆՈՒՄ ։ Սեբեր ։ փ ։

ԽՐՏՈՒԻԼ , ի , կամ ոյ ։ գ ։ Փόβητρον ։ Terricula, terriculamentum, որ և ռմկ. Խրտուիլակ , Խրչլակ , Խռնչակ , Խռնչ ։ ծռնակ ։ Թ ։ գօրգռուգ ։ ինչ մի խրտեցուցիչ և ահարկու ։ որպիսի է և նմանուլթի մարդոյ կամ կենդանւոյ կանգնեալ ի պարտէզս և յայգիս՝ ի խրտուցանել զԹռչունս ։ *Եղեցի երկիւղն հրէաստանիկ՝ ի խրտուիլ և գիսպաց։ Խնց ՟ի խրտուիլ զչաւիղս իմ. Ե՟. ծի ։ ւդ ։ Ոչէ ։ փ ։ 9 ։ *Խրտուիլ ահի տայր զիւր երկայնմտուլթին ։ փիլ ։ նի ։ ա՟ ։ *Խրտուիլ չարին է ժուժկալն ։ Ե՟ագր ։ իէ ։ Եթէ փոքր ինչ խրտուիլ (տեսանեմ), սարսեմ ։ Նա՟ ։ իփ ։

ԽՐՏՈՒՅԱՆԵՄ, տուցի, ցեալ ։ ն ։ Πτοέω, αποσοβέω. Metu consterno, abigo. Տալ խրչէլ ։ չրտուցանել ։ սարտուցանել ։ ահաբեկ առնել ։ վանել ։ խրտչեցնել ։ խրտխրտիմք ։ *Որ ձգե քաչինս Թռչնոց , խրտուցանե ըզնոսս ։ Սիր ։ իբ ։ 25 ։ *Ձի մի՟ խրտուցանիցէ նիցէ (կի՟ խրտուցէ) զլաօղն անդնդի ի սկըզբան ։ Ոսի ։ ՟. ա՟ ։ 4 ։ և Շ՟. ֆր ։ * Եթէ իւր միայն ինդիւրք զպաշտօնն , վաղվաղակի խրտուցանիր զպաշտօնեայս իւր ։ Եղնիկ ։ *Խրտուցանել զդալանադործ Թշնամին ։ Վ՟րդն ։ երգ ։ *Հրաղջր յորդորմամբ, առանց խրտուցանելոյ ։ Սարկ ։ հանգ ։

Եւ որպէս Շարժչել ։ գրդել ։ խթել ։ փոբմէ ։ *Ի՟ասանոց մտացն զգաստացուցիչ է , որ խրտուցանէ զկնճռլոլիս , որպէս խթանն զեզն ։ Լմբ ։ ծղ ։

ԽՐՏՈՒՅՈՒՄՆ , ցման ։ գ ։ Խրտուցանելն , և խրչէլն ։ քաամնուլթի ։ Խրտամն ։ *Ոչ ոսկերցն փուշ խրտուցման յանձն բռնացեալ ։ Նա՟ ։ ղբ ։

ԽՐՏՉԻՄ , տեայ , տուցեալ ։ ե ։ Ἐκπηδάω. Exsilio. πτοέομαι , metu consternor. Շրտնուլ ։ սարտնուլ ։ հարթչէլ ։ խորչիլ ։ յեաս ընդոստնուլ ։ յահի լինել ։ յեաս ընկղկիլ ։ Խրթիւ , Խրէլ ։ Խրտմել ։ *Յառաջ ջնչի՝ ձիս իմ խրտչի ։ Խոր ։ ֆ ։ 55 ։ *Նախ զգրատան ՟ի խրտչէլն է Ճանուչէլ ։ Վ՟ոփ ։ *Խրտչէին իմն՝ի քեզ աշակերտքն յովհաննու. Ոսի ։ ՟. ը ։ 11 ։ *Ձի փախչիք , զի՟ խրտչիք ։ Ոսի ։ Եռ ։ *Ցորմէ խոյն խրտուցեալ՝ արտաքս վազէր ։ Մագ ։ ւը ։ *Ընդ խաղ խրտուցանէ ոք զերիվար , և կամ միայն խրտչիցի ՟ի տեսանել զոք անպատճառ ։ Մխ ։ գաբ ։ *Հողին յեաս վարէր , և ոչ խրտչէին յահագին խորոցն ։ *Խրտչէին միտք իմացողաց զզնայրդն խմանալոյ ։ Վ՟րդն ։ եւ Ա՟ծն ։

ԽՐՕՆԻԿՈՆ ։ Տ ։ ՔՐՈՆԻԿՈՆ ։ *Ի ձեռս առի զխրօնիկոն ժամանակաց կանոնն եւսեբեայ ։ Լմբ ։ իմ ։

ԽՑԱՆԿԱՆ , ի , ացս ։ ա ։ Խցեալ ։ գոցած , ծխած ։ *Դիք գուսն շրթան , աչաց պատեալ , ականջ խըցական ։ գնչ ։

ԽՑԱՆԵՄ , խցի , խից ։ Տճա ԽՆՈՒՄ , խցի ։ *Ձբնուլթեցն խցանել զաղբիւրս ։ Ցհ ։ իբ ։ Ե՟ ։ *Խցանելով զբերան այնոցիկ , որք զպատճառս առնուն ։ Ոսի ։ յհ ։ է ։ *Լասեին գագաթք վիմօք խցաս ։ Խցան բերանք չար խրատատուացն ։ Նա՟ ։ իէ ։ Եղնիկ ։ ֆ ։

ԽՑԱՒՈՐ , ի , ացս ։ ՟ խցի ։ բնակեալ ՟ի խուց ճգնաւորական ։ միայնակեաց ։ *Քահանայ՝ որ սիւնակեաց է , և խցարգել ։ կանոն ։ *Առաքէին այս չորս կերպարց ՟ի ըստ պատասխանի ՟ի պէտս վանիցն ։ զի և այլ խցաւորացն հոգս տանէին. Վ՟ր ։ հդ ։ է՟ ։

ԽՑԵՄ, եցի ։ Տ ։ ԽՆՈՒԻ ։ որ և ԽՑԱՆԵԼ ։ *Իրիւ զօձ , որ զականջն խցիցէ ։ Մէսր ։ էբեց ։ *Քանիցս ՟ի Թշնամեաց ՟ի կապանն խցեաց զբերան ։ Մագ ։ ծէ ։

ԽՑԻԿ , խցկան կի՟ խցկի , կուռք , կանց ։ գ ։ Οὐχίσκος. Domuncula. Խուց փոքրիկ ։ խըցիկ ։ խրչիկ ։ փնակ ։ օթաճէք ։ * ի փոքր ինչ խցկան դադարեցուցանէին զանձինս ։ Ոսի ։ էէս ։ ծէ ։ * Բնակեալ էր ըստ մարմնոյ ՟ի նեղ խցկան ։ Եղնիկ ։ է ։ * Կայծակք խցկանն իւրոյ ։ Ընդ երկս խցկանն ։ Բռնդ ։ է ։ 14 ։ * ի խցկանէ անտի արտաքս ընթանալ ։ կիր ։ է ։ խ՟ ։ * Փախչել և փոխիլ ՟ի խցկէն ։ Վ՟ր ։ հդ ։ է ։

ԽՑԻՉ ։ ո ։ Որ խցէ կամ խցանէ կամ խնու ։ փակօղ զմուտս ։ արգելիչ ։ * Խընդրեա՛ ՟ի բազմուամանդ զխցիչն անուսումնու Թեան ։ փիլ ։ նի ։ է ։

ԽՑՈՒՄՆ , խցման ։ գ ։ խցանելն , և լիլն ։ գոցելը , գոցուիլը ։ *Արմատիկ խցմամբ համրացոյց արգել հոգի քանսարկուին ։ Նա՟ ։ ծէ ։ *Բաց զխցումն լսելեացդ ։ Ոսի ։ յհ ։ է ։ 28 ։

ԽՓԱՆԵՄ , խփի , եխուփ , խուփ ։) ն ։

ԽՓԵՄ , խփեցի , խփեա , եալ ։ Καλύπτω, πτύσσω, (որ և ծալել ։) συμπτύσσω, πωμάζω. Operio , tego, operculo claudo, plico, comprimo .(Աբմատն է խոփ , խըփան ։) կափուցանել ։ փակել ։ դնելով ըզխուփն ի վերայ , կամ ծալելով ։ գոցել ։ գոփանգ ։ *Փորեացէ ջրհոր , և ոչ խփանիցէ զնա ։ Եւ ։ ի՟. 33 ։ * Սուեպ բանալով և խփանելով ընդուներն զօդն ։ Սեբեր ։ է ։ *Ձաչս իմ մի՟ խփանէք ։ Վ՟ր ։ հդ ։ է՟ ։ *Եխուփ զաչս իւր ։ Եբայ զաչսն , և գարձեալ խփեաց ։ Հ = ց ։ յոանիս ։ է ։ *Ընդ բանալն և ընդ խփել ։ Սեբեր ։ է ։ * Թէ ոք ՟ի տուն զանն իւր խփէ ։ ՟ի խուար մնայ ։ Ոսկիփոր ։ *Խփէ և բանայ զմարգարէիցն բանս , որ վասն նորա ։ Իգն ։ * Ամենայն ամսն քաց , որ ոչ իցէ խփեալ ։ Թուոց ։ ծէ ։ 15 ։ * Խըփեալ զգիսան ։ (որպէս ծալելով զմագաղաթն) ։ Ղկ ։ է ։ 20 ։ * Խփեալ չրթամբք ։ Նա՟ ։ հգ ։ *Աչեաց խփելոց ողբումն ։ Մէսր ։ էբեց ։

ԽՓԸՆԿԻՑ ։ ո ։ Որ ընկենու զխուփ ածմանոց ։ *Կին չար՝ կաքաւ երկմիտ , կատու խփընկէց ։ Ոսկիփոր ։

ԽՓՈՒՄԱՆԵՄ, ուցի , խփի ։ Տ ։ ԽՓԱՆԵՆ , և ԿՓՈՒՄԱՆԵՆ ։ *Ձունկն որ լռեալ չրթանց լսէ , դիպուած մահուն խըփուցանէ ։ Շ՟ ։ խոսք ։

ԽՕԹ , ի , ից ։ ո ։ Νοσώδης, ἀνοχλείδειος. Morbidus, molestatus, ևն ։ (որ՝ի չէն է՟ ։ գրի և չօգ , կամ չուգ ։ չի ։ և խոց. խէթ. խիթ. ախտ ։) Հիւանդ ։ ախտաժէտ ։ տկար՝ ըստ մարմնոյ կամ ըստ հոգւոյ ։ խոպոպ , հաւոպ , ինքնիզ , ինձոպըզ , պոյիճ ։ * Առաքեաց ուներ զգաւիթ , և առեն , խօթ է ։ ա՟ ։ Լգ ։ ծէ ։ 14 ։ *Ոչնար խօթ և բորոտ ։ Ոսի ։ յհ ։ է ։ 17 ։ *Խօթ աչք զարեգական ոչ

կարէ տեսանել. Նար. Երփ. տես և Խէթ. *Որ՝ էր խօթ լսելոջ. Ղևոնդ. ֊ի. Առաղ. Բ. 3: *Իբր զի խօթ և պղերգ և հեղգ էր, աբատ և արագուսումն եղև. Փիլ. լին. ֊ր:

ԽՕԹԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ցսկալեա. Condoleo. Կցորդ կամ ցաւակից լինել խօթութեան այլոց. *Ինքն ինայ անախտ, թէև խօթակից լինի մարմնոյն. Նիւս. բն. ֊է:

ԽՕԹԱՄԻՏՍ, մտի, տաց. ա. որ և ԽՕԹԱՍԻՐՏ. Հիւանդամիտ. տկարամիտ. ծանծաղամիտ. դանդաղ. տարտամ. հեղգասիրտ. և Անառողջ մտօք. Ոսկ. Յհ. ա. 24: *Խօթամիտք եղերուք լսելոջ. Եփր. ֊է. 11: *Եթէ ոք քնեայ լցէ, խօթամիտ, և դանդաղկոտ. Ոսկ. յհ. ա. 24: *Անյագ խնդութիւն ողջախորհուրդ մտաց լաւահայեցաց, և սուգ և տրտմութիւն խօթամտացն և խարդախաց. Փարպ: *Խօթամիտքն և հակառակասէրքն. Նանայ:

ԽՕԹԱՆԱՄ, ացայ. ֊ի Ագ՛ծատեա, μαλακίζομαι. Aegroto, langueo. ἀλγέω, doleo. ἀποκάμνω, laboro. Հիւանդանալ. ախտանալ. տկարանալ. որ և Աչխատիլ ասի. հիւանդնալ. խոտելանմաք. տես ֊ր. Ռեփ. ա. 2: Դան. ֊ե. 27: Փիլիպ. ֊ի. 27: *Թէ ոչ ի մեզ ցգայուքեղ, և ոչ բժշկուէ կարօտունայսքը. Նիւս. Կոմ: *Մի, զի ոչ խօթանայցես՝ մինչ մեզանչեսն, արհամարհիցես. Ոսկ. Մ. ա. 14: *Առ հանանելին գիւտ ածայնոյն ոչ խօթացեալք կամ զանգիտեալք ։։. յն. աշխատեալք. Դիոն. ածայ:

Կամ ցաւ ինչ կրել. ցաւագնիլ. կարեկիր եր խոցիլ ի սիրտ. *Նա վերաւորեցաւ վասն անօրէնութեց մերոց, և խօթացաւ վասն մեղայ մերոց. Ած. ա: *Միայն խօթացեալ ի վերայ այ հայհոյութեցն: Բազումք յոյժ ի վերայ քեի հայհոյութեն խօթացեալք: Ոչ ըստ միոյ եղանակի ասացաղոյ տրտմեալք և խօթացեալք. Գրպ. ֊ի. լ֊է: *Ա յսպիսիքս զգաստապարտուի խօթանան. Մեծն. ղևս:

ԽՕԹԱՊԱՏՃԱՄ ԼԻՆԵԼ. Պատճառել զխօթութեի. հիւանդ ձևանալ. պատճառ բերել զակարութեի. *Աւրի գնացցուք. և նա խօթապատճառ լինիր, և ոչ կարիր ի տեղւոյն խաղալ. Բուզ. ֊ր. 10: Ճ. Բ:

ԽՕԹԱՍԻՐՏ. սրտի, տաց. ա. Νωθρός, νοθρακάρδιος. Tardus corde. Հեղգասիրտ. տարտամ. Թողլ. անպիտան. Լեմաքը, Ռեմպեւ. *Խօթասիրտն արհամարհեցցի: Աւրանց խօթասրտաց. Առակ. ֊ի. 8: ֊ի. 29: *Մի խօթասիրտ և լքեալ ի գործս քոյ. Սիր. ֊ր. 34: *Ի խօթասիրտ հրեական աւանդն. Լմբ. ասակ:

ԽՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Νόσος, ἀῤῥώστημα. Morbus. Հիւանդութեի. ախտ. Խոսքեմբ, որ և ԽՈՑ. Թ. Խոսքեւիթ. *Յինքեան կրէ իւրաքանչիւր ոք քաչղողութեն, և խօթութիս: Գրեալ հեի զորպիսութեին խօթութեե, և գարձեալ եթէ ոյպես ի կենդանութեին գարձեալ արձայծեաց զնա տէր. Մագ. ֊է. կ: *Տիգրանայ խօթութեի ինչքեան կրեալ. Ցհ. լ: *Հերակղէս ի սրածութեե խօթութեին (այսինքն ի ժանտախտ) անկեալ. Եսս. ֊ր. ֊ի: *Սակս յորվակի տկարանալոյն, և կրելոյն խօթութեի զոր ի բազմերիս նակ մեզն. Պզմ. լ֊ի:

ԽՕԹՈՒԹԻՒՆ. Νόσεία. Desidia. Իբր խօթասրտութեի. հեղգութեի. տարտամութեի. ծուլութեի. Ռեփեւիթ. *Ա յնչափ փառք առաչի կան, և մեք վասն խօթութեհան և քնոյ խորամանկեմք զանձինս մեր. Ոսկ. յհ. ֊ի. 34:

ԽՕԼ, ի, ացս. ա. (Որպէս խեղ մտօք, կամ խելայեղ.) Անմիտ. անգիտան. և Ցիմարական. *Ափեսէզ. *Ամենեքին անմտագոյնք, և խօլք են քան զանձն տղայոյն. յն. տալաց, aerumnosus. Հեք. Խեզ. Խմսփ. ֊ի. 14: *Շատեցագոյն և յոյժ խօլ է. Փիլ. այլաբ: *Մի անսայք անմիտ բանից դորա, և զանձինս ձեր յայդպիսի խօլ խրատուէ ի բաց կալայք. Փարպ: *Եւ զայս ոչ գիտեն խօլքն, թէ ևն. Լմբ. ասհմ: *Ի մէջ բազմակոյտ սկայիցն անխոհ խօլաց և ուժաւորաց. քանզի անդ մոլեգնեալ այր իւրաքանչիւր սուր ի կող ընկերին, ևն. (Իբրու Թ. փեւի պաշ.) Խոր. ֊ա. 10:

ԸՆԴ ԽՕԼ. ս. Ἀλόγως. Sine ratione. որպէս խօլաբար. անբանաւորէն. առանց պատճառի, վայրապար. անխորհրդաբար. *Ոչ ընդ խօլ ինչ գրեցան. Եսս. ֊ր. ֊ա:

ԽՕԼ ԱՌԱՑՈՒԹԻՒՆ. (ըստ հին ձեռ. համաձայն յն. իսկ ի նորն և ի ապ. Խօլաստաուածեի.) Անչափ ծախք. չուայտութեի. հոխաղութիւ. *Զուր տարապարտուց և խօլ առատութեի զինչն կորուսանեն: Զինչ կամիցիս առնել նոցա այնչափ ծախ խօլ առատութեեն. Ոսկ. յհ. ֊ա. 2:

ԽՕԼԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Անբանական. յիմարական. որ և ԽՕԼասի. Խելագնեմբ. *Անբնական երազոց, խօլականաց ցնորից. Նար. ֊է:

ԽՕԼԱՆԱՄ, ացայ. Ἀνόπτομαι. յի-

ԽՕԼԻՄ, եցայ. ց. յ. մարել. մոլեգնիլ և Հիքանալ. Խենթենալ և Խելագ ըլալ. Լեւփերմաք, սեքիլլենմէք. *Դու ծիծաղիս, և խօլանաս. Ոսկ. Եբր. ֊է: *Խօլացեալք իբրև զանխորհուրդս. Փարպ: *Խօլացեալդ ի չարափառուեդ. Թեոդոր. Մայրագ: *Ցառնէ միոջէ տառապեալոյ և ի խօլելոյ պահանջիցես. Ոսկ. Մ. ֊ա. 15. յն. ταλαίπωρος, miser.

ԽՕԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Անմտութեի. յիմարութեի. ֆբնբըւէ. *Ցիմարութեամբ և խօլութեաբ բազում անգամ վարեցեալ. Փիլ. այլաբ: *Մի ոք ի հրեական խօլութեհն կործանեացի. Բրս. ֊ի. յն. ի՛պաս. ἐπήρεια, injuria. *Ընտաքին խմաստութեի մանաւանդ խօլութեի, և սուտ յորջորջանք. Խոհ: *Երկրաւոր խմաստութեի ասէ, որ խօլութեի մանաւանդ՝ քան թէ խմաստութիք են. Վանակ. յոբ: *Ցետ բազմերիւնակ ուսումն վարդապետութեե չամբելոյ, և նոցա ի խօլութեանն ինալոյ՝ յիմարի բազդատեաց. Երզն. Մգբ:

ԽՕԽ, կամ ԽՕՂ. տ. ԽՈՒԽ. *Քրտինքն և խոխն՝ որ հետն հազին գայ: Փրվրայնի խոխ արիւնով. Մ. բ֊ը:

ԽՕՃԻՒՆ. գ. որ գրի ԽԱՒՃԻՒՆ, և ԽՈՂՒՒՆ (զոր տեսցես). Ἰαχή, Ῥόῖος. Strepitus, fremitus, murmur, susurrus, vociferatio, clamor. (որպէս թէ խրճ խրճ ձայն). Ձայն տեւուց. չրշիւն. օսաւիւն. խարշափիւն. և աւեհայն ձայն աննշան. ոտնաձայն. հնչիւն. չչիւն. շաչիւն. որպէս և ի չին բս. դնեն որպէս փաղանուն. *Սօսիւն, ասաւափիւն, սաւառնաձայն, թևաձայնել, խոշիւն, գանգիւն ։։. Խշրպոց. վնըզպոց, յան. չամաւս. *Զնեստոր ոչ խաբեաց խօշիւն, թէպետև յոտնիլ էր. Թղթ. ֊է: (տես և ի բառն ԽԱՀՈՒՒ:) *Ջնչ է ձայն զոր լուաւ. արդեօք խօսիցն, և կամ ոտիցն խօշիւն: Զխօշիւն ինչ գարձեալ անյայտ հնչման ի հեռաստանէ՝ յորժամ գայցէ յականջս. ևն. Փիլ. լին. ֊ա. 42: Ե ֆ. բան: *Խաւարամած չտեմարանացն խօշիւնք և գնդչմունք. Աճառ. Եւեղ: *Իբր խօշիւն ամբոխի լսէր պատերազմի. Երզն. ֊է: *Սողնոցն զխօշիւն միայն զմարդոյն ա-

ռեալ, է որ ի ծակս, է որ ի սորայ. ևն. այսինքն ոտնաձայն, կամ բարբառ անշունչ. Եփիփ: որպէս թէ լծորդ իցէ ընդ խօսիւն. որպէս և ոմն. ասի խօսիլ գետնոյ, լերանց ևն, իբր Թնդիւն, գանգիւն:

Մեղմ՝ Անբարբառ ինալն. անձայնութեի. Երեսաց արամութեան. յն. ἄχος. (Ի ἀ, ἠχος.) *Տրտմութեե տեսակք են չորք. խօշիւն, տագնապ, նախանձ, ողորմ: Եւ է խօշիւն՝ տրտմութիւն, անբարբառութեան տպարող. Նիւս. բն. ֊ը:

ԽՕՍ. Տ. ԽՕՍՔ, և ԲՕՆ. *Վասն զատկայ արար նա և իսս մի. Եսս. պմ. ֊ը. 22: *Քանզի այ էր խօս, և հոգւոյն. Ջփր. կբ: *Ըստ անկատարութեե տիոցն և գիսոն անկատար ասել. Մագ. ֊է: *Լռեաւ ի բարութեե. աստ ցուցանէ մոլգարէն արգելուլ զբարի խօսն բազում անգամ: Ի տակաւ խօսն հրամանաւս հօրն առնուլ համարձակութեի. Լմբ. կանոն. Բենէդ: *Ցորժամ ի խօս լինի, կի՛ ի խօսք գայ. Ոսկիփոր:

Կամ որպէս խօսէլն հաւուս. *Նախ քան զսկսանել առաջին խօսելոյն, և կատարելոյ զամենայն խօսն, գուս երիցս ուրացցիս զնս: Եւ զամենայն խօսն կատարելոյ՝ զոր սկսաս, գուս երիցս անգամ ուրացցիս. Բրս. տբէ:

ԽՕՍԱԿԱԿԻՑ. Տ. ԽՕՍԱԿԻՑ: Պիպ:

ԽՕՍԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Խօսուն. բանական. և Քաջաբան. Ճարտարախօս. *Բազում ինչ ի խօսականէս յինքն ձգեալ տալ. Փիլ. լին. *Ցոյժ խօսական և իմաստասէր սեսանեմ զայրն. Լմբ. ածած:

ԽՕՍԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. Որ խօսի ընդ այլոսւմ. և Նա՝ ընդ որում խօսի ոք. խօսող. սեօհպեի էպէն. *Ցորժամ յառնիս ցես, խօսակից իցէ քեզ. Ասաւ. ֊ի. 22: *Մի այնպէս լսոց՝ վերնականացն խօսակցաց. Նար. ֊ի: *Աւաչի այ կան յեկեղեցին առ ընծեր նորին խօսակցացն քահանայից: Զանազանեալ նախ սեսանել զխօսակիցն ած, և ապա զունկնդրութեի պահանջել. Լմբ. պբփ. Ե ոգ:

ԽՕՍԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Λαλέω, διαλέγομαι. Colloquor. Խօսել ընդ ումեք, և ընդ միմեանս. զրոյցս առնել. սեօհպեի էպէն. խօսրաա էպէն. որ և ումի. Խօսրաիել. *Խօսակից և հաւրուակից իրերաց լինելով. Ցհ. խմ. ոփ: *Ցորժամ սկրեալոյ ոք խօսակից լինի. Սարգ. յոբէ: *Հաւասաւ զքեզ քոի խօսակից լինել, և ոչ անբարբառ նիւեոյ. Շ. Ռղբ: *Ախորժելի է յաւետ միշտ ծառայի՝ սեսուն խօսակից լինել. ի գէր խոսբ:

ԽՕՍԱԿՑԻՄ, եցայ. ց. ն. ցն ընդ վ. *Դուս ընդ իս խօսակցեա. կնմոփ: *Ալօթիւք խօսակցել ընդ այ. Վրփ ոսկ: *Ոչ հեզ բանիս ա համագրէն՝ խօսակցացս ըստ հրաժանին. Ցհ ոբրէ: *Ա սէրն սկանի վերսին խօսակցել: Դասիմ այ խօսակցացս զանազան կարգաւ ասղմոսացն. Լմբ. ոգ. Ե ֆգ:

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. *Էտեսչուց, χομολογία, ὁμολόγησις. Colloquium, collocutio. Խօսակիցն լինել. խօսք ընդ ումեք կամ ընդ իրեարս. զրոյց. սեօհպեի, խօսրաա, տ֊սէեալքն. *Ի քաղաքս կաճառաւս միաբանին ի խօսակցութիւն բանաւոր մարդկան. Պիպ: *Ի տեսութիւնս և ի խօսակցութիւնս ընդ կանայս. Շ. ընբէ: *Դասիւթ (ասղմունիք) վարժեաց զհսրայէլ մտօք յայ խօսակցութի: Ալօթիկ խօսակցութք հայի և ինքն յած: Եզականապէս խօսակցութն (ի խօսելով) զանձաս և զանհաս նորին միութեին վարդապետեսւով. Լմբ. ասաւ. Խ. Ե ոգ:

*Եօթանասնեակի երկակի լեզուաց այլասեռ ձայնիչ ի մի սեռական զուգաբերելին խօսակցութեանէ (այսինքն բարբառոյ) համահաւասարիչք ։ Նար ։ ՈՒՈՓ ։

ԽՕՍԱՐԱՆ, ի, աց ։ գ ։ Գործարան խօսելոյ ։ լեզուի, բերան ։ *Ի բանիմաստ խօսարանացն և ի լսելոյն ։ Ագաթ ։ *Ի քաղցից ստոի գերեցկաճայնեալ, ի տեսանելեաց և ի լսելեաց, ի խօսարանաց և ի չշահեցուցից Սրբեալ իբրև օձի՝ խօսարանացն իւրեանց ։ Ցհ ։ խ ։ ապ ։ Ե պատ։

ԽՕՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ։ գ ։ Խօս արկանելն. խօսելն ։ խօսուղութիւն ։ *Ակլ է մտացն իմացման և սեռուղութիւն, և լսելուղութիւն, և խօսարկուղութիւն ։ Լմբ ։ ապ։

ԽՕՍԵԼԻ, լ-ոյ, լ-այ ։ ա ։ Որպէս Խօսօղ Ասկաս. Loquens. պեօյլէյճէ ։ *Ոչ հաւատայի խօսելեացն առ իս ։ գ ։ Ի գ ։ ծ ։ ղ ։ *Զդոյլ կացեք ։ գուցէ հրաժարիցէք ի խօսելեաց աստի ։ Ագաթ ։ *Վնասեսցին նոքօք որք ունիցին զնոսա խօսելիս ի միջի։ Ի գէօս խոսր ։ *Ա յսպիսի հայհոյութիւք անդրէն ի նոցին գլուխ խօսելեացն գալոյին ։ Ոսկ ։ յհ ։ ա ։ 10 ։

ԽՕՍԵՄ, եցի ։ Անտոլոր կամ վրիպակ գրութիւն ։ Տե՛ս ԽՕՍԻՄ ։ *Խօսեցին որդիքն իսրայէլի ինամութիւն ընդ քանանացիս ։ Եէր ։ դպ ։

ԽՕՍԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի ։ ն ։ Տալ խօսիլ. խօսեցընել. լեզու հանել ։ պեօյլէնմէ։ *Չհաւերս խօսեցոյց, խլից լսել տայր ։ Ոսկիփոր ։

ԽՕՍԻՄ, եցայ, եաց կամ եա ։ հ ։ Ասալէօ, φθέγγομαι. Loquor ։ διαλέγομαι, dissero. προσλαλέω, alloquor, ևն։ Խօսս առնել առ լսօղս ։ խօսել առ ոք կամ ընդ միմեանս ։ բարբառել. ասել զրուցել. խօբաթէլ. պեօյլէնմէ, պեօհպէր՝ խօբաթ պ-ութ-ը էնմէ։ *Խօսեցայց զբանս իմ. և ասեն, խօսեայ ։ խօսեցար բերանով քով, և ձեռաք քո լցերայսօր ։ Խօսեցարուք յականջս ամենայն արանց ։ Բայլ զբերսն իմ, և խօսեցաւ լեզու իմ ։ Խօսէին ազուէտացի, և ոչ գիտէին խօսել հրեերէն ։ ևն։

կամ իր ։ *Որ ի ձեռն հրեշտակաց խօսեցաւ բանն, հաստատուն եղև։ Զինչ է բանն խօսեցեալ ընդ քէզ։ Թէ Թաքուսցես յինէն բան մի յայնոյն բանից խօսեցելոց յականջս քո ։ ևն։

ԽՕՍԵԼ ։ որպէս ՃառԱԼ։ պատմել (բանիս կամ գրոյ) ։ քարոզել ։ պատգամ կամ հրաման տալ, ևն։ Նագլէնմէ, Նափերիբ էնմէ։ *Զօրէնս քո խօսեցայ ։ խօսեցան ձեզ զբանն այ ։ խօսեցան ընդ նմա զամենայն ինչ՝ զոր ասաց յովսէփ ։ Ամենայն մարդաբրէք որ ի սահմռէլէ և այսր խօսեցան ։ Խօսեցաւ տէր ընդ մովսէսի ։ Խօսեցաւ զքեզանից ։ Խօսեցաւ զնոսանոց և զԹռչնոց և զձկանց ։ ևն ։

ԽՕՍԵԼ Ի ԼԵԶՈՒՍ կամ ԼԵԶՈՒՍ. Յայլ և այլ լեզուս բարբառել ։ Գծ ։ Ի ։ 6 ։ Կոլ։ Լմբ ։ ապիոց ։ Շ ։ ա ։ յհ ։ Ի ։

ԽՕՍԵԼ Ի ՍՐՏԻ. Խորհել. զմտաւ ածել։ Ծն ։ ծԻ ։ 17 ։ ա ։ Ի գ ։ ա ։ 13 ։ Սղ ։ Ի ։ 7 ։ ԵՂ։ 7 ։ Ժղ ։ ա ։ 13 ։ Ի ։ 15 ։

ԽՕՍԵԼ Ի ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ, կամ Ի ՀԱՀՏՈՒԹԻՒՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ. Դաշնաւորիլ և հաշտիլ. խաղաղուղիլ առնել. Տաս աալահա էնմէ։ ա ։ Ի ։ Ի ։ 10 ։ Ղ ։ 49 ։ 60 ։ *Եկեալք ի միաբանութիւն՝ խօսեցին ի խաղաղութիւն ընդ Թագաւորին յոնաց ։ Փարպ ։

ԽՕՍԵԼ ՀԱՒՈՒ. Փաչէօ. Vocem edo vel emitto, canto. Ձայն արձակել տպաղաղի ։ առնմանեալ ժաւռւս ։ Խօղօղին Կանչէնը։ էօնմէ։ Մաթ ։ Իէ ։ 34 ։ 7Կ ։ 75 ։ *Զորօրհնակ հաւ իսօի ի լուսնէ գիշերի ։ Շ ։ Ֆաթ։

ԽՕՍԵԼ ։ Մոգոտեսա. Despondeo, desponso, nuptias concilio. Հարանախօսութեի առնել ։ նշանել, իլ ։ պսակիլ ։ Տարան առնել, և լինել ։ Նիշանլամագ, նիշանլանմագ ։ *Աղջիկ կոյս՝ խօսեցեալ առն ։ Աղջիկն խօսեալ առն ։ Ա յր ոք՝ որոյ խօսեալ իցէ կին։ Ընկերին զընտուածս, և խօսէին կանայս ։ Խօսեցայց զքեզ լինել յաւիտեան ։ Խօսեցայց զձեզ առն միում՝ իբրև զկոյս մի սո՛ր յանդիման կայուցանել քրիստ ։ Խօսեալ ըղմայր նորա մարիամ յովսէփու, մինչչև եկեալ առ միմեանս՝ գտաւ յղացեալ ի հոգւոյն սո՛ր ։ ևն ։ *Որոյ զկին խօսեալ իցէ և կամիցի առնուլ ։ ՄԺէ ։ Է ։ *Ցոյժամ խօսեալ լինի կին առն, հեռի է ի նմանէ տեսուղէ ։ Լմբ ։ պոլգ ։ *Չի գթացցի փեսայդ ի հարսնս՝ որ խօսեցաւ ի քէն ։ Տաղ ։ *Խօսեցաւ նմա ի հարսնուղէի գուսար մեծի իշխանին ։ Վէր հց ։ ծԻ ։ *Ո՛վ կուսանաք, որք խօսեցայք զանձինս ձեր քոյ ։ ՄԺէ ։ Է ։ *Կին աստ զխօսեալն ասէ ։ որպէս և փեսայս յաւուրս քան զամուսնուին աւուրս են կոչել գիրք զնկալուցս ։ Ոսկ ։ ։ ։ ա ։ 4 ։

ԽՕՍԵԼ ասի նմանուղէ և քերթողական՝ զանգարեաս իրաց ։ զոր օրինակ * Արիւնն քոյ, որ առաւել խօսի (այսինքն բողոքէ) քան զաբէլին ։ Եէր ։ ծԻ ։ 24 ։ *Զինչ արդեօք ասիցէ Ծով ։ աստ զդէմին առեղծանեալք խօսել ։ քանզի Ծով ոչ քնաւորեցաւ խօսել ։ Պիս ։ ևն ։

ԽՕՄՆԱԿ, ի, աց ։ գ ։ ա ։ Աքաղաղ ։ և նմանութ՝ Քարոզ. ձայնառաւ առէտեաց՝ իբր լուսոյ ։ *Գիշերային ուրոյն խօսնակ բերկրանաց ։ Զորեքծագէան մտանդ էակաց անպատկան խօսնակք ։ Նար ։ յոա ։ Ե ապա ։

ԽՕՍՆԱԿ ։ Բարեխօս ։ փաստաբան. Συνηγόρος. Patronus. *Զոր խօսնակս փորձեսցես ։ զնոքոք հաւանեցուսցես զանխաբելի դատաւորն ։ Բրս ։ ընէզ ։ * Փայտ կենաց, արմտին խօսնակ, միջնորդ համարձակ ։ Նար ։ խէ ։ *Չինչ առնիցես (ի դատաստանի) առանց խօսնակի, առանց պատասխանւոյ ։ Մաթ ։ Է ։

ԽՕՍՆԱԿ ։ Խօսական ։ քաջաբան ։ Ճարտար ի բանս ։ էնՓաչը փէօչ ։ *Ցոյժ խօսնակ էր այլն ։ Լապ ։ իԲ ։

ԽՕՄՆԱԿԱՆ, ի, աց ։ ա ։ Խօսուն. խօսական ։ խօսողական ։ բանական ։ մտաւոր. Ճարտար ի բանս ։ և խօսարան ։ *Ակլ ոմն ձիս խօսնական կարծլերաիս ։ Ամենակալդ ձեռօք զխօսնականացս չարժոպական գործ. ծի լսբնեալ տպէտս զօրութիւն ձայնի ։ Նար ։ իԲ ։ Է ։ *Ցոյժ խօսնական և իմաստասէր զայն տեսանելիք ։ Վր ։ ՁԺԲ ։

Եւ Միջնորդ հարանախօսութէ ։ որ և ասի ևՒՒԲ ։ * Միջնորդօք և խօսնականօք հաւանեցուցանել յիրերաց յօժարութիւն ։ Ցհ ։ խ ։ ապ ։

ԽՕՄՆԱԿԻՑ ։ ա ։ Միջնորդ խօսելոյ (ի խաղաղուէի) ։ պատգամաւոր (հաշտուէի) ։ քանբեր. բանաստաւ. խօս փաՈՀԲԷՕՀ. *Եւ լինքն զուարճացեալ լինէր խօսնակից ի մէջ Թագաւորացն երկոցունց. Բ ։ Ե. 6։

ԽՕՄՆԱՑԻ, առն, արամբ. ա ։ գ ։ Մոգոտեր, մոգոտեսաա. Despousatus, et sponsus, procus. Ակլ՝ որ խօսեալ է զկոյս զոք՝ իւր ի հարսն. փեսայ կուսի նշանեալոյ. Նիշանլը։ *Եթէ այլիկ՝ որ խօսեալ է յսմանեալին՝ փոխի յսաեալուէի առ խօսնայն ։ Մինչև ցերկուս ամս կացցէ խօսնայն ։ Մա ։ Դա ։ կամ Օրէնս ։ Ի գ ։

Սեպհականեալ մանկիդ սիրն յովսէփայ ծածհայր կոչեցեալ, որ խօսեցաւ և էառ իւր ի կին զամենաաբ կոյսն, և ծնաց միշտ առանց գիտեալոյ զնա ։ *Որոյ պսակման էր խօսնայրն անեղծ, և անապականութեան բնակից ։ Հանդերձ յովսէփաւ իւրով խօսնարամբն ։ Գր ։ սէ ։ ի Լոյս ։ *Զխօսնայրն ունէր վայրուցն պահապան ։ Բր ։ ծն ։ *Զյովսէփ զխօսնայրն մարիամու կուսին ։ Շ ։ Ֆաթ ։ *Ըստ օրինացն ինամոյ խօսնայր ունէր զյովսէփ ։ Վ պատ ։ յոբահայերէն ։

ԽՕՍՈՂ ։ Տ ։ ԽՕՍՈՂ։

ԽՕՍՈՂԱԿԱՆ, ի, աց ։ ա ։ Սեպհական խօսողայ (գործի, կամ շնորհ խօսելոյ ։) *Պակասեալ ի զգայութենց, և ի խօսողական շնորհէ ։ Վասն Թերի ունելոյ զնի ինչ ի խօսողական գործոյ՝ զլեզու և զատամունս ։ Երզն ։ էեր ։

Եւ Ունակ նմանուղէ խօսելոյ ։ (որպէս ունակ ի Թռչնոց ։) *Բազուկք ի Թռչնոց (եղեն) առ ի վայրկենի ։ իսկ զխօսողականն շնորհէ ։ Վասն Թերի ունելոյ զնի ինչ ի խօսողական գործոյ՝ զլեզու և զատամունս ։ Երզն ։ էեր ։

Եւ Ունակ նմանուղէ խօսելոյ ։ (որպէս ունակ ի Թռչնոց ։) *Բազուկք ի Թռչնոց (եղեն) առ ի վայրկենի ։ իսկ զխօսողականն բիմ՝ ի զուարճանուղէի (արար) ։ Նէա ։ էՓ ։ ա ։ յն ։ մալմնոց, նմանեցուցիչ (խօսից) ։

ԽՕՍՈՂՈՒԹԻՒՆ ։ գ ։ կարողութիւն կամ ներդործուղէի խօսելոյ, և յայտնելոյ զմիտս ։ * Հրաշագործապէս բարեգործեացն զանգ կենդանի ինձ խօսողութիւն անսայթաքելի ։ Նար ։ ծԷ ։ *(Ագաթ) հրամանատար և անուանադիր նոցա է խօսողութէ բանին ։ Վէյօր ։ Է ։ * Զխօսողունն՝ որով պարտ է աւելագոյն գտանել, յանխօսուն բարս անանոյց փոփոխմէ ։ Ոսկ ։ էս ։ *Սոյն միտք պաշտին ի հրեշտակս, և ի դևս, և ի մարդիկ, որ ունին խօսողութէ ։ ՃՃ ։ *Աստ խնաստունք յունոյց ըզխոհականութէին գոլ բանաւորութիւն, և զանուանագիտութէի խօսողուի ։ Վ բդ ։ ծն ։

ԽՕՍՈՂՈՒԹԻՒՆ՝ ՆԱՆԻՐ. կի՛ ՆԱՆԻՐ. ԽՕՍՈՂՈՒԹԻՒՆ (որպէս բարդ)։ Ընդունայնաբանութէ ։ զրախօսութէ ։ շատխօսուէ ։ *Անէիս է բանիկ նոցա նանիր խօսուէիւն, զորս բազմացուցին ի գիրս ։ Լմբ ։ ծԷ ։

ԽՕՍՈՒՄՆ, սմն ։ գ ։ Իբր խօսողութէ ։ խօսելն ։ *Մարդս ընկալաւ զորուկս մտիւնոյն խօսմն ։ Երզն ։ էեր ։

Մանաւանդ Մոգոտեւա. Sponsalia. Հարսնախօսութիւն ։ խոստումն ։ նշանելն, իլն ։ *Եղիմեհցուցանել յայտգս խօսման կնոջ ։ Երէմաւ ի խօսումն կնոջ։փիւ լին ։ *կոյսն որ ի խօսման կայ ։ նմանեաալ են ճանապարհք մեր խօսման և զարդու հարսին, և հարսանեաց ։ Մէք ի խօսման կամք քոյ փեսային. Եէր ։ օրին ։ Ե ասէաաբ ։ *Ե՛կ ասէ ի նիդըրկէ ։ քանզի ոչ ես ի խօսման, այլ հարսն ես ։ նէա ։ էրփ ։ *Ա՛պ ժամանակս խօսման ժամանակ է ։ գայ ապա և ժամանակ աւուգաատիցն, որ է առքայութիւնն երկնից ։ Ոսկ ։ Է ։ նէ ։ * Համեմատեն զՃանապարհ մեր խօսման հարսին ։ Լմբ ։ պոլգ ։ *Կին եւԷկ իցէ ի խօսման ։ Կանոն ։ * Առ կոյս (ասէ) խօսեցեալ առն ։ զի ի խօսմանէն ցուցցէ զկոյսն մարիամ ՃշմարիտմարդԱՑ ըստ բնուղէի մերում ։ Ան ։ ԲԼ ։

ԽՕՍՈՒՆ, սնոյ, սց ։ ա ։ գ ։ Ասկոտօ՛ς, λογικός. Loquendi facultate praeditus. Ունակ խօսից, բանի, բանականուղեան, և կարողուղեի խօսելոյ ։ բանական ։ բանասէր ։ Նաբէի, գ-ուՒէ-էԼԼԷ, պեօյլէյճի ։ *Անեաալ զկողն կաւ սահղծեր կենդանի, և խօսուն եդեր զնա յերկիր ։ Յոբ ։ ւԷ ։ 14 ։ *Զբանեաաբ զհմաստուն զխօսուն պրաբածն ։ Ագաթ ։ *Ե՛րբ սեսեր գու զկրակ դնայուն կամ խօսուն կամ գիտուն ։ Եվէնէ ։ *Գերեցեկիս արար՝ զխօսունս և զանխօսունս, սունս ։ Եվէնի ։ *Զխօսունն և զանխօսունն, զերն և զսղայն խաղացուցաներ ի դերու-

Թի. Ագաւ. *Խօսնոց, և անառնոց. փարչ. *Ի հոդեղէն պաշտօնէից, և՛ ի քնուելէ խօսնոց. Տուեալ լինի փառաբանուելի արարչին՝ ի վերայ լռնոց և անխօսից խօսնովքս. Ձ Էյօր. Ը. Գ: *Խ խօսնոցն՝ ի միջի. Ռոխ. ՛ս. Ը. 19: *Ընդամ յանխլիցիս հոգոյ առեղծած և կազմեցաւ, բայց նոքա (կանայք) ի խօսուն կենդանւոյ առեալ են: Եսոս զանխօսօճն խօսուն եղեալ. Եփր. ծն:

ԽՕՍՈՒՆ. ա. Λογικός. Rationalis. Բանաւորական. խօսողական. բանական. *Իբրև զարդի ծնեալ մանկունս՝ խօսուն և անխարդախ կաթինն փափաքիցէք. Ա. պետ. Ը. 2: *Ջխօսուն պաշտօնդ ձեր. Հա. ծԸ. 1: *Ընդէ՞ր առնիցես ծառայ զխօսուն ոգիդ անխօս նիւթոյն. Ռոխ. ՛ս. Ա. 9: *Կըրկին ծրդեալ շինուածս խօսուն: Զոսկեզէն տաճարակս խօսուն. Նար. Ը. ՃԸ: *Իբրև խօսուն բերանով անչշունչն բողոքէ. Եփիփ: *Պակ խօսուն բոլորեաց նմա. Եփր. համաբ: *Գտանեաս զծիրանափայլ զգեստն, և զականակապ և զխօսուն Թագն. Եօննագր:

ԽՕՍՔ, սից, սիւք. գ. Λαλημα, λαλιά. Loquela. λόγος, ὁμιλία, verbum, sermo, homilia, conversatio. μελέτη, meditatio, declamatio. φθόγγη, γος. vox, ևն. որ և ԽՕՍ, (տես՛ի վեր անդր.) Անք. ատանի. ասացուած: արտաբերական բան ձայնաւոր. զրոյց. բարբառ նշանական յօգուտ՝ ի բառից. ակօղ, նոպտ. փելամ, լաքիւ. *կենդանք իմ Թեթեւագոյնք են քան զխօսս: Խոց խօսից: Ունկն գիր խօսից իմոց: Վասն խօսից որդւոց մարդկան: Խօսք քո գեղեցիկք: Եւ ոչ ըստ խօսից յանդիմանեսցէ. ևն:

ԽՕՍՔ. Զրոյց՝ ի բերան հասարակաց. առակ. համաբան. փիլիբոք փեռնան. *Եվկցի իսրայէլ յատպականուելի և՛ ի խօս ընդ ամենայն ժողովուրդս. Ճ. Ի. Ե. 7: *Խօսք լեզուաց, և նախատինք ազգաց: Եւ եվս խօսք կանանց. Եփի. ԼԸ. 3: Ե ՒՃ. 10:

ԽՕՍՔ. Զրոյց մտաւոր. խօսք ընդ անձին. մտածուելի. խորհուրդ. որոճումն ի սրտի. նեղտրամադրեալ բան. յղացումն կամ ծնունդ մտայ. ԷՆԻՒ, ՓԻՒՐ. *Մինչչև կատարեալ էր նորա զխօսան ի մոլ իւրում. Ծն. ԽՀ. 15: *Վկայուելիք քո խօսք իմ էին. օրէնք քո խօսք իմ էին. պատուիրանք քո խօսք իմ էին. ևն. Սղ. ՃԾ:

ԽՕՍՔ. Բարբառ, կամ լեզու ազգի և ազգի. լիան. *Ի միոյէ բարբառոյ՝ ի բազում խօսս բաժանէին: Ըստ հնաբարբառ կացն խառնալանձն խօսից. Եսա. ԽԸ. 8: *Մի խօսք, և մի լեզու էր: Մի խօսք էին ամենեցուն. ՍԷԲԷՐ. Գ: *Ըստ անհիւ զխօսս և զլեզու հայկական: Հայերէն խօսիւք: Աւորի խօսիւք. Խոր. Ա. 13: ՓԻԼ. ԽՀ ապն: Ճ. Ա:

ԽՕՍՔ. Բան գրաւոր. Հաւ. դիրք. շարագրութիւն. պատմութիւն. ևն. Ռեէլիֆ. *Սա լսելում խօսս արար. յորոց մի է պատմութիւն հալածանաց. Խոր. Ե. 73: *Ցայս երկրորդ խօսս գրեցի. ՄԾԲ. Ե: *Ցայլ խօսս քաղեալ է մեր՝ ի մարգարէից: Պապիայ են հինգ խօսք: Գրեաց կոդրատոս խօսս նահանգի վասն հաւատոց մերոց. ևն. Եսե. պաճ. առեպ:

ԽՕՍՍ ԴՆԵԼ, կամ ԱՌՆԵԼ. Շարագրել Հաւս. շարադրել. *Հիպոդիտոս դնէր խօսս բազումս: Սկսաւ որոգինէս խօսս դնել՝ ի վերայ գրոց սբց. Եսե. պաճ. Ը. 22. Ե 23: *Բերել՝ ի մէջ ձեր զգիրս միոյ փիլիսոփայի այլազգւոյ և ապիոյ, զոր ընդգեմ մեր խօսս է արարեալ. Ռոխ. ՛ս. Ա. 16:

ԽՕՍՍ ԱՐԿԱՆԵԼ, և ԱՌՆԵԼ. իմրու Խօսել. *Եկեալ խօսս արկանէր գեղեցիկ: Ա ռաքեաց խօսս՝ ի մէջ առնել. Ը. Ղ. ՃԸ. 12: Ա. Ղ. ՃԸ. 28:

Ի ԽՕՍՍ ԳԱԼ կամ ՄՏՏԶԵԼ. իբրու Խօսել ակամբել. խոսակից լինել. *Որպէս զի և՛ ի խօս գալ. և ասէ ցնոսա. Ռոխ. ՛ս. Ը: *Ի խօս մատուցեալ՝ ի լերինն ընդ արբատամբ. Եփիփ:

Ի ԽՕՍՍ ԱՌՆԵԼ. Տալ խօսել. բանալ ըղլեզուն. *Ջխուլս և զհամբոս՝ ի խօս առնէր և՛ ի լուր. Ճ. Ե:

ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ. Աղօթք: Նար. առեպ:

ԽՕՍՔ ՀԱՒՈՒՏ. Խօսելն աքաղաղի. ձայն խօսնակի. *Ոչ Թողի՝ ի սովորութիւն պաշտօնէից քոց ժամ, որ ըստ հաւուն խօսից. Ի գիր Խոսը: *Ցառաջ քան զվիճակամ կատարել հաւուն զխօսան, երիցս ուրացաս. Երէ. Մթ:

ԽՕՍՕՂ, կամ ԽՕՍՈՂ, ի, աց. ա. Λάλων. Loquens. որ ասի և ԽՕՍՆԱՒ. Ան՝ որ խօսի (ըստ ասելոյն առաման). պեօյ. ՀՅՒՃԻ. *Խօսօղք բազուքք յԱծամոյնցն... և խօսօղն ոչ ըստ հաճոյից հոգւոյն... և խորհուրդք խօսղին հային յօտարն. Խոր. Ը. 90: *Կորուսանեաս ասէ մարդարէն զըղտութիւնք խօսղան. ՅԻ. ԽՄ. ԵՐ: *Ջչըղտ Թունս գրչիս, անշունչ խօսողիս. Նար. յիշ:

ԽՕՍՕՂ. *Եսևալոս. Bene loquens, eloquens. Քաջախօս. յստակախօս. Ճարտար՝ ի խօս. փիլպպ. Ի՛ՀԼԻ ՀԷԼՄ. * կամ որ խօսօղն ինչ, կարիցէ՞ (կի՞ կարծիցէ՞) բանիւք արգարանալ. Ցօբ. ծՁ. 2: *Եւ ես չեմ խօսօղ ոք ՚ց. յն. անխօս եմ. Երր. անհնչիատ շրթամբք. Եւ. Ը. 12: *Մանի անուն եզ անձինն... քանզի խօսօղ իսկ էր. Կոլ. Ը: (իբր մեկնաբան, կամ երգիչ. տանտ, տանի՛:)

ԽՕՍՕՂ. Խօսնակ. աքսալաղ. Խօրօվ. և այլ հաւ երգօղ. *Ցայնժամ՝ երգէ խօսօղն, յորժամ քարտղօղն զարհուրացանէ զմեզ յապաշխարութիւնն. Բրս. տրկ: *Քանզի է Հշմարտապէս՝ ի վերուստ, և խօսող տատրակ. Մեծն. Վ.Ե.Ա:

Ո

Ո. Տառ բաղաձայն, անուանեալ Ծայ, մի՛ ի կիսաձայնից, և կրկնակ, զի զրումբ փակ լինէն զոյժ տուիչս, պՂ, ԵՂ, փՃ. միշակ ընդ Ղ, և ընդ Յ. զի մեղմ է քան զՂ, և ուժգին քան զՏնչիւն զոյն: Ոչ գոյ՝ ի յայլ լեզուս, բաց՝ ի վրացերն՝ յորում յաճախեալ է յոյժ, և՝ ի լեհացերն:

Ծ. ի մէջ լծորդ է ընդ յ, մանաւանդ զկնի ն տառի. զի յայնժամ մեղմանայ յ, որպես ծ. կոլորինակ պանձալ է պանծալ, ընձայ՝ ընծայ. ինձ (գազանն)՝ ինծ, ևն. ևս և գձուձ, գծուծ. ձաղ, ծաղ:

Մերթ և ընդ պՂ, սփ, ճ, ի, ի, փ, ս, ևն. զոր օրինակ մանծանիլ կամ մաղզիլ. սաեղն կամ ծեղ, ծիլ, ճիւղ. ծկոյճ, ճկոյճ. Ճանաչեմ, ծանեայ. ծուռ, կոր, Թիւր. ծոյլ, Թոյլ. ծորիլ, սորիլ, Թորիլ. ծածանիլ, սասանիլ, տատանիլ. ծուր, սիւռոս. սիգուն, ծայգան, ևն:

Ծ. Որպէս յն. γ, լա. g. զոր օրինակ μέγας, μείζον, magnus, major. մեծ, մեծագոյն. γέρων, ծեր. γῦρος, gyrus, ծիր. γόνη, genu, ծունր կամ ծունկն. γεννάω, gigno, ծնանիլ. γέλος, ծաղր, ծիծաղ, ևն:

Ծ. Ճ. Որպէս նշանակ Թուոյ, է Ցիսուն կամ յիսնեւորդ:

Խլատ մանկանց՝ խորհրդով տատխ. *Ծայն, ծանուցանէ յոյժ ծանրագոյն՝ ըզբան երդման ուրանալոյն: Ծայն, ծովու նըման ասէ զիմաստ... ծըծծել մըտաքըրդ լէր պատրաստ. Շ. այբ:

ԾԱԴ, ի, իս, ացս, զբ. գ. *Ակρον (յորմէ Ակաւն). ἔσχατον, πέρας. Summitas, summum, extremitas, extremum, terminus, ora. Որպէս Թէ ծայրք. մանաւանդ վերջին ծայր. եզր. վերջք. կատարք. սպառուած. ծաբ, ճռի. ուճ, ՌԷՂԷ, ԷՂՃ. զոր օրինակ ասի՝ ի սբ գիրս. *Ծագ մատին, կամ գաւազանի: Ի ծագէ որմոյն մինչև ցհնծանն որմոյ: Ծագք լիբանանու, երկրի. երկնից, աշխարհի: Ի ծագաց երկրի մինչև՝ ի ծագս նորուն: Ի ծագաց սահմանացն եգիպտոսի մինչև՝ ի ծագս նորուն: Ձգի՝ ի ծագաց մինչև՝ ի ծագս: Շինեաց զնա քաղաք գաւթի չորքանակի ծագէ՝ ի ծագս ևն: *Ցերկոցունց կողմանց ակիզն և կատարած՝ երկոքին ծագ և ծագ էին. Ռոխ. ՛ս. Ա. 3: *Ի ծագ ասնոյն. Սաբխ. Լ: *Ի ծագ գլխատորուելի մասին ասէայ: Ի ծագ ազարտմանն լռուե հատակի իւրոյն կենաց. Նար: *Ի վեր քան զամենայն առաքինուեցջ ծայր ծայրացեալ է. Մագ. ՂԷ: *Ծագիս մատին չուր՝ ի զովացումն. Շար:

ԾԱԳԱԽՈՏ. Տ. ԶԱԳԱԽՈՏ:

ԾԱԳԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է ծագմանն. *Ցառաջնիկայ ծագումն... ծագական ընչմանէ. Շէր:

ԾԱԳԱԿԻՑ. ա. Որ զոյզ ընդ այլում ծագէ, կամ լուսատու լինի. *Ազլ զատեփանոս ծագակից Ճառագայթիցն առնէ. Պրպղ. ի սպէէ:

ԾԱԳԵՄ, եցի. Ἀνατέλλω. Oriri facio. παρατείνω, extendo, ևն. Ցայտել կամ ձգել՝ ի դուրս. բղխել. տալ ծնանիլ. ծաւալել. երևեցուցանել. յայտնել. ցոՒԷՉՆԷ, ԷՐՆԵՆԷ. *Ջարեգակն իւր ծագէ՝ ի վերայ չարաց և բարեաց: Ծագեսա զոլորմութիս քո: Ծագեցից զիմքիւր՝ ի դաւիթ: Ծագեցից գաւթի ծագումն. ևն: *Ծագեա՝ ի յանձինս մեր զլոյսդ ողորմութեդ. Յհ: *Ծագեաց զիւր Ճառագայթիւն ամենայն հիւանդացելոյն. Ագաթ: *Ջքո կենութիդ և զմարգարէութիդ զիւք ծագեալ. Խոր: *Ցովհաննէս սակաւ մի անգր ծագեաց զլսանն. Ռոխ. յհ. Ա. 3. այսինքն ըստ իմիք յայտնեաց:

ԾԱԳԵՄ, եցի. է. կամ Ἀνατέλλομαι, ԾԱԳԻՄ, եցայ. ի. յ. Ἀναβαίνω. Orior. λάμπω, ἐκλάμπω, ἀναλάμπω, ἐπιφάυσκω, splendeo, effulgeo, reluceo, ևն. Ծագ կամ ծայր տալ. երևիլ. ելանել. փայլել. լուսաստու լինել և Ծնանիլ. բղխել. ցոՒՆԼ, ԷՐՆԱՆԼ. ԾՆՆԼ. ԲԽԼ. փոշմագ. ԼԸՓԱԳ, ասպԷԸ ԷՂԱԳ. *Ծագէ արեգակն: Ծագեաց նմա արև, կամ՝ ի վերայ լուրցն: Լոյս ծագեցէ ձեզ: Ասուելք ծագէցին: Ի ծագիլ առաւօտուն: Ծագեսցին երիւք քո իբրև զլուր յառակ: Ի միջօրէի ծագեսցեն քեզ կեանք: Ցաղգէ յաղգ ծագեաց տէր մեր. ևն: *Ի գաւիթ և՛ ի քո կատարեցաւ, ոլք ծագեցին՝ ի յուդայէ. Սաղմ. ա. պ. Ը: *Ցերաց անուի Ճշմարտութիւն ծագէ. Ռոխ. յհ. ա. 37: *Սուաւ տնկեցեալ ծագի, և ծաղկաւէտ եղեալ պտղածնի. Նար. ՀՃ:

ԼԱՅՆԱՏԻՐ. ա. Լայն պրիւք. : Որպէս ի վերոյ լայնագիր կամրջաց. Եղիէ. ծն:

ԼԱՅՆԱՁԱՅՆ. ա. մ. Լայն և ընդարձակ ձայնիւք. համարձակաձայն. *Եւ զայս լայնաձայն քարոզութեամբ ասէմոսէ. Ա՛ր. ոչ:

ԼԱՅՆԱՍԱՂԱՐԲ. * Ա՛յն ծառոյն աերև լայնաստաղարիճ՝ պատճառ պատճառ: Ծառ արդ կենաց ծաղկեցալ՝ լայնաստաղարիճ տերևաւք. Տոդ:

ԼԱՅՆՏԵՐԵԻ, ի-կի՛ (Πλάτανος (լայնաԼԱՅՆՏԵՐԵԻ. գ. (կան). Platanus. Ծառ լայնատերև ի մէջ կազամախեաց կամ ոստեաց, ևն. Ընդճղ ոչ բազում, և շոշի, և լայնատերևի ատկաս Թեթևս գացէ ոք. Պլոփ. օրին. Ե:

ԼԱՒԱՔԵՒՆԻՄ , եցայ. հ. Բառնալ զլաւ բեռն բարւոք. *Զոր բեռն լաւաքեռ նէցան. զլաւագոյն առաքինուեցի զուանւմն. Փիլ. կն:

ԼԵՒՒՆԱՒԻՏ. ա. մ. Որպէս գէտ ներսաեալ ի լերին. որոմ լեառն է որպէս գիսանոց. լեռնակեաց ճգնող, և ճգնելով. *Լ՚առնագէտ ունայնացան ի ծլփանաց մարմնազգեցից, աքնուԹիք և ազօԹիւք յոյժ դասակից եղեն վերնոյն. Տաղ սոփեանց:

ԼԻԹ. Բառ յն. λίθος. Քար, որպէս քարընկէց. *Աւրկանէ զայրեցեալ օդն արեւնագոյն երկու լինիս. Պիտա:

ԼԻՈՒԼՓԻՄՆՕՐԻՆ. մ. Լիուլի. լի և լի. մէ լեցոն. փօֆ փօլո. *Իմ վարսս անձրևով քաղցրիկ ցօղովվ լի, լիուլփումնօրէն (կամ լիուլփումն օրէն) զիս պատկեաց մայր իմ. Նար. փաղ յար:

ԼՕՄԱՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Աբձակումն կիմ քակուիմն յանկուծ անեղի լծոյ ամուսնուԹեան. *Աղտեզացուցանեն զգործ ամուսնուԹեն, և զընդարձակուԹիւն առնեն իւրովի, և ոչ ըստ օրինադրուԹեան սահմանի. Մխ. տիտ. յօ. ըէնս ԲԹ:

ԼԾԿԱՆ. որ գրի և ԼԾԱՆ. *Ընծ օրհնէ ձեր գասական, և ըզլծան և ըզկիծան. Ոսկիփոր:

ԼՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Լմընել. կռել՝ կոխելն ի փորի. ծակեելն զամենայն ինչ որկրամոլուԹիւն. անյագուԹիւն. լմելն, կուլ գալ, անփոյունի. *ՈրովայնամոլուԹիւն չարակն, անյագ, աւուր զինեալ, որ զծով և զցամաք և զօդ միանգամայն լիւր ժողովէ ի լմուԹիւն. Ածխ. հղ. իմ:

ԼՆԴԵԼ. ն. Հալուել զկաթն ի խնոցի՝ առ զատանելոյ զպարարուԹիւն նորա զկոգի. *Ջկոգւոյ ընդեալ և հարեալ անօԹիւ առնէր (արէլ) իւզ անոյշ. Եղիէ. ծն:

ԼՈՒՈՑԱՆԵԼ. * Արդար պտանիս՝ Թիւկամքըն լուսացանեալ (գտնիւք), զոր ականջօք ոչ լուաք. Վրդն. փան:

ԼՈՒՍԱԿԱՆ. * Նստի ի վերոյ լուսական ջուրցն, և կանաչային օդոց. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՀԵՐ. ա. Սպիտակ և պայծառ հերովք և ալեօք. *Երևեալ ՅԱԾ հայր՝ նմանեալ առն աքոյ պատառականի, և լուսահեր ծերուներոյ. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՆՄԱՆ. *Ի բաց առ ի նմանէ զլուսանման խաչն. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՆՑՔ, յից. կիմ ԼՈՒՍԱՆՑ, ի. փ. Ուսաւել ամպ. բառ միջին և յեռին դարուց. (զոր և մեք վարեցաք յընթացս գոյնոյս.) Եղէրք մատնին անգիր մնացեալք ի չորից կողմանց. Margo (ginis). *Յայլ օրինակէ գոյ և գրեցի զամենայն տունքս՝ որ ի լուսանց գրոցս. Յիւսփ:

ԼՈՒՍՍԱՏԵՍԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել լուսասեսակ. պայծառագոյն. *Քանզի ոգիք են լուսասեսակագոյնք. Փիլ:

ԼՈՒՍՍԱՅՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Առնել զի լուսասցի այգն. պիէչերն ի գլուխ հանել. ևնել ինչոսան ի լուսանալ. *Չօր ոք կիրակէին հակելով յերեկոյէ առանց քնոյ լուսայուսցանէին յեկեղեցւոջն յաղթու. Վրդ հղ. Ը. յն. (տպ. անցուցանէին :)

ԼՈՒՄՆԱԹԻՒ, Թուոյ. ա. գ. Թուեւաչն ըստ աւուրց լուսնի. *Յառաջնումն ամսոյ, որ օր մի էր ըստ հեբրայեցւոց լուսնամեայ տոմարին: Իսա լուսնամեայ, հեբրայականնէն ի տասն լուսնին. Եղիէ. ծն:

ԼՈՒՄՆԱԼԻՐ. ա. գ. Լուսին լուսնի. օր լման լուսնի. *Յչորեքտասաներորդ օր ամսոյս՝ յաղագս լուսնալիրն լինելոյ. Շիր. ղ:

ԼՈՒՄՆԱՆԱԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ալլաբանական նաւորգուԹիւն լուսնի՝ առաջնորդելով նաւորգաց յընթացս դիչերոյ, որպէս և աբեգական ի տուէ. *Յորժամ ջուրն ովկիանոսի վարասաւը օդով զօրանայր արեգակինաւուԹիք, և լուսանաւուԹիք արշնաբոլորդ լուսանաւոյական դիչերոյ. ՃՀ. Վր. Ե-սաք:

ԼՈՒՍՆԱՑՈՑ. որպէս Յուսյակ ծննդեան և լման լուսնի. և Օրացոյց տումար. *Որ և ինքն իսկ յուլիոս եգիպ զլուսնացոյցն հոռովմայ (հռովմայեցւոց), և զբերքբեքսաոնն (լս. պիօեէպէնէ, որ է նահանջ) կարգեաց. Շիր. ժբ:

ԼՈՒՍՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. ա. Մակդիր դիչերոյ՝ յորում լիցէ լուսին պայծառ. լուսին կամ լուսնոյ ոսնեցող. Մահիքացը. Լուսնաւորական դիչերոյ. ՃՀ. Վր. Ե-սաք:

ԼՈՒՍՈՒՆԱԿ. ա. Ունակ լուսոյ. լուսաւոր. լուսաւուսս. *Ջկահն լուսունակ, և զնկունսոյն. Եղիէ. ծն:

ԼՐԲԻՆ. * Ջարն կայնի կայր լրբին դիմօք և անլ. զմօք. Եղիէ. ծն:

ԽԱՒՈՒԿ. ա. Խաբող. որպէս անունս յակոբ. Եփեսոս. *Ընդիւք ունէր՝ երկու մանուկ, միոքն յիմար (հասս՝) միւսքս խաբուկ (յակոբ). Շ. ասաք:

ԽԱԺՈՒԹԻՒՆ. գ. (ի նմանուԹէ խաժ գունոյ՝ որ չէ քաջքաժուխ), որպէս խակուԹիւն, տգասուԹիւն, անփուսականուԹիւն. *Ջման կականն նոցա պատճառեբով խաժուԹիւնն հատակին՝ ակասս զամուսին յինքն գրաւել Ածբ. Ե. 4:

ԽԱԼԻՋՈՆ. Ուղիղ է երկրորդ մեկնուԹիւն բառիս, որպէս արաբ. հալէչոն. Թ.պօյնաղ լս պէօձէչ. Limax.

ԽԱԽԱՆԴ. * Որ պայծառացեալ էր, և զարգացեր զմեզ բանիւ վերադասուԹիւ՝ զգեհան, խաչանքն կողոպտեցին, զի բարիոք առ ձեզ հանդիպեցաք մերկք. Ոսկ. ի Ռեխ:

ԽԱԾԻԹԱՅ, ի, ից. գ. Որպէս արաբ. գէղտ, ագատ. որ է Ռոձիկ, հռոպ. Թուչակ, մանաւանդ եռանմեայ. * Յերից ամաց և անդր արգելեալ էր (ասորկանն) վնասաբարացն հայոց և նոցին հնձելոյ խածիլ Թռչնոյն. Ղևոնդ: *Եւ տային հայոց զօրուն սմի՝ հարիւր հազար դահեկան խածիլ Թռչնոյ. վ բդն. պտ:

ԽԱՀՐԵՆ. ըստ ա նչ. * Եթէ խահրեալ և աւերեալ է (կեղակուրն), բարւոք է հնդոլ արտաքս, զի մի ձաշակեալ հիւանդասցին. Վր. հղ. ծա:

Կամ լուս ք նչ. *Նման է համարձակուԹեն կիզոլական խորշակի... որ և զպտուղս խահրէ զծառոց և զամենայն երկրի. Վր. հղ. ծա:

Եւ կամ նմանուԹէ՝ որպէս խանգալել. *Եթէ ոք կամիցի գործել զտաւքինուԹի, Թէպէտև խահրեցէ ինչ ի նմանէ, մի մեկնեցէ. Վր. հղ. Ե. յէ: *Նաև ինքն զկոչն ուսուցչի մեզ զգործն, ոչք զօրացուցանէն զնա, և ոչք խանդնէն և մեբժէն. անդ. Ե:

ԽԱՂԱԼԻԿ. *Խաղայր հրոյն որպէս իրն. ձորով կամայ իւիք խաղալիկք: Չգիսիսլն զքեզ, եԹէ մարդ ես, խաղալիկ ես բանսոից. Պիտա:

ԽԱՂԱՂԱԿ, ի, ից. ա. գ. Մանուկ որ խաղայ. (զի ըստ յնարմանն էէ, այնարիկ ի տղայ, և ի խալ.) * Ընխարգաս հասակ խաղացաց է. յորմէ և խաղային նախկին անուանեցաւ. Փիլ. կն. Ե. 188:

ԽԱՂԱՂԱՕԹԻՒՆ. գ. Խաղալն տղայոցս. *Կատարեալոյն զուարճանաք, խրախուԹէ քաջալավր և առաքինի՝ կոչի խաղալուԹի. Փիլ. կն. Ե. 188:

ԽԱՂԱՅՈՒԿ. ա. գ. Որ խաղայ, մանաւանդ անուսնակաբար. էէկի. *Ընկ սերգեաց՝ որ յաղբեսանգրիս խաղացուկ և պտուկոյոյզ. Վր. հղ. յ:

ԽԱՂԽԱՂԱԿՈՅՑ. Տ. ԽԱՂԱՂԱԿՈՅ. *Յովսիա եդ զխաղխաղակոյտ ոսկերաց մարգկան ի վերոյ պատկերաց կռոցն. Շիր. ար:

ԽԱՂԽԱՂ, ի, ից. գ. (յորմէ խաղխաղմայ՝ եգեալ ի կարգի գործոյս.) Խոզ խոզ բաժանմամբ հիւսք յերկաԹոյ կամ ի փայտէ. այն է վանդակ. Κάγκλις. Cancelli. գաՀքս. ֆարմագէբ. (աեւս և գՒԱՒՆ. գԵՂ. Γαλεάγρα. Cavea ferrea.) *Գազանքն յորժամ ի գառագէղն արդէ լուցուն... ընդ միջոց խաղխաղացն պէսպէս կերպարանօք ոգորին. Վէյօր. Ե:

ԽԱՆԴԱԳՈՐՈՎ, ԼԻՆԵԼ. Գորովիլ խանդիւ սրտի. խանդագալտիլ գորովով. *Եվև խանդագորով սրտաճմլիկ մարիամանց եղբայրական գուԹ. Նար. փաղ ղչր:

ԽԱՆԴԱՂԱԿԱՆ. Տ. ԽԱՆԴԱՂԱՏԱԿԱՆ. *Ծաղկական, կամ խանդաղական բան. Վր. հղ. Ը:

ԽԱՆՁԵՐՈՒՐԴ. * Տնօրինականքն քեն, պատուճաձանն և հանդերձին, վնասչամանն. որ ի տալսուԹէ պատշաճիւ խանձարուրքդ: Առեալ յովՀանու զխանձարուրն (պատառնայ կուսին), և զսուլ կապան, գնաց ի փեսս. Պիտա:

ԽԱՆՈՒԹ. որպէս ՄԹելք, ևն. * Բացեալ զխանուԹեան գանձուցն աքբուհեաց՝ սփռէր զօրացն: Լերինք արծաԹոյ յայտնեցան յաչս խարհիս հայոց՝ հատանել ի նոցունց զխանուԹիս արծաԹոյ զտոյ առ ի սէբս մարդկան. Ղևոնդ:

ԽԱՆՍԱՐ. Որպէս ումկ. խանդար, գանդար: Վր. հղ:

ԽԱՀԵԼ. * Իսկ եԹէ բեզ հրամանատու ապատաղ այ էիցէ, զիմդրգ էիցէ զի արամագդ ի գօտւոյ իւրմէ խաչիցի հրամանաւ քեզոյ. Ածբ. ա. 1:

ԽԱՉԱԲԱՐԶ. *Վաստակաւորքն ի քո, և խաչաբարձք նորա. Յիւսփ. կէ:

ԽԱՉԱԼՈՒԱԾ. * Խնդրեալ ջուր՝ առնէր խաչալուայ, և տայր ըմպել (այսահարին). Պիտա:

ԽԱՉԱՑԱՐԱԾ. * Բամել զգրուեալս զվնասեալս մեղօք, զոր և ժողովեաց խաչատարած բակուսն. Տոդ:

ԽԱՒԱՆ. *Ընդայց խառան ի պարանոց, և երկուց հեծելոց հրամայեաց առ միմեանս ձգել, մինչև հատաս գլուխն. Պտմ. վ:

ԽԱՒՆԱՄԽԻ, յ. Տ. ԽԱՒՆԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. *Յատալէր խաբանն զնաւնամխիլ (ի) պատերազմին (կամ պատերազմին) վան գալտեան առ՝ , խաւնին, զոր էր կոչեալ ի Թիկունս սգնականուԹեն. Ղևոնդ:

ԽԱՒՏՂԱՆ. Ըստ հին բա. որպէս ևնսոին.

՝Դևիզ վիրի , կամ կատրանյու. գաբբան. կամ մաղիմ , մալեչ :

ԽԱՐԴԱԽՄԻՄ . Ն . որպէս կեղծիչ. ՝Հոգւոյն և մարմնոյ և հայք զառաքինութիւն՝ ղոր ոչ ունին , խարդախեն , և պարծին ունել. Վրք հց . ֆԷ:

ԽԱՐԴԱԽԻՄ . հ . որպէս Ցօգիչ. ՝ Պատճառս առաւելիք խարդախին . Վրք հց . Ը . ֆ : տալ . պատճառս առաւելիք խարդախեն :

ԽԱՐՃԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . Իբր խարշապանք . ՝Ջցկերն կին տանեայն՝ ի տօթի անգ չեռնեալք խարշապատեն. Վրք հց. ֆ:

ԽԱՐՏՈՒԻՐԱՐ . (՝ի հին ձմ.) Տ. ՀՈՒՐՏՈՒՂԻ . Χαρτοφύλαξ . Chartularius . ՝Կզերիկոսք և խոյտուրարք, և ԹԷ այլ այս պիսի հայք , որք իւրեանց ընչիւք զորդիան իւրեանց գնեուորեն : Ոչ կարեն խափանել զկուակ Պռեվլոյն Թագաւորական գործս ւորք , ոչ գատաւորք , ոչ խարտուրարք , և ոչ ազգականք նոցին . ՄԽ. դս. յօրէնս ԲԳ:

ԽԱԽՄԶՅԻ. Տ. ԽԱՒԱՐՁԻՒՆ . ՝ Ոչ ետես , զի երկոյ խաւարչտի էր . Վրք հց. ֆ :

ԽԱՒԱՐՆԻՄ. Ն . խաւարեաց զարեգակն , խաղաւ կորուսանելով զամենայն ազգս դիւաց. Պիքաա :

ԽԱՓԶԻՄ. Տ. ԽԱՓՆՈՒՄ. ՝Իբրև զաոչը բունն ինչ վառման հրոյ ինքեամբ խոկ ինքն խափչի . Ածյ. հց. ԽՀ :

ԽԵԹ . ՝Ոնի ՝ի մտոյ կորուսանել յանդունդս գժոխոց զևսեցն զոյն , առ որ յոյսացեալ դնայք : Ամենայն իրօք ջանայ սիրգծն և գարշելի խեղճն կեղծաւորիլ. Պիքաա :

ԽԵԹԵԼ . որպէս խեղճի գնալ, կաղալ. ՝Լսա կարձուքեն միոյ ոտինն առնէ և զընթացան՝ խեղճելով. Պիքաա :

ԽԵԼԳ . ՝Մահուկ մի ննջէր ՝ի լեզուն ՝ի խելս տանն . Ոսկիփոր. (նոր ձ. լեզեր տանին:)

ԽԵՂՑԵՍԱԿ. ա. խեղ տեսակաւ . խեղուկ թիւր . ագեղաձև . ՝ Լիրկ , և խոշոր ... ծերուներ , և մանուկ ... ոչ և խեղտեսակին . Փիլ. ՀՒՆ :

ԽԵՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՝ Մի կարծիք , եթէ խեղճմտութիւն ինչ անկանի ՝ի սիրտ իմ վասն լսելոյ ձերոյ և արտասուաց՝ արձակել զձեզ . Ոսկիփոր:

ԽԵՆԴ. ՝կամարդ և գարշելի (ոեւն) , և մահանուն խենդ ասելով նմա . Պիքաա :

ԽԵՑ , ի , իս . գ. Ընօթի կաւեղէն. կուժ. ՝Որ ՝ի ձեռն եղիսկի մարգարէին զոր և զանգաւակ ջուրն ապիս և խեցիս լժշկեցեր. ՃՄ. յն:

ԽԻՋԱՐ. ի, ացս. գ. Ալոց մեծ : Ոսկիփոր: Ա Ն :

ԽԻՂԱ . ա. Խոռնակ, ոլորտացեալ որպէս զիսիցս . խուռն. չատ. Խել մը . ՝Բոլոր ՝նարեալ , և վայ ՝ի բերան առեալ , և խիւք ՝ևասս(յօդելով զաշուոց). Ածբ. ԲՀ. 6:

ԽՆԴ , ինդս . ՝ Յանչափ ինդոյն արուսոյ բաղում յօղևին (մուգ՝) խանուարատելով ընդգիմ մանկանն . Եղիփ. ֆն :

ԽՈՀԱՒԱՀԱՐԹ. Տ . ՍԱՂԱՐԹԱԽՈՏ . որպէս ուռճացեալ. ՝Գարուն հոգեաոր՝ կաղամչ սաղարթեալ բոլոր , խնամասալարթ աւրևոք ՝ի ինկաբեր լերանց . Տալ :

ԽՕՆՆԱՐ . ՀՀ. (՝ի խէծ , խիղճ, խիղճ.) խղճիլ, կամ խեղճարար . և կամ ընթեր ցիր՝ խժաբար, ծուխ ժաբար. ՝Ներսրդ՝ խծաբար նեղուելին (կայենի ընդգիմ աբելի ,) զոր անիրկանակ (կամ անիրկական) ՝ի ծնողացն մեկուսի սարելալ սպան սարապատ . Ածբ. ա. ։ :

ԽՄԱՅԵԼ . Տ. ՀՄԱՅԵԼ . ՝Նաև տուն ա ռանց հիմանն,խմայեալ գերեզմանն,անհրեղելի փրկուելին . Պիքաա :

ԽՆԴԱՆ . (ԹԵրևս ՝ի խինծ բառէ .) Ցօղուն . ոճ, չև տուքացեալ . ՝ Հնձէաց զորոյն յանդաստանի , կանաչ , խնծան , որ ՝ի հասկի . Շ. էԷս :

ԽՈՉԵԱՆ . ՝Ջմեծամեծ խոզխանն եգեալ ՝ի գլրկան (քահանայիցն սպանելոց՝) առ ՝ի նախատինս մեզ , և այսի կատականաց տեսլ զայն . Լսաք . ֆԲ :

ԽՈԽ. Տ. ԽՈՒԽ. ՝Թքանէր զնոսխ : Ա ռեալ զնոսխ հիւանդին ևն. Վրք հց. Է . ֆ . (տալ. խուխ:)

ԽՈՑԱՒ. ՝Ընդգիմաց չարին խոկացաւ ընդ լուր (սրբոլեն) նորա կին ումն սիրգծ և լիրբ (՝ի պատուել զնա). Վրք հց. Շ:

ԽՈՒՀԱՄՆԱՒ. Ը Որպէս Ամանալ ՝ի խոխամ , խոլդաւանիլ. ՝Ուր արտաւոյդն արտաշխոան քարավիժեալ խոհմանայր ՝ի կոշտն (կամ ՝ի կուշտն) կոհակին . Ածբ. Շ. ։։ :

ԽՈՇՈՐԱԳԻՐ. ա. Ընդարձ տառիւք գրեալ . ՝Խոշորագիր գրով գրեցի. ՅԼաք :

ԽՈՊԱՆԱՆԱՒ. ՝Ընծայն Թագաւորութեի բաժանեալ յինքն՝ խոպանանայ . Ա. Է . (իբր ասի . Խոբաց լռեայ . ի-բրեւի :)

ԽՈՐԱՆԱԲՆԱԿ . ՝Խորանաբնակ և բացօ Թեայ հովիւքն : Տայր ՝ի խորանաբնակ հովիւսն . Եփբ . ծն :

ԽՈՐԱՆԳԻՐ . գ . Վերնագիր. (որ առ մեզ սակ խորագիր .) ՝Ալլ ձառք գրեցան խառն՝ առանց խորանագրի գլխոց . ՅԼաք. Ռվ. ա՜ճ :

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹ . ՝ Պարտ է զսրնպիսեան յամրոգոյն բանսու արգելուլ , և զորս ընդ նոսս խորհրդակցեան . ՄԽ . դա :

ԽՈՐՀՈՒԴ. (ըստ մի ձ .) Տ. ԽՈՐՀՈՒՆԴ :

ԽՍՏԱՐԱՐ . ըստ ք՝ նչ. ՝Ազատչեալ զձեզ իմ խոտաբար՝ եկն ինձ յանկրևոյեռս ձայն. Վրք հց . ֆ :

ԽՍՏԱՐԱՐՈՑՈՒԹԻՒՆ . գ. Խիստն գոլ բարուք . ՝Ըստ չհլուԹեն նմանուԹե խըսաաբոլոյսուե . Ածա. (այլ ձ. խըսոտոտոտուԹե. որպես եգաւ ՝ի կարգի գործոյս :)

ԽՍՏԱՄԲԵՐՈՂ. Տ.ԽՍՏԱՄԲԵՐ . ՝Խըսաանքեւոյն հեղիսա , երկնից փակոլն , և արձակողն . Շ. փաշ :

ԽՏՐԱՊԻՄ. ֆ. խոռնելով. որոշակի. ՝Ծանուցանէ արժանեացն՝ զգուշաբար և խոռապես . Փիլ. ՀՒՆ :

ԽՐԱԽՃԱՆԵԼ, իլ. Տ. ԽՐԱԽՃԱՆԱԼ. ՝Ջայս առելով խրախճանեին , երգս և խրնճայս յօրինեին : Ջոր արարած խրախճանեալ լոյց՝ ևր զզօսանսըս հրձռելոյց. Շ. էԷս :

ԽՐԱՏՏՈՒՆ , ոյ . գ. Որպէս Խրատուուելե ՝ի . ՝ Իբրև խրատատուով յառաքինութենե քաջնուեի . ԱՒ. ոչ :

ԽՐԹՆԱՏԵՍԱԿ . ՝ Ջմեզ խրեմնատեսակ պատեալ զմեզ հեԹանոսաց , զոյն հալաձեզ հոգմով սքե հոգւոյն . Շ. փաշ :

ԽՕԽԱՐԵՐԵԼ. ի գուրս տալ զիսոս , որ և խուխ , Թուք , տուլուն. ՝Ալլ Թէ հիւանդ խօսաբեբլեցէ անընդմիջելի . մի տալ ցեն հաղորդ . կանան :

ԽՕՍԱՆԱԿ . Ա յսպէս գրելի է վերջին նչ. Խօսնակ բառին՝ եդեալն ՝ի մէնջ ըստ այլում օրինակի. ՝Զանգի յոյժ խօսանակ էր ոչն , և Ձարտարալեզուուեի՝ կախարդէր զգալոցս լսելեան. Լսաք. ֆԲ :

ԾԱԽ. որպէս վաճառ. ՝Վասն վաճառելոյ և գնելոյ . . . անգիր և գրով գին և ծախ, որպէս և կերպի է վաճառուն. ՄԽ. դա :

ԾԱԾԿՈՑ. իբր Աւտագատ . վարագոյր . ՝Դիւբառ առնոյր զծածկոց երեսաց կատակրանացն ։ Ոսկ:

ԾԽԱՆՑ . Տ. ԲՈՒՐԱՆ . ՝Ջինկանացն, և զծխանոցն . Իգիփ . ֆն :

ԾՁՐԱԿ . և) Տ . ԾՈՁՈՐԱԿ. ՝Հարեալ ԾՈՐԾՈՐԱԿ .) յեսոյ ձոկանուին զծածրակն նորա : Ջյեսոյ հարեր զծածրակ նորա , և ՝ի բարձրուելենէ աշտարակին ՝ի վայր սրկեալ ապաներ . Ոսկիփոր : ՝Մրոյն արտաքս ոտեան աչք նորա , և միւսոյն դէմքն գարձան յետս ՝ի ծորձորակս. Ոսկիփոր :

ԿԱԳՂԻԼ. կակղանալ. մեզմանալ. կոլընանալ. ՝Ամենեին ոչ կակղեցաւ , և ասէ , ոչ կամիմ զքո զայդ ողոք բանագ . Վրք հց. ֆ :

ԿԱՄԱԿԱՆ . ՝Ասելք ինչ և կրնեք ՝ի մտի զմեզ՝ կամականս ինչ , կամ ծաղրականս , կամ խանդաղատականս բան. Վրք հց. Շ. ֆ :

ԿԱՄՇԱՆԱԼ. ե. Իբրու կաշխանալ, խմտանալ. կամ պակասիլ ՝ի լուսոյ . ՝ Կուրացեալ հրէիցն կամշացեալ սրտիւք , կամին սպանանել զնեանս ազգի մարգկան . Տալ :

ԿԱՄՇՈՏԻԼ. տեալ. ֆ. Նոյն ընդ վ.՝Անուամանիք ոգւոյն աչօք կուրացեալք և կամշոտեալք . . . հայել ոչ կարեն առ ՝ի տեսիլս իանուալեացն. փիլ. ՀՒՆ. Շ. 168:

ԿԱՑԻՆՈՒԿՏ . ա. գ . Քոյրն կայենի, որ և կին նորա. ՝Ծնաւ զկայեն , ընդ նմին և զաւուսս զկայենուկի երկուսորեակ. Իգիփ. ֆն:

ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ. Տ. ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ . ՝ Ի մէջ գիշերին կանխեղնուսր հրեշտակ երեսեր պահապանացն . Վրք հց. ֆ :

ԿԱՊ . Ի ԿԱՊ. Տէս կին, ձեռս Ի ԿԱՊ :

ԿԱՊԱՆՔԻ, զէք. Տ. ԿԱՊԵԱՑ , զայ , ևն. ՝Նսաեր ՝ի կապեղէն ընդ պռնդիկս ՝ի գինեբերս խայտալով: Իբրև մոռ ՝ի կապեղէն : Եբէր որ ինչ ՝ի կապեղէն սովոր էր ծախել (վաճառիլ) : Ահասակի ՝ի կապեղէն գտեր զնս . Վրք հց. ֆ:

ԿԱՊԵՂՈՒԻԻ , հ.ոյ . ա . գ . կին պանդոկապետի . և վերակացու կանանց ՝ի պանդոկի . ՝Ասեմ ցկապեղուհին , ուսուր՝ է կինայս : Եկին կապեղուհին , և ասաց ինձ . Վրք հց . ֆ :

ԿԱՊԼԻՈՆ . Տ . ԿԱՊԵԼՈՆ . ՝Իմուտ ՝ի կապլիոնին ... մանուկս այս ՝ի կապլիոնի կալով և սիրտ ոչ ատացեալ ուլնի . Վրք հց . ֆ :

ԿԱՊՈՒԱԴ . ա . գ . Ազդ գունոց . ՝ Կանոչ , կապոյտ , կատղաջ , լուլջ . Ոսկիփոր :

ԿԱՐԻԿԱՐ . Տ . ԳՈՐՈՒԿՈՐ :

ԿԱՐԿԱՏԻՉ . ա . գ. Որ կարկատէ զպագանելիս . գերձակ . կարուակ , կօշկակար . Ռեբեզէի , և Եսիէի . ՝Իր և այլ վանք , և կայր ՝ի նմա կարկատիչս ժԸ , և Թափիչսն Ը. Վրք հց.ֆ:

ԿԱՐԿԵՀԱՆ . ըստ ք՝ նչ . ՝Ընդ կարկեհանաց ոճծատուսնկ ծառանն՝ ծառն կենաց . Եպիփ . ֆն :

ԿԱՐՃԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՝ Խոնարհումեի քո յաղԹեաց կարճամտուԹեն իմոյ . Վրք հց. Ը. ֆ . (տպ. կարձմտուԹես :)

ԿԱՄՃԻՔ . ըստ մի ձ . Ագաթ : Տ. ԿԱՃԻՆ :

ԿԱՐՈՂԵԼԻ Ե . իբր՝ կարող լինի առնել. ՝Ո՞ կարելի առնն ևն... Թէ ցուցանէ հասուսուն , կարողԼԼ է . ՄԽ. դա :

ԿԱՐՈՂՈՒԻՈՐ. Բառ ունկ. որպես Թէ կարողաւոր , զօրաւոր . ՝Ամենայն ինչ որ յանկարէն չարժի , զկարողուսրդն օժանդակէ ՝ի գործ ժրուԼԼե . Ցիշաք . ՝ի Ռ-ին ԼՀԸ :

ԿԱՐՕՏ . գ . ՝Ունելի զայս կարօտ ՝ի մտի : Ահա եհաս ժամ՝ ցուցանել զպատուղ կարօտին քո . Վրք հց . Ը:

ԿԵԱՆՍՈՒՍՈՑՑ . ըստ հին ձ . Վրք հց . Տ . ԿԵՆՍՈՒՍՈՑՑ :

Թի. Ագաւ. *Խօսնոց, և անառնոց. փարչ. *Ի հոդեղէն պաշտօնէից, և՛ ի քնուելէ խօսնոց. Տուեալ լինի փառաբանուելի արարչին՝ ի վերայ լռնոց և անխօսից խօսնովքս. Ձ Էյօր. Ը. Գ: *Խ խօսնոցն՝ ի միջի. Ռոխ. ՛ս. Ը. 19: *Ընդամ յանխլիցիս հոգոյ առեղծած և կազմեցաւ, բայց նոքա (կանայք) ի խօսուն կենդանւոյ առեալ են: Եսոս զանխօսօճն խօսուն եղեալ. Եփր. ծն:

ԽՕՍՈՒՆ. ա. Λογικός. Rationalis. Բանաւորական. խօսողական. բանական. *Իբրև զարդի ծնեալ մանկունս՝ խօսուն և անխարդախ կաթինն փափաքիցէք. Ա. պետ. Ը. 2: *Ջխօսուն պաշտօնդ ձեր. Հա. ծԸ. 1: *Ընդէ՞ր առնիցես ծառայ զխօսուն ոգիդ անխօս նիւթոյն. Ռոխ. ՛ս. Ա. 9: *Կըրկին ծրդեալ շինուածս խօսուն: Զոսկեզէն տաճարակս խօսուն. Նար. Ը. ՃԸ: *Իբրև խօսուն բերանով անչշունչն բողոքէ. Եփիփ: *Պակ խօսուն բոլորեաց նմա. Եփր. համաբ: *Գտանեաս զծիրանափայլ զգեստն, և զականակապ և զխօսուն Թագն. Եօննագր:

ԽՕՍՔ, սից, սիւք. գ. Λαλημα, λαλιά. Loquela. λόγος, ὁμιλία, verbum, sermo, homilia, conversatio. μελέτη, meditatio, declamatio. φθόγγη, γος. vox, ևն. որ և ԽՕՍ, (տես՛ի վեր անդր.) Անք. ատանի. ասացուած: արտաբերական բան ձայնաւոր. զրոյց. բարբառ նշանական յօգուտ՝ ի բառից. ակօղ, նոպտ. փելամ, լաքիւ. *կենդանք իմ Թեթեւագոյնք են քան զխօսս: Խոց խօսից: Ունկն գիր խօսից իմոց: Վասն խօսից որդւոց մարդկան: Խօսք քո գեղեցիկք: Եւ ոչ ըստ խօսից յանդիմանեսցէ. ևն:

ԽՕՍՔ. Զրոյց՝ ի բերան հասարակաց. առակ. համաբան. փիլիբոք փեռնան. *Եվկցի իսրայէլ յատպականուելի և՛ ի խօս ընդ ամենայն ժողովուրդս. Ճ. Ի. Ե. 7: *Խօսք լեզուաց, և նախատինք ազգաց: Եւ եվս խօսք կանանց. Եփի. ԼԸ. 3: Ե ՒՃ. 10:

ԽՕՍՔ. Զրոյց մտաւոր. խօսք ընդ անձին. մտածուելի. խորհուրդ. որոճումն ի սրտի. նեղտրամադրեալ բան. յղացումն կամ ծնունդ մտայ. ԷՆԻՒ, ՓԻՒՐ. *Մինչչև կատարեալ էր նորա զխօսան ի մոլ իւրում. Ծն. ԽՀ. 15: *Վկայուելիք քո խօսք իմ էին. օրէնք քո խօսք իմ էին. պատուիրանք քո խօսք իմ էին. ևն. Սղ. ՃԾ:

ԽՕՍՔ. Բարբառ, կամ լեզու ազգի և ազգի. լիան. *Ի միոյէ բարբառոյ՝ ի բազում խօսս բաժանէին: Ըստ հնաբարբառ կացն խառնալանձն խօսից. Եսա. ԽԸ. 8: *Մի խօսք, և մի լեզու էր: Մի խօսք էին ամենեցուն. ՍԷԲԷՐ. Գ: *Ըստ անհիւ զխօսս և զլեզու հայկական: Հայերէն խօսիւք: Աւորի խօսիւք. Խոր. Ա. 13: ՓԻԼ. ԽՀ ապն: Ճ. Ա:

ԽՕՍՔ. Բան գրաւոր. Հաւ. դիրք. շարագրութիւն. պատմութիւն. ևն. Ռեէլիֆ. *Սա լսելում խօսս արար. յորոց մի է պատմութիւն հալածանաց. Խոր. Ե. 73: *Ցայս երկրորդ խօսս գրեցի. ՄԾԲ. Ե: *Ցայլ խօսս քաղեալ է մեր՝ ի մարգարէից: Պապիայ են հինգ խօսք: Գրեաց կոդրատոս խօսս նահանգի վասն հաւատոց մերոց. ևն. Եսե. պաճ. առեպ:

ԽՕՍՍ ԴՆԵԼ, կամ ԱՌՆԵԼ. Շարագրել Հաւս. շարադրել. *Հիպոդիտոս դնէր խօսս բազումս: Սկսաւ որոգինէս խօսս դնել՝ ի վերայ գրոց սբց. Եսե. պաճ. Ը. 22. Ե 23: *Բերել՝ ի մէջ ձեր զգիրս միոյ փիլիսոփայի այլազգւոյ և ապիոյ, զոր ընդգեմ մեր խօսս է արարեալ. Ռոխ. ՛ս. Ա. 16:

ԽՕՍՍ ԱՐԿԱՆԵԼ, և ԱՌՆԵԼ. իմրու Խօսել. *Եկեալ խօսս արկանէր գեղեցիկ: Ա ռաքեաց խօսս՝ ի մէջ առնել. Ը. Ղ. ՃԸ. 12: Ա. Ղ. ՃԸ. 28:

Ի ԽՕՍՍ ԳԱԼ կամ ՄՏՏԶԵԼ. իբրու Խօսել ակամբել. խոսակից լինել. *Որպէս զի և՛ ի խօս գալ. և ասէ ցնոսա. Ռոխ. ՛ս. Ը: *Ի խօս մատուցեալ՝ ի լերինն ընդ արբատամբ. Եփիփ:

Ի ԽՕՍՍ ԱՌՆԵԼ. Տալ խօսել. բանալ ըղլեզուն. *Ջխուլս և զհամբոս՝ ի խօս առնէր և՛ ի լուր. Ճ. Ե:

ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ. Աղօթք: Նար. առեպ:

ԽՕՍՔ ՀԱՒՈՒՏ. Խօսելն աքաղաղի. ձայն խօսնակի. *Ոչ Թողի՝ ի սովորութիւն պաշտօնէից քոց ժամ, որ ըստ հաւուն խօսից. Ի գիր Խոսը: *Ցառաջ քան զվիճակամ կատարել հաւուն զխօսան, երիցս ուրացաս. Երէ. Մթ:

ԽՕՍՕՂ, կամ ԽՕՍՈՂ, ի, աց. ա. Λάλων. Loquens. որ ասի և ԽՕՍՆԱՒ. Ան՝ որ խօսի (ըստ ասելոյն առաման). պեօյ. ՀՅՒՃԻ. *Խօսօղք բազուքք յԱծամոյնցն... և խօսօղն ոչ ըստ հաճոյից հոգւոյն... և խորհուրդք խօսղին հային յօտարն. Խոր. Ը. 90: *Կորուսանեաս ասէ մարդարէն զըղտութիւնք խօսղան. ՅԻ. ԽՄ. ԵՐ: *Ջչըղտ Թունս գրչիս, անշունչ խօսողիս. Նար. յիշ:

ԽՕՍՕՂ. *Եսևալոս. Bene loquens, eloquens. Քաջախօս. յստակախօս. Ճարտար՝ ի խօս. փիլպպ. Ի՛ՀԼԻ ՀԷԼՄ. * կամ որ խօսօղն ինչ, կարիցէ՞ (կի՞ կարծիցէ՞) բանիւք արգարանալ. Ցօբ. ծՁ. 2: *Եւ ես չեմ խօսօղ ոք ՚ց. յն. անխօս եմ. Երր. անհնչիատ շրթամբք. Եւ. Ը. 12: *Մանի անուն եզ անձինն... քանզի խօսօղ իսկ էր. Կոլ. Ը: (իբր մեկնաբան, կամ երգիչ. տանտ, տանի՛:)

ԽՕՍՕՂ. Խօսնակ. աքսալաղ. Խօրօվ. և այլ հաւ երգօղ. *Ցայնժամ՝ երգէ խօսօղն, յորժամ քարտղօղն զարհուրացանէ զմեզ յապաշխարութիւնն. Բրս. տրկ: *Քանզի է Հշմարտապէս՝ ի վերուստ, և խօսող տատրակ. Մեծն. Վ.Ե.Ա:

Ո

Ո. Տառ բաղաձայն, անուանեալ Ծայ, մի՛ ի կիսաձայնից, և կրկնակ, զի զրումբ փակ լինէն զոյժ տուիչս, պՂ, ԵՂ, փՃ. միշակ ընդ Ղ, և ընդ Յ. զի մեղմ է քան զՂ, և ուժգին քան զՏնչիւն զոյն: Ոչ գոյ՝ ի յայլ լեզուս, բաց՝ ի վրացերն՝ յորում յաճախեալ է յոյժ, և՝ ի լեհացերն:

Ծ. ի մէջ լծորդ է ընդ յ, մանաւանդ զկնի ն տառի. զի յայնժամ մեղմանայ յ, որպես ծ. կոլորինակ պանձալ է պանծալ, ընձայ՝ ընծայ. ինձ (գազանն)՝ ինծ, ևն. ևս և գձուձ, գծուծ. ձաղ, ծաղ:

Մերթ և ընդ պՂ, սփ, ճ, ի, ի, փ, ս, ևն. զոր օրինակ մանծանիլ կամ մաղզիլ. սաեղն կամ ծեղ, ծիլ, ճիւղ. ծկոյճ, ճկոյճ. Ճանաչեմ, ծանեայ. ծուռ, կոր, Թիւր. ծոյլ, Թոյլ. ծորիլ, սորիլ, Թորիլ. ծածանիլ, սասանիլ, տատանիլ. ծուր, սիւռոս. սիգուն, ծայգան, ևն:

Ծ. Որպէս յն. γ, լա. g. զոր օրինակ μέγας, μείζον, magnus, major. մեծ, մեծագոյն. γέρων, ծեր. γῦρος, gyrus, ծիր. γόνη, genu, ծունր կամ ծունկն. γεννάω, gigno, ծնանիլ. γέλος, ծաղր, ծիծաղ, ևն:

Ծ. Ճ. Որպէս նշանակ Թուոյ, է Ցիսուն կամ յիսնեւորդ:

Խլատ մանկանց՝ խորհրդով տատխ. *Ծայն, ծանուցանէ յոյժ ծանրագոյն՝ ըզբան երդման ուրանալոյն: Ծայն, ծովու նըման ասէ զիմաստ... ծըծծել մըտաքըրդ լէր պատրաստ. Շ. այբ:

ԾԱԴ, ի, իս, ացս, զբ. գ. *Ակρον (յորմէ Ակաւն). ἔσχατον, πέρας. Summitas, summum, extremitas, extremum, terminus, ora. Որպէս Թէ ծայրք. մանաւանդ վերջին ծայր. եզր. վերջք. կատարք. սպառուած. ծաբ, ճռի. ուճ, ՌԷՂԷ, ԷՂՃ. զոր օրինակ ասի՝ ի սբ գիրս. *Ծագ մատին, կամ գաւազանի: Ի ծագէ որմոյն մինչև ցհնծանն որմոյ: Ծագք լիբանանու, երկրի. երկնից, աշխարհի: Ի ծագաց երկրի մինչև՝ ի ծագս նորուն: Ի ծագաց սահմանացն եգիպտոսի մինչև՝ ի ծագս նորուն: Ձգի՝ ի ծագաց մինչև՝ ի ծագս: Շինեաց զնա քաղաք գաւթի չորքանակի ծագէ՝ ի ծագս ևն: *Ցերկոցունց կողմանց ակիզն և կատարած՝ երկոքին ծագ և ծագ էին. Ռոխ. ՛ս. Ա. 3: *Ի ծագ ասնոյն. Սաբխ. Լ: *Ի ծագ գլխատորուելի մասին ասէայ: Ի ծագ ազարտմանն լռուե հատակի իւրոյն կենաց. Նար: *Ի վեր քան զամենայն առաքինուեցջ ծայր ծայրացեալ է. Մագ. ՂԷ: *Ծագիս մատին չուր՝ ի զովացումն. Շար:

ԾԱԳԱԽՈՏ. Տ. ԶԱԳԱԽՈՏ:

ԾԱԳԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է ծագմանն. *Ցառաջնիկայ ծագումն... ծագական ընչմանէ. Շէր:

ԾԱԳԱԿԻՑ. ա. Որ զոյզ ընդ այլում ծագէ, կամ լուսատու լինի. *Ազլ զատեփանոս ծագակից Ճառագայթիցն առնէ. Պրպղ. ի սպէէ:

ԾԱԳԵՄ, եցի. Ἀνατέλλω. Oriri facio. παρατείνω, extendo, ևն. Ցայտել կամ ձգել՝ ի դուրս. բղխել. տալ ծնանիլ. ծաւալել. երևեցուցանել. յայտնել. ցոՒԷՉՆԷ, ԷՐՆԵՆԷ. *Ջարեգակն իւր ծագէ՝ ի վերայ չարաց և բարեաց: Ծագեսա զոլորմութիս քո: Ծագեցից զիմքիւր՝ ի դաւիթ: Ծագեցից գաւթի ծագումն. ևն: *Ծագեա՝ ի յանձինս մեր զլոյսդ ողորմութեդ. Յհ: *Ծագեաց զիւր Ճառագայթիւն ամենայն հիւանդացելոյն. Ագաթ: *Ջքո կենութիդ և զմարգարէութիդ զիւք ծագեալ. Խոր: *Ցովհաննէս սակաւ մի անգր ծագեաց զլսանն. Ռոխ. յհ. Ա. 3. այսինքն ըստ իմիք յայտնեաց:

ԾԱԳԵՄ, եցի. է. կամ Ἀνατέλλομαι, ԾԱԳԻՄ, եցայ. ի. յ. Ἀναβαίνω. Orior. λάμπω, ἐκλάμπω, ἀναλάμπω, ἐπιφάυσκω, splendeo, effulgeo, reluceo, ևն. Ծագ կամ ծայր տալ. երևիլ. ելանել. փայլել. լուսաստու լինել և Ծնանիլ. բղխել. ցոՒՆԼ, ԷՐՆԱՆԼ. ԾՆՆԼ. ԲԽԼ. փոշմագ. ԼԸՓԱԳ, ասպԷԸ ԷՂԱԳ. *Ծագէ արեգակն: Ծագեաց նմա արև, կամ՝ ի վերայ լուրցն: Լոյս ծագեցէ ձեզ: Ասուելք ծագէցին: Ի ծագիլ առաւօտուն: Ծագեսցին երիւք քո իբրև զլուր յառակ: Ի միջօրէի ծագեսցեն քեզ կեանք: Ցաղգէ յաղգ ծագեաց տէր մեր. ևն: *Ի գաւիթ և՛ ի քո կատարեցաւ, ոլք ծագեցին՝ ի յուդայէ. Սաղմ. ա. պ. Ը: *Ցերաց անուի Ճշմարտութիւն ծագէ. Ռոխ. յհ. ա. 37: *Սուաւ տնկեցեալ ծագի, և ծաղկաւէտ եղեալ պտղածնի. Նար. ՀՃ:

*ի հօրէ ծագեցար լուսաւորել զարարածս: Ծագումն հրաշագործ, որ ի կուսէն ծագեցաւ. ևն. Շար:

ԾԱԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ծագել տալ. և ծագել ն.*ի մէր ձեռս է՝ վաղ վազակի կամ անագան ծագեցուցանել զփրկութիւն: Ծագեցուացէ ևր զարդարութիւն. Ո-ի. է:

ԾԱԳՈՂԱԿԱՆ. ա. Իբր Ծագօղ, ծագեալ. յաւօղ. *Նովաւ ծածկի լոյսըն լուսնի՝ ծագողական. Երզն. 90. ի: *Ի մանալ զտուրնջեանկանն, և զարեգականային, և զծագողականն, զի օրինակ քեի է. Շէր. յայգն:

ԾԱԳՈՂՈՒԹԻՒՆ, գ. Ծագելն, և իւն. ծագումն. *Լայս ի խաւարի ծագելով յիմ ապականութիւնս, և վերադիտութիւնք ծագողութեան. ԱՔ. ի լոյսն: *Ջանազանութեն միայն ըստ ծնողութեն և ըստ ծագողութեն. Պիգա:

ԾԱԳՈՒՄՆ, գման. գ. Ἀνατολή. Ortus, և oriens, origo. ἀπόῤῥια, effluxus, emanatio. βλαστός, germen. λάμψις, splendor. Ծագին լուսոյ կամ լուսաւորութեան. արևելք. և փայլումն. լուսաւորութի. և Ծնունդ. բղխումն. ի վեր երևումն. փղոյ, ղոհից, ասպից, վերիկ. *Ծագումն լուսնի: Ծագումն արդարութենէ: Անուն նորա ծագումն. ևն: *Ջլուսնայ կանան հաշուեն ծագմանն. Խոր. ա. 3: *Ցառաջագոյն քան զծագումն որգւոյն ոյ. եղիշ. է: *Ծագումն ի հօրէ (այսինքն ծնունդ հօր): Ծագումն միածնի որդւոյ քո յերկնից (այսինքն միածինդ ծագեալ): Ա յսօր զհնոգին Աշխարհութեն դասանեցին ևք հայրապետքն ծագումն առ ի հօրէ յաւուր բղխեալ անհատաբար, ևն: Ծագումն լուսոյ ևծայնի նշանի: Ծագմամբ լուսափայլ աստեղն: Ծագումն արևու լուսոյն Աշխարհի (աբ կոյս. իբր ծագօղ, արևելք). Շար: *Ոչ արեգական ծագումն, և ոչ լուսնի ճառագայթք: Ջծագումն երեսացն, և զլուսաւորութեն հանդերձիցն. Սարգ: *Ծագմանը արդարոյն՝ բազմապատիկ քան զծագումն սօրա. Երզն. Ֆիւ: իակ իմ. է. 25. *Ծագումն Աշխարհս փառաց ամենակալին ... յն. հոսումն, ծուալք: Եւ Երէմ. ՁԹ. 15. *Ծագեցիպ գաւեթի ծագումն արդարութեն ... յն. ընձիւղ, բողբոջ: Եւ Բարսղ. ը. 2. *Ընդ ծագումն առաւօտի լուսոյ նորա ... յն. փայլումն:

ԾԱԹ. Տ. ԾԱՑ:

ԾԱԹՐԻՆ. Տ. ԾՈՑՐԻՆ: Բժշկարան: Վրդ:

ԾԱԼ, ծալք. գ. (չծ. կուռ. լատ ևբր. ևաղ) . *Ելիչ, πλοκή, πτύγμα. Voluta, plica, plicatura. կրկնումն մասանց յիրերաց վերայ. որ և ԾԱԼՈՒՄՆ. փաթոյմ. ոլորք. ծալ, ծալածք. փրիւմ, փրմիկ, գալ. *Տիպ ծալ՝ի ծալ թփոյն տերև յօրինեալ. ցուցք. Նար. գաղ: *Որպես գլորեալ մաուեանն՝ կորգալ զծալսն բանալով ընթերցօղն. Նլ. եղէն:

ԾԱԼ ԾԱՆՈՒԻ. Ծածանիլ. ալեաց զալեօք գալ. *Ի վարագոյն՝ի ներ արեանցն (մանկանց բեթղեհեմի՝) ծով ծալ առնոյր ի մէջ ծնողացն. Տաղ:

ԾԱԼ Ի ԾԱԼ ԱՆՈՒԻ. Գալտրիլ. պըտոյտքիլ. ծամոլիլ. *Ի խնջոյս լինելս ալ չկին առաջի Թագաւորին. հիւքն ծալ՝ի ծալ առեալ՝ նմանեալ ալեաց օձին. Տաղ:

ԾԱԼԱՆ, ոյ, ոց. } ա. Ոնօղ զծալս.
ԾԱԼԱՆՈՑ. ի. ից. } կղր լինի ծալել և բանալ. կամ Ոլորածոյ. փաթոյմեալ. ծալելի. *Կինկվլիս՝ կանկնղոն ծալածով է. կնդրդ. Նգ.(այն է կողինջ ծովու ոլորածոյ:) *Ցայսպիսի մասեանս ծալածոյս գրէին ըզդիրս. Նլ. եղէն: *Ածնել խորան ծալածոյ փայտեղէն. ճ. Ա: *Ամօռ արարեալ երկամեի ծալածոյ, և ոսք են ոսից մարդոյ նման. կաղնաք:

ԾԱԼԵՄ, եցի. ն. Ἐλέω, ἐντυλίττω, σσω, πλέκω. Volvo, involvo, plico. կրկնել. կուռ կուռ առնել. ոլորել. ծալէլ, պտրեւ փնրմէ, գալ գալ էնմէ. *Ած եղեալ զմաշ կեանն իւր, ծալեաց, և եհար զշուրն. Ֆ. Նգ. Ֆ. 8: *Վարչամանկ ծալեալ: Նախորս ծալեալ. ՁԿ. Ֆ. 7: Շ. Խոսով: Փորպ: *Եհար դեղալդեամբ, և սլաքն որպես զմոմ ծալեցաւ. Հ=Յ. ապր. ԼՁ:

ԾԱԼՈՎԻ. ՛. Ծալեալ, կամ ծալածոյ գոլով. Ծալս ունելով. *Ածաքեցի ոսկի ծածկոց ծալովի. Թղթ. փաշ:

ԾԱԼՈՒՄՆ, լման, անց. գ. Καμπή. Flexus. Ծալելն, իւն. ծալք. և թաղկումն կամ խառացումն իբր ծալմամբ. *Ի վերայ միմեանց ծալմամբ. փիլ. բեռական: *Դարս. ձեալ կոչեցաւ. Ծով. զի ծալմամբ և ծալալմամբ այլոյլի միշտ. Վրդ. Ֆն: *Պատառեալ զալուսնակ ծալմունս սպղոյն. Արէսթ. Ցն: *Խափանեցուցիչ առ. ծալմանան գոլով... Ծալմունս, ոչ ունելով. Պղոպ. փխ:

ԾԱՆ, ոյ կամ ու. մանաւանդ ԾԱՆՈՒ, խից. իւք, և ուց, ևս և ոց, ովք. գ. Δαπάνη. Sumptus, impensae. Վճարք. ինչք վատնեալք՝ի պէտս իրաց, որպես գին. վարձք. ծախ. խարճ, մասրաք, ռեսրիք. *Ծախս համարոյն յարքունուստ եղիցի: Հաւորելոյն զծախսն: Ալս էր յաւուր ծախքն իմ: Ի պէտս ծախիցն: Տացեն ըզծախս արանցն. ևն: *Բիւրս ընչեղաց ծախոյ պատճառս դնելով (սատանայ). Բրս. ող: *Ածներ ծախս մեծամեծս, կամ մեծապէս ծախս. եղիշ: Սարգ: *Վասն ստուր ստուր ծախիցն: Ի ծախից և՛ հարկաց. Նլ. ֆ. Ի: Ճ. Բ: *Ծախիւք մեծագունիւք: Ծախովք ընչից: Ածանց ծախոց: Ծախոյն. Պիգ: *Վասն զանազան ծախիցս: Զպէտս ծախոցն. Վրդ հղ. յ: *Առնուել վարձս ընդ ծախիցն: Յանօգուտ ծախոյն. Ո-ի. ա. փխ. ֆ. Ե ՛. ա. 18: *Յոյժ ծախիւք և ընչիւք հատանեցուցանելով զկաշառաւսեր գատաւորն. Երզն. Տգի:

կամ Ἀναλωσις. Consumtio, absumtio. ζημία, mulcta, detrimentum. ἀπώλεια, perditio. Վատնումն. սպառումն. մաշումն. տոյժ. տուգանք. կորուստ. ՀՀ, ձախաղրդ. ղաղ, ղաբաբ, ղէյան. Ռեչիք. *Արարի ծախ նոցա հարիւր տասանդ ալծաձոյ. ԵԶՀ. ա. 36: *Ջծախ իւղոյն յարդէ (տերն). Կրիտ: *Ոչ աւուրց ծախ, և ոչ ժամուց. Ո-ի. յհ. Նախերգ: *Առաքեսցէ քեզ տէր զնուազուրեի ... ծախս՝ի վերայ ամենայնի՝ յոր մխեացես զձեռն քո. Օր. իԷ. 20: *Ի հրոյ ծախս տուեալ է. եղիշ. ֆԷ. հ: *Ջհոյլսէ. Նեացն ծախս. Նար. իԷ: *Ոչինչ մերովք ծախիւքն քեզ լինչ լինիցի. Ո-ի. յհ. ա. 3:

Ռամկական առմամբ, որպես վաճառուսի. վաճառք. առ-ծախք. *Որ ծէկ ոք վաճառականից նոցա եղեալ էր, ոչ կարէր այնպես ձշգրտել կամն և զծախս նոցայն. այսինքն զերան վաճառելիս. Նլ. եղէն:

ԾԱԽԱԿԱՆ. ա. Ծախելի. դիւրածախ. անցաւոր. *Նոյն՝ կերակուր անծախական, և նոյն՝ կերակրիլ ծախական աշխարհի. Վրդ. ֆն:

ԾԱԽԵՄ, եցի. ն. Δαπανάω. Sumptus facio, impendo. Նախս առնել ընչից. վճարել. վարել զինն՝ի պէտս, և սպառել. որպես և զժամանակն անցուցանել. խոչճել, հապշտնել, խթել, անցընել. խարճ ծաղրաք՝ ՌեԼՔ ԷՌԼ. *Ի բժիշկս ծախեալ էր զամենայն ինչս իւր: Ծախեա ինչ՝ի նոսա: Մատաթուրութք ծախեցից, և ծախեցայց վան անձանց ձերոց: Ես ծախէի, և խառնէի՝ի ճաշ իմ: Ծախեաց գանձս բազումս ոչ ծախէ ազախին քո զկերակուրն՝ որ ե կեալն է ընդ իս. և այլն: *Ջերկու լումայս ուներ, և զայն յողորմութեի ծախեաց. Մատ. է: *Խօսին ընդ նմա՝ երկայն բանս ծախելով վան նորա: Բովանդակ զօրն անգ ծախեն. Ո-ի. ա. 78. Ե 57: *Ծախեցան աւուրք բազումք, և ոչ հասեր յարս. Մաղ: *Եւ մեզ ոչ՝ի զուր ինչ զբանս ծախել. Եզ Նէի: *Ի մշտնջենամռունչ յաղօթս ծախեր (զժամանակն). ՁԿ. ԼՌ: *Ոչ եթէ օթևանք ինչ պիտոյ էին ծախել միածնի որգւոյն այ յերս բարձրութենէ երկնից. Ագաթ:

ԾԱԽԵԼ. *Էξαναλίσκω, καταναλίσκω, ևն. Absumo, consumo, ևն. (չծ. Թ. գայ էնմէ.) Վատնել. մաշել. սպառել. լափել. սատակել. կուսանաել. * Բոց կամ հուր ծախեաց զփայտ, զողջակէզ: Հրով ծախեացն: Ծախել զանչանն: Ծախեացէ զձեզ, կամ զազգս յերեսաց քոց: Ոչ ծախեցաւ և ոչ ինչ, կամ և ոչ մի: Վասն իմ ծախիցին զգործս իւրեանց. ևն: *Ծախել պարտ եր զնոսա երկրի, և ոչ անուշցանել. Նէնի: *Ջայրն այ ծախեաց՝ ոչ առիւծ, այլ կատարումն ժամանակի. Խոր. Ֆ. 68: *Ծախել սատամբք գազանութեն. Նար. կՀ: *Հրով կամ հրոյ ծախել: Արագ ծախեն բռնաւորքն զմեզ (որպես ծերապատիս). Ճ. Ա: *Խոնաւութեն ծախեցեալ յի մարմնի. ՁԿ.իմ. երս: *Փայտ ընդ փայտ չգիեալ՝ հուր ծնանին, և անդէն ծնողք ծախին՝ի ծնընդոցն իւրեանց. Խոսրվ: *Ի պատուհասն ծախեաց զբանն. Ո-ի. է: *Ջծախ իւղոյն յարդէ, և զծախելեացն չքշտապկարան պատուեն ամենայն ուրեք. Կրիտ. (այսինքն ծախողաց, կամ մարիսամբ:)

ԾԱԽԵԼ. որպես աշխարհիկ ոճով, վաճառել. առ-ի-ծախ. *Հոգուվեցսուագ իւղ. զի անդ ոչ ծախեն: Ջոր գնեն, և զոր ծախեն. Ո-ի.յհ.ա. 22: Ք.14: *Շահեցիզ զնոսին գնով՝ի ծախողացն. Լմբ. իմ: *Գնամ՝ի քաղաքն ծախել զգործն իմ. Վրդ հղ. ծԷ:

ԾԱԽԱՉ. ա. Καταναλίσκων. Absumptor, consumptor. Սպառօղ. մաշօղ. լափօղ. ոյ էոխ. *Տէր ամ քո հուր ծախիչ է. Օր. Ք. 24. ևն: *Հուր ծախիչ վևռիւս մեզայ. Նար. ծԷ: *Երկու հակառակք իրեարոյ՝ միմեանց ծախիչք են. Եզ Նէի: *Մարդկան ծախիչք, և մահապարտք. Շ. Բարձ: *Աճ մեր հուր ծախիչ է զարտեղի. Սահակ:

ԾԱԽՈՂԱԿԱՆ. ա. Ծախօղ. ծախիչ. ունօղ զօրութեի ծախելոյ. *Տէր մեր հուր ծախողական է. Սիոն. ազ:

կամ Ծախելի. վատնելի. դիւրածախ. *Որպ գործ չինածի՝ի վերայ հիմանս այսոքիկ չինի՝ նուէ ծախողական, վերջնեաւն (հրով) փորձեացի սաճատնելեաւն և երկայնագունիւն. Շէր. գաղ:

ԾԱԽՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναλωσις. Consumtio. Վատնելն զինչս. Ֆախողումի. իրաք, գայի. *Ոչ մարդահաճոյութք քերիլ աւ նոսա, և ոչ ծախողութք ընչից նոցա. Սարգ. ա.գ. Ե: *Ջկինն ոչ մի ինչ պատճառք Համարձակեն հանել, ոչ մոլութի, ոչ ծախողութի. կանան:

ԾԱԽՈՒՄՆ, խման. գ. Ἀναλωσις. Absumtio. Վատնելն, սպառելն, իւն. *Ի նուա-

Թաւանաց գոյից ծախուսն : Ի ծախուսն զօրուԹեան և կամաց միաւորեցելոցն . Շ. Ի գլ. : *Հրոյ ընդ խոտոյ ոչ ամուսնաս, ԹԹիւն լինի, այլ՝ ծախուսն . Եղնիկ : *Զծախուսն նոցա ի սրոյ և ի սովոյ . Նխ. Եղնիկ : *Ուր անսպառ պահի մնացուած մՀԹերիցն ի ծախուսն յաւիտենից . Նար . կԹ : *Ոչ միայն մեղացն ԹողուԹիւն շնորհէ, այլ և մեռնելն ջնջուն և ծախուսն արասցէ : ԹողուԹիւն հոգւոյն և ջրոյն, և ծախուսն հրոյն իմանալեաւ . Մխ . պ :

ԾԱԾԱՆԻՄ , եցայ . ֆ. Σαλεύομαι. κινούμαι . Moveor, agitor . ἐπιφρίσσω , inhorreo .(յծ. սասանիմ. տատանիմ.) Շարժ. լիլ . շարժիլ . ծփծփիլ (ջրոյ , և խոտոյ) . քօսմիլ . ցրծիլ . տալանջոտ , ՀեղձանՀիլ . *Հեղձիկ ալեացն շարժմունք ... ի վերայ մկանացն պայծառատպես քաւմնեալ ծածաներ . Նխ . կալ : * Մերթ խաղաղորէն ձեռով քաւմնեալ ծածանի , և մերթ լի ամբոխիւ զնՀն յարուցանէ ալիս . Պիտ : *Ծռիլն ի միշն իմ ծածաներ, քաղցրիկ օգովըն ծիծաղէր . Շ. Եփես : *Դաշտք ծածանեին (ի սասանումէ երկրի) . Ասղ . ՃԹ . 36 :

ԾԱԾԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Ծածանիլն , ըստ նմանումըն քաւմնելոյ . ՓՆՆիչ ՀիվԹ , ՀեՁ , տալանջոտ . *Ի խաղաղասիրգ ալիսն վՀտա վՀտա քաւմնել ծածանմամբ.վ.ԹՆ.ՅՆ :

ԾԱԾԻ, ծ.ոյ, ծեաց. գ. Թափ նոյն ընդ Նիծաւն . *Խակ սարդիցդ և մեղուացդ և ծածեացդ ՃարտարուԹ անդր կա քան զամենայն Ճարտարապետացն անցուցանէ կերտաս Ածխ. հց. իմ :

ԾԱԾԿԱԲԱՐ. ֆ. Κρύφα, λάθρα. Occulte, clam. συνεσκιασμένως , obscure . Ծածկելով իմն. ի ծածուկ . ընդ ծածկուԹիւ . գաղտ . Թաքնաբար. անյայտաբար . ծածուկ . ԻնՀւԹՅՆ , ՀեշտաբԹ իւՀ , ՀԹրՀՆ . *Մրնաքանիլ , կամ զօր գումարել , կամ ի վերայ հասանել ծածկաբար . ՅՀ . իԹ : *Որով զնորգն զգենոյր ծածկաբար . ՈՀԻՀ ԹՀ : *Զառաջինն ծածկաբար խօսէր , և ապա յայտնապէս. Ոհ. չհ.Ա.27: *Ճառեաց ծածկաբար . Նահաց : *Սկսանի գյանգիմնա նուԹեան Ճառս ծածկաբար ի կիր արկա նել . Սարգ. Ք. պ. Ք : *Զոր սէրովբէքն ծածկաբար ընդունել ոչ բաւէին ,, այսինքն ԹևսաքօլՀլով . Շար :

Ինգ ա . Ծածուկ . *ՏՀս և զծածկաբար խորհուրդն , զոր գուշակեր աստանօր. Նահաց :

ԾԱԾԿԱԳԻՏ, գիտի. ա . Որ գիտէ զծածուկս , զչալանիս սրտի . ՓՀրտանԻՆէ պԻՀԷ . *ԱՀ յաւիտենական ծածկագէտդ ,, յի. գաղտնեաց գիտակ . Դան . ԺՔ . 42 : *Ծածկաւքիսին ՅՀ . ԻՀ : *Ի ծածկագիտէն չկարէիք Թաքուցանել . Խոր : *Նկատեցեր ծածկագէտ . Նար . ԼՔ . Ն ԼԹ : *Ջոր ի միտս իւրեանց ունէին՝ իւրև զծածկագէտ յանդիմանէ . ԻԳՆ :

ԾԱԾԿԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . գ. ԳիտոլիՀլ գաղտնեաց սրտի . *Ցայտ առնէ զքրկչին ծածկագիտուԹիւն . Նահաց :

ԾԱԾԿԱԳԼՈՒԽ . ա . Որոյ գլուխն է ծածկեալ . *Վասն ծածկագլուխ գիտաւոր արանցն , և բացագլուխ հոլանի կանանց . Տօնակ :

ԾԱԾԿԱԳՈՑՆ , գուՆի, ից. ա . Առաւել կամ կարի ծածուկ , գաղտնի . *Ծածկագոյն խորհուրդ , խորհրդք ի ծածկագոյն օձիցն խածմանէ : Ոչինչ ի ծածկադունից իմաստից գիտաց . Նահաց :

ԾԱԾԿԱԳՈՑՆՈ . ֆ. Ծածկաբար . ոչ յայտնապէս . *Պատուխանեաց մեզմագոյն ին և ծածկագոյնս : Ծածկագոյն՝ ասէ , մինչև ցայժմ խօսեցայ ընդ ձեզ . Նահաց :

ԾԱԾԿԱԹԱՂՈՑՑ . ա . Թաքուցեալ ի ծածուկ . Թաքուն . *Իբր գանձք ծածկաՀաթագոյցք . Մխ . ծԼ :

ԾԱԾԿԱԽՕՍ . ա . Որ ի ծածուկ խօսի . *Սոքա են զարդախօսք , գաղտնաշունչք , ծածկախօսք . Մխ . ծԼ . (գրեալ էր , ծածկախոյզք . որ լինի և ծածկախոյս , ծածկախոց , ևն .)

ԾԱԾԿԱԿԱՆ . տ. ԾԱԾՈՒԿ . *Ջերից սաբերցին զծածկական զօրուԹեան չորս Թև նշանակաւ ասէ . ՓԼ . պեսան :

ԾԱԾԿԱՄԻՏ . ա . Ո,յր ծածուկ են միտք , կամ խորհուրդքն . Թաքուն . * Ա,յր ծածկամիտ և խորախորհուրդ , որ Հարցն իւր ոչ յայտնեաց , պատկին յայտնեաց . ԵՓԻ . ԻԳ :

ԾԱԾԿԱՆՁ, նաց , նօք . գ. ԾածկուԹիւ . և ԾածկոյԹ . *Ձկայ ինչ ի վերայ յայտնօք և ծածկանօք զԱծականն խոստեր . ԿորնՅ :

ԾԱԾԿԱՊԱՏԵԼ . ն . Ծածկելով կամ ծածկուԹիւ պատել . *Թևաւքոլեալս , և ծածկապատեալս զէմս և զոտս . Նար . յՀՂԳ :

ԾԱԾԿԱՊԻՍ . տ. ԾԱԾԿԱԲԱՐ . *ԾածկապԷս խօսել , ուսուցանել , ասել , մտաՆել . ՈՀ. չհ: կա: Ա՞ՀՓ: Նար :

Իբր ա . Թաքուն . խորին . *Յայտնեցին զծածկապէս խորհուրդ : Որ զանՃառելի ծածկապէս խորհուրդ են . Շար :

ԾԱԾԿԱՏԵՍ , ի , ից կամ ից . ա.Ձայ ասի՝ որպէս ԾածկագէտՍ . տեսող գաղտնեաց . *Ցյուսեա ծածկատես : Հզօր ծածկատես : Ծածկատեսիդ զսոյն պատառեր . Նար :

Եւ զմարդոյ՝ որպէս ՁևացեալՀ գուշակ գաղտնեաց և խրատէտ անձին խզՀի մտօք . և Հոգետես . նրբատես . *Խցցե զաչս ձեր... և զծածկատեսացն ձեւոց ,, յն. տեսողաց զծածուկս . Ես . իԼ . 10 : *Ինքնոգոր՝ դառն դարովիչ , և ծածկատես դատաւորազ . Նար . Ի : *Մտաւորաց և ծածկատեսից . ԵրԷՆ . ԺՀ . խորան : *Նկոլսան ընտրեալ , ծածկատես եղեալ զգալոնիս գիտացեալ . ԳՆՅ :

ԾԱԾԿԱՐԱՆ , ի , ից . գ. որ և ասի ԾածկելԻք . ծածկոց . ԾածկոյԹ . ԼՐՅ առՆելոս կամ գՆելոս բան . որպէս զգեստս փառս . ԵօրԼՆ , ԵօրՁան , ևն . *ԱնՃառս իսկ նաԳՀուԹիՁ մարմնազգեցին ծածկարանաւս . Անառ. եՆէզ :*Մաքրեսցես ի հալքից զծածկարան անկոլնոյս . Նար . ԺՔ :

Մերթ՝ ՏԷղի Թաքստի . ապաւէն . հովանի . պարսպԼօզ . սըՀՀաՃաԳ (ԵէՀ) . *Յայս ապաւինելոց , ծածկարանգ փախուցելոց . Նար . ԼՔ :

ԾԱԾԿԵԼԻՔ , լեաց . ՏԻ . ԾԱԾԿԱՐԱՆ ըստ ա նշ . Ἐπικάλυμμα . Operimentum, tegumentum. *Ծածկելիս ի կապուտակ մորԹոյ ի վերուստ . ԵԼ . իԼ . 14 :

ԾԱԾԿԵՄ, եցի. ն. Κρύπτω, ἀποκρύπτω. Occulto, abscondo, recondo . Դնել ի ծածուկ վայրի . պահել . Թաքուցանել . անյայտ և անՀետ առնել . Թալել . գանձել , ևն . ԻՐ . Թաքչել . անհերևոլԹ լինել . ծածկիլ , պահել , պահռչիլ . սաքլանալ , սաքլանաք , ՀիլԱՆ ԻՀՆՈՒՆՔ , ՀիլԱՆՆՔ . *Ծածկել ընդ աւաղով , յապտրակի , ի ներքոյ լեռնկոյն : Ջպատուիրանս իմ ծածկեա յանձին քումմ : Ծածկել զբան , զխորհուրդս : Ծածկելով ծածկեալ իցէ յաւետն : Ոչ ծածկեցան անհրաժեշտ նոցա առաջի աչաց իմոց : ՀեծուԹիւն իմ ի քէն ոչ ծածկեսցի . ևն : *ՁիՀրաքանչիւր չհրիմն առ Հարսն իւրեանց ծածկեցին . Ք. Ա. ԾՔ. 3ց:*Ջպատանի հրաշատեսիլ և զգօն ծածկել (ընդ հոլով) . յորմէ ակն ունէի ծածկիլ . Մաք. ԼՁ:

ԾԱԾԿԵԼ . Καλύπτω, ἐπικαλύπτω . Operio, tego. σκεπάζω, ἐπισκιάζω , obumbro . Պատել . վերարկել , ընդ իւրև առնուլ . պատրուակել . ղօղել . քօղարկել . պորպՀէՆ գողել . ԷօրԼՆէ , գոփամագ , գոփլամագ . *Ջուրն ծածկեր զամենայն լերինս բարձունս: Խորք ծածկեցին զնոսա: Ծածկեաց զնոսա ծով: Ծածկեաց ամպն զլեառն. կամ զԱղոպանն: Ծածկեաց բորոտուԹիւն զամենայն մորթ մարմնոյն: Ծածկեաց զնա հանդերձիւ: Ծածկել զառականս , զմեղս , ըզդլուխս , զմարմինս, զարիւն , զերեսս : ԾածկեսցէՀ Հողով: ՄինչԷ նաւին ծածկել յալեաց անտի : Ծածկել ընդ հովանեաւ ձեռին , կամ՝ի հովանի Թևոց . ևն :

ԾԱԾԿԻՉ . ա. գ. Καλυπτήρ. Operimentum . Որ ծածկէ . ծածկոց . նուաբատան . և խուփ . ԷօրԼՆ , և գոփագ . *Արար փեզկս մացէզէնս՝ ծածկիչս խորանին . ԵՒ . ԼՁ . 14: *Զտաշտան, և զծածկիչն, և զամենայն սպաս սեղանոյն . Թուոց. Ճ. 14:

ԾԱԾԿՈՑԹ, կուԹի, ից . գ. Ἀποκρυφή, φόν , σκέπασις , σκέπασμα , σκηνή . Absconsio, obumbratio, operimentum. ի վերացեալն՝ ԾածկուԹիՆ . ծածկումն. պատումն. ՀովանաւորուԹիՆ . և գաղտնիք . *ԵԳ զնաւաբ ի ծածկոյԹ իւր: ի ծածկոյԹ երեսաց քոց : ի ծածկոյԹ խորանի իւրում : ԾածկոյԹ ՅՀ լուՀանուԹիՆ . ևն : *ՏԷսօպ ծածկուԹիՆ: ԾածկոյԹ երիկամանց, և իրուԹիՆք սրտից . Նար : *Ջամենայն ինչ՝ զոր գտանէին ի գանձս ծածկուԹիՆ , ցուցին նմա . ՂԼանդ :

ԾԱԾԿՈՑԹ . ի ԹանձրացեալՆ, ԾածկոյօՀԹոց . զգեստ . պատուական . ծածկիչ . յարկ. և բան գաղտնի կամ մԷնի . ԷօրԼՆ . *ԾածկուԹիՆն հանդերձ . փիւ :*ԾածկոյԹի զգեստուց . պիտ : *ԾածկոյԹի հանդերձիՆն. Նար : *Զգլխոլն և զսաՀցն զօրուՆ ոչ ապականիլ օտարոտի ծածկուԹիՆն զգեցմամբ : ՊղատԻ օրԻՆ . ՔՔ: *Զգեցաւ զՀզկինն ծածկոյԹ: Զանիծեցին մերկացեալ ի մէնՁ ծածկոյԹ . Շար: *կարօտ է ամենայնի , յարկաւ և ծածկուԹիՆ . Մանդ . Ը : *Բիւր ծածկուԹիՆ քօղարկի . ՈՀ. չհ . Ա : *Որոց ծածկոյԹ՝ վէմՁ և մացադ . Խոր . Գ. 20: *ՓոյԼի ի սաստկացէ ի ձեւն ծածկուԹիս , այսինքն է մարմինդ . ՂԼանդ: *Ասանդ ծածկուԹիՆ խնամալ զաստացեալս . Ճ. Ա: *ՈչինչՁ ծածկուԹիՆ վարեցեալ (ի բանս). ՊԻԳ: *ՓայտեաՁ աստղան , և ոսկեԹել ծածկոյԹ նորա : ԾածկեցԻն ոսկեԹել ծածկուԹիՆն . Հ=Ց. յՈՀ. Ք :

ԾԱԾԿՈՑ, ի, ից. գ. ԾածկոյԹ. ծածկաւան . քօղ . և Հովանի . ԷօրԼՆ . *ՁորՁոՆն՝ զոր արկին վերեսաք նորա , զծածկոց սրտից մերոց վերացոյց : ՓառաւորեցոյոյՀ իբրև զմանեայ , ընկալ ծածկոց իբրև զնա . ԲրՈ. ՏՀ: *ԵռուՆ ի նա այծենի ծածկոց: Նա զայծենի ծածկոցն ծալեաց , և ձգեաց ի վերայ վիշապին . Հ=Ց. յՈՀԱ. ԾՔ : *Ջայս հովանիս և ծածկոյս . Մաղաք. չՀկ : *ԲարեկամՀաւատարիմ՝ ծածկոց զօրաւոր , և ամրացեալ Թագաւորութիւն. ՈՀ. ԹԼ:

ԾԱԾԿՈՑ . Ἀποκρυφή , φόν. Absconsio , absconditus , latibulum

σκέπη, tegmen. թաքնուիլ. գաղտնուիլ. և ծածկոյթ՝ ի վերացեալն և ի թանձրացեալն. *Ամպ ծածկուիլեաւ նորա : Եգ զվաս ար ծածկուիլ իւր : Ցարկ ծածկուիլ ի խստուիլ անձրեւոյ : Ծածկուիլք նորոց գիւղացդ ետես. Ցոբ. իբ. 14: իբ. Ի. 4. իբ. 12: Ես. ը. 6: Դոպ. Ե. 8: *Ի վերոյ խորանաձև ծածկուիլեն. փոքր: *Ոչ ինչ ինաց ի ծածկուիլ՝ զոր ոչ եգիր առաջի նորա. Ղևտ: *Առագաստ հրէական ծածկուիլ. խոր: *Քննոլի ծածկուիլ խոլոց խորհրդոց: Ծածկուիլք գործոցս հրաւարկին : Սոփերք հոգեմտանք ծածկուիլ խորհրդոց էին. Նես : *Ածուիլին ի ծածկուիլ ի վերոյ քան զսարգական նմանուիլիս. Ագաթ : * Հայր ծնաւ ծածկուիլք (զորդի) յառաջ քան զյաւիտեանս. Եփր. Ծվեղ: *Ի ձեռն յայտնուիլեցն ակնարկէ վասն ծածկուիլեցն Եփր. ծն:

ԾԱԾԿՈՒՄՆ, կման. գ. Ծածկիլն, և իլն. *Թանձր կաւազոյն ծածկումն. փոքր :

ԾԱԾՈՒԿ, ուկք. ա. (որպէս Թէ ցա. ծուկ.) Ապատ Ծածկելոյ. Κρυπτός. Occultus, absconditus. թաքուն. գաղտնի. անյայտ իբր ի խորս կամ ընդ քօղոլ. գոց. կիպ, սպիւռք. Նախքին. * Որ ինչ ծածուկ, և որ ինչ յայտնի, գիտացի : Ձկք ինչ ծածուկ : Ծածուկ՝ արմեն՝ մարդն : Ծածուկ ձեռամբ պատերազմի : Պատուհասիք ծածուկք : Պատուհասիս հայեցիկս ծածուկս : Խորին խորհուրդս ծածուկս. ևն : *Բանս ծածուկս ընդ Թագաւորին վրաց հատուսանէին. Ցհ. իկ: *Վասն ղծածուկս նոցա մերկանալ խորհուրդ. Պիս: Իակ Ոհ. յհ.ա. 33. *Ա յս ծածուկ էր ոմ. իսմ, քանս այս էր ժԹին, խրԹին :

ԾԱԾՈՒԿԴ. գ. տձ Κρυπτά. Occulta, abscondita, absconsa, arcanum. Ծածուկ իւք, սեղ, բան, խորհուրդ. գաղտնիք. *ՀԷԲ. *Ցայտնեսցեն ղծածուկս ապստամնից. ես. իբ. 9: *Ըմբռնեցան ծածուկք նորա. Աբէթ. 6: *Ի քարանձաւս վիմաց, և ի ծածուկս. Ցոբ. լԹ. 28: *Գիտեր զծածուկս նոցա զաւետեան Ճշմարտապէս. Ոհ. յհ. ա. 23: *Ապատաքս բերեր լեզուով զծածուկս սրտին. Խոր. ա. 31: *Ընծիերցաս զորավարն զծածուկս ապատանոյն. Աբէր. գ. 2:

ԾԱԾՈՒԿԴ. Ապատնէք մարմնոյ ծածկեալք կամ ծածկելիք. միջավայր ծնգաց. և Առականք. *Կորացայ ի ծածուկս իմ՝ ի գուշ. Պիգաս. (կամ Թերևս գրելի էր, ի ծունկս իմ:)Տես և վ. հղ. Ե:

ԾԱԾՈՒԿ, և } ս. Κρυφαίως, κρυφῇ, βῇ.
ԾԱԾՈՒՈՒԿ. } Occulte. ἐν τῷ κρυπτῷ, ἐν κρυφῇ, in abscondito. λαθραίως, clam. Տ. ԾԱԾԿԱԲԱՐ. *Ի ծածուկ խօսել, հարցանել, առնել, առնուլ: Ծածուկ վաճիլ հասանել, ևն : *Ծածուկ վառնալ : Ծածուկ վառէր, հասանէր գիւղերի. Ե. Ա. Ե. 30: Ճ. Ա. Ա. 2: * Թաքուն և ծածուկ լաճայ զնոյն գործել. Բրս. ղէ: *Զոյն պիսին ծածուկ յանգիմանել չէ ինչ օգուտ. Սարգ. յէ. Ե. այսինքն առանձինն: *Բազում ուրիք ծածուկ խօսէր՝ առ ի հարցումն յարուցաս. Նեղով գլաւոյն. Ոհ. յհ.ա. 25 այսինքն ընդ քօղով, առակաւ : *Ընդեղի ողորմելիճ քո ի ծածուկ: Հայրն քո՝ որ տեսանի ի ծածուկ: Ոչ ի ծածուկ ինչ խօսեցայ : Եհարց զնա Թագաւորն ի տան իւրում ի ծածուկ : Ա.րարեր ի ծածուկ: Աբին զհուն ի ծածուկ. ևն:

ԾԱԿ, ու. ուց. և ի, աց. գ. Τρύπημα, τρυμαλιά, τρώγλη, ὀπή. Foramen, caverna. Ծերպ փոքրիկ. Ձեղքուած. անցք. մուտ. ելք. պատուհան. խոյր. անձաւ. փէլիխ, սագպ, խիւրպ, պաճա, գօլճաք. *Ծակ՝ ասպան, կամ վիմի, կամ իժիցս: Ծակ մի յորմէն: Ծակեաց ծակ ի բերան տապալնակի : Որք տեսանեն ընդ ծակս (աչք) . են : *Հայեր ընդ ծակ մի ի ներքս. Եղիս Ը: *Ընդ նեղ ծակ պատուհանից. Վեցօր. Ի: *Ոչ ծերպք ծակաց՝ նաբ. խ: *Ցորչս ծակուց. Լ՚Ը. ոչ: *Մէղուքն զձև ծակոտեսեալ զբերանն (առիւծու), ի նեղքս խորիսխ գործեցին. Փիլ. սահ: *Ջնդիա ի ծակս անդ լերինն. կալ. ծԲ: *Որպէս օձ ելանէ ի ծակէն. Վ.բ հղ. ծՁ: *Պրրկեալ էին ոտք նորա ի կոճձղս յորիւք ծակգք. Ես. պժ. Ը 38: Իակ Դոպ. ծԲ. 19. *Ծակ ծնօտի ոս. յին. լՁակ :

ԾԱԿ. ա. Τετρημένος. Perforatus. Ունայզ ձծակ. ծակոտ. ծակեալ. ծակ. փէլիխ. *Կարաս ծակ. Ա.ակ. իՁ. 27: Ոհ. Տ. ա. 5: Սարգ. յէ. Ե: ճ. Գ:

ԾԱԿԱԽԻԹ ԼԻՆԵԼ. Խթիլ՝ մխել՝ ի ծակ. մտանել բնակել՝ ի ծերպս, ի փսպարս. *Սորամուտ ծակախիթ եղեալ. Ագաթ: կրէն:

ԾԱԿԱՄՈՒՏ, մտի, էց. ա. Որ մտանէ՝ ի ծակս, ի ծերպս. * Լբրտութի սրտի քոյ սորոր զքեզ ծակամուտ վիմաց ոս. այսինքն մտանել՝ ի ծակս վիմաց. Իես. խԲ. 16: *Ծակամուտս լերանակեցիկ եղեալ. Խոր. Ե. 89: *Իբրև ծակամուտս մկունս այր անդր Թաքչէին. Լսաս. ծԲ:

ԾԱԿԱՄՈՒՏԿ ասին փռիւգացիք, կամ փռիւգիան աղանդաւորք. (որպէս Թէ ըստ ին. աղինեգործք.) *Սաբելլիանոսաց, նեստորականացն, փոտինոսացն, ծակամտից. կՀրգ. Ես: *Զպղանդս ընկէզ զծակամտից. Տծան:

ԾԱԿԱՈՑՉ. ա. Որ սուզանի՝ ի ծակս, ի ծերպս. *Ընբք զաչս ունէին՝ ի լանջան, և զբերանն՝ ծակաւոյկք. Պոմ. ագէս:

ԾԱԿԵՄ, եցի. ն. Τρυπάω, τιτράω. Terebro, perforo. Ծակ բանալ. փորել. հեղքել. հատանել անցանե լ. փէնէփ, էրմագ, ալմագ. *Ծակեսցէ զաւնկն նորա հերամբ. Ել. իա. 6: Օր. ծՁ. 17: *Ծակեցին զաչսն նորա. Ցոբ. խ. 19: *Ծակեցին զձեռս իմ և զոտս իմ. Սղ. իա. 18: *Ա՛ռ տապանակ, և ծակեա ծակ՝ ի բերան նորա. Ե. Ի.գ. ծՁ. 9: *Ծակեա զու քեզ որմն, և ելցես ընդ այն. Եզէկ. ծՁ. 5: *Տալ տապակին ուստի և ունիցի, ծակէ և կորէ. Ոհ. ԵԷ: *Ծակեցին զրանակն այլազգեաց, և բերին ջուր դաւԹի. Եփր. Ի.գ:

ԾԱԿՈՏ. ի, աց կամ էց. ա. Συντετριμμένος. Confractus, contritus, contusus. Ընձոյղ զծակ՝ զի կիմ զքազում. ծաւ, ծակ ծակ.ծակծըլած. փէլիխ փէլիխ. *Փրեցին իւրեանց գուբս ծակոտս. Երեմ. Ե. 13: *Փոր մորոսի իբրև զաման ծակոտ, և զամենայն գիտուԹի ոչ կայցի. Սիր. իա. 17: *Ցամանէն լցին ի սպունգն ծակոտ. Բրս. մէ:

ԾԱԿՈՏԵՄ. եցի. ն. Τρυπάω, κατατράω. Perforo, pertundo. πλήσσω, ττω, percutio, ferio. Բանալ ծակս բազումս. ծակ ծակ առնել. ծակել, ձեղքել. փորել. խոցել. խոցոտել. *Ի ծրարս ծակոտեալս ժողովէր. Ածփ. ա. 6: *Խթան զոտս աքացուցոյն ծակոտէ ոս. յին. արիւնոտէ. Ոհ. ես: *Հանեալ պալ խոցեմք և ծակոտեմք զանձինս: Խոռվէին գէքն, խոցեալք ծակոտեալք ի ծաղ. Ոհ. ԵԷ. Է: Ե. 3: *Փորէ և ծակոտէ սիտս այս (քաղցկեղն) զմարմին. Եփր. Է. փԽ: *Առատացի ծակոտեր զմարմին նորա. Ճ. Ա: *Ծակոտեալ լինէին մարմինք նորա. Ածփ: *Ջորմն ծակոտեր, և զմեծատանց գանձս տանէր. Եղիս. ի էլէնս:

*Ջատնէս մեծամեծաց ծակոտէր. Ոսկիփոր. *Ծակոտեր զբազմամեծ ման խոլորդոյն. Եղիզ: *Բկիկքն ծակոտեալ իբրև զմշկին. Իբրև զսպունգ զոսոխ. փԽ: *Կարծրոմեծ ծակոտեալ. Սարգ. Է. ոչ: *Բազմացուցին ծակոտեալ մատուռնս սեղանաւք: Մատուցաք յանձուկ և յանպատուհաս ծակոտեալ խորանին. ԼՁ. պրգ:

ԾԱԿՈՏԿԵՆ. } Ծակոտ. բազմա.
ԾԱԿՈՏԿԻՆ. } ս. Ծակ. ծակ ծակ. փէլիխ. *Գուբս ծակոտկենս. Սէբէր. Ձ: Լձ. իալ. ի: *Քրհորս ծակոտկենս. Ոհ. հա: Լձ. նբ: *Մի ծակոտկէն, և մի քչքչէալ ուղիւքն զատաքաստան. Սրգ. ոչ: Ե: *Եւ արարեալ ծակոտկէն՝ արկանէք ջուր ի ներքս. Վ.բ. ոչ:

ԾԱԿՈՏԿԻՆ. գ. Ազգ հալուէի, որ կարծի լինել իւեցեմորէ անուշահոտ, իբր եղունգն, կամ կնդրուկ երևելի (այսինքն Թափանցիկ) առացեալ ի ա՛ գիրս. *Գոհարք հալուէից, ժեռաձոր, ծակոտկէն. Խոր. Ե: Վ.բ. ծն:

կամ ազգ ականց ինչ պատուականաց. *Ջդրունս քո յականս վանեալս, ակիւզաս ասէ, յականս ծակոտկենս ... (կամ) ի տախտակս վանեալս. Ոսկ. էս:

ԾԱԿՈՏՈՒԱԾ. ոյ. գ. Ծակ բացեալ. ասի խածուածոյ. իայլԹուած. *Ջհինն ծակոտուածս վիշապին ոչ ձայցոյց. Եղիս Ը: *Խածանօղն, և ծակոտուածք իւր. Նբ. Ը:

ԾԱԿՈՒԱԾ. ոյ. գ. Ծակեալ տեղի. ծակ. *Կամ եղև ինձ դարձեալ ընուլ զծակն. և գտաս ծակուածն, զի տարաս ոսկիս հազար. Պոմ. ագէս:

ԾԱԿՏԻ. գ. Իբր Ծակք, կամ ծակոտկէն. *Երկու Հարիւրիդ առ օղ մի, աստի և անտի առ եզերք փեղկին ծակտի կապուտակաւ կարեալ. Վ.բդն. էլ:

ԾԱՂԱԾԱՆԱԿ. Տ. ԶԱՂԱԾԱՆԱԿ:

ԾԱՂԱՐԱՐ, ի, աց. գ. Իբր Ծալապար, կամ ծալածոյ խմորս գործօղ. փԷաՀՁի. պէօրԷկՁի. *Ի սեղանաւորիացն, ի պղակունորագործացն, և ծաղարարաց. Ոհ. ն. Ճ. 17: (ՀԼՔ ի յին)

ԾԱՂԻԿ, ղկան, կունք, կանց, և ղկի, կաց. և կոյ, կոց. Αγδος. Flos, (որպէս Թէ ծիծաղիկ. որպէս վարդն յայլ լեզուս է իբր ծաղրիկ.) Ծնունդ բուսոց, որպէս և անկոց՝ նախ քան զպտուղն կամ զսերմն, բազում մասամբ անուշահոտ, երփնագեղ, զուարթ, փափուկ. Լինէր, ղակիր, (իբր ղահոյր), Ինոփոփ. * Ծալիկ վայրի, կամ խոտոյ, կամ գարնանոյ. Հիթենեոյ: Ծաղկեաց ծալիկ, և երևեցաւ ընկոյզ: Եցէ ծալիկ յարմատոյ անտի : Ի ծալիկէ արմատոյ նորա. ևն : Իակ Եւ. լ. 23. *Ծալիկ ընտիր զմեղեձեաց ոս. խմա, աղնիւ մասն նախգային կամեցաւ : *Փառք ծերոց ալիք. և ոչ երևեալ ի ծաղկի մազոյն, այլ վայուց փոփոխումն. Հաճոյ. առաջ: *Կատուն ի ծաղկի էր. Եփր. Եւ: *Ցամանեւոն կանխոց, որ յայս առնէ, Եթէ ամենայն իրիք ծաղկոց և պտղոց ժամանակ էր. Կիւրղ. Եւ: *Մինչդեռ յաձել և ի ծաղկի են. Ոսկ. Ես: *Անդէն ի ծաղկի խլեա զարմատս չարին. Կալ. Է:

Կամեալեաւ ասի, *Ծաղկի հասակի, կամ ծաղկի հասակ ոս. այսինքն դեռապատիրէ, առոյգ ասիք. Խոքիլան. *Ի ծաղկի (այլ Ա. ի ծալկի) մանկուԹեն սիան : Ի ծաղկի հասակ մանկուԹե. Ճ. Բ: *Ըստ մանկուԹե սիոյն ի ծաղկի (յն. ի ծալկի) հասակի : Ի ծաղկի հասակին մանկուԹե. Նես. ի ագանէ: *Ազձաց, և եղև պատանեակ ի ծաղկի հասակի. Ա.ա. անա: *Ծալկի գիմայն յոյս տայր շնորհացն ՀՁ. Ոսկ. գծ:

ԾԱՂԻԿ. ՀիւանդուԹի տղայոց, որ կար-

մրերանգ նիշ՝ի վեր տայ. *Խաշանց՝ մահ, և տպայոց՝ ծաղիկ. Շէյր: *Ի հիւանդութեանց, ի ծաղկոյ, և ի տալուածամ մահ հուսանէ. Ճ. Ա: *Արասցէ տղորմութիւն ամենեցուն, որք ի ծաղկէ վտանգին. Հ=ՁՏ. յոալ. ֆէ: *Բժշկել զամենեսին՝ որք վտանգին ի ծաղկէ և ի տապասակ: Ընդ ժամայն բժշկին յախտէ ծաղկի և տապասակ. ած. պէտ. բեկո:

ԱՐԱՆՑ ԾԱՂԻԿ. Տ. ԼՕՇ:

ԾԱՂԻԿ ԳԻՆՈՑ. Գոյն կամ բորբոսն նորա. *Ցնա որ բնաւ ծաղիկ չհագուցա ի կարասն. զի գինոյն ամենայն աւերիչն և թեթևացնօղն ծաղիկն է. Վոսկ:

ԾԻՇԱՆ ԾԱՂԻԿ. Ի քառս Գաղեանոսի, ըստ Լէո՛. խոտ՝ որ ի գալն ծիծառանց բուսանի, և ի հեռանալն նոցա չորանայ. յն. χελιδόνιον, որ մեկնի, ազգ Թզոյ, և գոհարի, և խոտ ինչ օգտակար աչաց:

ԾԱՂԻԿԸՆՁԻՒՂ. ած. Որ ընձիղէ կամ բողբոջէ զծաղիկս յիւրմէ. *Ցուռնկ ծաղիկ ընձիղս պտղածինս. Նար. Խլ:

ԾԱՂԿԱԲԱՄ. ած. Իբրև զծաղիկ. անթառամ կուսութիւն. *Ծաղկաբեր ծնար զանմահ պտուղն յս. Տաղ:

ԾԱՂԿԱԲԵՐ. ի, ից. ա. Ἀνθοφόρος. χλοηφόρος. Floriger, florifer, germinans. ἀνθοφυὴς, producens flores. Որ բերէ կամ բուսուցանէ զծաղիկս. Ծաղկաբուղխ. *Ծաղկաբեր դաշտ, լերինք, մարգք, ծառք. Իմ. ծէ. 7 : Եզէն. Ը: Վէպոր. Է: Ագաթ: *Գաւազան ծաղկաբեր, յորում ծե տպաւորեցաւ. Ոսկիփոր: *Ծաղկաբերք լինելով չուշանօք քանին. Նիւս. երփ: *Արմոկք լինին ծաղկաբերք. Նար. երփ. իբր ուռձաց ի ալք, պարարոյք:

ԾԱՂԿԱԲԵՐԻՄ. եցայ. ֆ. Ἀνθοφορέω. Flores fero. Ծաղկաբեր լինել. ծաղկաւետանալ. *Ծաղկաբերի և զարգանայ առ սակաւ սակաւ մշտատերև պտղովին. Կիմա:

ԾԱՂԿԱԲՈՑՍ. ած. Բուսեալ կամ սպառադրեալ ի ծաղիկ. և Որ ինչ անկ է բուսոց ծաղկանց. *Հանդերձս ինչ, և ոչ ծաղկաբոյս գոյնս կարծեցուցանեն սփռեալք. փ ա բ պ:

ԾԱՂԿԱԲՈՒՂԽ. ած. Որ բոլորակ յիւրմէ զծաղիկս. Ծաղկաբեր. Լէ՛է՛լ, Ի՛ս՛ա՛ն՛ *Ցամանք ամենածին՝ ծաղկաբուղխ, անկաքեր. Ագաթ:

ԾԱՂԿԱԳՈՑՆ. ած. ֆ. Ընդունող զգոյն ծաղկի. ի գոյն ծաղկան. *Ջարդարեալ էր նա ծաղկագոյն և պատուական հանդերձիւք: Ո՞վ փեսուեաց զծաղկագոյն փեսուր մանկուե քո. Եէր. չհ. Ա. Ե ֆն. փ՛ն: *Ծաղկագոյն զարդարեցան յաւուր ննջման ամենայնի. ՃՃ:

ԾԱՂԿԱԳՐԻՄ, եցայ. ֆ. Գրիլ կամ նկարիլ որպէս զծաղիկ. Ծաղկիլ. բուսանիլ. *Գրքոյս և նորոգոս, և որ միանգամ՝ի բուսոյ բուսանան և՝ի մարգս ծաղկագրի: փիլ. Նիւ. է: *Դու անհառատ ծաղկանց լուսոյ մեծ բուրաստան, ոյք յանդաստան քո գեղեցկիկ ծաղկագրեցան. Երզն. ոթ. Երկն:

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ. ի, ից, կամ ից. ա. Ծաղկօք զարգարեալ. Ծաղկաւետ. և Ուռճացեալ կամ վայելչազարդ իբրև զծաղիկս. *Ծաղկազարդ բոյսք և տունկք, ծառք, և բանջք, առաքինութիւք, քարոզութի. Խոր. Վրդ՛ն՛: Պիս: Ցհ. իմ. նիեզ: Վ՛ր՛դ՛ն՛. ոչ: *Դիպեցաք երկնահանգետ լերինս բարձու և ծաղկազարդի. Տծնայ: *Գերբեզմանն՝ և դրախտ ծաղկազարդ. ՃՃ: *Ծաղկաչալ գ քարոզութիւն, որ առաքի կայր առաքելոցն. Ոսկ. ի ծվ՛ղ՛ր: *Քաջազարդ վարդապետ, տայր ծաղկազարդ քաղցրութիւ. Տաղ: *Ո՛վ ծաղկազարդ՝ կենաց բուրաստան. Գնչ: *Ծաղկազարդ պատկ կուսից, և մարգարիտ առաքն հաւատոյ. Շ. փաղ. Հոիէ: *Ոստովք ծաղկազարդօք. Ճ. Բ: *Ծաղկազարդ բոլորիւք խրախճանին. Պիս: *Ընտրեալ ի ծաղկազարդ մուրուացն. Աբծր. Բ. 11:

կամ իբր յ. *Բուսազգեստ և ծաղկազարդ դնդեղեցուցանէ. Պիս:

ԾԱՂԿԱԶԱՐՈ. գ. Տօն արմաւենեաց՝ յաւուրս գարնային ծաղկաւէտ վայելչութեց. ծաղազարեաց. որպէս և Երկրորդ ծաղկազարդ ասի կիւրակէն զկնի հանգարձման, զի յայնժամ ըստ կարգի պաշտամանց լինի վերսին ընծերցուած աւետարանաց բուն ծաղկազարդի: Շար. խորգր: Տծնոյոյ:

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Ծաղկօք զարդարել. ծաղկեցուցանիլ. պայծառացուցանել. *Զսիրան՝ի չար խորհրդոց մաքրել, և աւանդիւքն ծաղկազարդել. Խոր: *Խաչանշան խորհուրդ ծաղկազարդեալ գաւազանին. Աճառ. Եղէց: *Ցառաջինն ծծառաւ առն գեղ աերևազգեստ ծաղկազարդե: Իբրև զդրախտ փափկուեճ ծաղկազարդեցեալք. Երզն. Տաւ. Ա ւ: *Սէր ընկերին զամենայն տեսակս առաքինութեճ ծաղկազարդէ: Ամենայն մաստիք առաքինութեճ ծաղկազարդեալք. Ոսկիփոր:

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծաղկօք զարդարիլն, իւր. *Ընկալար ոստ ծաղկազարդութեճ. Գնչ:

ԾԱՂԿԱԶԳԵՑՑ. զդեցի. ի Ἀνθοφόρος. ԾԱՂԿԱԶԳԵՍՏ, ի, ից. ա. Ըստ չն. ոձոյ, իւր Ծաղկաբեր. ունօղ կամ բերօղ լինքեան զծաղիկս. Ծաղկաւէտ. *Ծաղկազգեաց ծառ, հովիտք. Ճ. Գ: Պիս: *(Գաբրուէլն) ծաղկազգեստ պատմուճանաւ զարդարէ զմայրս ամենեցուն զերկիր. Պիս: *Ջփշազգեաս սիրոս առ՝ի ծաղկազգեստ մաքրութեճ փոխեցին. Բր. ոպալ:

ԾԱՂԿԱԶԵՐԾ ԼԻՆԵԼ. Զերծանիլ այս ինչ մերկանալ կողոպտիլ՝ի ծաղկանց. *Ի դոյզն չարժմանէ սլտլաթափ և ծաղկազերծ լինելով. Պիս:

ԾԱՂԿԱԶՈՒՄԱՃ. ա. Զուարճացեալ ծաղկօք կամ իբրև զծաղիկս. *Զպայծառազգեստս ոստաստազարէ և ծաղկազուարճ տօնախմբելոյն խոսայելի. Խոր. Վրդ՛ն՛: *Տեսեալ զքոյդ ծաղկազուարճ երանդս խուժդ իմաստասիրէ գիւտս բանի. Յիշ. ոսկ. յհ:

ԾԱՂԿԱԹԱՒԱՔ ԼԻՆԵԼ. Թաթիփել զծաղիկս. Թաթիփ ծաղկանցն. ծաղկազերծ լինել. *Վէր՝ի վերոյ առաքինուէին երևեալ՝ դիւրաբա ծաղկաթափ լինի: Զի մի ցամաքեալ՝ ծաղկաթափ լինի: Զի մի ցամաքեալ լեցի գդմանին. փիլ. լին. Ֆ. 16. Ե յոէ:

ԾԱՂԿԱԹԱՐՉԱՒ. ա. Որ տայ թարշամիլ ծաղկանց. Խոշնեցնօղ, Խոռեցնօղ. *Ալեգակն՝ ամառնակէզ. ծաղկաթարշամ, գալարացամբք. Գ՛ոփ. Խղ՛ն. աա վնէ:

ԾԱՂԿԱՃՈՂՈՎ. ա. *Ἀνθολόγος. Colligens flores. Որ ժողովէ զծաղիկսնս. և Որ ի՛նչ ժողով կամ ժողովումն կամ բազմութեճ ծաղկանց. *Ծաղկաժողով և մրգաբեր հովտաց գրող. Ոսկիփոր: *Ի բաց բարձեալ լինին ամենայն իրօք ծաղկաժողովք. Նիւս. երփ:

ԾԱՂԿԱՃՈՂՈՎ ԱՒՆԵԼ. Ἀνθολογέω. Colligo flores. ժողովել, հաւաքել, քաղել զծաղիկս, կամ որպես զծաղկունս. *Ի նմա Ճարակելով, և զմաքուր խորհուրդս ի՛նմանէ ծաղկաժողով առնելով պարարին. Նիւս. երփ:

ԾԱՂԿԱԼԻՑ. ա. Լքեալ կամ լի ծաղկօք. *Ծաղկալից գաշտքն գաւնային՝ ի հոտառս արեանց բազմաց. Եղէց. Ը: *Առաւել քան զդաշտս ծաղկալիցս պայծառագոյնք են. Եղէց. յառաքեալ: *Անգուստան ծաղկալից և պտղալից. փոքպ: Ե խոր: *Ծաղկալից պտղալից դրախտ, կամ ծառ: Ոսկ. Նիւ: *Ծաղկալից քարոզութի. Նիւ. Խղ՛ն. պզ: *Ծաղկալից համապայծառք Թզք (սերմարգի). Ոսկ. էէ՛ս՛պ. Ե:

ԾԱՂԿԱԽԻՏ. ա. Ուր լցեն ծաղիկք խիտ առ խիտ. *Ջուարթացան ծաղկախիտ պայծառութե. Խոհ:

ԾԱՂԿԱԾԱԻԱԼ. ա. Որ ծաւալէ սփռէ յիւրմէ զծաղիկս. Ծաղկալից. *Ծաղկածաւալ բուրաստան, ծառոյն կենաց դու նըմանի. Տաղ:

ԾԱՂԿԱԾԻՆ. ա. Որ ծնանի կամ բուսուցանէ զծաղիկս. Ծաղկաբեր. *Ծաղկածին ցամաք, կամ վայրք, երկիր. դաշտ, դարուն. Աբէ: Նար. ֆ. Ե Խլ: Վ՛ր՛դ՛ն՛. ծն: Շար: Գնչ:

ԾԱՂԿԱԿԱԼ. ա. Որ բարձեալ ուռնի կամ կրճ յինքեան զծաղիկս. *Ծաղկակալ սկսեալ իբր զինու վարեցաւ. Խոր. Ե. 60:

ԾԱՂԿԱՀԱՄ. ա. Ունօղ զհամ անուշահոտ ծաղկանց. *Աբհամարհեացուք զըմ պէլիս ծաղկահամս. Սարգ. ա. պ. Է:

ԾԱՂԿԱՀԱՒԱՔ. տ. ԾԱՂԿԱԾՈՂՈՎ. *Արդ և դու ուվ սիրելի և ծաղկահաւաք. Խոսրովի:

ԾԱՂԿԱՀԻՒՍ. ա. Հիւսեալ ծաղկօք. *Ծաղկահիւս բրաբիոնս: Ծաղկահիւս պըսակաւ. Թեոփ. Խ՛ն:

ԾԱՂԿԱՀՈՏ. ա. Ունակ անուշահոտութե ծաղկանց. որ և ԾԱՂԿԱՀԱՄ. *Ծաղկահոտ գինի. Աճաբ. ծն: Ցհ. իմ. ոթ: Գբ. ոթի. Լ: Վ՛ր՛դ հղ. Է: *Ծաղկահոտ մոմ. Մոփ. Լ՛է:

ԾԱՂԿԱՀՈՏԱԳՈՑՆ. ա. ԵՒաւելով ծաղկահոտս. *Ջոմի՝ի բաց յղարկեմք՝ի փիներաց, և զոմն ընտրեմք իբրև զծաղկահոտագոյն. Աճաբ: Աբծր. Բ. 6: *Ծով մանրագոյն ալեօք ծաղկաձև զդեմս իւր անցաւորացն ցուցանէ ոյ. որ և գինի ծիծաղական տար. Սարգ. յի. Է: *Ծաղկաձև պըսակել տուրբ զեկեղեցի. Ճ. Բ:

ԾԱՂԿԱՑՕՐԻՆՈՒՈՐԱԿ. ա. Ցօրինեալ ծաղկօք կամ հանգոյն ծաղկան. գուռնագեղեալ. *Ջգեղանկար ծաղկայօրինուած պատկերացն կենդանագիր. Նար: Խլ:

ԾԱՂԿԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ԾԱՂԿԱՒԼ. *Տնկոց բողբոջացելոց ծաղկացելոց. փիլ. այ՛ոէ:

ԾԱՂԿԱՆԵՐԿ. ի, ից. ա. գ. Ἀνθοβάφος. Tinctor. Ներկարար կամ ներկիչ՝ի պեսպես գոյնս ծաղկանց. *Ժողովել զծաղկաներկս և զոսկեգործս. Բր. ընէէ:

ԾԱՂԿԱՆԵՐԿ. ա. Ἀνθοβαφής. Pulchre coloratus. Ծաղկօք ներկեալ. ծաղկերանգ յօրինեալ. *Անկողինս ծիրանի ոսկեհուռ անկեալս, և այլ ծաղկաներկս յամենապատիկ երանգոց: Ջծաղկաներկ երանգոյն, և ծիրանի անգուածոցն. փիլ. փեսական. Ե լին. ա. 53:

ԾԱՂԿԱՆՈՑ. ի, ից. գ. որ և ԾԱՂԿՈՑ. Պարուսէզ ծաղկանց. քոյ բուսոյան. լ՛է՛լ՛է՛, լ՛է՛լ՛է՛ պ՛ա՛է՛ս՛ի՛. *Ջգարնանաբեր ծաղկանոցացն բերել զնմանութե: Ըստ նըմանութեան գարնանաբեր ծաղկանոցաց. Լ՛ս՛ո. ծ. ծէ:

ԾԱՂԿԱՊԱՅԾԱՒՆ. ա. Ուր են ծաղիկք պայծառք. ծաղկազարդ. *Ի ծաղկապայծառ դրախտին (յերկինս). Թէոփ. պհ։ Մաշտ։

ԾԱՂԿԱՎԱՅԵԼՈՒԶ. ա. Վայելուչ և գեղեցիկ որպէս զծաղիկ. *Ծաղկավայելուչ գունով. Ոսկ. ս ։ ճ. Ա։

ԾԱՂԿԱՎԱՐՍ. ա. Վարսիք կամ սաղարթուք ծաղկեալ. վարսագեղ. *Ծառք ծաղկավարս ոստովք գեղեցկանան. ՃՃ։

ԾԱՂԿԱՏԱՐՓԱԿ. ա. Տարփալի ծաղկօք յօրինեալ. *Տեսանեմ զծաղկատարփակ պատմուճան արի՝նազանդ ոտոգմամբ. Պիտ։

ԾԱՂԿԱՏԵՍԱԿ. տ. ԾԱՂԿԱԶԵՒ. *Ամէն ծաղկատեսակ հաստատուն պտղագլուխն, որ գիշերոյն վերածեաց աղէտս. Պիտ։

ԾԱՂԿԱՒԱՐՏԱԿԻՏԵԱԼ. կիսեալ ծաղկօք խպատ. ծալկալի. կամ ծաղկազարդ. *Մատիք առ այն իմանալի ծաղկաւարտակիրտեալ սեղան. Նար. յովէտ։

ԾԱՂԿԱՒԵՏՆԱՄ, ացայ. լ. Ծաղկաւէտ լինել, ծաղկազարդիլ. *Բովանդակ ծաղկաւետանայր երկիր. Մամբր։

ԾԱՂԿԱՒԵՏԵՄ, եցի. ն. Ծաղկաւէտ առնել. ծաղկեցուցանել. իր. ծաղկիլ. ծաղկաւետանալ. *Ամենայն ամպաչտուքն, և մեծաւ ուրախութեաբ ծաղկաւետել ձեզ զկնի հանդիսի ամպավայելուչ հանգստեան ձերոյ. ՁԿ. կբ ։ *Լերինք ծաղկաւետեալ ծիրանեղմիներ. Խոր. Վրդվ։ *Դրախտ ամենապատիկ ծառօք ծաղկաւետեալ. Մ-փ. Ե։

ԾԱՂԿԱՒԷՏ. ա. Ἀνθηρός, ἀνθώδης. Floridus, plenus floribus. Յաւէտ ծաղկեալ, կամ ծաղկուտ. ծաղկալից. ծաղկազարդ. լիաբուն. *Ծաղկաւէտ դաշտ, կամ մարգք, բուրաստան, վայրք բուրաստանաց, Թուփք ոստոց. Խոր. ա. 15։ Պիտ։ վբ. կդ. իէ։ ճ. Ա։ Զ-իր. կբ։ *Ծաղկաւէտ եղեալ պտղածնի. Նար. գէ։ *Ծաղկաւէտ լցեալ հրաշագեղ տնկօք. Շար։ Խոկ ՁԿ. կբ. *Ադդ հօտք արօտականք ծաղկաւէտք խայտացեալք. ասա խամրեալ, և յոյժ պակասեալ,,. խոհ, ի մէջ ծաղկանց, կամ յարօտս ծաղկաւէտս։

ԾԱՂԿԱՒԷՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծաղկաւէտն գոլ. ծաղկազարդութեաբ. *Երկիր ի գիշերի անիծից յառաջին գառնալով ծաղկաւէտութեաբ. Մամբր։

ԾԱՂԿԱՓԱՅԱԼ. ա. Ծաղկօք փայլեալ. ծաղկազարդ. *Ծաղկեաց ոլպէս զգեստ ինչ Թագաւորական՝ ծաղկափայլ. Պղ-ին. յայսն։

ԾԱՂԿԱՓԹԻԹ. ա. Ֆիքեմեաչայա ինքն այն ինչ քացեալ ծաղկօք. ծաղիկ բացօղ, կամ բանալի. (զի փեթիթ և բացումն են լծորդ. որպէս եբր. փեֆահ, փբուահ, եփփաթահ.) *Զծաղկափեթիթ անկոյն զկանաչասալալ թոստոցն զատաբածումն. Ագան. եղէն։ *Լերբ Ճուալից ծաղկափեթիթ զուարճանան կեն-դանիք և առնկք. Պիտ։

ԾԱՂԿԱՓՈՂ ԱՌՆԵԼ, կամ ԼԻՆԵԼ, կամ ԵՐԹԱԼ. Ἀνθολογέω. Flores decerpo, colligo. Ծաղկաժողով լինել. քաղել զծաղկիս, և հաստնսիր բանս հաւաքել, համառօտել. *Ալլև յոլովից զսայծառագոյնն ծաղկաքաղ առնելով զշնորհաց. ՁԿ. խմ. ոփ։ *Զայս ամենայն փոքր ի շատէ ծաղկաքաղ արարաք. Մանր. ի դանին։ *Ծաղկաքաղ արարի զգիրս զայս ի հայոց ճիաւորաց յալևելից գրոց. Մեսր. երէց։ *Ցօժարեալք ծաղկաքաղ լինել յուրախարար բանաստանաց ծաղկոցացն ոյ. Տծեռ։ *Ըզ իշխեն երթալ ծաղկաքաղ ի մարգս. Վէր. ՟ր. Ը։

ԾԱՂԿԵԱՅ. ա. } Ἀνθινός. Floridus,
ԾԱՂԿԵՂԻՆ. } e floribus factus.

կազմեալ ի ծաղկանց, կամ ծաղկաձև զարդուք. ծաղիք. Լիաբերան, լիաբուն. *Պատմուճան ծաղկեայ. Ագաթ. Ը. 3. 23։ Պիտ։ *Ծաղկեայն և նռնաձևքն առ վերջինն վայրջք. Փիլ. ԽԿ. Ը։ *Ծաղկեայ պսակ (կամ ծաղկե պսակ) եդաւ ի գլուխ նորա. Հ=Ց. ՀԵՔԳ. ա։ *Պատկեցից ծաղկեղէն պսակօք զսուրբ գլուխդ. Ճ. Ա։ *Իբր զծաղկեղէն զգեստուց հանդերձեանս. Նար. խզ։

ԾԱՂԿԵՄ, եցի. ն. Տ. ԾԱՂԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Նչանս սերունդան ձրի մեզ ըղկեանսն ծաղկեաց զքո. Շ. ԲՄՀԸ։ *Տուն կա գառնոտեան, որ զգաղջուն անառակ վարուց ծաղկեցի. Նար. խզ։

ԾԱՂԿԵՄ, եցի. լ կիս ԾԱՂԿԻՄ, եցայ. յ. Ἀνθέω, ἐξανθέω. Floreo, effloresco. Ծաղկա, κυπρίζω, ἐκβλαστάνομαι, vireo, pullulo, germino, vigeo. Ծաղկս բերել. բուսանիլ. բողբոջել. գալարանալ. բարգաւաճել. ուռճանալ. զուարճանալ. պայծառանալ. լիաբուն. *Ի ծաղկեալ արքունի. պայծառանալ. Ագաթ. Ը. 3։ *Ծաղկեցաք չառաւիղ, և ծաղկեաց ծաղիկ. Թոռոց. ԺԸ. 8։ *Եւ ազդին ծաղկեացէ ծաղիկն ազդ խոցեալ. Ես. ԺԸ. 5։ *Ծաղկեցիք որպէս զվարդենի բուսեալ ի գնացս ջուրց։ Ծաղկեցիք ծաղիկ իբրև զշուշան. Սիր. լԸ. 17. 19։ *Ո՛վ արմատ յեսսեայ՝ զքո ծնեալ ծաղկեցեր, որ զնոր Թագաւորն մեր ցուպ բողբոջեցեր. Տղ։ *Որպէս ծաղիկ վայրի այնպէս ծաղկէ։ Մի ծաղկեացես բարուս նակք նորա։ Ծաղկեացէ յամառն, կամ իբրև զշուշան, կամ խոյանել։ Որիշք մեր ծաղկեսցեն. Սղ. ՁԲ. 15։ Ցոբ. Ի. 21։ Ես. ԺԸ. 11։ ԼԸ. 1։ ԽԸ. 6։ *Ծաղկեցաւ, կամ ծաղկեացի գաւազանն։ Ծաղկեսցի ի քալուքի տեառն որպէս խոտ երկրի։ Որպէս զարմանէնիս ծաղկեսցին. Եսէի. Ե. 10։ Թոռոց. ԺԸ. 5։ Սղ. հա. 16։ ղա. 13. 14։ Ես. *Նչանի ծաղկէ գուշակ գարնան. Շ. յէլ։ *Ծաղկիմ, և ոչ պտղաբերիմ. Նար. կա։ *Ծաղկեցար ըստ նմանութեաբ ծառոց, որ ոտգին չգով. Շ. ԲՄՀԸ։ *Ա յսոր զանձառաւին ծաղկեցար զծաղիկ. Շար։

ՆՄԱՆՈՒԹԵԱՆ. *Ծաղկեցին ալիք նորա, և նա ոչ զգաց. (այս ինքն մօրսփն սկսա ձեր մելին խըտնալ.) Ոլմ. Ե. 9։ Նար. Ե։ *Դեռև ևս կամէր ծաղկել ի ծնօսս տեգ մուրուացն (այսինքն նոր սկսեր եր բուսնիլ). կազմիս։ *Այտի բեղկրեցելոյ երեսք ծաղկին ,,. այս ինքն զուարճանան. Աստ. ԺԸ. 13։ *Փրիստոնէութեան ծաղկեաց. Ճ. Ա։ *Ուրախանալ յոյ յամենայն մարդ զուարճացեալ ծաղկեր. Եսա. պմ. Ժ. 2։ *Բուսանիմք ի պատանեկութեաբ, ծաղկեմք երիսասարդութեաբ. Լմբ. սղ։ *Սրբութեաբ ծաղկեալ. Ցձճ. ԺՁ. իբր զարդանալ. փայլել։ *Պահողի պարկեշտ գոյն, ոչ չառագունեալ անամօթ ծաղկելով. Բրս. պհ։ Իսկ Եսա. պմ. Ջ. 38. *Իր հնացեալ ծերութեաբ բազմաւ, և պսակեալ պքանչելի ալեօք ծաղկեալեօք ,, իմմ ծաղկելովք։

ԾԱՂԿԵՐԱՆԳ. ի. աց. ա. գ. մ. Ուռնող զերանգ ծաղկան. ի գոյն ծաղկի. ծաղկանեղկ. *Ծաղկերանգ կամ ծաղկերանգ անկուածք, կամ առաջաբք. Ագան. եղէն։ *Ծաղկերանգ պատմուճան կիս վայելչուն. Երզն. լա։ Տծեռ։ *Երփնագոյն ծաղկերանգք։ Բաղմագերան մայրանման ծաղկերանգք. Ոսկ. գԺ. Ե ամբակ։ *Զանազանեալ վարուք նոցին, և ծաղկերանգ քեզ ընծայեն. ՁՔ ասէր։ *Ո՞ւր չուշանաց ծաղկերանգ կին՝ ատոց և յարկաց զոր կազմեցին. Գր. պղ. եէմ։ *Դաշտք և հովիտք զարդարեցան ծաղկերանգ. Տծեռ։

ԾԱՂԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Տալ ծաղկիլ. յուռթի և բարգաւաճ առնել. ծաղկաձև փայլեցուցանել. պայծառացուցանել. *Զչորացեալս ծաղկեցուսանես ի բարի կրօնս վայելչեաբ. Նար. ծբ։ *Օրհնութիք բարեխնամ ծնողին (ծերոյ) զնա ծաղկեցուցին. կազմիս։ *Ի նչուլից ընորհացն ծաղկեցուցանէ զզգայուխն. ՁՁԿ. ծա։ *Զայսպիսի անուանագրութեաբ ընորհ օրըստօրէ պայծառացուցեալ ծաղկեցի. Պիտ։ *Ահա արիւն զպատկերն Թագաւորական ծաղկեցուցանէ ի մեզ. Ոսկ. յհ. ա. 45։ *Ձորի մեզ զկինդանուն ծաղկեցուցանելով. Ածաղ. իոբէր։ *Զմերս ծաղկեցուսցուք օրէնս. Պիտ։ *Ցիշատակարանս առանձին մատանեանցն ծաղկեցուցանել ,, այս ինքն ի լոյս ընծայել չարագրութ. կոբէն։ *Զգեհեզ ծաղկեցուցեալ բորոտութեաբ. Սարկ. ին. (որպես և ՂԿա. ծա. ըստ յն. ծաղկիլ. և ըստ հյ, ափռիլ. բորբոքիլ.)

ԾԱՂԿԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ ծաղկեցուցանէ. ՟ցանդիսանիչ լկաուեթե, և ծաղկեցուցիչ սրբուեաբ. ՁՁա. ծա։

ԾԱՂԿԸՆԿԷՑ. ա. Որ գիւրաբար ընկենու զծաղիկս իւր. ծաղկաթափ. ծաղկաչրիծ. *Ծաղկընկէց փառք, կամ մեծուխ. Բրս. իս հ։ Սարգ. յի. է։ Մխ. ասաք։ Սիսա. աղ։

ԾԱՂԿԻՄ. տ. ԾԱՂԿԵՄ, ը։

ԾԱՂԿՈՑ, ի. այ. գ. Κῆπος. Hortus. որ և ԾԱՂԿԱՁՈՑ. Բուրաստան. պարտէզ ծաղկաց. լիաբուն. լիաբուխ. *Եմուտ ի ծաղկոցն արքունի։ Դարձաւ Թագաւորն ի ծաղկոցէ անտի. Եսթ. Է. 7. 8։ *Ծաղիկք ծաղկոցաց ամծուէն. Ագաթ։ *Ցարբուցմունս բուրաստանաց և ծաղկոցաց. Խոր. ա. 15։ *Մինա գիր ծաղկոցայն, և լսիցես զգեղեցիկ երգս ճպռանցն. Ոսկ. յ. է. 12։ *Ծաղիկ ծաղկոցայ բանին. Նիսս. երգ։ *Ծառանց ծաղկոցին. Խոր. պէրզ։ *Աճ-պաշտութեաբ ծաղկոցովք. Նար. երգ։

ԾԱՂԿՈՒԱԾ. ա. Իբր ծաղկածու. ծիծաղուղ. (ևթէ չկայցէ սխալ գրչի.) *Բայրեաք, ասէ, երթալ ի տուն սգոյ՝ քան ի տուն խաղու.... և ևթէ գու ևս նոյնպես ծաղկուիցես, ևս աւելի գրգիցես ի լկաուի. Ոսկ. ա. փյ. ծէ։ (յն. այլազգ)։

ԾԱՂԿՈՒՑ, ի. ից. ա. Ծաղկաւէտ. ծաղկալից. լիաբուն. *Ծաղկուտ վայրք. Վրդն. ծն։ Փիլ. խմսոփ։ *Մարգք և խալաք ծաղկուտք. Եսա. պմ. Է. 7։

ԾԱՂՐ, ղու, ևս և ղոյ. գ. Γέλως. Risus. γελοιασμός, κατάγελως, irrisio, derisio. Աբմատ քառից ծիծաղ. և ծաղիկ. (ձ. ընդ ձաղ. խաղ.) Ուրախ ժպատուն. զուարթուն յայտնեալ ի գէմս գրիւք չրթանց, հանդերձ ձայնիւ ցնծուն. և կատակ. և ծանակ. ծիծաղ, խոպուբ. լիաբուղ. խանգէ. վիհ, ըղհոփ, լզփա. (եբր. սխոփ, ուստի սախոփ, խասհակ, ծաղր և խնդուն.) *Ծաղր արար զիս ած (խասհակաս), զի և որ լսիցէ՝ ուրախ լինիցէ ընդ իս. Ես. իա. 6։ *Ծաղր ձեր ի սուգ դարձցի։ Ծաղր անմտաց։ Եղէ նոցա ծաղր։ Բեբրանք ձչմարտին լցցին ծաղու։ Ծաղուն (կիս զծաղն) ասացի զբօասանս։ Ի ծաղր առնեն զՀաց։ Ոչ ևթէ ի ծաղր ինչ էր քեզ իսրայէլ։ Եղիցես ի ծաղր և ի կատականս։ Ես եղէ ծաղր նախատանաց. ևն։ *(Սաաց) զամենի հարեալ յուրատա լիներ զծաղին,,. այս ինքն զծիծաղն իւր. Փիլ. խմսոփ։ *Ծաղր՝ անբան ընչցն ընդարձակութեաբ է ի մեզ, ջրզք և միամբք կատարեալ. Պիսա։ *Դէմս լցեալս ծաղու։ Ի խաղս այսպանման ծաղու։ Նար։ *Ոլ յոյժ ծաղու է արժանի. Խոր։ *Նչաք ի նախասինս ծաղու ազգաց.

ցկ։ ||։ *Ծիծաղեացին, մինչդեռ զծաղուէն խօսիցիւք։ Հանապազ՝ի ծաղը հատանիցիւք. Ող։ էբր. ծբ։ *(փոխանակեալ) կատակաբանայ և ծաղեր զարտասուս. ՃՀ. ||Ք։ *Ա,յդ հպարտութեամբ և ամբարտաւանութեամբ իրք են, և ծաղեր. Ող։ յկ. ա. 36։ *Հրամայեն տուր ծաղերն, թէ երթ, և երթայ. Կ||մ։ *Ծաղրու արժանի վարկանել. Դամոկ։

ԾԱՂՐ։ իրր Ծաղրական ինչ. ծիծաղելի. Ճախարաւբք. *Ուրեմն ծաղր են իրքս. Ը. Տիւ։ *Ցեսէք զծաղրդ։ Ձէ ծաղր՝ փառս ինդրեալ՝ի նոցանէ։ Աւ մեծամեծդ՝ ծաղը է բնաւ այսպիսի պատճառանացդ պատասխանի առնել. Ող։ յկ։ *Անկեալ կայ ծաղր և երկոյթ ձևով. Պիս։

ԾԱՂՐ ԱՌՆԵԼ. Գելάομαι, γελοιάζω, ἐκγελάω, καταγελάομαι. Derideo, erideo, irrideo. ἐμπαίζω, ludo, illudo. χλευάζω, subsanno. Ծաղրել. ծիծաղել. այպն առնել. խաղ առնել. կատակել. ոբիւքի վերայ խնդալ. ||Ի-||Ե-||Ե+. ||Ք-||Ի-||Ե+. Հայ. խնդ. տես Ցոբ. ||Ի. 7։ Խա. 20։ Ցոբ||Ի. ծԲ. 1։ ա. Եզր. ա. 5։ Նեհ. ա. 19։ Ք. 1։ Ք. ի. ||Ք. 27։ Իմ. Ք. 5։ ծա. 15։ Մ||Ի. ||Ե. 24. 6։ Եա պարտ. ինգ. *Ծաղր առ. նէ զերկվարս և զհեծեղով նորս. Ցոբ. ||Ի. 18։ Իսկ Ան. ծ||Ի. 14. *Թուեր ծաղր առնել յաչս փիլոյից իւրոց։։ ըմն, կատակ առնել. ||փա՝ կի՞ Ճախարաւբէ ||Ե||Ե+։

ԾԱՂՐ ԴՆԵԼ, ՀԵՂՈՒԼ։ Նոյն ընդ վ. *Ծաղր եգեալ զքինի՝ ասէին, նա ծիւրեալ (է) գեղեուեցը. Մխ. առած։ * Բազում ծաղր եհեղ՝ի վերայ նորայոցն. Նոննոս։

ԾԱՂՐ ԼԻՆԵԼ, ԿԱՂ, ՄՆԱԼ. Ծաղրելի լինել. այպանիլ. ծանակիլ. խայտառակիլ. յամօթ լինել. խոչ ըլաալ. բեղիւ օլմագ. (լծ. լտ. աբիլսս, փեռիլիս. ծաղը.) *Ար դարը ծաղր լինին։ Ահա ծաղր լինիմ նմա. խաւսանաք. Ցոբ. ||Ե. 23։ ծ||Ե. 7։ * Ծաղր (յ)երաստս յորնալան հաւուցն եղծանիւր. Պիս։ *Հեշտացայ՝ի գովեստ մարդկան, զի ծաղր եղէց յաւետին քոյ. Նաբ. կ||Ե։ *Զի մի ծաղր կացցուք։ Ծաղը կայցեն իղձքն. Ծն. ւ||Ե. 23։ Մի+. ||Գ. 7։ *Ա,յնպէս ծաղր կացին յիւրեանց Ճարտարուեն անդ։ Ծաղը կայցին քան զմանկունս և զաղայս. Ող։ յհ։ *Մնացին ծաղր՝ յանգիմանեալք յայ։ Եւ ինքեանք ծաղր մնան։ ||Լ||Ե. ի։

ԾԱՂՐԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել և ծաղրելի, ծաղրական. *Եւ գարձեալ՝ի ձկանց ծծացուցին. որոց (այսինքն քան զորս) ղինչ ինչ այլ լեցի ծաղրագոյն. Փիւ. ||Ե. բ։

ԾԱՂՐԱԼԻՑ. ա. Καταγέλαστος. Ridiculus, ևն. Լի ծաղու. յոյժ ծաղրական. ծիծաղելի. *Ոչ ոքա զծաղրալից երկիւղն ախտանային. Իմ. ||Ե. 8։ *Եւ ոչ որպէս պըղատոն, որ զծաղրալից զվարս իմն հաստատեալ։ Քանզի զմարգիկն լինել կորուսին, յածեալ շրջին կուտել անձանց այլուստ գաձաին ծաղրալից փառս։ Միոյնք ծաղրալից (կամ ծաղրաստ), և միւսոյնք ատելս առնէ։ Սեզանս արծաթի, և զայլ ամենայն ծաղրալիցս յաձախեն մարդիկ. Ող։ յգ։ *Ծաղրալից տեսողաց։ Զծաղրալիցն յաւելուն (բան). ձՃ։

կ՚ե՛ Ծ. Καταγελάστως. Ridicule. *Ծաղրալից ագցուածս ոտիցն. Ող։ յհ։ ա. 3։

ԾԱՂՐԱԽԱՒՆ. Ծ. խաւն ընդ ծաղու. *Շրթունք վաղվաղկոտք ծաղրախաւն շարժեալ. Ե-ագր. ծ||։

ԾԱՂՐԱՆ. ա. Իրր Ծաղրածու. *Ծաղրած և խեղկատակ բանս խօսիցի. Եր||։ գլ. Ծ. ալ. Ծ. ծաղրածու։

ԾԱՂՐԱՆՈՒ, ուի, ացի. ա. Γελωτοποιός, μίμος. Mimus. Որ ոք կամ որ ինչ ածէ զայլս ի ծաղը. միմոս, և միմոսական. ծիծաղացընող. Տախտա, Տագաւլիփ. և ||Ե-||Ձէ+. * Մի լինիր ծաղրածու, և կատակերգակ. Նեղա։ * Որ կատակերգակն է, և ծաղրածու. Սրգ. յ||։ Ե։ *Ըզծաղրածու խեղկատակին, և զախտաշարժ բանըս նոցին. Ցո՚ ուրէի։ *Թատերս չինեաց՝ի քաղաքս, և զծաղրածուսն յորդորեաց։ Խօսկցին գուսանքն ծաղրածուք. Ող։ Տ. ա. 6։ Ե-||Ե. ծԲ։ *Ծաղրածու քրթմնջանք. Ա,ֆաբ. Խ։ *Ծաղրածու բանք. Ող։ էէբ։ Եէբ. Խոսք։ Երբ. Տիւ։ Բր. Տրէ։

ԾԱՂՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτραπελία. Scurrilitas. Խօսք և գործք ծաղրածուաց. խեղկատակութեի. Տախաբ||Ի-||Ի։ *Ի բաց ա,րարք՝ի ձէնջ զսուտաքանութեի և զծաղրածուեի. Ա,ֆաւգ. ծա։ *Վասն գատարկաբանութեի և ծաղրածուեի պատիժ պատուհասի է սաուգապէս։ Շատխօսութե և ծաղրածուեե բարկացուցանեն զա։ Խոսր։

ԾԱՂՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γελοῖος, καταγέλαστος. Ridiculus, irridendus. Ծաղու արժանի. ծիծաղելի. ծաղրելի. այպանելի. և կատակերգական. և հեգնական. այպանողական. ||Ի-||Ձէ+, Տախաբ, բեղիս *Ա,յգ ծաղրական է։ Ծաղրական տարակուսանս. Ող։ յհ. ա. 19. 23։ *Երգ այպանելի և ծաղրական. Պիս։ փոքունց և անկածից և ծաղրականաց ոմանց դոյութե։ Նար. ||Ե։ * Ա,սացից ինչ և ծաղրականս. Ա,ֆաբ։ Ե Լ||Ե։ *Ծաղրականաւս այսպանմամբ հեգնեաց. Նար. առած։ *Ձարբեհանն, ըզ ծաղրական կենս. Սարգ. յոդ. ա։

ԾԱՂՐԱԿԱՆ. Μίμος, φιλογέλιος. Mimus. Ծաղրածու. Ծաղրասէր. խեղկատակ. Տաւգաւիփ. *Ծաղրական գող, և անարգագոլաւէր, և կատակերգասէր. Ա,րիսթ. առած։ *Դիոգինէս ծաղրական մանուանդ, և պատրող. քան թէ իմաստասէր. Նոննոս։

ԾԱՂՐԱԿԱՆԱՆ. գ. Ծիծաղականի գոլ կի ունակ կարողութե ծիծաղելոյ. և ծիծաղականութե. *Ծաղրականի՝ բանական մարմնոյս միայն. Լ||Ե. ագ։ *Միոյն բանականիս է յարագոյ ծաղրականն և լալականն. Երբ. էեր։

ԾԱՂՐԱԿԱՆԱՊՈՑՆ. ա. որ և ԾԱՂՐԱԳՈՑՆ ասի. Առաւել կամ յոյժ ծաղրական. *Եւ որ ինչ այլք իցեն յաղագս այսոցիկ ծաղրականագոյնք. Նոննոս՝ի հոմերոսէ։

ԾԱՂՐԱՊԻՍ. Տ. Ծաղրական օրինակաւ. ծաղրելով. և ընդ խաղս. *Քաղաքագոյն և ծաղրապէս յանգիմանէր. Նոննոս։

ԾԱՂՐԱՒԵՐ, սերի, լոց. ա. որ և ԾԱՂՐԱԿԱՆ՝ ըստ ե՚ նշ. Սիրոյ ծաղու և ծաղրածուեե. կատակերգու. խեղկատակ. *Դիատարկաբան, և ծաղրասէր. Սարգ. յի։ Ե. Ա. ա. յհ. ||Ի։

ԾԱՂՐԵՄ, ||ցի. ն. Ծաղը առնել. ծիծաղել զայլովք. այպանել. գաւրվել. Վբան խնդալ. ||Ի+||Ի||Ի+. * Վասն ոչ տալ զմեզ բաղմաց ծաղրել. Խոր. ա. 17։ *Ա,յսանէին ընդ մեռու իւրեանց ծաղրելով. փոքպ։ * Ցոդրուելին ուսանել զոսմանս ծաղրելի ընչմանց. փոքպ։

ԾԱՄ, ի, ացի. և ոյ, ոց. գ. Κόμη. Coma. τρίξ, capillus, crines, caesaries. Հերք երկայն, ոլորեալ և յօրինեալ. զարդ և հիւսք հերաց գլխոյ մինչև ի ծամելիս. որպէս և ի մորուս երքեմն. վարսք. գեսք. խոպոպիք. պըբտոյտ մազ, մազերուն պըրտը, ||Ինձա մազ, ոսկան սալ, ||Ե+||Ի+||Ե||Ի||Ք. *Զվարս և զծամս գլխոյն ի բաց թօթափեալ (կնոջն մեղաւորի առ ոտս յն). Ող։ ղէ։ *Ծամս գործել, և գեղեցիկ երևել։ Մի՛ ղհերս փեսել, մի՛ զծամս խզել։ Վասն հանգերձից և ոսկեացն զարգուց, և ծամոցն հիւսից. Ող։ ||ոզ. Ե ||Ի||Ե։ * Մի՛ ծամակալս՝ի ծամոյ. յնղոկ, մի՛ առ ծամելեզք. Ող։ ||Ի||Ե։ *Քարշ շեալ զնոսա գահձացն զծամից գլխոցն. Մ||մ։ *Հիւսս, ծամս, անգոյրս և ծարիրս։ Զծամս խոպոպիս՝ի ներս առնուն ներքոյ ականջացն։ Եւ հին գիսաւորք, ծամս պահելով։ Մի ապականէք զտես մերկուաց՝ ծամս առնել կամ խոպոպիս. Վ||Ր. Ծ. Ե Խոսր. Ե ||ջ||ա. Ե պահ։ *Ցգունս վարսից, ծամս կի՛ խոպոպիս մրուաց չառնել. Նիւ. ||ա։ *Իսկ Մ||ա. ||ա։ * Ցերկուս ծամսն կամ ծուսն՝ որ յետոյն կարի։։ իմն զկըրկինն ծոպս կախեալս՝ի թիկանց խուրձ և պիսկոպոսին։

ԾԱՄԱԾՈՒՆ. ա. (լծ. և նոյն ընդ կամակոր, իրր կամարակոր.) Ծուռ. կորթիւր. խելագնիւր. ոլորեալ, գալարեալ իրրև զծամ. Ծ||Ա||Ա||Ա||Ա. Եյբէ պիւյբ||Ե։ *Շաւիղք ծամածուռք, գժուարաչրջք և նեղք. Պահ. ա||Ե+։ *Թիւրք և խոտորեալ՝ի հշմարտուեե ծամածուռս. Սարի. հանգ։ * Ուղտ ծամածուռ։ Ծամածուռք իրրև զուղտս. Վահ։ յոբ. Ե հդ։ Վ||Ր. Ե։

ԾԱՄԱԾՈՒԻԼ. ն. կամակորել. խելագնիւրել. ծռել, ծռանիլ. *Ծամածուռալ խաթարել զմիտս մեր խորհին. Ցհ. խ. պա։

ԾԱՄԱԿԱԼ, ի, ացի. գ. կապ՝ որ կալեալ ունի զծամս, որպես ծոպ և վերջք ոսկեղձել, շարիւք մարգարտաց կամ ոսկւոյ և արծաթոյ. ծամկալ, ծավծալ. առ պաղ. ին. պէսպէս. Եμπλοκή. Torques. (հիւսք). և κάθεμα, monile, (մանեակ.) և περιθέσις, circumpositio. (քայտ.) տես Եւ. ||Ե. 22։ Ե։ Գ. 19։ ա. պեբ. Գ. 3։ Որպէս և Ող։ յհ. ա. 17. κόμη, coma. (ծամք)։ և Ող։ էէբ։ Ի. *Մի՛ ծամակալս՝ի ծամոյ. յնմի՛ առ ծամելեզք։

ԾԱՄԱԿՈՒՏ. ա. (ևթէ չկայ գրելի Ծամակամուտ.) Ուր իցէ նմանութե ծամոց յաՃախելոյ. զի այսպէս հեգնէ Մ||Գ. զարկօլն զկրկին մաշկեակս. * Ծապահալ ծամակուտ ծուարեալ։։

ԾԱՄԵԼԻ, լ-ոյ. գ. } Κρόταφος, γνάԾԱՄԵԼԻՔ. լ-ից. } θον. Tempus, tempora; pars capitis tenuior. παρειά, mala, maxilla, gena. Քունք և ծնօտ մինչև՝ի կակս, որ է միջոց կամ գործի ծամելոյ կենդանւոյն զկերակուրս. Վբէ ա վբէ ||Ենեէբը. փ||Ի||Ե+, գ||Ա||Ի||Գ||Ե, ա||Գ||Ա||Լ ||Ա||Ե||Ե||Ե. *Բախեաց զքինն ընդ ծամելիս նորա։ Եւ յիւն՝ի ծամելոյ նորա։ Վարեաց ընդ ծամելիս նորա. Դ||Ա||Ե. Գ. 21. 22։ Ե. 26։ * Մեծ իմն պէաս ունի և լեզուին ծամելիքն, ժողովել զկերակուրսն, և ընդ առամամիքն սրկանել։ Եպանակաս իմն և լեզուն ձեռն է ծամելեացն. Նիւ. բ։ *Ի ծամելոյց առիւծուն։ Ծիծաւանց ծամելիքն աուռնալ կաթիլս. Մ||Ա||Ե. ||Ի։ *Նա առ ըզքեզ ընդ յաչելի, և հար՝ի խրոխտն ծամելի. Շ. ա||Ա. Բ||Ի||Ե։

ԾԱՄԵՄ, եցի. ն. Μασάομαι. Mando, manduco. իս. mastigo. Ծաւկել. մանրել առաւմամիք. կրծել. խածանել. սրոբել. ուտել. որոձել. ||Ենէ||Ե+, ||Ենէ||Ե+, Տաղ. ||Ենէ||Ե+. * Ծամին զլեզուս իւրեանց յախուռ ցաւոյն. Ցյոբ. ծ||Ե. 10։ *Զարմատս փայտից ծամին՝ի սաստիկ սովոյ. Ցծ||Ի. ||Ե. 5։ *Կաղին, կամ գարի, կամ հաց և պտիղբ ծամել. Ող։ յհ. ա։ Վ||Ր+ հդ. ծ||Ե։ կ||մ+։ *Իսկ ամենայնի ներոյն ||Ա||Ե ծամեր զլեղին ընդ քացախին. Ո||մ||Ե||Ր։ *Ձկունք ևթէ զքնուր սոզոմայեցւոց ծամեսցեն, մե-

ռանին. Եէր. ասէաբ։

Նմանութիւն. * Ի միոս ձեր քննեալ կոխիկիք՝ մանր մանր ծամելով, զինչ յայտ, և զինչ անյայտ իցէ. Ով. յհ. ա. 10։ *Զի մի զկոչս հերձուածողական կարծեացն ի բերան առեալ ծամիցեմք. Սոփ. է. պ. ։

ԾԱՑԴ, կամ ԾԱՑԹ, կամ ԾԱՑՈ. Բառ ռամկական՝ որպէս նշանակ թշնամանաց. այն է ըստ հին բա. Մարը, և Դուազ, կիսատ, Թերի. * Ծագդ կարդան, և Թերի ի հաւասար. Խոր։ Ցայսմա. ի վեր նմա։ *Ոմանք ի յունաց, և ոմանք ի հայոց, որք կոչին կիսատ յոյնք, և ծաղի հայք. Մխ. ապար։ Իակ վէպօր. գ. *Մարկիոնեոտայք, և ծայգանէիքն. յն. վաղենտինեանք. (Թերևս գրելի է ծայեի անձինք, կամ ծայգանեցիք. ևն։)

ԾԱՑԹՐԻՆ, ընի. ամկ. ծաւիբին. Տ. ԾՈՑՐԻՆ, և ԶՈՊԱՑ. *Ի մշակի զոպային, որ է տրցակ ծայլերնի. Բրս. տրէ։

ԾԱՑՐ, ի, ից. գ. *Ἄκρον. Summitas, extremitas. Ծագ. եզը. կատար. ապա. ռուած. սկիզբն, կամ կատարած. վերջք տարածութեան. ծառ, ճոի. ասմ, ։ենաբ. վր. յէրի. * Ծայր, կամ ծայրք ձեռին, ոտին, ձեռաց, ոտից. կամ գաւազանի, տանձեաց, բարձրաւանդակին, տախտակին, շղթայագործիցն, ևն. *Լքաւ տունն բուհաղոս, կամ եղից զերուսաղէմ ծայր ի ծայր». այսինքն ծայրէ ի ծայր. յն. բերան ի բերան. Բ. Եգ. ֆ. 21։ իա. 16։ *Իբրև անտի արեգակն ծայրս արձակերս». յն. Ճառագայթեալ. ա. Մկ. Ղ. 39։ * Ի ծայր քաջողջութիւնք՝ գաբձս ունին և անկմունս. Բրս. պէ։ *Ի ծայրս պարկեշտ կրօնի հաստեալ էր. Կէմփ։ * Ցալագս արմատոյն հանուրց մարգկութեաս, կի թէ հաձոյ ունքեզ թողեսցի ասել՝ ծայրինն». այսինքն ագամայ. Խոր. ա. 3։ * Ի սկզբանէ մինչ ի ծայր։ Զոր սպեղանիս կազմեցից ծայր ի ծայր վիրաւորութեցս. Պիտ։ *Մինչդեռ ա րեան ընդ ծայրս հարկանէր». այսինքն ընդ գագաթոնս բարձանց. Աբծր. Ը. 3։ *Ա. թեգակունք երկու ի յերկուց ծայրից. Նոր. ։։ *Լուացեալն չէ ինչ պիտոյ, բայց միայն ծայրիցն. ծայր (մատին) նշանակէ զնչին իրս բնութեաբ և խորհրդոյ։ Ի ծայրն հասեր խնատիկն։ փառաւորեալ կոչէ զեսւթիւն ածութեաբն, որ ծայրն է ամենայն փառաց և վայելչութեաբ. Լմբ. պտրգ. Ն ոչ։ *Գերոյբեբքն և սերոբիքն, որ ծայրքն են խնամալեսայն. Վ.բրն. ծն։ *Տորերք որակութեաբ ծայրիցն իբրև շաղկապաս յօգեալ ունին զմիմեանս։ Ի ծայրս խնատասիրութեաբ եւ լեալ։ Գլուխ և ծայր է ամենայն պատուոյ. Եբվն. ֆթ։ *Մինչև ցծայր երգոյս. Տծակ։

ԾԱՑՐԱՒԱՐ. ս. Ἐπὶ ἄκρον. Summe. Ծայրագոյն օրինակաս և ծաւալմամբ. կի Ծայր ի ծայր. *Խնամասիրութեաբ՝ ըստ ոլոտ ինձ թուի, ամենեցուն ծայրաբար վերագոյն է. Պշած. փխ։ Իակ անդ. *Զկըզական ծայրաբար ուցունց կապակցեաց ընդ ընդ բնութեաբն գիմաց». յն. զկղակսն ծայրագոյնս։ *Արեգակն զնւրն ծագէ (ձառագայթս) ծայրաբար. Մագ. իճ։

ԾԱՑՐԱԳԱԳԱԹՆ. գ. Իբր Ծայրացեալ գագաթն. *Ընդ, ևթէ զբաւբրուին նկատես, իմն իմաստութեաբ զծայրագագաթսանն. (գուցէ լաւ ևս՝ զծայրս գագաթսանն.) Շ. էսբյբ։

ԾԱՑՐԱԳԻՇԵՐԱԿԱՆ. ա. Նման երեկորին լուսոյ կամ լուսոյն արշալոյզոյ. *Ցաւ լևեկական ճառագայթեն ծայրագիշերայկան զտեսիլն ունէին։ Շ.էբ։

ԾԱՑՐԱԳՈՑՆ, գուն, յց. ա. *Ἄκρος, ἀκραιφνέστατος, ὕψιστος. Summus. Որ է ի ծայրն առաջին, սերթ նաև վերջին. բարձրագոյն, և խորագոյն. գերագոյն. գերազանց. ծայրագնաց. կատարեալ. քաջ. ծ. ըբ էղոզը կամ հասած, էն վերը, էսբյբ, խոբոնի. էն էխ։ձ, խոսինան, գերին, ապէմ, էփպէբ. *Ցերկաքանչիւրոց ծայրագունին ըզմիվլինն կալաւ իւր վայր բնակութեն։ Ծայրագոյն գահ, աշտիճան, պատուականութեն, բարութեի, չարիք, գործուածք են. Պիտ։ *Ծայրագոյն նշանակեաց ասելով զնա, որ է ի վերայ բոլորից ած. Ա.ր. ը։ *Ընդ ծայրագունիս քննութեաբ բերել. Պրպմ. լէ։ *Ծայրագոյն արուեստիս. Փիլ. իմասպն։ *Ծայրագոյն նաւամարտք էին աթենացիք. Նոննս։ *Ծայրագունին հանդիպեալ լըսման (պատմութեաս). Աբծր. Ը. 12։ *Ծայրագոյն խնամք, շնորհք, բարութեի, լըսութիւն են. Նոբ։ *Ծայրագոյն լոյս. Շոբ։ Լ.էբ. են։ *Ծայրագոյն սուգ. Շ. ֆոի։ *Ծայրագոյն ծերունի։ Ծայրագոյնն հալց. Մագ. ի։

ԾԱՑՐԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԾԱՑՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀκρότης. Summitas, apex. *Ցերկնայնոցն քահանայապետութեեց ծայրագունութիւնս. Դիոն. երբ։

ԾԱՑՐԱԴԻՏԱԿ. ա. Ἀκρωφυής. Purus, in summo vigore. Որ ի ծայրագոյն պայծառութեե տեսանի. Ջինջ. մաքուր. անաղօտ. *Հայելի ծայրագիտակ, անբիծ, անշաղախ. Մաթս. Եվէդ։

ԾԱՑՐԱՋԱՐԳԵԱԼ. Ծայրագոյն զարգուք, կամ ընդ ամենայն կողմն պայծառազարգեալ. *Ցանասհման ոլորսան ծայրազարգեալ։ Անծայր ծայրիւք ծայրազարգեալք պայծառանան։ կանգնեալ յառ ի սուրևս տիեզերաց՝ բարձրագոյն ծայրից ծայրազարգեալ. Անան. Եվէդ։

ԾԱՑՐԱՋԵՂՆ. ա. Ἀκροσφαλής. Titubans. կարի զեղծ, տկար, դուլդոլուն. *Ծայրազեղծ ոսք, որպէս մանկանցն. Բրս. ապբէց։

ԾԱՑՐԱԼԻՐ. ա. գրի և ԾԱՑՐԱԼԻՑ. Ծայր ի ծայր լի. Ծայրագոյնս առլցեալ. *Եղիցի նա իբրև դրախտս ջրալից, պտղալից, ծայրալիր (կամ ծայրալից) պտղով. Մծբ. ֆ։ *Ծայրալիր վայրագ վայելչացեալք. Պիտ։ *Եգեալ ծայրալիր պատարմամբ՝ զսկիզբն, զվիջոցն, և զկատարուսն. Եղիս. ա։ *Լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետն կուր. կալմանք յ

ԾԱՑՐԱՀԱՑ. ա. Խապաս. Թուցեալ. տոդորեալ. *Ահաւասիկ ծայրահացս ներկար արեամբ՝ որդոյն ծյ ի քեզ բևեռմարի. Տոբ։

ԾԱՑՐԱՀԱՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծայրագոյն լուսոյ. ամենաբաւական լուսոյ. *Լոյսն փառաց հոր, գերակատար ծայրալուսոյքեն՝ կատարողական տեսակ բարի. Ցհն. ոսի. չհ։

ԾԱՑՐԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Ուր իցէ խորհուրդ ծայրագոյն, խորին և անհաս. * Ի նմանէ՝ օծեալն ած ծնանի ըստ մարդկութեն՝ ծայրախորհուրդ միաւորութեբ. Ճ. ի։

ԾԱՑՐԱՆԱՒԱՀ. ա. Ծայր ի ծայր ծաւալեալ. ամենատիւս. *Ծայրածաւալ և ջահաբորբոք լուսոյն. Անան. Եվէդ։ *Գաբ լալիր լուսոյ՝ ծայրածաւալ ծագողութեբ. Ասող. գ. ։։

ԾԱՑՐԱԿԱՐՄԻՐ. ա. Որոյ ծայրն է կարմիր, կամ ծագումն իւր ոսկեձաձանչ. *Ա.յն ինչ վայդ ագոյն ծայրակարմիր արեգակն ընդ երկիր ծաւալել կամեր. (յն. ըստ իմաստից Լեթ.) է. ի. ֆ. 28։ *Ցորժամ զծայրակարմիր նշոյլս ճառագայթից արեգականն տեսանեմք, զուարճանամք. Խոր։

ԾԱՑՐԱԿՈՍՏՈՐ. ա. *Ἀκροτηριάζων, ՇԱՑՐԱԿՈՏՈՒՐ. ՝ ζόμενος. τηλροτηριασμένος, πηρωθείς. Mutilatus, mutilus. κατακεκομμένος, detruncatus, concisus. Որ ի ծայրքն են կոտորեալ. չարաչար կտրատեալ. ծայրաքաղ. խել. պակասաւոր. կիսկտուր. ծռերը. խորթած՝ խրթած, խոբէբրոած. *Ըզկատարեալ գիտութիեն... կամին ծայրակոտոր և խոտան առնել. Ով. գպ։ *Զպաղաժս զայս և զկարծրայեալ յիմարութիես փոքր մի ծայրակոտոր փշրեցի. Կէմփ։ *Ծայրակոտոր առնէին զտան և զձեռան։ Ծայրակոտոր առնել ոսիւք և ձեռօք. Ղևնդ։ *Ծայրակոտոր խմասք, կամ ինսաակարութիեք. Թեոփ. Ֆայբգ։ Նոբ. իբ։ *Ըօմեանսոն թագաւորք ծայրակտուրք ձեռօք և ոտիւք էին. Դոպ. ա. 7։ *Մարմինքն ծայրակտուր կոտորէին. Ով. էս։ *Որք խորհրդով իբրև սրով զանձինս իւրեանց ծայրակտուրս առնեն. կէմփ։ *Ծայրակոտոր առնել զմարմինն, կամ զկրօնաւորսն. Սոփ. յի. ։։ վբրն. պփ։ * Ապա ծայրակոտուր լինի, որպես ի հրոյ այրեցեալ ծայրից. Բրս. ի։ * Ծայրակըստուր լեալ. նխս. երգ։ *Հատանեմք ունկանդ լսարանին... և ծայրակոտուր փոխոյ յօգին». այսինքն քթին. ցա որէ։

ԾԱՑՐԱՀԵՐՁ. և ՝ Ծայրի.քն հեր.
ԾԱՑՐԱՀԵՐՁԵԱԼ. ՝ ձեալ, կի հերձմամբ ծայրին, կամ ուժգին պատառեալ. *Ապառաժ վէմն կատարատաղ՝ ծայրահերձ պատառեր՝ բնութեն երկուց վտակաց. Ով. խլ։ *Վէմն կարծրատեսական ծայրահերձեալ պատառեր. կէսրզ. խլ։ Նանայ։

ԾԱՑՐԱՑԱՑՈՒԱԳՈՑՆ, ա. Ἀκραιφνέστατος. կարի յայտնագոյն. և Ընորագոյն. *Թեպետ և ծայրայայտագոյն իցէ. Բրս. ապբէց։

ԾԱՑՐԱՑԱՆԳԱ. գ. Ἀκροτελεύτιον. Finis, ceu extremitas carminis. Ցանգումն տաղից և երգոց. կատարած տողից. Վերջաբոյթ. գաբվիյէ, հնդեսմ. *Ցորժամ զծայրայանգան և զի վերայս օրինութեանն երգել պիտեացի, յայնժամ ամենեքեան հընչեն. փիլ. փեռպան։

ԾԱՑՐԱՑԵՂ. ա. Ցէվաչըվել ի միոյ ծայրէ ի միս ծայր. գեմ ընդգեմ. *Ցերկաքանչիւրոցն զանգիտեալ հրաժարիցէ ծայրայեղ խոտորմանց. ցհ. իմ. ապ։ *Ծայրայեղն յատակս հայի գժոխոց. Անյհղ. իմ։

ԾԱՑՐԱՆԱԼ. այեալ. ե. Ἀκραδιαίζω. Summam partem attingo. Ի ծայրն հասանել, հասեալ. կատարեալ. գերատեան. գերազանգեալ. *Ծայրացեալ ատատկանայ ստաբանու.թեբ։ Ծայրացեալ ի բարձրագոյնն. Պիտ։ * Ա.նաքինութեբ ծայրացեալ ի վեր քան զամենայն առաքինութեց ծագ ծայրացեալ է։ Ծայրացեալք (այսինքն ի ծայրն հասեալք) ամենայն առաքինութեց։ Զյաւէտ ծայրացելոյ բոլոր լըսեն կաճուղիկ եկեղեցւոյ։ Նմանեալ ծայրացելոյ առաջնոյգին ձեռոյ. Մագ։

ԾԱՑՐԱՊԱՏԱՐ. ա. Ծայրալիր. լիսպատար. լէք լեցուն, բուբր բովանդակ լեցուած. փոք փոբս. * Ամենայն ծայրապատար յեզցեալ շաւեմարանաք։ Ծայրապատար զերակացն գործելով առաս։ Առ ծայրապատար տորայս համեմատեալ չարուբ զայլ ոք. Պիտ։

ԾԱՑՐԱՊՈՒԿԱ, պակց. ՝ գ. Ἀκρέ-
ԾԱՑՐԱՊՈՒՆԳԱ, պտղց. ՝ μων. Ramus major, vel quivis. Պուռկաք կամ պըտղունք ծայրագոյնք՝ որ ի ծայրս ոստոց. ընձիւղ ի ծագս ձիւղոց. ոստ բարձր։ Տե՛ս

և ԾԱՅՐԱՑՈՒՆԿՔ. Ծայրը կամ բաժին եղածը ճ-ղը՝ ճիւղը՝ ճիւղը. *Յղով անգամ ի ծայրապատուական տայ, զոր բողոկ անուանէ. Վրդն. երգ: *Անպիտան երկրային գիլուծի ի ծայրապատուէն յարմարի... փոխանակ ծայրապղոյն. Նիս. երգ:

ԾԱՅՐԱՅՏՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ախրոխոլία. Excandescentia. Ծայրագոյն սրտմտութիւն. ցասումն անհնարին. զայրոյթ. մուղձ գառնութիւն: Աբէսք. առաք:

ԾԱՅՐԱՏԱՀ. ա. Որոյ ծայրն է տաշեալ. կատարատաշ. *Որ խօսեցաւ ի հոսանս ծայրատաշ վիմին. Վրդ. կոր. յ: *Որ ի ծայրատաշ վիմին արձակեցեր գետս ընդ անջրդին. Բէնիլ:

ԾԱՅՐԱՏԱՇԵԼ. ն. Ծայրատաշ առնել. տաշել զծայրն. *Ա՛ռ քար յայլոց լերանց, և հանցես հուր՝ ծայրատաշելով. Եզեր. առաք. յորմէ և Տծնի:

ԾԱՅՐԱՏԵՄ, եցի. ն. Ախրոտηριάζω, κολούω, κολοβόω. Trunco, mutilo. Չատաշնել զծայրս. ծայրակոտոր՝ ծայրակուռ՝ ծայրաքաղ առնել. յատպատել. յատատնել. ծայրը կամ ծայրէրը կոբել. *Ծայրատել զտաս և զձեռս. Մաղ: *Իբր զտունկս ինչ ոստաքանց արարեալ ծայրատնին և անպիտան առնէին ի ձեռաց և յոտից և ի բոլոր անդամոց: Մաճալք և ծայրատեալք լինէին: Մահալք ծայրատէին. Յհ. կբ: *Մարդիկ մեռեալք, և կենդանիք ծայրատեալք մարմնոյն մասամբք. Աշաբ. ագաթ: *Ծայրատեալ զայգին. Վարդ:

ԾԱՅՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԾԱՅՐԱՔԱՂՈՒԹԻՒՆ. Ծայրատնելն, և իրն. խնդրելի. կրճատութիւն. *Ծայրատութիւն մատանց, կամ մազոյնոց. Նար. կը: Սաքր. ա. պ. ք: Նիս. ի սոխէ:

ԾԱՅՐԱՏՈՒՆԿՔ. գ. Ախρόδρυα. Cacumen rami, baccae, fructus. Ծայրք ոստի կոց, և պտուղք ծառոց. *Ամենայն ինչ պատուական լիներ ի ծայրատնկոցն փափկութիւն. Բզ. սդ:

ԾԱՅՐԱՐԱՁԱԿ. ա } Որոյ ծայրն՝ գա-
ԾԱՅՐԱՐԱՁԱԿԵԱԼ. } գաթն՝ սուրն և արձակ և բաւիղ, կամ համարձակ և ազատ. օրէն արձակեալ, սփռեալ. և Տարածեալ գոլով, և ապրածելով. ձկտելով. *Ծայրարձակ չառաւելագոլղէզ գաւազանապետութիւն Թագաւորութիւնն քոյ. Ամ. ի յոյն: *Նկէպէ՛ք նորափետուր զայդ արեալ հրաշիւք՝ ծայրարձակ (ոստովք) առաքինութեան պայծառաբերին պտղովք. Թէոդոր. նոս: *Ծայրարձակ լերանց՝ ծայրարձակ լերանց բարձանց ցօղն տարածանէր. Նար. փաղ: *Ի յերկրի կանգնեալ և հաւասար երկնի ծայրարձակեալ բարձրացար: Ծայրարձակեալ ծառաբերքիդ զնագութիւն ետծային իմանալի ճառագայթիցն. Անան. նէնէ:

ԾԱՅՐԱՐԱՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Արձակելն համարձակ զծայրս. ծառալութիւն. ընդարձակութիւն. *Նորոգ փայլեցեալ բազմաձաճանչ ծայրարձակութիւք. Նար. ղք:

ԾԱՅՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ծայրանալ. ի ծայրն հասուցանել. բարձրացուցանել գեր ի վերոյ. *Մեծն Հոմերոս այնքան կարաց գերազանցել զամենեքումէք ծայրացուցանելով զինքեան հրմտութիւն. Պիտ:

ԾԱՅՐԱՓԱՅԼ. ա. Ծայրագոյնս փայլեալ. գերափայլ. *Արփիազգեստ պայծառութեամբ որպէս զարուսնեակն յորդալոյս ծայրափայլ ետծաբանութիւնն պայծառացեալ. Գր. սոսնկ. ի սոխէ:

ԾԱՅՐԱՓԱՂ ԱՌՆԵԼ. ն. Ախροτηριάζω. Mutilo, extremitates amputo, truncо. Ծայրակոտոր կամ ծայրակոտուր առնել. ծայրատել. կրճատել. խեղել. կոտրել. քաղել և քանցել զծայրս կամ ի ծայրից. *Ջուսս և զձեռս ծայրաքաղս առնէին. Ե. Ա. Ե. 4: *Ջհնաւունան, կամ զսմենայն անդամս ծայրաքաղ արարին. Ես. պա: Ճ. Ա: *Ծայրաքաղ արար ի նոցանէ բժիշկ ի ճանապարհին. այսինքն լարգեաց. Վրդն. պա: *Մի ծայրաքաղ առնէր ղձառս գրոց, կամ զսերբունեանն ձայն, այլ որպէս և կայն՝ ընթերցիր. Ած. Ը: *Ոչ եթէ ծայրաքաղ ինչ արարեալ՝ օգտարանս կամ սլավարս խօսեցաւ. Ագաթ: *Ոչ ուներ զքաւանդակ արուեստն, այլ աստի և անտի ծայրաքաղ. (ἐκτρέπτωσ.) Շիր. յղ. ՀԱՅոց Ի-ՐՈՅ:

ԾԱՅՐԱՓԱՂ ԱՌՆԵԼ. Κεφαλαιόω. Summatim attingo. ἀνακέφαλαιόω, seligo, ան. Ծաղկաքաղ առնել. ընտրանաւ քաղել. համառօտել. բռնադատիկել. *Ծայրաքաղ արարքաք վասն ձերոյ հրաւիրանաւ հաւատոցն: Զոր այժմ առ ժամանակ մի ծայրաքաղ տրարաք. կոչ. Ը: *Զայս՝ ծայրաքաղ արարեալ՝ համառօտ յիշատակեցաք. Խոր. Բ. 31: *Ի մի վայր բռնադատեալ և ծայրաքաղ արարեալ զօգտակարն ամենայնի. կանան: *Զոր համառօտ և ծայրաքաղ՝ փոքր ինչ ցուցաք զարվեստս իրինոյ. այսինքն ծայրաքաղ առնելով. Շ. Եփես:

ԾԱՆԱԿԱԴՈՑՆ. ա } Առաւել իսկ-
ԾԱՆԱԿԱՆԱԴՈՑՆ. } տառակ և ամօթալի. *Ոչինչ է ծանակադոյն, քան որ ի մեզ իւր պատատեալ կայցէ. Ոսկ. յհ. ա. 6: *Ջինչ ինչ այլ կայցէ քան զայս ծանականս ծանականագոյն. Ոսկ. ես:

ԾԱՆԱԿԱՆԱԼ. Իբր Ծանակիլ. ծանակ լինել. *Ծանօթիցին ծանականալ. Նիս. ես. յորմէ և Սոփէ. յոսկ:

ԾԱՆԱԿԱՆԿՔ. նաց. գ. Ἀσχημοσύνη. Ignominia, turpitudo, pudor. որ և ԾԱՆԱԿ, ԾԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Խայտառակութիւն մերկութիւն, կամ երևելի պակասութիւն. նշանակութիւն. անարգութիւն. անուն զրկութիւն. գործ ամօթալի. ամօթ, և ամօթանք, առականք. խոխոջիլ, ամօթ. բէղէւէլ, ճարխէլ, այլ. *Զերծից ի նմանէ զհանգերձս իմ և զկուսաւ իմ, զի մի ծածկեցից զծանականաւ իւր. Ովս. Բ. 9: *Խայտառակեալք լի ծանականօք. Աբէբ. Գ. 9: *Ա յայն կատականաց մերձաւորացն, և ծանականս տեսողացն. Սաքր. ա. պ. 9: *Ցագիերսի տեսեալ զայնպիսի թեթևութիւն ծանականաց իւրոց. Փարպ: *Ողորմելի և ծանականաց մահու վճռաբեր ի կենաց. Ղևոնդ: *Լիցի՛ք ծանականք առաջի կանանց: Ծանականք և ամօթ այն միայն է. Ոսկ. ես: *Հայեաց ի ծանականան, որք ընդ միմեանս զընթերին: Մեծ Թուի ի շնան և ծանականքն (ի ծանօթից). Ոսկ. յհ: *Կորեաց զալ ունկն, որպէս զի ի ձեռն այնր ծանականացն զերծցի ի ձեռնադրութէ. Սոփ:

ԾԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Ἀισχύνω. Pudefacio. Ծանակ առնել. խայտառակել. խակ լր. յ. Ἀσχημονέω. Turpiter ago. Անամօթութիւ. նշանակել անձամբ զանձն ամօթալի գործովք. խոչոխիլ դուրս հանել՝ բանալ, խաչ ընել. բռաւելայ՝ բէղէլ՝ ճարխս էնիլ: *Ջստուերն իմ ծանակեցից: Գեղ ծանակեալ. Նար. ի. Ե ծբ: *Խայտառակեալ ծանականալ է Թագաւորութիւնն քո. Մծբ. ծբ: *Նորակոտուռ ծանակեցաք յաշխարհիս յայսմ. Խոր. Բ. 23: *Ի հրապարակի յայսոսյնդիման ծանակեցաւ. իմն ծանականաս կիս ամօթալիս գործեր. Ոսկ. ժ. Բ. 8:

ԾԱՆԱԿԻՉ. Որ ծանակէ. *Անհամբոյր ծանակիչ. Նար. յԸ:

ԾԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. տ. ԾԱՆԱԿԱՆԿ.

Ասչհմոսύνη. *Որչափ չար է, և ի ծանաչումէն համարի, թէ մերկ չքնէ: Ցսյտ. նեռացի ծանակումէն ազտեղութեան նոցա. Ոսէ. յհ. ա. 1. Ե 6: *Ընդ խաւար զնաւայինն կատարելով ծանակումէիս. Ցհ. իմ. պաւղ: *Անվերարկու ծանակումէիւնք. Նար. ի: *Զխաչիս մեռանիլն յուշ արար, և զծանակումէն մեզն. Խոր:

Ծանդ, ի, ից կամ ացս. ա. Էպիպλαιος. Levis, non profundus. գրի և Ձանդ, Ծանդաս. (լծ. դանդազ և ցած և սուղ. նդն և թ. «էշ.) Ածօսր. նօսր. սակաւաչափ, կամ սակաւահոգ. չունօղ զչատ խորութէն. որ ինչ է ի վերին երեսս անէծ. նմանութէն: Դիւրիմաց, և փոքրիմաց. գոնէհիկ, գոնէհկական. հասարակ. *Ոչ ժամանեալ զնորս ընթերցուածոցն քննել... զզծանծալս և զյայտնիս որսալով զանս. Աբշ. ծէ: *Ծանծաղ է և այսոցիկ խորութէն, և բացայայտեալ մեզ. Շ. Ի.պ: *Ծանծաղիս տեղի գոեալ ի ծովուն. Լսող. ծէ: *Ի Թուլամոլութէն կրթեցաք մի առ միով ի ծանծաղ և ի տարտամ վարս. Գր. սաբն. լօս: *Արժան է հաստատուն հիմամբք սկզբնաւորել. ապա եթէ ծանծաղ և վեր ի վերոյ սկսանիցին, դիւրակործանք լինիցին. Մխ. ա՜ա՜ն:

Ծանծաղ. գ. իբր Ծանծաղութէն. *Ծովու անհուն եղերոյ, ծանծաղի անբաժ. Պիպ. այսինքն առանց ծանծաղութէն, խոր գոլով:

Ի Ծանծաղ հանել կամ եւ Ելանել. Ἀναγω. Educo. ἀνιμάω, eruo, sursum traho, extraho, or; emergo, ἀνα. Վերածել, իբ. ի խոյոյ ի դուրս, ի գժուարութէնէ ի դիւրութէի. *Մի երբէք լմբռնիլ յայսպիսի սխալս, նաև զսմբռնեալսն ևս հանել ի ծանծաղ. Դիւրին է ի խորխորատից չարեաց ելանել միանգամ ի ծանծաղ. Ցաղ. քաջութէնէ երկնչի, և ի սակաւ ինչ վնասուց. և եթէ սակաւ ինչ ի ծանծաղ ելաս. նիշեն, յայնժամ ևս աւելի կասկածեն. Ոսէ. ՚ս՜ա՜ն. 20: գ. 4. Ե 14:

Ծանծաղագոյն. ա՜ս՜. Էպիπολαιότερος. Minus profundus, magis extans, superficiarius. ἐξ ἐπίπολης, δι ἐπιπολαίου, in superficie. Աւաւել կամ յոյժ ծանծաղ. վեր ի վերոյ. Թեթեւագոյն. ի վերին երեսս. Խոնիւն ԽԷօյհ. *Որք միանգամ ծանծաղագոյն իմասիւք զիրսն տեսանեն, ոչինչ աւաւել քան որ երևին՝ քննեն. Նիւս. Կաս: *Երկիւղն այ չսայ ի խոր ի քուն ընկղմել մասցն, այլ ծանծաղագոյնս յաղուեսաբուն միայն գքաղցր ցանկութիւն քնոյն աւեթ կատարին. Ոսէ. ա՜. փխ. ծէ: *Ծանծաղագոյն բուսուցանելով զհասկն. Նիւս. երգ:

Եւ որպէս Ծանծաղամիտ. *Որք երկեղածին չպարտի ի փոփոխմանցն, այլ յաղթեն փոփոխմանն. իակ ծանծաղագոյն՝ վնաղ վաղակ յանդիմանի. Սէբեր. ը՜:

Ծանծաղամիտ. մտի, տաց. ա. Ծանծաղ մտօք. Թեթեւամիտ. բաղկել նօր. հզպպ, կէվնէ: *Բազումք ի նոցանէ ծանծաղամիտք». (յն. ըստ իմասւոյ աւեթ.) գ. ի. ի. 15: *Ծանծաղամիտ գոլով վիպաս. Մխ. ա՜ա՜ն:

Ծանծաղութ. տ՜ն Ծանծաղ. *Ճաւագայիքք արեգական ցուցանեն զքաւիրնս ի մէջ ջուրցն ի ծանծաղուտ տեղիս. Վէցօր. ը՜:

Ծանծաւեմ, հցի. ն. Ծամեղով ծամել. ծաւքելով ծաւքել. մանրել և փշրել սաւեպ. ծամծըմել, ւլրճլնել. *Կեր որպէս մկրտ, և մի ծանծաքեր. Սիրա. ը՜. 19:

Ծանուիցանեմ, նուցի, նո՛. ն. Գոյրիշա. Notum facio. Տալ ճանաչել. ցուցանել. յայտնել. ծանօթ տեղեակ իրագիտ առնել. զիկուցանել. ճանչցընել. հռչըտնել, իմացոմ պալ. անչլաֆագ, պիլթրմե, իքմաք էնմե. *Տէր ծանո՛ ինձ և ծանեայց: Ծանուցուք ձեզ բանս: Ծանուցիչ նոցա զզօրութէի իմ: Ծանուցայ զաւակի տանդ յակոբու: Որովք ծանուցայց քեզ անդ: Ա՚ժմիկ ծաներուք զնծ, մանաւանդ թէ ծանուցայք իակ յայ. ևն: *Ծանեաւ զնա, և ծանոյց զինքն նմա. Եղիւ. Խաւէս: *Ցոլովգոյն ծանուցաւ, թէ հինն աւետնայն օրինակ էր. Շ. Բարյէր: *Ցայտնապէս ծանուցանի ձօ և մարդ. Շ՚ր: *Մերայնովս զքոյինն ծանուցանօղ հրաշապէս. Նար. Խէ:

Ծանուիցիւ. ցչի. չաց. ա. Ծանուցաչնօղ. Ծանուցօղ. յայտարար. *Եգ ի նմա (յադամ) իմաստուն ծանուցիչ ամենայնի. Ոսէ. նս: *Ճշմարտապէս ծանուցիչ էս թէ առընչէցն. Ան. պարտգ: *Ես այն չէին կարիք մեզաց, այլ բնութէի մարմնոյն ծանուցիչք. Ցհ. իմ. երկ: *Պատուն է ծաւոյն ծանուցիչ. Նար. երգ:

Ծանուիցիւն, ցան. գ. Ծանուցանէլն, իլն. յայտարարութէի. ծանաօցոմ. իֆոպե, իլաէրե. *Ծանուցումն սակս այնր առնելով ինչ. Խոր. գ. 65: *Նչանակիչս... ի բացուսս անդր ծանուցմանցն. Նար. չէ:

Ծանր, նու, ու, նուք, նուն. ա. Βαρύς. Gravis. Առաւելեալն կշռութէի. վանորայ գժուարաբառնալի, և վայրաբեր. դըժուարշարժ. հանդարտ. դանդաղ. անտանելի. անհնարին. գժուարին, գժկամակելի. անհամձոյ. խիստ. գժնդակ. և Սաստիկ. չատ. բազում, ևն. ծանթ. ազըր, էբնին, իխ, ևն. *Ծանր է քար: Ոչպէս բեռն ծանր: Բեռինս ծանունս: Ծանր սմբոխիս: Զօրու ծանու: Ծանր անուր, կամ ինչս, գիշեր, գործ, բան, բաբառս: Պատուիրանք կիմ Թուղթք ծանունք: Ծանր է քեզ բանդ այդ: Ծանր է մեզ և սեռանէլն զնա: Ծանր էր յաչս ամենի առնել ինչ նմա: Ծանր Թուեցաւ նմա: Մի ինչ ծանր Թուեսցի քեզ: Զծանր ծանր օրինացն.այսինքն զծանրագոյն իրս, ևն: *Ծանր վիշտ, ասնչանք, ալէտ: Ի ծանր ծանր աղէսից. ևն. *Ըստ ծանր խոհականութէնն իւրոյ հայեցեալ նկատեր. Փարպ: *Ի վերայ արկաս նեզք զկարծրագոյն զգեզն, և զծանր ըսկղլին. Ճ. Ա: *Զգայլս ծանունս: Ի գայլոց ծանունց: Զծանունս իշխանս. Աճաբ: Ծարփ: Լչբ: Նխ. Նեզէմ: *Ըստ փարիսեցւոյն՝ ծանուն (կամ ծանոյն) այնորիկ և հպարտացեալն. Բրս. Ի հայեաց: *Ապրելոյն քունք ծանուն. Բրս. արբեց: *Ծանր պարծանք նոյա այն են, որիւնն որ նչանակեցաս ի վերոյ գրանց նոցս. Եփր. Ել: *Ծանր գէջ. Եփր. Երաչխ: *Որ ծանրն է քան զամենայն չարիս՝ մարդասպանութէնն: Ցոյժ գժուարաբառ է ասելի և ծանր առ իմանալ բանս. Մբէն. վեռ: *Ի նիկիական կանոնսն ընդգէլ էչ այգպէս ծանր դրեալ (յանցանքն այն). կանան:

Ծանր՝ ըստ առդանութէեան, է հասս (ձայն). ստուար. Թաս. բարձ. (յն. վաոխս. յորմէ վաս ձայնն.) *Բնութէին որպէս յարմարութէն (ներդաշնակութէի) բաղկացաւ յընդդիմայն բարբառոց, ի ծանուէն և ի որոյ. փխ. իւն. ը՜. 55:

Ծանր. Βραδής. Tardus. Ցամր. ծանրաչարժ. պաղը. *Եղկայի ամենայն մարդ արագ առ ի լսել և ծանր առ ի խօսել, և ծանր առ ի բարկանալ. Ցհ. ա՜. 19:

Ծանր. Էπίπονος. Laboriosus, operosus. Աչխատալի. տարժանելի. գահճելի. *Թէպէտև բեռն ասաց, այլ զնեռնէլն յաւել. զի մի իբրև ի ծանուէ փախչիցիս, և մի իբրև զդիւր ինչ արհամարհիցես. Ոսէ. ՚ս՜ը. 13:

Ծանր. Πολυτελής. Sumtuosus. pretiosus. Ծանրագին. մեծածախ. պատուական. պահալը. *Մի յոսկի և ի մարգարիտս և ի ձորձս ծանունս. Ոսէ. յհ. ը՜. 15:

Ծանր. տ. } Βαρέως. Graviter. Ծանծանունս } լսպէս. գժուարաւ. ոտաչիկ. աղըճա՜. *Լիլքեր գու հաւատարիմ յամենայնէ ի ծանր յափշտակելոյ անաի. ժ՜ղ. ը՜. 8. (որ չքք ի յն. լս.): *Ինկանչօք խրեանց ծանր, կիմ ծանունս լուան. Գծ. իը՜. 28: Ես. ը՜. 10: Մփռ. ծգ՜. 15: *Ծանր լկեալոյն Ճնչեալ զմարդինն՝ չարչարէր: Ծանունս լսէին, այսինքն գժուարաւ. նային ի լուրն. Լչղա. ֆռ: *Ոմանք ի չանց ոչ կարեցեալ զօրոշ Թէ մարմնոյ կռուէլ մեծամեծս և ծանունս հայէն. Պփռ. ալչէս:

Ծանրաբան. ա. Ծանր բանիւ, խիստ, գժուարաչարժ. *Բանք նորա ծանրաբանք: Թուղթքս ծանրաբանք են և սաստիկ. Ոսէ. ը՜. ես:

Ծանրաբան. տ. Ծանրանալով. իբրև տուէթն. *Մի ծանրաբար և տարժանապէս բերիլ առ որս ընդ իշխանութէն. Նիւս. բ՜ա՜: *Տէս Թէ որպէս ծանրաբար գրեն յաղագս նոցա, որ գաւաճանօղքն էին. Ոսէ. գծ:

Ծանրաբեկ. ա՜. ի ծանրութէ բեկեալ կամ կորացեալ մօտ ի լուկուռն. *Ի ծանրութէէ հասկին գլխարկեալ գտանիցի ծանրաբեկ ի յերկիր անկեալ. Վէցօր. ը՜:

Ծանրաբեռն. ռին, ռինք, ռանց. ա. Ὑπερόγκος. Supra modum tumidus, gravis. βαρύφορτος, πεφορτισμένος, onustus, oneratus. φορτικός, onerosus. Ուշով ըզբեռն ծանր, կամ զծանրութէիւն բեռին, բառնալին, և բարձօղն. աղըր էխ՜ն՜. *Պատուիրանքս այս ոչ ծանրաբեռն ինչ է. Օր. ե 11: *Հարկ ինչ ծանրաբեռն: Ծանրաբեռն բեռինք, կիրք, ծառայութէ, աչխատութէ. Բրս. գ. ծէ: Ոսէ. յհ. ա՜. 3: Նար. յէ: Ցհ. իւ: Ոսէ. տ. է. 13: *Ծանրաբեռն վարուն կրթութէիք. Ճ. Ա: *Կրէին կիսս ծանրաբեռինս ի ջին և ի Ճակատամարտ. Աբծր. է. 2: *Եկայք առ իս ամենայն աչխատեալք, կամ վաստակեալքդ և ծանրաբեռինքդ. Ոսէ. Նս. Ե յհ: Սբփ. յէ. է: Վբփ հզ. ա՜. Ե իա՜: *Ոչ զաչխատեալսն միայն ասէ, այլ և զծանրաբեռինն. Ոսէ. տ. է. 13: *Աչխատեցոյց և ծանրաբեռուանց. Շ. Ի.պ: *Բազումք ծանրաբեռինք մեզոք՝ չերմեռանդ ապաչխարութէք Թեթեւացան. Մանփ. ծէ: *Զծանրաբեռինս կենդանեացն ընդ այսպիսի սպասաւորութէիք լծեաց». այսինքն զբեռնաբարձս. Նիւս. կալ: *Նաւ մի ծանրաբեռն՝ ի ծովվ զերին եղեալ. Սէր:

Ծանրաբեռնեմ, եցի. ն. Φορτίζω, ομαι. Onero, or. Ծանրացուցանել բեռ. ամբք (մանաւանդ զանձն). բեռնաւորել. բեռնաւորիլ. ծանր բեռամբք. և Ծանրաբեռն լինիլ * ի ծաւկաց ծանրաբեռնեալ գան ի մեղրանոցն. Գր. սաբն. լս: *Մի ծանրաբեռնեսցուք առաւել քան զոր կարեսքիս լուրել. Աբեր. Ի.բ: *Ոչ ծանրաբեռնեցայց ձեզ. Ոսէ. է. կը: *Եկայք առ իս ամենայն աչխատեալք և ծանրաբեռնեալք. Եփր. ալ: *Կոչէ բանն սեռառն զծանրաբեռնեալսն՝ խոտորվանութէը յապաչխարութէի. Ցճի. ծէ: *Զծանրաբեռնեալքս և զտաժանեալքս մեղօք. Ժ: *Մեղաւորքն ծանրաբեռնեալք անօրէնութէամբ. Զբր. կի: *Բազմութէը յանցանօք

ծանրաբեռնեալ է անձն իմ. Ըստ: *Որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանաց կապանաւ:

ԾԱՆՐԱԲԵՌՆԵՒ, նեայ, նեաց. ա. Տ. ԾԱՆՐԱԲԵՌՆ. *Ամենայն ուրեք սիրելի զաղտն, և չառնէ ծանրաբեռնի: Զի մի ծանրաբեռնի առնիցեմք զմիաս ձեր. Ոսկ. եփես. *Զանկիմք երբեք իբրև ի ծանրաբեռնեացս ինչ, այլ բազում յամենայն կողմանց չահիցիմք հեշտականութիւն. Ոսկ. ՀՄ. ա. 16:

ԾԱՆՐԱԲԵՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բեռն ծանր. ծանրութիւն. գժուարութիւն. * Իսկ ի տրամականին՝ ծանրաբեռնութեանն ի ձեռըդոյ դնանիլ սակաւ բնութիւնս. ՁԿ. խմ. ա՟ք: *Ազատից զզուանաց ծանրաբեռնուիս. Նար. յԷ: *Ցաւոտութիւն է մեզ ծանրաբեռնութիւն մեղաց. Լմբ. ոդ:

ԾԱՆՐԱԲԵՐԶ. ա. Իբր ծանրաբարձ. բարձեալ բեռօք զծանր և զբազում իրս. յին. բեռլաթեր, կամ բեռլաբարձ. մսրւագոյնս. *Նաև ծանրաբերձոյ. տալ. ծանրաբեռն. Ոսկ. յհ. Է. 30:

ԾԱՆՐԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բոլիկ զկուր ծանր և վնասակար. * Ծանրաւուղխ աղքերլը, և կամ պղտորական վտակք. Ոսկ. ապաղ:

ԾԱՆՐԱԳԻՆ, գնի, ից. ա. Բարւոյ. Pretiosus, ingentis pretii. որ և ԾԱՆՐԱԳՆԻ. Մեծագին. մեծագնի. Թանկագին. պատուական. որ և յին. ոճով ասի Ծանրատաքուած, բանկ. ֆահալը, գըմկելի. *Ընկէ իւղոյ ծանրագնի. Մտթ. իԴ. 7: *Ծանրագին ակն, կամ սատկուածք, գիրք. Վէցօր: ԼՀ. ոդ: ԵՀԻ: *Եթէ զոսկոյ ասիցես, եթէ զականց պատուականաց և զծանրագնից. Սարգ. ա. գ. Ք: *Մի ծանրագին լինիր. Բր. ոդ: *Զմարգարիտ պատուական և ծանրագնի (կամ ծանրագին). Եփր. ասէփես:

ԾԱՆՐԱԳԻՆ, և ԾԱՆՐԱԳՆՈՑ. ՛ս. Ծանր գնոյ կամ գնով. *Վաճառէր Թեոֆիլոսգին, և գներ ծանրագին. Բր. ՛ս՛է: *Ոչ գնեմ այգեալի ծանրագնոյ. Ոսկ. ապաղ:

ԾԱՆՐԱԳԼԽԵԼ, իլ. Տ. ԳԼԽԱԾԱՆԵԼ. *Ծանրագլխեն յարբեցութեէ. Բր. ՛ս՛էեց: * Ցուրվ գինեաւ ծանրագլխեալ (հերոդէս). Բ՟իէ. *Ի չհ. Ա:

ԾԱՆՐԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԼԽԱԾԱՆՐՈՒԹԻՒՆ: Գալեան:

ԾԱՆՐԱԳՆԱՑ. Տ. ԾԱՆՐԱԽՈՂԱՑ. Վէցօր. Է:

ԾԱՆՐԱԳՆԻ. Տ. ԾԱՆՐԱԳԻՆ:

ԾԱՆՐԱԳՈՑՆ, գուն, իցս. ա. ՛ս. Բարւոյ, ՛ս՛ երոս, ՛ս՛ օս. Gravior, ius. Առաւել կամ յոյժ ծանր (ըստ ամենայն առման). ՚ս՛էյ. ՛Ծանրագոյն քան զաւազ, կամ քան զերկաթեան. քան զխաւար. քան զին. քան զձիւն. ՁՀ. Է. 3: Առակ. իԷ. 3: իմ. ՃԷ. 20: Թուոց. ՃՁ. 14: Օր. Ա. 17: *Ծանրագոյն վէմ. քեռն, մեղք, կիրք. պատուհասք, աշխատութիւն, հարկ, ՃգունՀ. Շ. ՛ս՛ի: Շար: Վ՟ր՟ ոսկ: Ճ. Ա: Կ՟ր՟ն: Փորպ: Շ. ընկե: Վ՟ր՟ ՀՅ. Ի՟Ա: *Ծանրագոյն ինն է նոցա: Ծանրագոյն Թոռն, կամ գրի: Ծանրագոյնք են ընչասիրաց՝ ոգորմունքն. Ոսկ. Է. Ւ՟ր: Ա. փիմ: Մ՟ալ: Մանր. Ը: *Լուր լուաւ ծանրագոյն՝ Թէ եՀ. կանան: *Որ հեզագոյն և ծանրագոյն են զգայութիւնք: Զծանրագոյնս մոռք (այսինքն զԹանձրամիտս). փիլ. Ք. բան: Պիտ: *Թագուհին զծանրագոյնն յարիւնացն. Բր. ՛ս՛է: *Ծանրագոյն իմն հրամանն ասայր. Ոսկ. ՚ի՟էոր: *Զի խրոխտացեալ՝ ջերմագոյն իմն շնչէ և ծանրագոյն յանգացն. Եփր. ասէփես: *Գվհասեալն պատժէ ծանրագոյն. Մ՟ա. գպ: *Ծանրագոյնս լսել. Ոսկ. յհ:

ԾԱՆՐԱԳՈՐԾ. ա. Որ գործէ ծանր յանցանս. ոՀրագործ. *Ծանրագործ սպանողն. Ոսկ. ՀՄ. Ը. 23: Ագաթ:

ԾԱՆՐԱԴԻՒԻԹԻՆ. գ. Բարսեամա. νία. Gravis vel infelix fortuna, miseria. ըստ. ոՀոյ, Ձարհասստուի. Թշուառութիւն. *Զմիոյն ասէ զպատիս մոռանալ, որ է սկիզբն և կատարած, վերագոյն (այսինքն ծայրագոյն) ծանրագիւտութիւն. Փիլ. ք. բան:

ԾԱՆՐԱԹԱԽԻԾ. ա. Թախծագին. Համակեալ՝ի ծանր Թախիծ. * Ծանրաթախիծ սգովք պաշարեալ. կորնՀ: *Ծանրաթախիծ հոգւով մեծաւ կոծով և անհնարին աշխարանօք պաշարեալք. Բուզ. Ք. 11:

ԾԱՆՐԱԼԵԶՈՒ. ա. Բարւոյլաօսոց, βραδύγλωσσος. Gravis vel tardus linguâ, tardiloquus. Որոյ ծանր է լեզուն. յամրախօս. գժուարախօս. և Թանձրաբարբառ. լեզուն ծանր. փիլի. ոՀէր. երբ. *Ելիցես ծանր լեզուն. *Ներքաժանի և ծանրալեզու եմ ես. Եւ. Ք. 10: Ե Եզեկ. Ի՟ա: *Առ ժողովուրդ խորհրդոյ ծանրալեզու. Եզեկ. Ք. 5:

ԾԱՆՐԱԼԻՐ. ա. Լի ծանրութեամբ. ծանր լռիւ իւրով. անշարժ. * ՋԹանձրամ յաստակ երկրի զկարծր և զծանրալիր անկը. շիւռ անթաւութեամբ տատանեալ. Ածր. Ք. 4:

ԾԱՆՐԱԼՈՒԾ. ա. Որ դնէ ի վերայ այլոց զլուծ ծանր. *կամ վէմ (իմն) զբուռն ծանրալուծն տատանայ պահանին մեզաց. Մամբր: Ճ. Ք:

ԾԱՆՐԱԼՈՒՐ. ա. Բարսհօօց. Cui hebetes sunt aures, surdaster. Ծանր ի լսել. յամրալուր. անհամբ ծանր. և խոտ լսողեցօղ. *Ի ծանրալուր ականջս բազում անգամ զնոյն հնչեցուցանել բան. Ա՟ր՟օ. ԺԲ: Ա՟ղ. Ք. 21: *Ծանրալուր ունկանց փակելոց. Լմբ. պրփգ: * Թանձրամիտ և ծանրալուր ժողովուրդ. Ոսկ. յհ. Է. Ճ: *Ծանրալուր լինի առ ստացեալս: Ծանրալուր եղեալ՝ ոչ առնուն՝ի միտ. Լմբ. ոդ: Երե. Ֆթ: *Ի ծանրալուրն լինել ոմիք, և ծանրալուր է ամ ժողովրդեանս. Լմբ. պրփգ:

Մերթ իբր Դժուարուս լսելի, կամ տանելի. տաղտուկ. *Մի զամենայն ծանրալուր և գժուարակիր բեռինս՝ի վերայ ամենեցուն հոսեցին. Մանդ. Ը: (կամ դուցէ՝ Ծանրանուր:)

ԾԱՆՐԱԽԱՂԱՑ. ա. Ծանրաչնաց. գժուարաշարժ. գանգատ. *Եթէ պատասխոց երկայն ունէր փիլն, ծանրագնաց և ծանրախաւսց առ՟ի պէտս իւրոյ դարմանոյն լինէր. Վէցօր. Ե. յն. δυσμεταχείριστος, գժուարաձեռնարկելի:

ԾԱՆՐԱԽՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծանր ախտաւորութեամբ. կամ որպէս Ծանրալեամ Թեամբ. հարատեւութեամբ մարմնոյ. *Ալէք իմ տկարացան յաղքատութեէ. յորժամ սա փափկանայ, ալէք մտացն տկարանայ՝ի ծանրախտութեէ մարմնոյն. Լմբ. ոդ. յԷ:

ԾԱՆՐԱԽՕՍ, ի, ից. ա. Մոգիլալος. Aegre loquens, balbus. Ծանրալեզու. գժուարախօս. Թշուառ. *Գալոզ լեզի լեզու ծանրախօսաց. Ես. Ը. 6: *Ակիմ պարզեսցին լեզուք ծանրախօսք. Ճ. Ը:

ԾԱՆՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծանրախօսն լինել. *Օգնական նրբաձայնութեան և ծանրախօսութեէ (մովսէսի) աՀարոն. Ճ. Ը: *Ծանրախօսութեէ նորա և կապանք լեզուի նորա ոչ արձակեցան. Եփր. Եւ:

ԾԱՆՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԾԱՆՐ. *Մարմնին ծանրական ու. իբր հողանիւթ. Գնչ: *Ի ստորին կոյս կայացեալ հող ծանրական ... Ոչ է տարատամ սա գընացիք կամ ծանրական. Եփր. ոթ. Եբէ:

Իսկ Բր. Իվ. *Մի ծանրական լինել միջոցաւ բացատրութեէն ու. յն. ծանրաբեռն. φορτικός, importunus.

ԾԱՆՐԱԿԻՐ. ա. Ծանր. ծանրակիր. * Թեթեւացուցանել զլուծ բռնութեան ծանրակի բեռանց. Ածր. Ք. 6:

ԾԱՆՐԱԿՈՒՐ. ա. Դժուարաբառնալի. ծանրաբեռն. ծանրակիզեր. և Անբերելի. *Ծանրակիր մեղք, կամ բեռն, մարմին, ևն. Ագաթ: ՁԿ. խմ. ա՟ք: Ածր. Ք. 7: Թէոփ. Ես ՀՀ: Նար. ծԷ:

ԾԱՆՐԱԿԱՄ. ա. Որոյ կամն է ծանր, կամ անախուժ. * Աղի, կամ լեղի, կամ ծանրակամ. Վ՟ր՟ի: *Երկիր տալմուտ՝ բիսէ ջուր ծանրակամ. Ամտ. ղԼ:

ԾԱՆՐԱՁԱՅՆ. ա. Բարսփաոս. Cui vox est gravis. Որոյ ձայնն է ծանր, իբր ծանրախօս. և իբր Դժուարաբառ լսելի կամ տանելի. ըստ յն. և խորհրդային. ԲաՁՆփաոս. Profundam habeus vocem. *Զի չէր սեղեակ ծանրաձայնին վնաս չլսելոյ. Եւ. լՀ. 19: *Բանս հաւանականս առ նոսա խօսեր. իսկ նոքա իբրև՝ի ծանրաձայնէ՝ի բաց դառնային, ասելով. զի բնաւ լսէք դմա. Գէ. էա: *Միոյն ներքաւելոյ և ծանրաձայն. Ճ. Գ:

ԾԱՆՐԱՄԱՐՄԻՆ. ա. Բարսոմաος. Gravis corpore, et robustus. Մարմնով ծանր. հարատամարմին. հանդուգն, էլ. վՀէլի. *Ծանրամարմինքն՝ի ձեռն փարթամութեէն ստացեալ երիվարս երագին. Լմբ. ծղ: *Ծանրամարմինս և անհեզեզ ուղտս ասնուանեաց. Գէ. էա:

ԾԱՆՐԱՄԵՂ, ի. ից. ա. Որոյ ծանր են մեղք. բազմամեղ. *Խոստովանելոյն և հաղորդելոյն, Թէպէտև ծանրամեղք իցեն, վերծանիլ ասէ. Սարկ. լբ:

ԾԱՆՐԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Թանձրամիտ. բթամիտ. և Անլսօղ. *Ուսուցիչք, ոլ զծանրամիտս վարժել կարասցէ. ԿսՀ՟ա: *Ոչ իմացան ասէ՝ի գէմն ինքեանց ասել զաւուկն, զի այնպիսի իմն ծանրամիտք էին. Նահաց:

ԾԱՆՐԱՄՏԻՄ, հցայ. յ. Ըստ յն. ոՀոյ. Βαρυθυμέω. Graviter animo commoveor. Ծանրացաստամն լինել. գժկամակիլ. սրտմտիլ. ՀԻաՀենՀի: *Ծանրամտեալ ամենեցաց, և սկսաւ յամօթոյն վախչել. Վ՟ր՟ ՀՅ. Ը:

ԾԱՆՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Թանձրամտութիւն. բթամտութիւն. * Ոչք յաղագս ծերոյն է, և կամ ծանրամտութեան ըստ բնութեէ ուսանել ոչ զօրեին. Փորպ:

Որպէս Դժկամակութիւն. կամ ցասումն. հեստութիւն. խստասրտութիւն. անլսողութիւն. *Ցոյժ ամենեցուցանեալ և ծանրամտութէ է բանս. Ոսկ. գծ: *Ի վերայ այնքան ծանրամտութեան և տրտունջման ապերախտից: Միտժուխն ոչ է ըստ ոյ անսեա առնելոյն, այլ ըստ մեր ծանրամտութեն. Լմբ. ոդ:

Որպէս Լքումն. վհատութիւն. Թուլութիւն. *Հեռանի անազատականութեէն՝ փոքրացանութիւն, ծանրամտութիւն, փոքրահոգութիւն. Աբէոփ. ա՟ա՟ք. յն. βαρυθυμία, abjectio, vel aegritudo animi.

ԾԱՆՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Βαρέω, βαρύνομαι. Gravor, ponderor. καταβαρέω, βύνομαι, ἐπιβαρύνομαι. degravor, molestia afficio. Ծանր լինել. և Տալ այլոց ծանրութիւն, նեղութիւն. սաստկանալ. խստանալ. ՁԷՐՐԱՆԱՔ. *Որպէս բեռն ծանր ծանրացան՝ի վերայ իմ: Փոքրել զՀարս իւր. զի կարի ծանրանն այր՝ի վերայ նորա: Ծանրա-

ցաւ ձեռն յովսեփայ ՚ի վերայ սանուրչա ցւոյն, կամ պատերազմին ՚ի վերայ սաւուղայ : Ծանրասցի անձն իմ ՚ի վերայ նոցա : Իբրև եառնս փարաւոն, ծանրացաւ սիրտ նորա : Գուցէ ծանրանայցեն սիրտք ձեր չու այտոութեամբ : Ոչինչ ծանրացայ ձեզ : Գործէտք վասն չծանրանալոյ ուխտիք : Մի՛ ծանրասցի եկեղեցւոյն . ևն : *Մեղք որ խոստովանի, թեթեւանայ . և որ ոչն խոստովանի , ևս քան զևս ծանրանայ . Սոփ. յ՚. թ : * Իբրև զքառնտհոտ ծծուռք ՚ի ք իմն քո ծանրանան . Կ.Լմա. :

ԾԱՆՐԱՆԱԼ ԱՁԱՑ կամ ԾՆԶԱՒ Ի ՀՆՈՑ. Ֆռանք Լոխեք Մփ. իէ. 43 : Մրկ. թ՚. 40 : ՂՀ . Ը . 32 : *Ծանրանայ քնով. Ճ . Գ :

ԾԱՆՐԱՆԱԼ ԱՁԱՑ Ի ԾԵՐՈՒԹԵՆԷ . Վատիլ . ալէհ լբեանալ : Ծն . իը . 10 : ա . Ի՚Գ . ը՚. 2 :

ԾԱՆՐԱՆԱԼ՝ ՁԱՒՈՑ կամ Ի ՁԱՒՈՑ . իբր Ա ասականալ . և վ տանգիլ . *կրկին ծանրանան ինձ ցաւք . Նար . ի: *Հիւանդացաւ, և ծանրացաւ յոյժ . Ճ . Ա :

ԾԱՆՐԱՆԱԼ . որպէս Դժկամակիլ . Նեղիլ . զայրանալ . գժուարիլ . ծանր համարիլ , կամ ծանր Թուիլ . ՀԻՆՃԱՆՔ , ՀԻՆՃ ՀԵՂՔ . *Մեծաձ բարկութիք՝ լի նախանձու՝ ծանրացեալ տրամիր ՚ի վերայ գործոցն և . ղեւոց . Ը . Ի . ի՚Ա . 1 : * Ձոր անուանեալ յայսմ հետէ խուժիկ ծանրանամ. փոքպ : *Բժիշկն հոգւոց՝ մարմնոց առանց ծանրանալոյ չքաւ զկնի . Նրպ . Ֆիլ : * Ծանրացաւ մովսէս առաջնորդել բանակին միայն . Մ՚Ե . Ը : * Ծանրանայր սահեցեալգն յերկիր՝ նայել ընդ երկինս : Որ հանապազ ՚ի դրունս գեգիրի , ծանրանան ՚ի նմանէ , և ոչ գթան . Լ՚Ը . ոփպ . Ն առաւ :

ԾԱՆՐԱՆԴԱՄ. ա . Ծանր անդամք . դանդաղ . յոյս . * Արլ ծանրանդամ է մարմնով . Վ.Հ՚որ . Ի :

ԾԱՆՐԱՆԱԻԵԼ . է . Βραδυπλοέω. Tarde navigo . Ցամք նաւարկել . *Ի քաղցմ աւուրս ծանրանաւեալ Դ՚. իէ. 7 : *Զորս. ամենան աւուրքք ծանրանաւեալ ք հասին ՚ի հռոմ՚. Վ.Հ՚ ոսկ :

ԾԱՆՐԱՆՈՒՐ . ա . Որոյ ծանր է անուն , կամ ծառայութիւն . *Խնդրէ զարձակումն ՚ի կուսէն ծանրանուր աշխատասնայն դառնութեց ՚ի վարժումն փրկչական Լծոյն քաղցրութիք . Տօնակ :

ԾԱՆՐԱՇԱՐԺ . ա . Βραδυκίνητος . Tarde incedens , tardus . Որ ծանր չարժի . յաձիւ . դժուարաչարժ . * Հանդարան և ծանրաշարժ : Ծանրաշարժ լինել առ բարկութիւն : Ծանրաշարժ ոտանք , գնացիք : Բնութիւն կամ բան կամ լեզու ծանրաշարժ . Շ . Ֆիւ : Սոփ : Պիս : Աւր : Վ.Ք՚ն :

կամ Ձոր դժուարին է չարժել . ծանր յոյժ . *Ո՚չ երկաթ , ոչ այլ ինչ ծանրաչարժ . Ածան . ղՀ :

ԾԱՆՐԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ . գ . Դժուարութիւն տուրնաւութիւն չնչոյ . *Ցայտեի լինի այտպիսիս ՚ի ձեռն ախտիցն ըստնգանցն ծանրաչնչութիւն . Նիւս . բն . յն . մի բառ . Κόρυζα . Gravedo .

ԾԱՆՐԱՊԱՏԻՒ . Տ . ԾԱՆՐԱԳԻՒ . Βαρύτιμος . *Ե՛ ոսկի՝ չուրջ պնդելով զծանրապատիւ քարինն . Բր . ընէզ :

ԾԱՆՐԱՊԷՍ . ՛ս . Βαρέω . Graviter. Ծանր . ծանունս . կարի . սաստիկ . աղբեաճ , գայլէ . * Ծանրապէս բեռնացելոց ՚ի վերայ իմ . Ցհ . լի : *Ծանրապէս հեծեծել . լով . Նիւս . Ինգոր :

ԾԱՆՐԱՊՈՏՈՒՂ . ա . Որոյ պոռուքն է ծանր , և վայրաբերիչ ոտից . * (Նահեն նիս) նրբոտս և ծանրապոռուղ՝ հոսեմ՚ (ըզծաղիկս) , զի մի բեկայց . Մխ . ասաւ :

ԾԱՆՐԱԱԻՐՏ , ոլոր , տաց . ա . Βαρυχάρδιος . Gravatum cor habens . ըսա յն . ոձոյ , իբր խստասիրտ . յամառ . * Մինչև լիբր էք ծանրասիրտք . Ա՚ օրս . ի՚Ը՚ Խոր. Ը . 89 : * Դժուարաւ լսէ ծանրասիրտն . Լ՚ի . ՁՅաբ : *Մատանեցաք ՚ի ձեռս ծանրասրտի երկրորդն փարաւոնի . ՁԿ . լՀ : *Նման փարիսեցւոյն այն ծանրասրտի . Մ՚ալ :

Մերթ՝ որպէս ծանրամիտ , կամ յոյլ . *Զի մի ծանրասիրտ լինցուք՝ ըմբռնեալք չու այտոութիք . Ի՚ԳՆ :

ԾԱՆՐԱԱՏԱՄՈՒԹ . ա . Որ կրէ զծանրութիւն կամ զգայս սաստկացս . *Ոմանք ծանրատամբք (այլ ձ . ծանրատատմկիք) ՚ի մարդկանէ յորժամ կամիցին ըմպել ըզդառնագիւղն . Ոսկ . ապալ :

ԾԱՆՐԱԱՐՏՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԽՍՏԱՍԸՐՏՈՒԹԻՒՆ . *Զչիարաւունին ախտացաք ըզծանրատրտութիւն . Լ՚սաք . ի՚Ե : *Ծանրատրտութիւն ելից ՚ի կրէից , կամ մեր . Լ՚Ը . ասաւ . Ն ազ . ուրև ասէ . *Ա՚յս է ծանրատրտութիւն , ցանկութիք իբրև զբեռն ծանրանան ՚ի վերայ մտացն , և ոչ Թողուն զնա ընթանալ յաճապկինն ,, :

ԾԱՆՐԱՅԱՂՑՈՒԿ . ա . Φορτικός . Onerosus , ևն . Ծանր և տաղտկալի . դժուարաբառնալի . խորշելի . անտանելի . *Ի քաց ընկեցին զծանրատաղտուկ լուծն հեթանոսաց . Գ՚ես . Ի՚ը . ա՚ա վ՚Ե : *Ընկեց ամենևին զծանրատատղտուկ լուծն մեզաց՝ Ծանրատաղտուկ բեռունք են հոգւք աշխարհիս . Վ՚Ե՚որ . Ե : *Ծանրատաղտուկ վերակացու . Թէ , կամ կապանք , ապէտք . Ե՚ա . իր . ա : Ոսկ . յհ : Աւծր . Ե . 12 : * Զի մի ծանրատաղտուկ աշխարհասիրացն Թուեսցին օրէնքն : Զի մի ծանրատաղտուկ զմեզ դրութիւնն առնիցէ . Շ . Ֆի : Տծ՚ա : * Ոչ ատատիս և ոչ ծանրատաղտուկ ՚ի մարդկան վարս մտանիցէ ինչ հրամանն . Ոսկ . Ես : *Ծանրատաղտուկ լինի Ճառս բազմոցս . Նոր՚ի Ե՚ն : Ո՚չ ցուրտ է և ոչ ջերմն , այլ ծանրատաղտուկ և գարշելի . Լ՚Ը . պրգ . Ե յ՚ոյժ : *Լսեն զծանրատաղտուկն և զհասկառակ սովորութիք բազմից : Ոչ միայն ըզծանրատաղտուկ (գոլն) առաքինութիւնն ածիցեմք զմտաս , այլև զպատկէն ևն . Ոսկ . ՛ս . ա . 15 . 16 :

ԾԱՆՐԱՅՐՈՓ , կամ ԾԱՆՏՐԱՅՐՈՊ . գ . Առ երաժիշտս է անուն խազի՝ Ոսկիբեր :

ԾԱՆՐԱՐԹՈՒՆ . ա . Ծանր ՚ի զարթնուլ . որ կամ ուր քունն է ծանր . յարթնութեան անդամ ծանրացեալ ՚ի քնոյ . քնեցած . *Մի՛ լինցուք բնաւին ծանրարթնութիւնք . Ճ . Գ : * (Աբրեցոլաք) այգուցն յարուցեալք ծանրարթնութիւնք իբրև զհեթանոսս գարս դանդալեցին . Մ՚ալ . ի՚Ը : *Ա՚ՀՆԵ . քին նման մեռելոց կան ծանրարթնութիքն . յն . ննջեալ . Ոսկ . ա . փՀ . ի՚Ը : *Ի ծանրարթնութիւն քուն տացին զանձինս . Ոսկ . Ես :

ԾԱՆՐԱՑԱՒՈՒՄՆ ԼԻՆԵԼ . ա . Βαρυθυμέω. Gravi animo fero , irascor . Ծանրապէս ցանունալ . արամիլ . զայրանալ . գժուարիլ . հինիլ , ուրդիլ , խիսք ցծուբ գալ . *Ծանրացաւ՝ ու եկն յոյժ . կամ իսրայէլն , կամ նմա . Թագ . ի՚Ը . 15 : Գ . Ի՚գ . ի՚ա . 25 : Խոսրովիկ : Երզն . Ֆի :

ԾԱՆՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի . ն . Βαρύνω . Gravo , aggravo . Ծանր կամ ծանրագոյն առնել . սաստկացուցանել . խստացուցանել . պնդել . ՚ի վայր հակել . ձնշել . *Ծանրացուցանել զանուր , զլուծ , կամ ՚ի վերայ իմ քան զպղինձ . կամ զանկն , զականջս , զսիրտ , զաչս , ևն : *Ծանրացուցանել չկարկ , զվիշտ , զխորձութիւն , զմիտս , զնկեր կերակրովք . Եզէկ : Երզ . Ֆի : Լ՚Ը . ի՚Ը : Մանդ . ի՚Ը : Վ.Ք՚ն ոսկ : Ն ոսկ . յհ :

ԾԱՆՐԱՑՈՒՑԱՉ . ա . Ա յսինքն Ծանրացուցանող . ծանրագլծող . *Ծանրացուցիչ պատաղուծն վայրաքարշ կենցաղոյս . Խոր : *Տագնապ (է) սրտմտութի ծանրացուցիչ . Նիս . բն :

ԾԱՆՐԵՄ , եցի . լ . կամ րիմ , եցայ . ՛յ . Տ . ԾԱՆՐԱՆԱԼ . Βαρύνομαι, βαρέω. *Ծանրեաց ձեռն քո ՚ի վերայ իմ . Սղ . Ը . 4 : *Ծանրէին ձեռքն մովսէսի . յն . Ծանր էին . Ել . ի՚Ե . 12 : *Մի գուռ գործովք ծանրեալ զնաւս ընկղմեսցես ,, . իբր ծանրացուցեալ . փիլ . յ՚Ե : * Իբր աւելի քան զչափն ծանրէ , ընկղմի (նաւն) . Սէբէր . ի՚Ը : *Մի ուժիք ծանրել . Վ.Ք՚ն հղ . յ :

ԾԱՆՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . Տ . ԾԱՆՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . Καταβαρύνω . Degravo . *Ի մեսս կշռոցն եթէ զմին ծանրեսցուցանիցես զնիժարն ևն . Բր . հայէից :

ԾԱՆՐԸՄԲԵՐԵԼԻ . Տ . ԴԺՈՒԱՐԸՄԲԸՐ . * Քաւիլ լեր իմոյ ծանրըմբերելի յանցանացս : Բարձ զծանրըմբերելի լուծ անօրէն իշխանին . Բ՚Ե՚ի :

ԾԱՆՐՈՑ . ի , ից . գ . Ծանրութիւն զարդուց և սպասուց . կամ կարասի . աղխ . ապըւըգ . *Կալաս հինդ ալա գլխատուս , և էառ զամենայն զծանրոցս նոցա : Թողին զամենայն զծանրոցն իւրեանց . Ոսկ :

ԾԱՆՐՈՒԻՒՆ . գ . Βάρος. Gravitas, pondus. δυσχέρεια , difficultas , molestia . Չափ առաւելութիւն ՚ի կշռոս . ծանր գոլն . ծանրանալն ըստ ամենայն առման . ծանրութիւն . ապըւըգ . *Որ զծանրութի աւուրն բարձաք և զտօթ : Ոչ արկից զձեզ այլ ծանրութիւ : Հպաբռնացուցանիմ զքեզ սիրտ քո ծանրութիք : Ծանրութի հասանրեցաք ինդրել ՚ի Թագաւորէն հեռուսկս . ևն : *Ծանրութի բեռանց : Բեռինք ծանրուե (այսինքն ծանուկք) : Ծանրութի հարկաց , այրուձիոյ , վչտի , ողբոց , ցաւոց , տրտմութի , կարեաց , աչխարհիս , գնոց , փառաց : Քուն և ծանրութի : Ծանրութի քնոյ , կամ որովնամոլութի . ևն. Ագաթ : Եղիսէ : Եղիս . ևն : *Ծանրուի ապականուե ստամոքսց ,, . յն . մի բառ , φθόη, vomica . Ոսկ.ապալ : *Ի ծանրուէ սրտին սաղտանացն խրոց սրկեալ ատատկեցաս . Լ՚Ը . սղ :

ԾԱՆՕԹ , ի , ից . ա . գ . Γνώριμος . γνωστός. Notus , familiaris , propinquus . Ծանուցեալ կամ ընտանի անձն . մերձաւոր . ազգական . ՃանաՀ . գիպաժան . պէտի , ազգան , ազբապա . ատեան . ՃՆանի . *Ինդրէին զնա ընդ գլայնան և ընդ ծանօթս : Ջքարեկամս իմ և զծանօթս իմ : Դպատճաց իմոց , ծանօթիչ իմոց : Ասեմ ցեղբարան իմ և ցծանօթս իմ : Բոտս ծանօթ սիր է . ևն : *Ծանօթս ՚ցյ և հալորդս զամենեսեան առնել . Ճ . Ա :

Ըստ յն . ոձոյ՝ նաև Ա ակերտ . ալէրտ . լսէրտ . *Վարդապետան , և ծանօթն : Որդիք առ ծնողս , և ծանօթք առ վարդապետս : Վարդապետաց ուղորտի է , յորժամ ինչ ծանօթիցին պատմիցեն սեռիլ (կամ տեսուլ) , հրամային չիշել և ասել : Վարդապետաց ծանրացեալ ընդ ծանօթից գժուարսասնուլի . ևն . փիլ :

Նմանուլ ասի և զայլոց իրաց . *Ընդհանճար արա քեզ ծանօթ . Ա՚առ . է . 4 : *Հաճոյքն ՚ցյ ծանօթ մեր են . Բառ . Ե . 3 : *Ցայտնել և մեզ ծանօթ առնել . Սոփ . ա . պ . Ե :

ԾԱՆՕԹ, ի, կամ ոյ. ա. Յայտնի ինչ, արդէն ծանուցեալ. յայտ կամ գիտելի. պէլլի, մառուֆ, աշիքեար, մալիւմ. *Ճառագ ծանօթ է: Որում ամենայն ինչ ծանօթ և գիտուն է. Փիլ: *Յայտնի և ծանօթ ամենեցուն լինիցի. Սարգ. յկ. Է: *Ի ծանօթոցն ած քեզ օրինակ. Ոսկ. Եփ: *Փորձիւ ծանօթիցն ». այսինքն իրաց ծանուցելոց կանխաւ. Լմբ. խմ: *Զյափշտակող գայլ ամենայն ուրեք ծանօթ կացուցէք. Կիւրղ. առ Թէոդոս:

ԾԱՆՕԹ. Εἰδώς. Sciens, conscius. Ճանաչօղ. գիտակ, տեղեակ. հետամուտ. ճանչցօղ, գիտցօղ. աշնա, վագուֆ. *Ծանօթ ես էին առնն աւագութեան. Է. Դ. Է. 21: *Ծանօթք իմ մոռացան զանուն իմ. Յոբ. ԺԹ. 14: *Ծանօթ էին մոգքն ամենայն պարուց աստեղատանց. Զքր. ԿԲ: *Էր և ծանօթ գիտութեան գրոց: Ընտել և ծանօթ էր Ճարտասանական հրահանգիցն. Արծր. Է. 4: Գ. 9: *Ծանօթք եղիջիք պատրաստական վայելչութեան. Յհ. ԿԲ: *Առաքինասէր, և ծանօթ երկիւղի այ. Ղեւոնդ: *Յովհաննէս ծանօթ էր անօրինաբար գալոյն 'ի մկրտութիւն. Ղ. մպբ: *Գիտող և ծանօթ լինել անյայտից և ծածկելոց իրաց. Բրս. մրկ:

ԾԱՆՕԹՍ ՏԱԼ. ա. Ἀναγνωρίζω, γνωρίζω, ζομαι. Notus facio. Իտ. innotesco. Ծանուցանել, իբր. յայտնել զանձն կամ զիրս. իրազեկ առնել. նշանակել. նշանակս տալ. պէլլիւրմէք, աշիքեար էթմէք. *Ետ ծանօթս եղբարց իւրոց. Ծն. ԽԵ. 1: *Մի տացես առնն ծանօթս. Հռութ. Գ. 3: *Ետ ծանօթս նոցա ». յն. ծանուցաւ նոցա. Ղկ. ԻԴ. 35: *Նոքա յաւելին ծանօթս տալ, զի ծանիցէ. Իգն: *Յիւրեանց ուշի պահել, և այլոց ծանօթս տալ: Սէր ընդ այ և ընդ մարդկան միաւորէ, և քնի աշակերտութե տայ ծանօթս. Խոսր: *Զորմէ և բազմավէպին գիրք տան ծանօթս. Եղս. հր. Ա: *Զմիածինն չև էր ուրուք ծանուցեալ, վասն այսորիկ յիրաւի զնորա ծանօթս 'ի սկզբան անդ փութացաւ դնել. Ոսկ. յհ. Ա. 1. յն. ծանօթութիւն. γνῶσις, notitia. Ըստ այսմ իմա և զասելն Սեբեր. Ծ. *Զիմարդ ասասցես եթէ ես այ եմ, զի ոչ ունիս 'ի քեզ ծանօթս ինչ ». այսինքն նշանս:

ԾԱՆՕԹԱԲԱՐ. մ. Իբրև ծանօթ և բարեկամ. ընտանեբար. *Մովսէս ծանօթաբար տեսանել զած խնդրեր յայ. Նւ. Եղէկ:

ԾԱՆՕԹԱԳՈՅՆ. ա. Γνωριμώτερος, ον. γνωριζόμενος Notior, manifestior, ius. Իբր Առաւել ծանօթ և ընտանի. մերձաւորագոյն. *Քանզի ծանօթագոյն էր առնն, հրամայեաց հանել 'ի բանտէ անաւ զամենեսեան. Եղիշ. Է: *Մանաւանդ ծանօթագոյնք մերձաւորք յարմնան առ միմեանս ընտանեբար դրակցութեամբ. Պիտ:

Եւ Քաջածանօթ. քաջայայտ. յայտնագոյն. աք աշիքեար, պէք պէլլի. *Այլև առաջնոցն ծանօթագոյն և մերկ ցուցաւ. Արոր. Է: *Ծանօթագոյն բանիւ աւանդէ: Ոչինչ ծանօթագոյն իմաստս ունելով զնորա. Ղ. մպբ: Նիւս. կուս: *Թերևս բոլորիցուն իցէ ծանօթագոյն: Եւ ում ոչ արդեօք այս իցէ ծանօթագոյն. Պիտ: *Յոյժ ծանօթագոյն էր յովհաննէս(մկրտիչն), և անուանի. Նանայ: *Եթէ ծանօթագոյն այժմուքս 'ի կեանսն իցեն (այսինքն այժմու գործք մեր 'ի հանդերձեալ կեանս). թէ ոչ ծանօթագոյն, ապա և ոչ դատաստան. Անյ. հց. խմ:

մ. Յայտնագոյնս. բացայայտակի. մերձաւորապէս. *Ծանօթագոյն և ընտանեգոյն բացատրեսցէ՝ զանասունն բացատրելով, քան զսեռն. որզան, զոմն մարդն ծանօթագոյն բացատրեսցէ մարդ բացատրելով, քան թէ կենդանի. Արիստ. Գոյաց. Է: *Ծանօթագոյն՝ ձեզ ցուցաւ. Ճ. Գ: *Նա՝ ևս ծանօթագոյն քեզ գրեմ. Արծր. Ա. 1:

ԾԱՆՕԹԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ Ծանօթ՝ ըստ ամենայն առման. Γνώριμος, ἔν. իբր Ընտանի. ծանուցեալ. յայտնի. գիտելի. և Գիտակ. գիտակական. *Ծանօթական և հաճոյ լինէր այ և մարդկան. Կորիւն: *Զկնի եկեալն յառաջագունիւնացն ծանօթական լինելոյ. Ագաթ: *Յայտնի իսկ գիտէին, և առ ծանօթականն յանդգնէին. Ոսկ. մ. Բ. 16: *Յայտնի և ծանօթական. Դիոն. Թղթ: *Ծանօթական և միայն բարին. Մագ: *Երկու այսաքիկ ծանօթականք նման էին, մարմնով չարչարելի, և ածութեամբ անչարչարելի գոլ. Դամասկ: յն. առընթերք էին, կամ առ ձեռն պատրաստ: *Ծանօթական անուամբն զանծանօթն յայտ առնիցէ. Ոսկ. Եփ: *Ծանօթական լինել Ճշմարտութե քնի այ մերոյ. Հոմլ. առկ: *Կաղ 'ի կաղ ընդ քիմերն կիսաբերան ծանօթական խղճիւն ասէր. Սեբեր. ԺԵ: *Սակս բանաւորաց ծանօթական հմտութիւն. Երզն. քեր:

ԾԱՆՕԹԱՆԱՄ, ացայ. չ. Γνωρίζω. Agnosco, novi. Ծանօթ լինել. իբր Ճանաչել. տեղեկանալ. գիտակ լինել. աշնա օլմագ, բիլինմագ, փայմագ. *Կամիս ծանօթանալ պտղոյն, չորիւք առ հմտութիւն իւրն վերաձգեալ ածցիս. Յհ. խմ. Երկ: *Գովելեացն մասանց վերբերական բանիւս ծանօթասցուք: Պարատեւող խոհականութե ծանօթանայր իւրեանն երանգի. Պիտ:

Եւ Γνωρίζομαι, διαγνωρίζομαι. Agnoscor, notesco, innotesco. Ծանօթ լինել, իբր Ճանաչիլ. յայտնի լինել, 'ի ծանօթութիւն գալ. և Ընտանենալ. աշիքեար օլմագ, աչըլմագ. *Յերևմանէ ծանօթանայ, եթէ մարդ է. Սարգ. պ. Ա. ԺԱ: *Ի լերինն արժանաւորացն տեառն ծանօթացաւ: Ծանօթանայ ախորժելի (այսինքն Ճանաչի). Ծանօթանայր բանակ (գոլ). Պիտ. ստէպ: *Եւ մեզ և ոչ թղթով բաւականացար ծանօթանալ. Խոր. Գ. 57: *Ըունք թէպէտև համամսեռիցն հանդիպին, ոչ նոցա դիւրաւ ծանօթանան. Մագ. ԺԵ:

ԾԱՆՕԹԱՊԷՍ. Տ. ԾԱՆՕԹԱԲԱՐ. *Երևեցո ինձ զքեզ, ծանօթապէս տեսից զքեզ. Փիլ. լին: *Ած տեսանի և Ճանաչի ծանօթապէս մաքուր մտաց իւրոց աշակերտին. Ղ. Գ. յհ. Է:

ԾԱՆՕԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ծանօթ առնել. տալ ծանօթանալ. ծանուցանել. *Զեկուցանելով յապա եկեղեցւոյն ծանօթացուսցուք սորին աջողագոյն տեսութեանց. Պիտ: *Ծանօթացուցանել զիւրաքանչիւրոց անձնաւորութիւն. Արծր. Գ. 10: *Որոց զնոյն ծանօթացոյց. Սարկ. քհ:

ԾԱՆՕԹԱՒՈՐ. ա. Γνώριμον. Notum. Նոյն ընդ Ծանօթ. ծանօթական, իբր ծանուցեալ. յայտնի. *Պարտ է պայծառանալ, և ամենայն ուսմեք ծանօթաւոր լինել. Ոսկ. մ. Ա. 4: *Զնոցա պատիւն ծանօթաւոր իւիքն յայտ առնէ. Կիւրղ. ղկ:

ԾԱՆՕԹՈՅՔ. ա. Γνώριμα. Nota. Ծանուցեալք. յայտնիք. ծանօթաւորք. պէյան, պէլլի. *Մերոցս (լսելեաց՝) յոգւոցն արժան է ծանօթոյս լինել. Ոսկ. մ. Ա. 4:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰκιότης. Familiaritas. Ծանօթն գոլ իրերաց. ընտանութիւն. բարեկամութիւն. ճանըշըգլըգ. աշնալըգ, փօսփըլըգ, մուսահիպլիք. *Մի լիցի հայոց ընդ յունաց ծանօթութիւն, և հաղորդութիւն սիրոյ. Խոր. Գ. 36: *Սեռն սիրելութեան բարեկամացն ծանօթութիւնք. Պիտ: *Տիրապէս տեառն ծառայութիւն, և նմին ծանօթութիւն՝ խոնարհութիւն է. Սարգ. յկ. Է: *Սիրեր զնա 'ի հին ծանօթութեան. Ոսկիփոր:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Γνῶσις. Cognitio, notitia. Ճանաչումն. տեղեկութիւն. հմտութիւն. խելամտութիւն. գիտութիւն. ճանըշըգլըգ. վագուֆլըգ, աշնալըգ. *Հաւատք հաստուցանեն 'ի ծանօթութիւն փառացն այ. Յճխ. ԺԵ: *Յառաջ քան զմարմնոյդ՝ զհոգւոյդ ընկալեալ զծանօթութիւն. Խոր. Ա. 1: *Ծանօթութիւն այ (որ և աստուածածանօթութիւն): Կիրթ լինի ծանօթութե յայտնի գիտացեալ. Նար: *Ծանօթութիւն անուն կենաց, կամ գրոց, կմ բարւոյն. կմ զգայական ծանօթութեամբ. Խոսր: Խոր. առ արծր: Պիտ: *Ծանօթութիւն ամենայն ուժեք 'ի դիմացն տեսլենէն է. Սկեւռ. Եփ: *Սկսան ծանօթութիւն տալ, թէ 'ի հրապարակս մեր ուսուցեր. Երզն. մպբ: որ և ԾԱՆՕԹՍ ՏԱԼ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Γνώρισμα. Indicium, argumentum, proprietas. Նշան ծանօթական և որոշիչ. նշանակ. ցուցակ. ցուցակութիւն. պէլղուրէ, նիշան. *Նշանակեաց զաւազակն. և արդ գիտեմ և զհաստատեալ զծանօթութիւն, զինչ նշան իցէ այնպիսւոյն. Ոսկ. յհ. Բ. 12: *Ոչք պատերազմի և խռովութե, և առաջին բանաւորութեանց են ծանօթութիւնք. Ագաթ. ադապ: *Ոչ գտանելով 'ի նմա 'ի հնոյն սերմանեցելոյ ծանօթութիւն: Ոչ ունի զծանօթութիւն յաղագս հոգւոյն սբյ, այլ սոսկ ասի վասն հոգւոյ. Աթ. Ը. և ԺԲ:

Ուստի և Յատկութիւն, կմ առանձնաւորութիւն իւրաքանչիւր անձանց յածս. *Ո՛չ ծանօթութիւնքն յիւրաքանչիւր ուժեքէ բարձեալ լինի, և ոչ առանձնաւորական նմանութիւնքն յայլում ուժեք երևեալ. Յհ. խմ. Երկ:

ԾԱՌ, ոյ, ոց. գ. Δένδρον. Arbor. որ և ՓԱՅՏ ասի. ξύλον, lignum Տունկ երևելի՝ հաստարմատ, հաստաբուն, բազմոստեան սաղարթագեղ՝ պտղաբեր կմ անպտուղ. աղաճ, փիրէխտ. սանս. բառաւ. *Զոմանս ջիք ընդ ծառովս: Ի ներքոյ վարսաւոր կմ հովանաւոր կամ անտառախիտ ծառոց: Ծառ պտղաբեր, կամ դեղեցիկ. ևն: *Զուռոգումն ծառանց ծաղկոցինս». իբր ծառոց. Խոսր. պարգ:

Նմանութե ասի. *Ի պտղոյ արդարութե բուսանի ծառ կենաց. Առակ. ԺԱ. 30: *Ծառ առաքինութեան. ևն. Փիլ. այլաբ: Իսկ. Յհ. ԿԲ. *Զարուեստին ծառոյ պտուղըսս», իմա զծառն պորփիւրի տրամաբանական յաղագս հնգից ընդհանուր ձայնից. իբր Ճիւղագրութիւն: *Խօսք շատերումն ծառ կացուցանեն զհերս». այսինքն սրնկեն, կմ ուղղեն (որպէս դնի 'ի յն.) Սիր. ԻԷ. 15:

ԾԱՌԱԲԵՐ. ա. } Δενδροφόρος. Arborum ferax.
ԾԱՌԱԲԵՐՔ. գ. } Որ շատ ծառս բերէ. անտառ. ծառատունկս. *Այրիւր և լեռնայնոցն ծառաբերքն. Փիլ. խմայն:

ԾԱՌԱԳՆԱՑ. ա. Δενδροβάτης. Arborem scandens. Որ գնայ ելանէ 'ի ծառ. *Ընդէն ածային փոփոխմամբն առեալ զնա յերկրէ՝ ծառագնաց պատրաստէր. Ոսկ. 'Ի դատէս:

ԾԱՌԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարեալ ծա-

ռովք. *Ծառկաւէտ ծառազարդ բուրաստան. գնդ:

ԾԱՌԱՅ, ի, ից. գ. Δοῦλος. Servus. Θεράπων, famulus, minister. οἰκετής, domesticus. παῖς, puer. Սպասաւոր. պաշտօնեայ. տորակ. և գերի. և Զինաւոր. արբանեակ. գոռ, էօլ, խըժիլ, էեր, պէնգէ, էսիր. երր. իօլ. ապա. (արս. ասի և իերս. լծ. ընդ ծառայ. և լտ. ես, ես, իսկ ՃաբէյՃ՝ է ալթխին.) Տես և ՄԱՆՈՒԿ, որպէս ծառայ. Հանդ. օձան. *Ծառայ կամ ալթխին: Ծառայս և աղախնայս: Ծառայք փարաւոնի: Ծառայ իմ եմ: Ծառայ իմ յոբ: Եղիցի ծառայ երկրորդ իւրոց: Մի զանց առներ ի ծառայէ քումմէ: Պնդեցաւ ինքն, և ծառայք իւր: Առաքեաց դաւիթ զ յովաբ, և զծառայս իւր ընդ նմա. ևն: *Թէպէտ Թուխցի ունել ծառայս, ծառայիցն ծառայէ սէրն. Ոխ. յհ. Ք. 33: *Ծառայս իմ նաբուգոդոնոսոր. վասն զի զհրամանն նորա կատարեաց, ծառայ անուանեցաւ. Ոխ. կա:

ԾԱՌԱ. ա. իբր Ծառայական, կամ որ է ի կալպի ծառայուէ. *Զի լեզ զծառայ սգգն չէ պարտ հատանել ի բաց ընկենուլ. Ոխ. էէլխին. (որպէս լծ. խըժիլէսիր նոգբ:)

ԾԱՌԱՑԱՐԱՐ. մ. Δουλικῶς. Serviliter. ածς δουλος, ut servus. Իբրև ծառայ. ըստ կերպի ծառայի. *Ո՛չ որդիաբար առ հայր, այլ ծառայաբար առ սէր. Խոս: *Վասն ծառայաբար պաշտամանն. Լմբ. վէբոէօխ: * (Տէրն) ծառայաբար լուաց զոտս նոցա. Յոբգ: Ն Շար:

ԾԱՌԱՑԱՐԱՐՈՑ, ի, ից. ա. Ունօղ զբաս ծառայի. որ վարի հանգոյն ծառայի. *Մի ծառայաթող առ ընորհն ՅՃծային երևել, այլ իբրև զազատս վարիլ յառաքինութիս. Սրփ. ա. գ. Ը: *Հպարտս, և ծառայաբարոյս գործէ. Ոխ. մ. ա. 10. յն. ծառայավայել. δουλοπρεπής.

ԾԱՌԱՑԱԳՈՑՆ. ա. Ի յեսուին ծառայութի գրաւեալ. անարգ ծառայ. ըստ յն. ծառայականագոյն. δουλικώτερος. *Ծառայագոյն եղեր, հասեր զազատութիւնն. Ոխ. յհ. Ք. 33:

ԾԱՌԱՑԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. փ. Գործ ծառայական. ծառայութի. *Ազատ վայելչութի որպէս կարծի տերութիւն յամենայն նուաստական ծառայագործութիւնէ գերակայաբար կալով. Մաթ. ի տիմ:

ԾԱՌԱՑԱԶՈՒՆՔ. ա. փ. Որ են յազգէ ծառայից. ի բնէ ծառայք. սորը. կածինք. *Քահանայքն ծառայազունք նրա. աէրն, և գաւառուրն ամենեցուն իբրև զծառայ կայր առաջի. Սէբէր. ծԳ: *Ձառնեն արժանի ի նեղքս խառնել ի խորհուրդս արքունի, եթէ ծառայազունք ոք գտանի. ցին ոյ. յն. եթէ ծառաք հանդիպիցին էնայք. Ոխ. յհ. ա. 9:

ԾԱՌԱՑԱԾԻՆ, ծնի, նաց կամ ծնից. ա. Ծնունդ ծառայի կամ աղախնոյ. ի կարգէ ծառայաղնոյ. տորակածին. *Ջտէրն ոպատ, և զծառուկն ծառայածին. Նոբ. ղէ: *Ծառայածին սևագունդք (ծնունդք հագարու արաբացիք): Ջծառայածինն առ ինքն ածեալ. Ասհ. Եյեղ: Վահր. Երրբ:

ԾԱՌԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Δουλικός, δουλότυπος. Servilis. Սեպհական ծառայից կամ ծառայուէ. այլ ղիրկիշն ասի սուեպ որպէս Մարդկային. *Հնազանդութի ծառայական: Ծառայական սպասաւորութի, երկիւղ, կապանք, մանն, բնութի: Ջծառայականսան չափով ոչ անցանել, լեն. Պիս: Ագաթ: Լմբ: Նոբ: Եշխ: Իգն: Ե՛ վասն սեառն. *Ի ձեռն ծառայականին կերպի. Ագ. ա: *Ջգեցայր զկերպ ծառայական: Ի ծառայական խոնարհն պատկեր. Ճն: Շար: *Ծառայական մարմնով, կերպիւ, ձևով. Ագաթ: Խոսր. Սարգ: *Ծառայականք կոչին (բնական առաքինուէք), որպէս՝ի հարկէ հետեւեալք խառնուածոյ մարմնոյն. Սահմ. Ք: *Բարև խորհրդոյ ծառայական խոտոմամբք խընդրէ հրաժեշտ՝ի կայսերէն. այսինքն խոստմամբ հաւատարիմ ծառայութեան. Ցհ. ի՛ն:

ԾԱՌԱՑԱԿԵՐՊ. ա. Ունօղ զկերպ կամ զկերպարան ծառայի. ծառայական. մարդկային. *Ըստ մարմնոյն հնազանդեր ծառայակերպ տեսակաւ հասարակաց հօրն. Մաթ:

ԾԱՌԱՑԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. գ. Σύνδουλος. Conservus. Կցորդ և ընկեր այլոց՝ի ծառայութի նոյն տեառն, որպէս և ոյ. պաշտօնակից. գործա էօգաէը, հէմխըզիէ. Տես ի՛. էպր. Ը. 9. 17. 23: է. 3: Ը. 6: Մթ. ծԸ. 28=33: իԳ. 49: կզ. ա. 7: Ը. 7: Յայտ. Ը. 11: ծԸ. 10: *Ծառայ ծառայակցի սպաս պաշտամանն մատուցանել. Սրփ. յհ. Ը: *Զո ծառայիս (այսինքն երկրի) մեզ սորուն ծառայակից ցաց հրամանն ասացս պատրաստել զգաստ մնոց մերոց պէաս. Խոսր: * (Յուլիան) ի ձեռաց ծովինն և ի ծառայակցէն իւրմէ ոչ կարաց փախչել. Ծոմ. գաւեալ զծառայակիցն իւր, ևն. Ոխ. ապագ:

ԾԱՌԱՑԱԿՑԱԲԱՐ. մ. Συνδουλικῶς. Ut conservus. Իբրև ծառայակից. *Առաջ նորդացդ տայցուք ծառայակցաբար զհոգեւորական և զծածային բանին կերպաւոր. Շ. ընդ:

ԾԱՌԱՑԱԿՑԵՄ. ե. կամ ԾԱՌԱՑԱԿՑԻՄ. ց. Συνδουλεύω. Una servus sum, vel servio. Ծառայակից լինել. ի միասին ծառայել. *Եւ մահու ծառայակցէր արարչական հնազանդելով հրամանին. Մաթ:

ԾԱՌԱՑԱՄԵԾԱՐ. ա. Մեծարօղ զծառայն. անարգամեծար. *Հատուցանել զպարտս ծառայամեծար տերութեդ. Աբէ:

ԾԱՌԱՑԱՄԻՏ. մոի, ոաց. ա. Ցետասամիտ. նուաստախոհ. ցած. կամ մտօք ծառայացեալ, գերեալ. *Ծառայամիտ ազգ. Լմբ. ոչ: *Անազատ երևին. եթէ ծառայամիտք են. Ոխ. ել. յն. եթէ ծառայ հոգի ունիցին:

ԾԱՌԱՑԱՆԱՄ. ացայ. ե. Δουλεύω. Servio, servus sum. δουλέομαι, in servitutem redigor. Ծառայ կամ գերի լինել. և ծառայել. արբանեկել. գոռ՝ էօլ օլմագ, խըժիլ էմէգ. *Ի փոքուն զեղծի և ծառայանայ. Սարգ. յհ. Է: *Մարդոյ առեալ զանճիշխանուէն, ուստ կամի՝ ծառայանայ: Ջերկիր և զայլսն ամենայն համակերտս ծառայացեալս հրամանաց արարչին. Եփիհ: *Ծառայացեալք ընչից. Ոխ. մ. ա. 21:

ԾԱՌԱՑԱՊԵՍ. ՏԻ. ԾԱՌԱՑԱՐԱՐ. *Հոգայր ծառայապես. Խոր. ասս արծր: *Ա՛զատաբար՝ի նոյն բերի, և ո՛չ եթէ ծառայապես. Լմբ. ոչ: *Նոյն ինքն հրամայելով սիրաբար, և կատարելով ծառայապես. Գնդ: *Դու հրամայեա սիրաբար, և ես առնեմ ծառայապես. Եէր. ղէ: Վբ հդ. իՀ. (ապ. ծառայաբար:)

ԾԱՌԱՑԱՊԱՏԱՐԱԳԻ. ՏԱՐԲԵՐԱԶԻ. Այս ինքն գլխաւոր յասպետաց ծառայից. *Ծառայից դարձեալ ապստամբուէ եղև՝ի սի. կիպրոս. ակիսլոս՝ի սիկիլիա գադափրեցոյց զծառայապատարագ պատերազմն. Էսս. իբ. Ք:

ԾԱՌԱՑԱՏՈՀՄ. ա. Որ է՝ի զարմէ և՝ի ցեղէ ծառայից. ծառայածին. *Ի ծառայատոհմ ազգաց անտի. Ագաթ:

ԾԱՌԱՅԵՄ, եցի. ե. Δουλεύω. Servio. Առնել ումեք ծառայութի. սպասաւորել. պաշտել. պաշտօն մատուցանել. հպատակել. ծառայ լինել, կամ տորակ, և հարկատու, և գերի. գոռլըօգ՝ խըժիլ էնմէ, իպոգէլ էնմէ. երր. էպոբ կամ ապոբ. *Երէցն կլոսերոյն ծառայեսցէ: Ծառայել եգիպտացւոց: Ծառայեցէք սեառն երկիւղիւ, կամ ուրախուէք: Ծառայեցին կռոց. ևն: *Եղբայր քո մի ծառայեսցէ քեզ ըզծառայուէ ստրկի. Ղած. իէ. 29: *Ի ծառայութի իստուէ, զոր ծառայեցեր նոցա. Ել. ծԲ. 3: *Ջահեին ծառայութի ծառայեւով. Ոխ. յհ. Ք. 25: *Ծառայեցին դժնդակ ցանկութեց. ՑՃի. ծէ: *Ի մէջ ծառայելոյն այ, և՝ի մէջ չծառայելոյն. Մալա. Գ. 8. իսա, ծառայողին, կամ այնր՝ որ ծառայեալ իցէ. որ և ասի՝ Ծառայեցելոյն. Ցհ. իմ. երԼ:

ԾԱՌԱՅԵԼ ԲԱՆԻՑ. կապիլ՝ի նուէճական ձայնս գրոց. *Եթէ բանիցն աւեթ ծառայեցես, չգործէի ինչ աւելի: Եթէ մեկնութեն միա չգիցես, այլ բանիկն աւեթ ծառայեսցես. Սէբէր. Ք: *Թէոդոտոս և սիմաքոս հեբրայական բանին ծառայեցին, իսկ եօթանասունքն մտաց ՅծայինՃ գրոց ծառայեցին, և ոչ բանի. Խոխ:

ԾԱՌԱՅԵԼ. ն. Θεραπεύω. Colo, curo. Պաշտել. հլ. խնդրուել ըստ չն. ոՀոյ. *Սակս ծառայես զառաՃարս զայս: Թողցես աստ զքոյրս զայս՝ ծառայել ինչ աւուրս ինչ: Անհնարին է հրոյ զնուիրս ծառայել. ճ. Ա: Վբ հդ. Ը: Եէբ. ծՆ: *Գնայ առ տերը գատ, և ծառայէր ինա. Վբդ. պմ: *Ջորս դու դարմանեցեր. զորս ծառայեցեր. Մաւ: Իսկ կը. կամ յ. *Ծառայեցայ, և ընդ բըլնաւթի մոի ընչիցն ոյ. լաւ ևս է՝ ծառայացայ: Ոխ. մ. ա. 21:

ԾԱՌԱՅԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Δουλόω, καταδουλόω. Servum facio, in servitutem redigo. Ընչասս առնել կամ սահպել՝ի ծառայուէ, ի տորակ. ծառայեցը. նէլ, ծառայ ընէլ. Տես ծՆ. ծԸ. 13: խԸ. 21: Եւ. ա. 14: Ը. 5: Բ. էպր. Ը. 24: ԵրԷմ. ծԸ. 14: իմ. ծԸ. 13: *Ջսահմանս հոյոց ծառայեցոյց. Խոր. ա. 12: *Ծառայեցուցանել զԶիմաիոն՝ի հնազանդութի. Պիս: *Մահու ծառայեցուսցէ. Նոբ. ծԸ: *Որ գերեն զմեզ, և ծառայեցուցանեն. Սարգ. յհ. Ը: *Ջարարածս ոյ ծառայեցուցանեմք. Խոսր:

ԾԱՌԱՅԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ ծառայեցուցանէ. իշխօղ. գերիչ. *Փրկեցից զնոսա՝ի ծառայեցուցչաց իւրեանց. Ելփ. ւԸ. 27: *Եղիցին յաւար ծառայեցուցչաց նոցա ոյ. յն. ծառայողաց իւրեանց. Ջրբ. Բ. 9: *Ծառայեցուցանել զծառայեցուցիչն հրամայեաց ծառայեցելոյն. Ցհ. իմ. երԼ: *Վանեաց արծաթն ծառայեցուցիչ. Նոբ. ԽԸ: *Ծառայեցուցիչ երկիւղ. Շ. ա. պ. ւԸ: *Վասն փրկելոյ զմեզ յանբնականաց զմեզ ծառայեցուցչաց. Լմբ. հանգ:

ԾԱՌԱՅՈՐԵԱՐ. կմ ԾԱՌԱՅ ՈՐԵԱՐ, երոյ. Հակադրեալն Ազատորերոյ. ծառայ անձինք. տորակք. հպատակք. *Ի մէնջ որպէս՝ի ծառայորերոյ գործ խնդրեցէք և հպատակութի. փբպ:

ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆ. փ. Δουλεία. Servitus. Ծառայ գոլն. վիճակ ծառայից. ծառայանալն, և ծառայելն. սպասաւորութի. պաշտօն. աշխատութի. հպատակութի. սորկութի. գերութի. հարկատուութի. Խըժիլ, գոռլըօգ, էէօէէէ, ոայէլգ, խա-

ըստ ճիւղաւորութ. *Գիտես զծառայութիւն՝ զոր ծառայեցի քեզ: Վարձք ծառայութե: Խիստ ծառայութիւն: Լինիլ 'ի ծառայութեան: Կալան զերկիրն 'ի ծառայութեան: Զաշխարհն 'ի հարկի ծառայութեան կացուցին: Բռնութեամբ զդալարի 'ի ծառայութեան մարդկան». այս ինքն 'ի պէտս. ԵՆ: *Ծառայութեան մեղաց, կամ ախտից, կամ սատանայի: Ծառայութեան լուծ, ԵՆ. Խոր: Պիտ: Ցճխ: Նար:

ԾԱՌԱՅՎԱՅԵԼՈՒՉ, կամ ԾԱՌԱՅԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Δουλοπρεπής. Servo conveniens. Որ ինչ վայել է կամ անկ է ծառայի. ծառայական. *Զմարմինեղէնս և զզալիս՝ ծառայվայելուչս ասէ, և անազատս, և մնոտի կարծիս. Մագ. 'ի Տիմ.

ԾԱՌԱՆ. (ռմկ. հայրէն.) Տ. ԳՈՉ. *Ծառան՝ բառ է գաւառի. զպոչն ասէ. Լծ. ժիւ:

ԾԱՌԱՆԱՄ, ացայ. չ. Բարձրանալ իբրև զծառ. դիզանալ. բարդիլ. կուտակիլ. ծաւալիլ. ծայրանալ 'ի վեր կոյս. ուղղորդ կանգնիլ. վէր էլլալ, բարձրնալ. *Հատն մանանխոյ աճէ ծառանայ: Աճեալ՝ մեծացաւ և ծառացաւ: Ի բարձրանալ ծառանալն ԵՆ. Եփր. աւետար: *Ճենճերն 'ի տապակէ անտի ելեալ դիզացեալ ծառանայր». յն. այր անդր տայր. Բ. Մ. Է. 5: *Իբրև զծուխ ծառայեալ բարձրացեալ». յն. ծըխեալ, կամ խնկեալ. Երգ. Գ. 6: *Ալիք ծովու ծառանան: Վրդովեալ կոհակք՝ պղտորեալ ծառացեալ ալեօք. Սարգ. յակ. Է: Մագ. ԽԶ: *Արձան կանգնեաց նոցա (երկոցունց), և իւրաքանչիւրումն ձի մեծ ծառացեալ 'ի վերայ երկու ոտին. Մագաթ:

ԾԱՌԱՍԵՐ. ա. Սիրող զծառ, կամ զելանելն 'ի ծառս. *Քաջ ծառասէր, և մարդամարտ. Խոր. Ե:

ԾԱՌԱՍՏԱՆ. գ. Ծառաստունկք. անտառ: Մխ. դտ:

ԾԱՌԱՎԵՐԱՑ. գ. Որպէս թէ վերացման ծառոց կամ ոստոց՝ արմաւենեաց օր. ծաղկազարդ. ծառազարդար. *Ողորմեանն, որ է ծառավերաց տօն. Տօնակ:

ԾԱՌԱՏՈՒՆԿ, տնկոյ, ոց. գ. ա. Δένδρον. Arbor. Բազմութիւն ծառոց և տնկոց 'ի մի վայր տնկեալ. ծառք. անտառ. ծառուտ. ղալճլըգ, փէրէխթան. Տես և ԴՐԱԽՏ, և ԴԱՐԱՍՏԱՆ. *Ամենայն ծառատունկ: Եթէ իցէ 'ի նմա ծառատունկ: Ծառատունկ բազում: Զծառատունկն քո, կամ նորա. ԵՆ: *Ամենայն փայտ ծառատունկ տայր զբեր իւր առատութ». յն. փայտեղէնք գաշտաց. Ա. Մ. ԾԲ. 8: *Ծառատունկ բազում, զոր ռռոգեալ արբուցանեն. Արծր. Է. 7: *Արմատախիլ զծառատունկս թըշնամեաց կոտորեսցուք. Եղիշ. Բանչ:

ԾԱՌԱՏՈՒՆԿ. ա. Տնկող ծառոց. *Միթէ ծառատունկ էր նա. Վրդն. ծն:

ԾԱՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ծառանալ. բարդել. դիզացուցանել. *Ըզծուխն ծառայեցուցանէ. Ագաթ: *Զբռնութեան անուշահոտութե յերկինս ծառացուցանէ. Լմբ. ող:

ԾԱՌԱՒԷՏ. ա. Ծառուտ, կամ ուր յաւէտ ծառք գտանին. *Ի ծառաւէտ ընկուզուտ տեղիս. Խոր. պտմ. հռիփս:

ԾԱՌԱՓԹԻԹ. ա. Որ ունի ծառս փըթթեալս կամ ծաղկեալս. *Ծառափթիթ անդաստանս. Պիտ:

ԾԱՌԶԱՐԴԱՐ, ի. գ. Առաւել ռմկ. որպէս Տօն ծաղկազարդի: Տօնաց: *Եւ նա եկեալ յողորմին, և ժամանեաց ծառզարդարին, ԵՆ. Գնձ. ստէպ:

ԾԱՍԿԵՄ, } եցի. ն. Μασσάομαι. Mando, commanduco. Սովէպ
ԾԱՍՔԵՄ, }
ծամել. մանրել և տրորել ատամամբք. կըրծել. ուտել. որոճել. ծամել. ծամծըմել. չէյնէմէք, մուղ էթմէք. *Զկերակուրն վերստին ալալով և ծասկելով: Մանր աղացեալ և ծասկեալ. Փիլ: *Զհացն լոկ առ բերանն տարեալ՝ որպէս ծասկեալ երևէին. Վրք հց. ԻԵ: *Ծասկել զկերակուր: Որդն առ սակաւ սակաւ ծասկէ զփայտն և մանրէ. Լմբ. ծղ. և առակ: *Ծասքելով ուտել զնորս խարայել. Ցհ. կթ: *Հոգւով ճաշակել, և 'ի նորա կոկորդն ծասկեալ, և քաղցրութիւն զմայլեալ. Շ. ա. պ. ԻԱ: *Ո՞ր չարաչար որդ ունկքն անքուն ոչ ծասքեն և ծծեն զաւրինս մեր. Ոսկեփոր:

ԾԱՍՔՈՂԱԿԱՆ. ա. գ. Որ կարէ ծասքել. գործիք ծասկելոյ. ատամունք. *Ծասքողական մանրեալ ատամամբք: Զծասքողականս կերակրոյ զգալի, որով բնութիւնս պահի կենդանի. Սկևռ. 'ի լմբ. և առ:

ԾԱՍՔՈՒՄՆ, քման. գ. Ծասքելն, իլն. ճաշակումն. *Քև պանմատոյց հուրն կիզանող՝ անապական ծասքմամբ ծախեսցուք. Նար. կուս:

ԾԱՐԱՒ, ոյ, ով. և ու, ու. գ. Δίψος, α. Sitis. Կարօտութիւն ջրոյ. ցամաքութիւն բերանոյ. պապուռ. պապակումն. տապումն. ծարաւ, ծարաւութի. սուսամշլըգ, թէշնէլիք, հէրարէթ. *Ի սով և 'ի ծարաւ: Ուր ծարաւ, և ոչ գոյր ջուր: Կոտորել կամ մեռանել կամ լքանել 'ի ծարաւոյ: Ի ծարաւս իւրեանց. ԵՆ: *Ցագթեսցէ աղբիւր ծարաւոյն քում, և մի յագթեսցէ ծարաւն աղբերն. Եփր. համաբ: *Պատքեալ յածային ծարաւոյն: Թէ ծարաւոյս զովացումն չառնես: Ծարաւով տոչորման մեղաց կիզեսցուք. Խոր: *Ծարաւով ծընկեալ: Զծարաւ բժշկել (այս ինքն բուժել, փարատել). Ցհ. կթ: *Եստուն ըմպել քեզ ըզլեղին, և ըզքացախն 'ի ծարաւին. Շար: *Անչափ ծարաւոյն՝ որ առ քեզ». այս ինքն կարօտով. Նար. երգ:

ԾԱՐԱՒ. ա. իբր ռմկ. այս ինքն Ծարաւի. սուսամըշ. *Քաղցեալ 'ի վերայ սեղանոյն, և ծարաւ 'ի մէջ ջրոյն. (ուր զօրութ կրկնի տառն է): Ծարաւ է (կամ ծարաւէ) անձն իմ առ քեզ Տծ. Լմբ. ծղ. և ող: Իսկ Մծբ. Ժ. *Առն ծարաւոյ՝ որ մերձենայ առ աղբիւրն». որպէս թէ ծարաւելոյ: Որպէս և Ցհ. կթ. *Ցագուրդ սրոյն ծարաւոյ: Ի սպառումն սրոյն ծարաւոյ». կամ է՝ ծարաւելոյ, այսինքն ծարաւի, և անյագ եղելոյ, և կամ ծարաւմանն՝ սրոյ:

ԾԱՐԱՒԱԲԱՐ. մ. Իբր ծարաւի. ծարաւեալ գոլով. յն. ծարաւեալն. Διψώδης. Sitibundus *(Ցերազի) ծարաւաբար՝ յաղբերս եղ թուփ ոք, և 'ի խրախութե՝ որ կերակրոյ է կարօտացեալ. Նիւս. կազմ:

ԾԱՐԱՒԱԳՈՅՆ. ա. Յոյժ ծարաւեալ, կամ կարօտեալ. *Զի և ծարաւագոյնքն և կարօտագոյնքն օգտեսցին». յն. պէտս ունօղքն. Կ. Լ. Դ:

ԾԱՐԱՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ծարաւի. ծարաւեալ. *Ծարաւականացն պարգևել առաց կենդանի ջուր. Թէոդոր. Մայրագ: *Զծարաւականն ըստ բնութե իւրում (ըզմարմինն) հաղորդ առնելով ամային անկարօտութեն. Խոսրովիկ: *Սողոմոն յառեալ ոչ ծանեաւ շաւեղս 'ի ծարաւական քարին յանդծելի վիմին արտահետ. Տօնակ: Տես և 'ի բառն ՔԱՐ:

ԾԱՐԱՒԱՀԱՏ. ա. }
ԾԱՐԱՒԱՀԻՒԾ. }
ԾԱՐԱՒԱՀԻՒԾԵԱԼ. } Հատեալ 'ի կենաց, կամ հիւծեալ և մաշեալ առ ծարաւոյ. *Սովամահ և ծարաւահատ լինել. Մանդ. Է: *Ուք ծարաւահիւծ մաշեցեալ ղօղանան: Ծարաւահիւծեալ պապակելոցն. Զքր. կթ: Աթ. խ.:

ԾԱՐԱՒԱՀՈԾ. Նոյն ընդ վ. *Ծարաւահոծք մաշեցեալ զօղանան 'ի մշտաբուղխ բերմանէն. Անթիպատր:

ԾԱՐԱՒԱՆԱՄ. }
ԾԱՐԱՒԵՄ. }
ԾԱՐԱՒԵՆԱՄ. } Տ. ԾԱՐԱՒԻՄ. *Այլ ոչ ևս ծարաւանան. Եփր. համաբ: *Վայ ձեզ՝ որ արբենայք, զի անդ ծարաւենայք. Ոսկեփոր:

ԾԱՐԱՒԻ, ւոյ, (իբր՝ ււոյ.) ւիք, ւեաց. ա. Διψῶν, ουσα, ον. Sitiens, sitibundus. և ἄνυδρος, aqua carens. Որ ունի ըզծարաւ. ծարաւեալ. կարօտ ջրոյ. պապակեալ. պապակեալ. տոչորեալ. անջրդի. ծարաւ, ծարաւած, ծարաւօղ. սուսուզ, սուսամըշ, թէշնէ. *Առիւծ քաղցեալ, և գայլ ծարաւի: Որ ծարաւիդ էք, երթայք 'ի ջուր: Բերէք ջուր ընդ առաջ ծարաւեաց: Ապաւէն ծարաւեայ: Որպէս ջուր ցուրտ անձին ծարաւոյ ախորժելի է: Արբո՛ սակաւ մի ջուր, զի ծարաւի եմ. (յն. ծարաւեցայ): Իբրև զերկիր ծարաւի (այս ինքն անջրդի) որ սպասիցէ անձրևի: Ուրանի լեր անապատ ծարաւի. ԵՆ: *Ի մէջ աղբերաց ծարաւի գտանիմ. Խոր: *Հոյլս քաղցեալս, ջրով ծարաւիք. Եղիշ. յաստուածչ:

Նմանութիւ. *Հայեցեալ 'ի նոսա ծարաւի սիրով. Խոր. հռիփս: *Ծարաւի են մահուան. Ճ. Ա: *Ծարաւիք արեան էին որպէս զգազան կատաղի. Սարգ. յհ. ԺԱ: *Ծախեալ ծարաւի սրով, կամ 'ի սպառումն սրոյն ծարաւոյ. Ցհ. կթ:

ԾԱՐԱՒԻՄ, եցայ. Յ. ԾԱՐԱՒԵՄ, եցի. չ. Διψάω. Sitio. որ և ԾԱՐԱՒԱՆԱԼ. և որպէս ռմկ. ԾԱՐԱՒԵՆԱԼ. Ունել կամ կրել զծարաւ. ծարաւի լինել. պապակել. պապակիլ. տոչորիլ. և նմանութ կարօտիլ. ցանկալ. տենչալ. փափագել. ծարւիլ, ծարւենալ. սուսամագ, թէշնէ օլմագ, հարարէթ օլմագ, հասրէթ չէքմէք. *Ծարաւեցաւ յոյժ, և աղաղակեաց առ տէր: Ծարաւեցան, և կարդացին առ քեզ: Ոչ քաղցիցեն, և ոչ ծարաւեսցին. Ծարաւեաց անդ ժողովուրդն 'ի ջրոյ: Ծարաւեաց առ քեզ հոգի իմ: Ծարաւեցի, և արբուցէք ինձ: Միւսանգամ ծարաւէ: Մի ծարաւեսցէ յաւիտեան. ԵՆ: *Ծարաւես պապքիս անկարօտ Տծ իմում փրկութե. Նար. ԽԲ: *Զաղբիւր Տծային ըմպելւոյ յիւ ձգելով, զորնայն ծարաւեաց. Խոր. հռիփս: *Դեռ չարք ընթանան ծարաւելով». այս ինքն անյագաբար. Ցհ. կթ: *Որդւոցն բացեալ զբերանս իւրեանց՝ ծարաւին արեամբ մեղաւորաց. Ոսկ. աւետ: *Ծարաւեցան զօրք նորա 'ի ջրոյ». յն. ծարաւով նեղեցան. Եսթ. պտմ. Է. 5:

ԾԱՐԱՒԿՈՏ. ի, աց. ա. Διψηκώτατος. Gravissima siti laborans, sitibundus. Ծարաւի յոյժ. պապակեալ. *Իբրև յոյժ ծարաւկոտ զեղջերու փութով յաղբիւրս ընթանալ. Ածաբ. Պրպ:

ԾԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԾԱՐԱՒ. *Աղբիւր հալածիչ ծարաւութեն մերում: Արբուցանել զծարաւութիւն. Եփր. համաբ:

ԾԱՐԱՒՈՒՄՆ, ւման. գ. Ծարաւելն. ծարաւ. ծարաւիլը. *Ջուր բժշկեսցէ զծարաւութիւն սառոյցին. Բրս. ողբ: *Ծանեաւ զնա 'ի սաստիկ ծարաւմանն իւրում. Եղիշ. դտ: Որպէս և Նար. երգ: Վրդն. ող:

ԾԱՐԱՒՈՒՏ. ա. Διψῶν, διψώδης, ἄνυδρος. Sitiens, sitibundus, siticulosus. Անջրդի. մակդիր երկրի՝ որ ջրոյ կարօտի. սուսուզ. *Ծարաւուտ երկիր. կամ Երկիր ծարաւուտ. Ես. ԼԵ. 2: ԽԱ. 6: ԽԴ. 18. ԾԳ. 2: Առակ. Թ. 12: Սղ. ՃԺԲ. 33. 35:

*Ծարաւուա վայրք, ապառաժ. Նոբ. ԼԳ: ՂԼ»Ե: իսկ ՄԾԲ. Գ. *Պատահիցէ քեզ՝ի ծարաւուա ժամու՝ ոչ. տպ. Ծարաւ՝ի ոչ֊ Թաժամու:

ԾԱՐԻՐ, բոց, ոց. գ. Στίβη, կամ στίμμι, στίμις, στίμι. Stibium, antimonium. ὑπογραφή, pigmentum. գրի և իբր ումկ. ԾԱ֊ ՐՈՑԻՐ, կամ ԾԱՐՈՒՐ. Փոշի սևագոյն իբրև զմոլ՝ կարգեալ՝ի պեղ աչաց, և յուռայնա֊ սիրաց առ՝ի զարդ գեղոյ. սէրմէ, բաւէզէ, Ռբլա, խոիդ. եբր. ՓՈՒՒ, ֆօխլ. *Ի ծարիր և՝ի անգոյր չպարկիր. ԵԼՒ. ԼՁ. 80: *Եղեր ամացեա ծարիր յաչս քո. ԵՐԵՄ. Ը. 30: *Ի ապիսակէն և անգուրոյն և՝ի ծարիրն. ՈՒՂ. Ե»: *Մնգուրոյին և ծարիրովն զգոյն երեսացն ապականիցեն: Ջծարիրսն՝ի յաչսն ամանալոյն. ՈՒՂ. Ե. ՁՁ. 10: Ը. 5: *Ի սրն֊ գոյրս և՝ի ծարիրս, կամ՝ի ծարոյրս. ՄԽ. ԷՐԵՄ: Սարգ. ՁՁ. պ. Ը: *Ծարրոքն սուտա֊ բուցուցանեն զնաագոյնս աչացն. ԼԾ. ՁԾաԲ: *Դիզէն զաչս և զերեսս իւրեանց ծարիրօքք և մնկուրօքք. ՈՒԻԲՈՐ:

ԾԱՐԻՐ ՔԱՐ. } որ և ԾԱՐՈՒՐ ասի, և
ԾԱՐՐԱՔԱՐ. } ԱՆԱՂԱՑ ԾԱՐՈՑՐ. Նիւթ ծարրոյ. այս ինքն քարն չև տալացեալ բաւէզի ԲՈՒԼԸ. ՒԷՕՂ ԲՈՒԼԸ. ոտս և ԲՈՒՒԹԻ Ս. ՀՈՑ: Գաղիան: ԲԺՂՒԷՒ: ՀՒՆ ԲՈ:

ԾԱՐՐԵՄ, եցի. ն. Στιβίζομαι. Stibio lino. Ծարրով օծանել զաչս. Ծարիր սուա֊ նալ կամ քաղել յաչս. Ծաբոյր ֆալԼ. սէրմէ՝ բաւէզի ԼԷՓՓէ. *Ծարրեաց զաչս իւր, և զարդարեաց զգլուխ իւր. Գ. ԼԳ. Ը. 30:

ԾԱԻԱԼ, ի, ացգ. ՚Էκτενεία. Extensio. διάχυσις, diffusio, ձևն. (լծ. ընդ Ճապալ, և զեղումն). Սփռումն, և Սփռեալ ծաւա֊ լեալ. պարզուած. ընդարձակումն (ջրոյ, լուսոյ, ձայնի) ևն. *Ընդ յորձանս մեծա֊ պատումն ծաւալուցս նուաեալ. փոգ: *Ալ֊ բիւրքն խարայելի, ծաւալք ծարաւեաց, և ոռոգմունքն սիեզերաց. Տծնկ: *Խրոխ֊ տալ... Ճոխաբանել, ծաւալ ամռել. Հին ԲՈ: *Աչքն ծաւալ ծփեր (դուսարն հե֊ րովդիադայ) ծիրանի ծոմոս նման. Տպղ: *Ձայնն այ մինչ՝ի սաորս լերինն ծաւալ առեալ իչաներ. Վ.ԼՐՆ. ԷԼ: *Որպես և հայր՝ յորմէ որդի, հոգին ծաւալ Ճառագայթի»՝ իբր ծաւալումն. Շ. ԽՈՈՓ: *Ծոցածին ծաւալ ծագումն՝ ծաղիկ հայրենի. Տպղ:

ԾԱԻԱԼԱԿԱՆ. } ած. Διαχυτικός. Fu-
ԾԱԻԱԼԱՅԻՆ. } silis liquidusque. Որ ինչ է ծաւալելի, կամ ծաւալեալ. հեղա֊ նիւթ, և ընդարձակաասլած. *Եւ որչափ ծաւալական է, մինչև ցքնութին այնոցիկ՝ որ առ բերանովք են Ճանապարհացն՝ քաղց֊ րուն առատեւլով, մեղր ընկալաւ առատաս֊ Թիւն. Պղած. փՀ: *Ալբիւր լուսային... ծով ծաւալոյին. Գ»Ի:

ԾԱԻԱԼԱՆԱՄ, ացայ. է. Ծաւալիլ. Ճա֊ պտղիլ. ձկոիլ ծածանիամբ. *Աչքն ծով՝ի ծով՝ ծիծաղախիտ ծաւալանայր յառաչօ֊ առն. Նոբ. փագ:

ԾԱԻԱԼԵՄ, եցի. ն. լսկ իր. իբր յ. ՚Αναπετανύω, ἐκτείνω, ομαι. Extendo, or. χέω, διαχύω, χέομαι, effundo, diffundo, or. spargo. Պարզել. սփռել, իլ. Ճապաղել. ձկոել. տարածել՝ որպէս Թէ զծալն բա֊ նալով. Հոսել. ղեղուլ. սէրմէ, էայմագ, էայլմագ. *Զլոյս գիտութեամբ ընդհանուր յերկիր ծաւալեցին: Ծաւալիցին յեկեղե֊ ցիս: Աւաւապէս ծաւալեալ՝ի մեզ հուրդ կենդանի. Շոբ: ՚Զ յորդութեամբ սիրոյն ան֊ հուն առաւել լուծ՝ի մեզ ծաւալէ. խոսբ: *Ծաւալել զառաջուն վարսն՝ի նախանձ քաւլոց. ՅՃԲ. ԾՁ: *Զլուսոյն յերկիր ծա֊ ւալեսցէ Ճառագայթս. ԱԷԾԲ. Գ. 3: *Ծաւ֊ ալեսցի կանուխ լոյս քո ոչ. յն. ծագեա֊ ցէ. Ես. ԾԸ. 8: *Ալն ինչ վարդագոյն ծայրակարմիր արեգական ընդ երկիր ծաւա֊ լէլ կամէր. Ը. Ղ. ԾՁ. 28: *Ընդհատաուն խոչ ծաւալեաց՝ի խաւարէ լոյս. կաղձաք: *Ճառագայթ փառաց քոց ծաւալեսցի. Նոբ. ԼԸ: *Բոց հրոյն ծաւալէր չուրչ վե֊ րանեէաւն. Ճ. Ա: *Զօրէն ջրոյ, որ ընդ դաշտ ինչ ծաւալիցի. Ա՚ ոբս. Գ: *Իբրև զՀզօր ինչ գետ առ՝ի կուգին՝ի լայն ծաւա֊ լեալ. Խոբ. Գ. 37: *Ծաւալի ընդ տիեզերս ամենայն լիապէս գիտութիւն ՁԾՈՒԹԻՆ քո տէր: Գունդք հրեշտակաց յերկիր, կամ՝ի յերկնից՝ի յերկիր ծաւալին. Մ»Ք: Մ»Ծ֊ Ը: Ն Շոբ: *Փայլատակումն Ճառագայ֊ Թից, կամ ջուր համաատած ծաւալեալ. Պիք:

ԾԱԻԱԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. Διαχυω. Diffundo, spargo. *Զոր֊ կարագոյնն՝ երկաքանչիւր՝ հուր և ջուր ծա֊ ւալեցուցանէն. Պղաբ. փՀ: *Զի զամենայն Ճառագայթան իւրեանց յերկիր ծաւալե֊ ցուացեն. կի֊ըղ. ծն: *Ծաւալեցուցանել զշնորհս, կի զՀարաւ բանին, կի զլոյս ևն. ԵԷՐ. ԽՂ: Խոբ. հոիէ»: փոգ:

ԾԱԻԱԼՈՒՄՆ, լման. գ. Ծաւալ. ծաւալիլն. Ճապաղումն. զեղումն. *Ծաւ֊ ալումն գետոց, կամ ծովու, չլաբաչիւռ֊ լեն: Գետոցդ յորդահոսուն ծաւալմանցդ. Խոբ. Ա. 15: Աբծբ. Ը. 6: Պիք: Նոբ. ԼԸ: *Զլուսոյն զծաւալումն: Պիք: Սարկ. Լ: *Մ՚ի՚ջօրէսայ կուէ զՀոգւոյն սլեղոյ զծաւա֊ լումն, որով սրարածք լուսաւորեսան. Նիա. ԷՐԳ: *Անիմանալի լոյս, համասփիւռ ծաւալումն: Զփառացն Ա Ճառագայ֊ Թումն յինքն՝ նկարէր ՁԾոյին ծաւալմամբ. ՅՀ. ԼԸ: *Ծաւալումն հրեշտակաց յերկիր՝ և ընդ մարդկան դասակցումն. կԽՐԲ. ԳՀ:

ԾԱՒԱԼՈՒՄՆ ՀՐՈՑ. ի բաւս Գադիան՝ դնի, որպես յն. Ե»Խ»ՒԲԵԼԱՈ. ԷրսաՒպԵԼԱՏ Ուռոյց տապագին՝ի մարմնի. ԷԼԼՍՃԸԳԳ, գաչագմագ, ասրխագաբ. ըստ լտ. արբազան հուր. և իտ. հուր սլեղոյն անտոնի:

ԾԱՒԻ. ա. Γλαυκῶψ, χαροπός. Caesius. Ծովագոյն աչօք. անոյշ կատուտսակ տեսանել֊ լեօք. խայտաղն. պլոպ, անաղալոթ. ԷԿԷԷԳ, ՂԷօգ՝ ալ ՂԷօղԼԻ», սիւթ ֆալԼԻ». *Ալ յանուն գանգլատեր, և ծաւի. Վ.ԷՅօՐ. Ղ: ՇԻՐ: *Ալր ծաւի, մեծագին, և յօնագիից (պօղոս). ՁՁ: *Ալս ծաւիս (կամ ծաւիրս), յօնս միակիցս. ՈՒՂ. ԻՈՂ. ԾԲ:

ԾԱՓ, ոյ կամ ի, ոյ. գ. Κρότος, Plausus, applausus, strepitus, crepitus. Բա֊ բախումն ափոյ ընդ ափ. ծոփ պարնէլը. ԳԸՐ֊ ԳԸԼԵ, ՂԷՐՀ, ՂԷԷՐԷՓՓ, ԲաՒԻԻ». *Փոխանակ փողոյ և ծափոյ՝ի վերայ միմեանց ոյզերը֊ գումէի առեալ. Նիա. ՝ի ոփանէ: *Ի ծափս ձեռին, ՝ի տրտփումն կայծելոյ կաքաւման ոտին. Նոբ. Խէ:

ԾԱՓ ՁԾԱՓԻ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. } Κροτέω,
ԾԱՓՍ կամ ԾԱՓ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. } ἐπικροτέω, ἐπικρούω. Plaudo, applaudo, complodo, pulso. որ և ԾԱՓԵԼ. Զերկոսին ափսն ընդ միմեանս բարախել՝ ցնծալով, կամ ծի֊ ծաղելով, կի՚ վարանելով. *Ծափ զծափի հարկանէր, կամ հարցէ, կամ հարին՝ի վե֊ լայ նորա ևն. Թուոց. ԼԳ: 10: ԵՐԵՄ. ԽՁ. 26: ՈՂԲ. Ը. 15: ՅոԲ. ԼԸ. 23: *Ծափ ծափի հարեալ ծիծաղեր. Ճ. Ա: *Ծափս հարէք, կամ հարի, կամ հարից. Սղ. ԽՁ. 1: Գ. ԼԳ. ծՁ. 11: ԵԼՒ. ԼՁ. 17: *Եւ քահանայք ծափ հարկանեն. ԵՐԵՄ. Ե. 31:

Նմանութիք. *Գետք ծափս հարցեն՝ի միասին ձեռամբ: Եւ ամենայն ծառք ան֊ ասաի ծափս հարցեն ոտոք իւրեանց ոչ. այս ինքն ցնծասցեն, նշան տացին խնդութեի. Սղ. ՂԸ. 8: Ես. ԾԸ. 12:

ԾԱՓ ՑՈՒ. } Նոյն ընդ վ. *Ծափ
ԾԱՓԻ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. } տուեալ գոչեն՝ի ձայն քաղցրութե. Տծնկ: *Խուրատաան բռ֊ բևալ քաղցր օգիւ, փունջ ծաղկանց ծափի հարկանեն. Տպղ:

ԾԱՓԱՁԱՅՆ. ած. ի ձայն ծափոյ. ծափս հարկանելով: Գ»Ի:

ԾԱՓԵՄ, եցի. Տ. ԾԱՓՍ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. *Զնմանութի բերելով մանկանցն երջայ֊ ցոց ծափելոյն և ոսոս մատուցանելոյն. ՅԿ. իմ. ոփ: *կապեցին պարս, ծափեին, և երգելով ասէին, ահ ահ, պսմեոյ ժպտե֊ ցաս. Վ.ԼՐՆ. Կղ. ԾՁ:

ԾԱՓԾԱՓԵՄ. ել. Որպէս կափկափել. շփչփել. կրՁահել. *Ի հայս առեն մի՚ ձայ֊ նեսցէ բերան քո, և մի՚ ծափծափեսցեն առատմունքդ. ՈՒԻԲՈՐ:

ԾԵՅԵՒԵՅԵԼ. ը Ծևքծևքել վձային. սեթևեթել֊ով բարբառել. ղբԸ էբԸ, ղբի էոյ խօսել՝ Ոչ կարէր զինաղատխուղս ատո֊ րեւրն բարբառել, կամ զչունարէն ծևքա֊ ծուռ ծեթևեթել. Ճ. Ը:

ԾԵԾ. գ. Աւաւել֊ամկ. որպէս Գան. հարսւած. էեօՒԷՒ, փայագ. է և սրմնան յա֊ Ջորդ բառիցս, և այլոց բարդուեց. որպէս և Բրածեծ, ևն. *Ցիշեա զծեծն եղեգամբ. ՅԿ. գաան:

ԾԵԾԱԾ, ոյ. գ. Καλάμη. Stipula. sordes (stuppae). Ծևծեալ և տորրեալ նիւթ. փշրբք իրաց ծեծելոյց. ծեղ. ումգ. մղեղ. կեղևանք. խաՒխաՒխ, գաՃբՒխյԼ. *Եղկոյն զօրութի նոցա իբրև զծեծած վձայ. Ես. ա. 31:

ԾԵԾԱԾԱԾ, ոյ. Նոյն ընդ վ. որպէս ինչ մի՚ ծեծ ածեալ՝ի վերայ. ծեծած բան. *Ի վերայ ծեծածածոյ կամ գեչասի գտաբ նիցին. կանան:

ԾԵԾԵՄ, եցի. ն. Τύπτω. Percutio. ῥαβδίζω, virgis caedo. Գան հարկանել. բասել. կափել. հարկանել. ծեծՒԼ, պբ֊ ՆԷԼ. փեօյՀէ, վօրմագ. *Աւնուին զեղէգինն, և ծեծելին զգլուխ նորա. Մփ. ԼԸ. 20: *Ծեծեր ցորեան՝ի կալ. Գաա. ՂԼ. 11: *Ծե֊ ծել զկաաս տուիչք, զերեսս քարամբք, կամ ԹաԹիւք կամ ձեռօք զդէմս, և զգը֊ լուխ: Ծեծել զոսկի. Գէ. Ես: Ագաի: ՃՃ: Փաբգ: ՈՒՂ: Շ. այբոբ: *Որ միանգամ ոք աղաղակեսցէ, բոլք ծեծեսցեն զնա. Ես». պմ: *Զփոկս աւի, զի իմով գեղարդեամբ և զնովք ծեծեցից զնուժագուժս: Խովք ձեռօք ծեծեալ՝ի ծառայութի հնազան֊ դեցուցից. Պմ. ագէա: *Մոքսաւորն ծե֊ ծելով զկուրծան իւր՝ արդարացաւ. Հ. ԼՀ. ԼՀ: *ԶԹէոդուլոս սրով ծեծեցին. Հ=Ց. յօնէս. ԼՁ: Իակ ԼՓ. պգբգ. *Լաւ էր մծա յիծ ծեծուիլ քան՝ի նմանէ հնուի լինել», և աչխարհիկ ձայն. փոխանակ ասելոյ, ծե֊ ծիլ, գանակոծ լինել:

ԾԵՂ. գ. *Նոյն և ումկ. որպէս ծիղ, և ծղոտ, ՅօղուՒն. Καλάμη. Stipula. *Դիւ֊ լածախ ծեղն՝ առոք ցորենոյն բարձոլ. ՍՐՂ. լ: *Հոր փորեաց, և ծեղ անցոյց, որ իբր դայր ոք, ՝ի ներքս անկաներ. ՈՒՂԻԲՈՐ: *Ա՛ռ զծեղն, և ձգէ յախոռն: Ի ծեփն՝ յերդի ծեղ իառնէ՝ Վ.ԼՐՆ:

ԾԵՐ, ոյ, ոց. ա. գ. պ. վէր. յն. ղէրՀս. Γερων. Senex. մանաւանդ՝ Πρεσβύτερος. Senior. Ալր հին աւուրց. ծրիցապոյն. ալևոր. ծէր, հալատր. յօՃա, ըԽՒԽյոր, ՂԷյԼ, էէր, ԷԼԱՒԼ. *Ցերիսատարդաց մինչև ցծերս պակ ծեղոց՝ որդիք որդւոց՝ ծերքն խրատ֊ էլի: Պատուեսցեն զերեսս ծերոյն: Եւ ահա ոյր մի ծեր: Խօսեցան ընդ առն ծե֊

րոյ : Մարգարէ մի ծեր . ևն :

ԾԵՐ. գ. Գերուսία. Senatus, seniores. Ծերակոյս. աւագանի. *Առաջի ծերոց քաղաքին. Օր. Ի. 17: ԻԵ. 9:

ԱՍՏՂԱ ԾԵՐ, կամ ՅԻՐ. Ցօբ. ԼԵ. 7. յն. լոկ, աաթկը. ἄστρα. Եկ. ἀστήρ. որ Թերևս կոչին գրուելք՝ ի մեր յունական օրինակի՝ ստղ, որպէս արմատ բայիս ստղիշ, ունէր նշանակել Հաստատուն :

ԾԵՐԱԲԱՐ. Տ. ԾԵՐՈՒՆԱԲԱՐ. *Ցեմ. առ Թէսոսի ալդարև զԾծայինն ծերաբար պատմեալ ... այս ինքն Հասուն մտօք. Դիոն. ՈՁԾ :

ԾԵՐԱԲՈՑԾ ԼԻՆԵԼ. Գերօտրոφέω. In senectute alo (senes). Բուծանիլ զծերս. ծերասուծել. *Ինքնաշարժ քնուքն՝ ձագս անեալք (ձագք արագլի) ծերաբոյծք լինին (ծնողաց) խնդալով. փիլ. ՃՃ. ԻՃՃ :

ԾԵՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. գ. Πρεσβύτερος. Senior. Ելիցագոյն, հնագոյն աւուրբք. *Ծերագոյնք ժողովրդեանն : Ծերագոյն քան զնա էին աւուրբք. Թագ. ՃՁ. 16: Ցօբ: ԼԲ. 4: *Ինձ ծերագունիս արդեօք իրաւացի է ասել յառաջագոյն (զնմ կարծիս). Պղպ. օրին. Բ: *Չի Թէպէտև ծերագոյն էր, երիտասարդապէս յարդարեաց և մզեաց զՃահան. Խոր. Ի. 51: *Ոմանք ի նոցանէ և ծերագոյնք ևս էին. Կանոն: *Ցաղագս ծերագոյն հասակին. Եփր. Ֆթ :

ԾԵՐԱՀՈՂՎ. ա. Նոյն ընդ Ծերասկոյս, ա. այս ինքն ժողովեալ՝ ի ծերոց. ուր է ժողով ծերոց. *Եկեք հրէակոյս ծերաժողով առաբերելով արմաւենեաց ոստ. Նար. պաղ :

ԾԵՐԱՃԻՆ. ա. ի ծերացեալ ծնողաց ծնեալ. *Պարգև ՚ից է իսահակ, և ծերածնին. Վրդն. ՃՆ :

ԾԵՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Գերօντικός. Senilis. Ըհպհական ծերոց կամ ծերութեան. *Ծերոյն ծերական չերմութեան (կամ չերմ լուացումն) առուսելով : Ծերական ներքսոհեմ խաղալիկս մինչև աստանօր հասուսյժմիկ խաղացեալ. Պղպ. օրին. Ը: *Առաջին և երեկոյին պահ՝ մարդոյն մանկութենն հասակն է. երկրորդ՝ երիտասարդականն է. երրորդ՝ ծերականն է. Մեծն. ղէ : *Ջծերական հանճարոյն ստացեալ գնաւատ. ՃՃ : *Որպէս կատարեալոյ և ծերականաց խորհրդոց վարդապետ. Դիան. ՁԾԳ :

ԾԵՐԱԿԱՅ, կցի, ցաց. ա. գ. Հասուսկակից և ընտանի այլոյմ ծերոյ. *Առ ծերակիցն քո. Վրդ հց. ԾԸ: *Բազմաց ծերաս կից եղև (հայհոյուածն դևն)... այսինքն փորձեաց մինչև ի ծերութեն նոցա. կԱՃԺ :

ԾԵՐԱԿՈՑՏ, կուտի, իս. գ. Գերուսία. Senatus, senatores. Կոյտ կամ ժողով ծերոց, երիցագունից, խորհրդականաց. աւագանի. ծերք. աննկղիտոս. հնդերը, աղաչար, ագ գօճա՝ գարս գօճա, ագ սագա՝ գարս սագաչ. երգածոյ պիվան. *Ծերակոյտ որդուցն խարդելի, կամ մադիամիս, կամ քաղաքին : Ջամենայն ծերակոյտս երկրին : Իշխանաց ցեղիցն ձերոց, և ծերակուտին ձերոյ. ևն: *Մոտկ յատեան գաւառատանի ընդ ծերակոյտս ժողովրդեան իւրոյ. ՄԾԲ. ՃԸ: *Ոչ միաբանին ընդ նմա ծերակոյտ ժողովրդեանն. Եփր. օրին: *Զոյն և զարմացեալ էին վասն նորա ծերակոյտն ... այսինքն ժողովեալ ծերքն, հարք. Վրդ հց. Ի:

ԾԵՐԱՆՈՑՏ. ա. լատ չ. իբր Ծերակուտական. որ և ՍԻՆԿԼԻՏԻՈՍ. առնենական. կամ ծերոց. (փոխանակ ասելոյ ըստ չին. գրական հոդուածոյ, ծերակուտի, ի ծերակուտէ, ծերակուտիւ.) *Արս իմաստունս ի ծերակոյտ ժողովրդենէ անտի : Ցոմէա-

Թան քահանայապետ՝ ծերակոյտ ժողովրդ. դեամբ հանդերձ : Ցերու. սալէմացւոց, և ի ծերակոյտ հրէաստանեայց : Իշխանաց ազգաց, և ծերակոյտ (այսինքն ծերակուտի) գաւառաց բազմայ : Բազմութիւն ծերակոյտ ալեացն հնացելոց. ա. Ի. ՃՁ. 23: ՃԲ. 6: Բ. Ի. ա. 10: Ե. 44: ՃԲ. 3ղ: ա. Ի. ՃՁ. 28: Ֆ. Ի. Ե. 5 :

ԾԵՐԱՆԱՄ. ացայ. է. Γηράσκω. Senesco. Ծեր կամ պատաւ լինել. անցանել զուսուրբք. զառամանալ. հալածիլ. փոճաճագ, ընթիլսլանագ, ֆէրլէնֆէ. *Ծերացաւ իսահակ, կամ յուդիթ : Ես ծերացայ, կիմ ծերացեալ եմ (ասէ իսահակ, կիմ նոսմին): կայի իսկ ծերանալ : Աբրաամ և սարրա ծերացեալք էին. ևն : կամ *Հասակ իմ ծերացի : Ծերացեալ հասակաւ : Որ հը. նանայն և ծերանայ, մերձ է յապականութիւն. ևն :

Նմանութիւն, *Ծերասկի յերկրի արմատ նորա. Ցօբ. ՃԸ. 8: *Ջքահանայութիւնն որ ոչ ծերանայ, և ոչ մեռանի. Ես. պամ: *(Լուսինն) յարևմտից մինչև յարևելս երթայ ի մանկութեի. գարձեալ յարևմուտս կամք քով ծերացեալ հասանի. Ագաթ : *Ջհանճար ծերոց ծանեալ, որք խորհրդ. գով ծերանան. Տծակ :

ԾԵՐԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Հիւրանոց կիմ անկիլանոց ծերոց. *Ալքատանոցք, ծերանոցք, վանորայք. Վրդ հց. ԻԷ:

ԾԵՐԱՏԱԾԵՄ, եցի. գ. Γηροκομέω. Cnram senis gero. Տածել և դարմանել ըզծերս. ծերաբոյծ լինել. *Ջծերս պատուեցէք, և ծերատածեցէք : Ջոր ըսփսփմամբ ծերատածեալ, յուշխատութեչըն հանգուցեալ. Շ. ընդհ. և վիպ. *Իմկեալ յաղոք յեգիպտոս՝ ծերատածի ամենայն որգեովքն ի յովսեփայ. Նի. ծն : *Առաւել լապես ծերատածեցայ. Աթաբ. մաթ :

ԾԵՐԱՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Γηροτροφία. Cura alendi senes. Տածուճն և քուծուճն ծերոց. *Ջբարւոք ծերատածուճեան անձն ըզնն փոխանորդեալ ծնողացն : Ջծերատածուճեչըն ինամս : Ծերատածուճեչըն ինամակալութեի. ևն. Պիս :

ԾԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ծերանալ. հնացուցանել, և իմաստնացուցանել. ծերացընել. *Բարիոք և պատարա վարք առաքինութեի ոչ ծերացուցանէ ըզմանկութիւս որ անկեալ է ի վերայ վիմի հաւատոյն այ. վանակ. յոբ : *Այծ ալայ եղև, և ծերացոյց զընկութիւս, որ է իմաստունս գործեացս. Վրդն. ոգ :

ԾԵՐԱՒՈՒՐՑ. Տ. ԾԵՐ, և ՊԱՌԱՒ. *Պատկառեր եղիսաբէթ, զի ծերաւուրցն գարձաւ յամուսնութիւն. Եփր. համաբ :

ԾԵՐՈՑԹ. Տ. ԾԵՐՈՒԹԻՒՆ. *Ի մանկութէ քումմէ ինդրեաւ զնա, և մինչև ցծերոյթ գտցես իմաստութի. Սիր. Ը. 18:

ԾԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γῆρας. Senectus, senecta, senies. πολιά, canicies. Հասակ և վիճակ ծերոց. Ծեր գոլն. Ծերանալն. և Պառաւութի. և Աւիք ծերութէ. փոճաչըփ, փոճամանչըփ, ֆէրլիֆ, ընթիյսրլըփ. սանս. ՃաՃա. *Սնեալ ՚ի բարւոք ծերուէ : Մեռաւ ՚ի բարւոք ծերուէ : Ի ժամանակի ծերութէ : Ծերութի պատուական կամ պարպատութէ : Արժանի իմոյ ծերութես երևեցայց : Կերակրել զծերութի քո : Որդի ծերութէ : Ծնայ որդի ՚ի ծերութէ իմմա : Մի արհամարհեր զծերութիւն մոր քոյ : Եղիսաբէթ յղի է ՚ի ծերութէ իւրում. ևն : *Ի զառամ ծերութեն : Ջծերութես միտս : Խորին կամ սակաւաձեռն ծերութէ. Պիս : Նար : *Ցայս երկիս թէ և քան զիրիզ երկայնակեաց է, չէ բարի ծերութիւնն. Մեծ. ծն : Իսկ Բր. պհ. *Ամաչեա ՚ի ծերութէ պահոյդ. իմա, ՚ի հնութէն՝ ՚ի սկզբանէ անտի աչխարհի :

ԾԵՐՈՒՀԻ. հմդ. Տ. ՊԱՌԱՒ. *Որպէս ոչ սկարանալ ամբութիւն ծերուհոյն առքանին իմոյ աւետարանութէ. կԻրդ. վէ :

ԾԵՐՈՒՆ. Տ. ԾԵՐՈՒՆԱՆ :

ԾԵՐՈՒՆԱԲԱՐ. մ. Γεροντικῶς, πρεσβυτικῶς. Seniliter, ut senex. Իբրև ծերունի. ծերաբար. որպէս ծեր, ալևոր, և խոհական. *Ծերունաբար ՚ի ցուպ յենլով : Ծերունաբար իմաստասցուք. Աթաբ. ՚ի պատ. Թէոփիլ. ՚ի ղէ : *Ցուպ՝ ծերունաբար խորհուրդ. Մեծն. ծն :

ԾԵՐՈՒՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել ծերունի. և ի գոյն ծերութէ. *Եւ տէր իմ ծեր է... զորոյ խոստովանէ զնիկ և զքուն երևս նորա և զծերունագոյն անդրկէն փոխեալ (յուրախու Թէ). փիլ. լԻՆ. Ֆ. 16:

ԾԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ԾԵՐԱԿԱՆ. Γεροντικός. Senilis. *Ծերունական հասակ ասէ իբրև զյոլովագոյնս առաքինութիւ յառաջագեմս. կԻրդ. յովէլ: *Ծերունական հանճարով վերհագոյն գտեալոյն. Վրդն. Եփգ : *Պօղոս ասյան յառաքեալն ծերունական հանճարոյն ուսուցանէ մանկանց եկեղեցւոյ. Տծակ : *Ծերունական առաքինութէն ալէաք : Ծերունական ալեաց ցուպ հասուսատուն. Եփր. Ա : *Որ ՚ի ձեռս ծերունականս իբրև ՚ի գառս քերթբեականս վերաբառմէ հաճեցար : Ի ծերունականս նատ ՚ի գիրկս. Ամ. յն :

ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ. ա որ և ԾԵՐՈՒՆ, ԾԵՐՕՆ. (Հծ. յունէրն.) Ծերացեալ. ծեր. ծերունի, և ծերունական. և Հին. հնացեալ. *Ծերունեանս հօր սակի : Ի մէջ նոցունց յաւետ ոմանք և ծերունք գոյին առաջնորդք. Պիս: *Ջօրէն անորոյս և անսեբմոնեան կոյ, և կամ ծերոն կոմէդ. փիլ. լԻՆ. Բ. 23:

ԾԵՐՈՒՆԻ, Նոյ, Նեաց. ա. գ. Πρεσβύτης, γέρων, γεροντικόν. Senex, vetulus. Անձն ծերացեալ. ծեր պատուական. աչխոր. ծերագոյն. հնագոյն. ծերուկ. գօճաման. *Ո՞ղջ իցէ հայրն ձեր ծերունի: Ջաթենոքիոս ծերունի. Ծն. Խ՚. 27: Ե. Ի. Ը. 1: *Ծերունին սիմէոն. Ըաբ: ժմ. ևն: *Ծերունիդ յակոբ: Ծերունոյ յեսսեայ. եՓր: Ես. պր: *Ցոր իննայեալ իբրև ՚ի ծերունի. Խոր. Ե. 85: *Ջառ ՚ի ծերունեացն քան. Պոլ: ՁԿ. ՙԻ: *Ամուլ հինն ծերունին. կԻրդ. վէ : *Ո՛վ իսաղացեալ մանուկ, մարգարէացար զօրհնութէդ լեզուով ծերունոյդ. այսինքն եղիսաբէթի ծերունի մօրդ. ԼՓ. Վերափոխ : *Ապագայ որ ծերունիքն են՝ անդէն կան ինձն ՚ի բոյնս, ոչ կարացեալք Թռչել. փիլ. Ֆ. Բան :

Եւ իբր ծերունական. ծերունեան. *Անձեալ էր զծերունի հասակաւն. փիլ. լԻՆ. Ե. 120: *Աւիք խոնարհութէս տարաբերեալ իմաստնացուցին զիս, և ՚ի ծերունի հասուսատութէն յերացին. ԼՓ. սպ :

ԾԵՐՊ, ի, ից. գ. Ὀπή, σχίσμα. Foramen, scissura. Ծակ բացեալ. պատառուած կամ ճեղքուած մեթն վայրաց. պեԼիֆ. աբուլըֆ, գօլըֆ, սուրաթ, սուֆաբ. *Եգից զքեզ ՚ի ծերպ վիմին. Եր. Ե. 22: *Ցայլս և ՚ի ծերպս վիմանց. Ես. Ի. 12: Ցայտ. Ե. 15: *Ընդ սակաւ ինչ փեսեկուսին ծերպիցդ՝ նշոյլք երևեսցին. Եփիի : *Ի տան քնակեալ՝ ընդ ծերպ ինչ ձգէ զլոյս արեգական. ԼՓ. պգԳ: *Ջողուցս քնաւ ծերպս ինչ ՚ի մուտս լուսոյ. Վրդն. ծն: *Ոչ ծերպք ծակաց. Կաբ. Խ :

ԾԵՐՊՈՒՄ, եցի. ն. Փոքր մի բանալ.

կամ՝ ի վեր առնուլ։ *Ծերպեաց զսակն (ըզքարն կափարիչ)։ Ոսկիփոր։

ԾԵՐՓԵՄ, եցի. ն. Իբր Հերքել. փաբառեալ. պարզել. *Ի չորիսն օր սարբացոյց ղլոյսն... Ծերքեալ զիուսուն լուսնին իմաման պարածածկեալ Ծագեալ յերկիր. Սարկ. փոմար։

Նեփ. ոյ, ոց. գ. *Ալօփի, ἀλειφή. Litura, oblinimentum. χρίσμα, unctio, unguentatio. (ձ-Թ-սբՀ-) Աքսամատ Ծեփելոյ. իբր Ծեփումն, և նիւթ Ծեփելի կամ Ծեփեալ. (որպէս բուռ, նաւթ, կաւ, մոմ, ևն.) որ և ըստ յն. ասի օծումն. *Նորոգեսցէ զմարմին Նորա իբրև զծեփ որմոյ. Ցոբ. լԳ. 25։ *Ո՞ւր է Ծեփին ձեր, զոր Ծեփեցէք. Եզեկ. ծՁ. 12։ *Ծեփումն կալը Ծէին ուռնել զհաստատուԹիւն որմոյն. Նէեղէկ։ *Բրուտ զսիրտ իւր տացէ առ՝ի վՃարել զծեփ. Սիր. լԷ. 34։ *Մոմակերտ Ծեփօք. Վիլօր. Ը։ *Աւարին կաւ վասն Ծեփելոյ զնուՀիմն. և ապա ական լալ. և Թողին՝ի բաց զծեփ խրՀիմին. Վրք հց. ֆ։

ԾեփԱՆ, ոյ. Նոյն ընդ վ. *Փերիվ բերԹէ՛ի Ծեփածոյ նաւին նաւԹոյ։ յն. *ի նաւին նաւԹոյ. Ը՝՝. փբ. ՙ։

ԾեփԵՄ, եցի. ն. *Ալείφω, καταχρίω, ἐπιχρίω. Linio, oblino, obduco. և ἀσφαλτόω, bitumino. Ծեփով օծանիլ, պատել, բռնել. Թ. սՁԱՄփ, սՁԼաՄփ. * Ծեփել զսուն, կամ զրիմ, զԱնդրանիս Ծեփել բռով, նաւԹիւ, կպրաՀիւԹով, հոլով։ Ծեփել զկաւն՝ի վերայ սչաց։ Ծեփել և գունել. ևն։ *Ծեփեա զսուն քո, զի եկեսցէ գեղեցկացուցիչ զնա զանազան նկարուք։ Յաւուրն նկարեա, և ապա՝ի վերայ Ծեփեցից. Խոսր։ *Ընդ սեամն գրոշմաւոր Ծեփելով (զարիւնն)։ Քան զնդոյնն՝ի յայտոն Ծեփելոյ. Ոսկ. յհ. ՟Ա. 45։ Ե՛ Ֆ. ՟Ե. 5։ *Ծեփեցաւ գաւանն բերանոյ Նորա պատանՃելումն. Եփր. համաբ։

Ծեփկել. Նոյն ընդ վ. (՝ի Ծեփուկ.) *Ծեփկեալ շաղախ. կոլ. ՟Բ. հին տպ. Ծեփեալ. յն. վերագունեալ։

Ծեփոիկ. գ. Ծեփ. և Ճարպ կամ պատրաստուԹիւն և ԹաղանԹ պատեալ։ փիլ. լին. ՟Փ. 48։

ԾեփԱԲԱՆԵՄ, եցի. ը Ծեփել կամ Թեքել զբանն. ԹիւրԹել զնսաս իբր ընդ կատակս. Խոսրով Ծոմակիր. ՖոխտբիոնԻՀ ընԷլ. *Եւ ահա ոչ Ծեքաբանեմ քեզ. Մոփ. ՟Ծ։

ԾեփԱՆՈՒՄ. ա. ս. Ծեքեալ և ԾրԹեալ. Ծոռոռմոռա, Ծոմակիրք. *Զյոսւ նարէն Ծեքածուռ ԾեԹևեԹելն (քարքաոյ). Ճ. Ը։

ԾեփԱԿԱՆ. ա. Թեքական. Ծռեալ. Ծոաձ, Ծոմակաձ. *Ծեքական է բառք ըստ մԺին լեզուաց. Երզն. ՟Բէ։

ԾեփԻՒ, եցի. ն. Թեքել. Ծռել. ԹիւրԹել. կամակորել. ըստ մսի յեղաշրջել. ԷյՀէ, Էյփիրմէ, լէՀէ, փէՀէ. *Որք յոյլ դէմ Ծեքելն կամին զՀոգեՀուաց մարգարէուԹիւնն՝ի քո։ Մի զաստացեալդ Ծեքիցես. Ոսկ. Էօ. Ե հա։ *Մի ոք զբանս այսու Ծեքեսցէ։ Յաղագս Ծեքելոյ զօրՆուԹիւնն՝ Հերձուածողացն. Լմբ. ապ. Ե պրփգ։ *Զա՛ Նուն իմ տէր՝ ոչ յուցի նոցա. Ծեքելով է ընԹեռնլի (Թերևս պարուկաս, կամ՝ զնմանն գուշակելով,) փոխանակ ասելոյ՝ ԹԷ յուցի. Կ՟Ը. Էլ։ *Զբան ասՀատարա. նին մի՛ Ծեքեսցեն, այլ ՃշմարտուԹեՆ հետևեսցին. Նէ. Խդ։ * Մինչտ այնու Ծեքէ զանուանս նոցա՝՝. այսինքն կէսդ անուամբ կոչէ. Նէ. Էզէ։

ԾեփԵՆԱՅ, ի, ից. գ. որ և ԾՆՈՒԾՆԱՑ. Ծեքեալ ձայն կամ Հեղհեղոյ. Ծամածուռ հեգումն. Ծոհիլը, յանը Ծոմակիր։ *Ի յոլնական լեզուածայր փաստածալիկ ԾեՀքենայիցն. Ճ. Ը։

ԾԻՍ, ծիսի, ից. գ. Իբր ԱրարողուԹիւն։ Բառ յհոին դարուց առեալ՝ի յն. ՌէսմՀ՟ս. Ջեսμός. ritus. Նոյն է և վր. Ծէ՟ի. այսինքն օրէն, սովորուԹիւն։ Ոսկիփոր։

ԾԻԱԾԱՆ, ի, աւ. գ. *Իրις. Iris. (իբր Ծիր ածեալ, ածօղ. և այն՝ որպէս Ծիրանազարդ.) որ և կոչի ԳՕՏԻ ԱՐԱՄԱԶԴԱՑ. և ըստ նը գրոց՝ ԱՂԵՂՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ. կամար պատՀէնի և բազմագունի երևեալ յօդս յընդՀարմանէ ՃառագայԹից արեգական՝ի ցօղային ամպս. Ծիրանի գոփ, յանանկ էարՏը գոփ, երկան գոփ, անանկ՝ (որպէս ԹԷ աղեղնակ). ԷլէյՀ սաՀմ, *եՀմանի ըՀոՌՆՀ. *Ծիածանդ է արգարև նշոյլք արեգական սեռն օգով ծածկեալ՝ի վերայ խիտ և հոծ ամպոյ խոնաւագունից. ԱբԾր. ՟Ա. 1։ *Ոչ եղևցի այդու նշան, եԹէ փարատումն անձրևի Ծիածանադ լինիցի։ Ա՛ԼՀ մեք զԾիածանն գիտեմք զի յանձրևաց ցածնուլ լինի. կՏրզ. Ծ։ *Ծիածան՝ի գլուխ նորա. Ցոյժ. Ֆ. 1։ *Սիւն լուսոյ՝ ըստ օլինակի Ծիածանի իջեալ յերկինց. Փոպ։ *Ծիածան լուսոյ. ԼՀբ. պբրփ։ *Աւրէն՝ի յամպի որ մեզ երևի, Ծիածան Ծաղկի. Գ.Ի։

ԾԻԱԾԱՆ ասի լայնաբար և Բահն. * Որպէս՝ի յօդ բազում լինին փայլատունք յատեգակեհ և կամ՝ի լուսնոյ, զոր Ծիածանդ կոչեմք. որոյ էուԹիւ ոչ գոյ։ Ծիածան ասի բահն, որ զարեգակամբ, կամ ամպ զլուսանիւ պարագայի. Հին Բ։

Թոյլ զբակտ փոքրիկ, լինի երբեմն և բուն Ծիածան լուսնի մեծ, այլ նիազ գունովք, իբրև աղեղն սպիտակորակ. որպէս և Ծիածան արևու եԹէ լնցի զմիջօրեիս՝ի վերոյ գՀնոց մեւոց, է որպէս բակ մեծ շուրջ զնովաւ բոլորչի։

ԾԻԱՆԱԾԱԻԱԼ. ա. Ծաւալեալ որպէս Ծիածան կամ Ծիրանի. գեղեցիկ փայլեալ. * Ծիանածաւալ Ծաղկազարձ է բանգախումբ խմաստաիրէ գիւտս բանի. Ցիլ. ոսկ. յհ։ (կի գրելի, Ծիրանածաւալ։)

ԾԻԹՐԱՅ, կամ ԾԻԹՐԱՍԻՆ. գ. որ և ԿԱՄՈՒԽ. Ի բառս գաղիանոսի գԻՀ որպէս յն. պիւԹիա, կամ բիՒՒՀ՟. որ է ազգ վայրի սոխի, կամ սոխ Ծալկի. Πυθίων. Pythion, bulbi genus.

ԾԻԼ. Տ. ԾԻՂ։

ԾԻՈ. որ և ՏԻՏ. և վր. Յ՟Յ՟Յ. Բառ ումՀ։ Ոսկիփոր։ Տ. ՍՏԻՆ։

ԾԻԾԱՂ. գ. Ռամկօրէն ևԹԷ վարի, իբր Ծաղր. և ըստ դէմոց լինի արմատ յաղորդ բառիցդ։

ԾԻԾԱՂԱՊՈՑՆ. ա. Գելοւτερον. Magis ridiculum. Առաւել Ծիծաղելի. յոյժ Ծաղու արժանի. *ԶոնհանՃարան ինդացցուցանէն, բայց էն քան զԾիծաղելին Ծիծաղադոյն ևս. Ա՟Ա ոբս. Ի։

ԾԻԾԱՂԱԽԻՏ. ա. ՟Ս. ՍաՀպ Ծիծաղելով. զուարԹագին. *Աչքն Ծով՝ի Ծով Ծիծաղախիտ Ծաւալանայր. Նբ. փաղ։

ԾԻԾԱՂԱԿԱՆ, ի, ացւ. ա. Գելαστικός. Risibilis, ridendi facultate praeditus. Ունօղ զկարողուԹիւն Ծիծաղելոյ. և ԶուարԹերու. Ծիծաղ ասՀէող, Ծիծաղէրէս. ԷՀ. ԷՃի, ԷՀ՟ԼԷ, ԷՀ՟ԼԷՆ. * Որպէս և մարդոյ (յատկուԹիՒՀ է) Ծիծաղական. քանզի ԶԷ. պՀաև ոչ Ծիծաղի, այլ Ծիծաղական ասի բնաւորելոյին։ ՏարբերուԹիւն, բանական. և յատուկ, Ծիծաղական. Պրէ։ *Սատրա. գրուԹիւն. սլգան, մարդ ուղղորդագնաց, Ծիծաղական, լայնեղունգն. Սահմ. Ֆ։

ՆմանուԹիւն ասի. *Ով Ծաւալեալ Ծիծաղական. Ը. ոք. Բաբէր։ *Ծոմ՝ Հանդարտ և Հեզ չարժմանբն Ծիծաղական զինքն ամենեցուն ցուցանէ։ (Դաշտք Ծաղկաւէտք) զինքեանս ինդամոտաբար և Ծիծաղական անցաւորացն ցուցանէն զանազան և երկին երկին դունաւորուԹիւն. Սարգ. յյ. Ե՟։ Ա՟. պ. Ֆ. (որպէս և Ծաղիկն է իբր Ծաղրիկ, Ծիծաղիկ։)

ԾԻԾԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ասի ըստ յն. ԾԻԾԱՂԱԿԱՆՆ. τὸ Γελαστικόν. կարողուԹիւն Ծիծաղելոյ, յատկուԹիւն բանականի. *Որպէս ԾիծաղականուԹիւն՝ մարդոյ, և խնՆքականուԹիւն՝ ձիոյ. զի միայն մարդ ունի զԾիծաղականուԹիւն. Դամասկ։

ԾԻԾԱՂԱՆՔ, նաց. գ. Որպէս Ծիծաղ. Ծաղր. Γέλως. Risus. *կատակերգուԹեանցն գեղեցկագոյնքն առանց Ծիծաղանաց են. Պլաթ. օրին. Ե։

ԾԻԾԱՂԱՊԻՍ. ն. Որպէս Ծիծաղելով. հեգկի և զուարԹերես երևելով. * Բանիւք աղբիւր յուդ հոսեցաւ, Ծիծաղապէս ծաւալեցաւ. ԼՄբ. ՟Ի ընծր։

ԾԻԾԱՂԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց. ա. Γέλοιος. Ridiculus. Ծաղու արժանի. Ծաղրելի. ԾիԾաղելա. ԻՒ-ԼԷՃԷ, ԻՒ-ԼԻ-ՆԷՃԷ. * Իր ծիծաղելի և գՃուաՃ. Ճ. Ա։ *Ծիծաղելիս վՃռակս եաուն (դիմ). և նոքիմբք այսոքիւք գալըՀելօք և Ծիծաղելեօք զինքեանս Թշնամանեցին. Ա՟ ոբս. Ե։

ԾԻԾԱՂԵԼԻ Է. էիմաչ. Γελάσιμον. Ridibile, risu dignum est. *Ծիծաղելի է՝ի անմաի իսկ զինչ և իցէ աչխատիլն՝ առ ոչինչ հասանելով հաստատուն. Պլաթ. օրին. ԾԷ։

ԾԻԾԱՂԵՅՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ Ծիծաղիլ. ՟ի Ծնդր չարժել. ԾիԾաղՀԷԼ, խնՀայՀՆԷԼ. ԻՒ-ԼԻ-ՆԷՃԷ. *Ժողովեալ զԱՔ կամեցան Ծիծաղեցուցանել զնա. Վրք հց. ԶՁ։

ԾԻԾԱՂԻՄ, եցայ. յ. Γελάω, ἐκγελάω, ἐπιγελάω, καταγελαω. Rideo, irrideo, derideo, ևն. Ծաղկել երեսաց Ծաղղու. ցուցանել զծաղր ուրախական, կամ այպանողական. Ժպտիլ, որ է ԹԷԹև Ծաղր, և քրքջալ. որ է մեծաձայն. ԾիԾաղԻԼ. խնՀալ. ԻՒ-ԼԷՃԷ, խնՀՆԷՃԷ, խնՀՆԱՆ օլՃԱ, ԷՀՓ-ԼԷՆԷՃԷ. *ահա՛ահա ԷՄՃԷ. (իբր. ՃաՀաՃ յորմէ ասՀակ, իսահակ.) *Աբրահամ ԾիԾաղեցաւ, և խօսեցաւ՝ի սրտի իւրում՝։ ԾիԾաղեցաւ սուտա ընդ միտս։ Ոչ ԾիԾաղեցայ։ Ո՛չ այդպէս, այլ ԾիԾաղեցար. (որ էր հաստատուԹիւն ծնանելոյ զիսահակ։) ժամանակ լալոյ, և ժամանակ ԾիԾաղելոյ։ Երանի որ լան այժմ, զի ԾիԾաղեսցին. վայ ձեզ՝ որ ԾիԾաղիքդ այժմ, զի սգայիք և լայիցէք։ ԵԹէ ԾիԾաղէր, ԾիԾաղէր ընդդէմ նորա։ Եւ ասէ դանիէլ ԾիԾաղելով, մի խաբիր աղքայ. ևն. * Ընդ մարմնապէս ԾիԾաղելն՝ առ նմին հեՃէ հոգեպէս. Նբ. Ճ՟։ *Մարմնոյն ԾիԾաղելն փափկուԹի՟։ այսինքն խնգալ. Լմբ. Ճղ։ * (Նաւօղք) հասեալ՝ի ցամաքակէսն՝ ԾիԾաղեսցին. Ագաթ։

ՆմանուԹիւն ասի. *Ուր ԾիԾաղին գեղեցկուԹիւք, և կամ մեծուԹիւք՟. այսինքն Ծաղկին. յն. ուր իցեն. կոլ. Ֆ։ *Եղէրք Ծովու ԾիԾաղելաչք հանդարտուԹիւք ալեացն. ԱՃաբ. ԻՒր։ * Ընդ ԾիԾաղիլ ջուց նորա, որ ազգի ազգի գոյնս ցուցանեն. Վեց-

օր. ☩ : *Բարի է Ծով՝ի խաղաղ ժամու ծիծաղելով՝ի գոյնս երկին երկին զարդուց. Վ.ԵՐՏ. Ջն:*Շինէ զքարաբլուրն ապալանս, ընդգէմ ծիծաղելով Ծովուն՝ի հիւսիսոյ. Ածբ. ա. 11: *Ծովին՝ի միջի իմ ծածաներ, քաղցրիկ օդովքն ծիծաղէր. Ը. ԵՐԵՑ:

ԾԻԾԱՂԻՄ. իբր Ա.յատնել, ծաղր առնել (հնդ. պորաս. կամ՝ի վերայ). *Ծիծաղեացի զնոքօք: Զնովաւ ծիծաղեսցին: Ծիծաղին կամ մի ծիծաղեսցին զնոսա: Ան. արգելաց զնոսա, և ծիծաղէր զնոքօք: Ծիծաղեալքդ զկորստեամբ ձերով. ևն: *Զծիծաղելն զմեօք, և զարհամարհելն. Խոր. Գ. 68: *Ծիծաղեր զասացուածովք նորա. Մ.ԵՐ. ԵՐԵՑ: *Ոտն հարին, և ծիծաղեցան՝ի վերայ դէպս[1]ԵՔ նորա. ՈՂԲ. ա. 7:

Ցն. ոճով. հ.յց. հնգ. ըստ ամենայն նըշանակութեանց. *Զայն իրս ծիծաղին, զոր պարտ է վշտանալ. Ոսկ. յհ. Ը. 17: *Զայն ծիծաղելացայ, զի ևն. Վ.ԵՓ հղ. ԻԷ: *Ծիծաղին զնորա տկարութիւն: Զպտուղն նախատեին, և զքուրծն ծիծաղէին. Լ.ՓԸ. ոզ:

ԾԻԾԱՂԱԿԱՆ. ա. ած. Զուարթ ծաւալեալ. գեղածաւալ. ծիծաղբէրս կերպով. ՅԻՒԼ ԷՒԼԻ. *Քազցրաճաշակ ծաւալմամբ՝ ծիծաղածաւալ վտակաւք, ծով ծիւրանափայլ և երկնանման. Տաղ:

ԾԻԾԱՂԿՈՏ, ի, ացի. ա. Γελοιαστής, γέλων. Facetus, scurra, ridens. Որ դիւրաբաւ կամ սուեպ ծիծաղի. ծաղրասէր. և Ծիծաղեցուցիչ. *Փոխանակ ծիծաղկոտի՝ մտաբուհոյ. Աբեր. Նոր կիր: *Երևանի տայ սգաւորաց, և եղուկս կոչէ զծիծաղկոտս. Ոսկ. մ. ա. 6: *Ոչ է պարտ ծիծաղել, և ոչ ծիծաղկոտացեալն ունել զայնին համբերել. Վ.ԵՓ հղ. յ: և Բրս. ՀԽՆ: *Մեզայ ծիծաղելով, և ծիծաղկոտացն յանձին ունելով. Մաղ:

ԾԻԾԱՒՆ, առ. առուն, առուտք, ուանց. } և ԾԻԾԵՒՆ, ծ. առն, ծառուտք, ուանց. } գ. Χελιδών. Hirundo. Թռչուն փոքր՝ հասմակ սեաւ, արագաթռիչ, բազմաձիչ, որ գարնանի եկեալ դնէ բոյն յառաստաղս. ԾԻԾԱՒՆԻ, ԾԻԾԵՒՆԻ. Գըլուխ, էրեսս., էերէսդս., աչեցի: Տատրակ և ծիծառն թըռչունք ձագերի: Ց.ՈՐԴ. ԼԷ. 14: ԵՐԵՄ. Ը. 7: *Ձուկիկանք, և ծիծառունք, և ձնձղուկք. Թղթ. ԲԾ: *Մի ծիծառն ոչ բերէ գարուն. Ածաբ: *Նուագաւոր ձայնք ծիծառանց. Փիլ. այլաբ: *Համեմատեաց զարծուի ծիծառան. Մագ. Ն ԵՐՒ. ՎԵՐ: *Եւ ծիծառան յառաջ քան զաշունն՝ի ջերին աեզս՝ի ձմերոց երթալոյ. ԵՒՒԻ: *Եկին նոյեկ ծիծառունք. ԵՒԻ. Ը: *Բանաւոր ծիծառունք. Սարգ. ա. պ. Ը:

ԾԻԾԱՒՆ: *Ագծ. Luscinia. որպէս Սոխակ. որ և ԾԻԾԱՒՆՈՒԿ, և ԾԻԾԱՒՆ ասի. պիւլպիւլ. *Երկրաւոր հրեշտակն, և երկնաւոր մարգն, ծիծեռն քաղցրախօս և բազմաբարբառ, առաքինութեաց գանձարան... ծիծեռն ոսկեբերան (չհ. ոսկեբ.) ՃՀ. յն: *Փախչի ծիծառն (յն. ուիφών). ընդաւրսնացեալ լինի ծիծառնուկն (յն. խελιδών). Նխս. Երփ: (այլ Թերևս առաջինն դրեալ էր ծիծառնուկ, և երկրորդն՝ ծիծառն:)

ԾԻԾԱՒՆՈՒԿ, նկի, կաց. գ. Ագծών. Luscinia. Սոխակ, կամ իսօնակ, քաղցրաձայնն՝ի Թռչունս՝ի չափ ծիծառան, մոխրագոյն կամ Թուխ. այեգուլի, կամ ուիφών քան յն. պլպօւլ, պիւլիւլ, հեզոյ փեսնիան. *Նուագաւոր ձայնք ծիծառանց, ծիծառնիկ կաց: Կեռնեխք և տատրակք և ծիծառնուկք՝ ոչ միայն երգիլ քնաւրնեալ են. Փիլ. այլաբ. Ն լխս:

Մերթ Նոյն ընդ ԾԻԾԱՌՆ. ունի. ծիծառնի, ծիծառնիկ. գըլուխդ, էրեսդ. Նոյն. էրեփ:

ԾԻԾԵՌՆ, ծիծառունք. Տ. ԾԻԾԱՌՆ. իսկ ունի. ծիծեռնին կամ ծիծառնիկ ասի Անիւ, ընդ որ ձգի լար կամ պարան, զի հանէ զձայն որպէս ծիծառն. Մագաբս:

ԾԻԴ, ծղոյ կամ ծղի. գ. Καλάμη. Stipula. որ և ԾԻԼ. ԾԵՂ. ՃԻԻՂ. ընդ ԾԻԻՂ կամ ԸՆԶԻԻՂ. Շառաւիղ բուսոց. և ցօղուն. եղէգն և բուն խոտոց. ծղօտ. ծիլ. ծէգ. ճաղ. փալ. ինձկ գամբ, ձիլ. (վճիլ, պրատ). *Ծղով և եղեգամբ պատել, և հրոյ ճարակ տալ. Աղաղ. ՀԸ. 29: *Որպէս ալա հրեղէնս՝ի մէջ ծղի անկեալք՝ ոչ չար ինչ կրեին. Ոսկ. գծ: *Ի մերնաւրնծոց՝ ծիլ ոսկեգաղոյ՝ կոյս քեզ գընդանոյ. Գնձ: *Ի ծայրս ոսսոց՝ բերեալ պատուղ ծիլ ծայր ուներ զուսոյն(կամ զուսոյն)երկնից (խաչն.) Տաղ:

ԾԻԼԳԻՒ տուեալ որպէս ունի. ՝ի գիրս Վօրի:

ԾԻՆ, ծնի, ից. և ծնունք. (լծ. սանս. ճան. յն. γένεσις, γένεσις). Γένεσις. Genitura, generatio, origo. γενετή, nativitas, ortus. ԾՆՈՒՆԴ. ծագումն. բուն. փղոյն, ասլ, զմե. *Ըստ իննեկին զքաջաքերս ծինն ընկալեալ. փիլ. լին. Ճ. 56: *Զամսոյս՝ նոյն ցուցանէ կատարեալգոյն ծնունք. Պիս: *Գետոց հաւաքումն եղեալ՝ հեղաբար առ ասահմանօք նոցա, ծնիւք լերամբք, և եզերօք գաշտին. Խոր. ա. 11. իբր ՝ի սաորոտե կամ ՝ի հիմանց լերանց:

ԾՆ. Խորշ մայրենի արգանդի. համք մօր. և Սաղմն. (որպէս լծ. ընդ կին. որ ըստ յն. γυνή. ար. կին, կէնէք). *Յորժամ իշլանէ սերմն ՝ի յաչակոյսն ամանոյն, որ կոչի ծին, յայնժամ լինի արու. Ոսկիփոր:

ԾՆ. Նիշ և սպի բնական. պէնէկ, պէնկ. *Նշան կամ սպին, կամ ծին կայ ՝ի կուրծն: ԾՆԻ ՝ի յիրես. Աղաթ:

Ի ԾՆԵ. իբր ՀՐ. Ἐκ γενετῆς. A nativitate. ի բնէ. անդասին ՝ի ծննդենէ. *Ետես այր մի կոյր ՝ի ծնե. Ցհ. Ի. 1: *Զոր օրինակ Թէ ոք ՝ի ծնե կոյր ՝ի լոյս եկեալ. Լ.ՓԸ. ոչ: *Ննջքինի ՝ի լուն ՝ի ծնե իւրմէ. Եսա. պհՐ. Ի. 3: *Զծնե (այսինքն զի ծնե) կալն գնացուցաներ. Սարգ. ա. պ. ա:

ԾՈՏ. ծոտ, ից. գ. Στρουθός. Passer. որ և ՁՈՏ. ՃՆՃղուկ, որոյ ձայնն լսի իբր ծիտ ՀՀՐ. ՃՆՃուղ. սերէք. փՒՃՃՒՒՓ, ոսկՓՈՐ. սանս. լՒՒՓա. *Ի ծայրս երգից ծըտից լինել գուշակեն. Մագ. Լ:

ԾՈՐ, ծրոյ, ով. կամ ծրի, բաս. գ.(լծ. յն. ἔρεφω. լտ. ՃՐՈՍ. ումկ. ՀՀՎԻ, փՎՐ). աեւս և ՀՈՒ. Γύρος, χύκλος. Gyrus, circulus, orbis, ambitus. Շրջան. շրջանակ. շրջապատ. գիծ կամարաձև. ոլորտք. սահման բոլորեալ. Բուրգփէը ծայրէ ՝ի ծայր. *Որ ունի զծիր երկրի. Ես. Ի. 21: *Ընդ ծիր երկնից շրջեսցի. Ցոբ. ԻԲ. 14: *Ծիրն երկնային. Ը. ՈՐԲ: *Ծիր ածեալ շուրջ զերեսեամբք. և լարս գահակեալ. Թղթ. ԲՈՐՈՒ: *Եթէ ըստ կենդանութեան՝ի գուրս եհեալ արեգակն գնայ ընդ ծիրսն. Փիլ. ևն. Ի: *Ընդ ծագս աւեւ զերացս, և ընդ ծիրս եզերացս ՝ի ծիրս աստղաց: Ծիրս նահանջման վշտաց տագնապի, սահման կենաց չընթացս ախտի. Նոր: *Անիւքն՝ի մի ծրոյ վերայ երթային. Նր. Եզեկ: *Զվերինս և զներքինս ընդ մի ծրով փակեաց. Ոսկ. գա: *Իբր զարեւանանց խիտ և գեղեցիկ ծիր. Խոր. Ի. 39: *Եւ ոչ ընդ ծրաւ (կամ ծըրով) անկանի (ւռճ, կամ յաւխտանն). ՍԷՓԷՐ. ա: Սարգ. ա. պ. Ի: ԲՆՒՒ: ՄԷՌՒ:

ԾՈՐ ԳՆԹՈՆ, կամ ԿՆԹՈՆ ԾՈՐ. Γαλαξίας κύκλος. Galaxia, circulus lacteus, via lactea. Ա.յսպէս ըստ յն. ոճոյ՝ կաթնագոյն երևեալ կամարն երկնից աւելի լուսաւոր՝ խտութիւն մանր աստեղաց հոծեալ. որ ըստ հյ. ՑՈՐԴԱՓՈՂ, կամ ՀԾՑ ՑՈՐԴ ԳՈՂԻ. ոմանք օղըբոի, ղեհեղէշն, հաճիկէր էօլս. *Իակ կաթինն ծիր ընորին ինքն զինքն թոյն զկցորդութիւն ընկալաւ, զրոյց և այլ աստեղք. փիլ. նխ. Ի: *Ցալուգս կաթին ծրոյ: Զկաթին ծիր մեք սովորեցաք քնաբոսութիւն յարդգողի հետ անուանել. Ը.ԻՐ:

ԾԻՐ. ա. որպէս Զուր, կամ ցիր. Πολύχεως. որ է Թափուր կամ սին յոյժ. *Թոյլ և ծիր քնութեան (օգոյ). Վ.ԵՓ:

կամ որպէս Համասփիւռ. *Ծիր ծայրագունին ծաւալումն արփւոյն յոգիս նշոլից. Տաղ:

ԾԻՐԱՅԻՆ, նոյ, կամ } Որ ունի զծիր
ԾԻՐԱՅՆ, նոյ. ա. } գեղեցկածաւալ կամ ամենածաւալ. *Արփիսատսկիզ Ճառագայթիւք փայլեալ ծիր՝ի ծիրանեայ վառ՝իվառեալ զդէմս (ՅՈՒ ևկեղեցի.) Նոր. փաղ:

ԾԻՐԱՆ, նոյ, նով, կամ նի, նաս. գ. Պարկուճ. Պատուղ զեղին կամմրատակ, ա նոյն Թթուաչ. Հընձիւղ ինձաքոնը էրմէնի, փայխի, էեյոի. որոյ միջուկն է անոյշ. և պէրփոլի, լեզի կորիզով: Յն. լտ. և իտ. խնձոյր հայոց ասեն. (Malum) Armenicum, Armellino, meliaca, albicocco. կամ Προκόχκιον. Bricoccon. Bricoccoli. որ է ալաւաղեայն բաւիս Պարկուճ: Բ.ՎԻՐ: Վ.ՓՓ: *Ի միասին ասլոր և գամոն և ծիրան ամբաստանեցան. Մի. ասաք:

ԾԻՐԱՆ ասի և ծառն, կամ ԾԻՐԱՆԻ ծառ. զոր չէ պարտ չփոթել ընդ բառն ԾԻՐԱՆԻ, յորմէ են յաղորդ ածանց բարդութեաց:

ԾԻՐԱՆԱԳՈՅՆ. ա. որ և ԾԻՐԱՆԳՈՅՆ. կարմիր իբրև զծիրանիս, և կանաչագոյն փայլուն. *Ծիրանագոյն ալիւն. Աբեր. Ը. 6: *Ծիրանագոյն իբրև զանագ. Մագ. ՃՓ: *Շափիղեայն ծիրանագոյն է. Նր. Եզեկ:

ԾԻՐԱՆԱԴԻՏԱԿ. ա. Իբր ԾԻՐԱՆԱՏԵՍԻԼ. ծիրանաշուք. ծիրանաղարդ. Թագաւորական. *Որպէս զգեստս ինչ Թագաւորական ծիրանագիտակ. Պրոկ. յոբ: *Ամբաղաւորեան լինին գաւիթք, ՝ի ծիրանագունեան լինին գաւիթք, ՝ի ծիրանագործական երրորդութեան հանգչելով բազմականս. Բբս. ագաչխ:

ԾԻՐԱՆԱԶԱՐԴ. ա. ԾԻՐԱՆԵՐՁ ԶԱՐԴԱՐԵԱԼ. ծիրանազգեաց. *Ծիրանազարդ կայսերական պատուով: Զհայրենեացն լըքանելով ծիրանազարդ զինուք. Խոր. հՒՒՓ: *ԾԻՐԱՆԱԶԱՐԴ ՅՈՐ ԻՒՂՈՒՆ ՍԿՐՏԱԼԵ. Անան. ԷՒԼԶ:

ԾԻՐԱՆԱԶԱՐԴԵՄ, հցի. ն. ԾԻՐԱՆԵՐՁ կամ պատուական և արքունի ապառնեալ զարդարել. *Զոր բեսլեհէն այն ապրագործեալ ծիրանազարդեաց. Անան. ԷՒԼԶ: *Օրհորդք խաչազգեայք ընդ նմա ծիրանազարդեալք. Խոր. հՒՒՓ:

ԾԻՐԱՆԱՁԳԵԱՑ, զգեցի փց. } Πορφυροφόρος.
ԾԻՐԱՆԱՁԳԵՍ, ի, ից. } Purpura amictus.
ԾԻՐԱՆԱՁԳԵՑԻԿ. ա. } Որ զգեցեալ է զծիրանիս, կամ զարքունի զգեստս, և որ ինչ հայի յայնպիսի փառաւորութեի. *Ծիրգաբատուսկիզ և ծիրանազգեաց հյուսափառ ոգոյն կոյս. Ը.ԻՐ: *Երկրորդ ագաճն ծիրանազգեաց եղեալ (Ի վերնուրագ). Զ.ԻՐ. ԼՒ: *Կին ումն ծիրանազգեաս: Ա.ռ ծիրանազգեաս արքայն. Խոր. ա. 25. և հՒՒՓ: *Ա.յսօր պսակիս արքայ՝ի հեթանոսաց փշոք՝ ծիրանազգեաս արքՀնաւոր եկեղեցւոյ փեսայ. Տաղ: *Ի ծիրա-

նազգեստ և յոսկեհուռ պատուոյս. Ճ. Բ: *Ծիրանազգեստեալ մնքրութիւն: Դատեցք զի ծիրանազգեստեալ. խոր. հատ: *Մարգարտափայլ ծիրանազգեստեալ: Ոսկեթել քանդակ ծիրանազգեստիկ կայսերազարմից Թագ պարծանաց. ԳԻ:

ԾԻՐԱՆԱԹԵԻ. ա. Որոյ թևքն են ի գոյն ծիրանեայ, կամ ոսկեփայլ. *Ի վերոյ աջոյ ձեռին իւրոյ ունէր իսաչ մի ծիրանաթև. ՍԻՒՆ. ԲՂՔ. ա՚՚ պար. ան՚՚ի՚՚:

ԾԻՐԱՆԱԹՈՑՐ. ա. Որ ունի զԹոյր կամ զգոյն ծիրանւոյ. ծիրանագոյն. *Ծիրանաթոյր մանուշակայն վարդագեղեալ ունիս հիւսակ. ԹԷՈՓՈՐ. Ի՚՚ա:

ԾԻՐԱՆԱԾԱԳ. ա. Որոյ ծագն կամ ծագումն է հանգոյն ծիրանւոյ. ծիրանածայր. ծայրակարմիր. *Ակն արևու ծիրանածագ և ոսկեձաձանչ լուսով. Ո՚՚ԻՒՓ:

ԾԻՐԱՆԱԾԱԼԻԿ. ա. Ուռնոյ զծաղկիս ի գոյն ծիրանւոյ. ծաղկեայ վայելչազարդ. *Զարդարեաց մեծապայծառ ծիրանածաղիկ ոսկեթել անկուածով. Ա՚՚ղ. Գ. 9:

ԾԻՐԱՆԱԾԱՅՐ. ա. Որոյ ծայրքն են ի գոյն ծիրանւոյ. ունօղ վերջաւորս փոլիփոլեալս. *Ծիրանածայր ընձիւղք, և երփնագեղք. Նար. ա՚՚ա՚՚ի՚՚: *Կիպրացի ծիրանաձայր գաստառակաւս սրբէ զբերանն ,,. իբր ընդ ընդիլանդը մաքրամա. Մ՚՚ի՚՚ Ծ. Վ՚՚ի՚՚ Ա՚՚ի՚՚ Ո՚՚ի՚՚ի՚՚:

ԾԻՐԱՆԱԾԱՒԱԼ. ա. Ուստի ծիրանին ծաւալի, այսինքն ելանէ ներկին ծովու ծիրանի. և երփին երփին ծածանեալ. հեղեղի, հեղեղեալ. *Խիտ ընդ ծիրանածաւալ ծովային ծոցոյն ասպարէզ. Նար. խը: *Ծոմիկ ծիրանածաւալ. Ամ՚՚. ՆԻԼ: Մաթ՚՚:

ԾԻՐԱՆԱԾԻՆ, ծնի. (Որփւրոգեննւտին), ԾԻՐԱՆԱԾՆՈՒՆԴ. (տզ. Porphyrogennita, in purpura natus. ի ծիրանիս այս ինքն ի թագաւորութեէ հօրն ծնեալ. արքայածին. արքայորդի. որ և ասի՝ գոգ, յն. ձայնիւ՝ ի՚՚ ձ գարձ և այսր՝ Պերփեռուժէն. *Ծիրանածին զարդու զաւակաց. Ագաթ: *Քոռապս ոչխալ ինքնակալ ծիրանածին: Ծիրանածին արքայ կամ թագաւոր: Ծիրանածնունդ արքայ. Շ. ԲՂՔ: ԼՂ՚՚. ՍՂ: Մ՚՚ա՚՚. յայոց. ՌՂՔ:

ԾԻՐԱՆԱԾՈՒԻԿՆ. ա. Որոյ ծուէնն կամ նիւթ զգեստուն է ծիրանի մեծագին, պատուական. *Ծիրանածուէն կերպաս սիւք պաճնեաց. Նար. խը:

ԾԻՐԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որփւրեոս. Purpureus. Որոյ նիւթն է ծիրանի. ծիրանեգոյն, կարմրափայլ. *Պատմուճան ծիրանական, և արիւնական. Աւ՚՚. յա՚՚ա՚՚:

ԾԻՐԱՆԱԿԻԶՆ, կի՚՚ ԾԻՐԱՆԵԿԻԶՆ. ա. վառեալ կամ պայծառ փայլեալ գեղմամբ ի գոյն ծիրանւոց. *Ձանկայր տեսանել զծիրանակիզն (կամ զծիրանեկիզն) ոչխարն, որոյ արիւնն զաշխարհս գնեաց. Ո՚՚ի՚՚ ի՚՚ պ՚՚ա՚՚ե՚՚ա՚՚:

ԾԻՐԱՆԱԿԻՐ, կրի, բաց. Տ. ԾԻՐԱՆԱԶԳԱՑ. *Տեսէք, զինչ հատուցումն ընկալան բեհեզազգեստքն, ծիրանակիրքն. ՄԾԲ. ԺԲ:

ԾԻՐԱՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ծիրանեգոյն ներկանիլ. ծիրանազարդիլ. *Ոչ կարմրու, Թէ իւիք չառագունեալք (ի հաղորդիլն), այլ արեամբն քոյ ծիրանացեալք. Ո՚՚ի՚՚ ի՚՚ յա՚՚: Նա՚՚ա՚՚յ. Վ՚՚ՐՂԲ: * Ծիրանացեալ ի մարտիւրոսական արիւնէ. ԹԷՈՓ. ԼՈ Ի՚՚:

ԾԻՐԱՆԱՆԵՐԿ, ի, աց. ա. Որփւրոցծ. Purpurarius. Ἁλουργὸς. Marinae purpurae colore tinctus. Ներկարար ծիրանեայ կամ ի գոյն ծովու ծիրանւոյ. և Ներկեալն նովին գունով. *Վերակացու ոստիկան ի վերայ ծիրանաներկացն (իրաց՝) որ են ի ծուր քաղաքի, կացոյց զնա. Ե՚՚ա՚՚. պա՚՚. Ե. 30 կամ 32:

ԾԻՐԱՆԱՆԵՐԿԵԱԼ. իր. Որփւրոբաֆիչ. Purpura tinctus. Ներկեալ ի գոյն ծիրանւոյ. *Ագեամբն իւրով ծիրանաներկեալ. խոր. հատ՚՚:

Եա՚՚ն. Որփւրոբάπτων. Purpureo colore tingens. Ներկեղով ի գոյն ծիրանւոյ. *Եա՚՚ զաշտանակն ծերանաներկեալ երանկոմն՝ որ ի կոպնոյն աղբերաց. Մխոց. խը:

ԾԻՐԱՆԱՎԱՃԱՌ, ի, աց. ա. գ. Որփւրόπωλης, ἁλουργοπῶλης, λις. Venditor purpurae, quae purpuram vel purpuream vestem vendit. որ և գլխ ԾԻՐԱՆԱՎԱՃԱՌ, կամ ԾԻՐԱՆԷՎԱՃԱՌ. վաճառօղ ծիրանեայ, արքունի կերպասուց, ծիրանեգոյն զգեստուց. *Կին ոմն՝ անուն լիդիա՝ ծիրանավաճառ (կամ ծիրանեվաճառ, կամ ծիրանէվաճառ). Գծ. ծՂ. 4: *Դա՚՚նիէլ մանուկ ... և ծիրանէվաճառն՝ խանթի տիկին. Ո՚՚ի՚՚. ՀՂ. 18: *Կինն ծիրանավաճառ (կամ ծիրանէվաճառ) ի խանութ նաւէր. Բր՚՚. Տրէ: *Անապատ գնէզելիկ պատրաստել ի բանէն իմ ինձ վճիռ կնքեալ և զծիրանէվաճառ կինն, և որք նման սորին. ԼՂ՚՚. ՈՂ:

ԾԻՐԱՆԱՅՈՑԱՆԵՄ, յոցի. ն. Ներկանիլ ի գոյն ծիրանւոյ. ծիրանազարդիլ. *Արիւնն զիաչն ծիրանայուցեալ. Ո՚՚ի՚՚. ՀԳԲ: *Մարարիրոսք զեկեղեցին քրիստոսի ծիրանայուցին արեամբն իւրեանց. ՀՀ՚՚յն:

ԾԻՐԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἁλουργίδα περιχείμενος. Purpura amictus. Ուռնոյ զանձամբ զծիրանիս. ծիրանազգեաց. *Ուն ի ծառայս վկայդան, որ և Թագաւորաց տիրեն, որ ծիրանաւորին հրաման տան. Ո՚՚ի՚՚. ՀՂ. 22:

ԾԻՐԱՆԱՓԱՅԼ. ա. Ծիրանեաք կամ որպէս զծիրանիս փայլեալ. կարմրափայլ. և կանաչազգեաց. կապուտակ փայլուն. *Ծիրանափայլ ակն տուաւակ. Գնչ: *Զկապուտակ ծիրանափայլ դաշտաձև ծոմն. Ագծ՚՚. ա. 11: *Մաքրագործակ ծիրանափայլ ծովուն գոլով ընդունակ. Ա՚՚ան. ՆԻԼ: *Ծովք ծիրանափայլք՝ ներկեալք արեամբն քոյ (այլ առաքեալք). Տաղ:

ԾԻՐԱՆԱՓԱՌ. ա. Որփւրόδοξος. Purpura decoratus, purpuratus. Ծիրանեաք փառաւորեալ. ծիրանազգեաց. Թագաւոր, և Թագաւորական. ծիրանազարդ. շքեղափայլ. *Ծիրանափառ օգոստակաց նացն. Ագաթ: Կրիան: Խոր. հատ՚՚: *Ծիրանափառ զարդու շքեղացուցանէ. Շ. ՄՂԲ: *Ծովղիկք ծիրանափառք. ԵՐՂ. լբ:

Իբր ՏՀ. Փառաւորութէ ծիրանեաց. ծիրանափայլ զարդուք. արքայակերպ. *Իբր շքեղաշուք զարդու ծիրանափառ զարդարեաց զառ. ՁՀ. յՀ. ՆԻԼ: *Պատկեր Թագաւորի նախ կապարով ծրագրի ի տախտակի, և ապա ծիրանափառ շքեղանայ. Տծոկ:

ԾԻՐԱՆԵԳՈՑՆ. Տ. ԾԻՐԱՆԱԳՈՑՆ. իբր վարդագոյն կարմիր, և կանաչագոյն, կամ կապուտակ փայլուն. *Ծիրանեգոյն ներկանկին (արեամբ). ԵՐՂ. լբ: *(Զծովու) զծիրանեգոյն ալիսն՝ լեռնաձև կուտակեալ. Ագծ՚՚. Ը. 2: *Ակն շափիւղայ ծիրանեգոյն է որակոյ ըն: Շափիւղայ է ծիրանեգոյն. Նէ. ՆԻԼ: Տծոկ: *Կոնքն՝ յոր լուաց տէրն զոտս աշակերտացն, նոճի փայտ էր ծիրանեգոյն՝ փորած. Ո՚՚ԻՒՓ:

ԾԻՐԱՆԵՎԱՃԱՌ. Տ. ԾԻՐԱՆԱՎԱՃԱՌ:

ԾԻՐԱՆԵՐՓՆԻՄ, եցայ. յ. Երփնաներկեալ զարդիւ՝ ի գոյն ծիրանւոյ. ծիրանանալ. երփն երփին ծիրանաներկեալ գտանիլ. *Ի ծայր դագաղեան ունելով զծաղկեալ նշան խաչին ծիրանաերփնեալ ճծային արեամբն. ՁՀ. ԻՀ. ՆԻԼ: *Զհաւատացելոց զսիրտս արեամբն քոյ ծիրանաերփնեալս. Ո՚՚ի՚՚ ի յոր: *Լերինք ծաղկաւետեալ ծիրանաերփնին. խոր. Լբդ՚՚:

ԾԻՐԱՆԷԶԱՐԴ. ա. Ծիրանազարդ. ծիրանազարդեալ: Իսկ գ. Որփύρα. Purpurea vestis. Ծիրանի զարդ. Հանդերձ ծիրանի. ծիրանի. *Որ զծիրանէզարդն նեղուԹեանց ի պատերազմի անդ զգեցան. Ե՚՚ագբ. ժ. (կամ Նեղ՚՚ ըստ յն:)

ԾԻՐԱՆԷԳԵԱՑ. ա. Նոյն ընդ ծիրանազգեաց, և ծիրանագգեցիկ. *Զարդարէր զնա ծիրանէզգեաց փառօք. ՁՀ.ԿԲ:

ԾԻՐԱՆԷԾԱՂԻԿ. Տ. ԾԻՐԱՆԱԾԱՂԻԿ. *Զարդարեաց ի զարդ ծիրանէծաղիկ ոսկէԹելնկարագործ անդուածոց. Ա՚՚ղ. Գ. 30:

ԾԻՐԱՆԷԿԻՉՆ. Տ. ԾԻՐԱՆԱԿԻՉՆ:

ԾԻՐԱՆԷԿԻՐ. ա. Նոյն ընդ ծիրանակիր. ծիրանազգեաց. *Ծիրանէկիր շքեղազարդ Թագաւոր. Կ՚՚ը. ծԲ:

ԾԻՐԱՆԷՎԱՃԱՌ. Տ. ԾԻՐԱՆԱՎԱՃԱՌ:

ԾԻՐԱՆԷՓԱՌ. Տ. ԾԻՐԱՆԱՓԱՌ. *Ծիրանէփառ և ոսկեձամուկ զգեստիւք. ՁՀ. ԼԲ:

ԾԻՐԱՆԻ, նւոյ, նիք, նեաց. գ. ա. Իբրու գոյն ծիրան պտղոյ, կարմրերփեան՝ ոսկեփայլ գեղին կանաչախառն. (լծ. և Թ. ՂԷՐ, ՂԷրՊԱԻ. և ՍՈՐԸ.) կամ որպէս գոյն ծիածանի (ծիրանի գօտւոյ), յորում է սմենայն ապգ փայլուն գունոց. քանզի և ծիրանի ասի ուչ միայն վարդագոյնն, և ոսկեգոյնն, այլև փայլուն մանուշակագոյնն, կապոյտն, և կապուտակն, ծովագոյն, երկնագոյն. (յն. ῥοῤῥέρα. լտ. purpura. լծ. հյ. փրփուր.) եբր. էրկիվան, արկէվան, արկուան. Թ. պ. ար. գըրՂԲ, խակերԱԲ, խաբաղան, ՔԲԷՔԲԷ, պէրՔԲԷ:

ԾԻՐԱՆԻ. իբր գ. որ և ԾՈՎԱՈՒ ԾԻՐԱՆԻ. Որփύρα, ἁλουργών. Purpura, purpureus color. Ներկ խեչեմորթի ծովուն կամ ի կոկորդի կոնքեղի գտեալ ի ծոլն սիւրոսի կամ ծուրայ, և նիւթ կամ հանդերձ արքունի նովաւմբ ներկեալ. *Գտեալ կոնքեղ՝ եկեր, որով այժմ ներկեալ լինի ծիրանին: Քաղելով առ ծովեզերքն զկոնքեղն, և նովաւ կալմէին զծիրանին. Նոնոս: *Կապուտակ, և ծիրանի, և կարմիր կրկին: Ի բեհեզոյ մանելոյ, և ի կապուտակէ, և ի ծիրանւոյ, և ի կարմրոյ մանելոյ: Կապուտակաւն և ծիրանեաւն, և կարմրոյն: Զկապուտակ, զծովու ծիրանին: Բեհեզս և ծիրանիս: Վարսք գլխոյ քոյ իբրև զծիրանի (ոսկեգոյն): Ծիրանիս զգեցեր: Զգեցուցին նմա ծիրանիս. ևն: Իսկ Մրկ. ԺԵ. 17. և 20. *Քաղամիդ կարմիր և ծիրանիս ,,. յն. լոկ, ծիրանի:

ԾԻՐԱՆԻ. իբր ա. Որփύρεος, ους. Ἁλουργὸς, οῦν. Marinae purpurae colore tinctus, purpureus, um, violaceus. Ծիրանական. ծիրանեգոյն. կարմրերանգ, բոցագոյն, վարդագոյն. և Մանուշակագոյն. և Ծովագոյն. և երփն երփին. գըրՂԲ, պաԲէ բէՒ, ալ, ՀԷՒԼԻ. *Կարմիրն ընդ սևի և ընդ սպիտակի խառնեալ՝ ծիրանի (լինի). Պղաթ. փՀ: *Հանդերձս ծիրանի: Հանգերձս ծիրանիս: Ծածկեացեն զնա հանդերձիս համակ ծիրանեաւ. ՁՀ. ԺԲ. 2. Ե 5: ԵՂՒ. ԻՓ. 12: Թ՚՚ոց. Բ՚՚. 13: *Եւ զձէղոյն նորա ծիրանի. ԵՐՓ. Փ. 10: *Կազմեալս զլարեաք ծիրանեաք. Ե՚՚ի՚՚.

ա. 6։ *Բոց ծիրանի 'ի գուբս ելանէր. Լսող. ծ։ *Երկնէր և ծիրանի ծով. խոր. ա. 30։ *Ծով... ընդ ծիծաղել ջուրց նո. բա ... ազգի ազգի գոյնս ցուշանէն ղերին երին նարօտոց, մերթ ծիրանւոյ, մերթ կապուտակի, մերթ ուանակ երանգաց. վէպ. ք։ *Միագոյն և նոյն անձրև մա. տուցեալ 'ի վարդ՝ կարմիր երին հարկանէ. և ծիրանի զմանուշակին երևեցուցանէ. կուչիք։ *Ծով ծիրանի ալեաք զուարճացեալ. գնչ։

ԾԻՐՏ, ծրտի. ե. Ազգ թռչնոց, և փա. նաքի կենդանեաց. փայ. *Բազէի ըզ. ծիւռն ծորեալ. Մագ. իա։ *Ազանոյ ծիրտ։ Ճանճի ծիրտ։ ճնճղկու ծիրտ. վպխ։

ԾԻՒ, ծուոյ, ոց. ե. թառ ինչ ընդ վ. *Ծուք և քակղք 'ի կրակ մի եկեսցեն, կամ մի այրեսցին. Եզնէ. ք։ կամ գուցէ նոյն ընդ Ծուէն, իբր արմատ նորա. փորձ. էալբվա. և ըստ այլ ձ. ծիւղք, իբր խոհա. կէսր կեօփ. և ամենայն նիւթ անպիտան՝ իբր յանարգութիւն կրակի։

ԾԻԻՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Nosepòç. Morbosus. Φθινάς, tabificus. Որ ծիւրե, հալէ, և մաշէ հիւծուածութեամբ. ուսոի ծիւրա. կան ախտ կամ ցաւ ասի մաշարարականն, Թանչն, և ամենայն մահաբեր հիւանդու. թիւն. բաթաի ցաւ, փորհարուկի, վերեմ, ևն. *Յախտ ծիւրական մահու ... ապաւեսցին. Երեմ. ծ։ 15. ուր ծ. 3. ասի, *Ծիւրեալ ախտիւ մեռցին ։։ *Ծիւրական ցաւոք ջե. րեալ վախճանեցաւ. Նա փր. ա։ *Հիւան. գուածի ծիւրական ախտին. Եպիփ. ոչ։ *Ծիւրական ախտիւք պաշարեալ։ Ծիւ. րականն հարեալ դժնդակութիւ՝ ընձեռէ կորստեան. Գիւ։

ԾԻԻՐԵՄ, եցի. ն. (լծ. ծորել, սորել, Թորել.) Φθίω, φθίνω. Corrumpo, macero, tabefacio. τήκω, liquo. հիւծել. հալել մաշել. տկարացուցանել. և Ծախել. ից. ց. հիւծիլ. մաշիլ. տկարանալ. Ἀσθενέω, τήκομαι. Deficio, marcesco, tabesco, liquor. Նիհարացնել. կր. Նիհարնալ, վտարծնալ, հալիլ հալիլ. արբգալխմագ, զայիքնէնդէ. *Որով ցաւքն զմարմին մեր ծիւրե. Լմբ. ոչ։ *Ցաչխատութիւն քննու. թե, որով ծիւրեցին ծնկեցին զանձինս իւ. րեանց փիլիսոփայքն. Վէպօր. ք։ *Ջի ե, զի այգպես ծիւրիս. ք. Ութ. ծք. 4։ Իակ *Ծիւրեալ ախտիւ ։։ Տ. ԾԻԻՐԱԿԱՆ։ *Ամե. նայն ախտիւ ծիւրեալ։ Հիւանդութեամբ ծիւրին. Սարգ. ա. պ. ծբ։ Վբդն.ոչ։ *Ալլ ծիւրեցայ հոգւօք նոցին, և մաշեցի զկենաս ընդ նոսին. ցա ողբի։ *Զարն մախացեալ ընդ մեծ բարւոյն փառաց ('ի դրախտի), նախանձու ծիւրեր (կամ ծիւրեր)՝ խնդրեր հնարս իրացն. Տաղ։ *Ծիւրեալք և ծըն. գեալք և ցամաքեալք 'ի տարակուսական աովին. Ցհ. կի։ *Եառս ծիւրեալ ծնկեալ։ ոի. ես։ *Էր որ կռուով, էր որ չարաչար ախտիւք ծիւրեցան. կաղնախ։ իակ ոի. ՛. ք. 9. *Մարդին (մեռեալ) ծիւրեն անցա. նէին. յն. ծորի. ῥεῖ, defluit·

ԾԻԻՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. վէպօր։

ԾԻԻՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ծիւրիլն. յեթին ակարութիւն. կամ թիւրութիւն. ուժեւութիւն. յն. անկերպարանութիւն. ἀμορφία. *Ան. չափ յախտի կամք, և չիմանալք զոգւոյն ծիւրութիւն, և չգնեալք միտ ակարութեն նո. բա. ՈԽ. ՛. ա. 4։

ԾԻԼԱՁԻ. ա. Որ է 'ի ձև ծղի. որպես ծիլ վերաբուսանալ. երկրաքոյս որպես զծը. նեբեկ. *Ոսկի հնդկային ծլաձև. Ը.բաչք։ որ և *Ծիլ ոսկեքաղոց ։։ ասի. գնչ։ Տես 'ի բառն ԾԻԼ։

ԾԼԱՐԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Արձակելն զծիլս. ընձիւղիլն. ցցուումն. * պողոցն ծլարձակութիւն. փիլ. նկ. ա։

ԾԼԵԼ ՆԼԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԾԼԻԼ. Տ. ԸՆՁԻՒՂԵԼ. վպխ։ *Զքահանային քո ա. հարոնի զգաւազանն չորացեալ՝ ծըլեալ և ծաղկիլ և պտղաբերել արարեր. Մոլք. լհկ։ Իակ Ոսխ. ՛. ք. 8. *Տալ հա մարձակ պատասխանի, և մի ինչ ծլիլ խմա, զանգիտել, կամ հարձուլ. ումկ. փոլոմիւ, կամ վէր վէր ցուիկել. յն. καταπλαγῆναι.

ԾԽԱԼԻՑ. ա. Լի կամ լցեալ ծխով. և նման խանձողի. ֆոպ մրոպ. * Ծխալից շարաւ վիշապին. Նար. խլ։ *Հալածեցին զձեզ իբրև մեղուս ձխալիցս. Եփր. Եւ։ *Ոչ ևս երկիցուք 'ի ծխալից երկուց Թա. գաւորաց։ Թէոփոր. իոա։

ԾԽԱԽԱՌՆ. ա. Խառն ընդ ծխոյ. ֆնոպ ֆոպ. *Ծխախառն բոց, հուր, չունչ. Ագաթ։ Պիտ։ Նար. ծէ։

ԾԽԱԿԵՐ. փ. որ և ԾԽԱՏԻՐ ասի. Ե. րեց կամ աւագերէց մասնաւոր Թաղի ժո. ղովրդեան, ժողովրդապետ. որ և ասի իբր լտ. ձայնիւ՝ ՊԱՌՈՒՈ. Parochus. *Որք հո. գաբարձումէն հոգւոց ունին, զորս հայք ծխակեր անուանեն. Մաղ. լահ։

ԾԽԱՀԱՆՔ. փ. Θύρωμα. (որ է դըռ. նակ, գուռն. և մուտք). Ծխանէլոյզ. ծխան. ծակ՝ որ 'ի գուբս հանէ զծուխս, և զդալորչիս. ֆնափ. օձաք. * Ընդ ծխահանս նորա ունկնդիր եղիցի. Սիր. ծբ. 24։ *Ա. ղուէսուց 'ի յորջն զծխահանսն և զլուս. անցան. Մագ. խբ. (որպէս ընձեհանք գա. զանաց։)

ԾԽԱՄԱՆ. ա. Ծխով մածեալ. մի. գամած. ֆնոպ. *Յերեւեա զծխամած Թանձ. րութի. Նար. խ։ *Զձեռներս ծխամած միգապատեալս զոհից կառցն. Ճ. Ա։

ԾԽԱՆ, ի, ից. Տ. ԾԽԱՀԱՆՔ. *Ո՞ տայր ինձ ասել զծուխ ծխանի, և զառա. օսան նաւասարդի. Մագ. խե։

ԾԽԱՆԵԼԻՔ, լեաց. փ. Θυμίαμα. Thymiama, suffitus. որ և ԾԽԵԼԻՔ. Նլւել ծխելի. մանուածք՝ խունկ. *Գնհոն բերէ անուշահոտ ծխանելիս, և բանիցարս խոտոյ՝ որ խառնի ընդ մուշկն։ Գնացին 'ի հնդիկս, և առին հարկ՝ մուշկ և ամբարս և ծխանելիս. Պատ. վբ։ *Ա՛ռ մաղտաքէ, և ծխանելիքդ, և անուշ ջրով եփէ. Մխ. էթ։

ԾԽԱՆԻՄ. Իբր ծխել. *Ծխանին լե. րինք մերձենալով, վատնին անտառք, իբր. լուրք հալին. Սարխ. ոչ։

ԾԽԱՃՈՒՆՉ. ա. Καπνώδης. Fumosus. Ծխոյ նման շնչօղ կամ շնչեալ. գո. լորշահառն. ծխատեսակ. * Ծխաշունչ կծուածութի ինչ 'ի վորե 'ի վեր բուրիցէ. Ոսխ. չհ. ա. 1։

ԾԽԱՏԵՍԱԿ. ա. Καπνώδης. Fumosus, fumidus. Λιγνυώδης, fuliginosus. Նմանծխոյ կամ գոլորշւոյ. Տաճիկ պէս. *Գոլոր. շիք ջոր և ծխատեսակ յերկրէ 'ի վեր հո. սեալ. Աբէաթ։ *Ծխատեսակ, որ 'ի շիջմանէ հրոյ։ Զծխատեսակն սրսին ար. տաքս հեղու ։։ որ և Լորձնատեսակ ասի. Նիւս. բե։ *Ի փչմանէ վիմայ փոչի ծխատես. սակ յօդս վերացեալ. Ոսխ. փծ։

ԾԽԱՏԵՍԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Καπνωδέστατος. Fumosissimus. Առաւել կամ յոյժ ծխատեսակ. * Հիւթոցն ծխատեսակագոյնն՝ որ ելանէ 'ի մարմնոյն, մնծուսին իմն առեալ՝ (լինի մազ). Նիւս. բե։

ԾԽԱՏԻՐ. Տ. ԾԽԱԿԵՐ։

ԾԽԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ տայ ծխել. հաւ փառ. Ռիւթփերէն. *Նոյն ինքն իսկ ծխացուցիչն սինայի. Ածն. Եկել։

ԾԽԵԱՂ. Տ. ՊՂԽՆԱ ԾԽԵԱՂ։

ԾԽԵԼԻՔ. ա. փ. Տ. ԾԽԱՆԵԼԻՔ. *Բարձին 'ի բազում ուղտս ձէթ և մմա. ղէն. ծխելիս, հանդերձս մեծապինս. Հ=ց. Նոյէմ. ը։ *Ի խորանին հրամայե. ցաւ խառնիլ առ ծխելիս այ. Նար. երփ։

ԾԽԵՄ, եցի. ն. Θυμιάζω, Θυμάω. Adoleo, suffitum facio, suffio. Ազդեալով զնուէնկ՝ 'ի ծուխ լուծանել կամ ծախել. խոնել արկանել՝ մատուցանել. խնկել. խոնի ծխել. Ռիւթիւլէֆէ, պոխուրլամագ։ *Ծխել խունկ, կամ խունկս 'ի վերայ սե. զանոյ, կամ առաջի տեառն. Ել. լ. 9։ ա. ճ. ը. 49։ իթ. 13։ ը. ճ. ը. 4։ իը. 16. ևն։ *Զդողա բազմապատիկ առաքինութիւնն ծխեմք քեզ բուրումն հաշուութե 'ի յեր. կինսդ. Լմբ. պրփ։

ԾԽԵԼ. ԾՈՒԽ ԱՌՆԵԼ կամ ՏԱԼ. ծուխ՝ մուխ ընել, փալ. Ռիւթիւխ էնմէ. Καπνίζω. Fumo. *Սիրտդ և լեարդդ ... զայս արժան է ծխել առաջի առն կամ կնոջ։ Աչիւնախառն կրակ, յորում խունկք ծխեալ են. և դիցես, և ծխեսցես. Տոբ. ը. 8. 18։

ԾԽՄ, եցայ, եալ. ի. և յ. Καπνίζω, καπνίζομαι. Fumo, fumigo. Ցայրեալ ծուխ հանել, ծուխս արձակել. մուխ հա. նել, հալ. Ռիւթիւխ լըֆաբմագ՝ էնմէ, Ռիւթ. մէ. *Լիառն սինայ ծխեր առ հասարակ։ Մերձի կամ մերձեա 'ի լերինս, և ծխեք. ցին։ Հնոց կամ լեառնն ծխեալ։ Որ 'ի վկայութե չարուածէն ծխեալ՝ կայ խոպա. նացեալ։ Ցերկուց փայտից խանձողացն ծխելոց։ Եւն։ *Ցորժամ որոմնութե հա. ռաջումն ծխի ('ի սրտէ), և սուգն պատի անհնարին. Մալխ։

ԾԽԻԶ. ա. Ծխոյ զնունկ. բուրիչ. *Անուշահոտ խնկոցն ծխիչ. Գնչ։

ԾԽՆԵԼՈՑԶ. Ըստ հին բա։ Տ. ԾԽԱ. ՀԱՆՔ։

ԾԽՆԻ. Տ. ՊՂԽՆԻ։

ԾԽՈՏԻՄ. եցայ. յ. Ծխոտ լինել. մրոտիլ. մրձոտիլ. հոպիլ. *Փուչտեցան և ծխոտեցան սրահակք. Եղիշ. ը։ Ցհ. կի։ *Հէվեետոս էր արուեստիւ տարբեին (վասն որոյ ձածագանն) ծած մրամեամբ և ծխոտեալ կոչէ զնա. Նանաս։

ԾԾՈՒԿ. փ. τὰ Περισσμια. Tonsillae. Ի բժշկարանի՝ ըստ վերծանելոյ Սիէփ. լէհ. իբր Ուռոյց կոկորդի յարմանն լերզուի 'ի ներմոմեքէ և 'ի ծորաւոյ առնեալ փիլ. ձիփ, փիլալիը։

ԾԾԵՄ, եցի. ն. Θηλάζω. Sugo. ῥοφέω, sorbeo. ἐκπίνω, ebibo. ἐκσιφωνίζω, per siphonem exhaurio. ἑλκύω, traho. Արմատն է Ծուծ. (կամ՝ի ռմկ. ծիծ. լծ. Թ. սխ. ծիծ. և նոյն ընդ լտ. սուխս.) Ցինքն ձգել զմմպկելին կամ զօդ. քամել լաւքել զոր 'ի խորս կայ. գինել. խպաս լմնալ. ուտել ցյօդ. կըշ. տապինդ վայելել. աօշմագ, էմնէ, էմնէմէ, ըէրէք պօչուխագ, ախլէ ախէբրմէ. *Սըրտմտութիւն նորա ծծէ զարիւն իմ։ Զորրտմտութիւն վիշապ ծծեացէ։ Ծծեսցի զորրուն նոցա. Ցոբ. ը. 4։ ի. 16։ ը. 5։ *Ցինք 'ի գաշտս ծծնցին զօդս իբրև զվիշապ. Եր. ծբ. 6։ *Զխնաւ օդ փոխանակ ցա. մաքի առ 'ի փրկութի ծրծեցի. Փիլ. յոէ։ *Զերմութեին ծծէ և ձգէ զօրութիք իւրով։ Զերմութի արեգական ծծեաց։ Պատոյգք ճրագին ծծեն քամեն զնւեղն առ 'ի կերա. կ ւր հրոյ. վէպօր ք։ *Զօդոյս՝ զոր միւս ծծնւոք, յայս առնէ. Եղիշ։ *Անարիւն

*Հիւպատոսին նմանեցին, որ կենդանի են միայն զոհն ծծելով. Եղիս ը: *Ի պարտատէրս կալ արքունեացն, և ծծել զայրաբաւութիւն երկրին. կաղնիք: *Ըստ սովորութեան տղուկին առ սակաւ սակաւ զարիւնս նոցա ծծէին: Զի Թերևս առցեն ինչ ի նմանէն ըստ բարուց տղուկի առ ի ծծել զարիւն նոցա (կեղեքեալ զինչս). Ցհ. կբ: *կաթսաւն իբր դժոխիկ փշովք խոցոտեալ (լուտց) ծծէին ձգեն զպատանին խոնաւութիւն. Նար. կը: *Աշխատարհեալ (էք հրէայքդ) ի մէջ ազգաց, գործել զանարգանաց արուեստս, արիւնածուծս լինել, զորս ի պատանեսցյ մարդկան ծծէք փողովք ապականելոյք. Պիտառ:

ԾԾՄԱԲԵՐ. ա.) Որ բերէ յինքեան
ԾԾՄԲԱԲԵՐ.) կծուն զծծումբ,
ԾԾՄԱԽԱՒՆ.) և զնաւնուրդ
ԾԾՄԲԱԽԱՒՆ.) ծծմբոյ. *Սոգով մայուց հուր ծծմաբեր, իջեալ ի գլուխդ արիւնակեր. Շ. էդ.ս: *Զհրացան զծրծմահաւան բարկութիւնն, զոր տեղեաց ի սոդոմ. եէր. խոսփ.: *Ծծմախառն հրով բորբոքեցան. Աթծ. ճ. 17: *Հուր ծծմբահառն յերկինից ի վերայ նոցա տեղայր. Նե. էէ.ի:

ԾԾՄԲԱԾԻՆ. ա. Ծնեալ կամ հղեալ և վառեալ ի ծծմբոյ. *Զի մի ի հուր ծրծըմբահծին՝ առչորիցիմորպես նոքին. Ցա ուէէ: — —

ԾԾՄԲԱՀԱՄ. ա. Ընդօղ զհամ և զհոտ ծծմբոյ. *Որպէս կրահամ և ծծմբահամ ջուր. Մխ. էէեմ:

ԾԾՄԲԱՔԱՐ. գ. Ծծումբ քարացեալ որպէս սրձան սոլի. *(կինն ղովսոյ.) որ ծծմբաքար եղև. Վ.Էէ. ծն:

ԾԾՄԲԵԱՑ. ա. Ոյր նիւթն է ծծումբ. կամ ուր իցէ յաձախուն ծծմբոյ. *Անկցէ ի վիշն ծծմբեայ. Մագ. իճ:

ԾԾՈՒՄԲ, ծծըմբոյ. գրի և որպէս ունի. ԾԾՈՒՄ. ՕրԾՈՒՄ. Θεῖον. Sulphur. Հանք դեղին՝ գալշյոռ, լուցկիք հրոյ, դիւրավառ, և դժոգակ բուցով. *Ծծումբ և հուր: Զծըծումն և զայն այրեցեալ: Իբրև զձոր լի ծծմբով բորբոքեալ: Հրդհեալս ծծմբով: Ի լիճ հրոյ այրեցելոյ ծծմբով. և այլն: *Հրացայտ յոտացումէ ծծմբոյ դիւաշունչ հոտմոյ. Ցհ. կի: *Տիրեաց նա ի վերայ նոցա իբրև զծծումբ, որ սպիտակացուցանէ: Արկցէ զնա տէր ի հուր ծծմբոյ, ասր եր գազանն. Մէի. չ: *Ծծումբ ասլեսաւակ Հոռոմ՝՝, ասլ ի բառս Գալիանոսի, որպէս յին. Ւիօն ֆէիբօն, այսինքն ծծումբ անփորձ:

ԾԾՈՒՄՆ, ծծման. գ. Ծծելն, իլն. *Ա՛ի ծծումն կենդանոյն աշխմանց. Շէր: *Իբրև ծծումն օդոյ՝ մարմնոյ տացի կենդանութեի. Վ.յդն. սգ:

ԾԿՈՒԿ ՄԱՏՆ. գ.) որ և ԾԿՈՑԹ.
ԾԿՈՑԹ. ուէթ, կի Թոյ. Ի ուկ. ՀՀ՝ոն, ծկոն. յն. Μικρότης (փոքրկութիւն.) Digitus minimus. խո. Mignolo. Փոքրիկն ի մատանէն. փոքր մատն. ԽՈՒՒՈՒ կամ ուՀՈՒԹ կամ սբլը ֆարմգ. *Ալոյ ձեռաց ծկիկ մատն. Ա՛ոսնել պմ: *Ծկույթ իմ ստուար է քան զիկ հօր իմոյ. Գ. Ի.գ. ծէ. 10: *Հատանել ծկութոյ (կամ ծկոյթոյ) մերոյ. Եէր. համաբ:

ԾԿՐԱՒՈՐԻ, բոյ. գ. Անուն միոյ ի մողրակաց. *(Աբրեգանն և լուսին), լուծ, հղջերու, ծկրաւորի (կամ ծկաւորի), փառաւաշուոի, արտախուր. Զէր. կի: Ն Տ՝ոմաբ: Տե՛ս և ԾՈՒՒՈՐ:

ԾՂԱՑԻ. ն. Ծղոտք. արմկամբ. բազկաց. և ԲՈՒՆԻՑ. որպէս դնի ի յն. πύξ, pugna. Էռմ՝ոռղբա: Քէբ. Ի՛րաւ. ուր Եբէ. Ն Նլ. զծղացին խմնան *Բռնեցի և բազկացի ց. իսկ Հին բա. դնէ լոկ, բազկացի:

ԾՂԻ, ծղոյ. մ՝նագ } որ և ըստ ո.
ԾՂԻԿ, ծղեաց. գ. } մանց ԾՂԻԿ, ԾՂՈՒԿ, ԾՂԻՆ. Իբրու ծիլք կամ ՃՀուղք և ոստք բանական կենդանւոյ. որ են Դասակք ձեռաց. և բազուկք հանդերձ արմկամբք՝ գասատակք, ձեռօք և մատամբք. որպես և առաջին ոտք չորքոտանեաց ի տեղի ձեռաց. վասն որոյ Հին բա. դնէ, *Ծղկք, կամ ծղկիք. բազուկ կամ ոտք ՚՚. Թերևս հայելով ի ուկ. ՃՀ՝ն, ՃՀՂ. (լաւ ևս՝ ուկ. ՌՀ՝. Թ. գօլ, սաքս). *Ի ծղկին ոսկր մի, ի յարմկն ոսկր մի, ի բազուկն ոսկր երկու. Ռ՝ոկիֆօր: *Ընդկր զսպաիոն ի վերայ ուսոցն ասի բերիլ. քանզի սկզբունք առքս և նախկինք բազկաց և ծղեաց են, և ձեռաց ևս, ի ձեռն որոց կենաց գործք և արդիւնք կատարին. փիլ. Լին. Ք. ց8: *Զոսկի ապարանջանքն ի սիգան արկանէն, այսինքն ի ծղեան. Գե. էս: *Ծղկքն ծիրանի. Գ.ՀՀ:

ԾՂԵՍ Ի ՎԵՐ ԱՐԲԱՒՈՒԱՆ, կամ Ի ՎԵՐ ՄԵՐՁԵԼ՝ ՊԱՐՁԵԼ. Ἐπαποδύομαι. Suscipio, accingor rei gerendae. Բառ՝ն հարկանել առնել ինչ. Ի՛ս էրը ա՛նիպէն, առիպը՝ն. սըշամագ, սըշանագ. * Ցայժ պինդ ուէթ՝ն և զօրու ՃՀ՝ն ծղեա ի վեր ամբարձեալ յաւուր մատիցուք: Իսկ տրամուէթ՝ն ծղեա ի վեր մարդեալ, և ի վերայ ոգւոյն յարձակեալ ի մարդ զօրութ՝ն ըմբռնի. փիլ. ծ.էան. Ն իմասպն: *Ծղեա՛ի վեր ամբարձեալ կոչեաց զանձանօթ ևս. Վ.յդն. ծն:

ԾՂԽՆԻ կամ ԾԽՆԻ, նոյ, նիք, նեաց. գ. Στροφεύς, στρόφιγξ. Cardo. Երկաթի ոլիւք կամ օղք ի բարաւորս, յորս անցանէ ՃաՀմանդն դրաց կամ պատուհանից, և նոյն իսկ ՃաՀմանդքն՝ յորոց վերայ չորի դուռն կամ պատուհանն. Ջան Ի՛ոաննն. ՈՀէէ. *Մի մի դուռն, և ծղխնիք (կամ ծխնիք) նոցա երկբաղիկք. Ֆ. Լգ. Ը 33: *Որպէս դուռք (որ) չորին ի ծղխնուքն նոյնպէս վատ ի մահճին իւր. Ա՛ոտ իՀ. 14: *Զվատն օրինակ դրանն, որ միշտ ի շարժ է և ի ծղխնոյն (կամ ի ծխանոյն, կամ ծխնոյն), և ոչ ի փուխխուսն. Լ՝ն. ոտ: Ի Հին բա. իբր բայ գրի *Ծըղխնի. երևութանայ, կամ շրջապատի ՚՚:

ԾՂՈՒԿ. Տ. ԾՂՒ. *Ձեռն, ծղուկ, բազուկ. Հին բա:

ԾՂՐԻԴ, կամ ԾՂՐԻԹ. գ. Ճալուռն աշնանոյ, գիշերաթիսս, իբր մարախ փոքր. ԼԸՐՂԸԹ, ԼԸՐԻԼԹ, ԼԻՐԼԹ. ասրսր, ԼԹՂԻԸ. լս. իտ. Ի՛ՒՒՈ, Ի՛ՒՒԸ. ի ին. ղՒՒԸՈ, իրու ՃՀող, կաՀՀող: Բծ՝ն:

ԾՂՕՏ, ի, ից, կամու, ուց. գ. (որպէս Թէ ծղոյտ. ծիղ յօդուսր. կամ ըստ Հին բա. ծղտան, որպէս Թէ ոտն ծղի, Ճղի.) Καλάμη. Stipula. Ցօղուն. խոզան. եղէգն խոտոյ և ըտւսոց և արմտեաց՝ բարակ, ուղղաբերձ, եղէգ միապաղաղ, և եղէգ յօդ սուտ յօդ զօդեալ. *Ծղօտ մի եղգան. Ա՛ոյ. իսբյբ: Շ. ոթ. ատ ապիրաթ: *Ծղօտ միայն, և սուղ ինչ նշմարանք արտրեին երևէին. Ճ. Ը: *ՎաղաՀատամ և անօսրաՀող ծղօտուն և խզօնին. Վ.յդն. սգ:

ԾՄԱԿ, ի, ից. գ. ա. Ապհլուէոց. (որ և ապելլոդ՝ անուն արևելեան հողմոյ.) Subsolanus. ՀՒՈՅՈՂ, umbrosus, opacus. Տեղի անարև. ծորձորք. ձոր. հովանաւոր կողմն լերանց և հովտաց. գիՃՃին, և զով. ասի և ԾՓԱԿ. եբր. Էհէգ. *Յուսալ խաչուր հեղեղատաց ի ծմակին կողմանց անտի. ա. Ի. ֆէ. 37: *Ադաւաւուց ի ծմակաց վտղագոյն ի լերին տեղիս գնալոյ. Եղէի: *Հազար այր գնացէք ընդ ծմակին, և միւսն ընդ դաշտն. Մ՝ի: *Ծմակ տեղեաց, որ արևն ի յինքն ասկաւ հատանի. Վ՝օի: *Ծմակ. սաուգն (իբր յն.փէ՛օփո.) կամ շուք. Հին բա:

ԾՄԱԿԱՅԻՆ, յինոյ, ոց. ա. Κατάσκιος. Opacus. Անարև. ծմակ. գիՃին. զով. ԹՀՐԻԷԼ, ՒՒ՝ն ՒԷՀրԹԷ, ԹԷրին, ՃՒՆ ՃՒՆ, գարա ֆա՛ա. *Ցեղիքս ծմակային է: Կրօնաւորեցան ի լերինս ուրեմն ծմակայիս. Նրա: Ծմակայիք ձիւնաբեր տեղիք. ՃՃ: *Թորգամ զծմակային աշխարհ հիւսիսոյ ևս քարթղոսոյ ... ի ծմակային կուսէ առ լերամբն կովկասու: Փորանկեալ պատմուճանն եհաս ծմակային երկրին, և կայ ի քաղաքն մցխիթայ. Պ՝ա. Վ:

ԾՄԱԿԱՆԱՏՍ. ա. Որ կամ ուր նիստն և դիրքն է ծմակային. և նստեալն ի ծմակն. *Փարատեցուցանելով զծմականիստ մէգս. Պէփ:

ԾՄԱԿԱՅԵԱԼ, (իբրու ի բայէս Ծմականալ.) Σκιασμένος. Obumbratus. Որպէս ծմակ եղեալ. անարև ՀՒՈՅՃԵԱԼ. սաուերացեալ. ՄԹՈՅՆԵԱԼ. դաժ, մաբ. ԼԷօ՛Ռ՝ս, գաբաբՃԸ. *Սպաս սանիել գիւրաւ որովայնի, և որ ընդ որովայնիս ի ներքս իցեն ծմակացեալ. փիլ. էս. ը. 100: *Զիմս նսեմացեալ և ծմակացեալ մտածուԹի վերարձարձեաց. Զծմակացեալ նսեմուԹի ուրեք զեաեղեալ. Մագ. իՀ. իէ: *Զապառաժ և զծմակացեալ քնուԹիւնս հրաստեզեալ մտքերս. ԲԷՒՒ:

ԾՄԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σκιάζω. Obumbro, umbra opaca tego. Ստուերացուցանել. Նսեմացուցանել. մԹացնել. ՀՀ՝ոցանել. ՄԹացուցանել. ՀՀ՝ոցանել. մԹացնել. լ՝ոփ ՀՃԷՒ, ՄՒՆՃԸՆԷ ԹԷօրԻԷ ԷՒՀԷ, գաբրՒՆՃՀ. *Զպրատեան սոցա այլանդակ իբրացն շամանդաղ ստուերացուցեալ ծմացկեցոյց: Ա՛ն՝ որ քօղարկեալ ծածկեն, և ծմակեցուցանեն ստուերալար. փիլ. Ք. բա՛ն: Ն Լ՛ն, Է.· 46: *Ծմակեցուցեալ զերբեան արփիափայլս հոգի. Մագ. հ:

ԾՄԱԿԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Խաւարեցուցիչ. ապստացուցիչ. *Ջաւն ոգւոց ի ծմակեցուցիչ այս ախտիւ բարձրացուցեալ. Լ՝ն. պէրգ:

ԾՄԻԼ կամ ԾՒՄԻԼ. գ. որ և ՃՈՄՒՆ. Անուն համեղ քանջարոյ. ըբՃանաթ, ԹԷՃաՀ, ըՀՒՆ, ԻՀՔԱՆաՃ, ԻՀՔԻՆաՃ: ԲՃՂԸՆ:

Դարձեալ այլ քանջար անհամ, դիւրաբոյս, քաղմաեբրին. ըստ յն. Βλίτον. լտ. Blitum. ԷԷՀանՒՂ. *Զկերակուրն պարկեշտ առնել՝ զերդ դադում և Թաթոտ, և վլիտան՝ որ է ծմելն. խիարին և կօղպային մէջն. Մ՝ա. ԻՃՂ. ԲՃՂԸՆ:

ԾՄՐԴԻԼ, դեալ. յ. կարի ծմրեալ, յոյժ ՃմրեալՃ ՃՂՃՂՒՂեալ լինել. ՃՃըՐԹ՝ա ըԼԼու հեԼԼ՝ պէրպա՛ ՀՂՃՔ. *Ծուրուրալս, ծմրդեալ, և կասեալս ի զօրութէ. Ցհ. Ւ՝ն. պա՛ւ:

ԾՄՐԻՄ, եցայ. յ. Κάμπτομαι. Flector animo. Քամակակուռ՝ կորակոր գտանիլ. որպես Թէ ՃմրիլՀ, կամ ՃմրիլՀ լմմրիլ. սրատաքկիլ, միջաբեկիլ յերեսաց նեղութեաց. տագնապիլ, ցնուսլուսին. լքաՀնիլ. վհատիլ. պակասեցեալ չուարիլ. տրխմրիլ. *Օրինագրեալ եղև խոպանգել զորդին. ոչ զգայն երեսաց փոխեաց, և ոչ յոգիան պակասեցեալ ծմրեցաւս. փիլ. Ի՛ոաՀն: *Ցաղտաւս և ի դէմս սիւոր, և ի ծմրեալ կերպարան հասակիդ նայիցիք. Պէփ: *Տրխմրեալ ծմրեր: Ծմրիմք ի սաստոյ սլսոիչ. Պա՛. ազէ՛ս: *Չեծեաւ հառաչեաւ, ծմրեաց,

ագայի՛ր ։ ·յն. մի բայ. Ոխ. ֆիլիպ. Ճ ։ *Ոլոր մէջտ յախտիյն ցանկութիան ծիւրին և ծմրին և ծոլան. Մաթ. ծ։

Ծ Ն Ա Կ Ա Ն. Տ. Ծ Ն Ն Դ Ա Կ Ա Ն. *Երկոքա են 'ի մեզ ծնականք, յոգւոջ և 'ի մարմնի։ Իմացուածք ոգւոյ ծնական ։ Մաան ընդ. ունել 'ի ծնականին մասունս. փիլ. լին ։

Ծ Ն Ա Կ Ա Ն Ա Գ Ի Ո Ց Ն. ա. Ծննդականագոյն. քալ բերնաւոր. *Ծնականագունաւ սըրտին զմարմնոյն զծնականն նմանեցուցանել։ Եւ բնութի երկրի ծնականագոյն է և արգաւանդ. փիլ. լին ։

Ծ Ն Ա Ն Ե Լ Ի. լնք, լեաց. գ. Որպէս թէ Ծնանօղ. Որ ծնանի կամ ծնաւ, կամ ունի 'ի մտոյ ծնանել զզաւակ. երկնօղ. Ծնօղ՝ մայր. *Յարկուածի հօր՝ որդի անմիտ, և ցաւք են ծնանելեաց (այսինքն մօր) նորա։ Ձիք զօրութի 'ի ծնանելիս. (յն. եզակ.) Ա՜ոխ. ք. 25։ ՟Բ. Ե գ. ք. 3։

Ծ Ն Ա Ն Ի Մ. ծնայ, ծնեալ. հ. իսկ ծնցեալ, ն. ծնցիս. ն. ի. ծնեաւ, ծնիցեալ, ի. Τίκτω. Pario. γεννάω, γέννημαι, γίνομαι. Gigno, genero, gignor, nascor, fio, factus sum. Աւրտադրել կենդանւոյ զնման իւր. 'ի լոյս ընծայել. ծագիլ. յառաջ բերել, և գալ. եղանիլ. լինել. ծնանիս ծնիր փօղոցմագ, փօշմագ. (երր. ֆալաթ. իրր ելանել, ելուզանել. ուսոյ՝ վերէթ, էվլաթ, և այլն.) *Տրտմութեամբ ծնցես որդիս ։ Ցաղացաւ, և ծնաւ զկային։ Եւ յաւել ծնանել զերեքայր նորա զՀաբէլ։ Սկիզբ ծնաւ զենովս։ Ծնաւ ուստերս և դստերս։ Ծնան իւրեանց որդիս ։ Օրն, յորում ես ծնայ ('ի մօրէ)։ Մարդ աչխատութիւն ծնանի ։ Զամէն այն արու՝ որ ծնանիցի երբորդեցուց, 'ի գէտ ընկերչիք ։ Ոչխար կամ այծ՝ յորժամ ծնանիցին. ևն ։ *Օքարքան. ասեն զորոշայն մօրն ուտելով ծնանիլ. Բրս. վաշ ։ *Կին քո եղիսաբէթ ծնցէ քեզ որդի ։ կոչես զնմ ։ *Ծնեաւ մովսէս ։ Եւայ ոչ ծնեաւ, այլ հրաշագործեցաւ. Նխ. էլ։ Ա՜. ճ ։ *Ցաւգի ծնելոցս։ Հոգւոյ երկամբք ծնիցեալ. Նոր ։ *Ի բեթղէհեմ 'ի կուսէ ծնիցելոյ (փրկչին) ։ Խոր. առ արծր ։ Պարապմ ։ *Անկարուածի է զմահու փորձ առնուլ՝ ոչ յառաջագոյն ծնիցելուսին. Բրս. հիր։ Ալ անաւոր է ասել. * Ալոյ ալօթս, զի ծնաս նեացի կինս . . . և ապա ծնաւ զմանուկն. Հ=ց ։ յոան. ի։

Ծ Ն Ա Ն Ե Լ. Գերագոյն օրինակաւ նշանակէ զանեղական ծագումն բանին 'ի հօրէ. *Ցէր ասաց ցիս, որդի իմ ես դու, և ես այսօր ծնայ զքեզ։ Յառաջ քան զարուս սեակ ծնայ զքեզ. ևն ։ *Ցառաջ քան զամենայն և զերաւ յաւիտեանս ծնաւ անծին զինն զծնունդ իւր հանգուցեակ. Սէրէր. ա։ *Ան է՝ որ ծնաւ, և ասծ է՝ զոր ծնաւ կոչ ։ *Հայր անսկիզբն և անծին, որպի ծնեալ 'ի բնութէ հօր. Շ. ընդհանր ։ *Ծնոյնդ, և ծնիցելոյդ. Նոր ։

Ծ Ն Ա Ն Ե Լ. որպէս Ստեղծանել ևս զմեզ. և վերածել յորդեգրութիւն չնորհօք, և սկրտութեամբ ևն. *Թոռներ զասծ, որ ծնաւ զքեզ։ Որպիս ծնայ, և բարձրացուցի ։ Ծնաւ զմեզ բանին Ճշմարտութէ։ Վերջս տին ծնաւ զմեզ 'ի յոյն կենդանի ։ Եթէ ոք ոչ ծնցի վերտին ։ Ծնեալն 'ի մարմնոյ մարմին է, և ծնեալն 'ի հոգւոյ հոգի է. ևն։ *Ծնար հայրաբար, անուսեր գայթկապէս. Նոր. է։ *Աւազանին լուսով վերտին ծնաւ նէին 'ի հոգին սբ. Յհ. ի։ *Յամանակ վերտին ծնդեան. Ծնիցուք վերտին. Ա՜ոխ. յայս ։

Ծ Ն Ա Ն Ե Լ. Նմանութէ կամ լայնաբար. *Ո՞վ է՝ որ ծնաւ ղշաղս ցօղոյ. զերեսանն ո՞ ծնաւ յերկինս ։ Երկինս ծնանիցի արգիւնս չահեկանս։ Ոչ գիտես, զինչ ծնանիցի քեզ վաղիւն ։ Պչուցեալ հայիցի ընդ երեսս իւր, որ ծնանիցին 'ի հայելւոջ ևն։ *Յամպարիշ տուեթենէ անօլէնութի ծնանի. Ա՜. ճ ։ *Յան հնազանդութէ ամենայն գծիդակութէքէ ծնանին. Յճ՜. ֆ ։ * Գիրք յաճախս ծնանին երկնաւոր պտուղս ։ Մայր հոդւոց (եկեղեցի) ծնանի և ամծս ումանս եղս կանս. Նոր ։ *Ծնեաչն 'ի կուսէդ այսօր վերտին յարութէ ծնաւ 'ի կոյս գերեզմանէն. Շոր ։ *Ծնանիմք յարութէն 'ի գերեզմանաց. Վրդն. ֆն ։ *Զդարձոյնոյս ծնանի ժամանակ. Պխ ։ *Զոր օրինակ առատաբուղս բղխումն զնորս անդնդոց ծնանիցի. Ոխ. յհ. ա. 4 ։ *Զորպիսի անձառ ուրախութէնս մեզ ոչ ծնանի. Սոփ. ճ. պ. ա ։ *Զնոյն ծնան ձեռք նորա. Մ՜ծ. ճ ։ *Ոչ կարէին չրթնունք զաքարիայ ծնանել բան. Եփ. համաբ ։

Ծ Ն Դ՛՛. Տ. Ծ Ն Դ ՛՛ ։

Ծ Ն Ե Ռ Ե Կ. կամ Ծ Ն Ի Ռ Ե Կ. ի, աց, գ. Ἀσπάραγος. Asparagus. լտ. sparago, gi. Բերք բանջարոյ ուղղաբերձ, թզաչափ, որ ընդ ծնանիլն և բեհկանի, այսինքն առ օրին հասանի, մինչդեռ է փափուկ ախորժահամ. գոռ գծնդաղ. հալիծն կամ Հիլիօն, խաքիբաճ, սաքարակ։ Գալիան ։ Բիլիկն ։ *Ուսոի ոսկին և արծաթին հատանի՝ երկրաբոյս իբրև զծնեբեկ. Խոր. Ճ ։ *Վասն հիլիոնի, որ է ծնեբեկն։ Ծնեբեկն վայրի խոտ է. և չախորժայ զվատսկն. Վսպ ։

Ծ Ն Ե Լ Ա Ս Ի Ր. ա. Զաւակասէր. և Սեռական ծնողական սիրոյ. *Ոչինչ ընդհատ 'ի ծնողացն ծնեալսէր յանձամանաց յայսմ գտանել ին ամածութէ. Պխ ։

Ծ Ն Ե Լ Ի. Որպէս ծնանելի, այսինքն ծնօղ. *Որ յամօթն առնիցէ, 'ի տրամուի է ծնելեացն ։ յն. յն. ծնողի. Սէրափ. իք. 4։

Ծ Ն Ե Լ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն. փ. որպէս ն. Ծնանեղն, ծնողութէ. հայրութէ. մայրութէ. փօղոբոլ. *Ցորժամ առ 'ի ծնելութիւն առփանք բաղձանացն սկսանին. փիլ. լին ։ *Ի մաքրական քո ծնելուդիդ ապաւինեալ։ Պատկ չնորհանորոգ էին ծնելութէ. Նոր. յ. Ն յոան ։ * փառաւորեա զծնելութիւն. ՃՃ ։ *Զայն չար առէ զագահութիւն, զի չատ մեզաց է ծնելութիւն. (ծնօղ. փօղոբոաՃաս.) Շ. այբ՜ոբ ։

Ծ Ն Ե Լ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն. որպէս Ի՛. Ծնանիլն. ծնեալ գոլն. լինելն ծնունդ կամ որդի. որ գիտելի. փօղոբ, եվլաթլըք. Վարի իբրև յատկութէ միածնին, որ է երկրորդ անձն ծածկին. որպէս ծնողութէնն է ատ անձնաւորութէ հօր. *Զանծնելութէնն և զծնելութէնն բնութէ ես դնեն (եւնոմէանք) ։ Ամենայն ինչ՝ որ որդւոյ է, և հոգւոյ, բայց 'ի ծնելութէ. Ա՜ոխ. յայս. Ն պենթէլ ։ * Ի մատաւութէ որդւոյ՝ խորան է նորա ծնելութէն. Յճ՜. ք ։ *Մինչ ատուչաձի ծնողութէ հօր, ծնելութէ որդւոյ, և ելողութէ հոգւոյ. Դր. կր։ ես և Շ. ֆլա էէր։ Ոխ. յհ։ Նանաց. ևն։

Մերթ վերածնութէ՝ սկրտութէ. *Ա՜յլ ծնելութէ ածեմ յաչխարս, և այլով կամ միմ զի ծնցին մարգիկ ։ Ոխ. յհ. ա. 24։

Ծ Ն Ե Ր, կամ Ծ Ն Կ Ն Ե Ր. Ըստ երաժշտաց է անուն խազի ։ Ոչխէոր ։ Շոր ։

Ի Ծ Ն Ե ։ Տ. Ծ Ն ։

Ծ Ն Ի Բ Ե Կ. Տ. Ծ Ն Ե Բ Ե Կ ։

Ծ Ն Ի Մ, ծնայ. Որպէս Ծնանիմ իբ. այսինքն ծնեալ լինիմ. *Ծնիմք և մեք ըստ հոգւոյն զվերտին ծնունդս. իսկ, վերտինն ծննդեամբ. Շ. ֆգի. *Նախ քան զծնեզն գիտէ ած, իսր զերծիա. Վրդն. ոչ։

Ծ Ն Ի Չ, ծնչի. Տ. Ծ Ն Օ Ղ. Γεννητής, τωρ, ηοας, ήτειρα. Generator, genitor, genitrix. *Որդին միածին ծնեալ՝ գիտէ զծնիչն իւր, և ծնօղն գիտէ զծնեալն իւր։ Նման է ամենայնիւ ծնչին իւրում։ Ի՛ է աւանչորդ մեղաց բանսարկուն, և ծնիչ չարեաց. Կ։ *(Հայր անծին՝) է ծնիչ միածնին, և արմատ սրբ պաղպն. Սէրէր. Ե ։ *Յառաչագոյն նկարեալ և գրոչմեալ էր մանն նորա 'ի խորհուրդս ծնչի իւրոյ ։ Չի զաքարիայ էր ծնիչ յովհաննու։ Մարիամ միայն էր ծնիչ անգրանկանն ։ Կցորդ (զբանն) ընդ ծնչի իւրում յամենայն գործ որ 'ի նմա և արտաքոյ քան զնա ։ Փախըստեայ գնալ յերեսաց հօրն՝ որ ծնիչն էր ամենայնի։ Եփ ։ *Ոչ եթէ ամօթ ինչ հաւարեր զմայրն, և ուրանայր զծնիչն. Ոխ. մ. ք ։ 19 ։ *Կինն գործի է առն սերմանն, և ծնիչ. Լ՜ք. ոչ ։ *Եթեր՝ օգք տաքութք, ծնիչ հոյոյ և ջրոյ. Պխ ։ *Ապա կանացու կեանք աչխարհիս՝ անյագութէ գրացի, և ցանկութէ ծնիչ. ՃՃ ։

Ծ Ն Ծ Ղ Ա Յ. ի, ից. գ. երբ. Ծնւթելի՛, չաւնէ. յն. գիմլաբա. լտ. լիմպալա՜. ('ի ձայնէ պղնձոյ առեալ.) Κύμβαλον. Cymbalum, և sistrum, pandura, ևն. Նուագարան պղնձի բոխելի՝ պէսպէս ձևով, կիսագունս, մեծ կամ փոքր, միակ կի կրկնակ. որպէս և փանդիռն կամ տաւիղ՝ պղնձի լարիւք. ծնծաղ, ծնծաղ, ծնծղայ. լանթաղ, դիւմբաս. և ասնիսար. Տ՛ւո ա. ֆգ. ծ ։ 6 ։ ք. ֆգ. ը. 5 ։ ա. ճ. ծգ. 8 ։ ա. իոր. ծգ. 1 ։ *Խնձոյս հոգւոր, 'ի ծնծղայս մարմնաւոր. Նոր. խ։

Ծ Ն Ծ Ո Ւ Ց ։ } գ. (որպէս թէ ձուձ ան-
Ծ Ն Ծ Ո Ւ Ց ։ } սլիտան, կամ ընկոյզ, ընկլոյ.) Աւելորդ և արտաքին մասունք պտղոց կեղև, փետակ. *Օրինացն արդարութէք կարծէին կեալ, որք 'ի ծնծոյն հայեցան, և զպտուղն ոչ ծանեան։ Գաւազան պատուականագոյն, որով յերկրքովայ զծնծոյն որոշէր 'ի պտղոյն ։ Մ՜ոայէլ. խ։

Ծ Ն Կ Ա Կ Ա Ղ. ա. Ծնկոք կասկեալ յօգաւ յօդ. կապակցեալ հանգոյց ատ հանգոյց. պօղոմ կապ. պօղոմվա, պեօյիմ. Լ՜ա ։ *Ի կատարեալ հասակի (ցորեհնոյն) ծնկակապ կազմածոյ ցօղնոյն՝ կատարի հասկն նորա ։ Հաստատեալ վերանայ ծրն. կակապ կապօքն ։ Ծնկակապ կապօք հանգոյց ատ հանգոյց. Վ՜էյօր ։ Ե ։

Ծ Ն Կ Ա Ն Ա Մ. ացայ, ցեալ. է. Տ. Ծ Ն Կ Ի Մ. *Ոչինչ համարիմ զծնկացեալն 'ի բարեացն. Ոխ. է ։

Ծ Ն Կ Ա Ս Ի Ր. ա. Որ սիրէ առ ծնին նըստել 'ի ծունկս, կամ կասկիլ 'ի տուն պարկեշտութէ. ընդասուն. անասէր. *Ամբաստածուկ քօղաւիգ ծնկասէր հարսունք վարսըս մերկացեալ. Ֆ. ի. Ե. 16։

Ծ Ն Կ Ե Մ. կամ Ծ Ն Դ Ե Մ. եցի. ն. }
Ծ Ն Կ Ի Մ. կամ Ծ Ն Դ Ի Մ. եցայ. յ. } Φθίω, φθείρω, τήκω, ομαι. Corrumpo, or; macero, tabefacio, tabeo. κατέχομαι, teneor. ὑπομένω, subjaceo, ևն. Առնիլ և լինել որպէս ծունկ կեթուցեալ. 'ի գուշս իջուցանել, և իջանել. ընկճել, իւ. կամ որպէս ծնկակապ առնիլ խուշանգել. Ճրն. չել. Ճգնել. նեղել, իւ. կեթուցանել կեթուիլ. ծիւրել. հաչել մաչել, եղծանել, կուսանալ. վարակիլ. ըմբռնիլ. կապիլ. *Յաչխատուս քննութէ, որով ծիւրեցին ծնկեցին զանձինս իւրեանց վիլիստիայքն. Վ՜էյօր. Ճ ։ *Թմրութէն մեզաց և զանմեզս ևս ընդ միգով իւրով լծեալ ծնդեր։ Ծնգեալք 'ի ովկն, ծարաւով ծնկեալ. Յճ. կի ։ *Բանսարկուին ծնգեալ զաւրեան մեր՝ ընկեց զա-

գամ յերկիր. Վաճառ. յոբ: *Ցաղդի ազդի հոգս զառածեալ ծնգիցին: Զարաց ՚ի տրտմականան ծնգեալ: Որ յայնպիսի ցաւս ծնգիցին: Ո՞ ծնգի. որ խանտայցէ ընդ այլոց բարիան, թէ որ ուրախակից լեալ խընդացէ: Եւ մեք ՚ի նմին ջերման ծնկիմք: Զի՞ այնչափ ծնգիցիմք ընդ չկայս և չմնալիս: Հալեալ ծնկեալ. ևն. Ոսկ. Ֆիլ. էֆես. ևն: "Ոչքա որ զանբժշկական ախտն ծնկէին՝ զայրանային առ ցաւսն: Հեռիւ և նախանձու ծնկէին: Առ հեռ և առ նահանձ ծնկեալ՝ նենգաւ գնայր ընդ դաւիթ: Քանզի ծնկին ՚ի նոյն ոգիքն և միտքն. Ոսկ. Ես: "Նա և տեսանելիք իսկ զկախարդսն միշտ ծնկեալս ՚ի դիւացն. Եփիփ: *Վտիտք առաքեալք, որպէս թէ ծնկեալք էին. Փոլոս: *Սովով, կամ աղքատութիւք ծնկին. Պիտ: *Վերջին աղքատութիւն ծնգեալ իցէ, տալալուկ և մերկ. Սարգ. յհ. ը: *Մահու ծնգեցեալ. Նար. ծը: *Խեռիւ ծնկեալք. Երեմ. Ֆիլ: *Վերածես զնս ՚ի ծնկեալ արտմութիւն ՚ի քո յերկնային յարկդ. Լմբ. ոչ: * Երիտասարդք ՚ի հիւանդութեան ծնկէին. Ճ. Ա:

Ծնկել. Ծռնիկ կապել ուռոց որթոյ. *Հազար ուռ բուսեալ, յուռն արմունկ ծընկեալ, հազար չհասակեալ, և ողկոյզ կախեալ. Գեղ. հոգ:

Ծնկնամիջ, կամ Ծնգնամիջ. գ. Մէջն երկուց ծնգաց. *Ուղղն զգլուխն հառ ՚ի ծնգնամէջն. Ոսկիփոր:

Ծնկոտ. ա. Ծնկեալ. կիզուցեալ. Թոյլ. ծոյլ. կիմ ձգնօղ. *Ճոռոմաբանէն ազգասէր ծնկոտքն. կանոն:

Ծնկոի Զսփ. ֆ. Մինչև ՚ի ծունկս. *Ընդ ջուրս գետոց յորդութեան գլխովին ծնկու չափ հարեալ անցանէր. Վրք հց. ի:

Ծննդաբանս, ի, ից. գ. Ըստ արտաքոյ՝ բախտն կոխեալ զծննդենէ ուրուք. աստղահմայութիւն. որ և Ծննդաբարձութիւն. *Ջի զծննդաբախտն ՚ի ծննդոյն հաստատուցեն. Վեցօր. ը:

Ծննդաբան, ի, ից. ա. Գենեթլիալόγος. Genethlialogus. Որ գուշակէ և խօսի հայելով ՚ի ժամ ծննդեան ուրուք. աստղահմայ. սխտարակայ. Խալէի կամ հիվանդ Նախահաճս. *Երազադասք, ծննդաբանք, բախտագիւտք. Պոմ. աղէս:

Ծննդաբանեմ, եցի. ն. լ. Գենեալογέω. Genus recenseo. Խօսել զծննդոց և զազգաբանութեց. գրել զծագմունէ ազգի և ազգատոհմի. *Ջորգի ՚ի հօրէ ծննդաբանել. Խոր. ա. 1: *Ցորմէ (՚ի սեթայ) զ՚ի նմանէն (զառ ՚ի յադամայ) ծնունդս սկանի ծննդաբանել. Փիլ. լին. ա. 82:

Ծննդաբանութիւն. գ. Գենեալογία. Genealogia. Խօսք և ճառ զծննդոց և զսերնդոց. ազգաբանութիւն. ազգահամար. ցեղին՝ փաղ պաֆնութիւք՝ կորգը. ճռոգաբանութիւ. ըչմոի սինուիլ. *Հմտութիւն ծննդաբանութեան ազգիս մերոյ ընդ հեբրայեցւոյն. Խոր. ա. 18: *Ի հայկեան մատենին յերկրորդութիւն ծննդաբանութեց. Մագ. ե: *Ի ծննդաբանութենէ նախապետութենն նեբրով թայ. Նար. խե: *Ըստ ամանն ծննդաբանութեան զիշխանական տալ պատուագրութիւն. Աբծր. ե. 4:

Ծննդաբանութիւն. Գենեթլիալογία. Genethlialogia, praedictio e natali die. Ախտարք. աստղահմայութեի. սուտ գուշակութիւն յօրէ և ՚ի հանգամանաց ծննդեան ուրուք. *Զքաղդէացւոյն զաստեղաբաշխութիւնն և զծննդաբանութիւն. Աթաբ. յայտ: *Զմոլորեալսն ՚ի բաշխումն բախտից ծնդնդաբանութեց, ևն. Շիր: որպէս և Մծբ:

Ծննդական, ի, ից. ա. Գենեթլիակός. Genitalis, le, lia. Գործի կամ անգամ ծնանելոյ. ծննդատոց. ծնոց. *Մեւսացն յոլովիւ՝ ծննդական մասունս ոչ ունի ՚ի ստեղծմունէ. Սարգ. յհ. ը: *Ծննդական նօքն՝ ծնանիմք, և ձեռաք գործեմք. Սէբէր. ե: *Մալեալս, և ՚ի բաց հատեալս զծնընդականսն՝ հալածէ. Փիլ. բագ:

Ծննդական. որպես ի. Ծննեալ. Գένγητος. Genitus, natus. *Ջինչ ասես և յաղագս ծչ երբեք ծնիցելոյն. Ծննդական՝ թէ անծին... զի եղիցի ծննդական. Ած. ը:

Ծննդականագոյն. ա. որ և Ծնողականագոյն. իբր Բեղնաւորագոյն. *Կատարեմ զերեսուն և զվեցն զծննդականագոյն արդարև զթիւ. Փիլ. լին:

Ծննդականութիւն. գ. Γονιμότης. Fecunditas. Դիւրածին կամ բազմածնին գոլ. բեղնաւորութիւն. ծննդագործութեի. որդեծնութեի. սերունդ. *Ջփորձ առեալ ես զհոգւոյն ծննդականութիւն գերագոյն քան զմարմնոյն. Մագ. իե: *Կեանս վշտագինս հանդերձ մահուամբ, և ծննդականութեամբ արտմութիւք. Աբծր. ա. 1: *Կենդանարար ծննդականութեէ մնաս ցիչս. Դիոն. Էբի:

Նմանութեամբ. *Ջարմացեալ եմ ընդ մտագդ ծննդականութեի. Խոր. ա. 2: *Ի ծննդականաւն չարի կառավարեալ զմիտս. Ցհ. կի: *Ջամալ զվէնն դարձուցեալ (՚ի) ծննդականութեի ջուրցն վտակաց. Ագաթ: *Ջբազմօրիակ ամուլեի երկնի և երկրի ՚ի ծննդականութիւն փոխարկէր: Քարինք և երկաթ ՚ի ծննդականութիւն հլուփայլութեան. Խոր:

Ծննդականարգ. գ. կարգ և ժամանակ ծննդեան. *Երիւք ամով յառաջագոյն կանխեալ լինէին ծննդականարգ խաչանց. Եփ. ծն:

Ծննդականերութիւն. գ. Ուտելն զիւր ծնունդս՝ զպտուղս որովայնի իւրոյ. *Անդր ևս քան զնոզին գտանին զանգպ ծննդականերութեի. Ցհ. իմ. պտ:

Ծննդակից, կցի, ցաց. ա. Σύγγονος. Cognatus, germanus. Ի միասին ծնեալ. երկուորեակ. և բնածին. ընդարոյս. * Ի բաց դնասցէ՚ի ծննդակցէն (յակոբ յեսաւայ). Փիլ. լին: *Ի ծննդակից խոտարէն փոխ առլեր (կկոյրս) առ ՚ի առնանել ըզլոյս. Նեռ. Ռուֆ:

Ծննդակից. ա. ժամանակակից ծնընդեամբ. հասակակից. *Մանկունք ցանկալի ՚ի բեթղահեմի, ծննընդակից՝ եղարք քոյր. Գեղ:

Ծննդականց, ի, ից. գ. որ և Ծնող. Գործարան ծննդեան. ծննդական մասն: Փիլ. լին. ձ. 48:

Ծննդապետ, ի, աց. գ. Նախաշնօղ. նախնեք. *Քոյոց ծննդապետացն. Պոմ. աղէս:

Ծննդեան, հոլով քերթողական, իբրու ծննդեան. *Ըզքեթղահմ՝ տուն ծնընդենին. Գր. պտ. եէմ:

Ծննդոցք. տ. Ծննդաբարձ:

Ծնողականք. ֆ. Հայրաբար, կիմ մոյ-

Մագ: Շ. Ֆաթ: Վաճառ. յոբ:

Ծննդաբարձ Ծննդոցք. } գ. Նոյն
Ծննդաբարձ Բաժտ. } ընդ վ.
Ծննդաբարձականն. } ըստ ք
Ծննդաբարձութիւն. } նչ. այս.

ինքն Աստեղաբաշխութեի ախտարական. ախտարք. և Արհեստ աստղահմայութեէ. և Դիրք աստեղաց ՚ի ժամանակի ծննդեան ուրուք. և կարգ ծննդեան կենդանեաց մտածեալ ըստ նմանութեէ կենդանատեսակաց մտածելոց յաստեղատունս. Գένεσις. Genitura, positus caeli tempore nativitatis, ևն. *Աստն, զորս թէ ինն մեծ ունին գնացք նոցա, և ծննդաբաշխն ծննդոցս կազմեն: Ի ծննդաբաշխն ծննդոցացն Ծնընդաբաշխ բախտն ունիցի իշխանութեի. Վէց. օբ. ը: Ե Շիբ: *Ուսան ծննդաբաշխականն և բժշկականն բազկանայ: Ըստ ծննդաբաշխութեէ արուականք են խոյ, երկաւոր, առիւծ, ևն: Ծննդաբաշխութեին բաժանի ՚ի տեսակս երիս, ՚ի իսոնայինս, ՚ի ցամաքայինս, յերկակենցաղս. Տօնաչ:

Ծննդաբերիլ. ի. Ծննդեամբ յառաջ բերիլ. արտադրիլ. *Ջամենայն բուսոց և սերմանեաց նորոյ տարւոյն սկզբունս աստի ծննդաբերիլ համարին իմաստունք. Հ. Իւլիի. սեպ. ը:

Ծննդագործ, ի, ից կամ ց. ա. Γενεσιουργός, γονιμοποιός, γόνιμος. Conferens ad generationem, fecundus. Գործօղ կամ պատճառ և առիթ և աստար ծննդեան. Ծննդական. Ծնական. բեղնաւոր. *Ցամանս երիկամանցն, որ բեղնաւորագոյն և ծննդագործն է. Փիլ. այլաբ: *Ե՛, և էից ծննդագործ: Ջարն ոչ է, և ոչ բարի, և ոչ ծննդագործ: Ցընդունելութիւն ծննդագործիցն անձրևաց. Դիոն. Ե Շ. հբէաց: *Ցրտութիւնն անծին է. իսկ չափաւորագոյն ջերմին՝ ծննդագործ. Մագ. ՚ի դէտն: *Աբեգակին ջերմութեանէ, և ծննդագործ գոլ առնէ, և աճեցուցանէ. Դիոն: *Աշխեցական և ծննդագործ յերիս որոշմունս. Վանաք. յոբ: *Ցաւուրս գարնայնոյ ծննդագործ ժամանակին արմատանայ և բուսանի. Ոսկիփոր:

Ծննդագործել. ն. Γονοποιέω. Foetifico. Պատճառել զծնունդ. ծնանել. և երկնել, կամ յղանալ զկորհուրդս. * Արարիչ չորեքկին նիւթոցս, յորմէ ամենայիքն ծննդագործին հրամանաւ արարչին իւրեանց. Եփիփ. է: *Ալքայ ծննդագործել ՚ի միում իւր՝ բարեաւն յաղթել զաւրին. Ցհ. կի:

Ծննդագործութիւն. գ. Γονοποιέα. Foetificatio. γονημότης, fecunditas. Ծնանելն զաւակագործութեի. և ծննդականութեի. բեղնաւորութեի. *Միայն ծնընդագործութեէ սպասաւորէն արարչին հրամանին. Գր. հբ: *Զի տայցէ նոցա բընութեի և զօրութեի ծննդագործութեան. Վրք. ծն: * Գերբաղնիւ սեռակականութեէ խաղաղականին ծննդագործութեի. Դիոն. ՁԾոյ:

Ծննդական, ի, աց. ա. Τικτούσα, γεννῶσα. Pariens, parturiens. γόνιμος, generans, vim habens gignendi, fecundus, fertilis. առի և Ծնագան. Որ ունի կամ կարէ ծնանել զղաւակ. ծնանելի, ծնօղ. երկնօղ. և բեղնաւոր. փգոբոճաճս, լբհոսա. *Իբրև զկանայս ծննդականս: Իբրև զծննդական: Երկունք ծննդականի: Ջամուլն և զծննդականն ես արարի. Ես.ծճ. 8: իա. 3: ը. 3: իը. 9: Մէփ. ե. 3: Երեմ. ը. 24: *Վասն ամուլութէ եթող զկին իւր, և առնէ կին ծննդական. կանոն: *Ես ան-

բան կենդանիք ծննդականք են առաջի քո տէր. Ճ. ի:

Նմանութէ առ. *Գոլ համայնից՝ ծընդնդական, բուսոց անկոց ևն. Շ. իմ եղջ. *Ամպ է ծննդական ջուց: Պահելն ծննդական ժամանակացն զգեղեցկագոյն բոլորուն. Աբիսթ. ՁՁ: *Մազք ծննդական. Խոր. ճ. 67: *Ջիօթնեերեակն ասեմ, և զայն՝ որ հանդերձ վերբերեկան ծննդականաւ. Փիլ. ե. բան:

Ծննդական. ա. գ. Γεννητικός, κόν, κά. Genitalis, le, lia. Գործի կամ անգամ ծնանելոյ. ծննդատոց. ծնոց. * Մեւսացն յոլովիւ՝ ծննդական մասունս ոչ ունի ՚ի ստեղծմունէ. Սարգ. յհ. ը: *Ծննդականք նօքն՝ ծնանիմք, և ձեռաք գործեմք. Սէբէր. ե: *Մալեալս, և ՚ի բաց հատեալս զծնընդականսն՝ հալածէ. Փիլ. բագ:

Ծննդական. որպես ի. Ծննեալ. Γένγητος. Genitus, natus. *Ջինչ ասես և յաղագս ծչ երբեք ծնիցելոյն. Ծննդական՝ թէ անծին... զի եղիցի ծննդական. Ած. ը:

Ծննդականագոյն. ա. որ և Ծնողականագոյն. իբր Բեղնաւորագոյն. *Կատարեմ զերեսուն և զվեցն զծննդականագոյն արդարև զթիւ. Փիլ. լին:

Ծննդականութիւն. գ. Γονιμότης. Fecunditas. Դիւրածին կամ բազմածնին գոլ. բեղնաւորութեի. ծննդագործութեի. որդեծնութեի. սերունդ. *Ջփորձ առեալ ես զհոգւոյն ծննդականութիւն գերագոյն քան զմարմնոյն. Մագ. իե: *Կեանս վշտագինս հանդերձ մահուամբ, և ծննդականութեամբ արտմութիւք. Աբծր. ա. 1: *Կենդանարար ծննդականութեէ մնաս ցիչս. Դիոն. Էբի:

Նմանութեամբ. *Ջարմացեալ եմ ընդ մտագդ ծննդականութեի. Խոր. ա. 2: *Ի ծննդականաւն չարի կառավարեալ զմիտս. Ցհ. կի: *Ջամալ զվէնն դարձուցեալ (՚ի) ծննդականութեի ջուրցն վտակաց. Ագաթ: *Ջբազմօրիակ ամուլեի երկնի և երկրի ՚ի ծննդականութիւն փոխարկէր: Քարինք և երկաթ ՚ի ծննդականութիւն հլուփայլութեան. Խոր:

Ծննդականարգ. գ. կարգ և ժամանակ ծննդեան. *Երիւք ամով յառաջագոյն կանխեալ լինէին ծննդականարգ խաչանց. Եփ. ծն:

Ծննդականերութիւն. գ. Ուտելն զիւր ծնունդս՝ զպտուղս որովայնի իւրոյ. *Անդր ևս քան զնոզին գտանին զանգպ ծննդականերութեի. Ցհ. իմ. պտ:

Ծննդակից, կցի, ցաց. ա. Σύγγονος. Cognatus, germanus. Ի միասին ծնեալ. երկուորեակ. և բնածին. ընդարոյս. * Ի բաց դնասցէ՚ի ծննդակցէն (յակոբ յեսաւայ). Փիլ. լին: *Ի ծննդակից խոտարէն փոխ առլեր (կկոյրս) առ ՚ի առնանել ըզլոյս. Նեռ. Ռուֆ:

Ծննդակից. ա. ժամանակակից ծնընդեամբ. հասակակից. *Մանկունք ցանկալի ՚ի բեթղահեմի, ծննընդակից՝ եղարք քոյր. Գեղ:

Ծննդական, ի, աց. գ. որ և Ծնող. Գործարան ծննդեան. ծննդական մասն: Փիլ. լին. ձ. 48:

Ծննդապետ, ի, աց. գ. Նախաշնօղ. նախնեք. *Քոյոց ծննդապետացն. Պոմ. աղէս:

Ծննդեան, հոլով քերթողական, իբրու ծննդեան. *Ըզքեթղահմ՝ տուն ծնընդենին. Գր. պտ. եէմ:

Ծննդոցք. տ. Ծննդաբարձ:

Ծնողականք. ֆ. Հայրաբար, կիմ մոյ-

բաբար . *Խնդրեաց ի նմանէ ծնողաբար . Եփ . ծն . ՟ճէ :

ԾՆՈՂԱԳՈՑՆ . ա . Ծննդականագոյն , բնիսաւոր . բերրի . քաջսերմ . * Երկիր ծնողագոյն , յորմէ ձշմարտութիւն և հաց վերաքաւասա . Հ . կԼիկ :

ԾՆՈՂԱԳՈՒԹ . ա . Ընտակ ծնողական գԼոյ . գործակցութԼ . *Դու ծնողագութԼ մայր մեսիային . Գնչ :

ԾՆՈՂԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Գեννητικός , γεννητικός . Generans , efficiens . իբր generativus , effectivus , կամ genitori vel genitrici proprius . Սեպհական ծնողի և ծնողուԼ . հայրական , մայրական , արտադրական , և արտադրող . *Ծնողական սէր , կամ գութ , ապէնք , օրէնք . հնազանդուԼ . Նար . Եփ՟ . Եփ՟ . ծն . ՟ճէ : Երզ . ւ : Պիտ : Տծնակ : *Ըստ ամենեցունց ծնողականին գերազանցեաԼ : Զար՝ որոյ իսկ չար , մ՟ իրիք է ծնողական կամ անուցողական . Դիոն . ՟ձծայ : *Ոչ յիշէցան նոցա աղէկոտոր խնամք ծնողականաց ». իբր ծնողաց , կամ ծնողական խնամք . ՁԿ . կԼ :

ԾՆՈՂԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Σύγγονος . Germanus , cognatus . Որ է *ի նոյն ծնողաց . հոմածին . ծննդակից . հարազատ՝ եւ բայր կամ քոյր . *Հօր կամ մօր , կամ զաւակաց , կամ՝ եղբարց , կամ ծնողակցի զաւակաց . Պղպ . օրէն . ԼՀ :

ԾՆՈՂԱՆՄԱՆ . ա . մ . Ընման ծնողի . ըստ օրինակի ծնողաց . *Դու՝ ի ծոց քո զմեզ ամփոփես ծընողանման . Երզ . ոթ . էրն :

ԾՆՈՂԱՒԷՐ , ակի , րաց . ա . Սկիրոզ զծնօղս իւր . հայրասէր . մայրասէր . *Ամենայն ճշմարիտ պարտ է ծնողասէրս լինել . Տծնակ : *կԷաք նախահոգակք և ծնողասէրք , որպէս զՀայ և զարագիլ վ՟էրն . ծն :

ԾՆՈՂՈՒԹԻՒՆ . գ . Ծնօղն դոլ հայրուԼի . մայրուԼի . իբր Գέννησις . Generatio , paternitas , maternitas . * Ցատ կուԼիքն զանազանեալ . այսինքն ծնողուԼ , և ծնեԼուԼի , և էլողուԼիւն : Միշտ պատշաճի ծնողուԼի՝ հօր . Գ . Կր : *Մարիամ լուսապայծառ . . . ի ծնողուԼի քո կոչեցեալ միածին սրդի ՟այ . Շար : *Բոց ծնողուԼէ ԼեռոյՀ զմորոտիս նորայոյ . այսինքն գութ ծնողական . Ո՟ոպէլ : *ՔահանայուԼի՝ ծնողուԼի հոգևոր և ոնախատ երկանց . Մխ . ոսոր :

ԾՆՈՂՈՒԹԻՒՆ . Γονιμότης . Fecunditas . ԾննդականուԼի . բնիսաւորութիւն . *Գերագոյն ծնողուԼեն (հօր ՟այ) , յորմէ ամենայն տոհմ ի յերկինս և ի յերկրի անուանի , և է , որպէս պատճառ Հիցս . Դիոն . ՟ձծայ :

ԾՆՈՑ , ի , ոց . Տ . ԾՆՆԴԱՆՈՑ . *Զպոյծն հրամայէ ԹԼփատեԼ . քանզի գԺնեայ առ՝ ի բժշկուԼիւն ախտ՝ ոյց՝ ի ծնոցան . փիլ . ԼԻՆ . ՟ճ . 48 :

ԾՆՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԾՆՈՒՆԴ . իբր ԵղանուԼի , և Զաւակք , բերք . *Ծնուի՝ ապա կանուԼէ սկիզբն . Նխ . ՟ոս : * Եւ որ միանգամ այսպիսիքս են , բարկուԼէն են ծնուԼիք . Սարփ . յՀ . ՟ճ :

ԾՆՈՒՆԴ , ծնընդեան , դոց . գ . իբր ն . Τοκετός , τόκος , τίκτειν , λοχέυεσθαι . Partus , puerperium , parere , parturire . ԾննեԼն զզաւակ՝ մանաւանդ որպէս մայր . յառաջ բերԼն զբերս . փոշրաՀոս , (ԼԸ . յն . τοφῖετός , τόφος .) ՎԼաք . * Եկաց՝ ի ծննդենէ : ԴԺուարածին եղև՝ ի ծննդեանն : ԺամանակՀ ծննդեան յաՀուրաց : Ոչխարի և այծառոյ ծնուՀդ արՁակեաԼ է (այսինքն ակսեաԼ են ծնանեԼ զգառինս և զորթս) . ևն : * Գուշակեաց զանասրմն զծնուՀդ քո . . . և յետ ծննդեան մեաՀուԼ կոյս : ՑկուԼի անսեքմնական , ծնուՀդ անարատ : Ծննդեամբ սը կուսին յայրն բեԼիղեհեմ . Շար : *Հրամայեցաւ կնոջն՝ երկամքը ծնուՀդ . վանակ . յօբաԼոպիէն : *Մեռաւ ոաքեԼ՝ ի ծնուՀդս . վԼդն . ծն : Ե Տծնակ : *Օտար է ամԼուԼ՝ ծնուՀդ ընդունեԼ . կԻ՟ԼԼ . վԼ : *Ծառք առ՝ ի ծնուՀդ պտղոց : Զգաշան և զԼեռնայինն՝ ի պտղոց ծնուՀդս . փիլ :

ԾՆՈՒՆԴ . իբր Իշ . Γένεσις , γέννεσις , γενετή . Generatio , nativitas , origo , ortus . ԾննեԼուԼի . ծագումն . եղանուԼի . ԼինեԼուԼիւն . փոչրաՀ , փոչՀաՀ , օչՀաՀ . *Ե՟րթ յերկիր ծննդեան քոյ : Տօն ծննդոց էր փարաւոնի : ի ծննդենէ իմմէ մինչև ցայժմ : Օր մահուան իւրոյ քան զօր ծնընդեան իւրոյ : Գիրք ծնունդեան յի՟ քեզ բանզոնք՝ ի ծննդեան նորա խնդասցեն , ևն : կամ *Միւսանգամ ծնունդ ». իբր յաՀուրեիւն . է . Ղ . Ե . 9 . 14 : *Զամենայն աղայ մանուկ՝ ի ծննդոց մինչև յերկեր մանս . Ես . պմ . ՟ճ . 8 : *Ծննդեամբ յառաջ են արարածք քան զայժմ . Մ՟է . ՟ծէ : *Պատմել ձեզ զծնունդ ՟ձծորդեոյն՝ ի սը՟ կուսէն . Ագաթ : *Քանզի ՟ձծ ծննդեամբ՝ ի միշտ կուսէն՝ ի փրկուԼի ՟ձզ յայտնեցաւ , ևն . Շար : իակ *կրկնակի , կամ վերըստին ծննդեամբ ». իբր մկրտուԼեամբ . Շար . ևն :

ԾՆՈՒՆԴ . ի Յանձրացեալն . Ἐκγονον , γέννημα , ἔπιγονή , ἀπογόνος , παίδιον . Natum , faetus , progenies , progenitus , oriundus , puer , և germen , fructus , effectus . Զաւակ . որդի . սերունդ , և Բերք . արդիւնք . արգասիք . պտուղ . (իրօք , և նմանութԼ .) օգուտ , եԼ՟ապ , պար , հասՀԼ . Իբր . ԷԷ՟ապ , ապէրիի , փօա , փէրի . *Ծննդեաք սրդի վկայր իւր անիծանէ : Ծնունդք և որդիք ձեր : Ծնունդք նոցա ընդ նոսա : *Զծնունդս ենակայ : ի ծննդոցն ուսիայ կամ սկայից : Ծննդեամբք որովայնի , և ծննդեամբք խաշանց քոց : Ծննդովք որովայնի քո , և ծննդովք անասնոց քոց : Օձք ծնունդք իժից : Եւ ահա ծնունդ մարախոյ գայր : Մի եզնցի ծնունդ ոչԼայ : ԳիսեԼի ոչ զնա , Թէ ծնունդ իցէ ոտցա . ևն : *Ծնունդն հօր , և հին աւուրց : Ընձառ ծնունդ փառաք երեսեաԼ . Շար : *Քան զձընՀնոցաց և ղծննդոց . խոս : *Պտղոյ է հոգևոր ծննդոցն հոգեԼու վարս ստանալ . ՑՁխ . իՁ : *Զիարդ բանն՝ մոաց ծնունդ , և ծնանի զբանն յայլսում՝ ի միաս . Ա՟ օր . ծէ : *Երկին և ծնունդ շաղակրատ մոաց . Նար . խԼ : *Ա՟դ բարբառ ծնունդ է աստանայական կոմաց . Մանդ . ՟ձ : *Ապաշաւն է զըՁման ծնունդ . ԼՁ . ոչ : *Արարատեան աշխարհիս ծնունդք (մարդիկ) : Աշակերտք արդար վաստակոց , և ծնունդք առաքեԼութեան . ՁԿ . կԼ : *Ծնունդ երկաԼեի և քարի՝ հոր . ծնունդ շատախօսուԼեան և երկպառակուԼե՟՝ ատուԼի . կԼՀա՟ :

ԾՆՈՒՆԴ , ԾՆՈՒՆԴՔ . Γένεσις , γενέθλια , γενεθλιαλογία . Genitura , natalitia , positus caeli tempore nativitatis . ԾննդաբանուԼի աստղահմայից . ախտաբք . աստղի՝ ընդ որով ասէն զբք ծնեալ , և նովին յօդեն գուշակուԼեիս բախտից . *Ի ծնունդ և ի բախտ ակնարկէ յովՀաՀելով : Ընդառեալ՝ ի կապոյ ծննդեան : Ընխախչելի աստղոյն ծնունդ : Ի չար իշխանագոյն ծննդենէն ընդ հարկաւոր կապանաբ անկեալբ : Զի մի իւրաքանչիւր ուրուբ ազատ խորհուրդքն ընդ ծառայութ՟ ծննդեանն անկցին . փիլ . նխ . ՟ս : *Ո՟չ ծննդեամբք , և ոչ բախտիւք : Ո՟չ՝ ի ծննդոց բարբանչմունս . կԼ . Ե . Ե ՟ճ : *Ըստ հեԹանոսական բարբանչմանցն , որ բախտս և ծնունդս ասեն . ՑՁխ . իՁ : *ԵրԹայ առ կախարդս , և հաւատայ ծննդոց և աստղաբաչխունեց . կանան :

ԾՆՈՒՆԴՔ , կամ ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ . որ և ԱՐԱՐՈՂՔ ասի . Γένεσις . Genesis . ԸնդԼին մատեանն ՁԾաչունչ գրոց , ուր պատմի լինելուԼիւն արարածոց , և ծնունդք նախատեղծին : Ծն . Խոչափ : *ի ծնունդն գրեալ է . ԱՒ . ՟ճ : * Զորս՝ ի ծնունդն սկայամարտուԼիս . Դիոն . ԲՂ : *Ուրեխայ , որ կոչի՝ ի գիւս ծննդոցն արարհաՀ . և այն իսկ է քաղաքն եդեսիոյ . Մ՟ռԲին : *ԸնԹերցուած՝ ի ծնունդս . ՁԼ :

ԾՆՈՒՆՏ ԼՈՒՍՆԻ , ի նորիցն նորա . Νεομηνία , νουμηνία , νέα σελήνη . Novilunium . Նոր լուսին . Էնի ՟այ , Տահի Էնէ . որ և ամսագլուխ հրեից . ևն . *Եւ ժամ իցէ ծննդեան լուսնի . վԼդն . պմ՟ : *Եւ անգ լուսնին իսկ հասանէ ժամ ծընընդեան . Երզ . ոթ . էրն :

ԾՆՈՒՆԴ ՓՈԽՈՑ . Τόκος . Foenus , usura . վաշխ , տոկոսիք (ի յն . ՀայնԷս տ՟ գօա .) Տ՟ատՀէ . *Հուր այլիչ և սուր սատակիչ են ծնունդք փոխոց : Խժիկ ծնունդն զորովսին մօրն ծակեն և էլատեն , և փոխոց ծնունդքն զսրխս շահոդացն ծակեալ պատառեն : Եւ վաշխիցն վաշխ՝ չար ծնընդոց չար Թոռունս ծնուցանես . Մանդ՟՟՟ :

ԾՆՈՒՑԱՆԵՄ , ուցի , ծնո՟ . ն . Μαιόομαι , μαιεύομαι . Obstetrix sum , parere facio . καθίστημι , constituo , produco , ևն . Ծնուցիչ լինել . ծնանել տալ , և ծնանել . արտադրել . օգնել հղելոյն յերկունս , կամ արտաբերողացն զբերս . և Ցառաջ բերել՝ ի լոյս ընծայել բուսու ցանել . *Ցորժամ ծը՟ նուցանիցէք զկնայա երբայեցիս ես . ՙՀ : *Ես եմ , ասէ , որ ծնուցանեմ , և արգելուս եփ՟ . ՀՒ՟ : *Իբրև բոյս բարուց իմն ծնուցանէ՝ ի մոխ նոցա . Ո՟ի . չՀ . ես . ՀՀ : * Ծնուցանէ զնա , և տայ զսերմն սերմանողաց : Ծնուցանեն չքՁնութ նոցա զպտուղ բարուԼեն . Մ՟է . Ե . Ե : *Զկնայդ անարգասան և անկեբպարանն յայլս կարէր արդիւնս ծնուցանել : Երկիւղ՝ ի միտս մարդկան ծնուցանել : Հուր ծնուցանէ (արևն՝ ի ձեռն ապակւոյն) . Եվնի :

ԾՆՈՒՑԻՉ , ցչի , չոց . գ . Μαῖα . Obstetrix . Ծնուցանող . գայեակ մանկաբարձ . տՀեի . եպէ : Տ՟ես Ծն . Ա՟ . 17 : Ա՟ . 27 : Ես ես . 15=19 : Որպէս և նմանութ՟ ասի , *Մեր ծնուցիչք սը՟ վարդապետք . Մ՟էն . ծն :

Մերթ՝ Ծնանող իբրև մայր . ծնիչ . *Ամուսին և ծնուցիչ նորա խորհրդոյն սերմանց : Մեղաց զաւակայն ծնուցիչ . ԼՁ . սղ :

ԾՁԱԿԱՆ . Տ . ԾՆՆԴԱՆ ըստ ամենայն նշ . *Վանն ծնչական (տպ . ծննդական) և սննդական գողըն . Երզ . ֆփ : *Ծննդականն է մասն անհնազանդ՝ ի բարի . քանզի չոչ կամաց յիրացն արուսքս մեղիւք զծնչականն . Նխ . բն . ծ՟ :

ԾՆՁՈՒԹԻՒՆ . գ . τὸ Γόνιμον . Fecunditas . γένεσις , generatio , nativitas . Ծընունդ . ծննդականուԼի . ծննդագործուԼի . *ԾնչուԼի և կենդանարարուԼիւն և կատարողուԼի . Դիոն . Ե Շ . հՀեպ : *Տընկեալ է այս յատնանն ագգն հրեից յաւազՁին ծնչուԼէ անտի նոցա . Ես . պմ . ՀՀ . 10 : *Որդի հօր , այն որ՝ ի սկզբանէ յաւանենից առանց փոփոխելոյ է նա ընդ հօր իւրում՝ ի ծնչուԼէ . Եփ՟ . ՟ . ՟որ :

ԾՆՐԱԴՐՈՒԱՆ • ա• Որ ինչ լինի ծնըն. բադրութիւ. *Ծնրադրական երկրպագութիւ, կամ երկրպագութիւն • Նար • կ. • չ։

ԾՆՐԱՐՈՒԹԻՒՆ • գ• Γονυκλησία. Genuflexio. Ծունր դնելն, կրկնելն. երկրը պագանի• փիլ լեօ•ինի, սեճփե • *Ծնրադրութիւ արարչին • Նար• կ։ *Ծունկքն խըտացեալ էին ի սոէպ ծնրադրութենէն • Սարգ• յ։ ծ։ *Գետնամածեալ ծնրադրութիւ ծունկք մարմնոյ քո սը։ Շար։ *Ընկալ ի մեզ զծնրադրութիւ տալոյանս • ՃԱ։ *Բոլոր անձամբ իմով անկեալ կամ առալ քո ի սեղոս ծնրադրութիւն և աղօթից քոց (ի գեթսեմանի) • Մաթ։ ։

ԾՆՐԵԱԼ• Κατηγκυλωμενος. Inflexus. Կրկնեալ՝ ոլորեալ իբրև զծուներ • *Եղէգ ընդ ծուռ դնասցեն զգնացո, գանգրագոյն և ծնրեալ հերքն բուսեալ լինին • Նխս• կավ։

ԾՆՕՂ, կամ ԾՆՈՂ, ծնոլի, գաց• ա• գ• Γονεῦς, γονεῖς. Parens, parentes. γεννητής, γεννητωρ, genitor. γεννήτειρα, genitrix. Որ ծնանի կամ ծնեալ է զզաւակ• հայր, կամ մայր• Լաւիս, Լաւիսե, Լաւիսան • *Մանուկ մոլորեալ յամօթ առնէ զծնօղս իւր։ Մաոնեալքիչ և ի ծնողաց և յեղբայց։ Չնաղանդ լերուք ծնողաց ձեր։ Անհաւանք ծնողաց, ևն։ *Հայր՝ ծնօղ ասի և ոչ ծնունդ։ Հայր է ծընօղ, որդի ծը նունդ • Խոսր։ Շ• Խոսք։ *Զամենայն ինչ զորդւոյ՝ հօր վարկանի ի պատիւ ծնողին։ Սարգ• Ք• պ• Ք։ *Անարատ ծնողի քոյ (կոսի) բարեխօսութեամբ, ևն• Շար։ *Լքին ծնօղք զծնունդս իւրեանց։ Ծնօղ մեր ըստ աւետարանին• ՃԿ• կ։

Նմանութիւ ասի• *Ծնօղ հեղութեն խոնարհութենն է• Շ• մգ։ *Նախ քան զամենայն զսիրոյն պատուիրանն, որ մայր և ծնօղ է ամենայն պատուիրանաց• Սարգ• ա • պ• Ք։ *Վանն ծնողին սուտ (դարնայնոյ՝) արեգական• Պխ։

ԾՆՕՏ• իկ, ից• գ• Σιαγών, γνάθος. Maxilla, mala, gena, mentum. Ծամելիքն ողջոյն՝ ներքոյ և արտաքոյ• ոսկրն ատամնաւոր, և սեղի մօրուաց• երեսք• այտք• կզակ• կլտփ• լինէ, լանէ, էնէ, էանափ, զանխ, զինախ, չէնճ, ձեմ, չեմ• (չ• սանս. հանպա • յն• զնաբօս• լտ• ձենա) • *Տացէ քահանային զերկին և զծնօտսն։ Եւտու զծնօտսն իմ յատակս • Գեղեցկացան ծնօտք քո• Եդեալ ձեռն ի ծնօտս• Արաստուք իւր ի վերայ ծնօտից իւրոց• Եգիտ ծնօտ մի իշոյ• Ծնօտիւ իշոյ• ևն։ *Արաստուք այրոյ զծնօտիւք լլանեն• Սէր• ԼԲ • 16։ *Արտաստուք ընդ ծնօտս նոցա թռրէին• ՃԿ• կ։ *Զօդուած ծնօտիցն բաժանեցեր։ Զեռն ի ծնօտի եդեալ արտաստաց գետս իջուցանէ• Նար • *Զարմացեալ հիանայր ձեւս եդեալ ի ծնօտի• Ոսկիփոր • *Կորզեցին հանին զկզակս ծնօտիցն• Ես• պտ• Ք• 40 • *Ախ ինչ գետ տեգ մուրուացն ի վերայ գեղեցկատեսիլ վարդափթիթ ծնօտիցն բուսանէր• Փարպ • *Բոլորեալ զծնօտիսն թխագոյն մորուացն չուրջանակի• Ճ• Ղ • *Որոյ չէ ևս էր փաղ փաթիալ բողբոջեալ մրագիլ բոյսք մօրուացն ընդ ծնօտսն• ՃԿ• կ։ *Տեսեալ ի բացուստ ջերուսաղէմ՝ ապտակեք զծնօտս ձեր, և պատառեք զՀանդերձս (գուք հրեայք)• Պխտս •

ԾՆՕՏ ասի նմանութիւ և Զարդն չուրջն նակի իբրև գօտի իրաց• ծիր• եզր• էզր• Թ• էէրիչան• Κυμάτιον (որպէս փողր ալիք, ծածանուածն.) Cymatium, կամ cium, limbus. *Արաստես (տապանակին, և սեղանոյն, և պսակին) ծնօտս ոսկիս չուրջ չորս կողմանակաւ• Եւ իէ• 11 • 24• 25 • կէ• 2 • 11 • 27 •

ԾՆՕՏ• Ըրթունք և եզերք իրաց• էնոբ, էէրվաչ, ըմձեք• Γεῖσσος. Margo, labrum. *Ծնօտս ուղղեսցեն քանզակագործս։ Պսակ չուրջ զծնօտիւք նորա չուրջանակի Լզալ մի։ Եւ ծնօտքն պատուածոյք• Եզէի• Խ• 43 • Խձ• 13 • 17 • *Շուրջ զծնօտիւք սկուառեղն • Փարպ •

ԾՆՕՏԱՔԱԿ ԱՈՆԵԼ• Քակել և բաժանել զծնօտս• Լինէնէրինի սէօսէ• *Անդ գաւիթ զառիւծ և զարջ ծնօտաքակ առնէր• Զօր • կ։

ԾՈՅԹՈՐ, ոյ• գ• որ և ԾՈՑԹՈՐԻՆ, կամ ԾՈՑԹՈՐՈՒՆ• ուեռ• Ծոլերոնոյ, Ծոլեռոնոյ• Ἐπιθύμον, Θύμον, ἔρπυλλον• Thymus, serpyllum, հմ• Ազգ զոպային, բոյս մանրատերև՝ գեղեցկափունջ՝ անուշահոտ, ջերմ և կծուահամ, և այն կրկին և երիքկին տեսակաւ• տես և ԶՈՒՒՐԱԿ• և ԹՒՄԱՑ• Ծաչրին, զաչրին• ասԲԸր, խալէնփեր, ևեոյեկի օՒոս, կամ սաւինէր, էէսլիկ օՒոս• *Զոպային՝ կանուչ ծոլեռորն• Վանա• հդ։ *Ծոլեռորով արածին մեղուք• Բծչլիճ• *Կորդոյն կոչեցեալ արդ, կամ ծոլերին• Վրդն• էչ։ Իսկ ի քառս Գաղիանոսի գրի, *Եսկլեմիոն• ծաղկի վայրի ծոլեռորնոյ (կամ ծոլեռնոյ, կամ ծոլեռորոյ) ։։ Եւ ի հին բս• *Խորոսակ ծոլեռորուն• փրասիոն։ Տան ծեռերն• սաՒալ փէրուս ։։ Եւ Սթէփ• լէհ• զծոլեռորն համարի որպէս լտ• thymus, և զծոլերինն՝ որպէս saturea, cunila, thymbra.

ԾՈՇՈՐԱԿ, ևս և) գ• Κοτύς. Occiput.

ԾՈՇՈՐԱԿ, ի, ից •) Ցետին կողմն գլխոյն կամ պարանոցին, որպէս ծորակ՝ ևրակ և անցք ուղղոյ կամ ծռոյ ընդ անբարկն, և իբրու ծործոր կամ ձորամկը• էնոբ, էնէսե• *Զլեզու դորա ընդ ծոծորակին հանէք• ճ• Բ• Ր• ևն։ *Զլեզուն ընդ ծոծորակսն հանել։ Ծակեալ զծոծորակսն՝ և զլեզուն ընդ այն հանէին• Աքսե։ (կայ և ձ• ըստ հին տպ• ծոծրակս, կամ ծործորակս ։)

ԾՈՂԱԿ • Տ• ԾՈՒՂԱԿ ։

ԾՈՄ, ոյ, ից • ա• գ• Երբ• յեմ• ասար• սամ• արաբ• ալՀ• Νοστεία. Jejunium. Պահք խիստ և անուռալ՝ միանգամ ձաշակելով յաւուրն• որ ի սբ գիրս հասարակբն Թարգմանի ի մեզ պահք• ծամ, ինչ ծամ ասելոյ է։ Ծոմ կարգացին, քրձազգած լինէին• ա• ՀԱ• ՃԱ• 47 • *Բազում են պահպանութիւնք ծոմ պահոց (կամ ծոմապահոց)• ՄԾՔ• Ճ։ *Ցաչմէն կալով, և ծոմ պահօք• Եէր• համաՀ• (Լէ• լոկ գրե, պահօք ։)

ԾՈՄԱԿԱՆ, ի, ից• ա• Որ ինչ հայի ի ծոմ կամ ի պահս• *Զծոմակոնն գաւարկացուցանել և փափկացուցանել զաւարս• ՃԿ• Յմ• ապ ։

ԾՈՄԱՆԱՄ, ացայ• է• Νοστεύω. Jejuno. Ծոմ կամ պահս պահել• *Զամենայն չորեքշաբաթի ծոմանալ և պահել ի մոյ, և յամենայն ինչ որ ելանէ ի մոյ• Զէր• կ։ *Ցովհէ զգուշացուցանէ ծոմանալ, սրբեցէք պահս• Տծաւ։ *Պօղոնանոպ ծոմանան ի չաբաթու, և ի կիւրակէի նամնապես• Ոսկիփոր ։

ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ•) Տ• ԾՈՄ• *Բա•

ԾՈՄԱՊԱՀ, հոց•) զեամ են պահ• պանութիւք ծոմապահոց (կամ ծոմապահաց)• ՄԾՔ• Ճ։ *Առաքեալոր անուանեալք զպահան զայն, և բաղումք ըստ նախնեացն սովորութիւն ծոմապահութիւն զաւուրան զայն նոսիկ անցուցանեն• Շ• կ։

ԾՈՄԱՃԱՆ• ա• ք• Ուր կայ չան և ճգնութիւն ծոմոյ• ծոմական• *Ծոմաչան աշխատութիւն, կամ պահք, կամ տքնութիւն• Զէր• կ։ Տծաւ։ Տծաղոյց։ Կանան։ Մաթ• կամ եէր։ *Պահել ծոմաչան• Սիւն։ Ն գԱ։

ԾՈՄԱՅՈՒՅՆԵՄ, ցուցի• ն• Տալ պահել զծոմ• և Զօրն առնել ծոմ• *Ըզհինգ օրն ծոմացուցեալ մովսիսի պահովք։ Զանասունս ծոմացուցանեն ըստ օրինակի նինուէացւոցն• կամբ։ Ն Տծաւ։ *Զկիւրակէն ծոմացուցանէ• կանան։ *Զգուշացուցանէ ծոմացուցանելով յաւուր չորեքշաբաթի• Լձ• կալ։ *Ցաճախաւորէն կամ ցաւ ծոմացուցանել• Տծաւ։

ԾՈՄԵԼ• Տ• ԾՈՄԱՆԱԼ• *Որ պատրաստեալ ես ծոմել ի Հանապարհիս յայսմիկ։ Ցե ու լսէրն և ծոմելոյն նոցա• Եէր• Ւփ։

ԾՈՑԼ, ծուլի, ից կամ ից• ա• Ὁλοχυτρὸς, Θεῖλός. Piger, timidus. Թոյլ և ՀՅԼ ի գործ• հեղփ• պղերգ• վատ գործատուց• ծուլ• Ւեչխգէլ, ւեհսիլ, խալէնէն, հրաահիլ• *Ծուլացն և անհաւատից• Ցայսւ• Ը։ 8 • *Որ վատքն իցեն և ծոյլք• Զբաբանք, ծոյլք• Ծոյլս առ երանութենն ընտրութի• ՑՀԼ• խոր։ Նար • *Մոլորիցն և ծուլեցն• Զայս կորուսան՝ ի ծուլեցն լեալ խնամոյզ• Աղ• Բարբ• Պխ • *Եթէ թողոյր ամենեցուն՝ զամենեսեան ծոյլս գործէր• Գէ• էս։

ԾՈՊ, ի, ից կամ ից• գ• Κράσπεδον. Fimbria. στρέπτον, flexus, fascia, torques, funiculus. Ճապաւէն՝ որ զուսպ պահէ զծագս հանդերձից• վերջաւորք• քղանցք• ոլորք• և փունջ• ասլԳ, պինձեք, ՒբրաԼ, բիւե, գայԼան, իիւսիիւ• *Ծոպս ի տուսնս հանդերձից• Ի վերայ ծոպից տուսնցն։ Ծոպս մանուածոյս արասցես ի վերայ չորեցունց տուսնց հանդերձից քոց• Թոռց• ք• 38 • Որ • իբ• 12 • *Ծոպքն, այս է վերջաւորն, քղանցք• Վրդն• ա։ *Ծրարեալ ի տուսն մեկնոցին, կամ ի ծոպսն պնդել• Նէ• էչիէ • *Զծոպս գուտոյն մերթ բանայցէ, և մերթ ծածկիցէ• Ոսիփ• ա• պխ• Ը • *Ի ծայրսն ծոպացն լեցի խանձուռս• Մաչա • Լահ։

ԾՈՎ, ու, ուց• գ• Θάλασσα, ττα. Mare. վը• ղվա• ժուղով ալի ջուրց, մեծ կամ փոքր, Հեմսյան լոզակաց• ովկիանոս, և այլ և այլ մասունք նորա պէսպէս կոչմամբ. կաչաւարտ և լիՀք, լՀակք, ջրվիրք անոյշ ջրոց, և այլոց հիւրոց• պենիչ, պէրէա, պահր Ֆեզր• էամ• *Ջժողովս ջուրցն կոչեաց ծով (որ է չբ• ընդ ժողով)։ Ի վերայ ամենայն ձկանց ծովու• Եսուր և ի ծովու Հանապարհ• Ի կարմիր ծովուն• Ջծով ի ցամաք, և զցամաք ի ծով փոփոխել ի ծովն աղի, որ է ծով սալոց• ևն։ *Ընթաւուրեիք ծովուց• Խապան տագնապ մամբ ի ծովին• Նար • *Ծով սեբաստիոյ• Շար • *Ծով բորակի• Վրդ հդ• ծը։

ԾՈՎ, կոչի ի սբ գիրս և Արևմտեաք, զի միջերկրականն ծով է յարևմտից կուսէ պատեալինու• Տճս ԻՆ • ծՔ• 14 • Ք• Ե• 25 • Եփէ• խը• 18 • Դան• ը• 4 • ԱՀ ի Սգ• ճը• 3• գնի փոխանակ Հարաւոյ• զի ի Հարաւակողմն հրէաստանի անկաւի կարմիր ծովն, մեռեալ ծովն, և ովկիանոսն գլխովին• *Ցարևելից և յարևմտից, ի հիւսիսոյ և ի ծովէ• Շ• չգ ։

ԾՈՁ կոչի և Աչազանն ջրոյ, կամ տաչան և կոնք մեծ• *Արար զծովն ձուլածոյ սուսն կանգուն չրեանի ի շուրջն ։ Երկուտասան եզն (պղնձի) ի ներքոյ ծովուն• Ք• Ե։

Է. 23. 25: Ե. ծբ. 32. 35: Բ. ճ. Ք. 2. Ե. 5: *Աւազան մեծ պղնձի՝ վասն մեծութեան ծով կոչեցաւ. Կ՚երդ. Ի. 4:

Նմանութիւն մեծութեան ծովու ասի. * ի յանապատին ծովէն հօր գթութեաց բղխումունք: Ելանել ի ծովէն կենդանի, և անտի հոսել ի ձեզ զվտակս քարոզութեան. Ըստ: Ագաթ:

Եւ նմանութիւն ծովու ծփելոյ ասի. *Ծով կենցաղոյս: Ի ծովէ աշխարհիս. Ըստ: *Յերկրային ծովուս: Ի մարմնիս ծովու: Ծով է ինձ ծփանաց՝ կենցաղոյս բերմունք Նոր:

ԾՈՎՈՒ ԾԻՐԱՆԻ. ըստ յն. Ծիրանի ծովային. Որփύρα Θαλάσσια. Purpura marina. Տ. ԾԻՐԱՆԻ. *Ձկապուտակ, զծովու ծիրանիս. Ա. Դ. Ք. 23:

ԾՈՎԱԲԱՃԻՆ ԼԻՆԵԼ. Բաժանել կամ պատառել զծով. *Որպէս խորհրդել ծովաբաժին լինելով ընդ խորս կարմիր ծովուն ուղղաւորեր ժառանգել զերկիրն խոստացեալ. Ձիբ. Ին:

ԾՈՎԱԳՆԱՑ. ա. ն. Ընդ ծով գնացօղ:

ԾՈՎԱԳՆԱՑԻԿ. ՚ն նաւարկող. իբր յն. Θαλασσοπόρα, Θαλασσόπλοος. *Ծովագնաց Ճանապարհորդ զմեղաւորս ասէ, և ցասպքընթաց զարդարան. Խոռ: * Ծովագնաց ընդ երկիր բերեալ լիներ, և ընդ ծով հեռանակելով. Խոր. Բ. 12: *Հրաժարեալ ի կայսերէն՝ ծովագնաց լինէր. այսինքն նաւարկէր. Ճ. Ա: *Ծովագնաց լինիս, և յաճախես ի մեծութիւն. Լմբ. ծող: *Ա՚յսր անդր երթերալ տատանի՝ զօրէն ծովագնաց ցիկ նաւի ընդդէմ հակառակ շնչոց. Փիլ. Ել. Բ. 45:

ԾՈՎԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գնալն ընդ ծով. Նաւարկութիւն. *Աւրասչխի ծովագնացութիւք ընդ երկիր բերեալ. Ցհ. լԲ: * Ոչ երթիք ծովագնացութիւք մակաշրջիլ փայտիւք. Մագ. ւԲ: *Անխոնջ լինիս ի ճանապարհորդութիւն, ի ծովագնացութիւն. Լմբ. առաջ:

ԾՈՎԱԳՈՑՆ. ա. Ուռնօղ զգոյն ծովու. կանաչ, և կապուտակ երկնագոյն. Լս և ըստ ցոլացման արևու՝ մանուշակագոյն, ծիրանեգոյն. կամ՝ի գոյն ծովու ծիրանոյ. իբր Θαλασσοπόρφυρος. Purpureus. *Ա՚յր մի ղգեցեալ փառս... և մարմին նորա ծովագոյն ՚՚. յն. որպէս Թաւշիշ. Դան. Ջ. 6: *Աձուռ ծովագոյն սաւնակերպ. Փարպ: *Բիւրեղ ծովագոյն օդանման. Վրդն. Եւ: *Ջծովագոյնն զծիրանին երկին երկին հարկանելոյ. Ած. յհ. ՃԲ. 11:

ԾՈՎԱՆԻՏԱԿ. ա. Իբր ծովատեսակ. Նման ծովու. * Վերատեալ առ ի խորոց յոգնապատոյտ փորձութեանց ծովագիտակս աշխարհիկ. Գր. ոփ. ի ոփէ:

ԾՈՎԱՆՁԱՁ. ա. Ազազեցուցիչ և ցամաքեցուցիչ ծովու. * Ի ծովազազ, ի բոցս կիզ. յահաբեկ գալստեան որդւոյն ից. Տծած:

ԾՈՎԱԹԱՂԱՆԹՔ, թաց. գ. Նիւթ թեթև իբր թաղանթ եղեալ ի ծովէ. * Ի բանջարոց զոպային, և սպտուղն ի ծովաթաղանթացն (յն. ի ծովայնոց). և ի ծառոց փայտ խաչին. Կոլ. ծԳ:

ԾՈՎԱԹԱՑ. Տ. ԾՈՎԱՄԵՑ:

ԾՈՎԱԼԻՃ, լճի, իւ կամ ով. գ. Λύμνη (լիճի. յորմէ թեերևս լիճն անապատ կամ կղզի.) Palus, stagnum, lacus, mare. Ծովակ իբր լիճ. կամ լիճ մեծ ծովացեալ. *Ծովալիճն ի հեղել գալեաց՝ ոլոլաներ զառուն: Ի ծովալճին երևին: Որ առ ծովալճովն բնակեալ են. Եսա. ւր. Ա: *Ե՚րթ ի բուքասանս ուրեք, և ի ծովալիճս. Ած. Ո. ՚. Բ. 12:

ԾՈՎԱԽՈՐ. ա. Խոր կամ խորին ըստ ծովու. անդնդախոր. * Հերձեալ զանդունդս ծովախորս. Ագաթ:

ԾՈՎԱԾԱՆԱԿ. ա. Ի ծովու ծանաչեալ, կամ խայտառակեալ. * Ծովածանակ հեղձմամբ՝ անդնդապատոյտ կորաեամբ սատակիւր. Ածան. Է՚ԼԷ:

ԾՈՎԱԾԱԻԱԼ. ա. Ծաւալեալ իբրև զծով. Ծովացեալ. յորդեալ յոյժ յոյժ. *Ծովածաւալ հեղեղք, կամ հուր, գիտութեի, քաղաք, աչք. Ճ. Ա: Մաթէ. ա. կամ Եփր: Խոսփով: Ձիբ: Նոր. Խս: Բննիկ: Կեսա. ապէս:

ԾՈՎԱԾԻՆ. ա. Ի ծովէ ծնեալ, արտագրեալ, եղեալ. * Ծովածին կենդանիքք (Թռչունք). Սհկ. լԲ. արմա: *Գազան ծովածին. Եղիշ: Ձձկունս ծովածինս. Ագթ. Ք. 12: *Ծովածին մարգարիտս. Երզն. լոա: *Վասն ծովածին կենդանեացդ՝ օգականաց և ցրտականաց. Մխ. այբ՚ան:

ԾՈՎԱԾՒԻ. ա. Ծիր ունօղ զծով. շուրջ պատեալ՝ի ծովէ. * Շրջափակեալ յամենայն կողմանց ծովածիր էր սեղին (բիւրեղոյ). Փարպ:

ԾՈՎԱԾՈՒՓ. ա. Θαλασσοπλήκτος. Fluctibus maris expositus. Ծփեալ ի ծովու, և նման ծովու. ալէկոծ. *Ծովածուփ նաւ. Ճ. Ը: Ովսան: * Ծովածուփ ալիք. ՑձԲ. Լ: Ցհ. լԲ: Նոր. առաջ: *Ծովածուփ եռացումն, հեղեղատ, խռովութիւն, բղռնուէթի, անօրէնութիւն. Պիտ: Վրդն. Ծն: Եղիշ. Բ: Եփր. ազ: Մանր. Ը: *Ծովածուփ կենցաղ. Շար: Խոր: Սարգ. Բ. յհ: *Ալեկերպք՝ ծովածուփք ալէկոծք՝ի մէջ ծովուն լինէին: Ցանկ ծովածուփ (գառամիս), և անփոյթ առնես զանձուէ. Ով. Ֆ. Ք. 25: Ճ. 4: *Ծովածուփ կորուսեր զգուռզն ըզփարաւոնն ՚՚. իբր յ. Ճչ:

ԾՈՎԱԾՓԱՆԴ, նաց. գ. Κλυδών. Fluctus, unda, aestus. Ծփանք ծովու. ալէկոծութի. փրփրումն ալեաց. * կուիւք են՝ի ցերեկումէ իրա՝ ծովածփանք և ձմբռունք. Ով. լԷբ. ծԲ: *կուատակման կոհակաց, որ նախ քան զտեսանելն՝ զիջանելն փութայ՝ի ծովածփանաց. Մագ. Խ: *Ի ծովածփանս խաղալ նաւահանգիստ. Երզն. լա:

ԾՈՎԱԾՓԵԼԻ. ա. Ծփեալ իբրև զծով. ծովածուփ. *Մեզմիկ շարժելով յայսկոյս և յայն հայեր՝ ծովածփելին իւր մանրութեր աչօքն. Տաղ:

ԾՈՎԱԿ, ի, ից. գ. Λύμνη. Stagnum. Ծով փոքրիկ. ծովալիճ. Ցեսա Ղ. Է. 1: Բ. Դ. ծԲ. 19: Երգ. Է. 4: * ի մէջ զինչն ձգէ, որպէս գկաթն՝ի ծովակն խոզնելոն. ՑՃԲ. Ը: *Ի ծովակս բնակիցէ. Եղիշ: *Ընկէցին զնա՝ի ծովակն. Ցհ. լԲ: *Գետոց և կամ ծովակաց. Լմբ. ծող: * Ջկորուսեան ծովէն՝ վայելչութեամբ ծովակս (յն. Ե-ըէէօս) անուանեն. Ով. Ֆ. ա. 7:

Իբր Աւազան. տաշտ. կոնք. * Ոսկի լսկանաս ջուր պատրաստել առ ի լուանալ ի նմա. և իբրև եմուտ յոսկի ծովակն, ևն. Լսար. Ը:

Նմանութիւն, Յորդութեի, առատութիւն. *կաթ մի խելք ինձ մանաւանդ, և ոչ ծովակ բանոյց. Ով. Ֆ. ա. 7:

ԾՈՎԱԿԱԼ, ի, ից. ա. գ. Θαλασσοκράτωρ. Maris dominus, potens mari. Որ ընդ իշխանութեամբ իւրով կալեալ ունի զմասն ծովու և կղզեաց. Թագաւոր ամրօղ ծովու, և սպարապետ ծովական. փենիկ էմիի, փերէա սահապը, գոփոպան էալա. *Որք ի կողմն ուրեք ծովակալք ամրեցին: Զգանկերեմնացուց ծովակալս: Զժամանակաց ծովակալացն. Ե. փ. ա: *Զի՞նչ արդեօք ասիցէ ծով. ծովակալ եղելոց լակեդեմոնացւոց. Պիտ:

ԾՈՎԱԿԱԼԵՄ, եցի. լ. Θαλασσοκρατέω. Maris imperium teneo, potens sum mari, copiis navalibus valeo. Ծովակալ լինել. ամրել ծովու և կղզեաց. * Ո՛չք և ոչչափ ժամանակս ծովակալեցին: Լինգլիք ծովակալեցին, և այլն. Ե. փ. ա. Ե Բ:

ԾՈՎԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Θαλάσσιος. Marinus. որ և ԾՈՎԱՑԻՆ. Որ ինչ կայ ի ծովու. *Ծովական ձկունք, կայտառք, կամ վիշապ. գազան, կամ կղզիք. Եղիշ: Սէբէր. ա: Աւրծ: Գ. 9: Ովսէբ. հերոդ: Նոր. առաջ: * Ընդ անդունդս ծովական խորոց գթոցս անցեալ ՚՚. իբր ծովականն. Վրդն. ին: *Ցառաջ զգայ զպատերազմ ձի... և ղուղականք զծովական վտանգն. Այս. հց. իմ:

ԾՈՎԱԿԱՆԱԴ. գ. Լողակք. Ծովային կենդանիք. * Նման են ծովուց և ծովականաց. քանզի ի նոսա զեռունք խաղան, և ի քեզ ձձիկք և երամակք ոչնչց. Պիտ: *Նաւավար՝ ալեաց ճանապարհորդ, ծովու մշակ... ծովականաց մեծամարմնիկ՝ ինքնայօժար ի մահ. անդ:

ԾՈՎԱԿՈՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ναυάγιον. Naufragium. Ալէկոծութիւն, և նաւաբեկութիւն. *Իբրև (ի) նաւահանգիստ (ըն)կալեալ՝ ծովակոծութիւն մատնէ. Ով. Ֆ. ա. 5: *Մրրիկ զսահելի և զնաւովական և զսովորական ուսմանդ է իանալ ծովակոծութիւնք. Հմահ. առաջ:

ԾՈՎԱԿՈՂՄՆ, ման, մանց. գ. գրի և ԾՈՎԱԿՈՂՄ. Πρὸς Θαλασσαν, Θαλασσα. Ad mare, mare. կողմն ծովու. ծով. և Աւետեան կողմն հրէաստանի. ծովին կողմ. Տես ծն. իԷ. 14: Թուոց. Բ. 18: Օր. Ք. 27: Ցեսա. Է. 9: Եսա. ծա. 14: Եղէկ. խա. 12: խԷ. 1. 4. 21:

ԾՈՎԱԿՈՂՄՆ կոյս. } Նոյն ընդ վ. *ի
ԾՈՎԱԿՈՂՄՈՅ կողմն. } ծովակողմն կուսէ: Ի ծովակոյս կողմանէ. Եւ. իԷ. 22: Ցեսա. Է. 11:

ԾՈՎԱԿՈՒԼ. ա. Ὑποβρύχιος. Demersus, submersus. որ և ԾՈՎԱԿՈՒՐ, ԾՈՎԱՍՈՑԱԾ. կլեալ ի ծովէ. ընկղմեալ կամ ընկղմեալ ի ծով. *Զի՞նչ չահ էիցէ ի յօրինել նաւի, եթէ նաւավարն ծովակուլ լինիցէ. Ով. Ֆ. ա. 20:

ԾՈՎԱԿՈՒԼԱՑ. գ. Καταποντισμός. Demersio in ponto, submersio in mare. Ընկղմումն ի ծով. *Ծովակուլք, կորուսեալք, շուրջ ալէտք. Ով. էբր. իՖ:

ԾՈՎԱԿՈՒՏԱԿ. Տ. ԾՈՎԱՎԱՍՏԱԿ:

ԾՈՎԱԿՈՒՐ. ա. Καταποντίσθεις, Θαλασσόμενος. Mari mersus, obrutus. Ծովուկուր՝ այսինքն կերակուր եղեալ ծովակուլ ծովասոյզ. *Զչանապատզոյզ զծովակուրսն. Ով. Ֆ. ա. 13: *Աւազակ ծովակուր. Նոր. ծԷ: *Ոմանք հրկեզ լինէին, ոմանք ծովակուր: Ծովակուր առնել (այսինքն ընկղմել) զնոսա ի խորս ծովուն. ՃՃ: *Ծովակուր և հեղձամղձուկ լինել: Ծովակուր առնեն զանձինս բազմաց: Ծովակուր ընկղման մասնել. Պիտ:

ԾՈՎԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ ունի զհայեցուած ի ծով անդր. ուսուի ծովն աեսանի. *Ծովահայեացն երեսոս. Խոր. Ք. 61: Կեղրզ. ի յոյն: *Աւերն զծովահայեաց քաղաքն առաւօտուլիս. Ով. Ֆ. ա. 6: *Գագաճեն ամրոցին ի ծովահայեաց. Աւրծ. Է. 6: *Երկիր ծովահայեաց. Ճ. Ա:

ԾՈՎԱԿԵՂՁ, ի, ից· **ԾՈՎԱԿԵՂԶԻԿ**· **ԾՈՎԱԿԵՂԶՈՑՑ**· **ԾՈՎԱԿԵՂԶՈՒԿ**· ա· Հեղձեալ՝ ի ծով· և բնակիչք կղզեաց· *Ազգաց ազգ գայ՝ լեռնականաց և դաշտականաց, ծովախաց, և ցամաքակնաց· Կաղնախ։

կամ իբր Ծովախուկան· ուր իցէ մխիլն կամ սուզանիլն՝ ի ծով· *Ծովամուխ և անդընդաչոյս ճանապարհաւ կորձեալ՝ ի միջոց, կամ չարչարեալք· Վրդ· Եղիա։ Տճ՚ոյն։

ԾՈՎԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ· Մխիլ կամ մսատնել՝ ի ծով· Նաւարկել կամ իջանել՝ ի խորս ծովու· *Սինչ դեռ ծովամուխ էին, ասայ զնոքն մրմռալ ծովուն· Բազմութիւն նաւաց, որ ըստ ամենայն սաղարթ ժամանակաց ծովամուխ լինին· Փիլ· յոբ· Ե ևԽ· Բ։ *Որք միջամուխք և ծովամուխք եղեն խորոցն ՅայԵրէ· ք· Խոսէ։

ԾՈՎԱՄՏՈՑՑ· ա· Մտեալ՝ ի խորս ծովու· և խորամուխ՝ ի գիտութիս· *Լի էր և ծովամտոյց փիլիսոփայիւք երաժշտական երգոց· Ո—ս։

ԾՈՎԱՅԱԾՈՒԿ· ա· Որ ամբոխ՝ ի ծովու· *Քեզ՝ ի գանձ յաւէտից՝ ի մէջ ծովայասաւակ նաւաստեացն հրամայեաց տալ· Ծովակոփասակ· Ագաթ· յոբ։

ԾՈՎԱԼԻՀ· ա· Վիժեալ նման վիժող՝ ի ծով· Ծովասոյղ· *Զոմն ծովավիժ սասակմամբ բառնալ· Պիտ։ *Զանձինս իւրեանց խորոց ծովուն մատնէին, և ծովավիժ խեղդամահ առնէին· Ղեսդ։

ԾՈՎԱՏԵՂ, ի, ից· Գ· Իբր Ծովաւեղ· Ծովի զեղեակ կամ Ծովամերձ տեղի· *Յանուն ամ միաբանեցայ վանիցս, և եւտու զծովաւեղայց հողերն· Յհ։

ԾՈՎԱՏԻՊ· ա· Որ է՝ ի սեպ ծովու· Ծովանման, Ծովագոյն· *Ծովասիպ, և ազազաքաւական կոյսս մեղայ· Սիոն· ազ։ *Ա՛յս քար ծովասիպ է և օդակերպ· Լմբ· յայ։

ԾՈՎԱՑՈՒԼ· գ· Ծովային ցուլ, ըստ իմիք նմանութեաւ՝ կամ առասպելեալ· *Իբրև զծովացուլն, զոր՝ ի կովէ հրէալ ասեն՝ եւ ոչ՝ ի կովուց ծովացուլն ելեալ· Եփիփ։

ԾՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵԱՑ· ցուցի· ն· Որպէս ծով կացուցանել· յորդել· զեղուլ· ծաւալել· լնուլ· ժողովել՝ ի մի վայր։ *Ցեգիպտոսի գետոյն յորձանաւք զեղման ծովացուցանելոյ՝ ի ժամանակի զդաշտան· Փիլ· Ի՛մաստ։ *Ծովացուցանել զվարդապետութեանն զհոգւոյն· Ագաթ։ *Աստ ծովացուցանել զաչս իւր արաստաւօք· Ոսկիփոր։ *Ոչ կարէր զամենայն զքանս և զգործս՝ ի միասն ծովացուցանել· Խոր· պոմ· հոխ։ *Սիրոյն զյորդոլեալ զանազան չարեացն, զոր ծովացոյց յինքն՝ ի նեղքս· Խոսէ։ *Զամենայնի ծովացուցանէին յաշխարհի։ Պիտ։

ԾՈՎԱՓԵՆԵԱՑ· ա· Παραλιος. Marinus, mari adjacens. Ծովք զերեայ· որ ինչ կայ յափն ծովու· *Արբոյեն և գիպատասյեքն զԼյշերլքս ծովափնեայս· Ես· ի՛ե· 5։ *Քան զաւազ ծովափնեայ ծանրագոյն են։ Քան զարդոյն գտանիցէք քան զաւազ ծովափնեայ՝ զիիչս իմ· Խիտ։

ԾՈՎԱՓԱՆԱԿ· ա· Ծովանման· Ծովափիպ· *Ա՛յսոր ծովաքաւսակ մեղք աշխարհի արտասահմանականացած փախչի· Թէոդոր· կոս։ * Աչեագ որովայն, որ ծովաքաւսակ խանձմամբ զամենայն ուխտ երկրաւոր գոյից՝ ի գժոխայինն ամբարել պատրի· Սիոն· ազ։

ԾՈՎԵԶԵՐԱԿԱՑ· } ա· Որ կայ՝ ի ծովզերեայ· *Զծովզերակայ քաղաքացն լինաչիչս· Պիտ։ *Մարդաքաղաք ծովզերային։ Զգեղալաղաքս ծովզերայինս· Խոր· Ե։

ԾՈՎԵԶԵՐԱՑԻ· } վերբս· Ծովզերեայ· *Զծովզերային քաղաքացն լինաչիչս· Պիտ։ *Մարդաքաղաքս ծովզերային։ Զգեղալաղաքս ծովզերայինս· Խոր· Ե։

ԾՈՎԵԶԵՐԱՑԻ· ալց· ա· գ· որպէս ծովզերեայք· *Ամենայն քաղաքք ծովզերայք· Վրդ· պոմ։ *Երկիր նեփթալիմ ծովակողմն զծովզերային ասեն· Ղեսդ։

ԾՈՎԱՀԵՂՁ, ի, ից· **ԾՈՎԱՀԵՂԶԻԿ**· **ԾՈՎԱՀԵՂԶՈՑՑ**· **ԾՈՎԱՀԵՂԶՈՒԿ**· ա· Հեղձեալ՝ ի ծովու· ոյսկէս և ընդ բայի՝ Ընկղմել, ընկրկել՝ ի ծով· և Բնակիչք կղզեաց· *Ազգաց ազգ գայ՝ լեռնականաց և դաշտականաց, ծովախաց, և ցամաքակնաց· Կաղնախ։

կամ իբր Ծովախուկան· ուր իցէ մխիլն կամ սուզանիլն՝ ի ծով· *Ծովամուխ և անդընդաչոյս ճանապարհաւ կորձեալ՝ ի միջոց, կամ չարչարեալք· Վրդ· Եղիա։ Տճ՚ոյն։

ԾՈՎԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ· Մխիլ կամ մսատնել՝ ի ծով· Նաւարկել կամ իջանել՝ ի խորս ծովու· *Սինչ դեռ ծովամուխ էին, ասայ զնոքն մրմռալ ծովուն· Բազմութիւն նաւաց, որ ըստ ամենայն սաղարթ ժամանակաց ծովամուխ լինին· Փիլ· յոբ· Ե ևԽ· Բ։ *Որք միջամուխք և ծովամուխք եղեն խորոցն ՅայԵրէ· ք· Խոսէ։

ԾՈՎԱՄՏՈՑՑ· ա· Մտեալ՝ ի խորս ծովու· և խորամուխ՝ ի գիտութիս· *Լի էր և ծովամտոյց փիլիսոփայիւք երաժշտական երգոց· Ո—ս։

ԾՈՎԱՅԱԾՈՒԿ· ա· Որ ամբոխ՝ ի ծովու· *Քեզ՝ ի գանձ յաւէտից՝ ի մէջ ծովայասաւակ նաւաստեացն հրամայեաց տալ· Ծովակոփասակ· Ագաթ· յոբ։

ԾՈՎԱԼԻՀ· ա· Վիժեալ նման վիժող՝ ի ծով· Ծովասոյղ· *Զոմն ծովավիժ սասակմամբ բառնալ· Պիտ։ *Զանձինս իւրեանց խորոց ծովուն մատնէին, և ծովավիժ խեղդամահ առնէին· Ղեսդ։

ԾՈՎԱՏԵՂ, ի, ից· Գ· Իբր Ծովաւեղ· Ծովի զեղեակ կամ Ծովամերձ տեղի· *Յանուն ամ միաբանեցայ վանիցս, և եւտու զծովաւեղայց հողերն· Յհ։

ԾՈՎԱՏԻՊ· ա· Որ է՝ ի սեպ ծովու· Ծովանման, Ծովագոյն· *Ծովասիպ, և ազազաքաւական կոյսս մեղայ· Սիոն· ազ։ *Ա՛յս քար ծովասիպ է և օդակերպ· Լմբ· յայ։

ԾՈՎԱՑՈՒԼ· գ· Ծովային ցուլ, ըստ իմիք նմանութեաւ՝ կամ առասպելեալ· *Իբրև զծովացուլն, զոր՝ ի կովէ հրէալ ասեն՝ եւ ոչ՝ ի կովուց ծովացուլն ելեալ· Եփիփ։

ԾՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵԱՑ· ցուցի· ն· Որպէս ծով կացուցանել· յորդել· զեղուլ· ծաւալել· լնուլ· ժողովել՝ ի մի վայր։ *Ցեգիպտոսի գետոյն յորձանաւք զեղման ծովացուցանելոյ՝ ի ժամանակի զդաշտան· Փիլ· Ի՛մաստ։ *Ծովացուցանել զվարդապետութեանն զհոգւոյն· Ագաթ։ *Աստ ծովացուցանել զաչս իւր արաստաւօք· Ոսկիփոր։ *Ոչ կարէր զամենայն զքանս և զգործս՝ ի միասն ծովացուցանել· Խոր· պոմ· հոխ։ *Սիրոյն զյորդոլեալ զանազան չարեացն, զոր ծովացոյց յինքն՝ ի նեղքս· Խոսէ։ *Զամենայնի ծովացուցանէին յաշխարհի։ Պիտ։

ԾՈՎԱՔՆԵԱՑ· ա· Παραλιος. Marinus, mari adjacens. Ծովք զերեայ· որ ինչ կայ յափն ծովու· *Արբոյեն և գիպատասյեքն զԼյշերլքս ծովափնեայս· Ես· ի՛ե· 5։ *Քան զաւազ ծովափնեայ ծանրագոյն են։ Քան զարդոյն գտանիցէք քան զաւազ ծովափնեայ՝ զիիչս իմ· Խիտ։

ԾՈՎԱՔՈՒՏԱԿ· ա· Ծովանման· Ծովափիպ· *Ա՛յսոր ծովաքաւսակ մեղք աշխարհի արտասահմանականացած փախչի· Թէոդոր· կոս։ * Աչեագ որովայն, որ ծովաքաւսակ խանձմամբ զամենայն ուխտ երկրաւոր գոյից՝ ի գժոխայինն ամբարել պատրի· Սիոն· ազ։

ԾՈՎԵԶԵՐԱԿԱՑ· } ա· Որ կայ՝ ի ծովզերեայ· *Զծովզերակայ քաղաքացն լինաչիչս· Պիտ։ *Մարդաքաղաքս ծովզերային։ Զգեղալաղաքս ծովզերայինս· Խոր· Ե։

ԾՈՎԵԶԵՐԱՑԻ· } վերբս· Ծովզերեայ· *Զծովզերային քաղաքացն լինաչիչս· Պիտ։ *Մարդաքաղաքս ծովզերային։ Զգեղալաղաքս ծովզերայինս· Խոր· Ե։

ԾՈՎԵԶԵՐԱՑԻ· ալց· ա· գ· որպէս ծովզերեայք· *Ամենայն քաղաքք ծովզերայք· Վրդ· պոմ։ *Երկիր նեփթալիմ ծովակողմն զծովզերային ասեն· Ղեսդ։

մի, և այլ ծովեզերայգք. Ո-ի. Ես։ *Միանձն. գամայն և ղծովեզերայն որաստղեհ. Երզն.Ֆիլ։

ԾՈՎԵԶԵՐԵԱՑ, եայք, եայց. ա. գ. Παραλιος, ιου, ια. Maritimus, mum, ma. Որ է յեզերս ծովու. ծովափնեայ. և Ծովեզր. փէնիկ էագըն, փէրէալը, էալը.*Քաղաք ծովեզերեայ։ի վերայ քաղաքային ծովեզեզրեայց. ա. Դ. է. 11։ ծա. 8։ Սբգ. յ՝. ֆ. *ի գաշտայինն, և՛ի ծովեզերեայս։ ի ծովեզերեայն ամովհացուց։ Ցանդիմեան ծովեզերեայցն։ ի վերայ ծովեզերեայցն ունացելոց։ կորուսից զնուացուցս ծովեզերեայգդ (կամ եայգդ). Ցես. ծա. 2. 3։ Յոզդ. ա. 7։ Երեմ. խէ. 7։ Եզեկ. իէ. 16։ *Դարձեալ ընդ ծովեզերեայն առ ըստորոտով լերինն. Ցհ. կի։ *Ճանապարհ ծովու ասել, որ՛ի ծովեզերեայս և՛ի կղզիս են՝ տայ զաւետիս փրկութենն. Շ. Ֆգ։

ԾՈՎԵԶՐ, եզեր կամ եզերի, եզերբ կամ երբաւ, երաց, երբք կի՛ երբք. գ. Ἀιγιαλός (յորմէ Լ. Litus, littus, ora maritima. παραλιον, ια, maritimum, ma. որ և παραθαλάσσιος, ιον, ια, և θαλασσα. Եզը ծովու. ծովափն. փէնիկ էէնարը, գեայ, էալը. *Ընդ հարաւ, և ընդ ծովեզրն քանանացւոց։ Ցամենայն ծովեզեր ծովուն մեծի։ Որ առ ծովեզերն հրէաստանի էր։ *Նստաւ առ ծովեզերն։ Ա՛ռ ծովեզերբ ծովուց։ ի ծովեզերէն տիւրոսի և սիդոնի։ Կալ կամ բնակել առ ծովեզերբ կամ առ ծովեզեր։ Բնակել զծովեզերբ կամ՛ի ծովեզերին։ Եդեալ ծուներ առ ծովեզերին կացաք յայլօթս։ Հլուման տայր չուրջ զծովեզերբքն. ևն։ *Ցերի կամ առ երի ծովեզերին. Խոր. Ա։ *Քաղելով առ ծովեզերին. Նահում։ *Սկիզբն կալեալ՛ի ծովեզերէն. Ցհ. կի։ *ի ծովեզերին կիզիկեցւոց. Ես. փր. ա։ *Բնակեալ էր խաւքար՛ի ծովեզերի և՛ի լերին. Եէր. օրի։ *ի ծովեզեր կողին։ Որք բնակեալ՛ի ծգվեզերան իցեն քաղաքք. Պխ։

Ռամկական է հոլով՝ իբր յատուկ անուն ունելոյ, *Զգաւառն ծովեզրի, յորում է բերդն ամիկ. Ա՛ռծր. Ե. 3։ յորմէ ծովեզրեցի։

ԾՈՎԵԶՐԵԱՑ. փոխանակ գրելոյ ծովեզերեայ. *Զլեառն կոչէ դեղամ, և զծովեզրեայ շինանիատն՝ գևղաղբունի. Ցհ. կի։

ԾՈՎԵԶՐԵՑԻ, ցիք. ա. գ. Բնակիչ ծովեզերեայց, կամ մասնաւոր տեղւոյ ծովեզր կոչեցելոյ յերկրին վանայ. *Տալ պատերազմ ընդ ծովեզրեցիսն, որ ուղեմանենիք կոչին, որք ամրանային՛ի յամիւկ ան կասկածելի քարանձաւին. Ա՛ռծր. է. 17։

ԾՈՎԵՂԻՆ, ղինի, նաց. Տ. ծովա-ղան. *Նաւ՝ գործի երերուն, թռչուն փայտեղէն, ձի ծովեղէն. Պխ։

ԾՈՎԵՄ, եցի. ե. Θαλασσεύω. Io mari versor. Նաւիլ կամ գնալ ընդ ծով. գեգերիլ և ծփիլ՛ի ծովու. *Որք ծովին ընդ լայնութեաւ նորա։ ի մէջ ձմերայնի՛ի վեր՛ի վայր ծովել. Փիլ. նխ. է. Ես բԳն։

ԾՈՎԵՑԻ. ցեաց. ա. Ծովային. ծովական, նաւական. *Ար ժուղով՛ի վերայ առաւապօլայոյ զամենայն զծովեցի զզօրսն, և պաշարեաց զքաղաքն ընդ ծով և ընդ ցամաք. Ռոմ։

ԾՈՎԸՆԹԱՑ. Տ. ԾՈՎԱԳՆԱՑ։ *Զծով ընթաց նաւն տեսանելով՛ի նաւահանգիստս ածեալ. Փիլ. նխ. ա։

ԾՈՎԸՆԿԵՑ կի՛ } ԱՒՆԵԼ, և ԼԻ-
ԾՈՎԸՆԿԵՑԻԿ } ՆԵԼ. ի ծով ընկենուլ, արկանիլ. *Սրախողխող և ծովընկեց առնելով զզօրսն. Ասղ. Գ. 25։ *Ցե՛ս, որպիսի գործս վրիժուց ունիմ, զոր ինչ առ ձեր գառաւորսն սուրն և հուրն և ծովընկեցիկն (առնել) գործեն. Սէբէր. է։

ԾՈՎԻԿ. Տ. ԾՈՎԱԿ. *Փարիկ, ծովվիկ, փոքրիկ. Երզ. ֆէր։

ԾՈՐ, ոյ կամ ի. գ. Βέρβερις, ὀξυάκανθα. Uva spina sive crispina, spinae racemariae bacca. Պտուղ վայրի փշուտ թփոյ՝ որպէս հատ մանր խաղողոյ՝ կարմիր կի՛ կանաչ, թթուաշ. ւրիվ, ւրիւք, ղամդոխ, փռնկոյ խոլիսի, եմպերդարիս, պերդերիս. Ռիֆեն խոլիսի։ Գաղիան։ Բծվէր։ Հին բառ։

ԾՈՐ. Որպէս արմատ ծորելոյ. ծորեալ ինչ. հիւթ ախորժ. (լծ. ընդ ջուր, սոր, թոր.) *Կարմիր մեղուք՛ի ներս ազուոր (հատք նուռն,) եղեալք դու կէր զնիչ մեղրի ծոր. Շ. առաք։

ԾՈՐԱԾՈՑ, ի, ից. ա. Ինքնին ծորեալ՝ առանց քամելոյ. որպիսի է կոյս մեղուն ինքնին մղեալ՛ի բջջոյ. ըստ չն. մեղր աստղ. կէս. ռՒնա պաէբ։ *Մեղիւս (որպէս թէ մեղրաւէտ) եպիսկոպոս եկեղեցւոյն պտնաստուց... մեղր ծորածոյ կոչէին զնա ոմանք՝ որ ուսեալ էին զնմանաւորել (նորա), և այսպէս կատարեալ էր ըստ անուան իւրոյ. Եսա. պգ. է. 30։

ԾՈՐԱՄ, ացայ կամ ացի. որ և ԾՈՐՆԱԿ կամ ԾՈՐՆՆԱԿ. Տ. ԾՈՐԵՄ. է. *ի սովոյս մանչիմ, սիրտ իմ ծորայ՛ի բանջարոյս. Ո-ի. պպ։ *Իբրու ուիւից ինչ նուազ՛ի ծով ծորացեալ. Մագ. իէ։ *Ոյք միշտ յախտիցն ցանկութենէս ծիրին և ծորան (կամ ծորենան.) Մանդ. ֆէ. իմ է։

ԾՈՐԱՆ, ի, աց. գ. Ծորումն. հոսանք. աղբիւր. սուռ. վտակ. խողովակ. *Զբեցեալք՝ ի բաց յատակ ծորանէ քաղցրութեաւ՝ զմրուր դառնութեաւ արբին. Ցհ. կի։ *Լիզուք աշակերտացն յերկնային ծորանն թացան. Համ. ասագ։ *Ջմարգալէտն ասէ, որք զծորանս հոգւոյն արբին. Լ՛ծ. Նար։

ԾՐԵԱ ա. Բեստός. Fluxus. իբր ծորուն. (եթէ չիցէ այսպէս գրելի.) ծորածոյ. հոսանուտ. լոյծ. *Կացուցց զերկինս իբրև զկամար, որ՛ի ծորան չուրց բաւմութեաւ (կամ քնութեաւ) անտի անչարժ և անեղ զերկինս հաստատեաց. Կոլ. է։

ԾՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԾՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Լուսնիս լցիր և բաղաղջեա,ծագիս ծրաբեա և ծորացո. Եօթնագր։

ԾՈՐԵՄ, եցի. է. } Ῥύω, ἀποῤῥύεω.
ԾՈՐԻՄ, եցայ. յ. } Fluo, defluo. Թորբրիլ. թորթորիլ. սորիլ, սորսորիլ. հոսիլ որպէս ջուր կամ ընդ. ձոր. լուծանիլ. կաթել. ծիւրիլ. հալիլ. Լուի պէս վաչէ, վնինչ է՝ ձէ՝ն էրէալ. ագմագ, ղայ օլմագ. *Ծորեալ ցէ իբրև զջուր անպիտան։ խոտովեցաւ սիրտ իմ, և ծորեաց՛ի տեւողէ իւրմէ։ Իբրև զջուր ծորեալ։ Որոյ ծորիցէ աերմն՛ի մոլմնոյ իւրմէ։ Ծորեսցին աչք նորա՛ի կաթ. ճաց իւրեանց. Իմ. ծշ. 29։ Ցօբ. կ. 1։ ւշ. 30։ Ղաա. ծէ. 3։ Զաւ. ծէ. 12։ *Սամփսոն զմեզն ուսեր. գայր և ծորեր իլաներ՛ի վերայ ձեռացն նորա. Մ՛ծբ. ծա։ *Ծորեր իլաներ սրիւնն՛ի վերայ խաչին. Ոսկ. Խլ։ *Հիւանդութեաւ և ցաւոք ծորին. Երզն. Ֆգ։ *Խորհուրդ կի՛ գեզ ծորեալ։ ի սիրտս ծոյեսեալս։ ի ծորել մարմնոյս թշուառի. Նար։

ԾՈՐԵՄ, եցի. ն. } Καταῤῥύεω. De-
ԾՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } fluo. Հոսել. թորեցուցանել. կաթեցուցանել. վայթել. վազընել, խոխընել, լընել. ափըմաք, ափ. փըմաք, փեօփէ։ *Բազում առնեա ծառվիկ, սակայն հոսեա և ծորիս։ Մխ. առակ։ *Զամենայն պատուն յատակ քան զնասանեալ՝ ծորել և՛ի բաց թօթափել. Փիլ. նխ. ֆ. ւօ։ *Ծորեցուցանէր կղզիոնեան իւր՛ի վերայ մերուսց իւրոց. ա. Ի. ի՝ա. 13։ *Ոչ պատհէն՛ի միոս զաերմն բանին ել, այլ ծորեցուցանեն՛ի մտաց. Խոր. *Վիրաւորեն, և արիւն ծորեցուցանեն. Մաթ. ը։

ԾՈՐԵՆԻ, նւոյ. գ. Տունկ ծորոյ. փըշուտ թուփն ծոր պտղոյ։ Բծվէր։ Ուսաի ԾՈՐԵՆՈՑ ՕՇԱՐԱԿ. Գաղիան. չն. ղւիֆէն, γλυκόσυ,subdulce. անուշակ, թմուաշ՝ ախորժ համով։

ԾՈՐԵՆԻ ասի և կուենին, յորմէ ծորի մաղտաքէ. Σχῖνος. Lentiscus, mastix. ա. գէզ ալաճէը, վէրէչէ, իչըճեր։ Գաղիան։

ԾՈՐԻ. Թուի նոյն ընդ վ. *Ծորի, (՛ի լ. որ է կոծոխուր.) որ օգտի տաքուելեան խարուեչ մալէի, ատփրայի. Բծվէր։

ԾՈՐԾՈՐ, ոյ, ոց, կամ ի, ից. գ. Κοιλάς, κοίλωμα, αὐλών, χείμαῤῥος, φάραγξ. Vallis, convallis, cavum, cavitas, concavitas. Ձոր. չարունակութեի ձորոց, յորս ծորին և սորսորին՛ի լերանց անձրևաջուրք, կամ ընդ որ ծորին և անցանեն ուղիք. լեռ. նամէք. հովիտ. ծմակ. եմակ. փերէ. տեւս Ծն. ԼԷ. 14։ Դտպ. է. 12։ Ցօբ. է. 5։ Ես. ը. 14։ Սէ. ձԳ. 10։ *Ի ծորձորոց և՛ի հովտաց ծորեալք. Խոր. ա. 15։ *Գամուածք ջրոյ, որ՛ի ծորձորացն՛ի վայր զեղուին. Ա՛ռծ. է. 6։ գ. 12։ *Ի ծորձորս լերինն. Ցհ. կի։ *Ո՛չ ծորձորք դժուալոյց. Նար. Խ։

ԾՈՐԾՈՐԱԿ, լ, ից. գ. փոքր կի՛ նեղ ծորձոր. ձորակ. ֆէրէձէ։ *ի ձորոյն ծորձորակի մի արբցէ։ Ցամաքեսցոյց ամ զաղբիւրն ծորձորակի. Եէր. Լփ։

ԾՈՐՈՒՄՆ, ծորման. գ. Ῥύσις, ῥοή. (լծ. աուռ. լա. rivus.) Fluxus. ապորրօի, defluxus. որ և ԾՈՐԱՆ. Ծորիլն. Թորումն. հոսումն. կաթուած. բղխումն. վայթումն. լուծումն. վատնումն. սաչականութիւն. անցաւորութեի. ափըն ափմաբ. ափըդ կիխէ։ *Ա՛ռն ուրուք... ծորումն՛ի մալմնոյ իւրոյ։ Ծորումն իւր պիղծ է. Ղեպ. ծէ. 2։ *Ծորումն (կանանց) ըստ ամսեանցն։ Որ՛ի հոսման և՛ի ծորման են. Փիլ. ծ. բան. Ն եւ. է. 119։ *Օգուտն է ծորումն և կաթուած գեղեցկին. այսինքն ծուռ լաւութիւն. Փիլ. լին. ա. 9։ *Ծորմամբ հոգւոյդ՝ ծերն իբր՛ի ձեթ պապարասանայ. Տաղ։ *Ի մաղձ... և՛ի խռնարհ ծորմունս. Սանահն։ *Անկեալ՛ի վերայ ծորումն ձիթոյ։ Ասպատկ ծորմանն բարուեն. Նար. է. ըէ։ *Ծորման իջից՛ի կոպահոս կաթուածոցն. Ա՛ռն. եկէ։ *Ի ծորմանէ նշղեց ծայրագոյն լուսոյ քո. Բէնիկ։ *Ի՛ակքն՛ի հոսման և՛ի ծորման են՝ յաղագս միշտ կուլոյ պապականուեի. Շ. Բաչէ. ըստ Սահմ. ա։

ԾՈՐՈՒՆ, ընոյ. ա. Բեստός. Fluxus, այսինքն fluidus. Ծորելի. հոսանուտ. լոյծ. *Զօրէն քաջ բժշկի զծորուն և զհոսելի ցանկու թեին արգելցէ. Փիլ. ծ. բան։

ԾՈՑ, ոյ, ոց. ֆ. Κόλπος. Sinus. Գոգ. գիրկ. գոգ ծածկեալ. մէջ գրկոց. լանջք կողմանք. նահանուեցէ՛ խորշ սրտի, և ծովու, ևն. գօյան, գուաֆ. Տես Եւ. է. 6։ Օէ. ծէ. 6։ Հռու. է. 16։ է. Լփ. ծէ. 3։ ֆ. Լփ. ֆ. 20։ Յօբ. ձէ. 27։ իֆ. 12։ Սէ. ըէ. 13. 4ֆ. 11։ Ես. իէ. 6։ *Արիւնն ընոյր ըղծոց կուացան՝ այսինքն զմիջավայրն. ֆ. Լփ. իէ. 35։ *Ի ծոց տապանին՝ այսինքն՛ի մէջն. Խոր. հաֆէ։ *Պարակային ծոց. Խոր. Ես։ *Գոգք ամիսման ծոցոյն կազմածոյ (նաւին)։ ի ծոցս (այսինքն՛ի խորս) ջուրց բազմութեի։ Ծովային ծոցոյն. Նար։ *Ցուժամ ուռկան արկանիցի, ձուկնն հարձնու, և՛ի միջին ծոցն գիմե։ ի ոբ ծոցն հաւաստց բնակել. Սէբէր. ֆ։ *ի սենեակ ծոցոյ՝՝. այսինքն յարդանդի. Լ՛ծ. վերոֆոխ։

*Միածինն որդի՝ որ է ի ծոց հօր». այս. ինքն էակից և իսկակից ծնունդ հարազատ. Ցհ. ա. 18։ * ի ծոցոյ հօր առաքեալ։ ի հայրական ծոցոյ. Ըստ։

Ծոծ ԱՆՈՒՐ. Κολπούμαι. Sinosus sum, insinuor. Գոգ և խորշ կազմել ծովու. որ և ԽՈՐԱՆԱԼ. * Ծոց առնուլ յալեակոցին հերակլեան արձանեան. Աբիսթ. Ֆ։

ԾՈՑԱԾԱԳԵՆԻ. ա. ի ծոցոյ հօր ծագեալ. ծոցածին. միածին. *Ծոցածագինի ծագումն ծիրանեծաւալ անվախն.Նար.փագ։

ԾՈՑԱԾԻՆ, ծնի. ա. ի ծոցոյ՝ այսինքն յիսկութենէ հօր ծնեալ միածին. *Անժամանակն առ.ի հօրէ և անմարմին ծոցածին ծնունդ։ Լոյսն ծնունդ ծոցածին. Ըստ։*Ծոցածինն անգրանկանն. Պիտ ։ *Հայրական ծոցածին ծագկին. Նար։ ։ *Ածաքեաց զծոցածինն իւր զորդի. Սարկ. յհ. Ե։

ԾՈՒԱՂԵԱԼ. Բառ անյայտ. իբր պատեալ, կամ ամփոփեալ. *Ծպտեալ ծամակուս ծուարեալ (կրկին մազկեկօք). Մագ. ՀԴ։ * Անդ զոլեալ ծուարեալ կային բազմութիւք լեգէոնախումբ զորաց. Ոսոպ։

ԾՈՒԻՆԻՔ. գ. Ῥῆγμα. Scissura, fissura, rima. և ῥάχος. (լծ. Թ. եարէգ, եըրէգ)· Lacera vestis, pannus. Արմատն երևի լինել ուկ. ծին ծին, էդին էդին։ Հերձիք. ցելումն. ձեղք. պատառուած, և պատառաւեալ կապերտ, փայտ, ևն. կոր, ժոռը. ժարլէ, ժարլէ. *Բուռն երկար զնանգեռձին իւրոց, և պատառեաց յերկուս ծուէնս. Գ. Ի Գ. Ե. 12։ * Ցանկարկատեալ ծուէնս պատառեցաւ. Նար. յԵ։ *Դանուսցեն մեզ զծուէնս քանակութեամբ (ծառայն Հաւսելոյ)· Մագ. ՃԹ։ *Ծուէնս ծուէնս պատառէին զգեստին նորա. Ճ. Ա։

ԾՈՒԼԱՐԱՐ. Տ. ԾՈՒԼԱԳԻՍ. *Սպասնօղն անյայտ իցէ, և ոչ ծուլացարն խնդրեալով անգիւտ լինիցի. Պագ. օրին. Ե։

ԾՈՒԼԱՓՈՑՆ, գունի, ից. ա. Ῥαψμότερος. Segnior. Առաւել կամ յոյժ ծոյլ հեզգագոյն. պղերգագոյն. * Քան զմանկունս փղոսնեա ծուլագոյն. Ոսի. յհ. ա. 24։ *կամ ծուլագոյն գործէ (զմարգ.) կամ ի հալարտութեի գլգռէ. Ոսի. էիւԼգ։ *Ծուլագունից լուր ծանրացեալ. Ը. Վկ։

ԾՈՒԼԱԼԻՑ. ա. Լցեալ ծուլութեամբ. *Ծուլալից հեզգութեի. ՄԾԲ. ծԼ։

ԾՈՒԼԱՄ, ացայ. որ և ԾՈՒՂԱՄ. Տ. ԾՈՒԼԱՆԱՄ. Ἀμελέω (յորմէ Թ. էհմաւԼԷ էհմէ.) Negligo. * Աև ծնողս ծուլալ ոչ ՁԾ, և ոչ մարգ միաս ունելով խորհրդագակից արդեօք լինիցի երբեք. Պագ. օրին. ծա։ *Ցօրանկիմբ, և ծուլամբ։ Զի մի՛ ծուլայցեմբ։ Ծուլալ և ի բաց գառնալ. Ոսի. մաթ. Ե, յհ։ *Ձծուլալ յուսմանէ. Եղիի։ * Ծուլայ հեզգայ, և ոչ աղօթէ. Լմբ. պՀԳ։ *Եւ արդ ընդէր ծուլամբ. Ճ. ա։ *Հաւատամն, որքանի կարեմ, ոչ ծուլամբ ծուլայ։ Ծուլայցեմբ. Վ.բ. հդ. յ. առեպ։

ԾՈՒԼԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. հեզգասրտութեի. դանդաղոտութեի. վատութեի. *Հեզգացեալ ծուլամտութեամբ. ՄԾԲ. ծԼ։

ԾՈՒԼԱՆԱՄ, ացայ. ը որ և ԾՈՒԼԱՄ, ԾՈՒՂԱՄ. Ὀκνείω, ῥᾳθυμέω, μέλλω, ἀμελέω. Piger, deses sum; desideo, remisso sum animo, cunctor, negligo. Ծոյլ գտնուիլ. հեզգալ. պղերգանալ. յուսանալ. դանդաղիլ. Թուլանալ. մեկնիլ. ծուլանալ, Բ.նՆալ. ԷնՀպեԼԼԷ էհմաԼԼԷՔ էհմէ. *Ծուլանան առ բարի գործան։ Առեալ զվերապկացութի՝ յզգիասյի և ծուլացար. ՁՀԻ. Ը. Ծ։ *Ցուլիցն ծուլացիլոցն. Ագաթ։ *Որ ծուլանալ՝ ի բարիս առնէ. Խոսէ։ * Մի՛ ծուլացաք. Սարգ. յհ. Ե։ *Ի կասկածի կալ. ծուլացաւ ծուլացաւ յիս երկիւղմունք իմ. Մագ. Ք։

ԾՈՒԼԱՆՔ, նաց. Տ. ԾՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. *Հեզգութեք ծուլանօք մերձեցին ի պաշտօն երկիւղին. Ը.ա. պմ. Ի. 11։ * Քուղ երկրի ոչ այլուստեք լինի, այլ յարհամարհանաց և ի ծուլանաց. Եփր. ա.եփար. (Լմբ. գրէ, ի ծուլանալոյ։)

ԾՈՒԼԱՊԻՍ. ՛Տ. որ և ԾՈՒԼԱԲԱՐ. ԾուլութեՔ. պղերգաբար. * Որ ոչ յուլաբար և ծուլապէս բժշկել ձեռնարկեն. Փիլ. նխ. Ք։ *Ցուլաբար ուղևորեալ, և ծուլապէս (կամ ծուլաբար) դեգերեալ.Խոր. Գ. 60։

ԾՈՒԼԱՑՈՑԱՆԵՄ. յոլցի. ն. Տալ ծուլանալ. պղերգացուցանել. Ծուլացնել. *Թշնամին ծուլացուցանէ Ծուլացուցանելով, և օր ի յօր առնելով. Մանդ. ա. Ե ԲՔ։ *Ծուլացուցանէր զամենայն կենդանիս։ Սովոր են միշտ բալուելիքն ծուլացուցանել զմեզ. Ոսի. Է։ *Զի զմարդիկ ծուլացուցանիցէ խնդրելոյ յայլ զոգնականութիւնս. Եղիի։ *Զի մի՛ ծուլացուցանիցէ զնոսա. Սարգ. ա. պ. Ք։

ԾՈՒԼԱՑՈՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ տայ ծոյլ և պղերգ լինել. առիթ հեզգութեան և անհոգութեի. *Սուտ մարգարէքն զհեշտասիրան և զծուլացուցիչն քարոզէին. Ոսի. Է։

ԾՈՒԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀκνηρία, ῥᾳθυμία. Pigritia, desidia, segnities, և acedia, (ի յն. ակեդիա. որ է ձանձրութի.) դրի և ԾՈՒՂՈՒԹԻՒՆ. Ծոյլ գոլն. ծուլանք. վատութի. հեզգութի. պղերգութի. յուլութի. ԼեՀպԷԼԼԷ. *Ի ծուլութէ և յանհնազանդութենէ ամենայն գԺդեպակութիք ծնանին. Ցճհ. ք։ *Ծուլութեաս խմով։ Իմովս ծուլութեք։ Թմբութեցոյց ծուլութենէ։ Ընդ ծուլութեաս գանգատելոյ. Նար։ *Զի մի՛ ի ծուլութենս հատանիցին.»յն. ծուլագոյնք լինիցին. Ոսի. ՀՀ. Ք։ 18։

ԾՈՒԽ, ծխոյ, ոց. գ. Κάπνος. Fumus. Թուխ և թանձր գոլորշիք նիւթոյ խանձելոյ ի հրոյ. և Շոգի. Տոխ. ՌիւՌիւն, փոխան, փոփ. և պոպոս. երբ. աշան. և ենան. *Ծուխ հնոցի։ Սիւն ծխոյ։ Սաւեղն ծխոյ։ Մրրիկ ծխոյ։ Ծուխ խնկոյ։ Որպէս ազարի աստամանցն ելնասակար է, և ծուխ աչաց. ևն։ *Եւ են ի միասին ամենայն հոտք՝ ծուխ, և կամ մրրիկ. և ի սոցանէ այն՝ որ յօգոյ ի ջուր հասանի, մրրիկ է. և այն՝ որ ի ջրոյ յօգ, ծուխ. Պագ. փխ։ *Ձտեսանեմս և զմարմնոյ իսկ զաչս, յորժամ հանապազ ընդ ծուխ գայցեն, արտօսր բերեն. Ոսի. ՀՀ. Ա։ *Աեմբ և զծխոյ, Թէ յերկին կցի. Եղիի։ *Ծխոյ ալաեզուրեք ներկանի. Պիտ։

Նմանութեք տաի. *Եւ ծուխ ի բարկութէ նորա. Սգ. ՃԷ. 9։ *Եւ քրիստոնեայք ևս ի ծուխ բարկուե հեԹանոսաց Թմբրեալք. Ցհ. ԼԲ։ *Սրտի այրեցեալոյ է ծուխ կրկնաքանուելիս. Լմբ. ոշ։

ԾՈՒՕ, ծըծոյ. գ. ա. Արմատ ծծելոյ, իբր ԾծուՀն, կամ ծծելի. (յորմէ և ռամկուղեզ ոսկեքաց, ևն.) *Զմատաղածին մանկունս ի գերկս առեալ զբերան զայն ծուծ տուին ի բերան եդեալ տղայոյն համբերին։։ յն. մանկունս զբերին զկաճն ծըծօղս. Ե. Ա. Է. 28։

ԾՈՒԾԻԾ, ծծոց. գ. փողք քԹաց ծծօղք զօդս, կամ առօդք զշունչ և զհոտ. * Որպէս և հոտ երկուց ծծոց, այսպէս քուրերք ի ձեռն զօրութեցն և սքանչելեացն հոտ առաքելոցն, ի սլատրաստի ունել նոցա աշակերտս, և հանդերձել նոցա հալածիչս. Եփր. Ք. Ւոբ։ *Հագագ շնչոյն ի տրամանէն ծնեալ ծուլացաւ յիս երկիւղմունք իմ. Մագ. Ք։

ԾՈՒԿԱՅՐ, կամ ԾՈՒԿԱՅԻ. Զայն անշնչան, որ լաւ ևս գրի ի մի հին ձեռ. Սակայն. Ֆ. Ա. Ը. 8։

ԾՈՒՂԱԿ, ի, աց. գ. որ և ԾՈՂԱԿ, ԾՕՂԱԿ. Παγίς. Laqueus. Որոգայթի որսալոյ զվռանս. Թակարթ. Հաղթ. լար. վարմ. փոսոգ, պատ, իւէթ, իթ. երբ. փոխ. Տ՛ե Ա.ա. Գ. 5։ ժող. Ե. 12։ *Որոգայթք Թռչնոց, կամ ծուղակ. Մագ. Ը։ *Հաւասհար առնել կամ ի ծուղակ (ծաղուկ) ըմբռնել։ Լինելով նմա անզերծանելի ծուղակ. Աբծր. Ք. 12։ Ե. 12։ * Իբրև ետես զնա (զբերսաբէ) գաւԹի, որսացաւ ի գեղն նորա որպես ի ծուղակ. Եփր. Ի.ա։ *Ընդէր որսացաք ի ծուղակ մահու։ Գտցին նենգաղին ծուղակք. Նար։ ԽԳ. Ղ։

ԾՈՒՂԱԼ. Իբր ԾուՀալ, ծուլանալ. Μέλλω, ἀμελέω. Cunctor, և Negligo. *Ո՛Հ հարկ է առ այնոցիկ ծուղալ, ի սակս որոց բնաւուրեալ են ինչք. և այսոքիկ են հոգի և մարմին. Պղտ. օրին. Ե։ *ԾուղալՀ ոչ ևս վայել է, այլ՝ ասել. անտ. ծ։ *կապիլոյն ոչ փոյթ արարեալ, այլ ծուղացեալ յաղագս սորա իբրու այրասպանի, ոչ ինչ հնմարեալ իր գալ եԹէ մեռանիցի. Պագ. ԷսԲիՔաս։ *Ձեմ ծուղալոց. Բ.ա. գ. 20։

ԾՈՒՂՈՒԹԻՒՆ. Իբր ԾուՀալ. * ի վերայ եկեալ ծուղութենն քոյն։ ԾուղութեՔ անարգեցեք զօրենս. Ցհ. իմ. ապ։ * Եւ մի՛ ծուղութեՔ զվարձս վաստակոցն կորուսանել. Մագ։

ԾՈՒՆԳՆ կամ ԾՈՒՆԳ, } ծնգան,ամբ.
ԾՈՒՆԿՆ կամ ԾՈՒՆԿ, } ծունգք, ծնգաց, գօք, գովք. գ.Գ՛ովս. տրւԾՈՒՆՐ. Արմունկն ոտից. յօգ ի միջոցի բարձից և ոլորտից. ծունկ. փիչ. (ապ. պՀոս. լու. ՃԷ՛նոս. յն. ղծի)։ * Ի վերայ ծնգաց իմոց, կամ իւրոց, կամ իւրեանց։ Խոնարհեցուցեալ զծունկս՝ երկիր պագին առաւն և արքայի։ Ծունկք իմ ակաթացան։ Ծունկք նորա զմիմեանս բաբախէին։ Ծնգաց կծուցեալոց։ Ձծունկս կծուոս։ Լքուսն ծնգաց։ Անկաս առ ծունկան յոի. ևն։ *ԸնդգՃեալ ի ծունկս. Ցհ. ևԲ։ *ԾնգովՔն հասասատուԲ։ ԾնկովՔ կրկնելովք մաատուցանեմք. Նար։ ծՔ. Ն Խոս։

ԾՈՒՆԿ ԲՈՒՍՈՑ կամ ՈՐԹՈՑ. Գնգակն. մայկան. պօղամ, ՀԲւԼԷ փԲպ։ Վ.փ։ *Իբր ի ցորենում խոան, որպէս, հասկն, քիստ. շուղ, և ծունկք. Պ.ոիվ. ղվպ։

ԾՈՒՆՐ. Նոյն ընդ վ։ Ուսի ԾՈՒՆՐ ԳՐԿՆԵԼ, կամ ԴՆԵԼ, կամ Ի ԾՈՒՆՐ Ի. ՁՆՆԵԼ ԼՆ, է կրկնել զծունգս, ի գուձս ունկանիլ, խոնարհիլ ի վերայ ծնկաց, և երկիր պագանել. Կամպտω τὰ γόνατα. Genuflecto, flecto genua. ԾուՀ լուխ. փիչ լՀփ. ՏԷփ, վանս վՔփՔն. *Ոչ իցէ կրկնեալ ծունր բահաղաս։ ԽՃՀ կրկնեացի ամենայն ծունր։ Դնէր ծունր, և կայր յաղօթս։ Ի ծունր իջեալ առաջի նորա. ևն։ *Ծունր կրկնեցին նախատանաց։ Ծունր խոնարհեցի առ իմ հաշտութի. Նար։ *Խոնարհեցան ծունր ևդնի՝ ի վերայ երկրի, որպես և մեք սովորութիս ունիմք յաղօթս կալոյ. Ես. պմի. Ե. 5։*ՁամենեցունցՔ՝ի հնազանդելոցն ծունր և երկրպագութիւն առցէ. ԵւԷ. ՃՀ։ * Ի ծունր իջուցանեն (զնուիրեալն)։ Մագ։ Իակ Ոսի. էիւԼգ. Ֆ. * Սգացեր առ անին և առ ծունրս։։ յն. լակ, ի տան։

ԾՈՒՆՐ ԿԱՊՆԻ. Ծունկ՝ այսինքն յօդ կա-

պիրէ բռաւց. պօղամ պաղլամաք. * Բերեալ ցօղուն, արձակեալ ստէպն, կապեալ ծուռը. Ագաթ: *Չեղեգանն ստէպ ստէպ առ միմեամբք զծուռնր կապելով. Կոլ. Ի:

ԾՈՒՆՐԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ՚ես ԾՆՐԴՐՈՒԹԻՒՆ, և ԳՈՒԾ. Κλίσις. Flexio. *Ծռելոյ գրուին, խաչատեսակն կնիք: Քահանային երկոքումբք ոտիք ծունդրդուելիքն. Դիտն. Է՚Էզ: *Ա՚ն անձն՚ որ կամիցի ծունդրդուելիք ազգ գտանել. Ե-ածփ. Իէ:

ԾՈՒՊ. Տ. ԾՈՑ, և ԾՈՒԽ. *Զոր քրքանգք կոչէին, այսինքն ծուպք. Երէն. Տգի: *Երկինք ամպով ծուպ՚ի ծուպ ծովացեալ կայր. Եփ. Ի Գ (փալա փալա, սալիքմ սալա:)

ԾՈՒՒԻ, ծռոյ. ա. Καμπύλος, ἀγκύλος. Curvus, obliquus. Թիւր. կոր. (լծ. սանս. փաա. լտ. գ-ուա-լ-սս.) Էյբէ, պէ-յբէ, էամ-ֆ-ւբէ, լաբէբէ, գ-ամպ-ր. *Ուղիղն և ծուռն գոլ: Ուղիղս գոլ կամ Թիւրս: Ասի գիծն ուղիղ և կամ ծուռ. Աբիսա: Ն Ան: օրակ: *Աղիեղն ծուռ ոչ գիպեցուցանի երբեց. Ե-ածփ. ծ՚Ե: *Ընդ երկիր սողայ որպէս զօձ, գալարուն է և ծուռ. Սարփ. Ի. պ. ա: *Օձն հինգ ծուռ առնու. Ոսկիփոր: *Չխեղս և զծուռս (ասիւք կի՚ սրուհիւք) կատարել անչփոթ յօրինեաց. Ոսկ. յհ. Ի. 9: *Փոխիցուք՚ի ծուռ բարոյից ծռոցն. Վեցօր. Ի: *Չարք էին և ծուռք. Ագ. հդ:

ԾՈՒԻՓ, ծուփք. գ. Χεῖμα. Tempestas. περιφέρεια, circumlatio. Ագմամ ծփիլոյ, ՚ի ձայնէ ջուրց չարժելոյց առնեալ ծփումն ալեաց կամ որպէս յիւրեսաց ալեաց. ալեկոծումն. տատանումն. մրրիկ. քուք. հոգ. վարանք. զբօսանք այսինքն զքաղաքնք. յոյզք. լայփփնիք, փազպազ, հարբեփիք. *Ծով ահաւոր հինանխով նաւակառոյց ծուփ մխիալեաց. Սիոն. փազ խլ: *Բազում ծուփս (կամ մրրիկք) ծփին ամենայն մարմինք ահզգալոյ. Ագաթ. Իէ. 10: *Վախճան նորա ծուփ չարութիւն (կամ յածումն չար): Ժ. Ե. 13: *Չի մի՛ արկէք զմեզ ՚ի ծուփ խորհրդոց. դոյ. Եփբ. ծն: *Չծուփս մարմնաւորս, կամ աչխարհականս, կի՚ ի կենցաղս մեր. ՁՁի. Ը: Ոսկ. յհ: Խոր. պօմ. հոփթ: *Ա՚ն մեծայն ծուփք մեծուելիք պատեհ գնա, եթէ որով հնարիւք զինչան աճեցուցանել մարթասցէ. Մ՚ագ. Ի: *Ի ծուփս բազմավանդագ ալէտանէ հոգմոյ. Նոբ. ծի: *Ծովին միշտ հանապազ՚ի ծուփ է, և յալէտանէ լինել. Լմբ. սղ: *Չի և մարմնոյն ոչինչ գիւրաթելին է ոխակալ լինել. այլ բազում ծուփք, և բազում գԺնդակուելիք, և բազում տրամուելիք. Հ. Իւնէ:

ԾՈՒՓ. Խնդիր. յուզումն խնդրոյ. քննուելիք. խուզարկուելիւն. ուշ. *Ծուփ և խնդիր անկաս մեզ, գիտել Ճանաչել Թէ վասն ևր ևն. Եփբ. Եբբ: *Բազում զինչ այսպիսի՚ի ծուփ և՚ի խնդիր ծախել զժամանակին վարդապետութեե. Ը. Բարբ: *Ծուփ՚ի մոի գիպոք Ճշմարտութեե վասն Ժպրնուելեան մերոյ. Ոսկ. յհ. ա. 6. (յն. խորհեացուք:)

ԾՊԱՒՈՐ. Նոյն ընդ Ծկբաւորի կամ Ծկաւորի. *Ցոյգք մարդկան արուեսաի են հինգ ասաղն. լուծ՝ հող, և ջերի (կամ եզ ջերու՚) ջուր, որ է այծ. այսոխորդ զմիտան ասէ, որ է՚ի գլուխն. ծպաւոր զդգեստն ասէ, որ է օգն. փառաշնոտ՝ զՀուրն. Մեին. ծն:

ԾՓՆԵՄ, եցի. ն. որպէս յն. ՚ՀՀ-ՆԻՒ. Ζεύγνυμι. Jungo, copulo. Ջուգեալ զօգիլ. կապիլ սերտիւ. կոչընել. ֆոյընել՝ *Ի վերայ Նորա սուտեր ընդ մէջ ծպնեալ առ միջոմէն պատեհիւք հանդերձ. Է. Ի Գ. Է. 8:

ԾՊՏԵՄ, եցի. ծպտիմ, եցայ. ն. յ. (լծ. Թ. ՒՀՊՒԻԼ ԷՒՀ, ոլմագ.) Μετασχηματίζω, ևն. In alium habitum muto, transformo, ևն. փոխել զկերպարանս. այլակերպել, իլ. ծածկել զանձն, և զիրս. Թալքուցանել. լսոյ ոմանց նաև Զսպել, իբր սաստիկ ծպնել. ամփոփել. պքօղել. *Ծըպտեցաս սուտուղ, և զգեցաս այլ հանդերձս. ՚ա. Ի Գ. Իէ. 8: *Բան ծպտեալ և ծրարեալ: Ի ծերալ անկեանցն ծպտեալք: Ի խորան ծպտելոյ ուսացուցանել: Վ իմացն ծպտելոյ: Ի պատառուած երեգան փորուածի ծպտեալ զտոտ գծի իւրոյ: Զոմանս (՚ի ձըկանց՝ յեփելն) ծպտեալ՚ի մէջ գիայ (կայ. ծականց. Մագ: *Սերոքքն ծպտեալ՝ զառաւելուելիք լուսոյ փառացն ոչ կարէին տեսանել... Ծպտեալ իբրև զսերովբէքն սահառնեա. Մեին. վ:

ԾՌԵՄ, եցի. ն. Διαστρέφω, στρηβλόω. Perverto, distorqueo. Թիւրել. ծռոտ կացուցանել. խոտորեցուցանել. խեղել. էյսէ, պէ-ֆէ. * Ընդ բանս քո ղարմանայ. իակ յետոյ ծռեսցէ զբերան իւր. Սեր. իԷ. 26: *Թիւրէ զլեզուն, ծըռէ չչբեռնան. կոլ. ծէ: *Չբազմայ և զբերան իսկ ծռէ, և զալս և զչլուխ ապականէ. Ոսկ. յ. Է. 19: *Չայրագնեալ դիւացն՝ խեղէին, ծռէին, պըն. չատէին զպաշտօնեայս իւրեանց. Խոր. պօմ. հոփթ: *Չչուիլս ոսկի ձերոյ խռովեցուցանեն. ոչ ատն Թոյլ ուղիղ գնալ, կամս կորեն, ծռեն, ՚ի ծուլութիւն արկանեն. Գէ. Ես: *Ծռոտ՝ ծռեցեալ. Նէ. Եփի: *Հայհոյեաց անհաւատից և ծռելոց բանք. Ոսկ. յհ. Է. 8: *Հինգ տեղ ծռի օձն, և ապա կարէ գնալ. Ոսկիփոր:

ԾՌՈՒԹԻՒՆ. փ. Καμπυλότης. Curvitas, obliquitas. Διαστροφή, distorsio. Ծռոտ գոլն, և ծռոտ ինչ. Թիւրութիւն. կորութիւն. խոտորութիւն. չարութիւն. Էյբէյէփ. *Ո՚չ գոյ ՚ի նոսա ծռութիւն, և ոչ Թիւրութիւն. Ագաթ. Է. 8: *Ուղղութիւն և ծռութիւն: Չի Թէ ասի գիծ ուղիղ և կամ ծռոտ, յայտ է Թէ չղողութիւնն կամ՝ ի ծռութիւնն յարանոտ. Նաբար ասացան. Աբիսա: Ն Ան: օրակ: *Նշանակ բերէ զթարուց ծռութիւն. Ոսկ. յհ. ա. 27:

ԾՐԱԲՈԼՈՐ, ի, իս. փ. Ծիր բաղկութ. բո որակ ծրագրեալ չրջանակ. չրջանն. *Զայս աչխատեալ ծրագրոլորիւն փոխեաց՚ի մերս. Վ. Ղ. պմ:

ԾՐԱԳԻՐ. գ. ա. Διαγραφή. Descriptio, delineatio. որ և ԾՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ծրագրեալ ինչ. Նախագիծ յօրինուած. սահմերագրութիւն. ուրուական օրինակ. ֆոեվէփ. ըէսմ. *Չի այն ծրագիր միայն է Ճշմարտութեե. Ոսկ. հա:

Կամ որպէս գԾագրեալ՚ի մատնի, և՚ի կարդ ժամանակագրու թեե. *Չհայրենական մատեանն... և զծրագիր կարգեալս. Ագաթ:

ԾՐԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Διαγράφω. Describo, delineo, circumscribo. ԳԾագրել. սահմերագրել. գծել զինչան ուրուական. Նչանակել զծիրն. Նախանկարել. ըէսմ էՒ-ֆէ, էբէմագ. * Ճարտարապետի եղէգն առեալ՝ չափ դնէ, և ծրագրէ այնու ներբնատունս և վերնասունս. Ագաթ. Է: * Ծրագրէ զսեղանն (չինուածոյ.) կամ զեզերս աչխարհին, կամ զսչխարհն (Ժառանգել՚ի վիճակս). ՁԳ. իմ. էյէղ: Նաբ. Ի սոոց. Ն Եփի: *ՑՔ զնեղրոյ գալատեացն ծրագրեալ յայտարերս մեզ զօրինակն՝ ի սկզբանէ. Փոբգ: *Չպատկեր Թագաւորի Նախ կապարով ծրագրէ ստուհատաւորն՝ ի տախտակի, և ապա ծիրանափառ զտիգու չքնաղացուցանէ. Ը. Ֆգ: *Եթ այս նախ սահմանեալ չնորհիս նկարագիրս ծրագրեաց ՁԺ զիւրայէլ, և զոբակս գունոցն արկ՚ի վերայ նորա քրիս. Լմբ. սղ: *Չաեղի արուեսանացն յոմս մի ծրագրեալ ոչ ոք կարէր նչմարիւլ կազմիս:

ԾՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԾՐԱԳԻՐ. *Վերջին յօրինուածոյն զառաչին ծրագրուելիք կապարին ոչ բաւնայ. Ը. Ֆգ:

ԾՐԱՆԱՄ. ացայ. է. Ծիր լինել. բակ կապել. չուրլ պատել. *Մերձեալ խոնաչուելեն (՚ի լուսինն կոյս.) և՚ի նա չհասնել, բակ առեալ ծրանայ չուրջ զնովաս. Եփի:

ԾՐԱՄ, ի, ից. գ. Δεσμός, ἀπόδεσμος. Alligamentum, ligatura, fasciculus, sacculus. συστροφή, conglobatio. βασκάνιον, fascinum, us. (Որպէս Թէ ծիր արարեալ ընդ իրայ.) Կապոց ամփոփեալ չուրչանակի. փաթեոյթ. պատատ. պահպանի. կապխուրձ. քուրձ. քսակ. ծրարոց, ՚ի՚ի. լըգբ. պօղ. պօղլա, պաղ. ե-ե-ե. (լծ. և երբ. ծերբօբ.) *Ծրար արծաթոյ. Ագ. Իէ. 27. 35: *Ծրար սաստկին. Երփ. ՚ա. 12: *Ծրար անիրաւութեե. Ոլ. ծֆ. 12: * Եւ որ զվարձս իւր ժողովէր, ՚ի ծրարս ծակոտեալս ժողովէր. Ագփ. ՚ա. 6: *Եղիցի անձն ՚ան իմոյ ծրարեալ՚ի ծրարի կենդանոց ՚ան ՚ա. Ի փ. Իէ. 29: *Որպէս զծրարան կիպրիանոսի (կախարդականս) առ՚ի պատիր յուսաւնեալ կուսին. Խոր. ա՚ա արծր: *Աղանու ծրար և կապք՚ի կախարդէն. Ոսկիփոր:

ԾՐԱՄԵՄ, եցի. ն. Ἐνδέω, ἀποδέω, δεσμεύω. Ligo, alligo, illigo, connecto. Դնել՚ի ծրար. կապել. ամփոփել. պահել. բակճաճել. և կնքել. փաճաբել. լըգբ՝ պօղա էՒ-ֆէ, ապրմագ. երբ. ծարոբ. *Ծրարել զզանգուածս՚ի կատաս. կամ ապաղնգս ապծաթոյ՚ի պարկս. զՁնաս՚ի վարշամակի. հերս՚ի մեկնոցի. հուր՚ի գոգ ևն: *Խոնկ անուշչահոտ՚ի հանդերձս ծրարել: Զատաքինութեի՚ի մեզ ծրարեսցուք. Նիաս. էբգ: *Զինչան ագահութեամբ ծրարէ. Լմբ. ծղ: *Ոչ միայն զի լսելով լուիցես, այլ զի և հաւատովք կնքիցես ծրարեալ՚ի սրտի քումմ. յն. վերակնքիցես. կաբ ա: *Ծրարեաց և կնքեաց, Թէ ապագաւս Ճշմարիտ ասծ է. Ագաթ: *Խակապէս ծրարեցաս յոյովանի կուսին՝ ի խօսուն արարածս անշնաս ծրարեցաս. Գեփբ. սիա. ՚ի յոյն: Խակ Լմբ. սղ. *Պատկառէ, զմրբ, ծրարի ՚ա. իմն, կծկի, գաւմարի յանձն. Եբաալոբ ՚ի՚ի՚ի:

ԾՐԱՐՈՑ. ի. Տ. ԾՐԱՐ. *Հուր և խոխանհնար է՚ի միում ծրարոցի քնաեել: ՆԹէ սէրն ա եմուա՚ի ծրարոցն. սպառեցաս սրծաթեն. Կիբ. Ը. Խէ:

ԾՐԱՓԱԿԵՄ, եցի. ն. Շրջափակել. որպէս ծիր. *Սիան լուսոյ ըսա օրինակի ծիածանի իշխեալ յերկինս՝ չուրջ պատուելալ պնահատակաց զմարմինս ծրափակեր. Փոբգ:

ԾՐԻՄ. եցայ. յ. Κυλίδομαι, κυλίνδομαι. Volvor, volutor. կամ ըստ Եբր. Նիէբիմ. maculosus sum. Իբր ծրաիւք աղտեղանալ. շաղախիլ. Թաթաւիլ. Նեբ. կանիլ. Թաւալիլ յատեղոյ Նս. (իակ ումկ. ծէրէՒ է Նեփիլ, հոսիլ). *Ծրգեալ կաս յանիրաւուելս. Երեմ. Ի. 22: *Հիւանդացեալք աֆտիւք, և ծրգեալք մեղօք. Մագ. ծԸ: Իակ Նոբ. Ի: *Ուրկին ծրգեալ չինուածս խօսուն ՚ա. իբր աւերակ ազատելալ, կամ խանգարեալ: Ագ. ՚ի Լծ. Նոբ. և՚ի Հին Բա. գրբ. *Ծրգեալն ներկեալ ասի, ալեւեալ և շալախեալ ՚ա. գուցե նմանութեե բոլոյ ծաւալելոյ, որ և յիւրն անդ Նոբ. Ի. Ագ. Լմբ. սղ. ՁԸ. *Ի սաստկութեե ամո-

թոյս ծրդիմ՝՝. իմն չառագունիլ, կամ խառվիլ։

ԾՐԵՄ, եցի. ն. Ծիր ածել. ծրագրել. գծել. և նմանութիւն՝ գրել. նաշտագ. * Տէր համաձայնագ ի պատուաւոր յազգէն մամիկոնեանց եւս հրաման ծրել փծուն գրչի սարգսի (ղևոնդ պատ.) Յիշաց ։

ԾՐԾՈՒՄ. գ. Ռամկականն բառախ Ծրծումբ. * ի խաւարն արտաքին, ի հուրն, և և ի ծրծուման. Շ. փ ։

ԾՐՈՐԻԼ. յ. Ուրպէս Տրորիլ. նեխիլ. ծերիլ. * Հոտեալ, ծրորեալ, ապականեալ. կեանս. ազխ ։

ԾՐՈՒՆԿՔ, կամ Ի ՄԻՋ ԾՐՈՒՆԿՔ. Ընդ մէջ յեռեալ ծնրունք, կամ ծիրք. այսինքն Ցօղք ծղօտից և եղեգանց. Internodia. ին. ընդ մէջ գօտի. նիա մέσου ζώνη. պօղոմ. * Որպէս ի ցորեան իստան, ցողունն, ի մէջ ծրունքն. նխս. կաշ ։

ԾՐՏԵՄ, եցի. ն. Ἀφοδεύω. Alvum exonero, caco. (որպէս աղբել.) Ձծիրան ի դուրս թաւիլ թռչնոց. * Ծրտեին ձագքն ջերմաջերմ յայլ իմ. Տոբ. ը. 18։ * կոթոզ ինչ կանգնեալ ուրեք, և ամենայն թռչունն ի վերայ ծրտիցեն թղի. բաբ. (յն. վերանասիցի ։) * Աբրտաքս կոյս ծրտել. փիւնէաս։ * Պարտէր և ճնճղուկ, եթէ յայս նոքա ծրտեալ կուրացուցանեմ. Մխ. առ ։ * Մի՛ողուքն ծրտեն ձեր երեան դէղին գնդին. Վսպ։

Եւ Ձու ածել ձկանց՝ ոչինչ ընդհաս ի ծրտելոյ կամ ի բաց ձգանելոյ. * կէաքն ձուս ծրտեն, և կէաքն կենդանիս ծնանին. Վէպօր։ ը ։

ԾՓԱԼԻ. } ա. ս. Լի ծփանօք, ծըփ-
ԾՓԱԼԻՑ. } մամբ. * Ջգուշութիւք անցանել ընդ սահելի և ընդ ծփալի և ընդ մեղ սասէր կեանս աչխարհիս. Մանր. ծը։ * Եւ նա ծփալից ընկղմեր. Ոսկ. վ ։

ԾՓԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ուր իցեն ծուփք. ծփեալ. ծփալի. աչեկոծ. յուզեալ. խուռ. վայրագ. * Ծփական ալեաք. Աթ. Ե Շ. բաբ. Անան. եփես. * Ալեկոծութիւնք ծփականք խաղաղանան. Լմ. ՅԾաբ ։ * Ծփական լուրք. Ածբ. ա. ։ * Ի ծփական տառապանաց զերծուացես զմեզ. Ցհ. իմ. եփես. * Ծփականն արշաւանք հինից, կամ խռովութիւք կենցաղական զրաղմանց. Ցհ. իե ։ Նոր. ծբ։ * Ի միջ ծփական ալեաց ծովու. Տէր կը յերկինից ի ծփական կենցաղս. Ի փողոցի ասէ, որ նշանակէ զանցաւոր կենցաղոյս ծփական վալ ս. Տծնաւ։ Որք ի ծովու յայսմ աչխարհիս կան ծըփական. Երէ. օփ. երփ ։

ԾՓԱՄ, այի կամ ացայ. ւ. Տ. ծփիմ. * Որ ընդ ծովու ալեաց ծփան. Ի վերայ ալեաց ծփտլով. Շ. յիշաց. Ե բաբյծ։ * Ծփայր ի խորհուրդս իւր իբրև զծով։ Միտքն անկայունն է և մշտաշարժ, և անյագ ի ծփալոյ ի զանազան խորհուրդս. Լմբ. ոչ։ * Հրաման ետ ծփալ և դադրեալ կակղանալ. Երէ. Տիւ։

ԾՓԱՆԱՔ. նաց. գ. Περιφορά. Circumlatio, ևն. Ծուփք. ծփումն. յուզմունք ալեաց ծովու, կամ ծովու յերեսաց ալեաց. յոյզք և վայրագք. հոգք, զբօսանք, զբաղանք. տատանումն. լափընթեր, փայտ. փալ. փալ. * Գիտել զամպարշտի... զծփանս Սրճծու. ծփանօք մտախոհ եկի առ քեզ. ծղ. ը. 20 ։ բ. ի. ծբ. 8 ։ * Հանճարատած ծով ծփանաց։ Լինգ ծփանս ալեաց ծովու. ծփիցին. Ե՝՝ ։ փ ։ Ոսկ. չի ։ * Ալպրեալ ի ծփանաց։ Ըստ տատկութեան ծփանաց. Ածաբ ։ * Ի յոյժ յանդընդային ծփանացն ։ Ալեկոծի անհնարին ծփանօք. Պիս ։ * Ծով է ինչ ծփանաց՝ կենցաղոյս բերմունք։ Անդորրութիւն ծփանացս ։ խաղաղութիւն ծփանաց ։ Ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց. Նոր ։

Ի ծփանի պ՝՝. Ի ծուփս լինել, ծփիլ. * Հանապազ ի խռովութեան և ի ծփանի կան. Վէպօր. ը ։

ԾՓԵՄ, եցի. ն. } Ἐπιχλίζω. Inundo.
ԾՓԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } περιφέρω, circumfero. Տալ ծփիլ. ծուփս յարուցանել. ալեկոծել. տատանել. տարաբերել. յուզել աղմկել. լափընթաց. * Ծփեաց զնուրս կարմիր ծովուն ի վերայ երեսաց նոցա. Օր. ծա. 4 ։ * Կարող է զքեզ ամենայն բազմութեամբ քո մատանել ի խորս ծովուդ՝ ծփել զնուրս ծովուդ. Ղևոնդ ։ * Անզգայն ծփեզմամբինն ի մէջ ալեաց զանազան ախտից ։ Ծփէ ընդդէմ ալիքն զմիտս, և տատանէ. Լմբ. առ. Ե սղ ։ * Չկէան ծփելովին՝ առաձգրեալ զանկելոյն զդեստս. Պիտ ։ * Զըրպարտութիւն ծփեցուցանէ (կամ սահեցուցանէ) զնմանսն. Ժոզ. ը. 8 ։

ԾՓԻՄ, եցայ. ի. յ. Κυμαίνω. Fluctuo. κλυδωνίζομαι, fluctibus agitor. χειμάζομαι, tempestate agitor, molestia afficior. βασανίζομαι, affligor. Ի ծուփս լինել. ի ծփանի կալ. ծփալ. ալեկոծիլ. ալեաք կուսասկիլ. հոլմակոծիլ. տատանիլ. խռովիլ. աղմկիլ. լափանգագ, փայտ կամ փայտալ իւիսպ օլագ. * Անօրէնք իբրև զծով ծփեսցին։ Բազում ծուփս (կամ՝ մրրկաք) ծփին ամենայն մարմինք անգադամաց. Ե՝՝ ծբ. 2։ Ասող. իբ. 10 ։ * Նաւն ծփեալ յալեացն։ Ծփէաք ի հանդրին անդունդս. Մփս. ծբ. 24 ։ Գծ. իբ. 27 ։ * Որ ծփիմն ալեկոծեալ յանցանաք մեղացս. Ժմ ։ * Ընդ յոնանու անձին իմ ծփեալ յալիս մեղաց գիտալ. Շաբ։ * Ըստ օրինակի խռովութեաք մրրկաց ծովու ծփեցայ ։ Ի կոծ մրրկաց ծփիմ։ Թէ զծբփեալս հաստատացես. Նաբ ։ * Սահեալս և ծփեալս առնէ, և ոչ ուրեք Թոզու գադալ. Քննութիւնն, որ միշտ ծփեալ լիներ. Ոսկ. չհ ։ * Ողորմութիւք աղքատացն անցաւ. ցանն զմեզ ընդ սահելի և ընդ ծփելի կեանս աչխարհիս. Մանր. է ։ * Ծփելոց նաւաստեան. գիտա. ցձի. ծա ։ Նոր. կե ։ * Ցերկուս վտլսանս միտք իմ ծփին հանապազ. Մանր. ա։ * Ի հոգս ինասակաբս ծփին. Ցձի. իա։ * Նոր փեալք գործովք և հոգովք. Ի գիբս խոսբ։

ԾՓԻՆ. ա. Իբր Ծփական. ծփեալ. ծփելի. * Ջծփին և զալրժուն արարածս. Կոչ է ։

ԾՓՈՑ. ի. գ. Ըստ չին բա. Խոցի, ամանն՝ յոր արկեալ զկաճն՝ ծփեն զայն, որպով կոգին հաւաքի ուրոյն ։

ԾՓՈՒՄՆ. ծփման. Տես ծփանք, և ԾՈՒՓՔ. * Ցուցանէ զծփումն ալեկոծութեաք աչխարհիս հայոց. Փաւս ։ * Ի ծայրից ծրփմանց ազդեալ ծովուն։ Համագուսութեաք ծրփմանց. Նոր։ * Ա յսպիսի իրաք յար ի ծրփման կան. Սոփ. յի. ծ ։ * Մրեալ ծփումն։ Ցայսպիսի ծփմանէս, եմն. Լմբ. ծաս. Ե սղ։

ԾՓՈՒՄՆ ԽԵԼԱՑ ԱՌՆԵԼ. որպես ցնորիլ. ալեկոծիլ մտաք. այլայլիլ. նուաղիլ. * Նաւաս տիկինն աղաչիս, և խելաց ծփումն առնէր... ջինչ եղև քեզ, ընդդէր հարկաս նեա զսիրտդ. Վբփ հղ. ծբ ։

ԾՓՈՒՆՔ. փոխանակ գրելոյ Ծփանք կամ ծփմունք. * Եգիպս վնոսա ի ծփունս չսրեաց. Լմբ. ծղ։

ԾՕ՛, կամ ԾՕԼԱ՛. Ի. Ռամկական ձայն, իբր Ո՛ դա. ով ապա. (իսաբ. փեօ, լեօ. Թ. ոալան, օլալան). * Ծօլա՛ արական. քալա՛ ի գական. զասակ՝ չէզոք. Մագ. Երէ. փէբ ։

ԾՕՂԱԿ. Տ. ԾՈՒՂԱԿ. * Անկանին ի ծօղակս գժոխոց. Գաբպս. կե ։ * Որոգայթք և ծօղակք նենգաւորին. Մծբ. ծե։

Կ

Կ. Տառ բաղաձայն, անձայն, լերկ, անուանեալ կէն. Ջկեալ ընդ գ և փ. որպէս և ասի ի գէբ. Ելբան. ըստ հյ. * Գինին ի մէջ կենի, քէի, և խեի. զի քան զկենն Թաւ է, և քան զքէն և զկեն ղերկ ՟՟. ուր ըստ յն. քրի, γ միջին է ընդ κ, և χ։ Սմին իրի,

Կ. Երբեմն է լծորդ ընդ գ. զոր օրինակ ծուռնգք, ծուռնգք. գայթագղիլ, գայթակղիլ. անկ, անգ. ընկենուլ, ընգենուլ։ Եւ երբեմն ընդ փ. որպէս՝ ծասկել, ծասքել. պասկիլ, պասքիլ. կանոնիկ, քանոնիկ. ևն ։

Կ. Տատ ապարձումեաք գնի ի մեզ փոխատնակ առատից յն. χ. և լտ. c. զոր օրինակ կղէմէս, կղեմեայ կամ կզեմենտոսի, իբր Κλήμης, Κλημέντος. Clemens, Clementis. Մակեդոնիա, իբր Μακεδονία. Macedonia. Սիկիլիա, կամ սիկելիա, իբր Σικηλία. Sicilia. կենտրոն, իբր κέντρον, centrum.

Կ. կ. իբր Թիւ համարոյ՝ է վաթսուն, կամ վաթանտրորդ ։

Ի խորհուրդ անուան առատից ասի. * կենն, կապեաց ասէ զանկապն ըզլոյս, ի չորրորդին յանօթ լուսոյս։ կենըն՝ կենաց զանցաւորէ, կրկին գրրոմբք քաղաք ասէ. ընդ մին մաբր մերկ յարգանգէ. ընդ միւսն երեսս մերկ յաչխարհէ. Շ. այբ ։

կԱ՛. այսինքն կա՛յ ընկալ, առ ի քեզ. առ. ա՛լ առաս. * կա՛ զգիր քո. Ղ՛. ծշ. 6. 7 ։ * կա՛ զգահերկանս, և առիր զձեռագիրն. վբփ հղ. յ ։

ԿԱՌՈՍԻ. գ. որ և ԿԱՌՃԻ. լ. գոգ. յն. գωλέος. (ուսանի գաճալօս, պայման. լատ. գաճագաս.) Κάβος. Mensurae frumentareae genus. Աթօթ. աման. ասն և առանձին չափ արմտեաց. * Ցաղագս կաբտի ։ Ձաւի մեռաստան քսեսաի կոչի կարաս. որ ե կէս մոդոյ. Շիբ. լտ. իլբ ։

ԿԱԳ, ի, կամ այ. գ. լծ. ապ. թ. ղագ, ղալա, գալա, գագլա. * Երις. Rixa, litis. πόλεμος, bellum. Բանակռուելի. հակառակուելի. վէճ. կռիւ. աղմուկ. նիզակ. ձկնի. * Ընդ ի՛ր առ միմեանս կագ և կռիւ և հաչիւս։ կագ և կռիւ յարուցանել ընդդէմ նորա ։ կագի և հակառակութեաք. Սոփ. յի. է ։ Լմբ. ոչ. Նոբ գրբփ ։ Գր. հր։ * Հանապազորդ կագող կռուոյ են պատճառք. Ոսկ. էս ։ * Պահակք և պարսիկք կան ի միջի ոտխասցն և կագացն։ (Թեոփս՝ կագելոցն.) Մանր. ծա։

ԿԱՆԱՉԱՐԹՈՑՑ. ա. Գրգռօղ զկագ և զկռիւ. ղալաճէ. * Կագագարթողքդ, խաղաղամբոխք. Մծբ. ծե ։

ԿԱԳԱՑՈՂ. Իբր կագճող. Μάχιμος. Litigosus, Որ կագի. կռուարար. հակառակաբեր. ղալաճէ. * Եթէ կագացօզ և լեզուանի իցէ (կինն). Ոսկ. ս. ա. 17 ։

ԿԱԳԻՄ, եցայ. յ. Μάχομαι, διαμάχομαι. Certo, concerto. ἐρίζω, litigo. ἐπιτιμάω, contendo, ևն. Դուն ուրեք գառանի, կագիմ, եցի. ե. ի կագ մտանել. մարտանչել. մաքառիլ. կռուս հակառակ. իւ-

՝Դևիզ վիրի , կամ կատրանյու. գաբբան. կամ մաղիմ , մալեչ :

ԽԱՐԴԱԽՄԻՄ . Ն . որպէս կեղծիչ. ՝Հոգւոյն և մարմնոյ և հայք զառաքինութիւն՝ ղոր ոչ ունին , խարդախեն , և պարծին ունել. Վրք հց . ֆԷ:

ԽԱՐԴԱԽԻՄ . հ . որպէս Ցօգիչ. ՝ Պատճառս առաւելիք խարդախին . Վրք հց . Ը . ֆ : տալ . պատճառս առաւելիք խարդախեն :

ԽԱՐՃԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . Իբր խարշապանք . ՝Ջցկերն կին տանեայն՝ ի տօթի անգ չեռնեալք խարշապատեն. Վրք հց. ֆ:

ԽԱՐՏՈՒԻՐԱՐ . (՝ի հին ձմ.) Տ. ՀՈՒՐՏՈՒՂԻ . Χαρτοφύλαξ . Chartularius . ՝Կզերիկոսք և խոյտուրարք, և ԹԷ այլ այս պիսի հայք , որք իւրեանց ընչիւք զորդիան իւրեանց գնեուորեն : Ոչ կարեն խափանել զկուակ Պռեվլոյն Թագաւորական գործս ւորք , ոչ գատաւորք , ոչ խարտուրարք , և ոչ ազգականք նոցին . ՄԽ. դս. յօրէնս ԲԳ:

ԽԱԽՄԶՅԻ. Տ. ԽԱՒԱՐՁԻՒՆ . ՝ Ոչ ետես , զի երկոյ խաւարչտի էր . Վրք հց. ֆ :

ԽԱՒԱՐՆԻՄ. Ն . խաւարեաց զարեգակն , խաղաւ կորուսանելով զամենայն ազգս դիւաց. Պիքաա :

ԽԱՓԶԻՄ. Տ. ԽԱՓՆՈՒՄ. ՝Իբրև զաոչը բունն ինչ վառման հրոյ ինքեամբ խոկ ինքն խափչի . Ածյ. հց. ԽՀ :

ԽԵԹ . ՝Ոնի ՝ի մտոյ կորուսանել յանդունդս գժոխոց զևսեցն զոյն , առ որ յոյսացեալ դնայք : Ամենայն իրօք ջանայ սիրգծն և գարշելի խեղճն կեղծաւորիլ. Պիքաա :

ԽԵԹԵԼ . որպէս խեղճի գնալ, կաղալ. ՝Լսա կարձուքեն միոյ ոտինն առնէ և զընթացան՝ խեղճելով. Պիքաա :

ԽԵԼԳ . ՝Մահուկ մի ննջէր ՝ի լեզուն ՝ի խելս տանն . Ոսկիփոր. (նոր ձ. լեզեր տանին:)

ԽԵՂՑԵՍԱԿ. ա. խեղ տեսակաւ . խեղուկ թիւր . ագեղաձև . ՝ Լիրկ , և խոշոր ... ծերուներ , և մանուկ ... ոչ և խեղտեսակին . Փիլ. ՀՒՆ :

ԽԵՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՝ Մի կարծիք , եթէ խեղճմտութիւն ինչ անկանի ՝ի սիրտ իմ վասն լսելոյ ձերոյ և արտասուաց՝ արձակել զձեզ . Ոսկիփոր:

ԽԵՆԴ. ՝կամարդ և գարշելի (ոեւն) , և մահանուն խենդ ասելով նմա . Պիքաա :

ԽԵՑ , ի , իս . գ. Ընօթի կաւեղէն. կուժ. ՝Որ ՝ի ձեռն եղիսկի մարգարէին զոր և զանգաւակ ջուրն ապիս և խեցիս լժշկեցեր. ՃՄ. յն:

ԽԻՋԱՐ. ի, ացս. գ. Ալոց մեծ : Ոսկիփոր: Ա Ն :

ԽԻՂԱ . ա. Խոռնակ, ոլորտացեալ որպէս զիսիցս . խուռն. չատ. Խել մը . ՝Բոլոր ՝նարեալ , և վայ ՝ի բերան առեալ , և խիւք ՝ևասս(յօդելով զաշուոց). Ածբ. ԲՀ. 6:

ԽՆԴ , ինդս . ՝ Յանչափ ինդոյն արուսոյ բաղում յօղևին (մուգ՝) խանուարատելով ընդգիմ մանկանն . Եղիփ. ֆն :

ԽՈՀԱՒԱՀԱՐԹ. Տ . ՍԱՂԱՐԹԱԽՈՏ . որպէս ուռճացեալ. ՝Գարուն հոգեաոր՝ կաղամչ սաղարթեալ բոլոր , խնամասալարթ աւրևոք ՝ի ինկաբեր լերանց . Տալ :

ԽՕՆՆԱՐ . ՀՀ. (՝ի խէծ , խիղճ, խիղճ.) խղճիլ, կամ խեղճարար . և կամ ընթեր ցիր՝ խժաբար, ծուխ ժաբար. ՝Ներսրդ՝ խծաբար նեղուելին (կայենի ընդգիմ աբելի ,) զոր անիրկանակ (կամ անիրկական) ՝ի ծնողացն մեկուսի սարելալ սպան սարապատ . Ածբ. ա. ։ :

ԽՄԱՅԵԼ . Տ. ՀՄԱՅԵԼ . ՝Նաև տուն ա ռանց հիմանն,խմայեալ գերեզմանն,անհրեղելի փրկուելին . Պիքաա :

ԽՆԴԱՆ . (ԹԵրևս ՝ի խինծ բառէ .) Ցօղուն . ոճ, չև տուքացեալ . ՝ Հնձէաց զորոյն յանդաստանի , կանաչ , խնծան , որ ՝ի հասկի . Շ. էԷս :

ԽՈՉԵԱՆ . ՝Ջմեծամեծ խոզխանն եգեալ ՝ի գլրկան (քահանայիցն սպանելոց՝) առ ՝ի նախատինս մեզ , և այսի կատականաց տեսլ զայն . Լսաք . ֆԲ :

ԽՈԽ. Տ. ԽՈՒԽ. ՝Թքանէր զնոսխ : Ա ռեալ զնոսխ հիւանդին ևն. Վրք հց. Է . ֆ . (տալ. խուխ:)

ԽՈՑԱՒ. ՝Ընդգիմաց չարին խոկացաւ ընդ լուր (սրբոլեն) նորա կին ումն սիրգծ և լիրբ (՝ի պատուել զնա). Վրք հց. Շ:

ԽՈՒՀԱՄՆԱՒ. Ը Որպէս Ամանալ ՝ի խոխամ , խոլդաւանիլ. ՝Ուր արտաւոյդն արտաշխոան քարավիժեալ խոհմանայր ՝ի կոշտն (կամ ՝ի կուշտն) կոհակին . Ածբ. Շ. ։։ :

ԽՈՇՈՐԱԳԻՐ. ա. Ընդարձ տառիւք գրեալ . ՝Խոշորագիր գրով գրեցի. ՅԼաք :

ԽՈՊԱՆԱՆԱՒ. ՝Ընծայն Թագաւորութեի բաժանեալ յինքն՝ խոպանանայ . Ա. Է . (իբր ասի . Խոբաց լռեայ . ի-բրեւի :)

ԽՈՐԱՆԱԲՆԱԿ . ՝Խորանաբնակ և բացօ Թեայ հովիւքն : Տայր ՝ի խորանաբնակ հովիւսն . Եփբ . ծն :

ԽՈՐԱՆԳԻՐ . գ . Վերնագիր. (որ առ մեզ սակ խորագիր .) ՝Ալլ ձառք գրեցան խառն՝ առանց խորանագրի գլխոց . ՅԼաք. Ռվ. ա՜ճ :

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹ . ՝ Պարտ է զսրնպիսեան յամրոգոյն բանսու արգելուլ , և զորս ընդ նոսս խորհրդակցեան . ՄԽ . դա :

ԽՈՐՀՈՒԴ. (ըստ մի ձ .) Տ. ԽՈՐՀՈՒՆԴ :

ԽՍՏԱՐԱՐ . ըստ ք՝ նչ. ՝Ազատչեալ զձեզ իմ խոտաբար՝ եկն ինձ յանկրևոյեռս ձայն. Վրք հց . ֆ :

ԽՍՏԱՐԱՐՈՑՈՒԹԻՒՆ . գ. Խիստն գոլ բարուք . ՝Ըստ չհլուԹեն նմանուԹե խըսաաբոլոյսուե . Ածա. (այլ ձ. խըսոտոտոտուԹե. որպես եգաւ ՝ի կարգի գործոյս :)

ԽՍՏԱՄԲԵՐՈՂ. Տ.ԽՍՏԱՄԲԵՐ . ՝Խըսաանքեւոյն հեղիսա , երկնից փակոլն , և արձակողն . Շ. փաշ :

ԽՏՐԱՊԻՄ. ֆ. խոռնելով. որոշակի. ՝Ծանուցանէ արժանեացն՝ զգուշաբար և խոռապես . Փիլ. ՀՒՆ :

ԽՐԱԽՃԱՆԵԼ, իլ. Տ. ԽՐԱԽՃԱՆԱԼ. ՝Ջայս առելով խրախճանեին , երգս և խրնճայս յօրինեին : Ջոր արարած խրախճանեալ լոյց՝ ևր զզօսանսըս հրձռելոյց. Շ. էԷս :

ԽՐԱՏՏՈՒՆ , ոյ . գ. Որպէս Խրատուուելե ՝ի . ՝ Իբրև խրատատուով յառաքինութենե քաջնուեի . ԱՒ. ոչ :

ԽՐԹՆԱՏԵՍԱԿ . ՝ Ջմեզ խրեմնատեսակ պատեալ զմեզ հեԹանոսաց , զոյն հալաձեզ հոգմով սքե հոգւոյն . Շ. փաշ :

ԽՕԽԱՐԵՐԵԼ. ի գուրս տալ զիսոս , որ և խուխ , Թուք , տուլուն. ՝Ալլ Թէ հիւանդ խօսաբեբլեցէ անընդմիջելի . մի տալ ցեն հաղորդ . կանան :

ԽՕՍԱՆԱԿ . Ա յսպէս գրելի է վերջին նչ. Խօսնակ բառին՝ եդեալն ՝ի մէնջ ըստ այլում օրինակի. ՝Զանգի յոյժ խօսանակ էր ոչն , և Ձարտարալեզուուեի՝ կախարդէր զգալոցս լսելեան. Լսաք. ֆԲ :

ԾԱԽ. որպէս վաճառ. ՝Վասն վաճառելոյ և գնելոյ . . . անգիր և գրով գին և ծախ, որպէս և կերպի է վաճառուն. ՄԽ. դա :

ԾԱԾԿՈՑ. իբր Աւտագատ . վարագոյր . ՝Դիւբառ առնոյր զծածկոց երեսաց կատակրանացն ։ Ոսկ:

ԾԽԱՆՑ . Տ. ԲՈՒՐԱՆ . ՝Ջինկանացն, և զծխանոցն . Իգիփ . ֆն :

ԾՁՐԱԿ . և) Տ . ԾՈՁՈՐԱԿ. ՝Հարեալ ԾՈՐԾՈՐԱԿ .) յեսոյ ձոկանուին զծածրակն նորա : Ջյեսոյ հարեր զծածրակ նորա , և ՝ի բարձրուելենէ աշտարակին ՝ի վայր սրկեալ ապաներ . Ոսկիփոր : ՝Մրոյն արտաքս ոտեան աչք նորա , և միւսոյն դէմքն գարձան յետս ՝ի ծորձորակս. Ոսկիփոր :

ԿԱԳՂԻԼ. կակղանալ. մեզմանալ. կոլընանալ. ՝Ամենեին ոչ կակղեցաւ , և ասէ , ոչ կամիմ զքո զայդ ողոք բանագ . Վրք հց. ֆ :

ԿԱՄԱԿԱՆ . ՝Ասելք ինչ և կրնեք ՝ի մտի զմեզ՝ կամականս ինչ , կամ ծաղրականս , կամ խանդաղատականս բան. Վրք հց. Շ. ֆ :

ԿԱՄՇԱՆԱԼ. ե. Իբրու կաշխանալ, խմտանալ. կամ պակասիլ ՝ի լուսոյ . ՝ Կուրացեալ հրէիցն կամշացեալ սրտիւք , կամին սպանանել զնեանս ազգի մարգկան . Տալ :

ԿԱՄՇՈՏԻԼ. տեալ. ֆ. Նոյն ընդ վ.՝Անուամանիք ոգւոյն աչօք կուրացեալք և կամշոտեալք . . . հայել ոչ կարեն առ ՝ի տեսիլս իանուալեացն. փիլ. ՀՒՆ. Շ. 168:

ԿԱՑԻՆՈՒԿՏ . ա. գ . Քոյրն կայենի, որ և կին նորա. ՝Ծնաւ զկայեն , ընդ նմին և զաւուսս զկայենուկի երկուսորեակ. Իգիփ. ֆն:

ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ. Տ. ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ . ՝ Ի մէջ գիշերին կանխեղնուսր հրեշտակ երեսեր պահապանացն . Վրք հց. ֆ :

ԿԱՊ . Ի ԿԱՊ. Տէս կին, ձեռս Ի ԿԱՊ :

ԿԱՊԱՆՔԻ, զէք. Տ. ԿԱՊԵԱՑ , զայ , ևն. ՝Նսաեր ՝ի կապեղէն ընդ պռնդիկս ՝ի գինեբերս խայտալով: Իբրև մոռ ՝ի կապեղէն : Եբէր որ ինչ ՝ի կապեղէն սովոր էր ծախել (վաճառիլ) : Ահասակի ՝ի կապեղէն գտեր զնս . Վրք հց. ֆ:

ԿԱՊԵՂՈՒԻԻ , հ.ոյ . ա . գ . կին պանդոկապետի . և վերակացու կանանց ՝ի պանդոկի . ՝Ասեմ ցկապեղուհին , ուսուր՝ է կինայս : Եկին կապեղուհին , և ասաց ինձ . Վրք հց . ֆ :

ԿԱՊԼԻՈՆ . Տ . ԿԱՊԵԼՈՆ . ՝Իմուտ ՝ի կապլիոնին ... մանուկս այս ՝ի կապլիոնի կալով և սիրտ ոչ ատացեալ ուլնի . Վրք հց . ֆ :

ԿԱՊՈՒԱԴ . ա . գ . Ազդ գունոց . ՝ Կանոչ , կապոյտ , կատղաջ , լուլջ . Ոսկիփոր :

ԿԱՐԻԿԱՐ . Տ . ԳՈՐՈՒԿՈՐ :

ԿԱՐԿԱՏԻՉ . ա . գ. Որ կարկատէ զպագանելիս . գերձակ . կարուակ , կօշկակար . Ռեբեզէի , և Եսիէի . ՝Իր և այլ վանք , և կայր ՝ի նմա կարկատիչս ժԸ , և Թափիչսն Ը. Վրք հց.ֆ:

ԿԱՐԿԵՀԱՆ . ըստ ք՝ նչ . ՝Ընդ կարկեհանաց ոճծատուսնկ ծառանն՝ ծառն կենաց . Եպիփ . ֆն :

ԿԱՐՃԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՝ Խոնարհումեի քո յաղԹեաց կարճամտուԹեն իմոյ . Վրք հց. Ը. ֆ . (տպ. կարձմտուԹես :)

ԿԱՄՃԻՔ . ըստ մի ձ . Ագաթ : Տ. ԿԱՃԻՆ :

ԿԱՐՈՂԵԼԻ Ե . իբր՝ կարող լինի առնել. ՝Ո՞ կարելի առնն ևն... Թէ ցուցանէ հասուսուն , կարողԼԼ է . ՄԽ. դա :

ԿԱՐՈՂՈՒԻՈՐ. Բառ ունկ. որպես Թէ կարողաւոր , զօրաւոր . ՝Ամենայն ինչ որ յանկարէն չարժի , զկարողուսրդն օժանդակէ ՝ի գործ ժրուԼԼե . Ցիշաք . ՝ի Ռ-ին ԼՀԸ :

ԿԱՐՕՏ . գ . ՝Ունելի զայս կարօտ ՝ի մտի : Ահա եհաս ժամ՝ ցուցանել զպատուղ կարօտին քո . Վրք հց . Ը:

ԿԵԱՆՍՈՒՍՈՑՑ . ըստ հին ձ . Վրք հց . Տ . ԿԵՆՍՈՒՍՈՑՑ :

թոյս ծրդիմ՝՝. իմն չառագունիլ, կամ խառվիլ։

ԾՐԵՄ, եցի. ն. Ծիր ածել. ծրագրել. գծել. և նմանութիւն՝ գրել. նաշտագ. * Տէր համաձայնագ ի պատուաւոր յազգէն մամիկոնեանց եւս հրաման ծրել փծուն գրչի սարգսի (ղևոնդ պատ.) Յիշաց ։

ԾՐԾՈՒՄ. գ. Ռամկականն բառախ Ծրծումբ. * ի խաւարն արտաքին, ի հուրն, և և ի ծրծուման. Շ. փ ։

ԾՐՈՐԻԼ. յ. Ուրպէս Տրորիլ. նեխիլ. ծերիլ. * Հոտեալ, ծրորեալ, ապականեալ. կեանս. ազխ ։

ԾՐՈՒՆԿՔ, կամ Ի ՄԻՋ ԾՐՈՒՆԿՔ. Ընդ մէջ յեռեալ ծնրունք, կամ ծիրք. այսինքն Ցօղք ծղօտից և եղեգանց. Internodia. ին. ընդ մէջ գօտի. նիա մέσου ζώνη. պօղոմ. * Որպէս ի ցորեան իստան, ցողունն, ի մէջ ծրունքն. նխս. կաշ ։

ԾՐՏԵՄ, եցի. ն. Ἀφοδεύω. Alvum exonero, caco. (որպէս աղբել.) Ձծիրան ի դուրս թաւիլ թռչնոց. * Ծրտեին ձագքն ջերմաջերմ յայլ իմ. Տոբ. ը. 18։ * կոթոզ ինչ կանգնեալ ուրեք, և ամենայն թռչունն ի վերայ ծրտիցեն թղի. բաբ. (յն. վերանասիցի ։) * Աբրտաքս կոյս ծրտել. փիւնէաս։ * Պարտէր և ճնճղուկ, եթէ յայս նոքա ծրտեալ կուրացուցանեմ. Մխ. առ ։ * Մի՛ողուքն ծրտեն ձեր երեան դէղին գնդին. Վսպ։

Եւ Ձու ածել ձկանց՝ ոչինչ ընդհաս ի ծրտելոյ կամ ի բաց ձգանելոյ. * կէաքն ձուս ծրտեն, և կէաքն կենդանիս ծնանին. Վէպօր։ ը ։

ԾՓԱԼԻ. } ա. ս. Լի ծփանօք, ծըփ-
ԾՓԱԼԻՑ. } մամբ. * Ջգուշութիւք անցանել ընդ սահելի և ընդ ծփալի և ընդ մեղ սասէր կեանս աչխարհիս. Մանր. ծը։ * Եւ նա ծփալից ընկղմեր. Ոսկ. վ ։

ԾՓԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ուր իցեն ծուփք. ծփեալ. ծփալի. աչեկոծ. յուզեալ. խուռ. վայրագ. * Ծփական ալեաք. Աթ. Ե Շ. բաբ. Անան. եփես. * Ալեկոծութիւնք ծփականք խաղաղանան. Լմ. ՅԾաբ ։ * Ծփական լուրք. Ածբ. ա. ։ * Ի ծփական տառապանաց զերծուացես զմեզ. Ցհ. իմ. եփես. * Ծփականն արշաւանք հինից, կամ խռովութիւք կենցաղական զրաղմանց. Ցհ. իե ։ Նոր. ծբ։ * Ի միջ ծփական ալեաց ծովու. Տէր կը յերկինից ի ծփական կենցաղս. Ի փողոցի ասէ, որ նշանակէ զանցաւոր կենցաղոյս ծփական վալ ս. Տծնաւ։ Որք ի ծովու յայսմ աչխարհիս կան ծըփական. Երէ. օփ. երփ ։

ԾՓԱՄ, այի կամ ացայ. ւ. Տ. ծփիմ. * Որ ընդ ծովու ալեաց ծփան. Ի վերայ ալեաց ծփտլով. Շ. յիշաց. Ե բաբյծ։ * Ծփայր ի խորհուրդս իւր իբրև զծով։ Միտքն անկայունն է և մշտաշարժ, և անյագ ի ծփալոյ ի զանազան խորհուրդս. Լմբ. ոչ։ * Հրաման ետ ծփալ և դադրեալ կակղանալ. Երէ. Տիւ։

ԾՓԱՆԱՔ. նաց. գ. Περιφορά. Circumlatio, ևն. Ծուփք. ծփումն. յուզմունք ալեաց ծովու, կամ ծովու յերեսաց ալեաց. յոյզք և վայրագք. հոգք, զբօսանք, զբաղանք. տատանումն. լափընթեր, փայտ. փալ. փալ. * Գիտել զամպարշտի... զծփանս Սրճծու. ծփանօք մտախոհ եկի առ քեզ. ծղ. ը. 20 ։ բ. ի. ծբ. 8 ։ * Հանճարատած ծով ծփանաց։ Լինգ ծփանս ալեաց ծովու. ծփիցին. Ե՝՝ ։ փ ։ Ոսկ. չի ։ * Ալպրեալ ի ծփանաց։ Ըստ տատկութեան ծփանաց. Ածաբ ։ * Ի յոյժ յանդընդային ծփանացն ։ Ալեկոծի անհնարին ծփանօք. Պիս ։ * Ծով է ինչ ծփանաց՝ կենցաղոյս բերմունք։ Անդորրութիւն ծփանացս ։ խաղաղութիւն ծփանաց ։ Ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց. Նոր ։

Ի ծփանի պ՝՝. Ի ծուփս լինել, ծփիլ. * Հանապազ ի խռովութեան և ի ծփանի կան. Վէպօր. ը ։

ԾՓԵՄ, եցի. ն. } Ἐπιχλίζω. Inundo.
ԾՓԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } περιφέρω, circumfero. Տալ ծփիլ. ծուփս յարուցանել. ալեկոծել. տատանել. տարաբերել. յուզել աղմկել. լափընթաց. * Ծփեաց զնուրս կարմիր ծովուն ի վերայ երեսաց նոցա. Օր. ծա. 4 ։ * Կարող է զքեզ ամենայն բազմութեամբ քո մատանել ի խորս ծովուդ՝ ծփել զնուրս ծովուդ. Ղևոնդ ։ * Անզգայն ծփեզմամբինն ի մէջ ալեաց զանազան ախտից ։ Ծփէ ընդդէմ ալիքն զմիտս, և տատանէ. Լմբ. առ. Ե սղ ։ * Չկէան ծփելովին՝ առաձգրեալ զանկելոյն զդեստս. Պիտ ։ * Զըրպարտութիւն ծփեցուցանէ (կամ սահեցուցանէ) զնմանսն. Ժոզ. ը. 8 ։

ԾՓԻՄ, եցայ. ի. յ. Κυμαίνω. Fluctuo. κλυδωνίζομαι, fluctibus agitor. χειμάζομαι, tempestate agitor, molestia afficior. βασανίζομαι, affligor. Ի ծուփս լինել. ի ծփանի կալ. ծփալ. ալեկոծիլ. ալեաք կուսասկիլ. հոլմակոծիլ. տատանիլ. խռովիլ. աղմկիլ. լափանգագ, փայտ կամ փայտալ իւիսպ օլագ. * Անօրէնք իբրև զծով ծփեսցին։ Բազում ծուփս (կամ՝ մրրկաք) ծփին ամենայն մարմինք անգադամաց. Ե՝՝ ծբ. 2։ Ասող. իբ. 10 ։ * Նաւն ծփեալ յալեացն։ Ծփէաք ի հանդրին անդունդս. Մփս. ծբ. 24 ։ Գծ. իբ. 27 ։ * Որ ծփիմն ալեկոծեալ յանցանաք մեղացս. Ժմ ։ * Ընդ յոնանու անձին իմ ծփեալ յալիս մեղաց գիտալ. Շաբ։ * Ըստ օրինակի խռովութեաք մրրկաց ծովու ծփեցայ ։ Ի կոծ մրրկաց ծփիմ։ Թէ զծբփեալս հաստատացես. Նաբ ։ * Սահեալս և ծփեալս առնէ, և ոչ ուրեք Թոզու գադալ. Քննութիւնն, որ միշտ ծփեալ լիներ. Ոսկ. չհ ։ * Ողորմութիւք աղքատացն անցաւ. ցանն զմեզ ընդ սահելի և ընդ ծփելի կեանս աչխարհիս. Մանր. է ։ * Ծփելոց նաւաստեան. գիտա. ցձի. ծա ։ Նոր. կե ։ * Ցերկուս վտլսանս միտք իմ ծփին հանապազ. Մանր. ա։ * Ի հոգս ինասակաբս ծփին. Ցձի. իա։ * Նոր փեալք գործովք և հոգովք. Ի գիբս խոսբ։

ԾՓԻՆ. ա. Իբր Ծփական. ծփեալ. ծփելի. * Ջծփին և զալրժուն արարածս. Կոչ է ։

ԾՓՈՑ. ի. գ. Ըստ չին բա. Խոցի, ամանն՝ յոր արկեալ զկաճն՝ ծփեն զայն, որպով կոգին հաւաքի ուրոյն ։

ԾՓՈՒՄՆ. ծփման. Տես ծփանք, և ԾՈՒՓՔ. * Ցուցանէ զծփումն ալեկոծութեաք աչխարհիս հայոց. Փաւս ։ * Ի ծայրից ծրփմանց ազդեալ ծովուն։ Համագուսութեաք ծրփմանց. Նոր։ * Ա յսպիսի իրաք յար ի ծրփման կան. Սոփ. յի. ծ ։ * Մրեալ ծփումն։ Ցայսպիսի ծփմանէս, եմն. Լմբ. ծաս. Ե սղ։

ԾՓՈՒՄՆ ԽԵԼԱՑ ԱՌՆԵԼ. որպես ցնորիլ. ալեկոծիլ մտաք. այլայլիլ. նուաղիլ. * Նաւաս տիկինն աղաչիս, և խելաց ծփումն առնէր... ջինչ եղև քեզ, ընդդէր հարկաս նեա զսիրտդ. Վբփ հղ. ծբ ։

ԾՓՈՒՆՔ. փոխանակ գրելոյ Ծփանք կամ ծփմունք. * Եգիպս վնոսա ի ծփունս չսրեաց. Լմբ. ծղ։

ԾՕ՛, կամ ԾՕԼԱ՛. Ի. Ռամկական ձայն, իբր Ո՛ դա. ով ապա. (իսաբ. փեօ, լեօ. Թ. ոալան, օլալան). * Ծօլա՛ արական. քալա՛ ի գական. զասակ՝ չէզոք. Մագ. Երէ. փէբ ։

ԾՕՂԱԿ. Տ. ԾՈՒՂԱԿ. * Անկանին ի ծօղակս գժոխոց. Գաբպս. կե ։ * Որոգայթք և ծօղակք նենգաւորին. Մծբ. ծե։

Կ

Կ. Տառ բաղաձայն, անձայն, լերկ, անուանեալ կէն. Ջկեալ ընդ գ և փ. որպէս և ասի ի գէբ. Ելբան. ըստ հյ. * Գինին ի մէջ կենի, քէի, և խեի. զի քան զկենն Թաւ է, և քան զքէն և զկեն ղերկ ՟՟. ուր ըստ յն. քրի, γ միջին է ընդ κ, և χ։ Սմին իրի,

Կ. Երբեմն է լծորդ ընդ գ. զոր օրինակ ծուռնգք, ծուռնգք. գայթագղիլ, գայթակղիլ. անկ, անգ. ընկենուլ, ընգենուլ։ Եւ երբեմն ընդ փ. որպէս՝ ծասկել, ծասքել. պասկիլ, պասքիլ. կանոնիկ, քանոնիկ. ևն ։

Կ. Տատ ապարձումեաք գնի ի մեզ փոխատնակ առատից յն. χ. և լտ. c. զոր օրինակ կղէմէս, կղեմեայ կամ կզեմենտոսի, իբր Κλήμης, Κλημέντος. Clemens, Clementis. Մակեդոնիա, իբր Μακεδονία. Macedonia. Սիկիլիա, կամ սիկելիա, իբր Σικηλία. Sicilia. կենտրոն, իբր κέντρον, centrum.

Կ. կ. իբր Թիւ համարոյ՝ է վաթսուն, կամ վաթանտրորդ ։

Ի խորհուրդ անուան առատից ասի. * կենն, կապեաց ասէ զանկապն ըզլոյս, ի չորրորդին յանօթ լուսոյս։ կենըն՝ կենաց զանցաւորէ, կրկին գրրոմբք քաղաք ասէ. ընդ մին մաբր մերկ յարգանգէ. ընդ միւսն երեսս մերկ յաչխարհէ. Շ. այբ ։

կԱ՛. այսինքն կա՛յ ընկալ, առ ի քեզ. առ. ա՛լ առաս. * կա՛ զգիր քո. Ղ՛. ծշ. 6. 7 ։ * կա՛ զգահերկանս, և առիր զձեռագիրն. վբփ հղ. յ ։

ԿԱՌՈՍԻ. գ. որ և ԿԱՌՃԻ. լ. գոգ. յն. գωλέος. (ուսանի գաճալօս, պայման. լատ. գաճագաս.) Κάβος. Mensurae frumentareae genus. Աթօթ. աման. ասն և առանձին չափ արմտեաց. * Ցաղագս կաբտի ։ Ձաւի մեռաստան քսեսաի կոչի կարաս. որ ե կէս մոդոյ. Շիբ. լտ. իլբ ։

ԿԱԳ, ի, կամ այ. գ. լծ. ապ. թ. ղագ, ղալա, գալա, գագլա. * Երις. Rixa, litis. πόλεμος, bellum. Բանակռուելի. հակառակուելի. վէճ. կռիւ. աղմուկ. նիզակ. ձկնի. * Ընդ ի՛ր առ միմեանս կագ և կռիւ և հաչիւս։ կագ և կռիւ յարուցանել ընդդէմ նորա ։ կագի և հակառակութեաք. Սոփ. յի. է ։ Լմբ. ոչ. Նոբ գրբփ ։ Գր. հր։ * Հանապազորդ կագող կռուոյ են պատճառք. Ոսկ. էս ։ * Պահակք և պարսիկք կան ի միջի ոտխասցն և կագացն։ (Թեոփս՝ կագելոցն.) Մանր. ծա։

ԿԱՆԱՉԱՐԹՈՑՑ. ա. Գրգռօղ զկագ և զկռիւ. ղալաճէ. * Կագագարթողքդ, խաղաղամբոխք. Մծբ. ծե ։

ԿԱԳԱՑՈՂ. Իբր կագճող. Μάχιμος. Litigosus, Որ կագի. կռուարար. հակառակաբեր. ղալաճէ. * Եթէ կագացօզ և լեզուանի իցէ (կինն). Ոսկ. ս. ա. 17 ։

ԿԱԳԻՄ, եցայ. յ. Μάχομαι, διαμάχομαι. Certo, concerto. ἐρίζω, litigo. ἐπιτιμάω, contendo, ևն. Դուն ուրեք գառանի, կագիմ, եցի. ե. ի կագ մտանել. մարտանչել. մաքառիլ. կռուս հակառակ. իւ-

կիլ. վիճել. խօսիլ, խոս ընել. գալից նիպս եմիլ, գագըմագ, լէխիլէ. *կագեցայ ընդ պատուականաս և ընդ իշխանս նոցս. Նեեմ. Ե. 7: ծիշ. 11: *եթէ կագիցին (կամ կագիցին) արք երկու. Ես Ի. 18: Ցճս և Ծ. Ի. 36: Մաթ. ծԻ. 22: Տոբ. Է. 21: *կամ ցանուս, կամ կագի, կամ մարանչիս. տպ. կագե. Մծբ. Է: *Բանիս դատմամբ ընդ քեզ կագիմ. Շ. եէես: *Ընդգեմ եղբօրդ կագիս: Սատանայ կագէր ընդգեմ նորա: Կագի ընդ նմա. Լմբ. ած. Ե ած: *Ուր ոձ հաշտ իցէ, և ի հոյ մէջ ցօղ լինի. իսկ եթէ ոձ կագիցէ, և ի փափկութիս մարտ և պատերազմ. Ոսէ. Ես: *Որ զչորս կագեցողն ընդ միմեանս ի հաշտութեան պահել նուաճէր. Եղնիկ:

ԿԱՋ, ի. գ. ռմկ. ՚ինչ, ՚ենչ, գբաչ. կերպաս. դիպակ. զգեստ. ստացն. մեռացք, ևն. *կաշն և ապրշումն և մազն և բուրդն: փոքր բան ապրշումն և կաշի՝ բախտին ընկնի է. Ոսկիփոր: (Նա և գալցիարէն Gase, կալ առի դիպակին, շղարշ. տես:)

ԿԱՋԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. կերպասագործութիւն, ստացականութիւն. *Ա ստվար գաւազ քանգուած նկարու, և կազմագործութիւն, և չափ և կշիռ. Վգդն. պմ:

ԿԱՋԴՈՒՐԱԿԱՆ. ա. Իբր կազդուրիչ. զօրացուցիչ. *Զօրաւորական քեզ և կազդուրական խմացեալ լինի. Շիր:

ԿԱՋԴՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. } գրի և
ԿԱՋԴՈՒՐԵՄ, եցի. ն. } ԿԱՑՈՒՑ.
ԿԱՋԴՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } բոլ. յն.

ոգերիզ. Στηρίζω, Stątuo firmiter, stabilio, fulcio, ևն. կացուցանել՝ի հաստատուելոյ. հաստատուն առնել. ամրացուցանել. զօրացուցանել. *կազդուրեցուսցէ (կամ կազդուրացուսցէ), կարողացուսցէ, հաստատիցին արասցէ. ա. պէտ. Է. 10: *եթէ կարասցեն կազդուրել. Ես. Խէ. 13: *Ըստ կազդուրել մանկանց իմոց խաղացից. այսինքն ըստ զօրանալոյ ոտից. Ծն. լԷ. 14: *Խոռվեին, անդրէն կազդուրեք զնոսա. Ոսէ. յհ. Բ. 29: *Հիւանդացեալ ժողովուրդն կազդուրեցուցանէր. Խոս: *Զխորտակեալս կազդուրեացես: կազդուրեա՛ի կականմանցս: Ցոգի կենդանի եկեալ կազդուրեցայց. Նար: *կազդուրեցան կացին՝ի վերայ ոտից իւրեանց. Ճ. Բ:

ԿԱՋԴՈՒՐԻՉ. ա. Իբր կազդուրիչ. զօրանալ. ոգի առնուլ. *Ի լուկ բանէն ուշաբերեալ կազդուրեաց. Ոսէ. ՛. Ը. 8:

ԿԱՋԴՈՒՐԻՉ. ա. Զօրացուցիչ յոտին կացուցիչ. *Ցոգդողդք զկազդուրիչ զուցիչն (պատուեցէք), անկեալք գչարուցիչն. Սինա. մբ:

ԿԱՋԴՈՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } ՀաստատուԿԱՋԴՈՒՐՈՒՄՆ, բոան. } տուԹիւն. ամրուԹիւն. *Հայցել տկարուԹիւնք զօրուԹիւն, գանգատանաց և լքման ջնջս և կազդուրուԹիւն. Սաւ. պփ: *Հաւատան՝ որ յիս և առ ծնողն, կարող է ածել՝ի կազդուրուԹիւն. Ոսէ. յհ. Է. 26:

ԿԱՋՄ. ա. ՛. *Ետοιμος. Paratus. προσῆκον, conveniens. κόσμιος, ornatus, ordinatus. Արմատ կոչմԹոյ. իբր կազմեալ. կարգաւորեալ. վառեալ պատրաստեալ. հանդերձեալ. զարգարեալ. յօրինեալ. վայելուչ. պաչուած. հագչէր, ՚ենթարկեալ. *կազմ կոչեցին զինուս՝որ կազմ և պատրաստեալ կային. Նեեմ. Ե. 10. 14: *Ետու կազմ բերել զամենայն փայտ ողջակիզին. անդ. ծԷ. 30: *Բազում՝ և կազմ գնդաս: Իբրև ըզկազմ զօրական: կազմ կառաջ և երիվարք. փարոց: Խոխոչ: Պիծ: *կազմ կայրնաս հատանին. Սաղ: *Ի հաստատեալ միտս կայր կազմ. Ճ Ճ: *Պաշարաս իսկ կազմ եկեալ հին. Երզն. ծգն: *կազմ ի գործ. Ագաթ: *Են կազմ առ՝ի յընդունել զքանն: Առ փրկուԹիւնն կազմ. Շ. ծգն: Ոսէ. յհ. ա. 33: Նար. խԷ: *Խօսեր և գործել զաղտեղս կազմ (այսինքն յօժար): Ոչինչ՝ի մէնջ կայր մեզ կազմն յառաջագոյն (այսինքն պատրաստ, կամ պատրաստուԹիւն առաւելուԹիւն). Ոսէ. ՛. Է. 12: ԵԷր. ՛ի: *Սուղ ինչ Թուղթ, ոչ կազմ ճարտասանուԹիւնք բանից, և ոչ հանճարեղուԹիւնք ինչ. Ոսէ. գծ: *Տարաբ Թագեաց, և ամ փոփեաց զնա կազմ. այսինքն պատրաստուԹիւն, վայելչապէս. Ես. պմ. Է. 16:

ԿԱՋՄ. ոյ, կամ ի. գ. Կατασκευή. Apparatus. (լծ. և κόσμημα, κόσμησις, ornamentum.) կազմուԹիւն. կազմած. հանդերձանք, ապաս. զարդ. (լծ. յն. գόσμημα. Թ. ՛ենիմ, Խագըմ, Խեգարիե.) *Զկազմ հուց զկազմն. ՅՃԾ. Է: *Զկազմ ոսկեհուռ: կազգիք զարդուց. Ոսէ. յհ. Է. 14: * (Նաագք) մեծավայելուչ յօրինեալ կազմիվք. Պիպ: *Հանդերձիւք մնգուր, և բանակուԹիւք, և կազմով առաւելուԹեց և գեղեցկուԹեանց. Աբիսթ. ապաս: *Օրհնեա՛տէր և զկաշի կազմի սորա (մատենիս). Մաշ:

ԿԱՋՄԱԾ, ոյ, ոց, ևս և ի, իկ. գ. որ և ԿԱՋՄՈՒԱԾ. ի վերացեալ՝ կազմուԹիւն. չինուԹիւն. հանդերձանք. պատրաստուԹիւն. ՚ենիւ, ՚ոմնածիւ. Էաիբ, պինս. յն. և լտ. սէնսպէս. *Տացե ինձ փայտս՝ի կազմած դրանցն. Նեեմ. Է. 8: *Զգործեալն իւրեանց բերելին յամենայն կազմած գործոյն. Եւ. ՚Ը. 7: *Միտոյ իրաց կազմած. Գ. Ի. Է. 17: *Ոչ գունով զպայծառագործն խնդրել (հանդերձ), և ոչ կազմածով զգաւրան և զկռուողն. Բրս. յոանիփ: *կազմեր զկազմած իւր՝ի վերայ երեքբրիւրոցն. Կնեզ. Լգ: *Սինչև ցաւաձարին կազմած: Տաճարին կազմածոյ. Ես. ԻԸ: *Պայման կազմածոյ արարածոց. Եղնիկ: *կազմածոյն յօրինուածոց արարածոց: Արարածոց կացմածոց. Ագաթ: ՅՃԾ. Է: *Մարդոյն կաՀմածի խորհուրդ: ՅԷտ սոցայն կազմածի՝ մարդն: Կրկնակ լինի է բնուԹեան մերոյ կազմած. Նիւս. ՚ոմն՝ի քարանց և՝ի փայտից կազմածք մինդ և մանրաշէն լիներ. Փիլ. ՚ոմոփ: *կարգ և կազմած ձագատուն յարդարիցի. Ոսէ. ՚ԷԷ: *Ի բնուԹեն կազմածիդ քանգակեալ է կերպարան ոչգործասային. Երզն. ծգն: *Աձընկալ սէր խաչին խնդիր արարեալ կարացին գառանել Նովմիս կազմածաս. Աբծբ. Է. 3:

ԿԱՋՄԱԾ. ի Թանձրացեալն, կահ կարասի, սպասք, զարդք. զէնք. լրք կազմք. Κατασκευή, ἀποσκοσυή, σκεῦος. ևն. Apparatus, supellex, vasa. ևն. բանԷրք. զարԷրք. ԷՃոխ, ԷչՃս, Խագըմ, ՚ենՃիւլէնի, ալաի, բախ, ևն. *Առին զյափոք հայրն իւրմանց, և զկազմած: Զկազմածն ևզաւարն: Զասուերն իմ և զկազմած իմ: Զիովք և ամենայն խաշամբք, և ամենայն կազմածովք իւրեանց: Ամենայն կահիս և կազմածով իւրեանց: Այս է կազմած աշտանակին: Զկազմածդ զարդ. ոսկի, արծաԹ. ևն: *Նաս գործել, և ամենայն կազմածովք պատրաստ լինել՝ի նաւարկել: Կահիս և կազմածով խաղային. Ես. ԻԸ: *Առեալ զգէն իւր, և զկազմած զինոյ. Խոր. Է. 76: *Ալլովքն կազմածովքն զինուց կամ հանդերձից. Պիպ: *Գոգք ամիփման ծոցոյն կազմածոյ անապչեցան. Նար. ՚ենՃ: *Ընկէց զինքն՝ի վերայ արծաԹատպատ կազմածին, որ տապանաձև յօրինեալ կայր. Ճ. Ա: *Տեսանէր զօրօք շուրջ պատեալ զերուսաղէմ, և զայլ զաւերիչ զկազմածս. Մ՚. ԷրԷ: *Կապեմ, և ապա ըզկազմած նորին յափշտակեմ. Երզն. ծգն: *Թէ երկեցն զկազմած կինջոյն (զապաս մկըրտութԷ) չունի, և զկազմածէ ուրեք երԹալ չէ ձեռնհաս. Կանոն:

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. գ. կազմեալ օրինաք. և կազմածք. *Թողին լքին զդեկս, և զամենայն կազմակերպս ըստ կազմածոյ չափուն իւրեանց. Ոսէ. ապաչ:

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊԵՄ, եցի. ն. Κατασκευάζω. Instruo, adorno. կազմել օրինաք. յօրինել. յարմարել. ձևացուցանել. զերն զզանազիսիլէ. *Մարմինն սէրուն անական կազմակերպեալ՝ի հոգւոյն սքի: Եւ զայն կազմակերպել կամեցաւ, Թէ չէր հականակ և օտար յօրինացն: Աչլով ձևով իրչ՚երկիրս զածուԹիւ զայն զնոյն կազմակերպել կամեցան. Ոսէ. յհ:

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Κατασκευή. Opificium, structura. ճարտար կազմուԹիւ. յօրինուած. ճարտարուԹիւն. *ԲնուԹիւնս մերոյ կազմակերպուԹիւն է՝ի հոգւոյն սքի և՝ի ջրոյ: Տէս զկազմակերպուԹիւնն: Իսկ որ զնոյն այնորիկ, վկայուԹեան էր կազմակերպուԹիւ. Ոսէ. յհ:

ԿԱՋՄԱՐԱՆ. Տ. ԳՈՐԾԱՐԱՆ. *Ամանս և կազմարան բնուԹեանս յարգանդի մօր. Վգդն. ոչ:

ԿԱՋՄԵՄ, եցի. ն. Κατάσκευάζω, παρασκευάζω, ἑτοιμάζω, ἐπισασσω, ττω, ἀρμόζω, ևն. Paro, apparo, struo, orno, ևն. կազմս և կազմածս առնել. կազմ գործել. յօրինել. յարդարել. զարդարել. կերտել. չինել. նորոգել. կարգել. յարմարել. առնել. հանդերձել. պատրաստել. հաստատել. առնչանել. հաստատուցանել. սպառազինել. վառել. չինել ջոփէլ. խորԷել. էաֆաֆ, փէռնչէ, փռնաֆաֆ, ՚ենՃիդ ՚ենգարիե ԷՆՄէ. հաղըրլաֆաֆ, ՚ենՃր ԷՆՄէ. *ԽնայուսուԹիւ քով կազմեցեր զմարգէ: Որ կազմեացն ընոսա. Ի կաւոյ կազմեալ են և դու խրչև զնս: կազմել զառուն, զգրուանս, զբեմ, զբեհեզ տանն, զառապանն, զվէնս, ապէզուանս: կազմել զչէշն, զերիվարս, զկառս. Ջեար, կռիսս: կազմեցին զյորդանան առաւչէ արեւելից: Մուրթեք դարմաններ և կազմեր զառուն Թագաւորին. ևն:

Եւ ևր. *Ջհաւրդ կազմիցիս երիվարօք: կազմէր՝ լինել զօրաժողով կազմեցարուածք: վառեալ և կազմեալ: ՃաղովուրդՃ կազմեալ. ևն: *Մարդ որ այլևս չար կազմէ, իւրամբ իսկ լերդին կազմէ. Պմ. ապՃս: *Հրճռուի, և հրճռուանս այլոց կազմէ. Խոս: *Զօրհնս ամուսնուԹեան փուԹացար կազմել. Պիպ: *կազմել զհեռուԹեն հարկաւորին. Աղ. պերիպմ: *կազմէ այնուհետև զառաքեալսն զօրանալ՝ի վերայ դիւացդ. Իգն: *Եւ Թեպետ կազմիք ասէ, չյալեմ. Մ՚. ԵրԷ: *եթէ՝ի բնուԹեն ծառոյն կայր կազմեալ ուսեալեացն գիտել զգարին և զչար: Մինեմ զբնուԹեն փոխել կարեր. զի անխաւսին խօսել կազմիցէ. Կիւրղ. ծն: *Անդրէն՝ի չափս իւր կազմեցաս (գետն. որ յարԷն էր դարձեալ). Կիւրղ. ծն: *Տեսուչ և մատակարարս կազմեցար. Կոնն: * ի քաջաց արանց բարեկամս իւր կազմեալ. Ցհ. լԸ: *Ընդ այ կազմեցին զանձինս՝ի կռիս. Ոսէ. գչ: *Ցորոյ հաստատուԹիւն կազմեալ զանաս: Աղերսիս զանձն կազմեաց. Երզն. ծգն: *կազմէ խոնարհեալ

քար (զքանն) վասն սկսրուելոյ լսողացն։ Կազմեաց զաւազինն՝ մեծ լինել քան զաբրահամ, ած. Ոսկ. յհ. իբր կազմակերպել։ *Աչսոս և այնմ ևս համարձակուելի կազմեաց. Ոսկ. ֆիլ։

ԿԱԶՄԻԿ. ա. կազմեալ պատրաստեալ օրինաք. Ին. Ին. փիլ. *Եգիպտ գնը. կանակն, այլ ոչ այնպես կազմիկ սրբիկ. Վրք հց. յ։

ԿԱԶՄԻՉ. ա. կազմող. որ կազմէ կի կազմեաց (ըստ ամենայն առման)։ *Կազմիչ ամենայն արարածոց, կամ ամենայն բնութեաց, կերպարանաց, հանդերձելոց. Ագաթ։ Վէպ։ Եղիշ։ Նար։ *Յստմնելի՝ կազմիչ մահու. Ոսկ. յհ։ *Ձիմեաք ենիմ կայէ սկզբնէ և նիւթոյ, որպես զմարգ կազմիչ յաւէտ քան արարիչ գիտեր. Կիւրղ. գԻ։

ԿԱԶՄՈՂԱԿԱՆ. ա. Իբր ճշմարտար. հանճարաւոր. *Կազմողական հնարիւք և խորհրդով և մեծաւ փութով զայս ինչ ցուցանել կամի. Ոսկ. գծ։

ԿԱԶՄՈՐԵՆԻ ՈՒՆԴ. ի բառս Գազանոսի, որպէս չն. Խիմն. Տ. ԹՒՒԴ։ (Ըստ Լէհ. կազմոր, այլ Թուփ ցած։)

ԿԱԶՄՈՑ, ի, ից. գ. կազմարան. գործարան. *Կազմոսարանս այս կազմոց է և գործարան ըստ այ մարդոյն. Վրդն. ոզ։

ԿԱԶՄՈՒԱԾ. ոյ, ոց. կի ի. Տ. ԿԱԶՄԵԱ՝ ըստ ամենայն առման. *Ըստ մեծումէ կազմուածոյ չինուածոցն. Վրդն. ոզ։ *Մարգոյն կազմուածի. Նիսս. կաղ։ *Ըստ կազմուածի կերպարանաց մերոց նոյնպէս և վարք մեր եղիցին. Ագաթ։ Ի։ * Հաստատեաց զաշխարհս հանդերձ զարդու և կազմուածովք իւրովք. Մծբ. ծԸ։ *կազմուած կենդանութեան, կամ զարդուց, կամ վճռաբանականութեան. Փիլ։ *Նկարահերտ կազմուածս բազմականաց։ Բազում կազմուածս ոսկերղէն և արծաթեղէն. ցկ. կի։ *Մի սա ի սպասուցն կազմուածոց արարչականգիտին գլխաւորաց. Նար։ գԸ։

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. գ. կազմելն, և իրն. կազմուած, և կազմած՝ ըստ ամենայն նշանակութեան. *Բանից կազմուելի զուարթասցուցանել զլսելիս։ Պատրաստեցին զզոհասն ըստ կազմուելեան իւրում։ Մինն ի քազաքէն կազմուելի (գլինուց)։ յն. դգուշութիւն)։ Ի. Ա. ծԸ. 40։ Ի. եպր. Գ. 3։ Ծն. ւԸ. 25։ * Ի Լիւկոնիա հասանելին բուսոյն կազմուելի։ Ագաթ։ *կազմուելեամբ պատրաստուելեց (մարտիր.)։ Փիլ. Ին. *կազմուելի պատեհապատմական, կամ բազանաց, կամ ծաղկոցաց. Խոր. Ի. 85. 37. 39։ *կազմուելի գինուց. կամ հնարից, և ճանապարհ. Փարպ։ Ագ. *Մարգոյ կազմուելի։ ի նախկին կազմուելն. Ագ. Ի։ Գրգ. ԻԸ։ *կազմուելիւն մարմնոյ մերոյ։ Ցօրինուած կազմուելի մարմնոյ քումմոնեկի։ կազմուելի մարմնով հիւանդութ եր. Խոր։ Նար։ Իւ. Ճ. Բ։ *Գովեցան գքեզ ախեզերք կազմուելիք իւրեանց. Եփր. ի ծնդ. Ա։ *կազմուելի ճաշոյ։ Բազում կազմուելիք կերակրոց։ Հացից և խաղից և զանազան կազմուելոց պայծառութիւնք։ Ան նուշուելեւն կազմուելե իւղոյն. Ոսկ. յհ. ա. 43։ Ճ. ժ։ Վրդն. ծն։ Փիլ. փերական։ Նար. ՀԸ։

ԿԱԶՈՒԱԿՆ. Տ. ԳՈՒԶԱԿՆ։

ԿԱԹ, ի, ից. և ոյ. գ. Ընթ. (լծ. լատ. լաթրա, ռուիլլա.) Ῥανίς, ὀταγών. Gutta, stilla. որ և ԿԱԹԻԼ. Մասնիկ հիւլեոց ծորեալ ոլոռն ոլոռն. պոպ, խոխ. Ղ. փայլա, գաւիթ. *Իբրև զկաթ մի առաւօտի ցօղոյ։ Իբրև կաթ մի՝ ի ծովէ. Իմ. ծ. 23։ Սիր. ծԸ. 8։ * (Տկար վիսյան) ոչինչ բուժիչ զձեզունն յանձրևոյն և ի կաթոյն. Նիսս. Երփ։ *Զկաթ ջրոյն. Խոր։ * կաթի մի ջրոյ։ կաթ արտասուաց։ կաթ մի ջուր. Ներ. հ. յԸ. Ե. ՌԻ։ Երփ։ * Զջերմագոյն կաթս արտասուաց հեղուլ. Կիմաթ։ *կաթի միոյ ջրոյ կարօտեալ. Սրփ. յՀ. Ը։ *Եթէ ոչ կաթ մի անձրևոյ ցօղեաց։ Ուչասի կաթ մի ջրոյ ըմպէ. Վրք հց. յ։ *կաթի միոյ ջրոյ չէր իշխան։ Ի կաթ մի ջուր կարօղ են վայրելել. Ոսկ. ֆ. ա. 9։ * Իբրև ի կաթ մի ի հոգեղէն սքի հալոցուեցան նոքա. Եփր. Եւ։ *Հայցեր կաթն ի կաթոյն զանդնդային ծովոյն. Եփ. Ծոմ։ * Զինչ խառնուն եղիցի կաթ մի գինւոյ ի ծով, և կամ կաթ մի ջրոյ արկանելոյ ի մեծ հնոց. Մխ. ապոր։ *Ի մաքրող հրոյդ ցայտեցիք, կաթ ի յոգիս մեր արկէք, սիրովդ ձեր ջերմեսկէք. Լմբ. գազ հրէից։

Նմանուիթ, իբր Դոյզն, սուղ ինչ. *կաթ մի քուն հասանել տեսանել. Ոսկ. էփէսոս. ծԸ։ *Գիաեր ինձ կաթ մի բարիոի, և ոչ խելք կարասուվ։ կաթ մի խելք ինձ մանաւանդ՝ և ոչ ծովակս բախտից. Ոսիփոր։

ԿԱԹԱՌՈՍ, ի, ից. գ. Բառ չն. գոլ. Καθαρός. Catharus. այսինքն մաքուր. զղուա. սքի. Ցայս անուն կոչէին զանձինս նովատեանք, կամ նովատեանն ասին. գաւղիք անուիք է։ Ես. պամ. Ը. 42։ Սէբէր. Ե։ Ոսկ. էփես։ Թէոդոր. Մոյսես։

ԿԱԹԵԴՐ, ի, ից. գ. Բառ չն. գազ. Ներ. Καθέδρα. Cathedra. Աթոռ. գահ. *Ոչ ի ներքոյ սուրերաց կաթեդրացն աներևոյթ լինել. Ագաթ։

ԿԱԹԵԼ, ի. գ. Բառ պ. գաթ, փէթ, փըթ. այսինքն կոպիտ. (ուսոի կատապան, կողմնապետ.) * Ընդ այլ կաթել ապաստակ յաշխարհն հայոց առնէին. Բուզ. Ը. 24։

ԿԱԹԵՄ, եցի. լ. (ար. գոսխոբ, ռեգեպեոբ.) Στάζω. Stillo. Ծորիլ որպես զկաթիլ. չեմ առ չեմ իջանել. ցօգել. անձրևել. ի վերայ անկանիլ. հոսիլ. կաթկթիլ. գազազագ. *Անձրև ոչ եւս կաթեաց յերկիր։ կաթեաց ի վերայ նոցա ջուղ յեղկնից։ Ի գատարկութենէն ձեռաց կաթեսցէ առաւ։ Մեղր կաթէ ի շրթանց կնոջ պոռնկի։ կաթեաց ի քեզ գինի և արբեցուցէ։ կաթեսցէ կամ կաթեաց արտաւութիւն. ևն։ *Իբրև զկամ մի ի գուզէ, որ ի ներքոյ կաթիցէ։ Ոսկ. Ես։ Իակ ՈԷ. Գ. 51. *Անկն իմ կաթեսցէ ի վերայ անձին իմոյ. իմոյ զարտասուս, և այն իբրև քաւիլ ի հնձանէ. զի չն. և երբ է կթել, և հնձան հարկանեալ։ Արիւն ասի կաթել ընդ արտասուացն. Խոր։ *Ի փայտէն կաթէ արիւն. Բր. Տիւ։ *Աւիշքն՝ որ անտի կաթեալ ի ջեալ էր. Ցկ. կի։

Նմանուիթ ասի. *Թէ ոչ լուր համբաւոյ նոցա կաթեաց յականջս նոցա երբէք։ Եւ զի կաթեաց ի լսելիս նոցա բարբառն հանգուսեան. Եփր. կամաբ։

ԿԱԹԵԼ՝ լուսոյ, հոգոյ. իբր ռմկ. ցոնէնէ։ *Լոյս ամպեղէնն խաչանման կաթեաց ի սքի պատկերն. Խոր. ատ արծր։ և Թվէ. դռ։ *Ըղձի կաթէ ի Նմանէ. և ուր կաթէ, լուացանէ. Ըփր։ *Ցորում կաթեաց շողն երկնային։ (յորմէ Ըղձկական.) Շ. եդէս։

ԿԱԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Στάζω, ἀποστάζω. Stillo, destillo. Տալ կաթել. խոնեցնել. փոխ. որ և ասի ԲՂԽԵԼ, ԾՈՐԵԼ. *Մեղր կաթեցուցանեն չրթունքք քո։ Ձեռք իմ կաթեցուցին զմուռս ձանձմանն նոցա կաթեցուսցէ ակն իմ. Երփ. Ե. 11։ Ե. 5։ Ցոխ. ծԸ. 21։ * Սուղ ինչ արտօսր կաթեցուցանէին. Բր. Իւղ։ *Արտասուս կաթեցուցանէին. Ճ. Ա։ * Արիւն կաթեցուցանէին։ Ո՛չ կաթեցուցին լերինք գքաղցրութիւն. Սոփ. յՀ. Գ։ Աչոխ. Ինչ։ *Սուղ ինչ՝ ի գմա զմարդասիրութեն կաթեցուցանել գուն. Գիտ։ *Լից քոյին ընտրհօք զայս նկարագիրս . . . զոր առեալ օծգես, լոյս կաթեցուսցես (ի նս)։ Տաղ։

ԿԱԹԻԼ, թլոյ, ոց. գ. Σταγών. Stilla, gutta. Կաթ. չիթ. կաթուած. պոպ. պամլա, գաւիթ, չփոչ. *Իբրև զկաթիլ մի ի դուլէ են։ կաթիլ հանէ զմարգ ի տունէ իւրմէ. Ես. Ի. 15։ Աոսի. ԻԸ. 15։ *կաթիլ յաշխատեալ զվէմն թաւալեցուցանէ։ Ըստ կաթլոյ օրինակի զքնասէրն բնաւորեալ. Գրգ. ԼԸ։ *Ցաշխատելով կաթլոյն. Լմբ. առաւ։ * Ի կաթիլ կաթլոյն զնաւագոյն քարինս և զվէմն ծակեն. Վրդ հց. ծԸ։ *Օկաթիլս աչացս։ կաթիլ մի կաթիլն քուամբ կուսուիթ. Նար։

ԿԱԹԻԼ. որպես կաթեամն. Ծորուն. ի վերայ հգիսն. Ἐπιῤῥοή. Influxus. * Վերըսեին յիշելուելի կաթիլ է խոհեմութեն ի բաց պակասելոյ. Գազագ. օրին. Ե։

ԿԱԹԻԿ. գ. փոքրիկ կաթ. չիթ մի. պըփի մը. * Ի ձէնջ հայցէ լերկրիկ դուք ոչ տայցէք նըմին կաթիկ. Շ. եդէս։

ԿԱԹԻՄ, եցայ. յ. Տ. ԿԱԹԵՄ. *Դու ուշասնակ լուսաւորչն(սբ կոյս), ի քէզ կաթեցաւ չորն ճաճերղէն. Տաղ։

ԿԱԹՆ, թին, թանց. գ. Γάλα, սեռ. γάλακτος. Lac, lactis. Սպիտակ և անոյշ հիւթն ստանց մարդն կենդանեաց ի մնուդ ծննգոցն ի մատաղութեէ. խոհ. թ. օխագ. (որ է լծ. ընդ չիթ, և ատին. սար. վչէն. երբ. լոպոխ. պ. վէր.) * կոգի և կաթն։ ի կաթն մոր իւրոյ։ կաթն մաքեաց։ Ցիկ կաթին։ Բղխէ գկաթն և զմեղր։ Ոսոգանելին լերինք իմ կաթամբ։ Ամրասուելոյն ի կաթանէ։ կթեա կաթն։ Դիմացես ըզկաթն (այսինքն զպարարտութիւն) հնձոց. նոաց. ևն։ *Ցայնմ կաթնէ և ի գինւոյ. Փարպ։ *Ադրուցեր որպես մայր՝ առացոզին զքեզ՝ զկուսական քո սքէ զկաթն. Շ. եդէս։ *Մայրենի կաթամբ չամփսել գիեցուցիր. Նար. խոս։ * կաթամբ կուսին կերակրի հայցէն կենաց անմահից. կաթամբ կերակրի որ կերակրէ զաչխարհս. Շ. փագ։ Իակ ի Պոպ. փխ. կաթն գինի որպէս չն. օπός, որ է մակարդ, և հիւլե եփեալ. coagulum.

ԿԱԹՆԱՐԵՐ, ի. ից, կի աց. ա. Որ բերէ յիւրմէ գկաթն. կաթնաբուխ. *կաթնաբեր աղբիւրք առատանգն ապրաժամ ցամաքեին. Ոսկ. ֆիլ։

ԿԱԹՆԱՐՈՑ. ա. կաթամբ բուծեալ կաթնասուն. սանգիաց. *կաթնաբոյծ հասակաց. Նար. լԸ։

ԿԱԹՆԱՐՈՑ ԼԻՆԵԼ. կաթամբ բուծանիլ, սնանիլ. գիեալ գկաթն. * Չիսքրգ սոյզ էրևեալ՝ կաթնաբոյծ եղանիւր. ցկ. իմ. էրս. Գր. փղ. ոս փոփ։

ԿԱԹՆԱՐՈՒՑՈՒԵՄ, եցի. ն. Γαλακτροφέω. Lacte nutrio. կաթամբ բուծանել, սնուցանիլ, գիեցուցանել. *Մայր ոչ մայրիամ, որ զքոյ ծնաբր, որ զքոյ կաթնաբուծեցեր. Եփր. խոսփ։ * Խանձարրապատեցաւ, կաթնաբուծեցաւ. Ագ. խոս։

ԿԱԹՆԱՐՈՒՑՈՒՆ. ա. Որ բազում յիւրմէ գկաթն. կաթնաբուխ. *կաթնաբուխ անեզամբք այսոքիւք սնաբ ոչ. այսինքն ստեամբք. ճ. Ա։ *կաթնաբուխ ունել ստինս. խոս. բովի։

ԿԱԹՆԱՑՈՒՑ. ա. Ծծօղ գկաթն ի ստեանց. կաթնկեր, գիեցիկ. * կաթնաբուծ և կամբաւեր. Եղիշ. հայր ՀԸ։ Սպիտակ են կաթնածուծ աղուոյդ առատունք.

վչդն. ֆե: *կամենաճուճ եզեալ՝ի հոգեւոր առեանց. Ցծնակ:

ԿԱԹՆԱԿԵՐ, ի, ացի. ա. Գալաքտոփάγος. Lacte victitans, lac comedens. որ և ԿԱԹՆԱԴԵՐ. Ուսեալ զկաթն. ատնգիտաց. կամենաբերաւ. կամենաճուճ. կամենաբոյծ. կամ կամ ֆոխ ոսոխ. սիրտ եչէն՝ի կեանս, մահ առաւ. * կամենակեր մանուկ, կամ որթ. Եղնիկ: Լիւն. եղէզ: Գնչ: *Որ կամենակեր է: ի կամենակեր լինելոյն. Վրդն. ֆե: Լիւս: *Ա՛ռ՝ի խրատուէլոյ զտակաւին մատաղաղոյն և զկամենակեր բարս տուն արգարոյ. Նխ. Ի՛գ: (որ՝ի Մ՚էն. Ի՛գ. վրկպակաս գրի, զկամենաբարս:)

Եւ իբր կամենակից, աննգակից. հէմ՚իբր. *կացոյց՝ի տեղի նորա զկամենաւազ ապաստապան իւր՝ կամենակեր և համահասակ. Պտմ. վը:

ԿԱԹՆԱԿԵՐԱԳՈՑՆ. ա. Մանկագոյն. մատաղագոյն. *Զսուղայագոյն և զղկամենակերագոյն ժամանակայ զընծայսն՝ի Հաւրէ մատուցանելմբ յ՝. յն. կամենասակաւ ներածուէին. կոչ. Ք:

ԿԱԹՆԱՔԻՐ. ա. } Որ ձրի տայ կամ
ԿԱԹՆԱՄԱՏՈՑՑ. } մատուցանէ զղկամենաջամբ. կամենաջամբ. կամենաքաղցր. * Մայր կամենաջամբ անկարօտ բնութեանն անելոյն. Ցծնակ:

ԿԱԹՆԱՆԱՄ, ացայ. ե. Գալաքտόμαι. Lactesco, in lac vertor. կաթն լինել. ՚ի կաթն փոխիլ. ֆոխ գոռանալ. սիրտ եչէն՝ի, սիրտ եչէն՝ի. *Սկիզբն մարգկութեան ըստ է... ապա մեկնեալ՝ի ըստ մութեանէ սլսոին՝ կամենանայ. որ տուեալ լինի մանկանցդ՝ի կերակուր. Բրս. ֆէ:

ԿԱԹՆԱՋԱՄԲ. ա. Որ ջամբէ զկամենաջամբ. կամենատացոյց. կամենատնոյց. * Մայր կամենաջամբ անկարօտ բնութեանն անելոյն. Ցծնակ:

ԿԱԹՆԱԶԱՏԲ ԼԻՆԵԼ. իբր յն. կամենատնանուլթի. γαλακτοτροφία. lactatus, lacte nutritio. *Զկամենաջամբ լինելն, զաճելն հասակաւ. Աճագ. ֆգ:

ԿԱԹՆԱՆՈՑՑ. ա. կամենամբ տնուցիչ. կամենատջամբ. * Տղայոցն մանկասեր մարք զկամենատնոյց աղբիւրս ստեանցն կարկառեալ. Ոսկ. վլ:

ԿԱԹՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Գալաքտοτροφία. Սնանիլն կամենամբ. կամենատուն կամ կամենատնոյցն լինել. կամենաբուծիլն: Կանոն:

ԿԱԹՆԱՈՒՆ. ա. ս. Գալաքտοδρέμμων. Lacte nutritus. կամենամբ սնեալ. *Մանուկ կամենատուն, և կերակրէ զդարմանողն. Գր. օթանլ. ՚ի յոյն: *կամենատուն կերակրեցար ամ բոլորից. Գնչ: *կամենատուն եղեր: կամենատուն եղև որպէս ըզմարդ. Ըստ: Ը. ընգկ:

ԿԱԹՆԱՍՈՒՆ. Գալաքտοτροφέων. Lacte alens, nutriens. կամենամբ սնուցանող, և սնուցանելով. * կամենատուն ստեամբքն գինոցոյց. Նար. խոս: *Դիմեցուցեր կամենատուն. Ըստ: Սիմ. ոչ:

ԿԱԹՆԱՐԲՈՒ. } Տ. ԿԱԹՆԱՍԵՐ. *Ալ
ԿԱԹՆԿԵՐ. } յորակայ նուռ ազեցին, մինչ կամենագոյն վից արարին. Ցա որդի: *Ամենայն որ կամենկեր է... տղայ է. Եփր. Ը. ւՅ. յն. μετέχων γαλακτος. այսինքն հազորդ կամենից: *Ճմլել զսպունս մորն կամենկեր հասակացն. Շ. ա. յհ. ֆէ:

ԿԱԹՈՓԻ. և } ա. ս. Որոյ ոտին և սիրտն
ԿԱԹՈՓԻՆ. } կամենէ կղկղանթ. սրատակաւ. խանդակաւոր կարծեաւալ առ սիրտ լինն. ամենակարեաց. մեծափափաք. սրատուռուչ. արշաւինք, հասրէնի, հուպնափ. *կղկղանթ կամոգի լինելին զիւրանց քայլ զօրավարէն. Բասղ. ի. կ: *Ընդ կամոգի լինեալ՝ի յանցաւոր կեանս. Ոսկ. Եփր: *Ընդ քայ կամոգին էր զինի իմ, և անց հայր քո ա. յն. սրբոյ զինի իմ անց հայր քո. ի. Ի գ. ֆէ. 30: *կամոգին (կամ կամոգի, կամ խանդակաւոր) եմ ես՝ի սէր քո ա. յն. խոցեալ սիրոյ եմ ես. Երգ. Ե. 8: *կամոգին բաղձանօք ասէր ցնծ. Խոս: *Ցոր և մարգսարէն կամոգին տեսչացեալ ասէր. Ագաթ: *Որ զնմանէ կամոգին լինիցի, փախչել (տվոյր է՝ մամոնայն). Ոսկ. ֆ. ա. 9. յն. հետամոտութիւ: *Զասաւի պատճառանացս կամոգին ես ա. յն. բուռն հալիկանես, կամ ձկոիս. անգ. 12:

ԿԱԹՈԳՆԻՄ, եցայ. ֆ. կամոգին լինել. սաստիկ տենչանօք կարօտիլ. կոկոցղել գործելոյ ձկոիլ. և կարօտ գտանիլ. ըստ հետաքննիչ՝ հաւրէնից. հասրէնի էիմ: * Կոգկողեն և կամոգնի (առ ինչս). Նեղսս: *Զկամոգնեալ (յանցաւոր) խորհիցեք ոյոր մէլ. Պիս: *Ախողվեսցէ զարմանիս յամայեոյ, զի մի եղիցի կամոգնեալ՝ի ձմեռայնի: Պատրաստեսցեն զձրագունս իւրեանց, զի մի եղիցին կամոգնեալք իբրև զանմիտ կուսանսն. Մծբ. ֆէ: * կամոգնեցաւ նա վսրձել զօր առ՝ի թիկունս օգնականս լինել. Եփր. ֆո:

ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՑ, կեի. լց. կամ կեայց. ա. գ. որ առ մեօք գրի և ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՑՑ. Բառ. յն. գաթօլիգός, գէ, գօն. Καθολικός, κή, κόν. Catholicus, ca, cum. այսինքն Հանրական. ընդհանրական. Սեպհականեալ անուն շրջաբերական թղթոց առաքելոց առ համարէն հաւատացեալս. որպէս յակոբայ, պետրոսի, յովհաննու, և յուդայի. ըհոսէի ամի. *Ցառաջարան եւսեբեւսեցւոյ թղթոցն կաթողիկեայց: Զկամոգնիկեայս Թուղթսն: Կամոգնիկեայ թղթոյն յակոբայ. Նխ. Ի՛գ. լիլ: *կամոգնիկեայ Թուղթն յոհաննու: կամոգնիկեայք անուանին, այսինքն ընդհանրականք. Սարգ: *Պետրոսի իսկ վկայեալ՝ի կամոգնիկէին իւրում: Ցովհաննէս ասէ՝ի կամոգնիկէին իւրում. Ագաթ: * Ցուդա՝ի կամոգնիկէին իւրում ասէ. Ցծնակ: *Թղթոցն կամոգնիկէից: Ընդ այլ Թուղթս կամօղնիկեայս. Շ. Ի՛գ. լիլ: *Եւ յակոբայ եղբօրն յայ՝ կամոգնիկեայ քաղկրաքան Թղթոյն. Գնչ:

ԿԱԹՈՂԻԿԵՑԻ. Որպէս Աւագերէց կամ երէց մայր եկեղեցւոյ՝ Ալի քաղաքին, ևն. * Թարգմանեաց միսիթար պատուեալ քահանայ կամոգնիկեցի. (որ և կոչի միսիթար սնեցի.) Վրդն. պտմ:

ԿԱԹՈՂԻԿԻ, հի, իս. որ առ. մեօք գրի և ԿԱԹՈՒՂԻԿԻ. ա. իգ. Բառ. յն. գաթօլիգէ. լտ. գաթόլիչէ. Καθολική. Catholica. Ընդհանրական. տիեզերական. սեպհականեալ մանկիդր ընդհանուր եկեղեցւոյ քրիստ. *կամոգնիկ և առաքելական եկեղեցի. Հանգ: Ժմ: Եղիշ. ա: *Ցնծայ կամոգնիկէ. Շ: * Խոստովանեսցին ընդ մեզ, մանաւանդ Թէ ընդ հանրական կամոգնիկ եկեղեցւոյ. Ցհ. իմ. Երս: *Չիննչ է կամոգնիկէն. տիեզերական. խոս:

Այսի և զնիւթական եկեղեցւոյ, այսինքն զտաճարէ, որ իցէ աշոտ անհատ. Տայր ծամ գնչէլ. * Ցեկեղեցւոջն կամոգնիկէ, որ՝ի վաղարշապատ քաղաքէ. Խոր. Ֆ. 66: Ե 9: Ցհ. Ի՛գ: *Ի կամոգնիկէ եկեղեցիէն՝ի կոմիգեայ. Ճ. Ա: *Ի մասրանն՝ որ է կամոգնիկէ. Ցծնակ: *Զուհիմք (՚ի կիւլիկիա) ոչ կամոգնիկ, ոչ աշոտ, ևն. Լիւն. պտրգ:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ, հի, հից. ա. գ. որպէս կամոգնիկեայ Թուղթք. *Թուղթ սրբոյն յակոբայ կամոգնիկէ. Վրդնփգ: *Ի կամոգնիկէ Թղթի անգ. Եսա. պտմ. Ը. 25: *Ասէ՝ի կամոգնիկէսկն յովհաննէս. Աբ. Ե: *Ցայսոսնէ կամոգնիկէն յակոբայ. Ցծնակ: *Գլուխ առաքելոյն պետրոս յերկրորդ Թղթին իւրում, յերրորդ ըստ կամոգնիկէին՝ ասացեալ. Եօթներորդ կամոգնիկէն ասացեալ՝ի յուդայէ յակովբայ եղբօրէն, որ ասի հինիք Թղթոցն կամոգնիկէից. Ցծնակ: Տճո և ԿԱԹՈՂԻԿՈՑՑ:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ. Տ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՑՑ. *Զոր և գրեաց իսկ՝ի կամոգնիկէական Թուղթսն. Նախ:

կմ որպէս Ընդհանրական. հասարակաց, իբրու հրէլենաքանուէթ. *Ըստ ժամանակի յուսացելոյ կամոգնիկէական վախճանի. Մփս. Եփս:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ, ի. կոսուիք կամ կոսք, սաց. գ. որ առ մեօք ասի ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍ. Բառ. յն. գաթόլիգός. ա. գ. ար. Καθολικός. Catholicus, generalis, universalis, patriarcha, pontifex. Ընդհանրական սպարիարգ կամ հայրապետ ազգի միոյ ոմնոյն. որպէս կամոգնիկոս հայոց, վրաց, աղուանից, ասորւոց, քաղդէացւոց, ևն. Է զի դնի և իբր Պատրիարգ, և է զի որպէս Քահանայապետ կամ պապ. *Ի դոյն աւուրսն ձան են կամոգնիկոսք, որք Թարգմանին ընդհանրականք. Լիւ. պբգ: *Սէ կամոգնիկոսն գրիգոր, կամ դևնդիոս, կամ սեղբեսարոս. Ագաթ: *կամոգնիկոսն հայոց սահակ. փբգ: * Կայսեցանեն կամոգնիկոս յունական կողմանն. Ցհ. Ի՛: * Հայրապետքն (այսինքն պատրիարգունք), կամոգնիկոսն, արքեպիսկոպոսս, մետրապօլիտք, եպիսկոպոսք, քահանայք. Մխ. այրիլն: *Ուերորդ գաւք՝ գլխաւորք եպիսկոպոսաց կամոգնիկոսք. իններորդ դաս վերագոյն քան զամենեսեան՝ պապիսս. Մխ. գոլ. դբ: *Ամբարձեալ զձեռս իւր՝ օրհնեաց զնոսա, և արար զնոսա (զառաքեալսն) կամոգնիկոսունս, կամ կամոգնիկոսս սիեզերաց. Տճնակ: Ե Մէի. վլ: Ըստ այսմ յաջորդն պետրոսի՝ է միանգամայն կամոգնիկոս արևմտեայց, և պապ՝ այսինքն հայր կամոգնիկ և տիեզերական եկեղեցւոյ:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Սեպհական կամոգնիկոսի, և կամոգնիկոսութեան. *Զառանն կամոգնիկոսական. Խոր. Ֆ. 64: Փբգ: այսինքն կամոգնիկոսարանն հանդերձ կալուածովքն:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ, ի, ացս. գ. Բնակարան և աթոռ կամոգնիկոսի. հայրապետանոց. *Մերձ՝ի սէն եկեղեցին կամոգնիկոսարանի. Ցհ. Ի՛: *Զկամոգնիկոսարանն արևելից ոչ աւերբ, որ գեռևս կայ՝ի նմա. Կաղանդ: *Զօր հինգշաբաթուն մեծացուցանել՝ի սէն սիոն՝ի կամոգնիկոսարանն (վրաց). Գոմ. վչ: *Քննեցի սուրն վասն զպատարագամատոյց աղօթս՝ի կամոգնիկոսարանն. Լիւ. պբգ: *Ի սան կամոգնիկոսարանին. Ոսկ:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատիւ և իշխանութիւն կամոգնիկոսի. հայրապետութիւն. եպիսկոպոսապետութիւն. *Որոց խոստացեալ էր զկամոգնիկոսութիւնն սուրմա կայ, նաստուցին զնա յաթոռ կամոգնիկոսութիւնն հայոց: Ընկճին զնա յիշխանութիւն կամոգնիկոսութեան. Փբգ: *Սուկս կամոգնիկոսութիւն զորգեակս իմ սատ անուցանեմ. Ցհ. Ի՛:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ. Καθολικότης, τό καθολικόν, τά καθόλου. Rationalis, ratio sive officium rei publicae. Ըստ յն. ոճոյ,

Աղքունի հազարապետութեի. համալսարակա-
լութեի, ևն. * (Ագիսաոս) գանազանութիւնն
հասարակաց, որ անուանեալ կոչէին ՚ի նո-
ցանէ մագիստրութեի և կանոնկոսութեի,
առանց արատոյ վարուց: Մինչդեռ ան-
դէն յաստիճանի կաթողիկոսութեանն էր
պահեցաւ վկայութիւ. Եւս. պտմ. ը. 11:

ԿԱԹՈՒՄ, ի, ացկամ յց. ա. Սրատակեի
կամ կանխադնեալ յանարժան սէր. տրա-
փուտ. ցանկասէր. վատաչ. և Սէրմնակաեի.
*կաեման չամիրամ. Խոր: Ց4. իե: Աբծր:
*Բոլքն այն բորբորիսոն կաեոցքն: Ափ-
րոդիտականին յոյժ ըղձումն, և ստուգա-
պատ կաեոցք և միզաբնակք լինել. Մագ. Ը.
ծը: ուր և իճ. գրի *կաեոտաբորբորիսոն,
այլ Ա. կաեոտաբար բորբորիսոն:

ԿԱԹՈՒԱԾ, ոյ, ոց. և ի. գ. կա-
թումն, կանեչն, և կաեեալ իրն. կաե.
չնեի. կաեիչ. *կաեեաց... և եւկսի ՚ի
կաեուածոյ անուի ևն. Մխ. Ը. 11: *Օ-
գուսն է ծորումն և կաեուած գեղեցկին
(այսինքն լատին). փիլ. լին. ա. 9: *կո-
ղահոն կաեուածոյ. Աճան. Եւիչ: *Սա-
կաւ մի այոյր կաեուածոց աչաց: կա-
թուած արեան. Նար. Ը. լ: *Արեան քո
կաեուած. Լմբ. ոչ: *Ընդունելով զկա-
թուած արեանդ վկայիցն. Ճ. Ա. * կամ
պղպջակ ինչ կաեուածի: Ջերմ արուս-
ուօք ջուր կաեուածոջ. Շ. յիչ. ա՟ա:

Նմանութ. *ի կաեուած չողոյ նորա
(ծարեգական՚) հուր ծնանի. Շիր:

ԿԱԹՈՒՄՆ, Լման. գ. կաեեչն. կա-
թուած. Ստագ՟ն. *Յորոց լինի զուռայն ան-
ընդհատ կաեուած՝ լընլով զընդունողացն
զմիան. Նիս. երգ:

ԿԱԹՍԱՑ, կամ ԿԱՏՍԱՑ, ի, ից. գ.
Սան մեծ՝ պլնձի, ևս և կաեեղէն, որպէս
և փռքր. պղտն. խոլիկն, մենծ կամ չոլ պղինձ,
պղպիւ պղինձ. պղտւիկ. գաղտան, գաղան, ըեն.
ձիրք, լեօլիկ, լեօլիկ. *կաեսայ մոյ: ի
ներքոյ կաեսայի: Կաեսս յեռանդան, կիմ
կաեսայ եռանդան. (յն. կաեսայ եռա-
ցեալ:) կաեսա լի ժանգով: Կաեո զկաե-
սայդ: Տպակս և կաեսայս: Կաեսայիւք
և սանիւք: Եղացուցանէք զանգուղս իբրև
զկաեսայ. Լն: *Իբր զչուր կաեսայից ՚ի
հրոյ եռասյեալ. Նար. իե: *Քան զեռանդն
կաեսայից. Սարգ. ը. պ. ծ:

ԿԱԼ, ոյ, ոց. և ի. գ. (հծ. յն. ալն,
ալօս.) Ἄλων, ἄλως. Area (trituraria). և
ἀλωητός, tritura, ևն. նոյն և վր. խոտ.
Ընդարձակ վայր, ուր կասուն կիմ ծեծէն
և հոսեն զգորեան. և և Բարդք որպիսի.
օրան. գադիշ. Երր. խօրեն, խոփիչ: Խալ.
այ., Խըրեն, Հարճան. *Ալրիցէ զկալ կամ
զգրան կամ զանգ: Զպտուղ կոյոյ քո և
զշինձանի: Չաս կամ ցորեան ՚ի կալոյ: Ա-
հասիկ նա արկանէ կալ (այսինքն հո-
աե): Անվոփիցէ զկալ քո: Սրբեսցէ զկալ
իւր: ի վերայ ամենայն կալոց ցորենոյ. ևն:
Իսկ Ղևտ. իզ. 5. Ե Ամվս. ը. 15. *Չոսս-
ցեն ձեր կալք ՚ի կուեմս: Հասցեն կալք
կեռոց ց՟. իսմ, ժամանակ կալոյ, կամ կա-
սելոյ: Որպես և Դտպ. ը. 11. *Նեծկր
ցորեան ՚ի կալ՟ս. յն. ՚ի հնձանի: * Տեր
կալոյն որոշել և սրբել. Մծբ. Ե: *Ի հունձս
և ՚ի կալս. Ցհ. իե: *Ջխոտանն ՚ի կալէ, և
զանպիտանն ՚ի հնձանէ պատրաստութիք:
Ջաւաշնաւորս կալի և հնձանի. Մանր. ը
*կալի նմանեցուցանէ զբովանդակ աշ-
խարհս. Շ. ֆգ:

ԿԱԼ, ի. Ἄλως. Area, ut corona, seu
circulus siderum, halo. իա alone. Բակ
լուսաւորաց բոլորակ իբրև զկալ. հանէր,
տեսանէր. *կալ է երևութիք պայծառութիք
աստեղային պարահդեակ. և է տարբերու-
թի իրիսի (ծեծածանի), և կալի. ևն. Ա-
րիսս. ծ:

ԿԱԼ. իբր բայ. Տ. ԿԱՑ, կացի, կալ. և
ՈՒՆԻՄ, կալայ, կալ:

ԿԱԼԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԿԱԼԱՆԱՒՈՐ.
*Բանտականաց, և. կալականաց. Ագաթ:

ԿԱԼԱԿԱՒՈՑՑ. ա. Σύνθετος. Compositus. կառուցեալ և շինչկուսեալ
իբրև զկալ. կամ բարդեալ՝ ղերեարս ունե-
լով. ըստ չին. բաղադրեալ. * Յորժամ
լուիցես, թէ կեանք է, մի կալակառոյց
կցկցելով ինչ համարիցիս. Ոսկ. յհ. ա. 6:

ԿԱԼԱՆԱՒՈՐ, ի, ացա. գ. Դեսմώ-
տης, δέσμιος, ἁλών. Vinctus, captivus,
carceratus. որ և ԿԱԼԱԿԱՆ. կալեալն,
յանցաւոր կամ գերի. եղեալ ՚ի կալանս.
կապեալն ՚ի բանտի. դատաւոր, Տհպտս.
Տես ծն. լ. 20: Եւ. իզ. 3: Գծ. ծէ.
25: * Բանդակալանաց և կալանաւորաց.
Կոչիսն: *Իբր զչերքեալ լինի կալանաւոր.
Նար. կե:

ԿԱԼԱՆԱՒՈՐ. գ. որպէս կալանաւորիչ.
պահիչ. դատաւոր, ձեկլապ. *Չասին կա-
լանաւորք, և առին զնս տալոան եգին ՚ի
բերդն. Լսպ. ծ:

ԿԱԼԱՆԱՒՈՐ. ա. Որ ինչ անկ է կալա-
նաւորաց, պատժաւորացն. * կալանաւոր
կոպանաք չարչարեր զնշխանս: Որք ՚ի կա-
լանաւոր կապանաց, և ՚ի գիպահեռք.
Ցհ. իե:

ԿԱԼԱՆԱՒՈՐԱԿԱՊ, ի, ացա. գ.
Բռս հոմաճայն ՚ի հյ. որպես երր. Ա-
ելիէր. որ անխորհ նշանակէ՝ կալանաւոր
կապեալ և փակեալ ՚ի բանտ, կամ բան-
տապետ, և Աքուեստաւոր փականաց, գաո-
բեին. վասն որոյ ըստ ա՟ն չ. յն. գնի Դեսμώ-
της. և ըստ ը՟. ՚ի լտ. Inclusor. որում ա-
ռաւել ՚ի գեպ գայ և մերս Թարգմանութի.
* Զարուեստաագետսն, և գկալանաւորա-
կապան, և զմեծամեծսն: Ազատաց, և ա-
րուեստաագիտաց, և կալանաւորակապաց:
Ջիշխանան և զկալանաւորակապան. Երեմ.
իզ. 1: իե. 2: Բար. ա. 9:

ԿԱԼԱՆԴԵՄ, եցի. ն. որ և գրի ԿԱ-
ԼԱՆԴԵԼ. իբրու տալ կալանգ. կամ որ-
պէս Թէ զկալացեալն գալմանել. զև յն.
Է՟ Ἐπιδέω. Obligo, alligo. կապել բար-
ուք, պատել. երիվարսդիել. սարմագ, պաշ-
լամագ. * Զմոլորեալն գարձո, զհորոտա-
կեալն կալանգեա. Բրս. հայեաց: * Զբե-
կեալն կապանգեա, կամ կալանգե. Տծակ:
Նե. եգէ:

ԿԱԼԱՆԵՄ, եցի. ն. Ձերբակալ սու-
նել. կալանաւորս առնել. գերել. դատմագ,
հաց. ելիգէ. *Ջդարսս ըս կոտորեր, և վբա-
զսուն կալաներ. Մծբ. Ե:

ԿԱԼԱՆՔ, նաց. գ. Συλλήψις. Captio.
և փնակո, custodia. կալանի. ըմբռնումն.
կապուսի. և կապանք, արգելանք կալա-
նաւորաց. բանտարկութի. դատմագը, հաց.
ելիգէ, ղընդան. *Տոռունք նորա, և կա-
լանք նորա. Յոբ. ծը. 10: *Կայր ՚ի կա-
լանս: Եա ՚ի կալանս եմ. Երեմ. լ. 2: լէ.
5: *ի կալանս կապանայ արկիցէ. Ցհ. իե:

ԿԱԼԱՔ. ա. Բառ ասկ. Թերևս որպես
Թ. ելէկ. այսինքն փաչ, և բախած. լըգ-
րիճ. *ի չուռ ածել՝ որ ձանաչեն Թէ կա-
լաչ է սս. Ոսկիփոր:

ԿԱԼԱՊԵՏ, ի, ացա. գ. Տէր կալի. հաս-
ման ահապետ, ելեական. *Ջսուսա իբրև զչարդ
և զխոհս արկանէ մեծ կալապետն մեղ
ջերուսն քո ՚ի հուրն անշէջ. Նար. յովիդ:

ԿԱԼԱՓԱՐ, կամ ԿԱԼԻՓԱՐ. գ.
Մոխիր խոտոյ իրիք՝ քարացեալ որպէս
ալ. վարի իբր օճառ, և դեղ խածուածոյ
օձից. աղ ալկալի, զալւի, խալխա, ենէլեբր,
փարեփար, չիխար: Բծվերն: լտ. alcali, փա-
լի. իտ. ալփա: Կամ ըստ Լիւ. որպես կա-
պոյտ ներկ. լտ. lixivium, խոփիս:

ԿԱԼ ԵԻ ԿԱՊ. գ. ա. կալումն և կա-
պումն. կամ կալեալ և կապեալ. *Ո՛չ երբ-
եք ուրիք եղեալ է... Թագաւորաբար հրեշ-
տակաց (պատգամաւորաց) ինչ կալ և
կապ. Բ՟ղ. Ը. 5: *Առանց հրամմանց
կալ և կապ ունիցի զնտա. Ոսկ. յհ. Ը:

ԿԱԼԼՈՒՄ. } Տ. ԿԱԼՈՒՄ, կալի. և
ԿԱՆՈՒՄ. } ՈՒՆԻՄ, կալայ:

ԿԱԼՈՂԱԿԱՆ, ի, ացա. ա. կալող. ըմ-
բռնող. ունող զկարողութիւն ըմբռնելոյ և
պինդ ունելոյ. *Աստ գալ զկարծր զօրութ-
թիւնն՝ ընդդիմահարս և կալողականս.
Մագս. ՚ի էջիս:

ԿԱԼՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Κράτος. Imperium, potentia. Զօրութի ընդ ձեռամբ
ըմբռնիչ. իշխանութի. կարողութիւն. և
Սատյումն. *Դողդոջեալ լինին հրամանաւ
զկալողութի ունող իշխանին. Ածխպ. ծ:
*Թերևս վերսին արծարծիցի քոյն առաջ
նորգական պետութե կալողուե. Մագ. ա:
*Կալողուե ինչ հրապարակի. Պլպ. օրին.
ը. իսկ որպես ոամկապետութիւն. κράτος δήμου. popularis potestas.

ԿԱԼՈՑԻ, ուոյ տեաց. ա. Ἀλοῶν. Triturans. կատոյ ՚ի կալն. (եզն) ձգող զգ-
կամեսայսլն. Խըրճնձի. * Մի կապեսցես
զգոռակ եզին կալուսոյ. Օր. իե. 4: ա.
ևոր. ը. 9: ա. փիմ. ը. 28: * Տպաւորէ զգ-
նոցայն եզանց կալսեաց. Մեխ. գնա:

ԿԱԼՈՐԱՑ. գ. Իբր կալք. օի Ἅλω. Areae. Խաչրը. Խըրճնձր. Ցաճիչսակեցին
զկալորայն. ա. Ըփ. իզ. 1:

ԿԱԼՈՒԱԾ, ոյ կիմ ի, ոց. գ. Κατάσχεσις. Possessio. կալեալ սեալի բնակուե
և հասից. ստացուած սանց և անդոց. վի-
ճակ ժառանգութե. բնիկ տերութիւն, և
երկիր ստացեալ. սահման սեպհական. ա-
նեղած կամ յեղած փեղը. Դետ, մելաեր,
մալիեանե, ափաբեր, գագր, եարդ. Տես
գնա. իե. 24=45: իե. 16=28: Թագ.
իե. 7: լե. 12, ևն: *Որոց կալուած իշխա-
ձութե կիմ բաժնին հատան. Խոր. գ. 42:
*Ջբնիկ սեպհական կալուածի ազգին ար-
շակունեաց գգաղութն վաղարշապատ. Փարպ:
* ի նորան անուն աշխարհ կալուածոց նո-
բա կոչեցաւ գամիրք. Ցհ. իե: *Բնակեաց
ինքն և իւրքն հանգերձ իւրաքանչիւր կա-
լուածովք. Աբծր. գ. 8: * Ամենեքին եմք
մարդիկ ազգակիցք և եղբարք՝ ըստ վերին
ազգակցութե կալուածոցընտանեացեալք.
փիլ. լին. ք. 60:

ԿԱԼՈՒԱԾ. Κράτος, κατάσχεσις. Occupatio, retentio, imperium, potentia.
Կալումն. կալողութե. կալ և կալ ունել.
տերութե. իշխանութե. և Ըմբռը-
նումն. գագր, հիւծմ. *Պատճառ լինի կա-
լուածոց և չարժման աեւտեղեացն: Ճըշ-
մարտութե իշխեցին՝ կալուածովք ըմբռը-
նեալք. փիլ: * Եւ նա և մտաներ ՚ի կա-
լուած (կիմ ՚ի կապուածս) լծոյ ոմիրապե-
սին. Ցհ. իե: *Տան միայն առն կալուածոց
(ժամանակի իշխանութե) այնչափ բիւրս
ամաց համարեցան: Դատաւորսյն կալուա-
ծոց (ժամանակ): Ամենայն ուրեք յիշա-
սակս կանգնեաց գնբարքանչիւր ազգաց
կալուածոց (այսինքն տերութեյն). Եւս.
ար. ա:

ԿԱԼՈՒՄ, կալի, եկալ կամ կալ, կա-

լէք. ն. Κρατέω. Teneo, obtineo, prehendo. κατέχω, coërceo, cohibeo. որ և դրի՛ ի յեանոց՝ ԿԱԼՈՒԼ. իբր ունիմ, կալ, լայ. ըմբռնել. տիրել. առնել, բռնել, գրաւել. գիւնել. գոհանալ, ձեռնհաս. *Յայնժամ առ քա կալեալք (իր.), կալուլ կարծեն. Գաղափ.: *Եկալ զաճառն աղէքսանդրի: Ձոգաւ կալ զգուշն քարանձք. Ռուիր: Վրէ հց. ֆ: *Բաքիդէս ոչ կարաց կալուլ զյովհաննէն. Նխ. ա. ֆ: *կալուլ զշունչն, և կապել զոյցն. Հին ԹԵՐ: *Օր մի ոչ կարէ կալուլ զորկորն: Կալուլ կապել: Կալուին ևն. Ռ.Ի. յհ. ֆ. ուր տալ կալնուլ: *Ելէք կալէք զանցս լեռնային կողմանն. Ցոգի. ֆ. 6: *Բաւական լինի մեզ այսչափ, որ չտի կալէքդ. Աձգ. ք. 4: *կալուլ զտոկս մանկանց նորին, և հարկանել պիտի ըզքաքրի. Շ. ԵԹԷ: *Ոչ կալլով ինա՝ չարանայ. Մաթ. *ի դէտ: *Դնէ զօրէնսն *ի քաղաքի յաւուրսն ժամ կալօղն (այսինքն իշխօղն). Գաղափ. օրին. ֆ: *Ցանկալի եղեալ օրինապահն կալեօք (այսինքն կալմամբ). Ագաթ: *Ոչ իբրև զի ինչ *ի կալեցեալոյն. այսինքն յընդ ձեռաւմբ եղելոց եզական աց. Կնօրէ. գնդ: Իակ վրէ հց. ք. Ն ձֆ. որպէս և Մագ. ոգ. պրի, *կալնու, կալնուին, կալնուլ. զոր յաձախեցին յետոյիւք:

ԿԱԼՈՒՄՆ, լսան, անց. գ. Κατάσχεσις. Occupatio, retentio. Ունողութիւն. ըմբռնումն. կալանք. կալողութի. *Ջան կիրճն վարժից՝ կալմամբ կատարած ևն. Նար. Խ: *Առանց հողոյ ոչ լինի Թանձրութի, և առանց ջրոյ կալուման և ըմբռնումն. Վրդն. ձն: ՝

ԿԱԼՈՒՄՆ. Κατάστασις. Constitutio. Բաղկացութի. կացուցումն. *Խաղկին և շուշանն յերկուց ունի զկալումն գոյացութ, յանոյշ հոտոյն (և *ի մարմնոյն). Ջգր. ԼՒ. ԵՒԵԼ: *Եւ այս ըստ ներքսագոյն երից ծայրիցն կալմանց. Ածան. ԵՒԼՂ:

ԿԱԼՈՒՄՆ. Σχέσις. Habitus, habitudo, relatio, affectio. Ունելութի, ունակութի առացեալ. կիրք. յօժարութի. և Ցարաբերութի առ այլ. կապակցութի. ազգակցութի. ընտանութի. կախումն. *Ածի ոչ ըստ կալման, որպէս մեք, այլ առանց կալման ունի զքարբերարութին. իակ մեք կալմամբ: Կայմունք նոցա են չարք, այսինքն պատմութի, ցանկութի ևն. Մագ. *ի էին: *Բնակեաց *ի նմա ամենայն լրումն ածութեանն մարմնապես. այսինքն ոչ ըստ հաղորդութեամբ կամ կալման: Ո՛չ փոխագրութեամբ, կամ կալմամբ, այսինքն տրով չնորհի, այլ մարմնապես, որ է հապաղ. Պօմ. Ի՝ Ա. ևն: *Առնուլ զմարմին՝ ոչ կալմամբ, որպես մարդարէքն, այլ միաւորութի. Մին. վ: *Հերակլէանցն առի սէր *ի միջին կալմանէ: Ունին երկուս կալմունս. առ *ի յառաջ քան զծնանցն, ըստ որում սեռակք. իակ առ զինի առցան՝ ըստ որում սեռք. բայց ծայրքն մի ունին կալումն. Պօրփ: *Ենթագրութի, որպէս առ իրս. իակ սահման, որպէս առ կալմունս իրաց, զորս առ միմեանս ունին. Ան. պօրփ:

ԿԱԽ. Ամման Կախելոյ. ուտի

Ի ԿԱԽ. ս. Ἐκκρεμής. Pendens, pendulus. կախեալ, և կախեալ գոլով, կամ երկայնեալ *ի վերուստ առանց հասանելոյ *ի վայր. ընդհատեալ ինալով. կիսատ. անհատատ. անլրացեալ. Խոտ. ոսրէք, ոսրիքի, Տատ. *Կանթեղքն *ի կախ կան անշրեան. Շ. առաւ: *Կէտ կարթիւ *ի կախ կորզէ ալ Մագ. ֆ: *Զուրարն սոքա զսահուկ բազկաւն *ի կախ ունելով կրկին. Ւ՝Ր. ԵՒԵԼ:

Մխ. փբ: *Կայ այսպէս հաստատեալ *ի միջոցին *ի կախ. Երզն. ԵՐԻ: *Միջակ ընդհան (միջակէան). ոգի *ի սմա առնու ընդհեցօղն՝ *ի կախ ունելով զձայնն. Մագ. Ե Երզն. ԻԵՐ: *Մի բան կայ *ի կախ: Սայլն *ի կախ անկանի. Ոսկիփոր:

ԿԱԽԱՂԱՆ, ի, աց. գ. Ξύλον, σταυρός, ἱππάριον. Lignum, crux, patibulus, equulus, equuleus. (իբրու կախան. գրի և ԿԱԽԱՆ.) Տանջանարան կախման. տեղի կամ գործի կախելոյ. որպես ծառ, փայտ, խաչ. մեքենայ քերանաց և լլկանաց. պրկոց. և կախուածն. փոր աղաջը, խոխէնձե ազաջը, ինկիաձախ, ձեռնբէբ. և ասբլմաջը. *Սկսաւ խօսել *ի կախաղանին. Ագաթ: * Թողուլ այնպէս *ի կախաղանին զդիակունն. Խոր. ֆ. 36: *Ի խեղդ կախալանի: Ո՛չ կախաղանք, և ոչ քերանք. Սարգ. յն. ֆ: Ե ա. պ. ձ: * կախաղանօք սրեցն ոտին՝ զընթացս ուղեա առ քեզ յերկին. Ցգրէի:

Նմանութի, ի կախ կալն մտաց. վրանք. *Ջատանայ՝ զամենայն աւուրս սրբնօրհնութի քոյ՝ *ի հնարաւորութի և *ի կախալանի և *ի սարակուսանն պահեաց մինչև *ի խաչն. Լձ. Ի:

ԿԱԽԱՂԱՆԱԻ. Գործ կամ բուրաստան. իբր *ի կախ կազմեալ ինչ. Խոտաձ ընդ բանաստաձ. ասբլ՝ տատաչէփ՝ ասլէբմ սալօփ՝ սարգէփ իշ, ասփբ, ատմալբփ. *Ազար երկուս ևս վանդակս՝ ծածկել զերկրորդ խոյակն, գործ կախաղանաս: Նռնաձեա պլինձիս *ի վանդակապատան՝ գործ կախաղանաս. Ֆ. Ի՝Ֆ. Ե. 17. 18: *կազմեաց զանուանեալ բուրաստանսն կախաղանաս. Ես. փբ. ա:

ԿԱԽԱՂԱՆԱՒՈՐ ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ. ֆ. } Κρεμαστός παράδεισος. Hortus pensilis. Պարտէզ չինեալ *ի կախ *ի վերայ կամարակապ սեանց, կամ վանդակաւոր զարդուք յօդս. Ասլաւբփ ֆիաւբ տատաւբէփ պահճ. *Զալքոսն նման մատաղատունկ անկովք ծառոց զարդարեաց, և անուն կոչեաց կախաղանաբուրաստանս: Անուանելոյ կախաղանաւոր բուրաստանին. Ես. փբ. ա:

ԿԱԽԱՂԱՆԵԼ. ն. *ի կախալսն հանել, կախել. Ագաթ. *(Աբեսաղոմ) յոչ միոյ պատուեալ հակառակամարտաւ՝ իւրովին կախաղանելով. Պխ:

ԿԱԽԱՆ. տ. ԿԱԽԱՂԱՆ. *Նախ *ի քերուսին ըղծուրբն ածին *ի կախանի. Լձ. փաղ *ի գեւորգ: *Ի կախանի քերեցին զկոյսն երկաթի քերչօք. Հ=ց. ոեպ. ծա:

ԿԱԽԱՐԴ, ի, աց. գ. ա. Φαρμακός. φαρμακεύς. Fascinator, praestigiator, venificus. γοής, incantator, ևն. Դիւթ. կիւս. վհուկ. մոգ. սուտ և խարդախ մարգարէ. դեղատուս. Թողիչ. խաբօղ լսելեաց և աչաց դիւականի գործակցութի. Քաղբ, պիւխ. ձիս, լեօզ պայճբ. ոբհբպագ. գեահին, ձագոս. երբ. Խոչեւօմ, Ֆեաւքփ. Տես Եւ. Ե. 10: Ե. 11: ՆԵ. 17: Երեմ. ՆԵ. 9. Նաոսմ. Ֆ. 4: Ցայտ. Ի՝ա. 8:

ԿԱԽԱՐԴԱԲԱՐ. ն. Իբրև կախարդ. պատրանօք. *Գլատոն պայծառաբանեաց կախարդաբար՝ փոփոխելիս ասելով զհոգիան. Լձ. ա՝ծաբ:

ԿԱԽԱՐԴԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Γοητεία. Praestigiae, incantamentum. Ուսուցին կամ սովորեալ կախարդական. կախարդուել. *Զանազանի մոգականն *ի կախարդուէ, և կախարդագիտուէ *ի դեւագիտուէ. Նաոսս:

ԿԱԽԱՐԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է կախարդուց և կախարդուէ. խաբեական. կեղծ. պատիր. խարդախ. հրապուրիչ. *Կախարդական արուեստ, կամ ձև, բան, պատրանք, չարիք. Պխ: *Կախարդական մեքենայք, կամ հաւանութի. Լձ. ովս: Ճ. Բ:

ԿԱԽԱՐԴԱՆՔ, նաց. գ. Ἐπαοιδή. Incantamentum. Φάրμακον, κιον, veneficium, medicamentum. Գործ կախարդուէ. խարդախանք. բժժանք. չարարուեստ հնարք. Թովչութի. հրապոյրք. պիւխ, ֆաւ, լեօզ պայճբբէք. *Հաւահարց լինիցի, և կախարդիցէ կախարդանօք: Վաճառեր զտոհմս կախարդանօք իւրովք. Օր. ծբ. 12: Նաոս. ֆ. 4: *Գիր, կամ աղանդ կախարդանաց. Եղիէ: Ճ. Ա: *Մի կախարդանօք զձերդ աղանդեալ որապցէք զդայրանկ. Պխ: ռմկ. ալէ խաբէբ:

ԿԱԽԱՐԴԱՒԱՐ, ի, աց. ա. (իբր կախարդանս արարօղ, կամ կախարդասարսա, և կամ գիտակ կախարդուէ սարօք իւրովք, այս ինքն ամենայն հանգամանօք.) վարի իբր կախարդ, և կախարդական. յն. Τὰ περιέργα πράσας. Curiosa faciens. *Բազմութի *ի կախարդասարացն: Մարդիկ կախարդասարք. Գծ. ք. 19: Շիր: Լձ. իմ: Երզն. Տպ: *կախարդասար աղանդ, կամ վարդապետուէ. Ագաթ: Ճ. Ա: Փարպ:

ԿԱԽԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Ἐπάδω. Incanto. կախարդական հնարիւք դիւթել, Թովել, պատրել, հրապուրել, խարդախել, որսալ. պաղլամագ, սբհբրլամագ, եՔռան օֆռամագ. *կախարդիցէ կախարդանօք. Օր. ծբ. 11: *Ջոր համարեցան կախարդել զան կանանց. Խոր. ք. 58: *Բժժանօք ինչ յուսութի կախարդել. Նար. իբ: *Գինարբուս հայկերութի կախարդեալ: կախարդել արուեստս ոգորութի գեղձմամբք. Պխ: *Մի պատրեցուք *ի հեշտալեացս, որք կախարդեն զզգայութիս. Սարգ. յն: Ե՝ա: *կախարդէ զնա ձայնիւ տատնապեացն. Վրդն. ձն:

ԿԱԽԱՐԴԻՆԳ. տ. ԴԱԽԱՐԴԱՆԳ. *կախարդանօք կամիք զերծանել *ի ձեռաց իմոց. մեք կախարդիմս ինչ ոչ գիտեմք. Հ=ց. ԵԵԼԿ. Ե:

ԿԱԽԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Φαρμακεία, φάρμακον. Veneficium, fascinatio. ἐπαοιδία, incantatio. γοητεία, praestigiae. μαντεία, divinatio, ևն. Կախարդական սբուեստս, գործ, և գործիք. կախարդանք. խարդախանք. պատրանք. մոգութի. հմայութիւն, Թովչութի. վհկութի. դիւթութի. գեղատուութի. բժժանք. պիւխաճիւխ, սբհբրպապուչբ, ձաթաւլոփ, քաղբ, լեօզպայճբբէք. Տես Եւ. Ե. 11. 22: Ե. 7. 18: Ես. Խե. 9. 12: Խր. ծբ. 4: ծբ. 13: Մխ. Ե. 11: Ֆ. Ի՝Ֆ. Ե. 22: *Ջի Հէ նմանեաս *ի քէ գործեցեալ լինելն կախարդուեցն իբր, այլ եթէ պատրեալ հաւանէին. Պխ: *Պիւ, Թագորայ բազում ազգս կախարդուէ յուզեալ. Ոսկ. յհ. Ա: *Ջանասցուք մոգականն *ի կախարդուէ. զի մոգուէ է մանկակոյեալ բարեգործ (կարծեցեալ) գիւաց. իակ կախարդուէին մանկակոչուէի գիւաց չարագործաց. Նաոսս: իակ Բբս. Ալբփ. *Ա՝նգամեսի տեսի ես երբեմն զկախարդուէի հաւու գիւրահնարի ա. յն. πανουργία, astutia. Ճարտարուէ. Լարգեթուէ. Սաոս:

ԿԱԽԵԼ, ԿԱՒ. ն. ԿԱԽԻՄ, կամ ԿԱԽԵԱԼ, ԿԱՒ. ֆ. Κρεμάω, ἐκκρεμάω, ομαι, κρεμανύω, υμι. Suspendo, pendeo, dependeo, ևն. Կապել կամ մնալ *ի բարձր վայրի ընդ մէջ օդոյ. խեղդ արկանել. խաչել. և *ի կախ Թողուլ կամ մնալ. հաստատել, իւ. կապել. իւ. ունել զկապակցուէի. չհնուլ. չարիլ. ֆոխել. ֆոխուիլ, ֆոխոիլ. ասմագ, սբլմագ, ֆագմագ,

ՀԵՐՓԷ, ՀԵՐՓԷ, սարգելմամբ, պաղլամաք, պաղլանմաք. Սոհպ պատմական խնդրով և պէսպէս առումբ. զոր օրինակ, *կախել զոք, կամ կախիլ և կախեալ կալ ուրուք զխոյաւէ, զկաղնւոյ. զմիոյ ոտանէն, զմիոյ ձեռանէն: Զծերս կախէցին զբուէթաց զման կուէնան զտեառնոջ կամ զպարանոցէ մարդն: Անօթ զտրէցուէնց ատնոց կախեալ յերկնից: Տէսին կախեալ զգազանն զձեռանէ նորա: Խոյ մի կախեալ կայր զծառայն սաբեկայ զեղջերացն: Զմարմինս նոցա կախեցին ըզպարսպէն: կախեաց զինկանովքայ զգլուխն զբարձրամեր աշտարակէն յունդիման ամ յուն: Ցից մի, կախել զնմանէ անօթ ինչ. ևն:

Եւ նմանութիւ. *Ժողովուրդն ամենայն կախեալ կային զնմանէ՝ի լսել: Եղկային կախեալք զնմանէ. Ղ. ծ. 48: Եւ. ի. 24: *Նորա ոգին կախեալ կայ զդորա ոգւոյդ. Ած. խդ. 30: *Փափաքանօք գորովոյ զնմանկանէն կախեալ էր: Զառասպելական առեղծուածոցն կախեալք. Փիլ: *Զնոցա կախին սիրոյ. Պիտ: *Զծառոյդ օրհնութէ հաւատոք յուսոյ խոյ կախացի. Նար. ղա: *Գիր ըզգրոյ կախելով անաշխատ բերելով զհեգնանայն. Մանդ. ծը: *Ցոյս մեր է այժմ զքէն կախեալ. Լմբ. պիզ:

Եւ և՝ յայլ և այլ հոլովս՝ իրական կամ նմանական նշանակութիւ. *Կախեցին՝ի վերայ ջրզրնին: կախեաց վերկիր՝ի վերայ ոչընչի: Կախեցաւ ընդ երկինս և ընդ երկիր: Զկապարձս կախէին՝ի պարիսպս քո: Կախեցին զգլուխն՝ի պարապէ անտի: Կախիցի երկան իշոյ ընդ պարանոց նորա: Ցայս երկուս պատուիրանս կախեալ կան: Ի մեզ են կախեալ ոգիք նոցա: կախել ընդ պատուհանն, ընդ պարիսպն: Ի ցուցն կախեցին զնոսա. Լեւ: *Աւ. ստորին կողմանէ պէշտղնաւորին կախէին ոսկի նուռիք. Փիլ: *Կախել՝ի բարձրաւանդակ, ՚ի խաչափայտն. Ած. Ա: Սարգ: *կախեաց զվիշապն յերկ. Ճեղն. կամբլ: *Ցայգքան վտանգս կախէ զանհաւատսն: Զանարգ զարդս կախիցես՝ի գէմս քո. Ո՛. չհ: *Ամենայն երանութիւք՝ի կամս հօր իւրոյ կախեալ կան. Բրս. Տբ: *կախեցաւ՝ի վերայ փայտին. Սարգ: *Ըզգատսուսն գատաստանի ունին յսկայկողմն կախեալ՝ի վերայ բարձիցն. Լմբ. պիզ: *Վարպք գլխոյն կախելով՝ի վերչկոյս զուսովքն մարմնոյ. Պիտ: *կախեալ կայ զպատրանոցան. Նար: Երգ: *Թողեալ զամենայն ինչ՝ զնովաւ կախեցան. Լմբ. ոչ: *կախի զուսքն մարիամու. Տծան: *Ի ձեռանէ միոյ կախեալ. Պատճառք նոցա յերկնից կախին. Մագ. ոթ: Վէպ. Ը: *Զսուհք՝ի բարձանդ՝ի քեզ կախեալք անչիջական. Երզն. ոթ. Երզն: *խարիսխն՝ի նաւէն՝ի խոնարհ կախիցի. Եփ. Եբբ: *կախեցաք պարոյս մեր յօծեալն ՚ես. Եւ. պիտ. ի. 2: *կախէին բեռն գրաստուց. Նեհ. ծգ. 15: *կարօղ է կախել նոցա բեռինս ծանրուէ. Ագաթ:

ԿԱԽՈՒՄՆ, խման. գ. կախիլն. *Գուռ չակեաց զկախումն որգւոյն ոչ զիայտէն. Կիւրղ. ղա: *Զկախումն իւր (զիւաչէ). Նար: *Սաորագրելոյ կախմամբ. Ըար:

ԿԱԾԱՆ, ի, ացս. գ. Նուրբ և նեղ անցք. (՚ի ռմկ. ֆաճ, նուրբ.) Տե՛ս և ՆՐԲԱՑԱԾԱՆ. *Ընդ նրբուղի կածանս գնալ. Վէպ: *Ձրագէս անձամբ անբաւահայհոյեցք, յորժամ գնայ ոք ընդ նա նրբուղի կածանս. Ցծան:

ԿԱԾԱՆԵԼ. է. Անցանել (լուսոյ) ընդ նեղ անցս, ընդ ծակ, ընդ ծերպ. *Ի յոյս նշողից գնասցէ հոգւոյն բանս՝ կածանելով ինչ՝ի խաւսրչուա տեղիս յայս. Վէպ. Երգ:

ԿԱԿԱՉ, ի, ացս կամ ից. ա. որ և ԿԱՋՈՑ. Ψελλός. Balbus. Թ. ա. ՚ի՛ել, ՚ե՛ե՛է. Ծատրաչելոյս. Թոթով. Թլուսաս. քաղցնատ. գնչու. ՚է՛լ՛է՛, ՚է՛է՛է՛ի. *Ցի՛ճ զկակաչ լեզուն. Վէպ. Եւ: *Լոսովինոս կակաչն՝ հայոցն գաւլինոյ. Մոբին:

ԿԱԿԱՉԵՄ, եցի. է. Ψελλίζω, τραυλίζω. Balbutio. Թոթովել. ոչ ուղղախօսել. ծանքաւանել. շաղփաղփել. կղկղալ, կիզմել. ՚է՛է՛է՛է՛. *Չոր ասաց պարզ և համարձակ, և ոչ կակաչելով և երկիւղիւ. Վէպ. Եւ: *Անոճ իմն յաղագս հայկայ և նմանեացն կակաչէ. Խոր. ա. 21:

ԿԱԿԱՉՈՑ, ի, ացս. Տ. ԿԱԿԱՉ. *կակաչոցս եմ ես ասէ: կակաչոցս ծանրախօսն: Մովսէս կակաչոցս էր, ընդ՚որ ոչ անարգեցաւ. Եփ: Եւ: *Չի քանզ գիտէին զնա կակաչոցս. Պարզելով զլեզուն կակաչոցս. Վէպ. Եւ: Ն Բ. ա:

ԿԱԿԱՆ, ի, ացս. գ. Κραυγή, κλαυθμός. Clamor, vociferatio, ploratus, lamentatio. բայիւ, χράζω, vociferor. որ և ԿԱԿԱՆՈՒԹՈՆ. Ճիչ. գոչիւն լալեաց. ձայն հեկեկանաց. ողբումն մեծաձայն. աշխար. գոռոմ գոլոմ. Եայլայս, փիղան, փաք ի՛ փիլեաք, հայգերէն. *կական բարձ՚ի ձայն մեծ. Է. Ը գ. ծ՚ը. 4: *կական և հեծուէլ. Նար. իէ: *կական (կամ զկական) բարձեալ լայր գառնապէս. Ճ Ճ: *կականս պաղատանաց արկանէր առաջի. Մ՚եսր. Երէց:

ԿԱԿԱՆ. ՛ս. } կականաւ. կականել.
ԿԱԿԱՆԱՒ. ՛ս լուս. Եօթ՚եր Եօթ՚եր. *Չի գոնէ՚ի կական լալոյ գադարեցուացնէ զնա. Վէպ. հղ. իէ: *Ի՛ի՛ւ՚ե՛ցէ՛ք յարմար ձայն կականաւքար. Գնչ:

ԿԱԿԱՆԱՒԱՋ. ա. ՛ս. կական բարձող, կամ բառնալով. *կականաւագարձ արտասուալից զձեռս լի ալօթիւք յերկինս համբառնային. Ագաթ: *կականաւարձ զնա ողբայիւք. Մանդ. իզ: *Ամենէքեան կակաւնորքրձք և արտասրաթորք գոչէն անչարմանբարբար. Բրս. ապաս:

ԿԱԿԱՆԱԼԻ. ա. } Լի կամ լցեալ կա-
ԿԱԿԱՆԱԼԻՐ. } կանօք. արտասուալից. լալագին և մեծագոչ. *Կնոջ կականալի բարբառ: կականալի ողբով: կականալիր հառաչմամբ. Ճ Ճ: *կականալիր աղաղակս. Ո՛ա: *կանչէմ ատքեզ ձայն կանացի, կականալիր ու ողբալիւք. Շ. եգ եա:

ԿԱԿԱՆԱՒՈՐ. Նոյն ընդ վ. ա. ՛ս. *կականաւոր ձայնիւ լայր. Տծան: *Չամենայն հրեայն բարձր կականաւոր լացոյց. Մոսէս:

ԿԱԿԱՆԵՄ, եցի. Ն. է. } Κράζω. Voci-
ԿԱԿԱՆԻՄ, եցայ. յ. } feror. κλαυθμόν ἀναλαμβάνω, plόratum assumo. φρυάττομαι, fremo. կական բառնալ. Ճչել. աշխարել. ողբալ գառնապէս. փաք ի՛ փիլեաք էմ՚ե՛ի. *Չձայն բարձեալ կականէին. Ռէբ. է. 13: *կականէր և ողբայր զկորնթացիսն. կանան: *կականեացէ զնաւարածն: Յերի. կամանց ասեի կականիմ. Նար. իէ. Ն ծէ: *Մ՚ի կականելով. մի աղաղակելով. Բրս. Ռղի: *Բազում որբք կականին գառնապէս. Եզէկ. դանի: *Ազաօսրհառաչ կականելով. Պիտ: *կականելովք՝ զհայրական գուբ նորին չարժել. Լմբ. սղ: *Մեծ վաստհութ առ աուրբ մայրդ կականիմք. Տաղ:

ԿԱԿԱՆՈՒՄՆ, նման. Տ. ԿԱԿԱՆ. *Լըւեալ զլալուն. մանկանցն՝ հանդերձ մարդն կականմամբ. Խոր. է. 80: *Զգորովալեր ողբովք զկականումն. Պիտ: *Ցարտասր կականման: Զկականումն ողբոյն: կականման ձայնի սյրոյն: կազդուրեա՛ի կականմանցս. Ցհ. իի: Ղ՚եսդ: Նար:

ԿԱԿԱՉ. և ԿԱԿԱՉՈՒՆ. Տ. ԿԱՐԿԱՉ. և ԿԱՐԿԱՉՈՒՆ:

ԿԱԿԱՋԿամ ԿԱԿԱՉ, ի, ից, կամ ացգ. Ծաղիկ գեղեցիկ՝ ընտանի և ազնիւ, կարմիրանգ, կամ երկին երփն. լուս, ի՛ւբ լաչոյ. Տե՛ս և ՀԱՐՍՆՈՒԿ. ՚է՛լ՚ե՛յ՚է. որ է իբր վայրի կակաչ. *(Լեռնական ծաղիկք) ոչ տանէին պարսաւանացն գաշտականաց արքայածաղկին, կակաչին, և այլոց նմանեացս. Մաս. ասաւ:

ԿԱԿԱԻԻՐԱԿ կամ ԿԱԿԱԾԻՐԱԿ. գ. Որպէս կասիա ՚ի պէտս դեղոյ. զի ՚ի բառս Գաղիանոսի գնի որպէս յն. Κάσσια σύριγξ. Cassia siliquae. ռմկ. խոռըչէնգէ. այն է դեղ մաքրողական թմուաշ ղովացուցիչ՝ ՚ի պաղոյ ծառոյ, նման պաղոյ եղջերենուոյ, բայց բոլորչի երկայն: (Ի Քաշկարանի կոչի և Սալխա. և մեկնի, *Սուրբ գրիգորի ծառին խէժն է, կի՛ Սալխ ծառոյն կերպն է՝՝. Խոյ՚ռի չէպէ, չէ՚ի՛ւ՚է՛:) Տե՛ս և ԿԱՍԻԱ:

ԿԱԿՂԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Ոյր բանն է կակուղ, մեղմ և անոյշ, այլ ոչ ՚ի սրատէ. *Սուտակասպաս կոչէ զկակղաբան հրեայն. Համ. առաւ:

ԿԱԿՂԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Μαλακός, μαλακότερος. Mollis, lior. Առաւել կի՛ յոյժ կակուղ. փափկիկ. մեղմ. կոնուի՛ն. Եսօ՛ չաՀգ, նաղիթ, ՚է՛լ՚է՛ի՛թ. *Ոյք ՚ի կակղագոյն նիւթին յոմանս ընձեռեն ձև ինչ տպաւորել. Գլաթ. փիմ: *Քան զմոմ կակղագոյն լինիս: կակղագոյն չիւթ (անձրևի): կակղագոյն կերակուր, պտուղ, գեհաւթ, պատմուճանք, բանք. Ոսկ. ա. Ւոր: Աբէսթ: Ճ: Ճ Ճ: Ա՛ի՛թ. ծն. Ն ապ. Ն ած ոբս. ծ՚ե: Սարգ. յոաբ. ե՛: *Քաղցրագոյն և կակղագոյն խոնարհութիւ. Ճ Ճ: *Կակղագոյն առ ամբոխն զհրաշալի բանն իբրև ընդ մեղու խորիսխ խաւնեալ. Ա՛. ՚ի ոթ՚է:

ՏԻ. կակղութիւ. մեղմով. *կակղագոյնս յանդիմաներ. Նչ. եվ՚է:

ԿԱԿՂԱՄԻՍ. ա. Ոյր կամ ուր միսն է կակուղ. (յն. Τριφερότατος. Tenerissimus. փափուկ կոյտ.) *Տեսեալ պղնձիս շղացուցան էին, և գնէին ՚ի վերայ մարմնոյ նոր. ա ՚ի կակղամիս տեղիսն. Եսա. պիմ. է. 1:

ԿԱԿՂԱՆԱՄ, ացայ. է. Ἁπαλόνομαι, μαλακίζομαι, συλλύομαι. Tener fio, emollior, concilior. կակուղ և փափուկ լինել. ՚ի կակղութիւ փոխիլ. մեղմանալ. զիջանիլ. և մեղկանալ. կանչալ. Եսահ՚ատակ, ՚է՛լ՚է՛է՛. *Ոսոքն կակղասցին կի՛ կակղանայցեն. Մ՚ի՛. ՚է՛ Ճ. Ճ. Մ՚ի՛. ծ՚ի՛. 28: *կակղացաւ սիրտ քո. ՚ե՛. Ի՛ի՛. ՚է՛ի՛. 19: *կակղացաւ չմաւան, և ցածոյց զպատերազմն. ա. ՚ի՛. ծ՚ի՛. 47: *կակղանայ քարացեալ սիրտ մարմնիս ղէն. Մ՚է՛. ղ՚: *կակղացին ՚ի խաւսութէ անտի իւրեանց: Ձեր ինչ մարթի փշոյ կակղանալ. Մ՚ծ՚է. ծ՚է. Ն է: *Երկիւղն զարհուրեցին, և արին կակղացի. ՑՃ՚ի. ծ՚է: *Եկին հաւսին պատուիրէն պատուհասից՝ի վերայ եւայի, և ոչ ամի՛ւ կակղացաւ. Կակղանայցէ և հւսորովամ խօսել ընդ նոսա բանս բարւոքս. Եփ: Եւ. Ն ի՛ի: *կարծրութիւ չարին կակղացեալ. Նար. ա. ոթ: *Մարձեալ հնչա իւրոք ամուսնութիւ կակղացեալ էին. Նիա. ի՛ա: *Ըշխարհիւք կակղանալ. Աբէ. ի՛ա:

ԿԱԿՂԱՊԻՍ. ՛ս. կակուղ օրինակ. մեղմով. *՚ի մոզաստեսակս՝ ՚ի պատին հսւսիլ գործեաց կակղապէս՝ իբրու ոչ գոլով. Գլաթ. փիմ:

ԿԱԿՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Μαλακίζω, μαλάσσω, ἀπολύω. Mollio, emollio, flecto. ὁμαλίζω, laevigo. որ և ԿԱԿՂԵԼ. կակուղ և փափուկ առնել. փափկացուցանել. գիւրել. և մեղմել. ընդելացուցանել. և մեղկել. թուլացուցանել. խոնդրչէնէլ. ի՛ա՛լ

ընել. Եռամեայ. Ձգ, ՝ենէ՝ենէ՝ե. *Նախ զիրենն կորեն, և զերկիրն կակղացուցանեն. Մաթ. Ը: *Բանջարքն այլ և այլ զօրութիւն ունին, զի մին կակղացուցանէ, և միւսն խստացուցանէ. Կիւրղ. ղնթ: *Մինէ կակղացոյց զիայս խաչին իւրոյ առաւել քան զքոյդ. Եղիս. Խօբ: *Զարին կակղացուցանէ. կամ կակղացուցանել զանրնդոսան, զխստութիւն սրտից, զխստագոյն ժպրհուն, զբիրտ զանհնազանդութիւն, զարտմտութիւն, վնախանձ, զվէրս մահուան. Բրս: Նար: Լմբ: Ոսկ. ստեպ: Փիլ. յոբ: *Քաղցրաբանութիւնն կակղացուցանէ. Սրփ. ա. պ. Ը: *Կերպակուրք զարիսակաւս կակղացուցանեն. Մաղ: *Ընծայք տրից կակղացուցանեն զանձն: Մի կակղացուսցես զձգնութիւնն. Կլիմաք:

ԿԱԿՂԵՄ, եցի. Նոյն ընդ վ. *կակղել զերեսս երկրի, կամ զերկիր. զխստագոյնս անդաստանաց, զխոշոր ապառաժուտն, զսխալ խոպանացեալսն. Ես. ԽԸ. 25: Փիլ: Խոր: Պիտ: *կակղել զսիրտ քարեղէն, զկարծր բռնութիւն մարմնոյս գառոզութ. զանընտել կամ զանհամբոյր գազանն. զմիտան. Ցհ. ԺԲ: Նար. ԿԵ: Բրս. Տիւ: Ոսկ. Ֆաւ. Գ: Ա Ը. Ընս: *Զխիստ և զնահնազանդ հոգի ոչ ինչ կարէ կակղել. Ոսկ. Գծ: *Զլուսինն եզ ամ լոյս տալ՝ի գիշերի, և զխաւարն զմիաց գինն կակղել». այս ինքն մեղմել. Կիւրղ. ծն:

ԿԱԿՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ԿԱԿՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *կակղեցուցանել զանձին սրբատմտութիւն. Բրս. Ֆաս:

ԿԱԿՂՈՑ. ա. կակուղ փափուկ (վայր). *Ի գժտարարիս և՝ի կակղոյս, ՝ի լերինս և ՝ի ծորձորս. Եփր. ա-Եփ:

ԿԱԿՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαλακότης, ἁπαλότης. Mollities, teneritudo. τρυφή, deliciae. ևն. կակուղ և փափուկն գոլ. փափկութիւն. մեղմութիւն. մեղկութիւն. Թուղթ. Եսթ-Ֆլէփ, ՝ենէ՝էփ. *կակղութիւն անկողնոյ, զանգուածոյ հացի, աչաց. Ոսկ. յհ. ա. ւ: Նար. յԲ: Մաղ: *Ցառաջինն կակղութ պնդի. Սրփ. ա. պ. Ե: *Ծանուցեալ զնորա ՝ենդգուարխաղախոսի՝ի կակղութ գունդակալ սլաքացն բանից. Լմբ. ոգ: *Վասն կակղութ գիւրաւ տեղի տայ հաւանական ստուեն. Փիլ. լմն: *Զխոշորութեի կայծականց՝ի կակղութիւն վարդի փոխեցեր. Գէոպ. Ըզի. ա Վէն:

կամ Ομαλία. Planities. Հարթութ. գիւրութեի. *կակղութի ընդ հոծութ զոյս ինչ գործե. Պզաթ. փխ:

ԿԱԿՂՈՒԿԻՉ. ա. Որոյ ուղեչքն կամ ոտքն են կակուղ. *Եթէ ոչ էի կակղուղիչ, բառնալ ոչ կարէի. Մի. ա-ա:

ԿԱԿՂՈՒՄՆ, զման. գ. կակղելն, իւն. *Երկիր ոչ կակղումն ինչ նախ քան զթողանիլ (առաջին) ծառոցն ընկալաւ. Պզաթ. յ: Ճ. Գ: *կամեք եկն ՝ի հերկումն և ՝ի կակղումն. Եզիւ. լբւբ:

ԿԱՆՈՒՂ. կղղ կամ կղի. ա. Ἁπαλός, μαλακός. Tener, mollis, blandus. փափուկ. քնքուշ. մատաղ. և Մեղմ. ամոք. Թուղթ. մեղկ. Եսթ-Ֆլէփ, Նալէփ, Բալէ. լոխիճ. Ֆլայիմ, ՝ենէ՝էփ. *կակուղ կաւ, կամ ձեթ, բանջ, բարբառ. Խմ. ԺԸ. ղ: Սղ. Ծ-Ը. 22: Աստ. ՝ենԸ. 22: Ցօբ. Խ. 22: *կարծր է, որոց մարմինք մեր հնազանդին. և կակուղ՝ որչափ մարմնոյ (է վիճակ). Պզաթ. փխ: *կակուղ բնուն ջրոյն, կամ հողոյ, պաստառ, դեղ, պատմուճանի, անկողնին. Վբփ հղ. ԺԸ: Պիտ: Նար. ղԸ: Նէղս: ԱԸաբ. Ժարփս. Վբփ հղ. ՝ենԸ: *Մէկզգի անողջ և կակուղ. Գնդ: *Խիտոն, և կակուղն. Ագիտթ. օբակ: *Ի ձեռն կակղոյն և խաւիցն. Փիլ. Խոտփ: *Մի ըղգեաւիք յանհնազեսցուք կակղօք (կամ խնձայացուք կակղով) և չուրջ պատնեցելովք. ԱԸաբ. Ծն. և ՝ի Ճ. փպ: *Ընձեցաւ կինն՝ կակուղ կենդանւոյ. այս ինքն փափուկ և թոյլ. Մաղ: *Հուր ՝ի խոնաւ նիւթոյ և ՝ի կակղոյ ցամաքս և խիտս առնէ. Ոսկ. Ես:

ԿԱՀ, ի, ից, և ու, ուց. գ. (յծ. Թ. գապգաճափ. յն. σφῆλος, σφῆλη.) Σκῆυος, σκεῦη. Երբ. ֆեվ. Vas, vasa. ἀποσκεύη, supellex. ὑπόστασις, substantia, subsistentia. Անօթ ճահաւոր և պիտանի ՝ի գործ. սպաս. կարասի. չարժական ինչք. կազմած. ալէր, ֆոռաթ, ելքաս, ֆալ ՝ենէլ. *Զամենայն զկահ և զկարասի նոցա գերեցին: Մի ագահիցեն աչք ձեր ՝ի կահ ձեր: Բայ ՝ի կանանց և ՝ի կահուէ և յամենայն անաս. նոյ: Ամենայն կահ խորանին: ի վերայ ամենայն կահի նորա: Ցանեւացես զտամբն և զկահիւն: Ամենայն ճանապարհն լի եր հանդերձիւ և կահիւ: Ամենայն կահ սպասուս արքայի սողոմոնի ոսկի: կահ եզանդգ ՝ի փայտ: կահ պատերազմի: Զսպասս քահանայութ կահոս տանն սեաւն. ևն: *Եթէ հարկանիցէ առանց կահի սոսկ ձեռօք. Պղաթ. օրին. Ը: *Զկահ և զկազմած: կահիւ և կազմածով. Ես. ֆը. ա: *Զկահուցն զկազմս. Ցճխ. Ե: կահիցն կազմուէ. Պիտ:

ԿԱՀ ՈՒՆԵԼ. Κατέχω. Retineo. ի սպասս ունել. գործ՝ի բռնել. *Ցամեաց և յապաղեցաս, զի կահ կալաս զնա հոգւին սուրբ ՝ի բազում իրս. Ոսկ. Ը. ՝ենր:

ԿԱՀԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Երկրագործ կալեալ ՝ի մշակել զերկիր. *Բազում խաղալութիւնս ետ տեսի կահակալաց. որ ինչ այլոց լինի՝ փոխել անկել ուր չիներն յառաջագոյն. Կիւրղ. ծն:

ԿԱՀԱՒՈՐԵՄ, եցի. րիմ, եցայ. ԿԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՐԻՄ. ԿԱՀԵՄ, եցի. հիմ, եցայ. Ն. ի. յ.) Κατασκεύάζω, ομαι. Paro; instruo, or. Հանդերձել կազմել՝ զերս և զանձն իւր. Ճահաւոր և կարևոր համարել. Ջանալ. Հնարիլ. յարմարել. կազմել. փոխել, ասպատրաստ, դնել զի ՝ենօրէն. *Ի պարոյկս բանին կահաւորել. Ես. ֆը. ա: *Վասն զի բազում իրս պատուոն ՝ենծաքանչ, և վասն ՝ենծաքանուէն կահաւորի. իսկ ուսումնականն կահաւորի վասն այնոցիկ, որք ՝ենթակայութ՝ ՝ենել. ուրք գոն. Սահմ. ծԸ: *կահաւորութ հմմարեցայ, մանաւանդ թէ օգուտ իսկ, և կարևոր պէաս՝ համատօսիք զամենեսին ՝ի կիր արկանել. Ես. փը. ա: *Անտաղտուկ կահիցէ զնմատուէ վարգապետուէ. Ոսկ. տ. ա. 15: *կահեմ զկարգս կահաւորելոյ. Երբ. ֆեր: *Լծորդուիք շերտերը բայից՝ ինձերորդն հոգիս, զոր օրինակ կահեմ. Երբ. ֆեր:

ԿԱՀՈՑՐ, ուրի, րաց. գ. Անօթ ջրոյ. սափոր. սա գաղը, ֆեօ՝ի. *կահոյր մի ջուր. Բռ. ղ. 54:

ԿԱՀՐԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. կարևորութ. հարկ անհրաժեշտ. ՝ենբէ՝էփ, զարմանքն, զահեր՝ հեղգէր ևն. *Հարկ է գալ գայթագղութեց. զհարկս ոչ բռնուէ ինչ և կահ. թայուէ ասէ, այլ իբր թէ յանգեաս և յանկարծիս. Բրս. Տիւ:

ԿԱՂ, ի, իս, աց, իւք կամ ից. ա. (յծ. յն. խοιός, φῆλός. լտ. fœlo.) Χοῖλος, κυλλός. Claudus. խել ոտիւք կամ ոտամբ. հաշտ ոտիւք. կամ քեկեալ կամ թիւրեալ, կամ կարճ միով ոտամբ. և լայնաբար՝ խել անգամ. որ և ֆԹՑՒ. երր. Փէոռէխա. Թ. Ւօֆալ, ԼՒՒ, ոսֆոփ. *Ալր կաղ, ձեռնրեկ կամ ոտնրեկ: կալ յերկուց ոտից: Աչք էի կուրաց, և ոտք կաղաց: կաղ յորովայնէ մոր իւրոյ: կաղք գնային: Միհաձեռաւնի, կամ կաղ. ևն:

Նմանութ՝ ասի. *Երեխայն, որոյ կալ էր լեզուն, ՝ի չաւիղս կատարեալ զբանիւցն ծնաւ զօրհնութիս ովանոնայիս. Եփր. ծվԸր: *Ստէպ կրթութ՝ զկալ լեզու նոցա էած յողղութ. Ոսկ. Տ. ա. ւղ: *կաղ գտաս նա առ խոստովանուէ ձչմարտուէն. ՁՀ. իՏ. Երս: *Զի մի՝ վասն ուրացութ՝ կաղ գտանիցի քան զայլսն. Երբ. Տաւ: *Զի մի՝ կալ թուեսցի առնել զհատուցումն: կխտաձայնքն բարբառս գործեն կալս և անկատարս: Երկայնութ՝ մտաց անկատար և կալ է միւս: կաղ է սիտն (կերբն), յորժամ ՝ի վայր անկեալ իցէ, և անդ գերին կալեալ. Փիլ. լմն: *Ի գինւոջ մի՝ չատ խօսիցիս, քանզի կալ է՝ զոր խօսիս. Ոսկիփոր:

ԿԱՂ Ի ԿԱՂ. Տ. ԿԱՂ Ի ԿԱՂՍ. ԿԱՂՍ Ի ԿԱՂՍ. } Որպէս զկալ. կաղալ. գայթ՝ի գայթ. սայթաքելով. սաղալ. պելով. կակազելով. յարտմրի. Թերապէս. ահիւ. ՀԱլճալով, առնչ նանչ, յոմոց յոմոց, վխովխելով. ՃորՀ. Ւօֆալ, Ւօֆալ, լաբէբի լաբէբի. Ֆիւճակելս. *կամաւ կալս ՝ի կաղս հայելով զինի իւր՝ փախչէր. Փոբպ: *Մինչև յերր կալս ՝ի կաղս իցեք յերկուս ոտս ձեր. Ոսկ. Տ. ա. 24: *կարծեաք իմն և կալ ՝ի կալ (գիտեր): կաղ ՝ի կաղս և առանձին ասէ, քաւ լինի քեզ ասէր: Զմանր վանգան, և զկալ ՝ի կաղ հեգան հեռաւակ ասէ. Երբ. Ֆաւ. Ա ՝ենէր: *կաղ ՝ի կաղ սկսաւ պատասխանել: կալ ՝ի կաղս մտանէ (գողն): կաղ ՝ի կաղն գնալ (զհետ յոյն): կաղ ՝ի կաղս խօսէր, կամ աւեր: կաղ ՝ի կաղս գնալ (թերահաւատութ՝. Բրս. Տիւ: Ոսկ. Ւղ: Ճ. Գ: Վբփ ոսկ: Ոսկ. Եփր: *Իչխանութ՝ բժըշկէր, և ոչ կաղս ՝ի կաղս. Ոսկ. Տ. Ը. 25: *Ամենայնիւ՝ գիւցազնաբար, ոչ կալս ՝ի կաղս լինչ. Մաթ. Ա Երբ. ՝ենէր:

ԿԱՂԱԳՈՑՆ. ա. Տկարագոյն. յետնեալ. *Երագագնաց ընթացք մերոյ գիտութ՝ եօյժ կաղագոյն գտանին հասանել կալ ՝ի վերայ հաստատեալս բնութ՝ենից. Վեդ: ա: *Մէկ խնդրեր դու զզօրութիւն բանից՝ որ կաղագոյնք իցեն (կամ որոյ կաղագոյն են) Ճառք արտաքուստ արտաքս. Եփր. համաբ:

ԿԱՂԱԿԱՐԾ. և ԿԱՂԱԿԱՐԾԵԼԻ. } որ և ԿՂԱԿԱՐԾ. կաղ կի՝ խեղ կարծեաք. կաղալով կարծիաց՝ կասկածանաք. խիճալն. ՀԻՀպհեւի. *Հովիչքն կասկածք կաղակարծք. Մրծ. ծՀ: *կաղակարծ ընկալեալ. Նար. ԽՀ: *կաղակարծելի իմն ցուցանել զոմանս անյայտաբար. Ոսկ. ա. ՝ենր: *Պատիր պղտիկն կաղակարծելի բաժամուռս. Թեսաբն. Թէոբոր. Խւ:

ԿԱՂԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԱՂԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ: Լմբ. ոփ:

ԿԱՂԱԿՐԿԻՆ. ա. ֆ. կաղացօղ, և կաղալով յերկուս հեռս. *Անյարմար և կաղակրկին քանք. Ի գիբս խոսր: *կաղակրկին հիւսել գնուս զառաքինութ՝ն: Ո՛չ կաղակրկին, կամ կաղ ՝ի կաղս, կի՝ սարաքան խօսեր. Վբփ ոսկ. յ:

ԿԱՂԱՂ. ի, ից կի՝ աց. գ. Κοίτη. Cubile. Κύρτος, ἄντρον. Cavea, caverna. (յծ. խաղալ, և ղողել.) Դոգաւոր գպանաց և սողնոց. որջ. մորի. խշտի. ծակ. սորյ. գալտնածածուկ տեղի Թաքստեան. ՝ենն, ԵՀվ, ՃանՀոր ԵՀԱՀՀԸ. *Ի կաղաղս գազանաց: Ոչ միայն պարտ է զՀուենաբերսն սպանանել, այլ և զորջն և զկաղաղսն քակտել և աւերել. Փիլ. Նի. Ե ՝ենր: *Որջս կեաղ յամրն անի, իբրև ՝ի կաղաղի հանգրաւութ՝ զօղել. Խոր. Ե. 74: *Կաղաղս և հանգրուան պատպաստական արարին վի-

չապ օձին կամակորի։ Զանօրինաց զկաղաղն կիզեալ ապականեաց . Լ՚ապ . ի՚ֆ։ * Դա-դարս և կաղաղ և որջս հայցեին . Վ՚րդ . ծն ։ *Ի կաղաղ ծննդոց իժից ձեռն արկցէ. Իրէն . ա՚ա Լ՚ևհ ։

ԿԱՂԱՂԱՆԿ, նայ . գ . որպէս կա-ղաղք , նմանութիւն . *Ի դուրս կաղաղանացն, զոր մկնիճն կոչեն ։ Որ զհետ անօրինացն կաղաղանս կացուցանէին . Լ՚ապ . ծ՚է . ծ՚ֆ ։

ԿԱՂԱՂԱՑԵԱԼ. Իբր Որջացեալ. բու-նեալ. * Որջաբար կաղաղացեալ ՚ի Ներքս . Փիլ. լ՚ա ։

ԿԱՂԱՄ, ացայ. կի՛ ացի . լ. որ և ԿԱ-ՂԱՆԱԼ. Χωλαίνω, ὑπισχάζω.Claudico. կաղ լինել. որպէս զկաղ քայլել. ոտարանալ յոր-ինացս . յեանիլ . տատանիլ ոտիւք կամ՝ մը-տօք . Լ՚ուքաւլանմագ , ագաօմագ . * Անկաս , և կաղացաս ։ Մինչև ցերկր կաղայք յերկուս հետս : Կաղայր ՚ի զբաստէ անտի : Կաղացան ՚ի շաւղաց իւրեանց . է՚ . ի՚ֆ . ֆ՚ . ֆ՚ . ի՚ֆ . ծ՚ը . 21 : Ծն . լ՚է . 31 : Ել . ծ՚է . 45 : * Ցերբ-կուս կոպմանս և յերկուս միտս կաղաս . Մ՚ած . ֆ՚ ։ * Ի յերկուս հետս երկմտութիւնք կրկին կաղացի . Նար . ի՚ֆ ։ * Յարուեստից յայցցանէ կաղացեալ եմք . Մագ . ժէր ։ *Զի մի կաղացէ ՚ի կատարելութիւն . Ը . յ՚ . ի՚ը ։ *Կրկին հաւատս ցուցանէին , զի կոպալով և ոտալով ևս ՚ի լեառնն ելանէին ։ Վասն յա-րութիւնն բան կալայր առ Նոսա . Ոսէ . ՛ . է՚. 27 ։ Ն ա՚ . ի՚ր : *Որ ըստ հաւատոյն կալայ. Բր . ՏրՒ ։

ԿԱՂԱՄԱԽ , ի , ից . գ . } Λεύκη .
ԿԱՂԱՄԱԽԻ, խ.ոյ , խեաց. } Populus alba . Ծեր . լիպնէէ . և Αἴγειρος . Populus nigra , alnus. Ծառ բարձր՚ի ջրարբի վայրս, որոյ տերևք գիւրաշարժ են ՚ի հովոյ , ՚ի մի երես մեզին կանաչ , և ՚ի միւսն սպիտակ. որպէս և բունն՝ է որ սպիտակ , և է որ մըզե-նագոյն . փայտ միոյն թեթև , և միւսոյն ծանր . կախախ . գալագ , ագճա գալագ , ագ. ՚ի-օզ ագաճը, գաբախօզ ագաճը , գային ագաճը, լընար , հոովվէէր . *Զարդոյն և զկալամահն : Ի Ներքոյ կաղնեաց և կաղամախեաց . Ես . խ՚ա . 19 : Ոլե . ե՚ . 13 : որպէս և Գաղիան : Ագաճ : Մագ . ոգ : Սոփ . յոե՚ . է՚ : Պիս : Վէրօր . է՚ ։

ԿԱՂԱՄԱՐ , ի , աց . գ . Բառ . ին . գա-լամարիս . Καλαμάριον . Calamarium; theca, in quo reconduntur calami. Տուփ դըր-ւելեաց՝ հանդերձ գրչաւ և մելանաւ . գա-լէմգան , փիվիր , օ՚գա . * Կալամար, որ է կալամաւ . այսինքն է ամանդ գրչի , կամ մե-լանաւ . Մագ . Ե Երփ . ֆէր : * Խնդրեաց կաղամար , և քարտէզ . ՚ճ . յ՚ . * Կալամար և պնակիտ . վ՚անակ . հղ : *Զկաղամարն , և զՀողոթաթին Հառ . վ՚րտ հղ . յ՚ ։

ԿԱՂԱՄԲ , ի , ից կի՛աց . գ . պ . Թ . ֆէ-լէմ , ֆալամ , ֆէրնէպ , ֆէրէմպ . յն . գոամմի-լա . գոամմե . Κράμβη. Cramba, brassica, caules. իտ . Cavoli. Բանջար պարարտ՝ խիտ և խոշոր տերևաւք , որ կապէ գլուխ մեծ . լահանա , լահանա . այլ ասի և զայլոյց հա-մանման բանջարոց՝ յորոց ոմանք վիսհանակ գլխոյ տան զունդ ուտելի նախ քան զծաղ-կին . գոամ լահանա , գառնադիւ , լուգարիա , պոօ՚օլի , ևն : Գաղիան : Բիթլէն : * Ի բժըշ-կութիւն որովայնի զնկեն քարոզելը կաղամբ , եթէ կերեալ ոք հում , զորովայնն լուծա-նէմ , և եփեալ պիդեմ . Մխ . առաւ : *Կա-ղամբի կուրծ : Կալամբի տակ . վ՚րտ հղ . իէ : Կանոն : վ՚ոփ :

ԿԱՂԱՄԲԱԼԱՃԱՌ , ի , աց . ա . գ . Որ վաճառէ զկաղամբս . բանջարավաճառ . ֆէլէմ առիբճը, լահանաճը , զալամբը . * Ի շե-նականութենէ կերտարանս ՚ի կաղամբավա-ճառի օրինի մտանէր ՚ի բանակն պարսից . Բառ . գ՚ . 21 ։

ԿԱՂԱՄԻՏ . գ . Ազգ խնկոյ յիսաւրիա . Խոր . ՟ : (Թերևս հասկաձև . զի ըն . գա-լամիդիս , է գլուխ եղեգան ցորենոյ :)

ԿԱՂԱՆԱՄ . այայ . Տ . ԿԱՂԱՄ . * Ա-րար կաղանալ նժդեհ ասպարակողին. Ածբ. գ . 17 : *Լինի իւր կաղանալ՝ յամոլչիլ մի անգամին . Մագ . ոգ : * Ցակոբ զՅօձաւտես աքանչելեացն զհաւատարմութենէ նշանակին ընկալաւ ՚ի մարմինն իւր զկաղանալն . Լ՚ե . իղ : *Ըստ ոչնչէ օրինակի ոգւոցն նուաղա-նալ և կալանալ . Փիլ . էլ ։

ԿԱՂԱՆԴ , ի . մանաւանդ } գ . Բառ .
ԿԱՂԱՆԴԻԿ, դաց կի՛ դից . } յն . գա-լանդէ , (ի գալէօ , կոչել .) լտ . գալէնդէ . Ka-λάνδαι. Calendae. ժամանակ կոչելոյ զժո-ղովուրդն ՚ի տօն և ՚ի հանդէս ինչ . մանա-ւանդ Ամուագլուխ . ամուամուտ . յորմէ ՚ի մեզ և Տաւեմուտ . այ պաւը , ղ՚ուրէն . և Բել պաւը : Իբրև Տաւեգլուխ , ուեւ ՚ի Տ՚ոմաս . և Յայոմաս . ՚ի վաս սէյն Բաւագի : Ալ իբրև Ամուագլուխ , ուեւ Պրպ . իէ՚ : ՃՃ . ևն : Յորս որպէս կալանդաք ասի ա օր ամսոյն , նոյնպէս է , է , է ևն, կաղանդաց ասին՝ նախ-ընթաց ուսուքք ամսագլխոյն , , իսկ յե-տասաղաց հաշուով . զոր օրինակ երկրորդն կալանդաց յունվարի է գեկտ . լ՚ա . եր-րորդն՝ գեկտ . ՚ղ ուԹերորդն՝ գեկտ . իե , ևն :

ԿԱՂԱՆԴԱՅՈՑՑ, ցոյ . գ . Մասն տումարական գիտութենն , որ ըստ մոի գտու-չակէ զհանգամանս տարւոյն, երք կալանդն հանդիպի ՚ի կիրակէ , ՚ի բաքթ . ևն : Տ՚ոմար : Իսկ այլք կալանդացոյց կոչեցին տա մեզք զտոմարն տարեկան , ևս և ամաացոյց , լուս-նացոյց . որպէս և յաւուր յայսմիկ Օրա-ցոյց ասի :

ԿԱՂԱՆԴԵՄ, եայ . ն . Զկալն և զբե-կեալն պաւել Տ . ԿԱԼԱՆԴԵԼ : (Իակ ռմկ . կալանդել ասի պատուելն զմիմեանս ըն-ծայիւք ՚ի տարեգլխի :)

ԿԱՂԱՆԴԻԿՈՆ , ի . գ . կաղանդ՝ ըստ որում տարեգլուխ , որշեալ ՚ի հասարակ կալանդաց՝ որ են ամսագլուխք . *Զինչ է կաղանդիկոն . օր սկզբնակ տարւոյ : Զինչ է կաղանդ . ամամուտ է . Տ՚ոմար ։

ԿԱՂԱՆՃԱՆ , կի՛ ԿԱՂԱՆՁԱՆ , ի . }
ԿԱՂԱՆՁԱՆԱՆ , կի՛ ԿԱՂՐՆՁԱՆ . } գ . Τιθύμαλις, λος, λλον . Tithymalis, pi-tiusa, cobium , ևն . Խոտ կաճնալից՝ լու-ծիչ որովայնի , որ ըստ ոմանց յեօթն տե-սակ բաժանի . որ և ԿԱՂԸՆՃԱՑԻ կամ՝ ԿԱՂՐՆՃԱՑԻ ՏԱԿ ասի . ախոլիւյէն , ախոլիւ-ձէ , լէպրէմ , լիսպրիմ : Գաղիան : Բիթլէրան : *Կալանձանան՝ ազգ ինչ (բուսոց) առատ . ձիւնն ապանօզ է . և խառնեալ ընդ այլ գե-ղոյ՝ մահ ագործել է , լուծիչ ՚ի մահուանէ . Եղիկ : *Ակքանն բանջար ինչ է , և կամ Թուփ փոքրիկ՝ նման մրտի կամ կալանձ նմանն . . . Կուչէ զնա կալանձան . զի կալանձանն Թեպետ և փոքր է , այլ նման է ձևով եղևլին . Կիւրղ . Ի՚ֆ ։

ԿԱՂԱՊԱՐ , ի , աց . գ . Տ . ԳԱՂԱՓԱՐ . յորմէ ռմկ . կոպար . փալբպ . էօրնէփ . այս-ինքն օրինակ և չափ և կանոն՝ իրականն կամ բարոյական . *Զառաքինաց վարսն իբրև զկա-ղապար արկանէին, Թէ օրինակ առէք : Ըզ-կաղապարն արկանէր , Թէ այսպէս չալա-ծեցին զմարգարէսն . Ագաթ : *Պատրաստեալ զկաղապարս կաղմածոյն . Ասղ . ՟ . 27 : *Եւ տիքոս ասաց , իբրև ընդ ցնցուղ անցեալ ընդ մարիամ , որպէս ջուր ՚ի փողոց , կամ ոսկի մի ՚ի կաղապարէ . Սարկ . հանգ : * Կի՛ կաղապար հրահալելեաց . . . միոյն ըզձևըս քանդակեալ . ևն. ՅՀ որդի : *Մովսէս զօձն ՚ի պղնձոյ առնէ կռանահարաւ առանց կա-ղապարի . Վ՚րդ . իէր ։

ԿԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն . Տալ կաղանալ . պատճառ լինել կաղալոյ . կար-ճել զընթացս . խոտորեցուցանել . կասե-ցուցանել . *Զոր և կաղացուցեալ խակ՝ ծածա-տես (իսրայէլ) անուամբն նշանակեալ արձակէ . Ագաթ : *Կաղացոյց զմեզ . Փարպ : *Կաղացուցանել զոք յաշխային ճանապարհս . Ը . Խլ . ի՚ : *Արգել կաղացոյց զնոսա ՚ի Թիւր շաղաց անտի . Մ՚ած . ծ՚է : * Ես , ասէ , կաղացուցի զնա հակառակութիւն . բայց ոչ կաղացոյց զաղատութիւն նորա . զի Թոյլ ետ նմա . Եփր . էլ ։

ԿԱՂԱՒԵՄ, եցի . լ . Բառ անյայտ , իբր Թողուլ զկատարելութիւն , կամ կոտո-նալ , Թուլանալ , դալարիլ և Թմրիլ . *Կամ նոյն իսկ օձից ազգ , որ ՚ի ջերին աւուրսն չար ՚ի գազանութիւն չանդգնի , և արեգա-կան ՚ի հարաբ խոնարհեցելոյ (յաւուրս ձըմ-բեռան՝) կալաւէ . Ածխ . հղ . իմ ։

ԿԱՂ Ի ԿԱՂ . ԱՆ . Տ . ԿԱՂ ։

ԿԱՂԻՄ, եցայ . Իբր կաղալ . յետս մեալ . *Զի որ ՚ի ծերութիւն այնպիսի կաղիցի , յայս է Թէ ՚ի մանկութենէն ևս չար . Ոսէ . Եէր . է՚ ։

ԿԱՂԻՆ , ինոյ . գ . որ և ԿԱՂՆԱՊՏՈՒՂ . Γάλανος, βάλανος, φηγὸς . Fagus, glans, esculus . Պտուղ կաղնի ծառոյ . եթէ ըն-տանւոյ՝ ուտելի մարդկան . որպէս ունի . ֆընթրէֆ , պուհնաֆ . և եթէ վայրենւոյ՝ ու-տելի գազանաց . գայինն , գայն , բեւնի , պելուէտ , բալամաֆ . *Իբրև զկաղնի (վայրի) Թօթափեալ յիւրաքանչիւր պատեհից . Ես . է՚ . 13 : *Ուտեին կալինս վայրի . կաղ-նոյն յունարէն փիդոս ասեն . Ն՚աննա : *Պը-տուղն նորա կաղնի ընտանի . Փիլ . լ՚ին . է՚ ։

ԿԱՂԻՆ ասի երբեմն և ծառն , որպէս կաղնի , նոյ կամ նոյ . *Բերել զվայրենի կաղնն մայրեաց , և տնկել . . . տնկեցին զկա-ղինն . Բառ . գ՚ . 8 :*Անհամ է պտուղ կալ-նոյն . Տ՚ոմ ։

ԿԱՂԻՆ ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ . Տ . ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԿԱՂԻՆ . *Ածդ ցուպ քահանայապետին պղտպերեալ կաղնն արքայական . Ցհ . յմ . նիէլ : *Իբրև զկաղնն արքայական՝ պատճառ լուսոյ (իւղոյն) . Շ . էաէր : Որպէս և Ոսէ . յհ . ա՚ . 1 . Թարգմանին ընթերցեալ ՚ի յն . χάριον , գրէ , *կաղնն ծառեր ։։ Ռպ յն . ունի , χυάμος, այսինքն բակլայ :

ԿԱՂԿԱՆԶԵԼ . լ . Թախանձական հա-յել կրկնանց չան . ռմկ . կոպնիդել ինձինձալ, ելելել . *Հայիլ , կալկանձել . վախել , ոռ-նալ . Հիւն է՚ ։

ԿԱՂԿԱՆՁՈՂԱԿԱՆ . ա . Նշանակ ձայ-նի չան կամ սկզբնի սովելոյ , իբր ոլորմա-գին և Թախանձարկու . * Սովեցեալս աս-պականաստպաս կալկանձողական ամենա-Թշուառ վտանգաւորիս ապրուստ կերակ-րոյ մանուարեսցեմ . Նար . լ՚ ։

ԿԱՂԿԱՋԱՀՈՍ . Տ . ԿԱՐԿԱՋԱՀՈՍ . *Ի կաղկաջահոս և ՚ի կոհակաւէտ ականա-կիսոգ ականց . Մագ . ծ՚ ։

ԿԱՂՆԱԾԻՆ . ա . Ի կաղնւոյ կամ իբր կաղնի ծնեալ . *Զսուոլիկեանքն եպերեն (կոչելով) կաղնածին և վիմածին . Լ՚ . ՚ի Վերս . գ՚ր է ։

ԿԱՂՆԱՀԱՒՈՒՆ . գ . կաղնի հասուն . կամ նման կաղնւոյ հասունացեալ պտուղ պատեհաւոր . *Կաղնահասունս կոչեն զայնս , որ ՚ի վր սաեղնին հասանեն . Փիլ . լ՚ին . է՚ . 1 ։

ԿԱՂՆԱՀԱՐ , ի , աց . ա . Որ հարկանէ և հատանէ զծառն կաղնի . *Կաղնահարք , և որք զերատս և զմայրս հատանեն . Փիլ . լ՚ին . է՚ . 1 ։

ԿԱՂՆԱՊՏՈՒՂ . պտղոյ . Տ . ԿԱՂԻՆ .

* Ծառոյն ոյտուղք ամենևքեան՝ ընտա-
նեացն և վայրենեացն. կաղնապտուղք, ևն.
փիլ. լին. Ը. 1:

ԿԱՂՆԱՏՈՒ, կի } Որ տայ պտուղ ըզ-
ԿԱՂՆԱՏՈՒՆ. ած. } կաղին. կամ տեղի
կաղնեաց. * Լքին զդաշտն կաղնատուն տըն-
կով. Բ-ած. Ը. 8:

ԿԱՂՆԻ, նուղ կամ նոյ, նեաց. գ. Βάλανος, δρῦς. Quercus, arbor glandifera. βαλανωτή, quercetum. (իսկ φηγὸς, fagus. լծ. հյ. փիճի.) Վայրենի տունկ ազգ մայր ծառոց, կամ եղևնափայտից, որ տայ զկաղնի ուտելի կենդանեաց վայրի, և զգըլխոր՝ի վերայ տերևոցն. մոյայ. եղատ. Ռեչ. յորմէ Ֆագը. Բալանոփ, պելոփ աղաճը, իւ. գոն աղաճը, գայլն աղաճ. Եբր. աւլի, Ելն, Ելա. * Ընդ կաղնեաւն, առ կաղնեաւն, կի առ կաղնուոջն մամբրեի: Ի կաղնին բարձր: Առ կաղնեաւն բարձու: Ընդ Թաւ կաղնեաւ: Ընդ Ճանապարհ կաղնւոյն: Ի ներքոյ կաղնեաց: Առ ամենայն կաղնեօք. ևն: * Որպէս նեռը հզօրի, զի մխեալ են կայծակամբք կաղնւոյ. Սղ. ճԸ. Ե. ըստ յն. δρυμικὸς, վայրի. և յայլ օրինակս յն. ἀρκευθίνος, բևեռնեայ կամ գիոց. համաձայն եբր: Իսկ Առ պս. Ե. * Զկաղնին յաղագս պատճառին ունիք պաշտեցին յն. ի յն. δυναστία, այսինքն զօրութիւն, կարողութիւն. որպէս և ի լտ. robur, է կաղնի, և ոյժ:

Իսկ վասն ընտանի կաղնւոյ, (որ է քըն-
փէսի ծառ.) և արքայական կաղնւոյ, որ է
ընկզնի կամ նշենի, Թերևս մարթի է յայտ-
մանել զառաջինիկայ վկայութիւնք. * Քանզի
կազնւոյն յունարէն փիգոս (φῆγος) ասեն,
ուտելոյն ասացաւ փագին (φάγιν). Ննիոս:
* Էր կաղնի մի որբազանեալ զևսի. ևն. անդ.
ըստ յն. ի պիժս վ'լաՆօս. այսինքն գիոսի կի
արամազդայ կաղնի: * Նախ կաղնւոյս ար-
քայական կամիք իմաստասիրել զսխորժե-
լսն քեզ: Ո՛չ արամազդեան կաղնին պա-
տուաւեալ՝ տայր պտուղ. և ո՛չ կաղնին տրո-
վադական, կամ տիւռենացին կաղնի. այլ
մամբրէին, և որ՝ի նմանէն մեզ պտուղ ընդ-
ձեռ ձիր չնորհի. Մագ. իԷ: * Առ կաղնեաւն
մամբրեի. Սահմնաւուն վայրենի է. իսկ
պտուղն նորա կային՝ ընտանի. որ նախա-
գոյն և վաղագոյն քան զդրուան՝ի մարդ-
կան կերակուր առեալ է. փիլ. լին. Ը. 1.
ուր ամենայն ազգ կազնոյ միանգամայն նը-
շանակի:

ԳԵՏՆԻ ԿԱՂՆԻ, ըստ Բ-ի ԱՐՒԻ. տե՛ս ԼԲՐ-
ԴԱՆՈՑ:

ԿԱՂՆԻ. ած. Իբրու կաղնային, կաղնե-
ղէն. կազնոյ. * Սկսաւ կաղնի մահակաւ
հարկանել զնա. Վ-ք-ն. առ:

ԿԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Χωλεία, χώλευμα. Claudicatio. Կաղ գոլն. կաղալն. սայլեալքուծն. Բօֆալէք, ագոգալէք. * Ոչինչ չնաս-
եր կաղութեանն զփայլեն լսողութեան. Ոսկ.
փծ: * Կուրութեի, խեղութեի, և կաղութեի:
Միշտ ունել առ ինքն զկաղութեին. Բր-ած.
մէ: Վ-ք-ն. ծն: * Խօսեցաւ պարզ առանց
կաղութեի (լեզուի)ն. այսինքն անսայթաք.
Վ-ք-ս հց. ժԷ:

ԿԱՂՊԱՄ. Ի սակականն բառիս կազա-
պար կամ Գաղաքիար. գ-ալ-ղ. * Զոսկին հա-
լեին, և՝ի կաղպարէ կաղպար արկանեն. Ոս-
ԻԲ-ր:

ԿԱՂՋԻՆ, ջնոյ. որ և ԿԱՂՃԻՆ, ԿԱՂ-
ՁԻՆ. ած. գ. Շաղախ հողոյ իբր կաւ ծեփոյ-
ոտաքան՝ի մեզուր հողոյ. և գաւտա, մա-
ծուխիկ. * Աղէկ կաղձոտիլ ծեփիւս: Կաղ-
ջին և փակչուտ ոչպես կաւ: Որ կաղջին չը-
լինի և կաւաւտ: Փուխ գեռաինն լաւ է այ-
գեաց համար քան զկաղջինն. Վ-ք-ն:

ԿԱՃ, ի, իս. գ. Πίλημα. Lana coacta, pileus. որ և ԿԱՃԱՐ. Թ. Էէլէ. Թաղիք. հանդերձ կամ գլխարկ Թաղեալ. խիտ գոր-
ծուած բրդեղէն, կամ մազեղէն բրդոտ. ցփսի. * Ոմն սկայ վառեալ... հարեալ նի-
զակաւ՝ ձախոր առնողը կաճիւ (կամ կա-
ճեայն.) խոր. Ե. 9: * Ա յսպիսի հանդերձ, կայճն, և այծենա-
կաճն. Ան. պոէթ: Իսկ՝ի հին բռ. * կաճ,
նուրբ: կաճուկ, խանձարուր ևն:

ԿԱՃԱԿՈՒՐ. ած. կաճիւ կռեալ. կա-
ճեալ կուռ. * Յատակելով զզօրագլուխն
նոցա զվառեալն կաճակուռ Թաղեաւ. Վ-
ր-ն. պմ:

ԿԱՃԱՌ, ի, աց կի ից. գ. Ὁμιλημα, ὁμιλία. Congressus officiosus, colloquium, concio, conversatio. πανήγυρις, conventus. συνουσία, coetus. πλῆθος, multitudo. ἀγορά, forum. գրի և ԿԱՃԱՃՈՒ. Ուր կայցէ
ճառ և զրոյց և կենակցութիւն հանդիսական.
հանդէս. առեան. հրապարակ. գումար.
հոյլ. համախմբութիւն. պիէլիէ, ֆեձիս, ալլ.
(որպէս թէ կաճառեալ. խիտ, հոծեալ. բէր-
փշ.) * Քաղաքացւոյ կաճառք, և խմբեալ եր-
կանկութիւնք՝ի կաճառս առնելոյն: Ցայսմ
իրաւազարդ կաճառի կամ կաճառէ: Եւ
ո՛չ՝ի քաղաքս կաճառս միաբանին՝ի խո-
սակցութիւս բանաւոր մարդկան. Պիւ: * Եւ
անտի յարուցեալ բազմախումբ կաճառումն
(բանակին՝) մնանէք՝ի գարդման գաւառ.
կռվախ: * Ծերոցն առտնիքք, գաւարան և
փարեսեցւոցն կայճառք. Մ-ծբ: * Ընդ ան-
մարմին հոյլսն լուսաճեմ կայճառացն.
Թէոդոր. խէ: * կաճառք երկանկաց, կամ
մահաղնիաց: կաճառից նահապետաց: Ե-
րախտեաց կաճառս. Նար: * կաճառք աս-
տեղաց. Ճչ: * Ի կաճառս առաքինութեան
ժամանէք. Լմբ. սղ: * կաճառք բանիցն յու-
զեալ գարձեալ վիճաբանին ևս. իբր գումա-
րեալքն՝ի վէճ բանիւք. Թէոդոր. Տայբ: * Ընդ ան-
մարմին հոյլսն լուսաճեմ կայճառացն.
Թէոդոր. խէ: * կաճառք երկանկաց, կամ
մահաղնիաց: կաճառից նահապետաց: Ե-
րախտեաց կաճառս. Նար: * կաճառք աս-
տեղաց. Ճչ: * Ի կաճառս առաքինութեան
ժամանէք. Լմբ. սղ: * կաճառք բանիցն յու-
զեալ գարձեալ վիճաբանին ևս. իբր գումա-
րեալքն՝ի վէճ բանիւք. Թէոդոր. Տայբ: *

ԿԱՃԱՌԱԽԻՏ. ած. Ուր իցէ կաճառ-
խիտ. յոբնախուռմբ. * Առեալ ցելիցն հր-
կաքանչիւրոցն պայքար յանդիման կաճա-
ռախիտ բազմութեին. կռվախ:

ԿԱՃԱՌԱԿԱՆ. ած. Որ ինչ հայի՝ի կա-
ճառ. հանդիսական. բազմագումար. հո-
ծեալ. * կաճառական հանդիսի. Մագ. ւՔ:

ԿԱՃԱՌԱԿԻՑ. ած. Συνόμιλος. Colloquens. հանդիսակից. գասակից. կենակից.
խօսակից. ընտանի. * Սամփսոն որպէս կա-
ճառակից ևս երանի. Ոսկ. ի յօան: * Աղօթք՝
հրեշտակաց գասակից առնէ, սերովբէից
կաճառակիցս. խոր: * կաճառակիցք և կը-
ցորդք դասակցութեանցն վերից. Նար. առաք:
* Ընդ քո՝ի յովհաննէ մկրտչ, տէրն մարդ-
կան առ անապատին կաճառակից. Անդր.
պօթ: * (Մխայնակեացք) նախամարգարէին
կաճառակից գոլով միշտ ընդ այ խօսին.
Լաոք. Ը:

ԿԱՃԱՌԱՃԵՄ. ած. Ցոգնախուռմբ. գե-
ղասպար. * Ընդ հրաբուն հոյլսն կայճառա-
ճեմ էին բազմագասակցին. Թէոդոր. խէ:

ԿԱՃԱՌԻՄ, եցայ. ի. և } Ὁμιλέω, προσ-
ԿԱՃԱՌԵՄ, եցի. ը } ομιλέω. Versor, conversor. * Ի մի կաճառ գալ. ի հան-
դէս մտանել. կենակից և խօսակից լինել.
քաղաքավարիլ. գումարիլ. միաբանիլ. * Գործ
է խոհեմութեի՝ կաճառիլն ուղղապէս. Ա-
րիւսք. առաք: * Հրեշտակ ընդ կուսին խօսի.
վասն զի ընդ կնոջ կաճառեցաւ օձն. Ոսկ.
՝ի յօան: * Ընդ առն Թագաւորի տրամա-
բանեալ կաճառէ. Ոսկ. գծ: * կաճառի որ-
գալոցիքն ընդ նմա. Լմբ. առաք: * Եւ ըզ-
մարմնոյն պարտ է հաստուցանել չարժուե-
լեաւն՝ կաճառելով ընդ կրթականաւն ոյ.
այսինքն՝ի հանդէս մրցական. Պղատ. փխ:
* Տեսայ զհամբակս և զերիտասարդ տղայ-
կունս կաճառելով ընդ միմեանս խոհեմա-
սիրաբար. Պղատ. օրին. Ը: * կաճառելով ընդ
միմեանս խոհեմասիրապէս բնակեցեն. անդ.
Ե: * Ջի ձեռն մարմնոյ կաճառելն (ոյ ընդ-
քեզ) ոչ ընդունիս. Բր-ած. ծն: * Որպէս եր-
բեմն ընդ եւայն, նոյնպէս և աստ ընդ խոր-
հրդական առնն կաճառեր բարեհամբոյր
բանիւ. ՁԽ. ԼԸ: * Ի մէջ յոգնախուռմբ հրա-
պարակացն, և կաճառեալ առեւնից. Ս-ծգ-
յէ. ծա: * Պարկեշտ ամուսնութիւն կաճա-
ռեալ, և ծնեալ որդիս ոյ. յն. միաբանիլ,
ղուգիլ. Ոսկ. յաՆէխ:

ԿԱՃԱՌՈՐԴ, ի, աց. Տ. կաՃԱՌ-
ԿԻՑ. * Ո՞ (տայ) շատ հայել ընդ ինքն կա-
ճառորդացն ոյ. յն. որոց՝ի հրապարակս.
Ոսկ. էբր:

ԿԱՃԱՌՈՒՄՆ, ումունք. գ. Ὁμιλία, ὁμίλημα. Vitae usus et consuetudo. Խօ-
սակցութիւն. կենակցութիւն. * Ջբարեկամացն
իսկ և զընկերացն առ՝ի կենացդիս կաճառ-
մունս՝ հաշտեալս առասցին. Ջկաճառումունն
պատմեցաք. Պղատ. օրին. Է: * Ցաղագս ըն-
տանութեան և ծանօթութեան միմեանց, և ա-
մենայն կաճառմանն. անդ. Է:

ԿԱՃԵԱՅ, կամ ԿԱՃԻ, ՃԷի, իս. ած.
Πίλεος, πιλωτός. Pileus, coactus, pilosus.
կազմեալն՝ի կաճէ. Թաղեայ. և Ջգեցեայն
կաճիս. էէլէիքն, և էէլէլի. * Անարի ոմն
սկայ վառեալ, և Թաղեաւ (կամ Թալիս.)
կաճեայ բաղրով ամենևիմբ պարածած-
կեալ... հարեալ նիզակաւ ձախոր առնողը
կաճեայն (կամ կաճիս). Խոր. Ե. 9: * Սըբ-
քիմ է նոցա կաճէ գիպակաս. և յորժամ
վախճանի արքայն, նոքա են՝ որ զդագաղն
և զգահոյսն բառնան. Մխ. ԺԲ: (ուր՝ի
լտ. հպեալ է յումենէ, ապրիշում:)

ԿԱՃԻՆ, ճնոյ կամ նի. գ. Արմատ
բուսոց և անկոց, Թերևս բազմաթել որպէս
զկաճ. * Խորշակահար ցամաքեցուցանէ ըզ-
կանաչազեղ բոյսս գալարիցն մօտ առ կա-
ճինան. ԱԳաթ:

ԿԱՄ. գ. Տ. կՈՒՄ, և կՈՒՄԲ. որպէս և
և՝ի բարդութիւն կամակոր, կարկամ, կա-
մար, կամուրջ. իբրու ըմ. ընդ հյ. Ծամ,
(յորմէ ծամածուռ.) Թ. գամպոռ. յն.
գամֆելօս, ևն: ի ոչեպէս միոս բերի ասելն,
* Սէր հարկաւորեալ՝ կամից կատաղ կամ,
կամ ժամին հասեալ պատերազմի նօր. Նար.
փագ յար:

ԿԱՄ. չ. } Ἤ, ἤτοι, ἠέ. Aut, vel, seu,
ԵՒ ԿԱՄ. } sive վարի իբր անկապական
ԿԱՄ ԹԷ.) կամ տարակուսական, որո-
հելով զմասունս բանի իբր հակադրեալս.
և իբրու բաւհիւսական և մեկնողական՝ կա-
պակցելով զըստ իմիք զանազանեալս. Է՛,
Էաօթ, Էս, ասս. * Դարձայց յայլ, կամ յա-
հեակ: Մազ մի սպիտակ առնել, կամ
Թուխ: Ջի՞նչ կերիցուք, կի՞մ զի՞նչ արբ-
ցուք, կամ զի՞նչ զգեցցուք: Կամ արարէք
զծառն բարի ... կի արարէք զծառն չար:
Որ միանգամ Թշնամանէք, կամ Թէ ար-
համարհանօք յայն տեղի հաացէ: կամ Թէ
օր իւր երկնցէ և մեռցի, կամ Թէ՝ի պա-
տերազմ մացէ և յաւերժի. ևն: * Ոչ ընդու-
նայն ինչ գրեցի, և կամ զընաս խոհութիւն
սահմանեցի: Ձինք իսկ առ քեզ ցասուին
սրտի, և կամ բորբորումն բարկութեան. որ-
պէս ոչ կրնին ներհնդունիլք, և կամ նշմա-
րանք մեռութեան. Նար: * Իբր փորձելով
զծծ, Թէ օդնէ արդեօք, կամ ոչ. Շ-ծի:
* Կամ Թէ ՃշմարտագոյնՆ ասել. Խոր. Է.
83: * Ընդադրեցաք. Թէ կամ ներգործութ-

կամ մնածուԹիւն. այդ կամն այս կամ քաղՀիւսական է չալկապ, կամ տարալուծականն ». որ և տրոհական ասի. Աչ. պոլ.:

ԿԱՄ, կաս, կայ, կացի, կաց. կացէք. ե Ἱσταμαι. Sto. ևս և κεῖμαι, jaceo. διαμένω, ἐμμένω, permaneo, remaneo, persevero. Տեղակալել ուրեք. Հաստատուն կամ կանգուն մնալ. տևել. Ժամին, ՅԵՆալ. փոքմագ, գայիմ կամ գավի օմագ, գըջամ ելնել. պ. խոթափէն. *Աբրաամ կայր առաջի տեառն: Մի կայցես յամենայն կողմանս աշխարհիդ. Զի՞ կաս արտաքոյ: Կայի յերդ գետոյ: Կային չուրջ զնովաս: Ոչ կացին ի հաստատուԹենէ: Կաց ի կայի քումմ: Կացցէ յաւիտեանս: Ոչ կացին յոտիսին իսմամ: Որ ոչ կացցէ յամենայն բանս օրինացս այսոցիկ՝ առնել զսոսա: Կացէք մնացէք գոՀ ի մերումն բարեկամուԹենէ: Կալով կացէք ի գաւառնուԹենն ձերում: Անձն իմ եկաց ի դողուԹենէ: Կացցէ աւուրս բազումս. ևն: *ԵԹէ կացեալ էաք ի պատուիրանին. Ագաթ:

ԿԱՒ. Κεῖσθαι. ասի մին ի ոտորոգուԹենց, ոչ այնչափ վասն գոլոյ ի տեղւոջ, որ կոչի Ուր, որչափ վասն գրից, կամ այսպիսի և այնպիսի օրինակաւ տեղակալելոյ. * կալ. որգան, ընկղմանեալ է, նստի. Աբէռ. սթորգ. (որ է ըստ յն. գՀնէ, իբր անկեալ գնիլ, զետեղիլ. երևՀիթ):

ԿԱՒ. Ἀνίσταμαι. Surgo, erigor. ὑπάρχω, exsisto. ἔχω, habeo. որպէս Հծորդ ընդգոլ. գոմ, եմ, լինիմ. կամ ունել. գտանել. ի վեր երևիլ. յառնել. * եկաց այլ Թագաւոր: կացի ես փոխանակ դաւԹի Հօր իմոյ: Ոչ նա եկաց մարդարէ յիսրայէլի իբրև զմովսէս: եկաց բանաւարկու ի մէջ իսրայէլի: Զիմքդ կայք: Զի՞ կայ իմ և ձեր: Ամաւսիկ կամք ծառայք քո: Որոյ կայցէ, կերիցէ և արբցէ. և տացէ այնմիկ՝ որոյ ոչն կայցէ: Եւ որ կայցէ կերակուր, նոյնպէս արասցէ: կայ միւս ևս փոքրիկ. Եւ կայ ևս տեսլի. ևն: *ԵԹէ ոչ ԹԹ պիղծ ինչ կայցէ ի կերակրոյն. Եղնիկ: * Վասն ոչ կալոյ այր յազգէն գրիգորի՝ ընտրեցին զՀիսուներսեհ. Խոր. գ. 16: *Հոգի ՀծայնՀ կայ ի գիրս. Խոր:

ԿԱՒ. որպէս կեաց. Ζάω. Vivo. *ԵԹէ ես կաց նա զՀաւատս ամաց ելս. Ժոզ. ը. 6: *Մի լեզի ապրեսցէ ի ներքոյ երկնից տուն նորա, այլ ի նորայն կացցէն օտարք. Յոբ. ԺԸ. 19: Ուսասի ԵկաՀ (ռմկ. կեցաս) ասի անխըմիր՝ որպէս ապրեցաւ, և ոՀ մնաց ուրեք:

ԿԱՒ. Ἱσταμαι. Sto, cesso. Դադարել. կասիլ. *Եկաց ի ծննդենէն կամ ի ծնընդոց: Եւ եկաց իւղն: Տուբլիթայ կացին աչք: կացին աչք նորա. (յն. կուրցան զաչս.) և այլն:

ԿԱՒ. Μένω. Maneo, expecto. χαρτερέω, sustineo. ἀποκεῖται, superest. Սպասել. մնալ. որ և ասի ԿԱՒ ՄՆԱՒ. (և յերրորդ դէմն) առաջի կայ. պատՀնալ կայ. *Ո՞ւմ կայք, զի՞ յապաղէք: կաց մնա գոս: կացից մնացից ՀՅ: կացուք մնացուք իրաւանց: կայ մնայ մարդկան միանգամ մեռանիլ. ևն: *Ա յսոս Հետև կալ ակնունել է՝ մինչև գիշին Թշնամիք նորա պատուանդան ոտից նորա. Կալ. ՅԹ: *Քանզի և ձեզ աննեռելի տանջանք կան: Որ գործեցին զչար, անվախձան տանջանքն կան մնան: Արդ կայ և մնայ ինձ աննեռելի պատուհասան. Մանդ: ՅՃՆ: Շար:

ԿԱՒ Ի ՎԵՐՍ. Ἐπίσταμαι, ἐφίσταμαι, Peritus sum. περιεργάζομαι, diligenter observo. Մակացու (այսինքն մակկացու) լինիլ ՀմտացուԹիւն. Հասու կամ վերահասու և խելամուտ լինիլ. *Հասու լինել, և ի վերայ կալ զօրուԹեանն. Խոր: *Կալ ստուգուԹիւն ի վերայ յայտնուԹեան: Կալ քննուԹիւն տեսուԹիւն ի վերայ խորհրդոյն: Ոչ կարացին կալ ի վերայ խորհրդոյն. Իգն: *Եւ ոչ զմգուցն զՀետ երԹային (հրեայք), և կային ի տեղւոյն վերայ. Ոսխ. ՀՀ. ՃՀ. 6:

կամ Ἐπίσταμαι. Insto, praesum. Վերակացու կամ ոստիկան լինել. * Եւ նա կայր ի վերայ ազՀակիզացն իւրոց: Որ կայր ի վերայ Հնձողացն: Իշխանք՝ որ կային ի վերայ գործոյն սուղմանի. ևն:

ԿԱՒ ՀԱԿԱՌԱԿ, կամ ԸՆԴԴԷՄ ԿԱՒ. որպէս և Առաջի կալ. ի Բաց կալ. ի Սպասու կալ. ՅԱլօԹա կալ, ևն. տես ի յարակից բառսն:

Իսկ ասէն. * Որ հիւանդոցքն էին, լային և կային. Ես. պտ. ՃՀ. 6. ըստ յն. լոկ, լային, առ մեզ է ոՀ ոամական, ազաչել պատրՀակ:

ԿԱՄԱՒԻՏ ԼԻՆԵԼ. Սխալ գրչուԹիւն է յԵսայեայ փոխանակ գրելոյ, Գամագիւտ լինել. զոր տեսցես. * Չանացան սպանանել նանել ներՀգուԹիւն, այլ ոչ կարացին կամագիւտ լինել. Զէր. ԼԸ: *ԲնուԹիւն բռնուԹիւն էկարիցէ կամագիւտ լինել բանին: Ոտիճն մեղապատէր ոչ կարաց կամագիւտ լինել նոցա. Եղն. Տպ:

ԿԱՄԱԳԻՐ. ա. ս. կամաւ կամ կամակոր ծառուԹիւն գլորեալ. *Զանսպատ բարբոսն, յորմէ ԹԹ ոչ կամագլոր սողակիցեմք, ևն. Լմբ. հանգ:

ԿԱՄԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ ըստ կամս անձին. *կամասէր, կամագնաց, ինքնակամ մեղայն. Ագաթ:

ԿԱՄԱԹՈՂ ԼԻՆԵԼ. կամաւ ի բաց Թողուլ. հրաժարել. *ԿամաԹող լինի աԹոռոյն, և ընակէ միայնակ. Ոսկէ:

ԿԱՄԱԽՈՀ. Խան կամ ընԹերցքիր Հմանսհ. կամակից, համամիտ. *Ա յսպէս բորբոքեր մարդասէրն բանասարկուն զնոր կամախոհ նիզակասորն Թագաւոր. Ճ. Ա:

ԿԱՄԱԾՈՒՆ. ա. ի կամաց ծնեալ. ի կամաորուԹենէ յառաջ եկեալ. անձնիշխան. կամակար. կամակոր. Ֆամ. եղած. էկՓՔՆԿ, նիսպԷՒՆԻՆ. *Զչարիսն ոչ անձնասորս կարծել, այլ կամածինս: ԲնուԹիւն են ասեն էորիք, և ոչ կամածինք. Եղնիկ: *Զամենայն զոր ի սոայօք կամածին կամացդ խոսեացիս, ոչ լսեմք: Եղեն կամացդոյք կամածին կամացն. Մծբ. ԺԸ. ԺԸ:

ԿԱՄԱԿ, ի, աց. ա. Προσηνής. Bonus, gratus, lenis, acceptus, jucundus. Ջելտոս, cupitus, expetitus. Ըստ կամի եղեալ, կամ ըստ քմացն. բուն կամեցեալն. հաճոյական. հեշտալի. զուարճալի. քաղցր. մեղմ. էկՓՔՆ ոսպածը. անոյշ, և կամացոյն. խօվԻՎԵՐ, լՏՐՓՔ. * Բառնումն անուշահոտութեամբ հեշտալի և կամակ. Նիւս. էրփ: *կամակ սխրժուԹիւնք: կամակ հեշտացանկուԹեաք ըմբռնեալ: կամակ, և համբոյր պատգամաբեր. փիլ. փեսական: Պիտ: ՅԳ. ի՞: *կերակուր սխորժ և կամակ անձանց և ոՀն իւրեանց ընծայեալ. Երզն. Տպ: *Աբեղային զկնի գիշերային զուարԹագին, և արձնուն կամակ յեսուքնոյ. Ճ. Գ:

Իբր ՏՀ. Սխորժաբար. *Խրխնջեաց քաղցր, կամակ, և հեշտին. Պտմ. ապէս: *Առնէ գեղեցիկս հեշտ և կամակ. փիլ. ՀՀոպան: Իակ ասէն, *Աշակերտեաց ի նոյն վարդապետուԹէ՝ հեշտ, կամակ, գիւրահասան ». լինի ա - և Տ. Մանդ:

ԿԱՄԱԿԱՓ. գ. Հաճոյք. սխորժակք, և սխորժելի իրք. հեշտուԹիւն, և հեշտալիք. էկՓՔՆ ոսպած բաները. և էկՓ. ապՓա. *ՑանկուԹիւք, և կամակք հեշտ ցանկուԹեանց: Որ ի գունակ գունակ կամակաց պայծառուԹի է. փիլ. լՒ: *Ըստ զգայուԹեան զկամակս ծառայաբար ողբգին. Նիւս. կպՀ: *Ո՛չ վայելէ մեզ Հաշակել, շատ են մեզ այլ կամակքն. Բոսղ: *Ա սխորժեալ ի կամակս իւր. ՅԳ. ԼՒ: *Չհիւանդն դասարկ սեսանել շատ լաւ է, քան տանել նմա զբաջալամ կամակս ուտելոյ. Ոսկիփոր:

Իակ յասելն, *Քաղցր և Հմուտ և իմաստուն բժիշկ, դեղ և կամակ Հոգւոց մերոց,» լինի գոյակ. և ածական. Մանդ:

ԿԱՄԱԿԱՊՈՑՆ. ա. ս. Առաւել սխորժելի կամ սխորժանաք. մտադիր. *Զբանն կամակապոյն խուզէ. փիլ. ոսկիս:

ԿԱՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր կայցէ կամք անձին կամ այլոց. կամաւոր. և կամակատար. կամակ. և կամեցողական. *կամական չարժմունք. Եղնիկ: *Զոր միշտ իւր կամական չորեքկերպեան կենդանեաքն օրհնաբանեն. Զէր. ԼՒ. ՅՅ: *ԲնուԹեամբ կամական գոլով մարդ ». յն. Ջելտիկός. Դամասկ:

ԿԱՄԱԿԱՏԱՐ, ի, աց կամ ից. ա. կատարիչ կամաց այլոց. հլու. հաւատարիմ. կամարար. *Զկամակատարան հօր արասցէ որդիս շնորհաք. Ագաթ: *Ոգի հաբկատար, որ է հնազանդ և կամակատար. Եղնիկ: *կամակատար ծանուցայ ձեզ. փոպ: *Ընտանի և կամակատար. Պիտ: *Աչոտ իբրև կամակատարս զգուշին քաղաք իւր պատրաստեաց. ՅԿ. ԼՒ: *կամակատար որդի բարձրելոյն. Նաբ. Խլ: *Որ սիրե զնծ և կամի սիրել ի նմանէ, կամակատար (անձին) անհնար է լինել. Հմամ. ասէ: *կամակատարից. Երզն. էեբ:

ԿԱՄԱԿԱՏԱՐՈՒԻՆ, ի, աց. Նոյն ընդվ. *Աճային հաճոյիցն եղանիլ կամակատարու. Պիտ:

ԿԱՄԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. կատարելն զկամն այլոց. կամակար յօժարուԹիւն ի հնազանդուԹիւն. և հնազանդուԹիւն. Իգաթ. * Ոչ պատուեսց կամակատարուԹեան զարարիչն». լաւ ևս կամակարուԹեան. ըստ յն. յօժարուԹեան. Ոսկ. ՂՒ: *Զմեր հեշտուԹենէն որ ի կամակատարուԹենէ (կատարելով զինդիր քո յօժարութեան) քաչ գիտեմ խնդուԹ քեզ լինել. Խոր. ՁՀ. 8: *Դարձուցանել զարժանաւոր դարձուածս աշխատուԹեան ի ծննդոյն ի կեն. դանուԹեն պատկառելի պատուոյն կամակատարուԹի (կատարելով որդւոց զկամս ծնողացն). Պիտ:

ԿԱՄԱԿԱՐ. ա. Ἑκούσιος. Spontaneus, voluntarius. Ինքնակամ. յօժարակամ. անձնիշխան. ազատ և մտադիր. ըստ կամի բերեալ տիրաբար. կամաւոր. ինքնահաճ. կամակոր. *Առնել զկամս նորա յանձինս մտադիրս, և ի սիրոս կամակարս: կամակար մտօք կամիլ, կամ յանցանել: կամակար համբոյրք Թշնամւոյն. Ը. Ա. ՁՀ. 3: Եւ ՁՀ. 2: ԵՀր. ՃՀ. 20: Առաւ. ԻՔ. 6: *ԶարԹօղց բռնուԹէ ի վերայ կամակար կամացն. Եփր. Եւ: * Զիսրայէլ մերժէ սասաւս յայգւոյն յաղագս կամակար մտացն. Ոսկ. Հա: * Ի կամակար մտաց չար լինել, կամ արբանեակ լինել չարին: կամակար վարք անիրաւուԹեանց: ՅՃՆ. տես: *ԳիտուԹիւն և կամակար մտօք. Սարգ. Ը. պ: *կամակար չարուԹի. Երզն. Տպ: *Ոգիքն ի սկզբանէ անձնասէր կամակար եղեալ էին. Ոսկ. յՀ. ՁՀ. 11:

ԿԱՄԱԿԱՐ. Ինքնաչարժ. կարօղ և կամեցօղ կատարել զկամն իւր, կամ զայլոց. սլՀոզակ, կամակ. և կամակատար տիրա-

պէս . *Ա.բարչութիւ ոչ 'ի հայթայթմանաց, այլ 'ի կամակար կարողութենէ. Եփիփ: *Դիւրագոյն է՝ որք ընդ իշխանութեամբ են՝ կատարել զառաքինութիւն, քան կամակար իշխանութիւն. Ցձխ. Ը: *Ըստ կամակար իւրոյ իշխանութե . Ոսկիփոր: *Ածէք զսուր երկայրի իշխանութեդ ընդ մէջ զի առ երկուց կողմանց պէտս կամակարս 'ի վար արկանիցէք . Պիփ: *Յերիվար կամակար աշտանակաւոր . Խոր. Բ. 76: *Սատա. Նայ զնա իւր ծառայ կամակար . ՄԾԲ . ԺԲ:

ԿԱՄԱԿԱՐ . ս.) Ἑκουσίως. Spon-
ԿԱՄԱԿԱՐԱԲԱՐ .) te , voluntarie . կամակար մտօք. 'ի կամակար մտաց . ըստ կամս անձին կամ այլոց . կամակ և հեշտալի օրինակաւ . աշխոյժկի . ոգևւոյն արագն , ոգևորին պէս , տաքն ս . *կամակար 'ի վիշտս դիմէր (յն. անդանդաղ) : կամակար յայլ Թեցին նոցա (յն. որպէս կամէին). Բ. Ա . Ը. 28: Ա. Ա. ԺԱ. 49: *Մինչդեռ կամակար նաւես , երկիր 'ի նաւաբեկութիւն ... ՟ի ըստ կամի. յն. կամակարաբար զնշխանութեանցն ոմանի վարկ: կամակարաբար և ո. րում փափաքին՝ հասանել ըստ ախորժակ ըզոյն : կամակարաբար կատարի . Պիփ :

ԿԱՄԱԿԱՐԱԴՈՑՆ .) նոյն ընդ վ:
ԿԱՄԱԿԱՐԱՊԷՍ . ՟ Զի կամակարագոյս և ուղղագոյնս նաւիցեմք . Կոբիւն : * Ուսնիք իշխանութեի կամակարապէս . . . զերաւախոհս կացուցանել լսէ : կամակարապէս տեսութե զիտրճ առնուլ քննութե . Պիփ :

ԿԱՄԱԿԱՐԵՄ, եցի , րոց . ե. Ἑκουσιάζομαι. Sponte ago . Ըստ կամս անձին գնալ. իշխել առնել լինչ ըստ կամի . ուժել . ԹԷ. փՎԷ ւոյծիւ, իրնալ ընէւ. *Դնիք 'ի վերայ դոցա հարկս և հասս , զի մի և այլ կամս կարեաւ բռնասցին . Բ. Եզր . Ը. 20: *կալ և դադարել . . . և ոչ ևս փոփոխել , կամ կամակարել ուրեք յեկեղեցւոյն իւրմէ . կանոն : *Որոյ կամակարօզ հրամանին ոչ ոք դիմակալել զօրէր . Թէոդոր . Մայրագ : *Ի տէգ նիզակի կամակարօզք . Խոր . ՈՒ . 12 :

ԿԱՄԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ. Ἑκουσιασμός, προαίρεσις . Actio voluntaria , voluntas , consilium , propositum . և Ἐξουσία . Auctoritas , facultas , potestas . և ἀυθάδεια, contumacia, pertinacia . Ինքնակամ յօժարութե . և անձնիշխանութե , կամ անձնահաճութե . հլութե , և անսաստութե . ազատութե 'ի լաւ կամ 'ի չար անդր . (ուստի չիտնի 'ի գլուխ ընդ կամակորութե .) *Միտք կամակարուե . Ցոբ . ԼԸ. 19: *Անձնիշխան կամակարուե մտայն : Զկամակարութե մտայն և մաքրութե ածել 'ի հնազանդութե . Ցձխ . ՃՀ . Ն Ը: *Քաղցրութե և կամակարուե զամենեսեան ձգե առ ինքն : կամք կամարութե և մտք յօժարութ կոչէ զամենեսեան : կամք կամակարութե ընդ հնազանդութե մեռանել բարութե . Ոսկ . յհ. Ա. 9. 11: *կամք կամակարութե ևկն 'ի աեղի չարչարանացն . Կոչ . ԺՀ. 7: *Վարձս ընդ կամակարութեն առնուզ . Եփիփ : *կամակարութե յարձակեալ 'ի վերայ մանկու . Եզնիկ . Ա: *Փութոյն անխափան կամակարութե : Զարաբարոյ կամակարութե . Պիփ : * կամակարութեամբ և ծառայութեամբ անարգել զօրինս . Ցհ . խմ . ԽԲ : *Աներկիւղ կամակարութ գործէ զաղաղի գիՃուե . փոբոյ : *Եւ ինքն առ կամակարութե 'ի գահՃապետէն . Նիւ. Եզեմ . այսինքն ազատութե :

Ի ԿԱՄԱԿԱՐՈՑ . ս. ('ի կամակարք բառէն .) Ինքնակատարութե . անձնիշխանութե . 'ի բուն կամաց . յանձնէ . *Զի՛նչ են մեզք . բոյս չար 'ի կամակարուց քոյ անդրյսին 'ի քէն բուսեալ ... յն. լոկ , 'ի քէն . Կոր . Ե :

ԿԱՄԱԿԱՑՈՑՑ . ա . Որ կացուցանէ կամ պնդէ զկամս իւր . անձնահաճ. կամոյ նոր , իր ինքը պաչող . *Եղեն կամակացոյցք կամածին կամացն: կամակացոյցք անձանց. ՄԾԲ . ԺԲ :

ԿԱՄԱԿԻՑ , կցի , ցայ . ա . Ὁμόνοος . բայիւ . ὁμονοέω, συνευδοκέω. Concors, consentiens , complacens . համակամ . համախոհ . հնի միբա՝ հնի հոգի . աղբատ , հնչմիւ , հնչոպ . *Ան 'ի կռուորումն նմին և կամակացայ նորա . Եսթ . ԺԲ . 13 : * կամակից էք գործոց հարցն ձերոց : Որ կամակիցն լինին գործակիցացն . Ղկ . ԺԱ . 48 : Հա . Ա . 32 : *Ոչ եղեց քեզ կամակից . ՃՃ : *կամակից էին ընդ տերութեին պատպ . Խոր. Գ. 36: *խորհրդակից իւր և կամակից կացուցանէր . Ցհ . կՀ : *Բնութեիս քայլոզ , և հեշտութեին գոլ , և մարմնոյ կամակից . Սարգ . յՀ :

ԿԱՄԱԿՈՐ , ի , ացս . ա. Διεστραμμένος , σκολιός , καμπυλος . Perversus, tortuosus, obliquus, inflexus , curvus , flexuosus . լծ. և նոյն ընդ Ծամածռուե . խեղաթիւրութե . ոլորեալ . որ և ԳԱՆԳՈՒՐ (նմանաձայն) . և Մոլորեալ . թիւրեալ՝ իրօք կամ նմանութե . (՛ի ձայնէ կամ , ուստի և կամն , կամար , կամուրջ , կարկամ . յորս կայ կորութե ինչ . որպէս և յն . գամբի , գամբիլոս , է կոր , թիւր . ալ . ելեմն , ապելին . և թ . գամպռոր , եամպռուբի , ելեիբ , ևն.) զի և կամակորն վարի ըստ նախնեացց որպէս ռմկ . ծռոռոս , ծռամաւծ . էյրի պիւյէս . *Օձ կամակոր : կամակոր շաւիղք . կի՛ ճանապարհք : Բերան կամակոր : կամակոր և խեղաթիւր ազգ : խորհի զկամակոյս : կամակոր գտաւ նիցեմ : Ոչ միայն բարեբարացն և հեզոյն , այլ և կամակորացն , ևն : *Զոր կոչէ բերան կամակորաց , և չըմեռնս սուտ (զրպարտչաց). Համա. առ : *Զկամակորն յոգւոյ ուղղութենէն (դարձուցանել) ... զոր և երբայեցին ա. կովբա ասէ , այսինքն կամակոր . Ոսկ . Եռ : *Ալ ընդ այլոյ՝ խանգարս և կամակոյս : Ղոքա արարին կամակոր զանձինս . (յն.թիւրեցին): Զկամակոր զպատարան 'ի գործ արկանէ : Վասն կամակոր կրօնիցն 'ի կորուսս մատնեաւս . Ոսկ. Տգի . գաղ. փՀ : *Խափանեցէք զկամակոր իշխանութիս անձնականն՝ որ 'ի մեզ . Տծոպ : *Մտուխաբ , կամակոյս իսկ՝ և պրատւեկ . Նաբ . ԽԲ : *կամակոր ուխտադրուժք իշխանն յատակս գժոխոց . Նիւ . ասէ : *կամակոր յամառութե . Եզնիկ :

Ըստ հոմանոյնութեան լեռին վկայութե՝ ուսկզբն կամ առ լեռնագոյնս կամակոր ասի յամառն և կամապաշտ: Որպէս և Լխբ. ասպ. Բ. 24. Հաձեցաւ ասուգաբանել , կամաւ կորացեալ , յասելն . *կամակոր է սատանայ , որ ոչ պատրանօք , այլ կամաւ կորացաւ 'ի չարն , և անզեղջ է 'ի նոյնն» :

ԿԱՄԱԿՈՐՍ . ս. Διεστραμένως. Perverse. խոտորնակի , թիւրութե . ուղ . մուղ . *կամակորս գնայ ընդ քեզ . Սիր . Բ. 18:

ԿԱՄԱԿՈՐԱԽՕՍ , ի , ացս . ա . Այն՝ որ իսկզբի թիւրս , կամ մոլար բանս . *Եւ 'ի ձէնջ յարիցեն մարդք կամակորախօսք . Եփբ . Ճ. յոբ :

ԿԱՄԱԿՈՐԵՄ, եցի . ն. Στρεβλόω , σκολιάζω . Perverto , distorqueo . խեղաթիւրել . յետղագրել . ծռել խապառ . խանգաղրել . ծռամաւել , խանիրել . խոհրիք եմիպ , պօղամ , էյմիպ . *Զոր անուսմունքն և յոլդդքն կամակորեն . Ք . պԲ . Ֆ. 16: *կամակորէ յուսանէ (զանձն) : կամակորի 'ի ճանապարհս իւր . Առաւ. ԺԷ. 16: Ե ԺԲ. 2: *Գաւաղանն մովսէսի բրատպեալ օձաձև կամակորէր . Կոլ . ԺԲ : *Որ կամակորեր և թիւրեր զճանապարհն ՟ի . Ոսկ . Ա. փՀ: *Յուղիղ յարարածն , զոր ստեւաղեալ կամակորիցէ . Եզնիկ : *Մի՛ զմին ասելով , զընուզեցն խցանել կամակորեսցուք՝ զաղբիւրս. Յհ . խմ . Երե : *կամակորեւով զուսիլ դաւանութիւն . Սարգ . Ք. պ. Բ : *Ոչ ասն Թոյլ ուղիղ գնալ , կամակորեն . Ոսկ . Եռ : *Յապականեցուցիչ ցանկութիս կամակորեցան . Դիոն. Եփեզ : *կամակորեաչք 'ի ձրիցն զոր ընկալաք » . այսինքն խոտորեալք . Շ . յՀ . ԺԲ: *Իակ Թէ ոք առ այս խորհրդոյ դիտուեի կամակորի » . այսինքն մոլար ընԹանայ . Լմբ . պԲԲ :

ԿԱՄԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Στρεβλότης , σκολιότης . Perversitas, tortuositas, obliquitas . իակ կամակորութեամբ, σκολιῶς , perverse . Ծամածռուեի . խեղաթիւրութե . խոտորնակութե . (որ վերնագաւ դրի և կամակարութե .) *Ամենքին անհնազանդ՝ դնան կամակորութ . Երեմ . Ը. 28: *Ածել յուղղութե զմեր կամակորութեան խրատ: Ոըք զուղղութեան մեր 'ի կամակորութե դարձուցանեն . Ոսկ . Եռ : *Բնութե ուռնեալով զպարծրայնութե և զկամակորութե . Խոր . Բ . 89: *Ա՛ւ հպարտ յանդգնութե մեռցի կամակորութե . Եզնիկ . Բ : *Հայհոյօղ կամակորութ : Անկանեալով 'ի պատուիրանացդ կամակորութե . Պիփ : *Արգելուլ զնոսա 'ի կամակորութենէ իւրեանց . Խոսր : *Զոր կամակորութեն մերկացան , բաժանեալք և որոչեալք 'ի չնորհաց . Շ. ընդփ : Իակ Կոլ . Բ . * Զարչաչր (կամ չար չար) Է կամակորութե » . ընԹերցի՛ր կամակարութե . զի յն. Է՝ ինքնիչխանն . αὐτεξούσιον .

ԿԱՄԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ. կամակք . հաՃոյք . ուստի * Հեչտ կամակութիք » . հեչտութիւք մարմնոյ . փափկութե . փԻւ . ԼՒՆ . Ը . 230 :

ԿԱՄԱԿՑԻՄ . յ . կամակից լինել . *Տի մեր յո քո հօր ակնարկութենէն կամակցեալ . Պզմ . Լ : * Հարկեցուցանէին զնա կամակցել և միաբանել անօգուտ խորհրդին . Ղևոնդ: *Ցուղիղ ընդ իւրում՝ նաժրըզսին կամակցեալ՝ զայլազգին զոլոփռոնկ սատակեաց : Տուբլիթ ընդ հրեշտակին կամակցեալ զայլատապան զդևն յիւրմէ ամուսնոյն 'ի բաց կապեաց , և զՀօր իւրոյ զաչսն եբաց . Սէբէբ . ԺԸ:

ԿԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Ὁμόνοια, εὐγνωμοσύνη , διάθεσις . Concordia, adfectio, complacentia . Համակամութե . միաբանութե . հաձութե . յօժարութիւն . Թոյլտուուե . զիջումն . *Տէս զմիական լինութենն կամակցութե . Ագաթ : *կամակցութե երանելի եղբարցն իւրոց և սիրելեաց . փոբոյ : *Եթէ ՟ի կամակցութենէն պարծցուք 'ի տուն . Ա. Ը: *Ի սքան բարեացն է միայն կամակցութե և հատուցումն . իակ արգաբոյն՝ և չարեացն է փութոյթե , և հատուցումն . Բրս . կդ: *Ի բաց ընկենուլ է յեղբարակցուէն զանվայելուչ կռիւ և զպաժանեալ կամակցուի . Բրս . ՃԳՒ : Ե Սարգ . ա. Է: *Որպէս այլ բանիքն ոչ էին տկտրուե , այլ կամակցութե . Ոսկ . յհ. Է :

ԿԱՄԱՀԱՃՈՑ . ի , ից . ա. Որ հաձէն զկամս այլոց . կամաբար . *Տուր սմա տէր զվարձս ամբակումայ քո կամահաձոյ մարգարէին . Մաղ :

ԿԱՄԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ . գ. հաձէլն ըզ-

կամն այլոց ։ *Ի կամահաճութիւնէ իշխողին՝ բերել նմին նուէրս ։ Լմբ ։ ի ։

ԿԱՄԱՄԱՀ ԼԻՆԵԼ ։ կամաւ մահ բերել անձին ։ անձնասպան լինել ։ *Իւրովի երթալով, և կամամահ լինելով։ Երզն ։ ֆր։

ԿԱՄԱՄԱՐՏ, ի, ից ։ ա ։ կամեցող ըզմարտ ։ կուսասէր ։ պնդող զկամս և զկապծիս իւր ։ *Ականատեսանէք, զորս կոչել սովոր է կամամարտս ։ Փիլ ։ լին ։ Ֆ։ 33։

ԿԱՄԱՄՏԱԾԱԿԱՆ, ի, աց ։ ա ։ Ըստ կամի մտածեալ ։ մտացածին ։ Խոհափոքիս, իբ մխիթ Խէլէն հնարած, լինիս ։ *Ոչինչ կամամտածական, և ոչինչ անպատշաճ ի սմա յարմարելով բան ։ Խոր ։ ա ։ 18։

ԿԱՄԱԾ, ի, ից, կամ այց ։ ա ։ Ἑκών, ἑκούσιος. Voluntarius, spontaneus. Կամաւոր ։ կամայական ։ կամակոր ։ կամ գիտակցութեամբ ։ *Ամենայն կամածս մեր զկամայ և զակամայ ։ ԺՀ ։ (և ա, հ ։ ծՁ ։ 29։ յօրինակս ինչ ։) *Վասն կամային և ակամային ։ կամ կամայից և ակամայից ։ Ճ։ Գ։ Ոխ։ կոչ։ *Պատահման մահուն կամայի և ակամայի ։ Մխ։ ԹՓ ։ *Կամայ կամօք ի կամս նորա դառնայր։ ՅՀ ։ կէ ։ *Կամածքն յայնմ ամենեցուն են ։ Կանան ։ *Ընդ կամայն և ընդ ակամայիցն յանցանաց պատասխանի տալոց եմք ։ Ոսկ ։ ՀԱ ։ 6։

ԿԱՄԱՑ ։ Հ։ կամաւ ։ կամաւորութիւն ։ կամելով ։ *Կամայ և ակամայ խոնջել ։ կամ մեղանչել ։ Խոր ։ Շ ։ բՁյ ։ Ն ՀՀ։

ԿԱՄԱՅԱԿԱՆ, ի, աց ։ ա ։ Ἑκούσιος ։ կամաւորական ։ կամայ ։ կամաւոր ։ իսկ յոգն ։ τὰ ἑκούσια ։ կամաւոր նուէրք ։ ողջոյնք ։ *Կամայական յանձնառութիւն, կամ կամաւորութիւն, կամ սահմանս արկանել անձին ։ Նար ։ ԿԲ ։ Աբծր ։ յՁԲ ։ ԱՓԱ ։ * Առանց կամայականաց ձերոց ։ Զողկակէզսն և զկամայականն ։ Ղեսպ ։ ՆՓ ։ 38 ։ Թուոգ ։ ԼՒ ։ 39 ։ Ցոպե ։ ծՂ ։ 22 ։

ԿԱՄԱՅԱՒԻՏ ։ ա ։ Ցաւէս կամաւոր ։ կամակար ։ *Կամայաւէտ հիւսմամբ չարչարեալ ընդ ամենայնի ։ Անան ։ ԷՒԷ։

ԿԱՄԱՅՈՐԴՈՒ ։ ա ։ Յորդոր և յօժարկամօք եղեալ ։ ինքնակամ ։ կամակար ։ *Կամայորդոր ջան նահատակութեան ։ կամայորդոր որութիւք զսպաշտօն ողոթիցն։ Կամայորդոր յօժարութեամբ ևս զանձն իւր ի ձեռս զինուորաց ։ ժողովեցան իմով կամայորդոր յօժարութեամբ ։ ՃՃ ։

ԿԱՄԱՅՕԺԱՐ ։ ա ։ որ և ՑՕԺԱՐԱԿԱՄ. Նոյն ընդ վ ։ *Կամայօժար մնաք հրաժարել յաչխարհէ, կամ՝ սպատասխել յայլ, կամ ի նոյնն միտել ։ Լմբ ։ պրփ ։ Ն ով ։ Շ ։ յն ։ Ե ։

Տ ։ կամաւ և յօժարութեամբ ։ կամակար մնաք ։ *Որք կամայօժար և գիւրահաւան ընդունին զլար ուրմանս սատանայի ։ Մանդ ։ ծԷ ։

ԿԱՄԱՊԱՇՏ ։ ա ։ Պաշտօղ զիւր կամս ։ *Ընդունայն եղև հրաժարութիւն քո յաշխարհս, յորժամ ի կամապաշտ բաղուդ ոչ մերկացար ։ Մաղ ։

ԿԱՄԱՊԱՇՏՕԹԻՒՆ ։ Ֆ ։ Պաշտելն զկամս անձին ։ յամառութիւն ։ *Ինքնօրէնն անձնահաճ կամապաշտութիւն ։ Շ ։ ընդհանր ։ *Մերկայ մարդահաճութիւք, կամապաշտութիւք ։ Մաղ ։ *Մերկայ կամապաշտութեամբ, հպարտութիւք ։ Ոսկ։

ԿԱՄԱՍ ։ Ֆ ։ ոյ ։ Ճամ, Ճամբ ։ Զգետս Տճս և ՄԱԶԵԿԱՍՍ ։ (ուստի Ճամուկ, ոսկեճամուկ ։ իսկ արս ։ Ֆանբս ։ իսս ։ Ֆամիլիա, չսպիկ ։) * Զգեցեալ էր կարճ կամաս ։ Վրս ։ Հդ ։ ի ։

ԿԱՄԱՆԵՐ, սերի, րաց ։ ա ։ Սերօղ ըզկաման իւր ։ կամապաշտ ։ * Կամաքեր, կամարար ։ Կամանաց, ինքնակամ մեղայն ։ ԱՓԱՒ ։

ԿԱՄԱՐ, ի ։ աց ։ Ֆ ։ (Թ ։ ֆԷՐ ։ յն ։ Ֆ ։ Ֆ՛ր ։ լո ։ Ֆ՛ՒՐ ։ վր ։ կ՛ՈՐ ։) Որ ինչ կազմեալ է կոր ձևով իբրև զաղեղն, կամ գմբեթաձև, կամ խորանաձև, և գոտիաձև ։ Որպէս գոտի ։ Զծկ. Zona, cingulum. Ֆ՛ՒՐ ։ ԷՒԷ ։ ԷՄԷՐ ։ *Խոյր և կամար ։ կամարս և խոյրս ։ Ած ընդ մէջ նորս (ա Հարունի) զկամարն ։ Մինչև ցառաւեր իւր, և ցկամար իւր (զինուորական) ։ կամար ականակուռ յակինց չսպիղոյ ընդ մէջ իւր ։ Լանջագէղ կամար։ Փոխուտնակ կամարացն (կամանց) չուան գոտի ։ Լե ։ *Զապարօչն՝ վերին գոտի աւեն՝ զսնձովքն ի վերայ պճնուար պատուհանին, և կամար՝ բուն գոտին ի վերայ մէջքին ։ Նխ ։ Էս ։ *կամար իշխանական, կի զինուորութեան ։ ՁԿ ։ ԼՒ ։ Շ ։ վԽ ։ ՃՃ ։ որպէս Զատրի. Balteum, baltheus, գեւշ պաղտ, պէնթի ։ ԷՄԷՐ, հէմայէլ, Հէմհէլ.

ԿԱՄԱՐ. Որպէս կամարակապ շինուած, և գաւիթ ի նախագրունս տաճարաց և սպարանից. որ և ԷՂԱՓ. երր. էլամ. Աելամ. Aelam. ֆԷՐ, ֆԷՐ ալԼ. *կամար սեանց։ Զօդեալ կամարքն հանգէպ միմեանց։ Զկամար աւթուղն, ուր գաւեր ի կամարի սահին։ Զնեղբին կամարացդ տան սեաւն ։ Ան կամարաւ ։ Անկեանցդ և կամարաց ։ Զկամարաք դրան, ԼՆ. ԳԼ. ԼԳ։ ՁՓ։ ԵՂԻ։ Ն ։ *վասն միոյ բաժակի անկաւ կոմսին ի սկիտե ։ Վրս ։ Հդ ։ *(Նաւահանգիստն) զօրէն գեղեցկագեղ կամարի յարմարեալ ծայրիւքն առ միմեանս ։ Պէպ ։ *Զի այդի կամարի՝ առնն իսրայէլի է ։ Եէր ։ ա։եփոբ ։

ԿԱՄԱՐ. Καμάρα. Camera, tectum arcuatum. Ζώνη. Zona. Κυκλος. Circulus. Որպէս Գմբեթ կամ խորան երկնից ։ պարուսակք և շրջանակք մոլորակաց. և այլ ոմանք բարձրութիւն ։ *Կանգնեաց զերկինս իբրև զկամար. Ես ։ յ ։ 22 ։ *Ի կամարն երկնից հաւաքածոյն ։ Ի կոմսր վերնայինն երկնի ։ Նար ։ *Ելլին ի կամարն երկնից ։ Ըօթն աստղիկն երկնից կամուրք ։ Շար ։ *Ցանեղէն զուգեալ կամար անզուգական ։ Շ ։ ի՛ էղ։ *Հաստել ի կամարն եպիսկոպոսութիւն ։ Կանան ։

ԿԱՄԱՐԱԶԱՐԴ ։ ա ։ կամարաւ կամ կամարօք զարդարեալ ։ *Երկնային կամարազարդ խորանի հրաշափայլութիւնք. Ածն. ԷՒԷ։ *կամարազարդ պատկեալ հրաշիւք ։ Վրդ ։ ը ։

ԿԱՄԱՐԱԾՈՒ, ի, աց ։ ա ։ Որ ածէ կամար ընդ մէջ ։ գոտիածու ։ *Մեծն յովհաննէս ժառանգ վկայասիկիր քահանայապետութեան, կամարածու վայելչութեան ։ ԱՓԱ ։

ԿԱՄԱՐԱԿԱՊ ։ ա ։ գ ։ Ἀλάμ, ἀλαμμών, ἐξελισσομένος. Aelammon, circumvolutus. կամարօք կապեալ ։ կամարայարկ (սրահ). երր ։ էլամ, էլամմն ։ ԵՂԻ ։ Ի ։ 22։ Ֆ ։ Ի ։ Ղ ։ 3։ Է ։ 8։ *Գեղեցկապատճոյճ մեզ քաւարան կազմեալ եթերանման կամարակապ զսղոխք ։ Նար ։ փղ ։ ԷՒԷ։ *կամարակապ յօրինուածով ։ Ճ ։ Բ ։ *կամարակապ փողոյք կոփածանեցան ։ Հ ։ ԻԼԻ ։

ԿԱՄԱՐԱԿԵՐՊ ։ ա ։ Տ ։ Ի կերպ կամար ։ կամարաձև ։ * Որպէս խորան գոմբեթաձև և կամարակերպ ։ Զէր ։ ԼՒ ։ *Իբրև զսուս գեղեցիկ յօնիւքն կամարակերպ թիակ գոյն զարդարեալ ։ Վրդ ։ ԷՓ ։

ԿԱՄԱՐԱԿԻՑՔ ։ կցաց ։ Ֆ ։ կցուած կամ զոդ կամարաց ։ ֆԷՐ պաղՀ օրՆաբ ։ *Ունի և խորանն կամարակիցս և անկիւնս և չքնաղատես գեղապատճոյճս ։ Աբծր ։ Ե ։ 7։

ԿԱՄԱՐԱԶԳՈՒԹԻՒՆ ։ Ֆ ։ Զդուսին կամարի, և ձգեալ կամրն ։ *Հաստատ կամարաձգութիւն երկնից ։ Ոսկիփոր ։

ԿԱՄԱՐԱՁԵՒ ։ ա ։ Ուռնոյ զձև կամարի ։ կամարակերպ ։ կամարանման ։ *կամարաձև խորան երկնից ։ յն ։ κύκλος, circulus, gyrus. ա։ Էզր ։ Ե ։ 34։ *կամարաձև իբրև զգունա բոլորչի ։ Լայս կամարաձև ։ ՃՃ ։ *կամարաձև կարաքին (ծիածան) ։ Տ ։ ոյ ։ *կամարաձև ջուրն ։ և հաստատուն ։ Վրդն ։ ծ ։ *Ի բաց աւան ի գրաց սենեկացն ոտ կէհաւուն կամարաձև երանգոյն տարաշք ։ Աբծր ։ Ե ։ 12։

Տ ։ Ի ձև կամարի ։ *կամարաձև էած զերկինս ։ Աա ։ օր։ ծՁ ։ յորմէ և Սրգ։ յն ։ περιάγω, circumduco.

ԿԱՄԱՐԱՅԱՐԿ ։ ա ։ Որոյ յարկն է կամարաձև, կամ գմբեթաձև ։ *Խորանաձև և կամարաձև կոչէ զերկին. Վրդն ։ ծ ։ *Երևեսյաւ կամարայարկ խորան պայծառքան զարեգական ։ Մարբին ։

ԿԱՄԱՐԱՆԱՄ, ացաչ ։ ե ։ կամար կամ կամաձև լինել ։ *Խորանանձև կամարացեալ օդ վերնական ։ Գմբեթաձև կամարացեալ նման ձեղուան ։ Երզն ։ ոթ։ Երն ։

ԿԱՄԱՐԱՆԻ ։ այսինքն կամուք ։ ֆաՏՐԷր։ ֆԷՐԷՐ։ *կանդնեաւ կամարանին, խաչըն լուսով ի սեզանին ։ Մաթ։ ոթ ։

ԿԱՄԱՐԱՆՄԱՆ ։ ա ։ Տ ։ Նման կամարի. կամարաձև ։ * Խորանայարկ կամարանման յօրինեցար ոչ կոյս ձծածին ։ Շար ։ *Հուր հնոցին խորանաձև կամարանման պատեալ շուրջ զհնոցսն ։ Հարցաբան ։

ԿԱՄԱՐԱՊԱՏ ։ Գրի որպէս կամարակապ, (երր ։ էլամ.) ի բաղում օրինակս ։ ԵՂԻ ։ Խ ։ 22։

ԿԱՄԱՐԱՐ, ի, աց կամ ից ։ ա ։ Θελητής, Ջերապեւտής. Studiosus, officiosus. Աւրարօղ կամաց այլոց ։ կամակատար ։ հլու. հնազանդ ։ Ջերմ պաշտօնեայ ։ մտադիւր ծառայող ։ *Քահանայս անարատս՝ կամարար օրինացն ։ ա ։ Ա ։ Ք ։ 42։ * Զկամարաս ձեռնէ իւրոյ։ Զսերեալս իւր և կամարարս Որ ստանայի կամարացք եղեն ։ Ածա ։ ՅՀ ։ ծՁ ։ *Ա յսոր քան խորհրդակից, և վաղիւն ստանայի կամարար ։ Մաթ ։ ա ։ *Որ պատրաստեալ է սատանայի, և նորին կամարարաց ։ Եէր ։ փղ։ *Ի մաքրոց և ի կամարարից ։ Հրեշտակ կամարար ։ Նար ։ Ք։ չԷ ։ *Քանզի էր հեզ յոյժ (մովսէս), և յայլազգս այսորիկ ասի կամարար ձՁյ ։ Դիտ ։ ԲՂԲ։ ՃՁ. Ջերապեւտ, պաշտօնեայ ։

ԿԱՄԱՐԱՐ. Ըստ յն. ոՀոյ՝ սեպհական անուն միանձնաց, որպէս երբեմն եսաւեանց առ երբայեցիս ։ յն. Ջերապեւտής, այսինքն պաշտօնեայ (ասյ) ։ *Ոմանք կամարար, իսկ ոմանք միայնացեալս անուանեալ ։ Դիտ ։ էՒէղ։ *Յաղագս միայնակեցաց, այսինքն կամարարացն կարգի ։ Աա զգայիս կամարարսն ։ և է կամարարդ անուն ի վերայ միայնակեցաց ։ Մաթ ։ ի էիտ ։

ԿԱՄԱՐԱՐ. Ըստ յն. ոՀոյ՝ սեպհական անուն միանձնաց, որպէս երբեմն եսաւեանց առ երբայեցիս ։ յն. Ջերապեւտής, այսինքն պաշտօնեայ (ասյ) ։ *Ոմանք կամարար, իսկ ոմանք միայնացեալս անուանեալ ։ Դիտ ։ էՒէղ։ *Յաղագս միայնակեցաց, այսինքն կամարարացն կարգի ։ Աա զգայիս կամարարսն ։ և է կամարարդ անուն ի վերայ միայնակեցաց ։ Մաթ ։ ի էիտ ։

ԿԱՄԱՐԱՐ. Ըստ յն. ոՀոյ՝ սեպհական անուն միանձնաց, որպէս երբեմն եսաւեանց առ երբայեցիս ։ յն. Ջերապեւտής, այսինքն պաշտօնեայ (ասյ) ։ *Ոմանք կամարար, իսկ ոմանք միայնացեալս անուանեալ ։ Դիտ ։ էՒէղ։ *Յաղագս միայնակեցաց, այսինքն կամարարացն կարգի ։ Աա զգայիս կամարարսն ։ և է կամարարդ անուն ի վերայ միայնակեցաց ։ Մաթ ։ ի էիտ ։

ԿԱՄԱՐԱՐ. Ըստ յն. ոՀոյ՝ սեպհական անուն միանձնաց, որպէս երբեմն եսաւեանց առ երբայեցիս ։ յն. Ջերապեւտής, այսինքն պաշտօնեայ (ասյ) ։ *Ոմանք կամարար, իսկ ոմանք միայնացեալս անուանեալ ։ Դիտ ։ էՒէղ։ *Յաղագս միայնակեցաց, այսինքն կամարարացն կարգի ։ Աա զգայիս կամարարսն ։ և է կամարարդ անուն ի վերայ միայնակեցաց ։ Մաթ ։ ի էիտ ։

ձայնիս, ՚ի պատի. այսինքն սպասից, պաշտօնեից եմ. և ՚ի բանս սաղմոսին՝ ուր ասի զհրեշտակաց, *պաշտօնեայք, և արարողք կամաց նորա ») :

ԿԱՄԱՐԱՐՈՂ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. ը ա նշ. *Իբրև ել կամարարողաց, և հաւատուցիմ ծառայից տիրասիրայ. Աբծր. գ. 2: *Ի յանպատուէր քոց պարգևացդ խոստացելոց ընդհակ կամարարողաց. Գնձ:

ԿԱՄԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Առնելի՝ զկամս ումն. Հնազանդութիւն. կամակար ծառայութիւն. *Կամարարս անուանեալ՝ի յայնմանէ ապաստարութենէ և կամարարութենէ: Աճ. Ա. 1. *Ի նաւահանգիստ կամաց ՚ի՛ն. . . զկամարարութիւն այ նաւահանգիստ կոչէ. Խոր: *Անձինիչխան կամայական կամարարութիւն: Կայք յատենիս որպէս զանմեղս և զգաբեգործակս, և լի ամենայն կամարարութիւն մեր. Աբծր. ա. 1. Ն գ. 5:

Իսկ յատենի. *Ո՞վ իցէ, որ ոչ ցանկանայ մեծութիւն, և կամ մարմնոյ առողջութիւն, և կամ կամարարութիւն կարօտիցի. Բ՚ա. գ. 5. Թերևս ըստ յն. ոճոյ նշանակէ՝ արքանեկութիւն, կամ բժշկութիւն. որպէս հոմանիշն է առ յոյն Θεραπεία.

ԿԱՄԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունող զկամար ընդ մէջ իւր, գօտեւոր. գօտեպինդ, *ենդերլի. *Հազար ծառայք կամարաւորք կային առաջի սորա. Վ՚ր՚ կդ. յ: *Կամարաւոր պէսպէս զարդուք զարդարեալ բազում ապատաւորք. Ոսկ. ՚ի. ա. 23:

ԿԱՄԱՒ. ի. Ἑκουσίως. Voluntarie, sponte. Ἑκών, ἑκούσα, κατὰ ἑκούσιον. Volens, libens. ի գործակցականն բառիդ կամ, կամք. որ և ԿԱՄՈՎ. Կամայ. կամաւորութ. հաճոյութ. ընտրութ. յօժարութիւն. կամակար. ոսկեղէն, կամպոնէ. ՚ի՛ծիւ ՚ի՛ն, հիւանդի իրաբերի ՚ի՛ն. *Մի՛ իբրև ակամայ, այլ կամաւ: Չի մի՛ բարիքդ քո ՚ի հարկէ լինիցին, այլ կամաւ: Եթէ կամաւ զայն առնեմ, վարձք են ինձ. և ն: *Կամաւ յանձն առին թագաւորել արտաչրի. Խոր. ի՛. 68: *Եկեալ կամաւ ՚ի խաչ: Կամաւ յանձն առեր զաշարժութիւնս վկայութեանդ. Պգ: Շար:

ԿԱՄԱՒ. ա. Ἑκούσιος. Voluntarius, spontaneus. կամաւոր, կամայական. *Կամաւ ուխտս մատուցանել: Զուխտն, և զկամաւն: Զողջակէզս, և զկամաւն: Զկամաւ յօժարութիւնն, և զպատարագս ժողովրդեանն. Ղևս. ի՛. 16: Թուոց. ծի՛. 3: Եզէկ. խզ. 12: Յօդի. ի՛. 16: *Զկամաւ անօրէնութիւնն վկուցանէ: Ոսկ. յհ. ի՛. 1:

ԿԱՄԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἑκούσιος. Voluntarius, spontaneus. Ուր գոյ ազատ և յօժար կամք գործողին. անձնիչխանական. ազատ. կամայական. յօժարական. ինքնիշա, իրաբերի. *Կամաւ որ պատարագ, ողջակէզ, կամ խաչելութիւն, մանր: Եզէկ: Շար: Ժ: *Կարօտ է և մեծութիւն՝ կամաւորն անանկութիւն. Յճ՚ի՛. *Եւ ոչ կամաւոր սխալանաք ՚ի սմա յարմարեալ բան. Խոր. ի՛. 72: *Կամաւոր բարուք խորհրդոց (այսինքն խորհրդածել կամաք:) Կամաւոր փոփոխումն, կամ յօժարութիւն, առաքինութիւն, պարտական, ևն. Պիտ. առեպ: *Այս ոչ է հարկ, կամ կարիք բնութեան, և ոչ ակամայ յանցանք, այլ կամաւոր մեղք. Ոսկ. ա. ՚ի. 19: *Ձակամայիցն ընդ կամաւորացն. Նոր. խե: * Չհարկաւորն՝ կամաւորն առնել. Սարգ. ևն: Իսկ Փիլ. ԿԿ. ծի՛. *Թէ պէտև ոչ ՚ի կամաւորէ սպանցի ». իմն՝ ՚ի կամեցողէ, ՚ի կամաւոր մարդասպանէ:

ԿԱՄԱՒՈՐ. ՚ի. } կամաւ. կամաւ-
ԿԱՄԱՒՈՐԱՐ. } որապէս. կամաւ-

կար. յօժարակամ. ոսկեղէն. իրաբերի իւր. *Ուրք հնազանդին քեզ կամաւոր: կամաւոր լեալ հեաի. Խոր. ի՛. 30. 79: *կամաւոր քեզ երկրպագեաց կոյսն. Ան. Բարյ: *Որ կամաւոր վասն մարդկան կրեցեր մարմնով զայս ամենայն. Շար: * Ապա ուրեմն կամաւորաբար է չարչարանքս, այլ ոչ ՚ի հարկէ: Ո՛չ ակամայ, այլ՝ կամաւորաբար կրեալց եմ զչարչարանս. Կիւրղ. վ: *կամաւորաբար մատուցանել կամ տալ, ընդունել, մեռանիլ յանձն առնուլ, կրել կիրս, երթալ զկնի. Յճ. ի՛: Նար: Խոսր: Մարգ: Շ. Ֆգի:

ԿԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԿԱՄԱՒՈՐ. Բեր. ԿԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ. *կամաւորական նուէր, կամ լքումն ընծրհին. ընդունելութիւն. կիրք. խաչ. Նար. ա. խե: Կանան: Ճ. Ա: Գնձ:

ԿԱՄԱՒՈՐԱՊԷՍ. Տ. ԿԱՄԱՒՈՐԱՒՈՐ. *կամաւորապէս կրել կամ յանձն առնուլ քերել. Յճ. ի՛. Էս: Շար: Շ. Ֆգի: *կամաւորապէս անձնամատն. Նար. իբ:

ԿԱՄԱՒՈՒԻՄ, եցայ. ի. Յօժարիլ. քերիլ կամաք. *Որ կամաւորել փութասցի, և յայլազգացն ցանկասցի մասնել, մի՛ հեղգասցի. Ճ. ի: *Որ զբարիսն կամաւորեալ գործեցեն. Ոսկ՚ի՛ր:

ԿԱՄԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. կամաւորն գոյ ներգործութիւն: Ըստ ԿԱՄԱՒՈՐՈՒԹԵՄԲ՝ իբր Տ. կամաւորաբար. կամաւ. ազատօրէն. յօժար կամաք. *կամաւորութիւք գալ ՚ի չարչարանս, կամ ՚ի խաչն. մեռանիլ և յառնել. Շար: Նար: Ան. ա: *Բանականի կամաւորութիւք մեղացելոյ. Ան. ի՛: *Ինքնիչխան կամ ինքնակամ կամաւորութիւն. Նար: Ե Ոսկ. գազ: * Յորդոր կամաւորութեամբն փափաքեր ժամանել. Փոքա: *Ոչ ոք պատրեաց զքեզ, այլ քոյին կամաւորութիւք եկիր առաջի այ (կրօնաւորիլ). Մաշտ:

ԿԱՄԵԼԻ, լեայ, լեաց. ա. Իբր կամ ցօղ. որպէս և ՀԿԱՄԵԼԻ. որպէս չկամեցօղ ըստ յն. ոճոյ, Βουλόμενος, μὴ βουλόμενος. *Ոչ բռնադատեմ զկամս չկամելեացն սխորժել զառաքինութիւնն. Ոսկ. ՚ի. գ. 27 :

ԿԱՄԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. կամելն. կամեցողութիւն. կամք. *Ամենահնարին (այ), որոյ կամելութեամն և հրամանի ամենայն գոյացաւրինք և անհնարինքն գիւրինք են և հնարաւորք. փոքա: *Ա յապէս ըստ կամելութեան ամն կրել զայսորիկ ՚ի մարմինն իւր. Խոսրովիկ:

ԿԱՄԵՆԱՄ, եցայ, եցոյ. Տ. ԿԱՄՈՒ. կամել, սակնել. *Թէ զայլ ոք ընտրել կամենայք: Ոքբան կամենայ ոք, ևն. Յհ. իե: Սարգ: ՃՃ: Վ՚ր՚ կդ: Յայսմա: (Իբր կամիցիմ, ցնս, ևն. կամ յօժարիլ. ոսկեւս ըստ ըլալ) :

ԿԱՄԵՅՈՂ, ի, աց. որ և ԿԱՄՈՂ. Որ կամի. ուզող. խնդրեալն. *Զի կամեցօղ ողորմութիւն է. Մ՚ի. ի՛. 18: *Բարեաց կամեցօղ է ած: կամեցօղ բարեաց՝ որ կամարար. Եսէի: Յհ: *Ա՛ւ ՚ի ընտրել ըզկամս կամեցողին: կամեցօղք այսպիսեացս. Յհ. իե: *Հաւատոհաւ ունի հեշտալի կամեցողս զընդհանուրս երկնաւ ազնս կենդանեաց. Պիտ:

ԿԱՄԵՅՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ԿԱՄԱԿԱՆ. Ունակ կամաց, և որ ինչ անկ է կամաց, կարողութիւն կամ ներգործութիւն կամելոյ. *Զքանականն, զկամեցողականն. Դիոն. ած: *Առաջին և գլխաւոր ներգործութիւն մարդոյ, զիմացողականն ասեմ, և կամեցողական: կամեցողական զնոյն զմի՛ն ուրն ուր քարոզել: Այսոքիկ կամեցողական-

նաւն որ ՚ի նորին մնարմինն՝ գործիւք. Գնէմ. Ռղի: *Զկամէն և զներգործէն. ասեմ զնոյն ինքն կամեցողական և ներգործողական զօրութիւն: կամք, այն՝ որ է կամեցողական զօրութիւն ընդունել. Դամասկ:

ԿԱՄԵՅՈՂԱՊԷՍ. ՚ի. Որպէս կամեցօղ. կամելով. կամաւ. *Արդ և սեաւոնն (յոյն՝ մարդկային) հոգի ըստ բնութեան ղչկամէն ունէր առ մահն. իսկ ըստ տնօրէնութիւն բանի՝ ամենևին կամեցողապէս և յարձակողաբար. Գնէմ. Ռղի:

ԿԱՄԵՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԱՄԵԼՈՒԹԻՒՆ. *(Նորոգութիւն մերոյ) կամեցողութին՝ աճութեանն միայնոյ. Ան. Բ: *Մի՛ կամեցողութիւն, մի՛ են կամք. Մանդ. ծ:

ԿԱՄԵՅՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ կամիլ. յօժարեցուցանել. հաւանեցուցանել. ոսկեղէն. *կամեցուցանէ բարեաւթիւն բան տխրական. Խոր. Բ. 68: * Ըստ օրինի փարիսեցւոյն զամբարտաւան կամս կամեցուցեալ իւր. Յհ. իե:

ԿԱՄ ԹԻ. Տ. ԿԱՄ. ը:

ԿԱՄԻՄ, միցայ, միաց, միցեալ, միցօղ կամ մղ, միլ. հ. Βουλομαι, Θέλω, ἐθέλω. Volo. իսկ՝ ոչ կամիմ, չկամիմ, οὐ θέλω, οὐκ ἐθέλω. Nolo, non vis. և ևս Δοκέω, εὐδοκέω. Complaceo, approbo. αἰρέω, eligo. ἀξιόω, dignor, ևն. որ և ԿԱՄԵՒԱԼ. կամիլ, կամելուլ, ոսկեղէն. խոնէնի. պ. ֆեսդիէն. Բերիլ կամաց յառարկայն, որ ըստ ինքեան է բարին. վարել կամաց ընդերգործութեի իւր. ցանկալ. յօժարիլ. ախորժել. հաճիլ. խորհել և ընտրել. և խնդրել. *կամին զիւսալաղութիւն: կամի զկենանս: Զպատուիրանն նորա նա կամի յոյժ: Զողորմութիւն կամիմ: Ոչ կամիմ զնահ ամ պարշտին: Ոչ կամեցաւ զօրհնութիւն: Որպէս կամեցար՝ և արարեր: Զօրս կամեր՝ հարկանիկր, զորս կամեր՝ սպանանիկր: Կամելով կամեր որ եղծանել զնոսա: Միեղէ կամելով կամիցիմ զնահ մեղաւորին: Կամիմ, արքեաց: Եղիցի քեզ՝ որպէս և կամիս: կամեաց որ փրկել զնս: կամիմք նչան ինչ տեսանել ՚ի քէն: Զինչ կամիս: Զինչ կամիք՝ զնի ալսորիկ ձեզ. ևն:

ԿԱՄՈՎ՝ ընդ. Ոճով ասի ՚ի մեզ, որպէս հաճիլ. յօժարիլ. *Ոչք կամին ընդ արդարութեի իմ. (յն. կամեցօղք զարդարութեի իմ:) Յրուեա զհեթանոսս ոչք կամին ընդ պատերազմ. (յն. կամեցողս զպատերազմ). Սղ. ՟ր. 31: ՚ի. 32: *կամի (չարն) ընդ մեր աստ մեծանալ, զի մի՛ անդ մեծանայցեմք. Ոսկ. ՚ի. ա. 13:

Իսկ ՚ի. ԻՀ. ֆ. 28. Ե 35. *Ա՛ն ինչ արեգական ընդ երկիր ծաւալել կամիր: Իբրև օրն հինգօրեայ չթաւթուց լուսաւոյալ կամեր ». իմն, ունէր, կամ հանդերձեալ էր. յն. ընդ ծաւալելն, ՚ի ծագելն :

ԿԱՄԼԵՄ, հցի. Ն. Բաւ անաստոյգ, որպէս ածել զմիջով. *Չարկի պատառն, զոր ՚ի՛ն կամլեաց ՚ի խաչին, որ արեամբ թացաւ. Ոսկ՚ի՛ր:

ԿԱՄՆ, մին, մունք, մանց. } *Ամաչք, ա-
ԿԱՄՆԱՍԱՅԼ, ի, իցդ. } մաչիս. Plaus-
որ և ԿԱՄ, ի, ացդ. } trum, currus, bublarium. ռամկ. ևս, կամ, կամ. ճառճառ. Այն է կառք կաճեցեալ, այսինքն Սայլ՝ որով կաստն զգորեան, է որ միով, և է որ կրկին անուաք. * Որպէս կամն զի ՚ի վերայ ցորենոյ անցանէ, այնպէս հրեշտակն՝ որ առակեալ է ՚ի կամն, կասու: Ոչ կամուն ածէ ՚ի վերայ, այլ գաւազան: Ընիւ գունդն է սայլի. և զողոցամէն այլ թարգմանքն սրաբերան ասեն. զոր սովոր են այնպէս առնել զկամն, և այնու կա-

սուլ զօրան. Գէ. ԵՒ : * Մինչդեռ կամա-
նամբ կասէր զյորեսանն, օձահար եղև.
Բռ. ոթէ. ԼԸ: *Ապօր կազմել, և լուծս
յօրինել, և սայլս և կամուխս (յն. մի
լատ), զօրանն կորել և կասուլ. Ոխ. Մ.
Ի. 27: *Զկանայս և զանկոխս հանէին ընդ
ցից սայլից, զկեսս՝ զօր ի ներքոյ կամացն
արկեալ կասուին. Բռ. Ծ. 24: *Կոխիցէ
ոք զկալ կամեսայլիւք : Զանիւ կամեսա-
սայլին : Խրոխ զանիւս նորս ողողաձև կամ-
նասայլից. ԵՒ. ԻԷ. 10: ԻԷ. 27: Իռ. 15:
*Ի մանրել զցօղունն կամեսայլիւն : Հատ
ցորենոյ ոչնչ ձեսաի ի կամեսայլէին.
Սարգ. ՌՒ. գ. ԾԷ: Շ. Ծոխ. Ի. 12: *Ի կալ
կամեսայլից անիւքն սղոցաձևք ղցորեանն
չկարեն. Ոխ. Մ. ՌՒ. 11 :

ԿԱՄՈՂ, ի, ացս. Տ. ԿԱՄԾՈՂ. *Որ
գնոցն է, կամողացն է : Մի ոք կալծեսցէ,
եթէ ամենայն կամողի սեւմանի նա. Սրգ.
յն. ՌՒ. Ե Ի: *Երանուեթէս բան՝ ոչ ոմանց ի
մարդկանէ է, և ոմանց ոչ, այլ ամենայն
կամողաց զնա. Շ. Ծոխ: *Անչնորհ և անհամ
ոչ վայելէ զպարեսպաշուրեթիւն կամողաց.
Մէին. զԼ: * կամօղաց, և ոչ կամօլաց.
և զոչ կամօղսն սատակեսցէ. Ոխ. ՌՒ. Կոր :

ԿԱՄՈՎԻՆ. Տ. Լինի և ԿԱՄՈՎԻ. որ-
պէս թէ կամաւն, կամաւ. կամաւորա-
պէս. ինքնակամ. *Սպանանեալով զնս կա-
մովին, և նենդեալով անձամբ անձին. Ցն
սրբ : *Ես յոտ յօժար և կամովին, զի
բարուրեթեց պատասխեսցին. Շ. Էզէս : *Ես
միշտ կենդանին՝ մեռեալ կամովին : Ես
իմ կամովին՝ վասն իմ հաւատոյն՝ փոխան
քրիս մեռանել կամիմ : Որպէս հօտ յա-
ղին՝ այնպէս գիմեցին ի մահ կամովին. Գնդ :
*Մեծ մարդասիրի՝ չարժեալ կամովէ՝ ի
գործս բարի. Գնդ :

ԿԱՄՈՒՐՋ մրջ, ջաց. գրի և կամուրջի՝
ջաց. և ուշ ռմկ. ԿԱՄՈՒՐՃ, ԿԱՐՄՈՒՆՋ.
գ. Գէփսք. Pons. διαβάθρα, transitus, sca-
la. Կամար կաղմեալ՝ ի վերայ ջուրց՝ առ
անցանելոյ ցամաքաւս. անցարան. ԽԷփէր-
ֆէրէր. յն. ԶՀՓԷրս. եբր. գԻՐ. ապ. ՓԻՒս.
*Ակիից կամուրջ : Նիզակ՝ իբրև զփոյտ
կամրջի (յն. անցից). Ես ՀԷ. 25: Ի. Ի.Գփ.
ԻՀ. 21: *Ի վերայ գետոց Ջանապարհորդ-
գումեթիւնք, այսինքն կամուրջ. Խոր. Ի.
56: *Հրամայեաց զլար կամուրջսն կորել
Աջիր. Ի. Յ: *Խանդալի կամուրջ. քանզի
ի մահուանէ ի կնանս զմարդիկ ածեալ
անցուցեր. Ան. Բոչիչ: * կամրջի նմանեե-
ցուցանէ. զի որպէս կամուրջ արկեալ ի
վերայ յորմանաց գետոյ՝ անցարան գոլ
ամենայն ուղևորաց. Շ. Բոչիչ: *կամուրջ
կենդանութեան. կամ կենցաղոյս. խախաե-
ցեալ. ցանկալի. Նար : *Զառաս նշանա-
կութեթ գողացեալ քահանայութեթն՝ իբրև
կամուրջ իմն առ ի կորուստն յարմարա-
դոյն. Մագ. ա: *Զաշակերտսն կամուրջ
դործեալ՝ և ի վերայ շրջէր. Ոխ. Մ. Ի. 8:
*Մի լեցի շրեթուելք քո կամուրջ բանից ոս
նայնութեթ. Եփր. պհ:

ԿԱՄՐՋԱԽԵԼԻ. լեց կամ լաց. գ.
Խեղք կամրջի. այսինքն գլուխ կամ մուտ
կամրջաց. * Եկին ի կամրջախեելս գետոյն. և
կամուրջն չարժեցաւ ի հիմանէն. ՃՃ:

ԿԱՄՐՋԵՄ, եցի, եալ. ն. Գէփսրօա.
Ponte jungo, pontem impono. կամուրջ
կազմել. ի ձև կամրջի գործել. կամրջաւ
պատել. *Հասանէր ի գետն արտածանի. և
զնա կամրջեալ կամարօք, հրամայեաց զօ-
լսացն անցանել. Պամ. ոզԼԷս :

ԿԱՄՓՍԱԿ, ի, ացս. գ. Բառ. յն. գամֆ-
ωάχη, կամ գաֆωάχη. Καμψακης, καμψά-
κης. Vas (olearium). գրի և ԿԱՄՍԱԿ. ԿԱՓ.
ՍԱԿ. (լԽ. և Կաբտս. Թ. գապ.) Ամանի,
անօթ, սափոր, մանաւանդ իւղոյ. որ և
ՍՐՈՒԱԿ ասի. *Սակաւ մի իւղ ի կամփ-
սակի : Կամփսակ իւղոյ. Ք. ԼԳ.ԽԷ.12=16:
*Կափսակ այրևոյն, զօր հայն սրուակ ասէ,
Ք քահետասց չափ. որպէս սափորն մանա-
նայի. ՃԷր. ԼՀ: *Ի կափսակս անփոփեէ.
Սարկ. գամար :

ԿԱՄՔ, մաց, մաք. գ. Θέλημα, Θέ-
λησις. Voluntas. εὐδοκία, placitum, be-
neplacitum. αἵρεσις, electio, proposi-
tum. διαθεσις, dispositio, adfectus.
ուանս. գամա. իսկ արս. գեամ, է կամք, և
քիմք. Բանական յօժարութեթն. կարո-
ղութեթ անձնիշխան և ազատ ընտրութեան.
Հաճութեթ. Հաւանութեթ. Հակումն. ա-
խորժ սրտի. Հաճոյք. խնդիրք. կամեցո-
ղութեթ, և կամեցեալն. Կամ, Ն ասելիք.
ՀԷծծիլ, Ժաբան, իրաքն, րիղա. եբր.
բածծ, ԽՀՔծ. իբր գՀՔ, և հավԷս. *Ցօրհնեա
տէառն են կամք նորա : Կեամք են ի կա-
մաց նորա : Տէր ի կամս քո (այսինքն կա-
մաք կամ ի կամիդ քո) եռուր գեղոյ իմոյ
կօրութեթ : Արնեալ զկամս քո ՃՃ իմ կամե-
ցայ : Զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ
ՃՐ : Առնէր ըստ կամաց իւրոց : Արասցէ
ըստ կամս իւր : Զկամն շրթանց նորա ոչ
արգելէր ի նմանէ : Ընդ կամն քերանոյ իմոյ
հաճեաց ՃՐ : Ամենայն կամաք խնդրեցին
զնա : կամաքն ՃՅ : կամաք իմովք կամ իւ-
րովք. (յն. կամաւորապես) Անձրև կա-
մաց (այսինքն յօժարակամ): Եղիցեք գուք
ինձ երկիր կամաց ՃՐ այսինքն կամեցեալ,
ցանկալի. ևն : *Են կամք առաջինն, և են
կամք երկրորդ. առաջինն է հաճոութեթ, և
երկրորդն՝ պատճառ. Սարգ. յն. Ք : *Ի
կամին ապաստան առնէ. զի կամքն իշխա-
նութեթ և կարողութեթ է նշանակ. Բրս. Տրն: *Ոչ
եթէ նմա լինչ կամս արար, այլ ևն. Եփր. հա-
ֆաբ: *Ան իւր ենթային կամացն լրումն յարմա-
րեր զմարդկային կամացն յարթահուեմն. Խոս-
րովի: *Ոմն զհոգւոյ կամս ասէ կատարել,
և ոմն զմարմնոյ. Խոր: *Զկամս մասց իւ-
րոց. Եղիշ. ՃՐ: *Զամենայն կամս ցանկութ-
թեթ ցկայսրութեթն : Զանձինս իւրեանց ե-
տուն ի կամս չարչրութեթ. ՑՀՃ. Լ: *Զօր-
կորսուելթեթ կամս առնել. Կանն: *Պարա-
պեսցի ի կամս օրինացն : Ըստ կամաց օրի-
նացն : Հաստատել զկամն բանիս. ԼՀԲ. ծգ.
Ն պարգ : *Ցայնժամ գնաց վաղվաղակի ի
կամս կամաց իւրոց. Եփր. ԼԳ: *Ո՛չ մեծու-
թեթն՝ երկնից առնէ լինի, և ոչ աղքատու-
թեթն՝ գետնեան. այլ երկոցունց կամքն (ըն-
տրութ կամ յօժարութ) բարիք և չարք
զկամն ուղղեսցաք. Ոխ. էիԼիպ :

ԿԱՄԱՒ. Տես ի վեր՝ որպէս Տ. Բայց
վարի և իբրև անուն, այսինքն կամք. *Հնար
վանդեցան ոչ իւրեանց կամս. Հռ.Ճ. 20:
*Որ եկիր կամս հօր : Որ կամաւ հօր և
հոգւոյն : Խոնարհեալ զո կամաւ. Շար :
*Որ գու զոյն կամաւ համբերեցեր. Պգրգ:
*Զի մի՛ կամով, և ոչ ակամայ մեղանչեցեն.
Ոխ. Ես:

ԸՍՏ ԿԱՄԻ. Որպէս՝ Ըստ կամաց, ըստ
կամս. ըստ հաճոյս. ըստ հաճութեթ. ու-
ղղիւն պես. Իոնէպէյի ևիպի, էՀՓԻՆԷ. *Ցիւրն
դրեաց զինչսէսս ըստ կամի : Ըստ կամի
պարգևեն և նոցա : Զիւր ընթացիցն տեն-
չեաս կատարեսցէ ըստ կամի : Ըստ կամի
ապրեցուսցէ զկրակն. Փարպ : *Կէին հեշտա-
լիր խաղաղակեացն ըստ կամի ախորժակաց.
Աբիր. ՃՐ. 12 :

Այլ անտեղի է ասել, *Ըմբռնեալք
յախարին՝ յանձնիչեան կամին. Գնդ :

Ի ԿԱՄԱՑ. իբր Տ. կամաք. կամաւ. ըն-
տրութ կամաց. ասէր. *Կատարեցին
զանիրաւութեթ ի կամաց իւրեանց. Ծն.ԽԷ.
5: *Ոչ ի կամաց մարմնոյ, և ոչ ի կամաց
առն, այլ յայ ծնան. Յհ. ՃՐ. 13: *Անձնա-
տուրք եղեն ի կամաց, և ոչ ի քանութեթ.
Խոր. Ք. 35: *Ոչք ի կամաց երեթային ընդ
նմա, և ոչ քանութեթ. Մեսր. երէց : *Ի կա-
մաց է առաքինութեթ, և ոչ ի հարկէ. Ոխ.
ՂՒ: * Նոքա ի հարկէ կապեալ են, և սոքա
ի կամաց. Ոխ. Ես: *Առ համապատիւան ի
կամաց է հնազանդութեթն, և ոչ ի հարկէ.
Սարգ. ՃՐ. պ. Ք:

ԵՈՉ ԿԱՄԱՑ. Տ. Ակամայ. ընդդէմ կա-
մաց. լռակէլով. զօռասլա. *Մինչև յոչ կա-
մաց երդնուլ: Ցոչ կամաց երեթայ առ շա-
պուհ. Խոր. Ք. 70: Ք. 34: Իակ *կենասա ի-
րութեթ երեթալ զոգին, և ոչ յակամայ կա-
մաց արձակեաց զնա ՃՃ. իսկ սառնասաքար,
կամաւ, կամաւորապար արձակեաց. ԿուծՔ:

ԿԱՄՕՒ. ռմկ. ոՀռվ. որպէս Գիտութեթ,
խորհրդով. Տախտաս, գասգէն. *Զարուեթէ
կամք զբանն իւր մոռանայ, և չարխրժէ
յիչել զայ յառաչն ասաց. Վահան. յոԲ:

ԿԱՄ Ի, ԻՐ, ԵՂԵՒ. } Էիմպ. Δοκέω,
ԿԱՄԱ ԵՒՆ, ԻՒՆ, ԼՒՆ. } δοκεῖ, ἤδοξε, συν-
ευδοκεῖ, βουλομαι. Censeo, videor, vi-
sum est, placet, volo. Հաճոյ կամ բար-
ւոք Թուի. լաւ համարել. կամիլ. հաճիլ.
*Ցիչէցուցանել ձեզ այսուհետև կամ է
ինձ : Եւ նմա կամ իցէ ընակել ընդ նմա :
կամ եղև և ինձ կարգաւ գործ քեզ: Որոց
զնարդ և կամ եղև անձանց իւրեանց, բե-
րելն նուէրս ՃՐ: Եթէ կամք իցեն աղքայի:
Եթէ կամք իցեն քեզ: Գրեցէք, որպէս
կամք իցեն ձեզ: Իբրև կամք եղեն ՃՅ. և ևն:
*Կամ է ինձ գնալ, Թէ ընդհէր սիրի ախտն՝
ախտ եղով. պատիրն տեսակաւ ևն. Ան.
հց. իմ: *կամ եղև նմա ասել. Իփն : *Ա-
Թենացւոց Թագաւորէ աղկսիոն ամս ՃՐ.
յետ սորա կամ եղև՝ պետութեթն առ ունա-
մեայ լինել. Ես. փր. ՃՐ: *կամ եղև գի-
տել սորա (սմա): Ցորքան կամք իցեն խոս-
զել ուսիք. Խոր. ՃՐ. 7. Ն 4: *Որպէս
կամք են ասել իմոյ բանի. Աճոփ: Ն Խոր.
ևն : *կամք էին նմա երեթալ. Շ. Ծոխ :

ԿԱՑ, ի կայի, զկայ. } գ. Στάσις. Sta-
ԿԱՑՔ, յեց, յիւք. } tio, situs, sta-
tus, locus. ἀνάπαυσις, quies, ևն. որ և
կայուի. կայուիս. կացուեթի. կացուիս.
կալն ուրեք, և կայանն հաստատուն. ոտն.
կռիս. ոտնկայ. գիրք. գադարք. գադա-
րուիս. հաստատուեթի. տեղի. կարգ. վի-
ճակ. ևենալը, ևենալս կամ ևեցած փեղը. ևե-
ցոածք, կացք. փոբրօգ, փոբրմօք, գբլամ.
գայիմ օլմօք, էէր էօրթ, հալ եվվալ. *Ոչ
լինիցի կայ Թաղից ոտից քոց : Կայ ի կայի
քում՝ կայնն ալեգայն և լուսին ի կայի
իւրեանց : Զկայս հանգաստեան քո գիտեմ.
Օր. ԻԷ. 65: Դան. ք. 11: Յէս. ք. 13: Ես.
ԼԷ. 28: *Ոչ ուրեք եղև կայ և հաստատու-
Թեթ : Ոչ ուներ զկայ ոտից. Եզնիկ: Աբիր:
*Երկուք ոտիւք անվճար անհատ զկայ
հաստատելով: Զաղտաւոր չէինչ զկայս յա-
ռաջագոյն ասաց. Նիս. կոմ: *Կայցես
յուրիշ կայի : Բառնալ զկայ կենաց նորա
(այսինքն զհաստատուեթի հացի). Ոխ. Մ. ՃՐ.
11: Ես. պհմ. Ք. 6: * Ոչ ուներ քնաւ
զկայ ի ժամանակս կենացս, այլ ԱՀՆԹացս
եմք հանապազ: Զկայ առեալ մեռանն ա-
նուշահոտ յարժանաւոր անօթն՝ եղից զաստ-
փանիոս շնորհիւ և զօրաւորեթի. ԼՀ. ոչ:
*Այլ աստանօր զկայ առցէ բանս. Լսող.
Իռ : *Քան զկայ կենաց կենցաղոյս կար-
ծեաց: Գերագոյնքն կայից : Ի բարձրու-
Թենն կայից : Ի կայից իւրոց խլեցաս : Ցեր-

կուց կայից (ոսկից)։ Մտացս կայից։ Կայից կանոնացդ։ Ի կայս և 'ի կոյս կուլմանցն յունաց։ Նոբ։ *Աս գերագոյն կայինն հոյլս աղաղակելով գոչէին, բացէք դրունս. Նոբ. փաղ։ *Ձիք ծոցս կայք եռեղակաք. Վէպօր. ՟։ *կայր ասէ յՅ. Նշանակէ զՏէզ և զիսնարհ կայս, զզուարթ գՅասաատուն տնասակ մարմնոյն 'ի վարդապետուէն. Ոսկ. յհ. Ը. 4։ *կայք է ամենայնի, և շարժուլճ. Դիմ։ *Որպէս շարժուլին աս կայսն, այսպէս ջուր աս երկիր. Նիւս. էն։ * Ակրտէ զնոսս բարւոք և պինդ կայուք. Դիմ։ *Զհաճոյ կայիք (այսինքն կալով) Թռչէին շուրջ զնովսա. Մոփս։ *կայիք շարժէք, և շարժիւք կայ մնայ. կայիք Թռչին, և կառուցմամբ ընթանան. Պիսիդ։ *Եկայց ասէ աստղն, զի կայուքն ցուցցէ զՅաստուածդին ծնունդն. Ճ. Գ։

ԿԱՑԿ. ա. Կայունք. որ կան։ * Մինչև ցերեկ ոչ հարկանիցեմք քուռն զկայիցն և զմնացեցն. Ոսկ. ՟էրկդ. ծ։ 'Նախախնամօղ կայից, և հաստատուլճի եղելոցն. Լմբ. հանգ։

ԿԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Στάσιμος. Stativus, stabilis, constans, firmus. Կայուն. հաստատուն. և Որ ինչ վնաս յոտին կալով. փեղք ՟էղօք, ՟էղած. *կարկառն ջրուական է, և բլուրն՝ կայական. Վ.դդ. ծն։ *Տալից, երգոց, չափականաց, կայականաց, պարաւորաց։։ այսինքն երգոց որ նուագին կալով առ ետուր առանց պարելոյ. փիլ. փեսական։

ԿՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Կայունութիլճ. կայք. վիճակ. *Ցայլ այլկ (այսինքն փոփոխական) է նոցա կայականութիլճունն. Վ.դդ. ոչ։

ԿԱՑԱՆ, ի, ից. գ. որ և ԿՑԵՑԱՆ. Ի նը գիրս վարի անխափր որպէս կայք, և կայարան. հաստատուն կալն, հաստատուելճի, կարգ, դիզբանք. և Տեղի հաստատուն. Στάσις. Statio. Θέσις. Situs. διαιτα, mora, ἕδος. ՟էնալ, ե ՟էնալու փեղ։ *կայան ոտից ոտն մերոյ։ կանգնեցեն ըզտունն ոտն 'ի կայանի իւրում՝ կացին 'ի կայանի իւրեանց. ՟։ հե. ՟էզ. 2։ Ը. հե. ՟էզ. 13։ ղ. 16։ *կայանս անհանոյն անհանոցս։։ յն. մտուր. խորշ. Ը. հե. ՟Ը. 28։ *Եգ նմա կայանս զատապարս ։։ յն. բնակուելճ կամ գեգերանք. ընթացք կենաց. Ցոբ. ՟Ա. 6։

Ցայլ գիրս հասարակօրէն՝ որպէս կայսբան. օթևան. վայր. բնակարան. դիրք. դադարք, տեղի. կողմն. *կայանք աստեղաց. վէպօր. ՟։ *Վերին, կամ ՃՀմարտիչն կայանից. ՑՃԽ։Սոփ։ *Ի ստոյգնոցն գերագոյնէն կայանս. Շար։ * Ընկէց (զարուսեական) 'ի դաստ կայանէն. Խոր։ *Ցիւրաքանչիւր գաստ և 'ի կայանս. Լմբ։ *Հեռաբնակ կայսնիւք զատանել. Պիս։ *Ի կայանս նորոգն դասմատոյ. Նար. Խղ։

Եւ երբեմն որպէս կայք. կայուն. դադարումն. *Բնութիլճ է սնեցուն իւրաքանչիւրը գոլոյ շարժման և կայանի. (ըստ այլ Թարգ. և հանդարտելոյ.) Դամաս։ *Ամենայն ինչ ծնունդ է շարժման և կայանի. Վ.դդ. ծն։ *Լցուցիչ է բոլորից, և պատճառ շարժման և կայանի. Նլ. Եփէ։ * Իւրաքանչիւրը շարժմանց և կայանիցն. Նիւս. կամ։

Մերթ և իբր կայուն, եթէ չէիցէ այսպէս գրելի. *Իմացեալ զկայանն և զփոփոխելոն. Խոր. Ե. յ։ *Զգեան զպերազոսրն, և զկայուն և զկայանն պարզեսցէ. Ագաթ։

ԿԱՑԱՆԱՄ. ացայ. ե. Ἵσταμαι. Sto, consisto. Կայս ունել. անշարժ զկայ առնուլ. կալ. վերեռելլ. Հաստատիլ. գադարել. փարթագ, ՟ին օլմագ. *կայանան և զտեղն առնուն և մնան. փիլ. այլաբ։ *Ի շարժմանէ Թարթել ասան մի չկայանամ. Շ. ի՛ էղ։։ *Որպէս խաւսար ոչ ունի կայս. նալ մերձ անտառըր լուսոյ. Շ. ա՛ինոյն ՟էր։ *Խորանին սրբուլճե, ուր սերգանն ան կայսնայ. Նոբ. էրգ։ * Օգ ծանր գոլով քան զհուր, 'ի ներքոյ հրոյն կայացաս. Վ.դդ. ծն։ * Աւեր զինուլճի ծրնունդ շարժման՝ որք կայանան։ Ի լսատորին կոյս կայացեալ հող ծանրական. Երզն. ոք. էրն։ (իսկ Վ.դ կդ. փղ. * Որ քամահէ զընչիլճ, անտրտում կայանայ։։ պիտի ըլ ՟Ձմ. կայ մնայ։)

ԿԱՑԱՆԱՆԱԼ. Նոյն ընդ վ. որ և ասի ԿՑԵՑՈՐԱՆԱԼ. Զկայ առնուլ մնդորակաց 'ի գառնալն ընդ նոյն վայր։ *Լուսաբերն կայանանայ, յորժամ 'ի հեւսելճալ սրեգականն բացակայանայցէ մասուն իւր. Շիր։

ԿԱՑԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որ ունի կայան հաստատուած. կայուն. անշարժ. *(Ոմանք յարարածոց՝) կայանաւորք են. Եղիզ. յե։ *(Երկինք են) կայանաւոր սահմանք. Ագաթ։

ԿԱՑԱՆԱՒՈՐԻՄ, հցայ. յ. Կայանալ. կայանանալ. * Իբրև զվէմ անշարժելի 'ի յափն ծովու. ... անյողդողդ կայանաւորեալ. Սիոն. լմբ։

ԿԱՑԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. կայանալն. կայք. կալ մնալն. *կայանուլճե ըղձասցի և հաստատուլճե՝ պինդ և անշարժ մնալ. փիլ. իմաստ։

ԿԱՑԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Տեղի կալոյ, կայան. վայր. *Վերինաբնակ կայարան վերինն եՀվ. Անան. Նիւս։ *Իւրայս կայարան կենաց. Նոբ. հե։ *Կենդանակերպ ... որք են եօթնից մոլորակացըն կայարան. Շ. ի՛ էղ։։ *Բացաւ կայարան չերմին՝ գիր դերեզմանին. Գնձ։

Իսկ ՃՃ. 'ի վեր իալիսփբ. *Տեղիք կայարանացն են 'ի ներքոյ հաստատուլճեանց. որպէս ռամկականն կայանք մոլար կարծեաց հազարամեայց։

ԿԱՑԱՒՈՐԱՆԱԼ. տ. ԿԱՑԱՆԱՆԱԼ. *Հրատին աստղն հորիզոնապես շարժի, յորժամ կայաւորանալ կամիցի. Շիր։

ԿԱՑԵՍԱՆ, ենի, ից. Στάσις, Θέσις. Statio, situs. տ. ԿԱՑԱՆ, ըստ ամենայն առաման. *կայեսան բնակուելճ։ Զտունս և զըզկայեսանս ուխտականացն. Ցհ. լՀ։ *Ի տին 'ի սի կայեսանս առաքինեացն. Ագաթ։ *Ցանպատում կայեսանն։ Ցիւրաքանչիւրը կայենից (օթևանաց երկնից). ՑՃԽ. Ը.Ե ծԷ։ *Պարապեաց զնա սեղոյն իսկ կայենիւք (կամ կայեսեք). Ոսկ Նս։ * Վերինք 'ի կայեսնից իւրեանց. Ճղ։ *(Եղիսա) 'ի ցնծալի կայեսանն՝ օգագնաց լինելով ամբարեցաւ. Պիփ. ուր և դրախտն կոչի կայեսանք ադամայ։ *Ի նորա կայեսանն ժամանել. Լմբ. ասէ։ *Կազմեալ զկանգատարանն սըշն՝ պատուեցին զլարկեշտ մարմինն բոլ սրժանի կայեսնից Ճշմարտին։։ այսինքն դրից կամ կալոյ 'ի չիւսի. Փարպ։ *Կայեսանն՝ զոր արդէն իսկ կայցես չետ մկրտութեանն առալչի մեծի բեմին (սրբուլճե), անաի փառացն և նախատիպ. Ագաթ. հերթ։

ԿԱՑԹ, ի, ից. գ. Γομὸρ, μέδιμνος. Gomer, medimnus, modius. Իբրև սրմատ կՀելոյ՝ է կՀոց. քՀոց. կեսլեթ. կողով խաղողոյ, չամչի, կամ ողկոյղ նոցին. չափ սրտեղաց. գրիւ. քոռ. արդու. գումար. մոդ. փՀՓէ. եբր. խոմէր. *Հինգ սրգու փոխնոյ, և կայեր մի չամչէ. ա. Ե.գ. ԻԷ. 18։ *Միով սեւրմամբ՝ որ 'ի կայեին կայ։ Զմի ցորեան կամ զգաբի, որ 'ի լսուելճեան կայեին գոյի. Նիւս. կամ։ * Ձխատոր սռեակ եկեր կայեին, և խելագարեալ կուցասաւ. Մխ. սաղ։

ԿԱՑԹԱ. Թից. գ. Κρότος. Crepitus, plausus. Իսկ նոյն ընդ ձայնիս ՃայեԹիւն, կամ Ցայտիւն, և արտաս կայեելոյ, և ԲախտուՀն ոտից յատատանելն ուրախուելճե. գոփիւն. և Շաչիւն չաւաչիւն. փըրփըչք, ԻՀէրէսփ. *Որ կայես հարկանիէք ընգգեմ պինգաց. Ամվս. Ը. 5։ *Կաքաւս կայեից. Նոբ. ԻՀ. Ն ը։ * Ես կամ ձեռաց կայերս ծափին. Գր. փղ. ԷՀՀ։ Իակ Ոսկ. ՟. Ճ. 28. յորմէ և Բրս. ՟էն։ *Եմուտ սատանայ 'ի յուգս, զի նախ կայես եՀար նմա, և սկսաս մեզմով պատի առնուլ ։։ յն. διακωδωνίσας, իբր բառիճս չարժեալ մեզմով առ 'ի փորձել։

ԿԱՑԹԱՆԵԼ. է. կայեել կամ կայես Հանել. ոստնուլ, ցայտել չառաչմամբ. ցոՒիել. *Ալբիւրք որպես յերակաց 'ի վեր կայեթանել կայլակէն (լաս ևս՝ կայեթանեալ կայլակն). Եփէ. սղ։

ԿԱՑԹԵՄ, եցի. է. Κροτέω, ἐπικροτέω. Applaudo, complaudo, concrepito. Կայես հարկանել. քաբախել զձեռս և զոտս. գոփել ոտիւք. ոստոստել ուրախուելճե. և Ծափել. չաչել չառաչել. լծ. և Կայտալ. խայտալ. ցաՒիել, ցաՒիփել, ծափ զարնել. փըրփըչք, ԻՀէրէսփ. *կայեէք և խնգայ. Աթան. ծէ. 18։ *կայեեցեր գոս ձեռամբ քով, և տոփեեցեր ոտամբ քով. Եփէ. էէ. 6։ իակ անդ՝ ՟։ 17։ *Ծափս Հարիջ և կայեեցից ։։ յն. բաբախեսցից ձեռն ընդ ձեռն իմ։ * կայեեցէք ձեռաք։ կայեեաց ձեռաք. Աթան. ծն։ Ես. յհ. Ճ։ *կայեել, և Հնչիւնս Հանել. Ոսկ. ՟. ա. 17։ *Ցնծուելճն կայեէին պարելով. Պիփ։ * Ի ուրախուճն կայեելոյ կաքաւմանն ոաին. Նոբ. Խղ։ *կայեեր կաքաւեր Թմբկահարիկ աղջիկն. Տաղ։ *կայեեաց 'ի մէջ պատերազմին. Գր. փղ. էէՀ։

ԿԱՑԹԻՒՆ. և ԿԱՑԹՈՒՄՆ, Թման, մանց. գ. Κρότος. Crepitus, strepitus, plausus, qui fit manu, pedibus, remis, etc. կայեք. կայեելն. ձայեիւն, ցայտիւն. բաբախիւն ձեռաց կամ ոտից, ևն. գոփիւն. ծափք. *Ցարդանք, և կայեիւնք և գոփիւնք. Ոսկ. ՟. ա. 17։ *Սաստիկ եղեալ լինի 'ի շարժմանէն կայեիւնք։ կայեումն յամենեցունց իբրև 'ի միասին ինդուելճե։ Ի բանին կայեմանէ դեպ է պատառել մասին ոչնմ ամպոյն. Փիլ. լիս. և փեսական. և էէ. Ճ. 48։ *Բագնաքն հրուիլ և աղբերքն ահագին խնին աեսիլ և փայլումն, և Թընդմանիս և կայեմանիս գործելին. Խոր. պփ. հոԽս։ * Եւ ոչ կուրեսայն հնչմունք, կայեմունք, և կաքաւն զինուք զնչ լսոյն զձայնն Թաքուցանելով. Աթան. 'ի ծն։ *Հնչմունք և կայեմունք և կաքաւք զինուց նոցա և վահանաց հնչեցուցանելին զերեսս երկրին. ՑՀ. ԽԲ։

ԿԱՑԹՈՏ, ի, աց. ա. Սոեպ կայեօղ. ոստոստօղ. խայտացօղ. *Որ Թք եղանց և զաւակք եղբերուաց երագ ոտք և կայեոսք՝ վազիւք առաքինուելճե. Նոբ. յովէտ։

ԿԱՑԹՈՒՄՆ. տ. ԿԱՑԹԻՒՆ։

ԿԱՑԼԱԿ, ի, աց. գ. Θρόμβος. Gutta, stilla, grumus sanguinis concretae. (որպէս Թէ կաԹլակ.) կաԹիլ. չնՀ. կամ. փոչի, գաՒրէ. *Իբրև զկայլակս արեան ոլոռն ոլոռն. Ղյ. իէ. 44։ *Ոլոռնաձև կայլակ վիմանն. Շիր։ *կայլակք արեան որգաւոյդ սիրելոյ։ կոզից քոց կայլակք։ կայլակ կոզիգ։ Ոմն՝ և կայլակք իւր. Նոբ։ * Հրաչխատն կայլակք կուհահս հիւրից. Անան. էՀէղ։ *Ոչ հակեր 'ի մարմին նորա կայլակք եւանդան տապակին. Ճ. Ւ։

ԿԱՑԼԱԿԱՀՈՍ. ա. Որ հոսէ զկայլակս, կամ հոսի որպէս կայլակ. *Ի կայլակահոս աղբերէ կոլից նորա. Երզն. լոս.

ԿԱՑԼԱԿԱՆԱՄ, ացայ. } Σταλάω, καταστάζω.
ԿԱՑԼԱԿԵՄ, եցի. ե
ԿԱՑԼԱԿՆԱՆԱՄ, ացայ. Stillo, destillo. Բղխել, հոսել լուրև զկայլակս. Ծոբրել. Թորթորիլ. ցայտել. յորդել. վաչէ ցոնիել արոտի, ջրի, ևն. ագմագ, սըղմագ. *Աղբերաց արեան և ջրոյ կայլակացեալ. Մխ.որդ. խս: *Ի հատանել հերայն՝ չլինա արեան կայլակացեալ հոսի. Մագ. ծա: *Աճաբան ասէ, եվ ջուր ի կողէն քո՛ի, դի ցուցցէ՝ թէ մեռեալէ. կայլակեաց արիւն, զի ցուցցէ՝ թէ կենդանի է. Տծակ: *Ազ բիւրք որպէս յերակաց ի վեր կայլակեն. Եզիէ. սղ: *Մատուռակեա զարեան քո վտուկ՝ անմեղ կայլակեալ. Լմբ. սղ: *Վտակք կրկնակի աղբեր կայլակնացեալ հրաշիւք. Երզն. Տաղ:

ԿԱՑԼԱԿՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ կայլականալ. բղխեցուցանել. * Գաբրագոյն ևս գեր զոր ի մեռելին զդառնահոտան ջրոցն ծորումն կայլակնացուցեալ բղխեա զանոյշ և զքաղցրահամ արբուման. Անան. նիեղ:

ԿԱՑԼԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. կայլականալն. բղխումն. *Կենդանի կայլակման աբեան կենարարին. Անան. նիեղ: *Ալբերց կայլակումունք. Նար. կը:

ԿԱՑԾ. բ. եց. գ. Σπινθήρ, ἀνθρακὶς. Scintilla, pruna, ևն. (չծ. կիզուլ. գաղալ. և Թ. ɛէօվ.) Մանրիկ հրոյ փայլունն և գիւրաշէջ, որ ծնայ ի մէջ աճիւնացեալ կրակի, և որ ոստնու ի կրակէ կամ ի ձրագ. գէ. որ և ԿԱՑԾԱԿՆ ասի, և ՀԱՆԾ. Հայծ, Հածծ, պեծ. (որ և բեզիկ ըստ եբր.) գէվէլ ՃՀՄ, գէղէզՔԻՄ, ɛէօվ ՈՒԷՆ, գօր. *Նչոյլ և կայծ լինչ ածային շնորհացն. Բրս. նիւ: *Ջվէարդն հանին, և կայծիւք խարշատեցին. Ճ. Ա:

ԿՑԾ. կայծագոյն կամ հրագոյն ակն պատուական. *Ազձրաչ. Carbunculus· որ ի ՝ձե գիրս Թարգմանի կարկեհան, կամ Սուտակ. *Սուտակն կարկեհանն է. և յայսկանցն գիրքն կայծ ասի. Վրդն. ծն: *Կայծն կոչի սուտակ, նման է կրակի կայծի. Տծնակ: *Կարկեհանն կայծ կոչի, որ է հրագոյն. Նէ. եվէի: *Ջարպազիոնն ընդ յասպիսի՝ յեռեալ ընդ կայծըն մեծագին. Գր. փղ նէ: *Կայծ և տպազիոն նոր ահարտնի: Բիւրեղ պատուելի, տպազ սարդի, կայծ արփագունի. Գնչ: *Ընտրեալ նմա ձիր զկայծն ատրուտի ի յականց պատուականէ. Մագ. ի. որ և ինչ. կայծի ասէ: Նոյն համարի ընդ Պղնձագոյն ակն՝ ըստ Լմբ. յոյս. *Երորդն՝ պղնձագոյն. այս քարս (սովին անուանմբ) ի քահանայական բանակն ոչ էր, այլ՝ կայծ, որ աստ (ի գիրս յայտնուէ) ոչ եգաս, բայց կարծեմ թէ զայս անուանեցին աքէն կայծ ոյ:

ԿԱՑԾԱԽԱՒՆ. ա. } Խառն ընդ կայծա-
ԿԱՑԾԱԿԱԽԱՒՆ. } կամ ընդ կայծա-
կունս հրոյ. *Իբր գերիս աւուրս ի կայծախառն մոխրին, և ոչ մեռաւ. Հ. նիւիի: *Հնոցի մոխրով կայծախառն մածուցին: Հալեալ ձիւթ՝ կայծակախառն մածուցին. Ճ. Դ:

ԿԱՑԾԱԿԱՆԱԼ, ացեալ. է. Հրանալ. չանթանալ. լոյս դառնալ կամ կթրիլ. ասէ ɛէօվ ՈՒԷՆ.

ԿԱՑԾԱԿԱՆԱՒ, ացեալ. է. Հրանալ. չանթանալ. լոյս դառնալ կամ կթրիլ. ասէ ɛէօվ ՈՒԷՆ. *Աստրակի կայծակացեալ հրագիմանան կարմրութիւ. Մագ. ծէ:

ԿԱՑԾԱԿԵՄ, եցի. է. Աστράπτω. Fulguro, cornsco, fulmino. կայծակունս արձակել. փայլատակել. չանթել. կծկիլ, կծկիլ և կայծակ ելանել. Հմմտ. ելանել. *Կայծակէ յերկնից: Որ որոտայն և կայծակէ. կոչ. ՇՈՓ յ: *Ելոյս ցանէ, որպէս զաչս՝ լոյս կայծակեալ. փիլ. ծ. բան:

ԿԱՑԾԱԿՆ, կան, կունք, կանց. գ. Σπινθήρ. Scintilla. ἄνθραξ, carbo, pruna. կայծ՝ մեծ կամ փոքր. չանթ. հուր կամ լոյս փայլատակեալ և կրակ. ածուխ վառեալ, խարոյկ. Հայծ. Ե իբրև վառածք. ԳԵՂԵՑՄՆ, ɛէօվ, ՈՒԷՆ. *Կայծակունք ի ծոցանէ իբրև ի վայլատականց պղնձոյ: Իբրև կայծակն ընդ երկինս ընթացին: Որ սաստիկ կայծակունս յաչաց փայլատակեցուցանիցեն: Ի բռնութեան կայծակունս հրոյ: Ընկոյզանիցեն զկայծակին իմ զմեացեալ. կայծակամբք կաղնուոյ: Կրակարան կամ կրակեղ կայծականց: Փքովք կայծակունս արծարծանեն. ևն: *Կայծակն կենդանութիւն, կամ ածպաշտութիւն, բանին, լուսոյ. ևն. փիլ. ևն: վ. դրն. եէ: Խոր: Նար:

ԿԱՑԾԱԿՆ. Κεραυνός, σκεπτρὸς. Fulmen. Չանթ երկնաւոք. Հայծ. ԵՐԵՑՐՄ. որ ասի և ԲՈՐՈՒՈՒԹԻՒՆ. *Չանթք ի վայր բերեալ՝ կոչի կայծակն. Տ՝ծար: *Ոչ սաստկեա կայծակամբք հրոյ ի մեղանչելն մերում՝. Վ. ի հց. յ: *Ի կապիտոլիոնն կայծակունք տեղացին. Եսս. ւէր. ա: *Ի փայլատականց կայծականց մեռանին անասունք և մարդիկ, և ոչ խանձատին. Լմբ. խ: *Ի ձնշմանէն սաստիկ փայլեալ Նիւթ կայծականն, և պատուամամբ Թնդմամբ որոտ՝ ընդոստական. Երզն. ոպ. երին: * Իբրև զկայծակին լինն փայլականաւոր զձեր արարեալ: Իբրև զկայծակն ի վերայ հասեալ. Ցհ. կը:

ԿԱՑԾԱԿՆ. *Ազձրաչ. Carbunculus. Նմա նուիթ՝ անուն պալատի, կեղոյ, խաղաւարտի, որ ունի այտուցս. կոչի և կայծուկ. Խշարճփ, պոռչ, պիղ, լբպան. *Ախատ հիւանդութիւ, որ էր նա կեղ. զի ըստ նմա նուիթ նմին վասն այրելոյն իւրոյ անուանէր կայծակն. Եսս. պմ. կ. 8:

ԿԱՑԾԱԿՆԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Հրաբորբոք. հրայայտ. լուսափայլ. * Ամպատեսիլ սիւն՝ կայծակնաբորբոք ճառագայթիւքն պայծառացեալ՝ ի յերկրի. Թղթոց. Իւ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱԲՈՒՂԽ. ա. Հրաբուղխ. լուսաբուխ. *Կայծակնաբուղխ վարդապետութիւք զո վառեա ջփուշն գԺիրկ. Ոսկ. լսա:

ԿԱՑԾԱԿՆԱԳՈՑՆ, գոնոյ. ոջ. ա. Ուղղոյ զգոյն կայծականց. հրագոյն. ոսկեգոյն. *Կայլ և ձգ հագին կապուտակ ամպով կայծակնագունով ներկիւ ազաւնոյ. Գնչ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱԹԱՓ. ա. Որ թօթափէ յիւրմէ զկայծակունս. կայծակնացայտ. *Ընդոյ ցոլմունք կայծակնաթափ փայլատական. Երզն. ոպ. երին:

ԿԱՑԾԱԿՆԱԿԵՐՊ. ա. Նման կայծական. հրաշունչ. հրաչէայ. * Կոխեցեր ի վերայ կայծակնակերպ վիշապացն. Ոսկ. լս:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՀԱՆԱԻՐ. ա. Որ հանէ զկայծակունս. որպէս զհեփեստոս, կամ հանգոյն կիկղոպացց հրաբուխ լերինն Ետնայ. Նիւթ ցոնկեծոց. * Զկայծակնահանատ դիւին զգեհենին հրոյ ցայտմունս. Ցհ. խ. պաւ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՀԱՐ ԱՒՆԵԼ. } Հարմանել
ԿԱՑԾԱԿՆԱՀԱՐԵԼ. } որպէս կայծքարի ընդ պողպատ՝ հուր բորբոքել. կամ որպես չանթիւ հարկանել ի հրդեհել. *Եւ ինքն լինպարիտ իբրև զամպ հրախառն մինանէր և ելանէր, և կայծակ. հահար առնէր զբազումս. Ոբէնէ: * Իբրև զհուր կայծակնահարեալ ընդ ոլորտս երկրիս մերոյ ի վեր բարձրացուցին զբոցն տոչորիչ. Ցհ. կը:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՃԱՃԱՆՉԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ցեալ. ն. Ողացուցանել կայծս ինն կամ կայծակունս լուսոյ և հրոյ. փայլատակել. *Ո՛չ զբովանդակ զպայծառաբերութիւն բանին՝ անհաւատից արկանել առաքի յայսպիսի նուաճ, այլ այնչափ կայծակնաճաճանչեցուցեալ, որով գազազացան մոգուցն լեզուք. Խոր. գ. 65:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՄԱՐՄԱՐ. ա. Մարգրէալ լամանալի կայծակամբ հրոյ. մակդիր եասպեայ մարգարէի ըստ տեսլեան իւրում. *Կայծակնամարգար եասպիսս: Քան զկայծակնամարգար բերանն տպաւորագոյն. Սարփ. յ: ա. Ե ա. յհ. ք: *Ամենածնին եասպեայ կայծակնամարգար ըզ մարգարէին. Շար: Եփր. խոսփ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՄԱՐՍԱՓ. ա. Որ գոյ սարսափ յերեսաց կայծականց թօթափելոց. *Փոխանակ եռանգնաստղոյս կայծակնասարսափ չանթիցն ցոլմանց. Անան. նիեղ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՎԱՐ. ա. Որ վարէ զկայծակունս. որպէս գարբինն, և գործիք նորա. *Զհեփեստոս ասեն կաղ յերկոցունց ոտից, և կայծակնավարս ունի ի ձեռն աջցանս և կռանս, և նստեալ գարբնէ մուրգան. Ածր. ա. 3:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՏԱՐԱԾ. ա. Որ տարածանի՝ սփռեալ ծաւալէ յիւրմէ զկայծակունս. *Ի փայլակնացայտ կայծակնատարած սեղանոյ. Ածն. նիեղ: *Ի վերայ քո կայծակնատարած և շող ածուածն երևեր. Գնչ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՏԱՐԱՓ. ա. Որ որպէս զտարափ տեղայ զկայծակունս. անչէնի պէս ՝ձէ նչոյլ կամ կայծակ ելթէզ. *Հրաբուղխ և կայծակնատարափ ցոլացմամբ կիզանոյ լեզուաց. Նար. յվէբ: * Ի կայծակնատարափ, ի բոցակէզ, յահարեկ գալստեան որդւոյն ՝ձյ. Տծակ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՏԵՍԻԼ. ա. Հրատեսիլ. լոցաճաճանչ կայծակնակերպ. *Կայծակնատեսիլ կարմրացայտ ամպոյ. Գնչ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՑԱՑՏ. ա. Որ ցայտէ ըզկայծակունս, զկայծս, և զչանթս հրոյ. *Հուր կայծակնացայտ, որ տեղացն ի մեզ. Ցհ. կը:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՑՈՒ. ա. Որ ցոլացուցանէ զկայծակունս. փայլակնացայտ. *Ամպ կայծակնացոլ ի վերայ քահանայապետին. Մխ. ապար:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՒՐ, ի. ած. ա. Ունօղ չինքեան զկայծակունս. լի կայծակամբք հրոյ. *Երկու բուրաստոցք կայծակնաւորք. միոյն խնկով, և միւսն ձնձղերիւ. Նար. է:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՓԱՅԼ. ա. Հրափայլ. լուսափայլ. *Կայծակնափայլ աստեղք, կամ նշոյղք. Անան. նիեղ: Վրդն. ɛէվ *Կայծակնափայլ և մարգրտազգած պայծառ գործիցն զընդունողսն. Ճ. ժ:

ԿԱՑԾԱԿՆԱՒՄՆ. կման, մունք, մանց. գ. Επιλάμψις. Micatio. կայծակելն. փայլատակումն. և կայծակն. չանթ. խարոյկ. Հածխբուբ. և Հայծխոյ. * Կայծակմունք և ՃայեՃամունք փայլատականց. փիլ. խմասփ: *Բորբոքումն եռանգման հրացեալ կայծակմանն. Մագ. խԷ: *Գիշատմունք և կայծակմունք (յօդս). Ոսկիփոր: *Հրացեալ ՃՀՄմունս հրոյն կայծակմամբ. Դիան. բէր: *Որպես զալաք կայծակմամբ մխեալ. Լմբ. խմ: *Որոտումն ահաւոր, և կայծակմունք սուեալ. Հ=ՅՀ. ɛէգ. ծԷ. ծԷ: Իակ ծԷ. *Ջմեացեալ ոգի մարմինն կայծակմամբ այրեցին ոյ:

ԿԱՑԾԱՆԱԼ. ե. Ἀπανθρακόομαι. Inprunas vertor, ignesco. Որպէս կայծ լինել. հրաւնալ. չանթանալ. իբրեւ կրկին. *(Ագիանան, որ և Անարատ) ի բաց անկանելով կայծանալ թոյն. արտաքս առնել ի հրոյն՝ որպէս ջրով փայլեալ և մաքրագոյն լինիլ. Բրս. պհ:

ԿԱՑԾԱՆԻՐ. ա. Ուռնօղ զինիչ կայծի. կայծագոյն. հրագոյն. կարմիր. * Սաորաս գլուակ կայծանիչ սաորրական կարմրակերպ մեղանաւն գիծ Թագաւորական. Մագ. խԲ:

ԿԱՑԾԻ. գ. Տ. ԿԱՑԾ, որպէս կարկեհան. *Իբրու յակաճա կայծին գժուարագիծ. Մագ. իԶ:

ԿԱՑԾՈՒՈՒԿ. գ. *Ածրաչ. Carbunculus. ռմկ. կածուիկ. Ուռոյցք սրբիչ որպէս կայծ. որ և կայծակին ասի: Բժշ.:

ԿԱՑԾՈՒ. գ. } ռմկ. ևս՝ կածու թոռ.
ԿԱՑԾՈՒԿ. } Թուի փշոտ իբրև զղզիկ. գուցե նոյն ընդ Ակքան. *Դիմիկին և սաստկին... կայծուն. Ագաթ. որ ի ճ. գ. գրի, *կայծուկն »:

ԿԱՑԾՔԱՐ. ի. գ. Գայլախառ կիմ խիտ քար, ոյ ընդհարեալ ի պողպատն՝ կայծս արձակէ. կածքար. լգխմագ խուէ. * Որպէս հրահանգ երկաթին, որ զկայծքարն բախէ. Երզն. երկն:

ԿԱՑԿԱՑԻՄ, հցայ. յ. Βεβαίομαι. Stabilior. կայուն լինել. ամենայնիւ հաստատիլ. (հանճարական քայքայելոյ, և գերգուելոյ.) *Դիրգուեցաւ ուղղափառութեամբ, կայկայեցաւ սգիսաութեամբ չարաչփառութեամբ. Խոր. ֆ. 68:

ԿԱՑՃ. Տ. ԿԱՃ. փէնէ. *Ածյապիսի ինչ և այնպիսի հանգերձ, կայճն, և այծենական. Աին. պոէտ:Որ գրի Լծ. յումենեկ. *կայճ, և այծէ: Գրիսային կամ այծենոյն խոշորութիւն:(խակ Սփէ. վկ. մեկնէ, *կայճ. երգեղէն հատ զգեստն, զոր գեղջուկք ըզգենուն. ռմկ. տպ:)

ԿԱՑՃԱՒ. Տ. ԿԱՃԱՒ:

ԿԱՑՄ. ի, լոյ. գ. (ի կալոյ կամ ի կայուն գոլոյ, որպէս և ի յն. խոժս.) Ուստ. Malus, arbor navis, և ἱστίον, velum. Ստուար ձող նաւու իբրև բուն ծառոյ կամ ահն փայ. ուեղէն, յորոյ վերայ պարզի առագաստն. լայնաթար նշանակէ և զառագաստ, փէրէն, դէր, փէրէյ, փէրէնէր. *Կայմն խոնարհեցաւ, և ոչ պարզեցաւ զառագաստն. Ես. իԹ. 53: *Ածանել քեզ կայմս երկնաֆայատեայն. Եզեկ. իԹ. 5: *կայմն ամբարձմանն ի կայից իւրոց խլեցաւ. Նար. իԶ: *կայմն, որ է փայտ առագաստի նաւին. Գէս. էս: *Ի Թոյլ կայմն նաւի հասեալ հոգի՝ չար. գարիւղ և չուզեցիկ. Սարգ. ա. չհ. Ք: *Զկայմն կանգնեաց. (յն. զառագաստաս պարզեաց). Ոսի. ֆ. Ի. 1: *կայմն խոնարհեցաւ. և ոչ իմուռզ զմաղր կայմին(այսինքն զառագաստն). Ոսի. էս:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. } Στάσις, τὸ στά-
ԿԱՑՈՒՄՆ. յման. } σιμον, κατάστασις. Statio, quies, constantia. Տեղւոյ. կալնի. կայանալն. կայուն գալն. գագաթուն. և կայան, կայ, կալք. դիրք. *Երևի գրուելոյն՝ ի կողմանուն, ի կայուն. Երզն. փէր: *Թիւրեալն ոչ կարացեալ կայունիւն (իբր կայունութիւն) ընգունել. Երզն. ֆպի: *Հաստատութիւնն և կայունն ըստ առաքինութեանն վարուցն հաստիցի. Ցիզ. զկատարելութիւնալ կայունի. Նիս. Երգ: *Զերկիսեան ունելով յիմքեան, շարժուն և կայունն. Բր. ծն: Մտս. նիեզ: *Շարժեցաւ աթոռ հաստատութիւնն նոցա, և այլ ոչ էառ ըզկայունն. Լսագ. ֆ: *Արգարութիւն, կամ լուսաւորաց կայունն: Անլուծանելի կենացն յարատևութեանց. Սիմ. ազ: Երզն. ֆպի: Աէն. ե: 3: *Փոխարկելով զմեծութիւնն իւրաքանչիւր՝ և զառեղծն կայունին փոխարկէ. Գագաթ. փիմ: *Միօրինակ է կայունն մատուցեալացն յաղօթս, և քաղցր քաջութիւնն. Կիմ. ի: *Բանական կենին կայունն է ի գլուխ. իսկ ցասնական կենին կայունն է ի սրտի. Գր. հբ: Իսկ ի գերս Դամասկ. վարի իբր ենթակայացուածն:

ԿԱՑՈՒՆ. ա. Στάσιμος, ἑστώς. Stabilis, stans, constans. βέβαιος, firmus. Ուռնօղ զկայ հաստատ. հաստատուն. անյողդող. անշարժ. անփոփոխ. փէղէ ևյոզ ճայօզ հասպագ. գայիմ, գայի. *կայուն և անշարժ. փիլ: Դիմն. ևն: * Երկնիսն կայուն անգունդս է, և երկրին չարժուն. Պիպ: *կայունք և անխախտելիք. Նար. ա. տատ: *ի կայուն և ի մնացական ժառանգութիւնէ զրկեալ. Իգն: *Ալն՝ որ զմնուրհիրս լուծական, արար կայուն անմահական: Բնութ կայուն, անձամբ չարժուն՝ անշարժական: Ջի չեմ կայուն ես միտս ի նոյն, այլ չհլական. Շ. խոսփ. ե իմ էղոյ: Իսկ ի գերս Դամասկ. գնի և իբր կացուցիչ, բաղկացուցիչ:

ԿԱՑՈՒԿ. գ. պ. գիս. Κέρκος. Penis. Առնի անդամ. Թլփատ. պոլ: Ոտպէլ. ծ. առ Լհհացոյն: Իսկ Ոսի. ծ. 18.*Որ պիսիք էին, կամ յորպիսի ինչ կայսի »: պարտի գրիլ, ըստ յն. կայի:

ԿՈՑՍ. գ. Ածանն հողմոյ՝ որ խռովէ զօգս. *Օգքն ծածկեն զՀառագայթսն. կայս անուն է հողմոյն. արգ ծածկի արեգական յամպն. Պիպաս:

ԿԱՑՍԵՐԱԳԻՐ. ա. Ի կայսերէ գրեալ, առտրագրեալ. *Առեալ զանընդգիմանալոյ հրամանն հանգերձ ասկերօք կայսերագիր նշանակելով. Կոչն:

ԿԱՑՍԵՐԱԶԱՐՄ. ի. յց. ա. Որ է ի զարմէ կայսեր. Թագաւորացն. *Ծիրանազգենիկ կայսերազարմիցն Թագ պարծանաց. Գնձ:

ԿԱՑՍԵՐԱԼՈՒՐ. ա. Լրոյ կայսերական հրամանի յայտարար. *Փոյք կայսերալուրք, և գունդք վառելոյն. Ագթ. ա. 14:

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ցանկալուր կայսեր կամ կենսարու. սլքունի. գայսրի, լասաբի, խոսրեվի. *կայսերական զարդ, կամ պատկեր, ոսկի շար, զոյք, ձեռագիր, հրամանն ևն. Ագթ: Խոր: Նար: Ցկ. կի:

ԿԱՑՍԵՐԱԿԵՐՊ. ա. Որ բերւոյ յիմքեան գերպարանս կայսեր. և արքայաշուք. *կայսերակերպին որպես, կամ զարգ, պատկ ոսկի, կամ քաջութիւն. Ագթ: Շ. Վիպ: Ճ. Ա: Տծոմ:

ԿԱՑՍՐ, սեր, րաց. գ. Բառ լս. լծկաբ. յորմէ յն. գէսար, Καῖσαρ, αὐτοκράτωρ. Caesar, imperator. μοναρχης, χος. monarcha. βασιλεὺς, rex. Ցանուանէ յունի կենսարու առաջին ինքնակալի առնել, վարի ի մեզ որպէս ինքնակալ հառվմայեցւոց. արքայ արքայից. միահեծան Թագաւոր. քալ արանց. Ցծս և կեսար՝ որպէս գահակից կայսեր. գայսր, լսար, խֆեբսիոր. *Ցօգոստոս կայսերէ: Տիբերիոյ կայսեր: Ի կայսր բաղդեցեր, առ կայսր երթիլէր: Ցուք զկայսերն՝ կայսեր: Շէք մեր Թագաւոր լաց ի կայսերէ. էն: Իսկ ա. ի. ա. 1. Ե ֆ. 27. ուր ասի ի մեզ աղեքսանդր կամ անուղղոտ կայսր, ի յն. Թագաւոր դնի, կամ ոչինչ: *Առ գեհեռս կայսերաց Աշխահել զկայսերք. Ճ. Բ: Ագթ. ա. 15: *Ալքայ պետութեանց կայսերաց երկրի՝ ահր. քս: կայսր վերին արքայութեաց. Նար: Ուր ասի ի ի Լբ. *Աճ կայսր ի վերայ ամենայն աշխարհի, այս է Թագաւորաց Թագաւոր ». ուսոսի և կայսերական ասի ըստ Նար. Նաև ամենայնի:

ԿԱՑՏԱՒ. ի, ացս. ա. Ἀστεῖος. Urbanus, festivus, venustus, elegans. ἁντρεχὴς, velox, ևն. (որպէս Թէ՝ որ կայծ առնու, կամ խայտայ.) Ջուարթ, աչքոյժ. պայծառ գիմօք. չքնաղ. ընորհալի. ընտիր. լաւ. և առոյգ. որ կայտառ. արագաշարժ. փոյթ. եռանգուն. աղի, ազատ, սիրուն, վարպետ. լարփ, չիրին. չխսէ, ևէնէ, լարէգ, գայրեի. * կայտառ մանուկ. Ես է. 2: Գծ. է. 20: Եփր. ծա. 23: * կայտառ սեսլեամբ. Յոան. ծա. 20: *Լեր դու կայտառ ի գործս քո. Սիր. լա. 27: *Էր արգարև տղայն կայտառ, և հզօր մարմնով. Խոր. է. 7: *կայտառ առնել զյօժարութիւն մեր (յն. զարթուցանել կամ արծարծանել): Աղերսելս այս զնուագիտելոյն կայտառս յօրինէ, և զվշտացեալն սփոփել (յն. մի քաւս, ոգի սայ կամ զովացուցանէ). Ոսի. յհ: *կայտառ մնաք վարեալք. Մխի. վնա:

ԿԱՑՏՈՒ. գ. τὸ Κινούμενον. Quod movetur. Լուղակ. ձուկն, և ամենայն կենդանի զետուն չարժուն. *կէտք, և ամենայն կայտառք որ ի ջուրս. Դան. ֆ. 79: *Բզզխեալ ի ջրոց սեռս կայտառաց. Շար: * Ի կայտառին կեռեաց կորզեալ զատաւրն. Ագթ. է. 3: *Բազմուի կայտառաց կարճաց խայթոզականաց. Նար. խէ: *Մկունս բազումս և ագիսս... (զորոց զկնի սոի) զի մի կարասցեն կայտառքն փախչել. ճ. Բ: Տճս և ԿԱՑՏԻՒ. ը ե նշ:

ԿԱՑՏԱՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Արթուն ղուարթուն. խարտացօղ. չարժուն. արծարծ. վառվռուն. * Ածուամբ հրոյ ըզկայտառականն, զզուարթականն, զարթնականն զկուցանէ ». յն. մի քաւս. ապ. կայառական. Ոսի. յհ. ա. 31:

ԿԱՑՏԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Կայտառ դոլն՝ ըստ ամենայն առման. *Ջորոյ զտղայուրեն զկայտառութիւնն յայտ արարեալ. Կոչն:

ԿԱՑՏԵՐ. գ. Բառ անյայտ. Թերևս՝ խայտուցք, կամ կէտք և կիսուածք նշուլից, իբրու կայծեր. *Աչլապասան է մաքմարիոն ապիտակ, պարզ իբրև զապակի, և ունի կայտեր բազում. Բրս. հրի:

ԿԱՑՏԻՒ. առի կամ ռոյ, ռոց կամ ացս. գ. (գուցէ ի կայծ և Ծս.) ի վերացեալն՝ Շարժուն կայտառականն. կայտառացեալ. խայտալն. եռալ զեռալն. խաղալն. կայծք. *Զկայտիս զծովացնոցն, զզանազանութիւնս կենդանեացն ձեռոց. Փիլ. յոէ: *Բազում խնգութիւն և կայտիս ցնծութիւն կացուցանէին: Բազում կայտիս և խնձոյս ցնծութիւն զմիմեանցք զեղեալ. Ագթ: Ցկ. կի:

ԿԱՑՏԻՒՆ. առի կամ ռոյ, ռոց կամ ացս. գ. (գուցէ ի կայծ և Ծս.) ի վերացեալն՝ Շարժուն կայտառականն. կայտառացեալ. խայտալն. եռալ զեռալն. խաղալն. կայծք. *Զկայտիս զծովացնոցն, զզանազանութիւնս կենդանեացն ձեռոց. Փիլ. յոէ: *Բազում խնգութիւն և կայտիս ցնծութիւն կացուցանէին: Բազում կայտիս և խնձոյս ցնծութիւն զմիմեանցք զեղեալ. Ագթ: Ցկ. կի:

ԿԱՑՏՐՈՒԱՄ, ացի. ե. } Σκιρτάω, ἐ-
ԿԱՑՏՐՈՒԻՄ, եցի. ե. } ξάλλομαι. Salio, exilio, exulto. Որպէս Թէ կայծել եռալով. կայծիս առնուլ. ուսոսաել ուրախութիւն. և եռալ զեռալ կայտառաց. վազել. խա-

զալ. ցնծալ. խայտալ. ցոնդլփթել. Ե վէմ. պալլեռամագ, և գայնամագ. *Եռային (օձք) զմարմնովք իմովք և կայտռային զանդամօք իմովք. Ագաթ: *Ի զանազան կենդանեաց ՚ի ջուր և ՚ի ցամաք կայտռալոյ. Լմբ. ող: *Ընդհաւգք անհերևոյթք անանուոց կայտռէլոց. Իմ. ծէ. 18: *Լերինք և բլուրք կայտռեցեն ընդ ունել ուրախութիւն. Ես. ծէ. 12: *Կայր և մնայր բարիւք որսոյն, և աւետաւէ՝ կայտռէր. Ոսի. հա: *Ի վեր կայտռել և զուարճանալ. ՃՃ: *Կայտռէին յերեսս երկրին (որպէս զձկունս թեթեւ փետալս ՚ի ցանցոյն). Խոր. Ե. 82: *Ցնծային հրճուէին կայտռելով. Աբծր. Գ. 7: *Ջերին որդանց միշտ ՚ի տղմի կայտռէ. Սարգ. ա. Է: *Իբրև զձկունս և զազգատեսիլ գեռունս կայտռալ խլտէին. Ճ. Բ: *Բուրեաց ազդուժն ՚ի քէն լինին, և ցնծացեալըք կայտռեցին. Ցբ որդի:

ԿԱՑՏՈՒԹՅՈՒՆԵՄ, յուտի. ն. Տալ կայտռել և վազել ՚ի բաց. օցուէլ. ապըս. տամբեցուցանել. *Զմայլուժն (գինւոյ) Թանձրացուցանի զմիտս, և զմարմինն կայտռեցուցանէ ընդգէմ ոգւոյ. Խիւթ:

ԿԱՑՏՈՒՈՒՆԱԿ, ի, աց. ա. Ընտանի կայտառաց յինքեան. պարունակօղ ձկանց. *Ուռկանեցին ՚ի մի ծածկուլն պաշարման վարմի կայտռունակ ցանցի. Նար. Խլ:

ԿԱՑՔ. Տ. կաց, կացք:

ԿԱՆԱՒՈՍ. Փոխանակ գրելոյ կանովբոս. բառ յն. գաւօլօս, կի՛ գաւօբօս. Κάνωβος, κάνοπος. Canopus. Անուն մեծի աստեղ յաստեղատան արգունեան նաւու ընդ հալաւ, որ մեզ չերևի. կոչեցեալ և իպպոս, յն. ՒՒբօս. այսինքն ձի. *Նաւեցլով առ միջերկրականն, զկանաւթոս աստղ, որ իպպոս, ՚ի նոցանէ երևեալ. Խոր. Ե:

ԿԱՆԱՄԲԻ, բեղ, բեաց. ա. Γαμήσας, γεγαμηκώς. Nuptus, matrimonio junctus. Այն՝ որ է կանամբ հանդերձ. այսինքն Այր՝ որ ունի զկին. ամուսնացեալ. ՚ի արբ-ած մօրէ, ինչ ասեցօղ փնոր. եվլի. *Կանամբեացն պատուիրեմ: Որ կանամբին է, հոգայ զաշխարհիս, թէ որպէս հաճոյ լիցի կնոջ իւրում. ա. Կոր. Է. 10. 33:

ԿԱՆԱՆԻ, նոյ կամ նոյ. գ. կանայք. Γυναῖκες. Mulieres, feminae. Իիիներ. (կանանի ասին և չուղայեցիք.) *Զարհուրելն կանանին՝ որ ընդ նուենայ, և սկսան փախչել. Պամ. ՀՀ: *Զկիսրեանց կանանին ընդ նուա արձակեալ: Ընդ կանանին տայր հրաման երթալ. Բասղ. Է. 43: *Ի մատուռն ուրեք երթալ՝ վասն կանանոյ ոչ կամիմ. Վրք հղ. յ: *Նաև կանանոյն ժողովեալ մատաղ մանկտովք: Եւ կանանոյն անգամ սաաարեալք լսուս իւրեանց ակաղումեն կանացի ուժգին. Ագաթ:

ԿԱՆԱՆՑ, ի, աց. գ. Γυναικών, κεῖον. Gynæceum, mulierum conclave. Բնակարան կանանց, որոշեալ ՚ի տունս մեծամեծաց՝ ուրոյն ՚ի բնակարանէ արանց. և վանք կուսանաց կամ կանանց միայնացելոց. հոմ բեմլէթ, փիլ ֆէվի մէթեանը. *Պարկեշտանոցս այս կրկին գաւիթ է. մին յառնանոցն, և միւսն ՚ի կանանոցն զատուցեալ և որոշեալ. Փիլ. փնոական:

ԿԱՆԱՆՑԱՒԱՐՈՑ, ի, ից. ա. Ընծայ վկանացի բժիշ. կնամարդի. վատասխրատ. Թոյլ. անարժան. *Չի մի վատուհեի քան ըզքաչուհեի ձեռնասուն, որ կանանցաբարոյկին քաջ յարմարի. Աբծր. ա. 7:

ԿԱՆԱՆՑԱԽՕՍ. ա. Խօսող ընդ կանայս կամ կենանցի ոճով. չոլոմարար. այլ Թուի գրելի կանանցախոչ, այսինքն հետամուտ կանանց, իգամոլ. *Աշրանային ՚ի սևան կղզւոջ հանդերձ կանամբք և որդւովք. իսկ ապա ազգ լեալ այն կանանցասխոս դառնահամբոյր հագարացւոյն, և զօրս գումարեալ առաքէ ՚ի վերայ Նոյա. Ցհ:

ԿԱՆԱՆԱԾԻՆ, ծնի, ծնաց. ա. գ. Ծնանեալն ՚ի կնոջէ կամ կնոջ, որպես դնի ՚ի յն. ովգիք մարդկան. մարդ առաւ պեալ. ինսան, ինսան էվլաթը. *Այր կանանցածին: Ո՞ ոք կանանցածին: Ո՞վ ՚ի կանանցածնաց. Ցբ. ծա. 12: ծէ. 1: ծէ. 14: իէ. 4: *Ազատին ազգք կանանցածնաց ՚ի ձեռն կուսին կուսածնի. Տծած: *Գվլուսոմանն, որ հոգուոյն եղիայեն, ՚ի կանանցածնացս վերկինս. այսինքն մեծն ՚ի ծնունդս կանանց. Ոսիթոր:

ԿԱՆԱՆՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Գրի և կանանցեկան. Γυναικώδης. Muliebris. Սեռ. հական կանանց. կանացի. *Ազգ կանանցական: կանանցական չոլոզորգութիւն. Ոսի. չհ: Լմբ. ասա: *Պնգուլեին (գօաւոյ) մի՛ ի վեր քան զքաչան. վասն զի կանանցեկան է. Բբս. աա ՁԺաբ:

ԿԱՆԱՉ, ի կամ ոյ. ա. Χλωρός, Ցալλաս, πράσιος, (պրասի գոյն.) Viridis. Գրի և կանաչ. և իբր ումկ. կանչ, կանչի. որ և չն. բառիւ, ՀԼՈՌՈՍ. Գոյն զուարթ ընդ կապոյտ և ըֆ դեղին. ունօղ կգոյն գալարոյ. և Դալար. եվլի. և՛ եաչ իբր. ախի, և՛ չէկ ընդ սևի (կացուցանէ) զկանաչ. Պղաթ փխ: *Կանաչս, կամ կարմիրս ցեալս. Ղևթ. ծէ. 3դ: *Եւ յորթին երիք ուռք կանաչք յոյժ. Ծն. խ. 10: *Կանաչ չին գոյն է լուսիկն (փոսուռային). Շիր: *Ցաապոյ որակուրթի դունոյ կանաչ է, որպէս զմրուխտ: Զմրուխտս կանաչ է գունոնէն. Լմբ. յայթ: *Կարմիր կանաչ գոյն ըզգեցայց. Շ. էէտ: *Կանաչն (գոյն՝ նշանակէ) միշտ զմանկականութիւնն, և զաճանդրութիւնն միշտ ՚ի բարիս. Շ. հրէպ:

ԿԱՆԱՉ. գ. Դալարի. բանջար. խոտ. բոյս. տունկ. և Դալարուն. կանանչէչեն. եչիւչիւթ. *Եւ ոչ մնաց կանաչ, ոչ ՚ի ծառս, և ոչ յամենայն բանջարս դաշտի. Եւ. ծ. 15: *Ամենայն կանաչ՝ որ շուրջ զգետոնին լցէ. Ես. ծէ. 7:

ԿԱՆԱՉԱԲՈՑՍ. ա. Որոյ բոյսն է կանաչագեալ. դալարազգեաց. *Ի կանաչաբոյս և ՚ի ծալկազարդ դալարութեց. Վանակ. յոբ:

ԿԱՆԱՉԱԳԵՂ. ա. Գեղեցկացեալ կանաչութիւն. դալար. սաղարթագեղ. *Դրախտ կանաչագեղ տերևալից. Լսոա. ծ: *Խոտ վայելչական և կանաչագեղ. Սարգ. յի. է: *Զերեսս երկրի կանաչագեղ զարդարեաց բուսովք. Մխ. այրիվան: *Կանաչագեղ զբ և համեմատ նուան ծաղկաց. Տծած:

Իբր ս. *Կանաչագեղ զարդարեցան յանձնային կողմանց. Վէոր. է:

ԿԱՆԱՉԱԳՈՑՆ. ա. Χλοερός. կանաչ գունով և Առաւել կանաչ. *(Հմբուխտն) յերանուան մայրելով և ծաթեխլով զգոյն միայն Թողուն անծախ, որ ինչ ՚ի նմա առասպելի կանաչագոյն. Նխա. երփ: *Անկեաքն և նախնեայն յառնէ կանաչագոյն (կամ կանանչագոյն). կոչ. ա: և շ. գ:

ԿԱՆԱՉԱԶԱՐԴ. և) Զարդարեալ.
ԿԱՆԱՉԱԶԱՐԴԵԱԼ.) կանաչութիւն:
*Կանաչազարդ ուռոգմամբ գալարացեալ ծաղկեցուցանէ զհովիտս: Սաղարթազարդեալ տերևովք կանաչալարգեալ. Աստ. էիէչ:

ԿԱՆԱՉԱԶԳԵԱՑ. եցի, ից.) ա. Զգեալ.
ԿԱՆԱՉԱԶԳԵՍՏ, ի, ից.) կանաչութիւն. դալարացեալ. դալարագեղ. *Զոսկս և զ.ս կանաչազգեացս. Խոր. Վէրվ: *Կանաչազգեստ հասակ գարնոյն. Ագաթ: *Դալարացան անապատք հեթանոսաց, և կանաչազգեստք եղեն. Վանակ. յոբ:

ԿԱՆԱՉԱԶՈՒՄԱՀ. ա. կանաչութիւն զուարճացեալ. գալարազուարճ. *Երփնատիպ սաղարթ տերևախիտ կանաչազուարճ. Շ. փա: *Կանաչազուարճ ձիթենի, արմաւենի պտղալի. Տաղ:

ԿԱՆԱՉԱՁԵՒ. ա. կանաչ տեսլեամբ. դալար. *Ցամաքեցուցանէ զկանաչաձև բոյսս դալարիցն. Ագաթ:

ԿԱՆԱՉԱՅԻՆ, չնոյ, ոյ. Տ. կանաչ. ա. գ. *(Դաշտք և արտորայք) ՚ի միջնահասակին կանաչայինութիւն գեղեցկանան. Պէտ:

ԿԱՆԱՉԱՆԱՄ, ացայ. լ. Χλωρίζομαι, Ցάλλω. Viresco, vireo, viridis sum. Զգեղնուլ զդոյն կանաչ. և Դալարանալ. ուռճանալ. ծաղկիլ. էէլիւէնմէթ, ահաւոր օյմգ. *Արած կանաչացեալ, կամ կարմրացեալ. Ղևթ. ծէ. 49: *Մինէկ կանաչանայ պրտուռանց ջրոյ. Ցբ. է. 11: *Ցաւուրս գարնայնոյ կանաչանայ. Կոլ. ծէ: *Հանապազ կանաչացեալ, համակ նորոգեալ. Սարգ. ա. պ. է: *Երփնազարդ հոգւոցն տունկք կանաչացեալ կենդանութեամբ. Շ. փա: *Երջանկին խաչակայ կանաչացեալ ՚ի մեզ ժառանգ. Ցա:

ԿԱՆԱՉԱՒԱՂԱՐԹ. ա. կանաչացեալ սաղարթիւք. դալար ոստովք և տերևովք. դալարագեղ. զուարթ. *Զկանաչաստաղարթ ոստոցն զսարսածումն. Աստ. էիէչ: *Նորոգի երկիր կանաչաստաղարթ վայելչութեամբ. Ճ. Բ:

ԿԱՆԱՉԱՒԱՂԱՐԹՈՒԹԻՒՆ. Տ. կանաչաւթիւն. *Հատելոյ և վարելոյ ՚ի բնական զարդուէ կանաչաստաղարթութենանն՝ գօտացելոց փայտից. Սարկ. հանգ:

ԿԱՆԱՉԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուտի. ն. Տալ կանաչանալ. դալարացուցանել. բողբոջեցուցանել. կանանչըցնել. էէլիւէնէնթիրմէ. *Վերստին կանաչացոյց զմեզ ՚ի ձմեռնային մեռելութէ. ժողկ. հոռիվ: *Եթէ տեսիցի զքոյ անձրևոյն կանաչացուցանօղն հոգւոց ընձ արօտ. Նար. իէ:

ԿԱՆԱՉԱՒԻԵՏ. Տ. կանաչաձևութ. *Չոր վիտ կանաչաւէտ բուրաղ ոչխարաց. Կիմա:

ԿԱՆԱՉԻՄ, եցայ. յ. Տ. կանաչանալ. *Ալիր կանաչի՝ որպէս լոյս աչի. Գնյ:

ԿԱՆԱՉՈՐԱԿ. ա. կանաչագոյն. կանաչ ըստ որակին. կանանչ գունով. էվլիւ. *Կարմրակերտ կերպասիկք, և կանաչորակ զգեստիւ. Մագ. լէ:

ԿԱՆԱՉՈՒԹԻՒՆ. գ. կանաչ գոյն, կանաչ գոյն. մանաւանդ Դալարութեի. կանաչասաղարթութեի. *կանաչութեի, ոպիտակութեի... ընդ որակութեն են. Այս. պրք: *Ի ծառս... որ չար ՚ի կանաչութեն կան ունան. Սարգ. է. պ. ա: *Ի թզենին՝ որ առաւել ունէր կանաչութիւն. Եւղ. ֆգ: *Մշատիթիւ լուսեղէն կանաչութեն ծաղկեալ: Լուսեղէն կանաչութեն չյոյն էր ծաղկեալ. խոր. հոփթ: *Ցորժամ երկիրն խոնաւ լինի, և ունի նշանակ չոյ յինքեան զկանաչութեի բուսոյն. Աստ. ղէչ:

ԿԱՆԱՉ. Տ. կանաչ:

ԿԱՆԱՑԱԲԱՐ. ՛ս. կանացի օրինակաւ. իբրև զկին. համ զկանայս. ինչ պես. կենանէ. *Կանայաբար նստուցին ՚ի ձի մուտակն. Եւիւ. է:

ԿԱՆԱՑԱԾԻՆ. Լմբ. ող. ձիը. փոխանակ գրելոյ կանանցածին:

ԿԱՆԱՑԻ, ցոյ, ցից. ա. Γυναικεῖος, γυναικώδης. Muliebris. ἀνδρόγυνος, effeminatus. Ցանկաւոր կանանց կամ կնոջ. կա-

նանցական. կնոջական. և կնատ. կնամարգի. իգացեալ. կնիկ յաբմար, կնիկերաս բան՝ կերպ՝ պէս. զկնանէ, ի-ենոյ, կեվլէ. *Զգեստ, կամ գործ, կամ մուտ կանացի. Օրին. իԲ. 5: Ղևս. Ի. 13: Ա ԹԸ. 22: *Անձինք կանացեաց քաղցրեցեն: Վատուճի ունի զկանացին. Առակ. ԹԸ. 8: ԹԲ. 15: *Ո՞վ հագուցն արուեճ ի կանացի մարմնի: Զարդ կանացի. Աիաբ. ամաբ. և առ օրս: *Մարմին մի, և գլուխ երկուս, կանացիս և առնիս: Կանացի բարք: Աբք կանացիք. Ես. իր. ա: *Ոչ ունէր կանուչ փետրացից անկողնոյն՝ Թուլացուցանողս և լուծանողս զկանացեաց զմարմին. Բաբիղ. ի յԿ. Ղ: *Մուտացան զկանացի տկարուեճին: ԶՀշնէն կանացեացն. Եզիւ. Ը. Ա Ը: *Կանացի կերպ: Զայն կանացի. Նար. ԽԸ: Շ. էդէս: *Մի զգեցցի կանացի (զգեստ, կամ կանացաբար.) Վանակ. յոբաթաչիրն:

ԿԱՆԱՓ, բ, բց. որ և ԿԱՆԵՓ. գ. Նոյն անուն է և յայլ լեզուս. Κάνναβις, βος. Cannabis, ba, bum; stuppa. Բոյս կամ եղէգն խոշոր կտաւոյ. հատ կտաւ. խըծուծ. էնենպ, գընենպ, գիւնենպ, գենեվ, էնենփր. * Մուրացի ոմն զկանափ մետաքս կարծեալ. Ըագ. ԹԸ: *Կտաւատ, և կանափ: Կանափն ընդունի զԶանձր և զգեզմ գետինն: Կանափն ծեծես, եւլն գուբս կուտայ, ևս և ի գործ ած. Վ.ագ.: Բիվլէր:

ԿԱՆԱՄ. Տ. ԿԱՆԱՐ:

ԿԱՆԱՆԱԳԵՂ. ա. կանուճն կացեալ վայելուչ օրինակաւ. *Թոռին լքէն զհեծանս կանգնագեղս. Ոսկ. ապագ:

ԿԱՆԱՆԱԿԱՆ. ա. որ և ԿԱՆԱՆԱՒ. Կանգուն կացեալ. կանգնեալ. * ի խոչն իւր կանգնական գյաղթականն ցուցանէ. Ագաթ: *Աչքև տախտակամած էր կանգնած իբր անկրպետս. Նլ. էդէս:

ԿԱՆԱՆԱՁԱՓ. ա. որ և ԿԱՆԱՆԱՆ. Ձափեալն կանգնաւ. ունօղ զչափ կանգնոյ՝ միոյ կամ բազմից. կանոնաւ մը, ասլաֆ կանոն. *Սիւնս կանգնաւորս, այսինքն կանգնաչափս: Երկու կանգնաչափ Թանձր կուառեալ. Վ.բան. էլ. Ա Խոսոյ:

ԿԱՆԱՆԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձափելն և չափիլն կանգնաւ. ոյսչեաւ չափ կանգնոյ. *Կանգնաչափումէն պատկերին նաբուաղոդոնոսորայ՝ ևիզ. յարեալ ի վեց հարիւր ամն նոյի, առ որով ջրհեղեղ. լինի սկիզբ այն է Թիւ անուան գաղանին, այսինքն նեւսին. Սարգ. ա. յա. Ը:

ԿԱՆԱՆԱՒՈՐ, բ, աց. ա. ՕրՅնչ. Rectus, erectus. Կանգնական, կանգուն. ուղղաբերձ. ուղղորդ. կանգնեալ. կայուն. փչբաս, փփիլի. *Զյաւաչքագայն հնձէսլան ի բարդից մինչև սկանգնաւորն. Դաագ. ԹԸ. 5: *Իբր զպասանէչս կանգնաւորս. Նար. չԸ: *Կայմն կանգնաւոր, և առագաստ պարզեալ. Ոսկ. ս. Ը. 24: *Զկանգնաւորն կործանէ, զի ընտանի է այնը՝ որ կործանեցուն յերկինց. Կալ. ԹԸ:

ԿԱՆԱՆԱՒՈՐ. կանգնաչափ. այր բարբրուեճին է այսչափ կանգուն. * Արասցես զսիւնական խորանին յանփուտ փայտից՝ կանգնաւորս. ի ասան կանգնոյ վերկայնուեճի միոյ սիւնակին առնիցես: Նոյնպէս արասցես երկոցունց անկեանցն կանգնաւորս, այսինքն որոշեալ կանգնօք չափեալս. Եզ. իշ. 16. 24: ևշ. 20: *Սիւնս կանգնաւորս, այսինքն կանգնաչափս. Վ.բան. էլ:

ԿԱՆԱՆԵԱՆ. ա. Կանգնաչափ. կանգնաւոր. ունօղ զչափ կանգնոյ միոյ կամ բազմից. *Մինչև չկանգնեան երկայնուեճ. Անդիպաբ: *Եւ ոչ կանգնեան մի հող ի մատաղատունկ այգի. Ոսկ. հերոդ: *Ժամ. նիս կանգնեանս երեք: Եւ այլ ժանիս ձըկանց կանգնեանս. Պաս. աղէս: *Կամարք յերկուց կանգնոց. այս երկու կանգնեան կամարքս. Նլ. էդէս: որ լինի և բարդ՝ իբր երկկանգնեան. Տես և ՏԱՍՆԿԱՆԳՆԵԱՆ, ՈՒԹԿԱՆԱՆԳՆԵԱՆ, ևն:

ԿԱՆԳՆԵՄ, հյ. ն. Ἐγείρω, ἐξεγείρω, ἀνορθόω, κατορθόω. Erigo, suscito. ἀνίστημι, statuo. αἴρω, levo, ևն. Կանգուն կացուցանել յտեղն կամ ուղղորդ. ուղղել ի բարձրուեճ. ի վեր յարուցանել զանկեալն. Ղ. յառնել. յտեղն կալ. աւարտիլ. կանգնել, կանգնիլ, կեցնել, կայնել, կենալ, փնել, չգնել. փխիչ, փխիլիչ, գալըրմագ, գալգմագ. *Եթէ գլորիցի մին, կանգնեսցէ զնա ընկեր իւր: Զեռն ձգեալ առ իս՝ կանգնեաց զնս ի ծունդս իմ, և ի թաթս ձեռաց իմոց: Կանգնել զգլորեալս. զմեռեալ. Նայս առ պարիսպն. զնիզակն ի վերայ վրաւորաց: Կանգնել արձան, նշան, զնշան, ևն: Կանգնել յերկրի զանանկն, կամ զաւերակս: Կանգնեցէք զնովսս նետաձկալս: Յարիցեն մեռեալք, և կանգնեսցին՝ որ իցեն ի գերեզմանս: Կանգնեցաւ որպէս իմ, եկաց ուղղորդ: Կանգնեցաւ, և նետաւ մեռեալն. ևն:

ԿԱՆԳՆԵԼ. որպէս կառուցանել, հաստատել. հնել. հէն պահել. զարդարել. նորոգել. * Այլ այս օգնականս՝ զոր ասէ (վան եւայի.) վան կանգնելոյ աչխարհիս արար զնս նմա: Որչափ շփոթեսայ եւայ մայր նորա զկեանս մարդկուեճէ, առնպէս ուղղեաց և կանգնեաց զկեանս աչխարհի մարիամ կոյս, որ ծնաւ զքրիստոս. Եզեկ. ԺԳ: * Կանգնել զտաճար, կամ զաթոռ, զթագաւորուեճէ. զբան իւր, կամ զբանս ոմանց, զնունն եղբօր իւրոյ՝ ի մէջ խօսելն: Հանճարով կանգնի տուն: Ոչ եթէ թագաւոր զօրօք յաղթուեճին կանգնի. ևն:

ԿԱՆԳՆԻԼ. որպէս Զկայ առնուլ. դադարել. հանգարտիլ. ոմկ. ուճով. փոբմագ. *(Արեգական և լուսնի՝ ի կատարածի) պայծառանան ըստ մարդարէութեճն, և կանգնին. Երզն. Տգն: որպէս ոմկ. կանի առնուլ: *Յատակեալ կանգնեցաւ ջուրն. Վ.բ. հց. գ. իբր ոմկ. կայնեցաւ, այսինքն հանգարտեալ եկաց:

ԿԱՆԳՆՈՂ. ա. Որ կանգնէ զոր կամ զինն. յարուցիչ, նորոգիչ, կառուցիչ. *Ոչ ես գլորիչ, այլ կանգնիչ: Որ կանգնիչ գլորեալոց էր. Նար. իԲ: Ճ. Ա: * կանգնիչ նորա Թագաւորուեճէն: Ճառանագ և կանգնիչ հայրենի Թագաւորուեճէն եղև. Ի.գն: ՁԳ. ի.ճ. եՒԷ:

ԿԱՆԳՆՈՐԴ. ա. Ուղղորդ. կանգուն. կանգնական. *Թոռեալ զկանգնորդ կեանսն՝ ի պտոյ և յորովայն սողեալ կան. Եզիւ. դպ:

ԿԱՆԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ἔγερσις. ErեկԱՆԳՆՈՒՄՆ, նման. Ϛctio. ἀνάστασις, resurrectio. կանգնիչն. յտեղն կալն. յառնելն. յարութեճ. չինուեճ. նորոգութեճ. *Մկրտութեճ զօրութեճ է յարութեճն. իսկ արդ ի կանգնուեճէ նորա յաւուր՝ զյարութեճան չնորհս ընկալցուք. Սեբեր. ծ: * ի չգլուխն և ի կանգնուճն բազմաց. Ղ.բ. Ի. 34: *Ցուսալով զկանգնուճն կ.լորելոյն. Խոբ. Գ. 62: *Կանգնեաց ի կանգնուճն յարութեճէ, որ ոչ անկանի. Շ. ծգի: *Կանգնուճն պարապաց, կամ աչխարհի. Նար. էդէս: Վ.էօբ. Ի: *Կանգնուճն վերասին՝ կործանեցելոյս. Նար. իԲ. իբր կանգնիչ սիբատէս: *Օգնականք նորա են և գաղանք, զի նոքօք եգիտ նա զկանգնուճն իւրոց բազմոց. Ես. էԲ. 9:

ԿԱՆԳՈՒՆ. ա. ս. Ὀρθός, ἐγερθείς. Rectus, erectus. ἑστός, ἑστικός, ἀναστάς, stans, surgens. և ընդ բայի. արմատ կանգնելոյ, իբրու կանգնեալ. կայուն. որ կայ յտեղի. ուղղորդ. ուղիղ. ուղղաբերձ. հաստատուն. և Անթերի. խնդած, խնդ առած, և խոյնած, չիփակ, հասպաբ. փխիչիչ. փոբմռաւ. փչբաս, ասբաս, գայիմ, գավի. *Որպէս ոք զի ժողովէ որոյ կանգուն՝ ի գիրկս իւր. Ես. ծԲ. 5: *Ոչ գնայցէք կանգուն: Ընտաւ. կանդուն: Կանգուն կայցէ կամ եղիցի առաջի իմ աճոռ նորա կամ տուն կամ վկայութեճ. Ի. Ըգ. Ի. 16. 26: Եբեմ. Լ. 20: *Յայնժամ կանգուն կացեալ մեծին ահակայ: Կանգուն կալով երկիր պագին հարևանցի. Խոբ. գ. 65: Շ. էաբէր: *Կամ կործանեալս կանգուն: Ի նոյն ինքն յեկեալ՝ կայ կանգուն. Նար. ծա. Ա ծԲ: *Զի Թէ կանգուն է, աճառն իւրում կանգուն է. ՄծԲ. ծՒ: *Որ կարծէ վինքն կանգուն, զգույչ լինի գուցէ անկանիցի. ԼյԲ. ոչ: *Որքան կանգուն է տաճարն ի միջի իբրում, չար ի վերայ մեր ոչ գայցէ. Մի. էբեմ: *Մարդոյս կազմուեճի կանգուն գոլով ի վեր միշտ զհայիչն գուշակէ առ ասծ: Ծառային փոխեալ ասուածային աւուր ծառայութեճ ի կանգուն ունելոյ. այսինքն ուղիղ և անպակաս վճարել. Խոսբ: *Եկկիր ի չինուեճ լինելով և ի խաղաղութեճ՝ հարկք արքունի կանգուն երթիցեն. այսինքն ուղղորդ և անձերի լինին. Աշծր. Ի. 6: Խակ, Տծաւ: *Զտեղի առ յն, այսինքն արգել զդնացան, և եկաց կանգուն. իմն արպէս ասի. Կանչ առաս, Կայնեցաս:

ԿԱՆԳՈՒՆ, գնոյ, ոց, կամ գնի, նաս: գ. Πῆχυς. ևս և Κύβιτον. Cubitus, um. Ասնուն չափոյ, և ձող չափոզական. ըստ հնասարակ առմանն՝ Չափ միջնցի յարմկանէ ցըծայր միջատաւին, որչափ է և յտուաց ցարմուկն. այսինքն երկու Թզուչափ. բայց սըրբազան կանգունն էր կրկինն հաստատուկ կանգնոյ, այսինքն որչափ է ամբողջ բազուկն. այլ է և հսկայից կանգունն, և արքունին, և երկրաչափականն, և ազգայինն, և գաւառականն. զոր օրինակ գ. Ըգ. Ի. 15. բարձրութեճ պղնձի սեան ասի լինել ժԸ. կանգուն. որ լէ գնի ի Ի. ճ. գ. 15. և Եբեմ. ծԲ. 21. իսկ փխէն. Եւ. Ի. 1. վեց Թըզուչափ գնէ զկանգունն, որպէս և զԹիզն քիլ կոչէ. Խանուն, կաղ, արլին, էրէւ, էնփաչ, ղէրա, էնփ. երբ. ասմ. *Զերեքչորիւրս կանգնոյ զերկայնուեճի տապանին... ի մի կանգուն կատարեացս զնա ի վերուստ: Ալրացես տապանակ, յերկուց կանգնոց և ի կիսոյ զերկայնուեճի նորա, և ի կանգնոյ և ի կիսոյ զլայնուեճ նորա: կանգնաւ չայմ կոչմանէ, և կանգնաւ չայնմ կոչմանէ: Գոգաւորք երեսուն և երիւք կանդնովք. ևն: *Կանգնաւ չափեալն և չափօղն՝ կանգուն կոչին. Արաբ. ի գԲ:

ԿԱՆԴ, բ, բց. գ. Արուն արծուոյ. *Որսական Թռչնոց արականք. կանդ, որ նշանակէ միայն զարու արծուի. Մաթ. Ի-ԵՒՆ. էբ:

ԿԱՆԴԱՂԵԱՒ. կայկայեալ. կայուն. հաստատեալ. վեհերեալ. Βεβηκότος. Positus. *Չպատրաստեսցէ կանգաղեաւն՝ ի հողմոյ չարժեցից զ. այսինքն անհաստատ հաստատեալն, ոչ բարւոք զհաեղեալն. Իմաստ. Ը. 4:

ԿԱՆԴՐԻՒ, իւք. գ. ոմկ. կանգրեա. (չծ. անիւ.) Աւուր մեծ փայտեղէն. պեօյ. Ի-ե հագա. *Անիւքն ութ էին երկուս երկուս չիրար չեռեալ, որպէս չերկուս բոլոր կանգրիւ չիրար անցուցած. Նլ. էդէս: *Շղթայս և ձեռնակապանս և կանգրեա ի

միջոց ունելով. Մագ. իէ:

ԿԱՆԵՓ. Տ. ԿԱՆԱՓ:

ԿԱՆԵՓԻ, փիք. ա. գ. Ի կանեփոյ գործեալ. ձորձ՝ ի հատս կոաւոյ. *Զգեցոյց նմա շուխայս (կամ պարեգօտս) հինս և պատառատունս, և խոշոր կանեփիս. ճ. Դ: Հ = Յ. Նոյեմբ. ծէ:

ԿԱՆԵՓՈՒԿ. գ. զոր այսպէս մեկնէ Եղիշէ, *կանեփուկն Լուսի ինչ է, որոյ սերմն նորա դեղ է, և նոյն գարձեալ կատեցուցիչ ցանկութեանց»:

ԿԱՆԹ. գ. Իբր ոսկ. կոթ: Երդ. փէր:

ԿԱՆԹԵՂ, ի, ացի. գ. Նոյն բառ ընդ՝ այլ այլ առմամբ՝ և Թ. գանգիլ, ջէնջիլ. լտ. գանգլիա. Ճարպ յիւղոյ. զամբար. Լաճ. արցակ եղեգանց կամ խծուծ կամ մախր վառեալ. Ճարպ կամ մանեղէն լուցեալ. որպէս յն. Λαμπάς. Lampas, fax, funale. *Լոյս Ճրագացն և կանթեղացն (եկեղեցւոյ) բորբոքեալ առջորիր. փոքր: *Կանթեղօք վառելովք, և ջահիւք բորբոքելովք. Կոչիան: *Իբր զկանթեղ անշիջանելի վառեալ բարբոքեր. Եղիշ. ը: *Մաւուցին կանթեղս ցմեծ ժամն, այլեցին և խոյովեցին զմարմինս նորա հրով կանթեղացն. Ագաթ: Խոր. հ-իւ: ճճ. ուտէ: *Ձգեր՝ի վերայ կանթեղացն (կամ քան ձ. կանթեղեցն,) և չիջուցաներ զլոյսն (սաձարին), և հեղոյր զձէթն. Վրք հց. Ի: *Եկեղեցին բարձր էր և լոյն, անսիւն չինած էր ատենքան. կանթեղքն՝ի կախ կան անչըւան, չահերն անձէթ ըզլոյսըն տան. Շ. առաք: *Ի կանթեղանդ իւղ ոչ կալէ, և զանուն ձիթոյն ի՞նչ առնէք. Մխ. վ:

ԿԱՆԹԵՂԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Որպէս ըզկանթեղ բորբոքեալ. չահաբորբոք. լուսաւոր. *Կանթեղաբորբոք լուսով փայլեցոյց. Նար. խե:

ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ, կրի, րոց. ա. Որ բարձեալ կրէ զկանթեղ. զչահ. *Զչահն չուրջ ածէր՝ի վեր անգր (կապիկն,) որպէս կանթեղակիրք մանկունք, յոյժ ցոյցս առնելով. փիւ. լիա:

ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ, կամ ԿԱՆԹԵՂՆԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. Ունօղ զկանթեղ, զչահ. կանթեղակիր, լապտերակիր. չահակիր. (գահլիճ) որ չահիւք խանձուղէ զայլս. *Զարքան զգեանի կանթեղաւորքն: Աևն կանթեղաւորքն. Ճ. Ա: *Երիցային առաջի մերկանթեղնաւորք պաթոխիկք՝ առեալ ղամբարս արծաթիս. Գամ. ազէս:

ԿԱՆԹԵՂԱՕՏ. գ. Ըստ Բժշկարանի մեկնի այսպէս. *Որ է հոդմախայտն. և մանիրան ասեն»: Իսկ ալիս. Մանիրան՝ Թուքքերէն ասի գըլանկճ օձ», որպէս Թէ ծիծառնախոտ:

ԿԱՆԽԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախասացութիւն. կանխաւ ասելն. որպէս պրօփղեմա, praedictio. *Ըստ գրոյն կանխաբանութեանց: Նար. ծէ: *Թէ որպէս զանեղութիւն որդւոյն կանխաբանութիւն բացայայտ. Նանայ. ՚ի ալիքէն յհ:

ԿԱՆԽԱԳԻՏ. գիտի. ա. Պրօէւծաց, պրօղնոստից, պրօղնոսօհոս. Praescius, praesciens. Որ կանխաւ գիտէ զլինելոցս. յառաջատես. նախատես. և կանխագիտական. *Միոյն ինքն (ասծ) կանխագէտ է հանդերձելոց: Թող եւս անձնիշխանին (գիբին) ընդ անձնիշխանին (մարդոյ) ոգորել. ոչ նա կանխագէտ, և սա ոչ կանխագէտ. Եղիշէ: *Կանխագէտն ասեմ ընորհիւ (մարգարէութեան): Կանխագէտ տեսանօղս: Զկանխագէտ տեսութիւնն զեկուցանէր. Պիտ: *Կանխագէտ իմաստութիւն ասի: Կանխագէտ տնտեսութիւն վերնոյն: Կանխագէտ զօրութիւն. Ա

գաթ: Փոքր: Նիս. Հոմ:*Իատատատնակ քո կանխագէտք են»: յն. ՚ի կանխագիտութենէ. Յոան. ը. 5: *Իբրև զկանխագէտս զգուշանիք. է. պետ. գ. 17:

ԿԱՆԽԱԳԻՏԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Պրօգնոստիկոս. Praescius, ia, ium. Որ ինչ անկ է կանխագիտութենէ. որ և ԿԱՆԽԱԳԷՏ ասի առընթեր վերացեալ անուանց. *Կանխագիտական զօրութիւն ասյ. Փիւ. լին: Երդ. Տաթ: *Տաճար կանխագիտական լուսաւորութենն յարգալեցաւ (եղիա). Պիտ:

ԿԱՆԽԱԳԻՏԱՊԷՍ. ՛ս. Որպէս կանխագէտ. յառաջգիտութեամբ. *Քանզի յառաջատես հաւատալով զնա լինել, կանխագիտապէս ընտրեաց, ասե. Շ. ա. պ. է:

ԿԱՆԽԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պրօգնոսւց. Praenotio, praescientia. պրόνοια, providentia, և consultum, industria. կանուխ կամ կանխաւ գիտութենէ հանդերձելոց, յառաջգիտուն. իբրու սեպհական ասյ՝ ասի, *Խորհրդով և կանխագիտութեան ասյ. Գործ. է. 23: և Յհ. ծէ: և Յհ. իե: *Հօր առաքով զկանխագիտութենէ՝ ոչ զործի և զհոգի զրկէ ի նախագիտութենէ. Սարգ. ա. պ. ա: *Կանխագիտութենէն չէ պատճառս չպրեաց. Եղիշէ:

Եւ իբրև հայրապետական մարգարէից. *Կանխագիտութենէ ոչ այլ ինչ, բայց միայն ապագայից իրացն յայտնութենէ՝ ի սերոսս նախատեսացն կերպարանեալ. Շ. ա. պ. է: *Լըցեալ լինէին վարդապետական շնորհալից իմն կանխագիտութեամբ. Պիտ:

Եւս և կանխագոյն տեղեկութենէ իրաց. նախածանօթութենէ. գիտութենէ. *Ըմանք՝ի կանխագիտութենէ մեղանչեն. Փիւ. ծ. բան:

ԿԱՆԽԱԳԻՐ. ա. Կանխաւ գրեալ. նախագրեալ. *Բարիոք կատարէք զկանխագիր բանս մարգարէիցն ձերոց: Զի մի և մի բան՝ի կանխագիր մարգարէութենէ ասեսի ոչ ստացի. Եղիշ. Խաչէ: *Ի բերանոյ մանկանց տղայոց կատարեցեր զօրհնութենիս կանխագիրս. Ճ. գ:

ԿԱՆԽԱԳՈՑՆ, գուսի, ից. ա. Ἀρχαιότερος, πρότερος. Antiquior, prior. Ցառաջագոյնն. հնագոյն. վաղեմի. առեալ առաջ կամ հին. *Կանխագոյն են սուտիքն ծառայութենէ քան զմտանել նոցա: Կանխագոյն է քան զօրինս չորեքհարիւր երեսուն ամաւ. Մչ. է: *Տեսակս իցեն կանխագունից նոցա: Ցաղագս բնութենէ կանխագունի», որպէս կենդանին քան զանանկան. Դամաշ:

ԿԱՆԽԱԳՈՑՆ. ՛ս. Πρότερον. Prius. Ցառաջագոյն. կանխաւ. նախ. կանոխ, կանոխակի, առաջոց. եվվէւ. եվվէւսէն. *Կանխագոյն Ճառեալ: Կանխագոյն չինեցաւ. Աե. ծէ: Եառ. իբ: *Կանխագոյն կրեցին. Նի. գ. Ա: *Եկեալ առ նա կանխագոյն: Զորս կանխագոյն առաքեալ էր. Խոր. է. 59: գ. 60: *Մարգարէն կանխագոյն նախաձայնեաց. Սրփ. յն. ծ: **Նշին ծառ է, որ կանխագոյն զթուղթոյս ծաղկին փխեմէ. Լմբ. ծղ:

ԿԱՆԽԱԳՈՒՇԱԿ. և ԿԱՆԽԱԳՈՒՇԱԿԵԱԼ. Նշակել և գուշակեալ. նախաձայնեալ. մարգարէական. *Զոր կանխագուշակ տեսութիւն պատմաբանեալ. Խոր: *Ցայսոսիկ էլք իրացն զկանխագուշակ տեսութիւնս: Ըստ կանխագուշակ մարգարէութենէն. Լմբ. առ: Ա ապ: *Դիւրաձանաչել ժամանակն՝ի կանխագուշակեցելոցն՝ի տեառնէ. Աե. է:

ԿԱՆԽԱԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախագուշակութենէ. մարգարէութենէ. կանխաձայնութենէ. և Ազգութեան յառաջագոյն. *Մարգարէիցն կանխագուշակութենէ. Շ. ա. պ. ճ. Ա ծա: *Մարգարէքն կանխագուշակեալ զառ յապա եղեալ յմի փրկագործութենէս ասացին: Ի քուն գեչերոյն ասէ կանխագուշակեալ առնէր նմա երազն. Լմբ. պթփ. Ա յհ:

ԿԱՆԽԱԳՐԱԲԱՐ. ՛ս. կանխաւ գրելով, նկարագրելով. *Ի ձեռս նոցա մատակարարեր յայնժամ հինն խորայելի կանխագրաբար և նախատպապէս. Լմբ. ազ:

ԿԱՆԽԱԳՐԵԱԼ. ա. կանխաւ գրեալ. յառաջագոյն ճառեալ. ՚ի վեր անգր նշանակեալ. *Ի վայնջուց իսկ յաղագս նոցա կանխագրեալ է այս. Շ. յոե. ծէ: *Զամենայն կատարեալ ՚ի նա զկանխագրեալսն. Աե. է: *Կանխագրելոցն կնիք. Նար: *Տէ՛ս զյաւելուածս, Թէ որպէս յարմարի կանխագրելոցդ. Լմբ. ազ:

ԿԱՆԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. կանխաւ գրելի. նախաճառուածի՝ի սը գիրս. *Զոր ոչ եղ չուք լինել անձին քահանայապետ, այլ կանխագրեալ հպատակեաց. Լմբ. պթփ:

ԿԱՆԽԱԴԻՐ. ա. Կանխաւ եղեալն. ՚ի վեր անգր ասացեալն. *Ըստ կանխադիր խոստմանց ժամանեցաք. Սամ. Երէց:

ԿԱՆԽԱԶԵԿՈՑՑ. ա. կանխաւ զեկուցեալ, կամ զեկուցանօղ. *Ըստ հոգւոյ հանձար իմաստնոյն կանխազեկոյց առակի. Նար. կե:

ԿԱՆԽԱԺԱՄԱՆ. ա. կանուխ ժամանեալ. վաղահաս. կանխեալ. *Ոչ կարաց կատարել վասն կանխաժաման մահու ձեռնաց իւրոց. Սամ. Երէց:

ԿԱՆԽԱԽՕՍԻՄ. հ. կանխաւ խօսել. կանխել՝ի խօսել. *Յայսպիսի Թեթևագոյնս կանխախօսին, և ոչ զհանգերձեալսն ինչ գիտացեալ. Կլիմաք:

ԿԱՆԽԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԱՆԽԱՍՑՈՒԹԻՒՆ. *Ցառաջ ասելով, զկանխախօսութենի մարգարէիցն նշանակե. Լմբ. պթփ: *Կանխախօսութենքն վասն զկնանելոյ ձեռ էին յընդ մարդկան, և արդ զինչ պէտք կանխախօսութենէն իցեն. Ոսկ. Ես:

ԿԱՆԽԱՆՕՕԹ. ա. կանխաւ ծանոթ. ցեալ. աթգէն յայտնի, և ծանօթահաման. *Իակ կարգ անուանցն՝ նախ զհայր ասէ, ըստ կանխածանօթ գաւանութենէն. Ճ. Դ: *Ըզկանխածանօթ գիտութենէն (քրի) ուսանէին զղօրութենի. Ոսկ. ՚ս. է. 8. յն. զկանխագիտութենէն:

ԿԱՆԽԱԾԻՆ. ա. կանխաւ ծնեալ: Վ ոգ:

ԿԱՆԽԱԿԱԼ, ի, ՚ ա. Προλῆπτικός.

ԿԱՆԽԱԿԱԼՈՒ. ՚ Anticipans, praesumens, praerogativus. Որ ինչ՝ի վազուց հետ կալեալ է, կամ պահեալ. ընդառաջս գնաւորեալ. սովորական. իբրև օրէնք և զեղ. *Չորոց խեղամուխ եղեալ քինքեան ոչ նէր կանխակալ գիտութեամբ. Եղիշէ: *Կանխակալ էր սովորութենէն: Կանխակալ սովորութեամբ կատարել, տիրել, կամ կապիլ. Սեբեր. է: Սրփ. ա. պ. ծ: Ա ա. յհ. է: Երդ. տաթ: *Ոչ եթէ առ կանխակալն սովորութենէ էր սէր առ նոսա. Ոսկ. ֆիլիպ: *Ո՞ չար սովորութե, և կանխակալու (կամ կանխակալոյ) անմուռեն. Ոսկ. եփես. է:

ԿԱՆԽԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Προλῆψις. Praesumtio. կանխակալն գոլ. հնութենէն՝ իբր իրաւունք համարեալ. ձեռներիցութենի. *Զոր վասն կանխակալութենէն ասեսյր սովորութենէն. Կիւրղ. ղնա:

ԿԱՆԽԱԿԱՆ, ի, ացա. ա. կանուխ. հին. վաղեմի. կանխեալն. *Զի կատարեացի կանխական օրինացն. Ճ. գ:

ԿԱՆԽԱԿԱՌՈՑՑ. ա. կանխաւ կառուցեալ. ՚ի վազուց կամ ՚ի սկզբանէ հաստատեալ. *Սիոնի վերինն՝ կանխակառոյց մայրն ազատ. Նար. առաք:

ԿԱՆԽԱԿՈՐՈՒՍ. ա. ՚ի սկզբանէ անշ

տի պատճառ կորստեան. *Կանխակորուստ անկոչիլ պարտեաց. Նար. ՀԾ:

ԿԱՆԽԱՀԱՆԴԻՍ. ա. Կանխաւ հանդիպացեալ. *Կանխահանդէս խմբիւ. Նար. խե:

ԿԱՆԽԱՀԱՍ, ի, ից. ա. Յոյժ. Maturus, tempestivus. Կանուխ հասեալ, այս ինքն հասունացեալ. վաղահասուկ. Կանուխ հասած. Բ.օր.ՔՃՆ.գ. *Իբրև զկանխահաս թզոյ. Երեմ. իԲ. 2: *Սիրելի են մանկագործ ծին վերջահաս պտուղքն քան զկանխահասքն. Բուս. Տր:

ԿԱՆԽԱՀԱՍՈՒՑԵԱԼ. Կանխաւ հասուցանել. յառաջագոյն ասացեալ, յուցեալ. *Ցիշեմ զկանխահասուցեալսն. Ած. ը:

ԿԱՆԽԱՀԻԱՑ. ա. Կանխաւ հիացեալ, կամ հիացուցիչ. *Ըստ գլոյն երջանկութեանն կանխահիացն զարմացման. Նար. իՁ:

ԿԱՆԽԱՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. Προφωνέω. Praedico, praemoneo. կանխաւ ձայնել. յառաջագոյն պատմել. քարոզել, գուշակել, ազդել. * Զայս ուրուն մեր յառաջագոյն կանխաձայնեաց նոցա: Զայս եսայի յառաջագոյն տեսեալ կանխաձայնեաց. Սարգ. ա. պ. Ը: *Կանխաձայնէ զնխոտ նախանձ հրէիցն. Գէ. ես: *Զոր ի ըստ միոջէ կանխաձայնեցին մարգարէքն. Բուս. Տր:

ԿԱՆԽԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Կանխաւ ձայնելն. կանխասացութիւն. մարգարէութիւն. *Ըստ մարգարէին, կամ մարգարէիցն, կամ նախատեսացն կանխաձայնութեանն. Նար. ՀՁ: Գր. հր: Լսող. Ը: *Նկարեալ կանխաձայնութեամբ. Երե. ծ. խօսեն:

ԿԱՆԽԱՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԵԱԼ. ած. ոճով. իբր կանխաճառեալ, կանխաւ ապամխիսեալ. * Ջմուռւս ած, զոր յաղագս որդւոյ զկանխաճանապարհորդեալն քրնութեան. Ած. ը:

ԿԱՆԽԱՃԱՌ. և ԿԱՆԽԱՃԱՌԵԱԼ. Προειρημένος. Praedictus. Նախագուշակ. նախաճայն. և կանխաւ ճառեցեալ, նախապատգամեալ. *Կանխաճառ բանիք մարգարէից, կամ մարգարէութեանք. Լմբ. առաք: *Ա յս շարադրութեանս կանխաճառեալն բանից: Ընդ կանխաճառեալն այգիս վարկցի: Գոցէ զամենայն կատարեալ զկանխաճառեալսդ. Ած. ը. բ:

ԿԱՆԽԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόρρησις, ημα. Praedictio. Կանխասացութիւն. մարգարէութիւն. *Լինու կանխաճառութեանցն սքանչ: Լսելով ի մարգարէիցն զկերծանողսպ դարձին կանխաճառութեանցն: Ի լրումն կանխաճառութեանցն նոցին եւն քո. Լմբ. սղ. Նա. առաք. Նիմ: *Ոչ եթէ կանխաճառութիւնս նորա գայթակղութիւնս յառաջ ածիցէ. Երե. Տիւ:

ԿԱՆԽԱՄԵՆԱՐ. ա. Ի սկզբանէ անտի միճարեալ. և նախապատիւ. *Ած յար եկեղեցւոյ կանխամեծար առաւելութեանէ: Ի նախապատիւ և կանխամեծար սերմանէն սերմայ. Նար. հԲ. Նառաք:

ԿԱՆԽԱՄՈՒՏ. ա. Կանխաւ մտեալ. կանխակալ. հնացեալ. *Ջի սաստկութիւն՝ զգ կանխամուտ սովորութեանն հատանիցէ. Ռուի. Ը. 26. յն. προλῆψις, կանխակալութիւն. praejudicata opinio. (ռմկ. Նախապաշարմունք:)

ԿԱՆԽԱՅԱՑՆՆԵԱԼ. Նախաճանօթ. քաջայայտ. *Զանգի կանխայայտնեալ է, թէ առ ի յուդայէ ծագեաց առն մերոյ. Ած. Ը:

ԿԱՆԽԱՅԱՐԴԱՐ. ա. Կանխաւ յարգարեալ. Նախապատրաստ. *Ըստ սքին եւ զիսեալ կանխայարդար յարմարման. Լմբ. սղ:

ԿԱՆԽԱՅՕՓԱՐ. ա. Նախայօժար. դիւրապատրաստ. *Թիկունք գարձուցանեմ յեւ րևելիս հանգատեամբ և կանխայօժար կացմք. Լմբ. առաք:

ԿԱՆԽԱՊԱՀՏՕՆ. ա. գ. Կանխեալ ի պաշտօն. կամ Գիշերապաշտօն. * Եւ ի զի գիշերաց կանխապաշտօն առաւստեղ. Վնաւ. յոթ:

ԿԱՆԽԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. տ. ԿԱՆԽԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. *Ի լրումն յուսման կանխապատմութեանց աւետեաց ըղձից. Նար. գԿ խե:

ԿԱՆԽԱՊԱՐԱՏԱՀ. ա. Կանխաւ արդէն պարատեալ. *Փախիցուք յանանական կանխապարատ գնացից. Շ. Ք. պ. իՔ:

ԿԱՆԽԱՈՐՈՇԱԿԱՆ. Προοριζόμενος. Praedefinitus. Ցառաջագոյն սահմանեալ. *Կանխաւորոշակաև իսկ ի նմին տեառնէ յառաջ քան զյաւիտեանս. Ած. Ը:

ԿԱՆԽԱՕԱՑ, ի, ից. ա. Προρρητικός. Vaticinans, praedicens. Կանխաւ աւօղ. գուշակօղ. *Կանխաւաց մարգարէին, կամ մարգարէիցն: Կանխաւաց եղեալ մարգարէին՝ ասէ. Լմբ. վերափոխ: Զոր: իԲ: Շար: Ագաթ:

ԿԱՆԽԱՕԱՑ. Προειρημένος, πρόρρητος. Praedictus. Կանխաւ ասացեալ. գուշակեալ. *Ցիշեցէք զկանխաւաց բանս. Ցոր. 17: *Եւ աստ ոչ միայն մարգարէութիւնքն, այլ և կատարումն կանխաւացիդ. Ռուի. Ես: *Կանխաւաց բան, բարբառ, ասաս, գիր, իրք, մարգարէութիւն. Նար: Սիօն: Ագաթ: Մագ: Շար: Ռուի. Տ. ա. 11: Շ. Տիւ:

ԿԱՆԽԱՕԱՑԻԿ. ա. Իբր կանխաւ աւասկեալ. այսինքն գուշակեալ, և վերագոյնդ ճառեալ. *Կանխաւաւցիկ բանիք մարգարէից. Լսար. ծա: *Զես ինչ օգտեալդ ի կանխաւաւցիկդ բանէ: Հակառակիչքն չհաւատալ կանխաւացիկ պատգամացն: Ընդ ազանչէլեան խաւն են և. կանխաւացիկքն (մարգարէութիք). Ռուի. Ես:

ԿԱՆԽԱՕԱՑԵԱԼ. ի վեր անդր ասացեալ. կանխաճառեալ. *Արդ ի կանխաւացելոցս սակս ճշմարիտն ազգոյ: Առանց յաւելագրութեանն անուանն, կամ կանխաւացելոցն. Ած. Ը. Նա ծա:

ԿԱՆԽԱՕԱՑՈՒԱՆՔ. գ. Նախաճառեալ բանիք. *Ի միտ առնն զկանխաւացուածսն. Ճճ:

ԿԱՆԽԱՕԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόρρησις. Praedictio, vaticinium. Նախաճայնութիւն. գուշակութիւն. մարգարէութիւն. բանն նախաւանեալ. *Կանխաւացութեանն առ սոմիաս հանդիպեալ. Նիս. Ես: *Մարգարէական, կամ մարգարէին, կամ հոգւոյն կանխաւացութիւն. Ճ. Ք: Խոսր: Սարգ. ա. պ. Ը: *Հարցանեն զժամանակ ելից կանխաւացութեանն. Ին: *Ջի կանխաւացութեանն ասացին. Մի. Երեմ: *Զայսպիսի կանխաւացութիւնս թէպէտեաց. Վ.Ես. Ծ:

ԿԱՆԽԱՎԱՂ. ա. Կանխեալ վազ. անյապաղ. արագ. * Կանխավազ ցրմամբն ի վերուստ զմիաբարբառ լեզուս մարդկութեանն չքաթեցաց. Աւետ. ա. 2:

ԿԱՆԽԱՏԵՍ. ա. Նախատես. Նախագուշակ. և Նախահայեցուական. *Կանխատես գուշակութիւն. Ածան. էիէ: *Ըստ իւրում կանխատես իմաստութեանն. Սարգ. ա. պ. Ը:

ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόνοια, πρόγνωσις. Praenotio, praescientia, providentia. Նախատեսութիւն, կանխագիտութիւն, նախահայեցութիւն ոյ. և Մարգարէութիւն. *Ըստ ծածուկ և անքննին իւրոյ կանխատեսութեանն. Փիլոս: *Որպէս զիարդ Ճանաչէ ածային կանխատեսութեանն: Ան. որս կամաւ և ըստ կանխատեսութեանն խորհրդոյ յայնոսիկ խոնարհէր տէրն. Յհ. խ. պաւղ. Ա Երե: *Զկանխատեսութիւն իւր յայտ առնէ. Նա: *Կանխատեսութիւն մարգարէից, կամ առաքելոց. Ճ. Ք: Սարգ. ա. պ. Ը: Ա յոթ. Ձ:

ԿԱՆԽԱՐԿ. ա. Կանուխ ընդ առաւօտն արկեալ, իջեալ. *Իբրև ցօղ կանխարկ, որ վաղվաղակի անցանիցէ. Մծբ. ծը:

ԿԱՆԽԱՑՈՑՑ. ա. Կանխաւ ցուցեալ, ծանուցեալ. կանխագէտցոյց. *Ո՞ւր են կանխացոյց պատգամքն ոյ. Սէբէր. Ը:

ԿԱՆԽԱՒ. ս. (ի գործականէ բառիս կանուխ.) Ὄρθρον, πρωΐ. Diluculo, mature, praematura. πρότερον, πάλαι, prius, antea, olim. Կանխելով. վազ քաջ ընդ առաւօտն. և Ցառաջագոյն. ի սկզբանէ. երբեմն. վաղագոյն. փութով. կանուխ, կանուխէն, և առաջուց. երէկն, և էվէրէկն. Տես Երեմ. իԸ. 5: Սոփ. Ք. 5: Ք. Ա. Ը. 16: Եբր. ա. 1: *Կանխաւ պատրաստել, կամ գուշակել, դրոշմել, յիշատակել, ժամանել, նկատել, ասել, վերագուշել. Ագաթ: Նիս. Ես. Ա առաք: Խոր. Ք. 57: Նար. ծա. չԸ: Շ. Տիւ: Լմբ. առաք: Շար:

Իսկ Սղ. ՃԺԲ. 27. * Ալարեք ուրուն առաւօտուն կանխաւ մինչև յանկիւնս սեղանոյ. իմն ոլորակս անուն, կանխեաւ, այսինքն նորաբոյս և վաղ բողբոջեալ. Թաւուտով. ըստ յն. πυκάζων, condensus, որ այլուր Թարգմանի՝ պատղախայծ, բղխեալ, և. որպէս և եզր. ապօր, իբր՝ ոլորք, նաւրսս, և. Թէպետև Լմբ. մեկնէ. * Ի կանուխ ժամանակէս հետէ. (Թողլ զի ոմանք ի գրչաց և զմակբայն կանխաւ՝ գրեն կանխեաւ. որպէս և անխուոր ասի՝ գիւրաւ կամ գիւրեաւ.)

ԿԱՆԽԵՄ, եցի. ն. Ὀρθρίζω. Mane, vel diluculo surgo. կանխաւ կամ կանուխ յառնել վաղքաջ ընդ առաւօտն. վաղայարոյց լինել. առաւօտել. կանուխէն եւ լաւ պահելեն. էր կամ էրէն գալմագ. *Կանխել ընդ առաւօտն. Ծն. ծի. 2. 27: Ի. 8: Եւ. Ը. 20. եւն: *Կանխեսցիք վազիւ ի ճանապարհ ձեր. Դեպ. ծի. 9: *Կանխեաց եզիկիաս արքայ՝ Ժողովեաց զիշխանս քահանայսն. Ի. ճ. իԲ. 20: *Կանխեալ և անդադանեալ արձանանայր առաւրս խ՝. այսինքն Ը առաւօտս, և Ը երեկոյս. ա. ԼԳ. ծԲ. 17:

ԿԱՆԽԵԼ. Προφθάνω. Praevenio. Կանխաւ կամ կանուխ յառնել վաղքաջ ընդ առաւօտն. վաղայարոյց լինել. առաւօտել. կանուխէն եւ լաւ պահելեն. էր կամ էրէն գալմագ. *Կանխել ընդ առաւօտն. Ծն. ծի. 2. 27: Ի. 8: Եւ. Ը. 20. եւն: *Կանխեսցիք վազիւ ի ճանապարհ ձեր. Դեպ. ծի. 9: *Կանխեաց եզիկիաս արքայ՝ Ժողովեաց զիշխանս քահանայսն. Ի. ճ. իԲ. 20: *Կանխեալ և անդադանեալ արձանանայր առաւրս խ՝. այսինքն Ը առաւօտս, և Ը երեկոյս. ա. ԼԳ. ծԲ. 17:

ԿԱՆԽԵՑ. Προφθάνω. Praevenio. Կանխաւ կամ կանուխ յառնել վաղքաջ ընդ առաւօտն. վաղայարոյց լինել. առաւօտել. կանուխէն եւ լաւ պահելեն. էր կամ էրէն գալմագ. *Կանխել ընդ առաւօտն. Ծն. ծի. 2. 27: Ի. 8: Եւ. Ը. 20. եւն: *Կանխեսցիք վազիւ ի ճանապարհ ձեր. Դեպ. ծի. 9: *Կանխեաց եզիկիաս արքայ՝ Ժողովեաց զիշխանս քահանայսն. Ի. ճ. իԲ. 20: *Կանխեալ և անդադանեալ արձանանայր առաւրս խ՝. այսինքն Ը առաւօտս, և Ը երեկոյս. ա. ԼԳ. ծԲ. 17:

բիցէք զտէր սէք նորա . Նար . ի ։

ԿԱՆԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի . ն . Տալ կանխել . աբաբղընել կանուխ հասցընել . *Ծանրումէ ի տղայումէ կանխեցոյց . Նար . Ծէ ։

ԿԱՆԽԻ, խաղ կամ խոյ , խեաս կամ խաս . (որով չխոմէի և ընդ կանուխ , նիսոյ , կամ նիսի .) ա . կանուխն . յառաջագոյն . հին . վալագոյն . նախաճառեալ . *Ա յառքիկ կարճամասացն ոչ լոսս կանխի բանիցն իմացեալ լինին . Նահաղ . ծէ . 3 ։

ԿԱՆԽՈՒԹԻՒՆ . գ . կանխելն՝ վալ յառնելով կամ յառաջագոյն ծանուցանելով . վալ ժամանակ . հնումէ . յառաջնումէ ի սկզբանէ . և փոյթ . (յն . պէս պէս .) *Եւ եթէ ոչ ըմբռաւի է կանխումէ , ի մէջ գիշերի յառնէի ասէ . Խոսք ։ *Կանխումէի աղօթից . Խոսք ։ Ե Սբգ ։ *Կանխումէի գրոյն , կամ մարգարէումէ . Նար . ծ ։ Երդ . Ծկ ։ *Ջոր ասացեալ են վասն կանխումէ ամումէ փրկչին (յն . Նախագոյումէ , կամ գոլոյն ի սկզբանէ ։) Վասն կանխումէ հրէից (գրեաց յովսէպոս , այսինքն հնումէ , նախնեաց .) Ե . պմ . ա . 2 ։ ձ . 9 ։ *Սկզբնաւորեալ ի կանխումէ լինելումէ արարածոց յանսկիզբն ալսրողէն . Ցհ . իմ . ներէ ։ *Օրէնիք և մարգարէք զկանխումէի ամային խորհրդեանն բարբառին . Ցծնկ ։ *Պատրաստեալ տանջանացն կանխումէց նիւթեալք ։ . այսինքն ի վաղուց հանդերձեալ կանխեալ . Ագաթ ։

Իբր կանխահասումէի . *Բուսանէլ . . . կանուխքն ըստ կանխումէ , և անադանքն ըստ անագանումէ . Վեցօր . ք ։

ԿԱՆԽՈՒՄՆ , խման . գ . կանխելն . կանխումիւն . *Ոմն ըզկրկնակումէն գիշերին , և ըզկանխումիւն առաւօտին . Ցա որդի ։

ԿԱՆԽՈՒՍԵԱԼ . ա . կանխաբ ուսեալ ինչ . առաջնոյ սորվածը . *Ջկանխուսեալն ի մոռացմանն յարձուցեալ . Լմբ . պօրգ ։

ԿԱՆԽՕՐԻՆԱԿ . ած . կանխագոյն օրինաւկաւ . կանխաբ . կանուխ . *Ոլպէս և ցուցանէ կանխօրինակ . Լմբ . պօրգ ։

ԿԱՆԿԱՏՈՒՆԿ . Տ . ԿԱՒԱՓՈՒԾ . ՓԻԼ . նո . ք ։

ԿԱՆԿԱՐ , ղ , գ . որ գրի և ԿԱՆԿԱՒՌ , ԿԱՆԳԱՒՌ , ԿԱՆԳԱՐ . ռ . ակ . ևս , կանկառ . պ . ԹԷՆ . ՀԷր . Σκόλυμος. Scolymus, cardui genus, carduus altilis seu sativus , cinara, ris. իտ . Carcioffo, articiocco . Բանջար փշոտ գնդագլուխ , վայրի , և ընտանի . ԷՆԻՆԱՐ , ԻՆԻՆԱՐ՝ ԷՐԻՒ կիմ Էապանի . Գազիան . Բծ . ՀՈՒ ։ *Էր կերակուր նոցա կանկար լերինն . . . ի հովտաձև տափարակն ժողովեալ ի կանկարոյն . Ճ . Բ ։

ԿԱՆԿԱՐԻ ԽԷԺ . ի Բժշկարանի մեկնի հին նապարին ։

ԿԱՆԿԵՂԱՆ , ի .) Բառ չին . և լս .

ԿԱՆԿԵՂՆ , ղան .) Κίγκλης . Cancelli . վանդակ . վանդակապատք . *Լսան հրեսայք տաճարին . էր լայնումէի կանկեղանին . և էր կանկելն յերկայնումէին քսան կանգուն . կԹ . ԻԷ . ԼԳ ։

ԿԱՆԿԵՂՈՆ . Բառ չին . Տ . ԿԱՐԿԱՆՈՆ , և ԿՈՆՓԵՂ . *Կինկղնի՝ կանկեղոն ծալս . ծով է . կԹ . ԻԷ . ԼԳ ։

ԿԱՆՃԱԽ , ոխոյ . գ .) Νάρθηξ . Ferula.

ԿԱՆՃԱԽ , ջխոյ .) Գազազան , ցուլ , մանաւանդ ձոր . որ և ջրոս ասի իբր ռակ . ԼԷՊՈՓ . լԹ . *Գիարիս հալեալ ստատակեաց զչղջկան ի վերոյ կանճախոյ (կամ կանչըխոյ) նատեալ . Սահմ . ծէ ։

ԿԱՆԻՆ , ի . աս կամ իս , ից . գ . որ և ԿԱՆՈՎՆ , ԿԱՆՈՆ , ԿԱՆՈՒՆ . Բառ չին . Գա . նօն . Κανών Canon, regula, forma. Չափ ուղղումէի՝ իբրև զձող կամ զմէս կշռոց . ուղիղ ձև ուղղիչ այլոց . գիծ ուղղածիգ . և փակեալն ի մէջ գծից . աղեսական . ցանկ . որոշեալ գլուխ բանից . սահման . կարգ . օրէնք , և օրինակ նախասիպ . փանոն , գայթէ , ՌԷօրԷ . և ՃԷփՎԷԼ , ՀԷՓԷՐ , Խոէէ ։ ՀԷՈՓ . որ և ցանկ , պատանէշ : Չպէսպէս առմունս յայս առնեն վկայումէք նախնեաց ։

ԿԱՆՈՆ . Իբրև Ողնի փայտ կամ տախտակ , և հարթ սիւն . և Լայն Ճարտարապետաց . *Իբրև զձեզ՝ որ ոտաէ , և չբջի ի վերոյ կանոնի . ՄԻփ . Է . 4 ։ *Մատեաւ առ քանոն գնահոդիցն . ՑօՓԷ . ծէ . 8 ։ *Եթէ քանոն Թիւր իցէ , քանի՞ ևս այք ուղղին նովաւ . Սբփ . յի . Է ։

ԿԱՆՈՆ . Իբր Աղիւսակ կամ գաւազան ժամանակագրութեան , և համաբարբառ ատեաւորանաց , և տոմարական գրուածոց . *Ի քրոնիկոն ժամանակական կանոնն փոխեցայց . Եօս . փբ . ։ *Եւսեբի զանուանս քաղհանայապետիցն նշանակէ ի կանոնս ժամանակաց ։ Ի ժամանակական կանոնաց եւսեբի պամփիլեայ . Նխ . ։ Ա ։ ՑօԼԷ . ԲԼԻ . պօչ ։ *Ի կանոնի անդ (եւսեբեայ) գտցես . Աբծբ . ։ 1 ։ *Որպէս և ի ժամանակական կանոնի Ճառեցաք . Շէբ . ղոփ ։ *կանոնս տասն Թուով գրուածեալ քեզ ։ Գրեցոյն ի Ճակատ կանոնին . Եօս . ի ակիբէն ասէփատ ։ *Վասն որոյ ասացի իննևտասներեքին չըջագային բոլոր երեսելի կանոնին . զի իւրաքանչիւր կանոն իննեւտասն ամաց չըջագայսի ունի . Պաբապմ . իմ ։

ԿԱՆՈՆ . Գլխակարգութիւնք գլոյ սաղմոսաց , և շարականաց . և կարգ պաշտամանց . *Ջեօթեն գործոցայս կանոն անուանեալ . Ցհ . իմ . ներէ ։ *Ջկանոն ի կանոն չարեին (ի սաղմոսերգութենէ) . Խոսք ։ *Նովին կանոնիւս անդադար փառաւորել . ժմ ։ կիմ ըստ Խոսք . *Երկնային կանոնիւս ։ *Երկնայնոյն նմանեալ կարգաց . զոր և կանոն անուանէ . զի առանց ուրիչ հաւատոյ և առաքինութեան անընդունակ է պաշտօնին . Խոսք ։ *Ջկանոն պաշտաման ժամու . այլոմիսն . փոքոք ։ *Կանոնիւ աւետեաց ։ կանոնիւ ՅՈՅԱՆՆԻՒԹԵԼ . ևն . Շոբ ։

ԿԱՆՈՆ . Սահմանեալ վճիռք ժողովոցս որոց հաւաքումն կոչի Գիրք կանոնացն , կամ կանոնագիրք . *ժողովք ուղղափառ եպիսկոպոսաց կանոնս սահմանեցին եկեղեցւոյ : Հայքն մեր ՅԲ եպիսկոպոսք սահմանեցին կանոնս . ԵՂԻԷ ։

ԿԱՆՈՆ . Օրէնք ՅԾՅոյն , եկեղեցական , և քաղաքական . *Ըստ չափոյ կանոնին՝ զոր բաժանեաց մեզ ՅԾ ։ Ըստ կանոնիս մերոյ ։ Ոչ օտար կանոնաւ ։ Ա յամ կամ սմին կանոնի միաբան լինել . Բ . Կոր . ժ . 13 = 16 : Գաղ . Բ . 16 ։ Փիլիպ . Գ . 16 ։ *կանոնիսիս և լուսով հպեալք առ ի պատասխանատուէն . Դիոն . ՅԾայ ։ *Ցուեալ նմա կանոնս ապաշխարելոյ : կատարեցաւ կանոն խոյդացն . ճճ ։ *կարգեցեալն նոցա կանոնս ծանուցանք . Կէսիա ։ *Ըստ այսու կանոնի ։ ի չափս իւրաքամ կանոնին կացցէ : Յայսմ կանոնէ ուխտի ։ ի բարեվճակ քո կանոնաց ։ Ոչ փակեալ ես ընդ օրինօք , ոչ պարտունակեալ ես ընդ կան նաւս . Նար ։ *Հոմերոս կանոնս դնելով և օրէնս ուսոյց ։ Յորմիարական կանոնաւս զորէն տմենաւնէ փութացան ֆուզմէ ։ Ջաշխարհավալ կանոն անչէղ և հաստատուն պահեցէք : Ա յս կանոնաւս փոյաժեցան տնտեսավարել զաշխարհ ։ Ջոր և վեհն իսկ ի սկսանէ աշխարհի օրինադրեաց կանոն . Պիս ։

ԿԱՆՈՆ . Օրինակ վասն նմանող լինելոյ . *Եթէ ես կարծեցեալ կանոնս մարդկան՝ այս ալիսի , զինչ յոյս սպաս այնոցիկ , որ սպիտուլթ խաւարեալք են . Սբփ . ա . պ . ։ *Սովոր իսկ են ՅՀմարիա վարդապետք զանձանց առաքինութեան կանոն աշակերտելոյն դնել . Ագաթ ։

ԿԱՆՈՆԱՐԱՐ . ս . Իբրև զկանոն . որպէս օրինակ ուղղութեան . *Մինչ զի կանոնաւարար իմն ամենայն վարժապետաց նորայն եդեալ լինէր առաջնորդութեան . Պիս ։

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ , գրի , բաց . ա . Գրօղ կիմ սահմանող կանոնաց . *Ի կանոնագրացն հաւատատասահման դաւանաւորաց հարցն նիկիոյ . Նար . ծէ ։

ԿԱՆՈՆԱԳԼՈՒԽ , գլխի կամ խոյ . գ . Որոշեալ սալմոսք նուագելիք եղանակաւ ըստ աւուր պատշաճի և ձայնի . *Գոչելիք բարձրաձայնելոյն բարբառով զկանոնագլխանս . Խոսք ։ *Առաջին կանոնագլխին փառ . Բուն բարեկենդանին՝ կանոնագլուխ . ևն . Ցծաղոյդ ։

ԿԱՆՈՆԱԳՐԵՄ , եցի . ն . Գրել որպէս զկանոն , սահմանագրել . կանոնել . *Սեղբեստրոս կանոնագրեաց , զի յաւուր մեծի հինգշաբաթին զարգելչաւն ազատեսցեն , Հ = Ց . ՅՎՀ . 2 ։

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Գրուածիւն կանոնաց . սահմանագրութիւն . օրինադրութիւն . *Ջոլոց կանոնագրութեան հիքեալ ոճ հնդին սահմանեաց . փոքոք ։

ԿԱՆՈՆԱԴԻՐ , դրի , բաց . ա . Իր դնել զկանոն կամ զօրինս . *կանոնադիր դարձեալոց զկնջման . Նար . խք ։

ԿԱՆՈՆԱԴՐԵՄ , եցի . ն . որ և ԿԱՆՈՆԵՒ . կանոնս և օրինս դնել , սահմանել , կարգել . և ի ժամանակագրական կանոնս աւանդել . *Ջսուսս զերկոսեան կանոնագրէ՝ ասելով : Եւ զայն ևս բարեկարգութիւնս կանոնագրեալս յառաքելոց սքգ . Սբգ . յի . Ե Է . պ . գ ։ *Ջգիւտ ժամուց և ժամանակաց , զմարդկայնոց սեռից կենցաղավարութիւնս կանոնիագրեալ դրոշմեցին ի մատեանս . Աբծբ . ։ 1 ։

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Սահմանադրութիւն . օրէնք . կանոն . *Ջհաւատոյ խոստովանութեան կանոնագրութիւն : Խոստովանական կանոնագրութիւն : Ճշմարիտ կանոնագրութիւն կաթողիկէ եկեղեցւոյ . Աբծբ . Է . 2 ։ Նար . խԷ ։ Կանն . Շ . ընդ ։ Լմբ . պօրգ ։

ԿԱՆՈՆԱԿՆ , ի , ացս . ա . կանոնաւորութիւն . վճռական . սահմանեալ . օրինադրեալ . *կանոնական տուաք : կանոնական սահմանք , կամ սահմանագրութիւն , կարգադրութիւն , հրամանք , նզովք , բան . ՀՇոբ ։ կանն ։ Խոսք . Ք . 20 ։ Ճ . Ր ։ Լմբ . ոչ . հԷ ։ ՄԻս . Թփ ։ Խոսք ։ *Ի նմին լերին ըզկանոնական տուրսն (ջԷ , իբր կանոնով սահմանեալ անձին իւրում) . Ագաթ ։ *Ի կանոնականացն ջոց հաւատոյ յօծեալ ։ այսինքն ի գլոյ սքգ . Նար . ՀՔ ։ *Երկուցունք մի իշխեսցեն ամենեսին կանոնաց կամ Թուղթս տալ . իբր Թուղթ ընծայութեան . կանն ։

ԿԱՆՈՆԱՓԱԿ . ա . կանոնաւ փակօղ / ամ փակալ . օրինադրական . սահմանական . *կանոնափակ ընդմիջարկութիւք պատուէր աւանդեալ . Նար . դՔ ։

ԿԱՆՈՆԵՄ , եցի . ն . Կանոնիշ . Ad regulam dirigo, constituo. կանոնաւ սահմանել . կանոնագրել . օրինադրել . *Ջայս մեզ առաքեալ կանոնէ . Բբ . ։ հդ ։ *Նախ ինքն արար՝ զոր մեզ կանոնեաց : կանոնեցեր ոչ անառես առնել . Նար . ։ յԷ ։ *Քաանեական կանոնեալ զգլուխս ի ժողովոյն . Ցհ . ԼՒ ։ *Ալլոգլոյ մերոց կանոնելոցս այլազգ նիւթեն . կանն ։ *Քառասուն միայն (աւուրս) կանոնեցին . Ճ . Բ ։ *Եօթեն գուբգայիւք կանոնեալ սալմոս . ի գէբս խոսք ։ *Սիրեա

քննել զգիրս, և նոքօք կանոնել զառ՚ի քէն աւանդութիւն։ Սոփ. Հարդէն։ *Ըստ այսմ ուսման անչարժ մնալ կանոնէ. Ոսկ. էնկիպ։ *Ընորհիւ քո լցցուք, զմեզ կանոնեացուք, զայլսս խրատեացուք. Գնձ։ *Անկեալ առ տուս նորա՝ ապաչէին կանոնիլ՚ի նմանէ. Նկնթ։

ԿԱՆՈՆԵԼ. կարգել՚ի կանոն ժամանակագրութիւն կամ սպասմունք. վերածել յաղեւստակ. *Ա յլ մեք զկարգն կանոնեալով առընթեր և զմուրաց Թագաւորան. Խոր. ։ 21։ *Զքանիսնուքիւն (ամաց ժամանակի) կանոնիեցին։ Ի շարս կանոնիեալ։ Դրոշմեալ կանոնել՚ի գիրս։ կարգաւ կանոնեալ գրոց մեալ կան յոլովից գիրս. Աւծբ. ։ 1։

ԿԱՆՈՆԱՐՄՈՒՆՔ. գ. ցաւելուածք յեկեղեցոյ՚ի կանոնագիրս՝ պիտանի և անպիտան. * ի գրոց՝ որ կանոնարմունք կոչին. Ոսկիփոր։

ԿԱՆՈՆՈՒՄՆ. Տ. ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Եւ ոչ վարատեսցի կանոնումն քրիստոնէական կան օրինաց. ՁԿ. իթ։

ԿԱՆՈՎՆ. ԿԱՆՈՎՆԵԼ. Տ. ԿԱՆՈՆ, ԿԱՆՈՆԵԼ։

ԿԱՆՈՒԻՒ, նիոյ, ոց, կամ նիւ, իաւ. ա. Πρώϊμος, ὄψιμος. Matutinus, և maturus, tempestivus, praecox. ἀρχαῖος, pristinus, antiquus, vetustus. (Տե՛ս և ԿԱՆԻ, ԿԱՆԻԱՒ.) վաղ քան ժամանակն է ելեալ. նախաժամման, վաղահասուկ. և Առաւօտեան. յառաջագոյն. վաղեմի. հին. *Անձրև կանուխ և անագան. Օբ. ծ։ 14։ Երեմ. է. 24։ Ովս. ։ 3։ Յովել. է. 23։ *Կանուխ լոյս. Ես. ծէ. 8։ *Պտուղ կանուխ։ Ոգկոյզ կանուխ. Յես. է. 7։ Նար. ։է։ Աֆ. էրիփ. Ա հրք։ Ցճխ. է։ Խոր. հոռիփ։ *Կանուխ գիտութիւն ։այո. յն. կանխագիտութիւն. ։։ պէփ. ։։ 2։ Ցճխ. ։։ Ա է։ Եւթ. է։ *Կանուխ և հետի ժամանակք։ Կանուխ ժամանակօք քան զիւրիկան պատերազմին։ Որ՚ի կանուխ ժամանակաց տոտրագրեցեր. Խոր. ։ 1։ Ես։ փբ. ։։ Շար։ *Փայտ կանուխ է քան զչիւանութիւն. Վ Էոօբ. է։

ԱՄԻՍ ԿԱՆՈՆ. ըստ այլոց՝ Նոր ամիս, կամ ամիս Նորոյ. Νέος. Novus. Առաջին ամիսն երբայեցւոց Նիսան. իբր սկիզբն վաղահասուկ արմտեաց գարնայնոյ՚ի մարտի և յապրիլի։ Ել. ծ։ 4։ իէ. 15։ ։է. 18։ Օբ. ծ։ 1։

ԿԱՆՈՒԽ. Տ. իբր կանխաւ. կանխագոյն. վաղքաջ. վաղագոյն. երէկ, երէկն. *Ա յն ինչ հաւ խօսեցաւ կանուխ ընդ առաւօտն։ յն. հաւ առաւօտեան. ։։ Ա. է. 12։ *Կանուխ ազդել. Նար. ։է. Ես։ * կանուխ պիտի ջանալ, զի անյայտ է երբն։ Զկանուխ եղելոց իրացն նշանակէ. Նխ. ծդ. Ես. Ա։ *Կանուխ քան զայն յարեալ ընդ քեզ խօսել. Խոր։

ԿԱՆՉ, ոյ, և իւ, ից. գ. Ամման կանչելոյ, իբր կանչիւն. գոչիւն. Ճչիւն. Ձիչ. Եայդարա. պատբեր. *Ողբումն և աշխարհումն գուժիւց, Ճչոյ և կանչոյ. Ցհ. ։իւ։ * Կանչագքն կանչիւք հերարձակ զայսոն ցտեն. Մանդ. իէ. (Նոր ձ. է. կանչելով։) * Պատառեալը զկանգերձն, և բարձրաձայն կանչիւք են։ Լսօփ. իէ։

ԿԱՆՉԵՄ, եցի. ն. է. Κράζω. Clamo, vociferor. Գոչել, կոչել, Ճչել, խանչել կան բառնալ. ձայն արձակել. կանչել կանչրոփել, պոռալ. լաղբմաճ պաղբմաճ։ *կանչեմ առ քեզ ձայն խնացի։ Ը. եէես։ *կանչիալ իբրև զառիւծ. Աւծբ. է։ 1։ *Մեծաձայն Ճչեալ, կանչեալ, խանչեալ. Ագաթ։ *Մեծամեծս կանչելով՚ի վերայ խմբ Աբէ։ *Եւ բացմացաւ ձայն կանչողին. Գբ. փղ. էէմ։ *Ոմանք (՚ի Թռչնոց) Ճչօղք, Ճչռուօղք. և կանչօղք ։։. յն. զլեզուն յածեն զերաժշտական. Կալ. է։

ԿԱՆՉԻՒՆ. Տ. ԿԱՆՉ. *Ոչ ձայնս, և ոչ կանչիւնս հանել (՚ի վերայ մեռելոյ). Ճ.Դ։ *Կանչիւն առնէր աթոռակին. Նար. փղ։

ԿԱՀԱՆԱՄ, ացայ. է. որ և ԿԸՐԻ. խոտանալ իբրև զկաշի. *Ի ուտէպ ազօթիցն... Ճակատն կաշացեալ. յն. մատեալն Ոսկ. ։. ։։ 5։

ԿԱՀԱՄ, ի, ացի, և ոյ, ոց. գ. Δῶρον, δόμα. Donum, munus. և Λύτρον, redemptionis pretium. (որպէս թէ կշռեալ տուրք, որպէս փրկանք.) Ընծայն զոր առնու պատուոյն առ՚ի լինել՚ի կողմն տուողին. բէս. վերն, պոպիէր. տես Եւ. իզ. 7. Ն 8։ ։։ 8։ իգ. է. 3։ Սկ. իէ. 10։ Ես. է. 23. ւգ. խէ. 13, ևն։ *Բայց գու ինձ մի միայն զարծաթ կաշառ առդներ, զի բաղուածք և ըզբան փաղաքուշ սովոր են տալ կաշառ, և զգովուիցես նանիրս. Լմբ. ։։։

ԿԱՀԱՒԱԲԵԿ. ա. Δεδωροκοπημένος. Muneribus corruptus. Բռնեալ, այսինքն զկնքեալ կամ որացեալ կաշառօք. կաշառատուկաշառակուրծ. *Պատուհասակոծ առներ զդպիրսն իբրև զկաշառաբեկս. Գ. Ա. Բ. 15։ *Կաշառաբեկս առներ. Բ։։։. Բ. 5։

ԿԱՀԱՒԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. Դաշնաւորիլ կաշառօք. *Ի պատգամն անկանէին, կաշառագնացք լինէին, առնուին (գրոմմ). Բ. Ա. ծ. 20. յն. արծաթախրուքիւք վարեալք՝ ամպեցան արծաթով.

ԿԱՀԱՒԱԿՈՒՐԾ. ա. Δωροβόρος, δωροδόκος, δωροφάγος. Dorivorus, donorum avidus. Կրծող զկաշառ. կաշառ ոսոխ. *Պաշառակուրծս կաշառաբեկս առներ առ հասարակ. Բ։։։. Բ. 5։ * Որ վաղվաղէ զվըճկալիլն, կամ է Թերեւամիտ, կամ կաշառակուրծ։ Գործ մեղանչական և կաշառակուրծ են. Լմբ. ։։։. Ես։

ԿԱՀԱՒԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Δωροδοκία. Corruptio per dona. կաշառակուրծն լինել. կաշառատուիլ. * Ա յսն կաշառակրծութեանն ակն առնուին, և ոչ յանդիմանէին։ Թագաւորն և իշխանք կաշառակերք ծուլեցան անհրաւէին՚ի դատաստանս. Լմբ. ովս. Ես ոմ։ * Կաշառակրծութիւն զայս (զկուրծութիւն իմաստոց) կարէ առնել։ Արծաթախրուքիւն և զիշխանս հրէից կաշառակրծութեամբ ապականեաց. Ոսկ. յհ։

ԿԱՀԱՒԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. գ. կաշառօք ձգուիլ, ձգելն կամ ձգիլն. * Ցարծաթասիրն կրկնակապէն կաշառաձգութեամբ. Նար. ։։։

ԿԱՀԱՒԱՒՆԱՄ, ացայ. է. կաշառիլ. կաշառաբեկ լինել. *Ցառաջ քան զլինել դատաստանին դատաւորն կաշառանայր. Լմբ. ամբակ։

ԿԱՀԱՒԱՒԱՆՔ, նաց. գ. կաշառելն. և կաշառ. *կաշառանօք՚ի բաց քեցել, կամ առնուլ զիշխանութիւն. Վրթ ոսկ։ *կաշառանօք առագաց յարիշտակեացն զառաքինութիւն. Շ. ընդհանր։ * իբրև կաշառանօք՚ի պատճառս երկիւղոյ փոփոխեալ զուր պաշտեն զնա։։։. այսինքն իբր կաշառատուիլ լինեն. Աճառ. յ։էն։ * Առանց կաշառանց զարժանաւորսն ձեռնադրեցեն. Հ=Ց. նոյ. ծ։։։

ԿԱՀԱՒԱՒՈՒ, ի, ացոյ. ա. գ. Δωροληπτης, δωροδεκτὴς. Munerum acceptor. Առօղ զկաշառ. կաշառակուրծ. կաշառոսոխ առնօղ՝ ոսոխ։ *Պատասկէ զանձն իւր կաշառատուն. Աճառ. ծէ. 27։ *Հուր այրեսցէ զտունս կաշառատուաց. Ցոբ. ծէ. 34։ *Անաւրութք և կաշառատուք են. Ցճխ. ծ։ Խոր. գ. 68։ Սոփ. ։։ պ. է։ *Դատաւորաց կաշառատու յերկայ արձուիթիւնս. ՃՃ. իթբ կաշառատական։

ԿԱՀԱՒԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Առնուլն զկաշառս. կաշառակրծութիւն. էիվէի ավսոբ. *Վասն անիրաւ դատաստանաց, վասն կաշառատուութե. Ճ. Ը։ * Մերկայ կաշառատուութե. Մալ։ *կաշառատուութե յայնպիսի յանդգնեցաւ գործ. Ոսկիփոր։

ԿԱՀԱՒՈՒԻՐ, սիրի, բաց. ։։. Սիրօղ զկաշառս. Donorum amans, cupidus, donis inhians. *Ընդ կաշառասէրն միաբանեալք. Գէ. Ես։ * Թուլամորթ էր և կաշառասէր։ Յոյժ ծախիւք և ընդհատ հաւանեցուցանելով զկաշառասէր դատաւորն. Երբ. Ֆի։

ԿԱՀԱՒԱՒԱՏԵԱՑ. եցի, ցայ. ։։. Առեցող կաշառաց. իրաւասէր. *Ոտիկանաց արգասլոց և կաշառատեցայց իրաւունք. Սրխ. ։։։

ԿԱՀԱՒԱՒԱՏՈՒ. ի, ացոյ. Տուօղ զկաշ.

ԿԱՀԱՒԱՒԱՏՈՒՐ, ուրք. շտաւ. կաշառ. * Կաշառատուքն բռնաւորսդ... առաւել գատուպարտուե և անիծից ևս արժան ևի. Ը. ընդհանր։ *Ընկեր նորին կաշառատուին. Լմբ. ոգ։ * Անիրաւաց, կաշառատուաց, կաշառատուաց. Սկ։։։. ոգ։ *Կաշառատուրքն զրնկերս զզուէին անիրաւագար. Լմբ. ։։։

ԿԱՀԱՒԵՄ, եցի. ն. Δωροκοπέω. Muneribus corrumpo. կաշառօք որսալ, սմբքել. կաշառաբեկ առնել. կաշառ տալ. բէսվէի վէրմէ. * Մեհեղատս կաշառեաց գտնգրոնիկոս. Նկ. է. ։։։ * Զպահապանն կաշառեն. Ճ. Բ։ *կաշառեցին և պատրեցին կարասեաւն. Ը. ։։։ * Ոչ կաշառէր նմա զորըմն գիւրիկի. Եէր. ։։։ * կաշառեցին զբանտապանն, կամ զպահապանն. Հ=Ց. հոկ. է. ծէ։ *Որում ոչ ընծայիւն կաշառեալ աչառեցաւ. Գիս։ *Գործով միայն դրամբ, և ոչ առեղծաւանութիւն կաշառի. Նար. է։ * կամ յիմաստութեն՚ի հնարից ըմբռնիլ, կամ յանզգամութեն՚ի մեծուէ կաշառիլ. Լմբ. ոգ։ *Խոստոստութեն կաշառէ զնոսա, որպէս և երկրպագութեն։ Լաքանու՚ի նոյն կարծիս կաշառեալ՝ օրհնելով տանի զինս. Վրդ։ ծն։ * Մատանեցին զնա իշխանին, և սքն կաշառեաց (այսինքն ընծայիւք մեծարեաց) զմանին, և ասէ. չատ շնորհակալ եմ՝ որ պատրաստեցեր ինձ զերկնից աղբերութեն. Հ։ իէ։

ԿԱՀԵԱՑ, չէի, իցի. ա. ի կաշեայ կազմեալ. կաշեվէն, կաշիէ. Ջերմ։ *Ի կաշեայ պահպանակաց զգեաւսն. Խոր. Գ. Յդ։

ԿԱՀԻ, չեոյ, չեաց. գ. Βύρσα. Corium, cutis, pellis. Տե՛ս և ՄՈՐԹ. δέρρις, δέρμα. փերի. գայիչ, ֆօսթ, կեօն, սախիէյ. դաղմ. ֆծթա. *Զցուտրակն և զկաշի նորա այրեաց։ Զմիան և զկաշին այրեցին. Ղաթ. Ը. ։7։ Ը. ։։։ *կէս կաշոյն և Ճրագուին. Կանան։

ԿԱՀԻՄ, եցայ, եալ. ։. Βυρσόομαι. Corio contegor. որ և ԿԱՀԱՆԱԼ. Պնդանալ որպէս կաշի. բրատնալ. կաշի կապել. կաշի դառնալ. *Ոչ եմուտ ընդ յարկաս, մինչև կաշեցաւ ամենայն մարմինն որպէս անասնոյ. Վրթ էսափէի։ * Այն որ ծունկք իւր իբրև զուռատս կաշեալք էին. Մագ. Ը։

ԿԱՀԿԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Պնդապէս կապել քարշելով (կամ իբր կաշեով, փոկով). պրկել. պրպելոլ և պնդել անչարժ. գբս. գբլչագ պաղլամագ. *կապեալք խաւարի, և կուշկանդեալք երկայն գիշերոյ։ յն. ոստնակապեալք. Խ. ծէ. 2։ *Զամուսնութեն նախանձայոյզ առն կաշկանդեաց զամուսնոյն։ կաշկանդեալ զբրէն երեսամսվինդ լիներ կասպանօք. Պիտ։ *Կաշկանդեալք չքաւորութե. Ցհ. ։իւ։ * Կաշկանդեալ ձեռօք. Նար. ։։։ * Ցորս կաշկանդեալն է բազմաթելոյն յօդիւք. Մագ.

ին։ *Ախտաւոր աստի կենօքս կաչականդեալք. Ի֊ֆն։ *կաչականդեաց զնոսա ՚ի մահիճս երկայնութիւն գիշերոյ։ Նովսէս կաչականդեան որպէս երկաթով. Լմբ. խմ։

ԿԱՉԿԱՆ, ի, աց. գ. կարկառ քաղուածք՝ որ ընդ միմեանս կառեալ իցեն սլան֊դապես. *Իբրու զկաչկառ վիմաց հուպ միմեանց հարեր և հոյծ կարկառեալ. Մագ. իշ։

ԿԱՉԿԱՒԻԼ, ուեալ. յ. կառչիլ ընդ միմեանս. լինել իբր կարկառ քարանց իրար֊նեղոց ընդ միմեանս. *Հանդէպ ապարանից նորին կաչկառեալ վիմօք ՚ի տեսիլ անցաւորացն Թողոյր զնա. Մագ. ծշ։

ԿԱՉՄՐՈՒՒՆ. ա. Ἀλκήεις. Robustus, fortis, strenuus. որ և ԿԱՐՃՆԵՂ. կարծր և բուռն. կորովի. ուժեղական. հզօր. *Ա յր կաչմբուռն զօրաւոր. Ես. ԽԲ. ա։

ԿԱՃԱՂԱԿ, ի, ացի. գ. Κίττα. Pica. Տես և ԱՆԽԵՂ, ԿԱՍԿԱՍ, ԿԱՏԱԿ. Ընտան թռչնոյ, որ ՚ի ֆժշկարանի գրի, *կեչեղակ. սալսլըղան, չալաղայ։

ԿԱՊ, ոյ, ովք. ովք. և ի, աւ, իցք, իւք, կամ օք. գ. որ և ԿԱՊԱՆԴ. Դեսμός. Ligamen, vinculum. πέδη, pedica, compes. Ինչ մի զուգիչ, զոդիչ, պնդիչ իրի ընդ իրի, իւրք կամ նմանութիւն. որպես պարան, լար, չղիայ. աղի. շապկապ. յօդ. և Սէր. Երդումն. և Արգելք ոտից. կապուճն. պաղ. պէնք, գայթ. *Լոյծ զկապ պարանոցի քոյ։ Իբրև սրճաք արձակեալք ՚ի կապոյ։ Կապիցես զնա իբրև զձագ կապով։ Զամենայն ուխտ և զամենայն երդումն կապոյ. Ես. ԽԲ. 2։ Մաղ. Գ. 2։ ՅԲ. Խ. 24։ Թուոց. Լ. 14։ *Երակք և ջիլք և կապք։ Կապով բազմաստեղոց։ Կապով խաղաղութեան. Փիլ. Ա֊ օբս։ Ա֊։ *Կապ միաբանութեան, սիրոյ, յարմարութեան։ Արձակս ՚ի մինչեւ նաւր կապոյն. ՅՃԽ։ Խոր։ Պիտ։ *Զկապս լուծանել, այսինքն զմիաւորութեն հոգւոյ և մարմնոյ. Սահմ. Ը։ *Զբովանդակ վերկիրս զլին ՚ի բաց լուծանել զկապ. ՅԿ. կԲ։ *Զև ՚ի կապից արձակելոյն։ Մեղաց կապիս. Շար։ *Զգուշանայ (քանկի ոսկւոյն) կապով և կնքով և պահպանութեամբ։ Գրաւեցեր ընդ կնքով բանի զանձն իմ եղկելի. Խոր։ *Արար և կապ քանդակածոյս ՚ի պէս պէս գունակ գործած ձարտարաց. Եփր. ճայ։ *Կապ սաստկման, տարհութեան։ Կռապաշտութեան կապս։ Զկապոյ օրինին լուծիցէ։ Մի խլեր զկապ միութեան զընդ քեզ սիրոյն այնդութեան։ Շունչ ոգւոյս իմ ընդ քեզ անքաժանօրէն կապս միացեալ ՚ի միՆար։ *Ընձիս զօրութեամբ կապից և լուծմանց ՚ի յերկինս և յերկրի. Շ. փաղ։ *Որ ոչ ընդ օրինիս մնանէ կապս. Ա. Գ։ *Մարդն՝ կապ իմանալւոյն և զգալեացս. Սարգ. ա. պ. Ե. Ն ծա։ Լմբ. խմ։

ԿԱՊ. ՀԱՊԱԴ. փաղաքութեամբ. հեգ. հեգնոյք. վնաս։ *Ոզջ ածել զսիրոցայս և զկապս հայերէն լեզուին։ Կարդեալ յօրինէր սիրոցայնք և կապօք։ Կ֊բՀ֊Ն։

ԿԱՊ, ԿԱՊԱ. առաւել ուժ. որպես ՕԳՐ. բար կամ հմայք կախարդութեան. *Թէ կապ ոք արասցէ ՚ի վերայ նոր փեսայի, անհաղորդ մեռցի։ Առնու Թուլեմ կամ դեղ ինչ, կամ ծրար, և կապ ՚ի կախարդեն։ Ոսկիփոր։

ԿԱՊ. ա. Որակ համոյ, որպէս թէ կապող լեզուի. տոհպ. փոթորիկ. պոռթկութիւն. *Փոթորիկ համ, և կապ, և հով սերկևիլ։ Ոսկիփոր։ Տես և ԿԱՊՈՒԹԻՒՆ։

ԿԱՊԱԼ, ի, ացի, կամ ոյ, ոց. գ. Τέλος, δασμός. Vectigal, tributum. կապեալ տուրք՝ որպէս կաշառ, և սիմոնականութեան. վճարք. բաժ. վարձք պաշտաման իշխանութեան առելոյ. պոռթ. վերիւ, մաքսապետ, իշխերէն, տէր. իտալ. կոմէսէ, ՚ի յն. գաբելոս, որ է մեծաւաձառ. Տես զբառն ԿԱՊԵԼԱՑ. *Որք մի՛ի միոյ վերայ յառնելով տալ կաւելին աձեցուցանէն զկապալս ՚ի վերայ եկեղեցւոյ, որպէս զոտունս բաժից կամ զներց կոջոց։ Յաւելուածով կապալացն զարձեալ փութան յապշտակել զեպիսկոպոսութեն. Շ. ընդհանր։ *Կաշառն բարձրացեալ ՚ի հանգստականութիւն՝ կապալ եղև։ Զեկեղեցի քոյ մատնեմք, և զհարկ կապալոցն բարձրացուցանեմք. Լմբ. պգբ։ *Ամ ամի վարձով, որ է կապալով տային զքահանայապետութեն. Բր. ՀՃ։

ԿԱՊԱԼԱՒՈՒ, ի, ացի. ա. Առօղ զկապալ. *Ի֊ճանաչան, կալաք առնօղ. *Դրամագ հոգոյ ՚ի կապալառու քահանայից եղև՝ վաճառել զգերեզմանս. Մխ. դա։

ԿԱՊԱԼԱՑՈՒ, ի, ացի. ա. Տուօղ զկապալ կամ զաւելիւն դրամ վասն ՚ի ձեռն բերելոյ զպաշտօն շահեկան. *Յանդգնին կապալս յարուցանել ՚ի վերայ եկեղեցւոյ, և լինին կապալառուք. Շ. ընդհանր։ *Դառապ նային զայն արարեալ, կապալառու հարկաւորեալ. Շ. Վիպ։

ԿԱՊԱՆ. ա. Իբր կապեալ. կապած, կապուած. պաղլը, պաղնմըլը։* իմանալի կամուրջ ձգած, մեզաց ծովուն վերայ կապած. Շ. ոփ. բաբէր։ *Եւ կապած է նա, և բևեռած ընդ խաչին. Լմբ. ոդ։ *կենդանի՛ և մեռած, գնայուն՝ և կապած. Մագ։

ԿԱՊԱՆ, ի, ացի. գ. Աղբ կապայի, կամ պարճօտ կարճ. *Սորատորքն՝ որք զձին լամբեն, և հեծուցանեն զաղբսին. ոքեմ է նոցա սպասկալամին գրասք կազմաւ, և կապակք. Մխ. դա։

ԿԱՊԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συνδέσμιος, συνδεδέμενος. Simul vinctus, convinctus, colligatus. կապեալն ընդ այլոմ. կցորդ նոյն կապոյ. ամոլակից. զոր օրինակ մարդինն կոչի կապակից հոգւոյն։ *Տէր ՚ի վերոյ կացոյց նոցա իբր երասանակապալ զմիասն, որպէս զի զկապակիցն ատելոցէ։ Ամենայն ոգի լուծեալ և քակեալ ՚ի կապակիցս. Փիլ. լին։ *Հոգի ետծասէր յորժամ ՚ի կապակիցն իւրմէ արձակի, այսինքն ՚ի մարմնոյ ատի. ԱՃԲ. ա֊ կԲաբս։ *Զլուծումն ՚ի կապակիցն։ Չերկարելը ՚ի կապակցի այգր՝ հեռանալ ՚ի ատիանէ գրե. Մագ. իԲ. խ։ *Չերծեալ ՚ի կապակցէն։ Լմբ. ծոդ։

ԿԱՊԱԿՈՏՈՐ ԼԻՆԵԼ. կոտորել իրել զկապ. զաւելնայն արդելս յոչինչ գրել։ *Զօրսվարն քան զամենայն զօրսն ելևել առՆեղո, կապակոտոր լինէր. չմնայր հաւանութեան. Թեան, մինչև զօրքն պարսից եկեսցեն. Բուզ. Գ. 20։

ԿԱՊԱԿՈՒԻ. ա. կռիւ յարուցանող ընդ կապակիցս կամ ընդ սիրելիս. *Հակառակասէրք, միաբանամբոխք, կապակռիւք. Մխ. ծԲ։

ԿԱՊԱԿՑԵՄ, եցի. ն. Συνδέω. Colligo, connecto, conjungo, concilio. Կապել ընդ միմեանս. զուգել. զոգել. շաղկապել. միաբանել. *ՉԹագաւորն ևս եգներացաւոց, ՚ի սէր միաբանութեն ընդ իւր կապակցեաց։ Չխորհրդածուն իւր կապակիցէր գաղանց երդմամբ. Յհ. կԲ։ *Կապակցէլ լծով հաւանականաւ զվէրն ընդ փոքուն. Նար. խԲ։ *Չայրիացեալքս ՚ի քէն զարձեալ կապակցեացես սիրով քոյին։ Ցա֊ ուԲՒ։ *Բազում հանուրդունչս ունին, և առուգաւոր են կապակցեալ ընդ միմեանս. Ոսկ. յհ։ *Հոգին Ը֊ մահկանացու մարմնոյ կապակցի. Պզաբ. փն։

ԿԱՊԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Δεσμός, σύνδεσμος. Nexus, colligatio, conjunctio, copula. կապակից կամ կապակցեալն գոլ. լծակցութեն. զոգ. կապ. շաղկապ. սերտ միաւորութեն. միաբանութեն. *կենացս կապակցութեամբ՝ հոգւոյն չարիապելով ընդ մարմնոյն, ՚ի սմա (յուդեղն) բաշխին, և հաստատեն զմահկանացու սեռս. Գնաբ. փխ։ *Շարայարութեն մեծամեծ քարանց և փոքունց, և կապակցութեան խճիճն և այլոց նիւթոց զհաւաստացելոց ունի նշանակ. Յհ. խմ. Էնէղ։ *Ամուսնութեն կապակցութեամբ։ Բնաւորականին կապակցութեն. Շ. ընդհ. Ե տխ։ *Հաւորութեամբ հոգւոց, և առ Ած կապակցութեի. Մաբաք։ *Անձառ կապակցութեամբ ընդ մարդոյ. Սարգ. ա. պ. Ե։ *կապեալք միով հոգւով անիրզելի կապակցութ. ՅՃՆ. իՁ։ *կապակցութեի սիրոյ. Նանայ։ Ճ. Ը։ Գաբէի առ ոտն։ * Աղատ ՚ի մարմնոյ կապակցութեն. Ճ. Ը։

ԿԱՊԱՆ, ի, իցք. գ. Առաւել ուժ. որ ըստ գրոյ Պարեդօտ. զգեստ. Հանդերձ. վերարկու. (Ը֊ Թ. գաբա, գեղեկ, գաբօտ. իտալ. կապոնե, գաբէտտօ)։ *Ոչ ուներլով նոցա (յուներց) սովորութեի զգենուլ կապայ, ՚ի մէնջ առեալ՝ ոչ ուղղախօսեն, այլ անուանեն կաւատին (այլ Ճ. կովայ.) Մագ. Ե Երբ. տէր։ կայ յն. Καυνάκη. Vestis barbarica, vel persica. և γαυνάκη, mantile villosum.

ԿԱՊԱՆ, ի, պանք, նաց. գ. (տես և ԿԱՊԱՆԴ.) Կապարան անցից լերանց, կամ անձուկ ճանապարհի. կիրճ՝ նեղ հանդերձ գրամբք. որ և պարսկական անուամբ Դարբանդ. տէր պէնթ, այսինքն գռնակապ. և Թ. փէմէր գափա։ *Անցանէ ընդ կապանն ձորոյ։ Ելին տրտաքս քան զկապանն ձորոյ։ Խոր. Ը֊. 62։ Գ. 11։ *Անցանէին ընդ նեղ և ընդ գժուար կապանն լերանց. Ոսկ։ *Ածին զնա ՚ի մէջ լերանց ՚ի կիրճս կապանացն, և անդ փակեցին։ Կալան ըզկիրճս կապանացն. Մաբլին։

ԿԱՊԱՆԱԳԻՑ. Տ. ԿԱՊԱԳԻՑ. ՚Ի մարմ նի եւրվ մեր՝ ոչ կարեաք նովին կապանակցաւ ընդ իանուելիսն խառնել. ՅԿ. խմ. պաւլ։ *Ամենայն հոգի՝ յորժամ ՚ի կապանակցէն արձակի, այսինքն ՚ի մարմնոյն. Ածաբ. առ Մխ. ոպբ։

ԿԱՊԱՆԱՊԱՀ, ՚ի, ացց. գ. Δεσμοφύλαξ ԿԱՊԱՆԱՊԱՆ, ՚ի λαξ, ἀρχιδεσμότης. Custos et praefectus carceris. Պահապան բանտի. սիրտ կապարանի և կապելոց. բանտապետ. *Անկաւ առ ոտս կապչոցն կապանապահն։ Չինչ վատթարագոյն քան զբանտի կապանապահ։ Կապեալ գոլով (պօղոս) զկապանապահն հաւանեցոյց. Ոսկ. գծ։ *Զկապանապանն առեալ կնպեաց. Ոսկ. Խլ։

ԿԱՊԱՆԱՐԱՆ. Տ. ԿԱՊԱՐԱՆ, և ԲԱՆԳ. Δεσμοτήριον. Carcer. *Ի շղթայս կապանաբանի զնա ՚ի կապանաբանէն. ՅԿ. կԲ։ *Փութեալ լուծին առ վերին կեանն ծանրագոյն քան զամենայն տանջանս և զկապանարանս ընդ մարմնոյն յերկարել. Բր. յոզԲ։

ԿԱՊԱՆԱՒՈՐ. ի, ացի. ա. Δεσμώτης. Vinctus. Ընծոյ զկապանս. կապեալ. կալանաւոր. բանտարգել. *Զատոն զկապանաւորն ՚ի Թագաւորէն. Բր. հայեցիր։ *Արձակ հարիւրապետն ազատչէր զկապանաւորն պօղոս. Ոսկ. գծ։ *Կապանաւոր տայր առնել (կինն զկիրտիչն). Սարկ. հանգ։ *Ի կապանաւորէն գրիգորէ. Ոսկ. լոա։ *Կապանաւոր արէս կոչի, զի կապեցաւ ոմբոգայրիւք ՚ի հեթեստեայ. Նանա։

Մերթ՝ որ ինչ հայի կապանս. ՚ի բան֊

ական. կաշկանդողական. նեղիչ. * կապանաւոր վշտաց տարեալ Ագաթ: Ե կրէտն: *կապանաւոր նեղութեանն: կապանաւոր Թախծանաց. Պիտ:

ԿԱՊԱՆՔ. նաց, նոք. գ. Դեսմός. Vinculum, ligamen. πέδη, compes, pedica. կապ, մանաւանդ կաշկանդիչն և պատժականքն. պարան. չուան. ոտնակապ. ձեռնակապ. շղթայ. իրօք կամ նմանութեամբ. պաղ, պէնդ, պէնճիր, ֆայդնիք, ֆայլան, ֆէտթէր, պուգաղը. *Հալեցան կապանքն ի բազկէ նորա: խզեցի զկապանս լծոյն ձերոյ: կապեցին կապանօք, և տարան ի բանբեցն: Ի տանէ կապանաց: Երկաթի կամ պղնձի կապանօք: Զգեցի զնոսա կապանօք սիրոյ իմոյ. ևն: * Ի բանտս և ի կապանս: Բանտ և կապանք. Ագաթ: *Զոմանս ի կապանս ձգեր, զոմանս խեղդեր. Ոսկիփոր: *Կապանք մեղաց: Զաւր կապանաց մեղուցն լուծիչ. Ոսկ. չհ: Շար: * Ի ձմերային կապանացն լուծեալք. Ցճխ. թ: *Ի կապանս մարմնոյս. Լմբ. թղ: *Վերստին կապել յապրումի ժամանակին անլուծանելի կապանօք ՚ն. այսինքն զօդիս, միաւորութիւն. Սարգ. ա. գ. ծ:

ԿԱՊԱՆԻՔ (եկեղեցական), այսինքն Բանաձ գրանք. նեղվք. *Կապանք նզովիցն. Կանոն: *Զպատուիճս կապանաց հեղէք ի վերայ նոցա. Երզն. ֆթ:

Գոտանի և եզակի կապան, իբր կապ. *Սամեսի, զոր կապան կոչէ. Մխ. Երէմ: *Աշխարհական սիրոյն կապան՝ խըզեալ սիրոյն աննիւթական. Շ. խոսք:

ԿԱՊԱՆ և ԿԱՊԱՆԻՔ, իբր կիրճ. տես ի վեր տնդր: *Կապանք, որ ի հոմանուշնութ լծեալ. զի է կապանք երկաթի և բանտից, և է կապանք քարեայ (այսինքն լերանց), որ ասի՝ կիրճս ճանապարհի. Երզն. ֆէր:

ԿԱՊԱՐ, ոյ, ուվ ուք, և ի, աւ, ացի, օք. գ. Մόλιβδος. Plumbum. Արճիճ, հրահոսելի (հնագոյն՝ ծանր և կակուղ. գոբլուն. երբ. օֆրէնի, կամ ոֆրէրէն: (իսկ ս. ապա՝ է կապար հալեալ.)*Ընկղմեցան որպես կապար ի ջուրս սաստիկս: Ինց յերկաթոյ և ի կապարոյ: Ի կապարի կիճ ի վէմս քանդակեալ. ևն. Եզ ծէ. 10: Թագաւ. իա. 22: Յոբ. ծիե. 24: Երէմ. իզ. 29: Եզեկ. իէ. 18. 20: *Մի սխտիւն իբրև զհաւ կապարաւ ի վայր ձգիցես ի բարձրութէ զմիասդ յերկրայինս. Եփր. ասէաթ: *Խիտ են մեզք, և ծանր քան զկապար: Զմոմոլք Թագէոյաս, որ առաւել քան զկապար մնծուցեալ. Նէր ընդ մարմնոյն զկաւան. Ոսկ. չհ: *Կապարով ամծուցեալ. Խոր. ի. 87. *Հալել կապար: կապարաւ հալեալ. Ագաթ: Շար:

ԿԱՊԱՐ, որպէս կապարեայ գրիչ. գոբլուն գաչէմ. իա. լմիւո. *կապարով ծրագրէ: Զառաջինն ծրագրուն կապարին ոչ ի բաց բառնայ. Շ. ֆթ:

ԿԱՊԱՐ. գ. փոխանակ գրելոյ կապար. ռմկ. կապրչաթ. յն. լտ. փէբբարիս. Κάπταρις, καππαρίς. Capparis. Թ. ֆեպէր, ֆեպէրէ. վր. կապարկ. Փշոտ բոյս, կամ թուփ՝ ձանկաւոր փշովք, տարածեալ յոյժ ընդ գետնի: Նոյնանուն և և պտուղն գառն, որ եփելով, և յաղ՝ ի քացախ պահելով լինի ախորժահամ. * Թանձրացեալ մարմանն, և տարածեալ կապարն. Ժ. գ. ծ. 5. (ուր ոմանք առանց հայելոյ ի բնագիրն և յայլ Թարգմանութիւնս՝ արձիճ իմացան վրիպակաւ:) *Եւ ցուռեացի կապարն, այսինքն է փշալից անօրէնք. կղ. ծէ: *Տարաձեռնի կապարն, որ են մեղաւորք փշալից ժահահոտ. և զի խոտն կապար տարածանի ընդ երկիր և ոչ բարձրանայ. այսպէս և մեղաւորքն առ երկիրս մնան. Տծ: *Կապարն խոտ է դաշտի, որ ընդ երկիր տարածի. Ոսկիփոր: *Կապար, կապրցախն: Ի չերազ կօրաք ասի. ևն. Բծ:

ԿԱՊԱՐՈՑ ՈՒՆԴ. Տ. ԱՆԻՍՈՆ: Բծ:

ԿԱՊԱՐԱԿԻՐ. ա. կրօղ յինքեան զկապար, կամ զծանրութիւն իբր կապարի. *Կապարակիրք ծանրացեալ բեռին. Թէոփ. ի: ԿԱՊԱՐԱՀԱՏԱՓ, տաց. գ. Բռվիչ կամ հանիք, ուստի հատանի կապարն. գոբլուն Տաֆկին. *Ի լետուն երկաթահատացն և կապարահատացն. Բոզդ. ֆ. 10:

ԿԱՊԱՐԱՁՕԴ, ա. կապարաւ յօգեալ, զօդեալ, զօդելի. *Աշտարակ բարձրաբերձ՝ զօրաւոր վիմօք կապարայօդ հիւսուածք չարարեալ. Աբծ. ե. 2:

ԿԱՊԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Δέσμα, δέσμωμα, δεσμός. Ligamen, vinculum. Ըստ էս գործի կապելոյ, կապ, կապանք. պարան. լար. զօգ. պագ, իդ. * կտաւեղէն կապարան (պատանք) ի կապարանէն արձակել յանկնիցէ. Մաշէր: *Ոչ գաւաս լուծեալ կապարանացդ արկեալ ի վզսկան և ի պարանոց նորա. Ցհ. իթ: *Զկապարանս խզեալ. Ոսկ. հմբ: * կապարանք զբտոին հաստուածոյ յօշաուեցաւ (իբր զօդ): կապարան ձգուլականն: կապարանին չքվափակուԹիւն. Ներ. իե. խե:

ԿԱՊԱՐԱՆ. Δεσμωτήριον. Carcer. Որպէս տեղի կամ տուն կապանաց. բանտ. էնճան, հապս. * կապարան զմարմինն կոչէ հոմերոս ՚ց. լս. զընկուան. Սահմ. ը: *կապարանացդ ելով ի քաղաքէ: կապարանին գոլով առ սոցա ոչ ուրուք ազատի. Պղտ. օրին. ծ: *Իբրև ի չար կապարանէ խմբէ յատեի կենաց փախուցեալ. Աճաբ. ա՚ն իեսբա: *Զոր ունին ի նաւի իբր ի կապարանի երկաթի չղթայս. Պիտ: *Ընչ ամաչէր ի կապարանին, և ոչ ի կապելոցն. Ոսկ. խլ. նա Ե չհ. Ե փխ: * Արձակել ի բանտէ կապարանին, կամ ի կապարանէն, կամ ի պաշարմանէ բանտին և ի կապարանէն: Լուծումն ինձ ի կապարանէն լեցի. Ցհ. իթ. յորս անխախիտ նշանակին կապանք, և բանտ.

ԿԱՊԱՐԱՆՄԱՆ. ա. Նման կապարի. գոբլուն փոալը. *կապեաց զանձն իւր ընդ ծանրութիւն կապարանման մեզս. Վրք ոսկ:

ԿԱՊԱՐԵԱՅ, լեի, լից. ա. Μολίβδιος. Plumbeus. Տես և գԼԻՄՐԱՆ: Որ ինչ է ի կապարէ. արձձեայ. գոբլուեանգան. *Կչիռ կապարեայ: Վէմ կապարեայ. Զաք. Ե. 7: Ե 8: *Կապարեայ գահեկան. Ոսկ. չհ. Բ. 34: *Կապարեայ մրճով, կամ գնտովք. ՃՃ: * Եկուս տախտակս կապարեայ. ՃՃ: *Բիւր բեռն փայտեայ կամ կապարեայ գտանել. Ոսկ. Ե: *Տայր կնիք կապարեայ գնել յամենեցունս պարանոցն. Ղևնդ: *Ձափ կապարեայ. Շ. Բոլէր: *Իբր մեզք նայիւք իմն կապարեիւք. Նեռս. խա՚ն:

Իբր ս. կապարաս. կապարեայ գրչաս. *Պատկեր Թագաւորական յաւազ կապարեայ նկարադրի, և ասպ բազմերանգ դեղցն ի վերայ արկանելով. Շ. Բոլէր:

ԿԱՊԱՐՃԱԴԱՐԱՁՈՒԹ. ա. Որ դարձուցանէ զկապարձն և զղէնս իւր յետս. դասալքեալ. ապստամբ. *Սոքա են կապարձադարձողք զոյգք ի ճանապարհէ. Մծբ. ծբ:

ԿԱՊԱՐՃԱԿԻՐ, կրի, լաս. ա. գ. Ἀίρων τὰ σκευή. Armiger. Կրօղ զկապարձս և զղէնն և զկազմած ՚ն իւրոյ. զինակիր, արբանեակ. գործակից: Տես Դոպ. ի. 54: ա. Ի. գ. ծբ. 1. 6. 7=17: ծզ. 21: լա. 4=6: ը. Ի. գ. իգ. 37. ևն: *Յոլեաձան կապարձակրաւն գղզիցոյզ զանակս այլազգեացն. Նե. ա. Ի. գ: *Ահարոն մարգարէ էր մովսէսի, և կապարձակիր. Եփր. էլ: *կապարձակիրն և իւր քեռին և անուանակից. Ոսկ. Տ. ա. 4. (յն. ταμίας, quaestor. գանձապետ, կամ գործակալ:) *Թէև յարքունական զարմէ է, կապարձակիր լինի իշխանին, և սպասաւոր բաժակի նորա. ապա լինի ձիաւոր, և ի կարգ իշխանացն հաւասարի. Լմբ. պտրգ:

ԿԱՊԱՐՃԱՒՈՐ, ի, աց. } ա. Ընծող և
ԿԱՊԱՐՃԵԱԼ, եալք. } վարող զկապարձս. Նեռաւմիգ. * Զկապարձաւորս և զկորովիս աղեղնաւորացն. Աբծր. ֆ. 11: *կապարձեալք և լծաձիգք և լծագիրկք մեցեն անդր. Ոսկ. Եա. (յն. նետիւք և աղեղամբ):

ԿԱՊԱՐՃԻ. ձից, իւք. կամ հաց, զբ. գ. Φαρέτρα. Pharetra, theca sagittarum. Անօթ նետից աղեղանց. Ռիբէէ. Ռիբիան, օգլաֆ, եայլէֆ. իտ. Ռաբշաուս: Ծմ. իէ. 3: Ցբ. լ. 11: Սղ. ծ. 3: Եա. իէ. 6: խե. 2: Երէմ. է: 6: *Ի նետս կապարձից, կամ զնետս կապարձից. ԺՀ. և Սղ. ոմբ. որ ի Ամբ. գ. 9. ասի՝ ի վերայ իշխանութ. յն. գաւազանացդ: *Ի չար կապարձացն խիտ առ խիտ նետովք խորհրդոցն խոցոտեն. Լմբ. ոգ: *Կապարձս գործոյց, յետս եկայ յապրումս. Թէոս. յն. լոկ՝ տարատամբ եղև. Եա. ֆր. ա:

ԿԱՊԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Որ ունի զկապ, կամ կապեալ է ընդ իմիք. կապակից. *Երթեալ միանայ ի լոյսն՝ ուստի ծնաւ. զի լուծաւ ի կապաւոր մարմնոյն, որպէս կապեալ ունէր միութէ. Եղիշ. հոփ:

ԿԱՊԵԱԼ, ելոյ, ոց. ա. գ. Δέσμιος. Vinctus, captivus. Երբ. ասիբ. Արկեալն ի կապանս. կաշանաւոր. բանտարկեալ պատժաւոր, կամ գերի. պաղլը, հահպաս. *Արձակեցեր զկապեալս քո: Զամենայն կապեալս երկրիս կապեալք խաւարի: Կապեալ մի՝ զոր կամիցին: կործէր փախուցեալ զկապեալսն: կապեալն պօղոս կոչեաց զնս: Պօղոս կապեալ յիսի քրի. ևն: *Զոյլս ի կապելոց: Ընդ այլոց կապելոց. Փրպ: Ցհ. իթ:

Իսկ Դան. է. 12. *Լուծանէ զերս կապեալս՝ դանիէլ ՚ս. իսն պղծուարիսաց բանս, կամ զկնճիռն անլուծանելի, σύνδεσμος, colligatio.

ԿԱՊԵԼԱՑ, կամ ԿԱՊԵՂԱՑ, } էից. գ.
ԿԱՊԵԼԻՈՆ, ԿԱՊԵՂԻՈՆ, } Բառ յն. գաբէլէա, գաբիլիօն. Καπηλεία, λείον, ηλίον. Caupona, cauponaria, taberna, popina. Պանդոկի. հիւրանոց վարձիւք. գինեատուն, և ոտնկոց. հիւանէ, լուգաբիա. *Զօրէն բռոքեցն՝ որ ի կապելայս նստին: Պոռնիկ առնուանին կանուչք, որ ի կապելայս նստին. Սարգ. ա. գ. է. ե. գ: * Մերայ՝ ի կապելայս մուտնել և ձաչել. Մալ: *Ի դռեհս, և ի կապելայս. Մխ. գփ: կանոն: * Եմուտ ի կապելոնն ... ի տունս պոռնկաց. Վրք հց. է:

ՁԱՊԵՂԱՆՈՑ, կամ ԿԱՊԵԼԱՆՈՑ, ի. աց. Նոյն ընդ վ. *Ցորժամ ծերս այր ի կապեղանոցս և ի կրպակս մտանիցէ: Ցաշխարհս անդ կապեղանոցան և ի կրպակս անիծուր մտանիցեն: Ձկիք կալ ի վաճառս, ոչ ի կապելանոցս, և ոչ ի հոնուձս: Ոսկ. Եէր. Ե է. փխ. Ե է:

ԿԱՊԵՄ, եցի. ն. Δέω, ἐπιδέω, καταδέω, ἐκδέω, δεσμεύω. Ligo, vincio. կապով զօգել. յօգիւ միաւորել. կցել. ապնեալ. զուգել. յարել. յեռուլ. և ի կապանս արկանել. պնդել. սլրկել. կաշկանդել. կախել. սլոդելըլ. խափանել. ծրարել. պատել. կապել, կապելեալ. կոյլ.

նէն ֆայլընէնէ, արգիլէլ պաղլամագ , ագա՛ գայա պէնա ենինէ : Երբ· առա· *Կապէլ կարմիր ի ձեռին, կամ նշան կարմիր ի պատուհանին: Կապել կապով, կարովք նորովք , սամ տիւք լուծ նմա , անուր ի քէլեա : Ի՞ւ կա պիցես : Կապէլ պատանաւ զաչս , զորթոյ զյաւանակ , զլար զպատուհանէ : Որպ կա պէլ ի դաշտի : Կապեցէք զոյդ՝ խրճուն, կամ ի խրճուն: Մինով խաւարային չըլ թայիւ ամենեքեան կապեցան : Կապեալ ո տիւք , և կապեալ ձեռօք : Եվ մեռեալն տիւք կապելովք : Զամենայն ակամ պա տուհականաս ի քէզ կապեցեր : Վեց ատի ճանք էին աճոռայն կապեալք ոսկւով . ևն : *Երկան զուլանէն հրամայէ կապել . խոր · է· 45: *Կապէլ զոյդ միոյ · ճճ : *Երկու ձեռքն կապեալ ի վերայ գլխոյն · Վ յ· հ· ֆ :

ԿԱՊԵԼ . Նմանուիլ, և պէսպէս ոճով . *Զոր կապեացես կամ կապիցէք յերկրի, եղիցի կապեալ յերկինս . Մ փ · ծ ը· 19 : ծը· 18: *Զլեզու քո կապեցից ի քիմս քո . Եզէկ · գ· 26: *Կապեալ լեզուն արձակի . ի գն : *Ի ժամ մահուն կապեցաւ բերանն . կանան : * Զգուշնդն ասուրց կուրութեամբ կապէր· Խոսր: *Որ հանապազ կապէ զբերան իւր ընդ երգման , կապէ զհոգի իւր ընդ հուր գեհենին . Մանդ · ֆ : * Ընդ նզովիւք կապեացի ի հարցն. Ցճկ . յֆ : *Կապիլ ընդ հնազանդութիւն , կամ ընդ հարկաւորութիւն . Մ ծբ· ծգ· Մանդ· ծա : *Ի անոսի յոյս կա պիցէ . Եզնիկ : *Կապեցին զանձինս իւ րեանց ի սէր նորա. ճճ: *Պատուհաս ի վե րայ վիշապատին կապէր· գ· ի· ը· 15: *Զմե ծագոյն ի վերայ կալցէ գործվանս . Պիս: *Կապեա կամուրջ . Ճ· Ա: *Փայտեայ պա հանգս կապէին ի մէջ որմոյն. ա · եզր· ը 9: *Այն որ կապեաց կամաց վերկինք . Շ· եէչս : *Ոչ մեծութիւն լինչ նշանակ է այն չափ գործ յանձին կապել . Ի ա· ա· փխ · ը: *Մի կապեր զնոսա սվանուիլ ձեզ , և ես ար ձակեցից զնմ բարեբարուիս . Եէր · ղզ : *Եթէ էր հաստեալ կապեալ մեռայն ագա մայ ի պատուէր արարչին, ոչ լինէր մարմին նորա լուծեալ յօգեւոյ անտի : Ոչ կապեաց նա ի փորի իւրում զպատուէրն . Եէր · ծ : *Կապեալ գուռն արգանդի նորա բացու . Եէր · ի·գ: *Կապեաց եղիա զանձրևածին ամպ, և արձակեաց . Սէիէր · ծը: *Կապեաց զանիւթ բնուին ընդ նիւթականիս (զհոգի ընդ մարմին), որքան կամեսցի՝ որ կապեացն. և գործեալ լուծանէ՝ որպէս կամի, և վերըս տին կապէ . Սարգ· ը· պ· ը: * Պատկեր էիր այ , և ընդ վատթարիդ կապեցար . Ա· ուս· ծը: *Պատկառիմ ասել, լծ՝և ընդ ամենա րամեամբկանին կապեցաւ . Կար · խը: *Ընդ զգալի ձայնիս և զնուացն յօժարուիլ պարտ է կապել . ի գէր· խոր : *Ոչ քահանայք ա կռւմբ կապին . Գր · փչ· էնմ:

ԹԱԳ ԿԻ ՊԱՏԿ ԿԱՊԵԼ . Տե՛ս ԹԱԳ. ևն :

ԿԱՊԵՐՏ , ի , ից· գ· Ῥάκος , ῥῆγμα . Panniculus, pannus, vestis detrita, fragmentum , ruptura . Σάκκος . Saccus . ἱμάτιον , vestimentum . Խրոս փերթ կապային, կամ ե՛ղէի . Պատառ պատառաւ . կոտո րակ ձորձոյ . Հանդերձ անարդ , մուշեալ , պատառատուած . ցնցոտի . գրգռելուկ . կուռ լզդեայ , ցխեաւոյ . քուրձ . ծուէն . լաթի ւոր , ւոտրք , ւոր , ևարքանի . պէզ թաւլաթ , Խըրթա , լօգա , եամա . *Կապերտս հինս: Կա պերտ անձոտի : Պատուհասց զինս յերկր ոտանի կապերտս : Կապերտ այծեայ: Որ պէս ի կապերտէ՝ որ լինի ըստ օրինի կա նանց . Երեմ. ւը· 11: Մփ· ի· 16 : գ· ի·գ · ծ· 30: Յայս· ը 12 : Եսի· ծը· 16: *Կա պերտի միոջ , և պատատոյ հացի վաճառես ցին իշխանութիւնք : Պատառոյ միոյ կապեր տի զինչ գնեցեր· Ոսէ· ե· : *Ի պալեատին երկուս կապերտս հնոլով ի միասին՝ այնպէս առնեն զհանդերձան . Ոսէ· յհ· ի· 38: *Կար կառեա կապերտ, մատո դեպ. Աքաբ· ագ ագա: *Չկապերտն նորա կորզեցին յուսոյն . Վ յ· հ· ծ ը :

ԿԱՊԵՐՏԱԿ , ի , ից· գ· } Ῥάκιον.

ԿԱՊԵՐՏԻԿ, տկի կի՛ ական . ʃVestis vilis . Դոյդն կապերտ. լաՒի ի որ , ւրլի ի որ· *Ես այժմիկն իսկ ի ոտնն կապերտակս լմն զերեսաքն պատեն . Ոսէ· ե· : *Կոտանդիա նոս հրամայեաց զօրային զյօղոզ նշանն քրիստոսիւ ի վերայ կապերտակի . Շի ւրտ· *Միայն ցնցոտի կապերտիկ զգեցեալ . Ոսէ· յհ· ի· 13:

ԿԱՊԻՆՔ , պէնաց կամ պինաց , նօք · գ · Μίσθωμα . Merces . Կապեալ տուլք անար ժան գործոց , վարձք կամ վարձանք կնոջ պոռնկի առ ի հոմանեաց· *Չկապէնս պոռ նըկի : Կապէնս առնուն : Հաղորվ կապէնս : Ի կապինաց պոռնկութիւն . Օր · իֆ· 18: Ե ղէկ· ծը 31=34: Ովս · ի· 12: Միփ· ա· 7 : *Մեծ ակաշառ կապինօք կախարդեալ Պիս: *(Կին չար) ի կապենաց սէր՝ ե չքեռուցեալ. Լմ · առաք :

ԿԱՊԸՆԿԻՑ · ա · Որ ընկենու զկասս , կամ խլէ զկապանս· *Չձիս կապընկեց առ նէին . ճ · Ա· այսինքն տայն խըէլ զոտ նակապս :

ԿԱՊԻԿ, պկի, կաց· գ· (լծ· պլաղգ''. ևպէէ , ե՛ւպի · առնս · ւոպի · եբր · գօթ · որպէս և յն · գիվօս , ագգ ինչ կապկի :) Πίθηξ , πίθηκος . Simia , simius- Զորքոջ տանի վայրի՝ դիւրընտել, ճարտար և միմոս, ոգեղ, այլ քան զամենայն կենդանիս մեռ ի նմանուիլն դիմաց մարդոյ . Տայոսն , լա փի , իսաւլինէ. Տե՛ս և ԱՊՈՒԶՆԱՑ . * Փլաց , և կապկաց . ֆ· Ութ · ծ· 22 : ը· ճ · ի· 21: *Հանդոյն կապկաց · ի գէր· խոր :

ԿԱՊԻՃ , պճի , ճայ· գ· (վը· ևոբ՛ինէ · եբր· և լծ · գաՒ · որ և ԿԱՐՈՍ. յն · գաՒօս· լտ· գաՒաս.) Κάβος . Cabus . և χοῖνιξ , choenix . լծ · ռւկ · ւնինի · եբր · պաՒ . bathus . արմատ բառիս լծ . պաՒան · և χόος , χοῦς , χοεὺς , congius , sextarius . եբր · հին · որպէս հիմին . Աքօճ · ատան · որպէս չափ արմտեաց , և մանաւանդ ման գրու՛ տատերորդ , կամ այլչափ և այնչափ . *Չորրորդ կապճի : Կապիճ արգաղ : Տատ նէորդն գրուի (այսինքն գոմորի) եղեցի կապիճ: Կապիճ մի ցորեան , և երեք կա պիճ գարի . ը· Ութ · ը· 25 : ՂՒ· փ · ծի· 36 : Եզնի· խ· 10 : Յայս· ը· 6 : * Ընդ կապ ճի միոյ ցորենոյ· Ես· ա· պմ· գ· 6 : * Կա պիճ մի մխիլ· Փաղ: *Կապիճ մի գինի · Ան· գ·ր· : *Կապիճ որ ի տանէն մի է ի դրուէն · Նէ· եզնի :

ԿԱՊԻՃԱՓ ԱՃՈՑ . Ասման կամ ընդունա րան աչաց · որ և ԱՆԱՆԱՊԻՃ · բոյնն ոճ ոանելեաց · ապին խօվսիւք , ծակ · *Ծորեա ցին աչք նորա ի կապճայ իւրեանց . Զա փ· ծգ · 12 : *Հանին զաչն նորա զմի ի կապ ճայն . Վ ր ղ · պմ : *Կապիճք աչաց · Վ փ· :

ԿԱՊԻՃԱՓ ԿՕՀԱՑՈՑ . Սրանապան, Եւրեաք կօշ կաց վերնի մինչև ի ծունկս · գճճ . * Ար կանել կապիճս երկաթի ի ծունկս նորա, և վարել ուռուն ոտուարս . Ագաթ :

ԿԱՊԸԱԳ · գ· Ծագ կապոյ ոտկուզայ : Վ փ· ճծ :

ԿԱՊՃԱԹԻԻ · ա · Թուեաչն և չափեաչն ոմանով· այսչափ և այնչափ կապիճ· *Ըստ կապճաթիւ մսիրաչափ կարգին· Եղէն· ի·

ԿԱՊՃԱՀԱՄԱՐ · Նոյն ընդ վ· *Կապ ճահամար ժ ժակք ամենայն ի դուռն ար քունի ի սատակուին եհեսցեն· Աէծր·ա·3:

ԿԱՊՃԵԱՆ , ևանք · Իբր կապիճք, չափք ոմանոց · *Երիք կապճեանս ալքաատաց է (ուռգանք) · կանոն :

ԿԱՊՆԴԵՂ · գ· որ և կոչի ՓԵՂՈՑ ՍԵՐՄՆ , ՓԱՀՄ · խոտ և արմատ կծու ա խորժ՝ օգուտկար ստամոքսոց , իբր համազօր պղպեղի և մանանխոյ . Էլ ձեփաւի ասէ , է ւոսիը· ըստ Մէնինաքեայ որպէս լտ· Ligusticum, siler montanum , կամ cunilago , ևն : Բէտվէր :

ԿԱՊՈՑՏ , պուտոյ· ա · գ· Κυανός , κυάνεος , σάκίνθινος , ῥαντός. Caeruleus , subalbus, ևն· որ և ԿԱՊՈՒՏԱԿ · լծ · թ · ւեպոսփ , ւեպոսփի · Երկնագոյն · ծովագոյն · և Մոխրագոյն · կապոսփ , կապոփգին · մավի , ինօփ , լաՒիվէրփի · *Զքաղաղ կապոյտս, և զազնային այծս կապոյտս , և զհոյ կապոյտ· Ծն· լ· 35=40: *Ի կապոյտ գաշ տին ձիարձակ լինէին ։։։ այսինքն նաւէին ընդ ծով· Ագաթ : *Ի կոյտս կոհակաց՝ կա պոյտ կուտակաց· Նաւ· խ· ։ *Կապոյտն ընդ սպիտակի խառնեալ՝ զլուրջն (կացուցանէ)· Պղպ · փխ· *Եւ է գոյն կապոյտ և սեաւ . Երե · ծ · խոր՝ան : *Ի կարմրոյ , ի բեհեզոյ, ի ծիրանւոյ , ի կապուտոյ · Տաղ:

ԿԱՊՈՑՏԵՐԱՆԳ · Տ· ԿԱՊՈՒՏԱԳՈՑՆ· *Որով ծաղկեցաւ հոլանիւթեայ երկիր՝ երկնագոյն ներկեալ կապոյտերանգ գուշ սիւք · Տաղ :

ԿԱՊՈՒԱԾ , ոյ , ոց· գ · կապուտն . և կապ . *Հատանել խըել դլխաւոցն պատ ճառաց կապուտածս: Մտանել ի կապուտածս լծոյ ամկապատին . Ցհ· ւր : *Հոգի (բա նական) իսկ զեռեղուածն սորա ի սմա և կապուտածն ասի միաք · Ան· հ· յ·ի :

ԿԱՊՈՒԹԻՒՆ · գ · կալ գոլն ըստ հա մոյն , որպէս սերկևիլ· տուպուլեի · փոխոթ համ տհաս պտղոց · *Քաղցրութի և կապու թիւն խնձորի : Ձորուիլ և հովուիլ և կապու թիւն կալնոյ · Ոսկիփոր :

ԿԱՊՈՒՄՆ , սման · գ · կապիլն · ի կա պանս արկանիլն· կաչկանդիլն · * Կապուման խոսրովայ : Կապումն գլխաւորաց · Խոր · գ· 50 · 68: *Բերանն յովհաննու արար կա պումն և լուծումն (օրինաց) · Եփր · համաբ: *Զօրէն աձառապիդ չղթայիւք կապումն անհնարալայ՝ անուաց կառաց նոցա ժամա նէր · Պիս :

ԿԱՊՈՒՏ· որ և ԿԱՊՈՒՏ ԿՈՂՈՊՈՒՏ· գ· Σκῦλον . Spolium , praeda . (որպէս և capura, լծ · ընդ կապուտ, կապուտն .) Իրք կապուտելոք և կողոպտելոք · ինչք և աղնք կորզեալք յանկածէ թշնամեաց · ասար · նողոպտիւ· Նաւթ , փօյամ, զանիվեր , ւեպ ւիսր · *Կապուտ քաղաքաց: Զգերին և ըղ կապուտ և զաւար բանակին : Կապուտ և բանգոյն : Կողոպտեսցէ զկապուտ նորա : Բերեր զկապուտ կողոպտած բաղում զթըշ նամեաց: Ժողովել զկապուտ կողոպտած զանկելոյն . ևն : *Զկապուտ կամ զկա պուտս ազգաց · Պիս : *Զկապուտ նոցա բա ժանեն յիւրեանս . Աէծր · ի· 7 : * Զծնա ցեալ կապուտ աւարին ժողովել : Զկա պուտ կողոպտուտն յաւարի աւեալ· Ցհ · ի : *Գերեալ անտի զմերինն զկապուտ վաստակելոցն հոգւոց : Եհան զկապուտն լերաստեզն ի կապանաց օգտողին· Նար · ծը· հ՝ :

ԿՈՊՈՒՏ ԿՈՂՈՊՈՒՏ· ա · կապտեալ կո ղոպտեալ· մերկ · *Մեր ձչմարտութիս կա պուտ կողոպուտ ի պաճուճազարդ ստա բան բանից · Վէոր · գ : *Ցետ ատոի եր·

թաղին՝ կապուտ կողպուտ դնաց։ այսինքն մերկ։ Մանդ. ծ։ Ուստի և կապուտ կողպուտ թողուլ կամ առնել՝ է կապտել կողպտել. մերկացուցանել. Σκυλεύω, ἐκδέω. Spolio, eruo, praedor. Խալէլ, հերկոցնել լէլէզլոխ Խաղալ. ասյմագ. * Զտաճարն ՚ի ներքուստ կապուտ կողպուտ թողուլ. Ը։ Դ։ 16։ * կապուտ կողպուտ թողուն ՚ի տաճարածոց. Աբդ. ա. 14։ * Զնա մերկ կապուտ կողպուտ թողլը. Ճ. Ա։ * Զամենայն եկեղեցիս քոնի ՚ի բոլոր զարգուց կապուտ կողպուտ թողլը։ Խակ ՚ի քրիստոնեայն խնայեալ, կապուտ կողպուտ արարեալ զնոսա թողուին երթալ. Ցհ. ԺԸ։ * Որ կապուտ կողպուտ միշտ զաշխարհն առնէին. Ես. ի։ ա։ * կապուտ կողպուտ առնել զգանձանոցս, կամ զեգիպտացիս, կամ զնա, ևն. Եփ. ծ։ ևն. ևն։ * Յարեաւ, արար կապուտ զլայն գերուլեն նոցա. Բր. ։ի։

ԿԱՊՈՒՏԱԳՈՑՆ. ա. որ և ԿԱՊՈՑՏԸՐԱՆԻ. կապոյտ գունով. կապտագոյն. * Եւ եղև ծով լի՝ կապուտագոյն. Ագաթ։

ԿԱՊՈՒՏԱՒ. ի, ած. ա. Υακίνθινος. Hyacinthus. κυανός, caeruleus. Կապոյտ. և բաց կապոյտ. երկնագոյն. ծովագոյն. և ի գոյն կապոյտ յակինթագոյն չուշանի. կապոյտ, կապտագոյն, երկնագոյն, ծովագոյն, նաւի, հեվայի, կեղտ եագոյտի, սխմպի։ * ի կապուտակ մորթոյ ՚ի ներքոյ կապուտակ։ Ջամակ կապուտակ։ Մաշկեղէն նուագարանաց կապուտակաց։ Հանդերձիս կապուտակաւ։ ի հանդերձս կապուտակս. Եւ։ Ա թագ։ * կապուտակ ծով, կի ալիք. Աբդ. ա. 11։ Շար։ Երեմ. ։։ * Դիզոլնն ընդ պայծառի սպիտակ շապիկս հանեալ, և ՚ի խորին սեռս անկեալ՝ զկապուտակ գոյնն կատարէ. Պղտ. փխ։

ԿԱՊՈՒՏԱՒ. Πελιδνός. Lividus, rubicundus. Ընտագոյն, մորեգագոյն, մանուշակագոյն. որ և ասի ԿԱՊՈՒՏԱԿԱՒ. գեղեցիկ, ծոր. * Ոչխր են կապուտակականողնիք. սէր սպաքէն այնոցիկ՝ որ յամենն ՚ի գինւոջ. Առակ. իգ. 29։ * Զկապուտակ ներկուածս նախանձու. Ցհ. ԺԸ։ * Զվերջին մերկութիւն կապուտակ՝ արբուցանել նմին բաժակ. Ը. Եզեկ։

ԿԱՊՈՒՏԱԿ. գ. Υάκινθος. Hyacinthus. Ղալիճ կապուտակ. ասր ներկեալ կապուտակաւ. ծաղիկ. և ակն պատուական. ըստ յն. յակինթ. * Ոսկի և արծաթ, և սրմինձ, և կապուտակ, և ծիրանի։ Ի բեհեզոյ մանեղոյ, և ՚ի կապուտակէ, և ՚ի ծիրանւոյ։ Ի վերայ կաղապուտակին մանելոյ։ Կապուտակ և ծիրանի զգեցուցանեն նոցա. Եւ. իԷ. իՀ. իԸ։ Է. ճ. Բ։ Երեմ. Ֆ։ Եզեկ. իԷ։ ։ա. Ա. Գ։ 23։ * Սևաթոյր է կրկին կապուտակն. փիլ. եւ. Է. 123։ * (Ծով երևի ՚ի գոյն) մերթ ծիրանւոյ, մերթ կապուտակի. Վեցօր. Գ։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԱԳՈՑՆ. ա. Κυανίζων. Caeruleum. կապուտակ գունով. երկնագոյն, և մորեգագոյն. * Զպատուանդան ոսկեայն կապուտակագոյն ականակերպ աղիւսանման. Ագաթ։ * ի վարդին՝ կարմրութիւն, և ՚ի շուշանին՝ սպիտակութիւն, և կապուտակագոյն՝ մանիշակին. Նիւս. Յով։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԱԳՈՐԾ. ա. Նոյն ընդ վ. որպէս կնպուտակ գործեցեալ։ եղեալ. * Երկնագոյն՝ կապուտակագործն. Ոսկ. Ես։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԱՃԵՒ. ա. Նոյն ընդ վվ. կապուտակ աեալեամբ. * Սիգաքայլ ձեմութեամբ ընդ կապուտակաձև երկնագոյն աստարէսս (ծովու). Աբդ. Գ։ 11։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ԿԱՊՈՒՏԱԿ, ա. * կապուտակային յօնաքն ակնարկեաց զլուանեանն. Պտմ. աղէս։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. լ. Տ. ԿԱՊՈՒՏԱԿԻՄ։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԱՏԻՊ. ա. կապուտակ տեսլեամբ. * Ի զանազան թեզոց գունեզոց երկնակերպ կապուտակատիպ. . . կերպաս սիրաք պճնեաց. Նար. խգ։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԵԱՑ. Տ. ԿԱՊՈՒՏԱԿ, ա. Υακίνθινος. Hyacinthinus, caeruleus. * Ձարմանդա կապուտակեայս։ Աւ կապուտակեայ ժապաւինեաւն։ Զվիճակն կապուտակեայս Զնուագարանն նորա կապուտակեայս. Եւ. իԷ. 11. իԸ. 4։ իԷ. 30. 34։ Թուոց. Ֆ. 25։ * Զգեստ՝ կրկին կապուտակեայ. փիլ. ԺԿ. ա։ * ի հաստատուն թեզն, որ կամարն է կապուտակեայ. Մագ. Է. իՆ։ * Սքէն այն արեամբ կապուտակեայ ծովուն փոխեալ յարիւն. Տուզ։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԵՂԻՆ. Նոյն ընդ վ. Եւ ծիրանին ՚ի կապուտակեղէնն ներկուածոյնոյն. ՚ի գոյն յակինթի. Նիւս. Խղ։

ԿԱՊՈՒՏԱԿԻՄ, եցայ. յ. Υακίνθινός εἰμι, κυανίζω. Caeruleus sum, fio. և πελιδνοῦμαι, liveo, livesco, sanguine suffundor. որ և ԿԱՊՈՒՏԱԿԱՆԱՒ. կապուտակ լինել. զգենուլ զգոյն կապոյտ. որպէս և շառագոյն կամ արիւնըռուդ լինել. խապտպտալ, և խախապտ կոխիլ. մանիւնի և ծօռաբմագ, ծօսմօռ տեսիլեմ, պօպռոմագ, ևօվերիլեմ. * Մորթս խոյոց կարմիր ներկեալ, և մորթս կապուտակեալս. Եւ. իԷ. 5։ իԷ. 7. 22։ * կապուտակեալ էր յահագին ատենի. Ճ. Բ. որ ՚ի Ա. գրի, կապուտակացեալ։ * Որ ամպէ, գետնի. և որ նախանձի, կապուտակի. Վարդ. ծ։

ԿԱՊՈՒՏԱՏԵՍԱԿ. } կապոյտ տես.
ԿԱՊՈՒՏԱՏԻՊ. ա. } լեռամբ. (որպէս գնի ՚ի յն. κυανῷ ἐίδει.) կապուտակաձև. կապուտակատիպ. * Շուրթք պոյն կապուտատուտակ գունոյն ՚ի մխիթարս. Ըրեմ աշխատուլեն աչացն լմանի. Նիւս. Երգ։ * Հիւծեալք ՚ի յարբանց, կապուտատիպ ծոյլն ՚ի կարմիր ներկիալ. Գ։

ԿԱՊՊԱՒՈՒՅՑ. Բաւ եբր. Վիմեղէն. քարայատակ. սալայատակ. (որպէս և կեփատ՝ է վէմ։) Ցհ. ծԸ. 13։

ԿԱՊՊԱՐ. Տ. ԿԱՊԱՐ. (խոտ)։

ԿԱՊՏԵՄ. եցի. ն. (լծ. լտ. գաբիո, գաբիտո. և Թ. գափմագ, որպէս և ԼԸպԼԱՓ. Σκολεύω, συλάω. Spolio, praedor, capto. συλλέγω, colligo. Ուսար առնուլ, և կապուտ կողոպուտ թողուլ. ուսալսկել. կորզել ՚ի բաց. յսփշտակել. կողոպտել. մերկացուցանել յընչից զրմբունեամբն, և քաշել զպատուլ ՚ի ծառոց, ևն. Խալէլ, խալտնել. գեբէլ գեբէթէլ, հերկոցնել, էրջընել. օսյմագ. * Աբրագ արագ կապտեաջիր. Ես. Ը. 3։ * Ասպալակել և կապտել զՀանապարհորգան. Խոս։ * Պահողին գանձն կապտեալ։ կապտեցաւ ՚ի ընորհէ։ կապտել զզարդ փչման, կամ զփչումն։ կապտեն զփայր ՚ի յիւրմէ բանէ։ կապտեցին կոպանքն, կամ մեքենայքն. Նար։ * Զխայրին կապտեր ։։ այսինքն զարգելեալ պատուղն. Թղ. Ոբ. Մայրագ։ * Զկանուխն ոչ կապտեցի պատուղ. Նար։ * Գործասէրն մեղու ՚ի մարգսն Թռչի, և կապտէ պատուղ (կամ ծաղիկ). Աճաբ. Նար ևիր։ * Զիւրաքանչիւր (փետուրս) Համան-գամայն կապտէին. Պիս։

ԿԱՊՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } կապտելն, իլն.
ԿԱՊՏՈՒՄՆ, տման. } * Անբծրղնեամբ կապտութիւն (իբր մերկութիւն)։ կապտութեան զինուց. Պիս։ * Զայրշանան ասպատակացն, և զկապտութեան աժխտուժին. Մագ. ԼԷ։

ԿԱՊՐՃԱԽ. որ և ԿԱՊԱՐՃԱԽ. Տ. ԿԱՊԱՐ (խոտ)։ Բծլէն։

ԿԱՄ. Տ. ԿԱՒՆ, և ԿՆԱԿԱՐ։ Շփոթի ՚ի գրչաց և ընդ Ծառ, որպէս ոստ ծառոյ. * Անկանէր ՚ի գետն մեծ կուր. անդ ՚ի միջոյ (կամ ՚ի միջոց) գետոյն դիպեալ կառ մի ՚ի կղզոջ, և ՚ի լուղ անցանէր՝ ելեալ ՚ի ծառն. Կաղանդ։

ԿԱՄԱՐԱՋ. ա. Բարձոյ՝ այսինքն ձգօղ զկառս. * Հաւատարի բարձրապարու արծուոյն կառաբարձ փառաց անեղին. Վրդն. իրէ։

ԿԱՄԱՐՈՅՑ. գ. (՚ի կառ. պ. խոտ. այսինքն փուշ. որպէս և լտ. գաբբառատս, է ազգ փշոց.) Փշաւետակ բոյս՝ ծովային, ունօղ զնիւշ իմն կենդանաձեւ. * Եա ամ զնշան կենդանուե ՚ի կառաբոյս և ՚ի խեցեմորթս. Հ. արեգ. ծէ։ * Եւ հրաման ՚ի ջուր և յերկիր վան կենդանեաց՝ սկսեալ ՚ի կառաբոյս և ՚ի սպունգս. Վրդն. պմ։

ԿԱՄԱՀՈՒՂ. գ. (գրի և կարածուղ.) Փշաւոր կամ խայթոցաւոր մեզուղ. մեզիկ. * Ո՛չ ՚ի վատճարան՝ որ յերկրի են հայելով, ՚ի կառաճուղս, կամ ՚ի մրջմունս. կամ ՚ի լուս. փիլ. նիւս. Է։

ԿԱՄԱՁԻԳ. ա. Ձգօղ զկառս. առապա փուղ. * Կառաձիգ ջորւոցն տղբունակոնոց. Ոսկ. ապագ։ Կամ կառաձիգ, որպէս ձիգ կառաց. * Կառավարքն զկառաձիգսն ուղղէ, և չապ Թոյլ խոտորիլ ՚ի պողոտայէն. Խոսր. պգրգ։

ԿԱՄԱՄ, ացի. լ. Բաւ ռմկ. որպէս խնձանալ. Թերևս նոյն ընդ Իշանալ, որպէս գիշանալ. և կամ մերձիլ ՚ի կայրին. * Մեղայ խաղալով կառավով չշափելով. Ոսկ։

ԿԱՄԱՄԱՐԱՏ. ի, ից. ա. գ. } ի կառաց
ԿԱՄԱՄԱՐԱՏԻԿ, տկի, կաց. } կի կառաք մարտնչող. և որ ինչ անկ է կառամարտու. Զկառամարտն և զպերճացեալն փառասուս ՚ի ծուլն կալմիր ընկղմել. Զգր. իՀ։ * Ամենայն կառքն և երիվարքն պակասեն ՚ի միջոց ասպարիսի մասցու. և կառամարան ամօթով լինքեան նհանջի. Լմբ. սղ։ * Ըստ կամայ կառավարին ուղղեալ լինին կառամարտքն. Խոսր. Վէ։ * ի տեսարանն ՀԱրնեմաց կառամարտական։ ի տեսարան խաղոցն Հիրնեմացից կառամարտական. Ճ. Ա։ * կառամարտիկ Հիոցն հակառակելոյ և կռուելոյ ընդ միմեանս. Ոսկ։ էինպ։ * Հանդերձ կառամարտիկօքն (խաղիւք) և տեսարանօք. Ա. որ. ։։

ԿԱՄԱՄԱՐՏԻՄ. եցայ. յ. կառաք կի ՚ի կառաց մարտնչել. * Ա յասպիսի կառաք կառամարտեալ. Մագ. ծէ։

ԿԱՄԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարտ կառաք կամ ՚ի կառաց. * Յորժամ կառավարն հաստատուն կայցէ, կառամարտուհին բարիոք և ըստ կարգի լինիցէ. Վրդ. ոսկ։ * Մեծ ինձ մարգոյ տա մարդ վարիցիս զկառամարտութիւս. Լմբ. սղ։ * Ձեմս առեալ Ձօձեի սիգալով ՚ի կառամարտութիւն. Կեչառ. ա. ղէս։

ԿԱՄԱՄՈՒՏ, մոի, տաց. ա. գ. Մատաղն ընդ կառաք. Հի կառաձիգ՝ ուրոյն յարձակ երիվարաց հեծելոց. առապայ գոլոշ. Ֆաշ. * Զգարին գայթն երիվարացն և կառամատոյն բերելին ։։ յն. Հետ և կառաց. գ. Լգ. Ք. 28։

ԿԱՄԱՄՏԻԿ. փոխանակ գրելոյ կառամարիկ, կամ փառամարտիկ. ըստ յն. քառաձի (կառաք), որով լինէր մին յոլովմպիական խաղոց. * Յաւելեալ յովանական կառամտիկ. Ես. գ. ։։

ԿԱՄԱՆ, ի, ած. գ. Պարան. Հաստ չուան. օղան, հալաթ, ձիամճել. Տես և ՄԱ.

լոյս. *Հաստեալ զկառան նաւին ետուն սաննել ալեացն զնա : Կապեալ ի կառան մի մեծ՝ թէ մի հաւու. Վ.բ. հդ. ը. Ն ծ։

ԿԱՒԱՆՉԱՆ. ա. Նշանակիչ և երևեցուցիչ քրովբէական կառացն ասի. *Ըստ պատմելոյ կառանչան տեսլեանն. Ագաթ : *Որպես ի կառանչան տեսլենէն ասէին քերթողքն. Շ. Խոյիբ : *Ի կառանչան տեսլենէն քառակերպեայ՝ եղեկիէլի մարգարէացեալ. Տծոմ։

ԿԱՒԱՆԱՉ, ոյ, կամ ի, ից. գ. որ և ԿՈՒԱՉ. Կրաչի. Vociferatio. καταβόησις, reclamatio. ἀποδυρμός, deploratio. Սաստիկ կանչ, կանչիւն. կական. հեծութիւն. ՃՀչ. և բառ. ՆՀ. կոմիչ. (յծ. յն. գ-աաչի. թ. կայդաա-) պոռալը, պոռտլը. պոռտըրէն, վայնասէ. *Աչխարհաւին գուժից, ՃՀղ և կանչղոյ : կառանչոյ. ՁԿ. ԱԻ : *Ալաք չարտաձայնիք կս ունչնիւք և վայնիւք և փեռնիւք խեղգին. Մ. սգ. ԼՓ. այլ ձ. կառաչիւք :

ԿԱՒՆԱՉԵՄ, եցի. ել. Կառանչ բառնալ. Թա. անչել. մեծաձայն և ցաւագին գոչել. գանչել. հաչել հառաչել. կական. նիլ. *(Աղքատն) ի գուրս գուրս երերուալ և գագաթուալ կառանչէ. Մանդ. Ե. (այլ ձ. կառաչէ :)

ԿԱՒՆԱՉ. ՏՈ. ԿՈՒՆՉ. *Աղաւաղուք այդուդ զծնօտիւք իմիանն, և կառաչ նորա ի վերայ ինքուցանելնաց նորա. Սիր. ւԶ. 18 : *Բազմութիւն կառաչ բանձաւալ լսային ի տանն այդ. Փարպ : *Խակ ցկինդանեանցն զկառաչ ոչ լսելիք տանել կարէին. Լսող. ծ։ : *Ի հրապարակացն մնվազու երևանէր գոչմամբ և կառաչ : Լսելիովք զկառաչ ուրուք, յորժամ զրոցդք բառնայցէ : Գոչիւն և կառաչ մարդն խանդաղատանելոց. Ոսի. էտ. Ե ԷԶԸ. Ե մբ :

ԿԱՒՆԱՉԵՄ, եցի. Տ. ԿՈՒՆՉՆԵԼ. *Ումն ազազակէ, ումն կառաչէ յերկինս առ ած. ԼՁ. սգ. *Աչլք (ի ազայոց) ի գուշս առ զալով կառաչէին. Լսող. ծ։

ԿԱՒՆԱՉԻՒՆ. գ. } Նոյն ընդ կառաչ.
ԿԱՒՆԱՉՈՒՄՆ. } կառանչ. կառանչիւն. հայհոյութիւն, փիղան, փիւրեսք. *Լսեցուք ձեք զկառաչիւնն (կամ զկառանչիւնս) լսելոց և վայից. Մանդ. Ե : *Գոչիւնն և կառաչիւնն (կամ կառանչ) մարդն խանդաղատանելոց. Շ. Գ. ըստ Ոսի. ՀՓ : *Օդահատեալ կառաչ մամբ (կռնկանց) : Դռնչիւն կառաչմանն, և խիզախիւն վազուզոց. Մագ. ծԸ. Ե ԿԲ :

ԿԱՒՈՑԵՏ, ի, ից. գ. Ἡνίοχος (ասէ Ձահակ). և ἀρχων τῶν ἁρμάτων. Auriga. Որ կառաց. կառավար. ուղղիչ կառաձիւք Հին. առաջնոյն, գօլէի, գօլաչ. *Զառաւելս ևս կառապետաց իւրոց : Իբրև առին կառապետքն : Ասէ ցկառապետն իւր. Ճ. ՆԳ. ՅԸ. 31 = 34 :

ԿԱՒՈՒԱՒՐ, ի, ից. գ. ա. Ἁρματηλάτης. Auriga. ἡνίοχος, ἡνίοχευς, moderator. Նոյն ընդ վ. Աւրոյ զկառս. և կառամատրա. առապետ. *Հրամանն տայր կառավարին : Ասրասոյ կառավարս և հեծեալս. Ե. Ի. Լ. ւ : ա. ԻԳ. Ը. ււ : Խակ ՁՀԳ. Լ. 9 : *Իբրև զմայն կառավար Հնոց բազմացդ ո. իսկ կառաձիգ. յն. կառաց, Հնոց : *Ամենայն կառք ի համազգեաց երիվարաց լծին. երբեմն օձանն, և ի տապաստաի զնա. ուավարն և զանձինս կացուցանեն. Եղիշ : *Որպես զերիվարս գաստիարակեալք՝ յոր ընթացս և միտք կառավարին կանձիցին. Նար. Խւ : *Լծեցեալոց Հնոց երրասանակամբ կառավարն : Կառավարք ի Հնոցն ընթացան. փիւլ. լին. Ե լ.ս : *Անկեալ բոլոր կառքն հանգերձ կառավարաւն. Գագ. ապ.ս : *Ի նաւի նաւավարն, և ի կառս կառավարն... և ած յաչխարհի. Աբէպ. Ց : *Զկառս կառավարքն հանգերձ զգեստիւքն. Ոսի. էիւիգ :

Նմանութիւն ասի. *Մարմինդ և հոգւոյ միաքն են կառավար. Եղիշ. Ի : *Մի, ասէ, կառավար միտքդ զերասանակ զգայարանացդ Թուլացուսցէ. Լմբ. ծղ. Ե Ի. Ե սգ : *Կառավար անձին, երրասանակալգ սրտի. Նար. լԻ : *Կառավար կալեալ զմիաս իւր՝ առ ած Հայեր. ՁԿ. լԲ : *Կառավար բարուցն բարուելիցդ՝ ած ախուրելին է. իսկ չարեացն է անձն ծուլին և անձնասիրութեան կառավար. ՁՃԻ. Ի : *Աչ էր, և կառավար աչ մեռեալն արարածոց : Տէր ած՝ կառավար Համօրէն եղելոցս. ԱՒ. ՀՓ : Ճ. Ա : որ և ասի ՂԵՈՒԱՎԱՐ, ՈՒՂՂԻՉ, ՆԱԽՆԱՒՈՐԴ և այլն : *Թագաւորն, զոր կառավար Հնգրեցիք, եղև ձեզ կործանիչ. Լմբ. ԻԲ : *Թիւրաչարժ կառացս ուղղիչ կառավար. ՃՀ. Ը : (Իսկ ումի. Հաւաւոր ասի որպես քաղաքապետ, և այն. Հանգոյն իսալ. Հովհաննու.)

ԿԱՒՈՒԱՒՐԵՄ, եցի. ել. և բիմ, եցայ. յ. Ἁρματηλατέω, ἡνιοχέω. Aurigo, currum ago, habenas teneo, moderor. վարել կամ ուղղել զկառս. ընթանալ կառաւք. յաուաւոյ խաղալ. և կառամատրիլ՝ ի ձիընթացս. ասասպս՝ փոյթ ութիւն. *Կառավարել կամիմ, զի կառաւք յաղթեցից քեզ. Գած. ա չբ.ս : *Ի ձիընթացս մեծի կրկիսին կառավարել կամեցեալ. Խոր. Ի. 76 և Շ. Վեպ : *Կառավարիլ ամպովք, և եղանակ՝ ի վայր ածուածք հրոյ. Խոր. Վրթ. : *Եղիսա կառավարէրն յերկինս : Վերածնուեալ առաքեանին կառավարեալ Թևասպարի յերկիրն պարգևաց. Չ.բ. ԼԲ : *Նմանապէս եղիայի կառավարելով յաչխատակեցար՝ ի բարձրագոյն անձառութիւս. Ոսի. լբ : *Կառաք խաչակառաք. յորում էմմանուէլն բարձրացեալ՝ կառավարելով առուգապահս աւարուին գերելոցն արար. Ան. Խոյիբ : *Կառավարեալ՝ ի Թևս հողմոց, եղեալ ի քրովբէս. Նար. ՁԸ :

ԿԱՒՈՒԱՒՐՈՒՄ. Ն. Κατευθύνω, ἄγω, διοικέω, οἰκονομέω. Rego, dirigo, duco, guberno, administro. Նմանութիւն ասի զոյ ևթե, որպես ՈՒղղել, առաջնորդել, վարել, զեկավարել, անառնել, հոգալ, նախախնամել. զպոլի ի բաղ եմիգ, ինչպիր եմիգ. *Ո՛, որ չորեքերիվարան որպես կառաւոց գեր զառաքրա դասելով, և կառավարելով ջժամանակս ևն. Պիսիդ : *Որ զամն նայն կառավարիս ըստ պատշաճ պիտոյից. Խոր : *Կառավարեալ զկամս հայցմանց նոցա և զմերս ընդ ուղղորդն. Գագիգ : *Որ զանշարժն իբր զընթացող կառավարես. Նար. ՀՁ : *Իմանալիքս և զգալիքս նովին և ի նոսին անմարելոյ եղեն և կառավարին. Գր. հբ : *Կառավարէ զառաքրս ի մեր պետս, կամ զարթարծս, կամ զպարձեալս բարձամբիք, կամ զաչխարհիս ողորմութիւ, և զերկինս ձրբ. մարաուեալ : Նովաս կառավարին արարածոց : Արարածոցս, կամ աչխարհի կառավարել (այս ինքն առաջնորդել) : Լմբ. սգ. ասեպ. Ե ծղ. Ե պգիգ : *Գնաւավարեալ ի վերայ իմ զողորմութիւ քո պատգեաց. այս ինքն առնել. ասեալ. ԲՆԻՒ :

Խակ *զմարդկանէ գուն ուրիք՝ այլազգ այլաբանութիւ. *Սիրով ի միասին միաբոր. Հոգոյդ զմիս կառավարալ. ՁԿ. լԲ :

ԿԱՒԱՒԱՒՐԻՉ. գ. Ἁρματεύων. Aurigans. վարող կառաց. և էպիստάτης, rector. Վերակացու կամ անօրէն աւիւզերաց. *Ոչ կարօղ զգաղեցուցանել որպես երիվար զկեծծեալն, և ոչ որդան լքուցանել զձեռնն ըզկառավարիչ. Ան. Ճ : *Զի Թէ ոչ էր կառավարիչն, ոչ ախորժէր կիշերն լուսոյն առաջի տալ. Լմբ. սգ։

ԿԱՒԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἁρματηλασία, ἡνιόχιασις. Aurigatio, moderatio, ևն. Վարելն զկառս. և նմանութիւ Առաջնորդութիւ, ուղղութիւ, և նախախնամական անառնութիւ. առնչուն. *Բազում այլ յաղագս կառ կառավարութիւս իսկ են. Գագ. օրին. Ե : *Զկառավարութիւ՝ ի տեսլարանին եցոյց կապիկ, քանզի՝ ի վերայ կառաց անցեալ նստեր. Փիլ. Լ.ս : *Աղօթիք՝ ձգնաւորաց մարտակից, կռուանաց կառավարութիւ. Խոսր : *Կառավարուն կամաց՝ ի չարն. ՁԿ. լԲ : *Հրամանաւս վերին կառավարուէն մաքրեալ զգոցն գաժանութիւն. Աբծր. Ե. 2 : *Վարեր զիչխանութիւ իւր բարի և շքեղ. զաչխարհ կառավարութիւ. Որբե. :

ԿԱՒԱՏԵՄ. ա. ՑԵՏՕՂ կառաց՝ ի տեսլեան. *Դանիէլ վարժեալ՝ զմանկունան երրանեալ, կառատես գերեալ. Գնչ :

ԿԱՔԱՐՇԱՒ. ա. գ. Աշխատօղ կառաց. կառընթաց. և Ընթացք կառաց. *Երբեմն իբր զկառարշաւ ձիավարութիւք զիրկուէնն խօսեր բանս : Աչլև ի կառարշաւն (կամ ի կառարչաւնն) չայրոդապես պատկառեալ. Պիգ :

ԿԱՒԱՒԱԷՏ. ա. Ռչր իսկն կառք բառնէ. *Եթէ ոք կառաւեաւ երիվարաչատ առ հեզութեն նատիցի ի մտիկի իշոյ, զարդարէ խանարհութիւք զկարգ հեզութեան. ՍԷԲԷ. ծա :

ԿԱՒԱՒԱՓԵՄ, եցի. ն. որ և ԿԱՒԱՓՆԵՏԵԼ. Զկառաւին հարկանել, եթէ գլխաւեալով, և եթէ կռփելով, և առնչելով. գբաւխան զբինել, և գլուխը պրնել իրեւ. պաւչնա վարժել, պաւչնա վարժել՝ ելեսէ. *Գողգոլթայ, որ է տեղի կառափելոյ. Մփ. ԻԷ. 33 . յն. տեղի կառափեն. վանն որոյ ի Ղչ. Ե ՁԿ. գաւազանն գինի : Խակ Բբս. Տէ. իմանալով զկառափն իբր գանկ ագամայ, (լոյս խոկա) գրե. *Ջոր կառափեցաւ անդ մարմնով. կառափելն քերթելն է գլխոյն մինչև ցտակերան ոտ. որ է անլուր : **Զբաղումս ի պաշտօնէիցն կառափեալ սատակեցին. Աբծր. Ի. 3 : *Եւ որ զմարգարէն ոչ կառափեաց, վիրժապարա դուաս. Խոսր։

ԿԱՒԱՓԵՏՂ. գ. Տեղի կառափման, այս ինքն գլխատման, կամ սպանման. լեառն գողգոթայ, և խաչն. *Բերէ զգագաթն՝ բարձրաւելի առաս (խաչի), և զկառափատեղն ձև ատաս : (փոխէ) զկառափատեղն՝ ի կենաց գործեաղ. Անյ. Խոյիբ : Շ. անբ :

ԿԱՒԱՓԻՉ. ա. Որ կառափէ. կառափօղ. *Ինձ պատշաճապարտիս . . . անիրկնելի սանձչիչ, անկաշառ կառափիչ. Նար. յԷ :

ԿԱՒԱՓՆ. փին, փուղք, փունց. գ. Κάρηνον, κράνον, κάρα, κάρ, κεφαλή, κορυφή. Cranium, caput, vertex, calva, calvaria. Գլուխ մարդոյ, եթէ կից ընդ պարանոցի, և եթէ հատեալ, և չորացեալ որպէս գանկ. ելեաէ, գաֆա. պ. սէր. *Հաս ընկեզ զկառափին (մերկին). Եփբ. հանաբ : *Հանին (կամ հարին) զկառափունան, և ընկեցին ի պարտէզն ի մէջ գորայն. Բ. Ի. ա. 16 : *Որպես եթէ հարկանիցէ ոք զկառափն մարդոյ. Եռ. ՀԷ. 3 . յն. հարկանող զայր (իբր գլխատող) : Խակ Է. Ի. Բ. 38 . *Հրամայեաց զկառափն հարկանել զանօրէնն մեր հապարաթին ոտ . յն . առաջնարհիկ առնել. (որպես եթէ կարձել յաչխարհէ) : *Կառափունք այլոց բազմաց. Եռ . պտ. Է. ւ : *Վիրգս՝ ի ձեռս առեալ՝ զկառափունս մերգուշն և զմեզպետեանն ջարդեցին. Եղիշ. Ճ :

Ընդ ԿԱՒՈՒԱՓՆ ՀԱՆԵԼ. Կառափել, կառափնառել. գլխով չափ վրէժ խնդրել. գլուխը ջախջախել. սպանչնչել. *Ոչ բարկա-

նայր, և ոչ սասեր՝ հանել ընդ կառափն նոցա։ Ոչ հանեսս ընդ կառափն նոցա զչաքուրեղն նոցա, եամ զչարխան։ Սարգ. յն։ Ճ. ֆ։ Ե ա. գ. ը։

ԿԱՌԱՓՆԱՐԵԿ ԱՌՆԵԼ. Բեկանել կամ ջախջախել զկառափն։ *Կառափնաբեկ և ոտնակոտոր արարին արս բազումս. Ոսոհ։

ԿԱՌԱՓՆԱՑ. ա. } Իբր կառափնատեալը

ԿԱՌԱՓՆԱՑԱԾ. } *Ջոմանս վիրաւորս, զոմանս կառափնատս արձակէին զն. յն։ լրկ. վիրաւորս առնէին. Ճ. Ի. Ճ. 42։ *Որպէս զի զագամ կառափնատ առողջացուսցէ. Եզր. Տիւթ։ *Ի կռուելն կառափնատէ, և նա գառնայ առ Թագաւորն կառափնատած. Լմբ. ոգ։

ԿԱՌԱՓՆԱՑԵՄ, եցի. ն. Κεφαλαιόω. In capite vulnero, ևն. Կառափել, հատանել կամ կիսատ առնել զկառափն. գլխատել. և կռփել. հարկանել քարամբք. վիրաւորել. ջարդել. մահուշափ տանջիլ. գլուխք ի գլխոյն զբնել զմիմեանս, սաթեւ, ծեծել էնեթել. պաշտօն ենդիր՝ վնասփ, եաբալաճափ՝ ֆաբալաճափ. *Եւ զնա կառափնատացին (յն. քարկոծեալ գլխահարեցին), և արձակեցին անաւգեալ. Մրկ. ծԻ. 4։ *Չար կառափնատաց մարգարէն զընկեր իւր պատգամաւն տեառն։ Կառափնատացա մարգարէն յընկերէն իւրմէ. Եէր. ԼԳ։ *Եթէ քարիւ կառափնատեալ բերէ զքարն ցոյ. ցանէ, և զհանգերձն արեամբ ներաւեալ. Բրո. Տրէ։ *Ուր որդին խաչեցաւ, անդ և հարազատ եղբայրն (յակոբոս) կառափնատեցաւ. Սարգ. յէ. ֆա։ *Յատենսն կառափնատացաց զանմեղն խաչիւն. Լմբ. ոչ։ *Ըզ գլուխն՝ որ պսակելոյ արժան էր, կառափնատեալ, ի մէջ բազմականացն բերէին. Եզր. Տիւթ։

ԿԱՌԱՓՆԱՑՈՂ. ա. Որ կառափնատ. կառափիչ. *Ի խօսել որգւոյն նկուն լինի և ափիբերան անմեղին կառափնատչին. Լմբ. ոչ։

ԿԱՌԱՓՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Կառափնատումն, իբր. *Նայեցաւ յօրէնս, զի ասաց, եթէ կառափնատումն փոխանակ կառափնատութեանն ։։ այս ինքն ակն ընդ ական ևն. Եէր. Տիւթ։

ԿԱՌԱՓՆԵԼ, եալ. Տ. ԿԱՌԱՓԵԼ։ Բրո. Տրէ։

ԿԱՌԱՓՈՒՄՆ, փման. գ. Կառափիչն, իբր. *Տեսի, կամ վայր կառափման ։։ այն է կառափուող. Շիր. Ճ. Ա։ Խոր. Համիս։

ԿԱՌԱՓՈՒՐ. գ. Ազգ փշոյ, իբր կանկաւտնկ, կառաւոյս, ևն. *Կանկաւտունկք կառափուրն (է). Լմ. Էիւ։

ԿԱՌԸՆԹԱՑ. Տ. ԿԱՌԱՐՉԱՒ։ ԳԷ։

ԿԱՌՆ, ռին. կամ ԿԱՌ, ռ. գ. փուշ՝ որ կառչի և կռուի ընդ անցաւորս. բոյս փշաւոր, որ տայ սերմն թաղիացեալ ապուամանգիւք, որք իբրև անիւ հոլովին այսր անդր յերկաւոյ հողոյ. որպէս և ապ. խոռ՝ է փուշ։ Իսկ ի տեղիս տեղիս աշխարհին հայոց ԿԱՌ կոչի փուշ նաւտ բնով, զոր կենդանիք ուտեն, որպէս և զԵրիհական կոչեցեալն։ *Կառն, որ է փուշ. Եզր. Էէր։ *Ամենայն կոչի փուշն, որ ի ծայրս կառինն ի չորանալն անկանի»։ (որպէս թէ իցէ կառք ինչ.) Վրդ. ծն։ ասի. Ինչպէս, չէնիան առատապէս՝ ինչպէս։ *Եւ խրոխտացեալ կռուին, (եամ կառի) և նորին նմանեցոյն, ասեն՝ Թէ մեք հարկանիմք գոլով, ևն. Մխ. առ։ Իսկ ի բուռս գաղիան. կառն և թաղք իբր նոյն դնին։

ԿԱՌՆԱՔԱՒԻՐ. գ. Ջուր չարաչարին և ապիւնախառն. (գուցէ որպէս լա. գառ-օր. Cruor.) *Որպէս ի խոցոյ Թարախ և կառնաքաւիր ի վայր վայելեր. Մաւրնի։

ԿԱՌՈՑՑ. ուցի, ցայց. գ. (լծ. Թ. գառասլաւ.) Կառուցանել. կառուցեալ բնչ. կազմած. կայք. նեցուկ. գիւք. *Քնար ե հոգին, և կառոյց լարիցն (կամ չարիցն) ներքնագոյն բանն, և կնաքնգոց՝ միտք. Վրդ. ոգ. Ե ւրչ։ *Գահոյս և բազմոց և կառոյցս ոսկեզարդ. Նյս. յանեռասն։

ԿԱՌՈՒԱԾ, ոյ կամ ի. գ. Կառչիլն. կռուիլն. մածուած. սառոյց. պնդութիւն. *Իբրև զմոմաձև բնչ... ոչ տարածեալ վասն առաւելութեան խոնաւուեն... և ոչ հակառակաստպեալ յանչափութեան ի կառուածին, քանզի անընչան առ տիպս է անտեղի տալին (կարծրն). Նիս. լայմ։

ԿԱՌՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի, ուս. ն. (լծ. Թ. գառասլաւ.) Ἐφίστημι, ἐνιδρύω. Consti tuo, colloco, fundo, firmo. ἀνορθόω, surrigo, erigo, instauro. կանգնել. անկել. ամբառնալ. կայացուցանել. հաստատել. հաստատեալ. կազմել. շինել. *Կառո զսանն, կամ զկաթաւդ. Ե. Ութ. Ե. 38։ Եսէի. Խե. 3։ *Ի վերայ ուաղղ շինուածս յիմարուե կառուցի։ Համբարձակն վստահուե դարձեալ կառուցի։ Կոճող կամ կարկառքանց կառուցեալ։ Կառոյց նպատակ։ Արձանքն կառուցան։ Կառո ինձ սահման։ Բազուկ կառուցի բաժակս մանրելի. Նար։ *Երկիրս ի միջոցի երկնի կառուցաս. Շիր։ *Տնկագործն ծառս յերկրի կառուցանէ. Ոսի. գԲ։ *Ի միջոցին կառուցեալ ունելով ջրառն կինոց. Եզր. Ե. Խորան։ *Կառուցեց զգաւազսպար մուացս ի յոյն անկածելի. Ոսոպ։ *Ջաչան ի նմա կառուցանեն. Փիլ. փեսեան։ *Ի հասարակաց արգահատելով մարդկային բնութեն՝ զնոյն կառուցեալ ընդ միա ածեք ։։ իբր ակնկառոյց լե նելով. Պիս։ *Առ ի կառուցանել ամբոխ աղմկի ի վերայ փրկչին։ Ի ծնե կուրի աչք հասատատ կառուցանել. Ձիր։ ԼԲ։ *Ընդդեմ ձմերոյնոյ կառուցին զարօրս. Հ.մոհ. առ։ *Ա յսպիսիքս զգաստապարտուցեալ խոթեանան, և բազում ժահահոտութեն կառուցեալ ի նոսա. Մէին. վեթ։

ԿԱՌՈՒՑԱՆԵԼ. (ի կառչելոյ, կամ կռուելոյ.) Մածուցանել. պնդել. պնդացուցանել. էլոյնել, լայնել. իւնքիրքիթ, եաբէլաբէմաճ, Լաճմաճ. Ե պնդացնել. էէլէնէմէ. *Կառուցանել ի ձեռն ծաղկահոտ մոմոյ. Մաճ. ԺԷ։ *Ջուրք զօրեն պարապաց կառուցեալ երդեն ։։ յն. մածեալ պնդեալ կամ պաղեալ կացին. Փիլ. փեսեան։ *Ցրտահար կառուցեալ ի ձմերայնի լիներ, և տապախարշ արևակէզ յամերայնի. Ցհ. լԲ։

ԿԱՌՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Κατάστασις. Constitutio. πῆγμα, πῆξις, coagmentatio, compactio, concretum, pegma, congelatio. կառուցանելն, իբր. կառոյցք. կանգնումն, կազմուածքն. շինուած. կայք. և մածուումն. պնդութիւն. կառեալ կալն. պաղումն. սառոյցք. *Մի կացուցանիցէք զոսս ձեր յանցաւորիս կառուցմամբ իբրև յաբէնեականի. Ցհ. լԲ։ *Ջոհարանացն կառուցմունք։ Ցաւազանին կառուցմանէ։ Ցոյնչէ կառուցմամբ. Ածան. էիէ։ *Կառուցման լծուածք անգամոցս։ Ընծայի յարկին կառուցման։ Ղեկացն կամ խարանաց կառուցմունք. Նար։ *Նախատ կառուցման լծուրակուածք (լուծանի)։ Ցերկինս կառուցմամբն. Շ. Բաբչբ։ *Լուսաւորաց կառուցումն. Լմբ. ծչ։ *Յակս սերսկանն կառուցման քոտ. իսո. այս ինքն ակնկառոյց լինելոյդ. Մաճ. իԲ։ *Ի վերայ ոչնչի (այս ինքն ոչինչ) կառուցման կառուցեալ, կայ-

իւք Թուչին, և կառուցմամբ ընթանան. Պիոէտ։ *Պարապաձև կառուցմամբ (ջուրց) յաջմէ և յահեկէ հաստատուեցէ. Պիս։

ԿԱՌՉԻՄ, ռեաց, ռուցեալ. է. (լծ. կառն, այս ինքն փուշ. և կռուիլ.) Πήγνυμαι. Pangor, concresco, haereo, figor. ἐφελκύομαι, attrahor. Ջկայ առնուլ՝ որպէս կռուան գառեալ. մածանիլ. ըմբռնիլ. ձլգիլ. ոլմիլ. յարիլ. պնդիլ. հաստատիլ. ֆալլիլ, ֆալէ, պիճ ենալ, ֆայիլ. իւիլմէ, փոբմաֆ, գալմաֆ, էաֆըլմաֆ. *Երկիրս յոչ ինչ հաստանելով ի միջին կառչի. Ճիր։ *Կաւեաւ փիլոն իմ ի գուան եկեղեցոյն. Վքփ հդ. ֆ։ *Ոսկր ինչ ձկան կառուցեալ ի քիմն եալարքոսին. Վքփ սեղբ։ Ե Բաոպ։ *Ջամբնայն չարիս՝ որ ի փողոցաց (աղմոյն կամ փշոյն) կառուցեալ է ի նմա, ընկեցեալ ի նմանէ. Ոսի. յհ. Ֆ։ 15։ *Ոնդի զնեաան կառուցեալ ի նմա. Նաննաս։

ԿԱՒԻՔ, ուսց, ուք. գ. (լծ. լտ. գաուսա, գաուդիա. ս. ՚ԷԷգոան.) Ἄρμα. Currus. Սայլ փառաւոր՝ երկու կին քառեակ անուօք, ձգեալ ի գրաստուց. իսկ կառք ասի կոչին քերովբէք, ևն. ասպան, գօլ. երբ. ԷէԷպ. *Եհան զնա յերկրորդ կառս իւր։ Դադմեաց յովսեփ զկառս իւր։ Հանդերձեաց փարաւոն զկառս իւր։ Կառք, և հեծեալք։ Կառօք և հեծելովք։ Կառք երկաթիք։ Անուց կառաց։ Շաչիսն կառաց։ Նստեալ ի կառս իւրում։ Կառք ասի բնութապատիկք։ Հայր հայր, կառքդ իսրայէլի, և հեծեալք նորա. (այս ինքն որ ընութ զտեղի նոցա գործովք)։ Կառք հրէղէնք, և երիվարք հրեղէնք։ Գերանդազէն կառօք. ևն։ *Ամենայն կառք ի համազգեաց երիվարաց լծին. Եվեի։ *Կառօք քրովբէիւք. Ասփ։ *Քրովբէական կառօք։ Որ ի քրովբէական կառագ հանգչիս. Շիր։ *Ասի առ մանկունս բժշկաց, զի ըմպելոյ պէտք ոչ է կերակուր, այլ կառք կերակրոց ։։ իբր դիւրիչ ընթացից մարտոլուհ են. Փիլ. էին. Ֆ. 35։

ԿԱԴՐԻՈՍ, կամ ԿԱՍՐԻՈՍ. որ վերպակաս գրի և կոտորոց, կոտորոս, ևն. իբր յն. լտ. գաթօր, որ է կուղբ. ջրշուն. գանգաուշ. *Ի երէ ինչ, որ կոչի կաղրիոս. հանդարտև զգօն է. և կարևորք նորա բժիշկութեի է, և ի տունս Թագաւորաց է. Սպիէ. Բարոյ։

ԿԱՍԵՄ, եցի. ն. Տ. ԿԱՍՈՒՄ։

ԿԱՍԵՄ, եցի. է. Տ. ԿԱՍՈՒՄ։ Գառանի և ներգործականն սորա՝ որպէս կասեցուցանել. *Ջձեռ զքնմանն փոքր ինչ կասեցոյ. Նար. ԽԷ։

ԿԱՍԵՑՈՒՈՂԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐγκόπτω, ἀνακόπτω. Retundo, impedio. ἐλαττόω, imminuo, ևն. Տալ չետս կասիլ կամ չանձիլ զկայ առնուլ. չետս ընկրկել. նահանջել. արգելուլ. խափանել. գադարեցուցանել. պակասեցուցանել, նուազել. ընդմիջել. եա չեղնել, արգիլել, խրթեղնել, պաւեղնել, ռիլամաթել. Ջն էնմէթ, Ջանի օլմաք. ՚ների էնմէթ, էաոխի էնմէթ. *Բարւոք ընթանայիք, ո կասեցոյց զձեզ Ճչմարտութեն չհաւանել. Գաղ. Ե. 7։ *Աղբեցուլթի կասեցուցանէ զոյժ. Սիր. ՚Ը. 40։ *Ջմտացն ընծայուլթի երբեմն կասեցուցին, և երբեմն ամենևին իսկ մեծացուցին. Կիւրղ. ծն։ *Կասեցուցանէ ի սերոյն. Ոսի. ԲԷ։ *Ըստ հաւատոցն ոչինչ կասեցուցանէր զգործն. Խոր. Ե. 89։ *Կասեցուցանելով զմարմնոյս զօրութիւն. Պիս։ *Կասեցուցանել ի պատուոյն, կամ յարիական զօրութիւն, կամ ի հանդիսից բարեպաշտութեե. Նանաց։ Ղեոնտ։ Սարգ։

ԿԱՍԵՑՈՒՈՒԹԻՒՆ. ա. Որ կասեցուցանէ

համ կասեցոյց. խափանիչ. *Սերմն նորա գեղ է, և նոյն դարձեալ կասեցուցիչ ցան. կուլճե. Եղիկ: *Աստր ցկասեցուցիչսն, զինչ գործէք, զի լայք և ճմլեցուցանիցէք զսիրտս ի նենգս. Սեբեր. Ը:

ԿԱԱՒ, սեայ, հաս. } գ. Նոյն և յն.

ԿԱԱԻԱ, այի, իս. } Լտ. Kasia, κασσία. Casia, cassia. հբր. գեցէ, և ՔՆՆ. (իբր փիւնիկեան). իտ. Canella. ռմկ. փոլչին. որ և ԴԱՐԻՃՆԻԿ, ԿԱՍԻՄՈՆ. Բոյս, և ներքին կեղև նորա բարակ՝ անուշահոտ, ի կարգի դամեմից և խնկոց. լինի յԵթէոպիա, և յարաբիա, ի դաշտին Կինդ. Նամայ. վասն որոյ և կինամոմն ասի. *Ո՛ր տերև, որ կասի. որ սնաչխին, որ վմուռ. Ոսի. ա. փխ: *Զմուռս և սաչխին և կասիա ի զգեստ քումն. Սղ. խգ. 9: *Ցօրեհնովք և խնկովք և կասեաւ. Եսթ. իէ. 17. ուր ասէ Եսայի նշէցին. *Կասիայն սուտն՝ և նա մանրուածոյ խոտնի է,»: *Օխովք ա նուշլիւք կնգրկի և կասիայի. Նար: Խլ: *Սաչխին, որ է անուշահոտ որպէս կասիայն. վանակ. յոբ:

Իակ ԿԱՍԻԱ, Cassia, ըստ իսալ. իբր ռմկ. խոյրչիմպէ, սէս ԿԱՍԾԻՐԱՆ:

ԿԱԱԻՄ, եցայ. յ. կամ ԿԱԱԵՄ, եցի. է. (պ. գեսալէն. որ է պակասել. ի մէջ արմատն է՝ կամ, կաս, կաց. կամ կայք, կայս.) Ἐκλείπω, διαλείπω, λήγω, ἀφίσταμαι, ἀσθενέω, ἐλάσσομαι. Deficio, desino, desisto, cesso. καταπίπτω, animo concido. Ցեռս կալ. յեսու ընկրկիլ. զկայ առնուլ յանկարծ. կալ ընալ. նահանջիլ. յեսնիլ. վերջանալ. ակալանալ. պակասիլ. նուաղել. լքանիլ. գադարիլ. էք ՚ի՛նալ, գալ-ուիլ, նայնիլ, դարձիլ. խրթիլ, պակիլ. փինգէ, ֆերգալ էնգէ, վալ ՚էնգէ, ՚էգէնգէ, գելգէ. *Կասեցին ի ձանապարհս իւրեանց. Նա. Ը. 5: *Կասեցին (կամ կասեցին) ի պատերազմէ: Կասեաց ընծացօղն յընծացից իւրոյ: Մի կասեցէ ի տալոյ զպտուղ. Երէմ. ծա. 30: Ը. 6: ծԸ. 8: *Ոչ կասեր ի հպարտութենէ անտի: Որ ոչն կամինն կասել երբեք ի խորամանկութենէ չուրեաց իւրեանց. Ը. Ա. Ը. 7: Գ. Ա. Գ. 10: *Ոչ ինչ կասեաց զհոգևոր կամն գործելոյ. Խոր. Գ. 66: *Մի կասեցի ի յուսոյն. Խոր: *Կասեցան գթութենէն ընդ նահանջել կենդանութենն. Նար. ծա: *Մարդոյ կարօտելոյ՝ կասեցելոյ յուժոյ. Սիր. խա. Ա: *Կասիցէ ինչ ի բարւոյ առնելոյ: Ցոր. ժամ տեսանիցեմք զայր ոք մեծացեալ, մի ինչ ընդ այն կասիցեմք. Ոսի. ա. Ը. 7. ՚էէր. Ը:

ԿԱԱԻՄՈՆ, ի. գ. Ազգ կասիայի. *Չուլուբ... կասիմոն, և բազում գեղք բժշկիանք. Խոր. Ցա:

ԿԱԱԻՉ. ա. Որ կասու. կասօղ. կուլտ. *Եթէ եղն չիցէ կասիչ. կամ, *Եթէ ոչ իցէ եղն կասիչ. Ոսի. ա. փխ:

ԿԱԱԼԱՑ, ի, ից. գ. Նոյն է ընդ Դափնի: Բծչէն: ԼՃ. էէւ: Վ.փ: *Ի մրտեն նոյ, ի ձիթենոյ, ի կապլչէ. Մ.բ.ին:

ԿԱԱԿ, ի, ացս. գ. Գարի կեղևեալ, մանրուր. և եփեալն գարւոյ և ցորենոյ՝ որպես հերիսայ. (յն. ընդ պ. փեղէփ, փեղէփ. ՚ի ձէվ, որ է գարի.) *Սակաւ մի կասկ ընդ արմատաչիրս խառնեալ. Ե.ոփր. ա. 4: ուր յոմանց գրի, ՚ի ԼՃ. *Կասկ, որ է գաւրի, կամ գարեկչուր». և յայլոց իբր արմատ կասատնայ բառի համարեալ գրի, *Կասկն պտուղ ինչ է բժշկական, անուն կատաղնայ»: Ցն և ԿԱՍԿԱՃՈՒՐ, և ԿԱՍԿՆԻ:

ԿԱԱԿԱԾ, ոյ, և ի. գ. որ և ԿԱՍԿԱՆԱՆ. Ὑποψία. Suspicio. ἐλπίς, spes. և ընդ բայի, ὑποπτεύω, suspicor. ἀπορέω, haesito, dubito. կարծիք և երկիւղ ապագայ ՚ի ևառ. ակնկալութիւն չարի. խիթալն. զանդիտելն. տարակոյս. վարանք. Իւմի, ՚էհմ, ՚էհգի, իմոդհէ. ա. Ցն. Ը. Ա. ծԸ. 4: Ցօ. Ը. 6: ծԸ. 8: *Ոչ կասկած առեալ ի կասկածի եղեալ: Ի կասկած անկեալ՚ի կասկածի կալ. Խոր. Ը. 16. 86: Նահա: Ոսի. իգ: Իգն: Շ. Ա.գ: *Սիրով զարթուցեալ՝ մերժէն զերկիւղ կասկածին. Նար. փա: *Զասպրեցան ի կասկածոյն: Մեռանիլ ի կասկածոյ. Ոսի. Ա. ա. 8: Ը. 28: *Կասկած ի գողոյ, երկիւղ յաւազակաց. Մանդ. Գ: *Կասկած արկածից. Նար. իԸ: *Եթէ ի տունչանաց կասկած չիցէ: Ոչ երբեք կասկած լիցի ումեք յիրաց: Ելցէ տակաւին կասկած յոգի նոցա չհաւատալ տացելոցս. Եղիկ: Խոր: Մի. երէմ: *Աւ զայրուցան և առ կասկած զգուշանալոյ բազում ևս ժամանակ յաւելուլ. Ոսի. Ա. ա. 7: *Ցերկիւղ և ի կասկածոյ ևս առաւել ուռեալ զմիաս. Ոսի. էա:

ԿԱՍԿԱԾ. ա. իբր կասկածելի, կամ կասկածոտ. *Հովիւք կասկածք և կալակարծք. Մ.ծէ. ծԸ:

ԿԱՍԿԱԾԱԻԻՆ. ա. Ա. լի կասկածաՆոք. երկիւղագին. վարանեալ. *Երթայր և պերտրոս զհետ կասարածի՝ կասկածագին ՚ի կանխատաց ուրացութէ. Ճ. գ: *Ցայնմանէ ոչ երկնչէին, այլ յայսմանէ կասկածագինք էին. Շ. Ա.գ: Որ ըստ Ոսի. Ա. ա. 4. գրի կասկածագոյնք.

ԿԱՍԿԱԾԱԴՈՑՆ. ա. Ἐπιμελής, ἐναγώνιος. Sollicitus, ևն. Հոգ յանձին ունօղ կասկածունօք. առաւել զգոյշ, անձնապահ. *Արթուն և միշտ կասկածագոյնք լինիցիմք: Կասկածագոյնս կամ լինել, նոցա ցանգ: Կասկածագոյնս առնել կամ, և միշտ զառաքինութիւն դալ. Ոսի. Ա.գ: *Կասկածագոյնս արար զնոսա ի հերձուածողացն չարուէ: Չի կասկածագոյնս արասցէ զաշխարհաս՝ քննել զԹուղթան. Սարգ. Ը. պ. Ը:

ԿԱՍԿԱԾԱՀԱՐ ԼԻՆԵԼ. Հարկանիլ ի կասկածանաց. գժկամակիլ. խոժոռիլ. *Իսկ փիլիպպոս ի վերայ Ճառեցեալոց բանին կասկածահար լիներ. Գիմ. ապէս:

ԿԱՍԿԱԾԱՆՔ, նաց. Տ. ԿԱՍԿԱԾ. (որ և ըստ յոյն. յոյս ասի, որպես ակնկալուիլ էարեաց.) *Ընկալ ընկալ կասկածանս ի վերայ կասկածանաց: Կասկածանաց մահուն պաշարեալ իցէ (զնա). Ագաթ: *Երկիւղ կասկածանաց: Առանց իմիք կասկածանաց: Խոր. ա. 13: Ցհ. իգ: *Զերծաւ յամենայն կասկածանաց մեղաց. Մանդ. Է: *Խորոց կասկածանաց: ի կարծեացն կասկածանաց. Նար. ծԸ. իԸ: *Ական ապաքնապիլ կասկածանօք այնմ. զոր ապանին. Իգն:

ԿԱՍԿԱԾԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Ուր գտանի կասկած. կասկածելի. երկիւղալի. խիթալի. զգուշալի. *Հաստատագոյն լինել ի կասկածաւոր պատգամսն. Աթծ. Ր. Ա: *Կասկածաւոր հաշտութեի, կամ պատժապատուութեի. Նար. խԸ. Ե. իԸ: *Ոչ զամենայն կասկածաւոր իրաւամբ ամբաստանեցեր զմեզ չարին. Մագ:

ԿԱՍԿԱԾԱՓՈՐՁ. ա. Որոյ փորձն է կասկածելի. *Կասկածափորձ վարժողութեն: կասկածափորձ գտանալ. Նար. Խ. Ը. ՀՀ:

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ. Տ. ԿԱՍԿԱԾԱՒՈՐ. *Կասկածելի կենցաղս. Ճ. Ք:

ԿԱՍԿԱԾԵՄ, եցի. է. Ὑποπτεύω. Suspicor, ևն. ի կասկած անկանիլ. ՚ի կասկած լինել. խիթալ. զանգիտեի. երկնչել. կասկածիլ. էաւկածանք. վՃհմ էնգէ, գօրձմագ. *Կասկածել յայգւոց երկրին, կամ յերեսաց Թագաւորաց, ՚ի սովէ, յերկիւղէ. Է. Եզր. Ք. 2: Երէմ. Է. 16: ԽԸ. 16: ա. պ. Ք. 6: *Ցերից կասկածեաց սիրտ իմ. Սիր. իՀ. 5: *Վասն կնոջ, զորմէ կասկածէայրն՝ շնացեալ գոլ. Նա. Ե.ոց: *Կասկածեմ յառաջիկայս. Փոչ: *Մի կասկածել ՚ի կայսերէ՝ սակս այնր. Խոր. Ը. 29: *Զբ կասկածէ լինչ ՚ի հրեից անտի. Իգն: *Զի և զմոռացեալսն անգամ մի կասկածիցեն. Նահա:

ԿԱՍԿԱԾԻՔ, ծեաց. գ. Իբր կասկած. կասկածանք. *Սակս հրէից կասկածեացկիւրղ. ՚ի:

ԿԱՍԿԱԾՈՑ, ի, ացս. ա. կասկածօղ, և կասկածելի. *Ես եր ինքն ՚ի միոս կասկածոտաց յն. ՚ի կասկածի. Ը. Ա. Ք. 34: *Ընդհատու և կասկածոտ. Եղիկ:

ԿԱՍԿԱՄ. ի. գ. Նոյն և ռմկ. Ազգ բուոյ. բուիճակ. պայծառ. յոր հայի անելն Մխ. ասա: *Բրբուիճակ աղաղակէ կաս, և միւսն ասէ կամ. սակայն ոչ կայ. այլ Թըռուցեալ այլուր երևայ»: (իսկ պ. փեռէփ, է անձեղ. առաջնոյն:)

ԿԱՍԿԱՋՈՒՐ, ջոյ կամ րի. գ. Ջուր կասկի, այս ինքն գարուոյ. գարեջուր. գարդիի ջուրը կամ փանուրը. առաքս առաջս կամ էօղիս. *Իր կերակուր նորա կասկաջուր. վՃփ ասէ: *Սուղ ինչ բանջար, և ունգս, և կասկաջուր. ՎՃփ էասգրէ: *Ամենեքեան առ քա ՚ի մէյ իբրև ՚ի կասկջիկ և ՚ի համաքամուածէն ընկալեալ մսան արեան. Մագ. ծէ:

ԿԱՍԿԱՐԱՑ. ի, ից. գ. (ռմկ. ըսկուրայ. Թ. խոփաս. յն. էսկարա.) Ἐσχάρα, ῥιον, ῥίς, χρατίκλη. Craticula, focus. Վանգակ երկաթի, յորոյ վերայ գնի միս խորովելի. և պատուանդան սանի, կամ ոանուառոց սան. առաջագ. *Զոհ ՚ի կասկարայից: Ի կասկարայս կամ ՚ի տապակի: Զկաթսայս և զկասկարայսս սեզանոյն. Գատաս. մի ՚ի կասկարայից. Ղեպ. Է. 7: Է. 9: Է. ճ. Ք. 11: Է. Լգ. Ճ. 19: *Թոնիրք և կասկարայք քահանային: Զկասկարայս և զպատնաքսն. Ղեպ. ծա. 35: Է. ճ. Ք. 16: *Ոչ ոք ի զօրականաց արկ զմեզ ՚ի խարոյկ, և կացոյց ՚ի վերոյ կասկարայից. Ոսի. ա. ԲՃ:

ԿԱՍԿԱՆԻՀ, նւոյ. գ. Ծառ կաղապատ. որ յայլ լեզուս չիտնի և ընդ կալին, նուշ, ընկոյզ. *Նշեղնին քաղցր... նեղլասլ ՚ի գաղնուզնի եղջօրն՝ արաբ իւր բարեկամ և եղբայր զկասկնին, բարոյակից զնա գերեալ ըստ երկուց որակաց. Մխ. առ:

ԿԱՈՒԹԻՆ·ՏԿԱՈՒՄՆ. *Արծուին (՚ի հրեշտական նշանակէ) զերազագեղջէն, և առ զօրացուցիչսն կերակուրս սրուելի, և զկատուելի, և ընծացաղուելի, և հնազանդուելի. Շ. հրեղ:

ԿԱՈՒՄ, կասի, կան. ն. որ և կասեմ. եցի, եա. Ἀλοάω. Trituro. կամնել. մանրել զբրայս, զօրանն, զցորենոյ կամնայս. զալիք. Լարգել. Լսրնել. խըրնի փեօյնէ. փէրէս էնգէ. *Կասցոյր ՚ի հանն ցորեան: Կաս զնոսա, և մանրեացես զժողովուրդս բազումս: Որ կասուն, յատուած վայելել: Կասեացես զլերինս: Կասեացեն զամուր ամուր քաղաքս ձեր: Իբրև զօրան վականակ կասցի. ա. ճ. իա. 20: Մէփ. Ք. 13: ա. ՚ար. Ը. 10: Ցօ. Խա. 15: Երէմ. Է. 17: ծա. 33: *Ի կասուլ զանրմանեալն. Պիփ:

*կատու զմեծ բանակն ատրեատանեայց, այս ինքն կոտորէ · Գէ · է : *Ոչ թէ նոքա կասեցին անձին ուժով, այլ զօրութեին յոյ մանրեաց և փշրեաց · Լմբ · ֆի : *Յանեցին և քաղեցին արտս, և կասեցին, և չեղջեցին : կասեալ կուտեցին · Ոսիփոր : *կասօղ և մնորօղ իբրև զղուարակաւ. որ և կալօտի · Նխ · Եփ :

ԿԱՈՒՄՆ, սման · գ · որ և ԿԱՍՈՒԹԻՒ · կասիլն յետս · և կատուլն որպէս կամենասցիլը · *Գիտեալով զկատուն առն ի փրկութեն գայժէն · փոխ : *Հպարտութեի, որպէս հանինեացն բան է, կատուն և ընդ ոտս անկանել և առաջատութե · Փիլ · լին · գ · 48 : *Սուգանեալով յանգուդնդս կորըս տեան՝ քանակի կասմանն · Թէոդոր · խլ :

ԿԱՅՏ · գ · Աքցան · ԹԷՔԷՆԻ · *Զմի բևեռն (խաչին), և զկատն՝ որ է աջգանք · Ոսիփոր :

ԿԱՅՏԱՆԱՑ, ի · գ · որ և ռմկ · ԹՓոփ · նէ · Պտուղ յայտնի · և Ծառ նորա · որ և ՀԱԳԱՆԱԿ · ալ · Լի-ԼԻԳԷ · Nux, juglans. յատ ոմանց՝ և Շահպալուա (իբր արքայական կաղին) : Վոփ : Բժլէի :

ԿԱՍՔԵՄ՝ եցի · Նոյն երևի ընդ կասկել (անյայտ նշանակութե) · *Զնոյն գեղ մահաձիր արքուցեալ, ի բարւոբս՝ գերա կայիդ լինել հաւատոյ, պատիր կապելոյին վրիպմամբ անբոյժ աշխարհի · Գ·Ի : (Թերևս իցէ լծորդ և ընդ Ծապքել, որպէս որոՀել ի միաս և կամ ծասկել ղկատ, այս ինքն զգարի՝ յոտ օբինակի գրաստուց :)

ԿԱՏԱՔ · գ · Թռչուն ինչ խոտաճարակ : ՄԽ · ատաւ :

ԿԱՏԱԿ · գ · Ազգ Թռչնոյ · Թերևս նոյն ընդ կատաք · *Ուսոի առանձնակ . . . լինի ի նմա ձիթենի, և ի հաւուց կատակ · Խոր · Ց : (կայ ապ · ԹԷՔԷ, որ է անծեղ · արաբ՞, ագագ · Թ · ատղըշն :)

ԿԱՏԱԿ · ի, աց · գ · (Իբր քատակ, նմա նուելի · ԹԷԼ, Ի-ԳՓԼԻ · ԹԷՔԻՆԻ ·) Խաղ · ծաղր · այպանք · կատականք · կատակուել · *Ցեղի լեցի մեզ ծաղու և կատակի, իբր Թէ այժմ Թագաւոր եղեր · Բբս · մչ : *Զհինուս բացն աւեր կատակս · Խոր · Հ-ԻԲԷ : *Գուշ ցէ այպանիցէ զնա, կամ առ կատակս ինչ խօսեսցի ընդ նմա · Պիփա : *Ի բաց ընկեցեալ վկատակս կերտկրոց-ՑՀ · ԼԻ · այս ինքն զոնջանուելի :

ԿԱՑԱԿ · ա · կատակերգակ · ծաղրածու · հացկատակ · ՏՈՓԱՒԼՓ · *Ըմպելին անդ գինի բազօք և վարձակօք և դուսանօք և կատակօք · Բոսղ · Ք · 19 : *Ի կատակացն, ի գուսանացն ձայնս : կատակաց և կաքաւչաց տնուցիչք · Լմբ · ծող · Ն ՆՀ :

ԿԱՏԱԿԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ · գ · կպտակ բանիկ · ծաղրաբանութիւն · ՏՈՆՈՐԻՈՒՆ · ղՓա ԷԼԱՓ · *Գործ ինդրէք յիւրացանչիւր ումեք, և ոչ կատակաբանութի · Փոխ : *Կատակաբանութե, և խօսակցութե կանանց · Ցծոն :

ԿԱՏԱԿԱԳՈՒՍԱՆ, ի, ացս · գ · Գուսան կատակօղ · կատակերգակ միմոս · *Որպէս կատակագուսանք յերկկայնէ՝ յորս արժանն ճչյապղել · Փիլ · լին · Ք :

ԿԱՏԱԿԱԿԱՆ, ի, ացս · ա · Ծաղրական · ծիծաղական · *Ընկոյի՝ բան կատակական · Մագ · ծԷ · իսկ իԲ · գրի, *ի կատական հեգ գաբանութե՞ն ։

ԿԱՏԱԿԱՆԱՔ, նաց · գ · Գէլաց, χλεύασμα, μός. μυκτηρισμός. Risus, derisus, jocus, subsannatio, irrisio. կատակ · կատակել, իլն · Ծաղր · այպանք · այպան · Ղատխարէգ, ՀԷԿ, ՀԷԼ · *Լինել ի կատա կանս : Ի ծաղր և ի կատականս : Ի նախատինս և ի կատականս : Առնել կամ լինել գոլթե՝ ծաղր · Նննոս : *Հագնելգուել, վանդեռնելգուել, և կատակերգութե : կատակերգուեցն գեվեցկապոյնքն առանց ծիծաղանաց են : Քերթողի կատակերգութե . . . ոչ իցէ պարտ զոչ և մի ոք ի քաղաքացեացն կատակերգել · Պլաթ · օրին · Ք · Ե · ծԹ : *Զողբերգուի գիւցազնաբար վերծանեսցուք, իսկ զկատակերգութիւն՝ աշխարհօրէն · Թր · ԽԷ : *Առեցօղք արուեստից և վարպետական բանից, և սիրօղք վաՀառաց և կատակերգութեց · Խոր · Գ · 68 : *Երգս կատակերգուեան Ջնարհաւոր պռոնկի · Նաբ · ԼԸ : *Ցերգս լկտութե և ի կատակերգուիս առաւել հեչտանալք քան ի սերովբէական բարեբանութե · Սրփ · ա · պ · Ր :

ԿԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Գէլաց. Risus, derisus. կատականք · կատակ · ծաղր · խայտառակութե · ծանականք · *Ապականեալքն բագինք կատակութե · ԱմՎ · Է · 9 : *Մի Նորոգէք ի տանէ զկատակուի · Հղ ի գլուխ լերուք ի վերայ կատակութեց ձեզոց · ՄԻ · ա · 10 : *Սիրեն զայն կատակութե · Մծբ · ծՀ : *Զի յայտնի արասցէ զծածուկ կատակուիս նոցա : Ած յայտնեաց զծածուկ կատակութե նոցա : Ցուցին նոքա զայն կատակութե իւրեանց · Եփ · Համաբ : *Ոմանք կատակութե ետս դնէին. փոխ :

ԿԱՏԱՂԱԽՕՍ · ա · Որ խօսի իբրև զնուն կատաղել · *Զայս ամենայն լուաւ ի կատաղախօս ի շնաբերանն փիսակայ · Բոսղ · Ք · 20 :

ԿԱՏԱՂԱԾ · Իբր կատաղեալ · Աստեաւ, τοῦσα. կոփչծ · *Դադարեա՛ (կամ դադարեսցէ) կատաղած անձդ · Ոսի · մչգր · Ք :

ԿԱՏԱՂԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ·Σιμαίνω.Simul iosanio. Միշտ գնիլ ընդ այլոսւ · *Ամենից ցուն զամենայն ներեմք պատրաստաբար՝ յաղագս միոյն կատաղակից լինել · Ա· որ· ծԷ :

ԿԱՏԱՂԱՆԴ, նաց · գ · կատաղութե · մոլեգնուել · *Ազգի ազգի կատաղանօք (հաւածչացն) վասն խաղաղութե աշխարհի մերոյն · Գէ · Ես : *Ի չարալլուկ կատաղանաց գուսանաց · Մանր · ծԷ · որ ի նոր Ա · և Ճ · Դ · կատականաց :

ԿԱՏԱՂԵՆԱԼ · Տ · ԿԱՑԱՂԻԼ · *Եւս քան զևս յանգգնեալ մոլեգնի և կատաղեսայ · Աիյ · հղ · ի՛ :

ԿԱՏԱՂԵՆԻ · ա · գ · Մոլի, վայրենի · տունկ · որպէս մոլաթզենի · Ἄγρία συκή. Ficus sylvestris. *Գոյ ի Թզենիս, որ ա նուանեալ կոչի կատաղենիս, այս ինքն վայրի մոլաթուզ · Վէյօր · Ե :

ԿԱՏԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի · ն · Ἐκμαίνω. Insanire facio. Գործեմ ի մոլեգնութե, ի մոլեգնուել, ի գազանութե · կոփչծնել · գոսփոսրմնաց · *Կատաղեցոյց զնուն աքտիոնի · Նննոս : *Մոլեգնեալ կատաղեցոյց զնա զառիւծն ընդգէմ ատենիստանի · ԵվԼ · ԺԳ : *Կատաղեցոյց զկայսրսփա, և չարժեաց զնա՝ պատառել զվերարկուն · Բբս · մչ :

ԿԱՏԱՂԻ, ղոյ, ղեաց · ա · (հ · լո · գաբ՞ղ՞լաա · Թ · գոսփոսղ ·) Ἀυσσαλήεις, λυσσήρης. Rabidus, rabiosus. μανικός, ἔκφρων, iosanus, furiosus, furibundus. ἄγριος, agrestis, ferus, ferinus, ferox, immanis. Գազանացեալ որպէս զնուն · վայրենացեալ. վայրենի · գազանական · որ և մոլի, մոլեալ, մոլեգին · կոփչծ · գոսփոսրմալ, Եման, փիչանէ, ՀԷՃՆան · *Կատաղի գազան կամ գազանք, լեզուանուն, զայրացումն, ցասումն, ալիք կամ գնացք ցանկութե, զազգագոր-

ծուլթի. Պիպ: Խոր. Ք. 89: ՃՃ: Սինա. աղ: Սարգ. ևն: *Ցնորեցուցանէ որպէս զըզկատաղին. ՅՃի. Ճ: *Ո՛վ կատաղիք: Ընդդէմ կատաղեացն ուրջաք չորչարեցաւ. Ոսկ. յհ:

ԿԱՏԱՂԻ ԹԱՉՆԻ. Տ. ԿԱՏԱՂՆԻ: Վէցօր. Ք:

ԿԱՏԱՂԻՄ, եցայ. ի. Λυσσάω, λυττάω (որպէս գայլանալ). In rabiem actus furo. μαίνομαι, insanio. ἀγριαίνομαι, efferor, ferocio, saevio. Գազանանալ. Վայրենանալ. մոլիլ. մոլեգնիլ. ցնորիլ. վաուիլ բորբոքիլ. նոփալիլ. գոռոզմամբ. *Ի քաց վազեսցէ իբր ի գազանէ վայրենացելոյ և կատաղեցելոյ: Կատաղեալ երթայելքն. փիլ: Խոր: *Իբրև զշուն հովուի կատաղել ընդդէմ օտարացն: Եւ վասն այդպիսի կատաղելք ի ցանկութիւն շահիցդ: Ուելքն՝ որ ի շուշանն կատաղեցան. Սարգ: *Եւ կամ զքանատատութիւնդ, զի մի ասացից զնմանատութիւն, յոր մանկանց պատուասիրուի կատաղի և մոլի. Ա- որս. ծէ: *Ոըք զայնչափ մոլեկան կատաղութիւնն կատաղէին: Զորպիսի կատաղութի չկատաղէին: Զոր՞ի կատաղեաւ ոչ կատաղէին. Սէ. էէր. Ք: Սարգ. յ. ա: Գէ. Եա:

ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Λύσσα. Rabies. μανία, furor, insania. Գազանութիւն. մոլեգնութիւն. վայրենութիւն. ցնորութիւն. բորբոքութիւն. գոռոզութիւն, գոռոզմունք. *Ի պատճառէ խմբէ կատաղութիւն՝ ի խելոյն անկանի. ՅՃի. Ք: *Մոլեկան կատաղութէ արկածք. Պիպ: *Զօրաւոր կատաղութիւն Թշնամեաց. Ցհ. յհ: *Կատաղութի՝ կատաղութեանն բժշկութի լեցի. Ա՛ֆ-՝ի ինչ: *Կատաղութի հայհոյչաց: Փառաց կատաղութի, կամ չարեաց, ցանկութէ, նախանձու. Սարգ:

ԿԱՏԱՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Λύττη, μανία. Insania, furor. Կատաղելի. մոլութի, մոլեգնութի. *Ի տուփականն կատաղմանէ և ի մոլութէ խափանեցուսցէ. Պիպ. օրին. Ը: *Ի կատաղութեն անարգել ցանկութէց. Փիլ. Եւ: *Նայեցաւ ի կատաղութեն նոցա. Ոսկ. յհ. ա. 36: *Ցուզգայի կատաղութեն է. Ցհ. յհ: *(Ա՛ռ ըմբռնելոյ զմ) առնչիքեան ոչ մնացին յանչափ կատաղմանէն իւրեանց. Տծած: *Բազմից գիւի առնէ զանցս՝ որ ի գինւոյ, և յարբեցցոդաց կատալմանց գինեհարացն լինի. Հմամ. առաք:

ԿԱՏԱՊԱՆ, ի, ացի. գ. (յայլազգ՝՝. գէտ, փոխ. Տ՛ևև ԿԱՓԵԼ, այսինքն կողմն.) Կողմնապետ. կուսակալ իշխան. քաղաքապետ. ԷԼԻՈՓԱ. էհահէա. *Կատապան եդին քաղաքին. Վրդն. պմմ: *Կատապանս արձակեաղ ամի ամի. Սամ. էրէց:

ԿԱՏԱՐ, ի կամ ոյ, ացի. գ. Κορυφή. Vertex, cacumen, summitas. (ընդ. հյ. ծայր. և թ. գագաթ, լամփ.) Ծագ բարձրութէք. գլուխ լերանց և բարձանց. գագաթն. լուսին և կատարումն իրաց. վերի և վերջին ծայր, ձոլ. փեթէ, պաղ, ԲԷ-ՓԼԼԻՓ, ՃաՃ, ԷԼ-ՃԷԼԻՓ. *Ի կատարէ, կամ՝ի կատար կոփածոյին. Թուոց. իա. 20: իՔ. 14: Օր. Գ. 27: *Բարձրագրգռելիք լերանցն կատարըք: Կատարոյ լերանց: Ա՛ռ կատարով լերանցն: Բառգնանոս, որոյ կատարն հրով առջորի. Փիլ: Ճ: Բ: Խոր. Ծ: *Ի վերոյ կատարոյ շինուածոյն: Ի կատարս պարսպացն: Մինչև ցկատարս ձորոյն մեծի. Ագաթ: Պիպ: Խոր. Ք. 89: *Ցերկինքն կատարս հասուցեր. Ոսկ. Ք. փիմ: *Մինչև ի կատարն եհաս շնորհն: Ոչ ժամանեաւ ի կատար փրկութէք իւրոյ: Ի բուն կատար բարեացն վերացուցեալ: Մինչև ի կատար կանոնի այնր պայմանի. Պիպ: Ցհ. յհ: Ոսկ. յհ: Նար. Խէ: *Ի կատար ոչ կարեն ածել: Ցորժամ ի կատար եկեսցէ պատշաճն. Աբէ. ծէ: Ոսկ. յհ: *Դուս յեսւսեայ արմատ ծաղկեալ՝ բիւր բազմաց կատար արդեանց. Տաղ: Իսկ Պիպ. *Ի վերոյ կատար լերինն ստեպ եւևէջս առնէլով՝՝. կամ ընթերցիր ի վերին. և կամ ի մէջ իբր ա. Բարձրակատար:

ԿԱՏԱՐԱԳՈՐԾԵԼ. Տ. ԿԱՏԱՐԵԼ. Συντελέω. Perficio, conficio. *Քահանայս կատարագործէ, խմաստունս կազմէ. Նար. հէ: *Որ ինչ մեզ յայտսիկ կատարագործին կեանս. Ա՛ֆթ. ծգ:

ԿԱՏԱՐԱՆ, ի, ից կամ ացի. գ. Τέλος. Finis. ἔσχατον, ultimum, πέρας, terminus, ora. Կատարուած. կատարումն. լրումն. գլխաւորումն. վճարումն. սպառուած. ա. ետրտ. եզը. վախճան. վերջ. ծագ. ծայր. ՆՀՆԱԼԷ. Վերնէ. ոծ, ԼՆՃՈ. *Կատարած օրինացն քո է: Սկիզբն և կատարած, առաջին և վերջին: Ոչ սկիզբն աւուրց, և ոչ կատարած կենաց: Ցետ կատարածի աւուրցն՝ հրաման ետ թագաւորն ածել զնոսա: Ի սկզբանէ մինչ ցկատարած: Ի կատարած. (յն. ἐις τὸ τέλος. որ և ի ՍՊԱՌ): Ի կատարած՝ զամէն գաւրն ժառանգէր: Ցետին կատարած համարեցան: Նստէր՝ տեսանել զկատարածն: Չէ է կատարած: Ապա եկեսցէ կատարած: Չունձքն կատարած աշխարհիս է. ևն: *Լայն ճանապարհս, միով կատարածաւ յանգեալ. Փիլ. ք. բան: *Եպիկուրոս կատարած ամենայն բարութեան զհեշտութիւս գնէր. Ննոնս: *Աւե՛ի կատարածի գրոցն. Իգն: *Կատարած առաքինութեան կենաց՝ առ ածե նմանութիւն է. Նիսս. երգ:

ԿԱՏԱՐԱԾԱՑԻՆ. ա. Որ ինչ անկ է կատարածի. *Ընդ առաջինն զնորս պատմելով, ընդ յաւիքենին զկատարածայինն զյաւիտենին քարոզելով. Գր. օանէ:

ԿԱՏԱՐԱԾՆԻՄ, ծնեալ. ի. Τελειογονέομαι. Ut perfectus nascor. Կատարեալ ծնդեամբ յառաջ գալ. անթերի գտանիլ: *Բնութի ամենեցուն պարունակէ յինքեան զնչրուն լի քովանդակ. . . կատարածնեալս զնոսա. Փիլ. լիւն. ք. 17:

ԿԱՏԱՐԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի ի կատարումն. *Ի Թիւս տասնեեակն միականն է սպառուած յանգական և կատարական Թիւս. Փիլ. լիւ: *Սկզբնաւորքն և կատարականքն ոչ ծնան՝ և ծնանին, ծնան՝ և ոչ ծնանին. այլ միջինքն ծնան և ծնանին. Եսագր. իբ:

ԿԱՏԱՐԱՀԱՆԵՄ. ն. կատարել զշինուածն. ի. կատարիլ շինուածոյ. *Աւարտագործեալ կատարայինեցաւ լրումն եկեղեցւոյս. Թէոդր. կոս:

ԿԱՏԱՐԱԳԵՏՈՂ. Տ. ԿԱՏԱՐՈՂԱԳԵՏ. *Ձիւղն որքազան որ ի կատարագետոցէ անտի բաշխի. Մագ. ա:

ԿԱՏԱՐԱԳԻՍ. ն. կատարեալ օրինակաւ. կատարելապէս. *Ձկատարագիս բանս բերփրուձեցն առցէ դատաւճիռս. Մեխ. ղՃա:

ԿԱՏԱՐԱՏԱՀ, ի. ա. Ἀκρότομος. Cujus summae partes sectae sunt, praeruptus. Ծայրատաշ. ծայրահատուր. սուր և կարծր. ծայրահերձ. սպառաժ. *Ի կատարատաշ վիմէ արքեւրս ի վեր քոխեցեալ. Ի կատարատաշէն զվտակս ի վեր առաքեսցէ. Փիլ. ք. բան. Ե այլաբ: Ը. բեթր: *Ապառաժ վէմն կատարատաշ՝ ծայրահերձ պատառեր. Անան. Խլ:

ԿԱՏԱՐԵԱԼ, ելոյ, ոց. ա. Τέλειος. Perfectus. որ և ԿԱՏԱՐՈՒՆ. Լրացեալ և անթերի յիւրումն կարգի. ծայրագոյն կատարելութէք. Հասեալ ի չափ լաւութէն կամ հասակի. ՌԷՆՄ, ԷՇՄԼ, ՌԷՓԼ, պՇ-ՐԻՔՈՆ, գՈՈՈՒԲՈՒՔ, օՂՈՒՔ պԻՒՐԼ. *Ելեր ուք գոք կատարեալք, որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: Եթէ կամիս կատարեալ լինել: Չնմաստուն իսօսիք ընդ. կատարեալս: Ա՛յր կատարեալ: Կատարելոցն է հաստատուն կերակուր: Ոչխար կատարեալ կամքն ել կամ պարկեք կամ սեր կամ գործ կամ ատելութէի կատարեալ. ևն: *Չի եթէ առն կատարելոյ (և ոչ ներքինելոյ) կին եր, ապա ոչ այնպէս ի վեգ դայր ընդ յովսեփու. ԿՒՐԲ. ծՆ: *Փոխանակ կաթին և մեղու ողոյոց՝ բևեռք և խաչ կատարելոց. Եէր. հաՃաք: *Կատարեալ խմաստասեր, կամ Թիւ, կամ արդարութէի, մաքրութէի ևն. Սահմ: Պիպ: Նար: *Կատարելոյմ քերականի կամ երաժշտականի ոչինչ պէտք են պատուիրանի յարհեստս. Փիլ. այլաբ:

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿ բայի՝ ըստ հին. էր. է. Գերակատարն կամ Անցեալն ընդհանրապէս:

ԼԻ ԿԱՏԱՐԵԱԼ. Տ՛ես՝ի բառն ԼԻ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Անթերի և ողջամիտ գաւանութէի. *Ա՛ռաջի արկեալ զՀաւատոցն կատարելաբանութէի. Ա՛րծր. Ք. 11:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԲԱՐ. Տ. ԿԱՏԱՐԵԼԱԳԵՍ. Τελείως. Perfecte. *Կատարելաբար ունել, կամ ուսանիլ, հերձանիլ. Սարգ: Պրպ: Ա՛յ. պրբ: Ոսկ. յհ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԲԵՐԵԼ. ն. Իբր Հաստատացուցանել. հաստըՆէլ, հաստլ բէրէլ. *Ոչ ինչ պատշաւար և անբրուն կատարելաբերել վատթարին հոգի. Փիլ. այլաբ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՑՆ, գ. ունի, ից. ա. Τελεώτερος, τελεώτατος. Perfectior, perfectissimus. Աւուրեալ կի՛ ամենայնիւ կատարեալ. *Պատկեր արարչին՝ գեղեցկագոյն և կատարելագոյն եղև մի երկին. Պշա. փխ: *Պարա է կատարելագունի՝ կատարելագունիւ զարդարիլ Թուով. Սահմ. Ը: *ԳիտուԼթէ կատարելագունին խորհրդագործութէանց. Դիոն. էբին: *Որ կատարելագոյնն էր ի նոսա: Կատարելագոյն էր ի դենիդ ձերում: Ի միՆՉ որ կատարելագոյնք եւք (հաստակաւ և գիտուԼթէ.) խոր. ա. 5: Եզեկ. Ք. Ը: *Կատարելագոյն յարմարութէի, կամ իմաստք, գիտուի, ծնունդ. խոր. Ֆ. 68: Նիս. ծղ: Նանայ: Պիպ: *Ձկատարելագոյնն զնոսին առեւցուք զառելոյն. Ցհ. յհ. էբԼ:

Իբր ս. *Ոըք միանգամ կատարելագոյնս առ նոսա իմաստասիրեն. Ա- որս. Ը:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾ, ի, ացի. ա. Τελεσιουργός, γῶν. Perficiens, consummans. Կատարիչ. լուացուցիչ. *Մաքրիչ և լուսաւորիչ, և կատարելագործ: Իսկ զկատարելագործն՝ որպէս հանճարիչս կատարողականին հաղորդուԼ՝ կատարել զնուիրեալն. Դիոն. էբին: *Կատարեալ, և կատարելոյ կատարելագործ. Գր. հբ: *Կատարելագործ անկատարից, և լցուցիչ բոլորից. ԼՔ. հանգ: *Կատարելագործ իմաստասիրութէի. Եբէն. ֆխ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Τελεσιουργέω. Perficio. Կատարեալ կամ կատարելագոյն գործել. կատարել. ՌԷՆՄ՝ ՌԷՓԼ ԷՓՂԻ. *Ձառ՝ի հնոյն զիերի ինչ կատարելագործել. Ցհ. յհ. ա: *Մաքրի և լուսաւորի և կատարելագործի. Դիոն. էբին: *Ձառ՝ի նմայն ժողովեալն ոչ կարողանայր կատարելագործել. Անան. էՒԷԼ: *Քաջավայելչագոյնս զիագաւորութէն կատարելագործեալ զժամանակն. Ա՛րծր. Ք. 3: *Միացեալ խորհրդով՝ի հայն՝ և կատարելագործեցաւ մարմին քրի՝՝. այսինքն սիրապէս եղև. Իր. տէ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ց. Τελετουργία. Perfectio, consecratio. կատարելագործելն, իլն. կատարումն սրբազան իրաց. *Ա յս է իւղոյն ածային կատարելագործութիւնն. Դիոն. էկեղ: *կատարելագործութիւնք փրկուէ, կամ ընծերցուածոցն խորհրդոց. Աբէ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԹԻ. ա. կատարեալ թուով. *Վեցեակ կատարելութիւ սորին մասամբքն կատարելագործել զքանաւորութիւն ի վեցեքեակ աւուր առեզծեալ մարդոյն. Երզն. տէր:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԾԻՆ. ա. Τελειογόνος. Perfectum edens partum. և τελειογέννητος, perfectus natus. Որ կատարեալ ծնանի զայլս, կամ յայլմէ. *Եւ իբրու զի ինքնակատար է, կատարելածին լինի լնլով: Կատարէլ և կատարելածինս անդէն զամենայն ինչ. Փիլ. էին. ճ. 12: եւ. ա. 1:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Τελειωτικός. Perficiens. τέλειος, perfectus. τελευταῖος, finalis. Կատարեալ, և կատարիչ. լացուցիչ. բոլորական. վերջաբանական. *Փակեացես զքանն կատարելական գլխովք: Կատարելական իմաստք, կամ հասուածն, կամ տուրք քարի. Պիս: *Գոյելոքն կատարելականք գոն մեր. և որչափ ինչ աձեն, նոյն չափ և կատարելականք գոն. Ածոյ. պոլ: *Ա յն յովհաննուն ի ներքսածական կարողութիւնէ էր, և այս՝ կատարելական. Բրս. յհ. ի:

ԿԱՏԱՐԵԼԱԿԻՑ. ա. Συντέλων. Una perficiens, conferens. Որ զոյզ ընդ այլեսմ է կատարիչ. համագործ. *Տեսանիմս և զոր գի ոչ նուազ կատարելակից հօր գոլ առ ի յաշակերտսցն իսուսմասուրուէ. Ոսկ. յհ. ճ. 29:

կամ Συντελέσθσις. Una perfectus. Որ ընդ այլ կատարի, հանգոյն այլոց ի չափ հասանէ. *Տղայակից եղև, և աձակից, և կատարելակից. Ած. ա: (այլ այժմու յն. συνέφαγε, կերրողակից եղև, կամ հացակից:)

ԿԱՏԱՐԵԼԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. ց. Հաղորդութիւն կատարելութեան. *Տայ նոցա զաւձ ի լուսատեսակս կատարելակցութիւն. Դիոն. էկեղ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱՀԱՍԱԿ, ի, աց. ա. Τέλειος, ἀνηρ. Adultus (vir), perfectus. կատարեալ հասակաւ. լոխահաս. ։եմիլ, եւլւբ. * Երեսնամեայ՝ կատարելահասակ ագամեան մարմնով. ՃՀ. հին: * Եթէ տղայ է, կատարելահասակ երևեցաւ. Եզնէ. հայր ներ: * Ցայնմ ժամանակի առ կատարելահասակս ոմանս կատարիւր երախայութեանն կարգ. ՁԿ. ի. ա: * Մարգիկ կատարելահասակք ... կատարելահասակք զմեզ նուագելով յանվախձան կեանն. Խոսրովիկ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱՐԻՏ, մոհ, աաց. ա. Հասուն մտօք. ողջամիտ. * Կատարելարիտ ի մտաւնեց. Ագաթ: * Խօսէր զկատարելագոյնս գիտութեի կատարելարիտ անձանց. Հմահ. առ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱՆԱՄ, ացայ. լ. Τελέομαι Perficior. կատարելագործիլ. կատարիլ. աւարտիլ. և բաւական լինել, կամ յառաջագեմ լինել. *Գայմանաւս հրամանի ձե գրոց... կատարելանայ. ՁԿ. կի: * Կատարելանան ի գնալն ըմս այսուհետ. Ը. ե. յհ. ի: *Անյայտք են եթէ կատարելանան (յետին ապաշաւք): Ոչ կատարելանայր աւարտումն հասանել խորհրդոյն. Աբծ. ճ. 17: ի. 4: *ԵՒս բազկացուելի բնութեես մերոյ կատարելանայ այս ածահրաշ սերոյ հռաւցումն. Ած. էկեղ:

ԿԱՏԱՐԵԼԱՊԵՍ. ն. որ և ԿԱՏԱՐԵԼԱՐ. կատարեալ օրինակաւ. անպակասաբար, անթերի. և տիրապէս. կամ բոլորովիմբ. բովանդակապէս. պիր ևամոմ, ևէսիլէն. և պիւոպիւիւն. *Ննաւ կատարելապէս ի մարիամայ ծայ կուսէն. Հանգ: *Ուշնել, զգենուլ, գործել կատարելապէս. Պզոմ. ի: կել. ծէ: Ոսկ. յհ. ա. 17: *կատարելապէս վիշապանալ. Խոր. ա. 31: *կատարելապէս զմասունս առաքինութիւնն պարծանակեալ կրկ յինքեան: կատարելապէս յարդարի: Ցալագս կատարելապէս ասան ծանաց. Պիս: *կատարելապէս և զեմ յանգիման խօսիմք. Ը. իաչէ: *Ա յժմ ոչ կատարելապէս ճանաչէք զնս, որպէս զինի համբարձմանն՝ յորժամ հոգին ըձ իջանիցէ ի ձեզ. կխուզ. վ:

ԿԱՏԱՐԵԼԻՔ, լեաց. փ. Իբր կատարումն. լինալը. յն. τελειωσις. perfectio, consummatio. * Մատուցին զայատարագս նուաւակատեաց, և զկատարեալեաց տաճարին. ԷՀ. ի. Է. 9:

ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. փ. Τελειότης. Perfectio. կատարեալն գոլ՝ ամբողջութիւ և լրութիւ էութեի, լաւութեի, կամ ձրից. մանաւց և հասակի. Եաամէլքփ, իւնամ, ևէսիլ. էէ. պիւիւնէիւ. * Մի կարդ, մի պաշտօն (կամ պատիճ)... կատարելութեի, սրբութեի (կամ սրբութեն). Աճաբ. պենպ: Ե Շաբ: *Կատարելութեի բնութեց (ի քս.) և դիմի. ՁԿ. իմ. երև: *Ա յլ կատարելութեի է այ, և այլ մարդոյ. Սահմ. ճ: * Ընտրելագոյն կատարելութեցն չտեմարան. Պիպ: *կատարիլ է ի կատարելութեի ածելն յեա սկզբութեն՝ ի ձեռն բարի վարուց աձմանն. Մաթս. ի գիան: *կատարելութեի ի թերութեն. Նաբ. ևա: *Անկատար յաւուրս կատարելութեի. Մաղ: *կատարելութեի անուն ասի ի վերայ այնոցիկ, որք բնաւին իւիք ոչ են պակաս. Երզն. ֆիլ: *Աձումն առնու սրբացն՝ գալ ի կատարելութեի մարմնոյ և մտօտց. ՁՃա. ծէ: *Մարմին ի ձեռն անդամ մոյն կատարելութե և զգայարանացն թուոյ բոլորակ լինի է. Սարգ. յի. ը: * Ա յն՝ սրբացեալ ժամանակ էր, իսկ այս՝ կատարելութեի. կխուզ. վ: *Ցալիս գտար ահաս մտաք, և անկատար յաւուրս կատարելութեի. Մաղ: *կատարելութեի հասակի. ճճ: *կատարելութեի հասեալք (հասակի). Փարպ:

ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. Τελείωσις. Consummatio. կատարումն. բովանդակութեի. լրութեան. կատարելն, և իլն. նահատակութեի կամ վախճան. և Արդեամբք գոլն սարոք իւրովք. *Բերել ի կատարելութեի կամաց Նորա. ի կատարելութեի բանի և խորհրդոց նորա Ճնպեալ զանձինս. ՁԿ. իը: *Ընդ բանին խօսել՝ արագապէս լինելը գործոյն և իրին կատարելութեի. ճ. Ը: *Գոյանայ, և զկատարելութեի չարեացն առնու. Սարգ. յի. է: * Ձկատարելութեի պահն ընդունէր: Ընկալաւ սրով զվախճան կատարելութեի: կատարելութեի պահի արժանի եղև. Փարպ: *Որպէս ի մոմի զօրու ներ են ամենայն կնիք. իսկ կատարելութեի մի միայն ի ներքս անգ տպաւորեալ է. Փիլ. այաբ:

ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. Τελετουργία. Consecratio, initiatio. Սրբազան խորհուրդ և պաշտօն. խորհրդակատարութեի. *Զվեսաս ցողն օրհնուն, և զքահանայիցն զկատարելութեինն. ՁԿ. իմ. էկեղ: * Որպէս ածեալ զքրիստոնէից սկզբութեին է, այսպէս և առնուսս կատարելութեի. և այս այդպիսի ծնդաւս էլենացոյցն միաւսուն. Նոննս:

ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ, կամ ԿՈ. Τελειότής σου. Sanctitas tua. Սրբազան տէրութիդ. սրբութի քո. *Քո կատարելութիդ կարող գոլով և զևս մեծաւմեծս իմանալ: Հանձաթէ զաբան քո կատարելութիդ արտադրեսցէ

ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. ց. Τελείωσις. Consummatio, perficio, consummo, perpetro. Ի կատար հասուցանել. դէմաւորել. լունդակել. աւարտել. լացուցանել. լնուլ. առնել. վճարել. վախճանել. կր. վախճանել, լծանալ. և կատարեալ լինել. Ընշընել. պիւիւնէ, պիւիւ, ևէսիլ, էմիւ. *կատարել զործ կամ զգործս. զընթացս, զաւուրս: Ցերկր աւուր կատարիմ: Իբրև կատարեցաւ, եղև ևն: Ի մի կանգուն կատարեսցես զնա ի վերուստ: կատարեցան երկինք և երկիր: Ընդ սուն կատարելոյ կատարեացիս: Սկսայց, և կատարեցից: Ընինել, և կատարել: Բժշկուիս կատարեմ: Զհրամանն Թագաւորին վաղվաղակի կատարէր: Մինչեև կատարեալ էր նորս զնսօսն ի մոի իւրում: Ի կատարել բանին տեառն: կատարեաց զհոգին ի վերայ մանձայն. (յն. պակասեաց չունի:) Զհետ որդոցն և մայրն երանելի ի նոյն օրէնս կատարեցաւ: Ծեր հանդերձ կատարիլովն աւուրքք: Տարին կատարեցաւ. ևն: *Քաջ նահատակացն, որ անգն ի տեղոյն կատարեցան. Եւիւ. էի *Զինչ գործեաց կամ ոբր կատարեցաւ. Խոր. ի. 31: *Ոնք կատարին խոնարհումեր, անապատումեր փափագեն. Կևմա: *Տուր զի՝ զընորհ կատարեայ. այսինքն հատո. Բրս. յոլիա:

ԿԱՏԱՐԵԼ. Τελειόω. Initio, lustro, consecro. Սրբել տեառն. նուիրել որպես զսրբազան ինչ. քահանայագործել. սկրտել. *կատարեացես զձեռս ասարոնի և զձեռս որդւոց նորա. Եև. իի. 9: Ղևս. ծէ. 32: (որ և ասի, Լնուլ զձեռս:) *Որք ոչ են կատարեալ: Միով պատարագաւ կատարեաց զսրբեալսն ի սկզբանէ. Քննաւորս. Եբր. ի. 1. 14: * Բարեզք է և զձեռս կատարել և զոտս. Աճաբ. ֆրս: *Ես նորս մարմին զնոյն կատարեալք. Լմբ. սփ: * Դուս և յաձայինն կատարիս խորհուրդ. Շաբ: *Զդեցուցանեն նմա հանդերձս կատարեցելոյն պատշաձս (այսինքն սպիտակս յետ սկրտելոյն). Դիոն. էկեղ:

ԿԱՏԱՐԵԼԻՄԱՍ. ա. կատարեալ իմաստիւք և իմացողութիւք. *Արհաւն մտօք և անզգաստ խորհրդով և կատարելիմաստ հոգեւով զաղօթսն հատուսցուք ած. Խոսր. պրփ:

ԿԱՏԱՐԻՉ. ըչի, չաց. ա. Τελειωτής. Consummator, initiator. Ի կատար հասուցիչ. և մանաւանդ՝ խորհրդակատար. *կատարիչ կամաց Նորա. Ագաթ: *Հայեացուք ի զօրագլուխն հաւատոց, և ի կատարիչն յն. Եէր. ծէ. 2: *Ցառնեմք ի սկրտութեի, ընդոստուցանիմ զնս հոգին, յօժարս եմ կատարիչս. Աճաբ. ֆրս: *Ձայն բարբառոյ յանապատի, և կատարիչ խորհրդոյ. Շաբ: *կատարիչ կնքեցելոցդ, տնչանք հրեայիցդ. Նաբ. զէ: *կատարիչ ասի (քահանայն), նախ՝ վասն սկրտութեին, երկրորդ՝ ձեռնադրութե սակս (որով քահանայագործէ, և արձակէ). Սարկ. ֆ:

ԿԱՏԱՐՈՂ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. իբր խորհրդակատար. *Ոգւոցս հոգալարապետի, և կատարողի զքեզ սկրտութե. Աճաբ. ֆրս: *Սրբազանիցն կատարողաց լեր. Դիոն:

ԿԱՏԱՐՈՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. փ. Τελεσιουργία. Sanctificatio, mystagogia. Նուիրագործութի. սրբազանումն. խորհուրդ. *Ամենասք լուսոյին մաքրութե՝ ի նախակատար կատարողագործուէն լցեալ. Դիոն. էբր:

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Τελειωτικός. Perficiens, consummans. Իբր կատարելա-

գործիչ. *Եթէ էր ծիծաղականն գոյեղ, պարտ էր նմա կատարողական լինել ի մեզ. Ան. պրք: *Մեծութենէ և որակութենէ կատարողական. Ն իսա. բե. ը:

Եւ իբր նուիրագործիչ. ոյզարար. *Քա. հունապետականն օրհնութիւն, և կատարողական մեռանիւ. Լմբ. պրք: * Կատարողական կատարմամբ ձեռնադրեալ. Դիտ:

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԵՐՏ. ա. Տելեստուրգός. Տ. ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾ. *Ա՛ի յածականէն և կատարողակերտէ ի ձեռն ասացելոցն առեանի և կայսեան. Մաս. նիեզ:

ԿԱՏԱՐՈՂԱՊԵՏ. ի, ացի. գ. Տելետάրχης, տելեταρχικός. Origo perfectionis, primitus initians. Բուն կատարիչն խորհրդոյ՝ ածմ. և քահանայապետ, և քահանայապետական. ածային. *Նա՝ որ ի քահանայագործութենէ յանգնաւարար չարժեցաւ, և ոչ ի կատարողապետէն ոյ. Լմբ. պրք: *Կատարողապետն սրբազնագործելոցն երկնայնոցն քահանայապետութենէ. Դիտ. զոր Մաս. մեկնէ, ածային գրութ սրբազան խորհրդոց:

ԿԱՏԱՐՈՂԱՊԵՏԱԿԱՆ. ի, ացի. ա. Տելευταρχικός. Որ ինչ անկ է կատարողապետին ոյ. ածային. սրբարար. * Ածավայելուչն գեղեցկութենի, որպէս պարզ, որպէս բարի, որպէս կատարողապետական: Երիցագոյնն և մերձ առ ածմ իմացութենէ բարեզարդութենի ի կատարողապետականէն լուսաժպտելոցն քահանայապետեան. Դիտ:

ԿԱՏԱՐՈՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Տելεταρχία. Initiatio primitiva, ևն. Ածային իշխանութենի սրբարար. քահանայապետուն. խորհրդակատարութենի ծայրագոյն. *Մարգասէրն կատարողապետութենի զերկնայինն քահանայապետութենիս մեզ երևեցուցեալ: Առաջինն քահանայապետութենի երկնայնոյն էութենէ առ ի նոյն կատարողապետութենէն քահանայապետեալ: Ոչ է արժան սրբագաղթին կատարողաց կամ սրբազնագար նուիրեցելոց ներգործել բնաւին աւելի ինչ ի յիւրեանց կատարողապետութենէն սրբազան կարգաց. Դիտ: * Ի կատարողապետութենէ քաւչին յանկարծակի բացեալ ձեղուն յարկին. Ճ. Բ:

ԿԱՏԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Տելετή. Sacramentum, sanctificatio. τελείωσις, τελετουργία, initiatio, conservatio, perfectio. Խորհրդակատարութենէ. Նուիրագործութենի. կատարումն գործոյ քահանայութենէ. *(Սբ հաղորդութենին) ի ըստ բարեփառ առաքինոյդին մերոյ (յեսոհէոսի) կատարողութենէ կատարողելէ. Դիտ. Նիեզ: *Ջկատարողութենի սրբազան իւղոյն. Մագ. ա: *Ջպատարագին կատարողութենէ: Ջմիւռոնին կատարողութենէ: Ի կատարողութենէ խորհրդոյ ոյզ պատարագին. Լմբ. պրք:

ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Ἀποτέλεσμα. Effectio, effectus, actus, opus. կատարումն ներգործութենէ. արդիւնք. գործութենի. *Ջօրութենի, ոչ կատարուածով: Գործով վճարեաց, յաւելեալ ի չար խորհուրդն՝ չար ի ձեռն գործոցն կատարուածոյ: Ի ձեռն կատարուածոցն մեզանչել: Լինելութենէ ընտանի է ի կատարուածոցն զեւրայքանչիւրդ գիտել. Փիլ:

ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ, րման. գ. Տελείωσις. Perfectio. συντέλεια, consummatio. կատարել և իլն. կատարած. լրումն. բովանդակումն. վախճան. իմմ, իւմ, ենէմ. * Եղիցի կատարումն ասացելոցս նմա ի տեառնէ: Թողեալ զբան սկզբանն քոյ՝ ի կատարումն եկեսցուք: Ի սկզբանէ տարեյոյն մինչև ցկատարումն տարեյոյն: Ընկալեալ զկատարումն հաւատոյն ձերոյ զոգւոցն փրկութենի. ևն:

*Հաւատք և սէր են սկիզբն և կատարումն. հաւատք սկիզբն, և սէր՝ կատարումն. Աբապգ: *Ատ է կատարումն ամենայն բանին: Ի կատարման հասակին: Կատարումն և վախճան ունին ամենայն տրամականքն: Նոյն ժամայն գործն զկատարումն առնոյր: Գալ ի կատարումն անդեամբն: Կատարումն չինուածոյ. գրոյ ևն. Ոսկ. յհ: ՃՃ: ՅՃ. ևն:

*Ի կատարումն ածել զպատրաստուն տան քոյ. ա. ճ. իէ. 19:

ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ. Τέλος. Finis. վախճան, այսինքն վախճանական պատճառ. Նիւէէ, Նէհայէէ: Սահմ. ատեպ: * Երակահատութենէ ասկեղ զառողջութենի դուլ կատարումն, զի սակս նորա եղանի. Ան. վերբ. արիսթ:

ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ. Τέλευτή. Finis, consummatio. վախճան կենաց. նահատակութենի. մարտիրոսութիւն. *Զկատարումն տեառն ոեսէք. Յէ. է. 11: * Եւ երկև կատարումն սքոյ վկայիցն ևն. ՃՃ: * Ի յիշատակս կատարման ամենայն սքոյն ոյ. ՅՃ. ծէ: *Քոնկոչ կատարումն. Կորիւն: *Կատարումն առաքելոցն: Զտեղիս կատարմանցն. Խոր. է. 31. 72:

ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ. Τελειότης. Perfectio. կատարումն (կամ կատարելութիւն) ուղղոց առաքինութեանց նոցա. Աթաէ. ծա. 3: *Եւ ի վերայ ամենայնի զսէրն, որ է զօդ կատարմանն. Կոլ. գ. 14: * Հաւատարիմ էր վասն կատարման վարուց և իմաստութենէ. ՃՃ: *Կատարումն զլուսոյն ամենայն բարեբանեցաւ. Լրի ոք հայեցեալ ի գայլեան և ի դիւրաշնաւեալն բնութենէ՝ յուսահատ լիցի յանձինն կատարմանէ. Սրգ. յէ: է:

ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ. Τελείωσις. Initiatio, consecratio. կատարողութենէ. նուիրագործութենէ. նուէրք. սրբազան պաշտօն. * Աւգիոս ըզՃարպն, և զերին աջոյ. զի այն է կատարումն: Ջխոյն կատարման: Ի մոյ զոհին կատարման: Մինչև յօրն լրման ամուրց կատարմանն ձերոյ (այսինքն օծութենէ կիմ ձեռնադրեաց). ևն. Եւ. իէ. 22=34: Ղեսք. է. 37: ը. 22=33: Իսկ Երէմ. է. 2. *Ցիշեցի զքեզ, և զգուշութենէ քո, և զսէր կատարման քոյ. իմ նուիրութեան ոյ իբր հարսնախօսութենէ. Յեսփաթ. տէսէ պիւէ:

ԿԱՏԱՐՈՒՆ. ա. Τέλειος. Perfectus. կատարեալ. լրացեալ. ունակ կատարելոյ. Թեան. լինատար. Նէտիւ, Նէհմ. * Կատարուն, և անկարօտ ամենայն կատարիչ: կատարուն է յանկատարն՝ որպէս կատարողապետ. իսկ անկատար ի կատարունն՝ որպէս գեւրակատար. Դիտ: *Որ զյաւելուած ինչ ոք ընդունիցի, անկատար եղիցի (ի քնէ.) և ոչ կատարուն. կիւրգ. գնյ: *Տանն Թիւդ կատարուն է. Սահմ. ծէ: *Եւ անկիւնի՝ չաի կատարուն և պատարուն. Մագ. ծ: *Լցեալ ածեսցէն զօրութենէ, և կատարուն. Շ. Բաչյէ:

ԿԱՏԱՐՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. (առ յետինս գրի և կատարեսցուծ.) Տ. ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԱԾՔԻՒՆ. *(Հոգին է) կատարունութենէ ոտա. ջին՝ մարմնոյ բնաւորականի: Նչելեցն զօրութենէն, իսկ տեսական կատարունութենէ. Առաջին կատարունութենէ կոչէ զտեսական, և երկրորդ զներգործութենին. Նիսա. բե: *Եւ. րեքն կատարեալ է՝ ունելով սկիզբն, մէջ, և աւարտ. որ վայել է ի կատարումն ամենայն կատարունութենէ. Խոսք: * (Աչհատասական տարբերութենէք) են ձևք և կատարունութենէն. այսինքն ծնօղք, հայրենիք, և ազգք. ժամանակ և տեղի, դոյն և քանակ և նշանք. Մի. ապոք:

ԿԱՏԱՐՕՆԱԿԱՆ. ա. Բառ յետնոյ՝ որպէս կատարողական, կամ կատարելական. իբր ունակ կամ տուօղ վերջին կատարելութենէ. *Հինգերորդ՝ բնութենին նշանակէ զակիզբն կատարօնական, որ է վախճան ծնընդեանն. և ըստ այմ եղանակի նոյն է ընդ գոյացական տեսակին. Մի. ապոք:

ԿԱՏԱՒԱՆ. Անուն խոտոյ, որ ի բասուս Գալիանոսի դնի որպէս յն. որիգանոն. Տ. ՋՈՒՐԱՆ. և ԴԱՂԱ:

ԿԱՏԷԳՈՒ. գ. Բառ յն. գոչիչ. Κατηχής. Sonorus, strepens. հնչողական. տուօղ արձագանգաց. իբրև անուն սաստիկ հողմոյ. *Ալ ի բռնագոյն հողմոյն կատեգիս լինի ասացեալ, որ է մրրիկ, այն՝ որ ի վերուստ բախէ յանկարծակի. Աբիսթ. Ց:

ԿԱՑԻՐ, տչի, չաց. գ. Անուն աղգի և դնդի քաջաց լեռնականաց. (իբր հասարակ և յատուկ.) *Երևեր կատիչ գնդին սիւնի զօրուն: Զգուշնդն կատչաց: Զզօրապետն կատչաց: ի կատչայն լուսեալ. Փորպ:

ԿԱՑՈՒ, տուի, այ. կամ տուոյ, ոց. գ. Αἴλουρος. Felis, catus. Չորքոտանի սրընակեաց՝ որսող մկանց, փափկասէր և տղերախտ. ենէթ, գըդդ, էհէթ, հէրբ. (խտ. կէրեռ. լտ. գաթտա. դալմ. ֆօր.) *Մկունք կատուոց կերակուր են. Փիլ. լխս: * Մկունք համանգամայն զհրեշտակս առաքեն առ կատուն. Մի. ասաք: *Կատուն ի տանն կլլոյն (անուանեալ է). Վրդն. ծն: Իսկ ինչ ենէթէթ, տես ԲԵՀՆ ՄՀՆՈՑ:

ԿԱՑՈՒԱԿԱՆՋ. գ. Բառ ռմկ. որ ի հին բս. դնի փոխանակ այլազգական ձայնիս՝ ապտակելոյ:

ԿԱՑՈՒԱՊԱՀՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտելն զկատուս. *Ա՛ն նոսին իսկ կատուապաշտութենէն է մեծարգի եղեալ, կերակուր իբրեանց զկերակրոցն ապականիչս (զմկունս) առնելոյ ազագաւ. ՃԿ. իմ. պաս:

ԿԱՑՍԱՑ. Տ. ԿԱՔՍԱՑ:

ԿԱՄ, ոյ, ոց, ովք կամ իւք. գ. Καλώδιον. Funis, funiculus. Իբրև արմատ ներգբայիս կարել, (այսինքն կոբնել, փեռվել. և լծ. լնդ. Թ. ֆէրֆէլ.) է նոյն ընդ-կառան. խառան. այսինքն պարան. չուան. լար. ձար. փոկ. ոֆՃիմ, իէ, օրդան. * Կապէցին զնա երեք կարովք նորովք: Եւ եղեն կարքն ի բազուկս նորա իբրև զնծուծս: Եօթն կարովք (կամ կարիւք): Կարս նորս. Դատ. ծէ. 13. 14: ծզ. 11. 12: *Բերին կարս պարանաց երկայն և ստուար. Ագաթ: * Շրղթայատող կարիւք ի վերուստ ի վայր իջուցանել. Խոր. գ. 45: * Պահպանիք հօսից փոսս փորեն, և կարս ձգեն, և զամբարս դնեն. Մանդ. է: *Երկայնեն իբրև զկար փոկոց սայլի զանօրէնութիւնս իւրեանց. Տծոտ: Իսկ Ոսկ. ն. է. 27. * Կարս հարկանել, և ձիգս հիւսուլ». յն. փոկս գործել կամ խրացս առնել:

ԿԱՄ, ի, իս. ևս և այ. կարք, րիւ, րիւք. գ. Σθένος, δύναμις, κράτος, ἰσχύς. Vis, vires, potentia, posse. ուժրον, nervus, (չինչ.) ὑπόστασις, subsistentia, substantia, ևն. Իբրև արմատ չէզ. բայիս, կարել (այսինքն կոբնել, կըռնել). լծ. ընդ Ճար. և Թ. կաբէ. յն. գբաթօս. կարողութենի. զօրութենի. ոյժ. հնարաւորութենէ. հնարք. ձեռնհասն գոլ. բաւականութենի. գօսթբէն, գօսթբուբգ, եւլինգէն ևւլէյիյ, գապէյիյէ. *Կար զօրութենէ իմոյ: Ոչ ունի կար ինչ զօրութենէ: Եւ ոչ կարդ քո: Ոչ գոյ ի ձեռս մեր կար: Առաւել քան զկար ձեր. Սչ. ևէ. Ե ձչէ: Ցօտբ. է. Ե իէ: Նէէմ. է. 5: ա. իոբ. ծ. 13: *Ընչաւք ի կարի քումէ իցէ: Որչափ ինչ ի կարի իցէ՝ ի ձեռնի ուխտաւորին: Իւրաքանչիւր ըստ կարի ձեռացն իւրոյ: Ըստ կարի և ըստ պարապոյ: Իւրաքանչիւր ըստ իւրում կարի. ժղ. է. 10:

ղնոփ. իէ. 8։ Օր. ծշ. 17։ Նհ. ւէ. 14։ Մփ. իէ. 15։ *Պատ է հաշակել, և ոչ փախչել ամենայն կարիւ, ըստ որում հնարն է. Պղպ. օրին. ա։ *Ի բազում աեղիս ստվոր է զկամքն կար անուանել։ Զկար (յն. ղՀիլ) հոգւոյն կերակրէ։ Տաղանդ աստ իւրաքանչիւր կարն է. Ոսկ. չհ. Ե Մթն։ *Որչափ կարն մեր զօրն։ Զմեր զկարի զսլարան հասուցանեմք. Խոս. ծմ։ *Ձկայ յոք կար զբովանդակ բարերարութիւն ի մեզ եղեալս քանիս յառաջ բերել. Խոս. պրգ։ *Անձն ասիկաը կարիս։ Մարդկային կարք և հնձարք։ Օրինակ հոգւոյս իմոյ և կարոյս. Նար։ *կարիւք հասուցանեն։ Ած ի կարն հայի, և ըստ կարի պահանջէ. Ը. Բարյէ։

ԿԸՐ. ա. որպէս կարելի։ *Ի վերայց ոչ ըստ չանի կարիցն. Գերիաբ։

ԿԸՐ. գ. որպէս կարիք. *Կարծրագոյն ասնջանաք լուծին զկար մարմնոյ. Շար. (կամ իմն զՀիլ։)

ԿԸՒՐ Է. Ո Չ Է ԿԸՐ. գիմաղ. Δύνατόν ἐστι, δύναται. Possibile est, fieri potest. ἀδύνατόν ἐστι, οὐ δύναται, fieri non potest, nequit. կարելի է. մարթ է. հնար է. ոչ է կարելի. անմարթ է. անհնար է. գոպիւ գՀաւիսն փիր, փեյիւ, օյա պիւէր, օյամաղ. *Չքաւթդ մարթ իցէ և կամ կար բառնալ զնա. իգն։ *Եւ է կար յամենայն ժամ ըզՀէզու յօրհնութեի պարապեցուցանել. Լմթ. ոչ։ *Չնոյն գոլ Թուի կար՝ հասանիլ և ոչ հասանիլ։ Թուի զնոյն կար գոլ, և կար ոչ գոլ. Պերիաբ։ *Հարկաւորութ, զորս ոչն է կար արգելուլ. Նխս. Բ։ *Ոչ է կար աղաստոյնն առնուլ Ջուր քաղցր քսխել։ Ոչ էր կար Թաքչել քաղաքի՝ի վերայ հաւաստոյ Լերին կացելոյ. Եզն. Նխ. Ե լ։ Իսկ Կալծ. *Երեսքն մարմնոյն ծագեցին, ոչ որչափ կար էր երևեցոյն, այլ որչափ աչակերտքն կարէին (հայել) ո. ոչ է գիմազուրկ, այլ իրր անուն, այսինքն կատղուլի։

ԿԱՐԱԿՆ, ի, ից կամ ից. գ. որ և ԿԸՐ. ԿՒՆ ասի. Բառ. յն. Գաբգինօս. լտ. Լիւէլինոս. Καρχίνος, περίγραφα, διαβήτης. Forceps, circinus. իտ. Compasso. ֆալիչ, forfex, fornix, arcuatum opus. Մկրատ, կամ աքցան, և միշտասածև բացեալ գործի ձևեալոյ զծոլորակ. և նմանաձև եռանկիւն կանոն հիւսանց, և մանաւանդ նոյնաձև չինուած կամարաց. ֆէբլիել. և Նափաս, ֆելֆէրին. և ԻՒէ բազի. և Նափալամա, ֆելիէր. *Ոտանց և ասելոց, և գրոցաց, և կարակնաց, և այլոց գործեացն, ի ձեռն որոց կերպարանեցան նիւթքն. փիլ. ֆ. բան։ *կարակնին կէտն անշարժ է, և պատճառէ զծոլոր ծիրն. Բաս. ոփեի. լխ։ *Նմանեցուցանել ի քարինան՝ որ պատրաս անուանին (իբր ՆԷօպէս Ռալի.) և գլեալ լինին ի մէջս կարակնից. և ի միջի կալով երկաքանչիւր մասանցն շաղկապմամբն յայտնաբեալ և ի կարգի պահէ զամենայն զձևն կտրակնին, և անշարժ. Ա բիսփ. Ցն։ *Ոնք գառագրի, և կարակնի, և այնպիսեաց այլոց նմանեցուցանեն զերկիր. Գէ. էս։ *Գունակ գունակ չոգս կատարին, որ ի ժամանակս անձրևին՝ կամարաձև կապակնին. Ցոմր։

ԿԱՐԱԿՆԱԳԵՐՏ. ա. ի ձև կարակնի կերտեալ. կամարաձև. բազրբլի ծրիալ. *Ըստ չքնաղագործեն ճախարակեալ փայտի, զոր ոչ արագագոյ Թոզաշտուցանեն աստպարէզին ի կարակնագերտ բոլորակին. Մփ. Ը։ *Ընդլապատեալ բարձր և սուր լերամբք՝ իբր կարակնագերտ կիսաբոլոր. Ռ—ա։

ԿԱՐԱԿՆԱԳԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Նրա. գործել. բոլորակաձևելն. և որպէս ասի. օղնյիս կամ գոմիս ընելը. *ՊիՆագորաս կան կարակնագերտութեն բացատրմանց և գատողութեց. Մփ. Է։

ԿԱՐԱԿՆԱՀԱՏ. ա. կարակնաձև. հաստեալ. *կարակնահատ բոլորութիք. Նէր։

ԿԱՐԱԿՆԱՁԵՒ, ի. ա. Բոլորաձև. կամարաձև. կարակնագերտ. *Հիւսնայինն կոլմանն դիր կարակնաձև՝ տրդարև գեղաւոր կուսից յօնից գարևանգաց հասմամոտ. Խոս. Ը. 39։ *Լուսին կարակնաձև լցացեալ. Սկի. իԸ. գ ալ։ *Ա յսոր լուսին՝ մաքրական փայլմամբ առլցեալ՝ կարակնաձև բոլորակ ծագեալ յարևելից. Ջէր. իԸ։ *Ալգմող կամբրին՝ կարակնաձևին՝ կանգնող կմբեթնիգնէ։

ԿԱՐԱԿՆԱՆ ՁԵՒԱԿ. ա. կորացեալ անձամբ. կարկամեալ. *Կարակնանձևակ կրծ կատարած. Շէր։

ԿԱՐԱԿՆԵԼ, եալ. ն. կամարաձև յօրինել. իբրու կարակնիս չսիրել։ *Սիրամարգ վարսիւքն և գիսակօքն, և խրձացեալ կարանկնեալ բազմաձևմունկ յաղթեհ քեզ գեղեցկութեք. Ոսկ. էիւիպ. է։

ԿԱՐԱԿՈՒՄ. ա. գ. (լծ. հյ. գայթ. գեռ. և թ. լըգ. որպէս թե կարակուտ, տալմուտ). Ուր իցե գայթ աստիկ կամ իրմէ բեալ գումարեալ. ցիխ. ցխտու. դեզ տալոյ. պալէզի. լէզլամ. * վասն կարակում տալոյն (՝ի խոր վիրապի). Ածաւ։ *Զկարակումն ոսրից ցամաքէ. Նար. յձ։

ԿԱՐԱՄԵՒՆ, ձմեռան. գ. ա. Δυσχείμερος, δύσχειμος, δυσχείμων. Infestus hiberno frigore, procellosus. կարի ձմեռն, և ձմեռնային. գժնդակ ձմեռն, մրրիկ. և ցուրտաշունչ՝ մրրկայոյզ. ալէկոծ. * Իր երբեմն կարաձմեռն... և դժնդակականայր խիստ ձըմեռն. Սէր. Ե. 22։ *Բազում մրրիկք երկիւղեալ պատեն զմիտս նոցա, և կարաձմեռն յամենայն կողմանց կայ՝ի վերոյ նոցա. Մ՚ած. Է։ *Ցառաջ զգայ զպատերազմին ձի, և զգեղ անգոլ, և զկարաձմերունս այլ խոտաբոյծք. Անյ. հղ. իմ։ *Ի խոտոլեի կարաձմեռն ձմերայնոյ. Վ.Ետ. Ե։ *Նոյն Թըռչուն երևեր, և զփարատելոյ կարաձմեռն ձմերայնոյն բերեր աւետիս. Ոսկ. ն. ա. 12։ *Դիմնդակ եղեալ կարաձմեռն ամպոց, մահ անասնոց, և հովուաց բազմոց. Կաղանփ։ *Ի կարաձմեռն ժամանակի առնել տապան. Շ. Բ՚ած։ *Թամբեաց զկարաձմեռն համատարած ծոլիս. Ճ. Ը։

ԿԱՐԱՆ, ի կամ ոյ. գ. Ῥαφή. Sutura, junctura. կարտաձծ. կարտաւած. զոգ հանգեալից, կամ զրահից, և մարմնոյ. Խոչ, նագ. փիփէլ, պագ. *Գամմուձանն էր առանց կարանի՝ի վերուստ փորանկաալ ամենևին, յն. անկար. ἀῤῥαφος, insutilis, iuconsutus. Ցհ. ծԸ. 23։ *կարանէ ի կարան Թաւի հանեալ զնեան։ Զի նեան Թաւի կարանէ ի կար անցեալ էլ. Բաղ. Է. 43։ Որովք կարանովք այնգեցի ես զերկին. Վանակ. յոբ։ *Խոնաւուէ գոլորշին Ը կարանս ի վեր ելլա. Նեղով առագեր զսա Ես կարանոյն իսկ պակաչս տեսանեն եղեն (՝ի մարմնի). Գագաթ. փհմ։

ԿԱՐԱՊ, ոյ. կամ ԿԱՐԱՓ. գ. Κύκνος. Cycnus, cygnus, olor. որ և ՓՈՐ, կամ ՊՈՐ. Թռչուն սպիտակ՝ որպէս սագ մեծ, երկայնավիզ, ջրասէր, ախորժ ձայնիւ. Խոխոտ, գոռոտ, կիսյինէ, չԼուչ, Լուչ Լուգլոս. *կարապ, և արագիլ. Ղկթ. ծա. 17։ * Ի կարապ փոխարկեալ. Ճ. Ա։ *Ցալգագս կարապինիս Նմանեցաւ կալապի. կարապն այն նկարեցաւ յերկինս. Նոննոս։

ԿԱՐԱՊԵՏ, ի, աւ կամ իւ, աց, օք. ա. գ. Πρόδρομος. Praecursor, praevius, praecedens, antecessor. (լծ. կառապետ, կամ կարաբանապետ.) Հորդիչ ճանապարհի, իբրև առաջնորդ, և իբր յառաջընթաց սուրհանդակ. Նախընթաց. աւետաւոր. քարոզ. և առաւել սեղհականեալ անուն Ցովհաննու մկրտչի. ՃաՓԼ Բացօդ, կամ ղՆՆօդ. գօղղոլ, ղՆԸղ, ղՆՆՀ, ղՆճգՆճի. * Արաքեղեր կապրապետս զօրս քոյ զպիծակին. Իմ. ծԲ. 8։ *Եկեսցէ իբրև զկարապետ աղքատութիւնն քո. Աոակ. իԲ. 34։ *Ուր կարապետն մեր յն Եմուտ. ԵԲբ. Ղ. 20։ *կարապետ կոչի քո տիեզերաց։ Կարապետ ասի և յովհաննէս երկնային կարապետին. Եղիշ. հրբ։ *Կենայ կարապետ. կամ կարապետ փըրկութիւ մերոյ. Նար. ծա։ Շ. ա. յհ. չա. Լ՚Ը. պգրգ։ * Ցառաջընթաց կարապետ։ կարապետ Թագաւորին երկնաւորի։ Որպէս զարուսեակն ծագեալ՝ի յերկրի՝ եղև կապրապետ արեգականն արդարութե։ կարապետ կրկին՝ իմման սեաոն՝ի ստորին կողմ երկրի. Շար։ *Ընտրեալ արս առաքեսիս, որ կարողք են լինել կարապետս ձոյ. (յն. մի բառ, Θεόδρομος. Divinus cursor.) և առաքել յաստորիս. Աճապգ. Է։ *Արս իբրև հազար մի կարապետ առաջի իւր առաքեալ։ կարապետքն հրաւիրեալ գագիկ և գուրգէն հասանէին. Ցհ. իԲ։ *Աղաքեաց զնա հրեշտակն (զգաթրիէլ) իւր կարապետ. ԼՓբ. իմ։ *կարապետ ուրախութե՝՝՝, այսինքն սաեսաւոր. Մծբ. ծԲ։ Պփ։ * Օրհնեալ ես փայտ ոտ... կարապետ յառաջագոյն երկնայնոյն ընթացեալ. Աեյ. Բաբյէ։ * Ցայ է կարապետ յաւուր գալստեան փրկչին. Շար։ *Ա յսոր ցնծա նշան յաղթող՝ փայտ փրկութե, ածընկալ և ահարկու՝ մեծ կարապետս. Սիմ. փաղ Խլ։ *ԸնդՀէր Թողեալ զԹագաւորն՝ ի կարապետն հարեալ էիցես. Ոսկ. մ. Բ. 9. յն. քարոզ։ *կարապետաց նեռինն՝ որդւոցն կոլտաեան. Կաղանփ։ *Չիւանդութե՝ կարապետք մահու. Աեյ. հղ. իմ։

ԿԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ } ա. Որ ինչ անկ է
ԿԱՐԱՊԵՏԱՅԻՆ } կարապետի. * Եւ յովհաննու կարապետական կոչումն. Մ՚ած։ *կարապետական չնուհաց և վհհագոյն ոԹռոց արժանի եղեր ոք յովհաննէս։ Ա Թռռ կարապետական չնուհեցաւ քեզ. Գնչ։ *Որպէս զևառականն կարապետային անկատարագործ. Նար. ծԲ։

ԿԱՐԱՊԵՏԵՄ, եցի. ը. Προτρέχω. Praecurro, curro ante, anteverto. ἄγω, duco. Ցառաջընթաց լինել. հորդել զՀանապարհ. առաջնորդել. և քարոզել. նախաձայնել. *Արագարէքն յաւուրսն կարապետեին, կամ կարապետեցին. Ոսկ։ Սբէբր։ Եռս. իր։ Սարգ։ Շ. ֆի։ *Սկրտիչն կարապետել ևՀն, և յառաջագոյն Ճանապարհ հորդել. Ոսկ. մ. ա. 10։ *Ընդ նոյն Ճանապարհ երթալ, ընդ որ ոքք սքեյս կարապետեն. Եղիշ. Է։ *Ճանապարհիս՝ որ ի կենաս անապականս կարապետ. Ճ. Բ։ *Զայն հրեշտակապետ առ կոյսն մարիամ կարապետող. Թէոփ. կոս։ *Որ ի հոգեսան կարապետ. Նար. Է։ *Իբր Թէ ի ձեռանէ նոցա և ի կարապետեցլոյն այս ամպրոպ չարչարեցե (եղև). Ցհ. իԲ։ *Զքառնալ եպիսկոպոսեցե ի տանէ աքշակունեաց, և զկարապետել անարժանիցդ. այսինքն առաջնորդել, առաջնորդ լինել. Աբծր. ա. 15։

ԿԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόδρομή. Praecursio, antecessus. Պատիւ և գործ կարապետի. յառաջընթացութե. առաջնորդութե. և նախապատրաստեցե. *Զքառաջընթացութե քո, և զկարապետութե այ բանին. Ժմ։ *Զառաքեալսն Թե իւրոյ զնորհս ի ձեռս տայր նմա, որպէս երբեմն յովհաննու մկրտչի զկարապետութե քոյ. Ցհ. իԲ։ *Ունելով յինքեան նաւապետ կարապետութե զտեսչ եպիսկոպոսն. Կանն։ *Զմեծի պատե-

քին զՀրագալոյցն կարապետութիւնէ ասէ ըզգալի պայծառութիւն. և զծայրայնութեան Հրագալոյցն նախատօնակ կարապետութիւնն ուղիղ աւուրցն պաշտաման. Կամրջ։

ԿԱՄԱՂ, ի կամ ոյ. գ. Պիծոց. Dolium. Անօթ խոր և մեծափոր. կաւեղէն Թրծեալ, կամ փայտեղէն, ընդունարան քաղցուոյ և գինւոյ. փխ, ճառա կամ ձերբե. և փըւէ, փուչի. *կարաս ծակ է տուն օտար. Առակ. ի֊. 27։ *ի ծակ կարաս ջուր կրել, կամ ասմանել. Բրս. Տիւ։ * Գինի ի գդմոյ և ի արկոյ և ի կարասոյ առեալ. Մխ. ապոր։ *Յաղագս բնակչացն գիւղիւնեայ ի կարաս։ Սոկրատէս ոչն եմուտ ի բեկոր ինչ կարասոյ, և Թաքեաւ ի պղտումեայ։ Պիտանացու է ինձ կաթիլ քահի՝ քան խեղք կարասով։ Ըստ իմ դատողութեան մի վարկանիմ զըքաՀանախօսութեան և զկարասին պատմութեն. Ննոնս։ *ի կարաս մսանել. Սարգ. յի֊ է։ Շ. իմ եղոյ։

ԿԱՐԱՒԵԱԿ, եկի. գ. Աղքատին կահ կարասի. *Սուգ մեծ առնուին աղքատքն, յորժամ յափշտակեին ի նոցանէ զինչին կարասեական. Լմբ. ովս։

ԿԱՐԱՒԻԿԻՐ. ա. Բեռնակիր կամ գըլուխ բարձոյ կահուց կարասեաց. *Զձիս և զկարասեկիրս կալարձք. Պգմ. ապ֊։

ԿԱՄԱՒ, սոյ, կամ սոյ, սեաւ կամ աւոյ, սեաց. գ. Σκευὸς, σκευή, ἀποσκευή, ἀπαρτία. Vas, instrumentum, supellex, apparatus, sarcina. կահ. անօթ. ազխ. կազմած. սպաս տան. զարդ. գործի, և բեռն. կահ կարասի. գապգաճագ, ԻնձկԻւլեի, աղըրլըգ, ասոսպա, էվլա, ավլափանլըգ, ենի֊. *Տայտ ընկերի իւրում արծաթ, կամ այլ ինչ կարասի զիւր յաւուդ։ Աւասիկ Թագուցեալ է ընդ կարասեաս։ Ընկեցին զկարասին որ էր ի նաւին ի ծով անդր։ Զկարասին ընկեցիկ առնէին։ Եսուն զգիր կարասւոյն (յն. մի բառ, νόμισμα, նոմոս, վճիռ. decretum) յիշխանս կոչմանդ։ Զամենայն զկահ և զկարասի նոցա գերեցին։ Ամենայն կահիս կարասեաս իւրեանց կորեան։ Կահիս և կարասով (բանակին). ևն։

ԿԱՐԱՍԻ. Χρήματα. Opes, pecunia, divitiae, substantia, emolumentum. ինչք. գրամ. գոյք. ըստկ, ըսթկ. մալ մչալ, ափ֊ չէ. *Անինչ և առանց կարասւոյ լինել։ Մեծատունք՝ որ ի կարասւոյն հարեալ են (այս ինքն ընչաւորք)։ կարասի (յն. ὑποβολὴ) վասն այնորիկ ասի, զի ի կիր ոք արկանիցէ, և զի ի պէտս ոք ծախիցէ։ Կարասոյ ինչաս առաւել առնոլ ասէին զայրացուցանել զմարդիկ. Ոսխ. Տիւ. Ս ֆէնէպ։ *Ոչ իբրև զծառայ կամիմ քեզ՝ Թէ իցես կարասւոյ. Կոչ. ը։ *Սկսաւ պատրել զոմանս կարասեաս։ Ձպատրի մեռեալ ի կարասւոյ. Եղիշ. գ֊. ը։ * Ծառայել ձեզ ոչ միայն կարասոյ ծախիւք։ Կորնչին ամենեքին առմաք և կարասեաս. Փոր։ *Գաղտ յեղիչայէ գնաց զկեռ զօրաքանին, և առ կարասի. Կիւրղ. Ութ։ *Տուր ժեռցի նա տեառն կարասւոյն. Եփր. Եւ։ *Ապա եԹէ եպիսկոպոսն կարասի առնուցու (գրամ իբրև կաշառ). Կանոն։ * ԵԹէ կարասեաս, և եԹէ մահուամբ Թափել ի Թշնամեաց. Նար. Եզի։ *Գնեաց զնկար զմարգասերեցն Թէ ոչ կարասեաս (այսինքն ողորմութիւն կընչից). քանզի քո վաճառէ զարքայութեին ընդ կարասոյ. Հ. ԻԼԻ։ *Առգալ կարասոյն ի տուէ և ի գիշերի ի գործս ձեռաց զմեզ տագնապես. Եսփր. իէ։

ԿԱՐԱՒԱՆ. ի, ից. գ. (ռուկ. ֆէլէան, ֆէլէան. պ. ֆէսրպան, ֆէսրվան. իտ. ֆասրվէնտս.) Խումբ և չոգ ուղևորաց՝ բեռնաբարձ գրաստուք. բանակ ձանապարհորդաց, և զինուորական, և արքունի. *Ի ճանապարհի կարաւանին զերծուցանել զարքայն իւրեանց. Խոր. գ. 5ը։ *Քարոզ կարգայր ի մեծ կարաւանին. Եղիշ. է. և ճ. ը։ *Քրիստոնէից՝ որ ի կարաւանին էին. Փարպ։ Ա ՃՀ. իԼ։ Արծր։

ԿԱՐԱՒԱՆԴԻՔ. գ. Ὑποχόνδριον, ια. Hypochondria, pars quae prope jecur, praecordia. կամ է կարուած և զօդ զըաՀից ըստ դրից մարմնոյն զկողիք, և կամ է բաւ չն. Խծնպաօս, աՃառ. յորմէ իբօպօն, պրիօն, իբր ենԹաՃառ, այսինքն Սնահուչս. *Վիրաւորեցաւ ընդ կարաւանդան ի ներքս. ա. Լգ. լա. 3. (ուր ձայնդ ի ներքս, հայի ի չն. իբօ)։

ԿԱՐԱՓ. Տ. ԿԱՐԱՑ. * Հաւաքուած և կարաւ յարձակին ի վերայ ձկանց, և ըզմայլին նոցա ապանմամբն. Մխ. վնա։

ԿԱՐԲԱՆՈՑ. գ. Անուն կշռոյ. չն. Στατὴρ. որ և Սատեր. և քան տրամ ոսկւոյ. Եւ անձակ զմիասաց այլ կարգանոցս Ժ. և գզգոցս և տուփս փղոսկրայս Ձ. Պգմ. ազխ։

ԿԱՐԳ, ի, ից. գ. որ և ԴԱՍ. յորմէ չն. Τάξις, διάταξις, στίχος. Ordo, (յորմէ Թ. օրԴՈ.) series, ordinatio, dispositio, էն. Շարադասութիւն. դասաւորուած օրինօք. բարեկարգութիւն. չարք. փէչի, փէնչէն, օձք, գաՃար, Նիզամ, ԻերլիԻիչ. *Բանաձևեցին որդիքն իսրայէլի այր ըստ իւրաքանչիւր կարգի։ կարգ պաշտօնէից, կամ քահանայից, նահապետաց, քաւչաքի, աստեղաց, քարանց, ականց, բանի, լեզուի, էնն։ *Կարգ եդ խաւարի։ Եւ Թէ իցեն ի կարգի, գովեցայց ի կարգիլ անդ (զբանս)։ Խնդամ իբրև տեսանեմ զկարգն ձեր։ Ամենայն ինչ ձեր պարկեշտութիւն և ըստ կարգի լինիցի։ Իւրաքանչիւր իւրում կարգի։ Ամենայն կարգօք լի։ Եւ Թէ ոչ փոխեաց զիւր կարգն (այսինքն զընԹացս կենաց, ἀγωγή, vitae ratio)։ Հարին զնոսա սրով սուսերի ի քաղաքէ կարգաւ մինչև ցանասուն. (յն. հետզհետէ)։ Գործ կախաղանաւ կարգ առ կարգս. յն. կարգ ի վերայ կարգի. ևն։

ԿԱՐԳ առի և յայլ գիրս Դասակարգուիլ հրեշտակաց, կարգաւորութիւն եկեղեցական աստիճանաց, մանաւանդ քահանայութեան, և եպիսկոպոսութեան. կրօնք միանձնաց, և որոշումն ամենայն վիՃակի մարդկան, և աւրացածոց առ հասարակ, և ամենայն բանից և գործոց։

ԵՒ ՈՐ Ի ԿԱՐԳԻՆ. իբր ը. Καὶ τὰ ἑξῆς. Et quae sequuntur; et cetera. Ալլովքն հանդերձ. Եւ այլն. *Իբրև զոչխար ի սպանդ վարեցաւ, և որ ի կարգին է. Ոսխ. չհ. ա. 22։ *Վասն քո մեռանիմք զօրհնանապազ, և որ ի կարգին է սորին՝ աստղոս. Նար. իւ։ *Ուրաք նօր երկիւղ է, անդ է պատուիրանաց պահպանութեի, և մարմնոյ մաքրութեի, և որ ի կարգին. Խոր։

ԿԱՐԳԱՒ. իբր ս. Ἑξῆς, καθεξῆς, ἔπηται, ἐξοχῶς, ταχτικῶς, εὐτάκτως, τάξει, τεταγμένως. Ex ordine, ordinate, tim, deinde, consequenter, էն. Մի ըստ միոջէ. հետզհետէ. կարգաւորապէս. Իերլիիչիլէ, պիր փէչիլէյնէ, պիրեր պիրեր. *Կարդաւ եկեսցեն նշանք իմ կարգաւ գրել, կամ պատմել, չքՀլ. Եւ. ֆ. 1։ Ղ. ա. 3։ Գֆ. ֆա. 4։ ֆը. 23։ *Մերկանայր և գներ զամենայն կարգաւ. Եղիշ. է։ *Ցօրինեաց կարգաւ զերևելիս և զաներևոյթսն. ՑՃԼ. ֆէ։ *Ջարս անուաց նիս կարգաւ շարադասեալ։ Սկսեալ ի Թագաւորութէն ազէքսանդրի, կարգաւ որ ինչ եղեալ աստ գործ քաղուէ. Խոր. ա. 8։ է. 1։

ԸՍՑ ԿԱՐԳԻՆ. Նոյն ընդ վ. կարգաւ. կարգաւորութեամբ. ըստ պատշաճի. օրինաւոր. ասել ինչ, երի երթնչէ, սըբայլել. *Ըստ կարգի վարել, կամ յարմարել, հիւսել, խօսել, գրել, ուղղել, բերել, ունել. Գիւ։ Շ. ա, յհ։ Շ. ընդհանր։ Իգն։ Լմբ. պգրգ. Ն էր ընդ եէբ։ Եղիշ. է։

ԿԱՐԳ ԸՍՑ ԿԱՐԳԻՆ. Նոյն ընդ վվ. կարգաւ. * Հաւատեացեալ Թագաւորն կարգ ըստ կարգէ համարի։ Կինոս... զոր մէ մանր կարգ ըստ կարգէ գրել փութացաք. Ե֊. ֆ. ա։ *Սկիզբն առնեմք մատԹել ողորմութի (վասն ամենեցուն) կարգ ըստ կարգէ. Խոր. պգրգ։ *Ապա և զառաքինեացն համարի կարգ ը կարգէ. Ոսխ. է։

Ի ԿԱՐԳ ԱՐԿԱՆԵԼ, ԱՆԳԱՆԻԼ. կարգաւ հետզհետէ դնել, դնիլ. ի վերայ բերել. չարուշակել. * ԶԹագաւորս որ յետ նոցա էին ի կարգ արկեալ համարի։ Ի կարգ արկեալ պատմէ. Ե֊. իբ. ա։ Բ. *Զամենայն ներգործութիւնս հոգւոյն ի կարգ արկեալ՝ ցուցանէ. Լմբ. ոգ։ * Եւ այսպէս ի կարգ անկեալ աւուրքն ունին. Աբէ։ * Մի ըստ միոջէ ի կարգ անկեալ չտէին. ՃԿ. ԼԻ։ *Ի կարգ անկեալ բանիւն առաջի գնէ։ Ի կարգ անկաք երկնաչուս Ճանապարհին յայսինքն սկսաք յառաջ խաղալ. Սարգ. ա. պ. ֆ. Ե Է։

ՄԻՈՎ ԿԱՐԳԻՒ. իբր Ընդ մի համար. որ և ասի Ընդ մի. *Զկրկին գալն նոցա առ քահանայապետն՝ միով կարգիւ բաւական համարեցաւս պատմել. Սիաա. յոե։

ԿԱՐԳ. Series, linea. (Հյ. չար. Թ. ոբ բա, լծորդ էն ընդ լտ. «էրէնս.) Տող գրոյ. *Գրեալ ի սկզբանն կալգս ինչ սակաւ՝ ապա կետեսիլ գրովս այլ կարգք ինչ եղծեալք... կարգ մի և կէս կարգի... Աքանչելատեսիլ ոսկեգիր կարգունք. Փարպ։

ԿԱՐԳ. Διαδοχή, Successio. Յաջորդուիւն. *Զկարգաց անցից առաքելոցն. Եսապօ. ա։

ԿԱՐԳ. Համար. օբրա. որպես և յն. լտ. Τάξις. Ordo, series. *Զի Թէ իրաւամբ ապա նանեն, ի կարգի գահՃին եղիցին։ Որ ձևով և անուամբ ի կարգ մտանեն. Երզն. Ֆխ։

ԿԱՐԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. կարգ և կարգաւորութեի բանից։ Բան կարգաւոր. *Գալ միտ դիր կարգաբանութեի գրոցն, և ուսանիս անտի. Եղիշ. չէս։ *Ըստ համօրէն աւետարանական կարգաբանութեի գլխոցն. Թէոդոր. Մայրագ։ *Զոր յիւրում տեղւոջն կարգաբանեալ գրեցից. Աբէր. ա. 8։ *Ըստ կարգաբանութեի խօսից անհարթաւոի լեզուոյ. Նար. խլ։

ԿԱՐԳԱԴԻՐ, գրի. գ. կարգաւ գրեալ առմար. Հաշուեգիր. համարակալութեի. փեՀՔԻԵր, հիսաց էՒԻաց. * Կիսոցն՝ ըզ շատ առաւ չնորհսքն յայ, և ոմանց սակաւ, նոյնչափ և պահանջիլ, երկաքանչիւր ըստ իւրում կարգագրի. Զէր. կի։

ԿԱՐԳԱԴՐԵԼ. ն. կարգաւ գրեալ։ Եւ. ղէ. ա. Տծաչ։

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութի ըստ կարգի ժամանակին. *Զանհնարն գթսահմանս ոչ՝ ի կարգագրուէ աւուրցն յայտ արար, այլ յետոյ իսն պատմեաց. Մխ. այբվան։

ԿԱՐԳԱԴՐԵՑ, եցի. ն. Συντάσσω. Coordino. կարգաւ կամ ի կարգի գնել. կարգաւորել. սահմանել. *Կարգագրեցի զքեզ ի նոյն պայմանի. Նար. իէ։ *Կար-

գագրեալ վայելչապէս հոգաբարձութիւն. Աւծ. ՟. 11: *Աճ՝ որ կարգագրեաց հարցն զիւրաքանչիւրն, նայն ինքն և ասաց, եդից ուխտ նոր. Աճ. ՟: *Աղօթս որ պատարագին, և այլոց կարգագրեալ կանոնիցն. Շ. ընդհանր:

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύνταξις, σύνταγμα. Coordinatio, ordo, dispositio, constitutio. կարգաւորութիւն. սահմանադրութիւն. բարեկարգութիւն. յօրինուած. *Սուտգաբան՝ ի կարգագրութիւն ճառիդ. Փոքր: *Խրախճանական կարգագրութեց գրոյս. Աւծ. ՟. 11: *Զկարգագրութիւնս ասացն (սաղմոս) : կարգագրութիւն կրից. Ներ. ի՝. ղ՟: *Պատուիրան և կարգագրուն ընկալաք յառաքելոցն և ի սկզբ հարցն. Խոր:

ԿԱՐԳԱԹՈՂ. ա. Որ ի բաց Թողու զբ քանիւ զկարգ սրբազան. *Նոր կամ երկրորդ յուլիանոս եղեալ՝ կարգաթող լինէր. Մաթլին:

ԿԱՐԳԱԼԻՑ. ա. Լի կարգաւորութիւն. բարեձև. *Ի բազում խալազուհէ մանկունք քո, այսինքն յարդարեալք լեզին կարգալիցք. Ոսկ. Ես:

ԿԱՐԳԱՆ, ոյ, ոց. գ. Տ. ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Թագաւորք և տեարք առ. Ժամանակ մի ըստ քո կնքգածոյ սիրեն նմանեաց իւրեանց. Խոր: *Գիրք ճշմարիտք զնւր ապգն ի բաց հատեալ, այսինքն է՝ զհեմ, եւ զքէ զայլսն իբրև զարհամարհեալս, և իւրոցն անապրժան կարգածոցն բանի համարեալ. Ցոհ. Երէց:

ԿԱՐԳԱՆ. ա. Կարգեալ. *Սարկաւագն դռնապան կայք կարգած. Նե՝ի գիրս խոսր:

ԿԱՐԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ταχτικός. Ordinalis, peritus ordinandi milites. Ուր գոյ կարգ. և դասական. և կարգադիր. *Դասականդ կարգական լսի, ոյով գասաւորուի լինի ըստ ասաքճանի. Երզն. 1ԹԷ: *Ի կարգի զինուորութեն բազում եցոյց արութիւն, և զկարգականացն զհանճար. Սեբ. ՟. ւ:

ԿԱՐԳԱԿԻՑ, կիտոյ. գ. Կեան իրիք կարգի, և տողի. *Ոսկեգիր կարգունի և կարգակիտուիս. Փոքր:

ԿԱՐԳԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Որ է ի նմին կարգէ. կրօնակից. պաշտօնակից. գասակից. *Միոյն (ի կրօնաւորաց) անկարգութիւք ամենայն կարգակիցք նորա անգանեացին յաչս խարհականաց. Շ. ընդհ: *Եւսիկոպոսին ձերոյս, և քահանայից ձերոց, և սարկաւագ կարգակցաց իմոց: Ամաքնացէ ի քահանայից իւրոն ի խորհրդակցաց այ, և ի կարգակցաց առաքելոցն. Ագաթ. ա. Ե Է. ին. Ծառայակից, կամ կապակից: *Հրեշտահական քահանայուեն կարգակից. Երզն. ւԹ:

ԿԱՐԳԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Ταξιάρχος. Caput ordinis, ordinator. Գլուխ և գլուխ կարգի և գասու. *Եկեղեցի մի, և ժողովուրդ մի, որք ամենեքին լինին ընդ միով կարգապետաւն. Նխոս. Երզ: *Երանի թէ ոչ էր լեալ սատանայ, այլ էր մնացեալ ի կարգին՝ յորում ի սկզբանն կարգեցաւ ի կարգապետէն. Բիւս. լոբ:

ԿԱՐԳԱՊԵՏԵԼ. ե. Ταξιαρχέω. Որպէս գլուխ և առաջնորդ կարգաւորել. *Աստեղաց բազմութիւն անմոլար կարգապետեալով. Ճ. Գ:

ԿԱՐԳԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ταξιαρχία. Primordialis ordo, ordinatio, hierarchia. Դասապետութիւն. գասակարգութիւն. անտեսութիւն արքային. քահանայապետութիւն. *Ընչ օրէն անհմանի առ ի յամենեցունց գերագունէն հուիք կարգապետութենէ: Այս իսկ է բազմովիմբ ծածկոյնդն կարգապետութիւնդ ծածկալոյսարար օրինադրելոյն Գիւտ. երէն: *Իմացականացն կարգապետուիւնիս. Մաթս. ի Դիտ. *Աճ փառաւորեալ ի վերնայնոց կարգապետուեց. Մալք: *Փառաւորիս յերկնային խմբապետութենէդ, և ի տորայնոցս կարգապետութենէդ. Ճղ. յ: *Կարգի ամենայն բարեզարդութեան երեւելի և աներեւութի կարգապետութենն. Նէ. երէ: *Ի տան որշեալ կարգապետութենի գասուց. Վրդն. երփ:

ԿԱՐԳԱՊԻՍ. ՟. Ἀκολούθως. Consequenter, convenienter. Ըստ կարգի. յն. հետեւապէս. *Կարգապէս բարւոյն փոխանորդութենի՝ յանգման չարութեն ապաւէն: Ապա ուրեմն կարգապէս զբաւականն գոլ համարիմք այնոցիկ՝ որ են յոչնչէ ի գոյացութե, զծածկային կամացն զօրութե. Նխոս. կոպ:

ԿԱՐԳԱՒՈՐԱԲԻՒՆ. գ. Ցաշխարհութենի կարգաւ. փոխանակութենի. *Որպէս եղեւ լութենի լուսոյն՝ կարգաւորութեք տուընջեան և գիշերոյ՝ ի բաւանդակութե աւուրն. Աբշ:

ԿԱՐԳԱՒՈՐ. տ. ԿԱՐԳ:

ԿԱՐԳԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Τεταγμένος, ἔυτακτος. Ordinatus, moderatus. ἀκολούθος, ων, ον. Consequens, consentaneus, conveniens. Ուր գոյ կարգ. կարգաւորեալ բարեկարգ. բարեվայելուչ. պատշաճաւոր. յանկաւոր. դիպող. փոխեղէնի, ի՝ բերիպելի, հնձնելիմ, նիւթմէր. *Հաստատուն և կարգաւոր չարժութեք վարելով. Աբէսթ. առաք: *Որք կարգաւորքն են ի վարս իւրեանց, ազգք երանեացին. Ցհն. ժ: *Զաճմենեսեան կարգաւորս առնէ խաղաղութե և արքութե. Ոսկ. երէ: *Կարգաւոր բան, կամ օրէնք, ձանապարհ, մահ, քննութե, շարագրութե. Լմբ. ոդ. ծղ. պթփ: Սթփ: Տծեայ: Պիտ: Երզն. *Զայս ամենայն յայտափախս պահել կարգաւոր կարծեմ: Կարգաւոր վարկայ երկրորդել: Զոր կարգաւոր համարեցայ ըստ կարի խուզորուեք ևս փեւեհկել. Բրս. հղ: Պիտ: Լմբ. պթփ: *Կարգաւոր ուրեմն (է) և ըստ մեացն գործակցեալ զհրամայեալսն լսել. այսինքն ի գեպ է ըստ կարգի. յն. ինայ. Բրս. հայեաց: *Ի տեղիս տեղիս աւազանս կարգաւոր ոչ ունէին. Կանոն:

ԿԱՐԳԱՒՈՐ. գ. Ընծոյ զկարգ եկեղեցական. քահանայ. *Որք են կարգաւորք ի չարահաւատսն, ըստ կանոնաց լուծցին ի կարգաց. Ճ. Ա: *կարդաւորք և քարոզք (բանին): Աչխարհական ժողովուրդք, կամ կարգաւորք. Երզն. տիտ: *Որ չվայելէ քրիստոնէի, Թուղ Թէ գիտուն կարգաւորի. Ոսկիփոր:

ԿԱՐԳԱՒՈՐԱԲԱՐ. ՟. Ταχτικῶς. Ordinate. ἀκολούθως. consequenter, convenienter. կարգաւորաբար. ըստ կարգի. ըստ օրինի. օրինաք և հետեւաբար. Ներսիս խոսրէ, սբբ իւնէ: *կարգաւորաբար ունգագար չարժութենի ունի: Շգիտ Թեալ, և ոչ կարգաւորաբար: Ոչ կարգաւորաբար յարդարեր զկարգ աչխարհիս. Աբէսթ. ա. 3. 15: *կամարաձև էած զերկինս կարգաւորաբար հանդերձ զարդուն իւրով: Կարգաւորաբար կայցէ ի բանս բարեձև. Սթփ. յի. Ե. Ա ՟: *կարգաւորաբար ծանոյց զամենայն. Սիոն. էս: *Հոգիք քաջողջութե առ ի յիւրն մեծութե բարձրացեալ, կարգաւորաբար մարմնոյս ոտնահետեւիք Թառամին. Բրս. հայեաց. յն. այնուհետեւ միայ, կամ հետեւաբար: Ի նոյն միտս առի, *կարգաւորապէս յետ հոգեկան պատահմանցն յիշէ և զմարմնոյս կենացդ. Լմբ. ծղ: *կարգաւորապէս ապա և ի շօշափելիսն իրաւացի է անցանել բանիս. Գէ. հր: *կարգաւորապէս սպասաւորել, կամ ուսանիլ, քերել (զկարգ բանին). Փոքր: Լմբ. պթփ. Ա ոդ:

ԿԱՐԳԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Συντάσσω, ττω. Ordino, compono. διοικέω, rego, administro, ևն. Ի կարգի գնել. բարեկարգել. ուղղել. անտեսել. վարել. յարդարել. *կարգաւորել ուղղաւառութե, կամ բարեպաշտութե. կամ ըստ բախտի. կամ անարժանութե. Շար: Շ. Վիպ: Ոսկ. յհ: *Զիարդ պարտ է կարգաւորել քաղաքի. Սահմ. ի: *կարգաւորել զդասս զորաց, կամ զանձինս մեր, կամ կնոջ զայր իւր. Խոսր: Ոսկ. յհ:

Իսկ Լմբ. ծղ. *Վասն էր կարգաւորեաց սողոմոն զմրնչունն. իմն, եդ կամ յիշեաց ի կարգի բանիցն:

ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԶ, ըչի, չաց. ա. Որ կարգաւորէ (ըստ ամենայն առման). *կարգաւորիչ է լաւն առ հասարակ. Ցձհ. ծ: *կարգաւորիչ ածծայնոց գնդին, կուանաց. կրից. Ճ. Ա: Ա՟ա. Նէնէ: Նար. ղ: *(Լուսաւորք) ի նորքոյ կան կարգի և սահմանի օրինաց այ. բայց կարգաւորիչն յորժամ կամեցաւ, յեղաշրջեաց զսահման ի նոցանէ. Լմբ. ոգ:

ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐθυνσις, διοίκησις. Directio, administratio. ἀκολουθία, ministerium, ordo, officium. կարգաւորէլն, և կարգաւոր գոլն. կարգ. օրէնք. անտեսութի, կարգագրուի. և պաշտօն քաղաքական և եկեղեցական. Ներպիր, Ներնիպ, Նիւթմ, բիւնպէ. *կարգաւորութիւն տան, քաղաքի, նախարարութենց: կարգաւորութեի բնական, ամենանական, յարմարական, ուղիղ. Սահմ. ի: Խոր. ի. 65: Պիտ: *Ընտրեսցէ՝ եթէ ճշմարիտ է կարգաւորութիւն քանիս, եթէ ոչ. Պղոպ. փմ: *Հրեշտակացն կարգաւորութեի է յարքայից արքայէն. յորդորէ և զմարդիկ ի հրեշտակային կարգաւորութիս: Հրեշտակային կամ հրեշտակական կարգաւորութե (եկեղեցոյ, և կրօնաւորաց). Ագաթ: ԺՀ: Խոր: *Բազբեզարդ կարգաւորուեն. Շ. ընդհանր: *կարգաւորութե հասարակաց աղօթից: Զքառնդակ կարգաւորութիս պաշտամանն ժամուց: կարգաւորութեի և հրահանգ սերբունական ոտնից: Այս ամենայն կարգաւորութեի արուսեքոյ եկեղեցւոյն կատարի: Զոլորմեայն փառս տալով չարարտեն, որպէս կարգաւորութեին է. ԺՀ: Յհ. յին: Տծեայ: Մալք: Խոր: *Տեսանելիք բազում մեզ ղբրուհան, այլ մտցուք ամենայն կարգաւորութիւն. յն. բարեկարգութե. Ոսկ. ՟. ա. 2:

ԿԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Τάσσω, τάττω. Ordino, constituo, colloco, pono. συντάσσω, coordino, ևն. παρατάσσω, aciem instruo. Դնել ի կարգի կամ զկարգ. ի կարգ ինչ վերածել. գասաւորել. ուղղել. յօրինել. սահմանել. որոշել. օրինադրել. գնել. առնել. կացուցանել. փոխել, նիւթմ վերփե, ընծայիք երփե, խոյին երփե, էյնէփե. *Զամենայն չափով և Թուով և կշռով կարգեցեր: կարգեցին առ փիղ փիղ հազար այր: կարգեաց կամ կարգեցաւ ընդ գեմ առուց: Որպէս հիացումն կար գեալ: Խաղային յառաջ առ հաստակ կարգեալք և կազմեալք: կարգեաց ձեզ զկերա կուրդ ձեր և զըմպելի: կարգեաց նոցա Թագաւորն առ Ճիկս: կարգեցեր զինև պահ: կարգեցի գասաւորս ի վերայ ժողովրդեան իմոյ: կարգեաց զնա առ իւրի ի վերայ համբարայ իւրոց: կարգեցեր զծառայ քո ընդ այնոսիկ՝ որ ուտեն զսեղան արքայի. ևն:

Ըստ ի նախդրիս որ. *Ի պաշտօն սքանչ կարգեցին զանձինս: Որք էին կարգեալ ի կերանան յաւիտենականս: կարգէ զքառգեալս յաստականութե: կարգեցին զնա ի լուսալեռ. ևն: *կարգեաւ զսա ի Թիւ սրց. Շար:

Որպէս և յուղղականն. *կարգեցի զա-

ւազ՝ սահման ծովու : Կարգեցին սմ յա-
մէ զօրն զայն՝ ուր սարեկանաց , կամ օր
հանգստեան , կամ ցնծութիւն . ևն : *Զհոգին՝
բանաւոր կենդանի կարգեցեր . Խոհ : *Ըս-
պարապետ զնա ՚ի վերայ զօրաց իւրոց կար-
գեաց . Խոր . ՝ . 11 : *Նմանօրէն լինել սի-
րելեացն քոյ , որք հրեշտակերօն զանձինս
կարգեցին . Եղիշ . փնդ : *Լուսաձեմ ընա-
կարան կարգեաց՝ խորան դաստուց հրեշտա-
կաց . Շ՚ : *Կամելով հաւատարիմ կար-
գել զվկայութիւնն . Ոսկ . չհ :

ԿԱՐԳԵԼ . իբր Գրել՚ի մատենի , Ճառել ,
վիպագրել . և խօսել կարգաւանութ՚ . Ա յն-
պէս կարգէ զաշխարհն և զարարածոց , որ-
պէս օրէնքն ասեն . Եղիշ : *Կարգել մի ըստ
միոջէ զերս և զգործս : Կարգելոցն առ ՚ի
նմանէ . փոփ : *Կարգեցին եգիպ բանս դէ-
ղեցկայարմարս : Բանիբուն համառօտու-
կարգեցին առաջի բանաւորին բանս չծա-
ղուն գրոց . Աբծր . ՝ . 5 :

ԿԱՐԳԱԼ . ռակ . ոճով , որպէս Մուծանիլ
՚ի կարգ աշխարհի . ամուսնացուցանել կամ
տալ առն զդուստր . Եվէնթիւսէ : Մխ . էփ :

ԿԱՐԳԻՉ , գլխ . ա . Τάττων, ἐκτάττων. Ordinans, ordinator , ևն . Որ կարգէ կամ
կարգեաց (ըստ ամենայն նչ .) *Զդպարապետ
իշխան զօրուն՝ զկարգիչ ժողովրդեան երկ-
րին . ՝ . Ի . 19 : * Ոնչին կարգիչս և
իրաւունս՝ դատաւորաց և իրաւոտ ուղղիչ .
Ցճխ . ը : *Փառաւորեմք զկարգիչն նոցա և
զյօրինիչ , զի մեզ ՚ի պէտս են , և կարդչին
իւրեանց ՚ի փառս . Եփիւ : *Զօրուլեն կար-
գիչ . Վէյթր . ը :

ԿԱՐԳՈՒՄՆ , գման . գ . Τάξις, σύνταξις. Ordinatio, dispositio , constructio, ևն .
կարգելն և իլն (ըստ ամենայն սոմանն) .
*Զերեզոյն բազմութեն , և զնոցուն դլխոց
կարգմանց զառաչագրութեն : Հանդիպեցու-
ցաներ զհայերէն աթոռեցայն ըստ կարգ-
ման սալոմոնեայիցն յունաց : Զայնպիսի ան-
պատշաճ կաթգումն (գրուելոյ) բուզանդա-
զոյ ուսեալոյ : Լուեալ զայսպիսի կարգումն
բանիցն . փոփ :

ԿԱՐԴԱՄ , ացի , գա . ն . և ը . Κράζω, καλέω, βοάω, ἐπικαλέω, φωνέω. Voco, invoco, clamo, vociferor, deprecor, appello, ևն . Զայնել . գոչել . աղաղակել . յօգ-
նութեն կոչել . կանչել , և ձըվալ . լաչըրմաց ,
լըռչըրմաց , հայգըրմաց . երբ . գ՚բ , ևն . *Կար-
գալ զձեզ , զանուն տեառն . և առ ՚ած , առ
տեր : Աբի կարգա զտեր ՚ած քո : Վասն ա-
ռողջութեն դապիկարն կարդայ : Կարդաց
զտեր կենդանութեն : Ի նշանագործ տէրն
կարդայր : Կարդայցէք առ իս , և ես ոչ լսի-
ցեմ ձեզ : Կարդային առ չմուտն , և ապա-
չէին ձեռն տալ . ևն : Կամ *Քարող՝ կար-
դայր զօրութ՚ . այլ է Քարող կարդալ :
*Կարդաց յն ՚ի ձայն մեծ : Կարդայեին զըն-
կերս իւրեանց , և ասէին : Վա՚չ վա՚չ կար-
դայ . ևն : *Ձայն ասէ կարդացաւ ՚ի հռոմս :
Որ կարդայ եղբօր իւրում յիմար . Եփ . հմաթ :

ԿԱՐԴԱԼ . ռակ . յԵՆԵԼ . այսինքն կոչել ,
հրաւիրել . օգտմագ , փակվին էնդէ : * Կար-
գացին զաքիսվը ՚ի տանէ ոզեայ : Կարդացին
նոքա զգահանայսն և զծերս . ևն :

ԿԱՐԴԱԼ . կոչել կամ տալ ումեք անուն .
անուանել . յորջորջել . Ինչինչ էնդէ . *Կար-
գային զանուն նորա բազումք նեփեթա : Ըստ
խնամոտ մտաց հայր կարգացեալ եբրայե-
ցւոց . ևն : *Ո՚մզեա կարգաւս նոցա արարիչ .
Ագաթ : *Մովսէս անուն կարգացեալ . Պիտ :
*Գէորգ կարգացեալ : Որ Թագաւոր զինքն
կարդայր . Ցհ . ԺՌ : *Երջանիկ կարդան եղ
կեղեցւոյս . Նոր : *Զամենայն անպատուուրեն
անուանս կարդալք նոցա : Բարեգործս ըզ-
նոստ կարդալ . Սարգ . յի . ը : ա . պ . Ե :

ԿԱՐԴԱՒ , որպէս ռակ . այսինքն Ընթեռնուլ . վերծանել . Ἀναγνώσκω. Lego. ապա-
հագ . սէս Եսի . Ը . 1 : ը . 13 : ա . եղբ . Ե .
26 : գ . 13 : Նէեմ . ը . 3 . 12 . 18 : *Զբըն-
նուլեն արարածոց յօրինեաց որպէս զդէր
գալուլեն . և գիրն զառաս անուանն կար-
գացե . Ցճ՚ . Ե : *Զոր կարգեաց գրելով
Կորիւն . ուսոյի և մեր բազում անգամ
կարդալով տեղեկացեալ հաւատեաս .
փոփ : *Ի կտմին կարդալ աւետարան . Խոր :

ԿԱՐԴԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ . } Ἀνάγνωσις ,
ԿԱՐԴԱՑՈՒԹԻՒՆ . գ . } ἀνάγνωσμα.
ԿԱՐԴԱՑՈՒՄՆ , ցման . } Lectio. Ընթերցողուլեն . ընթերցուցուն . ընթերցուցած .
*Ըստ առագանուլեն , որով և կարգացո-
ղուլեն վայելչանայ . Նչ . էեր : *Կարգացոլի
մարգալուլեն յառաչ գուշակուլեն և
վասն եկեղեցւոյ . Սիան . էիէչ : Ե Ոսիիթոբ :
*Խորհիցի գիրս ուսանել , և կարգացման
ուշ դնիցէ . Բբ . հղ : *Յառաջ ևս մատո
զկարգացումն . Եղիշ . ա : *Ցերկարեր ըզ-
կարդացմունսն : կարդացմունք գրոց . փոփ :
որպես և ՚ . Բ : Վ՚բ հղ . Ե : Խոր : Սրփ .
Ե . պ . Ը :

ԿԱՐԴԻՆ . ըստ ՚ . որ ՚ի տպ . Նարդէս :
Խոր . Ց :

ԿԱՐԵԲՄԱՁՈՒԹԻՒՆ . գ . Բարձումն
կարեաց կամ կարօտուլեն . ողորմուլիւն .
*Ա յլ զի անկարօտ եղեալ քով կարեբար-
ձուլեի , ուրախացեալ միշտ . Ճչ :

ԿԱՐԵԼԻ , լ-ոյ , լեաց . ա . Δυνατός, ὀν. Possibilis, le. Դ-ւթին , գապիւ . Որ ինչ կարէ
լինել . հնարաւոր . զոյմ Ճոխագոյն ՚ի Պե-
բիարմ . Ի՚ . Ե Ի՚ : *Զ յաւետ կարելին :
Վհմ անմահիցդ քաջ կարելի է : Զանկա-
րելիսն կարելս կացուցանէ ամենեցուն .
Պիս : *Որոյ ամենայն ինչ կարելի է . Շ . Նղ :
*Զիաւրդ կալուլի . . . զերգ տեառն երգել .
Լ՚է . ապ :

ԿԱՐԵԿՑ ԼԻՆԵԼ . Συμπαθέω, οἰκτίζω. Commisereor, resco; adhcior alius malis. Կցորդ լինել կարեաց կամ կարօտուլեան
այլոց . մխիթար կամ ցաւակից , և օգնա-
կան լինել . խղճալ . օգնել . աճբմագ , եաբեպմ
էնդէ : *Ոչ ոք է որ կարեկից լինի քեզ :
Մանդ . ի՚ : *Կարեկից ցաւադնելոցն լինել՚
բուժելով յախտից . Պիս : * Ալդեամբք և
գործովք կարեկից լինելով առ ամենեսեան .
Խոսբ : *Կարեկից է բնուլեն : Իրերաց կա-
րեկից լինել , և զմիմեանց բեռն բառնալ .
Սրփ . յհ . գ : Ե . պ . ա :

Խակ Ցհ . ԿՌ . *Զազգակիցս և զկարեկիցս ,
և զընկակից հարազատուլեի մարդկան դ . իմն
զկարևոր ազգականս և վերծուտս՝ ՚ի քենէ
կարեկիցս : Որ մարմնոյ են կարեկիցք . Խոսբ :

ԿԱՐԵԿՑԱԲԱՐ . ՛ . որ և ԿԱՐԵԿՑ-
ՊԵՍ . կարեկից լինելով . կարեկցուլի . զը-
թալով . մարդասիրապես . * Կարեկցաբար
մատուցեալ զծայրագոյն ցուցեր զինամս .
Նոր . ի՚ : *Կարեկցաբար առ իս ձգելով
զձայնակիցսն . Մագ . հ : * Կարեկցաբար
ձեռնտու յարուցանօղ . Ճ . Ը :

ԿԱՐԵԿՑԱԿԱՆ . Տ . ԿԱՐԵՑԱԿԱՆ :

ԿԱՐԵԿՑԱՊԵՍ . Տ՚ս ԿԱՐԵԿՑԱԲԱՐ .
*Որկորատուլեն ընաբար և կարեկցապէս
իբր տնակից՝ հարկատրացն արտաքոյ շար-
ժեցոյ . Սիաա . ազ :

ԿԱՐԵԿՑԵՄ , եցի . է . } Տ . ԿԱՐԵԿՑ
ԿԱՐԵԿՑԻՄ , եցայ . յ . } ԼԻՆԵԼ . Տ՚ձեսբ .
կարեկցեցեր : կարեկցել խնամ թշուա-
ռուլեի : Ընդ մերում կրեցս կարեկցելով .
որ և անսուաբր կարեկցեն : Վասնգաւորս
կրեց կարեկցել . Նոր : * Վշտակցելն և կա-
րեկցելն՝ Ա՚ս առաւելագոյն քան որ մարմնոյ
են կարեկիցք : Ցօգնել և ՚ի կարեկցել եղ-
բարց ըստ ամենայն պիտոյից և վշտաց . Խոսբ :

ԿԱՐԵԿՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Συμπάθεια , οἰκτος , ἔλεος . Commiseratio. կարեկիցն լի-
նել . վշտակցուլեի . ախտակցուլեի . մեր-
դասիրուլեի և ընդակցուլեի . գուլե ազ-
գակցուլեե : * Մարդ զբեզ վարկանելով
կարեկցուլե մեզ հաւատարել Խոսբ . գ . 65 :
*Ի յայգահատանս գթոյ կարեկցուլեն :
Բնուլեն կարեկցուլեի : Բառնագոյն կա-
րեկցուլեե գրաւականք (աղգակցուլիք) .
Պիս : * Գ՚ելուսն սրտին խոնարհեցուցանէ
որպես պարտատան ՚ի կարեկցուլեե . Խոսբ :
*Ոչ բա բերացար յօրինմամբ այսքանեաք վե-
հիսք , որչափ առ իսն կարեկցուլեե . Նոր .
Խ՚ : * Նշանակէ ցորեանն զկարեկցուլեին
հարկա ւորացն պիտոյից ըստ մարմնոյ աղքա-
տաց . Շ . Ֆբ :

ԿԱՐԵՄ . բեցի , բեա , բեալ . ն . Ῥάπτω, ἀκέομαι, συρράπτω. Suo, assuo, consuo.
կցել աստանեաս զկապերտս . և Ցարեալ ընդ
մի մեանս զայլ և այլ լրս . և Հարտաեալ . կա-
բեալ , փըբեալ , գաճալ . պիւիէ , ապէլաճագ . *Կա-
րեցին տերևս թզենւոյ : կարեցին քուրձ
ընդ մորթ իմ : կարեն կարկատեն զքարձ
կենարդ . Ծ՚ . գ . 7 : Ցոբ . ծէ . 16 : Եղէկ .
ծգ . 18 : *Հարիւ կարեցից զգաւիթ գէղար-
դեա մեա ընդ որմն . ա . Ի՚գ . ծէ . 11 : * Կա-
րել կօշկա . Վէյթր . է : Նաննա : Վբ հղ .
իէ : *Կոուեալ կարեալ է ընդ հանդերձս .
Երզն . Տ՚բ :

ԿԱՐԵՄ , բացի , ացեալ . լ . որ և ԿԱՐՈՂ
եմ , է զէ . Δύναμαι, ἰσχύω. Possum, valeo. Ունել զկար բաւական առ ՚ի գործել
ինչ . ձեռնհաս լինել . առիկել . զօրել . բա-
նել . ուժել . կարենալ , կրնալ , ապիւնէ . գա-
փըբ ըլմգի , էպէ պիւիէ . * Եթէ կարիցէ ոք
լծուել զաւազ երկրի : կարասցես տոկալ :
Թեր ևս կարասցուք հարկանել : Ոչ կարեմք
հակ առակ ինչ չար ասել բարւոյ : Ոչ կա-
րեմ ես միայն կրել զժոդովուրդս զայս :
Ոչ կաթացից անցանել զբանիս տեառն :
Ո չ ոք կարէ երկուց տերանց ծառայել : Կա-
ղոզ է ած յարուցանել : Որ կարօղն է տա-
նել , տարցի : կարօղ ես զիս բժշկել : Սէզանն
պղնձի ոչ կարէր ընդունել զոսկեհէզսն . ևն :
*Ոչ կարէր ունել յանձին , քանզի տկար էր .
Ագաթ : *Ընդ անտկար կարելոյդ և կամելդ
է ախորժելի . Նոր . յէ : *Ոչ ամենայն կա-
րելն զներկայական կարէ (առնել) . Ան .
պերիթր : *Ցոմ և կարաց ոք զերծանել .
Աբծր . Ե . 11 : *Եւ ոմն է կարացող զիս հա-
ճել : Ոչ կարացող այդմ մեծ կարգի . Ա՚ն .
է . Ճ . Ա :

ԿԱՐԵՊԻ՚Տ Է . ՛Αναγκαῖον. Necesse est. կարի պիտոյ է կամ պէտք են . կարևոր է .
*Զայս ամենայն կարեպ՚ետ է ճանաչել . Ե-
ագթ . է : (գրի և կարեպետ) :

ԿԱՐԵՍԷՐ . ա . Սիրօղ զկարիս , կի կա-
րի սիրօղ աւետարանչաց , կարասեաց են . *Նա-
խանձաւորք , խռովիչք , և կարեսէրք , և ա-
գահ՚ք . Մծէ . ծէ :

ԿԱՐԵՎԷՐ , կամ ԿԱՐԻՎԷՐ . ա . Տ .
կարի կամ ՚ի խոր կամ չարաչար վիրաւո-
րեալ , և վիրաւորելով . սաստիկ վէրս ա-
ռնել կամ տուեալ , առնելով կամ տալով .
*Ախտայեալ են , այլ գու քժիչկ ես . կա-
րեվէրք են , այլ գու ամենահնար ես . Սիաա .
ազ : *Կարեվէր խոցեալ ելաներ երիվարաւն
՚ի պատերազմին . Ագաթ : կարեվէրս առ-
ներ . փոփ : կարեվէր արկանք : կարեվէր
վէրք : կարեվէր խոցէ զհոգի : կարեվէր խո-
ցեալ լինիմ : Զայլս բազում կարեվէր վի-
րաւորեալ կարեվէր խոցմամբ . Պիս : Մանդ :
Սրփ : Ցո որէէ : Ցհ . ԺՌ :

ԿԱՐԵՑԱԿԱՆ. ա. որ գրի և կարեկցա-
կան. իբր Աստ. կարիս պիտոյից կամ չահու
անձին եղեալ ինչ. *Բաժանելով զառ ամե-
սերն ի բնականն, ի հարկաւորականն, ի
կարեցականն (կամ կարեկցականն). քահա-
կան զորգիականն ասացին, կայսերական զզ-
վարձականականն, իսկ հարկաւորական զզ-
ծառայականն: Կարեցական՝ սէր կարևոր,
զոր առ բժիշկսն ունին հիւանդքն. Տծոմ:
(Իսկ կարեկցական ընդ հակառակին՝ լինի
սէր բժշկաց առ հիւանդս):

ԿԱՐԵԻԱՆ. Տ. ԿԱՐԱՒԱՆ. *Զամենայն
կարևան բանակին առ հաստարակ ընդ սուբ
հանէր մուշեղ. Բոզ. Ե. 2:

ԿԱՐԵՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἀναγκαῖος, ἐπά-
ναγκης. Necessarius. կարի պիտանի. որում
կարիս ունիմք. հարկաւոր. հարկեցուցիչ.
և որոյ կայն է զօրաւոր. բռնութ. աստիպ.
ծայրագոյն. չարաչար. սերտ. որպէս թէ
անխուսափ ածանցեալ ի բառիցս՝ կարիք
կարի, կար. (չծ. և Թ. ἔρξις, ἔρξις.),
ἐφίστημι. ἀφίεμι. * կարևոր ցանկու-
թիւն կերակրոյ: Կարևոր անդամք: Ըզ-
ցաւս չարաչարս և զկարևորս: Զարիք բա-
զում և կարկորք: Ի կարևորացս յայտացին:
Կարևոր համարել: Ի պէտս կարևորս. ևն:
Իսկ ԵՒԲ. ծԲ. 1. *Ի մայ ընկեցուք զԸն-
պատրաստութիւն զամենայն, և զմեզ կարևորա-
գոյն. Ἐυπερίστατος, իբր յարակից, յոմանս.
ամխ. կպած, կպչուն. որ հայի և ի յաջորդ
նշ: *Կարևոր պարէնք, կամ յորդորմունք,
վասնգք: Առաքին ի կարևորացն. Պիս: *Կա-
րևոր ազօթից պէտք են, և բազում արտա-
ասուաց. Ոսկ. ԵԲԲ. Ե:* Ի ծաղկանցն զկա-
րևորսն ի մեզոցն բերին. ՑՀԲ. Ը: * Ոչ-
ինչ կարևոր համարել. Մանդ. ա: *Մեծ է
սէր քո քրի, և կարևոր է գուշ քո առ մեր-
ձ. Ա: *կարևոր կապանք, կամ ինասք, կամ
վէրք. փորպ:*Չհմարունս կարևորս. Ենթիկ:
*(Աղօթքն) կարևոր է, և յամենայն իրս
պիտանի. Խոսր: * կարևոր է խոստովանել:
Ի կարևորացն զրկեցայ: Լալումն կարևոր:
կարևոր կործանմանս: Զմի ի կարևորացն
մեզաց. Նար:

ԿԱԲԵՒՈՐ. Ἀναγκαῖος. Necessarius, sic-
ut necessitudine conjunctus. πιστός, fidelis. կարի ընտանի. մերձաւոր (ազգակից
կամ բարեկամ). մտերիմ. սերտիւ սիրելի.
Եփբ, սբՓ, հինիդ. *Զազգատոհմին իւր,
և զկարևոր բարեկամն. Գծ. ծ. 24:*Հան-
գերձ ազգականօք, և կարևոր բարեկամօք.
Եսթ. ե. ա: *կամ զայլ ոք ի կարևոր բա-
րեկամաց տեսանելիս մերձեալ. Փարպ: * Ոըք
կամին ամուսնանալ, կարևորք չլինեն, կամ
հիքաւորք. Երզն. Խրսպ: * Ա յս կարի կա-
րևոր է ոյ, և առաւել քան զամենայն ա-
ռաքինութիւն: Մծծ է ողորմութիւն, և կա-
րևոր ոյ. Մանդ. Ճ. Ե:

ԿԱՐԵՒՈՐԴ. փ. կարևոր անդամք. ամե-
նոյք. *կարևորք նորա բժշկութիւն էն: կարճ
զիարևորսն, և ընկենու յորորգան: Զկա-
րևորս արուին կարէ. Եպիփ. Բարսղ

ԿԱՐԵՒՈՐ. Տ. իբր Ցոյժ. ոգւով չաք.
*Պատերի ազբայ կարևոր սիրեր զմանուկն.
Ոսկ. Լուկ:

ԿԱՐԵՒՈՐԱՒԱՐ. Տ. ԿԱՐԵՒՈՐԱԳԷՍ.
*Վասն զի ամենայնիք ի գործոց առ կատա-
րումն ինչ տեսանելիս բնաւորեցան, վասն այ-
սորիկ կարճոտքառար զվասն էրն խնգրելիք.
Սահմ. ա: *կարևորաբար ծնաւ, որպէս ես
կարևորաբար ըստ բնաւնս իմոյ. Ճ. Գ:*Ա յժմ
կարևորաբար ուսուցանք քեզ. Մագ. ծԲ:

ԿԱՐԵՒՈՐԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ
յոյժ կարևոր. *Ա յն ինչ էր կարեորագոյն
(ճանաչել զարարիչն). Ագաթ: * Թողուլ
զոչ կարևորագոյնսն ի քանից. Խոր. ա.
20: *Քեզ դիւրագոյն, և ինձ պարտաւորիս
կարևորագոյն. Նար. ՅԲ: * Ձափով մերմէ-
նալ ի կարևորագոյնսն. Իգն:

ԿԱՐԵՒՈՐԱՊԷՍ. Տ. որ և ԿԱՐԵՒՈՐԲ-
ԲՍՐ. Ἀναγκαίως. Necessario. հարկաւորա-
պէս. հարկաւ. հեռևողաբար. ի հուէէ. եւ-
պէՒթէ. * կարևորապէս՝ որ ընդ մէջն կորի,
վախճանի. այսինքն հարկաւորապէս: Կա-
րևորապէս հետևի առաջակացաւելն եզրա-
կացուելի. Աչ. պորփ: *կարևորապէս ա-
ռաջինք առաջնորդքն մերոյս քահանայա-
պետուելէ ի գերագոյ ածպետուելէ ին-
քեանք լցեալք. Դիոն. Եւէէ: և ՑՀ. Խ. Ե-
ւէէ: *կարևորապէս գաստիարակել, կամ
ի մէջ բերել, կամ բնախօսել է պարտ.
Շ. ա. պեթ: Լ Բ. Եւէէ: *Վասն զի եղև որ-
պէս զնս, կարևորապէս ծնաւ որպէս զնս
բնութեաս իմով. Պտմ. յ: Ե տպ. ԼԲ. ևն:

ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀναγκαία,
αἴων. Necessitas. իսկ ἀναγκαιότης, necessitudo, propinquitas. Հարկաւորութեի. պի-
տանութեի. կարիք. պէտք. իգիւէս. *Ցայս
առնէր զկարևորութեի իրացն. Ոսկ. յհ. Բ.
1: *Տեղեաւք արեգակնային և արփիականն
բաղկացուցանելոյ զդրքնականն կարևորուի.
Մագ. իԲ:

ԿԱՐԵՔԱՄԵՒՆ. Տ. ԿԱՐԱՄԱՐԱՆ. *կա-
րեքմեանն զերեսաք գայցէ. ՍԵԲԷր. Գ: *կա-
րեքմեանն ձմեռանի յամենայն կողմանց կայ
ի վերոյ նոցա. ԵԲր. ագաթ: * Ապրեցու-
ցանէր ի կարեքմեանն ձմերայնոյն զարդարն
(զնոյ). Ոսկ. Ծ. ա. 14. յն. մի բառ. ՀԱԼԳ,
tempestas.

ԿԱՐԻՎԻՐ. Տ. ԿԱՐԵՎԻՐ:

ԿԱՐԹ, ի, ից. գ. *Ագուտրօվ. Hamus.
ձանկաւոր կամ ժանեաւոր գործի երկաթի
առ որաւոյդ խայծիւ զձկունս, և որ ինչ նման
է նմա. օլԲ: Տես ՄԳԼ. Է. 26: Ա Բ. ա.
15: ԵՀԼ. ԼԲ. 3: ՑՈԲ. Խ. 20: Ը. ԼԳ.
ԺԲ. 28: *Իմանալի վիշապին կարթ ի քիմս
եղեր: Բաբելացի կարթիւն յերուսաղէմ
կուզեալ. Աչ. ԲՄՀԸ: *կարթիւք պարա-
ծածկեն զմահացու գեղս: կարթ ընդ ձա-
կասն վայրեալ. Մագ. ա. Ե ԻԸ: *Աստա-
ռանական ուռկանաւ ժողովեալ կարթիւք.
ՑՀ. ԱԲ: *կարթիւ հնարից, կամ պատուի
ռանաց: կարթիւ որսացաւ: կենդանին կար-
թիւն: Պատանդիչ ցանցարկ կարթին. Նար:
*Անկանէր ի կարթն սատանայի. Վ Ր ածՈԲ:
*Հրաժարել ի կարթէ անտի և ի մեղաւ
յօրինացն. ԵԲԲ. հա:

ԿԱՐՄ. Σκέλος. Crus, crura. κνημή, tibia. կարճատև կամ ձանկատև սման կրճն-
կանց ոտից թռչնոց և այլոց կենդանեաց.
և ընդհանրապես կրունկ. սրունք, գարշա-
պարք, կիլք ոտից. ոլոգ. ոտք. յօգք. հաճ-
ֆաղ. և ԼօԲաք, ինձիւ. և ԱԲրգնա, փիղ գա-
ֆաղ:*Ի գետնոց թռչնոց, որոյ իցեն կարկք
ի վերոյ քան զոտան. Ղևս. ծա. 21: *Ծա-
կել զպճնլունս, և զկարճ ոտից նորա. Ճ.
Ա: *կարկք նորա սիւնք կձեայք. Նհս.
երգ. (ոտ ի նմ գիրս գնի սրունք): *կարկք
շարագրութեաբ են ի շաղկապաց և ի ղղուա
նեարդաց. Նհս. բն: *Եթէ զԱհիկուն իմ
դարձուցանիցեմ, զկարճս հարկանիցեն ոյք
իմք իցեն. Եզր. ա-եաք: *Ջանգաւմոյն, և
զկարճիչն, և զողոքոյն զձնուէն. Պզաք. փՀ:
*Հարցուկ նաեր ի վերոյ երեքտասանեայն,
և զատուցեալ զկարճն. Ոսկ. ա. Լոբ:*Ն-
րին կարճիցըն գեղ արկեալ, նաև ըզծռուն
սրն ջօշտուեալ. Շ. վԽ: *կարճ գեղք,
մեծագին, յօնակից էր. Ճ. Ա:

ԿԱՐԹԱԲԱՐ. ա. իբրև զկարճ. հան-
գոյն կարճի. օլԲա Տեսլ. *Որ ի նա հային
ձկունքն, գիւրաւ զնոսա կարճաբար որ-
սայ. փիլ. Լիա:

ԿԱՐԹԱԿՈՏՈՐ ԱՒՆԵԼ. } Νευροκο-
ԿԱՐԹԱՀԱՐԵՄ, եցի. } πέω. Nervos abscindo, enervo. կոտորել կամ հար-
կանել զկայութիւն կենդանեաց. Լսահել զոտս.
Ջսպաղող առնել. Ըստ ոտոր Լուբաւնուդ ը-
նել. *կարճակոտոր արարին զքուրս. Ծն.
խԼ. 6: *կարճակոտոր արասցին զէրինսն:
Երինջուն կարճահարեալ. Օր. իա. 4. Ե 6:
*Չերիվարս նոցա կարճակոտորս արասցես.
Յես. ծա. 6: *կարճակոտորք եղեն գաղ-
չապարք երիվարաց. Դաս. Է. 22: *Զե-
պիկոպոսն ևս վասնակատորքն կարճակո-
տոր առնէին՝ իբր րև տապարօք շերտակի շեշ-
տեալ զձառ. ՑԿ. կԲ:

ԿԱՐԹԱՁՈՒԿՆ. ձկան. գ. Πέρνα, πε-
ταστὸν. Perna, petaso. Անուն խեցեմորթի
յատուկ ոստի. *Ա յծեղջիւրն հպեալ գըղ-
փինի, և նա հպեալ սագին. անքնպետ մի-
ջակիսի, արդակ կարճաձկանն. Շիր:

ԿԱՐԹԱՊԱՏ. ա. Որ պատէ զկարճ ո-
սից կամ զգուշն. * Ա քեմ նոցա... կար-
թապատ Ճարմանդաւ. Մխ. դփ:

ԿԱՐԹԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγκιστρεία.
Per hamum insidiae. Ալկանելն զկարճ.
կարճընկեցն լինել առ որսալ. *Ոչինչ ցան-
կալի առ ծուխ որսոյն ընկալեալ երբեք, և
ոչ կարճարկուելի. Գաղթ. օրԻ. Է:

ԿԱՐԹԵՄ, եցի. ն. Ἐυσκολεύομαι. Laqueo capio. Ընսալ կարճեաւ կամ թակարճեաւ. թակարճել. ըմբռնել հնարիւք. *Ըզ-
նախաչար վիշապն կարճեցեր: կարճեալ
զվիշապն. Ճղ: Շ. Բ:*Իբրև անասուն ի
թակարճ կարճի. ԼԲ. ծղ: *Արկք պա-
տեն ոտիւքն արուեստապէս կարճեալ.
փիլ. Լիա: *Եկին ի ծովակն, զի զձկնորսան
կարճեացեն: Որ բանիւն կարճեացց զնս. Ոսկ.
վ: *Ջօրէն ձկանց կարճեալ հանել: կար-
թեալ եհան զնս ի ժանեաց նոցա: կար-
թեցեր զանօրէն իշխանն մահտ. Մաքաբ:
*Ջսա կարճեալ չարին ի ձեռն կանանց
այսոցիկ. Լսոփ. իՔ:

ԿԱՐԹԵԼ. Ἀποσπάομαι. Recedo, procul abeo. ի քաց երթալ. խաղալ ընդ ձա-
նապարհ ոլորեալ՝ կամաւ խուսափելով.
ԻրՀԼ. ագՀագ. * Ա՛նտի կարճեցին իբրև
քան վտանգաւոր ի վերայ տմարեցին. Բ.
Ղ. ծԲ. 10: *Ցայլ կողմն կարճեալ լսա
աներևոյթ ձորոյն խորուեցե. փորպ:

ԿԱՐԹԸՆԿԷՑ, եցի, ցայ. ա. գ. Զըկ-
նոր՝ որ ընկենու զկարճ. լսա յն. ալկող
զկարճ. Ցոգւոց հանիցեն ամենայն կարճ-
ընկէցք գետոյն. Ես. ծԲ. 8: * Կարիցըն-
կէցք կերով Թագուհացանն զկարճան. Լսոփ.
ԼԲ: *Անդ երբեմն այլ առաքէր, գընալ ի
ծով կալրընկէցին յն. այսինքն պետրոսի.
Մագ. սփ:

ԿԱՐԻ. Տ. Σφόδρα, πλῆθος, πολύ, πολίαν. ἄγαν. Nimis, valde, multum, perquam. (յարեալ ի բայս, և յածականս՝ ի ձայնէս
կայ, այսինքն ոյժ). Ցոյժ. ուժգին. աստիպ.
չաս. քաջ. սերտագէս. մեծապէս. առա-
ւել. յանչափս. խիսք, պինդ, չոփ. ֆէս,
ՀԷյ, իՔՐԼ, գայԼԲ, գաԼԸ, լՔ. *կարի յա-
ձախել, կամ ծանրանալ, ձմրել, ատգնա-
պել, ամպարշտել: կարի իսկ ծերանալ:
կարի շատ սակաւել: կարի զօրաւորագոյն
քան զմեզ եղեր: կարի զօրաւորք են յոյժ:
կարի բարւոք իմաստութեաբ: կարի չար առ-
նէ: Մի կարի արգասր լինիր: Էր տեղին կա-
րի բազարձակ ի նոցանէ: Բազում էր կա-
րի յոյժ: Եւ էր հեծելազօրն կարի յոյժ:
կարի իսկ տագնապ է ինձ. ևն: *կարի իմն
զարհուրեալ եմ: թէև կարի շատ կէի:

կարի յոյժ ատատկանան: Կարի յոյժ ուրախ եղէ. Եղիշ. Բղմ: Փարպ: Իգն: Մագ: *Զկարին իսկ զղջ շուայլէալ. Եզնիկ: *Եթէ կարի յանարգաց ոք իցէ: Ոչ միայն 'ի կարի չարսն: Կարի իմն նմանագոյնս: Կարի հմտագոյն գրոց: Ի կարի կարեւորացն: Ի կարի մեծագունից. Ագաթ: Փիլ: Խոր. ա. 30: Ճ. Ա: Խոսր: *Կարի քաջ գիտէր: Զազգս կարի քաջ սիրեմ: Կարի քաջ ընտրութիւն: Կարի քաջ իմաստնանայր. Փարպ: Լմբ: Մծբ. Է: Եզնիկ: Իսկ *Զկարի վերոյն ընդունել. Մաշկ. իմն սաստիկ. ուստի Կարեվէր, որ և գտանի գրեալ Կարիվէր. Ճ. Ա:

ԵՒ ԿԱՐԻ ՔԱՋ. ԵՒ ԿԱՐԻ ԻՍԿ ՔԱՋ. ԵՒ ԿԱՐԻ ՅՈՅԺ. մ. Καὶ μάλα. Profecto, et quidem. Ամենայն իրօք. արդարեւ. յիրաւի. հապա. հայ հայ, ալայ մալայ. *Բարուէս աւետարանես... և կարի իսկ քաջ. Գ. Թգ. Ա. 43: *Եւ կարի իսկ քաջ. քանզի որդի ոչ գոյ նմա. Դ. Թգ. Դ. 14: *Մարմին ոչ էր մարմին. և կարի քաջ: Մինչ որդին ոչ է ած. այս կարի քաջ. Ոսկ. յհ. Ն ա. փիլ: *Եւ այս բարութեանց ինչ նշանակ իցէ. և կարի քաջ. Գէ. Ես: *Ապա չէ՞ յայսմ աշխարհէ թագաւորութիւնն նորա. և կարի յոյժ: Այլազգ ապա նորա հայր, և այլազգ մեր. և կարի յոյժ. Ոսկ. յհ:

ԿԱՐԻԱԿԱՆ. ա. (եթէ չիցէ գրելի՝ Կարծական.) Որ ինչ հայի 'ի կարիս և 'ի ցանկութեան մարմնոյ. Տես և ԿԱՐԵՒՈՐ. *Գերծումն ըստ մուրուաց, որ է նշանակ առն, 'ի բաց եդեալ զկարիական մեղս. իսկ ըստ յոնիցն՝ զկարծիս և զհպարտութիւն 'ի բաց եդեալ.՝ Մէկն. ծն:

ԿԱՐԻՃ, րճի, ճաց. գ. Σκορπίος. Scorpio, ius; nepa. որ և ԿՈՐ ասի. Ճճի թունաւոր խայթոցաւ, իբրու փոքրիկ խեցգետի. աքրէպ: Տես Օր. Ը. 15: Եզեկ. Բ. 6: Ղկ. Ժ. 19: ԺԱ. 12: Յայտ. Թ. 3. 5. 10: *Զխառն քան զխեթան սրագոյն ունի զխայթոցս իւր կարիճն. Կոչ. Թ: *Զկարիճն զարհմն զխառն ծնանէրո. այսինքն զխտասկար, զչար. Եզնիկ: Նոյնպէս է և Եզնկ. Բ. 6. *Ի մէջ կարճաց շրջիս ":

ԿԱՐԻՃ. Իբրև անուն աստեղատան: Վէպօր. Է: Եզնիկ: Նոննոս:

ԿԱՐԻՃ. Նմանութեամբ՝ Փշուտ կամ խայթոցաւոր գաւազան. քուշ. *Հայր իմ խրատեաց զձեզ գաւազանօք, և ես խրատեցից զձեզ կարճօք. Գ. Թ. Ժ. 11. 14: *Կարիճն գործի ինչ տանջանաց է նուրբ և երկայն իբրև զքաղանդն. Կիւրղ. Թգ:

ԿԱՐԻՏՈՍ. գ. Բառ յն. գամբր, սեռ. գամբրաց. Καρίς. Squilla. Փոքրիկ խեցգետորթ, որ և Գինատպաս ասի, զի է պահապան պինայի: Վէպօր. Է:

ԿԱՐԻՔ, րեաց, րեօք. գ. Πάθος, πάθη, μα. Passio, adfectio, adflictio, morbus corporis vel animi. Կիրք մարմնոյ և հոգւոյ. ախտ. զգածմունք. չարիք. չարչարանք. աղէտք. վիշտ. ցաւ. մարդկային տկարութիւն. եէչմ. *Մեք ձեզ նմանօղք կարեօք մարդիկ եմք: Կարիք մեղաց, կամ անարգութեան: Կարեօքն և ցանկութեամբք. Գծ. ԺԴ. 14: Հռ. Ա. 26: Է. 5: Գաղ. Ե. 24: Իսկ Ծն. ԽԷ. 41. *Աւուրք կարեաց հօր իմոյ. յն. սգոյ: *Քաղցնուլն և ծարաւելն և վաստակելն և ննջելն՝ մարմնոյն կարիք են. իսկ պոռնկութիւն և պղծութիւն և անառակութիւն այն կարիք մեղաց են. Ցհ. ԽՄ. էրն: *Մարմինք նորոգեալք յարութեամբն՝ ազատեցեալ յամենայն կարեաց յաւիտեան. Եզնիկ: *Մատնել 'ի կարիս խաչին. Մծբ. ԺԴ: *Կարեօք վշտաց. Խոսր: *Բազմավաստակ կրիցս կարեաց: Զաղէտս կարեաց: Ընդ կարեացս վշտակցելոյ: Ապականութեանս կարիս: Զկարիս ամօթոյս: Կարիք անթուելիք: Խոնարհեալ առ կարիս կարիս. Նար: *Չէ՛ հնար մարդոյ բնաւին 'ի կարեաց (բարկութէ) ազատանալ, բայց կարճել մարթի. այլ ամենեւին առանց կարեաց լինել անհնար է. Ոսկ. մ. Ա. 16: *Է ինչ փրկութիւն և կարեօք գտանել՝ կամ 'ի բժշկաց. Ոսկ. Ես:

ԿԱՐԻՔ. 'Αναγκαῖον. Necessarium, necessitas. Կարօտութիւն կարեւորաց. հարկաւորութիւն. հարկ. պիտանաւորութիւն. կարեւոր պէտք. և Անձկութիւն կարօտ օգնականութե. (լծ. թ. նէրէքլիք.) *Դու գիտես տէր զկարիս իմ. Եսթ. ԺԴ. 16: *Վասն որոյ արդեօք պարտ է երկու պատճառաց տեսակս սահմանել. զոմն 'ի կարեաց, և զմիւսն աստուածային. Պղատ. փիլ: *Վասն կարեաց օրինացն՝ արտաքոյ օրինացն ազդեցուցանէր զսպանօղն. Կիւրղ. Թգ: *Վասն կարեաց պիտանութեան պատերազմին. Սոկր: *Զընկերին կարիսն իւր համարել. Ոսկ. մթ. (յն. յընկերն հայել. որ բերի և 'ի ա նշ:) *Եւ ոչ կարիք աղօթից կալաւ զիս', այլ զամենայն յինքենէ արարի որպէս տէր. Ոսկ. յհ: *Որ ամենայնի տէրն է, և իւրաքանչիւր կարեաց լցուցիչ է. Խոսր: *Գիտես զպէտս մեր և զկարիս. Ժմ: *Ոչ ջերմեռանդ առ ընկերին կարիս մատուցայ. Նար. ԾԹ: *Սակս մարմնական կենացս պիտոյից կմ կարեաց: Սարգ. յկ. Զ: *Առաքեաց հայր վանացն զմարինոս 'ի բանս կարեաց. Հ=Ց. Փետր. ԺԲ:

ԿԱՐԻՔ. 'Αναγκαιότης. Necessitudo, propinquitas. Կարեւոր ընտանութիւն. ազգակցութիւն մերձաւոր. աքրապալըգ, գարիպլըք. *Զքամահանան՝ որ 'ի վեհն, և 'ի համասեռսըրդ, և 'ի բնութեն կարիս արար. Պիտ:

ԿԱՐԻՔ ՈՐՈՎԱՅՆԻ կամ ՄԱՐՄՆՈՅ. Ըստիպումն 'ի թափել զաւելորդս. և Կղկղանքն: Վրք հց. Բ. Թ. Ն ԺԴ: *Եղև կարիս միոյն 'ի նոցանէ, և ել արտաքս վասն կարեաց. Ոսկեփոր:

Ցեղականն գտանի Ի ԿԱՐԻՈՋ, իբր Ի կարիս, յաղէտս թշուառութեան. կմ Կարւոջ, այսինքն կարեաց, վշտաց. *Ի վշտի և 'ի կարւոջ ժամանակին. Ոսկ. մ. ա. 3:

ԿԱՐԻՍ. իբր Կարիք. պէտք. կարօտութի. *Ծանծկեալ կարիս ոչ ընու 'ի կարօղաց. իսկ յայտնիւալն յառաջ կոչէ զածառէրն և զմարդասէրն. Վրդն. առակ:

ԿԱՐԻՍ ԱՌՆԵԼ. Կարեկից լինելով դժուարել ընդ եղելոյն. *Կարիս առնէին վասն առնն տարապարտուց մահուանն. Բ. Գ. Դ. 35:

Իսկ յասելն. *Կարեօք հասին 'ի վերայ իմ. Սղ. ԾԴ. 15. իմա, կարի բազմութեամբ կամ յաճախութեամբ. յն. բազմօք:

ԿԱՐԾ, կարծք. Տ. ԿԱՐԾԻՔ. Δόξα, δόκησις. Opinio. στοχασμός, conjectura. *Զի այս՝ դատարկութեն կարծ զգեցուցանէ մեզ, և այն՝ քաջութե և զարմանալեաց. Ոսկ. Ա. փիլ: *Ոչ կարծ ինչ են՝ զոր ասեմ. Ոսկ. Ես: *Եւ այս, որպէս կարծ էր (կամ կարծէր) բազմաց. Իգն: *Զմեղացն կարծս. Ցհ. ԿԲ: (Բայց ուր գրի կարծիւք, որպէս Կոչ. ԺԳ: Արծր. Ա. 1. ընթերցիր, կարծեաւք, այս ինքն կարծեօք. որ է գործիականն կարծիք բառին:)

Ի ԿԱՐԾ, Ի ԿԱՐԾՍ. իբր մ. կարծեօք. ըստ կարծեաց. յերկբայս. առ աչս. ըստ երեւութին. շիւղհէ իլէ. *Ո՛չ 'ի կարծ դատեսցի. Ես. ԺԱ. 3: *Ոչ 'ի կարծ, և ոչ զանգիտելով, այլ համարձակ բարբառի: Լինել մի 'ի կարծ, այլ ճշմարտիւ արդար: Ցերաւի (զ)'ի կարծ զպակասութեան լուծանէ (այս ինքն զկարծեցեալ). Ոսկ. յհ: *Տիրապէս դատեսցիս, և ո՛չ 'ի կարծ. Ղ. Թղթ: *Մի 'ի կարծս դատէք. Ցհ. ԺԲ: *Ո՛չ 'ի կարծ ընդոստուցեալ, և ոչ 'ի լուր զարթուցեալ. (այլ ականատես գոլով գրեմ.) Եղիշ. Բ:

ԿԱՐԾԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ընկեալ ընդ կարծեօք կասկածանաց. խիթալի. տարակուսելի. *Դժնդակ կրօնիւք, կարծականն ճակատագրօք. Ոսկ. Ես: *Կարծական եղև մեզ բարին: Նաև օդոյ ձեռնտուութիւն եղև կարծական աւուրն: Կարծական եղև մեզ այս կեանքս, եթէ մեղք հարցն մերոց ընդ մեզ եկին. Լաստ. ԺԱ. ԺԲ. ԺԷ

ԿԱՐԾԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συνδοκέω. Consentior. Ի նոյն կարծիս միաբանիլ. համամիտ գտանիլ. *Բարեօք իսկ արդ այսպէս և ինձ լինել քեզ կարծակից յայսմ իրի. Պղատ. օրէն. Ա:

ԿԱՐԾԵԱԼ, ծելոյ, ոց. որ և ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ. Δοκοῦν, τες, τα. Qui vel quod videtur aliquid esse. Համարեալն մեծ ոք կամ մեծ ինչ. մեծահամբաւ. անուանի. երեւելի: տես Գաղ. Բ. 2 = 9: *Հպարտութիւն կարծեալ զօրաղին. Նար. ԻԷ: *Կարծեալ զօրութեն, կամ խաղաղութեն. Յճխ. ԺԴ: Արծր. Է. 4: *Կարծեալ ճաճանչ լուսաւորացն. Ցհ. ԽՄ. էլէղ: *Կարծեալքն իմաստունք ". յն. մի բառ, δοκησισόφος. Աթ. Բ: Ն Սարգ. յկ. Թ: Իսկ Ոսկ. մ. ա. 4. *Ի կարծեալ կնոջէն լսէր ". յն. կասկածելի. որ և անդ, 5. կարծելի ասի:

ԿԱՐԾԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԱՐԾԻՔ. *Որ յաղագս ներհականացն ունին կարծելութիս. Անյ. պերիարմ:

ԿԱՐԾԵԽՕՍ. ա. Δοκητής. Որ կարծէ խօսել կամ առնել ինչ. *Զնոսա կոչեմք մեք կարծեխօսս. Եւս. պտմ. Զ. 12:

ԿԱՐԾԵՄ, եցի. ն. Δοκέω, δοκεῖ, οἴομαι, οἶμαι, ὑπολαμβάνω, ὑπονοέω, եւ. Puto, existimo, censeo, conjicio, եւ. Համարել. վարկանել. դատել. թուիլ ինքեան. և Անսուանել. իրահէն, ֆիքր էթմէք, զանն էթմէք, յօրմաք. սանմաք, զանն՝ գըլմաք՝ թահմին էթմէք, սանմաք. *Զոր կարծէն՝ թէ ունիցի, բարձցի 'ի նմանէ: Ցորում ժամու ոչ կարծիցէք, գայ որդի մարդոյ: Կարծեմ թէ և ոչ աշխարհս բաւական էր տանել: Զոր կարծէին, եթէ 'ի տաճար անդր եմուծ պօղոս: Կարծէին զնմանէ, թէ ընդ ուղեկիցսն իցէ: Որպէս կարծէր, (այս ինքն կարծիւր՝) որդի յովսեփայ: Մի կարծէք յանձինս ձեր: Զոր է ճշմարտիւ կարծել յեղելոցն անսալնէ. եւն:

ԿԱՐԾԵԼ. 'Υποπτεύω. Suspicor. Կասկածել. խիթալ. Իշթիպահէթ. *Ոչ անց ընդ իս, որպէս և կարծէին. Տօբ. Ը. 8: *Հան յինէն զնախատինս, զոր և կարծեցի. Սղ. ՃԺԸ. 39:

ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ. Տ. ԿԱՐԾԵԱԼ. իբր համարեալ՝ սուտ կամ սուտ կարծեօք. *Կարծեցեալ ճաճանչ. Շար: Անյ. բարձր: *Համեմատեալ նշանի (սուրբ խաչին) լուսոյն՝ կարծեցեալ սուրն այլք լուսաւորք, յաղագս սքանչելի երեւմանն. Ղ. Բարձր: *Սուտ աստուածք կարծեցեալք 'ի մարդկանէ, որ կարծեցան առ անմտութէ մարդկան. Ագաթ: *Զանյարմարն առ նա կարծեցեալ զաղգմասին բարեբանութե: Զկարծեցեալն մեզուր՝ իրաւամբք քննեալ գտանիս. Նար. ԽԸ. ԾԳ:

ԿԱՐԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ կարծել. տալ համարել. երեւեցուցանել. կեղծել. ցուցանել. թուեցուցանել այլոց կամ անձին. *Կարծեցուցանելով լուսագոյն զլուսութեն. Փիլ. Ժ. բան: *Կարծեցուցանէր, թէ պատկերս չարժուսն առնիցէ. Եւս. եր. Ա: *Զօգտակարան նմա մտացակարութե-

լատքեալ կարծեցուցանիցէ. Եւնիյ: *Ձայր է, և բարի կարծեցուցանէ. Խոսր: *Ի թագաւորել Հշմարտութեն լաւագոյ կարծեցուցանող զորութեի. Այս. Բարյ: *Կարծեցուցանեն զինքեանս՝ յորժամ՝ի դիւրութե իցեն, երեք համբերօք են. Սարգ. յի. ֆ:

ԿԱՐԾԵՑՈՒՑԱՆՈՂ. ա. կարծեցուցանօղ. կնգ. պատիր. *Խարդախազ և կարծեցուցիչ հրամայողաց. Աստծր. Ե. 11:

ԿԱՐԾԻ, ին. գիմ. թուի. երևի. հմմտ. կարծիք են. գէյտ օլանօր. *Միաբերտս (այն է միմի) կարծի պարսիցն աթգային գոլ. Նանաս: *Նոյնպէս կարծի և զատանայէ. Եւնիյ: *Կարծի ի նոցունց գոլ. Նխ. Նեեմ: *Բէզոս, որ և ՃԾ ևս կարծեցաւ: Բայց ոչ որպէս կարծեցաւն նա. Իսա. փր. ա: և պմ. Ը. 15:

ԿԱՐԾԻՔ, ծեաց, ծեօք. գ. Δόξα, δόγησις, ὑπόνοια, διάληψις, προσδοκία, ὑποφία, եմ. Opinio, sententia, existimatio, expectatio, suspicio, եմ. ար և ԿԱՐԾ, ԿԱՐԾՔ. ՃանաչուԹիւն Թերակատար՝ հանդերձ երկուանօք կամ կասկածանօք. դատումն ըստ երևուԹի կամ առանձնական. համարումն. վարկումն (Ներգ. և կր.) մակաբերուԹի. միտք. խորհուրդ. և ԱկնկալուԹ. և կասկած. երկբայուԹի. կոչիչ, իմ գիտցիս, վա. ասես, գնն, գէյտ, Նահին, սեղիչ, ինսան, իւղիւ: *կարծիքն իմ ընդունայն եղեն ինձ. ՃՁ. իմ. 20: (ՅԱ և ՓՆՐՔ. զի յն. փόպա է կարծիք, և փառք:) *կարծիս՝ի մոմ գնիցեն ոմ. յն. կարծիցեն. Ե. ՀԽ. Ը. 24: *Ըստ քահանայապետին կարծեաց ոմ. այս ինքն ակնկալուԹ, կամ կասկածանաց. Ե. ՀԽ. Ճ. 21: *Ընդինչ կասկած կամ կարծիս (յն. մի բան.) ի մոմ գնել. Ե. ՀԽ. ԺԷ. 4: *Գուցէ կարծիս ինչ ոտցէ Թագաւորին, իբրև գաւով զայրն վնասակար. Ե. ՀԽ. Ճ. 32: *Ի կարծեաց եկելոց՝ի վերայ տիեզերաց. Ղկ. իԹ. 26: *Առաջ իբրև՝ի կարծեաց: ԿԽՀ. ԻԳ: *Առ այս գիրք՝ ոմանք կարծեօք վարեցան, իբր Թէ չէ նորա. Նխ. իմ: *Ի ձեռն կերպարանաց և կարծեաց գիշերայնոց և տուընջենականաց. Պղպ. փխմ. (յն. φάντασμα, imaginatio, երևոյԹ. կիերևնա. կայուԹ:) *Ճշմարտապէս, և ոչ կարծեօքցն. այլ Ճ. և ոչ կարծիս ունելով. Հմփ: *Ճշմարիտ կամ անսխալ կարծիք: Խրոխտանի կարծեօք: Ջկարծիս քան զՃշմարտուԹէն կարծեցին պատուական. Պէտ: *Մնոտի կարծեաց ձերոց: ի նոյն կարծիս մոլորուԹ չըլնեցաք: Ըստ առաջնի կարծեացն: Իբրև այն Թէ կատարեցան կանք կարծեաց նորա, Եւնիյ: *Ըստ կարծեաց մարդկան խօսի: Առ մարդկան սակաւն կարծիս տան խոստովանուԹէն և ապաչխարուԹ. Սարգ: *Ջանձն ազատել յանիրաւ կարծեաց: Ջի լեցի զանձինս անմտրնջելի ունել՝ինոցա կարծեացն. Ինձ: *Ոչ ըստ չարաբաստացն կարծեաց. Շ. իղ: *Եւ այս նմանապէս է կարծիք. Լմբ. ապ: *Ոչ բանագատեցաւ՝ի կարծեացն (այս ինքն՝ի կասկածանաց՝) ձեռնամուխ լինել և չարչարել զկոյսն: Եթէ ինձ ասէ չասասաս, և կարծիս ինչ զիմոյ վկայուԹիս կարծես, գոնէ առնեն հաւատասս. Ոսկ. ֆսի: *Լաւ հասմարքին (արք) զանձինս՝ի մահ մատնել, քան՝ի կարծիս անկանել կենաց. Շ. ֆսի:

ԿԱՐԾՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Անհաւատաւոր. կեզակարծ. կարծական. կոչիչական. չԽոփհիլ. *կարծողական՝ զիսկն գիտելոյ: ԱղաչելուԹիւք կարծողականիք, մինն գոնէ, և միւսն Թերևս: Անցեալն անչափ, և ապառնին կարծողական. Նաւ. ծԹ. Ը. ծԷ: *Ոչ կարծողական ինչ. Աստծ. ա. 2: *Ըստ կարծողականս զմեզ ակրօն զիւրս. Անտ. Ե. ՀԷՀ: *կարծողական բանիս հակառակիլ ընդդէմ ամենայն ՀշմարտուԹ. Մխ. ապ:

ԿԱՐԾՈՒՄՆ, ծման. Տ. ԿԱՐԾԻՐ. Δόξη. *Որ Թուխցի զգայական գոլ անբան կարծմամբ. Պղպ. փխմ:

ԿԱՐԾՐ, ծեաց կամ ծուաց. ա. Σκληρός. Durus. στερεός, solidus. ἄυστηρος, austerus. (իբրուռքարացեալ.) խիտ. անգացեալ խտուԹիւ. սերտ. պինդ, ամուր: ԷԽՀ, գաՀԸ, սէրն. *կարծր է՝ որոց մարմինք մեր հնազանդին. և կակուղ՝ որչափ մարմնոյ (է վիՃակ). Պղպ. փխմ: *ՀաւաՀկալուԹիք կարծր անկողնոց. Պղպ. օրին. ծԷ: *կարծր և տևուղ: ի կարծր ինչ նիւԹիցոց. Պիտ: *կարծրըդն քեզ հասանուած է: Պաշտօն առ ԸՃՁ՝ կարծր և անփոխարկելի: կարծր քանուԹ: կարծր քան զվէմ: կարծր պահպանակ: կոՀողք կարծր արձանաց. Նաւ: *կարծեցար որպէս զագամանդ. Մտթ. ՝ի դէմն: *Սղբա և՛ս կարծունիք քան զնոսա: կարծունիք ինչ իցեն. Ոսկ. էիւիպ. ծ:

ՆմանուԹիւն, որպէս Դժուարին. խստամբեր. *Աստղոս. Austerus. *Մարդկան կարծր ծերուԹիւն օգնական պարգեւաց և գեղ զգենին. Պղպ. օրին. Է:

ԿԱՐԾՐԱԲԱՐ. ՛ն. Սերտիս. անդամագէս. *կարծրաբար՝ի մեզ հաստատի (առաքինուԹիւն). Լծ. Խ-ափ:

ԿԱՐԾՐԱԲՈՒՂԽ. ա. Բղխեալ՝ի կարծր վիմէ. *Ի կարծրաքուխ յայրերէ յայսմանէ լուացաւ. Ճ. Գ:

ԿԱՐԾՐԱԳԻՀ. ՛ն. Ուժգին. սաստիկ. *Ապա կարծրագին տանջէ ըզնոսին. Գնչ:

ԿԱՐԾՐԱԳՈՑՆ, գ. ուի, ից. ա. ՛ն. Ռաւեր կամ յոյժ կարծր. խստագոյն. պընդագոյն. տոկուն. ամուր. զօրագոյն. սերտագոյն. Ճ. *կարծրագոյն վէմ, կամ արջառաւջիկ, կամ գեղ. խոսք: ՃՃ: *կարծրագոյն նշան (կնիք). ԱՀոբ. ԺԸա: *Եւ զանօթ իւղոյն սրբոյ՝ կարծրագունի պահպանուԹ. Մտթ. խ: *կարծրագոյն տանջանաց. Շոք: *Որ կարծրագոյն քարեղէն և անկարելիր միտս էր ատացեալ. ՃԿ. ԼԸ: *Առ՝ի կարծրագոյնս զնոսա հաստատել. Նանաս: *կարծրագոյնք քան զայլ սակաւԹացիսն: Որոց առաջին և կարծրագոյն՝ հեղոտ էր. Նոննս: *կարծրագոյն տանջեալ. Գնչ:

ԿԱՐԾՐԱԴՈՒՆ. ա. խստիւ գաւազ. *կարծրագաւ և կասկածաֆիրձ գաւազանէն. Նաւ. ՃԲ:

ԿԱՐԾՐԱԽԱՐԻՍԽ. ա. Որոյ խարիսխն է կարծր. հաստահիմն. *Լեռնանգոյով և կարծրախարիսխ գաւազանին մոկաց. Նաւ. խ:

ԿԱՐԾՐԱԽԻՏ. ա. խիտ և կարծր. խըտուԹիբ սերտեալ. *Ըստրջ փակեալ լինի մեր մարմինս կարծրախիտ մորԹով. ՓԻւ. ՀՀ:

ԿԱՐԾՐԱԾԱԿՈՑԹ. ա. կարծր նիւԹով պատեալ. երկաԹակուռ. պատենաց. *կարծրաձածկոյԹ վառեալով կառաք. Նաւ. խ:

ԿԱՐԾՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ԿԱՐԾՐ. *Ամենապատրաստ այնգուԹիբ՝ի կարծրակնուԹ անասանելի վիճիդ. Նաւ. զիբ: *Վ կարծրական քարանց, և հրահալական նիւԹոց. Մխ. արՀէվն: *Որպէս պատենք գաղտակուրի ըղկարծրական՝. այս ինքն որպէս զկարծր պատեանս. Եբէր. ոբ. ԷՀՀ:

ԿԱՐԾՐԱԿԱՌՈՑ. ա. Պնդապէս կառուցեալ. հաստատուն. *Կարծրակառոյց խարխեալ անառապալելի. Նաւ. ՃԲ:

ԿԱՐԾՐԱԿԵՂԻ. ա. Որոյ կեղևն է կարծր. *Ջգեռչացի ախտացեալն՝ի կարծրակեղև պատոյ. Բիբ:

ԿԱՐԾՐԱԿԵՐՏ. ա. Ի կարծր մասանց կեռլուեալ. սերտ. պինդ. *Կեռք (յանգամոց) կարծրակերտք և ազդազականք: Կ. չծրակերտ կարկառք անգակցորդ քարապատուարք. Նաւ. խՀ. Ե խԷ:

ԿԱՐԾՐԱԿՈՒՄ. ա. կռեալ պնդապէս. խիտ. հաձեալ. *Ջի լեցես՝ի բաշկ կարծրակուռ առատուԹե. Մոփ. ծՀ:

ԿԱՐԾՐԱԿՈՓ. ա. Դժուարաբար կուիելի առ կարծրուԹե. պինդ. խիտ. *Ի կարծրակուփ քարանց. Նաւ. խ: *Ի կարծրակուփ վիմայ. Մոփ. ծՀ:

ԿԱՐԾՐԱՁԵՂՈՒՆ. ա. Որոյ ձեղունն է քարաչէն, հաստատակեաց. *Ի քարապատուար չիրիմ անձկուԹե յորկի կարծրաձեղունն խորանի. Նաւ. խ:

ԿԱՐԾՐԱՄԻՏ. ա. խստասիրտ. յամառ. պնդագլուխ. *Եւ նոքա խստագարանոցք և կարծրամիտք անարգեին զնա. Եբէր. ՝ի սգեէ:

ԿԱՐԾՐԱՑԱՏԱԿ. ա. Ունօղ զյատակ կարծր. փակ՝ գէԹինէ պինդ, ամուր. *Պարփակեալ զամենեսեան զերկրածնեալքս կարծրայատակ լոյնուԹեա. Անան. էՀէղ:

ԿԱՐԾՐԱՆԱՄ. ածայ. յ. Σκληρύνομαι. Obduresco, rigesco. στερέομαι, solidor. ՛ի՝ սուրբ գիրս՝ κατισχύμαι, invalesco, fortificor. խստանամ. պնդանամ. սերտ և հաստատուն լինել. խորՀրդ, պինդանալ, ամրանալ. ԷԽՀԷՀՆԷ, ԷԸՐԻՀՆԷ: *կարծրացաւ սիրտն փարաւոնի: ի սեառնէ կարծրանային սիրտք նոցա. Ել. Է. 13: ՁԷ. ծա. 20: *կարծրացեալ անդաստան, սիրտ. Նաւ. ՀԷ. Ե ՀԸ: *կարծրանայ մարմինն ուժով. Լմբ. սղ: *կարծրանալ հաւատով, կամ հոգւոյն սրբոյ սուբերը. Մտթ. ա. ՛ն. Ե Է:

ԿԱՐԾՐԱՆԻԳ. ա. Որոյ նիգք են կարծր, կամ երկաԹի: *Ջկարծրանիգ դրունս իբրև զմամ հալեալ. Եղիշ. Խղ:

ԿԱՐԾՐԱՆԻՒԹ. ա. Որոյ նիւԹն է կարծր. սերտ. պինդ. *կարծրանիւԹ վէմ, կամ մարմին. Նաւ. ՀՁ. Ե խԸ: *կարծրանիւԹք աւազականք. Վրդն. Խ-ոց:

ԿԱՐԾՐԱՆԻՒԹ. գ. կարծր նիւԹ. *Ջաստուածաբանական տախտակն կարծրանիւԹով՝ի մարդկէղէնս փորագրեալ մեքանագիծ գրոչմամբք. Անան. էՀէղ:

ԿԱՐԾՐԱՆԻՒԹԵԱԼ. ի կարծր նիւԹոյ չինեալ կամ չինելով (ն. և ն.) *կանգնեալ զխորանն... զաս՝ի զոչնչէ կատուցմամբ... կարծրանիւԹեալ. Անան. էՀէղ:

ԿԱՐԾՐԱՍԱՍ. ա. Սաստիկ կարծր, կամ խիտ սաստիւք լի. *Բարձ՝ի յոտսոյ իմիք զծանրմարմրի լի կարծրասաստ լուծ անօրէն իշխանին. ԲԷՀՀ:

ԿԱՐԾՐԱՒՈՐ. Տ. ԽՍՏԱՕՐՏ. *Ընկալան կարծրաստիրաքն, և կտրուսին. Եւջ. Տիւ:

ԿԱՐԾՐԱՑԵՍԱԿ. ա. կարծր՝ի քնէ. սպառաժ. *Վէմք կարծրատեսակք ծայրատերձեալ պատահէր. ԿԽՀ. խԷ: Ե Նանայ:

ԿԱՐԾՐԱՏՈՐ. ա. Որպէս կարծրատարր. կարծրանիւԹ. *Հզօր քալածանուԹէն կարծրատորրն երկուլ և սեռս. Պիտ:

ԿԱՐԾՐԱՏՈՒՐ. ա. (երեք չիցէ գրելի՝ կարծրատորր.) Որում՝ի քնէ տուեալ է կարծրուԹի. *Ջկարծրատուր և զանվթարելին ունի յինքեան քնուԹի. Պիտ:

ԿԱՐԾՐԲՐՈՒԵՑՍ. ա. Որոյ արուեստն է կազմել զերկաԹի և զպղնձի իբս. կի Քաջ արուեստս. *Հեփեստոս արուեստիս գարբին. այլ կարծրարուեստ կոչին զնա քերթողքն, քանզի փառաւոր առներ զարուեստն զգաբրնական. Նաւ:

ԿԱՐԾՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Στε-

ρεόω, κατισχύω. Solidum, firmum reddo, obduro. Խստացուցանել. պնդացուցանել. պնդել. կոծիրացնել, պնդացընել. սերևևլ-ել, էե+լքի-ել+. *Կարծրացուցին զերեսս իւրեանց քան զվէմ։ կարծրացոյց զսիրտ նորա, կամ զսիրտ իւր. Երեմ. է. 3։ Օր. է. 3ο։ է. ի. ւգ։ 13։ *Եւ զպնդունել լուծականին՝ կարծրացուցեր իբր արձանին. ցո արդի։ Հաստատ տեաց զնոսա ամենայն ոլքունելն, և կարծրացոյց իբրև զվէմն անդամանդեայս։ Զլուծ ծանելի մեացն պնդեալ կարծրացոյց. Սրփ. յ։ է։ ա. պ. գ։

ԿԱՐԾՐԵՐԱԽ. Տ. Խստերաբ. * Զիսխստնական՝ կարծրերախ՝ ատնձակոտոր. Նար. իէ։

ԿԱՐԾՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σκληρία, στερέωμα. Durities, soliditas, firmitas. Խստութիւն, պնդութիւն. ամրուն. սերտութիւն. սերևևլ-իւ+, սարպլըգ, լիպպէլ. *Կարծրութիւն նիւթոյ, կամ վիմից, ամրակաց, արձանաց, յատակի. Խոր։ Պիպ։ Նար։ *կարծրուն արուսի, յուսոյ, հաւատոց. Նար։ Սարգ։ * Անգամանդեայ կարծրութեաբ սպառազինեալ. Պիպ։ *Քարինք և երկաթ ի կարծրութենէ և յամրութենէ իւրեանց գտանին փառաւանիչք այլ. Խոր։ *Թէ գիտիցէ ոք զանձին կարծրութենէ ընդ սատանայի մարտնչել. կոլ. ծէ։ *Զաբերացն և զանարեացն կարծրութենէ և զթուլամորթութենէ. Աբէր. ա. ւ։ *Ընդ յօժարուե և ընդ կարծրութենէ համերութենէն է զարմանել։ Ոչ կարացին խախտել զկարծրութենէ հաւատոյն հաւատոյ նորա։ Զարաբարոյ և տպաւորամ կարծրութեաբ գոլով. ճճ։

ԿԱՐԿԱՄ, ի, ից. ա. Կարի կամ, կամարեալ, տլորեալ, կծկեալ. կորացեալ. և ցինքն կոյս ամփոփեալ. նմանութեաբ՝ ժվատ. կծծի. ոլբած, նիկած, ծռած ձեռք-վ. գբ-գբվ. բած. և խըխբը, նէէս. և խոխոր. այս ինքն ծանրաչարժ. *Ոնէր խարազան չրանեակ՝ կորեալ յոյժ. վ. ւ. հդ. ե։ *Կարկամ հառաչմամբ, հռածով հեծծուբ. Նար. հճ։ *Ձեռաքք կարկամեալք պարզեցան, և գօսացեալք առողջացան։ Զկինն կապեալ դիւին կարկամ, կանգնեաց յարեանն առողջանգամ. Ե. Խոսթվ. *կարկամից ախտաժեռացք ի գիւական պատահարաց. Տաղ։ *կարկամ գնի առաչի բազմաց շունչ կենդանութեան (հոգեվարի). Ոսկիփոր։ *Մի՛ լինիցիս յօժար յառնութն ձեռաք, և ի տալն կարկամ. Սիր. ե. 36։ *կարկամ եղէ ես առ բարին, ՝ըստմն կընդոլըն կարկամին։ Անդ կարկամիցըն ձեռաք կապին, որ ի յաղքատս ոչ արձակին. ցո արդի։ *Բռաչիսդ ժլատ, վերատաբէչ կարկամ. Նար. ծէ։ *Ընկալաւ ածծ զառատութեան կամացն աքելի, և խոտեաց զկարկամ կամն կայենի. Մխ. այրիվան։

ԿԱՐԿԱՄԵՍ, եցի. ն. } կարկամ
ԿԱՐԿԱՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } առնել. կորացուցանել. կծկել (զինքն կամ զձեռս). *Ծոնկաք կճուցեալաք, զորս կարկամեալ բանաստկուն. Զէր. կի։ *կարկամիցէ մարդ զպատանոց իւր. Ոսի. է։ *Զօրն՝ յորում կարկամեցուցանի մարդ զանձն իւր. Ես. ծէ. 5. յն. ταπινόω, inclino. խոնարհեցուցանել, կորացուցանել։ *Ի յայլոց ձեռն յուսալ առաւուգոյն լինել յինէս իւր, և զնոսն կարկամեցուցանել. Ե. ընդհ։

ԿԱՐԿԱՄԻՄ, եցայ. ի. Συγκύπτω, σωσπάομαι. Incurvor, flector, contrahor. կորանալ. կծկիլ. գալարիլ. խորշոմիլ. անշարժ մնալ. ծնիլբիւ, +պլ-իւ, +պվիբիլ. Ե յոհաբնալ. *Եւ եր կարկամեալ, և ոչ կարբէր ամենևին ի վեր հայել. Ղէ. ծճ. 11։ *Մորթք մեր կարկամեցան իբրև զթոներ հնացեալ. Ոգբ. է. 10։ * կարկամեալ թևս կուռք, կամ բազուկք, կամ անձն. Նար. ծէ. ծէ. իէ։ ժ՝։ * Ի չարժմանէ բարեաց կարկամեալ։ Որք կարկամեալ էին իբրև զքար անհաւատութիւն, կակղացան ոտոք մեմբ աւազանին. Երբ. լ. Ե մթ։

ԿԱՐԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. յն. պէսպէս, և Ῥύτις. Ruga. կարկամիլն. կնճռոտումն. կծկումն. խորշ կամ խորշոմութիւն մոլութեոյ. և պնդութեան. խստութիւն. արատ. ազտ. և ցեղոտութեան. տարտամուն. և ժլատութեան. ինքնիբիւբ, +պլ-իւբ, +նձնիբիւբ. Ե կոհաբնութեան. * Մի ունիցիմբ սալի, և մի խորշ ինչ և կարկամութեի. Ոսի. էէբ. իէ։ *Աո՛ի բառնալ զամենայն արատ և զբիծ կարկամուե՛ի ումանէ. ցհ. ի՛. նէնէ։ *Պատարա ծերութեան, ոչ ունելով կարկամուեա՛ի դէմսն. Պիպ։ *Ոչ արատ, ոչ սալի մեզաց, ոչ կարկամութեի աեւութեէ։ Ի բաց թօթափեցէք զպիղծ աեսակ կարկամութեան յոգւոց ձերոց։ Մի՛ ի՛ւ կարկամութեաբ մեզաց զնէի մկրտութեէն ազատեալ. Սրփ. ա. պ. գ. է. ե։ *կարկամութեաբ կապարոյ՝ ողորմութեաբ խորտակեսցին. ցո արդի։ *Ընդ աղութեէն աեսանէլեաց, կարկամութեի ընթացեալ, դողդոջուն ձեռն. Սինա. ազ։ * Որ արձակեաց զպապանձուն ձեռքին զաքաբոյ, ընդ նմին համարձակեցոյց զկարկամութեի իմ՝ գովել զայն, որ գովեցաւ ի աեւուն. է. ճ. ի։

ԿԱՐԿԱՆԴԱԿ, ի, ից. գ. Καυών. Placenta. Քաքար. պլակինգի. բլոմ. հաստակ. խոտրէքէն. գէահի, ոզոլա, պէոբէի. էիոթ, գաե. * Աւնել կարկանգակս զծրուեեաց երկնից։ Աբթաբաք հաստեայս և կարկանգակս (յն. և երբ. մի բառ, +տաեհի, +տաօն կամ խաշն). Երեմ. է. 18։ խէ. 19։

ԿԱՐԿԱՉ, կի՛ ԿԱՐԿԱՆ, ի, ից. գ. Որպէս Թէ Ստէպ կանչ. ձայն Թռչնոց, ջրոց, և շուռաեսասց, ևն. և Աբծաբծումն աստեղոց. Տե՛ս և գՐԳՒՆ. Ձի՛ Ձի՛ն լաղալ լըռլըռ. *Ռուսական երգովք, և բարձրտձայն կարկաչիւք վերկրպոդնան՝ի քնոյն զարթուցեալ. Լաոս. ծէ։ *կարկաչ աստեղաց, որոց զբիբ ական և զբլթթել եռուն օրինակ. Տսմբ։ Խակ եգիպ. էաբոյ. * Ի բարձուաստանգակի, և ՝ի կակաչս (գուցէ՝ կարկաչս), և ՝ի քարանձաւս, և ՝ի կաեարս լերանց բնակէ ոյթուբ՝ ՝ի տեղիս կարկաչահոսանաց, քարաւզոլոց։

ԿԱՐԿԱՉԵՄ կամ ԼԻՄ, եցի. լ. Կարկաչ հանել. կռնչել, շռնչել. և գրգռել. բարձրաձայն ծիծաղիլ. որպէս յն. Ἐγκαχάζω. Cachinnor. * Խրթև զհաւահալածս մրգապահաց, որ մինչչև օգոյն ինչ չարժեալ՝ և նա ակաեան կարկաչել. Մաեթ. ծ։ *Ջօրէն կաքաւչաց կարկաչեն. Խոսր։ *Կըմեան լինելով խազալկացն և հաղկատակաց և որք ՝ի ծիծաղելն այլալըն ղէմս, և կարկաչին անմտաբար. Ե. ընդհ։ *(Ի ծիծաղելն) կարկաչել ձայնիւ, և եռալ մարմնով առանց հաձոյից՝ ոչ առն փորձի է նա. Բրս. հդ։

ԿԱՐԿԱՉԱՀՈՍ. ա. } գրի և ԿԱՐԿԱՉԱՀՈՍ. } ՁԱՍՆԱՀ, ԿԱՐԿԱՉԱՍՆԱՀ. Որ կարկաչէ ՝ի հոսելն, կամ սահի կարկաչիւք. կռնչըլան. *կարկաչահոս վտակ եդեմայ. Ոսի. լ։ *Ծով իւր ալեօքըն շրնծայ՝ կարկաչահոս վտակօք. Տաղ։ *Գեռս կարկաչասահ՝ ի յարևմտից ընդ մէջ անցանելով. Խոր. ա. 11։ * կարկաչասահ շրջան առեալ (եփրատայ). Ե. վէպ։ *Զուր կարկաչասահ հոսեալ՝ յանձպյրատեալ ծովվէն. Ե. փաղ։ * Եւ չուրց (ասեմբ ՝ի գովելի), քաղցրաձաշակ, կարկաչասահ, ականակիտ. Երբ. ֆէր։

ԿԱՐԿԱՉՈՒԱՑԱԿԵՐՊ. գ. կարկաչակերպ սահուամբ կամ հոսուամբ. Տե՛ս և ՍՍՀՈՒՆԿ, ԳԱՐԱՎԱՉԿԻ. * Չկարկաչասահանալ գեռոց բարեգնացից. Խոր. ա. 15։

ԿԱՐԿԱՉԵԼ. Տ. ԿԱՐԿԱՉԵՑ։

ԿԱՐԿԱՉԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ կարկաչել. Ճռնչեցուցանել. Ճարճատել. Խըլ Խըլ, կամ Խըլըր Խըլըր յան հանել. * Չամենայն մարմինն սարսռացուցանելով կարկաչեցուցանէ. Ե-ափր. իփ։

ԿԱՐԿԱՉՈՒՄՆ, Չմանի. Տ. ԿԱՐԿԱՉ. *Ո՞չ տեսանես զյորձանահոս կարկաչումն արեանն քո. Ճ. Ա։ *Փաղպրաճաշակ կարկաչմամբ՝ ծիծաղածաւալ վտակեալ. Տաղ։

ԿԱՐԿԱՉՈՒՆ կամ ԿԱՐԿԱՉՈՒՆ. ա. Κωκύων, οὖσα. Ejulans. կարկաչօղ. Ճչող. կականօղ. *Ա՛յրն զչերն փետրիչ, և կամ կինն կարկաչուն լինիցի. Ոսի. էէբ. ք. (գրեալ էր, կակաչուն։) (Իակ Κωτητος, ըստ քերթողաց է անուն տարտարոսական գեոտոյ։)

ԿԱՐԿԱՒ, ի, ից. գ. Σωρός. Acervus, cumulus. βουνός, collis. συναγωγή, collectio. Քար ՝ի քարի վերայ կուտեալ, կամ կառուցեալ քարանց. կոյտ քարանց՝ ՝ի վեր կարկառեալ և դիզագեալ. որ և ԲԼՈՒՐ, և ՃՐԱՀԱՆ ասի. *կուտեցին քարինս, և ապարին բլուր. և կոչեաց զնա լաբան կարկաո վկայութեէ, և յակոբ կոչեաց զնա կարկաո վկայ. Ծմ. լ։ գ6=52։ *կուտեցին ՝ի վերայ նոցա կարկաո մեծ՝ քարանց. Յես. է. 26։ ը. 29։ *Ի վերայ կարկաուի քարանց ննջեցաբ. Յոբ. ը. 17։ *Ի փորը վիմամէջս, ՝ի կարկաոս հովտաձեա. Աբծր. ա. 10։ *Ջլուցն յուղումն կարկաո եկաց։ այս ինքն իբրև կալկաո. Լ՚ք. ի՛։ *Իբրև զատապաիս անձրևաց տեղայր՝ ՝ի վերայ նորա կարկաոք վիմացն. Աի. ՝ի սբէ։

Իակ Նար. ղբ։ *կարկաո կոճմամբ ։։. իմն կանաչհար բանմամբ, կամ կռելով կոփելով կբ՚ա կբ՚ա ձայնիս։

Ա՚ղ Լ՚ք. Վերափ. *Աբեամն ներկեալ յինքն ընկալաբ, կարկաո՝ բերանոյն հանգեա մերձեցոյց։։, իմն բայ, այս ինքն կարկառեաց։

ԿԱՐԿԱՒԱԿՈՑՏ, կուտի, ից. ն. Σωρός. Նոյն ընդ կարկաո. այս ինքն կոյտ քարանց. *Զուրն... կացցէ իբրև զկարկաոաց կոյտ մի. Ցես. գ. 13։ *Փլուզին զդուզնեաքերայ պատուար այգեստանեացն, զի էր կարկաոակոյտ քարանց առանց հողոյ. Ղևոնդ։

ԿԱՐԿԱՒԵՄ, եցի, ես. ա. ԿԱՐԿԱՒՈՒՄ, ո՛ի, կարկաո. ն. Ἐκτείνω, προτείνω. Extendo. ἀντιλαμβάνομαι, apprehendo. μεταδίδωμαι, trado. ὀρέγω, porrigo. Երկայնել զձեռն. ընդարձակել. ձգել զձեռն, կամ ձեռամբ զինն առ ումն և առ ինն. մատուցանել. հասուցանել. Չամբել. բաշխել. առաւատձեռնել. Երկնչըն էել, փալ. ասղնխոփ, առնմոփ. *Ձեռն յաղքատն և ՝ի անանկն ոչ կարկաոէին (առ. ոնեէլոյ). Եկէի. ծշ. 49։ *Եթէ կերայ արդեօք զպատառն իմ միայն, և որբոյն ոչ կարկառեցի. Ցոբ. լ։։. 17։ *կարկառ զձագ գաւազանի. . . և եհար ՝ի խոլիսխս մեղու։ Կարկառ (կամ կարկառէ) պատուղ անանկին. ։։. ի՛ւ. ծէ. 27։ Աբա՚ի. լ։։. 20։ *Սուրն կարկառեալ ՝ի վերայ երուսաղէմ. ։։. ն. ի՚ը. 16։ *կարկառել զձեռնն, կամ զընծրհս։ Զխնամտանոյն ըզթագաւորութենէն կարկառէ ՝ած (այս ինքն մատակարարէ). Փիւ։ *կարկառեալ զամենազօր ազգ յօգնականուե. Եկէի. է։ *կարկառեցեն նոցա նչխար ինչ կոտորոյ հացի. ցհ. կի։ *Զձեռս յողորմութենի կարկառեսցուք. Խոսր։ *Ոչ ձեռն կարկառէ առ կերս

վրանդաւորին. Նար. ծը։ *Իբրեւ ձեռն նորա ունայն կարկառեալ, ապա լցեն գիրկք նորա առողջութեամբ։ Կարկառ եւ հայց։ Կարկառ առ զգիրս նորա, և վաճառեաց զնա 'ի սպանումն։ Յամենայն կողմանց պտուղ օրհնեալ կարկառել քեզ (պատգամն այ.) Եփր. համաբ։ *Տէր յիսուս ձեռն կարկառեցուցանէ յօգնականութիւն. Գիտ. Բղխ. առ ձոյք։ *Կարկառ նմա (աղաման) յոյժ ընդձեռն իւր բեւեռած, կոչէր ձեռամբ՝ քաջալերէր՝ մի երկնչիր. Գնձ. *Ոչ կարկառեցին զանկ մի, ոչ առնուն զահեկան մի. Սրգ. յկ. ղ։ *Կարկառ զբազուկս քո առ խաչն, զի կարկառեսցի առ քեզ բազուկն տեառն խաչելոյ. զի այն՝ որ ոչն կարկառէ զձեռն իւր առ խաչն նորա, ոչ կարէ հպել զձեռն իւր առ սեղանն նորա։ Փոխանակ զի ուրախ առնէր զնոսա անոյշ գինովն իւրով, կարկառէին նոքա քացախ. Եփր. համաբ։ *Կարկառէր զխորհուրդսն 'ի տէրութիւն համագոյական երրորդութեանն. Ճճ։ *Հոգւոյ մաքրութիւն կարկառել քեզ մեծապարգեւն. Սեբեր. ճ։ *Ձեռս ոչ կարկառել, և կործանէ զընդգիմամարտիկն. Իսիտ։ *Սոճն բռնադատեալ յորդվայն՝ վառէ զալչ գողոյն կարկառել 'ի քո տունն ". յն. կարկառիլ. Ոսկ. մ. ա. 9։ *Ի կարկառել ձեռաց մովսէսի՝ կոտորեաց յեսու զամաղեկացիս. Եփր. ել։

ԿԱՐԿԱՌԵԼ. որպէս կարկառակոյտ առնել. դիզանել. Եւլ. ծոց. *Ջայրաձեանն յարգանանս 'ի վէր կարկառեսցես. Մագ. ծգ։ *Ի մէջ կարկառեալ ալեացն եղև ճանապարհ. Լմբ. իմ։ *Սա զօրս անթիւս ժողովեալ, և զքարանձեզն կարկառեալ. Ը. վիպ։ *Ջուարակ մի գողացաւ, և տարեալ մեկուսի՝ յաղեաց զնա. և կարկառեալ քարանձ՝ մնայր երեկոյին, զի տարցի անյայտապար. Արծր. ա. ձ։

ԿԱՐԿԱՌԻՄ, ռեցայ, կամ ռայ. ձ. Κύπτω, παρακύπτω, ἐκκύπτω, ԵՆ. Incurvo me, demitto oculos, vergo, ԵՆ. Երկայնիլ, ձգիլ, ձկտիլ ընդ պատուհանն՝ առ 'ի նայել և զխոնել զորս արտաքոյ. յառիլ. նկատել. նշմարել. ակնարկել. Եռեսաւ ղէգ 'ի դուրս, խոխումբի, ծումբի, մոփիլ, նայիլ. ուղանմագ, ... *Կարկառեալ ապիմելէք ընդ պատուհանն, և եսես զխաղ հակ։ Կարկառեալ ընդ պատուհանն։ Կէսք ընդ պատուհանս արտաքս կարկառէին։ Ի պատուհանից տան իւրոյ 'ի հրապարակս կարկառեալ. Ծն. իզ. 8։ ա. թ. ծէ. 29։ Բ. Դ. Փ. 19։ Առակ. Է. 6։ Որպէս և Եբր. Գ. 1. *Զորս կարկառեալ կան 'ի հեռաւորս ". խմի, մերձեալք իբր հայելով 'ի վերայ աշխարհի։ *Որ թանձր է մաքր, և խնարհ հայի 'ի վայր՝ կարկառեալ ազդմամբ առ հեշտութիւն մարմնոյ. Նիւս. կազմ։ *Առ անյայտ կարկառել արժանաւորեալքս. Ոսկ. յհ. բ. 37։ *Զոր աղաչէ դք, պամէ է զամենայն 'ի բաց թողուլ, և 'ի նա միայն կարկառել. Երզն. մտթ։

Մերթ իբր հասարակ բայ, Յառել զայս. *Յառեալ կարկառեցայ 'ի վերուստ յարփւոյն զմտաց այս. Փիլ. ժ. բան։

Մերթ եւ ձ. իբր Ցերկարել ժամանակաւ, զեղերիլ. *Տևեալ լինի յուսումն գրոց, և կարկառեալ յուսումն անդ զհինգ ամ. Ճ. Բ։

ԿԱՐԿԱՌՈՒՄ, ռի. Տ. ԿԱՐԿԱՌԵՄ։

ԿԱՐԿԱՌՈՒՄՆ, ռման. գ. Կարկառելն. ձգումն ձեռին. տարածումն. ձեռնտուութիւն. *Ձեռք իմ այլոց կարկառմանց կարօտացեալ. Կեղա. աղէտ։ *Կարկառմամբ ձեռին քո այցելութիւն ձգել զիս առ քեզ։ Կարկառմամբ շնորհի աջոյդ։ Ձեռինս կարկառման։ Առ կարկառումն աջոյ։ Յառեալ կարկառմամբ ('ի շնորհել զպարգևս). Նար։

ԿԱՐԿԱՏԱՆՔ, նաց. գ. Կարկատելն. և Կապերտ 'ի պէտս կարկատելոյ. և Զգեստ կարկատուն. և Կցկցումն պատճառանաց, կամ պատրուակ. ... ԵՆ. *Մերկացուցին զմեզայն ամեն կարկատանս. Երզն. մթթ։ *Մնափառութիւն իցէ պարզմտութիւն փոփոխելի, և կարկատանաց ժողովումն. Կլիմաք։

ԿԱՐԿԱՏԵՄ, եցի. ն. Ῥάπτω, συῤῥάπτω, Suo, consuo. συγκολλάω, conglutino, ԵՆ. Կարել և զօդել. կցել, կցկցել. միաւորել զխրամատեալս, զհանդերձ, զչինուած, զջուր ԵՆ. ... *Ժամանակ պատառելոյ, և ժամանակ կարկատելոյ։ Կարէին կարկատէին զպարձկինեարդ։ Հողաթափք իւրեանց հնացեալք և կարկատեալք։ Կարեալ օգն՝ վաղվաղակի յինքն կարկատեցաւ։ Կարկատեսցի անդրէն ջուրդ " (յն. վերադարձիլ). Ժող. Փ. 7։ Եզեկ. ծփ. 18։ Յես. Թ. 5։ Իմ. Է. 12։ Եւ. ծդ. 26։ *Զխեցի կարկատէ (յն. մածուցանէ), որ ուսուցանէ զյիմարն. Սիր. իբ. 7։ *Կարկատեաց զպարձեալ զամաճարն տեառն ". այսինքն էրեգեկ կազմել, նորոգել. Եփր. թգ։

ԿԱՐԿԱՏԵԼ. Καταχεντάω. Pungo, stimulo, perforo. Ծակելով կարել. *Զամենայն իսկ մորթն հրով շրջանակի կարկատէր. Գղատ. փիմ։

ԿԱՐԿԱՏԵԼ. Կցկցել զբանս. յօդել. կեղծել. հայթհայթել. ... *Երգս կարկատեաց. Ճ. Ա։ *Ոտանաւոր հագներգական կարկատեալ։ Ոչ կարկատեսցի զդա հագներգութիւն. Մագ. խա. իբ։ *Բիծս իմն ամբարշտութեան 'ի բանին առաքելոյ կամին կարկատել. Սեբեր. բ։ *Կարկատեցին զբանս սուտ. Ջհր. կբ։ *Նենգութիւն և գաւաճանութիւն 'ի վերայ նոցա կարկատեալ լինէր. Բր. Խ Դ։ *Որ զսուտն կարկատէ։ Կարկատեալ պարկեշտութիւն. Կլիմաք։ *Զնոյն բաջալանս այլովք պատմութեամբ կարկատեցին։ Նոտի՝ առաքելոյ կարկատէ. Եզնիկ։ *Բազում պատրողական կարկատելով պատճառս. Փարպ։ *Գաճարանս իւրոյ չար կարկատելով անձին. Գիտ։ *Կարծէր կարել կարկատել զելս իրին։ Կարծէին կարել կարկատել ինչ զգօրսն սպանմանն։ Կարծէին կարել կարկատել զանկումն կաթողիկոսին. Յհ. կբ։ *Բազմայս ստութեան կարկատեալ 'ի վերայ՝ կալան զամենեսեան. Ղևոնդ։ *Կարկատես 'ի վերայ իմ։ Որկրամոլեան կարծիս յանձինս ձեր կարկատէք. Երզն. մթթ։

ԿԱՐԿԱՏՈՒՄՆ, տման. գ. Կարկատելն, իլն, ըստ ամենայն առման. *Երկար տարածէր՝ անսարութեան առնելով հասարակ կարկատմանն. Գղատ. փիմ։

Իսկ Սանահն. *Ի բերանոց կարկատումն հերձուածողաց ". իբր կարկումն։

ԿԱՐԿԱՏՈՒՆ. ո. Ῥαπτός. Consutus, & fictus, ԵՆ. Կարկատեալ՝ իբրք կամ նմանութեամբ. կցկցեալ. հնոտի. անպիտան. և Յօդեալ. մտացածին. ... *Արարեր քեզ կուռս կարկատունս. Եզեկ. ծէ. 16։ *Գարեգօտ կարկատուն. Ճ. Ա։ *Կարկատուն կապերտօք. Ոսկ. մ. Փ. 16։ *Կարկատուն տերևով թըզենույն. Երզն. մթթ։ և Տօնակ։ *Կարկատուն անօթ ". այսինքն փոյթապկերս նորա. Մագ. ա։ *Կարկատուն բան, առասպել, կիմ ուսումն, Կոչ. ԺԵ Վէջոր. Խ։ Մագ։ Եզնիկ։ Արծր։ Իսկ Մագ. ծէ. գրի. *Կարկատոտուն բան կատակական ":

ԿԱՐԿԱՓԱՆԱԼ, ացեալ. } ն. Կարկեալ և
ԿԱՐԿԱՓԵՄ, եցի, եալ. } կափուցեալ բերանով մռնչել, մլմռալ. սպառնալեօք 'ի վերայ յարձակիլ. ... *Բերանս արագացեալ՝ կայ կարկափացեալ. Բենիկ։ *Ի կարկափելոյ բերանոյ նոցա, և 'ի կրճտելոյ ժանեացն. Վրդն. առակք։ *Գազանաբար կարկափին 'ի վերայ նորա։ Կարկափէին որպէս գազանք սուսերօք 'ի մարմինս նորա. Մեսր. երէց։

ԿԱՐԿԵՀԱՆ, ի, աց. գ. *Ἄνθραξ. Carbunculus. (որպէս թէ կրակահան.) Ակն պատուական հրագոյն. որ և ԿԱՅԾ ասի. Տես և ՍՈՒՑԱԿՆ. ... Ել. իէ. 18։ Ես. ծդ. 11։ Եզեկ. ծ. 9։ *Կարկեհանի, որ է նման կայծականց։ Կարկեհանն կայծ կոչի. Նւ. Եզեկ։

ԿԱՐԿԵՀԱՆ. ո. } Ἀνθράκιος. Qui est
ԿԱՐԿԵՀԱՆԵԱՅ. } e carbunculo. Որ ինչ է 'ի կարկեհանէ. *Կարկեհան ակամբք. Նար. հէ. *Արարից կարկեհանեայ զպատուարանս քո. Ոսկ. Ես։

ԿԱՐԿԵՄ, եցի. ն. և } Ἐπιστομίζω, συνέχω, κλείω. Ob-
ԿԱՐԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } turo, inhibeo, claudo. ἀποῤῥάπτω, consuo, φιμόω, freno, ԵՆ. Պապանձեցուցանել. ըմբերանել. ափիբերան առնել, լռեցուցանել. փակել. և Սանձել. ... *Կարկեսցեն թագաւորք զբերանս իւրեանց. Ես. ծբ. 15։ *Ոչ կարկես զբերանս նոցա։ Զհերձուածողացն կարկէ զբերանս. Ոսկ. մ. ա. 15. 16. (յն. կարել. զուցէ և 'ի մեզ կարկելն է 'ի կարելոյ)։ *Զհեթանոսն 'ի նոցուն առասպելաց անտի կարկեսցուք. Կոչ. ծէ։ *Ո՞վ կարկեսցէ զյանդգնութիւն ԵՆ։ Զածամարտիցն բերանս կարկեաց. Խոր. Գ. 68։ Նար. կ։ *Զդև կարկեցեր. Տօն։ *Զանդուռն լեզուն կարկեցուցանել։ Կարկեցոյց զհրէայսն։ Կարկեցոյց զեչխանն մոհմ.։ Ըմբերանել և կարկեցուցանել զնոսա. Գրիգ. Լէ։ Նար. յովէէ։ Տօն։ Ոսկ. Է. խր։

Նմանութեամբ, Ցածուցանել. դադարեցուցանել. *Զալիս կարկեցուցին (տպ. կարկեցին), և զհիւանդս բժշկեցին. Մծբ. ա։ *Ի միում ժամու իբրև յական թօթափել կարկեցոյց (զզեխութիւն արեան). Եփր. համաբ։

ԿԱՐԿԻՄ. կր. իբր ձ. Κωφεύω. Obmutesco, ԵՆ. Պապանձիլ, համրանալ. փակիլ բերանոյ, և գլխոյն (իբր փակ և անգործ մնալ) կասիլ. դադարել. ... *Կարկեա ափիբերան լեր։ Կարկեցարո՛ւք, զի լռեսցեն ես։ Այր անօրէն կարկեսցի։ Կարկեցաւ ամպարիշտն։ Սատանայ հողմոյն, և ծովուն, ասէ, դադարեա՛ կարկեա՛։ Դրունք պարարանեաց կարկեցան. ԵՆ։ *Կարկեսցին բերանք հերձուածողացն. Կոչ. ծէ։ *Կարկին յայնժամ չարախօսքն. Սարգ. ա. պ. Է։ Տես և Նար. ծէ. հա. հէ։ *Իբրև յայտնեսցէ կարճեալ կարկեցաւ (այսինքն կասեցաւ, արգելաւ). Եւս. պտմ. դ. 7։ *Կարկեալ լինին (ջուրք) 'ի ձեռն հրամանին. Եփր. ծն։

ԿԱՐԿԻՆ, կնի, նաւ. գ. Καρκίνος, περίγρα, διαβήτης, σταθμός. Circinus, & perpendiculum. Տ. ԿԱՐԱԿՆ. *Որպէս զկարկինն, որ եդեալ 'ի վերայ քարտի՝ տպագրէ զբոլորակ ձևն, նոյն մասնիկն՝ ուստի սկիզբն է առ կարկինն, նոյն լիցի և աւարտ բոլորուն ծրին 'ի քարտի. Տօնար։ *Եգիտ ասէ զողորմութիւն իմ 'ի կշիռս. իսկ 'ի կէս օրինակս՝ եգիտ ասէ զողորմութիւն իմ կարկինաւ, այսոր

զմեծ զողորմութիւն յայանէ, թէ ընդ բոլոր աիեզերս սփռեցոյց եր. Գէ. ես։ *Մի՛ ըստ արտաքնոց՝ փիլիսոփայից պատրիսիմք, որք գառագղի, և կարկինի... և այլ ինչ այսպիսեաց սոցին նմանեցուցանեն զերկիր. Ոսկ. ես։

ԿԱՐԿԻՆՈՍ, ի, ացս. գ. որ գրի և ԿԱՆԹՂՈՆ. Բառ. յն. գարգինոս. Καρκίνος. Cancer. խեցգետի, որպէս թէ սկրատաւոր. լաղտօղ, ֆալատիս. *Կարկինոս, որ թարգմանի խեցգետին, ցանկայ ուտել զմիս զեռնոց. Վեցօր. Ը։ *Ամենայն խեցեմորիք, որպէս կարկինոսքն, և գալտակուրք. Նխոն. Բ։

ԿԱՐԿԻՆՈՍ. Նմանութիւն՝ քաղցկել. խոլխեցգետի. չիբիթինէ. *կարկինոս վէրն ի սոխնոն ընծայեցաւ. Լմբ. ի գր. պտ։ *Որոյ ի սոխոս վէր անբժշկելի եղեալ, զոր կարկինոսն (կամ կարկինկոսն) կոչեն. Հ=Յ. դեպ. Ը։

ԿԱՐԿՆԱՓՈՒԼՈՐ. } կարկնաւ չափեալ
ԿԱՐԿՆԱՁԵՒ. } բոլորակ. բոլորչի կարաչնաձև. *Ապար ՅԾ երկուս լուսաւորս մեծամեծս, երկուս գունդս կարկնաբոլորս. Եզեկ. ծՆ. ա՝ վարդանայ. (ոմանք գրեն վերեպակաս, կրկնաբոլորս)։ *Ի չորրորդումն աւուր ի բոլորային կարկնաձև (եդ զլոյսն). Ձիզ. լԲ։

ԿԱՐԿՈՒՏ, կտի, իցգ. գ. Χαλαζα. Grando. (որպէս թէ քարեղէն կուտ). Անձրև սաստկացեալ գնաւաձև, որ սառուկութիւն ի ջեալ յերկիր՝ ահագին զեան գործէ. փողոտ. երբ. և ար. պարպ, պերէպ. *Տեղացից կարկուտ։ Անկցի՛ ի վերայ նորա կարկուտն։ Հուր խորքրքեալ՝ի մէջ կարկտին։ Որ մնաց ի կարկէ անտի։ Փարինս կարկտիւ։ Ի քաղցանց կարկտին։ Հար կարկտիւ զայգիս նոցա։ Դարձոյց զանձրևս նոցա ի կարկուտս. ևն։ *Սառուցեալ՝ այն, որ գերր ի վերոյ է քան զերկիր, կարկուտ. և որ առ երկրաէ, սառն. Պզաք. փխ։ *Ջձեանցն և զկարկտիցն էն. Պիս։ *կարկտիւ. Մծբ։ ՁԿ. ի։ Նար. ևն։ *կարկտումն. Լմբ. իմ։

ԿԱՐԿՈՒՐԱՑ, ի, իցգ. գ. Նաւակ. Նաւ.

ԿԱՐԿՈՒՐԻ, } կուր. (լծ. յն. գաբ. վիճ. որ և անուն խեցեմորթին. Լ. գաբ. վիճեբ.) *Որպէս ծով ոչ ունի զհնաս կարկուրայից, և ոչ օգք զարծուոյ. Իսիս։ *Անցին նոքա ընդ ծովն առանց կարկուրէից. Եփր. Ես։

ԿԱՐԿՏԱԲԵՐ, ի, իցս. գ. Որ բերէ ըզկարկուտ. *կարկտաբերք ամպք, կամ ուլոտմունք, ձայնիւնք, ժամանակ. Նար. ղԲ. Ե Իս. Շ. Եզես։ Եփր. պհ։ Ոսկ։ Աբիր. Գ. ես. 11։ 15։

ԿԱՐԿՏԱԽԱՒՆ. ա. խառն ընդ կարկտի. *Արկանել՝ի նոսա վէմս կարկտախառն. Եզեկ. չես. ի. 11. ուր ասի՝ քարինք կայծկակի։ *Տարին կարկտախառն լինի. Շնբ։

ԿԱՐԿՏԱՆԴԵՍ. ա. Նժդեհաձ՝ի կարկառէ. * կարկտածին գինի ոչ. այսինքն որոյ խաղողն իցէ հարեալ՝ի կարկտէ. Վսիլ։

ԿԱՐԿՏԱՆՈՒԻ. Տ. ԿԱՐԿՏԱԲԵՐ. *Ամպք կարկտաձուք. խոր. Գ. 68։

ԿԱՐԿՏԱՀԱՐ. ա. Χαλαζόβολος. Grandine percussus. Հարեալ՝ի կարկտէ. կոչ. նոպ զրկած, կորկոտ զրնուածք. *Իբր զկարկտահար անդ. Լբ. կոչ։

ԿԱՐԿՏԱՀՈՍ. ա. Որ հոսէ զկարկուտս. կարկտաբեր. *կարկտահոս ամպոյ. Աւետ. Բ. 6։

ԿԱՐԿՏԵՒԱՑ. ա. Χαλαζήεις, χαλαζώδης. Grandinosus, grandinis speciem habens. Որ է՝ի կարկտէ, կամ նման կարկտի. *Քալիոն կարկտեայ՝ի վերոյ Թշնամեացն առպատաս. Ոսկ. Եբր։

ԿԱՐԿՏՈՒՄՆ, ոմանի. գ. փոխարկուածն

անձրևոյ՝ի կարկուտս. կամ Տեղատարափ կարկտի, և կամ Սարսուռն. *Փորձուիք հողմոյ և անձրևաց կարկտամբք ցրտոյ՝ի ձիւն և՝ի սառն առակելոյ. Վրդն. ոդ. (այլ ձ. կրկտմամբ։)

ԿԱՐԿՏՁԵԼ. ե. Տեղալ կարկտի. կարկտել. մանաւանդ Դողալ՝ի ցրտոյ՝ որ յերեսաց կարկտի, կամ բաքաքել առաստնոյ ընդ միմեանս. *Հարկ է խնամառնոյն, օգ հիւանդոյ թէ չնչէիցէ ցրտագոյն, սարսուռ, կարկտչել, կրկտել, և ցրտալ. Փիլ. նր. Ը։

ԿԱՐՃ, ղյ, կամ ի, իցս. ա. Κολοβός. Curtus. βραχὺς, brevis, μικρὸς, parvus. Նուազ ըստ երկայնութեան կամ ըստ բարձրութեան. հակիրճ. համառօտ. կարճառօտ. կարճիկ. կարճահասակ. և Ստոյգ ըստ ժամանակին. գերսա, գոսփահ, յոսխիասոբ. ապ. խօրտ. լատ. գիւրտոս. իտ. գիւրտօ, սփուֆֆօ. գաղղ. ֆոաֆֆէ. Իբր հակառակ երկայն գոլոյ՝ ասի. *կարճ հատուած. Ղխ. ծԸ. 3։ խոր. Ը. 6։ Ա. հայրն յովհաննէս կարճն։ Երանելոյն յովհաննու կարճին. Վրդ հղ. ծԷ. Ե ծԷ։ *Ի կարճ բանից։ կարճ բանիւ. Ոսկ. չհ։ խոսր։ Շ. Բարիք. Ե տիւ։ *Ո՛վ կարճ և համառօտ իմն դիր. Ոսկիփոր։

Եւ իբր հակառակ երկար գոլոյ, * կարճ ժամանակ, կարճ կեանք, կարճ (տառս կամ վանկ). Ոսկ. տիւ։ Լմբ. ծղ։ կոչեն։

ԿԱՐՃ. իբր ս. Համառօտիւ. *Ընդհատ նայուլ ասեն զրանն, և կարճ զիրան ծանաւցանեն. Ոսկ. չհ. ա. 18։

ԿԱՐՃՈՑ, կամ ԿԱՐՃ Ի ԿԱՐՃՈՑ. ա. Ἐπίτομος, σύντομος. Brevis, compendiarius, praecisus. կարճ. համառօտ. *Ըզ առաքինութեացն նոցա ընդ կարճոյ ճանաչարկն. Եւ. ծԷ. 17։ *Թող նա զճանաչարկն կարճոյն և զդիւրինն. Եփր. Եւ։ *Գրնայր զկարճ՝ի կարճոյ ճանաչարկն. փխ. իմաս։ *կարճ՝ի կարճոյ ճառիւք. Կոլ. Ը։

Ի ԿԱՐՃՈՑ. և } տ. Συντόμως. Breviter, concise, compendiose. κεφαλαιωδῶς, capitulatim. համառօտիւ, կարճառօտիւ. ի սուղ ժամանակի, փութով. և սուղ բանիւ. ի՛կճ, իկճառօտ. իւ. խօտով. իւ. ափնէն, ընտով. գերսոտա, իհինիսոբ իսուրե, իհիվէրքեն, կարպէմբ. *Ի կարճոյ հնարեցաւ վախճան նոցա. իմ. ծԸ. 14։ *Ի կարճոյ ևշանակել, կամ յիշել կամ յիշեցուցանել. Նխ. Ը. Ա։ *Ըզ՝ի կարճոյ ընկէ զիշեսմիսն։ Ո՛չ՝ի կարճոյ հաւաճեն զդևս և զսխտս. Վրդն. Եւ։ *կարճ՝ի կարճոյ հանդիպի մեծի ոիսխիթարութիւն. կանն։ *կարճ՝ի կարճոյ ցուցանել՝ լսել, ասել, գրել. Ը. Ա. Ը. 24։ Ձ. Ա. Ձ. 5։ Եփր։ Գծ։ իԸ։ 4։ կոլ. ծԸ։ խոր. Ը. 1։

ԿԱՐՃԱԲԱՆ. ա. տ. կարճ բանիւ. *Ղուկաս գրեաց հրամանաւ պօղոսի՝ ընդարձակ և առատ բանիւ, որպէս իւր վարդապետին ոճն է. և մարկոս՝ պետրոսի, նման իւր վարգապետին՝ կարճաբան և համառօտ. Վրդն. ասէաբ։

ԿԱՐՃԱԲԱՆԵՄ, հցի. ն. Βραχυλογέω. Brevis sum in loquendo. Համառօտ խօսել. և Համառօտաբար. *կարճաբանէք յապագա ի բացագ. Աֆոբ. պԷԿ։ * կարճաբանէ զանգ դնելն նախնեաց. Վրդն. ծն։

ԿԱՐՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Համառօտ ոսխօսուն. *կարճաբանութիւն բամբասել զձեզ. Աֆոբ. պԷԿ։ *Համառօտելով գրեմ ըստ սովորութ իմոյ և կարճաբանութ. Կոմէլ։

ԿԱՐՃԱԲԵՐՁ, ի, իցս. ա. կարճ ըստ բարձրութեան. յն. խոնարհ. ταπεινός, humilis. ոսծ. ալլագ. *Նուաք ամենայն՝ բարձրաբերձք, և կարճաբերձք. Վէոր. Ը։ Վրդն, ծն։

ԿԱՐՃԱԳԻ. ա. գ. կենգանի ինչ՝ որոյ կարճ է ագին. խոր պոլվ, պոլաց ինէդանի մը. *Ինձք և վադերք և կարճագիք և փիղք. Փիմ. ազէս։

ԿԱՐՃԱՃՈՑՆ, գուսի, իցգ. ա. Աւաւերվ կամ կարի կարճ. համառօտ. *Չերակլեսեաս կարճագոյն ձանապարհ՝ի փառասիրութենէն ասէ զարի լինելն. Ոսիփոր։

ԿԱՐՃԱՋԳԵՍՏ. ա. գ. Որոյ զգեստն է կարճ. և Զգեստս կարճ. *Զգեստ կարճաղգեստ զգեցեալ. Մծբ. ծԸ։

ԿԱՐՃԱՃԱՄԱՆԱԿ. Տ. ԿԱՐՃԱԿԱՑԱՍ. *Որ զօրէնսն արհամարհէ, կարճաժամանակ լինի. Լմբ. ա՝ա՝։

ԿԱՐՃԱԼԵԶՈՒ. ա. Սակաւախօս. լեզուն կարճ, փիլ խօսող. *Լինել երկայնամիտ, և կարճալեզու. Լմբ. ա՝ա՝։

ԿԱՐՃԱԽՑԱԹՈՑ. ա. (՝ի կարճ բառէն.) Ընծող զնայիցոց որպէս զկարճն. *Ցաղաղաս օձամոյն և կարճախայիցոց հնչյ ցանկոմիճց. Վրդն. էւ։

ԿԱՐՃԱԿԱՆԿՈՒ. (Թուի կարճակեանք). իբր կարճակեացք. *կարճականք են, և ոչ բազում աւուր և ոչ բազում ժամանակաց կարեն լինել. Թզբ. իսոր. (՝ի յն. չհը)։

ԿԱՐՃԱԿԵԱՑ, կեցի, յսց. ա. Βραχύβιος. Qui brevis est vitae. Որոյ կեանքն է կարճ. սակաւակեաց. սակաւաժամանակեայ. որ և ԿԱՐՃԱՃԱՄԱՆԱԿ. ՀեանԷ խոշ, փիլ ապրէզ. Եմէրիս գբսա. *Որպէս կարճակեաց է մարդ, և կարճամիտ է. Վրդն. էւ։ *Եղեցին կարճակեացք, և վաղամեռք. Եփր. ԹՔ։ *Անզաւակք, կամ կարճակեացք. Նխ. իՀ։ *Սակաւօրեայ՝ կարճակեաց, և նուազ ուրախութիւն է ազգ մարդկան. Վէոր. Է։

ԿԱՐՃԱԿՏՈՒՐ. ա. Հ. կարճ և կրճատ. համառօտ. կարճառօտ. կարճեալ. խոշ, խոբէրբէտաճ, խոշած. * Ձնուազեցուցանել զերկայնն, և կարճակտուր պատմել բանիւք. Փոպ։

ԿԱՐՃԱՀԱՍ. ա. կարճ հասողութիւն. սակաւագիտ. չափաւոր. *Ո՛չ եթէ իւրեանց կարճահաս իմաստութիւն հասանելք չքաղեք գիտութիւնն այ. Ագաթ. (ասկ. իրէնց խոշ խելքով)։

ԿԱՐՃԱՀԱՍԱԿ, ի, աց. ա. Κολοβός, νάνος. Nanus, pumilio. կարճ հասակաւոր. կարճիկ. գերսա կամ ալլագ պոյլա, պոփոր. *Իր աքն պետրոս կարճահասակ. Հ=Ց. յոանէս. իԷ. Ե յնվր. Ի. ևն։ *Աղեքսանդրոս դարբին՝ կարճահասակ. Նխ. ափսէ։ *Ա. սէին վան հօրն յովհաննու կարճահասակ կին. Վրդ հղ. ծԷ. Ե ծԷ։ *Ոմանք ագեռոյք են, և ոմանք կարճահասակք. խոր. Ցծ։

ԿԱՐՃԱՀԱՍՈՒ, ացս. ա. (՝ի կարճ բառէն.) ի կարճէ հարեալ խոչեճէն պոհնոած, կամ խածած. Բծվէն. ստեպ։

ԿԱՐՃԱՀՈԳԻ. ա. Բառ. ասկ. որպէս կարճահասակ և կարճամիտ. *Եմ զակքէոս կարճահոգի. Ոսկիփոր։

ԿԱՐՃԱՄԻՏ, մտի, ացս. ա. Ὀλιγόψυχος, μικρόψυχος. Pusillanimus. որ և ԿԱՐՃՈԳԻ, կամ ՓՈՔՐՈԳԻ. Որոյ կարճ է միտ. իբր ոչ երկայնամիտ, նեզասիրտ, անհամբեր. ԲԷչիրզաճ, սապէրըզ. *Ալր երկայնամիտ բազմապատիկ է խորհրդովք, իսկ կարճամիտն չոյժ անմիտ է. Ա՝ա՝. ծԲ. 29։ *Որ ոչ հանգերե փորձութեանց, կարճամիտ է. Ոսկ. ա. Բէս։ * Խրթև կարճամտի և անքաւոր անուն բամբասիցի. Ոսկ. էս։ *Կարճամիտ լինել, և զանձն՝ի հոգս մտչել չէ օրէն։ Որ կարճամտին է, և ցաւագնի՝ի Թշնամանս. Ոսկ. մտի. Ե չհ։ *Մարգիկ կարճամիտք և տկարք այնպիսի առաքինութեան և՝ի բարկայնմտութիւս սասանան. Սարգ. ա. պ.

ը։ *կարի բեմն սակար և կարճամիտ է ազգ մարդկան, և յաղագս այսորիկ ոչ հաւա- սայ խոստման իրիք առանց գրոյ։ Բրս. տր։

ԿԱՐԱՄՏԻՒ։ վ. առասպիրտ. վհատեալ. տաքաղուսնալ. անյոյս. *Միսիթարեցարուք կարճամիտք սրտիւք։ Ես. ՟Ի. 4։ *Միսիթա- րեցէք զկարճամիտս. ՟Ա. Թես. Ե. 14։ *Ամէն երկչոտ եւ կարճամտին։ Նար. ՟Ղբ։

ԿԱՐԱՄՏԻՒ. Տ կարճամիտ. անմիտ. տրխ- մար. ապիկա. խելօք կարճ. ափլը փըսա։ *Չի ելեկ միտքանէին տարերքդու, գուցէ ոք ի կարճամտաց և ծած անապական զնուա կար- ծեր։ Եղիշ. ՟Բ։ *Չխմատնոց և զանմտին զանհարթուելն, զհանձարեղին և կարճ- ամտացն զանկցորդուելն։ Աբծր. ՟Ա. 1։ *կաս- ճամտացն և հակառակասիրացն Յուն ի բաց րառնալ զանձինչանական կամս։ Ա. յտրքիկ կարճամտայն ոչ ըստ կանխի բանիցն իմա- ցեալ լինին։ Մի ալդեօք կարճամիտք զու- գակիտ և հաւատարուածք զկայրուելիք և ածուելեն իմացին զատացուածն ի մէջ մեր և քեզ։ Նանայ։

ԿԱՐԱՄՏԻՒ. Ոչ առատասիրտ. ձչգօզ. ռիշտ. նէչէս. *Փոքրա էր, թէ՝ և զքոյն իսկ ապրիր, չլի՛ւլ այնպէս խնայօղ. իսկ այժմ զտեսանն տաս, ընդէր լինիս կարճամիտ. Ոսկ. յհ. Ի. 30։

ԿԱՐՃԱՄՏԱՒԱՐ, կամ ԿԱՐՃՄՏԱ- ՒԱՐ. ՛ս. Μικροψύχως. կարճամտութիւն. իբրև զկարճամիտ՝ ըստ ամենայն առումանն. *Ընդ պահոց երկարութիւնս կարճամտաբար տապտապին. ՟Ի. Ղեւ։ * կարճամտաբար՝ ի մեծատան հայելով. Նիս. Երփ։ * կարճմի- տաբար մեծատուի և սրոյ հոգ տանէին. Ցծան։

ԿԱՐՃԱՄՏԱԳՈՅՆ. ա. Μικρόψυχος. Առաւել կամ յոյժ կարճամիտ. *Ցառաջ նում տիան յոյժ անխնամատագոյն, և կար- ճամտագոյնք եմք։ Ոսկ. ՛ս. Ա. 10։

ԿԱՐՃԱՄՏԵՄ, եցի - Տ. ԿԱՐՃՄՏԵԼ. *(Մշակք) ոչ կարճամտեն առ ձեռն ընդ- ունել զպատուղ սերմանցն։ Սարփ. յի. ԺԲ. (տես. կարճամտին)։ *Թէ խոցուտիս, կար- ճամտես, և գաղձեալ ցանկութեանց աշխարհի ծառայես։ Ցոյժ կարճամտեալ էր մարգա- րէն ընդ յամել պատժոց. Լմբ. ոզ. Ա. ամբակ։ *Մի կարճամտեր քեզ՝ի հնարաւորսն. Մաղ։

ԿԱՐՃԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԱՐՃՄՏՈՒ- ԹԻՒՆ. Ὀλιγοψυχία. Pusillanimitas. *կար- ճամտութիւն, նեղսրտութիւն, ձանձրութիւն. Մաթ. Ի։ *կամ վասն մարդկային ահի, կամ յաղագս անտեղի կարճամտութեան. Աթ. ոբս. Ի։ *Զրուն ծանրութեան, այսինքն կարճա- մտութիւն և տրտմութիւն. Եփր. համաբ։

ԿԱՐՃԱՊԱՏՈՒՄ. ա. ՛ս. ի կարճոյ պատ- մել, պատմութիւ, պատմելով. * կարճապատ- ում շարեալ՝ի վերանալն փուճայ. Ագաթ։

ԿԱՐՃԱՊՄԱՆՈՑ. ա. Βραχυτράχηλος. Breve collum habens. կարճ պարանոցաւ. Ա- ՚ւղ լարճ. *Արլ և առիւծ և վագր թիկ- նեղք և կարճապարանոցք են. Վեցօր. Ի։

ԿԱՐՃԱՒՕՑ. ա. (որպէս թէ կարճ ա- ռեալ և յօգնեալ.) Ἐπίτομος, σύντομος. Bre- vis, praecisus. համառօտ. կարճ. գրուած, խօսեալ։ *Ջկարճառօտ բանն՝ի համա- ռօտ կացուցանել. Ի. ՚Ա. Ի. 29։ * Ա յս ի հաւատս ուղիղ գաւանութեանն կարճառօտ բա- նիւ. Գր. հր։ *կարճառօտ խնգիրք (աւա- ւելին), և համառօտ պատասխանի (ընդու- ղին)։ Եղիշ. խօս.։

ԿԱՐՃԱՒՕՏ. ՛ս. ԿԱՐՃԱՒՕՑԱՒԱՐ. ԿԱՐՃԱՒՕՑԻ. ԿԱՐՃԱՒՕՑԻՔ. ԿԱՐՃԱՒՕՏՈՒ. } Συντόμως, ἐπιτό- μως. Breviter, praecise, compen- diose. կարճ՝ի կարճոյ. համառօ- տիւ. գրուածք, ինքնիսքն։ * կարճառօտ պատումն, կամ կարգել զպատմութիւնն, կամ ասել, չտարածել։ Ի. ՚Ա. Ի. 33։ Եսա. ԽԸ. ՟Ա։ Վ. ՚Ա. Կդ. ՟Ի։ Սիբէ. ՟Ա։ Լի. ՟Ա։ Շ. Վիպ։ * Սիբելի է ինձ միշտ կարճառօտ հաւատնել. Մ՟Ա. Փ։ * Ցայտնէ կարճառօ- տաբար. Բրս. ապագ։ * կարճառօտիւ յի- շատակել, կամ հարցանել. Խոր. ՟Ա. 14։ Սոփ. ՟Ա։ * Պատպամ կարճառօտիւ ամենն ցուն բան. Փարպ։ * կարճառօտիւք համան- ռօտս բարբառել զամենայն։ Ոսկ. ՛ս. ՟Ա. 4։ * Արդ զայսոսիկ որպէս կարճառօտիւք (ա- սացեալ.) Մ՟Ա. ՛ի ՟Բ։ * Ա՛լ վասն ի- մոյ ախտալից մարմնոյս ասացից ձեզ կարճ- ճառօտս. Եղիշ. ՟Ը։ * կարճառօտս կարճե- ցից. քանզի միշտ համառօտս սիրեմ հա- ւատանել (զբանն). Սէբէր. ՟Ը. (ա՛յն. զի համառօտելն ըստ յն. ասի՝ վերսկարել.)

ԿԱՐՃԱՒՕՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἐπιτομή, συντομία. Compendium. համառօտութիւն. բռվանդակութիւն. ինքնիսքս. *կարճառօտու- թիւնս չափովքն, և յարմարական ասացուածովքն. Գիս. * ի ձեռն կարճառօտութեան գիւրին գոլ գյիշատակին ընդունել. Բրս. հայեցմ։

ԿԱՐՃԱՏԵՄ. եցի. ն. և լ. Συστέλλω. Contraho, ն՟Ե. կարճ առնել՝ հատանելով, կտրելով. վերջոյանել. կարձել, կարճել. և Տարաժամել. կուշէցնել, կուշնալ. գբռասլ- ման. * կարճ զբանն, և կարճատ. Ոսկ. Ի. ՟Ը։ * կարճատուց ձեզ կենացդ ժամանակ՝ ամենեցուն տէր. փիլ. յոբ։ * կարճատուց զնոսա գնեն յաջ և յահեակ. Ոսկ. փծ։ * Ա յսպէս սոցա վարուք կացեալ, զոր տրա- մադրեաց բանս կարճատուաց. Լմբ. ՛ի ՟Ը։ * Վայ զի տիւն կարճատուց. Երեմ. Ը. 4. յն. խոնարհեցաւ։ * Եւ յերկարել գործոյ պատերազմին՝ օրն տարաժամեր, և մեռ առ երեկս կարճատեր. Եղիշ. Ը։

ԿԱՐՃԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. փ. Տկրուելի տեսութիւն աչաց (մարմնոյ կամ հոգւոյ). * ի բաց տար՝ի քումմէ կարճատեսութենդ. քանզի աչինչ երջանիկ զհոգեկան առաքի- նութիւնս. Սահմ. Ը։

ԿԱՐՃԵՄ, եցի. ն. Κολοβόω. Decurto, mutilo. ἀνέχω, retineo. συστέλλω, ἀναστέλ- λω, contraho, retraho, coërceo, են. կարճ առնել. կարճատուր կրճատել. պահաս առ- նել, քաւնալ՝ի բաց. սալ յետս կասել. արգելուլ. խափանել. վերջոյանել. կոչէ- ղծնել, կորել. պակսեցնել. վերցընել, արգի- լել գբասալմատ, եւոխելմիտ, եւեսիչ, փինգիբ- մէ։ *կարձել զսուսս։ կարձել սուսրց, կամ ժամանակի. Մփ. իԸ. 22։ ՟Ա. կոր. Ե. 29։ *կերակուրք կարձեալ են. ՟Ա. Ղ. Ե. 57։ *կարձել կամ կարձել՝ի կենաց։։ սպանանել. մեռանիլ. Ի. Ղ. Ե. 9։ Ա. Ի. 28։ *կարձեան զչնաղս ոսկց. Աստ. իԸ. 7։ *կարձեցան նորա այնու՝ հետ գառնալ ան- գրէն յերկիրն հրէաստանի. ՟Ա. Ղ. Ե. 24։ *Ամենայն գիրք կարձեն և արգելուն զմար- գարէ, զի մի առցէ կաշառս և արծաթ. Եսա. պխ։ * կարձել զոք՝ի մեղաց, կամ յերկրպագութենէ պաշտամանց։ կարձել՝ի մեղաց, յանօրէնութենէց, ի զեղծ յարձակ- մանէ, ի չարաչարն օգտելոյ. Ոսկ. ՟Ա. կոր։ Մ՟Բ. ծԸ։ Մ՟Ե. ծԸ։ Ագաթ։ Գիս։ * Եւ կարձեր գուսոյ իւր յեկեղեցոյ ընդ առաջ նորա. Եփր. փս։ *կարձել զինեան, կամ զանձինս՝ի կերակրոց, կամ զանչափս՝ի հացի և գինւոյ. Եփ՟Ի։ Մ՟Ե. ծԸ։ Ոսկ. ՟Ա. փխ։ *Զաշխատանս և զգբատունս քո կար- ճեաց. Ոսկ. յհ։ * կարճեցին և արգելցին օրհնէք սքն ամուսնութենէ. Եղիշ. Ի։ *կարճեա զձեռնգ՝ի սպանանելոյ։ կարճեաց զքա- զուստ վարդապետն լինել. Սարփ. յի. Ը. Ե։

ԿԱՐՃԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ. ա. Սակաւա- ժամանակեայ. սահատատ.* Ջսաորին կեն- ցաղս կարճաժամանակեայ սահմանեաց։ Որ առասւելն է (ձգնութեն). կարճաժամանակեայ է. և որ կարճաժամանակեայն է. վերասի է, և ոչ օգտի. Սարփ. ա. պ. Ի. Ե. փ. Ի։

ԿԱՐՃ՝ԻԿԱՐՃՈՑ. Տ. ԿԱՐՃ։

ԿԱՐՃԻԿ, ձկան, կամ ձկի. Տ. ԿԱՐ- ՃԱՀԱՍԱՆ. *Ցովկանէս կարձիկն։ Հայրն յովկաննէս կարձիկս այս։ Վասն յովհան- նու կարձկանն. Վ՟Բ. հդ. ծԸ. Ե Ը։

ԿԱՐՃԻՉ. ա. Որ կարճէ կամ խափանէ. *Եթէ կարճիչք յանցանաց էին գնա, ոչ երբէք զմարդիկ՝ի կնասպաշտութենէ յօժա- ըեցուցանէին. Եղնիկ։

ԿԱՐՃՄՏԱՒԱՐ, Տ. ԿԱՐՃԱՄՏԱՒԱՐ։

ԿԱՐՃՄՏԵՄ. եցի. լ. Ὀλιγοψυχέω. Sum animo pusillo. որ և ԿԱՐՃԱՄՏԵԼ. կարճամիտ լինել. սրտնեղել. վհատիլ. ան- համբեր լինել. ձանձրանալ. * Մի՛ կարճմը- տացես՝ի գաւաթ քեզ. Սիր. Ի. 9։ * Թէ նեղութենէ խիճք պատահէ, կարճմտիլ, տխրի և նեղասրտի. Խոր։ * ի զուր նեղութենէն զերկուս ամս ոչ կարճմտաց. Լմբ. ոզ։ *Ընդդէր կարճմտեցի։ կարճմտեցի, և ար- համարհ ցուցայ. Վ՟Բդ. ոզ։ * Ագաւորաց և կարճմտելոց. Ագաթ։

ԿԱՐՃՄՏՈՒԹԻՒՆ, ցուցի. ն. Ար- կանել՝ի կարճմտութենէ, յանհամբերութենէ. տապտպացուցանել. *Հեղգացոյց յաղթիդ, կարճմտութեամբ՝ի ժուժկալելէդ. Լմբ. ոզ։

ԿԱՐՃՄՏՈՒԹԻՒՆ. փ. որ և ԿԱՐՃԱ- ՄՏՈՒԹԻՒՆ. ըստ յն. փոքրոգութիւն. Ὀλιγο- ψυχία, μικροψυχία. Pusillanimitas. նեղ- սրտութենէ. անհամբերութենէ. վհատութենէ. անժուժկալութենէ. և գործոյ. Ռեմպսկէսէ, տապէրսըէսէ. Ոչ անտացին նմա՝ի կարճմը- տութենէ և՝ի խիստ գործոյն։ Ի կարճմտու- թենէ, ՝ի զայրանալոյ. Ես ԸԸ. 9։ Սէ. ծԸ. 7։ *կարճ- մտութիւն սրտնեղութենց. Նար. ՟Ե։ * Մի՛ կարճմտութիւն մերով մտանեսցուք զկատա- րութենէն մեր։ Բասիլեաս և գտոես սակս նախանձու. և կամ վասն այլ ինչ իրիք կարճմտուէ. Սարփ. յի. Ի. Ե ՟Ե։ *Դիմելոց էքն կարճմտութենէ՝ի մախապս իւրեանց. Իփն։ * Երկայնամտին բարի է և վկայի՝ քան զայն, որ կարճմտութենէ յամբարատանութենէ է. Լմբ. ծղ։ *Վասն կարճմտութենէ մերոյ զնոս- տուծին իւր գրով և երգմամբ արձանացուցա- նէ. Բրս. տր։ *Ընկնին կարճմտութիւնն և հեռ առ միմեանս. Վ՟Բ հդ. ծԸ։

ԿԱՐՃՈՎԻՆ, կամ ԿԱՐՃՈՎԻՆ. ՛ս. Ա յս բառ Սպ. ՟Ի. 22. դնի իբր կայշո- վին, կաչիովին, կամ գագաթեովին, այս- ինքն կոնդեռմ մորեով գլխոյն՝ յոր տնկեալ էն արմատք կերասց. այլ քանզի ուր ասի՝ի մեզ, ՛Ջհերն կարճեովին՚՚. բուս յն. դնի *Ջգագաթն հերաց՚՚, վասն որոյ Լմբ. ի- մանայ, կարճելով՝ի բաց. Վ՟Բդ, իմանայ զուգեղն, կամ կայշովին՝ իբր արմատով։ (Իսկ հին բս. գնե կարճեով ի. իբր կա- շի, շլոյ. գոյէլ. և այլք այլազգ.) Իսկ Եփր. ասէ՝ոբ. պարզ ըստ յունին այսպէս. *ի սասլմոսին ընթեռնուս, եթէ զգագաթն հե- րոյն գերերկոյն յանօրէնսն իւրեանց ջախ- ջախեաց տէր. գագաթն հերոյ, ոչ կատա- րեալ հեր՚՚։

ԿԱՐՃՈՓԻ. Տ. ԿԱՐՃԱՄՏԻ. *Մի՛կիթե- լեցէք զկարճոփիան. Եփր. ա. Ի։ * Ան- հանդերձեալն զկարճոփիան պնգէն (խոստ- մունք տեառն) ։ Իփն։ *Ջախմամբ՝ի մարգ- կանէ՝ որ կարճոփիքն են, հասասատեր. Ցծան։ *Ոչ որպես զկարճոփիս յիրքն ասացին՝ թէ մեք զնմանէ համարձակեմք քարոզել. Ոսկ. փծ։ *կարճոփի եղեալ միայն յայսմ նուագի։ Ըստ կարճոփի մերս ախորժակաց.

Վրդն. Ծն. Խ ող.

ԿԱՐՃՈՑ. Ի ԿԱՐՃՈՑ. Տ. ԿԱՐՃ։

ԿԱՐՃՈՏՆ, ոտունք և ոտայք. ա. կարճ ոտիւք. կրօք և նմանութբ. ոթուռնէրը քըսա. այաղը գըսաա. *Կարճոտնայքն և փանաքիք՝ սողունք ասին. Վրդն. Ծն։ *Ընովս արար նշանագիրս կարճոտունս (կմ՛ կարճոստունս) և բազմատարս. Վանակ. փարէմփ։ Երզն. քեր։

ԿԱՐՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Βραχύτης. Brevitas. կարճ գոլն. և Սղութիւն. հակակայ երկայնութեան և երկարութե. գըսաալըգ. *կարճուէ ժամանակի, կամ աւուրց. Խոր. գ. 1. 51։ Յհ. իմ. ափ։

ԿԱՐՃՈՒՄՆ, ճման. գ. կարճելն, ելն. *կարճումն կերակրոց, կամ 'ի կերակրոց։ կարճումն մեղաց, կամ ախտից. Մանդ. գ։ Եփր. պհ։ Եւագր. ը։ կանոն։ Լծ. ածաբ։

ԿԱՐՃՈՒՆՉ. ա. Κολοβόῤῥιν. Cui nasus praecisus. Որոյ ունչն է կարճ. քիթը քըսա. խըմխըմ. *Այր կաղ, կամ կոյր, կամ կարճունչ. Ղևտ. իա. 17։

ԿԱՐՄԻՐ. մրոյ, ով, կամ րի, րաւ. ա. երբ. գործիս ռամկ. թ. գըրմըզը. գըզըլ. դալմ. ռմրտի. Ἐρυθρός, πυῤῥός, πυῤῥάκις. Ruber, rufus, rubicundus, flavus. κόκκινος, coccineus, cocco tinctus. Գեղեցիկն 'ի գոյնս, չէկ. վարդագոյն. արիւնագոյն. բոցագոյն. ծիրանագոյն, ոսկեգոյն. շառագոյն. խարտեաշ, աշխէտ. քըրմըր, քըրմըզի. *Լար կարմիր. նշան կարմիր. հանդերձ կարմիր։ Բրդով կարմրով։ Կարմիր (անուանեալ) ծովն։ Վասն էր կարմիր են ձորձք քո։ Եղեւ ընդ ջուրսն կարմիր իբրև զարիւն։ Եղջերուաքն խմ սպիտակ է, և կարմիր։ Էր կարմիր, և աչօք գեղեցիկ. ևն։ *Իսկ կարմիր ներկեալք. յն. ասի ἠρυθροδανωμένος, rubefactus, rubia tinctus. *Ցակինդ կարմիր։ Կարմիր մելանաւ։ Շիկին՝ իբր այն եթէ կարմրին։ Նշանաւ կարմրով։ Գոյնն կարմիր։ Կարմիր ոտիւք. Յհ. կբ։ Շ. բարլբ։ Անյ։ Սարգ. յէ. Է։ Երզն. Ժ. խորան։

ԿԱՐՄԻՐ. գ. Κόκκινον. Coccinum. Նիւթ ներկեալ ընտիր կարմրով. ներկ կարմիր. որդն կամ որդան կարմիր. որպէս և կրկին կարմիր ասի՝ ըստ յն. Κόκκινον διπλοῦν. Coccinum bis tinctum, bibaphum. որպէս և κεκλωσμένος, ըստ ոմանց է կրկին ներկեալն կարմրով. և ըստ այլոց կրկին ոլորեալն. գըրմըզ. իփէքլէմէ, ըէնկ պօյասը, գըրմըզը. *Կապեաց կարմիր 'ի ձեռին նորա։ Կարմիր զգենուլ։ Կարմիրս զգեցուցանել։ Առցէ զոպայ, և կարմիր։ Գործել զծիրանի, և զկապոյտ։ Կարմիր կրկին։ Ի կարմրոյ կրկնելոյ։ Ի կարմրոյ, և 'ի բեհեզոյ։ Ի կարմրոյ մանելոյ։ Կարմրովն ներկելով. ևն։ *Զինչ այնպէս անլուանալի որպէս զկարմիր (որդանն). Բրս. ապաշխ։

ԿԱՐՄԻՐ ԿԻՐԱԿԻ կոչի ռամկօրէն չորրորդ կիրակէն յինանց. այլ Տերենց գրիգոր 'ի Գանձարանի վասն Նոր կիրակէի ասէ. *Կարմիր անուանի օրս այս նազելի, զի տէրն երևի՝ որպէս 'ի զատկի սրբն կիրակի։ Եւ այն զի կոչի՝ կարմիր կիրակի, և յոյժ պատշաճի, զի արեամբ ծաղկի (յմի, և սբյն նորա. ըստ որոյ ածաբանն ունի ճառ 'ի Նոր կիրակէ, և 'ի յիշատակ սբյն մամասայ) ",։

ԿԱՐՄՐԱԳԻՐ, գրոյ. գ. Կարմիր գիր. գրեալն կարմիր ներկով. Տես և ԿԱՐՄՐԱԴԵՂ. *Խնդրեսցես զնա 'ի ճակատ կանոնին, ընդ որ կարմրագրոյն ներքնագրոյշմն իջուցանիցէ. Եւս. նխ. աւետար։

ԿԱՐՄՐԱԳՈՅՆ. ա. մ. Πυῤῥάζων. Rubescens. Ունող կամ ունելով զգոյն կարմիր. կարմրացեալ, և առաւել կամ յոյժ կարմիր. *Տեսիլ սպածին սպիտակ իցէ, կմ՛ կարմրագոյն. Ղևտ. ծգ. 43։ *Կարմրագոյն արձակէին նշոյլք։ Կարմրագոյն փայլմամբ. Փարպ։ *Յորոյ կարմրագոյն արեանն հեղմանէ. Երզն. լա։ *Կարմրագոյն (հրացեալ) շամփրօք. Ճ. Ա։ *Կարմրագոյն փայլեն մարտիրոսացն պսակքն. Ճ. Բ։

ԿԱՐՄՐԱԳՈՒՆԱԿ. Նոյն ընդ վ. *Մհ կիրակոս կարմրագունակ, զուտ և մաքուր ոսկետեսակ. Գնձ։

ԿԱՐՄՐԱԳՈՒՆԻՄ, եցայ. չ. Շառագունիլ. շիկնիլ. գըրմըզի. գըզարմագ. *Որպէս ոք վասն ամօթոյ կարմրագունի, կամ վասն ահի դեղնի. Դամասկ։

ԿԱՐՄՐԱԴԵՂ, ոյ. գ. Կարմիր մելան, կամ ներկ. գըրմըզը՝ ալ պօյա. *Կարմրադեղով գրել, կամ ստորագրել. Փարպ։ Նխ. Բ. Եղր։ *Առ 'ի զօգուն պնդել՝ բևեռքն, և կամ առ 'ի գեղեցկութիւն՝ կարմրադեղն, և ոչ մի ոք 'ի սոցանէ մասն ոչ ասին նաւին. Անյ. պէրիարմ։

Իսկ 'ի բառս Գաղիան. Կարմրադեղ դնի որպէս Սիլիկոն, կամ սղիկոն. որ և ՍՈՒՍՐ, ՆՕԹ. սիւլիւյէն, սիւմէն, սսուրխ։

ԿԱՐՄՐԱԴԵՂՁ. գ. Կարմիր դեղձ, և ծառ նորին. *Արմաւն, թուզն, և կարմրադեղձն. Սգաթ։

ԿԱՐՄՐԱԶԱՐԴ. ա. գ. Զարդարեալ 'ի գոյն կարմիր. և Զգեստ կարմիր. *Շքեղ կարմրազարդ յաղգէ բոսորայ. Լմբ. սղմ։ *Զծիրանին, զշղաշատեան, կարմրազարդն. Գէ. Եւ։ որ ըստ յն. κόκκινον. Տ. ԿԱՐՄԻՐ. գ։

ԿԱՐՄՐԱԶԳԵԱՑ, եցի. ա.
ԿԱՐՄՐԱԶԳԵՍՏ, ոի.
ԿԱՐՄՐԱԶԳԵՍՏԵԱԼ.
} Որ զգեցեալ է զկարմիր. կամ ունի զգոյն կարմիր. *Կարմրազգեաց մարմնոյն գեղեցիկ և անմեղն պատմուճանաւ. Լմբ. ող։ *Եւ մանուկն արար թագաւորն կարոյց կարմրազգեստ զգունդն իւր ունելով. Ասող. գ. 28։ *Ելէք ընդ առաջ արիւնաներկեալ կարմրազգեստ իմոյ փեսայի. Խոր. հարց։ *Հասկիցն կարմրազգեստ շքեղութբ. Պիտ։ *Գայր յեդովմայ կարմրազգեստեալ թանձրութբ սրբամբ մարմնոյ. Մխայէլ. խլ։

ԿԱՐՄՐԱԼԱՐ. ա. Որ է իբրև լար կարմիր. *Կարմրալար շրթամբ. Նար. յոհէդ։

ԿԱՐՄՐԱԽԱՅՏ, ի, ից. գ. ռմկ. քըրմըխէփ. Զունկն գեղեցիկ՝ կարմիր խայտուցիւք՝ որպէս ձիրձան պուլըըը. *Խնդրէր իմաստնիրել յաղագս ձկանց. և առաքէր նմա կարմրախայտ։ Խոստացայ առաքել ղոկ ղակս, և այն յատուկ կարմրախայտ։ Պարարտութե կարմրախայտից. Մագ. ի. ծա։

ԿԱՐՄՐԱԽՆՁՈՐ, ոյ. գ. Կարմիր խնձոր, և տունկ նորա. *Արմաւն, թուզն, կարմրախնձորն, կարմրատանձն, և կարմրադեղձն. Ագաթ։

ԿԱՐՄՐԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Որ ունի զկերպարանս կարմրոյ. կարմրանման. ըստ իմիք կարմիր. *Աչխէտ՝ գոյն կարմրակերպ. Լմբ. գոր։

ԿԱՐՄՐԱԿԵՐՏ, ի, ից. ա. Կերտեալ 'ի գոյն կարմիր. կարմրագոյն. կարմիր. *Կարմրակերտ կերպասիւք։ Կարմրակերտ մելանաւն գծի թագաւորական։ Սա ներկեալ երկոտակեան, կարմրակերտիւ լուսափայլեան. Մագ. ւբ. խդ. Խ ոփ. խլ։

ԿԱՐՄՐԱԿՏՈՒՑ. ա. Որոյ կտուցն է կարմիր. *Աղաւնիք են կարմրակտուց. Երզն. Ժ. խորան։

ԿԱՐՄՐԱՀԱՏ, ի, ից. ա. Ունող զհատ կարմիր. որպիսի է նուռն. *Սակս որակութեն հրակերտ, կարմրահատ. և հրահատ. Մագ. ը։

ԿԱՐՄՐԱՀԵՂՁ. (լաւ ևս՝ կարմրայեղց). ա. Կարմրութբ որակացեալ. կարմրախառն. գըրմըզը, գըզըլը։ Ալնարք։ *Քարբ խայտ կարմրահեղձ. Մարթին։

ԿԱՐՄՐԱՁՈՐՁ. ա. Կարմիր ձորձով. կարմրազգեստ. *Ո՞վ է սա, դիմեալ գայ յեդովմայ, կարմրաձորձ 'ի բոսորայ, գեղեցիկ պճնեալ ածազարդ լուսով. Նար. փառ։

ԿԱՐՄՐԱՅԱՏԱԿ. ա. Որոյ յատակն է կարմիր. իբր մակդիր կարմիր ծովու. *Կարմրայատակ գոյացութե. Պիտ։

ԿԱՐՄՐԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Յարմարեալ ընդ կարմրոյ, կարմրախառն. *Սպիտակապատուանդ կարմրայարմար շաղաշարման. Նար. խչ։

ԿԱՐՄՐԱՅՏ. ա. Ոյր այտք են կարմիր. խարտեաշ. քըրմըզէյէւ. ալ եանագլը. *Խարտեաշ, և կարմրայտ։ Բարձրահասակ և կարմրայտ. Եւս. քր. ա։ Խոր. ա. 25։

ԿԱՐՄՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Πυῤῥόομαι, πυῤῥάζω, πυῤῥίζω. Ardeo, rubeo, rubesco, rutilo, rufeo, flaveo. Զգենուլ կամ ստանալ զգոյն կարմիր. շիկանալ. շառագունիլ. քըրմըզի, քըրմըզնալ. գըզըլլանմագ, գըզարմագ. *Սպիտակ, կամ կարմրացեալ։ Կանաչս կմ՛ կարմրացեալս. Ղևտ. ծգ. և ծդ։ (*Կարմրացան խռովեցան երկինք. Մտթ. ժզ. 3. 'ի մի ձ։) *Ի վեր համբարձ զերեսս իւր, զի էին կարմրացեալ փառօք. Եւթ. ծէ. 40։ *Գետոյն՝ արեամբ կարմրացելոյ. Իմ. ծա. 7։ *Եւ սնդ հայրանայ (հախփխմէ 'ի գողգոթա), որում ցանկանայ, արեամբ կարմրանայ. Գնձ։ *Ցհասանիցէք ընդ առաւօտս զերկինս կարմրացեալ։ Ի կարմրանալն երկնի առաւօտուն. Եզնկ։ Վրդն. Ծն։

ԿԱՐՄՐԱՆԵՐԿ. ա. Ներկեալ 'ի գոյն կարմիր. *Կարմրաներկ պատմուճանաւ մարմնոյ. Լմբ. հմբ։

ԿԱՐՄՐԱՆՄԱՆ. ա. մ. Նման կարմրոյ. կարմրագոյն. *Ի փորուածոյ ձեռացն առուք իջեալ արեան, ցայտեալ ներկեաց զեղջիւր սորա կարմրանըման. Շ. ափ. բարլբ։

ԿԱՐՄՐԱՎԱՐ. ա. Որ կարմիր գունով արեան վարի, արեամբ չափ ձգնեալ. *Կարմրավար սւսար առեալ, վառ 'ի վառեան հընձան կոխեալ. Տաղ։

ԿԱՐՄՐԱՎԱՐԴ, ի, ից. գ. Վարդ կարմիր. *Դաշտ կարմրավարդից վառեալ՝ կանաչ սաղարթից թերթից. Տաղ։

ԿԱՐՄՐԱՏԱՆՁ, ի, ից. գ. Կարմիր տանձ, և ծառ նորա. *Կարմրախնձորն, կարմրատանձն. Ագաթ։

ԿԱՐՄՐԱՏԵՍԻԼ. ա. Կարմիր տեսլեամբ. կարմրակերպ. կարմիրերանգ. *Ծնեալ որդունս՝ 'ի զարդ կարմրատեսիլ գունոց ընծայէ. Փարպ։ *Վարդագոյն կարմրատեսիլ արիւնն. Արծր. գ. 7։ *Գինեհամ և կարմրատեսիլ. Զքր. կթ։

ԿԱՐՄՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐρυθαίνω. Rubefacio, rubicundum facio. Տալ կարմրանալ. քըրմըզիէնէ. գըզարթմագ. *Կարմրացոյց սնգուրաւ զգոյն նորա. Իմ. ծգ. 14։ *Քմի արեամբն կարմրացոյց զշրթունսն. Ոսկ. ա. քոր։ *Կարմրացուցանէ միայն զարեն, և ոչ մթացուցանէ. Եզնկ։

ԿԱՐՄՐԱՓԱՅԼ. ա. մ. Կարմրութբ կմ՛ 'ի գոյն կարմիր փայլեալ. *Պսակին մարտիրոսքն կարմրափայլ. Մեսր. երեց։

ԿԱՐՄՐԱՔԱՐ, ի. գ. որ և ԱՐԻՒՆՔԱՐ ասի. Αἱματίτης λίθος. Haematites. Քար կարմիր 'ի գոյն արեան, որպէս գեղ, կամ ներկ գծագրութե. *Կարմրաքարն լուեալ՝ զարեան հոսումն արգելու. Բժշկրն։

ԿԱՐՄՐԵՐԱՆԳ. ա. Ունող զկարմիր երանգ. կարմրագոյն. գըրմըզը, ալ ըէնկլի. *Կարմրերանգ պսակ. Գնձ։ *Երիվար աշխէտ կարմրերանգ գունոյ. Նար. խչ։

ԿԱՐՄՐԵՐՓԵԱՆ. ձնոյն ընգ վ. *կարմ.
ԿԱՐՄՐԵՐՓԻՆ. ֆ րեւրփեան արև ծա. գեցար՝ ի լերանց ի գլուխ տարածեալ: Ա. նուշահոտ վարդ կարմրերփեան. Շ. փաղ: *Կարմրերփեան փայտիկք. Նար. խոյ: *Վարդ կարմրերփեան. Շար: Լմբ. վերափոխ: *Փայլեին նշուլից ձորձոյն կարմրերփեան բոսոր վառեալ. Տաղ: *Ընկեր և խարտեաշքն կարմ րերփին. Գր. փղ. նէմ:
ԿԱՐՄՐԻՄ. եղայ. յ. Տ. ԿԱՐՄՐԱՆԱԼ. *Եթէ ոք առ սակաւ ինչ կարմրեսցի, զնա աչխատ մշակնկինաւոր կարմիր կոչեսցուք. Ռ. յհ. ք. 32:
ԿԱՐՄՐՈՐԱԿ. ա. կարմիր որակաւ. կարմրագոյն. կարմրատեսիլ. *Ի գուռնեղ Յաթաւաձալ՝ի բոսոր, տաղաչթուն կարմրոյ բոսկ իբր ինձոր: Շ. փաղ: *Վարդ կարմրոբաւկ. Եզեր. ը:
ԿԱՐՄՐՈՒԹԻՒՆ. գ. կարմիրն գոլ. և գոյն կարմիր. *կարմրութեան ձորձոց իւրոց ի լուսորայ. Եւ. իք. 1: *Դեղնութեան և կարմրութեան աչքին է ներհական. Աչ. սփորփ: *Գեղ երեսաց, կարմրութեք չըմանց. Սարգ. ա. պ. ք: *կարմրութեք որգանց: Որդան կարմրութեք. Ցհ. իբ: Նար. Ծբ: *Վայելից կարմրութեք առեալ ծովուն՝ արեւմէս ներկեալ արգանց. Տաղ:
ԿԱՐԸՆ. չին. գ. (լծ. կաչի, և կարծր. նրձիկ. մանաւանդ (ձ. փերիւ.) Լար աղեղան. Ջիղ բազկաց. և ոյժ (յատծանցս) *Ոսկր նետաարանին, կաղնին, և գրկին. Բառ. ոփէթ. լխ: Ուր մեկնի ծայր բազկին՝ի մէջ ոսկերաց Թիհան և արման:
ԿԱՐԸՆԵՂ, ի, աց. ա. որ և առի ԿԱՐԸՐՈՒՆ, կամ ԿԱՐՄՐՈՒՆ. Զգուաստնդ ակազմ. զօրեղ. ուժեղակ. առկուն. կարծր. կորովի. *Զարեան առնելով յաձախութեան՝ քնաւորեցաւ զօրաւորս գործել և կարչնեղս: Ուժեզագոյնս գործէ և կարչնեղս: կարչնեղ զօրութեան կամակատարաբար կատարի: Զծանունս ինչ բեւեռիս ձգել զինի իւր կարչնեղ կամակարութեք. Պիս:
ԿԱՐԸՆԵՂԱԳՈՑՆ. ա. Զօրեզագոյն. ուժեղագոյն. *Որ կարչնեղագոյնք եւս են, և քաջայաղնդ զուժոյն կարեն ցուցանել հանդէս. Պիս:
ԿԱՐԸՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Զօրեղութեք. ուժեղութեք. *Ի վերայ կորովութեան եւս քան. նից զմարմնոյն տեսանէին գեղեցիկ հասակ զօրաւորագոյն կարչնեղութեք առ. յընգգիմամարտից ասալ պատերազմ. Պիս:
ԿԱՐԸՈՎԻՆ. ֆ. Իբր կաշովին, այսինքն մոլեռով հանգերձ, կամ արմատով հեռացս Վ. բդն. ոչ: Տ. ԿԱՐՃՈՎԻՆ:
ԿԱՐՈՂ, կամ ԿԱՐՕՂ, ոզի, ղաց. ա. Δυατός, ἰσχύων. Potens, valens, validus, fortis. Որ կարէ. ունօղ զկար առնելոյ ինչ. բաւական. առատ. զօրեղ. ուժեղ. հզօր. զօրաւոր. և ձեռն. իշխօղ, իշխադրեալ ևս՝ ձեռ առնելոյ, ուժգ պեղը. և ուռնաց. խոկ պինեն, գաթբրեբ. գոտրեբեւ, գոտվեբեւ, ձեղպաբ. եբբր. իւպոբ, խուտփ. *Ամենայն որ կարող էր զօրութեք: կարօղ եմք յաղթել նոցա: Որ կարող իսկ են: Ես ոչինչ կարօղ եմ այլ եթէ ուղեւորել զձի: կարօղ եմ մատնել և ելանել՝ի պատերազմ: Ոչ է պիտոյ բժիչկ կարողաց, այլ հիւանդացս: կարօղ ձեռաւոր. են: *Ոչք կարողք և մանկագոյնք են հասատ կաս, զիմոյչ կացցեն՝ի մոյ և՝ի գինւոյ. ցձի. ք: *Ապաւինեալ՝ի նոցա կարող բանիսրութիւնն. խոսբ: *կարօղ ամենայնի, կամ յամենայնի: կարօղ զօրութեք. Նար: *կարծեցեալ լինել կարող զերծանել խաբեութեամբ. փաբդ: *Աղքատացն փոխարէն ըղկարօղս պատերազմ և կերակրիս. Մաթբ. ը:
*Ընկեաց եկեղեցի և հիմնացոյց՝ի վերայ պետրոսեան վիմին, ոչ կարող՝ի գրանց գժոխոց ընդհարկանել հաստատութենն. Ցծակ:
ԿԱՐՈՂԱՒԱՐ. ց. ԿԱՐՈՂԱԳԷՍ. *Առ՝ի կարողաբար ուժով բառնալ զինքեամբ զծանրութ. Պիս: *Զորովական գժուարսարմարտիկ իրս քաչկապես և կարողաբար վանեալ. Աբծբ. ա. 2:
ԿԱՐՈՂԱԳՈՑՆ. ա. ֆ. Δυνατώτερος, ον. Potentior, ius. Զօրագոյն. զօրաւորագոյն. և չարաագոյն. *Ի բանալ և՝ի փակել կարողագոյն. Պիս: *կարողագոյնքն և բռնաւորք ըստ բնութեք գազանաց վայրենամիս լեալ. Աբծբ. ֆ. 10: *Մեծամեծքն և կարողագոյնքն ... առաւել զնա (զընչաւերն). Ռո. յհ. ք. 46: *կարողագոյնս զարթուցանել՝ի յաչխոյժ գումար. Պիս:
ԿԱՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. կարելի. հզնարաւոր. *Դիւրագոյն լինի ձեզ և կարողական՝ մարդանէլ ընգ թշնամոյն. Շ. Զ:
ԿԱՐՈՂԱԿԻՑ, կցի. ա. կցորդ նոյն կարողութեք. *կարողակից արար զհողեղեն մարմինն ձեռութեք. Ո՚ի՚ք: *Պատուակից կարողակից, որով աչխարհս ամենայն երգև. Սաթ. հանգ: *կալողակից արարեալ՝ի մի զօրութեք զօրացոյց. Առգ. ֆ. 21: և Սիոն. առ գեբմ. բանիւ բարոյի: Իակ գնչ. *Նոյն և կենդանի, զի կարողակից. ևն. լինի և բայ, իբր կարողակից լինել:
ԿԱՐՈՂԱՁԻԳ, ձգի, ձգաց. ա. կորմ. ի՚ն նետաձիգ. *Աղեղունք զօրացան կարզաձգաց. Մ՚ես. երբ:
ԿԱՐՈՂԱՆԱՄ, ացայ. է. կարօղ լինել. կարել. զօրել. *կարողանային անգամք իմ խաղալ. Թեսփ. ի՚ն ֆ: *Ցգնչանաց ոչ կարողանաս հանձնարել. Ճ. Ա: *Ոչ ոք է, որ կարողանայ տիրել. Աբծբ. է. 3: *կարողացային՝ի միս առնուլ զայս խորհուրդ. Իփն: *Մարգկայինքն ոչ միայն առ մարգիկ, այլև առ անասունս կարողանան. Խոսբ: *Չօրաւար ուժով բառնալ զինքեամբ կարզացեալ. Պիս:
ԿԱՐՈՂԱԳԻՍ. ֆ. որ և ԿԱՐՈՂԱԲԱՐ. կարօղ գոլով. հզօրեւգաչաս. քաջևլութք. զօրութք մեծաս. *կարողապէս խօսուսկել, կամ հանել, սուզանել. Գրգ. լք: Շար: Լմբ. ոզ: *կարողապես բաւես սղոցմանլ. Նար. ի՚ք:
ԿԱՐՈՂԱԳԻՍ. ք. որ և ԿԱՐՈՂԱԲԱՐ. *Զորս կարողապէս հասին՝ի խորս առաքինութեք, կոչէ կառաբեալ. Շ. ա. յհ. կի: *Երկասեր վարժէցին սաեղով զընաս կարողապէս սասանել բարեբախտութեք: Ա. ձեռն պատրաստ կարողապես. ևն. Պիս:
ԿԱՐՈՂԱԳԻՍ. ա. կարօղ. հզօր. *կարողապէս բազկաս խնգրեր (նինուէ) զվերէժ իւր յասնելոյն ազգաց. Լմբ. սահն:
ԿԱՐՈՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σθένόω, χραταιόω. Roboro, confirmo, fortifico. Ցալ կարողանալ. զօրացուցանել. *կազգուրեցուսցէ. կարողացուսցէ. ա. պ. է. 10: *կարողացուցանէ, և բազուսմ զօրութեամբ ընու. Ռո. յհ. ա. 45: *կարողացոյց զսրբկաս. Իփն: *Զօսկրուսքեն անձին իմոյ կարողացո՚ի ջանս և՝ի վաստակս հոգւոյ իմոյ: Ո՚վ քահանայք քրիս, զհիւանդացեալսն՝ի մեղաց կարողացուցէք. Եփբ. ոզ. Ն փբզ:
ԿԱՐՈՂԱՒ, զեմ. յ. կարողանալ. և հզնարիլ. *Չկարողէին առաւելի ածեալ ընգ միս՝ չանան եմ. Ագաթ. յոբէբ: *Ոչ կարացեալ կարգալ զհատուածսն՝ի յուսկայ: Ի մեր եգեալ զոչ կարողէին կալ ընգգեմ. Ցհ. իթ:
ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. փ. Δύναμις. Potentia. δύνοτης, facultas. ἐξουσία, potestas. կար. զօրութ. բաւականութեմ. ձեռնհասութ. գոբ. ոյժ. և հնարաւորութենն. Ճար. և գոյք. *Քո է տէր... կարողութեմ. ա. ճ. իմ. 11: *Անպարտելի կամ ամենահնար կարողութեմ: Ալովք կարողութեմ. ևն. Նար: *Ահ միայն է կարողութենն փակել զնա. Եղիւ. ը: *Զայս կամաւորապէս կրել կարողութեմ է միայն քոմ. Ցհ. իմ. Էբ: *Ըստ կարողութեմ ձեռաղաց. Ագաթ: *Բժչն առաւել քան զկարողութի. Ա. ոբս. ա: *Ըստ կարողութեմ հանգիստացուք այսպիսի Ճառիս. Պիս:
ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. Հակակայ ներգործուեմ, իբր կարելիութեմ, զօրուն, հնարաւորութեմ. Δύναμις. Potentia. *Ձեռն պարունակէ ըզսարքերութեմ կարողութեք. Գործ: *Ամենայն որ ինչ պատահի՝ կարողութեմ է. Կիրզ. գիմ: *Վատահացեալք ապա յիրացն կարողութեմ՝ նոյնգունակ և զերացն առնեն կամակարութեք վճարումն. Պիս:
Է ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. } կար է. կարելի է.
ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ Է. } հնար է. մարթ է. գոպիւթբ: *Հայր, եթէ կարողութ իցէ, բաժակս անցցէ. Ոսի. ֆսի: Զիչելի է զձի առաւել՝քան թէ զչունչ կլանելի. և թէ ի կարողութ ասել, ոչնչէ այլ քան զայս գործելի՝ ի ներքս մտի, որպես է կարողութ: Որպես է կարողութեմ՝ հատաքեալ. Ա. ոբս. ա. և է: *Եւ ոչ պատմել է կարողութեմ. Խոբ. ա. 15: *Իմանալ ոչ է կարողութեմ. Աբծբ. է. 3: *Որչափ կարողութեմ է, չանալ պարտ է. Խոսբ:
ԿԱՐՈՍ, կամ ԿԱՐՕՍ. (ձկարաւս, գաբաւս.) այն է ուխ. ֆէբէվիպ. յն. ռեչիոն. Տ. ԼԱՒՈՒՐ: Բնչպէս: Իակ ՎԱՑՐՒ ԿԱՐՈՍ՝ այն է, զոր յոյնք կոչեն էչեթ-ռաչէիոն, որպես թէ վիմոսաւոր: Բնչպէս: և չին բա:
ԿԱՐՈՒԱԿ, ի, աց. փ. Σκυτεύς, σκυτοτόμος. Coriarius, sutor. գրի և ԿԱՐՈՒԱՒ. կօշկակար. կարօղ կի կարկատօղ կօշկաց, և այլոց իրաց. ֆապռաճճի, լիվէճճի, էսիճճի, փիփիճճի. *Եթա զիշխիկան՝ի կօշկակարն կարել. և տարաս զնա կարուակին՝ի տուն իւր. ՃՃ: *Դարբնին, և կամ հիւսան, կամ կարուակ. Վէյօր. ի՚: *Ձրուհասիս կարուակ: Սիմոն սակրատական և կարուակ էլով ձչմարիտ է. և բարի՝ գարժեալ ձչմարիտ. այլ ոչ և ս ձչմարիտ, սիմոն կարուակ բարի. Աչ. սահմ. ծի՚: և պէրիսբմ. ի՚: *Նմոն ես գոռ կարուակի տղուսչի, որ երբեմն կարէ, և երբեմն պատառէ. Մաչ: *կազմին կարուակք յօդեաց կօշիկ, և զգեստ. Ո՚՚պէս:
ԿԱՐՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Σκυτοτομία. Ars sutoria, coriaria. Ձրուհաս կարուակաց. կօշկակարութեմ. *Անխնամութեմ կարուակութեմն ոչ ևս՝ի բարի, այլ յոչ բարի զարուհասան մանկացոյց. Աչ. պէրիսբմ:
ԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԱՐ, և ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. Δύναμις. Potentia. *Զօրութեմ բազկի կարուեմ: Ընտանեգոյն կարուեմ: Ի կարուեմիզ և՝ի զօրուեմիզ. Նար. ծի: Թէոդոր. խչ: Բնչիկ: *Բազուկ կարուեմ հօր աչխ ձեռաին. Շ. փաղ: *կարուեմք և փառաք ձչ: Ողորմութեմնն կարուեմիւն: Ընկարուեմի զօրուեմ իւրոյ: Աղքատ, և ածանց կարուեմն: Ա՚չ կարուեմէն և գժուարին կարծեալքն դիւրին են: Զօրաբաբել և ժ՚չ՝ի կարուեմ առաւչին Թագաւորացն եւ հաս. Լմբ: *կարուեմիւն՝ է որ բանաւոր, և է որ անբան: Խնգրէ՝ի վերայ անբանիցն, որ ըստ մեռամ կարուեն ներգործեն. որպես հուր անբան եղով կարողութեմ ունի ջեռուցանել. Ա՚չ. պէրիսբմ: *Ըստ իւրում կարուեմն բանիաւորից. Երէն. ֆսի:

ԿԱՐՈՒՐԱՑ, ի. գ. Ὀυρητρὶς, ὀυροδοχεῖον. Urinal, lematella, matulla. փարչ միզի. *պիպի. գաղջ, էօրթէլ. *Իւր գոզին նըշանն այն է, որ հիւանդութեն սկիզբն զերդ զտաչիղ և զբերուքս լինի ՚ի մէջ կարուլային. Մխ. բծդ:

ԿԱՐՊԵՏ. Բառ. ռմկ. Տ. ԿԱՊԵՐՏ. *Մի ծածկեցիս ընդ այլում ՚ի ներքոյ միոյ կարպետի. Ոսկիփոր:

ԿԱՐՕՂ. Տ. ԿԱՐՈՂ:

ԿԱՐՕՏ, ի, ից. ա. Ἐνδεὴς, χρείαν ἔχων, δείμενος, ἐλαττόμενος, στερεόμενος. Indigens, indigus, egens, inops, carens, privatus, ՚ևն. (իբր կարատ, կարուտ.) Ունող զկարիս, կամ զպէտս, զհարկաւորութեի ալիսոյից և ձեռնտուութեի. չքաւոր, և փափաքող անձկանօք. կարօտեալ. զրկեալ. յետնեալ. դիւհիաճ, հաճելինչեաք, նիւոլչինք, ֆագէր, սրտաւ՝ հասրէի լէտէն. * թագաւոր կարօտ մտօք՝ մեծ զտպարտող: Եւ ոչ ոք կարօտ էր ՚ի նոսա. Առաւ. իէ. 16: գծ. ը. 30: *Ջմերկն ծածկեացես, և կերակրովք և ըմպելեօք զկարօտն լցուացես ՚՚. այսինքն զկարօտեալն կերակրոց, կամ զկարօտութեի նորա. Խոսէ: *Կարօտ նուազութեի ՚՚. յն. կարօտուի. փիլ. բագն: *կարօտ եմ յոյժ, և աղաչեմ. Սարգ. յիշաց: *Կարօտից Թեառա մեցուցանել ընդ ծուկի մարմնոյն՝ և զանոստ բնաւորականս. Սարկ. հանգ:

ԿԱՐՕՏ. Տրական խնդրով, ըստ հյ. ո՞ՀՈՅ. որ է ըստ յն. սեռական. * Սիրտ անմոռ կարօտ հանձարոյ: Կարօտ է օգնական նուէիլ. Առաւ. ծէ. 21: Իմ. ծգ. 16: *Ձէ կալօտ ուսիք վարդապետի. Պիս: *Կարօտ եմ ես ընորհի քո և ողորմութե. Շար: *Ածէ չէ կարօտ բարձրանալոյ. Շ. բարչէ: *Կարօտ ապաշխարութեե. Մծբ. ծ՚՚: Շ. ֆսի: *Ո՛չ ենէ կարօտ ինչ հայրաբուն փառացն. Ագաթ: *Ինուելոիս մեր միմանց կարօտ սուեղծաւ. Ոսկ. յհ. ՚՚. 18: *Կարօտ մնացաք կենդանի սեռանեելոյ. Վրք. ալէտս: *Կարօտ եմ ձերում փրկութեդ. Ոսկ. մ. է. 13: *Ոչ եղև կարօտ փոխելոյ զբոցն, զի եղիցի ջօղ՚՚. ի միս ըստ յն. ոՀՈՅ. այսինքն ոչ տկարացաւ փոխել:

ԿԱՐՕՏ. Գործիական խնդրով ատեպ վրի առ նախինս. որ և ոՀ լտ. * Մինէկ կարօտ ի՞նչ իցեմ ես այսահարոք: Մեծացայ, և ոչ իւիք կարօտ եմ. ՚՚. Ութ. իո՚՚. 15: Յայտ. գ՚՚. 7: * Ոչ եթէ կարօտ ինչ ոք իւիք էր. Եվեի: *Ոչ եթէ նա ինչ կարօտ մերովքս իցէ, այլ մեք ամենեին նորայովքն: Մեծատուն ոչ է այն՝ որ բազմօք կարօտ իցէ, այլ այն որ չիցէն իւիք կարօտ: Դեղոք, և ոչ վիրաք կարօտ է մուրոյն. ողորմութե, և ոչ սրոյ. Ոսկ. մթ. Ա եէկս. ևն: *Ոչ էր նա կարօտ գողովքն, եթէ վկայք եղիցին յաղութեեն նորա. Եէր. համաբ: *Ամենայն ապաշխարօղք կարօտք երկայնմտութե: Կարօտ էր քաւութեն: Ճշմարիտ ապաստութեն որդւոյն կարօտ էին. Եէր. հա. *Եթէ զոչինքեն կարօտ էր, իսկ մեծորով երինջոցն՝ զոր ետ ՚ի սրբութե կարօտելոյն, վՀինչ կարօտ էր նա. Եէր. Ութ:

Յայլևայլ հոլովս. * Ահա յերեսաց քոց ոչ կարօտ եղէ՚՚. յն. յետնեալ. Ծն. իը. 11: *Մի կարօտ առներ զնա ՚ի յուսոյ իմմէ. ճ. Ա: *Ի գիտութե՝ յորմէ ես ունիմ, ոչ է կարօտ. Ոսկ. յհ. ը. 32: *Ջկարօտս յառաքինութե և ՚ի ճշմարիտ գիտութե տեսանէ. Երզն. Ճսի: *Ածէ էջր կարօտ յուխտս և ՚ի պատարագս նոցա. Մծբ. ծ՚՚: *Յոչ ոք արար կարօտ ապաւինի. Շիր: *ՋՀինչ ունիմք և մեք ասել, որ կարօտ եմք յամենայնի. Շ. բարչէ:

ԿԱՐՕՏ. գ. Ἔνδεια, χρεῖα. Inopia, opus. ἐπιθυμία, desiderium. կարօտութե. պէտք. և փափաք. և պատկառանք. անձկութե. ՀՀՒՒՅԾ, հասրէի, աբղա. * Ոչ առ կարօտ լինչ բանի մարմնի եղև. Ած. առ եպիլ: *Մեք միշտ կարօտիս ըղձամբ ընդունել ՚ի քէն զողորմութե. Խոսէ: *Ծարաւն և կարօտն ազգակից են միմեանց. Սիւն. բն: *Ծարաւհալք կարօտիս (առ. ած). Վրդն. յանիաոաի: *Եւ կարօտիս զոր փափագէին, զնա նստուցին յիւրում աթոռին. գԱ: *Ամենայն կարօտիք. Մ՚՚. * կարօտիսն և սիրով յանձն առցէ: Լայնի զկարօտն լուբեանց: Մոռացեալ զկարօտն և զսուգն լուբեանց. Վրք հդ:

ԿԱՐՕՏԱԲԱՐ. ՚ի. Իբրև զկարօտ. կարօտիս. *Որ զլուութե ունայն գոյից կարօտաբար կաթեմբ լցուցեր. Նար. Ճոս: *Անկարօտ է ՚ի քնութե. սակայն ՚ի մինչ զայս կարօտաբար պահանջէ. Լմբ. ա՚՚:

ԿԱՐՕՏԱԲԵՐԻՄ. Տ. ԿԱՐՕՏԻՄ. * Ոչ երբեք կարօտաբերիս նուաստութե մերոյ դրուատեաց. Թէոդոր. Ճոս:

ԿԱՐՕՏԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կարօտ. նուազեալ, յետնեալ. *Ջի և ծարաւագոյնքն և կարօտագոյնքն օգտեացին. Կոչ. գ: *Քան զփափագուիս՝ կարօտագոյն (այսինքն ՚ի վայր). Աթ ոբս. է: *Ըստ կարգոյ ութեան մերում ոչինչ կարօտագոյն ՚՚. այսինքն նուազագոյն. Նիոս. Ճսմ:

ԿԱՐՕՏԱԿԱՆ. Տ. ԿԱՐՕՏ. *Նախ կարօտական անձնոյն մուտակարէին. Կոչոն: *Կատարեալ է զօրութե, և չէ իւիք կարօտական. Ոսկ. էս: *Ջի և ոչ փոխառուք կարօտականք ընդունի ՚ի նմանէն ինչ. Եէր. համաբ:

ԿԱՐՕՏԱՄԻՏ. ա. կարօտ մտօք. յետսամիտ. պակասամիտ. անխելք. փքըսըղ. *Կարօտամիտն և անձնդիւրն կորուսանէ զինքն. Ճամա. առակ:

ԿԱՐՕՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἐνδέομαι. Egeo, indigeo. ἀπορέω, ἐκλείπω, deficio, ևն. որ և ԿԱՐՕՏԻՄ, և ԿԱՐՕՏ ԵՄ. Պէտս ունել. յետնիլ. նուազել. իւրօպտութի ֆալէլ. *Որ տայ աղքատաց, ոչ կարօտասցի: Են՝ որ յանիրաւութե ժողովեն, և կարօտանան: Առ սակաւ մի կարօտացեալք. ևն: *Ջի մի տնանկն կարօտասցի, և մի ընչեղն բարձրամտեսցէ. Նար. ղի: *Կարօտացաւ բազում օրինակ ընդ միմեանս լծել (առ իմացուցանել). Սրգ. յն. ի:

Սովորական խնդիրն է տրական. *Ոչ կարօտանալցես իմիք. Օբ. է. 9: *Ա յնպիսին աւարաց երբեք ոչ կարօտասցի. Առաւ. ՚՚. 11: *Կարօտանայ բժշկի: Ոչ կարօտանան սեան և օգնականի և հիմանց երկինք և երկիր. Յճխ. ծի. իէ: *Երկայնութե ժամանակի ոչ կարօտացեալ. Փիլ. ծ. բան: *Սմին կարօտանայ իմաստասէրն և Ճարտասանն: Երկուց այսոցիկ կարօտանան պիտոյից: Ջի կարօտացին ազգն օգնականութե նորին. Պիս: *Կարօտանան ոչ ձայնի առ ՚ի զգալ. Յհ. իդ: * Չմուտ և զօրաւոր պահապանին կարօտանան. Խոսէ: *Ոչ կարօտանաս սպեզանեակ: Ուսման ոչ կարօտանայ. Նար: Սարգ: *Կարօտացաք մարդասիրիդ բառնալոյ զվեղս մեր. Շար: *Կարօտացաւ անձն իմ ՚ի փրկութե քո. Սղ. ճծը. 81 . յն. նուազել, կամ նուաղիլ:

Դնեն ուրեք և յայլ հոլովս. *Լաւ է՝ թէ որդիքն քո քեզ կարօտացին (այսինքն քեզ), քան թէ դու հայեացիս ՚ի ձեռս նոցա. Սիր. ւ. 22: *Որպես անձին քո կարօտացիս նոսվաս. անտ. 31: * Եթէ կարօտանամք ինչ (ՀՀ իմիք), այլ ոչ տարակուսիմք. Եէր. է. իոր:

ԿԱՐՕՏԱՆԱԼ. Ποθέω, ἐπιθυμέω. Desidero. փափաքել. պատկառիլ. կարօտս. հասրէի լէտէն. *Ոչ սակաւ կարօտացաւ տեսանել զքոյր իւր. Ննիոս: *Կարօտանայր (կոյսն) ՚՚ մեռատանին, զի տեսանէր ՚ի յորդն վերջին. Գնդ: *Ծարաւի են մահուան և չարչարանաց, զոր օրինակ ոք հայի և չրոյ կարօտանայ. ճ. Ա:

ԿԱՐՕՏԱՆՔ, նաց. գ. Ἔνδεια. Indigentia. կարօտութե. չքաւորութե. և կարօտ տեղ, փափաք. ՀՀՒՒՅԾ, իէրէտէ. *Հաց, կամ ջուր կարօտանաց. Եվեի. Ֆ. 16: Եա. Ֆ. 20: *Բարձրագոյն խոստումնք զերուսղականի նոցա ՀՀՒՒՐաուութե անուանաց կոչուութե կարօտանօք ունկնի ՚՚. այսինքն տըրկարանան յայտնել զնոսն. Դիոն. նիէդ: *Կերակուրք կարօտանացն են յղուսղականք. Նիոս: * Դասաւորկութե և անգործութե՝ գըձուճ և սխրալից կարօտանօք զնեղացաղս անցուցանեն. Պիս: *Թագաւոր զսեպհական տեղս նախնեացդ խնդ, և գնաց զինի աղքատութեան, և կեաց բաղձալի կարօտանօք. փոչ:

ԿԱՐՕՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. կարօտ և չքաւոր թողուլ. տալ կարօտանալ. *Մի պատառաւ և բաժակաւ կարօտացուցանք զնոսա. Եվեի. հայր. ՀԷ:

ԿԱՐՕՏԵԱԼ, ելոյ, ոց. ա. գ. Ἐνδεής, δεόμενος. Indigens, inops. կարօտ կարևոր պիտոյից. չքաւոր. աղքատ ցտկատեալ. փափագ, դիւհիաճ. *Մի լինիցի ՚ի միջի քոում կարօտեալ: Ոչ պակասեն կարօտեալ յերկրէ: Մի կծկիցես զձեռն քո յեղբօրէ քումմէ կարօտելոյ: Մի յապաղեր բարի առնել կարօտելոյ: Ածէն կարօտելոյ և դառն իբրև զքաղցը թուի: Տնանկք և կարօտեալք: Քոյցն կարօտելոց. են: * կարօտելոց ոչ սփուեցին. Ոսկ. յհ. ՚՚. 7: *Օրինադրէ մարդկան զղողմութե առ կարօտեալս. Շ. ֆսի:

ԿԱՐՕՏԻՄ, եցայ. յ. Ἐνδέομαι, ἐπιδέομαι, ἀπορέω. Egeo, indigeo, deficio. տե՛ և ԿԱՐՕՏԱՆԱՄ. կարօտ լինել կի գանիել. կարիս և պէտս ունել. և Զքաւորիլ. Նուազել. յետնիլ. նուազիլ. իւրօպտութի ֆալէլ. *Ոչ տայ աղքատաց, ոչ կարօտասցի: Են՝ որ յանիրաւութե ժողովեն, և կարօտանան: Առ սակաւ մի կարօտացեալք. ևն: *Ջի մի տնանկն կարօտասցի, և մի ընչեղն բարձրամտեսցէ. Նար. ղի: *Կարօտացաւ բազում օրինակ ընդ միմեանս լծել (առ իմացուցանել). Սրգ. յն. ի:

Տրակ. խնդ. *Անբաւ դարմանոց կարօտի լիւր պէտս: Կարօտեալ օգնականութե մինչեւնայից. Պիս: *Կարօտիմ ձերոց մաղթանացդ օգնականութե: Կարօտին և գործակի և խորհրդեան. Սրգ:

Գործակ. *Ոչ իւիք կարօտեցար (կամ կարօտացար). Օբ. է. 7: *Կամ ձերով զբաղութե կարօտեալ իցեմ. Ցոբ. ը. 22: *Ոչ միով իւիք յայսցանէ կարօտեալք էիք. Եէր. էէր:

Բացառակ. *Ելիցեն կարօտեալք ՚ի հացէ և ՚ի ջրոյ. Եվեի. Ֆ. 17: *Ի յուսոյ Ճարտարութե անտի կարօտեալ կայցէ. Ոսկ. յհ. ՚՚. 1:

ԿԱՐՕՏՈՒՄ. Ποθέω, ἐπιθυμέω, δέομαι. Desidero, peto. Անձկալ կարօտիս. փա փաքել. ցանկալ. խնդրել. նուօթ տալէլ. հասրէի լէտէն. *կարօտիմ գերեզմանի, և ոչ հասանեմ. Ցոբ. ծէ. 1: *Կարօտին մերձենալ առ ած. Եբ. ծը. 2: *Ինքնահալած ՚ի հայրենեացն լիներ գաւառէ. որում յետոյ կարօտեալ և տեսութե անգամ ոչ լիներ արժանի. Պիս: *Ոչ ՚ի տուրան, այլ ՚ի առնօքն յաւետ կարօտիմ. Նար. ծէ: *Կարօտեր ոտոտ (զնաղող), կամ տեսանել զնա. Վրք հդ. Է. Ա ծ՚՚: *Դու որդեակ կարօտես, և կամիս իմանալ զլինելոյն գործ. անտ. ծէ: *Կարօտի ած՝ զՀամբերութե մեր և զսրբութե. Ագաթ. Ոսկ. յհ. ՚՚. 18: *Կարօտ ինչ ասել, որ կարօտ եմք յամենայնի. Շ. բարչէ:

Լէք. ած։ *Աչխատաւէտքն է հանգիստ, և կա-
րօտաւէտքն է ալքայաւէթէ. Մանր. Ք։ (յորս
երբեմն միանան կրկին նշանակութիւնք ։)

ԿԱՐՕՏՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ենδեια, ἀπορία. Egestas, indigentia, inopia, penuria, եւն. որ և ԿԱՐՕՏԱՆՔ. Պակասութիւն կարևորաց. չքաւորութիւն. նուազութիւն. իհիւ,ած, հւհիւած, ւէգ, փափգրւէգ, ած,ւէգ, գէ,ւէգ. * Տացես նմա փոխ, որչափ և խնդրիցէ ՚ի կարօտութէ իւրմէ՝ Աստղամբ ՚ի կարօտութէ սատա-
կեացին ։ Տրամիւլոց վասն կարօտութէ յարկ
ապաւինի ։ կարօտութիւն հացի ։ Չհաց քո
կարօտութ կերիցէր ։ Քուր չափով և կա-
րօտութ արբցին ։ եւն ։ * Լիութէ և կարօ-
տութի միմեանցք յարգին. ՁՀ. է ։ * ի
ասոյ մեռանէին առ կարօտութէ. Ե։։
պտմ. է. 20 ։ *Ցանհնարս մտանէր վասն կա-
րօտութէ զօրու. փիլ. խնապ ։

ԿԱՐՕՏՈՒԹԻՒՆ. Ἐπιθυμία. Desiderium. փափաք. ախորժ. հաւրէի, արդա. * ի կարօ-
տաւէթէ և ամենայն վատ. Աստ. ծէ. 4 ։
*Չփափաքաւմն կարօտութէ անձկոյն լցու-
ցանէ. ՁՀ. ծ։ *փղձկիմ կարօտութ մե-
ծոյ հօրն. խօր. է. 68։ *Ընդէր ոչ փութաս
զկարօտութիս իմ ընուլ. Ճ. Ա։

ԿԱՑ ՄՆԱՑ. կին ։ ած. (որ ՚ի հյ. կարծի
ԿԱՑ ԵՒ ՄՆԱՑ. ՛ և գ.) Ἐσχατιζων. Extremus, residuus. Յետս կոյս կացեալ մնա-
ցեալն. յետնեալն ՚ի գուռնդս զօրաց. յե-
տասմնաց. էպե ծայօղը. արթպ գալան. * Եւ
անդ յանձանձէր զկաց մնաց ժողովրդեանն.
ած. ՚ի. է. 53։ *Անդ յանձանձէր ածէր զօ-
րաւարն զկաց և զմնաց զօրականին. Եզիպ. է։

ԿԱՑԱՁԻ. ած. Բառ երկդիմի. զի կամ
է ուղիղ զձի կացեալ անշարժ և խրտուա-
ցեալ, և կամ ՈրոյՀձին է կացի, առտյգ
նժդյգ. և կամ համբակ, արմուղ. *Վահան
անցանէր խաղաղութէ ընդ Լուբան... որ և
առ դյժ կացաձի արանց լինէր անցանել դիւ-
րաւ ըստ կամի և ամենայն այրևձիոյն. Փարպ։

ԿԱՑԱՐԱՆ, ի, ած. գ. Կայարան. կայ-
ան. *Կացարան անքաւժանելի հրաշից ան-
մահին յոր նշան անպարտելի. Նար. Լս։
*Երինակոտոյց կացարանաւ (արքայութէ)։
Լեառն ՚ի, իմանալի կացարան (եկեղեցի).
Ածան. Եւեզ։

ԿԱՑԻ, յ.ոյ. գ. (լծ. Լ. լենձ, լենձ
օդլան. կամ իբր յանդիմանական տեսանն
իւրում.) Տղայ. մանուկ. համբակ. աշա-
կերտ. ծանչ. իսկ վս. կոյի, ի մարդ։ *Դիո-
գինէս երբեմն զանվայելուչ սովորական տե-
սանէ իմնասութէ կոցի անաղդակեալ ՚ի
քաղաքի. և զդասափարական ջնեալ պատու-
հասեր. Պիտ։

ԿԱՑԻՆ. ցնոյ, ով. կամ ցնի. Նաւ. գ.
(լծ. յն. ա։ա։ննի). (այլ և և Աքցան). Ա-
ξίνη. Securis. փայտատ. տապար. (լատ. ա-
գ։ուբս. որ և հյ. ՍԱՀՐ.) պալնա, էչակէր,
էեսէր. * խոփոյ և կացնոյ և մանգաղի. ած.
Ի գ. ծ։ 21։ *Անկեալ կացինն ՚ի մէզ ելեխէն.
Նե. ծէ. * փայտահարքն առին զկայտա-
հատն, որ է կացինն. Ո։ի։ր։ *Մի՛ձեռ վե-
րատցի կացին առանց ձեռին մարդոյ. Վ.ր։
հղ. Ը։ *Ձձեռս նորա հլուսկեաց կոտրել
կացնով. Ճ. Ա։ *Հատանիցէ փայտ ՚ի մայրս
անտառաւխտաս հարեալ կացնաւ. Ա.ր.ծ։ Ֆ.
ղ։ *Ձեռք մեր փայտարեալ են ՚ի կացնի.
Եզիպ. Ը։ *Եթէ չկամիցեմ զոլորս նոցա կաց-
նեք. Հ. ի։ի։ի։

ԿԱՑՆԱՒՈՐ, ի, ած. ած. Որ ունի և ՚ի
կիր արհանէ զկայրն. պալնաւը. պալնաճի.
*Ձայինն կացնաւորաց և ուռնիաւորաց հըն-
չումն գործելով. Վ.ր։ ծ։

ԿԱՑՈՐԴ, ի, ից. Տ. ԿԱՑԵՐԱՆ, և ԿԱ-
ՑՈՒԱԾ. (այլ և և կացուլգ). *կացորդ զնա
յորդարեալ քահանայական ուխտի միա-
կրօնից ։ Եղեալ ՚ի վանաց անտի այրեաց՝ ՚ի
կացորդից սքոյն սահակայ. ՁՀ. իհ ։

ԿԱՑՈՑ, ի, ից. գ. որ և ԿԱՑՈՑՆԻ
կամ ԿԱՑՈՑՆ, իրր կացոյգ. կացարան.
կայարան. տեղի. էեփ։ * Ցեղի կացոցի
կարաւանին. ՁՀ. իհ ։ *Խորչքն անկիւնքն են,
կամ մնոր կացոցնի. Նէ. եէէ ։

ԿԱՑՈՒԱԾ, ի, կամ ոյ. Նոյն ընդ վ.
կամ կալուած. էեփ։ * ի կացուածի իմոյ
նախնեաց. Ո։ոպէէ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Στάσις. Statio. (զոր
յետինքն շփոթեցին ընդ Status, որ է վիճակ
կենաց, եւն.) Կալն. կայք. ոանակացութէն.
և բանկացութէ. *Ընկղմանուսի, և կա-
ցութէ, և նիստն. Արիսթ. սթրտգ։ * Լու-
ծանել վկապս օրինակաւ կօշկաց խրացից՝
իբրև անարժան այսպէս ձեռնյոցն լինել վայ-
րի կացութէ. Սարկ. լ։ * Քառիւք երե-
կօք... եռակի կացութէք եղանակօք կա-
ցեալ երեկոքն յաւուրս յկն ». այսինքն
ժք ամսովք յերեսնական աւուրց բաղկա-
ցեալ. Աբծր. ա. ։։

ԿԱՑՈՒՄՆ, ցման. Նոյն ընդ վ. և ընդ
կացուլգ. *Անմարմնական խմբիցն ջոկա-
գրութէ կացման կացարան. Անան. Եւեզ։
*Ճարտասանքն զամենայն քաղաքականն ՚ի
տան և չորս կացմունս յարգարեցին. Անյ.
պրբ։ *Ճարտասանականումն միայնում ա-
սին գոլ կացմունք, և վէճք, և անվէճք.
Անյ. Վերծ. արխա։ * Երևակայութէ յոր-
ջորջի, այսինքն երևեցելոցն կացումն. անտ։

ԿԱՑՈՒՆ. տ. ԿԱՑՈՒՆ. * Ջգետն անօ-
րէնութէ... զպղտորն և զկացուցն և ըզ-
կայանն պարզեսչէ. Ագաթ։

ԿԱՑՈՒՐԴ, ցրդի, իցս կամ ոյ, ոց. գ.
Πανήγυρις, πόμπη. Coetus publicus, pompa, festivitas, nundinae. կացումն հանգի-
սական. (որ գրի և կացորդ, և կացարգ).
Հանդէս տեսարանաց և ասոնից. համախումբ
բութէ. ժողով. տօն ամենաժողով. տօնա-
խմբութիւն. և տօնավաճառ. որպէս յն.
բանիդիբիս. յորմէ ռմկ. բանայիբ. փծանմա,
ալա, գիննէբ. * կացուրդք տարեկանք. Ա-
րիսթ. ֆ ։ * Նախատգահութէք խոկ առ ա-
մենայն կացուրդսն իսկն. Պղատ. օբին. ծէ ։
* ի կացուրդս տեսարանաց. Նէ։։ Երփ ։ Որ
զկացուրդսն կարգեցին՝ պայծառ. ձիա-
լոյծքն, զօրավարքն, իշխանքն, գառողքն.
Բբ։ հայեաց ։ * Ջաւակացն և կացարգիցն
(լաւ ևս՝ կացըրգիցն) և ամենաժողով տօ-
նից անուն զգաղմաց ՚ի մի վայր գումարելոց
յայս առնէ. Սեբեր. է ։ *Տօնիւք և կացըր-
գիւք, խրախուէթ հաղկերութէից։ Աբնեմք
կացուրգս՝ տօնս ամենաժողով (յն. մի բառ
վասն երից). Պտմ. ագէ։։ * ի գլխաւոր կա-
ցուրգս և ՚ի խումբս ցարկագիս կացուրգ
եղանել աւետեաց ։ խորհրգականք և ա-
տեանք, և այլ ևս յօրինեալ կացուրգք. Ըզ
կացրգոցն կատարելով բարուք յորմարես-
ցես գովասանական հանդէս. Պիտ ։ Ջուար-
Ճանայ և տօնէ երկուս կացորգս. Վ.ր։ հղ.
յ ։ * Ջգնչ և զանդալէ վկայիս հրաշացուցա-
նեն զկացուրգս. Ճ. Ա։ *Տօնախմբութէք և
հանդիսաւոր կայրգիւք. Սարգ. է. պ. է.
(որք հային և ՚ի յաղորգ նշ ։)

ԿԱՑՈՒՐԴ ասի և երգն ՚ի կացուրգս.
այսինքն Ննուագ երգոց ՚ի ատնս տօնս. որպէս
և Ձամամուտ երանակաւոյ, և Հալելյնա-
փառ, և տասղ. որք կոչին և ԿԱՑԻՔ. որպէս
և շարական աւետն կանոն ասի. *Երգեցաց
կացուրգ ծննդեանն քոյ քաղցրաձայն եղա-
նակաւ ։ Երգեաց ՚ի աերունական տօնս կա-
ցուրգս հազարս. Հ. իհ։ի։ *կացուրգ յով-
հաննու կարապետի ։ կացուրգ սքոյ քառաս-

նիցն ։ կացուրգ զազարու յարութէն, կամ
գալստեան տեառն, կի համբարձման ։ Ա-
տեանօր ՚ի դէպ երգաբանի մէզ՝ որ դաւթեան
կացուրգ, կացուրգ հոգևոր գեղեցկապանծ
առածք, (անցաք մէզ ընդ հուր և ընդ ջուր,
եւն). Գնյ ։ Տաղ ։ (այլ և և կացուրգ ։)

ԿԱՑՈՒՐԴԻԼ. ։. յ. Իբր կացուցանել,
դնել հանդիսապէս. *Երգաս ՚ի գանանաւո-
րից կացուրգի յաւթոս հայրապետութէն.
ՁՀ. իհ ։ (այլ և և կացրգիլ ։)

ԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, կացո. ։. Ἱ-
στημι, καθίστημι. Statuo, constituo. ἀπο-
καθίστημι, restituo. Անդնել զի կացցէ յո-
աին կամ հաստատուսն. դնել. զետեղել.
հաստատել. կանգնել. կարգել. առնել.
կատարել. ։էշընէլ, դնել, ընէլ. փոբփոբ.
ծգ, գօծգ, կիմէ, պիննիրէ. *Անդից կա-
ցուցից առաջի քո ։ կացոյց ՚ի լերինն ։ կա-
ցուցես ուրոյն ։ կացոյց զնոսա չուրջ զնո-
րանաւն ։ կացուցին զնա ՚ի մէջ երկուց
սեանցն ։ ի վերայ բարձանց կացուցեր զիս ։
կացուցեր յանդորրու ղոտս իմ ։ Հրամայ-
եաց կացուցանել զկառն. եւն ։ Եւ * կա-
ցուցանել զոք ՚ի վերայ տան իւրոյ, կամ
գործակալս ՚ի վերայ երկրի. կամ իշխանս
զօրուն, կամ ՚ի վերայ նոցա գործավարս,
դատաւորս. կամ դէտս կի ամպարատես կի
թագաւոր կացուցանել. եւն ։ Եւ * կացու-
ցանել զբանս իւր, կամ զոր ինչ խօսեցաս,
կամ զպատուէր հօրն իւրեանց. եւն ։ Եւ
յայլ կիրս. * կացուցանել զկամս արարչին ։
Կատարեալս կացուցանել ։ Պատուհասելիս
կացուցանել ։ Բաժանողս կամ արժանա-
ւոր կացուցանել ։ Մերկ և թափուր կացու-
ցանել ։ Ազատ կամ թշնամի կամ գլուխ
կացուցանել ։ Տեղեկագոյն կամ քաղցրա-
գոյն կացուցանել ։ Վկայ կացուցանել ։
Ցանդիման կամ մերձ կամ յոտն կի յոտին
կացուցանել. եւն ։ *կացուցին զնոսա ՚ի հար-
կի ». յն. ածին կամ արարին զնոսա ընդ
հարկաւ. ։. ի. է. 2։ *Ջաշխարհն ՚ի հար-
կի ծառայութէ կացուցին ». յն. ծառայե-
ցուցին. անբ. 16։

ԿԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ած. Կացուցանող.
հաստատիչ, եւն. *կացուցիչ հաւատոյ. Նէ։
ղ։ Իսկ Իփն, պպ։ *Ցանդիման կացուցիչ՝
ըստ ձ. յանդ իմանիչ. այսինքն յայտարար։

ԿԱՑՐԱԿԱՆ, ի, ից. ած. Πανηγυρικός. Panegyricus, festus, pompaticus. կա-
ցըրգի սեպհական. հանդիսական. տօնա-
կան. ամենաժողով. Մեծապայծառ. * ի
ղամարարիայլ կացրգական տօնախմբութէս
Տօն կացրգական ըստ բոլոր պարագայեալ
ամի ։ ի յաւուր կացրգական, տօնի հա-
սեալն տերունեան. Մագ. ։. ծէ.Նս ած. Նէ։

ԿԱՑՐԴԱԿԱՆ. Ἐπιδεικτικός. Demonstrativus. Ըստ Ճարտասանից՝ Ճառ ներբողական
կի պարսաւական ՚ի հանդիսի. Ճարտար փաս-
տիւք. առաձնախօսութէ. վասն որոյ ըստ յն-
ասի Ցուցական կի Ապացուցական. * Ճար-
տասանականն սեռ գոլով յերից բաժանի
տեսակս, յաւանականն, ՚ի բաղձոհականն,
՚ի կացրգականն... Իսկ կացրգականն յա-
ղագս ներկային գոյանայ. Պիտ ։ Եա և Երե-
փէբ ։ Ճ. Ը։ ՚Որպէս յառաջնումն կացրգա-
կանումն ասաց. Ոսկ. գծ ։

ԿԱՑՐԻՄ, եցայ. յ. Πανηγυρίζω. Nundino. ի կացուրգ ժողովել. գալ ՚ի հանդէս
տօնախմբութէն, տօնավաճառաց եւն. *Ցոր-
մէ էր ցուցանել միւսանգամ հոծ և խիտ
զարմփառն կացրգեալ մարդիկ, զի ՚նըս-
տեին՝ զորինաւոր արկեալ զարքունեացն առ-
նուլ զսակ. Պիտ. ուր բանն է զմաքսառուաց։

ԿԱՑՔ, ցից. գ. կայք. կեանք. վարք.
ընթացք քաւլքավարութէն. * ինքեանք ա-

ահ օրինակ լեցին կացուք գնացուք՝ ամենայն առաքինութեաւ հանգիպեաք ։ ՅՃԳ. ծԷ ։

ԿԱԽ, ոյ, ով կամ ու. գ. Պղնձ. Limus, և creta, argilla. Խմոր հողոյ. սիզմ. *չալախ. ցեխ. գայռ. և նիւթ աղիւսոյ. լըւրագ, լաճար, պաւլըճի, պախագ, ԹԸՆ, ՆԻՒ. (իսկ ԽԱՒ ԽԱԳ, կամ ԽԻ, ալինդ կաւ, որ և կաւիճ.) *Գործ խիստ կաւոյ։ կաւ առեղծեր զնս։ Հանգոյն կաւոյ ։ ի կաւոյ կազմեալ ես ։ Անգամին ի կաւոյ առեղծ ա նօթս ։ կաւ գռեհից ։ կաւ բրտի ։ Մեք կաւ, և դու առեղծիչ մեր ։ Մ՛ուտ ի կաւ, և կոխեա ընդ յոյդի ։ Ադար կաւ ի Թըղոյն, և ծեփեաց զկաւն ի վերայ աչաց կուրին. ևն։ *կաւով Թաճախ զմազիսն բերեալ. Եսա. ւր. ա։ *Օձեալ կաւոյն ազգական հեզութեաւն ։ կենացագ նշխար ընդ կաւոյս զանգուածոյդ։ Ամպարհաւաձեցայ կաւ ձայ. Նաւար. Նա։ *Որ ոչ պէտս ունէր կաւոյ. Ոսի. յհ. Ք. 9։

ՀՈՌՈՄ ԿԱԽ ասի ըստ Բժշկ. հանքայինն, որ վարի ի պէտս որպէս օձառ, և որպէս դեղ, իբր երկնագոյն կամ մոխրագոյն, որ և կոչի անդ՝ Ամանեհարած կաւ, Նշաւար, կամ նշաւարին կաւ, Ոտեղոյ կաւ. ար. ՌՒՆԻ Խախոտ. լտ. Ռ՛ԷՏԱՈ ԱԲՃԻԼՈՓԱ ։

ԿԱԽԱԳՈՐԾ. ի, ից. ա. գ. Պղնձագործ. Fingens, figulus. Որ գործէ անօթս ի կաւոյ. բրուտ. կաւ և Աղիւսարկու. ՀՕՀԽ. ՅՃ. *Ի կաւոյ առեղծ անօթս. գառաւոր կաւագործ է. Ի՛. ծԷ. 7։ *կաւագործք և ոսկեգործք՝ ըստ իւրեանց արուեստին զքեզեալն անօթ վերստին առեղծանեն. ՍԻՆՈ. Ն ԳԷ. ԷՈ։ *Իբրու զանօթս կաւագործաց խորտակեր. ԵՐԶ. Լ։

ԿԱԽԱԳՈՐԾ. գ. Աղիւսարկութիւն. և Որձնաշինութիւն. չինողութիւն. *Կողպատեցէք զեգիպտացիսդ. զի այն լինիցի նոցա ընդ վարձուց կաւագործին և աղիւսարկի. ԿԻՐՂ. ԷՒ։ *Որ ի կաւագործին և յաղիւսարկին կապեալ կային. Ոսի. ՀՀ. Ք. ւ4։ *Վայրենի արջառք ի կաւագործի կային. Վ.ԸՐ Հց. ԻՀ։ *Հ՚ՀՀ փայտակոփ, և ՀՀ քարակոփ ... զԼծիս կաւագործին բանադակեաց. ԵՒԲ. ԲՔ։

ԿԱԽԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Շինել որպ՚ս կաւագործ։ *կաւագործէ (ՈՀ) զագարան ն ի մարդկեղէն մարմնիս, յեա կատարած ։ խնչեցուցանէ զամանս սքց՝ ի ձեռն ընորհի. ԵՒԲ. ա։ԵՒԲ։

ԿԱԽԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Պղնձագործութիւն. Աղիւսարկութիւն. և Շինողութիւն. *Զանձինս ի գործ կացուցեալ կաւագործութեաւ. Ա գաւ։ *Ի իւր ամին մոռնէսի սկսաւ կաւագործուԹիւնն։ Եհան զնոսա ոսկւով և արծաԹով, զի վարձ էր նոցա կաւագործութեան. Վ.ԸՐ. Եւ. Ն ա։ *Զզգրան յուշաց տարցուք յայսմանս ի գործ կաւագործութեաւ դաղատս որմաչէնս մերոց քաղաքաց, ապարանից, և այլոց պիտոյից. Բ.Ա.Ղ. Ե. 4։

ԿԱԽԱՆԵՒԾ. ա. կաւով ծեփեալ. *Ըզգ կաւածեփ կոյրն տրա չէր սեսեալ. ԵՂԻՇ. Խ.Ա.Լ՚.Ա։

ԿԱԽԱԿԵՐՊ. ա. Նման կաւոյ. *Եհան և զմարմինս ի կաւակերպ ալմոյ մեզաց. Վ.ԸՐՆ. ՚Ա։

ԿԱԽԱԿԵՐՏ. ա. կերտեալ ի կաւոյ, յաղիւսոյ. *Զփայտակերան հրով գտեալ, և զկաւակերան ջրովք լուանալ. Ֆ. Ա. Ե. 23. (յն. ըստ իմասաց)։ *կաւակերտ զանգմամբ խմորեալ. Մ՚Ա. ւ։.

ԿԱԽԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոխելն և չաղելն զկաւ. կաւագործուԹիւն. *Ի իւր ամին մոռնէսի սկսան զկաւակոխուԹիւնն որդիքն իսրայէլի. Վ.ԸՐՆ. ՊՓՀ։

ԿԱԽԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Պղնձում. Lutesco. Լինել որպէս կաւ կամ չաղախ. և Շաղախիլ. լամար ԽԽԻԼԽ, լամար ԼԻԿԻ ԷԼՀՄԳ. *Ջուր Թանձրացեալ և կաւացեալ լինի երկիր. իսկ ջեռեալ և չոգացեալ՝ լինի օդ. Նիս. ԲՒ։ *Ըշ նահանջի բան մեր ծըռուեալ և ծրարեալ, կամ ի ծամելիս կաւացեալ (Թերևս բամբասանօք). Մ՚Գ. ԼԸ։

ԿԱԽԱՒՆ, կամ ԿԱԽԱՐ. գ. Ὀχετός. Canalis. ուկ ևս, Խաաս. որ և ասի ՈՒՐԴ. ուե և ԿՈՐԻՒ. Անցք ջրոց. առուակ ըստ ժամուն բանալի կամ փակելի կաւով. ասս էօլըս, ասս պէնգի, ԷՇԼԱՐ, ապէնգ. *Ամենայրաւութեաւ կաւաձն լուծեալ ՃՀմարտուԹեն... սրտազանից գրոց սատուգուԹեան ապականեն. Պ.Գ.Մ. ԼՒ։ *Կաւաձն. ուրգ, կամ ՀԸ. Հ.Ի.Ն ԲՈ։

ԿԱԽԱՑ, ի, ից. ասրաբ. գ.Ա.Վ.Ա.Ք. Interfeminium. իտ. Rusliano, na. Մի՚ՀՀՈՐԴ ի ՄԷՀ հոմանեաց կամ բոզից. բանբեր ի ՄԷՀ սեղեհայց կամ պոռնկաց. գԷԼ ՃՄՀՈՒ ՀՒՆՈՐԴ. Խալէն, Խալենկ. (ուսասի՝ ԽԷՎՀՆԽ, իբր բոզարած). *Պատուէր տուեք և կանանց ազգի, մի՛ ոք նմանող լինցի օձին՝ գործի լինելով սատանայի. զոր և կաւատան անուանեն. Շ. ընդ.։ *Բոզիցն և կաւատացն. ԼՀ. ասաս։ *կոչեցաց իշխանն զոմն մի պոռնկախառնիչ, որ ե կաւատ.Հ=Յ.ԽՈՒ. ԼՒ։

ԿԱԽԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ կաւատացոց. Մլկնորդութիւն գործոց անարժանութեաՀ. *Ո՛ր չափ կանայք կաւատութեաՀ բանս, և գործս անամօթութեաՀ գործեն. Ոսի. ՀՀ. Ք. 12. յնլոկ, անամօթութեաՀ։

ԿԱԽԱՄԾԱՓ, ոյ. գ. Նիւթ կաւեղէն արծաթափայլ, որպէս ապակի, բիւրեղ, կամ ազգ քնչ հանքայց նման նոցին. *Ծնանի հուր յերկաթոյ և ի քարէ. լինի ի կաւ. արծաթոյ հուր, յորժամ ընդդէմ արեգական ոք չողացուցանէ դիջէ. ՓՓՂ։

ԿԱԽԱՓԱՂԱՂ. ա. Իբր կաւով չաղաղեալ, կամ Թրծոյ հրով զկաւ. (ի ձայնէս փայլ, կամ փայլաղէլ.) *կաւափաղալ աղիւսագործուԹեՀն. ՑԿ. ԼՒ։

ԿԱԽԱՒ. գ. պ. Էփօս. Դիւսմ. ազգ գազմոյ. գազափ, ԷՒԲԷ։ Վ.ԸՐՒ. ՀՒ։

ԿԱԽԵՍՑ. Տ. ԿԱՒԵՂԷՆ. *Դաս է ի ներքոյ կաւեայ, և արտաքոյ սլղձոյ. Դան. ծԲ. 6։

ԿԱԽԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. որ և ԿԱԽԵՑ. Պղնոց. Luteus, caenosus. և ὀστράκινος, testaceus. ի կաւոյ կազմեալ. կաւակերտ. հողեղէն. խեցեղէն. խաՀ, հողէ. լըրագիսն, լամարքան, ԼՈՔՐԱՓԱՆ. *Տուն, կամ մարմին կաւեղէն. ՅՈԲ. Բ. 19։ ծՓ. 12։ *Անօթ կաւեղէն. ՂՆՓ. Ը. 28։ *կաւեղէն փառքս. Ոսի. յհ. Ա. 3ղ։ *Ոսկի առնէ ի կաւեղենէ. Ոսի. ԳԾ։ *ԲնակուԹիւն կաւեղէն. Ն.Ա.Ր. ծԲ։ *Օ՚ՀՆուԹի վերաբերեալ ի չրեանց կաւեղինացս. Ճ. Բ։ *կաւեղէնքն ի կաւոյ չինեին ամրոցս. Վ.ԸՐՆ. ԾՒ։

ԿԱԽԻՃ, ՀՃի, ՃՃց. գ. Ἄργιλος. Argilla, creta. ուկ. խաղինչ. կաւ չոր և ընտիր՝ նման գաՃի, սպիտակ, և կապուտակ. (որպէս փեպէչիր, ԽԻ, ԽԻԼԵՐԻՆ։ ԲԺշկՒՆ ։

ԿԱՓԱՏԵՄ, եցի. ն. Որպէս Գիշատել. ԲԿԷՓԵԼ *Որ ծանրն է քան զամենայն չար լինս մարդասպանուԹենն, գրեՀԷ առաստմբ կաթուղեն զնազխողեալսն. Մ՚ԿԻՒ. ՂՆ։

ԿԱՓԱՐԻՉ, ՐՀի, չաց. գ. (ի բայէ կապուռցանել. Լծ. և խուփ. Թ. գափգ). Ծուծ, կոյՀ բերանոյ գլխոյ կամ գերեզմանի. (ըստ յն. վՀՀ ասի, զի լինի վիմեղէն. որպէս և կՀփսա ըստ եբր. է վՀՀ. Թ. գաչս.) *կափարիչ գրան դերեզմանին վՀՀ մի ՄՒԾ. Մ՚ՓՒ. ԽԷ. 6։ *կափարիչն ի վերոյ կայր. Ոսի. յհ. Ք. 17։ *Ի տապանին մերձենայր ի կափարիչն. Գիւս։ *Ըզկափարիչ վՀմըն բարձեալ. Շ. Խոսս։ *Եգին կափարիչ զվիմին, յորոյ վերոյ զԷնաս. ՃՀ. Ք։ *Ի բաց առնլով ըզկափարիչ վՀմին՝ տեսանէր, զի ելանէր բոց վՀմին ի վեր մինչև յերկինս. ՂՆԱՐ։

ԿԱՓԱՐՈՒՄ. ումն. գ. Գերեզմանք. Հերմ. տապան քարեղէն. որ և ԳԱՒԱՌՆ ասի. (որպէս և արտք. ՂԸՓՐ է քաւել. և ղՓՐ՝ կափուցանել, և երբ. էՓՓՐՀՄ, քաւուԹի, քաւարան). *Առ ի մեՂ հարքն ի կափարումն գարձան. Կ՚ՐԻՆ։

Անյայտ ՀՒսոյ ասէլն. *Ջատուինի այսինքն ղՀուՀնիՀսոյ կափարան (այլ Հ. կիրան) և գործս իբր օրինօք հաստատեալ ունին. Սարկ. հանգ։

ԿԱՓԱՒՈՐ. ա. Որ ունի և վարէ զգործի կափիչ, կամ կոփիչ, որպէս ուռն, լսխտ. ևն. *Եա նմա սուրհանգակս և մեկնակաՂէնս, և սակրաւորս, և կափաւորս. Աբծր.Փ.2։

ԿԱՓԻԻՆ. Տ. ԿԱՓՈՒՄՆ ։

ԿԱՓԿԱՓԵՄ, եցի. ն. Κροτέω, ἀράσσω. Crepito, pulso, illido, stridorem edo. Բաբախել. և կրՃռել զատամունս յերեսաց ցլատոյ. ՀՃրփոփել, ակոս ակոսի ղՐՆել։ *Ցորժամ կարի ցուրան սերիցէ. . . և տաւսպակնէն զատամունսն կափկափիցէ. Ոսի. ԷԲր. ծա։ ՏՀս և ԳԱՐԿԱԾԵԼ։

ԿԱՓԿԱՓԻՄ, եցայ. յ. Τρίζω, ἀράσσομαι. Strideo, illidor. Բաբախիլ. կրՃռել ատամանց. սարսալ. ՀՃրփոփ. ՀՃԸրփոփաԾ. *Ատամանցն կափկափէլով Բրս. ին ԱՒ։ *կափկափին ատամունք, Հծգին չրԹունքն. Մ՚ԱՆԳ. ծա։ *Լան և ողբան ի գեհենին, և ատամամբքըն կափկափին. ՑՒ ՈՐԴԻ։ *Լայով և կափկափելով ատամանց. Լ՚ՖՒ. ԽՀ։ *Լան ի ծխոյն, և կափկափին ի ցրտոյն. ԵՐԶՒ. ՃՔՒ։

ԿԱՓԿԱՓԻՄՆ, փման. գ. կափկափելն, ինն. բաբախումն. կրՃռելն. կրՃռումն. *Ատամանցն և կափկափումն՝ աՃառացն պրկմամբ. Բրս. ին ԱՒ։ *Սաստիւ զիս կորեա ընդ մէջ ի լալ կափկափման մատնել. Տագ։

ԿԱՓՈՒԼ, ի. ից. գ. ՑԷղի՝ ուր լինի կափուցանիլ ուլամբ կամ փակիլ, խփանիլ, որպէս հաղբ. ծողակ. որոգայԹ. Թակարդ. և Արգելանոց. փակարան. (Լծ. Թ. գաՃան, գաՃանաՃա. լտ. գաՃիօ, ըմբռնել.) *Ի փորր և ի տակար հաղբից յանգնգայինն այն կափուլ, և ի բարձր ամրարտակ ամբարտաւանուԹիՂ վերացուցանէք. ՍԻՆՈ. ՊԼ։ *ԶաՆապատն տեսանիցիս, անկանիցիս ի քարիրոք կափուլն. Ոսի. ՁՁ. ՓՀՄ. ծԲ. յն. լտկ, ըմբռնել։ *Ի բաց հրաժարէին յաչխարհէս, և անկանէին ի բաբւոք կափուլն. Վ.ԸՐ ՈՍԿ. կբր լտ. Claustrum.

ԿԱՓՈՒՄՆ, կամ ԿԱՓԻՆ, փման. գ. Որպէս կափուցանիմ, խփումն. փակումն. գաՃամաբ, գաՃանմաբ, գոցելբ, գոյՆԼԲ։ *Ի կափման աչացս՝ հայեցուած արտիս մի սառներասցի. Նաբ. ՁՁ։ *կափիմս առլով կափուցեալ զաչս իբր զնլուրգս. Մ՚Գ. Լ։

ԿԱՓՈՒՄՆ. որպէս կափչելն. մածուցումն. ՀՃԼԻԼԲ. ՀԳԼԻԼԲ. ԵՃԲՂՄԱԲ, պՒՒՆՂԻ. *Զի վայր ծորեալ քնուԹի ջրոյն սառլայատակ ատամայեալ հողոյն կափմանէ. ԵՂԻՇ. Ք։

ԿԱՓՈՒՄՆ. որպէս կափկափումն, բաբախումն. ՃայԹիմբ. ՀՀԲՂԲԲ, ԼՒՀՂԲԲ. *Որում և վայն փոխանակին, և ատամանց կափմանէ լալին. ՑՒ ՈՐԴԻ։ *Ո՛Հ կափիւն լայնալիՃ ազեղանց. ՊԻՔ։

Իսկ կանոն. * Պատարագ նոցա որպէս կափումք (կամ կափուՀք) շանց, մկրտուՀք նոցա որպէս ԹլփատուԹիւն. Թերևս գրելի Ե, կատարումք։

ԿԱՓՈՒՑԱՆԵՄ, փուցի, փու. ն. Καμμύω. Claudo. συνίχω, constringo. διατείνω, expando. Փակել. հափուցանել խա-

փուշանել. խփանել. պնդել՝ի վերայ գնել աա՝ի ծածկել. արգելուլ. ամփոփել. խթել, գոցել. գոփանգ, գոփոխանգ, գոփոգ գօմագ, էօրնիկ, ղաքիր էնիկ. *Զաչս իւրեանց կափուցին. Ես. Ը. 12: *կափուցին զաչս իւրեանց՝ի լուսոյն ՃշմարտուԹէ. Եզէկ. ֆան. ՟ն: ևս և Նար. Է. ԿԲ. ԿԷ: Սաբ. ա. չ. ա: Յ՟ն սբդի: *Զրհոր մի կափուացէ զբերան իւր՝ի վերայ իմ. Սղ. ՃԷ. 17: *կափուցանէին զվէմն՝ի բերան ջրհորոյն. Ծն. ԻԷ. 3: *կափոյց զհուսկն՝ի վերայ գերեզ. Է. ԼԳ. ԺԷ. 19: *Զվայրս մահու՝ի վերայ կափուցեալ. Ցհ. ԻԷ: *կափոյց խորհրատան զբերան իւրոյ. այսինքն փակեցաւ. Ճ. Բ: *Սղբա աչօք կափուցելովք՝ի լսելոյ ևւԹէ հաւատային. Երէ. ֆսի: *Զլսելիգ կափուցանել կամելով. Խոսբ՝ի: *Ի բաց հրաժարիւր՝ի պատասխանւոյ, աա քաՃձրուԹէի ասացելոցն կափուցեալ. (այսինքն բերանն փակեցաւ): ԵԹԷ ծարաւիք լինիցին, ոչ երբէք կափուցեալ լինին մինչև արբցեն. (այսինքն ոչ փակի նոցա աղբիւրն). Ռոխ. չհ: *Ի կատարածի իւրեանց ծառայուԹէն կափոյց զնոսա՝ի մէջ հեԹանոսաց. ԵԷՔ հաճաբ:

ԿԱՓՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. Գ. որ և ԿԱՓՈՒՄՆ. կափուցանել, և իւն. փակումն. *Եւ ոչ տեսուԹենն ժամանեցի, և աչացն կափուցման. Խոբ. Ֆ. 68: *Եւ ոչ կափուցմանց աչաց նոցա արժանի գտան. Ցհ. ԻՔ. (զի և կափուցանել՝ն զաչս վոխՃանելոյն՝ կարևոր սիրելեացն է): *կափուցմանց երկակի չրԹանցս ՇրԹանց կափուցմամբ զերկիր համբուրիմ. Նար. ԺԷ. ԺՇ:

ԿԱՓՉԻՄ, փեայ, փուցեալ. յ. Սելսս յարել. միանալ. մածանիլ. շփիլ. ևփևիլ, կպևիլ. էռևիլ. ևռէզմագ. *Երկրիս ԹանձրաՀողՀ ծառուցԹէ՝ի վայր կալով կափչի Հողն յիրեարս. Ըմբ:

ԿԱՓՍԱԿ. Տ. ԿԱՄՓՍԱԿ:

ԿԱՌԱՀ, ու, կամ ոյ, ուց. և ի, ացգ. պ. էչ+եաՀ ԼևէաաՀ. Թ. +էչ+ևի+. երբ. +օրրէ. Պէրդիչ. Perdix. ԹռչուՆն ոստոստող՝ մինչպւզոյն ՃանՃկէն՝ կարմրակտուց. և կարմիր ոտիք, փափկամիս, ՝ի չափ պարտրտ աղաւնոյ, և նման լորամարգի. *Զայն արար կաքաւ, ժողովեաց՝ զոր ոչ իւր ծնեալ. ԵրեմՀ. ՃԷ. 11: *կաքաւն գողանայ զօսար ձուս, և Թխեաալ ձագ հանէ: Աի յաղագս կաքաւի, Թէ զոյլ կաքաւս գողանայ ըզ ձուս, և հանէ ձագ. Ձէր. ԼՀ: Մի. ԵրեմՀ: *Իբրև զարծոյ ի յերամ կաքաւուց խոյաՃայր: Նման արծուոյ՝ յորում ժամու՝ի կաքաւուց հրամ սլանայր. Խոբ. Է. 43: Փարպ: *Մի կաքաւոյն պատահէ զերծանիլ՝ի բազայէ, և զմիւսն ըմբռնէ. Լմբ. ԺԲ: *Ձերոմս կաքաւայ. Մեսր. ԵրեՀ:

ԿԱՌԱՒԻԲ, կամ ԿԱՌԱՒ. *Օրχուսις, χορός. Saltatio, chorea, tripudium. խաղ ոստոստուոյ. կայԹ պար. (կայ և պրս. +եաէեաՀ՝ անուն խաղոյ առ տպայս.) որ և կաքաւանք, կաքաւումն. սբւբբամա, բաֆս, խօրօպ ՌեէմէՀ. *ՌՆուԹԷ վազել սովորեալ է ամենայն կենդանի. իսկ մարդկայինս ծըՆաալ զկաքաւան. Պզաբ. օբիւ. Է: *Զկաքաւս ոտիցն: ՄիՒԹէ՝ի կաքաւս իջանիկաս, պայՃանցանիկաս: Որ՝ի կաքաւան մոաբերիցէ. Ռոխ. չհ. Ե ՟ն. փխ. Ե էԷբ: *խառնեալ են կաքաւք պարուց (գիւաց) ընդ աշխարանս (մեռելոց յանշափս). ԵԷբ. ՆՆլ: *ԲազմՃլոյն հերովքէից վկաքաւս ասէից աղԹկանՆն հաՃոյացոյց. ԺՀ: *Զպարան պարեալ, և զկաքաւն յօրինեալ. Հնչմունք և կայԹմունք և կաքաւք զինուց նոցա. Ցհ. ԻՔ: *կաքաւս կայԹից: Զգիւացն կաքաւս. Նար. Իփ. ԷԲ:

*ԶուրախուԹՀ ևերքին մարդոյն յերգան և՝ի կաքաւն ցուցանելով. Սաբգ. չէ:

ԿԱՌԱՒԱՁԵՒ. ա. Ո. Ձև կաքաւման. կաքաւելով. *Վան կաքաւաձև պատուճն, որ զուարճացեալ գայր առաջի տապանակին. ԵԷբ. ԲԳ: *Պար առեալ կաքաւաձև առաջի տապանակին խաղայր. ՄՅԲ. ԺԷ: *Յաշտիճան ոտին կաքաւաձև քանելոյ. Ռոխ. չհ. ա. Ւ. յին. զկաքաւ ոտամբ քանելով:

ԿԱՌԱՒԱՆՔ. նաց. Տ. ԿԱՌԱՒԻՔ. *կաքաւանուցս սեռ՝ ոչ իրրու խաղաղական, և ոչ իրրու պատերազմական: Ոչ է քաղաքական այսոքիկ կաքաւանացս սեռ: Կաքաւանացն՝ սպառազինական և խաղաղական ներդաչնակուԹէի. Պզաբ. օբիւ. Է: *Ի կաքաւանան և յերգան. Փիլ. փեաական: *Ելին ընդ առաջ իմ գնգէն, ոմանք կաքաւանաք. Ճ. Ա. ՝ի նախ:

ԿԱՌԱՒԱՄԱՆ, բ, ացգ. Գ. Օրχήστρα, ὀρχήστριον. Orchestra; pars theatri, in qua chorus saltabat. Տեղի կաքաւելոյ և պարուց ՝ի Թատրոնի. *Զայսոսիկ բազում դրամաւ (կամ դրամաք) ՝ի կաքաւարանէն գնել Պզաբ. ոսէբ: *Ի կաքաւարանն վարեաց իբր ՝ի ձիրնԹացս մայտիկ ոք. Փիլ. չիաա:

ԿԱՌԱՒԵՄ. եցի. է. Օρχέομαι. Tripudio, salto. παίζω, παιδίζω, πομπεύω, ludo, pompam ago, insolesco. խաղալ ոստոստմամբ իրրև զկաքաւ հաւն. կայԹել. պարել. խայտալ. պար ցանկիլ, նաԲել խաղալ. ևաՀբբոՀաՀ, խօրօպ ՌեէմէՀ, բաֆս ևէմէՀ. երբ. բաֆս. ժողՀ. Ֆ. 4: Բ. Լֆ. 6. 16. 21. 22: Մփխ. ծ՟ն. 17: ծԲ. 6: Խակ ա. Ռֆ. Ի՟ն. 13. յն. Թմբկահարել. և Է. Ո. Ջ. 7. յն. հանդէս առնել, կամ խնեԲչանալ ևն. *Ցօնիքն ակնարկէին, և ոտիքն կաքաւէին (յն. խաղային): Ամբ գևք կաքաւեացեն. Ես. Ֆ. 16: ծՖ. 21:

ԿԱՌԱՒԵԼ. Κατορχέομαι. Salto contra aliquem, illudo, insulto. խաղալ զայլով. խաղ առնել. ձաղել, յարձակիլ, ՝ի վեր և ՝ի վերայ վազել. հարկանել, խմցել. լլկել. *Հայեացին առ իս փոխանակ կաքաւելոյն. Ջոփ. ԻԷ. 10. (որ ՝ի Ցհ. ծԷ. 3Ղ. ասի. *Հայեացին ՝ի նա՝ յոր խոսկեցին:) *Օր կաքաւելոյ յայս ե ԹԷ այն էր, զոր ՝ի ժամ էաչչարանայ Նորա կաքաւէին, և այսպանելով նախատէին. Լմբ. պբբ: *Որպէս ՝ի միջէ միւսացանուԹէի յամենեսեան կաքաւեաց սատանայ. Երէ. ֆսի: *Ալր ընդ ատն ՝ի կռիւ կաքաւեալ: Գունդ կազմեալ ՝ի կռիւ ընդ արքայի կաքաւէր. Ցհ. ԻՔ:

ԿԱՌԱՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Καταχορηγέω. Choragium procuro. ἐξορχέω, exsultare facio, explodo. Տալ կաքաւել կմ պարել և ի բաց ոստուցանել. *Ոստք ՝ի ձեռն սյսակատրս կաքաւեցուցանել. Գ. Ի. Է. 14: *կաքաւէին, և զդևս կաքաւեցուցանէին. Վբբն. ոչ: *Տճս, զի մի արտաքս կաքաւեցուցացես զորբոտԹի սրբուԹեՀցն, այլ երկիւղս զնա զԹաքնուԹեՀն ոչ (վնտրհուրբա) իմանալոք և անեղուԹիւք գիտուԹեՀք պատուեացես. Դիոն. ևէէ:

ԿԱՌԱՒԻԶ. էչի, չաց. Գ. Ὀρχούμενος, νη. ὀρχηστής, στρίς. Saltator, trix. Ա՟ր կամ կին՝ որ կաքաւէ. ցաՆլչբօչ, խաղօչ. բագֆաս, սիմ էգիՀՀ. ֆայէիաչ. *Մի ոք ՝ի կաքաւչաց: Բաշխոյս կաքաւչաց. Է. ԼԳ. Ղ. 20: Է. Ո. Ջ. 14: *Գուսանաց և կաքաւչաց. Ռոխ. էէէս: Սաբգ. չէ. Ե: *Իբր ՝ի Թագաւորս զօրն կաքաւչաց կարկաչին. Խոսբ: *Հարկ է խնդակից լինել և կաքաւչացն կըցորգել. Լմբ. ծչ:

ԿԱՌԱՒԻՈՒԹԻՒՆ. Գ.) Տ. ԿԱՌԱՒԻՔ.

ԿԱՌԱՒՈՒՄՆ. ւման.) Ὀρχησις. Saltatio. *Պար խակ՝ կաքաւումն, և երգ է բաղադրվին. Պզաբ. օբիւ. Է: *Ոչ գոյ անդ կաքաւումն, այլ երկիւղ. Մաչ: *Ի սրտփուշն կայԹելոյ կաքաւմանն ոսին. Նար: Նչ: *Ի կաքաւումն հերովքէից. Ճ. Ա:

ԿՐՆԻՄ. եցայ. յ. Իբր նոյն ընդ կափչիլ. ևէևիլ, էռևիլ. *(Տունկ որԹոյ) առաւել ևս տարածեալ կընի յիւրանման զնաագոյն և յոյժ խորին վայրս երկրի. Պիս:

ԿԵԱՄ, կեի, կեայր, կեցի, եկեաց, կեաց. է. Ζάω, ζῶ, ζωάω, βιόω. Vivo. περιβιόομαι, in vita conversor. καταβιόομαι, vitam transigo, dego. παροικέω, accolo, commoror. Արմատ կեանք բառին. (երբ. խայ, խայ. յորմէ եւայ, ՝ի մեզ կին. այսինքն կենդանեին: և յն. ᾠόν, ևիւ. ապ. ևիւՌ, ևինսբ. դաղմ. ծԲՆի. Թ. առ. օյՃագ, եաևաՃագ.) վարել զկեանս. ապրիլ. կենդանի կալ մնալ. *կեալ առասցուք զաա, յորժամ ինքն զինքն չարժէ. Պզաբ. օբիւն. ծ: *կեցցուք, և մի մեռցուք: կելով կեցցես: Աստ նայն աւուրք, զորս եկեաց: Ընդ՟ն իցէ ինձ կեալ: Մի կեցջիր: կեցցէ արքայ: Հայէր ընդ օձն պղնձի, և կեայր: ՄխիԹարեցայ, և կեցի: կենի վատաՃուգեալք: կեայր անառակուԹիւ: ՅանմահուԹեան կեանս կենին: Բազում ժամանակս կեցից: Ընդ լաքանայ կեցի: Աիդ կեաց: Զօրհասաա անցեալ հրեայքն՝ և զայս օր կեցեալ գտանին. Եէ: *Լալեաց և աշխարանաց արժանի կեանս կեան: Ումեք բարւոք կեցելոյ. Փիւ: *Ի մանկուԹէ աշխատուԹիւք կեցեալ: Ցաղագս անշարժ խաղաղականն կելոյ ընորհիս: Չարաա կեցելոյ. Պիս: *կեցից քեզ: Յանհագս կենիս: Մինչզ կեցելոյս. Նար: *կելով կեցցե զարդար կեանս. ՃՀ. ծԷ: *Որ ոչ զարժանի քահանայուԹեն ՃշմարիտՀ կեանս կեայ. Վբբ ոսէ: (՝ի գրչաց չփոԹիին երբեմն՝ կալ և կեալ, եկաց և եկեաց. սրպէս և ոամկօրէն՝ կեցաա, նչանակէ՝ եկաց, և եկեաց. և ըստ վերջնոյս գտանի՝ի չ=Ճ. ՝ն. ծԷ:)

ԿԵԱԼ. Ἀναζάω. Revivisco. կենդանանալ. Տճս ՂՀ. ծԷ. 24. 32: Հա. ծՓ. 9: Յայտ. Է. 5:

ԿԵԱՄ, կեժոյ. Տ. ԿԵՄ: Ուստի յաՀղորդ բառդ:

ԿԵԱՄԱՏԱՐԱՀ. ա. Նման կեմոյ, այսինքն խոտեղէն չուանի, կամ պրուտեղէն պատառաի. *Իբրու ոստայնապուԹիա, որք զպաստառակն՝ խաչար և անհոյծս և անգայտս չանդէն, անհալրԹուԹիւ կեամատարազ կարկատեալ. Մաֆ. ԻԷ:

ԿԵԱՆՍԱԲԵՐ. Իբր կենսագիր: Նահայ, սահէ:

ԿԵԱՆՍԱՀԳԵԱՑ. Իբր կենսագիրս: Ճ. Ա:

ԿԵԱՆՔ, կենաց, նաբ. Գ. Ζωή. Vita, որ և ԿԵՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. կեան. կենդանի գոլն, մնալն, ապրիլն. ողջուԹիւ. առողջաԹիւն. և պատճառ կենաց, (չ՟ն. ՃՀՀ, ՃՀՀ, չինգիլեՀՀ.) փերւբ, փերւբ. հայաՀ, էօմբ, եալամագ, սաչւբգ. երբ. խայս, խայՀ. (իակ խասա, է եւայ. որ է կին, և կեանք, և կենդանի). *կոչեաց զանուն կըՆոյ իւրոյ կենաս, զի նա է մայր ամենայն կենդանեաց: Ծառ կենաց: Ջամենայն աւուրս կենաց քոց: Ջկեանս և զմահ: Օրհնեցից զտէր ՝ի կեանս իմ: ի կեանս իւրաա: Ա՟յսու կենօքս: ի կեանսն յաւիտենական, կամ յաւիտեանից: կենալ ՝ի կեանս գարձուցանել: Ստուեր են կեանք մեր՝ի վերայ երկրի: խաղալուԹիւ և հանգարտուԹիւ վարս զոր զկեանս մեր են: *կեանքն կենդանեացս կեանքն է և կեցուցիչ: կեանք և կենդանա-

բար: Որ զկեանքն անմահարար ևն. ՑՁԲ. ա: Ա՛ՅՔ: Շար: *Եւ որ կեանք է, կենաց բաշխող է. Խոսք: *Ջայս կեանքս՝ որ ընդ արեգականմբռ: Ի մարմնոյս կեանքն: Ի կեանքս մարմնոյ: Կենօք, և յետ մահու. Լմբ:

ԿԵՆԱՌ. Βίος, βίωσις, βίωτης. Vita, vitae institutum. Վարք. քաղաքավարութիւն. կենցաղավարութիւն. ընթացք կենաց. *Կեանաց իմոց՝ որ ի մանկութենէ, տեղեակ են ամենայն հրեայք. Գծ. իղ. 4: *Անման են այլոց կեանք նորա: Հաւասկ ծերոնէ՛ կեանք անարատք. Իմ. Բ. 15. Ծ. 9: *Ի միւսմն ժամ մոռ փոփոխուսին առնել քարոզ կենաց մարդկան: Եթէ ոչ նախ հաստատեալ է յանձն իւր զուղիղ կեանս, ոչ մուանէ ի հաւատս: Կեանս անմեղութիւն ունին. Ոսկ. յհ: *Ջորոց ոչ գիտէք զկեանս վարուց. Խոսք: *Որպէս և պատմութիւն կենաց իւրոց յայտ առնէ. Վրք հդ. Բ:

ԿԵՆԱՌ. Βίος. Vita. կենցաղս այս, կամ աշխարհ. ՃԻՀԱՆ, ԻԿՀԱՆ, պոռ փհնԷա: *Ընդ կեանս աշխարհիս պատահն: Ամբարտաւանութիւնն աստի կենացս. Բ. փիմ. Բ. 4: ա. յհ. Բ. 14: *Որչափ ի կեանսս է. Լմբ. Ծոդ: *Բաժանեսց զկեանս մեր, և ետ զմահն մի կենացն ի հանգիստ. Խոսք:

ԿԵՆԱՌ. Βίος. Vita, facultates, substantia. Գոյք. ստացուած. ինչք. ապրուստ. Լուկբ, ԷԼԼԷՆՃԷ: *Ջամենայն ինչ՝ զոր ունէր՝ արկ, գոյիւ չսւի զկեանս իւր. Մրկ. ԺԲ. 44: *Բաժանէսց նոցա զկեանսն: Եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս: Ջամենայն ըզկեանս իւր՝ զոր ունէր, արկ. Ղկ. ԺԵ. 12. 30: Ի. 4: *Որ ունկնի զկեանս ինչ զաչխարհիս, և փակիցէ զգութիս իւր. ա. յհ. Գ. 17: *Տէր ամենայն կենաց իւրոց (այսինքն ընչից) զնա կացուցանէր. Ճ. Բ:

Ի ԿԵՆԱՑ ԱՐԿԱՆԵԼ, այսինքն զրկել, կորճել. սպանանել. *Ցասելութիւն գրգռեալ՝ ի կենաց արկանէր: Ի կենաց արկանէին զնա յեգիպտոս. Ե. փր. ա:

ԿԵԴԱՐ կամ ԿԻԴԱՐ. և ԿԻՆԴԱՐ. Բառ. յն. Κίδαρις. Cidaris, tiara. Տ. ԽՈՑՐ. *Ջգեցուցից նմա հանդերձ սպիտակ, և կեդար՝ ի գլուխ նորա. Դ. մակ: *Կինդա ո նը. կարագրեալ ոսկւով՝ ի գլուխ իւր. Հ =Ց. դեից. Ը:

ԿԵԴՐՈՆ. Տ. ԿԵՆԴՐՈՆ: (Ա՛ԼՔ Հ և յակ. անուն կեդրան. յորմէ կեդրոնական ձոր):

ԿԵԹԱՌ. որ և ԿԻԹԱՌ. Κιθάρα. Citbara. Տ. ՔՆԱՐ. *Կեթառով, որ է փանդռամբ. Հ. ԻԼԻԻ:

ԿԵԼ, կամ ԿԷԼ. փ. Բառ. ռմկ. որպէս Թ. հըլէ, հիւլէ, ալ. այսինքն ՆԵՆԳ, դաս. *Հալային ընդ աղուէսն, Թէ քանի՛ կել և արուեստ գիտես. Նա կըկզէցաւ, և ասէ. Հազար կել և արուեստ գիտեմ. Ոսկիփոր:

ԿԵԿԻԱՆ. փ. Բառ. յն. Καικίας. Caecias. Անուն հողմոյ՝ իբր արևելեան ամառնային: Աւիոփ. Ծ: Տես և ԵՒՐՈՍ:

ԿԵԿՍՈՒԹԻՒՆ. փ. Անգործութիւն. պըղերգութիւն. ազդ ծուլութեան. *Կեկսութիւն. որ է մեղք ի հոգին, ոյսվ ոք յոյնէզ ժամանակի՝ իմաստութիւն և պատշաճաւոր գործ գործէ. Կիր. Երզ. Խրաք:

ԿԵՂ, ոյ, ոց, ովք, օք, ից. փ. Ἕλκος. որ և ՀՒԼՈ, ՀՒԼԻՍ. Ulcus, ulcera. (լծ. Թ. ՀԷԼ.) Խոցաւորիս կեղևաւոր. պալար և ածաւել. խոց և խոյլ կամ սպի ի վեր և բևեռալ ի մարմնի. Տես և ԿԵՂԱՆԿ. ԿԵՂ ՑՕՒ, և ՔՆՀՑՈՆՂ. խոց. ԼԻՈՆ, ԷՐԱ, ՓԻՄ. ՊԷՆ ԻՔ: Եւ. Բ. 9=11: Օր. ԻԷ. 27. 35: ՂՆ. ԺՓ. 18=2՝Ե:ՑՈՒ. Ե. 7: *Մի՛ լինիցէ այլոց ժիրկնք՝ չարաչարս կեղեք լքեալ քաւ Սոփ. յհ. Բ: *Գանեալ սանչանաց սասս չարաչար կեղեք՝ ընդ հուր և ընդ ջուր անցին. Տ: *Ի չարութեն կեղս խառնեալք. Ոսի. էիւիպ. յն. կեղեալք. ήλκωμένοι. *Բանք նոցա նըմանեալ են կեղոյ (քաղցկեղի): Ձնք բժըշկութիւն այսմ կեղոյ. Եէր. Բ. փիմ: *Եղկոյին կեղ մահու: Եւև Ճարակ կեղոյ առանց բժըշկութիւն: Ախտ հիւանդութիւն, որ էր նա կեղ. Ե. Ե. Բ: Տես և ՍՐԱՆՈՒԹԻՒՆ:

ԿԵՂ Ի ԿԵՂ. մ. Իբր ռմկ. փվէ փվ. կամ իբրմէ պաթ. *Մաստոյց զայն աթաւհամ, և յօշեաց դէմ դէմ, և կեղ՝ի կեղ. ՄԾԲ. Ե. ըստ ձ. իսկ տպ. այլապէս:

ԿԵՂԱԿԱՄ. ա. որ և ԿԱՂԱԿԱՐԾ. իբր խեղ կամ կաղ կարծեաք. աւր գոյ կարծիք կաղացող յերկուս հեռս. այսինքն կաս կածաւոր. կասկածելի. խիճալի. երկբայական. և կասկածոտ. երկմիտ. Թերահաւատ. Հոպկէլի, Իմիւլի. լոխալ մախալ. աւլաճա. *Կեղակարծ և գայլ՝ի գայլ խոստովանութիւն: Կեղակարծ յուսոյ: կարծեօք և կեղակարծ իմացմամբ. ՅԿ. իմ. երԼ: Նաբ. լ: Նմանայ: *Ի կեղակարծ իրս ասէ վկայուել պիտոյ է. Երզն. մաթ: *Ի հաստատութիւն յուսոյ կեղակարծ մարդկան մտաց. Շ. ա. յհ. ա: *Մեղոյ կեղակարծ կրիւք. Մաչ: *Որ անյոյս լինի գտանել զողորմութիւն՝ի Թադաւորէ, և կեղակարծ մտօք խնդրէ: կեղակարծ ես՝ի յուսոյ հաստատմանն: Ի հաստատութիւն փոխարինի գտանել կեղակարծ լինի. Լմբ. ազ. Ե պտրփ:

ԿԵՂԱԿԱՐԾ. մ. և ԿԱՂԱԿԱՐԾԱՒՈՐ. } կասկածանօք. ԿԵՂԱԿԱՐԾԱՒՈՐ. } խիճալով. երկեղապէս. և երկբայաբար. *Երկիւղն՝ի քըլանչից նորա կեղակարծ զպարգևան ամիտ փեաց. Լմբ. պտրփ: *Քանզի զերկնային, գիւսեմ զի որպէս զհին ժամանակի բան՝ կեղակարծաբար ընդունիս. անդ:

ԿԵՂԱԿԱՐԾԵԼԻ. Տես ԿԵՂԱԿԱՐԾ. *Կեղակարծելի և երկմտելի և անյայտ է ծըննունդն. Փիւ. ծ. բան: *Չի ընդունիցի զկեղակարծելի իսորհուրդս. Վրք հդ. ԺԸ: *Որպէս ՃՀմայութիւ, և ոչ կեղակարծելի. Աչ. բաբէյ:

ԿԵՂԱԿԱՐԾԵՄ. եցի. ե. Ἀμφιβάλλω. Ambigo, dubito. կեղակարծ լինել. կասկածել. խիճալ. երկուանալ. տարակուսիլ. երկբայել. *Եւ զի այլ է (միտքն) քան զըզգայութիւս, ոչ զոք կարծեմ յիմաստնոցն կեղակարծել. Նխս. յակ: *Ապա Թէ կեղակարծես, զօրինակ բուռն հարւ իակ եԹէ կեղակարծես առ՝ի սոյն հաւատս, ևկ ևն: Մինչև՛ ի գալուստն քոյ մորդիկ կեղակարծէին՝ի փրկութենէ. Լմբ. պտրփ. Ն ազ. (ուր և լինի ընթեռնուլ. կեղակարծ ես, կեն:)

ԿԵՂԱԿԱՐԾԻՔ. ծեաց. } Ἀμφιβαλλω. ԿԵՂԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. } կաղ կարծիք. կասկած. երկիւղ. երկբայութիւն. տարակոյս. վՀՃ. *Ո՛չ ջրով միայն. այսինքն զի Թէ՝ի մկրտութենէն միայն էր վկայութիւն, գոյր ինչ կեղակարծիք. Շ. ա. յհ. յՀ: *Պետրոս երբեմն զհետ կեղակարծեաք. Սեբէր. ծ: *Ջանուանն նահապետացն կեղակարծութիւք այլաբանել. Աւծր. ա. 2: *Կեղակարծութիւնք տայ երևոյթ: Սաութեան և կեղակարծութիւն տայ կարծիս. Սիւռ. յոբ: *Վկայութիւնքն կեղակարծութիւն. Լմբ. ազ. (այսինքն հրկբայելին ընդ վկայութիւս): *Ցորժամ նուաղութիւն իցէ յայտնի ցուցից կամ քանիւք կամ գրովք, ի վկայս ապաստանին՝ որք ընդ կեղակարծութիւնս ունին. Փիւ. ծ. բան:

ԿԵՂԱՆԿ. փ. Ἕλκος, ևն. Ulcera. որպէս Gangrena, fistula. Ազգ կեղոյ յերասանաս կամ յատականս՝ փտեցուցիչ անդամոյ. (իբր մաթիս.) *Ցանգամն ծածուկս ո. րովայնի նորա եղև նմա արգել, և յետ այսր ցաւ խորութիւ. զի էր նա կեղանկ. և եղև Ճարակ կեղոյ առանց բժշկութիւն յաղիս նորա. Ե. ա. պտ. Է. 17:

ԿԵՂԵՄ, եցի. ն. Որպէս Թէ կեղով տանջել, կամ կեղեքել, և նեղել յոյժ. լլկել. և իբրու խեղդել և քաղել զոգին. լաւ. ԼԶՐԼԻ. հեւլա էնիփ. որպէս Ἑλκόω. Ulcero, exulcero. *Նոքա՛ ի միոյն կեղեւալք, և առաք անհոգ. Լմբ. իմ: կամ Ἐպւտրիβω. Attero. *Ջաղքաստէրն (այսինքն զաղքաստն) կեղել. Ոսի. մ. ա. 15: կամ Κατωδυνάω. Dolore afficio, contristo. *Կեղչին զնոսա՝ի գործ խիստ կաւոյ և աղիւսարկի. Եւ. ա. 14: *Մինչտ կեղեր զանազան հնարիւք և փոյմանօք. Սուիւ: *Որ պատոյ աչերն էր, նեղեր կեղեր դարձուցանել անգութն զպարտսն. Ճ. Թ: *Եւ այնպես չարաչարուկ կոտանօք կեղչին զկեանս նոցա. Ղևնդ: *Տարապարտ կեղչէին զկեանս նոցա ,, ապ. կեղեքչին. Սարգիս. Ե:

ԿԵՂԵՐՋԱԿԱՆ, կանք. ա. փ. իբր յն. Γογγυστικός, և γογγυσμός. Գանգատական. արտնջական. կամ ցաւագին. աւաղական. և Տլուռնջ. քրթմնջիւն. *Կեղերջական տրտունջ տոչորեալ սրտի: Ջհօրէն իւր գըրեր բանս կեղերջականս: Բազում տարապարտ կուսանս և կեղերջականս: Ոչ անտեղի գըտանել զկեղերջականս՝ որք՝ի նմանէ ասացեալք յաղագս հալածչաց իւրոց. Մ փ. հԷ. Ե Է. իԷ. իԷ:

ԿԵՂԻ, ոյ, ոց. փ. Λέπυρον, λέπισμα, φλοιός. Cortex, putamen, testa, squama. (Թերևս իբրու կեղ.) Պատեանք պտղոց, և ծառոց. սրտաքին ծածկոյթ քնական, կամ Թեփ. գպտոփ, գպտ, ԷԷԷ: *Իբրև զկեղև նռան այսք քո. Երփ. Է. 3: *Ջմիայս ինչ գեղեցիկ ոլոցեալ՝ քերեաց Ճարտարութիւք զամենայն կեղև նորա. Իմ. ՃՔ. 11: *Կեղևեաց զնոսա յակոբ կեղև սպիտակ. Ծմ. Լ. 37. (այսպէս է՝ի յն. և՝ի հյ. յորինակս ինչ. իսկ յայլս, և եղև սպիտակ): *Խիատ և անուռտելի է կեղև արմատոյն: Վասն նոցա խնամարկէ տալմատոյն, և համբերէ դառնութեաբ կեղևոյն. Սարփ. յէ. Է:

ԿԵՂԵՒԱՆՔ, նաց. փ. Λεπίς, λεπός. Squama, lamina. Կեղևք, Թեփք, կամ Թիթղունք իրաց. քոս. (որպէս չորացեալ կեղք բորոյ.) *Անկան յաչաց նորա իբրև կեղևանք. Գծ. Ե. 18: *Ընկեաւ՝ի բաց զկեղևանս սպատալից աչխարհիս. Եզիկ. գնդ:

ԿԵՂԵՒԵՄ, եցի. ն. Λεπίζω. Decorlico, desquamo. Մերկեալ՝ի կեղևոյ. հանել զկեղև, զկեղևանս, զԹեփս. քերծոել. կորզել. գպտոցնել էզերփոփ, ասչոփ. *Առ յակոբ գաւազան, և կեղեւեաց զնոսա. Ծմ. Լ. 37: *Տուքիթայ կեղևել զլուսն յաչաց նոր: կեղևիցան և անկան լուսունքն յաչաց նորա. Տես. Ք. 25: ծ. 14: *կեղևեաց ձուլեաց զամենայն, և սու նա զարծաԹեն և զոսկին (որ էր պատեալ զամենայն վայրզք սաՃարին). Ա. Ի. ա. 24:

ԿԵՂԵՔԱՆԱՔ. փ. կեղեքեալ մասունք. ԷԷրնած փԷղ-անփէ. *Ողջացաւ կեղեքածք մարմնոյն. Մաթէ:

ԿԵՂԵՔԵՄ, եցի. ն. Διασπάω. Distraho, discerpo. Ճեղքեալ կեղել. կել կեղ առնել, կամ կեղևել զմարմինն. քանցել. խզել. գզել. գիչաառել. յօշառել. պատառառել. մերկել. ԷԷրնԷլ, ԷԱՃՈփԷլՀ պաքՀոփԷլ, ԲԱԻՒ ԲԱԻՒ ընԷլ. ԷարԱյմաք, ԷարԷԷրնԷ նՒՒՔԷ, ՒՆՃՒՒՔԷ: *Գազանք վայրի կերզեքեսցեն զնոսա. Ոնբ. ծԳ. 8: *կեղեքել և քանցել զանգամս: կեղեքել զաթին. զքեմն, զվէրս, զբեհեաղն, զգիչառաՃան: Ցառաել կե-

ղեքէ չարաչար զամենայն մարմին. Ճ. Ա: Մանր. ԼԳ: Արծր. Ը. 6: Սրբ. ՟. պ. ՟: Եփր. պհ: Խոսր: Նար: Լ՟Ը: *Գազանաց արջառաջղօք, մինչև կեղեքեցաւ ամենայն մարմինն. Ճ. Բ: *Համաբերեալ գեղարատանց և հարուածոց, մինչ զի աւա հասարակ կեղեքեալ լինէին մարմինք նոցա. ՃԿ. ԼԲ: *Զկեղեքեալն և զբզգզեալն ոչ յանձանձեցէք. Խոսր: *Նկուն ձիրանք ազկաղկաց մեռոյն մորմոքողայց զնս կեղեքեցեն. Նար. ԼԸ: *Անմեղ գառինք, որք ի գայլոյն պատառոդաց ոչ կեղեքեցան. Սրբ. յԼ. Ը: ուր և ՟. իբր նմանութիւն ասի. *Սակս ի քո հաւատոյն կային ի վշտին, և կեղեքեալ լինէին ալքատութիւն ». Տիտ և ԿԵՂԵԼ:

ԿԵՂԵՔԻՉ. Որ կեղեքէ. քանչիչ. գբզզող. *Գազանս կեղեքիչս գառանց. ՃԿ. ԽՀ. ՟ա: *Քուրձ այծեայ... որ է խոշոր, և կեղեքիչ մեզ. Վրդն. ՟զ:

ԿԵՂԵՔՈՒՄՆ, քման. գ. կեղեքելը, իլն. *Կեղեքուման առաջին չարեաց. Մանր: *Ընդ կեղեքուման մեղաց. ԼՀ. ՟զ: *Ճանաչել զայնչափ կեղեքումն, որ ածեն ի վերայ նորա չաւքն. Ը. ՟. յհ. ՂԷ:

ԿԵՂԹ, ի, ից, կամ ոյ, ոց. գ. Μέδιμνος. Modius. որ և ումկ. մոտ, դ-ոփ. իտ. Mozzo. Նոյն ընդ կայթ. կ՟ծոց. ամանս չափ արմռեաց և պտղոց. գրիւ մեծ կամ փոքր. *Ընձեղ, որպէս յամանի. սրկէն, կեղծն զցորեանն, և ստիպոն զգինին. քանզի ըզգինին ունի սաւիոն, և կեղծն զցորեանն. Աբիւս. սպսրգ: *Այս ամանք այս որակ երիվարաւք յայս նիւս կեղթամ ի մէջ թզեղ պահպանեալ նամակ տանին. Արծր. Ե. 1: Հին բռ. չիմիթելով զբանս արիստոտէլի, վերնական գրէ. *Կեղծ չսպ յունոյ, կամ գինւոյ »: Եւ միւս այլ բռ. չիմիթելով ի բանի պրծրունձոյն զնիւս, որ է ուս, շալակ, ընդ կեղծի, գրէ. *կալթ, շալակ »: Եւ Մխ. ապոթ. գրէ կեղթայ, իբր կեղծ, յասելն. *Մրով կեղխայով դիւրաբաւանի հարիւր հազար ոսկի »:

ԿԵՂԾ. ա. (լծ. ընդ եղծ, զեղծ, կամ գեղ եղծ. և ստեղծ.) վարի առ մեզ իբր Մատացածին. սասյօդ. խարգախ. չԻնծոս, ոսոպ. փոխզի. իսկ Ոսկ. յհ. Ա. 2. *Զկեղծ զաղտեղութիւնն Թամաստոց ի բայ պատաւհասցուք », ի յն. գրի, զվատթար ձուլած. որպէս Թէ գրեալի էցէ ի Հյ. կեղտ, կեղտոտ. կամ իմանալի, որպէս անպիտան:

ԿԵՂԾԻ, ից, իւք. Տ. ԿԵՂԾԻՖ: Աւստի ԿԵՂԾՍ Ի ԿԵՂԾՍ, իբր ՟. նշանակէ, Գէսպէս տուտ կերպարանօք՝ առ աչս եւրևութացեալ. ոսոպ իմ չինծոս ներպոտաւով. *Անդ դևք բնակիցին, և կեղծն ի կեղծս յայտնիցին: Վ իշապէ տասն և ՟ևհանգ կեղծս ի կեղծս լինին. Եղնիկ:

ԿԵՂԾԱԲԵՐԵԼ. Ն. Պատրուակել, յբ. ցուցանել զտպաքուստ. կամ ցեղծուածն վարթել չարաչար. *Չանապազ առ միմեանս ըզգեստուեղէն կեղծաբերելին. Աբծր. Ե. 11:

ԿԵՂԾԱՒԵՍ. ա. Ὑποκριτής. Hypocrita, simulator, fingens. և παντοδαπός, πολλαπλούς, multiplex. իբր simulatus, subdolus. Որոյ կեղծեալ են դէպք. կեղծաւորեալ. *Ստասպաւիրս բանիւք, և կեղծագեմ կերպարանօք, տեսրուեթ կերակրոց և ըմպելեաց. ՃԾ:

ԿԵՂԾԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որ ունի և վարէ զկեղծիս լաւութեամբ արտաքուստ՝ հակառակ ներքինն չար խորհրդոց և բարուց իւրոց. խաբեբայ. տուտասպասս, խարդախ. նենգաւոր. և Ո՛չ պարզ, այլ իբր բազմակղմ՝ խարեբական. պատիր. տուտ. Խոսյի, Եէե եէոպէ, դ-ոփոքէ, չոխալ մոխալ. *Այր կեղծաւոր: Կեղծաւորք սրտիւք: Որպէս կեղծաւորքն առնեն: Կեղծաւոր, հան նախ ըզգերանդ: Վայ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. ևն: *Կեղծաւոր խորամանկութ, խարդախուի, կամ խորհուրդ, սէր, զղջումն. Վ Էյօր: Աբծր: ՃՀ: Խոր. Բ. 71: Մխ. Երէմ:

ԿԵՂԾԱՒՈՐԱԲԱՐ. ՟. կեղծաւորեալ. կեղծաւորութ. կեղծեաք. *Առ ճրեաս ոչ կերպասրանեացն, և կեղծաւորաբար ոչ անհաւատեսցէ. Նար. Ը:

ԿԵՂԾԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. կեղծաւորեալ. սասյօդ. առ երեսս ցուցեալ. կեղծաւոր. պատիր. *Ի կեղծաւորական պահան տանջի. Եփր. պհ: *Ե՛կ ի քէզ, և վկեղծաւորական զնաքեռութեի մտաց և պատճառանաց ընկեա՛ի քէն. Մանր. Ը: *Եկեղեցական սիրով: Ըստ օրինակի կեղծաւորական հիւանդութեան: կեղծաւորական կերպարանք, կամ բարի համբաւ. Աբծր. Ը. 2. Ե 7. Ե 12: Լսոփ. ԼԸ:

ԿԵՂԾԱՒՈՐԱԿԻՑ. ա. Συνυποκρινόμενος. Simul simulans, accommodans se rebus. Որ միաբանի ընդ այլում ի կեղծաւորութեի կամ ի կեղծիս. *Զկեղծաւորս կինցան գոլ, կամ գովել. Ոսկ. Ե Շ. Նախ: *Բառնալոցս կեղծաւորակից լինի. և բառնալոյ կեղծաւորակից լինելն այսպիսի է. Ոսկ. գաղ:

ԿԵՂԾԱՒՈՐԵՄ, եցի. Ն. Ὑποκρίνομαι. Արտաքուստ ձևացուցանել. որ և ԿԵՂԾԱՒՈՐՄ. *Զոր ձևացոյն առ անքուսալ զինքս լագարուին և գանդաչմամբ կեղծաւորեցի. Բեռ. սղ: *Ընչասրազեսս գայլք կեղծաւորեն զպարկեանութեի: Պատրանօք կեղծաւորեն զիւրեանս. Համամ առ: Իակ ասէն՝ *Իակ եթէ կեղծաւորէք զժամանակն, ի բաց եդեալ զստութեի՝ խօսեցարուք զշէմարտութեի. Ճ. Բ. Ե հեղինակաւնութեի, որպէս յն. ὑποκρίνομαι, որ ըստ ձայնին է ենթադասել, փորձել, և կեղծաւորիլ:

ԿԵՂԾԱՒՈՐԻՄ, եցայ, եալ, ել. Ն. Ὑποκρίνομαι. Simulo, fingo. Ձևացուցանել, ձևանալ. կերպայանել, իլ. ցուցանել ի վերին երեսս. ՟եղծաւորութիւն ընել, յնչ, ցընել, ցըընել, ծոխել. ԵՕյնմէթ, սանմոգ, Եասլանմոգ. *Որ զերան կեղծաւորի (ի թատեր). Ոսկ. ՟. 8: *Ի վերին երեսս զայս կեղծաւորէր. Եղնիկ. Ե: *Նման է հիւանդի, որ կեղծաւորի զառողջութեի. Նեղս: *Առաքեցին գաւազանեալս կեղծաւորեալս զանձինս առ արդարս ունել. Ղյ. Ի. 10: *Կեղծաւորեցան ընդ նմա և այլ հրեայքն. Գաղ. Ե. 13: *Եբ Նոքա վասն իմ կեղծաւորեալ (այս ինքն կեղծաւորելոյս) գայթագղեցին. Ե. Ա. Ը. 25: *Ընդ քրիստոնեայն քրիստոնեայ, և ընդ պարսկականն զնացայն կեղծաւորէր. Աբծր. ՟. 15: *Կեղծաւորիմ արգար: Ոչ կեղծաւորեցայց քննողին. Նար. կ՟. Կէ: *Խաւար է, և լոյս կեղծաւորի. Խոսր: *Առ մարդկան ականիւ և երեսաց վասն կեղծաւորիք առ նոսա: կեղծաւորիս սիրել. Սրփ. յհ. Ը: *Կեղծաւորեալ սիրով. Ճ. ԼԸ: *Ա՛լլագոյնս կեղծաւորեալ դիմակս. Պիտ:

ԿԵՂԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπόκρισις. Hypocrisis, simulatio. կեղծաւորիլն. ունելն զկեղծիս ի բարս. տուտ կերպարանութեի. պատրուակ. և Պատրանք. Խոսյիւիւթ, ըէյա, Եէե էէոպէխոթ, դ-ոփքէքէգ. *Արտաքոյ երևիք մարդկան արդարք, և ի ներքոյ լի էք կեղծաւորութեի և անօրէնութեի: Գիտաց զկեղծաւորութեի նոցա: Ի խմորոյ փարիսեցւոցն, որ է կեղծաւորութեի: Ի բաց թօթափիել զամենայն նենգաւորի և զկեղծաւորութիս. ևն: *Կեղծաւորութեի մտանել ընդ արքունեօք խոստովանութեի ոյ. յն. կեղծաւորիլ. Ե. Ա. Ը. 24: *Իբրև ցնորք իմն առ աչս մարդկան, և ի կեղծաւորութի կարծեաց զմեծ խորհուրդն երևեցուցանեն. Ոսկ. յհ. ՟. 10: *Մի կեղծաւորութեի սիրել, այլ ի սուրբ սրտէ. Սրփ. յի. Ը:

ԿԵՂԾԻՒՔ, ծեաց, ծեաք. գ. որ և ԿԵՂԾ, ծիւք. Ὑπόκρισις. Simulatio. προσωπεῖον, larva, res simulata. կեղծաւորուի. և կերպարանուի. արտաքին ցոյցք. ձև. երևոյթ. պատրուակ. և Պատրանք. խաբէուի. Նենգ. փխոզի չէյ, իէօսիէրիէ. *Ի կեղծիս բարեկամուէ կեղծաւորեալ. Եղնիկ: *Զկեղծեացն քաղաքակուն: Զպատրուանին կեղծեաց Նար. Խ. Կ: *Մի ասիցես, Լեթէ կեղծիք և ի խալոյ է գործն. զի այն կեղծիք զբաղումս ընացօղա գործեցին. Ոսկ. Ֆ. ՟. 6: *Զկեղծիս կեղծաւորացն. անդ. 20: *Կեղծիք առ արդարս ունէին զինքեանս. Համամ. առ: *Սիրով կոչեցի զնոսա, և առանց կեղծեաց: Ստուի և դաւաճանուի կեղծեացն առատանայի. Լ՟Բ. ոձ. Ե. ազ: *Որ կարծեաք կեղծեաք (կամ կարծիք կեղծիք) մարդ նիցէ. Ոսկ. յհ. ՟. 1: *Կեղծիքք և դաւոզ խոստմամբ: Ճշմարտութեի կարդան առ նոսա, և ոչ կեղծիք. Ֆամ. Եբէց: Վրդն. ազ:

ԿԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. Զի մի կեղծուեի և պիտակաբար երկիւղն իմացի. Կիւրղ. ՂՀ:

ԿԵՂՏ, ոյ կամ ի. գ. Κηλις, κηλίδος· Macula, ulcus, cicatrix. Աղտ. արատ. բիծ. իբր կեղ կամ ուլի. (որպէս և յն. գէլի, գէլէթօս. է կեղ, և կեղտ.) էիբ, էեյն, էէթէ, էաբա, էէրէ, էէրէբ. *Մեղքն այնչափ աղտ և կեղտ (յն. մի բառ) կուտեն. այլ չզգայ ոք կեղտոյն այնմիկ: Կալ և ՟նալ սքա և անարատս, և ոչինչ կեղտ աղտեղուեան յանձինս մեր ընդունել. Ոսկ. Ֆ. Բ. 12: Ե յհ. ՟. 9: *Աղտեղացեալ մաքուր պատկեր յօտարին կեղտոյ. Զկեղտ սրտին ջնջեաց. Լ՟Բ. սղ: *Վերարկու աղտեղեալ կեղտիւ. Սիոն. սղ:

ԿԵՂՏ. ա. իբր ումկ. Եղծոփ. Աղտեղի. արատաւոր և վատ (անուն). *Եբ զայս խիղճ մտաց, և կեղտ անուն ծերութեաս յաչխարհն Թողից. Բ. Ֆ. Շ. 25. յն. զկեղտ ծերութեի: *Նովին առաքինի կեղտ աղտեղութ չարեաց. Ոսկ. յհ. ՟. 2. (յն. լոկ, չարութ:)

ԿԵՂՏԱ. իբր յատուկ անուն, Նախնի գաղղիացիք, որ և Գաղատացիք ասին. յն. և լտ. Գէլէթ, Լէլէթ:

ԿԵՂՏԱԼԻՑ. ա. Լցեալ կեղտիւ. լի աղտեղութեի. ազգս Եէգոպ. *Իբրև զգեստ կեղտալից չալախեալ զկեանս գնացիցն. Շ. յոգ. ԽԲ:

ԿԵՂՏԱԼ. Կեղտով շաղախեալ. Եէգոպ. *Չոր օրինակ աման ինչ, որ կեղտեալ և աղտեղեալ լինի, Թէպէտև ցանկալի կերակուր ալկանեն, ոչ ոք կարէ ճաշակել. Անան. ղՂ:

ԿԵՂՑԱՒ, ոյ կամ ի. գ. Նոյն ընդ Քաղցկեղ. *Կամ ոյն կեղցաւ, զոր ժանգն առնուանեն, գիտէ այնպէս փաղաղել ուտել զմարմինն, որպէս անօրէնութեի զհոգին. Սրփ. յի. Ք:

ԿԵՄ, (որ և ԿԵՄՄ,) կեմոյ, ով. գ. Հին. սուած պրոտեղէն, խոտեղէն, որպէս չուան, որ և ասի Սիրայ. *Մոյգս անգամ ոչ ագանէր, այլ զամառն հեսկով պատեր (զոսպս), և զձմեռն կեմով. Բռոչ. Ը. 8: *Կարկատուն կեմովքն կաշկանդեալ. Մագ. ծԸ: *Փշեղէն պատկ ոյպէս էր. կեմոյորեցին, և յամէն ազգ փշէ ի նեղքս հարին. Վանակ. հղ:

ԿԵՄԵՂԷՆ, ղէնի, նաց. ա. գ. Հիւսեալն 'ի կեմոյ. պրտուեղէն. սպարխի. խըւժէր. հաւըլ. *Եած զգուռն խղէն, և այնչափ արտասուօք աղօթեաց, մինչ կեմեղէնն լուացաւ յարտասուացն ». տպ. շեմեղէն. Վրք հց. խէ:

ԿԵՄԵՏՐԻԱՅ, ի, եց. գ. Գրի և ԿԻՄԻՏԷՐ, տէրք. և ԿՈՒՄԱՏՐՈՎՆ, ի. Բառ յն. Κοιμητήριον, ια. Coemeterium, ia. Քնարան. ննջարան. գամբարան. գետնափոր գերեզմանատեղի՝ մանաւանդ նահատակաց. *Մի՛ եղիցի ձեր իշխանութիւն մտանել յայս, որ կոչէք դուք նոցա կեմետրիայ, այս ինքն տեղի մարտիրոսաց: Առնուլ զտեղին, որ անուանեալ կոչի կիմէտէրք, այս ինքն ըզտեղւոյն մարտիրոսաց. Եւս. պտմ. է. 11. 13: *Առաջի դրան կումատրովնի, ուր զօտալքն թաղէին. Ճ. Ա:

ԿԵՆԱԲԱՐՁՈՒԻՐ, կմ ԿԵՆԱԲԱՐՁԻՒՐ. Բարձօղ կենաց յինքեան, որպէս վիմափոր գերեզման, կամ կափարիչ նորին. *Էն գայ՝ եւսցի ադին, հեղեալ կենաբարձ իւր: կենաբարձիւր վէմ՝ քարտէզ անփակ գրով հաստատեալ. Նար. տաղ յար:

ԿԵՆԱԲԱՇԽ. Տ. ԿԵՆՍԱԲԱՇԽ. *Եւ 'ի լսել ահեղ ձայնին՝ ամօրդւոյն կենաբաշխին. Յս. որդի:

ԿԵՆԱԳՈՐԾ, ի. ա. / ԿԵՆԱԳՈՐԾԱԿ. / ԿԵՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ. } Ζωοποιός. Vivificus. կենարար. կենդանարար. կենսատու. *Գայ 'ի կենագործ չարչարանս. Ջքր. կբ: *Ի կենագործ 'ի դրախտին. Շար: *Զգեա զկենագործական ձեռն քո. Մաշ: *Ի գինոյն վայելուչ և 'ի կենագործակ հացիցն. Սարկ. քհ: *Անմահարար և կենագործական. Խոսր:

ԿԵՆԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Ζωοποιέω. Vivifico. կենդանի առնել. կենդանացուցանել. նորոգել 'ի կեանս. յարուցանել զմեռեալն. և պահել պահպանել 'ի կենդանութեան. *կեանք որ կենագործէ զմեզ: Փրկական խորհրդով կենագործեաց զհաւատացեալս: Զմահացեալսն կենագործէ 'ի տէր. Յճխ. է. և ե: *կենագործել. կենագործող են. տես Շար: Նար: Խոսր: Շ. Բարձր: *Ինքն գոլով կեանք՝ կենագործիլ ասի. Պրպմ. է: *կենաց է գործ՝ առ որ մերձենայ՝ կենագործել. Սահմն: Արեգակն յերկինս ըստ սովորութեան երևէր նոցա, և կենագործէր զաշխարհի հաստատուն. Եփր. [illegible]:

ԿԵՆԱԳՈՐԾԻՉ. ա. կենագործող, և կենսատու. *Լռութիւն գիտութեան՝ տանջանացն է կենդանագիր, դասատանին բազմաքննութիւն՝ տեսութեան կենագործիչ. Կլիմաք:

ԿԵՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. կենագործելն, ելն. կենդանութիւն. *Համայն իսկութիւն ադամային կենագործութեանդ. Նար. ղգ: *կենագործութին նորա առաջի ամենեցուն կայր պատրաստեալ. Մեկն. ղէ: *Ի նորոգութիւն ղազարու զինքեանց տեսանելով զկենագործութին: Ըստ եղբօրն կենագործութեն. Նանայ:

ԿԵՆԱԴԱՐՁ, ի. գ. ա. Դարձումն կամ դարձեալն 'ի կեանս. *Զուարճացո զդասս անմարմնոց՝ ընդ մեռելոյս կենադարձին. Յս. որդի:

ԿԵՆԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարիչ կենաց, կամ զարդարեալ կենօք. անմահ և անմահարար. *Տունկ կենազարդ. Գնձ:

ԿԵՆԱԶԳԵՍՑ. Տ. ԿԵՆՍԱԶԳԵԱՑ: ՃՃ:

ԿԵՆԱԶԷՆ. ա. գ. Մակդիր սրբոյ խաչի, որպէս կենօք կամ քրիստոսիւ զինեալ. *Զէն կենաց և փրկութեան. *Սուսերաւ յաղթական կենազէն խաչիդ. Նար. խ:

ԿԵՆԱԶՐԱՒ. ա. Զրաւօղ 'ի կենաց. անմահացուցիչ. *կենազրաւ հեղութեամբ յուղարկէք, են. Պիտ:

ԿԵՆԱԶՐԱՒԵՄ, եցի. ն. Զրաւել 'ի կենաց. սպանանել. *Հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զզօրավարն հանդերձ ընկերօքն: Զնոյն ինքն մամուռնն կենազրաւեալ բառնան 'ի միջոյ. Կաղկանտ:

ԿԵՆԱԽՈՒԶ. ա. Որ խուզէ կամ խզէ ըզկեանս այլոյ. հետամուտ 'ի կարճել 'ի կենաց. սպանօղ. *Որ եղև հակառակ բէլայ, միանգամայն և կենախուզ. Խոր. ա. 4:

ԿԵՆԱԾԻՆ, ծնի. Տ. ԿԵՆՍԱԾԻՆ. *Ի բաց եդեալ զկերպ կենածին յուսոյն. Ցհ. կբ: *կենաց ծառ... զամենայնն յինքեան պարունակէր զկենածնին զօրութիւն. Գնձ:

ԿԵՆԱԿԱՆ. Փոխանակ գրելոյ կենսական, կամ կենդանական. *կենդանականին ըստ բնութեան են...իսկ կենականին նախախնամական զբանն գոլ. Մագ. եկեղ:

ԿԵՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συζῶν, συμβιόων. բայիւ, συζάω, συμβιόω. Una vivens, convivo. կամ συνοικός, σύνων. cohabitans, contubernalis. πλησίον, proximus. կենակցորդ, 'ի միասին ապրող. բնակակից. ընտանի. կենցաղակից. *Իցեմք արդարութեան կենակից. Ա. պետ. բ. 24: *Եթէ ունիցիս ինչ, կենակից քո լինի ոսկի բարեկամն. Սիր. ծզ. 6: *Չէ պարտ կրօնաւորի՝ մանկանց կենակից լինել. Նեղոս: *Սոքա չարութեան կենակիցք գոլով. Նչ. եզեկ: *Ողորմիլ եղբարց կենակցաց մերոց. Ոսկ. յհ. բ. 13: *Չարի կենակցիս: Հրեշտակն պահպանողական կենակից: Ցուրտն առընթեր կենակից նմին. Նար: *Պահք կենակիցք սրբոց. Խոսրովիկ: *Որ այլ ազգաց վիճակեցաք կենակիցս: Ի չար կենակցաց կամ 'ի չար խրատուց. Լմբ. առ. և առակ: *Ո՛վ չարի խղճի մտացն, կենակից լինի պիղծ անձինն, և տանջէ մինչև ցմահ. Բարսղ. 'ի յհ. Դ: *Ի հասարակաց յարութեան զկենակից մարմինն առնու յերկրէ. Յճխ. ծգ: *Լե՛ր կենակից քեզ». այս ինքն խորհրդակից կենաց. Ճ. Ա: *կենակցօք վարելով. Փիլ. իմաստ: *Զ'ի կենակցացն մնասս: Ի միաբանութեն ածել զկենակիցսն ('ի վանս): Առ 'ի հաստատութե կենակցացն. Բրս. հց: *Քուն բազում՝ կենակից անիրաւ. Կլիմաք:

ԿԵՆԱԿԻՑ. որպէս Լծակից. կողակից. ամուսին. զուգ, զուգ. *կինն զապատաւորի առեալ զկարգ՝ ցուցեալ է հաւանօղ գոլ կենակցին. Փիլ. լին. ա. 29: *Յիշատակք կենակցացն (վախճանելոցն) ամենայնի համբերին. Նիւս. կուս: *կենակից ամուսին: Մանկանց, և կենակիցն ամուսնի: Ընդ արն զուգիլ յետ մահուան կենակցին. Պիտ: *Օրհնութեամբ ամուսնութեան ընդգրկել զկենակիցն. Լմբ. ժող:

ԿԵՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμβίωσις. Convictus, contubernium, conjugium. կենակից կամ կենցաղակից գոլ. և Լծակցութի. ամուսնութի. *Զեմ արժանի կենակցութեն մարդկան արդարոց. Վրք հց. ժ: *Ո՛չ և ուրախութեցս խափանէր կենակցութի. Պիտ: *Անխարդախ կենակցութե, և անարատ կենցաղավարութե. Անան. եկեղ: *Տուեալ ըզհռեբեկայ դուստր իւր 'ի կենակցութի իմ. Պտմ. աղէքս: *Իսահակ ընդունէր զհռեբեկայ 'ի կենակցութիւն. Նիւս. կուս: *Սոյնպէս և արք իմաստութ բնակեսցեն ընդ նոսա, համբերով վարել զկենակցութիւն. Ը. ա. պ. խբ:

ԿԵՆԱՀԱՂՈՐԴ. ա. կենակից. մասնակից բարեացն կենաց. *Քաղաքոյնոց (ընդ պեղջուկս) կենահաղորդս լինել ընդ միմեանս անխափան եղբայրութե: Արգար մեծի յուսոյ զանձն առեալ, և կենահաղորդ գըտեալ փառացն նը. Ցհ. կբ:

ԿԵՆԱՀՐԱՇ. ա. կենդանի և հրաշալի. կենսատու և խորհրդաւոր. *Խորան սուրբ՝ կաթողիկէ եկեղեցի, կենահրաշ կանգնեալ սանդուխք. Անան. եկեղ:

ԿԵՆԱՁԱՅՆ. ա. կենսատու հնչօղ. հրաւիրօղ 'ի կեանս. *Իբրև զորբունի տեառն 'ի սանձս երիվարին՝ մեծին նշանի՝ այս փայտ կենաձայն նկարագրեցաւ. Նար. ղէ:

ԿԵՆԱՁԻՐ. ա. Որ ձրէ կամ պարգևէ զկեանս. կենսաբաշխ. առողջարար. *Ի մէջ դալարոյ կենաձիր բանից. Նար. լ:

ԿԵՆԱՂՈՒՏ. Տ. ԿԵՆԵՂՈՒՏ. *կենդանի կայլակման կենալուտ արեան կենարարին: կենաղուտ և կենարար զօրութեամբ. Անան. եկեղ:

ԿԵՆԱՃԱՇԱԿ. ա. Որ ունի կամ տայ զճաշակ կենաց և անմահութեան. *Առ երկբորդս՝ հաւեցայց կենաճաշակս պտուղ (ապաշխարութեան). Պիտ:

ԿԵՆԱՇՆՈՐՀ, ի. ա. Որ զկեանս շնորհէ. կենաձիր. *Վեհին և փոքուն, մահաձրին և կենաշնորհին. Նար. մծբ:

ԿԵՆԱՊԱՏՃԱՌ. ա. կենաց պատճառ. կենսատու. *կենապատճառ բարութիւն: կենապատճառ պիտոյիւք ցամաքային պաճարանօք. Պիտ:

ԿԵՆԱՍԵՐ. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՍԵՐ. *Ծովածին կենասերքն երամախմբեալք. Սհկ. կբ. արմա:

ԿԵՆԱՍԵՐԻԼ. չ. կենդանասերիլ. սերիլ, բազմանալ կենդանեաց. *Առ նոյին յօդնախումբ հոյլս պաճարեղէն անասնոցն կենասերեալ պահիւր առ 'ի յապառնիսն ամանակացն լինել սերմ սերելոյ. Անան. եկեղ:

ԿԵՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλόζωος. Vitae cupidus, parcens. Սիրօղ զկեանս իւր. իբր անձնասէր, խնայօղ յանձն իւր. անձընդիւր. *Զանգիտեալ խուսափէի, եթէ կենասէր լեալ էի. Կոչ. ծգ: *Վատասրտից, և կենասիրաց. Բրս. խ Դ:

ԿԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Τὸ φιλόζωον. Vitae amor. Սէր կենաց անձինն կամ այլոց. *Ցաղագս բնութե կենասիրութեան. Բրս. Դրպ: Իսկ Կոչ. ծգ. *կենասիրութե (կամ ոչ կենդանասիրութե) եթող զոգին, և ոչ յակամայ կամաց արձակեաց զնա». 'ի յն. առի, ոչ բռնամահութե կամ բռնազենութե. οὐ βιοσφαγῶς. զոր թարգմանիչն համարեալ 'ի βίος բառէ բարդեալ, ըստ այնմ թարգմանեալ է արդեօք, կենազենութ. այլ 'ի գըրչաց եղեալ է կենասիրութե, կամ ոչ կենդանասիրութե:

ԿԵՆԱՍՏԵՂԾԵԼ. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՍՏԵՂԾԵԼ. *Յորժամ յանէութէ ես տիրական ձեռօքն կենաստեղծեալ լինէի. Պիտ:

ԿԵՆԱՏՈՒ. Տ. ԿԵՆՍԱՏՈՒ. *Եղև նա մեզ կենատու յաւիտենից՝ փոխանակ ադամայ, որ եղև մեզ անհնազանդութեամբն իւրով մահատու. Եփր. եբր:

ԿԵՆԱՐԱՐ, ի, աւ. ա. Ζωοποιός, ιῶν. Vivificus, cans. σωτήρ, σωτῆρος. Servator, salvator, salutaris, են. որ և ԿԵՆԴԱՆԱՐԱՐ. կենագործ. անմահացուցիչ. փրկիչ. փրկարար. կենսատու. կենսատուր. կեցուցիչ. յարուցիչ. *Ած մեր՝ ած կենարար. Սղ. կէ. 21: *Որ և կենարարն եկեալ յայտ առնէր: Ի մէջ մեր եկեալ կայ կենարարն. Ագաթ: *Յորժամ եկեալ կենարարն 'ի գերեզմանն ղազարու. Ժմ: *կենարարին մերոյ առաքեալք. Եւս. քր. ա: *կենարարին յիշատակաւն: Արեան կենարարիդ. Նար: *կենարար են բանք տեառն. Համամ. առակ:

*կենարար վարգապետութիւն. Եսա. ւր. ա: *կենարար քոյ կրից, կամ կողից, կամ օծմամբ. Նար: *խաչիւգ քո կենարարաւ: կենարար իւղմամբ բանին հօր՝ ի յարգանդ կուսին. Շար: *կենարարաւն կելականիլ հայեաց. Տօնակ: *Արարչին կենարար արուեստիւք: կենարար երանութիւքն: ի կենարար խրատոն. Ցճխ: *Քե՛ որ յանէինս նոցա զարթեցոյց զկամս (խր) կենարար. Ցհ. կի: *ի կենարար այգւոյն. ԱՒ. Ը: *Լոյս կենարար. Եփիւ:

ԿԵՆԱՐԱՐ, ըստ Բծ. անուն խաւսոյ. Տ. ԼԵՐԴԱՒՈՑ:

ԿԵՆԱՐԱՐԵՄ, եցի. ն. Տ. ԿԵՆԱԳՈՐԾԵԼ. *Որ կենդանի առնէ, և կենարարես ցեէ քնակելով հոգւոյն՝ի չեզ. Ոսի. յհ. Ի. 20:

ԿԵՆԱՑԱՆԻՆ. ա. Ընծոյ կամ առիթ կենաց. կենասածին. *Նար կենացածին կենդանատիպ պատուղ բերեալ. Շ. փող Վրէլ:

ԿԵՆԱՑՈՒՆԱՒԵՐ. Տ. ԿԵՆՍԱՒԵՐ. *Մինչ ես՝ի մեռելոց յառնեմ, զձեզ կենագործեմ, կենացունաքեր քարոզ ընդ ձեզ եմ յաւիտեան. Շ. փող Վրէլ:

ԿԵՆԱԻԻՏ. ա. որ և ԿԵՆԴԱՆԱԻԻՏ. Փրկաւէտ. կենարար. կենսատիպ. փրկչական. *Ոչ միայն յայլսն կենսաւէտ փրկուիսն (այս ինքն՝ի կենարար անօրէնութիս փրկչին). Պիս:

ԿԵՆԴԱԿ, ի, աց. գ. Ζώδιον, ζωδιακός. Signum coeleste in zodiaco, signifer, zodiacus. կենդանատեսակ նմանութիւն երկոտասան աստեղատանց մտածեալ յաստեղաբաշխից. կենդանակերպ. և կամար կենդանակերպից. ըստ չի՝ զփ՝ի. և զփիճփօս. *Որ՝ի վերայ լանջացն երկոտասան ակունքն ... առ՝ի ցոյցս կենդակին. քանզի և նա յերկոտասանից՝ի մի վայր եկեալ գոյանայ կենդակացն: Իւրաքանչիւր ումեք (՝ի ժբ նահապետացդ) կենդակ մի բաշխել, ևն. Փիւ. ից. Ե Էւ: *ի խոյն կոչեցեալ գարձքի կենդակ. Պիս:

ԿԵՆԴԱՆ, անք. Տ. ԿԵՆԴԱՆԻ, իք. *Միւս անգամ նորոգեցայց արեգաւէտս կենդան. Պիս: *Հան՝ի ծովէ կրկին կենդան. Շ. այբ. ոբ: *կենդանիք և անկենդանիք. զկենդանս և զանկենդանս. Հին ւէր: *Բանաւորիք և անբանիք, կենդանիք և անկենդանիք. Դր. կր: *Ցանշուլայ և՝ի շնչաւորս, ՝ի կենդանս և յանկենդանս. Այդ. իաբյբ:

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՀՈ, ի. ա. Բաշխօղ կենդանութեան. կենսաբաշխ. *կենդանաբաշխ աղբեւր կարկաւամբ: կենդանաբաշխ ալքահանային. Նար. կէ. Ն ֆէ: *Հացդ կենդանիք. ... ՝ի վերայ կենդանաբաշխ սեղանոյն. Սիա. ոչ:

ԿԵՆԴԱՆԱԲԵՐ, ի, եց, կամ ացս. ա. Ζωηφόρος. Vitam adferens, salutaris. կենսաբեր. կենսաւէտ. *կենացն միայն կենդանութեան պարգեւարարութիւն. Պիս: *Զկենդանութեան տապանին զմիայն. Թէոդոս. Լւ: *կամ աներեկ նշանակեալ անպարտելի զօրութեն, կամ սուրբ և կենդանաբեր. Մագ. ծճ: *Ոգիքունեցին զկենդանաբեր զգայրչապարս յարուցեցելոյն՝ի մեռելոց. ԳԱյ:

ԿԵՆԴԱՆԱԲԵՐ. գ. Ζωφόρος, ζωδιοφόρος. Signifer orbis, zodiacus. կամար կենդանակերպից. զոդիակոս. *Գլուխ կենդանաբերին կոչին զնոյն: կենդանաբերն ոչ գետապագիչ, այլ կողմնաւոր առընթերս արկեալ գնէ. կենդանաբերն եզեալ գոյացաւ յերկոտասան կենդակաց: Ըստ կենդանաբերն՝ի գալուստ եղեալ արեգական՝ գնայ ընդ ծիրան. Փիւ. եւ. Ն նէ:

Մերմէ եա՝ իւրաքանչիւր կենդանակերպ. ա. գ. *ի գլուխ կենդանաբեր խոյին. Պիս:

*Լուսինն՝ի գիշերի ընթանայ հանգերձ կենդանաբերքն: Ընթանալով յերկոտասան պարս կենդանաբերացդ. Անան. յհ. Ի:

ԿԵՆԴԱՆԱՒՈՑ, բուսի, իոյ. գ. Ζωόφυτον, τα. Zoophytum, ta; mediae naturae inter animalia et plantas. կառաքոյս, որ է ընդ միջ բուսոց և շնչաւոր կենդանեաց. *Աւեն ոմանք, թէ զիպդ շնչականն սեռ եւլով յերկիս բաժանեցաւ. ՝ի կենդանին, ՝ի կենդանաքոյսն, ՝ի քոյս. Ս հմ. ֆէ: *Զմի՝ի զգայուեցն ունելով այս ինքն զշշուփականն, լինի կենդանաքոյսն. Անյ. պբ: *Ոչ միայն բոյսք և կենդանաքոյսք, կամ կենդանիքն. Մագ. ֆէ: *կենդանաքոյսն, որ է սուսկար. Ոսիփոր:

ԿԵՆԴԱՆԱՒՈՑ. ա. գ. կենդանի կամ առոյգ բոյս՝ սուսկ. փայտ խաչի. *Սպասաւորէ պաղոմ կենդանաքոյս եւլով աշխան մարմնին: Միակիպ կենդանաքոյս՝ ի գողգոթայ տունըդ կանգնեալ. Մագ. Բ. Նոպ. խլ:

ԿԵՆԴԱՆԱՒՈՒԵԼ, իլ. Բուծանել զկենդանիս. *Որ ինչ միանգամ՝ի վերայ երկրի կենդանաւուծեալ լինէր, տապանն սեռականագոյն տարաւ. Փիւ. լին. Բ. 7:

ԿԵՆԴԱՆԱՒՈՂՈ. ա. Բղխօղ կենդանութեամբ. կենսաւուխ. *կենդանաքուղիս աբեամբ իւրով. Մաղս: *ի կենդանաքուղիս բանին ազբերաքար բխօղն. Երզն. կ:

ԿԵՆԴԱՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. կենդանաքոյսն լինել. գալարութի կամ աճումն. *Առ՝ի շահաքեր շահեկանութի արդարութեն, կենդանաւուսուն, և պըտղաբերդ վայելչութի. Տօնակ:

ԿԵՆԴԱՆԱԳԻԾ. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐ. *Առին զկենդանագիծ ձչգրուսեն պատկերի փրկչին. Զգբ. իի:

ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐ, գրի, բաց. գ. Ζωγράφημα, εἰκων. Pictura, viva effigies, imago. կենդանի գրուած կերպարանաց. պատկեր նկարեալ. նմանութի սկզբնատիպն. Բառվիր, ոսբերէ, Ինմաղ. *Զկենդանագիր քո ծառայական կերպի: Զկենդանագիր անարատ ծնողի քոյ. Շար: *Որպէս նկարագիր կենդանւոյ՝ի կենդանագիրն. Լմբ. պբգբ: *Նմանեալ կենդանագրի որ՝ի դեղոց. Շ. յի. Լբ: իակ Շէբ. *կենդանագիր մշտակայիցն առ չեզ ղբղագայի ՝՝. իսիս կենդանաբեր կամ զոդիակոս: Եբ Պեթբ. ոխն. ՝ի յոյն. *Տապանակ կենդանագիր կտակին ՝՝. իսիս, կենդանագրեալ, ամծագիծ:

ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐ. ա. Ζωγράφος. Pictor. կենդանագրօղ. պատկերագործ. նկարիչ. ոսբերէպենս, Բառվիրմի, նագիգալ. *Բառզուսմ կենդանագիրք զմիոյ երեսաց զգծագրուելին գրեն. Բբս. Ճգն: *՝ի կենդանագրացն յօրինեալ. Պիս: *Զկենդանագիրն պատկերադործան. Փիւ. ֆ. բան: *կենդանագրացն ոչ կատարած ունել իրաղութենի՝ Թուի առ ամենայն կենդանիս, դեղերոյն և ոչ գեղերոյն, և կամ Թէ այլ զինչ և իցէ երկիր կոչեցեն զայսպիսիս կենդանագրացն ժամկուիք. Գբաբ. օրին. Ե: *Հպարտացան կենդանագիրքդ՝ի վերայ գրչաց գրոց ՀՅ և պատմութեց այլոց. Սբի. հանգ: *Աբգար առաքեաց կենդանագիր յերուսաղէմ առ՝ի գրել զերերուներական պատկերն. Դասաւ:

ԿԵՆԴԱՆԱՈՑ. ա. Ուր գոյ կենդանութի. *Ափրիէն, որ է ջերմ և կենդանագոյ գոյութի. Հց. ոխ. իի:

ԿԵՆԴԱՆԱՈՑՆ. ա. Ջիրապէս կենդանի. զօրագոյն. ժրագոյն. *Երանելին Մաշտոց (երկրորդ) անընչասիրութեն մեռելագոյն, առաստաձեռնութեն կենդանագոյն: Աբեր. Ե. 8: *Եւ օգոյ (նման է) խոյ, զի բռնագոյն է, և կենդանագոյն. Փիւ. լին. Ե. 3:

ԿԵՆԴԱՆԱԳՈՑՆ. Անասնագոյն. անբանագոյն. հանգոյն անբանից. *կենդանագոյնք և յաղխընթորագոյնք հնգիցն՝ երեք զգայութք են, Ճաշակելիք, հոտոտելիք, շօշափելիք. Փիւ. իմաստ:

ԿԵՆԴԱՆԱԳՈՐԾ. ի. Տ. ԿԵՆԱԳՈՐԾ. *Արկեալ՝ի նա ՀՕ հոգի կենաց... կենդանագործին կենաց. Մէին. ղԼա:

ԿԵՆԴԱՆԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. Տ. ԿԵՆԱԳՈՐԾԵԼ. Ζωοποιέω. Vivifico. *Ցարուցանիէ զմեռեալս, և կենդանագործէ: Զինքեամբ կենդանագործեալն: Խաչեալ՝ սպրեցուցանէր, և մեռեալ՝ կենդանագործէր. Աբ. ա. Ե. Է: *Աչխարհի մեռեալս, և կենդանագործեալս հոգւով. Գլա. լԷ: *Ղազարոս... կենդանագործելի՝ի գերեզմանէն. Մ՝ԷԷ: *Ոչք մեռան ընդ նմա, լինդ նմին և կենդանագործեացին. Ղնդդ: *Որ զվարդապետ և զօգտակար անձն սպանանէ, ոչ մի այլ սպանանէ, այլ այնքան, որքան կենդանի էր՝ կարէր կենդանագործել (նա)՝ի ձեռն բանին. Բաբիդ. ՝ի յհ. Ի:

ԿԵՆԴԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ζωοποίησις. Vivificatio. կենագործելն, և իլն. կենդանութի. յարութի. *Լինել մարդ՝ի կենդանագործութի մարդոյն. Աբ. Է:

ԿԵՆԴԱՆԱԳՐԱՆ. ածք. գ. կենդանագրեալ պատկեր. *Իսկ զայլսն՝ որ՝ի նոցանէն գործեցան աստղծուածքն և կենդանագրածն՝ ՀՕծս համարեցան. Փիւ. ֆ. բան:

ԿԵՆԴԱՆԱԳՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ζωγραφικός. Pictorius. Որ ինչ անկ է պատկերահանի կամ պատկերահանութե: *Ղուկաս՝ի ծայլ հասեալ կենդանագրական արուեստին: ի ձեռն կենդանագրական արուեստին կենդանագրեաց. Հ. ԻիԼիկ:

ԿԵՆԴԱՆԱԳՐԵՄ՝, եցի. ն. Ζωγραφέω. Pingo. կենդանի գրել. նկարել զպատկեր կենդանի. նկալագրել. սուուգագրել. օրինակել. տպաւորել. յօրինել. սոբերէ էագ, Բառվիր էիմէ: *Ձիս զքոյդ կենդանագրեցի անհալելի գիղեցկուե. Խոբ. Հոխ: *Զկենդանագրեալ զպատկեր մարդեղուեն քեի. Ղնդդ: *Դնիի ընդ Հարս իւր, և կենդանագրի՝ի քուալանի սրբում. Ցհ. իի: *կենդանագրեա բաւրեխնամ քոյինասուեղծ պատկերիս փչուին կրկին. Նար. յէ: *Ի տեսանել՝ի միան զքանն, և՝ի բանին զմիան. և զերկոքանչիւրն զնոսա յերկոքանչիւրումն կենդանագրեալ. Կիւրղ. գԻյ: *Ըզմեծսն և զգործս կենդանագրեցին: Պատմուճի կենդանագրեալ. ՃՃ: *Լուագոյն է քնաւ գե զեզկասի գիմոյ տեսեալ՝ քան բանիս կենդանագրեալն. Աճաբ. կոլիթ: *Ազօթք սրբոցն կենդանագրեալք ցուցանեն որպէս առաքի աչաց՝ որում ազբատին. Լէ. ՁԷոբ: *Եւ այժմ է նա կենդանագրեալ յերկինս՝ի ձեռն աստեղաց՝՝. այս ինքն ձևացեալ որպէս կենդանակերպ. Նոննս:

ԿԵՆԴԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ζωγραφία, ζωγράφημα. Pictura, effigies. կենդագրելն, իլն. նկարագրուե. և կենդանագիր. նկարագիր. խակուե. Բառվիր. սոբերէ. *Ոչ կարաց տալ նմին ընդ կենդանագրուեն և կեանս. Լմբ. իմ: *Եւ այլոց արուեստս գիտացի՝ի կենդանագրուե և՝ի պատկերս. Փիւ. նԷ. Բ: *կենդանագրուե մարդոյ զիբերկչեաս չարբ գիցեն. Ա՝՝ որս. Ե: *Եթէր ըզկենդանագրուեի փրկչական պատկերին. Խոբ. Բ. 29: *Ըստ կենդանագրուեե իմն Ճչգրտապէս նմանութե յօրինեաւծոց: Մինոյ յիշատակ անդրեւօքն և համանման կենդանագրուելքն. Գիս: *Գծագրեալ էին կեն-

դանագրուի երկոտասան աստեղային. Մագ. Է: *Ի գլխոյ անտի ի մօրուան զվիժալ գեբոյիփառ իւղոյն զարմանազան կենդանագրութեի. Նար. զՁ:

ԿԵՆԴԱՆԱԴԻՐ. ա. Ուր է դիր կամ տապան վախճանելոց սրբոց, որ են կենդանի առ այ. *Ի վերայ հանգստարանացն կենդանադիր գերեզմանացն. Ագաթ:

ԿԵՆԴԱՆԱԶՈՒՅՑ. ա. Կրօղ ի վերայ իւր զկենդանին քո, կամ զկեանս. կենսակիր. *Ի ձեռն կենդանազգեաց խաչին. կԽրշ. Ի:

ԿԵՆԴԱՆԱԶՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Զաօծուսία. Victima constans animante. Զոհ կենդանեաց. կենդանւոյն զոհելն. *Յոլովք բազում անգամ կենդանազոհութիք երկեն. Նիս. Երգ: *Ի վերայ բադնային արիւնա հեղութիք և կենդանազոհուի գիւաց. Ճ. Ա:

ԿԵՆԴԱՆԱԽԱՐՈՅՑ. ա. Զաօպύρος. Ardens, vitalis. կենդանւոյն խարուկիչ կամ բոցակիզօղ, և բոցակիզեալ. արծարծ և կենդանի. *Հուր նորոգիչ կենդանախարոյկ զօրութիքն. Դիան. Երի: *կենդանախարոյկ լուսով, կամ կայծակմամբ, կամ ջերմուքի. Ան. Եղէց: Նար. լՁ: Նկ. Եղէ: *կենդանախարոյկ լեալ ի մէջ հրոյն. Ճ. Ա:

ԿԵՆԴԱՆԱԽԱՐՈՒԿԵԼ. Զաπυρόω. Vivum ustulo, comburo, et ardere facio. ἀναζωπυρόω, inflammo, resuscito. կենդանոյն այրել, խորովել. ողջակիզել. և վառել որպես կենդանի հրով. այծարծանել. բորբոքել. ողջ ողջ էրէն, խորվէն, խորվէին. Ն հրահրել, բուրուվին վառել. *Զհին մարդն մեռուցեալ կենդանախարուկելով զմարմինն պէսպէս առաքինութիքը. Սգագ. ա. պ. Ե: *Մարմինն կենդանախարուկեալ ի հուր ածուելն լուսոյ. Խոր. հատ: *Վառեալ մաքրեր կենդանախարուկեալ սիրոյին քոի. Սահակ: *Որ զաղօտաջահն լուսոյ յարեգական հրափայլութիք կենդանախարուկեալ. Պիտ: *Աչքն լուսին, զոր պղտս ջահ սնօքինեալ արարիչն իշխան լինել գիշերոյ, յարեգականն փայլմանէ կենդանախարուկեալ լՁե. սղ: *Եռանդնել զնոսա, և կենդանախարուկել ի նմանն կոյս ջերմութի: Մաքրեցելոյն յածայինն կոյս ունկնդրուելն կենդանախարուկիլ. Դիան. Երի: *Հրոյն բնաւորեալ է սրբել զնիւթս. նոյնպէս և նոքա կենդանախարուկիլ ախորժելով զորս յատուածն են վերագրեալք, և ոչ յրտանա յ-Մէին. վաք:

ԿԵՆԴԱՆԱԽՈՒՄԲ. ա. Ուր է խումբ անմահից. *Ի խրախճանս կենդանախումբս բերկրեցելոցն պատուց. Նար. յա:

ԿԵՆԴԱՆԱԾԻՆ, ծնի, նաց. ա. Զաγογονῶν, ζωογενής. Ab animali procreatus, animalis. կենդանի ծնեալն. ի կենդանւոյ ծնեալն առ ի կեալ. կենդանի. *Խելամուտ առնել զորդիան իսրայէլի ի մէջ ուտելեացն կենդանածնոց, և ի մէջ չուտելեացն անասնոց. Ղեպ. ծա. 47: *Ամենայն հոյլք կենդանածնաց անասնոց պաճարաց. Ածան. Է. յնէ: *կերպարանս կենդանածինս ունել. Եսա. փ. ա:

ԿԵՆԴԱՆԱԾԻՆ. Զաογόνος, ζωτόκος. Vivum animal generans, viriparus, et Genitrix vitae. կենդանի ծնօղ կենդանւոյ. և ծնօղ կենաց կամ կենդանւոյ. *Դերասպոյն կեանք, և կենդանապետական կեանք է, և ամենայն կենաց է պատճառ, և կենդանածնի. Դիան. ՁՁայ: *կենդանածինն, գեղեցկածինն, ՁՁածածինն... կոյսն մայր. Պրպ. իՁ:

Եւս և իբր կենդանածնական. կամ կենսաւորիչ. *Ջերկիր ի վերայ ոշնչի սերտէ, և զկենդանածինս նորա զերկուսն՝ անեղծս պահէ. Դիան. ՁՁայ:

ԿԵՆԴԱՆԱԾՆԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի ի ծնուդ կենդանւոյ. ծնողական. ծննդական. *Զփանէս (ՁՁծն) ի ներքս ածէ, զոր ասեն վերստեսուչ կենդանածնական զօրութիւն. Նանա:

ԿԵՆԴԱՆԱԾՆԵՄ, եցի. ն. Զաογονέω. Vivum gigno, vivifico. կենդանի ծնանել, և պահել. կենդանացուցանել. նորոգել ի կեանս. *(Արեգակն) ջերմուքի կենդանածնէ զամենայն դոյացեալս. Եղիշ. Ի: *Հոգի անեղ, որ ի վերայ ջուրցն չրվելով արարչագործէիր և կենդանածնէիր զդոյակըս ամենայն. Խոր: *կենդանածնեաց զբոլորիցս տեառակ. Բենիկ: *Որ ստեղծ զբնաւս, և կենդանածնիչ զամենայն: Զարտաշէսյաջեալ մարմինս կրկին կենդանածնեաս: կենդանածնէն մահացեալք. Նար. հէ. իՁ. Խ: *կենդանածնիլ Թռչնոց և ձկանց ի ջուրցն. Լսող. ընԷրդ:

ԿԵՆԴԱՆԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Զաογονία. Generatio animalis, vivificatio. Ծնուդ կենդանւոյ ի կեանս կամ կենդանի. կենդանածնիլն. *Զոր որոշեաց ի բնաւէ ստեղծուածին և առաջին կենդանածնուէ. Փիլ. լԻն. Ք. 14: *Ճանաչացուցիչ (ՁՁի), որ յապահանայուէ իմիքէ կենդանածնուԹեց զբնութիին ունի. Նիս. Երգ: *Տայր զորուէ ի ջուրն կենդանածնուի լինել. Տծած: *Զօգոց պյսոսկուԹե, և զկենդանածնուԹի. Սգագ. ա. պ. Ե:

ԿԵՆԴԱՆԱԿ, ի, աց. Տ. կենդանկ, որպէս կենդանակերպ. *Զժամանակ (այսինքն զեղանակ մի) սարսուռն կատարէ ի ձեռն երից կենդանական. Փիլ. Էլ. Ք. 77: *Ցորժամ վեցիւք կենդանակաք են հեռաստան... Սոյն և ի կարգ կենդանակացըդ տողական. Երզն. սգ. Երի:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՁԼԱԿ. ա. Իբր ի կենդանի աղքերկ կայլակեալ. *կենդանակայլակ սրեամբ քո գնես զամենայն ծառայս քո. Տծած:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Զωτικός. Vitalis, vivens, vivificus, salutaris. Ուր գոյ կենդանութիի. կենսական. կենդանի. առոյգ. կեցօղ. և կենդանարար. կեցուցիչ. և Առողջարար. *Որ փչեացն ի նա հոգի կենդանական. Իս. ծԲ. 22: *Առ ի կենդանականացս հրախտաւորութեանց (այ). ԱԲ. Ք: *կենդանական բանիւք որ գորոց. Ճ. Ա: *կենդանական սէր, կամ գործք բարեաց, ձայն. ՁՁա: Ղսր. Ղ. խոսք: *կենդանական չունչ, զօրութիի: Ի ժամանակս կենդանականս (գարնանոյ): կենդանական ղօրուն գումարտակ. Նար: *կենդանական օդք, սերմանիք, բարբառք, պահապանիք (հրէշտակք): Ընչօղ կենդանականաս. Պիտ: *կրնիւք կենդանականք: Բանիւն կենդանականաս. Ցհ. իի: *Հոգին է առաջնորդական և կենդանական մարմնոյ. Սգագ. ա. պ. Ե:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ. Զωτικός. Vegetabilis. Տնկական. բուսական. ունօղ զաչուիՁան ինչ կեցոյ ի ձեռն աՁման. *Տունգք աՁեցմամբն և անդականաւն կենդանական կոչին և շնչաբոյս. Ղ. Բոյիչ: *կենդանականք՝ որք բուսանին, և անկենդանք՝ որ ոչ շարժին. Ցա որդ: *Տունկք ամենայն և բոյսք զկենդանականն միայն հասուումն ունին և. Մագ. ի դիտ:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆՆ. Զώδιον. Signum celeste. կենդանակերպ. կենդակ. կենդանակ. *Արեգակն զերբաքանչիւր ժամանակ (զեղանակ) կատարէ ի ձեռն երից կենդանական. Փիլ. Էլ. Ք. 76:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆԱԲԱՐ. ՛ս. կենդանական օրինակաւ, կամ արդեամբք կենդանութե: *Ընկլաւ մահ յաղթահարեալ ի կենաց. առ որ կենդանականաբար ասացի, ուր է մահ յաղթութիք քո. Լմբ. հանգ:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կամ կարի կենդանական. կենդանագոյն. *Ընչաւոեսիլն (ակնարկէ) յոգ, և ի կենդանականագոյն շունչ. Փիլ. լԻն. Գ. 3:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՑ. ա. Կապեալ ընդ կենդանութե. կենդանի. *Եկն նախախնամօղն արձակել զկենդանականսաց նաւն (զսիմէն ծերոնին), և կապել ի նաւահանգիստան նաւու (կամ մահու). Եփր. Գն ընդ առաջ:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԵՐՊ, ի, ից. գ. Զώδιον. Signum caeleste in zodiaco. որ և կենդանանաւսակ. կենդակ. կենդանակ. Գ Աստղաստուածքի կերպարանս կենդանւոյ իրիք նըշանակեալ յաստեղաբաշխից, որպէս խոյ, ցուլ, ևն, Թուով երկոտասան, ի վերայ զոդիակոս կոչեցեալ գօտւոյ երկնից, ընդ որ խաղայ արեգակն ամոյ յամիս. պիսՁ. ակ. Ռէբ. *Եթէ կամիցիս գիտել, Թէ արեգակն յորմէ կենդանակերպի է: կենդանակերպքըն են այսոքիկ. խոյ, ցուլ, երկաւու ևն. Տոմար: Որպես և Շիր: Դամասկ: Մագ. Ե: Սգագ. յոգ. Ե: Նկ. Եղէ: *Հրատն երկուսամ և կէս կայ ի կենդանակերպին. վայլածուն մի սամ կայ ի կենդանակերպն. ամրեգակն երեսուն օր կայ ի կենդանակերպըն. Մխ. այրվան:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԵՐՊ. ա. կենդանատեսիլ. կենդանի՝ նկարեալ. կենդանագրեալ. *կենդանակերպ ծաղկմամբքն՝ արուեստիւ պատկեալ. Նիս. ի ԲԷդեր: *Ի կենդանակերպ պատկերէ անտի տիրամօրն. Վք հդ. ծԵ:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԵՐՊԵՄ. խմ. ն. ի. Զωμορφόω, ομαι. In formam vivam et vitalem redigo, or. կերպարանել, և իբր որպէս կենդանի կամ ի կենդանութե. ի կենդանի նմանութե հաստել, իբր. կենդանագրել. կենդանի նկարիլ. նորոգել, իբր. *Հոդ առեալ կենդանակերպեր, և փչմամբ կենդանացուցաներ. ԼՁ. աՁոք: *Հոգին սուրբ ծաւալեալ ի վերայ աւազանին, զբնութիս մեր կենդանակերպելով ծնանի նոր ծնունդ. ՁԳ. խմ. Էնէս: *Անտի բուսանի ծառ՝ որ կոչի ասիդ, և անտի կենդանակերպի նմայն առանց ամուսնութե. ԼՁ. Իուդ: *Ի հոգելից բնութեես կենդանակերպեցաք, և ի հոգելինէս զհոգելէն զգեցաք պատկեր. Մամբր: *Կուսին (հռիփսիմեայ) արեամբն էր կենդանակերպելոց (արդատ) ի պատկերն արարչին. խոր. հատ: *Ի նոյն լուսոյ կենդանակերպիմք ՃառագայԹ փառաց ի փառս. խոր. վրվՁ:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԻՉ ԱՌՆԵԼ. կենդանւոյն կիզել, այրել, ողջակիզել. *Որոչ երկիւղագանիցէ ասծոյն, կենդանակիզ առնել. կամ ի ձեռն հրոյ կենդանակիզ առնել. ՁՁ:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԻՐ. ա. Կրօղ յինքեան ըզկենդանին և զկենդանարարն զՔս. *Ի կրնքքեն զչերմին փրկանս կենդանակիր քո գեբեզմանին. Նար: ՍՀ:

ԿԵՆԴԱՆԱՀԱԼԱԾ. ա. Հալածիչ կենդանեաց կամ գազանաց. *Արեգակն՝ գիշերբակուլ, առաւստածին, կենդանահալած. Գիտ. ԻզԲ. առ վաՁ:

ԿԵՆԴԱՆԱՀՈՍ. ա. Որ հոսէ որպէս աղբիւր կենդանի. * Աքծախաւազ բարեաց կենդանահոս վտակ (Ագաթ. Հագիթ). Ըստ. յ:

ԿԵՆԴԱՆԱՁԱՅՆ. ա. Որ կենդանի ձայնիւ բարբառի. * Զայս լուսաք ի կենդանաձայն (կամ՝ ի կենդանի ձայնէ) աւանդ. գասպահացն. Ցծատ:

ԿԵՆԴԱՆԱՁԻՐ. ա. կենաձիր. կենդանաբաշխ. * Մատուցեալ առ կենդանաձիր ոտից գարշապարդ. Նար. ծէ:

ԿԵՆԴԱՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἀναβιόω, ἀναζάω. Revivisco, ad vitam redeo. Ζաոպοιέομαι, vivificor. ἀνασφάλλω, ἀνίσταμαι, resurgo. Դառնալ ի կենդանութիւն. վերստին կենդանի լինել. Նորոգիլ. յառնել մեռեալոց, կամ վերականգնիլ. աղՆաւ. փրկեալք: Ճ. ԹԳ. ծԷ. 22: ԵՀԷ. ծԸ. 6. 22: Հա. Է. 9: ա. Ի որ. ծԷ. 22. 36: * Մեռեալքդ՝ի ձեռն մեռելոյս կենդանանայք. Ագաթ: * Ընդ որում մեք մեռանիմք, ընդ նմին և կենդանանամք. ԵՀԻ. Է: * Կենդանանայ յանդ երանութիւն. ՁԳ. ԼԸ: * Կենդանանամք զանմահ կենդանութեամբ. Խոր: * Մահացայ կենանացն, և կենդանացայ կորուսեանն. Նար: Անաւոր Է գրեալն, Պտմ. ՀՀ. ԼՁ. * Մարդոյն ուրեմն քնութեան պարտ էր վերստին կենդանանիլ առ առաջինն ոմ. ապ. կանգնիլ:

ԿԵՆԴԱՆԱՆՈՐՈԳ. ա. Որ նորոգի՝ի կենդանութիւն յաստիս կամ՝ի հանդերձեալսն. * Ի չոփս գարուց ընչաստաս և կենդանանորոգ առուղեկան յաստիճանիս. Նար. ԻԸ:

ԿԵՆԴԱՆԱՇԱՐԺ. ա. Ունօղ զչարժունն կենդանական, և հանդոյն կենդանանակերպիլ. * Մեղայ ոչ սիրելով զընկեր իւր զկենդանաչարժ անձն իմ. Մանէ: * Զգուս մարս հոգիահրաչ աստեղաց՝ի քոյդ խորս. նի առկայացոյց կենդանաչարժ ընթացիւք. Երզ. Լ:

ԿԵՆԴԱՆԱՇԻՆ. ա. Ունօղ զչինուած կենդանական. կենդանի. * Կենդանաչէնն տաճար մարմնոյս իմոյ. Ճ. Դ:

ԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒ. ա. Պահպանիչ կենդանութեան. տէր կենաց. * Ձեզխակ արգելուլ զկենդանութեն առանց հրամանի կենդանապահին. Եփ:

ԿԵՆԴԱՆԱՊԱՐԳԵԻ. ա. կենդանաձիր. պարգևիչ կամ պատճառ կենդանութեան. * Ի սպանողաց մարմնոյ կենդանապարգևք հոգւոց. Նար. ծԲ:

ԿԵՆԴԱՆԱՊԵՏԱԿԱՆ. ա. Ζωαρχικός. Principalis vitae. Որ ինչ հայի առ պետն կենդանութեան, կամ առ տուօղն կենաց. * Գենդանագոյն կենանք, և կենդանապետական կենանք է, և ամենայն կենաց է պատճառ. Դիտ. ՁԲոյ:

ԿԵՆԴԱՆԱՊԵՍ. ѕ. Ζωτικῶς. Vitaliter. Ζաոδόν, animantium more. Որպէս կենդանի. կենդանութ. զորէն կենդանեսց. * Կենդանապէս պաշտել զքեզ ամ կենդանեան. Լմբ. պգբ: * (Զգայուքք) հաստատապէս կենդանապէս եռանեն. Նիս. բն:

ԿԵՆԴԱՆԱՄԱՂԱՐԹ. ա. Ունօղ զկենդանի և առատ առաղարեաս. * Փոխանակ ապազանոյն կենդանասպարէզ գալարութեանն չզաբերի՝ երևեալ հոգին Ագ. Թէոդոր. Խս:

ԿԵՆԴԱՆԱՍԵՐ. ա. Ի կենդանեաց կենդանի սիրեալ, որպէս կենդանազարմ, կամ կենդանածին. * Խանապրով ընդ համատոհս միցս կենդանասէր բազմամարդոյն. Գիւս:

ԿԵՆԴԱՆԱՍԵՐԵԼ. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՆԵԼ. * Ոչք յարգանդին կենդանասէրին մանկունք. Փիլ. Նխ. ա:

ԿԵՆԴԱՆԱՍԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ζωογονία. Generatio animalis. Ակրոածիզ կենդանեանց. կենդանանալն սաղմին. կենդանածնութիւն. * Կենդանասերութիւն քառասնեակ (աւուրբք յարդանդի). Փիլ. ԼԻՆ. Ը. 154: * Կենդանասերութեն պէտս՝ փոխանորդելոյն աղագաւ: Զկենդանասերութեն յառաջ խաղացուածն զարգացոյց. Գիս: * Դառնալ անդրէն՝ի նոյն կենդանասերութի՝ (բան. Նիւս, ամձեցէք և բազմացարուք). Վրդն. ծԻ:

ԿԵՆԴԱՆԱՍԷՐ, սիրի, րայ. ա. Φιλόζωος. Cupidus vitae, et animantium amans. որ և ԿԵՆԴԱՍԷՐ. Սիրող կենդանութե անձին. խնայող՝ի կեանս իւր. * Կենդանասէր անհնարին է բնութիս. Փիլ. ԼԻՆ. Է. 7: * Կենդանասէրն անկաս անօրինեալ ընդունայնութեամբ՝ի մահ. Բրս. Ի Ա: * Մեծաց հոգին ոչ կենդանութե իւրոյ յոյժ փոյթ առնէ. զի և ոչ է իակ կենդանասէր. Աբիսա. ապաւ: * Փոխանակ դիականց ղկենդանասէր մարդիկք ժամանեալ մանրեալ ազայեալ ուսեին. ՁԿ. ԼՒ:

ԿԵՆԴԱՆԱՍԷՐ. Սիրող ղկենդանիս, կամ զկեանս այլոց. * Իբրու կենդանասէր և մարդասէր ամենայն խնամովք հնարի վրկութի. Փիլ. Ը. ԶՃՆ:

ԿԵՆԴԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλόζωον. Amor vitae. կենդանասէրն գոլ (ըստ ա նշ.) * Ունի անձին ըստ բնութե ղկենդանասիրութի ոյ. ք ձկամի մեռանել. Ոսկ. յԿ. Է. 38: Տես և՝ի բառն ԿԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ:

ԿԵՆԴԱՆԱՄՆԻԼ, անեալ. յ. Սինդեամբ պահիլ կենդանի. բուծանիլ. * Կենդանանալեաք յարտա անմնհարար. Երզ. Իբաթ:

ԿԵՆԴԱՆԱՈՒՆ. ա. Ζωοτρόφος, φιλόζ. Ad alenda animalia accommodatus. Ընդունելով պահօղ՝ի կենդանութե. բուծանօղ. աննգարար. * Մարմին՝ կենդանասուն օգով միշտ յղկացեալ, և զան ծծելով. Փիլ. Նխ. ա:

ԿԵՆԴԱՆԱՊԱՆ. ա. Սպառիչ կենդանեաց կամ կենաց. սպանօղ. * Ի քարանց կարծրանիւթ վիմաց կենդանասպառ օրինի. Նար. Խւ:

ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՂԻ, ի. ա. Տեղծիչ կենդանեաց և կենաց. * Կենդանատեղծն ամ: Նախախնամութե կենդանատեղծին. Փիլ. ալաբ. Ա ԼԻՆ. Է. 7:

ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՂԾԵՄ, եցի. ա. Ζωοπλαστέω, ζωοποιέω. Vivum formo, vivifico. որ և ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՂԾՈՒՄ. կենդանի լսաւեղծել. կենդանածնել. կենդանի առնել. կենդանագործել. յարուցանել. նորոգիլ. * Որ՝ի չորից նիւթից կենդանատեղծեաց զպատամ: Ի չորից տարերց ապականուէ կենդանատեղծեաց զզազարոս: Նա ինքն կենդանատեղծիչ զամենայն ծնունդս ոգեմայ յատուրն յհոնուսին. Լսոփ. ընՒԶ: * Կենդանատեղծեալք յանեղէն հատեցան. Ըստ: * Ուրանօր օձն յանցանօք զԵդեմեան և հեղ, անգուսա բանն մեռեալ հնազանգութե զատաճայն կենդանատեղծեաց. Պռոկ. ի յոյն: * Ի վերայ որոյ հրայնին բորբոքեալ կենդանատեղծէ զամենայն միաբանութեն ընդ երկրի. Աբիսա. ապաւ: * Շբնչեցածնականագոյն է, և կենդանատեղծել կարողագոյն. Փիլ. լԻՆ. Է. 45:

ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱԾՈՒԹԻՒՆ. * Որպէս հաւք՝ի ձուոց վերայ նստեալ ընձէռեն զկենդանատեղծութե հրամանաւ արարչին. Նար. ԼԳԳ: * Քառասունն՝ կենդանատեղծութե յորս վայրի. Կամէլ: * Սէծ քան զկենդանատեղծութե և զյարութե մարմնոյ՝ հոգւոյն է յառնելն և կենդանանալն՝ի մեռելութե մեղաց. Լսոփ. ընՒԶ:

ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՂԻՈՒԹ, ծի. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՂԾԵԼ. * Ո՛չ ձեռագ իբրև զառաջինն կենդանատեղծու, այլ սոսկ ձայնեալով արագապէս զերկն կատարէ. Մամբր: * Փոխանակ էրդից անշունչ տարերց՝ յորոց կենդանատեղծաւն ագամ. Լսոփ. ընՒԶ:

ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՍԵՐՑ. Ζώδιον. Signum caeleste. * Ի վերայ այրեցածին (գառոյ) բերին կենդանատեսակքն. Խոր: Տ: Երկոտասան կենդանատեսակք տարւոյն. Աբլ: Նոյնպէս և ԼՂԲ. ոչ: Վրդն. Եւ. Ե պԲ: Երէն. Ֆբ: * Կենդանատեսակ բոլորութիւնն չորք աստեղապէս. Շիր:

ԿԵՆԴԱՆԱՑԵՍԱԿ. Ζώδιον. Animal. Ցանասակ կենդանւոյ. կենդանիք. * Երկին և երկիր և ծով և ամենայն կենդանատեսակք. ՍԿԻ. ԼԲ. արմաս: * Զորձոյն վերարկեցելոցն՝ի նոյն կենդանատեսակացն, յորոյ վերայ նստի. Մամբր: * Պտուղք ծառոց, և շարժուն կենդանատեսակք ընչաւորք. Շիր:

ԿԵՆԴԱՆԱՑԵՍԱԿ. կազմած ունօղ զտեսիլ կամ զձև կենդանւոյ. արձան կամ պատկեր կազմեալ՝ի նմանութե կենդանացոյ. * Շքխարակաք և այլ գործարանաք անօթս ինչ առնել, կամ այլ ինչ գործի, կամ կենդանատեսակ. Մագ. ԻԲր: * Զկործրութե անկոփ վիմացն սիրալի կուռեալ կենդանատեսակս. Մագ. ծԲ:

ԿԵՆԴԱՆԱՑԵՍԱԿ. ա. Խաչանիշ. խաչագրօշմ. Ունօղ զտեսիլ կենդանատու խաչի. * Ջնշան կենդանատեսակ գրօշուց վառեալոց՝ի ձայն փողոյ հռչակեալ. Կալ՝անք:

ԿԵՆԴԱՆԱՏԻՊ. Նոյն ընդ վ. ը պէս պէս նշ. * Կենդանատիպ պատուղ բերեալ. Շ. գագ: * Ի և քաղաք յիս սլանծալի պատրագրական, յոր աշտարակք՝ կենդանատիպք երկոտասան ոյ. այսինքն կենդանակերպք. որպէս մեկնաբար գնի՝ի հին տպ. Շ. իմ եղև:

ԿԵՆԴԱՆԱՏՆԿԻԼ. Ζωοφυτέω. Vivos surculos edo. Իբրև կենդանի տունկ արմատանալ. բուսանիլ. սերիլ. * Պատճառս ասելով գոլ զծծումն՝ի միայն բարեաց. որք և միայն կենդանատնկիլ բարւոք է. փԼ. լԻՆ. ը. 78:

ԿԵՆԴԱՆԱՏՈՒ. ի, աց. ա. Ζωοδότης. Vitae largitor. Տուօղ կենդանութե. կենսատու. և կենսաբիլ. * Կենդանատուն ամենեցունն. Շիր: * Վկայ զծծ ունի, որ կենդանատուն է ամենեցուն. Ոսկ. ը. փիմ: Մեռուցանել զամենեցուն կենդանատուն. Խոր: * Փրկչի և կենդանատուի: Մատչել յմեքենումն ոտից կենդանատուց. Նար. ՀԵ. Ա ԽԷ: * Ի միասս կենդանատու անուանգ քո սէր. Մագ: * Աղբիւր է ամենայն բարեաց, և կենդանատու սուրբ խրատուց. ՁՃԲ. Է:

ԿԵՆԴԱՆԱՏՈՒՆԿ, անկոյ. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՐՈՑՍ. որ և Կատարոյս. * Խեցեմորթ... և սպունգն՝ որ արմատացեալ է՝ի վէմս... զայսպիսիս՝ կենդանատունկս սովոր են կոչել հինքն իմաստասէրք. Նիս. բն:

ԿԵՆԴԱՆԱՏՈՒՐ. ա. կենատու, կենսատիճ. * Կենդանատուր խաչ, կամ բխումն արեան քոյ: Կանոնս բարեհրաւէրս, և կենդանատուրս՝ գրեալս հոգւովն ՀՅ. Ա գաբ: ՁՃ. Բ: Նար. ծՁ:

ԿԵՆԴԱՆԱՐԱՐԵԼ. ն. կենդանատուր կացուցանել. * Կենդանի է բբնութե իբրև զծծ. և վն զի միացաւ՝ի մարմին իւր, կենդանատրեցոյց զնա ոյ. յն. կենդանարար կացոյց և զնա. Պտմ. խէ:

ԿԵՆԴԱՆԱՐԱՐ, ի, աւ. ա. Ζωοποιός, ιοῦν. Vivificus, cans. որ և ԿԵՆԱՐԱՐ.

Որ կենդանի առնէ զմեռեալսն. անմահացուցիչ. կենսատու. կենսագործ, պատճառ կամ առիթ կենաց. *Հոգին է կենդանարար: Եւկրտրգ. ադամ՝ի հոգի կենդանարար. Ցհ. ա. 64: ա. Կոր. ժԵ. 45: *Հոգին որ, կեանք և կենդանարար: կենդանարար ազանց բոլոր եցուն. Աթան. պենա: Շար: Ագաթ. 118: *կենդանութիւն, կամ զօրութիւն կենդանարար. Ցձն: Դիան: *կենդանարար երրորդութեան. Պիտ: *կենդանարար մարմին և արիւն տեառն: Հայց կենդանարար. Ցհ. լի: ԱՔ. ա: Խոսր: *Եւ հնձանոցք կենդանարարաւն ամենայնի բժշկեցան: Հոգեւոյն կենդանարարաւ. Եփր. Խոսր: Խոր: *Ոչ եւոն հանգիստ կենդանարարիդ: կենդանարար ործդ, կամ հոգիւ: կենդանարար մեռելոց, կամ քնայից: կենդանարար աւազան, կամ խորհուրդ, կաւք, դարշապարք կամ ոտք՝ տեառն. Նար: *կենդանարար շնորհք, բարութիւն, իմաստք, իրատք. Ցձն: *Չկենդանարար պատուրագ օրհնութիւն. Պգմ. Խշ: Տուեալ ողջոյն կենդանարար. Շար: *Ի կենդանարար լծոյն իմոյ ասէ՝ի բաց կացին. Նլ. Եփէ: *կենդանին, և կենդանարարն. Ոսկ. Եռ:

ԿԵՆԴԱՆԱՐԱՐԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել կենսառիթ, առողջարար. * Ալածանի (գեան) ալոցագոյն և կենդանարարագոյն և աճեցուցանօղ. Փիլ. լԻ:

ԿԵՆԴԱՆԱՐԱՐՈՂ. Իբր կենագործօղ. որ կենդանի առնէ. կենդանացուցիչ. *Զնէք զկենդանարարող զենողացն զնա. Ոսկ:

ԿԵՆԴԱՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. կենդանի առնէլն. *Ծնչուլի և կենդանարարուն գոյ՝ի նոսա ըստ իմանալոյն անձրևածուլեն. Դիան. երէ: Ա Շ. հրէա: *Սպանուէ մեղաց, և արդից կենդանարարուէ. կոլ. ծէ:

ԿԵՆԴԱՆԱՐՄԱՆ. ա. Որոյ արմատն կամ խկուլիւնն է կենդանի՝ և արմատ և պատճառ կենդանուլեն. այն է փայտն կենաց՝ որ խաչն քրիստ. *Ամենայաղի զօրութեի կենդանարմատ քո փայտին. Հարցնափառ: *Որ՝ի վերայ կենդանարմատ փայտիդ բևեռեցար, կամ հեղեր զքրիստական արիւնդ. Գնի: Խոսրվի: Ալիս: Բէնի:

ԿԵՆԴԱՆԱՁՈՒ. ա. Որ կարէ կամ ունի կեալ. որ է ապրանաց. *Հրամայեն տուր վասն տանն քոյ, զի մահկանացու ես դու, և ոչ կենդանացու. յն. մեռցիս, և ոչ կեցցես. կոլ. է:

Եւ կենդանացուցիչ. անմահարար. անմահական. *Լսել զբանն կենդանացուս. Մծբ. ծէ:

ԿԵՆԴԱՆԱՁՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Զաօրութեաց, չան. Vivifico, salvifico, suscito. Տալ կենդանանալ. յարուցանել՝ի կեանս. կենագործել. կեցուցանել. կենդանի առնել կամ պահել. ՅԵղիազարեայ, ոչլոյընել. փիբիլմէի, սաղալմոգ: Բ. Թգ. Ը. 5: Նեեմ. Ը. 6: Ցոբ. ԺԸ. 6: Ժղ. Ե. 13: Հա. Ը. 1: *Որպէս հայր յարուցանէ զմեռեալս և կենդանացուցանէ, նոյնպէս և որդի զորս կամի՝ կենդանացուցանէ. Ոսկ. յհ. ա. 2: *Որդին ոչ մեռաւ, զի զմեռելոցն որաբեածոց կենդանացուցէ. Ագաթ: * Ոչք մեռեալ են մեղօք, կենդանացուցանէ պահք. Ցձն. Ը: *Այս արհեստ (բժշկական) մերձեցեալ կենդանացոյց (այս ինքն առողջացոյց): (Գարունն) իբրու՝ի մեռելոցէ իմն կենդանացուցեալ (զառուկն). Պիտ:

ԿԵՆԴԱՆԱՁՈՒՑՈՂ, ցչի. ա. Զաօրութեաց. Vivificans. Որ կենդանացուցանէ. կենդանարար. կենսատու. * Կեանք է, և կենդանացուցիչ ամենայն կենդանութեաց. Ցձն: *Չկենդանացուցիչ և զամենազօր հոգիդ քո ոչ: Ի փառս և՝ի պատիւ կենդանացուցիչ անուան իւրոյ. ժմ: *Ամենայն բնութիւն մարդկան ներգործօղ և կենդանացուցիչ. Ճչ: *Կատարեաւն կենդանացուցիչ. Ճ. Ա:

ԿԵՆԴԱՆԱՒԻՏ. ա. Ցաւեաց կենդանութիւն պատճառ կամ առիթ. *կենդանաւեաւ կամ բարիք. Պիտ:

ԿԵՆԴԱՆԱՒՈՐ. ա. Ուրեն կենդանիք. կամ ուր լինի կենդանի մնալ առ ժամանակ մի. կենսունակ. * Մինչ էրն յերկրի իսկ կենդանաւոր անցաւոր, եղև անձնաւոր մըշ. արնկենաւոր. Նար. ծէ:

ԿԵՆԴԱՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. կենդանի գոլն. կենդանածնութիւն. *Ցորում չունչ կենդանի... վիճակ առանձինն ազանչելի ընկալեալ զլաւն յէսն կենդանեղութեան. Փիւ. լին. Բ. 8:

ԿԵՆԴԱՆԻ, նոյ, նեաց. ա. Ζῶν, ζῶσα, ζῶόν, ζῶν. Vivus, vivens, animans. Իբր կենսունակ. Ունօղ զկեանս կամ զինքնաշարժ գոլ, կեցօղ ըստ այլևայլ աշխիճանաց կենդանութեան հոգւոյ, ոգւոյ, և շնչոյ. ինեան ուներօղ, ողջ, ապրօղ. փիրի, սաղ, ճանչը. արար. հայի. եբր. խայ, խայահ. *Ամենայն որ կենդանութիւն (յն. կλεῖσι, τοῦ ζῶν) հաղորդէ, ուղղապէս իսկ արփեօք և իրաւապէս ասին կենդանի. Պղատ. փիմ: * Ած կենդանի: Երգուաւ՝ի կենդանին յաւիտենից: Դու ես որդի այ կենդանւոյ: կենդանի է որ (այսինքն ած վկայ լինի): կենդանի եմ ես, և կենդանի է անուն իմ: Չինչ խնդրիցեն վասն կենդանեաց՝ի մեռելոց անտի: Տակաւին կենդանի՛ իցէ հայրն ձեր: Զամենայն մարմին կենդանի: Փչեաց յերեսս նորա շունչ կենդանի, և եղև մարդն յոգի կենդանի: Հանցէ երկիր շունչ կենդանի: Հանցեն ջուրք զեռունս շնչոց կենդանեաց: Ցերկրին կենդանեաց (այս ինքն անմահ հրեշտակաց կամ հոգւոց). ևն:

ԿԵՆԴԱՆԻՆ. նմանութիւն իբր կենսառիթ, զովացուցիչ, յագեցուցիչ (հոգւոյ կամ մարմնոյ), անսպառ, զուարթարար, անմահական, ևն. *Ջուր կենդանի: Ջրոյն կենդանեաւ: Հաց կենդանի: Բան կամ պատգամ կենդանի: Պատարագ կենդանի. ևն: *Գնաք յորովայնէ նորա բղխեսցեն ջրոց կենդանեաց. Աա. ա: *Ջուր կենդանի յա, ւէսա ասի, որ յարաժամ բղխէ, և աղբերն հոսումն ոչ հատանի. Ոսկ. յհ. ա. 31: *կենդանի երանութիւն սիրոյն այ, որ անփոփոխն է կենդանի երանութիւն: Ջրկեալ՝ի կենդանի երանութենէն ժառանգութենէ: Ջնորա գութն՝ի մեզ ձգել կենդանի, իմաք իւրով. Ցձն. առէպ:

ԿԵՆԴԱՆԻ. գ. իբր Ζῶον, ζόν. Animal հայվան. իսկ բանականն, հայվանի նադըգ. *կենդանի բանական կամ բանաւոր ». ք մարդ. Սահմ. ա: *Ամենայն կենդանի՝ Ջորք կենդանիք: կենդանին առաջին նման առիւծու. ևն: Հասարակօրէն ուր բանն է զանբան կենդանեաց, ի մեզ գին Աստուն կամ Գազան. որպէս Թ. Ճառ. որ և Ցրόμμα, pecus, ovis. *Դժոխարին կենդանի է մարդս առ՝ի սովորելն աննդեամբ ըստ հարկաւորս առհմանին. Պղատ. օրին. Ը:

ԿԵՆԴԱՆԻ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՁՈՒՑԱՆԵԼ. Ζωοποιέω. Vivifico. զոր օրինակ, Ցհ. Ը. 21: Հա. Ը. 17: Գաղ. Ճ. 24: ա. փիմ. Ը. 13. ևն:

ԿԵՆԴԱՆԵԱՒ. } գ. իբր տ. Ζῶν, ζόντος.
ԿԵՆԴԱՆԵՕՒ. } Vivens, vivente. ի կենդանութեէ. և կենդանւոյն. ոչլոյնէ ոգնէ. սաղլըզնգա. *կենդանեաւս մերով առաք զդիակունս. Եղիշ. Դան: * Ած որ առ դաւթայ կենդանեաւսն երկնչէր ներնգել. Եփր. Ըգ: *կենդանեաւս մերով. Ոչէ. Ը. 16. այլ ձ. կենդանութիւն մերով. (յն. ՚ի գոլն մեր տակաւին): *Ո՛չ կենդանեօք, և ոչ յետ կենդանեաւսն ուրեք փախչել կարէցեմ. Բ. Դ. Ը. 26: *Ոչ յետ մահու հօրն իւրոյ, այլ առ նորա կենդանեօք. Կիւրղ: *Իբր կենդանեօք զնմա պատմեսցէ խոստովանեալ զանօրէնութիւնս. Նար. յԸ:

ԿԵՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ζωή. Vita, salus. կենդանի գոլն. կեալն. կեանք. ոչնչութիւն, ինձ. եօր, սալըգի. * Ոչ հասցեն՝ի տարեկանս կենդանութեէ: Խաղ համարեցան զկենդանութիւն մեր: կարգաց զնոյ կենդանութեէ զոգւոց և զմարմնոց. ևն: Իսկ *Ջոյց կենդանութեէ ». ըստ յն. կենդանի ջոյց: *կենդանութեէ իւրով ախտին ցաւոց զանգամն՝ի միմեանց յօշել. Բ. Ա. Ը. 9. իբր տ. կենդանւոյն: *Ի կենդանութէ արկանել ». իբր զգիկել՝ի կենաց, սպանանել. Ես. ԽԸ. ա: *Ջորս՝ի կենդանութեան իւրում աթոռահամ մեկնեաց յիսահակայ. Խոր. Բ. 65: *Չկենդանութիս մեր խաղաղացր. կամ զկեանս մեր խաղաղացր. ժմ: և Շար: *Բառնային զկենդանութիս նոցա. Ղևնդ:

Իսկ Նար. ծա. *Ջինչ քան զմեռելոցն քառօրեայ գիոյ առ կենդանութեէ մեզ անյուսացոյն ». իսմ՝ի կենդանացուցանել, կամ՝ի կենդանանալ:

ԿԵՆԴԱՆԻՈՑՆ. տ. Ζῶν, ζῶντες. Vivens, viventes, vivus, um. ἔμπνους, respirans. որ և ասի ԿԵՆԴԱՆԵՕՒ, ԿԵՆԴԱՆԵՕՒ, այս ինքն ի կենդանութեէ. կենդանութիւն. մինչ դեռ կենդանի է: ինչպէս ըլլալ. ողջ է՝ի՛ն, ողջոյնէը, ղանըզ վրան, ողջողջ. սաղ սաղ, սաղ է՝ի՛ն. *կենդանւոյն ինչգին՝ի դժոխս, կամ՝ի միջոյ մեռաւորաց փոխեցաւ: կենդանոյն ըմբռնել, ունել, ձերբակալ առնել, այրել, ի տապակս իջուցանել, խանձառել, ևն. Սղ. ծԲ. 16: Խ. Բ. 10: ա. Թգ. ծգ. 8: Բ. Թգ. Է. 12: Աթակ. ա. 12: Է. Դ. Ը. 11: Է. 5: Խոր. Գ. 21: ճճ: *կենդանւոյն զնչխանութեէն եաս որդւոյ իւրում. Եօ. ԽԲ. ա: *Վերացոյց զնա (զնովք) կենդանւոյն. Մծբ. ծԲ:

Իսկ ա. Ռեա. Բ. 16. *Մեք՝ որ կենդանւոյն ճնացեալ իցեմք ». իսմ իբր ածակ. որ այէս և ասի անդ. 14. *Մեք՝ որ կենդանիքս եմք ճնացեալք »:

ԿԵՆԴԱՆՕՐԻՆ. տ. Ըստ օրինի կենդանւոյ. զօրէն կենդանեաց. կենդանապէս. *Ո՛չ անչունչ, այլ և ոչ՝ի շնչոյ և՝ի մարմնոյ կենդանօրէն բաղկացեալ. Փիւ. ծ. բան:

ԿԵՆԴԻՆԱՐ, ի, աց. գ. Բառ լտ. ՚ենտինարիում. Centinarium. այս ինքն հազրիւրեակ, իբր Հարիւր լիտր ոսկի կամ արծաթ. ևս և Հարիւրմնոց դրամ. (Ը. ուկ. գանձաբ, գընձաբ. որ և ԿՈՆԿՈՐ, և ԷԿԱՏՕՆ). *կենդինարն Հարիւր լիտր է: կենդինար անուանեցաւ ըստ հռոմայեցւոց լիտրին. զի կենդումի Հարիւր լսի. Շիր. կոտ որպէս և վէրն. պմ: Լ վէրն. հց. Բ. Ա. ծԲ:

ԿԵՆԴՈՒՆԱՒ, ի, աց. գ. Բառ լտ. Cento, onis. յոյնէ յն. κέντων, ώνος. Ցնցոտի. ձորձ իբր Հարիւրաւոր կարկատանօք. *Զգեցաւ զկենդունաւն իւր, և առեալ հաց և պանիր՝ի ձեռսն՝ նստեալ՝ի վերայ դրանն կերակրէր. Վբ. Հց. ի:

ԿԵՆԴՐՈՎՆ, կամ ԿԵՆՏՐՈՎՆ, ի. գ. (զոր յետինք կեդրոն գրեն.) բառ յն. Κέντρον, ου. յորմէ լտ. Centrum. որպէս խըԹան, խայԹ, խայԹոց, ծայր սպանն. ասա. տի ըստ երկրաչափից՝ կէտն միջին՝ի չրջանակի, միջակէտ բոլորակի. ինչն ՚ենգը. ՚ենգ ՚ենէ, ինչ՚ինն, ինվնգը. * Բոլոր է ձև պարզ ուղիղ, և պատէ զնա մի դիծ, և կայ յին-

քեան մի կէս, և այն կէս է կենդրոնը բոլորին, որ է միջոց։ Ուղիղ գիծ՝ որ անցնէ ընդ կենդրոնը բոլորին։ Աշնանմբ զմին կենդրոնէն, և չծեռմբ ի վերայ նորա բոլոր։ ԱՆ. Ե-կէիէ։

ԿԵՆԵՂՈՒՏ. ա. Չածչ, ՀաղրՀ. Vivus, vivax, vitam praebens. (որ գրի և ԿԵՆԱՂՈՒՏ.) Ունօղ կենաց կամ կենդանութիւն. կենդանի. կենդանաւէտ, կենսատիւ. կենդարար. և Առդպ. տոկուն, զուարթ. *Ցէրունական կենեղուտ և կենսակիրն մարմնոյ. Անան. Եփէ։ *կենեղուտ վարդապետութիւն քրիստոսի. Սարգ. ա. յհ. ա։ Ոսկիփոր։ Վրդն. Եւ *կենեղուտ պտուղ. Վրդն. յանմահանի։ *կենեղուտ աչմամբ գան ի կատարելութիւն ըստ նեղբին մարգոյն. Ցծակ։ *կենեղուտ պատրաստութիւն որմոյն քոյ. Ոսկ. Ես։ *Ապգին կենեղուտն զօրութիւն յերդ եւ ձմերայնոյն. ԱՒ. Ը։ *Ցիմանութեայ և կենեղուտ զօրուէ. Մ փս. Եփէ։

ԿԵՆԸՆԾԱՑ. ա. Չածծարօչ. Vitam donans. Որ ընծայէ զկեանս, կենսատիւ. կենցաղագործ. *Ի ձեռն երկոցուն (ատն և ճնոջ) համանման մեռելութեան կենդանծոյ բոլորափառութիւն ամենեցուն պատահեաց։ Նոյ ՀՀաստատակաց կենդանծոյ հիմանէ բուսն հարեալ (ի տանկալ պտիս). Գիք։

ԿԵՆՍԱՔԱՀԽ, ի. ա. որ և ԿԵՆԱՔԱՀԽ. ԿԵՆԴԱՆԱՔԱՀԽ. Բաչխօղ կենաց. կամ որով բաչխի կեանք. * Մատաղիզ կենսաբաչխի. Նոր. գ։ *Փառօք պսակեալ ի վերայ խաչին, բազմեալ ի սեղանն կենսաբաչխ. Ցծակ։

ԿԵՆՍԱՔԵՐ. ա. Չաղիփօրօչ, փերէզբիւչ. Vitam adferens, salutaris. Բերօղ զկեանս. կենսատու, և կենսատիւ. * Կենսաքեր աւետիք, վարդապետութիւն, քարոզութիւն, բան, գալստուս, յարութիւն. Ագաթ։ ՑՁԲ. Ը. Ի։ Նոր։ Շար։ *Կենսաքեր օրհնեալ անուանիգ. Մաշտ։ * Նոքին կենսաքեր գեղով խոտատվանութիւն և ապաշխարութիւն. Կոչնակ։ *Իջեալ առ նոսա կենսաքեր հրեշտակն (ի գիմաց որդւոյն ՀՀ)։ Շար։ *Որ ի մէնի է անշուրժ և հաստատուն, գոլով կենսաքեր՝ երկիրս. Ագիսթ. Ցծ։

ԿԵՆՍԱՐՈՒՂԻ. ա. Բզխօղ կենաց և կենդանութեան. և Առդպ, զուարթարար. *Կենսաքեղ փայտ. Եզնիկ. Խղ։ * Քար յատպիս առնետակաւ և կենդանի, որպէս մշտաստգարիք՝ կենսաքեաւ և մնքեաւ. Լխ. յոյգ։

ԿԵՆՍԱԳՈՒՏ. ա. Ուր լինի գտանելոյ կենդանի. * Որպէս եղև խակ ի կենսագիտ ահզանէն ընտրութեանք երկոցունց կոզմանցն, ոմանց ի վար անկեալ, և ոմանց ի վեր և լանալ. Եփէս. Խոսէ։

ԿԵՆՍԱԶԳԵԱՑ. ՀՀրաչ. տճոյ. իբր կենսաքեր, կենսակիր. * Ի ձեռն կենսազգեաց խաչին. Գահագանօղ, կենսագործ. կիսրէ. Ն Եզնիկ. Խղ։

ԿԵՆՍԱԽՐԱՀՈՑՍ. ա. Որ սայ խրատ խօղայ կենաց. յուսագիր փրկութեան. * Ցուսայ յՅԾ. ... ըստ մարգարէի կենսախրատ խօղայն բանի. Նոր. Խիբ։

ԿԵՆՍԱՆԱՂԻԿ. ա. Ունօղ զծաղիկ կենաց. * Ի ցանկալի վայրս կենսածաղիկ դրախտին կենաց. Սահակ։

ԿԵՆՍԱՆԻՆ, ծնի. ա. որ և ԿԵՆԻԱՆԱԾԻՆ. Ունօղ կենաց, կամ ի կեանս. և կենսատու. * Ցքրմնութեան և անիծից երկունքն բարձան ի Հէնէ ի ձեռն կուսին կենսածնի. Սարգ. ա. պ. Ե։ *Դարձեալ թագաւորն ի ապստամբ, և ապստամբն ապստամբ կանացածնոց ի ձեռն կուսին կենսածնի։ Ցծակ։ * Փրկանակ մահապարտ և մահածնին անկոյն՝ զկենսածնին և զկենսատուքն բռնասեր զքն. Անան. Եփէ։

ԿԵՆՍԱՆՈՒՆԴ. Տ. ԿԵՆՍԱԾԻՆ. *Մրով մկրտութիք ի կենսածնութեք աւազան նէն. Լխ. հանգ։

ԿԵՆՍԱԿԱՑԱԿ. ա. որ և ԿԵՆԳԱՆԱԾԱՑԱԿ. Ունօղ զկայլակ կենաց. կամ զկենսատութիս և զպրկարար չիքս. *Կենսակայլական կողմանց արեանն քրի։ կենսակայլական վտանկ. Անան. Եփէ։ * կենսակայլակ ցօղ։ Ցօղով կենսակայլակ կրկնաբուխ վտակացն առատ. Սկաս. ազ. Ե յոր։

ԿԵՆՍԱԿԱՆ, ի. ած. ա. կենդանական. և կենսատիւ. *Ընդոյց փոխանակ կենսական զմահաչունչն գեղ. Գիք։

ԿԵՆՍԱԿԻՐ. ա. կրօղ յինքեան ըզկեանս. կենսաբեր. կենսազգաց. և կենսատու. կենսատիւ. *Ցէրունական կենեղուտ և կենսակիրն մարմնոյ. Անան. Եփէ։ *Փառատուր և կենսակիրն յարութիք քո. Խոր։ *Խաչ կենսակիր. Լծ. Իփ։ Ոսկիփոր։ * Ե. զիցի գնալ ձեզ ի խորհուրդս կենսակիրս և ծծամէրձս. Ցհ. ի։ * Զգիսակիր մայրն կենսակիր առնէ. Վրդն. ծն։

ԿԵՆՍԱԿՐԱԻԻՐ. ա. Որ ի կեանս հրաւիրէ. *Քարոզն առաքելական, և աւետարանական կենսահրաւէր. Ցծակ։

ԿԵՆՍԱՃԱՐԱԿ. ա. Ուր է ճաչակ կենաց. * Ցորդորեաց գալ ի կենսաճաչակ հարանիս միածնի որդւոյ իւրոյ. Տճակ։

ԿԵՆՍԱՆԱՄ, ածող. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՆԱԼ. * Ջնոյն և երկնիիկ վանն չոլոպեալ ոսկիքրացն ի միասին յարմարմանն և կենսանալոյն երաչխաւորէ. Լխ. հանգ։

ԿԵՆՍԱՂՈՒ. ա. Որ առաջնորդէ կամ ընդ որ լինի չուել ի կեանս. * Ուահ կենսաչուս ճանապարհին. Նոր. Խղ։

ԿԵՆՍԱՊԱՐԳԵԻ. ա. Որ է պարգեւիչ կամ պարգև կենաց. *Ինքն իսկ եղև ճանապարհ ամենայն ժուժկալութեք և համբերութեամբ հաւատացելոց ի կենսապարգև արքայութիւն. Ածչ։

ԿԵՆՍԱՌԱՔ. ա. Որ առաքէ ի կեանս, կամ ծաւալէ յիւրմէ զկեանս. *Աւագ-փոխ, այնինքն վերջին և մահալոյծ և կենսառաք ձայն. Ցհ. իմ. ապ։

ԿԵՆՍԱՒԻԹ. ա. Որ է առիթ կենաց. փրկարար. առողջարար։ * Աև երկ ծառոյն կենսառիթ պտղոյն. Նոր. ծէ։ *Ծառ գոռ կենսառիթ պտղոյն (որ կոյս). Գնչ։

ԿԵՆՍԱՒԻՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրօղ զկեանս, կամ զկենդանի. կենսասէր. կենդանասէր. *Կենսասէրն անկաս ընդ ոնեայնոսքն մահաս. Բրս. Ֆ ԻԱ։ *Բնութիք կենսասէր է մարգ։ կենսասէրն եմք. և անգ միշտ կենդանանիք է. Լխ. ազ։ * Ոչք են ի սմա կենսասէրք, առ այն յառաչագրեալն ընթացան. Շ. ա. յհ. իէ։ *Կատարեալ հանգիստ ուղեւորդ անվհատ գործոյ կենսասիրաց անձանց. Սարկ. փոմ։

ԿԵՆՍԱՏՈՒ, ուի. ա. Չածծ՛ողց. Vitae largitor, vitam praebens. Չաղրօչ, salutaris. Տօղ կենաց և փրկութեան. կենդանատու. փրկարար. կենսապարգև. * Կանչն կենդանեաց զկենդանն կենսատու (Հայր զոր. գէ) ծնեալ. ՑՁԲ. ա։ *Չկենսատու փրկիչն մեր քզ։ Ի գերեզմանն կենսատուին։ Ի կենսատուին մահն. ժմ։ Շար։ Նէ. եէ։ *կենսատու խաչ, մահ, գերեզմանն, ասաքան, երանութիք, օրէնք. Ցհ. իլ։ Խոսր։ Նոր։ Շար։ Խոր. է. 80։ ՑՁԲ. ծ։ ՆՆէէ։

ԿԵՆՍԱՏՈՒՆԿ. ա. Ուր է տունկ կենսատու. կենաց. * Բարեգործութիք կենսատունկն դրախտ. Նոր. Ա։

ԿԵՆՍԱՏՈՒՐ. Տ. ԿԵՆԴԱՆԱՏՈՒՐ. *կենսատուր փրկութիք, քարոզութիք, ևն. Ագաթ։ փոչ. Նոր. տոսփ։

ԿԵՍԱՑՆՑՈՒՂ. ա. Որ ցնցղիկ կամ ցօղիկ զկեանս. *Իւղս այս՝ կենսացնցուղ ցօղով անձրևեալ. Նոր. ՀՀ։

ԿԵՆՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յու. ն. կենդանի և կենդանաւէտ առնել. կենդանացուցանել. ընդ կենդանութեամբ. կենսատիւ կացուցանել. Նորոգել կամ վերածնել ի կեանս. զուարթացուցանել հոգւով հաղորդեալ զկեանս իմն. ոգի զգեցուցանել. *Ամենիսի բնութիւն է կենացն, առ որս մերձենայ՝ կենսացուցանել. Սարգ. ա. պ. Ը։ *Մարմնով զգալեաւ երևեալ առ ի զհոգի այժմ կենսացուցանել. Լխ. պոփ։ *Որով կենսացոյց զգործին պատրաստ. Նոր. Ի։ * (Ողորմածին բաչխելով) զպիտաստացեալ պէտս արարածոցս ի մաքրութիք ներգման ներղին մարգոյն անտեսապար կենսացուցանէր։ կենսացուցին իւրեանց զկարեւոր մահ մարմնոյ. Ցհ. կի։ *կենսացուցանել ի մեռելութիք մեզաց։ (Գնուն) ըզանաչան որպէս ծառոյ և բուսոց ստոգեալ՝ յէութիք իւրեանց կենսացուցեալ՝ կանաչացուցանէ. Լխ. հանգ. Ե ոչ։

ԿԵՆՍԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ կենսացուցանէ. * Հայորդեցուցանեն կենսացուցիչ մարմնոյ և արեան. Ցհ. իմ. Եփէ։ *կենսացուցիչ վտակաց արեան կենսարարին։ կենսացուցիչ որ արեամբն քոյ։ Ջկենսածնին և զկենսացուցիչն զքո. Անան. Եփէ։ *կենսացուցիչ չարչարանք։ Նշանօք և կենսացուցիչ զօրութիք. Ճ. Ա։ Տճակ։

ԿԵՆՍՈՒՆԱԿ. ա. Ունօղ զկեանս. կենսակիր. կենդանի. կենդանաւէտ. *կենսանակ տախտակ անխորտակելի. Նոր. գիմ Խղ։ *Մարմնով կամաւ բևեռեալ ի կենսունակ փայտին. Շ. փազ Խղ։ * Ի վերայ կենսունակին փայտի։ Ի կենսունային լոյս ծածկին պատուիրանին. Սկաս. Ես. Ե ազ։ Լխ։ *Զազգ. բազդոյն մատուռն կենսունակ գերեզմանին քոյ. Հ. Իբէիէ։

ԿԵՆՍՈՒՍՈՑՑ. ա. Ուսուցիչ կենաց, հոգեշունչ, փրկարար. *Բան ինչ կայծառաօտ և կենսաւորեալ ասասցե նոցա. Վրդ Հղ. Ի։

ԿԵՆՏԱՐ. փոխանակ գրելոյ կենտիւար. Տ. ԿԵՆԴԻՒԱՐ։

ԿԵՆՏՐՈՆ. Տ. ԿԵՆԴՐՈՆ։

ԿԵՆՑԱԿԱՆ. ա. Որ ունի տակաւին կեաւ ի կենցաղսն. կենդանացու. ապրացու. տպրեալ. Եաղայաճաք. * Հրամանն տուր վասն ասն քո, զի մեռանելոց եմ, և չեմ կենցաղական. Ոսկ. Ես։

ԿԵՆՑԱՂ, ոյ, ուի, ով. և ի, ու. կամ ու, ացի. փ. Bίος. Vita, vivendi ratio, victus, conversatio. Հանգամանք և ընթացք կենաց ուրուք. վարք և քաղաքավարութիւն. Տպրեան կեանք, կոյք, վարմունք. Եոլ. էրփեան, կեանքիւթ, Հօմ օնոմիւթ. *Ջամենայն ուրուք զկեցալ՝ մատչի լծակաւ կշռիր. Խոր. ա. 23։ *կենցաղ պայծառացոյն կիմ ուղիղ ցուցանել. Ջքաջանուստ կենցաղոյդ նորա յայտ առնելով։ Ի գիրս զքաղեցուք ուղիղ աւանդութիք, և ատոյդ կենցաղու. Ոսկ. յհ։ *Աղտոտի կենցաղս։ Հովուական կենցաղով կեալ։ Երկնային կենցաղիս քաղաքավարեալ. Կիւրղ. գնչ։ Նոննոս։ ՃՃ։ * կենցաղ վարձկան (այսինքն վարձկանական), և ծառայիկ վայրկենական։ Աբէոփ. ատոփ։ * Ա յաստ երկնիզիս զկենցաղդ քո ուղղեա. Մաշ։ *Ա յս է առն զոյ կենցաղն։ Բարեպաշտութիք և բարեգործութիք լցեալ կեն-

ցաղդ : Ոչ ախորժեաց ընդ չարագործ կեն-
ցաղս բնակել մեծութեի ընտրհացդ . ՃՃ :
* Չկենցաղացն չգիանալով ձեռ յարմարել .
Պղաթ . օրին . Է : *Ցաւուդ պատերազմի եր-
կութ լաւագոյն է քան զողկի , որպես ի կեն-
ցաղի բան քան զՀոռութեի . Ոսկիփոր : * Ո՛չ
է անգործ և գատարկ ոք զուարթնոցն կեն-
ցաղ , այլ ունին ի բնութեն իւրեանց պաշ-
տօն ծառայութեի . Մխին . չէ :

ԿԵՆՑՂ , կամ ԿԵՆՑՂՈ . վիճակ աս-
տի կենացս . կեանք աչխարհիս . աչխարհ .
ա ալաթրս . պոռ փնչա , ձիհան . *Ոլք ի
մերձակայ կենցաղս , յինչս քաղցեալք լի-
նին . Ոսկ . յհ . ա . 21 : *Ելոյծ ի կենցաղոյս :
Հաւատ վաճառեալ ընդ անտի կենցաղոյս .
Խոր . ՟ք . 24 . Ն 68 : * ի կենցաղումս ասնի
ղշահ օգտութեի . Մանդ . ծա : * Ցանցաւոր
կենցաղոյս : Ծով կենցաղոյս : ի ծովածուփ
կենցաղոյս : վարելն մեր զկենցաղս . ԺՀ :
Շար : Խոր : ԼՁ . ծղ : * Որ է օր վերջին
այժմ կենցաղի : ի կենցաղիս ծովու : Ա յոր
կենցաղոյս : Կենցաղոյս բերմունք : ի կեն-
ցաղոյս ձանապարհի : ի կենցաղ աստեաց .
Նար : *ի կենցաղումս , կամ ի կենցաղումն .
Պխ :

ԿԵՆՑՂԱԶԳՐԱՒ . ա . որ և ԿԵՆԱԶԳՐԱՒ .
Ազգաւիճ ի կենցաղոյս . բարձող ի կենաց
աչխարհիս . * Անողորմն վրիժուք մահապարտ
գմին զկենցաղազգաս հիքութեի . Պխ :

ԿԵՆՑԱՂԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Βιοτικός ,
κοσμικός. Hujus vitae, saecularis, munda-
nus, civilis . Սեպհական կենցաղոյս . աշ-
խարհական . երկրաւոր . անցաւոր . և կեն-
ցաղօգուտ . փիլիսէվի . * Չամենայն զկեն-
ցաղականս ի բաց դնելով զգործ . Պգ : :
* Փախիցին՛ք ի փտիկուէ . և յամենայն ի-
բաց ինչ կենցաղականաց . Ոսկ . յհ . ա . 21 :
*Կենցաղական դէղատուութեց (այսինքն խա-
ղեաղեթց աչխարհի) . Բզ . կդ : * Հրաժա-
րեալ յամենայն վայելչութեց կենցաղակա-
նաց . Ագթ . Ե . 1 :*Կենցաղականաւ այսր
յաւիտեանիս : Կենցաղականաւ անկայուն
գոյիւ զբաղեալ : ի ծփական խռովութեց
կենցաղական զբաղմանց . Նար : * Կարգս
կենցաղական ,, . այսինքն բարեկարգութիւն
քան աչխարհի . Խոր . Ե . 3 : * Աւ ի յապ-
ստաւ կենցաղական կարգաց (այսինքն կե-
ղծ) նորս իսրայէլի ի սովամահ կորուստն .
Ցհ . ին : * Ոչ զամենայն կենցաղականս նո-
րա յայտնեաց ,, . ք զվարս . Ոսկ . յհ . ա . 33 :

ԿԵՆՑԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . կենակ-
ցութի . կենցաղավարութի . ընտանութի .
*Սակս մնդկական կենցաղականութեն եղ-
քայր յնի (կոչեցեալ յակորս արգարն) .
Նար . Խղ :

ԿԵՆՑԱՂԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Σύμβιος.
Una vivens, contubernalis. կենաց կցորդ
ի կենցաղումս . կենակից . ընտանի . * Քև
վարեգական արդարութե կենցաղակից մեր
կցորդ ատացաք . Նար . ի . . : *կենցաղակիցք
սուրս համարձակեցաք լինել և խօսակից :
կենցաղակիցս մեզ սահմանեաց . ԼՁ . հՁ . ող :

ԿԵՆՑԱՂԱԿՑՈՐԴ . Նոյն ընդ վ . *Մարմ
նացելոյն կենցաղակցորդք , արարողին բա-
նից խօսակիցք . Նար . ա . . :

ԿԵՆՑԱՂԱՊԵՍ . ս . Πολιτικῶς . Civili-
ter . Ըստ աչխարհի . քաղաքականօրէն . *Ի՛
ինչ՝ որ կենցաղապէս , և Ի՛ ինչ որ գերա-
զարդապէս (այսինքն գերաչխարհիկ) . Դիոն :

ԿԵՆՑԱՂԱՒԵՐ , սիրի , ցաց . ա . Սիրօղ
կենցաղոյս կամ կենաց աչխարհիս . կենա-
սէր , և աչխարհասէր . *Եհյաս գարուն . . .
տեսին և խնդացին կենցաղասէրք մարդիկ .
Եղիշ . ը : * Բնական սովորութի կենցաղա-
սէր երիտասարդաց . Լնէփ . ին . ՀՀ : * կեն-

ցաղասէր մարդկային բնութի . Անան . էկէղ :
*Մարմնեն զննոսի կենցաղասէր խաբեհուեի
պատրանաց . Տօնակ :

ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐ , ի , աց . ա . Որ վարէ
զկենցաղս , կամ վարի և կեայ ի կենցաղումս .
* Ճանապարհ զկենցաղս ասէ . պի որպես
ճանապարհն յուղղակի գուզևորն , նոյնպես
և կենցաղս (կամ աչխարհս) զկենցաղավարն .
Տօնակ :

ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐԵՄ , եցի . է . } Βιόω ,
ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐԻՄ , եցայ . ՟ք . } βίωμι.
Vivo. διατρίβω, conversor. Վարել զկեանս .
վարիլ կամ գեգելիլ և պանդխտիլ ի կեն-
ցաղումս . կեալ յաչխարհի . քաղաքավա-
րիլ . կենակցիլ . ապրիլ , ծաղրանդ յԼՁ կեան ,
վարուիլ . կեղծիլ , ձօխիլ , ծօխրել . * Որպէս
և զիարդ հրամայեաց կենցաղավարել : Ա յա-
քան կենցաղավարեաց . Խոր . Ե . 7 : Ֆ . 6 7 :
*Ոլք սրբութե կենցաղավարեցան : Հո-
գւով և մարմնով զծածասեր կեանն կենցա-
ղավարեցաւ . Դիոն . էկէղ :*Առանց հոգւոյ ի
ոչ խաչանց և ոչ այլոյ իրի պարտ է կենցա-
ղավարիլ . Պղաթ . օրին . Է :*Չծնացեալ կեն-
ցաղն իբրու լաւագոյն կենցաղավարեցայց .
Պղաթ . էՆիփոն :*Չանախտապար կենցաղա-
վարելն : Զարուք կենցաղավարին . Նոննոս :
Ոսկ . յհ . ա . 27 : *(Ցէլն մեր) առ ի մերս
կենցաղավարիւր բնութի .*Ճ . Բ : * Որ առ
ինքն և օրէնան ոչ և առ ընկերսն գիտէ խա-
ղաղութե կենցաղավարել . Սբգ . ա . պ . է :

ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Βίος .
Vita. διατριβή, conversatio . Ընթացք կե-
նաց . վարք . քաղաքավարութի . կեանք .
սովորութի . * Ուղիղ կենցաղավարութե :
Չէզանակ չար կենցաղավարութե . Ոսկ . յհ . ք .
2 : Ճ . Ա : *Խորամանկագոյն ի կենցաղա-
վարութե . Խոր . ա . 20 :*Խաղաղացուցանէ
զկենցաղավարութիւնս մեր . ԺՀ : * Ծովու
նմանեցուցանի զաչխարհ , և յորձանաց ըղ-
կենցաղավարութի սորա . Շ . էՍյէ : * Ըստ
օրինաց (իւրեանց) կենցաղավարութե պա-
տուեալ լինի ի հրեիցն . Պխա :

ԿԵՆՑԱՂԱԻԷՏ . ա . Իբր կենցաղօգուտ ,
կամ կենդանաւէտ . * Ցոքնազան վերաբե-
րեալ բուսոյս ի կենցաղաւէտս աստից ,, . այս-
ինքն ի բարեաց աչխարհիս . կամ *ի կենցա-
ղաւէտ աստից ,, . ի բարի հրամանացն ,, .
Պխ :

ԿԵՆՑԱՂԻՄ . տ . ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐԻՄ ,
*Հեղգութե կենցաղիմ . վԸ . կդ . ծի . Նա Ն
ծէ : * Չ գրկեալ և ի չնչոյ , որով անգամք
կենցաղին . ԼՁ . ամբակ :

ԿԵՆՑԱՂՕԳՈՒՏ , օգտի . ա . Βιωφελής.
Vitae utilis . Որ ինչ է յօգուտ կենցաղոյս .
օգտակար կենաց , ի աչխարհի . *Կենցաղօ-
գուտ խրատ , կամ բարութի , երկք , շահք ,
պիտոյք , ընծայք , գործք , վարժուհի , և՜ն .
Պխ : *Վերացաւ ի գլխոյս փարթամացու-
ցիչ պատկն գեղեցիկ և կենցաղօգուտ . Խոր .
Գ . 68 : * Բազում գործս քաղաքականս և
կենցաղօգուտս : Հանդիսանալ ի կեանս
կենցաղօգուտս . Ցհ . ին : *Արժան է գտա-
նել զխոհուստ (ի հեշտալից) վասն կեն-
ցաղօգի առաքինութեցն . Փիլ . Նի . Է :

ԿԵՆՑԱՂՕԳՏԱԿԱՐԱԳՈՑՆ . ա . Βιω-
φελέστερος , βιωφελέστατος . Valde utilis vi-
tae . Առաւել կի յոյժ կենցաղօգուտ .*Գե-
ղեցիկ և կենցաղօգտակարագոյն . . . աներ-
դումն Ճշմարտախօսել . Փիլ . ծ . բան :*կեն-
ցաղօգտակարագոյնն խրատք , հմտութիւն ,
կամ իրք : կենցաղօգտակարագոյնք ախոր-
ժակաց , կամ բանաւորաց և անբանից.Պխ :

ԿԵՆՑԱՂՕԳՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Օգուտ
կենաց և կենցաղոյս . բարիք հասարակաց .
* Չամենավայելուչ կենցաղօգտութի այս-

բար տնօրինեալ յաչխարհ ծովացուցանէին :
Եւ այնպէս կենցաղօգտուէ բերք յառաջ
խաղան : Անցեալ տանին զյաղթութեանն
կենցաղօգտութիս . Պխ :

ԿԵՃՏ , ի , ից . գ . պ . իչ , էչ . տձ Ἱερά.
αἵρεσις. Religio, secta. կրօնք . դէն . (ուսաի
էչէիչ . կրօնաւոր .) ղեղէպ , փին , այնի ,
ՌՀօբէ . *Մոգն և զանգիկն , հրեայն և քրիս-
տոնեայն , և որ այլ ևս յապուսմ կեչոք : Լա-
ւագոյն քան զայլ կեչոն նոքա երևեալ են :
Իմ այսպէս լուեալ եր վն կեչոիս այսորիկ .
Եղիշ . ՟ք . Ն ը :

ԿԵՒ , ի , ից , գք . կամ } Որպէս ուն .
ԿԵՒԻՔ , ուաց , եք գ . } կեւիչ , ան-
նայ . (Թերևս ի կերի , կերայ . լծ . և ժայռ .
ժեռ .) Ատամն , ատամունք կենդանեաց ,
ժանիք . փիչ . *Առիւծն զՃանՃ կռՃեաց կե-
ռքն կռփել . Մագ . ը : * Ցանցնգաղուղակ
կայտառին կեռեաց կորչեալ զատերն .
Աբծր . Է . 3 :

ԿՔՒ . որպէս ուն . ա . գ . է Ճանկ , Ճան-
կաւոր . ծուռ . կոր . ժանեւոր . կտուցաձև .
էյրի , լքինել . Ցծ և զբաւդեալս կՒՒ՝՝ . *Եր-
կամ կեռ .վոպ : *Չետ կըրընկռաւ է վիզն ու
կեռ . Շ . ասոպփ . (ուղղ) :

ԿԵՒԱՒ , ի , կամ ց . գ . } Բաղ անդյշ .
ԿԵՒԱՍԵՆԻ , կմ սի . ւոյ . } և տուեկ նո-
բա . էրաղ , էրաղ ալաճը . որ և ուն . կռ-
սի , կռնէի . * ի կեղևոյ կեռասի ծառոյ ,
Մաբիչն : *կեռասենի , ևն . վոպ :

ԿԵՒԼԻԿ . լնի , կաւ . գ . Բաւ ուն . ոճ
Դոյլ . գօղա , պագրաճ . * Ջուրն ի հորոյն
կեռկաւ ի վեր քարշի . Բա . ոպէի . լԷհ :

ԿԵՒՆԵԽ , ի , ից . գ . Κόσσυφος , κότ-
τυφος . Merula . Սարիկ թռչունն քաղցրա-
ձայն՝ նման ագռաւոյ փոքրկուն . Ճաբեի .
գաբա ևռվռգ . * կեռնեխիք և տատրակք :
կեռնեխիք և ագռաւք և պապակք . Փիլ .
ա լիա :

ԿԵՍԱՐ , ռ . գ . որ և ԿԵՍՕՐ , կամ
ԿԵՍԱՐՈՍ . Բաւ լտ.Caesar , Καῖσαρ. յոր-
մէ և ԿԱՑՍՐ . Մականուն Ցուլիոսի առա-
ջնի ինքնակալի հռովմայ , յորմէ Ե յաջորդք
նորա կեսար կամ կայսր կոչեցան . որպես
և գահակիցք նոցա . լատ , գայոչ .*Առաջի
անտանինոսի , և կեսարու : Գերմանիկոս՝ կե-
սար եղեալ . Խոր . Է . 19 . Ն 26 :*Ընկանի
առ կեսար (այսինքն առ յուլիոս) . և կե-
սարու տուեալ գլիժագ միհրգատայ՝ չինէ
գնա , և ի պատիւ կեսարաս անուանէ զնա
կեսարիա . Ցհ . ին : Իակ Կ . ծէ . *Խնդրե-
ցին իւրեանց զկեսարայ ,, . իսա , զկեսար .
որ ըստ չի . ի հյց . լնի գՀեսարա : Որպէս և
յառեղն , Եէր . Է . գխ . * Չնախարարսն և
զընտանիս կեսարեայ ,, . իսա , կեսարու կի
կայսեր : Թուղ զի և սեռականն բառիս կե-
սարիա՝ անխտիր լինի կեսարու , կեսարեայ ,
կեսարիայ :

ԿԵՍԱՐՈՒԹԻՒՆ կ՚ԿԵՍԱՒՈՒԹԻՒՆ .
գ . Կայսերութի , և գահակցութի կայսեր .
*(Ցուլիանոս) յաչագս կեսարութե զբա-
զդագս յամաչարշտութի կամեր դարձուցա-
նել . Ճ . Բ :

ԿԵՍՈՒՐ . տ . ՍԿԵՍՈՒՐ . *Դուստր ըզ-
մայր իւր անարգիցէ , և նու զկեսուր իւր .
Եչնխ :

ԿԵՍՏ , կամ ԿԵՍՏՈՍ , ի . գ . Բաւ չին .
և լտ . Κεστός , χίστη . Cestus, cista . իտ .
Cesta. կողով . սապատակ . տապանակ . ար
կղզ . և ըստ քերթողաց՝ Աման զարգուց
աստղական այսինքն ափրոդիտեայ մօրն անու-
ռակութեց . * Առեալ զզարգան ամենայն ի
կեստէն ափրոդիտեայ : Եւ կեստոսն առաջ
պեղի տապանակ ինչ գոլ . հ , ննոս : *Հեռաս
էառ ի կեստէն ափրոդիտեայ , որ էր տա-

պանակ՝ ամեն զարգուց. Տծնակ:

ԿԵՏ. Տ. կետ:

ԿԵՏԱԴՐԵԱԼ. կ. եգ. եալ. սահմանեալ. որոշեալ. ժամադիր եղեալ. * կետ նպատակի եգեալ մինչև ի տուն (կամ ասն) կետադրեալ սահմանի հարուանեացն. Ջ. բ. իւ:

ԿԵՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սահմանադրուն. սահման. * Ո՞ւր իցեն կետահարուածքն սահմանադ մայր քաղաքին նց սպարտայ. և նր զնիզակն ցցեալ. բայ, յայտ վայրի. Պիտ:

ԿԵՏՈՍ, ի, ած. Տ. կետ, որպես վիշապ ձուկն. * Ի նաւէն յորովայն կետոսին. Փիլ. յոնէ: * Որպես վասն կետոսայն ասացուած. Վրդ. ծն: * Զկետոսն մեծ զթագաւոր ածէլ, որ է նա բանասարկուն. Ոսկիփոր: * Ցերկիր օրս ոչ ճաշակեաց (ինչ) կետոսն (կամ կետոսն. մի ձ. իշկետոսն) կերակուր. Եզնկ. ծնր:

ԿԵՏՈՍԱԲԱՐ. ս. Հանգոյն կետոսի կամ վիշապ ձկան. * Զքահեղձոյց կետոսաբար կորնչէր Թշուառականն. կանոն:

ԿԵՐ, ոյ, ոց. գ. Δεῖπνον, βορά. Esca, cibus. կերակուր, մանաւանդ անասնոց. կուր. խար. խայծ որսալոյ, և որս. նմանութ՝ մնունդ կամ ճարակ հրոյ, սրոյ, ևն. ԷԿ. ԷՆՓ. ԼԻՆԵ. ՂԷՓ. ավ. և գավ. * կեր անօրէն և պիղծ կերան. Տծնակ: * Խրճև կեր ի քիմն կարճիւ. Ոսկ. յԿ. ա. Կ: * Ձուկն յորմամ ի կեղն (կամ ի կեռն) գայ, և առնու, մեռանի ի ձեռն կարճին. Ոսկիփոր: * Նասի ի վերոյ նորա իջուն առիւծ ի վերայ կերոց (կամ կերոյ). ՄԾԲ. Ե: * Դիմացեն որպէս զարծուծիս ի վերայ կերոյ. Աշծ. Ֆ. ւ: * Ընկեցին զմարմինս նոցա առ ի կեր լինել շանց և գազանաց և թռչնոց. Ագաթ: * Հուր ի պակասել կերոյն չիջնի. ՑՁՆ. Ր: * Կարճընկեցք կերով թագուցանեն ըզկարճան, զի ի կերոյն խաբեալ ձուկն ի կարճի ըմբռնեսցի. Լ՚ապ. ԻԲ: * Ջմեղքն կեր տան, զի ի յաւահատուածէ թակարդն ըմբռնեսցեն տրամուածքն. Լ՚Ք. ոչ՝ Ջծաւալ բղխեցոյց յերկիր, զանպատչոյն՝ բոյնս հաւոց, և զպատգաերսն՝ կեր կենդանեաց. Մ՚ա. այբ՚ան: * Կեր գազանաց զորդեակս իմ ետուն. Գ.Ն.Ե: * Եղեն կեր սուսերի. ԵԲԸ. ԻԳ: * Որոց որդանց հրեղինաց կեր լինիցի. Խոսք: * Կեր լիներ առիւծոյն. Ոսկիփոր: * Գողըն ննեգող յարկէ փրկչիդ ոչ յագիցաւ, այլ և ըզքեզ կեր իւր ախորժ տալ նա չգիտաւ. Տաղ: * Ի կերոյ որգեակ իմ երկեր (ըստ եբր. խակ հյ. ի չուտաւիղէ. ատոր. ի ապանուիթէ) . . . իւրև առիւծ ի վերայ կերոյ իւրոյ. ԵԲԸ. ծն:

ԿԵՐ. Ի բարդութեան է երկնեին որպէս կերօր, և կերեալ, զոր օրինակ Մսակեր, Խոտակեր, կամ ՃՃեակեր, Ցկայակեր: Եւ երբեմն որպէս կեսր, կամ քան պրս. ֆեսր. այսինքն ալաւօղ. զոր օրինակ Աղօթկեր, խոհակեր, Չամոզակեր, ևն:

ԿԵՐԱԿ. ՈՒ կերօղ լափօղ. տես՝ ԻԿԵՐԱԿ:

ԿԵՐԱԿՈՒՐ, կրոյ, ոց. գ. Βρῶσις, βρῶμα, κατάβρωμα, βορά. Cibus, esca, depastio, devoratio. τροφή, nutrimentum, alimentum, ևն. կեր և կուր. ուտելի և կլանելի. ուտեստ. պարէն. մնունդ կենդանեաց՝ մանաւանդ բանաւորաց. ԷԿՓ. ԷՂԷՃՓ, ալ. ՀանՃա, Լոամ, ՆԻՔԻ. ՂԷՓ, ԽՕՐ, ԽՕՐ, ԽՕՐԳ. * Պատուղ ի կերակուր: Խոտ գալաթ ի կերակուր: Ցամենայն կերակրոյց՝ զոր ուտիցէք: Որս նորա կերակուր էր նմա: Կոկորդ զկերակուրս Ճաշակէ: Ի կերըէ եղ կերակուր: Խնդրեն յայ զկերակուրս իւրեանց: Մրջիւնատիճն ատեսա. կեցաւ առ ի չգոյէ կերակրոյ: Ջազգ անուշակ կերակրոյն: կերակուր նորա էր մորախ և մեզր վայրենի: Ոգի առաւել է քան զկերակուր: Աղտանի է մշակն կերակրոյ իւրում: կերակրով և ըմպելեօք: Ամենեքին զնոյն զհոգևոր զկերակուրն կերան. ևն: * Ոչ երթէ կերակուրն պղոյն խիտ էր, այլ ինքն դնել մտացն վասն կերակրոյն. Եփ. ծն:

ԿԵՐԱԿՈՒՐ. Նմանութիւն, ճարակ, նիւթ ծախելի, ևն. * Եղիցես կերակուր հրոյ. Եզէ ԻԻ. 32: * Եղիցին կերակուր թշնամեաց. Օր. իբ. 26: * Լիցին նոքա կերակուր ամենայն զօրաց քոց: Մատնելոց են նոքա ի կերակուր ձեզ. Յուդ. է. 28: Ի. 12: * Եղեն ինձ արասատ իմ կերակուր. Սղ. խ. 4: * Շարաւ սեռանեմ զկերակուր իմ. ՃՒ. է. 7: * Գուցէ կերակուր սրոյ զանձինս մեր առնիցէ. Աբդ. Ե. 12: * Ինքն որթն լինի կերակուր ի նիւթ հրոյ. Եփ. ասէաց: * Ցողուն և փայտ ի կերակուր հրոյ ժողովին. Սոփ. հանգ: Անտուոր է հոլովս քերթողական. * Ոմն ըզպահոց ըզպանգուն, ըզկերակրին և ըզքերթողին. Ցն ուրէ:

ԿԵՐԱԿՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θρεπτικός. Nutritivus. կերակրօղ սնուցողական. անընդունական. Ճարակական, և կերտղական, սնանելի. * Կերակրական մարմնոյն զօրութիւն: կերակրականին բնութիւն: Գործարանք են, կերակրականին բերան, ստամոքն, ևն. Նիւս. կայ. Ե բն: * Նոքա բնութիւք քերին՝ յորս ուներն, ի ցանկականն, ի սրամտականն, և ի կերակրականն. Շ. Ի.Ք: * Միայն կերակրականաւն և աճեցականաւն ի նեղքս յարգանդին առեղծանի մանուկն. Նկ. եԱ: * Թեպետ քաւցեսս ոչ ըզմարդ կերակրական. Եբ. ո. Երն:

ԿԵՐԱԿՐԱԿԻՑ. ա. Կցորդ կերակրոյ. սեղանակից. * Աւազակն խաչակից եղև նմա. և դու նմա կերակրակից լեցիս, (կերակրեալ ընդ քեզ զաղքատս) . Շ. Գ: * Ոչ ոք զնիքն ինքեան կենակից ասիցէ, և ոչ կերակրակից, և ոչ աղօթակից. Գզ. իԲ:

ԿԵՐԱԿՐԱՆՔ, նաց. Տ. ԿԵՐԱԿՈՒՐ. * Առանց կերակրանաց կեան. Եփ. Ը: * Ի կերակրանացն պէտս: Ջունազան կերակրանաք: Չկարկաւոր կերակրանացն պաճառս. Անպատճոյճ և դիւրագիւտ կերակրանաք չառանալով. Պիտ:

ԿԵՐԱԿՐԱԱՔՐ. ա. Ցանչափս սիրոյ զկերակուրս և զըմպելիս. * Մելոյ կերակրատաքր լինելով. Մ՚ա:

ԿԵՐԱԿՐԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոփոխել զկերակուրս՝ ի լաւագոյն անդր. * Քաման պատառագաս, և կերակրափոխուած, և անաչխատ հանգստեամբ պատուեզոյս զայս. Ցհ. խ. ոփ:

ԿԵՐԱԿՐԱՒԷՐ. ա. Ցանչափս սիրոյ զկերակուրս և զըմպելիս. * Մելոյ կերակրատաքր լինելով. Մ՚ա:

ԿԵՐԱԿՐԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոփոխել զկերակուրս՝ ի լաւագոյն անդր. * Քաման պատառագաս, և կերակրափոխուած, և անաչխատ հանգստեամբ պատուեզոյս զայս. Ցհ. խ. ոփ:

ԿԵՐԱԿԵԼԻ. Իբր Ուտելի. ոփոխ. ԷԷՆԷ. * Լուղակք կերակրելիք, և կիմ բոյսք սերմանատաւոյք. Նաբ. ատոփ:

ԿԵՐԱԿԵՄ, եցի. ն. Τρέφω, ἐκτρέφω, ψωμίζω, ἐναιτέω. Cibo, pasco, alo, nutrio. կերակրով դարմանել. բուծանել. տալ ուտել. ԷԲՅԸՆԵԼ. ԷԷՓԷՓ, ԷԷՓ՝ ԷՅԷՃԷ ՎԷՐՓ, ՊԵՆԷՓ: Ած որ կերակրէ զիս ի մանկութենէ իմմէ մինչև ցայսօր: Ոչ երթէ արարք արմատուց կերակրեն զմարդ, այլ քո բանիւ կերակրեցի զնոսա հացիւ և ջրով: կերակրել ըզծերութիւն քո: կերակրեաց զքեզ մանանայիւն յանապատի անդ, կամ արգեամբք անգաստանաց, կամ ի պատարտութէ յորենոյ. ևն: * Միշտ զհոգիս նոցա կերակրէր. Գբ. հբ: * կերակուր իմն է վարդապետութիւն և կերակրողին. Խոսք: * կերակրողին տիեզերաց արբուցեր զքս որ զկաթն. Շ.Ք:

ԿԵՐԱԿՐԻՄ, եցայ. ն. և. Ἐσθίω. Vescor. Ուտել. ճաշակել. անանիլ. ԷԷՓԷՓ. * Որ ողորմի տնանկի, ինքն կերացի կերակրեսցին նովաս ազինք: Ի նմանէ կերուկրեր ամենայն մարմին: Վասն կերակրելոյ երկրին նոցա յաքքուշնուատ, ևն: * Կերակրեցաց, և կերակրեցաւ զհացն երկնաւոր. Ոսկ. գբ: * Հաց ոչ ուտեմ, այլ բանջար բաղում կերակրիմ. Վրփ հդ. է: * Քաամենեկի . . . Թէ ոք զնւր մարմին կերակրի. Լ՚Ք. ծղ: * Ի կուսական ի սահանցն կերակրեցար: կերակրելով մարախ և մեղր վայրենի. Շ.ր: * Սահեցականաւն կերակրեալ մահացաւ. Խոր. ատ աբծր: * Ընդ ոչն կերակրին պատասխրանաքն էր: կերակրել գոյզն աղապետաւ. Խոր: * Մարդ որ փորձի և ոչ կերակրի քանիսն էր, նա ապրել ոչ կարէ. Մեխ. չ:

ԿԵՐԱԿՐԻԿ. գ. Τροφή. Alimentum. կերակուր աղքատին, անապաճոյճ և սուղ. * Որ կերակրիկ աղքատացն հանիցեն: Ոչ յագուրդ և փափկուի, այլ ի պէտս ևթէ ե նոցա կերակրիկն: Ցամենայն աւուր մերկրիկ լինին, և ոչ զկարևոր կերակրիկն կոպեն ժողովել. Ոսկ. Խփ. Ե յԿ: * Սպասատրել ինձ զոր ըստ օրէ կերակրիկն. Վրփ հդ. իԲ: Նդյիպէս և Սարփ. յոդ. է: Լ՚Ք. ոչ. Ե. Ե ՀԷ: Եղիւ. Երէց: Եփ. պԿ:

ԿԵՐԱԿՐԻՉ, ըչի. ա. Τρεφῶν, τροφεύς. Altor, nutritor. կերակրօղ. որ կերտղէ կամ կերակրեաց. * Մոռացար զնծ զկերակրիչն քո: Մոռացարուք զկերակրիչն ձեր զնծ. Օր. Լ՚. 18: Բաբ. Բ. 8: * կերակրիչ ես. Նաբ. հշ: * Ընդգէմ իւրեանց կերակրչին. Վեղոր. Ե: * Առանց կերակրըչի. Լ՚Ք. ամէաւ: * Ապրայ զնա կերակրիչ երկրին եգիպտացւոց. Եբր. ծն: * Ի քաջն՝ ամենեցուն կերակրիչ, ի հալածանան փըրկիչ բոլորից: Մեխ. չ:

ԿԵՐԱԿՐՈՂԱՓՈՑՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ անյագաբար. * կերակրողագոյն և փըրկական եղիցի ... ողջախոհուն. Փիլ. ասյբէ:

ԿԵՐԱԿՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Τρόφιμος. Alimentum praebens, nutricius. ձնծուցոս, esculentus, edulus. որ և ԿԵՐԱԿՐԱՆ. Դարմանիչ. մնունդարար. մնունդական. և ճաշակութական. * Ջատամոնան. . . կերակրողականին կատարման. Դիոն. Երին: * Մարմնական է, և կերակրողական. Ածաբ. ի պատէ: * Ըստ բնութիւն պատշաճեալ կերակրողականին առաչի գներ զպետս. Ցհ. Խ. Երբ: * Գտուղն . . . որոշեալ է . . . կերակրողական զօրութեան. Սբփ. յի. Բ: * Սպասաւորել միայն կերակրողականին. Շ. ա. յԿ: * Կերակրողական թեթեւս արդեօք պահոր. ժողային իցէ. Նիւս. Երփ: * Ջկերակրողականն ունել զօրութիւն. Խոսքիչ:

ԿԵՐԱԿՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. կերակրել. մնունդարարութիւն. դարմանատրութիւն. մանաւանդ՝ Մատակարարութիւն. անառեստութիւն. Տես և ԿԵՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. * Ջվաստիզուստր հարկս կերակրողութիւն: Բաբելեանաւմ կերակրողութիւն. Պիտ:

ԿԵՐԱԿՐՈՒՄՆ. գ. կերակրել և իլն: Իակ Նիւս. յաք. ծէ: * Ճեպել լուլ յայրեամ ի ձեռն քնոյն առ ի կերակրումն հալականնին զօրութիւն ոյ. ընծերցիչ ըստ չն. * Առ ի հալումն (ձգմիչքն մարտումն) կերակրական նին զօրութիւն:

ԿԵՐԱԿՐՉՈՒԹԻՒՆ. ա. Τροφημότης. Nutritio, և διοίκησις, administratio. որ և ԿԵՐԱԿՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. իբր Մատակարարութիւն կերակրոց. և Մատակարարուի. մնուեստութիւն. * Ալ այն՝ սէր, և ձեռն՝ կերակրչութիւն, և ոտն՝ թիկունք (լինելն): Ոսկին պկերակրութիւն ազքատաց: Հնարի սպասամբել ի կերակրչութիւն այսոր քումէ: Խոս-

տուան եղեւն հովիւք ընդ կերակրչութիւնն. Եփր. համաբ. ևն: *Ձեռն՝ կերակրչութիւն և խօսից է օրինակ, զի նոսա կերակրիմք, և խօսիմք ի ձեռն գրոց. Բրս. մրկ: Իակ Եսա. պամ. ի. 11. *Դիցի այնոցիկ, որ ի ձեռն նոցա կեան ամենայն մարդիկ, և կերակրչութիւն իրաց Թագաւորութեան՝՝, իմա՝ տնտեսութիւն:

ԿԵՐԱՁ, կի՛ ԿԵՐԻ. ԿԵՐԵԱԼ. Տ. ՈՒՏՁՄ, կերայ:

ԿԵՐԱՏ, ի, ից. գ. Բառ. յն. Κέρας, κεράτιον. Siliqua, carattus. Պտուղ եղջերենոյ, և կորիզ նորա. ասի և ՂԵՐԱՏ. արաբ. պրս. գէզբոտ, գէզբոտ, ղէզաթ. *եւէի պօյ՝՝ասբ ևէ՝իրեէի, և՝իրեէի. Վարի ի ջաւխ կղտոց, իբր ծանրութեի չորից հատից ցորենոյ կամ գարեղոյ. * Կշիռ չորից գարեհատասց լինի միոյ կերատի կշիռ: Դատեհ կանն՝ իդ կերատ. և կերատ կորիզ երկքոտեղոյ, որ է չորից գարոյց կշռորդ. և իդ կերատն լինի ղգ գարեհատաց՝՝. որ է մանաւանդ ջաւխ ոսկի դահեկանի. Ընդ. ԿԼՈ. Ն ԼԺ:

ԿԵՐԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Շտաւակերութիւն. որկրամոլութիւն. *Որպէս պատրաստեցէք ըզմարմինս ձեր զէն ի ծառայութիւն պղծութեան, այսպէս պատճառանաց, կերեցուիթե, և գինւոլեիթ, այնպէս սրդ պատրաստեցէք ըզմարմինս ձեր պահոց, աղօթից, և գձաւնեի. Եփր. հա:

ԿԵՐԻՉ, րչի, չաց. ա. Βιβρώσκων. Manducans. ճախոտ, mordens. կերօղ. և կեռնօք այսինքն ժանեօք պատառօղ. խածնող. ուտիճ. ՃՃի. *Ի կերչէ եղ կերակուր. Դտ. ծԹ. 14: *Ցանկարծակի յարիցեն կերչէք նորա. ԱՄՏ. Ը. 7: * կերչաց վաճառողաց: կերչաց գազանաց: Պատակչականաց և կերչաց. ևն. Նոր: *ի ձև սորա (տղերկի) խնամոյք զկերչ չարն բոլոր կենդանեացս զասատնայ. Հսմ. առ: *Պահէ զսերմն յամենայն կերչաց և ի ժժմանց: Բնաւ կերչ ոչ մերձենայ ի սերմն. Վսպ:

ԿԵՐԿԵՐԻՄ, երցայ. յ. Βραγχιάζω. Raucesco. որպէս ձէ կերեղով քերիլ. Ցամաքիլ կոկորդի. խցանիլ հնոցգոի. խեղդիլ ձայնի. պօղաչը լօրնալ՝ գոցոմիւ, յաչը ևրէիւ. գէզբչմգ. *Վ աստակեցի ես առ աղաղակել, կերկերեցաւ կոկորդ իմ. Սղ. ՀԸ. 4:

ԿԵՐՄՈՍ. գ. Բառ. յն. գէրմա, գէրմատիօն. Κέρμα, χερμάτιον. Frustum monetae; nummulus, aes, pecunia. Կոտորակ դրամոյ. և Դրամ. փոլը խերևէհշ. ըաիի ևոր. ըոգբմոմի. գէրգգ մանդէր, ագիք, ագիքճիի. *Խոլովչցիս սակաւ ինչ կելմոաս. և հղից աման ինչ լի փողովք. և ծախեաց զայն ամենայն կելմոաս: Դոզանայր զդրամս նոքա ... ես եի՝ որ գոզանայի զկերմս քո. Վբ. հդ. Ը. ծԸ:

ԿԵՐՈՂ, ի. ից. ա. Βεβρωκώς, φάγος. Edens, manducans, edax, vorax. Որ ուտէն. ճաշակօղ. և Շտաւակեր. ևէյիճի. *Որ յատելաւ ի կերողացն. ՁԿ. Ը. 13: *Զկերողն յադեցուցանէ. Լմբ. հայր մեր: *Բղխէ զանճառելի գիտութիւն կերողացն ի ճաշատեղէ. Ը. Իոբբ: * Ահա այր կերօղ և արբեցօղ. Մտ. ժԱ. 19:

ԿԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Շտաւակերութիւն. կերեցուիթե, որկրամոլութիւն. ևէրևոամ, ևէմէ էմէ. *Պահք դադարեցուցանեն զկուտութիւն, որ ի կերողութիւն և յարբեցուիթե յառաջագայի. ՁԺ. Ե: *կերօղութիւն և արբեցութիւն, և բնաւ հեշտասիրութիւն. Տծոմ:

ԿԵՐՈՒԱԾ, կամ ԿԵՐԱԾ, ոյ կամ ի. գ. Տեղի և մասն կերեալ և մաշեալ. և ՈՒտելի. *Ամենեքեան ի ծառոյ ծորելով, ի Ճձոյ միոյ կերուածէ (հին ապ. կերուածոյ, ծոյ): կերպաս ի ձՃոյ (տպ. կերածոյ Ճիձոյ). Խոր. Ե:

ԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուտելի. *Ալյազըր. կուտի (կամ զայլազըկուտի), զայլոց կերուտի, և ցանկուտի այլոց ստացուածոց. Բուզ. 4. 6. այսինքն ուտելն զայլոց իրս կամ զօտարինս:

ԿԵՐՈՒՄՆ, լման. Տ. ԿԵՐՈՒԱԾ. *Եւ զինացեալն ի կերմանէ ընկնցեալ ի ներքս. Կանն:

ԿԵՐՊ, ի, ից. գ. Μορφή. Forma. Տարազ. եղանակ. օրինակ. որակ. որպիսութիւն. ձև. նմանուիթ. տեսիլ. հանգամանիք. տեսակ պատահական. Խորդ չէ՛ն խով, ևէրվ՝ փաւորդ սեռ. որպիսի՝՝ ձև, և որ առ իւրաքանչիւր ումեք է կերպ: Եւ վասն ուղիղն և ծռեան գոլ, և ըստ կերպին իւրաքանչիւրոյ՝ որակ իմն ասի. Արիստ. որակ: *Բարեշնորհ կերպիդ: կերպ անպատկառ: կերպիւս վիշապի: Կանացի կերպին: Ամիր իրի կերպիս: Փախչս. տեան կերպ ցուցանելով. Նոր: *Ըստ այլոթից կերպի՝ ընդ այ խօսս ունի. Խոր: *Ուրախացին և ամենայն դասք հոգեղինայն, և գովեցին կերպիւք իւրեանց. Ճ. Բ: *Ի բնական այս կերպ մարդոյ, զի՝ի խաւարի մէջ մնասեալ երկնչի. Լմբ. իմ:

ԿԵՐՊ. Գոյացական տեսակ. բնուրեի. որ և ԿԵՐՊԱՐԱՆ ասի, և ԻՍԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս և Դիտակ՝ կամ կերպասեան երևելի արտաքուստ. էօպ. պաի, ևապիաի, և ձէմալ. ոսա. րէի. *ի սեռէ և ի կերպէ՝ նիւթոյ և կերպի. Պորփ: * Զկերպից մարդկան փոփոխուեին: Գոցէ նախանիսամուիթե սակս ըզտարբերութեան կերպիցն. Նիւս. էն. ևա: *ի ձեռն ծառայականին կերպի: Ցաւագին. գոյն տեսութեաւ յաճախիւսմ և ի փտաւսոյ կերպի: Ալարեցուցանէ զՀաւատացեալսն՝ մարդոյ կերպիւս: Չարչարականաս կերպիս. ԱՒ. ա. Ը. ք: *Դատապի առհասարակ զկերպ: Դատապական կերպի. Շար: *Տեսանէր ըզկերպարանն հօր ի կերպի ադամայ նստեալ յաթոռս փառաց. ԺՀ: * Մերոյին կերպիւ ի վերոյ խաչին տեսաս. Խոր: *Խմով կմ մերովս կերպիւ: Ի յիսս կերպի: Հայրենի կերպիդ: Հողանիւթ կերպիւս. Նոր:

ԿԵՐՊ. Πρόσωπον. Facies, persona. Երեսք. դէմք. ևս և Անձն. *կերպ յատաւ դիմաց, ոտք ի վերջ կոյս յետոյսդեաւ: կերպ ի ծոցս, և աչք յոլբուածն: Ցերից անչփոթ կերպից. Նոր:

ԿԵՐՊ. *Էւեոց. Species, genus. Տեսիլ. տեսակ. * Որ է կերպ մեծագոյն չարեաց. Ոսի. յհ. Ի. 13:

Ի ԿԵՐՊՍ ԿԵՐՊՍ. } Ի պէսպէս կեր-
ԿԵՐՊՕ ԿԵՐՊՕ. } պս. ևն. Տպարանս. ազգի ազգի նմանութիւք կամ երևութիւք. ևէրպ ևէրպ յանախուլվ. *Ցնորիւք ի կերպս կերպս լինել լով դիւացն. Ագաթ: *Զ ինչ մեծ է, երէք և պաշտօնեայք նորա ի կերպս կերպս լինին. Մծբ. իբ: *Զոր օրինակ և սատանայ (ի փորձելն զքն) ի կերպս կերպս եղև ի լուսաւոր հրեշտակի, այնպէս և ի կերպս կերպս առնէ զպաշտօնեայս իւր: Ի նմանութիւնս կերպս կերպս ծերոյ և սկայի և այլոց ևս երևեցաս նոցս. Եփր. Ե. Նոր. Ն Եփր: *Ոչ միապէս միատեսակ ցուցանէր (Ճմծ) զինքն նոցա, այլ ի կերպս կերպս. Լմբ. Նէ: *Գաղանաց և սողնոց կերպ ի կերպս լինելով. Ճ. Ա: *Բողոքէր դիմակս դիմակս կերպից կերպից աւազականաց ըստ կոծողացն կաքաւելոյ. Նոր. Լբ: *Դատեսան զինեցոցն՝ զոր ունէր նա, և զկերպան կերպսն լինել նորա. Եսա. պամ. իբ. 40. այսինքն զնատգոյս կերպարանափոխութիւն. յն. παλιμβωλία, versutia.

ԿԵՐՊԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Μορφοποιέω, εἰδοποιέω. Formam vel speciem efficio. Կերպարանել. ձևացուցանել. *Զանշունչ նիւթ զանազան ձևով կերպագործեալ. Փիլ. Նկ. Ը: *Զմեռելոց ոմանց զնմանութիւն յանշունչ նիւթս կերպագործեալ տալ. ևորելով. ՁԿ. խմ. պաւղ:

ԿԵՐՊԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Διαγράφω, ἐγγράφω. Describo, delineo, pingo. Կենդանագրել զկերպարանս. Նկարագրել. քանդակել. դրոշմել. ծրագրել. * Աչօք իւրովք տեսցէ զինքն կերպագրեալ յորդին իւր սպանեալ ի կայենէ: Նկարագրել զքարինսն՝ յօրինեալ կերպագրեալ որթս խաղողաքարս այգեպտղովք. Աբծր. ա: Ը. 8: *Զանձանմանութիւնն յանձինս կերպագրել. Շ. ա. յհ. խԸ: *Կնիք մատանւոյ տերամբ կերպագրեալ. Նոր. ևոս: *Ցինքեան տիպն կերպագրէ. Սիմա. աղ: *Կերպագրէ կանխաւ զանցս աղետից. Ոսի. գծ:

ԿԵՐՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γραφή. Pictura. կենդանագրութիւն. նկար. *Գիտէ և կերպագրութիւն լուելով առ որմն խօսել. Նիս. Ռեոբր: * Պատկերք նկարագրեալ ի տեսուն կերպագրութիւն և կուսին մարիամու. Սարկ. հանգ: * Զգանազան գեղոցն կերպագրութիւս. Աբծր. Ը. 7:

ԿԵՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիրք կերպարանաց. տեսիլ. օրինակ. և կերպագրութիւն. *Թախծականացն կերպադրութիւնք: Երկնաւոր կերպագրութիւն. Չի փոքուս զմեծագ կերպագրութիւնն քո նկարագրեալ. Նոր. իԸ. հԸ. զԸ:

ԿԵՐՊԱԿԵՐՊ. ա. Որ ինչ երևի ի կերպս կերպս. պէսպէս. զանազան. ազգի ազգի օրինակաս. ևէրպ ևէրպ. Իւրաքանչիւր, իւրաքանչիւր, իւրաքանչիւր դիւացն փախստական լինիցին. ԱԳաթ: *Կերպակերպ նմանութիւք գիւացն փախստեան լինելով. Կոչիան: *Մեծաստուածն լինս խորտիկ, կերպակերպ լիաքուղս սեղանաս սպաս մնասալ. Ոսի. ոչ:

ԿԵՐՊԱԿԻՑ. ա. Կերպարանակից, և ընդլեզենակից. *Կերպակից (կամ կելպանակից) մեր եղանիք. Խոր. Լբգվ:

Կամ կամակից. միաձայն սրտիս, նմանակից. * Անարատ եղիցի պատարագն ասէ, քանզի կելպակից են միշտ ընդ միմ. Մեին. ծն. Ն զԼաբ:

ԿԵՐՊԱԿՑԱՊԵՍ. մ. Որպէս կերպակից, կամ բնուրեենակից. *Կերպակցապէս միասնութիւք ի յիս էմմանուէլ. Նոր. զԸ:

ԿԵՐՊԱԿՑԻՄ. ցեալ. յ. Կերպարանանալ լինել. առնուլ զնոյն բնութիւն. * Կերպակցեալ զմերս յանկարատ սքն կուսին. Ջբբ. կի:

ԿԵՐՊԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμορφία. Conformitas. Կերպարանակցութիւն. բնուրեենակցութիւն. նմանութիւն. *Ունելով կերպակցութիւն հոգևորական. Գրմ. չի:

ԿԵՐՊԱԶԳԻԼ. Զգիլ իւիք իւիք օրինակաս, կամ յար և նման. *Ձայնիւնք կարկաչբերք հրճգութեանց կերպաձգելին. Աբծր. գ. 15:

ԿԵՐՊԱՁԵՒԵՄ, եցի. ն. Μορφόω. Formo. կերպարանել զձևն. քան քուն կերպին ձևացուցանել. կերպագրել. գրոշմել. նկարագրել. յօրինել. վերին վերնէ, պիր վերվ գօմգ, նասվիբ էնմէ. *կերպաձևեալ զգիւրն առ ձևն պատրաստ. Խոր. գ. 53: Փորպ: *կերպաձևէ զպատկեր սիրամբրն. Խոր. ասա արծր: *Զգիր մերոյ լերզուի կերպաձևեցին. Մեին. էրէղ: *Զքերրգեան կերպաձևեալ ի տեսակ առիւծու: Թիթեռն կերպաձևեալ ի վերայ կապուտակի. Վբդն.

ջն. Ե եւ։ *Իւրաքանչիւրոք յանդամոցն ջերմոյ սխալմանն զկերպ աշխարհասեաս ցուցանէ ... և այլ ևս անհրաւութիւնք բերան նոյն կերպաձեւի յայնժամ. Խոսր։

ԿԵՐԳԱՏԵԼ, եալ. ն. կերպարանել ի միասն. *Զիւրն կերպամտեալ խորհուրդս ապականագործս, խոկայր. ևն. Աճբ. ՟Ը.8։

ԿԵՐԳԱՆԱՄ, ացայ. ն. ե. Մորֆօմաւ, ձրոմորֆոմաւ, մորֆոուօմաւ. Formor, efformor, formam accipio, և figuror. Լոյր կերպարանիլ. Առնուլ զկերպարան. զգենուլ զկերպ և զնմանութիւն. նմանիլ. նկարել, իլ. ձևացուցանել, և ձևանալ. կազմիլ. յօդիլ. ինքնէիւրիւ օմագ, ասելապա ևիրմէ։ *Կերպացեալ իմովս յաղագս իմ։ Կերպացեալ զմերս ի սիր կուսէն անօրինաւոր։ Կերպացեալ զմերս ի մարմնի. Ագ։ Նոր. ՟։ *Ան քահանայական կեանքն՝ որպէս պարտ է կերպանալ. Դիոն. Ե։ *Էր ի նմա (ի խորանն մովսիսի) ըստ բառուամ օրինակի կերպացեալ Էմմանուէլ. Պզմ. ՟։ *Որ ինչ միանգամ ի կրօս մեր կերպանան։ Ոչ կերպացեալ ձայնիս, և լուաւ։ Նոր. ՟։ Ե ՟Ը։ *Զայս և որ ասցին նմանս կերպանան այք. Խոսր։ *Զորս գտաւ ձեալ վերստին երկնեմ, մինչև կերպացի քո ի ձեզ. Սրբ. ՟. պ. ՟։

ԿԵՐԳԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Առնուլն զկերպարանս. կերպանալն։ * Որ զանկենգանացուս գաւազանին՝ ի կերպառուլեն առ ի զքոյգ մերովս նկարագրիլ, այլ և յօտարաձևութիւնն ընտրութիւն, ի սիրոն ապաձոյն կերպիւս վիշապի նմանեալ ցուցեր. Նոր.։

ԿԵՐԳԱՒ, ուս, ուց, ուք, ովք, իւք. գ. պ. ար. գիրբաս, գիրգաս. յն. գաբբասօս. Կάρπασος. Carbasus. Կտաւ բարակամն կամ մեւագրեայ. վուշ. բեհեզ. խաս ևեթ. Ինն, անագաս, փիլա, փիւղենք. *Էր զարդարեալ բեհեզովք և կերպասովք ՟։. յն. բեհեզեօք և կերպասեօք. Եսթ. ՟. 9։ *Բիսոս քիւլոս (չերամ) նիւթիչ է մետաքսին կերպասու. Վ Էյօր. ՟։ *Պամփիւլիա. լինի ի նմա և կերպաս ի ճմոյ. Խոր. Ց։ *Ծիրանածուէն կերպասիւք պճնեաց։ Ան կերպասուցն գեղեցկուլեն։ Կերպասիւք լուսոյ ի հոգւոյն պարտաքօղեցեալ. Նոր. Խ. և Ֆիբ. և կոս։ *Զգետտ կերպասուց, զոր ի վերայ ոչխ սեղանոյն սփռեմք ... անգոն կտաւի. Լիբ. պօրփ։ * Ի յոյնկեցեալ կերպասուցն զինչ օգտի մարմնին. Ոսկիփոր։

ԿԵՐԳԱՍ. ա. Տ. ԿԵՐԳԱՍԻ. Καρπάσιος. *Դու կերպաս պատմուճան զգինուս, և նա մերկ ծնանակ չորիցի. Ոսկ. ես։

ԿԵՐԳԱԱՒԵՐ. ա. Բեւրօզ յիւրմէ ըզկերպաս։(որպէս չերամին զմետաքս։) *Ցայնմ զեանոյ, որ կոչի չերաս, այսինքն կերպասաբեր. Վ Էյօր. ՟։

ԿԵՐԳԱՍԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Գործօղ զկերպաս. (որպէս չերամին զԼեզս, և արուեստաւորք զկտաւն են.) *Որ գոտանին ի կերպասագործ զեռուեան. Վ Էյօր. ՟։ *Ճենաստան. ապրիշում չատ և ալիս. վասն որոյ և բնակիչքն արուեստաւորք կերպասագործք. Խոր. Ց։ *Եւ կազմին կերպասագործք, ոսկեթել յօրինեալն, զարդ հարսանեացս պատրաստեալն. Ղ. փառ Հ։ *Ցագգէ կերպասագործէ. Կանոն։

ԿԵՐԳԱՍԱԳԳԵՍՑ, ի, ից. ա. Որ զգենցեալ է զկերպաս. *Շուրջ զնովաս գաւազ գաւազ կերպասազգեստք՝ երանգ երանգ մետաքսիւք չքեղազարդեալ. Լիբ. սղ։ *Հազար ծառայք կերպասազգեստք կային առաջի սորա. Վրք հդ. ի։

ԿԵՐԳԱՍԱԾԻՆ. Տ. ԿԵՐԳԱՍԱԳՈՐԾ. *կերպասածին ճիճու նախ լինի իբրև ըզհունդ պարտիզի սեաւ, և ապա շնչաբերեալ կենդանանայ, և դառնայ յորդն, և զկնի այնորիկ թևաւորի. Ցօհան։

ԿԵՐԳԱՍԱՆԵՐԿ, ի. ա. Ներկարար կերպասուց։ Ճ. Ա. (այլ ի Բ. գրի, կերպաս ներկանկին։)

ԿԵՐԳԱՍԵՑԱՑ, սեի, ից կմ եայց) ա. Նիւթ.
ԿԵՐԳԱՍԵՂԷՆ, ղինի, նաց. } Թեանն
ԿԵՐԳԱՍԻ, սւոյ կմ սոյ, սեաց. } և կազմեալն ի կերպասէ. Իէեէի, գաւաշ. *Փոխանակ կերպասեայ ոսկեհուռ հանդերձից. Փորպ։ *Գուշնակ գաւնակ կերպասեղէն հանդերձիւքն. Սրբ. յհ. ՟։ *Կերպասեղէն անկողնոյ. Վանակ. յոբ։ *Կերպասեզք ոտ. Համաձայն չեն. այլ Ձ. կերպասուվք. Եսթ. ա. 6։ *Զգեցոյց նմա կերպասի հանդերձ. Վրք հդ. է։

ԿԵՐԳԱՏԱՐԱՋ. ա. Կերպակերպ. և Նորահերպ. զանազան. զարմանազան. *Նը. շանագիւք կերպատարազք այլազան զարմի միաթիւ շարի՝ երկակի հնգիցն և երկուց. (այսինքն ՃՀ կենդանակերպից.) Նոր. ատոփ։

ԿԵՐԳԱՐԱՆ, ի, աւ. մանաւանդ ԿԵՐԳԱՐԱՆՔ, նաց, նաք. գ. Մորֆի. Forma, և իδέα, οἶδος, σχῆμα, ὁμοίωμα. Species, habitus, similitudo, ևն. πρόσωπον, facies. ἕιχών, imago. τρόπος, modus, ևն. Կերպ, որպէս տեսիլ երեւոյց. տեսակ. բնութիւնն. իսկութիւն. և Դէմք. պատկեր. ձև. Նմանութիւն. յիշատնակ. նչան, սուրբէն, հեյէն, ըեմ, սըճաի, սիմա, փիւվէն, հնվալ. * Ըզբարբառն լուեին, և զկերպարանն ոչ տեսանէին։ Կերպարանք իմ առ իս գարձան։ Նմանս ըստ կերպարանաց իւրոց։ Ցեսի, և ոչ էին կերպարանք առաջի աչաց իմոց, բայց միայն օդ և մօսասիիսն լսէի։ Ոչ զկերպարանսդ ձեր զնւրացանչիւրս ես նկատեցի։ Այր բարկացօղ տգեղ է կերպարանօք։ Երևեցաւ այլով կերպարանաւ։ Որ ի կերպարանս այ է։ Զկերպարանս գըտեսել իբրև զմարդ։ Նմանութիւն կերպարանաց մարդոյ։ Կերպարանք չորից կենդանեաց։ Կերպարանք երեսաց նոցա. կերպարանք մարգոյ, և կերպարանք առիւծու, ևն։ Եւ յայլ գիրս. * Տեսիլ կերպարանաց։ Վասն չքնաղագեղ կերպարանին։ Զառաքեալսն ունել զկերպարանս։ Խորհրդ ի Թռչելն ձևացուցանեն զկերպարանս գրոյ։ Ընդունել զկերպարանս վտանգութեան։ Չկերպարան հանդերձիցս։ Եփաւա, կերպարանք ինչ հանդերձի է։ Զկերպարանս ձևոյ տպաւորեալ։ Ըստ կերպարանաց խաչի կախեալ կային։ Կերպարան անձանց խոնարհիցս։ Կերպարանք ոգւոյն։ Կերպանքն Ճշդութագոյնք կամ ծիծաղելիք։ Ի կերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ, ևն։ *Ուր ամ տեսանիցէ, անդ չէն ինչ պէտք կերպարանաց, և ոչ պէսպէս պատմուճանաց. Սէբէր. գ։

ԿԵՐԳԱՐԱՆ. Էիδωλον, σκία, ὑπόχρισις, τύπος, ևն. որպէս Առերևոյթ տեսիլ, կամ ցոյզք առաւչօք. օրինակ, և ոչ Ճշմարտուն. Ներգիւ. խայտ, ղահիրէ. * Ի ձեռն կերպարանաց և կարծեաց գիշերայնոց և առ ընթեր նակատաց. Պղատ. գիմ։ *Եւ առ այսոսիկ կերպարանաւ, Նաւուղեղ ոք հաւատարիմ ևն. Բրս. Ռղե։ *Հաւատեաւ և ոչ կերպարանօք՝ ի վերայ հասանել քննութեան եղելոցն. Կանոն։ *Երեսաց կերպարանս աթոռ(պատճառ ճապաղանօք)։ Զգլխոյ կերպարանս մազոցն նկարեաց. Կնդ. Լեփ։ *Ցկերկաւորեալք՝ կերպարան, և ոչ Ճշմարտութեամբ զերան կարծէին. Փորպ։ *կերպարանօք բազում խոնարհէք, այլ Ճշմարտութեամբ սակաւք. Սրբ։ *կերպարանքն տուան ի ձեռն մովսեսի, և Ճշմարտութիւն եղև ի ձեռն յիսուսէ։ Մի ումեք համարել, թէ առ աչօք եղև, և կամ կերպարանօք. Ոսկ. յհ. ՟. 13. 36։ *Սիմոն կախարդ խոնարհեցաւ կերպարանօք առ հաւատսն քրի. Եսս. պգմ. ի. 1։ *Հարցանել՝ կերպարանօք վասն մոգուցըն, և ծածուկ չարութի՝ յաղագս նենգելոյ զմանուկն. Ղ. Ոգի։

ԿԵՐԳԱՐԱՆ. Իբրև տեսակ գոյացական և հակադրեալ նիւթոյ. Մորֆի. Forma. *Չամմամաի նիւթոյ՝ սեռ, իսկ տեսակի՝ այսինքն կերպարանի՝ տարբերութիւն։ Ի վերայ նիւթոյ կերպարանք գոլով անհատն զնիւթն։ Համմամաի տարբերութի՝ կերպարանի. իսկ կերպարան՝ որպիսի ինչ է է, որպես ասէ արիստոտէլ. Անյ. պրէ։

ԿԵՐԳԱՐԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Կերպագործին. կազմուլեն. կատարումն. *Ցալքուլեն պատիւ Ճշմարտապէս կերպարանագործուլեն. Պիփ։

ԿԵՐԳԱՐԱՆԱԿԻՑ. ա. Սύμμορφος. Conformis. Ցար և նման կերպարանաք. համմանման. նմանակից. պէնդէր, ֆոռֆըփ, փըտոպէփ. Տճս Հ. Ը. 29։ Փիլիպ. Գ. 10. 21։ *կերպարանակից առնել զմարմին նորհուլեն մերոյ ըստ նմանութեն մարմնոյ փառաց իւրոց. Ժմ։ *կերպարանակից ըզմեր բնութիս ինքեան առնէ ըստ չնորհի. Մ Ֆբր։ *Զայսպիսի գեղեցկութեան պատկերս, որ կերպարանակից է ածութեանն. Եփր. Ծղվբդ։

ԿԵՐԳԱՐԱՆԱԿԻՑԻՄ, ցեալ. յ. Συμμορφοῦμαι. Conformor. կերպարանակից լինել. ձևանալ ըստ այլոյ. *Եթէ գայլ առյաձացի, եթէ աղուէս նենգաւոր, և այլ երբեմն այլ ըստ ժամանակացն և ըստ պիտոյից կերպարանակցեալ. Ա Կոր. Ը։

ԿԵՐԳԱՐԱՆԱԿԻՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμόρφωσις. Conformatio. կերպարանակիցն գոլ. նմանութիւն. *Որ ի նմա արգարութեի է, և առ մահ նորա կերպարանակցութիւն. Բրս. հդ։

ԿԵՐԳԱՐԱՆԱՄ. Տ. ԿԵՐԳԱՆԱՄ, և ԿԵՐԳԱՐԱՆԱՄ. Մորֆοῦμαι, σχηματίζομαι. Formor, figuror. *Չնախատիսն՝ առ որ կերպարանայ։ Ըստ պատկերի առ նա կերպարանամ։ Հալորդք եղեալ հոգւոյն՝ առ արարողին պատկերն կերպարանամք։ Առ ած կերպարանիմք ևն. Կիւրղ. գԿ։

ԿԵՐԳԱՐԱՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Εἰδωλοποίία. Personae defunctae repraesentatio. Առնելն զկերպարան կամ զձև մեռելոյ՝ խօսելով ի դիմաց նորա. *կերպարանաւութեի է, ուրանօր գերեզմն են ծնօթք, այլ գագաւուալք են (մահուամբ). Պիփ։

ԿԵՐԳԱՐԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունօղ զկերպարանս ևեթ առանց իսկուլեն. կեղծաւոր. *Փախիցուք յամենայն կերպարաւնաւորութենից. Վ Էյօր. ՟։ *Մարգելոյզ կերպարանաւոր. Նոր. իւ։

Եւ Ունօղ զտեսակ գոյացական. գոյաւոր. ձևացեալ. ենթակայացեալ. *Աճ ած զնա ի զարդ և ի կերպարանս. իսկ եթէ էր ինչ անձնաւոր և կերպարանաւոր, ասէ, լորդ էր ասել արարիչ զածծ. Եւէնի։

ԿԵՐԳԱՐԱՆԱՓՈԽ ԼԻՆԵԼ. Μετασχηματίζομαι. Transfiguror. փոխել զկերպարանս. փոխիլ յասալնին կերպարանաց. դիւնէնէփէ՝ ինգոփէ օմագ. *Աչխարհս անցանէն կերպարանափոխ լինելոց է. Ոսկ. մ. 16։ *Ցորժամ բանուլեի հողմոյն ի ներքս անկանի (ի ծուխ), ամենայն ինչ

նմին կերպարանափոխ լինի : Զքարքառն 'ի խաչին, և զբանչելիք աւուրն այնորիկ ա-ֆաւորի , և զկերպարանափոխ լինելն . Սրփ. յ։ է։ Ն ։ պ ։ է։

ԿԵՐՊԱՐԱՆԵՄ, եցի . ն . Մորփօա , κα-τασχευάζω. Formo , figuro . կերպարանս իմն զգեցուցանել . տեսակաւորել . կազմել . ձևացուցանել՝ ձչգրտիւ կամ սաուելեամբ . տպաւորել . յանդիման առնել . երևեցուցանել . յԱստուծնէ , յօրմարել , յղչնել . պիր չէ՛չ՝ ասուբենք փօսագ , պենչէմիք , ուչուսբ-ֆագ , կեօսկերմէ . *'ի նմանութիւն պատկերի կերպարանեաց զնա . Ես . ի. 19: *Տեսակա-բար աւօրքերութիւն եղուստ գոլով՝ զմեր գոյա-ցուելիս կերպարանէ . Ած . գործ : *Տառաք յարմարեալք 'ի ձայնականաց և 'ի բաղա-ձայնից՝ կերպարանեն զբանն . Շ. քեզէր : *Որ կենդանականաւս այսր յատիտենիս ըզ-հանդերձելոցն ինձ կերպարանեն : Ար կեր-պարանեցեր հրաշիւք աստուծին զհանդերձե-լոցն նմանութիւն . Նար . ա . չէ : *Կերպարա-նէ 'ի ներքին մարդն զկերպարանս փրկչին . ՃՁի . ֆ-ա : *Զանազան օրինակօքս զաւուեր և զոլնայն և զոչինչ կերանս կերպարանէ : Զմեղսն որպէս զկամսն ել կերպարանէ . Լմբ . խ-ասփ . Ն հայր ոեբ : *Կերպարանէի զնս աղօրմած . Սարփ . յ։ է։

Իակ երբեմն նմանեցուցանել . որպէս բազդատել , համեմատել . և կերպարանա-կից առնել : *Ոչ միայն առ յովհաննէս կեր-պարանէ զնա , այլ առ մովսէս համեմատէ : Ոչ զպատկեր առ պատկեր կերպարանէ , այլ զնոյն իակ զգործն . Ոսի . յհ . ա . 13 : *Կերպարանեալ զնիքն կենագործողին քրի-ստոսէրլապէս 'ի ժամ քաղկեդոնի . Գնյ :

ԿԵՐՊԱՐԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . Նոյն ընդ վ . *Զօրէն իմն կերպարանի կերպարանեե-ցուցանէ . Նիս . յագմ :

ԿԵՐՊԱՐԱՆԻՄ, եցայ . ի . Ե հ . Ἐξεικο-νίζομαι, μορφοῦμαι, σχηματίζομαι . Effin-gor , formor , figuror , ևն. Առնուլ զկեր-պարան ինչ . կերպանալ . կերպարանալ . տե-սակաւորիլ . նկարիլ . նմանիլ . ձևանալ իրօք , կամ առ երեսս , այսինքն կեղծաւորիլ . *Սաղմն կերպարանեալ իցէ . Եւ . իա . 23 : *Գաղատիա կերպարանեալս ի խաչս կեր-պարանեալս . է . ի . է . 2 : ՃՁ . 3 : *Կեր-պարանի 'ի կերպարանս առաքելոց քոյ: Մի կերպարանիք կերպարանօք աշխարհիս այ-սորիկ , կամ անգիտութեան ցանկութեամբք . է . ւոբ . ՃՁ . 13 : Հա . ՃՁ . 2 : Ա . պ . Ա . 14 : *Ցանաբոց և յանդգոյ նիւթոյ գոյացեալ կերպարանեցայ . Պիք : *Փոխադրեցաս , և 'ի բարիս կերպարանեցաս . ամենեին . Ճ . Ա : *Ոտովք կերպարանի ճճաչքին , նոքիմբք կերպարանի և կաուարեալ իմաստասէրն . Սահմ . ՃՁ : *Սաուեքն կերպարանին յաչս ոգեաս մարդկան . Եղէն . է : *Ոչ կերպարա-նեցայց տեառնին . Նար . կէ : *Ան երեսս ոչ կերպարանեացի . անդ . է : *Զևանալն սուտ-թական , կերպարանէի սպահպող . Սրփ . յ։ է։ *Չի թէ և առ մարդիկ կերպարանիմք , ոչ և առ նա՝ որ զսիրտս քննէ . Լմբ . սղ : *Սէր ոչ կերպարանի . ՃՁ . ՃՁ :

Հայ . թնդ . *Որք զքրովբէից (զնմանու-թեն կամ զնորհուրդ) խորհրդաբար կերպա-րանիմք . Պիրգ : *Կերպարանիմ զդաւթին (առաքինութեն) , և գործք զաւաւղայն կա-տարեմ : Որ վասն իմ 'ի փորձ եկիր անձ-ծից , կերպարանեալ զիմ նմանութեան . Նար . կա . չէ : *Զակայութեն կերպարանի , որպէս զի գարձեալ զօրացի ընդգիմա-մարտն . Բօս . մբ։

ԿԵՐՊԱՐԱՆԻԶ . ա . Տուօղ զկերպա-րան . յարմարիչ . *Մի է ՃՁ , հնոյ յարա-ցուցին , և նորոյ Ճշմարտութեա 'ի վերայնո-րին կերպարանիչ . Լմբ . սղ :

ԿԵՐՊԱՐԱՆՈՂԱԿԱՆ . Նոյն ընդ վ-որպէս Տեսակաւորիչ . *Մի տեսակ յայտ-նէ , որ կերպարանողական գոյ մեր . որպէս բանականն . Ածյ . պորփ :

ԿԵՐՊԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . կերպա-րանք . նմանութեն . և կեղծաւորութիւն . ձևացումն . *Զմարգոյ կերպարանութիւնս ունի . Ճ . գ : *կերպարանութեն և նենգու-թեն և խաբեութեն զերան համարէին . Ճ . ի։

ԿԵՐՊԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի . ն . Մոր-փօա . Formo . Մուծանել զկերպ և զտե-սակ . ձևացուցանել . տպաւորել . յօրինել . կերպարանել . *Վերսին կերպացուցեալ զմեզ 'ի սրբութեն առաջին : Վերսին կեր-պացոյց զմեզ յանապականութիւն . Գրգ . ի։ *կերպացո զքո նշանդ 'ի հետս եղիցե մաղթողիս : Ընդ կերպացուցանելոյն և քա-ւիչ : Տպաւորեալ կերպացոյց : կերպացու-ցանել զբանս : Զմի 'ի կարևորացն մեզաց յաչս կերպացոյց . Նար : *Ըղթուցնք զբանն կերպացուցեալ յառաջ բերէ : Ոնկն ըզ-ձայնն կերպացուցանէ 'ի սիրտս , ևն . Լմբ . սղ : *Զչարն բարի կերպացուցեալ . Խոր . պորփ :

ԿԵՐՊԱՑՈՒՄՆ , ցման . օ . գ . կերպա-նան . կերպաւորութիւն . *Քինչ է խոր-հուրդ . նախանկար կերպացումն գործոյն բանի և իրի , որ իբր 'ի հայելւոջ ամենայն ինչ գծեալ և ընդդէմ դնի մուացն առ 'ի յընաւորութեն . Ածյ . հց . իմ :

ԿԵՐՊԱՑՈՒՑԻՉ . ա . Ածն որ կերպա-ցուցանէ . * կերպացուցիչ զանձնաւորա-կանան մեր ունակութեն . Դիտ . Եղէն :

ԿԵՐՊԱՒՈՐ , ի , ացս . ա . կերպացեալ . ձևացեալ . ձևաւոր . և նմանօղ . և կատա-րեալ բնութեն կամ անձնաւորութեամբ . *Ոչ այլորին զայլ ինչ 'ի կերպաւոր նմա-նութեց յերկրպագութիւն իւրանց , այլ զնմանութեն որթոյ . Մծբ . ծա : *Եւ հասա-լական գոյն նիւթաւոր , մարմնացելոյ բա-նին կերպաւոր . Նար . ծբ : *Հոգի կերպա-ւոր , անձն գիմաւոր . Նար . գնչ հոգ :

ԿԵՐՊԱՒՈՐԱԿԱՆ , ի , ացս . ա . Μορφατι-κὸς . Formatus , figuratus . Նոյն ընդ վ-որպէս Ձևացեալ . *Զինչ են կերպաւորա-կանքն պատկերք հրեշտակականացն զգոու-թենց . Դիտ . Եղիս : *Ոչ ձայն կերպաւորա-կան բարբառոյ . Նար . էչ :

ԿԵՐՊԱՒՈՐԱՊԵՍ . ի . Μορφατικῶς . Veluti forma , vel figura. Ձևանալով . նմա-նութեն . ձևաւոր օրինակաւ . *Ոչ սրբազան պատկերօք կերպաւորապէս տպաւորեալք զմեզ գործականն նմանութեն . Դիտ . Եղիս :

ԿԵՐՊԱՒՈՐԵՄ , եցի . ն . ՏԵՐՊԱՒՈՐ-ՆԵՒ , և ԿԵՐՊԱՁԵՒԵՒ . Մորփօա . Formo . *Զանեերևոյթն կերպաւորեաց (յաչս մե-տուց) : Հաստիչ ժամանակաց , և որ 'ի ժա-մանակի են կերպաւորեալք : Խորհրդոց կերպաւորելոց յայսմ մուտենի : Կերպա-ւորեցար անորակ : Զանիմանալին 'ի գեմս բերեալ կերպաւորեցեր : Զիմիդ զերկնային պարծանս Թշուառացելոյս կերպաւորե-ցից . Նար :

ԿԵՐՊԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . Նոյն ընդ վ. իբր Ձևացուցանել . նկարագրել . *Զոր նասիրաս նմանութեն այսր օրինակի կերպա-ւորեցոյց . Նար . իէ :

ԿԵՐՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Μόρφωσις , μορφοποιόν . Formatio, efformatio , figura. Ձևաւորութեն . նմանութեն . կազմութիւն . *Քան զինքեթեկն կերպաւորութեան վերա-գոյն : Անվրէպ նմանութեն կերպաւորութեն հրեշտակականացն կերպաւորեաց (յերկն-ման իւրեանց) . Դիտ . Եղիս : *Զոր հան-դերձելոցն Ձառայ լուսաւանեն կերպաւո-րութենք : կերպաւորութեն պատկերի բանին յոբայ . Նար . գ . Ն առաք :

ԿԵՐՊԱՓՈԽԻՄ, եցայ . ֆ . Μεταμορφοῦ-μαι . Transformor . փոխակերպիլ . փոխիլ յայլ կերպարան և 'ի ձև . Ընպոխ ոլմագ . *ԵՒսի զպրովեաց կերպափոխիլ առ հան-դիպելսն պէսպէս՝ բայց 'ի սպիտակէ : Ա-րեսի յայլքս կերպափոխեալ . Նանոս : *կերպափոխեալ 'ի փախչելի սեսակ (խո-զի) . Վրբ . ւբ :

ԿԵՐՊԻԿ . գ . Նուաստ կերպարան , կամ ձև . *Նոցա սեսեալ զգձուձ կերպիկն . Ճ . Ա :

ԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ . գ . } կերպանալն . և

ԿԵՐՊՈՒՄՆ , պման . } կերպարան . *Չի մի' կիսամանեալ զմեր կերպուելին (կամ զմերակերպութեն) բայլպիցեն . Լմբ . հանգ : *Որ յանէից գոյացոյց արարօղն՝ իւր կերպ-մամբ : Ըգմուսէն ծնար նախաստեղծին կերպ-մամբ . Շար : *Եկեալ նոյն արքն նովին կեր-պարանս կերպմամբ . Ճ . Ա :

ԿԵՐՏ . ԿԵՐՏՔ . գ . ապ . ֆերք . Աբմատ կերտելոյ՝ իբր կերտուած . գործ . չէնք . (առեպ վարի 'ի բարդութեն .) * փայտա-կերտ ազնիւ . գեղեցիկ գործ կայր փայ-տեայ . զի կերտն գործ ասի Ննր եղէն : *Բոցն Թանձր է և խաւար , որդունքն 'ի ներքս , ձուկն 'ի Թաւալ . կերտ անհատ և անվճար (վիճակն դժոխոց) . Մավ : *Սարդիցդ և մեղուացդ և ծածեայդ Ճարտարուն անգր ևս քան զամենայն Ճարտարապետացն ան-ցուցանէ կերտս . Ածյ . հց . իմ :

ԿԵՐՏԱՆԱԼ , ցեալ , ցող . } Տ . ԿԵՐ-ԿԵՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . Ն . } ՏԵՒ . *Ո՞ւր գդակ . սուտ գիւղս քաղցեմ կերտացեալ : Ո՞ւր արայն գեղեցիկ՝ արարատեան կերտա-ցօղ : Զո յօրինել ձեռն և կերտացօղ Ցոյն կենդանի՝ կերտացուցացն զդա : Հանդերձ մանհարձանօք 'ի միշոցի ծովուն կերտացուց-ցանել : Զհոյծ խոշոր կերտացուցանելիք սակս լողացդ . Մագ :

ԿԵՐՏԵՄ, եցի . տոզն . ապ . ֆերկն . Գոր-ծել . առնել . կազմել . *Կերտող բոլոր եղե-լոց . Շար : Ցճա և գերԹՈՂ կիՐԵՐԻՈՂ . որ է կերտող բանի . Ποιητής . Poëta .

ԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Շինուելի . * Զե-կեղեցաց գարտաքուեն և զկերտուելին . Մագ . իէ :

ԿԵՑՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՀԿԵՑՈՒԹԻՒՆ :

ԿԵՑՈՒՑԱՒԵՐ . Տ . ԿԵՆՑԱՒԵՐ . * Ազբիւրդ լուսոյ մարիամ , հայցեսցին յորդւոյ քումէ՝ պարգևել զկեցուցարեր փրկուիմն իւր՝ ամենայն Ճշմարիտ երկրպա-գուաց իւրոց . Գեբբ . սխն : *Որոց զայս կեցուցաբեր պատուիրանի աւանդեաց պահ պանութեն . Սիօն . յար : *Ընտրելոք արար զկեցուցաբեր գաւրասան . Ցծնակ :

ԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի , ցի . ն . Ζωο-ποιέω , ζάω , σῴζω , σώω . Vivifico , salvo , servo . կենդանի առնել և պահել . փրկել . ապրեցուցանել . կենդանացուցանել , և ա-ռողջացուցանել կենդ փալ . ապրեցընէս խա-ւբնել , ողջընել , փոռղջացընել . ձան կ ելօր վերմէ , առղջմագ , փրբիլմէ , եաչմագ . խնչս եմմէ . *Տէր մեռուցանեմ , և կեցու-ցանեմ : Խօսեցաւ եղիսէէ ընդ կնոջն , զորոյ կեցոյց զորդին : Ի ձանապարհս քո , կամ յարդարութեն , կամ յանուան քում կեցո զիս : Կեցո զիս աջով քով : Կեցոյց զնոսա 'ի ձեռաց առելեաց նոցա : Հաւատաք քո կե-ցուցին զքեզ : Կեցո զմեզ աեր , և կեցցուք-ևն : *Կեցուսկոր զմեռեալս նոցա . Եղէի : *Բազում ծառայք կեցուցին զտեարսն , և զառացուածսն և զքոլոր քաղաքութեան սո-

ցա. Պլոփ. օրին. Ը: *Ազատել և հայհոյել և չարչարել զկեցուցանողն ուխտարհի. Պիծառ: *Ազատել զկեցուցանող երեսս. Պիծ: *Ապաքէն կեցուցանող զօրութեամբ տեառն փրկեալք լինեաք. Յհ. ին: *Կեցուցանող կաթուած, կամ օրհնութիւնք: Ոսկիգ կեցուցանողաց. Նար:

ԿԵՑՈՒԻՉ, ցչի, չաց. ա. Σωτήρ. Salvator, servator. Կեցուցանող. փրկիչ. փրկագործ. կենարար. ազատարար. փրկական. *Արարիչ և կեցուցիչ: Կեանք և կեցուցիչ. Ագաթ: Յճխ: *Ի խնամակալութիւնէ կամայ կեցուցչիդ: Կենդանի և կեցուցիչ կամաց: Զաղջ կեցուցիչ: Ի մասանդ քո կեցուցչաց. Նար: *Կեանք ի կենաց յոյսնեցուս մեզ՝ կեցուցիչ և փրկիչ. Շ. փագ: *Մեծամեծ և կեցուցիչ բարութիւք. Ոսկ. ֆ. ա. 2: *Կեցուցիչն խոնարհութեան. Վրք հց. ծէ:

ԿԵՑՈՒՑԱՐԱՐ. ֆ. Σωτικῶς. Salubriter. Իբրև կեցուցիչ. կամ առ փրկութեան առաքինորդելով. որ է Ապրեցուցողապես. *Որ զայս ամենայն վասն մեր հնարեցաւ կեցուցչարար. Վրդն. Ծն: *Բարձրելոյն նախախնամութեամբ զամենայն մարդիկ կեցուցչաբար սքանչելագործ հրեշտակաց յարձակող առաքինորդութեանն բաժանեալ. Դիոն. երին:

ԿԵԻՈՍ: Բառ անաստգ. որ կամ է կիվռս. քուեայ, իբր քուարկութեամբ բախտի և հմայից. և կամ գրելի է, ի կիւս. *Ի խորհուրդ և ի հմայս երևի կեւս. Մանդ. իէ:

ԿԵՓԱՉԵԱՑ կամ ԿԵՓԱՉԵԱՆ. ա. Որպէս Ազնիւ և գլխաւոր (տակի). Κεφάζ, καὶ φάζ. երբ. փաղ. որ պատուական. Տպազիոն. Ոսկի. խաս ալեաւն. * Գլուխ նորա յոսկւոյ կեփուղեայ. երփ. է. 11: * Ի պատրաստեալ ոսկւոյն կեփուղեայ. Սինա. լէ: *Եւ զկեփուղեան ոսկին առին, զկազմած զարդին կողոպտեցին. Շ. երէս:

ԿԵՓԱԼԱ. Բառ. յն. Κεφαλή. այսինքն Գլուխ, կամ գլխաւոր. * Գինային առ հայրն պատուհասիէ, որ կոչեւր կեփալ. Վրք հդ. է:

ԿԵՓԱՑԱԿԱՆ.) այսինքն Պետրոսեան.
ԿԵՓԱՑԵԱՆ. ա.) վիճակ. (՛ի կեփաս, ըստ հբր. որ է Թ. գաթ.) ըստ յն. պատրոս, այսինքն վէմ. *Ի վերայ մեծ անշարժ վիմին՝ կեփայականն անխախտելին. Ցիւսա: *Տեսաներ զկեփայեան վէմն. Եփր. այլ. ներգ: *Եկեղեցիդ անշարժելի, ի կեփայեան հինեալ վիմի. Շ. երէս: *Վէմ կեփայեան. Մագ. ոտ. խը: և Շ. խոսփ: *Մխան՝ եթէ ես կեփայեան, և միւսն՝ եթէ ես քրիստոս յն. կեփայի, քրի. ա. խր. ա. 12:

ԿԶԱՆ, ի, ացս. ա. Σιαγών. Mala, maxilla. χεῖλος, labium. μύλη, dentes molares. Ծնօտ ներքին. սորին կողմն ծնօտից՝ հանդերձ շրթամբք, բերանով և ատամամբք. գոռալ, պրնաւփ. բերան, լեզու, ատամ, ենի: Ցմա ֆ. Ի. ֆգ. ծէ. 28: Ցօբ: խ. 21: լէ. 17: Եզեկ. լէ. 4: Սղ. լա. 12: *Ջկզտկան ծայրաբար տգուոյ կապակցեալ ըստ բնութեան գիմաց. Պլոփ. փմ: *Ուսաք էր ի վիմին ջուր, և ի կզակէ իշրիւղոյն աղբիւր. Եփր. երալ: *Կորզեցին հանին զկզակս ծնօտից. Ես. պմ. ը, 40: *Ջաղ ձեռն գնէր ի վերայ գլխոյն (առ Իուդա՝ սամփսոն) և զահեակն արկանէր զներքին կզակաս. Եփր. Ն Եզնէս փ: * Վարպան վանիչ չարաբասին կզակաց. Նար. ղէ: *Ոսկերք վերին տատամսոցն կից կան ի վերին կզակն, և տատնայնոյն ի ներքին կզակն. Բժ. չէ:

ԿԶԱԿԱԿԱՊ ԼԻՆԵԼ. Կապիլ կզակաց. ափիբերան լինել. լռել. Բերանը նզոտիլ. լեռնէսի դատաստիճ. * կարկեւցին Թագաւորը զբերանս իւրեանց... կամ կզակապ լինին ի քննութիւնէ այնր՝ որ ոչ քննի. Գե. նս:

ԿԶԿՆԴՏԱԼ, կամ ԿԴԿՏԱԼ. Բառ ունկ. որպէս Զայն հանել գայլոյ: Ոսկիթ:

ԿԶՈՒԹԻՆ. գ. Կուզ գոլն, այսինքն կորաքամակ. գամաւրլոփ. *Կորաքամակութեամբ, այսինքն կզուլեալ թիկանց. Գե. նս:

ԿԻՀԿԻԵԼ: Ըստ հին բառ. Կարկատել թերևս կցկցել: (կամ ի կէս քաղէն:)

ԿԻՍ, կիսոյ, ոյ կամ լոյ. ա. գ. (լծ. պակաս. կտուր. թ. գաւառ, էս, էսիկ.) Մի միսն բոլորի ընդ մէջ կորելոյ. մի կամ միւս կողմն. հաւասար. հաւասարակ. մէջ. միջին. եարէմ, պուլուգ. եարը. եարըս. նըգբ:

ԿԻՍ. ա. *Ημισυς, εια, υ. Dimidus, ia, ium; medius, ia. *Ցերկուց կանգնոց և ի կիսոյ: Ի միոչէ կանգնոյ և ի կիսոյ: Ի կանգնոյ և ի կիսոյ: Կիսով փեղկիւն: Կիսոյ ցեղին մանասէի: Իշխան կիսոյ կողմանն երուսաղեմի. ևն: *Եւ է որ ի տաբուղ և ի կիսամ. Եղնիկ: *Ի կէս օրինակ նոյնպէս յոքնակի գրեալ է. այսինքն յօրինակս լինէ. Վրդն. Ծն: *Հնգեակն... կիսորդ երկուց և կիսից. Մագ. յէ:

ԿԻՍ. գ. *Ημισυ. Dimidium, medium. այսինքն կէս մասն. *Ջկէս արեանն արկ ի խառնեցուն, և զկէս արեանն եհեղ առաջի սեղանոյն: Ոսկեցէ զկէս մարմնոյ նորա: Կէս գորակին: Կիսով գորակին: Կէս ցեղին մանասէի: Մինչև ի կէս թագաւորութեանս իմոյ: Կէս երկգրամնին: Կէս աւարին: Կէս ճեսաւս: Ի կէս աւուրց իմոց, կամ իւրոց: Կէս իշխանացն յուգայ: Ի կէսէ, կամ ոչ է ի կէս, զոր պատճինն ինձ՝ իմաստութեաց, կամ ի բազմութենէ իմաստութեանս քո. ևն: *Եթէ կիսոյ կէս ի մէնջ մեռաւ. Նիցիւք ոս. յն. կէսն մեր. ունկ. կէսոսայէ. կէս. է. ԹԳ. ծէ. 3: *Ի կէս աւուրցն եղաւ. նմն ի կենդանոյս, անձաշակք ի ծերութենէ. Պիծ:

ԿԻՍՈ. *Ημισυ, ἄλλοι, ἕτεροι, οἱ μεν, οἱ δε, τὰ μὲν, τὰ δὲ. Quidam, nonnulli, alii, caeteri. Ոմանք. այլք. պաղլոս, պաղլոսը. *Կէսքն գործէին, և կէսքն ունէին զզէնսն պատրաստ: Այլքն ասէին. կէսքն ասէին: Կէսք կոչմանէացան, և կէսքն զտանն. Ջանաց և զգանից զգերձ առին: Ոմն վէմս, ոմն վիրգս, կէսքն զուսաղն զիմձն ի վերայ արկանէին: Եւ կիսոցն ընդ խաղ արկեալ՝ ասէին. ևն: *Կէսք գան ըստ կամաց նորա, և կէսք ոչ գան. Եղնիկ: *Եւ կիսոցն ի նոցանէ զմեծն իսահակ խնդրեալ. Խոր. ֆ. 64:

ԿԻՍ. իբր ս. Ոչինչ պակաս կամ նուազ. կէս մի. ըստ մասին. մասամբ. *Գիտեմք զքաղցումս, որ քան զանասունս կէս անխոսաբանդիսք էցեն. Ոսկ. ես: *Բանդ կէս զանեղեալ զանասաս զկուրծելոյն իսօսի, կէս ըզխորհրդոյն, զոր ևն և կասարեաց մարմնովն. յն. ասացելոցդ կէսն. Ոսկ. յհ. ֆ. 2:

ԿԻՍ ի ԿԻՍ. ֆ. ա. Μερικός, ή, όν. Partialis, dimidiatus, a, um. ἐκ μέτρου, ad mensuram. Ըստ մասին. մասամբ. մասնաւորապես. չափով. և Ըստմասնեայ. կիսատ. կցկտուր. Թերի. եարըմ. եարըս, նըզբ պուլուգ. *Կէս ի կէս տեսանել, և ոչ կատարեալ տեսլեամբ: Ոչ ի կէս ի կէս ինչ էին ընորհքն: Ոչ եթէ կէս ի կէս ձեռք ի չուտ տայ ինչ ած զհոգին. Կոչ. ը. և ծէ: * Կէս ի կէս բանիւ խոստանային. Վրք ոսկ: (ոմկ. ինս էէրնէվէ)

ԿԻՍՈՎ. ֆ. Կէս Թողլով. չև աւարտեալ յն. ընդ մէջն գնալով. μεσοπορῶν. * Եթէ քանադատեցայր ի կերակուրս, արի կիսով և հանգիցես. Սէր. ֆ. 25:

ԿԻՍԱՐԻԱՆՈՍՓ. որ և ԿԻՍԱՐԻՈՆՈՍՓ. Ըստ մասին հետևօղք արիանոսաց. *Անդամնին . . . և կէսարիանոսացն. Կանոն:

ԿԻՍԻԸ. տ. ԿԻՍԵՀ,

ԿԻՍՍԱՐԿԱՒԱՓ, ի, գք, կի գունք, գաց. տ. ԿԻՍԱՍԱՐԿԱՒԱՓ. Ὑποδιάκονος. Subdiaconus. *Սարկաւագունքն, և կէսսարկաւագունք: Սարկաւագք, և կէսսարկաւագք: Կէս սարկաւագացն, և ընդհերցողացն, և սարկաւագացն: Կէսսարկաւագացն ղդրունն պահել: Ի սարկաւագս, ի կէսսարկաւագս, և ի դպիրս. Լմբ. պգրք: *Սարկաւագք, դպիր որ է կէսսարկաւագ, գրակարդագք, սաղմոսասացք. Մխ. այբէնն:

ԿԻՏ, կիսի, ևս և կէսի, կետի. կէսք, կիսից, կիտայ, կիսոց, կամ կէսից. սսի և ԿԵՏՈՍ. ԿԻՏՈՍ. յն. Κῆτος. Cetus, cete, balaena. Ձուկն մեծ. վիշապ ձուկն. ՆՆԴ յոխ. ոպա պուլըը, գաբըղա պուլըը. պալնա. եբր. Խանին, լնխանան, ևն. վր. վիշապ. *Ամար ծծ կէտս մեծամեծս: կէսք և ամ կայտուք: Եւ երկոքինեան ի փոր կիսին. ևն: *Զգազանն ծովական լեռնաձև, զկիտացն սաեմ և զդելփինաց, վիշապս ահագին. Եղնիկ: *Ծով կայան կիսոց. Խոս: *Ի պորոյ կիսոն: Ի բերանոյ կիսոին կորիւնի. Նար: *Ի փորոյ կէսոին կամ կէսոին. Շար. յյ. սահգ: Իսկ Եսի. ծէ. 5. *Դու զյոնէեան ի կէտ ձկանն տապրեցուցեր ոս. իմն, ի փոր ձկանն՝ որ էր կէտ մեծ:

ԿԻՏ, կիսի, ից. որ և ԿԵՏ, կետի, ից. գ. Στιγμή, στίγμα. Punctum, tus. Նիշ որոշեալ. նշանակ սահմանեալ. մասնիկ կիսի վայրիկ գիտեալ. (յորմէ կիտասած. Փրքիթել. ևն:)

Ըստ քերականաց և երկրաչափից՝ Նիշ փոքրիկ, որոյ չափոյն կազմէ ըզգիծ. Նօգիա. եբր. Նէօգիա. * Ցաղագս կիսից (կամ կետի) : Կէտք են երեք. կէտ աւարտեալ, միջակ, սաորակէտ. Փէր. Ի ըսկ. ևն: *Չզօր գոլ գմա ի վերծանելի, ըստ մասին իւրաքանչիւր աւարտից զկիտից և սորահակաց և զիաղորթեան աւարտից. Մագ. ւ: * Իբր կէտ գրչի. որ ոչ է գիր. Վրդն. երգ: *Կէտ իր է, որ ոչ ունի մաս. Եւկիդ: * Կէտ է պատճառ գծի, ոչ ունելով հիւսիսութեի, և ոչ լայնութիւն, և ոչ խորութիւն. Մագ. Ն երկն. ֆէր:

Նշանի նմանութեաբ ասի. *(Երկինք) ի միջի բերելով զերկիր որպէս զկէտ մի: Զաքի երկին անչափ թեք, և առ քեզ կիտ է մին անձուկ. Պիսիդ:

ԿԻՏ. որպէս Բևեռք երկնից. գոռգոպ. *Երկու հարկաւորապէս հանդէպ միմեանց անշարժ են կէսք. Աբիսա. Ծ:

ԿԻՏ. որպէս Մէտ կշռոց. Ῥοπή, ῥιπή. Vibratus. *Ի կէտ ամրարձման նժարի միոյ. Նար. ի:

ԿԻՏ. որպէս կենդրոն. Κέντρον. Centrum. Մէյնիչ. * Բասլիացեալ ըստ չորից՝ զուղիղ անկիւնան ժողովելով ի կէտն. Պլոփ. փմ: *Հաստատութեի միոյ ստացեալ կիտի, և երբեմն յոլովագոյն չուրջ թաւալագործիքն. Պլոփ. օրին. ծ:

ԿԻՏ՝ Աչխարհագրական և տոմարական՝ նշանակեալ ըստ հայերգուածոյ երկնից կամ արեգական. *Կէտքն են այսոքիկ, կէտ երկնամիջակ, կէտ ժամագիտակ, կէտ ծիեթերական, կէտ սուզական: Կէտ երկնամիջնեան գարնանային. կէտ ժամագիտական աճմանեային. կէտ ևեթերական աշնանային. կէտ սուզական ձմեռնային. ոսքան են չորքեան բար. Հրուէ և խոնարհութեի արեգականն. Տոմար:

ԿԷՏ. Σκόπος. Scopus, propositum, punctum, momentum. διορισμὸς, distinctio. προθεσμία, tempus. Նպատակ. դիտեալ սահման. պայման. կանոն. չափ. եզր. ծայր. լրումն. որոշումն մասաց. որոշեալ ժամանակ. ժամադրութիւն. Նիշէթ, Նիհայէթ, Ջեհլէթ, Վաքթ. *Ուշ եդեալ ընթանամ 'ի կէտ կոչմանն այ. Փիլիպ. Գ. 14: *Կորովակի նետաձգութեան հարկանել զառաջի եդեալ ինչ կէտ. Պիտ: *Կէտ եդեալ նպատակի այնպիսի դիւրին՝ զմեզ յաղօթից անտի լռեցուցանել. Եւագր. Է: *Կէտ եդեալ մեր՝ ցուցանել վասն յովսեփու: Որոց կէտ առաջի եդեալ է, զի քեզ նմանօղ լինիցին. Եւս. պտմ. Ա. 7: Վրք հց. ԻԶ: *Կէտ եդեալ ինքեան՝ ի Խ օր պահովք ձկտեալ: Ի լնուլ կիտին եդելոյ պահոցն կատարելոյ: Աւ 'ի յառաջագէմ ընթրութիւն պասկանմբար քնադիր կիտին. Ագաթ: *Գայլին ժողովքին 'ի հրամանէ միաբանութեան յեդեալ կէտս. Կանոն: *Կէտ եդեալ զժամանակն՝ զամիսն մեջերորդ. Եղիշ. Բ: *Արդ ահա հասաք 'ի կէտ միջին. որ է սկիզբն վերջին, և կատարումն առաջին. Եղիշ. Ծննդ: *Երկուս կէտս եդ 'ի միջի. մի՝ յորժամ վասն նորա խսկ լցէ. և միւս ևս՝ յորժամ սուտ լցեն բանքն. Ոսկ. Ճ. Ա. 15: *Աշխարհութեան կէտ դիցէ. Անդ. Բ. 4: *Կայեաց, և որձակեաց դարձեալ կիտիւ աշխարհութեան. Ոսկիփոր: *Հասանէ նմա կէտ վճարման կենաց: Զկէտ կենացս քաղաքավարեալ իբրև ամս ԺԲ: Քնադիր կետին. Յհ. կթ: *Ի կէտ և յաւարտ ժամանել: Հասցէն 'ի կէտ կատարման իւրաքանչիւր ընթացից: Տնաբաժին կէտ և հանդիստ զայս առնեն. Խոսր: *Զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի: Նուիրեալ պայման, սահման նոյնագոյ, կէտ տէրունի: Այս թիւ պանծալի (եօթն), որում ոչ է կէտ կըցորդի, և ոչ սպառուած վախճանի. Նար: *Ի կէտ կենցաղոյս ժամանէ: Չև հասեալ 'ի կէտ սիրոյն. Լմբ. ող: *Է կէտ գրոց, և է կէտ՝ մեծ ձուկն. ասի կէտ և չափ կենցաղոյս, և այլ այսպիսի: Ասի կէտ գարնանային, աշառնային ևն. Երզն. քեր:

ԿԸԴԸՆԴՈՑ. Տ. ԿԴՆԴՈՑ:

ԿԸՔԵԼ. Տ. ԿՔԵԼ:

ԿԹԱՆ, ի, աց. ա. կենդանի, յորմէ կթի կաթն. կաթնաբեր անասուն. *Ո՛չ եղինք՝ որովք վարէին, և ոչ բեռնաքարձ անասունք, և ոչ այծք կըթանք, և ոչ կտուրք հօտից. Խոսր: *Ունէաք զբազում անդեայս զըծկան և զկթան. Առաքել. պտմ: *Ցանիմ ըզդայլն 'ի տուն, որ կթին. ասեն. դա զամէն աշխարհիս կթան է հատուցեալ. զայդ որպէս կթա՛ն տանիս. Ոսկիփոր:

ԿԹԱՏԵԱԼ. Իբր կթոտեալ. կթուցեալ. *Ծնդաց կթոտելոց քաջալերութիւն զգեցուցեր. Խոսր. (երկիցս այսպէս գրի):

ԿԹԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. գ. Կթեալ բերք կենդանեաց. կիթ, զոր օրինակ՝ ձու, կաթն, կոգի. հալւիթ, հալւիթեղէն, խլթնեղէն, խորագ. *Քան զկթեղէն կերակուրս ի կթեղէն կերակրոց և 'ի ձկանց 'ի բաց կան. Ճ. Բղթ: *Ոչ 'ի կթեղինաց ինչ, և ոչ 'ի ձըկանց ճաշակեալ. Առող. Գ. 17:

ԿԹԵՄ, եցի. ն. ('ի ձայնիցս կիթ, և կութ. լծ. և կաթն.) Քամել զպարարտութեան և զքերս կենդանեաց, և անկոց:

Ըստ առաջնոյն. Ἀμέλγω. Mulgeo. Ձիթել. սաղմագ, հէլէզ, փուղէփէն. *Կթեա կաթն, և եղիցի իւղ: Իբրև զկաթն կթեցեր զիս. Առակ. Լ. 33: Յոբ. Ժ. 3. 10: *Զկաթն կթեն, և զասրն զգենուն. Սարգ. Ա. Պ. Ա: *Ի քարէ կաթն կթել. Մանդ. ԺԶ: *Մի ընդնդատել 'ի կթել զբանն (գրոց), զի մի ելցէ արիւն ընդ կաթին. Վանակ. յոբ:

Առաւել ըստ երկրորդին. Τρυγάω. Vindemio. ἐλαιολογέω, olivas colligo. Քաղել. պաղ պօզմագ, գօփարմագ, փէճէլէրմէք. *Հնձել զհունձս նորա, և կթել զկութս նորա. կմ զխաղող, զայգի, ձէթ, զմուռս. (և նմանութբ) զիշխանութիւն. զմնացորդս իսրայէլի. Ա. Թգ. Ե. 12: Ղևտ. ԺԹ. 5. 11: Ղկ. Զ. 44: Օր. ԻԴ. 20. 21: ԻԸ. 30: Երգ. Է. 2: Ամովս. Զ. 1: Երեմ. Զ. 9: Եւ Կթօղ. Երեմ. Զ. 9: ԽԹ. 9. ևն: *Կթեցին պտուղս հարիւրաւորս: Տնկեցաք, և ոչ կթեցաք. Յհ. կթ: *Ի դրախտին փափկութեան զպտուղն կենաց կթէի. Նար. ԾԶ: *Պտուղն կթի. Լմբ. հմբ:

ԿԹՈՏ. ա. Παραλελυμμένος. Dissolutus. Իբր Գթոտ, որ առէպ գթէ. գայթոտ. դիւրագլոր. տկար. թոյլ. լուծեալ. լքեալ. կթուցեալ. կթատեալ. *Զձեռս լքեալս, և զծունկս կթոտս հաստատեցէք. Եբր. ԺԲ. 12: *Զօրացարուք ձեռք լքեալք, և ծունկք կթոտք. Եւս. պտմ. Ժ:

ԿԹՈՑ, ի, աց. գ. Աման՝ յոր ժողովին զկութս այգեաց. կողով կթելոց զխաղող և զպտուղս. Վարք: *Լի ողկուզօք էր կթոց երկրագործին. Վանակ. յոբ: *Պարունակ. (որպէս) կթոցն զընդունելութիւն պտղոյն. Երզն. քեր: *Որպէս 'ի կթոցէ թափէին սևաւքն զմեղս կնոջն 'ի տումարէն. Վրք հց. Ջ:

ԿԹՈՒԻԹ. ա. Ἀδρανής. Infirmus. Իբր կթոտ. տկար. անոյժ. *Սարգի սստայնի. բարակամամն և կթուիթն առիջոյն. Վէցօր. Ջ:

ԿԹՈՒՑԵԱԼ. Տ. ԿԹՈՏ, և ԿԹԱՏԵԱԼ. Παραλελυμμένος, ἀδυνατῶν. Dissolutus, impotens. (Եբր. Քալուլ. impingo. գթել, գայթել.) *Ծունկք կթուցեալք: Ծնդաց կթուցելոց. Եւ. ԼԵ. 3: Յոբ. Դ. 4: *Ի ծարաւու իւրեանց կթուցեալք սատակէին. Յհ. կթ:

ԿԺԱԽՈՐ. ա. Որ ինչ հայի 'ի կուժ, կմ կայ 'ի կուժ. *Կուժն և՛ աման է և՛ գործի, այլ ոչ նոյն իրի. այլ ամանն գործի է պարունակեցելոյն. իսկ կժաւոր ջուրն՝ աման է այլոյ ջրոյ. Անյ. Վերլծ. որոտ:

ԿԻԲԻԿՈՆ. ա. գ. Բառ յն. Κυβικὸς, κὴ, κόν. Cubicus, a, um. tesserarius. Իբր կխորանական. Քուբեայ. խորանարդ. Քուպի յիւզ. *Զձև տանն ասէ չափեաց չորեքկուսի ըստ կազմուածոյն. քանզի կիբիկոն ըստ կողմանց աշխարհիս ունէր զձևն վասն հաստատութեան. Նչ. եզեկ: *Ոմանք կիբիկոն ասացին զերկիր՝ չորեքկուսի հարթ և հաւասար յամենայն կողմանց. Տօնակ: Վրդն. Ծն:

ԿԻԴԱՐ. Տ. ԿԵԴԱՐ:

ԿԻԶ. ա. գ. Որպէս կիզեալ կամ խորովեալ ինչ. *Ոչ ունի հաց առանց աղի, և ո՛չ կիզ և ողջակէզ առանց հրոյ. Զքր. ծործոր:

ԿԻԶ. իբր կտոր. կտորակ. և ասր. Տ. ԿԻԶՆ, և ԿԻԾ:

ԿԻԶԱԽԱՆՁԵԱԼ. Կիզմամբ խանձոտեալ. *Կիզախանձեալ մարմինք սոցա յայրեցմանէ հրատից լուցելոց. Գնձ:

ԿԻԶԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ունօղ զզօրութիւն կիզանելոյ. կիզանողական. կիզիչ. և Վառեալ. բորբոքեալ. էրօղ, եագըճը. *Զեթերն ոմանք վասն հրատեսակ լինելոյն կիզական գոլ զնա ասացին. Արիստ. Աշխ: *Ցարափիափայլ և 'ի կիզական ճառագայթից նորա. Զքր. կթ: *Կիզական հուր, կմ հրատ. Երզն. ոտ երկն: Գնձ:

ԿԻԶԱՆԵՄ, զի. նիմ, զայ. Տ. ԿԻԶԵՄ, և ԿԻԶՈՒՄ. *Բոց կամ ճաճանչ կիզանօղ. Ճ. Ա: Նար. ԾԶ: *Ոչ իշխեմ հայել 'ի հրաշալի աթոռդ քո, զի մի կիզանիցիմ անարժանութեամբս. Սրգ. Ա. յհ. Է: *Աղի ցօղով արտասուացս այրիմ, և երկիւղամանցս ազդմամբ կիզանիմ. (ամկ. կէրիմ կըւրուլիմ.) Նար. ԾԶ: *Կիզանէին ցաւակցութբ յառնա խծսելոյն. այսինքն մորմոքէին. Վրք հց. Փ:

ԿԻԶԱՆՕՂԱԿԱՆ. ա. Կիզիչ. կիզողական. էրօղ. *Կիզանողական հուր, կմ բոց. Նար. ԼԳ. Լ. և Խ. ԾԳ:

Եւ իբր Կիզելի. դիւրակէզ. *Եղէգնախուիւ կիզանողական նիւթ. Նար. Է: և Մաղ:

ԿԻԶԱՆՕՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԻԶՕՂՈՒԹԻՒՆ. *Հուր կիզանողութբն, և ջուր առոգելոյն. Լմբ. իմ:

ԿԻԶԱՆՈՒՏ. ա. Կիզելի ըստ ինքեան. դիւրաւ այրելի. *Անբովանդակելի և կիզելի հրոյն ոչ այրիմք կիզանուտ մարմնովք. Նար. ԿԳ:

ԿԻԶԵԼԻ, լւոյ, կամ լոյ. ա. Φλεγόμενος. Cremandus. Իբր կիզանելի, այրելի. *Մի կարծեսցի, թէ ընդ կիզելի գործոյն՝ և գործօղն ծախեալ յոչէութիւն դառնայ. Գր. հր:

ԿԻԶԵԼԻ. Φλέγων. Cremans, flammans, flagrans. Կիզիչ. կիզական. տոչորիչ. բոցակիզօղ. հրաբորբոք. հրափայլ. *Այրումն կիզելի սգոյ. Ոսկ. յհ. Բ. 15: *Ան հոգի կենդանի է, հուր կիզելոյ. Ագաթ: *Ո արար զպաշտօնեայս իւր 'ի հուր կիզելոյ (կամ կիզելւոյ). Սղ. ՃԳ. 4: *Անբովանդակելի և կիզելի հրոյն ոչ այրիմք. Նար. ԿԳ:

ԿԻԶԵՄ, եցի, զօղ, զեալ. ն. որ և ԿԻԶԱՆԵԼ, ԿԻԶՈՒԼ. Տոչորել. չարաչար այրել. ծախել. էրէլ մըկէլ. եագմագ. *Կիզէ զմարմին իմ, կամ զիս. Վրք հց. Զ: Ճ. Բ: *Կիզեաց զթշնամիս տան հօր իւրոյ: Կիզելով զթշնամին 'ի վերայ երկրի. Աւծր. Է. 2: Ղուկ: *Զի մի հուր ամութեան կիզեսցէ զերկիր. Տօնակ: *Զմթերս աներկիւղութեան յարգին արծարծեալ կիզէ: Փշոյն ճարճատելոյն 'ի մէջ հրոյն. զի այս նիւթ 'ի կիզելն (իլն) ձայն հանէ. Լմբ. ող. և ծղ: *Նա էր կիզօղն (տաճարին). Նիւս. Բնութ: *Իբր յապականօղ կիզողէ. Պիտ: *Բայց ես մեղօքս այժմուս կիզիմ. Յճ. որդի: *Ծարաւով տոչորման մեղացն կիզեսցուք. Խոսր: *Խաշեալ և կիզեալ է յերամակէ խոզից: Կիզիմ յահէ քումմէ. Վրք հց. Փ. Զ:

ԿԻԶԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Կիզել, և տալ կիզել կամ կիզուլ. էրէլ ըտէլ. *Զծով մեղացն ցամաքեցուցանէ, և զգետն անօրէնութեան կիզեցուսցէ. Ագաթ:

ԿԻԶԻՉ, զչի. ա. Ἐμπρηστής, πρηστήρ. Qui incendit. Կիզօղ. կիզանօղ. այրիչ. տոչորիչ. լուցիչ. բորբոքիչ. ծախիչ. էրօղ, եագըճը. *Սերովբէս՝ կիզիչս գոլ յայտնէ 'ի մականուանութենէն. Դիոն. երկն: *Սրովբէից կիզիչ կենդանեացն. Ղուկ: *(Փայլակն) պրեստեր կոչի, որ ասի կիզիչ. Արիստ. Աշխ: *Զնետս մուխս չարին հրեղէնս, այսինքն զխորհուրդս կիզիչս. Եփր. եփես: *Ոչ հուր կիզիչ, և ոչ ջուր ողողիչ. Ճ. Գ: *Զարափառութեան կիզիչ, և հատանօղ տապար. Մագ. ԻԹ: *Ճրագ լուսատու է աչաց, և կիզիչ սրտից. սոյնպէս եղիա լուսատու արդարոց, և կիզիչ մեղաւորաց. Անան. յհ. Ձ:

ԿԻԶՆ, կամ ԿԻԶ. գ. Մասն ինչ գզալթի, կամ գզելի և գզեալ ասր. (որ և Եբր. կեղա. կէզ.) *Առեալ զշաղախեալ կիզն բրդին, և լուացեալ տորոնեաց 'ի բաժակ գինւոյն. Հ. Յոյսմ. և Հ = Յ. Նոյեմբ. ԺԵ: (Իսկ պրս. կիյս՝ է գէս. որ և կիսու. նոյն է և՛ կիյանէ, որ նշանակէ նաև թել, կամ մանուած փաթութեամբ 'ի մատամանն. որպէս և խեղդ է բուրդ ոչխարի ծովային կոչեցելոյ, յորմէ կազմի ազնիւ հանդերձ. փէնիր գօյունու Բիւյու:) Տես և զբարդութիւն՝ ԼՈՒՍԱԿԻԶՆ, ԾԻՐԱՆԱԿԻԶՆ:

ԿԻԶՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ունօղ զզօ-
ւսւի կիզելոյ. կիզիչ. որ և ԿԻԶԱՆՈՂԱԿԱՆ.
ԿԻԶԱԿԱՆ. *Կիզողական հուր, կամ
զօրութիւն. Շ. էդէս. Գր. հր. Լմբ.
պտրգ. Զէր. կթ.

ԿԻԶՈՂԱՆԳԷՍ. ս. Πρηστηρίως. Con-
flagranter. Ըստ ակն կիզօղ. իբրու կիզելով վառ-
ամսիք. բոլորքամսիք. *Կիզողապէս և ողջա-
կիզաբար մաքրականն, անշէջ, լուսատեսակ
և լուսաւորիչ առանձնաւորութիւն (սերով-
քէից). Դիտ. էրմ.

ԿԻԶՈՂԱՆԹԻՒՆ. գ. Πρηστήριον. In-
cendium. կիզիչն գող. կիզողական զօրութիւ.
որ և ԿԻԶԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. *Սերովբէիկն համա-
նունութիւք կոչէին՝ յաղագս կիզողութեն աստ-
ուածելոց՝ ի մեզանի ընկերութիւն. Դիտ. էրմ.
*Չի արդեւք զկիզողութիւն հրեղէն երկնից ի
քնութենէ չունին կիզողութիւն, այլ հրամա-
նաւ ՚ից. Վրդն. պտմ. Ա ոդ.

ԿԻԶՈՒՄ, զի, զեր, եկեզ, էկզ, կիզեալ.
ն. Ἐμπυρίζω, καταιθω. Incendo, uro,
comburo. որ և ԿԻԶԱՆԵՄ, ԿԻԶԵՄ. Ա-
յրել. տոչորել. խանձողել. հրդեհել. լափել
հրոյ. էրէլ. Եփփագ. Բաբելոնէլ. Բաբելոնա-
գոռմագ. *Որպէս բոց, զի կիզու կ լերինս.
Զգիրս... Հուրբ կիզուին. Սղ. յԲ. 15: ա.
Ջ. ա. 53: *Իլոյց եզիա հուր, և եկեզ կրի-
սուն զօրականն. Նկ. Բ. Ի.Գ: *Ածային
քարկումբք հրոյ քո քո կիզեր զՔժոխս. Շար:
*Ոչ կիզեր զբերանս լցեալ նանրութիւք. Նար.
Ե. խակ ԼԳ. *Զարմանամ, թէ զնարդ ոչ կի-
զուս՞ն. իմն, ։. ոչ կիզանիմ: Անհաւատան
այն կիզեալ անյուսութիւքն իւրով ոչ աչքա-
ցի. Վ.բ Հց. Ք:

ԿԻԶՈՒՄՆ, զման. գ. Κάυσις, κατάκαυ-
σις. Ustio, combustio, ևն. կիզուլն, մանա-
ւանդ կիզանիլն. այրուիւն. տոչորութիւն. *Ըզ
Ճարսյ հրոյն կիզման. ա. Եւբ. ա. 14: *Ան-
քուն որդանցն, և կիզման հրոյն. ՁՃ. Ի:
*Մասնեցի զմարմինս իմ ի կիզուն տանջա-
նացն. Ագաթ: *Կորստեան կիզմանցն. Անզով-
նալի կիզուիւն. Յաւաճարին կիզուիւն. Կիզմանց
պատից: Ի խորովակսիծ կիզմանէ, կամ
Ճարեգանկնային տապացաւ կիզմանէ. ՁԿ.
ԼԲ: Նար. ծԲ: Մխ. Եբէմ. ՃԸ որդի: Աբծր.
Բ. 12: *Ոչ զգայր զկիզուին մասանցն՝ ի
կիզմանէ ցանկուելոցն սրտին. Վ.բ Կց. Ը:

ԿԻԶՈՒՄՆ որպէս Հրայնի երևոյթ յօգս.
Տես ՊՈՒՏՏԵՐ. Πρηστήρ. *Որոտմունք և
վայլատապկմունք, կիզմունք, և ամպագոյաու-
թիւք. Աբեղ. Ե:

ԿԻԶՈՒՑ. գ. Նլուի կիզման, կամ կի-
զուն. կիզ. *Եւ զյարդն մասանել անչէջ
բոցոյն կիզուց անհնոյ. փոգ:

ԿԻԹ, կէթ, ոց, կամ կէթի. գ. Բրմատ
կէթելոյ, իբր կԹուն, և կԹեալ բերք
կենդանեաց, այսինքն կաթն. կոգի. ձոս
(ռմկ. հաւկիթ). ՁՃս և ԿԹՂԷՆ. *Զկիթ
արօտականաց ՁՃ. Ի. 17: *Հօտից կԹոց.
ՁՃս. իՁ: *Հոտիւն զգուշագակ կիթեն ոչ
ուտիցէ. Ոսկ. Ա. Ւօգ: *Զկիթեն (կամ զկասեն)
ուտեալով, և զարդն զգենլով. Խոր: *Ուլք
ոչ ասր, և ոչ կիթի ուներն. Նար. Երգ: *(Ոչ.
խորք) գարմանիցէք մարդկան կԹով և աս-
լով և մսրմնովքն. Լմբ. առաւ: *Զկիթեա
անասնոց և զձու Ճաշակին: կիթեն ոչ կեն-
դանի, այլ ի կերակրոց կենդանեաց մզելոյ:
Որպէս ի կԹոց, նոյնպես և ի ձկանց. Շ.
Ի.Ղ: *Զձուկն ի կիթ հրամայեաց մեզ.
ՁՃսակ: *Ընդէր ասէք զձուն կիթ: Մինչդեռ
չէ նկարեալ ի մէջ ձուոյն, կիթ է, և ոչ
Թուչուն. Ոսկիփոր: *Վասլեաց հաս մի ի
գոգ նորա, և կիթեն հոլովեալ. Պտմ. ագէտ:
*Դիցէ զալիւրն խառն ընգ հաւոյ կԹի սպի-
տակուցն. Մաղա. Լկ:

Մերթ՝ որպէս կԹուին, կամ կուղք խա-
ղողոյ, և մեղու, ևն: Վ.օփ. ՃԹ. յԲ: *Ե-
բայած զցանկն, և հոտ զնոսա ի կիթ Ճանա-
պարհորդաց. Լ.Ե. Նար:

ԿԻԹԱՒ. Տ. Ֆնար. *Խաղալր ի մէջ
քաղաքին կիթաւով, որ է փանդուռամբ.
Հ=Ց Նոյեմբ. Ի:

ԿԻԻ. գ. Բրմատ կծանելոյ. կսկիծ.
մաղմալ. եռ. ՀՃԷԼԸ, Եռ. ՀԻՃԻ+ՄԷ+. *Զկի-
ոտց մարմինն կիծ գազանագոյն սպիակեր,
մինչ զի եղջերագանքք իբրև երկաթի քերչօք
սրեալնրուչաւ առնէին. Վ.բ ոսկ: *Մահ և
վէրք ի մարդիկ, կիծ և ախտաչաւութիւն. Շ.Ի:

ԿԻՒ. որպէս թարմատ կծանելոյ և կը-
ծուելոյ (այսինքն էԶԶՅԸՆԷԼ.) Է կտուր, մասն
շորթեալ. որ և ԿԻԶ ասի. *Կիծ, կտորեալ.
Հին Բ:

ԿԻԿՆՈՍ կամ ԿԻԿՆՈՍ. գ. Բառ. յն.
գիգնօս. որ է ըստ հյ. կատարած. փորձ. ձկնա-
քաղ Թռչունն. Վ.բ Ոգ. Ը:

ԿԻՃ, կՃոյ կամ կՃի. գ. Քար կարծր և
փայլուն. որ և Մարմարիոն. Ներեր, բռախամ.
*Ի պղնձոյ և յերկաԹոյ, և ի կՃոյ. ՁՃԲ. ծԸ.
13: *Սիւն ի կՃէ (կամ կՃեայ). Խոր. Ը. 32:

ԿԻՃԹ. Բառ. անասունդ, որպէս Ծերպ.
ՃԷԼԵ, ՏԷԼՈՅ. ԱԲԱԼԷԳ. *Ետես երէ մի ի հե-
ղեղատն ոտիսեաց, և եհար զնա նետիւ. և
անկաս էրէն ի կիՃԹ մի քարի. Գպտ. Վբ:

ԿԻՄԱԹԵԱԼ. Բառ անասունդ, իբր Հա-
ւեալ, հաւասարեալ. *Պարիսպ բարձրա-
ցեալ, երկնից կնմանեալ, լայն ընդարձա-
կեալ. Գնյ. պեսբ. պօգ:

ԿԻՄԻԷՏՐ. Տ. ԿԵՄԻԷՏՐՈՒ:

ԿԻՆ, կնոջ, կնաւ կամ կանամբ. կա-
նայք, նանց, նամբք. գ. Γυνή. Mulier. Իգն
ի մարդիկ. մանաւանգ էսփահան, և ա-
մուսնացեալն, առնչակից բառիս Այր. Լը-
նիլ. փարը, ավրէլ, վէր, պէննէ, ՃԷն, ԷՆԷԳ-
յն. ԷՆԻԲ. գաղմ. ՅՆԱ. *Սա կոչեաց կին,
զի յառնէ իւրմէ առաւ: Եւ կոչեաց ա-
դամ զանուն կնոջ իւրոյ կեանս: Կին նոյն,
և երիք կանայք որգւոց նորա: Եղև ինձ կին:
Աւ նմա մայր նորա կին: Զայր կամ զկին:
Իբրև հազար մի՝ ընդ այր և ընդ կին: Որդի
կնոջ այրոյ, կամ պատնկի: Իմաստուն կա-
նայք: Թագ. կամ օրէն կանանց (յն. կա-
նայք): Կին եԲովպայք (յն. եԲԷՀովպուԷհ):
Կին մարդ (յն. լոկ, կինն). ևն: *Ռինոնա՝
կին մարդ պաեար՚ա Ճանաչէր՚՚. յն. պաե-
ատու հի կամ քերԲողուհի. Եսա. Ի.Բ:

Ցանաոլոր հոլով գանոյ կանաց, իբր կա-
նանց. Պիա: Սպէ: Մալա. ևն: ԿՆՈՂԱ.
կամ կնոջով, իբր կնաւ: Ոսկ. յԿ. ա. 20:
Մալվ: Հ=Ց. Ֆայ. ՀԲ: ԿՆՈՂԱՆՑ, իբր կա-
նանց. Ոսկ. ա. Ւօբ:

ԿԱՆԱՆՑ ՑՈՒՆ. Γυναικωνίτης. Ա՚՚ օբս.
ա: Տ. ԿԱՆԱՆՑՈՑ. *Աւ տամբ կանանց՚՚.
ձսկոյ γυναικία. Եսի. Բ. 11:

ԿԻՆ ԱԺՆԻ, է Ամուսնանալ. և Ամուսնա-
ցուցանել. Ներբոսիլ, փնասրիլ, ԽՒՒ առնել
էվԼԷՆՓԷ+. *Կին աժի՝ Երեսուն կին աժ
ուսուերայ իւրոց. Ղ.Ի. ԺԲ. 20: Դպ. ԺԲ.
9: *Էած նա ի գաւառսդ անտի իւր կին.
ՄԺԲ. ԺՁ: *Կին աժէ արջասլայ. Խոր. Ֆ. 21:

ԿԻՆ ԱՌՆՈՒԻ, կամ ԱՌՆԵԼ, է Ամուս-
նանալ. Ներբոսիլ. *Առնուլ կին յայլազ-
գեաց: Աղաչեաց կին առնուլ ի նմանէ.
Դպ. ԺԲ. 3: Բ. Ի. ԺԲ. 25: *Ալասցէ կին
այլազգի. Նէեմ. ԺՁ. 27: *Արասցէ զկին
նորա հզօրայր իւր: Աւաքլինն արար կին, և
մեռաւ. Քանզի նա կին արար զնա. Մաթ.
իԲ. 24: Մրկ. Ե. 17: *Ածար կին զերեսա-
զունիկէ: իսկ ազեքսանդրոս առներ կին զը-
լիսաներքս. Եսս. ԽԲ. Ա: *Քանզի էր ի ծե-
րութենէ կին արարեալ. Խոր. Ե. 50: *Որ
զազգական կին առնէ. Կանոն:

ԿԻՆԱԲԱՐԻՒ. գ. Բառ. յն. Κιναβά-
ρις, κιννάβαρι. Cinnabaris, ri. խս. Cinabro.
որ ըստ հյ. ԽՐՈՒԿ. Անուն կարմիր ներ-
կոյ. պինձկիր. սուլիպէն և սիւլիւյէն Խալբ.
*Մաւրիտանիա. ի լերինն յայնոսիկ ընտիր
կինաբառիս, այսինքն գեղ կարմիր. Խոր. Ե:

ԿԻՆԱՄՈՄՈՆ, ի. կամ ԿԻՆԱՄՈՆ, ոյ.
գ. Բառ. եբր. գիննէմոն. որ և գանաչօղ,
եղեգն ընտիր. Κινάμωμον, κιννάμωμον. Cin-
namo, mum; cinamomum. խս. Canella.
Նոյն Ը կասիա (զոր տեսցես), և ընդ Դա-
րիճենիկ. գոլէին: Եւ. ւ. 23: Երգ. Բ. 14:
Աաակ. Է. 17: Երէմ. Ը. 20: *Կինամոն...
կինամոնն... Զկինամոմոնէ ասեն, Թէ
ևն. Նար. Երգ: *Կինամոմոն արմատ է բան-
ջարոյ, որ լինի ի ծովրիս հայոց: Ի խնկե-
նեաց ոստան տեսանեն... կինամոնս ելեալ
վ.բ Ե. Ա յանԲաաան:

ԿԻՆԱՄՈՄՈՆ ՀԱՑՈՑ, ըստ Մխ. Երէմ.
*Մի ի հասնուածոցն խնկոց կինամոնն է՝
պատուղ բանջարոյ, որ և գտանի ի ծովրիս
հայոց և յայլ աշխարս. և ոչ միայն անու-
շահոտ է, այլ գոյ և գիտական զօրութիւն ի
նմա. զի ընդ քուն խասել տայ, և յայտնէ
զծածուկս սրտի՚՚:

ԿԻՆԱՄՈՄՈՆԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ կամ
բուսուցանէ զկինամոմոն. *Վերին եԲոպիա
ունի և զնոկաբեր և զկինամոմոնաբեր գա-
ւառն. Խոր. Ե:

ԿԻՆԱՄՈՆ. Տ. ԿԻՆԱՄՈՄՈՆ:

ԿԻՆԴԱՐ. Տ. ԿԵԴՐ, ԽՈՑՐ:

ԿԻՆԿԱԼԻՍ. Տ. ԿՈՆԿԴԵՆ. * Կինկղիս՝
կոնկհզոն ձագածով է. Կիւբ. Ի.Գ:

ԿԻՆՃ, կինճի, Ճաց.) գ. Խոզ, մանաւ-
ԿԻՆՋ, կինջի, Ջաց.) ան. Հանդ արու՝ և էր
էրէ, այսինքն վայրի. որ և ՎԱՐՈՒՔ. (լծ. լա-
վէրէս. ար. պ. Թ. Խէնէիր, խոտ, փիրաղ
կիւրաղ էրէէ+ փօռաղ.) *Կինճ վայրի ապա-
ծեցաւ ի նմա. Մծբ. ծԸ: *Որսալ կինճս.
Խոր. Բ. 58: Գ. 55: *Զի մի ապականեսցէ
կինչն վայրենի. Սրգ. յԻ. Ե: *Տրդատ կինչ
դարձեալ. Գնյ: Իսկ Բաւ. Ե. 15. *Ի փոյթ
կինչանն մտեալ՝ զնբ դէմս երեսացն ծածկէր՝ քնոյ պատճառ եղեալ՚՚. իմն, կամ
իբրու խոզի. և կամ կինչման, որպէս ի ձայն
խոզի, այսինքն խորգալոյ:

ԿԻՆՔ. գ. Κλών. Plantae pedum. Ներ-
բան ոտից. որ Թողու զհետս ի կոխելն, որ-
պէս Թէ զինքք իւր ի վերայ հողոյ. կամ որ
նոյն է յերեսին և ստորին կողմն ոտից. (ուս-
տի եզական ունի լինել. կին, կնի, յորմէ
Զկինի, այսինքն զհետս և յոք. կինք, կը-
նեայ.) Գաղան, այս. *Կերիցին կինք ոտից
նորա. ՁՃբ. ծԸ. 12. (այլ ձ. կինք): *Բա-
զոքմք յամպարշտսաց՝ որք ի լուսնԹե են, ոչ
ուտին կինք ոտից նորա: Ոչ եսիցին կերուել
կինք քաղաքավարուԹենե նորա. Խոխ. յոբ:
Հին Բ. ըստ խմաստից մեկնէ, *կինք, ոյժ
կամ զօրուԹիւն՚՚: Այլ քանզի յն. բառն
գլխն, նշանակէ շառաւիղ, Ճիւղ, ձող, ոստ
յապաւէնի. Վանակ ի յոբ. այսպէս գրէ.
*կերիցին կինք ոտից նորա. ոտն զմարմին
կոչէ. և կինք զծոնկք և զաքմունկն ասէ:
Ելանելոյ են ի խաւարն արտաքին, ուր
կինք ոտից նորա, այսինքն շառաւիղ ծնկաց
նորա կերիցեն հուրն՚՚:

ԿԻՊԱՐԻՍ, կամ ԿԻՊԱՐԻՍ, կամ ԿԻ-
ՊԱՐԻ. գ. Բառ յն. Κυπάρισσος, ττος. Cupressus. այն է ըստ հյ. ՆոՃ.
ՆոՃի. ԱԲԷՂ. ԱԲՂ ագաՃ. Երբ. Էրէ. պէրոաղ
պէրոսի. *Զփայտն կիպարիս, յորմէ կեն-
սաբեր խաչն. Խոր. ա որ ծբյ: Ան. Բ ոբյ:
Մխայէլ. Խէ: *Ոչ խոնարհի կիպարի յեր-
կեր. ԿԼՀոգ: *Մայրն, և կիպարին, և ձի-

թենին. Սարգ. է. պ. ա։ *Ի խընկաբեր բըլրին վերայ՝ չոր կիպարի ծառ մի տեսայ. Շ. առաք։

ԿԻՊՐԱՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. Բնակիչ կըղզւոյն կիպրոսի. և որ ինչ բերը կամ ապրուստական իրք ելանեն ի կիպրոսէ. *Կիպրացի ծիրանածայրը գաստառակաս սրբէ զքեզ բանին. Մանդ. ծէ։ Վրդ. ւրդ։

ԿԻՊՐՈՍ, ի. Անուն յայտնի կղզւոյ. բայց որպէս բառ հերր. գօֆէր, Κύπρος, և κυπρισμός. Cyprus, և Cyper, arbor odorata, է անուն անուշահոտ կամ ծաղկահոտ անկոց. որ ի մէզ Թարգմանի կոճ՝ (որպէս կիպարիս). Երգ. ա. 13։ Ալ տես, ը. *13. յօրինակս ինչ գտի, *կիպրոս հանգերձ նարդոսիւ ,,՝. և յայլ օրինակ՝ ըստ որում ընթերնու և կարեկային, *նռաղիկ հանգերձ նարդոսիւ ,,։

ԿԻՐ, կամ ԿԻՒՐ. որ և ԿԻՐՈՍ. իւր. կիւրիա. Բառ յն. Κύριος, κυρία. Dominus, domnus, domina, domna. Տէր. Տիւրուհի. Գոհանի առընթեր յաւուրկ անուանց կայսերաց և Թագուհեաց ի միջին դարս, զոր օրինակ՝ կիւս մանուէլ կիւս սուսհակ. կիւս Ժան. կիւս աննա, են. Շ. Նգ։ Ոսահ։ Վրդ. պահ. ևն։ Որպէս և զկայսրէն անուն աչն Եւստաստիոսի, Տէր ծուսիկ, գրեն ամենք ըստ յունաց կիւս խիկոս. Ճ. Ա։

ԿԻՒՈՆՈՍ, կամ ԿԵՒԱՒՆՈՍ. փ. Բառ յն. Κεραυνός, այսինքն Շանթ երկնից. որ և սաի Բարկութիւն. հրացան. նետ և տեգ. *կայծակ. Եզնբերգ. *փայլեալն հուր բռնութեամբ սպասհարուածեն՝ որ մինչև յերկիր հեղու, կիւռնոս լինի կոչեցեալ. Աւետ. Ծ։

ԿԻՍԱԲԱՃ. ա. Չկիսամիանկայ. կիսա-

ԿԻՍԱԲԱՃԻՆ. Չկատար. Թերակատար; *կիսաքաճ, և ոչ կատարեալ զմերս սասցին բնութեի առեալ բանին ի կուսէն. Ցհ. իմ. երս։ *Շորրորդն յոտոց որպէս կիսաքաճին և նուաղասլատուղ. փառք. կամ ըստ ճճ. կիսաքաճ։

ԿԻՍԱԲԱՃ. որպէս բաժանեալ ի կէս, և կամ բաժանօղ ի կէս. * Արեգական՝ ի սասերս միջօրէի կիսաքաճին աւուրն ողջունի. Գիւտ. Ելի. ա. վեչ։

ԿԻՍԱԲԱՆ. ա. ծ. Թերի խօսիւք. *Մոլն չէլով ասէ կիսաբան. Ցծնկ։

ԿԻՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Բեկբեկումն և ընդհատումն բանի. *կիսաքանութեք իբրև զարթմանկից ի վերայ սիրելոյ. Մանբ։

ԿԻՍԱԲԱՒ, ի, ից. ա. փ. կիսատ կամ անկատար բառ. *կամ ի Թերեայ և ի լեոյ բառից կամ կիսաքառից կապի բառ. որգոն, ակիսասյան, պատմագիր. Երզն. փեր։

ԿԻՍԱԲԱՑ. ա. ծ. կիսով չափ բացեալ. անկատար բացմամբ. *Թերաբաց և կիսաբաց եւեթ սրտի զլուսաւորութիւնն. Ոսկ. ՃԿԲ։ *Թերաբաց կիսաքաց գլոյն փայլակաց. Վահան. յսոբաքացին։

ԿԻՍԱԲԵՐԱՆ. ծ. կես բերանով. ՀԵս. Բերան. Եաբշ ասէր. *կազ ի կաղս ընդ քիմն կիսաբերան ծանօթական խզճիւն ասեր. ՁԳ։

ԿԻՍԱԲՈԼՈՐ, ի, ից. ա. փ. Հմիκυκλος, κλιος. Semicirculus, laris. կես բոլորի կամ բոլորակի. ՀԵս ՀԱրբ. Եաբշ այ. *Ընտաւ յայտնապես նոցին ժողովին ի Թասեերս և ի ՀԷսատրոնս ի կիսաբոլոր ատեաՀանս սեծռոց (ի դատել զկեայս). Լիբ. ատ։ *Իբր կարաՀնակերտ կիսաբոլոր. Ոսոպ։ *Բոլորն քառն, կիսաբոլորն ատասն. Ոսկիփոր։

ԿԻՍԱԲՕԼՈՐ. Հմիόλιος, ον, Sesculplus, sesquialterum. Քառնակ կամ Թիս, որ ունի ի վերայ երկմասնեայ բոլորին իւրոյ և ըզկէսն բոլորին. որպէս ի ԺԸ կայ Ժ, և կէս

նորա Ը. *Ջերրորդն՝ կիսաբոլոր երկրորդին, և եռապատիկ առաջնոյն. Գէոպ. փիւ։ *Եթէ գտցեաւ պարտեսցի, զկիսաբոլորն գնոյն բացատրիցէ (այսինքն ի բաց տայցէ)։ Պարտեաւ՝ որպես ասացոյք, զկիսաբոլորն. և որ հալածէն, զկէսն գնոյն հատուսցէ. Պղաս. օրին. ՃԷ։ * ի կիսաբոլորսն, և ի վերեւսկաց։ ի կիսաբոլորին՝ երեք առ երկուս. Փիւ. Ճ. բան։ *Երեաշտականն խնդրէ, եթէ որ է՝ որ զերկպատիկ բան ունի, և որ է՝ որ զկիսաբոլոր. և որ զհակեւսակն, և որ զմանկսաքառակուսի. Փիւ. ՃԸ։ Եր։ Ալ տես։

ԿԻՍԱԳԱՋԱՆ. փ. Որ իցէ ըստ կիսոյն գազան. հրեչք կամ եղջերուաքաղ. *կիսագազանք. Եսիէ. Բարոյ։

ԿԻՍԱԳԻՐ. գրոյ. փ. կես տողն գրուածոյ. *կիսագիր կարդին մինչև ցմիջոց գրոյն՝ եւս առաւելագոյն՝ էր ոսկւով. Փարպ։

ԿԻՍԱԳՆԴԱԿ. ա. Որ իցէ իբր կէսն գընտակի. կիսագունա. կիսաբոլոր. *Ջուարակ եղջերաքն կիսագնդակ յարմարեալ. Մագ. Ֆէ։

ԿԻՍԱԳՐՈՒԹ. ա. Ըստ մասին և Թերացեալ գրածեալ; կամ մշակեալ. ոնկատար. պակասաւոր. * կիսագործ՝ սպականացու։ Դու զմեր երկիրս կիսագործ Թողեր. Եղիշ. Ը, ա Ը։ *Զամենայն կամելով նորոգել զայմնդին գեղս. զի մի կիսագործ իցէ անօրէնութեին. Ոսկիփոր։

ԿԻՍԱԳՈՒՆԴ. գնգի, իս, ից կամ ացի. փ. Հմισφαίριον, Dimidiata sphaera, dimidium globi. որ և ԿԻՍԳՆԴՈՒՑ. Կէսն գնոյ կամ չրջանակի երկնի, երկրի, աշխարհի. *Ջերկինն՝ի կիսագունդս երկուս բաժանեալ։ Հայիվ է կիսագնդիցն ցոյց են կիսագնդացն. Փիւ. ՃՁ. բան. ա ֆԿ։ * Բարձրագոյն քան զերկինս երկինս, և խորագոյն քան զներքին կիսագունդն. Գիւտ. Ելի. ատ վեչ։ * ի հպատակին կիսագնդէն. Խոր. Ծ։ * Ձև բոլոր չրջապտին քաճանի յերկուս կիսագունդս հայեցուածք երկուց կիսագնդիցն. Շիր։ Արեգական (լուսոյն) գիշերային ծածկիլ՝ ի ներքնումն գոլով կիսագնդին. Սարկ. կանգ։ * Որչափ ստեղծանն՝ ի վերին կիսագունդս կայցէ. Խոր։ * ի վերին կիսագնդին լինին. Շ. բարյ։ * երկինսքս երկինս, և խորագոյն քան զներքին կիսագունդն. Գիւտ. Ելի. ատ վեչ։ * ի հպատակին կիսագնդէն. Խոր. Ծ։ * Ձև բոլոր չրջապտին քաճանի յերկուս կիսագունդս հայեցուածք երկուց կիսագնդիցն. Շիր։ Արեգական (լուսոյն) գիշերային ծածկիլ՝ ի ներքնումն գոլով կիսագնդին. Սարկ. կանգ։ * Որչափ ստեղծանն՝ ի վերին կիսագունդս կայցէ. Խոր։ * ի վերին կիսագնդին լինին. Շ. բարյ։ * երկինսքս երկինս, և խորագոյն քան զներքին կիսագունդն. Գիւտ. Ելի. ատ վեչ։

ԿԻՍԱԳՕՒՆԴ. ա. Գօսացեալ ըստ կիսոյն. խեղանգամ. *Ոմն չնական փիլիսոփայ կիսագօս գոլով. Սահմ. Լ։ * կիսագօս ես առ այժմ, մի՛ քնաս սպականիր. Երզն. ը։

ԿԻՍԱԴԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Թերի՝ ի գաւանութենէ. * Ապա ոչ ուներ բանական ոգի, որպէս կիսագաւանն ասաց սպոլինար. Թեոդոր. Մոյսես։

ԿԻՍԱԴԻՒՔ, դեյ. փ. Հμίθεος, ήμίδαιμων, Semideus, indiges, heros. Ուրուական ոգիք, կիսաստք կամ կիսագիք. * Որոյ կերպարանք կիսագից գիւցազանցն կին. Եսոր. ը։

ԿԻՍԱԺԱՄ, ու, ուց. փ. Հμιώριον. Semihora. կես ժամ. Երզն սասի. *կիսաժամու յառաջ մատուցանել. Խոր. Ծ։ *Տասներորդ ման կիսաժամու միոյ. Նխս. Բն։ * Ընդվզուցանել լինին ժամք, և կիսաժամք, և մասունք նոցա. Սարկ. փամբ։

ԿԻՍԱԼՈՒՑ. ա. Ըստ կիսոյն լուսաւոր կամ լուսաւոտու. *Լուսին՝ մանգաղաձև, կիսագունդ, կիսալոյս. Գիւտ. Ելի. ատ վեչ։

ԿԻՍԱՀՕՂԽՕՂ. ա. Հμιφαγής. Semimactatus. կես մի խողխողեալ. կիսամեռ. կիսամահ. *Մուսեր հանեալ՝ կիսախոլխոլ զքաքրչօղսն առնէին. Խոր. Գ. 32։ *Հարկանէր, կիսախոլխոլ յերիվարացն յերկիր կոծաներ. Աստ. Գ. 7։ *Զամենեսեան անդ բազմեալսն կիսախոլխոլ առներ։ Ալ լք կիսախոլխոլ մարմինքն անկեալ գնէին յերկիր՝ ներկեալք յարիւն. Պահ. ալխս։

ԿԻՍԱԿ, ի, իւ կամ աւ, ացւ, զք. ա. փ. կէս. կիսատ. Թերի. և կէսն ի Թիւս. *Մէկ Ճանաչացուք զնծ իրքև զկիսակս, եղբարք, իբր Թէ այլ ոք իցէ արարիչ, և այլ ոք զատուսոր, այլ կատարեալապէս ծանիցուք. Վրդ հց. ծ։ *Հնդեակն ունի և զարականն և զիգականն և չէզոքն, իսկ հատեալ կիսակին գնդին չէզոք. և լուծ կիսակիս միակին չէզոք. Մագ. յէ։

ԿԻՍԱԿ. Ըստ տոմարագիտաց, կէս օրն աւելի յամիսս արեգական քան զլուսնի. մինչև փ ժք ամիս կազմել աւուրս վեց. որ ընդ հինս աւուրս Աւելեաց լինին մետասան՝ ամի ամի. քանզի ամիսն արեգական հաշուի միշտ որպէս ամիսս հայոց Ն աւուրբք. իսկ ամիսն լուսնի իբր օր, և կէս. *Երեսուն զաւուրս մի լուսնին ասէ, որ ի պակասեցուցանել զվերագիրսն և զկիսակսն զնոնունդ լուսնին յայտ ածէ։ կիսակ ամսոյ այսպէս արա. կալ զնաւասարդի սամին, և երթ իբր, և կէս, մնայ կէս. այն՝ կիսակ է հուսոյն՝ նոր լուսն, և լինի լուսնին ի նորէ նոր՝ իբր աւաբ և կիսոյ. և կէս օրն՝ կիսակ կոչի. Տամբ։ *Ջինչ են կիսակք. յաւելուածք ի լուսնէ. անդ։

ԿԻՍԱԿԱՏԱՐ. ա. Էչ հμισείας, ήμιτελής, ήμιτέλεστος. Semiabsolutus, imperfectus. Անկատար. Թերակատար. Թերի. կիսատ. գոսսոր, գոսսորլոս. * Անմարթ էր Թերի և կիսակատար լինել լուսնի յաւուր լինելոյն Թէրոյ։ Եթէ ամենայն ապրատք լինելի ստեղծան, ապա և ոչ լուսինն Թերի և կիսակատար. Շիր. զոփ։ * Իբրև զնիկոդեմոս զկիսակատար զքաւսէրն. Աբեղ. ազ։ * կիսակատար ցուցանելով զառաքեալսն. Փիւ. լԺ։ *կիսակատար ասէր զքրիստոսեան մարդեղութեին քոի. Ճ. Ա։ *կիսակատար ուսմամբ. ցհ. իԲ։ *Ջայսպիսի կիսակատարսն ի պատուիրանն ոչ՝ յանցաւոր օրինացն ցուցանեն. Սարգ. յն. ը։ *Աւրջով արքի կիսակատար կենդանեաւ. Վրդ. ՂՀ։ *Ա յինու զկիսակատար սիրտ առն ի կատարեալ Թերութեի ածցէ։ Շինեալ ի վերայ կիսակատար հաւատոյն. Երզն. ֆԲ։ *Զի բարձցի գայԹագրութեի կիսակատար գաւանողացն զքո մարգ. Խոսրովիվ։

ԿԻՍԱԿԵՆԴԱՆ. ա. Հμίζωος. Semivivus. Անկատար ի կենդանութենէ. և կիսամեռ. կիսամեռ. Երբ սաղ. *Թերի նկարի ասպին կիսակենդան. Վրդ. Խոսոց։ *կիսակենդան համարիա զմեզ. Մագ. իԷ։ *կիսակենդան անկեալ գներ. Սիոն. ազ։

ԿԻՍԱԿԵՐ. ա. Հμιβρώς. Semesus. Ըստ կիսոյն կերեալ. ՀԵս ՀԵրբ. Երբ ԷնՀէ. *Ջայլսն լուփասեն, և ձրձելով կիսակեր Թողուն. Փիւ. փեսան։

ԿԻՍԱԿԵՐՏՈՂ. տ. ԿԻՍԱԿԱԵՐՏՈՂ։

ԿԻՍԱԿԻՋ. ա. Ըստ կիսոյն կիզեալ. կիսայրեաց. *Խակ զիսանիսոս զքաջն փոզահաչոց կիսակէզ արարից. Պահ. ալխս։

ԿԻՍԱԿՈՒՄ. տ. ԿԻՍՈՒՄ ի ԿԷՍ։ Վոփ։

ԿԻՍԱԿՈՒՄ. փ. Ձափ կես կծոյ. Երբ պոփոփ՝ կամ գօվ. *Գողն լաւ է այգեացն քան զպահն, որ յամէն տուկն կիսակուժ մի ընես ի տակն. Վոփ։

ԿԻՍԱԿՏՈՒՐ. ա. ծ. Հμίτομος, ήμι-

տւոց. Dimidiatus. կարեալ կիսով չափ. բնդգ մէջ հատեալ. և Անկատար. Թերատ. խեղ. *կիսագօս գալով. ասէ. գԹէ ով Թագաւոր ի կիսակուռը ընականս · Սահմ. ի։ *Գոնէդ կիսակուռը՝ հեցի օրինակաւ քարձրացեալ ի վեր, և կոթացեալ. Պիսիդ ։ Ե վ_րդն. ծն ։ * Իւրովի պարտեալ առաջեալ կիսակուռը զգլուխ նորա · խոչ · ճ · 39։ *կիսակուռը կենաք ։ կիսակուռը ոչ Թողով. ՁԿ. կի ։ *ի հարկանել զՀնծեաքն կամ զերիվարն կիսակուռը կործանէին · Ասող · Ը · 41։ *կիսակուռը պրծեալ. Նոր · խԸ։

ԿԻՍԱՀԱՊԱՏ · ա. Թերի ըստ հաւատոցի և հնչման բարբառոյ · * Իչեալ ի կողմն ա զատանից՝ և նոցա եւս առեալ զանաղանչեաքը՝ քան կիսահա ա և եեղբեկոր լեզուի նոցա. ՁԿ · կի ։

ԿԻՍԱՀԱՍԱԿ · ա · ս. Անկատար տիւք. ծաղկահասակ. մանուկ հասակաւ. *Տղայն կիսահասակ մնաց, կամ խեղդեցաւ առ ողջ ԼուԹէ. Ան. Հ9 · խ։

ԿԻՍԱՀԱՏ · ա. կիսատ. կիսակուռ. կիսակ ։ ցոմր ։

ԿԻՍԱՀԱՒ · ա · Ըստ կիսոյն նման հաւատ։ *Գազանիք անծանօԹք, վիշապատուներ, կիսահաւք · խոր · Ե ։ *կիսահաւք, կիսագազանք · Եպիփ · Բոր։

ԿԻՍԱՀԱՒԱՏ · ա · Թերի ի հաւատս · *Բամբասէին զնոսա իբրև զկիսահաւատս և զկարծրս և զՀնգզս · Ո։ · չհ ։ *Գայթակղին կիսահաւատք ... զի մի Թաւեսցի կիսահաւատիցն · ևն · խոսթ։Ի։

ԿԻՍԱՀԵԳ · ա · Որ է իբր կէս հեգ կամ վանկ · *Ուր մի գիր է կիսահեգն ա կամ է, և ունի ներքոյ զիմքորիկ եենԹամնայն, զպաշտօնեայ կատարԹի լծորգին յայտնէ, որպէս մի եզն ընդծծեալ՝ զընկերին պահատուԹի · Նէ · Ֆէր։

ԿԻՍԱՀՄԱՑ · Տ · ԿԻՍԱՀՄԱՑ ։

ԿԻՍԱՀՈԼՈՎ · ա · Ըստ կիսոյն հոլովեալ չէզեալ · իբր կիսաբոլոր՝ ըստ ք նշ · * ի չէռն այնց Թուոց, որք ըստ երաժշտականուԹիւ յարմարուԹիւք են ... հնգիւն կիսահոլով բանիւն, երեսնիւն առ քսանն.Փիլ ԼԻՒ.Ք.27։

ԿԻՍԱՁԱՅՆ, ի, ից· ա.Փ· Հմիֆաոյ. Dimidiatam vocem edens, semivocalis. Բաղաձայն տուա՝ որ ըստ իւրք կարծի տալ լիւրմէ ձայն, իբրու կէս ձայնաւորս : Ա յատիսի են կրկնակ կոչեցեալքն, և ողք չէին իմի կամ սուլուԹիւ կամ մրմունի ցուցանեն ինքնին. զոր օրինակ ըստ յն · կրկնակք են, ζ, ξ, ψ, և կիսաձայնք, ζ, ξ, ψ, λ, μ, ν, ρ, σ, այլ ի հյ Թարգ · Փէր · Բոչ · կրկնակ կոչին սոքա, դ, լ, խ, ջ, ս, ղ, շց· և վանն կիսաձայնից գրի այսպէս, *կիսաձայնք են ու.Թ.զ.ն.ֆ.չ.մ.աբ· կիսաձայնք ասին, զի փոքր ինչ Նուազ քան ձայնք են քան զձայնաւորսն ի մրմունջս և ի ուինչս (կամ շուիչս)։։ *Գրաբարեան ձայնի տատիպն երեք են զանազանուԹիք. են որ ձայնաւորք են, և են որ կիսաձայնք, և են որ անձայնք : Կիսաձայնքն քարբառս գործեն կազս և անկատարս. Փիլ ԼԻՒ.Ք. 117։

Իսկ յասելն, * Ապա հրամայեաց կիսաձայն, և ապառասուալի աչօք · Մ·ղ·ի· ա· բէղ · իմն, Թերի և կցկտուր կամ Նուազ ձայնիւ ։

ԿԻՍԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ · գ · կիսաձայնն դ.լ. Թերակատար Հնչիւն · * կիսաձայնուԹ առցա ի խոշորաձայնիցն (կամ ի խոշոր ձայնէն) երևեցաւ. Մ·գ · Ե Երէ · Ե Նէ · ֆէր։

ԿԻՍԱՁԻ · գ · Իբրու կէս ձի · այն է լռբի, որ առաւել կիսէշ ասի, ի հօրէն ա ռեալ սնոցն, և ոչ ի մօրէն ·*կիսէշ ասեմք զՀորի՝ զյոռնեգայնն անուանեալով. և ոչ, կիսաձի. Սահմ · գ ։

ԿԻՍԱՄԱՆ· · ա · Հմւպագոյն. կէս մի մա ծեալ կամ պաղեալ · Թեւի սառաւցեալ · և գանգազամած · կէս մը սառած, Բանիբոյած · *Ա յն որ նուազ ինչ կիսամած իցէ տուկա ւին, որ գերազոյն քան զերկիր, ձիւն և որ առ երկրաւն, եղեամն կոչի · Գլաս · փմ։ *Ի ձեռն հրոյ արագուԹեաւ ամենևին յաւիրշ տակեալ զգիլայինն՝ ազատալուսկ եւլով, կիսամած լինելոյ · անդ ։

ԿԻՍԱՄԱՀ · ա· ս· Հմւծոյնչ, ոյմւծոյնտօս, ոյմւծոյանչ. Semimortuus. որ և ԿԻՍԱՄԵՌ · կիսակենդան · մերձ ի մահ. կէս մեռած·*կիսամահ անկանիլ · դնիլ, Թեղուլ · Իմ · ծԸ · 18։ Ե. Ղ. ֆ · 29։ Ղկ · ծ · 30։ Փորպ ։ Մանդ · ծԸ ։ խոսր ։ *Անկեալ դնի կիսամահ ։ Յերկիր իսնարչեալ կիսամահ՝ ի վերայ գիմաց ։ Գանահն՝ ի մէջ կիսամահ ասացնապէ ։ Զոմանն կիսամահս կացուցանէր վայրավատինա. Պիպ ։

ԿԻՍԱՄԱՒՆ, սին · գ · ա · ս· կէս մասն. կէսն. և կիսով մասամբ· Եաբէմ ֆայը, Եաբը ա ը · *Բացափայլեմ զնմ առբուԹիս ի վերայ բոլորից կիսամասինն ։։ այսինքն ընտրելոց · Զ·ր · կի ։ *Թէ յաչաց կամ ի ձեռաց ունիցի ոք կիսամասն, զնմրգ և իցէ՝ զհարկաւոր կանան հայՀայԹիւ · Եբէ · ֆէր ։*Ո՞ւսուցէ պահիվ զամենայն , ոչ կիսամասն · Տծ՝ա։

Իակ ի գիրս Դասոյն · վիպակաւս կիսամասն , կիսատառուԹիւք, դնի, իբր Նմանութեան, նմանատմասուԹիւք. ընԹերցեալ ի յն. խմբէյ՝ փոխանակ ընԹեռնլոյ գծ·ծէր ։

ԿԻՍԱՄԱՆԵԱՑ · ա · Հմւբերոյ. Dimidiae partis. կիսաչաւ · Թերի · անկատար · գոյն · մասն մասն. *Աճ ոչ է կիսամասնեայ, այլ կատարեալ յամենայնի·Սրգ· յ։ Ը։ Ե ։ պ· Ը։ *Ոչ սակաւ մի նայեցուած գայլական, ոչ կիսամասնեայ յամՀուԹիւ · Զի մի կիսամասնեայ փոխատրուԹիւն կարծիցի · Նոր · ֆԸ · ֆԸ ։

ԿԻՍԱՄԱՍՆԵԱՑ · ս · Էξ ήμισείας. Dimidia ex parte. կիսով մասամբ · ըստ կիսոյն · ի· կիսոյ կամ ի կիսուԹէ · *Մի կիսամասնեայ զծծ ծանիցուք ։։ այսինքն լուկ ո ղոցմանծ, կամ սուկ արգար · Բրս · սահմ. կբծ ։ *Եւ ոչ այնպէս լուանդակ ի բաց կացին յամբարչտուԹէ, քայց ի սակաւուց կիսամասնեայ ինչ։։ տպ · կիսամասնեայ · Ո·ի · չհ · ա · 30։

ԿԻՍԱՄԱՄՆՈՒԹԻՒՆ · գ · ԹերուԹիւն կէս մասն · *Ապոլինարի , որ կիսամասնուԹեան դատանէր զանօքէնուԹիւ փրկական բանի · Թէոդ · Ղայչագ ։

ԿԻՍԱՄԱՐԴ, ոյ · գ · կէս մարդ · անկատար ի մարգկուԹիւ · *Զկիսամարդն դատանողաց (ասպոզնարիտաց) կարկինց զրեցան · Թէոդ · Ղայչագ ։ *կիսամարդ , կիսաձի համարիս · Յաճան ։

ԿԻՍԱՄԱՐԴԻ, գ·ղ·ց· Նոյն ընդ վ որ ւսէս Պակասեալ իւրք ի մարգկուԹէ · * Եպիցին երկուքն ի մայմին մի. (մինչ զի) կիսամարդիկ մինն առանց միւսոյն. Վ_րդն. ծն ։

ԿԻՍԱՄԱՒՈՒՐ · ա · որ և ԿԻՍԱՄՈՒՐԻ. Թերի ի մաքրուԹիւ · անաքէ՝ քան Թէ սուրբ · որպէս ուղան որ որոճայ , բայց ԹաԹն ոչ բաժանի · * ի սուկ կիսամաքուր կենդանւոյն նշանակեր զկեղծաւորուԹիւ փարիսեցւոցն · Շ · ֆաԸ ։

ԿԻՍԱՄԵՒ · Տ · ԿԻՍԱՄԱՀ · *Թաքրեալ կիսամեռ լիներ ի վերայ տանեայն · Եղիւ · Ը։ *Ի սեռն լուսոյն յերկիր անկեալ Թմրեալք՝ կիսամեռք եղեալ · Սրգ · Ը · պ · Ը։ *Դանդաչէն իբրև զկիսամեռ ի վտանգի նեղուԹեց · ՁԿ · կի ։ *կիսամեռն ասել կենդանի · Նոյն՝ սակաւ ինչ Նուազ է ի մեռելուԹէ · Նոր · ծԸ ։ *Խոցոտեալ յաւազակաց կիսամեռ · Լ_ք · ծշ։

ԿԻՍԱՄԵՌՈՒԹԻՒՆ · գ · կիսամանն գոլ · վիճակ հոգեվարից · *Ցաւաբր արձակմանն չնչոյս կենդանւոնէ ... Թշուառագեալ կիսամեռուԹիք հառաչեմ · Նոր · հԸ ։ *Մի լքանիր կիսամեռուԹիք · Մտվ ։

ԿԻՍԱՑԱՄ · ա · Իբր կիսայարոյց · ըստ իմիք յարուցեալ · կէս մը պէս եւլած · Եբէ Եբշա գալիք · *Ընդ կործանեալս և յարուցեալս ... կանգնեցայք անդրէն կիսայար · Նոր · լԲ ։

ԿԻՍԱՑՐ, առն · գ · Հմւծոյր, ոյմւծոյտօս. Semivir, semihomo. կէս այր · անկատար մարդ · (որպէս ներքինի, և Ձիւաղ՝ գազան մարգակերպ ։) *Զյորաչար սխտացեալսն և զկիսայրսն · Յաճան ։ *Ապատակել կամելով կուրացոյց · քար արձակեաց՝ կայծեցեալ կիսայր գոլ · Նիսս · Բ ։ ՁԸ և ԿԻՍԱՐԴ ։

ԿԻՍԱՑՐԵԱՑ · ա · կէս մի այրեցեալ · կիսակէզ · ՀԸ Էրծ ֆւԸծ · *Քաղաք ձեր Հրձիգք , զի կիսայրեաց Թողուն յայլազգեաց· Ոչ· Ես ։ *ԿոՁիլ կիսայրեաց · Նոր · հԸ ։ *Դաստաւրն կիսայրեաց եղև , և աղաղակեր գառնապես · Հ = Ց · Ֆոչ · ա ։

ԿԻՍԱՆԴԱՄ · ա · խիղ , և խառնակ (կենդանի) · *Գազանիք անծանօԹք , կիսանդամք , անգլուխք · խոր · Տ ։ Եղէծ · Բոր։

ԿԻՍԱՆՁՆ · ա ·) կէս անձամբ , կամ

ԿԻՍԱՆՁՆԵԱՑ ·) մարմնով իրանք · *կենդանատեսեսակ ցլի ... հայեցօղ կիսանձն. Շ ։ *Գազանիք անծանօԹք՝ մարդակերպք , կիսանձնեայք · խոր · Տ ։

ԿԻՍԱՆՈՒԻՆ · ա · Թերի անուամբ · կըրՀատեալ բառիւ կամ հնչմամբ · (որպէս գրի Ծն. Եւ · Մ·փ ·Մրկ · ևն.) *Զանուանս անգամ զգամ զպրոյն չհամարձակի երկրորդել՝ որ ուսուցանելն կասիցէ , այլ խեղճանդիմբ կիսանուն և բեկբեկեալ · Մանդ · ծԸ ։

ԿԻՍԱՉԱՓ · գ · Հմւթրօր. Dimidium mensurae. կէս չափոյ իւիք · մէջք · *Փորեցին գուբ մի խոր մինչև ի կիսաչափ աւն մարդոյ · ՃՃ ։ *Երիք ոստք հասարակառեաք չափով և չորրորդն ի նոսա կիսաչափ ըստ հասարակութեն երիցն · Փորպ ։ *Անկաւ փոչի յերկինց ... լեալ կիսաչափ Թզոյ (այս ինքն կէս Թզաչափ) մոխիր · Հ = Ց · Նոյ· Ե·ծ · Ը։ Ե Հ · ԻԼԻ ։ *կիսաչափ արարեալ (այս ինքն բաժանեալ) զՀուրս՝ զկէսն կամար յօրինեաց ի վերայ հաստատութենէն , զի որգեղջէ զանչէջ տեղորումն վերին ալափոյն , և զկէսն եԹող ի պէաս աշխարհի · Մոայրիկն ։

ԿԻՍԱՊԱՏԱՆԵԱԿ · գ · Պատանի փոքր · պատանեկիկ · *Փանզի ահա կիսապատանեակ եր (յակոբ՝ ի փախչելն) · Փիլ · ԼԻ ։

ԿԻՍԱՊԱՏԻԺ ԼԻՆԵԼ · Սահաս պատժիլ · *կիսապատիժ եզև բնաւին գԹուչ տեառն · Վ_րդն · գան ։

ԿԻՍԱՊԱՏԿԵՐ · ա · Ըստ կիսոյն գոգ ցեալ նմանեալ սկզբնատպին · *Ոչ ամենակատար իբրև զնա , այլ կիսապատկեր և պակաս · Վ_րդն · եւ ։

ԿԻՍԱՊԱՐ · ա · ս· կէս մի պարելով կամ պատելով զնիք · *կիսապար զինեալ ընդ հարաւ · Շէր ։

ԿԻՍԱՊԱՐԳԵԻ · ա · Որ առնու կամ տայ զկէս պարգև ևԹէ · Թերի ի պարգևաց կամ ի պարգևատուուէ · *Մի կիսապարգև առներ զմեզ յերկնից բարուԹէն ։ Ոչ իբրև զկիսապարգև , այլ իբրև զբարերար առատ մեծատուն · Եղիւ · Ը · Ե ի Խալէ ։

ԿԻՍԱՒՈՒՆ · ա · Պակաս կամ նուազ ըստ առատուԹէ · *Եւ ոչ Թողուին կատարեալ ԹողուԹէ , այլ կիսառատ Թերակատար · Ոսի · եԲր ։

ԿԻՍԱԱՀՄԱՆ, ա. Մի քանի հոգի. մի քանիսը. *Մարդն՝ քանի՞սահման էր հեղինակ. ցոց միանգամայն և բարեպաշտութեն ՚ի իրաւ կեանս հետեանոս, և կեանս քրիստոնեայ. Ճ. Ա:

ԿԻՍԱՄԱՐԿԱՒԱԳ, ի, ացի. գ. Հմւդեակոնոս, մանաւանդ Ὑποδιάκονος. Subdiaconus. որ և կոչ ՍԱՐԿԱՒԱԳ ասի. Սարկաւագն սարկաւագ. երկրորդն սարկաւագապետ. հնոյ պաշտօնեայ. *Ոզջոյն տամ սարկաւագաց, և կիսասարկաւագաց, և գաղտաց. ԱՀՈՒԹ. Է: *Տեսանէր զմին ՚ի կիսասարկաւագացն, յորոց զքէշոն ունէին. Ճ. Ա: *Դասս կարգուած պաշտօնէից եկեղեցւոյ, սարկաւագաց, և կիսասարկաւագաց. Լ՚ի գործ:

ԿԻՍԱՅԵՒ, ի. ա. Հմւցեոյն. Semigenitus, imperfectum genus habens. Անկատար ըստ անուն. ըստ իմիք ՚ի նոյն անուն. իբր ազդ. կից իւիք ևեթ. *Հոտոյն ամենայն կիսանուն է. և տեսակի և ոչ միով պատահեալ է զուգաչափութեի առ ՚ի ունել զինն հոտ. Գլաք. փիմ: *Որ և անբանիք սովոտ ազգծին, որ են ազգակից կիսանուն (այս ինքն կենդանութեամբ մարդոյ). Հին. ՚ի գործ:

ԿԻՍԱՅԵՒ. ա. Ոչ այնչափ սեաւ. Ինս սև, սևագոյն. Էմիր. *Ոմանիք քաջկարիք են, և ոմանիք կիսասիք ՚ի. ապ. ապիտակամորիք. Խոր. Ե:

ԿԻՍԱՅՈՒՐԲ. տ. ԿԻՍԱՄՈՒՈՒՐ. *Որ ոտնձայ, և Թամբին ոչ բաժանի, կիսաքո են. Վ՚րդն. զնա. Մի. ապոր:

ԿԻՍԱՅԳԱՆ. տ. ԿԻՍԱԽՈՂԽՈՂ. *Կի՛ սասպանա որպ զանձնեանան՝ որ կային ՚ի հարսանիքն. Կեղտա. ազնս:

ԿԻՍԱՅՈՐ. գ. կիսանեցեալ, և կամ ոչորակ կիսատ ձևով. *Ջաքարունի շնչատարման, զզարկ և զդէր, զսպոր և զկիսատոր. Գրլ. արիսպոփ:

ԿԻՍԱՅՏՈՒԱՆ. գ. Որպէս Թե Անկատար ծածուլեք. *Կիսամարդ, կիսած հոմարիս. Սանահ:

ԿԻՍԱՅՏՈՒԱԾ. տ. ԿԻՍԱԴԻՒՐ. *Ինձին քոյով բանիւգ ՚ի կիսածծոյն, որչափ ՚ի սրտվազգա վախճանեցան մարթիս. Գլաք. ոսկր: *Իակ զկիսատուածսն, ըստ որում այս և ամենքին ծագոս սրժանի է, ևն. Փիլ. փեսայան:

ԿԻՍԱՅՏ. ա. Իբր կիսատատ. կրճատեալ. կիսատուր. անկատար. *Բոլորն է գեղեցիկ, և կիսատն անվայելուչ. Լք. Նար:

ԿԻՍԱՅՈՒՐ. տ. ԿԻՍԱԳՈՐԾԻ. *Ջիմիր իցէ ամէ կիսատուրն, և ՚ի կաղէն գոզայեալն. Ածիր. ա. 3:

ԿԻՍԱՅՈՒՑԱՆԵԼ. ն. կէս առնել. պակասեցուցանել. *Ընատորիոս զլի և զանշարժ հատած չարժել և կիսատուցանել կամեցեալ. Աբր. Խոհ:

ԿԻՍԱԻԵՐ. ա. կիսով չափ ատերեալ. *Գնացին ատաբաս յաշխարհն խուրնաց, Թագաւոր զաշխարհս հայոց կիսատեր. Մագաթ. աբ:

ԿԻՍԱՒՈՐ. ա. ՚ի. կիսորդ. կէս մի. ըստ կիսոյն. կիսով չափ. ոմանիք. զոմանս. *Կի. ատաբ գալ ախորժէն մեզուտա կազմել, և կիսատր պիղծս. Մէնի. զնաք:

ԿԻՍԱՒՈՐՑՆ. գ. ժամանակի՝ որ ՚ի կէս ատաբց ատաբք, կամ ՚ի հասատակել հասակին. *Ջկիսատուրցն կազմիք որոգայթ ատատիման. ըստ այնմ, Թե որ ամբարկ լըզմնծածուլեի առանց իրատանց, ՚ի կէս ատաբց իւրոց լցցէ զնս. Կանոն:

ԿԻՍԱՓՐԿՈՒՄՆ. գ. Անկատար փըրքատելի. *Կիսափրկումն մարգոյն առաջրեալ ոգւով մանծատատելի գատանիլ զչիրկանային բանի զանօրինակութեի. Թէոդոր. Հոյգ:

ԿԻՍԵՂԿ. ա. Որ է կէս մի եղկ. գաղջ. ոչ այնչափ ջերմ. *Ի կիսեղկ ջրով ատազանն մաճ. Մի. բծղ:

ԿԻՍԵՆԹԱՍՆԱՑ, ի, իս. գ. կէս կամ փոքրիկ ենթամնայ՝ դնելի ՚ի վերջ տողին, ուր անկատար մնայ, բառն. գր. ա ատ. առնել, ատել. եղև. Ճաշնատարկ ևն: Իակ մեծ կամ կատարեալ ենթամնայն դնի ՚ի ձեռագիրս՝ ՚ի ներքոյ բարդ բառից, որոյ մասունքն են նշանական. գր, բարձ ընտիր, նոր ընծայ, ևն: *Ի վերջս տողին պարտ է կիսենթամնայ գնել ՚ի ներքոյ: Օրինակ և ձև կիսենթամնային: Կիսենթամնայս զատանի զատանէր ևն. Անան. *Ի յոնէ: *Լեհմնեանն անուանեալ կիսատիս. Նար. ՚ի գործ:

ԿԻՏՈՒԱԾ. ոյ. գ. Στίγμα. Punctuatio, distinctio, nota. կէս կէս յօրինուած, անկատած քնկար, գործած. պոտ պոտ՝ գոտ պատ բանատած. նօգիպոլը իւ. երր. նէգոթ. *Ընմանեալ ոսկւոյ արատոյը քեզ հանդերձ կիսատածովք արծաթոյ. Երգ. ա. 10: *Ցեռնաւ ընդ մարգարիտս, և ընդ կիսատուածս արծաթոյ. Սարգ. յէ. Ե:

ԿԻՏՐ. տ. ԿԻՏՐՈՆ: Ա յլ՚ի բատս գաղիան. և ՚ի հին բա. ատ. *Կիսոր. վարուն, խիսոր. որպէս Թէ ատեր՝ պատուղ, ըստ ձևոյն որպէս զվարուն:

ԿԻՏՐՈՆ, ի. գ. Բատ յն. Κίτριον, κιτρία. Malum citrium, citromela, arbor citria. Ծատ, և պատուղ նորա՝ որպէս խուշոր լեմոն, կամ իրը վարուն. և որպէս սեխ փոքր. ազատ գավնոնս. *Ադամանն և Թուզն. . . կիսորոնն, և սերկևիլն. Ագաթ:

ԿԻՐ, կրոյ, ոց. գ. որ և արս. ապ. *էրէյ, էեձ, ատրուճ. իսկ վեր. Ինդի, ե կուպր. Τίτανος, χονία. Calx, gypsum. Ադրեցածն քարի՝ ոզողեալ ջրով և չաղեալ՝ ՚ի պէտս չինուածոյ և ծեփոյ. որ յոտնոյ չիմոնի ընդ բատս, որ է ուսի. *Կրով և մանր ատազով մածուցեալս. Խոր. ա. 15: *Կրով ձուլել, կամ պատապել. Ցհ. լե: *Անապակ կրոց և քարի ընդ միմեանս խառնեալ. Ածիր. է. 7: *Ջի Թէ ոչ ձմեռն և գարուն, խարչէր և կիր գործեր արեգական զաչխարհս. Ոսկի. *Անկան՝ ի կիրն. Հանին ՚ի կրէն. Հ=8. յնվր. ՃՀ: *Ցիատանոս, կիր. Գաղիան: *Ա՛ն կիր. որ է ապչէին: կիր անապակ: կիր զՀեՀեն քազէ. Վոսկ:

ԿԻՐ կոչի առ բժիշկս և Ադգ ինչ սպիտակ պատճի և խառատարսի: Գաղիան. որպէս յն. ալբիս. *Ալֆոչ. Albus, et species albae vitiliginis.

ԿԻՐ, կրի. գ. Πάθος, πάθημα. Passio, affectio. Եզականն բատս կերպ. զոր տեսցես զկնի, ոչ արմատ կրել բարին. ՚ի կրտես, կրելոյն, հանգերեալ ներգործուել, ևն. *Բայ է բատ, որ ներգործուի կամ կիր յարկացոյ: *Ներգործուելի է, գանել. և կիր, գանիմ. թրան. *ԹեՀեև, վերին. և ներհական ատցուն՝ կիր, ծանր, և ՚ի խոնարհ . . . զողորկ գարձեալ, և զխոշոր՝ կրի պատճառն անհնայն ոք տեսանել. Գլաք. փիմ: *Ատաջին կիրն ՚ի նոցունց՝ ատանց զգայուն զկրեալն եղոյց առ ասկերոքն և հերոքն. անդ: *Ես առ ինձ խոկ նոյն կիրդ է. . . այսորիկ կիրքս ՚ի մեզ իորու ազիք ոմանք կամ լարք գոլովքերին զմեզ, և հանդեպ միմեանց ձգելով ՚ի ներհական գործս. Գլաք. օրին. ա:

ԿԻՐ. յհզականն՝ որպէս ընդորդ ընդ հյ. իր. և ընդ յն. Ἐρέβω, Χρεία. Usus. է գիտք, վար, այս ինչն վերուն. պիտանութիւն. գործականութեի. գործ. *Անկար է

ոանձց 'ի վար և 'ի կիր և 'ի պէտս (յն. մի բառ.) առաւելութեան տուրս. փիլ. այլաբ. Եւ ըստ այսմ միշտ վարի առընթեր յաջորդ բայիցս։

Ի ԿԻՐ ԱԽՏԼ. Ն. } Χράομαι. Utor, usur-
Ի ԿԻՐ ԱՇՆՈՒԼ. } po. Վարիլ 'ի պէտս.

Ի ԿԻՐ ԵՐԿՆԱՆԼ.) 'ի վար արկանել. 'ի դուրս արկանել. վարիլ իւիք. 'ի մէջ բերել. ի բերել. գործածել, բանեցընել. գործադրել. ի գործ ածել. Ը. ա. պ. ք։ *Զպէսպէս փրկելոցն՝ զոր ընկալաւ, 'ի կիր ածէ. Ը. ա. պ. ք։ *Զպէսպէս երանեալս գնդոցն 'ի կիր ածէ։ Առաւել քան զայս՝ որ 'ի կիր ածի և յիշատակեցի. Լ՟է. ոփ. Ե ծղ։ *Ի կիր առնուլ զբանս, զմկայութիւն, զանուանն այլ, ևն. Ագաթ։ Նխ. ղ. Խ.ոգ։ խոսր։ Շ. Բ՟ոյնք։ Լ՟է.ոգ. Ե ծղ։ *Ցնծա վեց աւուր, և միւան՝ եւեթ յետ ութ աւուր. սա զառաջինն և զվերջինն ոչ առնու 'ի կիր, իսկ միւսն զքովանդակն. Կ՟ուզ։ *Ի կիր արկանել զքանս, զմկայութիւն, զհամարձակութիւն, զերկրաւորականս, զգջութիւն, զքարկոտիլն, զնեռս ևն. Ե՟ս. ոք։ Ագաթ։ Նխ.ս։ Պիտ։ Նոր։ Խոսր։ Սարկ։ Ճ. Ա։ *Մի ըստ միոջէ գյանգգնութիւն նոցա 'ի կիր արկանէիր. այս ինքն 'ի մէջ բերէ. Սէփ. յ՟ն. Է։ *Զգաւարտեալ և զորգուոյն իսս 'ի կիր արկանէ, և ոչ գբրնատսէն, վասն որոց ըստ քանն կանխեալ։ Ընդ.Ին ատամնոր գյաճախ 'ի կիր արկանէ. Կ՟ուզ։ ՟ն։

Ի ԿԻՐ ԱՐԿՈՒԱՆ. Χρῆσις. Usus. Վարուն. գործածութիւն. գործադրութիւն. գործանմասը. *Ար. հետութ մնացուածոյն, և 'ի կիր արկուածն օրինացն. Աբիսա. Ծ։

ԿԻՐԱԿԱՄՈՒԹ, կամ ԿԻՐԱԿԻՄՈՒԹ. և ԿԻՐԱԿՄՈՒԹ. մեռ. գ. որ և ԿԻՐԱԿԻՄՈՒԹ. Մուտք կիրակէի. երեկոյն և գիշերն շաբաթու՝ պատրաստել միաշաբաթին. *Ի կիրակամուտն կարգեալ էր այս սաղմոս. Վրդ. ոչ. ՃԼ։ *Մեծ Չանխ պատուէրին զգեցեր կիրակամուտին. Ոսկիփոր։ *Ցամենայն կիրակէի մուտ պարտ է երգել զայս։ Ցամենայն կիրակէիմուտս երգեցիք. Խոսր։ *Երեկոյին կիրակամուտ։ Կիրակամուտ, լոյս զուարթ. Ցծաղոյց. յ։ *Կիրակամուտ ասաւ։ Գանձ կիրոկամուտ։ Լամուս նազելի՝ աւուրք կիրակամուտ՝ 'ի մուտս արևի. Գ՟ն։

ԿԻՐԱԿԻ, կամ ԿԻՐԱԿԻ. Հի. գ. ռ.մկ. Կիրակի. Բառ. յն. Կիւրիակի՝ Κυριακὴ (ήμέρα). Dominica (dies), այս ինքն Ցերունական, աերունի, աերունեան (օր). այն է Օր միաշաբաթու, որ եղև օր յարութեան տեառն մերոյ և փրկչին յոյն քրն. *Կիրակէ անուանեցին հարքն աւուրս, որ լսի օր աերունի. Եզեկ. ծգ։ *Ի կիրակէի առաւ. Մ՟ծէ. ծ՟է։ *Ի կիւրակէի առաւ (կամ յառաւ կիւրակէի). Ցայս ։ ա, 10։ *Կիւրակէին առաւ առաւօտինքն. ՃԿ. իմ. ոփ։ *Մի՝ հաշաբաթի կիւրակէին. Ը՟ս։ *Իսկ եթէ կիրակի հանգիպի, ևն. Ցծաղոյց։ *Ամեն կիրակի՝ առ յառնի ասի, զի աւուրս եղիցի. Գ՟ն։ *Հազոյգ գեաց կիւրակէ 'ի կիւրակէն. Կանոն։

ԿԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ցանձն առնուլն
ԿԻՐԸՆԴՈՒՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. } փրկչին
ԿԻՐԸՆԱԼՈՒԹԻՒՆ. } զկիրս մերոցեալիս. անօրինուն բանին ասի. *Զքառասն ուրուագիրն զկիրսանակն զկիրսառուածն։ Մարմնական կիրսառութիւնն պատրեալ զընտրեալն. Թղթոր. Յայտագ։ *Զկիրակ. չականն պատ և արժան ե առնել զկիրընդունելութիւնս. ՃԿ. իմ. Եբա։ *Փրկչական կիրս. ընկալութիւնն, կամ փրկական կիրընկալութիւնն. Ճ. Ը։ Ոսկիփոր։ Խոսրովիւ։

Իսկ ԿԻՐԸՆԴՈՒՆԱՒ. ա. իբր Ընդունելի բնաւորական կրից։ Ճ. Ը։ և Խոսրովիւ։

ԿԻՐԹ. ա. Δεῖσιδαιμόνος, γογυμνασμένος. Doctus, exercitatus, instructus, assuetus. Արմատ կրթելոյ. իբր. կրթեալ. մարզեալ. վարժ. փորձ. հմուտ. ուսեալ. սովորեալ. ընդելի. սովաժ, սովոծ, վարժաժ. աւելորդ, վոփոաք, ան՟ս, Եօյրէնիլ. *Եթէ բեմ երինչ կիրթ արթ զհակառակութիւն. Ոն. ծ. ԱԱ։ *Կատարելոցն... Ճաշակելոցն կիրթ են ընտրուն քարոյ և չարի. Եփր. Ե. ւհ։ *Մարմնական և իմանալի, և քանի կիւրակ. լոյ հայատակ և կիրթ. Մէն. գԼա։ *Կիրթ և վարժ գործ։ Կիրթ 'ի բնաւոր առաքինութիւնս. Ճ. Բ։ ՃԿ. ԼԲ։ *Գիմք կիրթք գկերակուրս Ճաշակեն. Ցծնակ։

Կամ կրթական. սովորական. ընդհանրական, փորձառական. *Առ այս օրինակ կիրթ ձեռնադրութիւնք։ Կիրթ իմն ծանօթութիւն յայտնի գիտացուել։ Կիրթ իմն յիշատակաւ. Նոր. լՀ. ղԷ։

ԿԻՐԹ, ԿԻՐԹՓ. փ. Իբր կրթանք. կըրթութիւն. հրահանգք. փորձ հանդիպի. մըրցանք. և փոյթ. ջանք. ՊեՁրիւոյն, Բաչխ, գայրեթ, գոյրեթ. *Իբրև զպատերազմական նահատակս զանձինս 'ի կիրթս առաքինութեացն մեհին. Ագաթ։ *Բայց թէ փորձիս ոք ընդ կիրթ նորին անցեալ ծանիցէ։ Որպէս որք անցին ընդ կիրթս, ուսուցչին մեզ. Լ՟ն. պփք. Ե ոգ։ *Որ զհետ այսպիսի մեռոյ աշ խատուած 'ի կիրթ անկեալ ընթանային մեծաւ փութով. Վ՟էոյ։ ա։

ԿԻՐԹԵՐԱՆ. ա. Որպէս ընդել ձի. ՊեՁ ՊեԼԲ։ Ա՟ս։

ԿԻՐՃ, կրճի, Ճաց կամ Ճից. գ. Διάβασις. Transitus. διάξοδος, exitus. διόδος, via. κρύφος, occultus locus, ևն. Անցք նեղ՝ 'ի յամանքի և 'ի ձորս. Ճանչ անձամբ. հոմն. Նեղուց. խորշ. Նեղոյց տեղ. Նեղ ճամբայ. ՊեՁփ. *Ի մէջ կրճին՝ ընդ որ խնդրէր անցանել։ Զկիրճս յորդանանու. Նեղ էին անցք կրճից (լռնայնին կողմանն)։ Առ ծովեզերբ ծովուց. և 'ի կիրճս նորս։ Գալարուք գկիրճս ջրոցն։ Զկիրճս ամենայն գնացից։ Պատասքանի եւսուն ազգ կրճացն. ևն։ *Կիրճք ինչ էին գետոց, ուր փախստականն գիմէր. Ոսկ։ *Ընդ երկուս ճանապարհս եբէալ, և հանդէպ միմեանց կայցեն 'ի կրճի. Ոսկ. ՛ն. ՛է. ւշ։ *Ի կիրճս ճանապարհացն արգելլն զնձաս։ Ընկեին զանցս մնոյնն, և գկիրճս ճանապարհացն։ Ընկեր գկիրճսն և գնեղուցս պղտապարհացն։ Զմուտս կրճիցն. Ագաթ։ ՃԿ. ԼՀ։ Աբէր. Ճ. 9։

ԿԻՐՔ, կրճի. գ. Πάθος, πάθη, πάθημα, πάθησις. Passio, perpessio, affectio, afflictio, calamitas, ևն. Նոյն ընդ Կիր՝ որ պահ արմատ կրճլոյ. (հակադրեալ նեղուրծոմբ.) և ընդ գործք, որպէս վիշտ, նեղութիւն, չարչարանք, անցք, այլայլութիւն զգայական. յօժարութ. և ընդ Գործ, որպէս իրք՝ զորս կրճ ոք յանձին. ասէ. և Ըսուժումն նեղցին. փալածք, փակիչ. չեփոխ, չեփոխ. ղարեղ, փերփ. նեփ, ուփ. եւմ. *Ա. ւանդ կիրս կրճլոյ և ծծուածն, այլ իրք զիշ. նամանեալ խօսք. Մխ. երեմ։ *Կրճաց (աերն 'ի մարմնի) զկամաւոր կիրսն և զպարչարանսն։ Կիրք՝ քաղցն, վատառիկն, բռնեալն 'ի խաչն. Ներգործուած՝ խաչարեալ զարթգանն, ևն. Ճ. Ը։ *Ճանաչապահոգեալ ընդ. ամենայն կիրս մարդկային հնձցաղոյս առանց մեղաց. Պոփ։ *Սոյնպես լիցի և մեզ ածելզն զորուելքն ընդ. ամենայն կիրս անցանել առանց չարանգման. ՃՇ. Ի։ *Կիրք արտմուելոյ։ Բարեմտուն կիրք։ Ըստ շնորհալիք կրիցն։ Պիտ։ *Կրիցս կատարեաց։ Ցաճախմամբ կրից։ Կիրս կսկծելոյս։ Կիրս խաչի կրից։ Ընդ. մերում կրիցս կատարեցելով։ Անբռնազատ կրիցն։ Դու՝ 'ի վեր քան զկիրս երկրիս. Նոր։ *Ամենեցուն՝ հոգւոյ է կիրք. Լ՟ծ ոչ։

ԿԻՐԿ. որպէս Որակուհի, և պէսպիսուն. այլայլուն բնական իրաց, զգածմունք. բերմունք. *Կրականք որակունք և կիրք. քաղցրութիւն, և դառնութիւն, չերմուն և ցրտութիւն, սպիտակութիւն և սեւուն. Աբէսոր։ *Համեղահամ դիւրամարքելի կրից կտրտաց. Նոր. Խ։ *Յանձիւ ըղկիրս որոշային. Ցո՟ ուրէ։ *Որպէս լուսնոյն կիրք սկիզբն առնի գնաւութենէ։ Ծատեար զլուանի բնութենէն և զկիրս. Ա՟ս ուրս. Ե։

ԿԻՐԿ. որպէս Բնաւորական յատկութիւն. վիճակ. գովելի հանգամանք՝ զոր կրե ոք յինքեան, այս ինքն սիրապահ ունի. և վարք. կիրքք. *Ցիւրմէ ածութենէն և յատկավայելչէ կրիցն ազ անկաներ. Զիւրաքանչիւրոցն (անձանց) գատանձնաւորութենէն և գյատկականն կիրսն։ Այն կիրք՝ որ անկասուր ածութենն է, հաստատակաց է։ Առաջի գնէ նոցա զկիրս առաքինութենէ՝ պատգամբերս զնոսա սանելով և ՃԺդհնս. զի այս կիրք կարի իմն յանկասուք են առաքինութենէ. Սթփ. ա. պ. ք։ Ե ա. Ե։ *Զհնս կատարն ոչ 'ի կիրս կացակալ առաքինութենէ. ՃԿ. իմ. Եւեղ։ *Ցասառատային վարըս Ճգնեալ, և զանմարմնոց կիրս ընկալեալ. Ցո՟ ուրէ։

Ըստ քերականաց՝ Ցատկութիւնք առոգանութենէ 'ի ստոհումն և 'ի զօգաւմն վանեցոյ։ *Կիրք երկք. ապաթեռոց, եՆեամեայ, ասացուած. Փէր. Բ՟ա։ 'ի վերէն։ Խակ իրրև Ճշտութ. Նախ կատարական բայից՝ տեսս ԿԻՐ։

ԿԻՑ. ա. Որպէս Կցեալ. կցորդ. կպած, փութ. պիՒիւթ. *Հեռագոյն վայրէք ինչ յերկինից, Թէ կից իցեն. Կ՟ուզ. Ցո։ *Ցորժամ վասն հաւատոցն կռուին քանք իցեն, որպիսի ինչ վարք ասն զգաստ կից են լինել. Ոսկ. փխ։ *Սիայարկս և միաձեղունս առ միմեանս կից չինեին գաստս իւրեանց ընդ առաջարն. Նէ. եԼի։

ԿԻՑ. նխ. Ձոյգ ընդ. 'ի միասին. հաւասար. առընթեր. նման. ըստ. նոյծ. ինչ, իրաւեալ. հեթ. պէտպէտ. պէրւէ. *Ալաղաղեալ ի ձայն մեծ շուշան. ողաղակեցին և երիցքերն ծերքն կից նմին. Դան. ծԲ. ձՀ։ *Եւ ես այսպէս, զոր կից ազօթիցն ունի բանս. Խոսր։ *Ամառակից, պատարագակից. մամուռանդ. Լեհ քահանայից կից. Մ՟փ. ա։ *Ի միում գաշտի կից միմեանց իջուն ջուր այգ. Վ՟ծն. Էզե։ *Ցեփրեանց անուն կից ևդին զանուանս քաղաքացն։ Սիրոս, յորոյ անուն կոչ և սիրիա անուանեցաս, որ են ա. սորիք. Ե՟ս. իբ. ա. Բ։

ԿԻՑ. ծ. Ձոյգ. հաւասար. 'ի միասին. միաբան. ՊեՁփ. *Կից ընթանան ժամանակքն 'ի կանոնս՝ որ առաջի կայ. Ե՟ս. իբ. Բ։ *Ցանկարծօրէն կից 'ի վեր առեալ զահաւասն՝ զարկանէին Ճագաւորին պատայ. Բ՟ոգ. Է. 32։

ԿԻՑ, կից. ա. Ձոյգ, և կցորդ. որպէս և գ. կցորդաբեր. միաբանաբեր. ուրի միանալոյ ձանապարհաց. *Ձմեռանեան մարդիւոյն առացե ոք այսպէս կից և զոյգս, միաբոլորեալ անջատաբար, և բաժանմամբ միացեալս։ (որպէս երկու աչք, ձեռք, ևն.) Փիւ. լին, Ճ. 5։ *Մի այսոհետև վասն կից անուանն այլ ընդ այլ կից գնասցես։ այս ինքն վասն հոմանուանութեն ընդ այլ ձանապարհ խոստովանեալս. Կ՟ուզ. ծԲ։ *Ի կից բանիդ ընկալաբանութեց։ Նոր. Խ՟ս։

ԿԻՑԻ ՁՈՆԱԳ ԵՐՀ. Ցերք՝ ուր միանան կամ բաժանին այլևայլ ձանապարհք. ըստ ին. ծագ. կամ գլուխ. Ձամբու բերան. փերբի Է՟ոլ. տղէ. *Ընդնէն 'ի կից ամենայն ձանապարհաց. Ես. ծ՟ա. 20։ *Հասեալ 'ի

կիցս Ճանապարհին՝ որ զառաւերէր յաչխարհն հայոց · Ճ · Բ ։

ԿԻԾՔ · ք · Ջղագէտ ոմիք կենդանեաց · ուսաի ԿԻՑՍ ԸՆԿՆՈՒԼ, կամ ՀԱՆԵԼ, է Աքացել · ոտիւք հարկանել · ՒԷՓՔ՝ լիիցէ վաւրեալ, ՒԷՓՓ · *խիտ է քեզ ընդդէմ առաւերի կիցս ընկենուլ · Վ.Բ · ոսկ · (Նոր Ճ · կիցս արձակել)։ *Գիրացաւ յակոթ և առուա բացաւ , և կիցս ընկէց արտոյրին իւրոյ · Լ.Ք · ոչ ։ *Ըզկերակրիչ տէրըն Թողեալ , և արտոյրին կիցս ընկեցեալ · Վահր · ոգ ։ *Քանզի զի Թագաւորք հեզ՝ հանդարտ և զգօն ուներին , և կիցս ընկենուն , այլոմ բռնաւորք իշխանի ցանկանան · Ոսկ · Ես ։ *Կիցս ընկենուն հակառակութիւք անհաւատուելոյ՝ իւ բնանց փրկուելն · Լ.Ք · Վերջ · ի · ։ *Զձիսն կիցք հանեն, եզինքն եղ ջնար ածեն · Մ · ի · ։ *Իշն ամենայն զօրութիւ իւրով կիցս եհան (կամ եհար) · Ոսկի · ։

Իակ ՁԿ · ի · ։ *Կիցս իբրև զայծեամն ընկեցեալ , ի առնեան վազէր ոդ · իսկ , հարեալ զտես ընդ գետին ։

Գառանի գրեալ և եղակի · *Կից ընկենուլ և անդաւնէլ · Եփ · հմմտ ։

ԿԻՑԸՆԹԱՑ · Տ · ԸՆԹԱՑԱԿԻՑ · *Փայլատծուին հեաւելով նոյնգունակ, կամ յատուկիակ ծագումն և կիցընթացք · Շիր ։ Նոյնպէս գրի և վասն լուսաբերին , լուսնթագին , և լուսնի · Տճս և ԿԻՍԸՆԹԱՑ ։

ԿԻՑՈՒՆԿԻՑ · կամ ԿԻՑՍԸՆԿԻՑ · ա · Որ կիցս ընկենու · *Ջորի խեռ , կամ ձի կիցընկէց (կամ կիցսընկէց) · Կանոն ։

ԿԻԻ , կուռ · գ · ռմկ · ԻՒ · Իբր Մազաղաչէ · ցոփըզ · (յոյմէ Կուռնի · զոր տես ցես ·) որպես և Փխա կղզի , ըստ յն · Խիտ · իսս · ընչ , է սոփըզ ոգաոչ ։ Ի Հին իս · կայ , *Կուռ կռէզ · սագաստաւմ ոդ · Թուի , կռէժ կամ խիժ կուռնուղ · ոգ հուռմ մազտագէ ։

ԿԻՒԱԹՈՍ , ի · գ · Բառ յն · Κύαθος, Cyathus, vas potorium, և pars duodecima sextarii. Լծ · ռմկ · գաւաթ · Ըմպակ · բաժակ · և Չափ ըմպելեաց · *Կիւաթոս չափ է գինւոյ արկանելոյ յաւազակս · Շիր · լոփ · իս ։

ԿԻՒԲԻԿՈՆ · ա · գ · Նոյն ընդ ևիբիկոն · Կիվոս · Քուեայ · *Նմանեցուցանել երկրի չկիւբիկոնն ձև ։ Կիւբիկոնն ի հաւասարաչափ կողիցն եռանկիւնեաց և ոչ նոցունց երկրին ձևոց ի կիւբիկոնն · Նիւս · բն · Է ։

ԿԻՒԻՒ · գ · որ գրի և ԿԻՒՒ · ռմկ · ևս , ԻՒՆՎ կամ ՒՒ · , կամ ԻՒՂԻՎ · Թռչնոյն խայտափետուր , և Թագ ի գլուխ , որ գնէ ըզբոյն ի մարգագետինս , և ի լսել զոտնաձայն Թռչի ՃռուողԼով , ոլով ի յայս գայ բոյնն · *Արար և կւիս ի կղզիս հանեն զձագս՝ աներկեզ անուցանելով · և ասեն ի Թռչելն (ցձագս) , ահա այսուհետև անպատս եմք , բաւական էք ձեզըն զգուշանալ · Մխ · առակ · ձիճ · Նոյն Թռչի և ԿԻՒԿԻՒ , որ ի հայս ասի լինել գունով նման լորամարգի՝ մեծ քան զնա · և բնակիլ մեա ի Լուսս , գնալ ի վերայ ջրոց , և լուղիլ ։

ԿԻՒՄԵՏՐՈՆ · Տ · ԿԵՄԵՏՐԻՆ ։

ԿԻՒՆԻԿՈՍ · որ և ԿԻՒՆԻԿԵՍՆ · Բառ յն · Κυνικός.Cynicus. այս ինքն Ընական · մանկանն գիւղգինեայ փիլիսոփայի և հեառնոցայ նորա · *Դիոգինէս կիւնիկոս փիլիսոփոս · Գրեակես փիլիսոփոս կիւնիկոս · Ես · փբ · Է ։

ԿԻՒՒ · Տ · ԿԻՒ ։

ԿԻՒՒԱԳԱՂԱՑ · Տ · ԿՈՒՐԱԳԱՂԱՑ ։

ԿԻՒ , ի , ից , կամ ոյ , ոյ · գ · լծ · յն · զմոս , ջիտքեա · Γόης, γοητεία. Incantator, praestigiator, և incantamentum, praestigiae. Հմայօղ · կախարդ · և Հմայք · կախարդուն · պիւյնեմի , պիւյնս · որ և ՎՀՈՒՒՒՆ · *Մի լսէք ··· կիւսից ձերոց , և հաւատմայից ձերոց , և կախարդաց ձերոց · Երեմ · իե · 9 ։ *Դիւթուելե կիւսոյ (կամ կիւսոյ) ։ Կիւսոյ հմայից կախարդուելե · Մ · ի · Ե · ոգ · Խ ։

ԿԻՒՍԱԿԵՐՏՈՂ · կախարդ՝ որ կերտէ կիւսս կամ հմայս · *Ոսկս վավաշ կիւսասկերտօղ (կամ կիւսակերտօղ) և օձիքագործ հասցնկեց վհուկ Ճուաղանն · Մ · ի · ։

ԿԻՒՍԱՀՄԱՑ , ի , ից · ա · Τερατοσκόπος. Prodigiorum inspector. Որ հմայէ կիւսիւք , կամ դիւմ առ հմայօղս · յն · Որ չանագէտ , կամ հրաչագէտս (որպես դնի ի Լս · հյ ·) *Ջի արք (հրաչագէտք) կիւսասկերմայք են · Ջ · ի · 8 ։ *Կիւսասհմայք՝ նշանանիւնդիրք և հրաչագէտք են · Վ.Բ · Է ։

ԿԻՒՐԱԿԻ · Տ · ԿԻՐԱԿԻ · Ցորն · գրի և կիւրակեայք · *Ցամենայն շաբաթան և ի կիւրակեայսն · կամբ ։

ԿԻՒՐԱՊԱՂԱՏ · Տ · ԿՈՒՐԱՊԱՂԱՏ ։

ԿԻՓԱՄ · գ · Որպէսյն · ագիքօս · Σκύφος. Poculum. Բաժակ մեծ · սկահ · սկիհ · *Եմ եւգինիայի երիս կիփաս արծաթ · Ֆ = Ց · ինվ · ծ ։

ԿԻՓՐԻՍ · գ · Անուն Թռչնոյ ։ փիւ · նիս · է · որ ի Լծ · էիւ · մեկնի Տուռնեմ ։

ԿԼԱՑ , ի · գ · Բառ Թ · զալս , գալ · այս ինքն Ամրոց · բերդ · ուսաի Հիսարկայ , կիմ Կլայն հուսումեական · ասամ դալա · *Աւրն զքաղաքն բայց ի կլայեն ։ Աւրն զկլայն · Գիմ · Վ · *Կայր ի քաղաքն ուռհայոց երիք կլայ · Հանգեպ կլային · Ի վերայ սաւագ կլային · Իր բերդապան ի վերին կլայն · Ոսահ · *Եդ ի քանսաի ի կլայն սայ · Հեռմ · պիմ · *Ի յան առիկ ամրոցս հասեալ , հռոմայական կլայ յորլորըեալ · Ցա արդէ ։

ԿԼԱՑԵԱԿ , կամ ԿԼԱՑԵԿ · Տ · ԱՆԱԳ · գալոյ · *Ոսկի և արծաթ , պղինձ և երկաթ , կլայեկ և արձիճ · Մխ · այբվան · *Կլայեակ , որ է ընգած ժիպակ · Ոսկիեր ։

ԿԼԱՆԵՄ · կլի , եկու , կուլ , կամ) Ն · ԿՆՈՒՄ · կլայ , աւ , այց · ևն · } Καταπίνω. Absorbeo, devoro, glutio, deglutio. Ուրմանն կայ ի ռմկ · Խոշ գալ · Տճս և ԸՆԿԼՆՈՒԼ · լծ · լա · Լուսիս · Ջերեանն ի բերան առանց ծաղքելոյ վայրաբերել զնդ կոկորդն որպես զուռմ ջրոյ · ծծել · լափել · և Ընկղմել · խորասոյզ առնել · անհետ առնել · ԼԱԼԵ · Եոսինագ , ասամագ · *Թե մազ ոք կլանէ ի եկու · կլանել զնա իբրև զվիշապ · Ջուկն կամ կիսին մեծի կլանել զպատանեակն · Հրաման եառ ձկին մեծի կլանել զյովնան · Կլանեին եօթն հասկքն զեօթն հասկան ընտիրս · Եկու · լ · գ · ասացան ահարոնի զգաւազանս նոցա · Ցա · ուով կլանիցեմ զաղգսն իմ · Կլցուք զնա կենդանւոյն իբրև զժոխք · Բացեալ երկրի զբերան իւր՝ կլանիցէ զդոսա · Գուցէ կլանիցէ զաղբեայ , և զամենայն ժողովուրդն որ ընդ նմա · Բերան ամպարշաւոց կլանէ զդասատանս · Օրացաս մահ , և եկու · կլանէին զազգս · Աւր զգրկոյսն , և կլայ (կամ կլի) գնա · Լն · *Աւրէք կլէք գոլք ամենեքին զամենայն գնա · Եփ · հմմտ ։ *Գազանն չորրորդ առ կուռ զերկրորդն · Մծբ · *Ըմպեն և կլանեն զքաղաքդ Լուսան · Եփ · ծն ։ *Ջերկեր ամենայն կլայ · Վ.Բ · հդ · իզ ։ *Ջբղխուսն չթեանց նորա կլին , և լաւաւորեցան · Լ.Ք · առակ ։ *Կլանել զգանս ոդ · յն · ընգոնուլ · Ոսկ · Եէս · Է ։ *Հեշտուն զկլանելն քաղցրացուցանէ , և գառն ի վերայ հասուցանէ ցաւս ոդ · այս ինքն զկլանօղս · Փիւ · Բագն ։

ԿԼԱՆԵԼ ՋՕԳՈ · } Ընդ առնուլ · չընդ չեզ · ուռնել զառուրս ·
ԿԼԱՆԵԼ ՉԸՈՒՆԶ · } առ չնչոյ · ոգի առ
ՈԳԻ ԿԼԱՆԵԼ · } նուլ · հանգչել · Նէքիս ալմագ · *Ընչէք , և ոգուով զօգս զայս կլանէք ։ Ոչ եկուլ զօգս , և կենդանի կեայր (ի փոր կիտին) · Գս · ծէ ։ * Ցիշելլէ է զայծ առաւել քան Թէ զչուն կլանելլ · Ա՞ որս · ա ։ * Աւ կլանել չնչոյ զքո՝ անմոռաց կալ զգանն , որ ասէ Եհ · կլինաս ։ * Ցորժամ տագնապաւել ոք յոմեքէ իցէ , ասէ · չետ ոգի կլանել , չետ ոգի առնուլ , և այնու զօդոյս՝ զոր միշտ ծծելմք , յայս առնէ · Եէնիի ։ *Ա յժմ ոգի կլեալ ի հակառակուէ ընդդիմակացաւէ · Փիւ · Նիս · է ։

ԿԼԱՓՆ , փին , փամբ · գ · Ἀνθρακιά , γένειον . Mentum. Սորին ասին ծնօտից , որ ի ներքուստ է սկիզբն կլանելոյ · կզակ · Նաէ , դոռնէ · Լինէ · * Մարդ և ձի զներքին կլափին չարժեն · կոկորդիլոս գազանն , և փիւնիկ հաւն ոչ չարժեն զներքին կլափն , այլ զվերինն · Անյ · պոբէ ։ * Ջձակատն ի վեր պարզեցէ , և զկլափն ի խոնարհ ձգից է · Ոսկ · ա · փխմ · է ։ *Որ ընդ կլափամբն մասնն է , կոկորդ կոչէ սովորութիւն · Նիսս · Եփ · յորմէ և վրէն · Եփ ։ *Ներքին չթեանցն մինչ ի կըլափն (կամ ի կլափան) կախեցան , որ ամենեքին խօսել ոչ կարէին · Ճ · Ա ։ և Հ = Ց · նոյ · իզ ։

ԿԼԻՄ , ի կիայ · } Κλίμα . Regio , tractus . որ և ԿՂԻՄԱՑ. և ԿԼԻՄ · Բառ յն · գլիմա · ուսաի արաբ · ըգլիմ · (լծ · հյ · կոլմ · կոլին ·) Բաժին , կիմ որոշեալ կողմն երկնի և երկրի՝ ըստ աստեղազաւորից և աշխարհագրացոյ · * Որպէս ասեն խմաստուքք · Ժդ կլիմ է աշխարհս , այսինքն բաժին · և Է կլիմն անբնակ է մարդկան · Ցերկրորդ կլիմն , որ է երկրորդ բաժին երկրի · Վ.Բ · պմ · Ե ծն ։ *Կլիմն , որ է բաժին · Մխ · ա ։ *Միջին կլիմն ունի բաւ ըսխառնուեմ և հաւասարուեմ · Ոսկիեր ։ *Եօթն կլիմք աշխարհիս · Մխ · ապբ ։ * Ա նաւ անուն զկղմնայն (կամ զկլիմայն) զայն՝ զոր ուսաին աբմենիան · Խոր · ա · 13 ։

ԿԾԱՆԵՄ , կծի , եկած կամ կծած , կծե ·
ԿԾԱՏԵՄ , եցի , եա ·
ԿԾԵՄ , եցի , եա · ն ·
ԿԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի ·

Καθάπτομαι, δάκνω. Pungo, mordeo, ևն · Խածանել , և խայտել իրոք կամ նմանաբար · կակծեցուցանել մորմոքիլ · մարմաջեցուցանել խածանել , ՀՀԼ · ԻՒՁԻՒՄ , ԻՆՁԻՒՄ , փոգանագ , ոգագ · * Թերևս կարասցուք կծանել ինչ ի նոցանէ ոդ · յն · յաղթահարել մարմաս · ա · Ի · Է · 8 ։ * Գիտաց պօղոս , Թէ այս կծեալ նոցս (որպես ոսկ · փսա ·) Ջմիմանաս խածատել և կծատել (կիմ կացցել) · Ոսկ · չհ · ա · 8 · Ե 3 ։ *Ըստ ժամանակի ազգէին զանկն կակծեցուցանէ , և ըզքիմն կծեցուցանէ ի ներքուստ կծեալ ի խղճէ մեացն դատի · Եշխ · ֆսի ։

ԿԾԱՆԵԼ · Բդխել · բնկանել և քաշխել զհաց , և խզել կամ գզել զայլ իրս · *Աւաքեալքն ի վերնատունն գային , և կծանէին զհացն · Ժողովին ի ժամու՝ յորում կիծ ոգ մեր զմարմին իւր ի վերնատան անգ · և իբրև ուսեին նոքա և ըմակէին , ապա յետոյ կծանէին զմարմինն , և առնուին · Եփ · Է · Ընս · Ե ա · Խոր · ՏճՏ և ԿՐԾՈՒՄ · և ԿԾՈՒԵՄ · և ԿՏՏԵՄ ։

ԿԾԵԼ · Լ · Կիծ կրել · մորմաջել · որպես Κνήθομαι . Prurio . ՀՀԼ · ԻՒՁԻՒՄ , ԻՒՁԻՒՄ , գբՁՆագ · * Ցորժամ ոան կծիցէ կիմ ձեռն · Լեզուին կծել · և ըմբանին կըծել · Եէնիի ։

ԿԾԻԾ · ա · որ և ԿԾԾԻ · կծօղ և կըծուօղ · ք խածանօղ և չորթօղ լուելեան · գող · ընչաքաղ , և ընչաքաց · գծուծ · ագահ · ժլատ · *Իակ զգողս և զկծիծան և զըգհատուս առաւելապէս դատի ած · Ը · ընդ·

՝ի գող և ՝ի կծիծ մկան. կանաչ:

ԿՈՒԿ, կծկի. կամ կծկան. գ. Στρογγύλωμα. Glomeratio, globus. Պատատ կիմ վամբոյլ. գնուտակ՝ի մարդոյ, ՝ի թևոյ. կծկի. եռամգ. * Լերդ այծ՝ւոյ, և կծկիկ մազոյ եգ. ՝ի մնարեկ. ա. Ի՛գ. ծԼ. 13: * Լերդ այծ՝ւոյ, և բոլորակ անուոյ. ասորիս ասէ, պատակեր, և կծկիկ մազոյ. կ՝ուրէ. Ի՛գ:

ԿԾԿ՛Ա. ա. կծկեալ. նուաճեալ. * Զդըժընդական ծառայութիւն հարկանել, կծկիկ կալ ընդ բռնութ, կապեալ յամենայն կողմանից. Ո՛ի. ՛ի. ա. 20:

ԿԾԼԻ. Տ. ԿՐԾԻ:

ԿԾԾԻ. ա. Նոյն ընդ կծիծ. գողգողանքարոյ. ագահ. գծուծ. * Գոլակինք են գողոց, կծծիք, կրծկիք, ժլատք, ագահք. Խոր. ՟ի. 68: * Հազարապետ գոլամիտ. մեր ժամուր կծծի, բաչխօղ ժլատ. Նար. ծԸ: * Ելկեղևն և կծծին յուդա: Ապերթուս, գող կծծի. Մագ. ծԸ: * Կծծի գողք հին իրև զնուս. Տծած:

ԿԾԾՈՏ. Ἀσχρός, μιαρός. Turpis, impurus. Ջաղիր. պիղծ. ամօթալի. * Եւ մի՛ որ բերանք զաղտեզի և զկծծի բանս խօսեսցին: Անճեղք այնպիսի կծծի բանից, որք ՝ի սա աստանայէն բղխեցին. Ոսկ. էֆես. ծԸ. Ե ՟ի:

ԿԾԾԱՆՔ, Նագ. գ. } կծիծ կամ կծծի
ԿԾԾՈՒԹԻՒՆ. } գոլն. գողաբարոյութիւն. գծծուքի ագահութիւն. Նէ՛ենէ՛ւէ՛, իշխէ՛ւէ՛ւ: * Մրազոյ գողութ՛ւ, մեզոյ կրծծանաք. Մ՛ալ: * Սաստանայի՛ որ գրգռէ՛ն, և յուդայի՛ որ վան կծծութ՛ւ եկն յայն. Նէ՛ի՛: * Յարդար վաստակս յորմամ ձեռն գողոց մերձենան ՝ի կծծութ՛ւի ինքեանց, ևն. Ը. ընծհանր: * Գոլանալոյ և կծծութ՛ւեան. Սէ՛ո. ա:

ԿԾԿԱՏԱՆ. ա. թուի գրելի՛ կըծկատարաք. ՟ի իրրև կծծիկ, ՃԻՐ. ՟ի ՎերՊ:

ԿԾԿԵՄ. ե՛ցի. ն. Συσφίγγω. Constringo, contraho, cogo. κάμπτω, διακάμπτω, flecto, inflecto. ἴσχω, teneo, detineo. κατασταλλω, reprimo. Առնել որպէս զկծիկ, կամ որպէս զկուզ (ըստ յն.) ամփոփել. յինքն ժողովել. պինդ ունել. կաշկանդել. ՟ի. կարկամիլ, կորանալ. ևն. Ի՛ի՛է՛ւ, ոլ՛ի՛է՛ւ, Ի՛ի՛ի՛է՛ւ, Ե՛ի՛ ի՛ւ՛է՛ւ ի՛ւ՛ի՛ւ՛է՛ւ. Ե՛Ի՛ի՛ւ՛, Ի՛ի՛ի՛է՛ւ, պի՛ւ՛է՛ւ, պի՛ւ՛ի՛ւ՛է՛ւ, Ի՛ի՛է՛ւ. * Մի՛ կծկիցես զձեռն քո յեղբօրէ քումմէ կամ բռանէ. Օր. ծԸ. 7: * Կծկեցաւ ՝ի վ՛ր ներ: կծկեցաւ ՝ի վերայ ծնգաց իւրոց: կծկեալ լքեալ ՝ի մէջ իսրայէլի. Ե՛ի. Ե՛. 34: Ի՛. 24: Ֆ. Ի՛ի. ծԸ. 10: * կծկեն վնասս սխարիւն մեզոյ. Ե՛ի՛ր. ի՛՛: * կծկեցայ սխարիւն մեզոյ. Մ՛ալ: Կապեալ լինէին, կծկեալք անխաղաց: կամք ասասիկ կծկեալք, զի և չարժել անգամ ոչ կարեմք ՝ի տիղմոյն. Բ՛ի՛. Ֆ. 3: * Ջի՛. ասեն, հրամայիցի՛ս մեզ այդչափ կծկել. այսինքն ՃՆՀԼ. ՃմՀԼ. Ոսկ. ՟. ա. ՟. 10: * Հերձոգորս կապեալ կծկեալ առնջանօք իրաւեր. Ե՛ի՛. ՛է. Ե՛:

ԿԾԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Նոյն ընդ վ. * Մի՛ կծկեցուցաներ զսիրտ քո, և մի՛ դարձուցաս նեղ զիերեսս քո ՝ի նմանէ. Տծած:

ԿԾԿՈՒԹԻՒՆ. գ. կծկիլն. կարկամութի՛ն. կաշկանդումն. * Ընձանկեր զնոսա յանհրևոյթ կապանայի, և յանհնարին կըծկումէն առնջանացն. Բ՛ի՛. Ֆ. 3:

ԿԾՈՒ. ա. Δριμύς. Acidus, acer, acutus. πικρός, ταγγος, διάπυρος, rancidus, acerbus. կծանօղ և կիզանօղ ըստ համսից. բարկ. Հեթ. և կաճեցուցիչ. գառն. գաժան. գժնդակ. կծու, կծոտ, խիտ բերս և ընդ. ե՛է՛ւ, ի՛ի՛. ատամ. ե՛ի՛ս. * Ամենայն այապիսիքս կծու անուանեցան. Պզտ. փիլ: * Ցըտիսիք՝ որ ասի ներմուցուցիչքն են, կծուք կոչեցան, եւ քաղցրք գոլով. անդ. * Քաղցրն և անուշն, գառն և կծուն ՝ի պէտս բժշկաց տնօրինին. ՅՃԼ. Ե: * Հատն մանանխոյ կծու և ջերմ է բնութ՛ւ. կ՝ուլ. Ե: * Հատն մանանխոյ փոքր, վասն ատտիկութ՛ւեն կծուեթէ. ա՛ե՛ս՛: * Սաստիկ և կծու գիւղոյ պէտք էին ՝ի ժամանակին. Գ՛է. Ես: Ընտ սատմրացն և հատոցն՝ գառն, քաղցր, թթու, և կծու. Տծած:

Նմանութ՛ւ. * Ընչեաց հիւանդային կծու հոգի. Լ՛ա՛ս. Ե: * Պտուիժ թէպէտև կծու է և սաստիկ, սակայն պիտոյ է և յօգուտ. Ոսկ. յհ. ա. 9:

ԿԾՈՒԱԳԻՆ. ա. } Առաւել կամ յոյժ
ԿԾՈՒԱԳՈՅՆ. } կծու. գառնագոյն. * Զկծուագոյնս գեղոյն տալով ըմպել հիւանդաց. Բէս. Նախ: * կսկծոտ և կըծուագին տանջանք աններելի. Տծած: Մաղաքն կծուագոյն. Խոր: * Քաղցունեցն և գառնիցն, պտրաւոյն և կծուագունից (կիլակրոյ և ըմպելեաց). Գ՛է. հը:

ԿԾՈՒԱԴԵՂ. ոյ, ոց. գ. կծու գիղ. * Հոգևորական կծուագեղոց, այսինքն յիշման տանջանացն և անչէզ գեհենին. Ը. Խ՛ի:

ԿԾՈՒԱԾ. ոյ, ոց. գ. կծանելն. խայթուած. ՝ի՛ենէ՛ւ, խայ՛ի՛ենէ՛ւ. * Ի կծուածս ՃանՃոց և պիծակաց. Վ՛է՛ս. ծի:

ԿԾՈՒԱԿԻԾ. ա. կծութ՛ւ կծանօղ. լարալար ՝ի՛ենէ՛ւ, խայ՛ի՛ենէ՛ւ, ի՛ի՛ի՛ենէ՛ւ. * Մուկք խոշտանգիչ մանրածնծունդ բարուց, և կըծուակիծ բանից նոցին. Նի՛. Ե՛: Ե Վ՛է՛ս՛է՛ւ:

ԿԾՈՒԱԿՆԾ ԵԸՆԵԼ. Չարաչար տուրջել, կիզմամբ կակծեցուցանել. փաշէ, խաչազրնէլ. * Աորագոյն խարանս ՝ի վերայ գնեն. զի իրրև պատակունս ոք զի արկանէ հրով զմարմինն այնպէս կծուակիծ առնէ. Եաագր. ի՛է:

ԿԾՈՒԱՀԱՄ. ա. Այն ինչ՝ որոյ հաճի է կծու: Վ՛ոսի:

ԿԾՈՒԵՄ, ե՛ցի. ն. Κνίζω. Rado, vellico. որ և կաուել. կաուել. քերուել. այսինքն կաուելով և կրկուելով քազել, կըթել, ջրթել, կորթել. փաչէ, է՛ոյշ՛ենէ՛ւ, ծ՛ուՀ՛ել. փ՛ի՛ա՛ր՛ա՛փ, փ՛է՛ւ՛ի՛ւ՛ի՛ւ՛է՛ւ. * Ջի՛նչ և ամվա. ո՛չ այծս ալածէր, և կըծուէր մինչեւգա: Այծարած, որ մ՛ալեցուլ կըծուէցէ. Աշ՛ոյ. ա. ա՛ր՛ս. Ե. Ե պէնոէ՛ւ: * Հովվիս էի, և Թուխ կծուէի. Պ՛է՛ս. Ի՛: Սէ՛փ. Ե. ա. 4: Տե՛ս և ՏԾՈՒՆԵԼ (զկաց):

ԿԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿԾՈՒԹԻՒՆ. * Քաղցրութ՛ւի, սրութ՛ւի, կծուութ՛ւի, թթութ՛ւիւն, խաստուի և գառնութ՛ւի. Նի՛ս. Բ՛ն. Ե: * Ա՛ն կծուութ՛ւեն գառնագրոյց գեղոցն. Վ՛է՛ս հց. Ի՛Ե:

ԿԾՈՒԻՆ. ա. Իբր կծուացին. Տ. ԿԾՈՒ. * Ջերմինս և կծուինս տայ կերակրել. ակաս. րացեալ՛ւեան. Մագ. հԸ:

ԿԾՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Δριμύτης, πικρότης. Acrimonia, acerbitas. որ և ԿԾՈՒԹԻՒՆ. կծու գոլն. բարկ թթութ՛ւեթէ. գառնութ՛ւ. և կծողութ՛ւեթէ. Ի՛ի՛ւ՛է՛ւ, ե՛ի՛ի՛ւ՛է՛ւ. * Ծ՛ի՛ա՛. չուն՛ կծուութ՛ւեթէ ինչ ՝ի փորէ ՝ի վեր բաւ. բլոյկ. Ոսկ. յհ. ա. 1: * Ա՛ն մեր գիՃացեալ ևն արատասուք ՝ի կծուութ՛ւէ ծխոյ գործ. Ե՛է՛ւ. Ե:

ԿԾՏԱԼ. ըստ ասպ. Ոսկ. յհ. ա. 4. այլ ըստ յ. ԿԾՈՒՆԵԼ. (զորթ տեսցես:)

ԿԿԵՄ, ե՛ցի. ն. Ὑφαίνω, ὑφαίνομαι. Texo, detexo. χαρακίζω, radio discrimino fila. Հենուլ կկոցաւ կամ մագուգաւ. ոստայնանկիլ. անկանիլ. նիւթել. ի՛ա՛ գործել. բանիլ. փափաքանգ. Նէ՛ա՛է՛ի՛է՛ւ. * Ոստայնս չարեաց կկեցեր ՝ի:

ԿԿՋԱՑՕՆ, ի, ից. ա. Ոյք յօձիք են կկղեալ, կամ կոկոզացեալ. բարձրացեալ. ընդ ֆոնիներբ ՝ի՛ենէ՛ւ ՝ի՛ա՛ լարած. գաչլարբ լանբի. * ՝ի մանկութ՛ւէ կրթեալ և թեքեալ ՝ի ՃոռամՀ բանս կոկոզաբանից և կրկպայծոյց փիլիսոփայից. Վ՛է՛ս. պտ: Ե Ո՛ի՛է՛ւ:

ԿԿՋԻՄ, ե՛ցայ. ՟. կկուզ նստիլ. միջով չափ կորանալ իրրև կուզ, և հանգչիլ ՝ի վերայ ոտից՝ յեղեալ անձամբ յանձն. ՝ի՛ի՛ե՛, ի՛է՛ի՛է՛, պ՛ի՛ի՛է՛. * Ալուճան կրկեցաւ, և ասէ. Հազար կեղ և արուեստ գիտեմ. Ո՛ի՛է՛:

ԿԿՈՑ, ի, ա. գ.) Κερκίς Radius textorius. գրի և ԿԿՈՒՑ. Գործի կկեղոյ՝ ՝ի ձև երկայն և գործեալ մանկակի. Ագաց. Ֆ՛է՛ի՛, Ֆ՛է՛ի՛. * Ոստայն՝ յորում անՃառաքար անկաս միաւորութ՛ւեն ապատմուՃեան. կկոց՝ անչափելի զչնցողին ընորհ. Պ՛ի՛ի՛. ՝ի ՟ոյն: * Թել մի քաքչեն ՝ի կկոցէ. կանաչ: * կոյան վարգենի՛ ՝ի ձեռին ունէր զկրկոցս (կամ զկկոց, կամ զկկուս) ոստայնին. եՀար յաչս իւր, և կուրացոյց զերկուսեանն. Հ. Յոյ. ՟. * ԵՀար կկոցայիս ոստայնին, և փուլաց զաչս իւր. Եր՛ե՛. Ոսկ. Հ=8. գրե, * Ոնձեր զքարաքն ոստայնոյն ոչ և Տ՛ ՝է՛ե՛. * Ջասեղն ոստայնին ոչ. իակ Հ. ոստուածա ՝ի լո. Վ՛է՛ս հց. Էբե՛ս 878. գնե ա՛ա՛փ՛ա՛ս Ի՛է՛ա՛փ՛ե՛ա՛ս:

ԿԿՈՑԻԼ. կկոցեալ. ՟. Σκαφελίζω. կկոցամՀ լինել, կամ ըստ յն. մանկուկամՀ լինել տկալ աչաց՝ փոս գործելով. * Ա՛չք քո կկոցեալ հայիցին ՝ի նասս. Օր. Ի՛է. 32: Որ ՝ի ՂՃ. Ի՛է. 16. ասի. առնցուցանել զաչս:

ԿԿՈՒ, ուի, ուաց. գ. Κόκκυξ. Coccyx, cuculus, avis clamans κόκκυ, cuccu. Թռչուն՝ որպէս ապտ ինչ կոչաւաս, նման Հաւփալի, այսինքն վայրի ազաւնոյ. ռմկ. կոկո. ապս. փ՛ո՛փ՛ս, ի՛ի՛ս. Թ. Հօդէ՛ւէ. կամ գուգուս գուգէ, Հօդէ. զի առէալ ձայնէ կուս կուս. կամ գուս գուս գուս, այլ Եթէ ոք առցէ զայս ձայն, ինքն փոխէ զձայնն և ասէ, բի բի բի, կամ պի պի պի. ուստի կոչի Թռչուքերէն նաև Իպ՛ի՛պի՛. * Կըկուս ՝ի՛ենէ՛ւ յափրազիտականէն, և երթեալ խոստովան եղև տասուկի. Մ՛ի. առաւ: * Խոլամուկն՝ կըկուս չափ հաս է. վ՛անչ. Հց:

ԿԿՈՒՋՆՅՒՆ. Տ. ԿԿՋԻ. * Կըկուզ նստցին ՝ի յորտոյքս. Մ՛ի. ապտ:

ԿԿՁԵՄ, ե՛ցի. է. Իբր փթթիլ. ծաղկիլ. Բայ՛ի՛է. ա՛է՛ի՛ա՛ճ. * Ո՛ւպէս ծաղիկ գարնայոյ՝ մինչդեռ կկչեն, ուրախ ունին (կամ առնեն) զտեսիլ երեսաց. իակ յորժամ անցանիցեն, բառնան զբերկրութ՛ւ յաչաց. Ոսկ. Ե՛է՛ա՛:

ԿՂԱՓՈՒՔ. գ. Բառ ռմկ. որպէս թէ կախարդք, այսինքն կախարդանք. բժժանք. յուռուածք. Հմայք. Համայիլ. * Հմայք էին... և այս՝ որ ընդ պարանոցաս և ընդ արմկաս ձեռաց գիր գրեալ և քառկով կարեալ կապէին, զոր ոմանք կղապիք ասեն. Նի՛ Է՛ի՛:

ԿՂԵՐ, կղերք, ից. } Աբ և Գղեր. և
ԿՂԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. } Գղերկոս. յն. Κλῆρος. Clerus. որ է վիճակ. ժառանգաւորութ՛ւն. և ՝ի Հոգևոր կենցաղոյ. վիճակաւորք. ժառանգաւորք. և Κληρικός. Clericus, որ ՝ի ժառանգաւորոց. եկեղեցական ոք. և Սաորինն ՝ի պաշտաւնեայս եկեղեցւոյ. որպէս գաղիր, կամ փորք ասորհատաւոր. * կղերքն ամենայն: Աբ կղերս եկեղեցւոյ: Հանդերձ կղերիք. Բառ. Ե՛. 8: Աբծ. Ե՛. 11: Ցհ. ի՛: * Հանգերձ կղերականաւքն և իշխանաւքն. կ՛ըՀան: * Եւ որ ընդ խս էին կղերիկոսք. Ցհ՛ի՛: * Ամենայն լսման եկեղեցւոյս, երանեալ ից, հաւատացելոց, և կղերիկոսաց. Լ՛ի՛. պ՛ի՛ի՛: Իակ յատկի՛ն. * Դասք քահանայից, ասրկաւագաց, գաւազ, և կղերիկոսաց ՟.

խմա զիրքը աստիճանաւորս . ԺՀ :

ԿՂԵՐԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Κλήρωσις . Clericatus, sortitio in officium Ecclesiae . Վիճակաւորութեի կամ ժառանգաւորութեի եկեղեցւոյ . եկեղեցական կարգ և պաշտօն , վերին կամ առորին . *Ընծայել ի կղերիկոսութեի եկեղեցւոյ . Ճ . Գ : * Զգեցցին զսքան հանգերձ կղերիկոսութե . Մաղ :

ԿՂԶԱՅԻՆ , յնոյ , ոց . ա . Սեպհական կղզեաց . Կղզիի , կղզեայ . ապաւէ , ձեպէրէպէ . * Զուգեալ ըստ երկաքանչիւրոցն ոչ անօգուտ երևելոց բերիցն , զգամնաքաղոցն ի կղզիսն , և զկղզայնոցն ի յամաքայինան քնաւկելոյ հասուցուսն . Պիփ :

ԿՂԶԵԱԿ , ևկի , կաց . ֆ . Νησίον. Parva insula . կղզի փոքր . կղզիկ . ապաճէփ . * Փոքր կղզեակ ի մէծ ծովուն անբնակ ,, որ և Էմ կոչի . Վ ք ս հց . իԷ : Հ = Ց . էէփ . ծ Ճ :

ԿՂԶԻ , զ - ոյ , զ եաց . ֆ . Νῆσος. Insula. Ցամաք ջրապատ ի մէջ ծովու՝ հանդերձ բնակչօքն . ապա , ձեպէրէ . յորն . ձեպայիր . * կղզեաց աղգաց : Թագաւորք կղզեաց : Ուրան եղիցին կղզիք բազում : Բնակիչք կղզի զոյդ այդորիկ : Որ էին ի կղզւոյն . ԱՆ : * Ի մարզիկ դնդէ կղզեաց կղզեաց . ա . Ի . ծա . 38 . յն . կղզեաց աղգաց : * Ի կղզի ինչ գիմաւոյ . Գծ . իԷ . 26 . յն . կղզեակ :

ԿՂԹԵՄ , եցի . ն . Որպէս Թէ կուզ աւանել ի կասի կամ կապով . ամդել . հանգոյց առնել կամ ձկտել . կղկղել կամ հանել զոյց առնել կամ ձկտել . կղկղել կամ հանել զոր ընէլ . իսկէ՝ պ ւ ոյիմ էապմֆ . * կղզեակ զձոպանն , մինչ զղւ և չկարաց քնաւ չարժել զձեռն . Զէնոփ :

ԿՂԻՄԱՅ . Տ . կԼԻՄԱՑ .

ԿՂԿԱԹԵՄ . եցի . ն . Որպէս Թէ կուզ կուզ կաԹել . կաԹոգնել . կարօտիլ նայիլ զկնի ուրուք . * Որք միանգամ լսեն զնորա բանս՝ հանապազ կղկաԹեն զնմանէ . Ոսկ . յհ . ա . 1 : Տճս և ԿՂԿՂԱԼ :

ԿՂԿՂԱԹ , ա . (և ընդ բայի .) ԿղկաԹեալ . կաԹոգին . կարօտեալ . * Ոչ միայն զկնէնայն լինելիսմ կղկղալ , այլ զբարւոքն կենայ . Ոսկ . էս : * Հաւաչէին զկնի նը , կղկղալ կաԹոգին լինէին զիւրեանց քաջ զօրավարէն . Բաղ . է . 44 : * Ամենեքեան կաԹոգինք և կղկղալք հոգւով ծանեան զիւրեանց ԹագաւորսԻ՝ ովաննայ ասելով . Իշն . ա ա լ : :

ԿՂԿՂԱԼ . Իբր կղկաԹել . (կամ այսպէս է գրելի) . * Բնաւ ԹԷ մարդկան զերևելեացս իմն կղկղայ , ԹԷ և սակաւ ատր և նուազագոյն է մնայն աչօք ընունել զձածկանն . Սեբեր . Ֆ :

ԿՂԿՂԱՆՔ , նաց . գ . Σκύβαλον . Stercus, limus . Աւելորդն բնութե ի դուրս քամեալ ընդ ելեւատանն . աղբ . սպասաս . անարգ և անպէտ՝ հին և փուտ իրքնէձասկէ , փապա ևՓՆան . * Ցամաքայնէ զղկեցայ , և հաստարիմ կղկղանս . Փիլպ . Ֆ . 8 : * Իբրև կըղ կղանք են , և իբրև ալք անպիտան . Սպհ . ա . յն . Ֆ : * Զգիշղջանացն զսովորութե յաւ ասաջ բերես , զՀնացեալ և զերացեալ օրինացն գաստիարակութենէն դարձեալ բուռն հարկանես . Լ ք . պ ր ֆ :

ԿՂԿՂԵՄ , եցի . ն . Δειλίζω. Defaeco . Անցուցանել ընդ քամոց . քամել . մղել . զտել յաղտոյ՝ ի մրոյ . կր . մղել . Թորել . պ ւ ոպ ք ւ , պ ւ ոպ ի ւ մ ք ւ . * Ցեղի ոսկւոյ , ոստի կղկղի . Ցբ . իԷ . 1 : * Բաղում տարժանմամբ ի հաղոյ կղկղէր զոսկին , և գարձեալ անդրէն ի նոյն խառնակել : Ըստ օրինի ոսկհանաց , որք յորով տաժանմամբ կղկըզղեն ի հոզոյ զզուան և զմաքուրն . Երզ . ծ ֆ ւ :

Իսկ Վ ք ր ն . ծն . * Բաղլա՝ կղկղուսն , որով կղկղեաց զայրն ,, իսմ , կակղել և յինքն յանկուցանել :

ԿՂԿՂՈՒՄՆ , զման . ֆ . կղկղել , և իւր . մղուսն . Աւնլւսւց. Defecatio . Մանաւանդ կըուսն , և ընկըուսն՝ իբր ծծելով , կամ անցանելով ընդ քամոցն ի վայր . Կատաբսւց. Deglutitio, absorptio.* Բաղկացաւ և գոյացաւ մանկանացուն ըստ կղկղման . քանզի զօրէն հիման՝ ճաշակաւորութե պատճառք կենդանեացն յաւէժ տևողութենէն է . և բալա Թարգմանի կղկղուսն . փիլ . այլոբ : (Ըստ երբ . պալ , է կլանել , ընկընուլ . իսկ յն . բաւբծօ , հնացուցանել . յորս հային և բանք լ ք ս . Ե վ բ ն . ի նախընԹաց բառադ) :

ԿՂՄԻՆԴՐ , կամ ԿՂՄԻՆՏՐ , կամ ԿՂՄԻԴՐ , ի կամ ոյ . ֆ . Κέραμος, καλύπτηρ. Tegula . գրի և կղմփնդր , կղմփոր , կղմփնոր . կողմփնոր , կողոմփոր . Աղիս կամ կաս Թրծեալ հրով , քառանկիւն կամ խողովակաձև . ե ր ե ք ի ք , ե ր ե ք ի ք , Ե ա ղ լ ա , Ե ա ղ ա . * Ցեսի վեմ մի , և կղմփնդր (կամ կղմիդր , կամ կղմփնոր) , և ի միջի նոցա ձ գեալ ոսկի . Վ ք ս հց . ծ ա : * Հրացեալ կըղմիդրն ի վերուստ ի վայր հոսեալ . Ցհ . կե : * Ցոսկի կղմնդրոյ չլինուսծ նոցին . լ ք . ի գր . պ ա ղ : * Կողոմփոր յորժամ՝ ի ջուր անկանի , ոչ ինասի , և զգոյն իւր ոչ փոխէ . Բբս . մ ւ կ ւ . Վ ք ի կղմփնդր : * Ցփեալ քարից , այսինքն է կողոմփոր , և Թւրաքանչիւր կողոմփոր՝ երկու չափ . Մաթ ւ ն : * Ցանկարծակի անկաւ կղմփնոր (կամ կղմիդր) մի ի գլուխն . Ո ւ ի ե ր :

ԿՂՄՈՒԽ . գ . Αὐτοῦ խոտոյ . որ ասի լինել դեղ ձիոց , և մեկնի ռամկօրէն , ա ա ա ն , ի ն ք ա ա ղ օ ճ ա , գ ա ն ա գ ա , ձենակ . ըստ յն . Ἑλένιον. Helenium, inula. որպէս Թէ արտօսր հեղինեայ : Գաղիան : Բծ ւ ն ւ ն :

ԿՂՈՒԻԼ . կղուեալ . ֆ . Իբր կուզ կուզ լինել . կծկիլ . * Օձն ի ջերանալ աւուրցն յար ի գազանուե կայ , և ի ցուրտ աւուրսն կղուեալ՝ իբրև զմեռեալ լինի . Սիան . ա ա անպ ի ա :

ԿԱՑԱՏԱԿ . ա . Որոյ յատակն է կըձեայ . ասլայատակ . քարայատակ . Ռ ք մ ա գ ա ք ք ս ւ ը , բ ե օ վ ե ի ւ . * Պահէ ի կձայատակ Ճանապարհին զգնացս առանց ազոյ : Վէմ իմանան զսէրն , ի ձեռն որոյ հոգւոյ Ճանապարհն կձայատակ լինի . Նիս . էզ . յն . պեπλακιμένος, straius, ևն :

ԿՁԱՍԱԼ ՑԱՏԱԿ , ի , աց . Գոյականին վերնոյն . Ռ ք մ ա գ ա ք ք ս ւ ը , գ ա լ ա ք ք ք ս . * Զնրա պարակս անտիրազացուց յատուկեալ սպիտակ կձասալ յատակաք . Խոր . ք . 24 :

ԿՁԵՑԱՑ . ա . Λίθινος . Lapideus . մարմարիոնէ , marmoreus . Որ է ի կձոյ . որոյ նիւԹն է կիճ . մարմարիոնեայ . քարեղէն . Ռ ք մ ա ե ե , ա ա ք ե . * Անդ էին Թակոյկք կըձեայք վեց . Ցհ . ք . 6 : * Սրունք նորա սիւնք կձեայք (կամ մարմարեայք) . Երգ . ե . 15 : * Սիւն կձեայ կանգնել (կամ ի կձէ) . Խոր . ք . 32 : * Չհրապարակն յատակեալ սպիտակ կձեայ սալովք . Աստ . ա . 6 : * Նըսաեալ ի կձեայ և ի պայծառ տուն . Լ ք ս ւ ը :

ԿՁԵՑԱՐԿ . ա . Որոյ յարկն կամ չինուածն է ի կձէ . * Պատուական պաղպաջուն կձեայարկ տաճարացն լուսափայլն ձեղուն . Ասան . Եղէզ :

ԿՁԻՃ կամ ԿՁՈՒՃ , կձոյ . ֆ . (որպէս Թէ ի կժոյ , կժեղէն) . Պնակ խեցեղէն . խ ծ ի ծ , խ ծ ա ծ , է ր ի ճ , պ ա ռ ւ , պ ա կ ի ւ , ձ ւ ջ ե ի ւ լ ա ն ա գ , է օ վ ե ի , ի ն ւ վ ի ճ , ի ն ւ վ ի ճ ձ ի ի , ե ձ ե ի . * Կապեցին աղբով լի կձիճս , և ունկունս կժոց . Վ ք ս հց . ծ ը : * Ա ր կ ի մի , և գ ի ր ի կրակ . Վ ա փ ի : * Ա ռ գ ա լ ա ր մանիչակ ի կոճէն ընտրած . . . ի կձուճն արկ , և ի կրակն դիր և մեղմ եփէ . Բծ ւ ն ւ : Իսկ Վ ք հց . յ . * Ի կձոյ մի արասցես ինձ դիրասն . ընԹերցիր , ի կձոյ . (կձեայ չիրիմ) :

ԿՁՂԱԿ , ի , աց . ֆ . Ὀπλη. Ungula, unguis quadrupedum ևն . Եղունգն ԹաԹից չորքոտանեաց . պ ձ ե . Ի ր ր ա փ ք , գ ո փ ը : Տճս Եւ . ծ . 26 : Ղ Ա փ . ծ ա . ղ : Ս ւ . իը . 52 : Մ ի ֆ . ե . 13 : Ե ւ ի ֆ . ա . ղ : ի ի . ւ ւ . ւ ը . 13 : ե ա . 19 : * Զկձղակ եղինն Թափեաց . Ե ա ֆ ր . ա : Խոր . ի . 76 : Շ . Վ ի գ : * Իբրև զչաւիղսն ոտք հանգերձ կղերիկոսաւք . Մաղ :

ԿՁՂԱԿԱԲԱՆԻՆ , ժին , ից . Նոյն ընդ կձղակաբաշխ . կձղակահերձ . * Զ ը ր ի ն ս ... զհոծ ե ը ը էրեովքն կձղակաբաժանելոք . փ ր գ :

ԿՁՂԱԿԱԲԱՇԽ , ի , ից . Ὀνυχιστήρ, χηλῶν, διχηλόν, τὰς ὁπλάς. Ungulam dividens, diffindens, ungulae fissuram habens. որ և ԿՁՂԱԿԱԲԱԺԻՆ . Զորքոտանի՝ որոյ կձղակքն չերկուս են բաչխեալ , հերձեալ . որոյ ԹաԹն բաժանի . Տճս և ԹԱԲԾ . հ ե ր ձ . * ԹաԹաձհերձ և կձղակաբաչխ . Օր . ծ ի . 6 . է 7 . Ե 8 : * Լերինքն լի են երէոք կձղակաբաչխիւք . Խոր . գ . 59 : * Կձղակահերձք իցեն , կամ ոչ իցեն . Ղ Ե փ . ծ ա . հ . 26 : Օր . ծ ի . 7 : * Կձղակահերձացն՝ որ ոչ որոճիցեն , այլ իմն որոշումն զատանէ . կ ի ր ղ . Ղ Ե փ : * Ն ը ձ ա ն ակ կձղակահերձին՝ ոչ խատն ընդ այլան , և վարք սբց որիչ են ի պղծոց՝ կձղակահերձն առանց որոճելոյ սիղծ է , և որոճողն առանց նորա . Մ ե ի . ծ ն :

ԿՁՂԱԿԱՆԱԼ , ացեալ . լ . Լինել իբրև զկձղակս . պձեղ դառնալ . * Եղնգունք ծայրից մասանցն ոսից և ձեռացն կձղակացեալք էին . Ագաթ : * կայլկաւեան զկձղակացեալ ձեռադ քո , և կալ զտաս մարտիրոսիդ . Ո ի ն ւ ը :

ԿՁՂԱԿԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Որ ունի կըձղակս , կամ կձղակաբաչխ . * Անասուն ԹաԹահերձ կձղակաւոր , Ղ Ե փ . ծ ա . 3 :

ԿՁՂԱԿԱՒՈՐԻԼ . ի . Ունել զկձղակս . * Իսկ ասս ԹաԹահերձն գոլով , և կձղակաւորիլ . Մ ե ի . ղ Ե փ :

ԿՁՂԱՆԱԼ , ացեալ . լ . կձղականալ . կարծրանալ մորԹոյ հանդերձ ոսկերօք . * Գլուսանէին զնոսա լուկ ցսմաքեալ զկձղակեալ զոսկերս նոցա . Բ ա ղ . գ . * 19 :

ԿՁՊԵՄ , եցի . ն . Κολάζω. Reprimo . Ջսպեել . ամփոփել . սեղմել . * ԳրէԹէ ա մինայն ինչ արեամբն սրբէր . ընդէր գրէԹէ ասէցէ , և ընդէր կձպիցէ . Ոսկ . էբբ :

ԿՁՐԻՄ . փոխանակ գրելոյ կրձիմ . * Կըձրիմ ինչ ի միջի կայցէ . Ոսկ . ա . փ ր . ծէ :

ԿՄԱԽՓ , ից կամ այ . ֆ . Ոսկերոտի մեռելոյ չետ փտելոյ մարմնոյն . (չ ծ . Ի ե փ ւ , ո ի փ ւ (ոսկր .) և գ ը ն ժ փ . (կոտոր ոսկեր .) * Կոձղ կիսայրեաց . . . անարգեալ կամաք . Նաբ . հձ : Իսկ հին բա . * կմախք , ոսկերք , կի կոտորածք : Կմախել . կաղմ ա հարել . կամ ջղատել ,,: (Ուստի կամախ անուն քաղաքի , ուր էր դամբարան Թագաւորացն հայոց , այն է հինն Անի :)

Իսկ Թվի . Բաբսփ . * Ոձանն և ողբան և գուժիճն իբրև կմախիս մեռելոյ ,, . յն . իբրև ի ձաշ մեռելոյ . ևս περιδείπνα. գուցէ ընԹերցեալ է մերս՝ περιδείδων. ահաբեկ , որպէս կմախս եղեալ ի խրտուիլակ :

ԿՄԱՃԱՃԱԿ . ա . Իբր գմանճաչակ . ի քեմն առեալ ճաշակ ինն (որպէս համպե , լ ք ե ի) . և կամ կմկմալով կխաբերան . * Երեկ զկաղնեաց իսաստատիրեալ քեզ մանաւորաբար ի մերոյն կարասեաց կմանճաչակ շատացեալ ընկալաք ի քէն գոհութի . Մագ . իե :

ԿՄԱՑԵՆԱ կամ ԿՄԱՑԵԿ , եկի , կաց . գ . կամ է Սուտ զարդ , պաճուճանք , և կամ բիծ , սպի , արատ . * Ընդ այսչափ գործս և վերս Թափանցնց . . . բարեբախտ և երջանկի վիճակի մասն ընկալաբ առանց ընԹերցիր , ի կձոյ . (կձեայ չիրիմ) :

ԿՁՂԱԿ , ի , աց . ֆ . Ὀπλη. Ungula, unguis quadrupedum ևն . Եղունգն ԹաԹից չորքոտանեաց . պ ձ ե . Ի ր ր ա փ ք , գ ո փ ը : Տճս Եւ . ծ . 26 : Ղ Ա փ . ծ ա . ղ : Ս ւ . իը . 52 : Մ ի ֆ . ե . 13 : Ե ւ ի ֆ . ա . ղ : ի ի . ւ ւ . ւ ը . 13 : ե ա . 19 : * Զկձղակ եղինն Թափեաց . Ե ա ֆ ր . ա : Խոր . ի . 76 : Շ . Վ ի գ : * Իբրև զչաւիղսն ոտք հանգերձ կղերիկոսաւք . Մաղ :

ԿՁՂԱԿԱԲԱՆԻՆ , ժին , ից . Նոյն ընդ կձղակաբաչխ . կձղակահերձ . * Զ ը ր ի ն ս ... զհոծ ե ը ը էրեովքն կձղակաբաժանելոք . փ ր գ :

ԿՁՂԱԿԱԲԱՇԽ , ի , ից . Ὀνυχιστήρ, χηλῶν, διχηλόν, τὰς ὁπλάς. Ungulam dividens, diffindens, ungulae fissuram habens. որ և ԿՁՂԱԿԱԲԱԺԻՆ . Զորքոտանի՝ որոյ կձղակքն չերկուս են բաչխեալ , հերձեալ . որոյ ԹաԹն բաժանի . Տճս և ԹԱԲԾ . հ ե ր ձ . * ԹաԹաձհերձ և կձղակաբաչխ . Օր . ծ ի . 6 . է 7 . Ե 8 : * Լերինքն լի են երէոք կձղակաբաչխիւք . Խոր . գ . 59 : * Կձղակահերձք իցեն , կամ ոչ իցեն . Ղ Ե փ . ծ ա . հ . 26 : Օր . ծ ի . 7 : * Կձղակահերձացն՝ որ ոչ որոճիցեն , այլ իմն որոշումն զատանէ . կ ի ր ղ . Ղ Ե փ : * Ն ը ձ ա ն ակ կձղակահերձին՝ ոչ խատն ընդ այլան , և վարք սբց որիչ են ի պղծոց՝ կձղակահերձն առանց որոճելոյ սիղծ է , և որոճողն առանց նորա . Մ ե ի . ծ ն :

ԿՁՂԱԿԱՆԱԼ , ացեալ . լ . Լինել իբրև զկձղակս . պձեղ դառնալ . * Եղնգունք ծայրից մասանցն ոսից և ձեռացն կձղակացեալք էին . Ագաթ : * կայլկաւեան զկձղակացեալ ձեռադ քո , և կալ զտաս մարտիրոսիդ . Ո ի ն ւ ը :

ԿՁՂԱԿԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Որ ունի կըձղակս , կամ կձղակաբաչխ . * Անասուն ԹաԹահերձ կձղակաւոր , Ղ Ե փ . ծ ա . 3 :

ԿՁՂԱԿԱՒՈՐԻԼ . ի . Ունել զկձղակս . * Իսկ ասս ԹաԹահերձն գոլով , և կձղակաւորիլ . Մ ե ի . ղ Ե փ :

ԿՁՂԱՆԱԼ , ացեալ . լ . կձղականալ . կարծրանալ մորԹոյ հանդերձ ոսկերօք . * Գլուսանէին զնոսա լուկ ցսմաքեալ զկձղակեալ զոսկերս նոցա . Բ ա ղ . գ . * 19 :

ԿՁՊԵՄ , եցի . ն . Κολάζω. Reprimo . Ջսպեել . ամփոփել . սեղմել . * ԳրէԹէ ա մինայն ինչ արեամբն սրբէր . ընդէր գրէԹէ ասէցէ , և ընդէր կձպիցէ . Ոսկ . էբբ :

ԿՁՐԻՄ . փոխանակ գրելոյ կրձիմ . * Կըձրիմ ինչ ի միջի կայցէ . Ոսկ . ա . փ ր . ծէ :

ԿՄԱԽՓ , ից կամ այ . ֆ . Ոսկերոտի մեռելոյ չետ փտելոյ մարմնոյն . (չ ծ . Ի ե փ ւ , ո ի փ ւ (ոսկր .) և գ ը ն ժ փ . (կոտոր ոսկեր .) * Կոձղ կիսայրեաց . . . անարգեալ կամաք . Նաբ . հձ : Իսկ հին բա . * կմախք , ոսկերք , կի կոտորածք : Կմախել . կաղմ ա հարել . կամ ջղատել ,,: (Ուստի կամախ անուն քաղաքի , ուր էր դամբարան Թագաւորացն հայոց , այն է հինն Անի :)

Իսկ Թվի . Բաբսփ . * Ոձանն և ողբան և գուժիճն իբրև կմախիս մեռելոյ ,, . յն . իբրև ի ձաշ մեռելոյ . ևս περιδείπνα. գուցէ ընԹերցեալ է մերս՝ περιδείδων. ահաբեկ , որպէս կմախս եղեալ ի խրտուիլակ :

ԿՄԱՃԱՃԱԿ . ա . Իբր գմանճաչակ . ի քեմն առեալ ճաշակ ինն (որպէս համպե , լ ք ե ի) . և կամ կմկմալով կխաբերան . * Երեկ զկաղնեաց իսաստատիրեալ քեզ մանաւորաբար ի մերոյն կարասեաց կմանճաչակ շատացեալ ընկալաք ի քէն գոհութի . Մագ . իե :

ԿՄԱՑԵՆԱ կամ ԿՄԱՑԵԿ , եկի , կաց . գ . կամ է Սուտ զարդ , պաճուճանք , և կամ բիծ , սպի , արատ . * Ընդ այսչափ գործս և վերս Թափանցնց . . . բարեբախտ և երջանկի վիճակի մասն ընկալաբ առանց

կմայեկաց և տգեղութեանց · փիլ· լին· է· 59· ուր լս· ըստ Ամբրոսիոսի, առանց պատասխ· *Առանց կմայեկաց· լծ· առանց պաճուճանաց· Լիւ· ֆիլ· խուկ հին է· *Կմայեակք· համայականք, խորանք »:

ԿՄԲԵԱՑ· Ὀμφαλώδης, ὀμφάλειος, կամ λόειος. Umbelici modo, umbono munitus. (Ականան երևի կումբ· յորմէ և կմբեմ·) որպէս կմբեթեայ· պորտաւոր· այսինքն ուռուցիկ ի ձև պորտոյ կամ փուղոյ· որ և ԿՄԲԱՒՈՐ կոչի ՄԲՐԱՒՈՐ· Տճ և ՈՍԿԵՀԱՐ. ԲՆԱԳ· *Մեծապայծառ իմն կմբեայ վահանացն փայլէցին· Ո·ի· ՛ս· ՟ք· 10:

ԿՄԲԵԹ կամ ԿՄՊԵԹ· Տ· ԳՄԲԵԹ· *Կանգնեաց ի վերայ ասպանին կմպեթ մարմարիոնեայ· Հ=Ց· հոիփ· ԻՀ: *Ըստ ամբարձման կամարի վերնայարկին գնդի ձըգման կմպեթի· Նար· Խէ:

ԿՄԲԵԹԱՁԻ· Տ· ԳՄԲԵԹԱՁԻ· *Տճ· ոիլ կմբեթաձև խորանայարկ ամպիզէն· Ագաթ:

ԿՄԲԵԹԱՑԱՐԿ· Տ· ԳՄԲԵԹԱՑԱՐԿ· *Կմբեթայարկ Ճիմարան իմն հրեշակաց· Ջմինն կմբեթայարկ յանուն սքի կարապետին· Ո·ոց:

ԿՄԲԵԹԱՆԻ· որպէս կմբեթք· * Բարբ ձրաբերձ կմբեթանին ի հիւմնէ առապարէին· Գր· ԹՂ· ԷԶՀ:

ԿՄԲԵԹԵԱՑ· ա· Իբր կմբեթաւոր· մանաւանդ որպէս կմբեայ, ղոր ասացաս· *Գեղարդունես շողաչեալ, կմբեթեայս վահանացն չքնաղակերաս· Ո·ի· ԷԲՀ· Ղ:

ԿՄԲՒԱՒՈՐ, ի, աց· ա· փոխանակ գրելոյ կմբաւոր· իբր կմբեայ· *Ոսկին վահանս կմբրաւորս· Մխ· Թփ:

ԿՆԱԹՈՂ, ի, ացի· ա· } Որ Թողու ըզ-
ԿՆԱՀԱՆ, ի, ից կի ած· } կին իւր, կամ ի բաց հանէ զորինաւոր ամուսին իւր· *Կին ոչ յանդգնեալ կնաթողին կին լինի· Կանան· Մխ· Թփ· *Կնաթողաց արանց, կամ ածյաթողաց կանանց· Շ· ընդհանր· *Ածանօղք, և կնահանք· Խոր· Ճ· 27: * Վասն որոշելոյ զկնահանան· ԵԹԷ ոք ի կնահանին· Կանան· ուր գրի և * կնահանէից, պտունկաց »· որպէս ԹԷ ուզղ· իցէ կնահանեալք կի՞ նէք: *Ջի մի՛ ամենևին ի կնահանն ձգիցէ զինեան· Ո·ի· ՛ս· ՟ա· 17· յն· արտաքսող, ἐκβάλλων·

ԿՆԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ· Գ· Ի բաց հանելն յիւրմէ զկինն· Գաբրիէլը պօղոմաճ· *Պատուաստ հասէ վասն կնահանութեանն· Նար· Յաղագ·

ԿՆԱՄԱՐԴ, ոյ· մանաւանդ } ա· Գսա-
ԿՆԱՄԱՐԴԻ, ւոյ, ցոյ· } կάνηρ, ἀνδρόγυνος. Muliebri animo praeditus, effeminatus. կանացի բարուք· կնաւոր· անարի· վատասիրտ· մեղկ· ԻԵՎԷ·, գօրգաճ· *Կնամարդք զնա կոչէլով· Աճդր· ՟ա· 15: *Կնամարդքդ՝ որ ի տիւանացն պատառեցաւ· Ճ· Բ: *Ես զսասանեանագ կոչիմ կնամարդս· Խոր· Գ· 55: *Իգական ախտ յոգին գործելով, և կնամարդիս կազմելով· Փիլ· գեղաճ: *Ամենքեր կանանց և կնամարդեաց (կամ կնակայ մարդեաց)· Ո·ի՝ե՛ր:

ԿՆԱՄՈԼ, ոյ· մանաւանդ } ա· Գս-
ԿՆԱՄՈԼԻ, լ-ոյ, լոյ, լ-ով· } ναικομανής. Mulierum amore insanus, mulierosus. Մարդն ի սէր կանանց· իգասէր· *Ըստ չամՀուԹեան առն կնամոլոյ· Խոր· Է· 20: *Ձորրորդ հարուած չանաՃանՃին՝ ընտրարոյ կնամոլեացն· Նխ· ԵԷ:

ԿՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ· Գ· Գսաւկոմանիա. lusanus mulierum amor. կնամոլին գործառնիք առ կանայս· *Բազում անիւսուածՀիք լցեալ, որ յորովայնամոլութենէն և ի կնամոլութենէն· Փիլ· խմասփ:

ԿՆԱՒԷՐ, սիրի, բաց· ա· Գսաւկոփիլος. Mulierum amator. իգասէր· կնամոլի· *ԿըՆաւէր գոլով սղոմոն՝ յաՃախեաց առնուալ իւր կանայս· Նխ· Է· Ի·ե: * Կնաւերք ի խաչնակութենէ մոլեալք· Փիլ· ֆ· բան: *Աւետ, ԹԷ կնաւերք էին հրեայքն· Վ·ք՛ն·պօմ:

ԿՆԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ· Տ· ԿՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ· *Եգիպտ սատանայ իւր զէն զորկորամոլութ, ապա զկնաւերութենէն· Վ·ք՛ն· պօմ:

ԿՆԱՏ· ի, ից· ա· ըստ յն· Ակրատ· *Ἀναύδρος. այսինքն անարի· Parum virilis, ignavus, effeminatus, mollis. կնամարդ· իգասէր· մեղկ· Թոյլ և ակար· անզօր· վհատաքեր· ընչեին· վատԹար· ԻԵՎ ՀՃ·, ՃՀատբէՀոՒԹ, պիՀճ· * (Անք) Թե Թեւամիտք և կնատք· Ա՝ օս· ՟ա: *Պիղատոս Թոյլ ոք էր և կնաս, երկեաւ ի հրեիցն· Տճոակ: *Ի կնաւոս յայս և ի հոգիս ղէնս փոխատրիլ մարմին· Գրամ· ՃՀ: *Ի կընաս և ի մեղկիս և ի վայրագաբոյ գառներս մարգկան· ՃՀ· ԻՒ: *Կանացի կինաս և անզօր լինելոյն Ճեն (քնուԹե կանանց)· Պիս: *Տղօր և կնաս զօրեղութ· ՃՀ· ԻՀ· ա՟ս:

ԿՆԱՏԱԳՈՑՆ· ա· Աւաւել կամ յոյժ կնաս· վատԹարագոյն· ակարագոյն· *Կնասագոյն ապա սորա և աւժոյն յոյանձեցաւ ստուԹիւն, իւրովին կախաղանելով· Պիս: *Զան զմարմնական ցանկութիւն կնատագոյն· Փիլ· սահփս: *Զան զսարգիսատան անօգտագոյն և կնատագոյն գործէ· Ո·ի· Հ· է· 9· յն· ἀσθενότερος, infirmior.

ԿՆԱՏԱՁՈՐՁ· ա· Տկար և անպիտան ձուրձոյ նման· *Ձճիրանի քղամիդն անգտ նեն (միանձուկք), և իբրև սարդիսատոյն կնատաձորձ հաշուեին· Ո·ի· Հ· ՃՀ· 16: (ՀՀք ի յն:)

ԿՆԱՏԵԱՑ· եցի, ցոյ· ա· Աւետօղ կը նոջ իւրոյ· *Երգիծանէ զայրն, բամբասէ, կնատեաց և վատԹարագէի կարծեայ· Սարփ· ՟ա· պ· է:

ԿՆԱՏԻՄ, ևցայ· ի· Ἀναυδρόμαι. Ignavus reddor. կնաս լինել· Թուլանալ· մեղկիլ· *Մոլեկան ախտին երկիր եպագ տամիսոն, և անդէն մերկացաւ ի շնորհացն, և կնատեցաւ, և լքաւ· Եղիշ· Թփ:

ԿՆԱՏՈՒԹԻՒՆ· Գ· Թուլութիւն· մեղկութ· կակղութիւն· լուծութիւն· * Ջկասուցն կնատութենէն յարգիս իմն ամրքեն, և այնպէս առնեն կարծրագոյն· Սեբեր· Ճ:

ԿՆԱՑԵԱԼ· Որպէս զկին եղեալ Թոյլ և մեղկ, կամ լծրբ· *(Որք ամենեքեան կանայք երևէին), ի վեր հայելով առեանին, և երևեցուցանէն զնիքեանքեզ կնացեալ· Նեզա:

ԿՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ· ն· Գսաւկόω. Effemino. Իգացուցանել· մեղկել· կնաս առնել· Թուլացուցանել· * Ջմարմինան կակղութիւն և փափկութիւն կնացուցանէին· Փիլ· խմասփ: *Կնացուցեալ յերզս (գնս) ի խնդ· Նէշ վատասրտութենէ· Պիս:

ԿՆԱՒՈՐ, ի, ացի· ա· Ուշով զկին· կատնամբ· Խնի ուեղեղ, խրփատի Մարդ· *Եղէկ կնաւոր երեց գացի ի պզծութ· Կանան:

ԿՆԳՄԵՆԻ· գ· Մորթ կենգանւոյ իբրեք· գուշկ փափամ· * Ջամամբնիս, և զկնգմենիս, և զգայլենիս ագաներ· Բառ·ՀՀ:

ԿՆԳՈՒՂ, գի, կամ գղոյ· գ· որ և ԿՆԿՈՒՂ· (լծ· լտ· Cucullus. գոփ՛ւլատ· Թ· փխլոհ)· Գվնարկ մեծ· վերայ ձգնաւոր լսական· պէօրփ, գալոպոփ, պոբՀօս, պալըէփ· * Կնգուղ կրօնաւորական կարգին: Պարտ էր՝ զի և կնգղիդ մի լնցեն կարօտ· *Նովին կնգղոյն· ևն: Ջկնգուղն կլսնաւորացն ասաց ուսնել, և ոչ ԹԷ երիցանց· Լիւ· գիրք: *Որ ունի կնգուղ ի գլխին· Ճ· Ա: Տճս և Վրփ հդ· է· Ն ֆ՟ա:

ԿՆԴԱԿ· Տ· ԿՆՑՈՑԿ, և ԳՆԴՈՑԿ, և ԳՈՒՆՑ կամ ԳՈՒՆԴ:

ԿՆԴԱՆԱԼ· Տ· ԿՆՑՈՑՆԱԼ:

ԿՆԴԵՄ, եցի· ն· Կունդ առնել· փետել· տերևս Թափ առնել· և խոշտանգել· կրակիլ· (լծ· յն· գինդինέω·) *Կնգէ զծառն, և մի բնաւ տերև Թողուլ· Քաջ կնգել ապին, և ապա պատրաստել· Վրփ: *Կնգեալ աքսորին ի բանտ· Հալիսանին զնա, և կընգեն, և բանդին· Մխ· Թփ:

ԿՆԴՆԴՈՑՑ· Տ· ԿՆՑՆՑՈՑ:

ԿՆԴՈՒԹԻՒՆ· Տ· ԿՆՑՈՒԹԻՒՆ:

ԿՆԴՐԿԱԲԵՐ, ի, ից կամ ից· ա· Լιβανοφόρος. Thurifer. Բերօղ կամ ձուսաց ցիչ կնդրկաց· *Լերինք լիբանանու կնգրկաբերք· Վրփ· Եփ· (զի և կնգրուկ ըստ յն· լիբանոս ասի):

ԿՆԴՐԿԱԽԱՌՆ· ա· Λιβανομένος. Cum thure mistus. խառն ընդ կնգրկի· * Ցանհնարին մոլուԹի զգազանն վաՃառ պատրաստեր՝ խնկեալ գինուով կնգրկախառն· Ճ· Ի· Ե· 25:

ԿՆԴՐԿԵԱՑ· ա· կազմեալ ի փայտից լիբանանու, որ Թարգմանի կնգրուկ· *Կասարեաց զառաՃարն ի փայտս կնգրկեայս· Եփր· ՟ճ:

ԿՆԴՐՈՒԿ, գրկի, կաց· գ· Λίβανος, λιβανωτός. Thus, tus, lacryma odorata· խս· olibano, incenso· որ և ԼԻՒԲՆՈՍ, և ԼԻՒԲՆԱՆ ասի· վը· գոսփրՀ՛լի· Ագգ խընկոյ ազնիւ, որ է խիժ կամ արտօսր ծառոյ, առաւել յերկրէն արաբիա, և ի լերինս լիբանանու· (Համարեաւ յոմանց սուղէնիք, որ է ըստ այլոց զմուռան·) Ըստ եգիպտ է լիբանան, և կնգրուկն ՀԷգիպտ ըստ յունաց երկրէն և ևՀՀնոս· Թ· կեմՀի, փՀոՀ նՀ՛, պտխոտ: Տճս ՂՆփ· է· 1· 2· 15· 16: Ե· 11: ՟ը 15: Երփ· ֆ· 6: ՟ը· 6: Ես· խֆ· 23: ՈՀ· ֆ՟ը· 7: ՟ա· ՟ճ· է· 29: ֆ· ՟ճ· Ե· 2: *Կընդրուկք, և օսարական խունկք· Գլսփ· օրհ·ՀՀ:

Իսկ Եւ· Լ· 34· *Կնգրուկ երևեցի »· ի մեմ Թափանցիկ, այն է ապիսական և պատուականն ժողովեալ յաշխան, և ոչ Թխագոյնն քաղեալ· ի ձմերան կամ ի գարնան· ՃՀղքմամբ կերղոյ ծառոց, մինչև է ինքեան եփեալ և ծորեալ:

Ի ՀԻՒ Բա· * Ապիսան կնգրուկ, ալաբաստիայս »· Իսկ ի բաւս գՀաՀան· կնգրուկ գնի և իբր Մաղտալէն:

ԿՆԻ· Տճս ի բաւն ՋՀՆՒ, և ՀՒՆՒ, և ԿՆՒՒ:

ԿՆԻՒՆ, ոյ, ոց· գ· Σχοῖνος, βούτομος. Juncus, pratum, carectum. Ագգ պըրաուոյ, ոՀ խոշորատերև սէգ, կի՛նրպատերև եղէգն· բոյս գիՀին վայրոց, յորմէ լինի հիւսել անօթս պէսպէս· սալ· գօվս, հասք օՒս· * ՍրՀեի կանաչանայ պրաուս առանց ջրոյ, կամ բարձրանայեալ՛ կնիւն առանց ըստ պէտից: Աս պրաուով և եղեգամբ և կնիւնով· Ց՟ա· ՟ճ· 11: ԻՀ· 16: *Հեղեզաս է կնիւնոյ· ԱՃ՟ա· ՀՀ: *Հեղեզավայրս կնիւնոյ· Կա՟ը· ՂՀ:

ՒՒՒՆ· ոՀ բաս յն· Κυναίος, այսինքն շնական, է ՇանաՃանՃ· *Ձհասցիծ՟ակքն և կնիւնքն ի ներքս անկանին· Եէլաս· ապՀ՟ս:

ԿՆԻՒՆԱԲԵՐ· ա· Σχοινοφόρος. Juncifer. Ճախին վարչ որ բերէ զկնիւն· ապՂՀՀ· Լինի ցորնաբեր փոխանակ կնիւնաբերին· ԱՃ՟ա· ՀՀր:

ԿՆԻՒՐ, կնիրք, կնիքք կամ կնիք· կնիրց· գ· Σφραγίς, ἀποσφράγισμα. Sigillum, signaculum, signum. (Ի ձայնէս կնի, Ջկնի, որ և ՀՃՀ, ՋՀՃՀ·) Հնոք իրաց տպաւորելոց· Նշան մատանւոյ· գրոշմ· ապտ· և իր տպաւորիչ զհետս իւր, որպէս կնիրց· Մա-

տանի. ևն. ՚ի ջուր՝ խոխոջել, և խոխոջը, մոթ. նչհար. ինձ, փախչ, խուճմ. երբ. խօլամ. *Քանդակ կինքոյ. Եւ. իշ. 11. 36: լշ. 6: *Դնել իբրև զկինքս. Երգ. շ. 6: Ասփ. ի. 24: *Երեր նմա զարկան կինքսքն հանդերձ. Ցօբ. ջ. 6: *Կնիք յաջոյ ձեռին իմում. Երեմ. ի. 24: *Ողջ են կինքդ. Դան. ծջ. 16. իբր կընիքք. որպես և Շար. *Քև լու ծան կինք գաստպարուսեք ։։ *Մի լուծաներ զկինքաս զկինք արքունական պատկերիդ. Նար. կշ: (որ է կնքեալ նմանութեին): *կնիքն, և նկատ. թագիր իւր. Նար. լշ: (որ է մատանին կընքօղ:) *Որպես կինքդ բազում էուիս ի կերպարանս իւր գաղափարելով ունեղծ և անփոփոխ կայ միայ. Փիլ. լին. ի. 114:

Նմանութեք ասի. *կնիք արդարութեան, կամ առաքելութեք, կամ նմանութեք. Հա. ջ. 11: ա. Կոր. ի. 2: Եփես. ծշ. 12:

ԿՆԻՔ. որպես Դրոշմ կամ նշան խայի ՚ի ձակատս. *Դրոշմ զդայութեք և կինք ՚ի դէմս ամենից: Ախոյեան և կինք ընդդէմ թշնամւոյն. Շար: *Արարեալ զկինքն քոյ ՚ի դէմս իւր: կնքեալ զկինքն ՚ի կինքն քոյ. ՃՃ: *Անոյդ զշշմարտութեք և գյանդիմանութեան նշան յաղթութեք, որ կոչի ըստ մերում լեզուի կնիք. Տօնակ:

ԿՆԻՔ. որպես Մկրտութեք, և դրոշմ. *Տալ հոտս կինք և տանն առեփանեայ ։։ յն. մկրտեցի. ա. Կոր. ա. 16: *Եկն յի կընիք առնուլ ՚ի յովհաննէ. Երէ. համաբ: *Գայ խոնարհութեք կինք առնուլ ՚ի ծառայէն. Լիգն: *Ա յս հոգին առաքն ևկն ևր ընդ կինք առնուլն սեառն. կալ. ծէ: *Եւ ապա կինք էտ նմա. Ես. պօ. ի. 23: *Ես նոցա զառ ՚ի քո կինքն. Ճ. Ա: * Եթէ չգործէ ինչ նուաս ասծ, ոչ կինքն քո կինք է, և ոչ խորհրդոյն հաղորդ լինիցիս. Ոսի. է. փմ. է: *Հաւատաց ՚ի քո և մկրտեցաւ մանկեացս, և առ զնա քոյր իւր ՚ի կնոջ. Հ. ինէին. (այս. ինքն ընկալաւ յաւազանն որպես կնքամայր): *Եթէ կանխաս ըմբռնեսցես զքեզ կնքով. Ածաբ. Ադրպ: *կնիքս այս ։։ (ձև դրոշմի). Մաղա:

ԿՆԻՔ ԲՆՆ. որպես Լրտուն, հաստատութեք, վճիռ. գաւառկինք. Նէնիձկի ֆէլմ. * Չի մի յաշխարհի բանս առաւելութեք վկայութեց, կինք դնեմք տորին ըղտեսելն անտոնի: Ալս հօր ես է շնորհակալութեան, զոր կինք դնէ գոհացուցական աղօթից. Լմբ. էչ ընդեղբ. Ես ոչ: * Վասն որոյ և զկինքն յետոյ ՚ի վերայ գնէ. ոչ կարէք այ ծառայել և մամոնային. Երկ ֆոբ: *Լուծեր զկինք գաստպարուսեք մերոյ. Շար:

ԿՆԻՔ ՀՕՐ. Իսկական նկարագիր էութեք նորա Որգի. Էական պատկեր. Χαρακτὴρ. * Որ կերպարան և կինք հօր: Հօրն երկնաւորի սահման և բան և կինք: Անճառափայլ Ճառագայթ, անյեղլի կինք: Ջճառագայթդ փառաց և զկինք անքնին խորհրդոյդ հօր. Շար: Խոր: Նար. ՃՃ. հէ:

ԿՆԻՈՒՆՔ. տ. կ ՈՒՆՁՆ, կնձուկք:

ԿՆԿՂԱԿ. փ. փղբրիկ կնկուղ, և որ ինչ նման է նմին. *Տեսայ փղբրիկ մանդոմնակ, ուսներ արլուզ զնւրքն կընկղակ(արտուտ). Շ. առաք:

ԿՆԿՂԱՒՈՐ. ա. Ընդօղ զկնկուղ, կամ զկնգուղ ՚ի գլուխ վերարաբ. զմխաւոր. * կրօնաւորքն սեաղգեստք էին, և կնկղաւորք. Մոսկ:

ԿՆԿՈՒՂ. ց. կնգուղ. *կնկուղ տամք: Ալս կնկուղ (կամ կնգուղ) խոնարհութեք է նշանակ. Լմբ. պգրգ: *Տեառնեագրէն զկընկուղն: Ընդուների եղբայրս մեր զկնկուղ ձեռոյս՝ սաղաւարտս փրկութեան. Մ՚ա: *Եւ այս նշանակ կնկղաց (կամ կնկղաց) նա-

ցա. Վրթ հդ. յ:

ԿՆՁԱՁԱՑՆ. ա. Ընդօղ զձայն՝ կամ քծնօղ չան, կամ կնձաց՝ այսինքն խոզից. * Յարատ հայեցուածովքն, և կնձաձայն բարբառուքն. Մանդ. Ճ՝:

ԿՆՁՆԻ, նոյ. գ. Պտելէա. (լծ. պտեղ պտղի.) Ulmus. Ծառ վայրի, է որ բարձր, և է որ ցած, բազմաճղի, խժաթեր, բոյն մեղկանց. գեղ աղաջ. *Սաւորն, և կինձնիք, և կաղամախիքն. Վէպօց. է:

ԿՆՁԱՆԱԼ. է. Որպէս զկինձ վայրենաց հպարտութեք. գոռոզանալ. ամբարտաւանիլ. յողն կալ. յն. բարձրավզել. *կամեցան կինձանալ... հպարտանալ ևն. Ճ. ի. 12:

ԿՆՁԱՓՈՂ, ի, ացգ. Քթափողք իբրու գալարեալք, կամ ծորակք ըմպանակաց. *կացեալ ՚ի մէջ պատուածովքս կինձափողացն զոյգ ըմպակցացն բաժանէ զքունին նորա գոյ. Բբ. արէեց. յն. խառնրնական փողք. σκολιοί σωλήνες, obliqui tubi.

ԿՆՁԹԱԻԵՄ. } ա. Նման կնձեի խոզ
ԿՆՁԹԱԿԵՐԳ. } զին. խոզագեմ. վ
ԿՆՁԹԱՑԵԱԼ. } բազակերպ, նմանեալ կնձի. * կնձեագեմ երեսօքն. Ճ. Բ. *Փրփրացեալ գիզեալ զկնձեակերպն երեսօք: կնձեակերպ երեսօքն հանդերձ: Եւ գէմք երեսացն կնձեացեալ: Ագաթ:

ԿՆՁԹԵՂ, ի, ացգ. ա. Ընդօղ զկնձի, զքիթ մեծ կամ զգռուկ. *Ոչ իբրև զքիթ ժանեղ... ոչ կնձեղ, ոչ ցոկեղ. Եփես. ծն. սա վրդովայ:

ԿՆՁԻԹ, ձեի, թայ. գ. կնձի քիթ. ցռուկ խոզի և վարազի, և որոց նման են նոցա. (մերի թուի վարիչ և իբր կինձ. որպէս և ՚ի բարգուհիւն կնձեագեմ, ևն.) կնձոտ, խոչի էին, գալանի գոռալը՝ էէբաներ. որպես Ρίν. Nasus, կամ rictus. բա. Grugoo. *Իբրև զգեհանաբիր և զարմատակերն կնձեայց: Ի կնձիի կռձանաց յեղեգան քնակելոց. Ագաթ: *Եւ այլ գազան նման ա ռիւծոյ, բայց կնձիքն այւր է և երկայն. խոր. Ց: *կնձուքն երկայն. Վ՚ոփ:

Կամ Փառիճ փղի. Προνομαία. Proboscis. խորհրդ. *Եւ այլոյ միւսոյ կենդանոյ մեծուհն, և այլոյ՝ կնձիքնախաս. խոչ:

ԿՆՁԻՔՆ, կնձեան. կամ կնձիթ, կընձիթ, կնչիւթ, կնձուք, ի. գ. Σήσαμον, օշ. Sesamum. Շուշմայ. ունդ իբրև զկոտեակ, և խոշ նորա չիթանման՝ ծանրաձոտ. և բոյս նորա. խոնձի, խնջոի, խնչիւթ. առաւ, յորմէ առաւ էազը, ձբլւզան. ևբէին. (իակ յինսիսի, լատ՚ոսա. σησάμη, sesama, կարծի յոմանց ցորեան ինչ ՚ի հնդիկս.) *Մարմնոյ մեծուհն քանկաս և սիսեռն պարճէին առ հատ կատաւտի և կնձրեան (որք պարծինն որպես նիւթ լուսոյ). Մխ. առաւ: *Չձիթաձործուհին ՚ի կնչիւթէ, յարմատոյ, յընկուզոյ. Փիլ. եւ. ի. 103: *Հաստ իւր իբրև կնձիթ ՚ի մէջ. Եփէ. եւ: *Ձիթենին և ընկուզն և բևեկին, և շուշմայի՝ զոր մեք կնչիւթ (կամ կնչիմն) ասեմք. Սահուն: *Վ այրեանն ցորեան և գարի, և ոսպն և ոլոռն և կնձիթ երկրին բերել. Ես. իզ. ա: *կնձուհ, որ է շուշման, որ Թուքն առասամ ասէ. Բթվէր: *Սեաամին, կնձիթ, կամ կնչիւթ. գաչիան: * Բաղը (պեղէր) լաչ մարոյ. կնչիւթ վայրի. Հ՚ին Բ:

ԿՆՁԻՒՆ, կնձուան. գ. Σύνδεσμος. Colligatura. σειρα, vinculum. στραγγαλία, obligatio. ռմկ. ինձիս, խինձ. գրի և կընձլնուն, կնչիւնն, կնչիւս. խառնուրդ կապոյտ. յօդ. կապ. հանգոյց. ոլորք. լար. և նմանութեք Դիժաւորութեի. լուծ. խարիսխանք. գաւ, և իսպիան. և խոչհուրդ սըրտի. *կնձիուն աներաւութեք. Ես. ծշ. 6. 9: Երեմ. ծա. 9: Գծ. շ. 3: *Ի հատաս նեալն անդամոց՝ միոնն ապականի, և կինքունն (մեղաց) ոչ խլի. Եփէ. համաբ: *կնձիուն ամենայն մարդկան ՚ի խնամս չարին հատատեալ է. Եփէ. ծն: *Ընորհք պիտոյ են չար կնձուանս մերոյ, և ոչ արդարութեի առաւգութեն: Ի սքէ սրտէ, յայնցանէ՝ որ ՚ի կընձուան անդ են. Եփէ. հա. Ես. փմ: *Գիտեք ամէ զչար կնձիուն նոցա: Ի որ պահէ ՚ի պատմութեի, և ձնչէ զկնձիուն իւր՝ զի մի յաղթահարեսցի. Մծբ: * կնձիուն բռնութեք վաճառաց, կամ մեղաց. Ոսի. ի. 3. Ես ապաշխ. ի: *Ալ ինն ախանձուած աղուէսքն հին՝ կնձիու լիներ գործոյն կրկին. Նէբ. մսի:

ԿՆՁԻՈՒՆ. Ῥυτίς, ἀμαρύνη. Rugae. խորշոմութեի գիմաց կամ մորթոյ ձակատուն. խոժռութեի. խռնճմփիլը. *Ոչ խոժռեցաս ինչ, և ոչ ամենևին կնձիուն ծնաս յերեսս նորա. Վրթ հդ. իէ:

ԿՆՈՋԱԾԻՆ. ա. Ի կնոջէ ծննեալ. *Որդի մարդոյ՝ որ ընդ ամայս երկնից գայր, կնոջածին ոչ էր սա, եթէ ոչ այնպես. Դամասկ:

ԿՆՈՋԱԿԱՆ. ա. Սեպհական կնոջ. *Ո՞շմ է այս օգ կնոջական. Վրթ հդ. ջ:

ԿՆՈՋԱՅԻՐ. տ. կնաստիր. *Աւելն զսոզոմն կնոջասէր լեալ, և այնիս անկեալ. Վրթ հդ. է:

ԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելն կին ումեք. հաւանութեի. ամուսնութեի. ըստ յն. և լատ. կին ասի. γεւոή, mulier, uxor. *Առի զդա լինձ կնութեն: Եթ զնա արբամոս առն իւրոյ այլոց կանանց իւրոց՝ իւր կնութեն: Եթ նմա լսան զաքեղ գոռոզք իւր կնութեն: Ա՛ռ գու լինձ զոզջկիկ զայս կնութեն: Ցմբ լինձ զաղջկիկ զայն կնութեն: Եղև նմա ՚ի կնութեն: Լինել քեզ կնութեն: Եղիցին նոքա մեզ կնութեն. Ես: *Խօսել կնութեն: Ածել ՚ի կնութիւն կամ ՚ի կնութեան. Եսս. փ. ա: Մծբ. ծբ:

ԿՆՈՒՐՁԻՆ. Բնութեի կնոջ կամ կանայք. *Ի կնոջէ յառն բնութեի փոխեր... ՚ի յառնէ ՚ի կնութեի (յն. ՚ի կին) պատուհասամ լինելով. Գծա. օբ: ծբ:

ԿՆՈՒՆՔ. կամ ԿՆՈՒՔ. Ասմականն բառիս կնոք, ըստ որում մկրտութ: Մաղա. հին: * Քրիստոնէութեան սկիզբն և գլուխ մկրտութեին է. որ և կնունք ասի աշխարհի բառով. Երզն. խ՚ա: *Ի կնունքն, և ՚ի պսակին ոչ է պարտ արբենալ կամ գոռանալ կոչել. Ոսկիփոր:

ԿՆԶԵԼ կամ ԳՆԶԵԼ. է. Խանչել որպէս կինձ, և կանչել. Ճչել. * Իբրև զխոզ վայրենի կինչէր կռնչէր. Ածբ. ֆ. 8: *Խոզացեալ՝ մեծամասն ճչել, կնչել (կամ գընչել, կամ կանչել). Ագաթ:

ԿՆՉԻՆ. փ. կանչին, և ճչեան կանգաչ. *Ոտիցն ձեմելիք, և կնչինք բարբառոյն. Ոսի. ա. փմ. է. յն. διαχεχλαομένη փաղի.

ԿՆՋԱՆ. տ. կնանց:

ԿՆՋԻՔ. տ. կնձիթ. և կնձիթն:

ԿՆՋՈՒՑ. փ. Որպէս թէ կենդանի խառնակ ՚ի կնջէ և յուղոյ՝ հանգոյն եղջերուաքաղի. *Քարշեսս յմեզ զկինքս զքո... զմեռելոյսի շունն. Հ=ց. յոան. իա: (կամ ընթերցիր՝ զընջուզդ:)

ԿՆՏԱԿ, ի, ացգ. ա. Փալակրօճ. Calvus. որ և կնդակ. կունդ. կունա. հերաթափ գլխով. ճազաս. փաչ տէլ. իբր լա. *Ե՛ր կնտակ, եր կնտակ ։։ այլ չ. կնդակ. Բփ. ի. ջ3:

ԿՆՏԱՆԱԼ կամ ԿՆԴԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Փալակրօմաւ. Calvesco. կունա կամ

կունդ լինել. Թափիլ հերաց գլխոյն. Ճաղատ գտանիլ. փաղլանմագ, թասլանմագ. *Ամենայն գլուխք կնտացեալք (կամ կնդացեալք). Եզեկ. ԻԹ. 18: *Ոչ կնտացեալ ոք վարսաւոր եղև. Արիստ. հակաճ:

ԿՆՏՆՏՈՑ, ի, աց. ա. Πλῆκτρον. Plectrum. որ և ԿՆՏՆԴՈՑ, ԿՆԴՆԴՈՑ, ԿՏՐՆԴՈՑ, ԿՏՆՏՈՑ. Գործի բախելոյ զԹելս նուագարանաց՝ յայլև այլ նիւթոց. Բոզընէ, մըզրապ, զախմէ, չէրթե. *Քանզի քնար և տաւիղ 'ի ներքուստ՝ պղինձ հնչէ առ կըն տընտոյն. Բրս. ման: *Որ յաղխն կտնդոցին շարժումն որոշեալ երգեսցէ: Որպէս երաժշտական ոք զԹուլացեալս աղեօք քնարին բախեալ զկընտնտոցն (կամ զկնտընդոցն): Որք զկտընդոց ածեն: Գործարանք ձայնի մազումք, իսկ խօսիցն բերան, լեզուիցն և կոկորդիցն զկնտնտոցի (կմ՝ զկտընդոցի) օրինակ ունելով, և վերնատանն՝ հնչման. Նիւս. կազմ. և բն: *Իսկ հնչումն, յորում կըտընտոցն բան նորա բախելով. Փիլ. լին. Դ. 196: *Բան մարգարէին իբրև կանդոց բախէր զլեզու կիտոսին. Անան. յուն: *Իբրև կնտընտոցաւ (կամ կնտնդոցաւ) հարկանէ բարի բանիւ և գործովք երգել մոյ: Քնար է հոգին, և կնտընտոց միաքն. Վրդն. ող: Իսկ Լմբր. Իգ. *Դաւթական կնտնտոցաւն ». Իբր քնարաւ:

ԿՆՏՈՒԹԻՒՆ կամ ԿՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Φαλάκρωμα. Calvities. կունտ կամ կունդ գոլն. Ճաղատութիւն. Ճնղութի. և կեղ գլխոյ՝ որ Թափէ զհերս. փողլըգ, Թասլըգ, ֆէլլէֆ, ֆէլ. *Ի կնտութեն (կամ 'ի կնդութե) նորա կամ 'ի ճիղուն: Մի գերծուցուն զգլուխս իւրեանց 'ի վերայ մեռելոյ 'ի կնտութիւն. Ղևտ. ԺԳ. 42. 43: Իա. 5: *Փոխանակ ոսկի զարդու գլխոյն՝ կնդութիւն: Ամենայն գլուխ 'ի կնդութի. Եսա. Գ. 24: ԺԵ. 2: տես և Երեմ. ԽԵ. 5: Եզեկ. Է. 18: ԻԷ. 31: Ամովս. Ը. 10: *Ի կնդութեանն ափուել դէպ եղեալ բորոտութին. Մեկն. ղևտ: *Է՛ ինչ որ ժամանակաւոր, որպէս և կնդութի, և սպի 'ի վերէ սևեռեալ: Ի կընտութէ և յուշիմութէ. Անյ. պորփ: Իսկ Կիւրղ. գնյ. *Տարտամն միտք, (և) որ զկնտութին ունիցի յանձն ». է պղարանութի, որպէս երկչոտուե ըստ յն. δειλία.

ԿՆՔԱԴՐԱՄ, ոյ. գ. Դրամ տուեալ կամ առեալ յանդէպս՝ վասն կնիք տալոյ, այսինքն մկրտութե. Խնունի սփոփ. *Քահանայքն մի հարկաւ պահանջեսցեն կնքադրամ, և գինս անգին շնորհին: Կնքադրամ ոչ անուանել, և ոչ հարկաւ խնդրել. Կանոն: Ի Ոսկիփոր: *Առնուն կնքադրամ, և գին այլ խորհրդոցն. Մխ. ատաբ:

ԿՆՔԱԶԳԵԱՑ. } ա. Σφραγιδοφόρος. Signatus, baptizatus.
ԿՆՔԱԶԳԵՍՏ. }
Որ կրէ յանձին զկնիքն քնի. մկրտեալ. *Փոխանակ գայլոյ ոչխար կնքազգեաց. Ոսկ. 'ի ղուկաս: (այլ ձ. կնքազգեստ:)

ԿՆՔԱՀԱՅՐ, հօր. գ. ա. Հայր կնքոյ մկրտութե. ընդունօղ զոք յաւազանէ, որ կոչի նորա սան. Խաչահայր. Խաչէապապ. իտ. compare. *Մի յանհաւասարից արանց կամ կանանց... տայցէ ոք կնքահայր՝ մանկանց մկրտելոց. Շ. ընդհ: որպէս և Կանոն. և Վրդն. պտմ:

ԿՆՔԱՀԱՅՐ. որպէս Կնքատու. մկրտօղ. մկրտիչն. *Մեծն 'ի ծնունդս կանանց՝ կնքահայրն յովհաննէս. Կանոն: Եփր. խոստով:

ԿՆՔԱՀԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելն կընքահայր. պաշտօն կնքահօր. *Պարտ է հրաժարել 'ի կնքահայրութէ այլազգեաց: Մերձ կացեալ կնքահայրութե. Կանոն:

ԿՆՔԱՄԱՅՐ, մօր. գ. ա. Կին կնքահօր, կամ գործակից կնքելոյ զերախայն. Խաչամար, Խաչէամար. *Մայր մարդոյն ոչ է մայր ընդհանուր բնութեն, այսինքն մարդկութեն, այլ՝ ումեմն. որպէս և կնքահայրն, և կնքամայրն. Մխ. ատաբ: *Կնքահայր այր, և կնքամայր կին լիցին. Մաշթն:

ԿՆՔԱՏՈՒ, ուի, աց. ա. գ. Βαπτιστής. Baptista, և baptizator. Տօւօղ զկնիք սբ մկրտութե. մկրտիչ. *Վկայեսցէ կնքատուն, եթէ անհաւատիկ գտան մոյ: Ո՞ տացէ քեզ յայնժամ մկրտութի. կնքատուն ոչ պատահիցէ, և մահ հասեալ է. Սեբեր. Բ. Ժ: և Կանոն:

ԿՆՔԱՏՈՒ. Որ եառն մեզ զխորհուրդ մկրտութե՝ մկրտութբ իւրով, նա ինքն քս. *Եկեալ կնքատուն առ յովհաննէս մկրտիլ 'ի նմանէ. Ագաթ:

ԿՆՔԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Σφραγίσθεις. Babtizatus, et confirmatus. μεμυημένος, initiatus. Ունօղ զկնիք սբ մկրտութեան և դրոշմի. մկրտեալ. որ և ԿՆՔԱԶԳԵԱՑ. *Բռնաւոր կնքաւոր մարդկանն յաղածոյ միստալ ուտել. Եղիշ. Գ: *Կոչեցելոց նոց, այսինքն երախայից և կնքաւորաց: Սոք էին կնքաւորքն վասն քաւութեանն՝ զօր առին մկրտութբն: Սոյն, այսինքն հալածելոցն և կնքաւորացն որ էին յերուսաղէմ. Եփր. հռ. և Բ. կոր: *Զոր օրինակ երախայի ումեք չէ պարտ 'ի ներքս կալ, նոյնպէս և կնքաւորացն այլոտեղեաց. Ոսկ. եփես. Գ: յորմէ և Լմբ. պտրգ. և ող: Տծակ: *Զիւր անունն, որպէս և քս, 'ի վերայ կնքաւորացն կոչէ. Սարկ. հանգ: *Երախայիցն, և կնքաւորաց. Արշ. պղ. 'ի կոչ. ընծ:

ԿՆՔԱՒՈՐ. Իբր կնքահայր (եթէ չիցէ այնպէս գրելի). *Եւ մի կնքաւոր կացուցանել զայսահար. Կանոն:

ԿՆՔԱՒՈՐԵԱԼ. կնքաւոր. մկրտեալ. *Սա կոչէ զկնքաւորեալսն, և հաւատացեալս զերախայս անուանէ. Ոսկ. կողոս:

ԿՆՔԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σφράγισμα. Baptismus, et confirmatio. Մկրտութիւն, հանդերձ դրոշմաւ. Խաչին փուլը կամ առնելը. *Մի զուխտս կամ զընծայս մոյ... 'ի կնքաւորութե տղայոց կատարեսցուք. Մանդ. Ը: *Իբրև վերստին երկրորդ կնքաւորութի (է կրօնաւորութե). Մաշտ: *Եթէ յերախայութե իցէ, և եթէ 'ի կնքաւորութե. Կանոն:

Եւ որպէս Առնչակցութի սանից կնքելոց ընդ տան կնքահօր, առ 'ի չխնամենալ մինչև 'ի Թոռունս. *Կնքաւորութին այս է. երկու մարդ կնքաւորք լինին. և լինի յերկուս դեհն եղբայր, քոյր. և նոցա որդիք՝ Թոռունքն խնամիք լինին. Երզն. խրատ:

ԿՆՔԵՄ, եցի. ն. Σφραγίζω, κατασφραγίζω, ἐπισφραγίζω. Signo, sigillo, obsigno. Կնքով դրոշմել. տպաւորել զկնիք. Մոփնէհարէս Թէօհրէս և փոմզա զարնել, նշան դնել. Թահիւրլէմէք, փամզալամագ. Եբր. խաթամ. *Կնքել մատանեաւ զհրովարտակ, ըզդիր՝ զմուրհակ, զԹուղԹ. կամ զվէմ գերեզմանի. և զգոյ, և զգիրս. Գ. Թգ. Իա. 8: Եսթ. Ը. 8: Տոբ. Է. 16: Եր. ԼԲ. 11: Նեեմ. Թ. 38: Ժ. 11: Մտթ. ԻԷ. 66: Դան. Զ. 17: Յայտ. Է. 1: *Կնքեցից զծառայս մոյ խմոյ. և լուայ զԹիւ կնքելոցն. Յայտ. Է. 3 = 8:

ԿՆՔԵԼ. Ամրափակել. ամրացուցանել. փակել, ծածկել. պնդել. գոցել. գաքամագ. և Արգելուլ. կասեցուցանել. չխողողել տրլյալ. գաքաԹմագ. *Կնքեալ կայ 'ի գանձի իմում. Օր. ԼԲ. 34: *Կնքեցեր զանօրէնութիս իմ 'ի քսակի: Ի տուն կնքեցին զանձինս ('ի մԹին տան), և ոչ ծանեան զլոյս. Յոբ. ԺԴ. 17: ԻԴ. 16: *Կնքեցին զօրէնս, զի մի ոք ուսանիցի. Եսա. Ը. 16: *Պարտէզ փակեալ, և աղբիւր կնքեալ. Երգ. Դ. 12: *Կնքեա զբանսդ, կամ զգիրդ: Արգելեալ և կնքեալ են բանքս մինչև ցժամանակ վախճանի. Դան. Ը. 26: ԺԲ. 4. 9: *Կընքեա, և մի գրեր: Փակեաց և կնքեաց զնա: Մի կնքեր զբանս մարգարէական գրոցս այսմիկ. Յայտ. Ժ. 4: Ի. 3: ԻԲ. 10: *Կընքեցաւ. և ոչ ոք դարձուցանէ. Իմ. Բ. 5: *Որ տայ արեգական, և ոչ ծագէ. և ընդդէմ աստեղաց կնքէ: Ի ձեռին ամենայն մարդոյ կնքէ. Յոբ. Թ. 7: ԼԷ. 7: *Կնքեա կեցուցիչ զկորուսչին ընԹացմունս. Նար. ԺԲ: *Կնքեա զբանս տեսլեանս այսորիկ, փոխանակ ասելոյ՝ անյայտութբ ծածկեա. Սեբեր. Դ: *Հաւատոյ գիտութին և Թիւ նոցա կնքեալ է ('ի մէնջ). Իգն:

ԿՆՔԵԼ. Հաստատել. վկայել հաւատեա. հաւատարմացուցանել. վճռել. և Աւարտել. լրացուցանել. կատարել. *Կնքեաց՝ Թէ մծ ճշմարիտ է: Քանզի զնա հայր կնքեաց մծ. Յհ. Գ. 33: Զ. 27: *Զայս հաւաստեօք կնքեալ՝ յանհնարինս հաստատէ զբանն. Իգն: *Զխոստումն երդմամբ կնքեմք. Երզն. մթ: *Զայս կատարեալ, և կնքեալ զպտուղն նոցա, անցից առ ձեզ 'ի սպանիա. Հռ. ԺԵ. 28: *Ի ձեռն հոգւոյն կնքեմք զոտս մարմին և արիւն քի: Աստանօր կնքեմ զընԹացս բանիս. Լմբ. պտրգ:

ԿՆՔԵԼ. Մկրտել. դրոշմել. և խաչակընքել. *Որով հաւատացեալ կնքեցայք: Որով կնքեցարուք յաւուրն փրկութեան. Եփես. Ա. 13. Դ. 30: *Կնքեցան աւազանաւն: Կնքեցիր մաքրութեամբ. Շ. Խորհր: Անան. Ապրփ: *Տուք ինձ կնիք: Պարտ է կնքել. Կանոն: *Կնքեցին զանձինս իւրեանց նշանաւ խաչին: Եւ տարեալ զամենն՝ կընքեաց զինքն նմ. ՃՃ: *Նշանաւ խաչին կնքին ճակատք մեր քրիստոնէից. Ղևոնդ:

ԿՆՔԻՉ. Որ կնքէ, հաստատէ, լրացուցանէ. *Եղև գլուխ անկեան, այսինքն պատկիչ և կնքիչ այսր հոգեղէնվարդապետութե. Եփր. Եփես:

ԿՆՔՈՑ, ի, աց. գ. Σφραγιστήρ. Annulus signatorius, sigillum, signaculum. Կնիք. ըստ որում գործի կնքելոյ. մատանի. Մօհր, Էնկիւշթէ. *Կնքել իմով կնքոցաւ. և էր մատանին ոսկի, և դրոշմն արեգական. Պտմ. աղէք:

ԿՆՔՈՒՄՆ, քման. գ. Կնքելն, իլն. ըստ ամենայն նշ. *Զպահպանման պատուհասել վասն կնքման վիմին լուծելոյ. Երզն. մթ: *Եթէ պարզև ինչ յետոյ էառ զկընքումն 'ի հօրէ մծ գոլ, եմ. Նանայ: *Հիմն այսորիկ եդից զուսաւորութբ աւազանին կնքումն. Պէտ:

ԿՇԱՑ, ի,ից. գ. Ἄσφαλτος. Pix, և bitumen. Նաւթ. կպրաձիւթ. գաղխեժ. գաթրան, գըր, գարէ խուրց, և ղիֆթ, գարա սագըզ. *Նաւթիւ ծեփեսցես, որ է նա ինքն կշայ: (Շինէին զաշտարակն) խորովեալ հրով աղիւսօք, և կշայիւք ծեփօք. Վրդն. ծն:

ԿՇԵՌ. Տ. ԿՇԻՌ. *Մինչև յերբ կշեռս եդեալ կշռեսցես զմեծ այլին բանս. Սեբեր. Է: *Ոմանք չափ և կշեռ արդար ոչ ստանան. Մանդ. խմ Եփր. խոբր: *Ի կշեռն յառաջեաց զընԹացս իւր (արեգակն 'ի սահղծման). Զքր. կթ:

ԿՇԻՌ, կշռոյ, ոց. ա. Ζυγός, στάθμιον, σταθμός. Statera, bilanx, libra. որ և ԿՇԵՌ. (ռմկ. կշեռք, կշտոք. արմատ երևի քաշ, քաշել.) Գործի չափելոյ ըզծանրութի իրաց, է որ լծակաձև՝ հակաքարշ գնտով, և է որ երկԹաԹ նժարօք.

որ և ՀՈՑԳԻՔ կամ ԼՈՒԾԻՔ ԿՇՈՑ. ԲՂԲՂ-ՂԵ, գոփան, գըռփ, ժոպէ, լէզի, վէնէ, ՀՊՀԱՆ. եբր. Ֆօպանիմ (երկական), և Ձպան. *ՄԷՀ կշռոյ (կամ կշռոց)։ ՄԷՀ մի ՚ի կշռոց։ Կշիռ կամ կշիռք արդարութեան, Նենգուիլ ՚ի կշիռս արդար։ Կշիռ և կշիռ՝ մեծ կամ փոքր։ Ջոյգք արդարք, և չափք արդարք, և կշիռք արդարք. ևն։

ԿՇԻՌ. Պλάστιγξ. Lanx. Թաղթ կամ նժար կշռոյ. * Սահեալ զմասունն հրոյ՝ ՚ի կշիռ դիցէ. և վերացուցեալ զլուծ սորա՝ ձգելով զհուրն յանհնման օդ բռնադատեալ. Պղպ. փխ։

ԿՇԻՌ. Σταθμός. Pondus. ὀλκή. (չձ. Թ. ԷՕՀՖ.) Ձափ ծանրութեան կշռելոյ. Ծանրութիւն. կշռութիւն. Տես և ԿՇՌՈՐԴ, և ՁՈՑԼ. Խարիւք, վէնէ, ոտղըւէփ, գէրբաթ. եբր. ՀԷՎ փալ. յորմէ հնգփալ. *Կշռով գործածականել զարծաթ, կամ ուսեալ, կամ տալ վճարս, կամ զամենայն կարգել։ Կշիռ գնդացն, կիսզղահից, աշտանակաց, սեղանոց, ալդնձոյ, ամենայն անօթոց, հումբոյ, հոզմոյ. ևն։ *Իբրև զկշիռս լերանց Ցոլվագոյն կշռովք. Սաք. յ։ ծ։ Պիպ։

Իակ *Կշիռ մի կապարեայ։ իմն ըստ չնո. և եբր. տաղանդ կապարի. Զէր. Ե. 7։

ԱՀԼ *Պահապանք կշռոյ, կամ պահպանեալք կշռովք. են դնելապանք. բարապանք. ըստ հոմաձայնութեան չն. ապաՀՅն. Ե. ԻԳ. ՀԳ. 4. ՀԵ. 18. որպէս և ՚ի մէզ ծԵ. 9. դնի, *Որ պահէին զդուռնն։

Իակ *Դնել զշուրս ՚ի կշիռս ոմն. իմն, ՚ի վնասգս. ա. Գ. ծԳ. 29։

ԿՇԻՌ ասի՝ Նմանութիւն, կշռադատութիւն մտաց, քննութիւն, դատաստան. բազդատութիւն. Κρίσις, ἐξέτασις, σύγκρισις. Judicium, examen, comparatio. *Ջհատուցումն արգար ՚ի կշռոյն։ Ամենայն խորհուրդք կամ գործք վերանայ ՚ի կշիռս (ՃՅ). ՁՃԼ. Ե. Ն ծԳ։ *Եդի ՚ի կշիռս իմանալեացս մտաց։ Գիտողին ՃՅ, որ զվիրս աներևութիցն մտաց ՚ի կշիռս եդեալ, ևն. Նար. ծԵ. ԿԲ։ *Առաքի իմ ունիմ ՚ի կշիռ մտացս զմեղքն և զպատիժն. Լ՚Բ. ոդ. ծ։ *Ջխակութիւնն առեալ ընդ բոյս քարուց ծննդեան արարածոց ՚ի կշիռս մտաւորականութեան։ Պիղծ չթիռնէս ոգնիմք. զի մեք յորժամ ՚ի սրբութիւն վերին ՚ի կշիռս մտանեմք, պիղծ գտանիմք. Ռոխ. յԿ։ *Պատմեացուք կշռով զանպատում զօրութիւնէն. Սէբէր. ա։

ԿՇԻՌ. Կշռութիւն և չափ ոտից ՚ի քերթուածս. *Տալաչափական կշռոց ուսումն նաւարժից. Երէ. ԻԸ։

ԿՇԻՌ. Կենդանակերպ ՚ի հասարակածն աշնայնոյ. Ζυγός. Libra. Դիպ. *Որ ասեն ՚ի կշռոց աստեղսանն ծնանիլ, արդար լինի, ըստ օ. ինակի կշռոյ, որ զարդարութիւն և զաստուգութիւն ունի. Վ՚Եզր. Ը։ *Ջկշռէն ասեն, Թէ որ ՚ի նմա ծնանի, արդար լինի. Ըէր։

ԿՇԻՌ. ա. *Ւσος. Aequalis, par. Հաւասար. հաւասարաչափ. զուգական. զուգակշիռ. համաչափ. ուղիղ. միջասահման. պեփէլ, էչ. պաբապոր, էբղուէր, գաբէբ, ևն։ * Ան-ցեն անդրէն զկշիռն. Ղէ. Ը. 33։ *Եթէ սիս և աստէղութի, զկշիռն ընդունիմք. Լ՚Ք. ոթ։ *Կշիռ խառնուածական յօրինեալ. Վ՚Եզր. Ե։ *Ջ՚ինչ այնմ կշիռ կայցէ, յորժամ զքո ոք տեսանիցէ. Ռոխ. ա. փխ. ծԷ։ *Ջոյգ և կշիռ գոտեան զոյս այնմիկ. Շ. ՏՓՒ։ *Ձափաւոր և կշիռ զօրութիւն։ Ջոյգ և կշիռ չբնութիւն հաւասարակիս։ Ցընդունելութիւն զոյգ և կշիռ կերպարանի. Նիս. ։ Յաղ։ *Ջոյգ կշիռ գոտեան գտանիս։ Նոյնպէս կշիռ ընդոյն ժամանակս (սիրեալ). Նս. ։ Ը։ * ա։ *Ջմեր արդեզք զարդար և զկշիռ օրէն ուսանիցին. Փարպ։ *Ըստ էականին կշիռ բաչխուիլ. Նար. զՁ։ *Ըստ զոյգ և ըստ կշիռ բայխառնուիլ լինի առողջութիւ. Տծնակ։ *Եթէ կամին՝ քաղցր, և եթէ դառն, եթէ տոխպ, և եթէ կշիռ. Լ՚Ք. ԻՏ։

ԿՇԻՌ. ՏՈՒ. Ւσος. Aeque, aequaliter, pariter. Հաւասարապէս. զուգապէս. յար և նման. անխտիր. անվրէպ. կշռակի. դէպուղիղ. պապապոպոյ, էբղուէր, փոփօղբս. *Ընդունին կշիռ ջհատուցումն. Ոսի. վՀ։ *Հաւասարապէս կերան, և կշիռ ամենեքեան յապացան. Երէ. Ժգ։ *Ջուգակցապէս և կշիռ զեին գիտութիւն ընդունի։ Ջուգապէս և կշիռ մերժ է. Նիս. ։ Յաղ։ *Ընծայ զնոյն կշիռ (այսինքն նովին չափով) ըստ ԹՈՒՈՅ խոՀականացն ծննդոց. Նս. ։ Ը։ *Ջուգապէս և կշիռ՝ անուն նորա ունի զթիւն, ոկՀ. Սաք. ա. յՀ. Ը։ *Արդարութիւն սահման ունի՝ կշիռ կալ ՚ի մէջ բարւոյն և չարին. Լ՚Ք. ծԳ։ *Լուսին յորժամ կշիռ գեպարիգական ազատահիցէ, յայնժամ խաւարի (մեզ) արեգական. ԵՂԻՒ։ *Ջերկուս աւուրս յամենայն ապրօղ ՚ի միջօրեայ ժամանակի առանց ստուերի լինի. քանզի կըշիռ ՚ի վերայ գլխոց ամենեցուն կան Ճառագայթք արեգականն. Շէր. քառ ՎէՀԸ։ Ը։ *Որպէս նաւ ՚ի քաղցր և յայգնիս հողմոյ՝ հանդէպ երեսացն կշիռ՝ զառագաստն լցեալ օդովք, իբրև զթռչուն սլացեալ յաւազ դիմացի. Վ՚Եզր Հց. յ. (ռսկ. ԲՈՒՔԱ ԵՐԻԱ.)

ԿՇԻՌ. որպես *Ւσον, ւσα. յն. ածակ. ՀԷՁ իբր գ. Aequalitas. Հաւասարութիւն. զուգակշռութիւն. Համեմատութիւն. մէտ. միջին. գործք. *Ջ՚ինչ կշիռ հաւասարութիւն գատնի մարդասիրութեամ այսորիկ. Ռոխ. յԿ. ա. ց։ * Ոչ կարացեալ զկշիռ հաստուցմանն չափել. Լ՚Ք. պէզ։ *Ոչ ուրան լինէր ընդ առաքելութիւն, այլ միշտ կշիռ ունէր կարօտութեանն և լիութեան. Ռոխ. ՀԻԱ։ * Իզուկ ՚ի կշիռս կալ համարիս զանձն քո. ՍԷՀԷՔ։ *Եւ ոչ արօր կշիռ ինչ գործէ առանց մաճակալի. Նար. ծԲ։ *Ի կշռէն պահեաց զըզնութիւնս (քմ)։ որպէս Թ. ՀԷՆՆԻՔ. Շ. ա. յՀ. Խ։ * Ւծակցեաւ ընդ խոնարհութիւնէ զժուժկալութիւնն, զի մինն միւսոյն կշիռ առնուլ զքեզ յանքոյճն ածցէ նաւասհանգիստ. ԿԼՒՄԱ։

ԿՇՌԱԳՈՑՆ. ա. ՀՆ. Ամենայնիւ զուգակշռիւ. * Ըմբռնեցեալոյ կշռագոյն հաւմատութեանն՝ դադարեալ լինին այլոցն պէսք. Նիս. ։ Յաղ։

ԿՇՌԱԴԱՏԵԼ. Ն. կշռելով կամ կշիռ գառնել. զուգակշռել. քննել. համեմատել հաւասարել. * Ըստ մերումն կշռադատեալ յազգագրութեանդ համարու։ Ընդ ազգագրանութեն սեմայ զմերն ալէք կշռադատեալ։ Ի հաւասարութիւնն առ ամենեսեան զինքն կշռագատեալ։ Լոյս Ճառագայթեաւքս վառեալ՝ ի վեր քան զդլուխ թագաւորին կշռադատեալ հաւասար նմին. ՁՀ. ԼՒ։

ԿՇՌԱԿԱՆ. ա. Սեպհական կշռոյ և համեմատութեամբ կշռօղ կշռեալ. * Բաղդատական ասէ, որ ե կշռական չափուց, առաւել և նուազ։ Եւ ե քանն քանակաւորին Թուոց՝ հանդիպական և կշռական. Երէ. ԻԷ։

ԿՇՌԱԿԻ. ՏՈՒ. Փաղ կշռութիւն. անվրէպ ուղղակի. և Զուգակշիռ. զուգահաւասար. կշռեալ. *Դներ ՚ի պարապահին, և կշռակի ընդ ամենայնն անցուցաներ։ Զաստեղական գնացս ճանապարհայն գիտեմ կշռակի։ Ցարմարալից և կշռակի չափովք ընծեռեաց։ Կշռակի և չափաւոր գոյութիւնն ՚ի մէջ երկոցունց չարաչատահ գծնդակութեանն զուարճացեալ. Պիպ։

ԿՇՌԱՉԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Զուգակշռութիւն. հաւասարութեան. միջասահմանութ. * Կշռաձևութիւն հաստատ գործոյն կալաւ չափաւորապէս պատկանեալ տեսակ, այսինքն զձև մարմնոյ. Պիպ։

ԿՇՌԱՊԻՍ. Տ. ԿՇՌԱՑ, և ԿՇՌ. ՏՀ. * Ընդ ամենայն զուգագոյն միրձնալ կշռապէս ընդ բնութիւն. Նիս. ։ * Կշռապէս հայի յիւրն զօրութիւն կշռապէս տայր զիրն դիրն առնել։ Հաստակագոյն փաղիեալ դիմօք, և կշռապէս զուգամասնութիւնքն. Պիպ։ *Սպառուածք անուանց ՚ի հոռոմին՝ յարտ կանին և յիպգականին կշռապէս ունին (ոչ յոչմունս). Երէ. ԻԷ։ *Ցանհատէն կշռապէս գայեկեսցի քառակուսի. ՀՒՆ ԻԷ։

ԿՇՌԱՐԱՐ. ա. Իրաւարար. արդար. *Ակն ղատաստանին՝ ուղղագործ, կշռարար՝ անաչառ. Սէբէր. Ի։

ԿՇՌԱՒՈՐ. ա. Իբր Ծանրակշիռ. մեծ ըստ կշռոյ մարդկան. *Ոչ եթէ կշռաւոր մեծամեծ արամբ ցուցանէ զիւրկութիւն իւր. Եփէ. Է։

ԿՇՌԵՄ, ԷՑի. ՚Ւστημι, σταθμάομαι, ζυγοστατέω. Libro, pondero, appendo, ևն. Ընդ կշռով արկանել. չափել կշռով զծանրութիւ իրաց. և կշռով տալ. անվրէպ հատուցանել. վճարել. փոխ. Ի՚ւր ԷՒՏփ. *Կշռեալ զՀեր գլխոյ։ Կշռել կշռով, կամ ՚ի կշիռս արդարութեան։ Ագեաս կշիռս, և կշռեացես զնոսս։ Կշռեցաք և տուաք ցնոսս զարծաթն և զոսկին։ Կշռեալ տուաք։ Տալոյնդ մի արծաթոյ կշռեացես (այսինքն վճարեացես)։ Կշռեցին նմա երեսուն արծաթի. ևն։ *Ն՚ախարարքն հայոց կշռեցին քաղաքապետին երկոտասան հազար դահեկանս. Ջնոսբ։ *Ջփոխարէնն կշռեացէ. Լ՚Ք. ոդ։ *Ա՚րգարարապէս կշռէ աշխատութիւն ձերոյմ զվարձն. Շ. ա. պ. ԻՀ։

ԿՇՌԻ. Δοκιμάζω, κρίνω, ἐγκρίνω. Perpendo, examino, probo, ևն. Փորձել, քննել. ընտրել. դատել. չափել. խորհիլ. ուսուցել իրաք կամ մտաք. *Կշռեաս վիրաւունս, և քննեաս զսիրաս. Երէմ. Ի. 12։ * Ջգործ իւր կշռեացէ իւրաքանչիւր ոք. Գաղ. Ը. Ի։ *Ոչ իշխեմք կշռել, և հաւասարել զանձինս մեր ոմանց. Ի. Կոր. Ժ. 12։ *Ամենայն մարդասէր կամաք կշռելով իմ՝ հրամայեցի ամենայն ազգաց. ա. Եսր. Ը. 11։ * Կշռեա՛ ինձ զարժանն բաւականութիւն. յն. կարգաւորեա՛. Աճա. Լ. 8։ * Կշռել և խորհել, ասել և առնել՝ որ ՚ի հաճոյս ՃՅ. ՁՃԼ. Ե. 19։ * Ցորժամ կշռեացես դու ՚ի գիրս աւետարանի խելամուս լինիս։ Ցամենեցունց ընդ միմեանս կշռեալ համեմատութեանն ճշմարիտ գիւտն հասանիցի։ Կշռ լոյծ զհանումբեցոց ժամանակաց ընդ յառնոց։ Աս. Նինեաս կշռի եգիպատացոց ժՁ հարցուածոցն. Նս. պփ. Ե փ։ *Են ցաւք՝ որ ՚ի կշռելոյ խաւնուածոց։ այսինքն յանհամեմատութենէ. ԵՂԻՒ։ *Ջանդր կշռեսցի ընդ խաչն կրից։ Ընդ մերումս կշռիս։ Մի կշռեսցին ընդ Ջանից մարդկան. ևն. Նոյ։ *Ոչ ոգիով վերացան, մինչև կշռեցան ՚ի վերոյ երուսաղէմի ։։ այսինքն գէպուղիղ հայեին ՚ի վերուստ. Նս. ԵՂԻ։

ԿՇՒԻՁ. ա. Որ կշռէ (ըստ ամենայն առման). *Ջիւրաքանչիւր հաստուցման կշռիչդ ղոեր մեր յն քն. Ագաթ։ *Իրաւանդ և գա-

տասանեաց ապգապարկորով կշռիչ. Աբեր. Ե. 11: *Անկշիռ կշռիչ գերակշիռ. Սիմ. ոչ: *Արդար կշռիչ կենաց աշխարհի լինիցես. Ես. Եսեկ.:

ԿՇԻՈՐԴ, ի, ից. Տ. ԿՇԻՌ. որպես Zυγός, և ὀλκή. Statera, bilanx, libra. Ընբոլի, և Եօլլիա. * Ո՞ կշռեաց զլերինս կշռաւով (յն. ᾧ παλάσσω.) և զդաշտս կշռորգօք». (յն. ἐλάφω.) Ես. խ. 12: *Կոնք մի արծաթի ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. (յն. ὀγδοή.) Թագ. Ե. ստեպ: * Վեց դահեկանի կշռորդ զունկին ասացին. և զունկին երկու ասեաբ. Նե. Եզեկ:

ԿՇՌՈՐԴԻ. Պλάστιγξ. Lanx. Թաթ կշռոց. Նժարք. Ընբոլի դասը, *եքփքե. *Տես վկշռորդս ամենեցն բանին. որ ետես զիս ա՝ սէ, եաես զՅայր իմ. և ուր իցէ որ ի վայր միտիցէ, կամ որ ի վեր ձգիցէ. Սեբեր. Ե:

ԿՇՌՈՐԴԵԼ. Տ. ԿՇՌԻ. *Վեհհին պատկեր՝ կի բարձու կշռորդեալ. Նոր. Ես.:

ԿՇՌՈՑ, ի, ից. Նոյն ընդ կշիռ, և կշռորդ. *Ընդվզեալք յետս կոյս զօրէն կշռոցաց հակատրեալով. Փիլ. լին. Ե. 24: *Իբր չիմ մի պուտան, իբր մէտ մի կշռոցի. Մ Ծ Ե. Ե Ե:

ԿՇՌՈՒԱԾ, ոյ. Ց. Կշռուել. չափ և հաւասարութիւն. *Ոչ այն անկիւնն ի վեր կոյս ուղղեալ է իբրև կշռուած սահմանի. Ագաթ: *Որպէս և այլ կշռուածք կարգեալ են անչափալ. Ճ. Գ:

ԿՇՌՈՒԹԻՒՆ. Ց. Σταθμός, ὀλκή. Pondus, ձն. Կշռելն, և կշիռ, չափ ծանրուաձ. համեմատութեան. քննութեան. տրոշողութիւն. Դարբ. վեր. ապ. ԸՐԱԸՑ. *Ջսեզանոց խնկոյն մաքուր ոսկւոյ զկշռութեին եղոյց նմա. ՈՒ. Ֆ. ԻԷ. 18: *Կշիռ բեռանցն՝ միոյ միոյ կշռութեի յիսուն սիկղ ոսկւոյ. Է. Ֆ. Ֆ. 9: *Ըստ նմին հաւասարութեան և կշռութեի. Նե. Ես.: *Անհնարին կշռութիւք և ընտրութիւք բանիցն ասացիցոց. Ո՛. յԿ. ՈՒ. 1: *Մեծութեի հասակի սահմանեալ չափաւոր կշռութիւք: Պատշաճագոյն չափով. և ուղղակի կշռութիւք: Պիա: *Անդր քան զոլքանուն կշռութիւն: Կշռութիւք երկուց ընտրութեց: Ի կշռութիւ բարւոյն ընտրութիւք յիմար եբեւել: Ի վեր քան զսահման կշռութիւ մերոց: Ըստ սահման կշռութիւ կամաց քոց արտաքս վազեցի. Նոբ:

ԿՇՌՈՒՄՆ, ումն. Նոյն ընդ վ. * Գեբազանց չափոյ կշռմանն երկրային քննութիւ. Նոբ. Ես.:

ԿՇՏԱԳՈՂ. ա. Թուի գողացօղ զկուշտ կամ զկողք, այսինքն զկողակից այլոյ. *Զոր ծնաւ վերիրածինն կնաւորաց ընդ կշտագողին Թրեկեսացւոց խաձնակելով. Պագ. ազեա:

ԿՇՏԱԼԻՐ. ա. Որ ընու զկուշտ իւր, այսինքն զորովային. յագեալ կամ յագեցուցիչ. Ֆրէզ Ես., կամ կշտացնօղ. *Ա՛յր կշտալիր կերակրոք՝ի խաձնակուէ ոչ ապրի. Ես. Ֆ. Ե:

ԿՇՏԱՄԲԱՆԱԿ. փոխանակ գրկոյ կշտասպանակ. *Գինգս, մատանիս, և կշտամբանակս. Ո՛. ԵԲԲ. ԻԷ:

ԿՇՏԱՄԲԱՆՔ. Նաց. գ. *Ելեγχος, ἔλεγξις. Increpatio, correptio. կշտամբելն, և իւն. որ և ԿՇՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ. Ցանդիմանուելի. պատուհաս. սաստ. խրատ. մեղադրանք. ՀԽ. ըԹաց, ԲԷԵփԲ, ալաբ, Ի ալԻբ: Տես Ցբ. Ը. 26. իՈ. 4: Սղ. կԲ. 14: Առակ. ԻԸ. 15: Ֆ. Ի Ֆ. ՅԸ. 3: Ցաբր. Բ. 5: Բ: պեա. Բ. 16: *Ի յանդիմանուելի կշտամբանաց նաց մեծի աւուրն գատաստանի. ՅՀՒ. ՅԲ: *Առանց կշտամբանաց և անդատապարտ լինք լեալ. Խոբ: *Սաստիկ կշտամբանքն: Կշտամբանացս փուշ բազմացաւ. ԱՀՒ. Նոբ: *Չամաձայնել երեմիայի՝ի կշտամբանս չարեաց հրէիցն. Նե. Եզէ:

ԿՇՏԱՄԲԵՄ, ից՝ի. Ն. Ἐλέγχω, ἐταΐζω, ἀτιάομαι, ἐγκαλέω. Increpo, redarguo, corripio, culpo, objurgo, ձն. Յերեաս կամ յանդիման հարկանել զանցանաս. յանդիմանել. սաստել. պատուհասել. մեղադրել խրատել. ՀԽԻՆ վերայ էլլԻՒ, *ԼՂԻԼ, ԸԲԵԼ. ԲաղԻբ ԼՒՄԲ, աղօր վերՄԲ, ԲԷԵփԲ ԼՒՄԲ: Տես Ող. խԲ. 8: ՃԲ. 14: Ցբ. ԻՃ. 10: ԻԷ. 6: Իհ. Բ. 20: ԻԲ. 12: Տիփ. Ա. 9. 14. ձն: *Մի կշտամբեր զհարթուցեալս: Եթե գովեստ յոմանէ լսէ, պարտասանօք զինքն կշտամբէ. Նաբ: *Կշտամբեալ՝ի նմանէ ոսկս չար գործոց: Աձային իմն երկիւղիւ կշտամբեալ. իբր ընդոստուցեալ խրատաբեալ. Ցհ. ին:

ԿՇՏԱՄԲԵԼ. որպէս Սաստեբ. դիւց. երդմնեցուցանել զԱս այսահարեաց. Ἐξορκίζω. Adjuro. *Զի պարտ կշտամբել կամ երդմնեցուցանել՝ որ ոչ յեպիսկոպոսաց հմայուածակուի ուներն կի սատիճան ինչ: Ո՛Ա յԱկեղեցւոջ և ոչ՝ի տուն չեն իշխան կշտամբել կանոն:

Մերկ՝ կարծի նշանակել որպէս յն. Καχοπαθέω. որպէս վկշտամբեր լինել. չարաբախել. *Զեր սատակ այնուհետև ինքն կշտամբել. Ես. ԻԲ. 8: կայ և՝ի գիրս Պիտոյից առումն այդպիսի, այլ մերին և երկդիմի:

ԿՇՏԱՄԲՈՂ. Որ կշտամբէ. յանդիմանէ. *Եւ ոմանց դատապարտելոյ լինիլիք կշտամբիչք. Ցոբ. 22: *Կշտամբիչս ինձ գոյացուցի անիրաւս և անպատկառելիս: Անձամբ անձին մահու կշտամբիչ: Անգութ դատիչ, անաչառ կշտամբիչ, ևն. Նոբ. իՈ. Խ. Ծ. ՅԷ: *Ստորութիք քանցն լինելոյին ձեզ կշտամբիչք. Սբփ. յի. Ծ:

ԿՇՏԱՄԲՈՒԱ. որպէս Երդմնեցուցիչ. *Կարգեցանէս և արասցեն գրակարդացս, և կեսարկաւագաց, (և) կշտամբիչս. Կանոն:

ԿՇՏԱՄԲՈՂԱԿԱՆ. ա. Կշտամբօղ. և յանդիմանական. *Իմ է առակս վերջին՝ կշտամբողական. Նոբ. Ի: *Կշտամբողական բանիս. Ճ. Ա:

ԿՇՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿՇՏԱՄԲԱՆՔ. և ՑԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ἔλεγχος, ἐλεγμός, ὑξεταμός. Սղ. ԼԷ. 12: Առակ. Ա. 32: Իմ. Ա. 8. 9: ԻԱ. 8: ԻԷ. 7: Ես. ԼԷ. 3: Ֆ. 2: *Զվնաս նոցա կշտամբուեն յորմարել բանս. Խոբ. Ա. 12: *Կշտամբութիք չարի: Կշտամբութիւն մեծաս. ՑԿ. ԼԲ: *Աստուստ սկսեալ զտանջողականն կշտամբութիւն: Ա յտոբիկ են մեզաւորիս իմ կշտամբութիք, ևն. Նոբ:

ԿՇՏԱՊԱՆԱԿ, ի, ից. Գ. Περιδέξιον. Dextrale, armilla, ձՆ. Պահպանակ կշտի առ՝ի զարդ կանացի. որպիսի է և շար ոսկի արկեալ՝ի միոյ ուսոյ՝ի միւս կուշտն ընդ անթովք. և Մանեակ կամ ապարանջան ալոյ բազկին: Եւ. ԼԷ. 22: Թագ. ԼԱ. 50: Ես. Ֆ. 21:

ԿՇՏԱՊԱՆԱԿ. Անուն հնդկային ծառոյ. *Ի ծառ ինչ, որ կուչի պետրիքոն (կամ պէրիդեքսիոն), որ Թարգմանի կշտապսնակ. և ե՝ի հնդիկս. և պտուղ ծառոյն քաղցր է քան զամենայն քաղցրութիւն. Եղէի. Բաբոյ:

ԿՇՏԱՊԻՆԴ. ա. ՛ս. Պնդեալ կշտիւ. լցեալ զորովային կերակրովք. լի և լի յագեալ. յն. ծծելով կամ գիեւով. Ἐκδηλάσας. Exsugens. *Կշտապինգ վայրկենիցէք՝ի գալաբենէ փառաց դորա. Ես. ԻԲ. 11: *Կշտապինդ վայրկենիցէք՝ի հացն երկնային. Եբպ. Ֆբ: * Ցորժամ կշտապինդք և յագեալք իցեն կերակրով. Ո՛Ա. ԵԲԲ:

ԿՇՏԱՊՆԴԻԼ. ՛ս. Կշտապինդ վայրկենիւ շուայտիլ. *Որ աստ կշտապնդիլ կերակրովք, անդ կշտամբի՝ի հրեշտակաց. Ո՛Ա ԻԲ:

ԿՇՏԱՊՆԴՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ցագուրդ. լիութի որովայնի. *Խոյս տալ՝ի կշտապնդութենէ հացի և ջրոյ. Ես՝ափր. ԻՁ:

ԿՈՓԻ, գ.ոյ, ւով. գեաց, ւովք. Գ. (որպես՝ի հյ. հոյնպես և յն. արմատն է կով. βοῦς.) Βούτυρον. Butyrum. Իւղ կաթին կովուց, ևս և խաչանց, որ Թանձրացեալ գնաճանայ հարմամբ՝ի ծփոցի. Լաբգ. եաղ, բաղան, ԲերԷ եաղք: Տես Ած. ձԷ. 8: Օր. ԼԷ. 14: Դտ. Ե. 25: Է. Ի Գ. ձԷ. 29: Ցբ. Է. 17: ԼԷ. 6: *Կոպի, որ է կարագ. Վէրն. ձն: *Որպէս աբրահամ ոչնձուն և կոպւոփն նշանակեր. Ածէ:

ԿՈՋԱԿ, ի, ից. Գ. յորմէ ռմկ. Լոճակ. *Ενδεσμος. Illigatio, contignatio. ἄφοδος, digressus. և Ջեե. Եբբ. ԲԷԵՓ. Պահանգ. կապ չինուածոց. և վերնախարիսխ բարաւորաց որպէս կպակ դրանն. և ի գաւրս ելեալ կողին չինուածոյ. որ և ասի ԹԱՒ. որպէս և ռմկ. Լոճակ ասի յետին կողին չինուածոյն: Տես Ֆ. Ի Գ. Է. 10. 18: Եզէի. Խ. 6=36: * Եւ զՀակառաս կոզաչացն՝ի նմանութիւն ելբրանց յարդարեր. Ես. Գբ. Ա: Իակ Նէ. Եզէի. այսպէս ունի. * Փոխանակ կոզոկին ամանք ասացին, Թէ չափեաց զԲէԷ. և զայն վերնասեմ Թարգմանեցին, և այլք զմուռ գԸբանն: Իակ որ հայերէն Թարգմանեցին, կոզակ ասացին զԲէԷ. և կոզակս ՀԷԿԱՀԱՌ ըստ յոմանց (ՀԼՔԱՀՈՆ) բառիւ պահանգ լսի, բայց սովորութիւն է քարաւաշէ արուեստաց դիտաց, որ մերձ առ գրունս խորանին և տաճարին յայլ կարգի քարանցն՝ի գուբս ձգեն իբրև սլաձնակաձի, և՝ի գլուխ գնեն զկոզակսն. ՛ի վերայ որոյ սկսանի զկամարն, և հաւասար գտանի լայնութիւն կոզակին երկայնութեան իւրոյ »:

ԿՈՋՊԱՏ, ի. ից. Գ. Իբր կզակապատ. փաղամ. ՀոզպԱԾ, լոլակ. ՀաչՄԳ. ըստ ոմանց՝ նաև գՀանգէ. ԷԷՀ. *Պարտական զԼՒԲաջն կապել, և փագամն՝ որ է կոզապատ՝ ՛ի բերան. Գէ. Ես: *Կանայք նոցա զարիւս ՛ի գոգս և ՛ի կոզապատս ժողովէին: Ընդքա կողպատաւ և ԷԹզանեօք արտաքս կրեին զՀոլն. Հ. ՄաԲԷՐ. ՅԷ. Ե փՀԷ. Իա:

ԿՈՋՊԱՏԵԼ. Ն. Կոզապատաւ ծածկել, սքողել. *Կին կոզապատեալ գլխով մուգ լեզուեցին, և ոչ բացաւ գլխով. Մաբին:

ԿՈՋՈՆ, ոան կամ ռին, ռամբ, ռունք, ռանց. Գ.Բ. Թ. Է.ՀԷ. Է.ՀՀԷ. այն է Զագ ըղտու. Παιδίον. Puerulus, pullus. *Ողւոս ծննեալս (իսմ ծնօղս՝ առնտուս) կոզռամբք հանդերձ. ԾՆ. ԼԷ. 15: *Ոլղքն հանգերձ կոզռամբքն կային. Ճ. Ա: (Իակ ԿՈՋՈՆՆ՝ է մանանուն յովՀանու ուբուսին վարդապետի՝ի ժԸ դարու):

ԿՈԹ. Բառ ռմկ. որպէս Մեղեխ. սաՓ. Տես և ԿՈԹՈՒՆ. *Նոքին ասէ. վայ մեզ եղբարբք, զի կոճքն՝ի մեզանէ են՝ որ կոտորեն զմեզ. Ո՛ԻՒՓԲ: *Օժաներ ձըրի դանկի կոճեր. Շ. ասաՓ: *Ա՛ռ գալար մանիչակ՝ի կոճէն ընտրած: Զբքեղեն և զկոճն ընտրէ. Բ.ձ.ԼՐ:

ԿՈԹՈՂ, ի, ից կամ ից. Βάσις. Basis. (որ և խարխս). σκόπος, scopus. σκόπελον, scopulus. (դիտակ, նշանակ). σημαία (նշանակ). ևն. (լծ. Թ. ՀԲՒՓՒՒ.) որ և ԳԱՐ. ԿՈԹՈՂ. Քար կանգնեալ որոյ զկոճղ Հասարմատ. արձան. վէմ. սիւն. նշան. նշանակ. բուրգն. չիրմ. յիշատակ. փՀՒԼԻ Նաչ. (վբ. գոդՒլ. է աշաարակ.) *Մի կանգնիցէք ձեզ արձան, և մի քար՝ կոճող գնիցէք յերկրի ձերում. Ղևտ. ԻՀ. 1. (այսպէս է և յն. այլ ոմանք ընԹեռնուն՝ի հյ. քար. կոճոզ:) *Իբրև զկոճող կանգնեալ՝ի վերայ բլղոց. Ես. Լ. 17: *Կոճողս կոճողէիր յաՄենայն հրապարակս: Քակեացեն զկոճողս քո. Եզէի. ձՀ. 31. 39. ուր գրէ Նե. *Զկո-

թողս, որ է նշան սրձանացոյ։ *Դարձոյց զաչս իւր ի գերեզման առնն այ, և ասէ. զինչ է կոճողն այն, զոր ես տեսանեմ. Բ. Ի֊գ. ԻԳ։ 17։ * Ի ստուարակարկառ կոճողս կարծր արձանաց. Նար. յինչ։ *Զ յոսահատուածն կոճողս տապալեաւ. Լմբ. պորփ։ *Զտապալնին աւանդեաց զչափս՝ առ սակաւ սակաւ քաղել զօրէն կոճողի. Փիլ. Լին. Բ. 5։ *Քաղելով. ըստ կոճողի ձևի ասէ հաւաքելով զծայրն. Վրդն. ծն։

ԿՈՃՈՂԵՄ, ացի. ն. կոճող կանգնել, տնկել. *Կոճողս կոճողիս (յն. առնիցեր) յամենայն հրապարակս քո. Եփէ. ծՀ. 3։ *Աշտարակ ինն բարձր անհնարին կոճողեցին ի գաւշն սենեաւր. Ագաթ։

ԿՈՃՈՒՆ, ունք. փ. ռաց. նո. ի. Ցօղուն կամ բունն բուսոց. ասէ. *Ցառաջ քան կոճուն է, և ապա ցորեան. և յետոյ զկոճունն ի բաց ընտրեմք ի ցորենոյն. և թէ չէր կոճուն, և ոչ ցորեան լինէր. Ոսի. էնլիոյ։ * Որպէս սերմից և նորին նմանեցաց ընդ կոճուն առեալ զբուր. Վահր. Երր։

ԿՈԼԻՖԱՑ. կամ ԿՈԼԻՎԱՑ. Տ. ԿՈՒԼԻՖԱՑ։

ԿՈԽ. փ. Արմատ կոխելոյ, իբր կոխուած. ասի և ԿՈԽՈՆ. *Ձառալ զնր սեղին ի կոխ անօրհնին. Նխ. ճ. Ի։ *Եզեկիէն զկնի անս նոցա ի կոխ կաւոյ. Վրդն. Եւ։ Որպէս և Վ֊ոխ։ կոխ ասի չնձանակոխուածին, կամ հնձանաշաղուածին։

ԿՈԽ. ա. որպէս կոխեալ, կոխոտեալ. որ և ԿՈԽՈՆ ասի. ի֊ոխոյ, անդոգոյն, ի֊ղոյ. պատղ. *Անկուա (այսինքն անկոխ) է առաքինութեանն ճանապարհ, և կուա և կոխ է չարութեան. Փիլ. այլաբ։ *Ընդ կուա և ընդ կոխ ճանապարհ հաստարակաց ընտրեցեալն հետևեցին. Սիմ. ապ։ * Եւկինք չև էին կոխ։ այսինքն չև էր ուղտուք մըտեալ յերկինս. Ոսի։ Երր։

Ե֊ն ներկուա. քաղընձոյց, կամ լի և ճոխ համուռիք։ ի֊ոյ ի֊ոխոյ, անդոգոյն։ *Որ ոչ գիտուն մտօք, և ոչ բանաւորական արհեստիւ կոխ. Նահապ. յոլիր։

ԿՈԽԱՆ. փ. իբրու կոխեալն և ճմռելն խաղողոյ. էնվ. ՃԻպրէ. *Կրօնաւոր՝ որ փաթիլս ի մարդկանէ, նման է հասուն խաղողոյ. իսկ որ ընդ մարդիկ խառնեալ լիցէ, է նա իբրև զկոխեալն վայրենեալ ի յաղիս. Վրդ. հղ. գ։

ԿՈԽԱԿ. Տ. ԿՈՀԱԿ. *Զլեռնացեալ ալիևն, և զկոխական մրրկալիցս։ Ի կոխակ անդնդոցական զԱնձրևայատակ երկրի անբաւութեի տատանեալ։ Ոչ կարաց զգորգքեալ հնոց դէզադէզ կոխականն սրահոյ խող տատակմանն ցածուցանել։ Անճափելոց ձոր վասն այնր կոչեցին՝ բազում ունելով ինչ ի կոխակս բարձրատանգաստ, և կիրճս ներքանեան են. Արծր. տաճ։

ԿՈԽԱՆ. Պատղա, հատապատղա. Conculcatio, ևն. Նոյն ընդ կոխ. գ. և ա. կոխուածն, և կոխեալ. *Ցարօտ գառանն, և ի կոխան ելոյն. Ես. Ե. 25։ *Խաչինք իմ զկոթան ոտից ձերոց Ճարտկէին. Եփէ. ԻԷ. 19։ *Խաչն իմ արածի զկոխանս ոտից ձերոց. Մծբ. ծԻ։ *Եղիցի կոխան իբրև զկաւ ի ճանապարհի. Մխ. Ե. 10։ *Եղէն իբրև զկոտ վայրի... և կոխան առաջի հասելոց. Բ. Ի֊գ. ծԲ. 26։ *Եգից զերուսաղէմ իբրև զքար մի կոխան ամենայն հեթանոսաց. Զաք. ծԲ. 3։ *Սրբութենն կայր կոխան յոտս ոտից այլազգաց. ա. Ի. Ճ. 45։ *Ժառանգութեի ասէ ոչ իբր զանասկական և զսիրելի, այլ որպէս զկոխան և զատելի. Լմբ. ապ. Ե։ *Մի՛ ձանապարհ՝ ուից լերինս, գու, և կոխան. Երե. ոթ. Երր։

ԿՈԽԱՆ ԱՌՆԵԼ, Ն. } Կատապատէω, ԿՈԽԱՆ ԼԱՑՆԵԼ. } μαι. Conculco, or. կոխել, կոխոտել, առ ոտն հարկանել. և կոխիլ, կոխոտիլ, ոտիւ փակ առնել, ի֊նալ. պատղ, էնիէնէ, լըղնամգ, ասաղ ալ ի֊ըձա փ֊ըղէ։ * Կոխան առնել զքաղաքս, կամ զերեսս երկրի, զգետս, զայգս. Ես. Ծ. 6։ Յ֊ոտ֊ի֊. Ե. 6։ Եզէկ. լԲ. 2։ ա. Ա. Բ. 6։ *Կոխան լինել աղի, սերմանեաց, երուսաղէմի, սլուրեցէց են. Մտթ. Ե. 13։ Ղկ. Է. 5։ ի֊ա. 24։ ա. Ա. Գ. 45։ Ես. ի֊Ե. 10։ ի֊Է. 3։ *Ձրար զգլուխն որպէս զոտս կոխան ամենից. Ճ. Ա։ *Չհրամանս հոգւոյն ած կոխան սուրբեք. Մտթ. Ե։ *Կոխան արկեալ ընդ ոտիւք մերովք՝ անկեալ դնի մեռեալ. Եփէ։

ԿՈԽԱՆ ՑԱԼ. Տալ կոխել, տալ ի կոխումն. *Եթ զասունայ կոխան տայր հաւատացեալց իւրոց. Ագաթ։ *Եթարձ քի զգօրեաւթի նորա, և տկարացոյց, և կոխան ետ հաւատացեալց իւրոց. Սարգ. ա. գ. ծԲ։

ԿՈԽԵՄ, ևցի. ն. Պատէω, καταπατέω. Calco, conculco. Դնել զոտս ի գետին. գնալ ի վերոյ. հետս առնել. ընդ ոտիւք առնուլ. ճմռիլ. լեսուլ. հնձան հարկանել և Առ ոտն կոխել կամ հարկանել. արհամարհել. ճնշել. նուաճել. յայղեհարիլ. պատղ, էնիէնէփ, էզէփ, ի֊էիէնէփ։ * Կոխել զշաւիղ կամ զշաւիղս, զդաւիթս, ըլհող երկրի, զքաղաքն Ռբ, զսրբութիւնն. զեսեամն տանն. կամ զկաւ, և որպէս զկաւ՝ զմարդիկ, մարգկան զքհնայնս, զազգս, ընկվշտալ, զօձս, զքաջսկս, զկեանս, կամ ընկալ կամ՝ հաստատալ։ գինի ի հնձանս, զկնի ձան գինւոյ, զայգիս, զհունձս և զկաւեալս. ևն։ * Կոխիցից զանհնազանդութիւն. Պիպ։ *Կոխել զընչաւորութիւն, կամ զամբոս. ընչաւրիս, կամ զերկիր և զվիսաս. Ոսի. յհ. ա։ * Կոխել զպատուիրանն, կամ զօրէնս. Գծմ. լ։ Շ. Ե. յԷ։ Լմբ. էր ընդ եփէ։ *Եթ ոչ նաւ կարէ կոխել զնաս։ այսինքն անցանել ընդ ովկիանոսն. Վրդն. ծն։ *Բաղում անգամ՝ ի միտս ձեր քննեալ կոխիկիք՝ մանր մանր ծամելով։ այսինքն որոձնալիք. Ոսի. յհ. ա. 10։

ԿՈԽԻՉ. ա. Որ կոխէ (ըստ ամենայնի սուման). * Մէք օրինացն կոխիչք և անօրէնք։ այսինքն ոտնհարութ. Լմբ. պորփ։

ԿՈԽՈՒՄՆ, խանն. գ. Պատղա, (հծ. Ը. պաճա.) կատապատղա. Conculcatio. որ և ԿՈԽ, ԿՈԽՈՆ. կոխելն և կոխիլն (ըստ ամենայն նշ.) * Տալ, կամ առնել կամ լինել ի կոխումն. Ե. Ի֊գ. ծԳ. 7։ Ես. ի֊Է. 18։ և Է. 5։ ծԵ. 25։ Եզէկ. ԼԸ. 4։ *Կոփիցէ ըստ նորա ի կոխումն և ի կաւ։ Օր խոռվութեն և կորստեան և կոխման. Ես. ծԷ. 20։ ի֊Է. 5։ *Որպէս զմարգարիտս ի իւոցից կոխումն. Խոր. Ե. 65։ *Ի կոխումն գահ կոյ տուեալ զհրամանն արքունի։ Ցարագել ի կոխումն և ի կործանումն և յընկճումն և ի կորուստ ժողովրդեան տեառն. Ցհ. կԲ։ * Ի կոխմանէ մատանց ի լարս քնարին տպաւորի երգս ձայնին. Ճգն. ւեր։

ԿՈՆ. ոյ, ովս. գ. Κοπετός. Planctus, quo pectus manu funditur. (հծ. ծեծ, և գոչ, ճիչ, կանչ.) Ողդ և սուգ. բախմամբ կրծոց, ծեծելով կամ տատանելով զգլուխ, և ձեռ֊լով. աշխար. ծեծ֊ի֊ուն. ոչ. լայ. ապ֊լայլ. էաս, գարնէզ, ֆիրեաթ ևս ֆիրան. *Կոծեցան զնա կոծ մեծ։ Կոծ առեք ի վերոյ սանն։ Կոծ գառնուլեն առցին։ Կոծ երգին, լացին զնա։ Կոծեաւ կոծ ոչորս. Աղաւաչ կոծ իբր զվիշապաց։ Ցամենայն հրապարակս կոծ։ Ի կոծ նոցա մի երթիցես։ Ալաղակաւ կոծով ի վերոյ նոցա չեին լսեալ ձեռլով։ Իբրև զկոծ նաւեներուց կոտորելոյ. ևն։ *Դարձեք սուգն յուրախութիւն, և կոծն ի խնդութիւն։ Կղ. ծԲ։ *Ի սուգ տրամուլեն ի գլուխ կոծոյն նստաւալ լայր։ Ի կոծ մնացեալ, և ողբալ գոչմամբ. Ոսի. յհ. Բ. 16։ *Ո՛չ ի կոծս մնացեալ, ոչ ուսուիք մերկանալ. Նոքա լալոյ և ողբալոյ արժանի են, և աշխարանաց և կոծոյ մեծի. Մ֊ոթ. Է։ * Կոծ կակծելն։ Զկոծ սաստկութեի վերացոց. Նար. Իզ. Իզ։ *Շրջին կոծով. Ը. յԼ. ա֊ով։

ԿՈԾ. իբր կոծանք. Անլեկոծութեի. հոլմակոծութեի. բախումն. ծուփք. * Ի կոծ մրրկոց ծփիմ. Նար. Իզ։

ԿՈԾԱԴԻՐ, դրի, րաց. ա. Որ կոծ գնէ անձամբ, կամ այլ կոծ առնուլ, որպէս սեր մեռելոյն. և կոծողական. * Կոծադիրքն, և կոծօղքն. կանայ։ *Զկոծադիրս ոձիրս ի վերայ մեռելոյց. Ցհ. Իզ։

ԿՈԾԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ողբական. ողբալի. և ձկղացօղ կոծօղ. * Ի կոծական յայս կենցաղս. Ճ. գ։ *Սգալով և ցտեղով, և պարս յարգարելով կոծականս կանանց ։. յն. ողբացօղ. Ոսի. յհ. Բ. 38։

ԿՈԾԱՄ, ացի. Տ. ԿՈԾՈՒ. *Տառապեալ լինել, և միշտ կոծալ։ Ողբալով կոծալով, սգալով. Ոսի. յհ. ա. 39։ Բ. 38։

ԿՈԾԱՆՔ. նաց. գ. Բախումն ալեաց կամ յալիաց. ծփումն. * Իբրև ի ցամաքի յապահովութեի նախիցի յալեաց կոծանաց. Ոսի. էէե։ *Զբռաւանս կոչել և կոծանք, և փորձանք, և ցնորք. Վրդն. Երփ։

ԿՈԾԱՊԱՐ, ու կամ ոյ. գ. Պար կոծոց. լավննէր. *Կալցից սուգ տնխիթար՝ յորդուցիչ կոծապարոյս (այսինքն կոծապարուս այսորիկ), յորդարուցից զնչաւ սմաքս. Պիպ։

ԿՈԾԱՏԵԱՒ, ղ. ոյ. գ. Տեղի կոծոյ. *Ընդ այդպիսի անօրինաւալն և դիւք խառնեին, ի կոծատեղին անցանեն. Մ֊ոթ. Իգ։

ԿՈԾԵՄ, ևցի. ն. Κόπτω, κατακόπτω, τύπτω. Caedo, percutio. ծեծել. բախել. հարկանել. կոփել. ռմկ. գոփոց փալ. յն. գծբէտօ. Թ. լալմգ, վարմգ, փէղնէփ. Կոծել զանձն քարամբք, կամ զկուրծս, կամ զերեսս, կամ զսինս. կամ զհողմս. Մրկ. Է. 5։ Ղկ. ծԷ. 13։ Եփէ. Ի. 43։ ԻԳ. 34։ ա. Իոյ. Բ. 26։ *Կոծէցեալ զգէմս սատակչին. Ոսի. Եէէ. Է։ *Ո՛վ ոք անօրինեցաւ, և ոչ քաջ րամբք զմիտան կոծեաց։ Կշռամբանաց քարհատիքն կոծիմ. Նար. ԻԳ. Իէ։ *(Ծով) կոծի. ցէ զերկիր զիւր գրացի. Վ֊էդէ. Ի։ *Անգադար բերմամբ բանուելէ յորձանիցն կոծ յամենայն կողմանց. Պիպ։ *Կոծեսցիք զերեսս ձեր։ Կոծեացին յերեսս իւրեանց. Եփէ. Ի. 43. Ե֊Է. 9։ *Ամենայն մորուք խըզեսցին, և ամենայն ձեռք կոծեացին. Երեմ. Խէ. 37. (իբր կոտորիլ, ցաւիլ.) Տես և ԿՈԾՈՒ, և ԳՈՐԾՈՂԵՄ։

ԿՈԾԻՆ. գ. Բառ ռմկ. Ելընդն, կարծր խալաւարտ. փ֊ոմգէ, փ֊ոֆգէ. *Զմկան աբրիշեն քաւ ի կոծինն, Թուխիկ. Բծ֊ոյ։ *Կոծինծ կրծր յաչսն, և ցաւանաչ. Բառ. ոփէփ. լէհ։

ԿՈԾԻՄ, եցայ. հ. և յ. Κόπτομαι, κωκύω. Plango, ploro, lamentor. կոծ առնուլ կամ առնել կամ գնել. ի կոծ մտանել. ծեծել և կոտորել զանձն լալեաք. աշխարել. սգալ ի վերայ մեռելոյ լալեաք և ձչիւք. յալ֊ծեծ֊ուն. ռչ֊ոյ֊ենգէփ. *Կոծեցան զնա անդ կոծ մեծ։ Եկին արտասամ կոծել զաձառս։ Կոծեցարուք առաջի աքեն֊ներեայ։ Կոծեացին զքեզ։ Կոծեացին ի վերոյ նորա կոծ մեծ։ Կոծեցաւ ի վերոյ առն իւրոյ։ Շուրջ հղեն ի հրապարակս կոծողք.

ան: *Ընդ արիւոյ մոլորութեան հեռանալ՝ կոծանցին զինքեանս. Ագ. Ղ: *Հեծեծալ կոծին տմենայն ըզկք անհատաւոյն: Եւ հրեայքն ազգքն կոծին, զի տեսանեն զոյս խոցեալին. Շար: Ցո ոտիւ: *Որ անյուսութեան լան և կոծին և ցտին զհրաժարութեան յերկրէս. Ցճխ. ծԷ:

ԿՈԾՈՒ. յ. Συγκροῦμαι. Collidor. κυμαίνω, fluctuo. Բախիլ (ալեաց կամ յալեաց). Ծփիլ. ալէկոծիլ յուզիլ լուֆանմաֆ.*(Զուրք ծովու) շրջին կոծին ընդ վայրս բազումս, մինչև քամին պարզին աղի ճաշակքն. Վեցօր: *Ցածծալ կոծին միտք մեր՝ի խորհուրդս աղետից: Եղիզ. ինն: Հոմանձայն է Նար. լԷ. *Ցածծալ կոծծալ քալ հնչեցուցեալ ոգոյ ողոմկի ո:

ԿՈԾՈՒԽՈՒՐ. ց.ծ.ու.*Ծորի ('ի լս. որ է կոծոհուր) որ օգահ տաքուկ խարտեշ մեղք ձի, սահրայի և արծնի: Ա'ռ զկոծոհուրն, ու զքրիմն և զկոճն ընտրէ. Բժ.վէր:

ԿՈԾՈՒՄՆ, ծման. գ. կոծելն, և իրն. որպէս Ծեծուումն. բախուումն. Ծփումն. ալէկոծումն. և Քարկոծումն. լուԳԸԲ:*Կոծմամբ կրծիցն, հոսմամբ արտասուացն. Նար. ծԷ: *Զկոծումն ալեաց խորհրդոյն անդրէն չինքն նհանջել. Լմբ. ոչ: *Ժողովէր հեշտասութիւն զկոծումն քարանց վանն վկայութեանն քոյ: Ածաս վկայն անգրանիկ՝ի կոծումն քարանց. Լմբ. ծղ. Ն վերափոխ:

ԿՈԿ. ա. Հարիւր և ողորկ.*Թէպէտ բազմամանուածոյ, սակայն հարիւր և հոլոկ, և միանգամայն կոտ և կոկ էր ճանապարհս. Ոսկ. գծ:

ԿՈԿԱՆ. գ. Որպէս արմատ յայլորդ բառին՝ է Սալոր վայրենի՝ ոլորկ և բոլոլուկ. ԽԱՆԷՄ:

ԿՈԿԱՆԵՆԻ, նոյ. գ. ումկ. Խոնի ծառ. Փշաւոր տունկ՝ վայրենի մանր և բոլորշն սալորոյ. լս. սբՀՈՒՈՒ. Թ. ԽԱՆԷՄ ասէ՝ծ.*Կոկանենուոյ պտուղն մոլորեն զորովայն. Բժ.վէր:

ԿՈԿԵՄ, եցի. ն. Πλαίω. Laevigo. Ողորկել. հարթել. Խոնել, փաթիթենել, չրխել, տաբել. Խնդրել՝ Ճիւս վերսէ.*Զօրէն կոկեցեալ իմն մոմոյ ('ի պնակսի' առ.'ի գրեալ'ի վերայ) • Փիլ. ԽԳ. Է: *Ի մեզուացն... միջոյին ոլորկուածք, թևոքն իքլև ծեփովք ղորման կոկելով. Նա ոբ. Ք: *Վիմեղէնն այն բնութեին, և մանաւանդ կոկեալն և զորկեալն՝ անտեղի տալի էր այսպիսի կրից. Սարգ. ա. պ. ա:

ԿՈՆՈՒՏ. ա. որ և ասի ՍԱԼՈՒՏ. Խոշաձային, ասազուտս, քարուտ: Վոփ:

ԿՈԿՈՋ. Արմատ յայլորդ բառից. լծ. ընդ կիւս. գուշակ և գուռոզ. որպէս ի մատաղ բարձրայոյն, կամ Թ. գօգօլ. որպէս Թէ ալքատ հպարտ:

ԿՈԿՈՋԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Մեծաբան. գուռոզ բանիւք կակազող իմաստակութիւն. *Թևքեամբ՝ի ճառս բանս կոկոզարանից և կըկլպայծից փիլիսոփայից. Վրդ. պմ:

ԿՈԿՈՋԱՒԱՆԵԼ. ն. լ. Մեծաբանել. գուռոզութիւն խօսել ըստ իմաստակաց. պԷպՒԼԱՆՆ: *Կայր գլոնն պռգտեալ կոկոզաբաներ լի յոխորտանօք: Լի ամբարտաւանութիւն կոկոզաբաներ՝ի վերայ մեծամեծ գործոցն գործելոց. ԱԹծ. ճ. 5. Ն 14:

ԿՈԿՈՋԱՆԱՄ. ացայլ. և ԿՈԿՈՋԻՄ.յ. (որպէս լծ. Ը կիւս. և գուշակ). Κορυβαντιάω. Corybantas imitor entheo incessu, insanio, bacchor. Մարգարէանալ. մոլիլ իւր ըմբռնեալ՝ի հիացումն. ծծարիլ. վարիլ որպէս գուշակ և իմաստակ. մեծաբանել. *Երկնային երաժշտականութիւնն բախեալ ընդ լսելեաց գործի՝ ոչ քանագասեր մնալ և կոկոզանալ: Խորն զծծարեալսն և զմոլեալսն բարեաւն և զկոկոզացեալսն՝ծծարբերելոյ ծծազգեստոք լինին: Ինձ Թուեր ըմբռնել զօրէն ասացեալ՝ Թագուցանել զձայն և ներացուցանել, իբր Թուեցեալ լինի խօսել՝ի կոկորդեն. Նանան:

ԿՈԿՈՐԴԵԼՈՍ. ԿՈԿՈՐԴԵՂՈՍ. ԿՈԿՈՐԴԻԼ. և ԿՈԿՈՐԴԻԼՈՍ. } ի. ած, կամ ից. որ և ԿՐՈԿՈԴԻԼՈՍ. Բառին գրօգծ՛փիլս. Κροκόδειλος. Crocodilus. Տիեռուն. վիշապ երկոտանի՝ երկակնեղացող, մոգեռաձև՝ ահագին մեծութեամբ, մեծաբերան, այլ նեղ կոկորդաս, բազմաժանի, և կարճրաոնքի. լինի՝ի մեծամեծ գետս ջերմին գաւառաց: Ցոյնք սուտգաբանեն, խորշոլ՝ի քրքմանէ. զի չախորժէ ասեն զհոս նորա • Ի՛ինսան, Նէհէնգ: Տէս և ՆՇԱՆԳ: *Ի հնգիկս կոկորգիլ գազան: Ի Նեղոս՝ կոկորդիլոս գազան. Խոր. Ճ: *Առաւել զանցուցանելով զառիւծուք և զկոկորդիլոսիք. ՓիլՀԻՊՔԱՆ:*Ի կոկորդիլոս գազանէ սատակեցաւ. Ե՝ոփր. ա: *Եգիպատացիք վճանճ և զմէրեխ և զկոկոդիլոս պաշտեն: Եգիպատացիքն զկոկոդիլոս և զվագ և զմուկն պաշտեցին. Լմբ. իմ: *Կոկորդիլոս գազան գոլով. . . ՝ի նոյն ջերն բանի բերանն. իսկ ան՝ի Թռչնոց գայ մանուկ՝ի բերանն, և՝ի միացաւածոյ յատամունան մոյն կերակրի. Լմբ. ոչ: *Գազանք ջրոյն, զոր եգիպատացիքն կուչեին եփովք, և աւերացիքն կոկորդիլոս անուանէին: Սատակեցան կոկորդիլոսն անուանէին: Սատակեցան կոկորդիլոսքն. Հ=ԸՁ. ոմ. ա: *Եկեալ կոկորդիլոսն անցոյց զնա յայնկոյս գետոյն. Վրփ հղ. իմ:

Ի բաւս Գազիան. և՝ի գիրս Վոփ. կոկորդիլոս կոչի և մեծ մողէզն, որ և ԿՈՒԼՈՆ:

ԿՈԿՈՒԹԻՒՆ. գ. կոկ, այսինքն հարթ և ողորկ գոլ. *Վասն առաւել կոկուԹեն և ողորկուԹեն՝ի հարկանել լուսոյն՝ի վերայ նորա՝ լուսաւորի. Ոսկիփոր:

ԿՈՀԱԿ, ի, ած. գ. Կύμα. (յորմէ Թ. գոմ.) Fluctus, undae, tumor maris. որ գրի և ԿՈՒՍԱԿ. (զոր տեսցես. լծ. և գաղ. իբր գար.) Ուռոյգք ալեաց ծովու. ալիք. մանաւանդ լեռնաձեւ. փալա.*Ի ծովու՝ կոհակացն վերընթացսն Ճիշդ ոչ ծովմանն, և ոչ կոհակք լեռնանմանք. Ցհ. իՀ:*Ծով է ինձ ծփանաց՝ կենցաղոյս բերմունք. յորում կոհակք բազմեք անԹիւ գիմմամբ տապանաձեալ հոգիս. Նար. իԸ. ամէն և կՀ. իՀ. Ն իվ:*Ծով կոհակս լեռնաձեւս յարտեացանէ. Սարգ. յՀ. Ը:*Իբր՝ի ծովու կոհակք կուտին՝ի յերանգունն կատաղին. Ցո ոբՀ:

ԿՈՀԱԿ. *Որոյ. Μοῦς. Ուռոյգք ցամաքին որպէս լեառն՝ի ձև ալեաց գիպացնլոյ. Ասա. փաղ.*Զհովիսս և զկոհակս. Բարձրացեալ կոհակք և բլուրք. Սկի. Իծ. արմ:*Կոհակք լերանց: Ի ծո կոհակին գողդոջեալ, կամ ձիւնաստանեաց: Ի տուր կոհակ ձիւնեձնեաց. Զգր. իՀ. տաէպ:*Ալիք. ուռեալ ընդ գլուխս կոհակացն և ընդ տնվիսս: Կոհակայ՝ի կոհակս վազս առեալ ընթանային՝ի վերայ լերանց. Ցհ. իՀ:*Ցածծալ կոհակ զիպացեալ՝ի կոհակս. Ցհ. իՀ:

կալի է աշխարհն սուրանից աւելնագիւտ շահիւք ի բարձրութեան կոհակացն կաւկասոյ. կաղնիք ։ * Լերինն կովկասու բարձրաբերձ կոհակացն առնանամենաց. Ոսոպ։

ԿՈՀԱԿԱԼԻՐ. ա. } Ուր են կոհակք, կամ
ԿՈՀԱԿԱՒԵՏ. } ալիք բազմութիք, և մեծամեծիք .* Ի վերոյ մկանանց կոհակալիր կուտակմանցն. Աւծր. Ի. 11։ * Ի կոհակաւէտ ականակիսոդ ականց. Մագ. ծ։

ԿՈՀԱԿՈՒՄՆ. գ. և } Ամբարձումն կո-
ԿՈՀԱԿԱՆՔ, նաց. } հակաց. կոհակք. * Լեռնաձև անկոխ կոհակմանցն կուտակմանց. Աճառ. Եփես։ "Նաւապետեալ ի վերոյ խոր կոհականացն չքնեցոյց զնա. Լմբ.իմ։

ԿՈՂ, ի, կամ ոյ, ից, կամ աց. և կողունք, ղամբք. գ. (յորմէ կողմն.) Πλευρά, πλευρόν. Costa, (լծ. կուշտ.) latus. Կողմանիք լանջաց կամ միջաց կենդանւոյ. ոսկերք սուկաղխեալք վանդակակերպք թերկ նամբէն և ընդ կուրծս. Կող, կողէր, կողեր, կուշտ. Եզեկ. գագաթուրղ, պեծյր, պաղքր, եան. * Մի ի կողից նորա։ Զկոյն՝ զոր առ յադամայ։ Նեռք ի կողս ձեր։ Սուր ի կողս ընկերի իւրոյ։ Անցեկ սուր ղօրաց իմոց ընդ կողս քո։ Առնուցուն զանկողնիս քո՝ որ ի կողից քովք կայցեն։ Տիգաւ խոցեաց ընդ կողս նորա։ Մխեա ի կողս իմ։ Հշմարտութիք պատեալ զկողս իւր։ Խթեաց զկողն պետրոսի. ևն։ * Զարթ և պատշաճ էր կոյն ընդ կողսն։ Եբաց գեղարդեամբ զկող մի ի կողից. Զէր. կ։ * Ի կողէ անտի ագամայ մահ, և ի կողէ անտի տեառն մերոյ կեանք. Եփր. համաբ։ * Կենարար կոյիդ։ Տէգ զինու մխելոյն ի կող տաղնչին ագամայ. Նար։ * Կողք երիք ի բերան նորա ի միջ ժանեաց նորա. Դան. է. 5։ * Կողամիք (կամ կողմամիք) և ուսովք ձերովք գըրթիցեիք. Եզեկ. ւբ. 21։ * Զօրքն պալմիրի գեան չան, որ ի կարմունչն երկաթ, և կոշ ի բերանն իւր կաւեալ. Մագ. ծէ։

ԿՈ Ւ. որպէս կոյնին տեղեաց և իրաց. կոյմ, կոյք, կոյերը. եան, գբ. * Երիմայր ընդ կոյսց լերին. է. Ի. ծղ. 13։ * Եդ վկայ զիւք վանդակին. ա. ղ. ծգ. 29։ * Անգէն ի կոյն սպանանէին զնա ոյ. որ և կոչի անդ, ունչ բերգին. Բաղ. Ի. 18։ * Ի տիկն փըչեալ ուռուցեալ հեռաւորէ զկոյնսնան. Զէր. կ. ասագ է. (գրածն, զկողունձն)։

ԿՈՂ. որպէս կոյնին անկիւնաւոր ձևոց ըստ երկրաչափից. * Եւ որ զերքան ունին կոյս, է ի նոցանէ՝ որ երեք կողքն հաւասարք են... և յանհաւասար կողիցն են... Եւ ի սոյն ձևս՝ որ երիս ունին կողս, կայ երեք անկիւն. ևն. Եւկլիդ։

ԿՈՂ. որպէս կողակից, ընկակից, ամուսին. կին. մանաւանդ Եւայ՝ որ ի կողէն ադամայ. * Կողիւն վիրաւորեալ նախահայրն։ Կոյնն պատրանօք. Շար։ * Զկողին պարտակից. Նար. խղ։ * Պարտաւորեցաւ ի ձեռն կողին. Սարգ. է. պ. է։ * Բարեպարկիշ կոյն իւր խոտորովանդ. Վրդն. պփ։ * Ի ձեռն զածած կողին (այսինքն տկար կինոյ) սատակեաց ած զսիսարա. Եփր. ըտ։

Ուր ի ԿՈՂ. Տ. Զուր ի ԿՈՂ. և (առ ի) ՊՈՂԵԱԿ։

ԿՈՂԱԲԱՂ, ի. ա. գ. կողակից. ընկակից. (իբրու բաղկող, ի մանկանէս բաղ. Թ. պէ.) * Տիգրանուհի իւր կողաբաղ։ այսինքն կին ածգահակայ. Ան. եէր. աա Մագ. Երէ. Նւ։

ԿՈՂԱԲՈՑՍ. ա. Բուսեալ ի կողէն ադամայ (Եւայ). * Չի յառնէ իւրմէ սուսուս, կողաբոյս և կողածին. Վրդն. ֆն։

ԿՈՂԱԽԻԹ ՉԵՐՄՆ. Տէնդ՝ որ պատճառէ խիթ ի կոյս. խղայս. ասիլէճան. * Դեղել զհիւանդոսս՝ որք (ի) իմոռիականն կոյսախիթ չերմանն. Մագ. իէ։

ԿՈՂԱՆԵԱՒ. Ի կողէ յառաջ ածեալ. (այլ ձ. ներածեալ) * Պողածեալ կողաբաղ. Ածյ. եէր։

ԿՈՂԱՆԾԻՆ, ծնի, նաւ. կի նիւ. ա. գ. Ննեաքն ի կողէ ադամայ (Եւայ). կողաբոյս. * Եւ ի յերրորդ ժամ զկոյղածինն՝ ի յօդնուքիւն ետ հողածնին։ Զկողածնին չնչեաց զմէղս. Շար։ * Աղբիւր բղխեաց ի ծբ կոյնն, վասն վիրաւորն կոյղածնին. Ցուդիթ։ * Գեղապաշտոյն փառաբ զարգարեալ կոյղածնան ի դրախտն ագենայ. Շ. գանդ վերափոխ։ * Ի լուացումն մեղայ կոյղածնին. Ասգ. ա. չհ. է։

ԿՈՂԱԿԱՑԱԼԱԿ. ա. ի կողէն չին կայլակեալ. կողաշոս. * Որպէս և տէրն իւրով կողակայլակ արեամբն. ևն. Երզն. լ։ * Հաւմատեն ծովուն զաւազանն, զվիմաշոս ջուրն՝ կողակայլակ ըմպելոյն։ Նորոդէ ըզնա կողակայլակ ջրով և արեամբ. Տծնակ։

ԿՈՂԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. գ. որ և ԿՈՂԱԲԱՂ, և ԿՈՂ ասի. Լծակից. ամուսին. կին. Եկէք. * Գերի կողակիցն երանելոյն։ Եկեալ կոյակից սքնի՝ ընկէց զմանանին առաքն ալեքսիոս. Վրփ հղ. ծէ։

ԿՈՂԱՀԵՐՁ. ա. Հերձոյ զկող. և Հերձեալ կոյնւ. * Ի կողահերձ սայրատուր սլաքէ ուժգին բանմանէ. Նար. իէ։ * Ի կողահերձ վտակացն չինեցաւ եկեղեցի. Լմբ.յայտ։

ԿՈՂԱՀՈՍ. ի. ա. Հոսեալ ի կողէն քրիստոսի. * Ի կողահոս արեան աղբերէն։ Բանայր զկողահոս աղբիւրն. Շար։ * Զկողահոս արիւնն կենարարին. Սարգ. է. պ. է։ * Բաց ըզբերան իմ վերակին՝ քո ըզ արեան կողահոսին. Ցուդիթ։

ԿՈՂԱՄԱՅՐ, մօր. գ. Անուն ձկան. Κολίας, Colia. * Զուկն անքիլոս, որ կոչի կողամայր, որովհետև ոչ ունելով, բայց միայն գլուխս և մերկ կողերս. ուստի կոտորատեալ անկէ և առնէ զաւակս. Վրդն. ծն։

ԿՈՂԱՄԱՍ, կամ ԿՈՂԱՄԱՍՆ. (որպէս թէ ի կողէ յառաջ եկեալ.) Նոյն ընդ կողածին. * Ո՞ր են ագամ. իսկ նա ի կողամասն անցուցանէր զպատճառս խայրոյն ճաշակման, և նա ի յօճն. Ոսկոս. աղ։ * Տիրասատճառեալ տղէղնաբանէր, և ի կողամասն անցուցանելով զառիթ խայրոյն ճաշակման. Գնչ։

ԿՈՂԱՄԱՐԴ. Տ. ԿՈՂԱԾԻՆ, և ԿՈՂԱՄԱՍ. * Զկողամարդ ցուցանէր առ ի խայրոյն ճաշակման, իսկ նա զարբանեակ չարին. Թէոփոբ. Յայտագ։

ԿՈՂԱՐՀԻՆ, չինի. ա. Շինեալ ի կողէ, որպէս կողածին, կողաբոյս. * Ըստ նշանարարութիք կողաչինիս ստգտանելի. Պիտ։

ԿՈՂԱՍՏԵՂԾ, ի, ից. ա. ի կողէ ըստեղծեալ. Եւայ, և գտեղք նորա. * Ի կողաստեղծից նախապաշտեցար. Գնչ։

ԿՈՂԱՎԻՐ. ա. Որոյ կողքն են վիրաւորեալ գանիւք. * Խրեալ զեշ անմիտ՝ Թիկնախիլ և կողավէր վիրաւորեաց (աստանայ զմարդիկ) յոգի և ի մարմին. Տծնակ։

ԿՈՂԱՑԱԻ. գ. և } Ցաւ կողից։ կողա-
ԿՈՂԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. } ցաս, կոչի ցաս. Տ. ԿՈՂԱՑԱՒԻԹ ՋԵՐՄՆ. * Կողացաւ ... քովաց. Վոփ. մէ։ * Ի դարձեալ այլ ցաս, զոր կոլացաւութիւն կոչեն. Կանն։ * Թէ իարտեաշ մարձն յինքն ժողովի, կոլացաւութիւն առնէ. Բժշ։

ԿՈՂԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Որ ունի կողս զօրաւորս. տոկուն. քաջակորով. * Կողաւոր և հարստակող կոչելիք զըմբիշն. Վրդն.

ստեացէ ի սիրոյն նորա, և լիցի միաբան ընդ կայսերն յոհնաց, և կամ կողաքակ ինչ լիցի ի նմանէ. Բաղ. Ի. 16։

ԿՈՂԵԱԼ. ԱՒ Ի ԿՈՂԵԱԼ. Ած մի կող կամ կողմն մի չերեալ. * Սակաւ ինչ առ ի կողեալ հիւանդոյ. Խոր. ա. 15։ Տ՛ես և ԶԱՒ Ի ԿՈՂ, ԶԱՒ Ի ԿՈՂԵԱԼ.

ԿՈՂԵՐՔ. Տ. ԿՈՂՐ, կողերք։

ԿՈՂԻՆԱՊԱՏԻՐ, կամ ԿՈՂԻՄՆԱՊԱՏԻՐ. ա. Պատրեալ ի ձեռն կողին, այսինքն Եւայի. * Գոյն ներկեալ արեամբ՝ աղբիւր լղեալ կող, կողինապատիր պատեաց յաղաչ ձայն. Նար. փազ յոբ։

ԿՈՂԻՆԱՒՈՐ. ա. Ունօղ զսահմանակ կողից կամ զանձնապահակ. * Կողինաւորք և զգահապետք չողայցեն. Ոսի. մ. ֆ. 16։

ԿՈՂԿՈՂԱԳՒՆ. ա. մ. Որ յոյժ կողեղի, և կողկողելով. լալագին. ողորմագին. ցաւագին. կղկղեալով, և նախանձաբեկ լինելով. * Չայնացիս սաստ կողկողագին յամենայն ըմբուռթիս. ա. Ի. է. 3։ * Զորս տեսանէին կողկողագին միշտ և արտօսրաբուղիս. Փարպ։ * Ձէր կողկողագինս արտասուօք ողբոց։ Կողկողագին ըմպածնիք, կամ հառաչանիք, կամ հեծեծանիք, կամ հեծծեղեիք. Նար. ծէ. Ի. է. ւ. իչ։ * Եւ պատրաստանիք յոյժ կողկողագին. Գնչ։ * Միայն յերկինս ամբառնայցին՝ զայրս մեռոց կողկողագին. Շ. Երես։ * Ահա ասառապիմ կողկողագին, և ոչ ոք ողորմի. Մալ։ * Հեղեալ նոսք որդիանան, և նորա չունիք լինին, և ողանջին կողկողագին. Տծնակ։

ԿՈՂԿՈՂԱԼԻ. Նոյն ընդ վ. * Զիա ողբացիք կողկողալի. Շ. Երես։

ԿՈՂԿՈՂԱՁԱՅՆ. ա. Ուր իցէ ձայն կողկողանաց. * Ի կողկողաձայն և յանդգար վայրայն փրկեա զնս տէր. Ոսիթէոր։

ԿՈՂԿՈՂԱՆԱՄ. լ. Տ. ԿՈՂԿՈՂԻՄ. * Կողկողանամ ընդդէմ նմին ոդ. այսինքն կողկողիմ առաջի նորա. Գր. փշ. եէմ։

ԿՈՂԿՈՂԱՆՔ, նաց. գ. որ և ԿՈՂՈՒՄՆ. Կողկողելը. ցաւագնութիւն, պատահանք. և կարեկցութիւն. * Ցորդորելով միոյն զմիսն առ ի կողկողանս և յողբութիւն մեռեալ մանկանցն. Նխոս. ի ամ. Բէրէղ։ * Ի գութ կողկողանաց եղբօր չտայ խոնարհել. Մագ. ծչ։ * Ըստ ձայնից կողկողանացն և զքանիցն յարմարութիւն հանդերձեն։ Զամենավարան ձայն կողկողանաց արտիս հեծութիւն։ Ի հառաչանս կողկողանաց այր հեծութիւն. Նար. իչ. լ։ * Ծանօթ առեալ (կուսին) զեղբ բառնենան որդեակդ յոյժ կողկողանաք. Տաղ յոբ։

ԿՈՂԿՈՂԵՑՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ կողկողել. յն. Հալել մաշել. * Զակն այրուս ոչ կողկողեցուցի. Ցոբ. լ. 16։

ԿՈՂԿՈՂԻԹ. գ. Ἀνθερεών. Mentum. Կզակ. կլափ, ըստ ստորին կի ներքին կողման. Տ. և ՍՈՍՈՐԴ. * Ըմբռնեցեալքն յօրանջման՝ ընկոյն, յորժամ կողկողիլեն ի ստորագոյն կողմ խռչակողուիքն գոգանայ. Նխոս. կայ։

ԿՈՂԿՈՂԻՄ, հցայ. յ. Ողորմ և ցաւագին աչօք հայել, լալ. հեծել, պաղատիլ. հալիլ, մաշիլ. ողին ողին գալ. օվան օվան ելնել. եալվրմագ, գըլընմագ. Թերևս ի կող, կամ ողն բառէ, ևն. յն. այլազգ. Κολαβρίζομαι. Disrumpor, conteror. * Կողկողեցին առ դրունս վաստրարաց. Ցոբ. Ե. 4։ կամ Θεραπεύω. Colo. (պաշտել.) * Ամ պարիշաք կողկողեսցին (առ Համմայ. կողկողեցան) առ դրունս արդարոց. Աւոն. ծբ. 19։ * Լային և կողկողէին առաջի նորա. Ճճ։ * Կողկողել, և ոչ ողորմել (այսինքն չգտանել ողորմութիք)։ Կողկողիմ և ես։ Մինչ

կողևցան) առ. դրուեա այդպարոյ. Աթան. ծԹ. 19։ *Լային և կողկոզելին առաջի նորա. ՃՃ։ * կողկոզել, և ած ողորմել (այսինքն չգասա նել ողորմութեի)։ կողկողիմ և եա։ Մինչ աչացս ողորմագին հայեցուածս ի բարձունս կողկողիցի. Նար. Ի. խԻ. ևՀ։ *Ան որ և կողկոզիմբ Հայնիւ, պահեաւ զմեզ ՚որ. ԼՓ.պԹԳ։

ԿՈՂԿՈՂՈՒՄՆ. Տ. ԿՈՂԿՈՂԱՆՔ, *Նայեալ և յերեսս մեր, այսինքն ի կողկողումն մոաց. ԼՓ. ած։ *Տուեալ զինքն կողկողման և լալեաց. Վ.ԶԹ. պԳ։

ԿՈՂՄ. Տ. ԿՈՂՄՆ։

ԿՈՂՄԱԿԱԼ. և ՝ Տ. ԿԱՂՄՆԱԿԱԼ, ԿՈՂՄԱՆԱԿԱԼ. ՝ ԿՈՒՍԱԿԱԼ. *կուսակալք՝ կողմնակալք. Բառ. Ք. 51։ *կողմնակալն հիւսիսի. Վ.ԶԹ. պԳ։ *Եւ առ այլ իշխանս և կողմնակալս. Փարպ։ * Արևելեայք կողմնակալս բիւրաւորս։ Կարգեցեալ բիւրաւոր կողմնակալ. Ասող. ՟. 6։

ԿՈՂՄԱՆԱԿԱՆ. Տ. ԿՈՂՄՆԱԿԱՆ. *Եւ չուք երկրիս ի միջէ կողմանական, ի հարաւ ած կի հիւսիսոյ դիմականն. Երզն. ԹԳ։

ԿՈՂՄԱՆԱԻ. ա. ſ. կողմնեալ. չեղեալ ի մի կողմն. և Որ ինչ հայի ի մի եթէ կողմն կամ ի մասն. մասնաւոր. *Ան չերդ նոցա կողմանակի հարուածքն լինէին. ՊԳ. ագԹս։ *Ցօրն յայն յեսին աւարտին կողմանակի կսմբ և ներգործուելք մարգական. Տծակ։ * Բեւրկրել զառաքինութեե կողմանակի կերս նշանակե։ Նոր պատուիրանս ոչ եթէ կողմանակի է, որպես Թէ ի նմա կի ի ձեզ, այլ ի նմանէ ի ձեզ, և ի ձէնջ ի հմայեցեալն մեր և յեղբարս. Սոփ. յԻ. ՟Ա. Ն ՟. յՀ. Ք։ *Ըստ խորհրդոյն կողմանակի նշանակի. Մեխ. ՀԹ։

ԿՈՂՄԱՆԱՒՈՐ. ա. ſ. Նոյն ընդ վ. Սկզբ. Obliquus, transversus. և μερικός, particularis, partialis. Իբր հակեալ ի մի կողմն, կամ յայլ և այլ կողմն. խառորնական. զառ ի կող. զառ ի վայր. և ի մի կողմն ևեթ եղեալ. և Մասնաւոր, ոչ կուսակից միոյ կողմանն. Զորք և ծործորք և սարք, և ամենայն որ ինչ միանգամ կողմնաւոր է, և զառ ի կող. Նխա. խաՀ։ * կողմնաւոր յարմարեցեալքն ոտանաւորութեե արուեստ զպատմու. Ճառն առնէ. Նխա. էրփ։ *Իբր յայրերէն յայնմանէ վիժելով կողմնաւոր, և ոչ գԵպ ուղիղ. Փիլ. ՀԻՒ։ *Երթևեկութիւնք ի կողմանաւոր վայրս ուրեք. ՁԿ. ՀՒ։ *Ցամաքի որք սահն կողմնաւոր եկեալ զԶրհեղէղն. Վ.ԶԹ. ԺՆ։ *Ան միմեանս մտեր. ժուեթի, և զոչ ունելն կողմնաւոր ընկերս. Բրս. ՁԳՒ։

ԿՈՂՄԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. և ԿՈՂՄԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԿՈՂՄՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ։

ԿՈՂՄԱՆԻ, ից. ա. Սկզբ. Obliquus. Ի մի կողմն միտեալ. խառորնակ. *Ներհակք, և կողմանիք, և ամենևին տարբերեալք առ միմեանս. Պզսփ. փԻ։

ԿՈՂՄԱՆԻՄ, եցայ. ֆ. Κοιμάομαι. Cubo, dormio. կողմնիլ, ընկողմանիլ. պառնիլ. էան ՚ելմէփ, եաՒՀփ. *Ցայրս կողմնեալ ննջէին ՚՚. յն. մի բայ. Ե.. ՚է. Ձ։ *Ցետ աղօթիցն ծերունիքն կողմանին. Փիլ. փԵՓՓան։

ԿՈՂՄԱՆՈՑ, ի, ից. փ. Կողմնական մասն չինուածոյ. որ և կողք՝ քան եզր. որպէս և յն. Πλευρά, Costa, latera. ռմկ. գագաթրդ. տես ՁԹ. ԺՓ. ՂԹ. 5. 16։ Ե. Ձ. 20։

ԿՈՂՄԱՆՈՒՄՆ. գ. Կողմնիլն. անկեալ դնիլն. պառնիլ ընդ. * Երևի գրուԹիւնն ի կողմանուռն, ի կայուԹէ. ՀԻՒ ՓԵՐ։

ԿՈՂՄԱՊԱՀ. Տ. ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. *Կուսակալք և կողմապահք. ՊԳ. ագԹս։

ԿՈՂՄՆ կամ ԿՈՂՄ, ման, մանք, մանց. գ. Κλίτος. Latus. որ ասի և ԿՈՂ, և ԿՈՑՍ. (յոլմե ռմկ. փռվ փռվբ. սլրս. գռայ, գբյ.) Մասն և դիրք տեղեաց, աշխարհայ, և ի բաց. մասնաւոր վայր, կամ յաժին. կողմն կողից. որ ինչ անկանի յաջ կամ յահեակ, յառաջոյ կամ զկնի դիտողին. դԻՀ, դի. դաբաՔ; ԷդբաՔ, ԱՀՄՆ, էան. *Անկցին ի կողմանէ քումմէ հազարք։ Ընդ չորս կողմանս սրահին։ Ցաջմէ կողմանէ տաճարին։ Ի կողմն արևելից։ Ցարևելից կողմանէ։ Ընդ կողմն հիւսիսի։ Ի հարաւոյ կողմանէ։ Ի չորեցունց կողմանց նորա։ Ի կողմանս աստղանակին. ևն։ *Ոչ հակեին նոքա քնաւ ընդ կողմն ծաւոյն. Եփբ. ծՆ։

ԿՈՂՄՆ. որպէս յն. ՓԼՔՓա, կամ կլիմա. Κλίμα. Regio, tractus. *Ի կողմանցն ծոբոյ ։ ի կողմանս յայսոսիկ։ Ի կողմանս աքաչեցւոց։ Եկի ի կողմանս ասորւոց և կիլիկեցւոց. ևն։ Իակ *կողմանք ասորւոց. ՟. էԼբ. Ք. Ք. Ը.յն. Κοίλη Συρία, Κοιλοσύρια, Նոյն է՝ որ այլուր Սորբին ասուրք գնի, կամ կՀասուբ։

ԿՈՂՄՆ. որպէս յն. Մերս. (ուստի Թ. Ռբաս.) Μέρος. Pars, portio. (Հծ. Թ. էաբՀ, էաբէ.) Մասն, բաժին։ *Ցամենայն կողմանց չուչլանակի։ Գնաց ի կողմանս գալիլեացւոց։ Հասին ի կողմն փիւնիկեցւոց։ Շրջեալ զվերին կողմամբքն։ Ի տորին կողմ երկրի։ Ի չորեսին կողմանս իւրեանց գնային։ Ի կողմանէ փեղկին։ Զայս կողմն լերինն, զայն կողմն լերինն. ևն։

ԿՈՂՄՆ-ՈՒՄ գաւառ շրջակայ. Περὶ χωρὰς, περίχωρον. Circumjacens regio. * Իշխան կողմանցն, կամ կիսոյ կողմանն։ Ցամենայն կողմանս յորդանանու. Ամենայն կողմն յորդանանու. ևն։

ԿՈՂՄՆ. որպէս յն. Πλευρά. Costa, latus. կող։ *Որպէս ազգանն, զի աւաւ կինն ի կողմանէ անտի նորա։ Եփբ. համաբ։ * Առ կողմամբ լերինն։ Ի կողմանէ ի կողմ։ Ցերկոյցունց կողմանց սեղանոյն. ևն։

ԿՈՂՄՆ. ոյպէս յն. Πλάγιον. իբր խառորնակ կողմն. կողմն մի. *Զգուբս տապալնին ի կողմանէ արասցես։ Ի կողմանց սեղանոյն։ Ի կողմանէ խորանին կամ տապալնակին։ Նստաւ ի կողմանէ հնձողայն, կի սաւուղայ։ Ի կողմանց գրանն։ Քալիւնս ի կողմանէ նոցա ընկենոյր, ևն։

ԿՈՂՄՆ. Ընտիր հայկաբանութեե գնի ի մեզ, ուր ի յն. չկաբ զոր օրինակ, *Նոքա կողմանքն երկոքին։ Անկան ի կողմանցն նի. կանուիայ։ Ի կողմ հարաւոյ։ Ցոր կողմ և յարեացեալ լոյս։ Ցոր կողմն և յարեացեալ լոյս։ Ցոր կողմն գիմեր հողմն։ Ոչ ինչ հակայ ի տանէ կողմանէ այր նորա։ Եկեցի լինէն կողմանէ՝ այսոն այո, և ոչն ոչ։ Ի ձեր կողմն է։ Դարձեալ ի կինն կողմն։ Ամպ մեծ ի կողման նմա (կամ նորա)։ Որք ոչ ի տեսան կողմն լինէին. ևն։

Նշանակիսի ոՃով ասին և յայլ գիրս. *ԶաՀմենայն անձն քո փոխեսք ի որ կողմ. ՍԷ. ԷԷ. Ծ։ * Ի թշնամեաց կողմ եղեցին. ՃՓ. ԹՒ։ * Ցերից կողմանց ազգակոչութե, ի վեր, ի խոնարհ, և յառ ի կողմ. Նխա. էԵա։ *Ցամենայն իսկ կողմանց յայտ է. Եաա. փբ. ՟։ *Որք ի կուշէից, և որք ի մերմէս կողմանէ. Խոր. Ի. 64։ * Ի. կողմանց կողմանց չլրեսաուն նայքն. Եղիշ. Ի։ * Ի խոնարհ կողմ երկրի ձգուելին (այսինքն ի վայր կոյս)։ Փոխ։ Ան սլատուանդանիս, այսինքն ի նեղբերն կողմ, ի խոնարհ տեղին։ Սրփ. յԻ։ Ի պարզեալ կանէն զրկեցեալ յողորմութեն կողմն նայիմ. Նոր. ՅՀ։ *Ցոր կողմ և միաւորք կամովք, Նորին լինիմք ընդունակք. ԼԶԹ. ագ։ *Աղագամոյ առեալ զգազմուձն Հեռաւորացն ի կողմ եւլաներ ՚՚. այսինքն ի միւս կողմն անցաներ, կամ կուսակից լիներ. Խոր. Ի. ԼՅ։

Ի ԿՈՂՄՆ ԼԻՆԵԼ, կամ ԱՆԿԱՆԵԼ. Որպէս կողմնիլ, ընկողմանիլ. պառնիլ. էաՒՀփ. էան ՀԷՀփ։ * Նստեալ՝ի վերայ անկողնոյն, և կամեր լինել ի կողմն. Ճ. Ա։ * Ի կողմն եղեալ ննջեաց. Վ.ԶԹ. Ձ. Ա։ * Ցոտն կալ ոՃ կարէր վերդիւացն հարուածոց, այլ ի կողմ անկեալ կայր. Ա. ած։

ԿՈՂՄՆԱՁԱՁ. ա. Աղաղուն և սկար ըստ կողման միոյ. միակողմանի. * Անկեալ դնելին անդամալոյծք, կալք. կողմնազազք. Ոփ. ի ԷԷՀՀէդա։

ԿՈՂՄՆԱԾՈՒ. ա. Որ զկողմն ունի ուղղաք, որպէս Թեկնածու, կուսակից. Ջատագով. կռվը Բանօզ. ԽաչՓԼԷ, ծ գօղան։ * Աշակերտ նեստորի էին, և կողմնածուք նորին ազանդոյ. Ոսիփոր։

ԿՈՂՄՆԱԿԱԼ. ի, ից. ա. Ունօղ արքունի իշխանութե զմի կողմն կի զգաւառս տերութե. կուսակալ. բդեաշխ. պեյ. Ֆազա, ՖաՀէէՀ։ * Մեծաց կողմնակալաց. Խոր. ՟. 20։ *Կացուցանէ կողմնակալս. ՁՀ. ԼՒ։ Աբծր. Ք. 2։ Ճ. Ա։

ԿՈՂՄՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանուե կողմնակալի. կուսակալութե. * Հիւսիսոյ կողմնէն կարգէ կողմնակալութե։ Հաւատոյ նմա զկողմնակալութե հիւսիսային լեզուացս. Խոր. Ք. 7. Ե 10։

ԿՈՂՄՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Սկզբ. Obliquus, lateralis. որ ասի և ԿՈՂՄԱՆԱՒՈՐ. Շեղեալ ի մի կողմն. խառորնական. Ճեղեալ պառնիծ. այծըրբ, էաՒպէՒի. *Հաւատոյ վերացուելուի են զատական, զատ ի վեր և ի ներքուստ և կողմնական. Երզն. ոփ. էրՒ։

ԿՈՂՄՆԱԿԻ. ſ. ա. Սկզբ. Obliquo. կողմնակի. և Անուղղակի. ըստ իմիք. * Ջայս բան կողմնակի իմն յիշեաց առեաւրանիչն։ Եւ զայն որ զուկան կողմնակի առեր։ Մարգարէիցն կողմնակի իմն բարբառեալ. կ.. Է. Է. ծ։ * կողմնակիքն մեր (լուսանցոյցք), որ են աջեայք և ահեկեայք, լուսաւորք են՝ առաքինեաք. ՁԿ. իՀ. ՀԻՀէ։

ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ, ի, ից. ա. փ. Στρατηγὸς. Dux, praepositus. Իշխան և ոստիկան գաւառի՝ իբրու զօրավար և պահապան արքունի յերեսաց Թշնամեաց. կողմնապահ. կողմնակալ. *Դիմեցին նոքա ի վերոյ գորգեայ, որ կողմնապահ կայր կողմանց եգեղմայեցւոց. Է. Հ. ծԷ. 32։ * կողմնապահ Թողեալ Ուկկրին՝ ինքն դարձաւ առ Թագաւորն. Ջ.ԺՆ։ * Եմոդ անդր զքւ զգամն ի նախարարական կողմնապահս. Խոր. Է. 41։ *Կուսակալք և կողմնապահք. ՁԿ. ՀՒ։

ԿՈՂՄՆԱՊԱՀՈՒ. Ջօրք՝ որ են ի կողմնապահն Թիւս. *Աջակողմապահք. վերջապահք. կողմնապահք. Եղիշ. Փ։

ԿՈՂՄՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն կողմնապահի. * Գնաց յերկիրն ապահովեցոյց՝ Թողով զկողմնապահութիւն. Ջ.ԺՆ։

ԿՈՂՄՆԱՊԵՏ. ի, ից. գ. կողմնապահ, և կողմնակալ. *Կողմնապետն արամեայ։ Կողմնապետս և վերակացու Թոզու. Խոր. ՟. 15. 16։ Ե Սամ. էրէզ։ Ճ. Ա։

ԿՈՂՄՆԱՒՈՐ. Տ. ԿՈՂՄԱՆԱՒՈՐ. *Աբեգային՝ չերազանց, ԹիւրըլեԹաց, կողմնաւոր. Գիսփ. ԲԼՔ. առ վեչ։ * Ի կողմնաւոր սերոյն կարծեք և նախանձ լինին։ Խափանեային ամենայն կողմնաւոր կասկ. Բրս. ՃԳՒ։ Ե Մ.ա., ԺԻՒ։ * Մի կողմնաւոր բարբառ զոմանս սիրել ջոկս առնելով և զամենս անառս առնել. Շ. ընԳՒ։

ԿՈՂՄՆԱՓԱԿ. ա. փակեալ կողմամբք, կամ ընդ սահմանաւ. * Ոչ եթէ անչափակալ բարձրութեն ոչ սահմանաԹաքոյց և կողմնափակ իցէ. ԱՀՓ։

ԿՈՂՄՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ կամ ԿՈՂՄԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԿՈՂՄԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ն. Κοιμίζω, κοιμάω. Cubare facio. Ընկոյզ մանեցուցանել. ննջեցուցանել. տապածել զհիւանդն կամ զմեռեալն կամ զմանուկն. պառկեցընել. եաբբմագ. Եհան զնա, և կողմնեցոյց ի մահիճս առնն այն: Եւ ահա մանուկն մեռեալ, և կողմանեցուցեալ ի մահիճս նորա. Բ. Թգ. Բ. 21. 32: * Կողմնեցուցեցանն զնոսա իբրև զդիակունս. Թզ. բաբ: * Կողմնեցոյց ի մահիճն. Մախ: * Մի ծաւ ոչընով տարտաղ կողմնեցուցին զառաքեալն (ներբսկս). Ճ. Բ: * Ի մեռս կողմնեցոյց ղվերանստեալն յաթոռ քերովբէական. Գր. սփանչ: * Ի մեռս զննչեցեալն կողմնեցոյց ըզխոնարհեցուցանօղն երկնից. Անթիպատր:

ԿՈՂՄՆԻՄ, եցայ. յ. Κοιμάομαι. Cubo, dormio. որ և ԿՈՂՄԱՆԻ. Ընկոյզանել. ի կողմն լինել կամ անկանիլ. յանկողնի մտանել. ննջել. պառկիլ. եաբբմագ, եան ելեզե. * Լուծին զգօտիսն, և կողմնեցան. Վր. հց. յ: * Կողմնեալ յիւրում տեղում. ՃՃ: Լմբ. եր ընդ եղբ. ևն:

Եւ ի մի կողմն խոտորիլ. չեղնիլ. սափմագ. * Կողմնեալք ի սերոյ ճեռուելեանն. Աւծր. գ. 5:

ԿՈՂՈՌ, ի, ից. գ. Բառ. յն. գօլάϊδος (որ է կլճատ. կարճիկ.) Κολόβιον. Subucula. Զգեստ կարճ, կամ առանց թեզանեաց. վերարկու անթև. փիլոն. * Կողոռս ամարանի, և թեզանեաւ որս ձմերանի. Եղիշ. դադիմ: * Հայր, ուր է կողոռն քո. Վր. հց. ին: * Ցորժամ զգաստարագն մատուցանէր, զգենոյր զկողոռս առաքելոյն յաղորայ. և զվիճակաւորսն այնպէս յարդարէր ի խորհրդածութենէն պաշտօն կողոռս զգենուլ. Վր. սեղբ:

ԿՈՂՈՒՏԵԼ. ն. կալծէօք իմն գուշակել. խոկալով դատել. լրահիւս խահին եմ. եբ. * Կործօղ (ասի) քննիչ, որ ի փորձոյ նկատէ զհանգերձեալսն իբր կողոմտելով. և բազում անգամ ի դէպ կարծէ. այլ մեծ է միջոցն ընդ մարգարէն և ընդ կորովամեան. Գէ. եա: * Սկիզն գործի իմն հրամայութեան, որ է կողոմտելով ընտրութիւն. Վրդ. ծն: * Անոտիճելով և կողոմտելով չըգայ ըղորդ. Մխ. բծվ:

ԿՈՂՈՄՏՈՐ, կամ ԿՈՂՈՄԻՆՏՐ. տ. ԿՂՄԻՆԴՐ:

ԿՈՂՈՊՈՒՏ, պտոյ. տից. գ. Κλέπτω, λησταία. Furtum, latrocinium. σκῦλον, λάφυρον, ρα, spolium, praeda. (ըմբ. յն. գէՀբդօ. և թ. գէՀբդէ. որպէս և կասլուտ. ըմբ. լու. գաբդօմ.) Ցանփչակեալ ինչք, որպէս գողոնք, և իրք մնացեալք յաւարէ, կամ ի մեռելոյ. որպէս իրաւունք եկեղեցւոյ. և կողոպուտն, իլն. ղազողութ. խալան, աղյամ. * Զկատարսն գարձուցին աւերանց իւրեանց: Կողոպտոյն տեառըն արհամարհեցին. Եփր. նին: * Վարձս կողոպտոյ նա ոչ առ. Եփր. եւ: * Զկողոպուտ վախճանեալոյ տանուտերոյ ի սախոճ և յաթոռոյ մինչև ցայնակ և ցդրգալ. կանոն: * Ոյք ի տանն են, ոչ գիտեն զժամ կողոպտոյ քոյն ելելոյն. Եսափր. լ: * Վասն կողոպտից իւրոց, և վասն այլոց ժարհուս Հեաց իւրոց պատեցաս: Վասն կողոպտիցն զոր ժարհեր և առներ. Եսա. պամ. Է. 18: ՑՀՒ և ԿՈՂՈՒՏ ԿՈՂՈՊՈՒՏ:

ԿՈՂՈՊՈՒՏ. ա. որպէս կողոպտեալ. մերկացեալ. մերկ. Թաթախուր. Խալլբաւծ. ասյկան. * Մերկ և կողոպուտ ևս ի հանդերձ. Ձիցն զիաձաւորն կացուցանէր. Ագաթ: * Ջնա մերկ կողոպուտ արար ի վշնուցն. Սրփ. ա. պ. ծէ:

Ի կրկին նշ. թերի ասելն. * Եղև Թիւ լսպանեալցն ռաձ. Թոզ զրազուտ վիրաւորս, և զկողոպուտան, և զձերբակալսն. Աւծր. գ. 4:

ԿՈՂՈՊՏԱԾ. նոյն ընդ վ. գ. ա. * ԵՀե Հանիցէ զք զկողոպտած ակայէ. Ես. խէ. 24. յն. σκῦλον, spolium. * Լցցուք զտունս մեր աւարաւ... և կողոպտածոք ակարացին. Հմմ. ասա: * Եւ մեք գերիք, և յընչից կողոպտած. Լսպ. ծէ: * Վաճառականք ոմանք կողոպտածք ի յազգէն Թուրքաց. Պամ. վբ:

ԿՈՂՈՊՏԱՆՔ. նաց. գ. կողոպտիչն. կողոպտումն. կողոպուտ, և գերեգրաձ. * Զգիչերն ամենայն ձիչք և ձայնք կողոպտանաց լինէին. Ասող. գ. 17: * Զձայնս ծանակ կողոպտանս նախատանաց (գիւաց և կռոց՝ յերեսաց փրկչին). Անան. եիեբ:

ԿՈՂՈՊՏԵՄ, եցի. ն. Σκυλεύω, συλάω, συλέω. Spolio, expolio, denudo, demo. Գոլոպաբ և աւազակօրէն կապտել, յափշտակել, յաւարի առնուլ. մերկացուցանել. զերծուլ. քաղել. (ըմբ. յն. գէՀբդօ, և սէիլէօ. Հ. էէլէէիօբ ալֆա՝ էՀՀէ). Բաւ լէլ, Խալանել, Խլել, էրշընել. ասյկափ. կր. ասյանմափ. * Կողոպտել զվիրաւորս, կամ զազգս, զերգիպտացիս, զամպպրիչտս, կամ զսերպանս, զեկեղեցիս, կամ զաւար, զինչս, զկապուտս. ևն. * Մերկացարուք կողոպտեցեալսդ. ռմկ. հանաբզէփ. Ես. լէ. 11: * Կողոպտեալ ի նմանէ զպատիւն, կամ զհայրենի տեղիսն: Կողոպտեալ էդև ի շնորհացն, կամ յաւային նմանուէն: Մերկացեալ կողոպտին ի տերևոց: Կողոպտեաց զնա ի փառացն. փարպ: Եղիշ. է: Խոսբ: Նար. Խզ: Վեղոր. է: Սարփ. ա. պ. ծա:

ՋՈՂՈՊՍՈՍ ԿՈՂՈՊՑԵԼ. Ἱεροσυλέω. Sacrilegium facio. Ջսրբուցան իրս գողանալ, կամ բառնալ ինչ ի սք տեղւոջէ. սրբապղծաւորէ ընէլ: Հա. է. 22:

ԿՈՂՈՊՏԻՉ. տչի, չաց. ա. Σκελεύσας. Praedator. Որ կողոպտեաց կամ կողոպտէ. Խալզող. Խալանչը. * Կողոպտեացին զկողոպտիչս իւրեանց. Եվէի. Լ. 10: * Անժուժկալք կողոպտիչք. Խսբ. գ. 68: * Դու աւազակ, և մեք կողոպտիչք. Աւծր. գ. 9: * Որպէս կողոպտիչ կորզեաց. Եզէի. Խազ: * Մուքսաբորն օտար վաստակոցն բաժանորդ էր. և կողոպտիչ. Սարփ. յէ. Է: * ԶԹիկնէան խոհեստս ի հարուածս. ակնարկս ասէ, վերաւոր չարսց. այլքն գանահարաց ասեն... այլքն կողոպտչաց. Ոսկ. Եա:

ԿՈՂՈՍՈՍ կամ ԿՈՂՈՍՈՆ, կամ ԿՈՂՈՆ. գ. Բառ. յն. գօլοσσός. Colossus. Արձան հսկայաձև. առնապատկեր ահաւոր մեծուԹեաբ. * Կարեաս և ռոդոս չարժեցան, մինչև մեծի կոլոսին անկանիլ: Ռոդոս չարժեցաւ, և կողոսոսն կործանեցաւ... որ էր պատկեր արեգական առնաց կերպ՝ իբր Ճ կանգուն. Եսոսփր. Է:

ԿՈՂՈՎ, ոյ, ոց. գ. Κάρταλλος. Cartallus, canistrum. և κόφινος, corbis, qualus. որ գրի և ԿՈՂՈՓ. վբ. կոլէի. Ամման մրգաց և բանջարոց՝ հիւսեալ ի կղերաց, այսինքն ի ձիւղոց, կամ ի պրտոյտ և կամ ի տերևոյ արմատոյ. սապատ. զամբիւղ. ըստ հին Բաբ. * Կողով. քաղիլակոս: Նէէեի, Ճոֆֆէէբ. * Եդին զգլուխս նոցա ի կողովս. Է. Ի. 6. յ. 17: * Եթող ինձ սեր երկուս կողովս Թզոյ: Կողով մի քաղցր յոյժ Թզոյ, և կողովն երկրորդ ժանաւակամ Թզոյ. Եբէմ. իէ. 1. 2: * Ի մրգոց կողովոյ. Փիւ. եւ: * Կողով ողկուզից. Եսափր. ծէ: Շ. ֆբ:

ԿՈՂՈՓ. Նոյն ընդ վ. * Առցես զսուսա-

ջինս պտղոց, և արկցես ի կողոփս: Առցէ քահանայն զկողոփն ի ձեռաց քոց. Օր. իէ. 2. Ե 4:

ԿՈՂՈՓՈՑ, ի, ից. գ. Որպէս յն. Κεφαλή. Գլուխ. ըստ որում կոնեան ծայր ոսկերաց՝ խաղալիկ տղայոց. Extremum ossis, crassius illud rotundumque. Խոտոլ, ՀԷփ պաչը. * Իբրև զլինս, և զկողոփոցս հաշուին զամենայն. Ոսկ. ֆ. Է. 22:

ԿՈՂՐ, ղեր, ղերք, երաց կամ երց. գ. Καλλυντρον. (որ և աւել և զարդ.) Ճիւղաոստք. ձղէր. * Արմատք, և տունկք, կողր, և տերևք. վէյօր. Է: * Կողերս յարմաւենեաց. ՂԼոփ. իՀ. 40: Խոբ. ՎէրէԼ: * Կողղամայր (լոլակն) որովայնս ոչ ունելով, բայց միայն գլուխս, և մերկ կողերս. Վրդ. ծն:

ԿՈՃ, ոյ, ոց. գ. լծ. ընդ կռճոյ, և կողակ. ռմկ. Խճ, և Խճայն. կուեստ լինչ իբր յօդ կամ մասն ի գուրս ցցուեալ. Երբեմն որպէս կողակ կամ կողմանոյ չինուածոյ. * Խոյակք կռճոց դրանն, կամ մահց ՚՚. յն. ուսաՀնոց. էπωμίς. Եվէի. Խա. 2. Ե 3: * Խոյակս կռճոց դրանն զգարձեսցաց ասէ: Խոյակ կռճոց՝ որ ի վերայ որմին դնեն յայսկոյս և յայնկոյս. ապա զդրանդիքն դնեն. Նե. եվէի:

Երբեմն որպէս վէգ. լիցք. ալբգ. Ἀστράγαλος. Talus lusorius. * Տալով նմա ճակգարանս և կռճս, որով մանկտռնացուց մանկունքն խաղան. Պամ. ազէփ:

Եւ որպէս գնտակ սրունկի՝ ի վերնակողմն Թաթախ. և ՚ր և է կոտորակ կամ յօդ զօդեալ և զօդիչ ի մարմնի. Խօփոփ, ՀակՀոդ, օչոփ, ևն. * Մինչև ցկռճն կարծէի Թէ ջուր է. վբփ Հց. Բ: * Ջաբ աչն հասեալ՝ աուեալ նմա զկռճ մատիսն. Ճ. Ա: * Ջմատուսն ձեռաց նորա կռճ կռճ լուծանել. Ճ. Ա: (ուսասի կռճոսվել:) * Իբրև զվիշապ ձգեցաւ ի կաթՀէ փրկչին, և իբրև զանասուն զՔԹոլիկի՝ զկռճէս առաւ. Ոսկիփոր:

ԿՈՃ ՎՐԱՑԻ. Տ. ՎՐԱՑԻ ԿՈՃ:

ԿՈՃԱԿ, ի, ից. գ. Նոյն ընդ կռճ. որպէս կունեան սրունկի, ևն. * Մինչև ի կռճակսն էր պարեգօտն. Ոսկիփոր:

Եւ որպէս կռճի փայտ. փՀոՀոն. * Կախեցին (փոխանակ մարդոյ) մեծ կռճակ մի փայտ. Հ=Ց. մայ. իէ:

ԿՈՃԱՑ ԱՐՆՈՒՆ՝ սերմանց ցանելոց, է Սկսանիլ ուռնուալ նոցա և ծլիլ: Վաֆէ:

ԿՈՃԱՑԱԿ ՄԵՂՈՒԱՑ, է փեՀեմակն, և գունդ նոցա դնելի ի փեՀեմակի: Վաֆէ. յա. ուր և լինին ձոհուագոյն բանք:

ՏՍՐՍՋ ՎՐԱՑԻ ԿՈՃԱՑԱՑ. Տ. ՎՐԱՑԻ ԿՈՃ:

ԿՈՃԱՑԱՑ. որպէս ռմկ. օշ, օշակ. ճարմանդ. զօդ. փՀոյմէ, լէէբաոփ. * Ցորոց (ի բևեռաց խաչին) զմիմեանս առնլով բարեպաշտն կոստանդիանոս՝ սանձաց կռճակս ձիոյն իւրում չինեալ պատրաստեաց՝ օրհնութեամբ ընկալեալ. Լմբ. ղէբ:

ԿՈՃԱՆԱՔ, նաց. գ. Լինելն իբրև զկռճ (ըստ ա նշ.) կամ մասն կռճաւորեալ. * Պատկեր դիմացն երեսացն չըլնեալ էր ի պատկեր և ի կնճիթ կռճանաց յետգոյն բնակելոյ. Ագաթ:

ԿՈՃԱՆ, ի, ից. ա. գ. Περιττός, σσός. ὀν. (այսինքն աւելի.) Impar. (որպէս կռճ հատեալ ուրոյն.) Թիւ անզոյգ, հակադրեալն դարձ, այսինքն զոյգ Թուոյ. ՆԷէ, ՓԷբփ. * Դար և կռճատ զԹուոյ առարգին. և հարկաւոր է միաւն ի Թուոյն (այսինքն Թուով) գոլ կամ կռճատ, կամ դար: Ոչ է ատցս և ոչինչ ընդ մէջ, ոչ հիւանգանէ, և ողջուէ, և ոչ դարիկ կռճատի. Աբէսփ. հաՀոխ. ֆ: * Ոչ ամենևին զդար և զկռճատ հնա-

րելով ձանձրանալ, և ոչ թուել ամենևին գիւտելով. պլսփ. օրին. Է: *Ընտրեն մինչև ցկէս, եթէ դարը լինիցին. ապա եթէ կոճատք լցեն, զմինն ի բաց բառնալ. անդ. ծէ: * Դարից և կոճատաց ևն. փիւ. լին: Սահմ: Մի՛ սփ. ևն: *Ի բանս ամբաշուն դրոց անվեհերանուելի ամենևին ոչ գտանի, և ոչ հատուկտոր ինչ, և գար և կոճատ, այլ միագան և միախորհուրդ. գր. փղ. առ հաղ սբ:

ԿՈՃԿԵՆԻԿ. ա. } Καρυτὸς, ἀστρα-
ԿՈՃԿԻՆ, ենի, ին, ից. } γαλώτος. Fructibus intextus, talaris, -tali formam habens. Ցօրինեալն կոճիւք կամ կոճակօք՝ ասղնագործ. (ըստ յն. պղպջաձև. կամ վիզաձև.) փառաւոր հագուիներով փայլէին. *Թագաւոր ի կոճկենիկ պարեգօտն, զոր և պատառեացն ևս. վրդ. յոբ ԽԱ: *Եւ էր զնուաստ պարեգօտք ասղնագործք և կոճկէնք. զի այնպէս զգենուին դատաւորք Թագաւորաց կոյսք զհորձս իւրեանց: Եւ զպարեգօտն կոճկենս՝ զոր զգեցեալ էր, պատառեաց. Է. ԲԳ. ծԷ. 18. 19:

ԿՈՃԿՑԵԼ. ն. Որպէս կակծեցուցանել. հարսնահարել. լուս. * կոճկեցէք գուք զանաւազն, որ ընդ ձերով ձեռամբ է. Ոսի. նս:

ԿՈՃՂ, ձեղ, եղէ. ի կոճեղս կամ ի կոճիղս. գ. Ξύλον. Lignum, cippus. կոճ փայտի. Թանձրութիւն արմատոյն, մասն բնոյ, և չատապղինգ փայտ ծառ. կամ տաղ խնամ, յոր այնքան զոռա պատժաւորուց. ԽԲԻ. և ԽՕՀ. * Տախտակ անշարժ ձայն, կոճղ կիսապրեաց. (այն է գի.) նար. ևՁ: Եւ նովին նմանութիւն ասի. *Ա՛ հա պրեցեալ որգւոյն իմոյ ձեռքն, ահա ապրն, ահա այլ ամենայն կոճղն. Մ՚ՐԻՒ: *Ի կոճեղէն յեսաւայ բղխեալ, որ է յարմատոյն. գէ. ես: *Եդ ի կոճեղ զոտն իմ: Զոտս նոցա այնգեաց ի կոճեղ. Ցօբ. ւԶ. 11: Գծ. ծՀ. 24: ՃՃ: *Ի փայտեայ կոճեղն այնգեալ. Գ.Ն.: *Պրկեալ էին ոտք նոցա ի կոճեղս (կամ ի կոճիլս). Եսա. պժ. Ղ. 38: և ՃՃ: *Տալիկնոս սիւներքոս եգիպտ կապանս, գանս, կոճեղս, բանաս. Եզ. ւէ. Է: *Եւ հրաման բերել կոճեղս փայտից, և առնել ըստ՝ ոլորել խոտացս ոտից նորա. Ագաթ:

ԿՈՃՂԻՉ կամ ԿՈՃՈՂԻՉ. } գ. Նոյն և
ԿՈՃՂԻՉ, կամ ԿՈՃՈՂԻՉ. հմմ. Βολβός. Bulbus. կոճ արմատ ամենայն բուսոց և ծաղկանց, բոլորշի. որ և կոչի Սոխ. պոգոն. պալ, ոզան, պէոէլ: Գաղիան:

ԿՈՃՄՈՒՆԿ. Տ. ԿՈՃՄՈՒՆԿ:

ԿՈՃՈՑ, ոյ. Տ. ԿՈՂՒԶ. *Զի լցցի բեռնաց մեր չար կոճոպով. Համմ. առակ:

ԿՈՃՈՂԵՄ, եցի. ն. Ἐκκόπτω. Excido. կոճ կոճ թուել կամ շրպել. կոփելով կոփել. յօդ յօգ կո որել. ի բաց կորել. հատանիլ. քշտել քանցել նորբել, իրբ. փել. լարթոմբորդ ընել. իրբել յիել. *Ապա թէ ոչ՝ և դու կոճոպեսցիս. Հե. ք՚Ա. 22: *Որ զարմանն հատանէ, յայտ է թէ ևս առաջել զոտսն կոճոպիցէ. Ոսի. ՛ս. ա. 16: *Կոճոպեցին զպարուրեցն. Եզէ. համաբ: *Կոճոպէին կոսա բարեպաշտութեան ձեռայ: Զառաքինութեան ոսան մի՛ կոճոպեա ցուք անպտուղ ախտիս. Շ. է. պ. ծէ: Երզն. ֆաբ: *Կարկաւան զպատաղս գաշտացս յանկնայ կոճոպէր: Մ՚ՀՆ յատողութեամբ յանփշտակէ, և յատոյգութեամբ կոճոպէ: Կոճոպէ զնուա՝ի սկզբանն (անզատակեալ զմի զնունգս նոցա): Ծատկեալ խոտոյն՝ի գազանաց կոճոպէր. Լ՚ՓԷ. իմ. առակ. ոլո. ոչ: *Մ՚ատունքն կոճոպէին. Ճ. Ա:

*Մ՚կրտութեան յանկնայն չարութեէ թվփատեալ կոճոպեցան և ազատեցան հոգիք մեր. Լ՚ատ. ընդէց: *Զաք ախտիս գիւրին զմարմինն չինէ, և զհոգին կոճոպէ. կանոն:

ԿՈՃՈՊՈՒՄՆ, սման. գ. կոճոպէլն, իլն. * Չտիրական պատուհասին մրցանաց կոճոպման. Մ՚ատ. ԼԷ:

ԿՈՃՈՏԱՆԱԼ. է. } Որպէս կոճոպ իլ.
ԿՈՃՈՏԻԼ. յ. } * Մխիթարեցէք իսկ զվիշտս կոճոտացելոցն անգամովք: Ձեռք ի մատանցն կոճոտեալք. Բբս. ողբմ. Ե ապօք:

ԿՈՄԵՍ. Comes. Տ. ԿՈՄՏ. *Աչխարհին իւրեանց մասինն կացուցին յոյնք կոմեսս իշխանս. Խոր. Գ. 46: *Ցետ սորա կոմեսք կալան... մարզպանք պարսից կալան միջնէն առ. մեզ. Եղիշ. երեց:

ԿՈՄԻՏ. գ. Ան է յն. գօմ՛էտս. Κομήτης. Cométa. այսինքն գիսաւոր աստղ. վարսամ. գոյրսգիս էլաբէս. *Եւ կոմիտք, որ են գիսաւորք. Աբիսփ. Ծ:

ԿՈՄՆԿՆ, կի ԿՈՏՄՆԿԻ. Տ. ԿՈՏՄԸ. ԿԲՆՆ:

ԿՈՄՍ. ի, իւ, կոմք կի կոմսուհք. գ. որ և ԿՈՄԵՍ. յն. գօմս. Κόμης. Բառլտ. գօմ՛ս. Comes, որպէս ՈՂԿԿՑ կամ սեզանակից և բարձակից ազգայի. սահ իշխան. քաղաքապետ. բգհաշխ. կուսակալ. զօրավար. իտ. գօ՛ռէ. Conte. Թ. պէյ, պէյ, ֆրնս. Տե՛ս և ԳՈՒՆԾ, և ԳՈՒՆԴՍ. ՅԵՂ. * Սինեալ և ուսեալ որդւատես առ կոմսի ուսմանն լինկիսանէ անուն կոչեցեալ. Ագաթ: * Ագդեի կոմսին մեծի. Խոր. Գ. 37: * Որդի հրահասայ կոմսի մուշեղ. Ղ՚ևոնդ: *Ո՛ տեր կոմս: Պատեալ զկոմսութեն. ՃՃ: *Որդւն յովհաննու կոմսին. Վ՚ստ հղ. Ը: * Քանզի յամեալ յապաղեցին՝ գալ յօգնութեի իմոյ կոմսին. Շ. էդէս: * Տե՛ս սեալ (նետաորի) զկոմսունս պաշտպան երկեալս իւր: Հիւպատոս մեզ և կոմսունս յարուցեալ. Կ՚ՒՐԲ. ի յոյն: *Կացուցին ի բաժինն արշակայ հիւպատոս և զօրավարս և կոմսունս. Աբեր. ա. 15:

ԿՈՄՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատիւ և գործս կալլուածի կոմսի. *Որ պատուեցաւ ի կոմսութեի իշխանութեին. ՃՃ: *Ոմ կոմսութեն պատիւ ընորհեալ, գոնչ և մարգիվ վերս ձայնեալ. Վ՚ահր. փս:

ԿՈՅ, ի. գ. Աղբ անասնոց. Տ. ԿՈՒ:

ԿՈՑԱՆԻՆԴՒՒՆ. գ. Κάνθαρος. Scarabaeus. Բնգեան ապայոյզ. բզեզ. * Իբրև զկոյսանդիսն, որ ազգով պարարին. Ոսի. ՛ս. Է. 15:

ԿՈՑԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Աքրանոց. լուսլքք. *Ցեւանիցեաս բազում գայլ, և աղտեղի վտակս կոյանոցաց. Ոսի. ՛ս. Ճ. 17. յն. մի բառ. ὀχετός.

ԿՈՑԶԿԱՊ. գ. Իբր Ողկոյզկապ. կապ կամ ծնօտ ողկուզի՝ ուսոի հատանել: Վ՚ափ:

ԿՈՅԶ. գ. Լուծուման որովայնի. խոհալ, ձիւհաճ. որպէս յն. փիւրթա: Գաղիան:

ԿՈՑՍ. կուսի, իցս. ա. գ. Παρθένος. Virgo, puella. որ և ԿՈՒՍԱՆ, ի, աց. (որպէս Թէ՝ ի մի կողմն մեհենասեալ. լծ. ամի. գող. և Թ. գԼԼ.) Աղջիկ անփորձ յաղեր. օ. լիորդ մնալոյ և անշաղախ. կոս, կոսանիք. գԼԼ. օդլան գԼԼ, պէսէր, պէնեսս *Եւ էր կոյսն գեղեցիկ երեսօք յոյժ: կոյս՝ զոր այր ոչ գիտէր: կոյս ոչ խոսնալ: Որպէս իցեն վարձանք կուսից: Նա կին կոյս յապդէ իւրմէ առնուցու: Դուստր իմ կոյս: Աղջիկ կոյս: Դստերք Թագաւորաց կոյսք: Ջերիսաս սաքդն հանդերձ կուսիւն: Ընտրեացեն ազջկունս կոյս. եև:

ԿՈՑՍ. պարզապէս և սեռհականաբար ա-
նուն սքի ամծածնին մարիամու միշտ կուսի, որ է կոյս և մայր, մայր և կոյս. * Ահա կոյս յղասցի: Եւ անուն կուսին մարիամ. ևն:

ԿՈՑՍ՝ յարականն, Անկին այր, ոզջ արիմ՝ երիտասարդ. *Ետես կոյս հնոյն զկոյս նոյոյս, եղեալ զյուվհաննէս (ի Թարգ). Եզէ. այլաիերպ:

ԿՈՑՍ՝ նմանութեի, փակեալ և կնքեալ ինչ, խորհրդաւոր. *Ծննեալն ի կուսէդ՝ այսօր վերստին յարութեի ծնաւ ի կոյս գերեզմանէն. Շաբ: *Ի կոյս երկրէ նոյն յառնելով. և զինքը ամբողջ իսկ պահելով. Շ. խոսք: *Այն որ առանց ամուսնութեի ծնաւ զաստամ ի կոյս երկրէ. Եզէ. համաբ: * Ի կոյս աւազանէ. Վրդն. ծն: *Կոյս պատկառանաց (այսինքն պատկառօղ) գաստատանն ասի իսկ, և Հշմարիտ՝ որպէս աստցեալ է. Գլաս. օրին. ծէ: * Ըօհէն Թիւդ կոյս լսի՝ որպէս աԹենայ, և կոյս. վասն զի ըօհէնդ ոչ ծնանի զոք ի ներքոյ տասնեկիզ, և ոչ ծնանի յուվքեէ. Ցահմ, ծէ: *Այս Թիւ պանծալի՝ կոյս ումն է. Նար. լՀ:

ԿՈՑՍ. Անուն մերոյ ի Ժբ կինգանակերպից. Խօչ. Տե՛ս և ԿՈՒՍԱՆԱՑ: Տ՚ամբ:

ԿՈՑՍԻ, ի կոյս, կուսէ, ի կուսաց. գ. ս. Նխ. կոչնի. էի, էոյնը. էաբաֆ. (լծ. և կուշտ. և էՀօչք.) և Դէպ ի. ա. ի նպաստ. փղբրա, էան, գԼՀ. Տե՛ս և Ցայս կոյս. Ցայն կոյս. Ցետս կոյս. Ցետաս կոյս. Ցարևելս կոյս. Ցարևելից կուսէ, ևն. *Ընդ որ կոյս կամի հայեցուցանել: Ցոր կոյս և միտք ուղղչին կամիցին: Ցայլազգեաց կուսէ: Ի ծովակողմն կուսէ: Ի հարաւակողմն կուսէ եկիրմայ: Ցօտարակողմն կուսաց: Դարձաւ ի Թիկունս կոյս: Որ ոչն է ընդ մեզ հակառակ, ի մեր կոյս է: Եթէ ած ի մեր կոյս է. ևն: *Եւ եթէ լինի նա ի կոյս օրինացն. Եզէ. համաբ: *Եղիցիս դու ի ձախակողմն ի կուսէ անտի.... ի ձախակողմն կուսէ ի մեղաւորաց կարգի գտանել. Կ՚ՍՂ Է: Իսկ ա. Ղ. Ը. 11. *Շինեցէք զքէսան սիոն շուրջ ի չորս կոյս յորձաքար վիմացո. իսա որպէս բարդ բառ, չորեքկուսի: Որ զերծին ունին կոյս... երիք կողքն հաւասարք. Եկնէր. իբր եռանկեան հաւասարակողմնի: *Ի կոյս և ի կոյս կոլմանց հիւսիսոյ. Նար. խլ: *Անդրէն ի նոյն կոյս գառնալ. ԼՔ. պբԳ: *Ելքն ի քասեայ կոյս ժողովոյդ. Վբփ ասի: *Ի կատարածն կոյս ԹղԹիս. Սարգ. Է. պ. Ը: *Ի Թիկանց կուսէ իշխանին: Ըստ գլխոյ կուսէ: Դարձեալ յեզբայրն կոյս: Ըստ արեմտեայ կուսէ: Եւ ապա կոյս մի ընդ միւսոյ կուսին մերկացեալ ընդհարեալ: Ցահկաս ինչ ընդ կոյս հարեալ ընդ միմեանս. Ցհ. կԲ: * Ընդ կոյսս հարկանելոյ, և ազգաց խռովելոյ. Ագաթ. յոԲ: *Կենդանախաչուկել ի նմանն կոյս ջերմեռԹիւն: Ցձծայինն կոյս ունկն. գուռԹին. Դիտ: *ԽոռվուԹիք յամենայն կուսաց կային ի վերայ: Ի մինչ կուսէ ամենայն ինչ ի գլուխս եղ: Ձիք ինչ ի քէն կուսէ ներգործեի: Ոմն ի սոցա կոյս, և ոմն ի նորա. Ոսի. ՛ս. ա. 7: Ը. Է. 6: Խ Է. փՀ. Խ Եզէ: Եթէ ած ի հեԹանոսաց կոյս է, ովք ի որ զմինչ չարեսիսէ. Եզէ. համաբ: *Ի նա կոյս ակնարիկ. Վ՚ահ. յոբ:

ԿՈՑՏ, կուսի, իցս. գ. պ. փխոփ. սանամոխս. գազմ. փոլս. Θημωνία. Congeries, cumulus, acervus, moles. Հաւաքումն որ և է իրաց. մեծ քանակ կի Թիւ. դեզ. բարդ. չնգլ. յոլովուԹիւ. յաճախուԹիւ. ամբոխ. խոփ. Էզբէ. փխվ, ԽօՀ, սխորիս. *Ժողովիլ կամ կուտել կոյսս կոյսս զգոյս, կամ զգիակունս մարդկան. Եւ. Է. 14. ա. Ղ. ծա. 4: * Բերել ի կու-

ոից վայտից. Ճ. Ա: *Գուռնով և ձևով, և կուռիւ և ոլքանուրթ. Ն. Ա. Ա. *Կարգ է և զգաստ ոմն ի վերայ կուռից (համբարաց). Խոր. Ք. 7: *Աւազոյն կոյտ: Առ կոյտս խառնիճաղանճ բազմութեանց: Ի կոյտս բազմութեանց ազգաց: Պահեսա կորըստեան, և կոյտ կսկծման: Ի կոյտս մոխրոց: Կոյտք մեղանաց ամենայն տիեզերաց. Ներ: *Ի կոյտ հատակին իւրեանց հայեցեալ հպարտացան. Վ.Գր. Պտմ:

ԿՈՌՏ. Ագելի (յորմէ լծ. ապա.) Grex, caterva. ὑπποφορβία, ἱπποστασία, greges equorum, qui aluntur. Ջոկ. երամակ անասնոց, մանաւանդ ձիոց. Նեղ, հերկեցէք. *Զկոյսս երամակացն և հօսիցն. Խոր: *Հայ՝ երով յընդհեղեաց և յանձեռնընդհեղից յանասնոց յանբաւ կոյտս. Փիլ. Նխ. Ք: *Ի կոյտս, և յատպատանս էշս մեծամեծս բուծանեն (*ի պէտս ջրուոյ). Փիլ. Ջ. բան: *Ձիոյն փիլիպպոսի մատակպանքն *ի կուտից ձի կարի մեծ յոյժ, ասէլով. աւերարբոյ, զայս *ի կոյտն քո գաւազ ծնեալ. Պտմ. ապ.

ԿՈՌՏ. Ժողով կամ բազմութիւն մարգկան. *Ամենեցուն խմբեալ կուտիցն արանց և կանանց՝ որ յայնժամ մերձ էին, սկզբնաւորեցաց զքանն (վարդապետութեան քո). Խոր. պտգ:

ԿՈՑՏԱՊԱՆ, ի. ած. գ. ումի. Խոտպան. Պահապան և վերակացու, որ հոգայ զկոյսս երամակաց. *Փաղանուանքք՝ երամակապան և կոյտապան. Ագթ. տեր. (այլ Ճ. երամակապան և կուտապան):

ԿՈՑՐ, կուրի, իւ, ած կամ ից. ա. ումի. Խոր. Թ. տէր, տեսա. երր. Էսա. Տուիոց. Caecus. Ձաչացու. զկեալ յաչաց. և Միսկանի. Ներծիկ, Ներծուկ, ալիս Եմա, Նապիա, պիտար. *Ձականին և զկոյր: Առաջի կուրին գայթագղուլի մի՛ դնիցես: Աչք էի կուրաց: Աչք կուրաց բացցին: Կոյրք են՝ կուրաց առաջնորդք: Կոյր *ի ծնէ. են: *Գոր. ծէին զայս և առ կուրիւն. Ոսկ. յհ. Ք. 19: *Լաւ է կոյր աչօք՝ քան կոյր մտօք: Թագաւորն մեր մարմնով միով ականքն կոյր է, այլ հոգւովն քնաւ չիք իսկ աչք. Եղիշ. Ք. Ա. Ը: *Ի ծնէ կուրիցն. Լմբ. իմ:

ԿՈՑՐ. ն. իբր կուրաբար, կոյր ինեալով. կուրուիք. *Կոյր վախճանեսցես զկեանս քո՝ զնմանալի սուգական սեռանել ոչ կարացեալ. փիլ. Ել. Ք. 51:

ԿՈՑՐԱԲԱՐ. Տ. ԿՈՒՐԱԲԱՐ:

ԿՈՆ. որ և ԿՈՆՆ, և ԿՈՆՈՍ, ի. (ըստ յհայոց՝ կոնոն.) Բառ. յն. գծնոս. Κώνος. Conus. Պտուղ թեղջի կամ փսուխենւոյ. և ըստ երկրաչափից՝ Մարմին որ ունի զոյն ձև, այսինքն բոլորակ բազաձև, գունտ սլաց ծայր. *Ի միասին յարեալով ըստ յանգման կոնին՝ լուսոյն պատահումիք: Երկրաչափողքն կոնոս իմն վերագրեն յանգմանէ ձառագայթիցն եղեալս յարտաքս առ սքէլոյն *ի ձեռն աչացն. քանզի առ սքեալ ձառագայթիցն այն ականն *ի ձախ կոյս, իսկ ձախոյն յաջ կոյս. և *ի յանգմանէն նոցա կատարիլ կոնոսն. Նխ. Լսմ. Ե բն:

ԿՈՆ. իբր յն. ԼԳծն. Ἐιχών. այսինքն Պատկեր: Ոսկ. Ք:

ԿՈՆ. Ց. ՃՈՆ:

ԿՈՆԱՁԵԻԱՊԵՍ. ս. Κωνοειδῶς. Instar coni. *Ի ձև կոնի կամ կոնոսի. *Ըստ ձևի գնդատեսիլ մարմնոյն. *Ի Թիկանց կողմանէն արեգակնային ճառագայթիցն կոնաձևաձևապէս ազդեալ. Նխ. Լսմ:

ԿՈՆԱԳԻՈՒՄ, ի. ած. գ. Ըստ յն. գծնագիոն. Κοντάχιον. Contagium. (ըստ Տիւքանժայ). *Ի միջին դարս վարի որպէս հնամօտ ելից, յորմէ որ ի. Մագալաթեայ Թուղթ, գիր հայրապետական, գիր յիշատակաց, կտակ, ևն, գալարեալ գլանաձև. *Գրեաց *ի կոնդակի՝ կեղակրել և զգեցուցանել զաղքատս քաղաքին. Հ=Ց. նոյ. ծ: *Եւ գալարիմ որպէս կոնդակ կըտակագրեան, կամ մագաղաթ յորժամ *ի հրոյ հոտ մերձենան. Շ. իմ եղէ: *Ոնիերը զնամարն... պնակիտ գպրի *ի մէջ իւր, որ է կոնդակ մագաղաթեայ. Տծաղ:

ԿՈՆԻՈՆ, ի. գ. Բառ. յն. գծնիծն. Κώνειον. Cicuta. Խոտ թունաւոր. ըստ Ս. Մոլեխինդ. կամ խնդամոլն. խնդակոթ. պաւերբան. ղէսպերան. *Սոկրատէս արբ զկոնիոնն, և մեռաւ. որ է խնդամոլն. Ես. Ք: *Դեղ մահու մոլեխինդ կոնիոնի սրսիատ. Մ Ես. Երէց: *Կոնիոն՝ որ է խնդակոթ. Ոսկ. Ես: *Բուսանի ընդ ցորենոյ կոնիոնիս արմատ. Վ Ես. Ե:

ԿՈՆՈՄՈՍ, կամ ԿՈՆՈՄ, ի. ած. գ. Բառ. յն. Ἰգծնօմոս. Οἰκονόμος. Oeconomus, dispensator, administrator. այսինքն Տնօրէն. տնտես. Վեհիլ Խոր. *Կոնոմոս վանիցն: Կացուցանք զնի *ի մէնջ կոնոմոս մեզ. Վ Ես. Ե. Ե ծ: *Հիւանդապետ կոնոմ եղեցոյն. Վ Ես. Ց. ի. *Իսկ *ի գիրս Ո-ոպ. պրի Եգոմինոս՝ փոխանակ գրելոյ Եգոնոմոս: Իսկ Հին բա. *Իւկոնոմոս, տնօրէնն:

ԿՈՆՔ, ի, իս. գ. (լծ. Ս. գոգ. իբր ծոց խոր. և յն. գծնխ. խեցեմորթ՝ կոնքաձև.) Κόγχη. Vasculum in modum conchae cavatum, մանաւանդ Լեհանդ. Pelvis. νιπτήρ, pelluvium, malluvium. τρυβλίον, catinus, patina. Ամօթ գոգաւորման ծոցաւոր. տաշտ. գաշխարան, լանան. և Սկաւառակ. ափսէ. ընչեն, Ներփէ, տեսա, Ռաս, Ներփսի, Ռապգ, սահան. *Էլ ցօղ *ի գալաթէ անտի լի կոնքիս չըոյ. Գո. Ղ. 38: *Առեալ Յուր՝ արկ *ի կոնք. Ցկ. ծգ. 5: *Կոնք մի արծաթի *ի ՃՂ կշռորդէ: Կոնք արծաթիք երկուասան: *ի ՃՂ սկհղէ կոնք մի. Թագ. Ե. 19=85: *Ի տեղի կոնքոյ և տաշտի: Կոնք՝ որ է երկու ունկի ամանն մեծ. Վ.Գր. Ռաց. որպէս և գծնճիոս. Congius, *ի լտ. ըստ Մեհենիաքեայ մեկնի, ախտի, ի-ւ օգալէզ գագ:

ԿՈՆԴ. Ἀνακλίτον. Acclinatorium. կոնքաձև լեհնարան, կամ բազմոց. և միշոց դնդգչելոյ *ի գահաստրակի. *Գահաստրակ արար... զկոնք նորա ոսկի. այլ ձ, զաբնարան. և այլ ձ. զկողմանն ոսկեզնեա. Երգ. Ք. 1:

ԿՈՆԴ. Ἀίλ, αἰλάμ, αἰλαγμών. կամար. կամարաձագք. ըստ երր. Եւմ, եղամ. *Ո՞ ձգեաց զերկինս իբրև զկոնք գմբեթարդ. Վ Եղ. Ա: *Կամար գրանն մերձ *ի կոնք դրանն: Զկամարն և զկոնքն և զարմաւենիսս: Արմաւենիք առաի և անտի *ի վերայ կոնքիցն. Եւ. Ե. 9. 21. 26. 48. *Կոնք կոչէ որ բոլոր կամար էր *ի վերայ դրանն: Կոնքն՝ որ *ի վերայ դրանն կայր, որ էր գոգաձև *ի ներքոյ կամարին իբրև զաւշա. Նէ. Եզէկ:

ԿՈՆԴ. Παστοφόριον. Thalamus. Առագաստ. սրսկարան. վայրագոյր. *Տեսին ըղկոնքս աւերեալս, և ղվայրագոյրաձիգան խաճարիսաս: Զարգարեցին զկոնքսն և ըղվայրագոյրաձիգսն. յն. մի բառ. Թագոփճն. Ե. 38. 57:

ԿՈՆԴ. Κόγχη. Concha. Աղգ խեցեմորթի. *Աղգ որ խեցեմորթքն կոչին, այսինքն կոնքն, և կոնքն, և կոքվիք, և սորուք. Վ Եղ. Ե: *Կոնքն բարբառեսցին զծնունդն մարգարտին. Եփր. ասեփար:

ԿՈՆՔԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև կոնքի կամ կամարի. գոգաձև. ծոցաւոր. *Եւ որ ևս գերիվերոյ կոնքաձև առաձարին ես. Սարգ. ա. պ. ա: *Ի գրանն վերայ գոգաձև գտան. ... որպես և այժմ տեսանեմք *ի մեր եկեղեցիքս, որ *ի վերայ սեմոյն կոնքաձև գտանի. Նէ. Եզէկ:

ԿՈՆՔԵՂ, կամ ԿՈՆՔԵԼ, կամ ԿՈՆՔԻԼ, ի. ից. գ. Բառ. յն. գծնխիլ, կամ գծնխէլծն, գծնխէ. Κογχυλη, κογχυλιον, κόγχη. Conchylium, conchula, concha, murex. Խեցեմորթ *ի ծովէ տիւրոսի, յորոյ *ի կոկորդն գոյսաորի՝ որպէս արիւն յեկ, յակի՝ ազնիւ կարմիր ներկին, որ ասի Ծովուս ծիրանի. սեխեփ, հեհրե, Բարագ, սեխեփ. էս պեօձէս. *Ի տիւրոս առ ծովեզերեայն հովուական քաղին (շան) ջղկելով. և գըտեսեալ կոնքեղ եկեր, ոլով այժմ ներկեսցեն ծիրանին. ապա արիւն կոնքեղին եներկ զբերանէ չանն. և հովիւն առեալ բուրդ՝ ջնջէր. և յուրդն զգոյն ծիրանոյն առ: Եւ գիսացեալ հովիւն, եթէ կոնքեղն այնպիսի ներկական բնութի ունի՝ հրապարակեաց զայն, և այնպէս քաղելով առ ծովեզերին զկոնքեղն՝ և նովսւս կավմին զծիրանին. Ննոս: *Ի ծովէն ելանէր կոնքեղն, յորմէ ծիրանին. Վ.Գր. Ես:

ԿՈՆՔԵՈՒ. ի. գ. (*ի յն. գծնէ, խիս. և Հ.յ. ծունգ, ձեռն. որպես Թէ *ի վերայ ծնգաց եւեալ ձեռն. որ և ասի ըստ յն. Ἐπιγονάτιον, ἐγχείριον. Epigonation, enchirium. Մասն հայրապետական զարգուս՝ կախեալ *ի վերայ ձախոյ աղջեր. որպես հովուական մահակ, կամ *ի նշան ղեկավարին յմի, կամ բռնակղին որոյ պսակէին. են. *Կոնքեռ զգաւուիս *ի ձախակողմանն: Եւ կոնքեռ զահեակ բարձաք. որպես կաթողիկոս. Մաղ:

ԿՈՇԵԼ. Ն. Ը. Իբր կոշկոճեալ. գոշել. և կիսիբր կոշկոճել. *Կէտ կարճիս կորզեալ, կաշկանդեալ կոշեալ կոփեալ կոկոճահոսան (կիսկոշկոճահոսան) առաստանեալ. Մագ. խա:

ԿՈՇԿՈՃ. ա. Իբր կոշկոճեալ և անպիտան ինչ. *Աստէ, եթէ փոեալ կան այս անուան բազում ինչք. և չասեմք զայն՝ բազում գանձս, այլ փոսելոյն կոչեմք, և ընդ վայր կոշկոճ. Ոսկ. Ե. Ք. 22:

ԿՈՇԿՈՃԱՄԱՀ ԼԻՆԵԼ. Կոշկոճմամբ կամ կոտամահ մեռանիլ. կոտորիլ սրով. *Հրամայէ սրով սատակել զնոսա. և այսպէս ըստ արժանի իւրեանց կոշկոճամահ լեալ՝ հատաւ յոյս կենաց նոցա. Ցկ. իթ:

ԿՈՇԿՈՃԵՄ, եցի. ն. Տուպանիշ, ἀποτυμπανίζω. Fustibus ad necem caedo. συγκόπτω, verbero. Զարաչար գանել կոճիչք փայտի կամ Թմբչաւ. Թոպել. բրածեծ առնել. խոշտանգել. քարկոծել, յօշաեել, կոտամահ սպանանել. Ռաւէս ծեծել ֆեփել, ջարդել. *Կէսք կոշկոճեցան. Եփր. ծա. 35: *Կոշկոճեցան. յսկովք է, որ յաշտարակէն ընկեցեալ Թոպեցին. Ոսկ. Երէ: *Զբժիշկս կոշկոճիցեն: Առեալ զրանգականան կոշկոճիցէ. Ոսկ. Ես: *Ամովս էր *ի Թեկուսյ. և ամասիա կոշկոճեալ գնաս. Մահ ամովոյ: *Առեալ զոսկին կոշկոճեալ՝ զգլուխս դիցն իւրեանց պսակաք զարգարեն. Թագ. Բագ: *Կոշկոճել քարանքք բանից, կամ բամբասանաց քարտգոյ, կամ իրաւանցն վիմաք, կամ վճռաս. Նար: *Ոչ վայրապար գործել հրամայէ, այլ կոշկոճելով, վաստակելով. և մեծաս աշխատութ. Ոսկ. յհ. Ա. հ3: *Կոշկոճիցի, հոգայցէ, և կրճիցի (վարդապետն). Ոսկ. Ա. գԼմ. ծԷ: *Ցամենայն կողմանց բազում իրաք (իբրև ալեաք)

կոչկոճին. Ոսկ. Բ. փխ. ա:

ԿՈՉԿՈՃԻՉ. ա. Ած որ կոչկոճէ. *Թապ (կամ Թակ) զգլխոյ ձերմէ կոչկոճիչ կապեկք պես. Մխ. երէց. (իբր գլխահար:)

ԿՈՉԿՈՃՈՒՄՆ, ճման. գ. կոչկոճելն, իմն. խոշտանգանք. *Դառն կոչկոճմամբ, և փութամահ սատնեցաւ մատնեաց զնա ի սպառումն սրոյն ծարաւոյ. Ցհ. ին: *Հսմ. բերեաց ապտի ապտի վշտաց քարալեժ կոչկոճման. Շար: *Ի կոչկոճման տեղի ընկղմուածք զղարկուածս քարանցն իբրև ղջոյ զուարթ. Թագին. Նխ. *Ի սթէթ: *Տուն ցաւոց, և բնակարան ախտաւոց և կոչկոճմանց. Մագ:

ԿՈՉԿՈՒՌՈՑՈՒՆ, կամ ԿՉԿՈՒՈՑ. ա. Իբր կնճռեալ կոշտիւք, կամ մանուածոյ. նմանճպաձ, ընձառաձ, նշխարաձ. *Աստասանս ի խստագոյն ձարաձև այծից կոչկռտռուն կարկառեալս (այլ ձ. կչկռտռուն): Ցարտաղուանս իմն սակաւ առաջի ձերո սփռեցաք. զի կաշկանդեալ կչկռտռ և ընդելուզեալ հիւսակո առատիկեցի եմ. Մագ. իգ. ւլ:

ԿՈՉԿՈՃԵԱԼ. Խմն կամ ընծերցիր, կոչկոճեալ. *Աբրիք հմտաս առիւծքդ՝ որ ննջիցէ, մատիք ի յոչխարս կոչկռճեալս ի կարկաճ. Պտմ. վը:

ԿՈՉՏ, ի, կամ ոյ, ից. գ. Βωλαξ, βῶλος, ἄχθος. Gleba, glebula, pondus. Խիստ կամ պինդ զանգուած հողոյ գնատացեալ. գուղձն. փլիւնէ, ելատ, ելեմ, սբգիտ. Բեր. Ես. *Մաշեցի զկոչտս երկրի առ ի զԹարախս քերելոյ. Ցոբ. Ե. 5: *Չի մի սասանիցեր ձեռացից ծիծաղելի առ նաւան անտառի իբրու կոչտ ինչ հողոյ. Գլաթ. սահ: *Չխառնեսմայ կոչտ ի քաց մաքրեն. Կոլ. ծգ: *Եւ ան ասծ զհողն յերկրէ. ոչ կոչտ ինչ, այլ անասրագոյն հող. Ոսկ. յոթմ: *Ցորժամ հանեն զոսկին, և ոչ զսուղ ինչ կոչտ՝ որ յերթային, ներեսցէ ոք ի տեղւոյն Թոյուլ: Ոսկեգործացն մանկունք և դոյզն ինչ կոչտոյ խնդիր առնեն. Ոսկ. յհ. Ե հա: *Կոչտ մի հողոյ գիւրափխրելի. Նար. կբ: *Կոչտիւ քերելով քերօղ մաքմինս ապակեղի. Վանակ. յոբ:

ԿՈՉՏ. ա. որպես ունի. այս ինքն պինդ. խիտ. կարծր. բերր. անհարթ. *Չի մի ի կոչտ կերակրոյն լինիցի քանդեսցին. Երզն. մխ:

ԿՈՉՐԱՑՆԵԼ. ն. Բառ. անյայտ. իբրու կշռումեք յարմարել, յօրինել, համեմատ կազմել. յն. տպաւորել կամ կերպարանել. Διατυπόω. Efformo, reformo. *(Անգրքաբարձն) յղկեկ զուն չս, և չհոտոտին. կոչտյակ զբերանն, այլ չեք բարբառ ի չրմունան. Սեբեր. ե:

ԿՈՉ. գ. Արմատ կոչելոյ. որպես կոչառնեն. հրաւէր. խնդիր. յհնդիր. փաղիր, լաբբրել. Կանչ, պրօսկնուց. Vocatio, invitatio. (ասես. կոչ, ե ձայն, գոչիւն.) *Ի կազդ քո գիմեալ գայ: Ոչ գայ ի կոչն առքարի: Ոչ գնաց ի կոչ առնն իւրոյ. Խոր. ք. 69. 77: գ. 35: *Գգիհոն ինդալից եզեալ ընդ կոչն չապհոյ. Փարպ: *Ոչ չղքաս ի կոչ ազգերսանաց նորա. Ջգբ. կբ: *Ճնակել յԱստուծոյ ի կոչ հովանդգ. ցբ որբ: *Ցանն կարծ կոչ լինիցի ի քաղաք ուրեք արքունի. Ոսկ. եբբ. ք: *Մեհենել հոգւոյ ի կոչ վերնոյն. Նխ. ծղ: *Մի մոռանար զիս խոպան, այլ և զիմ կոչն յայտնեա. ՃՃ: *Ի վեր կոչ մեռելոցն (այս ինքն մովսէսի ի լեառն). փիւ. եչ. ք. 46:

ԿՈՉ ԱՐՈՒԵԼ. Կձչ. Clamo, clango. կոչել. գոչել. Հայհոյասս լինել. ապտ առնել. փողել. *Երկոցունց կողմանեցն կոչ առնէր պատերազմականն փող. Պտմ. ապէս:

ԿՈՉԱԾ. Իբր կոչեալ, կոչեցեալ. *Մեծն յուդա՝ ղեբեռս կոչած. Գնչ:

ԿՈՉԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Կλετικός. Vocativus. որ և ասի ՀՈՀԱԿԱՆ. Ցայտարար կոչման, կամ ձայնելոյ զոք յանուանէ, կի կարդալոյ առ նա. օրպիսի է վերջին հոլովն. ով պետրէ. այր գոռ. ո արք. տէր իմ, տեաւլք. *Կոչականդ յայտնի առասպական. Երզն. սէբ. (գրեալ էր՝ առհասարակական, որ է սխալ, որպէս յայտ է ի չին:)

ԿՈՉԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ἐκκλησία. Ecclesia. Տեղի կոչման. ատեան. ժողովարան. եկեղեցի. (զի չին էկլիսիա, է արտակոչութիւն, հրաւէր.) *Եւ զնիւսն հեղքեալ արտաքսեցուք ի սրբոյն կոչարանէ: Եզեկիէլ քառեակ Թուով միայն ի սրբոյն կոչարանին ընծեռնուով Թուղթս. Թէոդոր. Ֆայրաք: *Ի սուրբ կոչարանին օծագացեալ. Աբծր. Ե. 9. և 11: *(Եկեղեցի) կոչն կոչարան: Լուսանկար կոչարան. Անան. Նիկ:

կամ կոչուիք. հրաւէր. *Ցորժամ կոչեա զաղգ երկրածին՝ ի հանրական կոչարանին. Ցն որբ. (որ և ատեան դատաստանի:)

ԿՈՉԱՐՈՆ. Գործի կոչման յեկեղեցի. կոչնակ. ժամհար. *Կոչարան բարւոք հաւաքման փոյթ ընծացիք ի յարկն օրհնութեն. Նար. ղէ:

ԿՈՉԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. կոչումն. ձայնարձակութիւն. կոչ. *Փոքձպետին հարցապիտութեն կոչաւորութեն բաղայայտելով զոչ իմացականն. Թէոդոր. Ֆայրաք:

ԿՈՉԵԼԻ. Իբր կոչօղ. ձայնօղ. հրաւիրօղ. *Ոչ եթէ ծանր ինչ էր պատգամն, այլ կոչելին փոքր էր. Մագ. ը: *Եւ չհաչակեցէ ինչ, ոչ թէնամանիցէ զկոչելին. Լմբ. պտրգ:

ԿՈՉԵՄ, եցի. ն. Καλέω. Voco. ἐκκαλέω, evoco. ἐπικαλέω, invoco, և cognomino. προσκαλέω, advoco, ևն. Ձայնել զոք յանուանէ. կարդալ առ ոք՝ որպէս ազգէլ, օգնութեն խնդրել, և հրաւիրել. Նանլել, յԵնել. լաբբրմաք. լբբրմաք, փաղիր եմիր. *Կոչեաց տէր ՅՀՃ զադամ, և ասէ ցնա, ա՞ր ես: Կոչեացուք զաղջնին, և հարցցուք ի բերանոյ նորա: Կոչեցէք զնա, զի կերիցէ հաց: Չի կոչեցեր զնա: Ոչ կոչեցի զբեզ: Կոչեաց մովսես զամենայն իսրայէլ: Կոչեցի զնոսա, և ոչ լուան ինձ: Ցեգիպտոսէ կոչեցից զորգի իմ: Մի կոչեր զբարեկամս քո (ի ՃՀՀ): Ոչ ոք յայնց կոչեցելոց Ճաշակեսցէ յընթերեաց իմոց: Կոչեացես զնոսա ի խաղաղութեն: Կոչեաց յանուանէ զբեսեղէլ: Շինեաց անդ սեղան տեառն, և կոչեաց յանուն տեառն. ևն: *Կոչեաց զՅԾ յօգնուի: Կոչեցեալ զամենակարգ օգնական. Լմբ. ոչ: *Կոչելէ՝ կրկնակի իմանի, կամ անուանել որպէս զմոռացեալ, կամ յօգնականութեն կարդալ. Խոր. ՀՀ. 3:

ԿՈՉԵԼ. Անուանել. յորջորջել. որ և ասի ԿԱՐԴԱԼ. *Կոչեաց ՅԾ զլոյսն օրէ. և ըզխաւարն կոչեաց գիշեր: Ցեսանել՝ զնիչ կոչեսցէ զնոսա: Սա կոչեսցի կին, զի յառնէ իւրմէ առաւ Ջամենեսեան զնոսա յանուանէ: Կայենաց զանուն նորա յՅ: Ի քաղաքէն՝ որ կոչէր նաղարեթ: Ջյովսէփ՝ որում բարեպաշտ կոչէին: Կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ Ղզոփա. ևն: *Աբ անաւիրքաս մեծն կոչեցեալով. Նխ. ՀՀ. ի: *Ջի և զանուն Թագաւորի ոչ կամեր կոչել նմա. Ը. մխ:

ԿՈՉԵՑԱԾ. Իբր կոչեցեալ. *Գեղարտս ընտրեալ գերեսուքն բազմաց. և անգրէաս յաւել կոչեցած: Սուրբն յակոբոս արդար առնաւանած, տեառն յիսուսի եղբայր կոչեցած. Գնչ:

ԿՈՉԵՑԵԱԼ. ն. Ե ի. Καλέσας. Vocans. καλούμενος, vocatus. Իբր ունի. Նանլեալ. Ե նանլեալ. *Կոչեցեալ զնաւայս իւր, ևն: Ջսիմոն զկոչեցեալն նախանձայոյզ ևն:

ԿՈՉԵՑՈՒՑԱԼ. ա. ըստյն. Κλητός. Նլած. Եկեալն մանաւանդ կոչմամբ. Constitutus per vocationem, ևն. *Գօղոս՝ կոչեցեալ առաքեալ: Կոչեցելոց որդոց: Բազումք են կոչեցեալք, ևն:

Եւ Ἐπίκλητος. Inclitus, celebris. Հոյակապ. անուանի. *Որն առաջինն՝ կոչեցեալ սուրբ լեցի ձեզ: Որն եօԹներորդ՝ կոչեցեալ սուրբ եզիցի ձեզ. ևն:

ԿՈՉԻՒՆ. տ. ԿՈՉՈՒՄՆ. *Ոչ եԹէ տրկար կամ փոքր ինչ կոչունն նուրա (քանի՞ ի յարուԹենն). Մագ:

ԿՈՉՆԱԿ, ի, ից. փ. (ի բառիս կոչանք.) Գործի կոչելոյ յեկեղեցի, կամ ի սեղան. *Ի հաց կոչելոյ ժամին՝ կոչնակով ձայնէին ի հացն. վանակ հղ: Կանան:

ԱՀԼ ի գերս Ջէնոբոյ. *Ջկնի կոչնակագգ գալ՝ ընԹերցիր կամ իմն, կոչնականագդ, այս ինքն կոչոզաց:

ԿՈՉՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. փ. Κλητός, ἐπίκλητος, κεκλημένος, ևն. Vocatus, invitatus, conviva. Ի կոչունս հրաւիրեալն. կոչեցեալն ի սեղան. որ և ի նստիլն կոչի Բազմական. Բարձակից. Ջնոջ. փաչիլ, ֆաաքիր. *Եթա տեղի նոցա ի վերոյ կոչնականացն: Ցարեան ամենայն կոչնականքն առնէին, և գնացին. ա. Ես. ք. 22: գ. Ես. ա. 49: տես և գ. հ. Ջ. 8: Մրկ. ջ. 26: *Եւ նա ի կոչնականաց անտի էր, զի կոչեցեալ էակ էր. Ոսկ. յհ. ա. 9:

ԿՈՉՆԱԿԱՆ. Կանոն. Vocator, arcessitor, invitator, praeco. Հրաւիրօղ ի կոչունս ի կողմանէ կոչնատեառն. կոչօղ ի պատիւ կամ ի ժողով. հրաւիրակ. և Պատգամաւոր. յԱնոյ հրաւիրօղ, խոպոր փոսօղ. *Եղեն կոչնականք՝ կոչել զամենեսեան. Ագաթ: *Լերուք կոչնականք և հրաւիրակք. Փորպ: *Կոչնականս արձակեցին սրբոյն գրիգորի. Ջնոբ: *Հասանէին ի բազում նախարարս. յուսոյն կոչնականք զմեծէն ասհակայ. Խոր. գ. 58: *Գնաց զկնո կոչնականացն. Ճ. Ա. Ե Աբծր. գ. 4: ե. 2:

ԿՈՉՆԱԿԱՆ. որպես կոչնատեր, որ է առաջին կամ վերին կոչօղն. *Պատուեաց ըզպատակերն, պատկառեաց ի կոչնականէն, փոխանորգեաց զկնանն. Խոր. գ. 67: *Ցորժամ գայ գաղատար տիեզերաց, և կոչնական արգարոյ. Նար. երփ:

ԿՈՉՆԱԿԱՆ. Իբր կոչնական, կի հնչզական. ձայնական. *Հնչեցուսցեն զգանգական, և կամ զոր և լիցի նուագ իմն կոչնական, և ապա զպաշտօնն սկսանիցին. Մաբբ:

ԿՈՉՆԱՀՐԱՒԷՐ. հրաւիրօղ ի կոչունս. հրաւիրակ: Գնչ:

ԿՈՉՆԱՑԻՐ, տեառն, տերք, կի տեարք, րց. գ. Κεκλημένος, ἑστιάτωρ, τετιμημένος. Invitator, convivator. Տէր կոչնոց. հրաւիրօղ ի սեղան իւր. փոխիչ, յանկ գոփեմ, նուղ, ինձարօղ. տպիչ եգիձի, *Ասէ և ցկոչնատէրն ՚՚, չն. ցկոչօղն զնիչն. Ղկ. ծէ. 12: *Իբրու հիւրք ճգնելոյ երեկի քան այսօր կոչնատէրն. Ա կոչնատեառն չինչ կայցէ, ևն. Ոսկ. յհ. ա. 9: *Կոչնատէրն ահեղ, կոչօղն ահաւոր. Շար:

ԿՈՉՈՂՈՒԹԻՒՆ. ի. ԿՈՉՈՒՄՆ.

ԿՈՉՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ձայն՝ի վերուստ իսկ արձակէկ կոչողուԹիւն: Ոսկեբ: *Մեռաք ձայնիւ չարի. և ասոկ անուան կոչուԹիւն. կԲ-ղ. գնչ:

ԿՈՉՈՒՄՆ, չման. գ. Κλῆσις. Vocatio, ևն. կոչելն, կոչիլն. (ըստ ամենայն նչ).

*Օր կոչման հրաւիրական : Արար Թագաւորն կոչմունս (կամ կոչունս). Եր. ՚ա. 6 : Եսթ. է. 18 : *Ընորհքն և կոչումն ՚այ : Զձեր խակ կոչումին տեսէք : Ցմր կոչումին կոչեցաւ, ի նմին կացցէ : Երկնաւոր կոչմանն բաժանորդք. և՚ն : *Վերին կոչմանն : Զարհնուլ ի կոչումն բանին կենաց : Ցճխ. ՚բ. ՚բ՚ : *Եւ այլ այսպիսի կոչմունս : Որոյ կոչմամբ յորջորջեցան և բաղանիքն. Խոր. է. 60. 85 : *Կոչումն անպատիր, կամ ընտանի, կամ պաշտելի (անունն ՚այ կարգալի) : Օ. ծումն կոչման : Քրիստոնէական կոչմանս : Ի վերհաղուիցդ կոչմանց : Անուանեալ կոչմամբ յն ոչքն ՚այ. Նար : *Ի կոչումն առաքելական. քաղեզուածից : Առ կոչումն ե. պիսկոպոսութեանն. Ղար : ՃՃ :

ԿՈՉՈՒՄՆ ԸՆԾՈՑՈՒԹԵԱՆ. Տ. ԸՆԾՈՑ. ՈՒԹԻՒՆ. *Կիւրեղ երուսաղեմացի ի կոչման գիրսն ասէ. Ցհակ :

ԿՈՉՈՒՆԴ, ընց. գ. Կλῆσις. Vocatio, invitatio. πότος, συμπόσιον, convivium, compotatio. ξενισμός, δοχή, hospitalitas. Կոչումն ի սեղան. հրաւէր. մանաւանդ Սեղանն. Ճաշ. ընթրիք. խրախուճի. ինջոյք. գինեպրուք. ընգումնելոն. հիւրընկալուն. սեղան, ՚ընթրաց. գաւիթ, գինարբուք, գծու-գլուխ. *կոչեաց կամ կոչեցեալ ի կոչումն : Արար կոչունս : Աբար խրախուճի կոչնոյն : Ունէալ ուրախուճի կոչնոց : Կոչունք բանջրքղէն. են : *Միայն վճային լսեն զկոչնոյն. Մ՚ած. ՚ը : *Կոչունք հարսանեաց. Լփ : *Այժանի կոչնոյն երևել այնոցիկ. Ոսկ. յհ. ա. 9 :

ԿՈՉՕՆԿ. գ. Իզր կոչ. կոչումն. *Ոչ գոյլն ինչ եկեալք ի կոչօնս արքայի աւելղ նալորք, և տիգաւորք. ՃՀ. լի :

ԿՈՊ, կոպք, պից կամ պոց. գ. Βλέφαρον. Palpebra, pellis tegens oculos. βλέφαρίς, cilium, pili palpebrarum, palpebrae. գրի և ԿՈՓ. Կրկին կափարիչք աչաց՝ իբր երկփեղկեան գուրք. փեղկք աչաց մեղկք՝ մազիւքն հանդերձ, արտևանունք. ա՚էց ՚նոր. ՚ծոչ գոփաղ, փէրէ՚, փէրէ՚, պերէի ըչմ, ձեքն, ձիւքն. *Մարգս կափուցանեալ զկոպան՝ զաչս ի ձառագայթից ՚ի բաց պարսպէ. Նիւս. ՚նոյ : *Կոպիւքն ըմրուխտք՝ երկու բիրք աչացն. Ցոնոյ : *Ցեաւ են կոպքն. Բրս. Մրկ : *Ի յաչքըն ձպուտ լինի, և կոպքն Թուլանան. Մ՚. Բծղ : *Զկոպ ական ՚նոր մնչեալ՝ ըզլացուցեալ էր արտասուն զաչս ՚նոր. Վրփ հց. իէ :

ԿՈՊԱՆԵԱԼ, կամ ԿՈՊՆԵԱԼ. Բառ. անաւոյգ. Թերևս կոպքն կամ իբրև զկոպս փակեալ, խցեալ. զաչացս. կուրակերպ. կամ որպես ականջ. կպեալ. յարեալ. մածեալ. *Կոպանեալ ծղրնին : Հիկէն գոս կղպ կոպանեալ. Մ՚ած. ՚ծ. է : *Բազմամբ բոխ ժողովոյն (Թաաեբաց), որ երթեալ կցորգեալ կոպանեալ կան առ ՚ինսուսկարան. Վ՚ետ. ՚է : Խակ հին բա. *Կոպանեալ. դեգերեալ. կամ գան հարեալ ՚ո :

ԿՈՊԱՐ, լ, ոց. գ. Եզը և սահման տեսուլեք աչաց, որպես Թէ կոպոյ բացելոյ. սահման որոչեալ. *Ձորիքանկիւնի քարիս նշանակ զկոպարան. Վրդն. պհ :

*Ոչ ոք կոչման հրաւիրական : Արար Թագաւորն կոչմունս (կամ կոչունս). Եր՚ղ. լա. 6 : Եսթ. է. 18 : *Ընորհքն և կոչումն ՚այ : Զձեր խակ կոչումին տեսէք : Ցմր կոչումին կոչեցաւ, ի նմին կացցէ : Երկնաւոր կոչմանն բաժանորդք. և՚ն : *Վերին կոչմանն : Զարհնուլ ի կոչումն բանին կենաց : Ցճխ. ՚բ. ՚բ՚ : *Եւ այլ այսպիսի կոչմունս : Որոյ կոչմամբ յորջորջեցան և բաղանիքն. Խոր. է. 60. 85 : *Կոչումն անպատիր, կամ ընտանի, կամ պաշտելի (անունն ՚այ կարգալի) : Օ. ծումն կոչման : Քրիստոնէական կոչմանս : Ի վերհաղուիցդ կոչմանց : Անուանեալ կոչմամբ յն ոչքն ՚այ. Նար : *Ի կոչումն առաքելական. քաղեզուածից : Առ կոչումն եպիսկոպոսութեանն. Ղար : ՃՃ :

ԿՈՉՈՒՆԴ, ընց. գ. Κλῆσις. Vocatio, invitatio. πότος, συμπόσιον, convivium, compotatio. ξενισμός, δοχή, hospitalitas. Կոչումն ի սեղան. հրաւէր. մանաւանդ Սեղանն. Ճաշ. ընթրիք. խրախուճի. ինջոյք. գինեպրուք. ընգումնելոն. հիւրընկալուն. սեղան, ՚ընթրաց. գաւիթ, գինարբուք, գծու-գլուխ. *կոչեաց կամ կոչեցեալ ի կոչումն : Արար կոչունս : Աբար խրախուճի կոչնոյն : Ունէալ ուրախուճի կոչնոց : Կոչունք բանջրքղէն. են : *Միայն վճային լսեն զկոչնոյն. Մ՚ած. ՚ը : *Կոչունք հարսանեաց. Լփ : *Այժանի կոչնոյն երևել այնոցիկ. Ոսկ. յհ. ա. 9 :

ԿՈՉՕՆԿ. գ. Իզր կոչ. կոչումն. *Ոչ գոյլն ինչ եկեալք ի կոչօնս արքայի աւելղ նալորք, և տիգաւորք. ՃՀ. լի :

ԿՈՊ, կոպք, պից կամ պոց. գ. Βλέφαρον. Palpebra, pellis tegens oculos. βλέφαρίς, cilium, pili palpebrarum, palpebrae. գրի և ԿՈՓ. Կրկին կափարիչք աչաց՝ իբր երկփեղկեան գուրք. փեղկք աչաց մեղկք՝ մազիւքն հանդերձ, արտևանունք. ա՚էց ՚նոր. ՚ծոչ գոփաղ, փէրէ՚, փէրէ՚, պերէի ըչմ, ձեքն, ձիւքն. *Մարգս կափուցանեալ զկոպան՝ զաչս ի ձառագայթից ՚ի բաց պարսպէ. Նիւս. ՚նոյ : *Կոպիւքն ըմրուխտք՝ երկու բիրք աչացն. Ցոնոյ : *Ցեաւ են կոպքն. Բրս. Մրկ : *Ի յաչքըն ձպուտ լինի, և կոպքն Թուլանան. Մ՚. Բծղ : *Զկոպ ական ՚նոր մնչեալ՝ ըզլացուցեալ էր արտասուն զաչս ՚նոր. Վրփ հց. իէ :

ԿՈՊԱՆԵԱԼ, կամ ԿՈՊՆԵԱԼ. Բառ. անաւոյգ. Թերևս կոպքն կամ իբրև զկոպս փակեալ, խցեալ. զաչացս. կուրակերպ. կամ որպես ականջ. կպեալ. յարեալ. մածեալ. *Կոպանեալ ծղրնին : Հիկէն գոս կղպ կոպանեալ. Մ՚ած. ՚ծ. է : *Բազմամբ բոխ ժողովոյն (Թաաեբաց), որ երթեալ կցորգեալ կոպանեալ կան առ ՚ինսուսկարան. Վ՚ետ. ՚է : Խակ հին բա. *Կոպանեալ. դեգերեալ. կամ գան հարեալ ՚ո :

ԿՈՊԱՐ, լ, ոց. գ. Եզը և սահման տեսուլեք աչաց, որպես Թէ կոպոյ բացելոյ. սահման որոչեալ. *Ձորիքանկիւնի քարիս նշանակ զկոպարան. Վրդն. պհ :

ԿՈՊԱՐԱԿԱՆ. ա. Ուր իցէ սահման ընթացողին աչօք փակեալ. *Հետեւեցան կուրաշաւիղ կոպարական կուստեան ուղեկնացութեամբ. Մ՚ած. ՚ա :

ԿՈՊԻՃ, պճոյ, ոց. գ. Ψηφίς, ψῆφος. Calculus, lapillus, glarea. խիճ. Նոր ժող. ոսկեայ ՚նոյ, իբրև գոմ, չափ. *Լցցի բերան նորա կոպճով. Աւետ. է. 17 :

ԿՈՊՃՈՒՏ. ա. Քարուտ. աւազուտ. չափ ՚նոյ. *Ընդ քարաժեռ կոպճուտ տեղիս լանջակողմանցն. Փարպ :

ԿՈՊՆԵԱԼ. Տ. ԿՈՊԱՆԵԱԼ :

ԿՈՊՏԱՉԵՒ. (Ի կոպիտ բառէն, որ կայ ի ռմկ.) Անհարթ. խոշոր. բիրտ. անհնթեւթ. գժուարալուր. խժական. *Ի խորոր լեզուէն առաքնոյ, և ի կոպտաձև. Վրդն. պմ՚ :

ԿՈՊՏԱՐԱՆՁՆ. ա. Կոպիտ անձամբ, կամ տարազիւք. անհնթեւթ. *Զայր խոժոռագեղ, և բարձր, և կոպտարանձն, և տափակքիթ. (հին տիպ. կոպտատարազ.) Խոր. է. 7 :

ԿՈՊՏՈՆ. ոյ կամ ի, ով. գ. Թեւք և զանգուած ծեծածոյ կտաւատի՝ կեր կովուց, որպես պլակինգի, գեղաս. *Ջոփփան. Կոպտի. Copta. կամ Շուք. պաչծաուքի. որպես Պոմպի. Pompa. κόμπος, gloriatio. (պարծանք.) *Լինու զնա կոպտոնով երեւելի փաղաքս, որ ուրուսկան է. և կուպտոն իսնանալոյն. և մնանի վայելօղն ի այն եղկութեին, վայ ձէզ մեծաստաց. Լմ. ատ՚ :

ԿՈՈՆ, ուսկք. Տ. ԿՈՔ. ԿՈՔՈՆ. և ՈՈՆ. *Որպես սեխոյն և նմանեաց ընդ կոռունան առեալ զքուրն. Պիտառ :

ԿՈՎ, ու, ուց. գ. Βοῦς. Bos, vacca. Էգն արջառոց. որոյ արականն է եզն. ինէ, պէ՚էրէի. իակ պ. իեավ է հնրկ (ոտ՚ի լտ. պօս.) զի նէրէ՚եավ, է եզն. և ֆոթէ՚եավ, կով. *կովս քաւասուն, ցուլս տասն. Ծն. է. 15 : *կոգի կովուց. Օր. է՚. 14 : *Քան կով արօտական. Ճ. Ի՚Ք. ՚ճ. 23 :

ԿՈՎԱԴՈՒԱՑ կամ ԿՈՎԻԴԵԱՑ, կամ ԿՈՎԻԴԵԱՑ, ացի կամ եցի կի՚ դէի. և ԿՈՎԱԾՈՒԻԾ, կամ ԿՈՎԾՈՒԻԾ, ծծի, կամ ծծոյ. գ. ուկ. ՚ովչծոչ. Καλαβώτης, ἀσκαλαβώτης, ἀσκαλαβος. (իբրու կճոյ կովու.) Stellio, animal lacertae simile. Մողեզ խոշոր՝ կանաչ, կամ պիսակ. որ և գօգօշ. քարաթոշ. քարաթոշոշ. փէչէր, ՚ևչէչոնան. *Գհանառուիծ, և կովագիսց. Ղՙոփ. ծ՚ա. 30 : *Զկովիգիսց (սահմ) ի խարափմանէ սպասեալ և անարի և ցայգագնաց. Մ՚էն. ղՙոփ : *Սաղամանդր գազան ինչ, որ նման է կովիգեցի (կամ կովիգիսցի). Խոր. ՃՃ : *Մողեզք և կովիգիսցք. Ա՚ծբր. ա. 3 : *Սաղամանդրն կենդանի ինչ է, մեծագոյն է այնչափ՝ քան զոր կովածուծն կոչեն. և կամ փոքր ցամաքային կոկոդրդիլոս. Նննոս : Իակ ի բառս Գազիանոսի գրի կովծուծ :

ԿՈՎԱԿԵՐ. ա. Βουφάγος. Bovis vorans, valde edax. կերող զկով մի առանձին, այս ինքն չատակեր՝ ըստ յն. ոմոյ. *կացուցին իշխան զվատակ կովակեր. Ա՚ծբր. գ. 12 :

ԿՈՎԻԴԵԱՑ. Տ. ԿՈՎԱԴՈՒԱՑ :

ԿՈՎԿԻԹ, կեթի, Թոց. ա. գ. Βουμολγός. Qui, vel quae vaccas mulget. կեթող կովուց, այր կամ կին. ՚ով ՚ինող. ՚ինէ ա. գան, ասղՙաչք. *Հացարար, և կովկիթ. Կանոն :

ԿՈՏԱՆ. ա. գ. ուկ. *ոՙնոփ, *ոՙնէ՚ի *ոՙօչի՚ այս ինքն Ձագ, կորիւն, լակոտ. կոզան. և Մանուկ, կամ փոքր. կրտսեր. *ոՙնէ՚ի *Թագաւորեաց խոսրով կոտանի՚ Թոռն խոսրովու. Բառ. ա. 5 :

ԿՈՏԻՄՆ, կոտման. գ. որ և կոտիմ. կոտեմ. Κάρδαμον. Nasturtium. Բանջար կըծու ախորժահամ. Խոտ, ՚ներէ օԹը. որպես և ջրկոսիւն տա Ներէ՚ի : Գաղիան : Բծղնի՚ն : Վ՚ոփ :

ԿՈՏԻՆԴ. գ. Նոյն կարծեցեալ ընդ յն. գօգՙնոս. Κότινος. Acinus. որ է հատ խաղողոյ կամ չամչի. *Դիզ մահու ընդ կոտինդն խառնեալ. Բառ. ա. 5 :

ԿՈՏՄԿԵՆ, և ԿՈՏՄՆԿԻ. որ գրի և ԿՈՄՆԿ. ա. Γρυπός. Nasum aduncum habens. Արծուագլխի. արծուռնկն. *Եւ կոչեր գուխոտս, որ է կոտմկեան. Ես. ՚ը. ա : *Նահապակ ոք ընտրիցէ կոտմկեա կամ պնչատս, կամ Թռխս կամ ապիտակ. Ոսկ. գաղ :

ԿՈՏՈՐ, ոյ, ոց. գ. Κλάσμα. Fragmentum. τέμαχος, ψωμός, frustum. որ և ԿՈՏՈՐԱԿ. Հատուած իրի բաժանելոյ բեկմամբ, պատառմամբ, և կտրելով. մանաւանդ Պատառ և նշխար հացի. ՚նոր. ՚որ. ՚ը, լգմոյ. *կոտորոյ միոյ հացի : Բարձին զնչխարս կոտորոցն. Եփ՚. ծ՚ը. 19 : Մ՚ած. ծ՚ը. 20 : ծ՚ը. ՚յ : Մրկ. ը. 8. 19. 20 : Ղՙ. ի՚. 17 : ՃՀ. ՚ը. 12 : *Եւտուն նմա կոտոր մի պաղատոտաց. ա. Ի՚Ք. լ. 12 : *Ընդ խար ինչ կոտորոյ հացի. ՃՀ. լի : *Առ կաթսառնէն ժոմ (աղքատն), առ կոտորոյ հացի. Ոսկ. ՚նս : *ՀեչտուՀը ուտէ զկուսորն, ուրախուՀը ի քուն լինի. Ոսկ. ՚. ի՚. 28 : *Հետանալ ի պատեւլազմից, և ուտել զնչրաքանչիւր խաղաղուե կոտոր. Ես. ՚ը. ա :

ԿՈՏՈՐԱԾ, ի, ից, և ոյ, ոց. գ. Κοπή, ἀνάρσιος. Caedes, occisio, strages, neces. կոտորելն, իլն. Հարուած. սպանուի բազմուՀե. Չարգուսն. սատակումն. Լուր, ծեծ. գէրլէ՚, գէրէլ. *Դառնալ ի կոտորած ձէ Թագաւորաց : Գործել մեծամեծ կոտորած, կամ բազում կոտորած զորաց կամ քաղաքաց. Կոտորած քաղաքի, կամ տղայոց և ծերոց : Կոչեաց զաեղին կոտորած ծնօսի : Աւածեալ զնաչինս կոտորածի (այս ինքն կոտորելիս). են : *Աբանդ արեան և կոտորածոյ. Ա՚ած : *Հանգերձ կոտորածովք մնացորգաց նոցա. Ես. պմ՚. է. 1 : *Անհրնարին կոտորածիս. ՃՀ. լի : *Ցաղագս մանկանցն կոտորածի. Ը. ՚ծբ :

ԿՈՏՈՐԱԿ, կամ ԿՈՏՈՐԻԿ. Տ. ԿՈՏՈՐ. *Գործել, և ուտել զկոտորակս. Վրփ հց. իէ՚ և ճ. Բ : Իակ ճ. Ա. կոտորիկ : *Զհնացեալ հանգերձ, և զկոտորակ հացի. Բրս. ՚ծբ :

ԿՈՏՈՐԱՏԵՄ, եցի. ն. Κόπτω. Vellicatim carpta avide edo. խոշոր կոտորս կամ հատուած կլանել. և կր. պատառ պատառ լինել. խոշոր ՚նոբեր ՚նալ փալ, խոշոր խոշոր բածնըսիլ. *Ցուսեր զնացց՝ ոչ կոտորատել, այլ պարապով մանրել, զի յաճումն զօրուն ատցեն. Փիլ. այլոբ : *Ա՚ստեաց զմկնիթեայ, և պատառատեալ. Պիտ. ՚է : *կոտորատել հրոյն՝ զգենոյս ծը. ծումբ ՚՚. (քր ի պատառ պատառ իջանել). Վրդն. ծն :

ԿՈՏՈՐԵՄ, եցի. ն. Κόπτω, κατακόπτω, συγκόπτω, ἐκκόπτω, καταφράζω, ἀποκτείνω, և՚ն. Caedo, caesus; concido, decido, exscindo, contero, dependo, occido, և՚ն. կոտոր կոտոր առնել սրով, տապարաւ, և՚ն. Հարկանել կոփելով, և խորտակել. Հատանել. Ջարգել. Ջախջախել. սպանանել և սատակել զքաղաքս. Ջոչոբել, ՚նոբեբել, ՚նոբեբել. Ջբբ-ո-բ-ը ընել. Ջբդեել. Ջբբմաք, Ջոբմաք, ՚եանել. *կոտորեաց բեռն մի փայտի : Կոտորեցի զմեծութի եղևնաբոյսիցն նորա : Իրրև զկոճ նռնենեաց կոտորէլոյ ի գաշտի : Զանատաս նոցա կոտորեաջիք : Կոտորել զայլազգիան : Կոտորել զնոսա կոտորումն մեծ : Կոտորեցան զբեզ սրով իւ-

րեանց: Իմաստասէրքն կոտորէին: Զիմաս-
տուն բաբելացւոց մի կոտորեր: Կոտորե-
լով կոտորելոքք զամենայն բնակիչս: Եղե-
ցին կոտորելոք մանկանայն բնակիչս: Եղե-
ցին կոտորելոք մանկանայն, կամ զգրուն, զորթն,
զհաւին ի սուսերս: Զհնայորդսն առ ոտն
կոտորէր ոչ. յն. կոխոտեր, ձն: Իսկ Ե. Ա.
ծԵ. 2. *Մի այգպէս խիստ և խճաքար կա-
տարեր զկամս քո ոչ. յն. մի կոտորեր: *Ա-
ւազաքաց սէր առիւծս, և կոտորէին զնոսա
(յն. մեռուցանէին). Ը. Ի. Գ. ծԵ. 25: *Հր-
ամանս մարախոյ և մեծաց կոտորուցին հա-
րուածք. Իմ. ծԸ. 9: *Կոտորելոց են ողբա
ւոլաքի մեր ոչ. յն. անկցին. Դ. Ե. 52:
*Կոտորեր բանիցք. (ռմկ. Ւոբէբ, Լոբէբ)
Ճ. Ա: *Ա՛ն հնարքն ցաւոցք հարեալ կոտո-
րեալ լիներ նա ո. Ւոբ-ոսիւ, Լոբ-ոսիւ, Ւոի
իր վինոբ ոսբէ. Ե-ս. պմ. ա. 8:

ԿՈՏՈՐԵԼ. Ցայլևայլ մասունս բաժանել.
Ւոբ Ւոբ ընէլ, բաժնել. Ւոբէնքէ, Ւոբէնիք
ելնել.* Ի բազում Ճառս կոտորեցաք. Ւոբ-
Ե. 56: *Ի մասունս բաժանիցի, և Ի բազում
չունչս կոտորիցի. Եփիւ: *Զմի մի յերե-
սաս մասանցն Ի վաճառսն ժամս կոտորեն.
Վէոբ. ը: *Ա յապէս մասունս կոտորիցին
զգոպեան. Շիբ: *Կոտորի կենդանին բանա-
կանին և անասնոյն զանազանութիւք: Գիտի
սարբերութիւս առնուլ, որովք կոտորի սեռն.
Գոբէ:

ՄԵԾԱՄԵԾՍ ԿՈՏՈՐԵԼ՝ Է Մեծապանել.
Քինի քինի Ւոբէրեւ պեպիւբլենքէ, աբէբ Ւոռ-
ճագ. *Զ լսելիս լսողացն մեծամեծս կոտո-
րելով խախտիցէ: Մեծամեծս ինչ կոտորե-
լով պատրէ. Սէբէբ. Գ:* Որք մեծամեծս կո-
տորեն, Ւեթէ մեք անդատին իսկ յաւազանէն
ուխտադրիքք Ի մահակրութիւք և յամոնս-
Ւեթենէ, և անպա լուծանեն զուխան. Եփիւ:

ԿՈՏՈՐԻՉ, ըչէ. ա. Որ կոտորէ. *Օձս
կոտորիչս. Ը-ոց. Ի. 6: Եբէմ. Ը. 17:
*Գայտաստ է սաբեն՝ տալ Ի ձեռս կոտորչին.
Եփիւ. Ի. 11: *Թռչակաւք օդոյս կոտորիչքն.
այրինքն պատաս-օղք. Սէբէբ. ա:

ԿՈՏՈՐՈՏԵԼ՝ ն. Ի բազում կոտորս բա-
ժանել. խորտակել. պատառատոել. Ւոբ-
Ւոբ Ւոբ ընէլ. *Մի միայն գող ասեն զամե-
նեցունց զանձն՝ կոտորուտեալ և տրամա-
տեալ յիւրաքանչիւր մարմինն. Նիս. Բն:
*Ա՛ Ի յորժ ցրտուԼԵՀ ձմեռնային ժամա-
նակին ինքն ամպն կոտորոտի: Եւ Ի հրե-
ղէն մարմնոյն կոտորոտեալ Ի վայր հոսէր.
Շիբ:

ԿՈՏՈՐՈՒԱԾ, ոյ կի Ի. Ց. ԿՈՏՈՐԱԾ,
և ԿՈՏՈՐՈՒՄՆ. Σφαγή. Caedes, ձն. *Ուրք
և զկոտորուածսն յամձախեցին: Չէին գը-
տեալ պատառատեան արեան մարգարէից. որ
գարոցն կոտորուածոց. Ոսի. Ես: Բազմահեղ
սրամբ կոտորուածս Ի վերայ Նոյա հասուս-
ցեն. Ց. ԱԻ: *Հարատեսաց գաւառանուԼԵՀ
անհաշուելի Ի կոտորուածի. Նա. Ի: *Ցա-
ցուք զամենայն անգամ Ի կոտորուածս.
Սաբ. ա. պ. Ե: *Ցորժամ կոտորուածք
լինիցին, կամ գէշ անկեալ. Նլ. Եփիւ:

ԿՈՏՈՐՈՒՄՆ, ըման. գ. Κοπή, φόνος.
Caedes, neces, occisio. կոտորելն, կոտորիլն.
կոտորած. սպանումն. Ըբէր, Գբէլնէ. *Եհար
կոտորմամբ որոյ: Նլ. ծԸ. 13: Թուոց. Ի.
24: Օէ. ծԸ. 15: Ե. 13: *Դադարեսց Ի
կատարել զնոսա կոտորումն մեծ յոյժ մին-
չև Ի ոչնս. Ցե. Ջ. 10: * Ի կոտորումն
կապարել Ժողովրդեան. Ջ. Ա. Ե. 25: *Ըզ-
գոյժ կոտորման որդւոց Նոբա: Ի կոտոր-
մանն Նոցա. Խոր. Ե. 34: գ. 31: *Վ անհեալ
վասնզ կոտորմանբ. Ցհ. ԱԻ: *Եթէ մարդ
մարդոյ վնյ տալ, չօտ կոտորումն է նմա, և
բազում բեկումն. Ոսկիփոր: *Որպէս զկոտո-
րումն մայրն որոց յերկիր անկանէին. Մեսր.
Երէց:

ԿՈՏՈՐՈՒՄՆ. որպէս Բաժանումն. *Միշտ
յոլով տեսակս կոտորումն սեռին. Պօբէ:

Որպէս Բաժին. կոտոր. *Ի վայր քամեալ
մզեին յորովայնէ անոի կոտորումն ապեաց
Նորա. Ցհ. ԱԻ:

ԿՈՏՐԱՏՈՒՆ. ա. Իբր կոտորոտեալ.
Ւոբ-ոբ-ոնդ. Ւոբոբ Բբէբ-ոնճ Եզոնդ. * Սաբեկան
պրկումն Թաթգմանի, կամ երկձղի. կամ
կոտրատուն. Վբէն. ծն:

ԿՈՐ, ի, իւ. գ. Բառ ումկ. որպէս կա-
րիճ. ափբեպ. յն. լտ. սփօբբիօս, սփօբբիս:
Վոփ. Ը. ՃԲ. Ճբ:

ԿՈՐ. ա. (լծ. լտ. գ՛-բլ-ս, գաղմ.-ոնի.
յն. ԷՒբօս, գիբբօս. Թ. Եղբ. ումկ. ԻԲ-ս.) Կոր-
տός, ἀγκύλος, καμπύλος, σχολιός. Incurvus,
curvus, gibbosus, inflexus, perversus, ձն.
Կամարաձև. Թեքեալ. Ի վայր կոյս խոնարհ-
եալ. Թիւր. Ծուռ. սապատող. Ճանկա-
ւոր. *Մի պարծեսցի կորն իբրև զուղիղն.
Ճ. Ւոբ. Ե. 11: *Կոտոց կոր և սուր. Վէոբ.
Ը: *Գիշակերքդն կոր կտուց ունին. Վբէն.
ծն: *Կոր կամացն մեքենայից. Նա. ա-ա-ա:
*Ո՛ր Ի վերջին դարս և Ի կոր, ուր ոք չըկայ
արժանաւոր. Լ՛ Ի ընդ: *Լքանեւս Թո-
ղուս զմեզ կոր ոչ. իբր կորագլուխ. Կեղտա-
ապես:

Ի ԿՈՐ. գ. ա. և ն. Ի վայր կոյս. կորաց-
մամբ. կորանաք. ամօթով. լքեալ. վհա-
տեալ. և Տխրութիւն. որ և ԳԼԽԱՑԱՐԵՑԻ.
*Ուղեղն զգլուխն իւր Ի կոր. Վբէ հց. Ե:
*Ինն յ. այլ Ձ. և տպ. կոր: *Ցեւսեն զպա-
րսակսն հին և պատառատուն հանգերձիս,
և զգլուխն Ի կոր. Հ=Ց. յոսիս. ծԸ: *Զի
մի զանձն Ի կոր ոք կործանեսցե: Մի՛ աղ-
քատութիւն Ի կոր կործանիցիմք: Ոսի. ն.
ա. 5. Ե 9: *Ի կոր կործանեալ կայր յա-
ղօթս. Ոսի. Ես:* Ի կոր կորացեալ: Տրամեալ
Ի կոր կործանեցան, կամ կործանեցաս,
կամ կործանեսցի: Ի կոր կործանման, կամ
կործանմամբ. ՄԸԲ: Փոբպ: Աբծր: Նաբ:
Տես և զկնի ԿՈՐ Ի ԿՈՐ:

ԿՈՐ Ի ԳԼՈՒԽ. } ն. ա. Նոյն ընդ վ.
ԿՈՐԱԳԼՈՒԽ. } կորացեալ գլխով.
գլխակորեալ. ամօթապարտ. ամօթա-
լից. *Ամենայն գովիչք նորա կոր Ի գլուխ
առնէին զնա ոչ. յն. խոնարհեցուցանէին.
Ողբ. ա. 8: *Անհամարձակ կոյագլուխս (կամ
կորիւգլուխս) լինել առաջի ահաւոր դատա-
ւորին. Ոսի. յհ. Ե. 20: *Կորագլուխս և ամօ-
թալից եղեալ. Վբէ հց. իՁ: *Կորագլուխս ա-
մաչեցեալ վերկիր նշմարեմք. Սոփ. յն. Ը:
*Կորագլուխս ամօթով ՊԼՆԻ: *Կորագլուխս
եմ, և անհամարձակ. Լ՛Ե. պոբփ:

ԿՈՐԱԳԼՈՒԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Գլխակորուե-
ամօթապարտութիւն. * Ի յանկագնելոյն կո-
րագլխութենէ Թշնամեացն. Բբս. Տբէ:

ԿՈՐԱԿՆԵԼ. որ և ԱՆԿՈՐԵԼ. Ջակին
Ի վայր կորացուցանել. լի լինել ամօթով.
Նկուն լինել. վար նայիլ, երեսը խոնել, ցմփել,
խոփ ընել. *Կորակնեալ ամօթալից: Կո-
րակնեալք ամօթալից խայտառակեալք:
Ամօթալից կորակնեալք: Կայր կորակնեալ
Աբծր. գ. 2. Ե 9: Ը. 2. Ե 3: *Ի աոցա
վարգապետական հանգիպեցս կորակնեալք:
Ցորոց բանից ամենայն փաղանգք վհրձուա-
ծոյն կորակնեալք. Լ՛ոփ. Ե Ե ծԸ:

ԿՈՐԱԿՈՐ. և } ն. ա. (յն. պէսպէս).
ԿՈՐ Ի ԿՈՐ. } խոպան կորացեալ. կո-
րագլուխ. կորակնեալ. Թեքեալ. վար ծը-
ռած, գեբինը նայելոյ. խոնելով, վհատելոյ
Լուռը փնոթ. *Գնայր կորակոր: Կորակոր
գնացեալ: Երթայի գաղտագողի կորակոր:
Կորակոր յանձանց Ի բաց մերժելին: Կորա-
կոր վախտացեալ. Ճ. Ւոգ. Լա. 27: Եփիւ.
ծԸ. 6. 7. 12: Ը. Ի. Ը. 1: ծա. 12: *Կո-
րակոր Ի յետս գառնան. Լ՛Ե. ոչ: *Կորա-
կոր գնացեալքն, արշևաձոյր գուռնին. Նաբ.
ԼԸ: *Կոր Ի կոր Ի եղեալ ամբարտաւանութեամբ
նորա. ծ. Ա: *Կոր Ի կոր ամօթալից պար-
տեալ ամաչեցեալ ևն. Գբ. Երէց: *Որ կեամ
մեռցս միշտ կոր Ի կոր. Ռոնիէոբ:

ԿՈՐԱԿՈՒՑ. ա. իբր յն. Γρυπός. Ro-
strum aduncum habens. Որոյ կտուցն է
կոր. որպէս արծուի, բազէ, ևն. իսկ Վէոբ.
օբ. Ը: *Մի նմանիցեն անգուսի կորակտուց
Թռչնոյն ոչ. յն. կորամագիլ:

ԿՈՐԱՄԱԳԻԼ. ա. Καμψώνυξ. Curvis
unguibus armatus. Որոյ մագիլքն են կոյ,
Ճանկաւոր. ըղաՃգնէբբ ՚ն. * Բազում և
գազանագ և Ի վրէժխնդրութիւն. որպէս կո-
րամագիլքն. Նիս. Բն:

ԿՈՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Κάμπτομαι, κυρ-
τοῦμαι, κλίνομαι, ταπεινόμαι. Incurvor, in-
flector, inclinor, humilior, ևն. կոր լի-
նել. Թեքել. ծռիլ. ոլորիլ. վայրաբերիլ Ի
խոր, կարկամիլ. մանաւանդ Կորագլուխ
լինել. ակնկորել. քամահաբեկ լինել. խո-
նարհիլ ամօթով. նկուն լինել, վատթարիլ.
Եղկիլ, խօրանամ, բեղիւ օլամ, պեւի գե-
բըմամ. *Ցեւաս կոյս կորացան կրունկք ա-
ոից Նորա. Եղնիւ է:* Հեզի օրինակաւ բարձ-
րացեալ Ի վեր, և կորացեալ Ի վեր ամ-
բաւնայ, և կորանայ Ի վայր. Պիւոիբ: *Հան-
գերձ ողջոյիք կորացեալ էի (ծնգօք): Խո-
նարհեալ կորանայի Ի վերայ ծնգաց իմոց:
Կորացարուք և նստարուք: Կորանալոյես ա-
ոաւջի հզօրի: Կորացան յանօրէնութիւն իւ-
րեանց, ևն. ա. Եզր. Ը. 74: Ե. Եզր. Ե. 5:
Դս. Ե. 27: Եբէմ. ծԳ. 18: Ա-ոսի. Ի Ե. 7:
Սղ ՃԵ. 43: *Պատա հր գՀԹ ոյսոս ամա-
չել և կորանալ. Ոսի. Ես: * Կորանալ և ա-
մաչել: Տրտմեալք և կորացեալք. Սրփ: Ցհ.
ԼԸ: որպէս և Նաբ. ատեպ:

ԿՈՐԱՆՄԱՆ, ի, լց. ա. Նմանի կորացե-
լոց, կամ որպէս կորացեալ. ատութիւք խո-
նարհեալ. *Կախարդիլ ապատարհնոյ ողոր-
մելի գեղջմամբք, կրթեալ լիւսոց կորա-
նմանեցին. Պիս:

ԿՈՐԱՆՔ, նաց. գ. Կռացումն. գլխա-
կորութիւն. ամօթ. խայտառակութիւն. ան-
չքութիւն. հիքսութիւն. *Դառնալ մեծաս կո-
րանաք Ի կողմանցն պարսից. Ե. Ի. Ի. 1:
*Ամօթալից կորանաք. ՄԸԲ. ծԷ: *Ապագո-
վանաց կորանք: Եւ ոչ հրաապարակագոյժ
ինքեանս զնւրն Ի մէջ ածել կորանաս Ջինչ
տեղի կորանացն. Պիս: *Ակնարկեալ յոտից-
նէին միմեանց զկորանս նոցա. Փորպ: * Ա-
Ի կորանս ամաչեցուցանել զնպատակ. Եփբ.
Լ.Ե: *Ոչ ամաչելիք, և ոչ ատ կորանաց զեր-
կիր նշմարեմք. Սրփ. յն. Ի: *Հրաշագործեր
Ի կորանս հրէիցն, և Ի հաստատութիւն առա-
քելոցն. Եբէն. Ոսի: *Եւ կորանք քան զա-
մենայն, մարք Ի բերանոյ ազգոյ իւրեանց
յաւիշատակին զգեւլակուրն ոչ. յն. ողորմ
յոյժ. Ե-ս. պմ. Ֆ. 6:

ԿՈՐԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. կորանալ. և
կորանք. *Ոչ զպատանոցի խնդրել կոյացումն:
Մարմնոյս պատանոցի կորացումն: Եւ ոչ
կորացումն վզիս: Նոցա պատառումն է. և
կորացումն. Լ՛Ե. պոբփ. Ե ա:

ԿՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Κάμ-
πτω, κλίνω, ταπεινόω, μεταβάλλω. Curvo, in-
curvo, flecto, inclino, verto. Տալ կորա-
նալ. Թեքել. ծռել. կարկամեցուցանել.
խոնարհեցուցանել. նկուն առնել. քամա-
կաբեկ և գլխակոր առնել. էյմէ. պեւինի
գբըմամ. բեղիւ էնմէ. *Կորացուսցես իբրև
զանուր զպարանոց քո. Ես. ծԸ. 5: *Կորա-

ցոյց իսրայէլ զպարանոց իւր առաջի Թշնամեաց իւրոց. Ցես. Է. 8: *ՉԼթիկունս նոցա հանապազ կոյացո՛. Սղ. ԼԷ. 26: *Կորացոյց տէր զայլազգիսն. Ա. Թգ. Է. 13: ՑՏն և Է. Ի՛գ. ԻԷ. 40: Դտ. Բ. 23: ՈԶԲ. Ա. 5: Երեմ. ԽԷ. 12: *Տրամաքաշել պրտի կորացուցանել զոյժ. Սիր. ԼԷ. 19: *Չի մի՛ կործանեալ զնա կորացուսցէ հայել ՚ի գժտիս: Մի՛ կորացուսցես զկործանեացն. Նտ. Ծ. 3՚է: *Ամենով կորացուցանէ. Մ՚անդ. Ի: *Զար չար այսոյն կորացուցեալ էր, և ոչ տայր ՚ի վեր հայել. Իգն:

ԿՈՐԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ կորացուցանէ. *Արաքեցիկ նմա կորացուցիչս, և կորացուցեն զնա. Երեմ. ԽԷ. 12: *Ո՛ խաւար Թանձրատարած՝ կորացուցիչ երկագիտակս ըզգայարանացոյց. (որ լինի և կուրացուցիչ.) Գիւթ:

ԿՈՐԱՒԱՄԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Քամահակորոտութի՛ւն. կզուռնի՛ւն. սասպատուն կամ մի՛ չաբեկն լինել. գամպռտլուգ. *Ի ցաւս գըժուարինս ապեաց, և կորպաքամակուռնի՛ւն, այսինքն կզուռնի՛ւ Թիկանց. Գէ. Ես:

ԿՈՐԲԱՆ, ի, աց. գ. Բառ. եբր. գոբպան, գօրպան. ասիմ. գոբրպան, ղոբրպան. (որպէս զոհ.) Κορβᾶν. Corban. Պատարագ եղ. ընծայ. Նտ. Է. *Կորբան, որ է պատարագ. Մրկ. Է. 11: *Ոչ է արժան ընդունել զայդ ՚ի կորբանն. Մ՚ար. ԻԶ. 6: * Կորբան զոյ պատարագն ասէ. Ոսէ. Ս. Է. 26: *ԵՒրկինն զարծաթեղէն ՚ի կորբանն, այսինքն յընծայս տաճարին. Երզն. Տգ:

ԿՈՐԲԱՆ. Գաζοφυλάκιον. Գանձանակ (՚ի պէտս տաճարին). *Զանպատեհն գործեն, ղաք և զկորբանն են հաւատացեալք. Ամ. Է: *Պիղատոս զգանձանակն՝ որ ՚ի հրեից կորբան կոչէր, ՚ի ջրէջս ջուց ծախեաց. Եսս. Բ. Է: *Ցարծաթեղունակ և յոսկիականին կորբան՝ տապանակին ընդունարան. Նտ. Խ:

ԿՈՐԲԱՆ, փոխանակ գրելոյ՝ Կորփան, կամ Կորպան. իբր յն. Κορυφαῖον, κόρυς. որ է Գլխանոց. սապաւարտ. գագաթնեա՛ գաշն. գլխա՛ս թաս. Ցես և ԿՈՐԴԱԿ. * Որ աւետ զօրականացն սապաւարտն, զոր ՚ի հին արտաքինացն կորբանն կոչեն. Մագ:

ԿՈՐԴ. ա. Χέρσος, χέρρος. Inculta (terra), desertus, asper. Խոպան. անվար. ամայի. վխ. Եա՝ կ՚ուրդ. (լծ. հյ. չոր. յն. Խέρσος, Խέρρος. Թ. փըս, փոսրաս.) էՒՔանաձ, վարոցան լծած. *Ի կորդ ագաւաւկի. ՈԼ. Ժ. 4: ԺԷ. 11: *Ջոգայ ասէ յայն ուղիս, ուր ոչ էր քարուգեալ քո. և ոչ անկեալ էին ՚ի գործ, այլ տակաւին կորդք և անդործ կային. Ոսէ. փագ: * Ի կորդ և յանդնդաձին գաշտ արեգական զչառասելս իւր ափեռաց կանխաս. ՃՀ. յն:

ԿՈՐԴԱԿ, ի, աց. գ. Սապաւարտ, որպէս յն. Κόρυς, κορύθος, κορύθιον. Galea, cassis, galeola. *Եսոս դնել (զնշան խայնին) ՚ի նշանս պատերազմական զնուսդ, և ՚ի կորդակս վերջոյ զնշանս. Ժ. 4: ԺԷ. 11: *Ջոգայ ասէ յայն ուղիս, ուր ոչ էր քարուգեալ քո. և ոչ անկեալ էին ՚ի գործ, այլ տակաւին կորդք և անդործ կային. Ոսէ. փագ: * Ի կորդ և յանդնդաձին գաշտ արեգական զչառասելս իւր ափեռաց կանխաս. ՃՀ. յն:

ԿՈՐԴԱԿԱԼ. լ. Կորդ լինել. խոպանանալ. *Փշաբեր լինի երկիր կորդակալ նեղսոյ:

ԿՈՐԴԱՁՈՒՏԱՆԵԼ. ն. Ցամաքեցուցանել, և որպէս կորդ երկիր կացուցանել զնորս ջուրց. (լծ. Թ. գոբսոխոմգ). *Ջնտնաս ալիս ծովուն կորդացուցեալ կանխաս... Ձանասարս՝ ես մեզ անցան՝ եւ երկինս ամ՚ն:

ԿՈՐԴԻԻՆ.) գրի և կորդին, կուրդին:

ԿՈՐ՚ՒՈՑՆ. ՝ Ալդ զոպայի կամ ծոմերը. նի. ծոմոր. Θύμβρα. Satureja. սոխը. ավիս Գազիան: Բժշկի՛ն: *Ջարիւնն հրամայէ մշտական զոպայիւ Թաթաւել, որ է տրցակ կանաչ խոտոյ, կորդոյն կոչեցեալ արդ. կամ ծոմերին. Վ՚ջտ. Եւ: (Խակ ասիմ. կ՚ուրդին կամ կ՚ոսրդին՝ է և հասմատ. ալ՚ոխ. ՚ենմեր, փալան:)

ԿՈՐԵԱԿ, րեկան, կամ րեկոյ. գ. ասիմ. կ՚ուրեկ. Κέγχρος. Milium. Սերմն մանր, որ լինի կեր Թռչնոց, և հաց ալքատաց. փոքր. Էրէնն, փալա, կ՚ենկ՚ոս, կ՚ավ՚ոս, Ճավ՚ոս. *Կոլեակ, և հաճար. Ես. ԽԷ. 25: Եկէմ. Ե. 9: *Լհաճն՝ փնջոր, և կոլեակն՝ մեծ. Աբիսա. փանակ: *Ցորենոյ, և կամ կոլեկան. Նհես. կամ: *Ի կորեկանէ միոյ յերկերը արկեալոյ. Ոսէ. Ա. Բէս: *Հատ մի կորեկան: Ոչ սերմանեցեր կորեակ, և հնձեցեր հաճար. Եկէմ: *Փոխանակ հաչհոյ կորեակ ուաչելին. Փօրպ: *Իբրև հատ ինչ կորեկոյ. Տծսակ:

Նմանութի՛ւն Սերմն Թզոյ. *Ի կորեկանէ Թզոյ, և ՚ի կտոյ միոյ խաղողոյ. Բէս. Տբէ:

ԿՈՐԵԿԱՀԱՏ, ի, ից. գ. Հատ կորեկան. կ՚ուրեկի՛ հաս. փարը Բանէ՚ի. *Փուքն որ ՚ի փամփիշտին, արգելու առնու զկորեկահատն, և ՚ի միջոցի ունի. Եկէմ:

ԿՈՐՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐλαττικός. Vim trahendi habens. և գ. ըստ յն. ὀλκός, tractus. Ունօղ զզօրուն կորզելոյ լինչն կոյս. Հգոդական. քարշղական. և որ Հգի, քարշի. *Կորզական իմն լինչն զպակասին՝ զօրութի՛ւն, և մերժական ասելոյ անպիտանին՝ գնելով ՚ի մարմնին. Նհես. կամ: *Ձգական և կորզական ունելով զօրութի՛ւն արտաքսն լինելոյ (չքնելով ընդ աշխարհս). Փիլ՚իմոպն:

ԿՈՐՁԱՆ, ի, աց. գ. Փորձ. Հանգեա՛. մարզ. որպէս ասի. Հեգոպ, յորմէ կորզելով Հանեն զԹելը. Ի՛գ՚իպոպ, Ի՛գոպէ՚ն: *Եւ ոչ ի՛ պատուհասիդ կորզան զիշխանացեալն գագիկ Հանել: Անցեալ է ընդ կորզան կերը Թանի խրատու ձերոյ. Ցկ. Ի՛:

ԿՈՐՁԵՄ. եցի. ն. Ἕλκω, ἑκσπάω, περιαιρέω, τίλλω, ῥύομαι, եև. Traho, extraho, avello, aufero, detorqueo, eripio, եև. Քարչել. Հգել լինչն. քաղել. չորթել. խախտել Հանել, ի տեղւոջէն. ի բաց բառնել. ազատել. փալ Հանել, խլել, Ի՛գցնել, խալբսել. չի՛ի վերմէ, գօթրմագ, գոտրմագ. *Կորզել զսոխն ՚ի բերանոյ մանկանց, կամ զշչխարն ՚ի բերանոյ կի՛ ՚ի ժանեաց առիւծու. զոք ՚ի ասանէ, կամ յերկրէն. ՚ի ձեռաց այլոց, ՚ի բռնաւորէ Թշնամեաց, կի՛ զցիցս յորմոյ: կարթիւ կորզել: Հսակ կորզել: Կորզեցին լինչքանս զղովս ՚ի տուն անգր: Ջամենայն զՀարպն կորզեսցէ, զոր օրինակ կորզելոյն Ճարպ յողջակիզէ փրկուածն: ՑանՀն իւր սկսաւ կորզել զքահանայապետն. եև: *Կարասցե զմեզ լինչքն կորզել: Կորզեաց լինչքն. Ոսէ. յհ: Եկէմ: *Ի գուրս ըզլեարդն կորզէին. ՃԿ. կի: *Ջմեռելոյ ըզմորթեան կոլզելը կորզէին զմորթն: կորզեաց ՚ի հնարից, կի՛ ՚ի մեքենայից բանաարկուին. կանան: ՃՃ: *Ելոյծ զմահ, և կորզեաց զսաղային ՚ի նմանէ, և ընդ իւր էած ՚ի կեանս. Մէ՚ն. ղ՚: *Ի սաստանայէ կորզելով, և քոի ընծայելով. Սարգ. յի. ի՛. *Կորզել ՚ի մեզայ, կամ ՚ի կեանս եև. Նտ: *Ջայ ընորհն ՚ի մեզ կորզեացոյք. Խոսր: *Գաւառս բազումս սմրոցովքն Հանդերձ լինչքն Հգեալ կորզեաց. Ա՚ծդ. Է. 8: * Մեծապէս խնգասցեն, զի կորզեցան նոքա յալեաց. Եսս. պոմ. ի՛. 7: իսկ ՈՒ. Ես. *Վայ որք կորզեն զմեզս իւրեանց իբրև անցակուռ Հգելոյն երկիր պագանեն. Բսոս. Ֆ. 10:

ԿՈՐԾԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ գործէ զկործանումն այլոց. կործանիչ. մակգիր սատանայի. *Ջազատեսցես զխոյսուն ընդ անազատեր Ծառայութե՛ն Հած կործանեալն և կործանագործն. Մ՚էն. ղ՚:

ԿՈՐԾԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. կործանելի. կոյսատական. դիւրակործան. և կործանիչ. կորսաիչ. *Ձի՛ճենիս... կործանական: կործանական կրճտել. Նտ. Ի՛. Ե ի՛ե: *Ա՚յս պէս եղև վախճան կործանական բանտին.

Լսող. ծէ։ *Հմն յանհնարելին անգնդոց կործանաական խորոց զրազմավիզդուվս. Սիմ. ոգ։ *Երգեմն սատակագոյն լինի շարժումն, և կործանական. Ոսկ. ղոծ ։

ԿՈՐԾԱՆԱԿԻՑ. ա. Կցորդ կործանման այլոյ. *Պատրէ բանիւք խաբեբութեաբ, զի կործանակիցս իւր պատրատուեացէ. Եփր. ա-Եփր։

ԿՈՐԾԱՆԵՄ, եցի. ն. Καταπάω, καταβάλλω, καταιρέω, κατασκάπτω, στρέφω, ἀνατρέπω, եւն. Distraho, destruo, dejicio, everto, diruo, եւն. Քարշելով ի վայր ընկենուլ. արկանել. ձգել. և քակել. աւերել. տապալել. եղծանել. ջրել. վոյ յգետ, պատիեղբնել, փախցնել. տրնել. էլեփնգ, պլոգմգ. *կործանել զարձան, զսեզան, զտուն, զդրռնս, զպատսպարս, զամուրս, զաշտարակս, զքաղաքս, զգեօղս, զաշխարհ. եւն։ Եւ *կործանել զհաւգաւոր, զքեզ, զնոսա, զիսրայէլ, զամբարտաւանս, զհոսս, զաթոռս Թագաւորաց. զզօրութիւն քո, զհեանս ամպարշտասց. եւն։

ՈՁով. ասի. *Ջվնտ կործանէ երկիվղ. Առակ. ծէ. 8։ *կործանեցից ի խորխորատ գվէմս նորս. Մխ. ա. 6։ *Որպէս չէր մի ընկենուլ, որ կործանիցի ի վերայ երեսաց իւրոց. Բ. Ել. իա. 13։ *Նա կործանեացէ ըզնոսա առաջի երեսաց քոց. Օր. ե. 3։ *Բարձրութիւն նորս ի սուգ կործանեցաս. ա. Ի. ա. 42։ *կործանէր ի հպարտութիւնէ իւրմէ. է. Ի. Է. 18։ *Ցերկիր կործանեալիր. Ես. ճ. 26 ։ *Փառքն մեր յաւար կործանեցան. ա. Ի. է. 12։ *կործանեցան կործանումն մեծ առաջի Թէնամեաց իւրեանց. Ցօսէփ. է. 18։ *Ջինքեանց ասացեալն փոփոխեալ կործանէին ։ Ջկարծիսն կործանէ զանօրէնն չարութեն. Ոսկ. յհ։ *կործանեցաս քո բանդ այդքան ընտրեալ. Աս օր. է։ *կործանեցաք զնա ի ձեռն երկրորդ ձեռնարկութեէ. Ումհմ. ա։ *ի ձեռն երկուց ձեռնարկութեանց, զորս և կործանեցաք. Ածդ. Վերջ. ոէ։ *կործանեալ հերովդէս զկեանս իւր. Ջօր. իե։ *կործանեցաւ ի ժամանակի հալածանաց ի հաւատոց անտի քան ի պաշտօն հրէութեան. Եսս. պմ։ *կործանելոյս պարտեաք փրկութեէ։ Ընձն իմ կործանեալ։ կործանեալս ունձին։ Հին զենն կործանողին. Նար։

ԿԱՐԾԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Ցանձպիսի բարձանց պատուոյ կործանեցոյց. Ոսկ. յհ. ա. 8. յ։

ԿԱՐԾԱՆԻՉ. ա. Որ կործանէ (ըստ ամենայն առման). * Բազանեաց կործանիչ. Շար։ * Ո՛վ եզաբեվ կործանիչ ախաբուս. Մծբ. ՟ճ. *կործանիչ իսրայէլական ամենայն ազգաց. Ցճխ. ծա։ *Ազօխք կործանիչ քանասրկուին. Խոր։ *Ի բաց փախիցուք ի նոցա կործանիչ ունայնաձայնութենէն. Կիւրղ. Ղղ։ *կործանիչ լինի նմա (եւայ՝ ազատայ) փոխանակ օգնականի. Եփր. ծն։ *Ջամբարտաւանութիւնն իբր զհին կործանիչ նախատառեղծին բարձրուե. Նար. խէ։ *Ջմեր կործանիչ (զգևն). Լմբ. ոչ։

ԿՈՐԾԱՆՈՒԹԻԻՆ. Տ. ԿՈՐԾԱՆՈՒՄՆ. *Սատանական տանն կործանութե. Նար. ղէ։

ԿՈՐԾԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Καταστροφή. Subversio, eversio. πτώμα, πτῶσις, casus; ruina. կործանիչն. անկումն. գլորումն. տապալումն. քակտումն. եղծումն. կրճատատ. *Եչան ի մէջոյ կործանմանն ի կործանել տեառն զքաղաքն։ Դամասկոս եւ զհնչի ի կործանումն ։ Տաճարն այ իւրեանց եղև ի կործանումն (յն. յատակեցաւ)։ Լուսաւ ինքն զկործանմանէն նինուէի։ Կործանումն ամպարշտի, կամ արանց անօրինաց։ Ի կործանումն լսողաց։ Կործանեցան կործանումն մեծ առաջի Թէնամեաց։ Մատնեաց զնոսա ի կործանումն։ Կործանումն իրաց. եւն։ *Վասն չարաչար կործանման կենացն իշխանաց. Ես. պմ. է. 9։ *Կործանումն օրինաց, կամ անդեան և առլորութե. Ոսկ. յհ։ *Ի վայր կործանմանդ ։ Կործանմանն սատանայի ։ Կանգնեաւ ի կործանմանէս, եւն. Նար։ * Բարձացուսցէ զկործանումն ադամայ. Ճ. Բ։ *Վախճան գործոյն՝ ինն էր կործանումն. Խոր. ա. 25։ *Ի համաշխարհական կործանմանէն (ջրհեղեղաւ). Սարգ. ա. պ. է։

ԿՈՐԾԵՄ. եցի. ի կործ առնել. գլխի վայր շրջել (զամանս)։ Վոփ։

ԿՈՐԿ, ի կամ ոյ. գ. Աղտ մածեալ, և մնացեալ. *Կորկին և աղտն քան տաբուոյ կայ ի վերայ ակոյն. Լմբ. պգբգ։

ԿՈՐԿՈՏ, ի, կի՛ ոյ. գ. Ցորենահատ կրկըտեալ և մաքրեալ ի թեփոյ, կամ փշրեալ որպէս կրկուտ և կարկուտ։ Ուսի յաջորդ բառն կոկոտիճ։ Իսկ ի բառս Գալիան. հանդիպ յն. ձայնիս, խօնթբօս, կամ խոնփօծն, (որ գրի անգ. Քոնտորն,) դնի. *Կորկոտ, կամ ցորենի ալևւր, կամ կերակուրս։

ԿՈՐԿՈՏԻՃ. գ. Որ ինչ նման է կորկոտի. մանր փշրուք. կիսուած. նիշ. սպի. էրէսք, էրէսքի պէս պուպ պուպ. * Պագէս մնկնի որ. իսկ փառան՝ կարկուտ, կի՛ կորկոտիճ. փիլ. լին. գ. 36։ (եբր. փռռամ, է փշրել. խակ լտ. ֆռռ, ցորեան. կամ ըստ որում կեղևեալ՝ ձաւար, և հերիսայ. պռալ. ղօր. ՟եէվեի։) *Ախաուսն զիպիրոն կոչեցեալ ագի սորա փոքրիկ գոլով ոսկի սակաւ կորկոտիճս դեղնագոյն. Տծնվ։

ԿՈՐՃ, ի, ից. գ. (որպէս Թէ կորուն՝ կոր քիթ.) Γρύψ. Gryps, gryphus. Պատկառ, ազգ կորակտուց և գիշակեր Թռչնոյ՝ նման արծուոյ և անգղ. էնգա. *իմ՝ որ՝ կաղնի, խզոր. յն. ՟ՀՀ։ *Ջարծուի, և զկորճ, և զանգղ. Օր. ծէ. 12. (որ ի ՂՀ. ծա. 13. պակուճ. ոռի և վր. ֆռռ՟ՀՀ։)

ԿՈՐՃԱՒԱՄԻ, ի, ից. գ. Բառ փոքր մի ծէքեալ Թիւրեալ, կի՛ խորթ և խոշոր ըստ լեզուի կորճայից կի՛ կորդուած. * Ի կորճաբառս գտանին առքա. Հին ՀԲ։

ԿՈՐՃԱԼԵԶԱՒ.) ա. գ. Որոյ բարբառ.

ԿՈՐՃԱՑ, ի, ից.) ուլն է փոքր մի Թիւրեալ և իսուգաբեալ, կամ խորթ և կորդ. որպիսի էր բնակչացն յաշխարհին կոլոՃէից ի. հայս, որ և կոչին գորդայք, կորդուք, կորդուածիք, սահմանակիցք մարտ. յորմէ և այժմու բնակիչք այլազգիք ՀՀՐՔ կոչին, և աշխարհն ՀՀՐՔԻՍՓան. * Գորգա կոչէ զկորձալեղուն. զոր ի յունին գորացի անուանեն էի զու.(որպէս խոտորեալ ի բառն երլզագականէն աստիկեցաց). Երզն. ՀԲՐ։ *Ջքոյ լեզուիդ գիտելի բառանդակ զքաւան (կամ զքարսն) զեզերականս, որպէս զկորճայն և զսայեսին և զնաւեթայինն. Երզն. ՀԲՐ։ *Գաղիլեայս լեզուն մի է ասեն, և կորճայ, և կարի չինական. և զնմանզ լսեմք մեք յիւրաքանչիւր բարբառս՝ յորում ծնեալք եւք. Տծնվ։

ԿՈՐՃԱՑ. գ. որպէս Թէ Կոր ձայ գիրն. անուն իսագի առ երաժիշտս։ Ոսկիփոր։

ԿՈՐՆԳԱՆ, ի. գ. որ և ՒՀԿՈՐՆԿԱՆ. կամ կորինկ, կորընկան. որպէս յն. օրիդնան. այն է ըստ հյ. Ջուվրակ. կամ որպէս ռսկ. կուկան, խոտ ինչ ցած. * Գնդածաղկիկք, և կորնգան՝ և խոլորձ, աւուտոյտ կապտյտ, և սեղջ. Մխ. ա-ոէ. ՀՀ։ *Եբ այն վեց բարիքք կորնկանն՝ վեցօրեայ գործք այ. Նար. փաղ. ասյնի։

ԿՈՐՆԹԱՐԴ, ի. ա. գ. (՝ի կոր, ընդ կամ ենթ, արտ.) Κυρτός. Convexus, um. Կոր ձևով կամար. գմբեթ. կամ արտաքին կողմն գմբեթի, որոյ ներքինն է խորոփիք որպէս գոգ կամ ծոց. գօ-ոգպէ, ՟եՀէր. *Ի Թէ կումի մատամբն հպել ի կորընթարդն երկնից, ոչ գոյ կարող. Սահմ. Բ։ *Լուսինն ի ներքին կիսագնդին գոլով ի կամարն երկնից, որ է նեղքին կորնթարդն, հանգէպ արեգականն. Յն. ղբիմ։

ԿՈՐՆՉԻՄ, բեայ, լիր, րուսեալ. յ. Ἀπόλλυμαι. Pereo, intereo. Պակասիլ յանկարծ ի միջոյ. ի բաց դնալ. անհետ լինել. անյայտ և անգիտ մնալ. ընկիլ. ապականիլ. ապատակիլ. եղծանիլ. աւերիլ. կորուբիլ. ֆձանալ. ՀՀՐՀգ, ՀիՐՀգ, գայ՝ գայգ՝ ԷօզԽոբագ՝ հեւլա օլմագ. Բբր. ապաս. *Կորեան էշք. Վասն իշոյն կորուսիլոյս. Գինին հեղուս, և տիՀքն կորնչին։ Կորուսեամբ կորընչիցիք յերկրէն ։ Ես կորնչիմ անօրգի կամ սուամահ։ Կորեաս եգիսատուս Կորեան ի միջոյ ժողովգեանն ։ Ցիչատակ նորա կորիցեն յերկրէ ։ Ցոյս սմպարշտի կորիցեն ։ Ասաց, Թէ կորիր ։ Կորիցեն փախուստ յընթացողէ։ Կորնչիցիք ի ձանապարհացն արգտրուԹէ։ ԵԹէ ոչ ապաշխարիցէք, ամենեքին նոյնպէս կորնչիջիք ։ ԵրԹիցեն զՀետ կորուսելոյն։ Կեցուցանել զկորուսեալն. Ես։ *Ցեանակ զկորուսելոյն զդիւս ։ Կորիցեն զչասխանականն կորուստն. ՑձԽ. ծ-ծէ։

Ռումկական է ասէն, *կորնչեալ անցաք, նէ ։ փոքր մի ևս կորեալ էր անձն իմ. Վ.փ հղ. Է. Ն ծէ։

ԿՈՐՆՉՈՒՄՆ. գ. Բառ անսովոր. որպէս կորնչէլն. կորուստ. սատակումն. *Մեծամեծաց մահ և կորնչումն ի Թագաւորէ կամ յաշ. ՀՀէր։

ԿՈՐՈՂԻՈՎՆ, լսա ևս՝ կորաղիոնն, ի. գ. Բառ յն. Κοραλλιον, κουραλιον. Coralium. Բոյս ծովու քարացեալ. ոլոյ կարմիրն է ՝ի կարգի՝ ականց պատուականացս, բուսա կոչեցեալ ՝ի յետնոց՝ որպէս պ. Բոսոդէպ. ՀԲՐՀան. *Ջպատուականն և ըզծանրագին ականն, որ անուանեալ կոչի կորալիոնիմ (լս. կորակլիոն). զի սկզբնականն այնուրիկ իբրև զդալարի կանաչագեղ բուսանի ՝ի մէջ ծովու. և անգէնն վաղվաղակի իբրև մեկնի ՝ի տեղոյ անտի, յընդունել ղօդն քաղցրացուցնէ ականի խստանալ լինել իբրև զքար հատուցանէն. Վէրդ. է։

ԿՈՐՈՎ, ի, ից կամ ացս. Տ. ԿՈՐՈՎԻ. *Խնայայր իմին կորուին ազեքսանդրոս. Պմ. ագԽս։ *Ջքաջացն և զկորովացն պատերազմողաց։ Ի կորովացն վասպուրական հեծեծլոց. Աբէր. գ. 1. Ն 2։ *Մինչև տերել ազգին նեստորայ կորովից. Մխ. էրէղ։

ԿՈՐՈՎ և ԿՈՐՈՎԻ. գ. իբր կորովուն, ոյժ. քաջութիւն. * Ցուսայան ՝ի նիզակս և ՝ի սպառազինութիւնս և ՝ի կորով աղեներս։ Ոչ ՝ի պարս. Ցոսէփ. ի. 6։ * Ասէից վառեցից զձերոսն միաժ՝ խնամոից կորովիւք. Գիս։ *Ո՛չ առ. նա յընչից սոզոմայեցւոցն, զոր Թափեալ էր նա ՝ի կորովս իւր։ Ջոր առաք ՝ի սուր սուսերի իմոյ, և ՝ի կորով կապարճից ձայց իմոց։ Ջսոզոմոմ-ութիւն՝ որ էղև նմա օգնական, կոչեաց կորով կապարճից. Եփր. ծն։

ԿՈՐՈՎԱԲԱՆ, ի կամ ոյ, ից. ա. Ջօրեալ բանիւք. Ճարտարաբան. վարչական. * Թռոյով լեզուաւ յաղԹէր կորովաբանիցն։ Ոսկ. ի, իօր։ * Բարեգեղ, կորովարան, և գիտնական՝ և խոլորձ, աւուտոյտ կապտյտ, և սեղջ. Մխ. ա-ոէ. ՀՀ։ *Եբ այն վեց բարիքք կորնկանն՝ վեցօրեայ գործք այ. Նար. փաղ. ասյնի։

ԿՈՐՈՎԱԲԱՐ. ն. Իբրև կորովի. կորովութիւ. սրիաբար. * Սա այն Թագաւորն է քաջ կորովաբար ՝ի պատերազմէ եկեալ.

նոր. փաղ:

ԿՈՐՈՎԱԳՈՑՆ. ա. ՛ս. Զօրագործն. Ճարտարագործն. զօրաւոր. սուր. արագորդն. ճարպիկ, ճարտիկ, արագիկ, աղէկ. *կորովագործն իմն և գեղեցկայայտիւքն դիւցազնական ողբերգութիւնքն. Փիլ: *Զկորովագործսն ի նոցանէ ընտրեալ զբանին Ճահաւորովքէ (իբրև զքար): գնեղով յիմաստութենէն մեղոց պարապտիկս. Ցհ. ի՛. պաղ.: *կորովագործն աչս ունելով տեսողական. Ը. ի՛ է. ղուկ: *Բիւրք աշաց կորովագործիք լինին: Հանդեպ կորովագործսն նկատէ. Ռօմ. յհ. ա. 1: *Որպէս զգէտ եւ լինել յաշատակ մարգարէութենէն՝ կորովագործն առաքանէ զնմանեալ պատուհասան. Լ՛ի. յովէլ: *Աս որ զառաքս պատուհասան կորովագործս իրառնգաս. Ե-ոփր. ի՛է:

ԿՈՐՈՎԱԳՈՑՆ. Κυβικὸν. Cubicum. իբր նիվասական. կիրճկան. ի՛ ձև քուէի. պրի յե-վ. *Ձևն բաղկացեալ մարմնոյս եղև կորագործն. վեց տափարակ քառանկիւն՝ հաւասարագոյնի ունելով բարձք. Գաղափ. փիմ:

ԿՈՐՈՎԱԶԻՆ. ա. Զօրաւոր զինուք. աջազաձեռն. *Որմնիք ի զարմից աշդահա, կայ քաջք կորովազինք. Աչծր. ա. 11:

ԿՈՐՈՎԱՒԻՐ. ա. Լի կորովութեամբ. աջողակ. *Զկորովաւիր մնասանցն զազգդոյ չարժուսն Թագաւորել. Աչծր. ա. 14:

ԿՈՐՈՎԱՒՕՍ. Տ. ԿՈՐՈՎԱԲԱՆ. *Կորովաւոյք բանիւ. Ես. պօմ. ի՛. 20:

ԿՈՐՈՎԱԿԱՆ. Ի մի ձ. Շ. ի՛մ. եղան. այլ ձմ. կորովագոյն:

ԿՈՐՈՎԱԳՈՑՆ. Κυβικὸς, ον. Cubicus, um. որ և ԿՈՐՈՎԱԳՈՑՆ. իբր կիրճկոն. քառակայ. *Երկրի արգ զկորովական տեսակն տացուք. քառակի անշարժագոյն է երկիր քան զջուր սեռս. Գաղափ:

ԿՈՐՈՎԱԿԻ. ՛ս. ա. Կորովութիւն. կորովագոյն. քաջ. սուր. արագոյն. *Տեսցէ ասպ ուշիմ մտաք, և իմասցի կորովակի. Անան. Եղէզ: *Կորովակի նեռասիգութիւն հայկականել: Փորձք կորովակի աղերսնաւորութիւն: Ըստ կորովակի իրաւացայն մնասին. Փիւ: *Ածայքն ազարապարք ուսմանց կորովակի այնոցիկ: Մեծութիւնն և փառք երկրաւորիս սաղթեսասցի կռովակի բջացն երևեր. Սիօս. ի՛ լբ:

ԿՈՐՈՎԱՀԱՆԱՃԱՐ. ա. Քաջահանձար. հանձարեղ. Ճարտար. նուրբ. *Կորովահանճար իմաստից. Անան. Եղէզ:

ԿՈՐՈՎԱՁԻԳ. ա. Կռովութիւն ձգօղ զնեռս. աջողակ. *Քաջ նախաստան, կորովաձիգ և հաստատեղն: Զգործ կորովաձիգ արարեցն: Կորովաձիգ աղերսնաւոր. Խոր. ա. 8: Փարպ: Աչծր. ա. 12: Գր. հր:

ԿՈՐՈՎԱՁԱԻԳ. ա. ՛ս. իբր կռովութեամբ ձգեալ, կորովագոյն ձգմամբ. կորովակի. *Ի սահանանել զպիգաքարշ (ասլղոնեա, և) զկորովաձիգ նետսն. Կալանք: *Զգեղաց կորովաձիգ զնետս պատրաստաց. Սիօս. ազ:

ԿՈՐՈՎԱՁԱՒԳ. ա. Հեռաձիգ և զօրաւոր ըստ սեռութեան. հեռասուռ. սրատես. *Ո՛վ կորովաձիգ հայեցուածոյն: Աս որ կորովաձիգ իմանալին բջռվք ձգեալ՝ սեռսաներ. Լ՛ի. ոգ. Ե եր ընդ եպ:

ԿՈՐՈՎԱՄԻՏ. մաթ, տատ. ա. Νοωεχνὴς, φρόνιμος, μεγαλοφρὼν. Sapientissimus, ingeniosus, ևն. կորովի մտաք. հանճարեղ. սրատես. *Որքան հայեցաց. մտացի, խոհական. *Կորովամիտ խորհրդականն: Ամենայն ուրեք եզեալ ես կորովամիտ: Մեծ և կորովամիտ Թագաւոր. Գաղ. ազէտս: *Գազաւառս ձեռասարս կորովամիտ. Մծբ. ի՛է: *Ընդ կորովամիտ և իմաստուն. ժղ. հառկ: *Մեծ է միջոցն ընդ մարգարէին և ընդ կորովամիտն. որչափ մարգկային իմաստութենէ, և ամենայնի. Գէ. ես: *Կորովամիտ և հասին զաբան Թագաւորին հայոց տէր ներսէս կլայեցի. Երզն. տիւ:

ԿՈՐՈՎԱՆԱՄ. ացայ. է. Ճարտարութիւն, հնարիւ, հայլհայլութիւն. *Կամօք ոգեմոս նաս, կորովանաս, և կեղծաւորանաս. Ռօմ. յհ. ա. 2:

ԿՈՐՈՎԱՊԵՍ. Տ. ԿՈՐՈՎԱԳԻՏ. *Կորովապէս՝ ի հեռուստս գիտեալ. Լ՛ի. ոգ:

ԿՈՐՈՎԵՄ, եցի. ն. Փինգ ունել կորովութիւն, անվրէպ պահել (զիշեան կամ զուղիղն. յորմէ Արգարակորով.) * Ալինպես տալ խրատունս, որպես թէ ընդ դատաւորաւն իսկ մտնել (այսինքն փոխանորդ կարգեալ) արդարւ զիշիւն կորովիցէ՞՞. յն. որպէս թէ զնորա կարգն ունելով. Ռօմ. ՛ս. ա. 16:

ԿՈՐՈՎԻ, վ.ոյ կամ վայ, վ.ացայ. ա. որ և ԿՈՐՈՎ. (որպէս թէ կոր և ապրիկ. զօրաւոր, և Ճարտար.) Ալոյզ՝ աջով. կամ մտաք և բանիւք: Ըստ ա. Ἀκοντιστὴς. Jaculator. ἐυστοχος, directus, sollers, ևն. *Ալը կորովիք աղեղնաւորք: Գնասցեն նետք կորովիք փայլատականց. ա. Ի՛գ. լա. 3: ի՛մ. է. 22: *Նետք՝ի գիրկս կորովեցոց. Կռ. ա: *Ցոյժ կորովի նետասգութիւն. Խոր. գ. 40: *Կորովի յաղեղն և՝ի զէն: Զկորովիս ազեղ. Նաւորացն. Աչծր. ա. 9: գ. 1: * Ալրակոք կորովեօք յաղեղն և՝ի սուսեր: կորովի և յաջողակ՝ի պատերազմունս: Աղեղնաւորք կորովեաց, և տիւսաւորք նիզակաց: Զքաջն և զկարողին վասակ. Ցհ. ի՛: *Նետ՝ի կորովեաց քոց Թագէր ուղղակի. Գիտ. Ի՛է. ա. վէ: *Թուլացան կորովիք հաստատիգ աղեղանց. Շար:

Ըստ ձ. Διορατικὸς, ὀξὺς. Perspicax, acutus. *Զյաստակութեն բջռացն կորովեաց պղտորեալ. Ռօմ. յհ. ա. 12: *Զկատեալ կորովի բջռք. Լ՛ի. հմ:

Ըստ ջ. *Անձն ունէր նա կորովի խմաստուն: կորովի էր նա բանիւք. Ես. պօմ. ջ. 18: ջ. 15: *կորովի խմաստութեամբ իւրով էառ զբերդն. Վ.ր.դ. պօմ: *Առնէր ասպ նշանագիրս ըստ վերնապարգև կորովի սովորութեն իւրում. կօրի:

Մերթ ևս ըստ յն. Ἀγκυλομήτης. որպես ՚ևնգամիտ, և որպես կորագամիտ. * Թերսիտէս անուանեալ, որ է կաղ, խեղ աչջք, կորովի, և լեզուշի. Նանաս ՚ի հոմերոսէ:

ԿՈՐՈՎԻ. ՛ս. Տ. ԿՈՐՈՎԱԳԻՏ. *կորովի մխալարեալ. Խոր. է. 76: *Աղեղնաւորն երեք կորովի հանգերձեալ է արձակել զնետս, նախ առաջին հոգ տանի կալոյին իւրում: կորովիս արձակեսցես հակառակ նոցա զնետն. Ռօմ. անմ. ջ:

ԿՈՐՈՎԻՄԱՑ, ի, ից. ա. կորովի իմաստիւք կամ իմաստութեք. հանճարեղ. *ի մաստուն. Ճարտար. ուշիմ. ուշիղ. *կորովիմաստնոյ ճշմկաց, որ մանաւանդ Ճանաչէն զպարարտութեն անգոյ. Տօնակ:

ԿՈՐՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυστοχία, ἐπιτυχία. Dexteritas, sollertia. Ճարտարութեն. աջողաձեռնութեն. անվրէպ կշռութեն ըստ արուեստի. Ճարպիկութեն, վարպետութեն. ասպետչէն, փերասէն, մարդիկեն. *Զբերգեաց մի ոմն կորովութեք զաղեղն իւր: Այր ոմն եվից զաղեղն կորովութեն. ջ. Ի՛գ. իջ. 34: է. ճ. ժբ. 33: *Գործոց և ձեռաց կորովութեան. Իմ. ժջ. 19: *կորովութեք կշռեմ՝ի նպատակ անդր. Եփր. էիվ: *Ուսաւ զկորովութեն աղեղան. Մծբ. ժ՛է: *կորովութեք կշռեալ զձկաւուն մեքենայից, և զնետաձիգս՝ի լայնալիճ ասլեղանց, և զջաղիմս՝ի պարապակաց. Ցհ. ի՛: * կորովութեամբ քաջին վասակայ. Մ՚եսր. Երէց:

ԿՈՐՈՎՈՒԹԻՒՆ. Ἀκωχὴ, ὀξὺς, ὀξυδερκία. Acumen, perspicacitas. Աչութիւն աչջացն, և մտաց. և խմաստուն քաննից և գործոց. *Զկորովութիւն բջռացն չտացուցանէ: կորովութեք բջռքն պրծեալ. Ռօմ. յհ: *կորովութեն ուսուցմասիսացոյց. Երզն. էեբ: *կարի կորովութեք յարմարեալ են քանք նոցա. Ես. պօմ. է. 24: *Զարմանացաքն ընդ կորովութիւն քաննից. Ճ. ք: * Ցնծանէլով զմեծասնեռութեն և զկորովութեք քաննից. Շ. էոչէ: * ի վերայ կորովութեն ևս բանից զմարմնոյն աեսանելին գնգնչիկ հասակ. Փիւ: *խմաստուն կորովութեամբ կշռեալ զգործ իւր: կորովութեք կշռեալ զերկկապատութեն իւր ընծա. Ցհ. ի՛:

ԿՈՐՈՒՆՉ. ա. Որոյ ունչն է կոր: արծռունկն. Տ՚ես և ԿՈՐԱՑՈՒՑ. *Որմ՚ի ծնէ, որպես խաժահին, և կորունչ. Ան. պօրէ:

ԿՈՐՄՅԻՍԱՆԵՄ, բուաի, բմ, յուռանալ. ն. Ἀπόλλυσα, ἀπολλυμι, ἀφανίζω. Perdo, deperdo, interimo. Տալ կորնչել. հանել, ի բաց կամ ՚ի ձեռաց՝ կամայ և ակամայ, բառնալ. ջնջել, ի միջոյ. անհետ առնել. եղծանել. սատակել. էորնչէնել. էիիրէրէ, գայ՝ գայ՝ գարի էրիէ, էնդէրիէ. *ժամանակ խնգրելոյ, և ժամանակ կորուսանելոյ: կորուսանիցեն գրամ մի: Գաւի զգրասին իմ զոր կորուսի: Միմէ կորուսանիցեմ զարդսին ընդ ամպրպշտին: կորուսջիք զինս կիչս երկրին: կորուսցէ զնոսա կորուսեամբ մեծաս: ի խնգիր է հերուդէս կորուսանել զմանուկդ: Որ կորոյս զանձն իւր վասն իմ, գտցէ զնա: Ոչ կորուսցէ զվարձս իւր: կորեսանել՝ի գնհնեի: կորուսից զնմասոս. Լեն: *Ո՞վ որ կորոյս մեծութիւն: Զկնեանս իւր կորոյս: կորոյ զկարիս: կորուսանել զգնասս, զնւրն արդարութեն, զգիր մուրհակի. ևն. Նոր:

ԿՈՐՈՒՍԻՉ. այլ. ա. որ և ԿՈՐՈՒՍՈՂ. Տատակիչ. սպանող. ևն. *Մի՛ տացես կորուսչին (գիւրին). Շ.Գ: *կորուսիչ աչխարհ, կամ արծաթասիրութեն, կամ խոյնուդ, կամ Լուրք Լծհնդեղի, կամ արմտաց չարի. Ռօմ. յհ: Սարգ: Նեռ. իմ: Ագաւ: *Ոչ ես կորուսիչ, այլ գտիչ: կընքեսի կեցուցիչ զկորուսչին ընծայմունս: Քեզ սատեկեաց. և իմ կորուսչայ. Նոր: *Զուր՝ սերման ոչ պահիչ է, այլ կորուսիչ. Եփիի: *Մի փշաքեր երկիր՝ կորուսիչ սերմանն. Սարգ. յի՛. ի՛:

ԿՈՐՈՒՍՏ, բատեան. գ. Ἀπόλεια. Perditio, interitus, exitium, pernicies. կորնչելն. կորուսանելն, և իլն. սատակումն. մահ. եղծումն. գաւառապատուհասն. վնասք, պոյ, Ռէնէֆ. *կորստեամբ կորնչեցիք յերկրէն: կորուսից զքեզ՝ի գաւառաց կորըստեամբ: ի կորուստ երթալ, կամ լինիցիք: խնգրեսայ զնոսա ՚ի կորուստ (այսինքն կորուսանել): ի կորստեան ամպարշտացդ եղև ուրախութիւն: Ուժգնագոյց զկորստեամբ ձերով: Ոգին կորստեան (յուգա, և նեռն) Դժոխք և կորուստ: կորստեան խորխորատ, կամ ճանապարհ, կամ բնիկ, կամ գինի: ի կորստեան վարեալ: կորստեան սատնգինն, մանր հակի, անձին, ևն. Նոր: *Որդի կորստեան, այսինքն որդի սատանայի կորուսչի. Եփր. ա. Ռեռ: *Անձն նորա երթայցէ՞ երկինս զքաղաքն (կամ աղրագոն), որ կայի՛ ի հայ քաղքեաս՝ կորուստ. Ցայգ. Ի՛. 11. այն է է ըստ երզր. ապագին. որ է կորուստ, և կորուսիչ. իակ ըստ յն. ἀπολλύων, որ է կորուսիչ:

ԿՈՐՈՒՏՑ. որպէս իր կորուսանել. *Եգիպտ

կուրատա ինչ։ Ջկորուսանի՝ զոր եգիտ։ Ջաւետնայն կորուսա եղբօր քոյ՝ որ ինչ կորնչեցեր ի նմանէ։ Ցարշաւոյ և յիշոյ, և յամենայն կորուսանէ։ Ղևտ. է. 3. ե 5։ Օր. իբ. 3։ Եւ. իբ. 9։

ԿՈՐՍՏԱՒՆՐ. ա. Որ բերէ կամ առնէ զկորուսա։ *Սուտասեայական և կորուսաբեր մեղք։ Նոե. յ։

ԿՈՐՍՏԱԳԻՏՑ. ա. Գոլոզ իրաց կորուսանելոյ՝ (զքանչելապես)։ *Հայցմամբ սքղ նահատակին՝ կորդսապիւս (կամ կորուսապիւս) սբ մեծաւին։ Գանձ։

ԿՈՐՍՏԱԽԱՆՆ. ա. Առիթ կորուսան. ձեռասկար. զգուշալի։ *Կորուսախառն խոնարհութիւնն աշխարհիս։ այսինքն հետ գնեւոյ վատթարանալն, որ առնի ի կորուսա. Եբր. ը։

ԿՈՐՍՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ապոլլումένος, ἐξαπόλλυμένος. Perditus, et perdendus, perniciosus. Որում հնար է՝ կամ առաջի կայ կորնչել. արժանի կորուսան. և Անցաւար. և Առիթ կորուսան. մահառիթ։ * Ի վերայ կորուսական ժողովրդեանն։ Ի կորրստական ամպարշտաց փախուցեալ։ Դու բնակեալ ես յաւիտեան, և մեք կորուսա կանք յաւիտեան։ Ես. լբ. 5։ իմ. ֆ. 6։ Բար. ֆ. 3։ *Ի փախուստս գարձեալ կորուսա կանք երկնային։ Ոսի. չ. ա. 11։ *Կորուսա կան արծաթ, կամ հանգէս, ասվ. խորհրդատա. Մանր։ Պիս։ ցհ. իե։ *Կորուսական մարդս։ Մեկուսացաց կորուսականաց։ Կորուսական չաւիղ։ Կորուսականս խեղդմանն։ Նար։

ԿՈՐՍՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Կորուսական դոլ. վնասակարութիւն։ *Պատուիրէ զանցս անցիցն կորուսականութեան նոցա մոլորութեան։ Աբեր. ֆ. 5։

ԿՈՐՍՏԱԳԱՏԻՐ. ա. Պատրանաց կորուսիչ. պատրոյց կամ պատրեալ՝ ի կորուսա. *Ագահը և պիղծք, կորուսապատիրք, արբեցօղք և կերօղք։ Մծբ. ծէ։

ԿՈՐՍՏԱՒԻՐ. ա. Սիրօղ կորուսական (այլոց)։ առիթ կորուսական։ *Խոսեացեալ ի կորուսաւոր ծառայն պատուիրանաղանցութենէ։ Պիս։

ԿՈՐՍՏԱՐԱՐ. ա. Որ առնէ՝ այսինքն առիթ կորուսա. կորուսաբեր. կորուսիչ. կորուսական։ *Մի զմեծութիւն կորուսարարսդ՝ համեմատեք կենացն անձառ։ Շ. ներես։ *Ած զնոսա ի նաւս խարխլելոյս և փըշուելոյս. և նորա նաւեալ այսպիսի կորուսարար նաւուք։ Վիբ. ոսի. (ապ. կորրսպական։)

ԿՈՐՍՏԵՆԱՑ, աբի, եից. ա. փ. Ինչ կորուսանալ. որ և ԿՈՐՈՒՍՏ ասի։ * Ցազգսդս գաւառականին կորսաբերից... զամենայն կորուսա եղբօրն քո... արասցդսդ իրաւանց դատաստանաի է վարձանաք զկորուսա գործս ձեռացանել։ Մխ. ըս։

ԿՈՒ, կուոյ, կամ ԿՈՑ, ի. փ. Βόλβιτον. Stercus bubulum, fimus. պ. փխո. Աղբ անասնոց. քակոր. Թրիք. ապաւսա. *Աղբոյ և կուոյ հաւասար է վնաս. Սիրա. իբ. 2։ *Լինի ի գաղմատիս գալան մի որպէս զնչի՝ ըսնասս անուն, որ զկուն ձգէ որսս կանացն, և արբե. խոր. Ց։ *Կոյն ձգէ որսորդաց։ Որ զկոյն ձգէ, և սպանանէ զորսորդան։ Եպիփ. իոր. ի ե ի ր ն. ծն։ *Կոյ, և ցեխ, և ագր մորգոյ։ Մանր. իէ։ *Ջմըսուրն ի ճգրէ որսած կալ։ Կոյով պախրանաց օծեն։ Վ ա փ։

ԿՈՒԵՆԻ, նեայ. փ. (ի կիս. ապ է սոփըէ.) ուխ. իկնի, իսոի կամ իկի. Πιτύς, πίυκη. Picea, pinus, larix. Ագր մայր փայտի՝ մանրաատելն սրագոյն, որպէս անիատուղ փաղանիի. յորմէ եղանէ մաղիս, և խոխ (այսինքն լէզու, և լամ սաճղէի)։ վնաս որոյ կոչի ուխ։ և Մայրապիայս. մորիսի ծառ. լամ աղաճը, ինչոփար։ Տիս և Ծորենի, և Հերձ։ Գազիան։ Բնդլիի։ Վ ա փ։

ԿՈՒՋ, կղի, ից, և կզոյ, ոց. փ. Ἰκτίς. Martes. կենդանի՝ որ ունի զնմանութիւն ընդ ագիս, և ընդ կատու, բրդոտ ատամն, հեղձուցիչ հաւուց. քնակէ յատաստաղս և յայլ խորշս գազանիս. սամար, անասր, փելփ, փելիք. *Կուզ կերեսաց՝ ուռաս որպէս զարջ։ Մ ա փ։ *Պաշտեցին զկուզ և զկատու։ Վ ր պ։ Եւ։

ԿՈՒՋ. Αἰλουρος. (որպէս Հին մեծատառ.) Felis, catus. այն է կատու. *Եզուլոս, կուզ։ Գազիան։ *Կուզք և մկունք։ Թղթ. Բարսղ։ *Կղզից և շանց և աղուէսաց կղզոյ և շանց, և ագռի ագռի մոլորութեց. կ ո ւ. Ե. Ն ծ ի։ * (Ջհգիպտոս) զազանինն կզոյ, և զերկրպագու սոխոյ. Ոսի. ՛. ո. 8։

ԿՈՒՋ. լատ ատմ. Սպասաւորն. յորմէ ԿՋՈՒԹԻՒՆ. զոր ստացես։

ԿՈՒԹ, կ Հոյ. մանաւանդ կուլթք, կըլթոց. (յորմէ կ Հ ե ր.) փ. Τρυγητός, τρύγη. Vindemiae. կ Հ ո ւ մ ն այգեաց, քաղուման խաղողոյ. խաղող կ Հ ե ր ի և կ Հ ե ր ա լ, որ ժողովի ի հնձանս. այգեկոփ. փեօլիքրիմ, պուրմ. (Հբր. պաղիր. որպես և պոպիր՝ է կ Հ ո յ.) *Կ Հ ե ր զկուզ նորա։ Լաւագոյն է Ճռաքաղուն Հիւնգ երիցեմ քան զկուզեան աբխերայ։ Ի վերայ կ Հ ո յ քոյ։ Իբրև զՃռաքաղ ի կուլթս։ Կալք կ Հ ո յ։ Սկիզբն արար կ Հ ո յ (այսինքն կ Հ ե ր լոյ)։ Երիւք ամաք յառաջ քան զկուլթս։ Մրգոց հանդիպի Ճաշակելով կամ ողկուզից կամ Հզից՝ նախ քան զպալն ժամուն առնելոյն զկուլթս։ Գլաք օբին։ *Որ Հ ե ր ն՝ գրեցեր հուսկ յետոյ ամենեցուն գայ ի կուլթս։ Պիս։ *Կոխեաց զպկեալն էս լուքեր կ Հ ո վ։ Լ ծ։ Նու։ Իակ Ոսի. յ. ա. 21։ *Կուլթ ինչ մրրախառն», Իսմ մրուր գինւոյ։ փօլիս։ յն. Τρύξ, կամ τρυγία. Faex, amurca.

ԿՈՒԺ, կժոյ, ոց. փ. արաք. փսիլ. պրս. փսուկ. Βίκος. (յորմէ փըլի.) ὑδρίσκη, καμψάκης, φακός. Urna, urceus, lagena, dolium, hydriola, ampulla, ևն. Ամօթ ջոյ խնչեղէն կամ փայտեղէն, մեծ կամ փոքր. սափոր. դորակ. Ռեսպի, պարփակ, փօլա, փօքա, փելիք, լսնեսրա, չօրբա. *Կուժ մի սառզնեալ ի կաւոյ։ Խորտակեացես զկուժն։ Կուժ մի նոր։ Կուժ ջոյ։ Երեմ. ծ. ա. 10։ ը. ի փ. է. 20։ ա. ի փ. իէ. 11 = 16։ ֆ. ի փ. ծ. 6։ *Կուժն ու քըրուանն կըռուեցան, կուժն ըզքրուանն արար կամման. քըրուանն էած կըժին պահման, ղինքն խեղեաց սարար նոքան։ (յակոբ.) Շ. ասող։

ԿՈՒԼ, ի ԿՈՒԼ. փ. Աբմատ կլանելոյ. կլանել։ *Ի կուլ տայր ղյուխան կէան այն ահագին։ Ցաղ։ *Ցարմար է այնմ սուլ կուլ սեաց ի կուլ տալ։ Մխ. ապոլ։

ԿՈՒԼԻԱՑ, կամ գրի և ԿՈՒԼԻՊԱՑ, ԿՈՒԼԻՎԱՑ, ի, իոց. ԿՈՒԼԻՓՓԱՑ, ԿՈՒԼԻՓՓԱՑ. Ռոմայական բառ. առ յոյն, փօլիլա. Կօլսիբա. և հյ. Հասպիկ. այս ինքն Ցարնան հատ փարչեալ։ *Բաշխեսն նոցա կուլիւայ (կամ կուլիվայ)։ Ջ ի ն ի ք ինչ կուլիւայն, (կամ կուլիվայն)։ Երիսալ ցորեանցն կուլիւայ (կամ կուլիվայ) կոչիմք։ Ցայսմ ս. և ֆ. Ցփեսբ. ծ։ *Կուլիվայ խարշեալ ցորեանց. Գնի։ *Խարշեալ կուլիվայս. Երբ։ Տրի։ Իակ ի մի նոր ձեռ. վարուց Ոսի. գրի։ *Մեզ լոյս կոլոմսայս եկեր։

ԿՈՒԼՈՒՐԻՈՒՆ. փ. Բառ յն. փօլիքիա. Կολλύριον, κολλούριον. Collyrium. Դեղ աչաց՝ մռիւլագոյն, կամ որպիսի և լոյծ. *Ցօղեաց ի վերայ գերիզմանի նորա դեղ ինչ բժշկական, որ կոչի կուլուրիայ. զոր դեղ աչաց լինել ասեն՝ յօրինակ արուեստին խրոյ. Հ. իէ. Վ ր պ։

ԿՈՒՂ, կղի կամ կզոյ. փ. Ծալ. կըրկնուած կամ ոլորք մասանց զիրերաց. հիւսք. մանուած. ջալ, փալ, պիւրիմ, փիւրիմ. *Ընդ կուղս բարեացն՝ չարիս հիւսեմ. Նար. հա։ Իակ Լմբ. ծղ. ֆ. 12. *Ջայսպիսի չաբամանեալ երիք կուղս ոչ կարէ վաղվաղակի խզել»։ լինի և բազում՝ երեքկուղ, իբր երիքկուղի, երեքկղի. Իբէ։ Իակ։ *Կուղ կարծին». այս ինքն մազեայ լար ոլորեալ. Մխ. ապոլ։

ԿՈՒՂՔ, կղքու կամ զոյ կղ քի. փ. (լծ. Թ. փելբ, այս ինքն չուն.) որ և ԿՏՈՒՐՈՑ. Κάστωρ. Castor, lurda, fiber, beber. Ջբրչուն. կենդանի ծովային և երկաւենցաղ, լոզակ սեամորթ՝ ի ձև շան. գանփօպ, գանփօպ. *Մեղազիր եղեն ոմանք կղքու, եթէ զնիւրդ՝ ի չուբ յաձախ գեգերիս. և ասաց, զի ոչ շաբաթան զերկուորիս առ կենաք առնուլ, այլև մահուամբ մերկ՝ ի մորթոյ առնեն։ Մխ. ապոլ. *Կղքու ձու, կամ կղքի ձուք, խոնաուռզ հայասի սուի։ Կղքու մորթի, որ է խոնաուռզն (այս ինքն մորթ նոքա). Բնդլիի։ *Կղքի ճու. կաստուհոն. (յն. գաստόνεῖον.) ձիւնաթ պատեսթեր (գօփսոզ ամպէրի). Հին բառ։ Ե գաղիան։

ԿՈՒՂԱ. ա. (ոչ Հեբ կուլք.) Λίχνος. Gulosus, liguritor, catillo, helluo. Կլանօղ, լափօղ, շաբաթակեր. պորտաբոյծ. *Կրնա կէս փիլիսոփոս կիւնիկոս՝ յոտաբինակ փիլիսոփայի խարդախից զմարտիրոսութեան մանն. քանզի ասա նովաս կուզս և չիփղեսոփոս երևեր. Ես։ փ. է։

ԿՈՒՂՊԱԿ. ի. փ. } Բառ ատմ. որպես
ԿՈՒՂՊԱԿԱՆ ի. } կրպակ, կրպակք. *Միանի ի կուղպակին վաճառի. Մխ. ապոլ։ *Գեզերայս. այգեստանս, կուղպականի, և Ջաղացանի։ կուղպականի երկք, և ձիրճահանք, և այգի. ցիւղս։

ԿՈՒՃ. տ. կ ճ. (մարմարիոն.) *Ջեն քան զկուճ, որ բառն սպիտակն իցէ, սպիտակագոյնք. Ոսի. իիւնիկ. ֆ։ *Ա կենդանեղ ուրուք կերպարան տպաւորելով ըզկուճն. Նիւս. երփ։

ԿՈՒՄԱՏՐՈՎՆ. տ. կ ծ մ ե ց ի ս ե ս։

ԿՈՒՄԱ. Աբմատ բառիցս կմբեայ, ոմկեմբեայ. և կումբելի։

ԿՈՒՄԲԵԼԹ. տ. գ մ բ ե թ. *Կումբելեն բարձր՝ երկնից նմանն. Գնի։

ԿՈՒՄԻ. Բառ եբր. Աբի. յոան կայ. (յիւթականն, չմի. որպես և յարականն, չմ.) *Տալբեզ կումի, որ Թարգմանի, աղ ջիկ գու (քեզ ասեմ.) արբ. Մրի. Է. 41։

ԿՈՒՆԴ, կնդի. որ և ԿՈՒՆՑ, կնտի. ա. Φαλακρός. Calvus. (լծ. Թ. փել.) կնդակ, կնտակ. գնդատձև, գնտակ ատձև գլխով կամ գլուխ. հերասկաբ. ճեզ. ճաղատ. գլուխ հանաք, հանաք գլուխ. փալ. փել։ (Լսար հին բառ. կունգ, կոբս։) *Եղեն մնչտեսցի գըլուխ ուրուք, կունտ է. Ղևտ. ծփ. 40։ *Երաներ է կունգ գլխոյս, զի վասն քոյ մարմարեսատանայ. Հ = ց. Նոյեմբ. փ։ *Աւելոր է, և կաւնգ բնութիւն. անգ. տեղիս. Էր։ *Բընութիւն կունդ էր։ Կունգ գոլով գլխոյին։ Մեծեմ և նա ոչ իսկ կունգ. ճճ։ *Թեկ կունգ է, քաղցեմեզ չէ. Թեկ քաղցեմեզ է, ուշիմ չէ. Ախ. պոբփ։

ԿՈՒՆԴ (ոչ ատմ.) տ. ս կ ո ւ ն դ (չուն). *Կին մի կախարդ և կունգ՝ չարագործացն

բարի առնելը, և բարեգործեցին պատուհաս. Ո-ՒՖԻՔ-Ը:

ԿՈՒՆԴՆ, կնդան, կամ կանան, կունդք. գ. Τροχὸς. Rota. գնուածաձև անիւ, ճախարակ. Ի-ԵՐԵՒ-Ի. *կապելով կնգամիք, և ճախարնոցօք, և ազգի ազգի կտուածք. Գիս: *Փաղանուն ասի՝ անիւ, ճոռող, կունդք (կամ կունդ), և ականոց. ԵՐԵՒ. ԻԵՐ: *Անիւ, կունգ. Գ. Ե. Ե.. (՚ի լուսանցս:)

ԿՈՒՆՁՆ, կնձան, կնձունք կամ կընձունք. գ. ռաչ. կանձ. նոյն ընդ Գուղձն. ԻԼ-Ե-Ւ. կոշտ կամ հաստուած հողոյ. հող խոտով հանդերձ խլելու. *կնձամիք Թաւիսալ և հողաթլուր արարեալ. Ո-ՈՒ. Ի. լատ. Լձ: *Որպէս Թանձրութեի կոպտ երկրի արօրով պատառել՚ի կնձունս, և ցրուել՚ի փոշի. Վ.ԻՐ. ՈՂ:

ԿՈՒՐՏՏ, կշտի; տաց կի՞ սից. գ. Κοιλία. Venter. λαγών, latus. (լծ. պ. Իւտ. լտ. փծպտ. յն. Իւկա.) կող. կողին մարմնոյ. պարապ տեղիք ընդ մէջ ոսկերաց կողից. փոր. որովայն. մէջք. Եան, պեծոյր, փեօշ, պազր. *Ա՛ռ զսուրն, և եհար՚ի կշտի եգղոմայ: Ոչ ձգեաց զսուրն՚ի կշտէ նորա. Դպ. Ճ. 21: *Եղից զկուշտ իւր՚ի փափկութիւն իմում. ԵՒԵՄ. ծ՚՚. 34: *Հացիւ և ջրով լըցնուլ զկուշտս իւրեանց. Ե-ՈՎԲ. Ի: *Հարեալ պտով՚ի կուշտն մուխելայ. ՄԵՈՐ. Ե-ՐԵՑ: *Հաւատով պատեալ կուշտ նորա. Ո-Ի. Ե.: *Ա.ՐԻՆՑԻ Դրով զկուշտս և զկող նոցա. Հ = Ց. ՏՐՔ. Ի: *Գաւթիկ մի խոցեաց զքաջն զայն վախճանիկ՚ի կուշտն կարելվերս. Գա.. Վ.ԻՐ: *ՑՏէրճ կշտաց և սաորին որովայնէ. ԸՆԲ: *Զահեհանին (զՀերն) զպատալ, և ամփոփեալ առ կշտին. Փիլ. փեսական: *ԶՀերն զկշտաց արկեալ յոտացան՝ զկապաղաշտութեն ծնունդ՚ի մէջ բերեալ: Մըտյակ՚ի կուշտ արարեալ երթվարացն՚ի մի. Վ.ՀԱՆԱՆ ՀասանՀԷին. Ա.ՓԱ:

ԿՈՒՑԱՑ. գ. Որպէս յն. ԳՒՎՔ. Κύβη. Caput, vel cubatus. այս ինքն Գլխոթ. կոպմն գլխոյ. և ընկղմանուածն, քնարան. *Զգազ գոհեալ խաչելութեն առնին, և զանարից կուպայի գերեզմանին. Թղ. Գալ:

ԿՈՒՑՑԱՑ. գ. Բառ. ռմկ. որպէսկապապայ, կամ ձիապղե. յորմէ բո. Giubba. Վերարկու կամ պարեգօտ. զի գնի՚ի տեղն յն. Στιχάριον, Tunica, vestis undulata. որպես Թէ կիսաուածեալ զգեստ. ասլաՓԼԸ՝ Ռելևևի ԽըԳԹ. *Արկեալ էր զերբեռաւ կուպապայք, և յասնինայն հիւսա նորա կախեալ էր գգոտեմ ինչ լի և գրոշմեալս. Վ.ԻՐ Հղ. ծՂԼ:

ԿՈՒՑՐ, կպրոյ, ով, կամ կուր, երը. գ. (երը. ՀՓՔԷՐ, ՀՓՐ. Ա. ԽԷՄՐ.) *Ասփալտος. Bitumen. բո. Aspalta. և πίσσα, πίττα, pix. բա. pece. ԿաւելՀ. և կպրամբԷՀ. գԷր, ՆԷՔԼ, ԱՔՓԼ, գՈՐԵՐՆ. *Կուպր՚ի տեղի շաղախոյ. ԾՆ. ծ՚՚. 3: *Ցատանս այս կպրով օծեալ լինի. Փիւ. ԼՒՆ: *Խորովեալ աղիւսաւ, և հալեալ կպրով. Ն.ՆՈՍ: *Խաւարն անչոյս ամնօպաքեր, Թանձր և մԹին՝ զերդ գոյն կըպերը. Շ. ԵՐԵՍ: *Կպերբ և աղիւսով պատեալ զայն. Գա.. Վ.ԻՐ: *Ներքոյ և պատաքոյ կպերբ օծեալն. Վ.ԻՐՆ. ՅՈՀ *Ցոլով պղիրաբք բացան Ջրոյ և կպրոյ և նաւԹոյ. Սա.. ԷՐԷՑ:

ԿՈՒՒ. ա. Τέτριπτος. Tritus. ἐλατός, ductilis. և ὀλκή, pondus, tractus. (որպէս Թ. ՒԻՈՈ. ՀՔ յոթ. ևՆ:) Ընդմատ կձելոյ, և կառանի. իբր կռելոյ. ծեծեալ. կռածոյ, և կոխոտեալ. հոծ. խուռն. խիտ. պինդ. հաստատուն. խիտ. կարծր. կոծի, կՒծի, խաղած, պինդ, ամուր, բԺմոյնան. դուռ. ՒԵՐԲ. ՍԲԹ. ՏՈՒՐ. պատչԸՆ. *ԸՆԿՈՒԱ Է առաքինութեն Ճանապարհ, և կուռ և կոխոտ չարուհին». (վասն քաղմոց գնալոյ ընդ այն). ՓԻՒ. այլՔԻ: Եա ՚ի լաւ կողմն առնել՝ որպէս Աբրահամ. անքոյթ, ասի. *Մի խոտորեսջիք յարքունական՚ի կուռ պողոտայէն. ՑՀ. ԼԻ: *Ընդ կուռն գնալով պողոտայ. Լ.ՔՒ. ՈՂ. Ը: *Երիք հարիւր զէն ոսկի կուռ: Յերիքհարիւր սակէ կուռ պղնձոյ. Ֆ. ԻՓ. Ծ. 17: ՔՒ. ԻՓ. ԻՈ. 16: *Մազ կուռ և խիտ, որպէս այծից և ոչխարաց և նապաստակաց. Ն.ԻՈՈ. ՔՒ. Ո: *Կուռ վառեալ (զնինու): Կուռ վառուածոյն: Կուռ սպառազինութիք: Կուռ վառեալ զգօրս: Բազում զօրս կուռս վառեալս. Խոր. Ո. 10: Ք. 79: Ղ.ԼՈՒԹ: ՑՀ. ԼԻ:

ԿՈՒՒ. ՛. Խուռն, յաճախ, հոծութիք, անընդմիջ. *ԱՐՔԸ, ՈՐՔ ԱՐՔ. *Վասն պէսպէս պատերազմացն՝ որ կուռ զիմնանց զինի ան. հետ՚ի վերայ գային. Խոր. Ո. 2: *Ի ծաղր ծանր ապտակ և հինից կուռ զինեի միմեանց ԱՀՒՐ. Է. 2: *Խիտ և կուռ՝ ոսպայնանկութեն արուեստիւ գործել տայ. Վ.ԻՐ. ՆԷ: *Շուրջանակի կուռ յոսկի համակիս. Ո-Ի. Ո. ՓԻՄ. Ը: *Նեհե երկու գրոյ և կիսոյ տեղի կայցե (՚ի վիրջ տոլե), կուռ գրե՛ Երէ. ԻԵՐ: *Նուռն՝ կուռն (հոծեալ հատիւք). Մ.ՓՓ. Ը: *Ներկուռ ըստ առաքանութեան. Ներդ նախդիր միայն է. խակ կուռն ասելով զանգագար կրծութեի ասէ, այս ինքն ազգապատակ կռեալ և կրծեալ զինքն ընծեցրդութիք. ԵՐԵՒ. ԻԵՐ:

ԿՈՒՒ ԿՈՒՒ ՁՐԵՀՒ, կոչի առ երաժիշտս՝ խազ ինչ կրկնակ: Ո-ՒՖԻՔ:

ԿՈՒՒԱՑՔ. յից. գ. Բառ. արաբ. գոյ. ՚ս. այս ինքն ընծեցրդութիք կամ կարգացդութիք կուբանի այլազգեաց. *Հարցին ցՀաւատոփեմս հաւատոյն իւրեանց, որ անուանի՝ նին՚ի նոցունց կուռայք. և ըստ հրամանին՝ զոր ընկալան՚ի կուռայիցն, ապանին զնա արով. Ղ.ԼՈՒԹ:

ԿՈՒՒՒՆ, կուռն, ընդ կուռն, զկուռս. գ. պլպէս ռմկ. Լռնակ. որ և ԿՈՐՈՒՒՆՔ. Թիկունք. քամակ. յետին կողմն. և կրունկ. արքս, սըբ. *Մի զկուռս քո (կամ ըզկուռս քո) տացես որմէ, մի՛ մեկներ զոտս ըստ անանդոյ. Կրպ. ոք: *Զ.ԼՈՒՈՀՐԱՒԻՒՈՒՈՒ՝ որ անգէն առ կուռն իցեն (իրք)՝. մանաւանդ սովոր են զգաստասպուգանել. Ո-Ի. Տ. Է. 11. (յն, որ առ ձեռն:) *Ընկեաց էշն զեպիւիան, և Թափեաց զկուռն բարձին. Հ = Ց. Տայ. ծԷ: *Ա՛ռ հասարակ պիտեալ ամբոխն առ կուռն՝ կամեին հարկանել. Ճ. Ա. Բ: *Թէ որ յամբոխին միջի ձիով ընդ կուռն հալիցե՛նէ, և սպանանէ զմարդ. Կանո:

ԿՈՒՒՒՒՔ, կռայ. գ. Εἴδωλον. Idolum, simulacrum. կռեալ և կռփեալ՝ ձուլեալ և քանդակեալ արձանք կամ պատկերք ստեղծոց. գրօշեալք դիք. կոտ, կոտԷր. պիղծ, ֆոսք. երը. ԻԻԼԷ-ԼԻՄ, ԷԺ-ոգԻՄ, ՌԷՐՓՔԻՄ, ԽԷպւ. (որ է անուանք, որպես ռմկ. ԽՐպԷԼԻՒ). *Գողացաս ոսաքէլ զկուռս Տօր իւրոյ: Մի՛ արատցես զոս քեզ կուռս ըստ ամենայն նըմանութեի: Ա.ԻԿԻՆ զդիս ձեր զդիւականքդ կուռց ձերոց: Ի զոհս կուռց: Երկիրպագին կուռց նոցա: Բարկացուցին զիս կուռիք իւրեանց: Ա.ՀԱՒԱՒՐ ՅՈՀՔ պաչտց կուռք են: Կուռք հեթանոսաց ոսկի և արծաթ են, ձեռագործք են որպէս մարդկան: Ցան շունչ կուռան յուսացեալք. ևն: *Խորայէլի միայն Ճանաչիլու Ճշմարիտն ՅՈՀ. իսկ այլազգ գեաց՝ կուռքն. ԿԻՐԻ. ՂՂ:

ԿՈՒՒԱՁԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ջանցուածն կամ յանցուածն ընդդէմ. կուռաւՀ. պղծութիք. *Ա.ԱԱՒԱՒՐ Է քան զկուռատայց պղտանկուռիեցն կուռազանցութիք. Մ՚ՈՒԲ. ԾՂ:

ԿՈՒՒԱՆՈՂԻԿ. ա. Կուռաւթիք ծաղկեալ. մաքրաֆայլ. տաւրք. *Կարկառելով զկուռատծաղիկդ ծաչոյս մատանց. Մ՚ՈՓ. ԻՔ: *Կուռատծաղիկ և ՅՈՀատոյց քաղիցեն տապծմամբ յաղԹա. Վ.ԻՐ. յանՒՈՒՈՒՒ:

ԿՈՒՒՍԱՅՒՆ, ծնի, իւ. ա. (իբր կր.) Παρθενογενής, ὁ ἐκ παρθένου. A virginenatus, editus. ի կուսէ ծնեալ. կուսորդի. մակդիր սեպհական յՔՐ. *Զհաւատացինն, որ՚ի կուսէն է. Դամասկ: *Կուսածինն մարգացեալ ՅՈՀ իմ յՔՐ. Շա: *Ներկրորդ մարդն կուսածինն: Կուսածինն ագամ (երկրորդ). Ագաթ: Ան. Բաբէր: *Զիմ սիրելի որդին՝ զիմ զկուսածինն՝ մանուկ, անուն մանուկն. Տաղ յար: *Հաստատեցայց՚ի յայս կուսածինն փըրկչին: Կուսածինն արարչին. Գիս. Շար: *Ըզսուտս կուսածինն յագեցոյց, այս ինքն իւրով անապական մարմնով և արեամբն. Կիրղ: *Ոչ օձապատիր մերկացեալքդն՚ի փաստաց ... այլ ՅՈՀատեղծին ագամայ հասինմատ Ճշմարիտն մարդն կուսածինն. Գիսա: *Ի նոր և հայս գերեզմանին՝ յարեար մարմնով քո կուսածինն. ՑՔ՚՚ ԱՐԻՒ: *Ի կուսածինն մանկանէն. Տօնակ: *Խորհուրդ կուսածնինն. Լծ. Իոլ:

ԿՈՒՍԱԾՆՈՒ. (իբր Ներգ.) Παρθενομήτωρ. Virgo-Mater. որ և ԿՈՒՍԱՄԱՅՐ. Ծնօղ կուսութիք. սեպհական մանկիքդ տաւրք ՅՈՀատեղծին մերն յՔՐ. ասի Նմանութիք և զարբոյ աւազանէ. *Ես կանչեալք օրհնեցան վասն կուսածնին ծնունդն. որ՚ի նոցանէ. Ագաթ: *Կազմ մէ աւազան կուսածինն, զի ամենեքեան ազատորդիք լինիցիմք. Ճ. Ա:

ԿՈՒՍԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Կուսածինն գոլն յՔՐ. *ՎՀմ զինքն ասէ... վասն կուսածնութեն. որպէս և Եահա գանիել վՀմ հաստաւալ աստանց ձեռնին. ԵՐԵՒ. Տիւ:

ԿՈՒՍԱԿԱԼ, ի, աց. գ. (Ի կոյս բառէ, որպէս կողմն, մասն երկրի.) Μεριδάρχης, μεραρχης, τοπάρχης. Praefectus regionis, vel exercitus provinciae, toparcha, loci praeses. կողմնակալ. կողմակալ. նահապար. բդեաշխ. սատրապ. իշխան և ոստիկան մերոյ կողմանն աՀերուն. կողմնապահ. պեյ, ֆալա. *Արար սպարապետ (և) կուսակալ. ա. Ա. Ծ. 65: *Իշխանաց և կուսակալաց. Եա. Ը. 9: ՑՔ՚՚ և Դան. Ֆ. 2. 3. 94: Ե. ԲԳ. ծԸ. 24: ա. Ա. ծԸ. 2: *Բդեշխ մեծ և կուսակալ. Խոր. Ը. 7: *Ցալոմք՚ի սերանցն կուսակալաց. ՑՀ. ԼԻ:

ԿՈՒՍԱԿԱԼԵՄ, եցի. լ. Σατραπεύω. Sum praefectus provinciae. Իշխել որպէս կուսակալ. վարել զկուսակալութիւն. *Պատղամեաս կուսակալէ զառաջինն (յերգիպատոս) ամս ԼԺ. ապա Թագաւորէ խակ ամս իՖ. Ե.. Ե. ա.:

ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Τοπαρχία. Toparchia. կոչմնակալութիւն. բգեշխութիւն. իշխանութիւն և գաւառ կուսակալի. Ֆալալըգ, պեյլիք. *Չերեսին կուսակալութեան. ա. Ա. ծ՚՚. 28: *Ըստ ամենայն կուսակալութեց: Ի կուսակալութիւն պետութեի իւրոյ: Աւաքէ զնա յաւաչին գահ կուսակալութեի իւրոյ. ՑՀ. ԼԻ:

ԿՈՒՍԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Παρθένειος, γυναικός. Virginalis, virgineus. Մանչական կուսի և կուսութիւն. *Կուսական տրտվայն, կամ ագռաւնոց, կաՓՀ. ծնունդ, մանքրուն, ասն. Շար: *Կոյս կուսական ծնընդեամբ զկանանց երկոյն զգաստակիրք. Շ. Փղ: *ՑՈՐԴԱՆԱՆ Երկոյն զգաստակիրք. Շ. Փղ: *Ցորդանան կուսականէ ծնեալ. Ճ. Գ: *Ի նոր և կոյս գերեզմանին՝ յարեար մարմնով քո կուսածին. ՑՔ՚՚ ԱՐԻՒ: *Ի կուսածին մանկանէն. Տօնակ: *Խորհուրդ կուսածնինն. Լծ. Իոլ:

ԿՈՒՍԱՆԱՐԴԻԿ. ա. Կուսութիք ծաղկեալ. մաքրաֆայլ. տաւրք. *Կարկառելով զկուսածաղիկդ ծաչոյս մատանց. Մ՚ՈՓ. ԻՔ: *Կուսածաղիկ և ՅՈՀատեղծին քաղիցեն տապծմամբ յաղԹա. Վ.ԻՐ. յանՒՈՒՈՒՒ:

ԿՈՒՍԱՆԱՒՆ. ի, աց. ա. Παρθένειος, γυναικός. Virginalis, virgineus. Մանչական կուսի և կուսութիւն. *Կուսական տրտվայն, կամ ագռաւնոց, կաՓՀ. ծնունդ, մանքրուն, ասն. Շար: *Կոյս կուսական ծնընդեամբ զկանանց երկոյն զգաստակիրք. Շ. Փղ: *ՑՈՐԴԱՆԱՆ Երկոյն զգաստակիրք. Շ. Փղ: *Ցորդանան կուսականէ ծնեալ. Ճ. Գ: *Ի նոր և կոյս գերեզմանին՝ յարեար մարմնով քո կուսածին. ՑՔ՚՚ ԱՐԻՒ: *Ի կուսածին մանկանէն. Տօնակ: *Խորհուրդ կուսածնինն. Լծ. Իոլ:

ԿՈՒՍԱՆԿՈՒՐՕՆ, ի, ից. ա. գ. Որ է՚ի

կրօնս կատարել, կամ կրօնաւորեալ կուսութիւն. որ պահէ զկուսութիւն. կուսան. (պր. և իգ.) *կանայք կուսակրօնք. ճ. Ա: *Աղա կուսակրօնս: Մինասեանս և խրճիթս կուսակրօնից և միանձանց: Ցուն բնակուել կուսակրօնից: Զսուրբ կուսակրօնն ըմբռնեալ: կուսակրօն միանձնացեալ. ՁՀ. կբ:

ԿՈՒՍԱԳՅՈՒՄ, ցիլ. յ. կուսակից կամ կոզմնակից լինել. ձեռնտու և օգնական լինել: Ցկին կոմը ըլալ, կանայ կինալ. *Ոչ կապոյ՝ ի յաղգականացն կուսակցելոյ: Ի հրաժարել արկածոյ ի կուսակցելոյն խուրուալ. Խոր. Բ. 70: Ք. 50:

ԿՈՒՍԱՄԱՅՐ, մօր. ց. Παρθενομήτωρ. Virgo-Mater. կոյս և մայր. մայր և կոյս. սեպհական կինք սուրբ Ածածնի. *Ածածին մանկամ, կուսամայր, լուսաբեր: (Ը) կուսամօր որդի. Կիւրղ. ի յոյն. Ն պրոմ. Խբ: *Երկնածին մանուկ՝ կուսամօր որդի՝ Ած գոլով. վասն զի և Ածածին՝ կոյս. Պիտա: *Ցանօթ նահապետն զքեզ կուսամայր եռեռ կանխաս իրրև սանգուխք. ԻՄ. յն:

ԿՈՒՍԱՆ, ի, աց. Տ. ԿՈՏՍ, և ԿՈՒՍՑ. կրօն. Հասարակօրէն յիգականն. *Ուերն և տղայն, կնասանն և երիտասարդն: կուսանաց նոցա ոչ ողորմեցաւս: Տարցին Թագաւորի կուսանք զհետ նորա. Են. Ողբ. Ք. 21. 4 30: Ք. Ե. ՂԷ. 17: Սղ. Խբ. 15: 45. 63: Մրկ. ԺԵ. 1: *Խոտովիճուխտ կուսան համնաս. Խոր. Ք. 79: *Ո՛վ զգաստասէր իմաստասէն կուսանաց. ևն. Շար: *կուսանք սրբոյ եկեղեցւոյ պահեն զկուսաձի. Եփիփ: *կուսան հոգւով կուսան մարմնով. Մաշտ. սէմ. (պր. և իգ.) *կուսանաց կարգ համապատիս է հրեշտակաց. Շ. Խուէր:

Եւ երբեմն՝ յարականն. *կուսից, և կուսանաց (յն. երիտասարդաց) առ հասարակ կոտորած. Ք. Ռ. Ե. 13: *Սոքա են՝ որ ընդ կանայս ոչ խառնականեցան, և են կուսանք. Ցայտ. ծԲ. 4: *Ցովհաննէս կուսան. Եփր. հանբ: *Իբրև եռեսս նա զկուսանն յետս: Վասն յետագայ կուսանի. Շ. Ֆպր: Սարգ. յն. Ե: *Մովսէս (ամն) ի կուսանաց կարգել, և միւս մովսէս յամուսնացեալց. ՁԿ. կբ: *Հայրն կոզմնս կուսանն և պատհասն և ողորմածն. Վրք հդ. յ: *Քանզի յովսէփ կուսան գոլով կասին խօսայր առ նուռանեցսա. Երզն. Ֆպր. 3:

ԿՈՒՍԱՆ. Շրխոլի երբեմն ի գրչաց ընդ գուսան. *կուսանս ողբեցգակս: Երգեցիկ կուսանաց. ՁԿ. կբ: Որպես և Սղ. կԷ. 26. ոսկեայք գրեն. *Ի մէջ գուսանաց և գովչաց ոսկեայ՝ *կուսանաց ոսուր ըսալ է երիտասարգուհի:

ԿՈՒՍԱՆԱԿ, ի. գ. կոյս կենդանակերպն. առ զաստուածն կոսաք. *Աղերձնաւորին առ ձիանն, երկուսկեանն առ կուսանակին. Շիր:

ԿՈՒՍԱՆԱՄ, ատցայ. է. } Παρθενέω,
ԿՈՒՍԱՆԱՆԱՄ, նացայ. } παρθενέομαι. Virgineam vitam duco. կուսան լինել. կուսակրան լինել. պահել զկուսութիւն. *Ընհնար է պատնկին կուսանալ: Անհնար է այդմ լինել, եթէ նախ պատնկիմ, և ապա կուսանամ. Մտթ. Ի: *Անհնար է այդմ լինել, եթէ նախ պատնկիս, և ապա կուսանասս.. Եփր. պհ: Ն ճ. Դ: *Թոմաս և հռուիմ, և նմանք նոցա, որք կուսացան հաստատեալք և գործեալք (այս ինքն ողջախոհացան): Արքին, կուսանան. Վրք. Եփ. Ն ոչ: *Ընք կուսանան, և պահեն զանձինս իւրեանց. Կանն: *Ապա զնոցքինեացն, ապա և զնոցանէն՝ որ վասն երկնից կուսանանան. Ոսկ. յ. Ի. 9:

ԿՈՒՍԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Παρθενών. Conclave virginum. γυναικεῖον, gynaecaeum, conclave mulierum. կուսասրան. վանք կուսանաց. և բնակարան օրիորդաց. և կանանոց. *Ձկարացին ի կուսիցն կուսանոցաց բռնագաւառել հանել. Ոսկ. յ. Ի. 14: *Ըզկինն իւր արկ ի կուսանոցսն. ճ. Ա: *Ածել ի սուրն քաղաք ի կուսանոց միոյն. կանանոց. Եսթ. Ք. 3:

ԿՈՒՍԱՊԱՏԻԼ. յ. Ի մեղ կուսէ այս ինքն լսոս միում կազմանն կամ յամենայն կոզմանց պատիլ. *Զարտաքուսան կուսապատիլն ասպանակին ոսկւով. Գրգ. ծա:

ԿՈՒՍԱՍԻՐ, սիրի. ա. Սիրօղ կուսութ, և մաքուր կուսի. *Փառաց վեհապետիդ՝ սուրբ կուսասիրիդ՝ մարմնացեալ բանիդ. ԳԱյ:

ԿՈՒՍԱՏՆՈՑ, ի, աց. գ. որ և ԿՈՒՍԱՆՈՑ, ԿՈՒՍՑՐԱՆ. բնակարան կուսից. որպէս փակարան և կրճատան ապրկանց. և կողմն կանանց ի տան. և վանք միանձնուհեաց, կամ և միանձանց. *Աղբեղականք կուսատնաց ի կուսաստատնաց անտի ի գրունս և ի պարիսպս ընձեռանցին: Կոյսք ի կուսաստատնաց մերոցք հանդերձ ի հրապարակն հասանէին. Ե. Ա. Ք. 19: Ք. Ա. ա. 10: *Ձայրենոցսն... և զկուսաստատնսն: Ձայս կուսաստատնս ևն. Բաղ. Ե. 31: *Որ ի կուսաստատնի անդ (արձոյիցն գառնոյ): ՁԿ. կբ:

ԿՈՒՍԱՏԱՆ, ի, ից. ա. Տածօղ կուսից. գաստիարակ կուսանաց. *Հարանածուքն... կուսաստանքն... գայեակքն. ճ. Ը:

ԿՈՒՍԱՐԱՆ. Տ. ԿՈՒՍԱՏՈՑՆ. *Որով կուսից ջոկըն խրճրեալ ի կուսարանըն սուրբ բնդուել. Ցաղ:

ԿՈՒՍԱՐԱՐ. ա. Παρθενοποιός. Qui virgines facit. Որ կոյս առնէ, ողջախոհացուցիչ. *Ձի ի կուսէ ծնանելոյ էր կուսարարսն հոգւոց. Կոլ. ծԲ. (հին ապ. կուսաբանն:)

ԿՈՒՍԲ. Բառ անյայտ. Ազգ կամ որակ ինչ կատարի ևն. և կամ ի մէրկուց. *կուսբ լուանալ ի գետն. Վրք հդ. յ:

ԿՈՒՍՈՐԴԻ, գ.ոյ. ա. փ. Որդի կուսին. կուսածինն յն միածին. *Նա է էմմանուէլն կուսորդին. Ցծնակ: *Ցնծալ մանուկ սաղոյիւին կուսորդւոյ. Եփր. համբ: *Խաղալոյ ցնծալոյ ընդգեմ կուսորդւոյն. Ոսկ. յ. ա. 5: Ք. Ֆպր: Անան. ի յհ. Ա: *Ձի Թէ և կուսորդի էիցէ, չէր ինչ ուսեալ յայնժամ յայտ. Ոսկ. յ. ա. 12: *Ի նմանութիւն մեծի կուսորդւոյն խանարհուեր: Շ. Ֆպր: *Ի ձեռն խաչին կուսորդւոյն յիսի. Երզն. Ֆպր:

ԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. փ. Παρθενία, τὰ παρθενεῖα. Virginitas, virginalia. կոյս գոլն. մաքրութիւն կուսութիւն. կնիք և նշան կուսութեան. կուսակրօն կեանք. պիտիւթ, պեփեաթիւթ. Ցծա Օր. ԻԲ. 15 = 20: Դտ. ծա. 37: Ցոբ. Ֆ. 16: Ցոդր. Ե. 3: Երեմ. Ֆ. 4: Ղն. Ե. 36: *Ընհախտեալքն կուսութեան: Մայր կուսութեան. ևն. Շար:

ԿՈՒՏ, կաոյ, ատ. փ. Հասս սերման. ունդ, ջամբ ի կերտակուր Թռչնոց. (ոսոսի կանչ, և կռուց.) Ութիւ, հունգ. Եկեմ. *Արկ կուտս ազատնոյն. Եփր. համբ: *Ի կաոյ սերմանեաց գտոմսինքն (հասք): Ագտաս և ի Թռչնէն կուտ ջամբել ձագուցն. Վեհ. ՀԸ: *Ողտալոգ զեռտաքանչիւր ազգ Թռչնոց ի կուտս իւր խաթե. ճճ: *Ձհնատավճառս կտոցն ձագուց. Աբշ: *Գատատ կլղուրել որպէս հատոյ ձագի կուտ. Մխ. ատտ:

ԿՈՒՏ. իբր. ասի. այսինքն որպէս կորիզ. չիբոցիկ. *(Ձծառս) բնութեին տայ պահել անկոզք, և ապազք պատղոսք, և կոզք. Ոսկ. Ֆոր: *Ի կաոյ մերոյ խաղողոյ. Բբս. Տրն: *Եմուտ ի հնձան, զի ժողովեսցէ զձմելաչխաղողոյ կուտն. Հ=ց. Ֆպր. Խ:

ԿՈՒՏԱԾ, ոյ. } գ. ա. Կոյտ, կուտակ,
ԿՈՒՏԱԾՈՑ. } և կուտեալ. *Գուցէ Թէ ժողոված ջուրըն կուտածոյ լինիցի ծով երկրորդ. Եփր. Էւ:

ԿՈՒՏԱԿ. ի, ացս. գ. Կոյտ. գէզ. չեղջ. և կոհակ. պղպէակ. ուռոյցք իբրև զկունտ. բարդուածի, յաձախութիւն. դիզացումն. բարձրութիւն. *Կուտակ կացոյց զլերինս ի վերայ երկրի. Մծբ. ծԲ: *Սուր ի գոյծ արկեալ՝ կուտակս կուտակս սրկանէին. Աբծր. Ը. 10: *Արձակին ի ժամանակս ամարայնոյ բարձրացեալ զկուտակսքն երկնից. Կոլ. Ի: *կուտակք եռանդանն (կամ Թայֆի) մի զմիով եղանէր. ճ. Ա: *Ջեռաալ սկսանի (ծուխ), և բարձրադէզ կուտակս յարուցանել. Սրփ. ա. պ. ծ: *Ի կոյտս կոհակաց կապոյտ կուտակաց. Նար. խլ: *Ջծիլանեցգոյն աչիսն՝ լերանաձև կուտականս. Աբծր. Ը. 2: *Անհուն հեծեծալ և հեռուակ, իբրև զծովու ալեաց կուտակ. Շ. Եփես:

ԿՈՒՏԱԿԱԴԻԶ. ա. Դիզացեալ իբրև զկուտակ. կուտակեալ. *Ձի մի՛ զահի հարեալ երկիցէ ժողովուրդն վասն յողդողդման կուտակադէզ մերձաւորուեն Ջուրցն վերնոցն: Բազմացայի կուտակադէզ ջուրըն պատպակեալք. Եփես. յես: *Ձի մի՛ բազմացի կուտակադէզք ջուրցն. Եփր. յես: *Ցաբեաւ ի վերայ նոցա զբօսանք կուտակադէզ ալեօք փրփրելոյ. Ոսկ. գծ:

ԿՈՒՏԱԿԱՆ. ի, աց. ա. կուտեալ. կուսակեալ. բարգեալ. փքացեալ. Ճոխացեալ. *կուտական բանիքն իւրեանց հաստատել, կամ զարմացուցանել. Սրփ. յի. Է. Ե Է. գ. Է:

ԿՈՒՏԱԿԵԱՑ. ա. Իբր կուտակեալ. հաւաքեալ. *ԵՒնոյն բանիքար կուտակեալ յաւազապարէն քաղեալ. ԳԱ. ազէս:

ԿՈՒՏԱԿԵՄ, եցի. ն. (իսկ է. իբր յ.) Դիզել, և դիզանալ. մանաւանդ փրփրիլ և բարձրանալ ալեաց կամ կոհակաց. *Ցորժամ ծով յուզիցի, և զալիսն վեր ի վայր կուտակիցէ. Ոսկ. էս: *Լեռնօրէն յորձանեզս բարձրացեալ կուտակէ զանհատ ջուրց պարաբերուեն. Պիտ: *Իբրև զծով ալեօք կուտակեալ: Իբրև զչեռս կուտակեալ ջուր զջուրս: Իբրև զնաւս սահեալ ի վերայ ջուրց կուտակելոց. Ես. ծԲ. 12: Երեմ. Խէ. 7: Իմ. Է. 10: *Ցիերեցայ վերայ կուտակեալ. Պիտ: *Բարկացայս ալեաքն՝ լեռնաձև կուտակին. Ընտ: *Ալեք կուտակին վէրք վէրք. Մծբ. ծԲ: *Ըստ կուտակելոյ կոհակաց. Նար. կԲ: *Ալր առ այր, և մարդ առ մարդ կուտակիլ եղանել. ի գլուխ պարսպացն. ՁԿ. կբ:

ԿՈՒՏԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. նոյն Շ վ. որպէս Բարգել. շեղջակուտել. *Շոգմոզ խօսիւք գիզեալ կուտակեցուցանեն. Ոսկ. վ:

ԿՈՒՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Κύτος. Cavitas. կուտակումն, իբրև ուռուցումն. և գնգացմունք. *Ոտոց պատու և պաճուճ էր զարմանալ ընդ կուտակութեանն երկնից. գ. Է:

ԿՈՒՏԱԿՈՒՄՆ. կման. գ. կուտակիչն. գիզանալն ջուրց կամ ալեաց. *կուտակումն ջուրց. Շ: *կուտակումն ալեաց. Կիւրղ. ի յոյն: Աբծր. ֆ. 9: Լ. Ե. ոչ: *կուտակման կոհակաց: կոհակմանցն կուտակմանց. Մտթ. Ե: Ա. Ն. Ե:

ԿՈՒՏԱՆԱՀ. ս. Ոչափս կուտակիչ. *կուտանալ ալեացն ոստակապես. Բբս. Ե:

ԿՈՒՏԱՑԱՆ կամ ԿՈՒՏՑԱՆ. Տ. ԿՈՏՑԱՑԱՆ:

ԿՈՒՏԱՒՈՐԻՒԹԻՒՆ. գ. Աւուն և յափչառակութիւն կուտից կամ կոից, այսինքն համբարոյց, չեղջից, մթերից ալմաստաց. *ի

կուտաուելիքեցն անցեալ գնայր ի յամփչուա-
կուելիս. և յայլ ևս ի ջուխրս անասուն կեն-
դանեացն ի վերայ անկեալ օգտեր. Պիս:

ԿՈՒՏԵՄ, եցի. ն. Συλλέγω, συνάγω, στοιβάζω (չբ. խնդիք ելիդէ). συστρέφω, ἐκ-
χέω, congero, coacervo, cogo, congrego, constipo, effundo, ևն. կոյտ առնել. հա-
ւաքել ի մի, կամ յիրերաց վերայ. դիզել, քարդել զերս. զեղուլ. և ժողովել, գումա-
րել զմարդիկ. տիեզեր, ցելուածոյս. պերճախօս-
ել, եղբմաթ, *ինձ՝ ի՞ ձեզ ելիդէ. Զիրաց
ասի. *կուտել քարինս, կամ կարկառ մեծ՝ ի
վերայ, կամ շինչս շէնչս, համբարս, զմո-
խիր. հողակոյտս, բլուր հոլոյ. փայտ ի վե-
րայ հրոյ: Մի՛ կուտեսցէ զդովաս հող: Կու-
տեցէք (կամ հաւաքեցէք) յիս խնձոր: Ա-
ռեալ կուտէր զայն ի սայլս իւր. ևն: *ժո-
ղովին աւար բազում, և կուտէին արծաթ
և ոսկի յոյժ. Աբդ. ի. 6: *կուտեալ հաւ-
աքեցեք: Ցաճախեա կուտեա, քարդեա և
դիզեա: Կարգեցի կուտեցի, արձանա-
ցուցի, դիզի, քարդեցի: Կուտին քեզ համ-
քարք: Ահա քարգիցան կուտեցան շրջանակք
ամացս ընդունայնութեան. Նար: *ի նորս
գլուխն կուտին քամքասանքն. Սարգ. ի: *
Բազում պատճառս կուտիցեն. Ոսկ. Ա. ա.
6: * Զիարդ յաճախս կուտէ պատասխանիս
վասն չաթաճոն լուծանելոյ. Երզն. Տիս:

Եւ զմարդկանէ. * կուտել յինքն զօրս,
կամ զայրուձի: Կուտեաց ի վերայ նոցա
կորիս զժողովուրդն իւր: Կուտեցան ի վերայ
քո: Կուտեցաւ ժողովուրդն ի վերայ ահա-
րոնի: Փոլովս կուտէ ի վերայ քո ամովս:
Ի կուտել ժողովրդեանն, կամ բիւրաւո-
րաց. ևն: *կուտեալ զամենայն նախարար-
աղունեան. Խոր. Գ. 58: * Գուռէթ սպասից
յինքեանս կուտեալ: Գայլին կուտէին. ՁԿ.
ին: *Բազում վկայս կուտեսցէ բանիցն ա-
սացելոց. Սարգ. յ. Է:

ԿՈՒՏԿՈՒՏԻԼ. ց. կոյտ կոյտ լինել,
կամ իբր կուտ կուտ լինել. ուռնուլ, կամ
հնձոիլ. *կուտակուտակ լինէր մորթ իս՝ի
չարաչար քարշելոյն, և պատառ պատառ
յերկիր անկանէր. Վրք հյ. իէ:

ԿՈՒՏՈՑ, ի, ած. գ. Σωρός, Acervus. ὄγκος, moles, massa. կոյտ. գէզ. չիգ.
կարկառ. և Զանգուած. մեծուած. մարմին.
քանակ. * կուտոցս կայծականց հրոյ գի-
շերալս. Դիտ. երին: *կուտեցին զնոսա եր-
կուս կուտոցս. Եփր. Ռգ: *Որպէս բազկա-
նայ մի կուտոց՝ ի բազում քարանց. Մխ. ապոլ:
*Կերակուր մարդկան եղեալ, և ընդ կերո-
ղին կուտոց ընդհանուր հալմամբնխուվ:

ԿՈՒՏՈՒՄՆ, ման. գ. կուտելն, իլն.
և կուտակիլն. *Իբրև զալիս ծովու դիզելոյ
կուտմամբ. Աբդ. ի. 6:

ԿՈՒՏՈՑԱՆ. տ. կոցացան:

ԿՈՒՐ, կրի, կրաւ. գ. Κύμβη. Cymba, σκάφη, scapha, alveus, linter. Մակոյկ.
նաւակ գաշտաձև. և Տաշտ, կոնք. որպէս
ոմն. սանգալ, և ինչինք. Ըստ ա ասի, * Ի-
ջուցեալ զկուրն ի ծով անդր: Հատին ըզ-
լարս կրին. Գծ. իէ. 30. 32: *Նաւուղիղն
արապաքեցաւ ի նաւէն, և կուրն ոչ ընկերզ-
մեցաւ. Ոսկ. ի գլխի:

Եւ լսաս ք. *Բրդեաց հաց ի կուր. Դան.
ծէ. 32: * Քամեաց զջուրն ի գաւաթէ ան-
սի, և եվից զկուրն: Մզեցաւ, և լցաւ ի նը-
մանէ կրաւ միով ջուր. Եւիս: Ե Եփր. Դս:

ԿՈՒՐ. Θοίνη. Epulum, cibus, esca. (նախդրիւ, և ընդ բայի.) Արմատ բառիս
կերակուր, նոյն ընդ նմա. (չբ. և կեր.
կուլ. խար. պ. Խոբ, Խոբ, Խօրիչ.) *կուր
արկանել գազանաց. Գ. Ի. Է. 18: *Գա-
զանաց ընկենուլ կուր: Կուր առաջի աւե-
նեցուն արկանելով: Սրոյ լինելին կուր. Պիս:
*Ընդ ևս կուր արկանին. Եղէկ: * Արկին
կուր ինքեանց թռչնոց. Նար. ի: * Ի
կուր բարբարոսաց առատանցն ձգեն. Լմբ.
պրփ:

ԿՈՒՐԱԲԱՐ. ած. որ և ԿՈՒՐԱԳԷՍ, ԻԲ-
րև զկոյր. *Ընդա կուլտաքար (կամ կոյտա-
քար) հարցին. Եփր. համաբ:

ԿՈՒՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կցորդ կու-
րելիք. *Որ զկուրակիցան քո ի ծննդակից
խաւարէն փոխադրեր առ ի տեսանել զլոյս.
Նիս. Ի աղ:

ԿՈՒՐԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Կոյր մտօք.
*Կուրամիտ իբրև զձեզ (զկռապաշտսդ) ոչ
լինիմք. Ճ. Ի: *Եւ այլ ևս կուրամիտքն ըզ-
գաստանս և զսորունս պաշտեցին. Տծակ:

ԿՈՒՐԱՆ. ի, աց. գ. Բառ ուրաք. գոռ-
բան, զառան. այսինքն ընձեռցուած, կար-
գացումն. իբրև անուն գրոց մհակմսի. ՁԿ.
լի: Աբդ. Է. 4: Շ. Եզէս. ևն:

ԿՈՒՐԱՆԱՄ, ացայ. ն. Τυφλόομαι, πω-
ρόομαι. ևն. Excaecor, obcaecor. և՛ն. Կոյր
լինել (աչօք կամ մտօք). կրել զկուրելիճ.
պակասիլ ի լուսոյ. նմանութիւն խափանիլ
Ճանապարհայ. Եռրնալ. էեօբլէնմէ. * Ակն
իւր աջոյ կուրանալով կուրասցի: Տեսցեն
աչք կուրացելոցն: Կուրացան ծառայքն
ինչ: Կուրացան միտք նոցա: Կուրացին Ճա-
նապարհք ձեր ոչ. յն անասուցս կի աւերս
եղիցին. ևն: *Խցեալ կուրացան արշաւանք
որսորդաց. Եզէկ. է: *Շաւիղն յուսոյն կու-
րացաւ. Նար. իէ: *ԶՃանապարհն՝ որ բա-
զում ժամանակս կուրացեալ էիցէ, և ան-
երևոյթ լեալ. Ոսկ. Ես: Խակ խոր. գ. 17.
*ի չսպհոյ խաբեցաւ տիրան, և կուրացաւ
ի նմանէ ոչ. խնդ, կուրացուցաւ:

ԿՈՒՐԱՃԱՒԻՂ. ած. Ուր իցէ շաւիղ
կուրացեալ. այսինքն անկոխ, կամ անլոյս.
(գուցէ և լայն՝ յարմար կուրացոյ.) * Շատ
ջանացար կուրաշաւիղ իմն արահետիւքծած-
կել. ՁԿ. խ. Երն: *Զլուսաշաւիղ թռղեալ
Ճանապարհ՝ հետեւեցան կուրաշաւիղ կորըս-
տեան: Կուրաշաւիղ Ճանապարհ առացեալ
և յանհաստատութեան միգի մոլորեալ. Մագ.
ա. ւէ:

ԿՈՒՐԱՊԱՂԱՏ, ի. գ. որ գրի և ԿՈՒ-
ՐԱԳԱՂԱՏ, ԿՈՒՐՈԳԱՂԱՏ, ԿՈՐԱԳԱՂԱՏ.
Բառ յն. ի լատինի առեալ. Κουροπαλάτης. Curopalates. որպէս Curator palatii. Հա-
զարապետ պալատոյն կամ արքունեաց. Իբր
նամակալ չինութեան արքունի տպարանից. և
անուն պատուոյ՝ որպէս ասագ ոք ի դիւանի
սահմանեալ ի կուսակալութիւն, կամ նա-
խարար ոք ընտրեալ որպէս փոխարքայ, բը-
գեաշխ. բեկ. * Կայսրն հերակլ զդաւիթ
սահմանունի կուրապաղատ արարեալ՝ իշ-
խան հայոց կացուցանէր: Մեծ կուրապա-
ղատն վերագ ատրներսեհ: Ի կալուածս կու-
րապաղատին ատրներսեհի: Առ սմպատ կու-
րապաղատ: Զաշտոյ կորապաղատի. ևն.
ՁԿ. իի: Աբդ: Ասող: Լաոփ: Վրդն. ևն:

ԿՈՒՐԱՊԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի և
ԿՈՒՐԱԳԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆ. Իշխանութիւն կու-
րապաղատ գոլոյ. բգեշխութիւն. կուսակա-
լութիւն. *Առնուլ զպատիս կուրապաղատու-
թեն ի կայսերէ: Տայր բերել նմա պատիս
կուրապաղատութիւն. ևն: ՁԿ. իի: Ղևնդ:
Լաոփ: Վրդն: *Եթեր թռուլեր գաշտնց խա-
զաղութեն, և պատիս կիւրապաղատութեն
որդւոյ իւրոյ. Գիմ. Վբ:

ԿՈՒՐԱՊԻՍ. ած. կուլաթաբը, ոձ զկոյր.
և Անմտութ. *Կորուսին կուրապէս. Ոսկ:

ԿՈՒՐԱՍՏԵՂԾԵԼ. ն. կուրապէս մը-
տացածին իրս յօգել. անտուհս Ճարտարել
իբրև ի ցնորս. *Քամահել զամենեքումբք,
զորս անտի փառաք կուրասատեղծեն: Ըստ
անտի կարծեացն ի կոյր կեանս կուրա-
սատեղծեալ լինին: Որ ինչ միանգամ կուրա-
սատեղծեն, ընդունայն և անտի և անօգուտ
կարծիք. Փիլ. Նիս. Է: լին. Ք. 121. 185:

ԿՈՒՐԱՏՈՐ, է, ից. և }գ. Բառ լտ. Cu-
rator, cura. այսինքն Հոգաբարձու. Հոգաբարձութիւն.
գործակալ. գործակալութիւն, մանաւանդ
որդոց. վոսի, վոսիլիէ: Մխ. Դս: և Օրէնի
Այսերէս:

ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի, ն. Τυφλόω, ἐκτυφλόω, ἀποτυφλόω. Excaeco, privo lumine, caecum reddo. Տալ կուրանալ. զրկել
յաչաց, ի լուսոյ. խաւարեցուցանել ըստ
մարմնոյ կամ ըստ հոգւոյ. Եռրցընել, Եռ-
բոյընել. էեօբլէնմէ. *Հպարոյկ զակն ծառայի
իւրոյ, և կուրացուսցէ: Զաչսն սեգհեկեայ
կուրացոյց: Կաշառ կուրացուցանէ զաչս ի-
մաստնոց, կամ համարձակահայեացս: Կուրա-
ցոյց զսրտս անհաւատիցն. ևն: * Մի՛ կու-
րացուցանիցէ զհաւատարեալս. Նար. ծէ: *Կաս
բժիշկութիւն ինչ ոչ գործէ, այլ զաչս իսկ
կուրացուցանէ. Ոսկ. Ես:

ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի. ած. կուրացու-
ցանող. խաւարեցուցիչ. *Կուրացուցիչք ա-
չաց քոց: Գերան մերուսն տեսարանի կու-
րացուցիչ. Աբդ. Գ. 9: Շ. ընդ: *Չի մի
զկուրացուցիչ և զմահացուցիչ հոգևոր տե-
սութիւն ինձանէ ընկալցի. Գր. հր: Իսկ Պրպ.
խէ. *Կուրացուցիչք են, և առաջնորդք կու-
րաց ոյ. լաւ ևս ի ընթեռնուլ, կուրա-
ցեալք են:

ԿՈՒՐԴ. գ. Որպէս արմատ կրծելոյ, է
Մինչև՛ն իրաց ուտելի. կրծելի ինչ. *կա-
ղամբի կուրծ ուտէր. Վրք հյ. իէ: լսհա-
նայի իսէ, գոյա. լսու լտ. տերև: * Ինքեանք
անգործք, և զգործոց զկուրծս և զվատուսկս
ուտեն. կոչ. է. (յն. զգործոդացն ուտեն):

ԿՈՒՐԴՔ, կրծից. գ. Որպէս չբ. ընդ
թ. էեօփսս, էեօփս. Στῆθος. Pectus. Լանջք.
տախտակ լանջայ. լայնաբար՝ Սիրտ, ստինք,
կուշտ, երկունչ. (որ յայլ լեզուս՝ փոքր
կուրծք). *կոծել, կամ բախել զկուրծս.
Ղկ. ծէ. 15: իգ. 48: *կոծմամբ կրծից:
Բախումն կրծից. Նար. ծէ: ՁԿ. իի: *Զկըր-
ծից հարկանէր, և զսրտաուսուն հեւոյր.
Եւիվ. յա: * Տալ գերեզման նորա, և
արկանել առասանս ի կապանս կրծից գե-
ղարանաց. Ագաթ: *Տախտակի կրծից. ՁԿ.
իի: * Սակաւ մի զձեռագ՝ ի վերայ կրծից
հանգուցանիցես. Սրգ. է. պ. է: * Զլայ-
նակամարն ոչ զկրծիքն (յնտառ ստեռամքն)
կապեալ: Սրսմուելիճ եռացեալ ի կրծից
անտի ի դուրս բղխեացեն. այսինքն ի արտ-
Ոսկ. յհ. ա. և Յ: *ԵՒն ամենայն (վիշտ)
յաչխարհի մօտ առ կուրծս կայր ոյ. յն. ի
ձեռս. Ոսկ. Տիս:

ՈՒՐՑԻ ԿՈՒՐԾՈՒ ԱՆԿԱՆԻԼ կամ ԱՌՆԵԼ.
Քաջ խորհել ի սրտի, խելամուտ լինել.
զգաստ մտօք քննել. *Ուսաի ուշ ի կուրծս
անկեալ, և ի միտս եկեալ նախապարտացն
հայոց. Խոր. գ. 4: * Խոհական իմացուա-
ծիս՝ ուշ ի կուրծս արարեալ: Որ ուշ ի
կուրծս արարեալ, և իմաստասիրաց մտաց
խորհրդատեսս ոսկեալ. ՁԿ. իի:

ԿՈՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυφλότης, τύφλω-
σις, πώρωσις, ἀορασία, ἀβλεψία. Caecitas, excaecatio, privatio visus. Կոյր գոլն. պա-
կասուելիճ տեսուելիճ աչաց մարմնոյ կամ հո-
գւոյ, շլացուելիճ. անտեսուելիճ. խաւարումն.
էեօբլէնմէ, էմմալէգ, էեօբեղէլէ: * Հարին,
կամ հարից կուրութիւն: Զաչս իշնամեացն
ի կուրուն դարձուցանէին: Վասն կուրուե
արտից: Կուրուն փոքր ի շատե եղև իսրայէ-

լի. ւն: *Բաթէի մեծի կուրութիւն. Կոլ. է: *Չնուիլճ կուրութիւն չտեսանէք. Եզնէ. է: *Որպէս կուրութիւն ալաց առեալ կայ մարմնոյն, նոյնպէս և ագիտութիւն ոգւոյ առեալ է և ազ. Կանոն: *Ախմարութիւն կուրութիւն: Աղքամղջին կուրութիւն խաւար. Պիտ: *Որ կամաւոր կուրութիւն չինքն կրճ կամ քերէ, ոչ երբեք եկեսցէ յաւաղջութիւն. ՃԿ. կբ: *Մահայլ մուսուրական կուրութիւն. նբ: ԿՈՒՐՏ, կրտի, ացի. ա. փ. ուկ. իրպած, կոպած. Ներքինի. Նեղքինացեալ. խոփխ. *Ցորդաց քոյ զորս ծնանիցես, առնուցուն և աւնիցեն կուրաս. Ոսկ. Ես: *Սպասաւորութիւք արքունիք, ոմանք որպիք, և ոմանք կուրտիք. Մի. դա: *Կուրտք ի յարեան ցանկուն քան զուռաս մոլեկանք են. Սիւն. աա անգիսի: *Վաղենախանոյք. սոցա պարկեշտապէսն քըն ամենայն կուրտ են, զի ախտից ոչ կարեն յաղթել. Ոսկիփոր: *Կուրտ ոմն ազգական մանուչէի դեղով ապան ջնա. Վրդն. պմ: *Ան իր նեղքինի՝ կուրտ գոլով: Կուրտ և նեղքինի գոլով: Կուրտ զօրապետաք: ի կլտէն իւրմէ սպանեալ եղև՝ ի գիշերին Ոռհ: *Զարտասանմանեալ կրտացն ասեմ: Զէ հնար կրտի վճռաբանել. Սանահ:

ԿՈՓ. ԿՈՓՓ. Տ. ԿՈՑ. Բևեփար. Palpebrae. *Առաջի արկանել իբրև գշոնս ինչ զչեստ զծային վարդապետութենէն զգուշանալոյն, և ի վերայ ծածկել նուաստութիւք իբրև կոփով ոմանք զչեստաք զմաքուր և զվճիտ առաքինութէ իբս. Նիսս. երփ:

ԿՈՓԱՆ. ա. փ. Կոփեալ ինչ, որպէս տախտակ քարեղէն. *Կոփածն՝ մարդոյ, և գիրն՝ եղ. Եփր. եւ:

ԿՈՓԱՆՈՑ, ի, ից. ա. փ. Ձևեաքսմένος, λαξευτός, τμητός, λατομητός. Excisus, dolatus, politus, sectus, rasus. գրի և ԿՈՓՈՒԱԾՈՑ կի՛ ԿՈՓՈՒԱԾՈՑ. Կոփեալ. կոփմամբ հատեալ. քերեալ. կոկեալ. չննեալ. տաշածոյ. կռածոյ. խրած, փայած, խոփած. եօն. ա, ութրնի, ութամ. * Կատաղ կոփածոյին, կամ կոփածուին: Քարինս կոփածոյս: Սեղանք քարեղէնք կոփածոյք: Պարիսպս (ի) կոփածոյ քարանցս: Քարամբք կոփածոյիւք և մեծամեծօք. ևն: *Ի կոփածոյ գերեզմանի անդ եդին զմն. Կոլ. ծբ: * Որձաքար և կոփածոյ վիմօք. Խոր. Ք. 87: *Մեծաւոյ վիմարդեան կոփածու վիմօք. Ասող. Գ. 47: * Մի կոփածոս, յայս է՝ տաշելով և բանելով գործեացն ի վերայ. Վրդն. եւ:

ԿՈՓԱՀԱՐԵԼ. ն. Կոփել. հարկանել. * Բնաւ նիղակին Թոյլագոյն կոփահարքր (կի՛ կոփահարեր) զգլուխ նր. Մեսր. Երեց:

ԿՈՓԵՄ, եցի. ն. (հբ. յն. φοπτω). Ձաξέυω, κατομέω, κόπτω, τύπτω. Incido, excido, caedo, tundo, ևն. Հարկանել, բանել կռանաւ, կամ մրճով և ուրամբ. տաշել. կոկել, հարթել, գործել կամ յարգարել զքար, զերկաթ, և զայլս. Վրդն. Ծոմագ, եօնագ, ութրնիգ, ութամ, գազանագ. *Կոփել տախտակս քարեղէնս ի վէմն՝ յորմէ կոփեցարուք: Մինէն պատկերն կոփեաց զնա հիւսն: Ուրագ սրեաց, և կոփեաց նոսա. Կաթողիկոսացն զդարբին՝ կռել կոփել, ուռն հարկանել. ևն: *Քարինս կոփել չորեքկուսի. Խոր. Ք. 53: *Քան զծառայս և ս չար կոփելին. Ոսկ. Եո: *Խոցս այս գարբնոց է. մի առաս, և մի առնուս ի կոփելն. Խոր: * Լիր որպէս բարձրք ըստշամարա առ բանասարկուն. Եթէ կոփէ քեզ ասսի, կոփեսի դա նմա անտի. Վրդ. հդ. յ: * Կոփէ երիցս (ուռամբ զկոշնային). Մաղ. Ժամահար:

ԿՈՓԻՉ. փչի, չաց. ա. փ. Որ կոփէ. գործի կոփելոյ. և Ցոփիչ. Լծակ. *Կոփչաք զարկուցեալ մեռանի: Եւ զայն իւրիցեայ, որ հատանիւք զինաքն կոփչօքն խորտակել. Մագ. Է. Ժգ:

ԿՈՓԻՒՆ, իւնք. գ. Զայն կոփելոյ. բանիւն. տոփիւն. գոփիւն. գափիւն. կափիւն. *Կոփիւնք վահանաւորացն. Եզնիկ. Ք: *Ի կոփիւն տաւերացն. Լաստ. Ք: *Թաւերք նուաստաց, կոփիւնք և գափիւնք. Ոսկ. Ես:

ԿՈՓՈՆ կամ ԿՈՓՕՆ. Իբր կոփիւն. ուկ. կոփոց, գոփոց. * Ոսկեղէն ուռամբ բանմարթիկ կոփոն մակ կառափին կարկառեալ. Մագ. Ք:

ԿՈՓՈՒԱԾ. գ. Իբրու կիտուած. *Ընմանուն ոսկւոյ արասցուք մեք քեզ հանդերձս կոփուածով արծաթոյ (կի՛ հանդերձ սկսփուածով). Մխայէլ. Խ:

ԿՈՓՈՒԱԾՈՑ. Տ. ԿՈՓԱԾՈՑ. *Կոփուած ծոյ քարամբք: Կոփուածոյ և կռանաւուռ գից. ՃԿ. կի: Աան. Եւեղ:

ԿՈՔՂԻ, ից. գ. Բառ. յն. Κοχλίας, κόχλαι. Cochlea, conchae. Խեցեմորթ գաղարեալ. որպէս խխունջ. աբաւեալ. սինդ. ի՛ւելիս և պատմալը պէտէ. *Ագդ՝ որ խեցեմորթքն կոչին, այսինքն կոնքն, և կոխինքն, և կոքղիք. Վէյօց. Ք:

ԿՊՐԱՁԻԹ, ձիթի. գ. Կուպր խառն ընդ ձէթ, կամ ընդ ձիւթ. Տ. ԿՊՐԱՁԻԹ. *Եռացեալ կպրաձիթին. Գնձ:

ԿՊՐԱՁԻԹ, ոյ. գ. Ἀσφαλτοπίσσα. Bitumen cum pice. Կուպր խառնըն ընդ ձիւթ, խառնուրդ երկոցունց. Խաւրան ու ղիփն խառնած՝ նա՝ ծէէիւս. (երբ. խէմր. լծ. ընգ կուպր.) *Ծածկեաց զնա կպրաձիւթով. Եւ. Ք. 3: *Զաղտեղութիւն մեղացն՝ որ կռուեալ էր ի քնութիւն մեր, և ի նմին միացեալ ոչ զզրկեն փոշոյ, այլ կպրաձիւթոյ. Սարգ. յն. Ք: Իսկ ի՛ բառս Գաղիանոսի՝ կպրաձիւթ գնի որպէս յն. ասֆալտոս, որ է կուպր: *(Ի) մէջ եռացեալ կպրաձիւթին. Գնձ:

ԿՊՐԱՃԱՂԱԽ. ա. Կպրով շաղախեալ՝ շաղեալ, ծեփեալ. * Ի կպրաշաղախ աշտարակն ապաւինեալք. Ագաթ: *Ամբարտակ և աշտարակ չինեալ... և զկռասպաշտութիւնն՝ զկպրաշաղախ մեղան. Մխին. ծն:

ԿՊՐԱՊԱՏ. ա. Կպրով պատեալ, ծեփեալ. *Հրամայեաց բանալ զկպրապատ մանն. Ոսկիփոր:

ԿՊՐԱՏԵՍԱԿ. ա. Նման կպրոյ. *Թանձր մրուր կպրատեսակ: Զորդն անքուն, և զլնճն կպրատեսակ. Ոսկիփոր:

ԿՊՐԵՄ, եցի. ն. Ἀσφαλτόω. Bitumino, pice oblino. Կպրով ծեփել. կպերբ օծանել. ծխիլնել, խոլոփան ընել, ղիփնով ու խաւրանով ծեփ փալ. *Ընդրուան և արասքուստ զտապանն կպրել. փիլ. լին. Ք. 4: վպմ:

ԿՈՒԱԾ. ի կամ ոյ. գ. *Ելասμα. Lamina ductilis. կռեալ թերթ. թիթեղն. *Նա է կռած արծաթոյ և ոսկւոյ. Ամբ. Ք. 19:

ԿՈՒԱԾԱԳ. ա. Որպէս թէ Ծռածագ, կամ կեռածայր. կոր կամ կուռ ծայրիւ. մակդիր կոտցի լուոյ. *Կրկնապարոյր կռածագ կոցաւն, որ զօրէն ունի խայթոցաց կարճի. Նար. կի:

ԿՈՒԱԾՈՑ, ի, ից. ա. Ἐλατός. Ductilis. λαξευτός, excisus. Կռեալ. կռանաւ ծեծեալ կոփեալ. չննեալ. կռուած. և կոփածոյ. ծեծած խոխած. չէփած իւլի. *Փողս կըռածոյս: Դրուագս կռածոյս: Վահան կամ նիզակ ոսկի կռածոյ: Ի ձայն օրհնութեան կըռածոյ փողոյ: Եդ ի կռածոյ գերեզմանի. ևն: *Կռածոյիւ, և եղէրբ փողոյ. Ագր: *Վասն կռածոյ գերեզմանաց. Մագ: *Հիւսածոյ թագաւ պսակեալ, և ոչ կռածոյ. Վրդն. պմ: *Ասի կռածոյ, է որ ի հեղեղատէ (կուռ և ողորկ քար), և է կռածոյ՝ որ ի կռանէ. որպէս ասի, թէ ոչ է ձուլածոյ, այլ կռանահարուած գործեալ երկն. Երեմ:

Իսկ Երփ. է. 11. *Վարուք նորա կռածոյք՝ սեաւ իբրև զագռաւոյն. Համաձայն է ըստ յինէտէ. իբր կռածոյք, կամ եղևնեայք. որպէս թէ կամ կուռ և խիտ վարուք, և կամ որպէս զվարսաւոր եղևնափայտից. (երբ. երևի նշանակել գանգուր, գռուզ):

ԿՈՒԱԿՏՈՒԾ. ա. Որոյ կտուցն է կեռ, այսինքն կոյ. Տ. ԿՏՒԾԱԳ. *Արծուի (այսինքն արծուոյ) է սահման. բաւիրաթռիչ թևաւոր, ըստ տեսականի կռակտուց, ըստ սեռի զօրաւոր կենդանի. այս այսպէսք. Ոսկիփոր:

ԿՈՒԱՄՈԼ, ի, ից. ա. Մոլեալ զհետ կըռոց. կռապաշտ. կռապարիշտ. կռապաշտական. *Պաշտամունք կռամոլիցն: Զօ. Նեալքդ էք անահապաշ կռամոլ դիւացն. ՃՃ: *Կռամոլ գտեալ ի կռամոլ մարդոց: Զկռամոլ ասորեստանեայն: Զկռամոլ ամաորեցուածն. ՅԿ. կի: Իսկ Մագ. ոգ. Համանաւ. *Զաղ պաշտօնեայքդն կռամոլին ոգ. իսմ, կռամոլութէ: Եւ ՃՁ. որդի. *Կարկամոլթիք կռամոլ ախտին՝ ոլորմուածք խորատակեսցին ոգ. իսմ զարձաճսիրութէն, որ է երկրորդ կռապաշտութէն:

ԿՈՒԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἐιδωλομανία, Insanus idolorum cultus. Կռամոլն գոլ. մոլիլն զհետ կռոց. կռապաշտութէ. *Խաւարեալքդն կռամոլութէ: Ընդդէմ կռամոլութէն: Զդիւական կռամոլութէնն. Նիս. Եւ: Ոսկ. յհ: Կիւրղ. ի Յոյն: *Գիրկս արկանէր և համբուրէր զդարձեալն ի խոցագնաց չաւղէ կռամոլուէն. ՃԿ. իմ. եւեղ: *Կամ զկռամոլութէնն կոչէ չնուէթի. Մխ. Երեմ: *Ա յատկէր բաւձանցն կռամոլութէ. Նար. կե: *Կռամոլութէ և գիւապաշտութէ. Սարգ. ա. պ. է: *Պահեցեր զնս ի կռամոլութէնցն. Ճ. ժ:

ԿՈՒԱՆ, ի, աւ. փ. Σφύρα, σφύριον, λαξευτήριον. Malleus, malleolus. Գործի կռելոյ երկաթի. ուռն. մուրճ, ևն. ընթիճ, լոփառ, եչխոն, ոտինկ. *Ընդունէք զքախուսին կռանին. Պիտ. կե: *Որպէս կըռանիք՝ որ գան ի վերոյ ոսկւոյ, մինչդեռ կայ ի վերոյ սալէ. Խոխ: և վանակ. յոե: *Բազմութէք դարձանց՝ գործովք արուեստ տարութէք իւրեանց, սալիւք և ուռամբք, կռանօք, և խարտոցովք. փորպ: *Ունի ի չեռն աջցանս և կռանս, և նստեալ դարբնէ. Ագրբ. ա. 3: *Կռանն ի ձուլելն (այսինքն ի կռել զձոյլ ինչ), կամ մանգաղ ի հնձելն, կամ գրիչ ի գրելն. Լմբ. պգ:

ԿՈՒԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ գործէ կռանաւ, և գործեալն կռանաւ. ընթիճաւ բանող, կամ բանած. *Իբրև ի հալոցս փորձութէն ճարտարուէ արուեստին կռանագործ արծաթեարացն. Ագաթ:

ԿՈՒԱՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայէ առ գործօղս կռանաւ զկուռս կամ առ գոյնս նոցա. կռածոյ, և կռապաշտական. *Գըլխաւորեցուլ ի ջրհեղեղէն զամենայն կռանագործական մոլորութէնն, և զմարգարէիցն սպանումն. Սարգ. յհ. է:

ԿՈՒԱՆԱԿՈՒԻ. ա. Կռանաւ կռեալ. կռածոյ, և կուռ. ընթիճաւ ծեծած, և խոխոխած. *Ընդդիմահար կոփուածոյ և կռանագործ գիշն պաշտամանց. Աան. եւեղ: *Եւ զկռանակուռ ձոյլ ոսկի կամարն ընդելուզեալ մարդարտով և ակամբք պատուականօք ընդ մէջ իւր ածէր. Եւիս. է:

ԿՈՒԱՆԱԿՈՓ. ա. Կռանաւ կոփեալ. կռանակուռ. կռանագործական. կռածոյ. *Թագ նորա (ներքով(ման) հիւսուածոյ էր, և ոչ կռանակոփ. Մխ. ա:

ԿՈՒԱՆԱՀԱՐ, ի, աց. ա. փ. Որ հար-

*կանէ կուանաւ. կուանագործ. և կուանա-
հարուածէ.* *Մովսէս բաւձրաց ղզօձն. հայ-
եցեալ ի խորհուրդն, ի պղնձոյ առնէ կուա-
նահարաւ առանց կալապարի. Վ.բ.բ. ա-
ւետ.*

ԿՈՒԱՆԱՀԱՐԵԼ. ն. կուանաւ հարկա-
նել. կռնել. կոփել. *Հուրն ընդ երկաթոյդ
կուանահարի, և անտանջելն մնայ հուրն.*
Ոսկիփոր.

ԿՈՒԱՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարուա-
ծումն կամ բանաւոր. կուանաւ. կուանարկուածք.
ՀԷՒՆՔ պարնէը, ՀԷՒՆՎ ԲԱՆԻԼԸ՝ ԲԱՆԱՒԻԼԸ.
*Ձէ ձուլածոյ, այլ կուանահարուածք գոր-
ծեալ. Երկր. ՀԷՐ. Հրացեալ ոսկին, և
կուանաւ հարեալ, նիւթ ոսկւոյն ընդունի
զկուանահարուածն, այլ ոչ և ընդ նմա միա-
ւորեալ հուրն.* Ոսկիփոր.

ԿՈՒԱՆԱԶԱՑՆՔ. գ. Զայնք բախման
կուանաց. *Կուանաձայնս դարբնաց ահաւոր
հրաշիւք արհաւիրս գործէին.* Խոր. ասա. արձ.

ԿՈՒԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ցեղուցանել զկու-
ռըն. *Յենուլ Թիկամբք կռանիլ փալ. Էջ-
ՆԻՒԻ. Որ առ գրօքն յողոյ՝ մահ. որպէս
Թէ ի վերայ գրանն մահն կուացեալ լինէր.*
ԼՔ. ՀԻՒ.

ԿՈՒԱՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿՈՒԱՆԱՀԱՐ-
ՐԱՒԹԻՒՆ. *Ի Ձայնէ կուանարկուածէ գարբ-
նաց զօրանան սահն կապանքն.* Խոր. Ը. 58:

ԿՈՒԱՆԵՄ, եցի. ն. կռել կուանաւ.
կռ անահարթել. կոփել. ՀԷՒՆՎ ԾԵԾԵԼ. ՀԷ-
ՒՆՔԱՒՒԻ, ՓԷՕՅԻ. *Եթէ ոք կուանեսցէ զնա
(զքանթացեալ նիւթ), նիւթն ընդունի ըզ-
բախումն կուանին, և ոչինչ ինասի ամենևին
հրոյն քնուն ի բախողէն զնա.* Գրպ. ԼՀ. Ը:

ԿՈՒԱՐՈՒԲՆ. ա. Ἀγκυλόχειλος. Cur-
vi, rostri, sive labri. որպէս Թէ կեռաս-
ըռբլնն կի՞ կորաշուրթն. կռակոտուց. կռա-
ծագ. *Արծուեաց կուաշուրթն տեսակ.*
Դիոն. Երկր. Շ. հրեղ. *կուաշուրթն իբրև
զարծուի.* Սահմ.

ԿՈՒԱՊԱՀ, ի, լոյ. ա. գ. Ἐιδωλολάτρης. Idololatra, cultor idoli. որ և ԿՈՒ-
ԳԱՐԻՀ (պարսկական յանգիս ՀԷՐԷՍԻ). Որ
պաշտէ զկուռս. պաշտօնեայ գրօշիլոց. կռա-
մոլ. գիցապաշտ. գիւապաշտ. ՀԵՒՆԵՈՒ.
պիսի ՀԵՐԷՍԻ, ՀՈՒՒՔԵՐԷՍԻ, ՀՈՒԼԻ ԽԱՓԱՆ,
ՀՒՆԻՒ. ՀԷՎԸ, ՀԵՔՓԸ. *Մի՛ կուապաշտք լի-
նէք: Կախարդաց, և կուապաշտից: Սպա-
նօղք. և կուապաշտք.* Ա. Յոր. Ծ. 7: Ցայտ.
ԻԱ. 8: ԼԷ. 15: *Ոչ հանգուրժեաց քնակել
ի մէջ կուապաշտից.* Խոր. Է. 32:

ԿՈՒԱՊԱՀ. ա. և ՍԽալհական կուա-
ԿՈՒԱՊԱՀՏԱԿԱՆ. } պաշտից և կուա-
պաշտեմ. *Կործանիչ եղիր կուապաշտս
տաճարաց. Վկան. ՆԷՐ: ԶԹանձրաւոճած
խաւարն կուապաշտականն առքաջի ջին նահ-
մոլեմ փարատեցեր.* անդ:

ԿՈՒԱՊԱՀՏԱՄՈՒՆՔ, մանց. Տ. ԿՈՒ-
ԳԱՐԻՀՈՒԹԻՒՆ. *Ի քաց կալ ի մտոքի կուա-
պաշտամանցն.* Ճ. Ի:

ԿՈՒԱՊԱՀՏԵՄ, եցի. լ. } կուապաշտեմ.
ԿՈՒԱՊԱՀՏԻՄ, եցայ. յ. } առնել. պաշ-
տօն մատուցանել կուռց. կուապաշտ լինել.
*Ազարիա սրէ, և կուապաշտեցին: Կուա-
պաշտեցան մինչև ցգերիսն ի սատանայապա-
շտայ: Անմասնանալ Թէ կուապաշտելոյն իս-
րայէլի. Նի. Եւ. Ղ. յես: Զոմի ոք կուա-
պաշտել ուսուցանք: Կուապաշտեցէք կամաս-
Ճ. Գ: Մի՛ ագահութիւն կուապաշտութիւն:
Մի՛ խաբեսցէ զձեզ բանսարկուն ի պատ-
Ճառս ոգեներութեան կուապաշտել ցգազանս
Թեամբ. Սրգ. յի. Ե: Ն ա. պ. Ե: Ազա-
չասոր կուապաշտեալ: Իբր ոչ կուապաշ-
տեալ. Նոր. Խէ. ի:

ԿՈՒԱՊԱՀՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Տալ այ-
լոց պաշտել զկուռս. կուապաշտ առնել.
*Կուապաշտեցոյց զյոլովս ի հրէից. Նի-
ա. Ա:*

ԿՈՒԱՊԱՀՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտելն զկ-
կուռս. պաշտօն կուռց. կռամոլութիւն. պիւռ-
ՀԷՐԷՍՈՒԹԻՒ, ՀՈՒՒՔԵՐԷՍՈՒԹԻՒ. *Փախեցուք ի
կռապաշտութենէ. ա. Յոր. Ե. 14: ՑԷս և
Գազ. Է. 20: ա. պէտ. Գ. 3: ա. յհ. Է. 21:
Ի բաց ընկեցէք զպագհութիւն, որ է կուա-
պաշտութիւն. Կող. Գ. 5: Ի տանէ կռապաշ-
տութիւն: Ի խաւարէ կռապաշտութենէ. Ա-
գաթ: Ըստ: Խոր. ԼՀ:*

ԿՈՒԱՊԱՐԻՉՏ. Տ. ԿՈՒԱՊԱՐԻՉ. *Ընդ
յաւիտեանակոյս կի՞ ընդ կռապարիչս: կամ
կռապարիչս, կամ ագահ: Ոչ պոռնիկք,
ոչ կռապարիչք: կամ ագահ, որ է կռա-
պարիչ. ա. Կոր. Է. 10. 11: Ը. 9: Եփես.
Է. 5: Ոմն կռապարիչ լինիցի Է. Եղնիկ:
Կռապարիչ է... որ զոչ ախորժելիս ըս-
տիզձին կատարէ. Նոր. Խէ: Տեսանեն
կռապարիչքն զփառս նշանին քրէ, և ամա-
չեալ կոծին. Լ՚Ք. ող:*

Եւ իբր կռապաշտական. *Դիմամարտ
գողով սքէն ընդ կռապարիչս պաշտաւնեանն.*
Շար: *Կռապարիչ ագահութեամբ. Մաղ:*

ԿՈՒԲՄ, եցի. ն. Τύπτω, λατομέω. Cae-
do, incido, tundo, ից. կռանաւ կուռս ա-
նել. կռանել. կոփել. կոկել. բախել. տա-
շել. ծեծել. չինել. և պնդել. *Կռել կո-
փել, ուռն հարկանել. Ես. խա. 7: Կռել
կոփել զգուռն երուսաղէմ արքայի. Խոր.
Բ. 62: Բաժակ ոսկի կռես, և բաժակ մի
հով ջուր չկամիս տալ. Ոսկ. Ա. Թ. 25: Կուռք
կռեալք և քանդակեալք: Զկռեսս կռեալս
կոփեալս. Ճ. Բ: Ագաթ: Վկմ կոչեցաւ
ոչ անշունչ անմռունչ ի ձեռս քարկոփացք
կռեալ. Կղ. Ի: Բազմոցի անշափ նա-
ւաց... զկնէաս կռէին, և զկնէաս իմոյնանէին.
Պիտ: Ճանապարհ զանձինս արարին... և
կռեալ պնդեալ կտրծրացան. այսինքն
կուռ և պինդ եղեն կոխոտմամբ. Իգն:*

ԿՈՒԼ ԴԱՀԻՒՆ, կամ ԴԱՀԻՒՆ ԿՈՒԼ.
Διατίθημι, διαθήκην կամ συνθήκην τίθημι.
Dispono, constituo, foedus, pango pactum,
inducias, ից. Սերտիւ պնդել հաստատել
զգաշն բարեկամութեան. ուխտ դնել, խաղա-
ղութեան. *Զդաշինն զոր կռեաց ընդ հարս
նոցա: Դաշինս կռեսցուք կամ կռեացես,
կամ կռեցին ընդ նմա.* Ել. ԼԳ. 15:
Ա. Կ. Ա. 12: Ե. Կ. ԹԱ. 26: ԽՀ. Ա. 16:
*Դաշինս առեալ կռեր ընդ նմա: Կռել դա-
շինս ընդ գժոխոց, կի՞ ընդ մահու.* Ագաթ:
ՑԿ. ԼԲ: Իգն:

ԿՈՒԶԻ. Տ. ԳՈՒԶԻ. և ԽՈՐ ՊՅՈՒՂ:
Գաղիան: *Ցուզին ինձ իբրև կռզի յանա-
պատին, և ասես ցիս. ուռև կնիր. Վբ Հց. ԼԸ յ:*

ԿՈՒԶ, կռիզի. } գ. Κόμμι. Gummi,
ԿՈՒԶԱ, կռիզի. } is, a; gummi arabi-
ca. (ըստ. և շրեժ. Թ. ԼԻՐԼԸ.) Խիժ, հոյզ
ծառոյ՝ որ մածնու և մածուցանէ. պմիս,
ակն, ռնուղ, աղաձ խոսիգալը. (ասի և ձ.ամիս
արտաքի. տառնիկի կռեզ: Խակ կուղ կռեզ.
սագահումն, իբր համ սաթըլ:) Բծվիր:
Գաղիան: Հին բռ: Ծառնիկ պարտիզից,
կըռնէժգ ի խրնկից. Գ.Ն.յ:

ԿՈՒԹՈՒՆՔ. գ. որ և ԿՈՒՏՈՒՆ. Թիկունք.
որպէս յենաքան, ներցուկ. կռնակ. (որով
լինի կռնընիլ.) *Ոսքն, լանջքն, կողքն,
ձեռքն, կռնակունքն, արունքն, երանքն.* Տծոմ:
Ցիրկ կռնեանց. Ըստ:

ԿՈՒՄ. Տ. ԿՈՒՏՋ. *Դեղ գրոց (այսինքն
մկլանն) ի արջասպ, և գիսոր, և կռիզ.*
Վ.բ.բ. ՀԵՐԲ:

ԿՈՒՄԱՐԵՐ. ա. Որ բերբ զկռեժ ա-
նուշահոտ. *ինկաբեր. Ցանբերբրի ծառոց՝*
կռիժաբեր տրիկոց՝ կոյս քեզ, հոտ խրնկոց.
Գնչ:

ԿՈՒՄՆՁ. գ. Արմատ կռնչելոյ, որպէս
ՃռՒՆՁ, ՃՒԿ, ԹԹԹև ձայն քնական իրաց և
անբանից. և և ԲՈՆ ՒՆՁ, դոյզն ինչ. իր
գուզնաքեայ. բան մը. (որպէս Թէ գրեալ էր
կռի ինչ. ըստ. ղսի.) Փ-ՓՒ, ՊԷՐԸ, ԳԷԼ.
*Ոչ ծախեացի յասնեայն որդւոցն իսրայէլի
կռնիչն. Եր. Ի. 4. յն. բան մի. ῥητὸν, dic-
tum. (իսկ ῥυτός, ον, իբր կնձռուտն, կըն-
ՃՒԱՆ:)*

ԿՈՒՉՔ. գ. Ձայն հաւուց, Թռչնոց.
ՃռՒՈՒՈՂՈՒՄՆ. կռուաձ. ՃՒԿ. ՃՒՀ. կարկաչ.
ՀՈՒՈՒԼԸ, ՃՒՎ ՃՒՎ, հաւս կամ ԲՈՒՆԱՒ ՅԱՆ.
*Մի՛ հմայել... զԹռչիչս և զկռչիչս հաւուց.
Նի. Ա. Գ: Հաւահմայք, որ զԹռ-
չիչս և զԹռչիչ խորհն. Մի. ԵՐԵՄ: Հա-
ընտանի յսմբռնել սաւղապին իւրոյ յոյժ
աղաղակէը. և ամենք մեզապիր լինէին, հԹԷ
գմի՞ վաթսապար կռիչս ամբառնասս Մի. առ:
Խորդք... միմեանց տեսի տան ի կռիչսն
(կամ ի Թռիչսն). անդ:*

ԿՈՒԻ. կռուոյ, ոց. գ. Μάχη. Pugna,
rixa, contentio. στάσις, seditio. (ըստ. ԻՈ-
ՒՆՔՈՒՈՒ. ալ. և հյ. գոռ. կուռ. ԱՆ:) Վ.Ք.Ի.
կագ. մնքառումն. մարտ. պատերազմ հա-
կառակութեամբ բանիս կամ գործոյ կամ զի-
նու. Խօսի Խօրհուրդ, իշարս ԳՒՒՒԻԼԸ՝ կռո-
կռոյի գալ. ծեծիւնիլը, ծեծ. գալ նի-
պ, ՃՆԻ, պեօյնալ. *Մի լինի կռիւ ընդ ես
և ընդ քեզ: Այր բարկացող նիւթել զկը-
ռիւ: Օրինական կռիւս ի բաց մերժեալ
ջեր: Փրկեացեն զնս ի կռուոյ ժողովրդոյ:
Զորք բիւրք վառեալք ի կռիւ: Ի կռիւ
կացին, և ոչ հնազանդեցան: Երկու վիրապք
եւնէին ի կռիւ ընդ միմեանս. ԱՆ: Բազ-
մոց մին լինել սիրելոյն է կռուոյ, և կռիւն՝
հակառակութեամբ, և նա լուծմունն. Ա.ա. ՀՐ.
Հ: Հանապազորը կռուոյ են պատ-
Ճառք. Ոսկ. ես: Ցապատամբ ամբաստանցին
կռուի. Փրպ: Կռիւ է այն, որ բանիւք և
լեզուաւ վճարի, և Սարգ. յի. Է ա.*

ԿՈՒԻՒ ՈՏԻՆ. (որպէս ըստ. ընդ կառչիլ.)
Στάσις ποδός. Statio, vel situs pedis. Կը-
ռուան. ոտնկռիւ. կայք և տեղի հաստա-
տեալ զոտս. ՀԱՒԼԻԼ ՆԱԼԸ, ոտ ՏԵՂԸՆ ՓԵՂ-
ՒՆԻՒՆ. Ոչ դոյ ձեզ ոտից կռիւ առաջի
մեր. յն. կայք ոտից. Ա. Կ. Ի. 7:

ԿՈՒՃԵՄ, եցի. և } Ձայն հարկանել
ԿՈՒՃՒՄՆ, ՃՄՆ. } լոյ. Թերևս որպէս
ի ձայն կռնչոյ և կոփելոյ կըՃՆելով զատա-
ՓՈՒՆԱՒ՝ կռփիլ և ընկճել. (Ասիճն ըզ-
ՃանՃն) կռՃեաց կեռքն կռփիլ՝ կռնոր-
գակոփ կատեաց ընդ ժանեքն. Մագ. Է:
*Կարկառ կռՃմամբ զանգժկուԹիլն հարուա-
ծոց օձին առանց մեռացման միշտ Թարգմա-
նեցեր. Նոր. ղԷ:*

ԿՈՒՆԱԿ, ի, աւ. գ. Ոտակաւանն բա-
ռիս կուռն. որ և ԿՈՏՈՒՆԿ. ԹԻԿՈՒՆՔ. քա-
մակ. *Ո՞ւր կռնակ (կի՞ կոռնակ) որ Թեկն
ածէր կռնակաւ. և նահանջէր՝ մերկաս-
ցեալ. Մագ. ԻԷ:*

ԿՈՒՆԱԶԵՄ, եցի. լ. Γρύζω. Mutio. (և
γρυλλίζω, grunnio. որ է իսանչիլ.) (ըստ. հյ.
ՃՌՆՉԵԼ. և յն. ղռՒՉ. ՔԲՐ. ԽՈՐԱՅ.) Ձայ-
նել ըստ անբանից՝ մանաւանդ ի վիշտս և ի
ՆեղուԼԹիւ. կռիչս կամ կատաչս և ՃԿԻ հա-
նել. Տրմաւլ. մըռլամագ, հըռլամագ, ասամաղ
գամագ. *Ոչ կռնչեացես և ոչ շուն մի լը-
զուսս իւրում: Ոչ ոք կռնչեաց յորգուոցն
իսրայէլի լեզուաւ իւրով. Եւ. ՃՈ. 7: ՑԵս.
Ճ. 21: Շուն յաշխատ կռնչէ, և յատեամբ
լով անկասկած հալչէ. ՓԻւ. լԻս: Իբրև
զնոզ վայրենի կինչեր կռնչէր. Աբեր. Ֆ. 8:
Ագռաւք նշանակին կռնչելով. Տծոմ:*

ԿՈՒՈԿՈԴԻԼՈՍ. յն. գաւգόφιλος. Տ. ԿՈԿՈՐԴԻԼՈՍ. *Կռոկոդիլոս զվէրին կոչին չարժէ. ոչ ուրեմն կենդանի է կռոկոդիլոս... զի ահա և կռոկոդիլոս կենդանի է. Նխ. բն:

ԿՈՒՈՆՈՍ. նոսք կամ նայ, նեայ. կամ ԿՓՈՎՆ, ի. Բառ յն. գաῦνος. Κρόνος. Saturnus. (լծ. χρόνος, tempus. ժամանակ, տարի.) գրի և ԿՐՕՆՈՍ. Բարձրագոյնն յեօթն մոլորակաց, որ ի մէջ Երևակ տսի. Ասեն, գամայն և անուն չէր, որ համարեալ է հայր գիտոյ, այսինքն արամազդայ հօր չածոց, և որդի ուռանոսի՝ այսինքն երկնից. Նկարի որպէս ծեր որկրեայ՝ կերօղ ծննգոց իւրոց, վասն զի ժամանակն ծախէ զամենայն. (վասն որոյ կոչի ի լտ. ատὸ-ռանոս, որպէս չուտաչեալ. յագեալ.) ղահէն, ղհալ, ղեղէան. *Զիմրդ զկռոնայն, և զայլոց աստեղաց ասիցեն: Ա՛ռ կռոնաս, և ըֆաս, և դիտաս, զոր ծածս անուանեին. Եղնիկ: *Ասաղ ձայն ըեմ վայ վկրօնոս կոչէ. քանզի հեթանոսք ձայն իւրեանց կռօնեայ ասեն, ըեթ աստղ է յերկինս. Նխ. ածվ: *Բայց ես պահեմ զկռոնոգ անտն և զբէլ՝ ներքուվըե լեալ. Խոր. ա. 6: *Ցիտասն ընդ կրոպիսի ևն. Ես. ղբ. ա: *Իսկ ձորս վասն կռոնոսի և արամազդայ պատմութիւք իցեն, ամաչեմ ասել. Սարգ. ա. պ. ի:

ԿՈՒՈՒԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ է ընդ կռուով և վիճմամբ. *Ոչ կատարեալ ինչ, այլ անկատար և կռուական. Ոսկ. եռ:

ԿՈՒՈՒԱԿԻՑ. ա. Σύμμυξας. Congredieus. Որ կռուի ընդ այլոմ. իբր ոտիս. ա խոյնոսն. հակառակորդ. *Ցաղթեցյաղթութիւն. ոչ որ բռնանայ ի միջոյ զկռուակիցն, այլ որ զանձն ապրեցուցանէ. Եսփր. ւբ: *Ցարժամ տեսանիք կատարելոյն հասուկաւ և ուժով զմեռնուկ տհաս իւր ախոյեան գըն նացեալ, ասէ. վայ քեզ՝ վայ զիմ կռուակիցդ: Կռուակից յարեաւ անմարմինն մարմնոյացս. Լմբ. սղ: *Որպէս առ աքրաս համաձն եկեր, և ընդ յակոբայ կռուակից եղայ. այսինքն գօտեմարտեցաւ. Ցհ. խմ. Երս: *Աբշաւէն և կռուակից լինին. Լմբ. սասա:

ԿՈՒՈՒԱԿՑԻ. Σύμμαχος. Belli socius. Մարտակից, նիզակակից. *Մեմնոն և ամպոնք պռեամայ կռուակից եղեն. Եսես. բբ. ք:

ԿՈՒՈՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Συμμαχία. Societas in bello. Մարտակցութիւն. Նիզակակցութիւն. *Այսպս կռուակցութիւք մարաւանն ածքն ընդգէմ հակայիցն. Նաննս: *Պատուերացքսի ընկերացն կռուակցութիւնն. Բզս. պհ:

ԿՈՒՈՒԱՆ, անք. փ. Στάσις. Statio. և λαβή, ansa. Կռիւ ոտից. ոտնկռիւ. կայք, դադարք, և տեղի դնելոյ զոտս հաստատութիւք. ոտ խոյնէլս կամ դնելս փեղ. Իւիւնի. Իւիւնն: Ոսահ

ԿՈՒՈՒԱՆ ԳՏԱՆԵԼ՝ ի որպէս գամանգիւս լինել. Բռնելս փեղ՝ Իւիւնի կամ խոյնէ գիծալ. *Ես ինքն ոտին կռուան ոչ ունիցի: Որ և ոտին կռուան անգամ՝ ի նմա ոչ գտաս նիցի. Սարգ. յն. ը: Ն ա. յհ. յօգէ: *Բընաս ոտից կռուան ոչ գոյր՝ ի հալածանն. Ոսկ. ի. խոբ: *Մի տացուք՝ ի մեզ կռուանս գտանել. Ոսկ. հա: *Զխիղճ մտացն սրբիցեմք, և չգտանիցին՝ ի մեզ կռուանք, և մի կարծիք չարեաց. Ոսկ. հ. կ. 8ղ. (որպէս ըմբիշ մերկ և օծեալ իւղով է անըմբռնելի՝ ի կռուի:)

ԿՈՒՈՒԱՆՈՑ, ի. ած. փ. Παλαίστρα. Palaestra, luctae locus. որ և ԿՈՈՒՐՏՆ. Տեղի կռուելոյ. ասպարէզ ըմբշամարտից. մրցարան. փեօյնէ՝ ինուն հեչտնէ. ի բարեաղք կռուանոցն մեռանիցէ օծեալ իւղով հպւսոյն պարգեաց: Հրահանգք և կռուանոց առաքինութեանն ի լինիցի տունն. Ոսկ. ծ. ա. 11: *Թողեալ է զասատնայ իբրև ի հրահանգս կռուանոցաց յաշխարհի. Եղնիկ:

ԿՈՒՈՒԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Φιλόμαχος. Amans pugnam, bellicosus. Սիրօղ զկռիւ. և պատերազմասէր, որպէս քաջ պատերազմող. *Զգրգռութիւն՝ կռուասիրին՝ իբրև ըզշունս առ կերակրին. Ցհ օրդէ: *Պատերազմ մ'ոչ լեր, և քաջ կռուասէր. Ոսկ. յհ. ի. 18:

ԿՈՒՈՒԱՏԵՂ. գ. Իբր կռուատեղի. տեղի կռուոյ, կամ ճակատու. Locus certaminis. *Մնացաք մեք ի կռուատեղն. փբպ:

ԿՈՒՈՒԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Կռուատեղ. և կռուանոց. ասպարէզ. մրցարան. *Ձայն ոսային ի պատերազմ պատրաստել. յառաջ մատչէլ ի կռուարանն, և ի տեղի հանդիսին. Աոգ. ֆ. 41: *Ի կռուարանի այսր յաւիտենից. Նաբ. ծբ: *Ըմբիշ ևս մենամարտ կալ ի կռուարանի աշխարհիս. Ցօնան: *Ոմք ի կռուարանն սուղոյ են. Բզս. գսհ:

ԿՈՒՈՒԱՐԱՄ, ի, ած. ա. Στασιάζων. Seditiosus, contendens. Որ ատնէ կամ յուզէ ղկռիւ. խռովարար. ապստամբ. ֆիլինելի, ֆեֆնէի, ձելուի. *Ամենացիք ձեռներեց ի կռիւ լինելոյ դագարեցին ի պատժել կռուարարացն. Եսս. փբ. ք: *Ա՛յն իսկ իցէ ատէ առաւել խաղաղութիւն, յորժամ ըզփուան հանիցէք, և զկռուարարն ի միջոյ բառնայցէք. Ոսկ. ծ. ի. 10:

Եւ Մաթաիկ զօր. ձենձէ. *Ո՞ւր կռուարարքսն ի ձակատին. Գբ. փղ. եք:

ԿՈՒՈՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Կռուարարն գոլ. կռուելն. մարտագրութիւն. *Զկռուանս (պատուհասին) վասն յոխորտաբար առ կռուարարութեան յարձակելոյ, զարեա վասն սրին գոլոյ. ցհ. իմ. պալ: (որ են յարմարական ստուգաբանութիւնք յունական առնուանց ի հայումս:)

ԿՈՒՈՒԵՄ. լ. Տ. ԿՈՒՒՄ. *Մարթ եղեալ կռուիցեմք ընդ անօրէն իշխանին. Եղնիկ. է: *Ես և արդարութիւն ուխտապահութեն ի միասին կռուեցեմք. փբպ:

ԿՈՒՈՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Տալ բանակութ լինել. ի մարտ գրգռել. խոսել. յընել. *Որպէս զի մի կռուեցուսցէ զնոսա ընդ ասղին. Ոսկ. ա. իօբ:

Եւ Տալ ուներ կռուան կամ կռիւ ոտից. հաստատել. զետեղել. խոյնէնել. խափփ, իւիւնիւիչ. *Թէ կռուեցուցանես զմրջիւն յանուի. Շիր:

ԿՈՒՈՒԻՄ, ուեցայ. յ. Μάχομαι, πολεμέω. Pugno, contendo, certo, belligero, praelior. և պալաίω, ἐμπαλαίω, προσπαλαίω, luctor, eluctor, colluctor. ի կռիւ մտանել. մաքառիլ. կագել. վիճել և Մարտնչիլ, պատերազմիլ և գօտեմարտիլ. խոսիլ, խոսբռիլ, ծեծիւծուլ, պբիսիլ. նիզա ելիչ, ձեխնիչիչ, փեօյնէչ, ինչիչտօնչաք. *Կռուեցան կամ կռուեցին կամ կռուիցին երկու արք: Մի մեանս Թագաւորքն: Յովաբամ կռուեցաւ ընդ ալքայի որդւոց ամմոնայ: Դաւթանակալքն կռուէին ի տեղւոջէ իւրեանց: Տէր ած խոյակելի հանգուցեալ կռուեր ընդ իսրայէլ: Եթէ կարասցէ կռուել ընդ իս: Ընդարմացոյց զամրալիլ զբանին յակոբայ՝ի կռուելն իւրում ընդ նմա. ևն: *Խորհրդովք մերովք մալանչի և կռուի ընդ մեզ. Խոբ: *Ընդ կամացս ոյոյ իբր ընդ դարանակալի մահու կռուեցայ. Նաբ. իե: *Գնալ ի յանապատս, և կռուել ընդ ախոյեանին. Շ. Մբն: *Կռուեցայ ընդ ամիսան. Վ. ժամ. յոբ: *Կռուօզ և աւազակաբարոյ լինելոց էր զաւակ նորս. Կիւդ. ծն:

ԿՈՒՈՒՒ, եցաւ. փիմղ. Κολλάομαι, προσκολλάομαι. Agglutinor, adhaereo. ἐρείδομαι, firmor, fulcior, inniteo, figor. կառչել. կուռ և սերտ կռուան գտանել. մածանիլ. չիիլ. չաղիլ. յարիլ միանալ. հասաստիլ. պնդիլ. ֆաւնէլ. նդլէլ. իւիւնէ, խաբէութիւն, պռոլոմաք. *Մի կռուիցի՝ ի ձէրին քոմ՝ ի նզովից նորա: Զփոշիս՝ որ կռուեալ է ի քաղաքէ ձերմէ յոտս մեր: Սարգ կըռուեալ ձեռօք յորմն. Օբ. ծք. ւղ: Ղյ. ծ. ա: Աոսկ. լ. 28: *Փոշին որ ի ձանապարհէն կռուեցաւ ի նոսս. Եփբ. համաբ: *Որքան իբրև տնկի, ոչ եթէ յարմտիս նորա երթայն բրթլ տեսանել եթէ գուցէ կռուեալ և կցեալ իցէ. Եփբ. աեփաբ: *Ժանգ՝ որ կռուի յերկաթ. Ոսկ. յհ. ա. 29: *Ի ցօղոյ անկեալ զխոտով կռուի. Խոբ. Ե: *Օ՛ծ իւղովն քովի, զի մի կռուեսցի (՛ի) քեզ ձեռք ախոյանին. Եզնիկ. Իբաթ ւ: *Զի մի կռուիցին կալ զետեղիլ՝ ի նմա ոտք Թագաւորին քոյ. Ցհ. իբ: *Զոսկեսեղէնն մեզսց, որ կռուեալ էր ի քնուԹիւնս մեր, և ի նմին միացեալ, ոչ զօրէն վուշոյ, այլ կպրաձիւ Թոյ. Սարգ. յի. է: *Պանիրն ի բերանն աՁէ և կռուի. Կանան:

ԿՈՒՈՒՆԿ, կունկան. գ. Γέρανος, γεράνιον. Grus. (լծ. լտ. կռնս. յն. գ՛ռանիծն. գաղմ. ծռոռալ. արս. պ. գիւրգին, զառանուգ, կիւլէնկ. Թ. ԽռառնՀ. որ ի մեզ առաւել ասի խորդ. տես և գրէ.) Թռչուն կռկռացող՝ երկայնավիզ որպէս զարագիլ, մխրացգոյն, բարձրաԹռիչ, տեղափոխ և բամովին. *Որ համագունդելսամ չըվին՝ իբրև ծիծեռնունք, և կռունկ, և ձագ. Վեղօր. է: *Իսկ գայիս ասել խորդք՝ զերասկաս կըռունկ Թռչնոց նշանակէ. Եբվ. ֆեբ:

ԿՈՒՈՒՈՂԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Մրցողական. մրցական. *Ի ձակատամարտս իսկ կռուողական ոլոմպիականի մաթոին. Շ. գ:

ԿՈՒՈՒՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. փոյթ կռուելոյ. կռուոյ. խոսասիբօք. *Զբեարդն (զաթ. կացոյլ) պնդէ կռուողութիւք, զարիւնն ե. ռացուցանէ. Մաթ. ծք:

ԿՈՒՈՒՈՒՆ. Տ. ԿՐՈՒՆ:

ԿՈՒՈՒՓ, կռփի, փաց, փոք. գ. (եբր. ա. կիոփ.) Κόνδυλος. Pugnus, colaphus, talitrum. (իսկ խո. gruppo, է կծիկ.) Բռունն ամիոփիալ՝ որպէս կռնակ ասի. բռունգք. կծիկ ձեռին. մուրց. Եսմբօփ, դուք, մաղ. ը. որ և ԿՈՓՈՆՓ. Կռփահարութիւն. Հարուածն ի կառափն. գլխահալուածիւ. և հարուած. և Հոյլք չարեաց. *Հանին նմա կռուփս ի գլուխն անշնարին հարկանելով. Ագաթ: *Կռուփս յանարատ ի գլուխն ընկալաբ. Խոսբ. պբփ: *Հայհոյեալ կռփոք. Կանան: *Որ տեղասցեն ի վերայ ձեր նեռս, և կըռուփք բազմագիսիք. Աբիբ. է. 3: *Ցօրուցանէ ի վերայ իմ զկռուփս չարչարանաց. Շ. ա. յհ. ի: *Զկռուփ մեղացն ի մենջ Թեմեացուպէ. Երզն. Տփ: *Ինձ ի կռուփս և ի յանդիմանութիւն. Լմբ. պբփ: *Կալցին ծամեր (պիւԹագորաս) ի կռուփս ծնանելոյց. Ոսկ. յհ. ա. 19. որպէս Թէ ի Թշնամանս ծնողաց. այլ ի յն. գրի. Հաստատ ասել՝ բանկալ ուտել և զծնունդսն զգլուխս (կամ զկառափունս):

ԿՈՉԱՁԱՅՆ. ա. Որ են կռիւք իբրև զձայն կռնկանց. խոհաղօղ. *Դաս դաս խորդոց հաստուց, փողք եղեալք, զկռչաձայնն զաղաղակ բարձեալք, զայլմուցանեն ի քնոյ. Ագաթ:

ԿՈՉԵՄ, եցի. լ. կառաչել կարկաջել ագռաւուց և կռնկանց. (լծ. լտ. խոհաղօ. Garrio.) *Ագռաւագ յորժամ կռչիցէ. Փիւ. Ե Լբ. իիւ:

ԿՈՓԱՆԻ. ա. Որպէս կռփեալ, կռփա-

հարեալ. *Եւ ի վան իմ կոփած գլուխն. Լմբ. ած. ծԷ:

ԿՈՓԱՀԱՐ. ա. Իբր կոփահարօղ, և կոփահարեալ. *Հայեր մարդարէական հոգւով ընդ կոփահար ձաղանս քոյ. Լմ. կոչ: Ն Տծ.: *կոփահար և անհանգիստ լինիմք. Սրփ. ա. չհ. Ք:

ԿՈՓԱՀԱՐԵՄ, եցի. ն. Κολαφίζω Colaphizo. Կոփոք հարկանել. կոտրփս հանել. կոփել. մուրցացի տանջել. խոշտանգել. և որպէս Թէ կառափնահարել. և հալատահարել. գլխոտն զարնել, լսրլրփել. ծաղկա լսլմաք, պաչքս չսրմաք, խըրճալսմաք. *Եւ կոփահարեցաք և անհանգիստ եղաք. ա. Խր. Ք. 11: *Զոր պահատոս գաւառապետաց, և հրեայքն կոփահարեցին: Նեղել և կոփահարել և ձաղել: Անօրինք նեղեցին զմեզ, և հոկաւահարոքք կոփահարեցին յանիրաւ. ՃՃ: *Զաղքատն կոփահարեին (մեծատուք). Սփգ. չի. ծ: *Դատաւորքն կոփահարէին զայրիս և զորբս՝ ոչ խնդրելով զվնաս իրաւանց նոցա: Ապատնեղով հրաժարանեն, կամ սատիս կոփահարեն. Լմբ. ծաղփ. Ն պփգ:

ԿՈՓԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոտրփ. և կոփանք. *Յոգւոց զոհացն քոյոց սպրն՝ ի քո մտանել՝ ի տանջանս կոփահարութեանց. Ագաթ:

ԿՈՓԱՄԱՐՏԻԿ. ա. գ. Πυγμή. Pugnus, pugna. Բռնամարտիկ, և Բռնամարտութեան. *ազգ ըմբշամարտութեան՝ կոտրփս տալով, կամ բռնցք և մուրցայի բախմամբ. Եսմրսագ՝ ինչ պեօյիւլիս. *Ցաւելաւ կըռփամարտիկ: Զկոփամարտիկ օրէնսն եգ. Եսս. փբ. ա: *Ի տեսարանի աշխարհիս ոչ զոգեղոյն ուսուցեալ հրահանգս, կամ զոլոմպիականն, զկոփամարտիկ. Սարկ. փհ:

ԿՈՓԱՆՔ, նաց. գ. Κονδυλισμός. (յոր. մէ լս. Contumelia.) Talitrum, plaga pugno incussa. Կոփելն, իշն. կոփահարումն. կոտրփս. գլխահարութեան. խոշտանգանք. նախատինք. Թշնամանք. կծանելն. խայթ. *Լուայ զնախատինս մովաբու, և զկոփանս որդւոցն ամմոնայ. Սոփ. Ը. 8: *Ընձամբ անձինս կոփանս և զատապարտութեան: Զկոփանս անձին նախատաքամեալ: Ի կոփանս խոշտանգութեան մատնիլ: Եւ ոչ կոփանօք ատգաստանացս զնա խոցոտիցեմ: Կոփանս և ցաւք է խոշտի մտացս. Լմբ. պփգ. Ն սղ:

ԿՈՓԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Գործի կոփելոյ. և երկաթի Թաթ՝ որով ապտակեին զվկայս. Κόλαφος. Colaphus. *Տանջանարանք սպասք բանաստացին, կոփարան, հուր, տապակ. Ճ. Ա:

ԿՈՓԵՄ, եցի. ն. Κολαφίζω, κονδυλίζω, τύπτω πυγμαῖς. Colaphis caedo, pugnis caedo, vel percutio. κολαΐζω, punio, ևն. Կոփօք հարկանել. կոտրփս հանել. կոփահարել. բռնցի կամ մուրցացի տանջել՝ մանաւանդ զկառափն. ապտակել. խոշտանգել. նեղել. հարկանել. կատել. կծանել. խայթել. նախատել. Թշնամանել. հարցուսհարել. ծաղկա պրնել. գլխոտն պրնել. ֆլթել. լսրլրփել. ծեծել. (լծ. Թ. խըրճալսմագ.) * Կոփեցին զնա. Մփ. իզ. 67: *Հրեշտակ սատան՝ կոփել զնա. Ք. ւոր. ծԷ. 7: * Կոփեք զանաւագն: Կոփեն զորբս: Կոփեին զգլուխս աղքատաց: Ի բարձրութեն այնոցիկ՝ ոյք կոփեալք էին յիսուսէ. Ես. ծԷ. 4: Մաղ. Ք. 5: Ամովս. Ք. 7: Ցաւոք. ծԷ. 6: *Չկոյր ոչ կոփեցաք, այլ առաջնորդեաք. Դիան. Իզ. Ը: *Ծաներ բազամբ տուժից նեղեր և կոփեր զնոսա: Ի պատերազմի անգ՝ որ ընդ հայսն եր, կըռփեալ լիներ. Ես. պմ. Ը. 15: Ղ. 8: *Ապտակեալ, կոփեալ, ձաղեալ: Ձեռաց կոփողացն. խոսփ. պբգ: Նար. ւԷ: * Քաղամբք զբարի պտուղն կոփէին. Եէր. ի սփէ: * Չչարս ի մարդկանէ իբրև կարկտուռ ձայն պատգամաց նոցա կոփէր. Լմբ. ովս: *Ի չարն՝ կոփիս ի խլձէ մատգդ, և ի բարին՝ միսիթարիս. Լմբ. ոռ: *Ի կոփեցոյ խաղձի մտացն. Շ. ա. չհ. խԷ: *Կոփեաց խաստագոյնս զգլուխս նոցա. Ոսկ. գծ: *Ամ լուԷի իմ կոփէր զնա. Եէր. Ութ:

ԿՈՓԻՉ. ա. Որ կոփէ (ըստ ամենայն առման). *Նմա տուաւ հրեշտակ կոփիչ սատան. Ոսկ. ա. փհմ: *Խաւարն լծանձրամած՝ կըռփիչ խաւարէլոցն կռամոլութեաբ. Նար. Ել: *Գ.Թուրքին կոփիչ հպարտութեան. ՃՃ. ծ: *Կոփիչ հանապազորդեան՝ գլխոյ գագաթան հպարտացեալ չարագործին չերթաս այս տաշեղեալ. Նար. ղԷ: *Իչխանն կոփիչ է չարաց. Եէր. հա: * Եղիա կոփիչ խրայէլի: Ճլուզ լուսատու՝ կոփիչ խաւարի. Ածո. *Ի չհ. Ա: *Բարկացաւ տէր, և եւտ նոցա կոփիչս (զսլլազգիս). Տծ.: *Կոփիչ և չացուցիչ տկար աչաց լինի պայծառութեան արեգական. Ճ. Գ:

ԿՈՓՈՒՄՆ. փման. Տ. ԿՈՓԱՆՔ. *Կըռփումն գլխոյն. Նար. ին: *Կոփումն մարմնոյ. Եղիշ. Ը: *Զմարմնոյս խայթ դնէ, և զնորայն կոփումն. Շ. ա. չհ. իՔ:

ԿՍԿԻԾ, կծոյ, և ի, ից. Φ. Ἀλγηδών. Dolor, cruciatus, ևն. կծօլ և կիզոլ ցաւ մարմնոյ և սրտի. ցաւ խայթիչ՝ խոցոտիչ՝ մարմրքիչ. տաչորուսն սրտի. մտմտիք. աղեաց. սրտցաւութեի. դառնութեի. էջսփ, սրթի էրսփ, խլխլսփ. ահը, սրտը, էի-էե՛ եանմաը. *Հարուած կարճի՝ սաստիկ ընդ ամենայն մարմինն կսկիծս (կամ կսկիծս ընդ ամենայն անդամսն) արկանէ մինչև ի սիրտն. Մաղ. ծԲ: Ն Եէր. Գաղ: *Եթէ զաստի հրոյս կսկիծ չկարէ ոք բանիւք պատմել, սիրչափ և առաւել ցաւիր հրոյ. Ոսկ. ֆ. Ը. 18: *Անհագին խորովումն, անոնման կսկիծք: Ահեղ ազետիցն կսկիծն և մորմքսումն. Եէր. խոսփ. Ն փրդ: *Ի ցաւոյն և ի կսկծոյն՝ ազատեցար. ի գարշելի ցանկութեցն. Վբփ հդ. Ը: *Բարձք յանախորժ ցրտոյն ջարգելով անժուժկալն կսկծիւ (կամ անժուժ ժալն կսկծիւք) հարկամեցին. Թեոփ. ին. Ֆ: *Ի գառն կսկծեցն և ի չարաչար ազգոյն մեռանիլ. Ուրբեր: *Ախաիոյ ինչ ցաւք, ՚ՊատաՀ կսկիծք. ՃՃ. ծԲ: *Չկսկիծ չըրթանց, զպատաքել լեզուի: Ալ. իմն կսկիծ դժնդակ սրտի. Նար. Ը. իԲ: * Բողոք ա նուանէ զկսկիծ սրտին, և զտատապանս մարմնոյն. Սոփ. յի. Ծ: *Դեզ առաւել ունի յինքեան զօգուտ քան զկսկիծ: Ընչաց գաղար համբուրեր, ի կսկծոյն մորմոքեր. Ոսկ.:

ԿՍԿԾ. ա. որպես կսկծեցուցիչ. կծու. *Մաղձասար ամանոյն զկսկիծն զայն և ըզխածանող նիւթս համոց ի ձնչելոյ ի բերան որովայնին հասեալ (կամ հատուցեալ). Նիս. ինս:

ԿՍԿԾԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ կամ առնէ զկսկիծ. կծու. դժնդակ. * Ի գառն և ի կսկծաւոր ձմերուռս. Երզ. ւս:

ԿՍԿԾԱԳԻՆ. ա. ս. Դառնագին. ցաւագին. *Զմանուկ սղզայդ քո զբաղձալ լին՝ այլ ոչ ողբաս կըսկըծագին. Շ. Ոխէ:

ԿՍԿԾԱԳՈՑՆ. ա. Ուր ի կսկիծ սաստիկ. գժնդակ. կսկծեցուցիչ, և կսկծեալ յոյժ. *Ալալական ցուցանէ տանջանս ինչ կսկծագոյնս կրել. Երզ. Ոսկ: *Վասն որոյ և զվայն իսկ դնէ, զի այնու կսկծագոյնս առնիցէ. Բս. Ոսկ:

ԿՍԿԾԱԼԻ. ա. Լի կսկծիւք, կամ կսկծելի, աղետալի. *Եւ ով կարէ պատմել զկսկծալի կոծն և զկական. Վբփ հդ. ծԲ:

ԿՍԿԾԱԿԱՆ. ա. Ուր իցէ կսկիծ. և կծու. դառն. * կսոկողէին անպատմելի կսկծական կականմամբ. Վբփ հդ. ծԲ. (մի Ճ. կոծական:) * Եթէ ոչ կսկծական եգիցէ զդէմն, վերն ոչ սրբէ ու. յն. πικρός, դառն. Ոսկ. Եա:

ԿՍԿԾԱԿԻՆ. ա. կսկծանօք կծանօղ, կամ կծեալ. մորմոքիչ. մորմոքելի. *Մարմանջեցուցանէր զնոսա. այս էր՝ որ կսկծակին և վիշճելի առնէր այնուհետեւս. Ոսկ. չհ. ա. 28:

ԿՍԿԾԱՀԱՐ. ա. կսկծանօք հարկանօղ. կսկծեցուցիչ, ցաւալի. *Ի մեղաբեր և ի ցասմնահար գարուս՝ ի ժամանակս ցաւալից և ի կսկծահար. Վբփ. պփ:

ԿՍԿԾԱՆՔ, նաց. գ. կսկիծ. և կսկըծումն. *կսկծանօք մարմնոյն գայ յոգղոցքն. Լմբ. ա. ոռ: *Խստագոյն քան զխստագոյն՝ բանս կսկծանաց առ միմեանս յղէին. Բոզ. Ե. 37: *Ցառաւել կսկծանաց սրբոյն անձ՚ադար արտօր հեղուն. Նէ. Եէ:

ԿՍԿԾԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԿՍԿԾԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Առաւել կսկծացուցանել և խոցոտել զմիտս ուեղոցն. Ոսկ. Եա:

ԿՍԿԾԱՒՈՐ, ի, աց. ա. կսկծական. կսկծելի. ազետաւոր. *Բօթ մահու կսկըծաւոր. Մաչ:

ԿՍԿԾԵԼԻ. լոյ. ա. Որ տայ կսկծիլ. մարմնոյ կամ սրտի. մորմոքելի. մորմոքիչ. կսկծեցուցիչ. զկծեցուցիչ. գառն. ցասագին. խլխլըընելու, խլխլըընօղ. պէրպ փաղլա, էրօղ, փաղօղ. *Բանս կսկծելիս թշնամանաց: Բանիւք նախատանաց կսկծելիօք. Ք. ՚Ի. ծ. 34: ծԲ. 14. (յն. բան խնամից:) * Սահմանս (բանից) կսկծելիս: Կսկծելիս կիրս: Կոծ կսկծելի. Նար. Է. Է. իԷ: *Եւ այս ևս կարի կսկծելի (է՛ տեսանել զայլս փրկեալ, և զանձն դատապարտեալ). Իգն: *Զկսկծելի տուգանս. Վբփ. յանիաճառն: * Բեռինս ծանրութեե աղի ՚ի վերայ ողինն՝ գժուարագիրս և կսկծելիս՝ բարձեալ բերէր. Երզ. լս:

ԿՍԿԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Δάκνω, δακνάζω, ὑπονύσσω. Mordeo, pungo, stimulos subdo, vellico, affligo. καταψάω, defrico. Տալ կսկիծ մարմնոյ կամ սրտի. կծանել. կիզուլ. խայթել. մորմոքեցուցանել. զկծեցուցանել. խնդչընել, խլխլընել, ՚ՊՀել. Երել. փաղել. *Օ՚ծ չուրջ զաչքն զլեզուիգ, և նա կսկծեցուսցէ, և հանցէ ըզլուսանն յաչաց նորա. Տոբ. ծա. 8: *կսկծեցուցանէք զամենեսեան՝ որ ընդ ձեռամբ ձերով են. Ես. ծԲ. 3: *Որպէս մանեակս լեալ կսկծեցուցէ. Եէր. ա՚ենթագ: *կսկըծեցուցանել զսիրտս, կամ զոք բանիւք, ՚ՊատաՀ, ևն. Մաղ. ծԲ: Աւծբ. Բ. 6: Ոսկ. ֆ. ա. 19: Խոսր: Նար: * Ոչ որպէսզի միշտ, այլ և կսկծեցուցանել զաչակերտեալսն. Շ. ֆսի: * Ազգաւն ալարտէին զնա և հեգնէին, որ կարի իսն կսկծեցուցանէ զմիտս մեր. Սրփ. ա. չհ. Բ:

ԿՍԿԾԵՑՈՒՑԱՆՈՂ. ա. }
ԿՍԿԾԵՑՈՒՑԱՆԱԿԱՆ. } Δάκνων, δακνώδης.
ԿՍԿԾԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. } Mordax, pungens. Որ կսկծեցուցանէ. մորմոքիչ. կծանօղ. խնդչընօղ, խնդ. *Զայս կսկծեցուցանօղ ինքնաբանական նախատինս: Զայս յանդիմանութեե գառակնիկք կսկծեցուցանողականս քանի: Աչիծք... կսկծեցուցչք և մորմոքողականք. Նար. Ել. իԲ. իԷ: *Զկսկծեցուցիչ քնութեե աղին ՚ի բաց և գաք. Սրփ. չհ. Է:

ԿՍԿԾԻՄ, եցայ. յ. Δάκνομαι. Mordeor, pungor, molestia afficior. կսկիծ կրել. կրել զցաւ ՚ի մարմնի՝ մանաւանդ ՚ի

արտ. մորմոքիլ. տոչորիլ յիրեսաց տպաստ կանաց, և մանրանաց. խշխշել. էրկիլ. *Ոչ տացէ քեզ կակծել, և ոչ արտմիլ ինչ. Ով. յհ. Ի. 21: *Շխեցիք գչարաւածագ, զի այնպիսին առաւել կակծեացի. Ճ. Ա: *Վասն առաջին ընդարձակուելն իւրեանց և լեռնեցեն պատմիլ ծանուցանէր նոցա, զի առաւել ևս կակծիցին. Նէ. Էվէ: *Միշտ այնպէս ջնջ ցլոց բարիս կակծէին. Ով. յ. Ի. 15: *Ընդ ընկերին բարիս կակծէին. Երե. Ֆիւ:

ԿՍԿԾՈՂԱԿԱՆ. Ց. ԿՍԿԾԵՑՈՒՑՈՂ. ԳԱԳԱՆ. * Ցայտնելուս ընդատուելիչ և կակծողական խթանէ. Սկա. *Ի լմի: *Զմտասլից ասելն՝ զմտազղական և կակըծողական և զմեաւորիչ առաքինութեանն յայտ առնէ. Վրդ. Երփ: * Զգաստանականն պարտ է հմտապար իրրև կակծողական ձայնիւ մակագանչութեամբ ձայնել ուժգնա կի ոգի զնոյն ինքն զնջատցուլն. Երե. Ֆէր:

ԿՍԿԾՈՑ. ո. Լի կակծանօք. կակծերս. յիչ. կծու. Դրւմս. Acris. *Հակառակ մեղերն զպղն կակծոտ մուծանէ՝ ի ներքս. Մեխ. Ղա: * կակծոտ է ձմեռնս, այլ քաղցր է գրախտս. Բր. Ֆ Ո: *Ի կակըծոտ և՝ ի կծուագին տունջանացն. Տծնտ:

ԿՍԿԾՈՒՄՆ, ծման. գ. կակծիլն, և կակծեցուցանելն. կակծանք. կսկիծ. մորմոքումն. *կակծմամբ սգացեալ (կամ ըզգածեալ) ողբալին. Ճ. Գ: * Հեղոյր արասար կակծմամբ սրտի. Ցօղ: *Բանից կակըծմամբ՝ եթէ ապառաւմ, կակծման: Կոյտ կակծման. Նար. Ֆ. Ի Ֆ. Խե: * Ցայնժամ ասիրէ նոցա սաստիկ կակծումն. Լմբ. Խմ:

ԿՍԿՈՒԾ. ա. Որպէս մակդիր հացի. Եփուն և չոր. էրկին, գըբըբ. *Հաց կակուծ, որ նկանն կոչի. Կիւրղ. Ի Փ: ԿՍԿՈՒԾ ասի ումէ. և զպղոց խիստ իրաց:

ԿՏԱԿ, ի, աց. գ. ԴւաՅիչղ. Testamentum, foedus. (որպէս կիտադրաւել, կամ կիտակ.) Անդարձագիր. գրուածք հաստատուն՝ որով կարգաւորէ ոք զիրս իւր նախ քան զվախճանելն, կամ արձանագրէ պատուէրս և խրատս. ևս և Ուխտ ասի. և Դաւէն. գիր ուխտին. յետկար. և կտակարան. վասիչել. վասիչէ նոմ, ակտ, ահկամ. *կտակ յետմահու հաստատուն է: Ջկտակն չատաչա գոյն հաստատաւել չէր ի քո. Եբր. Ի. 16: Գաղ. Գ. 17: *Փեներես ոտ կտակ չատիանէից զքահանայութեան. Ա. Ղ. Ի. 54: *Ընտիրցատ չահանչ նուցա զամենայն բանս կտակին գաւոլոյ ի սանն սեռուն. Ի. ճ. Լ. 30: *Ոկատ ժողովուրդն գրել ի մատեանս իւրեանց, և ի կտակս վաճառաց իւրեանց. Ա. Ղ. ֆՀ. 42. (յն. մի բառ, συναλλαγμα, commercium, vel contractus.) *Ուր կըտակ ուխտից էցէ. Կղ. Գ. 6. (յն. մի բառ. ԴւաՅիչղ, որ է անխորիր՝ կտակ, և ուխտ:) *կտակին ի սէտս ժառանգաց գրի. ՑՀո. Ի: * կտակ գնեալ հաւանեցուցանէ. Գրգ. օրին. ֆա: *Ջկտակ մկրտութեանն լուսոյ. Փարպ: *Ջնոր կտակս յեղուալ ի հայբան. Խոր. Գ. 53: *Այս բանիցս գրեցաւ մուրհակ, և առաւ աս ի զինի եկեալդ կտակ յիշատակի: կտակ խրատուցս. Լմբ. ֆղ: * Աձնուալք օրէնք զերկու կտակս. Վրդն ֆո:

ԿՏԱԿԱԳԻՐ, գրի, բաց. ա. ԴւաՅեմսոց. Testator, testamentarius. Գրօղ կտակից. ասանաւորէր որ առնէ զկտակ. վասիչէ էգին կամ սահագը, վասի. *Ուր կտակ է, հարկ է զմահ ի մէջ բերել զկտակագրի: Ջիմիդ իցէ հաստատուն, մինչ կտակագիրն կենդանի է. Եբր. Ի. 16. 17: * կտակագիրք կամք իւրեանց գրեն, և կամք գործ ձեռաք լուծանեն. Սարգ. ա. պ. Ֆ: *վասն գաշնաւորութեանէ կտակի, և կտակագրացն գիմաց. Մխ. էփ:

Եւ երբեմն ՝օտար՝ գրիչ կտակի. * Ջկտակագիրսն առ իւր նստոյց. Գիմ. ազխս:

Եւ Օրինագիրն ասի՝ տուիչ տախտակաց ուխտի. * (Սէ կոյս) կտակագրին տապատնակ, անձառ լուսոյն աշտանակ. Գնդ:

ԿՏԱԿԱԳԻՐ, գրոյ, գրով. կամ գրի. գ. ԴւաՅիչղ. Testamentum. Գիր կտակի. որ և կտակ. անգարձագիր. վասիչէ նոմ. *Ոչ դոյ անգ մահ, և ոչ կտակագիր: Առնէր կտակագիր: Երբեր առ նա կտակագիր հոգ մայեցուոյ ընտանւոյ. Ով. յհ. ա. 15: Սոխ: Վրթ. հղ. Ե: *Ստրգ երեք մեռանի առանց կտակագրի: Թե չառնէ կտակագիր, ևն. Մխ. էփ:

ԿՏԱԿԱԳՐԵԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է գըբրուելոյ կտակի. *Եւ գալարիմ որպէս կտնգակ կըտակագրեան. Ը. Խ Եղ:

ԿՏԱԿԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Գրել զկտակ. աւանդել կտակաւ. *Որ կտակագրէ զիւրան որամադրելով մանկանց գոլով հայր. Գաղթ. օրին. ֆա: *Որ կտակագրէ, շնորհէ նոցա զնորհուրդն. Մխ. էփ:

ԿՏԱԿԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Որ պահէ առ իւր զգիր կտակին. *Խաբեաց զկտակապահն. Վրդն. պիմ:

ԿՏԱԿԱՌՈՒ, ի, աց. ա. գ. Δεχόμενος. Susceptor. Առօղ զգրեալսն ի կտակի. այսինքն Ժառանգն. *Կտակին գարձեալ կէս զկտակագրին ունի (բան), և կէս զկտակառուացն. Ով. յհ. Ի:

ԿՏԱԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. ԴւաՅիչղ. Testamentum (vetus, et novum). Ընդունելոյն կտակի կամ ուխտին ասի. և նոյն իսկ կտակն կամ ուխտն նուիրելոյն. օրէնք. գրաւոր պատգամք տեառն. ասծագիծ տախտակք, և ասծաշունչ մատեանք հին և նոր օրինաց. Տաւպանակ կտակարանաց. Եւ. վաս. 7: Երեմ. ֆ. 16. որ և ասի Տաւպանակ կըտակի կամ ուխտ: *Ջկտակարանս իւր ուսուցանէի նոցա. Սղ. Ի. 14: *Սէ կտակարանք. ա. Դ. ա. 66: *Ի վերայ ուխտի կըտակարանացն ասլ. յն. մի բառ, որ է անիւրըտիր՝ ուխտ և կտակ և կտակարան. Ի. Ղ. Ե. 36: *Երկու կտակարանք. Գաղ. Ե. 24: *Երկուս գահերկանս աւանդեաց զհին և ըզնոր կտակարանս. Խոր: *Քոյինչուշնէ կըտակարանաց: կտակարանացն մնանիչ. Նար. Ե. Խ Ե: *Ի հին և նոր կտակարանին. Ցօ ուրբ: *Ի հին և ի նոր կտակարանաց. Լմբ. Խմ: *Կամ ազգս այս ասի՝ նոր կտակարանս՝ մի անցցէ, մինչև եկեսցէ աւետիսն խոստացեալ. Մեխ. չմ:

ԿՏԱԿԵՐ, ի, աց. ա. կերօղ զկուա կամ զընդեղէնս. ընդակեր. *Ոմանք (ի Թռչնոց) գիշակերք, և կէք կտակերք. Վրդն. ծն:

ԿՏԱՂ, ի, ից կամ աց. գ. ռմկ. կոպաղ, գաճա, ԷՐԻԷ. Πέπτα. Coctio, genus placentae. Պանկինգի, բլլիճ, խմորելէն յոր գնին չամիչք. խնձոք, ևն. *Սիրելին կտապա չամիչեղենս. յն. եփոյս. Ովս. Ե. 1: *Եւ զոմանս (ի չհանց առնել) գծօրէն կտապա. Մագ. ֆԷ: ռմկ. փաղաղ. կամ պաղպէ փօլմօը:

ԿՏԱՏԵԱԿ. կամ ԿՈՒՏԱՏՈՒԿ. գ. Ἀλθέα. (այսինքն առողջարար.) Malvae sylvestris genus. Ազգ մոլոչի ի վայրի: Գաչիան:

ԿՏԱՒ. ոյ, ոց. կամ ու, ուց. գ. Λίνον. Linum. Բոյս՝ որոյ ցօղունն ծեծեալ Թել Թել լինի, և այն մանեալ՝ հիւսի անկուածով ի ձորձ. Ցծս և վՈՒՇ, և ԲՏՀԵՋ. որ. ասէս բարակ կտաւ. էքան. էքէնէն, էքէան: Իսկ երբ. և յն. էքէնէն, խրիծ, է հանդերձ կըտաւի. *կտաւն և գարի: Այր և կտաւ: Ընդ խրձամբք կտաւոյ. Եւ. Ի. 31: Ղեփ. ֆՀ. 53: Առակ. լՀ. 13:

ԿՏԱՒ. ա. գ. Λίνεος. Lineus. στυππύος, stupeus. կտաւեղէն. կտաւի. *Մի զգեհուցուս այլայլակառն՝ զսար և զկտաւ ի միասին. Օր. ֆԲ. 11: *Աստուածոյ հանդերձի, կամ կտաւոյ. (որ ևս Թէ կտաւեղոյ, կտաւեհնեղոյ.) Ղեփ. ֆՀ. 59: *Բացաւ տիեզի մի ծածկուելի կտաւոյ. Փարպ:

ԿՏԱՒ. գ. Σινδών. Sindon, linteum tenue et pretiosum. σινόνη, σινόνιον, linteamen, linteolum. Զգաստահակալ կտաւի. սինդոն. պատանք. պեզ. լոչէզ, լոպէր չէզ. լոչլաճ. *Կտաւս արար: Պատեաց սբ կտաւովք կի կտաւոլին: Արկեալ զերեւ կտաւ մի... Թողեալ զկտաւն՝ փախեաւ. Աստ. լՀ. 24: Մարկ: Մրէ: Ղ: ՑՀ: *Հանդիպեալ վարչամակին և սբ կտաւոցն: Ի ձեռն կտաւոցն և վարչամակին. Շար: Նանայ: *Անօթ ինչ իբրև կտաւոյ մեծի. Գծ. Ֆ. 11: Ֆ. 5:

ԿՏԱՒ. գ. Λίνον. Linum. ἱμάτιον, vestis. Հանդերձ կտաւի. չուխիկ. զենկակ. վարչամակ. *Ջգեցեալ էին ի սուճարին կտաւ մաքրութ և պայծառս. Ցայտ. ԼԲ. 6: *Ըզզանգուածս կերթանց՝ ծրարեալ ի կտաւս իւրեանց. Եւ. ֆԲ. 34: *Ընդ զերծման գըզխաչոք կտաւոյն. Նար. ԼՀ: *Կտաւ սփածաւ. Սարգ. յն. Ի:

ԿՏԱՒԱԳՈՐԾ, ի, աց. գ. Ոստայնանկ կտաւեղինաց. գործօղ զկտաւ (որպէս դնի ի յն.) *Ամաչեցեն և կտաւագործքն բանականաւք. Ես. ֆԲ. 9:

ԿՏԱՒԱԿԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. կապուտն կտաւովք պատանաց. *Ի մանգազգեաց պատրուածոյ կտաւակապուտենէն արմակ. Մոմբ:

ԿՏԱՒԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Մանելն կամ նրբելեն զկտաւ. *Մանել սար և կտաւ... ձեռն ոչ ձգի գաստարկ, այլ ի կտաւամանուելի. Լմբ. ասխ:

ԿՏԱՒԱՆ. ի, ից. գ. Իրք կտաւահատ, այսինքն հատ կամ ունգ կտաւոյ, յորմէ երլանէ իւղ կտաւատի. էքէնէն Խօհոմա, էքէր, պէզէր, պէրզէ. լտ. lini semen. (ուստի պէզիր եաղը. lini oleum). *Մարմնոյ մեծոլեաք բակլա և սխեռն պարծէին առ հատ կտաւատի, և կինձրեան. Մխ. ասոխ. Խ: Բծվէն: Վասիչ:

ԿՏԱՒԵԼ. Տ. ԿՏՈՒԼ. *Մաքրեցի կըտաւեցի զնա ի գործոյն ամուրհագուցն: Լքից զայգի իմ, զի մի կոտաւեցի. Մծբ. Ե. յ:

ԿՏԱՒԵԱՑ. ՀՀի, ից. ա. ԿՏԱՒԵՂԷՆ, զինի, նաց. ԿՏԱՒԻ, ոյ (իբր ՀՀոյ.) ՀՀաց. Λίνεος, λινοῦς. Lineus. Որ ինչ է ի նրբելոյ կտաւոյ. կոտաւ, կոտաւէքնէնգէն, էքէնէն. * Ընդգաւարսիս կտաւեայս. Եւ. Ի. 42: *Վահանակ կտաւեայս: կտաւեայ հանդերձից. Նմ. Ե. Ն չնա: *Կտաւեայ պատմուճանաս. Լմբ. պրգ: *Իսրան կտաւեայ ի ձև եկեղեցւոյ չորկցուցանէին. Վրդն. պիմ: *Կտաւեղէն պատմուճան, կամ կապարան (այսինքն պատանք). Փիլ. չմ. ա: Մոմբ: *Պատմուճանն կտաւի: Ընդդաւարսիս կոտաւիս: Գօտի կտաւի: Խոյր կտաւի: Ջորձ կտաւի: Ցատեացց և ի կտաւեացց: Սպիտանեղէն կտաւի. ևն. Ղեփ. Ը. ֆՀ. ֆԸ. Եվէն. Խ. 17: Եբեմ. ֆՀ. 1: *Կտաւի շապկօք. Ես. պիմ. Ը. 36: * Պետրոս զանօթն կոտաւի իջեալ սեսանէր. Խոր: *Կտաւի զգեստ. Լմբ. պրգ:

ԿՏԱՒՈՏԵԱԼ. վ. Վերաւոր պատեալ կտաւովք. * Դարձեալ բժշկէ զկտաւոտեալն մեզօք. Ճ. Ա:

ԿՏԱՒՈՏԵԱՆ, ՀՀի, կաց. գ. Λέντιον.

Linteum. Դոյզն կապերտ կամ փերթ կտաւի. աղքատին ափածանելի, զգեստ, իսկ ձարուր, ևն. * Թագաւորն յո՛ զկտաւեա՛ռեան զմարգկուԹե՛ (յն. զմարդկուԹե՛) սփածեալ՝ բժշկեր զՀիւանդն. Կո՛. ծԲ: *Պատեալ՝ ի կտաւառեակս՝ ի մուր անթա՛նից. Ոսկիփոր:

ԿՏԵՄ, եցի. ն. Στίζω, στίγω, στίχω. Pungo, signo. Կէտ կէտ կամ կուա կուա առնել. սպի կամ բիծ տպաւորել. ցտել. Նիւթէ՝ նօփա՛ կԲմԲ: Ուստի ԿՏԵԱԼ, στικτός, punctatus, impressus. *Գիր կըռեա՛լ մի առնիցէք ի մարմինս ձեր. Ղեւտ. ծԲ. 28: * Գիր կուեալ զգուեըն և զաժանս ճնօտից արկանելն ասէ. Կիւրղ. ղեսս: *Բժշկեա՛ զոտիսքն և զգլուխքն, և զնարանս հարուածոց... զկուեալ խածուածս բազմագունիս: Զկուեալ դիպուածս այս փայտի զարկման. Նար. յԲ. ԷԲ:

ԿՏԻԿ, կտկան կամ կտկիճ. գ. Կուա փոքրիկ կամ հաւուեալ ընդ մէջ. հատ. հատիկունդ. սերմն. ԼԷփԷրՔՁԲԻ, ԲանԷՁԲ, Բօխամ. *Որպէս և մրջեան... ընդ երկու ըզ հատն կտրելոյ, զի մի՛ բուսանիցի, և՛ ի ջուր ժամանակ հանելոյ զկտիկն յորջէ անտի, և ցամաքեցուցանելոյ. ԵՂԻԻ:

ԿՏԻՆ, կտինք. գ. Բառ յն. գԲՁ՛ս, գԲՁՆԷս. Κτείς, κτένος. յոքն. κτένες. Pecten, et conchae quaedam marinae. Ստանալ, և ասանդաձև պատեհիս կամ չերտաւոր կեղեւով թեչեմորիճ. Խոսգ. *Որ թեչեմորիճն կոչին. այսինքն կոնք, և կտինքն, և կոքղեք. ՎԷոթ. Ը:

ԿՏԻՏ, կտտ. գ. Նուիրատ. ազբ կենդանի նեաց. կու. քակոր. *Ի սո՛ կենդանւոյ միջէ, կամ ի կտեղ ի պատճառս գեղոյ առնու. կանան: (Ա՛յլ է և կտուտ)

ԿՏԻՐՔ. գ. Προΐξ. Dos. Օժիտ, պուղտ. ըպոյ. ՃՀԻՂ. *Ձիւկ՛ ձեռնհաս (հարսն) Թախանձա և կաիրս ի մէջ բերել. Ոսկ. Ղողս. ծԲ:

ԿՏՂԱՆՔ, նաց. կի՛ ԿՏՂՈՒԹՔ, ցաց. գ. Խաղաղութիւն. իւղտմունք. մարմնոյնումն և կատաղուԹի, կամ անկրնտանալն ի ցանկուԹիս. *Ա՛յնչափ զեխուԹիք կուղանաց գիՂուԹիք. Պիս: *Պղծուե՛ կաղուցք. ՍԲՐԲՐ.Ծ:

ԿՏՂԻՄ, եցայ. յ. Βαχχεύομαι, γαργαλίζομαι, παραπαίω, μαίνομαι. Bacchor, desipio, insanio. Կատաղիլ. մոլիլ, մոլեգնիլ. մանաւանդ ի ցանկուԹիս մարմնոյ. անկրնտանալ. և խաղալ. գրի և ԿՏՂՄԻԼ. *Երիտասարդ մոլեգնեալ կուղեալ ի մարմնոյ ցանկուԹիս: Մոլիցին կազիցին և աւելի քան զդէպն ՀԼեռնուցուն: Այնպես մոլիմք և կայլմիմք, զի ոչ ԼԹ մոլեցիմք՝ խնամք: Ցորժամ համարի զգաստանալ, յայնժամ առաւել մոլի և կաղե. Ոսկ. Ղողս. ծԲ: ա. փխ. Բ: ԷԲր. ՃՁ: Տ. Ձ. Հ:

ԿՏՂՈՒԾՔ. Տ. ԿՏՂԱՆՔ:

ԿՏՆԴՈՑ. } Տ. ԿՏՆՏՈՑ:
ԿՏՆՏՈՑ. }

ԿՏՆՏՈՑԱՀԱՄ. ա. Որ ինչ հայի ի հարկանել կանուցաւ զաղիս քնարի, կի՛ առքնարահարուե՛. *Վահագն, զոր ի կանուցեահայ ալէբախս ընդ վիշապաց համխաւէին կուռւել նմա. ՁՀ. ԼԲ:

ԿՏՈՒԱՆ, ոյ. գ. Τρύπις. Carina, ima navis pars, և principium. Կտնի և կրկնաւեն. որպէս սկզբնաւորութիւն կառուցանելոյ զնաւ, կամ ողնափայտ նորին. *Հարկաւ նել բառն ի գործս տախտակամած յատակաց նաւի, որ է սկիզբն կառուածոյ կազմուԹե՛ նաւին. ՎԷոթ. ա:

ԿՏՈՒԵՄ, եցի. ն. Διακαθαίρω. Interluco, interputo, perpurgo. Գրի և կտաւել (զոր տեսցես.) Կրկտելով սրբել և կտրել զաւելորդ ոստս տնկոց. յատանել. Տե՛ս և ԿԾՈՒԵԼ, և ՔՁՈՒԵԼ, իբր քաղել. յօԲել. պոպամագ, արայիլ ԷՒՆԷ. *Ոչ սերմանել և ոչ վարել, և ո՛չ ծառս կտուել, և կամ հատանել. փիլ. ծ. բան: * Ցանկալ փակեցի. . մաքրեցի, կտուեցի, կակղեցի. ՄԾԲ. ծԲ: Ե եԲր. ասէպս:

ԿՏՈՒՏ, ԿՏՈՒՏՔ. գ. Արմատ կտտելոյ. որպէս կտտանք. չարչարանք. լլկանք, և մանր կտրատելն. *Կտուտ տանջանաց (նշանակէ) զանցս հոգևոյիցդ ուցն, զորս անցուցին ընդ հրեայսն. ԵրՀ. ՖԲ: *Յորժամ հեռիս եմ, և՛ ի տանջանս, և ազգի ազգի կտուտս ուՂնիք. Ոսկ. ա. ԲԼս: *Քանիցն տանջանս և կտուտս յանոլորմից անտի կրիցէն. Սոփ. հանգ: *Զտոլորումին կտուտս վիշապացն որ. որպէս ԼԹ կտցելն, խայԼԹելն. Իսիա: *Ի հատանող ոյ բանէն, որ մանրամասնաբար կուտուս կտոիցէ զոգի և զլուսնչ և զմարմին. Ոսկ. ԷԲր: *Ա՛յնու առաւել զարգարի, զի զմեծամեծ կուտուսն վասն Ճգանցն՝ զորս վասն Ճշմարտութե՛ կրեցէ. Ոսկ. Ես:

ԿՏՈՒՐ. ա. Արմատ կտրելոյ. որպէս կտրեալ, կամ հատուկսիր. միջակատուր. ընդ հատ. *Լուեալ զբուանն զօրացն հայոց... և զայլոցն ևս չերչուակի կտուրն ի միմեանց լինել. Ցհ. լԲ: *Ցորժամ տանուտէր լինի տարեշրջի, գարունն յամով գայ և կտուր. Շիր: *Գարունն միջակ, և կտուր, և անձրևային ոչ. Թերևս իբր ընդհատեալ ի ցըրտոյ. Տ՛ոմ:

ԿՏՈՒՐԴ, կտրոց. գ. Κουρά. Tonsura. կտրուածն բրդոյ խաչանց. և գտրեալ բուրգըն. *Ալեաց խռովԷԼ, Ե խռոված ԲՈՒՐԲԸ. ԳԷՐԲԷԼ, ԳԷՐԲԷԼԷՔ. և ԳՐԲԷՔՔԸ. * Եզեն կըտուրք հօտիցն ի կարմէլոս: Եւ էին կտուրք աքսոսոմայ: Կտուրք են ծառայի քումի: Երթալ ի կտուրս խաչանց: Զպտուղ կըտրոց խաչանց քոց տացես նոցա (այսինքն գնման բրդոյ): Ի կտրոյ խաչանց իմոց ըլ ԷԼան Լիկունք նոցա. ա. ԼԳ. ԼԷ. 2: Բ. ԼԳ. ծԳ. 23: Ես. ւ. 19: ւԷ. 12: Օր. ծԷ. 4. ՁՒԲ. ւ. 20:

ԿՏՈՒՐԿ. կտրուած բինչ. հատուած. ՃեղքուածԹ. կտրօն. *Ձգեաց զձեռն իւր ի սուր, ի փայտ, կամ ընդ կտուրս վիմի որպէս ընդ Ճանապարհ (ի մուԼԹն գիշերոյ). ԼՃԲ. ոդ:

ԿՏՈՒՑ, կտցի, ցաւ. գ. Ῥύγχος (Թռչ. նոց), ῥαμφὸς (Ճանճից). Rostrum avis, vel muscae. ՔիԼի հաւուց և Թռչնոց. ոսկ. բանիւԼ պատճառ, որ և շուրԲն բերանոյ նոցա. (որով կանեն, կտաեն զկուտս, ևն.) և որ ինչ նման է նմին. *Գիշակերքըն կոր կըտուց ունին. Վ՛ԲՊ. ծՒ: * (Լուք) կրկնապարոյր կռածագ կտցաւն են. Նար. ոԼ:

ԿՏՏԱՄԱՀ. ա. ն. Ուր իցէ կտուս տանն, Ջանաց մահուԹչաւք. չարչար կտաեալով մինչ ի մահ. *Վասն այնորիկ զնա կտատամահ սպանցին. Ագաթ: *Կամէր զնա կտատամահ խայտառակել սպանմամբ. Ոսկ. ԿԲ: *Դաւն նեղուԹե՛ կտատամահ սատակեցից զքեզ: Կտատամահ տանջանօք զքուս կենաց նոցա առնել. ՃՃ:

ԿՏՏԱՆ. գ. կտուտք, կտտուն. *Մէքենատուր կտատնս ածել ի վերայ. Ճ. Դ: *Թունդ զայլ կտատանն, որով կըտաէին. ԵԲր. Վ. արԲուէ *Անչափաբար տանջանօք, և ազգի ազգի կտատանօք. Պիս: * Ի գաւն կտատանաց: Բախմունս կամ զգահմանս կտատանաց: Սաստիկ և գաւն կտտանօք: Ի կտատանս գատապարտուե՛ (մահու) զնա գտաեալ. ՁԿ. լԲ: *Քերանաց և կտատնայ համբերեաց. Սոփ. ա. պ. Ե:

ԿՏՏԵՄ, եցի. ն. Κεντέω. Stimulo. μαστίζω, flagello, vexo, ևն. կտուս ի վերայ ածել. որպէս Թէ կոցել, կտուել, կաել. կծանել. խայԼել. ծակտաել. խոշտանգել. Թռպել. լլկել. ԻոյԷ. ՀՃԷ. ԽոՔՔԷ. ԽայՔՔ, ԲակՃՔՀԷ ԼՐԼՒԷ. *Ցորժամ սկսանիմ խօսել, կտտեն զիս. ՁՒԲ. Ե. 4: *Դաւն տանջանացս՝ որ կտտեն զիս: Կտտել ղքեզ ընդ երկար. Ագաթ: *Զարչարանօք կտտեալ. Ճ. Բ: *Ցամենից ունց ապագեալ կտտեալ (տպ. կտկտեալ), և նշանակ ԲրևեալՔ. Ոսկ. յԴ. ա. 9: *Ի զօրացն պարսից կտտողազ զնոսա. Խոր. Ֆ. 67: * Կտատղացն Թռչնաւորաց զինդ համբերութեցիդ. Նար. Ե:

ԿՏՏԵԼ. Բաւել. հարկանել. լամգ. *Որիչ որիչ կտտեն որ ձայն տացէ զանգակին. Մաշտ. լԿՀ:

ԿՏՏԵԼ. կրկտել. խուզարկել. *Զոր այլ վարդապետք մանր կատեն, ես համառաւտ. Նար. ԷփՒ: Ե Վոթ:

ԿՏՏՆԴ ԳԻՆԻ, որպէս բորբոսեալ կամ խանգարեալ: Վոթ:

ԿՏՏՈՒՄՆ, տման. գ. կտտելն, ինն. *Եւ ընդ քո իսկ անձն անցցէ սուր. կըտտումն կենդանական խորհրդոցդ՝ որ և ասի անգ՝ տատանումն. Ճ. Գ:

ԿՏՐԱՆ, ոյ կամ ի. գ. Τομή. Sectio, sectura, segmen. Կտրուած. հատուած. կտուր. տեղին կտրեալ, և ձևն. *Մատունքն երկաքանչիւր ուրուք հատածոցն ունի աւանձին կտրածս. ՓԼ. լԻՒ. Ֆ. 5: *Իբրու կտրած մի որթոյ էնա մերկ. ԵՒր. ասէպս: *Ցորժամ մայրքն կտրին, կան ումն կտրածքն լինել բնակուԹիւն մեղուց. քանզի ոչ ևս այլ արձակեն շառաւիղս ի կտրածէն. ՎԷոթ. Է:

ԿՏՐԱՏԵՄ, եցի. ն. Ի կտուրս կտուրս հատանել. իւրքեւ, իսոր իսոր ընԷ՛ ԼարէԷլՀ. իւրԷԼԷՔ. *Ջմարմինդ քո մաշեալ, և յօշ յօշ կտրատեալ: Կտրատեցան ամենայն մարմինք նորա. Ճ. Ա:

ԿՏՐԵՄ, եցի. ն. Κόπτω, ἀποκόπτω, τέμνω, διχοτομέω, κολοβόω. Caedo, succido, seco, disseco, ևն. կտուր առնել. հատանել. յատանել. կոտորել, յապաւել. խզել. բաժանել. ԷՀմԲ. * Կտրել զծայրս ձեռաց և ոտից զգրատս ի միջոյ մինչև ցիպք. զլեզուն. զծառ. զուռ որԹոյ. զմանուկն կի՛ զծառայն ընդ միջ. զյզիս կտրեալ օգն՝ վավվազակի յիրէն կարկատեցաւ, ևն: *Կտրել զոտս նոցա սրով: Ի բաց կտրել զսրունս. Խոր. Ֆ. 31: *Կտրել զփրկուԷն վատաչնուԼԹի, գլուսոյն փրկանակ: ԵրկարուԼԹի յուսոյն կտրեցեալ: Կտրեայի լար, կամ ապաւանդակին պարան: Աբ. առլորուԼԹէն կտրիլ: Զգաշն կտրծանողին կտրեցի. Նար: *Կտրել զգլուխ, զարմատս ցաւոց, զպատճառն. Կանան: Երզն. մխ: Նանայ: *Կտրեալ զնա՝ ի զօրաց իւրոց՝ վիսատական պարս: Ի միջ անցեալ կտրեաց զքրմապետն, և փսխատական տպաւոր. Զնեոք: * Կտրեաց՝ ի կենդէն: Զերիվարան կտրել (այսինքն ապձակել) պրօտի պատճառաւ. Մաղ: *Որ կտրէ զվարձս մշակին՝ որ է քահանայն, ընդ մարդապատանն համարեալ է: Հոգեվնասքն զպտուղ քահանային մի՛ կտրեացէ. Ոսկիփոր:

ԿՏՐԵԼ. Կէրա. Tondeo, detondeo. Խուզել զնաշխինս. գԷՔՔՁԲ. * Կտրելն զնաշխինս իւր: Մի՛ կտրեացես զանգգամեկ կողմէ քոյ: Կտրէ նեռագալ զՀաս իւր: Զոր զնէրն պատրուՃական կտրոցաց խնդ: Իրգև զնրամական կտրելոյ, ևն: * Զօգիս և զայծիս քո ես ոչ կտրեցի. ՄԾԲ. ծ: *Ոչխարք պատրաստաբար կտրին, և ձնՃղուկք մինչ-

նախիք որսորդաց գիւրաւ ըմբռնին. Եփ. ա՚եչաբ:

ԿՏՐՏԼ. խուզել զՀերս. փոքրել. գերէ֊ֆաք. *Կտրեաւ զՀերս քո, և ի բաց ընկեաւ: Գերծիր և կտրեա (ԼՐ.) ի վերայ փափու֊կ որդւոյն քոյ: Կտրեաց զվարսս գլխոյ իւ֊րոյ. Երէմ. է. 29: Մի֊փ. ա. 16: Ցոբ. ա. 20: *Կտրեցի զնա միայնակեաց. Վ֊ր֊ կղ. յ: *Ո՛վ կտրե զիս. և զի ոչ կամեի աշխարհա֊կանի (տալ) կտրել. Վ֊ր֊ կղ. իէ:

ԿՏՐԵԼ՚Ելսուսչէ՚ՀՁ, ἐκθηλύνω. Eviro. Կերբ֊քննացուցանել. * Եթէ ոք ի քահանայից կտրիցէ զանձն իւր: Որ զինքն կտրեաց, մի՛ լիցի քահանայ, զի անձնասպան է. Կանն: *Իշավայրաց քինացելոց զարու֊յատանակս ի մատաղուսլեն կտրելոյ. Եզեկ:

ԿՏՐԴԱԼ (գրամ). Կտրելով պակասեալ՝ խարդախեալ. παραχεχόμμενος, adulterinus. * Պղնձախառն էր քո ոսկին, և կտրեալք՝ գահեկանքն. Բյս. Վալխ:

ԿՏԻՃ, րչի, շայ. ա. փ. Κείρω. Tondeo. Կտրող, այսինքն խուզող խաշանց. Գերէզմ. * Իբրև որոջ առաջի կտրչի անմռ֊ռունչ կայ. Ես. ծճ. 7:

Եւ Գործի կտրելոյ. յօտոց. կտրոց. գա֊նակ. *Կտրելն սուր կտրչով արա. Վ֊ոփ:

ԿՏՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի ի կտրօղն և ի կտրել. * Ջկտրուլական և պլանգիմանողական զրանն վն ոգւոյն բժըշ֊կութիւն ընդունել. այժան է. Բյս. կդ:

ԿՏՐՈՑ, ի, աց. փ. Τομίς. Cutter, et forfex, vel forceps. կտրիչ, լատ որում գոր֊ծի կտրելոյ. դանակ փոքր. զմեխն. և մա֊նաւանդ Զևիչ, այսինքն մկրատ. ևս և Աք֊ցան. գալեֆիրաչ, և մաճա. և գլուսաճ. երբ. Յոփչի. *Ջժանիս իւր իբրև զկտրոցս Ա՚ոփ. Լ. 14: *Կտրեաց կտրոցաս գպրապետին. Մա֊երէմ: *Կտրոցն ձեւիչ առուգեալ. Երզն. էեր: *Անձամբ անձին զկտրոցն տալ՝ զՀերսդ յա֊պաւել. Լմբ. պփփ: *Լինելով կտրոցին և հանգերձին ներքոյ սեղանոյն (վասն խուզ֊ման Հերաց): Մաչա. Յոնաղան: * Հայր ոք, սո֊ւս լինէն զկտրոցս: Ա՛ւ զկտրոցն, և յա֊պաւեալ զՀերսն՝ զդեցոյց նմա զձև խոնաւ֊հուն. Ժղ. հոսիլ: * Ջկիսոց կտրոցդ առ ասակաս ասկաս քարշէին զմարմինն, և լա֊պանանէին ոչ. իբր աքցանօք. Եփ֊Ա. ա՚եաբ

ԿՏՐՈՒԿ ԽՈՑՈՑ. Մնացեալ խոտն ի գետնի յետ կտրելոյ: Վ֊ոփ. իէ:

ԿՏՐՈՒՄՆ, րման. փ. Կտրելն, իլն (ը ամենայն նշ.) *Որպէս են ցաւք և վէրք, ծղնչեալ և հատուածն և կտրուածն: Խարանքն և կտրուածն մարմնոյն. Ոփ. չ: * Կտրուածն հերաց, չափաւոր զգեաւ՝ զՀպարտուելթիւն առանձինը. Ա՚ ոչս. ծճ: *Կտրուածն ունկանցն նոցին՝ մազբեաց զնորհուրդս չար օձին. Ցոզ:

ԿՏՐՈՒՔ. փ. Կտրուած, հատուածն. յօ֊տուածն. * Ջկտրուքն ընդդէմ հարատոյ ա֊րա. Վ֊ոփ:

ԿՏՐՕՆ, ի, ից. փ. Τομή. Sectio, segmen. Կտուր. կտրուածն, և կտրած. Մնա֊ցորդն բուսոյ՝ ծառոյ կամ փայտի. *Կտրօն նորա տատրաժամ հարցի. Ցոբ. ծէ. 32: * Ջկտրօն նորա, այսինքն է զՀունձա՝ (իսկ զՀնձուածն) տատրաժամու ասէ. Խոփ. անդ: *Կտրօն փայտի գիսեալ՝ ի սիրան՝ էանց ընդ լերպդն, և անդէն մեռաւ. Մոփ:

ԿՑՑԱՐ. փ. Հաւ կամ թռչնոյն նման կաքաւու՝ երկայնակառուց, որ որդւոցք կե֊րակրի. *Կաքաւ, կոցար, և ատրեկ՝ ի հեղ֊ուելիս են. Բառ. ոփէ. Լեւ:

ԿՑՑԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունօղ զկտուց՝ իրօք կամ նմանութիւն. *Կոցաւոր մերձոք փո֊բեալ զՀիմունս. Խոր. Ֆ. 28:

ԿՑՑԵՄ, եցի. ն. Կոցաւ. քերթել. հար֊կանել, կոտեր. * Փանաքն և գուզնաքեայ հաւքն (այսինքն Թռչունք) ի վերայ երկրի նստին կոցելով (զերկիր, կամ ի բաղէից). Փիլ. լիս:

ԿՐԱԲԵՐԻ. յ. կրեալ բերիլ. վրիլ. *Դժմիտքն կրաբերին ի չարչն. Երզն. էեր:

ԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. փ. Կիր կի՛ կրով գործելն. փրէձ չինելը, փրէձ բանեցնելը. *Ցօրինեալ քարագործ աւազամած կրագոր֊ծուլեամբ. Աթը. Ֆ. 11:

ԿՐԱԳՈՒԲ, գրոյ. փ. Գուբ կրոյ. փէ֊րէձ սառնչեալ, եաիսդը. * Ի կիր հրամայեմ արկանել զքեզ. . . ընկեցին զսրն ի կրա֊գուբ մի. ՃՃ:

ԿՐԱԿ, ի, ացի. փ. Πῦρ. Ignis. Հրատ. հուր. խարոյկ. կայծ. (որպէս թէ հրակ, կամ կերակ, կամ լծ. ընդ Ճրագ. ևն.) ա֊ֆէչ, օպ, օի. նաս. (իսկ վր. կէրէնի, է կրա֊կարան.) *Ջեռայ, և տեսի զկրակ: Ընկեց ի կրան: Լուցին կրակ: Աճիւնախառն կը֊րակ. Ես. Խ֊Ֆ. 16: Երէմ. ա֊Ը. 23: Ղի. իԲ. 55: Տ֊Բ. Ը. 18: Է. 2: * Ջկրակ ո՛ կալէ սպասնանել. Ջինչ իմնայոք զձնուլեթի կրա֊կիդ: Եռաս զկրանին ի ջուր ընկենուլ. Եփէս Է: *Եղբայր է ջուր կրակի. Փոփ: * Ցաս֊րուշանի կւակին. Ցկ. իի: *Երկաթ ի հուր մտրնեցեալ՝ կրակ լինի. Կալ. ծՀ: * Անգըս֊տին ի կրակէ անտի յափշտակելին, և ու֊տէին զկերակուրն. Եսա. պմմ. Ֆ. 6: * Եւ նորաստեղծ ձուկն ի կրակին ոչ. այսինքն ի կրակեալ կայծականց. Ցո արդէ: * Կըլտկն կէրւակ է ըստ գործոյն, փոխանակելով զձեռն եջի: Ասացաք յաղագս կըրակի, թէ կերւակ է. Մոփ. և Երզն. էեր:

ԿՐԱԿԱԲԵՐ. ի, ից կամ ացի. ա. Πυρ֊φόρος. Ignem ferens, gestans, ignifer. Որ բե֊րէ զկրակ ի պէտս այլոց. * Մի՛ մնասցէ կը֊րակաբեր ոտանն եսաւայ. Աբէ. ա. 18. ի յն. ոմանք ընթեռնուն πυροφόρος. որ է անխոտիր՝ կրակաբեր, կամ յորմէ աբեր, երբ. սբէա. մեացորգ: * Ձէ ևս եղիցի կրակա֊բեր ի տան եսաւայ. Եփէ. ա֊եաբ:

ԿՐԱԿԱԲԵՐ. Կրօղ կամ ունօղ յինքեան զկրակ. * Իլուցեալ կրակաբեր անձրևս. Ագաւ: * Հեղեղ ջուրց, և անձրև կրակա֊բեր. Աբէ:

ԿՐԱԿԱԼՈՑՑ. ա. Ուր լինի լուցմունն կրակի. և Որ ինչ լինի լուցմամբ կրակի. *Ասրուշանս կանգնեալ՝ զօրանայր կրակա֊լուց պաշտամանաք գիշն ապտեղուե֊կաղնեաւ:

ԿՐԱԿԱԿԱԼ, ի, աց. փ. Πυρεῖον. Thu֊ribulum. Ընդունարան կրակի. բուրվառ. *Ջկրակակալն պղնձիս, զոր մատուցին այ֊րեցելքն. Եսփր. իէ:

ԿՐԱԿԱՄՈՒԽՐ. փ. Աճիւնախառն կը֊րակ. գալաղ. էեզ. * Կրակամուխը չազա֊խեալ գազաթով արկին ի քիթն. Ճ. Ջ:

ԿՐԱԿԱՆ, ի, ացւ. ա. Παθητός. Patibilis. παθητικός, passivus. Ներքոյ անկեալ կրից. կրօղ. ախտաւոր. և Կշանակ կրից. * Օդն կրական գործով զորուլեթի, և ամենասէս այլ այլական. Աբէսս. Ց: *Կրականք որակուլեք ասին՝ ուշ վասն տոցուն ընգունակացս կրել ինչ, այլ վասն ը զգայուեցս իւրաքանչիւր ասիցելոցս որակուեցն ախտին գոլ արար֊չական: Կրականք որակուլեթք ասին. քան֊զի քաղցրուել կիրս իմն ըստ Ճաշակելեացս առնէ, և ջերմուլեթիւն ըստ չօշափելեացս. Աբէս. ոբա: *Անանկըն և կրելն էուլեթի իմն է ներգործականի և կրականի. Դամաս: *Ցը֊նօրինեալքն ի տեառնէ ի մարդիկ յերկուս բաժանին, ի կրական և ի ներգործական. կրականքն են, ևն. Խոսրովի:

ԿՐԱԿԱՆԱԼ. Տ. ՀՐՆԱՆԱԼ. *Ի տօթ ժա֊մանակին. յորում քարինք չողանային, և կրականայր փոշի երկրին. Նէրս. Մա:

ԿՐԱԿԱՆԻ. Նոյ. փ. Կրակք. խարոյկ մեծ. չՅածն կրակապաշտից. * Սպանեցէք զայնպիսի Ճոխ կրականի: Ա՚յն կրականոյն անշնաս պահեալ էր զմեզ. Փոբպ:

ԿՐԱԿԱՊ. ոյ. ա. Կրով կապեալ, մա֊ծեալ, ծեփեալ. որպէս չինձան, ևն. *Չան֊ցեն զերեսն կրակապոյն, և այլ վերատին նորոգեսցեն. Կանն:

ԿՐԱԿԱՊԱՀՑ, ի, ից. ա. Որ պաշտե զկրակ. հրապաշտ. *Ա՚ՀՀաւատս և հեթանոս կրակապաշտ. Փոբպ: Խոր. Ֆ. 60: ՑՀ. իի. * Հրով հոգւոյն՝ չիմաստին զրոյն զկրակա֊պաշտ պաւսիցն. Շաբ:

ԿՐԱԿԱՊԱՀՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Պաշտօն կամ պաշտելութիւն կրակի. * Ջկրակապաշ֊տութիւն մոլութեն բորբոքեին ի նմա. Աբէբ. Ֆ. 1: * Ընդգէմ պատերազմեալ պաւրակա֊կան կրակապաշտութեն. Ասող. Ֆ. 2:

ԿՐԱԿԱՍԻՐ. ա. Սիրօղ կրակի. անգործ պղերգ, որ միշտ նստի առ կրակի. * Որպէս զօրաւոր ոք ոչ կամեցի զայն որ զկտոհ զի֊նուցն բերել, ունել հանապազ հեշտ և կրակասէր. Ոփ. փբ:

ԿՐԱԿԱՍՊԱՆ. ա. Սպանօղ կրակի. ջնջն պարսիկ, այսինքն չիՀնուցիչ հրոյ. *Ցեւանեաս զկորուստ անօրէն կրակասպան մահապար֊տացն. Փոբպ:

ԿՐԱԿԱՎԱՌ, ի. փ. Վառումն կրակի ի տեառն ընդառաջն. * Տաղ կրակավառի. Քո փառաց Թագաւորն այսօր եկեալ յըն֊ծայումն. Գնխ:

ԿՐԱԿԱՏԵՂԱՑ. ա. Որ ինչ լինի տե֊ղացմամբ կրակի. Իբակ Խոփելով կամ Խոփ֊նելով երկիրն. * Ի տոգոմ յանկարծակի կրա֊կատեղաց հրացան բարկութեն իջնին կենդա֊նւոյն ի գժոխս. Ոփ. ծ. ա. 20: Ե Էս.

ԿՐԱԿԱՏՈՒՆ, տան, անց. փ. Πυρεῖον. Domus vel templum ignis. Տուն պաշտա֊ման կրակի. մեհեան կրակի. ատրուշան. պիւռհան. ախեչվեխ. * Ջկրակատունն այ֊րեին: Ա՚եւրնեալ էր նորա զկրակատուն մի: Մոփ ի կրակատունն ձեր. Եզէկ. Ֆ. Է. Է:

ԿՐԱԿԱՐԱՆ. ի, ացւ. փ. Πυρεῖα, πυρία. Igniarium, receptaculum ignis, acerva, focus. Ընօճ ընդունարան կրակի. վառա֊րան, և կասկարայ նորա. Իրակի տան. տաղ. օճախ, սաճայախ. * Ջմսահանան և զկը֊րակարանն: Կրակարան կայծականց: Կրա֊կարան հրոյ: Ընկեց ի կրանն որ կայր ի վերայ կրակարանին. Եւ. իէ. 3: Ա՚ոփ. իէ. 21: Երէմ. ւԸ. 22. 23: * Կրակարանն կայ֊ծականց անօճ է, և փայտն հրոյ կերա֊կուր. Լմբ. ասփ: * Ի կրակարանաց ղաղա֊հումն յափշտակեալք ուտէին. Ցկ. իի: *Մտի ի կրակատունն ձեր, և կրակարանն լի ՀՀ֊լոյով բորբոքեալ այրեր. Եզէկ. Է:

Եւ որպէս կրակատուն. Πυρεῖον. ա՚եչ֊կեան. * Ա՚րար ընդ մէջ կրակարանին սիւն լուսոյ հրնգէն. Խոր. ա֊ա ագբ: *Ջհրապաշտ կրակարանին զեօթնագուն թագաւորա֊կան առաձարին. Ան. Եչէզ:

Եւ իբր Հնոց, կամ հրանոց. *Անեւևոյնի կրակարան առապոյ բոլորքմամբ մեծաս ան֊զովանալի. Նաբ. իէ:

ԿՐԱԿԵՑՂ, եաեղ. փ. Ἀνθρακία χειμέ֊νη. Carbonum congeries, prunae. Տեղի կրակի. և կրակ լուցեալ. խարոյկ. օճախ կամ վառած կրան. * Ցեւանեն կրակեաղ կայ֊ծականց. Ցկ. իա. 9: * Կրակեաղ զՀաւրն բաժանարար. Ճ. Ա: * Մերոյ Ճրագի, և կը֊րակեաղ, և ամենեցուն այսպիսեացս յա֊մենեսին բաւել կարացեալ. Բյս. կղ. լա. (գրեալ էր, կրակատեղ:)

ԿՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συμπαθής. Si-

mul adfectus. Կցորդ կրից, կարեաց, ախտից. կարեկից. ախտակից. չարչարակից. վշտակից. սրտակից. * Արբանեակք գոլով արեաւ՝ ասին և որդիք մարտի. սղա կրա կիւք եղեն արեաւ վասն ահին Նննոս: * Խորհրդակից հոգին կրակից լինի ... զգենու զինքեամբ զքաջմուԹիւնն չարաչար կրիցն. Ը. յոտ. ԻԲ: * Որպէս և հնար ընդ երկաԹից ... հոգի կրակից մարմնոյ գոլով. Ը. խոտով:

ԿՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμπαθεία. Compassio. Կրակիցն լինել. համակրուԹիւն. յօժարուԹիւն. բերուիլն. * Ոչ միայն ուսեալ, այլ և կրեալ զԹծայինս. և յառնոսա կրակցուԹիւնն ԹԷ այսպէս սիրոյ է ասել, առ անուսանելն ի խորհրդականն Նոցա միուԹիւն և հաւատ կատարեալ. Դիան. ՁԺայ: * Ա յս է պատճառ ընկակցուԹե, և կրակցուԹե, և փրկուԹե բոլորիցս. Մ ոտ. ի էֆես,

ԿՐԱՀԱՄ. ա. Որ ինչ ունի զհամ կրոյ, ԷրէՁՁի համ ուՆէոդ. * Որպէս կրահամ և ծծմբահամ ջուր. Մխ. երեմ:

ԿՐԱՄԱԾ. ա. ֆ. Կրով մածուցեալ. ԷրէՁՁելիամ ալէհով Էաիոոյած, իամ Էանդնէս. լվ. * Կազմեալ կրամած քարիւ. Ճ. Ը: * ԽՃեալք, և կրամած չաղախեալք. Ցծաի:

ԿՐԱՑ. ի, ից. գ. Χελώνη. Testudo. ումկ. իէիայ. Խեցեմորիի յամրաչարժ՝ որպէս ոչնաչքիկ բարձ՛ալ զիւրև զկնքաձև կամարեալ պատեան, է որ յամպալային, և է որ ջրային. Ռօպոպէի, գաՓէտս պաղա. * Սեղանք նոցա իրրև զկրայս ի կորդ ագարակի. Ովս. ծԲ. 11: * Կրայք առլցեալք յիժից: Զկիրայ աեսեալ առլցեալ յիժէ. Փիլ. ւիոս: * Եւ ոչ խեցի՝ որպէս կրայից. Նէոս. բ:

ԿՐԱՑԱԿԻՐՔ. գ. Ազգ ինչ խեցեմորԹից. * Որպէս զկեչս, և զքաւաՃեաս, և զօձաստանգոս, և զկրայակիրսս. Մագ. ծԲ:

ԿՐԱՃԱՂԱԽ. ա. Կրով չաղախեալ, շաղեալ. կրամած. կրակապ. * Անտաղ վիմաք կրաչաղախ ձուլեալ: Կրաչաղախ (կամ կրաշաղաղ) որմով չինէ: Կրաչաղախ վիմաք. Ոոոպ:

ԿՐԱՋՈՒՐ. գ. Ջուր՝ յոր խառնեալ է կիր. կամ կիր ջրախառն. * Ջուր սեղէացն ապիտակ, որպէս կրաջուր, և էր աղի. Ոոահ:

ԿՐԱՒ. Ձայն ագռաւու: Եւ զի ի լոգծրպոս, է ագռաւ. գրա, վաղիւ, ումին իրի ասի. * Ագռուին կրաւ կրաւ ասեն. իսկ կրաս յաւառնայ լեզուն զայս ասէ, Թէ վաղիւն տեսցես զփառս ես. և ի վաղիւ օրն պատմեցաւ մանն յուլիանոսի. Վ ր ս հղ. ծԲ:

ԿՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. կրօղ կամ ունօղ ինքեան զնին. որպէս Փօրաս. Gerens, gestans, habens. * Նկաւառակք կրօղկին կրաւորականք համց: Կրաւորական հրկկերպեան պատկերաց հրկնի և երկրի էուԹե. Նաբ. լ. Ա խլ:

Ըստ քերականաց՝ Նշանակիչ կրից կամ կրողի. որ և ԳՐ ասի՝ հակադրեալ ներգործուԹե. ՊաՁητικός. Passivus, passioni obnoxius. * Կրաւորական, կոփիմ, կոփիս, կոփի, ևն. Թրայ. ԳԷ: * Լինի ձայնն կրաւորական, և իրքն ներգործական. որպէս ասանիմ. և կամ ձայնն ներգործական, և իրքն կրաւորական (իմն, նշանակ կրելոյ զնին ի վերայ իւր), որպէս, ղՁենուիմ. Երէս. ԳԷ:

ԿՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πάθημα. Passio, և patientia. կիրքն. կիրք. չարչարանք. ևՁամ. բերուիլ խաչի. * Վասն մեր չարչարեր և մեռանէր, կամաւ զիջանելով ի մահուն կրաւորուԹի. Ճ. գ:

ԿՐԵԼԻ. լ-ոյ. լեաց. ա. գ. Ἀίρω. Levans, portans, gestans, gerens. կրօղ բարձօղ. ունօղ ի վերայ իւր. * Ոտք քահանայ ին կրելեաց զատասանակ. Յեռ. ֆ. 13: * (Օրէնք) ոչ արդարացուցին զկրեալսն. Ոսի. հա: Կէսքն (յանատնոց) կրեալք են, և կէսքն ուսեալք. Եփես. այսինքն գրատս բեռնաբարձ. որպէս և զնի ասի, * ի կրեալս ,, իւր ի բեռնաթարձումի:

ԿՐԵԼԻ. Կրօղ յարգանդի. ծնօղ. որ և ասի ծՆԱՆԵԼԻ. ըստ յն. ստացօղ. κεκτιμένος. possidens. գաՀի փէր. * Սիրտ անգգամի ցաւ ի կրեալս իւրոց. Ասաի. ծԷ. 21:

ԿՐԵԼԻՔ. Բառնալիք. պատգարակ, դեսպակ, սայլ. և Ուսք. շալակ. * Եւ ոչ ինքնին ի կրեալսն ամբարձցին. Երէմ. ծ. 5:

ԿՐԵՄ, եցի. ն. Φέρω, φορέω, ἀίρω, βαστάζω. Gero, gesto, porto, tollo, fero. (ի բառս կիր, զրգ ընդ կուռն. կռնակ. լծ. և լտ. ՃՃաօ, և արաբ. ՃԷրր.) Ըստանձնել. բարձեալ ունել զծանրուԹի ինչ ի վերայ Թիկանց և ի ձեռին, կամ զերս ինչ յինքեան. բառնալ. տանել. բերել. վարել. պարունակել. ունել. յանձին ընդունել կամ ըստանալ. ԷՁօՒԻրմէ, ՆաչԷմՃ, գալՁրմՃ, ԷԻՒնՀէ, պէրՃալԻէն, էեԼԻՔէն. * Կրեալ զաշխատուԹի, զժողովուրդն, զտապանակն, զեփուդ, զէնս ի ձեռին, զաւար բանակին. Նախատինս յազգաց. զօրէնս ի լեզուի, զիրաւագիտուԹ ի չլեռնէս: Երանի որովայնին՝ որ կրեացն զքեզ: Որ կրէ զամենայն բանիւ զօրուԹեամբ իւրով: Կրեալ զանուն իմ առաջի հեԹանոսաց: Կրեացէ դատաստան: ի հոգւոյն սքի կրեալք՝ խօսեցան մարդիկ յՅ: ՑորմուԹեի կամ ամենի կամ ցաւս և անարգանս կրել: Կրեա զմամպարշուԹիւն քո: Շէ որ կրեաց զքարկուԹիւնի նորա, ևն: * Կրեալ ի գիրկս, և կրօղ զամենայն. Սարի. հանգ: Ոլով կեաց, և զկենդանուԹիւն կրէ երկիրս հայոց. Ագաե: * Որով զկենդանուԹի կրէ բովանդակ մարմինն. Սարգ. ա. պ. գ: * Որ ի կեանք հսի, կեանս կրէ յինքեան. Խոսէ: * Ի մոգացն և ի մոգպետացն զնոյն պատիւ կրեսցեն. Եւ իզ. Ը: * Չի մի զառաւել պաՃիս վասն խոստովանուԹեան անուանն ի ժողովոյն կրիցէ. Խոր. Ի. 86: * Ցաչուք կրեցեալք ի ծայրս մատանց. Նար. լ:

ԿՐԵԼ. Պάσχω. Patior. (ի բառս կիրք. և կարիք. լծ. չար, չարչարանք, և քարշել.) Չարչարիլ. տանջիլ. ախտակրիլ. վշտանալ. լռնի կամ համբերուԹիւն տանել. համբերել. տոկալ. փաՂէ. լեԻէ. տապ ԷՒՀէ. ԷԷՀէ. ՆեօրՀէ. փայտնՃագ. * Չայսպիսի չարչարանս կրեցին: Աչիպիսի անցս կրեցին: Վասն որոյ և զայս չարչարանս կրեմ: Որ զայսպիսի համբերուԹիւն ի մեղաւորաց հակառակուԹիւն տան կրեաց, ևն: * Չամենայն ինչ ամենայնի. Նիս վասն մեր կրեաց. Աճապ. ի: * Կրեաց զամենայն կիրս մարմնոյ և հոգւոյ՝ բաց ի մեղայ. ՑՃի. ծԲ: * Որ համաւոր վս մարդկան՝ կրեցեր մարմնով զայս ամենայն. Ըած: Ակ կրեալ վիշտս, զանարգուԹիւն, արհամարհուԹի, զպատիժս, ևն. անխորհ հայի ի ա. և ԲՀնչ:

Ձաւոթ ըստ քերականաց և ըստ փիլիսոփայից՝ Կրեալ ասի, Ներքոյ անկանիլն ներգործուԹե այլոյ. դիմաբաժանեալ ընդ Ներգործել կամ Առնել. * Ցաղագս առնելոյ և կրելոյ: Ընդունի առնելդ և կրելդ ներհականուԹիւն զյաՀեան և զնուազն. Աչխոփոփոխ: * Իր ուրեմն էին և ներգործեալքն ի նմանէ, և կրեցեալքն. Ցհ. իմ. երս:

ԿՐԵՆ. Ἔχω. Habeo. Ունել առ իւր. առնուլ, գտանել. և ԳԻՒ, որպէս կայ. գոյ, լինի, գտանի. * Իշխել կրել ինչն չգիտ ըստ նչանի Թագաւորայ. ա. ԻԼ. ծա. 58: * Չի մի տրամուԹի ի վերայ տրամուԹե կրեցեմ. Փիլիպ. Ի. 27: * Եկեղեցի իսկ քան զնա մի՝ այն կրե (զԹարպամ եօԹան). Եոս. ւր. ա: * Եւ զայս համառօտիւք յարտաքնոցն դրոց կրեալ պատմեցաք. անդ: * Գիտեր՝ զինչ կրեր ի մարդն ,, . յն. էր, կամ կայր. Ցհ. Ի. 25: * Որ առ իս կրին սխալմունք: Առքեզ ոչ կրին նենգուԹիւնք: Որ յիս կրին չար սովրուԹիւնք. նար: * Ալ և աստ յոմանց հակառակուԹիւնք կրի. Խոսէ: * Իրրև կրեացքին ի նմա կատարեալ միտք և. խորհուրդք ,, . այսինքն եԹէ իցեն ի նմա. կանն: * Որ ի մէջ հերրայեցւոց գիրք կրին: Եւ ի մէջ եբրայեցւոց բազում ինչ չգիտեանուն կրի: Որ ի չամրատացւոց եբրայական գիրքն կրին. Եոս. իր. ա:

ԿՐԹԱԳՈՑՆ. ա. Γεγυμνασμένος. Exercitatus. Առաւել կամ յոյժ կիրթ. վարժ. * Որոց Ճաչակելիքն իւրեանց կրԹագոյնք իցեն առ ընտրուԹ բարեաց և չարեաց. Կոնտ:

ԿՐԹԱԿ, ի, ից. ա. Ἀσκητής. Exercitator, athleta, qui se exercet. կրԹօղ և կրԹեցիչ. կիրԹ. որ տայ զանձն ի կրԹուԹի. ՃգնօղՀ. * Բանից և գործոց կրԹակք և վարժիչք (յն. մի բառ) զեՀանք՝ զկեանս վարուցիչք իւրեանց զարգարեցին. Փիլ. խմաոփ:

ԿՐԹԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἀσκητικός, ἀσκητός. Studiosus, exercitationi vacans, ևն. Ուր գոյ կրԹուԹի և վոյր յոր և է կարգի. Ճգնողական. մրցական. ուսուՄնասիրական. փուԹալան. * ԿրԹական եղեալ ծառայեցէք հօրն երկնաւորի. Ճ. Ա: * ԿրԹական վարժիչ ԹԷոնականաց: ԿրԹական չանիւ: Ուր արուեցոյ է բոլոր կրԹական քաջուԹուԹե: ՉկրԹական արշաւանս հնինցն. Յհ. իԲ:

ԿՐԹԱԿԱՆՈ. գ. կրԹուԹի. վարդապետուԹի. և Արուեստ ըմբռնց, ևն. * Աւետարանին հետազօտեալ կրԹականին՝ մի բազմիլ յառաջին բազմականին. Ածբ. ա. 14: * Բայց միայն ի ասկուաց արուեստից կռչեցեալոցն դիպողականացն, բԺշկականին, կրԹականի և ղեկավորականի. Նիս. բ:

ԿՐԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσκησις. Studium, institutio. վարժուԹի. հմուռԹի. փոյԼ. ուսուՄն. ՃարտարուԹի. ԷրՆԹիրցասէր կրԹականուԹե. Պիս: * ԲԺշկական կրԹականուԹե, ևն. Նար:

ԿՐԹԱՆ, ի. գ. } կրԹուՄն, կըրԹուԹի. մարզք. վարժք. հրահանգք. * ԹԷև անցեալ է ընդ կորզան կրԹանի խրատու ձեռոյ: Հմուտ լեալ փաղաղուե կրԹանաց. Ցհ. կի:

ԿՐԹԱՒԻՐ. ա. Սիրօղ կրԹանաց. ուսուՄնասէր. փոյԼ. հետաՄնուԹ. * ՁնՆԹիրցուած գտոյ սքի կրԹասէր և խնամակալս լինել. Սգգ. Ի. պ. Ը:

ԿՐԹԱՎԱՐԺ. ա. ԿիրԹ և վարժ. կրԹական. ուսուՄնասիրական. * Չերեց զեղբայրն մեր, և զանդրանիկ մերոյն կրԹավարժ և հրահանգափղձ աշակերտութեան. Ցիչ. ոա. յհ:

ԿՐԹԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ἀσκητήριον, γυμνάσιον. Տեղի կրԹանաց. վարժարան. ուսուՄնարան. մրցարան. ՃգնարանՀ. և կրԹանք. հանդէս. խաչիՀ էեՀի. * Ա յս է նախադուռն կրԹարանիս: Չայս առապրելով գալափար կրԹարանիս. Գիգ. ՎԷՀ: * Աս ոտս սքին մաշտոցի՝ նորին հրահանգիւ կրԹարանի ուսուՄնասիրուԹեանն վարժիւք. Ագծբ. Ի: 8: * ՔաչայանՀ ի մրցմունս կրԹարանի ընդգէմ անօրինաց. Ը. բոչիբ:

Եւ իբր Պատճառ կրԹուԹեան. կրԹօղ. * Ամիմոփիչ խորհրդոց, կրԹարան կամաց. Նար. ղ: * Նա որդւոց իւրոց կրԹարան բարեաց. Ագծբ. Ի. 22:

ԿՐԹԵՄ, եցի. ն. Γυμνάζω. Exerceo, polio, erudio. ἀσκέω, colo, studeo. μελε-

ταω, curo. Կիրթ առնել. վարժել. մարզել. հրահանգել. յորդորել. վարել. կ. Ձգնել. գուն գործել. ուսանել. կիրթ լինել կամ զՀոգ լինել. Խուխմ կիթէթ, եօչէթ ՁԷ. * Կրթեա զանձն քո յածախաւուրեմ: Նախաւ կրթելոցն (կամ կրթեցելոցն). ա. փիմ. Ե. 7: Եբր. ծԷ. 11: * Կրթել զգործ ծննդեայն յուսումն. զզօրուել (անձին, կամ զզգոս) ի նահատակութիւս: Գործով կրթել զինքն հմտութեմ արհեստին: Զինուորն ի մատաղութ զինուորական իրին արհեստս կրթեմ: Անգագար երկով կրթեմ զկենդանին և զժամանակս: Կրթիլ ի հանգէս չահիլց, կամ ի գիտութ: Կրճի ընդ կենցաղագնացութ անցանելով վարժուիմ: Միշտ կրթեալ քաջութ: Ի վայելուչ վարժուլոց զօգտակարագոյնն կրթեալ խրատս. Պիս: * Ի համ քեռութեմ կրթել. ցՁիս. ծա: * Անքայութեմ երկնից ժառանգս կրթել. Նար. կԷ: * Կրթեալ յերկիւղ աեառն: (Օձն) դիմ ընդ անգի ինչ նեղասծելոյ վնասց, և ընդ կրթելն կեզևի զասակասնեալ զմարթն. Ագաթ: * Որ զգայ մեղսն կրթի սաալ պատին. Լմբ. սղ: * Կրթի ի քահանութեն խոստութեն. Առ. ոս. գ:

ԿՐԹԱԼ, Ձգել, արկանել. քարշել. ձգել. քերել. փայլել, փալ, վրան յգել. ներ ինքնալ, յանիլել, և յանկն առնուել, հավել ընել յօժարել. * Ձի մի տակալը կամ չարը ի մարգ կանէ ի մէնն միայն կրթեացն զգանն. Իգն: * Ըստ օրինացն ոչ ինգրեաց վրէժս. ալ ի հանգերձեալսն կրթեաց. Ը. Ղսի: * Ի զարմանս կրթեաց զքովանդակ զոր պատրեց. Աբդ. ա. 5: * Ոչ ընթացաւ յուսելն, այլ յանտան կրթեաց զնչխանուելն. ճԶ: * Ինքն իսկ յանձն իւր կրթէր զաւեր աշխարհին Հայոց: Աննայն ամբաստանութեանն ի ոչ ուխտ եկեղեցւոյն կրթեալ էր. ԵՒԻՒԶ. Ե: * Վնասակարութեմ ապանմանն ի քահանայն կրթի. Կանոն: * Ի ծուլութեմ և յարհամարհութեմ պատուիրանին ոչ կրթի. ցՁի. ծԳ: * Ի բարի նախանձ կրթեալք՝ չանացին լաւանալ. Փիլ: * Ձի մի կրկնապատութեմն ի շտեսուութեմ կրթեացի. Նար. ւ: * Կրթեալոյն ի մանկանսկրութեմն. Լմբ. առ ոսկան: * Ցորժամ մին միայն կրթեցաւ ի պատիւն, ապա գժուարին. Եզն. Ղսի:

ԶՀԵՏ ԿՐԹԻԼ. Պնդիլ զկնի. դիմել. զհետ քինել փախստէից, և այլոց իրաց. եփնէ ինինալ. արագընթաց փութել: * Շապկեղ զհետ նոցա կրթեալ: Հրամայէ զհետ նոցա կրթեալ զաղամանէն գնգաւ: Զհետ կրթեալ հասին: Եւ ինքն զհետ Յինամեան կրթէր. Խոր. Ե. 17. 25: ցՀ. լի: * Զկենդանացաներ և զհետ մարմնոյ կրթեալ զմարդկային բնութեմս. Ածան. եՒեղ:

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Գսմասէա, մելետի, ἄσκησις. Exercitatio, exercitium, cura, industria, studium. Կրթիչն. կրթանք. մարգք. հրահանգ, մրցանք. Ձիգն. փոյթ. հոգ. վարժուեմ, որպէս հմտութեմ, ուսուցմն, և սովորութեմ, ընտելութեմ. Ինչպէս, Խալխմ, գայլեր, ուղղմգ. * Մարմնոյ կրթութեմ առաւել քինէ օգտակար է: Ի կրթութեմ խոսից ծորա հանճար. ա. փիմ. Ե. 8: Իմ. Ը. 18: * Ի հրահանգս կրթութեմ վարժեցին զնասա. Եզն. Ը: * Բազում կրթութեմքն յայլմեսց ցէ Ձինամեան սատանայի: Վասն քազում կրթութեմն որոգինակ յուսումն յոնաց. Ես. գԻմ. Ե. 1: Ը. 19: * Ի ձեռն հանապատագրոց կրթութեմն միաբանաղատութեմն: Աբեսաուելի կրթութեմքն հրահանգեալ: Բանական կրթութեմեց: Ի ազգայնոյն սոս կրթութեմ վարեցեալ՝ զքանական սատանայ ընդոհ. Պիս: * Կրթութեման յայժ պէտք են գրոց սրց. Խոս: * Մահացու կրթութեմբ (չանք գիւրն): Կործանական կրթութեմն, մոլորեալսոյր վարժուեմ: Անընտիր գաեալ կրթութեմ վայելման լուսոյ. Նար:

ԿՐԹՈՒՄՆ, Թման. Նոյն ընդ վ. Գսմասէա. Exercitium. * Ուսմեմն ի խոսիանի տկարագոյն լինել հարկ է, և ուսմեմն ի կրթութեմնս գոլով զուարթագոյն. Պիսս. փիմ: * Ցատոիկեցի կրթմունս. Մագ. ծԸ: * Կրթութեմն հինինման այրեցելոյն կերմամբ յաձախագոյն լինի. Նիսս. կազ:

ԿՐԻԱՑ. Տ. կՐԱՑ: Վ. Հց. Ե:

ԿՐԻԶ. ա. Ընձակոյ կրից. կրօղ. * Մի լեցուք հաղորդ մեղաց հրէից, և կրիչ նզովից. Ըէր. պփ: * Մարգ ես (ով թագաւոր), որպէս մեք ամենեքեան, կրիչ ամենայն չարչարանաց և աշխատութեցն. Պիսս: * Անկաս ի փառացն, և եղիս կրիչ ամենայն ցաւոց և չարեաց և մեղաց և մահու և ապականութեմ. ԼԺ. Իոլ:

ԿՐԻՏ, ի, ացց. գ. Բառ լտ. սգոՒիէօս, սգրիպս. Scriptor, scriba. այսինքն Գրիչ. դպիր. * Կրիտք, որ են Թզմագիւք արքայի. Մի. ՀՀ:

ԿՐԻՏԻՒ. ի, ացց. գ. Բառ յն. գՒոիէօս. Κριτὴς. յոյսմ լտ. Criticus. այսինքն Դատաստուր. գատիչ. քննիչ. խոսզարկու. * Պարտ է մեզ հայել նախ յեռոյ ի քոսրձ մեր, և ոչ լինել կրիտիս այլոսմ. ՎԺ. հց. ծ:

ԿՐԻՆԱԽ. ա. Բախօղ կամ բախելով զկնգծս. * Կրճ արտախ հատաչմամբ: Ի կրճ ծառախ ձակատահար ձայնմամբ. ճ. Ա: Աէր. Ե. 12.

ԿՐԻՆՈՑ, ի, ացց. գ. ՊերւստէՅιον. Pectorale. λογεῖον, rationale. ոսկ. իրնկալ, իրնկալ. թ. ՀԷօՒալԻ, ՀԷՀՒալԻ. Պահ, պանակ կրծոց. լանջապանակ. և Ցախտանին գատաստանաց ի լանջս քահանայապետին. որ և կոչի ՌՈՆԱԿ. * Ի տախտակին գատաստանի, որ է կրծանոց. Նիս. էւ: * Եւ որ առ լանջաքն, զոր կրծանոց անուանեաց: Վերայ կրծոյն յորում անուղղ ակունքն, որ կոչի կրծանոց, երկնի նմանութիւն ունի. Փիւ. Ս ԻՀ:

ԿՐԻՈԱՊԱՀ. գ. Իբր ցառաջապահ զօրք. կամ պահապան առաջնակամեան պատգոյ. * Բառանն . . . զառաջինն որ ետհար՝ ելիւք այր պահ և կրծապահն ի քաղաքն Ձգեաց. Ոսահ:

ԿՐԻՈԱՑԱԻՈՒԹԻՒՆ. գ. ցառ կրծոց. Իրնկալ ցա. * Հիւանդութեմ, կերամ, և ծանրկի, և կրծացաւութեմ. Շիր:

ԿՐԻՈԵՄ. եցի. ն. Ἀποκνίζω, διατρώγω. Carpo, rodo, vellico. Աստամնիք կոտրել չոլութեմ զուսեմն միսն յանուսեմն ոսկերաց. առաստամնիք քաղչելով առաել. կերել քեզ. Իրնկալ, էրցնել. Իկնել, Իկերել, գազգմգ, գօթմգմգ. * Կերր . . . և կրծեացաւ ա. Իգ. Ե. 24: * Կրծէին զմսկնին սրգոյն. Ձ. Բ: * Հաճապազ կրծելով զզեցեալն. Խոր. Ե. 58:

Նմանութիւն՝ Բաժին ինչ կորզել. յափշտակել. կծանել. Նախ ընդ երկուս բաժանել (զաշխարհն հայոց) երկու թագաւորաց սրշակունեաց՝ զորս կացուցաք. ապա և ընդ նոսա կրծել չանացաք՝ ազգասացուցանել: Բազում գաւառաք կրծեալք հատեալք այսր անգր. Բուզ. Ե. 1:

ԿՐԻՆԻԼ, կամ ԿՆԻԼ. ա. Կրծօղ՝ որպէս վմուկն. յափշտակող. ագահ. գող. կծծի. կծիծ. * Գողակիսք են գողոց, կրծծիք կրծկիք (կամ կծկիք), ժլատք, ագահք. Խոր. Ք. 68:

ԿՐԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրծել բաղք. ընչաքաղել. գողաբարոյութեմ հանդգնին սկսան. * Մեղայ ժլատութեմ, մեղայ ուրատութեմ, մեղայ կրծկլութեմ. Մաղ:

ԿՐԻՈՒԻՄ, կրծի. Տ. կՐԾԵՄ. * Բարձեալ ուներ ընկերն նորա զհացն, և ոչ կրծոյր ի նմանէ. Եէր. Ե գ:

ԿՐԿԵՍ, կևսի, ասց. գ. Էφηβία, ἱπποδρόμος, μία. κύκλος, γύρωμα. Circus, circenses ludi. (Լծ. լտ. էՀԷգՒսս. յն. գԿԻՀսս. որ են շրջան, շրջանիր.) Շրջապակ վայր խաղալկաց. ասպարէզ. ձիընթացք. երկասպրդանոց. Ղյիան, ոմ Ղյիանը. * Թէատրոնս և կրկեսս չինեցից. Ք. Ղ. Ք. 9: * Աքշաեանց ի կրկեսի. Ոսի. յԻ. Ք. 10: * Ի ձիընթացս մեծի կրկեսին կառավարել կամեցեալ. Խոր. Ք. 76: * Ի կրկեսին մեծի գաձեալ ձիընթացիկ կառավարեալ. Շ. Վիպ: Իակ Ոսի. յԻ. ա. 1: * Ներև ի կրկեսի յայսկոյս յայնկոյս խոստունակելոյ ». յն. թբև յեւբիպս (որ է դիբադրոմ, դիբրաշրջիկ, հողմավար փոխադարձ:)

ԿՐԿԻՆ, կրկնոյ, ովչ. ի կրկնոսմ. ա. Ձիպλόος, διπλοῦς, διπλάσιος, διασὸς. Duplex, duplus, geminus. Երկապատիկ. երկերորդնալ. երկրորդ. երկեակ. զոյգ. որ ինչ գարձ առնէ կամ շրջան առնոսմ. դարձեալ, նորոգեալ. յաւելեալ. յաձախ. Իգի գաւ, գաւ գաւ, էիգն. * Արծաթ կրկին առէք ի ձեռս ձեր: Կրկին պատմուճանաւ: Կրկին շղթայիւք: Կրկին պատուոյ արժանի եղիցին: Ցաչեկ ինձ զայրն կրկին: Առ կրկնով այրիւն: Ի կրկնոսմն այլի. (այսինքն այլ ի մէջ այլի, կամ կրկնապարկ:) Եղևցի կրկին քան զայն, կամ քան զքոյն: Կրկին գործեաց զատուտանին: Եղևցի կրկին ոգիդ քո ի վերայ իմ: Կրկին քեկմամբ քեկ զնոսա, եՒն: Իակ Առ. Է. 23: * Պկղծ է առաչի տեառն շար կրկին ջ. խան կրկնագիմի, մեծ և փոքր: * Կրկին հատուածով: Կրկին ողորմելի: Կրկին աշխար: Կրկին ակառաւակք: Կրկին Ճոխութեամբ: Զկրկին խաղաղութեմ: Ցայսս կրկնոս. Նար: * Կրկին բարեփառութեմ, ամբաստանութեմ, արդարութեմն. ԵՒն. Պիս: * Կրկին կենաց խոստմամբք յորդորէ: Մատնելով կրկին մեռանել: Ի կրկին աղքատութեմց զերծանիցի. Նիս. ա: * Կրկին ասչ ատացեալ ուներ. ԵվԻս. Է: * Ի կրկնոսմն Թագաւորեալ ամ մի ». այսինքն յերկրորդում նուագի. Խոր. Գ. 5: * Կրկին էր, ոչ այլ և այլ ոք, այլ նոյն ինքն ած գոլով, և մարդ միանգամայն. Սարկ. հանգ: Տան կրկին գան արքայէ: Քառատուն կրկին գան արքային. Կանոն. այսինքն քսան, և ուՒռնէն:

ԿՐԿՆ. ս. Διπλῆ, λοῦν, λᾶ, δικῇ. Duplicite, duplum. Կրկին չափով. կրկնապատիկ. կրկնակի. երկապատկաբար. Երկոս խոի. խոի գան. * Կրկին առաչեացն: Չատուցի կրկին: Ընկալաբ կրկին: Խոստնեցեք դրամս կրկին. Եէն: Ցէս և ԿԱՐՄԻՐ ԿՐԿՆ: * Ընթեք չփոթ առնիցէ, մեզաս կրկին. Սիր. իԳ. 13: * Կրկին գործեն ի մեզ զիշատան. Իգն: * Կրկին չահիս. Ոսի. յԻ: * Որպէս լաւքն կրկին պատկին. զի ամենայնց և այլոց բարիք եղեն, չարքն կրկին պատժին. Տօմ:

Եւ մանաւանդ՝ Δίς. Bis. δεύτερον, ἐκ δευτέρου. Secundo. Երկիցս. երկրորդ անգամ. մեւսանգամ. վերստին. դարձեալ. անգրեն. Երկս անգամ, ՀեՀսալ, նորեն, նորից. իՒնէ, էՒնէ, պիր փահա, ՒեՀբաս. * Կրկին երգգիեցուցանել, կամ խնդրել զնոյն վերկՀնդրութեմ: Կրկին չափել (զնոյն տեղն): Կրկին լռեացեր: Հաւրցի կրկին: Կրկին հաս խոսեցաս: Կրկին մտանել, և ծնանել. ԱՀ: * Կրկին հանգիսանալ զնոյն Ճառել: Կրկին երգնորգել: Ո՛չ միանգամ ասէ, այլ կրկին՝ ասան հաստատուն լինելոյ. Ոսի. հա: Եա. Ժբ. ա: Շ. Ղսի:

Որպէս և ժառընթեր բայանուանց՝ իբր ՅՀ. կամ ածակ. * Կրկին ծորդուն երկրի: Կրկին տուժիւք. ՑԿ. ՅԼ: *Կրկին ատացումն: Կրկին տեղացմանց: Կրկին ատակումն. Նոյ: *Կրկին կոչմամբն գիւրաճանաչ ձգեաց ցՀԵ առ ինքն. Շ. ՅՓԼ:

ԿՐԿԻՆ ԱՆԳԱՄ. Նոյն ընդ վ. Δεύτερον, ἐκ δευτέρου. Secundo. Երկրորդ անգամ. միւսանգամ. ԷՒՒԵ.*Աղաչեցի կրկին անգամ իբրև զառաջինն: Եւև բան տեսաւն առ իս կրկին անգամ. Զատուցանել, կի պատասխանի տալ, կի կոչել կրկին անգամ: Զայն եղև առ նա կրկին անգամ. ԱՆ: *Գրեալ առ նոսա կրկին անգամ. Շ. ԽԼ:

ԿՐԿԻՑ, իսք. գ. Երէ վայրի. կամ ազգ երեց.*Միայն նշանակեաց օդիս գոլ, և ոչ ելոյնք, կամ այծեմուկք, կամ կրկիսք. Բ. սԳԷ. ՀՀ:

ԿՐԿԻՑ. որպէս կրկուս, կամ արմատ կրկտելոյ՝ ի քարդուլթիս է կրկտուսն, յոր զոմն, և Գողալ:

ԿՐԿՆԱԲԱՆՏԻԿ. ա. Ուր գոյ կրկին բռնիտաւորութ.(եթէ չէցէ գրելի կրկնապատիկ.)*Կրկնաբախտիկ բախտի տուիչք.Պիա:

ԿՐԿՆԱԲԱՑ. Ածխինքն Մակեայ, որ է ըստ յն. վերապոյ. * Մակաբայդ լսի կրկնաբայ, որպէս լինքն ասէ բայ, ի վերոյ բայի ասացեալ. ԵՐՔ. ԷԷ. (ի Չամամեան):

ԿՐԿՆԱԲԱՆԵՄ, ՀՁԻ. Ն. Կրկնել վքան, երկրորդել. *Կրկնաբանէ զառ յետուառ ՀՁԻոյ իրացն ի քաղբեայ. Նե. Գա: *Ա՛ման կրկնաբանելոյ զասացեալսն ի մէնջ. Խոր. ՍՍ ԱՁԲՐ: *Եւ կրկնաբանէ՝ յաղագս կըրկնակի դէրուլթեն ոոցա. Մի. ԷՐԵՒ:*Ոչ յաՁԳ ի կրկնաբանելոյ: Կրկնաբանելով զղոյմուլթե մաղթանան՝ զնդրուածան գԻալի առնէ. ԼՓ. ՍՂ. Ն պԳՁ:

ԿՐԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրկնուլթի բանից կամ բառից. երկրորդուսին. *Կրկնաբանուլթե լինն նմանեալ է, և յորդորական բանի. Պիա:*Զորոյ գերազանցուլթեն՝ կըրկնաբանուլթի կոչմանն յայտնէ. զի երգ երգոց ասելն, ևն. Նե. ԷՁ:*Ուր պակաս էր, զայն ընդգր. և զկրկնաբանուլթեն ի բաց վերացուցանէր. Վ.Ձ ՈԱ: *Ձի մի կրկնաբանուլթե ի շատխօսուլթի կրթեսցի. Նոր. Լ: *Արտի այրեցելոյ է ծուխ՝ կրկնաբանուլթե: Տալտկուլթի լսողաց՝ կրկնաբանուլթեն. ԼՓ. ՍՂ. Ն պԳՁ:

ԿՐԿՆԱԲԱՒՉԽ. ա. Բացատրուլթի ձայ. Նիս Մակաբայն. որ է ըստ յն. տրամաբանչ կամ վերաբաչխ. *Ի՞նչ մակաբաչխ, այսինքն վերաբաչխ, կամ կրկնաբաչխ, կամ երկուց են. Երփ. ԷՁԷ:

ԿՐԿՆԱԲՈՂՔ. ա. Բղխօղ կամ բըղխեալ կրկին իւօք. կրկնաժամակ. *Ի կրկնաբուխ յաւքերայ անտի զանդս մնաց իւրոց ոռոգեալ. Եսգր. ՃՁ:*Ցօղով կենսակայլակ կրկնաբուխ վտակացն առոգեալ. ՍՒՈՈ. յաբ:

ԿՐԿՆԱԳԻՐ. ա. Կրկին վերստին գրօղ. *Եղը սաղաթիեՀ՝ կրկնագիր գպիր օրինաց և և մարգարէից. ՄԻ. այբՒՀ:

ԿՐԿՆԱԳՈՑՆ. ա. Δισπλότερος. ըստ յն. ոՃոյ, իբր Կրկին և. Երկպատիկ աւելի. *Ըստ որում կատարեալագոյնն է և կրկնագոյն առն՝ սա կինոջ սահմանեալն. ՓԻ. ԼՒՒ. ա. 25:

ԿՐԿՆԱԳՐԵԼ, ՀՁԻ. Ն. Կրկին գրել. երկրորդել զմիանգամ գրեալն. *ՔաջահաՀմուտ կամեցեալ լինել ընթերցողացն՝ կըրկնագրեցաք երկրորդելով. Խոր. Ք. 65:

ԿՐԿՆԱԴԱՆ. ա. Կրկին դատել կամ դատեալ, պարտաւոր յոյժ. *Վճռին զարքունի գանձուց՝ կրկնադատ և անթափելի. Նոր. ԻԷ:

ԿՐԿՆԱԴԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրկին դիւրութիւն. աւելորդ անձնդիւրութիւն. չոփ հանգիսոփ ֆնֆեԼԷ. * Երկրորդ կեանքս (ըստ աշխարհի), որ ըստ իւրմանց կամացն կրօնաւորին, զկրկնադիւրութիւնն արտաքս քան զսահմանս՝ տունէ ի կորուստ. ԵՐԷ. ասԵՓՓ:

ԿՐԿՆԱԶԱՏԻԿ. տճի. գ. Իբր երկրորդ զատիկ. * Օրս այս յարաբարդեալ անուն յինքեան ըերէ, նոր կիւրակէ, և կրկնազատիկ: Կրկնազատիկ սուի ևն. Տծոայ:

ԿՐԿՆԱԾ. ա. Կրկնեալ. երկրորդեալ. *Ա՛յս տեղի կրկնած և երկրորդութեան է. ԿԻՒՐ. ԺՆ:

ԿՐԿՆԱԿ, ի, աց. ա. Διπλοῦς, λή, λόν. Duplus, a, um; duplex. կրկին. երկեակ: երկպատիկ. Խէի գաՒ. *Կրկնակ բարեացն ծննդովք զուարճանալ. Նխա. ԷրԷ:*Կըրկնակ իմն է բնութեն մերոյ կազմած. Նխա. ՅազՀ: *Կրկնակ հոգանս ընկալաւ. ՓԻւ ԼԻՒ: *Ոչ կարօտացեալ կրկնակին՝ միանգամայն խոպոտ սրբեցայց. Նոր. ԼԷ. իբր կրկնուԼ:

ԿՐԿՆԱԿ. ա. փ. ՏՀ. Կրկնապատակեալ. ծալեալ. ԼԻՀալք. կուղ. կրկնուած. և կըրկնելով. կրկնակի. և կրկին, այսինքն գործեալ. գաՒ. Խէի գաՒ. ԲԼԷրբ: *Նկատեալ զՁԼիլս և վերակս, կամ եթէ զկրկնակս և զՀՈվ հանդերձին. Մ փ. ծՁ: *Կրկնակս պատմէ զմիոյ միոյ արարածոյ զկազմուածան. ՎԷրՏ. ծՆ: *Ա՛յլ և եօթնիցս չափ կրկնակ, դաՀճի ի ծոց իւր հակառակ. այսինքն եօթնապատիկ. Շ. ԷրԵՈ:

ԿՐԿՆԱԿ. կեղծաւոր. ԷրԼա. ԷրԵո. Խէի ԷԼԼԼԼա. * Ո՛վ ընդ մարդկան կրկնակին. ԵՐԷ. ա.ԷԼա:

ԿՐԿՆԱԿ՝ ըստ Թուաբանից են Թիւք կըրկնուԹՁ առաւելեալք. *Կրկնակք. ա. բ. ՁՀ. Շ. ժՁ. լԹ. կՁ. ՀՀիը. ՍարՀ. գոՀ:*Ի կըրկնակէ մի ըստ միոջէ չարագրեցան: Ի կըրկնակին ա. բ. Ձ. Շ. լինին առաք հնգետասան: Բաղկանայ ի քառաց և ի միակաց կրկնակաց. ՓԼ. ԼՒ. Ձ. 42. 56:

ԿՐԿՆԱԿ՝ ըստ տոմարագիտաց է Զոյգ մի աւուրց յաւելեալ ի հայկական ամսոյ միոյ բաժանելոյ ի չորս հաւասար եօթնեակս, որ լինին իԹ. և կրկնակաւ, Յ. *Ձի՞նչ է կրկնակ. աւելքք են, որ քան զչաբաթս (քաՌեակս) երկու աւուրքն. զոր ի վերայ միւսոյն (յաջորդ ամսոյ) ածելք, մինչև չաբաԹանայ. Տ՟ամբ: *Շաբաթն եօթն օր է, և ամիսն՝ եւեսուն օր. և յորժամ զամսին շաբաթ առնես, լինի չորս շաբաթ, և ք օր. և այն կոչի կրկնակ: Հոգի ամսոյն կրկնակն ք լինի՝ ինսունՁ աւքն ի նուազասարդէ. Նոյնպէս և հոգի ամիս զնւր կրկնակն՝ որ ի նաւասարդէ ՀՀսս, և զնւր յաւելուածն (նոյնՀամի), որ լինի ՁՀ օր, զայն սահմի ամսոյ մնասուցանել. Նոյնպէս և զայլսն իւսացեսս. զի երեՔայ ը կարգի, մինչև լինիցի շաբաթ(եօթնեակ սահ բոլք չորիցս). տապ ի մին դասնայ.ՍարՀ.գոՀ:

ԿՐԿՆԱԿ, կամ ԿԸՐԿՆԱԿ՝ ըստ քերականաց, որ և ԿՐԿՆԱՒՈՐ, են Բաղաձայնք կիսաձայնք, ոյք փակեն յինքեանս զձորմունՁ երկուց ատելից. զոր օրինակ են ըստ Թրաքացւոյն ի յն. Շ, Ջ, փ. ուր հայ Թարգմանն յարմարեալ է ի մէզ այսպես. *Կրկընակք են ուԹ. զ, Լ. խ, ՀՀ, ռ, չ, ց: Եւ կըրկընակք ասին, զի մի մի իւրաքանչիւր ոք ի ՁոցանՀ յԹրկուց ձայնակըցաց (այսինքն բաղաձայնից) բաղկացեալ է. քանզի բաղկանայ զայ ի սէՀ և ի դայէ յ. ևն. ուր այլք ի մէնջնոյց յաւելուն և զատա. ժ, ձ, ղ, ՃՀ, ևն: Ա՛յլ տիրապէս խօսելով ի մէզ չէք կրկնակ, եԹէ ոչ գուցէ ռ. իբր կրկին ըստ. և ց, իբր յՀ. կամ ՀՀ: Բայց յայլ լեզուս իբրաւամբք կրկնակ կարծին և ղ, խ, զ, ՀՀ, ծ, ևն. զի կրկին տառիւք հնչեն և գրեն, զոր օրինակ ի լտ. sc, ch, ll, ts, zz, ևն: Թող զտառդ է, իբր ԷՀ. որ ի լտ. ph, հնչեալ Ֆ, ի յունական բառս:

ԿՐԿՆԱԿԱԿԱՆ. ա. Ուր կրկնի կակաղուսին, կամ լինի կրկին կակաղ. *Զնոյն ձայն կրկնակական եղերբրգուԹե լսէիցաց բառդսԹե. Նոր. ԽՁ:

ԿՐԿՆԱԿԱՊԻՆ. ա. Ուր լինի տալ կրկին կապչնս կամ զվարձս չարախօսուԹե. որպէս կաշառք մեռանուԹե յԱի տուեալ յուդայի, և զինուորաց ի ծածկել զչարուքն. *ՑարծանԹեն կրկնակապէն կաշառաճգուԹե. Նոր. ՀՁ. Ն ԷՁ:

ԿՐԿՆԱՐԱՆԵԱԼ. կրկին ծալեալ և մանեալ յիրերաս. կրկնապատկեալ. *Կըրկնամանեալ քօղ արկանէր, և գաւազան ի ձեռն դներ. ԼՓ. ի ՆոՀ:

ԿՐԿՆԱՐԱՆ, տունք. գ. Մասին մնան. երկրորդական մնան. մանրամասն. * Բաշխեն ի մասունս, և ի կրկնամասունս. Շ.ԻԷ:

ԿՐԿՆԱՐԵՒ. ա. կրկին օրինակաւ, կամ կրկին, այսինքն երկիցս ՃառեալՀ (ըստ յն). *Ծառք պտղակորոյք, անպտուղք, կըրկնամեռք, խըշալք արմատաքի. ՑՈՈ. 12: *Կրկնամեռք խօսուն առնկս անյոյս. Նոր. ԼՁ: *Կրկնամեռք, այսինքն հոգւով և մարմնով մահացեալք. Շ. յՈՐ:

ԿՐԿՆԱՑԱՐԿ, ի, աց. գ. ա. Διώροφος.

Duplex tectum habens. Որոյ են երկու յարկք կամ ձեղունք 'ի վերայ միմեանց. *Ներքին տունս, կրկնայարկս, և եռայարկս լինել. Փիլ. լին : *Ներքնատունս և վերնատունս, կրկնայարկս, և երեքյարկս. Ածն. Է : *Արարեր քեզ ինքեան կրկնայարկս, և երեքկնայարկս. Առ'որս. Ը : *Շինէ տապանս կրկնայարկս և եռայարկս. Խոր. Ա. 13 : *Եւ սենեակք կրկնայարկք էին. Վրդն. ոպ :

ԿՐԿՆԱՅԱՐԿԵԼ, եալ. ն. Իբրու կրկին յարկօք ծածկել, պատել, շրջապատել. *Եւ փառք լուսափայլ ծագմանն կրկնայարկեալ լցին զնա 'ի ստորև սեղանոյ տաճարին. Անան. Եկեղ :

ԿՐԿՆԱՆԱԽԱՏ. ա. Որ կրկին նախատինս 'ի մէջ բերէ. *Համբակս տողսյ և տգեղերայ ըստ եղեկնէլի կրկնանախատն կրշտամբութեն. Նար. ծզ :

ԿՐԿՆԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Διωνυμία. Duplex nomen. Կրկնութիւն նոյն անուան կամ բառի 'ի նշանակ գերազանցութեան. *Սրբոց, Թագաւոր Թագաւորաց, Տէր տերանց. զինչ կամին ցուցանել աստուածեղէն կրկնանունութիք անուանցն. Դիոն. ածայ : *Կրկնանունութիւն ասէ առ պարզն գգերագրականն. որպէս' զսրբ սրբոցն, և զտէր տերանցն. Մագ. անդ :

ԿՐԿՆԱՇԱՀ. ա. Որ իցէ շահել կրկին ընդ միոյ. *Ընդ կրկնաշահ քանքարացն. Շար :

ԿՐԿՆԱՉԱՐ. ա. Կրկին չար. կարի չար, և Սկզբնաչար. *Զինչ քան զգեսն չարագոյն. վասն զի կրկնաչար սահման է գեն, ամենայն չարութեանց գտակ. Մագ :

ԿՐԿՆԱՊԱՏԻԿ. ակի. կաց. ա. Διπλάσιος, διπλοῦς, οὖν. Duplex, duplus, um. Երկպատիկ. կրկին. կրկնեալ. որպէս ծալեալ մի 'ի միոյ վերայ. կամ պատեալ կուռ 'ի կուռ. Էքի— խաթ. Իքի գաթ. Իքի գաթը. *Կրկնապատիկն' կիսոյն կրկնապատիկ է. և կէսն' կրկնապատկին է կէս. Արիստ. տոհիլ : *Տասն հնգին կրկնապատիկ է. Սահմ. ծէ : *Ոչ ընդունելով զնա կիսոյն և կրկնապատկին. Կիւրղ. գնջ : *Զտուրժան կրկնապատկացն պարտապան լիցէ. Պղատ. օրէն. Է : *Կրկնապատիկ բարիք, կամ աճաւորութեց, կամ հատուցմամբ. Պիտ : *Կրկնապատիկ պատժաւորութիք. Նար. լա :

ԿՐԿՆԱՊԱՏԻԿ. Երկատեսակ. կրկին. Էքի— Իէրգ. Իքի Բի—րլի—. *Ուստի և այսպէս արդարացուցանել զայս խնդիր կրկնապատիկ միտք. Իգն :

ԿՐԿՆԱՊԱՏԻԿ. ա. մ. Նորոգ, կրկին, վերստին. Նորանց. Էէնիփէն. *Դարձեալ կեցուսցես զմեզ կրկնապատիկ նորոգմամբ. Յհ. իմ. Եկեղ : *Դարձեալ առ նմին կրկնապատիկ երկրորդութեն (բանից). Նար. հէ :

ԿՐԿՆԱՊԱՏԻԿ. մ. Կրկնապատկութք. կրկին. կրկնակի. Էքի— խաթ. Իքի գաթ. *Կրկնապատիկ զցատատասանն 'ի նմանէ պահանջեցին : Կրկնապատիկ ունին զտանջանս : Զվարձսն լիով առնուցու կրկնապատիկ. Սարգ. յկ. Ը. և Ա. գ. Է. և Ը : *Կրկնապատիկ հատուցանել չարիս. Պիտ : *Զհետ մարմնոյ աճեն կրկնապատիկս. Վրդն. ծն :

ԿՐԿՆԱՊԱՏԿԵՄ, եցի. ն. Διπλόω. Duplico կրկնապատիկ առնել. երկպատկել. և կրկնել. երկրորդել. Էքի— խաթ ըէել. և իքիին անգամ ըոէլ. Իքի գաթ էթմէք, Բէգրարլամագ. *Ուք զտապանգն կրկնապատկեն, և չտայս բերեն դնեն առաջի տեառն. Լծ. ածաբ : *Զի թէ գաւիթ 'ի գործոյ բնական գթոյն ոչ յագեր զթշուառական որդւոյն անուն կրկնապատկել, մինչափ ես առաւել որ օրհնութեան քաղցր է որ սրտին 'ի միջա կրկնապատկելն. Լծ. ող : *Պիղատոս 'ի յոլով կրկնապատկելն զարձակեալն' ոչ այլ ինչ իրաւացի պատասխանի լսէր, բայց միայն զի խաչ հանն. Սկեւ. Եա :

ԿՐԿՆԱՊԱՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրկնապատկելն, ելն. կրկնումն. երկրորդումն. և կրկնանունութեն. *Ի ձեռն առաջին կրկնապատկութեն, այսինքն արհեստ արհեստից, թագաւորի նմանեցոյց զխմաստասիրութեն. իսկ 'ի ձեռն երկրորդ կրկնապատկութեն, այսինքն մակացութի մակացութեց, այ նմանեցոյց զխմաստասիրութեն. Սահմ. ծա :

ԿՐԿՆԱՊԱՐԻՍՊ. ա. մ. Ունող կամ ունելով զկրկին պարիսպս. *Կրկնապարիսպ աշտարակեալ. Եզնկ. ծ :

ԿՐԿՆԱՊԱՐՈՑՐ. ա. Կրկնեալ և պարուրեալ կորուք. կոր և ճանկաւոր. *Կրկնապարոյր կռածագ կոցաւն. Նար. խէ :

ԿՐԿՆԱՊՂՏՈՐ. ա. Կրկնակի պղտորեալ կամ կրկին խիզք պղտորիչ. *Զերիկամանցդ երկակի մառանս զկրկնապղտոր խորհրդոցդ զցանկականիդ գործարան. Նար. խէ :

ԿՐԿՆԱՊՍԱԿ. ի, աց. գ. Կրկին պսակ. (իսկ ածակ. ունող զկրկին պսակս.) *Նա պսակեսցի կրկնապսակաւ սիրելեաց իւրոց. Վանակ. յոբ.

ԿՐԿՆԱՍՏԻՆ, տեան, տինք, տեանց. գ. Կրկին ստինք. (իսկ ա. ունող զկրկին ստինս.) *Կրկնաստեամբք (կամ կրկնաստեամբ) կաթն արբուցէք տղայոցն լոցս առ 'ի քո. Շ. փող. տուտ :

ԿՐԿՆԱՎԵՐՏ, ի, ից. ա. Ունող զկրկին կամ զկրկնեալ վերտս, զոլորեալ հիւսուածս, կամ զծածանմունս ըստ ալեաց. (որպէս ցփսի ընտիր). Իքի գաթ, կամ մէկլի լօֆ. *Սատանայ փափուկ ինչ հանդերձ, բարակս և ողորկս, և այծենիս կրկնավերտս. Մագ. ոքէմ : *Մի այսօր այծեայս ագցուք, և վաղիւն կրկնավերտս. Վրք հց. յ. և Ճ. ժ :

ԿՐԿՆԱՎՏԱԿ, ի, աց. ա. Ուստի բղխեն կրկին վտակք, առուք, հոսանք. *Կրկնավտակ կողին աղբերը. Շար : *Յայտարարութեն առ 'ի կողից փրկչին կրկնավտակ աղբերացն. Լմբ. պարգ :

ԿՐԿՆԱՏԳԵՂ. ա. Կրկին կամ կարի տգեղ. *Կրկնատգեղ և անվայելուչ պատահմանց. Նար. ղբ :

ԿՐԿՆԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Երկատեսակ. կրկին. Էքի— Իէրգ. Իքի Բի—րլի—. *(Խաչին քոյ) ազատեցաք 'ի կրկնատեսակ մահուցն. Սարկ. պգ :

ԿՐԿՆԱՐՕՐ ԱՌՆԵԼ. Կրկին արօրադրել, վերստին հերկել. և Բ. աշ քննել. մանր խուզարկել. որոճել. *Պարտ է կրկնարօր առնել զբանն. Սեբեր. Ա :

ԿՐԿՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Կրկնակ ըստ քերականաց. որ և ԿԻՍԱՁԱՅՆ. *Զամենայն ընտրութիւս նշանագրոյն, զնրբագոյնսն, զըղկարճն և զերկայնն, զառանձինն և զկրկնաւորն' միանգամայն յօրինեալ և յանկուցեալ. Կորիւն :

ԿՐԿՆԱՔԱՅԼ, ի, ից. գ. Քայլ երկրաչափական, իբր կրկինն հասարակ քայլի. *Հինգ ասպարէզն մղոն մի է. մի ասպարէզն' Ճ կրկնաքայլ է. քայլն Ն ոտք է. Տօմար :

ԿՐԿՆԵՄ, եցի. ն. Διπλασιάζω, διπλόω, ἐποδιπλόω. Duplico. δευτερόω, secundo facio, itero. ἐπικάμπτω, ἀνακάμπτω, flecto, reflecto, ևն. Կրկին առնել զմիակն. երկպատկել զնոյն թիւ, կամ զիր. ծալել. ոլորել. բարդել. յաւելուլ. երկրորդել ըզնոյն զգործ. Էքի— խաթ ըէել. Չիֆտ Բէրէլ. Նորէն ըէել կամ ըոէլ. Իքի գաթ էթմէք, Բէգրարլամագ. *Կրկնել զփեղկն, կամ զսիւր, կամ զձայն. Ել. իշ. 9 : Եզեկ. իա. 14 : Իգ. 2 : *Վասն կրկնելոյ երազոյն փարաւոնի երկիցս անգամ. Ծն. խա. 32 : *Հարից զսա գեղարդեամբս յերկիր միանգամ, և ոչ կրկնեցից. Ա. Թգ. իշ. 8 : Բ. Թգ. Ի. 10 : *Հեղէք 'ի վերայ ողջակիզիդ. կրկնեցէք, և կրկնեցին : Կրկնել զճանապարհս : Կրկնեցան ելին ընդ ճանապարհն 'ի բասան : Անդրէն կրկնեսջիք (կր''), որպէս կթող յոտ իւր : Ելանիցեն (յարգանդէ), և անդրէն ոչ կրկնիցին (իբր դարձ առնել) : Ծունր կրկնել : Ի կարմրոյ կրկնելոյ (այսինքն կրկին ներկելոյ, կամ ոլորելոյ) : Դարձեալ կրկնէր' լինէր զօրաժողով (մն. յաւել) : Մի կրկնեսցին 'ի վերայ նոցա նոյն չարիք : Յայն ձայն դոչման' առ հասարակ լերինք և հովիտք կրկնեալ բարբառով ընդդէմ հնչեցին. ևն : *Զօր ջեռուցեալ' կրկնեաց, բոլորեալ որպէս պսակ. Խոր. Գ. 37 : *Կրկնեալ պարանոց : Ծունր պաղատանաց կրկնեցի : Զկապն երեքկին սովիմբ կրկնեցեր : Կրկնեացի 'ի նոյն կարգ բանին : Զի մի կրկնեսցին կրկին քեզ չարիք. Նար : *Կրկնէր և երեքկնէր զսուտ (կամ զանսուտ) երդումն. Եղիշ. Գ : *Զանընդել գազանն 'ի խոտորմանէն կրկնել. Ոսկ. յհ. Բ. 18. *Ի նոսին կրկնեսցին նետք իւրեանց ». այսինքն շրջեսցին. Իսիա : *Վբճարեաց զպէտսն' որ երթեալն էր նա. կրկնեցաւ եկն նա յաղեքսանդրիա ». այսինքն դարձաւ. Եւս. պտմ. Է. 16 :

ԿՐԿՆԵԼ. Ἀπολαμβάνω. Respondeo. Երկրորդել զպատասխանի. պատասխանել. Ճէվապ վէրմէք. ըէտտի ձէվապ էթմէք. *Կրկնեաց անդրէն սատանայ, և ասէ ցտէր : Կրկնեալ անդրէն յորայ' ասէ : Դարձեալ կրկնեալ տեառն յամպոյն' ասէ ցյոբ. ևն : *Կրկնեալն, այսինքն է պատասխանեալ. քանզի ամենք 'ի թարգմանիչացն այսպէս եդին : Բայց կրկնեալ' յիրաւի և 'ի բարիոք ժամու ասացաւ. վասն զի իբրև 'ի միջմանաց 'ի տեղ դնէ զպատասխանիս . . . պատասխանէ ճգնութք. Իսիա : *Եբաց զբերան իւր, և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ կարաց (այսինքն տալ պատասխանի). Կաղանկ :

ԿՐԿՆԵՌԱՑ. ա. Կրկին եռացեալ կամ եռացուցիչ. *Եղիցի հուրս այս . . . մուխ (մխումն) կրկնեռաց և բարեփափուք ջերմութեն. Նար. ղգ :

ԿՐԿՆՈՑ, ի, աց. գ. Διπλοΐς, ΐδος. Diplois, oidis; duplicata laena, tunica, amictus, toga, pallium, chlamys, ևն. որ և ասի ԿՐԿՆԱԿԻ. Կրկնեալ կամ երկրորդ ըզգեստ 'ի վերայ առաջնոյն. վերարկու. արկանելիք. քղամիդ. փիլոն. պարեգօտ, թիկնոց. Ճիւպպէ, պինիշ, ֆէրաճէ, Փէրաճէ. *Կրկնոց փոքրիկ առնէր նմա : Արկեալ զիւրև կրկնոց : Բուռն եհար զտանոյ կրկնոցի նորա : Արկեալ զիւրաւունս հանդոյն կրկնոցի : Արկ զքև զկրկնոցն արդարութեն յայտ. Արկցեն որպէս կրկնոց զամօթ իւրեանց զիւրեամբք. ևն : *Պճնումն հանդերձից' իշխանաց է, և կրկնոցաց' քաղաքացեաց. Մագ. ոքէմ : *Ի կրկնոցս վերջաւորս փողփողեալս. Անան. Եկեղ :

ԿՐԿՆՈՑ, ի, ից. գ. Կրկնութեն ամուսնութեն սխալական' կարծելով վախճանեալ զամուսինն բացական. *Կրկնոցից ապաշխարութեն 'ի վերայ եղիցի : Նոյնպէս և զկրկնոցն ապաշխարեսցեն. Մխ. դպ :

ԿՐԿՆՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Καμπή, κάμψις. Flexura, flexio. ἄρθρον, articulus. Ծալք. յօդք. ծալուած, խուզ. Գըվըրմա, օյնագ. *Կնճիռն մեղքն են' որ բազում կրկնուածս ունին. Ոսկ. Եա : *Հատան ձեռք նորա 'ի կրկնուածս արմկացն. Ճ. Գ : *(Մեղուքն զփոշի ծաղկանց) 'ի կրկնուածս ոտիցն ընդունին, կամ սեռեն. Առ որս.

Ր։ Ճ. Ե։ Ողջն կրկնուած չունէր՝ որպէս մէր ծնկացս. Լմ. Ես. 44։

ԿՐԿՆՈՒԱՆ. ա. Ոյժ ունի. յր կրկնեալ. երկրորդեալ. * Կրկնուածցաւն գժուարին է քան զառաջինն. Բրս. Մրկ. Ես. 9։

ԿՐԿՆՈՒՄՆ. փ. կրկնելն, իւրն. երկրորդումն. * Մի՛ ոք ալաւարիցէ զկրկնումն բանից։ Ճ. Ե։

ԿՐԿՈՎԻՄ, կամ ԿՈԿՈՎԻՄ, է. յայլ. յ. Բառ. ունի. իբր Շանալ. ւիսալ աչաւք, կամ ի գոգս ձգել. * Ահաբեկն ի հար սպառակ ի ծնօտս գայլուն, և կրկովեցան (կամ կոկովեցան) աչք նր։ Աչք գայլոյն ուսոյց զնս, որ արագաւս կրկովեցան. Ոսկիփոր։

ԿՐԿՈՒՆԿՌ. Տ. ԿՐՈՒԿ, ԿՐԿՈՒՆԿՌ։

ԿՐԿՈՒՏ, կոմ. տայ. փ. Ձուձարօտ. Lignículum, lignum parvum. (յոյժ կրկուել.) Կոտրատակ փայտի. խուխ. փոքր իրաւանց, ծեղ. ւխօրչխօք. լաւ լերթիւ. * Քաղէմ կրկուտս երկուս. Ք. Ի. 2։ ծէ. 12։ * Որ զհայլծայլծանաց կրկուտն ի պահպանումն աւասր ժողովէր. Նար. 5։ * Բներին կրկուտ մանրտիսիւ, գնել կրակ, և ջեւռացանել զնոսա. Ոսկ. փծ։

ԿՐԿՋԱՁԱՆ. ա. Կայրակաջ ձայնիւ. * Ջկրկջաձայն և բարւս կայքասայն. փոքզ։

ԿՐԿՏԱԿՆԵՐՏ. ա. կերտաւալ ի կրկտէ, ի խուռոյ. ւխօր ւխօրէ ւիՆածք. * Տասրակին ըզկրկտակերտ զդուզնաքաղ փայտակերտիկն ապաւէն ծննդոցն պատրաստէ. Ածաբ։

ԿՐԿՏԱՆԻ. լինի որպէս կրկուտ. այլ Զկրկտանի, ասի ի Զ։

ԿՐԿՏԱՒԱԼ, ի, ացս կամ իլ. ա. Որ քաղէ զկրկուտս. Ժողովել խուռոյ. ւխօր ւխօրէ՝ ւուր ւերթէր փեւէրէն. * Քարկոծեալ ասյ զկրկտաքարսն ի շաքաթիս. Նե. Բ։ 26։ * Ջկրկտաքարսն ըմբռնեալ ի շաքաթիս, և քարկոծեալ սպանին. Ոսկ. Ե։ Լուկ. 20։ և և Վրդն. Բ։ 26։ Ներսէս. Տաղ. Լմ. Նար։

ԿՐԿՏԵՄ, է, յր. ն. Քաւել որպէս զկերկուտս, կամ կտաւ կտաւել կրկին և կրկին զնոյն իրս. զի նշանակէ՛ ի ինդիր ելանել կամ քաւել. հետազօտել. մանր զննել. ննջոցել, փնռզել. ուսմամբ՝ խորամանկ ըստ կրկնոցն. (յոյժ Գերեզմանակրկիս.) Եսդիի։ * Ի գերեզմանաց կրկտաց չան զնոսա. Ներս. համբ։ * Մաստակաւ յոյզոց ականն զշիւղ կրկտեն. փոքզ։ * Ջաստանն քննել և մանր կրկտել. (յն. մի բայ) Ոսկ. յհ. Բ։ 12։ * Ջինչ չարկ էջե զայնպիսի իրս մանր կրկտել. Նոս. փբ. ։։

ԿՐՃԱՏ, ի, ացս կամ իլ. ա. Կոլոβόκερκος. Caudâ mutilatus. (Արմատն է կրճատ. որպէս յն. գԷրճ։ ձեռ, պուչ.) Ոյր հատեալ է ձեռն, ոտիւն. ասս և թռչնոյ ատեալ. պոլը կոշտ. * Ջոյնչատ և պուչատ՝ չակերնչատ կամ գկրճատ. Ղեռ. ԻԲ։ 23։ * Մերկացաւ սուր կրճատին. Դր. փղ. ԷԶ։

ԿՐՃԱՏԱԿՈՆ, ի, ացս. ա. Սեպհական Թլփատելոց կամ Թլփատութիւն. և Թլփատեալն՝ իւր պոչատ. * Ջպչիչ եղելոյսք ի շանց անտի, և ի կրճատական պարծանաց անտի. Ոսկ. ի գանս։ * Խակ ատ կրճատատ կանան՝ որ ի Թլփատութիւն անտի են, այսպէս պատահելոցիս. Կոլ. ծԲ։

ԿՐՃԱՏԱԼ, է. լոյց. տայ. Ոյ Ներքինացեալ և Թլփատեալ. իրոց. խոփի. * Մի մոկ մալեսցն և կրճատեալն յեկեղեցի ոչ. Օր. ԻԶ. 1։ * Որդիք կրճատելոցն ։։ այսինքն Ներկիս. Կոլ. ծԲ։ Ը. Իսյբ։ Ներս. Տաղ։

ԿՐՃԱՏԱՆԱՄ. է. գր. Ն. Հատանել զԹլփատան, կամ զերկուորիս Թլփատել. * Ընդ Ն Էլբեթ. Նացուցանել՝ Որ կրճատեաց զինքն, մի՛ եղիցի ժառանգաւոր։ Եթէ ոք ժառանգաւոր զինքն կրճատատացուցածի կանոն։ Տ. և ԿՐՃԱՏՈՒԱԼ։

Ա. Ա. Լայնաքալ. Հատանելով իմն կարճել. յապաւել. ծայրատել. խուզել. զենուլ. բանալ՝ ի կենաց կամ՝ ի մէջոյ ինաքոոր ընել, ինքել. էնդիլ. էնդիլիվ, Բրալ էնդիլ։ * Ընդգիմ նկաց քեզ՝ ի ճանապարհին, և կրճատեաց զվէրքն քո. (յն. զպոչ քո)։ Ընձանէին յամենայն քաղաքաց, և կրճատէին զնա. Օր. ԻԲ. 18։ ա. Դ. Ե. 46։ * Եթէ կրճատեսցի երկատանին ։։ այսինքն կոտրացին կամ ծայրագալ լինցին ոտք նորա. Պոլբ։ * Ջպարարտագ կրճատեաքս։։ այինքն զենուք. Մ Ե. ծ։ * Մարկիսնայիկն շուրջ կարճատցին զպատգամն հնոյ կտակարանայ՝ ի նորոյ կտակարանայ ատտի. Կոլ. ծԲ. յն. պատարաւթիւն։ * Ջմարդկայինն ի բաց կրճատեալ և հան՝ ի մարմնոյն քոյ զպառնական հոգին. Ցհ. իմ. Ես. 1։ Ո՛չ համայնաջինչ և ամենատես զսկիրն ծնոյն գոյն կրճատեցեր։ Որպէս ի հատուածն և ի նուազումն միոյ յանգամոյս՝ կրճատեալ իսն և յօրինուած կազմուածն մարմնոյ։ Սահմանեսցուն սիրոյ զպարտեալ պատուոյ կրճատուածց. Ներ. Ես. 1։ * Ոչ յանդգնիմք կամ՝ ի բանէն կամ՝ ի մարմնոյն նորին կրճատեալ զնոսան ինչ կենդանական զբոլոնն. Խոր. Վ։

ԿՐՃԱՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Κατατομή. Concisio. κόλουσις, mutilatio. Թլփատութիւն. յապաւումն. խզուլիմ. * Ջգնոյիչ եպէ լուք ի կրճատութեէն անտի. Փիլիպ. Գ. 2։ * Կըրճատութեյն մարդոյ. զի ակն ընդ ականն ապաց, էն. Սարգ. յհ. Ե։

ԿՐՃԵՄ, եցի. է. ն. Βρύχομαι. Frendo, strideo. կամ կրճէլ՝ իբր անուն, Βρυγμὸς. Stridor. որ և ԿՐՃՏՍԼ. Կիրճ կրճտ ձայն հանել առատանց, կամ՝ չշարփել զլիմնեան բազ բազխամամբ. մանաւանդ յերեսաց առնանամբ նեաց. ՅՃապալ, ՅՃապաշԷնել. Գճբրգամագ, էՆԷբրգամագ. * Լալ, և կրճել առատանց. Մգր. Ե. 12։ ծԳ. 42։ Պյ. ծԳ. 28։ Յբ. ։։ Ներսէս. Տաղ. ։։ * Հէ ծիրկ ակբ, և զանատանն կրճեցուք։ Ոսկ. Տ. ։։ 12։

Խակ Նխս. Յազ. * Ջի մի կրճեսցի (կամ կճնեսցի) մարդ կայրն ուշոյն բազմութիւն. լման քան յն. կրճատեսցի։

ԿՐՃԻՄ, ից. Ց. Μέσον. Spatium. διάφορα, intervallum. χώλυμα, obstaculum. μεσότοιχα, medium murum. (որպէս կիրճ իմն.) Ընդ միջ անկեալ ինչ իբր ինչ փան կամ ոլորուած. միջնորմն. անջրպետ. խոլոց. խոլորտորբրուքի. որգելք. խոչ ընդ ոտն. դըժուարութիւն. ապա. եղելէ. Քարփ. այրելէփ. ՅԻՆՀԼՓ. * Բազում կրճիմ ի միջի ընդ այս և ընդ այն ոդի կայ։ Կրճիմքն ի միջոյ բաժանեալ։ Ոչինչ այնչափ ի միջ պատուիրանացն կայ, որչափ ինչ կրճիմ ի միջ ինչ երեսացն և երեսաց. Ոսկ. յ. ։։ 2. 5. 18։ * Բազում կրճիմն կայ ի միջ այսոցիկ ։։ (ընդ չնորհս և ընդ օրէնս, ընդ քէն և ընդ մնվածս). Ոսկ. յհ. ։։ 13։ * Աբրէնն լինելոյ կրճիմն ընդ նէ և ընդ եգիպտացիան, և ընդ սատանիկէն. Ոսկ. Եբր. * Ջանիծիցն բաժանելոյ զկրճիմն. Պփբ. * Կրճիմն և ցանդ եգեալ։ Կրճիմն խոպանալոյ մեղքն. Յ. պփբ. Ե ։։ * Ան ի կեսոյն կրճիմն ըստ միջ պատնէշոյ, որ ոչ էին ւոնք. Ես. ծ։

ԿՐՃԻՒՆ, } կրճմամբ. գ. կրճէլն ։։
ԿՐՃՈՒՄՆ, } սատանց. որ և ԿՐՃՏՈՒՄՆ. փԶՐՃԵՐՔՈՄ. * Ան զմասս ակրճիւն ասատանայն. Բբս. Մրկ. * Կրճռումն սատանց. Ոսկ. յհ. ։։ 11։ Եբր. յն գոչ Նար. Յ. Ես։

ԿՐՃՄՈՒՆՔ, կամ ԿՈՃՄՈՒՆՔ. որպէս կնճռումն. խորշումիլն. կոնճռիլ. իս. Grinza. լս. ruga. յն. ῥυτίς, ἀμαρυγὴ. * Ջեռաց ասգէսական է, յորժամ պատրէլով զնեռս, վասն կրճմանցն (կամ կոճմանցն) որ ի նմ, ասիցեմք, այս ինչ նման կայ և մնայ. Նար։

ԿՐՃՏԵՄ. նցի. ն. կրճէլ զատատանան. չչիւել ընդ միմեանս, և որպէս Թէ սրել ի նշանակ քինոս ցասման. ասյա կճռատցընել, սրել. Ցբ. Ես։ * Ոչ ի կճռատցին զնոսա. Ոսկ. յհ. Ես։ * Կրճատել զատատանան ի վէր ևն. Տես Ցոբ. ծԷ. 10։ Սգ. ՃԷ. 16։ ԼԷ. 12։ ՃՅ. 10։ Ոգբ. Բ. 16։ Գ. Ե. 54։ ոպ և յայլ գիրս։

Խակ յատելն, * Ջկամին ոատեք, զփառս ակա ադանիք, զպարարատս կրճտեք, և զնաշխինս իմ ոչ արածեք. Եզէ. ատեսց. իմն կամ ընկճելոյիր, կրճատել, իբր զենուլ։

ԿՐՃՏՈՒՄՆ. Տ. ԿՐՃՈՒՄՆ. Լալումն, և կրճատումն ատատանց. ՃՃ։

ԿՐՄՂՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀδάμαστον. Indomitum esse, indomabilis vis. Կրմռղ արմռղ գոյն. անվարձն լինել կամ չատնեղն ատանէ. ատեհատելիւն. * Ջաահաբեծոյն (կի բարարատ՝ ի հրեշտակս) ցուցանել վարկանելի և զնչխանականատելին, և զոճժգնոտեի, և զկրմղատելի. Դիտ. Էրին։

ԿՐՄՈՒՂ. Տ. ՅՐՄՈՒՂ։

ԿՐՈԿԱԹԻՊՂՈՍ, կամ ԿՐՈԿՈԴԻԼՈՍ, ևն. Տ. ԿՈՈՐԴԻԼՈՍ. * Ան բաբելոնացիան վիշապն պատուհասեաց, ատ եգիպտացիան կրոկոդիլոսաբ. Ցհ. իմ. պաս։ * Գազանք ջրոյն, զոր ... յոյնք անուանեն կրոկոդիլոս. Մահ Էրէմ։ * Պաշտեցին զկրոկոդիլոս և զանմնոյն ատրուանս և զգեստուանս. Վ.Էրդն. Էզ։

ԿՐՈՆ. Տ. ԳՐՈՀ. (իբր պզտ. ցեղ.) * Բազում կենդանիք արար ամ յիրիք ցեղ կըլոհ, որ է բաժինք. զթռչունս երկնից, զչըլոյլին կենդանիսն, զդազանս ի լերինն. Տոմար։

ԿՐՈՆՈՍ. կամ ԿՐՈՎՆ. Տ. ԿՈՐՈՆՈՍ։

ԿՐՈՎԿՈՍ. Աչի է ըստ յն. գբժ+ος. և հյ. Փլքըատ. Նմանոս։

ԿՐՈՒԿ, կամ ԿՐՈՒԿՆ, կրկան, կըրկունք, կրկունց. գ. (որ ատ յեռինս ատատեալ գրի ԿՐՈՒՆԿ կամ ԿՐՈՒՆԿՆ, կրնկան ևն.) Πτέρνα. Calx, calcaneum. (Հմ. և crus, σκελος, որոնք. ասս. փբոս.) Ցետասկոյնն ոտից. գաշտատարք. և Ցետնին կոյնն. կոտնլթիկունք ոտքին էոխի էոխի էոտչ. էօոչ. Ե էոնոչ, էոխ. ատս. էնէր. (Հմ. ընդ կրուկ.) * Ցայն ասկս ընդ կրուկ նահանջիս. փիւ. Լ։։ * Ցայսմանէգատ յետուստ քո՝ խոյատատակեալ զկրկունս քո. Երէմ. ծԲ. 22։ * Ցէտ կոյս կորացան կրկունք ոտից նր. Եչէս Է։ * Ի կրկնկացն մինչ ի գագաթն. Վրդ. Ծ։ * Ի կրկունս (կօշկաց) ատացեալս զսպհական ատաչնան իսատնիկ. Ոսկ. ։։ փՀ. Ե։ * Խակ և խակ ապա ի կրուկն (յր զնին) ատնայ. Հատատ բարբառան՝ յորդունս զետեալ. ևն. Ոսկ. փծ։

ԴԱՌՆԱԼ ԸՆԴ ԿՐՈՒԿ կամ } Ἀναχωρέω, ԸՆԴ ԿՐՈՒԿՆ, ԿՐՈՒՆԿՆ. } μεταβάλλομαι, ἐπιτρέπω, ἀποστρέφομαι. Converior, reverto, or, redeo. Ցետս կամ կոյս գառնալ. Ձերի փեռնէփ. * Դարձաւ կամ գայեան անդրէն ընդ կրուկն (կամ՝ ի կրուկ, կամ ընդ կրունկն). Ցես. Ը. 15. 2։ Դպ. Ի. 48։ * Դարձէք ընդ կրուկ (կամ ընդ կրունկն) ի նմանէ. Ի. Ես. 4. ծ։ 15։ * Ապրեսցին ընդ կրուկն գառնալ. Դիտ. Ես. Ընդ կրունկն գարձաւ քամն ատրեսնոսա. Խոր. Գ. 30։ * Ընդ կրունկն (կամ կրուկն) անգրէն զեփբրատական դարձոյց յորձանս. Սարկ. լոս։ * Սա ընդ կրուկն գայ. Լմ. ատս. իմն, ի ատորէ ի վեր խաղայ. այսինքն * Նախ զանօրհնութիւն խօսի, և ապա զՅիծութիւն։

ԿՐՈՒՆ. ա. որ և ատի ԿՐՆԼԻ. իբր Կրաւոր, ենթակայ կրից. (վերագական գրի և կատուն.) * Ջ Ցն ատար, զՀոտ և զանկարգ և զանդատ և զկուռն էուի (նեմեղ) հոգաշ և համբոյր՝ քաւելն բարեգործեալ. Փիլ. Լին։

ԿՐՈՒՆԿՆ. Տ. ԿՐՈՒԿ։

ԿՐՊԱԿ, ի, ացս. գ. Ταβέρνα. որ է բառ լս. Taberna, officina. ոսկի և տաբերն.

καπηλεῖον, caupona. Գործարան և վաճառանոց արհեստաւորաց. խանութ. և կապելիոն. պանդոկ. փիւթէխն, թէրխանէ. և մէխանէ. * Երիցն կրպակաց. Գծ. ԻԷ. 15: * Ցայգեգործութիւս, և 'ի կրպակս, և յագահուժս. Սարգ. յէ. Ե: * Շրջին 'ի կրպակս և 'ի հրապարակս. Վրք. հց. Ը: * Ծախէր այր 'ի կապեղանոցս և 'ի կրպակս մտանիցէ. Ոսկ. Եբր. Ե: * Որ 'ի կրպական անիրաւեն վաճառականս. Լմբ. ոչ:

ԿՐՊԱԿԱՆՈՑ. ի, աց. գ. Կրպակ. և որ ինչ նման է նմին. տեղի և տուն շահելոյ յաւելորդ. * Ուրանի ծախոտեալ կրպականոցքն բազմամեան, փառս չլինելութեան գնեմք. Լմբ. պտրգ. (որով հեգնէ զառանձին մատուռնս արծաթասէր քահանայից:)

ԿՐՊԱԿԱՄՈՒՏ. ա. Որ ինչ լինի մտանելով 'ի կրպակս և 'ի կապելիոնս կամ 'ի պանդոկս. * Իբրեւ փախիչիր յամենայն կրպակամուտ պղծութէ. Կոչ. Ժ. յն. καπηλοδυτεῖν, caupones intrare.

ԿՐՊԱԿԱՊԵՏ. ի, աց. գ. Վերակացու կրպակի, և պանդոկի. * Կան և մնան քեզ պոռնիկք, և կրպակապետք. Վրք հց. Ճ:

ԿՐՊԱԿԱՒՈՐ. ի, աց. ա. գ. Κάπηλος. Tabernarius, caupo. որպէս խմ. Bottegajo, և oste. Ունօղ զկրպակ. Նստօղ 'ի կրպակի. վաճառական. կրպակապետ. և պանդոկապան. խանութպան. փիւթէխն աղահալը, և մէխանէճի. * Սա տեղի ճգնողաց է, և ոչ է տեղի վաճառաց կրպակաւորն փերեզակաց. Վրք հց. Ճ: * Ճանապարհ արարեալ 'ի կրպակաւորաց՝ շահաւորեցէք. Զքր. ԺԸ: * Գնեաց կաւոց տաւեաց, և համարէր զշահն 'ի կրպակաւորին. Վրք հց. Ճ: * Կրպակաւորն շահեցն աղագաւ զկրպակին բազմացուցանէ. Լմբ. պտրգ: * Զանարատ գինին, զորոյ շնորհն կրպակաւորացն ջուր ոչ ժամանեացոյց: կալթն ընդ գինին խառնելով, ոչ ջուր ըստ կրպակաւորացն սովորութե. Նիւս. Եբգ: * Զօրէն կրպակաւորացն (գինւոյ) խաբէութբ. Անաղ. Փ. 21: * Կրպակաւորք քո խառնեն ջուր ընդ գինի. Եփր. աԵփսր: * Անիծանէ զկրպակաւորսն. Սանահն:

ԿՐՊԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Վաճառականութի 'ի կրպակի կմ 'ի պանդոկի. խանութպանութի. * Զներհակն կամեցն տոյ զվաճառաշահութի, զկրպակաւորութի. Սարգ. յէ. Ճ:

ԿՐՍԵՐ. ԿՐՍԵՐԱԳՈՅՆ. Տ. ԿՐՏՍԵՐ, ևն:

ԿՐՍԵՐԱԴԱՍ. ա. Յետադասեալ որպէս կրտսեր. * Սորադասական են, ներքնադասք կամ կրսերադասք. Երզն. քեր:

ԿՐՍԵՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Կրտսեր ըստ փոքրիկ. վայրագոյն. * Առ ընկերակիցս սէր, առ կրսերականս անկեղծաւորութի. Ճ. Բ: * Հանգոյն իսկական, ոչ կրսերական. Գնձ:

ԿՐՍԵՐԱՐԱՐ. ըք. ա. գ. Νεωτεροποιός. Res novas moliens. Որ գործէ զաղաւական և զնորանոր իրս, կմ զխռովութի. և նորաձեւութի. * Երիցագոյն և առաջին սասայի իմաստունն, և մանկագոյն և վերջին ամենայն անզգամն, զկրսերարարսն... զչեռ երթալով. Փիլ. Իմաստն:

ԿՐՏՍԵՐ, կամ ԿՐՍԵՐ, ոյ, ով կամ աւ, աց, կամ ոց, ոք կամ ովք. ա. գրի և ԿՐՏՍՐ. Ἐλάττων, ἐλάσσων, ον. Minor, minus. νεώτερος, junior. ἐλάχιστος, minimus. Յետին ծննդեամբ. փոքրագոյն քան զերէց կմ զաւագ եղբայր. և փոքր. Նուաստ. սորուալ. ստորին. յետնեալ. պզտիկ. էօքի. վէրի. փիւճիւք. քիւչիւք, քէնճ, էօնա. * Երէցն կրտսերոյն ծառայեսցէ: Կրտսերոյ ցեղի: Կրտսերաւ կամ կրտսերով իւրով: Որդին իւր կրտսեր: Քոյր քո կրտսեր: Ոչինչ կրտսեր եւ յիշխանս յուդայ: Մարդ տկար, և կրտսեր իմաստութե դատաստանի և օրինաց ", իբր անչափահաս կամ յետնեալ, ևն: * Զի թէ 'ի մեծամեծացն օրէնքն ոչ կատարեցան, որչափ ևս առաւել 'ի կրտսերացն. Ոսկ. մ. Ա. 3: * Յառաջ կոչել զկրսերս յաւագաց, և զանարգս 'ի պատուականաց. Եղիշ. Ը: * Հրաժարեալ յիրիցութենէ՝ կրտսերութե տեղի առնուլ. Փիլ. լին. Ռ. 168: * 'Ի կրտսերն և յետոյ լեալն. Եւս. քր. Ա: * Կրտսեր քանանիր վարժապետաց. Նար. յէն: * Հաւասարք նախնիք էին, և օրէնքն կրտսերք. Ոսկ. յհ. Ա. 3: * Երկերիւր և հինգ միջոցաւ յառնելեմեայ կրտսեր է ժամանակն անտիքեայ եպիփանեայ. Նխ. Ա. Դ:

ԿՐՏՍԵՐԱԳՈՅՆ կմ ԿՐՍԵՐԱԳՈՅՆ. գունի, ից. ա. Νεώτερος, ἐλάχιστος, μικρότατος. Minor, minimus. Նոյն ընդ վ. այսինքն Կրտսեր քան զաւագ եղբայրն. յետին յիմիք կարգի. նուաստագոյն. յետնագոյն. * Երկ զերդարան իւրեանց զկրտսերագոյն: Կրտսերագոյն յորդիս նորա. Ա. Թ. ԻԸ. 31: Բ. Թ. ԻԱ. 17: * Մին 'ի նցէ էր կրտսերագոյն. Ճ. Բ: * Ի կրտսերագունից որդւոցն նորա. Խոր. Ա. 5: * Են որ յաւագ նախարարացն, և են որ 'ի կրտսերագունիցն. Եղիշ. Է: * Մի կրտսերագոյն ածութբ ինչ համարիցիս. Ոսկ. յհ. Ա. 4: * Զկրտսերագոյն փառսն մովսէսի չկարէին տեսանել. Ոսկ. Բ. կոր: * Յառաջացեալ զաւան զեր զկրտսերագոյնս գոյիցն. Պիտ:

ԿՐՏՍԵՐԱՆԱՄ. ացայ. չ. Կրտսեր և յետին գտանիլ լինել. * Քամ միջին որդի էր, այլ վն մեղացն կրտսերացաւ... զշարունն հնազանդէ(տէր), զի մի աւագացի. Մեկն. ծն:

ԿՐՏՍԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Νεότης. Juventus. Կրտսերին գոլ. փոքրկութի քան զաւագն. յետնութի. պզտիկութե. * Կրտսերն ըստ կրտսերութե իւրում. Ծն. ԽԳ. 33: * Երկմտեալ էր շաւուղ վասն կրտսերութեան տոհմին իւրոյ. Եփր. Բգ: * Ոչ կրտսերութի կամ նուաստութի երեկք տեսանի յորդի. Խոսր: * Եթէ էր կրտսերութի հոգւոյն քան զորդի, զխնդրոց հոգւոյն տուեալ լինէր իշխանութի հանելոյ ընդ յանապատ. Եփր. համաբ: * Ոչ երիցութի և կրտսերութի, ոչ մեծութի և փոքրութի. Գր. հր:

ԿՐՑԵՐ. Տ. ԿՐՏՍԵՐ. * Անդրանիկ որդին ըստ պատուհասի զկրցերն. Մեծարեալ զկրցերն, ևն Նխ. ծն:

ԿՐՕՆ. ի. ամենդ } (որպէս թէ կրեալ և
ԿՐՕՆՔ. նից. գ. } պահեալ, կամ կրելի օրէնք.) Πρόσταγμα, θέσμος, ἔθος. Ordo, ritus, mos. νόμος, νόμισμα, δικαίωμα, κρίμα, lex, jus. θρησκεία, religio. δόγμα, doctrina. Կարգ և կանոն և օրէնք. պատուէր. բարեկարգութի. հաւատք. ածպաշտութի. դին. աղանդ. վարդապետութի. պաշտօն. արարողութի. առնորութի. կերպ կենաց. կեանք և վարք. և Մահմետականաց կարգ. մէյսէպ կրելոյ կմ համբերութե. փին. մէզհէպ, ային, թէօրէ, տէր, տարիք. * Սղն 'ի կրօնս 'ի մէջ իւէլի՝ ողբալ զգուստրն յեփթայեայ: Ըստ կրօնից ազգացն: Զկրօնս նոյ երկրին: Այլոց կրօնից: Կրօնք նոցա յօտարոտի համարեցան: Ըստ Ճշմարտագոյն կրօնից օրինաց մերոց կեցեալ եմ փարիսեցի: Կրօնիւք ևն: * Կրօնք առի հաւատք, և վարք ուղիղ: Կրօնք՝ վարուցն և կարգացն կոչէ. Խոսր: * Նախ վասն կրօնից, և ապա վասն վարուցն ցուցանէ. Ոսկ. գաղ: * Բարձրագոյն կրօնիւք լի է Թուղթս. Ոսկ. Եփես: * Թողլին զկրօն առաքելական եկեղեցեացն. Բուզ. Ե. 2: * Ի բաց Թողուլ զաղանդի դիցն զհնամատոյց կրօն. Կաղնկ: * Որով վարժէ և յարմարէ զմերս կրօն անանձնագիտս զատակարատակութե. Նար. խա: * Այլ են բազում կրօնք փիլիսոփայից: Եա կրօնս պիթագորասս զչինեցուցաց մի չճաշակել. Եղիշ: * Բազում ցանկալի կրօնիւք որոշեալ ազգ մարդկան յանասնական սեռէն: Պէսպէս կրօնիւք բարեպաշտութե: Օրինաւոր կրօնիւք: Բարեպաշտութե կրօնից. Պիտ: * Եթէ մովսէսի առաջեալ էր զայս կամ այլոյ մարգարէի, 'ի դէպ էր 'ի խնդիր և 'ի կրօնս առնուլ... և ըղկարծիւն չէ օրէն 'ի կրօնս առնուլ: Թէ մարգարէութի էր, 'ի դէպ էր զասացեալս 'ի կրօնս առնուլ. իսկ եթէ պատմութեան ասացաւ, ևն. Կիւրղ. Բգ: * Մեծ կրօն դնէ նոցա մարգարէն: Լեառն զեկեղեցի կոչէ, և զկրօնիցն ամուր. Ոսկ. Ես. խմ. որպէս յն. δόγμα. * Ի բարի կրօնս վայելչութե: Օտարացեալս 'ի կրօնից: Ի կրօնս զգեստու. Նար: * Խաբողաւոր կրօնիւք. Մաշտ. աղէմ: * Զան զկրօնաւորական զգեստն, և եդ մեկուսի, զի մի անարգեսցի կրօնքն յանօրինացն: Առին զխաչն իւրեանց և գնացին կրօնօք զկնի քո. Հ=Յ. յուլ. ԻԲ. և ծէ: * Կրօնք, կեց կմ համբերութե. Հին բռ. խմ. տիպ լա. ոէլճեօն: * Զբարձրագոյն կրօնիցն բուռն հարկանել. Սրգ. յէ. Ե: * Յետ հաւատոյն՝ կրօնս թ արժանի հաւատոյն ցուցեալ. Արծր. Ա. 7:

ԿՐՕՆԱԶԳԵՑԱՑ. զգեցի, եալ. ա. Բերող յանձին զՃշմարիտ կրօնս. բարեկրօն. ճգնազգեաց. * Կրօնազգեաց ածասէրքն նշանակ թշչին կառանդիանոսի: Կրօնազգեաց մենազգեաց անապատականն. Բուզ. Փ. 10: Ռ. 6:

ԿՐՕՆԱԶՕՐ. ա. Զօրաւոր ածպաշտութբ և բարեկարգութբ. * Կրօնազօր մաքրականն գծագրութ ձեռնամբ տեսուն. Նար. տաղ:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Δογματικός. Dogmaticus. Որ ինչ հայի 'ի հաւատս և յօրէնս. * Ի խորանն մխեալ՝ դարձեալ զկրօնականն խօսի. Ոսկ. գաղ:

ԿՐՕՆԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Համակրօն. հաւատակից. կարգակից. * Այսպիսի հրամանք վարժեալքս եղբարք, այսչափ զգուշութբ խրատեալ կրօնակիցք. Լմբ. պտրգ:

ԿՐՕՆԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. որպէս լտ. Religiosus. Սիրող կրօնի և կրօնաւորութե. առաքինի. ճգնաւոր. * Հոյլք կրօնասէր միանձանց, կամ վանականաց. Ճ. Բ: Կանոն:

ԿՐՕՆԱՍՏԱՆ. ի, աց. գ. Ἀσκητήριον, μοναστήριον, κοινόβιον. Domus religiosa, monasterium, conventus. Բնակարան կրօնաւորաց. վանք. մենաստան. * Աշակերտութիւք կրօնաստանաց. Նար. ՀԲ: * Ընկրօնաստանս յարդարեալ, ըղվանականս յանձնանձեալ. Շ. Ընդ: * Ի վանորայս և 'ի կրօնաստանս. Լմբ. պտրգ:

ԿՐՕՆԱՒՈՐ. ի, աց. ա. գ. Θρῆσκος, ἀσκητής, ἐγκρατής. Religiosus, temperans, ևն. Առանձին փութով և կարգօք ճգնող 'ի կատարեալ կրօն ածպաշտութե. հրաժարեալ յաշխարհային կարգաց. վանական. միանձն. միաբանակեաց կմ միայնակեաց. սօֆի, ֆաքըր, ըահպան, ըահիպ, տէրվիշ. (իբր կրօղ 'ի տէրվիշեն. քաշիլ. կրել. որպէս և կրօնաւորն է կրօղ, ժուժկալ, համբերօղ, խաչակիր. * Եթէ ոք կամիցի կրօնաւոր լինել. Յհ. Ա. 26. ուր դնէ Ընծ: * Կրօնաւոր առա զՃշմարիտ քրիստոնէութիւն գնէ ": Իսկ Սրգ. * Կրօնաւորութիւն ժուժկալութե անուն է... ահա զայս ամենայն 'ի կինոյն՝ է կրօնաւոր ": * Արեգայն հայր առի. իսկ կրօնաւորն. որ կրէ զխաչն քնի յուսն բարձեալ. Տօնակ: * Կրօնաւոր ժուժկալին: Ժուժկալ կրօնաւորաց. Փիլ. Պիտ: * Առք կրօնաւորք՝ խաղաղասէրք: Կրօնաւորք կեղծաւորք. Խոր. Փ. 49. 68. * Քահանայ կմ կրօնաւոր

լինել. Խոյս : *Վ արժիլ կարգաց կրօնաւորաց. Շար: *Պատւոյան շուրջ զնովաւ կրօնաւորութ հիմ կրօնաւոր հյուպատուն. Ժղ. Համիլ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐ. իբր կրօնաւորական. * Ի համբուրութիէ, և ի կրօնաւոր ժուժկալութիէ : Կրօնաւոր ժուժկալութիւն մարթաւ և արիւծ է յաւաքինութիէ. փիլ. էին. Ե ԽԵ։ *Զգաստացեալ կրօնաւոր վարիւք. Կաղանդ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱՑԵՍՏ. ա. Ո՛նոզ զգ գեաս կամ աբեմ կրօնաւորութիէ. *Քանդիմ առնէին աստղի նոցա զարբանեակ ի խոյսել կրօնաւորազգեաստ կարգաւ. Կաղանդ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. ա. Ἀσκητικός. Asceticus. Սեպհական կրօնաւորաց և կրօնաւորութեան, կամ որ կրօնիկ. և Ճգնողական. *Կրօնաւորական կարդք, կամ պարկեշտութիւ. Նեղս : Ամ: *Ի կրօնաւորական կարգի : Կրօնաւորական դասուն, կամ դաստ. Յհ. Ի։ *Կրօնաւորական վարուք. Լմբ. ոգ։ *Կրօնաւորական զգեստ կենդան, և ոչ յոտին. Պզտ. օրին. Ե։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱԿԻՑ. ա. Ի միասին կրօնաւորեալ. ընկեր ի կրօնաւորութիէ. *Ուրուք ընդ կրօնաւորակից եղբայր ի քէն կրօնաւորակից եղբարք իմ. Ժղ. Համիլ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱՆՈՑ, ի, աց. Տ. ԿՐՕՆԱՍՏԱՆ. *Շինեցան կրօնաւորանոցք. Ասող Ճ. 8. ՃՃ։ *Ի կրօնաւորանոցն տալ կանայս։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱՊԻՍ. ս. Ոյ կրօնաւոր. *Զի կրօնաւորացուն ձևասցի (աբեմու) և յաչս մարդկան պատուհասցի. Լմբ. պորփ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱՍԻՐ. ա. Սիրող կրօնաւորաց՝ և կրօնաւորութեան. կրօնասէր. *Լինել կրօնաւորասէրս և ալքատասէրս : Իշխանք կրօնաւորասէրք. Զեն։ *Անապատասէր և կրօնաւորասէր. Մաթ. ծիշ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Ք. Սէր առ կրօնաւորս, և առ կրօն. *Կրօնաւորասիրութիւ, և ածասիրութիւ. Մաթ. իշ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱՑԱՍԱՆ. Տ. ԿՐՕՆԱՍՏԱՆ. *Ի մի կրօնաւորասատան ծակատեալ եկեալ ցիս՝ ի միմեանց բաժանեցաք. Լմբ. պորփ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԵԼ, Ջ-ԻՆ-ՒՆ. կրօնաւորիլ, Ճգնիլ. կրթիլ վանն յաւաքինութիս. *Լ-յապիսի վարուք զինքն կրօնաւորելով սիրելի աներևոյթն լինելո անատուին. Ա. ածք։

ԿՐՕՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ. ի. Δογματίζομαι, ἀσκέομαι, ἐγκρατέω. Vitam colo religiosam, exerceo, vel contineo me, abstineo. Կրօնաւոր լինել. հրաժարական կեանս վարել. Ճգնիլ. առաքինանալ. ժուժկալել. *Չի ևս իսրև զինուպնիս ասացն յաշխարհի կրօնաւորիք (իբր ընդունակամ կրօնիք). Կղբ. 20։ *Ի վանս կանանց անկեալ կրօնաւորիւր. Խոր. Ե. 77։ *Անապատականքն քև կրօնաւորեալք պահպանին. Զօր։ *Ան. պատս վարուք կրօնաւորեալք յայսմ աշխարհի։ Կրօնաւորեալք բարի պաշտաւնեայք. Ամ։ *Կրօնաւորել ձեզ պահօք. Ագաթ։ *Վանն կարեաց և ցանկուեցաք յալլեցոյն ի կերակրոցն կրօնաւորելոյս. Եղիշ։ * Խորհրդոյ ազգ եաց կրօնաւորելոյ. Ճկ. իշ։ *Վրկեալքդ զնամ առաքս կենաց խոտոր կրօնաւորելոց. Ոսկ. ՃԲ։

ԿՐՕՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Θρησκία. Religio, vita monastica. ἐγκράτεια, temperantia, continentia. Կրօնաւորի գոլ. հրաժարական կեանք. ժուժկալութիւն. առաքինի քաղաքավարութիւն. Ճգնութիւն. կրօնք. բահպանէգ, ևէնէսէ, եներհիդէնոբէգ. *Ա՛նպահանչն վայրապար է կրօնաւորութիէն։ Կրօնաւորութիւն սքն և անարատ. Ցհ. ա. 26. 27։ Տ՛ն և Սրգ. ածք։ *Հաւատակ յանկութիէ է կրօնաւորութիէ և. ասակ ժուժկալութիէ. (յն. մի բառ.) Փիլ. ԽՀ. ՃԲ։ *Գաւանի ի նոսա և ալքատհունութիէ

ինն կրօնաւորութիէ։ այսինքն ժուժկալութիէ. Պիտ։ * Զ-քրիստոնեութիէ ուներլով զկրօնաւորութի. Աբծր. Ք. 17։ *Աւաքնելական կամ հրեշտակական կրօնաւորութ-քաղաքաքաւարիալ Ճ. ի. Մածր. ՃԲ։ *Զայն ներեաց ամն կրօնաւորութն (յանապատի). Լմբ. ծղ։

ԿՑԱԹԵԻ. ա. Որոյ կրեալ են Թևք, որպէս չղջիկան. * Ի միութեաց մինչև ի բազմութիւն, և զաւաքնեալս և կրաթևաւ Պիտա։

ԿՑԱԾԵԼ. Տ. ԿՑԱՑԵԼ։

ԿՑԱԿ, ի, ոց. գ. Դրտակ հագի. նկանակ կամ այլաբանութ ի ձև բանի կրելոյ, կամ ոտի ափիկիկ մի. Քօթաղ. Էեւոխիդ. *Ա՛ռ Ը քիզ զիս կրակս հացի. Վրգ ԿՀ-յ. յորմէ և Լմբ. ոգ. * Ա՛ռ քիզ քաւաստան կրակս հացից ։

ԿՑԱՑՕՆ. Տ. ԾՕՆԱԿՈՑ. * Հաստակաւ վայելուչ, կցայօնս. Մաբիւն։

ԿՑԱՆ-ի-Կրելն-կրութ. Ուսոի ի ԿՑԱՆԻ ՀԱՐԿԱՆԵԼ Կրկնել, յարել. * Որիշին իմն երևեալ իբրև զառակ ի կրանի հարեալ յառաջ մատուցանել, և բազում բանս յեռուս. Սէբէր. Ե։

ԿՑԱՑԵՄ, } եցի. ն. Λακτίζω. Calci-
ԿՑԱՑԵՄ. } tro, calce impeto. որ և գրի ԿՑԱԾԵՄ. Կիսս ընկենուլ կամ ածել. աքացել. աքաստել. Լիճնե վոբմաք՝ անճագ. *Անկուշտ, կցաստ ածային օրինացն, որ աստւածատեաց շնորհացն կիցս ընկենոյր. Սէբէր. ծԺ։ *Ցարժամ կցածիցես իբր զեշ և եղջիւր ածիցես իբրև զցուլ։ Ի-շայտուլք չոկ են ունակք ի մարգկանէ, ոլք . . . եղջիւր ածիցեն . . . վաղեն, և կըցացեն։ Պահաս ինչ իսկն ի մարտէ իշալայրին, զմիմեանս խածատելոլն, կամ կցայեալոլն. Ոսկ. ծ. ա. 4։ Ք. 6։ Ե ՃԿ. ա. 3։

ԿՑԵՄ. եցի. ն. * Ἅπτω, συνάπτω. Apto, necto, adnecto. Կոլլաց, ἐγκολλάω. Agglutino. կր. adhaereo, ևՏ. կից առնել, զղաստատեալ. զուշեգել. զոգել. յարել. վերձեցուցանել. հաստուցանել. մածուցանել. միաւորել. խառնել. խոյձնել, ֆոյձնել. իրարու տոյձնել. ևէնէֆ. պիրիչիրմէ. կր. ֆոլիս, ֆոլիլ. պիրիչմէ. * Կցեսցես զվիճակն, և եկի ցին մի : Կցեսցես զնասս ընդ միմեանս կաւել՝ լինել ի գաւազան մի : Ցօդք նոյս մի վկնի միոլ կցեալ : Լեզու իմ՝ ի քիմս իմ կցեցաս : Կցեցաս ոսկր իմ՝ ի մարմին իմ : Կցեցցին սահմանքն : Կցեցան յարս սուսլենս : Զկուզնք կցեցցին ի Թևս քո : Ճանապարհք վաւաց կցեալ են (յն. ափուեալ են) վրովք, և ն։ *Խնդիւսածք նորս մինչև յամաս կցեցցին. Սիր. ԼԷ. 20։ *Ա՛ռ վերլինն կոյս գլխոյն չքնաղական առ պարանոցաւն կցեաց. Գլաթ. փիմ։ * Փորլ ինչ կցեցես վէճադ ի վերայ լսանչդ. Հոմմ. առակ։ *Ի-րերին կայս պարանաց, և կցեցին։ Ցուսոյն ձգուրան կցեալ գաւազանեալ պատուաստեալ։ Բարձրեալ խաչին, ուր կցի գլուխն. Ագաթ։ Նար։ Ռբս. Տրէ։ *Դարձեալ ածէ կցէ յայն պրիչատակ ընտանեաց. Կիր. Ը. խ։ *Դարձցի ի միւս առնն, և կցեսցէ զՀոգն-Երգն-ներ։ *Ա՛մ Թալից զնեցաս իմսատու ես մեր-Սրբ-յն։ Ը ՊՏՒ. ոլպես նաւագիլ. երգիլ. յարբել զերգս. վեհաձայնիլ. (ուսոի կըցուրդ.) *Առաքինորդեր յոլնեալեան իբրև ի քաքաղոյ նէեռնայ, և այլքն զինի կցելին ։ յն. վերաձայնիլն. Ե. Կ. ա. 23։ *Ալ Թէ երկու ասոլմասց կամ երից կցեցիք, լուծանիք մեզնիք ։ յն. ասոլաձայնիլ. փակէն Երգեալ. կամ ձայնակցիլ. Ոսկ. ծ. ա. 11։

ԿՑԻՐ. ա. (իբր կծկեալ. ասն և ԿՑՐՆԱ. ևաս.) Μικρολόγος, ομικραλόγος. Levissimis deditus, avarus. Ոխլաս. ագահ. ի չնչին իրս հոգ ասլող. Խբսիս։ * Կամի այնպիսին, Թէ մարմնին ընդ չիս գալը, և ոչ մոլեին (կոչ-

կաց). տյնպիսիքն Ճղճիմք և կցիրք առնին։ Եւ Եւթէ Ճղճիմ և կցիր ոք իցէ, հարկ է այլ ալգ ծանաչիլ. Ոսկ. ծ. Բ. 24։

ԿՑԿՑՈՒՐ. Տ. ԿՑՑՈՑ։

ԿՑԿՑԱՆՔ. նաց. գ. կցկցելն, իլն. հատուկտոր բանք կցուածոլք կամ կարկատունք. * Ալ զսյնս յայտաբերն կցկցանաց գտանելմբ (կամ գիտելմբ). Ոսկ. էեւոխ. ծԷ։

ԿՑԿՑԵՄ. եցի. ա. Συνάπτω. Coapto. συμπλάσσω, τττω, fingo, confingo. որ և ԿՑՈՏԵԼ. կցելով կցել զկտորակ ընդ կտորակ. կարկատուել. կատկատիլ. յօդելըստ կամի. ըստզձուլ. էւէնէֆ, փէռնէֆ։ * Զձորձ իւրեանց կցկցէին, առաքաստ առնէին, անչքակտրեալ զսեզանն։ յն. կատկին չուանք. Կոլ. ծԷ։ *Պատմուձան ոչ սուեղի, ի զանազան մետղ ոսպայնակուածք կցկցեալ. Շ. յօդ. ԻԷ։ * Ջղինչ առաքալ, կամ զինչ կցկցեալ, կամ ոչյր բանիւ խօսին։ Ցղուելթք և ծննդեամբ զկրօնն կցկցէ։ Ըստ նմին նոլրին մեղիչ բարուցն՝ նմա օրէնս կցկցեաց. Եղէիէ։ * Մրնձ զկրօնս յաքուելթ կալկատիցեն. և ուստի գոլր ի նոսա այնպիսի ինչ կցկցել. Երբ. ֆբ։ *Արգ իմն յօգէք. արգ իմն կցկցէք, յորժամ իրքս եկին հասին ի վր-Ո-ի-Ես-յորմէ և Գ-է-Ս-Ե Ես ոչ իսկ գիտեիք կանուխ. այլ այժմ յիրացս կցկցէք ։

ԿՑԿՑՈՏ. ա. Ἐπείσακτος. Advectitius, ascititius. Կցկցեալ. կարկատուն. յօգեալ. մուրացածոլ. * Ցայսմ ի կցկցոտ պատուի ասս չէք ինչ այն. ոլչպէս և առաւել յանարատս իակուելթն յայնմիկ, ուր կցկցոտ ինչ ոչ կայ ։ ասպ. կցկուած. Ոսկ. յհ. Ա. 10։

ԿՑԿՑՈՒՆ. ն, ոյն ընդ վ. * Ձէք կալօս կցկցուն յանկից մարդկան. Ճճ։

ԿՑՈՂԱԿԱՆ. ի, ապ. ա. Որ կարէ կըցել. միացուցիչ. փոլղնօղ. * ԶՃՂաքաքանէն կցողական գեղով ոլքացոլց. Վրդ. ոգ։

ԿՑՈՏԵՄ, եցի. Տ. ԿՑԿՑԵԼ. * Խոզս վնաս յապրեալսաց զանկեալ հնոսիան, կցսատալ զնո սրար իւր ծածկոլթ. Վրդ. կղ. Ե։

ԿՑՈՐԴ, ի, ից. ա. Κοινωνός, συγκοινωνός. Particeps, consors, socius. իսկ կնոց կցորդ, συμβιωτής, convivа. Որ կից գաւառի իւրք ընդ այլոսն. մասնակից. հաղորդ. հաւասարորդ. գործակից, ձոլնակից. կնակից, ևն. հասնեփոբ, ևբէիէ, իլմաֆ. * Ես գանձել էի կենաց կցորդ Թագաւորին. Դան. ծԲ. 1։ *Եգի ի մահ զնա ածել ինձ կենաց կցորդ. Իմ. Ը. 9։ *Զաւետառն հրաշատաւոլ, որ իմ կենաց կցորդն էլ ։ յն. ք ընկակից. Ա-ա։ * Պարգևէ ... ոչ մասնակից և արեան կցորդաց ։ յն արեակցաց, ազգականաց. Խոր. Ե. 39։ *Իբր կցորդ համաձգնաժողովք Ոչ օրինակեցաւ կցորդաւս։ Ա յս Թէս պանծալի, ոլսոսմ ոչ է կէս կցորդիս. (իբր կոյս Թիս). Նար։ * Օծեալդ ... ոչ կցորդի գերասէնանս մերոլ, այլ վիրկոլի. Աբ. Ե։ *Հոգին նր ընդ հօր. վարադան հաղորդ, և աերոնէ կցորդ. Խոր։ * Զաքամ կցորդ արար ՃԾ արարչութեն իւրոլ՝ անուանս գենել կենդանեաց։ կցորդ առաքալ քոլ զքեան. Ը. Ֆբ. Լմբ. պորփ։

ԿՑՈՐԴԵՄ կամ ԼՒՆԵՄ. Κοινωνέω. Communico, participo. կցորդ գասնիլ. կցորդիլ. հաղորդիլ. իլմաֆ՝ հնոսէթոբ ոլմաֆ, ևբիւ ոլմաֆ. *Կցորդ է նա սրանց ամսպարչատաց։ կցորդ եղեց նմա։ Որպես կցորդ եմք չարչարանացն, նոյնպէս և մխիթարութենն։ կըցորդս ինձ շնորհայ զձէզ ամենայնի լինել։ Արտատուաց կցորդ լինել։ Որ կցորդ քննիք անպտղութեանց գործոցն խաւարի։ կցորդք եղերբք ինձ ի նեղութես։ Մեղաւորութ կցորդ եղիս նոցունց։ Ոչ եղեց կցորդ ընտրելոլ նոցա (յն. կապակցեալ)։ Աբրհամ և ուղիղք կցորդ եղեն ինձ (յն. կցեցան,

կամ յայտնեան). ԱԵ՝ *Կցորդ լեր կաթեացս, կամ ակարուած, ոչընչն, ԱՆ՝ Կցորդ է (ք կից է) ամին և յայտ նմանաձայիկ՝ հաւատացելն խոկապես. Ես՝ * Ի ձեռն մարմնաւոր ակ. տոյիկն կցորդ լինել՝ որ կապկլոցն. ԵՒԻ. Ը՝ Որոց՝ հայեցե կցորդ լինել՝ի բարիան. Խոսր։

ԿՑՈՐԴ. գ. իբր կցուրդ. *Սաղմոսլով և կցորդս ասելով Ը ամ տեղւոյ-փարդ՝ *Ցօրինեալ բարեաւոլք՝ ազգէ ազգի կցորդիւք. Ոսկ. Ա. գիմ։ (յն. ասպիլք, կիմ մկզեցեաք։)

ԿՑՈՐԴԱԲԱՆ. ս. կցորդ կամ կից գոլով. կցորդաբերեք. հաղորդաբար։ *Ջօրհնութեանն բաժակի միացուցիչ կցորդաբար։ Ջկը նի կցորդաբար՝ ի մեզ առկանի։ Դասեսցէ ընդ երկինայինան կցորդաբար։ Կցորդաբար առ միմեանս հասանել։ Ընդ յոյն կցորդաբար միացեալ. Մ գ։ * Կցորդաբար (կամ կցորդաբար) ընդ քեզ խնկեացին՝ ձայնն յո. հաննու և առաքեանցն. Գ։ի։

ԿՑՈՐԴԱԿԱՆ. Ներ կցուրդական, կամ կցորդ. *Եւ գովեսան երգոյս եղեալ կցորդական. Շ. օգ. Բ։ի։

ԿՑՈՐԴԱԿԻՑ. Տ. ԿՑՈՐԴ. *Կցորդակից լինին զօրաց երկնաւորաց առ ապատաւորուն մարգկան. ՑՃԼ. Է։ *Կցորդակից լինել վճառաբանութեանէ. Հրեշտակք և սքիք կցորդակից լինին մերոց պաշտամանց. Խոս։ *Կցորդակից լեր (կարեացս) բժշկապետս։ Կցորդակից լեցք լուսակերպից. Ես։ * Կցորդակից ինքեանց առնել։ Կցորդակից և հաղորդ կայսեր. ՅԸ։ Ի։ * Ցայլ իմն էակս էակաչքին կցորդակից տասիրաբեն. Լ։ի։ գրիգ։

ԿՑՈՐԻԱԿԱՑԻՄ. Ածի. Տ. ԿՑՈՐԴԵԼ. *Ջերկրայինան Ը դոգեզինան կցորդակցեաց ընդոհօք. Խոս։ գրիգ։

ԿՑՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԿՑՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. *Ընդհաս քոյ կցորդակցութ-ն ես։ * Ջամենեցուն ապատածս չարժեալ՝ի կցորդակցեալքն ինքեանց. Վ։գՆ. ոչ։

ԿՑՈՐԻՄ. Ածի. Ն. լ. Ակել, իւ. կը. ցորդ առնել, և լինել. * Ցորմէ ոլիշ վասի՝ի բանս և՝ի գործս, ընդին՝ի պատասխոյս պատասխանին. Լ։ի։ ծղ։ * Կցորդեմ ամին զընձեր. ցուածն, Ըձ օր տեառն՝ի վերայ հպարտից. Ես։ * Միասնական զուգակցեալ ընդ մեզ իսկ կցորդեցեր. Ես։ * Եղիձ չաքչարանացն կըցորդեմք յերկրի. ՑՃԽ։ Է։ * Ա.յժմ կցորդեցեալեք՝ի գործն՝ որոց ոչ կալան յանձին։ Մի՛ կցորդել ագահասէր. Նխ. Է.գբ. Ա առակ։

ԿՑՈՐԴԻՄ. Ածայ. յ. Կցորդ լինել կամ գտանիլ. Ձայնակցիլ. Հաղորդիլ. * Որ չարչարանացն կցորդին տեառն։ Կցորդին ընդ մեզ սքիք՝ի գոհութիւնն. Խոս։ * Ի-ոգովուրդն կցորդին առաքինորդին՝ ասելով. Լ։ի։ գրիգ։ * Կցորդեցայս ընդ Նմին ժամանակս բազումս։ Ես։ գրիգ. Է. 9։ * Ի յաջմոսս ծերոց բազմացալ՝ և խնկոյիւքից կցորդիմ։ Ոլոսմ և ես կցորդիմ թշնամասս բանիս. Ես։

ԿՑՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Koινωνία. Communio, consortium, participatio. որ և ԿՐ ՑՈՐԴԱԳՈՒԹԻՒՆ. Կցորդն լինելը հաղորդութիւն. մասնակցութիւն. ձայնակցութիւն. գործակցութիւն. միաբանութիւն. հիսկգործուէտ։ Խնկագէտ։ *Կցորդութիւն (քան) առ մեահկանեացոս։ Ի աբժարութիւն մարդոյ՝ առ բարձրեալն կցորդութիւն։ Ընծայից զմարմնին յարգանգին մարիամայ ասածնի՝ առանց կցորդութեան. ԱՒ. Է. Ք. Է։ * Լոյս առանց կցորդութեան խաւարի։ Ոլաշխութեան կցորդութեի ունիմ, ըստ որում մարգս եմ. Փիլ Բագն. Ե Ք. բան։ * Սպիտակին յարմնաձայաբար ասի, քանզի ունի կցորդութեի անուանն և իրաց. Ան.յ. սգուգ։ * Ցարագրեալ զնա՝ի հաղորդութեան։ Կցորդութեան։ Կցորդութեի արդութեի, կամ օրհնութեան, հոգւոց, արեան, բանից, մարմնոյ, ևն։ Կցորդութեի ժողովգեանն, կամ կցորդութեի գործի խոյ պօղոսի (այսինքն միաբան, ղոյդ ընդ.), ևն. Ես. պօմ։ Ագաթ։ Ես։ Լ.Ք։ ՃՃ։

ԿՑՈՒԱԾ. ոյ, ոց կամ ի. գ. Կցումն. յարութիւն. զոգուն. յօգ. * Ի լուրցն՝ ոլ պատճառ խոստանան մեծաս հաստատուն կցուածով. Վ.Ջ.ոյօ. Ք։ * Ընդ մեզ կցուածի քաւլանդ վարեացի ցից. Սէր. Ի.Ե. ձ։ * (Հնուր) զատ ընթեցեալ ոչ կապարք յարձ ասեցոյ, և զկցուածսն լուծանել. Մ գ։ * Ի գիան։ * Կամարատձև կըցուածք յունէցն. Ագծր. Ե. ԱԱ։

ԿՑՈՒԱԾՈՑ. ի. ից. ս. Կցկցեալ. կցկըցուած. բազագրեալ. * Ընութեի ծորա անեղ և միաւոր է, և ներկնակ ոչ ունի. Ներհակաւոր՝ եղականքն և կցուածոյքն են. Նաագր.Բ։

ԿՑՈՒՄՆ. կցման. գ. Կցելն, իւն. կըցուած. * Ցօգ, որ է կցուման գրոյ յանգի ա նուանն և բայի. Եր.Ն. գեբ։

ԿՑՈՒՐԴ. կցրդի. ից. գ. Μέλος. Membrum, և Carmen. Ἀντίφωνον. Antiphona, responsio, ևն. Կցուած երգոյ կամ ոտղմասոյ. տուն մի սաղմոսի կցեալ՝ի խորհուրդ աւուրն, որում կցի և սկիզբն նորին զինի, և Ցաւելուած երգոց. երգաբանութ. զի և կցել՝ և նախ երգել. * Կցուրդ տաեղւոյն Ձայն առաւն՝ի վերայ ընդրց։ Կցուրդս գնդեցքանոնապես։ Սաղմոսէն կցուրդիս, Ջգործս Ձեռաց մերոց։ Սկսանիլ եպիսկոպոսին ըստ սաղմոսն կցրդիւն, ՑԷր սկրնցի զվայելչութ։ Դասեալ կրկնել կցրդիս, Ռայց մեզ տէր բաց։ Եւ կցուրդն կրկնակի՝ բայց մեզ տէր բաց, հաւաստեալք է արտաուղ մարդասիրեցն։ Ջոր ձայն՝ հանգերձ սղի ածածնեին կցրդիսն. Ցհ. խ. ապ. Ե էլէզ։ * Գաբեանոս ասրար և կցուրդս և շարականս. Հ=Ց * Տայ. ծ։

ԿՑՈՒՐԴԻՐ կայցուրդ. հանգեստ. պաշտան. * Հանգիստաւոր կցուրդս ասնիոյ կոչեն. Ճ.Ա։

ԿՑՈՒՐԴ-ԼՐԸ կայցուրդ. Որ ինչ միանգամայնոյն կցուրդ յաւետարանն կայ. Թղթ. Տայցագ։

ԿՑՐԴԱՒԱՑ. ա. Որ ասէ զկցուրդս երգոց և սաղմոսաց. * Իակ փղակոնքս նուքս են կցրդասացք և արձակասաչաշնք. Մխ. զպ։

ԿՑՐԵՄ, եցի, եալ. Ն. Կցիր առնել. կծկեալ կացուցանել, կամ պահել. կծկել. սեղմել զձեռս ագահասէրն, և զաստամոնս ապատեալեւոք, որ և կրձտալ. * Սիմեաւն (զողմոնէ). մի՛ կցլեալ ունիր, այլ հան, զի պահիցես ո.յն. պինգ ունել. Ոսկ. Տ.ա.Ձ։ * Ջանայիք առատապէսիք ժողովելք. Ի վերջ կցրեիք. Ոսկ. Ես։ * Ա.յլ և խրտխտալք և, և զատամունսն կցրեր. Ոսկ. Տ. Է. ձՅ։

ԿԻՒԻ. Տ. ԿՒՒԻ։

ԿՔԵՄ. եցի. Ն. լ. } Ծռեքել, Թեքել.
ԿՔԵՑՈՒՈՒՆԵՄ. } իւ. ծալել. ծռել.
ԿՔԻՄ, եցայ. յ. } Թիւրել. իւ. կոբացուցանել. կորանալ. խոնարհիլ. կնճռակիլ. լքանիլ. վհատիլ. խոտորիլ. ընկճել, իւ. ձնել. ձնիլ. լսօխել. լքօսխրմել. պիտսխել. լքօսխել. պիտսխրմել։ * Ոլոյ կքեցուցեալ զծռուկնան՝ երկիր պագանէր նմա. Ճ. Ա։ * Իակ ապիքսանգրի կքեցուցեալ զսուն՝ վերգեաց՝ի վերայ նորա. Պօ. ապէս։ * Կքեալ ոտիւք, և կարկեալ խօսիւք. փոքր։ * Կըքեալ իլկեալ ամենևին յերկիր կործանեաց. Վ.Ջ.ոյօ. Է։ * Ոչ իտնարհել, և ոչ կըքեր. Ես. պօմ. Է. 1։ * Ոչ Թեւիցայք ինչ, և ոչ կքեցեք մաք. Սաք. ա. յհ. Ք։ * Կքեաց աբեաններ, և հար զանահուշան ասայելի. Եփր. Ե գ։ * Ես՝ի կքել մարմնոյն՝ գասանել հոգւոյն զվհատասեն ապաքսուանս. Ցհ. խ. ապ։ Ոչ մի զկքեալսն զկքեալն. Ես։ * Երկայքեալսն և կքեալսն՝ի հաւատսն. Սաք. յ։ Ծ։

ԿՔՈՒՄՆ. կքման. գ. Կքելն, իլն. Թեքումն. կորացումն. կորկամուհթիւն. ընկճումն. Թիւրումն. * Բանսացեաւ կրծից, և կքումն արտանանց. Ցհ. ԼԲ։ * Ընդ երիցս սչուցեալ՝ մեզոյն կքմամբ. Ես։ Ծէ։

ԿՔՐԻՄ, եցայ. յ. Ցանգիլ. յոխորտալ. խրոխտալ. գրգռիլ. իշխել առնել ինչ (իբրու հակառակ կքելոյ)։ * Ուիծասկացիս զնորգը, յորժամ զինուք չարեաց ընկեմ քո կըքրին։ Կքրի հալածիս Աձաչուեն գրոց ընդգեմ կքրել։ Թշնամի ընդգեմ կքրեցաս. Լ.Ք.ոլ. Ես ապ.՝ Քաղաքն կուրեաս, և արտ այսուհետև երթեալ կքրեալ (գուցէ կըքեալ) նասիչիս ընդ արուք հովանոցիք. Ոսկ. Ես։

ԿՕՆ. ի, ից. որ և ԿՈՆ. Տ. ՃՈՆ. *Բարձեալ էր խաչին պայծառութեի, և կօնիւք զորգասրեալ. Ոսոգ. յէ։ առաքել։

ԿՕՉԵՄ. եցի. յ. Կռչել. Vociferor. որ և ԳՕՀԵՆ. Գոչել. մռնչել. * Գոչեցաք առաքեալ. և կարիւն առաքեալ յորմէ յորէ հասանիցէ, կօշեցաք՝ի վերայ, և լցցէ պերիրնս բազբատով իւրով. Ես։ ԻՒ. 4։

ԿՕՉԻԿ. կօշկի, կաց. գ. Ὑπόδημα σανδάλιον. Calceus, calceamen, calceamentum, sandalium, solea. (գրի կաւշիկ. և գունուրեք կոշիկ.) Կաշեղէն ագանեղիք ոտից՝ մեծ և փոքր, տրեակ, և խրացիւք՝ պատեա տրեիս. գեսպատ, գեսպալ, լէպէք, լոբէգ. գեկքՄիենչև՝ի խրտցս մի կօշկաց։ Լոյծ գկօշկիս քո յոտից քոց։ Հանդէ (յն. լուծցէ) գկօշիկ մի յոտանէ նորա։ Գնդղեցկացան դնացք քո կօշկօք։ Ագաներ կօշկիս ոսկեզօծս. ևն։ * Պատապատրեալքն ամրավերլուրկոս օդիցս կօշկաց. Նար. խե։ * Էր՝ր վասն որոշեցաք՝ի մարգկանէ ... և զգեստաւք և կօշկօք. Սարգ. յ։ Է։ * Ոտին և կօշկին պահպատի է. Վ.ՀԴ. ծ։ * Կօշիկ տեառն է մարիմին ածածգելոյս, որով՝ի վերայ եղ մարգկայնոյս. Բր. ոգ։ * Կօշկօք բազմաձիոյ ազատեալիս կոխել մարգ կնոջ. յե։

ԿՕՉԿԱԿՈՒՐՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործելն կամ կարելն զկօշիկս. ըստ յն. արուեստս կօշկաց. գեսպատճառութ, խոփքիքելք։ * Ջուսաստիանգործութեի, և զկօշկագործութեան ճարտարութեի՝ի բաց մերժեցին. Ոսկ. Է։ Է։

ԿՕՉԿԱԿԱՐ. ի. աց. ս. գ. Ὑποδήμα τορράφων, σκυτοτόμος. Sutor, coriarius. Արհեստաւոր՝ որ կարէ զկօշիկ. կարուսակ. ասի ըստ յն. ոձոյ՝ և փոկամէն (այսինքն ձուիչ փոկոյ). Լօշաբ. գեսպատճէի. Լէպէճի. * Եմ զկօշկին՝ի կօշկակարի կարել. ՃՃ. որ՝ի Հ=Ց ապր. Ի Է. գրի. * Եմ զկոշիկն՝ի կօշկարն կարել. ՃՃ. որ՝ի Հ=Ց ապր. Ի Է. գրի. * Ջկօշկակարացն և զասասյեանքն։ Սոյնպես և ամ արուեստիւք, եթէ կօշկակար էիցէ, կամ ասասյեանի, և կամ այլ ինչ. Ոսկ. Տ. Է. ձԿ։ ցՀ. ևն. 16։ * Եմաես զկօշկակար, զի ասասմանիքք պարզէր զորոշմ. Մ. ասաղ։ * Ջկրգ կօշկակարի չուսան. Վ.գՀ։

ԿՕՉԿԱՋԵՒ. ա. ս. Ուձոզ կամ ուձեղով զձև կօշկի. որ է՝ի ձև կօշկի. * Օգ ոսկոյն կօշկաձև արուեստասուսիսալ. Ագծր. Ֆ. ձ։

՝Դևիզ վիրի , կամ կատրանյու. գաբբան. կամ մաղիմ , մալեչ :

ԽԱՐԴԱԽՄԻՄ . Ն . որպէս կեղծիչ. ՝Հոգւոյն և մարմնոյ և հայք զառաքինութիւն՝ ղոր ոչ ունին , խարդախեն , և պարծին ունել. Վրք հց . ֆԷ:

ԽԱՐԴԱԽԻՄ . հ . որպէս Ցօգիչ. ՝ Պատճառս առաւելիք խարդախին . Վրք հց . Ը . ֆ : տալ . պատճառս առաւելիք խարդախեն :

ԽԱՐՃԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . Իբր խարշապանք . ՝Ջցկերն կին տանեայն՝ ի տօթի անգ չեռնեալք խարշապատեն. Վրք հց. ֆ:

ԽԱՐՏՈՒԻՐԱՐ . (՝ի հին ձմ.) Տ. ՀՈՒՐՏՈՒՂԻ . Χαρτοφύλαξ . Chartularius . ՝Կզերիկոսք և խոյտուրարք, և ԹԷ այլ այս պիսի հայք , որք իւրեանց ընչիւք զորդիան իւրեանց գնեուորեն : Ոչ կարեն խափանել զկուակ Պռեվլոյն Թագաւորական գործս ւորք , ոչ գատաւորք , ոչ խարտուրարք , և ոչ ազգականք նոցին . ՄԽ. դս. յօրէնս ԲԳ:

ԽԱԽՄԶՅԻ. Տ. ԽԱՒԱՐՁԻՒՆ . ՝ Ոչ ետես , զի երկոյ խաւարչտի էր . Վրք հց. ֆ :

ԽԱՒԱՐՆԻՄ. Ն . խաւարեաց զարեգակն , խաղաւ կորուսանելով զամենայն ազգս դիւաց. Պիքաա :

ԽԱՓԶԻՄ. Տ. ԽԱՓՆՈՒՄ. ՝Իբրև զաոչը բունն ինչ վառման հրոյ ինքեամբ խոկ ինքն խափչի . Ածյ. հց. ԽՀ :

ԽԵԹ . ՝Ոնի ՝ի մտոյ կորուսանել յանդունդս գժոխոց զևսեցն զոյն , առ որ յոյսացեալ դնայք : Ամենայն իրօք ջանայ սիրգծն և գարշելի խեղճն կեղծաւորիլ. Պիքաա :

ԽԵԹԵԼ . որպէս խեղճի գնալ, կաղալ. ՝Լսա կարձուքեն միոյ ոտինն առնէ և զընթացան՝ խեղճելով. Պիքաա :

ԽԵԼԳ . ՝Մահուկ մի ննջէր ՝ի լեզուն ՝ի խելս տանն . Ոսկիփոր. (նոր ձ. լեզեր տանին:)

ԽԵՂՑԵՍԱԿ. ա. խեղ տեսակաւ . խեղուկ թիւր . ագեղաձև . ՝ Լիրկ , և խոշոր ... ծերուներ , և մանուկ ... ոչ և խեղտեսակին . Փիլ. ՀՒՆ :

ԽԵՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՝ Մի կարծիք , եթէ խեղճմտութիւն ինչ անկանի ՝ի սիրտ իմ վասն լսելոյ ձերոյ և արտասուաց՝ արձակել զձեզ . Ոսկիփոր:

ԽԵՆԴ. ՝կամարդ և գարշելի (ոեւն) , և մահանուն խենդ ասելով նմա . Պիքաա :

ԽԵՑ , ի , իս . գ. Ընօթի կաւեղէն. կուժ. ՝Որ ՝ի ձեռն եղիսկի մարգարէին զոր և զանգաւակ ջուրն ապիս և խեցիս լժշկեցեր. ՃՄ. յն:

ԽԻՋԱՐ. ի, ացս. գ. Ալոց մեծ : Ոսկիփոր: Ա Ն :

ԽԻՂԱ . ա. Խոռնակ, ոլորտացեալ որպէս զիսիցս . խուռն. չատ. Խել մը . ՝Բոլոր ՝նարեալ , և վայ ՝ի բերան առեալ , և խիւք ՝ևասս(յօդելով զաշուոց). Ածբ. ԲՀ. 6:

ԽՆԴ , ինդս . ՝ Յանչափ ինդոյն արուսոյ բաղում յօղևին (մուգ՝) խանուարատելով ընդգիմ մանկանն . Եղիփ. ֆն :

ԽՈՀԱՒԱՀԱՐԹ. Տ . ՍԱՂԱՐԹԱԽՈՏ . որպէս ուռճացեալ. ՝Գարուն հոգեաոր՝ կաղամչ սաղարթեալ բոլոր , խնամասալարթ աւրևոք ՝ի ինկաբեր լերանց . Տալ :

ԽՕՆՆԱՐ . ՀՀ. (՝ի խէծ , խիղճ, խիղճ.) խղճիլ, կամ խեղճարար . և կամ ընթեր ցիր՝ խժաբար, ծուխ ժաբար. ՝Ներսրդ՝ խծաբար նեղուելին (կայենի ընդգիմ աբելի ,) զոր անիրկանակ (կամ անիրկական) ՝ի ծնողացն մեկուսի սարելալ սպան սարապատ . Ածբ. ա. ։ :

ԽՄԱՅՆԻ . Տ. ՀՄԱՅՆԻ . ՝Նաւ տուն ա ռանց հիմանն,խմայեալ գերեզմանն,անհրեղելի փրկութեի . Պիքաա :

ԽՆԴԱՆ . (ԹԵրևս ՝ի խինծ բառէ .) Յօղուն . ոճ, չև տուքացեալ . ՝ Հնձէաց զորոյն յանդաստանի , կանաչ , խնծան , որ ՝ի հասկի . Շ. էԷս :

ԽՈՉԵՆԱՆ . ՝Ջմեծամեծ խոզխանն եգեալ ՝ի գլխկոն (քահանայիցն սպանելոց՝) առ ՝ի նախատինս մեզ , և այսի կատականաց տեսլ զայն . Լսաբ . ֆԲ :

ԽՈԽ. Տ. ԽՈՒԽ. ՝Թքանէր զնոսխ : Ա ռեալ զնոսխ հիւանդին ևն. Վրք հց. Է . ֆ . (տալ. խուխ:)

ԽՈՑԱՒ. ՝Ընդգիմաց չարին խոկացաւ ընդ լսոյր (սրբոլեն) նորա կին ումն սիրգծ և լիրբ (՝ի պատուել զնա). Վրք հց. Շ:

ԽՈՒՀԱՄՆԱՒ. Ը Որպէս Ամանալ ՝ի խոհս , խորհրդաւանիլ. ՝Ուր արտաւոյդն արտաշխոհան քարավիժեալ խոհմանայր ՝ի կոշտն (կամ ՝ի կուշտն) կոհակին . Ածբ. Շ. ։։ :

ԽՈՇՈՐԱԳԻՐ. ա. Ընդարձ տառիւք գրեալ . ՝Խոշորագիր գրով գրեցի. ՅԼաբ :

ԽՈՊԱՆԱՆԱՒ. ՝Ընծայն Թագաւորութեի բաժանեալ յինքն՝ խոպանանայ . Ա. Է . (իբր ասի . Խոբաց լըսայ . ի--բըվի :)

ԽՈՐԱՆԱԲՆԱԿ . ՝Խորանաբնակ և բացօթեայ հովիւքն : Տայր ՝ի խորանաբնակ հովիւսն . Եփ. ֆն :

ԽՈՐԱՆԳԻՐ . գ . Վերնագիր. (որ առ մեջ սահ խորագիր .) ՝Ալլ ձառք գրեցան խառն՝ առանց խորանագրի գլխոց . ՅԼաբ. ԲՎ. ա՜ճ :

ԽՈՐՀՈՒՆ . (ըստ մի ձ .) Տ. ԽՈՐՀՈՒՆԶ :

ԽՍՏԱՐԱՐ . ըստ ք՝ նչ. ՝Ազատչեալ զձեզ իմ խոտաբար՝ եկն ինձ յանկրևոյեթս ձայն. Վրք հց . ֆ :

ԽՍՏԱՐԱՐՈՅԹԻԹԻՒՆ . գ. խխտան գոլ բարուք . ՝Ըստ չհլուԹեն նմանուԹե խըսաւաբտրոյսուե . Ածաբ. (այլ ձ. խըստասրտուԹե. որպէս եգաւ ՝ի կարգի գործոյս :)

ԽՍՏԱՄԲԵՐՈՂ. Տ.ԽՍՏԱՄԲԵՐ . ՝Խըստամբեցոյն հեղիսա , երկնից փակոյն , և արձակոզն . Շ. փաշ :

ԽՏՐԱՊԻՄ. ֆ. խորհելով. որոշակի. ՝Ծանուցանէ արժանեացն՝ զգուշաբար և խորապես . Փիլ. ՀՒՆ :

ԽՐԱԽՃԱՆԵԼ, իլ. Տ. ԽՐԱԽՃԱՆԱԼ. ՝Ջայս առելով խրախճանէին , երգս և խրնճոյս յօրինէին : Ջոր արարած խրախճանեալ լոյց՝ ևր զզօսանսըս հրձռելոյց. Շ. էԷս :

ԽՐԱՏՏՈՒՆ , ոյ . գ. Որպէս ԽրատուուելԹե. ՝ Իբրև խրատատուով յառաքինութեն քաջուԹե . ԱՒ. ոչ :

ԽՐԹՆԱՏԵՍԱԿ . ՝ Ջմեզ խրԹնատեսակ պատեալ զմեզ հեԹանոսաց , զոյն հալաձեզ հոգմով սքե հոգւոյն . Շ. փաշ :

ԽՕԽԱՐԵՐԵԼ. ի գուրս տալ զիսոս , որ և խուխ , Թուք , տուլուն. ՝Ալլ Թէ հիւանդ խօխաբերելիցէ անընդմիջելի . մի տայցեն հաղորդ . կանան :

ԽՕՍԱՆԱԿ . Ա յսպէս գրելի է վերջին նչ. Խօսնակ բառին՝ եդեալն ՝ի մէնջ ըստ այլում օրինակի. ՝Զանգի յոյժ խօսանակ էր ոչն , և Ձարտարապետութեամբ կախարդեալ զգալոցս լսելեան. Լսաբ. ֆԲ :

ԾԱԽ. որպէս վաճառ. ՝Վանն վաճառելոյ և գնելոյ ... անգիր և գրով գին և ծախ, որպէս և կերպի է վաճառուն. ՄԽ. դս :

ԾԱԾԿՈՑ. իբր Աւտագատ . վարագոյր . ՝Դիւբառ առնոյր զծածկոց երեսաց կատակրանացն ՀՀ. Ոսկ:

ԾԽԱՆՑ . Տ. ԲՈՒՐԱՆ . ՝Ջինկանացն, և զծխանոցն . Իգնիփ . ֆն :

ԾՁՐԱԿ . և) Տ . ԾՈՁՈՐԱԿ. ՝Հարեալ ԾՈՐԾՈՐԱԿ .) յեսոյ ձոկանոցիկ զծածկակն նորա : Ջյեսոյ հարեր զծածրակ նորա , և ՝ի բարձրութենէ աշտարակին ՝ի վայր սրկեալ ապաներ . Ոսկիփոր : ՝Մրոյն արտաքս ոտեան աչք նորա , և միւսոյն դէմքն գարձան յետս ՝ի ծորձորակս. Ոսկիփոր :

ԿԱԳՂԻ. կակղանալ. մեզմանալ. կոնշնալ. ՝Ամենեին ոչ կակղեցաւ , և ասէ , ոչ կամիմ զքո զայդ ողոք բանագ . Վրք հց. ֆ :

ԿԱՄԱԿԱՆ . ՝Ասելք ինչ և կրնեք ՝ի մտի զմեզ՝ կամականս ինչ, կամ ծաղրականս, կամ խանդաղականս բան. Վրք հց. Շ. ֆ :

ԿԱՄՇԱՆԱԼ. ե. Իբրու կաշխանալ, խմտանալ. կամ պակասիլ ՝ի լուսոյ . ՝ Կուրացեալ հրէիցն կամշացեալ սրտիւք , կամին սպանանել զնեանս ազգի մարգկան . Տալ :

ԿԱՄՇՈՏԻ. տեալ. ֆ. Նոյն ընդ վ.՝Անուամունք ոգւոյն աչօք կուրացեալք և կամշոտեալք . . . հայել ոչ կարեն առ ՝ի տեսիլս իմանալեացն. Փիլ. ՀՒՆ. Շ. 168:

ԿԱՑԻՆՈՒԿՏԻ . ա. գ . Քոյրն կայենի, որ և կին նորա. ՝Ծնաւ զկայեն , ընդ նմին և զաւուսա զկայինուհի երկուսորեակ. Իգնիփ. ֆն:

ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ. Տ. ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ . ՝ Ի մէջ գիշերին կանխեղնուսր հրեշտակ երեսեր պահապանացն . Վրք հց. ֆ :

ԿԱՊ . Ի ԿԱՊ. Տէս կին, ձեռս Ի ԿԱՊ :

ԿԱՊԻԿՂԷ, ղէք. Տ. ԿԱՊԵԼԱՑ , զայ , ևն. ՝Նսաեր ՝ի կապելէն ընդ պռոնկին ՝ի գինեբուս խայտալով: Իբրև մոռ ՝ի կապէլէն : Եբէր որ ինչ ՝ի կապելէն առվոր էր ծախել (վաճառիլ) : Ահասակի ՝ի կապելէն գտեր զնս . Վրք հց. ֆ:

ԿԱՊԵՂՈՒԻՏ , հւոյ . ա . գ . կին պանդոկապետի . և վերակացու կանանց ՝ի պանդոկի . ՝Ասեմ ցկապեղուհին , ուսուր՝ է կինայս : Եկին կապեղուհին , և ասաց ինձ . Վրք հց . ֆ :

ԿԱՊԼԻՈՆ . Տ . ԿԱՊԵԼՈՆ . ՝Իմուտ ՝ի կապլիոնին ... մանուկս այս ՝ի կապլիոնի կալով և սկոտ ոչ ասացեալ ունի . Վրք հց . ֆ :

ԿԱՊՈՒԱԾ . ա . գ . Ազգ գունոց . ՝ Կանաչ, կապոյտ , կապուաչ , լուրջ . Ոսկիփոր :

ԿԱՐԻԿԱՐ . Տ . ԳՔՐՈՒԿԱՐ :

ԿԱՐԿԱՏՉ . ա . գ. Որ կարկատէ զպագաստ նելիս . գերձակ . կարուակ , կօշկակար . Ռեբեզէի , և Եսիէի . ՝Իր և այլ վանք , և կայր ՝ի նմա կարկատիչս ժԸ , և ԹափիչսԸ. Վրք հց.ֆ:

ԿԱՐԿԵՀԱՆ . ըստ ք՝ նչ . ՝Ընդ կարկեհանաց ՁԾատուսնկ ծառոյն՝ ծառն կենաց . Եպիփ . ֆն :

ԿԱՐԾԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՝ Խոնարհումիք քո յաղԹեաց կարձամտութեն իմոյ . Վրք հց. Ը. ֆ . (տալ. կարձմտութես :)

ԿԱՄՃԻՔ . ըստ մի ձ . Ագաբ : Տ. ԿԱՃԻՆ :

ԿԱՐՈՂԵԼԻ Ե . իբր՝ կարող լինի առնել. ՝Ե՞ կարելի առնն ևն... Թէ ցուցանէ հասատուն , կարողէ է . ՄԽ. դս :

ԿԱՐՈՂՈՒԻՈՐ. Բառ ունկ. որպէս Թէ կարողաւոր , զօրաւոր . ՝Ամենայն ինչ որ յանկարէն չարժի , զկարողուսրնկ օժանդակէ ՝ի գործ ժրութե . Ցիշաբ . ՝ի Ռոխն ԼՀԷ :

ԿԱՐՕՏ . գ . ՝Ուենէի զայս կարօտ ՝ի մահ : Ահա եհաս ժամ՝ ցուցանել զպատուղ կարօտին քո . Վրք հց . Ֆ :

ԿԵԱՆՍՈՒՍՈՑՑ . ըստ հին ձ . Վրք հց . Տ . ԿԵՆՍՈՒՍՈՑՑ :

ԿԵՆԴԱՆԱՏՆԿԵԱԼ. *Ածս որքեայ գբ-
ատանել կենդանատանկեալս. Փիլ. լին:

ԿԵՑՈՒԱՀԱԲԱՐ. * Առաջին գալուստան՝ խնայելով և կեցուցչաբար. Վրդ. դան:

ԿԹԵՂԻ, ղոյ, ղեայ, գ. Խրք՝ որ կթին և քաղին. կուրք և կիրք. բիւք անկոյ և կեն-
դանեայ. *Ոչ յոլովագս կենդանի անասնոյ, և ոչ յաղագս սատուածոյ և կամ կթե-
ղեայց է բանս. Փիլ. լին. ։ 172:

ԿՒ ՁԱՐԵԱՑ. Որ ինչ է՛ի կիսարիս փայ-
ատ. Նոմ. *Գոհեալ ծառ մի կիսագործայ՛ի
ձեռ խուշի: Աշներ՛ի ձեռին իւրում փոյա կի-
սարեայ. Եպիփ. ծն:

ԿԻՍԱԹԻԿԱՆՈՑ. Տ. ՔՈՒՐԿԻՆ. զի՛ի
Մխ. ։ ։ ուր կայ այդ բառ, գրի և՛ի լու-
սանցս անդ. *Ուրար, կամ կիսամիկանոց:

ԿԻՍԱՀԱՏ. ա. Կէս մի հատեալ. ոչ բոլո-
րովին կարեալ. * Թողեալ զդանակն՛ի մէջ
ձկանն, և ոչ եհատ զնա բնաւ (ըստ բոլո-
րին). այլ կիսահատ ևս Թողեալ. Վրդ. հց.
ծ։. (տպ. կիսհատ:)

ԿԻՍԱՄԱՍՆ. *Զկիսամասն պտղոյն Ձնշալ
կէլով (Եւայ) ... և ագամայ առեալ՛ի ձե-
ռանէ նորա զկէս պտղոյն՝ եկեր. Եպիփ. ծն:

ԿԻՐԻԼԼՍՕՆ. այն է յն. գիւոէ եէէ-
օն. Վրդ. հղ. ծ։. ձ. ուր այլք մեկնաբար գնեն, ՏԸր ողորմեա:

ԿՂԻՄԵՏՐ. *Տեսի վէմ մի, և կղնխիսր, և
՛ի միջի նոցա եգեալ ոսկի. Վրդ. հղ. ծ.(տպ.
կղնմինոր. այլ ձ. կղմինոր:)

ԿՃՈՒՃ. Վրդ. հղ. ծ։. յ. տպ. կճիճ:

ԿՆԱՅԻՐ. *Կնասիրացն սատուկով զի զա-
եւ լորդ խոսնակուհեան արդելցեն. Փիլ. լին:

ԿՆԳԱՒՈՐԵԱԼ. * Ամենևքեան հաւատա-
ցեալք և կնքաւորեալք էին. Վրդ. հղ. յ:

ԿՈԿՈՎԱՆՔ, Նաց. գ. արպես ոսկ. ի-
նէլէր. Երկաւորիք որոցց. (չծ. և իտ. Co-
glioni.) *Փոշտանկ է անկուձին ապեաց՛ի
փոշտն, ար զկոկովանս պատէ. Լծ. Նխս:

ԿՈՂԱՐԻՒՆԱՑ. Տ. ԿՈՂՈՐ. և ասա զկնի՛
ՂԷՐԻՒՑՈՆ:

ԿՈՃԱԿ. *Տայ՛ի քահանայ քոյ՛ի ձեռս ի-
մասատուն գարւոնի, և ալար զնա կոճակ սան-
ձի ձիոյ. Պիպա:

ԿՈՃՄՈՒՆՔ. արպես կրճմունք. զոր
ուտցես. այսինքն կնճռմունք. Ի-ընձմաց՛
յէ-ոէ էծէրը. *Գարգելով զձեռս, վասն կոճ-
մանյն՝ որ՛ի նոսա, ասկցեաք. Նահաս:

ԿՈՒԱՐԱՆՋԱՐ, կամ ԿՈՒԱՐԱՆՋԱՐ.
Իսա չէն բ. և բծչէր. մեկնի Դամբել, չոսմ
լոլ. խակ կուաբանջրի տակ, սոսրուս:

ԿՈՒՐԾ ՍԱՅԼԻ. Տ. ՍԱՅԼ:

ԿՈՒՏ, կցոյ, ով. Տ. ԳՈՒՏ. լծ. և կից.
*Առեալ կցոցն ջուր (և առացեալ) եվլց՛ի վե-
րայ ձեռաց գաստատարին. Հ. Ալց. Ք:

ԿՈՓ. գ. Աչառս կոփելոյ. արպես կո-
փուհն, *Ուրա զարուեսա հիւանուելե, վկոփ,
զտաչ, զձև: Զկոփ և զտուչ նորա արացես:
Որ գիտեն առնել տաչ և կոփ. Ոսկիթոր:

ԿՈՓՆԷ. որպես յն. գօ՛էէօ. χόπτω. Հար.
կանել (սրով). *Օ՛ծ զպատանոդ քո, և ես
կոփեցից զքոյն: Կոփեաւ ուժով: Կոփեալ
ուժգին՝ նաեւ զպատուական գլուխ նորա
հատեալ: Կոփեալ սրովն եսպան և զմիս
ապտյն. Վրդ. հց. յ:

ԿՈՓՈՂ. *Աւա զկոփիչն, զի հարցէ զնա:
Զգեաց կկոփիչն զկնի. Ոսկիթոր:

ՑՏԱԼ. Տ. ՆՑՏԱԼ:

ՑՑԱՒՑԳՈՐԾ. * Աւա կատաղագործն բանս
ձեռոյ իմ, զի՛ի վաճառականացդ ձեզ նա. Վրդ
հց. ծ։:

ՑՏԱՒԱՀԱՏ. գ. Տ. ՀԱՑՑԳԵՑԻ, և ՑՏԱ-
ՒԱՏ. *Գնեաց կատաւահատ տուն՛ի գործս.
Վրդ հց. Ք. յ. ուր տպ. վրիպակաւ ուշի.
..Գնաց կատաւահատ ունն ։։.

ԿՐԱՅՐԵԱՑ ԼԻՆԵԼ. Ա յրիվ կրավ.*Ըս
՛ի մերկանալոյ զՀանգիւթս կրայրեաց լինե-
լով. Պիպա:

ԿՐԵԱՑ. ա. Որ ինչ է՛ի կրոյ. ֆէրէճֆկէն.
կամ Նման կրոյ. ֆէրէճէ ֆէօֆ-ի. *Սկսան
հրեայք զհնին տաճարին բանալ, ՛ի բաց հա-
նելով զքար և զհող կրևոյ այրեցեալ մոխ-
րով որք և կանայք՛ի կոզովս և՛ի հանգիւթս.
Պիպա:

ՀԱԳԱՑՆԻՄ, հագուցեալ. ն. *Զմանչեալ և
զհագուցեալ (ռմկ. հագած) զդեան ոչ
գարմացանէ ... եթէ ագաւ, և մանչեաց.
Մխ. ։ ։:

ՀԱԶԱՆ.) *Հազեր, և Թքանէր. Վրդ հղ.
ՀԱԶԵՆ.) Ք. յ. (տպ. հազոյր:)

ՀԱԶՂՈՐԴԻՄ. հ. * Որ խաչեցին զանէրն
յայնժամ, և որք զմարմին նորա անարժա-
նութիւն հայհոյեցին, ՛ի միւսմ տանջանս գնա-
լոց են՝ ըստ բանի երանելոյն պօղոսի. Վրդ
հղ. Ջ:

ՀԱՄԱՍՊԻՐԱՆ, կամ բամ, ի. գ. Հա-
մատարամեգաս՛ի կարգի բուսարանիս ըստ
սովորական առմանն նախնեաց՝ որպես ընդհա-
նուր անուն անառուհատ և համասփիւռ ծառ
կանց: Այլ ասի լինել՛ի կոմսիանս հայաս-
տան աշխարհի և առանձին ծառւոյ սակաւա-
գիւտ. և ըստ այսմ գրի՛ի Մխ. առակ. Իէ-
*Կամեցան (ծառկունք) և ինքեանց կարգել
Թագաւորութիւն. ոմանք ասէին զշուշան լի-
նել, և այլք զախրիզան, և բազուկք զհա-
մասպան. և ամենեցուն հաճոյ Թուեցաւ
լինել համասպրանն: Երկոտասան ոստ հա-
մասպրանին ... մեծամեծ ունեղով զօրութիւն
բժշկութեան: Ամենեցուն հաւանութիւն Թա-
գաւորեաց համասպրանն ։. (ուր և՛ի Իէ.յի-
շեն յառակութիւնք ինչ ծառկանս:)

ՀԱՄԱԿԱՄՔ. որպես յն. ήδόνη, volu-
ptas. Հեշտասութիւն. փափկութիւն. * Ամենայն
համագասոյց՝ փափկութիւն տիրէ (որպես ա-
ասաքնագր). խակ զգաստութիւն ծնանին խեչք և
զգայութիւնք. Եսփէ. Ք:

ՀԱՄՐԱՐԱՊԵՏ. որպես Տաճարապետ,
կամ մատռուակ (՛ի հարանին). *Ի գինո-
ւոյն յայնմանէ մատուցանէր համբարապետն
տեառն յսի. յորմէ արբեալ տէրն՝ օրհնեաց
զնոսա. Եպիփ. ծն:

ՀԱՑԻՄ. հ. *Հայեր զնոսա քաղցրութիւ:
Հայեր զնոսա մեծաս ցնծութիւ և ուրախու-
թիւ. Եպիփ. ծն:

ՀԱՅՐ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵՒՆ. Տ. ԽՈՍ-
ՏՈՎԱՆԱՀԱՑՈՒ. *Բարեաց կամեսզիկոս, որ
էր հայր խոստովանութեաց պատուոյին (բաղ-
գովանեաի). Ո-ահ:

ՀԱՅԱՕՐԵՆ. Տ. ՀԱՑԱԲՐԵՆ. Ֆ. ա. *Ցով
Հանդիման օրհնութիւն ըստ եբրայեցւոյն Թարգ-
մանի, նոյնպես և՛ի բարբառ հայօրէն: Ի հայ-
օրէն բարբառն գործածուցանեցովք վերատայն՝
պատարագութեան ասի. Եպիփ. ծն:

ՀԱՆԳԻՏԱԿԱՐ. Տ. ՀԱՆԳԻՏԱՑՈՐ. *Գո-
վութիւն հանգետակարացեալ, որ ոչ ստանգ
և ոչ առանց արուեստի՝ գործէ առաքինին.
Փիլ. լին:

ՀԱՆԳԻՃԵԼ. Ըստ հին բ. Համեմա-
տել: Տ. ԱՆԳԱՃԵԼ, որ և ԱՆՏԻՃԵԼ:

ՀԱՑՐԱԿՈՉ ԼԻՆԵԼ. Եգաւ ըստ տպ.
Վրդ հղ. Իէ. ուր ձձ. ունին. *Հայր կոչէր:

ՀԱՒԱՉ. *Ամենեքեան առ հասարակ հե-
ծեծեալ երկնեցին՝ հառաչս՛ի վէր առ ա-
րարչէն առաքելով. Եպիփ. ծն:

ՀԱՒԻՐ. բառ ուղղ. որ և խոէ. Գարխե-
փսիսթ. *Ոչ բնաւ սատցաւ ինչ՛ի պիռոյիոյ
աշխարհիս, բայց միայն փիլոն մազէայ հնա-
ցեալ, և հասիր, և Թաս (կամ գաս) մի փայ-
տեղէն. Վրդ հղ. Ք:

ՀԱՍԱՐԱԿ. որպես Հաւասար. *Ուսաւ՛ի
ծերոցն, և եղև հասարակ այլոց. Վրդ հղ. Ք.
յ. (տպ. հաւասար:)

ՀԱՏԿՑԱՒ. * Խնդրեաց՛ի նմանէ հատկը-
տաւ, զի արասցէ հանգերձս. Վրդ հղ. Ք:

ՀԱՐԿՐ. Որպես ոսկ. հարկիէ. իսկ Հրա-
եբեր, մեծարանք՛ի սե ղան. փաչէր. *Հրաւէ-
րեալ և կոչեալ հարկաք՛ի ժամու ճաշոյ ընթե-
րեացն. Ո-ակէոր:

ՀԱՐՕՐ. Տ. ՍԲՐՕՐ: Ո-ակէոր:

ՀԱՒԱՏՑՑՈՒՑՍՆԵԼ. *Աղաչէր կոյսն այն,
որպես Թէ հաւատացուսցէ զծերն՝ սեաս-
նեալ զնա. Վրդ հղ. Ֆ. ծ։. յ. (տպ. հաւանե-
ցուսցէ:)

ՀՆԱԼԵՆԱԽՈՀ, ի, լոց. ա. Խոստա-
սեր, ուսուսնասէր, զգօն՝ ըստ գովելի արանց
հելլենացւոց *Սկիւթական ազանց, ոչ հել-
լենախոհիցն, այլ բարբարոսացն եղեալ մուտ
յաշխարհս. Սոփ. պտմ. ա Սամ. Եփիղ.:

ՀԵԶԱԳՆԱՑ. իբր Հեզաբարոյ. միտիմ.
*Եթէ տեսանես հեզագնաց զոք, ասա, Է-
գիպտացիք էն. և յորժամ զազնուական
զոք, երուսաղէմացիք են. Վրդ հղ. յ:

ՀԵՑ, ի. Տ. ՀԵՑ. ոյ. *Ի՛ աչ լեառն ձիթե-
նեաց՛ի աեղի հեաի ոտիցն յիսի էր ծառ մի.
Եպիփ. ծն: *Շրջէր՛ի աեղիս սերուհական,
և երկիր պագանէր հեսի ոտից նորա. Պի-
պա:

ՀԵՐՁԱԾ, ոյ, ով. գ. Պատառուած.
ակօս. առու. *Երկրագործք՝ նուրբ երկրի
հերձածով գնաց ջրոց անոիգործն. Փիլ.:

ՀՆԱՒՈՒՆ. ա. Հին և բուն. նախին.
վաղնջի. կամ Բանիբուն սերնդակ հնութեց.
*Ջոյա և բազում ինչ իրս գժուարիմաց ըս-
տուգեալ մեր՛ի վարդապետացն հրեից և
հնաբուն ժամանակագրաց: Հարցանէին ընդ
աքգալ, զի նա ուսեալ և էր՛ի հնաբուն
ժամանակագրաց. Եպիփ. ծն:

ՀՆԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՆ. *Ո՛չ ըստ հնական օ-
րինացն, որ՛ի ձեռն ընչաւոր պատարագացն.
Եպիփ. ծն:

ՀՈԳԵԲԱՐՁ. Տ. ՀՈԳԵԲԱՐՁՈՒ, ՀՈ-
ԳԱԲԱՐՁՈՒ. *Ոնիմ ես հոգեբարձ ինձ և
իմոյն զձձ. Վրդ հղ. Ք. յ. (տպ. հոգաբարձ:)

ՀՈԳՆԿՈՒԼ. ա. Որ կլանէ զնոգիս. հո-
գեկորոյս. *Աւա սպանուածն մարմնաապան և
հոգեկուլ վիշապին. Պիպա:

ՀՈԳԵՊԼՍ, որ է հոգեմոլապես, նշա-
նակէ ևս՝ հոգոլուքն մեծաս, բաղում իմա-
մով, ոգեավ չարժ. *Տարաս՛ի տուն իւր զան-
գամուլոյծն, և խնամարկեաց զնա հոգեպես,
և հաձէր զմիսս նորա. Վրդ հղ. յ:

ՀՈԳԻԱՆԱԿ. որպես Աւա երևոյթա հոգի
զգենուլ մարմնոց մեռելոց. Խօրխանմաթ,
Ճանչանմաթ. * Արպես Թէ մեռեալ և ապա-
նեալ մարմնոյ հոգիացեալ, և՛ի միասին գը-
տեալ (ընդ մարմնոյ). որ ոչ յօգուտ, այլ
՛ի վնաս և՛ի մոլորեմիսն փոխեցեալ
լինի. և նա զայն անուսումնաբար պատմէ.
այն արատքոյ է քրիստոնէութեան. Եղիշ.
հգ. (ուր գիտասլութեմի յոլանգակ խորհ-
մաց ճառիս բերի՛ի հերքութեն այդր մոլորու-
Թե տխմարաց:)

ՀՈՄՈՒՆԻ. ըստ բ նշ. իբր Հոմանիոն. *Աա-
տանայ քաղաքացիքդ փոխանակեր զհոմունիս
իւր զգես. Եպիփ. ծն:

ՀՈՏՈՏԻՉ. Տ. ՀՈՏՈՏԱԿԻՉ. *Ոչ վայ-
րապար նախաձաչակիչս զհոտոտիչն սատ-
կին եզ ոմանք. Փիլ. լին:

ՀՐԱԶՈՒՑԻՆ կամ ՀՐԱԶՈՒՑՈՒՆ ԱՍ-
ՆԵԼ. Հրոմ լուացանել. այլեզ. * Ա՛սատու-
ցանէին զքուրան առ՛ի յանդիմանութիւն, և
զմերպապատան հրաշուցիքս առնէին. Ո-ակէոր:

ՀՐԱՄԱՆԱՒԱՏԱՐԱՒԹԻՒՆ. գ. Ա-

ՆՈՐ

ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Հ. Տառ բաղաձայն՝ կիսաձայն, հագագային ըստ կերպի հնչելոյ, և հառաչելոյ, անուանեալ Հօ, կամ Հոյ. ձայնակից ընդ եբր. հէ. յորմէ կազմի լա. H, որ և ի յն. է. նշանակէ և շ. մինչև յոմանց չհամարել ի թիւ տառից, այլ նշանակ խառնաձայն առոգանութեան, զի թանձրագոյն ցանկ գլխաւորեսցէ տառն, առաւելքան զայսն յ: Եւ որպէս 'ի մէջ յ, հասարակօրէն յայս ձայն 'ի յնդս, թէ և գրեալ գոյ, եմթայ, այս, են. Նոյնպէս և առ եբրայեցին հէ՝ 'ի վերջ բառից իբր անձայն միայ:

Հ. Յանձնեալ է 'ի մէջ գիրս յայլ ազգաց գրին Ἀλόη. Aloe Ἡρώδης. Herodes. Ῥήτωρ. Rhetor. Ῥόδος. Rhodus. Ῥώμη. Roma. Ῥαχήλ. Rachel. 'ի մէջ գրին և հնչին. Հոլոէ, Հերովդէս, Հռետոր, Հռոդոս, Հռոմ, են. և անխտիր առ եբրայեցի, հեբրայեցի. առբառամ, աբրահամ՝ եղիա, հեղիա. որպէս և Հեա, Հաւա, յն. ասկ, Եւա:

Նոյնպէս անխտիր դնի 'ի մէջ անբառնալ, համբառնալ. առոյս, հառոյս անկոյս, համբոյր. ակոյ, հակոյ. հաւասար, աւասար, են. որպէս և հիւթեալ, իւթեալ հիւսել. իւսել:

Հ. Նման է և ընդ խ, կ յետոյ. զորօրինակ, կռհակ, կոփակ. խոյ, հոյ. հողքք. խողքք. նախապէս, նոհապէս. այլ առաւել Վրացին գրեն առեալ փոխանակ հ, առաւելն խ. որպէս է աւասիկ՝ 'ի գիրս թովմայի արծրունւոյ:

Հ. Նշանն որպէս զատադ յ. զօրութիւն ունի փոփոխելոյ 'ի. զի առ՝ Հարուստ կոչման: Հայրենի ծագող նմանապահորդեալ: Ըխոյանած կոչիցս հաւասր նմին եսառ չօշափել: Եւ իմ զերծեալ հայրից նոցին... որոնեցն 'ի հորաւոյ, 'ի հայրենի, 'ի հառառ, 'ի հայրից:

Հ. Հ. Վրացն նշանակ համարոյ է Եօթանասուն, ամ եօթանասներորդ: Իսկ 'ի համառօտագրութիւն առ մեզ դնի, Հ. Իբր Հայ, և Հայր:

խորհու րդ առա խս գրոշմելի 'ի սիրտ մանկանց. * Հոյ՛ն, հայեաց, ասէ, մանուկ, և սես, զի՛նչ 'ի առխտաւէրդ գրծագրես. զի մոլեալ գուն երմանես, զգիրս ատուածոյ կրկին գրես. Ճշ. այբուբ:

ՀԱ՛, կամ ՀԱ՛Յ. Բանակական ձայն որպէս հէ. Ն. Հ. իբր Հապա. այէ. մն. հա, փէ. հա. հայդէ, փէ. * Հա քարշեցէք. հա՛ քարշեցէք. Վքր. հր. ձա: * Հա՛ ջ մա. հա՛ ասա. Գրչ. առօրոյ:

ՀԱ՛. իբր Ա՛յս. կամ իսկ քաջ. սրգաբեստուած. երգուեալ 'ի գեր. հա, հագա. Եօ. պէչէ. էպէհ. * Եթէ սք աւելի քան զհոյ կամ զոչ այլ երդնուցու երգումն... որոչեսցի չարաթ մի. Եւս. թաան: * Խուներբամեականնն, հա. թբ. փէր: * Քննողին կայ զի մակ՝ ամեալք, հա, հա աեսի զնա. հա սիրեցի. հա բերթող եմ, և քերթեմ. Եւս. փէր: * Հա՛, հրամայեալ էի. Գրչ. առօրոյ:

ՀԱ. իբր Այո. սրգ. * Պարծեալ առեա, հա, սիրելն եգ. Ոսկ. յհ. ա. Յ: * Մեառեմ զեգեցիկ ... հա նա հօրն ցանկայի... հա նա ձայն եղբօրորդւոյն. են. Նար. փող. (առ. ահա նա:) * Հա երթամ, հա գամ. Գրչ. առօրոյ:

ՀԱԲԱՇԻՔ. գ. որ և ԽԱԲՇԻՆՔ. ռմկ. հապէշ, հապէշէր. Եթեովպացիք, որ և երեւին հնդիկք ասին. * Եկին 'ի յարաշեթ յերկիրն քուշացւոց... և նստեալ կային այդն հաբաշեաց 'ի այլու անգին եղեգանց. Պտմ. Հր:

ՀԱԳԱԳ, ի, ու, ոց, օք. գ. (լծ. հաչ. հառաչ. ազեր. գոգ. ոգի. հողի.) Πνεῦμα. Spiritus, adspiratio. Շունչ ձայնահան և խոշոր ընդ շնչերանն 'ի վեր հնչելով. ձայն կամ շնչոյն շնչոյ ընդ փողն և ընդ բերանն՝ որպէս 'ի հեւալն և 'ի հառաչելն կամ յոգւոց հանելն. առնչ. օշող, նէֆէս. * Հագագն 'ի ձեռն շնչափողոյն 'ի շնչակալ առնօթոյն 'ի վեր մղելով. Նեմես. խորհ:

ՀԱԳԱԳ. Ըստ քերականաց՝ Մասն առոգանութեան, ըստ հատառոթե և ըստ մեղմութեան. * Առոգանութեան նեսակուի երեք. ո-

լորակ, անման, հաղագ: Հագագ երկու թաւ, սուկ. Թր. փէր:

ՀԱԳԱԳ. Ընդ շնչոյ, շնչափող. կոկորդ. զօրաւ. * Պարձեալ զկոկորդ եռայոցեալ, և ընդ հագագն ըստոքարկեալ. Ճ. վէր:

ՀԱԳԱԳ. Ըստ ամենայն առման անխտիր ասի. * Ձայն է բացակատարումն գանչեցելոյ 'ի մէջ հագագի. Սահմ. ձա: * Օրհնեք զհագագն՝ 'ի տալ և յառնուլ զշունչ՝ մատակարարել մարթ է. Կոչ. Է: * Մի համեցես իբրև զհագագ ինչ ընդ բերանն կարգոյ. Յոբ. ա. 1: * Ի թաւանչ սրբոյն՝ հագագին գուան հրդեհեալ: Զհամման հագագին, զեռութին շնչոյն: Կենդանութե հագագաւ տղղէ: Շնչման հագագին. են. Նար: * Պակասեալ 'ի ձայնս՝ ոչ կարէին արտաքս բերել զհագագն. Լաստ. ձա:

ՀԱԳԱԳԱՀԱՐԱՏ. ա. Հրաբերան. բոցաշունչ. որպէս մակդիր արեգական. արեգակն. * Զեռական առաւօտն (զլոյս՝ 'ի չորրին օր տարրացոյց 'ի կափասխ թափանցիկ հագագահրատ թաղանթիցն ամփոփել. Սարկ. փոխար:

ՀԱԳԱԳԱՅԻ, այց կամ այից. գ. Հնչումն ձայնից ընդ հագագն. արտաբերումն. առ և ձանկ և բառ հնչեալ. * Աշակերտեալ՝ ըստ հայերէն հագագայս միզոբայից զեգուն նորոգէին. Յհ. կթ:

ՀԱԳԱԳԱՍՓԻԻՌ կամ ՀԱԳԱԳԱՍՓԻՌ. ա. Προφορικός Prolativus. Ընդ հագագն 'ի դուրս սփռեալ. և յայտնի կենդանի բարբառով կամ խոշոր ձայնիւ արտաբերեալ. արտաբերական, յօդաւոր. և կոկորդաձայն. * Մեք գիտեմք զքն, թէ ծնաւ բան, և ոչ իբրև զհագագասփիւռ, այլ բան հաստատուն կենդանի. Կոչ. ձա: * Ոչ գրաւորական անձայն տառիւք, այլ հագագասփիւռ ձայնիւ ուանդեալ. հագագասփիւռ ձայնէ իւսկցն Հառանայ զնա ծանուցեալ. Յհ. կթ: * Թուչունք բաժանեալ 'ի զանազան տարմս և յերամս. ոչ հագագասփիւռ որք 'ի նոյանէ արտաշնչեալ. Զքր. կթ:

ՀԱԳԱԴԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Προφορά. Prolatio, pronuntiatio. Արտաբերութիւն ձայնի. բարբառումն. * Բանն՝ որ էջ և եղ, և ՚ի հագագաափառութ. կոլ. ծաա:

ՀԱԳԱԾԱՆԵԼ. Որպէս Ագանելի ինչ կամ ամրաքելի քմոյ կպկցել զբան. կարկատուն բանս տալ իմաստակութեաց. * Հագածանել և իմաստակել զերան տովորեցին առաւել՝ քան թէ զշմարիտն քննել. փիլ. լին: Իսկ լՃ. էէլ. * Հագածանեալ, առելորդաբանել»:

ՀԱԳԱԾՈՒՄ, ածայ, ծել. յ. Զգածիլ. համակել. չաղիլ. ամոքիլ. և անյագաբար ուտել՝ լափել, շուայտիլ. Լեմարգեա. Ingurgito. * Խանծեալք և հագածեալք հեշտացանկութեաց՝ Զօրքն տոլնոյ՝ զհոլ. և որք առ հոլով են, հագածեալ լինգլով: Բանավաճառք իմանակ և հագածելի գործեն (զնմաստակութիս). փիլ. լին. Ք. 49. 59: Գ. 31: * Խանծեալք և հագածեալք. այսինքն մսեալք և կաաղեալք: Հագածելի՝ այսինքն ցնորելի գործեն զբարեաց ուսումն. լՃ. էէլ. (որ են ընդարձակ բացատրութիք:) * Յորպէս ո. րովայնամոլութեաք հագածեալք ՚ի փափուկ կերակուրս. Սարկ. հանգ: * Դարովքն զարաբրիչն կերակրոցս, և յանոյշ անոյշ կերակուրսն որկորասութեաք հագածին. կոլ. Ղ: (Վրիպակաւ գրի յոմանց, հոգածին. և այնպէս մեկնի ՚ի Տիւ. ուր և յատելութեամբ գնի. * Հոգածել. ագահել կամ խառնակել. և հագածոտ, հալուածոտ,» իմն ըզգածեալ:

ՀԱԳԱՆԻՄ, հագայ. հ. ռմկ. հագնիլ. Տ. ԱԳԱՆԻՄ, և ԶԳԵՆՈՒՄ. * Զարանց զգեստ ինչ հագաւ. կանաչ: * Իբրև հագաւ զՀոլոզ Թաի իւր, եառես զայլ եղլայր՝ որ հագաւ զանազալ իւր. Վ. ԼԺ հց. ՃԷ: * Որ հագանէր զբեհեղ ծիրանին. գնդ:

ՀԱԳԱՐԱԾԻՆ. ա. Ծնեալն ՚ի հագարայ կամ յագարայ աղախնոյ. * Զորդիքն... հագարացին. գբ. փղ. ԷԷ:

ՀԱԳԱՐԱԿԱՆ. } Սերգիական ծնդն.
ՀԱԳԱՐԵԱՆ. ա. } գոցն հագարու. որ և կոչին Հագարացիք. * Ըստ հագարական լեզուին: ի հագարեան ազգէ. Աբծր. Ք. ՛/. Ե. 3:

ՀԱԳՆԵՄ, եցի. ն. Ῥάπτω. Suo, consuo, sarcio. Ագանելիս կարել, կարկատել, կցկցել. Ե. ԼԷ. * Ոգեալ է հագնեցուցանելն ՚ի հագնելոյ կարկատուն բանս. թր. էեր: յորմէ և Մագ. էեր. Ե. աա. Խ:

ՀԱԳՆԵՐԳԱԲԱՐ. ն. Քերթողաբար, և Մուրոզաբար. կարկատելով. * Գիտացին ոչ լինել բաւական այն նշանագրօք ստոյգ ՏոլոՎել զհեգենայ բառից հայկականաց հագնեցուցաբար մուրացածոյիւն այնուիկ զԸ ծագրութեաք. Խոր. Ք. 52: Փոշդ:

ՀԱԳՆԵՐԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Քերթողական. կամ կարկատուն, մուրոզական. * Եւ ոտանաւորս հագնեցուցական կատարեալ. Մագ. Ք:

ՀԱԳՆԵՐԳՈՂ. Ῥαψῳδός. Երաժիշտ կամ քերթող հագնեցուցանէ. * Բարեաք հագնեցուցող. Պզաա. օշՃ. Ք:

ՀԱԳՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. որպէսն. աաբսօգիա. Ῥαψῳδία. Rhapsodia. որ մեկ նի յոմանց գուսանեցուցանելն, և յայլոց՝ կարկատելութեան. (զի ասՃեօս է գուսան, և ասՃէզ կարեմ կարկատեմ.) իսկ ՚ի մեզ ոտանաւք ՚ի հագնի բառէ ածանցեն, և այլք ՚ի հագնելոյ, կամ ՚ի հագագէ. կամ յագուցանելոյ: Ո՛յսէս և է, նշանակէ՝ քերթուած. տաղ. վէպ կամ վիպասանութեան. "Սահատակեցուցանէին հարքն զմանկունս իւրեանց ՚ի հագնեցուցանելս. Պզաա. օշՃ: * Հագնեցուցանել է մանն քերթածոյ՝ ներ-

պարտաեալ ստորագրուէ (այսինքն պարտու. նակօղ զինքնագրութեան ինչ): Եւ ոգեալ է հագնեցուցանել՝ ՚ի հագնելոյ կարկատուն բանս, և կամ ՚ի տորգելնի մահակէ պար գալով ելոգել զՀոմերական քերթածոն. Թր. էէր. ըստ Ս: * Հագնեցուցանել ըստ Հոռոմին ըսի գուսաղանեցուցան. կամ ՚ի հագնելոյ կարկատուն բանս. կամ է հագնեցուցանել՝ ելք չնչոյ հագագին, զոր երաժշտական նուագն նուագեն ՚ի տաղս պարանցիկ երգոցն. կամ ՚ի հոյ ուսցանելոյ ընդ միմեանս. և կարկատելով բանս՝ յերեսաս յեռել. կամ հագնին որոյ է անուշհոտ, որպէս սաղմոսին՝ որով երգեին. Երզ. էէր. (՚ի զանազանից յայլև այլ օրինակս):

ՀԱԳՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. ոյզ Մասնաւոր քերթուած Հոմերոսի, չափաւոր. ոչ կարճ, և ոչ լի տոլիւք. * Եւ այս ՚ի հագնեցուցանելս Հոմերոսի գրեալ է. Նմանոս: * Հոմերական. ն.ց հագնեցուցն. Ածյ. պէրէ: Իսկ Նար. ՃԲ. Հագնեցուցութիւն անուանի զՅածեղէն քերթուածս, կամ զսաղմոսն:

ՀԱԳՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. որպէս Դիրք պատմութեաց. և Բաժանումն մասնեղին յայլ և այլ գիրս և ՚ի գլուխս. Ճառ. բան. գլուխ. * Ընդհանուր արժանաւորութեամբ ՚ի չորս հագնեցուցութիս Գացեալ յատաչին հագնեցուցեան (պատմութեաց եւսեբի) յերեքասանեւորդ Թուին (այս ինքն ԳՀԲ. ա. գլ. ՃԷ): Պատմութեաց, և ոչ գովեստից է ժամանակս. մանաւանդ զի և հագնեցուցութիս ըստ իւրաքանչիւր պատմագրաց սրուտատնութեաց, և ոչ յատուկ միոյն չարադրեցաւ. Խոր. ա. 20: Ք. 9. Ե 89:

ՀԱԳՆԻ, նոյ, նեաց. գ. ին. ածեսս. ըստ հյ. Բարսի. * Ἄγνος. Vitex, salix, amerina, և agnus castus. Ծառս ուղղաբերձ գեղեցիկ ՚ի ջուրերի տեղիս. գաւգ. * Ունուցանք զսուսս հագնեաց ՚ի ձորոց. Ղեսս. ԼՃ. 40: * Զոլք հագնեաց (կամ հանգնեաց). Յօբ. Խ. 17: * Զոլս հագնեաց. Խոր. Վէրմ: * Հագնին փայտ է անուշահատ. Երզ. էեր:

ՀԱԳՆԻՄ. հ. Ռասկականն և համառօտեալն բայիս Հագանիմ կամ Ագանիմ, զգեստամ. ՚ի յիչ, ՚ի յինչ. * Հագնիմ գիշատ. լՃ. ա. ա. ան: * Նա սեաս հագնիլ սուգ մեռելոյն. Մաղա. գնդ Ե. Ա:

ՀԱԳՈՒՅԱՆԵԼ. Իբր Ագուցանել. յեռուլ. հագչՃել. ՚ի յիչ. ՚ի յինչ. ՚ի յէ. * Մեկնէ զՀագնեցուցանելն, թէ ատցեալ է ՚ի հագուցանելոյ ընդ միմեանս, և կարկատելով բանս յերեսաս յեռել. Երզ. էեր:

ՀԱԳՈՒՂԱԿ. ի. ոց. գ. Ἀσκοπυτίνη. Lagena vimine inducta, vas nexum e surculis. Անօթ գինւոյ որպէս ոտիկ փոքրիկ. և այն ըստ յն. պրատուով պատեալ. որպէս ՃիաՃաս. կամ խըրտիլ պաՃած գինւոյ ատեան. * Եւս ցատրսին իւր զմսասին, և զհագուղակն (կամ զՀանդուզակն) գինւոյ, և զորուակըն իւրոյ. Յոան. Ք. 5:

ՀԱԴ, ոյ կամ ի. գ. Βήξ. Tussis. Բռաւն բերուամն չնչոյ կամ Թքոյ և պլպլոմի՝ չաաՃմամբ և Ճեղգմամբ. Եօ՚ԽԻՐԻՃ. ասանս. գաս. * ի գառն հազոյն կուտորէին աղիքն. Ճ. գ. ՚ի պաճ. Եաբէ: * Ժամ ժամ հազ գոյ. մարմնոյնումն ոսկերայն կրէ. Ոսիքեր: * Խաշ խաչի չարաթ, որ օգտէ հազի և նազալի. Բժվէր:

ՀԱԶԻ ԴԵՂ. Βήχιον. Tussilago. Ինուն խոտոյ. ասլան էէնՃեի: Բժվէր:

Ա՛յլ է և ՀԱԶԻՒ ՀԱԶ. զոր ասացաս զՔնի:

ՀԱՂԱՄ, ացի, կի՛ ՀԱՂԵՄ, եցի. ե. Βήττω, χαλάττω. Tussio. Գրգռիլ փողոց կամ Թոքոց, և ՚ի գուրս տալ Թնդմամբ ըզչունչ կամ զիւսիս. Եօսիւրմ. * Եթէ հազայ ՚ի վերայ սեղանոյն... ՚ի չգել զնուի. Վ. ԼԺ հց. Ք: * Ընդ հազելն բոկեր խօզ, և Թքանէր. Վ. ԼԺ հց. յ: * Անհնարին ցաւովք հազելոյ կոտորեալ լինէր նա. Եսս. պմմ. ա. 8: (ըստ յն. և Ճ. գ. գրչի, հազոյ:)

ՀԱՂԱՐ, ոյ. գ. Θριδαξ. Lactuca. Եղեգ ուտելի. բանջար զովացուցիչ, կամ խաւարտ բազմաթերթ. Ֆաոօլ, խաոս, ֆեսհոս, յիվ ՃիՃաս: Գաղիան: Բժվէր: Վ. օսի: * Խաւարտ՝ որ կոչի հազալս. Վ. ԼԺ հց. յ: * Զհազալ եթէ ՚ի տօթ ժամանակի ուսիցէ ոք, ևն. Եղնիկ: * Զհազալոգ սակս բազմաթերթութեան, ևն. Մագ. յէր:

ՎԱՑՐՒՒ ՀԱՂԱՐ. Θριδακίνα. որ և ՀԻՆԴՍ սահ. Տ. ԵՂԵՐՒՒ: Գաղիան:

ՀԱՂԱՐ, ի, աց. ա. ոյ. Հեղար. ասնս սահասա. Χιλιάς, χιλιάδες. Mille, millia: Յաոիիցս հարիւր. պին. * Եղիցես ՚ի հազարս և ՚ի բիւրս: Եհար սասուղ զհազար, և դասիթ զբիւրս: Երեսուն հազար կամ տասն հազար արանց: Հարիւր հազար մարդ այ: Հազարք հազարաց պաշտէին զնա, ևն: կամ * Հազար այր ՚ի ցեղէ: Եհար հազար այր: Ի հազար ազգս: Զորիւք հազարօք հեծեալոցն գնդապետ: Եվ ՚ի վերայ հնոցս զօրուիքը հազար հազարօք (այս ինքն միլիոն միլիոն օրք) ևն: * Ընտրեաց արս հազարս. զորս և Ինազար Թուոյն զանազանս հնոցս կոչեաց միլիս (miles, որ է զինուոր), այս ինքն հազարական. Մաղիան:

ՀԱՂԱՐ ԱՆԳԱՄ. } Χιλιάκις. Millies.
ՀԱՂԱՐՍ. ֆ. } Տասն հարիւրիցս. և Բազում անգամ. պին ԷԷրէ, դին ԹէՓա. * Թէպէտև հազար անգամ գորովեն հեթանոսք Աոն. յն. ա. ւ: * Ո՛վ ոք ընդ միլարեացն հազարս չատցուց. Նար. յիէ:

ՀԱՂԱՐԱՃԵՂ. ա. Իբր Բազմաճիւղ. բազմասերեան. * Հազարաճեղ լոյս. Ճ. Ա:

ՀԱՂԱՐԱՄԵԱՅ. } Ան. ի, ից. կի՛ եայց.
ՀԱՂԱՐԱՄԵԱՆ. } Անց. ա. Χιλέτης, χιλιστής. Qui vel quod est mille annorum. Որոշեալ ժամանակ հազար ամաց. որինչ հոյլ ՚ի միջոց հազար ամաց. հազար փոքրաս յՓա. բաս. սին Եւսեբէ, պին սենեքիս. * Հազարամեայ ժամանակ. ժամանակ հազարամեան. Եաս. ար. ա: Լ՛ի. ոչ: Շ. Ք. գեր. Խ՛ք: * Հազարամեայ օր. Նեղս: * Հազարամեայ աղճատագքն ՚ի դրախտին փոփոխ: Օասբոտեացն և Երբէռատիացն հազարամեայ առասպել. Աա ար. ծ: Մեսոքէ. Խ: * Ի գլուխ էր զՀաշտն հազարամեան առնել. Եղնիկ: Ընդ լուծանել փոքր կապանաց հազարաւորից. Նար. յէ:

ՀԱՂԱՐԱՊԱՏԻԿ. ա. ս. Χιλιόπλατος, ος. Millenuplex, millies. Հազար անգամ կրկնեալ, կամ կրկնելով. հազար Խ. գին գաբ. * Յատեղեաց ՚ի ձև Լ՛ս քան որպի Էքդ՝ հազարապատիկ. Օր. ա. 11: * Ի այք ժողովեցք ատս հազարապատիկ. Շ. ՚ի: * Հազարապատիկ ժողովք բանսին զտարիճոց. Մծէ. ծէէ: * Զհազարապատիկն ատ առեք. Երզ. Խ:

ՀԱՂԱՐԱՊԵՏ. ի. ոց. գ. Χιλίαρχος. Chiliarchus, tribunus, praefects super mille. Պետ և գլուխ հազարաց՝ ՚ի զօրս, կամ ՚ի կարգաւորեալ բազմութեաբ. ին պատ. * Հազարապետս, և հարիւրապետս, և յինս. Նաապետս: Յատիկանաց զօրուն՝ հազարապետաց, և հարիւրապետաց: Հազարապետս գնդին: Լխսիսաս հազարապետ: Ղաոին յատեանն հանգերձ հազարապետօք: Իշխանք ցեղին ըստ նահապետաց՝ հազարապետք իսրայէլի. ևն:

ՀԱՂԱՐԱՑԵՑ. Ἐπαρχος. ἐπίτροπος. ՚ի

ստիկός. Princeps, procurator, praefectus. Իշխան հրամանատար, և հոգաբարձու. վերակացու. եպարքոս. դուքս. ոստիկան. նախարար. պետ, թագ. ի-պատիր: Տես Ե. Ի. Ր. 27: ծ. 1: Ղ. Ե. 3: Գ. Ր. 2: Յ-ովի. ծԵ. 10: *Որ հազարապետս աշխարհին էր: Հանդերձ մեծ հազարապետութեան. եղիր. Ե:

ՀԱՋԱՐԱԳՈՏ. Οἰκονόμος. Procurator domus, dispensator. Տնտես. վերակացու ոստի արքայի, իշխանի, և ն. ի գծծ՛ծո. որ և ի մեզ ասի կոտոմս. ի-եհ՛ե, վե-իլիսոբ՛. Տես Ծ՛. ի-Ե. 16: Ե. Ի-Ե. ծԵ. 3: Ր. Ի-Ե. ծԵ. 18: Ե-. ԼԸ. 3: *Իբրև զպաշտօնեայս քո՛ն, և հաղարապետս իսորհրդոյն ՈՅ: Արդ ինդիր է ի մէջ հազարապետաց, եթէ ոք հաւատարիմ գտցի. ա-ի՛. Ր. 1: Ազարը գյուգա հազարապետ քսակակալ. եղէր. համաբ: *Մաստակարար կամակոր, հազարապետ գոլամիս. Նոր. ծԸ:

ՀԱՋԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Χιλιαρχία. Praefectura super mille. Իշխանութիւն և պատիւ հազարապետի զօրուն. պին պաՀԼԸԵԳ: Թ-ոոր. լ՛. 48: ա. Ի. Ե. 1՝:

ՀԱՋԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. Ἐπαρχότης. Praefectura, principatus. կառավարութիւն. դէպ առութիւն. եպարքոսութիւն. պետ՛ե, թագ՛ԼԸԳ. *Ի գործ հազարապետուն կայսեր ի վերայ փիւնիկեցւոց ևն. Խոր. Ե. 29: Ա. հազարապետութիւք աշխարհիս հայոց՝ տուաւ անայ ուրուսին. կուիան: *Հաւատայ նմա զհազարապետութիւն աշխարհիս հայոց. Ա՛ծր. ա. 15:

ՀԱՋԱՐԱՊՈՏԵՈՒԹԻՒՆ. Οἰκονομία. Dispensatio. Տնտեսութիւն. ե-եհ՛ե-ԼԸԳ, վե-իլ խոբ՛ՃԼԸԳ. *Տաց ի ձեռս նորա զհազարապետութիւնդ քո. Ե. Ի. Ե. 21: *Զոգեաս կացուցանէ իսորհրդակից ոչ հազարապետութեան. Ա՛-ոբ. խլ:

ՀԱՋԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Χίλιας, χιλιάδες. Mille, millenaria, millenarius (numerus). Որ գոյ թիւ համարոյ հազար անձանց կամ իրաց. որ յայլ լեզուս ասի հազար, հազարք. *Սակաւուորն հազարաւոր եղիցի: Ընդ հազարաւորս խոյոց: Ի հազարաւորացն իսրայէլի: Հազարաւորք յուդայ. ևն: *Բիւրաւորս հազարաւորս Ճրագունս լուցեալ: Հազարաւորս առնել զմինն. Ոո՛. յ՛: *Բիւրաւոր և հազարաւոր վկայք. Ի՛Ե. ա՛: *Կոտորեաց զՀազարաւորս հազարաց: Ընդհամար բիւրուց և հազարաւոր մարդկան. ՃՃ:

ՀԱՋԱՐԵԱԿ, եկի, կաց. գ. Χιλιάς. Mille. χιλιοστόν, millenarium, millesimum. Հազար մի. հազարաւոր. հազարերորդ թիւն. *Հարիւրեակ ծնանի ի տասնեկացն. Նոյնպէս և հազարեակն ի տասնեկացն, և բիւրեակն ի հազարեկացն. Փիլ. Ծ. բան: *Հարիւրեկի և հազարեկի ոտանաւորն է ծը. Նոյ. Ի՛. ՁԾոբ: *Վկայեցին հազարեկիս. կամբէ: *Ի վեց հազարեակս լրումն և կատարումն թուոց է. Զ՛ր. ի՛. այս ինքն ի վեց դարս աշխարհի:

ՀԱՋԱՐԱՒՈՒՆ. ո. Իբր հազարաւոր կի հազարեակ. *Ոչ հազարաց շրջապատու մեր բիւր ունգամ, և ոչ բիւրուց բիւրապատիկ բիւր հազարեան (կամ բիւրհազարեան). Շ. ի՛ Ե:

ՀԱՋԱՐԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Χιλιοστός. Millesimus. Վերջին ի հազարս. պԻՒՆՁի. *Ձամի հազարերորդի հարիւրորդի ևն. Յիւ-ովոյ ոսկ:

ՀԱՋԱՐԵՐԵՒՈՒԿ. գ. Χιλιόφυλλον. Millefolium. Խոտ բազմատերև կամ բազմաթերթ: Բժշկ: Ա՛ՂԼ և ՀԱՋԱՐ. գ:

ՀԱՋԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Հաճելի գոլն. ախորժականութ՛ե. հաճ օլանմասը, հաղիվիւ. *Ձաւեժ բարօրութ՛ք յղիանայի յաքնաստր մրգոցն հազի զուտե՛ Ճաշակք. ՊԻ. (մի ձեռ. համեղութ՛ն:)

ՀԱՋԵՄ. եցի. Տ. ՀԱՋԱՄ:

ՀԱՋԻԻ. ՛ս. (որպէս թէ ուժով հզօրի. կամ՛ի ռամկ. ձայնիցս հզէ, խզէ, ի-ե՛, ա-ց.) Modius, μόγις. Vix, vix demum, tandem, aegre, difficile. Բռնեան առնելով. յետին Ճգամբ. դժուարաւ. դուն ուրեք. յետոյ ուրեմն. հուսկ յետոյ. ձորձ. դժար, զօռավ-ի-ձգելա, անձագ, Նեպէն ոճպրա, ի՛ճգի՛ն ի՛ճ. *Արդարն հազիւ կեցցէ: Հազիւ նկատեմք զի՛ր ուղղուտս: Հազիւ մեկնի՛ ի նմանէ: Հազիւ լուեցուցանեն զժողովուրդն ի չկռնելոյ նոցա: Հազիւ ինչ հանդարտեցուցաներ. ևն: *Զմեղրեաքն խնդրել. և դըտեալ հազիւ, ի վերայ ուսոց բառնայ. Դ՛ան. Խղ: *Հազիւ Ճողոպրեալ: Հազիւ պաշտպանել կարէին. Ցհ. ի՛:

ՀԱՋԻՒ ԹԷ. ՀԱՋԻՒ ԻՄՆ. ՀԱՋԻՒ ՀԱՋ. ՀԱՋԻՒ ՈՒՐՄՆ. ՀԱՋԻՒ ՈՒՐՈՒՔ. } Ննջն ընդ վ. *Իրան. գամ կամ երկիցս ի շաբաթու հազիւ թէ լուծք: Հազիւ թէ չար. ժէնին: Հազիւ թէ Ճո. զոպրել կարէին: Հազիւ թէ նշմարել կարե. ցէ. Ոո՛. յ՛. ա. 17: ՊԻ. Ցհ. ի՛: Աձր. Ե. 7: *Հազիւ իմն զսուրբն գերեզմանի առեալ. Ցհ. ի՛: *Մինչև հազիւ հազ ցածուցանէին զաՀճոհն. գ. ՛ս. ա. 12: *Հազիւ հազ բերեալ մատուցանեն. Փիլ. ի՛. ծԵ: *Հազիւ հազ ազատանան ի ծանրութէն. Բր. ա. ԹԵԲ: *Հազիւ հազ ոք կարասցէ առնել. Մ՛ոգ. խլ: *Տան ամիս հազիւ հազ վատակոք և աշխատութ՛ք ծնանին. Երզ. Ֆո՛. *Զոր ի բազում ժամանակաց հազիւ ուրեմն կարացին չինել. Եղիս. Ե: *Հազիւ ուրեմն ի բաց զերծանել. Հազիւ ուրեմն ի վերայ հասեալ: Հազիւ ուրեմն յայրին ըմբս տեսեալ. ՊԻ. Մ՛ոգ. ա: Վ՛ր. Ո՛. Ի՛: *Հազիւ ուրեք միայն գտաս տակերան. . . Թագէր ի ձեռաց ոտիկաց նին. Ցհ. ի՛:

ՀԱՋՈՐԱՆ, կի՛ ՀԱՋՈՒՐԱՆ, ի, աց. գ. որ և յոմանց Սին կոչի. որպես լս. իս. Sorbum, sorba. Պտուղ գիւրակուղ ախորժ համով, և գիւրիչ լուծման որովայնի. Խ-վէ-այլ ի տեղիս տ. վիս աշխարհին հայոց վարի որպես Ալոճ. հալ՛ճ. (լծ. իս. Azzeruola.) *Լաս բժշկին եկեր զհազորանն. Մ՛որ. Երէց: Մ՛ոմի:

ՀԱՋՈՐԵՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Ծառ հազորանի. *Ի նեղեալ հազորենւոյն ննչէր. Մ՛որ. Երէց: Մ՛ոմի:

ՀԱՋՐԻՎԱՐԴ, ի. գ. Որպէս Բազմավարդ. պատճէնք կի՛ վարդ քաղմաթերթ. *Փունջ . . . իսուն հազեվարդին՝ մանուշակաբեր բիւրին. Նոր. փազ:

ՀԱԼ, հալք. գ. Արմատ Հալելոյ, իբր Հալուածն. հալոց. հալօղ. ևն. (լծ. Թ. խալ, որ է հալուածն և ղուածն.) *Սկսանի յարեգածնի սեղանի հալ առնուլ ձիւնն. Ո՛ՒՒ՛ոբ: *Ի հալ առնեալ տալառաժ վէմ քարատերպ տլորն, և պատեալ կախեալ կան իբրև զառն պտղեալ. Վ՛ՐԴ. Եւ: *Թէ՛ման, որ այժմ կոչի բուրհալք. իբր Թէ հալք և մարդիչք բազում գոլութ՛ց պատուական նիւթոց. Նոր. Խլ:

ՀԱԼ. ԵՒ ՄԱՀ. Տ. ՀԱԼԵՒՄԱՀ:

ՀԱԼԱԾԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Διωκόμενος, ἐζωσθεῖς. Expulsus, proscriptus. Հալաձեալ. ի բաց վտրեալ. վտարանդի. ի-ծրած. գ-ղած. գօվ-ը՛ա-ե, գօվլանմ՛ը, ա-ե՛րիւն. գ-ե՛ր-իւն. *Առեալ հալածական յոմանէ. Ի. Ի. Ե. 8: *Պատրմեաս հալածական կոչեն ի մերէ հօրն իւրոյ. Ե-ս. գ. ա: *Հալածական էր յերեսաց եզաբէլայ. Մ՛ծի. ծԳ: *Հալածական մշակայգ վան բանին կենաց. Զ՛ենո՛. *Զայս թեկղ զհալածական օտարաչխարհիկ: Կոչել զնծ յօգնութ՛ք, զոր հալածական կենն պաշտեր. Ճ. Ա: Ա-ի՛ր: *Ալքատաք եմք, և հալածականք. Լ՛Ի. ոչ: *Օ՛իսդիդ մարթ էր լինել՝ի միում բազմականին զօրութ՛ք հալածիչ, և բորոտութ՛ք հալածական. Եղիր. համաբ:

ՀԱԼԱԾԱԿԱՆ ԱՐՈՆԴ, ՏԱՆԴ, ԱՐԿԱՆԵԼ. կամ ԼԻՆԵԼ, ԵՐԹԱԼ, ևն. Διώκω, καταδιώκω, ομαι. Persaequor, expello, or. Հալածել, վարել, իլ. ե-ւԵՒ, ե-ւ-ի՛ր-ի՛, գ-ղած. Տես Յես. ծ՛. 8: ա. Ի. Ե. 47: Ե. 21: ծ՛. 23: Սղ. ծԵ. 4: Ա՛-ոի. Ե. 23: *Վարչական քրտանց նոցա. . . զգեան հալածական առներ. Սրփ. յ՛. ա: *Բաւական է միայն երևելին լուսոյ հալածական առնել զխաւարն. Ո՛ի. Ե: *Հալածականս արարեր զմեզ. Ճ. Բ: *Հալածական տանէին մինչև ի սահմանս յուդեայ. Ա՛գաբ: *Հալածական արկանէր. Խ-ր. ա. 13: Ե-ս. ե. ա: *Հալածական եղևաք, և ոչ գտաւք հանգիստ. Ո՛ղԲ. Ե. 5: *Հալածականս երթայիր մինչև ի սահմանս երկրին հրէաստանի. ա. Ի. Ե. 60:

ՀԱԼԱԾԱՆՔ, նաց, նաք. գ. Διωγμός. Persecutio. Հալածուածն. հալածեալն, իլն. Տես Ա՛-ոի. ծ՛ա. 19: Ո՛ղԲ. Ճ. 19: Ե. Ի. ծԵ. 23: Մ՛գի. ծԳ. 21: Մ՛րի. ծ. 30: Հա. Ե. 35. ևն: *Ցարուցեալ հալածանս ի վերայ պօղոսի և բառնաբայ՝ հանին զնոսա ի սահմանայն իւրեանց. Գծ. ծԳ. 50: *Վըկայեալ յիննիրորդ ամի հալածանացն. Խոր. ք՛. 7: *Ան՝հանգիստ հալածանօք ի վերայ երկրի եւիւրեալ յածեցի. ՊԻ: *Հալածանս զնեզուելոյ և զվիշտս կոչէ. Ո՛ի. Ե. գԻՒ: *Շարչեցաւ յաշխարհի խոնարհութ՛ք և աղքատութ՛ք, և բիւրապատիկ նախատանօք և հալածանօք. Սոբգ. ա. յ՛. Ե:

ՀԱԼԱՆԵՄ, եցի. ն. Διώκω. Persequor. ἀπελαύνω, expello. ἀποστέλλω, demitto, ևն. (Ի բայիս Ածել, և ի մանկանէս համ, որ լինի և հան, հալ, հալ.) Զհետ պնդելով վարել. վանել. փախատեալ տանել. փարատել. հեռացուցանել. մերժել. անդնդիսա առնել. Նեղել. չարչարել. Եփնէն ինինալ վերել էլել ենեխըլել. վեր-գիրել. գօվլանմգ, գօվմգ, ա-ե՛րգ, ին-ձինգ, ղաբ՛ դաբգ ենգ. *Հալածել զթշնամիս, կամ ի քաղաքէ ի քաղաք: Հալածեաց զնա, և ած արկ ի դովս: Զի՛ հալածես զնս: Զի՛ և կինք առ իս, զի գուք առեցէք զնս, և հալածեցէք ի ձենչ: Երանի՛ որ հալածեալ իցեն վասն արդարութ՛ք: Որ հալածէգք զնզուսուն: Խոստանային զարհաւիրս և զնռուովիս հալածել յանձնէ սիսասյէլոյ: Իբրև զչամանդաղ ցրուեսցին՝ հալածեալք ի ճառագայթից արեգականն: Իբրև զեղջամի ի մրրկէ հալածեալ. ևն: *Հալածելն զոյժ հեռանալն յայտ առնէ. Ո՛ի. Ե: *Բացէ՛ ի բաց հալածել զարգասութ՛ենն կամ զձնշմարտութ՛ենն. Մ՛ծի. ծԸ: *Զանարժան իմա հալածել. Ցձ՛ո. Ե: *Հալածել զկրճումն առամանց. Շ. յ՛. Լ: *Ուսաի հալածին ցաւք և հոգք. Ո՛ի. Ե. փ՛ի: *Ցօժարութ՛ք հալածեցեր ընդ քո՛ի. Խոր: *Հաւանեցաս հալածողին (այս ինքն գիւրն). Լ՛Ի. ծԸ:

ՀԱԼԱՆՏԱՉ. ծչի, չաց. ա. գ. Διώκων, καταδιώκων, διώκτης. Persequens, persecutor. Հալածօղ. որ հալածէ. *Յամենայն հալածչաց իմոց: Ի ձեռաց հալածչաց իւ-

մոց ։ Ազատեն յերկաւաց հալածչէ։ Որ յառաջ ջագոյն հայհոյիչն էր, և հալածիչ. ևն ։ ՚Նղէց փոխանակ հալածչի՝ քարոզ. պիտ ։ ՚Դիւաց հալածիչ, կամ հալածիչ դիւաց. Ըշ ։ Խոյ ։ ՚Ջօրուելոյ հալածիչ. Նէր. Համաբ ։ ՚Մի գուցէ հալածիչ ժամանակաւն վանդակացիս ... այս ինքն ի ժամանակի հալածանաց. Աշաբ. Դրա ։

ՀԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ, ի, ից. ա. Xυτής. Fusus, fusilis. Հալեալ և ձուլեալ. ձուլածոյ. Բառ. ՚Ընդ ոյժոյն հալածոյ ի սան կանդնոյ զայն. ի. ֆ. ի. 2 ։

ՀԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՆԱՆՈՒՄՆ. ՚Հալածումի ձնմարիտ մարգարէիցն առ նզիսիչս. Նէր. Համաբ ։

ՀԱՆԱՆՈՒՄՆ, ման. փ. Διωγμός. Persecutio. Հալածանք, իյն. Հալածանք, վտարումն, մերժումն. ՚Նեղումիմ կամ հալածման վասն բանին. Մրկ. ի. 17 ։ ՚Նա և զայն հալածումն մեծ ի վերայ ևկեղեցոյն յիրեսաւիմ. Գծ. ը. 1 ։ ՚Մեսիժումն վշտաց, հալածումն հնձոյիձեց. Կար. չի ։

ՀԱՆԱՆՈՒՄՆԻԿ. ի. Հալածիչն գալ հալածելի. ՚Ջոգոյս ի հալածչուէ անտի ի քարտուղն անգր փախիսիկ. Կոչ. ը. յին. ի հալածելոյ՝ ի քարտղէ։

ՀԱՆԱՆԻԿ, ի, ից. ա. Χυτός. Fusilis. Որ կարի հալել. հալելի. հրահալելի. և Մարսելի. ՚Որ ապարեշյն է սեսն ամենայն, և որչափ ի քարանցն հալական առատագ կալցին. Պտպ. փխ ։ ՚Յոսկի ղըսի. զի ի հալական նիւթոս այն է պատրաստական ։ Ոչ հալական նիւթոս, զոսկի են. Վ չբն. բան. Ե պտ ։ ՚Ընձնել զի բաժոյս ի փայտից, և կոփածոյս ի քարանց, և կաճածոյս ի հալական նիւթոց, կամ ձուլածոյս. Տծաւ ։ ՚Որ պէս տեսիլ խառնուածոյ հալականաց. Աշխ Ֆիզոսոբ ։

Նոյ հալոյ. հալոցական. մարսողական. ՚Ձնկալով ի ձեռն քնոյն առ ի կերակրումն հալոցականին զօրաւէ ու. յին. յիմումն անձնդական զօրաւէն. Նիսա. խոմ ։

ՀԱՆԱՆԱՆ ՓԱՌ. որպէս Մետաղ. հրահալելիք. Տաքն. Μεταλλεύς, μεταλλον. Metallicus, metallum. Ներկաթ, և պղինձ, և այ ինայն հալական քարինք՝ խառնակեալ էին և կորուսեալ. ... նման քան զհալական քարանցն արհեստին գտանելն առ մարգկան. Պտպ. ըշ. Ե ։

ՀԱՆԱՄ. փոխանակ գրելոյ Խալամ. ՚Ի հալամի վիշապին. Ո. Ն ։

ՀԱՆԱՆԵՐ, նաց. փ. Հալումն մետաղաց. Հոդք. Ծուփք. ՚Մի ինչ հոգայցեմք. զի ոչինչ ուելիք անտի գտանելիք, բայց եւ իմ անձանց հալանս. Ոսկ. ի. ա. 22. յին. Ձգձգ. գեղ գանձիս ։

ՀԱՆԱՆԻ. փ. Ձգեալ ։ Ա՞պա ։ Ոսկիքոր ։ Վ՞տի. ՀՀՆ ։ (Հե. Խնկոյ. ար. Խնկո ։)

ՀԱՆԱՆԻ, ևցի. ն. Τήκω. Liquefacio. χέω, fundo, են. Հրով լուծանիլ. Հալել, մաշել. Ձուլել. Ծախել. Հալեցուցանել. Նրիկ. ձէ, խալ կամ հալել նրկէ, և հեղեալ նրկէ, պղծութիւն. ելնել նրկէ. ՚Հալ զնոսա (զհիւն, զարան) ։ Որպէս Հալի մամ առաջի Տեոյ ։ Նրկե ակոս իմ որպէս մոմ հալեալ ։ Հալեալ կ զնոսա իբրև զոսկի և իբրև զարծաթ ։ Ջկեալ հալիր ։ Ոչոչ ոչ հալելին գտանիս, կերպ գդեր բանալ զայդ անուշակ կերպարսն. են ։

Կամաւոր ասի. ՚Ջատամունս իւր կամքաւ ոսկ և հալելոյն (հիւծեալ նահատնուս) ։ Հալեցան ամենայն բնակիչք քանանացւոց ոչ (տէր) ։ Ջհեսա հրկեղ ո՛ հալեսց ։ Հալեցան կատարեալն ի բարկաց նորա ։ Ուչք ամ պատասց հալեալն ։ Ուչք իմ՝ ի վերայ որ գեաց հալեցան. են ։ ՚Պահք ջերմութիւ հոգոյ սիրով հալեալ զվիճերս ապաշխրուե. ՅՀԲ. ը ։ ՚Հաչէր և մաշէր և հալէր զանհնացօղ անկ յորտասուս. կ. ը ։ ՚Որպես փոշի հալի ի առաջիկ հողմոյ, այսպէս հալին մեղք ի հեն պատառս ոչ. Ընտ. ղչչ ։ ՚Որ ի անհի իւր հանգարտեալ է, հալի յահէն ոչ. կչխա ։ ՚Հանապազ յիշելով զվարս հոգոյ՝ հալիմ (կարօտով). Խոր. ա ոչխր ։ ՚Կերպարանք առնէին հալիմ (գոզուելիք). Նոր. ը ։

ՀԱՆԱՆ. Κατασήπτω. Concoquo, digero. Մարսել. ախորժել ։ ՚Ոչ հաս ի հալել կ բակրոյն. Լիբ. ձչ ։ ՚Բանջարքն ոչ ուելով զօրութիւն ոչ են. ... միւսն հալի (ասայ մարսել կամ լուծանիլ), կերպ զիւսան հոգ. հանէն. կ ։ ՚Կերակուր հալի և այլոցդի. Նրբ ։ ֆ ։

ՀԱՆԱՆԻ ՄԻՐՉ ։ որ և ՀԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ, Φθίσις, ἑκτικον. Phthisis, hecticon. ֆա. Etica. Բարակ յաս հալիչ և մաշիչ. Վերնմ, ուգիչ, ՚Ախնաի ուգիչ ։ ՚Խորակ ջերմն. որ և հալ և մաշ ։ Վ՞կ, որ Թոքդ մանէ հալ և մաշ ։ և այլ ամենք ակ ասեն, և Հայք բարակ ասեն ։ Ջայս ջերմն զոր անուանել Հուանն բկսիկան. զոր սաձկին՝ դրկ, որ Թոքդ մանի հալ և մաշ ։ Հալի զնոգաւոն, մաշէ, հասցնէ զմահ. զանն այդը պատճառս անագդ անուանիցին զնա հալ և մաշ. Մխ ։ ֆչչ ։

ՀԱՆԱՆԻՄԱՆԿ ։ փ. և ՀԱՆԱՆԻՄԱՆԻ ՀՈՒՆԿԻ. Ունան խառն. որոյ ծագիկն նման է զոսխրակի, և ազդատոյն հոտով. և ան. բևքն սպիտակագոյն. յին. Μύρσιν. լտ. Marum. ֆա. Scarsapepe. լատ ՄԻՆԻՆԱՔԱՅ. Հապէ ֆ ... ։ Գագիան. Խնչվէր. ոսք ան. Հոգի. մարմնոհալ. և ի հեն բ ... Հոգի ։

ՀԱՆԱՆՉ. ա. Հալոչ. լուծիչ. հալաչ, հալաչ նպատիչ. ընդհանիչ. ՚Հալիչ մեղանոյ. Նոր. ի ։

ՀԱՆԱՆԻՐ. փ. կնոջ. Κεράσιον. Cerasum. փերաչ. յին. ... Գագիան. (ոսք անուն ընդունուն ի յին. κερατίον, որ և պատուղ և ջնի բնոյց, ևնչի պտղնոյ. և չղ. հոգի. ոչ ի գնալ ։)

ՀԱՆԱՆԱՆ, ի, ից. ա. որ և ՀԱՆԱՆԱՆ. Հալիչ. Հալոչ. և Մարսողական. կիմ Հալիչ. Հոգոյ հալողական. Նոր. ի ։ ՚Ընտիր անհոտալական աւտաւ լ գհոգ զՀոգոյ զհալողականս նին լ. Նոր. նչնի ՚Հալոցականն զօրաւմն (իրաց ծագելոց). յանհնացկան մեռանեն. Ոսկ. ի ։ ՚Նրբևակ զրաբեթին (աստղագց), քաղդեացկանաւն, հալոցկանաւն, և վտարակաւանն, որոյ առաքէ ի լեռդն ուշ նրակաք ։

ՀԱՆԱՆ. ի. ից. ֆ. Καμινος. Caminus, fornax. χωνευτηριον, conflatorium, fornax fusoria. որ և առ բոսկ. և նրբ. բառիս ՀՈՒՐԱՆ, ՓՈՒՌ. Հնոց կի փռուն հալելոյ, և անօթն ուր գնի տրահալելն ի մէջ նգնոցի. և որ ինչ նման և նոցին. Քառաւն, օճաք. և ֆնօ. ՚Իրրև զնոց հալոցի ։ Որպես խառնակեալ իցէ կապար և արծաթ ի հալոցի ։ Ջարծաթի և զպղինձ ի մէջ հալոցի. Մ ... Ե. 2 ։ Նչնի. նէ. 18. 20 ։ ՚Ի միջոց նրկաթոյն հալոցացս. այս ինքն յիրկամենչն հնոցէ. Ֆ. Նէ. ը. 51 ։ ՚Իրրև զգանի սուրբ նվլաչ ի հալոցաց. Նչնի ։ ՚Նաստ մ ինչ ոսկի է, այլ ի հալոցին ոչջ մանր ասկաւ լանիս. Նէր. ա՞ ։ ՚Նուճաստ լուլ, իրրև ի հալոցէ ելեն ի յոյնն փափախաչ տնդոս. նէտ ։ ՚Ի հալոցս հալ. Նոյ հալոցաց վերսին ձուլեան. Նոր. ձէ. ոսք և ը. ՚Հալոցի Նազարեն, և ձնենձ բանեաք իւրաս. իրրև վառարան, կամ աստակ.

ՀԱՆԱ. ՚Նմանող Թէ՝ Սաստիկ. ՚Համրալք կն բակրոց կուսանացն ի հալոցան բհլոյ. Նչնէր. ա. 2 ։

ՀԱՆԱՅԱՆԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ լինի ի հալոցս. ՚Խոնաւեալք հալոցականաց հանկատ ակուեձից. Նոր. ը ։

ՀԱՆԱՅԻՆ. ոյ. ից. փ. Հալուսն. ՚և հալեալ նիւթն. որպէս և մարսեալ կերակուրն. ՚Ընդհանուր նիւթոցն հալուածն. Նոր. խը ։ ՚Իրրև զհալուածս կապարի և պղնձոյ ընդ միմեանս խառնեալ. Նչնէր. ը. 7 ։ ՚Հալուած կերակրոցն դիւրաւ ընդ ամենայն մարմինս ոչխր ընդունին ։

ՀԱՆԱՅԻՆ. ի. ից. փ. (յն. աչք. լտ. աչք. Լրբ. ահալ, ահալի.) Ἀλοή, ἀλόη. Aloe, և lignum aloes, agalochum. Նոսա պատն հին ծառ ի կապի դնզոյ և ինկոյ. ոսոր. ևս և փայտ խոպային անուշահոտ. նչա, նչա ազաչի. ՚Հալուկ, որ և ասպր. Գաղիան ։ ՚Ջմնուռս և հալուկ ։ Նրկր զրմնուռս խառն ընդ հալուկս ։ Նչէ. ը. 14 ։ ցչ. ձչ. 39 ։ ՚Կնդրուկ, զմնուռս, և զհալուկս. Շաբ ։ ՚Նրկ. գնոմախառնեկ խառնեալ հալուկիս. Նաբ. չէ ։ ՚Հալուկ անուշահոտ նուէր անասկան Թագաւորին ասեն։ Յոկ սկզ և նրկոգէ սոս պատուէրն հալուկիս (կամ հալուկ) անուշահոտ. Աչխ. չէ ։ ՚Խնկոց այդ և հալուկին, զոր պատրաստ աշխարհագրին և պատկառն, Թէ ժէ ապգ է հալուկի ի հնդկաց. Ոսկիփոր ։

ՀԱՆԱՅԻՆԱՀ. ա. փ. Տ. ՀԱՆԱՅԻՆԱՑ. ՚Պատչ է կիզել զհալուկիսդ ջերմեցոյ. Մխ. օգնոյ ջերմեցոյ ժամ յամենայն աս մարգն, փուխով փոխի ի հալուկիսդ ջերմեցոյ. Մխ. բչ ։

ՀԱՆԱՅԻՄՆ, լման. փ. Τῆξις, χυτήξις. Liquatio, colliquefactio, macceratio, tabes. Հալիլն, կին. Հալք. Հալուած. լուծումն. Հալումն մարմնոյ. և Մարսումն. Նրկնչ. ՚Որպէս սասն ի Յհնանն Հալմամբ բին. Լիբ. խ ։ ՚Իբրև գհին գիմացուցանել զհալ և զպակիք ընդ հալմանք արկանել. ապա չարացուցանել. վ քնաչ. չձ ։ ՚Պատչ զարկուելն հալման և ծարման. Մ՞ք. ձէ ։ ՚Հալմանք մի գայս առ հանմանել ապտելոյ. Նոր. ձէ ։ ՚Իրրև ի քար բոյն հալումն ինն վիճակաւոյն առնն (սասնքն). Նչաա. կամ ։ Ուսում

ՀԱՆԱՄՈՒՄՆ. որպէս Մարսումն. Πέψις. Concoctio, digestio. ՚Նմանապես սխալս նոյ յորովայնի, որ առաւել լուծէր քան զհալումն ի հալոցին սանել զի նէրքս ոսքան բանն ոչ կարաց ։ Հալմանն սխալումն ո բոյ փոփոխանն՝ հալկաս զարգար զհնատ նրմոյ. Նոր. չի ։ ՚Ջկնալ մարդ պարկն ի ջերմ ոտվայնի կիսին առանց հալման ամրոզ պահելոց. Ճ. Ն ։

ՀԱՆԱՅԻՆ. ա. Χυτός. Fusus, fusilis. Հալական. հալելի. հրահալելի. ձուլելի. ՚Հալուն և առաքանի գոյացս լաւագոյնն ասկի է. փխ. ոչաբ ։

ՀԱՆԱ. ՀԱՆԱՔ. ա. Ուրնաս Հակելոյ. Հակիլ ի մի կոյն. Հակառակ. ընդդեմ. (որ առաւել վարի ի բարգրուելոս զի գինի.) ՚Ընտանին հակառնելոյք. որ պէս Թէ հակ և ընդդեմ մեր են. Լ՞. ա ։

ՀԱՆԱ. ՀԱՆԱՔ. փ. որպէս ուկ. Խափ. Կապոյ բնաին. ՚Նչնէ. ՚Ջհակս բնաինն բոյկ ի բայ ընկենուն (յատանակք). Մ՞ք. Ե. (ոս ի Ճ. Դ. վերադրեալ գրի. ընհարս.) ՚Ընտանեն մի բնանակիր բարձեալ ահեր յինչն մկ հանի մանագիչ, և մկն առաւ սպանման. Ոսկիփոր ։

Իսկ Ոսկիփոր. ՚ Հակ վարձուկ պարկ կամն վատկ ... կամ խոս. բնաին. Ծատ յուելի. և կամ ընկենցիր հարկ

ՀԱԿԱԲԱՆԵԼ. տ. ընդդիմանալ, հակառակել. *Որ և հակաբանեն ի տեսա- նումն և ի գործնականումն. Ածխ. Վեցթ. առիսք: *Յայլ բաժանմունս ոչ կարէ ի հակաբանեսլոն սուտ լինել և ճշմարտ. Ածխ. գրէթ:

ՀԱԿԱԲԱՆ. տ. դիմաձայն. *Իսկ երբ- րորդն հակաբան իսորհրդական յանձնին գրոյ առ վիրաւոր դևան. Ցուղ:

ՀԱԿԱԲԱՆԱԲԱՐ. ած. Դիմախօսաբար. դէմընդդէմ խօսելով. *Սաուդագիտ ընտրութիւ ժողովեալ ի միում զսամսոյ և զալիրսոյայ հակաբանաբար սաժանս. Ստէփ. էն:

ՀԱԿԱԲԱՆԵԼ. տ. հակառականալ, դիմախօսել. *Ոչ Թոմըալ զոք ի համրակային՝ ակս օ- րինացն հակաբանել երբեք. Գաղ. օրէն. ա: *Մի հակաբանեսցին մեզ. Սար. հանդ:

ՀԱԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հակառա- կաբանութիւն. դիմախօսութիւն. *Արին հա- կաբանութիւնն հնագիտական ընդդէմ անգի- տակաց ոմանց: Լուծմունք և հակաբանու- թիւնք. Ստէփ. հանգ:

ՀԱԿԱԲԱՆՈՒՆԱԼ. տ. հակառակա- նալ. *Ահինչքն առ ի հակադատնէն ասին, հայր՝ որդւոյ հայր, և որդի՝ հօրերգի. Ածխ. Վեցթ. առիսք:

ՀԱԿԱԴԱՐՁ, ի, ից. ած. ա. ντίστροφος. Reciprocus. Որ փոխադար. անդրադարձ. ջրվէն. ֆօսրէփ, ածխ. *Ամե- նայն առնչքն առ հակադատնի սոքն. հիկէն, ծառայ՝ տէառն ի ծառայ, և տէր՝ ծառայի ասի տէր. Լիսք. ասիկ: *Իսկ ևնեմակրութիւք ի հակդաձիկ յաս- կինի ամենայն իրաք առնու. Ածխ. գրէթ:

ՀԱԿԱԴԱՐՁԱԲԱՐ. ած. ντεστραμμένως, ՀԱԿԱԴԱՐՁԱԿԻ. ած. ντιστρέφως. In- ՀԱԿԱԴԱՐՁԱԿՈՒՆ. verse, verso modo, reciproce, opposite Հակադարձ կի- հակակաց վլինելով. հակառութիւ. ներքնա- կաքար. *Անկարելին և ո անկարելին՝ կա- րելոսմն և մարթելոսմն, ոչ մարթելոսմ և ոչ կարելոսմ հետևի ոչ (յն. Թեպետ և) հակառա- թիւ, քանհակագարձաբար: Ոչ նշանակ զնոյն՝ հաքառոյն և անկարե- լին, այլ որպիս առացեալ է՝ հակադարձա- բար. Աբէսք. պերիարմոզը Ածխալին հրվ- բորդ՝ *հակադարձեալս ա: *Հակադար- ձակի նոյնք գոն. որդի, ա- ոչ զոյ ձակի նոյնք գոն. որդի, ա- ոչ զոյ հարիսա որ և գոյ. Ածխ. ա. Ոչ հակադարձական ունի վրրաձոսմնի առ բա- ժանոսմն. Ածխ. գրէթ.

ՀԱԿԱԴԱՐՁԵՍՔ. ած. ն. ντιστρέφω. Converto, retorque. Դարձոսցանել ընդ հակառակն. յհ. վաշրվ. *Որպէս թէ որ ըզ- մարդ սաժանելով. պրպեռ զի է՝ կենդանի բանաւոր, հակադրձեսցէ գարձեալ ըզ- նոյն. կի-րզ. գէդ:

ՀԱԿԱԴԱՐՁԵՐ. ած. ն. } ντιστρέ- ՀԱԿԱԴԱՐՁԻՐ. ած. յ. } φομαι, կիր ֆա. Convertor, reciprocor. Հակադառ- նալ. անդրադարձ. փոխադարձիլ. հոկիլ ի մի կողմն. *Ոչ հակադարձէ հաս թէսյ. սոյա եթէ բայսրևոցի ընտանեբար, և հակադարձէ. որպէս, թէ՝ թէսաւորի (է) թեն, և թէսաւորի թէսալ թէսաւոր. Ածխ. ածխ: *Հակադարձէ. քանզի թէ ձի, խոնջական. և ձէ խոնջական, ձի. Պրէթ: *Ծրծոցական և մարդն հակադարձին առ միմեանս: Առաջինքն ոչ հակադարձին, իսկ սա հակադարձ. Ածխ. գրէթ: *Որդի հակա- դարձեսցէ. որպէս ասդ՝ ի յանդգուժեցն հակադարձաս. և այլն. Ածխ. Վեցթ. ածխ: *Իսմի կացցէ. յամենայն ժամ դիսալ զկնեսա- քս. թէ առ ո հակադարձի. կէնֆա:

ՀԱԿԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντιστροφή. Inversio, conversio, reciprocatio. Անդ- րադարձութիւն. յետզփոխութիւն՝ ի տեղի իրերաց. սատրդոսմն զմիմեանց. *Ընկալցի սահմանացն ձև զհակադարձութիւն: Եթէ սահման է, մի հրաժարեսցէ՝ ի հակադար- ձութիւն. կի-րզ. գէդ: *Վարդապետութեի քաղհաւաքմանցն, և հակադարձութիւնք ոռ- յու: Պէտս ունելով հակադարձութեց, ևն. Ածխ. Վեցթ. առիսք:

ՀԱԿԱԴԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Նոյն ընդ վ. Հակադարձին. անդրադարձին, և հակադարձն բան. *Վասն հակադարձմանց: Հակադարձոսմն միոսմ կամ երկուց: Նախ զհակադարձմունսն ասէ. Ածխ. Վեցթ. ա- րիսք: *Ընդդէմ բանից. և սոցա հակադար- ձութիւն. յն. τὸ ἀντίστροφον, contrarium. Պղաս. փխ:

ՀԱԿԱԴՐԵՄ. էցի. ն. Ἀντιτίθημι. Oppono. Դէմ ընդդէմ դնել. դիմադրել. *Ըստ որակին գադարութիւն հակագրիցէ այնմ ևն. Աբէսք. ըրթ. Ի: Իսկ փոխանակ կր. ՀԱԿԱԴՐԻԼ Տես ՀԱԿԱԿԱՑԻԼ:

ՀԱԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντίθεσις. Oppositio. Ընդդիմադրութիւն. ներհակա- թիւն. հակակրութիւն. անմիաբանութիւն. *Գրիսալ չսա հակադրութեան գիմաքանու- թիւն. Շ. բառիր: *Տարբերք են այսք հա- կադրութիւք (ի) միմեանց: Որպէս սատր- սասութեի և քաղցասութեի. քանզի և ի վե- րայ սոցա յերկանակ հակադրութիւն նոյն է. Աբէսք. հակոյ:

ՀԱԿԱԿ. ած. Իբր հակ հակ. այսինքն Ջոկագիտիս հակեալ յերկուս կողմանս. հետասաս. սրդաս. *Ո՞վր հայկակ, որ ըսա հետուն իւր հակակ, որ հարթակ հետա- սար. Մաթ. իէ:

ՀԱԿԱԿԱՅ, ի, ից կամ կոյց. ա. Ἀντι- κείμενος, ον. Oppositus, um. Որ ի մի կողմն հակեալ՝ հակառակ կայ միւսումն. հակադրեալ. ներքնակ. դէմընդդէմ գտեալ. լինիք կարգի. դէմ էնդի՝ էնդի՝ կոյնդի. գարուբ, գարուբուբուբ, լաիբսիբ, ֆոֆոպիլ, ֆոֆոպիլ. Յայլսգս հակակայից, կամ հա կակայց. իբր առնիչք, կամ իբր ներշակիչ, և կամ իբր պակասութեի և ունակութեի, և կամ իբր սատրասութեան և քաղցասութեան. Աբէսք. հակոյ: *Ջրսլորան զամենայն և ըզ- հակակայն միեղնաբար չարաուեալ. Գիւան. ածխ: *Որ փոխանորդելն՝ ընտսս հակա- կայքն. Ծալը ձևր առ ի սուգ գարձցի. Յհ. իմ. էրե: *Վասն հեղութեի և համար- ձակոսթեի, և հակակայց նոցին. Ոսկ. գէդ: *Ըստ քառից սեռից որակութեից՝ ըստ խառ- նուածոց հակակայից չարժմանց. Աբէսք. ա. ։: *Եւ կամ զդալութեսլս ի հակակայս խոչոսրսլն սոսկ թեի մեղացն գոնեսվ Ն-բ-խ-ե:

ՀԱԿԱԿԱՅԻՄ, էցայ. յ. Ἀντικεῖμαι, ἐναντίομαι. Opponor, adversor, obsisto. Հակառակ գտանիլ կամ ելանել. հակա- դրիլ. գիմադրիլ. ընդդէմ գտանալ. գարուբ ըէֆնոֆ, գարուբ օշոֆ, ֆոֆոպիֆ օշոֆ. *Ա- լորհեցյոս հակակայիլ: Ասի այլ այլսոմ հա- կակայիլ. քառաբար. որպէս կրկնապատիկն՝ կիսոլ. չայ. բարսլ. կուսոմեի՝ և երկոք (այսինքն տեսոմեի ասցց). նատի, ոչ նո- սի: Մակացոմեի մակացելսմն իբրև առ- ինչք հակակային. Աբէսք. հակոյ: *Հա- կակայելով իրերաց, երկրին յաղթելով, և երբեմն յաղթեալ լինելով. Աբէսք. Ց: *Որպէս առաղջոսթեի և հիւանդոսթեի հա- կակայեսցին: Հակակայի նմանոյն ան- սմանն. կի-րզ. գէդ: *Մաղոսթեին հակակայի առաքինոսթեի. Ո-ւիէթ: (որ ըսա յեսոնց ասի՝ Հակադրիլ:) *Ահա ինչ է՝ որ ինձ հա- կակայի գործել՝ զքաղաքականս. և ամենե- ւին դեղեցկապէս իսկ թոսի ինձ հակա- կայիլ: Եւ միայն ի պահանորգացն հակա- կայեցայ (ընդ) ձեզ. ոչինչ առնել առանց օրինաց. Պղաս. առիք: *Երբեմն հակակայ- եալ (գէմ ընդգէմ կացեալ), և երբեմն ընկղմանեալ. Պղաս. փխ:

ՀԱԿԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντίστασις. Resistentia, oppositio, obluctatio. Հա- կադրոսթեի. ընդդիմոսթեի լիմիք կոլգի. հակառակոսթեի. խոիր. գարբբբէֆ, ֆբրֆ. *Հաւասար հակակայութեան ունին ծանր առ թեթեին, և ջուսն առ ցաբան. Աբէսք. ֆ: *Ամենայն եղեալ կամ՝ ի հակակոյց ե- կաց, և կամ ընդունակ է հակակայութեան. Եսգբ. իէ: *Ոչ գոյ այլ հակակայութիի՝ ի յաձ, եթէ ոչ ըստ առաքինական յատկութեց և ծագմանն. Մխ. ագաբ:

ՀԱԿԱԿԻՐ, կրի, բաց. ա. Ἀντιπαθής. Contrariam adfectionem habens, contrarius. Որոյ կիրքն կամ բնաւորութեին հա- կառակ է այլոսմն. Ներհակակիր. հակա- ռակ. անմիաբան. *Ի սահմանս՝ հակակիրք միմեանց լինին բառք և իրք. քանզի յոր- ժամ սահման առաջ եղելոսմ բառիք, նոսա- զեն իրք (ամիոփեալք յոսրոյն տեսակ). Սահմ. Ի:

ՀԱԿԱԿԾԻՒ ԳՈԼ. Ἀντερίζω. (իբր մա- քառիլ.) ի կրճտ գալ ընդ այլոսմ. վրա- գակրճտ գտանիլ, կամ չանալ յաղթել. Contendo per emulationem. գարբբգե գարբ- ըբ ֆարիբլսմֆ, գբնի կամ այար կեմե, եարբբ ֆոռիմֆ. *Ածյր հաւատացիմ՝ ոսկոյ և ար- ծաթոյ հակակրճտ գոլ արժանագոյն, ի գժոսարագոյն հակառակոսթեն ճոզոպրե- լով. Պղաս. օրէն. ա:

ՀԱԿԱՃԱՒ. ի, ից. ա. գ. Դիմախօս, հակաճառօղ. և Դիմախօսութիւն, հակա- ճառութիւն. *Դիոնիսեոս աղեքսանդրացին ի հակաճառին, որ ընդդէմ պօղոսի ա- մատուցեալ. Ածղ. գ. 21:

ՀԱԿԱՃԱՌԱԲԱՐ. ած. Հակաճառե- լով. վիճելով. դիմախօսելով. *Եթէ ոչ մա- խանօք ոք հակաճառաբար զասացեալսն վայրապար պարսաւէ. այլ՝ բարեմտաբար անօրինել. Պղաս. օրէն. ա:

ՀԱԿԱՃԱՌԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Դիմա- խօսական. ընդդիմադրական. *Եթէ ոք հակաճառական բանիս յաւակնի, և այլն. Ղաբ. ՀԲ:

ՀԱԿԱՃԱՌԵՄ, էցի. է. Ἀντιρρέω. Contradico, altercor. Հակառակ այլոսմ ճառել, վիճել. դիմախօսել, հակառակիլ բանիս. հակաճառիլ, էեմ խօսիլ. ֆոճաբելէ էնֆե. *Տրամաբանականք ոչ ինքեանք առ- նեն, այլ զոր տոյզ այն՝ որ հակաճառէն սմա: Որպէս զի չառագոնեալ զնակաճա- ռօղն առ ինքեանս ցուցանիցեն. Ածղ. գէ- ըիբր: *Հակաճառելոյ ընդդէմ քեզ Մաթ- ֆ: *Հակաճառէն և ոռքա ընդդէմ մեր. Լֆ. ագ:

ՀԱԿԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. վէճ. բա- նակռուսթեան. հոճաճառութիւ. *Ջստեղ- ծեալն եղծանիլ հակաճառութեաբ. Յհ. իմ. ագ: *Աչսպիսեմ առն եթէ ոք հռետո- րաբար կամեսցի ըստ արժանն հակաճառու- թեի ինչ (առնել). Մաթ. խֆ:

Իսկ Մաթ. էնէղ. Հակաճառութեան դնի որպէս Սարսաուեի, կամ հակուեն և հա- ւանութեե առ ասացեալս. իսկ Անհակա- ճառութեի որպէս բացասուն. որ են ան- ստոյգ թարգմանութեք:

ՀԱԿԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Ἀντίπαλος. Adversarius in lucta, oppositus. Դիմա- մարտ. հակառակ. ներհակ. ռսոխ. *Մա-

ռախուղ. և հակամարտ սորա ասացեալ լինի պարզութեամբ. Արիս. Տ:

ՀԱՆԱՄԻՏՍ. ա՝ Ἀντίρροπος. In contrariam partem vergens. Հակամիտեալ. այլ մեան է հակեալ ի մի կողմն. յօժար. բերեալ. * Մոլորակք եօթն երթեն հակամեռք ըստ նմին, և իրեւ զնոյն ունելով ապականութիւն. փիլ. այլաբ: * ի չարն միշտ հակամետ գտեալ: Հակամետ լինիլ ի վատութեան: Հակամետ ի չարն բերիր. Ցհ. կթ: * Յիւրաքանչիւր ուրեք յատուցս հակամետ (յն. հակամիտութիւն) լինելով ընդ իւրաքանչիւրովք սխալեցն ընդ կերպարանեաք մնանեն. Նիս. երփ: * կարգեր ի վերայ երկրիս ըստ հակամետ բարուց իւրոց չրամանատարս, որք վերկիւղ ոչ անգամ և ընդ միտս ոչ ածէին. Դ Եանէ:

ՀԱՆԱՄԻՏԵՄ, եցի. ւ. } Ἀντιρρέπω.
ՀԱՆԱՄԻՏԻՄ, եցայ. յ. } In contrariam partem vergo, praepondero, propensus sum. Հակամետ լինիլ. ի մի կողմն կամ ի հակառակ կողմն միտել. յօժարիլ. կուտակից լինել. բերիլ. օդիր Ռաբաքա էյէւ ֆէ. ֆէյէւ վէրֆէ. * Յանշահն հակամիտ կողմն. Պիս: * Ի չարն հակամիտ կամ հնազանդեցին. Ցձի. է. ձէ: * Ա՛ն ի յեսայան հակամիտեամ՝ նոր. հա: * Ցոր կողմն հակամիտ կշռեն. Շ. հրէա: * Իշխանական նաև հակամիտելին յոր և կամիցան. լ ՚ի ձէ: * Ջոր ոչն կամիմ, յայն հակամիտիմ՝ ի չարն. Ոսի. հա: * Մի և նոյն անձինքնա՝ նուելի առաքինորդականիս յերկուս կոյս մանս հակամիտացի. Ցհ. իմ. էբ: * Եւ մերոյն խոտրելոս ոչ յոք հակամիտեալ. Խոր. է. 72:

ՀԱՆԱՄԻՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ῥοπή, ἀντιῤῥοπία. Propensio, praeponderatio. Հանամիտելն. բերումն. յօժարութիւն. * Որ ի մեզն է հակամիտութիւն: Աս չարն հակամիտութեան. Ցձի. է. ձէ: * ի բարձուն ըզհակամիտութիւն բնութեն ունի. Նիս. երփ: * ի հակամիտութեի հակառակացն բերեալ. Ցհ. կթ: * ինքնագործ հակամիտութեանց. Նոր. խէ: * կարող է ցանկական մանն հոգւոյս մերոյ յերկիսին գառնալ հակամիտութեամբ. Խոսրովի:

ՀԱՆԱՄՏԵԼ, և } կամ գրեալ՝ Հանամտութիւն. } կամիտել. Հակամիտութեան. և կամ խնդալն, Հակիլ մտաց. և ի վէպ կամ գՀեռ մտանել գովելի հանդառակութեան. գուն դործել. Ճիդն. փոյթ. եռեռւ, փռռ. խայրեի ընել. * Հակամտեալ ընդ մոգուցն, և ձայնակիեալ սէր զուարթնոց. Ջիս. կթ: * Ջկամանն ի վէհապոհան հակամտութեան. Նիս. եղիկ:

ՀԱՆԱՄՈՒԱԿ, ի, աց կամ ից. ա. Ἐναντιος, ἀντικείμενος. Contrarius, adversarius, adversus, oppositus. Իբր հակառակ, կամ հակ առեալ. հակակայ. Ներհակ. ընդդիմակ. ընդդէմ. դիմակաց. անմիաբան. բէմ. փռռւէ. վէրֆ. Նաֆէս. * Ամենայն ինչ հակառակ է անզգամի: Ջբազում ինչ հակառակ առնուանն յոմն նազովմիկեալ գործել: Ամենայն մարդկան հակառակ եդեն. ևն: * Եգոս չար հակառակ բարւոյ, և խաւար հակառակ լուսոյ. Մծբ. է: * Առաքինեացն, և սոցա հակառակի՝ անհնոյ արարողացն չար: ի հակառակէն ճանաչի: Ցերկուց հակառակաց խառնեալ՝ ի բարւոյ և ի չարէ. Պիս: * Նէ ըզգալի առարերց քառից՝ հակառակաց միաբանից. Շ. * Ո՛չ է ծայրատունիցն հակառակից միանգամայն հաղորդիլ. Դիոն. էյէզ: * ի հակառակիցն բաղում ևն վարձք. կիւրղ. գնդ: և Պտմ. յ: * Իբարհակառակ կողմէնէ, կամ յայլ իմքէ ինչ ի հակառակին կրեալ. Սբփ. յի. է: * Հակառակ կոչի զհանդառական բժշկեր. Աէսբ. * ի իմէ: Ն Շ. տիս:

ՀԱՆԱՌԱԿ. Σατάν. Satan. Հակառակորդ. սատան. սատանայ. երբ. սաՏան. Թ. էչդան. փեշտէն. * Ցայոյց աւեր սատանն սողոմոնի կռապոն. և եղև հակառակ իսրայէլի զամենայն աւուրս սողոմոնի. Գ. Ռգ. ժ՝ 23 = 25: * Ամենայն որ բարւոյ հակառակ կայ. սատանայ անուանի. Ցձի. է: * Ջհակառակ չարն ունիք ձեզ հայր. Ոսի. յհ. է. 14: * Յաւելու զուրկաս և այլ իմն ի բանս հակառակին (այսինքն սատանային). Շ. տիս: * Ընդդիմամարտս գոլով նոցին՝ ըզհակառակսն վանէին. Շ. էդես: * Ի հակառակացն սիրեաց ազարտ վարել ձեռանէ. Պիս:

ՀԱՆԱՌԱԿ. նխ. ահռ. ինգ. Κατά, ἐναντίον. Contra, adversus. Ընդդէմ. Նեղ հակ. գործ. ւշ: * Հակառակ իմ է: Հակառակ չմի: Հակառակ ժողովրդեանն: Ո՞վ իցէ մեր հակառակ, ևն: * Հակառակ քո համբարձեալն. Նոր. ձէ:

Կամ որ. և այլ խնգ. (զորուձք բայիւ.) * Որ ոչն է ընդ մեզ հակառակ. Մրկ. է. 49: * Եւ ոչ հուձէ հակառակ նմա. Եղ. Նիկ: * Հակառակ այնմիկ, ևն. Բրս. մրկ:

ՀԱՆԱՌԱԿ. ն. պէսպէս առմամբ. Նեղհակ. գործչը. * Զնոյնս հակառակ ընդդէմ քեզ եգից. Ցհ. իմ. էբ: * Ահագ հակառակ ևս դիր միաձնին ուրիսուձէ. Ոսի. յհ. ա. 2: * Թագ նմա կապեալ, և հակառակ Թագաւորեցուցեալ. Ցհ. կթ:

ՀԱՆԱՌԱԿ ԿԱԼ. Ἀντίστημι, ἀντίκειμαι, ἐναντίομαι. Resisto, adversor. Ընդդէմ կալ. հանդառակիլ. բէմՀԷնալ, կոյնիլ. գործչը. * Հակառակ կան ոչինչ քո: Տէր ամենատեսանելոց հակառակ կայ: Որ կայցեն ձեզ հակառակ: Եկաց հակառակ եղբօր իւրոմէ Հակառակ կացիչ նմա: Մեղք մեր հակառակ կացին մեզ: Հակառակ կացին գործոց մերոց, ևն:

ԿՈ որպես ի հանդիպոյ կալ. Ἐξεναντίας. Ex adverso. բէնձ բէմպէն. գործչը գործչը. * Ցորչ կացեր հակառակ. Սիր. ու: * Իշխան Թագաւորութեն պարսից կայր հակառակ ինձ. Դան. ձ. 13:

ԸՆԴ ՀԱՆԱՌԱԿՍ կամ Ի ՀԱՆԱՌԱԿՍ ելանել. կամ մտանել, գործել, կամ ընթանալ, կամ լինել, է հակառակ կոչ, հակառակիլ. բերիլ ի հակառակութեի. և Դէմ ընդդէմ ձգնիլ. մրկիլ. Καθίσταμαι, εἶμι. Սիմոնէ ընդ հակառակս ել քահանայապետին. բ. ի. ք. կ: * Ընդ հակառակս ելանել ածայնոյն խորհեցար գրոց. Ցհ. իմ. էբ: * Ջպաշանելիսն տեսանել ընդ հակառակս ելանեին: Ընդ հակառակս հնոյն մտվեսի. Երզն. Նի: * Եւ արչեակս ոչ ի հակառակս մտանալ զոզեր. Խոր. ք. 32: * Ջամենայն ընդ հակառակս հզօրն հրամանաց յանդգնութիւք գործեր. Եսս. փբ. ա: * Բայց նոքա իւրեանց փրկութեն ընդ հակառակս եղեն. Ոսի. յհ. ա. 34: * Ա՛յսոր վիմին հաստատուց և յաՀնոնու սիրելոյդ ընդ հակառակս ընթանալ՝ ի գործսն յարուցելոյն. Շ. այսինքն մի քան զմի երագելով կամ մին որպես ծեր, և միւսն որպես երիտասարդ, ևն:

ՋՆՈՐԻՆ ՀԱՆԱՌԱԿՍ, կամ ՆՄԻՆ կամ ՆՈՑՒՆ ՀԱՆԱՌԱԿ. կամ Ի ՀԱՆԱՌԱԿՆԻՆ. իբր. (առանց բայի.) Ո՛չ այսպէս, այլ այսպէս. ասոր բէմ. ՀՀալ Իսմանէ, ասոր Նէբմալը. Տ՚ասդանտիօն, էյց էնդանտիա. Ex adverso, contra, ևն. * Ա՛յնպիսի ինչ ոչ ըզգացուցին. այլ զնորին հակառակն՝ իբրև սեմն... ձեռն եառն. Գաւ. է. 7: * Ա՛յսուհետև նմին հակառակ՝ մանուանդ չըննորհել նմա. է. Իոբ. է. 7: * Սրբութեանց ինչ պատասխանութեե անօթ, կամ թէ գործոյն, կամ թէ ամենեին նոցին հակառակ իմ. ձէ. 7: * Ջիւրեանց պաշտպանութեի իմոնային, և զըշնամեացն՝ զնորին հակառակին՝ ղկործանուցին: Ցան երբեմն զբարի, և երբեմն զնորին հակառակին՝ ասբակոյս կորուսեան: Այլ զհակառակն ևն. Պիս: Նպանի թէ յանօգուտ միայն (վրեիք զգոս), նա ասանիկ զնորին հակառակին՝ ի՛ր աշատակարս ևս. Ոսի. մ. ա. 2: * Ի սրին հակառակէ, նոյն անցանէ և ընդ արևմտեան. Շէր:

ՀԱՆԱՌԱԿԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Ἀντιλόγος. Contradicens. Դիմախօս. ընդդիմաբան. բէ՚խօզ. * Բազում սերն հակառակաբան սուրբ զնա. Ոսի. յհ. է. 26: * Հարկ է պիերկին և զհակառակաբանին զգուշիլն օտար համարել յեզբայրութենէ. Բրս. հց:

ՀԱՆԱՌԱԿԱԲԱՆԵՄ, եցի. լ. Ἀντιλέγω. Contradico, altercor. Դիմախօսիլ. ընդդիմաբան. բէ՚խօզ. * Հակառակաբաներ առաջի արքայն. Ճ. Բ: Հ = Ց. մտթ. իբ: * Վրիպեալ գանեին հերետիկոսք, որ հակառակաբանեն (ընդդէմ պատկերաց). Վչրն. փերբ:

Կամ Դիմախօսիլ անձամբ անձին. հակառակաբանիլ. իր ածին բէմ խօսիլ. Ո՛չ հակառակաբանելի ինչ ասէ. Ոսի. յհ. է. 26:

ՀԱՆԱՌԱԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἀντιλογία. Contractio, altercatio. ենաւթիւմա, repugnatia. Դիմախօսութիւն. բանակռուելի. վՃ. կագ. * Հակառակաբանութեի զանձինքնասիրութեի և զանհնազանդութեի ցուցանէ: ակառակաբանութիւն յարուցանէ զամենեին չարիս. Բրս. հց: * Ի շատախօսութիւս և ի հակառակաբանութիւնս ի վիճմունս և ի հնազանդակաբանութիւնս. Սբփ. է. գ. ք: Շ ընդ:

Եւ Ընդդիմութեամբ գիտաբանութիւն՝ որ փաղի ի բանս կամ հակասութեի. * Եւ ոչ եթէ այս միայն Յուի հակառակաբանութեի, բայց է և այլոր ոչ է նուազ քան զայս. Ոսի. յհ. ա. 3:

ՀԱՆԱՌԱԿԱԲԱՍ. ս. Ἐξ ἐναντίας. Ex adverso. Ընդ հակառակս. հակառակ կալով կամ լինելով. էմ ընդդէմ. * Հակառակաբար կալ. Ոսի. յհ. է. 24: * Առ որ գոս հակառակաբար ընդդէմ յարուցեալ գրեցեր. Ցհ. իմ. ըԼ: * Հակառակաբար բերելով իրերաց Շ. Ռգի: * Հակառակաբար ունել զկոչիս վասն նորա, կամ զնման առ օրինն Իփն:

ՀԱՆԱՌԱԿԱԲԱՐԲԻՌ. ա. Ἀντίφθογγος. Contra sonans. որև ՀԱՆԱՌԱԿԱ ՁԱՑՆ, ἀντίφωνος, contariam vocem edens. Դէմ ընդդէմ բառաբանեալ. Նոա գերոյ գէմ առ գէմ, հաւաձայն կամ անհամաձայն. * Ըստ խառնեմս իմն յարմարութեի հակառակաբարբառ նուագն երգս. Իբր ի հակառակաբարբառ րգս առ մի և նոյն խառնուած յարմարութեան. Փիլ. լխս. Ն լչին:

ՀԱՆԱՌԱԿԱՅՆ ԱՁ. ա. Որ հակառակ գնայ, կամ ընթանայ անհնազ այլոց. * Ընդար ես զլուսաւորսն ի սկզբանէ հակառակագնաց միմեանց. ա Էդօր. ը:

ՀԱՆԱՌԱՊԱԴՈՑՆ. ա. ք. կարի հա-
կառակ, կամ սյաղպատրոյն. * Հակառա-
կագրոյն գէպ ի վեր անցանել ընդ դնամ ա.
այսինքն սյվեայլ ձախմամբ կոմնչել.
փիլ. ԽԽ. Ը:

ՀԱՆԱՌԱՊԱԴՈՐԴ. ա. Որ հակառակ
ինչ գործէ. * Հակառակապատրաստ նորայոց
կամացն գաղանիք. Նար.:

ՀԱՆԱՌԱՊԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնդ
հակառակս գտանելոյ ընդդիմանալ.
բաղդատութեան ըստ տարբերութեան. ձառ.
ՃԺԸ. * Որ կարծէր այժմ արս ըստ առ կա-
նայս հակառակագտութեան սահմանալ. փիլ.
ԿԱՀ. ՄԸՐ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱԴԱՍՈՒՑ, ոյ. գ. Ἀντιφάρμα-
κον. Antidotum. Հակառակ մահագործ.
զևղծական. անգիտելոյ. բանչարէր, բարեբեր.
* Իբրև մահկանացու գևղոյ (այսինքն մահա-
բեր թռուինց) բժշկութեան հակառակագիտ
զրահս զոյս գոյն. փիլ. ԱՄՖ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱԴԻՄ. ա. ք. Ἐναλλαξ, ἐ-
ναλλαγμένος. Praeposterus, re Գիմ ընդ
գիմ. ընդ հակառակս. խառնակ. խառնա-
կեալ. Ընբռնաբեր. * Զհագ ոչ հակառակա-
գիմք կալցեան հագարք. փիլ. ԼԽՀ: * Եթէ
հակառակագիմ զինեայք ոք. որպէս թե
ծածկիցէ զդէմն, և յետս կոս դարձուցա-
ցեալ զգրպանէն ապառատրեսի. Նիւս. կոս:

ՀԱՆԱՌԱՊԱԴԻՐ, զրի լոց. ա. Ἀντί-
θετος. Oppositus, adversanus. Հակառակ
եղելոյն, կամ դիտոյն. հակադրեալ. հակա-
կաց. և Հակառակագիր. գիմեալ. * Ոչ կարէ
ինձ ընդդիմանալ, իբրև ի հակառակագիր
կշռոյն հակամտել. փիլ. ԼԽ: * Ի հակա-
ռակագիր և օրհրեալոց կանոց. ՃՀ. ՂԸ: * Ի հ-
զրաք սիրեցք և հակառակագիրք. Ա՛ ՀԳ. ա:
* Ո՛ն հրեաց առ այս և զհակառակագրոյն ըզ-
բանս. ԻՓԸ: * Ա՛ն հակառակագրեան ևն բանիք.
Նար.: * Ոչհակառակագրաց հետ առաջի, վասն
որոյ Գառն. Սարգ. յոան. ա:

ՀԱՆԱՌԱՊԱԴԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντίθε-
σις. Oppositio. Հակագրեալն. գիմագրեալն.
հակակացեալն. ընդգիմեալն. առ արկած.
* Ոչ վասն հակառակագրեալոյ (այն. հա-
կառակագրոյց) են բանք. Ա՛ ՀԳ. Ը:
* Ընտանեաց ղղրեան վարկելն ըստ
հակառակագրեալ չաւգին և գժնդակ
ևնայն: Ընծայիր բառ առ ծանր հակառա-
կագրեալն. փիլ. ԼԽՀ. Ն ՆԿ. ք: * Ոչ ինչ
ղրոյ կամիցի այժմ հակառակագրեալոց
այս (յասելն, ոչ որ, և ամենևքեան). Նիւս.
ա՛ն ԽՀ: * Նրկնեա զհակառակագրեալն,
և ևս զրահիս զնեցայս. Ճ. Գ: * Նրկա ըզ
հակառակագրեալնեա, և գասիս ի խղճ
հասցս. Նիւ. ԳԿԲ

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀՈՒ. ա. գ. Ἀντιπάτριαρ-
χος Pseudopatriarcha, antipapa. Կամաւոր
յանձնառ իշխանութեամբ հակառակ հարաբար
աճեռակալի. անհարագրաս կամ առ ա-
ռաքինոգ. * Ոչ լուի ընդդիմանալ. ՃԾԻՆ
առհակայ, և հակառակեմս. Խոր. գ.
65: * Կացուցին հակառակեմս այլն ա-
հակայ զաղտակ մեզ. Ագաթ. ա. ւն:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՐԻՆ. ա. ք. Խառնել ա
զգալ լիրայ հակառակաց. * Մարմինն
հոգ, ջուր, օդ հող, հակառակարանն
զուգակրեալ միմ. բնանեկեալ. Նիւս. Հոգ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀՈՒՄ. Տ. ՀԱՆԱՌԱՊԱՀՈՒ.
* Ոչ ամենևքեան հակառակարհոսաց լինելին,
այլ ամենք հաւ անկին, և ամենք ոչ. Ո՛ի. ԳԾ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՆԱ-
ՌԱՊԱՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. * Նրա իմ գասլը,
Ծաղրամարելին, խոկ գկատակաւելին, հակա-
առակարհոսաւելին. Կիր:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀՈՒՐԱՑ. ա. Ընծայիչ հա-
կառակաւելի. խոռվարար. կամ ծնունդ
հակառակաւելեան. * Սոքա են որդիք հա-
կառակածնոցդ, և սոքա են պատուլ հեր-
ձուածոց. ՄԾԲ. ԺԲ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՑ. ա. Հակակայ. որ
ոչն կարէն կալ ի միասին. հակառակորդ.
ոսոխ. գիմակաց. * Սրբուաթի և անզգամուն
ի միասին հակառակակաց են միմեանց.
Մ՛ալ: * Խժն ի վեր համարձակալ զագին՝
չարժէ զոյն պատրեցուլ. զի իբր առ հակա-
ռակակոյ կենդանի պատրեալ ձգէսցի.
փիլ. ԼԾ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՆ. ա. Փիլόνεικος. Con-
tentiosus. Հակառակող. հակառակասէր.
* Զհակառակականան և զհառվուսս յոգ-
սոյն ի բաց վարեալ հալածէր. փիլ. ԽՀ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՊԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. փա-
խադարձ կարգ. և Հակառակագատութեան.
* Ընդ էն գարձուցանէ. և հակառակակար-
գեալն ունի առարեալն. փիլ. ԼԽ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԻՐ. ա. Հակակիր. գէմ
ընդգէմ. գիմակաց. * Ընծայեաց իշխանն և
բանակ մոյսագրակուելն. հակառակարա-
նուելն. * Մ՛ահ ոգւոյն է առ ի քաջարա-
րուելի հակառականձնուելի և անյարմա-
րուելի. փիլ. Են:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՄԱՐՍ. ի, ից կամ ոց. ա.
Ἀντιμαχητής, ἀντίπαλος. Adversarius, hos-
tis. Ընդգիմամարտ. հակառակորդ. թիշ
նամի. ոսոխ. ախտական. * Մի ոք ի ձեզ
զհակառակամարտիչն զՁազարան կոտորեա-
ցէ. Պաւ. ա՛զԽ: * Տեսեալ պարս և արժան է
առ աքինարար ի հարուածս հակառակա-
մարտացն. Խոր. գ՛ոճ: * Ըմբիշ արիարար ի
վայր արկանէ զհակառակամարան իւր. Ո՛ի-
չ՛. ա. 26: * Հակառակամարան կործանե-
ցեալ ի վայր կործանել զհակառակամարան
բարեհաւ Ա՛ան. ՅՃԽ. ԼԾ: * Ընդդիմակաց
լինել հակառակամարտչին ի պատերազմի:
Ընձեռիցես զս պահին ի հակառակամարտին:
Չանգիտեցին ի բազմել հակառակա-
մարս իմն. ՃՀ. ՅՀ. ԼՀ: * Հակառա-
կամարտ թշնամի կամ գոս ոզք, կամ զինք.
զօրութիւն. Պիտ: Ընծաբ: Ո՛ի: * Հրեշտակն,
հակառակամարս միշտ կռիվ զմիս. Լ՛ԾԲ.
ա՛զ: * Հակառակամարտք զինեալ ոզք պատու-
բանասիրելոյն առ մեզն և առակարեալ.
ՅՀ. ՆՀ. ԼՀ: * Հակառակամարտք ցանկութեան
և կրծատութեան և առակ ժուժկալութեան:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՄԱՐՏՍ. գ. } Բնդ-
ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. } գիմա-
մարտութեան. հակառակութեան. կռիւ. * Թա-
գիալ զհակառակամարան իսկին ի խոզա-
գութեան. Ա՛ծԲ. Գ. ւն: * Ա՛մենայն ազգաց և
հակառակամարտութեան. Ջ՛ԲԲ. ԼՀ: * Յամե-
նայն առատանայական հակառակամարտու-
թեան. Լ՛Բ. ա՛զ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՄԻՏ. ա. գ. ի հակառակ
կոչին միասալ. հակակայ. հակառարս. * Ա՛ն-
կարացեալ ի ա՛ն նոցա հակառակամարտ
մարդասիրելն. փիլ. ՃԾԸ

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՄԻՏ. Տ. ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱ-
ՄԱՐՏ. * Ընդարձակել և անդրադարձ
հակառակութեամբ և անդրադարձ
հակառակութեամբ. Մ՛ալ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՅԱՅՏ. ա. Հակառակ և
բևեռալ կամ ներհական բանից ցուցակ ըստ
արտաքին տեսութեան. որպես ներհական
թարգմանութեան յին. Յայինք, ἀντιφατικός,
contradictorius. * Ի միոյ հոգւոյ շարժեալ
առաքեալքս՝ հակառակայայս վարդապե-
տութեամբ միմեանց հանձայն բարբառին.
Շ. ա. յՀ. ԽԸ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՅՈՐԴԻՈՐ. ա. Յորդորիչ
ի հակառակութեան. * Սոքա են հակառակա-
յորդորք, խոռվարկուք. Մ՛ԲԲ. ԺՇ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՆԱԼ. Տ. ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱ-
ՆԱԼ. * Ոչ կայր ինձ հակառականալ և ընդդիմա-
նալ. փիլ. ԼԽՀ: * Որոց բաղդութեք հակառա-
կանան. ԿԼԻՀ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՆՄԱՆ. ա. Նման այլով
օրինակաւ. հակառակ բանիւ համանման.
* (Տատանն նոյն) կորուսելոցդ ի ջրհեղեղն կեն-
դանեացդ՝ զհակառականմանն եւրկրի կալ-
մեաց, իբր թէ երկիր մայր գայեակ. փիլ.
ԼԽՀ. ք. 7:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՐՇԻՐՈՒԹ. ա. Հակառակ
յամենայն կողմանց. * Ընտանեաց ոչ ինչ
ոչնչեին իւրեանց հակառակընդրկ. փիլ. յ՛ԾԸ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՏԱԿՆԵՐ. ա. Պատկեր ան-
նման, ըստ իմիք և ի թ յատոյցդ. որպես յին.
Ἀντεικάζων. Vicissim adsimulans. * Օ՛ կա-
խալ հակառակատակեր խոչընդելոյն.
Մ՛Խայնէ. Խէ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՍԱՔ, սիրի, բաց. ա. Փիλο-
νεικος. Contentiosus, altercator. Սիրօղ հա-
կառակութեան. կռռասէր. ըմբռաս. * Ոչ հա-
կառակասէր զռաստանոյ անուն ժառանգե-
ցայ: Հակառակասէր ոճմանդան ի վայր
կործանեալ: Որ զհակառակասէր և զդժնդ-
գակ վարս ուղղէ. Ա՛ԽՀ: ՅՃԽ. Է. Ն Է:
* Ա՛ն և կարի ոք ի հակառակասէր վերոյացն
խոչ. Պ՛Խ: * Տգիտաց և հակառակասիրաց.
Շ. Գ՛Ը: * Յայտնապէս ասա երևեր յառաջ
հակառակասիրին. Գ՛Ն՛Ա:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փիλο-
νεικια. Rixarum amor, contentio, pertina-
cia, aemulatio. Սէր և ոգի հակառակաւել.
որ և ըստ յին ոճոյ՝ Յաղթասիրութեան. Խ՛ԽՀ,
ՆէԽ. * Բազում անգամ գառնայ ձշմար-
տասիրս ինն ի հակառակասիրութեան. Նէր.
ա՛ԽՀ: * Ասակս խոչընդել նոցա և հակա-
ռակասիրաւել. Ա՛ՀԳ. ա. գ. Ը: * Ոչ ըստ
չարոյ առնուն հակառակասիրաւել իւրեանց.
Յառաքեալս. Շ. Գ՛Ը: * Ոչ բնաւ լուծմանդ
ինչ կարօտանայ, այլ հակառակասիրութեան.
Պ՛ԽՀՀ:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՍՏԱՒԱՆ, ան՛ոչ. գ. Ἀν-
τίθεσις. Ի՛ն հակառակ ոճ. * Երիս ըստ արի-
ոսի մոլուաւել անակնդրուն և անկարգս, և
որպէս ինձ իսկ ասել հակառակածս. Ա՛ՀԳ. Ը:

ՀԱՆԱՌԱՊԱՀԱՏԻՊ. ա. Ἀντίτυπος, τύπ.
Adversam formam habens, contrarius. Ա-
րոյ սիսի և կրպարանն հակառակ է այ-
լոսմ անձնան. գէմ ընդգէմ. հնչհական.
* Ոչ ինձ ինչ քո լոյս, սուտ հակառակասիրին՝
խաւար: Ոչդգալին և վնասալին) զհակա-
ռակատիպ զսուտ ջոյ նմանեցուցանէ: Նա
ոչ զվերոյն բաղդոյս (և ասանձլ) ի հակա-
ռակատիպ ծագիանցի. Լ՛Բ. ա՛զ. Խ ԳԳՐԳ:
* Նոյն այր հակառակասիրն էվրեմի. Ճ.
Ա: * Նրևուին ծագման լուսոյ արեգական
արդարուելն հակառակատիպ գոլով և ընդ-
գիմաձար դիցն պաշտամանց: Նէրհականքն
հակառակատիպ պարսատ որև ա՛գարսատին
իւրոց հասոյց զասյմ. Ընտ. Նէնէ: * Հա

կառակաւթիւ այսմ՝՝. այսինքն զսորին հակառակն։ Ը. ա. յհ. լ՟։

ՀԱԿԱՌԱԿԱՏԳԵԱԼ. Ἀντιτυποῦσα. Contra impressa. Հակառակ օրինակաւ կնքի փոխանակաւ տպեալ՝ տպաւորեալ։ Ոչ յար կայցէ ի խոնաւին տպաւորեալն, և ոչ հակառակապարկաւն յանձնապատրաստն ի կառուածին։ Նիւս. յազ։

ՀԱԿԱՌԱԿԵՄ. է. Տ. ՀԱԿԱՌԱԿԻՄ։

ՀԱԿԱՌԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ս. Ἐρίζω. Excito. Հակառակ յարուցանել գրգռել. զարթուցանել. ՝Զմիտս մեր հակառակեցուցեալ՝՝ի բաց մերժել (իրաւամբք ի հրեշտակաց) զնիւթեղէն ախտաւորութիւն. Դիան. երդն։

ՀԱԿԱՌԱԿԻՄ. եցայ. յ. որ և ՀԱԿԱՌԱԿԵՄ, եցի. է. Ἀντίστημι, ἀντίκειμαι, ἀντιπίπτω. Resisto, obsisto, obnitor. փիլոսէյեա, ἀντιλέγω, rixor, contendo, contradico, ևն. Հակառակ լինել կամ կալ. ընդդիմանալ՝ բանիւ կամ գործով, կամ իւիք օրինակաւ. կռուիլ. կռգել. վիճել. պընդգել։ Ուսոի և հակառակող՝ է ըմբռնոտ. Հակառակաւոր։ Տե՛ս Մի. Բ. 8։ Ջ. ի. Ք. 1։ Ի՛. ծԲ. 9։ Ծՙ. իԸ. 21։ Թուոց. իԲ. 14։ Աա՛. ծ. 12։ Ղյ. Բ. 27։ ԵԷի. Ք. 7։ ՈԷ. Բ. 4։ ՝Եւ ես ևս վասն նորա ոչ հակառակիմ. ՁՀ. լԲ։ ՝Հակառակիլ ընդ դրոց. Ո՛ի. գա։ ՝Ցիմեր է, որ ընդ վէհս քան զինքն հակառակէ։ Ոչ հակառակիլ ընդ փարթամին. Գիտ։ ՝Հակառակիցի. (Ձ. խակ տպ. հակառակցի.) Ո՛ի. յհ. ա, 5։ Մի՛ հակառակաւոր առ հրամանս վերակացուին. ՁՃի. իՔ։ ՝Ընդգէմ Թշնամւոյն հակառակողի (այսինքն սատանայի)։ Որով զչքնաղն հակառակողին ըմբռնանեալ ամաչեցուցեր. Ըաբ։ Նաբ. ղ։

ՀԱԿԱՌԱԿՈՍԽ ԼԻՆԵԼ. Ἀντικατηγορέω. Հակառակիլ որպէս ոսոխ. ՝Դառնալ՝՝ի բամբասանս առ վերժինգրութեան հակառակոսս լինել. Փիլ. ֆ. բան։

ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴ, ի, աց. ա. Ὑπεναντίος, ἀντίκειμενος, ἀντίδικος. Adversarius, inimicus, contrarius, եև. Հակառակող. Թշնամի. ոսոխ. սատան. սատանայ. հոգի, իէսմ, փիլիէ։ Տե՛ս Ծՙ. իԲ. 17։ Եև. իՓ. 27։ ՂՆ. իՓ. 27։ Ես. իԸ. 11։ իա. 11։ իԸ. 6։ Ի՛. Բ. 18։ ՝Հակառակ կացից հակառակորդաց քոց. Եև. իՓ. 22։ ՝Հակառակ կալ ընդ հակառակորդս նոցա. Բ. Ի. ֆ. 26։ ՝Հակառակորդ ՝՝ց։ Հակառակորդ անձին իւրոյ՝ անձամբ անձին. Եէբ. Լաաց։ ՝Զորս պարագաւլս ինքեանց և հակառակորդս գիտեն։ Ո՞վ է հակառակորդն բարւոյն, եթէ ոչ սատանայ. Խոս։ ՝Պաշարին խռովեալք հակառակորդին. Նաբ. գա։

ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱԿԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ. ՝Բանգ ամ, որ իսպիանեցեր զհակառակորդութիւնս Թշնամւոյն. Մաղ։

ՀԱԿԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Κατάστασις, νεῖκος, μάχη. Resistentia, pugna. ἀντίλογία, contradictio. փիլոսէյեա, contentio, rixa, ևն. Հակառակելն. հակառակ կալն. ընդդիմամարտութիւն. Թշնամութիւն. կռգ. կռիւ. մրքառութիւն. վէճ. քանակռութիւն. ՝Զարիս խորհել. հակառակութիւք՝՝ց։ Հակառակութիւք հակառակ կացից նմա։ Զատելութիւն գրգռեմ հակառակութիւն. Երկոքին ազգն, որոց հակառակութիւնն իցէ։ Ի հակառակութիւնս ասպատամբութիւն։ Ո՛վ գայցէ ընդ քեզ՝՝ի հակառակութիւն։ Հանի զժամանակ յաաձնէ, և եկցէ ընդ նմա հակառակութիւն. ևն։ ՝Հակառակութիւնք ասրեբաց. կամ Հերձուածոց. Ը. իվ։ Նաբ. լ՟։ ՝ԵՒս այս չգոյր ինչ հակառակութիւն քահանայապետին. ի՛ն։ ՝Հակառակութիւն առ միմեանս ունել (բանից իւրոց)։ Սոփ. յ։ Ե։

ՀԱԿԱՌԱԿՔՐԻՍՏՈՍ, ի. Ἀντίχριστος. Antichristus. Դիւրաքի. Նեռն. սուտ քի՛ հակառակ Ձշմարտին քին ՚՚ց մերոյ. ՝Ընդ բանարկուին կործանումն, և հակառակ քրիստոսին զգալուստն. Լմբ. յայգն։

ՀԱԿԱԱՍՔԱՐ. ՛՚. Ἀντιφαντικῶς. Contradictorie. Հակառակ ասելով նախասացելոյն. ՝Անկարելին կարելւոյն հետևանայ ոչ հակասաբար, այլ հակադարձապէս։ Հակասաբար հակադրութիւք. Աբ. պերիաբ։

ՀԱԿԱԱՀՄԱՆԵԼ, իլ. Ἀντορίζω, ομαι. Դիմ ընդդէմ սահմանել. և սահման ընդունել. անդրադարձիլ. ՝Հակասահմանին. քանզի ասեն, թէ անունն է սահման կարճառօտ, իսկ սահման է անուն ծաւալագիւղ։ Հակասահմանին միմեանց. Սահմ. ֆ։ Աբ. պերիաբ։

ՀԱԿԱՍԱՑԵԱԼ. Որ լինչ ասի հակառակ նախկին բանից. ՝Զի եղելոյին բնականքն քան բնութիւնն, և հակասացեալն ըստ միաւորութիւն. Խոսրովի։

ՀԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆ. փ. Ասութիւն հակառակ նախասացելոյն յիւրմէ. այսի և ոչ ասելն զնոցին իրաց ըստ նմին բանի. ՝Եղիցի հակասութիւնն այսպէս, առրասութիւն և բացասութիւն... զսորին այսորիկ զամանէ։ Հակասութիւնք ըստ գոլ կամ ոչ գոլդ. Պերիաբ։ Ե Աբ. անդ։

ՀԱԿԱՍՈՐՈԳԻԼ. Ἀντικατηγορεῖται. Mutuo praedicatur, convertitur. Դիմ ընդգէմ փոխանակաւ ասիլ զմիմանց. անդրադարձիլ. ՝Ցառուն հակասասորոգիլ՝ որպ է յատուկ. իսկ սեռն ոչ զուսիքն հակասասորոգիլ։ Տեսակի և յատկի հասարակ է զմիմանց հակասասորոգիլ. քանզի եթէ մարդ, ծիծաղական. և եթէ ծիծաղական, մարդ. Գոբ։

ՀԱԿԱՏԱՐԱԲԱՒՆԱԼ. ն. իակ ի. բառ. ձիալ. ձեալ. Διαιρέω, ἀντιδιαιρέω. In contraria divido, oppono. որ և ՀԱԿԱՏՐԱՏԱՏԵԼ. Հակառակ այլում առրաբաւնալ. ընդիմաբաժանիլ. հակադրիլ. զանազանիլ. տարբերիլ. ՝Ի նմանէնէ սեռէ (այսինքն նոյնասեռք) հակառակարարձակեալքն միմեանց՝ համանգամայնք բնութիւք առին. իակ հակառակարարձակիլ առին միմեանց ըստ նմինքն տարբերութիւք. որպան, Թռչունն՝ հետևակին, և ջրայնոյն. քանզի առքա հակառակարարձին՝՝ի նմին սեռէ եղով. Աբէոփ. սոբրփ. համանփ։

ՀԱԿԱՏԻՓՈՂ, ի, աց. ա. Ἀντεραστής, στρία. Rivalis, aemulus, pellex. Նախանձ ընդդէմ տուիչ, հոմանի. ՝Հակառակիչ զղովէ։ Ընդ որում նախանձառորակ հպհակառակիչն իւր արեսի ևն. Նաննաս։

ՀԱԿԱՏՐԱՄԱՏԵԼ. ն. } Ἀντιδιαίρεσις. Opposite divisio. Հակառակարարձառնալ. բաժանել հակառակարար. դիմաբաժանումն. ՝Քանզի և ոչ հակառակամատուն նոցա լինի յայսպիսեաց սեռիցս. բայց թէ զգերարգոյն ումն՝ ընդ որով երկոքեան դասին, առ այլ հակառակամատեացս, գայցեն՝ զի երկոքեան նորին են սեռք։ Իբր սեռ, և՝ի սեռէ ասին հակառակամատեալքս. ևն. Աբ. սբրփ։

ՀԱԿԱՏԵՄ. եցի. ւ. Ταλαντεύω, ἀντιῤῥέπω. Pondero, vergo, praeponderor. որ գրի և ՀԱԿԱՒՈՐԻՄ. ի մին յերկուց կողմանց տալ զանձն. յայսկոյս կամ յայնկոյս միտել. հակամիտել. Ձեւ Վերմ։ ՝Ամենայնիւ միտեալ առ ածասխրուն հակառակեաց։ Ամենատես կեղակարծելի հակառակելով այսր և անդր. Հակառակ, և առ հակառակն միտք։ Վճռեն և գլխովին հակառակն՝ ընդվզեալք յհոս կոյս՝ զօրէն կշռոցացն հակառակով։ Եւ ոչ միով իւիք միասամբ հակառակ (լս. հակատիւք)։ Փիլ. խ՟ասփ. և այլաբ. յհ. Եւ՝ ՝Ձերկուս կողմանս հակառակ երեսին ձիոքն աբրաստամոս. Վ՟ր՟ն. ծն։

ՀԱԿԱՐԱՀ. ա. Հակառակ. և հակառակ. (կար հակ քարշ.) ՝Զքոյր կին (ասէ) ՚ի վերոց քեռ մի առնուցուս՝՝ հակառակ նահանձառոր միմեանց. Բրս. Խղ։ ՝Հակառակարարշք ընդդէմ միմեանց. ՁՀ. լԲ։ ՝Զկէան տրամաչափական կողմն՝՝ հակառակ և հակառակ աձհարթ գոլով. Տ՟ոմս։ իակ չին Բա. ՝Հակառակ. վէճ ընդդէմ, կամ հակառակ։ Հարակառակ զովող եզնավարայս։

ՀԱԿԵՐ, եցի. ն. և է. Հակիմ. ի. և յ. Βρίθω. Depravo, or. ἐγκλίνω, inclino, or, vergo. Ծռութիւք՝՝ի մի կողմն կամ՝՝ի վայր բերել, բեռիլ, միտել. (Հծ. Թ. Էկե, ե. ՝՝ՐՄե։) ՝Նոկէ հոլիղէն յարկ զմիս բազմս հոգս. Ի. Ք. 15։ ՝Գլուխ խոր հակեաց, և ընկէց զքէզ Մաղի։ ՝Բառնալ զինքեամբ զծանրութիւնսկիզ. Պիս։ ՝Բնութիւն վայրաքարշ և հաւցօղ է՝՝ի մէջս. ՍԼՆ. ա։ ՝Զի մի ընդ ևարմնոյ վայրաբեր եղեալ հակեցէ. Սոբփ ա. պ. Ք։ ՝Եղկէր իւրով ծանրութ հակէ՝՝ ՚ի վայր ինձանէ. Շիր։ ՝Հակել յայս կշռես յոյս կոյս կամ յայն։ Երկուասպդին բարք ըրեմն՝՝ի չարն հակէ, և երբեմն՝՝ի բարին Ունիմք զգամն՝՝ ընդ որ ա խորժելիքն, հակիչ. Լմբ. ասաւ. Ե ապ։ ՝Հաստատ՝՝ի վայ հակիմբ՝՝ի բարձրութիւնէ առաքինութիւն. Գբ. հբ։

ՀԱԿԵՏԱՐ. Տ՟ահաչ. ՝Տահային՝՝ հակետարն է. Ի. ՝՝ց։

ՀԱԿԵՐԳ. ա. Ի զհակառակ երկիւղ կամ բարբաւթ. ՝Սրբեան խրատատուցք և տողաբանք, հակերգ և քառք խօսիք. Մծե. ծԼ. տպ. հակերք

ՀԱԿԸՆԴԴԷՄ. նք. Դէմ ընդդէմ. էիմոյք էիմոց. գ՟ոբէ գ՟ոբէը, գ՟ոբէըէոփէը. ՝Որպէս առ մովսէս բազդատութիւք իրրև հակընդդէմ միմեանց լինելին պաննէլագոր ծութիւքն. Ոսի. գծ

ՀԱԿԻՐՃ. ա. ՛՚. Συντέλων, ὑποτέμνων. Praecidens, vel precisus. Համայն կարճ կամ կրճատ. կարճատ. համառօտ. համառօտ առօլիչ կամ հատուածատել. բովանդակեալ. վճռական. եզրկ, գբսոճա. ՝Զքանն հակիրճ տրաւցէ տէրն վերոյ երկրի. Բան մի հակիրճ և համառօտ արդարութիւք. Հոբ. ի. 28։ Ես. ի. 22։ ՝Հակիրճ և համառօտ բանիւ. ՁՀ. լԲ։ ՝Բան հակիրճ հատեալ. Նիս. յազ։ ՝Հակիրճ հատուցամբք։ Նաբ. ծԼ։

ՀԱԿՈՏՆԱՅՔ. այք } Տ. ԸՆԴՈՒՄՈՒ

ՀԱԿՈՏՆԵԱՅՔ. Նեց. յՏՈՒՆՔ. ՝Ոմանք երկբայարար ունին զդրցուածիւն. որպէս անասող երկինն, և հնչառնայքն՝՝. հին տպ. հակառնեայքն. Սահ. ա. ՝Հակոտնեայք. գլուխ նշ՝՝ի վայրհանապազ՝՝ի ներքին կիսագունդն, և ոտքն եր՟ի մեզ. Լծ. ահմ։

ՀԱԿՈՐՈՇԵՄ. եցի. ն. Որոշել՝՝ի մի կողմն. և դիմաբաժանել ՝Եւ որքան այլ ևս զայսպիսեացն հակորոշելք. Պերիաբ։ ՝Հոմանունն՝ որ հակորոշկարևորին։ Հակորոշեցելոյն բացերևութիականաւն. Աբ. պբրփ. Ե Վերսբ. աբնաբ։

ՀԱԿՈՐՈՇՈՒՄՆ, շմա. գ. Որոշումն. բացորոշութիւն. ՝Դիմեցելոցասաց՝՝ առ հակորոշումն այլոց բանից. ըզհականին, հրամայականին. Աբ. Վերսբ. աբնաբ։

ՀԱՂ. որպես ռմկ. հէղ. այսինքն Անգամ Տ. ՄԻՒՍ ՀԱՂ։ իակ փէը ի՛ն՟ասփ. ուր ասի. ՝Հանգամանակ՝՝ի մէջ արկականեալ՝՝. ի լս. պնի հոգս։

ՀԱՂ ՔԱՆ ԶՀԱՂ. Գամ քան զգամ. *Հաղ քան զհաղ յաւել լինել պատուհասին: Թագաւորութիւն հաղ քան զհաղ նորոգէր, և իբր ժամանակին հաղ քան զհաղ յառաջադէմ յաջողէին. Բուզ. Դ. 20: Ե. 1:

ՀԱՂԲԻԲ, բից. գ. Βρόχος. Laqueus. գրի և ԽԱՂԲԻՔ. (լծ. խիղը.) Լար. թակարդ. որոգայթ. խեղդ. … *Ազբեայխ որպէս զայծեամն 'ի հաղբից. Առակ. Զ. 5: *Այծեամն անմտութեանն է 'ի հաղբից որութեամբ անտանելեայն. Բրս. հայեաց: *Զթագաւորեալ հաղբովն: Ըմբռնիլ 'ի հաղբս բանսարկուին. Յհ. կթ: Խոսր: *Կորուսչին հաղբքն պատճեալ: Մաքրեսցես 'ի հաղբից: Կանգնեալ զմատնեալն հաղբից գլորման: Ընկայ 'ի հաղբս մահու անզգուշաբար: Խայտառակեցին հաղբիցն գրութիւք. Նար: *Եւ իմ զերծեալ հաղբից նոցին, որպէս երբեմն եբրայեցին. Յճ. օրհն:

ՀԱՂԻԿԱ. գ. Արմունք մաքրեալ 'ի թեփոյ կամ 'ի կեղեւոյ. (լծ. ընդ արար. հուլիս. որ է փուշ կամ բաքաղ մաքրեալ 'ի սերմանց.) *Ընտրել զմաքրագոյնն 'ի հաղիկա, կամ 'ի ծնունդս ցորենոյ. իսկ զգէշն 'ի գալարոյ և 'ի կորեկանէ. Եզն. Աղանդ:

ՀԱՂՈՐԴ, ի, ից. ա. Μετοχος, μετέχων, κοινωνός. Particeps, consors, socius, … որ և ՀԱՂՈՐԴԱԿԻՑ. (ի համ. որ լինի և համ-հալ. συν, συλ. con, col. … և կամ Ակլորդ. կից ընդ այլում. և կամ Աղակից. սեղանակից.) Կցորդ. մասակից. բաժանորդ. հաւասարորդ. զուգող. ընկեր. և ընկերական. … *Հաղորդ կաց ենքեմ: Հաղորդ էի և ամենայն երկիւղածաց քոց: Հաղորդք են սեղանոյն: Հաղորդս գիւաց լինել: փառացն հաղորդ: Հոգևորացն նոցա հաղորդ եղեն: Սպանութեան հաղորդք եղին. … *Ամաչեսջիք 'ի հաղորդէ և 'ի բարեկամէ վասն զրկանաց. Սիր. ԽԱ. 25: *Սեղանոյ զեղեալ հաղորդք ուրախութեան պատմ… Բրս. գոհ: *Հաղորդս լինել հաւասարորդ և լինել. Խոսր. արք: *Օծիւն խաչեայ զնախատեղծին հաղորդն (պ զգծակիցն). Փարպ: *Ած զմարդն հաղորդ կենդանի բանաւորին. Լմբ. ժղ: *Հաղորդս արա և զմեզ անէր ընդ սրբոց քոց …: Անպատուելով պարգևացն հաղորդս գտանիլ. Շար: … *Հաղորդ առնէին մարմնոյ և արեան … Սոկր: *Ընդէ՞ր կարթիւ պատրանաց ածաւր հաղորդս մարմնոյ կենդանարարին. Նար. խը: *Տուր միայն զկամսդ իմ առաջնորդս հաղորդ, և … զօրութիւն բարձրելոյն 'ի ծոցդ. Շ. տող:

ՀԱՂՈՐԴ. գ. Μετοχία, և Κοινωνία. Communicatio. և Communio. Մասնակցութիւն. և սբ Հաղորդութիւն. *Ի հաղորդիցն և 'ի հաղորդեցելոցն օրհնութեանն անհաղորդ սրբոյ հաղորդելոցն. Դիոն. … *Ոչ հաղորդի է արժանի, և ոչ թագաւոր քրիստոնէից: Զխոստովանութիւն, կամ զհաղորդ, կամ զթաղումն. Շ. Բղթ: *Դու 'ի հաղորդն կոչես ձմեռակել. Լմբ. պատրգ: *Հաղորդ տալոյ (կարգն). Մաշ:

ՀԱՂՈՐԴԱԲԱՐ. մ. Κοινῇ, κοινόν. Communiter, ne. Հաղորդ լինելով. կցորդութիւ. մասնակցութ. և Միաբան. առ հասարակ. *Հաղորդաբար ունին մարդիկ զքն. … *Հաղորդաբար միացուցանել: Հաղորդաբար կցորդութիւ. Մագ. … *Նա միմեանս հաղորդաբար պտղաբերեալ … *Ամ … հաղորդաբար թողլոյ. Պղատ. …:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել հաղորդ գտեալ. *(Հրեշտակք) առաւել քան զմիայն էս, և անբանապէս կենդանիս, և քան զմիզ բանաւորականս՝ ածայեաութեան հաղորդութեան հաղորդագոյնք եղեն. Դիոն. երկն. յն. Ἐν μετουσία. լտ. Antecellentes.

ՀԱՂՈՐԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κοινωνικός. Communicativus, et communis. Որ հաղորդէ զինքն և զիւր իւր այլոց, կամ ինքն հաղորդ գտանի այլոց. և Հասարակաց. *Միմեանց հաղորդականք լիցուք սիրով ըստ պէտոյից. Լմբ. պտրգ: *Պարտ է զպէտան ճաւ հաղորդական սիրով. Սոկ. հա: *Ի հաղորդական 'ի կեանսն: Ի հաղորդական վարսն. այսինքն 'ի միաբանակեաց կարգի. Բրս. հց:

ՀԱՂՈՐԴԱԿԱՆ. Հաղորդեալն սբ հաղորդութեան … *Նոյն սահման և 'ի վերայ հաղորդականացն եղիցի. Շ. ընդհ: *Բայց յեկեղեցականաց, և 'ի քահանայից, և 'ի հաղորդականաց. Կանոն:

ՀԱՂՈՐԴԱԿԻՑ, կցի. ցաց. Տ. ՀԱՂՈՐԴ. Κοινωνός. բայի. κοινωνέω, μεταλαμβάνω, μετέχω, … *Հաղորդակից լինել բարութեանց և վշտաց սոցին, կամ … *Մարդիկ՝ նորա հաւատոյն հաղորդակից. Սհկ. կթ. Եփեզ: *Հաղորդակից լինել չարագործաց, կամ մեղուցելութեան, կմ կենաց. Յճխ. Ե: Նար. երգ. Շար: *Հաղորդակից նոցա լինել ('ի հոգևորս). Յհ. կթ: *Գոլոց հաղորդակիցս արար. Ոսկ. յհ. Բ. 18: *Երիցագոյնն հաղորդակցացն. այսինքն սեղանակցաց. Պղատ. օրէն. Ա: *Ոչ միայն բանիւք, այլ և գործովք կարգաւորել ըզհաղորդակիցս ձեռն. այսինքն զայր՝ զկինն. συνοικών, consors, conjux. Ոսկ. յհ. Բ. 14:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԻՄ, եցայ. … Հաղորդակից կամ ձայնակից լինել. *Նոյնունց հաղորդակցի 'ի գովուն զկարեաց սուրբէն. Խոսր:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοινωνία, μετοχή. Communcatio, communio. Հաղորդութիւն որպէս մասնակցութիւն, կցորդութիւն. *Այսպէսնքն է հաղորդակցութիւն մարմնոյ ընդ … Նուռար. …:

Եւ որպէս Սեղանակցութիւն. *Զայնպիսիսն արտամերժեսցին 'ի յընթրութեան հաղորդակցութենէն: Զընթրեալն (զկերակուր) եկիցագոյնն հաղորդակցացն մատուցանել 'ի սուննն, յորում հաղորդակցութիւն լինէր. Պղատ. օրէն. Ա:

ՀԱՂՈՐԴԱՍԷՐ. ա. Սիրող հաղորդելոյ զինքն այլոց. 'ի բնէ հաղորդական. *(Ած) է հաղորդասէր, և ձշմարիտ թագաւոր և հայր. Շ. Բղթ:

ՀԱՂՈՐԴԱՏՈՒՓ, տփոյ կամ տփի. գ. Սրբատուփ. տուփն՝ յորում պահի սբ հաղորդութիւն. *Այլ է մուկն զհաղորդատուփն կերն (զփայտեղէն), և զհաղորդն ուտէ, քահանայն վասն անհոգութեանն տարի միապաշխարեսցէ. Կանոն:

ՀԱՂՈՐԴԵԱՄ, եցի. ն. Տ. ՀԱՂՈՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. *Զձեզ իմ փառացն կցորդեմ, և … հաղորդեմ. Գնձ:

ՀԱՂՈՐԴԵՄ, եցի. ն. Տ. ՀԱՂՈՐԴԻՄ, այսինքն հաղորդ լինել. *Մի ոք օտար հաղորդեսցէ …: Եւ ոչ մի եկեղեցի հաղորդեաց ինձ յաղագս տալոյ և առնլոյ: Մանկունք հաղորդեցին արեան և մարմնոյ. Առաք. Ե. 17: Փիլիպ. Դ. 15: Եբր. Բ. 14:

ՀԱՂՈՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Μεταδίδωμι. Participo, participem reddo, facio. Հաղորդ և մասնակից առնել. … *Ի բոյն լուսոյ հաղորդեցուցանել զնա: Զայլս հաղորդեցուցանել խորհրդոց մարդութեանն: Հաղորդեցուցանէ սրբոցն: Զայսոսիկ նա ուսոյց ինձ, իսկ ես զձեզ հաղորդեցուցից այսոցիկ. Դիոն: *Հաղորդեցուցանել որդիութեան, կամ բարութեան իւրոյ, կամ շնորհաց, կմ աստուածութեան սեղանոյ. Կիւրղ. Բղթ: Լմբ. Եր ընդէղէ. Ե պտրգ: Երզն. Մթթ: *Ի քո հաղորդեցուցանէ զնոսա փորձութեան. Լմբ. ող:

ՀԱՂՈՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Κοινωνέω. Communico, Christi corpus impertio. Մատակարարել զսբ հաղորդութիւն. *Հաղորդեցոյց զնոսա կենդանարար մարմնոյ և արեան. Ճ. Բ: *Մատուցէ զպատարագն սբ. յորմէ և զմիրոնեալն հաղորդեցուցէ. Շ. ընդհ:

ՀԱՂՈՐԴԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Μεταδοτικός. Impertiens. κοινωνεων, communicans. Որ հաղորդ և մասնակից առնէ. *Հաղորդեցուցիչ իւր զամենեսեան, որք զինչ և է օրինակաւ հային 'ի նա: Հաղորդեցուցիչ ըստ արժանաւորութեան իւրաքանչիւր ումեք ինքեան լուսոյն. Դիոն: *Որք ունին զմեծութին, լինել բարւոք հաղորդեցուցիչք (կարօտելոց). Պրպ. ԻԵ:

ՀԱՂՈՐԴԵՑՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετάδοσις. Traditio, distributio. Հաղորդեցուցիչն գոլ. տրչութիւն. բաշխողութիւն. *Հաղորդեցչութիւն 'ի նուաստագոյնսն քան զնոսա: Պարգևիլ 'ի ձեռն արժանաւորացն հաղորդեցչութեան. Դիոն:

ՀԱՂՈՐԴԸՆԾԱՅ. ա. Ընծայեալ 'ի հաղորդակցութիւն. միաբան և գոհացողական. *Բև կնքին գերեզմանք մեռելոց, հաղորդընծայ՝ սպասաւորութեամբ և հրեշտակախառն փառաբանական ձայնիւ. Թէոդոր. Խչ:

ՀԱՂՈՐԴԻՄ. եցայ. … որ և ՀԱՂՈՐԴԵԼ. Κοινωνέω. Participo, particeps sum, communico. Հաղորդ և մասնակից լինել. կցորդիլ. … *Ամենեքին՝ որ հաղորդեցին նմա: Ոչ հաղորդեալ ձանապարհի որոց գործեն զանօրէնութիւն: Հաղորդեալք քնի չարչարանացն: Ոչ նախանձու, զի այն ոչ հաղորդի ընդ իմաստութեան: Ի մեւոս սրբոց հաղորդեցարուք: Ի հաղորդել ընդ նոսա հացիւ (այսինքն հացակից լինել.) … *Հաղորդիլ նմին իրաց, կամ վտանգից, կամ 'ի բարութեանց. Պէտ: *Ի գարշելի կուոցն զոհս հաղորդէր. Ճ. Բ: *Ասէք հաղորդի արեգական լուսոյ: Որք նմին հաղորդին հասարակութեան. Շ. Մթթ. Ն քարոզ:

Մերթ՝ որպէս յն. Συνέρχομαι. Coëo. Առ միմեանս գալ ընծակցաց. զուգիլ. *Վասն որդւոց հաղորդեցաւ ընդ հագարայ, և ոչ վասն ցանկութեան: Հաւանեցաւ հաղորդեցաւ ընդ լիայ. Եփր. ծն: *Կին՝ որ կամեալ է ընդ առն, և թէ ընդ այլում հաղորդի, եղիցի պոռնիկ. Ոսկ. յհ. Բ. 16:

ՀԱՂՈՐԴԻԼ. Κοινωνέω, ομαι. Communico, or; caelesti pabulo reficior. Ընդունել և ձաշակել զսբ հաղորդութիւն. *Հաղորդին հոգեւոր ածային խորհրդոյ: Զի և մեք հաղորդեսցուք սրբութիւ. Շար: *Մարմնոյ քո հաղորդեալ. Նար. կէ: *Ի ձեռն մարմնոյն քնի հաղորդեալք. Ա. Բ. Ա: *Հաղորդեր 'ի կենդանի մարմին և 'ի քաւիչ արիւն տեառն մերոյ յն քի. Եղիշ. Է: *Ի մարմին և յարիւն որդւոյն իմ հաղորդիս. Մանդ. Ա: *Զմի մասնն մեծաւ երկիւղիւ հաղորդեցաւ. Հ=Յ. յունր. Ա:

ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοινωνία, μετοχή, μετουσία. Communicatio, communio, participatio, societas. Հաղորդն լինել. մասնակցութիւն. կցորդութիւն. հաղորդակցուն. … *Հաղորդութիւն բանից, կամ հացի, հաւատոց, հոգւոյն սբյ, որդւոյ, կմ չարչարանաց քնի. … կամ *Հաղորդութիւն ինչ առնել ընդ աղքատս (այսինքն մասնաւորել նոցա ինչ): Զհաղորդութիւն մի՛ մոռանայք: Զի և դուք հաղորդութիւն ունիցիք

ընդ մեզ. ևն: *Աճապինն երանութիւն ի լիւր հալորդութիւն ընդունի զնա. Դիտ: *Առ սերմաւորութիւն հալորդութիւն կենդանական սերոյն. Յհ. ը: *Հալորդութիւնն բարեկամաց. Ոսկ. յհ. ա. 10: *Հալորդութիւն մահու, կամ կցորդութիւն. Ես. պտ: Կենաց հալորդութիւն, կամ հալորդութիւն կենաց. Իմ. ը. 3. 16. συμβίωσις, ὁμιλία, convictus, conversatio, և commercium. և ըստ այսմ ասի. *Ծնաւ իբրև զմարգ մարմնով՝ի կուսէն ած բանն՝ առանց հալորդութեան առն ։. այսինքն գործակցութ. Աճապ. ծգ.

ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Κοινωνία. Communio. Εὐχαριστία. Eucharistia. Սը խորհրդ. հալորդութ. որ և Հալորդ, և Գոհանալութիւն և Օրհնք կոչի. և Հալորդիլն խորհրդոյս. Յոի հալորդութենն: Ջոճայնոյն գոհութիւն հալորդութիւն: Սը գոհութիւն հալորդութիւնն լինի տուեալ՝ի նուիրողն նոցա քահանայապետէ. Դիտ: *Տայր նոցա և՝ի կենդանապար հալորդուէնն: Տայէ նմա զՀալորդութ. մարմնոյ և արեանն քո. Ճ. Ի: Շ. ընդ: *Ընկալ զՀալորդութիւնն. Մանդ. ։: *Հալորդ լինել քեզ հալորդութ. մարմնոյ իւրոյ: Առանց ապաշխարութ՝ հալորդութ. արժանի ոք ոչ լիցի. Խոչ: *Աս ձայ չակ փրկութ կենացդ հալորդութեան: Ի ձաշակումն հալորդութ կենացն հասցի. Նար. լԸ. Ե խզ: *Խաժակն օրհնութեան՝ զոր օրհնեմք, ոչ ապաքէն հալորդութի է արեանն քրիստ. հաց՝ զոր բեկանեմք, ոչ ապաքէն հալորդութի է մարմնոյն քրիստ. Բ. կոր. ՀԲ. ։Յ. այսինքն ընդունելութ քեզ՝ մանակցութ ընդ քեզ: *Հալորդութիւն կոչէ, զի կցորդի նա մեզ, և մեք նմա. Խոսր. պտբ: *Հալորդութ՝ յորջորջումն լայա առ նէ, թէ զանազանութի բաղմութենն՝ի մի անձնաւորութ գան սովաս. Լմբ. պտբ. ՟ք հալորդեալ քեզ՝ լինին և հաւատացեալք մի մարմին՝ի քո:

ՀԱՂՈՐԴՈՒԻՄՆ, գման. գ. Հալորդիլն մարմնոյ և արեան կենդարարին. *Ընթանային խնդալից՝ի հալորդմանէ մեծի խորհրդոյն. Փարպ:

ՀԱՃ, ՀԱՃԿ. ա. գ. Ակռաս չ,աճելոյ. (Ը. թ. հազ, այսինքն ահորմ.) իբր Հաճեալ. Հաշտ, քաղցրահայեաց. բարեհամբոյր. *Ցկատան ոյ ընդ մեզ հաճ լինել Ք. Գ. Ք. 23: *Ընչպէս հաճ ունէր ընդ իւր զնածդ. Ոսկ. Ես: *Հաճք և հաւանք և միարանք. Մ ամբր:

Կամ Հաճոյական ինչ. և Հաճոյք. *Հաճ ունիմ և զայս ինչ՝ի քէն, զի խօսսայիս ընդ մեր խնամատարս, և ուրախասցուք մեք՝ի ձեզ. Ոսահ:

ՀԱՃ, ոյ. գ. որպէս Հաճութիւն. *Թոյլն առեր առել Հաճոյ նշանակ էր. յիշեցուցաք ներ նմա՝ ազատել վասն ժողովրդեանն. կԲ-ըշ. նէ:

ՀԱՃԱՐ, ոյ. գ. Ὄλυρα. Olyra, siligo. և far, spelta. Ակռանք՝ որպէս վերոս ցորեան, Թուխ որպէս գարի. *արբէին. ԲԷ. ըԷ-է, լաւաս. լաւաս. *Ցորեանն և հաճար ոչ հարան: Սերմանեսցէ ցորեան և գարի, կորեակ և հաճար: Ա՛ռ քեզ ցորեան ... և կորեակ և հաճար. Եզ Ք. 32: Ես. ծը. 25: Եզեկ. ծը. 25: Ղևկանակ հաճարոյ. Գ. Ի գ. ՀԲ. Ծ:Ռեկ.ՀԱՃԱՐ սաի և անթեփ ցորեանն. յորմէ ձաւար, այն է պատղաւոր, պտրղաւոր:

ՀԱՃԱՐ, կամ ՀԱՃԱՐ. ըստ արաբ՝՝. է գնար. յորմէ՝ Հաճար երմանի, ազգ քարի եղեալ յաշխարհն Հայոց: Բծվբր:

ՀԱՃԱՐԻ. գ.՝ Ինուն ծառոյ. *Ջհաճարիս. գ.՝ Ջարի և զվիճի. զի ոչ ևն բաշխուած, և ոչ ընդհանուալ հողմոյ կարեն՝ի խոր արմատս ոչ ունելով. Մխ. աա՛. ՀԲ: *Մարդան և ընկոյզն և նուշն, և քնարուկն, և հաճարուկն. Ածաբ:

ՀԱՃԵԼԻ. լոյ. Εὐδόκητος, εὐδόκιμος. Gratus, jucundus, probus. πεῖθανός, suadibilis. Հաճոյական. հաւանելի. ընդունելի. *Հաճելի իւրեք չահիցէ: Մի ինչ՝ի հաճելեացն: Հաճելիս ասացեր. Պիտ: Ա՛ռ հոչ՝ Հ: Պրպմ. յ: *Ընաքեցի զորդիդ իմ զսիրելի՝ զՀաճելիս անձին իմոյ: Որդի գաւանեալ, և հաճելի որդի. Սարգ:

ՀԱՃԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. *Ուրախասցան հաճելութիւք: Սիրափափագ հաճելութեամբ. Սահ. երէց: Ընտ. նիէ: *Ջգլխին յովհաննու տալոյդ մերն իմոյ պարգեա հաճելութիւ. Տաղ:

ՀԱՃԵՄ, եցի. ն. Πείθω. Suadeo, persuadeo. ἀκούω, satisfacio. ὑποπείθω, flecto, exoro. Համոզել. ամոքել. հաւանեցուցանել. հաշտ առնել. զլճուցանել. կամակատար լինել՝ առ՝ի հաճոյ լինել. շահացուցանել. ընդել վճարել ՝ի՝ էն՝ ալմագ, խոնարհ հօր էնմէ, ոհօդ ՝ի էրմէ. *Հաճել զիիս Թագաւորին, իշխանին, ամբոխին, զգաստաւորն, զարս ևն: *Մովսէս հաճեր զիիոս ած. Կել. ։: *Հաճեալ զնա զիս. Ջինչ հաճեաց զձեզ զոյդ առնել լինած. Ած. ։: ո. Ե: *Հաճել և հաւանեցուցանել զմարդիկ, զժողովս, զամենեսեան. Ես. պտ. ։. 10. 11: Ճ. ։: *Հաճել զպարտս վաճգի լծոյ ծառայութեն Թագաւորաց. Ածաբ: *Իմաստութիւք զամենայն իրս քաղաքաց հաճիցեն. Ոսկ. Ես:

ՀԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Նոյն ընդ վ. Հաճել, կամ առնել զի հաճեացի. շարժել՝ի հաճոյութիւն հաւանութեան. հօդնուս էնմէ, հօդանարբմագ, ալմագ. * Ջողորմածիդ կամս հաճեցոյց (տղերմիլինքեան). Նար. ՀԲ: *Հաճեցոյց իրաւացի քանիս. Մխ. էրէմ: *Որդի իմ սիրելի, որ հաճեցոյց զիս. Ղ. ։. ա: *Ջինս ոչ ոք գիտէ հաճեցուցանել, բայց յայնմանէ՝ որ մակացոյն է ինոյ. և ոչ գլտնու ոք գիտէ հաճեցուցանել, այլ սրտորդն. Պղատ. Ե-Դ-Բ-ա:

Սրերթ՝ որպէս հաճոյացուցանել. *Ա՛յս է, որ հաճեցուցանէ զմեզ ած, հնազանդութեն. Լմբ. էր ընդ էդ:

ՀԱՃԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Հաւանեցուցիչ. Հաշտեցուցիչ. կամակատար. *Ջի լին ցի հաճեցուցիչ և բարեխօս ընդ արարիչ և ընդ արարածս: Գա է որդին իմ միածին՝ հաճեցուցիչ անձին իմոյ. Ածաբ: *Ընծոյն դոլով հաճեցուցիչք. Ն-ծ-ս:

ՀԱՃԻՄ, ձեցայ, ձիր կամ ձեա. յ. Εὐδοκέω. Լաւ և պրոաւթέω, ἀρεστίζω, ևն. Placet mihi, complaceo, probo, approbo, ևն. Կամիմ՝ սիրել կամիլ ընտրել. հաւանիլ. չատանալ. հաշտիլ յարիլ հազ էնմէ, հազլանմագ, հօդլանմագ, խօշընա ինէնէ, խօշնաս օլմագ, պէյէնմէ, բազի օլմագ. *Ընդ կամս բերանոյ իմոյ հաճեա տէր: Հաճեցար դու ընդ նոսա: Ընդ ողջակէզս իսկ ոչ հաճեցար: Հաճեսցիս ընդ պատարագ սրտից: Ոչ հաճեցայց ընդ այն: Հաճեցան հաւանեցան ընդ հաշտութեն ազբեքանդիր: Հաճեցան, յանձն առին: Հաճիլ՝ կամիլ պատանիլ զգաստանալ ոտից նորա: Ածաբ եւ հաճեալ է՝ի մարմնոյ սուտ: Ակ իմ զձեր սրտնեն առեալ, և հաճեալ եմ: Ի ձմնատպարէն՝ յոր և հաճեցաս: Ի ժողովս նոցա ոչ հաճեցին միաք իմ: Յոլիաեան հաճեալ էր ընդ գաւեթի յոյժ: Ի՞չ հաճիցի գա ընդ աւտան իւրում: Հաճեցան ընդ ձեզ ած. ևն: *Հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ անդրանկի իւրոյ. Նար. ՟ք: *Ընդ որս հաճի ոք, առ նոյնս և խաղալ զնեթի հատատած. Խոսր: *Պաարանս ասէ զՀաճելն՝ի մեզս. Սարգ. յն. ՟ք:

ՀԱՃՈՅ, ոյոյ. ա. Ἀρεστός, ον. Gratus, placitus, um. բայիս, εὐαρεστέω, complaceo, ևն. Հաճելի. հաճոյական. կամակ. գովելի. ընդունելի. սիրելի. գանկալի. սրտին ուզածը. ևնօյնէ խոնէ ֆէյ, հաճելի, խօշ, հէուէյր, մաթպուլ. *կամքն ած բարին և հաճոյն և կատարեալն: Հաճոյ էր ած և մարդկան: Հաճոյ եղև ևնոք ած: Հաճոյ ապաց Հայելոյ: Ջկարին և զՀաճոյսն առաջի առաւել ած քոյ: ՋՀաճոյս առաջի նորա արասցես: Այլ ի բարանդիսը զՀաճոյս ապաց իւրոց առնէր: Ականջս իւրաքանչիւր զՀաճոյն ասացի իւր: Ընդհոյն քիչ Հաճոյ բանք բերանոյ իմոյ: Հաճոյ լեր առաջի իմ: Հաճոյ Թուեցաւ քանն յաչս նորա, կամ ի միաս բազմաց: Հաճոյ Թուեցաւ արտոյն իրքն: Հաճոյ եղև նմա աղջկին, և ի գիս նա ընդհս առաջի նորա: Ականջ զինչ Հաճոյ է առաջի ձեր: Ջաւանդաբանէն իմ Հաճոյ եղև լինէ. ԵՒն: Ես ևս՝ * Ես զՀաճոյս նորա (յն. նմա) առնեմ Հանապազ. Ցհ. ը. 29: *Գնացոյն զնեա Հաճոյից սրտից իւրեանց չարաց ։. յն. Հաճելեաց, կամ յանկալաց. Երէմ. ը. 14: *Հաճոյ վարս սատակել. Խոսր. ։. 3: *Յատաջ քան զկատարել Հաճոյ վարդապետութենն. Ոսկ. յհ. ը. 29: *Ուրան զսատուածականս անարգեն, և քան զՀաճոյսն յանցսուորեն. Խոսր: *Խօսելով յիս զարժանն և զպիտանեան և զՀաճոյսն քո. Նար. ՟ք: *Նակ փրկիչդ ցՀաճոյսն ևր և ցծառայս. Մաղ: *Ի Հաճոյիցն՝ որք զաւուրան ցսէին, և ի դիմադարձացն: Ընդ բարեգործսն նայեսից, ընդ Հաճոյսն, և մի՛ընդ դիմադարձն. Ոսկ. Ֆ. ը. 18: գ. 11:

ՀԱՃՈՑԳ. գ. Εὐλογία. Benedictum. Հաճութ. կամք. ևնօյնէ, էնգի. *Յիչեա զվէղ ընդ Հաճոյս ժողովրդեան քո. Սղ՟ք. ։: *Ոչ ոք զնեթեցոյս լրեանդ կատարելոյն Հաճոյիւք քո՝ Շար *Արժանի արգարև բոլորովին ես Հաճոյիդ գտեալ: Ըստ Հաճոյիդ Հաճոյիդ անտեղ. Պիտ: *Ջարմատ Թուեցաւ վէտ ի Հաճոյս կամացն ես: Տայէ ոեր ըստ Հաճոյիդ յարմարել զառաջարկութիւնս. Խոսր: *Մատուցանել՝ի Հաճոյս ես՝ի ձէն յի քի. Սարգ. ես. պ. ը:

ՀԱՃՈՑ Ե, կամ ԹՈՒՆ. էնմագ. Ἀρεσκω. Placeo, placet. ծօչեօ. censeo, videor, visum est. Լաւ երևի, բարւոք Թուի. *Որպէս Հաճոյ է ձէզ, տրարէք: Ջկատարեցայն՝ ուր և Հաճոյ իցէ նմա: Եթէ չիցէ քէզ Հաճոյ, գարձայց անդրէն: Որոց Հաճոյ Թուեցաւ: Հաճոյ Թուեցաւ մեզ՝ առնուլ: Հաճոյ Թուեցաւ նոցա առնել այսպէս. ևն:

ՀԱՃՈՑԱՊՈՑՆ. ա. Ածաբել Հաճոյ, կարի Հաճոյական. *Ձնիք ինչ Հաճոյագոյն ես՝ քան զՀնամարտութիւք ճանապէզ վնա. փա. ասա ապա. *Հալուն և սարածուն գայցուցիչն լուսաւորչին և Հաճոյագոյնն սակի է. փէ. ապաբ:

ՀԱՃՈՑԱԿԱՆ, ի. ացս. ա. Εὐδοκιμος. Gratus, probatus, ևն. Հաճոյ, Հաճելի. ընդունելի. *Ո՛վ որս ունէիր ես Հաճոյական: Խօսել բանս Հաճոյականս ըստ ժամանակի: Ողջակէզ կամ սրատարագ Հաճոյական: Հաճոյական ծառայութեն, կամ ազնիք, մազնիք, խոնարհ. Շար: Բոյէ: Մ ապ: Ա. Ր: Խոսր: Նար: Իսկ պիտ. *Ոչ ինչ գանգուածեցաս առնուլ իւր ժառանգորդ վասն առաւել Հաճոյական փափագանաց ». իւր Հաճոյական կամ յօժարակամ:

ՀԱՃՈՑԱԿԱՏԱՐ. ա. կատարիչ Հաճոյից. կամակատար. և Հաճոյական *Հա

ձոյակատար կամքն իրատեւ զամենեսեան. Ածի: *Ընծայիւք և հաճոյակատար օժանիւք. Կանան: *Հաճոյակատար ոչ վարուք. Ցհ. կ: *Աբէլ հաճոյակատար կամացն ՚ի պատարագսն քան զամենայն մարդիկ. Տծ:

ՀԱՃՈՑԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. կամակից լինել հաճոյելոյ. հաճիլ. հաւանեալ. մերգահաճոյ լինել. *Ոչ միայն որ գործն ինչ ջար՝ պատճառք են ջարի, այլև որք հաճոյակից լինին գործելեացն. ապա ուրեմն անգործն՝ ամենայն գաւառիկ հաճոյակից լինի, թէպետեւ ինքն ՚ի մէջ ոչ իցէ. Նէոտ: *Հաճոյակից լինիս կաքաւոյին. Ոսկ. յհ: *Հաճոյակից գով այնոցիկ՝ որ զչփոթմունն առեն. Ղ. Ինջ:

ՀԱՃՈՑԱՆԱՄ. ոցայ. ը Էսարեստեա. Complaceo. Հաճոյ լինել. յաչս այլոց. ճոխոտ. օլմփ, ՚ի օլմպոս ՚ի էրմիս. *Հաճոյանալ կամ հաճոյացեալ ՚ի. Խոսք: Ցճխ. Ֆ: Նխ. յոհ: *Դաշնաւորեցի՛ քեզ հաճոյանալ: Հաճոյանամ յեսին ոսկին, և թագաւորիդ մեծի յաչսոյ ելանեմ. Նար. Է. հա: *Հաճոյացեալ ՚ի նորա կամս. Ցճխ. ֆ:

ՀԱՃՈՑԱՆԱԿ. որպէս հաճիլ. հաւանիլ. ճախիլ ՚ի օրմէս, ՚ի ՚ենէնդիս ՚ի էրմէս, ՚ի օլմպոս. *Ընդ որ ոչ հաճոյակալ գործ գենայ: Չինա հաճոյանալ կայսրանիլ ՚ի խան ասուրնոյ. Աբէր. ֆ. 12: Ֆ. 2: ի կրկին միսա ձգի առնէր, *որպէս հաճոյասցաս, թէ խնդրելեր զնմասսու լմի. Յ՚ր. խ. Է. 10: *Զի հար քո կամք հաճոյասցին՝ զարքայսն առ ընդ նոսին. Ցճ որէէ:

ՀԱՃՈՑԱՏԵՍԻԼ. ա. Հաճոյ կամ բարի ուսուցանել. բարեսնսիլ, սիրուն. գիտել ցիկ. *Հաճոյ ինձ թուեցեալ հաճոյատեսիլն ազատիի. Մոփ. խա:

ՀԱՃՈՑԱՐԱՐ. ա. Որ առնէ զհաճոյս այլոց. հաճոյակատար: *Որով խրատիս լինել արագ, և այ հաճոյարար. Շ. այբ-բ:

ՀԱՃՈՑԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Հաճոյ կամ հաճելի առնել. *Զի ոչ ձեհնձեբայն հոտն անուշահոտութիւն էր ոչ այլ միասուցողացն մաքրութիւն հաճոյացուցանէր. Նար. էրփ: *Նա զիս նմին մեաէլու լել աշխարհն՝ հաճոյացուցանիմ: Սիրելի զոբնիս՝ որ զմեզ ապականելի կենացս կամաց հաճոյացուցանէ. Յ՚ր. ոշ:

ՀԱՃՈՑԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Հաճոյարար. հաճոյակատար. *Ոչ հին ՚ի ձէնջ հաճոյացուցիչք ես. Ոսկ. յհ. բ. 17:

ՀԱՃՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Էսարեստեսիս. Placere. Հաճոյ լինելն. *Յաղթօղ լինելն խորհրդոյն (այսինքն նպատակի) առ ածն հաճոյանալն. Բրս. ձդ: *Կանոնացն հնազանդել ՚ի հաճոյանալ կամացն ած. Ցհ. խ. ՚ենէ: *Ոչ ոք կարէ առս զինքն հաճոյ ած գովչիչ. այլ անգ է տիրապէս հաճոյանալին. Յ՚ր. ոշ:

ՀԱՃՈՑՈՒԹԻՒՆ. Էսթոքիա. Complacentia, placitum Էսարեստեա, observantia, officium. Հաճոյք, իրը Հաճոյանալի. և Հաճոյական պաշտօն, ծառայութիւն. *Մրխակաուսնութիւն հաճոյութեանն: Ա. յօր նոյն կալքն ևն և հաճոյանալի. Ոսկ. գաշ: *Արարիք զնոյր. հոգւոյդ ձեր պատարագ հաճոյութիւն. Նէր. զնաբ: *Կամս իւր, և հաճոյանալի փառակցացն կատարեալ զմարմնաւորութեանն խորհուրդ. Սինոս. յաբ: *Ինքն ասէրն հաճոյանալի կամաց անուանէր զդաւթի. Հանմ. ասաի: *Ջհաճոյանալի կամաց վ.նին բրէբ նպատակ: Թախանձանքով կացից առ ամենեցունն արարիչ, ոչ միայն արդարութիւն, այլև նոսնեանցն գեղեցիկ հաճոյանալութեամբ. Պէտ: *Որ առ մարմնացն ևն և տրամախոհութեանցն հաճոյանալութիւնքն որոմիք պատճառօք ողջանային. Պղատ. փխ: *Յաղագս ացծոցն պատուոյ, և նախածնից իսկ հաճոյանալի և այժմ. ասացեալքս բաւական են. Պղատ. օրին. Ե:

ՀԱՃՈՑՔ. Տ. ՀԱՃՈՑ, ձոյք:

ՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Էսթոկիա. Beneplacitum. τὸ ἀρέστὸν, τὸ ἀγαθὸν, placitum. Հաճելին. Հաւանութիւն. բարեհաճութիւն. կամք հաճոյական կամ բարեհաճելոյր. հաճոյք. բաւէ օլմաբ, բաւէնի, հաւ ենֆեֆի, էնֆ. *Ձնկրկը խաղալութիւն, ՚ի մարդիկ հաճոյն: Տէր ոլպէս վինաւ հաճութիւք քով պահեցկը զմեզ: Ագաւ ընդ իս ըստ հաճութեան կամաց քոց: Լսատ ամենայն հաճութեան ոչաց քոց: Լսատ հաճոյն իւրում. կիմ ըստ հաճոյն կամաց իւրոյ ևն: *Ի քոյդ հաճոյն օրհնեալդ կամաց: Ի հաճոյն կամաց առաքելն մեռաւ: Ուաբեաւ միշտ յաղթօղ վնաբողին հաճոյութիւնս. Նար: *Հաճոյք հօր և կամաւ եղև մարդ վինել սրգոյն. Շ. Ֆփ: *Մակացողու թիւնն (այսինքն վարժողութիւնն) ձիոց, ձիոյն հաճութիւնն է. և որսորդութի՛ն չանց հաճոյն է, և մշակութիւն՝ է եզանց. Պղատ. Եսիիֆոն:

ՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. Ա՚ռէսկեա, ևՒչարիստիա, Ցեզրաեւիա. Gratia (qua placemus aliis), officium. Հաճելի կամ սխորժելի գործ. հաճոյականութիւն. հաճոյանալն, կամ հաճելին զոյնը. *Վասն բազմացն հաճութեան չան յանձն առաք: Սուտ հաճութիւն, և ընդունայն գիտ կինջ ոչ գոյ ՚ի քէզ: Գնալ ձեզ արժանի սեռան յամենայն հաճութեան. Ֆ. Ֆ. Ֆ. 28: Ուսուխ. ւ՚ա. 30: Կոր. ա. 10: *Ջհաճութիւնն ևնովքայ առ ած. Սարգ. յոգ. Ֆ: *Ուիզ ՚ի հաճութի, և մի ՚ի բարկութի: Յոր խոսնկ հաճութե մեծասպես հոտոտի ած: Հաճութի (այսինքն հաշտութի) ՚ի մէջ խոտութի. Նար: *Ընթաց է ասել ՚ի հաճոյն անհաւատնին և սարացուցումն (կամ՚ի սարացուցայն). Ոսկ. եգիէ. կիմ եզիէ. յոբ: *Ընդեղ հաճութեանդ և մանկանց անդէտն. Պղատ. օրին. Ե:

ՀԱՄ. ոյ կամ իւղ. գ. Գեմա. Gustus. և χյմός. (որ է հիւթ, համ.) humor, succus, sapor. Ճաշակ սխորժ կամ անսխորժ զոր առնուն ճաշակելիքն յատուկ եւ յըսկզբանց. առարկայն, և որակութիւնն կամ զգացումն լեզուի և քանց և կոկորդոց, իրօք կամ նմանութեամբ. փաբ, ֆաբ, ենդիբ, էնդէբ, Նոյ, հաւք. եղը. Բաաճ. *Չամ նորա իբրև զնաբիսս մեղու: Կայր չամ նորա ՚ի նմին: կամ գուցէ՝ չամ ՚ի բանս ունայնս. Ես. ֆԵ Ցհ: Ուբեմ. խԵ. ու: Ցոբ. Ե Ց: *Գուցէ ինչ չամ ՚ի բանիդ զոր խնամոց ես քոյ: Ուզմնաք զչամ զաղնուցն որ յայ ատեալ է մեզ: Ջչամ շնորհացի գիտիցեն. Ոսկ. յհ. ա. 2. Ե 8: *Չամ անուշութեամբ նոքա առաւել էր քան զամենայն գինւոյ. Նէր. ֆն: *Ընչատկս չամ հոգի և ջոյ ոչ ձաշակեցի երբեք: Համոյն և անուշահոտութեան այնպիսոյց: Աշնպիսոյ պատահէալ իցեն հանից և հոտոց. Վ.ր. Հց. ֆԵ Ե իԵ: *Ջաղանաղան համովք և գունովք: Ի գոյնս զանազանս, ՚ի համս, և ՚ի հոտս: Ալ ամենայն համոց անուշացուսիչ է. Պիս: խոսք: Շ. ֆփ: *Ճաշակեալ չամն գրոց. Վ.ր. ֆն:

ՀԱՄ. որպէս ունի. Ենմ, ՚ենմ ՚ի համ, ամեմ. և կամ որպէս Ալ համեմիլ և բոլն համ իրոյ, նմանութիւք. այն է Չափաւորութիւն. կարգ և կանոն. ուղղութիւն. բարեկարգութիւն. (որ ՚ի յին պէսպէս բացատրի.) *Համ գնել որկրի: Ուչոց լկաեանց համ գնել: Համ գնել լեզուի: Ձգնեմս փոքր մի համ անձին: Որ համոյնն և պարկեշտութի գնայ: Ելիէ համով իսնամ ունիսի մարմնոյն, չէ պատրա բամբասել: Ելիէ ՚ի չափու ունիս համով զամուանութեին. Ոսկ. Ա. ա. 21: Եէէս. փէտ. Եէր: Տ՚ես և ՀԱՄՈՑՔ:

ՀԱՄԱՔ. Ընդունարան զգալի հեշտութեան յորովայնի. սաորին որովայն. Ներքին արմատն սրութեան և իգութեան. ծին. *Ւտրօս. Inguina են. ա. ակ. նեմաս. (ուսասի հյ. ամուլ է անձնուղնդ, և թ. հաիլե՝ յուլ.) *Որովայն, և զինի որովայնին համք: Սրտմրտականին (վայր) լանջք, և ցանկականին նեբքին համք: Ան նեբքին համն՝ որ երրորդ է մարմնոյս. Փիս. այաբ: *Խոզակերայ չարին ծնունդ՝ վայր ունի ան բան արժանիս ինքեան ՚ի նեբքին համս մասունց մարմնոյս. Ածյ. հց. խ: *Նեբքին համք որովայնին, որ չարժէ զամենայն մարդ ՚ի մարմնական ցանկութենն: Նեբքին համօքն չարեալ պատին. համք ընդ համն խառնին. Եղիչ. խաչէ. Ե յես: *Գաւազանս ընդ նեբքին համն վրբին. Ցհ. ԼԸ: *Ցանկականին բնական է յերկրիսաճեան, և ՚ի նեբքին համն ա. (տպ. վերիսակաս, համեմ.) Գր. հէ:

ՀԱՄ. մանրիկ բադագրիչ կամ բարդիչ, որպէս կիչ. բալ. շար. մի. հոմ. համայն. ևն. (Լծ.Լ. ալ. հէմ. յն. ամա, օմօս. յորմէ լատ. սիմալ ևն:)Յար և նման պէսպիսս Լեան յինսսս, սսմ, սսգ, սսկ, սսբ. և լս. cum, con, col, cor ևն. լինի և ՚ի մէջ համ, հան, հալ, հալ. յան. ան. ամ. որպէս տեսանես ՚ի բառս սկսեալս այսպիսի ձայնիւք:

ՀԱՄԱՁԱՅՆ. ի. ից. ա. Օմոլոգոս. Concors, consentiens, consentaneus. Միաբան, ձայնակից, համաձայն. Խոսք մէկ, մէկ սիրտ, յաբաբ. ուչուռ, հէմֆոն հէմֆոն հէմսաալ. *Դատակցութեան գիմելից մարդոց համաբան. Նար. կա: *Համաբան գով զհինն այժմուս: Աւսուց ամսոյն են զուգաթիւ և համաբան. Երբ. Ֆփ. Ե ոբ. էրի: *Երիս մատեանս համաբանս. Ոսոսպ: *Ընծային օրհնութեաց համաձայնութեանց, որպէս միով և համաբանիւ զսրբազանիցն տեղիս օրինադրէ. Դիոն. Եիէ:

ՀԱՄԱԲԱՆԱԲԱՐ. Տ. Օմոլոգոս. Consensu omnium. Միաբան. միաբանութիւն. ձայնակցելով: Աստուածն ընդ մեզ համաբանարար զսգամանութիւն, եղիցի եղիցի. Նար. յէ:

ՀԱՄԱԲԱՆԵՄ. ե՛ի. ը) Օմոլոգէօ.

ՀԱՄԱԲԱՆԻՄ. ե՛ցայ. յ.) Consentio. Ձայնակից լինել. միաբանիլ. համաձայիլ. *Աբելորդքն (կոնսաքն) ընդ գարան համաբանեցին. Փիս. լէն: *Որոց խոսատովանութեանն ընդ հրեշտակին՝ երևելով հոգւոյն. Մոմբր:

ՀԱՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Օմոլոգիա. Consensus. ձաալոգիա, analogia. Միաբանութիւն. ձայնակցութիւն. համաձայնութիւն. *Ըստ այդ բերի ուսերակին համաբանութի ձնանի ներբսուն և զվեց թիւն. քանզի գնա համաբանութի պիտագորականքն կոչեն. վասն զի ՚ի նմա յատաչինսա աւելորդքն ընդ դարան համաբանեցին. Փիս. լէն:

ՀԱՄԱԲԱՆԱՄ. բարձի. ն. Համբառնալ. ՚ի միասին ՚ի վեր առնուլ. *(Ոսոք) թէթևագոյն համաբարձցին յերկինս. Փիս. լ.սս:

ՀԱՄԱԲԱՐԲԱՌ. ա. Օմոֆծոյգոս. Consonans. Միաբարբառ. համաձայն. միաձայն. *Համաբարբառ ձայնակցութիւնն. Պրոկ. ՚ի սպէէ: *Համաբարբառ առաւելութիւն. Նար: *Ջբերիս աւետարանիչս զհամաբարբառս զմտաթիեոս, զմարկոս, և զղուկաս. Երբ. ֆ. խոբան:

ՀԱՄԱԲԱՐԲԱՌ ԴԻՈՒԱՑԱԳ կամ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ. որ և ՀԱՄԱԲԱՐԲԱՌ. Ա՚ռմոնիա,

ὁμοφωνία. Harmonia, concordantiae. Զայնակցութիւն տեղեաց աւետարանչաց ընդ միմեանս. որպէս և Ամոնեայն բանից իւր գրոց ոմանց. համեմատութիւն վկայութեանց. *Զհամաբարբառ սոցա աւետարանչացն ըղձրուանս եդեալ առընթեր միմեանց. Եւս. Նխ. առէք: *Մեկնութիւն աւետարանի համաբարբառ: Կատարեցաւ համաբարբառս հօր եփրեմի, որ ըստ չորիցն աւետարանաց. Եփր. համաբ:

ՀԱՄԱԲԱՐՈՅ, ի, ից. ա. Ὁμότροπος, ὁμοήθης. Ejusdem sententiae, eorundem morum. (գրի և համբարոյ. համբարոյեայ, համբարոյս.) Համանման բարուք կամ բարուք. սոսակից. համախոհ. համամիտ. *Միմեանց համախոհս և համբարոյս. Փիլ. Եւ: *Համբարոյք (կամ համբարոյք) ասացակաց. Խոր. գ. 68: *Հաշտ գիշերահաւան և համբարոյ: Որք սոցա կիցեալ են խոստովանողակիցք և համբարոյք. Սրգ. ա: Ժ. գ. Ժ: *Համբարոյից միակամութեան ցուցակ. Նար. խը:

ՀԱՄԱԲՆԱԲԱՐ. մ. ա. Նմէ չլեալ գըրելի համաբնաբար, մարթի նշանակել Ըստ կերպի համագոյութեան. *Ի գինուոյն բաղխառնուած մարմնութիւն զմի անձ ասասցանեն համաբնաբար զաւանեմք հայքն ամենեքեան. Լմբ. համբ:

ՀԱՄԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Σύνοικος. Cohabitator, consors. Բնակակից. ընտանի. *Ընտանեայն, և մանուանդ անդրանկաց և համաբնակացն մարդկան: Աղուէսի ձեռնընդել և համաբնակ մարդոյ: Տնակից և խորհրդակից և համաբնակ. Փիլ. յարմ. և Պէտ: *Համաբնակք լինելին միմեանց. Ճ. Ա: *Եղկելին եաւ քեզ համաբնակ և ոչ տիրուհի. Ոսկ. ծն: *Չար գործ և բարի ոչ կարեն համաբնակ երբէք լինել. Ղ. գ. յհ. է:

ՀԱՄԱԲՆԱԿԱՆ. ա. Ὁμοούσιος. Consubstantialis, ejusdem essentiae sive naturae. Բնութենակից. էակից. համագոյական. *Սարեղինանոսք աստեն միաւորական, այլ ոչ համաբնական: Եւ զայս ունի որդի համաբնական հօր գոլով, որ էն, և անպայման. Լմբ. գ. Ն 'ի հոգին թէ: *Ըմն ընդ էին հօր զուգական զորդի ասէ համաբնական. Ղ. այբուբ:

Իսկ Շար. *Համաբնական ձայնիւ ». ի. մն, կամ խոստովանելով համագոյ, կամ ընդարոյս. 'ի բնէ յանկաւոր, ինքնակայելոյ, կամ մարդկավայելուչ բարբառով:

ՀԱՄԱԲՆԱԿԻՑ. ա. Որպէս համագոյակից. բնութենակից. ὁμοούσιος, consubstantialis. *Զհամաբնակիցն հօր և ամենամաքուր հոգւոյն ». յն. օմօուսիօս. Շար: *Կենդանարար հոգւոյդ տիրական՝ համաբնակից անսկզբնական. Գնձ:

Որպէս համարուն. 'ի բնէ միացեալ. և Տնկակից. Συνημμένος. Conjunctus. և σύμφυτος, congenitus, innatus. *Ալլայոց տրեցեալ մտերիմ որդի է համաբնակից. Ոսկ. յհ. բ. 55: *Համաբնակից է այնր տընկոյ. Անյ. բարձր:

Եւ որպէս Համաբնակ. բնակակից. յարկակից. Σύνοικος. Cohabitator, contubernalis. *Երկնային քաղաքին քաղաքակիցքն, և համաբնակիցքն հրեշտակաց. Սարգ. ա. յհ. ա: *Ամենազօր վկայք, հրեշտակացն համաբնակից եղեալք. Ճ. Ճ. յն: *Գրացիք էն մեր համաբնակից՝ դեքն. զի նոքա յանծին 'ի ներքոյ երկնից, և մեք պանդխտիմք 'ի յերկրի. Լմբ. ող: *Զերծեալ 'ի մշտատեսիլ համաբնակից ծերաց. Մագ. հն: *Եւ առաւելք պայծառք համաբնակիցք մարդկան. Գնձ:

ՀԱՄԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνοικία. Familiaritas, cohabitatio. Բնակակցութիւն. ընտանութիւն. *Եւ ո՞ որ կացցէ համաբնակութեան սիրոյ առ անխմաստ. Մագ. խբ: *Յանձերանոցն համաբնակութեան. Թէոդոր. խաչ:

ՀԱՄԱԲՆԵԱՅ, եայք. ա. Համարուն. 'ի բնէ կամ բնութեամբ նմանուոր. *Որպէս հրեշտակաց, և դիւաց, և հոգւոց մարդկան, քանզի համաբնեայք են, նմանագոյնս և նոյնն իսկ անուամբ անուանին (ոգի). Նչնկ:

ՀԱՄԱԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի վերայելալն՝ որպէս բնութենակցութիւն, և համարուն գոլն. համագոյութիւն յոգ, և համատեսակութիւն 'ի մարդիկ. *Համաբնութիւն ընդ հօր դաւանիմք ըշեւթիւն միածնին: Տնօրինաց բանն մեր զհամաբնութեւն հոգւոյն յայտնել. Լմբ. համբ. Ն ըմ: *Միմեանց և գուք համաբնութիւն ցուցէք զնոյն խոնարհութիւն. Շար: *Որպէս զհամաբնութիւն բարուց և զկամացն և զբազմութեան ցուցանելով զառն և զկինն մի մարմին ձևաւորեաց. Լմբ. է:

Ի թանձրացեալսն, որպէս Բնութենակից. համագոյ. ունող զնոյն բնութիւն անձային, և Ունող զնոյնակեր բնութիւն մարդկային. *Որ զի համաբնութիւն է հօր, կամ հօր և հոգւոյ, կամ ընդ հօր. Ղ. ա. յհ. ա: Սիւն. ատ. Ն ես: Նչնկ. մտթ: Զքր. ծուծկոր: *Մի անձ և մի հայր և որդի, և մի հոգի համաբնութիւն. Տաղ: *Համաբնութիւն մեզ (մարդկութիւն քոյ): Այս ուրեմն համաբնութիւն մեզ է տերունական մարմինն. Բրս. Բղդ: *Էակից էր հօր և հոգւոյն (ըստ աստուածութեան), համաբնութիւն էր ազգի մարդկան (ըստ մարդկութեան). Զքր. կթ: *Եղբարս իւր զաշակերտսն անուանէ. զի համաբնութիւն եղև նոցա ըստ մարդկութեան. Նչնկ. մտթ: *Մարդ մարդոյ ոչ օրինակ, այլ համաբնութիւն կոչի. այսպէս և սա (որ հայրորդութիւն) համաբնութիւն է իմ, և ոչ օրինակ: Բանն (մեր նիւթին) է առ նմա (առ հոգւոյ մերում) որպէս զհամաբնութիւն. Լմբ. պտրգ:

ՀԱՄԱԲՈՒԼՈՐ. ա. Σύνολος. Universus. Համօրէն. բոլոր բովանդակ. համայն. *Ապարէշ և նախախնամօղ համաբոլոր կենդանեաց. Մագ. ծա: *Ծնօղ զարարիչն համաբոլոր բնութեան: Այլև 'ի հեթանոսս շաղաւելագործեալ համաբոլոր տարածանելիս. Թէոդոր. խաչ:

ՀԱՄԱԲՈՒԼՈՐԱՊԱՏԿԵՐԱԼ. Կատարեալ որպէս զայսպ բոլորեալ. անթերի. *Զմարմնամ կոյս ծածածին համաբոլորապատկերեալ հաւատով վերադաշեցուցէք. Ոսկիփոր:

ՀԱՄԱԲՈՂԲՈՋ, ի, ից. ա. Ὁμοφυής. Տնկակից. համարուն. *Կատարի տեսակ մարդոյ երբ յատկական տեսակ համաբողբոջ: Վերստին համեմատել զհամաբողբոջ նոցա առաւել առ մեզ զսյատուդինն. Փիլ:

ՀԱՄԱԲՈՒՍԻԿ. ա. Ի նմին այգւոյ բղխեալ, կամ համայն նոյնօրինակ. *Ինչք հօրն անդրանկան և համաբուսին: Որդիքն յորդորոյն գոլով քան զհամաբուսիկն գեան. բայց սակաւ ժամանակս. Ոսկիփոր:

ՀԱՄԱԲՈՅՆ, բնի, ից. ա. Ὁμοφυής. Ejusdem naturae, և connaturalis. Ի նոյն 'ի բնէ, կամ 'ի բնուէ. բնութենակից՝ ըստ որում յանձ. համագոյ. ունող զնոյն թուով բնութիւն. միաւորական. *Զերկաքանչիւրոց որդւոցն քարոզութեանց երգեն 'ի փառս համարուն տէրութեան. Յճ. խմ. էլէլ: *Զկամս ոչ եղիցին միմեանց համարուն, որք նոյն բնութեան են. Կիւրղ. թնչ: *Համարուն անբաժին խնքնութեամբ. Նար. խէ: *Կամաւ և հաճութեամբ համաբնիցն. Գր. հր: *Ինքեան միայնոյ, և համաբնիցն յայտնի. Սկ.: *Երրորդութեան որ՝ համարուն է, և հաւասար: Երկրպագելի և համարուն հօր՝ որ հոգի. Լմբ. պտրգ:

Եւ որպէս համաբնական, համագոյական. *Ի միջ երրորդութեան համարուն զաւանութիւն. Լմբ. համբ:

ՀԱՄԱԲՆԱԿԻՑ. Բնութենակից, որպէս 'ի մարդիկ. ունող զնոյն տեսական բնութիւն. և Տնկակից. համանման. բնիկ որպէս. *Համաւանեցուցին զքեզ՝ համագոյ և համարուն անեղ զօրութեանն մարմին մարդկային բնութեան. Յճ. խմ. Եր: *Յորժամ Ադամ բռնութեան և կենդանեաց, համանման է այս ոչ խառնի, և ոչ համարուն: Իբր երախայն տեսանեն են, թէպէտ անուանն համարուն. Լմբ. ող: *Համարուն հաւասար. Լմբ. պտրգ: *Զամենայն զծագման ընդ միջոյս ծաղկից իմ մեզ համարունի սիրոյ լծակցեալ:

ՀԱՄԱԳԱՀ. Տ. ԳԱՀԱԿԻՑ. *Ոչ իբրև զծառայ որ, այլ իբրև զեղբայր համագահ. Կաղնկ:

ՀԱՄԱԳԱՂԱՓԱՐ. ա. Համանման. համագունակից. նոյնօրինակ. *Համագաղափար մեր, կամ նմին, կամ բարոյական նախատառն հօր. Նիւս. բարձր: Նիւս. էլէլ: Ճ. Ա: Մագ. բ: *Օրինակն լուսատու համագաղափար լուսոյն քարոզութեամբ փայլէ. Նչնկ. ս:

ՀԱՄԱԳԱՒԱՌ. ա. Գաւառակից. Եր կրծ. հեծելոր. *Տեսեալ զմիմեանս ստախոսացն յարգոյս համագաւառ (կամ համագաւառ) լինելոյ. Վրք. հարց:

ՀԱՄԱԳՆԱՑ, ի, ից. ա. Ὁμοπορευτής. Concurrens, comes. Ընթացակից. *Պարզերն նմա (այնինքն և մարմնոյն) համացուցանե զմ յանդիմանն, որպէս համագնացի և համարգակցի անձոյնոյն: Համագնացք մարմնոյն արտաքսոյնեայն աննման. Գիրք. էլէլ:

ՀԱՄԱԳՈՅ, ի, ից. ա. Ὁμοούσιος. Consubstantialis, ejusdem essentiae. Ունող զմի և զնոյն գոյութիւն և զէութիւն. էակից. խնկակից. համարուն. համաբնութիւն. համէութիւն. միաւորական. համագոյակից. և համագոյական. *Բան գոլով հօր, և համագոյ: Հօր համագոյն որդի. Լմբ. ա. Ն գ: *Ոչ առանց համագոյին հօր. Պրպմ. ծ: *Ած ծնանիս յոյ ծնանել ծնեալ, և ոչ արարեալ, համագոյ հօր. Կիւրղ. համբ: *Հոգի անեղ, և համագոյ հօր և որդւոյ. Խոսր: Շար: *Նոյնն համագոյիցն կամաւ և հաճութեամբ եղև մարդ ձեռնարարեալ Սիւն. յոր: *Տանծր լինել համագոյ աստուածութեան. Ղ. գ. յհ. է: *Զհամագոյ պատիւն յայտնեն այսպիսի զօրս երրորդութեան. Ղ. մտթ: Իսկ Շար. *Որ համագոյդ ես խորհրդոյն հայրենի ». խմա խորհրդակից, որպէս էակից, և ոչ որպէս սատար եր խորհրդական:

ՀԱՄԱԳՈՅԱ. Ὁμοφυής. Ejusdem naturae, connaturalis. Բնութենակից ըստ տեսակի կամ ըստ սեռի. ազգակից 'ի բնէ խելք օրինակաւ. անկակից. *Եղեւի ուրեմն և մարմինն ոչ համագոյ. որ է անեղի. Լմբ. բ. *Մարդն 'ի հոգւոյ և մարմնոյ. քանզի այլատեսակք են այսպիսի, և միմեանց ոչ համագոյք: Համագոյ է հօր ըստ աստուածութեան. և ըստ մարդկութեան համագոյ մեզ. Պրպմ. ըզ: *Ըստ գլխաւորացս համագոյ է մեզ, և հօր զօրութեան և բան. Բեր: *Գտանիլ եկեալ մեկնելով 'ի համագոյից հրեշտակաց. Գանձ: *Մարդ՝ բանական հոգւով հրեշտակաց համագոյ է, և մարմին շնչական անասուն կենդանեաց. Պիտառ:

ՀԱՄԱԳՈՅԱԿ. գ. Համօրէն գոյք եղականք. արարածք ամենայն. *Որ համագոյից էս համակ: Համագոյից համակ գոլով. Շար. *Համագոյից փրկող բանն ած. Թէոփ.

մայրաք ։ Դատաւոր համագոյից. Նար. Ֆէք ։

ՀԱՄԱԳՈՅԱԿ. Տ. ՀԱՄԱԳՈՅ՝ բառ ա և բ նշ. Միևնոյն կարգի և այգեայ և մշակի համագոյակ ևլ. Ալբ. Ը ։ Նոյն և միաձինն համագոյն իւր որդի՝ մերոյ համագոյակ մարմնոյն. Ի ֆբ. յայտ ։

ՀԱՄԱԳՈՅԱԿԱՆ. ի, ած. ա. Համագոյական. Ի համագոյականին իւրում որդւոջ. Ալբ. Ը ։ Բառս ընդ բանն համագոյական. Ի ֆբ. ոսկի ։ Ի համագոյական երրորդութեան. Շ. Բարխ ։

Նոյ բառ բ նշ. Միասն մարմնոյն համագոյականին մանկանացուաց ևսկ. Շ. Ի ։ Եւ սիրէսջ որ ոչ համագոյական կուսին գժոխարանէր զնորմինքեան. Յհ. Խմ. Երս ։ Անուն զբանական և զմանկանացուն, և կատարի սեռակ մարդոյ՝ իբր յատկական ասսակ և համագոյական. Դամասկ ։ Բառանի յանաաձև ինձորն, որ փայտն լինելով մարդկային նիւ Թոյն (այսինքն Հողմ. վէն մարմնոյս՝ է) համագոյական. Նիւս. Երփ ։

Իակ Սարէ. յ. Ը. Ն ա. պ. Ֆ. ։ Բաժակ մի ջուր տալ, և ի համագոյական սպրեն ըմպել. Խնայ յանապատ սպրեն ձաձուն ։ Ա յլ Շար. ։ Որ ի վերոգ ես քան զմիտս և զնորհուրդս, համագոյական և վերոյս սպասրոզ ։ Խնայ կամ համրերն գոյիցս, կամ ով համագոյակիցդ՝ արարիչ եզ լսոյս ։

ՀԱՄԱԳՈՅԱԿԻՑ. ա. Համագոյ՝ ը ա նշ. ։ Հօր և Հոգւոյ համագոյակից. ՋՀամագոյակիցն Հօր և որդւոյ. Շար ։ Համագոյակցի նորա ևբ Հոգւոյն. Ճ. Ա ։ Համագոյակցիդ քո ։ Հնազանդութիւն համագոյակցին ատ ամենայնի՝ մարդկութ. Նար. Ֆէք Հոփ. Շ. Բարխ ։ Ա՛վ համագոյակից իմ Հոգի. Ի ֆբ. ոսկի ։ Ջհամագոյակից գՀաւատսդ տիրոջն. Ոսկ. յհ. Ե. 5 ։

Նոյ բառ բ նշ. Մարմին (Հատ) համագոյակից մեզ՝ Թոնձր, մանկանացուս. Շ. Ի ։ Լսատ մարդկութեանն համագոյակից մեզ. անդ ։

ՀԱՄԱԳՈՅԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՄԱԳՈՅԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ։ Տևանի զհամագոյակցութիւնս առ Հայր. Ոսկ. յհ. Ե. 7 ։

ՀԱՄԱԳՈՅԱՊԷՍ. ն. Որպէս համագոյ. Ընձամբ յատկապէս՝ համագոյապէս. Գնդ։ Իակ Սիմ. Լ. ։ արմաս. Երկրին և ինդան՝ և մերոյ փառաբանութեան բարեբանակցութ. Համագոյապէս ։ իսկ արարած ամենայն իբր նուաստ նակից մեզ գոլով ևս ուրէն, կամ երկինք և երկիր լսիս խելսանց ։

ՀԱՄԱԳՈՅԵՑԵԱՆ. ա. Իբր Համագոյական. Ընդ (կամ՝ նոյն) օրինակ լեզի մերս Հօր, նոյն համագոյեան բանին. Տաղ ։

ՀԱՄԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՀԱՄԱԳՈՅԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Ὁμοουσιότης, τὸ ὁμοούσιον. Consubstantialitas, communio essentiæ. Բնութեանակցութեանց մի և նոյն անբաժանելի էութեանց. որ լինի միայն Հայր և Տէրն և Աստուածութիւն. Համագոյութեանց խոստանալ ։ Ընդ լսելի համագոյութեանց. Ար. Ը ։ Ջհամագոյս Հօն յայս աստիճ. Ոսկ. յհ. Ի. 22 ։ Համագոյ ի երրորդութեան. Խոր ։ Յերրորդական համագոյութեան. Նար. Խէ. Ջհամագոյութեան որդւոյ ատ Հայր ուսուցանէ. Սարգ. ա. յհ. Ը ։ Ա՛ր լսել ըստ միաբնութեան գոլ տաէ՝ զլսելն և զանել ըստ համագոյութեան. Յհ. Խմ. Երս ։

ՀԱՄԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. Պիտակ Համագոյութիւն՝ որպէս Հաղորդակցութիւն, մանուածակցութիւն, կնոնակցութիւն. Κοινωνία. Communio, participatio. և συνουσία, conversatio, conventus, consortium. Ոչ ի համագոյակ նանութիւնն (Հատաբակաց) ամենայն, և ոչ յանձինս իւրեանց խնայեն։ Պատշաճ էր առաքել ևս Հայցել զհամագոյութիւնն, և զոչ և մի ինչ տալն մխիթարութիւնն յերթալն։ վերսին եկեսցէ, և հանապազորդեացն ը նա համագոյութ. Ոսկ. յհ. ա. 35 ։ Բ. 29. 33։

ՀԱՄԱԳՈՐԾ. ա. Συνεργός. Cooperator. Ի մարդկային՝ որպէս գործակից. Յայլ ազգս բարբարոսաց, որ էին համագործ նոցա աշխարհին. Եղիշ. գ ։ Համակամ և համագործ նեղբնիսալեան՝ արքայի լինէր. Յհ. Խ ։ Եթէ վահանայ, Լեզէ սարկաւագ՝ համագործ էն միանայ, և ի մի պաշտօն ծառայեն. Ի ֆբ. Եր Ըժ Եվ ։

Իակ յանձային անձինս, որպէս Արարչակից, և զնոյն նմին նման գործօղ. Յուսամ ես ի սէրն իմ, որոյ էն ստացուածք երկինք և երկիր, և յորդին Հանդործ, և ի Հոգին ևբ բարեխօս. Ագաթ ։ Ծանիցուք ըզՀայրն ամենակալ, և զորդին Համաջօր, և զՀոգին Համագործ. Յճխ. գ ։ Փառաւորի և ինքն Հայր՝ որպէս ունէլով սրդի ըստ ածմանի նմին, և Հաւ տարարիս, և Համագործ իւր. Պրմ. լգ ։

ՀԱՄԱԳՈՐԾՈՂ. Որպէս Արարիչ Համայնից. որ առնէ զամենայն ինչ. Փրկիչ, և Համագործող ամենայնի. որ իշխանդ ես կենաց և մահու. Ֆ=Յ. օգ. ֆէ ։

ՀԱՄԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործակցութեի յոր և ե կարգի. Նպատակ գործելնմանութեի գործոց. Համագործութեաբ կամեցաւ յիւր փառացն Հաղորդութեի վերաձել. եկեսցէ ասէ գիտաց, որպէս և Հայրն ձեր, ևն. Շ. ա. յհ. Ը ։ Համագործութեի իւր յանդիմանակաց եկեալ՝ ոչ կարօտանայ անուանակոչու. ե. արեգական երկիր պագանելով Նորայսուն լծակին երկրպագուաց. Յհ. Խմ. պօս ։

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ. ա. ս. Ի մի կամ ի միասին գումարեալ. Համախումբ. միաՀամուռ. ընդՀանուր. միաբան. Եկաւ ել կամ ժողովել Համագումար միաբանութեի. Դիտ. Բղ ։ Խոր. սա արէք ։ Համագումար կաթողիկէ ևբ Համագումար եկեղեցւոյն. Յհ. Խմ. Եիէ. Ի ֆբ. պոէք ։ Համագումարի քաղցրութեի, կամ խուժդուժ առաքելոց, կամ գազք սրբալանից, կամ գազք սրոյ Տեառն, կամ սիրք. Երե. Ա. Ե Ֆգ ։ Ճ Ա ։ Համագումար ժողովել, կի մարտիւնչել. Ճ. Ի ։ Ի ֆբ. պոէք ։ Ակուսիք առեալ աչին ունէին Տէրն առեալոց Համագումար ի վերնատունն յերկիր ժամուն. Տաղ ։

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԱՒՄՆ. բանն. գ. Ի միասին գումարումն. ՀամաՀաւաքումն ։ Հոկել ապրնաթիւք ի Համագումարութեան առաքել. Յճ. Խմ. Եիէ. Ցածմային ազգմանէն Համագումարմանէ ի միասին պարառնալ. Ճ. Ի ։

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԱԿԱՆ. ա. Գումնակ սրերմ. յոր և նման. Հաւասար. զուգական. Ա սրի. Ձանեցաւ վարպետական, և ոչ զոք գոյն Համագումարակ յաչակըսացն. Շէր. Վահ Եենաց Խոր ։

ՀԱՄԱԳՈՒՆԴ. ա. Ընդ Հասարակ խըմբեալ. միաժողով. Համախուռն. ՀամագոՀմար. յուսնդակ. միաբան. Գնաց Համագունդ խաչեան սրբով և Համագունդ Հաւատացեալքն, կամ Համագունդ Համազգեաք. Յճ. Ի ։ Համագունդ բանակ, կի ժողով (Թղուեց նոց). Պէս ։ Դիք ի լսելիս Համագունդ զբարկութեացս. Ագէթ. գ. 2 ։

ՀԱՄԱԳՈՒՆԴ. ն. Համօրէն գնդաւ կամ բազմութեի. միաբան առ Հասարակ. պատերազմակից լինել լսվ. Տէր ած խորակլի Համագունդ կռուիր ընդ խորակլի ։ Յն. միաբանակիր. Յեռ. Ֆ. ԺՀ ։ Համագունդ ի միոջ վայրի գիսիլ, կի ընդ մի սեղի դրդել. Եղէն. Ե ։ Համագունդ խորհուրդ առնուլ կի չինել. Ագաթ ։ Ալաւնեաց Համագունդ երամ երամ խաղալոյ. Եղիս։ Համագունդերամ չքնին ծիծեռնունքն ։ Համագունդերամ չքնին ծիծեռնունքն ։ ընթերցիր, կամ երամ երամ չքնին, և կի Համագունդ երամ ։ Համագունդ ի միասին եկեալք ։ Համագունդ ընդ վտակայ ձի ի Նեղքս տարեալ. Յճ. Ի ։ Ի Հերոյականացն Համագունդ յարուցեալոց ի վերայ ։ Պէս ։ Համագունդ խուռնընթաց առ. Հասարակ ի վերայ դիմեն. Ագաթ. յհ. ա. 1 ։ ևս ։ վուեգընթացան ։

ՀԱՄԱԳՐԵԼ. Տ. ՀԱՐԱԳՐԵԼ. Συγγράφω. Conscribo. Գիրս Հանդամանաց Հերձելոյ զմարմինս Համագրէր. Նար. Ֆէ. ա ։

ՀԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ընդ այս (գորոմիէոս) Համագրութեաբ Հեղոյ Հառվմունեցի և Հեղինեան։ Համագրութիս մեզ Հեկեղեցական Հեթող. Ճ. Ջ։

ՀԱՄԱՅՕՏ. ած. ա. Որ ևս մարդ գօտեկան. Եղեալն ընդ այլոսն ի մի և նոյն գօտւոջ երկնից. Ընդ ըստ ապաթարչին դասաւորիչք են իրեանց Համագօտիք. Շէր ։

ՀԱՄԱԳՕՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելն ի նըմին գօտւոջ երկնից. Մերձաւորին ինքեանց ըստ Համագօտութեի կենդանաւորսակացն. Շէր ։

ՀԱՄԱԴԻԱՄ, ի, ած. ա. Ἐυχρωματίστος. Sapidus, ևն. Իբր կրկնութեի ձայնիս Համ. (որպէս և երբ. գաւմ է Համ, կամ ձաչակ) Հանձամ. պէսպիսաՀամ. Համ. զաճաչակ. քաղցրաՀամ. անոյշ. Հաճել, Համ. Ընդէ՞ւ. Ընդէ՞ւ. Համագամ Համ. Պէս ։ Պտղոց բազմագունեայ և Համագամաց. Մխ՞այել. Խոր ։ Մաւնէն ընդ բերանն Համագամ ձաչակառութեի՞ք. Ներ. յոբ ։ Որ ըստ բնութեին է Համագամ ցանկութ. ևն. լսկ, քաղցրութեի, կի հեշտութ. Փիլ. ֆ. բաս ։

ՀԱՄԱԴԱՄԱ. գ. Համել ուսուելիք և ըմպելիք. և Համելու եի կամ ձաչակ նոցին. Խոչ Ձէն, Ընդէ՞ւ Ընդէ՞ւ. և Ընդէ՞ն ։ Ի փառաւոր կերակրոց, կամ Ի քաղցր Համեղ համագամ. Վ՞ր Ա՛ ։ Տևանի զքաղցրագոյն Համագամս կերակրոցն և ըմպելեացն ։ Ո՞չ է մի տեսանելն զյաղեցուցիչ իւր Համագամսն, և ձաչակելն. Ի ֆբ. պոէք ։ Ն նի ։ Ձաչակելիք (զքան) զպէսպէս կերակրոցն և ըմպելեացն Համագամս. Գր ։ Ի ։ Ընդեղ կերակուր ըստ քո՝ ոչ ի Համագամաց և ի զանազան կերակրոց պատրաստ. ևն. Վ՞ր Ի՞ ։

ՀԱՄԱԴԱՅ. ի. ից. } Դասակից՝ որ
ՀԱՄԱԴԱՍԱԿԻՑ. ա. } ի ինձն գասս կամ գասէ. Ընդելեր Համագասիցն իւրեանց քահանայից. Ի ֆբ. պոէք ։ Ընտրեալ նոցա կցորդութեի սրբասացութեն այլոց Համագասից. Շ. յոէ ։ Ե ։ Ընդ Համագասիկ նորա ժառանգաւորք ևկեղեցւոյ. Ի ֆբ. պոէք ։

ՀԱՄԱԴԱՅԻ. յ. Συντάσσομαι. Դասակից լինել. Համագասիլ ընդ այգաբոյն՝ Համագասալք ձայնին բարբառոյ՝ երգեն, ևն. Շէր ։ Ընդման լուսոյ փայլման ոլորեալ, և երկնոյսոյ Համագասեալ. Շ. փազ Նէր։

ՀԱՄԱԴԱՐԶ. ա. Բառ անասնոյ. իբր յն. σύμπας. (որ և Համագապ.) Համօրէն. բազմագամ. ամենայն օրինակաւ. Ընդ յա գոլով Համագարձ ամենայնիւ, աՀՀ-կի-ըզգիցն։

ՀԱՄԱԴԱՐԱՆ. ա. Դասանակից. Համմանման ի գասանութեի. Միաժամակարգութեի եկեղեցւոյ վան Համագասան խոստովանութեան. Տօնակ ։

ՀԱՄԱԴԱՐՈՒՆ. ա Որ ընդ նոյն գասն մնանէ. և Դրակից. գասակ. Հասցէ յի-

մէ զբարութիւն հս մադուռն նորին (առաքի-նութեան)։ Վրք ԿԹ։ Ը։

ՀԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ի. Σύνθεσις. Compositio, ութ. Շարադրութ. առընթերադրութիւն. Համեմատութիւն. բաղադատութիւն. և կարգադրութիւն. հանդարտութիւն. (յն. և լտ. տնտվ.) *Տոտրագրել ի համագրութ հաւատոյ մեր. ժղ. հոռմ։ *Ընարգէ զաշակերս համադրութիւն վարդապետութիւն. Շ. գ. յհ. Ը։ *Չամեմատեաց (զանհամեմատս)։ այսուհետև բժշկէ զկարծիս համադրուն առնելոյս. Լխ. ոչ։ *Յորմէ հետե արեգական խնամով, յայնմհետե և զծնեալն յարեգակնէ ճառագայթ և ճառընչ... իսկ որդի նորա համագրուն ծանիցի. ճգ. Գ. այս ինքն միասնական, կամ ըստ նմին համեմատութիւն։ *Ընդարձակիչ կարծեաց, համադրութի ծփմանց. Նար. ՃԸ։

ՀԱՄԱԶԱՐՄ, ի, ից. ա. Որ է ի նմին զարմէ. տոհմակից. ազգակից. *Ի գաւուց համազարմ նմանացելիցս. Նար. կոա։

ՀԱՄԱԶԳԻ, գ.ոյ, գից. ա. Ὁμόφυλος, συγγενής, ὁμογενής. Congeneus, cognatus, ևն. Որ է ի նոյն ազգէ, ի նմին ազգականանէ. ազգակից. ազգական. համացեղ. և բնու թեամբ։ Խըսի, ագրապա, պիր ասյան, պիր գևէրապէն՝ ձիւնպէն. *Ու-մեմն համազգին արամազդ վկայ, և ումեմն օտարականն արամազդ. Պզար. օրին. Ը։ *Ան ինքն զկցորդուն որպէս համազգեաց պարգևեաց մեզ։ Զամենայն համազգիս ա-բարեալ. Դ։ած։ *Համազգիք քաջին են։ Աած ցհամազգին իւր ցասրբեն պահլաւ. Խոր. Գ. 65։ *Ան համազգիս մարգաւոր-ցութի. Զար. կԲ։ *Պօղոս... հրեից համազգի. Գ։յ։ *Ան հագարացիս, և վերիս-ցեան, և առ մերոյին համազգիս. Մագ. իԸ։ *Համազգեաց՝ որոց մերձաւորութի իցէ։ Պատերազմել ազօք ընդ հոմազգեաց մերոց մարդկան. Շ. ընդհ։ *Ի ձեռն մարմնոյ ընդեղբայր ընդ համազգեացս խօսելով. Բրս. ծն։ *Ոչ միայն զհամազգիս մարդիկ, այլ և զայլազգիս և զայլաւանդս սպրեցուցանէ. Փիլ. կԽ. Գ. 62։ *Նովին մարմնոյն՝ համազգի բնութեան. Նանայ։

Կամ Համասեռ. համասեռական. համանման. *Ի համազգի նիւթոյն ընկալեալ յինքն. նխ. կա։ *Ամենայն կառք ի համազգեաց երիվարաց լծին. Եփ։ *Վ չհանան հոգիք մարդկան ի տրտմութէն, ի յերկիւղէն, և յայլ համազգի սխտիցն. Երզն. Ֆի։

ՀԱՄԱԶԳՈՒԹԻՒՆ, գ. Ազգակցութ. ազգականութ. *Զմերձաւորսն արեամբ բաւական վարկան համազգութն միայն ունել զնաղորդութի սիրոյ առ իրեարս. Շ. ընդհ։ *Ընտրեալ համազգութ, ոմն յամենից ցեղն ազգասփեանն այլ յառաջ եկեալ... որոյ և ազգ իսկ եմք։ Որով համազգու թեամբ իմս ցասկանչն իմացականութեաբ ևն. Մաս. ի դէած։

ՀԱՄԱԶՈՆ, զնի, զնիք, զանց. ա. գ. որ և ՀԱՄԱԶԱՈՒՆ. Համազգի. համացեղ. ինքնին ազգէ, ցեղէ. *Համազն ներ կամասլականն. Խոր. Գ. 65։ *Հրապոյրս պղտորս իբրեւ ցայոյս արբուցին հոմազանց. ՃԹ. յմ. երս։ *Ոչ միայն մերոյին ուրի և համազանց, այլև իվերինացս ևս պարսից. Մագ. ԺԸ։ *Նոյ սոքա համազինք նոցին. նլ. եԽի։

ՀԱՄԱԶՈՑԳ, զոտգի, գաւ. ա. Զոյգ և հաւասար, և անբաժան. միամեան. *Փառք Հօրն Հականի, պաշիւ որդւոյն իւր Հաճեցեր, ընդ հոգւոյն համազուգի. Շար։ *Համազոյգ ժամանակաւ. ԱԲ. ա Եպիփ։ *Համազոյգ լինել տիրականին. Պխ։

ՀԱՄԱԶՈՑԳ. իբր Երկրքեան միաբան. զոյգ մի. միօրինակ, կամ միաձայն. *Համազոյգք սոքա գարուն և ամառն ընդ ամենայն սփոեալ տարածին աշխարհ։ Ըստ սմին օրինակի և համազոյգս (ձի բաղադատեալ ընդ արջառոյ)։ Զերկուս տարիս համազոյգս՝ զծով և զցամաք. Պխ։ Ալլ անտոկոր է ա-սէլն. *Բանական կամք համազոյգ էր կա-մացն ած. Մխ. ապար։

ՀԱՄԱԶՈՑԳ. Զուգակից. լծակից. ա-մուսին. *Յարեցաւց յասպաշխարուէ զղջումն հանդերձ խոյին համազուգաւ. Պխ։

ՀԱՄԱՀՈՒԳԱՑԵԼ. } Հաւասա-
ՀԱՄԱՀՈՒԳԵԱԼ. ն. լ. Տրել իւր հա-ւասար առդնել. և Միսբանել, իւ. *Ոչ հաւասարէ այնր հարթութի համազուգակ-ցել (իւ)։ Նար. ի։ *Եթէ ոք համազուգել կամեսցի հաւատարատկս բազդատութի, անկշռելի սմա գտցի. Պխ։ *Իննեակ գա-սուցն կարգք յերիս որոշեալ զատմունս՝ հա-մազուգեալ փառատրութի. ՃԿ. յմ. եՒՀ։

ՀԱՄԱՀՈՒԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւասա-րութիւն ծայրագոյն. *Երրեակ անձնաւո-րութի, միաւորեալ համազուգութ՝ նոյնա-գոյ բնութի. Նար. ծի։

ՀԱՄԱՀՈՒՆ, զունք. Տ. ՀԱՄՔՋՆ. *Իշխանն սիրելեաց համազուն եղբարքն իւ-րով. ՃԿ. իԲ։ *Ձձանուչիցեն զհամազունսն, զսիրելեսն և զեղբարսն. Ոսկ. մ. Ի. ՅԿ։ *Կոչէր առ ինքն զհամազունս իւր՝ զազա-տասխամբ յանակին. Ղևոնդ։

ՀԱՄԱՀՕՐ. գ. Ὁμοδύναμος. Aeque potens, aequivalens. Հաւասար զօրութի կամ ամենակարողութ. *Հայր ամենակալ, և որդի համազօր։ Համազօր տերութի. Ա-գաթ։ ՃՁա. Ի. Ե Ը։ *Համազօր ահաւորու-թի երկոյն անձնաւորութեց. Նար։ ՀԸ։

ՀԱՄԱԶՕՐ. Որ ինչ հաւասար կամ նոյն-պէս զօրէ. ոչինչ ընդհատ. չար և նման. *Ի լինչ զօր որպէս ասացելոցս համազօրս՝ թողաք. Դ։ած. Երր։ *Ձառանց յօդի առաջ-արկութիք համազօրք են մասնականաց ա-ռաջարկութեց. *Ի կամ հանդերձ յօդիւն հա-մազօրք գոն հանդրականաց. Սահմ. Ի։ *Ա-յս բանք, և ակզբանն, համազօրք են միմեանց. Գէ. Եսս։ *Ոչ համաքուն (զգալի սեռական), այլ համազօր (խորհրդաբար). Լխ։ պԲԲ։

ՀԱՄԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւասա-րութի զօրութի. *Ուսանուցանէ զհամազօ-րութի, և զմի բնութին. Ոսկ. չհ. Ի. ւմ։ *Ալ այնմ՝ որ կարողն է, ոչ միայն հայր, այլև որդի և հոգի՝ սակս համազօրութեան. Շ. յսԲ. իՁ։

ՀԱՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. Լաւ ևս՝ Համհուի. իբր համաքնութի, և համագոյ. *Համատե-սակն և համահուեալ անձնաւորութի. Դա-մասկ։

ՀԱՄԱԹՎԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Թա-գաւորակցութի. ի միասին Թագաւորելն. *Պատճառ համաթագաւորութի ընդ քոյն ած սերոյ՝ լոյսը սրբոյց և արդարոյց. Դր. ոԲ. ի ԽԲՀ։

ՀԱՄԱՅՏԱՐԱՐ. Տ. ԶՈՒԳԱԹՈՒՐ. *Կանգ-նեաց զնիզակն ի վերայ յոքնական համա-րիս վկայութեաց. Խոր. Ի. 79։ *Զերիս կարգս համաչիւս բաժանէ զազգահա-մարն. Շ. Ֆի։

ՀԱՄԱԹՈՒՌԵԼ. Տ. ԶՈՒԳԱԹՈՒՌԵԼ. *Մատաթիա, որ համաթռեալ յերկոտա-սանն. ՃՃ։

ՀԱՄԱՅՈՒՌ. ա. Ὁμόζηλος. In eodem solio sedens. Աթոռակից. գահակից. բար-ձակից. *Որպէս որդի՝ նկարագիր և պատ-կեր, և համաթռոռ, և արուսիչ։ Գահակից է ած, և համաթռոռ ամենեցունց սիրոյին լինին. կԽ։ Գ։ Պզա. ԼԸ։ *Յարարե-լոցս ոչ ոք է բոլորիցս Թագաւորին համա-

թռոռ և բարձակից. Պէտռ։ *Սակս բարձ-բացաց, համաթռոռ, Հոռիազդի ազգապե-տութի արծրունեաց. Ածր. ա. 9։

ՀԱՄԱԺԱՄԱՆԱԿ. ա. Ὁμόχρονος. Contemporaneus, aequalis. Համանակա-կից. և համանգամանի ժամանակաւ. *Ալլև ոչ համաժամանակ մարմնոյն զոյութի ունի. Պզա. Ը։ *Շնորհ և զօրութի համաժա-մանակ բոյս. Պրուկ. Ի. *Շնորհ և զօրութի համաժա-մանակ բոյս. Պրուկ. ի ԽԲՀ։

ՀԱՄԱՃԱՌԱԳԱՅ. ա. Համախոսաբ ժո-ղով, և ժողովուլ. *Կոչն և կաթողիկէ՝ հա-մաժողով ազանց բոլորից ի մի ժողովեալ հնազանդութի. ՅԿ. իմ. էՒՀ։

ՀԱՄԱԼԵԶՈՒ, ուի, այ. ա. Ὁμόγλωσσος, ττος. Ejusdem linguae. Որ ունի և վարէ զնոյն լեզու, այս ինքն զբարբառ. *Որ ցայն վայր միաշուրթին համալեզուք էին. Ե-ա. ԽԲ. ա։ *Համալեզուք, և հոմայնք. Լ-ա. իԲ։

ՀԱՄԱԼԾՈՂԻՑ, կցի, ցաց. } Ὁμόζυγος,
ՀԱՄԱԼԾՈՐԴ, ի, ից. } ὁμόζυγής. Qui sub eodem jugo est. Լծակից, իբր ամալակից. ամալք. գործակից. *Եւ մեք հաւատացաք (ասէ). համալծակից առնու զաշակերտան, քահզի կատարեալ էին ի հաւատս. Շ. ա. յհ. հՀ։ *Համալծակից առնու իւր զմարմինն արգարութի։ Իրր համալծակից սլաշա-նեալք. Լխ։ ա. և պԲԲ։ *Երկու միջնոր-գաց համալծակցաց՝ բարի գործակցաց. Նար. Խ։ *Եւ մարդկեք համալծորդ նոցունց է-զեալ միեղինաբար փառք ի բարձունս վե-լատպանեն։ Ինքն և մանկունք իւր հաս-լծորդք յորջորջին ի մարգարէսն գուսոր սիոնի. ՅԿ. իմ. էՒՀ։ *Համալուծք և հա-մագնացք մարմինքն արքազանիցն անձանց. Դիոն. էՒՀ։ *Զիս համալուծ առնես որ-գաւդ խեղկեալ խորբի. Մագ. Ֆ։

ՀԱՄԱԼՈՒՐ. ա. Ընդ համօրեն աշխարհ և ընդ ամենայն կողմն լսելի. սխլեբարբուր. *Ներեսկս փող ածային՝ քաջանչօղ և հա-մալուր. Սիսա. ի կԲ։ *Փողոյ ձայնն բարձր է, և գեղեցիկ, և համալուր. Տօնակ։

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ, ի, այ. ք. Ἀκροατήριον. Auditorium. ὁμακοεῖον, auditorium commune. և ἀκαδημία, academia, universitas. Լսարան համօրէն բաղմութեաց աշա-կերտաց կամ ունկնդրաց. ուսումնարան համդիսական. Ներէնէ. *Պղատոն ի վերայ իւրոյ համալսարանին մակագրեաց, անուն կրաչափն մի՝ նեղքսամեռոցք։ Ան աչքն իւ բուժ համալսարանին մակագրեաց, անեկկրաչափ ոք մի՝ ներքսամեռոցք։ Սահմ. ա. Ե Ֆ։ *Քան-նոկրատես և սրհատուել պղատոնի էին ա-շակերտք. որք և չետ նորա փոխանորդք ե-ղեն համալսարանի նորա։ Նաննա։ *Ի հա-մալսարանին, որ կոչէր աքադեմիա. Ոսիւ-ծոբ։ *Զոր ինչ ասացին Ճանաչասանքն հա-մալսարանին վասն անեղ և անմահ էութեն ած. Մխ. այրէլն։

ՀԱՄԱԼՍԵԼ. գ. Լսել յոտակ, կամ քաջ ունկնդրու թի ի մասց. *Նոսայն ղերկս արբասացուն փառաւորութի երրորդուեն համալսեր ի սերոբէից. Շ. Բաբէր։

ՀԱՄԱԽԱՀ, ի, ից. ա. Գործակից ի խաղ. առնի եվեցող և կարմրացուցանե-ղոյ. որպէս աշխատութի մշակաց ղոյզ ընդ ջերմուե արևու. *Սամփսոնի ի ժամանա-կիս զարեգականային Ճառագայթին ի վե-րայ այտին գունեալ... որ քաղցն յեր-կոցն կանգնին ի համախահէն վաստակոց արեգական շառագունելոց. Փիլ. ասՓս։

ՀԱՄԱԽՄՐԵԼ, լ, օղ. բեալ. ն. Ի միա-սին կամ ի մի խմբել, իւ. ի միասին գալ. միանալ. *Ջեռաջող զինուորաց համախմբօղ ի հոգևոր պատերազմին ոչ. այս ինքն հաւա-

քեչ և կրթիչ կրօնաւորաց. Շար.։ *Համախմբեալ վկայիցն որդիք սիոնի կոչեն. Շար.։ *Համախմբեալ վայելչացուցանէն. Խոր. Հռտր.։ *Զոր միանգամ՝ համախմբեալք՝ կուտէին 'ի վերայ արդարոյն. Ագ. 'Ի թղթ.։ *Համախմբի սոտակցութեամբ. այս ինքն փառաւորի ստախմբութեամբ. Նար. Մծբ.։ *Համախմբելով ընդ փայտին անշնչապէս՝ զլառ 'ի փայտէն բառնայր զպատուհաս մեղացն ադամայ. Յհ. ԻՄ. Եկեղ. այս ինքն բեւեռամբ միանալով։

ՀԱՄԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Համահաւաքումն. ժողով. *Յանդգնականացն միաւորի համախմբութիւն. Տօնակ.։

ՀԱՄԱԽՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Խնդակցութիւն. համախմբութիւն յուրախութիւն. *Հաւասարակից համախնդութեամբ լծորդելով առաքելական գրոց. Սրգ. կբ. թղթ.։

ՀԱՄԱԽՈՀ, } ի, ից կամ աց. ա. 'Ο-
ՀԱՄԱԽՈՐՀ, } μόβουλος, σύμβουλος. Qui ejusdem est consilii, et voluntatis. և συνεσάμενος, conspiratus, conjuratus. որ և ՀԱՄԱԽՈՀԱԿ, ՀԱՄԱԽՈՐՀՈՒՐԴ, ՄԻԱԽՈՀ. Որ զնոյն խորհի և կամի. խորհրդակից. սրտակից. համաշունչ. համակամ. (անխտիր 'ի չար մտօք, կամ 'ի բարին.) *Հանդերձ եւգինէսիւ համախոհիւ իւրով։ Ժողովեալ զամենայն համախոհ եպիսկոպոսս իւր. Ճ. Ա. և Բ.։ *Որպէս կարծիքն արիոսի՝ հեթանոսաց համախոհի. Շ. Թուղթ։ *Երկուք եւ համախոհ ամբաստանի արամբք։ Վասն ապերախտի, և հաստանոյ, և նորին համախոհացն։ Զամենայն հնազանդեալս, և զհամախորհս. Յհ. կթ.։ *Եղև ժողով յեփեսոս վասն չար աղանդին նեստորի ամբարշտի, և համախորհիցն. Ոսկիփոր.։ *Կարծէր եւ համախորհ և միաբերձ զնիկալայոսն իւր. Արծր. Գ. 2։ *Հանդերձ տիմոթէիւ, որ ընդ իւրն էր համախորհ 'ի սպասաւորութեան աւետարանին. Ոսկ. Եբր.։ *Առեալ երկու աշակերտս համախորհս իւր. Հ = Յ. Դեկտ. ԻԷ։

ՀԱՄԱԽՈՀԱԿ. Նոյն ընդ վ. *Իւրեաց զօլ առեալ զմեզ ձայնակիցս և համախոհակս. Յհ. ԻՄ. պաւլ.։

ՀԱՄԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Միաբանութիւն. մտերմութիւն համակամ. *Արքանեկաց նորուն ընտանեացն համախոհութեամբ. Յհ. ԻՄ. պաւլ.։ *Մտերմական ծառայութեան համախոհութեան։ Լաւակամ համամիտ համախոհութեամբ. Յհ. կթ.։

Կամ Մտածութեան բազում լինաց. և Տրամախոհութիւն. *Ամենեքեան պատուեն կոչել զիմացականն 'ի նոյն համախոհութիւն, և առ իմանալին ամ մնեղինութեամբ փարձաւցանել. Լմբ. Եր ընդ Եղբ։ *Ըստ արխաուսելի համախոհութեանցն. Սոկր. Աբր. Մամբ.։

ՀԱՄԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. Տ. ՀԱՄԱԽՈՀ. *Զանայլին համախորհուրդ զնա իւրեանց առնել. Խոր. Գ. 63։ *Որ ոք համախորհուրդ եղիցի ինձ։ Գունն զնոսա համախորհուրդս եղեալ կամաց իւրեանց. Ճ. Ա.։ *Թերեհաւատութեամբք այժմ համախորհուրդ էք նոցա. Նանայ։ *Հողեկրօնս համախորհուրդս. Նար. Մծբ.։ *Համախորհուրդս ընդ նմա միաբանեալս ('ի չար մտօք). Յհ. կթ.։

ՀԱՄԱԽՈՒՄԲ. ա. Ի մի խմբեալ. համագումար. համագունդ. *Զոր տարեալ համախումբ քահանայից և իշխանաց աշխարհին՝ եդին զնա 'ի քնարանի. Յհ. կթ.։

ՀԱՄԱԽՕՍ. ա. Իբր Միաբան. ձայնակից. և Միօրինակ. *Թարգմանութիւն... միաբան համախօս առանդեալ. Եւս. քր. Ա.։

ՀԱՄԱԾԱԳՈՂ. Որ ծագէ ընդ համօրէն աշխարհ, կամ միանգամայն յիւրմէ՝ որպէս արեգակն զճառագայթս, հեղինակն միանգամայն զաւակերպս. *Լուսապայծառ իմաստիւք լոյս եղելոյս աշխարհի համածագող գոլով. Շար.։

ՀԱՄԱԾԱՌԱՅ. Տ. ԾԱՌԱՅԱԿԻՑ. *Ազգակից և համածառայ համօրէնին՝ առ նոյն աստուածնեալ անէր. Փիլ. Իմաստ.։

ՀԱՄԱԾԻՆ. ա. Ծննդակից. իբր հարազատ կամ երկուորեակ. և Ազգակից. համասեռ. և Բնածին. ընդաբոյս. *Սրբասնեալ ամն պատանի որդի գասեր համածին եղբօր նորա. Նար. Խը.։ *Ի ձեռն համածին զգայութեան վայելելով. Նիւս. Կազմ. Գ.։ *Այլ և մածմամբ չլոյ՝ համածին անուշութեան մատուցանէն զխորհակաց որոշութեան. փարպ.։

ՀԱՄԱԾՆՕՂ. Իբր Ծնօղ համայնից կամ հասարակաց. *(Մայրամ կոյս) աստուածնորդութեան համածնօղ փրկելոցս, որով աշխարհական հեղեղն ցածեաւ. Հ. Յնւր.։

ՀԱՄԱԿ, ի, աց. ա. գ. եբր. խառն. Համակեալն 'ի գոյն խառն ընդ սպիտակ և ընդ սեաւ. պուրխայս. փումաջ, խալլը, խալը. *Զամենայն սրօտակն զհամակ խոզրեաց։ Զամենայն համակս յօդեաց. Ծն. Լ. 32. 35։ *Եթէ ծնանիցին սպիտակս և համակս, քեզ լինիցին. Կիւրղ. Ծն.։

ՀԱՄԱԿ. ա. մ. "Ολος, η, ον. Totus, a, um. Համայն համօրէն. բոլոր բոլորովին. ողջոյն. ձոյլ. ամենայնիւ կամ ըստ ամենայնի այնպիսի. պարզ և միայնակ. պիւթիւն, պիւտիւն, տամամ, սաֆի, բիւթիւն, հէփ, գամու, բէքամ. *Վասուակ կամ ձուլ՝ համակ կապուտակ, համակ ծիրանի։ Համակ ճախարակեալ։ Համակ ոսկի. Ել. ԻԸ. 31։ Թուոց. Դ. 6։ Ել. ԻԵ. 36։ ԼԵ. 17։ *Խոզ մի մատաղ՝ համակ սպիտակ. յն. գունով սպիտակ. Եղիշ. Կր. Ա.։ *Համակ 'ի հրաշալեացն ցուցաւ սրտաբաղձականս իւրագործութեան. Պիտ.։ *Կամար կամ կամարս 'ի համակ ոսկւոյ. Յհ. կթ.։ *Համակ բարի. Սարգ. յկ. Բ.։

ՀԱՄԱԿ. մ. Πάντα. Nihil aliud, quam. Յամենայնի. միշտ. միայն, և պարզապէս. յար. հանապազ. տալք, հէր վաքթ, սաֆի. *Համակ 'ի քուն կամք, միշտ երազս տեսանեմք։ Համակ զողբոց լիոսի, համակ զարտասուաց. Ոսկ. Մտթ. և Եբր.։ *Չլոյ... այլ համակ ըստ իշխանութեան վարի. Փարպ.։ *Համակ զբարերարութեանցն տյ գոհանալ. Խոսր.։ *Միշտ 'ի վայելչութեան, յար 'ի տմարդութեան, համակ յաշխածութեան. Սարգ. յկ. Դ.։ *Կենդարութին սպասել համակ. Շ. յէ. ամլ.։ *Ախտից սիրութեան, զոր համակ դաստապարտելով կրէ. Մագ.։

Իսկ Թէոդոր. Կոչ. *Դաւիթ յորդորահնար քնար նուագարանաւն՝ համակի զէջն հոգւոյն 'ի քեղուսուտրեալ սաէր. կամ է համակ. և կամ համանմանակի, այս ինքն յար և նման։

ՀԱՄԱԿԱՄ. ա. 'Ομόβουλος, ὁμόνους. Concors, unanimis. Միակամ. միախոհ. համամիտ. միաբան. կամակից. *Քո համակամ և համագործ է ընդ հօր. Ագաթ.։ *Նա ոչ որդի հակառակ լինէ ծնողին, այլ համակամք են. Տօնակ.։ *Յակոբ համակամ եղև ընդ մօր իւրոյ, և զյաւիտենական օրհնութեան ընկալաւ զպտուղ։ Յետոյ և քաղէք համակամ եղեն, և միայն ժառանգեցին զերկիրն աւետեաց. Սեբեր. Ժը.։ *Զզօրսն՝ համականս իւր արարեալ. Խոր. Գ. 15։ *Համախորհ և համակամ արքայի։ Համակամ համախոհ և կամարար իւր. Յհ. կթ.։ *Յակոբ նախահայրն համակամ եղեալ ընդ մօր իւրոյ. Եփր. աւետար.։ *Նիզակակցին, որ մինչ համակամ 'ի պատերազմունսն էր։ համակամ սիրելութ կամ մտերմութիւն։ Ըստ համակամ հաճոյից անձնցն. Պիտ.։

ՀԱՄԱԿԱՄԱԲԱՐ. մ. Իբրև համակամ. համակամաւր. *Առաքումն (հոգւոյն սրբոյ) ոչ հրեշտակօրէն, այլ համակամաբար. Լմբ. տծառ.։

ՀԱՄԱԿԱՄԻՄ, եցայ. չ. Համակամ լինել. միաբանիլ 'ի խորհուրդ. *Ոչ համակամեցայ ընդ մեզ՝ չթագաւորել նմա. Խոր. Գ. 62։ *Յետոյ և քաղէք համակամեցան, և միայն ժառանգեցին զաւետեաց երկիրն. Եփր. աւետար.։

ՀԱՄԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ομοθυμία, ὁμόνοια. Unanimitas, concordia, consensus. Միութիւն և միաբանութիւն կամաց և խորհրդոց. կամակցութիւն. սրտակցութիւն. կամակար հաւանութիւն։ Զայն ասի, ըստ ինքեան. *Այսու զհամակամութիւն յոյս առնէ զերից անձնաւորութեանց. Խոսր.։ *Հնչմամբ բարբառոյն զհամակամութիւն մեծարեաց. Շ. ա. յհ. ԼԸ.։ *Զհամակամութեան և զպատիւ ընդ ծնողին ցուցանէ։ Ըստ բնաւորական իշխանութեան որդւոյ ընդ հօր իւրում, և ըստ համակամութեան. Նար. Մծբ.։ Տօնակ.։

Գործածեալ ասի զայս յարաբերութեամբ առ մարդիկ. *Համակամութիւն տծութեան առ մեր փրկութիւնն։ Համակամութիւն երրորդութեան 'ի մեր հաստատութին. Լմբ. սղ.։

Ասի և զմարդոյ առ մարդ. *Ըստ համակամութեան օրինի. Պիտ.։ *Յորժամ մի մարմնոյ այլն և կինն առ միմեանս համակամութիւն ունիցին. Սարգ. ա. պ. Է։ *Տուք 'ի ձեռս ճարտարապետաց տոն զարծաթեղէն համակամութիւն, ևն. Լմբ. ար.։

ՀԱՄԱԿԱՅ, ի, ից. ա. Որ 'ի միասին կայ. միացեալ անբաժանաբար. ամ մարդկութիւնն քնի ընդ տծութեան նորա. *Ըստ համակայն սնոց՝ աճմամբ մարմնոյ 'ի զարգացումն սնոց եկեալ. Ջոր. կթ.։

ՀԱՄԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Միաւորութիւն. սերտ զօդումն. *Հարմնականն միագրութեան համակայութեան. Նար. Մծբ.։

ՀԱՄԱԿԱՌՈՅՑԵԱԼ. Կազմեալ. բաղկացեալ. ձուլեալ. *Ի սրբութեան համակառուցեալ մարմնոյն ... միածնին. Բրս. ծն.։

ՀԱՄԱԿԱՐ. Տ. ՀԱՄԱԶՕՐ ըստ Բ նշ. *Ոչ երբէք մի տեսանին համակար գոյ սեռի. քանզի ոչ կարէ բնականն համակար գոլ կենդանեացն. Սահմ. Է։

ՀԱՄԱԿԱՐԳ, ի, ից. ա. 'Ομοτάγης. Coordinatus. Որ է 'ի նմին կարգէ կամ կարգի. կարգակից. դասակից. համադասեալ. *Է համակարգ սորա։ Որպէս մի և համակարգ։ Համակարգեցին այս օրէն սահմանի. ևն. Դիոն.։ *Ընդ տծառեսականն համակարգ վկճակագրութն։ Նստեալ առանձինն 'ի համակարգ եղբարցն որիշ. Լմբ. պրտ.։ *Յետ ապաշխարութեան՝ սակս համակարգիցն դասակցեսցին. Ժղ. հռմյ.։

ՀԱՄԱԿԱՐԳԵԼ. ն. Συντάσσω. Colloco, ordino. Ի մի կարգ դասել. դասակարգել. և Շարակարգել (զբան). *Ընդ նահատակս համակարգեալ, և ընդ վկայսն ըղթակեալ. Շ. Վէմ։ *Ի ձեռն որոց համակարգեալ, իբր թէ հաճոյ են գրեալ. Սոկր.։

ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύνταξις. Ordo, classis. Դասակարգութիւն. կարգաւորութիւն. *Տոհմ իմանալի զգաստ, զորս 'ի համակարգութեան միաւորեալս ընդ միմեանս, որպէս սերովբէս, քերովբէս. Մագ. 'Ի Դիոն։ *Ի համակարգութեան եկեղեցւոյ ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի. Լմբ. պրտ.։

Եւ Շարակարգութիւն. շարագրութիւն. Constructio, liber. *Ի համակարգութեան իւրում ճառեաց. Սոկր.։ *Սեւերի (բան), յորմէ ընդ

ալէքսանդրեան համակարգուձէն. Ը. ՟. պ. կԷ:

ՀԱՄԱԿԱՐ, բիք. ա. Ըսպառնիչ. Cui suut iidem adfectus, adfectuosus, compatiens. Ունող զնոյն կարիս և զկիրս. կարեկից. ախտակից. կրակից. *Հաւասար մեզ, և համակարի. Ճ. Գ:* *Համամիտք իցէք, համակարիք. ՟. պԷպ. Ք. 8:* *Համակարիք, այսինքն մի մարմին գոլով առն և կնոջ ընդ մի կարիսօք անկեալ կան. Սարգ. ՟. պ. Ե: Ա.յլք մեկնեն՝ համակրօն, բարեգութ, ևն:

ՀԱՄԱԿԳԵՆ, ի, ից. ա. Համակ գենին կլակապալտ պարսիկ գիտակ, և ուսուցիչ այլոց. *Իշխան գենպետ էր ապար աշխարհին, և ըստ իւրեանց մոգրութեան կարգի համակգէն անուն էր: Այր մի համակգէն՝ երևելի ընդ ամենայն վերին աշխարհս. Ե.ղիշ. Ը:* *Անուանեին զինքեանս համակգէն, այսինքն ամենագէտք ի հաւատ կրակի. Ագծր. Ֆ. 22. որ է ըստ այ. հմգիան: Իսկ Հին Բա. *Ամենահաւատ, կամ բոլորից ուսուցիչ»:

Ես հաւատակից. *Ջի մի՛ համակգէնքն եկեալ բառնայցեն զոսկերս դոցա. Եղիշ. Ը:

ՀԱՄԱԿԵԱՑ. ա. Nũv ζῶν. Nunc vivens, praesĕns. Որ այժմ կենդանին է, և կեայ ընդ մեզ. *Ո՛չ հաւատան (հին. պբ), այլ զհամակեացան ինդրեն. Ռեխ. յհ. Ք. 25:

ՀԱՄԱԿԵՄ, եցի. ն. Համակ չուրջ պատել.* Ջգլուխս և զոտս ի թուխս համակեն. Ռեխ. Է:

ՀԱՄԱԿԵՐԱԿՈՒՐ. տ. Հաբակուց. *Համակերակուրք լինին. փիլ. ԽԽ. ֆ:

ՀԱՄԱԿԵՐՊ. ա. Որ ունի զնոյն կերպարան և զձև. Համանման. *Յարգեալ գովեալ ոչ միայն ի համակերպն ազգականաց. Ռեխ. Է:

ՀԱՄԱԿԵՐՏ. ա. Համեմատ կերտեալ. բարեյարմար. իսկ յոքն. Համօրէն արարածք, կամ միօրինակ եղականք. *Համակերտ օրինակութիւնք առ չքնաղ ընտրութիւն սյոց. Նար. ՃԾԲ: *Եթէ զերկինդ՝ ասիցես, նմանպես և զերկիր, և զայլն ամենայն համակերտ ծառայացեալս հրամանաց արար. չին. Եփիփ:

ՀԱՄԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Համեմատութիւն. բարեյարմարութիւն. Համաձևութիւն. *Արդ ծանուցաս իսկապէս համակերտուն երկաքանչիւրոցն առ մի կերպարան ոտեսակն զրագեալ. Նար. ՃԾԲ:

ՀԱՄԱԿԻՄ, եցայ. յ. Համակ չուրջ պատիլ. բոլորովին ընկղմիլ, դեգերիլ. չրջիլ, զգածիլ, զդեներ. Բաբ. *Շուրջ չանակի կուռ յոսկի համակիս: Ոչ յոսկի համակիլ: Յոսկի համակիցի և ի քարինս պատուականս: Ի ցաւս մեզոց կամ յորդոնս համակեալ. Ռեխ. Ա. ֆյմ. Է: Ն. Գ: Սարգ. յհ. Ե. Ն Ա. պ. Է. ևն: *Ի մէնջ նամուսիչ ուղմոտ համակեր: Համակիր միշտ ի չար խորհուրդս: Համակեալ մեծաւ զգուշութիւն. ՃՀ. կԲ: *Լերինքն զանասուն պաճարս յուցանեն համակեալս ի դիրեն. Խոր. Ֆ. Յ9: *Ուրք անյագութեն համակեալք՝ ոսկւով և մարգարտով կասեն ևն. փորպ:

ՀԱՄԱԿԻՑ. ա. Սևրա միասեալ. անբաժան զօգեալ իրօք, կամ սիրով. փարելի, փարեալ. *Ես հայր՝ որդի զնա կարգալով իւր համակից՝ առեցեալ մարմնով. ԳԱՅ: *Գիրկս արկանել, և համակից լինել. Վրք Էր. Էշ:

ՀԱՄԱԿՈՐԾԱՆ. ա. Համանգամանին կամ իսպառ կործանօղ. Համանձնաջինջ. *Համակործան կարօտանամ մեքենայից. Լմբ. ոփ: *Ի ժամանակս համակործան պատուհասին. Երզ. ԽԷ:

ՀԱՄԱԿՈՐԾԱՆ ԼԻՆԵԼ. կործանիլ զոյգ ընդ այլս. *Ոչ համակործան եղեալ ինքեանց. Ճ. Ա:

ՀԱՄԱԿՈՐԾԱՆԵՄ, եցի. ն. Համայն կամ զոյգ ընդ այլսմ կործանիլ. *Համակործանեա ընդ իս զգնդիդ հերձուածողաց, և ես ընդ քեզ կործանեցից ալօթիւք զիւրաւոր բանակս. Սոփ:

ՀԱՄԱԿՈՐՈՅՍ. ա. Համօրէն կորուսիչ կամ կորուսեալ, համայնաջինջ. *Ա.ս նոյնիս սկիզբն բնաջինջ համակորոյս սատակմանն. Ռեխ. յ. ՟. 20. յն. մի բառ, πανωλεθρία, generalis interitus.

ՀԱՄԱԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Միահոգի. համաձայնակից. կրօնակից. կարգակից. միաբան. *Իւրով համակրօն գաւանահաճոյիցդ գործակցօք. Նար. ՠՠԱ: *Որք համակրօն են ի սոյն հաւատ և ի յոյս. Լմբ. ոչ: *Ի մէջ համակրօնից. Ը. ՟. պ. ԻՀ: *Ես յանապատս հեռեալ, համակրօնից հաւատարեալ, ևն. Ը. վԽ:

ՀԱՄԱԿՐՕՆԱԲԱՐ. յ. Ὁμοτρόπως. Animo concordi. Իբրև համակրօն. համաձևութիւն. միաբան սրտիւ. *Որոց ոչ արբաւիչս և համակրօնաբար ուսիցեն ընդ նմա զարբազանն ընթրիս. Դիտ. եԼԷ:

ՀԱՄԱԿՐՕՆՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Ὁμοτροπία. Conformitas, similitudo morum. Զոյնակցութիւն ի կրօնս և ի վարս. միաբանութիւն. համաձևութիւն. *Համակրօնութիւն ածոյին որպէս հաւանիդ օրինագրէ: Ըստ ածոյնոյն ընտանութիւն և համակրօնութիւն. Դիտ. եԼԷ: *Ամենայն աւաքինութիւն, համակրօնութիւն, բարեգթութիւն. Ը. ՟. պ. Խ: *(Հեթանոսք) գործեն ի համակրօնութիւն առաքելոցն. Լմբ. ոչ: *Եղբայրք և ընկերք մեր են ըստ արարչութեն, այլև օրինացն համակրօնութիւն. Երզ. ֆ:

ՀԱՄԱԿՑՈՐԴ. և ՀԱՀՈՐԴ և հկցորդ. միաբան. միաբանական. *Համակցորդ զուգաձայնութիւ: Եղբարքն երկոքին համակցորդք. Նար. ԽԷ. Ն Խ: *Խոկութիւն բնութեն ՟ց համակցորդեալ անհատութիւն ՟ց. այսինքն անհատանելի. Ը. ՟. յհ. հՖ:

ՀԱՄԱՀԱՂՈՑՆ. յ. Ὁμοῦ. Una. Նոյն հետայն. համայն. ի միում նուագի համադամայն. առ հասարակ. *Ջի թէ համաղողոյն ածեր զպատիճան, վաղուց արդեօք բարձեալ էր զմորդիկ. Ռեխ. Է:

ՀԱՄԱՀԱՄ. ի, ից. ա. Ֆ. Համագամ պէսպէս համք, զորս ընտրեն քիմք. համբ. յայտմոյ քմից. անուշաճաշակ իրք. *Փայլոյ և գառն սուի, որ համահամ քըմայի ճաճաչի: Ըստ համհամ քմոյն իտրութեան և լսմկելեայ: Ալ վհամեզութի ձաչաց կայն համահամ քմայն սայ. ՃՀԲ. Է. Ֆ. ֆա: *Կապւոյտք ի փունջ մի համհամեալ և բազմահոտոտս: Արձակեսցուք ոտս դեղչկիս, և պտուղս համհամոտս վ.ըդ. ՟ղ: *Որ համհամեցաք (կամ համհամոյն) փափկանան: Ջփոփուկ ինչ կերակուր, և վհամհամեալ բայց ի բայ ուրանալին. Մաթ. Ֆ: Ա Նէր. պԽ:

ՀԱՄԱՀԱՅՐ. հայք. ա. Ὁμόπατρος, pius. Ejusdem patris (filius), germanus (frater). Միոյ հօր զաւակ. հարազատք ի նոյն հօրէ. Ռեխ. Ա. ՟վ ղաՀԷ. *Ի ղաՀԷ ոմն ինչ դատաւոր. Ա.ստ. ԺԱ: *Ես եղէ համահայր. Ա.ստ. Ֆ. ՟ւ: *Ես եղէ համահայր. Ա.ստ. Ֆ. ՟ւ: վ.ըԽ հղ. ԽՖ: *Եղբայր նոցա դևմեսրէ՝ համահայր, և ոչ համամայր. Պխ. Էր:

ՀԱՄԱՀԱՆԴԵՍ. ա. Նման հանգեր ձիք. նոյն օրինակ ղեկեալ. *Միապոյն, Կիան. Ֆ. Ֆ: *Համահան ածեալ ի բ-

ՀԱՄԱՀԱՆԱԿ, ի, ից. ա. Ὁμήλιξ. Ejusdem aetatis, aequalis. Հասակակից. հաւասար տիք. ժամանակակից. փոքէիք. պոյսաշ, Էաչսաշ. *Յակոբոս երկն էր քան զքՀ ըստ ժամանակաց մարմնոյ, կամ համհասակ: Ի համհասակ մանկունսն: Ա.ս համհասակի և առ համադործն՝ ի տեղւոջ նոց որսին վերադրի. Լմբ. էր ընդ եղէ. ՟ա. ՟ղ: *Համհասակք հին առաւն մերոյ. Երզ. Ֆ: *Կացոյց ի տեղի նորա զքհաւ. նաւազ համհասակ. Պխ. Էր:

ՀԱՄԱՀԱՍԱԿԱԿԻՑ. կցի, ցայ. Նոյն ընդ վ. *Համհասակացոյն յանդիմանութեի զրպարտութեն. ԿԷա. ի սԽա:

ՀԱՄԱՀԱՐ, կամ ՀԱՄՀԱՐՋ. ի, ից կամաց, կամ զանց. գ.(Թերևս իբր համհարատ. կամ պրս. հեծելք, համապատիս, և երկրակից.) Վարի որպես նիզակակից. մաերիմ պաշտպան. արբանեակ. Թիկնապահ. Ὑπασπιστής, ὑπέρασπιστής. Satelles, propugnator. *Լուծ զհամհարսն փիլիպպոսի(Նար իւրոյ) ի պատերազմ, Թէպէտ որ ծերունիք էին: Ա.ռեալ զհամհարսն նախ յառաջ ինքն անցանէր Թագաւորն քան զամենայն զօրան: Ջանահիգոնս զհամհարսն իմ: Իբր զհամհարս իմ հրամանս առեր պատրաստեալ զօրու. Պխ. ազԽա: *Համհարզ երկոցունց: Ջէզրայր Թագաւորին ընծայեալ, և զբաղում համհարզս նորին ընդ նմին սատակեր. Եղիշ. Ը. Ն Ֆ: *Ջինչ անուանէք իւրաքանչիւր համհարզանցն (կամ համհարզացն) իցեն: Միւսր ած, համհարզ քաջ եօթնեւտասդաց ածոց. Եղիշ. Ը. Ն Ֆ: *Ջամենայն փշրիսանս համհարզսն իւր. Ղևոնդ: *Համհարզանցն և փշրիսանաց. Ա.ստ. Ֆ. 3: Տ. և ՋՈՑԳՈՍՏՍՆ:

ՀԱՄԱՀԱՒԱՍԱՐ, ի, ից, օք. ա. Ջուգահաւասար. և համազօր. համամման. պատասխանի. *Ա.յս պատասխան համհաւասար գոլով աբելլին ևն. Ա.ստ. Ը. 3: *Համհաւասար զդիտուն ունիմք. Կւխ.: *Ձանապարհօք երկոքումբք համհաւասարօք. Վ.ստ հղ. Ք: *Խորհուրդ պատասխանին համհաւասար է ամենայն աղքատս: Ջոտան լուաց, և ես մեզ համհաւասարիլոյ ծայրագոյն իսնար. հնէ ուսումն: Ջի Ն.յր լինի տաեզծուածն՝ արարչին համհաւասար փառաք. Լմբ. պԳՓ. Ն ՟ղ:

ՀԱՄԱՀԱՒԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Համարձակիմք վասն մեր, և վասն համհաւասարակից մեր մարդկան. Լմբ. պԳՓ:

ՀԱՄԱՀԱՒԱՏԱՑ. ա. Հաւատակից. հաւատակոն. *Կանայք զդասս, և համհաւատաք իմ. ՃՎ. Ա:

ՀԱՄԱՀԱՒԱՏՔ. ա. Իբր համհաւատքակ, և համհաւատքօղ. տիեզերական. *Համհաւատաք ասմնիան: * ամհաւատաք եկեղեցի՝ տիեզերապրաս կաթողիկէ. Վ.ստ. ՟ղ. Ն ԺՀ: *Որ է հաւատան համհաւատաք՝ տիեզերապրաս. Տ.ծաչ:

ՀԱՄԱՀԱՒԱՏՔԵԼ. Ն. Συλλέγω, συνάγω. Colligo, congrego. Ի մի հաւաքել. համախմբել. ժողովել. գումարել. *Համհաւատաքեալ զամենայն որ չգտանէին. Ա.ստ. Ի ՟ոԽէ: *Համհաւատարեալ ղշյան իւր, և ի մի ժողովեցաս. ոչ էիցէ յայլ կողմանց եկին, և անդ հաւաքեցաս. Եփ. տայսԽէտ: *Համհաւաքեալ զինքեանսն որ չգտանէին: Համհաւաքեալ գունդս սյոն ի վիրակեան ժամանակի առ ի բոլոր ազգ սյդ, ուր էին վիճակեալ. Ագաղ. Ք. 3: Տ. և ՋՈՑԳՈՍՏՍՆ:

վանդակութեի լսման ժամանակաց. Աւձբ. ա. 1: *Յոյժ բազում են մասունքն ի յա-վուրս նորոգ հաստատութեանդ. Նար. ը:

ՀԱՄԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. ա. Համոզմունք. *Ի մի տեսակ զուգաւորութիւն խօսակցութեանց համահաւատութիւնք. Նար. ա՟ա՟ա: *Համահաւատութիւնք ամենայն չարեաց զօրէն ամենածայր ծովուն. ԲՒԲԻ:

ՀԱՄԱՀՆՑ. ա. Միահեծ, համաշաւիղ զուգընթաց. *Համնգալոտաքայլք, համահնաց, խոհեմութեամբ. Նար. ա՟ա՟ա:

ՀԱՄԱՀՐԱՒԻՐ. ա. Հրաւիրող զամենեսին առ հաւասարակ. *Ջհամահրաւէր աւետիսն հնչէր, եթէ ոք ծարաւի է, ևն. Պետր. ա՟ա. ի յոյն:

ՀԱՄԱՀՐԵՇԱԿ. ա. Զուգահրեշտակ. հաւասար կամ նման հրեշտակի. *Եթէ ևկեալ առ ինքն զհրեշտակն սքր առնուալ զհամահրեշտակ հոգի նորա. Ճ. Գ: *Հրաման նաև համահրեշտակ կաթողիկոսին հայոց առաւն գրիգորիսի. ՅԻՀԴ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆ, ի, ից. ա. Ὁμόφωνος, σύμφωνος. Consonus, concors, consentiens. Միահնչ. ձայնակից. միաբան. *Համաձայն լինելով հերձուածողացն: Ամենայն ուրեք համաձայն ինքեան բարբառեալ. Ած. Ը. Ա ԸԲ: *Ունէք ամենք ի հաւատակցաց և ի համաձայնից ևդեալց մերոց: Ջհամաձայնն ոչնի հաւատս. Պրմ. յ: *Համաձայնք առ միմեանս գոհանիք յամպարշաւէլ. ՅԻ.ԻՀ. ԸԲ: *Ջի ԹԷ խոստովանեաք՝ նոյն համաձայնք և փառաւոր համոզասիրք. Նար. ա՟ա՟ա: *Սմին համաձայն գոհանիք զսեառն (բան). ԼՀ. ծգ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆ. ած. } Ὁμοφώνως, συμ-
ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԲԱՐ. } φώνως. Una voce,
ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԿԻ. } unanimi consensu, concorditer. Համաձայն գոլով. միաձայնութեբ. միաբան. յար և նման. *Ընտաւ սիկ համաձայն վկային. ԼՀ. ծգ: *Վկայեսպոլոմոն, և գաւիթ սաղմոսէ ոյ՝ համաձայն. ԼԺ. իս: *Ըզժողովուրդս համաձայն՝ կոչէլ ի սեր միության. ԴՒՀ: *Համաձայնս գրեաց սքր ժողովոյն. Պրմ. յ: *Ջի համաձայն խաչազգեցից՝ ըղձեղ օրհնեմք յաւիտեանից. Շար: *Սրբասքանչիցն համաձայն՝ ունեք օրհնութիւն քրովբէական. Շ. փա: *Ջի հրեշտակական համաձայն՝ ըղձեզ օրհնեմք յաւիտեան. Տաղ. իս: *Ջքո քարոզեցին համաձայնաբար և հեռեսպես որդի ոյ. ԱՒ. Բ. Ն Բ: *Վկայել կամ ատորագրել համաձայնաբար. Տճաւ: Ճ. Ա: *Համաձայնաբար հայր անուանել զՅԾ. ԼՀ. գԻԲ: *Բարբառիք համաձայնաբար արիանոսացն. Գր. փգ. ԲՂԲ: *Համաձայնակի յանձինս մեր կատարեսցին. Տճաւ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԿԻՑ. Տ. ՀԱՄԱՁԱՅՆ. ա. * Համաձայնակից գոլ սմա: Համաձայնակից գոլով իմ. Թէոդոր. Խոյրագ. Ն իս: *Նա զրկաս համաձայնակից գոլով մարկոսի և յովհաննու. կԻ-ԻՂ. ՂԻ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱՊԷՍ. Տ. ՀԱՄԱՁԱՅՆ. ած. * Խոստովանեալ լինի համաձայնապէս յամենեցունց: Գաղիանոս համաձայնապէս սլսատնի գրելով ասէ. Նիս. ԲՒ. Է. Ն Է: *Յայնմիկ միաբանիք համաձայնապէս. Հ. ԻԼԻԲ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՄ, ևցի. ն. Միաբանել. զուգայարմանել. Διαλλάττω. Concilio. *Սէրն զմիանձնան համաձայնէ. ԼՀ. ծգ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՄ, ևցի. է. } Ὁμοφω-
ՀԱՄԱՁԱՅՆԻՄ, ևցայ. յ. } νέω, συμφωνέω, σύμφημι. Consono, consentio, convenio. Միաձայնիլ. միաբանիլ. ձայնակցիլ. ձայնակից լինել. *Հոգին ոք լինցին առցէ, այսինքն համաձայնեսցէ լինա. Ոախ. յԻ. Ը. 31: *Եւ մանկունք համաձայնեցին»... այսինքն միաձայնելով ընդ հրեշտակս երգեցին. Երզն. ծի: *Համաձայնիմ և ես միաբանական գոլ զոլորին հօր. Ած. Ը: *Քարոզին համաձայնի և ազօթիցս բան. Խոր: *Եւ սիկին ոմն համաձայնեալ նմա (ի գաւանութեբ). ՅԻ. ԼՂ: *Համաձայնել երեմիայի ի կշռամբ բանս չարեաց հրեից»... Նի. Եղի: *Ջայս և գաւիթ համաձայնի»... այսինքն համաձայնեալ՝ ասէ. ԼՀ. ծգ: *Համաձայնեալք անմարմինսն՝ օրհնէին: Ընդ որս և մեք համաձայնեալք՝ բարեբանեմք. Շար: *Ուսանիմք՝ մարդկան լսել զհամաձայնելն իրեսց՝ քան զանհաղորդ լինելն. ԼՀ. ծգ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμοφωνία, συμφωνία. Consonantia, consensus, concordia. Միաձայնութեբ. ձայնակցութիւն. միաբանութիւն. *Աշխատեցան օրհնութեամբ համաձայնութեբ օրինագրել. Դիոն. Եիեչ: *Որոց և ի բաժանել լեզուացն՝ չար համաձայնութեբն խափանեցաւ. իսկ աստղդրութեան չաշտարակէն զազգս ի հոլուր համաձայնութեբն էած սեր մեր. ՅԻ. իհ. Եիեչ: *Ոչինչ է հաւասար միակամութեբ և համաձայնութեբ: Որպէս հերձուածն քակտական է, այսպէս համաձայնութեբն շաղկապական. Ոախ. յԻ. Բ. 31. 35: *Գովէ զՀամաձայնութեբն. զի և ՅԾ զմարդն հաղորդ կենդանի առնէ: Ընդ վահանայ հայրապետին զՀամաձայնութեբն առ մեծ ևկեղեցին հռոմոյ. ԼՀ. ծգ. Ն ոթ: *Համաձայնութեբն իւն և ոդնութեբ կատաց և իմացութեան երևի ի նոսա. Պիտ: *Երկու ՅԾք՝ ոչ են (հայր և որդի), վասն զի մի է բնութեբն, և նոյն կամբ, և մի համաձայնութիւն. ԱՒ. Ը:

ՀԱՄԱՁԱՆՁԻՐ. ա. Բառ անատոգ նշանակութեբ. իբր կցորդ ձանձրութեբ կամ ևղութեբ բանի. և ևղկնչ այլոց. * Եղեն բանտապետք, և համաձանձիլք, և գահիճք. Մծբ. ծԼ:

ՀԱՄԱՁԵՒ, ի, ից. ա. Որ ունի զնոյն ձև կամ պկիսպատրան. համանման. *Ջբազումս ի կենդանեացս և ըստ տեսակի համաձեւս. Նիս. բՒ. Խ:

ՀԱՄԱՁԵՒԱՆԱԼ. ածայ. ը. Ձևանալ հանդոյն այլոց. *Վասն զգուշանալ գայթագղութեան հրէիցն առ ժամանակ մի համաձեւացան հրէիցն. ՄԻ. ոգոբ:

ՀԱՄԱՁԵՒԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. կերպաստանակից առնել, միաբանել. *Առաքինիքն համաձև առնեն զկամս իւրեանց կամացն ՅՅ. Ո՟ԻԲ՟ոբ:

ՀԱՄԱՁԵՒԱՆԱՄ. ածայ. ը. Ձևանալ հանդոյն այլոց. *Վասն զգուշանալ գայթագղութեան հրէիցն առ ժամանակ մի համաձևացան հրէիցն. ՄԻ. ոգոբ:

ՀԱՄԱՁԵՒԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. կերպաստանակից առնել, միաբանել. *Առաքինիքն համաձև առնեն զկամս իւրեանց կամացն ՅՅ. Ո՟ԻԲ՟ոբ:

ՀԱՄԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Նմանութեբ ըստ ձևոյ. համանմանութեբ. համաչափութեբ. *Ջնոյն համաձևութեբ ի մի թեսաներ մայլ. թանայ առաստօր եգից: Ջկանոն համաձևութեան օրինին փոխեցիր. Նար. իԲ. Ն ՃԲ:

ՀԱՄԱՁԱՆԱՊԱՐՀ. ա. Συνοδοιπόρος. Itineris socius, comes. Ո՟զեկից. ընթացակից. *Անշակերտք և բարեկամք և համաճանապարհք յՅԲ: ԱՒ. Ը:

ՀԱՄԱՃԱՐԱԿ. ա. Համոյն ճարակեալ, ծախեալ, կերեալ. *Ամ համաճարակ ամենաբոլոր ախտացեալ հոգիս վերաւոր. Նար. ծԷ:

ՀԱՄԱՄԱՅՐ, մօր, մարբ. մարպ. ա. Ὁμομήτριος. Uterinus. ի նոյն մօրէ ծնեալ. որոց մայրն է մի. Ղէ մօրէ. պէր անագան. *Ջբնհնեալին զէրպայր իւր զՀամամայրս. Ծն. ԽՁ. 29: *Եղբայր միահայր. և ոչ համամայր: Համանօր և պատ-

բարք համամայր՝ յայլևայլ հօրէ. Խոր. Է. 85. Ն ա՟ա ածբ: *Եղբարք միմեանց համամարբք. Շ. ֆՁ:

ՀԱՄԱՄԱՐՄԻՆ. ա. Մարմնակից. ոչնոչ զնոյնպիսի մարմին հոլեղէն. *Ջայլըս տեսի համամարմնին՝ յաղթող գաւազ յասպարսին. ՅՀ ոբդէ:

ՀԱՄԱՄԱՐՏ. ա. Ἀντίπαλος. Մարտակից. և Դիմամարտ. հակամարտ (եթէ չիցէ այսպէս գրելն.) *Համամարտ է ապարքիոյ և նոտոս անուանեալ. Աւիսա. Ծ:

ՀԱՄԱՄԱՒԲՐԵՆԻ. ա. Ամենամաքուր. ամենասրբուհի. կիմ Մաքուր որպէս զանմարմինս. *Ույսոր ցնծալի երկնաւորսդ գաւուցն համամաքրենի կուսին երթալն յերկինս. Շ. փա վէրաբեր:

ՀԱՄԱՄԵՑՅ. ա. Հաւասար մանր. տարեկից. նաչաւ. *Միսչափք հասակաւ, համամեայք. ՄԷին. չաս:

ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Տիրապէս միութիւն միաբանիլոց. *Պատասխանն զանձնաւորութեբն եկեղեցւոյ ի համամիութեբն բաժանիսդ ասի. ԼՀ. ոչ:

ՀԱՄԱՄԻՏ. տեմ, տաց. ա. Ὁμοφρων, ὁμογνώιος. Ejusdem mentis, sententiae; unanimis. Որոց նոյն են միաք, դիտաւորութիւն, և սիրա. համախորհուրդ. համակամ. Ղէ սէրս Ղէ հոգի. *Համամիտք լսեք. ա. պեա. Գ. 8: *Համամիտք և համակամք միմեանց. Ճ. Ա: *Աչխարհատեաք, ծառայից համամիտք. Խոր. Գ. 68: *Իբրև զհամամիտ գործակից: Լաւագոյն համամիտ համախոհուրդ. ՅԻ. ԼԲ: *Համամիտ ընտանեացն գործակցութեբ: Ճշմարտութեբն բերանոյն համամիտ առ հաւատոյն խոստովանութեբն (այսինքն համաձայն). Աւձբ. Գ. 11: Ն Գ. 6:

ՀԱՄԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμόνοια, ὁμοφροσύνη. Concordia, consensio, unanimitas. Սրտակցութիւն. միաբանութեբ խորհրդոց և սրտից. համաձայնութեբ. *Խաղաղութեբն է ամենայն միաբարական, և ամենեցունց համամտութեբ և բնակցութեբ ծնողական և գործատուրական. Դիոն. ոձոյ: *Համամտութեբ և խաղաղութեբ. Պրմ. Խգ: Ն Գ:ԻՀ. ԲՂԲ: *Համամտութեբ և հաւատարմութեբ. փԻ. Ջ. իոն: *Առ երկրային իրս համամտութեբն. այսինքն համախոհութեբ, կամ կապուտն յօժարութեբ սրտի. ԼՀ. ոչ:

ՀԱՄԱՅԱՐԿ. ա. Ὁμόστεγος. Contubernalis. Յարկակից. բնակակից. *Ոչ միայն համայարկ է, այլև համասեղան միշտ լինի. Փիլ. ԽԲ. Է: *Օտարք, և ոչ համայարկ: Րգ միամիան թռչնոց (զպաշտն) և զհամայարկն ապաակէ. Վ.ԻԴ. ոչ. Ն ծն:

ՀԱՄԱՅՆ, ի, ից. ա. Ὅλος, σύνολος, ον, πᾶς, σύμπας. Totus, universus, omnis; simul, cunctus, universus, si, sa. Ընդհանուր համօրէն. հանուր. բովանդակ. բոլոր. և գ. Ամենեքեան. բոլորեքեան. պետիքն, հեր, հեփ, իմ, ֆ. *Համայն ապաստատհիմն զարմիս. Պիտ: *Համայն շնորհօքն՝ որ տուաւ առաքելոցն, և նոքօք աշխարհի. Խոր: *Ջհամայնն ընկալայ ի քէզ զբերս գործոց: Համայն ելոյց. կիմ մեռելոց: Բովանդակ մարմինովն, և համայն ոձուքեբն: Համայնից գործոց: Ելից համայնից: համայնդ յամենայնումնէ. *Առ համայնից հաստատեաց Թագաւորն. Նիս. ԻԷ. ԽԲ: *Ցծ ընտիրն մայրաքանաց համայնից. Սբտ. ա. պ. ֆ: *Ջծ կենդանի արքայից համայնի: Ալքայդ համայնին: Ծաւալեալ ընդհօքս յամ, փառք և պա-

աիւ Համայնին: Ո՛վ երանուելի՛ պարծանք Համայնիս: Պօղոս անուանի՛ քարոզ Համայնիս: Գովեալ՛ ի պարս ազգաց Համայնից: Խնամոզ Համայնից. ԳԿ: (որ են անսովոր ձևք բանի):

ՀԱՄԱՁՆԻՒ. այսինքն Ամենայնիւ. ամենայն իրաք. բոլորովին. ի՛սկապէս, հէգ. *Ընդ պարու Համայնիւ ընկէց: Եւ ես Համայնիւն չար ապիկար: Զիմոյ առակաւ ընդ ոսկերս չարին Համայնիւ բաչխի: Ի քէզ իսկ ՁԾ Համայնիւ խրախուսեալ. Նար. հա. յէ. ղէ:

ՀԱՄԱՁՆ. ս. Օμῶς, ἅμα. Simul, una, pariter, aeque. Համանգամայն. միանգամայն. Թ. հէմ, հէգիւն. *Ջոյգ և Համայն գան. Սահմ. թէ: *Նէ Համայն ասել օրէն Թագաւորութէ: Համայն և յետ նորա օսար յօտարաց. Խոր. Բ. 7. 72: *Ճարտասանն, Համայն և քերթողն: Ի կեանն Համայն, և ղինի մահուն. Պիտ: *Ջպատժականն՝ Համայն և զնորհականն: Բարեկամացն Համայն և Թշնամեացն. Երզ. Մագ: *Իմանայ զամէնայն զգործս քո, Համ և զքաւս, և Համայն զամենայն մտաց տեսութէն. Մաղ:

կամ *Ոλως. Omnino, prorsus, totaliter, integre. Առ հասարակ. բոլորովին. ամենայնիւ. *Ջնաւեան Համայն տեսանես: Ջնմանեան իմ յիշատակել Համայն առատաձեռ: Համայն մոքրեցաւ: Համայն ախտացեալ կամ մեղսագեալ: Համայն անքննին: Համայն կենդանարար. Նար:

ՀԱՄԱՁՆ. ը. *Ὡμως, πλήν. Nihilominus, verum tamen, sed, caeterum. Այլ յայտ ամենայնի վերայ. բայց. սակայն. տակաւին եւս. ամա, ամմա, վէ լաչին. *Եւ են ոմանք (ի չարկապացս) ոչք առագրեն և ընդդիմակս. որպիսի, սակայն, Համայն. Թր. ԽԸ: *Թէ պէտև գու ոչ ասես, Համայն ես ասացեալ: Բայց Համայն զի պաշարեցեր զնս: Համայն գու պատասխանի տուր ինձ: Զի Թէպէտ սակս անձնիշխանականն չօժարուէն Թշնամիք են, Համայն (լս. սակայն) ՚ի բնաւ Թէ իմ գործածն են. Ամ. Ը. տեպ. Ե ՀՒԲ: Ե չրտ ՁԾ: Նայնպէս Մաթս. Ելէդ. տեպ: *Եւ Համայն սկսայց, ուստի սկսանելն վայելուչ է. փիլ. Նկ. Ը: * Թէ յայլոց ազգաց ՚ի կերպարանս եկն առ նոսա, Համայն և այնպէս յօրինացն մահապարտ էր. Եզեխ: *Համայն ծանր էր: Համայն արժանի մահու էր, ևն. փաղպ: * Թէպէ այլ ինչ լսելոցէ պատճառս չունիմ, Համայն (տպ. սակայն) զի առ քէզ գիմեցի, պարտիս ունին գնել: Թէպէ յանձանց չունիք Համարձակութէն, Համայն վասն սիրոյ բարեխոսուԹէ ողորմի. Խոր: * Եւ Համայն Թէպէ յիլնին ոմանք, այլ պարտաւանօք. Պիտ: * Եւ Համայն հիացեալ եմ մեծապէս, ևն. Յհ. իմ. երև:

ՀԱՄԱՅՆԱՉՆԵԱՆ. ա. Որ հայի ՚ի Համայն տգինս, առ ամենայն ժողովուրդս կամ ազգայինս. * Շտապ հրաւէր արձակել հայրապետական ոմանց. Տաղ:

ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Ուր լինիցի պատմել զամենայն ըստ ամենայնի. *Յայսմ Համայնապատում իրաստեղանութէն խոպան արբեցայց. Նար. լբ:

ՀԱՄԱՅՆԱՋԻՆՋ. ա. ս. որ և ՀԱՄԱՋԻՆՋ. Ըստ ամենայնի ջինջալ. ջինջող, ջընջեղով. բնաջինջ. *Համայնաջինջ Թերևս ըզբնաւ մեր առնել կարացէ գաւառս. Պիտ: *Համայնաջինջ և ամենասպառ զաերին ծնէն գոցն կրճատեցեր. Նար. լէ:

ՀԱՄԱՅՆԳԱՄԱՅՆ, ի, ից կամ այց. ա. Σύνολος, σύμπας. Universus, cunctus. (ի Համ. և Ընդհամ.) իբր Ամենայն միանգամայն. նոյն ընդ Համայն. ա. * Համանգամայն ազանց. Շար: *Ջոտկաւս ՚ի բազմոյն՝ քան Թէ զնսկուէ Համանգամայնիցն. Նար. հէ: * Նրբեմն Համանգամայնից յիշատակօք, և երբեմն իւրաքանչիւրովքն. Սարկ: *Ի Համանգամայնց ամենայնիւ կոլոտոցս միալով. Պիտ: *Ընփոյթ առնել ծանուցին՝ Համանգամայնոյն է ՚ի բաց բարձումն. Յհ. իմ. ապ:

կամ ὁ, τὸ Ἅμα. οἱ, τὰ ἅμα. Simultaneus. ի միասին ընդ այլոսւմ. միասնականք. միանգամայնք. *Յաղագս Համանգամայնց: Համանգամայնք են, որոց լինել լուԹի ՚ի նմին ամանակի: Իակ բնաւ Թէ Համանգամայնք, որք միանգամ Հակադարձին ըստ գոյն հեռաւուԹեան. Ածաբ. սպորփ: *ԸնտադրուՀ նախկինին ծնանել լինէ լծոլ զՀամանգամայնոյն յերկնական. Աղ. անդ:

ՀԱՄԱՆԳԱՄԱՑՆ. մ. ը. Ἅμα ὁμῶς. Simul, una, aeque, pariter, tum; ι, quæ Միանգամայն. ՚ի միասին. զոյգ ընդ. նոյպէս. և Համայն. ընդ աւետարանն, բոլորովին. իսպառ. իսկոյն. հԹէ, և եԹէ. Է, և. ՀԷ. պէղ, ՀԷ անգամ՚Ջ, ՀԷՀՆ. հէՀՆ, և հէմ. աալ, ան ալ. *Համանգամայն եղեալք՝ Համանգամայն և լուծցին. Պղաբ. փԷ: *Նոյնն Համանգամայն կալցի զՀակակայն. Պոէթ: *Ասել Համանգամայն ՁԾ, Համանգամայն արգի. ԱՀ. Է: *Համանգամայն ըստ գոյոյն ՁՀ՝ և ծնանելն լինի խնգեալ: Համանգամայն և է ծնեալ. կէ-րչ. գԽՀ: *Ջայսոսիկ ասէր բանիւք, և Համանգամայն արդեամբք զգործն կատարեր. Ճ. Ա: *Ընդունին զՀատուցումն բարի ըստ բարեաց գործոց, Համանգամայն և չարեացն. ՅՁԲ. Ի: * Եւ զի՞ մի մի ասիցեմ. Համանգամայն առացից. Սարգ. յՀ. Ֆ: *Ջբան և զգործ Համանգամայն. ՅՁ՝ ուղէ: * Եւ այլք բազումք, Համանգամայն երկեբիւր Հարք. Խոր. Ֆ. 61:

ՀԱՄԱՆԻՒԹ, ոյ, ոց. կամ ի, ից. ա. Որոց նիւԹն է նոյն կամ՚ի միասին. կից ընդ նիւԹոյ՝ որպէս մարմն. *Մարմնոյն (ըստ երկրաչափից) հարկ է ՚ի ՀամանիւԹոյ կամ երևոյԹէ և կամ գծիւ բաժանեալ գոլ: Երևեցաւ մակերևուԹէն և գիծ բաժանել զՀամանիւԹս մարմնոյ. Ածաբ:

ՀԱՄԱՆՄԱՆ, ի, ից. ա. նխ. ս. Παρόμοιος. Consimilis, assimilis, ὁμοίως, παραπλασίως, similiter, assimiliter. ՚ծաց, aeque. Նմանակից. յար և նման. նոյնպիսի. և Հանգոյն. և նմանապէս. նըս նըման, խիսա նման. պէնչէր, ԹԷՀԼ. փոալ. *Համանման գտեալ երանելոյն սոՀրանեան. Ճ. Բ: * Ջհամանման մարմին մեր գՀենուլ ոչ գարչէցաւ. Ոսկ. յհ. ա. 9: *Ո՛չ է համանման շնորՀք այ յանցանաց չարին. Ոսկ. հա: * Համանման գեղք: Ի համանման հատասարաց: Համանման չարեօք, կամ բարեօք. Ագաթ: Մանր. ՁԷ: Պիտ: *Համանման երկնաբերձ կոյսիդ, կամ ձեռակերտին չամիրամայ, կամ նոցին համանման: Ընդ այլ բազում համանմանս ասաս: Ջձեռնայն և զկարկինի, և զնոսցուն համանմանիցն: Ջմայրս և զՀամանմանսն հատանէն. Նար. խլ: Յհ. իմ: Պիտ: փիլ: *Պատկեր հոր՝ ոչ փոփոխական, այլ անփոփոխ՝ համանմման. Շ. խոսփ: *Մինն արբեցայ, և միւսն բամբասէ. և համանման գաւասպարտին. Մանդ: *Որ համանման մեծին եղիայի և յովՀաննու մկրտչին յանապատի բնակեցար. Շար:

ՀԱՄԱՆՄԱՆԱԿԻ. նյն ը վ. *Ըստ խնամեԹէ, կամ ըստ այլ ինչ՝ համանմանակի պատճառացն ընտանուԹիւք են. փիլ բաժն: *Նմա հաւատացէ և նորոն զաւակաց՝ համանմանակի ընտանուԹէ. խոր. Ֆ. 65:

ՀԱՄԱՆՄԱՆԵԱԼ. Համանման գտեալ և նմանօղ լեալ. *Համանմանեալ մեծին և ղիայի, և յովՀաննու մկրտչին. Շար: *Համանմանեալ առաքեալսւաւ Հօր. Ա. Ի: * Ջաւետաւակէս փոխան յղեալ, որ Թէ որ գի Համանմանեալ: Ի քաջուԹէն գովաբանեալ, մինչ այգագայ Համանմանեալ. Շ. Հիպ: *Ի համանմանեալսն լուսոյ ընԹացեալ Շ. ա. յհ. Ֆ:

ՀԱՄԱՆՄԱՆԻ, նոյ, նեայ. Տ. ՀԱՄԱՆՄԱՆ: *Ոչ յօտարազգին, այլ միայն յիւրմէ համանմանին գեգևլուալ. Պիտ: * Ջի սկզբ առ համանմանին իւր Համանել վերսկաւն ՚ի Ձշմարտուէն. Յհ. իմ. պաւլ: *Համանմանեալ վերնագաւնին՝ փառասիրութէ ՁԾայն. Յ՚ ուղէ: *Պատուոյ վերնոյ Համանմանի Թէոդորս այրն ցանկալի. ԳԿ:

ՀԱՄԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. ի. Ὁμοιότης. Similitudo. μίμησις, μίμημα, imitatio, aemulatio. ՆմանակցուԹի. նմանուԹի. նմանոյն լինել. *Ի համանմանուԹի նոյին բանբանեալ. Յօրինէ զգաւակորթուԹի առաքեանց առաջելոց ի համանմանուԹի երկնաւորացն պարուց: Նմին է համանմանուԹի: Ի համանմանուէ վերջանան: Խարտեաց պահեացուք զՀամանմանուԹի հրեշտակական կարգաւորուԹէն. Լմբ. ոչ. ոթիզ. պուբ:

ՀԱՄԱՆՇԱՆ. ա. Որ ունիցի վերնապիսի նշան յոր է և կարգի, Համանիշն. ըստ յն. նմանակիր. ὁμοιοπάθης. *Քանզի Համանշանն (կամ Համնշան) ՚ի նմանուԹէ անտի խրնդբեր լսել մարդն, ևն. եաւ վերկիչ զՀանանքըչան նմանուԹիս. Կալ. ֆէ:

ՀԱՄԱՆՈՅՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. ՄիաբանուԹի ՚ի նոյն միտս և ՚ի կամս. ըստ յն. ՀամաչնչուԹ. Ὁμοψυχία. Concordia, unanimitas. * ՀամանոյնուԹիր, և զնոյն խորհեալով առ միմեանս՝ մի լինիք. կէ-րչ գԽ:

ՀԱՄԱՆՈՒԱՆԵԱԼ. Համանուն գըտեալ. անուանակից. * Անդ ՚ի յաԹառըն ՁԲ եգեալ զդրիգորիոս Համանուանեալ. Շ. Վէպ:

ՀԱՄԱՆՈՒՆ, ուան, ունք կամ ուանք, անց. ա. Ὁμώνυμος. Ejusdem nominis. Նոյնանուն. անուանակից. ապաշ. *Ջսպասմ (որ և ապամ), որ էր Համանուն հասարակաց ազգի. Եսս. իբ. ա: * Թագաւորեցուցանէ մեր սրատչէս զՀամանուն իւր զքաւորչէս: Եւ Համանուանն արատչի. Խոր. Ֆ. 50. Ֆ. 51: *Ջերկուս սրսն Համանուանս. Յհ. կՀ: *Բազում էին Համանունք գաւԹի. Ճ. Բ: *Ի ձեռն Յեսուայ Համանուանն Յովի. Տ. Ծ:

Լայնարար՝ կրօղ զնոյնպիսի անուն յոր և է կարգ և. իբրև Համանուն կիմ Համեմատանուն, բերանուն, ևն. * Ի բազմապատկուէս եգելոց ՀեշտուԹեաց, ոմանք տուգ, և ոմանք ՀՀմարիտք, մտայն, մարմնոյն... այս ամենայն ցուցանին զՀեշտուԹի Համանուն. Նխ. Բ: *Ինչինչ նուաՀանգիտան (գովԹի) քան զայն՝ որ յարատեսցին, Համանուն ունելով կոչումն. Պիտ: * ՋՀամանուն իւր գաւառս. Յհ. կՀ. *Ջեկեղեցի ի մուցարիւք, Համանունք գովով միմեանց, ժողովուրդ, և ժողովարան. Շ. Ի: *Համանուն է Հոգին՝ Հոգւոյն (յերր. և յն.) վասն անօսոյԹեանն: Քառ, որ է օծեալ. և որք Հոգևոր ծննդեամբն եղաք նմա որդիք, կոչեցաք Համանուն նորին քրիստոնէապ. Լմբ. իմ. Ե ապ:

ՀԱՄԱՆՈՒՆԱՐԱՐ. մ. Ὁμωνύμως. Communi, vel eodem nomine. Նովին ա նուանեաց. միօրինակ կոչմամբ. անխորհ. և Համանուանաբար: * Որոց անուանք երկա քանչիւրոց նոցա Համանուանաբար միանայ կերպաս Ճանաչիւր. Յհ. կՀ: * Նրկինք ա. նուանեաց Համանուանաբար հրեշտէն երկնից

վերին յարկին. Ոսկիփոր։ *Համանուանաբար ի վերայ ամենայն գողոց և գողովին անուն և պատիժ. Շ. ընդհանր։ * Հրեշտակք ա-նուանին ամենայն երկնային գոտւոյնաւո-ղիքն համանուանաբար։ Որպէս ձեռքն գոր-ծոց է պաշտպան, այսպէս և գործն նորին համանուանաբար կոչի ի գլոյ (ձեռք). Լմբ. պտրփ. Ե ոգ։ * Չհամանուանաբար սաղն և քո և սրդի և որ. Պտմ. խգ։

ՀԱՄԱՆՈՒՆԱԿ. Տ. ՀԱՄԱՆՈՒՆ. *(Ընկ. վեցն) Ժողովուած... համանուանակ ա-զանց կուաւելոյ. Նար. գԿ Նիւս։

ՀԱՄԱՆՈՒՆԱԿԻ. Տ. ՀԱՄԱՆՈՒՆԱԲԱՐ. *Լսեմ համակարգիչ... բայց ոչ համանուա-նակի. Պեբէարմ։ * Ի հինն համանուն սկի աշ խարհին և գեան (նեղոս) կոչեցեալ լինէր եգիպտոս. փիւս. լԲ։ * Համանուանակի կոչ հնիձանուս զազգ գիւտին և զմոգականս համ անուանակի ջուր կոչէ զօտար խորհուրդան, և զվերս բնական, և զանձայինն. Լմբ. ոգ։

ՀԱՄԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμωνυμία. Nominis communitas, և acquivocatio. Ո-նուանակցութիւն, նոյնպիսի կոչումն. ևս և համանուանութիւն. * Լսա կարողութիւն՝ ճաճա-կանին համանուանութիւն արժանաւորի։ Սե-լովբէին համանուանութիւն կոչէին (զբևեակն նապէսց), յայտգա կիզգուլեն ի մեզայն ընդօսմն. Դիոն։ * Ջանուանան քննել և տար-ցանել, և մի պատրիլ և խորիլ համանուա-նութիւնքն. փիւս. լԲ։ Բ. 2ՀՅ. որպէս և Շ. Բարբէր. Ե ԲԼՒ։ Լմբ. ոգ։

ՀԱՄԱՐԱՒԻՂ. ա. Ջուգաշաւիղ. Նը-ման հետոց այլոց. նոյնօրինակ. * Համաշա-ւիղ ապաշնապաւ տոտոյ տուշորանն։ Ցաբ։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՏ. ի. կամ ՀԱՄԱՇԽԱՐՏԻ. ա. գ. Համօրէն աշխարհ. և որ ինչ անկ է նմին. * Դատաստան մանեկին ի համաշխար-հի ինդրուածոն ու. յին. Համաշխարհական. Բ. Ա. ֆ. 18։ "Կամս քան զՀամաշխարհի խա-զաղութիւնն հակառակ (քոհա). Ճ. ժ։ "Ոչ վասն անձին ամենատկին (Հաներ զդիշերն ի գլուխ յաղթեմ), այլ համաշխարհի յոս-տումն զգայն գործոյ. Կոչիւն։ "Համաշխար-հի նամակ յղեր, յիս բաքանչելր գործս խրատեր. Լմբ. ի Ջուրհ։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԳՈՐԾ. ա. Գործեալն յամենայն աշխարհէ կամ մերդ կանէ. "Նամս ած գՀամաշխարհագործ զինքան տապաճէշ. Ածաք։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՀԱՍ. ա. Ուր իցէն միաձամուռ զոյք երկրին. * Ի գրան ապքուա-նի ի համաշխարհագոր բանական. Ճ. ի։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՀԱՒԻՒՐ. Տ. ԱՀՈՒՐԱՀԱ-ՀՈՐՈՁ. *Գրու առայեզց հնամշխարհահաւոր կառարեաց (զամն իւր). Կաղանտ։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κα-θολικος, οἰκουμενικός. Universus, universa-lis, generalis. Որ ինչ հայի առ աշխարհ համարին. հասարակաց. ընդհանրական. տիեզերական. * Համաշխարհական ջրհե-ղեղ, կամ նաւարկութիւն, կորուստ, բար-կութիւն, նեղութիւն, տագնապ. Շ. Ֆաւ։ Ո-նի ի պեբր. Ե յեվա։ ՅՅԲ. Ը։ Ածաւ։ Ի-ԿՏ։ * Ի համաշխարհական աւուրն յարութեան. Կոպտնթ։ * Ի համաշխարհական յարութիւն։ Ի սկզբան լինելոյն ի համաշխարհական գոյացութիւն։ Համաշխարհական և տիե-զերական հաւասար։ Համաշխարհական ա-րարութիւնն է կիզեցեալ (առ քոհա)։ Համաշ-խարհական կռմանբ. Խոսր։ ՍԵԲԷՐ. Է։ ՅՅՆ. ԻՆ. ԷՒԼ։ "Կրոգիտա ... առ առաւ նվև սուրբ համաշխարհական. Շ.ԼՐ. ԽԲՏ։ * Տէս և ըզ-նոսա զՀամաշխարհական չքնաղացութիւնն։ Պրուղ. Ի ԷՒ։ "Համաշխարհական հնուն փոխ. Ոսկիփոր։ "Ոչ զհամանաւոր ինչ, այլ զհամաշ-խարհական և զյայտնին ամենեցունն։ Համ աշխարհական ընթացեալ է քննով, և ոչ մասնաւոր հանապարհն կուսանաց. Սոփ. յԽ. ֆԼ։ Լմբ. ֆԼ. Բ. 10։ * Ընդ համաշխար-հական հնչեցեալ բնակիչս աշխարհի.Պիպ։ * Գարձեալ ի համաշխարհականաց բարբա-ռի ի բան գլխաւոր արարածոյն։ Յաւե-լի զիրիր. զիրին, զաստեղս, այլ ոնգաս ի ևիրևս համաշխարհականք. անացօք ըզ-անսխականան։ Չի եթէ զերկիրս ես ասա-ցի, յայս է եթէ ի համաշխարհական ասծ եմ. Ոսկ. Ե։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ. Χωρικός. Regionis. παῦδημος, publicus, vulgaris, ևն. Գաւա-ռական. ազգային. քաղաքական. հանգի-ստական. աշխարհաժողովրդ իրը բազմաժողով և ռամկական կամ հասարակ. * Ընտանեաց հոգ ի մեր արկանէր զհամաշխարհականս սիրեցելով. Կոչիւն։ "Չհամաշխարհականգ խորհուրդս (ի չարժման զբնոյ) գիտաս-ցի. Յ՛. ԼՒ։ * Ի համաշխարհական առաս-բանս. Վչ. հդ. Ը։ * Համաշխարհական և կիզեցոյն անտիրապետոց, կամ որ ի նիկո-միդա. Ճ. Ա։ * Ըստն համաշխարհական՝ որ կոչ ի ևեզուս լինակաց որանց (իբրև ա-ռաջ). Տօնակ։

ՀԱՄԱՇԽՈՒՐԻՒ. ա. Ὁμόχωρος. E-jusdem regionis, populatis, vicinus. Որ է ի նմին աշխարհէ կամ յեիրեր գաւառա-կեց. քաղաքակից այլ աշխարհիկ. և ինչ մի իւրոյ երկրի. ՀԷՖԷՐԻ. "(Սոքրատես) էին համաշխարհիկք և հաւատարիմք սաթիկոյ. Ութբ. ա. ԻԱ։ * Ո՞րպէս կամիցէ ժառան-դել զաքեայսն երկնից՝ ընդ համաշխար-հիկս քնակելով։ Ոչ նգնա անդ նաև համ աշխարհիկ։ Համաշխարհիկն այն նաև (յի նուաճական համաշխարհիկ նաւավարի). Վչ. հդ. Բ. Ե ֆԲ։

ՀԱՄԱՀՆԱԶԱՊԻՍ. Տ. Ὁμοφυΐος. Un-animiter. Միով ոգւով պատկանեալ. "Կե-նացք համագործութիւն համահնազապիս միու թեան. Նար. լԲ։

ՀԱՄԱՀՈՆԱԶԱՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμοφυΐα, σύμφυτα. Animorum consensio, concordia. σομφωνία, concentus. Համաչունչն գոլ սըր-տակցեալ. միաբանութիւն. Հայնակցութիւն (իբրև կի նամանութիւն). * Համահնազութիւ և զնոյն խոր-հելով ի միաբանս մի լինիմք. կԲ։ Բ. գԿ։ * Ըստս սկզբն հասարնչութիւն է պարտ թեան։ Հասարակաց միաբանութիւն և համահնչու-թիւն. Բբ. Հդ։ Նիս. կ. Ա. * Կարէ ընդ բարս ան համահնչութիւ յաղթեցեր լինել միայն. Կ.Ի Ա. * Ի նպաք են մասնաւորական հոգւոյն ընդ ըն-գալի ձայնին համահնչութիւն։ Նոյն և քնա-ւոյց գործոցդութիւն և գնամնչութիւն. Լմբ. ոգ. Ե յայտ։

ՀԱՄԱՀՈՒՆԱԶ. ընդ, ից, կի ոյ, ոց. ա. Ὁμόψυχος, ἰσόψυχος. Unanimis, concors, ejusdem animae, conjunctissimus. Որ ոնգ նի մի սիրտ կամ չունչ և հոգի իւ այլոցմ. համամիտ. համակամ. պատակից. միաբան. ունի սիրտ՝ ունի հոգի. սբբ. "Ոչ զզոք ունիմ համահունչ։ Համահունչք. միահոյս նուրբք. փիւիկ. Բ. 20. և 2։ "Ընդ այսպէս հա-մահունչքն Լրկու գոն կամ սուտ. Ոսկ. յհ. Բ. 31։ * Յիշեցուցանել ձեզ (կամ մեզ) հա մահնչից. Բբ. Հդ։ * Ոչ զք այլ գոյր նոա համահունչ. ՅՅ. լԲ։ * Համահունչք եղեն երկոքին առքս մեծացուցանել զբարեխոհն Յ՛. Սոբփ. ա. գ. Բ։ * Համահունչք եղեն առքս երկոքեան ի վերոյ իմ (իբրև համա խոհ). Ճ. Ե։

ՀԱՄԱՀՈՒՍ. ա. Համակ և ըստ ամենայ-նի չար. * Մարդ համահուս, և անմտան ի բարւոյ ոչ է գտանել. Լմբ. ոգ. Ե։ Խակ Ճ. գ. Ի Լ։ պէտի։ * Ձհամահուսն ծանեբ լուք ։։ որ ի Ճ. Ա. գրի. * Ձհամահուսս-բանս ։։, Թուի նշանակել համակարիք, կրակից։

ՀԱՄԱՀԱՊՀԱՍ. ա. Συμπάσχων, συμπαθής. Compatiens, cui sunt iidem adfe-ctus. Զալբարակից. վշակից. կրակից. ախ տակից. * Ճախրէ անպատմելի ինդուբ՝ որ սիրս համահպհաս և նմանող նորին. Գր. ոԽ. Ի ոԽէ։ * Ձայնեաց միածնին իշխանութիւ համահպհաս անճանցն, սէ որ ի կատարս հք՝ հէքք։ Մի ևզ համագոյ և համահպհաս. Շ. ա. պ. ֆԲ. ֆԲ. յորմէ և Լմբ. ֆա։

ՀԱՄԱՀԱՒԱՍԱՐԱԿ. ա. Ձաբհաբա-կից. սեռ և տնահաղնեայ բառս. * Ի լոյս ա-ծելով զհամահաւասարանս քոյ մարարիւթո-սացն գուշդս. Գր. ոԽ. Ի ոԽէ։

ՀԱՄԱՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμετρος, ἰσομέτρητος. Commensus, aequam mensuram habens. Ձուգաչափ. հաւասարաչափ. հա-մեմատ. * Ուղիղն համաչափ լոգէ աշխարհի, իսկ բոլորակին՝ որ գնոսա չորի. երկնի. Ա՛ի ոԽէ։ Ց։ * Տէսանէ՞ք ըստ օրինակին համաչափ ըզ-ձհմտութիւն. Լբ. Խբ։

ՀԱՄԱՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμετρία. Apta proportio. Հաւասարաչափութիւն. չա-փակցութիւն. համեմատութիւն. * Ընդ ե միկին նահանգսն կարելոր ի համաչափութիւն ըստ գնդակին յայտնութիւնն. Խոր. Ց։

ՀԱՄԱՀԱՒԻՒՆ. ա. Միարան չուել. * Ոյց թնատնալ գնութեսկս ձախրելին հա մաչուելով (կամ համաթևելով) սեռք թևա հևլնացն. Պիպ։

ՀԱՄԱՀՊԱՏՏՈՒՆ. ա. Պատուանակից. և գնոյն ինչ պաշտօղ. * Որպէս սարկաւագա-կիցք նորին, և համապաշտօն սպասաւորք քա-նին կենաց. Գր. ոԽ. Ի ոԽէ։ "Ընդ ոչ ե-թէ ընդ ձեռն այնոցիկ և համապաշտօնք հեթանոսացն. ՅԽ. իՀ. պասբ։

ՀԱՄԱՀՊԱՅԾՈՒՆ. ա. Համակ պայծառ բոլորովին՝ կամ հանգոյն արեգական, և որպի նալ պայծառութ ընդ ամենայն կողմանս. * Լոյս կամ արեգական կամ ջահ համապայ ծառ. Ուգաք։ Շաբ։ Սկաա. Ի լԲ։ "Անգաս ոտն հոգեւոր, համապայծառ ծաղիկ (այ կոյս). Շ. փաղ։ "Համապայծառ ծաղկովք Ութբ. Ե. ։։ * Ուան զսիրամարգ գեղեցիկ չկիս, և ոչ այնպէս ծաղկալից համապայ ծառ թևս ունկցիս. Ոսկ. էԽէպգ. Ե։ * Օի մի օրն այն է անեբեկ և անվախճան, համա պայծառ և անաստեր սրբիկան։ Թագաւ զարմից լուսեղմանն համապայծառ է պան ծալին. Շ. իՀ. էշաւ. Ե ՃՃ ֆԽԲ։

ՀԱՄԱՊԱՏԻՒ. առն, առաց, կամ առոյ. գ. Ὁμότιμος. Aequalis in hono-re, collega. Նմանակից. զուգապատիւ, և հաւասար ըստպիւ. և փառակից. ՅԾծայ-ինս ասի. * Համապատիւ հօր և որդւոյ (որ հոգին)։ Համապատիւ էութ ծնողիզ և ծնի-ցեալդ։ Համապատուին կցորդութեց։ Առ համապատիւգ քո հայր։ Ոչ իբր գործեաւ իւրք, այլ իբրև համապատուաւ և ֆակցաւ։ Նաանէն համապատուի է և փառակից. Շաբ։ Նար. Խբ. ԼԲ. ԷԲ։ Սոբգ. յի. Բ. և ՃՃ. յՀ. Բ։

Եւ ի մարգկայինս * Զուգահաւասար թագաւորին, և համապատիւ։ Եւ ընդ որում համապատիւ թագաւորութեանն զաւարճացեալ վայելչանայր. Խոր. Ֆ. 64։ Պէտ։ * Կուսանաց կարդ՝ համապատիւ է հրեշտակաց։ Ոչ իբրև ընդ մարդոյ համա պատիւ իսկեին, այլ որպես ընդ ՃՅ. Շ. Բարբէր. Ե ֆԲ։ * Եթէ ուբն ի սպասաւո-րութիւն յիւրոց ծառայից ոչ ամաչեաց, զինչ արժան է առնել մեզ համապա-տուոյս. Բբ. Հդ։ * Հանդուրժեսցաք և

համապատուացն և նուազագունիցն · Ոսկ · Գծ : *Սոքա պարիսպագրեալք համապատիւք և համափառք են · Ոսկեփոր :

ՀԱՄԱՊԱՏԻՒ ած · ըստ յն · ոճոյ, և հա_ ւասարն պատուականութեամբ յարգի և գնոյ · *Համապատիւ մաքրութեան մարմա_ նոյ ոչ ո՛ ներ աղգ մարդկան · Բրս · ծն : *Համապատիւնդ լեալ գնէ զնիզմն · Բրս · չար :

ՀԱՄԱՊԱՏՇԱՃԵՑՈՒՑԵԱԼ · Իբր Յարմարեալ · պատկանեցուցեալ · *Համա_ պատշաճեցուցեալ 'ի զարդ պատուաճանայ վերինն Երուսաղէմի · Գր · տղ · Յովէփ :

ՀԱՄԱՊԱՏՈՒԱԲԱՐ · մ · Ὁμοτίμως, ἰσοτίμως. Pari dignitate, honore, conditione. Իբրև համապատիւ՝ ըստ ամենայն ուրման · հաւասարապէս, և ըստ իւրաքան_ չիւր արժանեաց · *Ընդունէր զբարեպաշ_ տութիւս արարչապէս՝ ընդ հօր համապա_ տուաբար : Ընդ հօր փառաւորեալ համա_ պատուաբար · Մագթ : Նար · ՃԳ : *Ոչ հա_ մապատուաբար եհաս այս հրեշտակի · · · համապատուաբար ոյ առնուլ զայս ազգ, լն : Ոչ համապատուաբար, և ոչ ընդդի_ մադրաբար · Մագ · 'ի տէրն : *Եւ եդն հա_ մապատուաբար արուեն 'ի սատացոյէն եղե · Բրս · յոգեփ : *Համապատուաբար ըստ գոր_ ծոցն հատուցանէ : Համապատուաբար ա_ մենեցուն պարգեւեաց · Սարգ · ա · պ · Գ · և Է : *Սերմանեաց 'ի վերայ երեսաց ամե_ նայն երկրի բարեկարգապէս և համապա_ տուաբար · Առ որս · ԾԲ :

ՀԱՄԱՊԱՏՈՒԱԿԻՑ · Տ · ՀԱՄԱՊԱ_ ՏԻՒ · *Ոչ ինչ չափի 'ի հօրէ որդւոյ, այլ իբրև 'ի համապատուականից բնակէ · Իգն :

ՀԱՄԱՊԱՏՈՒԱՊԷՍ · Տ · ՀԱՄԱՊԱ_ ՏՈՒԱԲԱՐ · *Նստաւ միածինն արարչաբար և համապատուապէս · Մագթ : *Համապա_ տուապէս իւրաքանչիւր ումեք մասանցն ընդհարկանել · Նիւս · խաղ :

ՀԱՄԱՊԱՏՈՒԵԱԼ · Հաւասար պա_ տուով պատուեալ · *Համայգօք, և առ 'ի յիւրմէն համապատուելովքն · Յհ · ԿԲ : *Վասիլ անուն լեհ երևեալ, և զօրաւոր՝ համապատուեալ · Ղ · Լէգ : *(Ստեփան_ նոս) 'ի յերկրի մարդ, և 'ի յերկինս բազ_ մաչեայ քրովբէիցն համապատուեալ · Գնձ :

ՀԱՄԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ · Գ · Ὁμοτιμία, ἰσοτιμία. Honoris aequalitas, par dignitas. Հաւասար սատիճան պատուոյ · հաւասարութի · փառակցութի · *Զհամա_ պատուութիւնն մուծանէ ասելով, նա զիս փառաւորեսցէ · Ոսկ · յհ · Բ · 31 : *Զոր_ դւոյ համապատուութի ընդ հօր ծանոյց · Խոսր : Եզեկ · Մթբ : *Մինչ հաճոյ է որդի հօր, և հայր՝ որդւոյ, համապատուութեն · Ղ · Մթբ : *Երկնից թագաւորութի, և հրեշ տակաց համապատուութի · Սրգ · Բ · պ · ա : *Մի խնդրել զառաւելութի, այլ զհամա_ պատուութեն զընութի (յն · զհամապա_ տուութիւն զընութե) ճանաչել · Բրս · հդ :

ՀԱՄԱՊԱՐԻՍՊ · ա · Ὁμότοιχος. Qui est sub eodem muro. Որ է 'ի մէջ նոյն պա_ րսպաց կամ որմոց · յարկակից · *Համա_ պարիսպ բնակեալն՝ այնմ, որ 'ի ներքոյ իւր է, ոչիւս ինչ գործիցէ · Պղատ · օրէն · Է :

ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ · ա · Շուրջ պատօղ պարսպաւ. *Որ անդամոյն իսկ 'ի բնէ համա_ պարփակ մթութեն աշխարհականի միգի շրջէր նկատեր · Նար · 4Է :

ՀԱՄԱՊԵՏԱԿԱՆ · ա · Իբր Ամենատա_ կան, կամ բացարձակ միահեծան և միա_ պետական · *Գաղափարես 'ի բոլորս զերեւ_ մնձնեան և զհամապետական ակրութեանն. ԱՂ · Խչ :

ՀԱՄԱՋԻՆՋ · ա · Ա · Համայն ջնջօղ. ջնջեալ, ջնջելով · որ և ՀԱՄԱՋՈՒՆՋ · *Համ_ աշխարհական համաջինջ ջրոյն հեղեղ, կամ բարկութիւն ոյ · Գնձ : Արծր · Ա · 1 : *Համաջինջ արարին զամբարիշտ իշխանսն պարսից աշխարհին · Կոչման : *Սատա_ կեսին զամենեսեան համաջինջ : Ամենայն համաջինջ սատակեր յեղխմացեալ ճակա_ տուն : Համաջինջ 'ի միջոյ զօրինաց բառ_ նալ զամբարիշտ սովորութի · Զենոբ : Եփր · Գր · Ա : Պէտ :

ՀԱՄԱՋՆՋԱԿԱՆ · ա · Ջնջօղ զամե_ նայն ինչ · ամենածախ · *(Լեառն) անդրա_ տին իսկ զհարազատն ինքեան առեալ ընդ_ ունի 'ի ծնողէն համաջնջական սովորու_ թիւն · Պէտ :

ՀԱՄԱՋՈՒՆՋ · Նոյն ընդ Համաջինջ · *Համաջունջ ջրհեղեղ · Մագթ · Գ · և ԺԱ : Գնձ : *Խրախութիւն զհամաջունջ սատա_ կումն կոչէն · Ոսկ · մ · Ա · 7 : *Աքար զար_ մեան համաջունջ տամբն քարկոծեցաւ · Լծ · Նար :

ՀԱՄԱՋՈՒՐՔ, ջուրց · Գ · Համօրէն ջուրքն՝ որ ընդ ափեզերս · *Նաւապետեալ նա_ հապետացն 'ի համաջուրցն հեղեղաց · Տաղ :

ՀԱՄԱՌՕՏ · ի, ից · ա · Σύντομος, συντετμημένος, ἐπίτομος. Brevis, concisus, praecisus, compendiosus, compendiarius. որ և ԿԱՐՃԱՌՕՏ · (իբր 'ի կարճոյ համօրէն առեալ, կամ առյօղեալ ·) Կարճ · սուղ · ամփոփ · բովանդակեալ · 'ի կարճոյ և փութով եղեալ կամ լինելի · և վճռական · հատու · Գրաբառ, Գրչ, Ֆրանս, ...; ... · *Բան համառօտ : խորհուրդ հա_ մառօտ : Իրս հատանելոյ և համառօտս · Եւ · Ծ · 22 · 23 : Բ · Ղ · Բ · 27 · 32 : Ա_ ռակ · ԽԱ · 5 : Եւ · ԽԵ · 22 : *Համառօտ ըն_ ձեռութիւն · Պորփ : *Միանգամայն իսկ ա_ սացից համառօտ բանիւք · Պէտ : *Բովան_ դակէ զնոսա 'ի համառօտ մատենին · Եւս · Գր · Ա : *Անաչառ և համառօտ ընթրութի : Տէրութեանն խնամոց, և համառօտ դատա_ ւորութեանց : Զհամառօտ հատուցմունսն արդար դատաստանին : Զհամառօտն փո_ խարութի անաչառութե · Ղ · Մթբ : Յճխ · Է : Եղիշ · Ա : Նար · ԿԱ :

ՀԱՄԱՌՕՏ · իբր Գ · ըստ յն · ոճոյ · Հա_ մառօտութի · բովանդակութի · և վճիռ հատու, կամ անվրէպ հասոյ · *Զկարճա_ ռօտ բանն 'ի համառօտ կացուցանել · Բ · Ղ · Բ · 29 : *Որ տարաժամ 'ի համառօտս եր_ բի · Նար · ՅԲ : *Հանդերձեալ է որդի ոյ զալ փառօք, և առնել զհամառօտն յա_ ւիտենից · Ճ · Ի : *Առնել համառօտս յա_ ւիտենից 'ի մէջ արդարոց և մեղաւորաց · Եղիշ · Գ :

Նոյնն իմաստիւք առի ածականաբար · *Որ 'ի վերջինում աւուր համառօտի · Ղար · ըստ Անյաղթի ուսանի և Ղ · Բարսեղ · գրէ · *Հա_ մառօտ ասէ, քանզի ոչ ըստ օրինի մարմնա_ ւոր դատաւորաց 'ի դատել յերկարի ժա_ մանակի կամ քննութիւն, այլ համառօտ և կարճ բանիւ ունի լուծանել զամենայն դատաստանին » :

ՀԱՄԱՌՕՏ, ա · մ · } Σύντομον, συντέ_
ՀԱՄԱՌՕՏԱԲԱՐ · } μνων. Breviter, in compendium redigendo. ἐν κεφαλαίῳ, summatim. Համառօտիւ · կարճառօտ · 'ի կարճոյ · անվրէպ · փութով, և անաչառ · Գրաբառ, Հայերէն, Ֆրանսերէն, Իտալերէն, Ա · ... · *Յուցցուք համառօտ » · յն · հա_ մառօտելով · Բ · Ղ · Ծ · 10 : *Համառօտ յիշատակել, կամ ասել, գիտասցել, գնել · Խոր · Բ · 31 : Եփր : Խոսր · Բրս · հդ : Լմբ · Պորփ : *Իւրաքանչիւր 'ի նոցանէ ասացէր

ղզաւհիճան համառօտ մահ ածել 'ի վերայ նոցա : Պետրոս համառօտ ընծայեաց զզղջ_ ջումն : Անմասն բարկութե համառօտ դատել : Համառօտ ածէ զբարկութիւնն · Ճ · Ա : Ճ · Գ : Ագաթ : Սարգ · յԱ · Ծ : *Վե_ կայէ սոյին և ժամանակագիրն կատոլը, յորում համառօտս զժամանակացն հատա_ նէ · Եւս · քր · Ա : *Ի մարդարէից անի բե_ րեալ համառօտս՝ 'ի սոյն յարկ մուծից ստատիկ դատախազ · Նար · ԼԳ : *Համառօ_ տաբար զեկուցանել, կամ զդրացուցանել, տեսանել, 'ի մէջ ածել, ընձեռել, յառաջ վարել, կամ վերասին առնուլ (զբան) · Պէտ : Գր · տղաւ : Դիոն : Ղ · Բարսեղ : Յհ · ԿԲ : Արծր · Գ · 12 : Ոսկ · Ծն : *Բայց եթէ համառօտաբար իսկ ընդ տուօղն հրաշանալ : Այնպէս համառօտաբար հրաժարեցա_ ցեալ : (Եւ իբր ա ·) Որ համառօտաբար բանիւն յայտնի կացուցանէ զյեղանակս · Պէտ : *Առ 'ի համառօտարար ասել · Շէր :

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳԻԾ · } ա · Համառօտիւ
ՀԱՄԱՌՕՏԱԳԻՐ · } գծագրեալ · կար_ ճառօտ գրեալ՝ 'ի սոյն համառօտագիծ մա_ տենի : Գուն ինչ գրութիս համառօտագիր գրուածոց · Նար · յէջ · և խլ :

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՈՅՆ · ա · մ · Կարի հա_ մառօտ · *Եղիցի համառօտագոյն (բանն) : Համառօտագոյն առնէր զբանիցն պատաս_ խանիս : Զինչ ունիմ զբնաւն բացայայտել համառօտագոյն դուզնաքեայ բանիւք · Անյաղթ · Ծն : ՃՃ : *Համառօտագոյն, կամ համառօտագոյնս՝ ասել, ասացից, ասա_ ցուք · Անյաղթ · սահմ : Խոր · Հրովբ : Յհ · ԽՄ · Երկ · և Էկեղ :

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳԵՂ · ա · Որ տայ կամ առնէ զդեղ համառօտ և աղդոյ · Կորող Տեղ փորօղ · *Ո՛վ ճարտար բժիշկ, և համա_ ռօտադեղ, ողջացո՛ և զիս՝ զայս բազմավէր հիւանդս · Տաղ :

ՀԱՄԱՌՕՏԱԽՕՍԻԿ · ա · Ի կարճոյ քաջ խօսողի, և վճռատու · *Ակն դա_ տաստանին քաջատես, համառօտախօսիկ · Սեբեր · Բ :

ՀԱՄԱՌՕՏԱԿԱՆ · ա · Նշանակ համա_ ռօտութե · *Իսկ միանգամն համառօտական է 'ի հանրօսէ · Երզն · Հեր :

ՀԱՄԱՌՕՏԱՊԷՍ · Տ · ՀԱՄԱՌՕՏԱ_ ԲԱՐ · Ἐν κεφαλαίῳ. Summatim. *Համա_ ռօտապէս յաղագս այսորիկ ասացի բանս · Պղատ · օրէն : *Զկարգ պատմութեցս համա_ ռօտապէս յառաջ վարեսցուք : Պատմութիւն ինչ զնախնեացն արարեալ լուսագոյն հա_ մառօտապէս գիտել · Արծր · Ա · 9 : Երզն · Հեր :

ՀԱՄԱՌՕՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ · Գ · Սէր կամ փոյթ համառօտութե բանից · *Հա_ մառօտասիրութիւն՝ արագաբանութեամբ · Խոր · Ա · 31 :

ՀԱՄԱՌՕՏԵՄ · եցի · Ն · Συντέμνω. Concido, brevio. Կարճ առնել · բովան_ դակել · ամփոփել · կարճել · քաղել · 'ի համառօտն վերածել · 'ի կարճոյ առաջի դնել · անվրէպ ստհմանել կամ ուսուցա_ նել · Գրաբառ, Իտալ, Լատ · *Համառօ_ տէ զերախտիսն ոյ առ նոսա · Նիւ · երէն · *Համառօտել զպատմութիւն 'ի սոյոց հնոյն ընթերցուածոց · Եսա · ԺԲ · Ա : *ԽօԹանե_ ան եօթներորդք համառօտեցան 'ի վերայ ժողովրդեան քոյ · · · մինչև 'ի վախճան պա_ տերազմին համառօտելոյ · Դան · Թ · 24 · 26 : *Զայդ միանգամայն համառօտելով ... : Համառօտելով զամենայն իրս · Պէտ : *Թէ զաւուրցն կարճութե համառօտե_ ցես : Եւ զի մի ... 'ի բա_ նիս, 'ի համառօտել ... · Նար ·

ՀԱՄԱՌՕՏԵԼ · Փառելով բովանդակել.

և աւաթաձէ. *Բարակէ սոսկաւոպն, խըն-դրնացուք հաւասաւ. և և սվկոպան օրն. նուէմի և վսուս համաւսաւ, հօր և որգոյ և հոգւոյն սըն յաւիսեանս յաւիաենից. ՅԽ. խմ. ՆԽԷ:

ՀԱՄԱՒՕՏԱԼ. կրճատել. զանցանել. իր-պակսիլ. *Համառօտաձէ զբրինս: Համառօ-տեալս յաւսոյ. Նաբ:

ՀԱՄԱՒՕՏԱԼ. ջինել սոյգլուխեամբ. ա-ւէշ անշընել. * Տիսուէ քրիս սվիսկոպան սպրսի համառօտաձէ վրամ եկվէգիս կանն

ՈՒՂՂԻ ՀԱՄԱՒՕՏԱԼ. ՕչՏոտոμեω. Re-cte sentio, et explico. Ուղղ խոհեալ և խնայուցանել. (պրկս ուխ. խԷւԷ խոբՆ, խԷւԷՆ խոբՆ ա ա ևՀ ևՀՈՒԷ) * Ուղղել համա-ռօտել զրանն Ձնեղտաւելեան. Է. փՀմ. Բ. 15. * Վ յորդ սպրնաւոյ քանոն հաւասոյ. քա-նոն՝ զուղիղ և զձնեղտիս համառօտաձէն կո-չի՝ վրդ սպրնաւոյ. Շ. Բաղիբ:

ՀԱՄԱՒՕՏԻՉ. ա. Որ համառօտ (քան ամենայն առանն). * Նպիսկոպոս սնն հա-մառօտիչ բանին Ձնեղտաւելի: Ուպրատկս համառօտիչք բանին վրդ սպրնաւ առելեան. Ճ. Ա: Ա-որէ. ԽՀ: Իսկ նաբ. ՀՇ. * Ջոմէր և զհատորսնն մեղգալից իրր զհամառօ-սիչ գրնացոյց ա. խան, լուծիչ, կամ օրի-նազանց:

ՀԱՄԱՒՕՏԻԿ. ՀՀ. } Տ. ՀԱՄԱՒՕՏԱԼ.

ՀԱՄԱՒՕՏԻՒԹԻՒՆ. } ԲԱԲ. * Համառօ-սիս սսել, կամ սնցանել, կամ ծանուցա-նել. Լ՚Է. գԲՐԲ. ՍԻՆԱ. յաբ: Ի ֆէրԷՆԱԲ: *Համառօսիւք պատմել կամ ի կիր արկա-նել են. Նաա. ԽՐ. ա. սակս: Ո՚ՆԱԲ. Բ:

ՀԱՄԱՒՕՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Συντομία, ἐπιτομή. Brevitas, epitome, compendium. կարճուխեի. սղու խեի. և Բռանեգակուխեի պրոց կամ պատմուխեի. Համառօտ բան կամ մտաւ ան. Լ՚ՀՀԱ. Լ՚ՀՀԱՒ ԽԷԼԱՀ, ՀՀԱԼՆՔՈՒԱՐ. ԽԷՐԽՔՆԷՐ. * Որ գՀամառօտուխեի բանի պա-տուէ գիտեմ: ՅՀ. ԿԲ: * Պատմի սյս Ի Համառօտուխեան աբրահամ խոստովա-նողն. ՈւբՅբ. Բ. 1:

ՀԱՄԱՒՕՏՈՒՄՆ. տման. գ. Համա-ռօտելը, իրն. կարճուխին. բարձուխին. * Հա-մառօտուխին խիհմանց, հալածուխին հեծու-խեանց. Նաբ. ՂԲ:

ՀԱՄԱՒՍԵՂԱՆ. ա. Ὁμοτράπεζος. Eadem utens mensa. Որ ամանակից. Տոյտ. հկց. հԷՀՈՈՔԲ. * Դիտացեք բարեաբ անդամ (կամ ուչ միշտ) համաւսեղան և համակե-րակուք լինին: Ընտանեացեալ կենդանին համաւսեղան միշտ լինի: Համաւսեղանու ար-ժանիս առնի լինել. գԲԼ. ԽՀ. ՅԾ: և ՆԱ. Բ: ԷԼ. ա. Յ: * Մինչև համաւսեղան և աւ-նել գնա. Վ յՀ ՅԾԱԲ:

ՀԱՄԱՒՍՆԻՒ. ի. ից. ա. Ὁμογενής. Ejusdem generis, cognatus. Որ ի ի նմին սեռէ, կամ ազգէ. համազգի. համասեռ. համանման. * Ամենայն տարբ համասեռ է. Նիոս. ԲՅ: * Համասեռութբ է նմանեսացն յոս-յումն: Ոչ համասեռ տրէճառակաց՝ սրգի. ԿԲՐՂ. ԳՀՀ: * Ասպա ուրնին ոչ է տրէճառ-կաց համասեռ, այլ սեբն. Պ՚ԳԱԱ: * Խոհա-կան մտոյն փափաքող, և համասեռ ոչ նո-րյին (աւագքնեսնէց). Շ. Ղէբ: * Ամենըր-մասբաբ գաաեր զհամասեռսն (ելիս): Որ ի փրկուխիեն ոչ միայն համասեռ իցի (ի-բարեկամացեալ) Տայիր, այլ և ամենայն սրեն-զիսց. Սարգ. յՀ. ՅԱ: * Իմ ևպարբք և մարմնակիցք՝ ի համասեռից և յայրելի-զուսց. Լ՚Է. գԲՐԲ:

ՀԱՄԱՒՍԵՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Ընդ սկզբա-խեի. Նմանուխեի. և գուեի բնասին. * (Քն բան մարմնոյ) բաղսւմ ունելով առ ևրն ալը համասեռսւխեի. Կնբշ. ԳՀՀ:

ՀԱՄԱՒՍՏԻ. ի. ից. ա. Որ է ի նոյն սեռինդս. համազգի. համասեռ. * Ջբամա-նան՝ որ ի վե՛ն, և ի համասեռդ, և ի բնասեի կարես ասաբ. Պէա:

ՀԱՄԱՒՍԵՐՄ. ա. Որ է ի նոյն սերմա-նէ. հարազատ. և Երկու օրևակ եղբայր. * (Յակոբ) համասերմ միաբոյս զուգաշա-խիլ և պերճն յաղթեցաց. Նաբ. ՀԲՐ:

ՀԱՄԱՒՍՆԵՑԱԼ. ի միասին միշտ դասել կամ միացնել ամդասին ի լինելսւխեի. որ պիսի էր մարդ կասխեին քան, որ ոչ ևրբեք և ուսանց ասծոյ. * Ընդ ամենակատարն և սեղծիչ համասնեալ յանանձնելս միասա-նասխեի. Նաբ. ՀԲ:

ՀԱՄԱՒՍՆԵՑՈՒՑ. ա. Συντρόφος, ὁμο-τροφος. Connutritus, collactaneus. Ընդ-դակից. ի միասին սնեալ. մանրմ. և ընդ-հԷ, կամ նման բան սննդեան. համանման. համարան, և համաբարոյ. * Ամենրիքն յոյժ հեռասցին, և համասնունդքն ի բաց քե-նյացին. Խոբ: * Ընդ գասեր բաւեր խմոյ ընդ համասնունդն իմ Տնխմեմ. ԹզԼ. գաբ: * Ոչ իսկ կարէաք ասասնել (զմիա-ծինն), ևԹ ոչ ի համասնման համասնունդ մարինոյ ասաի ևրեհալ էր. Ոսխ. յՀ. ա. 11: * Պրօսն, և առ որ գիրն էր, համիմեսաս գո-լով միմեանց, և համասնունդ Շ. Ղէբ:

ՀԱՄԱՒՍՈՒՆ. տնի. ից. Նոյն ընդ վ. * Համակրնսնուն ած.սյին՝ որպէս համասնից՝ օրինագրէ նոցա (այ Հաղորդութիւնն). Գիաբ. ՆԽԷ:

ՀԱՄԱՒՍՊԱՐԱՐ. ա. Ὀσφραντικός, ἀσω-ματικός, ἔυοδμος. Odorus, odoriter, fra-grans, suaviter olens. գբի և ՀԱՄԱՒՍ-ՓՐԱՐ. (իրը ի Հյ. համասիբեա, կամ ի յն. օսքրաՔԳօս.) Անուշաբուրիչ. անուշա-հոտ. հոտաւէտ. * Յաստիկն, և մանու-շակն, և այլ ամենայն համասպատն ծաղ-կանցն և ծառոցն բոյրք բոլորջրոց. ԱԳաբ: * Տնկեաց զդրախտն, և զարդարեաւ յօրի-նակս զանազան և երկին երկին լի համասպ-րամ (կամ համասփրամ) ծառիւք: Իրրև հովհաս գարնանային զանազան և համասպ-րամ ծաղիկք զարդարեալ և պաճուճեալ. Ջ՚Ը. ԿԲ: * Իրրև զարգս համասպրամ ծաղ-կօք լի. Վ՚ԴՒ. յանՔաաան:

ՀԱՄԱՒՍՏԵՂԾ. ի. ից. ա. Ի միասին ասև ղնելս. և Ընդաբոյս. բնածին. * Ոչ բևրզ ծառրելի. քնակիկը համասաեղծս կարեաց. Նաբ. ՀՀՀ:

ՀԱՄԱՒՓԻՒՌ. ա: } Համայն սփռեալ

ՀԱՄԱՒՓԻՒՌ. } ընդ ամենայն կողմն. Համածաւալ. Համասպրած. * Լայն ի սկզբանցն համասփիռ և համասպրած: Լայնն համասպրած և համասփիռս (քն) լուսաւո-բեաց զամենայն սկզբ. Ջ՚Ը. ԿԲ: * Ի համա-սփիռ լուսոյն զսկիզ. Լ՚Է. գԲՐԲ: * Որ ասա-ցեր լինել լայն, և եղիս լայս համասփիռս. ՃՀ. ԲԸ: * Սա ասի լծական լայս համասփիռ՝ անհասրմնական. Երբ. ագ. ԲՐԼ: * Համա-սփիռ ամենասպրած և սչխարհալեր տանն ասաեաս. Նաբ. ՀՓ: * Որք ընդ սահելս համասփիռս քաղցրածայնութեամբ երգեին (տրևզէն լեզուաք). գԽԷ:

Կամ Տ. Սփռելով. Տաւալմամբ. տարա-ծարար. յրևս. * Ընդ չուրչս և ընդ մար-միս համասփիռս տարածեալ. Նաբ. ՅՇ: * Ընդլամուլք անդ խուսեալ, որ համասփիռս ծառալեալ ունէր զերկիր. ՍԼՀաա. յաբ: * Ուր համասփիռս գրնալ էր, ի մի ժողովեցաք. Գաաան:

ՀԱՄԱՒՍՓՒՌ. ի. ա. գ. Ընտն ծաղիկ. * Համասփիռս ծաղիկ: Ա՚յս է մեկնութիւն դիտնի սխոի խնամասարին, որ ակահասաս և սչ համասփիռս ծաղկին. ՌՃՀՀՐ. (Իրկար առասպելք վասն ամենածաւալ ներգոր-ծութեանց անգիսա ծագանս:)

ՀԱՄԱՒՏԱՅ. ա. Տ. վ կոյակից. և Միա-բան վկայելով. * Ձիշտասակեն զայս ասծ ևզեն գիրք, և համաւիսայ գաւասնեն և արտաքինոցն մտաւանք. Նաա. ԽՐ. ա:

ՀԱՄԱՒՏԱՆԱԿ. ա. Կցորդ ընդ այլ վտակս. խառն և միացեալ վտակք. * Ձեզ ևմարտեսս քաւաշնս գնասց՝ համալսակ ազբիւրք ծա-ւալ ալ ալք. Գ՚ԽՀ:

ՀԱՄԱՒՏԱՆԱԿ. ի. ած. գ. Ջարդ՝ յորում յև ևալ իցեն ալգի ազգի տակք, այսինքն շարք մարդ արտայ կամ ագնիս իրայ. * Ա-մենատատին համատանակք կրկնելովք զոս-գալարելոյց. Նաբ. ԽԷ:

ՀԱՄԱՒՏԱՐԱԾ. ի. ից. ա. (իրբ լա. Ubique extensus, latissimus, vastissi-mus. յն. պՔագԷս.) Տարածեալ ընդ ամե-նայն կողմանս. համայնատած. համատա-սիիս. Տամա. լայնատարած. լայնածաւալ. ընդ-հանուր. * Համատարած լոյս, կամ օդ, Ջուրջ ծով, անդունդք, լայնուխեի. Շաբ: ՊԻա. ոաՀպ: Ա՚ԶԲՐ. ա. 1: Շ. այՏաբ: Լաա. ար. ա. ևն. ևն: * Իրրև ի ծովի համատա-րած ծփուխեք. ՄՓ. Է: * Վասն համա-տարած աշխարհի սատակմանն սուգ. ՅՀԼ. ԶԲ: * Ջրհրկ աշխարհ իւր համատարած զա-ւև ձ Տոյք անուանի. ՅՀ. ԿԲ: * Համատա-րած պատու հաս, կամ ևնդուխեի. Մ՚ԵՐ. ԵՐԷՐ: * Հայր համատարածի. այսինքն հաստ-բակաց, կամ ընդհանրական. Շաբ: * Ինքն Ժամանակն այն զքանչելին յոյժ համա-տարած ատՀերբ. այսինքն ևնծաղկաճ. Ո-ԽՀ. յՀ. ա. 20:

ՀԱՄԱՒԱՐԲԱԾ. Տ. Համօրէն. ընդհանու-ա. ա հատուկ. * Համատարած գալոց և Ջրհեղեղն: Ուղղափառուխեին իրրև զարև-գաին համատարած սփռելացս ի հոգիս հա-ւատացելոց. Սբփ. ա. գ. Ը: Ե Բ. պ. Թ: * Ջրաչք, և ոչ Ջուր. զի համատարած ա-մենայն Ջուրց գետոյն. Վ՚ԴՒ. ՅՒ:

ՀԱՄԱՒԱՏԱՐԱՆ. փ. } Κότος, πέ-

ՀԱՄԱՒԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. } λαγος. Pe-lagus, mare altum. Պելագոս՝ այսինքն ծով մեծ. խորք. անդունդք. փերՀա, ևն-կին. * Իմաստուխեն նորս ատրածեալ է հա-մատարած. ՅՒԲ. ԲՀ. 12: * Ի գրուեան որ Տանէր ի համատարածն. Ճ. Ա: * Ընդ ե-գեսացոց և ընդ սիբելեացոց համատա-րած անցանելիք անհասած. Ո-ԽՀ. յ. ա. 3: * Ո՚չ համատարածուխեի ծովուց, և ոչ մե-ծուխեց ալեացն վայրենի ստեմուխեի. Կ՚ԻՐՔ. * Ի յոան: * Ընաւրեպաց արտաքոյ ալեկոծու-խեէ աեսանելով զհամատարածուխեին մրմը-ռեալ ծովուն. Նաաայ:

ՀԱՄԱՒԱՏԱՐՐ. ըբր, երց. ա. գ. Ὁμό-στοιχος. Ejusdem elementi similis. Որ է ի նոյն տարերաց. համանիւեի. համանման. * Կցորդուխիեքն հակառակիցն, զմիմեանս ու-նակուխիեքն համատարերցն. Գիան. ՅՅաայ: * Դառնայ ի համատարր հողն, ուսսի ասեզ ծաւ. Լ՚Է. ԹՀ:

ՀԱՄԱՒԱՏԱՐՐԱՊԷՍ. Տ. Իրրև համա-տարր. բնաւորապես. ազգակցապես. * Ար-փսրօզեցար համանարրապես. Գիան:

ՀԱՄԱՒԱՏԱՒԱՆԱԿ, ի, ից. ա. Ὁμοειδής. Ejusdem speciei, generis; uniformis, con-formis. Որ է ի նմին տեսակէ կամ տեսակի. համանձև. նոյնակերպ. համանման. համա-բաւեր. * Որոշեալով զևերացանչելսր անձնաւո-րուխիի ի համասեսակ անձնաւորուխեէց. Գիան: * Համասեսակք էլովՀ են համա-դոյականք (քն բնաւերնակիցք). Ա՚Ը. Ը: * Համասեսակօքն ընդ համասեսակսոյն կա-ՀԱյա մերանՀէ: Նորազս հաւատարս հա-

ասկաս, և համատեսակս. Պրպ. յ: *Առաջ նոյն էութեաց ընտանի և համատեսակ: Համատեսակս ունել կամ ելանել յանձինս ըստ առաքինութեան զանազանական պատկերս. Դիտ.: *Յայնժամ պատուեալ էնսի իբրն, յորժամ առ համատեսակն իւր ասացի: Յհ. խ. երս: *Մերս եկեղեցի՝ երկնային եկեղեցւոյ համատեսակ. Լմբ. պտրփ. յորմէ և Նէ. էնէ:

ՀԱՄԱՏԻԵԶԵՐՔ. փ. Տիեզերք համբերն. *Տարահնչող ձայնեալ ընդ բոլոր համատիեզերս ամենայն. Ոսկիփոր:

ՀԱՄԱՏԻՊ. ա. Ὁμοτύποτος: Ejusdem formae. Որ ունի զնոյն տիպ կամ զկերպարան. Համաձև. Նման. Համանման. *Հոմատիպ կերպարանօք ձևացոյց. Դիտ. էրն: *Ընդունակիր սքի հրեշտակին (մալաքիայ), և համատիպ գեղոյ նորին. Յոզրէէ: *Ամենքն... որոց համատիպք են տղբևպիսկոպոսք ևն: Զնմին համատիպ լինել Լմբ. պտրփ: *Անհրաւ գառաւորին համատիպ գառնիցիս. Երզն. Խղն.

ՀԱՄԱՏԻՐ, տիոց. ա. Հաւատարք տիրոջ, այնինքն ամեք կամ հաւատաւոր. հաւատակակից. պշտաւ կամ էաշտաւ օլանլար. *Գրկեցէք հոմատիրք նորին լեալ՝ որդիս ծնանիցին. Եսա. էր. ա: *Ելին և ի զօրացն պարսից համատիրք նոցա. Խոր. ք. 37:

ՀԱՄԱՏՆՕՐԻՆԻ. ց. Տնօրինաբար նմանիլ. յանձն առնուլ զամենայն մարդկայինս. *Զմարմնանալն և զհամատնօրինելն (իւն) ընդ հոլոչէն բնութեաւ. Սկհ. կոստաս:

ՀԱՄԱՏՈՀՄ, ի, յց. ա. Ὁμόφυλος. Ejusdem gentis, generis, tribulis, cognatus. Տոհմակից. ազգակից. համազգի. համատեր. համասեռ. *Յաղագս սուտ և համատոհմիցդ. Խոր. ք. 64: *Համատոհմից արշակունոյ. Շ. Խոսք: *Ազատակերն ի ձայն մեծ ի լուր համատոհմիցն (հրէից). Սոփ. յն. ծա: *Ոչ պատկառէ ի համատոհմից (ի մարդկանէ). Մաղ: *Խանդուղով ընդ համատոհմիցս կենդանասէրք բազմմամբ գոլեմ: Յապականութեմ համատոհմիցս յոզացաւ. Պիպ: *Ջերմոյ և խանաւոյ և հոգեվնէն նոյնպէս ընդ համատոհմն խառնեալ, ևն. Նէս. յայ:

ՀԱՄԱՏՈՀՄԵԱՅՔ, եայց. ա. փ. Իբր համատոհմք. *Հովիւք, որ և համատոհմեայք մարդկան՝ պատուեցան ի հրեշտակաց. Ոսկիփոր: *Եղիցես պարծանք համատոհմեայց. Պիպ:

ՀԱՄԱՏՈՀՄԻԿ. տ. Համատոհմ. *Համատոհմիկս ունես, և աղգակից: Մտերիմ բարեկամացն, և համատոհմիկ աղգայնոցն: Ած ծառայակից և համատոհմիկս. Նէս. խայ: Պիպ: Սարկ. ֆհ:

ՀԱՄԱՏՈՒՐՔ. փ. Տուրք կամ վճիռք և հանգամանք համեմատ, և կամ ուսանդեալն ի հասարակաց վկայութեէ. *Ջյաճախ գոյնն Թէոփեալ. և ի նշանադիմակայն քան կելոլով զհամատուրան կարգեցաք. Կոչիան:

ՀԱՄԱՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Համատիպն գոլ. նմանութեմ կերպարանաց. Գիակերպ: *Ջահեակս երեսաց մերոց բայսատրեաց ի միմեանց և օսարացոյց. զի մի՛ լեզի անկարգութեմ համատուպութեքն. Լմբ. առաք:

ՀԱՄԱՐ, ոյ, ոց, կամ ուս, ուց կամ ր. գ. ուկ. Համրանք. Ἀριθμός. Numerus. Թիւ. գումար Թուոյ. Հաշիւ. Հնոաց. սայբ, սայէց, ամաբ, եմաբ, սեմաբ, ջէնամաբ. *Որոյ ոչ գոյր համար: Որոց ոչ գոյր Թիւ, և ոչ հնամար: Զքիւ և զհամար ոչ է մարդի ուսնել: Թիւ համարոյ: Եւ այս է Թիւ համարուցն (կամ րոցն): Եմ յովաբ զհամար հանդիսի ժողովրդեանն: Բացեալ նուագս ոսկիս կորուսեալ՝ի միջոյ համարուէն (այսինքն համարոյն): Հայեցաք մեք՝ի խուզն մեծաւթիւ համարոյ բանիցդ: Ըստ համարոյն կամ ըստ համարս իւրեանց, և ըստ Թըւոյ անձանցն. ևն:

ՀԱՄԱՐ. Καταρίθμησις. Dinumeratio. καταλογισμός, recensio. ψήφισμα, ψῆφος, calculus. Թուարկութեմ. Հաշուելն. Հաշիւ ժամանակաց և Թուոց. *Զարգասման՝ի համար ոչ բերբէին. ճ. ղ. ճ. կ: *Զծնովացեալ մեզան՝ի համար արկեալ. Ագաթ: *Զծառայիցն՝ի համար բերել զնա. Խոսրով: Սրփ. յն. ր: *Ընդնպէս և զայլ առաքինեսս, զորս ոչ բաւեմք ընդ համար անցուցանել. Վչփ. էերփ: *Ե՛կ գու, համար կալ, որչափ են աղքք հոռոմոց: Զհամար կալ գու՝ որ յարգամոյ մինչև ցայսօր. կալ. ծէ: *Համարիմք, և քակեմք զհամարն նոցին ձեռամբ. Սէէր. է: *Հաստանել համարոյ ժամանակաց: Ա յսպիսի ինչ է ժամանակացն համար: Ըստ առաքելոյ համարոյն: Զէ յայտ համարի՝ ոչ մովսէսի ժամանակին, և ոչ յեսուայ. Եսս. էր: *Համարովք Թըւոց, և ուսմամբ հռետորութեմ կատարեալ էր. Եսս. պտ. է. 30: *Զաւրեալ կարդի ընդ համարով (ժամանակ կենդանոյ): Զանց առանց համարոյ գործոցս իմ չայրես. կաբ:

ՀԱՄԱՐ. Λόγος. Ratio. Քննութեմն. վերնութեամն հանդէս. իրաւունք. փորձ. պատասխանի. բան. ձիշդ հաշիւ. ուսմ. ևս համաբ. Ընդքննիլ. *Առաքեցաւ համար առնել գանձուն: Առնէ համարս՝ի մէջ նոցա ՌոՀիկ համարով օրըստօրէ: Ցարքունի համարուէ: Ի պատճառս վարձանայ համարի: Ոչ առնէին համար արծաթոյն առեւտրոյ նոցա: Ոչ առնէին համար արանցն՝ յորոց ձեռս ապրին զարծաթն: Տուր զնմանր ոմանեւս. Թեաան քո: Ընդ անձին համարս տայցէ ըմ: Որպէս Թէ համարս տալոյ էիցեն ընդ ձեր. ևն: *Համար դնեն ընդ ըմ, որ պարտաւորքն են մեզաց. Եփր. առեփաբ: *Եւ ոչ զգիրս քանակաց համարուլ խնդրեր. ճճ: *Ճշդիւ են համալք, և անհնարին առնջանք. Մանր. ֆ: *Մանկունք ընդոնին տունս ուսման, և զնոյն համարս տան վարդապետացն իւրեանց. Ոսկ. յհ. ա. 24: *Տղայ մանկունքն փոքրագոգի՝ի համարս ուսմանցն. Մաղ:

ՀԱՄԱՐ. Λογισμός. Reputatio. Համարումն. վարկ. ասկ. կարդ. չարք. գաս. համեմատութիւն. ածպ. սեպուհական, համարհասիս, բազդապատրաստիս. սայբ, սբրս. *Իշխեր՝ի համար ածել զինքն անհամեմատին. Սէէր. է: *Երկոքեան ոտքս ընդ մի համար են. Սղ է. վերնագիր: *Ոչ ևս բերովք որդւոցն քեզ նիւաձեկի՝ի համարի էր: Նս ոչ եղև՝ի համարի քոյ մարդ քան իմ: Գիտեմք, եԹէ՝ի քում համարի եմք. է. ԼԹ. ք. 2: ծէ. 43: իմ. ծէ. 2: *Ալլը՝ որ հայի յայլոց սէղան, չէն կեանք նորա՝ի համար կենաց. Սէր. է. 30: *Նր համարհչել և քամահել, և չէ ինչ՝ի համարի ոմ. ևն. և ոչ իմիք սրժանի. Ոսկ. էէր: *Ազեքսանդրացոց քաղաքացիկց սրժանիս առնել՝ի համարի ոմ. ևն. սրժանիս առնել, և հաղորդս քրմաց ևն. ճ. ղ. ճ. ւկ: *Ի գնդի համարուն ընդ ձեզ անցանիմ. ճճ: *Ի մեռելոյ է համարի (մեղաւորն). Ընդ. էաբէր: յայմէ և խոսր: Սարփ: Սիեաս. աղ: *Եթէ առանց խորհելոյ խօսի և կի գործէ, այնպիսին ոչ՝ի բանի և կամ՝ի գործոյ է՝ի համարի. Սկհաս. ես: *Կալան աւերել ինչ լուսաբերել յատաքինու Թէ համարի (ևն. բաներ). Ոսկ. մ. ա. կ: *Օմեծամեծս և զփոքունս (՝ի տրոց) ընդ մի համար առնիցէ. Ոսկ. էէր: *Ձէ ընդ մի համար՝ զնայր մեռանել, և զնեծ. Ոսկ. ես: *Որ յորովայնի մեռանի, ընդ այն համար է, Թէ զամբևան ոք սպանանիցէ. Կիւրղ. օբէն:

Ի ՀԱՄԱՐ. Նխ. որպէս ունկ. համբ. այսինքն ի պէաս. ի սակս. պատճառաւ. վասն. Էլէն. *(Զանդրանիկն) պահէ առ իւր՝ի համար Թագաւորութեէ: Շինեալ և տուն՝ի համար քեռ իւրոյ խոսրովիդխտոյ. Խոր. է. 7. 87: *Հաց գերմակ առ՝ի ձաշ նոյ իւրոյ համար. Վչփ հղ. յ: *Վայելչութեէ և գեղոյ համար. Վչփ. սղ:

Ի ՀԱՄԱՐ ԱՐԿԱՆԵԼ, ԲԵՐԵԼ, ԱԾԵԼ. Տ. ՀԱՄԱՐ:

Ի ՀԱՄԱՐԻ կամ Ի ՀԱՄԱՐ. Տ. ՀԱՄԱՐ:

ՀԱՄԱՐ ԱՌՆԵԼ, ԱՌՆՈՒԼ, ՊԱՀԱՆՋԵԼ, ՈՒՆԵԼ. Տ. ՀԱՄԱՐ:

ՀԱՄԱՐԱԳԻՐ. փ. Թիւ տուեալ նշանակոցագ զԹուական հոյոց. *Համարագիր Թզուականին Ոզբ էր. Վչփ. պտ. այսինքն՝ի Թուին հյ. ոզբ, անկին ոզբալի անցք:

ՀԱՄԱՐԱԴԻՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Λογὸς Ջεσις. Ratio reddenda. որ և ՀԱՄԱՐԱՀԱՏ. Դրութեմ հաշոյոյ քննութեմ. *Սուզ ինչ Թուզեմ, ոչ կազմ Ճարտասանութեմ բանից, և ոչ համարագրութեմբ ինչ. Ոսկ. ես:

ՀԱՄԱՐԱՆԱՆ. ա. ի համար արկեալ. *Ի Թիւ անկեալ. *Իսկ լսվանգակ բոլորն երկնից համարանան՝ երեք հարիւր վեՀասուն Թուով են աշտիճան. Երզն. ոփ. էրն:

ՀԱՄԱՐԱՆԱՐ. ա. (որպէս ունկ. հիսապ, ֆէաբ. պ. էհաթրիէբ. հէասպ բառնոչ. Որ առնէ զհաշիւ, և ուրի զհամար ընչից, վաճառականութեմ, նաւարկութեմ ևն. յն. պաշտանեայ. *Համարանար գոլորք՝որ պաշտէին ժողովրդեանն զամենայն համարս արքունի. ա. ֆ. իէ. ւ: *Ընդա և համարանար երկայն ճանապարհաց, ընդա և ուղեդիացք աշխարհի. Ագաթ:

ՀԱՄԱՐԱՀԱՏ, ի. փ. Λογὸδοσις. Ratio reddenda. Հատանելն զհամար քննութեմ, կամ զկրաւունս, և զվճիռ իրաւանց. *Գիտեմ և զօր վախճանին, և զհամարահատմին զժամանակ, և զանաչերանելն զդատաւորն. Ոսկ. ծ. ֆ:

ՀԱՄԱՐԱՐՈՒ, ի, աց. ա. Λογιστής. Ratiocinator, supputator. Որ առնու զհամար. իբր պահանջող, և խուզարկու. *Համարն ստատկապահանջ, և համարատուն սրամտակալ. Վչփ հղ. իէ: *Որպէս ընդ ոմանս համարատուս խօսեր. Կիւմա: *Ջրնչ ասիցեն մեզ զպաշտօնեայքն և գտուընքն, ասծուեմեանն համարատուեք, ոտրնք գովելեացն. Աբաբ. ծն:

ՀԱՄԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Պահանջելն զհամար. *Յանձնարհուեմբին մանուկ համարատուեմ. Կիւմա:

ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Տալն զհամար. *Յեաս կատարման այնր ահաւոր համարատուեմբ. Կիւմա:

ՀԱՄԱՐԱՐԻՉ, ըչի. ա. փ. Արարիչ բոլորից. տեսչ ծօղ հասարակաց՝ ասծ. *Նր վերիմատպարտ սեաոն սաէին՝ ըզմեզ լինել համարարչին. Գր. փղ. էեն:

ՀԱՄԱՐԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. փ. Միասնակոնութեմ արարչական տերութեէ. *Մեկնի զերութեմ համարարչութեէ. Գէդ:

ՀԱՄԱՐԱՆ թԼ. ը Գրևաւ Թէ. գրև Թէ. սեպէ ՌՀ. սանդ. սայդ. *Համարեաւ Թէ՝ի կատարածել Թագ սաւրուեմբն գոհեսխանոսի եղև սեսկի յովհաննու. ճճ:

ՀԱՄԱՐԵՄ. եցի. ն. (առաւել ունկ.) որպէս հարձել, և սեպել. Տ. ՀԱՄԱՐԻՄ. *Հայրն իմ համարէ զաւուրս. Տոբ. ի. 5: *Լաւ համարեցին մեկկանգամ և մաղապուրծ սպրիլ. Երզն. Խղն:

ՀԱՄԱՐԻՄ, ըեցայ, բեւն, եը կ. որպէս

ում. համբել. պ. ՀԻՄԱՐԻՑԿԷՆ. ԷԻՄԻՐԿԵՆ. Ἀριθμέω. Numero. ψηφίζω, calculo. ի համար արկանել. թուել. հաշուել. այմագ, հիսագ ԷՆԼԷ, ԼԱՓԱՓ. * Համարկցաւ զընդ գոծինսն իւր չՀը: Ոչ կարէր համարիլ, քանզի ոչ գոյր Թիւ: Համարեցան հազար այլ ի ցեղէ: ԸօՀԻ ԵՕՀՆԵՐՈՐԴԱ համարկսպիս քեզ: Սկսանիցիս համարել: Համարկսցին նմա քահանայն զարծաթին յոյլ եւ տամն (որ և սեպէր): Համարիցի զամ վաճառին իւրոյ: Իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում համարեսցի յոչխարն. (համբեւաՆԻՒ) Համարիցի գծախն: Համարեսցի ըզԹիւ գազանին. ևն: Որպէս և. * Համարեցաւ ընդ մեռեալսն առաքեալսն, է մտանել ի Թիւ նոցա վՀՀակաւ: * Համարիմք, և քաւկեմք զՀամային նովին ձեռամբ. ՍԷՐԷ. Ե: * Ապա և զամբարիւծ ԹԻՀՆԱՆ համարի կարդ լատ կարգէ: Համարի կարգաւ (այսինքն մի ըստ միոջէ ՀԱՒԷ) զԱծուԹՅՆ. Ով. Ես: * Համարի որովայնի ծառային, եՀԷ որմէ կիրակովք տօնիցեմ. ԿԱՀՄԱ: * Համարեաւ զՀոգիս նոցա ի Թիւ սքոյ քոյ. ԺՀ: * Խորէնն ՆԷՆԳԱԼՀԷ, և յրուէլն ՀԱՍՅԼՈՒԹԷ ընդ մի համարեաւ են. ԵրԷ. ՀՓԼ: որ հայնի և ի ԷՒ նէ:

ՀԱՄԱՐԻՄ. Ածաւել՝ որպէս ումի. սեպէն, ՀՈՐԵՆ. ասանագ, զանն ԷՆԼԷ, այմագ, գէյաս ԷՆԼԷ. Λογίζομαι, ἡγέομαι, οἴομαι, δοκέω, ևն. Aestimo, existimo, puto, censeo, ևն. Վարկանիլ. գաՏել. առՔՆԼ. գրել. դՆԼ ի մոմ. * Համարեցաւ զնա հեղի արքեալ: Համայնեցաւ զնա իբրև զԶՀՆամի: Համայնցին զնա իբրև հան գոյն կաւոյ: Համարիմ զանձն իմ հոզ և մոխիր: Համարիմ զանձն իմ երանելի: Լաւ համարեալ: Իրաւունս, կամ արժանի համարել: Մի համարիր գոյա զայս մեղս: Երանի առն որում ոչ համարեայի սէր զմեղս նորա: Մի համարիք, եՀԷ եկի լուծանել: Մի համայնիցիք ասել յանձինս: Համարեցաւ նմա յարդարութիւն: Իբրև զօտարուհս համարեալ եմք նմա: Մի համարեսցի նմա այն: Ցարին համարեսցի մարդոյն այնմիկ: Ընդ անգս երկրի համարեսցին: Ոչ էր համարեալ սրծաՀԻ, ԹԷ իցէ ինչ. ևն: * Համարեա զաշխատութիւնս մեր ի գործ արգասՏութիւն. ԺՀ: * Բազում անգամ լաւ համարիմք մեռանել, քան ի բարեկամաց ստգիւա լինել. Կ՚Ը. ԺՔ: * Որպէս խոհակ ոչ մեռանաւ, բայց նոՀ ընկալաւ (զնա որպէս) զինալ ի ձեռն իսկին. այսպէս և բանին այ համարեալ է մահ, և ոչ ըստ բնութեան. մեռեալ ՑՀԾացեալ մարմնովք միացեալ բանին այ համարեալ է մահ. զի կենացն մահ ոչ յայտնի. ՄԷՒ. ՂՒ:

ՀԱՄԱՐԻՒՆ, բեան, հանց. ա. Σύναιμος; ած. Consanguineus. Արիւնակից. արհանառու. եղբայր, քոյր. մերձաւոր տղգական. * Մոմսէս, և Նորին համարիւն մարիամ. Պիս:

ՀԱՄԱՐՁԱԿ. ա. գ. Ἐυρύχωρος. Latus, liber. τολμηρός, audax. Համային արձակ. բացարձակ. ընդարձակ. անարգել. անվՀԱՐ. անեղկերդ. ազատ. յանդուգն. և Համարձակութիւն. Թոյլատուութիւն. Թոյլ առեալ ինչ. և Համարձակելի. ևՆԻՒ, ՀասՒ. ԷՐԿԷՍԻԼԷ. Ձ՚ԷՐԿԷՍՒԼԷ, ԳԷՐԳՈՍՈՂ, ԷՐԿԷՍԻՒՆԼԷ. * Համարձակ ճանապարհն, որ տանի ի կորուստ. ՄԳՒ. Է. 13: * Խնդրէ ինքն համարձակ լի նել. ՁՀ. Է. 4: * Ճանապարհ ընդ համարձակ մարգոյ մի երԹար. ՍԷՐԳ. ՆՈՐ. Ը. 18: Ցան կալի են՝ քո (մեզաւորիդ) ալօԹք այ՝ քան զքեզն և զհամարձակին. Ով. Ես: Համարձակ քաջութիւք: Համարձակ հակառակութիւք. ՊԻՔ · * Համարձակ լինի գնալ ընդ նա և ագանելիք. Ես. ՃՒ. 15: * Ոչ ումեք համարձակ սրձակ որար (յն. ԹոՂԼ ետ) մեզանչել. ՍԷՐԳ. ՀԻՒ. ՃԷ. 21: * Զամենայն իշխանուԹիւն համարձակ որար նմա ՚ի. յն. յանձն արար բոլորովին. Ես. ԿԸ. ՁՒ: * Զէ նմա համարձակ ի քուն մտանել ՚ի. յն. չէ որ ԹոՂԼ. ՃՀ. Է. 11: * ԵԹէ բարեգործեցց չէ համարձակ զպլը գատել որչափ ևս առաւել յանցաւորց. ՈՎ. ՀՓԲ. 11:

ՀԱՄԱՐՁԱԿ. ՏՊαῤῥησία. Cum fiducia, fidenter, libere, palam. Արձակաբար. ազգատաբար. աներկիւղաբար. անխափան. վստահուԹԷ. յայտնապես. բաց. ԷՐԿՆՈՒԹ, ԱՒԷՐՏՈՒԹԷ. գօրաՏՈՒԹՒՆ. ԷՐԿԷՍԻՒՆ. * Համարձակ խօսել, կամ ասել, չՀՐԱՒ. մտանել. տեսանել. մարտնչել. մեռանել, ևն. ասէպ ի ՈՁ գիրս: * Անտի համարձակ եկաք, և ատտի դ ոտս արձակեկ զնեզ Շ. ՀՓԲ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՒԱՐ·Նդյն ընդ վ. * Համարձակաբար արշաւել, փայլել կամ պայծառանալ, վայելել, ծիծաղիլ. ևն. Խոր. Ք. 7Ն: ՁՀ. ԻՀ. ԵրԼ: Լ՚ՔՀ. պՓԲ. Ե ԱՂ: * Ոչ իշխեր յայտնապես համարձակաբար մտաչել առ քո. կԷ·ԲՂ. Վ: Անտոլոր է ասել. * Ոչ համարձակաբար (այսինքն սիրապես) առ ղեակ իւեՀԷ, ԹԷ նոքա են, Ե··· պՓ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՒԱՐԲԱՒ. ա. Տ. Համարձակաբար առնել կամ բարբառել կամ բարբառելով. * Ո՚վ ոէր. մի կշտամբեցայց վասն համարձակաբարբառ քեզ խօսելոյս. ԼՔՀ. պՓԲ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՒԵՐԱՆ· Տ. ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՕՍ. * Համարձակաբերան մարգարէն եապիաս դոչեաց. Ճ. Ժ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱԳՈՑՆ· } ա. Տ. Պαῤῥησιαστής
ՀԱՄԱՐՁԱԿԱԳՈՑՆՍ·} σιάστερος, ον. Confidentior, tius. Առաւել համարձակ. և կարի համարձակաբար. * Համարձակագոյն քանիս զՀեղուեցեալսն յանդիմանէր. Նէս. Ես: * Որ կարի համարձակագոյն է. ՓԻս. Ե··: * Ես և զնս առնէ համարձակագոյն քարոզ. ԱՃՄԲ. պԷՒՔԷ: * Զհամարձակագոյնն ի վերայ բերբ. կ·ԲՀՈ: * Անզգնգիտեալ արտիս համարձակագոյնք. ՊԻՔ: * Համարձակագոյնս առնէ զմեզ պօղոս փափագն համարձակագոյնս գործէ. Մ՚ՓՓ. ԼՔ: ԵրՀՒ. Ը: * Համարձակագոյն բարբառիմ, կամ քարոզեցին. Խոր. Ա. 31: Նոյայ: * Համարձակագոյնս ազազակէին, կամ խօսի. Ես··. պՓ. Է. 6: ԻՓՒ: * Ե՚ւս համարձակագոյնս վասն նորս զայս առեալ ասաց. ԱՒ·. Է: * Նա ևս քան զևս համարձակագոյնս խօսին զվարգապետութիւնն. Սբփ · յի · Է:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՊԻՄ. ա. Աղաստադիմ. պայծառերես. անվՀԱՀ. աչալուրջ. ՃոխՄԸ Բաց, անվախ. * Համարձակագիմ և զուարԹերես անցանիցես ընդ բազմութիւն անվնաս բանակացն. Մ՚ՆԸ. Ա:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՕՍ. ա. որ և ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՐԲԱՆ. Համարձակ խօսող. անվՀԱՀ ի բանս և ի պատասխանիս. * Համարձակախօսն եապիաս. Կ·ԲՀՈ: ՁՀ. ԼԲ: * Համարձակախոս վարգապետք. Լ՚ՔՀ. ՈՎ: * Զհամարձակախօս գլուխ նորա հատանել. Ճ. Ա:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱԿԱՆ· Տ. ՀԱՄԱՐՁԱԿ. ա. * Զհամարձակական հարցուածոն (չոՂ նողաց զնեզ). ՍԷՐԷ. ԺԷ: * Ցարժամ պռանիկ կոչէ, զհամարձակական զանամաԹութիւնն յայտնէ. ՆՒ. ԷՀՒ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՀԱՅԵՑԱՑ. եցի, եցայ. ա. Համարձակ հայեցող. յոտակ աչօք. * Կայչառ կուրացուցանէ զաչս համարձակահայեցայս. յն. լուկ, հայեցողաց, կամ տեսողաց. ԵՒ. ԼՀ. 8: * Համարձակահայեաց լինելով մեք ի նոսա. ՁՀ. ԻՀ. ԷՒԷՒ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՁԱՅՆ· ա. Տ. Համարձակ այսինքն պայծառ և յոտակ, և անվՀԱՀ ձայնիւ, կամ ձայն արձակելով. * Համարձակաձայն բարբառով կարդալ, կամ աղաղակել, կամ քարոզել. Պ՚ՓԲ: Ով. Տ. Ի. 18: ՁՀ. ԱԲ: * Համարձակաձայն և բարձրաբարբառ մարգարէ. Տ՚ՀՀ: * Համարձակաձայն պարծանաք. Փ՚ՓԲ: * Համարձակաձայն բարբառեալ՝ ասէր, կամ բարբառէր և ասէր. ՃՃ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՄԱՏ· ա. Որ համարձակ մտանի. սրվ. անվՀԱՀ. * Ածա ա նուանէ զքաջասիրտս և զհամարձակամատս. Համամ. ա··: * Ոչք քաջասիրտք և համարձակախոհք էին. ՃՀ. Բ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՊԵՍ· Տ. ՀԱՄԱՐՁԱԿ. Ֆ. * Համարձակապէս մտանել, կամ գլԷլ, խրատել, յիշել, առաջի կալ, գլուխ ամբառնալ, Հայել, խոստովանել զքո. Ով. ՀՀ: Պէս: ՁՀ. ԻՀ. ԵրԼ: Խոր. Ն՚ր. ՀԷ: Շ. Բարյ: Հ=Ձ. հովս. ՚ր:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՏԵՍ· Տ. ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՀԱՅԵՑԱՑ. * Համարձակատես լինել փառաց մեծին ած. Ով. յՀ. յԻ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՓԱՅԼ· ա. Որ համարձակ փայլէ. մեծապայծառ. * Համարձակափայլ լուսով ծաւալեալ. ԳՆՀ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԵՄ, եայ. ն. Θαρσύνω, ἐάω, ἐπιτρέπω, προτρέπω. Fiduciam adfero, do; permitto, propello. Համարձակ առնել զոք, կամ ումեք զերս ինչ. Հրամայն տալ, Թոյլ տալ. Թուլացուցանել. և ապահացուցանել. քաջալերել. համբոյկենչել. ազապաՆՔ փալ, ՆոՂ փալ, ԵրԷս փալ ԻՀԻՆ՝ ըՀՆՈՒՔ ՀԷՔ, ՃՔաՀՐԻՔ ՀԷՐՀԷ, ՀԻՈՂ ՀԷՐՀԷ. * Զանգեաւն՝ Ճարտարին համարձակեաց առաւաւելիւն արուեստգիտութիւնն: Առն միում համարձակեցէք խօսել բանս այսպիսիս: Ոչ համարձակեաց նոցա հոգին քոյ. Ի՚. ԺՔ. 18: ՅՈՒ. ՂԷ. 14: ԳՆ. ԺՀ. 7: * Զնախաւպատուղս արմատացն համարձակէ ասել ուաՀերաց և գասերաց տանն ասգարոյն. ՆԷ. ՆՈՐ: * Ցանօգուտ հոգս համարձակէ զմեզ Ով. յՀ. Ա. 7: * Խնդրեաց ի նոցանէ ժամ մի յայտնեալ. և համարձակեցին նմա: Զայլս գարձեալ համարձակեաց՝ առնել զայս ինչ. Ես·· պՓ: * Երիցանցն համարձակեր, որպէս զնարդ գնդիցեն՝ ըստ կարգին իւրեանց ազրասյեն. ԵՂԻՀ: * Զաչս երկրէզէն ի քեզ համարձակեցեր: ԱլօԹել համարձակեցեր. ՆՈՐ. Է. Ե ԽՃ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուսի. Նոյն ընդ վ. * Ես զնս համարձակեցի, ևն. Ես՚. ԺՔ. 12: * Առանց այ համարձակեցուցանելոյ ոչ իշխեսցէ ժառել ինչ սատանայ. Ով. Ես: * Ի վերայ պարսկաց գումարտակին համարձակեցուցէր երեմ. Փ՚ՓԲ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿԻՄ, եցայ. յ. Παῤῥησιάζομαι. Confido, audeo. (որպէս ԹԷ Արձակել զանձն, կամ յարձակիլ.) Համարձակ լինել, կամ վարիլ. վստահիլ. քաջալերիլ. զօրանալ. իշխել առնել ինչ կամ ասել. ազատաբար. յանդգնիլ. ԷՐԿԷՍԻԼԷ՝ ՁԵԱՐԷՆ՝ ՁԻՒՐԱՒՔՔ ԷՒՆԼԷ. * Ո՚վ համարձակիցի, եԹէ որ իցէ ի մեզաց: Համարձակեսցուք ևս առաջի սեառն: Ցարեալց համարձակեցայց ի նոսա: Համարձակեցաւ յանուն յմի: Համարձակեցայք առատածով մերով: Համարձակեսցուք, ոչ մեռանիմ: Համարձակեալ խօսի: Ի հեռուստ համարձակիմ առ ձեզ: Համարձակեցաւ ետուս առ պիղատոս: Ցար ինչ ոք համարձակիցի, անզգամաբեմամբ ասեմ, համարձակիմ և ես: Համարձակեցան սիրոք որբուց մարգկան յանձինս իւրեանց՝ գործել զայր. ևն: * Ա յս կին համ-

արձակեցաւ ՚ի վերայ քնութեն, սպան զոր-պին, և խորվեցաւ։ յն. յարձակեցաւ. Եաս. պտմ. Ա. 6։ Արտաքուստ ոչ ՚ի վերայ համարձակին խռովութիք ՚ի քո հոմարձակեցաւ (հերովդէս)։ Համարձակիմ՝ ասէր խոր։ *Համարձակիլ ի Թարգմանուն. Ը.Է.։ *Համարձակեցաւ առ Նա՝ փորձել զնա. Բէս. Ղկ։

ՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԱԾ. ա. Որ տայ համար-ձակութիւն. Թողուցուցիչ. Երէս փոխ. *Կա-մակիս եղև հօրն, և համարձակիչ չարին. Եզնիկ։

ՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Παῤῥησία. Confidentia, fiducia, libertas, audacia. Համարձակի գոլ, և համարձակիլն. վստա-հութիւն. աներկիւղութիւն. ազատուել. քա-ջալերութիւն. արիութիւն. և թոյլտուութիւն. և ՚ի ճանձնապաստանութիւն. յանդգնու թիւն. լերք. քութիւն. ՚ի երեսաբանել, ՚ի ստութիւն, ՚ի ներ-բիխ. և պիտերչելէ. *Ոչ ունիցի համար-ձակութիւն առաջի նորա։ Խնամատարութիւն ՚ի հրապարակս համարձակութիւն բերել։ Յան-դիմանել, կամ կալ համարձակութիւ հանդէպ նեղչաց։ Համարձակութիւ ասել, խօսել, գալ։ Բազում համարձակութիւն ի ինձ առ ձեզ։ Համարձակութիւն լինի երթալ. ևն։ *Համարձակութիւն ընդհանի։ Համարձակուեն վստահութիւն այսքանից փառաց. ևն։ Նոր։ *Ոչ ՚ի գլխոյ նորա առ գնա (զեւաց), զի գուցէ համարձակութիւն ինչ լինիցի նմա։ Ո՛րչափ ծառայ համարձակութիւն առեալ էր նոցա՝ քանաարկուն էր գիտակ. Եփր. ծն։ *Ո՛վ համարձակութիւն չար. Վ.ր+ հդ։

ՀԱՄԱՐՁԱԿԻ. ց. Խոր ներելիւ. *Դիպեցաւ կոմս մի ՚ի գրանն համարձակի, և զայրանալ. Վ.ր+ն. գԽ։

ՀԱՄԱՐՄԱՏ. ա. Որ է ՚ի նմին արմա-տոյ. տնկակից։ Ճ. Ա։

ՀԱՄԱՐՈՂ, ի.ած. ա. գ. Թուոյ. Թուա-բան. և Աստեղաբաշխ կամ մաթեմատիկոս. բահամ հինաց գիտնոյն. *Արար զնոսա ելս. կրաչափս, երաժիշտս, համարողս. Լմբ. գԽԲ։ *Գոյ այր փառաւոր և համարող յաշ-խարհին չորրորդ հայոց քննատուր անուն. Շէր. յղ. ՚ի ննոյ խոր։

Առաւել մանկիր եղեալ նորին չերակա-ցոյ. զի այլևայլ գործք նորա այսպէս մանկ-գրին, *Անանիայի չերակայնոյ համարողիս։

ՀԱՄԱՐՈՂԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Ἀριθμη-τικός. Ad arithmeticam pertinens. Թուա-բանական. *Համարողական արուեստ, որ է Թուաբանութիւն։ Կատարեալ արուեստ-ոչ համարողական. Շէր. յղ. ՚ի ննոյ խոր։

Խակ Եօթնագիր. *Ա՛յս է գուռն վիցհազա-րեկին, որ կոչի արհեստ համարողական։ է մասացածին հաշիւ ոնոտի և խարէական։

ՀԱՄԱՐՈՂԱԿԱՆ՚Ն. գ. Ἀριθμητική.

ՀԱՄԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. Arithmetica. Թուաբանական արուեստ. Թուաբանութիւն. որ և Թուականութիւն ասի. Էմի բաժ, ին. ած. Էպաթ. *Թուականին յարակայնոյ համարողականն։ Համարողականն զգալի Թուականութիւնն բաղկանայ. Սահմ. ծԷ։ և ճ. Ը։ Երէն. +եր։ *Երկրաչափութեն, և համարողութեն ճշմարտութիւն զկայանս տա-եղացն նշմարէ. Վ.ր+ն. ա։ *Ոլասոյ զա-րուեստս լինի համարողութեան. Շէր. յղ. ՚ի ննոյ խոր։ *՚ի բացէ եղև (արբահամ) Թո-ւոցն, և ՚ի համարողութէ անդաս. վասն այնորիկ և փոխանակ յոգուոյն Թուոց՝ ըզ-բազմութիւնն ընկալաւ հաւատոց. ՄՓ. Է։ *Ըստ համարողութեաս ասէ զայս, երկուս, յորիցս. Երէն. +եր։

ՀԱՄԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. որպէս Աղբատնամար-աղբաքանութիւն. *Ըստ կարի՛ն համարողաւ-մատենին ուեւաստրին. Սահ. Երէց։

ՀԱՄԱՐՈՒԵՍՏ. ի. ից. ա. Ὁμότεχνος. Ejusdem artis. Ուրուեսատակից. Հնդիւնէ. *Եւ վասն զի համարուեստ էր, եղև առ նո-սա և գործէր. ԴԴ. իԷ. 3։ *Զի զարհու-րեալ համարուեստքն սորա (վեսասպատ բժշկի) ոչ՚ի տանջանաց. մի զնահս, այլ զկենացն վերուցեն պատուլ. Պիտ։ *Ոչ սի-քացեալ քան զպատուակիցս, ոչ ուռու-ցեալ քան զհամարուեստս. Սկեա. ալ։ *Բնաւորեալ է ախտ նախանձու առ պա-տուակիցս և համարուեստս միշտ քեռանել. Սկեա. լմբ։

ՀԱՄԱՑԵՂ, ի. ից. ա. Ὁμόφυλος. Con-tribulis, gentilis. որ և ՀՈՄԱՑԵՂ. Որ է ՚ի նմին ցեղէ. համատոհմ. համազգի. ազգա-կից՝ մերձաւոր կամ հեռաւոր յամենայն կարգի. պէր սօյոսն։ *Ուր ազգք իւր, և հա-մացեղքն են։ Իւր ժողովուրդ անուանէ զն համացեղ լինելոյն ամենայն հեռաստաց. Լմբ. գԽԴ. Ա. ա։ *Եւ զինչ տեղի կորա նացն՝ իւրոց համացեղիցն կացոյց (գողիաթ). Պիտ։ *Ջնորին համացեղն զնան յակովբ. Ճ. Ա։ *Ոչ միայն իւր ինքեան առնել խա-ղաղութիւն, այլ և համացեղիցն ևս (մարդ-կան). Սարգ. ա. գ. Է։ *Հեշտութիւն և զար-մացումն համայնիցն, արհաւիրք և նիս-ցումն հալածչացն. Աքեր. Խոսք։ *Թե ըզ-հայրն քո ասեցին, և զքեզ ընդ նմա, ոմն անասգէ մեզ համացեղիցս (՚ի մէջ մարդ-կան). Ջ՚ինչ. Թէ և ՚ի համացեղիցն (մերձա-ւորաց Թշնամանեալ լինիցիս. Ա.Ե.յ.Ե.30.32։

ՀԱՄԱՑՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազգակցու-թիւն. *Իբր կցորդ հաւատոյ ազգակցու-թիւ ամենաբաչխ ա-ջոյն ասՂ՝ ասե կոչէցար. Նոր. Խշ։

ՀԱՄԱՓԱՌՈՒ. ի. ած. ա. Ὁμόδοξος. Pa-ri gloria praeditus. Յաճախիմն՝ որպէս հա-ւասար փառաք. ունող զմի և զնոյն փառս. փառակից. *Համափառ ունիմ զերեսեանն, և նոյն արարչութիւ. Նոր. ՀԷ։ *Ի ձեռն հա-մափառն որդւոյ։ Ջհոդին հաւասար. Լմբ. գԽԳ։ *Յամենի լեցին այնոքիկ, որ զՀաղոյն և զհամափառ վկայէն (՚ի հօրէ) վկայիլն հակառակ ուսուցանեն. Ը.ա. յհ. յՀ։ *Հա-մափառ երրորդութեի, և միաբանն ասծուն. Վ.ր+ն. գԽ։

Ի մարդկայինս, Ջուգապատիս, կամ նոյն. պէս փառաւոր. *Սոքա պատրիարգուհիք համապատիք և համափառք են. Ոսկիփոր։ *Պետռակոսէն՝ երկրորդ է(ոսն) յետ վտա-կին, և այլոցն համափառ. Տծհակ։

ՀԱՄԱՓԱՌ. ըստ յն. ոՀոյ, նաև Համան-միտ. միաբան. ուղղափառ. Ὁμόδοξος. Qui ejusdem opinionis est. *Ի տեղի նորա զդի-մափլոյս արիոսի առնելին, իակ համափառ-ասոյն զեւագրիոս ոմն. Սոկր։ *Ալմենիքին միաբանեցան, և համափառս գրեցին. Երէն. Տգ։ *Կոչէ զբաբիկամն և զդրացիս իւր, զհամափառ և զզուգահաւասար հոգիս. ՄէՀՓ. ղ։

ՀԱՄԱՓԱՌՈՒԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նչ. *Ջոգւոյն ծնունդ համափառական. Դհյ։

ՀԱՄԱՓԱՌՈՒԻ. իւր ւ. յ. ըստ յն. ոՀոյ՝ ի մի կարծիս միաբանիլ. Ὁμοδοξέω. Idem censeo, sentio. *Ջի Թէ ա ևնևլքին (աւե-տարանիչք) միագիս առաքեալ էին, հնր. ձուածոյքն առեին՝ Թէ ամենեքին միաբա-նեցին, և վասն այնորիկ համափառեցին. ասկ այնորիկ զանազանեցին վասն հաւատս-տուԹե. ՄէՀՓ. ղ։

ՀԱՄԱՓԹԹԻԹ. ա. Համոյն կամ զու-գապատիս փԹԹիԹալ, բանալ սկսեալ. *Ծառս բարեպաշՀեալ համափԹիԹիլ զանազան ծառ կոք. Ջ+ր. ԼՒ։

ՀԱՄԱՓՈԽԵՄ, եցի. ն. Նոյնպիսի փո-խել, փոփոխիլ հետզհետէ. *ՋանՀեմն որ ծաՀոյ ըստ զանազան խորհրդոյն համափո-խեին այլևայլս. Ճ. Ջ։

ՀԱՄԱՓՈՒՄՈՒՆՔ. ոյ, կամ ի. գ. Συμπέρασμα. Successus expressus, retrimentum relictum. Մնացորդն բովանդակ իրին քաՀելոյ. մրուր. հիւԹ Թանձր. դիրք. փրՀնաս. *Մ՚ԼԹերեալ լինչեան զՀամաքառնուածս։ Եւ ՚ի Համաքառնուածէն ընկալեալ մասն ա-րեան ինչ ՚ի լերդէն արիեանայ. Մգ.ի.Ե.ՖԹ

ՀԱՄԱՔԱՏԱԿ. ա. Համանման. յար և նման. Հանգոյն. +եր. *Վասն իղձնելոյ զԹԹածահրաչ վարգապետութէին համաքատակ վիմին որ յանապատին. Երէն. Տգ։

ՀԱՄԱՔԱՏԱՆԱԿԻՄ. եցի. ն. Ամենայնիւ յար և նման քատակել ՀամաՀաւել. նմանե-ցուցանել. կր՚՚. Նմանիլ. ծա +ելս կամ +ե-ցաւ+ ԷՀՀ+ օյմգ, պԷՆԳԷՀՀ+, պԷՆԳՀՀ+. *Համաքատակէ զնոսա ՚ի Հատաւ և ՚ի ցա-մաքեալ յօտ որԹոյ. Նլ. եվի։ *Համաքա-տակել զսա Հանդերձեալ ուսն ՚ի ցամաքեալ Հանդերձելուն իմանալի խոր-Հրդով։ Համաքատակի ընդ խորանին աբ-բատաս։ Զարեքակարգեան ակումբն երկո-տասան ՚ի լանջս քահանայապետին՝ երկոտա-սան առաքելոցն Համաքատակին. զի սիրտ և կամք եղէն քոՀ, և ՚ի չորս առաջս բաժա-նեցին զաւետարանն ՚ի չորեքծածկատ սիրե-զիս։ ՅՀ. Խ. ՆՒԷ։ *Փայտք է խաղողատէն իրք և պտորժելք. և ՚ից Համաքատակք, զի ինքն ՚ից է խաղողատէնն. Խոսք։

ՀԱՄԲ, ի, ից. գ. Ո՚՚ խոսք. *Գունդ արուեք Հրամիք կայք յանուրիք վայր, վայր Համիւից բերուից՝ օրատամանեալ գեռ.նոր.փոս։

ՀԱՄԲՈՒԿ, ի, ած՝. ա. գ. Νεός. Juvenis, νήπιος, infans, Հն. Նորածին, գեռատիոյս Տատակաւ. երախայ. տղայ. կոյս (իբր նոր ոգւ Էլածն.) մանուկ. պատանի. Հրեաստարդ. և Ջաւակ, և Աշակերտ. (Հ. յն. բՀԽ, կամ բՀԼ. մանուկ, Տանչ. սրս. ԿՀՀԲ, Համբ, ընԹոյակից, սրբանեակ. Ճորթ, Հոտքոյր։ Իսկ ՀԻՆ բ. ըստ մաի արդեօք գրէ. *Համբ, սիք. Համբակ, մանուկ ա։) *Ջհամբակ և զարդի ևս ծնեալ. Աչ. Հաճ։ *Համբակս անլուսաց և անպուէլի՝ խակակութ պարտին խակութէ. Նոր. ծԲ։ *Ոչ էԹէ նախկին ումն Համբակ գոյացեալ յայրգանդի, և ապա յա-յրակցեալ ՚ի բանն, այլ բանին ասՂ առեալ ՚ի կուսէն մարմին. Խոսք։ *Ի Համբակ Հա-սակէ աղջկական սիրոյն. Աբեբ. Ե.2։ Յանմէ Համբակաի։ Պետռածպլկն Համբակի. Պիտ։ *ԻնուԹեն ամենայն Համբակաց չերմագոյն գոլով Հանդարտութիւն բերել ոչ կարէ. Պզտ. օրէն. Բ։ Ջհամբակս, և զերիտասարդ աղջկունս. ածՀ. Ը։ *Սակրատէս զՀամբակն յորգորէր յիմաստասիրել. Նանոս։ *Ձիւբ-մէն ծնեալ Համբակ։ Աւաքնասէր ծնողաց Համբակ։ Աւ ծնօղս բերեալ Համբակաց զա-նարգանացն կատակարուԹ։ Պիտգինէս Համ-բակ տեսանելով տատակեալ՝ զինանգամն առնչեաց։ Արհեատաւէր Համբակաց (ու-սումնակաց). Պիտ։ *Ընտիրքացի Համբակն զլուսս. Նոր. ատտ։ *Կատարեալս բանիս ջափեալ ՚ի Համբակ՝ ՚ղբաստացեալ. Շ. Վ.Ի+ *Ձէ պարս Համբակ քեզ ծիծաղել, այլ Թէ Համբակս՝ միայն ժպալ. Կրպտ. օտ։ *Ո՛վ մանուկ, Համբակ ես. յառաջելով ժամանակս պատգէ զքեզ բազում ինչ յոյժ ՚ի Թուեցեալդ քեզ փոխոխել, և առ նեղչականն դարձեալ. Պզտ. օրէն. ծ։

ՀԱՄԲԱԿԱԲԱՐ. ՚ս. Տղայաբար. տըն-մարպար. *Համբակաբար՝ ոչինչ յարԹէ պատանին. փիւ. լԻՆ. Բ. 152։

ՀԱՄԲԱԿԱԳՈՅՆ. գունի, ից. ա. Νεώ-τερος. Junior. Մանկագոյն. յետին ժամա-նակաւ. նոր. ՀաճԼ, ԷՀ ՔեօրԷ. *Նր-գիլ վայՀ է, և այսպէս երգել. զի և համ-բակագունիցն առաչնորդք քարուց քաղ

ցունց լինիցին. Պղպ. օրէն. Ք. *Համբակաս. գունի ոչ իցէ պարտ՝ի բաց գնալ առանձին. ած. ծէ: *Համբակագոյնքն (՝ի քեզմոզս՝ յետս հոմերոսի). Թր. ԽԸ: *Ցիտոյ համբակագոյնքն հարցական կոչեցին. Երզն. ԽԸ: *Ցիտոյ յաւելաս այս ձև՝ի համբակագունս նիչ ոմանց. Նկ. ԽԸ:

ՀԱՄԲԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական համբակաց. մանկական. երիտասարդական. *Ջվալդինջոյն յիշատակել միտս ըստ համբակական սիոց. Կոչ.

ՀԱՄԲԱԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Νεωτερίζω. Res novas molior. Նորաձևս առնել. մտքառիլ տղայարար. Ճահիւլէս ԷՒՀԽ, ԷՒՆ ՀԷ ԼԸՓարմագ. *Մանկանց՝ որ առ խաղան համբականան. Պղպ. օրէն. Ք: *Նախագահս հիցն ոչ համբականալ՝ի քաղաքի. ած. ծէ:

ՀԱՄԲԱԿԱՏԻՊ կամ ՀԱՄԲԱԿԱՏԻ. ա. Մանկահասակ՝ի տղայական տիս. *Ի վրէծանայ որդի ծընեալ, համբակատիպ (կմ տի) քաւչպահեանալ. Շ. Վպ:

ՀԱՄԲԱԿԵԱԼ. Աձեցեալ հասակս օր քան զօր. *Պիտոյացեալ ծնողին՝ մովսիսի, ապա կիրպացաւ համբակեալ. Տծակ:

ՀԱՄԲԱԿՕՐԵՆ. ի. ա. Տղայօրէն և Տղայանման. *Զգիր մեր մանկական համբակօրէն հիքուէ առեալ ընթերցաք. Մագ.Ք:

ՀԱՄԲԱՌՆԱՄ. բարձի, բարձ, ձեալ. ն. Αἴρω, ἐξαίρω, ևն. Extollo, elevo. որ և ԱՄԲԱՌՆԱԼ. Համայն բառնալ՝ի վեր կոյս. վերացուցանել. բարձրացուցանել. Վէր վերչընել. Էօգոբը գալաբրմագ. *Համբառնալ զաչս, զգլուխ, զպարանոց, զալ, զձեռս, զոտս, զանձն, ՝ի վեր, ՝ի բարձրունս, շուրջ, յերկինս, ՝ի լերինս, առ ած, ևն: Համբարձ զձեռն իւր ՝ի վերայ արքայի գաւթի: Համբարձ զձեռն քո ՝ի վերայ ամբարտաւանութեանդ նոցա: Համբարձէք իշխանք դքրառնս ձեր ՝ի վեր. ևն: *Թէ և ոչ զերկաս բաւական իցեմ համբառնալ ՝ի վեր առ քեզ ած: Զդէմսն համբառնայցէ. Նար: *Զեզ Քրիւդ ՝ի յամպս համբարձեր. Շ. Էփես:

ՀԱՄԲԱՌՆԱՄ, բարձայ, ձեր, ձեալ. ի. լ. Ἀναβαίνω. Ascendo, ևն. Վերանալ. բարձրանալ. ՝ի վեր ելանել. ՝ի վեր երևիլ. Վէր էլլալ. գալգմագ. Էօգոբըյա լբգմագ. *Համբարձաւ ած օրհնութիւն: Համբարձցին դրունք յաւիտենից: Համբարձաւ յերկինս: Երթայի համբարձեալ՝ի դիմել հոգւոյն իմոյ: Որ չինէ յերկինս զհամբառնալ իւր (այսինքն զվերելսն): Յաւուրս ժամանակացն այնոցիկ համբարձաւ մաուսէի: Համբարձաւ յուդա մակաբէ: Համբարձաւ յոյիսս Թան փոխանակ յուգայի. ևն: *Ցնա համբառնալոյ փրկչին մերոյ: Ի համբառնալ բանին յերկինս. Ցհ. լԸ: Շար. ևն: *Ի կատարն երկնից համբարձան: Հակառակ քո համբարձէլոյն: Անձին իմում դժնեայ դառնութիւնդ համբարձայ: Եւ ոչ նուա համբառնայ հանդէպ առանց ուղղչի. Նար: *Մի՝ ի վերայ մեծութե, և մի՛ փառաբ ունայնացեալք՝ ՝ի մտաց համբառնալ. Փիլ. էագն:

ՀԱՄԲԱՐ, ոյ, ոց կամ ացս. գ. Ἀποθήκη, παράθεσις, և τροφή, σῖτος, ևն. Repositorium, conditorium, cellarium, և alimentum, commeatus, esca, cibus, ևն. որ և ԱՄԲԱՐ. ոմկ. ամպոր. ՄՀերանոց, և մհերք, և մհերութիւն. չտեմարան, և պաբեպք. պահրե. *Համբարս կերակրոց: Համբարք նուագեալ են: Լցին համբարօք: Բազում համբարս դնէ: Սպասեցին զհամբարս մհերեալս: ի համբարոյն (կմ բացն) բազմհալ հայելին: Շտեմարանք քո, և համբարք քո: Աբին զամենայն համբարս նոցա: Համբարս երիցին արասցէ: Համբարս՝ի նեղեալս արասցուք: Գանձել՝ի համբարք են: *Կուսին քեզ համբարք՝ի տարածանելն քան՝ի չտեմարանելն: Համբարք բարեաց, կամ ոշնչից, չարի, անօրէնութեաց. Նար:

ՀԱՄԲԱՐԱԾՈՒ. ի, աց. ա. Որ ածէ և մհերէ զհամբարս. պահրեցի. *Համբարածոս ձմերանոցաց. Ցհ. լԲ:

ՀԱՄԲԱՐԱԿ. ի, աց. գ. Φυλακή. Custodia. συνωφεία, caelum nubilum. Համբար բարեաց գանձեալ յամպս. կամ պահարան ամպոցն. ուստի վարի և իբր համբարանոց. և իբր Համբարածոս. (երբ. արաֆ, կամհիչ. յօղել. յն. ամպոտութիւն.) *Երկինք նմա համբարակ յօղոյ. Օր. ԼԸ. 28: *Երկինք համբարակ զի յերկնից իջեալ է յորմանն և ի ինէն: Եկեղեցի է համբարակ. Վ.ԸՐՆ. օրէն: *Ձաղում ագահաւուց նա է համբարակ և կերակրիչ: Ագռաւք երգն համբարակ հոգեայի. ՄԾԲ. ՃԳ. Ն ՃԲ: *Համբարակ և պահպան ձեծային կապարանացն: Եդիցին զուխա իմ՝ի մէջ իմ և քո՝ յայսմհէ համբարակ և պահպանութենէ առաքինոյ. Փիլ. ԼԻՆ. Ճ. կօ: Խակ էին բ. *Համբարակ մատակարար կամ ապատաւոր՝՝:

ՀԱՄԲԱՐԱԿԱՊԵՏ, ի, ացս. Տ. ԱՄԲԱՐԱՊԵՏ, և ԱՄԲԱՐԱԿԱՊԱՏ. ամպոր կմ մհերիճագ կամ պահէն էինի ո նայելի. *Ցաղագա համբարակապետին: Համբարակապետան Թագաւորին պարսից. Բոպ. Ք. 48:

ՀԱՄԲԱՐԱԿԵԼ. Տ. ՀԱՄԲԱՐԵԼ. *Ասեր՝ի պարարտութենէ հացի, և համբարակեալ իցէ Թագաւորաց. Եփ. Ծ:

ՀԱՄԲԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Մայրենի տարգանդ, իբր բնակարան համբակի, կամ համբարանոց՝ նմանութ. բահմ, օձլաե էսխալը. *Ներքատալաւ՝ի համբարանի կուսինս. Թէոդոր. Խլ:

ՀԱՄԲԱՐԱՆՈՑ. ի. ացգ. Ἀποθήκη. Repositorium. Θησαυρισμός, cellarium. Տեղի համբարաց. չտեմարան. մհերանոց. գանձարան. ամպոր. *Ոյոց ոչ գան չտեմարանք. և ոչ համբարանոցք. Պ. ԾԲ. 2ՀՒ: *Լցեմ զմիջեանց... զհամբարանոցաց կերակրոցն. Ա՝՝ օրս. Ի: *Զհամբարանոցաց համբարոցք հանդերձ տպրեզ. Ո՝՝ոպ:

ՀԱՄԲԱՐԱՊԱՆ. ի, աց. գ. Պահապան համբարաց (յորմանոյ, և խոտոյ, մարդ, կմ չուն). *Նա և զհամբարապանան իսկ զբազումս՝ի չանց (վիրաւորեա. իշանս կամ ի չեաս) յայնկոյս որմոյն ընկենոյր. Ագաթ:

ՀԱՄԲԱՐԵՄ. եցի. ն. Ἀποτίθημι, ἐντίθημι, τίθημι. Repono, recondo. կր. κείμαι, ἀπόκειμαι, situs sum, ևն. որ և ԱՄԲԱՐԻԼ. Ժողովել համբարս կամ ՝ի համբարս. մհերել. գանձել. պատրաստել, պահել. ծոցէն, էիւէլ. պահրե փէօչէրմէ, պէրէրէ փէրմէ, ամպոր գօմագ, ոագլամագ. *Համբարեցաւ կերակուրս ՝ի քաղաքսդ: Համարեցաց ՝ի նմա. Ծ՝՝. Խ՝՝. 48. 49: *Ոնախ բազում բարուեն համբարեալ ամոց բազմաց. Ղպ. ՃԲ. 19: *Համբարեալ կայցէ քեզ ՝ի ժամանակս Թշնամեաց յոր մարտի. ՑԲ. ԼԸ. 23: *Նաւ գործել, և համբարել ՝ի նեղեալս ոտ. Ճիկս և ըմպելիս. Ե՝՝. ԽԸ. ՝՝: *Համբարել զհմամսիկ պատուս, կամ յոյս բարի առ ՝ի հանդերձեալսն: Իւրումն համբարեր ազգի (զմեծութի). Պիտ: *Ոչ համբարի ՝ի գանձ ոչխարն: Ոչ համբարեցի նշխարս պաշտպաց ՝ի յուդին անեզական: Համբարեալ կան ընծաս ուխտիք (երախտաց). Նար:

ՀԱՄԲԱՐԻ. Տ. ՀԱՄԲԱՐՈՒ:

ՀԱՄԲԱՐՁԱՒԵՐՁ. ա. Բարձրաբերձ. կարի բարձր կամ բարձրացեալ. վերամբարձ. *Երկինք բարձրաբերձ են քան զհամբարձաբերձ կոհակս լերանց. Ջգր. լՀ:

ՀԱՄԲԱՐՁԱԽՕՍԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է ձգտել վերին օդոց. յն. մետեորաբանական. *Ա՝՝ն՝ որ համբարձախօսականն է. Փիլ. խմասփ: Տճա և ՎԵՐԱԲԱՐՁԱԽՕՍԱԿԱՆ:

ՀԱՄԲԱՐՁԱՑԻՆ, յնոյ, կմ ոյնի, նոյ. ա. Վերամբարձ. բարձր. և Բարձրիթաղ. *Կառք համբարձայինոյ՝ վերնակառոյց բազուկ (սիմոնի ծերունւոյ). Տ՝՝ղ:

ՀԱՄԲԱՐՁՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀναγωγόν. Adductio. Կարողութիւն վերբերելոյ զայլս. *Համբարձողութե... և նախանձմողութե. Դ.իան. էրէն:

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Որպէս համբառնալն. ն. Ἔπαρσις. Exaltatio, elevatio. Վեր վերչընէլը. գալգմագ. *Համբարձումն ձեռաց իմոց՝ պատարագ երեկոյի. Սղ. ՃԴ. 2: *Խաչանիշ համբարձմամբ ձեռացն մովսիսի ընդգէմ ամաղեկայ: Համբարձմամբ աչաց սպասէին հոգւոյն. Շար: *Համբարձումն բազմեաց: Համբարձմունք ձեռաց: Տարածեալ զսիրաս՝ ձեռաց համբարձմամբ. Նար: (ոյք մարթին ձգել և ՝ի յայորդ նշ:)

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ. որպէս համբառնալն, լ. վերանալն. Ἀνάβασις. Ascensio. Վեր էլլալը. Էօգոբը լբգմագ. գալգմագ. *Զհրաշելի յարութենէն, զձեռապէս համբարձումն: Ցարութենէ քո, և համբարձմամբգ յերկինս. Պոլկ: Շար: *Շնորհաց եկեղեցի զհամբարձմանն յերկինս. Աբձր. ՀԲ: *Սոյն իւղ հեզութե՝ միշտ համբարձման, և խոնարհութե. Նար: *Խոնարհ վասն լինելոյ համբարձման և պղպջման. Փիլ. էագն: *Ջոսաոցն համբարձումն: Բարձրագոյն համբարձումն պարսպին (Լուկ): Ուղղաձիգ համբարձմամբ մնանէին ՝ի ցամաքէս: Ջընդգեմ համբարձումն ձեռայինն կամացն. Պիտ: *Պատճառաց և համբարձման պատճառս յաւելիր շնամոզին ընդգէմ առաւն ՝ի գաւառսանի. Մագ:

ՀԱՄԲԱՐՁԱԲԱՐ. ն. Ἀναγωγικῶς. Surrigendo ad superna. Իբրև հառնարձիգ վերացնէ. համբառնալով վերբերելով. *Ան խոտոր մշտաշարժութեն. և նուաստագոյնի համբարձչաբար, և ըմբռնողապես նմանական. Դ.իան. էրէն:

ՀԱՄԲԱՐՁՈՑ, ի, ացս. Տ. ՀԱՄԲԱՐԱՐՁՈՒՈՑ. *Ի փողոցամէջս համբարոցացն... խոտոհամբար մհերեալ էր. Ագաթ:

ՀԱՄԲԱՐՈՒ, բուի, բուաց. և ՀԱՄԲԱՐԻ, բւոյ, բւոց. գ. Պարիկ. յոչկապարիկ. պրս. էէբէ. կենգանի ջրային կամ ցամաքային՝ խառնակ, ևԹէ իրական լսէ՝ և ևԹէ է բանաստեղծական. Հիւսղ. եբր. պէնօ ի խառն (գաւերբը Ճչոյ). և Բաննէն, Բաննէմ (վիշապ, նշանագք.) ըստ սիմաքոսի՝ ջրալամուղս. *Եղերայր եզէ համբառաւոյ. Ցօբ. լ. 29. ուր Խ՝՝. գրէ. *Զհամբառուս այլք յոչկապարիկք Թարգմանեցին. և համառ է վասն սորա, Թէ ծովային կեն դանի է, ՝ի միջոյն ՝ի վայր ձուկն. և ՝ի վեր կենդ կերպարան. և այնքան քաղցրաձայն, մինչ զի պահիւն լսօղքն՝՝՝. վասն որոյ և ՝ի յն. սիրէն, Σειρήν, կտրծի նշանակել իբր սիրային կի պարանաձ ձգօղ: *Անգ հանգիսին համբարուք: Եղիցի բնակուածք համարուաց, և հանգիստ ջայլամանց: Գալգանք անապատի, համբարուք, և գառնրք ջայլամանց. Ես. ԾՁ. 21: ԼՀ. 13: ԽՁ. 20: *Դատաստք համբարեաց: Աբրասէ կոծ իբրև զվիշապաց, և տուգ իբրև զգառաբաց համբարեաց. Երէմ. Ե. 39: ՄԽ. ՝՝. 8: *Ա՝՝յլ ասէն, համբարուաց ծնունդք գոն: Բայց Թէպէտև ասին ինչ անուանք ՝ի գրոց՝ յուշկապարկաց, կամ համբարուաց, կամ

պարկաց, ըստ կարծեաց մեռաց մարդկան ասին, և ոչ ըստ քնութեան. Եւթիկ: *Համբոյր ասին, և ոչ են. Մխ. Երեմ: *Համբոյր և յուշկապարիկք... սոսկ անուանք, և լոկ համբաւք. Գէ. Ես:

ՀԱՄԲԱՐՏԱԿ, ի, ապ. գ. Χῶμα. Agger. πύργος, pyrgus, turris, ևն. որ և ԱՄՐԱՐՏԱԿ. Համարձակել ի յատակէ ի վեր՝ հողաբլուր, պատնէշ կանգնեալ, պարիսպ, աշտարակ, բուրգն. կամ ըստ չին բ. Ընդդէմ նշանակ. *Պարապակերով և համբարտակ չինելով զերկիր երկնի. Փիլ. Լին. թ. 82: *Ըստ առհամբարտակ (կարծեցեալ) բոլոր թշնամիսն յուզին նահատակուել: Որում համբարտակ փոխաբացաս (ընդդէմ) կանգնել զպանկոնիա իւր: Ընդ զուաբեալ համբարտակացն: Ջհամբարատական հերքեալ բարձեալ ի միջոյ: Պիտ: *Եթէ համբարտակն վատահուէ՝ մեղբ յատակի, դարձեալ կատարուցի. Նար. Ճ:

ՀԱՄԲԱՐՏԱՆԱԿԵԱԼ. կանգնեալ որպէս պարիսպ. արձանագրեալ ամբարտաւանութիւն. *Երջանիկն գաւիթ պատերազմականաց գտանէր հանդիսացեալ առ յանդուգն համբարտակեալ այլազգին. Պիտ: որ և համբարտակ թշնամի ասի:

ՀԱՄԲԱՒ, ոյ, ով, ոց, ովք. կամ ու, ուց, ուք, և ի, աւ, այ, ք. գ. Ἀκοή, φημή, λαλία, ἀγγελία, φωνή, ψόφος. Auditus, rumor, fama, vox, ևն. (արմատն է բա, բայ, բան, բաւ.) զր. և. համբաւ. Լուր համոյն հնչեալ. ձայն. հռչակ. զբոյց. անուն. խոպէր. լաւ, թանձամ, ակօղ. նամ. *Համբաւ առաւ: Համբաւն՝ զոր լսէին: Ի համբաւ՝ զոր լուայ: Ի համբաւէ չարէ: Համբաւով նեղուիլ: Համբաւն խաղալ. Մի երկնչիք ի համբաւից: Համբաւ քաջութեան ընդ ամենայն կողմանս լինի: Համբաւն ի գործս յաշխարհ: Շահինգն ինն յանկարծուստ համբաւի հարկանէր: Հնչեաց համբաւն: Եւ ել համբաւս այս ի հրեից մինչև յայսօր. ևն: *Սպանանել զնոսա չեն կրաւունք համբաւս միայն առանց քննութեան. Եսթ. Է: *Ջարհուրս բերոյց զնոսա գաւառանացն ահիւ, և առնջանացն համբաւս. Ոսկ. Ա. ա. ԺԱ: *Թերևս ի համբաւէ մահուանն զարհուրեցան. Եւթիկ: *Վասն լոյս համբաւուց պատճէնք չելագործուիցէ: Աւետաւժեալք գոյին ի համբաւին. Խոր. Է. 29. Ե ա. ԱԳԹ: *Ոչ իբրև յայլոց համբաւուց տեղեկացեալ. ԱԹԲ. Գ. 29: *Համբաւն ապացեր յանկնոյց լսելիս. Խոր: *Ջհամբաւն ամ ուրիք լսելի առնէին. Իփն: *Ի համբաւ զքամբասանան ածին. Բուզ. Տղ: *Ջինէն համբաւ եւ լաւ է. Ճ. Ա:

ՀԱՄԲԱՒԱԲԵՐ, ի, ապ. ա. գ. Որ բերէ զնամբաւ. բանբեր. Խոպոպ Էերօզ. *Ոչ փախստական համբաւաբեր լինելոյս ոչ ոք. Խոր. Է. 13:

ՀԱՄԲԱՒԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ է ի համբաւուց տարածեալ. *Ստուգ առընթայնակաք համբաւք. զհամբաւականն ոչ ընկալաւ ե. կեղեցի. Ագթ:

ՀԱՄԲԱՒԱԿՈՂ ԱՌՆԵԼ. համբաւ հանել. համբաւել. *Եթէ ոք եկեսցէ չանապատ, որ համբաւակոծ առնիցէ, մի ելաներ. կոչ. Ժէ:

ՀԱՄԲԱՒԱՀԱՆ. ա. Որ հանէ զնամբաւ ինչ մատուածին. *Ընչինչ գոյր ի մէջ նոցա նենգութեան գաւաճանութեան՝ ըստ համբաւահանն չատուածոն մերուժանայ. Բուզ:

ՀԱՄԲԱՒԱՏՆԵՂ. ա. Տենչալի ըստ համբաւոյն. հռչակաւոր. մեծահամբաւ. *Մատաք յեգիպատոս՝ յաշխարհն համբաւատուէնչ. Խոր. Գ. 62: *Ջըղձակերս գաւառս զպղատասանն զդաւառն համբաւատուէնչ. Փարպ: *Համբաւատուէնչ և արդիւնական վարդապետին՝ վահանայն կոչեցեալ. Վրդն. պոմ:

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ. ա. Հռչակեալ. հրաշակաւոր. *Սպանութեն ապէլի համբաւաւոր էր ի մէջ ժողովրդեանն նոցա. Եսթ. Եէր:

ՀԱՄԲԱՒԵՄ, եցի. ն. Διαφημίζω. Spargo famam, divulgo. Հանել տարածել զհամբաւ կամ զլուր. հռչակել. լաւ ընել. *Համբաւեցին զնա ընդ ամ երկիրն ընդ այն. Մոփ. Ը. 31: *Ջոր չարեացն տարածիչ համբաւեն. Եւթիկ: *Ջերակչան համբաւեն առնել խարդաւանն: Ընդհանուր համբաւեալ: Համբաւեալ հռչակի. Պիտ: *Հռչակեալ համբաւեցաւ անուն նորա. Ջէր. ԺԸ: *Ջորմէ համբաւեն լինել ևն. Ցհ. ԺԸ: *Ըղզզորեալս նորա՝ դիւսցն համբաւեցին: Դիւացս համբաւեն զգործս այ. Խփն: *Ջմեզս իւրեանց՝ սմա համբաւէին. Լմբ. ոփ: *Ընդ առաքինութիւն դիւաց գաշնաւոր զնա համբաւէին. Բուս. Տր: *Ընդկէր համբաւեցայց զգայական՝ ղնմասիկս գրուն փաղեալ: Ի համբաւեէն զքեզ կորուսեալ և գոլացեալ. Նար. Խ. ա. Ը: *Սակայն զսմինոյն՝ ուղեղ համբաւեաց. Պտփ. օբն. այս ինքն ուղեղ կոչմամբ վերաձայնեաց:

ՀԱՄԲԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ կայ ընդ համբերութեի. ժուժկալական. տոկուն, և համբերող. համբերելով. *Ի համբերական մարտին: Ընդ այնպիսի համբերական հաւատոյն. Նար. Ծբ: Ճ. Ա: *Վասն առաքինութեան համբերականին մեծազօր նահատակին. Ագթ: *Ինքն քաղցեաւ, և ժուժկալեաց՝ համբերական. Երզն. ոփ. Եզն:

ՀԱՄԲԵՐԱՊԱՏ. ա. Համբերութիւն պատեալ. որում հարկ ի վերայ կայ համբերել. մանկիր մահու. *Օրհաս վայրաւեաւ վհիոս. սէր համբերապատ մահին. Նար. փազ:

ՀԱՄԲԵՐԱՏԱՐ. ա. Համբերութիւն տարեալ. սիրով կրեալ կամ կրօղ. երկայնամտիւ ոգւով տոկացեալ. *Համբերատուրք ժուժկալելի (փրկչին, և վկայից). Ագթ: Ը. յԱ. Ե: Լմբ. խ: ՃՃ: Հ = Յ. յոհնս. Ե:

ՀԱՄԲԵՐԱՏԱՐՐ. ա. Որ տարրացեալ ինչ համբերութիւն. *Ի համբերատարր հաւանութեին՝ հպատակութիւն խոյնս հրդոյ. Նար. Խւ:

ՀԱՄԲԵՐԵԼԻՔ. լեաց. գ. Ὑπομενετέα. Sustinenda. Ինչ որոց պարտ է կամ լինի համբերել. նիւթք և առարկայք համբերելի. *Եղերապատել և իսոհականուն առնելեաք. իսկ արուեթին՝ համբերելիքաքն: Արուեթի՝ մանկացուեթի ի հանճարոյ է համբերելեացն, և ոչ համբերելեացն, և չերոքացն. փիւ. այաբ:

ՀԱՄԲԵՐԵՄ, բերի, բեր. և բերիցի, բերեա. յ. Ὑπομένω, ὑποφέρω. Sustineo, suffero, tolero, ևն. διαχαρτερέω, perduro. Բերել յանձին սիրով և երկայնմտութեամբ զընդդէմն յօժարութեամբ. կրել զկիրս և զչիքոս անտրտունջ. տանել իրաց ծանուցից. հանդուրժել. ժուժկալել. հանդարտել. անխռով, և յուսով ապասել. ապաք ելնել, ել համխել ելնել. *Ելեզերութեան համբերեցեք: Վասն քո համբերի նախատանաց: Ջարիացս ոչ համբերիցեմք: Բարկութեն տեառն համբերց (կամ համբերեցից): Որպիսի հալածանաց համբերի: Երանեալ է այր՝ որ համբերեցէ փորձանաց: Համբերեցեք առուգս ևս հինգ: Ես համբերեմ ձեզ: Եւ ես քեզ համբերի զոլհանապաղ: Հաւատիւր առաւաւ, և քաջալերեաց: Համբերեալով համբերի ես: Համբեր անձն իմ քանի քում: Համբերիցց անուան քում: Վասն անուան քո տէր համբերի: Որ համբերեացք կամ համբերեսցն ի սպառ, նա կեցցէ. ևն: *Ոչ համբերեցեն առ կատարած գործոյն (այս ինքն ի սպառ). Ոսկ. յհ. Է. 23: *Դիւրաւ համբերեմք մեծի նեղութեաս առ սէր այնր յոտոյ՝ զոր տեսանեմք. Եւթ. Է: *Համբերեաւ մինչև յաւուրս կոտարեալ հասակի քո. Ոսկ:

Լինի և հյց. խոց. ըստ. տձոյ, և ըստ հյ. բային Բերել. *Հերաբերն համբերիցէ զթշնամանան հայհոյեացն. Ոսկ. ծ. Գ. 34: *Ած զմեզ ուշիարհականաց համբերել. այլ զմեզ կրօնաւորաց ոչ համբերել. Վրդ. Ես. Է: *Եւ նորա համբերին զկերութեի, և զանզաւակութեի. Ագթ. Ծ:

Ածլ անասնոյր է ասել. *Նոյ հինգ հարիւր ամ համբեր յամանաւէտ. այս ինքն ժուժկալեաց. Եւթ. Ծ:

ՀԱՄԲԵՐՈՂ, ապ. Որ համբերէ. ժուժկալ. *Որպէս օրէն է համբերողաց. Է. Ա. Ը. 40: *Անհատական երանեալք համբերողաց. Յհ. Է. 11: *Համբերողացն նախատինք և բանեալին յոմն. Ցհ. խ. ա: *Ոչ լեզէ որում չգոհանալին ոմոյնքն՝ համբերող է, այլ որ զանազանութեան (այսինքն յատատ) վայելչութեան է, և չարեացն համրելոյ. Բուս. Ի Ա:

ՀԱՄԲԵՐՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՄԲԵՐԱԿԱՆ. *Համբերողական Հոգուեզի առնելի անտա. նելի չարչարանաց. Ճ. Ա: *Ած տայ ինա զքերմանն զգած և զյատակ, և զնուղտն, և զնամբերողականն, և զանհատնէն. Լմբ: ոչ:

ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπομονή. Patientia. Համբերելն. ժուժկալութիւն վայել. երկայնմտութիւն. և ՈՒնկալութիւն. ապար, ինչհամ. *Համբերութեի ընթացուք ի պատերազմ: Համբերութեն անահկոյ մի կորիցէ խապան: Ի նմանէ է ինձ համբերութիւն: Դու ես համբերութիւն իմ ասէր: Ած համբերութեն ի համբերութիւնքն: Հանդէս հաւատոյն ձերոյ յօրինեալ գործէ զհամբերութիւն. Իսկ համբերութեն գործ կատարեալ ունիցի: Ջհամբերութեին յորդայ լուսորութ. ևն: *Ջոր օրինակ գլուխ կենդանոյ, այնպէս և համբերութի բարեգործեաց: Ամենայն առաքինութեաց համբերութիւն է միջոց. Սէթ. յէ: Ի. *Հաւաքինութեն առաւելելով գանի. իսկ համբերութիւն քան զամենայն. Վ. ՃԱ. յօբ:

ՀԱՄԲՈՒՅՐ. բուր, լոյ կամ լոց. գ. Φίλημα. Osculum. վր. ամգրի. Պագանել մանաւանդ զլիմանան. որպէս շրթունն ի շրթունն և միասին բուրուին սիրոյ. ողջոյն սիրոյ. Նշան միութեի կամ միաբանութեան. համբոյր, պաճնելը. պաճպանիլը. Եւ էին պատ. *Համբուրեսցեն զնա ի համբուրից բերանոյ իւրոյ: Լաւ են չարուածք բարեկամի քան զկամակոր համբոյրս թշնամոյ: Համբոյր մի գոս ոչ եւսեր լինի: Ողջոյն տալ ընչք միմեանց ի համբոյր սրբութեան. ևն. *Համբոյր սիրալիր տայր խոցուածոցն առանձնական (յովսէփ արիմաթացի). Լմբ. փազ: *Տեառնիկն զողգիան միւրեանց համբուրից միմեանց. Ոսկ. Տ. ա. 10. (յն. միութեի, կամ ողջագուրութեամ:) *Ջերգմանց և զհամբուրոյ չիսութեան. Ճ. Ն: *Համբուրիս շրթանցս Ջհամրոյր ողջունիս: Համբոյր շողոքորթին. Նար: *Ուրմանացոյց ոչն զնամանիչն համբուրի. Խոր: *Ո՛վ համբոյր՝ նենգութեի ոչան, և առիթ մահու. Ըստ:

Յարմարական է և ևի առուգապատութեի Լմբ. պոփ. իրր համարիւթ, այսինքն միութեի բերոյց. զի ասէ. *Հաղորդին քոի և միմեանց համբուրիւն. քանզի և նոյն ինքն

սաուգաթաներուն անուանա զատացոյց խոր-
հըրդոյս մեզ յայտնէ : Համրիւր . Համն՝ մի
սուգի . այսինքն թէ քաղաքին այսպէս
հաղորդեալ իւրեաց միտան »:

ՀԱՄԲՈՑԸ. նմանութ, սեռ Սէր ,միաձի, յա-
րուցին . կցուցին իրաց . և ընդանուն , կամ
ընտելութի . հանդարտութի . ցածութիւն .
՝Ոչ ևս դառնայ ի համբոյր ապականութե
կրկին աւասինոց . Շ . ա . չհ . ի՛ : ՝Զգլուխ
պարանին ածեալ՝ի կերձս գժուարատաքա-
անձաւին՝ ի համբոյրս միմեանց մերձենցու-
ցանէ . Ագէթ . Ե . 7 : ՝ (թուղանք) ոչ ու-
նին համբոյրս ընկերութեան . գան՝ի ձեռս
մարդոյ՝ի համբոյր և՝ի անուանդ . Վ Ներսէս . Ե :
՝Աւասինոց չիևասակարուեն գազանացն մար-
դոյ՝ այժմու համբոյրս և ընտելութիւն վկայ-
են : Զաւրիծոս կորիւն անուցանել սածէ՝ի
համբոյր և՝ի քծինս . Եղիշ : ՝ (գազանք)
մարդկեղէն պատեհութիւք պատրուակաւորեալ
անգամ դան՝ի համբոյր (յն. ընդելել լինին) :
Զաւրիծս ողբէս , և՝ի համբոյր սածէս
(յն. ձեւանդիգել առնես) . և զքո յատուկդ
քան զաւրիծոն վայրենագոյն կազմես :
Զի ամէնի, և գազան վայրենի . . . ՝ի համ-
բոյր գոյցէ : Տիրելք նոցա , և՝ի համբոյր ա-
ծելք . Ոսկ . մթ . Ե ֆխ . ֆէւէպ :

ՀԱՄԲՈՑ ՓԸ . ա . Ընդել . հանգարտ. հեզ .
քաղցր . հաշտ . միաբան . միակամ . համա-
միտ . ՝ Միմեանց սիրելի և համբոյրք են :
Հաշտ և համբոյր բանիւ . Փիլ . յոբ . Ե ի-
մաստ : ՝Տիւ , հանգիս՝ որ լի է աշխատուք ,
կենդանեաց համբոյր առ՝ի զմիմեանս սե-
ռանելոյ . Պիսաս : ՝Հեշտ և համբոյր մտաք
՝ի նոյն պայման զինքն յարգելաբար բեր-
րեալ . Յհ . կթ : ՝ Համբոյրս , հնգ , եղբայ-
նիկս , և խաղաղականս . Նար . կէ : ՝ Ոչ օ-
տարս ինչ և այլազգս , քան թէ համբոյրս և
հարազատս զատացուածան առնել . Մագ .
ֆէր : ՝ Օձն մեզ հաշտ և համբոյր արաս-
ցուք : Ագաթ . ապրիսք , և զդարձն խնդրել .
վասն զի համբոյր քոյս լեզի է . Սարգ . յհ . Ը :
Ե ա . յհ . Ը : Տեսողք եղեալ էին անասնոյն...
միմեանց համբոյր ընդ միս տարբերին . Գնդ :

ՀԱՄԲՈՑԸ . Լոյս քերականաց՝ Զուգակա-
հասուստ երկայնութիւք երկավանկ բառաք .
՝ Համբոյրն նեղիկաց երկայնայոյ քառ ասա-
նակ . սպգան , մանչունց ... Համբոյրն լոկ զոյդ
կամ հաւասար թէր . ֆէր . ՀԷ : ՝ Երկվանկ.
գլոյն անուանք են այս . համբոյր , մեծա-
սուր , մեծաւիքզ . . . իշխանութեի և առնել
համբոյր . Ներսէս . ֆէր :

ՀԱՄԲՈՒՆ . տ . Πάντως. Omnino, prorsum. Բնաւին . բնաւ . ամենայնիւ . ամենևին . ի բրեք . ասաք . ՝ Գիտեաք համբուն , ևթէ է ած . վ ւր՛ հդ . Բ : ՝ Եւ այժմ համբուն ոչ պահեմ այբեայ : Ածլաք համբուն ոչ ննջելն . վ ւր՛ հդ . յ :

ՀԱՄԲՈՒՆ . ա . փոխանակ գրելոյ համա-
բան . ՝Օձինդ և ելոյն առ նա այլապէս , և
ոչ յաւէտ համբուն, ա՛ի՛ննջել . Կիւրղ ի :

ՀԱՄԲՈՒՐԱՒԱՆ . ա . Համբուրելի .
սիրելի, ըղձալի . և նշանակ ըզձի . ՝Առ ձեռն
պատրաստ զգձնականաւն տալոյ յիւրեանցն
համբուրական գոյիցն. Պիս : ՝Գանձն հաւա-
տական և և համբուրական . Ներսէս . ֆէր :

ՀԱՄԲՈՒՐԱՒԻՐ . ա . Որ սիրէ զհամ-
բոյր՝ այսինքն զընտանութի սիրոյ . բարեկե-
ցասիրաբար . բարեմտին . մտերիմ սիրով . ՝Ընդ-
պատեալք ևս՝ի յարենիցն լինի , և համբուրա-
սէրք : Վարպետասէրք եւրով միշտ , և համբու-
րասէրք . Պիս :

ՀԱՄԲՈՒՐԻՄ . ե՛ցի . ն . Փիλέω. Oscu-
lor . κατασπάζομαι, deosculor . Համբոյր տալ .
պագանել . շրմնակիք համբոյր որպէս բուրե-
լոյ զսէր . տպագանել . գրկիլ . պաճենել . նեթ-
ֆէ , պատ ԷՒՖէ . ՝Համբուրեա զիս ողբդեակ
և մատեաս համբուրելոյ գիս : Համբուրել
զողբդեակս իմ : Համբուրուց արքայ զաբե-
սաղամ , կամ զքեզըզքեզ : Համբուրուց իւ-
բաքանչիւր զընկեր իւր . (այսինքն համբու-
րելոյն զիմեանս) : Համբուրելոյ զհայր իմ
և զմայր իմ : Անկեալ զպարանոցսն սո-
ղոմի՝ համբուրէին զնա . եև :

ՀԱՄԲՈՒՐԵԼ սաի և զատս, զերկիր, ըզ-
հետս գարշապարի , ի նշանակ խոնարհանե-
որ և ԵՐԿՐԻՐ ՊԱԳԱՆԵԼ : Ղն . Ե . 38 . Խոսր :
Նար . ծԸ : ի՛Ը :

ՀԱՄԲՈՒՐԵԼ ԸՆԴ ՈՒՄԵՔ,և ՀԱՄԲՈՒՐԻՒ-
իւր Համբուրել զմիմեանս . ողջագուրել , և
Սիրով միաբանիլ. պաֆոխիւ էօֆիւնէֆս. ոզր-
փանդ ֆանալ, գայնօշափ էիւզէֆէն . ՝ Ընդ
ոտս նա Համբուրեցիկ : Համբուրեաց ընդ
նմա . Ղն . ԻԸ . 4 : Մաթ . իԸ . 48 : ՝ Աբգա-
բոսի և համբուրեալ Համբուրեցին. Սչիէ . 11 :

ՀԱՄԲՈՒՐԵԼ . նմանութի, որպէս Սիրելը
սիրով յարել, կապել ոգւով. և Ընդունել,
կամ Հանդիպիլ. Համակիլ. կամ Առնուլ
գՀամ և գՀոտ . ՝Երկրպագեմք նորոգողիդ ,
Համբուրելոյք սիրով զսարգիս . Տաղ : ՝Օմի-
այնուն Համբուրեալ . Փիլ . կնսոփ : ՝Համ-
բուրել զպարկեշտութի, կամ զՀընտանու-
թիւն զանխիթար տրտմութի, կամ զգձա-
ւականն վանդալ . Պիս : ՝Յաղագս կա-
միս՝ լուսաւորութի Համբուրեա : Օվկիանոս
Համբուրելոյ գառնութիւն : Ոչ զաշխարհս
ինչ համբուրեցի ճաշակս մանկու : Ըբոյդ
Համբուրեալ լուսոյ օծութի . Նար . կԸ . Ե
ԻԸ . ՀԸ . զՀ : Տես և ՈՂՋՈՒՆԵԼ :

ՀԱՄԲՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն .
Համբոյր և ընտանի կացուցանել . ընտելաց-
ցուցանել . սովրեցուցանել . ՝Ես զկեան՝ի
զբօսանս ընտելացուցեալ համբուրեցուցա-
նէ . Ենթիկ :

ՀԱՄԲՈՒՐՈՒԻՄՆ , լման . գ . Φίλημα .
Osculatio. Համբուրելն , համբոյր . պա-
նէնէ . ՝Ուսոյն համբուրութիւն . Խոր . ա . 32 :
՝Ոչընունել զոր ասեսպատին քոյ համբուր-
ութիւն . Յհ . կԸ : ՝ Ոչ սրժանացաս ալեսպղ
համբուրանին . Մագ . ԽԸ :

ՀԱՄԳՈՒՆԴ . տ . ՀԱՄԱԳՈՒՆԴ . ՝Հան-
գիպ համգունդ զնոտորթդ . Պիսաս : ՝ Համգունդ իսկ զամենայն աշխարհակոյս
խառնիճաղանձս բառնեալ Թագուցանէր .
Յհ . կԸ :

ՀԱՄԵՂ . ա . Ἔυχυμος. Sapidus . Որ
ունի զհամ ախորժ և զօրաւոր անուշ, քաղ-
ցըր , իրօք կամ նմանութի . Հանվ . Խոհլը .
Ագէթ . Ագղէնլի . ՝ Ճաշակաւն քաղցր և հա-
մեղ . Շ . էօբյէ : ՝ Համեղ ոսկոյզ : Համեղ
մսրմնոյն բաղցրացոյց զճաշակայն զգաս-
նութի . Շաբ : ՝Համեղ պատրաստուն . Պիս :
՝ Օձնշակ համեղ գհոտութիեաս ջանեալ ան-
ձին . Ագէթ . ՀՀ : ՝Տազ համեղ . Գնդ :

ՀԱՄԵՂԱՒԱՆ . ա . Ջրաղբաւիսս . պերճ .
Հաիսս . ՝ Կորովամիս և համեղաբան աեր
նեբսես կրայեցի . Երզն . Ֆգի :

ՀԱՄԵՂԱՒԱՐ . ե՛ . ա . Համեղ օրինա-
կաւ . քաղցր և ախորժալուր ոճով . ՝Ընդար
Ճաւսս համեղաբար . Գնդ :

ՀԱՄԵՂԱՒՈՑՆ , գոյնի , ից . ա . Առա-
ւել կամ յոյժ համեղ . ախորժ ագոյն քան, կամ ունական , կամ մեաց . ՝Զ յոյժ համե-
ղագոյնն ի միւրակաց : Ի համեղագոյն կե-
րակրոյ և յմրնկելեաց : կազմին նմա սեղան
խորոհօք համեղագոյնիւք . Լիփ : Բէր . Տէր :
Տես՝ : ՝Օ յաւոյզ և զաւանդ խորագիտութե
Ճաշակս համեղագոյն և կարեւորագոյն կե-
րակրոյն (բանի) . Ագէթ . ա . ւ : ՝ի համեղա-
գոյն փոխարկել որակութե . Նանայ :

ՀԱՄԵՂԱՒՕՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Խոյզ կիմ
բան ախորժ և հնչաւորեր . ՝Համաւօտ հա-
մեղախօսութե . Եզն . ֆէր :

ՀԱՄԵՂԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Ախորժա-
կան. համեղ . և հեշտալուր . ՝Համեղական
հայն ». այսինքն լեզու հայոց . Հին ֆէր :
Տես և ՀԱՄԵՄԱԿԱՆ :

ՀԱՄԵՂԱՀԱՄ . ա . Համահամ . հա-
մեղաճաշակ . ՝Խոյս . . . տարազոց մրգոց ,
համեղահամ գիւրամարքելիս կրից կոկորդաց .
Նար . ղԸ :

ՀԱՄԵՂԱՃԱՇԱԿԱԿ . ի, ացս. Համեղ ճա-
շակաւ , կամ ախորժելի ճաշակելեաց . հա-
գեղ, համով, անուշ. ւէչէդ, խոշ, Ռաֆլէ .
՝ Համեղաճաշակ պտուղ . Շաբ : Գէդ : Գր .
սք . ՝ի սբեք : ՝Համեղաճաշակ գինեղէն մա-
տուռակ . Գնդ : ՝ Բազմախորհրդակ համե-
ղաճաշակս . Ոսոգ :

ՀԱՄԵՂԱՃԱՇԱԿԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ.
Համեղ ճաշակ, և Համեղութի . ՝Ջծաղկանցն
անուանդ՝նոաւեթի , և զայլազգն Համեղաճա-
շակաւորութի . Գր. սք . ՝ի սբեք :

ՀԱՄԵՂԱՆԱՄ , ացայ . է . մանաւանդ
յհետոյ գէմս . Համեղ երևիլ . քաղցր և
ախորժ ընծայիլ . քաղցրանալ . հաճոյել ,
անուշ գալ . ՝ Ոչ Համեղանայր կերակուր ՝ի
քմին նորա . Ագէթ . ա . 10 : ՝Համեղացի ՝ի
ճաշակելիս մտաց մերոց՝համայոյսութիք իմա
նալի խորակայն . Խոր : ՝ Ոչ Համեղանայ
ինձ , թէ ոչ անուանեսցի անգ յիւ . Ոսիէթ :

ՀԱՄԵՂԱՅՈՒՅԱՆԵՄ , ցուցի . ն . Հա-
մեղ կացուցանել . քաղցրացուցանել . հա-
մեղացընել . ՝Աչխատութեին համեղայուցանէ
զոր բան օրէ ճաշակումն կերակրոյն : Անո-
գեալ Համերաշխոյ զծով մտաց մերոց երկնա-
ւոր խորհրդովքն . Լիփ . ասէ . Ե ա :

ՀԱՄԵՂՈՒԹԻՒՆ . գ . Χυμός. Sapor . γλυκύτης, γλύκασμα, dulcedo, dulcitudo . Համեղն գոլ . Համ . քաղցրութիւն իրաց ՝ի քմին , և բանից ՝ի միտս , ևն . փաքլըլըգ , փաբ , լէզզէթ , լէդիթէ . ՝ Մի՛ խնդրեր զՀամեղութե կերակրոյ : Նեբես : ՝Ոչ չափաւոր իսանել ՝ի կերակուր՝ զանհամեղութե ՝ի Համեղութե ածէ . իսկ աւելին կամ պակասն յանհամութե ածէ . Մէնթ . չ : ՝Ոչսս տե-
սակաւ , այլ ոչ Համեղութե : Համեղութիք
քումդ անուշանեմ : Օքմն գաժանութիւն
ընդ քումՀամեղութե . Նար : Ե յՀ . պբՀ :
՝Աքմասոց և պտղոց ... քո չնորհդ ասյ նո-
ցին զոյն ամենայն համեղութե . յՀ . յհ :
՝Որ զՀամեղութե ճաշակացն Համահամ մը-
ատցն ասյ . Յէթ . ֆ : ՝Համեղութե խոպ,
կամ ՝ի բառս . յՀ . իհ : Տծաւ :

ՀԱՄԵՄ , եցի . ն . Համեմել . Համեպա-
յուցանել . ՝ Ազ անուանեցեր , զմորթիկ
համեցեր , անուշացուցեր . Գնդ :

ՀԱՄԵՄ . ի , ոց , այ, օք կիմ իւք . գ . Որ-
պէս յն. ամոմον . Ἄμωμον . Amomum , ևն .
Բոյս, և սերմն նորա անուշահոտ, ազդի ազ-
գի . որպէս և գինձ , և սերմն սամիթի , և
անանխոյ . ֆէնէլ , ալ օխտ , պեհար , ևն :
Գաղիան : Բծչէր : Տես և ՀԱՅՀԱՄԵՄ , ՀԱ-
ՅԱԴԵՂ :

ՀԱՄԵՄԱ . Որպէս բառ հյ . նոյն ընդ Հա-
մահամ . համադամ . հանգերձանք կերա-
կրոց , և իւք համեղք , անուշարարք , կամ
ամրաքիչք . ՀԷՒՒ Խոհ, Ինէրպիյէ , Ժէյէ . ՝Ար-
տսմա , παράρτυσις. Condimentum, condi-
tura . ՝Համեմոյն ամաքանք . Փիլոփեսան :
՝Որպէս պՀամեմասյն է գիտել առ զանազան
խորհրդեան անուշել . Յհ . Ե : ՝ Որ համե-
մաքն փափկանայիկ . Մանգ . չԸ : ՝Գինեի , և
միրգք , և համեմք , և խոտակապարտութիանք .
Եզն . ֆ . խոսան :

ՀԱՄԵՄԱԿԱՆ , ի , ացս . ա . Որ գոն
համեմի . համեմեալ . ախորժական . Ինէրպիէ-

ւէ. վեհիչ. *Հայն (ընդս. հայոց՝) համեղ, և ամենաղաղց. և համեմական. վ. ր. պ.:

ՀԱՄԵՄԱՆՔ, նաց. Տ. ՀԱՄԵՄՈՒ. *Զազգի ազգի համեմանան ընդ միմեանս խառնել. Նախ. ՚ի ՟. ՚ի. 17: (Գալիք լինի և համեմունք:)

ՀԱՄԵՄԱՑ, ի, ից. ա. ՚Αναλογος. Congruens. ἴσος, aequalis, ὅμ. (որպես թէ հաւասարն ՚ի մի ածեալ, եկեալ, կամ բազդատաեալ.) Զազգաչափ, զուգակշիռ, յարմար. Նման. համամեծն. հաւասար. հանգէտ. հանգոյն. նոյնպիսի. զհնդիչ, նմանիչ, հնմանիչ, հնմանի. էս. իմի. * Երևմնիք ածեալ ինք երկին ՚ի ձեռն տեառղոյն համեմատից ինչ տեառնթեից ձևակերպուածց. Դիոն. էրմ: * Եւ ոչ միայն չեմ աւելին, այլ ՚ի նուազ համեմատին ո. այսինքն յանհամեմատ կարգի. Ճ՚՚ ուրէ: * Ոչ գոյանի կին գնգեցիկ համեմատս տան (յն. այսպիսի): Ոչ գոյան համեմատ (յն. ըստ) գտանելոյն յայնպէս ազնուագոյնք. Ցոպէ. ծ՚՚. 19: Ցոբ. խ՚՚. 15: * Համեմատ ընդ նմա. Ցհ. ի՚՚: * Զինքն համեմատ փրկչին ասաց. Աբծր. է: * Ձիք ինչ համեմատ ՚ի կենդանոմս գործոց առաքինութեանց՝ ի խոսր: * Ոչ գոյ զոք համեմատ ինձ պատասխանի. Նաե. ծ՚՚: * Ձգոյանի համեմատ այնր պատուոյ. Սրփ. յ՚. ՟:

ՀԱՄԵՄԱՏԱԲԱՐ. ս. ՚Αναλογον, ἀναλόγως. Proportione, և Pro capta. Ըստ համեմատութեան. բազդատութիւն. ըստ իւրաքանչիւր չափոյ և կարողութեան կամ վիճակի. Նըմանօրինակ. նոյնպէս. * Երկրին և հրոյ, և այնոցիկ՝ որ ՚ի մէջ սոցա են համեմատաբար. Պղատ. փխ: * Ամենեսեան լուսոյն մասնակցեալ անթովանգակելի լուսոյն համեմատաբար լցեալ: Ցամենեսեան համեմատաբար ընդունել ածականոյն լուսոյ: Համեմատաբար ՚ի նոսա անցեալ. Դիոն. էրմ: * Համեմատաբար բարի բանիանալ. Պղտ: * Ձմերս տեսանելիք համեմատաբար մեզ զգայական նշանակօք զանազանեալ դատուցի ՚ի միմեանց. Լմբ. պղտ: * Ոչ յարատածոյս գնգեցկութիւնք համեմատաբար զնա տեսանել հրամայէ. Կնդ. գնչ:

ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. ՚Αναλογικός. Analogicus. Որ կայցէ համեմատութիւն ինչ. Բազդատական կոչէ զհամեմատականն... մի առ մի. նէ. փէր: * ՚ի ձեռն տալ համեմատականիս գիտուն՝ յայնենգոնեաց ապատճառն, որպես կարող եմք, հնարամտել. Դիոն. ՟ծ՚՚:

ՀԱՄԵՄԱՏԵՄ, եցի. ն. Συγκρίνω, παραβάλλω. Comparo, confero, adaequo. Բազդատել. զգաճուրդս ընել. նմանեցուցանել. հաւասարել. լաբէլէբէմփ, պէնդիմի, ինգեղիմ էնմի: * Ընդ հոգևորս զհոգևորս համեմատեմք. ՟. ՚ի որ. է. 13: * Ընդ լուսոյ համեմատեալ՝ առաւել գտանի. Խ՚՚. է. 29: * Ընդ քաջին հերակլեայ նահատակութեանցն զնա համեմատեալ. Ցհ. ի՚՚: * Առ ակառուածին կուռն համեմատէ. ԱՒԽ. Էրէմ: * Համեմատեալ զմեծոյն կենացն յաւիտենից առ սուտ վաղելս կենացս այսոցիկ. Խոսր: * Ընդ օրինակաց իրիք ոչ համեմատի. Նաբ. զ՚՚: * Համեմատեալ զանեղն ընդ եզականքս. Լմբ. խմ: * Համեմատեցաւ ընդ անասունս ո. այսինքն հաւասարեցաւ. Նխս. ՚ի ալմ:

ՀԱՄԵՄԱՏԵՄ. ս. իբր համեմատիմ. համեմատ եմ, գոհանիմ: * Եւ ոչ արեգական լոյս կենդանի լուսոյ փառացն համեմատէ. Ցձ՚՚. ծ՚՚: * Ոչ ... զուգեալ համեմատին յոյն թըւոյ առարկութեացս. Խոսր. ՟. 3: * Համեմատէր երագութիւն թռչնոց ընթացք անասնի. ՟յ՚. ԽՂ. ի՚՚:

ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύγκρισις, ἀναλογία. Comparatio, proportio, analogia. Համեմատաբէր, իրի. բազդատական. զուգակշռական. զուգաչափութիւն. և Զայնանկցական յարմարութիւն. * Չմեծուելի ոչինչ համարձցայ առ Նորա համեմատութիւն: Ի գնգեցկութիւնէ արարածոցն ըստ նմին համեմատութիւն և արարչագործն նոցա երևի. Խ՚՚. է. 8: ծ՚՚. 5: * Համեմատութիւն իւրոց փոքուն ընդ մեծի: Նառատոյից առ տեառս համեմատութիւն. Ը. ՚ի ալ: Սրփ. ՟. ՚ի. է: * Ցհառնիմ զհամեմատութիւնէ մարգարէական և առաքելական և աւետարանական պատգամացն. Խոսր: * Ցամենեցունց ընդ միմեանս կշռաւոր համեմատութիւն ճշմարիտ գիւտան հաստատիցի. Նաե. փբ. ՟:

ՀԱՄԵՄԱՒՈՐ. Տ. ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ. * Զհամեմատոր անոյշ արմատս որ ծառանոցէ, և ըզհամեմատութիւնն բուսուցանէ. Ոսկ. խս. (յն. միւառն, կամ իւղ անուշութեան:)

ՀԱՄԵՄԵՄ, եցի. ն. ՚Αρτύω. Condio, apparo. Համ տալ. ախորժահամ առնել. համեմիւք անուշել, իրօք կամ նմանութիւք. Ի՚՚գ՚՚ի՚՚ էմ՚՚ի՚՚. * Եթէ աղն անհամանայ, ի՚՚ համեմացի. Մրկ. ի՚՚. 49: Ղկ. ծ՚՚. 34: * Բանն ձեր յամենայն ժամ լի շնորհօք ՚ան իրրև աղիւ համեմեալ լինի. Կող. ՟. 6: * Հաւ մեմել աղիւ կամ զօրութիւք աղի: Աղն ըզկերակուրս կամ զանհամութիւն կերակրոց համեմէ. ԱՆ. Նաբ. ի՚՚. ղ՚՚: Իմն ՚ը. ՚ի. ԱՆ: * Զանհամութիւնս իմոյ անձին՝ համեմեցեմ բանիւ. ըզդին. Ցձ՚՚ ուրէ: * Գայրս է զինքն համեմել աղիւ ժուժկալութիւն. Բրս. ՚ի՚՚: * Կերակուրք աղիւ համեմին: Կաճք մնացք և մսեղինոյն կատարեալ պահովք համեմին ՚ի շնորհաց հոգւոյն. Ցձ՚՚. է:

ՀԱՄԵՄԻՉ. ա. Որ համեմէ. իրրև մակդիր ածի. համ գոլոյ. * Աղ համեմիչ. Մ՚՚ծ՚՚. Ճ՚՚. Շ՚՚. Սրփ. յ՚. Ճ՚՚. Շ՚՚. ընդհ:

ՀԱՄԵՄՈՍ, ի, ից. ա. Σώφρων, σεμνός. Modestus, honestus. καθεστώς, compositus. Զգաստ, որպես Պարկիչոս. սեմնիսած. հնգ. հանգարտ. ցածուն. նազելի. պատկառելի. պատուական. և Զաւխալուր. խոհական. զգօն. էգէգէլ, հիճապէլ, օրանէլ, սասլա, խափ, ապիլ. * Կուսանի համեմատ. Խոր. ի՚՚. 79: * Խնամատարութիւնն ՚ի համեմատ գիմացն երևի, որպես յանգուգն՝ ՚ի լքրատութենէ. Նխ. ծ՚՚: * Ընդ զարդարելի ձևով ընդ պարկեշտիւ և համեմատիւ մտցէ: Խօսի համեմատ հայեցաց ծօք. փիլ. փխ. է: և փեձանի: * Համեմատ հայեցուածովք ակատ ճառել. Խոր. ի՚՚. 65: * Համեմատ պարկեշտութեանն վարք. Պիտ: * Համեմատ հնծութիւք. Նաբ. խոս: * Ասկային ընտրութիւն լինելոց է համեմատ և հաստատ առնիւս. Երզն. ֆխ: * Հոգին ըզ ասի և համեմատ, անհոգ. Ոսկիփոր:

ՀԱՄԵՄԱՏԱՐ. ն. Համեմատ օրինակաւ. հանուտ ՚էրգով. * Համեմատարար խօսիս. ճ. Ա:

ՀԱՄԵՄԱՏԱԻՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ կարի համեմատ. քազաքավար. հանդարտագոյն. խոհեմագոյն. ծանրաքաշ, իսկ և ինչ. անուշ. * Ընդարեայ ՚ի նոցանէ երկուս, որ համեմատագոյն էին. Եզնէ. է: * Իբրև խօսի համեմատագոյն քաղաքացիս. Ցհ. ի՚՚: * Խօսի համեմատ հայեցուածոք, և համեմատագոյն ձայնիւ. փիլ. փեձանի: * Համեմատ հայեցուածովք, համեմատագոյն ևս ձայնիւ ըլկատ ճառել. Խոր. գ. 65:

ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Համեմատ, և որ ինչ անկ է համեմատից և համեմատել: Ոսաոլ՝

ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆՆ. գ. Պարկիչոսութիւն, և չափաւորուն ՚ի անտեսական կալուած. * Բաժանի անօրինականն ՚ի համեմատական, ՚ի պատշաճական, ՚ի անտեսական: Համեմատականն է ալգեբրայ զըստ վերագունին. Տծա:

ՀԱՄԵՄԱՏԱՆԱՄ, ացայ. ե. Σωφρονίζομαι. Modestus fio. Զգաստանալ. պարկեշտանալ. բարւոք քաղաքավարիլ. * Նովաս համեմատանան ծերք նոցա յիմաստութիւն. Եզնէ. է: * Ամաքելական խրատուքն համեմատանալ. Սրփ. ՟. պ. է: * Իբրև զքաջ քաջիս համեմատցուսանել. Խոր. գ. 20:

ՀԱՄԵՄԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σωφρονίζω. Modestum facio. Զգաստացուցանել. զգօնացուցանել. հանգարտեցուցանել. * Համեմատացոյց զմարդիկ. փիլ. ծ. էան: * Զայս ասէր կանխաս՝ կամելով համեմատացուցանել. Մ՚՚. Երէմ: * Խաւսղացեալս ըզնոսա համեմատացուցանէ. Պիտ: * Որով զըստուգն համեմատացուցանէ և զմարմինն. Երզն. ֆխ:

ՀԱՄԵՄԱՏԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Σωφρονιστής. Castigator. Որ համեմատացուցանէ. * Դատաւորքն խոտորորք էին, համեմատացուցիչ և զգաստացուցիչ զոչ ոք ունելով. Փիլ:

ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Σωφροσύνη. Modestia. Պարկեշտութիւն. զգաստութիւն. բարւոք քաղաքավարութիւն. * Երկրաւոր բանակը ձգնաւորաց զերկինաւոր բանականն ունին զհամեմատութիւն. Ցձ՚՚. խ՚՚: * ՚ի զգաստ համեմատութեանն լինին եկեալ քաջաբարութիւն. Պիտ: * Նագելի համեմատութիւք զարդարեալ. Աբծր. ե. 3: * ՚ի խոհական իրն համեմատութիւն զսպեալ ամրութիւնք. Նաբ. զ՚՚:

ՀԱՄԵՄ, ի, ից. գ. Ἐπίσαγμα, σάγμα. Sagma, stramen, stragulum. կազմած իշոյ կամ գրաստոյ՝ առ ՚ի նստել ՚ի վերայ, կամ բառնալ զբեռն. ալօխ. ախէր, փալան. եզր. մէրփապ. * Ամենայն համեմ իշոյ. յոյոյ վերայ նստի. ԱՆ. ՂԼփ. ծ՚՚. 9:

ՀԱՄԵՄԵՄ, եցի. ն. Ἐπισάσσω, ττω. Ephippia insterno. Հանդերձել կազմիլ զէշ կամ զգրաստ. եզր. խապալ. * Համեմեաց զէշ իւր: Ջոյգ իշոյ համեմելոց. Ծն. ի՚՚. 3: Դփ. ծ՚՚. 10:

ՀԱՄԵՐԱՄ. ս. Երամիվին. ախբիւյվ. * Համերամ Թռուցեալ յերկինս. ճ՚՚:

ՀԱՄԵՐԵՍԱՆԱԿ ԸՆԹԱՆԱԼ. Այն է ըստ յն. Զուգընթանալ. Συντρέχω. Concurro. * Աւժանի ըստ շնորհացն յուսյս. նիգեք զոՃն (զընթացս վերուց). զի որպես նա ընդհանուր քարոզիցէ, նոյնպես և դա ընդ նմին համերեսական ընթանայցէ. Ոսկ. ՟. ա՚՚. 15: (ունի Թ. իսի ա՚՚ պաւլ պէրպէր:)

ՀԱՄԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՀԱՄԱՐՈՒՈՒԹԻՒՆ. իբր Բնութենական. * Համեմութիւն են տարերք: Օծ զորութ զհամեմութիւն մարմնոյն քոյ հոգին քոյ՝ մարմին քոյ. Լմբ. ապ. Ե պարգ:

ՀԱՄԸՆԹԱՑ. Տ. ԶՈՒԳԸՆԹԱՑ. ա. ՟. * Մոլորակքն ոչ նոցին յառաջադուենիցն համ ընթաց շարժիլ բնաւորեալ են, և ոչ իրերաց. Աբծր: Ե՚՚:

ՀԱՄԻՄԱՍՏ. ի, ից. ա. Ὁμόφρονος. Consentiens. Որ իմացուած՝ միտք և խորհուրդ միասին է. այլոյ. համամիտ. համախորհուրդ. Ի՚՚ մտի՚՚ ՚ի խէնէ փէր. * Գրոցն և առ սվ դիպեր, համամտաց գոլով միմեանց. Շ. Ըղբ: * Համիմացք, և համայնիվ սիրոյ ձեւացն լինին. Դիոն. էմէղ:

ՀԱՄԻՄԱՑԱԿԱՆ. ա. Ὁμογνωτικός. Concors. Որ գուցէ միախոհութիւն. միաբանական. * Յայսմէ այս (սեղան արքայական) հաստատեաց ինն և համիմացական կցորդութիւն, ուրոյն՝ ածանցոյն բարուեաց. Դիոն. Ըղբ.

ՀԱՄԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμοφροσύνη.

Consensio. Միահոգութիւն. համակամութիւն. *Աճապնոց օրհնութիւնց համաձայնութիւն՝ զառ ի յոճախելոյն և յինքեանս և ի միմեանց համբնայութիւնս ... օրինագրէ. Դիտ. Եփես.

ՀԱՄՀԱՐՁ. Տ. ՀԱՄԱՀԱՐՁ։

ՀԱՄՀՕՐԵՑԱՑ. Տ. ՀԱՄԱՀԱՑՐ. (իբր իգ. ὁμοπατρία.) *Համհօրեայ քոյր քո Է. Ղեւտ. ԺԸ. 11։

ՀԱՄՄՕՐԵՑԱՑ. Տ. ՀԱՄԱՄԱՑՐ. (իբր իգ. ὁμομητρία.) *Համմօրեայ քոյր քո Է. Մխ. Դտ։

ՀԱՄՆՇԱՆ. Տ. ՀԱՄԱՆՇԱՆ։

ՀԱՄՇԻՐԱԿ. գ. պ. հնխ. իբ. այսինքն կաթնակից. աննդ ակից. դայեկորդի։ Ὁμογάλακτος. Collactaneus. *Համշիրակը և ինքն գակից էին միմեանց. Հ. Հռոմ. Ը։ *Համշիրակ քոյր քո Է. Մխ. Դտ։

ՀԱՄՈԶԱԿԵՐ, ի, աց. ա. (իբր համոզակեաց, ի պրս. փեռ. օլ, իլ.) Համոզիչ. ամրաիչ. որ կանայ հաւանեցուցանել. իրատառու. *Զօրէն համոզակեր Թովէլի. Փիլ. փեռական։ Խոր. Գ. 65։ *Զհայրն մշակ, փոխատու, համոզակեր, և առատ պարգևատու բանն անուանեաց. Եփր. առեփար։ * ի մէջ անկանիցեմ ասէ (կուռուղաց), և համոզակէր լինիցեմ, զի ես և վէրս առից։ Համոզակեր նորատեմ լինել, և ոչ վէրս առնու։ Ցաչ և յահեակ մրցեալ զօրհցիս զհամոզակերսն։ Մրիս դէր բազմամբոխ համազակերսցն. Ոսի. Ֆ. ա. 15։ Ն յհ. ա. 3։

ՀԱՄՈՀԵՄ, եցի. ն. Πείθω. Suadeo, ևն. Ամոքել. համոքսել. ողոքել. յորդորել. հաւանեցուցանել. խոսլացնել. առնլալ. փըրմագ. պարբաւբրմագ. *Մաւուեան ընդ միւսանս երկոքեան յանդի, և ոչ ոք էր՝ որ համոզէր ի մէջ նոցա. Ը. Ութ. ԺԸ. 6. յն. կորզէր, կամ ընարէր. ἐξαιρέω. * Համոզէ ի մէջ նոցա. ՅԿ. ԼԸ։ * Համոզեաց զնոսա ի խաղաղութիւն. Զքնոբ։ Լ ասպ. Ը։ * Համոզեալ արգելոյր։ Համոզել զնոսա։ Համոզեալ զնոսա խաղաղանալ. Խոր։ * Համոզէ զայր և զկին՝ ունալ ի նոյն ևն։ Համոզէ խոստացութիւն առ ինդիրն. Ոսի. ա. Կոր. Ե ԹԷԼՅ։ Ի չին բա. որպէս փաղանուն գընին, *Համոզիչ, ամոքիչ, ողոքիչ, միշնորդեչ։

ՀԱՄՈԶԻՉ. զչի. ա. Որ համոզէ. խաղաղիչ. խաղաղարար. * Համոզիչ ի խաղաղութիւն մերկածուփ չարժմանց կացուցար. Նար. Ճոս. * Անհաշտեցելոց ծնաւ համոզիչ. Ոսի. յաւետ։

ՀԱՄՈԼՈՐԱԿ, ի, աց. ա. Նման ոլորակեալ ձայնի. կամ ունօղ զմի ոլորակ միօրինակ. անյօդ. * Ասացելոց կենդանեացն են աննշանք և տարաղարդք ձայնք, զորանաձևն ոչ բառիւ ունել զձշմարտութիւն յայտնութեան առաւել քան համոլորակաւ. Փիլ. ւԹ. * Անատնոցդ ձայնն մի ոլորակ ունին, ամենին անյօդ. Լձ. ՌԹւ։

ՀԱՄՈՅԿ. (ի բառէս Համ. որպես ՅԿ. սահ.) Որ ինչ է ընդ կանոնաւ. կանոնեալ. կարգաւոր. չափաւոր. *Ձինդրես աւելի պաճուճանաս, այլ զհամոյսն և զչափոյն. Ոսի. ԵԲր. ԻԸ։

ՀԱՄՈՒՆԱԿ. ա. Միապէս ունօղ. նոյն օրինակ. նոյնպիսի. նոյնգունակ. *Համուներ իմասաս գանակեմք յամենեսին ի նոր. Տօնակ։

ՀԱՄՈՒՐ, կամ ՀԱՄՈՒՌՆ. գ. և ֆ. Համրէն բազմուել. և Միահամուռ. (լծ. Թ. ՃԻՆՀԻՈ. իսկ հյ. որպէս Թէ համ ի մի ուր, կամ խուռն համայն ի մի վայր.) *Եւ ժողովին միանգամայնք, խումբ, համուռն, հոյլ. Թր. ԻԸր. (ուր նե. Ե Երէն. գրեն, համուռ.։) * Համուռն՝ միաբանեցին եկին լսի։ Համուռ կուտեցին։ Համուռ հաւսին. Երէն. ԻԸր։

ՀԱՄՏԱԿԴ. գ. Բառ քանչայտ. իբր Ստոյոտք, կամ վայրաբեր մասունք, ևն. * Տէ. ոսկերք կաքաւչաց, որք ի բազմադարձ ոտսն, և ի լուծեալ համոտական զձեր աչս պըշտանեք. Բաբիւ. յհ. Ի։

ՀԱՄՏԵՍԵԼ. Բառ ոմկ. իբր ճաշակ առնուել առ ի տեսանել կամ իմանալ զչաներ։ Վ.ոի։

ՀԱՄՐ, մեր, երց. ա. *Ἀλαλος, κώφος. Mutus, tacens. Անխօս. անբարբառ. կաւեալ լեզուաւ. պապանձեալ. որ և միանգամայն խուլ. (զի խլութիւն է պատճառ համրութեան.) Լծ. ընդ Ցամր. որպէս յամբարձեալ. փէւիէ, ոսս, պէչպան, ախբէս. *Ո՞վ արար զխուլն և զչամրն։ Որպես համր՝ որ ոչ բանայ զբերան իւր։ Համր եղիցին շրթունք նենգաւորք։ Երաց զբերանս համրոց։ Խլից լսել տայ, և համրոց խօսել։ Կաղս, կոյրս, համրս։ Համրքն խօսէին։ Զլեզու քո կապեցից ի քիմն քո, և եղիցիս համր։ Եւն։ Իակ *Դուն մի համր։ Զորունի այս համր։ Համրդ և խուլ այս ։. իմա զդևն համրացուցիչ։ *Համր լինութիւնքն երդեցին զօրհնութիւն ովսաննայիս. այսինքն տալագ գեռ անբարբառք. Եփր. Ծվ.ԼԸ։ *Բարբառեցուցանես համբաւնսաւ։ Քեր. Թողական է հոլովս, *Նման գոլով խուլ և համրին, և ի գիւաց խցեալ իբրևն.Ցօրդի։

ՀԱՄՐԱՆԱՄ, ացայ. ե. Ἀποκωφόομαι. Obmutesco, reticeo. Համր լինել. պապանձիլ. կարկիլ. լեզուն կապոխլ։ * Ընկնի ձեզ համրանալ։ Խօսեսցիս, և մի՛ ևս համրասցիս։ Ցաբ. ԾԹ. 5։ Եղեկ. ԻԲ. 27։ *Համրանամ սիրելիք, յորժամ յանգիման ինձ ոչ առնեմ ղեւսալ իրան հերովդի. Բաբիւ. ի յհ. Ի։ * Ցառնեցոյն համրանայ, և զառնեցի հարկանի. Լմբ. ոչ։ * Եւ համրացայ բարեաց բանին, որպէս բերանն այսահարին. Ցօ. ուրդի. Տես և Նար. ԼԳ. ԽԷ. ԸԲ։ *Լեզուն ի խօսից համրացեալ Մանր.ծէ։ Աստ և զանբանից. * Իբրև չունք համրացեալք, որ ոչ կարիցեն հաղել. Ես. ԾԸ. 10։ *Լուիցուք զարձեալ իբրև բանս ի համրացելոցն (յանիսս ձկանց)։ Համրացեալ անասունքն ունին փոյթ յանձին խնդրել հնարս. Վ.եղ. Ը։

ՀԱՄՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պապանձեցուցանել. լռեցուցանել. կարկել. *Դիւահար մի, զոր համրացոյց գՀոգ. Իգն։ *Աստրափակ խցմամբ համրացոյց արգելլ հոգմ բանասրկու։ Նար. ԾԸ։

ՀԱՄՐԻՄ, եցայ. Տ. ՀԱՄՐԱՆԱԼ. *Համրեացի արիս. Նահայ։ *Համրեալ ՄԾԸ. ԾԸ։ և յօրինակս ինչ՝ իմ. ԾԸ. 24։

ՀԱՄՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Համր գոլն. անխօսութիւն. փէւիէլիւ. *Համրութիւն լեզուի. Սիւն. ոչ։ *Զխուզն և զհամր... զխլութիւնն և զչարութիւնն. Կնե. ոչ։ *Զհամրութիւն և զխլութիւն. Կնե. ոչ։ *Զհամրն ազանց, կամ ախտացեալոց, յանցաւորաց։ Ի համրէն աշխարհէ ասաի։ Ընդ համրէն աշխարհ քարոզել։ Զհամրէն գլխաւակարացն զգունդ։ Ո՛չ ել ղերասանք ջայլից համրէն։ Համրէն աւետարան։ Երէն. ԻԸր։

տարանին։ Համրէն աւետիս. Նար։ * Համ օրէն ծնունդք ադամայ, կամ մարդիկ, ժողովուրդ, հաւատացեալք. Ածխ. Բարէյ։ ՅԽ. Ի՛. Երե. Լն։ *Համրէն տեղեկութիւն։ Ըզհամրէն բարեկամութիւն ընդ յոյնս կալեալ. Սարգ. յի. Ը։ Մխ. Երէմ։

ՀԱՄՕՐԻՆ. ՀՃ. Ἀμα, ἀρθην. Simul, omnino, ևն. Առհասարակ. միանգամայն. միահաղոյն. համայն. ընդհանրապէս. ըստ ամենայնի. բոլորովիմբ. բովանդակապէս. խապտ. խոնուհն, պէր ԲեՀամ, ալեռեվէնէ. հեղին, հեթ պէրպէն. *Համրէն չտանել զնասս յերկիրն։ Բժշկեցից զնոսա համօրէն։ Համրէն իբրև առիւծուհք պատրաստեցան որդիք նոցա. Եւէկ. Ի. 15։ Ոէ. ԺԸ. 5։ Երէմ. ԺՁ. 38։ * Մինչև համրէն կատարեցաց զգրեալս վասն իւր. Խոր։ * Ոչ համրէն և յայտնի, այլ մանաւանդաբար և ի ծածուկ. Շ. Նար։ * Ոչ առանձին առնէր զվարդապետութիւն, այլ համրէն։ Ոչ համօրէն վէրհ եմ, այլ ի վերայ ոմանց ատացաւ. Ոսի. յհ։ *Ոչ կարէր համբէն կալ ի վերայ լսացն երևման. Եւէկ. Ը։ *Համօրէն ոչ կարացին կալ ի վերայ մտացն Ճշմարտութեան. Սարգ. յի. Ը։ *Համօրէն ի վերայ ամենայն բանիցն կարգաւ ոչ կացին։ Ցետ անդրէն գառնալոյն կալոց էին համօրէն ի վերայ գիտութեն նորա. Իգն։

ՀԱՅ, ոյ, Հայք, յոց. գ. Ἀρμένος. Armenus, Armenius. Թ. Երվէնէ. վր. ասմ. Խուէ. Ազգ արամեան՝ որ ի Հայկայ Թորգոմեան յաբեղեանց. *Հայն միշտ ալալագէ ևն։ Ո՛չ բնութեի ազգին է քար՝ Հոռոմին կամ Հայոյն. Լմբ. ոչ։ *Ալ Թորգոմայ ըզհայկ ծնեալ յորմէ և Հայք մեք անուանեալ Շ. Վիգ։

ՀԱՅԵՐ, ոյ. այսինքն Հայ մարդիկն. Հայք. *Տեսեալ նիխորայ գՀայերն՝ որ չոգան առնա. փոչ։ *Ո՞ր են պարսիկքդ... աւասիկ են ընդ հայերոյդ. Մոփ։

ՀԱՅԿ. որպէս Հայաստան աշխարհ, տես ի բառ. յակ. ան։

ՀԱՅԿ. ա. իբր Հայկական. Ասրամեան. Հայկազն, և Հայերէն. * Զքաղաքաւորութեն Հայ մարդկան Հանաչելով. փոչ։ *Որ կոչի ի Հայ բարբառ կորուստ. Ցոյ. Ի. 11։ *Հեղուլ ի Հայ բան. Խոր. Գ. 53։ *Մոռալ աւետալ է ի Հայ լեզու. Նար։ Երփ։ *Ինոյն Թագաւորի քաղաքորդ սմի Հայ Թուականն կարգեցաւ. Շիր. Ւբան։

ՀԱՅ ՀՈՒՆԱՁ. Տ. ՑԱՅ ՑՈՒՆ. և ՀՍ։

ՀԱՅԱԲԱՐԲԱՌ. ա. Որ Հայերէն բարբառի. Հայերէն խօսող. *Հայաքարբառս Հայերէնս ասիցես, կամ Հայաբարբառք Հայերէնս խօսք գասուն. Ագաթ։ Կոբէն։

ՀԱՅԱԴԱՒԱՆ, ից. ա. Ոյր գաւանութեին և քաղաքավարութիւնն է ըստ Հայոց. *Ընդեղիք էին ոդքա, և դըընդեղիք, կամ Հայադաւան լեզուաւ և ազգաւ. Գր. փ. Ընդ։ *Հայադաւան ազգաց։ Հայադաւան և հայասէր լինել. Վ.բդ. գփ։

ՀԱՅԱՀԱՅՈՒՄ. ա. որ և ՀԱՅԱՀԱՅԱՐՄ. Որ է ի զարմ Հայոց. Երվէնէ օգնս Երվէնէ. *Աւեալ վանուն սենեկերիմ Հայազարմ՝ եդին Թագաւոր. Վ.բդ. գփ։

ՀԱՅԱԶՆ, կի՛ զին, կի՛ զուն. Տ. ՀԱՅԱԶԱՆ. * Իակ վասակն՝ որ ազգաւ Հայազին (Թերևս՝ Հայածին). Գնդ։ Զամենայն յայնժիլ անգամ Հայազունան իւր. Ղեւնդ։ *Ըմիջոց Հայազնոյն (կի՛ Հայկազանց) երբեմն սեպն և Թագաւորն. Տաղ։

ՀԱՅԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՅԱԿԱՆ, ին, որ և ՈՐՄԵՆ. * Ի Հագարացոց՝ ի Հայական վերաբերել լեզու. Փոխաբերել՝ ի Հայական լեզու. Նահայ. յոլք։ * Ըստ Հայական անուայ-

Թաք սիղոբայիցն · Ճ · Բ ։

ՀԱՅԱԿՈՑՏ · ա · կուտեալ ՚ի Հայկա֊զանց · ժողովեալ ՚ի Հայոց ազգէն. ՚Նախա֊լարք Հայակոյս զօրացն · Ագաթ ։

ՀԱՅԱՍԵՒ, ի, ից · ա · Որ է ՚ի սեռէ Հայոց, կամ ՚ի սերնդոց Հայկայ · Հայ · ՚Ու Համօրէն Հայասեռ ազինաՇ ընդ֊Ելիճաց ։ ՚Ի մէնջ Հայասեռից · Լմբ · պոլ ։

ՀԱՅԱՍԻՐ, սիրի, լոյց · ա · Որ սիրէ զը֊Հայս կամ զազգս Հայոց · ՚Մհռաւ քաջն և յոյժ Հայասէրն ։ Հայասէր լինել · վ֊րն · պոմ ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ի · գ · որ և առաւել ՀԱՅԱ֊ԱՍ, այսինքն Հայոց Տ · Տես բռ · յայ֊ան ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ · ա · Հայկական · արամեան · Թորգոմեան · ՚Զ֊Թորգոմայ ազգին Հայաս֊տան աշխարհի · Ագաթ ։ ՚Պահակեալ յուշիկ զՀայաստան աշխարհ · Շագ · ՚Ազգացն Հայաստան աշխարհին · Բռ֊ղ ։ ՚Ա֊ռաքաւ զԼեր վե֊ճաձին Հայաստան երկրին։ Խաղացեալ գայր ՚ի վերայ Հայաստան երկրին · Ագաթ · Բռ֊ղ ։ ՚Գնչս նշանագրոց Հայաստան ազգին ։ Ի տէղիս տեղիս Հայաստան ազգին · Կորիւն · ՚Վ֊ճակեալ զամենայն Հայաստան ազգս ։ Վ֊ճակեալ Հայաստան ազգիս · Ճ · Բ ։ ՚Հայաստան աշխարհէն · Շագ ։ ՚Որ ՚ի Հայաստանէն տանէ · Աճգ · Ք · 12 ։ ՚Հայաստան ազգ · Լմբ · պոլ ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑԻ, եայց կամ եաց, եօթ֊գ · Բնակիչք կամ ազգ Հայաստան աշխար֊հի · Հայք · ՚Հայաստանեայց զօրօք · Խոր · Ք · 10 ։ ՚Ցամենայն եկեղեցիս Հայաստա֊նեաց աշխարհի · Փարպ ։ ՚Հայաստանեայցս պահպանութեամբ մերձաւորագոյն · Նար · Ցիբ ։ ՚Հայաստանեայց Հայր հաւատոյ ։ Եկեղե֊ցիք Հայաստանեայց ։ Եկեղեցւոյ Հայաստա֊նեայց · Շագ ։ Շ · Խղ · ՚Հայաստանեայցս աշխարհս · Լմբ · ապ ։ ՚Շրջապատեալ զբոլոր Հայաստանեօք, իբրև զպարիսպ պղնձի ան֊մերձենալի պահէր յիմիկվայ · Ագաթ · Ե · 11 ։ Իսկ Խոր · Ք · 82 · ՚Իսկ Թագաւորն արգաս ամենայն Հայաստանեօքն իշխեալ ՚ի գաշտս֊ն, իմա, Հայաստանեօքն կամ Հայաստան ազգօք ։

ՀԱՅԱՐԱՆ, ի, ից · գ · (իբր Հայեցա֊բան · գործի հայելոյ ·) Տեսանելիք · որ և տեսարանք · աչք · ՚Ա֊յսպէս ՚ի վերայ իմոյ եգեալ Հայարանի՝ արաւօր և կախանաւմն ոչ սակաւ հոսեցուցանէի · Մագ · Իշ ։

ՀԱՅԱՅԻ · ա · գ · (իբր ռամկ · Հայաբանէ·) Հայ · Հայկազուն · ՚Ապաստակ սփոեալ Հայացիքն՝ զամենայն զօրսն պարսից կոտո֊րեալ · Բռ֊ղ · Ծ · 31 ։

ՀԱՅԴԱՒԱՆ · Տ · ՀԱՅԱՏԱՒԱՆ · ՚Սմբատ Հայդաւան ։ Զարմիս Հայդաւան · ԳԺ ։

ՀԱՅԵԱՑՔ, եցից, ցիր֊ք · գ · ՚Ա֊նակնոյս, βλέψις. Aspectus. ὄψις, visus. Հայեցուած. Նայեցումն · ակնարկութիւն · տեսութիւն · պա֊տէճ, ՚Ի֊օրինաց, Նաղար · ՚Պայծառ հայեցիկք աեսցուք · Զնոյն առցէ (յսաւ) ՚ի լոյն հայեցիկս։ Յարևելս կոյս դարձուցանէ յանծայ֊նոյն լուսոյ կայս, և հայեացս · Պետ֊ենիէս ։ ՚Հայեացք ուղիղ աչաց · Կիւրղ · սա հայ֊նակիաց ։ ՚Թիւր հայեացս · Նար · Երգ ։ ՚Որ քաղցր ունի զհայեաց · Լմբ · սաակ ։ ՚Ա֊ռաքէ զհայեացս աչաց բանաստեղծին · վ֊ան · յոբ ։

ՀԱՅԵԼԻ, լոյց, լեաց · գ · ՚Ի֊ծ֊ոπτρον, κατοπτρον. Speculum. Գործի ներսիհայեցուցիչ դիմաց հայեցողին՝ ՚ի մաքուր ապակւոյ, և յոյլ նիւթից, իբրօք կամ նմանութ֊ · հայի֊ · այինէ, այնա, ի֊օվին, հրեան · ՚Պղոցեալ հայելի ընդ երեսս իւր՝ որ ծնանիցին ՚ի հայելւոջ · Յի֊ · ա֊ · 23 ։ ՚Ի֊յժմ սեւասնի֊ զի իբրև ընդ հայելի՝ օրինակաւ֊ · ա֊ · ի֊ր · Ծգ֊ · 12 ։ ՚Ա֊րար զսւսաղանն պղնձի, և զնսարխան նորա պղնձի ի հայելւոց կանանց ուխասաւ֊ բաց · Ել֊ · ի֊ · 8 ։ ՚Հայելի անարատ ոյ ազ֊ դեցութիւն · Իմ֊ · ի֊ · 26 ։ ՚Ա֊նեն, եթէ հայե֊լի ՚ի պղնձոյ և յանագոյ լինի · Եփր · ա֊ն֊ պար ։ ՚Սի֊ և զինչ է հայելին ՚ի բնութենէ ժանկին ։ Ընդեղգ բնութիւն հայելւոյն · Սարգ · յն · ի֊ ։ ՚Հայելոյն ձառագայթիւքն նշմարին զբոլորակութիւն լուսոյն · Շ · Խո ։ ՚Ձ֊նորիս խնառութիւնն հայելի՝ զայսոսիկ առաջի գնե · Սարգ · յն · ի֊ ։ ՚Զ֊ինչ հայոլոր֊դուի է կուրի ընդ հայելւոյ · Ոսկիփոր ։

ՀԱՅԵԼԻ · ա · իբր Հայեցիկ · կամ Թափան֊ցիկ · Երևելի · ՚Ա֊մմաւնիս, և դրօշուածս հայելիս · ֆ · Ի֊գ · ի֊ · 29 · (յն · Թիւթզուիս տարածեալս ·) ՚Սի՞ արա զզայարան հայե֊լեաց արտաքս նկատմանց · ՚Նար · չա֊ · (որ լինի և գոյակ · իբր Հայարանի, տեսարանի ·)

Որպէս և յառնէն · Եփր · Եւ · ՚Ո֊չ են կարօտ աչք արտաքոյ լուսով, զի լոյն նոցա իւսա֊նելագ է հայելիս նոցա ։ , իմն իբր ՚ի հայե֊լիս, այսինքն ՚ի տեսարանս կամ յաչս նոցա ։

ՀԱՅԵԿ · գ · Իբր Հայեցարան · դիտա֊րան · ՚Տեսարանն (՚ի նուսի՛) հայեկն է, ուր նաւատզեան նստի և դիտէ · Լմբ · Նար ։

ՀԱՅԵՐԻՆ · ս · ՚Արմենիակոս. Armeniace. Հայ բաբբառով · ՚ի լեզուս Հայոց · հայերէն, հայնակ · ԷրզԷրէՃ · ՚Ա֊մոյն ազարայ, որ է հայերէն արեգ · Եսթ · ժա֊ · 2 ։ ՚Յունարէն դիտս թարգմանի, և հայերէն արամազդ · Եսե֊ · էր ։ ՚Նա՛ թէ և հայերէն ոք մնար միտ դնիցէ, նոյնպէս գտանի · ԵՃԷԻ ։ ՚Հայ֊երէ՞ն, լաճ յուշարէն · Գր · պշ · Ինդ ։

ՀԱՅԵՐԷՆ, լենի · ա · ՚Արմենիակոս. Armeniacus. Հայկական · արամեան · սեպհական Հայոց բաբբառոյ · ՚Հայերէն լեզուին կամ լեզուին · Կորիւն · ՚Բան հայերէն · Խոր · Գ֊ · 5 ։ ՚Ն֊շանագիրս հայերէն։ Ջհայերէն ոճով Թագաւորն։ Ոչ գոյին գեղեա֊ հայերէն լսողս֊ Թէ ոչ կատարած · Փարպ ։ ՚Ըստ Թուոյ հայերէն տումարին · Ագաթ · Գ · 15 ։ ՚Հայե֊րէն գիր։ Հայերէն գրով։ Դպրութիւն հայե֊րէն · Վրդ · պոմ ։ ՚Կարգեալ աշնուհեան զգիր գրենոյն հայերինի · Փարպ ։

ՀԱՅԵՐԻՆԱԽՕՍ, ի, ից · ա · Որ հայե֊րէն խօսի. հայերէն լամ հանապ խօսող · ՚Հայս բարբառս հայերէնախօս գտաս ։ Հայաբար֊բառք հայերէնախօսք գտան · Ագաթ · Կորիւն ։

ՀԱՅԵՑԱԾ · Տ · ՀԱՅԵՑՈՒԱԾ · ՚Յոր դէ պէցուցեալ զՀայկացած նորագաւեսիկ մար֊դոց · Փարպ · ՚Համառօտ հայեցածօք · Զոլար Ճակիկ և խաղաղասւս հայեցածօք · Փիլ պե֊սան · Ե խոսան · ՚Հայեցածք երկուց կիսա֊գնդիցն · Շիր ։

ՀԱՅԵՑԿԱՆ · ա · Հայեցողական · տե֊սական · դիտողական · մտաս որ · Հոգևոր · ՚Ընդունալ ասնել զնա հայեցական կարգա֊ւորութեան · Վրդ · Հց · ֆ ։

ՀԱՅԵՑԻ ցաց, ւոց · ա · գ · որ և ՀԱՅԱՑԻ · (ռամկ · հայաբանէ·) Հայ ազգաս · և Սեպ֊հական հայոց աչխարհի կամ լեզուի · Հայե֊րէն · ՚Ազատ ոմն Հայեցի ՚ի զօրաց վասլին որդի սատնասոյ իշխանին սասրունոյ · Խա֊տասւ և վասիլսկ իշխանք հայեցիք (զօրաս֊վարք յունաց՝ իբր հայհոռոմք)։Ո֊ոհ · ՚Պա֊սիլ անչսղճ փիլիսոփայ՝ ազգաս հայեցի֊ի֊ մասուիս հեղինակի · Ոսկիփոր ։ ՚Ա֊յս՝ սիս֊նեցի զաւրացոյց կարգ է, կամ իոլոր իսկ հայե֊ցի · ԳԵւ · սրիւոակ ։ ՚Բայցդ բան է հայե֊ցի · Տծոակ ։ ՚Ընդհանուր և անդուլ֊ծաց մի բան է · չսյն սասրի, և ոչ հայեցի֊նէր֊ · էր ։

ՀԱՅԵՑԻԿ · ա · Διαπαρακυπτων. Ubi֊que perspiciens. Ընդ որ լինի հայե֊լուանցոյց · չուրջ հայելի · ՚Ա֊սար սանն պատուհանս հայեցիկս ծածուկաբ֊նի֊ն֊ք ։

ՀԱՅԵՑՈՂ, ի, ից · (զի ոչ լինի· ասէ, Հայօղ ·) Որ հայի · Նայեցօղ, Նայօղ · պա֊գան · ՚Մարմնականացն մեռուածն աւսուցի֊ չին հայեցողքն։ Ոչ ոք ասիս֊ի֊ զիս֊ ։ Ոչ ոք հայեցողք ։

ՀԱՅԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ · փ · Θεωρια, θεωρία. Contemplatio, speculatio. ἐποψια, aspectus, contuеri. Հայեցուած մտաս որ · տեսութիւն մտաց · աչք հոգւոյ · նկատումն · դիտողութիւն նեղքին · ՚Պայծառ ունկնդիք զմտաց հայեցողութիւնն · Խոս ։ ՚Իմանալի հայեցողութիւն ։ Հայեցողութեամբն առ Ած֊ ՚Ի֊ զլուծ ակարացեալ է հայեցողութիւն առ ՚ի նոցայն հայել Ճշմարտութիւն ։ Աբուաքոյ մտաց լիշմանն և հայեցողութեանն ոչ և ոչ ոք · Լմբ · ծգ · ոչ · պոմ ։ ՚Դարձցին ՚ի Ճըշ֊մարիս լուսոյն հայեցողութիւն · Երզն · Խո ։ ՚Հայեցողութիւն հոգւոյն իմտասից զզօրու֊թիւն բանից քննել · Շ · ա֊ · չ֊ · ֆ · ՚Հայե֊ցողութիւն արարածոց, կամ ՚ի֊ծոյնց ։ այս֊ ինքն տեսութիւնն նոցին · Դ֊ · Եիէ ։ Իսկ յառնէն, ՚Յանիմասս բանաւորք, և կրկին հայեցողութիւք Ճայրատեղի՝ իմանալեաւ և զգալեաւ · Ակնա֊ · է֊ · իմն, տեսանելեօք հոգւոյ և մարմնոյ ։

ՀԱՅԵՑՈՒԱԾ · ոյ, ոց · գ · ՚Օրασις, ὄραμα. Aspectus, conspectus. ὄψις, visus, ևն, որ և ՀԱՅԵՑՈՒԱԾ · Հայեացք · Հայե֊ցումն · Հայեցուածի · Հայելի · Նայելի · տե֊սութիւն · աչք · տեսիլ · դիրք · Նայ֊֊ածք, և ֆեսէ · պոփըշ, Նաղար · ՚Ակն է ա֊ նոցա հայե֊ցուածովք աչսոյ իւրեանց · Եզեկ · Իֆ · 16 ։ ՚Ի վեր կամ ի խոնարհ ունել զհայե֊ցուածս։ Զհայեցուածսն գ֊ղեկայացուցա֊նել ։ Յայլսան հայեցուածոց ։ Յոտակ հայե֊ցուածովք · Լմբ · սչ ։ Նեղս ։ Ոսկ ։ Ան֊ Բարբ ։ ՚Հայեցուածն միայն ՚ի զոմհայուսմն ածէ ։ Ի բարձրաւանդակ Թագաւորանիստն զհայեցուածսն ունի · Խոր · ա֊ · 15 ։ Բ֊ · 59 ։ ՚Հայեցուած սրտիս կամ հոգւոյս կամ ա֊ չացս ։ Նայեցեալ ՚ի հայեցուածս և բիկուց վտանգից ։ Հայեցուածք գիմաց երկուց · Նար ։ ՚Մ֊ևբմակայքն՝ որք բամբասէին ըզ֊ հայեցուածս նորա՝ մտաուցեալ Տարսա֊ նէին · Գր · Հբ ։

ՀԱՅԵՑՈՒԹԻՒՆ ընդ վ֊ Ջգուշա֊նալ յարատս հայեցուէ · Տծոակ ։ ՚Յանդիման երևսացն ոյ · · · արժանաւորիլ առ ՚ի հայե֊ցումէն առ ՚ի յորգուոյ կարգի առեալ առ֊ ինքն · Պզմ · Լբ · տոլ · Հայեցողութիւն ։

ՀԱՅԵՑՈՒՄՆ, ցման · Նոյն ընդ վվ · ՚Ի աչս հայեցման ամենայն էութիւն · Նար · չբ ։ ՚Ա֊խատաւոր հայեցմամբ · ի չարաչար հայեց֊ մանէն · Գր · Հբ · Շ · ա֊բռ · ։ ՚Մտաւոր հայեցմամբ։ Խմացականիս հայեցուածին · Պիտ ։ Լմբ · սչ ։

ՀԱՅԵՑՈՒՑԱՆԵՄ · ցուսի · Ն · Տալ հայել · Նայեցուցանել · յօժարել ցուցանել զսիբրս, չրջել զմիաս, ձկտեցուցանել զաչս Նպատոյ կամ մարմնոյ · պաֆըշտաֆ, Ներ֊ ՚Ի֊րդ֊ ։ ՚Ընդ որ կոյս կամի հայեցու֊ ցանել դարձուսցէ զնս · Ա֊ոակ · Խա · ին֊ ուսս, որ և ակնարկել · ՚Ի վեր հայեցուցա֊ նեալ զմիաս նորս · Հայեցոյց զնա ՚ի կար֊ ծիս սնոսիս · Եզէն · Բ ։ ՚Հայեցուցանել առ մանչ ձև սորս · Ընդ · Բաբիր · ՚Հայեցուցա֊ նել լինքն զկոչսոյն, կամ զմիաս մեր կիր֊ կինս, կամ ՚ի մարմնոյն Տանդիսս, կամ ՚ի բարձրութիւն ևն · Խոս · ՚Ի֊ոյր · Բ ։ Սարգ · ֆ · պ · Ծա ։ Նար · Կբ ։ ՚Մասչ ինչ զմտաց ակն ՚ի նէրսս հայեցուցանէլով · Պիտ ։

ՀԱՅԵՑՔ · Ուսմունքն բան ինչ հայ֊ եացք · (զոր տեսցես ·) ՚Սկ գէղկասցես հայեցս առնել · Կրպտ · ոտ ։ ՚Յարևմտից զհայեցան ունի արևելեան։ Ոնոնց սկոյ տես, և հայեցք խոտորական · Երզն · ոտ · Երէ ։

ՀԱՅԹԱՅԹԱՄՏԵԼ, իլ Տ · ՀԱՅՕՐՀՆԱ֊

թնէ. *Դարձեալ հայթայթամոլաւ ասէր, լեզէ հնարինչ էր ինա հանել յանկիւն առ ձարին. կէ՛րչ. ֆն:

ՀԱՅԹՀԱՅԹԱՆՔ, ՀԱՅԹԱՅԹԱՆՔՈՒ. նաց, նաք. գ. իբր Κατασκεύασμα. Molimen, ևն. գրի և ՀԵՌԹԱՆՔ, ՀԱՐԹԱՑԹԱՆՔ, և ԽԱՑԹԱՑԹԱՆՔ. հնոյք. ջանք. նիւթելիք. գիւաք. ևլի ալազք, պատճառանք. դարման, ըստ որում գիլ, և սարկինք. պիտոյք. և պատճառանք, կեղծուածի, կրկուածի. ճար, ճարակ. էրէն, պէտերմէ, գասպ, ՈՒԼ փորէ՛. *Ջհայթայթանացն հնարս խնամ նալ: Ո՛չ ի հայթայթանաց, այլ ի կամս կար կարողելոյ: Ջայս ամենայն ասէն հայթայթանաց եղիւ: *Հայթայթանս ևին առ ջսրի: Խնդրեր յաւելեալ պատճառանս հայթայթանաց. փորպ: *Եթէ ոչ կամիք կրնի, զինչ պիտոյ էին հնարհայթանքն (հնարիչ): Ջի վրդը մի ինչ հայթայթանք լնցին ի ցաւոցն. կի՛րչ. ֆն. Ն ՒԳ: *Ջգացուցոյ նեմ զՀայթայթանս համբաւոյ նեղուելեա մերոյ: Ոչ ասորեացոց հասկալ գ հայթայթանաց՝ կորուսին զանուն և զկնան. ՅՀ. ԿՒ: *Որ ինչ գտանէր ի ձեռին ուրուք հայթայթանք, ընդ անձին իւրոյ ոչ լինէր բաւական պնոյ. ՂԼԱՊ: *Հայցեկին հայթայթանս ծարաւոյն գտանել. ԼՄԿՓ. ֆՅՅ: *Ջհայթայթանաց կրկուան: Յոգնատասան հնարանն հայթայթաւոք (հարատարելով զընտուելին առատսն). Կ՚ՈՐ. Հ. ՅԸ. *Հայթայթանաց մեքենայից: Հայթայթանք արուեստից. Շ. ՃՓ: ԵՐՐ. ՃՓ: *Մերկացուցանս զանձնան կերպարանս հայթայթանաց. Ո՛Կ. ՀՀ. Ը. 22: *Նաև լորդ են թերհատուելեանն հայթայթանք. ՈՄ. գՀ:

ՀԱՅԹՀԱՅԹԱՄ, կի՛ ՀԱՅԹՀԱՅԹԱՄ, եցի. Ն. Ե. Ւկրու. Ἐπινοέω. Excogito. κατασκευάζω, struo, ևն. Հնարիլ. Հնարել. Ճարտարել. սարձարել. ջանալ. գարման գտանել. նիւթելել, (իբր հիւթիլ թել, և սէթն ևթելել.) հղկցել. կրկուել. ճարել, ճարճարտ ընել, գործել. *Հայթայթել և հնարի գտանել. Փիլ. լէն: *Միթէ հայթայթեն զկերակուրս սկսողից. Ն՚ԵՈ. ԻՀՀ: *Ջկնի նաց հայթայթեսցէ հնարս. Պ՚ԿՈ: *Տիրաս ուեսակ միտվ վերկրորդն նեռնուելի առեալ հայթայթեմ. Կ՚ՈՐ. ՀՀ: *Յատկանացոյս նիւթոյս հայթայթել զնոյն կազմել. Լ՚Ք. ՈՂ: *(Աչմնդաւորաց) լերկնից լերբեալ, և յաձախն բնութեան հայթայթեալ քոյր մարմին. ՅՀ. ԻՀ. ԵՐԼ: *Վ լման հայթայթել ցաւ. ԹԼՈՓ. ֆՆ. իբր գործանելցաւ:

ՀԱՅԹՀԱՅԹՈՒՄՆ, Լժան. գ. Հայթայթելը. հայթայթանք. *Ոչ հայթայթմամբ խորասակալ մարմնոյն ... զդիմագիզ զսիրս ձմեռցոյց. Կ՚ՈՐ. ՃՀ: *Ջարգաւել վնա ոս հայթհայթմանբ բարեաց. Շ. ԻՀ. ԽԲ:

ՀԱՅԻՄ, Լցայ, Լաց, Լա, Լել, Լցեալ, Լցոյզ. յ. (արմատն է ԼԱՆ. աչք. այց.) որ և ՆՇԻՄ. Βλέπω, ὁράω, ὄψομαι, εἶδον. Aspicio, intueor, video, ևն. Յակամէ՛ աչէ՛. ուղղէ՛ զաչս՛ ի առաքեալ. Հգէ՛. Հրդ. տես զտեսանելի ասյց և մասց. Նախ. պատ. ՃԳ, Ծաղր ԷՈՀԷ. *Հայեցեալ ասանկէին Հայեցաւ, և Հառաչ: Հայեցաւ, և ահ՚ելբր. Տր մի: Հայեիր, մինչև Ֆառաւ վեմ: Ուշք քո ուղիղ Հայեացին: Հայեցական յայտնեցաւ, յայնկոյս կամ այլ և այլոյ. ևն:

Սովորական խնդ. նախդր. որ. Ի. յ. առ, ընդ, պէսպէս առմամբ. Նախ. ԵՒԵՊ Ի, Վերաբ. երէ՛ր. *Հայեցաւ ի Նա: Ուշնէ քեան Հայեին ի Նա: Ուշք ամենեցուն ի Նա Հայեին: Ինաւ Հայեի իսկ ի քեզ Հայեցաւ Նա ի բարձանց ի սրբութենէ իւրմէ: Մարդ Հայի յերեսս, և ՈՅԾ ի սերտս Հայեացք ի զօրագլուխն Հաւատոց: Հայեաց յաղքատութենի իմ, կամ յօգնել ինձ: Հայեցեալ յերեսս ձեր: Ձէ Հայեցան յինս մերձաւորք իմ: Ձէ Հայեացի յիս ակն առողի: Հայեցան առ Նա ի խոնարհ: Հայեցարբերկին: Հայեր ընդ պատուհանն, ընդ վանդակապատ, ընդ Նա, ընդ ես, ընդ երեսս առդռնացոց. այր ընդ ընկեր իւր, ևն: *Որպես ասէ ժիլի ախատացելոյն, Թէ յինս Հայեա, և քժկեցից. Ա՚Ե. երէմ: *Ո վ որ սիրտնաչք ընդ արքունական փառս, Հայեցեալ ի վեր. Լմբ. փաղ հրէա՛:

Լինի և յայլ Տողս. *Հայեցաւ շարքն վերին յաշակերտսն: Հայեցաւ շարքն զամենեսեան: Հայեցեալ յի՛ն ընդքեզ ցասմանբ. ևն: *Պարտ է վանենայն փոքրումքեն Հայիլ, և յարդարել Ա՚ՆԴ. Ֆ:

ՀԱՑՆԼ. Ἀναβλέπω, ἀνακύπτω. Sursum specto. վ երակնել. ամբառնալ զաչս. վեր Նայիլ. *Հայեաց ուչօք քովք, և տես: Հայեաց ընդ երկինս կամ յերկինս: Կոյսք Հայեցարբաք առանել: Հայեցոյց ի բարձոնեն: Ի վեր Հայել, կի՛ Հայել ի վեր. ևն:

ՀԱՑՆԼ. Προσέχω (յորմէ Պռօսխոսվէն.) Attendo, animadverto. ἐπιστρέπτομαι, visito. ηγρηγορέω, vigilo. Դիտել. անկաւոյդ լինել. այդ առնել. վնտել. ուշ ունել. միտ դնել. զգ այդ լինել. սրտուն կալ. աչեկնայիլ ոգեփոխ իւն պոփոխ, ևօպոկն ևէներմէ, ոխ. մէ. և սոփերմոփ. *Ի խորհուրդս ամբարչաց Հայեցար: Հայեաց սէր յիրաւունս իմ: Եղիցին ականջք քո Հայել յաղօթս ծառայից քոց: Հայեցար յերկիր, արբեցուցեր զնա: Հայեցարուք ի Հրամանս օրինացն: Ոչ Հայեցան յօրէնս քո: Հայեաց յանձն քո, կամ Հայեցարուք յանձինս ձեր, գուցէ ևն: *Պարտ և արժան է ինամնկալելոյն ի Թագաւորի Հայել բանս. Ա՚ՆՓ. ֆՂ: *Հայիլ յայամ վայրի զքննելն ասէ, և զնմանսն: Խմաստութիւն Հայել ի բանս մարգարէիցն. Սէփ. յՀ Ե՚ Ա. պ. Ե:

ՀԱՑՆԼ. Βλέπω. Specto. ἀποβλέπω, φροντίζω, respicio, ևն. Բերիլ. որպես վերածիլ. ունել զդիտաւորութենէ կամ զգ. վախճան. ակնարկել. գխտել. գիմել. *Ի բուն Հարատարապետ անդր Հայիլ. Ա՚Ն ի զարգարիչ անդր Հայի. Ե՚Ե. ֆՀ. Ե՚. 30: *Եթ ոչ նոյն ինքն պատուհասիցն ոյ առ այլ ինչ Հային, եթէ ոչ առ ի կեդրոնացեալ զսօզսն. Բ՚ՐՈ. ՃՓՆ: *Տուեալ վարդապետութիւն քոյ առ ի բազմաց ունկնդրուել Հայի. Կ՚ՈՐ: *Սակայն քո խորհուրդ ի մանկանցոյն Հայի ազնաւանս. ՅՀ. ԻՀ. ԵՐԼ: *Յայս Հայի ասէն: Ի սոյն միտս Հայի և խնասոյն ասէն. ՍէՐՓ: ԻՓՆ: *Հայի բանս և ի նորս խորակել: Ի խաչս Հայեալով խորհուրդ սոփ. Շ. ԲՈՐԸ: *Յանձնառ միաւորութենէն Հայելով ասէ. Դ՚ՐՈ. ՓՂ. ԼԸՐ: *Ամենայն գլուց գիտաւորութենէ առ սոյն Հայի. Շ. ՀՀ. ԽՀ: *Յոյնացանէ որ ի քո Հային՝ ասացեալք. Գէ. Ե:

Եւ Ἐπιβλέπω. Respicio. Բերիլ, որպես միաձէ. յօժարիլ. ձկտիլ. ևթնե ԻՒՆԵ, ԱՐ ՓՒՒԼ. *Հայեցաւ ամենայն տունն իսրայէլի զկնի տեառն. Ա՚. ԼՓ. Է. 4: *Որ ի միամտառս թնոյ Հայի՝ եթէ պահէ կի՛ տղոթէ կամ ոլորմութենէս առնէ, կորուսանէ զամենայն վարձս իւր. ՈՀՀ. ՀՀ. Ա՚. 25:

ՀԱՑՆԼ. որպես Ակնունել. մնալ խիթալ. սպասել. *Մինչ Հայի Տարուածոյ գանից, Նա գԴոց գիրկս արկանիցէ. Կ՚ՈՐ. ՀՀ:

ՀԱՑՆԼ(առ. զոյ առ. ան.վ). Ունել զՀայեցոյած կի՛ զդերս. *Ի կատարել կոփածուին որ Հայի ընդ անապատն. Պ՚ՈՒՆՆ՝ որ Հայէր ընդ արևելս, կամ ընդ հիւսիսս: Ուռալ մի ընդ Ճանապարհն՝ որ Հայէր ի քեթորան. ևն:

ՀԱՑԻՄ. (իբր Տատարակ բայ. Հ.յց. ինգ.) Տեսանել. և Ակնուհել. *Հայիմ զդէմս ձեր. Լ՚Ք. ԽՓ: *Ի գՀ՚ԹԼ Հաւել Հայէլ զրաղմամնորսակալի ասպատակ մոլութեան իմոյ նորոգեալ: Եթէ չառնուլ նախատինս ի մերձաւորաց օրհնք են, ասլա ի տեսողէն Հայէլ զայսսսիկ՝ արեան սաժանմունք. Նոր. ԻԷ. Ե. Ի:

ՀԱՑՆԵԼՈՎ. որպես Տեսլեամբ. տեսուլթ պիմաց. կերպարանք. *Ոնիս քահանայապետ, գեղեցիկ Հայելով, շքիզ տեսանելով. յն. պատկառելի Հանդիսմամբ. Ե. Ղ. ՃԸ. 12:

ՀԱՑԽՈՒՆԿ. գ. Ազգ խնկոց. Վ՚ՓՈ. սակ:

ՀԱՑԿ, ի, իս. կի՛ այ, աս. Անուն դիցազնին, քաղի՛ որդւոյ Թորգոմայ յաբեղեանց. յորմէ ազգ մեր արամեան՝ կոչի սղգ Հայկայ, և աշխարհս մեր Հայք: Խոր. ա. 10. 11: ՅՀ. Լ՚Պ. ևն:

ՀԱՑՑԿ. Ὠρίων. Orion. եզր. ԹԷՓԼ. որ. ԷՆՆԷՈՓ. Աստղատուն յերկինս՝ շքիզ և բազմապայծառ աստեղօք լեւեալ, մեծ առ բազմասաեղս, առընթեր ուռնելով կամ առս և զգուն. վասն որոյ և Հայկ կամ որիոն առ քերթողս Հաճարեալ է որպես գործս կից անհաւասչ յորսորդութեան. այլ սասյգ ևս՝ բարձոզ կենաց առաքին բռնաւորին և ոճամոլութեն բէլոյ, այսինքն Ներրուելցայ՝ որ կոչի որսորդ առաչի Ոյ. *Ասաղք երկնից Հայկուն Հանդերձ: Վռ բացեալ ի՛ցկ ըզսլատորուակ Հայկին. Ե՚. ՃՓ. 10: Յ՚Բ. ՃԷ. 31: *Յորժամ բանին գրուին Հայկին: Ի վերայ եօթնասաեղաց Հայկինն. ՃՃ: *Խնայար զկալ բազմասաեղացդ, և կամ ըզցանկ Հայկին. Ա՚ՈՐ. Ե: *Ըստ նոցա ասացեալցն (յաստեղաց) ոմանք ժամուկան են, որպես Հայիդ, և այլք՝ բարիք. Մ՚Ի. էրէՄ:

ՀԱՑԿԱԲՈՐ. ք. Իբրև վՀայի՛. ահաւոր զօրութենէ, ուժով. հսկայաբար. գիւցազնաբար. *Ահաւալ Հայկաբար զօրութ արձանան՝ի վերայ ուսոց. Ա՚ՔՒ:

ՀԱՑԿԱԶԱՐՄ. ի, Լց. ա. Որ է՝ի շարմէ Հայկայ. Հայկազն. սրամեան. *Հայկազարմ ազգի. Վ՚ԶՈ. պֆ:

ՀԱՑԿԱԶԱՆԱՆՔ. Հանց. գ. Ազգք Հայկայ. Հայք. սրամեանք. *Կուսանաք Հայկազեանցն. Խոր. Հ՚ԻԲ: *Յոլովք Հայկազեանցն (՝ի սիւնիս). ՅՀ. ԼՒ:

ՀԱՑԿԱԶԱՆ, զին, զունք, զանց. ա. գ. որ և ՀԱՑԿԱԶՈՒՆ. Որ է յազնէ Հայկայ. և Ազգ Հայկայ. Հայ. Հայք. * Օրհնուելեան ժառանգորդ, ի սիսականացն Հայկազն. Մ՚ՓԳ. Է: *Ընտրեալ գլուխ գոր Հայկազն՝ գրիգորիոս պահլաւունին. Շ. յԷ՚. ա՚Ղ: *Յոլովարիս Հայկազանց: Երուանդ՝ որ ի Հայկազանց. Խոր. ա. 19: Է. 62:

ՀԱՑԿԱԶԱՆԵԱՑ. ազ. ՀԱՑԿԱԶԱՆԵԱՆ, նք. ՀԱՑԿԱԶԱՆԻ, նոյ. } Նոյն ընդ վ. *Զսպարոյր Հայկաձնեայցն. ի բառնալ Թագաւորութենէն Հայկազնեայցն. Ուրծէ. Ե՚. 27: *Թուականիս Հայկազնեան ասուամբ՝ էՀՈ. ԵՐԼ. *Տիգրան Հայկազնի՝ աշակից կիւրոսի: Զաեներբեմ սպեցան Հայկազնի: Հայկազն Հայկազնի. Սամ. երէց: Վ՚ՐՆ. ՈՓՀ: Ճ. Ե: *Բարձր չորեքհարիւրեքսին Հայկազնեօք (կամ Հայկազնիւք): Մ՚ԽՐ. էրէՅ:

ՀԱՑԿԱԶՈՒՆ, զնոյ. ա. Տ. ՀԱՑԿԱԶՆ. *Վասակ Հայկազուն՝ որ գաբուռն յորջորջէր: Հայկազուն նղպարքն սասկ և վասակ. ՅՀ. ԼՒ: *Ի զաւակացն խոռայ Հայկ.

ազնոյ · Խոր · Ք · 7 : * Ի ձեռն յակովբայ հայկազնոյ մարզպանի · Ճ · Ի : Իսկ Վրդն · պոմ · *Երուանդա հայկազնոյ ,, , իմա , հայկազնի :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ , ի , աց · ա · Սեպհական հայկայ , և սեռնգոց նորա հայոց · հայոա , հայերէն , հայ · *Ըստանել զնաօա և զերգուա հայկական : Ջհիգենայ բառից հայկակա. նաց · Խոր · ա · 52 : Ք · 52 : *Թարգմանեալ է ի հայկական գիր · Մաթբին : *Աեուանի ի մէջ հայկականաց · Աբծր · Ք · 2 :

ՀԱՅԿԱՆՄԱՆ · ա · Նման հայկոյ, կամ աստեղատան հայկին · առաքինի · անձնագեղ · պայծառապայլ · *Ջգաբրիէլ յաւետաուորութեի առաքեալ հայկանման կուսին. Նար · յ · 1Ք :

ՀԱՅԿԱՃԱՓ , ի , ոց · ա · Ըստնոյ զչափ հասակի հայկոյ · հսկայաձև · վիթխարի · *Հսկայք (ասէ) , կամեցեալ ցուցանել ստուարութեի մեծութեի մարմնոց , և հայկաչափաց · Փիլ · լԻՆ · ա · 92 :

ՀԱՅԿԱՒՐՏ · ա · Ըստնոյ զսիրտ և զգայութեի հանգոյն հայկոյ · հզոր · սրի · *Պահչէին յահէ հայկաւիրտ իշխանին , և յաղթող նահատակին մեր աշոտոյ · Աբծր · Ա :

ՀԱՅԿԱՐԱՆ · գ · ա · Երկիր տերութեան հայկայ · *Աբմատացեալ ի հայկարան տանս Թորգոմայ · Վրդն · լ :

ՀԱՅԿԱՒ , կամ ՀԱՅՈՑ ԿԱՒ · գ · Βῶλος ἁρμένια . Bolus Armenius . ասիկ · Էլ ԷրՀնէ , ՌԻՆ երմահի , ԱԻԼ ասրԻ · Ազգ ընաիր և կարմիրագոյ կաւոյ ի հայս : Բծ · Ա Ր : (Ոմանք գրեցին՝ Հայկաւակ :)

ՀԱՅԿԵՑԻ , հայոց կաթուց · Տ · ՀԱՅԿ · ԱՉԵՑԻ · *Ջոր ուղի Թարգմանեալ ազգ հայկեաց · Մխ · ապոբ :

ՀԱՅԿԵՑՆ · ա · որ և ՀԱՅԿԱԿԱՆ · Որ է ի հայկայ կամ ի ծննդոց նորա · *Ի հայկեանն արամայ · Խոր · ա · 12 : *Հայկեան և արամեան : Հայկեանս գրոհի · Մագ · Ե · Ե ԼԵ :

ՀԱՅՀՈՅԱԿԱՆ , ի , աց · ա · Որ բերե յինքեան ղհայհոյութեի · և հայհոյիչ · Թերզնամանոզ · *Հայհոյական բանիւ , կամ ձայնս, բառս·Գոր · հր : Պոմ · ծԳ : Աբծր · ա · 1 : * Ի բիւրապատիկ հայհոյական կռնակաց ալեաց իբր զնմաուսութեանն ասէ · Սկաա · ի լՀԵ : *Ոչ բաւեմ հայհոյական գրուածից, և այլոնդակաց · Մագ · հԵ :

ՀԱՅՀՈՅԱՆԱՔ , նաց · Տ · ՀԱՅՀՈՅՈՒԹԻՒՆ · *Աեի ղնոսա զհայհոյանս անուանն այդ · Ե · Ա · Ե · Հ : *Կինն նախատեր՝ առ ի հայհոյանս գրգռելով · Խոր · յոբ :

ՀԱՅՀՈՅԵՄ , եցի · ն · (ի ձայնէ Հայ հոչ · յայ յաւ · պրս · հայահաղ, հայաճայ · իբր ղաչա · կագ ·) Βλασφημέω. Blasphemo . Թշնամանել , անարժան բանիւք անարդել, նախատել զԱծ , կամ զմարդիկ · որ և Անէծանել · յիշոցնասու լինել · ասի և երբ · ոՃով Օրհնել · ֆՓրեւ, գեւ բեն զ·ըղեւ ֆ·ս· ՓԻ·ր ֆեօյևէֆ֊ , ևեօյֆ֊ · *Հայհոյեցին զնա : Զո՞ նախատեցեր և հայհոյեցեր : Հայհոյէին զնա , և ասէին · գու լիլիր նորա աշակերտ · են : *Ելանեա ի վանացս , և հայհոյէս զնեզ ոչ · իԷ : *Հարկիս ի բարուեքէ , և ոչ հայհոյիս : Ոչ հայհոյիս ի պարգեաց · Նար · ծԷ · յԲ : *Ցանգգնին հայհոյել զնա Թերա. հատատուեքի , կամ զկարգս ոը եկեղեցւոյ · Լմբ · ատաւ : *Կրկին է հայհոյէն զքո · Մին անհաւատուքե , և միւսն չար գործովք·Բրս· մբ :

ՀԱՅՀՈՅՈՒԶ , յզի , չաց · ա · Βλασφήμος. Blasphemus, convitiator. Որ հայհոյէ·Թերզնամանիչ · նախատագիր ես , կամ ոը հաւատոյ , կամ մարգոյ : Տ՚ես Ես · ԼԷ · 3 : յմ · ա · 6: Է · Ա · Ք · 28: ա · փԻմ · ա · 13 : *Ջհայհոյեաց չարաբանուել : Մակեդոն հայհոյիչ : Ի հայհոյիչ լեզուաց· Նար· ԼԷ: Շար: Ռ·Ի·յԻ :

Եւ իբր հայհոյական · *Ալլանպակ և հայհոյիչ չարադրուքեի, կամ խաւտուանուի, կամ բանք · Յ Ի · իմ · էրԼ · Ս·Ի : Պոմ՚:

ՀՈՅՀՈՑՈՒԹԻՒՆ · փ·Βλασφημία . Blasphemia, convitium, որ և ՀԱՅՀՈՑՆՈՒ·Հայհոյելն · Թշնամանք ես , և ոչ , և ոը հաւատոց · յիշոցք առ մարդիկ · և Չարախօսուի · անգուամն բերան · լուտանք · անէծք , բամբասանք · և Մոլար վարդապետուքեի · ֆՓ·ֆԷ·ր · *Խօսել հայհոյութի զոյ, կամ առ ոՅ : Հայհոյութե զտեղին ընոյր : Փառք են առն խոտորել ի հայհոյութէց : Ընծիայն պատնուքեի և հայհոյութի բարձեցի ի ձէնջ : Մի ինչ պատճառս սուլ հակառակութիւն ի հայհոյութէ ալագս · են : *Յալագս ամ բարշոյն մանկդոնի հայհոյութէցն · Խոր · Ք · 33: *Ջաա ի քեզ հայհոյութէն անքաա. հելի քարոզեաց · Նար · լԷ : *Որ զՀոգի մարդոյ և զերկնս անարգէ , նոյն առ ՈՅ վերաա նայ հայհոյութէն · Ը· ընԴ :

ՀԱՅՈՐԻՄ , որիոյ · գ · Հայ մարդիկ · ալք ազնուականք ի հայոց · *Հանդերձ և այլ ասպատամբօք հայորիովք Լսել ամենայն հայորերոյն զպատգամն Նիհորոյ · Փարպ :

ՀԱՅՈՒԹԻՒՆ · գ · Ի հայոց ազգէ կամ արամեան գոլն · Հայք · արամեանք · *Թողու զՀաւատն հայրենի հայութենն : Մի հաւատս և մի օրէնք ունիցին հայութե· Ասդ· Ք· 30: Ջ·ր· Ծ·ր·Ծ·ր :

ՀԱՅՈՒ , ի , յոյ · գ · Σταῖς. Farina triticea aquis subacta, pasta. (արմատ բառիս հայ ·) Ջանդուած ալեր ընդ ջրոյ՝ չև ևս խմորեալ · Խմոր զաշուածի՝ լխմորած · Հայտնի համալ համաբ · *Ա՛ռ ժողովուրդն զհայսն իւ լեանց, մինչչև խմորեալ էր : Եփեցին ըզհայսն նկանս բաղարջս: Ա՛ռ հայս , և Թրիա ց, և սրար բլիթս : Կանայք նոցա հայս կառնէն՝ առնել կուրհանդակս զօրուեց երկնից · Եւ· ծԷ · 3Ա: Է · Ւ·Գ · ծՁ · 8 : ԵրԷմ· Է· 18: *Փռեալ խմոր զաղով հայսն խմորէ · Ոսկ · ա · Խոր : *Հայրք առանց փանդանի մի զանգցին · Եւ Է · Է : *Ի հայսէ խմորոյն ասէ զաուածոյն հացն· Վրդն · Ռ·ոյ : *Հայրք առանց փանդանի մի զանգցին · Եւ Է · Է : *Ի հայսէ խմորոյն ասէ զաուածոյն հացն· Վրդն · Ռ·ոյ : *Ոչ հայս երինային , և ապականեաց զհայսն մեզաց , և Նոեաա Թրին հացք պատարագին : Բայց զնոչ ասեմ զնա ի հայսի , քանզի ինքն է հայս յարուեքե , զի ի ձէնն բնակեցելոյ ածուեքեն զկեանս յաւիսեանական ի մարմին միացուցեալ խոստեաց · Պիսա :

ՀԱՅՏԱԼ · փոխանակ գրելոյ Խայտալ : Վ·ր· հդ · յ :

ՀԱՅՐ , հօր , հարք , հարց կամ հարանց · գ · Πατήρ. Pater. Ա՛ր կո՞ արու ծնող զաւակի , իրական և նմանական · առնչակից որգոյ : Եւ նախ յամն որպէս ծնող էական և ածային՝ առաջին անձն յերորդութե , ո. րոյ ծնունդ է բանն ածն համագոյ · որպէս միաք մեր ծնանի ի մեզ զբան · իսկ լսելոյ բար և շնորհաք հայր մեր ասի՝ ածն , որպէս հասարիչ և ինամող են · հար · էէաէր , էէ. ԷԷր · պապա , ապա , ապ , էպ :

Զոյ ասի՝ հաղելով յատ աջնին անձն · Յա. նուն հօր , և որդւոյ , և Հոգւոյն սրբ: Ա՛ռ. հայր իմ (քնութե), և առ հայր ձեր (շը. նորհօք) : Հայր տեառն մերոյ յիսի քրի. ստոս : Կամ *Հայրն ձեր երկնաւոր: Տէր հայր մեր : Հայր մեր՝ որ յերկինս : Որ հայրն է որգոյ , և գաստաւոր այրեաց · են : Ասի և ղքրե և զհոգւոյն սրբ պեսպես առմամբ :

Զմարդոյ՝ որպես Ծնող զաւակի սիրապես. *Նա է իսահակ ցաջրատամ հայր իւր · հայր : Ի հօր մերոյ ընչից · են :

Կամ լսոնաբար , Որ և է նախահայր , և նահնիք · *Սամուէլ հայր ասոլոց: Նա զնախաստեղծն զհայրն աշխարհի : Հայր մեր սրբասամ է : Ի վերայ հարցն օրինաց : Անցանել զհարցն օրինաք·նՀնեաց ընդ հարս իւր · են : *Որպես զվահճան սքեցն, որ իբրև զաքրահամ, յաւելոյլ ասէ առ հայս դիրն, այսպես զմեղաք մեռեալն՝ ի գեհեն հարց իւրեանց հրմեալ ասէմք, հարս զնմանապես չարան ասելով· Գ·է · Ե :

ՀԱՅՐ· Նմանութե իբրև հայրաբար վերա. կացու · անօրէն · գլուխ · աէր · առաջնորդ , կամ առաջնի յիմիք կարդի · գոտակ · հեղինակ · հաւատ · հոր փեղ· վարեցող , առջինը, գեղեա , առջի էճաք ընդդէ, էէր · են · *Ատր զնս հայր վարաւորն : Հայր եղիսեէ : Տ՚ես հայր իմ, ահա տատն լօդկի քո : Լէր հոճ ի հայր , և ի քահանայ : Թեպետև բիւր դաստիարակս ունիցիք ի քո՝, այլ ոչ եթէ բազում հարս : Ըստ ինամոս մուց հայր կարգացեալ եբրայեցւոց: Հայր քաղաքին : Նա է հայր այնոցիկ՝ որ բնակեալ են ի վանս խաշնարածաց : Նա է հայր՝ որ էոյոյ զերգա և զքնարս · են : *Հօրն հաւատոց արարած. մոս · Ադաթ : Շար : *Հայսատանեայց հայր հոգեւոր · Շար : *Եղև նա վարդապետ կաստարեալ վարդապետաց իւրոց , և որ հայր խրատատու հարանց իւրոց · Եւէս· Ը·*Մեծն մովսէս , որ քերթողացն անուանի հայր· Ա ագ · ա · 1 : *Յատանայ մեզաց եղև հայր : Հայր խաչարի և կոլսաեան · Ը· ա·չԻ· Բրս· մբ : ՃՃ· *Ամենայն ստուիչ առաջնի և հայր այբն է· ԵւէՀ·ծՆ·ա ՀզրԹանոյ : *Միոչև կոչեիլ յիւրական ազգէն անուն զըլացութե նորա՝ հայր գանգի (ֆՓէ պապաբ) · զի որպէս բանիկ կարգ է ասել, զնանգ առաւել քան զնոր մեծագոյն · ՂՆանէ :

ՀԱՅՐ , ՀԱՐԻ , որպէս Աբբայ · և վանական · միայնակեաց · և վարդապետ եկեղեցւոյ , կամ Հայրապետ · բահիկ , ՀեՂՆա. *Աաց հայրն անուն : Արեւնիոս հայրն · են · Վրդ հդ :*Որք հարանցն և բանք նոցա լաւաւարեն զանձն · Վրդ հդ · յ : *ՆերանեՀի ի հարս ոը անուն · Շար :*Աստց հայրն գրիգոր ածագան , կամ աճանաս , են · Վրդ հդ : *Սբ հարքն ի նիկիա ժողովեալքն : Նա այլ ոը հարքն : Բազմիրկնակի հարանցն : Ա յս ի սքց հարանցն ասացեալ եղև : Ա յսպես ի սքս հայրն : Ջայս այսպես ասելով ածագանն հօր · Ց·Ի · իմ · էրԼ : *Ո՛վ հարք սքք և վարդապետք ձեմարանին : Մեծն հարք : Հարքն մեր երանելիք : Ոնի ի հարսն են · Լմբ · ապ :

ՀԱՐԻՔ · Ըստ ասորի ոձոյ՝ վոխանակ ա. սելոյ հայրն և մայրն· Ծնօղք ·*կայէն ծնաա անիծիք , զոր զՔՀՆ·ալ Էին հարք նոցա: Օր մի երբեմն՝ ոյ ոչ գիտէին հարք նոցա , ասէ կայէն յՀաբէլ, Եկ երթանք ի գաշա : Ջոգամ և զնաց զհարս ասէնայն երկրի : Ոնն կընդիբ եկս յակոբ հարց իւրոց (սահակայ և հռեբեկայ) · Եէր · ծԻ :

ՀԱՐՐ ԵՒ ՄԱՐՐ ասին լսնաբար նաև Սկեսրայրն և Սկեսուրն · *Աբդ նոքա են քո հայր և մայր · Տ·Ե · Ծ · 12· յիս ծնօղք · գոնեէց, parentes.

ՀԱՅՐԱՒԱՐ. ն. իբրև հայր. հօր պես. էեաեբանկ. * Հայրաբար գթալ. Ագաթ. Խոսք: *Ծնողք հայրաբար, անուշեալ գայլ կապեա. Նար. Է: *Հայրաբար խնամել, խրատել, սանձել. Տօնակ: Ոսկիփոր:

Կամ լիզ ա. Հայրական. Հայրապետութ. *Հայրաբար խնամովք. Խոր. Ք. 38:

ՀԱՅՐԱՒԱՐՈՑ կամ ՀԱՅՐԱՒԱՐՈՒ, ի, ից. ա. Ուխօզ զբաղմունք հօր իւրոյ. Հօրաքոյր. Հօրընկան, հօրը եղբայր. *Հօրն՝ մեծին գրիգորի հայրաբարոյ գասանէր. Բուզ. Գ. 4: *Հայրաբարոյութիւն գրեալ՝ որպէսզի չաբաձայ առնի քահանաքրն. Կորիւն:

Կամ որպես Հայրանման. իբրև հայր հնմանաբար. հօր պես եմ. * Ընանիաս այր ոչ և եթևէվ, հայրաբարոյ ժառանգաւորաց եկեղեցւոյ. Կորիւն:

ՀԱՅՐԱՒԱՐՈՒԱԼ. ա. ի հօրէ իբրև յառ կանել, կամ յօրէաձ մեզ յերկինից. *Որ ըստ ցօղն հայրաբուսեալ անձրևեցեր ի բանական երկիր. Շար:

ՀԱՅՐԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. ա. Սեպհական հօր՝ երկնաւորիկամ երկրաւորի. որ ինչ է ի բուն ի հօրէ. հայրական. հայրենի. *Ոչ ի ձեզ կաթսայ ինչ հայրաբուն փառացն. Ագաթ: *Մի մերժել յառաջին ինամոյն հայրաբուն սիրոյն. Ցհ. կթ:

ՀԱՅՐԱՒԻՐ. ա. Գրեալ կամ հանաբեալ որպէս հայր. պապենէք, պապապա. *Տէր ներբոս էր հայրագիր կտասանդնի կոյսեր. Կաղանթ:

ՀԱՅՐԱՓԻՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Գրելն կամ գրիչն ի հայր. հանճարիչն որպէս հայր. հայ բոփէր ընէլը. ըստեղ. *Ա յա գիր վիպասանուն և սիրոյ, և հառատատ հայրապետութիւ. հայոց գրչացս մերով հրատարակեալ. Թղթ. գաւ:

ՀԱՅՐԱՔԱՐՏ. տ. հաւաքաց. *Հայրաքարտ որդւոյն ըր ի մորթանոյ. Կիւրղ. չի:

ՀԱՅՐԱՔՆՁԻ, ի, ից. ա. Հատրձուաց, πατρόλοιας. Patris percussor, parricida. Որ ղեղծուցանէ զհայր իւր. Հարկանօղ կամ սպանօղ հօր իւրոյ, հայրասանչ. Հայրաստեաց. *Նչաւ ակեալ մահ հայրազի զձեռ սբեսազոմոյ. Նար. Ը. ԹԴ: *Բահրասեալ վիս, և հայրազի կոչիլ (վասն գաւանալոյ ի քրիստոնէութիւն). Դիան. Թղթ:

ՀԱՅՐԱԽՆԱՄ. ա. Խնդօղ հօր իւրոյ. ին. Հայրասպան. Հատրօքտոնոց. Parricida. *Եղբայրասպանք և մանկակոտորք և հայրախեղդք. Ոսկ. մ. Ը. 8:

ՀԱՅՐԱԽՆԱՄ. ա. Ուխօզ զնասմ հայրական. ուր իցէ գտնի հայրն. *Հայրս ինամ գթոյն, կի կամաք ի հայրախնամ սիրոյ. Պիս: Ցհ. կթ: Մխոր. Երեց:

ՀԱՅՐԱՆՁԻՆ. ա. Նստել ի հօրէ (երկնաւորի). *Զհայրածին բղխեցեր զմանկի. Շար: *Հայրածին լուսոյ. Տօնակ: *Զամէնայն հայրածին խակութիւն ունի. ՑձՆ. Ը:

ՀԱՅՐԱԿԱՄ. ա. Լսելան կամաք հօր (երկնաւորի). *Զամենայն հայրական անուրկնութիւս քո. Պարգ. (այլ ըստ բազում ձեռ. հայրական, նոցին մուաք):

ՀԱՅՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Հատրձոց, πατρικός. Paternus. Սեպհական հօր. և որ ինչ է ի հօրէն երկնաւորէ, կամ երկրաւորէ. հայրենի. հայրաբուն. *Հայրական փառաք (միածնին). Ագաթ: Շար: Խոր. ևն: *Հայրական ծոց, աչք, բնութիք, գթութիւն, ձայն, բարեբուս: Հայրական ծոցածին ծագիկ կամ լոյս (որդի). Ոսկ. յհ: Խոսք: Գր. ոչ: Շար: Նար: Դիան: *Նչ զանէ սիրալն հայրական, որ է ոգին որ մարդական. Շ. Խոսք: *Ո վ զհայրականն բարբառ ևոյն զանազանել մա սարդ յաղթահան, նալ յորդեցս. Խոր. ք. 68:

ՀԱՅՐԱՆԱԼ. ե. կերօղ այրինքն սպանօղ զհայր իւր. *Կորիւնք (օձիկ) ծակեն լզկոզս մօրն իւրեանց և ելանեն. և այնպէս հայրակերք և մայրասպանք են. Եպիփ. Բ:

ՀԱՅՐԱԿՈՉ ԼԻՆԵԼ. կոչել կամ ձայնել զհայր իւր. *Որ ինչ սովորութիւն է տղայոյ՝ հայրակոչ լինել. Վ. Հղ. իչ:

ՀԱՅՐԱՀԱՏԱՆՈ ԼԻՆԵԼ. Խոլածել զհայրն. *Մեծ անօրէնութիւն էր արիսողմոյ հայրահատած լինել. Վ. Հղ. ոչ:

ՀԱՅՐԱՆԱԼ. ե. Հայր լինել. *Ոչդի միշտ ծնուիդ, ոչ երբէք հայրանայ: Հոգին որ միշտ բղխուն, ոչ երբէք հայրանայ, կամ որդիանայ. Լմ. Նար:

ՀԱՅՐԱՆԱՐԳ, ի. Հատրալοίας. Parricida. Հայրասպան:

ՀԱՅՐԱՆԱՐԳՈՒԹ. ի. Հատրալοίας. Parricida. Որ անարդէ զհայր իւր. Հայրազրծ. Հայրատեաց. Հայրասպան. *Մահու մեռանել հայրանարգին. Մխ. Բա: *Զասելիրատն (զարիսողմ) զհայրանազրուն, զպղծայրատուն. Ոսկ. յ. ա. Յ: *Որ ատան ամ պատուեայ զհայր, և մի հարուած ի վերչինն ի վերայ ած միայն, իրրև զհայրանարգու պատապարի. Բուզ. ա:

ՀԱՅՐԱՆՄԱՆ. ա. Ὁμοιόπατρ. Patri similis. Նման հօր իւրոյ. Հայրաբարոյ. Հօրմանի. *Հայրանման որդիք նահատակին գրիգորի: Հայրանման կամնարական նեղբաչէ: Հայրանման սեպուհն մամիկոնէից գրիգոր. Փարպ: Թագաւորեայ միջրգաս որդի նորա հայրանման առաքինութ. Պատ. Լբ:

ՀԱՅՐԱՆՈՒՆ. ուան, անց. ա. Ուխօզ կամ կրօզ զանուն հօր իւրոյ. Համանուն հօրն. *Տայ զպատանին զհայրանունն (զմեծերդատ). Ցհ. կթ:

Ընդ իբր հայրանուանական բառ ըստ քերականացս. *Պիտակ հայրանուն կոչի, որ ոչ ի հօրէ, այլ ի նախնեացն ունի զանձնացն կան անուն: Գաղափարք հայրանուանցն մեց. Նչ. Ոեբ: *Հոմերոս զեղ բնութիւն ոչ կամեցաւ պձնել ընդ հայրանուանան. Վ. նա. յոբելեանք:

ՀԱՅՐԱՆՈՒՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Հատրωνυμικός, ὸν. Յայտարար անուան հօրն կամ նախնեաց. որպիսի են բառք կամ յանգք բառից առ քերականս, էան, էանց, ոանի, ևն. (արբահամեան, նաւեան, արշաւունի, մամիկոնէանց. ևն.) *Հայրանուանական է, որ ի հօրէ կամ ձևացեալ է. կամ պիտակ. որ ի նախնեացն: Իսա կանանց պձնէ հոմերոս զհայրանուանական անուսակ. Թր. Ոեբ: *Հայրանուանական է՝ որ զհօրն անուն ունի. Նչ. Ոեբ: Տես և ՀԱՑՐԱՆՈՒՆ:

ՀԱՅՐԱՔԱՐՏ. ա. որ և ՀԱՐԱՔԱՐՏ. ի հօրէն երկնաւորէ շարժեալ, այրինքն յառաջագիտեալ, ծագեալ, ծնունդեամբ կամ բղխմամբ. ուստի որդին ասի ի հօրէ իբրև յսկանէ ապրիւր հայրաշարժ, և Հոգին վըստակ կամ գետ կամ ծով ևն. *Որ ի հայրաշարժ ի յայրերէն յառաջ բղխեալ անհատաբար ի յորդոյ: Ի հայրաշարժ ապրերէն անհատանհոգ վտակ. Շար: յորմէ և Գետ. Ես: Ընդիկ: Տօնակ:

ՀԱՅՐԱՊԱՏՈՒԻՐ. ա. Պատուիրեալն ի հօրէն կամ յառաջնոցէն. * Պահելով զբանն հայրապատուէր. Մաշ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏ, ի, ից. փ. Ի Թարգմանութիւն չին. ձայնիս Պատրիարգ, կամ պատրիարք. Հատրιάρχης. Patriarcha. որ ըստ ոբրամ ծագի ի ձայնէս բառիս, այրինքն հայրերն գլուաւոր, հնահանգ, նշանակէ Նահատակեա, ազգապետ, ցեղապետ. Նախահայր. իսկ ըստ որամ ի ձայնէս բառիդ, այսինքն հայր, է հայր հարանց, եպիսկոպոս, արքեպիսկոպոս, կաթողիկոս, պատ, քահանայապետ. Pontifex.

Ըստ ա, ասի. *Իշխանք հայրապետաց որդւոց յուգայ. կամ ի հայրապետաց իսրայելի ո. փոխանակ Թարգմանելոյ նահապետ. է. Եգր. ա. 5: ֆ. 12: ը. 2: Նեհմ. է. 7ճ: է. ֆ. ֆլ. 8: *Երիցս երանելի հայրապետն սբրահամ: Ի մեծ հռչակեցեալսմ հայրապետին. ևն. Պիս: *Գիսեր հայրապետն այն (սբրահամ). Մագ. է: *Եսաւ հայրապետական յակոբի անդրդոյ. Ջրբ. ին:

Եւ ըստ բ. *Ցնծալեք տօնեացդ զվիշտ տակ հայրապետին մերոյ (գրիգորի): Հայրապետ ոչ և անդիծ (յակոբ մծբ:) Ա յսօր սիոյ հայրապետացն ժողովեալք ի միասին: Ըստարգելին ոչ հայրապետք. ևն. Շար: *Ա յլ ընտրելոյ առաքելոյն, և այլ հրաւիրեալն հոյապետացն. Խոսք: *Հայրապետացի գոնմարք. Նար. Կէ: *Անկեալ առ ոտս հայրապետին. ևն. Ցհ. կթ: *Սբ և առաջին ամենայն եպիսկոպոսապետացդ հայրապետն հըռոմայ և վիսնարդեն (այրինքն յաչորդն) պետրոսի առաքելոյ. Շ. Թղթ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԲԱՐ. ն. Իբրև հայրապետ. *Զաղջս հայրապետաբար բարեգործ. Ճ. Ր. է ՃԷ ՆԻԿ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԽՈՒՄԲ. ա. Խմբել ի հայրապետաց. *Հայրապետախումբ և մարտիրոսաշուք երամբք. Ոսկ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական կի յանկաւոր հայրապետի. պատրիարգական. եպիսկոպոսապետական. և պիսկոպոսական. *Հայրապետական աթոռ, գաս, իշխանութիւն, իրատ, ևն. Ժմ: Ցհ. կթ: Ուռծր. Ք: Նար. ղԼ: Լմբ. պոլգ: Վ. Հղ. իչ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՆԱՄ, ացայ. է. Հայրապետ կամ պատրիարգ, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս լինել. *Ոչ կամիցք հայրապետանալ քեզ մեզ. Ֆ = Ց. սեպտ. Ը:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՆՈՑ, ի, ից. ա. Բնական կարան կամ սուն հայրապետի. պատրիարգարան. կաթողիկոսարան. աթոռ եպիսկոպոսի. *Կամէցայ ի հայրապետանոցի սատ արձանացուցանել. Ցհ. Խ. յիչ նման: Ոսեալ ի հայրապետանոցի: Ցհ. կթ: Մագ. ա: *Չանել յիսկեղեցին կաթողիկէ ի հայրապետանոցն: Աբեալ զեպիսկոպոս իւր՝ էջ ի հայրապետանոցէ անտի. Ճ. ի: Վ. Հղ. ոչ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՐԱՆ, ի, ից. Նոյն ընդ վ. Սնեալ և ուսեալ ի սբբումն հայրապետարանի. Ցհ. կթ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Patriarchatus. Հայրապետի գոլ ըստ կրկին նշ: Իբր նահապետութիւն. *Ոչ էթէ զբաբահինչ զկնոջայ ի հայրապետութենէն անտի. Ագաթ: *Մերձաւորագոյնք էցեն ոչ իբրև զնախաձնութեան հայրապետութեան. Նար. է: *Որ առաջի երեսին, հայրապետութիւնք, մարգարէութիւնք . . . Իսկ զկնի՝ երանելի առաքեալքն. Մխ. չի: *Ի տանէ և ի հայրապետուէ գաւթի: Զաբրահամ հայրապետութիւն բարգաւանձեալ . ՀՀ: Իսկ յասելն Դիան. ոչոյ: *Ընտաքս համաքանձեալ քան զամենայն հայրապետուէն և որդեպետութիւնս. Իսա նահահայրութիւնն կամ երեսէլն և հին հայրութիւն նահապետական:

Եւ իբր պատրիարգութիւն. կաթողիկոսութիւն. եպիսկոպոսապետութիւն. եպիսկոպոսութիւն. *Լցեալ զկնո հայրապետութենէ: Կացեալ յամենայն հայրապետութենէ: Կացուցանեն յաթոռ հայրապետութենէ. Ցհ. կթ. ստեպ: Շ. Թղթ: *Զձև հայրապետութենէ հանդերձին. Ճ. ի:

ՀԱՅՐԱՊԻՍ. տ. հաւաքաբար. *Տէր ա զրպետ անառակիս հայրապետս. Գնչ:

ՀԱՅՐԱԱԲՐ, սիրի, բաց. ա. Որ սիրէ և պատուէ զՀայր իւր. *Իբրև Հայրասիրաց ոմանց որդւոց. Յհ. խ. ապ:

ՀԱՅՐԱՊԱՆ, ի, ից. ա. Պատրոկտόνος. Parricida. Սպանօղ հօր իւրոյ. որ և Հայրասպէնդ. Հայրսպանդ. Հայրակեր. Հայրասանդ. Հայրանարգուս. *Որ ի տղայութենէն փախուցեալ. ի հայրապան մարդախոշոշ հօրեղբարցն. Եղիս. ճ:

ՀԱՅՐԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Parricidium. Սպանութիւն հօր իւրոյ. *Որ զՀայրապանութիւն կամ զմայրապանութիւն ի բաց գործիցէ սրամտութիւն. Պզպ. օրին. ԼԻ:

ՀԱՅՐԱՏԱՆՔ, ի, ից. ա. Որ տանջէ կամ խոշտանգէ կամ հարկանէ զՀայր իւր. Հայրապէնդ. Հայրապան. և որ ինչ Հայր առ այնինքին. *Հայրատանջ և մայրատանջ գաւառատանս յիրաւի կրեսցէ. Փիլ. Նխ. ա: *Խնամատուիքն հեթանոսաց զնծանարգս մանուկս գառեցան, և զՀայրատանջսն հատամբ. Մխ. ըգ:

ՀԱՅՐԱՏԵԱՑ. ա. Առեջող և Թշնամի հօր իւրոյ. *Զաւակ հայրատեաց. Նար. խը:

ՀԱՅՐԱՏՈՒՆԿ. ա. Ի հօրէն (երկնաւոր լեռ) անկեալ և մշակեալ. *Հայրատունկ այգւոյն (եկեղեցւոյ) հրեղէն պարիսպք. Ըա: *Հայրատունկն որթն ճշմարիտ քո. Թէոփր. հաս: *Զի հայրատունկ որթոյդ գինին՝ անապական յիս պահեացին. Ցո ուրէք. այսինքն արիւն և արգիւնք քոյ որգւոյն ոմն:

ՀԱՅՐԱՏՈՒՐ. Տ. ՀԱՑՐԵՆԱՏՈՒՐ. *Հայրապատուր առանգաւորեմ կամ առանդաւորիմնոյ. Սարգ. ա. պ. Ք:

ՀԱՅՐԱՔԱՓԱՌ. ա. Փափաքօղ հօր իւրոյ. *Արձակեր ձայն՝ լեալատար հայրապափաքս սիրով. Գր. Ի. յայգն:

ՀԱՅՐԵՆԱՏԻՐ. ա. Ի հարց և ի՛ նախնեաց եգեալ, առանգեալ. Հայրենատուր. *Ցանկ ամբոխեան հայրենագիր առանգից. Երզ. ը:

ՀԱՅՐԵՆԱԶԻՐԿ, } զրկի, կաց. ա. Զբր.
ՀԱՅՐԵՆԱԶՈՒՐԿ, } կեալ. ի հայրենի ժառանգութէ. *Ամենայն որդւոց, և այրեաց, և հայրենազրկաց. Թղ. գալ: *Որդի հայրենազրկաց. ժառանգ անձին. Մագ:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Պատրώος, πατρικὸς. Paternus. Հայրական, և հայրենի. առաքինութիւն, փառք. բարեպաշտութիւն, բարեառատութիւն, գթութիւն, կրօնք, չքնաղ, կառապաշտութիւն. Ցհն. ը: Դիտ. էրի: Խոր. ա. 3: ի. 79: Բրս. տրի: Պտրմ: Կիւրղ. գհյ. Ես ալ: Ագաթ: ճ. բ: *Հայրենական մասանութ. Ագաթ:*Ցաչխարհն հայրենական (այսինքն յերկինս) հայել. Նար. խը:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՏԱՐ. ա. կամակատար հանճոյից հօր. կամ Տիրապետ անկ հօր. *Հայրենակատար մեծարեալ պայմանաւս. Կորիւն:

ՀԱՅՐԵՆԱԻՐ, սիրի, բաց. ա. Որ ոչ նի զհեր առ հայրենի աչխարհ և ազգ իւր. *Ցաս այր եղեալ հայրենասէր, և աչխատասէր. Խոր. ա. 12: *Հայրենասէր՝ և աչխարհաշէն ըստ մերոյն արամայ: Հայրենասէրն այն. Մագ. ծի:

ՀԱՅՐԵՆԱՏՈՒՐ. ա. Պատրόδοτος, πατροπαράδοτος. A patre vel patribus traditus. որ և ՀԱՑՐԱՏՈՒՐ. ի հօրէ առեալ իւրմէ, և ի հարց տուեալ. որգւոց յորգիս աւանգեալ. ի նախնեացն հայրենեաց. հայրենական. *Ի ձերոց ունայնութենէ հայրենատուր գնացիցն. ա. պէտ. ա. 18: *Հայրենատուր առանգք, հաւատք, օրէնք, վարք. Սարգ. յհ. Ջ: ճ. բ: Ագ. ի պրէի: ճ. Ա: *Տիրէ հայրենատուր վիճակեալ աչխարհի իւրոյ. Ցհ. իի: *Վրթանէս՝ լի հայրենատուր շնորհօք, և բանիւ վարդապետութեամբ. կալմանս: *Հաստիցաս յիս (ոմէր) հայրենատուր օրհնութիւն: Հայրենատուր խրատով յառաջ կոչէ (որդեակ ասէլով). Համա. առ: *Զգեցաք զպատմուճանն հայրենատուր. Դհյ:

ՀԱՅՐԵՆԱՒԱՆԴ. նոյն ընդ վ. *Հայրենանգ լուսափայլութիւն, որպէս հապատնեալ է մեզ, հայցեսցուք. Դիտ. էրի:

ՀԱՅՐԵՆԵԱՆ. ա. Հայրենի. Հայրենական. *Հայրենեան գաւառացն: Ի հայրենեան ժառանգութէն. Պիտ:

ՀԱՅՐԵՆԻ. նոյ. նեաց. ա. Պάτριος, πατρῴος, πατριϰός. Patrius, paternus. Սեպհական հօր, և հարց, և նախնեաց. հայրական. հայրենական. հայրենեան. և իւրական. սեպհական. հօրենական, պապենական, հին, բուռն, իւրը. էնեբէր, էռէլի. *Հայրենի առուն, բնակութի, պատիւ, փառք, օրինք, գիրք, գերեզմանք, բարեկամ. առանդուն, երկիր, գաւառ. ևն. ի՛ ոչ գիր. առեալ իսկ Տիտ. ա. 9: *Առի հա ինձ կին ի զաւակէ հայրենի իմոյ. լմա, հայրենոյ իմոյ (այսինքն գաւառի. որպէս գիմ ի յն): *Հայրենի իշխանութի, Թագաւորութի, նահապետութի, կարգ. աւանդ. աւանդութի, բարեկամութիւն, չարիք. ևն. Պիտ: Յհ. իի: Խոր: Ագաթ. ևն: *Զինչն մեր հոգաւքս, Թէպէտ և հայրենիք իցեն. Ոսկ. յհ. Ք. 33: *Նախնեաց մերոց հովուութիւն հայրենի էր (այսինքն սեպհական). Եսա. իր. ա: *Ա յս են կամք հայրենիք (այսինքն հօր). Մագ: *Ձնիմրգ Թերակատարն վիրոյհոգւդն հայրենի իմոյնա. Եղիս: *Հայրենի յանգիմանուն (քան գաւառի հօրն առգումնի). Նար. խը:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ. գ. τὰ Πατρῴα. Paterna bona. Հայրենի իրք, ժառանգութի, ինչք, առացուածք. *Որգի է, որպես՝ի հօրէ ունի զհայրենիսն. Իգն: *Որք զհայրենիսն ընդ վայր ծախեն. Ոսկ. Ն. Ք. 23: *Որ զհայրենիսն փողոտեաց, և եղբերն ցանկայր. Ոսկ. ա. իր:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ. Նախնիք. Հարք և նախահարք ցեղին կամ ազգին. ազգն և աչխարհն. իբ առաքինութիւնբ. աբաւթ, փեռէնէբ. *Նոքա զինչսն՝ զոր ի հայրենեացն անտի ունէին, ցրուեցին. Մագ. ծէ: *Աչխատ առնիցեն զինեթերցուածն պատմութեանց մերոց հայրենեացն. Խոր. ի. ա: *Ծանօթ առնել մովսիսի՝ ի հայրենեաց անտի (ասելով, ես եմ ած աբր՝՝. ոհ. իկ). Ագաթ:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ. Patrίς. Patria. Հայրենի գաւառ, երկիր, և երկինք. վրեան. *Եկանել նմա՝ի հայրենեաց իւրոց: Արգ երեալ աբրսահամ՝ի հայրենեաց իւրոց. Ագաթ: *Մի՛ գնասցես վասն պիտոյից քոց՝ի հայրենիսն քո. Վրս. ևց. է: *Դեմ եգեալ՝ի լիւզան գիսն եչանել՝ փախչեալ մերոց հայրենեացն. Խոր. ի. 62: *Վաղիւն երիթալոց ես՝ի հայրենիսն, անգ հանգիր. Նեղս:

ՀԱՅՐԻԿ. գ. Խոր՝ Ո՛վ հայր քաղցրիկ, սիրուն. կամ Պատուական կնի գու ծեր. էմ հայրիկս. և պապուչէփ, գօճաման. *Ժուժեա հայրիկ. Տիտ. ժա. 13. յն. լտ. հայր: *Ընդհէր ոչ ուսաս հայրիկ՝ վրս. ևց. է: *Ձիարդ զգուշանաս հայրիկ՝ ի մխիթարութէ անտի գրոց կարօտացեալ. Եսափր. է:

ՀԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Patrիά. Paternitas. Հայրն գոլ առնչակից որգիութէն. ծնողուի՝ մարդուեաւոր, կամ հոգևոր, կամ ազգային. լայնաբար՝ և ընահապետուի, և քահանայ. ապեւոութէն զուարճնոց. պապուչէփ, էնեբէրի, խոդվելէն. *Անենայն հայրուի և որգիուի (յայ) պարգևի մեզ. և երկնայնոցն զօրուէց հոգևարարչաց այսպիսւոյս հայրութէն և որդիութէն կատարելագելոյ. Դիտ. ազ: *Յայ հայրութէնն անցական հայրութէն անուն և՛ մեզ. Պիպա: *Ուսուի ամենայն հայրութէն անուանեալ կոչի երկնաւորաց և երկրաւորաց. Ագաթ: *Ազ եզիցի անուն քո. յիս ասէ ազ եղիցի քոյ հայրութեանդ անուն, ատ՝ի վայելչական զիս լինել գործոց ըստ քումմ հրամանի հայրութէն. կիբզ. ղ: *Մինչև յաբրահամ, որ է նահապետ հայրութէն հոգ. ա. Եսա. պտմ. ա. ի: *Հաւատամբ առ մեզ զհայրութէնն: Հայրութէն, կամ տէրութէն. Խոսր. ֆմ. Ե պրէի: *Զատճառս որգւոյ հայրութէ. Նար: էէ: *Ըստ՝ի հայրութէնէն, և յիսկզբանէն. Սրփ. է. ա. ը: *Հովիւս ժողովրդեան կոչիմք, և վանորէից հայրութէի առնեմք. Լէ. պրէփ:

ՀԱՅՐՈՒՆԿ. ա. Ուենօզ զբան հայրութէ. հայրական. *Ընտոյի հանդիսութէի որակաւ հայրունակ գծաւորութէն. Գրմ:

ՀԱՅՐՕՐԻՆ. ն. ա. Հայրաբար. և հայրական. պապաբանէ. էնեբէրանէ. *Զի՞նչ չգոյ գոյ ... անուցանեալոյ հայրօրէն ուսմամբ և երկիւղիւ տեառն գնասս. Ը. ընդ: *Եւ չինդրեցի զարքայսութէն՝ ըստ հայրօրէն քաղցոյ խրատուն. ՃՀ օրէր: *Եւ խաչօզն տեառն իւրոյ, և ծարաւիան արեան իւրոյ հայրօրէն գԹովիթ խոսեցաւ լիներ. Ոսկ. գբ:

ՀԱՅՐՕՐԵՆԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. *Որ հայրօրէնաբար՝ի մանկական տիոց կերակրէ զմեզ ածային բանիւ. Մագ:

ՀԱՅՑ. գ. Աբմաս հայցելոյ. խնդիր. հարց և փորձ. քննութէն, և քննօզ. (յն. Αἴτ.) *Յորժամ ընդ հայց անկեալ խոսեցաբեա, եթէ յոյսի հեաւ էր ակնդրն գնացից ժամանակաց. Ո՞չ եմք հայց և խնդիր ներս. Վեր՛ր. ը:

ՀԱՅՑԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Αἰτιατιϰή. (ի αἰτέω, հայցել. կամ αἰτιάομαι, պատճառել) Accusativus. Խնդրական. որ ինչ է նշանակ հայցելոյ կամ խնդրելոյ զինի. ըստ քերականաց անուն հոլովոյ, որ յայսո առնէ ըզնեղոյ անկեալն ներգործութէն այլոյ, ուր նեղով՝ի սկզբան զառաւ ի՛ ներգործութէն կամ զսրութէն. զոր օրինակ, կեր զհաց կամ հաց կեր: *Հոլովք են անուանց, ուղղական ... հայցական: Հայցականի՝ խնդրական. կամ ըստ հելլենացոց լեզուին՝ փաստական. Թր. իէր: *Հայցականդ, որ ըստ հելլենացոց լեզուին սլատճառական է. Երզ. իէր:

ՀԱՅՑԵԼԻ. որ և ԽՆԴՐԵԼԻ. այսինքն խնդրեալ իրն. *Ոչ անուսնդիր լեալ ընդ ունի զհայցելին. Աբէր. ի. 10: *Որպէս զի վասն՝ի տեսողսն զիաւս գովութէն լինքն ձգելոյ՝ արասցէ զհայցելին. Ը. ֆի:

ՀԱՅՑԵՄ, եցի. ն. Αἰτέω. Peto. Խնդրել որպէս աղաչելով. աղերսել՝ կամելով առնուլ ինչ. մաղթել, ժառել. Թախանձել. պատուիրել. ազաչելով ասել. փիլիպէ, Նիաւ էնէ. *Առնուսք զՀայցեսածսն՝ զոր հայցեմք առ՝ի նմանէ. ա. յհ. Ե. 15: *Խոսգասցուն հայցել. Խոսր: *Հայցեմ զողորմութէն, կամ հայցեմք մաղթանք: Ի քէն հայցեմք հայր գթութէից: Հայցեմ՝ի տեառնէ զիոգուն. Նար: Շար: *Հայցեմ յորդւոյ (լաւ ևս, հայցեայ որգւոյ) քո միածնի. Շար: *Հայցել առնուլ զսաստանգս՝ի կոյսէն: Հայցէին կըցորդակից ինքեանց լինել. Յհ. իի:

ՀԱՅՑԵԼ. Էξαιτέω. Exposco. Խնդրել սիրաբար. պահանջել կամիլ՝ զի լիցի. ասէն խնդիր: *(Բանասրկուն) հայցէ երկրպագութէի: Որկորասութէն հայցէ և՛ ի մէնջ որպէս՝ի տեառնէ զբարիսն հայց լինել: Հայցէ ըստ ագահութէն ախտի. ևն. Շ. իգ:

ՀԱՅՑԵԼ. Ζητέω. Quaero. Խնդրել, որպէս

որոնել այլ առնելով, կամ հայելով. խուզարկել. հետազոտել. քննել. ուսանիլ. *Օգնի՝ որ ի միջի է, ոչ քննէ, այլ զայն՝ որ ի ծածուկ է. և բաղում հայցելով դըտանի. Ով. յհ. ա. 14: Ի չին ըս. որպէս փալանուն դնին, *Հայցել, այցել, զննել, յուզել, խնդրել»:

ՀԱՅՑՈՒԱԾ, ոյ, մանաւանդ Հայցուած. Αἴτησις.

ՀԱՅՑՈՒԱԾՔ, ծոց. ք. Petitio. Խնդրուածք. խնդիր. ալաչանք. աղերս. մաղթանք. փիւթ, խոնէթ, ըէճա. *Լսէ հայցուածոյն մերոց: Առնուք զհայցուածան. ա. յհ. ը. 15: *Խնդրեցից ի ձենջ հայցուածս ինչ. Դտ. ը. 24: *Հայցուած պըղնար: Նուիրական հայցուածոց. Նար. խգ. յա: *Կատարել զհայցուածոց. Նար. խգ. 55: Յհ. լթ. ևն:

ՀԱՅՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Հայցելն. Հայցուածք. *Մատուցեալ ևս զաղօթիցն հայցումն: Յայն յանգէ զհայցումն ի նմանէ ընկալեալ. Խոր. ծթ. Ե պրք: *Հայցման աղօթից: Ազօթից հայցման: Նէր. կալիս հայցմունք. Նար: *Ընկալ և զնս հայցմամբ նորին. Յ ոդէ: *Տացե ձեզ ևծ ըստ հայցմանդ ձերոց. Վդ. հղ. իգ:

ՀԱՅՑՈՒՄՆ. որպէս պահանջումն, կամ այցելութեան անաչառ քննութեան. Հարց և փորձ. Ռեփիւլ. *Անվնասելի հայցմամբ դատաստանն յինէն պահանջի. Նար. իգ:

ՀԱՅՑՈՒՄՆ. որպէս խնդիր ալաչանք առ վսեմեան ինչ. յն. Նպատակ. Σκόπος. Scopus. *Հայցումն հանդերձից առ ձմեռն և առ ամառն. Բր. Ընբ:

ՀԱՆ. գ. Որպէս Հանի. Տմ. (լծ. Թ. պեօյէ- անա.) *Հանեն և զմայր ուժ վմասս: Ազատին էր քոյ հանն քո, և մայրն քո. Ով. ի. փխ: *Մայրն, և հան. Փիւ. ծ. բան:

ՀԱՆ՝ Մանրիկ բաղադրիչ որպէս Համ՝. կից. Sum, sum. Cum, con, հն. զոր տեսցես ի հետագայ բաղադրութիւնս:

ՀԱՆԱԾՈՑՔ. ծոյց. գ. Μέταλλον. Metallum. որ և ԲՐԱԾՈՑՔ, և ՀԱՆԱԿԱՐ. Հանքեղեամք. հրահալելիք. Ծոփէն. *Կենդանիք, և բուսականք, և հանածոյքն յերկրէ: Կենդանիք և բոյսք, և հանածոյքն. Ալիէրոր:

ՀԱՆԱՆԻՄ. ն. յ. Հանելով հանիմ, ի դուրս հանեալ լինիմ. ի դուրս կամ ի բաց ձգիլ, ելանել. սպասս յն. Ἐξαντλάομαι. Emergor. ἐξῶσθέομαι, dejicior. διασπαομαι, avellor. *Կորզեալ հանանիմ և պեղիմ ըստ ոչ արժանաւորացն ի ներքոյ հոսանաց. Փիւ այլք: *Խմանալի բնութիւն (մտաց), ոչ առաւել լեցելոյ մտրմնոյն, արտաքս մղեալ հանանի: Ոչ ամենայն իրօք ի բաց կորզեալ հանանի սորա ըստ զգայութեանն զօրութ. Նիւս. Կա:

ՀԱՆԱՊԱՀ. ս. (որպէս լծ. հյ. Համապահեմ. կիմ յն. Ἀεί πως. ալ. Հերպոս.) Διαπαντός, καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Semper, per omne tempus, quotidie, assiduo. Ի հանապազ նուագս, յամենայն նուագի. միշտ. յամենայն ժամ. զոր ամենայն, օր ըստ օրէ. անդադար. ջրոռնակ. ամէն անփամ, ամէն ֆիքր. պայխա, հէր պայըմ, հէր ղէման, հէր ֆիան. *Հանապազ գործել, կամ ուսանել Հայ, ասել կամ ընդունել ի վերայ լանչից կամ ի գլուխն. մատուցանել, լսել. կրացուցանել զթիկունս: Հանապազ հայհոյի, լուիցի, էին ի տաճարին. ևն: *Գետիլիմ երգել ձեռամբ իւրով, որպէս և հանապազն. ա. Ից. ծէ. 10: *Ջլնուրս զոր հանապազն ըմպեմք. Եղիկ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. (եթէ չկայցէ սխալ գրչի). *Աբելին զերկոսին, և հանապազաբար. Խոր. Ի:

ՀԱՆԱՊԱՀԱԲՈՒՂԽ, կամ բուխ. ա. Մշտաբուխ. հանապազահոս. *Որպէս աղբիւրն միշտ բղխէ, նոյնպէս և սրտառ ի հաւատս և ի գործս հանապազաբուղխ է. Լմբ. ա. *Մշտամատոյց և հանապազաբուխ ծորման լինչոյն կողմնոն կաթուածոց. Ա նա. Եփ: *Հանապազաբուղխ հոսիցին վըտակք յաստղայն մեկնութեց. փոբպ: *Արաստուս հանապազաբուղխս. Ագաթ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՆԱՑ, ցք. ա. Որ միշտ խաղացեալ գնայ. *Գետք հանապազդնացք. Բր. ի: Սրփ. յհ. ծ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՔՈՒԶ. ա. Մշտ զգոյշ, կամ արթուն և պատրաստ. *Գունդն հայոց իբրև հանապազզգոյշս. փոբպ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՔՈՒԶ. ա. Որ թռչի հանապազ. ի վեր դիմեալն անդադար. *Հուր և օդ՝ վերաբերական, հանապազթռիչ թռթռւթք. Եղիշ. հոփ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱԽՕՍ. ա. Հանապազ կիսուռկ խօսակից. *Հանապազխօս իսկ ընդ մուսեսի եղեալ. Ագաթ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱԾԱՒՆ. ա. Որ միշտ ծնեալ լինի, անդադար գոյանալ. *Ի միում անթիւ են խորհուրդք և հանապազածինք. Լմբ. պրք:

ՀԱՆԱՊԱՀԱԿԱՆ, ական. ա. ὁ, ἡ, τὸ Διάπαντος. Sempiternus. Հանապազորեան. անընդհատ, յաւիժական: *(Յհկելեցին) միութիւք ըստամ մարմնոյ և հոգւոյն յոր քրիստ հանապազպահականի մերոյ կենացն. Աթոպէ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱԿԻՐ. ա. յ. Հանապազ յանձին կրօղ, կրելով, կրեալ. *Եւ ոչ հանապազկիր զնոյն նմանութիւն յանձին պահելով (անմոլմնոց). Ագաթ: *Բարձեալ աչ աքեայս հանապազակիրս ի պատրաստութիւն (այսինքն ի զգուշութիւն) գազանացն. Աբծր. է. 7:

ՀԱՆԱՊԱՀԱԿՈՆ. ա. Ուր իցէ միշտ կոծ, կոծումն, կոչկոճումն. մշտատանջ. *Որք հանապազկոծ կատանօք Թռուք ի գըլուխ առնէին, և վէր ի վերայ վիրաց դնէին. Գէ. էս:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՀՈՍ. ա. Որ միշտ հոսի. մշտահոս. *Բխմունք հանապազհոսք, մշտատակտչակք, և յարընթացք. Նար. ագաթ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՄԵՄ. ա. Որ հանապազ մեռանի վասն ոյ, կամ ձգնի մահուամբ. և Որ մեռանի զմահ հոգւոյ մեղաց. *Հանապազմեռ մարմնով: Հանապազամեռք ձգտեսուրեալք. Ճ. Ա: *Եւ զի մեր հանապազամեռ մեղաք լինելով. ևն. Խոր:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՄԵՒԻԿ. Նոյն ը վ. *Հպ նապազամեռիկ կենօք քաղաքավարելոք. Ասղ. է. 7:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՄՈՒԽ. ա. Մշտ միեալ. պնդապէս հետևսեալ, սևեռեալ. *Հանապազմուխ բևեռեալ աստուսս ընդ հոգւոյս. Նար. իգ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՋԱՐՁԱՐ. ա. Որ միշտ յարչարի, կամ կրէ վասն ոյ: Հանապազյարչարի բարձօք խաչին քրիստ. Ոսիէթր:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՆՋԱՆ. ա. Որ միշտ կանայ, հնարի. *Միշտ է ընդգիմամարտ մարդկան բանսարկուն, և հանապազանձն ի պատրեն զնէզ. Լմբ. պրք:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՍԽԱԼ. ա. Որ միշտ կամ սովոյ սխալէ. *Հանապազասխալ սեաւսն: Հանապազասխալ և դիւրագայթ կամքն. Նար. խգ: Սիօն. ազ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՍՈՒՏ. ա. Αἰσχύστης. Semper mendax, iufidus. Որ միշտ կամ ոսկս ոսկ. խաբեբայ. սուտաչոտ. *Կրկտացիք հանապազասուտք. Տիթ. ա. 2: *Ի չնլիսի ինչ ի կրնսե, զոր ասեն նոքա դիւթն, (այսինքն դիոս չծծ). և ասէ նոցա դիւթն, հանապազասուտք էք, զի ծծ ոչ մեռանի. Ով. փիթ: *Ի դասէզյ նորին սանատրկոյ, և այլոց ոմանց հանապազասուս սրանց ապրանից սպանին զերանելին. Խոր. գ. 3:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՏԱՐԱԾ. ա. յ. Միշտ սատրաճեալ, կամ սակս և սովորաբար բաղկատարած. և տարածելով տարածեալ ունելով. *Հաւքարձեալ զբազուկն կամ զձեռս իւր հանապազատարած յերկինս. Ագաթ: Կորնթ: Վդ. հղ. ծէ: Մեռ. երեց: *Զպալատին հանապազատարած բարձրացուցանէ. Լմբ. ոչ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՏԵՍ. ա. Հանապազ սեանելի, սեստեալ. միշտ ակներև. *Հանապազատես յիշատակ երեսեալ սեառն յակոբեան զաւակին փայլեսկ. Ագաթ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՓԱԿ. ա. Միշտ փակեալ. ինչ գոյ կամ գոյածք. *Հանապազափակ ըզդուրս խորանին ևոյ պահէին. Յհ. խմ. ապ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՓՈԽ. ա. Որ միշտն փոփոխի. միշտ փոփոխական, յողդողդ. *Ոչ յաբարշարժ հանապազափոխ, այլ մշտակատարեալ հիմամբ զուա հաստատ. Նար. հէ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՐԻՐ. ս. Տ. ՀԱՆԱՊԱՀ. Διαπαντός. Semper, quotidie. *Հանապազորդ դիցես ի վերայ սեղանոյ, կամ բաց յին գքուանք, կամ մատուցանէին զոլխակեզս, կամ գոլեզ. Եւ. իէ. 3: Եմ. ի. 11: ա. Ի. Է. 33: ծէ. 22: *Պատուեցից ձեզ ղհանապազորդ լինելոցն. Լմա. Է. 21: *Հանապազորդ ուտել, կամ յանդիմանուել (այսինքն յանդիմանիլ). Լմբ. պրք: Խոր. գ. 14: *Էր նա հանապազորդ ի գիրսն սլատոնի ուսմունքն միշտ դեպերբր, կամ հանապազորդ էր. Եսա. պմ. Ը. 18:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՐՐԻ, ի, ից. ա. Տ. ՀԱՆԱՊԱՀ. Διαπαντός. Καθημερινός. Quotidianus, հն. Ընչաւսակ կամ նշանակ հանապազորդ: Ճըբուտ, ռոճիկ, հաց, սպաս, պաչտօն հանապազորդ. ևն, սակս ի որ գիրս. *Հանապազորդ պատերազմաց, կամ խորհրդոց: Հանապազորդ ձրնամբ: Պահս հանապազորդս: Ձհանապազորդն հաց. Խոր: Յձի. Մծի: Ան: *Ա յդ լեցին քեզ խորհուրդք, և ձառք հանապազորդք. Սրփ. ա. պ. Ը: *Ձհանապազորդ սխալանսն հանապազորդ արտասուօք լուանալ. Յձի. ծը: *Ձհանապազորդ տանջանսն յայս առնէ. Ով. յհ. ա. 30: *Ոչ է գոլդուսին ծովուն ըստ սովորութիւն աւուրցն հանապազորդաց. Ով. պպէ: Երանեմ լուսնակեցոյն հանապազորդաց՝ որք հրաժարեալ են յաշխարհէ. Վդ. հղ:

ՀԱՆԱՊԱՀԱՐՐԵԱՑ. ա. որ և ՀԱՆԱՊԱՀԱՐՐԵԱՆ. Ὑπερούσιος, καθημερινός. Quotidianus, assiduus. Որ ինչ լինի անդադար օր ըստ օրէ. հանապազօրեայ. յաւիժական. ամէն օրսան, ջրոռնակ. հէր ֆիանէթ. *Ձհերձանել ի հանապազորդեայ կամսկանացս. փոբպ: *Պահն պարտիս հանապազորդեայ. Նէր: *Ընդդէմ հանապազորդեան թշնամւոյն. Յհ. իգ: Մպէ: *Լսասքեր հանապազորդեան. Յհ. խմ. էյէ: *Ընժամ զան ձեռն ժամանակն ասէ, և միշտ՝ զհանապազորդեանն. Խոր: *Հանապազորդեանն վիշտս առացոլեն, կամ հաց, կամ յանդիմանուեն, արգասաւուն, և գեղեցկագործ, և ևփիչ:

կամ՝ Ἐφημερία. Vices statutis diebus. Օրըսաօրեայ՝ և շաբաթաւոր կարգեալն. Նէօղեբլէ. ըստ այսմ ասի ի առրբք գիրս. *Հանապազորդեան պահապանք կամ պաշտօնեայք: Հանապազորդեան պաչտօն: Ի հաշ հանապազորդեան պաչտաւանն. է. ֆ. առէպ:

ՀԱՆԱՊԱՀՈՐԴԻՄ, եցի. ը. Προσκαρτερέω. Semper sum praesto, perduro. Որ

ըստ օրէ կամ առ եպ կանխել. գեղերիկ. միշտ գալ կամ կալ. անխափան պատրաստել. շարունակել. *Հանապազորդեին ի տանն յովկիմայ. Դան. ժէ. 6: * Էին հանապազ զորդեալք յաղօթս, կամ վարդապետութեամբ առաքելոցն. Գծ. ա. 14: է. 42: *Հանապազորդեալքն ի նոցանէ ծխնէն խուսկս տեառն ։։. իբր չորաթուորք, կարդեալք փոխանակաւ ըստ օրաթուի. է. ճ. ժէ. 10: *Հանապազորդել առ նա ոչ զօրէին. Իգն: * Ի մէջ ազգասէր ժողովրդեան հանապազ զորդեր. Սրփ. յե. ժա: * Ընդ նոսին հանապազորդեալ յօթևանս անապատին. Ագաթ: * Հանապազորդեի ի վարդապետութեան քոյնին. Եսա. պխ. ը. 19:

ՀԱՆԱՊԱԶՈՐԴԵԼ, իլ. ն. ե. յ. Ենդեատրէյա. Fraequentius utor. διατελέω, continuo. Ընդունգհատ առնել, և լինել. յերկարել, իլ. *Նա զնոյնս հանապազորդէ. Ող. յհ. է. 17: *Նոյն խորհուրդ զենման միշտ հանապազորդիլ մինչ ի միւսանգամ նորայայտնութիւն. Ագ. Բարբ: *Հանապազորդեաւ մեզ զի քո խաղաղութիւդ պահպանեացէ. Խոր:

ՀԱՆԱՊԱԶՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ենդելեχισμός, προσοδρία. Assiduitas, continuitas. σχολή, diatriba, studium. Հանապազորդելն, իլն. անընդհատաւոր. յերկար դեգերումն, կամ պարապուն, անպակասութիւն. ջրաննախ-ի. ճոպաղնիդ, ընդացիս. * Փոխեալ ցեն զհանապազորդութեանն (պաշտամանց). Դան. ժա. 31: * Յառաջագէմ լինցի հանապազորդութիւք օր ըստ օրէ. Ագաթ: *Զի յերկարութիւքն զտեպ հանապազորդութեն հնարիցի. Ող. ծ. ա. 10: * Հանապազորդութիւ ընթեռնլոյ, կամ ուսման. Եսա. պխ. ը. 15. 18: *Խոտվա բանիս առ ած կարդալ հանապազորդութիւք. Նար. ժք:

ՀԱՆԱՊԱՕՐ. մ. որ և ՕՐՀԱՆԱՊԱՕՐ. Quotidie. Յամենայն ուրբ. օր ըստ օրէ. ամէն օր, օրե օր. հեր ի հեր. *Հանապազօր ի խորհուրդ մտանել կամ կանխել ի տաճարն. ա. ծ. ժ. 15: Դծ. է. 46: * Որ հանապազօր զօգնութիւն իւր ոչ առնէր պակասի ի նմանէ. է. ծ. ժէ. 7: *Հանապազօր գործել զբարութիւս, կամ ձեռնհաս. Յհ. ը. Ն ժէ: * Հանապազօր ձանձրացոյ ցեք զլսելիս իմ. Եսէ: * Հանապազօր ի գալոցս երթալ, կամ սպառնալ. Ող. յհ:

ՀԱՆԱՊԱՕՐԵԱՅ. ա. Quotidianus. Որ ինչ լինի օր ըստ օրէ. հանապազորդեան. ամէն օրուան. *Ըստ հանապազօրեայ սովորութեանն. փարպ: * Հանապազօրեայ է բանք աղօթիցս. Խոր: * Հանապազօրեայ կերակրոցն պէաս ունի. Ող. յհ. ։։. 5: Իակ է. ճ. լ. 2. *Կարդեաց զհանապազօրեայս իւրաքանչիւր ուրուք ։։. իմա զօր ըստ օրէ զգործս, կամ զառնելիս:

ՀԱՆԱՄԱՆՔ. հաց. գ. (ի համ, գալ, կիմ համանգամայիք.) Τρόπος. Modus. κατάστασις, conditio. և ἐξεύρεσις, inventio. ἀποκρισις, responsio, ևն. Ամենայն որպիսութեանի իրաց միանգամայն խորհուրդ. պատգոյք. վճռակ. եղանակ. օրինակ. պատճառք. ցոյցք. պէսք. ընտրութեանի. քննուն. տեղեկութեանն՝ սարօք իւրովք. հալ էշվալ, ինարգ, վչճռ, ինվալ, ռեպեպ, առւ. ասասուս. * Պատմեցին մեզ զհանգամանս ճանապարհին: Ոչ գոն հանգամանգ գործոց նոցա: Յամենայն հանգամանսք բարձրացուցանիել զժողովուրդ իւր. Օր. ։։. 22: Բար. ձ. 18: ։։. ղ. ժէ. 35: * Նա զգինւոյ հանգամանս եգիտ. Կեսրոբ. ծն: * Ե՛կ և տես զքանիցդ հանգամանս ի գրոց սրբց (յն. զցոյցս): Ի մէջ ունելով զհանգամանս բանիցս ասացելոց (յն. լոկ, զասացեալս). Կոչ. ձ: * Ի-

քաքանչիւր իրացն եղելոց ուսանիլիք զհանգամանս ։։. յն. զպատճառս. Կոչ. ժէ: *Զհանգամանս ցուցանէ զերթիռային անդր (յն. զհարկաւոր պատճառս). Ոսկ. յհ. է. 15: *Ընդինչ զգացուցի մարմնոյ և արեան. չտուի հանգամանս ի մտածիլ և յարենէ: Ընդ պիսի ինչ ոչ զգայուցին. չցուցին ինչ այնպիսի հանգամանս ։։. յն. առաջարկել. խորհրդակցիլ. Ոսկ. գաղ: * Հանդամանք խրատուց, կամ արուեստից, ճարտարութեան, ճիւսակարուեն, գործոց, աշխատելոյ, առնելոյ, ուրացոյ, հերձելոյ զմարմինս, սպասուրաբեն, աշխարհակեն կենցաղոյս, պատերազմի. վայելչութեն գեղոյ, իրոյ, պարգեացս տեսլեան, խորանին. ևն. Յէ: Եղէի: Կոչիցիմ: Խոսր: Շ. ֆի: Սրփ: Եսա. ար: նէ. եւ. ևն:

ՀԱՆԳԱՆԱԿ. ի, աս կամ իս. աց. գ. (ի համ, գալ. կամ համաքանակ.) գրի և ՀԱՆԿԱՆԱԿ. որ է ըստ յն. սիմվոլօն. իբր համարկանակ, միաբան արկեալն. Սիմբոլօն. Symbolum, sors, signum, ևն. իակ συμβουλή, consilium. Որ ինչ ի միջի գնի միաբան խորհրդով ի մի վայր եկելոց, մանաւանդ ի պետս իրախսութեն. և բաժինն արկեալ յանցնիերոց. վիճակ, գլուխ դրամոյ. գլուխ. դաշն. միաբանութեան. խոսոփ. հերիֆներէ, ֆաղ, հիսէ, եէէխան, ձեմ. ջրբ. *Արկանէք ոսկի հանգանակ ի քսակէ ։։. յն. միաբան ոսկի. Եսթ. Ե. 6: * Հանգանակօք և փոխով մի ալքատանալ. Սիր. ֆ. 35: *Հանդանական կոչուն առնել. Կանոն: * Հանդանակաց, և արբեցութեց: Ի հանգանակս գինարբուացն. Խոսր: Դր. հր: * Հանգանակիս գինարբուաց. Փիլ. լիթ: * Վիճակքն այն են, որում և հանգանակս ասեն. Կոչ. ֆէ: *Զվայելուչ կարգ հանգանակի առ միմեանս մատուցեալ ի վայելչին ինդասէրք. Ող. յհ. ։։. 2: *Քահանայ վտիտցըն հանգանակ. Կրպտ. ոթ:

ՀԱՆԳԱՆԱԿ ՀԱՒԱՏՈՑ. այն է Հաւատամքին. առ նախնիս ասի, Դաշն հաւատոյ, Նշանակ հաւատոյ. *Հանգանակ նիկիական. Պտրգ. ոպ. ևն:

ՀԱՆԳԱՆԱԿԱԿԻՑ, կամ ՀԱՆԿԱՆԱԿԱԿԻՑ. որ և կարձեալով գրի ՀԱՆԳԱՒՈՑ. ա. Συμπότης. Compotor. Ընկեր ի հանգանակս, և ի գինարբուս. գործակից. եարան էշաքած, էսոսոնգաբաշ. * Փաղաքաշեալ, հանգանակակից. Բրս. ոչ: * Որ նմա (գողոյն) հանգանակակից գտանի, ընդ նոյն պատուհասուն գրաւի: Գինւոյն հանգանակիցք աղք ամպարիշտք էին. Ղկ. ասաք: *Կեր աղբ, և ուրախ լեր ընդ անղգամսդ քո հանգանակիցս. Սիրաք. ոչ:

ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՊԵՏ. ի, աց. գ. Συμποσίαρχος, χής. Magister convivii, quod sit e symbolis. Գլխաւորն հանգանակողաց. *Հանգանակապետք ի վերայ այսոցիկ (կան). Բրս. սրբեց:

ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՊԻՍ. մ. Հանգանակ առնելով. միաբան գոլով ի հանգանակել. Եսոսն նմա մեն մի որոշ նպաստ բարեկամութեանն ի խրախսութեն հանգանակապես. Վանակ. յոբ:

ՀԱՆԳԱՆԱԿԱՒՈՐ. ա. Որ ինչ հանգանակաւ լինի ի միաբանելոյց. *Զհանգանակաւոր արբեցութեն. Գե. էս:

ՀԱՆԳԱՆԱԿԵՄ. ւցի. ն. և լ. իակ կր. իբր յ. Συμβάλλω Sortem vel portionem do, convenio. իակ Հանգանակող συμβολοκόποι, comessationibus vacans. Միասն գնել ի հանգանակս, իւրաք կամ նմանութեն. մասնորել. և Ընկերանալ. գաշնաւորիլ, միաբանել զուգել. լծել, իւ. ժողովել, իւ. և

Հաւգակչռել, համեմատել, իւ. *Հանգանակող է, և այլչիս: Մի նախանձիր ընդ հանգանակող սոց վանաւսց. Օր. իա. 20: Ասաւ. իզ. 20: *Հանգանակեցէք տկարութեն իմոյ զպարգևս աղօթից: Մի հանգանակեր ընդ այլեցողս. Լմ. սթ. ն ասաք: *Մի հանգանակիր ընդ նմա ի դինւոջ. Սիր: ճ. 12: *Զնոյն ի չարաչեցն հանգանակեալ ծանիցէք իրս. Պիս: *Խնամասուն երկրագործք ի միասին հանգանակեալ զի զն արօրամիզ. Վրք ։։ծաբ: * Զգալիքն խուսնուածք են ի բազմոյ հանգանակեալք. Փիլ. էլ: * Ասգեն իւրաքանչիւր ոչխար ըստ սուննս. ապաթէ ոչ՝ ըստ տանց տոհմից յոպգաս ալքատասուեթեն հանգանակեալ. Շիր. գաղ: * Ի բազմոյ ծաղկաց իբրև հանգանակեալ ցօղոյն զչիթս՝ նմա զմեզն ընծայէին. Բաբիլ. յն. Ա: * Բիբր, նախ քան զզանազանուեցն վարդապետութեն՝ սակաւ մինչ վասն նորա հանգանակացաւք ։։. այսոքիւք բանս ի մէջ առցուք. Ար. գոք: * Զամենայն՝ ոչ ինչ պատուականագոյն, ոչ հանգանակել նմա (իմաստութե) ։։. այսոքան ոչ համեմատել. Սագ. լ:

ՀԱՆԳԱՆԱԿԻՑ. տ. ՀԱՆԳԱՆԱԿԱԿԻՑ:

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμβολή, συνθήκη. Conventio. Հանգանակելն, իւն. ընկերութե. գործակցութե. դաշնաւորութե. դաշն. *Մի ախորժեացես զկոչումն նոցա ի չար հանգանակութեն: Ի հանգանակութե դինարբուացն զգուշացուցանէ. Լմ. սաք: * Տուրևառիկ հանգանակութիւք վաճառաց զբնաւս անկարօտ կացուցանէ. Պիս:

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. նոյն ընդ վ. *Ի սպանողացն հանգանակութե զգուշացոյց. Լմ. սաք:

ՀԱՆԳԷՏ. գիսել, սից կամ սայ. ա. Ἰσος. Aequalis. (գրի և Հանգէտ, իբր համակէտ. լծ. և պ. հէմէնթ, որ է նոյնչափ. նոյնպէս.) Զոյգ, և համեմատ. հաւասար. յար և նման. նոյնչափ. հանգոյն. * Ուրոյն յատուկ մանաւանդ քանոյն՝ զնանգէտն և զանհանդէտն ասել. որպէս, մարմին և հանգիտ, և անհանդէտ ասի. Ա-ենթ. փոսակ: *Պարտ և արժան է միշտ հանգէտքն զհանգիստն ստորոգիլ. Պոէթ: * Բաղկացաւ ի հանգիստն և յանհանգիստն. Փիլ. լէն: *Անձրև ջրհէ զերկին լինի ի ին ատուս, և ի հանգէտ գիշերս. անդ: * Որոյ հանգէտ մեսեդին կայ առաջի խաչին. Յհ. խմ. եէէդ: * Ասէ հանգէտս բնութե այնպէս անկեալ են հնազանդութեամբ. Լմ: * Զգտանեմ օրինակ հանգէտ և նման պարգեացս. Սրփ. յէ. ջ: *Սուտեր սուր՝ հանգէտ բոցոյ կիզանողն. Համ. սաք: *Վաներ զերկրորդն այն ամալէկ՝ ըստ մովսեսի գոլով հանգէտս. Շ. գաղ նէբ:

ՀԱՆԳԻՍՏԱՒԱՍԱԿ, կամ ՀԱՆԳԵՏԱՒԱՍԱԿ. ա. (լսե և՝ Հանգիստասական.) Հաւասար հաւասար կամ սիրք. հաւասակակից. համահաւասակ. *կինն՝ մի հանգէտաւասակ, այլ մանկագոյն. Փիլ. լիթ: * (Տերն ագամայ) հանգէտաւասակ և ղեալ ստեղծման նորա. Տօնակ:

ՀԱՆԳԻՍՏԱՄԱՆԱԿ. ա. ժամանակակից. և Տարեկից. *Ո չ հանգէտամանակ, և ոչ համահասակ. Վրդն. ծն:

ՀԱՆԳԻՍՏՆԹԱՑ. ա. մ. Հաւգընթաց. միանգամայն. *Որք յերկուսեան մեւանին ծրնուդք՝ հանգէսընթաց ընդունելով ընդ ծննդեանն զմահ. Ա- որս. է:

ՀԱՆԴԻՍՏ, գասեան, կիգասի, լց. փ. Ἀναπαυσις, ἀνάπαυμα, κατάπαυσις. Requies. Հանգչելն. գադարումն. դուլ և դադար. հանգարտութե. անդորրութե. խաղաղու-

Լի · բահն, խոխրաձեւ, հոգեւոր · երբ· լոգ պոն · * Շաբաթ՝ հանգիստ առաւն : Դարձ անձն իմ՝ ի հանգիստ քո : Հանգիստ ոսից կամ իրանայ, անձանց (այսինքն հոգւոց) : Տեղի կամ կայք հանգստեան : Աչք հանգստեան : Ջուրք հանգստեան : Օր հանգստեան . ևն : *Ջգաստուն հանգիստք են : Ջի ան ունին հանգստեան · ՄԲէ · ե :

Կամ Դադարք · կայան · բնակութիւն : *Եղիցի հանգիստ ջալամանց : Հանգիստ եղև ամ Թուշոյ երկնից·ես· ՟ի· 13: Նէե· ՟ի· 13:

ՀԱՆԳԻՍՏ · կինք · քուն · * ի տուէ և ի գիշերի , յարթնուէ և ի հանգստեան · Ա՛· * ի հանգստեան հասեալ ժամուս : Որ աւրերը վ իւ գործոյ , և զգիշեր ի հանգիստ քնոյ · Շաբ · Ո՛ասի

ՀԱՆԳԻՍՏԵԱՆ ԱԱՄ կամ ԱԱՄՍԵՐԳՈՒԹԻՒՆ՝ է Եկեսցէն , և որ ինչ ի մուտս գիշերի աղօթք լինին յաղագս ազգս · Ա՛· *Ջժամ աղօթիցն , և զգիշերապաշտօն , և զհանգստեան գործոյն մովսէսի · ՄԲէ · ը : *Ջօր յիշատակի կատարման քո հանգստեան: Ջհանգստեան քո աբ զգիշատակս: Ջհանգստեան օր յիշատակի քո · Շաբ : * Հանդերձ այլովք նախոհոգոյք , և նոցին ընտրութիւք՝ յետ հանգստեան եպիսկոպոսին · Կան՝ն : *Որպէս առ ջմովսէս զաւակին գաւթի զկնի հանգստեան Նօրն վերոյ վկ հի· Ջկնի տրիտրաւեր հանդստեան նորա · Նաե· Խ· Ո՛ասի

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՇԱԲԱԿԱՆ ասի , կամ Աւետարան հանգստեան , իւրում ննջեցելոյ ի քո, որոց վասն մաղթեսք և գՀանգիստ ի քո, որոց վասն մաղթեսք և գՀանգիստն ելանուԹէ յերկինս · Ա՛· Տ՛ծոյ :

ՀԱՆԳՍՏ · որպէս Գևրեզմանն. որ և ԳՏՐ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ · Հանգստարան · քնարան · ննրաստ · ապատ · վկայարան ի աւ զ ոչ Թագ ման սրբ · * Ոպրճնեալք ի հանգիստ սրբոյն պետրոսի և պօղոսի · Խոր· Գ· 62 : *Ի հանգիստ խորանին փոխե · կորնթ : * Ի տաճարի հանգստեան սրբ վկայիցն · Շաբ : *Ժողով վեալ զՀողն սրիւնախառն արկին ի հանգիստն : Ընդանել առ հանգստիս սրբն · Ճ· Բ : *Փոխեին ի հանգիստ · Գնանդ · *Ի հոգոյ հանգստի սքն · Ճ· Ժ· *Վկնն իմ հանգստեան · Նաե· ՟ի· : * Դդրոշմ խաչանման զսեղմ հանգստին · Մ՛ագ :

ՀԱՆԳՍՏ · ոյն կատարումն իրաց · գադարումն · վերջ · որպէս և մուտ արև ու · * Սկսանիմ, և ի հանգիստն ոչ Ժամանեմ· Նաե· ՟ի՛· * Ընտ և ի սմին Ժամու արասյոք հանգիստ բանիս · Վ՟յօր : * ի ծագայ երկնից են ելք նորա , և հանգիստ նորա մինչև ի ծագս նորուն · Սղ· Խե· 7 :

ՀԱՆԳՍՏ · Ընդհատուելի ձայնի կմ փոփոխումն ելմնակի ի սաղմոսերգուե · Երբ· ռեե· յն· Διαψαλμα. Տ՛ծո յընթացս Սաղ ՟ղ· 17 : Ա՛ր· Գ· 3 · 14 : զրմէ խօսի և Ե· պէ՛· Ն՛ե · ագ :

Ըստ նմին և ի ժամասացութիւն աղօթս՝ որ ընդ երկմանեայ , սկիզբն երկրորդ մասին հանգիստ կոչի , զի քահանայն ընդհատ ոե զբանն , և յարէ եկեսկոպոսն , կամ աւագերէցն՝ խոսղոված ամենեցուն · *Ջքեն գոհանամք · և զՀանգիստն նորին , Նայեա ասէր · Ջաղօթս զայսոսիկ հանդուիքն իւրեանց · ի գիշերի և ի ասւրընջեան · Հանդիստ , Հովիւ քաղ· Յ՛ն· խ՛· ապ : *Տնաքաժին կէտ և հանգիստ զայս առնեն · Խոսր :

ՀԱՆԳՍՏ · որպէս կատարումն հանճոյիցն ոյ · և յ ըստմն բազմանայ մարդոյն , կամ երանելի երկնից · և Ամենայն ինչ ախորժելի, գիւրիչ · զուարթարար , և հանգուցիչ սըրսի · * Հանգիստ կամայ՝ լսումն է հանճոյից ոյ : Ջկամացն լսումն ասէ հանգիստ: Մարդկան սովորութիւն է զկատարուն ախորժակսցն հանգիստ կոչել· Խոր : * Ակրա դու զհանգիստն ոյ : Ա յս է հանգիստ իմ, հանգուցեք զոք զնեալս · ՄԲէ : * Յերանելի հանգիստ ժողովել · Յճ՛ն· ֆ :*փայլին արդարքն յարքայութե , և ճգնաւորքն ի հանգստեան. Շաբ : * Ախորժ հաճութ կամացն հանգրստեան. Ն՛ոբ· ի՛ոս : * Մի խաուեսք , այլ դիւրաւ հանգստեամբ մեբձեացին առ նոսս. Ե՛ս· պ՛ս· ե :

ՀԱՆԳԻՍՏԱԻՈՐ· (լաե ևս՝ Հանգստաւոր ·) Տ· ՀԱՆԳՍՏԱՒԵՏ · * կեցեալ նորա սեր ոյ՝ հանգիստաւոր կենօք և կարգաք· Ս՛ոէր :

ՀԱՆԳԻՍԱՒԱՐ · ՟ն· իւրև Հանգէտ · հաւատարապես · զուգապես · ըստ չափոյ նորին· *Եւ ոչ սահղծականին այսմ հրոյ հանգիսաւար՝ տայցես ազդել ետուԹեն · Բրս· ծն · յորմէ և Տ՛ծոյ : *Ա կայք լինելով յարմարութեն միմեանց՝ հանգիստաւար և ազգակցապես · Յճ· խ՛· ապ : * Հանգիստաւար վՀատուն և զչաչափուն ի բաց առաքէ · ԱՒ· ի ՃՀ :

ՀԱՆԳԻՍԱԴՈՑՆ · ա ·՝Ισος . Aequalis . Ամենայնիւ հանգէտ կամ հաւասար · յոր ևնման · * Հանգիստագոյն և անհանգիստագոյն՝ յաւէտ և նուազ ասի · Աբէսփ· ա՛ռ՟ն

ՀԱՆԳԻՍԱՋՕՐ · ա· Որ հաւասարապես զօրէ · համազօր · * Հանգիստազօր է ի փութագրութենէ տոորագրուի անկարելոյն՝ սարդուսն տոորագրել զերկաւորիսն· Ան՛յ· Ջերի · ագ՟ս ·

ՀԱՆԳԻՍԱԹԻՒ, Թուոյ, ոյ· ա ·՝Ισοαριθμος. Ejusdem numeri , totidem. Հաւասար Թուով զգագրութիւ·*Ջորք վտակքն՝ հանգիսաթիւ առաքինութիւնք : Շնորհս հանգիսաթիւս : Ջհանգիսաթիւ զղոյսն Թիս : Ցարմարուեն երից ոգւոցն մատանցն, և հանգիսաթուոցն առաքինութեցս· Փիւ· այսք· Ե՛ խ՛սգ՟ն · Ե՛ լիս ·

ՀԱՆԳԻՍԱԿ · ա· Հանգէտ · հանգոյն · նման կամ հաւասար · * Եե գեռոյն բիրիւք հանգիստակ կզկոյ առատագիւտս առնէ · Խոր · Գ· 62 :

ՀԱՆԳԻՍԱԿԱՆ · ա· ՟Ցարմարաւոր· բարեյարմար · *Պարտ է և երից ամանակացն ըստհնն լինել , որով Ճանաչի հանգիսականն պատմութեի· Երէ՛ · ֆեր :

ՀԱՆԳԻՍԱԿԱՐՈՂ· Տ · ՀԱՆԳԻՍԱՋՕՐ · *Ջանաւորորոշ նախագաւսութիս հանգիստ կարողս գոլով մասնականաց · Ան՛յ · գ՟ր՟ի :

ՀԱՆԳԻՍԱԿՇԻՒ· Տ· ՋՈՒԱԿՇԻՒ · կելաս · ագ՟ս :

ՀԱՆԳԻՍԱՀԱՍԱԿ·Տ·ՀԱՆԳԵՏԱՀԱՍԱԿ:

ՀԱՆԳԻՍԱՀԱՒԱՍԱՐ · ա· Հանգէտ և հաւասար · պ՟ոգ՟ոգ՟ր· *Հանգիսահաւասար վերնաչարի կամարին , կամ հաստաձեզրուն հաստատութե· Ան՛ա· ե՛իէ :

ՀԱՆԳԻՍԱՀՐԵՇՏԱԿ · ա· ՟Ισαγγελος . Angelis par,vel aequalis . Հաւասար հրեշտակաց · զուգաւորեալ հրեշտակահանգէտ · հրեշտակի հաւասր , նման · * Ջհանգիսահրեշտակ վարս յերկրի տարաձեալին : Ընծաւսքդ , հանգիսահրեշտակք · կ՟ե՛ր՟ե՛ · *Ի կոչան : *Դատան հաճոյք ոյ , և ինձս առաքինութե հանգիսահրեշտակք · Սէ՛ախ :

ՀԱՆԳԻՍԻՄԱՆԱԿ· որ և դրի ՀԱՆԳԵՏ ԱՄԱՆԱԿ · Հաւասար ըստ հնոեճ ժամանակաց· Ժամանակակից· *Դրատան հանգիսամանակ է աչխարհիս լինելութեի· Փիւ· լ՟ե՛ :

ՀԱՆԳԻՍԱՄԻՏ· ա· Հաւասար ըստ միտման, այսինքն ծանրութե· զուգակշիռ· յոր և նման · *Ուրանս լիր հանգիսամէա երկինի և երկրի ընակարան ոյ · Ո՛ն· յա՛ե՛ս :

ՀԱՆԳԻՍԱՆԱՄ· ոյոյ · ե · Հաւասար գասանիլ· հաւասարիլ· * Թեպէտ և յայլսն հանգիսացաւ սմս իւրն ընտկից , սակայն նուաղագոյ յայսմ երևիլ քան զզուգակցս · Պ՟ի՛ս :

ՀԱՆԳԻՍԱՆԻԹ· ա· Հաւասար ըստ նիւԹոյն , կամ ըստ խմբ բանի · * ՀանգիսանիւԹ են միմեանց ծիծաղական և մարդ · Ան՛յ · գ՟ր՟ի :

ՀԱՆԳԻՍԱՊԱՏԻԻ , տուի , տուոց · ա · ՟Ισότιμος , ὁμότιμος . Honore par, aequalis honore . Հաւասար պատուով յոր և է կարգի · հաւասարապատիւ · համապատիւ · զուգապատիւ · * Որոց հանգիսապատիւ մեզ հաւքդ հաւատոց յարդարութե՝ ոյ մերոյ · Է՛ · պ՟ե՛ · ա՛ · 1 : * Ջի զհանգիսապատիւ զուգականուԹի որդւոյ ընդ Հօր յայտնեցեալ մեզ· Ո՛ե· Ե՛ : *Ջիւր հանգիսապատիւ զուգականուԹի ընդ Հօր յուցանելոյ· Ո՛ե· Տ· ա՛· 15 : *Ըստ երկն, Թէ քաւար լինէ, առ ոՀրէլեան ասի , և հանգիսապատիւան · Ո՛ե·յ՛· Է՛ · 17 : *Եղոյց զանձն հանգիսապատիւ առաքելոցն · Ո՛ե · գ՟ա՛ · Ոչ ի հանգիսապատուոց աշնուպոցն երևիալ · Սէ՛ր՟ե՛ · ա՛ : *Հանգիսապատիւ այսոքիւք յուցցի օրինադրին մովսէսի : Հանգիսապատիւ այսմ և հարցաքննեալս առ սա գոանի · Պ՟ի՛ս :

ՀԱՆԳԻՍԱՊԱՏՈՒՄ· ա· Որ հաւասար պատուի կամ միաբան պատմէ , ձառէ · միաբան ի գաւանուԹե · * Ոչ միակրօնք , և ոչ հանգիսապատուտուն միմեանց երբեք գտանին · Մ՟ագ · Է՛ :

ՀԱՆԳԻՍԱՊԱՐՏ , ի , իւ · ա· Հաւատապահ և միօրինակ պարաւոր· *Գլխաւորեալ արգէն իակ զՀանգիսատպարտին տեսանիմ պատուհաս· Սի՛ա· ագ :

ՀԱՆԳԻՍԱՅՏՈՒԱԾ, ոյ· ա· ՟Ισόθεος. Deo similis . և ՟ի՛սՀեος, semideus. Ընծանման կարծեցեալ· կիսած · և Ընծայեալ·չ· *Յուցանելով զառաւելուԹի հասակին մեծուԹե, և զերման հանգիսատուսուածոյ: Ա՛յս Թագաւոր հանգիսած: Յարժամ գործ հանգիսած գործեսիս · Պ՟ի՛· ագ՟ե՛ս :

ՀԱՆԳԻՍԱՍՏՈՒԱԾԱԿԱՆ · ա· Իբր Ընծայակոչ· վայելչական կիսածոց·*Չսա ժարիմ՝ ի հանգիսատուսուածական պատուոյդ · Պ՟ի՛· ագ՟ե՛ս :

ՀԱՆԳԻՍՏԱՏԻՊ · ա · Հանգուծատիպ · յար և նման գաղափարին · * Ճշմարիտ և քաջ հովուապետին հնարել հանգիստատիպ առ նմանուԹին (լինել) · Յճ· խ՛· ապ :

ՀԱՆԳԻՍԱՐԱՆ· ա · Հաւասար կամ նման արագուԹի · * Ընորհեաց կենդանեղն արագոնուԹի հանգիստարագս Թևոց գործելոյ· Փիւ· լ՟ե՛ :

ՀԱՆԳԻՍԱՏԱՈՐ · ա · Հանգէտ · նման, ուՀոյ զնմանուն · *Ջի երկնայինսն է նմանուսր, վերնագունին հանգիստաւոր· Շ՟ե՛ս :

ՀԱՆԳԻՍՓԱՌ· ա · Հաւասար փառաք· զուգափառ· Համափառ· *Ի հանգիստ փառն օծելոյ ·Ն՛ոբ · ղ՟ե՛ :

ՀԱՆԳԻՍՐՆԹԱՑ · Տ · ՀԱՆԳԻՍԸՆԹԱՑ:

ՀԱՆԳԻՍՈՒԹԻՒՆ · փ · Հաւասարուել · նմանուել · *Ընտքանկիւնին ի հանգիստուել կոմսինայն բազկացեալ· Փիւ· լ՟ե՛ · *Ո՛ւ նողն հանգիստուել որակուել հայրունակ գծուսրուել· Պ՟ի՛ս :

ՀԱՆԳՆՈՒՄ·Տ· ՀԱՆԳԱՒՄ· Վ՟ի՛ հ՟ս՟ յ՟ս :

ՀԱՆԳՈՅՆ · Ն՛ · ՟Ισος . Aequalis , par. κατὰ , secundum . (որպէս Թէ Համբոյն , նոյնգունակ , միօրինակ ·) Յար և նման · հաւասար · հանգէտ · ըստ · իբրև · պէս ·

հնչմա , պեղպէր , էչ, ՀԷՆՆԿ , ԹԷՂԱՒԻ, ՀՒՄԻ. *Բարեկամ հանգոյն անձին քո: Մարդ մահ կտնացու , հանգոյն ամենեցուն : Պերճաբար Թվքդ ձեր հանգոյն մոխրոյ : Ըմպէ զանօրէնութիւնս հանգոյն ըմպելւոյ : Բարբառ հանգոյն նմա որոտայրեաս: Լինիցի քեզ հանգոյն մահու: Բնակեալ հանգոյն սիգհոյացւոց, ևն: * Հանգոյն մովսէսի , կամ այլեպիսիոք պատն կեսարու, կամ հրեշտակաց: Հանգոյն սմին , այսր, նոցին: Հանգոյն կապկաց, յոլ գոյլ մնասնչի : Հանգոյն միմեանց . Խոր : Խոսր: Սարգ: ՃՃ: *Բովանդակի առ կիւրոս՝ հանգոյն երեմիայի բարբառոյն.Ես.սր:

ՀԱՆԳՈՑ . ՛ս.Նմանապէս. Նոյ՞ պէս. *Եւ երկիրդն հանգոյն պատուիրէ . կորիւն : *Եւ այն հանգոյն , ՛ձէ քննես ձՀմարտութ. ԼՓ . ծը:

կամ Իբր . գրեթէ . գոգցես . *Զբաթելոն պարսպէր՝ հանգոյն հնգետասանից աւուրց ժամանակաբ . Ես. . ԽԸ :

ՀԱՆԳՈՑՆ, ՀԱՆԳՈՑՆՈՒ. ա . Համանման . հանգիսակնոյպիսի. *Ոչուք ձուլեալք հանդոյնք մարդոյ . Ֆ. ՒԳ . Ը . 3 : * Յիւրաքանչիւր աւետարանի՛ ի սեղոս զՀանգոյնս ասացեալս նոցա . Ես. . ՆԽ. աւետ: *Հանգոյն գոտանէ սէրունական հրամանաքն իւր զժողովրդս բանս . ԼՓ. ծը: *Իբր զէրեմիա կամ որպէս զյովհաննէս, և իբր զնոյն հանգոյնսն. ԼՓ . սզ : *Ըստ հանգոյն յեղանակի զուա լտկին . ՄԷՒ . ՂԽ :

ՀԱՆԳՈՑ , ուսկ, լոյ . գ . (ռամկ . հանկոց , հանկոցք . ուստի և հանկոցել.) որպէս ՀԷ Չամանգոյց . Σύνδεσμος . Colligamen , vinculum . Ագոյգք ընդ իրեարս . կապ . զօգ . տպա . պրկումն . կնձիռն . պագ պչեր , փաթիլն, խրէս . * Որ կապեցար ընդ կապելոյն , արձակեցեր զհանգոյց կապին . Ցորդէ : *Ապ իսկ է հանգոյց անիրաւութեն, և կնձիռն քանութեց վաճառաց . Ոսկ . Տ. Գ . 3 : *Լուծէք զամենայն հանգոյս անիրաւութեբ. Բր . պհ : *Հանգոյց հաստատ կապ : Ընդուծանելի կամ անխզելի հանգուցիւք . Վէյոր : Եղիս: Նոր . ծը: * Ընդերծ հանգուցիւք:Յուսոյն հանգուցիւս : Լոյծ ինձ զհանգոյցս խեղդոցականս . Նոր :

ՀԱՆԳՈՑԱՑ Ի ՀԱՆԳՈՒՑԷ. Ազնաղխեալ գոլով ընդ միմեանս . հեռագնեալ . ըստ յին . յաջորդաբար . Ἐx διαδοχῆς. Successive , mutuo. արա արաս, պէր գաբար . * Հեծեալ ՛ի նոր ձիս՝ հանգոյց ՛ի հանգուցէ փոխուիլ. Պոմ . ազէս . յորմէ և Խոր. Ը. 43:

ՀԱՆԳՈՑԱՑ. ա . իբր Հանգուցիւ կապեալ. դժուարանձիրն . *Բանս հանգոյցս, գըժուարարձակս և խորինս: Լուծեալ բարս որ զհանգոյցսն . Նոր . էրգ : *Ի հանգոյց բանէ գժուարալուծոց աղաւեալք.Վ.գրս.ծն:

ՀԱՆԳՈՑԱՑ . Ընուն երաժշտական խազի : Ոսկէբոր :

ՀԱՆԳՈՒՆԱԿ . ա . ՀԱՆԳՈՒՆԱԿԱՆ . ՀԱՆԳՈՒՆԱԿԱՑԵԱԼ. ՀԱՆԳՈՒՆԱԿԵԱԼ. } Հանգոյն. նըման . համանման . նմանանման. թիւ գտեալ . *Ծնաւ անծինն զծնողն իւր հանգուցակ. ՍԷՓԸ . ա : *Ա,յլ ոչ ևս ծնանի հանգուցակ ինքեան՝ բաց ՛ի քէն . ԼՓ . ՁԾԱԲ : *Ո՞ր մեծուի այսմ հանգուցակ լիցի . Խոսր:*Ա,յնմ խորանի հանգուցակ իմանալիք և զվերս զայս խորան . Ոսկէբոր : * Կենդանակերպք . . . ըստ համարոյ ամոց տալոյն՝ հանգուցնական . Եր . . ոգ . երկ : * Հանգուցակապեալ ըստ մասին յատուկ անուանակիր յորջորջմամբ վիմին . Ածո . ԷՒԷՂ :*Կուսին սէր հանգուցակ ալ, ՁԾԱԾՆԻՆ սիպ քաղաքաւեալ . Շ. ոգ . բաբէբ :

ՀԱՆԳՈՒՆԱՑԻՊ . Տ . ՀԱՆԳՈՒՆԱԿ . տիպ.*Յուպ ՛ի ՀՀեռս աւեալ (ըբ Նիկոդայոս) ղղօրութիՀ փրկչին՝ հանգուցակապալ պաճչելի հրաշիւք . Տաղ:

ՀԱՆԳՈՒՆԱԿԻ . ՛ս. Նմանապէս . հաւասարապես . Նոյնպէս .*Զի հաւատար հանգունակի՛ յանօրինաց եղաք գերի . Շ. Երես:

ՀԱՆԳՈՒՆԱԿԻՑ , կցի , ցաց . ա . Նմանակից . Համանման . հաւասար . Նոյն և Նըման . հաղորդ .*Հայր որդի ծնաւ իւր հանգունակի՛ . Սարգ . ա . յՀ . ա : *Եւ ոչ այլ հոդի հանգունակից՝ բաց յայլ հոգւոյն . ՍԷՓԸ . ա .*Աւ աննմանաւ հանգունակից քանաւորութեՀ : Հանգունակից առաքեցոյն՝ անուամբ և իրաք . Նոր . ՃԷ . ՂԷ: *Հանգունակից զմեզ առնել չար հերձուածոցն.ՁՀ.կԲ:

ՀԱՆԳՈՒՆԱԿՑԵԱԼ, կամ ըստ այլ Հ. ՀԱՆԳՈՒՆԱՑԵԱԼ. Հանգունակից գըտեալ : Նոր . ատատ:

ՀԱՆԳՈՒՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Հանգունակից գոլ, նմանութեՀ . ՀաւատարութեՀ . *Զկատարեալ օրէնս աւետարանին ՛ի հանգունակցութեՀ էած հնոյ կտակին. Ոսկէբոր:

ՀԱՆԳՈՒՆԱՆՄԱՆ . ա . Համանման . յար և նման . * Ազգակից հանգունանմանն կենդանի փայտի՛ որ ՛ի դրախտիդ ՅՀս. Նոր. ՂԲ:

ՀԱՆԳՈՒՆԱՊԱՏԻՒ, ատւ . ա . Համապատիւ . հանգիսապատիւ . *Հանգունապատիւ՝ քոյին էակցն . Գնդ :

ՀԱՆԳՈՒՆԱՊԷՍ . Տ . ՀԱՆԳՈՒՆԱԿ . *ՀանգուՆապէս և հաւասարաբար ըստ օրէնի նմանութեՀ նորին . Նոր . ՂԷ:

ՀԱՆԳՈՒՆԱՏԻՊ. ա . Նմանատիպ. հանգոյն . հանգէտ . յար և նման . *ՀանգուՆատիպ հարՀութեՀ: Պատուասիրեալ առ Հայրն հանգունատիպ . Նոր . ՀՀ . ԿԷ : *Տնօրինիլ հանգունատիպ քահանայապետին մերոյ քրիստ: Իւրաքանչիւր ոք ՛ի նոցանէ հանգունատիպ բանից ընկերի իւրոյ չարժեաց ղՀեզու իւր . ԼՓ. պոբփ . Ե ովս : *Ճոխանայր հանգունատիպ նոցա : Ոչ հանգունատիպ նմին անաւրէնքան . ՍԼՈ. էս : *Ի քեզ հանգունատիպն եղեալն. Երզն . Լ:

ՀԱՆԳՈՒՆԱՒՈՐ . ա . Նմանաւոր . հաւասար . *Եւ ՛ի ստորինս ատեաց՝ անկարօղին հանգունաւոր . Նոր . ՂԲ : *Արդիւնքն՝ բանինն գոան հանգունաւորք. Ոսկ . Տ. Բ. 18:

ՀԱՆԳՈՒՐԸՆ . ա . ՛ս . (Իբր ուՀոյ զհանգոյցս , կամ որպէս համ գոչ. համազգոյր:) Զգուշաւոր . քաջապինդ . ամփոփ . զուսալ և ԶգուշութեՀ . զապելով . *Յորս հանգչի քո ՛ի հանգուրնն Հ և ՛ի հանգարտ կենդանին. Վանակ . յոբ : *Հրամայէ կր եՀ զնա ՛ի վերայ սրտին , զոր հանգուրնն ամփոփ առնել և հանգրիՀձեցուցանել (յն . վերագօսկուրեՀ) պարտ և արժան էր. Փիլ. այաբե : *Զգօ ուածն հանգուրնն իմն խորչաքարզ զպարեզգաստն ՛ի կուրծսն ժողովեցե . Ոսկ . ա. փՀՀ յն . պգուշութեՀամբ : *Զարդ իմնարհուեՀ զսիր կոչիկս . յարժամ ՛ի քնքշեՀոյ ՛ի յոցտեՀոյ հանգուրնն զնուրեաւն ամփոփիցե . անդ :

ՀԱՆԳՈՒՑԱՆԵՄ, գուցի, գո . ն. Ἀναπάω, καταπάω, ևն. Requiescere facio, ևն . Տալ հանգչել . հանգիստ տալ . որպէս ՀԷ Յանկոցին գնել . ընկոյմանեցուցանել . գնալ . յանձանձել . և Յանդ հանել . գադարեցուցանել . հանդարտեցուցանել . հաձել զկամս սրտին . հանգչեցընել . հանգստ վերածել , բանալ անգրեցմամբ , գադար վերածել , խոՀրեՀ խօՀ ԷՒՀԷ . *Հանգուցանել ՛ի միջոցի (զՀօտն), կամ զժողովուրդն ՛ի վերայ ջուրց վտակաց . զձեռն ՛ի վերայ լանջից , զերկիր (՛ի վարելոյ) , զաւուղ (յարոյ): Սա հանգուցեցէ զվեղ ՛ի գործոց մերոց : Հանգուցցէ զչեզ տէր ՛ի ցաւոց , կամ յաՀնէության ՀՀշ նամեաց քոց : Խրատեաւ զորդի քո , և հանգուցցէ զքեզ : Հանգուցցին զանձինս իւրեանց . ևն : * ԵՀԷ ՛ի չինուածս զօսարս հանգուցանես: Հանգոյց քնով զաչխատաւի մեր . Խոսր : *Հանգուցանէր զմորմինն . Ոսկ . յՀ . ա . 30: *Յորթայական ապարանս վնա հանգուցցէ : Հանգո ՛ի ՆեղուՀեՀցս, կամ ՛ի բաղմանուխս աշխատուեՀ . Նոր : *Հանգուցցու զմիտս լկտոյց և որամեցուցչաց քոց . Վ.գրս Հղ . բ : *Որ զքո հանգուցանէր : Որ հանգուցանեն զկամն ա . Սարգ : Մծբ: *Որք ծանրաբեռնեալք են , հանգուցանին պահօք և սրբուեՀ անձինն . Վ.գրս Հղ . ա:

ՀԱՆԳՈՒՑԱՆԵԼ . Ἴστημι. Sisto. կացուցանել . աւարտել . գլխաւորել կնքել զբան . Իր . յանգիլ . կատարիլ . * Աս այժմ առա հանգուցցուք զբանս . Ոսկ . Տ. ա . 1: Ե յՀ . ա . 4: Նէս: փարգ : *Ի փառս հանգուցին զբանն : Ի փառ աւորուեՀ զբանն . ԻՓՒ : Ոսկ . գչ : *Սկիզբն ժամանակագրուԷն ՛ի Նինուայ արարած, և ՛ի միւս Նինուս հանգուցցուք : Հանգուցեալ յամենայս . Ես. . ԽԸ :

ՀԱՆԳՈՒՑԱՆԵԼ (զմարմին վախճանելոյ). Թաղել ՛ի տապանի . *Հանգուցցուք զմեկայաս ՀՒ, զի և ոքա զձեզ հանգուցցին ՛ի տանջանաց. ԱՓաբ:*Զմարմին սքՆն բարձեալ հանգուցանն ՛ի Թիլս լիբրում աւանին : Տարեալ հանգուցին լիբրի անց գեօղն յաշխատս . Խոր : ՅՀ . ԼՒ . ևն : Որպէս և նմա նուՀեՀ ասի , *Ի տապանակի անձինս զինչսար լուսոյդ հանգուցցես . Նոր . ՒՀ:

ՀԱՆԳՈՒՑԱՆԵԼ զՀոգիս ՆնչեՀցեալոց, է փոխադրել ՀՀ զնսա ՛ի հանգիստն յաւիտենից՝ յերկինս արքայութիՆն.*Հանգո զՀոգիս նոցա ընդ սքս քո : Հանգո զՀոգիս ՆնչեՀցելոյ : Հանգո յաղթայօրեՀեան քում: Հանգուսցէ զինչեՀցեալ ծառայս իւր . ևն . Շոր :

ՀԱՆԳՈՒՑԵԼ, է ընդունելութեՀ կրկին բայիցս , Հանգուցանել , և Հանգչել: Իսկ Հանգուցեալ ասին ՆնչեՀցեալքն ՛ի քէ մասնաւով ՛ի տապանի , և հոգւով փոխադրեալք յերկինս՝ ՛ի Հեռն նպատակ եկեղեցւոյ. Τεθνεώς, τετελευτικώς, ἀναπαύμενος. Defunctus. Վախճանած, ողջմած հոգի . ՀեՀեն, մեռեալ, ննՀեՀլ . *Դատաստանաւ սրբոց Հանգուցեալ զանթարիչաս կենդանիս . Իմ. Ե. 10: *Զմեկ զՀոգի հանգուցեալոյն ՛ի հանգստեանէն : Վերջնոյս բարեգործութեամբք հանգուցեալքն նորոգեսցին . ՅՀԼ. ծԷ . ծՁ: *Հոգւոյն հանգուցելոց առ քո յուղարկումն . Խոսր : *Ողորմեացիս հոգւոցդն՝ հանգուցելոց յուսով յարուԷ . Նոր . գՀ ՀՀՀ: *Հոգւոյն հանգուցելոց (այսինքն ՆնչեՀցեալ անձանց) քո ասծ արա հանգիստ: Վասն հանգուցեալ հոգւոյն աղաչեսցուք : ԳԹա ՛ի հոգիս հանգուցեալ ծառայից քոց : Վասն լիշատակի հանգուցելոց ևն . ՃՀ:

ՀԱՆԳՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց . ա . Որ հանգուցանէ . հանգչեցնօղ . *Հանգուցիչ աշխատելոց . Եւէս . Ը : *Ոչ զհանգիստն ինդրեմ, այլ զհանգուցչին զերեսս աղաչեմ: Նոր . ծԲ: *Նոքա զհալածիչսն օրհնեին , մեք զհանգուցիչն անիծանիմք . Սարգ . Ը . յՀ :

ՀԱՆԳՋԱՐԱՆ.Տ. ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՆ.*Հանգչարան ոտիցն պատուանդան . Նոր . ՂԷ:

ՀԱՆԳՉԻՄԱԻ, գնայ, գուցեալ յ.Πάυομαι, ἀναπάυομαι , καταπάυομαι. Requiesco. κοιμαίω, dormio, cubo. ἀνίζομαι, maneo, diversor, ևն . (ՀՀ . անկանիլ, ընկողմանիլ . և յանգիլ .) Նստեալ կամ ընդՀեալ ոգի առնուլ ՛ի վաստակոց. անգորրանալ . գիր գադարել . գադարել . զուսլ սուՆուլ . բնակել . ագանիլ . ՀՀձանիլ . և ԻՀանել . յոգնութիւն առնուլ , պէս ՄՀ ՆնչեՀ նոթիլ . պոռիլ . փրկչեմք , հանգոյր է ՆՀէ, բանաղ օՀմագ , ասուագ օՀմագ , գոյր ՀերՀէ

գնմաք. նան ինքե. *ի նմա հանգեաւ յա՝ մեռնայն գործոց իւրոց: Հանգիր ի պատմ. տուԼԹ: Ուր գու երթայիս՝ երթայց, և ուր հանգչիցիս՝ հանգեայց: Հանդիր, կէր սիրբ, և ուրախ լեր: Ննջեցէք, և հանգերուք: Եմուտ սաւուղ հանդչել: Հանգեան անդ: Հանդչել առ հաւատուհէլայ: Մի՛ և ս հանդիցես գու՛ի նինուէ: Հանդեայց՛ի տաճառապանաց: Հանդչել առ մարը քո: Յիս հանգուցեալ է մոլորուԼԹ: Յօղ հանդիցե՛ի վերայ հնձող իմոյ: Դանիէլ յանկալն հանգիցե՛ի բերան իմասանոյ. ևն: *Որպես աշխատեալն հանդչի՛ի վերայ գրասաոյ, սոյնպես ետծուԼԹին՛ի սմա և յընդունելիս հանդչի. Մ ևն: *Հանգչել՛ի պատերազմոյց. Խոբ: *Ա առն մեպատուրի եմուտ հանդչել Իփն: *Ի նմա հանգուցեալ ևն ետծեզն կամք. Ցճի: *Հանդիցէ յիս ամենակալ հոգիդ իսկ զալատԼԹ. Նաբ. ֆԷ: *Յանդերձանքն՝ առ որս օրհնուԼԹին հանգեաւ. Նէ. յոբ: *Սովոր իսկ են լսելիք մեր հանգչել՛ի վերայ ջուրին. Եփր. համաբ. որպես ԼԹ յանկչել. յարիւ: *Հանգեան՛ի վերայ խոնարհ բանիցն. Ռ՛ի. յէ. Ֆ. 6. լսեմ, ցածեան, զնչան. արտերնէն ինչաս, կամ հանգչեցաս:

ՀԱՆԳԶԵԼ. Յանդ ելանել. աւազտիլ. դադարել. *Սկսեալք ... հանգեան ի յիսիս, բոլոր ըստ բորդի ոզտնկագին, կամ ի հարիւրորդ գծի բորդն: Սկսեալը յեգիպտոս, և հանգուցեալը՛ի զնբսիպտոս: Հանգուցեալը՛ի մարկոս վաղ բնաս. Նտ. էր:

ՀԱՆԳԶԵՆԻ. Վախճանիլ, և Թաղիլ մարմնով, որպէս և հոգւով մտոնել կամ գասնիլ՛ի հանդիսան երկնից. *Հանգեաւ նա, և ժողվեցաւ առ հարս իւր: Հանդիցես և յաձնիցես՛ի ժամանակի քում՝ ի վախճանի աւուրց. ա. ԹԳ. Յօ Դան. ՔԷ. 19: *Ի ժամանակի անդ հանգեաւ մովսես. ՄՔԲ. Ը: *Հանգեաւ՛ի նազարէթ՛ի ոտն իւրում (յովսէփ). Խոբ. ա ԱՐՔ: *Ջհանգոյական աղօԹս հաստուցեալ՛ի քո հանգեաւ. Կորնէ: *Կատարեալ զընԹացս հաստատուԼԹ իւրոյ՝ հանգչէր. Փաբգ: *Ի քաղաք սեաւան... գնացես յոտտով, և հանգիցես ընդ հրեշտակաց դասս: Ի հանգիստ քո տէր՝ ուր աՀնոյն սիրբ քո հանգչին. Շոբ: Տէս և՛ի վեր անդր՝ ՀԱՆԳՈՒՑԱՒԼ:

ՀԱՆԳՍՏԱՒՐ. Փոխանակ գրեԼոյ ԼԹԼա. Հանգստարան, (յն. փլկարար), կամ հանգստաբեր. *Աւաւերէ և այս, և աքանչելի, և հանգստաւար. Նտ. պտմ. Ը. 7:

ՀԱՆԳՍՏԱՒԵՐ. ած. Որ բերէ զհանգիստս և զդիւր սրտի. կամ Որ բարձալ բերի հանգըստեամբ, դիւրաս կերի. *Հաւատով բառնալ զհանգստաբեր բեռն՝ի վերայ ուսոյ՝ զդիեցիկ սրտին. Պէտ:

ՀԱՆԳՍՏԱԳՈՅՆ. ած. Ուր իցէ աւելի հանդիստ. գիւրիչ. անաշխատ. *Տեղւոյն՝ի տեղի փոփոխուեմն լինի՝ ի հոգևոյացոյնն, և մի՛ի հանդստագոյնն. Եսթր. Ֆ:

ՀԱՆԳՍՏԱԿԱՅ. ած. Ուր իցէ կայք հանգըստի. յանկաւոր՝ի հանգչել. *Սկսամբ հանդստակայ տեղւոյն(այլ Ձ.հանգստակայ): Բնաւորեցաս ուռնել զիւրն հանդստակայ կայանս. Պէտ:

ՀԱՆԳՍՏԱԿԱՆ, ի, ած. ած. Անդորրական. խաղաղական. ռմկ. հանգիստ. *Ուրանդորր հանգստական. Նաբ. ը: *Խոտիանէ զհանգըստական խորհուրդ. Ցհ. իմ:

ՀԱՆԳՍՏԱՆՈՑ, ի, ած. Տ. ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՆ ը ը՝նչ. ը Գերեզման. *Յանի՛ի թագաւորաբնակ կայանն հանգստանոցաց գերեզման նաց Թագաւորացն հայոց. Ագաթ: *Եկին որ գրիգոր, և ամփոփեալ զնոսա եդ՛ի գիրս հանգըստանոցաց. Հ. իէ.իի:

ՀԱՆԳՍՏԱՑԵՐ. ած. Սիրօղ հանգստեան, և գիւրաւԼԹ. էր հանգիստ սիրօղ, իսպառօղ. *ԵլԹէ հանգստասէր իցե ս, մի կարծիցես՝ զձէ այլ հանգիստ մեծ և կարևոր կայցէ քան զՀանգիստ պատգամացն ըս. Վէսդր: ը:

ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՆ, ի, ած. ֆ. Վայր հանգըստեան. տեղի հանդչելոյ. որպէս բնակարան, անկողին, աԹոռ, նաւահանգիստ, ևն. *Ընդէր փչեցեր զՀանգստարանն իմ (ղրագին մեհենին), կամ զգեստպատն իմ ընդէր աւերեցեր: Տայ զսակէրս քո փչրել որպէս գու արարեր զՀանգստարանն իմ. ճ. ժ: *Ա իւր հանգստարանս և տունս կոչեաց. *Ա իւր ՌեՀոբոբ: *Անձամբ բնակուԼԹիւն մարգկան, քարակոչոք՝ հանգստարանք. Լքբ. պոբֆ: *Գահաւորակին հանգստարանն չփոԼԹեցաս. Նաբ. իը: *Ամրանալ հանապազ յանխափով հանգստարանի հանդարտուԼԹ. Պէտ: *Ո՛վ լերուԼԹի, նաւահանգիստ անդորր, հանգստարան անխռով. Վբփ հղ. յ:

ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՆ. Գերեզման, քարան. չերիմ. տասան. որ և ՀԱՆԳՍՏ. Դիր հանգստեան. և վկայարան. *Մեռբ՝ի հանգստարան սբ ա. ևաքէլացն. Վբփ ՈԵՀ: *Ա հանգստարանաս նորին. Ո՛ր էր հանգստարան եզբօր նորա ս. բնասակայ. խոբ. ը. 71: Գ. 2: *Եգաս մարմինն՝ի հանգստարանի անդ, զոր իւրովի իսկ յօրինեալ էր. Ցհ. ԼՀ: *Ի ժողովրդա. կանացն հանգստարանս եղիցին և քահանայիցն հանգստարանք. Կանո:

ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՒ. ի, ած. ած. Որ առնէ ումեք հանգիստ կամ գիւրաւԼԹ. հանգուցիչ գիւրիչ. *Հանգստարար նաւահանգիստ է Ճգնոլաց՝ի ինամեցոյ սիրոյն իւրոյ: Հանգստարար հանդիստ: Էի զուԼԹի գիւրաք հանգստարար յաբիսինիոյ. Ցճի. ա. Գ. ֆա: *Ա՛յն հանդիստ էջր հանգիստ. զի պատեաջրալ՛ջսն գլխոսս ևս (կամ պլխոսս) զհանդիստ պատարան նոցա աշխատ առնէր. Եէր. էէբ: *Դառնալ առ հանգստարարն. Նտ. է: Ջա ատլանն ասէ հանգստարար ծանրաբեռնեալ մեզատորաց. Վբփ. ոգ: *Կեանք հանդըստարարք կոչին ստացուածք. Փիւ. լէ: ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՐԱ (ար՛՛). և ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՐԹԱՑԱ (իբ՛՛). } Իբրև յիւրեաքն. Թէզաբէ: Ոեզաբիմ՝ի՝ Բուժիչք, և Պաշտօնեայք՝ կամ հանարարք. *Ասաց զնացանէ, Թէ կոչին հանգստարարք, և կանայք՝ սրք էին ընդ նոսա, հանգստարարք իւրեանց ի ծառայից. Նտ. պտմ. է. 17: Յորմէ և բանն գնչ. ան. սխալագիր. *Յեգիպտոս տանի ըստ ըսոյս հետս՝ հանգստարարեմ ս:

ՀԱՆԳՍՏԱՒԻՆ ած. Անդորրասէս. դիւրագիւրիչ. անդորր. անքոյթ. *Ընդ հանդգըստասէս հովանեաս մերս ձեր ոչ եկեսցեմք. Յոյն. Նբէ. ը: *Աչառակ հզօր և հովանի հանգստասէս. Տօակ: *Հանգստասէսոս է՝ որոց կարօտուԼԹին լքէջք են. Վէսդր:

ՀԱՆԳՍՏՈՑԻ, ած. Տ. ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՆ, որպէս գերեզման. *Փոյթ լիցի ձեզ չինել զարկս հանգստոցացդ (այլ Ձ. հանգստի սքոյս): Առեալ Թագաւորին փայտատ և բահ՝ հատանէր գիրս հանգստոցացն (կամ հանգստարանացն) սրոյն. Ագաթ:

ՀԱՆԳՐԻՃԱՁԵՒ. ած. Աստղաձև Astrigens. որ և ՀԱՆԳՈՒՏՆ. Ամփոփ. սեղմեալ զուսպ կամ զսպիչ. *Ըստ նոցունց պատմուձանաց՝ի միասին ձևուամբ ընդ գօտեաւն հանգրիճաձև ամփոփմանն. Փիւ. գ:

ՀԱՆԳՐԻՃԱՆ. ևցին. Ձստղեալա. Coarcto. գրի և ՀԱՆԳՈՐՃԱՆ. ռմկ. հանդոյեւ. Հանգուցն կամ ամիոփ առնել. հանգոյցս իլն առնելով ամիոփիլ. զսպիլ. ժողովիլ. հաւաքել. առՂնել, առՂուԼել. գաղաթ, պռնգոփ, Ղօքլամփ. *Հանգրիճել զգաւաւ: Հանգրիճելն՝ամաւուցանէ ոլորացն զդիւրաս չարժմունս. Փիւ. նէ: *Որպէս ոք հանգրիճել անչափ զհանգերձ՝ ծաղր լինի. Մ՛. երեմ: *Հանգրիճեա զաոտորաս քո, զոր լայնեալ քարչէիր յաւուրս ուրախուԼԹ քոյ. Գ.Է.ես: *Գօտեմարտի ընդ ըմբշամարտին հանգրիճեալ, և ամենևին զսպեալ: Յառաջ և յետոյ յանդրիճեալ և զսպեալ: ա—ա՝ ձէր, և սկսանիր սարմոսել. Վբփ. ա—ա՝:

ՀԱՆԳՐԻՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Նորն ընդ վ. *Ջոր հանգուջն ամիոփ առնիլ, և հանդրիճեցուցանել պարտ և արժան էր. Փիւ այլբ:

ՀԱՆԳՐՈՒԱՆ, ի, ած. գ. Եպաւլէց, օκήνη՝ Caula, villa, atrium. σηκός, septum. Հանգստարան մարդկան կամ անասնոց, որպէս տալաբար. վանք հովուաց. բնակուԼ արտաքոյ քաղաքի, գիւղ ուան. արուարձանք, փարախ, գադարք. կայք, կայանք. օթևան. տեղի պատեալ պատնէշաւ կամ ցանգով. գծագ, օրագ, վրէջս հանգրուան. *Ի հանդրուանս և՛ի խորանս: Ի մանալաս տեղս հօտից, և՛ի հանգրուանս անդէնոյ: Բնակիչք հանգրուանի: Դէմ յանդիման հանդրուանին: Եկին՛ի քաղաքս ս հանդրուանս: Ի մէջ հանդրուանացն և ոսկեկոյ: Ի հանդրուանի ասնանոյ ոստմանք գոմնաս կոսի. ևն: *Մօտուց՛ի հանգրուանս մարկոսի. ևն: *Մօտուց՛ի հանգրուանս նաւոյ (յն. միλαια. ὁρμ ηστήριον) վարլուվ առաքինուԼԹիք ս՝ի նաւահանգիստ. Փիւ. խ՛սան:

ՀԱՆԳՈՐՏ, ի, ից. ած. Ἡσύχιος, ἀλυπός, ἐπιεικής, πρᾶος. Quietus, tranquillus, lenis, mitis, placidus. Համայն գաբեալ գսպաբլալ՛ի տեղւոջն կամբարիս. անդորր. անդըդգուելի. իաղաղ. ամեր. մեպատ. Հլու. հնազանդ. ցածուն. բառաչ, մաղբմ, եաղայ. սիսախնի. ա—ա՝ ոտք, հոգւոյս, եղանմ: *Հանդարան սպառեալ եղիցի. Յովել. ե. 11: *Մի՛ հարկանիր, այլ հանդարտ. ա. պխմ. Գ. Ֆ: *Հեզ բարուք, և հանդարտ սրտիւ. Ե.Ղ.Ֆ. 12: *Հանդարան և ծանրաբարձն և լռինն հեզաբեր անուամբ կոչի. Շ. ֆսի: *Հանդարան Թուի Թէ զնասղաղարան նշանակէ. Սոփ. ա. գ. Ե: *Խրտիսք. միանգամայն և հանդարտք. Նաբ. ա—ա՝: *Ջ՛ինչ առ այս հեղն և հանդարան յիս: Որպիսի որ մտվսեան էր հեղն և հանդարան յաւետեանն. Իփ: Խոբ: *Հեզ և հանդարտ ամբոխիս մեծաս. Խոբ. ա. 10: *ԵԹէ ակն հանդարտ ցուցանիցէ, առաւել գեղ վայել չէԼԹէ ընորհն. Ո՛ի. ֆ. Ե. 9: *Ջհանգարան սիրեաց վարել կենակցուԼԹիւն. Պէտ: *Ի սիբ հանգարտ զօրինակէն մարիամ Շոբ. հանգեստ յն. հայնիցս. էոՒՒՒ էոՒՒՒ:

ՀԱՆԴԱՐՏ. Օμαλος. Aequalis. ՀաւԼի և հաւասար, որպէս ջուր հանգարտեալ: *ՀաւԼի և հանգարտ և յատակագոյն մասամբն. Պղաթ. պխմ:

ՀԱՆԴԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. Ὑπομένω. Sustineo. Համբերել. ժուժել. * Տուր ինձ առ այս պատասխանի. ապա Թէ ոչ՝ հանգարտ լեր. Յոբ. ԼԳ. 5: *Հանգարտ լեր, և մի զաւնայն միանգամայն խնգրել ուսանել. Ո՛ի. ֆ. ա. 2:

ՀԱՆԴԱՐՏ. ֆ. Հանգարտաբար. հանդարտուԼԹ. մեղմով. հեզուԼԹ. *Ո՛չ հանգարտ և հեզկի գայ՛ի վերայ, այլ յանկարծօրէն առնէ զարձակումն. Փիւ. լԲ: *Հանգարտ յատ աչ խոտորացեալ. Մ՛որ. էցէց:

*Այր խորագէտ հաղիւ հանդարտ ժպտի. Սիր. իա. 23: *Հանդարտ խօսել, կամ հարցանել: Հանդարտ բարբառել. Ոսկ.գ.։ Իտ.։

Իսկ Փիլ. բաց. *Օգն՝ կերակուր է և սա՝ հանդարտ և անհատ ». յն. մի բառ, συνεχὴς, անդադար կամ անընդհատ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱԲԱՆ. ա. Որ մեղմ և հանդարտ կի՛ սակաւ խօսի. *Զ յոյժ պինդն մեղմ առնէ, և շատխօս՝ զհանդարտաբանն. Խոխ.։

ՀԱՆԴԱՐՏԱԲԱՐ.Տ. ՀԱՆԴԱՐՏԱՊԷՍ, և ՀԱՆԴԱՐՏ, մ. *Հանդարտաբար գնալ. Յհ. կբ: *Հանդարտաբար խօսել, կամ առնել զպատասխանին: Հանդարտաբար զ՚ի վերայ գիժելն հատանէր. Ոսկ. յհ: *Զղջով և հանդարտաբար պարտինք կալ. Վ. ր. հց. բ: *Եթէ այսպէս հանդարտաբար ճաշէալ էիր, ոչ այսպէս աղքատաբար ընթրէիր. Ոսկիփոր:

ՀԱՆԴԱՐՏԱԲԱՐԲ. ա. Իբր հանդարտաբարոյ. հանդարտ բարուք. հեզաբարոյ. *Որոշս հանդարտաբարս. Նար. լա:

ՀԱՆԴԱՐՏԱԳՆԱՑ. ա.մ. որ և ասի ՀԱՆԴԱՐՏԸՆԹԱՑ, ՀԱՆԴԱՐՏԱՀԵՏ. Որ հանդարտ գնայ. կի՛ մեղմ ընթացիւք յառաջ խաղալով. *Բղխեն աղբիւրք, և հանդարտագնաց յուռաջանան. Առակ. բ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ կարի հանդարտ. մեղմագոյն. *Աչք ոչ մոլորկալք, ժպտումն հանդարտագոյն. Ա. որ. *Բիբս քաղցրահայեացս, հանդարտագոյնս. Ոսկ. խոր. ծբ: *Անհարկութիւք հանդարտագունիւք ձեռոյդ իշխանութեն. Պրպմ. կ: *Հանդարտագունիւքն խրատել որպէս հայր զորդիս. Շ. մթ: *Հանդարտագոյնք բնութբ. Բրս. գհ: *Ոչ ամենայն ուրէք պարտ է քաղցրագոյն լինել վարդապետին, և հանդարտագոյն: Հանդարտագոյնս առնել զնոսա. Ոսկ. յհ:

Մերթ՝ որպէս Հարթագոյն. հաւասարեալ ամենայնիւ. որպիսի է ջուրն հանդարտեալ. փխ. փող. Ὁμαλώτερος, ὁμαλώτατος. Aequalior, aequalis omnino. *Իյանօրից և ՚ի հանդարտագունից հոծագոյն եղեալ. Պղատ. փեմ: *Ջուր՝ յորժամ ՚ի հրոյ անջատի, և յօդոյ միայնանայ, հանդարտագոյն լինիցի. անդ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱԳՈՅՆ, գոյնս. մ. Առաւել հանդարտութբ. հանդարտաբար, հեզաբար. *Հանդարտագոյն առնէր պատասխանի: Հանդարտագոյն բան զառաջինն խօսի. Ոսկ. յհ. ա. բ. խոր: *Հանդարտագոյն հեղեալ (անձրև). Աճառ. խորհ: *Հանդարտագոյն իմն զհաւասն մեր ընդելուցանէ մեծամեծօքն. Նխս. խաղմ: *Հանդարտագոյնս զնոյնս խօսեցաւ. Նխ. Եղբ. պօղ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱԶԳԵԱՑ, կամ } Γαληνοφόρος.
ՀԱՆԴԱՐՏԱԶԳԵՍՏ. ա. }
Tranquillitatem praeseferens. Ըստ յն. ոճոյ, Այն՝ որ կրէ կի՛ ունի, կամ բերէ յինքեան զհանդարտութի. *Նաւահանգիստք հանդարտազգեստք. Կիւրղ. ՚ի խոյն:

ՀԱՆԴԱՐՏԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Հանդարտութեան. խաղաղական. մեղմ. հլու. *Յամրծութբ հանդարտական նր պատկերի: Իբրև զոյգս ձիոց լծելոց հանդարտական հպատակութբ. Նար. կթ. ղը *Ոչխարք զհանդարտականն և անքարկացողն (լինել). Մեկն. ղեւ: *Ցամենայնի զհանդարտականն և զպատասող առ ամենեսին ցուցանել (զինքն). Բրս. խոհ:

մ. Հանդարտաբար. *Նա չըջելով արդարապէս անտառական, մրջիմն ընդ գետ նորին գնայ հանդարտական. Երզն. ոփ. երբ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՀԵՏ. Տ. ՀԱՆԴԱՐՏԱԳՆԱՑ. *Գետք հանդարտահետք... գեղածիծաղք. Նար. սուրբ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՁԱՅՆ. ա. Որ ինչ ասի հանդարտ ձայնիւ. *Հանդարտաձայն սաղմոսից. Նար. սուրբ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՁԵՒ. Տ. ՀԱՆԴԱՐՏ. Εὐσχήμος, որ է բարեձև. *Հանդարտաձև գոլ փութալ. Պղատ. օրէն. է:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՆԱՄ, այայ, ցեալ. Տ. ՀԱՆԴԱՐՏԵՄ. *Ժողովուրդ հանդարտացեալ: Հասից ՚ի վերայ հանդարտացելոցն (կի՛ հանդարտելոցն) յանհոգութե. Դտ. ժը. 27: Եզեկ. լը. 11: *Ի նուազել կերակրոց՝ և մարմինն հանդարտանայ, և սրբի. Յճխ. բ: *Ոչ ամենայն ուր մշանջենաւոր հանդարտանայ. Նխս. խոս. գ: *Զգօնացեալ հանդարտանայն սակս արդարոյն: Հանդարտանայն մոլեկան ալեացն խռովութիքն. Անան. եկեղ. նոնայ: *Առ պատերազմն՝ հանդարտանալն. Նար. փ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՊԷՍ. մ. Πράως. Leniter. Հանդարտաբար. մեղմով. հեզութբ. *Յորժամ ՚ի չարէն առ ոլջանայցեն և զիջանիցին, յայնժամ հանդարտապէս զմխիթարութենն բուռն հարկանել. Բրս. յուղիփ: *Խոնարհաբար, և հանդարտապէս ասէր: Հանդարտապէս ցածուցանելով խօսէր. Ոսկ. յհ: *Հանդարտապէս ճանապարհորդելով Ա.:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՍԻՐՏ. ա. Πραΰθυμος. Lenis animo. Որ հանդարտն է սրտիւ. անգործամիտ. հլու. հեզ. անխռով ոգւով. *Լաւ է հանդարտասրտն խոնարհութը. Առակ. ժզ. 19:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՏԵՍԱԿ. Տ. ՀԱՆԴԱՐՏ. Ἠρεμαῖος. Quietus, lentus. *Հանդարտագոյն տրամութիւնք, և հանդարտատեսակ հեշտութիք. Պղատ. օրէն. է:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՀԱՆԴԱՐՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Հանդարտացոյց զախեղերս. Կիւրղ. ղէ: *Հանդարտացն զխռովութիս մեր քոյին խաղաղութբք. Լմբ. աղ:

ՀԱՆԴԱՐՏԱՔԱՅԼ. ա. Որ հանդարտ քայլէ. հանդարտընթաց. *Ամոլք ուղղաձիգք և հանդարտաքայլք. Նար. սուրբ:

ՀԱՆԴԱՐՏԵՄ, եցի, եա՛, եւ, եալ. չ. Ἡσυχάζω. Cesso, quiesco. որ և ՀԱՆԴԱՐՏԱՆԱԼ. ռմկ. հանդարտիլ. Հանդարտ լինել և նստել. շարաթանալ, հանգչել. խաղաղել. դադարել. ցածնուլ. լռել. առանձնանալ. պարապիլ կի՛ դեգերել. փիսլենմէք. գարար պէրմէք, օթուրմագ, գալմագ. *Ի չարաթուն հանդարտեցին վասն պատուիրանին: Հանդարտեսցես, և ոչ ոք իցէ՝ որ պատերազմիցի ընդ քեզ: Բարիքն հանդարտեն յամենայն ժամ: Եղիցու հանդարտեաց ՚ի տալոյ պատասխանի յորայ: Հանդարտեաց ամն հեթանոսաց: Հանդարտեաց երկիրն յաւուր ամն տասն: Ոչ հանդարտէին, այլ ՚ի նմին խռովութե կային: Հանդարտեցէն յուսով: Հանդարտեսցէ մինչ գաւ ՚ի բանակին քում: Մինչև յերբ ոչ դադարիցես. հանդարտեաց, զի և մեք խօսեցուք. և այլն. *Հանդարտեսցէ կրճռումն առամանցն. Նար. ղէ: *Վաղվաղակի հանդարտեայ ծովն: Ըմեր զաւեակս հանդարտելոյ ջուհեղեղին. Վ. ր. ափաբ: Շ. մթ: *Հանդարտեաց (՚ի իւրի) երիս եօթնեակս. Վ. ր. հց. իա: *Իբրև երկոտասան ամ հանդարտեաց յուսումն. Վ. ր. բրո:

ՀԱՆԴԱՐՏԵԼ. Φέρω, ὑποφέρω, χωρέω. Sustineo, tolero, porto. Հանդուրժել. ժուժկալ առնել. համբերել. տանել. դիմանալ, կըրնալ թաշել. տաք էթմէք, գայտըրմագ. *Զօրութ բանից քոց ո՞ հանդարտեսցէ: Երկիրս ոչ կարէ հանդարտել ամենայն բանից նորա: Կամ հանդարտեսցէ՞ն երիվարք ՚ի մէջ մամականց: Զորիորդին ոչ կարէ հանդարտել:

Ոչ կարէր հանդարտել (քաղաքն) ընդդէմ յուդայ: Ոչ հանդարտէին հրամանին: Ոչ հանդարտեսցեն բարկութե, կամ առաջի բարկութէ նորա: Ոչ հանդարտեաց իբրուժ ամբարտաւանութեն: Ոչ կարէր երկիրն պանդխտութե հանդարտել նոցա ՚ի բազմութէ ընչից իւրեանց: Ոչ կարեմ միայն հանդարտել ձեզ. և այլն: *Որ կարէ՝ ասէ՝ հանդարտել, հանդարտեսցէ (իբր տանել). Ոսկ. մ.փ.գ: *Ոչ հանդարտէին մարդիկ տեսանել զերեսս քո. և ապրել. Ագաթ: *Զհանդարտել ձեր տկարութիգ. Եղիշ. է: *Էջ ՚ի դասս առաքելոցն, և յիշեցոյց զոր ՚ի քնէ ոչ հանդարտեցին լսել. Յհ. խմ. ապ: *Առաջի ահեղ գազանին զինչ կարէ հանդարտել. Մծբ.ճ: *Ոչ հանդարտես հայել ՚ի դէմս եկեղցն հրեշտակաց. Մանդ. ծբ: *Անտես առնել զնա ոչ հանդարտէ. Սարգ. յկ. բ:

Լինի և հյց. խնդ. ը յն. ոճոյ. *Այն ոք ո՞չ է ՚ի մարդկանէ, որ կարող լինէր զնշոյլ լուսոյ ճառագայթիցն այնոցիկ կարել հանդարտել ». յն. տանել. Ոսկ.յհ.ա.6: *Եւ զայս՝ և ո՞չ որ զլթագն իսկ ՚ի գլուխ ունիցի, կարէ միշտ անձին հանդարտել ». յն. կացուցանել, կամ կալնուլ. Ոսկ. մ. ա. 24: (որ հայի և ՚ի յաջորդ նշ:)

ՀԱՆԴԱՐՏԵՄ. եցի, եա. ն. }
ՀԱՆԴԱՐՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. } որ և ՀԱՆԴԱՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ռմկ. հանդարտեցնել. Παύω, καταπαύω, πραΰνω. Sedo, lenio, mitigo. Խաղաղել. ցածուցանել. դադարեցուցանել. փինտիրմէք, թէսքին էթմէք. *Փարատեա ՚ի վշտացս, հանդարտեա ՚ի խռովութեցս. Նար. յփ: *Հանդարտեա զսիրտս իշխանացն. Ճ. ժ: *Հանդարտեցուցանել զծով, կամ զպատումն սան, կամ զյուզեալս. Յոբ. իը. 12: Առակ. ժը. 14: Փ. Դ. ը. 1: *Հանդարտեցուցանել զամբոխեալ և զալէկոծեալ բնութիս. կամ զաբորբեալ եղինս, կամ զհարթուցեալս. Սարգ. ա. պ. ա: Նխս. Բէօրոր: Յճխ. է: *Մի հանդարտեցուցէք զնոսա ՚ի գործոյ. Ել. է. 5: *Ի բերմանէ ընդունայնութե ողորմութբ հանդարտեցուցանես. Նար. լա:

ՀԱՆԴԱՐՏԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ հանդարտեցուցանէ. *Նեղութի հանդարտեցուցիչ է մրրկեալ ալեաց. Յճխ. ծա: *Գոլ ոմանց և սոցունց ասանեղացս հանդարտեցուցիչս. Նխս. բն:

ՀԱՆԴԱՐՏԸՆԹԱՑ. ա. Որ հանդարտ ընթանայ. հանդարտաքայլ. հանդարտագնաց. *Հանդարտընթաց գրաստուն տածողութբ. Նար. ծբ:

ՀԱՆԴԱՐՏԻԿ. մ. ա. Հանդարտաբար. մեղմով. և հանդարտական. *Էջ սատանայ, և նա հանդարտիկ ՚ի հնազանդութե բեռնակրութե կայ. Ոսկ. ես: *Ի բաց գնացեն հանդարտիկ. Փիլ. լիւս: *Ընդ նմին երթան հանդարտիկ. Վեցօր. է: *Մեն և այլ առնլով հանդարտիկ ՚ի միմեանս իջանեն շըրթունքն. Հին փէր: *Հանդարտիկ և ըստ կարգի առնէր զգնալն. Ճ. Գ: *Դու կաս հանդարտիկ, և ծաղր առնես. Ոսկ. մ. ա. 15: *Զծերացեալ ծնօղսն՝ հանդարտիկս շրջեցուցանեն. Տօնակ: *Խաղաղացուցանել հանդարտիկ հեզութբ. Փիլ. բնաբն:

ՀԱՆԴԱՐՏՈՂԱԿԱՆ. ա. Մակդիր բարոյական իմաստասիրութե, որ է հանդարտեցուցիչ վարուց. յն. բարոյական. Ἠθικός. Moralis. *Զհանդարտողական իմաստասիրութիւն առաջի արկանելով: Ըստ հանդարտողականն իմաստասիրութե առաքինաբար պայծառացուցանելով. Մագ. էկէ:

ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡσυχία, ἐπιείκεια. Tranquillitas, quies, silentium, mo-

dextia. Անդորրութիւն. անխռով վիճակ ըստ մարմնոյ և ըստ հոգւոյ. խաղաղութիւն. աննաձնութիւն. լուութիւն. հեզութիւն. եմիւթ, հանդարտ, առոգէնի. *Խաղաղութիւն և հանդարտութիւն. ա. ճ. ք. 40: ԽԲ. 9: *Ալաչեմ զձեզ հեզութեաբ և հանդարտութեան քրիս. Բ. խոր. ք. 1: *Բնութիւնն ամենայն համբակաց ջերմագոյն գոլով՝ հանդարտութիւն բերել ոչ կարէ, բարբառի միշտ, և վազէ անկարդաբար. Պղատ. օրին. Բ: *Հանդարտութի օգոց. Ոսի. չհ.ա. 6: *Ի մէջ անցաւոր իրացս զբօսանս՝ 'ի բազում հանդարտութիւն վայելել միշտ (ըստ հանդարտութեան ծովու). Ոսի. ՚ճ. 24: *Ունել զհանգարտութիւնն յայսմհետէ (որպէս լուութիւն). Ոսի. ՚ճ. ք. 30: *Հանդարտութեամբ ընդունել զսաստիկսալս, կամ առնել պատասխանի, կամ յոյժ առնել (իբր հեզութեամբ, մեղմով, քաղցրութիւն). Ոսի. չհ: *Ջնոցա կատաղութիւնն 'ի հանդարտութիւն ածէ: Ի հանդարտութիւնէ չքվել զնորա կամս. Նահաս: ՁԿ. կԲ: *Ի սանձս հանդարտութեան: Երիքալեանն դիմակցութեամբ զհանդարտութիւն: Ի յօգ հանդարտութեան. Խոր. Բ. ղԿ: *Թողուլ զհանդարտութիւն միայնութեան. Վ բ. հղ. ՁԲ: Ուր և առեպ. * Ո՛վ հանդարտութիւն ևն. որ ըստ հին լծարգմ. գնի. *Ո՛վ լուութիւն. յն. ԽԽՓա. (յորմէ 'ի մեզ անուանս Սուքիա, և հիւսիքա, լծ. Թ. ախոխռխա) :

ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Ὁμαλότης. Aequalitas. որպէս հարթութիւն. հաւասարութիւն ջոյ հանդարտելոյ. *Առեալ (ջուր) զարձեալ՝ զհանդարտութիւնն իբրու յանհանդարտութեան դոյացուցիչ հրոյն եռացեալ, 'ի նոյնն նովաս հաստատի. Պղատ. փիմ. առեպ:

ՀԱՆԴԱՐՏՈՒՄՆ, տմն. գ. Հանդարտեցնել. անդորրանալն. *Հանդարտումն մարձոյ, ՚ք զկարգս և զդայարանս զոսկի և հրահանգել. Կիմա: *Ո՛վ հանդարտուածն գու հանդարտումն և մտուումն յերկիւղն ՚ցոյ. Վ բ. հղ. ՁԲ:

ՀԱՆԴԱՐՏՕՐԵՆ. ՚ս. Հանդարտաբար. հանդարտապէս. մեղմով. անխռովաբար. *Տէս, Թէ ՚որպէս և յայգագս նոցա պատասխանի հանդարտօրէն. Ոսի. գԲ:

ՀԱՆԴԵՐՁ, ի. ից. գ. (՚ի համ՚ գարձ, չուրջ պատող զմնումինն.) Ἱμάτιον, περίβλημα, περιβολή, ἔνδυμα, ἐσθής, χιτών. Vestis, restimentum, amictus, ևն. Զգեստ. պատմուճան. ագանելի. արկանելի. ծածկոյթ. և Զարմ, և կապուտ. հագուստ, լաի, Ե ֆոյրլ, ՚ղր. Եովազ, Եոգազ, ոռոռպ. ՚ՙիյեձէ, Եօրիե, պէշիյէդ. ֆորլ. *Տայէ ինձ հաց ուտելոյ, և հանգերձ զգենլոյ: Նա. զհոս հանգերձիկ նորաս: Ընկենուցէ հանգերձիսն իւրով: Ընկենալ 'ի փուտացն հանգերձ: ի հանգերձս ոսկեհուռս: Ծածկեին զնա հանգերձիւք, և ոչ ըմանոյր: Զսի զանն ոսկի ծածկեացին հանգերձիս կապուտակաս: Իրրև զհանգերձս ապատհիրս ևն:

ՀԱՆԴԵՐՁ. (հասոյն ատրաբ.) Παραπομπή, παράστασις, παράδεισος. Apparatus, ambitio magna. Հանգերձանք. սպաս. զարդ. Խաֆըմ, ՚ոչըրլըգ. ՚ոլայ. *Մեծամեծ չուով, անշարժ հանգերձիս: Զհասն և զհանգերձս: Զհանգերձս պատրաստութեան զբոլոց բազմաց: Ի հանգերձս մեքենայից նեռաբոյն: Արձակեաց մեծաս հանգերձս (իբր հանգերձանաս): Առաւաւոտ հանգերձս առնել 'ի պետս Հանապարհին: Որ ինչ պիտոի յուրաքանչիւր հանգերձ. ա. ճ. Բ. Յդ: ծԲ. 32: Բ. ճ. ծԲ. 27: ծԴ. 12: գ. ճ. Ե. 12: Բ. 21:

ՀԱՆԴԵՐՁ. ՚ս. գծ. խնդ. (իբր համայն գարձիս, կից և փոխանակաս.) *Ὅμοιος, ἄμα, σύν. Simul, una, cum. Ի միասին. զոյգ ընդ. ընդ. ինչ փեշ, հեթը. պէնէ, իւէ, պէրաբէր. *Նաասրուհք դուք այգր հանդերձ իշովք: Ջիսրայէլ քան հանդերձ: Հանդերձ մարեմաս մորքն խլրով, ևն: կամ *Եղբարքքն հանդերձ: Ամհամար զրօքն հանդերձ: Եգովմայեսովքն հանդերձ: Ասաքերտոքն հանդերձ. ևն: *Հանդերձ այսոսա ամենայնիւ-ինչ: *Հանդերձ որք (յն նոքօք որք) բոլորովին են անշունչք և անշարժք. Խոր. Վերջ:

Երբեմն գոհանի և խնդ. սեռ. կամ որ. *Հանդերձ այսոցիկ՝ և այլոց վինի եւիյ... բայցեսս հանդերձ ձեօք ոտգնապեցայց ասել. Պղատ. օրին. ծԲ: *Հանդերձ առանձինն մսից և ոսկանց: Հանդերձ ամենայն ստայգաւծոց մնասուց: Հանդերձ սասանակ Թուոյ ասաքերէական գնդին. Խոր. Բ. 21: Պիտ: Սորփ: *Ցնծայ ագամ հանդերձ եւայի, քանզի բարձան անեծքն որ յերկրի. Գնչ:

ՀԱՆԴԵՐՁԱԳՈՐԾ. Տ. ՀԱՆԴԵՐՁԱԲԱՐ. * Ամենայն արուեստաւոր, դարբին, հանդերձագործն (կամ հանդերձագործ), նոյնպես և այլքն. Վանաի. փոր. ՆԴ:

ՀԱՆԴԵՐՁԱԿԱՊՈՒՏ. ա. Λωποδύτης. Spoliator. Որ կապատ զհանդերձս կամ զձուձս այլոց. *Եթէ ոչ գերեցեալն մերկացուցանելով ոք՝ հանգերձակապուտս անուանեսցի. Բրուսղ

ՀԱՆԴԵՐՁԱՆ, ի. անք, նաց. գ. որ և ՀԱՆԴԵՐՁ ըստ ի նչ. Σύνθεσις, πραγματεία. Compositio, apparatus. Պատրաստուած. կազմուած. կազմած. տարազ պէսպէս. սար և սարքաս. բազադրուած այլ և այլ իրօք հանգերձ. յօրինուած. սպաս. զարդ. հանգէս. պէտք. կահ. ՚ՙէքօրի, հադըրլըգ, ֆըհիմմաս. և ՚ՙէքպէէ. *Ըստ այդմ հանգերձանի: Գործ իւրաքանչիւր գործոց հանգերձանի: Հանգերձանք խնկոց: Խունկք հանգերձանայս: Հանգերձանք ձաշակաց: Զամենայն հանգերձանս սոգոմոնի, զոր հանգերձեն ացշնեալ իրեսաղեմ: Զկարգ պաշտօնէից նորա, և զհանգերձեանս նորա: Հանգերձանք աւարին: Տալ զամենայն հանգերձանս ուրախութեան. Ես ՚ՙ. գ. ՚ՙէ. Բ: գ. ճ. Ը. 29: *Երևելի զաքսս հանգերձանաց. ՁԿ. կԲ: *Բուրմունք խնկոց իւղոց հանգերձանաց: Ի հանդերձանս լուսոյն կենաց. Նոր. ՚ՙ. կԲ: *Ոչ եթէ ըստ այգմ հանգերձանի ձիմուկն օծեալ 'ի քահանայութի. Կալ. ծ:

ՀԱՆԴԵՐՁԱՆԻ, նաց. Իբր հանգերձք, ձից. լաՙէքէ, զէէօփէշէ. *Ջոսկիակուած զարդ կանացին, և զպատառական հանգերձանն. Շ. էբէ:

ՀԱՆԴԵՐՁԱԳԱՃՈՑՃ. ա. Գանձուձեալ հանգերձիւք. սիրոյ կիսուձոյ զպատճառանս զրեատուց. * Հանգերձապատճառք, և առիթս ատելոյ. Ոսի. ՚ս:

ՀԱՆԴԵՐՁԱԳԱՏԱՄԻ. ա. ք. ա. գ. Պատառ. օգ զհանգերձս. կամ Պատառումն հանգերձից. *Ի չար գիւաց գիւահարեալք, արիւն և մսխիք, հանգերձապատառք. Մ ած. Ե:

ՀԱՆԴԵՐՁԱԳՆԱՏ. ի. ից. գ. Ταμίας. οἰκονόμος. Dispensator, oeconomus. Λογιστής, computator. Վերակացու հանգերձից և ամենայն հանդերձանաց. Հաղարապետ աղքունի տան. անանս. Հոգաբարձու. գանձապետ. Համարապետ աշտանակալ Հարապետ առանձնատան. հոնտոմոս. գաֆֆանճէ պաչը. ՚ՙիրէ Խոշճ, Խանչէպոր. տէս գ. Ի գ. ծ՚ը. 9: ա. Եչը. Բ. 12: Բ. հ. գ. ղ: Ե. ի Բ. 15: *Հանգերձապետքն՝ որ էին պահապանք սատարին, 'ի քահանայ. նայիցն էին. Նի. է. *Հանգերձապետս զբաղաքին, կամ երգապացոց ՚ՙին: Հանգերձապետին ազգի կիսոյ էր այս գերեզման, յորմէ տարագրեաց զնա եւայի մարգարէ. Եբր. Խրէ. Ֆոի:

ՀԱՆԴԵՐՁԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՁԱԲՐԱԳԵՏՈՒԹԻՒՆ. *Հանգէպ տէր ՚ած քո զՀանգերձապետութիւնն քո 'ի քէն. Եբր. Ֆոի:

ՀԱՆԴԵՐՁԱՏԱՆ. ա. ՚ս. Տարածանելով զհանգերձս. տարածմամբ հանգերձից. * Գան քեզ նախընթաց, ասեն փառաբր փառաց, հանգերձատարած. Գ.ԽԺ:

ՀԱՆԴԵՐՁԱՐԱՄ. ա. գ. որ և ՀԱՆԴԵՐՁԱԳՈՐԾ. Դերձակ. Ռէէլ. *Հանգերձաբարք, և չինողք, և հոլագործ, և խոյտակարք, և որ այլինչ ասուեստք. ՁՖ. Է:

ՀԱՆԴԵՐՁԱՒՈՐԵԼ. Տ. ՀԱՆԴԵՐՁԵԼ. *Հանգերձաւորեաց քաւութիւնս: Հանդերձաւորեալ շնորհ: Ոչ հանգերձաւորեց քեզ այլեր այսմհետէ: Ոչ բանիւ հանդերձաւորի. Ռոմ. ՚ՙ. ՚ք. ՚ՙէ. Բ:

ՀԱՃԴԵՐՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Πράγμα. Opus, negotium. Գործ աւորութիւն. իրագործութիւն. ծառայութիւն. իսի գործ. Իւ Խըղնէ. *Ցորդեցոյն իսրայէլի ոչ եւս սոդոմին 'ի հանդերձաւորութիւն. գ. ԼԿ. Բ. 22:

ՀԱՆԴԵՐՁԵԼ. Տ. ՀԱՆԴԵՐՁԱԻ. իլ:

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆ, ղինի, նայ. ա. Որ ինչ է 'ի նիւթոյ հանգերձից. լաՙէղէն. *Կանոն հանդերձեղէն սպաս օրհնելոյ. Մ ած:

ՀԱՆԴԵՐՁԵՄ, եցի. ն. Κατασκευάζω. Instruo, paro. ՀՀևդրնմաս, jungo. ՀՕՄԷՕ, orno. Հանգերձանս իւն առնել. պատրաստել. սպասիւք և սարքք. կազմել. յարդարել. զարդարել. յօրինել. յարմարել. հոգալ կամ տալ զպէտս և զընծայս. յուսարկել. ամենայն պիտոյիւք կամ բարեաք. ՚ՙիէլ. ՚ՙիէփէս սպասիս հաղըրլամագ, ֆաֆըմ ՚ՙէքպէէ ՚ՙէօրէ, ֆաֆմագ, փոսիվէ փոսէՙՙիվէ, փօսաֆմագ. * Հանդերձել զնչ, զկառս, զձանապարհ, զքաղաք, զձիազգ. Թուոց. ՚ՙԲ. 21: Բ. ՚ՙԳ. ծԲ. 23: Ես ծԲ. 6: Թուոց. ՚ՙա. 27: Մրկ. ա. 2: Մՙՙ. Ը. 9: Եւ. Ւ. 8: *Հանդերձին լքին համարաք. ա. ՚ՙ. ա. 36: *Զհանդերձանս սոգոմոնի, զոր հանդերձեաց չինել յերուսաղէմ. Գ. ԼԿ, Բ. 19: *Հանդերձելով հանդերձեացեալ գնա յոչխարաց (իբրև պաշար ճանապարհի ևն). Օր. ծԲ. 14: *Առատապէս հանդերձեցին զնոսա, և յարկիցին. Բ. ՚ՙ. Բ. 49: *Հաստատեցար և հանդերձեցար ընդ օծելոյ քրոքելին. ԵՀՙի. ՚ՙԲ. 13: *Հրամայեաց այնոցիկ՝ որ զՀրագան հանգերձելին. Ես. պխ. Ը. 9: *Զքանիցն յարմարութիւնն հանգերձեն. Նար. ՚ՙիԲ: *Հանդերձեցեալ ապատպագք, գնաց յանգիման լինել Թագաւորին. ա. ՚ՙ. ծա. 24: *Հանգերձեցաւ ելանել զկռուածսն վաստակեալ. ՁԿ. կԲ:

ՀԱՆԴԵՐՁԻ. } ձէր, ձեալ. եմ. Μέλλω:
ՀԱՆԴԵՐՁՒ. } μελλω. Futurus, debeo, եմ. Ունիլ առնել կամ լինել. խորհել. յօժարիլ. գնել 'ի մեր՝ և կարել, կի պատրաստ գալ. կամիլ և պատրաստակ առ 'ի գործել ինչ. առնելոց և լինելոց գոլ. ընելու ըսաս.

ընալու· Վերայ· Եպէսէ՛ օվմափ, օլմաճափ, օվմալը, ևն· *Յորժամ հանդերձէ հովիւն մեկնել զոգիսն ի յայծեացն· Ոսկ· ագաթ· * Ասա հանդերձի (կամ էէ, կամ էեալ է) բանսարկուն սրկանալ ի էէնչ ի բանս· Յայտ· Բ· 10· *Յետ այսորիկ հանդերձի ասել· Ոչ ևս ուրեք օրինադիրն ընդ պատուիրանօք հանգելնի կալ· Մինչս հանդերձեր խոսել ընդ նոսա· Յոր ժէ հանդերձէնին ոմանք յանդգնեալ· Հանդերձէնին՝ զանէինս իւրեանց ի փափկուիս և ի խեղճուլիս սրկանել· Ոսկ· չհ· *Ոչ հանդերձեր կատարիլ· Դիմն· *Հանդերձեալ եմ ի խաչ ելանել վասն ձեր· Ոսկ· չհ· ա· 1· *Հանդերձուցան երթալ ի բաբելաւոս· Ոսկ· չհ· Բ· 24· *Որ փառաւք չօր հանդերձեալ էս գալ ի դատաստ· ևն· Շար· *Հանդերձեալ եր սպարգևել ծնանել· Ի՛· ժէ· 4· Յայտ· ժԲ· 4· *Հանդերձեալ էին ի բացել կալ· Շ· ՃՓ· *Հանդերձեալք ատտուծով են· Սահմ· Ե լ· Պոլտ· ասէ զայնիսիկն՝ քանզի ունիմք ձառել· *Ամենայն ինչ՝ որ հանդերձեալ է լինել, յասլայ կոչի· Շ· Բ՛ոլէր·

ՀԱՆԴԵՐՁԵԱԼ, եղոյ, եալք, ելոց· ա· գ· Μέλλων, ἐρχόμενος· Futurus, venturus· Որ ինչ գալոց՝է, կամ լինելոց, կամ ակնկալելի· առաջիկայ· ապագայ· ապառնի· պատրաստեալ· օլաճափ, էնէձէ+, ֆոռֆափէլ· *Հանդերձեալ ասի՝ որ լինելոցն է, չև ևս լեալն· Վասն զի ակնկալութիւն սպասեմք առնուլ զառաջիկայն, հանդերձեալ կոչեմք· Խոսք· *Որոյ իբրև է հանդերձեալքն· Հայր հանդերձելոց աշխարհին· Գիտեր զնոցա և զհանդերձեալսն· Մի յայսմ աշխարհի, և մի՛ ի հանդերձելումն· Եթէ որ կամս, եթէ հանդերձեալքն· Հանդերձեալ փառացն յայտնելոց հաղորդ· ևն· *Երիք մասունք ժամանակիս, անցեալն և առաջիկայս և հանդերձեալքն· Մեկն· չէ· *Միայն ինքն կանխագէս է հանդերձելոցս· Հանդերձելոց տանջանարանացն· Ի հանդերձեալ զատ կին· Հանդերձեալ դատաստանին· ևն· Եփէի· Նար· Ոսկ· Նար· չբ·

ՀԱՆԴԵՐՁԵԱԼ· որպէս կր· Հանդերձել բայիս· Σύνθετος, ἔξαλλος· Compositus, egregius· ἀλλασσόμενος, mutatus· կազմեալ պատրաստեալ յօրինուածով· բաղադրեալ· յատկարուն· զարդարուն· պատուական· փոխանակաւ ագանելի· առատ սրտիւ ընծայեալ· *Արկեցէ՛ ի վերայ նորա ածկոն խունկս հանդերձեալ· Ես ե 8· *Եւ էր գաւիթ զգեցեալ պատմուճան հանդերձեալ· Ք· Լփ· Ղ· 1/1· *Տասն պատմուճան հանդերձեալ· Երկուս պատմուճանս հանդերձեալ· Ղ· Լփ·Ք· 5· 22· *Պատարագս հանդերձեալս յոյժ· ա· Ի· ֆէ· 26·

ՀԱՆԴԵՐՁԻԿ, ձկի,կաս, ացի, կի՛ ձկան· գ· (յն· պէսպէս ոճով·) Հանդերձ անցուզք և ալքասուին, կամ չափաւոր և պարկեշտ· Խեղճ կամ անզօրդ հագուստ, հագուպիկ, լաթիկ· պոյաղը էապաձըփ, ոսսպաձըփ· *Տնր հանդերձիկ ինչ մաշածոյ, և ոտ զալքայուլեին այ· Ոսկ· ագաթ·: *Դոյզն կամ ամիրոփ հանդերձիկ· Աւետ լինչ հանդերձիկ· Սուէեղէն հանդերձիկս· Մի ոսկի զարդուզք, այլ ցածուլեր և հէզուլեր հանդերձիկսն· Ոսկ· Եէր· ա· պ՛ն· ֆէ՛ւ՛ք· կոչ· *Չհանգերձիկին պատառատուն· Ագաթ· *Զմաչկեղէն կի՛ զմազեղէն հանդերձիկ· Վէր ասկ· *Բարկիկ հանդերձիկ· Սարգսյոսէ· *Պարգևեա հանդերձիկ· ևն· ՃՃ·

ՀԱՆԴԵՐՁԻՉ· ա· Որ հանգերձէ· կազմիչ· արարօղ, եւյարմարօղ· *Հրաշից հանդերձիչ· Ինքն պատճառ հանդերձիչ· Ստրա յարեխօք հանդերձիչք· Նար· ՆԷ· ՀՊ· Յա:

ՀԱՆԴԵՐՁՈՒԹԻՒՆ· գ· Պատրաստուելի· հիմնարկուելի· կազմուել· Ընդոստիւ· *Երկրորդ տօղին սկիզբն առնելով ի կըրկնակէն արար հանդերձուելի· Չին ֆէր·

ՀԱՆԴԵՐՁՈՒՄՆ, ձման· Նոյն ընդ վ· *Ջհինուելոյ հանդերձումն ապառապլ նուելի· Պիա· *Եօթանց՝ կենցաղոյս այսրիկ օրինագրէ, այլև ուղիղ հանդերձումն յաստուա բարեգործուելէս· Լ՛ֆէ· ծՂ·

ՀԱՆԴԻՊ, դիպի, կամ պոյ, պօյ, դէպք, դէպս· ա· գ· Տ (որպէս թէ Համադեպ·) Ա՛մենայնիւ դէպ· դիպող պատշաճ պատեհ· ի դէպ· հրնաոպ, ոսյիսա· *Զվերջին տեղին ունել ըստ պատուիրանացն տեառն իւ· բաքանչելոյս ուժք հանդէպ է· Ար է հրաժարուելի՝ հանդէպ պատրաստուելի՝ սկիզբն առնել առ ՅԾ Ճանապարհին· Ոմանք ի մանկանցն հանդէպ ուղիղ յայտնի են առ ուսումնեան (այսինքն յարմարութիւն)· Իբ ս·հց· *Թէ ի հանդէպս, և թէ ի սարադէպս· Ոչ նաև համբառնայ հանդէպ՝ առանց ուղղչի· Նար· Խ՛ֆ· ծ՛ֆ· *Ոհնի զվերսատուէ զհանդէպն· Երէ· էէր· *Ի վանհամարատուելն ըստ հանդիսին ի դէպ պատկանէ՛ Պիա·

ՀԱՆԴԻՊ· Նա· սեռ· խնդ· որպէս Դէմ առ դէմ դիպեալ· Κατέναντι, ἀπέναντι, ἐξεναντίας· Coram, contra, ante, adversus, ex adverso· Յանդիման· ի դիմաց կոսկ· զառաջեաս առաջի· ընդդէմ· դիմաց, դէմ, առաջիկաս· առաջի, էոֆ, էոֆ, էօֆ, էօֆ· *Ե՛րթ առ փարաւոն, կացցես հանդէպ նորա· Ի գէօղն որ հանդէպ մեր կայ· Բանակեցաս հանդէպ լերինն· Յաղուվեցին հանդէպ վիմին· Որ դիտէ հանդէպ գամակոսի· Ընձանայր հանդէպ իւր· Եբրեաք քրոջէիցն հանդէպ միմեանց· Ճակատ ուեցան հանդէպ միմեանց· Կացցէ ուրդարն բաղում համարձակուելի՛ հանդէպ նեղլոց իւրոց· Եմն· *Իմ հանդէպ՝ նոր· Ի· *Հանդէպ Ճառելոյս դնել· Եսս· էր· ա· *Ոչ ուղիմ զորուն այսքան ընորհացս հանդէպ օրհնուի դնել՛ս· (իբր գարեզուզի)· Լ՛ֆէ· ոչ·

Ի ՀԱՆԴԻՊ· Ի ՀԱՆԴԻՊՆ· Նա· ռամ· էէմը, էէմայը·* Ոչ եդեալ՝ի հանդէպ երեսացն ևեթ արշաւեն· Եփէի· *Յայնկոյս յորդանանու՝ի հանդիպել երկքովի· Յես· իա· 30· *Ի հանդիպել անսի նորա գասանէին հեռեալ նոսք հանդիսս նաւսց իբրեանց· Եէր· էս·

ՀԱՆԴԻՊ, և հոլովք իւր· ֆ· Յանդիման· առաջի· ի դիմաց կամ յայնմ կուսէ· ի դէմս կամ յայնկոյս· էէմայը, էէմայէն· * Ի քրմաց անտի՛ ոչք հանդէպն կային· Զնոսք· *Հանդէպ կացուցանէ նմա և զնէրսես· Մ՛նոր· Էրէց·* Մինչ հանդէպ երեսանալ ազիքսան դրու· Կացեալ՛ի հանդիպոջ· Աբդ՛ր· ա· 7· *Տեսին որդիք մարդարէիցն՝ որ յերիքով՛ի հանդիպոյն· Եսես մովսը՛ի հանդիպոյն զջուրսն· Կացին՛ի հանդիպոջ՛ի բացեայ· էր· Ի՛ֆ· Ք· 15· ֆ· 22· Ք· 7·

ՀԱՆԴԷՍ, դիսի, ից· գ· *Ենդեւիչս, δοκίμιον, ἐπίδειξις· Probatio, experientia, argumentum· (իբր Համայն Տես· ասել, կամ հանուեն՛ի տես· լծ· և ֆն· էնոփոռս·) Փորձ և քննուելի՛ի տեսել բազմուե· մանրագնին այցելուն տեղեացան· կամ Հրապարակաւ տեսանել· գատ· հաստատիք· սպասցոյց· ցոյց· յուսակուելի· բացերևուե· դիտողուելիւն· համար տալն կամ առնուլն· Թիւ համարոյ· գումար· ՆեՔՔԻ, ՆեՀՐԻՈՊՆ, էէՈՐՈՒՔ ի՛ հանդիպի գաւառ հաստարիմ· Փոխատուի և փոխառուի՛ի մի վայր հասելոց հանդէս առնել ՀՐ· ևն·

Որպէս Δίκη· Judicium, forum· *Ա յայդս՛ի կատարած հաստացանել զայսպիսի հանդէս· Պղաթ· օրն· Ք·* Մահուամբ կատարեսցի, և ինչք նր լինիցի հանդիսին· ա՛ր· ֆ՛ա·

Եւ որպէս Ἐπίσκεψις, ἐπισκοπή· Visitatio, inspectio· * Անցանէր՛ի հանդիսի անգ· ի քաանամենից և՛ի վեր· Մոսն՛ի հանդէս ըստ ազգաց իւրեանց· Եղէն՛ի հանդիսէն իւրեանց քսան և երիք Համալիք· Հանդէս նոցա ըստ Թուոյ ամենայն սրսւի· Արարին հանդէս համարոյ· Հանդէս արա որդւոցն զևեայ· Հանդէս սրարին որդիքն բենիամենի· Հանդէս արար գաւիթ ղօրսն· ևն·

Սոյնպէս և յայլ գիրս ասի· *Յուսանել կի՛ ասանել կի՛ առնուլ զհանդէս զօրուԹե, բարերարուԹեան, վառաց· Շ· ՃՔ· ԵՀՒ· ՍաբՔ· *Ածել՛ի հանդէս հարցափորձի Ե՛ա· պահ· *Ի հանդէս մատուցանել զաւրս Տասաատուե· Ոսկ·չհ·* Իւրաքանչիւր գործոց անձինւր հանդէսք երևեացին· ԵՀՒ՛ի· * Հանդէս գոցա՝ այսինքն կալն՛ի գատաստանի առաջի սեառն· Վ՛ՀՔ· Բ՛ա՛ա՛ց· *Ընդերևոյթ հոգին առեալ վիւր արդեանցն հանդէս· Երէ· ՃՔ· * Գոյր և այլ հանդէսք յանդիմանուԹե նորա իլևանական· Նահայ· * Պէտք են գործոցն հանդիսից· Նշանացն հանդէսք, եԹէ առաքինուԹեցն հաստատիք· Ոսկ· ՃՔ·

ՀԱՆԴԷՍ· Θέα· Spectaculum· Տեսիլ· սեռարան· հրապարակ· ասպարէզ· մրցարան· ՀԷՀԷր ՀՀՔՔանը· *Ի վր ամենայն հանդիսի գեղեցկուԹե նուաց· կանայք որ դիմեալ գայք՛ի հանդիսի՛ յասալ մտիք· Ե՛ա· Ք· 16· ԻՔ· 11· *Աբեալ զդոյս իւր՛ ընկէց՛ի հանդէսն· Նահա· * Աբեալ քան զհանդէսն ընուն զասպարիզսն սեղի· Ոսկ· չհ· ա· 1· *Ջոր օրինակ ըմբշամարտ ոք ինչնեալով՛ի հանդէս՛ ըստ օրինի մարտուցեալ յայլՀէյք դէմ յանդիման· Սրֆ· չհ· Ք· * Ի հանդէս Ճգանց և մնհու մտանել վասն քրի· Սրֆ· Ք· պ· ա·

ՀԱՆԴԷՍ· Ἀγών· Certamen, solemnes ludi· ἆθλος, labor certaminis· Մրցանք՛ի սեռարանի· ագոն· Ճիդն· հաՀատուկուԹե· փոյԹ և չան· սրսւի քաչուե· գործ երևելի· մեծագործուԹի· *Ոչ՛ի փոքրսնս մեզ հանդէս Ճեղել պարա է· Կ՛ՀՐ· ԳՀՀ· *Ի սրբազանն հանդէս կոչելով զնուիրեալն· Դ՛ՀՈ·ՆՒՔ·* Ջմնաւ ածելով և զոր՛ի հանդիսիցս այսոցիկ հիւսեալ պսակս· Ոսկ· չհ· Ք· 30· *Կատարել զմարտիրոսական, կամ զվկայական հանդէսն· ՃՃ·* Ոչք զհանդէսն մրցականին յերկրի կատարեալ· Նար· Ջ· * Խոնարհեալ սեռանէր զհանդէս կուսաց նոցն· Ոչք զհանդէս նահատակուե սուբ բըռնաւորն ցուցին· Շար·

Ախտոր յայս միտս, և՛ ի ա նչ· Հային հեռագայ ձևք բանից յամենայն գիրս· *Որ՛ի հանդէս քո Ճգնուլեի՛ Հանդիսիւք պատուիրանապահուե· Բազում հանդէսք համ բերուլեց պիտոյ են մեզ· Կրօնաւորական հանդիսիւ փորձէ որպէս զսակի՛ի բոլս· Ի հանդէս Ճգանց· Հանդէսք առաքինուեց· Ի հանդիսից բարեպաշտուե· Սբ՛ և արդար վաստակոց հանդէսք· ևն·

ՀԱՆԴԷՍ· Տօնախմբուելի· միաբանական ցնծուելիւն· ՀՀՈՒՔ, ալայ· * Դասակից եղէն հովիւքն հանդիսի՛ վերնոյն· Շար· * Ի ժողովս խրախուելի՛, և յաբրահական հանդեան· Հին· էէր· * Ի՛աբահական երգոց և բանից միայն լինէին հանդէսք· Լ՛ասփ·* Ի տօն հանդիսի՛ մեծի՛ գովեստի· Զտօնախմբուեն զՀանդէս· Նար· Կ՛ֆ· Իփ·*Դասատեսք դասուց հանդիսի՛ ժողովոյս· Վասն հանդի-

ալ ժողովոյն ի մեծ ատենին. Լմբ. համբ. իգն.

ՀԱՆԴԻՍ. Հաւաքումն և առաջադրութիւն բանից. Ճառ պատմական, և ճարտասանական. *Հանդէս է մեր ուշ զպատմութեանն ողջունաբանութիւնս գրել. Խոր. ա. 8: *Զգըբօք հարցն եկեալ ըստ նախապատմութեանցն հանդիսի. Ցհ. կթ: *Յօգտակարն մեր փութացաք պատմութեանն հանդէս. Աճբ: *Ժողովեցից ի նոցանէ կարճ ի կարճոյ զխորհրդակս ձեր զքանից հանդէս. Սահ. երէց: *Հաւաքալ ի բեհնոյն աշխարհն . . . բարբառ յատկաբերս գովասանական հանդէս. Պիտ:

ՀԱՆԴԻՊԱԲԼՈՒՐ. գ. Բլբուրն որ ի հանդիպոյ. *Եբանէ յարեւելից կողմանէ (ի) հանդիպաբլբուր. Ո—ա:

ՀԱՆԴԻՊԱԿԱՆ. ա. Որ ի դէպ հանդէպ, ի հանդիպոյ. դեմընդդէմ. *Յորժամ կշռեա միմեանց լինին հանդիպական. Երզ. ոփ. երէս: *Հանդիպական, և կշռական. Հիւ. տէր:

ՀԱՆԴԻՊԱՀԱՅՆԱԿԱՆ. ա. ի հանդիպոյ հայելի՝ տեսանելի. գեմ յանդիման հայելի. * Սաորև ունի զծուլակն մեծ հանդիպահայեցուածս. Նար. երգ:

ՀԱՆԴԻՊԱՆԱՒ, ացայ. Տ. ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ. * Վերջնումն ... գիշերին երթեալ հանդիպանաւ: Ընձառելոյց երթեալ հանդիպանայր կենաց. Ցհ. իմ. ոփ. Ե երէս: *Ժամ. մգթիւս դիպուածք ունէք հանդիպանայր. Աճբ. ա. ւ: *Սին միւսումն ոյր հանդիպանայ, և միւսն ծառայ. Գագիկ ա— ասան: *Միմեանց հանդիպանան: Որպէս փոքունք՝ որք արքայի հանդիպանան. Երզ. ոփ. երէս: *Հպատղնիք առ ձեզ հանդիպանալովք Ընան. երէց:

ՀԱՆԴԻՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ. *Ի հանդիպաւորու թեն հպաւորութեն առնէ լուսինք. Շէր:

ՀԱՆԴԻՊԵԼ, եցի, եալ. Ս. Տ. ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ, եցայ. * Ընդ հանդիպեցից մուսացման ψ. ուաչնոյ. Մաթ. իբ:

ՀԱՆԴԻՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ հանդիպիլ, մերձեցուցանել. վերձակել. յարմարել. հանդիպոյզնէլ. հանդիպոյզնէլ, ծգտեցնել, յարմարցնել. * Բարեխօսք պետոյ են հանդիպեցուցանել զնեզ քեզ. Տծակ: * Յայսաց, և հանդիպեցոյց զնս. Լմբ. իմ: *Սերեցաւ առ դիրս հանգամանն հանդիպեցուցեալ. Երզ. ը: * Զուարթութիւ ուրթաթիւն հանդիպեցոյց. Նահաւ: * Հանդիպեցուցանէ զՀայերէնն աթոռելոյան ըստ կարգման սուրբսացին յունաց. փոփ: *Իակ առ ի միաս զայն հանդիպեցուցանել է. փիլ. լմն:

ՀԱՆԴԻՊԻ. բէմաբ. Τυγχάνει, συμβαίνει. Contingit, accidit. Դէպ լինի. և ի դէպ դայ. պատահի. դիպող գոյանի. լինի. *Կնոջ հիւանդանալ հանդիպի: Ընդսոյն հանդիպի ամենայն անձին բարեմտի. Ոսկ. չհ: * Ոչ դրամակ առ նա հանդիպի ընդդնանքանոն թեան. Նար. խը: *Չի ասծ է արարիչ. Տարկաւ հանդիպի, և ի սուգ ըզասծս խնամակալու թեի պահանջի. Խոր. պոբգ:

ՀԱՆԴԻՊԻՄ, եցայ, եալ, ել. յ. Ἀναντάω, συμπίπτω. Occurro, incurro, incido. Հանդէպ երանել կամ գալ. պատահել. ընդառաջ երանել. դիպիլ. գոյանել զերեսարմերձեցնել. Տալել. զոտիլ. բախել. պոպոհիլ, տգնիլ. բաղ ներելի, պոռնչմագ, լագընդհագ, փգաւոչմագ. * Սահմանեք նոցա հանդիպեսցին ձորոյ: Ոչինչ օգուտ, դի հանդիպեսցուք նմա: Հանդիպեցան միմեանց ի հովիտն սկայից. Յես. ծի. ա: Յես. ծա. 15: ա. ես. ընբ. կ. ւ՝: *Եբ հանդիպեալ քո որ առաքէրցն. Շար: * Հանդիպիլ ամենայն ընդ առաջ անառն յօգս. Ամ: * Ընդ այր հանդիպի արարչին ի մարս. Խոր. բ. 57: * Հանդիպեալ ի շարուր գաշտի. Ցհ. կե: *Յայսմ ժամու անդ հանդիպեցոյն. Աճբ. գ. 7: *Յորժամ հանդիպեսցի քեզ փորձութեն. Նեղս: * Որ հանդիպին տէրունեան դրոյ. Փիլ. ք. բաե: * Աս որս հանդիպի պղատան ոչ. այսինքն գինապատահէ. Սահմ. ը: *Կուսի ծնանել՝ ոչ հանդիպեցելոյ առն ոչ. այսինքն անփորձ եղելոյ յառնէ. ճճ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ. Στοχάζομαι. Collimo ad scopum. τυγχάνω, obtineo, consequor. վճռակիլ. հասանել. ի նպատակ գտանել. ըստ ընդբերելն կամ պհակատակն. ընդունել. ըստ ասնալ զբարի ինչ, կամ չլալ. * Հանդիպի ամենայն խնդրոցն և իսատմանցն: Ըստ արժանի թնագատրոյց հանդիպեսցուք օրոյն. Խոր. ք. 48. Ե 23: * Ա յոր վատատկոց ի մեց հանդիպիմ պտղոյն. ճճ: *Հանդիպեալ շնորհի կամ շնորհոց, փրկութեն, փառաց, անուան, բժշկութեն, օգնութեն, ուրախութեն, ևն. Շար: Նար: Խոր: Ոսկ: Իգն: ևն: *Անբերելի սիսից հանդիպելին. Խոր: * Որ և գաւառն մեն մի քահանայ լոկ թեզ հանդիպի. Ձենոբ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ, ի, ին. ուղղ. ինդ. ըստ չին. ոճոյ. Τυγχάνω. Sum. Գոլ. եմ, լինել. դըտանիլ. *Հանապատս որդի ոչ հօր իւրում հանդիպի: Մշտնջենաւորակից հանդիպի հօր և որդւոյ ամենայն հոգին: Քո ոչ իմ աշխատութեն և զօրութեն հանդիպի: Որ անօրէն է, նա և անարիշտ հանդիպի. Ամ: *Թէ անանկք իցեն, քան զնծատունն գոյաւորք հանդիպին. Ոսկ. չհ: * Սատգապէս յայնժամ երկիրս երկինք հանդիպեցան. Պրուղոյսյան: *Որ ուղղութեն ունկցին հաշտ ոչ հանդիպել. Իգն: *Մարդ՝ որ անանանագոյն հանդիպի որպէս զեզն, ևն. Խոր: *Որում կալ անարժան հնդհպիմ. վերն. լբ:

ՀԱՆԴԻՊՈՂ. Տ. ԴԻՊՈՂ. *Ի հանդիպող մտաց ոչ են անկած. փիլ:

ՀԱՆԴԻՊՈՂԱՐԱՐ. ած. Իրր դիպող. ի դէպ. ճաշոցակի. *Գրերթողն առեալ հանդիպողաբար ասաց. փիլ. լմն:

ՀԱՆԴԻՊՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Στοχασμός. Collimatio ad scopum, conjectura, ևն. Դիպողութեն. պատահութեն. յարմարութեն. և դիտ մտաց պատշաճական. յարմար գատուածն. հատղութեն. և հանդիպուածն խընդրելոյն. *Դնեն լով անուանեցդ յարմարեալ կոչի հանգիպողութեն առն իմաստնոյ: Հանդիպողութեն և դիպողութեն: Հանդիպողութեն կարծեացդ յիրաւի է և հաւանելի: Ա յայլ. Հանդիպողութեն մտաց. փիլ: *Հանդիպողութեն, և ըստ կարի. Մխ. երա: *Հաւատացդ հանդիպողութեն. Երզ. ոերբ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս նոյն ընդ ա. * Ձափաւորու թեն քանի, և ժամնոցակի հանդիպուեն. Բրս. ևդ: * Հանդիպութեն ինն, և կարծեաք. Նխս. կոմ: *Ա յայելուեչ հանդիպութեն պատճառաք. փիլ. ք. բաե: * Ան. Հառ է և անհամապատ ի մարդկան հանգիպութեն: Ծածկեցաւ լինէն անվրէպ դիտութեն Հմարտութեն հանդիպութեան. Նխս. կոմ: Պիտ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒԹԻՒՆ. որպէս Դիպուածք. դէպք. ի գէպ դալն. *Պատրեալ լինուք ի նոցա ի բարեբախտիկ հանդիպութեն. փիլ. լմե: *Յանկանկալն հանդիպութեն. Նար. զշ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԻՆ. ոյ Դէպուղիղ հայեցուած. գեմ ընդդեմ դիրք. *Իակ մարգոյ գլուխ ի հանդիպութեն երկնից բարձրացեալ ձգեալ կան. Վէրոբ. ի: *Հայեցուածք երկուց կիսագնդին հանդիպութեն կէիոն ուղիղ ի վերին և ի ներքին ապամագիծն. Շէր:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ, պման. գ. Ἀπάντησις. Occursus. Հանդիպելն, պատահելն. յանդիման լինելն երեսաք, տեսութեն. * Ո՞ր է զուարթ շլեմանց ժպտութիւն առ բարի աշակերտացն հանդիպութեն. Խոր. գ. 68: *Անհաւասար հանդիպումն. Նար. կե: *Երթայ ի հանդիպումն մեծի կայսերն. Ցհ. կթ: * Գայ ի հանդիպումն Հզօրին: փութա՛ ի հանդիպումն իմ. Աճբ: *Եվ ի հանդիպումն սքեն. ճճ: *Յորժամ հանդիպումն լինի ազգի մարդկան առ ոչի. քո: ճկ. պէսպէսաք ի հանդիպումն ամպովք երևեցելոյն: Բարձրանան յերկիրէ լուսեղէն ամպոք ի հանդիպումն փեսային քոյ. Մխ. երէց: Խոր: ճճ: *Գնաց ի հանդիպումն Թագաւորին. Հ=Յ. յոբ. է:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՈՒՄՆ. Հաւանելն. գտանելն. ատացումն. * Ժամն կացուցանէ ի հանդիպումն յուսոյն. Նար. յէ: * Գամք ի հանդիպումն գիտութեն ձմ. Լմբ. իմ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ. Դիպուած. պատահումն. *Հանդիպմանէ պատահէալ առն ձմ. ճճ: *Ոչ հոմիմբ, այլ խորհրդեամբ. Ոսկ. հա: Իակ պղաթ. օրէն. * Ի ձեռն ցաւոյ, և կամ այլոց ոմանց հանդիպմանց ոչ. Յն. յովսեսմός. որպէս ցնորք, ևն:

ՀԱՆԴԻՊՍԱԲԱՆԵԼ. Որպէս Առնինաբանել. *Ի մէջ անցեալ առ խոչեցուցն հանդիպաբանել: Հանդիպաբանել յատենի և առ իշխանան. Ոսկ. գբ:

ՀԱՆԴԻՊՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Առնինաբանութեն. *Ի հանդիպաբանուէն պիտորոյ եղև ամենայն ինչ բարիք: Ես ոչ զնորին պօղոսի հանդիպաբանութեն չամի զգրի հարկանել. Ոսկ. գբ:

ՀԱՆԴԻՊՍԱՏՈՑՆ. ած. Առաւել հանդիսացեալ, երևելի. *Հանդիպաբոյն մասն աշխարհի, որ է մարդկային բնութեան. Ոսկ:

ՀԱՆԴԻՊՍԱՏՈՒՐ, դրի. գ. Ἀγωνοθέτης. Agonotheta, certaminum arbiter, auctor solemnitatis. ձՁՀօՁέτης, τηρ. munerarius certaminis. Որ դնէ կամ կարգէ զհանդէս մրցարանի. վերակացու մրցանաց, և պահիչ մրցողաց. որ և նահատակադիր. ճգնաւորիս. Մարտադիր. * Երկնաւոր հանդիպադիր (վերկայից). Շար: Լմբ. ոգ: *Հանդիպադրին քոյ եկեալ. Դիտ. էնէզ: *Հանդիպադիր մերոյ մարմնոյ՝ էչ ի չեզէ հողեղինին. Ընէդես: *Ի հանդիպադրէն ոչ պահեկան. Խոր: *Ցուցանէ միշտ զհանդիպադիրն հանդիսակից գոլ նոցին. Երզ. ֆսե: * Ջմիսոն առ հանդիպադիրն ծած հաստատէին. ճճ: Իակ ցհ. կե. * Հանդիպադիրք մարտիցն փախստական լինէին ոչ. իրր զրագվութիւք:

Լայնաբար, Գլխաւորն ի մէջ մրցողաց, և յորդորիչ կամ խրախուսիչ նահատակացդ. * Հանդիպագին ամենեցուն զևռնդիկ ոգ վարդապետն. Շար: *Զկենակից ամուսնին իմ, որ եղև հանդիպադիր ինձ այսմ ետրանաւոր կռւանաւ. ճճ:

ՀԱՆԴԻՊՍԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγωνοθεσία, ἀγωνοθεσία. Certamen. Մրցադրութիւն ի մրցարանի. մրցանք. նահատակութեն. *Քո որպէս ասծ է հանդիպադրութեանն առաքինորգ և արարչագործ: Հաստատուն կալով ի բարեաք հանդիպադրութեն. Դիտ. էնէզ:

ՀԱՆԴԻՊՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Θεορός. Spectator. Հանդիսատես. եկեալ ի տես հանդիպի մրցարանաց կամ խաղոց, կամ ռոճաւորութեանց. ակնէրեն. * Խաղալիկա, և հանդիսականաս յղէր. Ե. Ա. Գ. 19: *Զի զոր ռոճնէք գուք ժողովուրդ հանդիսական. Շ. ոփ. Բաբէլ:

Եւ ԱՁՀնէտης. Certator, pugillus. Մրցող ի հանդիսի. մրցական. նահատակ. ֆեհվէն, ոյսան ձի. * Ի տեսարանի աշխարհիս կար-

գեաց կացոյց ՚ի հանդիսականս իւր անձը. ւելլիս : Չկնի իւրոց հանդիսականաց գոչէր առ ինքն ետանուանել. Սարկ. գ՚։

Եւ Ձեմոսիոս. Publicus, ևն. Որ ինչ անկ է հանդիսի. հանդիսաւոր. հրապարակական. ժողովական. առնական. ՚ Ի հանդիսական ատենի : Ի հանդիսական առաւրս : Ի հանդիսական մարտի : Հանդիսական մըրցումն, կամ առեան, հրապարակ, ասպարէս. Տոպ : Լմբ : Գր. գղ: Երդն: Գնդ : ՚Արկին ՚ի հանդիսական բանս : Գրաբալ առ նա հանդիսական նամակ. ՃՃ։

ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՏԱՐ. ա. Δημοτελής. Publicis expensis factus, publicus. Որ ինչ կատարի հանդիսիս, կամ ծախիւք հասարակաց. ՚ Մի ոք այսպիսի ինչ բարբառիցէ առ ոմանս հանդիսականաւար զոհիւք. Պղատ. օրին. ծա։

ՀԱՆԴԻՍԱԿԻՐ. ա. Որ յինքեան կլսէ կամ յանձին բերէ զՀանդէս մրցանաց. մըրցական. վիճակիր. Ճգնողական. ՚ Հանդիսականիր նահատակութեան նախնի վկայեցին խոչ անելագիրս. Նար. խե։

ՀԱՆԴԻՍԱԿԻՑ. կգի, ցաց. ա. Σύναθλος. Certaminis socius et adjutor, ևն. Ակորդ որ և է հանդիսի. մարտակից. նահատակակից. Ճգնակից. և Գործակից. և Պատակից. ասնակից. ՚Հանդիսակից մաքառ մրցանաց նոյս : Յուսանէ միշտ զՀանդիսակիցն հանդիսակից գալ նոցին. ՃՃ : Երդն. Խբ : ՚ Սէրով հոգւոյն հանդիսակից լինել յաղօթս. Կնբզ. գխ : ՚Մաքառագործ բանիցն նշ հանդիսակից գասանիլ, և մեկացուս. Սարկ : ՚Հանդիսակից լինէր նոցա միևչև յաւուրս մեծի պատերազմին. Լսող. իզ : ՚ Բարեխօս լերուք առ նոր հանդիսակից ձեր ասնազացս. Շար : ՚ Հրանելութիւն ՚ի հանդերձեալն գտաւ հանդիսակից. կազմակ։

ՀԱՆԴԻՍԱԿԻՑ. Ἀντίδικος. Adversarius in lite, litigans. Դիմախօս յաստնէ. գաստախազ. ոսոխ. ՚Զոր ինչ առ յերկաքանչիւրսն ոք հանդիսակից առացնել մակագրիցի. գիշեր. օրին. ի։

ՀԱՆԴԻՍԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συνηγορέω. Patrocinor, defendo. Պաշտպան կալ յառնեն. ՚Վ ապանման մկայն պատ իցէ վկայել. և հանդիսակից լինել. Գիշեր. օրին. ծա։

ՀԱՆԴԻՍԱԿՑԵԱԼ. Հանդիսակից գըտաեալ. ՚Զ՚ի մարմնի անմարմնոցն հանդիսակցեալ. Մաթ. իղ։

ՀԱՆԴԻՍԱՀԱՒԱՍԱՐ. Նոյն ընդ վ. ՚Առնելով զամենեսեան ոտգիս անուղնի հանդիսահաւատս հրաբուն սեռիցն. Անան. Եփես։

ՀԱՆԴԻՍԱՀՐԱՀ. ա. Հրաշալի ՚ի հանդիսի մրցանաց. ՚Հանդիսահրաշ և մեծ նահատակին արևելեան. Երդն. լ։

ՀԱՆԴԻՍԱՑԱՑՏԵԼ. ն. Ի հանդիսի կամ հանդիսապէս արտայայտել. ՚Ի պատմագով աստպարիսին հանդիսայօրէ զքաջնչայս առաքեալսն. Մամբռ։

ՀԱՆԴԻՍԱՑԱՐԴԱՐ. ա. Որ յարդարէ և մեկ զնորս հանդիսի կամ զրըցանս անձամբ. մրցական. և Հանդիսագիր. ՚Իբր նա հատակ հանդիսայարգար ՚ի կատարած լըրմանն գուգեաց. Նար. Ծբ։

ՀԱՆԴԻՍԱՆԱՄ. ագայ. ը. ՚ԱՀλέω, έυω, ἀγωνίζομαι. Certo, certamen ineo, ևն. πειράζω, enitor, studeo, ևն. Ի հանդէս մտանել մրցանաց. մրցիլ յասպարիսի. Ճըգնիլ. նահատակիլ. ՚ Ըստ նոյնի նմանապէս հանդիսանայ՝ առ բարւոք յաղթանակացն յոյս. Դիան. Եփես : ՚Նախ նահատակեցաւ հոյսն, զկնի հանդիսանան և մանկունքն. Աիսոբ. Ֆոխոբ : ՚ Որք հանդիսացեալք խրատեցուք ՚ի մարտի կի ՚ի մարտս պատերազմի : Հանդիսացան ընդդէմ Թշնամեացն. Շար. ևն : ՚ Ցեանեալք զատանայ հանդիսացեալ, և գուք ոչ հանդիսանայք. Մատթ. ֆ։

ՀԱՆԴԻՍԱՆԱՒ. Առաքինանալ. անիւնոյ բերիլ ՚ի վատահաս. աչիատալ. ՚Լանալ գործել. փորձ փորձել. Ճգնիլ. յաւելլս մեռ լինել. անվնհեր ալկանել զանձն ՚ի մեկլ ևն. ՚ Ըստ այսմ ասէ ուսման հանդիսացիք ՚ի Ճգնութիւն. Ոսկ. էկնիպ : ՚ Հանդիսանալ ՚ի բարի վարս, կամ ՚ի բարեպաշտութեն վարս, ՚ի սահել զպատուիրանս, ՚ի կենալ կենդանի սգուստս. ՚ի բոլոր բարեկարգութիւս կի յոչ ախորժելին ել, կամ ՚ի սեռութեն բանիս : Հանդիսացայց ըստ կարողութեն իմում : Հանդիսացայց օրինակաւ իւիք յայտնի կացուցանել. Ճգնի : Ճկ. լի : Նար : Նլ. եգի : Աարս : Սարկ : ՚Կրկին հանդիսանալ զնոյն Ճանապարհել. Ոսկ. ծա : ՚Վասն որոյ հանդիսանայիմ՝ վերկալ գասն : Աաւել հանդիսացայի ըստ հաճոյից նորին իսկ, և ոչ սիալել. Խոր : ՚Զաւր հանգիսանամ, և իրաւամբք պատերազմիմ. Նար. կա : ՚Ա յսկիսի վարուք հանդիսանան. Ցճի : ՚ Աւաքեալքն տղօթիւք հանդիսացան : Ազօթիւք և յո հանդիսացայր անկարօտն տղօթից. Խոր :

ՀԱՆԴԻՍԱՆԱԼ. Դիմել, հասանել, ժողովել ՚ի հանդէս, ՚ի պատակցութիւն, ՚ի ասնկցութիւն. ՚Ասալ՝ արդեօք առեալ զնչան Ճանապարհիդ՝ առ այսոսիկ հանդիսանալդ արբազան տեղիս. ՃՃ : ՚Աա հրեշտակական բարեբասութեն անցանել հանդիսանայ. Այնբոբէր : ՚Հանդիսացեալք ընդ երկնայնոցն այսօր ասնեսք. Շար : ՚ Հանդիսացեալ ժողովուրդք. Լմբ. ոթիպ :

ՀԱՆԴԻՍԱՊԵՏ. ի. ած. գ. Գլուխ հանդիսի մրցանաց. Հանդիսագիր. ՚Հանդիսապետ, յորում առապարհի նախ ինքն առաքեհացաւ. Եղիշ. է : ՚Որոց հանդիսապետ և զօրագլուխ քո է. Մարբ :

ՀԱՆԴԻՍԱՊԻՏ. ն. Հրապարակաւ յայտնի և երևելի օրինակաւ կամ բազմութ ժողովոյ. պարակցութ. միաբան. ՚Եւ ըզհրեշտակսն հանդիսապետս ընծայեսցուք բանիցն գխորհ. Գիշեր : ՚Հանդիսապետս ոյժ առնի գոչիւք մասանել յառաջ իմանալի, ևն. Ցճ. իլ. ՚Հանդիսապետս Ճգնեցան. Հ. ԼԻԼԻ :

ՀԱՆԴԻՍԱԱՀԻՐ. սիրի. րաց. ա. Աաքենասէր. ՚Ճգնասէր. ՚ Ջհանդիսասիրացն զպարգեւս հանդրականացն ընդհարել. Աին. պօրէ :

ՀԱՆԴԻՍԱՏԵԱՆ. գ. Աաեան հանգիս. Հանդիսարան. մրցարան. ասպարէզ. ՚Միով է կարճ Ճգնութիւն և նահատակութիւն հանդիսատեան. իսկ միւսն հատատասկալ տեղի պահպանց. Ոսկ. յհ. ա. ձ։

ՀԱՆԴԻՍԱՏԵՍ. բ, ած. ա. Θεωρός, Θεατής. Spectator. ծիմոս, populus. Տեսող հանդիսի. մանաւանդ մրցանաց. սիւիրեցի, հասկ. ՚Տեսօղք ոչ մարդիկ. այլ հրեշտակք, հանդիսատեսք՝ հրեշտակապետք : Ջմիսս գումարելոց հանդիսատեսացն (յն. սանտխին) հասնել : Կամիցին հանդիսատես գործոց. Ջմարդիկ կամիցին նատուցանել հանդիսատես. Ոսկ. բ. փիլ. Ե Տգն. ա. ա. 19 : ՚Ցորում ամն ք հանդիսատես : Ցորդորէ Թշնամին զՀանդիսատեսն առ ՚ի նորոգել զասպարէզն : Տէր ինքնին կամի լինել հանդիսատես արդարոյն. Խոսք : ՚ Աւրժան է ամենայն հանդիսատեսն խնամատոց. . . սմս հատանել մրցանակ. Գիշ : ՚ Հանգիսատես ասս կուռէ նորա բարեացն. Սարկ. ֆ. յհ։

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ, ի, ած. ա. Ἀγωνιστήριον. Locus certaminis. Θέατρον. Theatrum, spectaculum. Βουλευτήριον, praetorium, concio. Տեղի հանգիսի. առեան. մրցարան. ասպարէս, տեսարան. տեսլարան. ժողովարան. խորհրդարան. ժողով. Ֆեղան. ՚Հանդիսարանացն իրաւանց՝ հանդիսարան քոմ յաղթանակի. Նար. ա. կէ : ՚ Սիմոնգ հին՝ հանգիսարան տեսանողաց. Շար : ՚Սիոն հանդիսարան աքց. վանգ. յոբ : ՚Մի ոք արտաքս գոցի ՚ի՚հանդիսարանէս. Ոսկ. ՚ի գործս : ՚ Ժողովեալ ամենայն խմասնոց քաղաքին ՚ի նշանաւոր տեղւոջ, և յովհաննէս եկին ՚ի հանդիսարանն. Վրք ոսկ :

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ. Δικαστήριον. Judicium, senatus. Դատաստան. առեան դերդուսի. ՚Աւաջինն արդ հանդիսարան լինիցի մեզ հաոարակաց ամենեցուն . . . դատել զայնոսիկ՝ որք յայլոց հանդիսարանաց փախչին. Պղատ. օրին. ը : ՚Եթէ աճեալ ՚ի հանդիսարանին՝ պարտապան իցէ, մահուամբ կատարիցի : Եթէ պարտապան ոք իցէ ՚ի գաւառասպարացն, հանդիսարանն առնիցէ զբնաթրութիւնն ՚ի հանդիսարանն մուծանելով, պատուհասիցէ զնա սիրէ զնա հանդիսարանն. անբ. ծա։

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ. Ընդունարան և պատասկ խորհրդոյ մեծի կամ հանդիսի. և հանդիսացուցիչ. հանգիսագիր. ՚Մորգարիւիչ հանդիսարան, և դրաւական կենաց մարդկան՝ մարիամ ածամայր. Շար : ՚ Մարգարէիցն հանդիսարան, մարտիրոսաց պսակ (որ խոչ). Աեյ. բոչէ : ՚Հանդիսարանն նահատակաց, խրախոյան հասկերոցաց. Նար. ծբ։

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՍ. ա. Ἐυαγώνιος. Certaminum studiosus, և ad certamen pertinens. Խրախուսիչ ՚ի մրցումն. չարժօղ ՚ի նահատակիլ. ՚Զայն արար փառն (ը) հանդիսարար նուագին. Պտմ. ապէտ : ՚Նորին հանդիսարար պատրաստ աքանչելագործ թիւք հասից ՚ի հրաշարհսա վիճակս. Պիք :

ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Հաստել ՚ի հանգէս և ՚ի փորձ մրցման. երևելի առնել բազմութեն. երևեցուցանել. և հանդէս համարոյ առնել. ՚Հանգիսացուցանէ կրթել ՚ի խաղացման և ՚ի դադարման. Պիք : ՚Զի և զաշակերտս զնա ևս եղեալն կատարեալս՝ հանդիսացուցէ. Ոսկ. յհ. բ. 31 : ՚Որ զոր ՚ի մարտ հանգիսացուցանէ : Զբնական սորա արգարութեն հանդիսացոյց առաքեալսն. Լմբ. ոդ : ՚ Ի սկզբան կենդանագրա հանգիսացոյց քրիստեան զգաւթի Ճշմարտեալ. ՃՃ։

ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի. ա. Որ հանդիսացուցանէ. համաձայնող. հանգիսագիր. խրախուսիչ. ՚Աւաքինի զորագլուխ՝ զոյզ և զօրավարաց հայսատանեայց հանգիսացուցիչ. ՃՃ։

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ, ի, ած. ա. ՚Ենδημος, δημόσιος. Publicus. ἐυκλεής, celebris, ևն. Հրապարակական. համաշխարհական. քաղաքական. քաղաքական. միաբանական. ամենական. հռչակաւոր. երևելի. ասնախրմբական. ՚Թագաւորն ՚ի մեկ անգամ հանդիսաւոր տղօթիւք. Աբբ. Յամի : ՚ Ջարդարուն քաղաքավարութեան, հանդիսաւոր գործք. Աբէսպ. Ց : ՚ Ի հին պատմութեան, և ՚ի խօսս հանդիսաւորս. Փիլ. Բպփն : ՚Որ ՚ի հանդիսաւոր առեան դատաստան արարչդ. Ոսկ. յհ. Ե. 21 : ՚Տնահամբութեն ամբ. և հանդիսաւոր կացորդիք. Սարկ. Ե. գ. Ե : ՚Հանդիսաւոր ասնախմբութ. Շ. Իզի : ՚Հանդիսաւոր և հռչակելի չարուն. Երդն. ը : ՚ Ջհանգամանս չարին խափուցանել. Հնդիսաւոր յառաջադիմութ. Ցճի. իփ. որ հայի և ՚ի յաղորդ նչ։

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ. ՚ԱՀληστής, ἀνταγωνιστής.

Certator, athleta. ἀθλητικός, athleticus. Մրցօղ. մրցական. ըմբիշ. նահատակ. Ճըգնաւոր. և ճգնողական. առաքինի. *Եղիցի պայծառ հանդիսաւորին՝ ոչ յորժամ մարտնչին, այլ յորժամ մարտուցեալ՝ ոչ լինի ըմբռնեալ: Ոչ այնպէս ղհանդիսաւոլն՝ ձիթենւոյն պսակ առնէ. Ոսկ. յհ. Բ. 33: *Աստարէզ հանդիսաւորական հանդիսաւորաց. Պիտ: *Տայ ՚ի վանս սէր և հանդիսաւոր արանց. Արծր: *Հանդիսաւորքն՝ զժուժկալն. Սիսիան. լբ: *Մեծն և հանդիսաւոր ճգնաւորն բարսեղ՝ մականուամբ ճոնն կոչեցեալ. Վրդն. յոհնառոս: *Ճգանց և հանդիսաւոր աշխատութեանց: Զմիտն բարուք յօրինել, և հանդիսաւոր առաքինութբ առ այ կացուցանել. Սարգ. ա. պ. Է:

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐԻԼ, րեալ. յ. Հանդիսանալ. միաբանիլ. հանդէս առնել. և փորձիւ յայտնի առնել. *Հանդիսաւորեալ խորհելին որոշել զանձինս ՚ի կուսպաշտութէ. Գնձ: *Տայր զգոյցն հանդիսաւորեալ ՚ի գործոցն. Ոսկ. յհ. Բ. 6:

ՀԱՆԴԻՍԵԼ. ի. և. Ἀγωνίζομαι. Ի հանդէսի ցուցանել, մրցիլ. փորձ առնել. *Ես էկի այսր հանդիսել ոչ զձիավարականն. Պղմ. աղէքս:

ՀԱՆԴԻՍՕՐԷՆ. մ. Πανδημεί. Cum toto populo, publice. Հանդիսիւ. համախումբ. *Ի միասին զամբոխն հանդիսօրէն հանել. Պղտք. օրէն. Է:

ՀԱՆԴՈՅՐԺ. ա. Իբր հանդուրժօղ. անդորր ժուժօղ. *Ի տաժանելիս միշտ հանդոյրժ եղև զովելի միապետս. Բռ. ւէհ:

ՀԱՆԴՈՒՐԺԱԿԱՆ. ա. Իբր հանդուրժելի. տանելի. կրելի. *Ոչ պակասաւոր ի հանդուրժական, այլ բազմաբեղուն և ահանդուրժական. Վրդն. ծն:

ՀԱՆԴՈՒՐԺԵՄ. եցի. և. Ὑπομένω, φέρω. Sustineo, fero. (իբր համ ժուժել, կամ Անդորր ժուժալ.) Վայժ ունել. համբերել. տանել. տոկալ. որպէս և Ուժել. տոկել. բառնալ. ունել. զօրել. կամ մանաւանդ հանդարտել. բաւական լինել. տիմանալ. խորհնալ՝ կրնալ քաշել. պայմանիս, տար էրթէ, չէ՛ք պիտէր, կեռիլիլը պիտէր, բէհամմիլ էրթէ. *Ոչ ժուժկեցաւ հայհոյութեն զատաստանին հանդուրժել. Յոբ. Գ: *Չհանդուրժեալ խնութբ բարւոյն՝ ունել միայն զանձառ բարին. Շար: *Ոչ հանդուրժեաց բնակել ՚ի մէջ կռապաշտից: Ըստ հանդուրժելոյ հեթանոսական լսելեաց. Խոր. Բ. 32: Գ. 65: *Որում ոչն հանդուրժէին առաւել կալ. Պարգ: Եւ Շար: *Ոչ հանդուրժելին տեսանել զնա հողեղէնքս. Ոսկ. ԲԻԼԻԳ: *Չկարէ հանդուրժել, իբր ՚ի փայլականէ ՚ի բաց փախչի. Սրգ. յի. Բ: *Ոչ հանդուրժեր չարժել զերկնային մարմինն (այսինքն չկարէր). Արծր:

ՀԱՆԴՐԻՍ ԱՆԴՐՈՒՆԴՔ. Ἀδρία. Adria. Ադրիականն ծով, անուն առեալ ՚ի քաղաքէն Ադրիա, որ ՚ի ծոցն վենետկեան: Գծ. ԻԷ. 27: Սրգ. ա. յհ. յաջբ:

ՀԱՆԵԱԼ, ելոյ, ոց. ա. Մակդիր կնոջ արտաքսելոյ ՚ի տանէ առն իւրոյ. ՚ի բաց արձակեալ. դուրս ըրած. պօշանմըշ. *Այրի, կամ հանեալ: Զայրի կմ զհանեալ: Այրւոյ կամ հանելոյ. Ղևտ. ԻԱ. 13. Եւ ԻԲ. 13: Եզեկ. ԽԴ. 22: Թուոց. Լ. 10:

ՀԱՆԵԼԻ. լոյ, լեաց. ա. Իբր հանօղ. *Ի ձեռս երկուց ծրապարեւտնույն ոսկեայ՝ ոսկանելեաց, և ՚ի վեր հանելեաց զճաշակոյն ոսկիս. Զաք. Դ. 12:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ, ուկք. գ. Բառ ռմկ. իբր Աւեղծուած. տռսիկ. պիւքմէչ. Ի զովելի մասին էն յօրինեալքն ՚ի Շնորհալւոյն՝ ոչ տակաւ թուով: Իսկ ՚ի պարտաւելի մասին առն. *Ոչ թողուլ, զի ուսցի բունկն, և ախոյծ զոյգ հանելուկ. Բրս. մրկ:

ՀԱՆԵՄ, հանի, հան, հանէք, նեալ. ն. Ἐξάγω, διάγω, ἀνάγω. Educo, veho, traho. ἐκβάλλω, ejicio, եւն. Ի ներքուստ արտաքս, կամ ՚ի խորոց ՚ի վեր ձգել. արտաքսել. ՚ի բաց տանել. ՚ի դուրս տալ. չըգարմագ. *Հանել ՚ի տանէ, կամ ՚ի բանտէ, յերկրէն եգիպտացւոց, յատենէ, յերեսաց երկրէ: Եհան առ նոսա զմանուկն: Հանել յանապատ, ՚ի հանդիսա: Հանել ջուր: Հանել զմարգարէն ՚ի գբոյ անտի: Եհան զնոսա մինչև ՚ի բեթանիա, ՚ի լեառն մի բարձր, եւն: կամ *Հանել կօշիկ յոտանէ: Հանել ՚ի գանձէ զնոր և զհին: Հանցէ երկիր շունչ կենդանի: Հանել ՚ի կառաւհանել ՚ի խաչ, եւն:

ՀԱՆԵԼ. Ἀφαιρέω. Aufero, adimo. Կորզել. Թափել ՚ի ձեռաց. առնուլ, բառնալ. հրատլ. քաղել. զրկել. *Դուցէ հանցես ըզ զատերս քո յինէն: Հանել զնա ՚ի գլխոյն եփրեմի, զշէրհոյն (՚ի ձեռաց յակոբայ). յինէն զնախատինս իմ. հարկս ՚ի կողմանցն տարուց: Հարկահանք հանին հարկս Թագաւորի: Հանցես քեզ հարկս ՚ի գամասկոս: Հանել ՚ի տէրունէ: Հանէ զնա ՚ի Թշնամեաց իւրոց, եւն: *Բռնութբ յինէն հանել կամէին: Այլրէն յիս հանէի. Փարպ: *Հանին զնա յօրհնութէ հօրն. Ցճխ: *Ի բաց հանել ՚ի պատուոյ, կամ յայ. Ոսկ. յհ: *Հանել ՚ի կենաց. Ագաթ: *Բանս հանել ՚ի նմանէ. Նանայ: *Հանել առնուլ զգէնն նորա ըզքունն՝ արիութբ. Մծբ. Է:

ՀԱՆԵԼ. Προσφέρω. Offero. Մատուցանել. բաժին տալ. նուիրել. ուսմնօք. *Հանել զոզջակէզսն տեառն, կամ զուարակս կօթն, կամ խունկ ՚ի վերայ սեղանոյ: Հան զգա անդ ողջակէզ: Ամենայն ոսկի զոր հանին տեառն: Յամենայն արոցն ձերոց հանիցէք հաս: Եհան հաց և գինի, եւն: *Հան և դու պատուղ այ ՚ի քոյոց անդամոցդ. Մանդ. Ը: *Փառս այ հանցեն: Հանցուք այ գոհութի. Իգն: Շար:

ՀԱՆԵԼ. Վերածել, ձգել. չվել. ՚ի վերայ արկանել. *Պարձեալ անդրէն ՚ի սկիզբն հանէ զբանն. Ոսկ. Եա: *Ի միջոցին զարդարին առաց, և ապա անդրէն յիւր գէմն հան. Կիւրղ. Բգ: *Զպատճառն ՚ի մեզ էիք հանեալ, թէ դու բաժանեցեր զմեզ. Զքր. ծործոր: *Յայլ միտս հանին զբանն: Իփառութի աշակերտացն հանելով զբանն. Եղն. ձոխ: *Զայս առելով ոչ եթէ յանդրաւթի ինչ կամիմ հանել զբեզ. Ճ. Ժ:

ՀԱՆԵԼ. Տարածել. հռչակել. բամբասել. *Ոչ միայն լսել չէ պարտ, այլև ընդ ազգս և ընդ աշխարհս հանել զամենատես անտեսութին. Ոսկ. մ. ա. 3: *Համբաւ հանեալ, եթէ վախճանեցան նմա. Յհ. ԿԲ: *Հանել համբաւ չար զերկրէն: Անուն չար հանիցէ զնմանէ. Հանիցեն անուն չար ըզձենջ. Թուոց. ԺԴ. 37: Օր. ԻԲ. 14: Ղկ. Զ. 22: Իսկ Շիր. *Յորժամ հանա գիրն բոլորակ ». խմա, գծեցու գիծն բոլորակ:

ՀԱՆԵԼ ԸՆԴ ՍՈՒՐ. Կոտորել սրով. Բրէ անցընել. *Հանէին ընդ սուր զբազումս: Հանին ընդ սուր յոլովս. Փարպ: Արծր:

Ի ՎԵՐ ՀԱՆԵԼ. Յայտնել. պատմել. *Իբրաբէտ լիցէ, և ոչ հանցէ ՚ի վեր: Զբանն Թագաւորութեանն ոչ եհան նմա ՚ի վեր: Զոր իւրում ոչ եհան ՚ի վեր. Ղևտ. Է. 1: ա. Բգ. Ժ. 16: ԺԳ. 25: *Զխորհուրդն ՚ի վեր հանել. Եղիշ. Է: Եփեսէ: Մամբր: Իսկ Ոսկ. յհ. Բ. 21. *Համարձակեցան զբանն հանել առ փարթաւնէն». խմա, հասուցանել պատմել:

ՀԱՆԵԼ ԶԱԶԼ ԼԵԶՈՒ. Յեղուլ. Թարգմանել. *Որ ինչ ՚ի քաղդէից պատմէր, նա եհան ՚ի յունաց լեզու: Նոքա հանին զխօսս նորա ՚ի լեզուէ ասորոց ՚ի յոյն. Եւս. քր. Եւ պտմ: *Թարգմանքն նոյնպէս հանին: Նոյնգունակ Թարգմանել և հանել. Կիւրղ. ծն:

Ի ԲԱՆՍ ՀԱՆԵԼ. Խաբել. խէլքէ հանել. *Ասէին, եթէ ոք ՚ի բանս եհան զնա, և առեալ փախեաւ. Վրք հց. ԻԶ:

ԶԻՆՔՆ ՀԱՆԵԼ. Իւրացուցանել. գրաւել. յն. յափշտակել. կորզել. *Ոչ եթէ զիշխանութին իշխեաց յինքն հանել. Կոչ. Է:

ՀԱՆԵԼ ԱԻՈՒԻՐՍ կամ ԶԴԻՇՆՍՐՆ. Անցուցանել. կատարել. *Աւուրս բազումս հանէին անդ. Գծ. ԻԵ. 14: *Հանէր զգիշերն ՚ի գլուխ յաղօթման այ. Ղկ. Զ. 2: Շար:

ՀԱՆԵԼ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ կամ ԴՐԱՆ. Տանել ուրեք, կամ հասուցանել. հայել. ելանել. *Ճանապարհին՝ որ հանէ ՚ի բեթելայ ՚ի սիկիմ: Եկին մինչև ՚ի դուռն երկաթի, որ հանէր ՚ի քաղաքն. Դտ. ԻԱ. 19: Գծ. ԺԲ. 10:

ՀԱՆԵԼ ԻՐԱԻՈՒՆՍ. Իրաւունս առնել ումեք. *Իրաւունս հեղոց հանցէ. Յոբ. ԼԶ. 6:

ՀԱՆԵԼ ԸՆԴ ԳԼՈՒԽ, ԸՆԴ ԿԱՌԱՓՆ, կամ ԸՆԴ ՆԱ. Պատժել. վրէժխնդիր կամ քինախնդիր լինել. *Հանէ ընդ գլուխ զանիրաւայն յանցանս. Իմ. ԺԶ. 31: *Ոչ բարկանայր, և ոչ սաստէր՝ հանել ընդ կառափն նոցա: Եւ դու անսաս տէր, և ոչ հանես ընդ կառափն զչարութի նոցա. Սրգ. յԼ. Զ: *Զմոգուցն զպղրոցն, ուսափ խարէցաւն, ընդ անմեղ մանկամբն հանէր. Շ. մտթ:

ՀԱՆԵԼ Ի ԳԼՈՒԽ. Տես ՚ի բառն ԳԼՈՒԽ:

ԶԱՆԳ ՀԱՆԵԼ. Տ. ԶԱՆԳ:

ՀԱՆԵԼ ԱԳՏԱԿՍ, կամ ԿՌՈՒՓՍ. Տ. ԱԳՏԱԿ, ԿՌՈՒՓ:

ՀԱՆԵԱԼՔ. Տ. ՀԱՆԱԾՈՑՔ. *Կենդանիք, բուսականք, և հանեալք յերկրէ պտուղականք. Ոսկիփոր:

ՀԱՆԻ, նւոյ կամ նոյ. գ. որ և ՀԱՆ, ի. (զոր տեսցես.) Μάμμη. Avia. Մայր հօրն կամ մօր. մամ. պէօյիւք անա. *Որ յառաջագոյն բնակեցաւ ՚ի հանւոյ քում լաւոդեայ ». խմա ըստ յն. ՚ի հանւոջ քում լօիդէ. Բ. տիմ. ա. 5: *Ըստ հին հարուածոց հանւոյն մովաբու. Նար. ԽԶ. ուր ասէ Լծ. *Հանին՝ մօրն մայրն է ». հայելով յայս բան ներէկի: *Վասն լքանաց իւրոյ հանւոյն. Խոր. Բ. 22: *Ի հանոյն իւրոյ մարիամայ: Բայց ՚ի հանոյ կամ ՚ի մօրէ կամ ՚ի քերց. ՃՃ: Կանոն:

ՀԱՆԻԿ, հանկան. Նոյն ընդ վ. *Զ՚րահաք սրտաւնիկն և զազրագործն՝ ողորմեցայ նմա վասն հիւրընկալութեն, և հանիկ իմ՝ արարի. Եփր. աղօթք: *Սպան զհանիկն իւր. Վրդն. պտմ: *Վասն զազկայ իմ պապայն, և կատոյին իմ հանկանն. Ցիշտ:

ՀԱՆԻՉ. ա. Հանօղ. որ հանէ. *Ածիչ մեր յաշխարհ, և հանիչ մեր ՚ի նմանէ՝ ժամուք, զոր ոչ կարծիցեմք: Աղօթքս մեր՝ մեզ լինին հանիչք առ քեզ, և քեզ լինին իջուցիչք առ մեզ. Եփր. համաթ:

ՀԱՆԿԱՆԱԿ. Տ. ՀԱՆԳԱՆԱԿ:

ՀԱՆԿՐԻՃԵԼ. Տ. ՀԱՆԳՐԻՃԵԼ:

ՀԱՆՃԱՐ, ոյ, ոց, կամ ի, եց. գ. Σύνεσις, φρόνησις, ἐπιστημή, αἴσθησις, ψῆφος. Intelligentia, prudentia, vel sapientia, scientia. νοῦς, mens. (Ըստ Լմբ. առակ. ա. 7. և Է. 14. *Ստուգաբանի՝ Անճարիցն ճար ». բայց ըստ գիւտին տեսութեան՝ է որպէս ՀԱՆ ՃԱՐ. մանաւանդ թէ ՀԱՄ ՃԱՐ.) Հնարագիտութի. խելամտութի. զգօնութի. Ճարտարութի ուշոյ մտաց. ուշիմութի. իմաստութի. գիտութի. մակացութի. հա_

սողուլքի. իսոհնմուլքի. խորհուրդ. փիւտ. հնարք. միաք ծննդական, և բանն նորա ներ. քին. Խելք, խելք բանեցնելը. ոգբել, փիւռ. ակբ, իմ, մաքիքեր. *Հանձարոյ, և գիտուլքեր ամենայն գործոց խնդասիուտ լինել: Ետ տէր սողոմոնի հանձար: Բազմացաւ իմաստուլքին սողոմոնի յոյժ քան զհանձար ամենայն նախնեաց մարդկան: Գիտել զհանձար: Իմաստուլքի առն նիւնէ զհանձար. ևն: *Դիտելի իսկ է ոմն սոկրատես, եթէ ըստ հանձարի է բանս այս, եթէ զայլ ումն փոխանակ սուս իմդրելի է: Պլոպ. փիմ: *Ա. տարակուսելոյս հնարաւորութեի հանձար քո: Հանձարն առաքինորդական իսոփա. նեցաւ. Նար. Ը. Ի՞: *Հանձար է իմաստուլքեի ճծոյին և մարդկային, և առցոյն պատճառաւց. Փիլ. Լին: *Ըստ իմաստասիրական հանձարոյ. Վրփ ՟ծիսք; * Հռետորական հանձարիցն. Վրփ ասկ· *Զփրկուլքեն հնար. ըէր հանձար. Մ՟ագ: *Գիտէ ՟ձծ գէտ՝ ոչ հանձարով էիցս, այլ իւրումէ. Դիոն. ՟ձծաց: *Հանձար է կարծիք (այսինքն իմացաւածք) ուղիղ իսորհրդով կապարչք, և կամ բան (այսինքն իմաստ) ճշմարիտ՝ի իսորհուրդս անփոփոխելիս. Մ՟ագս. *ի գիտն: յորմէ և Ոյ՛ք. ասաք: *Ո՞վ ոք՝ որ սակաս (մի) հանձարոյ հասեալ իցէ, այսպիսի գործս գործելոյ. Երբ. Ֆիլ:

ՀԱՆՁԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հանձարեալ բան ճարտար. կամ կարծեցեալ հանձարաւոր բան. *Անմիտ հանձարաբանութեի մոգին գաւեր վասն նոսիանքին. Խոր. Ը. 67:

ՀԱՆՁԱՐԱԲԱՐ. ած. Փրոնիմոս, էպուտեմόնոս. Sapienter; prudenter, perite. Հանձարով. իմաստութեա. Ճարտարութեա. Խելօ, Խելօվ. *Ընտրել հանձարաբար զգեղեցիկն՝ի յարէ. Նխս. Յոզ: * Եթէ ոք հանդերձեալ է հանձարաբար բանիւ վարիլ. Բր. յօգ. *Հանձարաբար պատճանիլով իմաստ. Փիլ. Նխ. ա: *Բարիոք և հանձարաբար, մանաւանդ եթէ ՟ձծ ամենայնիւ բար. Տծոյ:

ՀԱՆԱԳՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Գիտելի զհանձար. իմեզմուլքի. հանձար. իմաստուլքի. գիտուլքի. *Արկանել զմեզ՝ի բոզս իսրատու հանձարագիտուլքե: Տեղեակ՝ առաւել փիլիսոփայական մտաց հանձարագիտուլքե. Ագթ: * Մարդք իմաստասիրք քաղաքական հանձարագիտուլքեց. Աբեր. ա. 1: *Ըստ հանձարագիտուլքի իւրում՝ի մեզ եդեալ զոչ կարողէն. Ցկ. իբ:

ՀԱՆԱԳՈՑՆ, գուն, ից. ա. Ուր իցէ առաւելուլքի հանձարոյ. * Ա. այսու ևս հանձարագուռնի էուն յետոյ հասանելը. Փիլ. էլ:

ՀԱՆԱՁԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հանձարաւոր գրուլքի. Խելօյի գրոսիք. * Ցոյժ վհատգին էին գրիդորի հանձարագրուլքին. Վրփ ՟ձծաց:

ՀԱՆԱՁԱՋՈՑԳ. ած. ֆ. Նման հանձարով. նավին իմաստուլքե. *Որ իսորհրդով զերկինս պատրաստեաց. հանձարազոյգ անգունագ կազմեաց (կամ կազմէ). Գնչ:

ՀԱՆԱՁԱՋԱԻ. ած. Զբաղեալ՝ պատկասել՝ յիմանալ՝ի հանձարոյ. անխելս, խելօք պոիս. *Ընշամոգաց, և հանձարազաս զաս. Նար. Իբ:

ՀԱՆԱՁԱԽՈՑՋ. ած. Խուզարկու և հետազօտիչ հանձարոյ. *Հեթանոսաց հռետորաց հանձարախոյզ խնդրանացն յիմաբուլքե. Նար. Խ:

ՀԱՆԱՁԱԿԱՆ, ի, աց. ած. որ և ՀԱՆՁԱՐԵՂԱԿԱՆ. Ուր կայցէ հանձար. Հանձարաւոր. խորհրդաւոր. Հարաւոր (գործ, և գործ օղ.) *Ոգևյամիտք, արդարք, հանճարակամք, ՟ձծ տալաչտք: Աբանդել զհանձարական. Փիլ. Լին: * Չմարթական և զհանձարական զայս ներգործուլքե. Նխս. կազմ: * Հանձարական լինչ, և առեղծեալ առասպելս. Պմ. ազէս: *Ա՛լ այս խնամքե՝ի բարձրելոյն հանձարական. Երբ. ած. էրէ:

ՀԱՆՁԱՐԱՊՈՒՀ. ած. Լի հանձարոյ. հանձարուղ. խնամատալից. Խելոյի. *Դնել զհանձարակուռ բանս զայս, և առէ. այլ քո եկեալ քահանայապետ. Վրդ. էրէ:

ՀԱՆՁԱՐԱՄՏՏ. } ած. ՀՀՆՁԱՐԵՂ.
ՀԱՆՁԱՐԱՅԵՂԾ. } *Հանձարաբիտն ա
ՀԱՆՁԱՐԱՀԱՆ. } ղէքսանդրոս. Պմ. ազէս: *Քոյին իսկ հանձարայեղց և շատ. մաց անձամբ. Ոսկ. գծ: * Առ լցեալ հանձարայեղց խոհականուլքե. Պիս: * Անապատուամ և հանձարայեղձ խնամատուի. Երբ. ֆիլ: * Հանձարաշատ և կորովարան. Զէր. ծոլծոր:

ՀԱՆՁԱՐԱՀԱՐԾ. ած. Որ հանձարուով շարժի. (կամ գրէլի, հանձարաշատ.) *Հանձարաշարժ և կորովիմասու ուշակաց. Տծոյ:

ՀԱՆՁԱՐԱՍԷՐ. ած. Սիրող հանձարոյ. իմաստասէր. * Ծանուցեալ հանձարասէրս մարդկան զկենացս արուեստից զպատուղ. Պիս:

ՀԱՆՁԱՐԱՏԱԻՐԱԲԱՐ. Տ. ԻՄԱՍՏՍՍՒՒ. ԲՍԲՐ. *Հանձարատարիրաբար հայել՝ի մի մի՝ի նոցանէ: Հանձարատարիրաբար վկայեալ՝ առսէ. փիլ. ֆ. բան: Պիս:

ՀԱՆՁԱՐԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր հանձարոյ. իմաստասիրութե. * Ցարբունս հասեալ՝ ՟ձծ պաշտամունէն հանձարասիրութե. Երբ. ւս:

ՀԱՆՁԱՐԱՕԳՆԱԶ. ած. Աքտնչելի հանձարով: Գնչ:

ՀԱՆՁԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ած. ֆ. Հանձարական, և հանձարաբար. * Բազդատիչն եթէ հանձարաւորք իցեն, և վարին ձիւք. Պիս. ասկ: *Ցարկ և փողոց՝ տեղ վաճառոց, զոր յօրինեալ հանձարաւոր. Ը. էէ:

ՀԱՆՁԱՐԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՀՆՁԱՁ. ԲՍԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Զհեռ երթալով քնուքն՝ զլուռն գտցէ ՀՀնաւպարՏ՝ զհանձարգիտուքն զէրն ելասէս. Փիլ. ֆ. բան:

ՀԱՆՁԱՐԵՂ. ի, աց. ած. Սյուետός, συνιών, φρόνιμος, ἐπιστημῶς. Intelligens, sapiens, prudens, scientia praeditus, peritus. Ունակ հանձարոյ. քաջահանձար. իմաստուն. գիտուաւր. զգօն. ուշիմ. հնարագէտ. խոհական. Հանձարար. Խելօյի. բնդէ. Նէրեան. ոգբել, ոգիւ. լօգ գիւէր ոգբմ, իմիմար, ոչիգ. փէրասէրէի. * Ի հանձարոյ հանձարեղ ասի, զր ունի զհանձարն. Դատոյ: *Որ հանձարեղն իցէ՝ զառաջնորդուքեի առասցի: Կարեաւ խորհուրդ՝ի հանձարբերոց: Արս իմաստունս և հանձարեղս: Ճոզովրդ իմաստուն և հանձարեղ: Ամենեցեան հանձարեղքն՝ ՀՀՁը: Թագաւորը հանձարեղ: Երկաք առն հանձարեղի իմաստուքե: Ոչ իմաստնոց հաց, և ոչ հանձարբերոց մեծուքեի. ևն: *Հանձարեղքն վերարկեացն զամեծս իւրեանց. Նար. Իբ:

Կամ իբր Հանձարաւոր. հանձարական. *Ահա հաւատ քեզ սիրտ իմաստուն և հանձարեղ ո. Ի՞գ. ֆ. 12: *Հանձարեղ իմաստուքեի, կամ որոշողուքի, տատրիուքի, խորհուրդ, բան. Մ՟ծ. ֆ՟ծ՟ծ՟ծ՟ Նխ. իմ: Վրփ հդ. իբ: Երբ. ֆիլ:

ՀԱՆՁԱՐԵՂԱՐԱՐ. Տ. ՀՀՆՁԱՐԵՂ. ԲՍԲ. *Զգոյզ լեր (այսինքն քաջ ոսեւս), Թէ զևսիրգ Հանձարեւզարար. Ոսկ. յհ. ա. 33: * Հանձարեւզարար պատասխանէր զհանձեբան իւր: Ուղիղ և ամենևին հանձարեղարար. Պրոկ. լ՟ծ:

ՀԱՆՁԱՐԵՂԱԳՈՑՆ. ած. որ և ՀՀՆՁԱՁ. ԲՍԳՈՑՆ. Առաւել կամ յոյժ հանձարեւզ. * Որ հանձարեւզագոյնն էր քան զքնաւ հայաստանեայս: Ալր հանձարեւզագոյն. Աբեր. ա. 2: *Զառաւելաւոր և զհանձարեւզագոյն վերդապետուքեան բարբառէր. Վահր. հմբ:

ՀԱՆՁԱՐԵՂԱՒԻՑ. ած. Լի հանձարեւզուքե. հանձարասկուռ. հանձարապետց. *Բացեալ զհանձարեւզալից զբերանն իւր՝ առսէ. ՃՃ:

ՀԱՆՁԱՐԵՂԱԿԱՆ. ած. Էպուտեմոնիկός. Cui scientia inest, peritus, solers. Հանձարական. գիտնաւոր. հմուտական. * Հանձարեւ զականաք կատարեւալ լուսափայլուքք: Ի հանձարեւզականէ ինդրոյ՝ի բազում խոհմանէ: Մարմնոյն հանձարեւզական առաջնորդուքեին՝ բժշկականն. Դիոն:

ՀԱՆՁԱՐԵՂԱԿԱՆԱՊԷՍ. ֆ. Էպուտեմոնիկῶς. Scite, perite. Որպէս հանձարեւզ և գիտնաւոր. գիտուքե. *Հանձարեւզական նախաչ և բոլորսիրեալ հաղորդեւզոյն քահանայապետականին կատարմամբ. Դիոն:

ՀԱՆՁԱՐԵՂԱՊԷՍ. ֆ. Սյուետῶς. Prudenter, sapienter, attento animo. Որպէս հանձարեւզ, իմաստուքե. խորհրդով. հանձարոյ. հանձարաբար. Խելօ, Խելօվ. ագիւնէ. *Հանձարեւզապէս իմն զնշանակեա. Դիոն. Եէէզ: *Ցոյժ հանձարեւզապէս իմացեալ լինչ. Նէր. ՃՃ: *Իմաստուքե՝ի հանձարեւզապէս ասէ. Ը. ա. պ. ծէ: *Պարտ է հանձարեւզապէս զառաջիկայսն քուռն հսկանել. Սկաա. ապ:

ՀԱՆՁԱՐԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Հանձարեւզն գոլ. և հանձար. զգօնուքեի. իմաստուքեի. Խելոյութիւն, Խելք: Նար. Խէ: Աբեր: Խօսէլ: Ը. Եէլ:

ՀԱՆՁԱՐԵՄ. ած. ն. Էպուօեա. Excogito. Հանձարոյ հնարել, խորհել, ճարտարել. պատնել. *Հռովմայեցոց՝ գայիոս յուլիոս կեսար, որ զբեռնգքոսն (պիռնէոսիէն. այսինքն նոսիանքի), և զլուռնի ընդացս՝ նոցա հանձարեւզաց. Շէր. էբտ: *Իբրև զաղայ խօսելի, իբրև զաղայ հանձարեւզի. Ը. ա. յհ. ֆ: *Հանձարել կասի զմահուն երկիւղ. Լ՟ծ. ագ: *Որպէս՝ի գրազուռնն չարին՝ի ձև առնչ խօսուքեի զկուսին հանձարեւզաս. Բր. ֆն:

ՀԱՆՁԱՐԻՄԱՍ. } Ուր գոյ իմիսա կամ
ՀԱՆՁԱՐԻՄԱՑ. } ած. ֆ՟ իմացուած հանձարոյ. խորհրգաւոր. հանձարաւոր. հանձարեւզ. Խելօյի. բոլոր խելք էան. *Հանձարոյ. իմաստ խոհականուքեի, նախահոգած խորհրդով. ցկ. իբ: *Թագոյց և զայլսն ամենայն հանձարիմացն մեկնողաս. Սկաա. լ՟ծ:

ՀԱՆՁԱՐԻՉ. ած. Էպուտήμων, ἐπιστημονικός. Peritus. Որ հանձարոյ կամ վարի հանձարով. Ճարտար. հմուտ. խելամուտ. գիտակ և գաւակ. մանաւանդ. *Փառհանայապետ՝ ՟ձծայինն ապր. ամենայն ՟ձծայիսյ գիտուքեի հանձարիչ: Զկատարելագործմանն՝ որպէս հանձարիչս կատարողականին հաղորդուքեի. Դիոն. Եէէզ. Ե Եէրէ: *Կոչէ ՟ձծ հանձարիչս պրեաքելիչ և զեվհաս. Նխ. Եէ:

ՀԱՆՁԱՐՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՀՀՆՁԱՐԱԳԱՆ. Էպուտեմονικός. *Որպէս և ՟ձոյայն առուքեի, և հանձարոզականն հրաման ասհմանագրէ. Դիոն. Խէր:

ՀԱՆՁԱՐՕՐԻՆ. Տ. ՀՀՆՁԱՐԱԲԱՐ. *Ա՟ձելով և հանելով հանձարօրէն՝ի ՃՃաստան. Սկաա. լ՟ծ:

ՀԱՆՈՒԹ, նեմ, իլ. Տ. ԻՄՆՈՒԹ. *Եթոչ զգինս ինչ ժ՟ձգնել՝ ոչ՝ի կապէլսնոցս, և ոչ՝ի հանուքեա. Ոսկ. Ե: *Բացցուք ըզքեմանգարական վաճառս հանեմիկ (կամ խանեմիկ). Ագթ:

ՀԱՆՈՒՄ, հանայ նիր. հ. Տ. ՀԵՆՈՒԼ.

Հրել. Ἐωείρω. Innecto. *Ոակերոք և ջոք հանար զիս · Ցոբ · Ի · 13։

ՀԱՆՈՒՄՆ, նման · գ · Հանելն, իլն· բարձումն, և եղք · *Հանումն ի կապանաց· Հանումն քարեաց տուելոց, կամ պարգևաց· ՑձԻ· Ի։ Ագաթ ։ *Զհանումն հայաստան աշխարհին ի խաւարէ անդիտութեան · փոքպ։

ՀԱՆՈՒՐ, նրոյ, նուրբ, նուրք, նուրբք · ա·Ὅλος, σύμπας. Totus, cunctus, universus. (որպէս թէ համ ուր, համուռ, համօրէն ուրեք · ամենայն ոճրեք գտեալն · ուստի՝ ընդ հանուր·) Ընդհանուր · միաց· համուռ · ամենայն· բովանդակ· ընաւ· հաւմայն · ողջոյն · իւրք , ամէն · հէտ , պէ-ին , պ-ւէի , իմի · *Զհանուր մարդ բաժանեմք յիւրաքանչիւր անհատս։ Մարդ և կենդանի՝ հանուրք և մասնականաւ զանազանին ի մի մեանց · Սահմ։ *Կամ հանուր է, և կամ մասնաւոր· Ճ · Գ · *Հանուրց հիւսիսականնաց վերագոյն · Խոր · Ք · 68։ * Ի հանուր իսկ էակացս· ՁՀ· իմ· էրև։ *Զհանուր ազգս՝ որ յերկրի · Լմբ · ագ։ * Հայրապետաց հանուրց ազգին· Ցᵒ ործ։ *Համագումար բազմութիւն հանուր հաւատոյ մանկունք· Երդ· ը ։ *Ընդ հանուր սիեզերս · ճճ ։ Տեա և ընդհանուր։

ՀԱՆՈՒՐՑ, բս · գ · Ամենեցունց· բոլորեցուն · հասարակաց · և Ամենայն լրուց· զամենեսին · զսիեզերս · ամէնեսեան, ամէնը ։ *Յագագս հանուրցն լինի՝ որք ոչ փոփոխին · Սահմ ։ *Բնաւից գոլով անդիտելի՝ եղեր հանուրց տեսանելի· Պխիտ ։ *Ամ՝ հանուրց ։ Հանուրց չարութեան ։ Որ հանուրց է առիթ ։ Նիցուկ ամրութեան հանուրցս լինէր ։ Ու զբոլոխս հանուրց պատկանեալ· Գիտութիւն հանուրց · Նոր ։ Շ· Ֆր։ Լմբ · ագ ։ Ե·իւիէ։ *Քաղաքի վերնոյն ... որում զհանուրս բնակիչս արարեր · Նոր· Լ··· ։ *Վէմն անդրդուելի յինք յօդեր զհանուրս զքեզն այ դաւանելով որդի · Շ· փաշ։

ՀԱՆՈՒՐԱՐ · ֆ· Γενικῶς. Generaliter. որ և ՀԱՆՐԱՊԵՍ · Հանրականապէս · ընդհանրապէս · առ հասարակ · սեռօրէն · բոլվանդակօրէն առեալ զամենեսեան կամ զամենայն · Բ·ըրդ Ֆէիթէ։ * Հանրաբար նախընամել նոցա զմարդիկ · Շ· հրէա ։

ՀԱՆՐԱԿԱՅԻ · յից · ա , գ · Որ կանս · համօրէն պատրաստ · * Իւ·լեթեղինազօարթ հանրակայից կարապետեալ· Նոր · փաշ ։

ՀԱՆՐԱԿԱՆ , ի , ից · ա · որ և ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ · Ὁλικός, καθολικός. Totalis, universalis. Բոլորական · բոլոր · կաթողիկէ · հանուր · սեռեզերական · համօրէն · համայն, հաւարակաց· *Հուսաքեցին զհանրական սեռեզերս։ Յօրինակ հանրական եկեղեցւոյ· Հանրական յարուցիչ։ Զմեռուլեան հանրականս։ ՁՀ· իմ· էիէ։ Նոր · ի··· ։ Պրպ· Սարգ· յի· ֆ։ * Եւ զարարիչն հանրական, որով բոլոր էակս ստեղծան ։ Ոմանց տայ շնորհ մեկնել բանի , ևս հանրական լուր օգտեսցի· Ցᵒ ործ։ *Հանրականաւն զմանականսն հաւատոյ մոցուցանէ · Աւ· պոբէ ։ * Ասացեալ հանրական առ իւրումն , յայտնէ և մասնականս, ասելով զնոյ գոլ հանրական և մասնական որպէս պատճառ , և ամենեցունց բաշխող· Մաթ · ի էիւ ։

ՀԱՆՐԱԿԱՆԱԳՈՑՆ · ա · Γενικότερος. Generalior. Աւաւել հանրական · ընդհանրագոյն · ընդարձակագոյն · * Հանրականագոյն է սեռ քան զտարբերութիւն, կամ տարբերութիւն քան զատկակ ։ Պատուհասն հանրականագոյն է · Աւ· պոբէ ։ *Հանրականագոյն յայտագս փառաւորեցց· Կ·ործ· գ·ի ։

ՀԱՆՐԱԿԱՆԱՊԵՍ·Տ·ՀԱՆՐԱԲԱՐ·*Կենդանի հանրականապէս առնուլն · Աւ·պոբէ։

ՀԱՆՐԱՀԱՆԳԻՏ · ա · Որ յամենայնի և ըստ ամենայնի է հանդէս և նոյնդունակ · անայլայլակ · *Նուաճեաց ի մի լրութիւն հանրահանգէս հաւատոյն հաստատք՝ միով մկրտութ[illegible] · Լմբ · հանգ ։

ՀԱՆՐԱՀՈՅԱԿԵՄ, եցի · ն · Հռչակել ընդ համուրս, քարոզել ընդ ամենայն աշխարհս · *Զարիւնագէզ անճառն խորհուրդ հանրահռչակեաց · Նոր · իա։

ՀԱՆՐԱՄԱԾԵԱԼ· Ամենայնիւ շուրջ մածեալ· *Հանրամածեալ հոտանս հեղելոյց չարին · Բ·ննիէ ։

ՀԱՆՐԱՊԵՍ·Տ·ՀԱՆՐԱԲԱՐ·*Քառատրաժ վտակք հանրապէս արբուցանել· Սկ·ա·մբ։

ՀԱՆՔ, քաց · գ · Μέταλλον. Metallum.

ՀԱՆՔ, քաց · գ · Μέταλλον. Metallum. Հանածոյք· բրածոյք· հրահալելիք հանեալք հանածոյք· բրածոյք· և մեռուցք· և մեռուք· բովք · (որպէս և ոսկեհանք, երկաթահանք, և այլն·) * Հանք , բոյսք · կենդանիք · (լսատ արաբ·) մայատին , նապատ , հայվան · Ո·ի·է·ր։

ՀԱՀ· ա · Արմատ հաչելոյ ։ որպէս հաչել, հիւծեալ· նիհար · *Եւ թէ մարմինդ հեալ, հիւծեալ· նիհար · *Եւ թէ մարմինդ հեալ, հիւծեալ· նիհար · *Եւ թէ մարմինդ աստուգ վաչ, հոգիդ հիւանդ լինի և հաչ · Շ· ա·ր··։

ՀԱՀԱՆՔ, նաց · գ · հաչուին · հիւծուելի · ուկտրուելի · նուազուին · *Քաղցեալքն և ծարաւիքն ընդ հաչանօք անկեալ սաժգունին · Քաւցեաւ և ծարաւեցեալ անձն կալ ի հաշանաց · Թ·ոդոբ · Ֆայրաք ։

ՀԱՀԵՄ, եցի · ն · } Τήκω , ἐκτήκω , ՀԱՀԻՄ, եցայ · ի·և ֆ·} ομαι. Tabefacio, liquefacio, macero, or. որ և ՄԱՀԵԼ, իլ· (լծ · լ· ա·ձ·ոբ·ըմ·ֆ , ա·ձ·նֆ) · վատել · հիւծել · ծիւրել · հալել · հալիլ · ծախել · վատնել · տկարացուցանել · կորուսանել · յոգիս ապաստան լինել · Էրի·ֆէ , Էրի·ֆէ , Խ·ա·ալանֆ · զայիֆէ·նֆէ , ևն · *Հալեցոյց ևս մարեցոյց զհեթանոսս· Հալեաց և մաշեաց զամենայն որ շուրջ էր զնովաս · Հաշեցան ամենեքեան · Հաշեցան սիրտք նոցա· Սիրտն հաչելով հաչեցի · Հաչեցան յանիրաւութիս իւրեանց · Հաչեալքիք յանիրաւութիս ձեր · ևն · *Հաչեցիքք յանձինս ձեր · Ղ·ա·ր· իՀ· 16։ (սխալ է գրել, հաչեցիքք, կամ հաչեցիք ։) *Ախտիւ որովայնի հաչեցիս · Ի · ֆ · իա· 15 · *Հաչել զանձինս սովով · Հաչել ի ծարաւոյ · Սարգ · Ի · գ· ա ։ փաբպ ։ *Խոսաչուիչ օդոցն բռնութիւն հաչել զինակիցն զօրանայ· Պխ ։ *Ծուռիր կրկնեացուք հաչելով զսիրտս մեր · ի զղջումն եկեալ՝ հաչին խղճիւն , և մաչին · Ո·ի·յհ · Ի · 33 ։ Սարգ · ա·յհ · Ե ։ *Հաչել և մաչել (նախանձու ի վերայ ընկերացն բռնութիւն) · Ո·ի·յհ · ա · 8 ։

ՀԱՀԻՒ , չու·ի, (կամ ուոյ , ով·) գ· Ψῆφος, λόγος, ἐργασία. Calculus, և sententia. Համար · սակ · քննութիւն ձշդիւ ըստ թուոյ և համարոյ · վճռ · և հաւասարք · և վարկ · համարումն · (լծ · լ · հնոպ· որպէս և սայճագ , սայը, է սակ·) հնոպը , առնելիւ փուլիւը փնոնալը · և փեքիւեր · *Ի ձանապարհի տուեր զհաչիւն · Վասն հաշուին որ ի սքան է· հաչուիք լինիցին · Ղ·ի· ծիբ· 58։ ա · ի·ը · ծ·ը · ։ *Մարդկան տովրութիւն է ի տուելեաւն ընդ միմեանս հաչիւ առնել· Հաչիւ արարեալ ընդ ոսոխն · Լմբ · ագ ։ *Ուխիւք առ միմեանս կագ և կռիւ , և հաչիւս , և անգաստանաց բաժանմունս· Սրգ · յի · ե ։ *Անդ հաչիւ լեալ վասն սքի վկային · · · խալաղանայր (վճռ) · ճ · Ա ։ * Խնաստուն սեղանաւոր զամենայն աւուր չահ և զվաղուեան (կամ զվճռեան) յերկկոյին ի հաչիւ ածէ · կ·ի·ֆ ։ *Զհանդերձեալ ժամանակն ի հաչիս ածցուք · Ամենեքեան զաս զնոյն ի հաչիւ արկանիմն ։ Յարդեանցն բերեր զհաչիւն (զաւագոյն) · Ո·ի·յհ ։ * Ի հաչիւ և ի համար ըզդործ սպասաւորութեանն իւրոյ բերկրի· Մաթ · ծբ։

ՀԱՀՒՒ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ · Ἀναλογία, σύγκρισις. Comparatio. որպէս ձիշդ հաչիւ · և կշռութիւ · բաղդատութիւ · *Ոչ եւոս զընտրութիւն հաչիւն ի կենցաղոյս ձանապարհի· Նոր · իբ։ *Թէպէտև մեծ էր ծառայն , սակայն ընդ ծառայական իւր է հաչիւ ընդ ծառայական իւր է հաչիւ ընդ ծառայութիւն · իսկ որդւոյ ընդ ծառայս՝ առանց հաչուի և առանց ընտրութիւ են չնորհք· Եւ ոչ ամենևին մտանէ ի հաչիւ ընտրութիւ ընդ արարածս · կ·ւ· Ֆ ։

ՀԱՀ, ի , ից· ա· Πεπλυγώς. Percussus pedibus, manibus. ἀνάπηρος, caecus. որ և ՀԱՀՄՈՑ · Հաչեալ մաչեալ մատամբ իւրք մարմնոյն · գօսացեալ կամ լուծեալ այնգամաք · խեղ · կաղ · փեցի · ըսա յին , նահ կոյր · աֆխոծ · ապղաբ , ապճապ , ձէմ, ալէ· *Հաչմ ոտիւք · Ի · Ե4 · √Ֆ · 4։ Ե· 3։ *Հաչմք անդամովք · Խոր · Ֆ · 20։ *Բորոտիք և հաչմիք · Ցᵒ · ի՛ ։ *Կոյր և խեղ , հաչմ և անգամալոյծ · Բր· · ֆր։ *Կաղք , և հաչմք էիք հոգևով · Ո·ի · ֆ · Ֆ · 16։

ՀԱՀՄԱԿԱՆ · ա· Սեպհական հաղմիկ և հաչմուելե · * Մերկացուցանէ ի բորուեն ղՀաչմական մորթ բորոտութեն · Ո·ի · վ ։

ՀԱՀՄԱՆԴԱՄ· ա · հաչմ անդամք · *Զխեղս , զկոյս , զկոյրս , և զՀաչմանդամս ։ Զամենայն սկարս և զհաչմանդամս · Սարգ · ա · գ · Ե ։ ՃՃ ։

ՀԱՀՄԻՄ· եցայ , եալ· յ · Μαστίγομαι. Flagellor . Հաչմ լինել· տանջիլ · հարուածիլ· * Մեծատուն՝ որ հաչմեալ է ի մարմին իւր· Սիր · ւ · 14· (վրնպակաւ գրի հաչմալ ։) *Իբր զասպիկար հաչմեալ հեքեցայ· Նոր· յԵ։ *Եւթէ կին ուրուք հաչմեցին· Կանն։

ՀԱՀՄՈՑ, աք · Տ · ՀԱՀՄ · *Հաչմոք վան մեղաց լինին · Կ·ործ · Եւ։

ՀԱՀՄՒԹԻՒՆ · գ · Հաչմ գոլն · սակաւութիւ · սակաւութեւ · *Որ վան հաչմուէ մարմնոյ մատեան գաանիլ փգկուելի · Իգն ։ *Զի ոչ յինքեանց հաչմուելին հայիցին· Ա·ործ։ *Կէսք կոյրք ծնանին , և այլք կաղք , և այլք այլ ինչ հաչմութիք · Կ·ործ · Եւ։

ՀԱՀՈՒԱԿԻՑ, կչի , ցաց · ա · որ և ՀՀՈՒՆԿՈՐ · Ուշով ընդ այլոսմ զհաչիւ , կամ զվճռ · և ումէ · ոճով իբր կռուակից , ըմբռնամարտակից · *Անհագին և ուժով (գոլ) լսեաց զհաչուակիցն իւր· Մաղաթ · աբ ։

ՀԱՀՈՒՐՆԿԵՐ , ի , ից · ա · Ընկեր հաչուի· հաչուակից · օրինաւ · *Զձեռ արա քեզ հաչուընկեր, և մի զմարդ · Լմբ · պբգ ։

ՀԱՀՈՒՐԴ, եցայ · հ · Λογίζομαι. Supputo , computo. Ի հաչիւ արկանել· համարել, որպէս Թուխ , ի համար բերել· քննել· խորհել· համբել· ասյճագ · *Հաչուեսցի ընդ նմա քահանային ի գնոյն մինչև ցտարին Թողութիւ · Ղ·ա· իՀ· 23։ *Եգիպտացիքն ղուանականն հաչուին ծագմունս· Խոր· ա· 3։ Ոչ հաչուեցայ ըզծախս վարձին· Ցᵒ ործ։ *Նախ քան զժամանակս՝ զպատեքս հաչուի· Կ·իմ·ա ։ *Չիմիս փոքր մի , հաչուեսց ըզմիսուդ · Ո·ի · է· ։ *Մի միայն զտանջանսն հաչուիցիս , այլև զանբաս ողորմուելն զմաս ածջիր · Ո·ի · ֆ · Ի · 18 ։ *Հաչուիցի զնա ի կողմ այ· Վ·ր· հղ· ֆ· (որ հայի և ի յաջորդ նշ ։)

ՀԱՀՈՒՄՈՒ· Νομίζω, οἴω, οἰόμαι. Puto, existimo·. Համարել , որպէս վարկանել· առդնել· սեպել· կրծել· սանճագ · * Ա՛ինպէս իբրաւեցաք զծառայականքն սիրել , մինչև զնոցա բարութեան մեզ հաչուել· Քեզ զամենայն իշխանութեի հաչուես (իբրև արժանաւոյ) · Ո·ի· ֆ· ա · 25· Ե ղ։ * Մի՛ երբեք հաչուիցիք , եթէ մեք զոք հաւանեցու ցա-

նելք. Ոխ. ԷՖ. փխ.՝Լաւագոյն զչինուածս մարմնեղենս քան զՀոգեղենս հաշուեկին. ԵՒՒ. Ճ՝. ՛Ջայսոսիկ Թէպէտ առասպելք, Թէսպէտ Ճշմարտութեի հաշուեակ համարեսցի. Խոր. Ա. 5: ՛Մի՛ աննման ինչ զաւանչնոյն համար հաշուել. Եսա. ԽԲ: ՛Առ դործոյն հաշուելով զուգահաւասար վարկիս. Պիտ.՝Հաւասար չարչարելոցն վկայիցն քոյի հաշուեսցի. Յհ. ԺԲ:

ՀԱՇՄՈՒՄՆ. չման. գ. Διαχοπή. Intercisio, discissio, dissolutio. Հաչելն. հատուած. կտորելն, և կտորած. հաչելի մասին. ծխրտումն. ՛Հաշումն և մնչումն առանց բժշկութեե. Ասաի. Ը. 15:՛Սիւր սուր, որեսց, ջինջ լեր, պատրաստեսց՝ի հաշումն, կտորեա. ԵԶԷ. Ի՞Ա. 10:՛Ի հաշումն և՝ի մնչումն հոգւոց և մարմնոց: Չհաշումն մնչման մեղուորաց յուցանէ. ՅձԽ. Ի: Ա. գաւ: ՛Ի ցանկութեն հաչման միշտ ընկալեալ զհաշումն. Պիս: ՛Տապք մարմնոյ, և այլ ինչ սխալք, և հաչմունք. Անյ. հդ. Խ:

ՀԱՇՏ, ի, ից. ա. (Լծ.պ. ասոպէ.) ՛Ευμενής. Benevolus, benignus. Ἤσεων, propitius. καταλλαγμένος, reconciliatus, ևն. Խաղաղ. հանդոյր. և հեշտ. հաճ և հաւան. հեզ. քաղցր. ամոյք. ցանծուն. մարդասէր. բարեսէր. հաչտասէր. և փաւիչ. ներթոյ. ապէն, ներէլեն, պարելէգ, էավել, խնդիլ. ՛Հաչտն և բարեարարն և քաւիչն. փիլ. Խ՞ապան: Սարի. ԺԱ: ՛ի ձեռն հաչտին և բարեգործակին. փիլ. նէ: ՛Նախասահմանք եղև հզօրին և հաչտ բարեկամին. Համամ. ապ.՝՛Ջմեծ մեզ հաչտ և հանդոյր արարուածք. Սարգ. յի. Ը: ՛Ազատչէին հաչտ լինել ընդ ծառայս իւր. Ե. Ղ. Ը. 20: ՛Ջմեծ հաչտ գոլ որոց՝ի յերկրիս առ՝ի յլնտանեաց իւրմէ բարերարութենէ. Դ՞ան. ԷՒԷ: ՛Սե՛ աղօթիւքն իւրովք ունէր հաչտ զմեծ. Վ.բ. Հդ. յ: ՛Ջմեծ հաչտ առ՝նիցեմք աղօթիւք: Ջմեծ ընդ քեզ հաչտ առնիցես (յն. ունիցես). Ոխ. ԵԲ. ծԲ: ՛Ջնա ընդ մեզ հաչտ գտանել. Ոխ. յԴ. Ա. 7: ՛Հաչտ ոչ հանգիստել. Ի՞Ե: ՛Ե՛րթ նախ հաչտ արա զեղբայր քո. Խոր:

Եւ իբր հաչտական. ՛Հաչտ և համբոյր բանիւ. փիլ. Խ՞ապան:՛Ընկալաւ (զնա) հաչտ և քաղցր կամօք. Լ՞Ե. պԲԲ:՛Ի պատմուճանին հաչտ հեզութեն. փիլ. Դ՞Ե.՛Տնկելով՝ի նոա զհաչտ խաղաղութեի. Յհ. ԼՒ:

ՀԱՇՏԱԲԱՐ. ած. ՛Ειμενῶς. Քաղցրութեամբ. ՛Վասն բարեբանութեե՝ի քաց փոխելոյ՝ անուն եդեալ բազաքնակութեի հաչտասարաբ. զի մանաւանդ ապստաքս առաքէ. Պէտ. օրին. Ե:

ՀԱՇՏԱԳՈՅՆ. ած. Առաւել հաչտ և բարեսէր. ՛Ειμενής. Benevolus. ՛Դիւրաբաձ քեքի ալա, մանաւանդ և հաչտագոյնս օրինացն գործոյեզ. Պէտ. օրԲ. Ե:

ՀԱՇՏԱՍՐԱՄ. գ. Բառ ապս. ՛ի հեգն, փէրհեմ. այսինքն Ո՛ւմ դրամեան, ում գրամ. Նոց. ՀՒՆՈՑ: Խոր. Ծ:

ՀԱՇՏԱԿԱՆ. ի, ած. ա. Խաղաղական. Նեղողական. քաւչական. հաչտ. և որ ինչ կարգի՝ի պէտս հաչտութեե. ՛Տայ քեզ կը ցորդութեի՝ի հաչտական զօրութենէն. փիլ. Բաց: ՛Ջմեծ աւելով՝ի հաչտական և զգալից գործական անունն. Վ.բ. Հդ. ոչ: ՛Հանդարտ և հաչտական և Ճեղոքական. Աբէոթ. ասաբ: ՛ի յայս հաչտական ածէ հաւատալ՝ի նա. Նբէ. Խ՞Ե: ՛Ջոհա հաչտականս առաքեցին պատուիրագիրս. Լ՞Ե. պԲ:

ՀԱՇՏԱՐԱՆ. ի, ած. գ. Διαστήριον, ἐπίζεμα. Propitiatorium, opertorium երբ. ՀԷՔՏԷՔԻ.՝ՀՔՔԷՔԻ.Տեղի կամ գործի հաչտուեե. կափարիչ տապանակին, որ և Քաւարան և Քաւուե կոչէր.՝Ջնոյնէ հաչտացանն, և ընդ ՀՔ՞ վերադիր կոչէր զնա: Դէմք քերովբէ մացն՝ի միմեանց կողմ հայէին, և երկոքին՝ի հաչտարանն. փիլ ԷՒ՝Հաչտարանաւն խընկոյն՝ քրովբէիցն հովանացեալ Մխայէլ. Խ:

Եւ Միջնորդ հաչտութե. հաչտարար. ՛Խոնարհ խոնարհութե հաչտարանաք: Յորժամ կացցէ ասծ՝ի մէջ ասծոց հաչտարանացն խաղաղութե. Նար. ՀՐ. Ե:

ՀԱՇՏԱՐԱՐ, ի, ած. ա. Διαλλακτής. Reconciliator. Ἵλεος, propitius. Որ հաչտառնէ. ցանծուցիչ արամոուե. քաւչարար. հաչտեցու. ցիչ. միջնորդ. բարեխօս. ՛Հաչտարար ընծայ հօր ազգի մարդկան քո որդի ՚ա. Շար:՛Ի հաչտարար մարմնոյն քոյ. Յհ. Խ՞. ԷՒԷ:՛Ի ձեռն հաչտարար պատարագին: Եննովս և ենովք և նոյ հաչտարարքն են ազաչի տերութեն. ՅձԽ. ծՔ:՛ Խնկարկու հաչտարար ըստ ահարոնի: Հաչտարար եկեղեցւոյ. ՃՃ:՛ Խնդրուածս հաչտարարս: Հաչտարար բանիւ. Յհ. ԼՒ: Նար. ՀՔ:

ՀԱՇՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաչտարարն գոլ. և հաչտութե. քաւուն. ՛Տկար հաչտարարութենէն միջնորդացն. Նար. ծա:՛ Ի հնումն հաւատարմութե՝ի ձեռն ահարոնեան տոհմին լինէր. Ռոմիք:՛Բուրումն խնկոցն հաչտարարութե. Յհ. խ՞. ԷՒԷ:

ՀԱՇՏԵՄ, եցի. ն. Ἐξιλέωμαι. Placo, paco. պյս. ասոպէն. Հաչտ առնել. խաղաղել. հաձել. ՛ի հեզուեե գարձուցանել ցանծուցանել՝ի բարկուե. կաԷՂՉԷՒԷ խոՒԸԸ ասէր. ՛Ընձամբ զանձանց ամբաստան լինցուք, և այնպես հաչտեսցուք զդատաւորն. Ոխ. ԵԲԸ. ՒՓ:

Կր. քայիս խմ և զայսոսիկ. ՛Եւ ապա բժշկիցաջիք, և հաչտեսցի ընդ ձեզ. Ա. Ե՞Ե. Ղ. 3:՛Որմէ՛վ այսոքիւք հաչտեցայց ընդ ձեզ Եբէմ. Ե. 7. (յն. քաւիչ եղէց):՛Հաչտեալ եմ ընդ քեզ տաուսպետիզ. Եւ. ծԸ. 10: (Ո՛ւ և Գա. ծ. 16. որ պահասի՝ի հնոցի յն:)

ՀԱՇՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Διαλλάττω, ἀποκαταλλάττω. Reconcilio, exoro. Երբեմն նոյն ընդ վերնոյն, որպէս հաչտ առնել, կամ հաձեցուցանել զձծ. ՛Հաչտեցուցանել զերկուս տեսուն. Ջա՞. Ը. 22: ՛Հաչտեցոյցին զձծ. ՅձԽ. ծԸ:՛Ջմեծ հաչտեցուցանել հաձոյական աղօթիւք. Խոր: Եւ երբեմն, որպէս խաղաղել երկուս ոեք զհակառակս. ՛ի հաչտութենէն ածել. և խաղաղութե՝ի մէջ արկանել. հաչտեցընել. պատեցբեմաց. ՀՀԼՀՔԸՆԵԼ. ՛Խսեալ՝ի սիրտ նորա, և հաչտեցուցանել զնա ընդ իւր. Դա. ծԸ. 3:՛Որ հաչտեցոյցն զմեզ ընդ իւր՝ի ձեռն քոյ: Փրկեա զաչխարհն հաչտեցուցանել ընդ իւր: Հաչտեցուսցէ զերկուսին միով մարմնով ընդ ած՝ խաչին իւրով. Ե. Խ. Ե. 18: ԵՒԷ. Ե. 16:՛Խնդրեր հաչտեցուցանել զարքայն պարսից՝ի հաչտեցուցանէն՝ վերստին խռովիմ: Հաչտեցուցանել աղբօք ընդ մեզ զահաւոր դղ աւուրսն. Խոր. Ե. 35: Նար. հա: Շար: Որք անխորհ բերին՝ի կրկին նչ:

ՀԱՇՏԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ ոք և որ ինչ հաչտեցուցանէ. հաչտարար.՛Հաչտեցուցիչք ած ընդ մարդկան. Խոր:՛Խընդրուածք հաչտեցուցիչք. Բարձրելոյն հաչտեցուցիչ բանք: Խարբատ հաչտեցուցիչ ած ընդ մարդկան ազգի. Ատաե:՛Նար. ծԸ: Սարգ. յի. ծա:՛Հաչտչման լուծից քեզ հաչտեցուցչաց՝ Նար. ՀՀ:

ՀԱՇՏԵՑՈՒՑՈՂԱԿԱՆ, ի, ած. ա.՛Նոյն ընդ վ.՛ փոփոխիլ (վճռոյ) աղօթիւք և հաչտեցուցողականաք.՛Նիս. ԸՒ:

ՀԱՇՏԻՄ, եցայ. յ. Գալ կամ գառնալ՝ի հաչտութե. միթռանիլ՝ի իաղաղութենէն. հաչտբեւ. գոլչմագ.՛Ե՛րթ նախ հաչտեսց ընդ եղբօր քումմ: Հաչտեցարուք ընդ ած. ևն: Տ՛ես և՝ի ՀԸՇՏՄ:

՛Հաչտեաց ը՛նձ ը՛նձ հաւատոյ նոցա. Նար. յԷ՞:

Նմանութե՛, Մտանել արևու, իբրու հանդարտել լինքեան.՛Մերթ էր արևն՝ի հաչտել. Վ.բ. հդ. յ:

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. պ. ասէ, էսէի: Տ՛ես և ԵՒՇՏ. Καταλλαγή, εἰρηνή, ἀγάπησις, φιλία. Reconciliatio, pax, societas. Հաչտ առնելն և լինելն. Հաչտելն. գարձ՝ի բարեկամութենէն. իսաղաղութենէն. հանդուրժութեն. սէր. միաբանութե պարզ. սահ. ՛Խնդրել զհաչտութե: Խօսել՝ի հաչտու. հաչտութե խաղաղութե: Ջնախաղաղութենէն հաչտութե՝ի մէջ հաստատել: Հաչտութե առնել: Որով և զհաչտութենի իսկ ընկալաք: Ջի եթէ մերժումն նոցա հաչտութե աշխարհի է. ևն: ՛Գալոնի հաչտութե խօսեցեալ ընդ տիգրանոյ. Խոր. Ի. 15:՛ի հաչտութե և՝ի հաւանութե պահել նուաձէր. ԸնէԼ:՛Ջայ՝ի բարկութենէն իբրև՝ի հաչտուե պարտ է գոհանալ. զի՝ի բարկուե անաի խոր հաչտութե ծնանի. Գէ. Ես:՛Պատարագաւն զած՝ի հաչտութե ածել. ՅձԽ. ծԲ: Իսկ Նար. յ.՛Ջբաժանմանն իմ խորոց քակտեսցես հաչտութե՝՝. իմն հաչտեցուցչ. ցիչ տիրապես:

ՀԱՇՏՈՒՄՆ, ումն. գ. Նոյն ընդ վ: Իսկ Աբէր. ա. 5.՝Ո՛ւրդիքն սեռնէքերինայ մեծաւ ցաւմամբ, և անպուսա հաչտմամբ ընդ աշղատակայ լինէին՝՝. իմն, անհնարին գոլով երբեք հաչտել իսպառ, այն է ոմն. քէն. Խոռոմէի, խըլմ, ֆէռհէտ, խասի:

ՀԱՃԵՄ, ացի. ը.Στενάζω. Ingemisco. Նոյն ընդ հառաչել՝ որպէս արմաս նորին. Յոգոց հանել կամ ելանել. հեծել. հեծեծել (լծ. հապագ. ոգի. ոգել, ևն) հայիւրմաֆ. իսկ ունակք չիմոնեն ընդ հոգիել չանց.՛Ըստ հանապազ նորա հոգին հառաչեն և յոգոց հանեն. ՈչԷ. ա. 4: Յհ. ԼՒ:՛ Հաչեսցես հառաչեսցես դառնապես: Հաչելով հառաչեսցես դառնապես: Հաչելով հառաչելով զաղօթեան մատուցանել. Ոխ. յ. Է. 16: Ե ա. փխ. Ը:՛Ապա է հաչել, և ասաչն հառաչելը. Հաչելով և հառաչելով և անգադար հեծեծանօք զվեղս քաւել. Մ՞ա՞. ա:՛ի փողոցս եղեալ հաչել և հառաչել. Յհ. ԼՒ:՛Մեծաւ ալտմութե հաչելը և հառաչէր յոգի իւր. Աբէր. Գ. 2:

ՀԱՃԱՒՒՆ, } չման. գ. Հաչելն. հեՀԱՃԱՒՄՆ, } ծութե. հառաչանք. չընչելն հաճագի. Լ՞Լ քոչոր ձայնի ընդ հագուդն.՛Ո՛վ հաչիւն հառաչիւն, զոր ի ներքս ունէր. Ռոխիթ:՛Ջանկայսուն կամացն, զհաչման հոգադին. Նար. Խ:՛Հառնէ՛ի բերանոյն իբրև զծուխ զհաչիւն և ըղհառաչիւն. Վ.բ՞. ոչ:

ՀԱՊ. ՛.Τότε.Tunc,denique. Որպէս նոյն ընդ Հապա. յապնժամ ապա. այնուհետև. անընդմիջապէս զկնի. անդէն առ նմին.՛Ջայն ամենայն գնէ՝ որ ոչինչ ևն, և հապ կոչէ զնոսա անմիտս. Ոխ. Է. Խը. ԻԲ:՛Հապ մի ըստ միոչէ զթագաւորս աստուածանեայց համարի. Եսա. ԽԲ. Ա:

ՀԱՊ. որպես նոյն ընդ Սահպ. Տե՛ս ՀԱՊԱԲՈ:

Եւ ըստ կրկին առման՝ իբրու Սահպ ըսաէպ. հետաչհետև. անպագաւոր. կամ երբեմն երբեմն. ԷԲ. ՚ետև, կետոգաս պէր.՛Բանզի հապ՝ի գայթ միտասակաւ առնէին, և մերթ յօրենսն. Ջդբ. ԼՒ:

ՀԱՊԱ. ՛.ը Ապա. և ապա, արդ. և այդ. այնուհետև. յետ այնորիկ. (ըստ յն. և.) էէս, իմի, օւգեմ, ասնէրս.՛Հապա խոսաեմ ակամ՝ որ էհիւռ էին՝ի Թագաւորն. անսի: Հապա զօրաժողով լինել սպասու-

նիս: Յառաջ ինքն նահատակեցաւ, հապա զորքն միագունդ զինի փողեցան. ա. Ղ. Ք. 17. 41: ծՀ. 6:

ՀԱ՛ՊԱ. ած. ը (որպէս ապ. ապա, էպա.) Իբր Աղբ. ծն. կամ ըստ յն. καὶ νῦν. et nunc. և արդ. արդ. (այլ Հայաբանօրէն ոչինչ դիր.) Ես, ինչպէս, իմոյ. *Եւ արդ հապա յաւար մնիմք: Ածխ. հապա և զգա ևս. Ք. ԹԳ. Ճ. 23: Ք. 27: *Հապա նախ զայգ աւրս. Նա. Ք. 1: *Հապա ժիրք լերուք: Հապա ամենայն մարդ են: Հապա վաղվաղակի գիրն և նայիմ են. ա. Ղ. Ք. 32: Ն Ք. 27: Ն Ճ. Ղ. Ջ. 21: *Ածխ. հապա քոյք հայոց. Ագծր: *Հապայ տուաքնիք, եհան ժամ պահման մերոյ. Նէխ. Ը:

ՀԱՊԱԼԱՍ, ի. ց. Ագգ մանր ձիթաստղոյ: Իսկ ՀԱՊԱԼԱՍԻՆ, ձիթենի՛ որ բերէ պատղ մանր. *Հապալասս՝ մանր լինի. և վասն այն հապալաս ասէն զինքն: Հապալաս վայրի: Ջհապալաս ի պարզուտ ածիս, և զգինին այնով պարզես, լուացնէ զգինին. Վ.Ք. ած:

ՀԱՊԱՀԵՊ. ած. Ձևպզտական. ապիպղտական. արագագոյն. անդադար կամ չհոմեծ. Ճ.Ք.Ճ.Ք.Ը. * Տկարացեալքն ի հապճեպ փախստեհէն, Հապճեպ ապիպղ Քանայր առ ինքն դղօրս իւր գումարել. ՅՀ. ԱԲ:

ՀԱՊՃԱՐԳ. ց. Ձևպուճիս. ապիպուճիս. ուսաի ՀԱՊՃԱՐԳ ՏԱՀ է փութալ, և փութայցուցանել. *Տագնապ տարակուսիցս Տապճեպ տայ պատուել զանցս այսցկ ապետիցս: Հապճեպ տալը վաղվաղակի հատանել: Ըստ հապճեպ տալոյ ֆնդրակացն ի կռատանդի նուագըն՝ գնայ կայսրն փութանակ.ՅՀ. ԱԲ:

ՀԱՊՃԱՐԳ. ՛.} փութանակի. ձևպուճ ըս.
ՀԱՊՃԱՐԳԻՒ. ՛ած.} ապիպուճ. չտապաւ. ը-փոփ
ՀԱՊՃԱՐԳՈՎ.} ՛ած.} ՛ձևպն, ապճեպ. ապիպճեպ. *Հապճեպ վառեալ ի զարդ, ի վշոյ, և ի զարդս: Ընկանէին հապճեպիւ յամուրն գաւառն միափոյթ: Հապճեպ պոլ փախըստական երթայր անհանգիր յաչխարհն սիւռ. Նեռ. Յհ. ԱԲ:

ՀԱՊՃԵՊԵԼ. ՛ն. և ը. Ձևպեչ. փութայցուցանել, և փութալ. *Ընկալեր քո հապճեպեալ՝ ասէ ոչինչ յապագս մնակ գնացուցին ի կարգին նշանակեցուք. Խոր. Ա. 31:

ՀԱՊՃՈՂ. ած. Պատրաստակ. տևռ. փոյթ. լուխ. լուճ. ենճպ. *Կամ վիլոյն ըստ գրի գոլի, որ է հոլչողն՝ ծածկոյթ գիմոյ. Վ.Ք.Ռ. երթ:

ՀԱՊՃԱՄ. գ. Բառ. արս. հաճեմ. ոհզ վ.արտաւիրայ. *Հաճամն, որ է պարպարն.Ոսկիք:

ՀԱՊՃԱՄ. հպ. ը. (որ ի յեանոց վերագաս գրի Հոլչ. ըստ աեսցես.) Latrocinor. Latro. Գողանչել. ձայն արձակելն շանց ընդդեմ օտարաց. Հաւ.Համ. *Ոչ հաղիայք չուն մի լեզուաս իւրով: Իբրև շունք համ լացեալք, որ ոչ կարեցեն հալել. Յ.Ք.Ք. ծՀ. 17: Ն. Ծ.Ը. 10: *Ոնիոր ի շանց մի ծամեծ և ծանուցս հալին. Պ.Ա. ած.երթ: Ագր իբրև զշուն անպիտան ընդ վայր հալել (կամ հալիլ). Նէխ. Ը: *Իբրև զշուն հովոմ հալել ի գազանն. Սբփ. յի. Ք: *Շանն զգնաստեան անվճակ ձանաչէ, և յօտարն հալէ. իսկ հրեայք ոչ հալէին յօտարս, և ի դևս չարս, այլ ընդդեմ տեառն իւրեանց զոգանէին. Գէ. Ես: *Ընոյս հալիլոյն անփոյն արարեալ. Լ.Ք. ած:

ՀԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ հալել. *Ջնիձս հեկ.գասին իբրև զշուն հալեցուցանէր զնոսա կերպասանեալ հալեցուցանէր. Ջ.Ք. ԱՀ:

ՀԱՂԻՒՆ. Տ. ՀԱՂՕՒՄՆ: Ածխ. գործ:

ՀԱՂՈՂԱՆԱՅՆ. ի, ած. ա. Որ ունի ըզկարողութիւն հալելոյ. *Շրջնն՝ կենդանի և հոգեսանիր՝ հաղնական. Պ.Ա. ած:

ՀԱՂՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. կարողութիւն հալելոյ, որ է յատկութիւն շան. հաւելեալ. *Պարտ էր հալողութիւն շան և յայլ կենդանիս ևս ասասանել. Ածխ. պերէսբ:

ՀԱՂՈՒՄՆ, ղման. գ. որ և ՀԱՂԻՒՆ. Հալեցն. հաշողութիւն ներգործութիւնք. * Ի ձեռն հաղմանն երևեցուցանեն զկարելն: Որպէս շունք ի հալմանեան. Պ.Ա. ած.երթ: *Պետ ոչ հանդ համանեցուցանելով վարելոց հաղմանէ. Պ.Ա. օրէն. ծՔ:

ՀԱՒԱՃ, էք. գ. Շեղագրա, μόχ. Suspirium, gemitus. Արտաս Հառաչելոյ, որպէս Հառաչանք. Հառաչումն. իսկ արտաս ի ր է Հաչ. Հաչիւն. որ և Հէծ. Հեծումն: *Սէծ Հանաբիս զՀառաչ Հոգւոյ. Նա. Ք: *Ի խոս ըմբռնեալ չարեաց՝ գիցի Հառաչ. ՍկԼա. լբ: *Հառաչս աչդումնս առարաքրեալ ի որակ իւրմէ. ՃՃ: *Լսէ զՀառաչս աղոխի հեծումէ. ԲԲՒԿ:

ՀԱՒԱՃԱԿԻ. ա. Լի Հառաչանաք. *Կարատուն զձայնս Հառաչելիք հեծեծանաք. Ո.Ի.Ք.Ը:

ՀԱՒԱՃԱԿԻՍ, ի, ած. ա. Օձնաբոյծ. Luctuosus. Որ ինչ Հառաչ. հեծեծական. և Սգալից. ողբալի. սիրտական. *Նա ոչ գոնէ ի ձեռն հրէշական, այլ ինքնին եա գնա. ուչական պատասխանին. Կաղ. Ի Ք. Լ.ա.ա: *Լօտաս զՀառաչական պատասխանիդ Մ.Ա:

ՀԱՒԱՃԱԿՈՒՑ ԼԻՆԵԼ. ի միասին Հառաչել. ողբակցել. *Ամենայն ազազածք Հառաչակից և երկնակից եգեն մեզ. Ճ.Ք. գԲԲ:

ՀԱՒԱՃԱԿՈՒԻ. ա. Որ կլանէ զՀառաչանս իւր. Հեայօղ սակաւ սակաւ. *Ըզնիձայս լիներ իւրև զձի Հառաչակու. Ո.ա.Ն:

ՀԱՒԱՃԱՀԱՆ. ա. Հանօղ զՀառաչ. յոգւոց հանօղ. հեծեծական. *Սկսանիցիս զկանան քո հնդ ձայնիւ և Հառաչահան արբաւ.վ.Ռ.Ե:

ՀԱՒԱՃԱՆՔ. նաց. ն. Շեղագրա, στεναγμός. Suspiratio, suspirium, gemitus. Հառաչ. Հառաչս ին. հեծեծանք. հեծեծանաք. յոգւոյ հանումն. հեծեծանաք. անձկանաք. ած, ածիչք. *Ձայն Հառաչանաց՝ հեծումեն արաի. ի Հառաչանս կոկոզանաց այսր հեծումն: Հեծումն ձայնի՝ մեծի Հառաչանաց ընծ: *Հառաչանաք և արտասուաք. Խոր: *Բազում Հառաչանաք պպատեցաս առաջի ես. իՓն: *Մի ածասուք Հառաչանացս պիք: Ջայրակաց Հառաչանս. Մ.ա.Ք. ծՀ:

ՀԱՒԱՃԵՄ. հպ. ը. ած. որ և ՀԱՂԵՄ. Շեղագրա. Suspiro, ingemisco. Նոյն և հեծեծ. հեծեծել. յոգւոյ հանել կամ եբաղ նել. անձկալ. բողբոջել ի որակ. մինչև. ած ընել. ածիչս եմիչ. ինքիչ. հաւրէմ՝ ագբաս ընչիչ. *Հեծեմ Հառաչեմ, և ոչ ոք է՝ որ մխիթարէ զիս. Ողբ. ա. 21: *Ի վերայ գիւրնամեան սղոս ատելով ողորմելի Հառաչեմ. Խոր. Ք. 68: *Հառաչեաք արտասուեաք ի յանապատ տառապանի. Լ.Ք. ած:

ՀՅՅ. խնդ. իբր Ողալ. *Հառաչեացուսք զառապանեալ մեզոք մորմինս մեր. Սոփ. ա. գ. ծ: իսկ Շոր. *Հառաչեցի զանդաւելի զհեծումեն առ բարեգործն ածս. իսկ ըստ ա նդ. անդաւելի հեծումեք: Ալ կրկին ի. մուսք միանան յատկեն. Սոփ. յի. Ե. *Հառաչելոյ զառաքեալ իմ զանդաւելի զհեծումս. այսինքն ողբալոյ հեծումեք:

ՀԱՒԱՃԻԿ. } տ. ՀԱՒԱՃ, ՀԱՂ
ՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ. } ՒԹԱՆԱՑ: *Հանէ
ՀԱՒԱՃՈՒՄՆ. } ի բերանոյն իբրև զձուս ի գետնոյն և զհառաչեսն. Վ.Ք.Ռ. ած: *Հառաչեալ ի հառաչելոյն և ազօթս մուսցեալ: Ընդնոյն հառաչելոյս առնել. կանան: *Ուժգին արտասուաք և հառաչմամբ գամալ գործըս կոսեմ: Հառաչելոյս ի նմանէ ընծայել և արտասու. խոր. Ք. 7. և 68: *Հառաչեալն արաի հեծումեք: Ի յերգ հառաչման ամաստանաց. Նոր. Ե. ծԲ: *Հառաչումն կամ մեաչեալ ապաչխարութիւն. Մանդ. ծԲ: *Զայնիս հառաչմամբ պղպատեին առ քեզ ղըԹած. Շոր: *Կոյսըն մարիամ հանդեպ նըստեր ի հառաչման. Լ.Ք. փոչ:

ՀԱՒ. ի. իչ. գ. Արմատ հասանելոյ, որպէս Հասանել, հասուն հանալն. ՆՆԻՆչեի, ելմուզ. *Բռնաւանիցի, և եկիսցէ ի հաս. Մ.Ի. գոչ: *Ազնն, և ի հաս գան որպես զընկոյզ. Մ.ոբինն:

ՀԱՍ. որպէս ժամանել. դարձ առ իբևարս. և ի վերայ գալն.գալուստ. ՆԼՄԻ. *Ջժամանակի չըկալուրեան որոչ յառաջ ձանապարհաս, և ժողովել առ միմեանս հասելըն. Դ.Ի.ն. ՀՀոյ: *Ջվրի ժինդրուԹիւն չալոյց, և զՀասս իրաւանց ցուցանել. ՅՀ. ԱԲ:

ՀԱՍ. Δόμα, ἐισφορὰ. ἀφαίρεμα. Donum, oblatio, demptio, separatio. Որ ինչ իրաւամբ Հասանելի է կամ Հասանել, այսինքն անկ է ուխք, որպես Ջատուցիալ տուրք. և կամաւս. քաժին. քաժ. ատաստոյգ. նուիրելի ձոյ մատն. *Ջամենայն Հարկս Հասի և մաքսի: Որ ինչ Հասի օրէն գայցէ: Որ ինչ այլ ինչ Հաս՝ օրէն Հարկի իցէ: Հասք և օրէնք՝ որ այսի գայնի: Հարկս և Հասս: Ջհարկս կամ զՀասն: Ձոյր ձեռաց առի Հասս կամ կօշկակն են: Ջատատորդս որպէսզի իրայրելիսըզ զատուցին ատատն Հատ Հանիցեն զ' ի Հասից անտի ան: Հաս ի նուէր տեառն: Աղցեա զարծաթեզ Հասին: Ջ.Լրի Հասին. Ա.Ե:

ՀԱՍԵՒԱՒՈՒԿ. գ. Παγκράτιον. որ էր գաղաղար յաղԹութիւն ի ՀնգԱկ մրցանս օլիմպիական խաղոց, մինչև անշունչ Հասուներ և առնուալ զմրցանսին. *Ձաւելյաս մանկաւոյ պանկրատիանն, որ է Հաս և առիկ Նոր. ա: *Ոչ զղոմպիականն... և զոր Հաս և առիկն անուանեն. Մ.ոչ. ԹՀ:

ՀԱՍ ԵՒ ԽԱՉ ԼԻՆԵԼ. Ընդդէմ բերել և յափշտակելով ուսալ. *Մի (ի կնքակութս) Հաս և խած լինել. Վ.Ք. Հղ. Ծ:

ՀԱՍԱԿ. ի, ած. գ. Ηλικία. Aetas, robor. վր. Հասակի. Ջոի Հասանելոյ ոմոյ յարբան ասն. չափ ածման, կամ կնոջ. ոչք.ժամանակ. Հասակ. փոքիր, ոբինք. Նա, պ.ղ. *Ի ողոյսն, և յերկրաւորութեան, և *Ի ծերութեան զի յոյս երկս Հասակս բաժանի մարդ. Շ. Բ.յէ: *Ըստ զորդանայր լինս ութեան և Հասակաս: Հասակ իմ ծերասցի: Հասակ ծերութեան կենաց անարատս: Ծ.ն. ըստ Հասակաս: Ձայր կատարեալ. *Ի չափ Հասակի կատարման քոյ: Նա ոչ ըստ Հասակդ ձեր ծնեալ և անուցեալ. և ն: *Մինչև *Ի կատարումն Հասակի մարդկան. Շ. Ծ.ն: *Ոչ ան Հասակի ոչդութեան նորա: Մատաղ Հասակաս. Նա. պ.ղ. Ե ԹՀ: *Ջանդակալ էին չՀասակաս վան յերկար ծերութեն. փիլ. Ի.ն.ա.ն: *Երիտասարդ Հասակաս. Մ.ա գԲ: *Տղայ երեսից, և առ կատարելութիւն *Ի վեր ընծանոյր ածնումն Հասակի. ՅՀ. Ի.ն. Էբ: *Ոչան ասիւզծ Հասակի. Ո.ոլ. ԷԲ. Ե:

Նմանու. Թիւ ասի. * Սէրմն Հաստատ *Ի կատարեալ Հասակի խոտոյ կամ փայտի. Վ.Ք.ոբ. Ե:

Կամ որպէս ժամանակ. չափ ժամանակի. աւուրբ. * Ձանուչեն գնանաչագիտաս Հասակն գարնոյնոյն. Ա.ֆ.ե: *Տճս և Հայեաց գու ոմ Համրակ. որ քմնատիպ և գեր Հասակ. Կ.գ.ո. օբ:

ՀԱՍԱՆ. Մարգ՝ ուհոզ զայրագոփ սիս. *Կամնարոյծ Հասակաց՝ այսինքն ասելոյ ալայոյ. Նոր. Ը: *Ընակացն գիրբ զաղգական Հասակն նախակրեցք. այսինքն

զմանկունս և զպատանիս . Նիւ . ԺԲ : * Ամէնայն հասակ , կամ ի վերայ ամենայն հասակաց Աստ . Երէմ . Խ . 37 : Ծն . Է . 4 : Ամով . Ը . 8 : * Առանց և կանանց , և ամենայն հասակ մարդկայնոցս . ՃՃ : * Առանց և կանանց , և ամենայն չափոյ հասակի . Պտրգ : * Վասն ի վերայ յոթոյ զհասակ կնոջն (այսինքն զկնին) . Խոհ :

ՀԱՍԱԿ . Ἡλικία . Statura . Բարձրութիւն կամ երկայնութիւն , և մեծութիւն կամ քանակ և լրումն մարմնոյ մարդոյ , և այլոց կենդանեաց , ունկոց , ևն . պոյ . * Յաւելուլ կարկէտ ի հասակ իւր կանգուն մի : Կարճ էր հասակաւ . Մտթ . Ը . 27 : Ղկ . Ժ . 3 : * Բարձր յոյժ հասակաւ . Պիս : * Վասն երկայնութեան հասակին . Ես . ԽԸ . Ի : * Չափ հասակի ծը տիկնոյն . Ց4 . ԼԸ : * Ոչինչ առողջ եթող ի հասակէն յոթոյս . այսինքն ի բոլոր մարմնոյն . Խոհ : * Պահաւ և ծիրանեօք զհասակ և զգագաթ զարդարեալ . Սարկ . Ես : * Բազում և այլ են ազգ խոտոց , որ ոչ ունին ի ծայրս հասակաց իւրեանց սերմանս վէպ . Ը : * Լերկամարմին փոքր հասակաւն (լուք) իբր թևաչք իմն թռչուն սրամարդն . Նոյ . ԼԸ : * Վասն ստկաւութեան գրոցն , զի չափ և հասակ առցէ գրոց , ի մի եգան ոմն այսինքն քանակ մատենի երևելի լինի . Նիւ . ԺԸ . տփգ : Իսկ Ծն . Է . 4 . * Չկնկեաց զամենայն հասակ՝ որ էր ի վերայ երեսաց երկրի ոմն . իմա մարմին կանգուն . յն . յարութեան . ἀνάστημα , erectio .

ՀԱՍ ՀԱՍԱՒ ԱՒ . Տես ի բառն ՀԱՒ :

ՀԱՍԱԿԱԳԵՐ . ած . կամ է բերօղն լինքեան **զհասակ** կամ **մեծութիւն** հասակի . վերկայհասակ . * **Հասակագէղն փաղփեալ գիսովք** աքանչելի երևին տեսութիւն . Պիս : * Վերայնան ելանեն հասակագէղ երկայնամիգքն . Վ . Ներս :

ՀԱՍԱԿԱԼԻՑ . ած . Ոյր հասակն է լցեալ . հասեալն ի չափ կատարեալ մարդոյ . * Ընձեռնեք իսկ հասակալիցք են , ցգոսա հարց . ՃՃ :

ՀԱՍԱԿԱԿԻՑ , կցի , ցայց . ած . Συνηλικος . Coaequalis . Հաւասար տիւք . ժամանակակից . ած բէնիյ . պոյսալ , խաչալ . * Մանկունց հասակակից ձերոց : Քան զբազումս հասակակից իմ . Գաղ . Ա . 10 : Գալ . Ա . 14 : * Կարծեցին թէ ընդ այլ հասակակից ուղևորն իցէ . Ի գն : * Հասակակից զհասակակից իւր եթէ հարկանիցէ . Պլոպ . օրին . Ը : * Ե՛րթ զբաւդ ճանապարհդ ընդ հասակակիցսդ քո . Բրս . ի գ : * Դժնդակ էր հասակակցացն նորա տեսութիւն (առաքինի) . Նիս . ի ածանց :

Նմանութիւն ասի . * Ի ներքս մուծանէ ըզխոստովանութիւնն , որ հասակակից է մարդկութեան . այսինքն յաւուրցն ագռամայ . Սրփ . յ . Ծա : * Ամաչեմ ի ծերութենէ պահոց , հասակակից է մարդկութեան . Բրս . պգ :

ՀԱՍԱԿԱՆ , ի , ած . Καταληπτός , καταληπτικός . Հասու լինելի մտաց , կամ արժանի հասու լինելոյ . և Բաւական ի հասու լինել : * Զմարդկային ղիտան ի վեր հանել և փակաւորեաց ընդ հասական խնամովն զերծութեան : Ոչ անազանեալ են քննութեանցն և հասանողացն , և նոյն ինքն հասականն ղորութեի . Փիլ . պալբ . Ե լին : * Գիտաւութեի ինչ հասական տեսանող ի լուսոյն պ որձել . Նիս . Ժպմ :

ՀԱՍԱԿԱՉԱՓ . ած . Հասեալ ի չափ հասարակ . հասակալից . և Որ ինչ է ի չափ հասակի ուրուք . լրիմաս . Էապէս պէօս պէօյիսթ . և պօյուն ճա . * Զամենայն մարդ հասակաչափ կատարեսցէ . Ի . Ի . Է . 24 : * Ըրջկին պատկերագործք նմանահանք պայծառակերպ հասակաչափ զգեղ երեսաց . Ագաթ :

ՀԱՍԱԿԱՒՈՐ , ի , ած . ած . Ընծող զչափաւոր հասակ տիոյ . չափահաս . և Ոչնակ բաւական բարձրութեամբ հասակիւ . հասակալից . հասակաչափ . * Գտեալ հասակաւորս և ուժգնս . Նննս :

ՀԱՍԱԿԵԱՅՆՈՒՆ Է վ . Ոչ թոզուվզաւակ հասակեայ՝ պատշաճ այնմ . Խոր . Ի . 16 :

ՀԱՍԱԿԵԼ . ած . Իբր բարձրահասակ . * Որ զբ գտանի ի վայս ոգւոյէ ընչելոյ , և հասանէ , և սիղողել , սպանցեն զնա . Պտմ . վր : * Զկողմանց հարաւոյ մարդիկն արար սև , և թանձրամարմինն , և հասակեղև և գեղ . Ոսկիփոր :

ՀԱՍԱԿՈՂ . ած . Փոխանակ գրելոյ՝ Հասակող , կամ Հասակեղ . * Զորեքկերպեան աթոռս . . . հասակող , և բարձրսյարկ , ցնծալից . ԳԽ :

ՀԱՍԱՆԵՄ , հասի , հան , սեաք . ւ . որ և ՀԱՍԱՆԻՄ . ռամ . հասնիլ . Παραγίνομαι , φθάνω , ἀφικνέομαι , προσέρχομαι . Pervenio , advenio . ἐφάπτομαι , ἐφίστημι , supervenio , ևն . ժամանել . եկաւորիլ ի դէմ եգեալ տեղի , կամ ի գիւտ եկաւորական . գալ ի վերայ . լիանալ . հանդչիլ . էնիչնէ , էրմէ , էրմէ , էրէնքէ , էնէնէ , գծնագ , պռալ մագ , բեռիւք օշագ . * Հասանել յերկինէ յերկիր . ի վերայ երուսաղէմի . ի վերայ իմ , նորա : Հասանել առ նա . ի տարեկանս . ի մի վայր : Հասցես զքաղաքաւս : Հասանէն սահմանքն ի գլուխ լերինն : Հասանէին զէզ չարիք , կամ ուժգ մեղք մեզ հատարտուլել : Հասի յատնուլ զքաղաքս : Հա՛ ի վերայ : Հասանիցէ՞ ի վերայ քո բանս իմ . եթէ ոչ ի վերայ զորաւորացդ զորաւոր քննուլել հասանէ : Եհաս ժամ , կամ ժամանակ ՚ օր , ևն : Հասանել յառաջս , յերեսս , ի ծերութիւն . ևն :

ՀԱՍԱՆԵԼ . Գտանել զինդրելին . տառնալ զբաւմբ ածել . հանդիպել . * Ինձ գալ հասանել յիշխանութիւն : Ծերացեալ հասեալ յարս : Հասեալ էր նմա վճռակ պաշտամանս այսորիկ : Կերիցէ զմանն հասեալ : Ինքն կամ հասանել ի վերայ իւրաց աշխարհի (այսինքն տիրել) . ևն : * Միհրան մնեալ , հասեալ յարս՝ սիրեաց զվիրս . Պտմ . էր : * Հասանել ինդրոյն , քաւութեան , թողութեի , փառաց , բարոյ , արդարութեի , կամ տանջանաց , ապականութեի . ևն . Ածբ : Նոր : Մտթ : Շ . ի գլ : Իգն : Աղ . Բ յէր . ևն : * Ձի յողորմէն լինի աղքատին , ողորմութեի հասցէ քոյին . Ցս ոբդէ : * Հասեալք ի խոր աղքատութեին (այսինքն անկեալք) : Ի հասանել կարօտութեին (այսինքն ի վերայ գալ) . Ց4 . ԼԸ : Պիս : * Հասանէ նմա առաքինակայեցս յայտնութեի . Խոր . Ա . 24 : (որ և հայի ի յաջորդ նշ :)

ՀԱՍԱՆԵ . Δεῖ . Oportet , licet . συμβαίνει , contigit , ևն . Անկ լինել , դեալ լինել . վճռակիլ . * Հասանէ քեզ գարձեալ մարդաբնականալ : Եհաս նմա թագաւորել . Մեռաւ . Նէ հասանիցէ : Ի կղզի ինչ հասանէ մեզ անկանել , ևն : * Որպիսի մեզ հասցէ հատուցանել գոհութեին . Աղ . Բ յէր : * Յորժամ ըստ բնութեի ինչ բարեաւ էլ հասանէր . Ց4 . ԽՀ . էբԼ : * Տաւր ինձ բաժին՝ որ հասանէ ի ստացուածոց քոց . Ոսկ . յանաաւկն : * Զժամանակ ինչ աւերել հասանէր քաղաքին . Եսս . ԺԸ . ա : * Թէև յաքայսթեին մտանիցեմ , և գինս ոչ հասանէ տեսանել , քանզգեհենին չար համարեի . Սարգ . յի . Ե :

ՀԱՍԱՆԵԼ . որ և) Καταλαμβάνω . Invenio , γινώσκω , novi . որ և ՀԱՍՈՒ ԼԻՆԵԼ . վերահասու լինել (ուստի Հասկանալ) հասկընալ , գիտենալ , գիտանալ . * Հմարտաւեն հասեալ եմ , զի ևն : Ի վերայ հասեալք , թէ ևն : Ի վերայ հասի , թէ ևն : Հասանել թէ զինչ է լսելոյն թէ : Բանից որոց նոցա ոչ հասանիք : Ի վերայ հասաներ խոյհրդոց : Հասեր ի վերայ իմանոյ մարգացութեան նորա : Նհաս թագաւորին յիրացն հասատուլեն վերայ : Ոչ քննեցէք , և ոչ յիրա՛ւանդ վերայ հասէք . ևն : * Ոչ կարացեալ հասանել իրացն : Կէսքն հասին հմարտաւեթեանն : Հզգիւ գտասցէ հասանել համարոյ ժամանակացն . փիլ . Ե . բան : Եղեի : Ես . Ը : * Հասի ի վերայ մատց քոյ : Ճշմարտիւ ի վերայ հասաք , եթէ զսէրն մեր հատատանն պահեցեր . Ա : Խոր . Ի . 17 :

ՀԱՍԱՆԵԼ . ՀԱՍԵԱԼ . Ἀκμάζω . Matureseo . πέπειρος , ὥριμος , maturus , tempestivus . Ի չառ գալ , այսինքն հասունանալ պտղոց և արմտեաց . * Հասեալ են հունձք . Մրկ . Դ . 29 . որ է իբր իր : Իսկ Ց4 . Դ . 35 . * Սպիտակացեալ են , և ի հունձս հասեալ . է լոկ չէզ : * Ոնհր երթս ոչկոյզս հասեալս : Հասեալ է խաղողդ . Ես . Խ . 10 : Յայտ . ԺԸ . 18 : * Երթեցեալ ի գերեզման իբրև զցորեան հասեալ ի ժամանակին հնձեալ . Յոբ . Խ . 26 : * Եթէ ոչ ասէ ջհնձուցաներ զանդասանան , պատուիք ոչ հասանէին . Եսէի : * Գարին հասեալ պատրաստ էր . Եզե . Եւ : * Բանջարքն ոչ գեռաբոյսք , այլ հասեալք . Ընդ . ղ գ :

ՀԱՍԱՆԻՄ , ասյ , սիր , սեալ , սանելի . յ . երբեմն է նոյն ընդ Հասանեմ , ըստ ամենայն առման . հոմանիւ . էնիչնէ , ևն . * Խնամ գործ հասաս ի վերայ մեր , և ի վերայ աշխարհիս մերոյ . Ճ . Ա : * Հասիր ի խնդիր կորուսելոյս : Եւ ոչ ի խորս հեռնէ սիրոյ քո հասաս ոք . Բննիկ : որպես և Լ յէ . ոչ . ատեպ : Իսկ Ա . Ե . Ե . * Ընծ և ի թուիլն հեռի գալ հասեալ լինիս . Լմա , մերձ գանկն :

Եւ երբեմն որպես կր . Գտանիլ . ընկերնիլ բովանդակիլ ի միասս . * Ճշմարիտ գիտան հասանիցի ոմ . այսինքն լիցի հասանել կամ հասու լինել . Ես . Ը . ա : * Ոչ քննի , և ոչ հասանի մերոց մտացս . Պիսա : * Եթէ հասանելի էր մեզ անմբռնելին բանիս , ոչ էր աքանչելի , այլ ըստ բնութեն իր . Պտմ . յ : * Հաւատոց միայն է նա հասանելի . Իգն : որպես և Լ յէ . ատեպ : Նախ ինքն հալածեցաւ լոյսն ի սկզբնածին խաւարէ անաի , ոչ ում ոչ եղև հասանելի . Շ . Ֆգ : Իսկ Դիոն . Երին . * Դիտաւմն քահանայապետութեան է , առ ասծ՝ որպես հասանելի է , նմանութեի և միաւորութեի ոմն . է ած յն . իբր՝ ըստ կարի , որչափ հնար է :

ՀԱՍԵԱԼ ԺԱՄ . որպես Առաջնիկայ , Նէրկայ , այժմու ժամ . * Թողացք զայսօրիկ , ի հասեալ ժամն (ἐν τῷ παρόντι , ի ներկայումս) , և փոխեսցուք առ այլ ոմն բան յաղագս օրինաց . . . ձեռնարկեաք առ ի մեզ ի հասեալ ժամն (ἐν τῷ νῦν , յայժմուս) . Պլոպ . օրին . ա :

ՀԱՍԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՀԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ . * Հասանողութեի տնաց է աղաւաւթեի բանաւորաց . Ե—ֆգ . ևբ :

ՀԱՍԱՐԱԿ , ի , ած . և ուց . ած (որպես թէ համաստաս , և կամ հաւասարակ .) Μέσος . Medius . κοινός , communis . ἴσος , aequalis . ἐξισούμενος , adaequatus . Ջաւգապես հասեալ յիրկուս . կևս . միջնի մէջ միջակ . հասարակած . ևն . ևբ եղած . Եսրը , Եսրը . օրին . * Յառաւօտ մինչև ցհասարակ օր . Ֆ .

Բգ. ֆշ. 26։ *Ի հասարակ աւուր։ Ի հասարակ գիշերի։ Զհասարակ գիշերիսն։ Սղ. ֆշ. 18։ ղ. 6։ ՟Բգ. ֆշ. 26։ ՟Բ. 20։ Ես. ֆշ. 10։ Նէ. ֆա. ի։ *Զհասարակուց (մի՛ ած. զհասարակաց, այսինքն զկէս հասիլ) այգեաց ևզծառն՝որ գայր ինչ, Թողում ձեզ յայսմ օրէ. ա. Ղ. ֆ. 30։ *Եւ եր օրն հասարակ ի միջօրէի. Ո՛ովս. չԿ։ *Աւուր հասարակի լոյս զնաւարն զայն կործնէն. Խոր։ *Ի հասարակ աւուր ի սօթաճամբս. Վրք հց. իԷ։ *Ժամ էր հասարակ գիշերոյ. ԱՓ։ *Եկն նոքա հիւանդանալ և մեռանել ի հասարակ ճանապարհին. ՚Իէս ՃՄԷ. ՃՃ։ *Զհասարակ արեացն, պոլիէդ ՚Իոը. Խոր. ՟Բ. 71։

ՀԱՍԱՐԱԿ։ որ և ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ. Κοινός. Communis. Հալորդ. կցորդ. միաբան. միախորհ. բոլորական. ընդհանուր. և հասմանման. միօրինակ. հաւասար. ամէնը մեկ. պէտք, գալէրդ. պարագայ, աչքակնկիռ. և տըղայ, ռայհան։ * Հասարակ հաւանութիւ ի հասարակ կամաց հաստատեցէք. ՟Բ. ՟Ը. 30։ ՟Բ. Ա։ ֆՃ. 6։ ֆՃ. 36։ *Հասարակ եղբայրութիւ. ՅԿ. ՚Ի։ * Հասարակ բանիւ։ Վ ձիւ մահուն՝որպէս հասարակ բնու թեաս, և ինձ՝ի վերայ կայ. Լ՟Բ. ՊՆ. ԷՈ. Ե պարէտ։ կամ որպէս Ἴσος. Aequalis. Հաւասար. ԷՀ. պէր, պէրապէր. *Երկու սիւնս արասցես . . . և եղիցին հասարակ։ Բարձրութիւն և լայնութիւն հասարակ. Եւ. ԽՀ. 24։ ՚Ը. 18։ *Հասարակ առ հասարակ լինիցին. Եւ. ւ. 34։ *ԼՁ ամ՝ հասարակ ընդ հօրն ամաց. Ն՟Ո. ԽՐ։ *Չկին սակ հասարակ և միաբան վկայութիւնք։ Չկ հասարակ՝ բնաւ չհպել՝ի խորհուրդն, և հպել և յանցանել. Ո՛ով. ֆԲ. Ե ԷՀԷ։

Իսկ Ո՛ոիէՀՐ. *Ի նմ լքատգոյն հնդիկս, որ է՝ի նեղբոյ հասարակ գնդին ՚Ի. լման, հասարակած։

ՀԱՍԱՐԱՒ, ըստ քերականաց. զի ամբ Սէռ հասարակ, երք նովին կոչմամբ անխորհ նշանակի արու կամ էգ. զոր օրինակ, աղաւնի, աւիւծ, ևն։ Հասարակ անուն՝ որ բազում իրաց պատշաճի, կամ տեսակի և սեռի. զոր օրինակ, մարդ, քար, կենդանի ևն։ Եւ հասարակ բայ, որ անխորհ վերերգ պատճառելի և զկիրս նշանակէ. զոր օրինակ՝ շտիմ, խօսիմ, ծնանիմ ևն։ Տես ՀԲԷ. ՀԷՐՀ. ևն։ Եւ ըստ հռետորաց՝ հասարակ տեղի. ՊՀ. Ֆ։

ՀԱՍԱՐԱՒ. իբր Դիւրագիւտ. յաձախեալ. սովորական. պարզ. պայծառ. *Զի՛ հասարակաց կազմեցեալ բուսոյ անաուաւոյ. Ն՟Ր. ղՖ։

ՀԱՍԱՐԱՒ. ՚Ս. Ὁμοθυμαδόν, ομου. Concorditer, unanimi consensu. Ի միասին. միաբան. միանգամայն. առ հասարակ. Ղէ Ո՛ԷՀ. Ղէ ՈՐՈՀ. պԷՐԼԻՈՀԷ. *Մինչ և ձեզ հասարակ չինիլ. Հասարակ և կնսցաք ի գաաասան։ Հասարակ ցնծացեն. ք. ԷՀՐ. Ֆ։ Յ։ ՅՈՓ. ք. Յշ. ՅՀ. Ֆ. Յ0. *Զայնպիսիսն լացցուք և առանձինն և հասարակ ամենեքին. Ո՛ով. ՀՐԼՀԳ. Ֆ։ *Ո՛չ յիրկնից ակն ածնվք. յոր հասարակն ամենեքեան կոչեցաք, և ոչ յիրկրէ՝ զոր հասարակ ամենեցուն է տ. Ո՛ով. ՟Ս. ա. ւ 15 *Հասարակ մալթեալ, կամ ալօթեալ, կամ գգուշանալ. ՅՀ. ԽՀ։ Խոր. Կ։ * Յորժամ քրիստոնեայքն ևս ՀԿԸ. ցին, հասարակ լուսոյ յատնի. ԵՀԼ. Ե։ *Վ ոսանգ սովոյն հասարակ չարժէր ի կարօտութիւն. ՅՀ. ՚Ի։ *Ո՛չ միոյ ազգի և միոյ ա. ոք, այլ հասարակ ամենայն բանականաց. Շ. ԲՈՐՀ։ *Եւ վկաւարին արարած (լինելութիւն) հասարակ ընդ այնս ևս իմանալ. Կ՟Բ. ՐԳ։

Կամ Ἰσως. Aequaliter. Հաւասարապէս. միօրինակ. *Յաւէն իւրաքանչիւր անդամոցն՝ հասարակ տայ մարմնոյն զՀիւանդութիւն։ Յաւէն իւրաքանչիւր հիւանդացեալ անդամոյն՝ հասարակ մերձենայ յամենայն մարմնին. Բրս. ՃԳՀ։ *Որդիքն սնպատոյ աշխատ և շահուէ՝ հասարակ բաժանեցին զՀայրենի իւրեանց. Վ՟Բ. պԺ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ. Տես զկին՝ի կորգին։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԲԱՀ. ա. Հասարակաց բաշխօղ անխորհ. *Վ՟ան հասարակաբաշխ առաւաւթՀէն, և անաչառ մատակարարուեն. ԵՀԼ. Է։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԲԱՀ. ՚Ս. Κοινῶς,κοινή. Communiter. որ և ՀԱՍԱՐԱՒ. Աւ հասարակ. անխորհ՝ և հաւասարապէս, և ընդհանրապէս. վան ամենեցուն, և միօրինակ. աւէս. *ԷՀԼԷ. *Հայր է քահանայն հոգւոյ, և մաքրող կոչի հասարակաբար. Խոր։ * Երբեմն հասարակաբար, և երբեմն առանձնապէս խօսի. Ի՛Ն։ *Այս գաւառասունք հասարակաբար են ամենայն մարդոյ։ Հասարակաբար առ՝ ամենայն ազգասու։ Հասարակաբար զերատն՝ի կիր արկանէ. Սարէ։ *կամ նասայն հասարակաբար կասու զնոսա. նոյնպէս և բարիքն և չարքն հասարակաբար կան՝ի միում աշխարհի, և մահ հաւասաբարապէս հասանէ՝ի վերայ ամենեցուն. Շ. ՀՖԲ։ *Օ՟Ի ոչ զԷաւելին հասարակաբար է՝ի վերայ իւր և նոցա. Լ՟Բ. չՀԲ։ * Հասարակաբար, և յատկապէս. հասարակաբար, որ գոնէնակ՝ մարգ, և յատկապէս՝ որդան պօզոս. Թր. ԽԲ։

Կամ իբր ա. Հասարակ, սովորական. որ ինչ է ըստ սովորութիՀէ հասարակաց. * Ոչ ժուժկալութիՀէ մարմնոց, այլ հասարակաբար կենաք. Լ՟Բ. ոշ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱՐՆԱԿ. ա. Ուր իցէ բնաւ կութիՀ հասարակաց. * Յայսմ հասարակաբնակ և երկրակենցալ աշխարհս. Ա՟ահՀն։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԳՈՅՆ, գոյնի, լց. ա. Առաւել սովորական կամ հանրական. ընդհանրականագոյն. * Սա առաւել ուրոյն՝ ուրոյնն մարդոյ, իսկ սա հասարակագոյն. Ար. ագՐԳԳ։ * Լաւագոյն է քան զպղէնն՝ յուզարկելն. հասարակագոյն և միաբանութիՀ բարս ցուցանէ. Փիլ. չՀԲ։ *Քան զայսոսիկ զլինչ մեծ, և զլինչ հասարակաղոյն. Ա՟ՐԳ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԳՈՐԾԵԼ. Ն. Κοινοπραγέω. Una operor. Ի միասին կամ միաբան գործեմ. *Անհնար է կատարած առնուլ՝ի մէնն միոյ, այլ պէսպէս պահանջին ամենայն իրօք երկուց հասարակագործել։ ԶգայութիՀեց հասարակագործելոյ. Փիլ. ֆ. ԲՈՒ. Ե ԼՀՀ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοινοπραγία. Cooperatio. Միաբան գործեմն. գործակցութիՀ. *Հաստատեցաք յերկուս ըստ ընդունս բաժանեալ՝ սպասեն հոգոյն՝ հասարակագործութիՀ. Փիլ. ԼՀՀ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԶՕՑԳ. ա. Զոյգ և հասարաս զուգակշիռ. զուգահաւասար. *Յորժամ հասարակազոյգ լինին, մինն ղի ի վերոյ, և միւսն ի ներքոյ կշիռն նմին. Շ՟Բ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԶՕՐ. ա. Հաւասարազոր. համազոր. * Սոցա հասարակազոր է տեսականն և տեսանողական. Փիլ. ԳԼՀԼ ՃԲ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԹԻՒ. ա. Հաւասարաթիւ. նոյնչափ թուով. *Ազրիւքն յԿլիմ, և վտակքն ի վիմն բղխեալ հասարակաթիւ. Եր՟Բ. ֆՃ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԽՈՒՆ. ա. ՚Ս. Հասարակ. հասարակաբար. և Մէջական. և Սովորական. *Օ՟Ի մի հասարկիսիս՝ հասարակախառն ինչ բնութիՀ երկնից (կամ օրինաց բնութիՀ) ծնեալ. Ո՛ով. ՚Ս. ա. 4։ *Ընդունին զօդն հասարակախառն։ Յն. զհասուսն օդոյ. ՍԷՐԷր. Է։ *Ոչ քնաւ նեղութիՀ ած՝ի վերոյ, և ոչ ամենևին անգորութիՀ. այլ հասարակախառն երկոքունքք կոլմամբք յօրիներ զառաքինութիս արգարոցն. Ո՛ով. ֆՐ. ԸՈՓ Ճ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Խօսք կի՛ Ճառ հանրական. ընդհանրական տեսիլ կութիՀ. ներածութիՀ. * Որովհետև բաւականագակեցաք զՀասարակախօսութիս, այսուհետև սկսցուք պատմել զշշխարհս առանձին. Խոր. Տ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԾ, ի, աւ. գ. Ἡμίσευμα. Dimidium, media pars. Հասարակն կամ հասարակեալն, որպէս ընդմիջումն՝ այսինքն կէսն. կէս բաժինն. միջին վայրն կի՛ ժամանակի. Ե՟Բ.Ը, օրՀ.ած. *Զհասարակած որգեացն իսրայէլի։ Ի հասարակածէ.որգեացն իսրայէլի. Թ.ած.ց. Լ՟Ա. 42։ *Եհատ զերբոչականչնոցա զհասարակածն մինչև՝ի վերա. ՟Ա. ֆ. ֆՐ. ւ։ *Զհասարակածաւ գիշերուոյ (յն.՝ միբաս, μεσονυκτιον). Հ՟ՈՒ. Ֆ. 8։ *Օգս՝ որ է՝ի մէջ գնդին երկնից, փակեալ կայ.և ունի զաշխարհ՝ի հասարակածն. ԵՓԻ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԾ. Ἰσημερία. Aequinoctium. Ծիրն երկնից միչին, ընդ հարաւ և ընդ հիւսիս, և անցք արեւու ընդ այն ծիր, որով լինին տիւ և գիշեր հաւասար. զուգօրութիՀ. Նեղ՟ած. տես և ՀԱՍԱՐԱԿԱԾԻՐ. * Հասարակած երկնից՝ զՀատասարուէ սրընչեան և գիշերոյ կատարէ. Շ՟Բ։ *Գարնանային հասարակածն, որ է մարտի ի. և աշնանային հասարակածն, որ է սեպտեմբրի ԺԸ. Ս՟Բ։ ա՟Ր։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԾԻՐ. ա. Հասարակաց բնութիՀ ծնեալ. մարգկային. *Բև զանհաս. ման բանին բնութիՀ ի հասարակածին տիպ համբերեցաք. Ն՟Ր. Ի՟ած։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԾԻՐ, ծրի. գ. Ծիր հասարակածի, յորս մ լինի զուգօրութի. և նոյն ինքն զուգօրութիՀն. * Երկոտասան ժամ է ասւօր և գիշերոյ ՚ի հասարակածիր զուգօրէն. Երշ. ՖԲ։ * Գարնանային հասարակածիրն, և աշնանային հասարակածն. Տես՝ի հասարակածիր.

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κοινός. Communis. որ և ՀԱՍԱՐԱԿ. Հասարակաց ինչ. հանրական. ընդհանուր. և Սովորական. *Նէ յայլոց գործոց՝ յատանձնականացայ իսկ, և հասարակականաց պարապուսին իցէ. Պղաք. օրԻ. ֆԲ։ *Հասարակական նախիր ի հասարակէ ժողովեալ. Նի՟ած. ՟Ա. ԺՀ։ *Ոչ ինչ ըստ հասարականին յատ՟ և ՚ի կնոջէ. կի՟ղ. ղՀ։ *Զհասարական. փառ հանապին ղպատիս տարցի ղպատ. Փիլ. ԺՀ։ *Լուծանի երախան վասն հասարականն տագնապի։ Յերաւի ոք զինքն ի բաց բառնայ ՚ի հասալ ականն տագնապէ. Սահմ. ի։ *Յաղթելս գԺուԹեամբ ինամոց քաղցրութիՀ քո ոչ հասարականաց մ այն մարգկութիս, այլև հրեշտականց։ Զնմ սր. ժանի ՚ի քէն և ոչ հասարական կերակրոյն վարձու. Ն՟Ր. ՀՐ. յՀ։ *Երկաքանչիւրքոյն (բնութիՀ) հասարականք ինա. այս, ինքն հաւասարապէս կի՛ անխորհ պատաձեալ երկաքանչիւրոց. ՅՀ. ԽՀ. ԵՐԼ. *Զր ոչ մարգ հասարական գիտէ, այլ բան մարմին եղեալ. Սարէ. հաՀգ։ * Զհասարակականն, և զպատականն. Տես՝ *Հասարական անուն է ամենայն բուսոյ՝ բանքար. Վ՟ԶՐՆ. ծՆ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԻՑ. կիսի. գ. կէս հասարակածի կի՛ միջսվայրի երկնից. * Ուրեգաղն հասեալ ՚ի կիսագնդին կամարին հասարատյին մասին հասարակակէս. Տ՟Ծար։

ՀԱՍԱՐԱԿԱՒԻՐ. ա. Որ ինչ կրի ՚ի

մարգկանէ առ հասարակ, կամ յերկուս հաւասարապակա, կամ ՚ի նոյն անձնէ ըստ ա-մենայն մասանց. *Անհնձք հասարակակիր, և տրամուելի անբոյժ. Պիտ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԻՑ. ա. Կցորդ հասարա-կաց. հաւասարակից. *Չի յամենայնի հա-սարակակից ես հաստատեալ. Բրս. յոգ.էիպ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՀՈՒ. ա. Հաւասարակչիռ. զուգակչիռ. *Հասարակակչիռ գտանիցին ի հասարակակչիռն կշռոց բերանոց. Վեցօր. է. ը: *Հասարակակչիռ օգոյդ ընչմամբ. Վրդն. ծն:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՀՈԼՎ. ա. Ուր լինի հո-լովիլ արուս ընդ հասարականն. հասարա-կածիր. *Արեգակն՚ի հասարակահոլովին ժա-մանեալ ժամանակ (կամ եղանակ), զմեջս երկնի և երկրի հոլոթևե. Սկկ. յբ. ոբմա:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՃԱՇԱԿ. ա. Հասարակաց կամ սովորական ճաշակեղէն. *Անհնու իրական հասարակաճաշակ իւղով. Նար. կե:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ՀԱՍԱ-ՐԱԿԱԿԱՆ. * Օրինակ հասարակային՝ ոչ նուիրաբեր. Նար. զե:

ՀԱՍԱՐԱԿԱԾԻՆ. ա. Ըստ հասարա-կաց կազմուած չինեալ. հասարականծին. *Զննեալ զհասարակաչէն խորան մարգա-ցեալ բանին. Նար. խա:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՃԱՐԻՔ. Փոխանակ ասե-լոյ կամ գրելոյ՝ հասարակաց չարիք. *Ի հա-սարակաչարիսն՝ որ անցանիցէ ընդ հրեայսն. Երե. ֆթ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՃԱՓ. Փոխանակ գրելոյ հասակաչափ. յօրինակ ինչ. Ե. Ա. ՚Ե.24:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՃԱՓՈՒԹԻՒՆ. Փ. Իբր հաւասարաչափութիւն. *Վասն հասարակա-կան կշռութեանց և հասարակաչափութե. Եփր. առեփ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՊԱՏԻՒ. Տ. ՀԱՐԱԿԱՊԱՏԻ. Ὁμότιμος. * Մարդոյ գեմք հասարակապա-տիւ է ընդ բնութեն: Հաւասարակապատիւ ոք գիտիցին. Բրս. հդ: *Յետ յիշեցուցանելոյ զհասարակապատիւ պատուոյն եղբարցդ. ի. զհաւասարապատուութե. Ոսկ. ՚ե. ա. 19: *Յուցանէ հասարակապատիւ սոցա, և յաւէտ ևս գովելիս. Լմբ. *ի մէջ հասարակապատիւ մարդկան: Ի հասարա-կապատիւ գործոյն. Լմբ. առ. Ն ազ: *Ի ձեռն պարզ բանի հասարակապատիւ ամե-նեցուն պատմելով. ՃՃ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՊԻՍ. Տ. ՀԱՐԱԿԱՐԱԲԱՐ. և ՀԱՒԱՍԱՐԱԳԻՍ. * Ամենեցուն հասարա-կապէս հրամայէ. Յհ. իմ. ոփ: *Յորդո-րուածն է ամենեցուն, այլ ոչ հասարակապէս. Շ. Բ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՊՏՈՒՂ. ա. Համամման և հաւասար պտղով. *Երեք ոստ միաչափք, և հասարակապտուղ երևէին. Փոփզ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՍՏԵՂԾ. ա. Ուր ինչ հա-սարակաց է ՚ի ստեղծուածս. հասարակա-չէն. *Զգանգուածոյն յայտնէ զհասարա-կաստեղծն տկարութե. Նար. կա:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՏԵՍ. ա. Հաւասար կամ միօրինակ տեսլեամբ. * Երեք ոստք հասա-րակատեսիւք չափով. Փոփզ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ. ա. փ. Տ. յոգ. սեռ. և ար. բառիս Հասարակ. փոխանակ ածա-կանի՝ ըստ յն. Κοινός, ον. Communis, ne. (զորս յերիսինք Թարգմանեն Հասարակ.) Ամենեցունց. բոլորեցուն. քնաւից. բոլո-րից անխտիր, կամ հաւասարութե. լուռե կամ լռութն. ամենեան, բոլորին, հաւասարի. հեթանոսին, հեթանոսէ, օրինաբն, ապօրէնից, խոտանին. * Ի հասարակաց հաւանութե: Ի հասարակաց հանդարուն: Վասն օգտի հա-սարակաց: Զհասարակաց օգուտ ՚ի մէջ մու-ացանել: Զհասարակաց օգն ձգելոյն յիս: Ըստ հասարակաց հաւատոց: Վասն մերոյ հասարակաց փրկութեանն: Էր նոցա ա-մենայն ինչ հասարակաց: Ունէին զամե-նայն ինչ հասարակաց ևն: *Քաղաքականն առ քաղաքավարութիւն՝ ոչ յատուկ, այլ զհասարակացն դարմանել հարկէ. զի հա-սարականն չաղկապէ, և յատուկն օձակ ըզ-քաղաքն. Գծփ. օրին. է: *Բռնիլիոս հա-սարակաց հոյոն մեր և վարդապետ. ՚Նե-կաշ: *Հասարակաց արարիչ ասէր, կամ հա-սարակաց քնութիւն, օրէնք, բարին, բանտ: *Հասարակաց եղբայրութեանն: Հասարա-կաց ժողովրդեանն. Յճխ: Խոսբ: Նար: Լմբ: ճճ. ևն: *Խնամք հասարակաց: Ի վերայ հասարակաց աղաչէր. Ոսկ. յհ. Ն էս: *Ոչ սակաց մարդ զհասարակացն անուն, այլ այր. Սրփ. յհ: *Չհասարակաց ընթերցուած գա-տուորացն: Հասարակաց իցէ ուսուցչայ և ամուսնելի. Ես. փբ:

կամ որպէս Ἴσος. Aequalis. Հաւասար. զոյդ. և միասան. * Մի մնաս ի ամենեցուն յաչխարհ, և մի եղ հասարակաց. Իմ. Ե. 6: *Չհասարակաց պարգևն ետ նոցա ՏՏ, որ-պէս և մեզ. Գծ. ծ. 17: *Քանակ հասա-րակաց ալաւացոք ամենեքեան. Ա. ա. ՚Ե. 14:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ. ն. Κοινῇ, κοινῶς. Commu-niter, promiscue. Հասարակաբար. Ընդհան-պէս, առհասարակ, կամ հաւասարապէս. միօրինակ. անխտիր. *Եւ ոչ թէ հասարակաց ամենայն ամբարիշտք ասու գատեցան. Լմբ. ծղ: *Չի ոչ հասարակաց եղև այս արդարոյ և սմպարշաւոյ. անք: *Հասարակաւ է ջա-տագովք հօր և որդւոյ. Ամ. Ը: *Որ հասա-րակաց զայս և միաձայն մեղ ամենեցուն ու-սուցեր աղօթել. Պգէգ: *Ամենայն զոհ... ա-մենեցուն որդւոցն ահարոնի իւրաքանչիւր ումեք եղիցի հասարակաց ՚ի. ըն. հաւա-սար. Ղևբ. Ե. 10:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Հաւա-սարութի. միաբանութի. կցորդուն. *Չան-գերձեալ էր առ հասարակաւորութի միաբա-նութե և խօսից գալ. Փիլ. լիե: *Երկոքինն գիպեացին հասարակաւորութե միջին սրա-մագծին. Ընէ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ἰσημερία. Aequinoctium. որպէս հաւասարակօրուի. այսինքն հաւասարակօրուի. որ և Զուգա-լուսի կամ Զուգալուսի, իմն զուգօրու-թի. այսինքն հաւասարութի տուընջեան և գիշերոյ. հաւասարակած. *Գարնանային հա-սարակաւորութիւն. Փիլ: Մովսէս: Յհ. իմ: Ածծ: *Ի գարնանային զուգաւորութեն ... ՚ի նոյն հաւասարաւորութն. Տօմ: *Վար-գապետք երբայեցւոց՝ հաւասարաւորութի տուընջեան և գիշերոյ դնեն զօրն զայն (յոյ-րորդ), ասելով եթէ յերկրինք միշտկին իսկ էր աստղն ՚ի լուսաւորաց. Ընէ. ղոփ: *Զկնի երկնամիջակի հաւասարաւորութե. կամ՚ի:

Եւս և հաւասարակին կամ կէս լինելն ա-ւուրց, ևն. * Զմեռնային լիներ յերազանակի հաւասարաւորութի. կազմիչք:

ՀԱՍԱՐԱԿԵՄ, եցի. ն. իսկ իբ. իբր յ. Ἡμιάζω. Dimidio, dimidium habeo. Ընդ-միջել, ՚ի կէսն հասուցանել, կամ հասանել. ինել, ինս ընել, ելալ. եալ եմիս, պեօլիս, եալ օլաք. * Մի հասարակացին զաւուրս իւրեանց. Սգ. ծբ. 24: *Ի հասարակել գի-շերիս այսմիկ. Ածա:

ՀԱՍԱՐԱԿԻՉ. Հաւասարել, իւ. հաւա-սարող առնել. Հաւասար բաշխել. հաղոր գնել, կցորդել, իւ. նմանիլ. *Քանզի սեռին՝ թէ հոգւոյն այլ պարգևքն հասարակաց էին, վասն որոյ և ոչ հասն զոր բեկանելոք, հասարակութի մարմնոյ նորա. Ասող. գ. 21:

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս Հաւասարու-թի. *Կիսաչափ ըստ հասարակութի երիցն. Ոսկ. գծ: *Ո՞ ոք ՚ի մեզ աւարի հա-սարակել կոչիցէ երբեք զպաղեստացին. Բրս. ահմ. իբմ: *Չկերակուրն հասարակեր ընդ նո-սա. Բ.ոպ. ֆ. 3: *Կերուպարանք հասարա-կեցին. բայց Ճչմարտութեն՝ ընտրեալ եցոյց ՚ի միջն. Սէբէբ. է: *Ի հասարակել տուընջեան և գիշերոյ ՚ի գարնանային եղանակի. Աբծբ. է. 7: *Յամեան աւաքնեալ չարչա-րեցաւ քո զկնի հասարակելոյ տուընջեան և գիշերոյ. Ընէ. ղոի: *Հասարակեցաւ մահն յաղքատսն և ՚ի փարթամսն: Ի մէջ երից տասանցն հասարակի հասակն ընդ ծերու-թիւնն. Լմբ. առվ. Ն ոգ:

ՀԱՍԱՐԱԿԵԼ. Բովանդակել, իւ. լքանալ. *Եթէ զձերդ կոչէք ժամանակ երեկոյա-զագս ծերուե, և հասարակելոյ զաւուրդ. Գբ. փշ. Ի.Ի: *Սկսանի հասարակիլ ՚ի վե-րայ նորա անարգութե օր կենդանւոյս. Լմբ. ոշ: (զի զբան սաղմոսին՝ որ ըստ ճ նշ. Թը-ւին ձգել յայս ֆ նշ:) *Ի հասարակիլ քսան ամացն՝ հայկ և ջրով և քնով ամենեին ոչ յագեցաւ. Վրդ կղ. է:

ՀԱՍԱՐԱՒՈՐԴ. ի, ոց. ա. Ἴσος. Aequalis. κοινωνός, consors. Հաղորդ. հաւա-սարորդ. վիճակակից. հաւասարակից. *Հա-սարակորդս մեզ արարեր զդրամ. Մփ. Ի. 12: *Հասարակորդ հաւասարորդ հապէս կենացն. Փիլ. Իմասփ: *Որպէս արդարև հասարակորդ գոլով յաւիտենից արքոյն. Ի-ոան. Ելէկ: *Ընդուհաց հոգւոյն պէս հասա-րակորդ լինի. Խոսբ: *Հասարակորդ առնէք զնա մասնին իւրոյ ծածուկելոյ զորութե ներգործութեանն: Հասարակորդ հօր պա-տուոյն: Թագաւորական աթոռոյ և ծնողին հասարակորդ. Կի-բղ. պզփ. Ե գԻ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՒՈՐԴԱԿԱՆ, ի, ապ. ա. Κοι-νωνικός. Mutuus. Հաղորդական. փոխա-դարձ. *Միահամուռ ունելով զհամակարգսն ըստ հասարակորդականին զմիմեանս ունա-կութե. Դիոն. ծծայ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՒՈՐԴԵՄ, եցի. ն. Κοινωνέω

ՀԱՍԱՐԱԿԱՒՈՐԴԻՄ, եցայ. կ. Commu-nico, particeps sum. Հաղորդել. կցորդել իւ. * Զնւր բարութեան հասարակորդեալ լուրց մարմնոյն. Պզփ. Ը: *Ա յտոյիկ (տը-նօրինական կրից) հայրն և հոգին և սէր միոյ բանի հասարակորդեցան. Դիոն. ծծայ. այս-ինքն ըստ Մաթ. *Ոչ եղեն կցորդ ՚ի:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՒՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. փ. Κοινωνία. Communio, participatio. Հաղորդակցութի. կցորդութի. և Որ ինչ հասարակ է բազմաց. * Բազում հասարակութիւնք ունին զայ-ութիքս այսոքիկ առ միմեանս. Նէոս. կա: *Որպէս միոյ պատճառի ծնունդ հասարա-կորդութե ինդայ: Ա յսչէ հասարակորդու-թե մանկան քահանայապետականիս կա-տարմանն ևն. Դիոն. ծծայ. և նիկէա կի-բղգԻ:

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. Κοι-νωνία. Communio. Տե՛ս և ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. *Բազդատականն է, որ հասարակութե ու-նի եզ առ մու. Թր. ֆբ: *Ամենայնք յիրո-ւրութեցն ոչ միայն հասարակութիւն ունին առ միմեանս, այլև զանազանութե. Սահմ: *Ա յնոքիկ են հասարակութիւնն, և յատուկ-կութե տարբերուե. Աւյ. պօբ: *Ի սակ գտանել ՚ի մէջ մարդկան և անասնոց պայ-պիսի հասարակութե, զի պատահմանն ՚ի ներքոյ են. Լմբ. ծղ: *Հասարակուն կցոր-դութե ունելով ընդ սկզբնաւորին. Նէոս. Նար: *Ո՛չ բաժակն փրկութե գոհութեան՝ հասարակուե պտեան նորա, և ոչ հացն զոր բեկանեմք, հասարակութի մարմնոյ նորա. Ասող. ճ. 21:

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս Հաւասարու-թե. *Կիսաչափ ըստ հասարակութե երիցն.

փոբպ։ *Զ յոլովուն չահից օրինին անհնոդ հասարակութիւ բաժանելոյ։ Զբարեաց բնութիւ ինգալից կամաք զհասարակութ։ Պիպ։

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ, որպէս կհան, մեկին։ *ի լնուլ ամաց երեսնից, որ է հասարակութիւ ընծացից կինացս։ Լմբ։ պոբփ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱՒՅՑ, որպէս կհան։ Տ. ՀԱՍԱՐԱԿ։

ՀԱՍԱՐԱԿՕԳՈՒՏ, ա. գ. Κοινωφελής. Communem adferens utilitatem. Որ է հասարակաց օգուտ կամ օգտակար։ *Հարկաւոր օրինք, և յոյժ հասարակօգուտ։ Այնիք որ զհասարակօգուտն գործեն։ Փիլ.Յ.բան. Ե բան։

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐ, աւուր. Μεσεμβρία. Meridies. կհս օր։ որ և ՕՐ ՀԱՍԱՐԱԿ։ *Յայգոյն մինչև կհասարակ օր։ Ք. Ի. Գ. 26։ Տճս և ի բառն ՀԱՍԱՐԱԿ։

ՀԱՍԱՐԱԿՕՐ, ոյ կամ ի. գ. Օր երկայն կամ հաւասար ընդ ամ և ընդ գիշեր։ և Մէջօրէ. Հարաւ։ *Բացագոյն իբր մեծօր հասարակօրոյ միոյ հեռակայգնացի առնն ձանապարհի։ Խոր. ա. 11։ * Որ ի հասարակօրին որևէիւն՝ ապերկոդ կոչեցի։ Որ ի հասարակօրին յարևմտեն ելանէ, զի փիւռոս կոչեն. Աբեսպ. Տ։

ՀԱՍԱՐԱԿՕՐԵԱՅ, ըհի, ից. ա. Μεσεμβρινός, μεσημερινός. Meridianus, um. Որ ինչ հայի ի կհս օր. միջօրեայ. ՚կհօրեաձև, միջօրեական։ * Որպէս խաւար առ լոյս, կամ հասարակօրեայ ձառագայիք առ խոր գիշեր։ Ս.բփ. Բ. պ. Ե։ * Հաւատոյ ապարդև առնն առաւօտեայքն (մշակք), և հասարակօրեայքն, և երեկոյնքն։ Գր. բղ Ի։ *Ինն ոչ միայն առաքինական, այլև հասարակօրեայ։ Ո.Ի.բոր։

կամ գ. Μεσεμβρία. Meridies. կհս օր. օր հասարակ, ձաշոյ ժամ. *Ընկալաւ զսլօմա իմ ի հասարակօրեայն։ Լմբ. ոչ։ *Որպէս խոր խաւար և սիրելոյ գիշերս առ հասարակօրէին պայծառութիւ։ Ս.բփ. ա. յհ. Ք։ * Սկսանին ի խոյհրդական ընծերգուածոն ի հասարակօրէին։ Տճս։ Իսկ Ո.Ի.բոր։ * Երկոտասան կինդրկացս առաքեալացն, և նոցիքան ժամուս հասարակօրէիցն զուգաժամանց ։։ լինի ա. և գ. Թերևս նշանակելով և զհասարակօրութիւն։

ՀԱՍԱՐԱԿՕՐԱԿԱՆ. ա. Մի բանի առհասարակ. հասարակայ. և Առաջի բազմաց. *Որք միանչև ցայժմ հասարակօրէն աղօթեցէք։ Լմբ. պոբփ։ * Երբեմն հասարակօրէն վարդապետէր, և երբեմն առանձինն ընդ իւրաքանչիւրան խօսէր. Սկեա. ի լմբ։

ՀԱՍԱՐԱԿՕՐՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἰσημερία. Equinoctium. որ և ԶՕՐԻԳՕՐՈՒԹԻՒՆ. Հասարակած։ Տճս և ՀԱՍԱՐԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. (իբր հասարակաւրութիւն.) *ի գարնանային հասարակօրոէ զլուխագայս աւուրն Թուէիւ։ Զխոյն, յորում երեսեալ արեգակն ծնանի զգարնանային հասարակօրուն. Փիլ. եւ.ա։

ՀԱՍ ԵԻ ԽԱՆ. Տ. ՀԱՍ։

ՀԱՍԿ, ի, ից կամ ացս. գ. Στάχυς. Spica. պլս. ոսոփ. Գլուխ կամ կատար ցօղնոյ, յորում են բազմանիքիւք հասուն և ատոք ցորենոյ, գարւոյ, ևն. գոլոփ, ոխմիր-լէ, խոլէ. * Ելօնն հասկ ի միում փնջի։ Իբրև զհասկ ինքնին անկասլ ի ցօղնոյ։ Վարդս. ցես ձեռաք քովք զհասկն։ Սկսան հասկ կորզել և ուտել. են։ * Հասկինդ կարմրա. զգեաս չքեղուքի։ Հասկիցն աձեցեալոյ։ Պիպ։ կիւրղ. փխ։

ՀԱՍԿԱԲԵՐ. ա. Σταχυοφόρος, ουσα. Spicifer, ra. Որ բերէ զհասկ (իբրօք կամ նմանութիւ). Տճս և ՀԱՍԿԱԲԵՐ. * Ոչ այժմ հասկաբեր է, որ յառաջն ոչ յղէր նայր. Ո.Ի. յոհ։

ՀԱՍԿԱԹՈՒՌ. ա. Լցեալ հասկիւ իբրև զբերան Թուալից, կամ լի պատառաւ. *Կապեալ ծոնր, լնվայեալ առլցեալ հասկաթուռ. Ագաթ։

ՀԱՍԿԱՀԱՆԵԱԼ. Ուսաի հասկն ի բաց հանեալ հցէ. Թօթափեալ ի հասկէն. *Հասկահանեալ ձայնեալ իցէ. Ո.Ի. ա. Ի։

ՀԱՍԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հասուննու. Թի հասկաց. ատոքութիւն. * Հասկահասուցիս Թիս սերմանց, և պտղածնուիս ծառոց. Պիպ։

ՀԱՍԿԱՀԱՆՈՒՆ. ա. Որոյ կամ ուր հասկն է հասուն կամ ատոքացեալ. *Զգաջ տային հասկահասուն և ծառուսիթիթի անգասանս. Պիպ։

ՀԱՍԿԱՆԱՄ, ացայ. ն. ռմկ. հասկընալ. հասուկ կամ հասու և վերահասու լինել. իմանալ. ի միտ առնուլ. տեղեկանալ. ձանլսաք. * Զբովանդակն յեկեալ եղբարցդ հասկանայք։ Հասկացաք և զոր ի բանից ծա նոյց մեզ. Շ. Ի.գ։ *Ուղիղ հասկացիր. Լմբ. պոբփ։ *կարող եմ հասկանալ. Տճ.ա։ *Լաւ հասկացայ. Ո.Ի.բոր։

ՀԱՍԿԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Հասկանալն. հասողութիւն. խելամտութիւն. * Ընթեռնուլ զգիրս հասկացմանն. Վ.բփ հղ. յ։

ՀԱՍԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ հասկանալ. իմացուցանել. խելամուտ առնել. հասկընել. անգլմ.ափ. * Հասկացուս ցնք նոցա զծածուկ բանս նր գլոց. Շ.Ի.գ։ *Նշանացի հասկացոյց. Վ.բփ հղ. ջ։

ՀԱՍԿԱՔԱՂ, ա. Συναγων σταχύν. Qui colligit spicas, vel congregat stipulam. Որ քաղէ զհասկս մնացեալս. * Եղէ իբրև ըզքհասկաքաղ ի հունձս։ Շրջկի հասկաքաղ զկնի նորա. Մրխ. Ե. 1։ Նա. ծԷ. 5։

կամ գ. Հասկաքաղութիւն. և Հասկ մնա ցեալ ցոր քաղէն ազքատաց կամ անասունք. *ի հունձս իւր և ի կոթելս մի առնել հասկաքաղ. Նի. Ղ.բ։ *Հարկաւանք ձեր հասկաքաղ առնէն. Գ.Է. Է։ *Զհասկաքաղն և զխոզանն միայն Թողուցուն յարօտ երկոց. Լ.բոր. ծԷ։

ՀԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խմացողութիւն. կատարեալ ճանաչումն, ըմբռնումն. հասկացողութիւն. հասու լինելն սկսապես. * Զաքմենայն եղեալս ի հասողութիւն քեզ ածել։ Որչափ միտք և հասողութիւն բաւեցին. Խոր. ա. 6. Ե 8։ *Բանին այ մարմին լինելն ի վէր է քան հասողութիւն մերոյ. Խոր։ *Առաւել գնատոյն զիս հեռի ի հասողուԹն. Ե բէ։

ՀԱՍՈՑՔ, ոլթի, լից. գ. Հաս. մուտք և ուռճիկ. * Զվախճանին հասոյթս և զհանգերձս, և զգաւազանն և զվիւռոնն տայցեն Հայրապետին. Մխ. ԷԲ։

ՀԱՍՈՒ. ա. Որ ի վերայ հասանէ. որ սկս Տիրոջ. զբռամբ ածօղ. ժամանօղ. և իչխօղ. ձեռնհաս. վարի ի մեղ էականբայիս, իբրու յն. Κρατέω, καταλαμβάνω. Obtineo, deprehendo. յԷ.ա յԳԷւ. ա.ի յԷւ. եւե ԷԲԲրՂ. * Խաւար նմա ոչ եղև հասու. Յհ. ա. 5։ *Յամենայն մտաքսպսքս յոր հասու լինին։ Հասու եղիր հեբրայեցիկ քաղաքին. Բ. Դ. ը. 8։ ծԲ. 38։ * Ոչ եմեզ հասու ինչ չեղեմք ի ձէզ, և ձկուեցուցանեմք զանձինս. Բ. Խոր. Ֆ. 14։ *Հասու է զորուԹի նորա մինչև յանդունդս. Կ.բ. ը։

ՀԱՍՈՒ. որպէս վերահասու. հասկացօղ. իմացօղ. տիրապետ. ըմբռնօղ. խելամուտ. տիրու. առնչեակ. յն. բայիւ. Ἐπιγινώσκω. Agnosco. *Խոսօղք բազումք յԱծոյ նոցն, այլ զօրուէ մտացն ոչ հասուք։ Զայլ ամն ասելով յոյժ հասու՝ վարդապետս իւր եղեալ։ Խոր. Բ. 89։ գ. 55։ Ե փոբպ։ Վ.իրըս. սին դասալ՝ հասու լինել. Գ.Ֆ. Իէ. 8։ *Որում ոչ հասու լինին միտք Ցնի։ *Ախմ՝ որ արար զամենայն, նմա հասու կարիցես լինել. Կ.բ. ը։ *Որպէս Թէ ստուգիւ ինչ հասու ժամանակացն կարիցէ լինել. Ե.ա. Ֆբ. ա։ * Մարդիկ ձեւացուցանէ զքանն, որով հասու կարասցուք լինել. Խոր։ *Մարմնապէս ձեւացուցանէ զքանս առ ի հասու առնել զմեզ ամենագութ խնամոյն ասց. Լմբ. ոչ։

ՀԱՍՈՒ. որպէս Հասանելի. իմանալի. իմացեալ. * Ընժամանակ ի Տէրէ ծնուիդն՝ ոչ քննելի մտաց մարդկայնոց, և ոչ հասու եղեալ անմարմին և երկնաւոր զորուԹեաց. Եզնիկ. Ֆբփ։

ՀԱՍՈՒ ՍԵՐՄԱՆԻՔ. կարծի որպէս հասուն. այլ ի չն. գնի՝ ցրիւ. ցիրուցան. σποράδην, sparsim. Վ.բփ ա.ի.բոր։

ՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. *ԱզքայուԹի ասց է գիտուԹի սքց երջորդումն՝ ձգեալ ընդ հասուԹեն միտս։ այսինքն խորին և անբռնվանգակելի աեսուքբ. Ե.ա.գբ. Ք։

ՀԱՍՈՒԽԱՆ. Տ. ՀԱՍԵՒԽԱՆ. * Մեզայ անժամ ուտելով. մեզայ հասուխած լինելով. Մ.ա։ * Ի կերակուր ձեռնարկեցին, և հասուխած միշտ արարի. Ո.Ի.բոր։

ՀԱՍՈՒԿ. ա. (յորմէ հասկանալ.) Հասու. աւղեակ. հասուն մտաք. բանիբուն. եխոն։ * Ոչ զոյց երեկ յայն ուշխարհն, և ոչ հասուկ մարդ յայն գաւառէն. Մ.ա։ *Գիտուն, և հասուկ ամենայն իրաց. Ա.Ֆ.ա.բբ։ *Հասուկ մարդ լինի այգւոյն սերն. Վ.փխ։

ՀԱՍՈՒՆ. ա. Դիւրահաս. առ ձեռն պատրաստ. որում լինի հասանել, Թերևս որպես մյսկան գիւրըմբռնելի. *Զմարմինս մեկնել յոգւոց այնր միայն է, որ խաւ նեացն զնոսա ընդ միմեանս. իսկ զոգիսն ի մարմնոց նորա հասուհասս արարեալ է քաջ յուԹեն. զի զմիկնայն կլինս Թէ մահու և փախստա մարմնոյ հարքն մեր անուանեցին. Ե.ա.գբ. Ե։

ՀԱՍՈՒՄՆ, ման. գ. Հասանելն որ և է օրինակս. *Ձեռին հասումն։ Հասումն ուժոյ. Ն.բ. ղԲ։ Աբծբ. Ֆ. Ֆ։ *Զի մի մարգասիրութեն հասումն՝ որ առ կատարեալն էր՝ խափանեսցի. ՃՃ։ *Միխիթարութեն ոչ հասումն. Շ. յ։

ՀԱՍՈՒՄՆ. հասու լինելն մտաք. խելամտութեն. *Զի հղեցի հասումն՝ պարտ է գիտելն պատկանիլ դիտելոյն. Ս.ա.ծ. ա։ *Գիտուն տա զհասութիւն քնութեն առեւք գուշակեալ, և զհասումն ամենայնին. Ո.Ի. յհ. ա. 14։ *Ոչ տան Թոյլ գեր ի վերոյ լինել քան զհասումն մտացն իւրեանց. Սրփ. Ֆ. գ. Ֆ։ * Անցեալ մնան ի հասմանէ ըմբռնման ասկսելոցն. Փիլ. բեօպան։ *Սրով բեկիցի Թևաք զերեսս քան հասմանէ պարուրեալ. Լմբ. ,էր ընբ էպ։ *Որոյ միտք ի հասումն, և բան ի ճառել սկարանայ. Ս.Ի.ա. էս։

Եւ որպէս հասանելն յարբունս. * Նախ կամաք տածէ զերսխայն.. և ի հասմանն՝ կատարեալ կերակուր. Ո.Ի.բոր։

ՀԱՍՈՒՆ, անոյ, ոց. ա. Ἐν ἡλικία ἂν, τέλειος, δυνατός. Aetate adultus, potens, perfectus. Իբրու ի չափ կամ յարբունս հասեալ. առոյգ. զօրաւոր. ձեռնհաս. բաւական. * Որդիք և եղբարք հասունք. ա. ճ. Էշ. 9։ *Հասուն հասակաք։ ի հասուն հասակ. փխ. Նի. Ե։ Եզնիկ։ *Հասուն արանց. Ո.Ի. ս. ա. 9։ * Զհասունն սեզանակից առնէի, և անկասուրիչն սանասուս կոչէի, և սնուցանէի. վ.ծա.փ. յոբ։ * Մեռան առաքինքն, որոց իբրև հանոց սուան օրէնքն. Նի. օբին։ * Զի հոսարակայ կազմկեալ լուսոց . . . ի սուեղծողէ վերաբերեալ սա

նոյն նիւթս կենաց հասուն ներգործէ. նար. գէ:

ՀԱՍՈՒՆ. *Ձրիմաց. Tempestivus. հասեալ, հասունացեալ, եփուն. տուղ. հասած, եղած. ըմնաղ. * Բաղումք յետոյ ապաշխարեցին... որոմն էին, և ապա եղեն ցորեան հասուն. Ոսկ. մ. ք. 4: *Յորժամ ծառն ցպտուղն ասուղ և հասուն ի ծայրան ունիցի.. Սարգ. ա. չհ. ը: * Որպես ցողկոյզ հասուն ի հնձանս, և իբրև զցորեան մաքուր յըշտեմարանս. Հ. ապր. թղ: *Նման է հասուն խաղողոյ. Վրք հց. յ: *Խակ մանկտոյն զհասունս եւս բարրառէլ. Մեկն. գնա: որ հայի և ի ա նչ:

ՀԱՍՈՒՑԱՆԵՄ, սուցի, սու. ն. *Ագω, διάγω, ἅπτω, ἀναφέρω, ἀποδίδωμι. Adduco, introduco, admoveo, reddo, են. Տալ հասանել. ժաման կացուցանել. տանել, ածել, բերել. ի դեմ եգեալ վայր, կի նպատակ, կամ առ ոմն, և առ իմն. հասցնել. եկեղեցիս: * Ածել հասուցանել յերկիրն հրեաստանի: Հասուցանիցէ զնա առ հայր իւր: Զբան ինչ մեծ առ քեզ հասուցանիցես: Ի մեծամէս յաւագսելթիս հասուցանել: Զփառս նոցա յանապրսելթիւն հասուցից. են: կամ *Աչխատութիւն հասուցանել մարդկան: Զօրս ի ձեռն հասուցանել: Ի նեղ մեծ զամորն հասուցանէր: Յաւս յայլոց մարմինս առնչանօք հասուցանէր: Սասակ հարուածս ի վերայ Թշնամեացն հասուցանէր: Ի սեառնէ պարժանի ասունքանս ի վերայ չարագործին հասուցելոյ (յր հասուցանելով սեառն, կամ հասուցանելով ըստ չն, ի կողմանէ սեառն:) Անմարդի զերուսաղէմ հրէից հասուցանել (չն. առնել, կամ կացուցանել). են: * Զսահմանս ի հինն մեր հասուցանէր յերելս. խոր. ճ: *Վասն յոռւսոս լոյս հասուցանելոյ գոհացուք. խոր: *Յունդրոյ նաւասնդիան զնան եկեղեցւոյ հասուցանել. Սրփ. ե. պ. ք: *Ասացն հասցոյ ըզմտգան առ արեգականն. Շ. ֆր: * Զայս և զայս նեղութիս հասուցեք յիս ». այսինքն անցուցիք ընդ իս. Լմբ. ոչ: * Որոգայթս մահու կի կապանաց նմա մարթասցէ հասուցանել. ՅՀ. իը:

ՀԱՍՈՒՑՆԵԼ. Պեσσω. Pinso, elisco, πτίσω, facio, են. որպես հասուն եփուն առնել. եփել. * Առ որթ մի մեառաղ, և փուխայոյց հասուցանել: Որ ինչ հասուցանելոց էք, հասուցէք: Հասոյց զնոսս, և կերան: Հասուցանիցեն զքենլու: Հինգ ոչ իաբ հասուցեալ. են: * Ջեռուցանել, և զկերակուրն հասուցանել. Սրփ. յն. ը: *Ջերմութն իւրով հասուցանէ զկերակուրս մարդկան և անասնոց. Եւիւ. ը: * Երկինք հասուցանէ զպտուղս բուսոց և անկոց. ՅՀ. ե: * Զոմանս հասուցանէ ի պատղոյ. Լմբ. պրբ: *Զկարասուսն մորից ցամաքէ, և զտհաս պտուղս հասուցանէ. Նար. յէ:

ՀԱՍՈՒՑՈՂ, ցչի, չաց. ա. Որ հասուցանէ՝ (ըստ ա նչ.) * Հասուցիչ ի գործս հանգստեան. ՅՀ. ժա:

Ըստ ը նչ. * Բանական բուսոց գարմանիչք, Թերի և խակ խորշրդոց հասուցիչք, և հմտացուցիչք. Նար. ասաք:

ՀԱՍՏ, ի, ից. ա. Στάσιμος, βέβαιος. Stabilis, constans. (յորմէ հաստատ. հաստեալ, են. արմատն է Աստ, աստի, աստին. իսկստ. նիստ. ըստ.) Ամրապինդ. ամրակազմ: սեստ. կարծր. կայուն. հաստատուն. անշարժ. յալթ. տոկուն. ամառ. գաւիթ. * Արարիր զքաղաքդ իմ որպէս զաղէքն հաստ ». չն. պղնձի. Սղ. ժը. 35: *Հաստ աղեղն ազգոյ ձգէ զնեան. Լմբ. ոչ: * ԶԹիկունս հաստատեն. ը. Ա. ը. 16. (չն. ի Թիկանց մտանիլ լինիցին:) * Երևի հաստ՝ փուռն. Սէբէր. ը: * Ասեաս Ճարտարապետն հաստ անօթ երկաթեզէն, և փորէ առնու զՏոդն փլելալ: Երկաթ որ խիստ և հաստ է. Նիւս. ա-էպոտ: * Ջքաղաքն կանգուն և հաստ՝ չարժեաց և դողացոյց. Ոսկ. պկ: *Նա ինքն է ամենայն կայից և հաստից պատճառ. Դիտ. ա-ծաչ:

ՀԱՍՏ, ՀԱՍՏԱ.գ.Στάσις Statio. ἕδρα, καθέδρα, sessio, sedes. ἀκμή, vigor. βεβαιότης, constantia, են. Հաստատուն. ամրութիւն. պնդութիւն. սերտութիւն. Հաստատուն կայք. նիստ անշարժ. * Ցայգագս ետ այնոյ կայից, այսինքն հաստից. Դիտ. ա-ծաչ:

*Ոտքն ի հաստի կայցեն: Ի հպատոջ պահեաց. Ոսկ. ա. Ռես. ը. Ե մ ք. 25: * Բոլոր աւիճակ հաստիք պահել զնա. կիսրէ. գչ: *Ա յաքան հաստիք սարխոս եգեալ յոչնչի հաստատեալ. Պետ: * Անխափան և անարգելն հրամանն հաստատեալ ի պարզուածս ինքնաձեւուն յարկին. Ասաք. էիկ: *Ի հաստի կայ Թագաւորութիւն. Սէբէր. ք:

ՀԱՍՏ. ռմկ. ոՀով, ոՀ Աստւար. Թանձր. լայն. Παχύς. Crassus. գալըն. գապա. գուն ուրիք գասանի. * Գան հարին զնա ուժգին հաստ գաւաղանօք, կամ հաստ մահակօք, հաստ բրօք: Անձամբն կարճ, և հաստ. Հ=Յ. ֆրպ. ք. չ. իզ. իբ:

ՀԱՍՏԱԲԱՂՈՒԿ. ա. Քաջաբազուկ. զօրաւոր բազկօք. յաղթաբազուկ. * Հայկ անձնեայ, և հաստաբազուկ. Խոր. ա. 9:

ՀԱՍՏԱԲԱՆ. ա. Որոյ բանն է զօրաւոր և անյաղթելի. պնդակազմ բանիւ. * Հաստատեան Ճշմարտութիւն. Շիր:

ՀԱՍՏԱԲԵՍ. ա. (ի Բեստ. պ. պէսիէ, կապեալ.) որ և ՀԱՍՏԱԿԱՑ. Պնդակապակ. ամրակազմ. ամրակուռոյց. ուժգնակուռ. ամուր: Որպես զաշտարակ մի հաստաբեսս, չզօր և անչարժ. Ռոդ. ը. 5: *Ոչ եւիկ ի վերայ հաստաբեսս ինչ գործուիցէ հնմունք մեզոյն հաստատուել իցեն: Իբրև զմուրճ հաստաբեսս բառնալ զմեծաբեռն ծանրութիւնն. Վրդ. ա: *Մի ինչ Թերի գտայ ի հաստաբեսս շինուածոյն եկեղեցւոյ: Մարմին եմք ի միմեանս նորս, և ոսկր հաստաբեսս յոսկերաց նորա՝ անխախտս հաստատոյ միաւորութեամբ. Լմբ. հաւգ: *Հաստաբեսս և քաջաշէնս օգնեսեսակ: ԵՒի գերկոք քարչէին գաղէղն զայինդն և զհաստաբեսսն. Վրդ. ա: *Առեալ զհաստաբեսս աղեղն. Ոսոդ:

ՀԱՍՏԱԲԵՍՏԱԴՈՅՆ.) Նոյն ընդ վ.
ՀԱՍՏԱԲԵՍՏԵԱԼ. Ֆիբր Ակրոպոյն. սերտագոյն. տոկուն. ուժգնագոյն. հաստատագոյն. *Մինոյ տաճարին այդ հաստաբեստագոյնն շառաւիղք ընդգիմակաց եղեալ ձմերանին. Ան: *Ջգերեզարդն ի յայլ բազուկն ընկեցեալ հաստաբեստեալ. Ոսոդ:

ՀԱՍՏԱԲՈՒՆ. ա. Բուռն և հաստատուն. կամ զօրաւոր ձեւոք. անպարտելի. *Հաստաբուռն զօրութիւն երևեալ ունի զմիջոց աշխարհի նոցա. Ասդ. ֆ. 23:

ՀԱՍՏԱԳՈՅՆ, գունի. ա. Իբր Աստւար, բազոյն, և ամրագոյն. ասեւէ հասպ ու էէհաղոն. *Երկուս ունիցի գաւազանս. զմին բարակ, որով զնաշխինս արածէ. և զմիւսն հաստագոյն, որով ընդ գայլն և ընդ գողս կռուի. Վրդ. ը:

ՀԱՍՏԱՏԻՄԱԿԱՑ, ի, ից. ա. Դեմ ընդդեմ եղեալ, հնազուկ, կամ հաստատուն և կարծր ինչ. * Ի փորուածս մեկնութիւն երից հաստատիմակացին զոչ և կապուած աշխարհիս բաւականալ. Տօնակ:

ՀԱՍՏԱՏՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Հաստատութիւն եգեալ. ասաւոր. * Ի սահմանն հաստատադրական, յորմէ սահեցոյց. Նար. իէ:

ՀԱՍՏԱՀԱՄԱԽ. ա. Որոյ խարխին է հաստատուն. հաստահիմն. անշարժ. * Հաստահամախարխս հիմամբ կառուցին զքրիստոս. Նեղկս եկեղեցի. Նար. խւ:

ՀԱՍՏԱՀՈՑ. ա. կարեվեր խոցեալ. սաստիկ վիրաւորեալ. * Հաստահոց ի գաղտնի նեմից ստանայի. Մաթ. ծէ: ճ. Դ:

ՀԱՍՏԱՕՏԵԱՆ. Աչխինքն Հաստաձիւղ. կամ որոյ ծղօտն է պինդ և ամուր. * Ինչս քառանիահաստ հաստածեղ անփուտ ցորեն. Նոյ. թէոփ. լա կ:

ՀԱՍՏԱՊԱՅ, ի, ից. ա. Ἑστῶσας. Constans. Հաստատ կայիւք. անդրդոլդ. * Ըստ հաստակայ և հզօր և միզէն և անանձնաւելի գիտութեան. Դիտ. Խզ:

ՀԱՍՏԱՊԱՐՀ. ը-ոյ. ա. Որ կաշին է հաստ և պինդ. * Իրրև զվէշն և զարդ ունի մարմնոյն զմորթեան հաստատաչքն. Վէյօր. ք:

ՀԱՍՏԱՊԱՏ. ա. Որ կապէն են հաստատուն. հաստաբեստ. պնդապէս զօդեալ կամ զօդիչ. * Հաստապատ հանդոյցիւքն զօրացայ. Վէյօր. է:

ՀԱՍՏԱՊԱՏՈՒՈՑ. ա. Հաստատուն կառուցեալ. հաստահիմն. ամրաշէն. և կարծրակուռ. ամաւր, պինդ. գագիր. * Հաստապատուոյց հիմն, կամ հիմունք. երկիր, գետին, վէմք. քարինք. Ասաք. էիէ: Այդ. բարիր: Սարգ. ա. պ. է: Ուրծր. է. 7: Տօնակ:

ՀԱՍՏԱՊՈՂ. Տ. ՀԱՍԱՊՈՂ:

ՀԱՍՏԱՀԱՐՄՈՒՍ. ա. Հարուստ մի հասս, այսինքն պինդ. տոկուն. կամ հարուստ պնդութիւն. ուժգնակ. զօրաւոր. յաղթ. ըստ չն. հզօր. ἰσχυρός, fortis, robustus. * Ջկորուսեալն (ոչխար) ոչ ինգրիցիք, զհաստահարուսն աշխատս ապարիք. Եպէն. ւբ. 4: Մաթ. ֆ: * Հաստահարուսս ան գամս ունէին. Վէյօր. ք: * Ջհաստահարուսան նենգաւ կործանէք. Եփր. ա-էպոտ. ըա չբ:

ՀԱՍՏԱՀԵՂՈՅՍ, ուսի, ից. ա. պնդապէս հէղուսեալ. կամ ուսուար հեղուսիւք բևեռեալ. և հաստահիմն. հաստատակուռոյց. * Հաստահեղոյս երկաթադամ տապան գործել. Ագաթ: * Հաստահեղոյս բևեռմամբ. Ուրծր. ք. 2: * Ի նեղքոյ չորից սեանց հաստահեղուսին. ՅՀ. իբ: * Հաստահեղոյս վիմք կայսրանս. անդ: * Հաստահեղոյս վիմք. ՅՀ. իմ. էիէ: Երզն. ֆր: * Հաստահեղոյս հիմամբ: Հիմունք հաստահեղոյք. Շ. էէ: Տօնակ: * Հաստահեղոյս խարխոք. Ոսոդ:

ՀԱՍՏԱՀԻՄՆ. ա. ս. Հաստատուն հիմամբ. քաջ հիմնացեալ, ամրացեալ. անշարժ. անդրդուելի. գհաւէմ, սաղիր, մարմար. * Հաստահիմն արատգէ. ա. պէտ. է. 10. յն. հիմնել. Θεμελιόω, fundo, solido. * Հաստահիմն լինել և կեղեցոյ: Ի յայսոսիկ հաստահիմն արմատոյ վերայ շինեցայք. Լմբ. ոչ: * Հաստահիմն խորշրդովք. Ուրծր: * Շինել տպարանս գեղեցիկս հաստահիմն. Մաթ. ծա: * Հաստահիմն առ ի խոստացեալ աւետիսն քաջալերել. կրիան: * Հաստահիմն և անչարժ պարապեալ և փակեալ է այս պահչ. Խոր. վիկ:

ՀԱՍՏԱՁԵՂՈՒՆ. ա. Որոյ ձեռնն է հաստատուն, ամրակազմ, անկործան. * Խոյանորդ հաստատէն գհաստատուն. Ասաք. էիէ:

ՀԱՍՏԱՔԱԻԴ. ա. Ուժգնին ձգեալ, ձգտեալ, սլակեալ (սլաքն). կամ կորովապինդ. ուժգնին ձգօղ (աղեղնաւոր). * Թնդելացան կոթովք հաստաձիգ աղեղանց. Շիր: * Հաստաձիգք աղեղանց. Ուրծր:

ՀԱՍՏԱՍՂԵՂՆ. ա. Որ սլաքն է կուռ և

պինդ · պնդեալը ածուբեաներուն կայուն· Բաղձ նա-խատարն կորովս ձեզ և հաստատ պնդութ ա.8։

ՀԱՍՏԱՏԱԳԻՒ, ՝ա· Որոյ մտքին և բուռն և զօրաւոր · ակնին՝ եռանուն էին ընդ ընդ · Ի բազում ժամանակ էին, որ խիստ ուժգին հաստատագիտից էին · Վէրջ · ը։

ՀԱՍՏԱՏԵՍՏ · ա· Կրկնական ձայնիս Հաստ · (որպէս ասի · ասի հաստատասք)· իբր Հաստատեաց · պնդական. յաղթանդամ· Ջեանէր զապարապական զմանուէլն··· ի մեծուձ հաստակին··· ի հաստատեաց յանձ նէն · Բուզ · է · 37։

ՀԱՍՏԱՅԱՐԿ · ա· Հաստատեցուն · և Ամրակառոյց · Ընարեալ զլրկին խորատնարդ հաստատարկ · Ագաթ ։ Անկատելի ծնայր հաստատարկ դիրք քարաքին · Ղանդ ։

ՀԱՍՏԱՆԱՄ· ագայ · ը· Ուսուցանել կամ Թանձրանալ· Գաւ ազանն (բուսանելով) հաստանայ · Եէր · ատեցաբ ։ Մի ինչ ի բը-նութիւն ներկայն նայիցիս՝ Թէ փոքր լսկ, պղպջայն զի արմատն հաստանայ յանիսյիր առնելոյ · Ոսկ.Գ.Յ3 ։ Տես և ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԼ։

ՀԱՍՏԱՆԳԱՄ· ա· ԸստաՃոչ. Constans. Պնդակազմ անդամաք· հաստատնդ· յաղթանդամ· ՝ Եղեն հաստատեամ և զօրաւոր է. Վէրջ · է ։

ՀԱՍՏԱՆԶԱՆ·ա· Յաղթամարմին. Հալած տամարմին · լայն և լիկնաւէտ · ՝ Թուլա մի բարձր քան պաղ մարդկին, և հաստան մն. Հ=Յ · Խոբ · լՃ ։ ՝Յոյժ Թաւագլուխ է, և հաստանէն · անդ · յոտնիս · իլ ։

ՀԱՍՏԱՀԱՒԱՏ·ա·Հաստատուն չինուած ծով· ամրակառոյց · ՝Զգերկրման չկրմին ոանատարկոյ արբայնն ոչ կարացին բանալ վը անխնդիդ ակայադրած հաստատնած Ձարտատարած արարածոյն · Բուզ · է· 2Հ։

ՀԱՍՏԱՁԱՓ · գ · Հաստատուն մարմին երկրաչափական · ՝Ագաթինն՝ կէսն, և երկրորդ՝ գիծն, և երրորդ՝ մակերևոյթն, և չոր րորդ՝ հաստատչին · Լ՝ · էէ ։

ՀԱՍՏԱՊԻՆԴ· ա· Հաստատուն և սինդ· ամրապինդ · ՝Ոչ ի հաստատինդ բանութեի ապէ զանց· գ. Ա.գ. ց· (յն. ἰσ βεβαιοτέρ ևէ Թ)

ՀԱՍՏԱՀԻՒ, ՝ա· } Իսիտ կամ կորի
ՀԱՍՏԱՍՏԵՂՆ · } ջովացեալ, ուռճաչեալ ոստվք · և Հաստատուն սաեզամբք · ՝Բոյս հաստակաղով քաստանահատ, հաստա ծեզ, ատոքաչաս, պարարտասկալ անփուտ յորենոյ · Թէ·ե ։ Ի Ա. ՝Տնկեայ (տունկս)··· հաստատեզունս · Նոր · Խէ։

ՀԱՍՏԱՏ, ի, ից· ա· Ստայրաց, στερεός. Constans, solidus. Հաստած անչարժ կայ-քաք, և հաստատ · որ և ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ· անփոփ· ե·ա ։ ՝Հաստատ պնդութիւք գու խարսխե յար · Նոր · Խէ։ ՝Տես ուշադ հաստատ է քան զլուր ականջալոյ · կանաք ։

ՀԱՍՏԱՏ · գ · Ստերեօն. Solidum. Հաստատուն մարմին երկրաչափական, ունակ ըստուարութեի · Եւ հաստատեալքն ոյնպէս, և տեղքեր · Աբէրաբ · ե·ան·ի · այսինքն ինչ՝ որ հային առ հաստատուն մարմին ։

ՀԱՍՏԱՏ · ՛. Βεβαιως, ουτως Constanter, sane, vere. Հաստատութիւք · Հաստատեաւ · անշուշտ · տիրապէս · ստուգիւ · ՝Հաստատ յօրինաց անտի է. Գաւ· ք· 23։ ՝Հաստատ Ձշմարիտ է Թոզ զնա · Մ՝Ե· ՃԵ ։ ՝Հաստատ լինի լոց և պատրաստեալ. Եէր· Դգ ։ ՝Ջհանգիրեաւքն ոչ ոք հաստատ գիտաէ. Պ՛. ագէ։ ՝Հաստատ գիտէին զնը-մանէ, Թէ ծանրութեի մարմնոյ է զգեկալ. Երբ · Ֆե ։ ՝կամ ի յատած կեանքս անընդհատ, կամ ի վերջին օրըն հաստատ · Ը· ա.Ե-Ե · ՝Ի նոյն հաստատ կացցին մնացորդն։ Հաստատ կայ· Երբ · լ։ Վ.Ե-Ե · ԺՃ ։

ՀԱՍՏԱՏԱԲԱՆ · ա · Որ հաստատուն է բան · հաստատաբան · անուսուց · ՝Ի հաստատաբան Ձշմարտութեէս մերմէ կշռատրեալ գտանին · Վ.Ե-Ե · Ը։

ՀԱՍՏԱՏԱՐԱՐ· Տես ՀԱՍՏԱՏԱԳԻՒ · ՝Ջայս հաստատաբար իմն ասէր· Սահ։ ՝Հաստատաբար · Յ՝Ե· պ·Ե·Ե ։

ՀԱՍՏԱՏԱԴՈՅՆ · ա · Βεβαιότερος, ον. Firmior, ius. Աւաւել հաստատ · սեբուսդոյն, պնդագոյն. և հաստատագոյն · ուսուդագոյն · ՝Ո՝ևիսիք հաստատագոյն զրանն մարգարէական · Ք՝ · պեթ · ա · 19։ ՝Օրէնս իմն հաստատագոյն Թողով · Պ՝Ե · ՝Ա՝ևոր անատ իկ և հաստատագոյն կացուցանիէն ըզ-մեզ · Ո՝Ե · յՃ · Ք՝ · 12։ ՝Ի վերայ հաստատագոյն հիմնի գնել զդուշութիւն։ Աւաքին այս հաստատագոյն լուծումն · Իգն ։ ՝Աւ ի հաստատագոյն առնել զոր ասաց նոյա · Նահ։

ՀԱՍՏԱՏԱԳՈՑՆ. ſ. Παγιώτερον. Solidius. Հաստատուն · հաստատութիւք, սեբուսագոյն և Ձշմարտագոյն · հաստատագոյն · ՝Ո՝ևիսիք զայս հաստատագոյն առնել զոր ասաց նոյա · Նահ։

ՀԱՍՏԱՏԱԳՈՑՆ. ſ. Παγιώτερον. Solidius. Հաստատուն · հաստատութիւք, սեբուսագոյն և Ձշմարտագոյն · հաստատագոյն · ՝Ո՝ևիսիք զայս հաստատագոյն յաւանգուէ սէշ հայց · խոբ · ՝Հաստատագոյն ի բազմայն վկայ-ութիւ հաստատութեան · Բուզ · Հ։ ՝Հաստատագոյն զիտասլիք · ԱՃՀ։ յոյն ։

ՀԱՍՏԱՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Հաստատուն գրութիւն · հաստատութիւ · ամրութիւ · ՝Ոմին որպէս կատարեցմանէ զհաստատատ-գրութիւ տրուեսանցն հիմնաւորվ։ Ջհաստատապրութիւնն խորհրդոյն քննել պատ-պանեցուվ։ Ընու ան հաստատապրութիւք ևն երկու, ներգործութիւ, և կիր · Երբ · ԹԷ ։

ՀԱՍՏԱՏԱԽՈՐՀ · ա · Հաստատութիւք խորհեալ, կամ որոշեալ ի միտս · ՝Բանն լինքնահաստատ երևի, այսինքն զՀաստատատ-խորհ կատարումն յինքեան յուցանելով. Երբ · ԹԷ ։

ՀԱՍՏԱՏԱԿԱՆ · ի, ից · ա · Հաստատուն · Հաստատ, կամ հաստատողական · որպէս Տատատικός. Constituendi et compungendi vim habens. ՝Ջմահն իւրեանց եգին կինք հաստատական հաւատոյիմ. Ագաթ · ՝Գրեցից նոցա վճիռ ինչ հաստատական · Մ՝Ա · ԺՃ · ՝Մինալով հաստատական. Երբ · ա · էրի ։ ՝Պետրոս գու վէմ ես պատուա կան՝ եկն ի քեզ հաստատական · Գ.Ն։

Կամ Հաստատիչ · կազմելիչ · ՝Երկինս կանն, որ ի հաստատական երկիրսդին. Երբ · ԹԷ ։ ՝Բնական և էական՝ հաստատական և յատկական տարբերութեի · Փաղաղ ։

ՀԱՍՏԱՏԱԿԻՑ · ա · Իբր Մխոյան հաստատիչ, կամ նեցուկ հաստատութե · ՝Կամ այս Ձշմարիտ, և այնմ հաստատակից եվև. Ո՝Ե · յՃ · Ք՝ · Ը։

ՀԱՍՏԱՏԱԿՈՂ · ա· Որոյ կողք այսինքն կողմնիք ըստ երկրաչափից են հաստատուն. որպիսի է խորանարդ մարմինն · ՝(Զի) ու Թանիսա, կնքիկն՝ հաստատակող, երկիր · Ո՝ՒՔՃ ։

ՀԱՍՏԱՏԱՁԳՈՒԹԻՒՆ · գ · Հաստատ և կորովի Ձգտութիւ (Հաստատիք ալ գան). ՝Ի հաստատատձգութեի և յանվրեպ Ձգտութի առն վտանգեալ. Փաղ ։

ՀԱՍՏԱՏԱՆԱԼ · ւ· Հաստատուն լինել · հաստատիլ · պնդիլ · ՝Ի լինելութեի արարածոյն հրամայէր հաստատանալ· Ջհաստատաւելիքն երկնից՝ որ երևի մեզ ջրերքն, հրամայեաց հաստատանալ (կամ հաստատնալ) · Ագաթ ։

ՀԱՍՏԱՏԱՐՔԵՆ · ա· Հաստատ չինելոյ · հաստատուն չինութիւք · գործ։ ՝Բացաւ հաստատչէն խորանն երկնից · Տես։

ՀԱՍՏԱՏԱՁԱՓ · գ · Հաստատուն մարմին ըստ երկրաչափից, ունակ երկայնութեի, լայնութեի, և խորութեի · ՝Գիծ և երևութիւն (այսինքն մակերևոյթ) կոչեն զնմանութեացն չափն, իսկ հաստատաչափ և մարմին՝ զգալիսա · Վ.Ե-Ե · Եւ։ ՝Զորիքկի բանն տեսաց նէր զմեռա ածութեէն՝ զհաստատաչափն ստացող · Տես։

ՀԱՍՏԱՏԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ·գ· Στερεομετρία. Solidorum dimensio. Ջափուն հաստատուն մարմնոյ ըստ երկրաչափից · ՝Երկնից նիցս չորք՝ հաստատաչափութե սկիզբն · փիլ-լէն ։ ՝ Քառեանն՝ հաստատաչափութե ի ձևան սկիզբն · Սոփ · հանգ ։

ՀԱՍՏԱՏՊԻՍ · ſ. որ և ՀԱՍՏԱՏԱԲԱՐ· Հաստատուն · հաստատեաւ · ստուգապէս · տիրապէս · ՝Ջոր հաստատեաւ ոչ ասաց որբա զանն գիր, զիարդ ոք պատմեացէ հաստատապէս · Պ՝Ե · Ք՝ · ՝Գիտեք հաստատապէս · Սարգ · լ ։ ՝Գլուխ հաստատապէս պատգամին չպհոյ զայս յզէին · Փարպ ։ ՝Հաստատապէս սեաւն ստեղծութիւք զԾծուձնակ կամս հրաստարակեցին · Նոր · Խէ։

ՀԱՍՏԱՏԵՄ· եցի· ն· Στερεόω, στερίζω, ἱστημι, ἑδριστημι, βεβαιόω. Stabilio, consolido, colloco, statuo, firmo, constituo, roboro. πήγνυμι, pango, ևն. Հաստատ զհաստ զեալ · կանգնել · պնդել · ամրացուցանել · կացուցանել · որոշել կարգել · սահմանել · կոփտուբել · զօրացուցանել · փաՀԱՀԵՒՔ · ԷՀՐՔ · ԷՀՐԵՔ · ԷՀՐԵՔ · են · ՝Հաստատեալ զաստպանին՝ ի մէջ խոբանին · զատՃար բնակութե ի միջն մերում Սանգութիք հաստատեալ յերկրի··· և տէր հաստատեալ կայր ի նմ ։ Հաստատեմ զոր խոս իմ ընդ ձեզ · Հաստատեցին քան : Հաստատ ամայ զմեզ ընդ իւր ի բարեկամն և ի թիկունս · Հաստատեցին նմա ազատութե : Հաստատեցաւ ազարակն այն ազրահամու : Որ գոյ իւրում հաստատեացք զնա· Ա՝ լինիցի հաՃոյ յաչս տեառն իւրոյ՝ որում հաստատեցան : Հաստատել զքիս հայիս, կամ հայի զնիս : կերաբ, և հաստատեցաս այ-նու ոգի նորա· Խրն հաստատեցաս մանուկն, ևն : ՝Հաստատեա՝ ի մոի քում զանենայն զոր ես ցուցից քեզ : Հաստատեցի բան սեր ի սրտի քում· Մի հաստատեր զանկ քո ի նա · ևն ։

ՀԱՍՏԱՏԵԼ · Κτίζω. Creo. ποιεω, facio. Հաստել · ստեղծել · տանել · Որոյ ձեռք հաստատեցին զամենայն զոր երկնից : Ո՝Ե մի ՃԾ հաստատեաց զձեզ : Ա՝Ե հաստատեաց զհաստատեալսն ի քեզ աբր · Ի՝ · ԺԷ 2 : ՝Ի քեզ հաստատեցայես յարգանդէ · Սղ ։

ՀԱՍՏԱՏԵԼԻՔ բաժանական ոՃով վարք յամենայն գիրս · ՝Գրեա զտետիլդ ի տախտակի, և ի գիրս հաստատեա : Արձան հաստատեա միշտ անկործան՝ սիրդ առաջի · Ի-ՐԵՃ : Նոր : ՝Ջաստեւերականն ելից, և զՀՐ-մարտութեի հաստատեաց · Ը՝ Ֆե : ՝Հաստատեալք Ձշմարտութեի՝ հաստատուն զնոյն այսպէս · Լ՝Ե · պ·Ե·Ե : ՝Ոչ եմեն հաստատեցոք զառաքեալք։ Հաստատեալ զնեբանց կար-

ծիս. Իգն: *Շինէր զեկեղեցիս, և հաստատէր քահանայս. Ճճ: *Գիտաց զնենգութի խորամանկութե նորա, և ոչ կամեցաւ հաստատել զանելիս իւր. Մծբ. Է: *Յայանեացէ զսէրն նոցա, որով հաստատեցան առ նա. Իգն: *Հովիւ հանճարեղ հաստատեաց յեկեղեցին նախկազու. Վրք ոծոբ: *Ա յապիսի իսկեն ախոյեան ալեքն, որ թէ նաւն նոցա գեր 'ի վերոյ, հաստատեցար հիմունս զեկավար կենցաղոյս. Մաշ: *Ի հաւատարակոյեց եռանգինից հաստատեցաւ. Նիւս. խոստ: *Որ 'ի պատկեր արարչին քո հաստատեցար. Վէրք. Է: *Ապաքէն իցէ ած էոյն և հաստատելոյն. Կիւ. ծէ:

ՀԱՍՏԱՏՆԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ հաստատուն. հաստատագոյն. *Ի շբրթանցդ վարդապետութե առոգանիլ հաստատնագոյն է համանգամայն և կենդանացուցիչ. Պրպմ. ԻԷ. Ժ: *Գիտելու առ հաւատալըն հաստատնագոյն երևէր: Հաստատնագոյն առ յոյսն կազմեալ փրկուե. Աճեր. Ջ. 2. 11:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Στάσις, βεβαίωσις, στήριγμα, κραταίωσις, ὑπόστασις. Statio, confirmatio, firmitas, fulcimentum, subsistentia, substantia, ԵՆ. Հաստատ կամ հաստատունն գոլ. հաստատելն և հաստատիլն՝ ըստ ամենայն առման. և հաստատուն ինչ. հաստարան, նեցուկ. ամրութի. սիրութէ. զօրութի. առուգութիւն. տոկալութ. *Հաստատութի խաղաղութեան: Ընկեցին 'ի բաց զհաստատութիւն իւրեանց և զդաշինս: Ամենայն հաստատութեան եռուհրամանի: Հաստատութե զօրութեան իմոյ: Ո՞վ եկաց 'ի հաստատութե տեառն: Բեկանեմ զհաստատութիւն հացի: Թագաւոր հանճարեղ՝ հաստատութիւն ժողովրդոց: Հաստատութի իմ և ապաւէն իմ դու ես: Եդաւ նմա օգնական զեւայ, հաստատուն նմա զկինն նորա: Ետաս թագաւորն յիրացն հաստատութե վերայ. ԵՆ: Որպէս և յայլ գիրս առի. *Հաստատութիւն հաւատոյ, բանից, մտաց, ոգւոյ, խորհրդոց, կամ նորոյ խորհրդոյս. և եկեղեցւոյ. ԵՆ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ. Στερέωμα. Firmamentum. Հաստատուն միջոց տարածութե որ յօդս և յերկինս. *Արար ած զհաստատութին: Եւ կոչեաց ած զհաստատութին երկին: Եդ զնոսա 'ի հաստատութե երկնից. ԵՆ: *Երկինք, և երկիր, և որ 'ի միջոցիս են հաստատութիք. Շիր: *Ջուրն որ 'ի վերոյ երկնից՝ կոչի հաստատութի. Ճչ: *Հաստատութի՝ թուի թէ զներքին երկինս ասէ, յորս լուսաւորքդ են. Նչ. Եզեկ:

Ի ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱԼ, է հաստատուն կալ, և տևել: Իգն. սահմ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՄԲ. իբր մ. Βεβαίως, ἀσφαλῶς, ἰσχυρῶς. Firmiter, diligenter, fortiter, vehementer. Հաստատապէս. հաւատեաւ. փութով պնդութե: ա. Պ. Բ. 27: ծՋ. 34: Առակ. ԻԲ. 3: ԼԱ. 17: Իմ. ծԷ. 6: Եւս. քր. ԵՆ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄՆ, տման. Նոյն ընդ վ. *Աճմունք և հաստատմունք և ապականութիք. Աճխոփ. Ծ: *Ընդրէն հաստատումն ամենայնի. Նիւս. բն:

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ, տնոյ, ոց. ա. Βέβαιος, ἱδρυμένος, ἀσφαλής. Firmus, securus. ἰσχυρός, fortis. ('ի Հաստ. Հաստատ.) Ունակ հաստատութե. ստէպ. պինդ. անշարժ. անդրդուելի. անքոյթ. տոկուն. զօրաւոր. գօշ. *Հաստատուն հիմն կամ խարիսխ, և ծառոք, միտք, ԵՆ: *Որպէս նորատունկ հաստատուն են 'ի մանկութենէ իւրեանց. Սղ. ճխԳ. 12: *Ի ծակս վիմի հաստատնոյ. Եր. Բ. 21: *Զգեմ քո աբարի հաստատուն. Եզեկ. Գ. 8:

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ՝ ըստ երկրաչափութեան. Στερεός. Solidus. *Հաստատուն անկիւն: Հաստատուն բոլոր. Պղտ. փիմ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ. Ἀληθής, ἀκριβής, πιστός. Verus, constans, fidelis. Հաւատարի. ստոյգ. ճշմարիտ. անապականելի. արժանահաւատ. բարի. հաւատարիմ (բան, և անձն). *Ես յոյս հաստատուն. Հաստատուն՝ ասէ, որ է անսուտ. Խոսր: *Զի գնաց քո առ մեռեալս, հաստատուն է. Լմբ. պտրգ: *Գիտաց զսա 'ի նոցանէ հաստատուն նենգագործութեն. Աճծր: *Հաստատուն վկայիք. Շ. ընդհանր: *Իբրև հայր հաստատուն էր համօրեալ ամենայն աշխարհին. Եղիշ. Է: *Որ ոչ ած միայն չվայելէր, այլև ոչ մարդոյ հաստատնոյ. Սեբեր. Թ: *Օրէն է հաստատուն վարդապետի: Որդիք հաստատուն հարց. Ոսկ. յհ. ա. 1. 20: *Մի գուցէ որում օրինացն են հաստատուն, նոյնն և ծառայութի առնել ցանկան. Փարպ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ. գ. ա. Στερεόν. Solidum. որ և ՀԱՍՏԱՏԱՁԵՒ. Մարմին երկրաչափական, որ ունի երկայնութի, լայնութի, և խորութի. (յն. ստերէոն. լծ. հյ. սառուար.) *Գիծ, երեւման, և հաստատնոյ: Հաստատուն, երկայնութե և լայնութե խորութի առեալ: Գիծն ըստ երկակին, և երեւութի ըստ եռակին. իսկ հաստատնոյն ըստ քառակին: Երրեակն հաստատուն մարմնոյ. զի եռակի հաստատունն բաժանելի է. Փիլ. Ժ. բան: և Ել. և այլուր:

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ. մ. Հաստատապէս. հաստատութբ. *Հաստատուն պահել զհրամանս կամ զօրէնս. Բ. Պ. Ժ. 12: Գ. Պ. Գ. 38: *Հաստատուն գիտել, ուսանել, տեսանել. Ոսկ: Լմբ: Եղիշ: *Խամրեալ յառաջ քան ըզհաստատուն ծաղկել. Փիլ. Բոյն:

ՀԱՍՏԱՏՐԱՄ. ա. Հաստատուն և տրամ, պինդ. ամուր. *Լինի սալայատակ հաստատրամ. Շիր:

ՀԱՍՏԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Նեցուկ հաստատութե. յենարան հաստատուն. ապաւէն ամրութե. *Կանգնեսցի վերստին հաստարանաւ այս հաւաշտանաց 'ի քեղ յուսացեալ: Լուսոյ հիմանն հաստարանի ընկղմեցաւ: Ի քեղ ոք յեցեալ իբր 'ի հաստարան կենաց գաւազանի. Նար. Գ. ԻԷ. ԼԲ:

ՀԱՍՏԱՐՄԱՏ. ա. Εὔριζος. Bene radicatus. Որոյ արմատն է հաստատուն. *Ի լեառն սրբոյ նորա, հաստարմատ, ցնծացէ ցնծութբ ամենայն երկիր. Սղ. ԽԷ. 2: (որ ոչ է մակբայ, այլ ածական՝ լերին կամ ցնծութեան ըստ պէսպէս օրինակաց յն): *Հաստարմատութինկ. Նար. Խէ. Շ. Ետե:

Իբր մ. Հաստատութբ. *Զճշմարիտ աղօթութե հրամանն հաստարմատ արձանացուա իս. Բենիկ:

ՀԱՍՏԵԱՅՔ, եայս. Նոյն ընդ Հայս. (որ և յն. ստոյեա կամ ստեա.) Զանգուած ոսկեր և ջլոյ. *Արարաք հաստեայս և կարկանդակս. Եզեկ. ԽՋ. 19:

ՀԱՍՏԵՄ, եցի. ն. Հաստատել. պնդել. յեցուցանել. մածուցանել. արմատացուցանել. և Սահեղծանել. առնել. արձանագրել. (արմատն է Հաստ, և Ասամ. զոր տեսցես.) *Զայն օր ուղղութե հաստեսցին. Բ. Պ. Է. 27: *Հաստեա հաւատով. հաստատեա յուսով. Տիմ: *Օրհնութեն ած 'ի վերայ իմ հաստեր. Պիտ: *Յորում տաճարի կայր եռոտանի հաստեալ. Նոննոս: *Մածուցմն իմն առեալ ի պատահմանն հաստին. Նիւս. բն. ԻԷ: *Ցուպ, յոր անկեալն ազատ հաստի. Շ. ոտ. բարձր: *Յանապատին աճելով տոհմոյ, և ասա հաստելով հաստեցաւ. ՃՃ. *(Կուռք) հաստեալք են 'ի մարդկանէ. Ագաթ: *Ոչ ըներնով ընդ հող հաստելի: Յանէից դոյութեան լուսոյ հաստեցես: Կամայականն յանձնառութբ հաստեցին. Նար. Գ. ծէ. ԿԲ: *Մինչ օրինակաւ ասէ ոչ հաստի կանոն եկեղեցւոյ. Լծ. ոծոբ: *Եթէ էր հաստեալ կապեալ մտացն ողանոյ 'ի պատուէր արարչին, ոչ լինէր մարմին նր լուծեալ յօդիւքս անտի. Եփր. ծն:

ՀԱՍՏԻՉ, ողի. ա. գ. Κτιστής, κτίζων. Creator. Սահղծիչ. արարիչ. նոյնպէս բատուգաբանի և անունս Այ. *Ո՞վ է հաստիչ բաց յայդ մերմէ: Զհաստիչ նորա: Հաւատարիմ հաստչին. Բ. Բգ. ԻԲ. 32: Եւ. ԻԲ. 11: Բ. պէտ. Գ. 19: *Պաշտել զած արարիչ, և զորդին հաստիչ, և զհոգին կազմիչ. Ագաթ: *Ծառայէ հաստչին: Ըստ կամաց հաստչին. Խոսր: *Ամենից հաստիչ յոչէից. Նար. ԻԲ: *Արարիչ և հաստիչ ամենայնի. Իգն:

Եւ Հաստատիչ. զօրացուցիչ. *Հաստիչ թալկացելոց. ՃՃ: *Հաստիչ հոգւոյ հայ. Նար. Գ: *Բաղումմորմ ած, և հաստիչ խաղաղութե, հաստատեա զանձինս մեր. Ժմ:

ՀԱՍՏՈՅԺ. ա. Բառ անստոյգ. իբր Ուժեղակ. զօրաւոր. տոկուն. և Զգուշաւոր. *Ոչ յոդ ուրեց և 'ի հանդերձս միայն զգուշանալ, այլ յամենայն իրս հաստոյժս լինել. Ոսկ. մ. Բ. 24: (յն. այլոպէ:)

ՀԱՍՏՈՅՐ. ա. Իբր Ազդոյ. ուժգին. սաստիկ. Տես և ՀԱՍ. և ԱՍՏԻ. յն. καίριος, որ է դիպող, և կարեվէր. *Վիրաւորեաց զնոսա հաստոյր հարուածովքն. Ոսկ. մ. Բ. 26:

ՀԱՍՏՈՑ. գ. Իբր Հաստարան. պատուար. անջրպետ. *Հաստոց լինիցի, որք կամին 'ի տաճարն հայել, և 'ի նա մի մերձենալցեն. Նչ. Եզեկ:

ՀԱՍՏՈՒԱԾ, ոյ կամ ի. գ. Հաստեալ իր. սահղծուած. կերտուած. շինուած. բաղկացութի. գոյացութե եղականաց. կամ կազմուած նոյին. *Վասն զի սն, զորս կոչեն դու սաստուածս, սոյդ իսկ են հաստուածք. Ագաթ: *Պատճառ փառաբանութե իսկութե հաստչին զհաստուածոյս առնուն գոյութե: Զհաստուածս մարմնոյ: Կերպարան զանին հաստուածոյ: Հաստուածին գոյի. Նար. Խոս. և Գ. ԻԷ. ԺԳ: *Զհաստուած ոսկերացն մարդկան. ՃՃ:

ՀԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Հաստումն. *Մովսէս գրեաց վասն լինելոյ հաստութեան (այլ ձ. հաստատութե) արարածոց. Եւս. պտմ. ա. 2. յն. διακόσμησις, կազմութիւն. զարդ: (իսկ ռմկ. հաստութի, է թանձրութի:)

ՀԱՍՏՈՒՄՆ, տման. գ. Σύστασις, σύστημα. Constitutio, compositio. στήριγμα, stabilimentum, ԵՆ. Հաստելն. և իլն. բաստեղծումն. եղելութի. գոյացութի. և Հաստատութի՝ (ըստ ամենայն նշ.) և Զօրութի. կազդուրումն. Տես և ՀԱՍՏՈՒԱԾ. *Իմանալւոյ հաստման մարդոյ բնութ: Կերպարան ծառայի իմանալի իմն հաստումն իմացեալ: Որպէս կենդանեաց սահղծմունք և հաստմունք ճանաչին. Ամ: *Ոչ մարդկութեանս օրինօք եկն 'ի հաստումն. Պրպմ: *Պաշտպանումն զօրութեան տրա, և հաստումն ուժոյ. Սեբ. ԼԱ. 19: *Յիւրոց արարածոց 'ի հաստումն ըստ իւրաքանչիւր ըննութեց ածել. Եզնիկ: *Աճումն և հաստումն շնորհէ. Պէտ: *Բոլոց լինելութե 'ի կերակուր և 'ի հաստումն մարդկան: Ի հաստումն գնացից. Նիւս. խոսմ. ա. և ԻԷ: *Առ հաստումն սասանեցելոյս: Ջեռինդ հաստամամբ՝ իբր կցորդ ամենաբաշխ աջոյն ած. Նար. Լ. ԽՂ: *Զչարեացն 'ի բաց բարձումն,

և զմիշտ բարեաց հատուածս. Տօնակ։

ՀԱՏՈՅՆ, տնոյ, ոց. ա. որ և ՀԱՍՏ. Ամոլ. ասոյն. հաստատուն, ամուր. *Հաստուն (կամ հաստատուն) պահէր. Եփր. համաբ.*Ամս ոչ դոց հաստնոց, և մնաց ուշ֊ սրարաց պէտք են. Սեբէր։

ՀԱՏՅՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Հատոյն գոլ. արարչագործութի. *Տալ մի ձկամբն որ հաս֊ տատ եցոյց (կամ նոր հաստատեալ) զհաստ֊ չութի իւր. Ճ. Գ։

ՀԱՏ. ի, ից, և ոյ, ոց. գ. Τομή. Sectio, incisio. ἀπόσπασμα, res avulsa. Ար֊ մատ հատանելոյ. (որպէս և այլազգ՛. քէթ, քէս, եւն). իբր հատումն. կտրումն. և հա֊ տեալ մասնիկ. հատուած. *Հատ հատա 'ի հիւսիսոյ, եկն 'ի վերայ նորա. Երեմ. խզ. 20։ *Արար ած զարարածս գիտելիք, ոչ 'ի նիւթոյ (կամ հիւղէէ), և ոչ 'ի հատոյ ի֊ միք էութէ (իւրմէ). քանզի անհատ բնու֊ թի իմանամք զած. Եղիշ. հոգ։ *Օգ՛ ան֊ հատ հատիւք և անչփոթ հոսիւք. Պիտ։ *Այր մի ասաց, որ զուղէգնացս հա֊ տանէր, ճանապարհաց հատս առնէր. Ե֊ ղիշ. Ծ ուրբ։ Իսկ Լծ. մծաբ. *Որպէս մի մարմին է այր և կին, այսպէս և հատ հոգ֊ ւոյ ասի ”. ընթերցիր կամ իմա, հատոր ոգւոյ։

ՀԱՏ. Κόκκος. Granum. Ունդ, սերմն արմտեաց, և որ ինչ նման է նոցա. մանա֊ ւանդ ցորենոյ, յորմէ հաց. հատ, հատիկ. հունտ. *Հատն ցորենոյ։ Հատ մեղկ։ Հատոյ մանանխոյ. Յհ. ծբ. 24։ Մտ. ժգ. 31։ *Հատի մանանխոյ. Նար. ծ։ *Խաղողուրդք հատին ('ի զանգուած հացի) զազգաց միանալն 'ի քն նշանակէ. Տօնակ։ *Հատ հիւթ հաւատոյ հասմամնն՝ սերմն սի֊ րաբուխ բուսոյ. Տաղ։ *Կանոն օրհնութե հատի պատարագի։ Օրհնեա զանզանս զայս, և զաւաջինկոյ հատս և զգինիս։ Օրհնութի հատի մարտիրոսաց. Մաշտ։ *Զօրութի 'ի հատն է. Եւագր. ԻԷ։ *Ուր հատ, ուր սեր, անդ հանգչիմ ես. ՃՃ։ Իսկ ՀԱՏ ԿՏԱՒ. Տ. ՀԱՏԿՏԱՒ։

ՀԱՏԱԾ, ոյ, ոց, կմ ի, ից. գ. Հատումն, և հատուած. և հատոր. կտրուածք, կտոր, ճեղ, բաժին. *Յերիս հատածս կլեալց մե֊ րոց, կմ ժամանակաց. Յհ. իմ. ոփ. և եկեղ։ *Յերիս հատածս բաժանի առաջնկայ շա֊ րագրութիս. Անյ. պորփ։ *Ուղիղ կարգեալ երկրի հատած առ 'ի բնակութի մարդկան։ Երկրի հատածք՝ անբաւ ցամաք. և կղզիք, և քառանկասս. Փիլ. Նխ. և լին։ *Անդրակի արփւոյն հատածք՝ հոմամբ ոյակայեալ. Անան. եկեղ։ *Ոչ օր, և ոչ ժամ, և ոչ մասն հատածի. Վրդն. պտմ։ *Այս իսկ հատած է առաջին միոյ յերկոտասան մասնէ։ Գը֊ նոյ արեգակն 'ի հատածն առաջին, յոր֊ ժամ հաւասարի տիւ գիշերոյն։ Պատմութիս ժամանակացն, յոր յառաջն եդեալ է մեր՝ ի հատածս հատածս գրոշմեալ է մեր. Եւս. պտմ։ *Ցանկք երրորդ հատածի։ Հատած երրորդ. աւարտաբանութի մերոց հայրե֊ նեաց. Խոր. գ. 2։

ՀԱՏԱԾ. ա. և գ. Հատեալ. կտրեալ. կտրած. *Յարմատոյ հատած ցամաք փայտ. Ը. Քարոզ։ *Հատած վէրք ցաւագին կսկծե֊ ցուցանեն. Նեղոս։

Կամ Հատեալ տեղին կամ մասն. կտրած տեղը. կտորը. *Կանգներ կայր փոքր մի 'ի վերայ հատածի միջոյն. Յհ. կթ։ *Այս հա֊ տած յայն հատած չարամերձեալ իմանի, յորժամ զիմանալի գիծն առնուցուս լինել բաժանումն. Սահմ. ժէ։ *Վերին հատած 'ի խոր է. Ոսկ. տղայ. Է։

ՀԱՏԱԾԱՁԵՒ. Տ. ՀԱՏՈՒԱԾԱՁԵՒ։

2

ՀԱՏԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՏՈՂԱԿԱՆ. *Քան զերկաթի սուր հատական. Ը. Քարոզ։

ՀԱՏԱԿԱՐԿԱՏ ԻՆՁ. Σύνθεσις. Compositio. Ի հատածից կամ 'ի կտորոց կար֊ կատել և բաղադրել իրք. *Զի մի հա֊ տակարկատ ինչ կարծիցէք. Ոսկ. յհ. ա. 4։

ՀԱՏԱԿՈՏՈՐ. ա. գ. մ. Περικόφας, περιεχομένως, κόμματα, եւն. Ի հատուածս կո֊ տորեալ, և կտորելով. կցկտուր իրք. և կրճատեալ. կըտրտուր, կտորկտոր. կարճ կարճ. կտրած. կէս կէսկէս, գտոր, կէսիկ, քէսէք. *Յօրինակէ և 'ի գրոցէ յայժ ապականեալ և հատակոտոր լեալ է 'ի բա֊ զում տեղիս. Մխ. երեմ։ *Հատին ինչ ինչ յայլոցն, և այնպէս ունին յինքեանս զհա֊ տակոտորսն. որ և հատակոտորք լցեն, յայտ յանդիման ալաղակեն, թէ ընդ ամենայն իսկ ողջ մարմնոյն ունին ազգականութիւն. Ոսկ. մ. ա. 1։ *Բազում տեղիս կարեմք ցու֊ ցանել հատակոտոր զմարգարէիցն զկարգն. Ոսկ. եա։ *Երկուս կամ երիս բանս 'ի գրոց ընթեռնուցումք, և զնոյն հատակոտորս ”. (յն. մակբայ). Առ որս. ծբ։ Սարգ. յհ. է. ծա։ և յոտ. ա։ *Ի բանս ածաշունչ գրոց ոչ գտանի հատակոտոր ինչ. Գր. տղ. բղբ։ *Զամենայն մեհեանսն հատակոտոր կոտո֊ րեաց. Եփր. ծ։ *Եւ զայն հատակոտոր չը֊ փոթեցին ”. (յն. կրճատեալ խառնակե֊ ցին). Ոսկ. գող։ *Յանհաւատութէ հա֊ տակոտոր թարգմանելոցն. Ոսկ. յհ. յէ։

ՀԱՏԱԿՈՏՈՐ ԱՌՆԵԼ. } Περικόπτω.
ՀԱՏԱԿՈՏՈՐԵԼ. ն. } Concido.
Կցկտուր քակել. կտրատել. կըտրտել ը֊ նել. *Հատակոտոր արարեալ զբանս առա֊ ջին մեկնչաց. Երզն. մտթ։ *Այնպիսիքն կա֊ մակորեն, այսինքն հատակոտոր առնեն. Սարգ. ա. պետ. ը։ *Ոչ հատակոտորելով ըզ֊ յարմարումն, և ոչ զմիաւորութիւն անջա֊ տելով. Փիլ. լին. գ. ծ։ *Մոլորեցայք հա֊ տակոտորել զվկայութիս գրոց սբց, զոր ոչ գուք ընթերցայք. և ոչ ընթեռնուք. Ղեւոնդ։

ՀԱՏԱԿՈՏՈՒՐ. Տ. ՀԱՏԱԿՈՏՈՐ. *Ոչ տա֊ ցէ կարգի բանին հատակոտուր սեթևեթել. Յհ. կթ։

ՀԱՏԱՀԱՐՑ, ի, ից. ա. գ. Ἀγύρτης. Tesserarius, եւն. Հարցուկ որ հմայէ հա֊ տիւք արմտեաց. և որ ինչ սեպհական է այնպիսի հմայից. *Մի նայեսցուք ընդ հա֊ տահարցն մոլախաբս։ Զհաւահմայն, և զհատահարցն. Ոսկ. բ. փիլ. է։ և փեփ։ *Զսեզան հատահարց հմայութեցն վաճա֊ ռուցն ցրուեաց. Արլ. (ուր շփոթի լոմայա֊ փոխն ընդ հատահարցն։)

ՀԱՏԱՀԱՐՑՈՒԹԻՒՆ. } Դիւթութի
ՀԱՏԱՀՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. }'ի ձեռն հա֊ տից. հմայք հատահարցից. *Ի հմայս, և 'ի հատահարցութիւնս, և 'ի թովչութիւնս. Ոսկ. եփես. է։ *Ի թովչութիս և 'ի հատա֊ հարցութիս. Մանդ. է։ *Գլուխ դիւթու֊ թեցս այսոցիկ հատահմայութիւն է. Կանոն։ *Ի տաճարէն հանէ զանտանական անբա֊ նութիւն՝ որ 'ի մեզ, զհատահմայութի կոր֊ ծանելով. Տօնակ։ (ուր լոմայափոխութիւն շփոթի ընդ հմայութե հատից։)

ՀԱՏԱՆԱԼ. ւ. Νέμομαι. Distribuor, comminuor. Հատ հատ լինել՝ մանրելով. փշրիլ. հատանիլ մանրամասն բաշխմամբ. *Գարւոյ և կամ ցորենոյ յալեւր հատանա֊ լով. Պղատ. օրէն. է։

ՀԱՏԱՆԵՄ, հատի, հատ. ն. Τέμνω, ἀποτέμνω, ἐκκόπτω, ἀποκόπτω, եւն. Abscindo, rescindo, seco, scindo, aufero, եւն։ Հատ կմ կտոր կմ կէս կմ պակաս առնել. կտրել. կտրատել. կրճատել. կարճել. բա֊ ժանել՝ իբրորել, կմ 'ի մասունս, կմ ըն մէջ. 'ի բաց բառնալ. քէսմէք, քէթ էթմէք. *Հատա֊ նել զատուն հանդերձի, զլար կրին, զձեռն, զգլուխ, եւն։

Կամ Նմանութբ. *Եհատ իբրև զծառ ըզ֊ յոյս իմ։ Հատաւ յոյս մեր։ Փրկեալ զհա֊ տեալս՝ 'ի յուսոյ, եւն։ *Նա ես յամ օգնութէ հա֊ տեալ. Լմք. ող։ *Հատանել զչարիսն, կամ զմեղացն պատճառս, կմ զպատճառս փա֊ րիսեցւոց, կամ զպատճառս արտասուաց. Եզնկ։ Սարգ։ Մծբ։ *Հատանել զծուլու֊ թի, կամ զզօրութի, կմ զ'ի վերայ գիմելն։ Ի բաց հատանել զաւելորդ պարծումն, կմ զխորամանկացն տաժանմունս. Ոսկ. եբր. և յհ։ *Հատանել 'ի կենաց, կմ 'ի մեղաց. Արծր։

Որպէս Համառօտել, ասի *Կարճառօտ հատանել զպատմութի, զգիր, զբան. Ոսկ. մթ։ Մագ. առէպ։ *Բանն հակիրճ հատեալ։ Համառօտ հատեալ բանիւ անցանէ. Նիւս։ Նանայ։ *Համառօտ զժամանակաց հատանէ. Եւս. քր։

ՀԱՏԱՆԵԼ, իլ. որպէս Պակասեցուցանել. պակասիլ. դադարել. պաքսէլ, պաքիլ, տըտըրիլ. քէսիլմէք, թիւքէթմէք, թիւքէնմէք. և Սպառել, իլ. յորմէ ամկ. հաջնել, հատնիլ. *Մի յաւելուցուք ինչ 'ի բանն, և մի հատանիցէք 'ի նմանէ։ Զսակ ավխատար֊ կին արկէք 'ի վերայ նոցա, մի հատանիցէք ինչ անտի։ Զքաղցր արևդ յաչաց հա֊ տանէի։ Գաւառս բազումս հատէք զխմոյ տէրութեն։ Հատեալ էր քուն յաչաց իմոց։ Քուն հատաւ յերկսսաց իմոց. եւն։ *Հատան գոյնք թագաւորին. Դան. է. 6։ *Հատաւ ամենեքին հաց 'ի քաղաքէն. Երեմ. լէ. 20։ *Ոչ յասողէն հատանի (բանն), զի անհատ բնութի է. Սարգ։ *Եհատ 'ի նմանէ զկե֊ րակուր նորա. Մծբ. Ը։ *Սպանաւ յիւրոցն, և հատաւ տունն յեւսոյ. Նխ. Ը. Բգ։ *Ե֊ թէ հայրենի ազգն հատեալ է. Մխ. տփ։ *Յամենայն կողմանց իսկ հատեալ էին լրքն, և գտանիւր ինչ ոչ. Եւս. պտմ. գ. 6։ *Ազ֊ բերն հոսումն ոչ հատանի. Ոսկ. յհ. ա. 31։ *Ուր հարսանիքն էին . . . գինեակն ևս հա֊ տաւ. Սեբէր. Է։ Իսկ *Հատան ճանա֊ պարհք նոցա ”. յն. անապատացան, այս֊ ինքն անկոխ եղեն. Եւ. կգ. 8։

ՀԱՏԱՆԵԼ. որպէս Պատառել. բաժանել. փորել, և հերձուլ, ճեղքել, անցանել. ճա֊ նապարհ բանալ, հորդել, առնել. *Զորմն հատեալ՝ ելցէ. Եզնկ. ժբ. 12։ *Ի փոսն՝ զոր հատին, ընդն։ Հատեալ զերեզմանս՝ լցին զնոսա անդ։ Խորս մնաց ձերոց հատէք ակոսս. Փարպ։ Մագի։ Ոսկ. 'ի Յեկեղ։ *Բաշ֊ խեալ զգոյս մեր աղքատաց՝ ընդ երկուս հա֊ տեալ. Պղտ. Հր։ *Հատեալ զցանկ հզօրին. Նար. ծա։ *Հատ զպարիսպն երուսաղէմի 'ի դրանէ եփրեմի մինչև 'ի դուռն անկեանցն. Դ. Թգ. ժդ. 13։ *Հատին զբանակն այլազ֊ գեաց։ Առ ընդ իւր եօթն հարիւր այր սու֊ սերամերկս՝ հատանել երթալ առ արքայն ե֊ դոմայ. Բ. Թգ. ժգ. 16։ Դ. Թգ. Գ. 26։ *Հա֊ տանել անցանել զայն ճանապարհս ”. յն. լոկ, հատանել. Ոսկ. մ. ա. 2։ *Այլ ճա֊ նապարհս իւր հատանէ։ Հատանելով ան֊ ձանց ճանապարհս, որ տանի 'ի գեհեն. Ոսկ. յհ։ *Յորձանաձիգ յարձակմանն հատանէ անցանէ բանն։ Հատաք անցաք զանդնդա֊ լից ծովուն զլայնութիւնն. Ոսկ. եա։ *Հատ զծով և ացամաք վասն եղբօրն փրկութեան. Մանդ. Գ։ *Զխորս ծովուն հատանել ան֊ ցանել։ Այնքան վայրս հատեալ. Իգն։

ՀԱՏԱՆԵԼ, որպէս Որոշել. սակ արկա֊ նել. սահմանել. ընտրել. *Հատցէ նմա քահանայն գին։ Ըստ ձանց նոցա գինս հա֊ տանէր. Ղեւ. իէ. 8։ Բ. Մն. Է. 14։ *Համարս հատանէին 'ի նմանէ. Վրք հց. ծդ։ *Հատին

'ի վր՝ Եվս հայոց հարկս հինգ հարիւր դահեկան. Ղևոնդ։ Սահմանս հատանէ նմա. Խոր. ՟. 15։ * Ջօր հատանէր, այրւձի առնէր. ՟. Ա. Ը. 28։ որ և ասի ՋՕՐԱՀԱՏՈՑ ԼԻՆԵԼ։ *Գունդ գունդ հատանէին, զկնի լինէին. Ագաթ։ * Վճիռն հատաւ ճ ամին. Վրդն. պտմ։ * Ես հատանեմ, և ասեմ, թէ միաք առաքելոյ այս են. Ես. պտմ։ *Ջգաստավճիռն չարեացն՝ զոր հատ վաղվաղակի։ Հատին արգարութիւք, և ասէն։ Հատանեն ինքեանք 'ի վերայ անձանց իւրեանց, և ասէն. Եփր. յես. Ն համաբ։

ՀԱՏԱՆԵԼ, իլ, ասի զհանգոյց, որպէս պեղել հանել. *Ի լերանց նորա հատանիցես պղինձ. Օր. Ը. 9։ * Ջբռվան՝ ուստի ոսկին և արծաթն հատանի. ՟. Ա. Ը. 3։ Խոր. Ե։

Եւ զգլուսոյ, որպէս Դիոսկոր. սպակ ի-խնէս. «իւղն էնդե». * Իշխան լեցիս հատանել առանձինն գահեկան. ՟. Ա. ՅԸ. 6։

ՀԱՏԱՆԻԼ. որպէս Յայտել լուսոյ. ցոլանալ. Թօթափիլ. և ոտ 'ի գուբս քերիլ այլոց իրաց, ծաւալիլ։ *Փայլատակունք հատան 'ի նմանէ։ Իբրև 'ի փայլատականց բոցք հատանէին։ Ճառագայթք հատանէին. Սղ. ՅԸ. 10։ ՟. Ա. Ը. 36։ Ծն. ՅԸ. 17։ *Նշոյլք իբրև 'ի լուսոյ հատանէին 'ի նմանէ. Վք էր։ * Իբրև զկարկուտ հատեալ յամպոց. Յհ. իմ. Էրե։ * Հնչիւն բարբառոյ հատանի 'ի նոցանէ. Վ-նոր. Ֆ։

ՀԱՏԱՆԵՄ, ՀԱՏԱՆԻՄ. որպէս համայն տանել, կամ հանել տանել. Յօտար կարծիս, և յիւր անարժանս ձգել, ձգիլ. բերիլ. յարիլ. համակել. զուռածանել, իլ. անկղետանալ. տալ զանձն. «ասէքսէն, գեչի փաթի, գեչ ըւալ. կամ ըստ յն. համբրել. արտաքս ածել. առնել. լինել, ևն. * Մի 'ի վատութիւն ինչ և զմեր ազգս հատանիցես. Ը. Ա. Ը. 16։ *Մի ոք զնս առ անզգամս հատանիցէ. Եփր. Ը. Ւոր։ * Ջդիան և անգանել, և յանպիտանութիւն հատանել. Ես. ԽԸ։ * Զկարիցես պահել, դոնեա 'ի փափկութիւնս մի՛ հատանիցես զանձն։ Դու 'ի ծաղր և 'ի խայ հատեալ ես։ Հատանիլ 'ի չորութիւն, կամ 'ի յոռութիւս, կամ յանառակութիւս, կամ 'ի պղերգութիւն, կամ 'ի զարգարանս. Ոսկ. ոտեպ։ *Ի ծուլութիւն հատանիցին։ Ի ծուլութիւն անհոգութիւն հատաք. Շ. Ֆգն։ Գէ. Ես։ * Ա յգիս անկել, 'ի գինեվաճառս հատանել (այսինքն՝իլ)։ Ի վաճառս հատանել, և 'ի շահս հարկանել. Սարգ. յես. Ը։

ՀԱՏԱՆՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՏՈՂԱԿԱՆ. *Կրեալ ընդ ինքեանս զհատանողական սրոցն յոլովութիւն. Պիս։ *Տապարն է սուր հատանողական ծառոց. Նէ. Եպէ։

ՀԱՏԱՆՈՒՄՆ. Տ. ՀԱՏՈՒՄՆ. * Ցանկութեց յոլովացելոց զի բաց հատանումն այլ ձ. հատանին. Փիլ. լիս. Գ. 48։

ՀԱՏԱՋՈՒՐ, ջրոյ կաթ ջրի. գ. Ջուր հանից ցորեղոյ խարշելոյ. Հաւկի ջուր. «Նոյա խարշեալ հատ, և հատիւն և հատաջրոյն (կամ հատաջրաւն) անուցեալ զնա. ՃՃ. Լբ Ռեդոբ։ * Իմ հայրն զնս հատաջրով է անուցեալ. Տծ։

ՀԱՏԱՎԱՃԱՌ. ի, ից. գ. Կօλλυβιστής. Nummularius, trapezita. Լումայափոխ ։ որ վաճառէ զհատս դրամոց, այսինքն փոխէ հանդերձ չահու իւիք. որ և ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ ասի. ասրբաք. *Ջսեղանս հատավաճառացն կործանեաց։ Ջսղինեա հատավաճառացն ցրուեաց. Մրկ. ի՟. 12։ Յհ. Ը. 15։ *Ջհատավաճառն ցրուեաջիր. Մաթ. ԾՂ։

ՀԱՏԱՒԱՆԱՂ. Տ. ՍԵՐՄԱՆԱՒԱՆԱՂ. *Ի վերս տակարն տապոյ, և հատաքաղ Թռչնոյն, և հեղձականն փշոյ. Սիմ. լմբ։

ՀԱՏԵԱԼՆ. Ապեσπάσμενος. Avulsus. Որպէս Մոլեալ, որս արուեստիք են 'ի բաց հանեալ. Խոսք. * Ջքաղաքացիսն և զհատեալ մի՛ մատուցանիցես տեառն. Ղևս. Ի. 24։

ՀԱՏԸՆԿԻՑ, հցի, ցաց. ա. Հատահարց. հմայօղ ընկենլով զհատս 'որմեռուց. * Օձի. րագործ հասլնկէց վհուկ ձիւաղանն. Մագ. Ի. * Ի վհուկս և 'ի հատընկէցս երթալ. կանան։

ՀԱՏԸՆՏԻՐ ԼԻՆԵԼ. Ընտրանաւ հաւաքել որպէս զհատս. Ծաղկաքաղ առնել. * Հատընտիր եղեալ մեր 'ի բանից սը հարցն. Գր. հր։

ՀԱՏԻԿ. գ. Հատ. սերմն. ունդ. *Գայ Թռչունն առնուլ անմեղութիւք զհատիկն, և ըմբռնի 'ի նոյնն. Լմբ. սղ։

ՀԱՏԻՃ. գ. Հատ. կուտ. կորիզ. * Ոչ ինչ որ 'ի գինւոջ կարաս է, այլ հատիճ և կամ Թին է. Ածխ. սթրոգ։

ՀԱՏԻՉ, տչի, չաց. ա. Հատանօղ. Հատոս. ոյսչիչ. * Հատիչ իրացն 'ի վերայ հասեալ ՃԾայիչնն բան՝ մեկնեալ որոչեցէ. Փիլ. լիս։

ՀԱՏԿԱԼԻՄ, եցայ, եալ. յ. Սուկպ հատանիլ կամ ընդհատիլ. շնչոյ խոնջելոյց և լացուցանց՝ 'ի կլանել զօգս. յոգիս ապաստան լինել. հեղձամղձիկիլ. դրի և ՑՍՏԿԼԻԼ. *Հատկելիմ արտասուօք, փշելի սիրս իմ, և յիմարին միոք. Լաւս. ԾՀ։ * Հատկլեալ ընչով հագիս Թէ Ճաղապրիլ կարէին։ Հատկլեալ հագիս հատանէին 'ի ջուր ինչ. Յհ. Լ։

ՀԱՏԿՈՏՈՐ. Տ. ՀԱՏԱԿՈՏՈՐ. *Ինհատս բնաւն իսմանաւք զՅԾ, իսկ արարածս հատ. կոտոր. Եղիշ. հոգ։

ՀԱՏԿՏԱՒ. Նոյն ընդ կտաւատ. որպէս Թէ հատեալ բոյս կուտոյ. * Իսա զհատ. կտաւ, որ էին բեռինք նոցա. Վք հդ. ԾՀ։

ՀԱՏԿՏՈՒՐ ԱՒՆԵԼ. Հատանել կըտրել. կիհատակատար և հատուկտիր առնել զոմանս. *Ընդ կրունկն զջոլերս ոտիցն Թըշնամեացն գործուցեալ հատկտուր առնէին. Յհ. Լ։ (Ըստ ՏՈՒՐԵՐԻ ևս ԽՈՐԵՐՏՈՑ ընէր։)

ՀԱՏՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. որ և ՀԱՏՆՈՂԱԿԱՆ. ՀԱՏՆԿԱՆ. Ընծոյ զըրուԹիւն հատանելոյ. Հատիչ. Հատոս. *Սուր, կամ տուսեր, կամ տապար հատողական. Յհ. Լ։ Սկաա. լմբ. Ես ալ։

ՀԱՏՈՐ, ոյ, ոց. գ. Τμήμα. Segmentum, frustum. ὑπόλημμα, parz desumpta, reliquum. Հատուած. կոտոր. մասն. փերճ. Խոր. Էրէն։ *Առեալ իմ հատուր մի նախորսան՝ ծածկեցի զուս նորա. Վք հդ. Ի։ * Հատոր ոգւոյ նորա է. Մաղա. Ը. 15։ * Ջի այնպէս եղիցին մարմին մի, Թէպէտ հատոր հոգւոյ ասի. Աբէ. Ես Վչբն. ԾՀ։ Նէ. Եպէ։

ՀԱՏՈՐ. Τόμος. Tomus, pars libri, volumen. որ և ՀԱՏԱՆ ասի. Հատուած մատետի. գիրք. մասն գրոց. (յն. τόμος. յորմէ տոմն, տոմար.) ՃԼԻ, Թոմար. *Ջառաջինն հատորս վասն դիբաՀատուբ 'ի գլուխս բաժանեցաք. իսկ երկրորդ և երրորդ հատորքն առաջինն գրոցս, ևն. Նխ. առաք։

ՀԱՏՈՒ. ա. Τομός, τομότερος, ἀποτομος. Scindens, incidens, acutus. Քաջ հատանօղ. Հատիչ. սուր. և Սաստիկ. Խրոխ. էնոյին. *Հատու քան զամենայն սուր երկսայրի. Եբր. Ը. 12։ *Սրեսցէ զհատու բարկութիւնն 'ի սուսեր. Իմ. Ե. 21։ * Հատու իքր մուրճ. Մխ. Երեմ։ * Հատու զօրութիւն. Բրօ. ԽՀ. Լրօն։ Նար. ԾՀ։ *Խիստ և հատու հակառակութեց. Նար. Խլ։

ՀԱՏՈՒ. Νοσφιζόμενος. Surripiens, subtrahens. Գող գանձահատ. Ճարտարութիւք 'ի բաց բաժնօղ ընչից այլոց. Խորօղ. Էան էնոյնի, Խոյն Էգիպէ. * Մի հակառակութ, մի՛ հատուս. Տիտ. Ը. 10։ *Մի հատուս, (ը) անբամբասս լինել 'ի գողութիւն. Ոսկ. Ոիս։ *Ջգիտելն և զկնիծան և զհատուան դաեալս. Շ. Ընդհ։

ՀԱՏՈՒԱԾ, ոյ, ոց, կամ ի, իկ. գ. Τομή, διαίρεσις. Sectio, incisio, divisio, distinctio. որ և ՀԱՏՈՒԱԾ. ՀԱՏՈՐ. ՀԱՏՈՒՄՆ. Բաժանումն, որոշումն, զանազանութիւն. կիմզատուցեալ, կամ զանազանեալ ինչ. բաժին. մասն. կտոր. չերտ. Էգրատածիս. Իոր. Խոբէ, Էնոյն, Էոյ, Հնոյն. * Ձեռք կախեալ յարմկացն ... մերձեցոյց 'ի հատուածս ձեռացն. Խոր. ատ ոբիր։ *Ասիա մեծագոյն է քան զայլ հատուածոց (երկրի). Խոր. Ե։ * Հատուածք չերթուիք։ Հատուած բանիւ։ Ջհատուածի բանի։ Ջերիս հատուածս ուռանէ, նատրուկանս (հատուոյ, յատոյ, սերոյ, կամ երից անձանց)։ Մի երրորդութիւն կատարեալ 'ի դիմաց երից անորոշելի հատուածոց. Ն-նոյն Ը. Ե Իբ. Ի. Ք. Խ։ *Ձերիս հատուածս ոբրոշեալ են ամ ժամանակք. Իգն։ * Ջկինն 'ի կողէն ոտար հատուած. Շ. այբ-բ։ *Ենտես անդ հատուածս տատպարի. ՃՃ։ * Ի խորս կամի տալ զհատուածան. Ոսկ. յհ. Ը. 7։ *Ի կենաց ծառոյն հատուած դեղերկիկ մեզ ընորհեսյոր (ըր խալ). Տաղ։

ՀԱՏՈՒԱՆ. գ. Ἀποικεία. Colonia. Ջատունն յազգէ և յոչխարէ. փախուստ. գաղթ, և գաղթական. տարաբնակ, և տարբնակուն. գեղախ գաւիճ գահոյիս էրնեղը. Ե գաղօզ Տարբե ի՟ Տարէիկ. Իվիճ. գաւքն լըգ,գալըն,պեօվեսդ,ղայիքե։ Ձերիկրն ի գիսլ տացեաց հատուած փախստեայ լինէր. Ը. Ա. ի՟. 29։ * Եկեալ երթայր հատուածի պատճառաւ. Ագաթ։ *Ցուհաց Թափել յաշխարհն հատուածիս։ Ասէ զպերգագուցոց հատուածից յոտնաց՝ երթեալ են։ Հատուածք երթեալ։ Եղբօր ընդ նմին հատուած եկեալ. Ես. ԽԸ. ՟։ * Վասն հատուածին ինոգայ՝ անուանեցաս վանդ։ Ի սիսականէն արգարև հատուած։ Հատուած դնացեալ վարդգես։ Հատուածի պատճառաւ փախստական լինի յարտաշէս։ Դեմ եգեալ գնացին առ շաղափ հատուած. Խոր։ * Հատուած եղեալ 'ի նմանէ՝ անկանի առ կեսար. Յհ. Լ։ *Սուգեաց զպատճառ հատուածին. Աբէր։

ՀԱՏՈՒԱԾ. որպէս Ուրոյն և ինքնագլուխ վաստակ, և կամ հատուն դնոյ. տակարկուն բոլորական՝ կամ միանգամայն. Թերևս՝ «ԷՆԻՁԵՆ ԽԱՂԱՐ, կամ ԼՆՈՒԽՈՒԲ». *Արուեստաւորք ամենայն՝ ըստ որումէ և լսկէ արուեստի, եթէ հատուածով գործիցեն, և եթէ մարմնով. Մաթ. Ժա։

ՀԱՏՈՒԱՆԱՁԵՒ. ա. Որոշեալ ձևով հատեան, կամ որպէս զոմն, և զերերթ. * Մագաղաթ հատուածաձև չորեքկուսի. Փարպ։

ՀԱՏՈՒԱՆԻՄ, եցայ, եալ. յ. Ἀυτομολέω. Meos desero, transfugio. Ἀποικέω, μετοικέω. Demigro, transmigro. Ջատանիլ լիւլւոցն, և հատուած առ օտարն երթալ. փախչել երթալ կամ գալ. գաղթել բաժանիլ. որոշիլ. հեռանալ. վատրանջիլ. օտարանալ. *Բազումք 'ի նոցանէ հատուածեալք եկին յաշխարհս մեր. Խոր. Ը. 8։ Յհ. ԼԸ. առեպ։ * Անդրէն յիւրն հատուածեր բանակ. Պիս։ *Առ սպանողն հատուածեցաւ. Աբէր։ * Հատուածեալք 'ի զօրավարէն՝ գնացին 'ի գաւառն գաւնի. Ղևոնդ *Նեղոպոլին կարթիւն հատուածեալ 'ի բաց հերքեցոյ։ Հատուածեալ ձայն ոսկանի քոյ հեռացեալդ խաղազութիւն. Նար. Հէ. Ն Ի։

*ի հաւատոն մեզէն անձամբ հատուածեցաք. Ոսկ. գաղ. *Հատուածելոցն ի մէնջ. Ե. Ղկ ։

ՀԱՏՈՒԱԾՈՑ, ոյք. ա. Հատուածովք կամ կտորովք յարմարեալ. *Եգեալ են ի նմա դրունք հատուածոյք՝ մնոր յօրինուածովք. Ածբ. Ե. 7։

ՀԱՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ, գ. Հատուածել. գլխ. *Ո՛չ կոչէր զնոսա ի հատուածուն և յապստամբուն. Ոսկ. Ա. 10։

ՀԱՏՈՒԿԱՃԻՐ. } ա. ս. Հատնամբ միանալ.

ՀԱՏՈՒԿԱՏԻՐ. } զամային կտրօղ և հատեալ. կորեալ. կրճատեալ հատմամբ, հատակտոր. և բնաջինջ. *Եհոպ աւ. Ն ։ *Ոչ ի հատուկ ձեռին, և յանդուգն է, և խիստ է առ միանգամայն հատանել։ Մշակք զնա. *Հատուկ ձիոյ վաստակ ոչ հատուկ ձիր առնելով ամբողջ պահեն։ Հատուկ ձիր զինուածոյ. *Հատուկ ձիր զնոցա քարոզութիւն առաքեցի. Փիլ։ *Հատուկսիր զնոցա քարոզութիւն առաքեցի. Փիլ։ *Հատուկսիր զնոցա քարոզութիւն առաքեցի. Մ Ծբ. ծ։

ՀԱՏՈՒՄՆ, ատմն. գ. Τομή. Sectio. ἀποκοπή, abscissio. Հատանելն, և իւն. կտրուած. բաժանուած. *ի բաց բաժանուն. կորեալ, կորուիլ. *Հատմամբ տապալին։ Տատարաւ հատուն անպատրաստ ծառոյ։ Հատուն անդամոց. Ճ։ Ճ. Նխ։ Վ. Հդ։ *Հատմամբ յատոց՝ երկուց ձեռին. Յ՚ որդիք։ *Ոչ կարօտանաս ապերանեաց, ոչ հատման, ոչ խարման։ Հատման գլխոյն նայեսցի. Նար։ *Հատմունք, և խարազք, և որչափ այլ կիրքն են. Պղատ. փխ։ *Սկիզբն նախ զպատնեկուլեձ հատուսն առնէ. Յճխ. ը։ *Բաժանուսն է աւաղին հատուսն ենդնա կայի իրազուլեձ. Սահմ. ծը։ *Զլինչ աստ ցիկի, որպես հատման լինչ է բանի. Ա։ *Ի ձեռն ձայնի հատմամբ որոշեալ։ Հատ. բառնալն ոչ յաշխարհէ հատուսն է և ոչ յոչնչութիւն. Նահաց։ *Բաժանումնս և հատմունս յայնոսիկ ծնունդն մուծանել.կնքուէր գնի։ *Զնա կարէ ած կենդանի հատմանէն ի չարեաց. Ես. խ։ *Ածս և հողմն առանց հատման մնայ ։։ այսինքն պակասման կամ ընդհատման, կամ ապատման. Ես. ծը։ *Ոչ է հատուսն (այսինքն ապատուած) հանդերձելոյն. Մ ։

ՀԱՏՈՒՑԱՆԵՄ, տուցմ. ն. Ἀποδίδωμι, ἀνταποδίδωμι, ἀσοτίω, ἀμύνω. Reddo, rependo, retribuo, ulciscor. Անդրէն տալ. փոխարինել. վճարել. կշռել նովին չափով. առնել ինչ ուրուք. կատարել. վերատալ. քել. մատուցանել. տալ. աւանդել. ընծայել. և վրէժ առնուլ, կամ լուծանել. լծ. Թ. եփա ԷՒՄէ, ԷօգՏէ, մսագործէնէնի ԷՒՄէ, վէ լէհմէ, վէրմէ, ՌեալԻմ կամ հէրէյէ ԷՒՄէ. ալ վաթափէն. *Հատոյ ինձ զոր պարտիս։ Հատուցէր ինձ բարիս, և ես հատուցի քեզ չարիս։ Հատուցանել ուրուք չար փոխանակ բարեաց, կամ փոխանակ ընդ բարւոյ. զվէզս հարանց որդւոց. ըստ յանցանացն գգլխին. զուխտս. զպղծութիւն. Թողուիս ևն։ կամ *Հատուցէ քեզ ի բարիս։ Եսաւս, Թէ չէ զՀարկն ի գուբս հատուցանելոյ. (ամկ. վճարելոս պէս լէ. այս. ինքն ԼԻՐԵԼ վճարել)։ Զոյն հատուցումն հատուսէքիր գոս նմա։ Ինքն աէր հատուցանէ նմա զհատուցումն։ Հատոյց նոցա բաղկաւ իւրով. և այլն։ *Եթէ հատուցեր (նէզլին), համարեաւ Թէ ոչ հատուցեր նմա չար, այլ քեզ. Ոսկ. չհ. Ե. հ։ *Ոչ միայն զանձանց, այլև զհնազանդելոց հատուսին պատուհաս. Խոր։ *Զփոխարէնս գանիւելի առն ոչ հատոյց. Խոր. գ. 22. (իմա Լույծ զվրէժ) ։ *Հատուցանել զծառայութիւն, զշնորհակալութիւն, գոհութիւն, զպատս. Խոր։ Ան. Բարձր։ Յճխ. ծ։ *Սակս որոյ հարցանեմս, հատուցցես ինձ բան (այսինքն տուր պատասխանի)։ Հատ՝ ինձ բան և սակս այգուոյն. Ա։ *Ածժ խնդրեցելոյն զձահ և զյարմարական պատճառսն հատուցանելն է. փիւ. Վ։ *Վայել է զղրուաւեացն յերկարագոյնս հատուցանել զՀարատաստանութիւն. Ածբ։ *Ընկալ զոգիս մեր ի հոս անուշից. և զայս ա ասպել՝ հատուցին զոգիսն. Ճճ ։ *Հատոյց զամենասուրբ հոգին իբրև գնուհակ անոյշ ի ձեռն միածնին իւրոյ. Տօնակ։

ՀԱՏՈՒԱՆԵԼ. Τεμνω. Seco. Ἀποσπάω. Avello, depello. Հատանել. կտրել. կորզել. զատուցանել. Ներէլ. *Զգնա խոսատվանին՝ զՀօրն իւր (կառնսսի) զերկաւորիսն հատուցանել. Պղատ. Եսիխիոս։ *Խակագոյն համարեցաւ ի մօրէն հատուցանել խակ անգէն զծնունդն. Փիւ. Վ. Ե. 8։ *Հատոյ զչարաչար հեծութիւս. Նար. ղ։ *Հատոյց ի բերանոյ իւրմէ զամենայն ցանկութիւնս կերակրոց. Վրս. ոսկ։ *Որ չայ Թեաց տխուչն, զհոգս հատոյց. Կ Ա։

ՀԱՏՈՒԱՆԵԼ Ի ՍՏԵՆ. Ἀπογαλακτίζω. Ablacto. Ներէ ծըծէ Ներէս սէ՚ՓՓԷՆ մէՔԷՆ էՔոՔէ։ *Մինչև ելցէ անդր մանուկս յորժամ հատուցից զսա ի ստենէ. ։։ Ե Փ ։։ 22։ *Ածեաց մանուկն, և հատուցաւ ի ստենէ։ Որպէս մանուկ հատուցեալ ի ստենէ մօր իւրոյ։ Հատուցեցելոյն ի ստենէ. Ծն. խ։ 8։ Սղ ձը 2։ Ե։։ Ի։ 9։

ՀԱՏՈՒԱՆՈՂ, ող, ղաց. } Որ հատուցանէ (ըստ ամենայն առման). *Ցեր է հատուցանող բարեաց։ Ո՞ այն նկէ հատուցանող վաստակոց քոց. Ածաբ։ *Բիւրուց պարտուց տուժից գող հատուցանող ի միում աւուր. Նար. ծը։ *Ած հատուցիչ է, ինքն աէր հատուցանէ. Եբէս. ծ։։ 56։ *Հատուցիչ բարւոյդ երախտաւորայ. Ոսկ. Ը. փխ։ *Հատուցիչ արտի և լեզուի. Նա. խ։ *Եղեալ փոխատուք, լեցուք հատուցիչք։ Ծածուկ պահովք հատուչքն ծածկելոց հաշոյ լեցի։ Նաւերեւոյթ ոկրտ զծածկեալ խորհուրդս իւր հատուչին ծածկելոց. Եփբ. համաբ. Ե ղԼա։

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ἀπόδομα, ἀνταπόδομα. Retributio, redditio. Հատուցանելն, և հատուցանիլն. փոխարէն. տրհատուլ.վճարումն, և վճարք. գործ. վարձ. պատիժ. վրէժիմդրութիւն. դատաստան. Ֆոգոպէնէ. ալՓԷՐՏԸ վէրՔոի, էՔոխՒՆի պոպ Ֆաբ. *Հատոյ զՀատուցումն նոցա նոցին։ Հատուցանիցէ մեզ հատուցումն զամենայն չարեացն՝ զոր անցուցաք առաւն։ Եթէ ըստ հատուցման ձեռին նորա հատուցէք նմա։ Զարժանն վրէժուց հատուցումն անդրէն յանձն իւր ընկալեալ. ևն։ *Վարձուց հատուցումն։ Ըստ իւրաքանչիւր վաստակոց զիւրաքանչիւր հատուցմունս. Ածաբ։ *Ա մենայնի ևնիցի հատուցումն՝ խորհրդոց և բանից և գործոց. Յճխ. ծ։ *Ցաւուրն հատուցման. Վրս. ոսկ. ևն։ *Ի փոխարէն հատուցմանս հարեւրաւորս հատուցաք նոցա պարգեւատուին առատութիւնն. ՂԼածբ։ *Հատուցումն պատճառաց, կամ պատասխանւոյ. Փիւ. Լ։

Կամ Δόσις, δόμα. Donum, munus. Տուրք. ընծայ. (Լծ. Թ. Հեբիչէ.) *Զատուցս ըստ ահաւոն զվերատցիսն ի հատուցումն ատուրջ սեաւն յորդւոյն խարսխելի։ Տացես զնոսա հատուցումն սուրջն տեառն. զի հատուցումն հատուցեալ են նոքա ինձ ի միջոյ որդւոյն խարսխելի. ևն. Թուոյ Ը. 11։ Ե Ֆ. 9։ *Լիաձեռն զնապրկաց հատուցումն. պիպ։ *Հանդէպ հատուցմանս քեմի. Նար. ղԲ. (ուր լինին նուէրք այսօրինց, ևն։)

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ. Ἀπόσπασμα. Avulsio. Հատուսն. կորզուսն. *ի բաց բաժանումն. *Իբրև զանանս չափիլայ ի հատուցման իւրեանց. Ոսկ. Ծ։ 7։

ՀԱՐԱՋԱՆ, ի, ացս, կամ ից. օք. ա.ք. Γυήσιος. Germanus, genuinus. զրի և ՀԱՑՐՈՒՋԱՆ. (որպես Թէ՝ ի միոյ աղաս հօրէ, կամ ի նոյն հօրէ զատուցեալ, կամ համՀաճառ. յարձ.տ. իբր ումկ. պՒԷ՝ ձԷԽՓԸ ՌԻ. կամ պայազատս. իբր որդի յայրդոց հօրն. լծ. և լտ. հԷրԷս, հԷրԷԽԻս. ժառանգ. կամ գօսկԷրէնս, ընդակից. Տճն և ՀԱՄԱՀԱՐՁԱ.։) Եկբազում համահայր. և խակական. ՌԻ հօր պահաւ եղբարքէր կամ *հարէր. Էօզ գաբԷնԽԱՀ. *Եղբայց հարազատաց։ Զեզբայր հարազատ. Բ. Մ. ծԲ. 18։ ՍԻբ. Է. 20։ *Զհարայսոյ եղբազրայր իւր զհամազատսն. ԵՀԷ. Ը։ *Հարազատաց դատաձանութիւն. Նար. ԻՀ։ *Հարատաց՝ հարազատացն (այսինքն մարիամու և մարԹային). Կ։ Է։ *Զիւր հարազատ. Պիպ։

ՀԱՐԱՋԱՏ. Բան ծնունդ, և ծնօզ. մանրիմ սկզբի. տղգակից, մերձաւոր, և հոգեւոր եղբայր. *Որդւոյդ սկրեալ ... քոյմ հարազատի. Նար. ԽԸ։ *Հօր (ի թաբօր) հարազատին բարբառ՝ զսէրն յԵկեղեցս զատոյց. Շ. փաղ։ *Աբեան հարազատ. ճճ ։ *Որպէս ի մտերիմ հարազատ։ Որպէս հարազատք Թագուհուհոյն մեծի. Խոր։ *Հարազատն յոհ (յակոբոս՝ եղբայր տեառն կոչեցեալ). Սբգ. յհ. ծ։ *Ա՚ հարազատաք եղեն. Լմբ. Իմ։ *Հարազատ ծառային, զորոյ զուկնին եհատ պեսրոս. Ոսկ. յհ. Ի. 36։ *Հարազատ աշակերտ երևելեան Հնորհացն ոյ. Վրս ած։ *Քաւաժողով հալանց, և հարազատից եղբարց. Տօնակ։

ՀԱՐԱՋԱՏ. Սեպհական ինչ. յատուկ. բուն. Ճշմարիտ. անխարդախ. յար և նման. ընդակից. մերձաւորագոյն. *Ոչ կարէ հարազատ ամուսին ընդ հարձին բնակել. ՄէՔ. ղԼ։ *Վերագոյն մասանց կէցուցչաց ած կանաց՝ արարչութեդ հարազատաց. Նար. գԻ։ *Հարազատ սէր. Լմբ. ոչ։ *Ճաշնային շարագրած, Թէ իսրէլք իցեն, Թէ հարազատք. Ան. գորբ։ *Ինդ առաջին գիրոն հարազատ. Նա. խ։ *Յաւէտ հարազատ այնր Թզենւոյ, զոր տէրն գօսացոյց. Նար. Ի։

ՀԱՐԱՋԱՏԱԲԱՐ. ն. Γυησίως. Genuine. որ և ՀԱՐԱՋԱՏԱԳԻՍ. Իբրև հարազատ (Ի՚ ամառ ման). եղբայրաբար. մտերմաբար. յատկապէս. տիրապէս. իսկապէս. Ձշմարիտ. անխարդախ. *Եղբայրապէս և հարազատաբար. Մ՚ամբր։ *Հարազատաբար ժառանգողացն փոխանորդութեն.Պիպ։ *Հարազատաբար գթալ, կամ բարձալ, անձկալ. Սոփ։ Փիւ։ Վրս հդ. ֆ։ *Հարազատաբար խոհայր Նորագոյնս ինչ լսել. Մոփ. ԻԸ։ *Զքոյն զհարազատս անունն հարազատաբար գուչեաց. Փիւ. Լ։ *Դիմեցին այժմ հարազատաբար խորԹք չուրջ զՔօք. Բր. ԵՔ։

ՀԱՐԱՋԱՏԱԳՈՑՆ. ա. Անաւել կամ կարի հարազատս. մերձաւորագոյն. սեպհականագոյն. *Գան զնայր հարազատագոյն. Աա ոբս։ *Որք առաւել քան զնս զՔզ ևն հարազատագոյնք. Խոր. գ.34։ *Զառանձնական զնս զնոր ինքեան զնսագոյնն և զհարազատագոյնն, 3Հ. ի. ոբ։ *Եթէ ե ղեցի օր ոմանի, հարազատագոյն է առ ի մկրատն. Բր. ։ ի գորբ. յն. ազգակցագոյն. συγγενέστερος.

ՀԱՐԱՋԱՏԱՆԱՄ, ացայ. ն. որ և ՀԱՐԱՋԱՏԻ. Հարազատ լինել. ընտանենալ. սեպհականել. *Սակս որոյ և երկուցունց մնանաւորաբար և հարազատացալ սա. Յհ. ոբ ։

ՀԱՐԱԶԱՏԱՊԷՍ. Տե՛ս ՀԱՐԱԶԱՏԱԲԱՐ. *Ի ձեռն հաւատոյ հարազատապէս քրիստոսի ժառանգորդք լինիցուք. Ոսկ. գղ: *Հարազատապէս զհետ երթայցեմք նորա՝ զխաչն բառնալով. Ա— որս: *Հարազատապէս միաբան լինել, կամ մաքառիլ, խօսակցել, մակացու լինել, ցանկալ բանին. Նար. հ: Յհ. խմ. երբ: Լմբ. ող: Արիստ. Ա: Նանն: *Որք քոյին հարազատապէս ծառայել խորհեցան. Կլիմաք: *Հարազատապէս ցուցցի փափագելի և քաջահաճոյ. Պիտ: *Զառ բիւնն որով ազատեցաք 'ի ծառայութենէ, որդին քո 'ի քէն առացաւ հարազատապէս. Հ.կիւրղ:

ՀԱՐԱԶԱՏԻՄ, եցայ, եալ. չ. Եղբայր լինել հարազատ, կամ ազգակից. Տե՛ս և ՀԱՐԱԶԱՏԱՆԱԼ. *Զաս տերան փոխանորդեալ. որ խուր եղբայր հարազատեալ: Զեղբարս ինքեան հարազատեալ են. Ը. Լիտ: *Ոչ ինչ ամօթ համարեցաւ եղբարս կոչել զնա, զի հարազատեցաւ նա նոցա 'ի ձեռն մարմնոյն՝ զոր առ 'ի նոցանէ. Եփր. եբր:

ՀԱՐԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀδελφότης. Fraternitas. γνησιότης, germanitas, sinceritas. συγγενεία, affinitas, ևն. Հարազատ եղբայրութիւն, ազգականութիւն, ազգակցութիւն, որպէս և բնութենակցութիւն. հարազատ որդիութիւն. ընդակցութիւն. մտերմութիւն. մերձաւորութիւն. ճշմարիտ նմանութիւն. իսկութիւն, անկեղծութիւն. *Հաւանութիւն հարազատութեան. յն. եղբայրութիւն. Ա. Պ. Ծ. 10: *Որոյ (յակոբայ) պատիւ և փառք հարազատութիւն յոյժ էր. Սրգ. յկ. ծա: *Արիւն և հարազատութիւն: Արիւն հարազատութեան. Խոր. Բ. 25. 35: Ածր. Ե. 2: *Զհայր և զորդի ոչինչ համանել կամ անջատել 'ի հարազատութենէն՝ որ ըստ էութեան: Յոյժ մեծ է հաւասարութիւն, և բնութեանն հարազատութիւն. Ոսկ. յհ. Բ. 27. 31: *Զայնն հայրական զհարազատութիւն քո յայտնէր աշխարհի: Այսօր հնչէ ցուցանէր հայր զհարազատութիւն որդւոյ. Բենիկ: գ.նյ: *Մտերիմ հարազատութեամբ: Սիրով կամ հոգևոր սիրոյ հարազատութեամբ: Հարազատութեամբ պաշտել զԱծ: Եւ յատուկ ճան հարազատութեան սիրոյն այ. Փիլ: Յհ. կբ: Լմբ. ող: Վրք հց. չ: *Բազում հարազատութիւն է օրինակին առ ճշմարտութիւնն. յն. ազգակցութիւն. Ոսկ. յհ. Բ. 35: *Խնդրեմք զհարազատութիւն առաջինկայ շարադրութեանց: Վասն խորթ շարադրածութեան յիրաւի զհարազատութիւն խնդրեմք. Անյ. պորփ: *Ծանօթացին քեզ Հարազատութիւնք դրոհի մերոյ. իբր պայազատութիւնք, կամ հարազատ պատմութիւնք. Յհ. կբ:

ՀԱՐԱԾ, ոյ, ի. գ. Θραῦμα. Vulnus. Հարուած կեղը. վէրք կամ սպրածք բնութեան. Եփր. պէրէ. *Քանզի հարած է, բորոտութիւն գլխոյ է: Տեսանիցէ զարած հարածոյն. կամ զարած հարածին: Տեսիլ հարածոյն: Ըստ ամենայն սրածոյ և բորոտութեան և հարածի. Ղեւ. ԺԳ. 30:

ՀԱՐԱՄԱՆ, պ.գ.ա.} որ և ԱՐՀՄՆ. ԽԱ_
ՀԱՐԱՄԱՆԻ, նւ. ոյ.} ՐԱՄԱՆ. Տ. ԽԱՐԱՄԱՆԻ. *Ամենայն բարիքս որմզդի է՝ և լոյս. և չարք և դևք՝ հարամանիայ: Պատերազմ որմզդի ընդ հարամանոյն. Ածր. Ա. 3: *Օձք հարամանիք. Մծբ. ԺԲ: Իսկ Եղիշ. Բ. անխափր ունին դրեխք՝ խարամանի, կամ Հարամանի:

ՀԱՐԱՆՔ, նաց. Տ. ՀԱՐՈՒՄՆ, և ՀԱՐՈՒԱԾ. *Բազում հարանօք տանջեալ. Յհ. կբ: *Որպէս գալստագոյն հարանօք իբրև զանպիտանս դատէին. Փարպ:

ՀԱՐԱՇԱՐԺ. Տ. ՀԱՅՐԱՇԱՐԺ. Πατροκίνητος. A patre motus. *Ամենայն հարաշարժ լուսերևումն յառաջնանայութեան 'ի մեզ բարերարապէս ընթացեալ. Դիոն. երկն:

ՀԱՐԱՒ, ոյ, ով. գ. (իբր Արևակողմն, կամ կողմն հարեալ և այրեալ յարևէ.) Νότος. (յորմէ ռմկ. լօփօս.) Auster, meridies. Կողմն աշխարհի և երկնից հանդէպ հիւսիսոյ, միջօրէ ընդ մէջ արևելից, և արևմտից. և հողմն շնչեալ յայնմ կողմանէ ջերմագին. Գրգն. *Ընդ հիւսիսի և ընդ հարաւ: Ըստ հարաւ, և առ հարաւով 'ի թեմանայ: Դշխոյն հարաւոյ. ևն: կամ *Հարաւ շնչեալ: Սփռեսցի հարաւ. ևն:

ՀԱՐԱՒԱԲԵՐ, կմ} Որ ընդ հարաւ բե_
ՀԱՐԱՒԱԲԵՐՁ. ա.} րի, կամ բարձրանայ. *Աւ հարաւային լուսոյն առկայծ հարաւաբեր (կմ հարաւաբերձ) արեգականն արդարութեան լուսափայլ. Անան. 'ի պէտր: և Տօնակ:

ՀԱՐԱՒԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ. *Եւ զշնչումն որ 'ի կողմանց հարաւական: Ի հիւսիսոյ իջեալ 'ի կողմն հարաւական. Երզն. մտթ. երկն:

ՀԱՐԱՒԱԿՈՂՄ, և} ման, անց. գ. Կողմն
ՀԱՐԱՒԱԿՈՂՄՆ,} հարաւոյ. հարաւ. միջօրէ. *Ընդ հարաւակողմ յերկայնութիւն: Որ իջանէ 'ի հարաւակողմն: Քաղաքք որ ընդ հարաւակողմն, ևն: *Բեթղահէմ 'ի հարաւակողմ կայ երուսաղէմի. Զքր. կթ:

Եւ ա. իբր Հարաւակողմեան. հարաւային. *Ընդ հարաւակողմն կոյս. Յ. Ն. ԽԴ. 15: *Ի հարաւակողմ կուսէ: Ի հարաւակողմն սեղին. ՃՃ:

ՀԱՐԱՒԱԿՈՅՍ, կուսի. Նոյն ընդ վ. գ. *Պաղեստինացւոց աշխարհն 'ի հարաւակոյս պարսից կայ. Ճ. Գ: *Տարածի 'ի սեփանէ 'ի հարաւակոյս. Խոր. Ա: *Էր և 'ի հարաւակուսէ դուռն. Նւ. եղէկ:

ՀԱՐԱՒԱՀՈՂՄ. գ. Հողմն հարաւային. *Հարաւահողմ իխատակար. Վրք հց. ԽԴ:

Աւաւել՝ ա. իբր Հարաւահողմեան. և Սեպհական հարաւային ազգի արաբացւոց. *Աւուրք ջերոտ հարաւահողմն գործն դրանդն բանալոյ. Աթան: *Հարաւահողմ մահաբեր խորշակ: Մահաշունչ հարաւահողմ խառնութիւն: Ի հարաւահողմ խառնութեան հեթանոսաց: Որ 'ի հարաւահողմն հագարու հասին. Յհ. կբ:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Νότιος. Australis, austrinus. որ և ՀԱՐԱՒԱԿԱՆ. Սեպհական կողմանն և հողմոյ հարաւոյ. որ կայ 'ի հարաւոյ, կողմանս. *Հարաւային դուռն, կամ բաժին. Եզեկ. ԽԲ. 16: ԽԵ. 19: *Հարաւային զօրք. Խոր. Բ. 5: *Կատարեցեր զընթացս քո արփաբար յազգացն հարաւայնոյն. Շար: *Շնչումն հարաւային ջերմութեան: Ի. հարաւային շնչեալ խորշակահառն հողմոյն. Նար. Ե: Իգն:

ՀԱՐԱՒՈՒՆՔ. գ. Σπόρος. Semen. և Ἄρουρα. Agger. (լծ. ընդ հյ. արօր. արտորայք. և յն. արուրա.) Ցան. վարուցան. սերմն. և արտ. որպէս յն. սփօրօս. *Խայծեացի խաղող 'ի հարաւունս: Ցորժամ զպտուղ ունկնդրութե հայցիցէ, հարաւունս կոչէ. Ամոս. Թ. 13: Ոսկ. մ. Բ. 22: Եւ որպէս յն. արուրա. *Զկալ և զհունձս. և զորթ և զհընձան, և զհարաւունս. Ոսկ մ. Ա. 11:

ՀԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆ. Μέθη. *Ոչ ընկալեալ լինել միմեանց 'ի հարբեցութեան. Պղատ. Մինով:

ՀԱՐԲՈՒԽ. Տ. ԽԱՐԲՈՒԽ:

ՀԱՐԳՈՒՆԱՆԱԼ. Ըստ հին բառականել:

ՀԱՐԵԼ. Իմա կամ ընթերցիր, հարկանել. *Ոչ հարել ուսաք 'ի տեառնէ, այլ հարկանելեաց մատուցանել զծնօտս. Գր. հր:

ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ. ա. որ և ՀԱՐԵՒԱՆՑԻԿ. (իբր հարմամբ կամ առ երիւքերելով անցեալ). Վեր 'ի վերոյ. վարկպարազի. դուզնաքեայ. թեթև. չնչին. Վէր 'ի վերոյ բան մը. խօսքին թէօյին, թէքլէթէւլի. *Առ աչս հարևանցի երևականութեան ինչ վարկանիցի. Նար. ղԳ: *Զի մի երբէք հարևանցի ինչ իրս վարկանիցի. Ը. Ա. Պ. Ը: *Մի թուեսցի հարևանցի ինչ: Մի հարևանցի բան կարծեր: Մի դանդաղելով որպէս զհարևանցի իրս խնդրեք. Լմբ. ող. Ի պտրգ:

ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ, կմ} մ. Ἐν παρόδῳ, ἐξ ἐ-
Ի ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ.} πιδρομῆς. Obiter, cursim, in transcursu. Քերելով և անցանելով. վէր 'ի վերոյ. վարկպարազի. ձեպով և Անխորհրդաբար. Վէր 'ի վերոյ, թօղլն անցնելով. խօսքին թէօյին, հօրդէճէ, թէքլէթէւլի. *Ոչ կամիմ զձեզ այժմ հարևանցի (կամ 'ի հարևանցի) տեսանել. Ա. Կոր. ԺԶ. 7: *Կամիմ հարևանցի չանցանել ընդ տեղիս. Խոսր: *Յայտնեսցուք և մեք հարևանցի, որքան հնար իցէ. Ա— որս. Ի: *Անդէն ոք հարևանցի 'ի նիրհս մտեալ՝ վաղվաղակի 'ի քուրցն ընկղմեսցի. Ոսկ. յհ. Ա. 32: *Զայս որպէս 'ի հարևանցի ոք անցանիցէ, այնպէս ասացաք. Ոսկ. մ. Ա. 16: *Կանգուն կալով երկրպագեն հարևանցի. Ը. Բարսղ: *Ոչ կարէք վաղվաղակի ասնել, կամ հարևանցի ուսանել. Լմբ. պտրգ: *Ոչ հնար հարևանցի այն փառացն յուսալ. Լմբ. ող:

ՀԱՐԵՒԱՆՑԻԿ. ա. մ. Նոյն ընդ վ. *Մարդ՝ դէս աշխարհի, բախտի խաղալիկ, բարի հարևանցի, կենաց մաշիչ. Պիտառ: *Աւաժամոյնք կամ հարևանցիկք. Նար. ՀԳ: *Իբր հարևանցիկ բանս սերմանեալ լիցի. Կիւրղ. ննջ:

ՀԱՐԵՒԱՆՑԻԿ ԱՌՆԵԼ.} Վէր 'ի վե_
ՀԱՐԵՒԱՆՑԵԼ. ից.} րոյ անցանել. քերել անցանել. *Հարևանցիկ առնէին ժողովուրդքն. Ոսկ. յհ. Բ. 4: *Յորժամ սիրելի լսեմք, մի հարևանցցուք ընդ բանս. Լմբ. ող: *Ոչ վաղվաղակի ինձ առ այսօք ինչ սեպել հարևանցեալ. Կիւրղ. առ կոսփ:

ՀԱՐԵՒՐ. Տ. ՀԱՐԻՒՐ:

ՀԱՐԵԺ. գ. Իբր Խերեէշ. *Այրին ինչ ոչ ունէր, բայց միայն երկու հարեժս, այսինքն է, երկու դանկ արծաթոյ. Ոսկ. ապաշխ:

ՀԱՐԹ, ի, ից. ա. Λεῖος. Planus. ὁμαλός, aequalis. Արդակ. յարդարուն. դիւր. ողորկ. տափարակ. դաշտաձև. ուղիղ. հաւասար. անսայթաքաւ. պարզ. Թիւզ, դիւզ, չի-փօղ. փէլ. փէմ փէլ, հէմվար, ծէջան, փօլրա. *Եղիցին առապարքն 'ի հարթ ճանապարհս. Ղկ. Գ. 5: *Հարթ ճանապարհ եղեն դիւրագնացք. Ը. Մխ: *Թեպետև բազմամանուածոյ (ճանապարհն), սակայն հարթ և հորդ. Ոսկ. գծ: *Ճանապարհակից լինէր, առաջի նորա հարթ առնէր. Ճ. Գ: *Եղջերու 'ի հարթում ոչ կարէ հարկանել. Մխ. առակ. ճը: *Հարթ յարմարութիւն սիրոյ. Յհ. կբ: *Ի մարդկայնոցս ոչինչ հաստատուն և ոչ հարթ: Ունելով հարթ ինձ յայ (կամ առ այ) ամենևին, որ թուի մեզ անհարթ. Աճառ. պղպ: *Հարթ և հաւասար: Հարթ և կայտ. Ը. Բարսղ: Սարգ. Ա. Պ. Ա: *Հարթ և ուղիղ հասակաւ, վայելուչ և պայծառ երեսօք. Ածր. Ե. 11: *Գոդեալ զմեթեաձեւեն երկինք, և ոչ իբր զհարթ ինչ ձևղուն. Ոսկ. եա: *Խոնարհութիւն սրտի, և առողջութիւն հաւատոյ, և 'ի ոդաւորութիւն հարթ. Բրս. ճգն: *Սկզան շնորհաւոր ... հարթից և ինքնապարտութեան կերակրոց. Բրս. պհ. *Որդին միածին. որդի հարթ, որդի անսորինակ. Թէոփ. ջն: *Զայն հարթ և ծանօթ. Պրպմ: *Լինի հարթ և բութ ձայն. (իբր վայրկենեալ, կամ թաւ). Երզն. քեր:

ՀԱՐԹ. Նխ. Ἴσος, ὁμαλός. Aequalis. Հաւասար. Նման. զերծ. *Իջին հարթ եղեն գետնոյն. յն. նուաճ ի գետին. ՈԷ. Ե. 10: *Ընդ ունգունեան հասեալ, հինգեր հարթ երկրի՝ որ և միան հարթ և ճաքարի ևն. Մ Ֆ. կԸ. ՀԷ:

ՀԱՐԹ. ս. Ἐπίσης, ὁμαλῶς. Aequaliter. Հաւասարապէս. միօրինակ. ուղղապէս. ուղիղ. *Հարթ հաւասար ամենեցուն ծագէ ջերմոյն իւրոյ ճառագայթիցն. Նահաս: *Ոչ երբեք հարթ լինեմայ երկիրս: Ի հարթ տարածման գետնի: Դիմադրութենէն ի հաւասարային հարթ պահեալ. Նար. ծԸ. յԷ. յՀ: *Հարթ և արդար պահել զերազանցին. Մխ. Բա: *Միայն թէ ընդ նմա յաւխատ զաղբութենէ միջոցի հարթ հաւասար դարձցի. ՅՀ. կԸ: *Ընձեռասիրութիւնն լինի արդեւ հարթ խոնարհոյ զերաւանս. Ոսկ. ս. Ե. 11:

ՀԱՐԹԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. *Հարթաբար դարձեալ գերկիսայ մասուցանել, և թագաւորաց, համանդամայն խոկ և անասուն կենդանեաց. Պխ:

ՀԱՐԹԱԾԱԻԱԼ. ա. ս. Հարթ ծաւալեալ, և ծաւալմամբ ընդ ամենայն կողմն. Տամոփիլոս. *Հարթածաւալ ճառագայթից ծագմանն ընդունակ. Ա. ի Խոյն: *Ճառագայթքն յերս առաւօտուն հարթածաւալ տարածանէին. Պխ:

ՀԱՐԹԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՐԹ, և ԱՐԴԱԿ. *Որ հայկակ, որ ըստ հայկակ, որ և հարթակ հաւասար. Մաթ. ԻՀ:

ՀԱՐԹԱԿՐԻՒ. ա. Հաւասարակշիռ. զուգակշիռ. վայելչաչէն. գիպոլ. դիւր. հեշտին. *Ա՛ա սին կակուղ պատառաւ մատուցեալ ջամբի հարթակշիռ և բարեյարմար բանի կերպարան. Նար. ՀՀ:

ՀԱՐԹԱՀԱՅՆ. ա. Որոյ հայնի և հարթ կիմ բուեր. *իսկ ասէն, թէ, ըստ հարթու և բլթին, այսինքն ոտ հարթածայնքն են, և ոչ յորդք և սուրք, այն բուեք ասին. Երզ. ԻԷ:

ՀԱՐԹԱՁԵՒ. ա. Հարթ ձեռվ. տափարակ. *Եթէ այս երկայ էր այսպէս, ոչ էր և լեառն այսօր, այլ հարթաձև դաշտ. ԼՓ. ՂԷ:

ՀԱՐԹԱՅԱՏԱԿ. ա. ս. որ և ՀԱՐԹԱՅԱՏԱԿ. Ἰσοπέδος. Solo aequalis. Հարթ յատակի, այսինքն հաւասար գետնոյ. գիպ և տափարակ որպէս գյատակ. Հարթայրգակ. Հարթ հաւասար. գեղեցիկ հաւասար, գոբան, փոխակ, փխիածք. փոխախուչ. ԼԷր ԼԱԼ ԼԷԻասան. *Ջոյր քաղաքն հարթայատակ և անմարթի կացուցանել: Ջայդ տաճար այ հարթայատակ տրարից. Ե. Ղ. Ե. 14: ԾԲ. ՅՅ: *Լերանն բարձրագոյն է քան զՀարթայատակ դաշտն երկրի. Ջ.Ր. կՀ: *Դադարեալ էր ի հովիտս հարթայատակ վայրի միոջ տաւարաւոր լերինն. ՅՀ. կԸ: *Հարթայատակ դաշտաձև առնել զերեսս երկրի. Պխ ա: *Ծովին այն հարթայատակ է, և նաւս ոչ կարէ գնալ ի վերայ նորա. Ոսկ. ԳԲ: * Հարթայատակ ձեզուն. ԳՀ. Ես: * Երկիրս նոքա հարթայատակ հաւասարի այրմամբ հրոյ. Երզ. Ֆա:

ՀԱՐԹԱՅԱՐՄԱՐ. ա. ս. Հարթ և յարմար. Հարթակշիռ. զուգահաւասար. և Մշնաբան. անվնդով. *Ոչ տեսեալ զՀարթայարմար միաբանութեան նախարարացն ընդ ինքեան: Ի հարթայարմար հնարագիտութեան ամփոփակաին քերեալ: Գրկեալ ընդ իւրով խոկ (ձեռամբ) կայսր զնա Հարթայարմար ցուցանէր: Հարթայարմար հանդիսին յաջ խարհ ահրութեան Լթագաւորին գագկոյ ի կոյս հանգամանի իւրմանց. ՅՀ. կՀ:

ՀԱՐԹԱՊԱՏ. Տ. ՀԱՐԻ. ս. *Հրամանն ասողն հարթապահս ջարժի. Շէր:

ՀԱՐԹԱՐԴԱԿ. ա. Հարթ և արդակ. Հարթ և հաւասար. Հարթայատակ. * Ի հարթարդակ դաշտան: Յանճապակիսոյ հարթարդակն յատակացն: Ջուր համատարած՝ հարթարդակ բնակութեաց. Պխ:

ՀԱՐԹԵՄ, հեցի. ն. Ὁμαλίζω. Aequo, complano. Հարթ առնել կամ կայուցանել. տափարակել. հաւասարել. գետնոյ. ուղղել. կոկել. ողորկել. կրճել. լիզուցանել. յածուցանել. դոբել. ջնիել. պըէնել. փխուէնդ, փխուէրդ, հեղվալ եմդ. *Ջլերինս հարթեցից. Ես. Խե. 2: * Հարթեցեալն գարշապարք իմ ցկոյսութեանս. Դտ. Ե. 22: *Ջհոյսութեանն Թեա հարթեալ: Հարթեալ զերինս: Հարթեալ տատալեցեր. Նար: * Հարթեալ կոծանեաց ընկեց զմիջոցի յերկրէ. Ատ: *Հարթեալ և զերանացեալ Թագաւորութեան տատանայի. Իգն: *Ջխոչորութեան վարագն հարթեն: Ըղվարան հարթեալով. Ոսկ. ա. Խր: Բրտ. Տրի: *Ուսոյ է մանուկս այս, կամ ոչ հարթեաց զսա. Կլիմաք: (որ հայի և ի յայլորդ նշ:) *Բանեն ի խոնարհ իջուցանել զհարթեն: Ա՛ի մադոյն վիճմանբ հարթել զերանն. Երզ. ԻԲ:

ՀԱՐԹԵԼ. որպէս կարել. յատկաբեր. *Ընդարաաանից բարձր սեռ ի լեռնոյն հարթոյ. Ուծր. Ե. 11: *Հարթեաց նաստալսս զերս իւր գնացն, և զելեսս ամն զիմ. Հ = 3. օփ. ԻԵ: *Մորսբ հարթեալ Հ՛ելոս հարթել. Ոսկ: Տես և ՀԱՐԹՈՒԱՆՆԱԼ:

ՀԱՐԹԻԿ. ա. ս. Ա՛ի զմիկ. ցած, ցածուցանելով. *Ըստ հարթուեն՝ բլթին, հարթիկ ունելով զձայն. Երզ. ԻԲ:

ՀԱՐԹ ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. (Երկու բան՝ քան բարդ.) Ամենայնիս հաւասարութեն, ուղղութեն, կամ՝ զիջումն. միաձայնութիւն. միաբանութիւն: Ջհարթ հաւասարութեն և զհնոյ ղանուելոյ ցուցանէին: Ա՛ր հաւասար և հարթ հաւասարութեն՝ ի բոլոր գործառնութեան բարեաց: Հարթ հաւասարութեն՝ ի մի կամս և ի միտս բերեալ զինքեանս. Ոչ ուղիղ գան ի հարթ հաւասարութեն. ՅՀ. կՀ:

ՀԱՐԹՅԱՏԱԿ. Տ. ՀԱՐԹԱՅԱՏԱԿ:

ՀԱՐԹՆՈՒԹ, Թեայ, Թիր, Թուցեալ. յ. Ἀναπήδαω. Resilio. որ լինի և ՀԱՐԹԶԻՒ. (Ջ. սարտնուլ. չրտնուլ. խրտնուլ, և զարմնուլ.) ի վեր ոտնուլ. ընդոստնուլ. ոտ ասի՛ի վեր վազլ. ասիւ խուսափիլ. օգտիլ. դոբս ցոռնիլ. վախէն վեր ցոռնիլ. *Ձ-ոտ-ի՛ խոչնիլ. խոչխոչ սըևեբաձագ, գօրս գոռոզ գալմագ. *Յորժամ ուռևան արկանիցի, ձուկնն հարթնու, և ի միջին ծոցն դիմե: Սաստկայ արկանէ ուռկան աշխարհն... և արագաբեր հարթնուն, և արտաքս քան զուռկանն ելանէին. Սեբեր. Գ: * Ընդուստ հարթուցեալքն ի Թահարգան չավեցան. Պխ: * Ջհարթուցեալս և զհնացեալս հանդարտեցուցանէ. ՅՀ. Է: *Հարթուցեալ զերկոյ հոսղացեալ ի գոբս անդր. Նեղս:

ՀԱՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμαλισμός. Complanatio, aequalitas. Հարթ գոն. տափարակութեն, և Հաւասարութեն. գետակշռութեն. միաբանութեն. ուղղութեն. և Մ՛ի զմիս թեն. ցածութեն. Տես և ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ:

ՀԱՐԻՆ. *Լնուալ ձորոց ի՛ հարթութեն երկրի. Բաբ. Է. 7: *Ոչ հաւասարք այնր հարթութեք համազուգակցել: Ջուգաձայն սրբատանութեք՝ հանգուցուածով հարթութեամբ. Նար. Է. Ես: *Ջխորհուրդն հարթութեք հաւասարեր. ՅՀ. կԲ: *Ընդարակ հարթութեք բերել. Պխ: *Թե ըստ վերատուութեն՝ չեչուին, թե ըստ հարթութեն՝ բթին. Թուխ. ԻԷ:

ՀԱՐԹՈՒՅՑՆԵՄ. Թուցի, Թի, Թուցեալ. ն. Σοβέω, ἀποσοβέω. Abigo, repello. Տալ հարթնուլ. ընդոստուցանել. երկիւղիւ չտուցանել. փախուցանել. տալ օդ աեղ. ի բաց վարտուել. * Ընձանօքն կեր պարանօք զտեսողն հարթուցանիցկ. Ատ: *Հարթուցանելով ի՛ ձնշարտութեն անտն. ՅՀ. ծա: *Հարթուցեալ վկուտուզն կայլ, ոչք պատերազմին ընդ միմեանս. Լալ ի կռիւ կոչեաւեալս. Շ. Բարէք: (Բայց բանն ընդարձին, որպես և Ա՛անհոյն հայն և ի խոռոչեալս և ի բաժանեալս. Լալ: Ես և ՀԱՐՈՒԱՆՆԱԼ:) * Գազանք գայրանան, քանզի և հարթուցանին (կն. չարժին), և խոցին և գրաւին. Ոսկ. ս. Գ-28: *Ընդ ցայց լոյս երևեալ՝ ի բաց հարթուցանի՝ ի տեսանելեաց ղբանն. Նեսս. Երգ: *Հարթուցանելով (գլուխն). Բ... Եզ. Լրտու գիպացուցանել. Տաճէզ Էր ն. ե:

ՀԱՐԹՈՒՅՑՈՒՄՆ, ցմանն. ս. Հարթուցանելն, Լալ. արթնուել. *Պատ ա՛տեալք այսր անդր՝ հրթուցմ են անհետս զտանելիք լինելին. Պխ:

ՀԱՐԻՉ. բզի, չաց. ա. Հարսնչ. Լերատուբիչ. *Նման դՀարիչն մեր, և բժշկիչ ղմեզ Լ՛ի. ոչ: *Հոգն ուղիչ չար ամբոխատուն Հարիչ. կՀ:

ՀԱՐԻՉ. գ. Ἀληκτρών Plocus. ս. Գոլ ծի հարկանելոյ զքներ. կնտատոս. Եայ, ՓոպՀնե. *Ջքնան իսկ ձահանիլ զարելով. ոտ հարիչն աջոյն ունելով. Պխ. ՀՀ. Ե:

ՀԱՐԻՒՐ, ոյ, ոց. ա. Ἑκατον. Centum. գրի և ՀԱՐԻՒՐ (նովին հնչմամբ՝ Տանիցս տասն. հարուր. ԷՒ. սաբ. *Հարիւր սչխատ: Առջոյք տասն այր՝ ի հարիւրոց: Առաջի հարիւրոց արանցդ: Հարիւր առ հարիւր, ևն: *Հարիւրդ ամենակատարք Թիւ, տասն տասնեկաւ բաղկացեալ. Մխ. ԷրԵմ:

ՀԱՐԻՒՐԱԳԼԽԻ. ա. Ἑκατονταλαφαγος, ἑκατονταλεξέφαλος. Centiceps. Որ ունի գլուխս հարիւր. *Որպես զի լինել գազանին հարիւրագլխի. Նոննոս:

ՀԱՐԻՒՐԱՏՈՒՈՒՆ. ա. Ἑκατόμπυλος, ἑκατονταπύλος. Centum portas habens. Որ ունի գրունս հարիւր, կամ յաքնագուռն. *Եգիպտացւոցն Թեբաս հարիւրագուռն. Նոննոս:

ՀԱՐԻՒՐԱԺՈՂՈՎ. ա. Ἑκατοστολόγος. Centismator. Որ ժողովէ և առնու զնախրիւրդն. *Հարիւրաժողովք և տասնաժողովք. Իր. Լաբ:

ՀԱՐԻՒՐԱԿ. Տ. ՀԱՐԻՒՐԵԱԿ:

ՀԱՐԻՒՐԱԿՆԵԱՆ. ա. Կազմեալ ի հարիւր ականց պատուականաց. *Կալաս այն զպատկան հարիւրականեան. ՃՃ:

ՀԱՐԻՒՐԱՉԵՌՈՒԱՆԻ, նոյ, նեաց. } ՀԱՐԻՒՐԱՉԵՌՆ, ոյն, ոաց. ա. Ἑκατοντάχειρ. Centimanus. Որոյ իցեն ձեռք հարիւր. ԷՒ. ԷԼԼ. * Հարիւրաձեռանիքն օգնէին ածոցն ի մարմին: Յալտաս հարիւրաձեռուացն, մի մի ի նոցանէ հարիւր ձեռս ունելով. Նոննոս:

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ, մեի, իցդ. } ա. Ἑκατονταέτης. Centum annos agens. որ և ՀԱՐԻՒՐԵԱ-

մեան. Ընտիր հարիւր ամոց (անձն, կամ միջոց ժամանակի). հաբոր փարեկան՝ կամ փարաան. էնչ էաչընգա, կի՞ պէնէլիւ. եըլ. չգ. *թէ հարիւրամեայ ծեր է. Բրս. տրէ: *Յետ հարիւրամեայ ժամանակի: Ի հարիւրամեայ ձգեր ժամանակ ներողութիւն. կ«. Ք: Ածիր: *Արբահամ հարիւրամեան էր: թէ հարիւրամեայ որդի լինիցի. Ծն. իե. 5: Ն ձէ. 17: իակ Հա. Ը. 19. *Զհարիւրամեայ ուրեմն էր ո՞, իսկ, հարիւր ամոց. յն. հարիւրամեան:

ՀԱՐԻՒՐԱՊԱՏԻԿ. ա. ѕ. Ἑκατονταπλάσιος, ա, ως. Centuplus, um, pliciter. Հարիւր անգամ աւելի կամ կրկնեալ՝ ի վերայ միոյ. հաբոր խոն. նէչ գոն. * Յաւելցէ սէր՝ ի ժողովուրդն՝ որչափ էնն՝ հարիւրապատիկ: Հարիւրապատիկ առցէ. ևն: *Ընդ միոյն զհարիւրապատիկն տառուցանել: Ընդ միոյն զհարիւրապատիկսն փոխանորդել օգուտս. Սարգ. յն. է: Պէտ:

ՀԱՐԻՒՐԱՊԱՏԿԱՆԱԼ, ացեալ. ը. Հարիւրապատիկ լինել. *Եգիտ հարիւրապատկացեալ զգաւարի. Փիլ. լին:

ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Ἑκατοντάρχης. Centurio. Պետ հարիւրից. էնչ պաչը. *Կացուցանէս հաղարապետս և հարիւրապետս: Եսս, կամ պատուիրեաց հարիւրապետից: Ի տառեաւ առ նոս հարիւրապետս մի. ևն: *Ընդ հարիւրապետին տառաւից և ես լծակցեմ. Նար. ձէ:

ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏԱԿԱՆ. ա. Սերհական հարիւրապետի. *Պատուհաս հարիւրապետական իշխանութեան. ճճ:

ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἑκατονταρχία. Centurionatus. Պաշտ և իշխանութեան հարիւրապետից. * Զհարիւր բանակ տուեն պատիւ ընկալեալ ի Թագաւորացն. ճճ:

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ, ի. ից. ա. գ. Ἑκατοντάς. Centuria. ѕκατός, centum. Ուր ից բազմութեի Թուով հարիւր. հարիւրապատիկ. հարիւրեակ. հարիւրեք. *Զօրին ե լաներ ըստ հարիւրաւորաց և ըստ հազարաւորաց. Ք. Ի. ձ. 4: ա. ճ. իե. 1: իէ. 1: *Կարգեաւորէն զգաստ գլխոցն զհարիւրապետսն և զհազարապետսն. խոր: * Տայր պատուէ, էր որ հարիւրապետ: Եգիտ հարիւրապետ զգաբրն. Մ«. ձ. 8: Ծն. իէ. 12: *Հարիւրապետն կատարուեաւ է ամենայն ընտրութեե. և կինք՝ վկայ լինելն վասն քոյ և մեռանել. Մէկ. վ: *Բնակ պատուէ ըզ հարիւրապետսն: կենդանին պատուէ զհարիւրապետսն ըստ Ցձ. Ք: Ցկ. կ: * Ալրիանս՝ի վեր ածեցուցանել՝ի հարիւրապետն Թիւ. Սարգ. յն. Ք: *Ի փոխարէն հատուցմանսն հարիւրապետսդ հատուացէ Նոցա. Ղ.ախ: * Ցաւելուածք հարիւրապետից ժամանակաց (ասմունգ) գաւառին. Ն«. փ. ա:

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐԻԼ, բեալ. յ. Հարիւրաւոր կամ հարիւր լինել. *Սրբոցն՝ որ ընտրեալ. հարիւրաւորեալ. Գնյ:

ՀԱՐԻՒՐԵԱԿ, եկի, կաց. ա. գ. Հարիւրերորդ Թիւն. հարիւրն. և հարիւրաւոր. *Սկսայց՝ի միակէն, և անցից՝ի հարիւրեակն. Եչէլ. Տաղ: * Միմին և տասնեակին և հարիւրեակին: Հազարեակն՝ի հարիւրեակացն: Ցերկուց հարիւրեակաց բակկասյաս: Նուաղագոյն հարիւրեակքն (կամ՝ հարիւրակքն). Փիլ: * Տասներեակս, հարիւրեակս, և բիւրեակս անուանեալ. Աոր. ձՁ: * Հարիւրեակն Թիւ կատարեալ. վ«ոյ. յոբ: * Ոչ ամն եօթանասներորդ, այլ մինաւանդ հարիւրեակս եօթներորդ. յՁ. ոբ:

ՀԱՐԻՒՐԵՄԵԱՆ. տ. ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՆ. *Սէմ որդի հարիւրեմեան էր. Ծն. ձա. 10: *Եղիցի կապաւ որդին հարիւրեմեան. և որ հարիւրեմեանն մեռանիցի, ևն. Ես. իէ. 20: (այլ ձ. հարիւրամեան:)

ՀԱՐԻՒՐԵՐՈՐԴ. տ. ՀԱՐԻՒՐՈՐԴ. *Ցամին հարիւրերորդի ուղեներորդի ուղեղորդի. Ք. ճ. ա. 10: *Իբրև հարիւրերորդի երեքասաներորդի ամոց. ճճ:

ՀԱՐԻՒՐԹԵՐԹԻ. ա. գ. Ἑκατόφυλλον. Centifolium. Ազգ բազմաթերթի վարդի. Վերթի գեղաթջ, սաղպերթ: Բծվիչ:

ՀԱՐԻՒՐՈՐԴ, ի, ից. ա. Ἑκατοστός. Centesimus. որ և ՀԱՐԻՒՐԵՐՈՐԴ. Վերջինն հարիւր Թուոց. յետինն ի հարիւրս. և հարիւրաւոր. հարիւրեակ. հարուրերորդ. Էնպէնճեր. *Ցամին հարիւրորդի քառասներորդի էն. ա. ճ. ա. 21: Ք. 70: ը 16: *Հարիւրորդ երկրորդ սաղմոն. Նար. ձա: *Ի հարիւրորդ Թուոյ տնօր՝ որ ի յերկինս են, մի ոչինար անուանէ զմարդիկ. Իգն: *Ի հարիւրորդ Թուէն մոլորեալ. Լմբ. պգբ:

գ. հարիւրորդ մասն, կամ բաժին. *Հաւ րիւրորդս մուկ նահինս հրամայեալ. Փիլ. ԽՀ: *Տոկոսիք և հարիւրորդք. Ոա. ѕ. ՁՁ. 3:

ՀԱՐԿ, ի, աւ կամ իս, ից, օք. գ. Φόρος, φορολογία. Tributum. և ζημία, multa. (որպէս լծ. ընդ Թ. խաբաճ, հարեճ. և վ. խարկի.) Տուրք դրամոյ կամ ծառայութե, զոր հ պատուիք կամ սորուկք տան իշխանաց. հատ. բաժ. և Տուգանք. * Արկ ի վերայ երկրին հարկ հարիւր տասնեակ արծաթոյ: Եւ էր հարկն (այսինքն մարդահարկն) լըռ արանց: Հատուցէք, որոմ զհարկ՝ զհարկն: Ադոնիրամ՝ ի վերայ հարկին, կամ որ ի վերայ հարկացն: Աշնուել հարիս յաչխարհաց: Յումէ՞ առնուն զհարկս. ևն: *Վարէ ազ զաշխարհս հայոց՝ի դոյն ոսկ հարկի. Ղ.ախ: *Պատճառաւս հարկաց որ բռնին. Աբեր. Ք. 6: * Ազատք ի հարկէ. Նար. ՀՀ: *Հարկիւ ոսկւոյ և արծաթոյ. Ե«. պմ:

ՀԱՐԿԱՍ ՀԱՐԿԱՆԵԼ՝վ Ճաթել. տալ հարկս. *Հարկս ուսեք ոչ հարկանեն. ա. Եզր. Ք. 19: *Հարկս և նոցա հարկանել. Սարգ. ա. գ. Ե:

ՀԱՐԿԱՍ կամ ՀԱՐԿ ՀԱՆԵԼ. Քաղել կամ առնուել զհարկ. *Բռնադատեալ զաշխարհս՝ հանեն հարկս Թագաւորի: Տիրակալք հարկս հանէին ի կողմանցն ասորւոց. ա. Եզր. Ք. 6: Ք. 27: *Ոմն էր յանձն՝ հանել հարկ զաշխարհին. Ք. Դ. Ք. 28:

Ի ՀԱՐԿԻ, կամ ԸՆԻ ՀԱՐԿԱՒ, կիս, կոբ, կացուցանել, արկանել, դնել, առնել. որպէս հարկաւոր առնել. *Զաշխարհս ամենայն ի հարկի կացուցաներ: կացուցին զնոսա ի հարկի: ի հարկի կացուցին սալ նոցա հարկս առ յամ. ա. Դ. ա. 5: ը. 2: *Արկ զնոսա սոզմոն ընդ հարկոք ծառայութե. Ք. Ի. Ք. 21: * Եդ զքանանացին ընդ հարկաւ. Դտ. ա. 28: *Զգաղատացին հարեալ ընդ հարկիս արարին. Խոր. Ք. 2:

ՀԱՐԿ. գ. Λειτουργία, πρᾶξις. Ministerium, officium, actio, exactio. (որպէս լծ. ընդ Եբկ. արգասիք. որ և յն. էրգծն.) Սպասաւարկութե. պաշտօն. սպաս. ծառայութե. և գործ. Խբգիչ, Խբգչի. *Ածս իցէ սպասաւարութե դնդին գեԹռնի, ի մոտնել ի հարկ, և ի բառնալ. Թռոց. ը. 24: *Փոխանակ հարկին՝ յորում ծառայեաց ինձ ի սիբրոս. Եչէլ. Էմ. 20: *Պաշտօն հարկիս այսորիկ. Ք. Իոր. Մ. 12: *Ի հարկ տանն ա՞յ. Նէեմ. ձ. 32: * Ոչ ևս կայցեն նոքա ի հարկի օսարաց, այլ հարկեացին (յն. գործեսցեն) տ.ատան ա՞յ իւրեանց. Երեմ. ւ. 8: Որպէս և յառել անգ, *Հարկս քեզ ոչ ոք ասէ. Ք. Եզր. ը. 13: *Ընտ էր յանձն հանել հարկ զաշխարհին. Ք. Դ. ը. 28. Հայնի և ի ա՞ նչ. բայց յն. է որձչէ, որ է գործ: *Կայր ի հարկի, և ուներ սպաս առնուն անասուանն. Ո«. ѕ. ա. 5: *Ընտուանն՝ որ մարդոյն ի հարկի կայ. Եչէլ:

ՀԱՐԿ. գ. Ἀναγκή. Necessitas. (որ և սակաւ Թարգմանին ի մեզ՝ վիշտ, տագնապ, վտանգ.) Պէտք կարևոր. կարօտութե տանելոյ. բռնադատութե. բռնութիւն կամ անձկութե կամ հրամանի. ինչ մի ակամայ և անհրաժեշտ. (լծ. ընդ Երկն. որպէս և յն. Խրխ.Թ. Ի.Ե.Ե., հաձկեր.ըհրիչ. ած, էգերիչ.) *Հարկ ի վերայ կայ. ա. Կոր. ը. 16: Տես և գնի: ՀԱՐԿ Ե: *Հարկ եղև բողոքել ի կայսր: Հարկ եղև մեզ առնել. գ. Ի. 19: Յ«որ. ը. 28: Իակ ը. ѕ. ձ. 2՝ *Հարկ ինն լիներ և Թագաւորացն ինքնին մեծապել զերեսեի տաճարն ՝՝. իսկ ըստ յն. գեպ լիներ: *Չի մի Թուելցի ընդ հարկաւ վարել զանասուորսն. ԵՀԻ: *Ուչ ոքեիկ՝ի կամաց լինին, և ոչ՝ի հարկէ. ՅՁ. ոբեիկ՝ի կամաց լինին, և ոչ՝ի հարկէ. ՅՁ. ը: *Կամաւ, և առանց հարկի. Շ. Բոբյր: *Ածիր ընդ հարկիւ ոչ է. Մ«. Երեմ: *Ուչ էր նա ընդ հարկաւ օրինացն. Իգն: *Ըստ հարկի ժամանակին. Բրս. տրէ: * Ի հարկէ կարօտութե. Ես. պմ. ը. 8: *Հարկ փորձութեց զքաղեկամին փորձէ. Ո«ԻԲ»: *Հարկ բնութե, կամ խղճի, կամ տրամութեան. Ո«. չկ: *Հարկաւ մարմնոյն վտանգի. Նար. կը: *Ի հարկէ սովոյն բերեալք. Յկ. կը: Իակ Մ«որ.Երես.* Ձի անագրեցին զնա՝ի հարկէ Թագաւորին ՝՝. խոն, ի հարկ առնելոյ:

ՀԱՐԿ ԱՐԿԱԿ. այսինքն հարկ՝ի վերայ գնել. հարկեցուցանել. ստիպել. բռնադատել (զայլս, կամ զանձն). ՀՀձգոր ԵՐՀԵ.զջ ԵՐՀԵ.* Հարկ առնէր ինձ երթալ յաշխարհ գործոյն. Յկ. կը: *Ոզորմելի հարկ առնէ և զանարժանն կէսցեացնել. խոր: *Հարկ արարին նմա զկնկանի և զձեռանէն. Սարգ. ա. գ. Ք: *Հարկ առնել նմա՝ ասել զանձնէ իբրմ, Թէ քեզ իցէ. Ո«. չկ. ա. 15: * Հարկ առնէք ինձ կասել զձէզ: Ո՝ հարկ արար քեզ գնալ մեզ՝ի նա. ճճ: *Ոչ ուրուք հարկ արարեալ եգ իբրովին զևր անձն վասն մեր. Պգմ:

Ի ՀԱՐԿԱՆ. ՀԱՐԿԱՒ. ՀԱՐԿԻՒ. ԸՍՏ ՀԱՐԿԻ. ԱՒՏ ՀԱՐԿԻ. ՀԱՐԿՈՎ. } ѕ. Κατὰ ἀναγκήν, ἐκ τοῦ ἀναγκαίου, ἀναγκῇ. Necessarie, rio. Հարկաւորապէս. ուժմամբ. բռնի. հեւ հեղեղի. խոներ խոներ. ևն. ջտա-ւլ, ձեռնէն. լ. էլեա. *Չի մի բարիքդ քո՝ի հարկէ լինիցին, այլ կամաւ. Փիլէմ. 14: *Պատճառավեցաք ընդ քեզ՝ի հարկէ, և ոչ՝ի կամաց. խոր. Ք. 48: *Հարկաւ՝ի ձեռս էտ նոցա զգանձիկ. Դան. ձՁ. 29: *Ուչ կամեր բռնութե և հարկաւ ունել զնոսա. Ո«. չկ: *Հարկաւ հատանեսցի. Վ.ք. ձ. Ք: *Ուչ եւեթ հարկաւ էին յաշխարհ, այլ կամօք և յոժար Յեսայ. Բրս. տրէ: *Հարկիւ է այժմ ըմբռնել. իսկ հարկիւ ըմբռնեալն ըստ նպատակաւն է. Ա՞: * Զբարին բնութե կամ, և զանկնոյս հարկիւ. Մ«. Երեմ: *Ածիր ընդ հարկիւ ոչ է. Մ«. Երեմ: *Ուչ ասէ հարկի առնել. Սարգ. ա. չկ. Ք: *Ընդ հարկաւ ոչ ասէ. խոր. պարգ

ՀԱՐԿ. ե. տ. Հարկաւոր. կարևոր. *Հարկ համարիմ սակաւ մինչ ասել. խոր. պարգ

ՀԱՐԿ. ե. տ. Ἀναγκή, ἀναγκαῖος

Necesse , necessarium est. Հարկաւորութիւն է, և հարկաւոր է. իգիւիչա էաէը , իգիւիելուը ուը , հելեէի օլաճագ. *Հարկ է գալ գայթագղուիլ: Հարկ էր արձակել: Հարկ է և նմա ունել ինչ զոր մատուցանիցէ . են :

ՀԱՐԿԱԲԱՐ . ſ . Հարկաւորաբար . ի հարկէ . * Զհարկաբար մտանելն յիրու- սաղէմ (յերէսաց Թշնամեաց). Մխ . երէմ:

ՀԱՐԿԱՐԱՐԱՁՈՒԹԻՒՆ . գ . Բառնալն յանձին զպարտս հարկաց . հարկատուէի . *Վարքակեաց մտրի բարձեալ զիշխանութիւնն առաքեստանեայց , զտուրոյր հայկազնեայ ա- պահարկէ ի հարկաբարձութիւն.Աբծր. ա. 4:

ՀԱՐԿԱԲԵՐ , ի , ից· ա . Ձասքոփօրօց. Tributum pendens . Որ բերէ զտուրս հարց . հարկատու . * Ընծայաբերս ինձ և արկաքերս զամենեցունց Թագաւորս ասա- ց . Աքեոբ . ծղ :

ՀԱՐԿԱԲԵՐ . Հարկիս կամ ի հարկէ բե- հալ, խաղացեալ. * Հարկաբեր երազըն- ցաց երկանիս սլացական. Շիր :

ՀԱՐԿԱԴԻՐ . ա . Ἀναγκάζων . Coactor. Որ հարկ ի վերայ դնէ . բռնագատիչ . հար- կեցուցիչ . հրամանատու . * Նորա ոչ գոյ հոգագործութիւն, և ոչ հարկադիր . Աճառ. ե. 7: *Ոնիւքը հարկադիր և ոսիոզոլ ի բա- րի գործս զքե և զնորին հրամանն.1 Յեսդր:

ՀԱՐԿԱԴԻՐ . Հարկաւասհանչ . որ առ- նու հարկս . *Էր ձախ և յաղթագլաց, և հարկադիր, և լծատանիչ ամենայն չքնաչայ աղգաց. Վ.երէ . պտմ:

ՀԱՐԿԱԴՐԵՄ. եմ· . ն . Հարկեցուցա- նել . ծառայեցուցանել .*(Գաղղիք) ի ձէն ինորից ընդելելաչք լինին և հարկապրեալք . Վ.րէ հդ· իչ:

ՀԱՐԿԱՃՈՂՈՎ, ի, ից, կամ ացա. գ· Որ ժողովէ զհարկ ալքգունի. Հարկահան. *Հար- կաճողովքն... հրամայեսցին: Ոչ լուեալ... զհան հարկաճողովն . Իւթ . պ:

ՀԱՐԿԱՃԻՑ . (ի թէ չիչ գրելի Յարկա- կից·) ա· Կցորդ հարկատուութիւն . *Հարցա նել զնոսա քան իրաւանց քաղաքին . վասն ոչ հարկակից մեր են . ճ . Ա :

ՀԱՐԿԱՀԱՆ , ի , ից . ա . գ . Փորձնկոց. Exactor,և tabellarius.Որ հանէ ի հատուա- կաց զհարկ արքունի, որպէս և զայլ ապրա կամ զպարտս . Հարկաճողով . Հարկապա- հանչ. Հարկապետ . Խարաճէի . և Խարաճէի պաշէ, Վերիէի՝ պօրձոռնալապ էաէն . *Հարկա- հանք բռնագատեալ զանձարին՝ հանէն հարկս Թագաւորի : Ծառայիւք նորա հար կահանօքն : Հարկահանք կալմանց գեղոյն : Ոչ լուան զձայն հարկահանի : Ջրամիա- սանս հարկահանաց ոչ լսէ : Ուրմակեաց սրբոյ անուրջոս իշխան հարկահան ի քա- ղաքն հրեաստանի: Գրեալ առ իշխանս հար- կահանաց : Հարկահանք ձեր ճառապալ առ- նեն զձեզ . են : *Հարկահանս կոչէ և զյա- փշտակողն . Ոսի . ես : *Հաստատեն հարկա- հանք կալմտոր . Խոր . է . 15 : *Տուգնալ ի հարկահանաց . Մաղէ . է : *Հարկահանաց ամարգութիւք . Սրգ . է . գ . չ: *Պալատեան նեղութիւն և հարկահանօք կալաս զերեսս. ղէմ. Աբեր . ա . 7:

ՀԱՐԿԱՀԱՆԵԼ . Հարկս հանել, ժողո- վել .Ոչ ասէ, Թէ հարկահանեն, այլ ճառ- քաղ առնեն. Գէ . ես:

ՀԱՐԿԱՀԱՆԻՈՒ , ի , ից . Տ. ՀԱՐԿԱՀԱՆ. *Նա հարկս հարկահանութեան ներեալն զերկ- դրամեանն . ճ . ժ :

ՀԱՐԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Հարկս հա- նելն, առնուլն . *Շահի զմեան ինչ աչխար- հիս՝ հարկահանութիւք ինաանել . զկնի առաս զթողլոս . Խոր . ա . 19: *Ընդհանուր առնէն ի գնմն հարկահանութիւն . Ոսի . ես:

ՀԱՐԿԱՀԱՏՈՑ . ա . Որ հատուցանէ զնարկ որպիսի և իցէ . *Բնութիւն հարկահա- տոյց . Շիր :

ՀԱՐԿԱՀԱՏ , ի , ից . ա . գ . Ձէրոյց, ձէրուչ. Servus,serva, famulus, la, են . Որ հարկանէ սպասաւորաբէ (ըստ իբ ինչ. բառիս Հարկ .) Ծառայ . աղախին . *Ես ես մեղ- րեալ և հարկահար տուն ի տանէ. Յոբ. իբ. 9:

ՀԱՐԿԱՆԵԼԻ . ւ·ոյ. Լեայ· Իբր Հարկա- նող . ուրան, վուրան . *Պատատացէ հարկանե- լեաց զծնօտս իւր : Ի մէջ հարկանելեացն, և ի մէջ մերձաւորի արհանն. Ողբ . գ. 30: Թուոց. Լ. 24: *Ոչ հարել ուսաք ի ձեռ, այլ հոգեկանելեաց մատուցանել զծնօտս . Գբ . հբ :

ՀԱՐԿԱՆՄ, հարի, հար . ն . Տύπτω, πατάσσω, βασανίζω. Percutio, caedo, ver- bero, են . Ուրմանն ոչ է Հարկ , այլ Հար (որոյ սատակականն է Զարկ), և Վէր . և Ուան . ուսոի ասի և Հարել . Հարուլ . ուհ. ղարնել , ղարիի . ճ. և Թ . սրմաի , վարմաի , եարմաի , եարալմաի , ղարդ էմէի , են . որ- պէս և լս . վերդնաս , փչեսէ , են:

ՀԱՐԿԱՆԱԼ . որպէս Բախել . ծեծել . տանջել . գանել . *Հարկանել գաւազա- նաւ զքուր , զբեռ, զշող, զվեմ, զեշն . են : Հարկանել զոք քարիւ կամ բանիւ կամ գաւազանաւ, կամ զայն . կամ Հարկանիլ ցոլ: Հարկանել սրով, երկսթեղէն կամ փայտեղէն անօթով: Առ քինալ Հարկանի- ցէ : Մահու մեռցի՝ որ եհարն : Զմիկունս իմ Հարին մեղաւոքք : Հարկանել զծառայս կնգս : Ո՞վ է՝ որ եհարն զքեզ : Որ հարկանէ զծնօտ քո : Եհար զքահանայապետին ծա- ռայ : Դադարեցին ի հարկանելոյ զսրօքս : Հարկանել զբերան նորա . են : *Սատիկ է- հար ուսաքի ոսկի . Շ. Եբէս : *Հարկանէ առաջի մեր իբրև զծառայ զանասուն մեր . Նեհիէ : *Զինչ իցէ հնչուհին, որ հարկանէ զսահիս . Ոսի . չի :

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . Ἀναχρούω, κιθαρίζω. Pulso, σαλπίζω, tuba cano, buccino. Բախել զքը- նար , հնչեցուցանել զխող . լսէլ . լսմաք . *Հարկանէր զսուիդս . է . Ի.գ . շ. 14: *Ան- նայր գաւիթ քնար, Հարկանէր . Մծէ . շ: *Նհար փող լոկի բերաւն : Հարկանիցեն ըզ- փողսն եղկերեսայս : Եհար զխողն . են :

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . Πλήσσω, ττω, ϑράω. Ferio, vulnero . ծնչաս, mordeo. որպէս Վիրաս- րել խոցել խածանել խայթել.* Իբրև զէշ ընբռս Հարեալ նետիս ընդ ընբրակոյին. են: *Օձ գարանակալ ի ճանապարհի՝ հարկա- նել զոտրչսորը երիվարի : Առաքեաց օձս ի հատորիչս , և Հարկանէին զժողովուրդն. Ծն. խշ. 17: Թուոց. իա. 6: Որ զադամանդ հար կանիցէ , ինքն հարկանի . Ոսի . ն . ա . 24:

Նէ նմանութիւ՝ Խայթել խոշի, կամ եր կիւղի զսիրտ . *Ընդէր հարկանէ զքեզ սիրտ քո . ա . Ի.գ . ա. 8: *Եհար զդաւիթ սիրտն իւր . է . Ի.գ . իէ . 10: *Հարեալ գաւանի ի խղճէ մտաց . Խոր : *Որով իւիք ես հարկա- նեմ զանձն իմ, և նոաասանեամ. Յհ. խ. ա. սպանիցն սոգտանեմ զանձն իմ, կամ ընդ անձին ոգորիմ:

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . Κόπτω, τέμνω, ἐπιβάλλω , Caedo, scindo. Կտտրել զիայտ . հատա- նել . ևրել , ևրել . ֆեռէ , եարագ . * Ի մայրի Հարկանել փայտ, կամ զծառատառնկ, կամ զմիայրս և զկենդաքիայս . Օբ . ծէ . 5: է . 19: Նա . է. 10: գ . Դգ . է . 6: է . Ի.գ . է ½: Ընդ . ա . 8:

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . Τρέπω, ἀποκτείνω. Occido, aboleo . Կտտրել զմարդիկ . և զանասուն . Ջարդել . սպանանել , սատակել . փըշրագ . *Հարին կամ Հարան սրով . կի՛ ի սայր սու- սերի . ի բերան սրոյ : Եհար յեհու զամա- զեկ և զամենայն զօրս նորա կոտրումամբ սրոյ: Հարկանել զքաղաքն ամենայն սրով սուսե- րի , կամ զամենայն մարմին կենդանի : Հա- սանեկին Հարկանէին ի զօրսդ անսի Թշնա- մեաց , կամ ի զօրացն հեթանոսաց , են :

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . Վնասել, կամ սպանանել զոր ինչ և է , և պատճել, տանջել զմարդիկ , և որպէս Թէ խրատել գանիս . լսմագ, փաչագ վէրէ . * Եհար զդգուենին , և ցա- մաքեցաս : Հարայ ես որպէս խոտ : Եհար կարկուտն յամենայն երկիրն եգիպտացւոց : Հարից զամենայն սահմանս քո գորտիս : Հարցէ զքեզ ոսէր կեղով: Հարին կուրութիւն կամ չլացութիւն : Հարի զքէզ ապականութիւ- Հար կարկաիս զայգիս նոցա : Եհար սէր զմտնուկն : Հարաս այս չար յայ ի վերայ սաուլայ : Հար հարուածովք քով: Ի մե- ծամեծ հարուածս հարկանէին զչէզնոգո- լոս : Արագ արագ եհար զիս ի ծունգս. են : *Քանիքաքն այլևայլ զօրութիւս ունին... միսն հալէ , կեսքն զիրաս հարկանեն. կ՚ուղղ . ղ՚ա : *Պահօք և քաղցիւք հարկանեն զանձինս . Ոսի . էէս . ծգ :

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . "Ισομι, σκηνόω. Figo, com- pingo. Մխել . խրել . հարսաել . և կամա- նել զվրան. խօթել , փնչել . ոօգմագ. գոռմագ. *Կարկառ զծագ գաւազանի իւրոյ , և եհար ի խորխոր մեղս. ա. Ի.գ . ծէ . 27: *Հարցես մեսանես զայս նեցուկ հրաչից. Նար . ղէ : *Նետաք քո հարան յիս. Սղ. կէ . 2: * Եհար զխոսան իւր : Յանկոսս հարին զիտրանս : Որ հարեալ է խորանն աեառն . Ծն . լգ . 9: Դա . է . 11: Սղ. ծէ. 6: Յես . իէ . 19: *Հարեալ յերկեդան՝ եւս նմա. Մրկ . ծէ. 36:

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . Προσπαίω, ἐπικότημαι. Ac- cido, accedo, tango, են . συνίστημι, com- paro. Ընդհարիպնել . բախել , հալել , հա- նանել, և Խաղատանել տղէն իբաբս զբէն՝ զարնոսիլ լսնըշմագ , փօգանագ .*Հաղն մեծ եհար զարեսին անկիսնս տանն : Ընչեղին հողմք, հարին զտունն, և անկաս : Ամենայն որ հարկանիցի ընդ նա՝ պիղծ լինի: Կին՝ ընդ որում հարկանիցի այր : Որ հարկանիցի ընդ սրբէ ընդ այգ. են : *Պետգոյնս յատա- նեալ նոսա Թլիթի անդ հարաս զնոսա : Վասն այնորիկ խնդամ, զի հարկանիմն ընդ ձեզ. Ոսի . է . 1:ր : *Ընդ միմեանս համեմատութիւն հարկանէ : Օ՚ն աա , ղլիոգաս՚ուն խակ և զգ- կալանաս՚ուն ընդ միմեանս հարցոգք . Ոսի . ն . ա. 16: է. 28:*Հարեալք ընդ միմեանս ղէն առ ոսուեր . Նար . ա : *Հալկանէը ջուրն մին- չև ցերծոն , կամ մինչև ցգօտին . Եզէի . իէ . 4: *Աատերքն և ընդ վաճառս հարկանիցեն, և ընտիր գառնիցեն ի փորձ վաճառակա- նաց . Կ՚ուղղ . ծի :

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . որպէս Դրոշմել . արձանա- գրել . ընդ գրով արկանել . կարգել . *Ա.յլք զգալ Թագաւորս մարտց հարկանեն ի մա- ոենի : Հալի ի նամակի : Ի դրի հալեալ մի լսս միոչէ : Ցհաոել և ի շարի հարկանել զերբայիցեսց ժամանակագրութիւնն . Եռ . իզ . ա : *Շարի կարգի հարեալ զանուանս նոցա . Աբեր :

ՀԱՐԿԱՆԵԼ . որպէս Ի բաց առնել . փա բասել . ցածուցանել . խափանել . մերժել . անցուցանել . *Զմարմինս ծարաւոյ հար- կանել զփափաք : Զինչ ուսիցեմք , կի՞ բե հարկանիցեմք զքաղցն . Ոսի . ն . է . 20. 24: *Ցեռս հարկանել զքոր լեզուան , կի զնթա- մեան , կամ զսիրատատանութիւն . կամ ի բաց հարկանել զկարծիս , կամ զծառայութիւն . Ցձի . իէ : Աբեր : Ոսի . չի:

կամ հասու լինել։ Յիշեցեք զդորա ազուձա՝ ընդ միս հարկանելով զվայրասխամունս ընչից։ Ընդ միս հարկանելով՝ ի ձեզ ինքեանս դիտիցէք։ Պիտ։ Ոչ միայն ի ձեռաց չընկնի, այլ և ոչ ընդ միս ուրուք հարկանի։ Եղիշէ։

ՀԱՐԿԱՆԵԼ, պեպեղ ոճով. զոր օրինակ, *Հարկահէր Ճանապարհս հետաւորս։ Աւետ. Ը.41։ *Թռչունքն դիւրաւ հարկանէն զսուղ սչխարհական Ճանապարհս։ Տար սչխարհս հարկանիցես։ Տարաչխարհ է հար։ Ոսկ. էկէպ. Է։ Ա. ա. 9։ Եէէս. Է։ *Յօրէնսն հարկանէր զմոսն. Ոսկ. յհ. Բ.5։ *Մինչև ցերրորդ երկինս ասիցէ, կամ մեզ մինչև ցերրորդ ինչ մեռանել... զի յերկոսին հարկանէ. Նռնեկ։ *Ընդ մոյծ զանձն իւր՝ ի լուծ, և եհար զուս իւր՝ ի խաչ անդր. Եփր. համաբ։

ՀԱՐԿԱՆԵԼ ԶՈՂՔՍ, կամ ԶԱՐՏԱՍՈՒԱՆՍ, ևն. Ոգեալ արտասուել։ Ոսկ. յոզ. ծԲ։ Եէր. Ը։ *Ձլալ հարկանէն, և զկական բառնան. Ոսկ. Ես։ *Իբրև զմանր մանկտոյ զլալ հարկանիք։ Ոսկ. Եէր. ԻԲ։ *Ձարհուրեցան, և հարին զաւազակ. Եփր. համաբ։ Ա՛լ առաւել ասի՝ Յարտասուս հարկանիլ. Տ. ԱՐՏԱՍՈՒԱՆՍ։

ՀԱՐԿԱՆԵԼ ՁՈՒԸՔ, ՁԻՆՏՆ, ևն. Տ. ՁՈՒԸ. ԳԵՏԻՆ։ *Կալեալ հարին ոչ ղքարի, այլ զրհեղանդ սրոյ. Կազմաք։ *Աճուղ զոսից մանկանց նորին, և հարկանել զկարծըր վիմին. Յհ ութէ։

ԳԱՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Տ. ԳԱՆ։

ՀՈՒՐ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Տ. ՀՈՒՐ։

ԲՈՒՐՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Տ. ԲՈՒՐՆ։

ԲՈՂՈՔ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Տ. ԲՈՂՈՔ։

ՀՆՁԱՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Տ. ՀՆՁԱՆ։

ԶԵՒՆՆ ԵՒՆԶԻՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Տ. ԶԵՒՆՆ. և ԱՆՁՆ։

ՈՏՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Տ. ՈՏՆ։

ԴԱՓՈՒ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. Տ. ԴԱՓ։

ՀԱՐԿԱՆԵԼ. ի բառէս Հարկ, ըստ ա նշ. որպէս Սպասաւարկել. Ծառայել. պաշտել. առնել. կատարել. վարել։ *Չարին սպասաւորութիւն անցս յանդելոյ զարքայ. Է. Ի.Գ. ծՇ. 18։ Խոր. Գ. 13։ Իգն։ *Հարկ լը. նուէրէ համարեալ է ամենայն. զոր ինչ հարկանէն նոքա. Իգն։ *Իբրև զերբեշտակս հարկանէն զհարկս առաքինութեանէ։ Ջգժնդակ ծառայութեան հարկանել։ Ի նոցանէ հարկս նի մեզ սպասաւորել. Ոսկ. յ. Է. 2։ ա. 20. Ն 19։ *Աւետիսի ծառայութիւնն քեզ քահանայն հարկանէ. Մանդ. Շ։ *Ձարբա նեկուէին սատանայի հարկանէին. Մանդ. ԻԷ։ *Ձեմ արժանի պաշտօն առնլոյ, այլ պաշտօն հարկանելոյ. Եղիշէ։ Ի լերինս զծծել. ղէն կրօնիցի զծառայութեան հարկանէին. Կորիւն։ *Ձաղաքաւոր պէտն անբաւանութիւնք հարկանել. որպէս անասնոցն ամենայն ջոկք. Խոր։

ՀԱՐԿԱՆԻՄ, հարայ. ֆ. ռմկ. զբնոսիլ, սիրահարիլ. վարուելմագ, ապէրասիլ. զարդարել. անձնասուր լինել. մոլիլ. առափալ. հակամիտել։ *Ցոյժ հարեալ էր՝ի գետերն յակոբայ. Ած. ՀԸ. 19։(այլ ձ. մեկնաբար, ի սէր գաւերն)։ *Եւ ելին երկոքեան հարեալ՝ի նմա. Պան. ֆԳ. 10։ *Տափացաւ հեբայ... հարեալ՝ի նմա։ Հարեալ էին յագռնիս յոյժ տուխմար. Ղևոնդ։ *Հարեալդն՝ի սէր աշխարհիս. Խոր։ *Հարան՝ի սէր ընչիցն։ Ալ այն՝ի սէր կռնանց հարեալ. Իգն։ *Ոբք ուրնին սիրս հարեալ զագահութեան (կամ զագահութիւն)։ Է. պեպ. Է. 14։ *Հարաւ յաձս օտարս. Մագ. Է. 11։ *Հարեալ՝ի ցանկութիւն մտրմոյ, կամ՝ի կարաւարջ, կամ՝ի փափկութիւն։ Մի զայսմ հարկանիցեմք, այլ զայնու գոյցեմք։ Ջինչ ասաս. ցեաք զանուն Հարեւանն. Ոսկ. սահգ։ *Ի հրաշ պղոյս նախատարապն հարեալ։ Ամենայնիւ յաւելեալ բերեալ հարան՝ի կամս սատկա. նին. Յհ. ԼՔ։ *Ի շահս կամ՝ի գեղս հարկանել (իլ)։ Սարգ. յոզ. Է. որ ասի և հաստատել։

ՀԱՐԿԱՆԻ, հարաւ. դիմալ. Դայ. դիպիլ, կամ՝ի վերայ հասանել. լինիլ. համակել. ըզգածել. և ի վեր երևիլ. գալ, դալիւլ. ներգեղ, գոգանմագ, գայ օլմագ, գալըմա ներգեղ, ներբեանգեղ, զառհաւ ներգեղ։ *Ցաւ հարկանի ո. րովայնիս։ Ցաւք երկանց ինձ հարկանին։ Յորժամ ահեղ արշաւիքք հարկանիցին. Շ. ներս։ Ներ. խոսք։ Մանդ. Շ։ *Ցոտ լինչ չար՝ի քեզն հարկանէր առ թագաւոր ոք. Մանդ. ա։ Տես և՝ի բառն հոս։ *Ներին երկին հարկանէր յամենեցունց. Նռնեկ. ԻՔ. 15։ Տես և՝ի բառն ԵՐԿՆ։ *Մինչդեռ արևն ընդ ծայրս հարկանէր. Ածբ։ Է. 3. (որ լինի և Նեղգ՝)։ *Ի Ձաուադայիմէ արեգական՝ որ զնովաւ հարկանիւը. Լսող. Ձ։

ՁԱՀՒ ԿԻ ՁԱՄՕԹԻ ԿԻ ՁԻՈՂՆԻՆ ՀԱՐԿԱՆԻ. Տ. ՝ի բառս անդ ԱՀ, ԱՄՕԹ. ԴՈՂ, ևն։

Ի ԴԻՄԻ ՀԱՐԿԱՆԻ. Տ. ԴԻՄ։

ՀԱՐԿԱՆՈՂ, կամ ՀԱՐՈՂ՝ որ և ասի ՀԱՐԿԱՆԵԼԻ. տես՝ի վեր. Որ հարկանէ. ոճբան, վնասարար։ *Ապա թէ ցուշն հարկանօղ լիցէ յերէկն և յեւաւգն. Եւ. Ի.. 29։ *Թէ կորդանք զնոսա ցուշ հարկանօղ կի՞ ուղղ մորդառու. Եփր. ծՆ։ *Ոչ խոսանայ և ոչ ընդդէմ գանձայ հարղացն. Լ.Ի. կը։ Աբէ։ *Իշքեն յերիվարս ահապազանցս, և առ աթոռ հարղացս. Յհ. կԲ։

ՀԱՐԿԱՆՈՒՄՆ. Տ. ՀԱՐՈՒՄՆ, և ԸՆԴՀԱՐԿԱՆՈՒՄՆ։ *Բազում հարկանումն կը. ռանի լսինացուցանէ զերկաթ։ Փայլակն ոչ է լսս ըստ ինքեան, այլ հարկանումն լուսոյ. Ոսկիփոր։

ՀԱՐԿԱՍԱՆՈՂ, ի, ից. ա. գ. Որ հարկս պահանջէ. հարկասէր. խաբացէր, խաբաճկամ վերկի ծաղոց էպէն։ *Ընդդէմ լծով կացեալսն՝ լծագիրս բազմոց և հարկապահանջս կացոյց։ Ամենեցունց նոցա լծագիր և հարկապահանջ լինէր։ Խոր. ա. 23։ Ցհ. կԲ։ *Տագնապել էին յանհնորին բռնութենէ հարկապահանջեացն. Ղևոնդ։ *Հարկապահանջն և ոստիկանս առաքեալ Աբէր. Ե. 9։ *Հարկապահանջ լինիցես, կի պարձակալք, կամ բռնութիւնք, կի խոշտանգանք. Կանոն։ Ասող. ոստիկ։

Կամ որպէս հարկաւ պահանջող. ոստիկ. *Ըստ հարկապահանջ խնգրողին ոչ կարացի վերջացեալ գտանիլ։ Իբր հարկաւ պահանջողին. Նար. Երփ. յԽԸ։

ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼ. Որպէս թէ պահանջել զնարկ, և կամ ասիպէտ որպէս ըզհարկապահանջ։ *Իշխանութիւք իշխանաց վաղեցին հարկապահանջելով. Կանոն։

ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋՈՒԹԻՒՆ. Գ. Պահանջիլն զնարկս. պահանջումն հարկաց. *Ծանիրաբեւն հարկապահանջութիւն։ Երթեալք՝ի վտանգից և՝ի հարկապահանջութէ։ Հարկահանջութիւնն իշխանիկեին, կամ իշխանդէր գաւն հարկապահանջութ։ Ջարեսպէս նեղութեամբ և զհարկապահանջութ։ Աբէր։ Ի գէր։ Խոսք։ Պիտ։ Ցնմանութեաք ասի. *Խոսիանութեք զմահուան հարկապահանջութեան. Տօնակ։

ՀԱՐԿԱՊԵՏ, ի, ից. ա. գ. Ո ἐπὶ τοῦ φόρου. Qui est super tributum. Վ իրակա. ցու հարկաց կամ հասից. Խոբաճկի պաւէք, ռեհէնք. *Առաքեաց ոմքայ զպռոնիքսմ հարկապետ. Գ. Ընգ. ծԲ. 18։

ՀԱՐԿԱՊԻՍ. ս. Հարկաւ. հարկաբար. հարկաւորաբար. *Ա՛լ սրդ հարկապէս չտրջ զինն հայրեցեալ առանեմ. փիլ. ծ. բան։

ՀԱՐԿԱՒՈՒ, ի, ից. ա. Որ հարկս առնու. *Հարկահան ոչ միայն զհարկաւուն կոչէ, ևն. գե. եա։

ՀԱՐԿԱՒԱՅԵԼՈՒԶ. ա. Հարկաւոր և վայելուչ. կարևոր և վայելչական. որ հարկաւ և օրինաք գնեսո գայ. *Ձուսաբերանայ հոգին հարկավայելուչ խնգուք։ Նւ. եէի։

ՀԱՐԿԱՒԱՏՈՒ, ի, ից. ա. Ὑποφορος, φορολόγητος. Qui est sub tributo, tributarius. Որ ասի հարկս կամ տուրս կարգեալս. Խոբաճկիւպար. *Նոքայն աստիճանին ժողովուրդն հարկատուք և հնազանդեալք քեզ։ Նրա նմա հարկատու։ Իշխան աշխարհի եղև հարկատու։ Ած զնոսա սոդոմն՝ի հարկատու. Օր. Բ. 11։ Գպ. ա. Յօ։ Ոչբ. ա. 1։ Բ. ճ. Ը. 8։ *Ձմեզ կամիք ձերսեմ անօրէն տալ պարշտոնեիցդ հարկատու առնել։ Որովայնամոլ միայնակեաց՝ որովայնի հարկատու է. ճ. Ն։ Նեղգ։ *Մինչև յոտնաց հարկատու լինալ միւսոյն պարոից հրաւառակեալ. Շ. վԽգ։

ՀԱՐԿԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարկս տալն. հարկատու լինելն. տարկութեի. ծառայուել. *Ի բաց կալով՝ի հարկատուութէ չտալոյ։ Դադարելոյն՝ի հարկատուութէ, արքային յոնոց, կամ նոցա. Աբէր։ Ղևոնդ։ Ծառայեաց և ինքն որգևոյն յակոբայ հարկատուութէ. Վ յԳէ. ծՆ։ *Ընդառք ևս՝ի պաղեսդին և՝ի ծառայական գաղչելեացն հարկատուութէնէ. Պիտ։

ՀԱՐԿԱՏԻՐ. ա. Իբր հարկատու։ Յեսբ. ծՇ. 10. յօրինակս լինչ։

ՀԱՐԿԱՏՐԵԼ, իլ. ն. հ. Հարկս տալ. *Ծառայ նոցին զայն սպարեալ կատարս հարկատրեալ. Շ. վԽգ։ *Հարկատրիլ յիւրաքանչիւր տանէ չոան մի. Ասող. գ. 16։

Կամ Հարկ լինչ՝ի վերայ գնել, հարկաւորել, պատճառս լինել, գործակից գտանիլ. *Ա՛ռ մարիամիս ոչ հայր ոք հարկատրեաց, այլ կոյս ինքնածին. Եփր։ ա-եւ-ա։

ՀԱՐԿԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՐԿԱՏՈՒԹԻՒՆ. *Ի հարկատրութէի կացուցանել զաշխարհս. փառք։ Ընդ հարկատրութէ լինել. ճ. Ն։ *Ծառայել կամ հնազանդիլ հարկատրութէ։ Գալ նմա՝ի հնազանդութէի հարկատրութէ։ Ղևոնդ։ Ե պիմ. Լբ։ *Ծառայութէ և հարկատրութէ գրամոց։ Կուրասիչ արծաթոյն իրրև աւազն կոյ՝ի հարկատրութէ. Սարգ։ ա. պ. Ը։ Բ. պ. Ը։ *Ի զինուորական հարկատրութէի համարով կարգեցան. Բբ։ Ֆ Գ։

Կամ հարկաւորելն. ոսիպտուն. *Եկէ տաւնն աւանդ երկաթոյն չինեալ՝ի հարկատրութէի ոյ. Եփր։ ա-եւ-ա։

ՀԱՐԿԱՒ. Տ. ՀԱՐԿ։

ՀԱՐԿԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Ἀναγκαίος. Necessarius. Ուր գոյ հարկ անհրաժեշտ, կի բռնադատութէի ինչ, կամ պէտք կարեաց. հարկեցուցիչ. կարևոր. սիրանացու. ոլոյատար. և բնաւորական. ՀԲԸ։ ՀԲԸՒՆ. ԻհՒՆԸԼԸ։ *Ի կարէ լսաց են ինչ ինչ որ տարկաւորք են։ Հարկաւորք զոր ոչն է կայ արդելլոլ. նխ։ բն։ *Ձհարկաւորն կանաւոր առնել. Սարգ։ ևն։ *Ընձեղեանութէի և յամենայն հարկաւորացն ազատութէիւն. Եբշ. Ֆգ։ *Ոչ քան զհարկաւորն խոնարհութէի՝ կամաւ խոնարհեցարուք. Մխ։ ՀԲԸՆ։ *Դիւրագէն լինչիք հարկաւոր վարձանդն. Լ։ ագրփ։ *Կիրք հարկաւորք, քարք

անժուժկալք։ Ընդ երկիր հարկաւոր կրեսցեն բերել։ Ըստ հարկաւոր կրիցն իւրոց մեղանչել. Նար. ծէ։ Լմբ. ռղ։ *Առ 'ի լցուցանել լինել ամենայն հարկաւոր պիտոյից մարդկ. Ժմ։ *Թողլ ես մարմինդ չարժիլ ըստ հարկաւորին իւր ըղձի. Լմբ. ոփեղ։

ՀԱՐԿԱՒՈՐ. կարևոր, ըստ որում մտերիմ, մերձաւոր. *Փոզովեալ են՝ հարկաւոր բարեկամքն քո. Պղմ. ողէփ։

ՀԱՐԿԱՒՈՐՔ. գ. Պէտք. պիտոյք մարմնոյ. *Հարկաւորացն աղագաւ. Խոսր։

ՀԱՐԿԱՒՈՐ. ա. Λειτουργικός. Minister. Ի բառէս Հարկ. ըստ որում՝ Սպաս, յարգ. այսինքն Սպասաւորկու. պաշտօնեայ. *Ամենեքեան հոգիք են հարկաւորք, որք առաքին 'ի սպասաւորութիւն. Եբր. ա. 14։ *Ոգի հարկաւոր, որ է հնազանդ և կամակատար. Նչ. ի։ *Զի՞ զարմանաս, թէ զհարկաւոր զօրութեանցն այսպիսի բանս թանձունս խօսի. Ոսկ. Եփ։

ՀԱՐԿԱՒՈՐԱԲԱՐ. մ. Ἀναγκαίως. Necessario. որ և ՀԱՐԿԱՒՈՐԱՊԷՍ. Հարկաւ. հարկիւ. 'ի հարկէ. առ հարկի բռնադատութեան կամ պատշաճողութեան և կամ հետևողութեան. հէլպէթթէ, իւթիյաճըճհան, լաղիմ. *Ո՛չ կամաւորաբար, այլ հարկաւորաբար։ Պարտ և արժան է մեզ հարկաւորաբար կատարել. Սարգ. ա. դ. ճ։ *Զի մի հարկաւորաբար սխալանս ինչ գործիցէ. Մխ. տփ։ *Հարկաւորաբար բերեն յինքեանս. Պիտ։ *Ոչ ինչ հարկաւորաբար այժմ ինձ պիտոյ է. Յհ. կբ։ *Սուգ առնի հարկաւորաբար։ Հարկաւորաբար գամ յայս։ Յորժամ զչար չառնիցեն, հարկաւորաբար զբարին առնիցեն։ Հարկաւորաբար մարգարէս զանհաս բնութիւն այս համեմատէ ընդ սկար արարածոց իւրոց. Մխ. Երեմ։

ՀԱՐԿԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. գունի, եղ. ա. Ἀναγκαιότερος. Magis necessarius. Առաւել կամ ամենայնիւ հարկաւոր. կարի կարևոր. *Յաղագս հարկաւորագունին էիցն (այսինքն այս) կարպացեալք են։ Հարկաւորագոյն է յառաջագոյն անցանել. Փիլ. բագն. և ձ. բան։ *Հարկաւորագունիցն ներքոյ անկեալ բնութեան. Յհ. խմ. Երե։ *Սմանան զօրէն հարկաւորագոյն պանծարագդ առ քաղաքական գանձելով. Պիտ։

Իբր Հարկևոր. արգոյ և երևելի. պատուականագոյն. *Կոչեաց զհարկաւորագոյն քաղաքին կին մի կուսան կրօնաւոր. Հ = Յ. ոէղփ. Է։

ՀԱՐԿԱՒՈՐԱԿԱՆ. Տես ՀԱՐԿԱՒՈՐ. *Նաև ըղձական կըրից մարմնական՝ հարկաւորական. Գնձ։ *Բաժանելով զառ ած սերն՝ 'ի բնականն, 'ի հարկաւորականն, 'ի կարեկցականն։ Հարկաւորական սէրն է, զոր ունին իշխեցեալքն առ իշխանսն. Տօնակ։

ՀԱՐԿԱՒՈՐԱՊԷՍ. Տես ՀԱՐԿԱՒՈՐԱԲԱՐ. Ἀναγκαίως. *Որով հարկաւորապէս ամրացուցանէ զաշակերտելոյն միտսն. Նխ. Եբր։ *Խնդալ հրամայէ հարկաւորապէս իմանալեացն սիրոյ. Կիւրղ. Ղուկ։ *Ունիցիք բարի գործովք հարկաւորապէս բարձրացուցանել զա̄ծ. Ը. Թղթք։

ՀԱՐԿԱՒՈՐԱՑՈՅՑ. ա. Ἀναγκάζων. Cogens. Հարկեցուցիչ. բռնադատիչ. *Ի հրամայողէն և 'ի հարկաւորացուցչէ օրինէ. Կիւրղ. գնձ։

ՀԱՐԿԱՒՈՐԵՄ. եցի. չ. Ἀναγκάζω, βιάζω, cμαι. Urgeo, adigo, cogo, or. որ և ՀԱՐԿԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Հարկեցուցանել. հարկել. բռնադատել. ստիպել. *Հարկաւորէ Հարկն խնդրել զպէտս իւր. Ոսկ. մ. բ. 10։ *Հարկաւորեմ զքեզ, կամ հարկաւորեմ զքո գործել կա՛մ առնել ինչ. Սարգ. Աւ։ *Հարկաւորել՝ զանհնարութիւն զօրա_ բարձութեն եկեղեցւոյ ունել. Սոկր։ *Զայն խոստովանել հարկաւորեաց զմեզ բանս։ Բանս հարկաւորեացէ զմեզ՝ սկսանել տալ զնմանութիւն. Կիւրղ. գնձ։ *Աղաչեմ, մի յառաջելոցդ զմեզ հարկաւորել. Խոր. բ. 61։ *Սատանայ սրիանէ 'ի միտս միայնակեցաց հարկաւորել զոսկիս 'ի գինի. Վրք հց. ձ. ուր և առն հարկաւորեցուցանել։ Իսկ Յհ. կբ. *Ի կղզի մի հարկաւորէ գնալ. իմա, հրամայէ առնել։ *Յառաջնորդն և յեպարգն հարկաւորեալ բռնադատեսցի։ Ի բնակչաց երկրին հարկաւորեալ ձեռնադրեցաւ եպիսկոպոս. Յձր. իգ։ Ճ. Ա։ *Հարկաւորեալ տակնուն՝ ըդէմ սրտաշրի գայ զկողմանքս սրտնասին. Խոր. բ. 75։ *Մ՛իւս ևս այլ օրինակ հարկաւորիմ մերձ գնել բանիս. Սգ. յհ. ՟Դ։ *Հարկաւորի աղաղութեն տալ զանձն. Ը. Մխ։ *Յաղթս կալով հարկաւորի (կամ հարկաւորէ) զկամաւոր ինչ յիշեցուցանել. Կլէմ։

Իսկ Ը. Հէղ. *Որք են հոգիք հարկաւորեալ, և 'ի սպասու միշտ առաքեալը. իմա, հարկաւոր, ըստ վերջին նշ։

ՀԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνάγκη. Necessitas. Հարկ. հարկաւորին գոլ. և Բռնադատութիւն. և Պէտք. *Ոչ հարկաւորութեա՛ն, այլ յօժարութեա՛ն. Ոսկ. յհ։ *Կոչէին զնա յեպիսկոպոսութիւն բաղում աղաչանօք և հարկաւորութեա՛ն. Սոկր։ *Զպատմողականն համաօտաբար յառաջ վարեսցուք հարկաւորութիւն. Արծր. ՟Դ. 12։

ՀԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Λειτουργία. Ministerium. Ծառայութիւն. սպասաւորութիւն. արբանեկութիւն. մտերիմ կամ մատաղիր պաշտօն. *Ոչ որք նմա հրամանատու, և ոչ ընդ հարկաւորութեամբ կացեալ. Սանդ. ծա։ *Լըծեալ են 'ի գործ հարկաւորութեան։ Ի ծառայս հարկաւորութեան. Նչէլ։ Իսկ. *Ըզլուծ հարկաւորութեան մերոյ դժուարըմբերելի համարէին. Ճ. Ա։ *Մի անիրաւաբար վարիք առ հնազանդեալսդ՝ ծանր և դժուարակիր հարկաւորութեամբ, զոր ոչ կարեն բառնալ։ Սիրով և հարկաւորութեամբ հատուցանել։ Որ հոգևորդ էք հարկաւորութեան՝ սպասաւորիչք ուսանն. Ը. ըստ. իփն։ Ըոր։

ՀԱՐԿԵՄ, եցի. չ. Ἀναγκάζω. Cogo. Հարկ առնել. հարկեցուցանել. հարկաւորել, բռնադատել. ստիպել. թախանձել. ձէպր. էթմէք, ղէր էթմէք. *Հարկել զնա՝ առնել։ Հարկեա զնա 'ի գաս ը̄ քեզ մտանել։ Հարկեաց զնա բերել։ Ոչ հարկեմ և ոչ բռնադատեմ. Ոսկ. յհ։ Մխ. Երեմ։ Ճ. Բ։ Բրս. մրկ։ *Քաղաքականն զհատուցականս գործանել հարկէ. Պղտ. օրէն. բ։ *Մի հարկեա առնել զնա յայս աշխարհի. Վրք հց. ի̄ւ։ *Մեծարէ զծնողս իւր, և լաւ. սիրէ և կամի, զի հարկեսցես զնա։ Քո նը կամեսցին հարկեալ զնա (սպանել մեզ). Մագաղ։ *Հարկիս 'ի բարութիւն, սովորիս 'ի սէրս։ Ոչ հարկիս 'ի բարկութիւն. Նար. ծը. հը։ *Բանալ հարկիս զամենայնական ձևաց, և լցուցանել։ Ի գործոյ և 'ի գթոյ հարկիս նայել յամենեսեան։ Ի թագաւորաց անկն ոչ ունու, 'ի քահանայից ոչ հարկի։ Հարկիմք զգալի ձայնիւ աղօթել. Խոր։ *Ի գործս անհնարինս հարկի. Վրք հց. բ։ *Ի հրամանէ թագաւորաց հարկեալ՝ զայս խրատորդել. Խոր. ա. 4։ *Հարկեալ 'ի հոյրապետաց։ Հարկեալ իբր 'ի նաւապետաէ խմբէ. Ի յայրքայէ յայս հարկեցեալ. Ը. Թղթք։ Յհ. կբ։ Վարք. ոփ։ *Ա՛յլ՝ ոչ հարկեցեալն է սիրելի, այլ որ յառաքինութեան կատարի. Բրս. յղ. չար։

ՀԱՐԿԵՄ. Ն. Լ. (յն. սխալիւ. Φόρον
ՀԱՐԿԻՄ. կ. ձ. } ...ω, φέρω. Tributum exigo, pendo. Ἐργάζομαι. Opus facio, laboro. Հարկս հանել, և տալ. հարկատու առնել, և լինել. և Սպասահարկել. ծառայել, աշխատել. *Հարկեաց զորդւոց ամոնայ. Նխ. բ. ճ։ *Հարկեր զիւրայսէլ. Գէ. իա։ *Չիք մեր արծաթ, հարկել զհարկս՝ զոր արկէք. Ճ. Ա։ *Զձեր հըռոմն հարկեցից պարսից։ այսինքն տաց իբրև հարկ. Լաստ. ծէ։ *Զտարեորական զհարկս հարկելին. Փիլ. իմաստ։ *Վարդապետն ձեր ո՞չ հարկեցի զդիդրաքմայն. Նրս. մտթ։ *Ասեն ձեզ՝ թէ ոչ հարկիցէք արքային բարեպաշտութեան։ Մի՛ հարկիք արքային բաբելոնացւոց. Երեմ. իէ. 9. 14. յն. ἐργάζομαι, գործել։ *Հարկին հռովմայեցւոց ամենայն կողմանք հայոց. Խոր. բ. 23. 51։ *Մատուցանես ինչ հարկել հայոց 'ի հռովմայեցիսն։ Հարկեցան հռովմայեցւոց. Յհ. կբ։ *Հարկել ամենայն տարւոյ. Բուզ. ա. 22։ *Ոչ ևս կոյյեն նոքա 'ի հարկի օտարայ, այլ հարկեսցին տեառն այ իւրեանց։ յն. գործեսցեն. Երեմ. լ. 9։ *Արարածն զարարիչն պատուէ, և 'ի նորա սպաս և 'ի պաշտօն հարկի. Խոսր. պտրգ։ *Յարարչէդ հաստատեալք, որում հարկելով հրամանի, են. Պէոէտ։

ՀԱՐԿԵԼ, իլ. ամի. ռձով. Պատուել 'ի կոչունս. *Ոչ ախորժելի թուէր նմա հարկել յումեքէ, և ծանրացուցանել զինքն կերակրովք. Վրք հց. (որ լինի և իբրու բըռնադատել։)

ՀԱՐԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Տ. ՀԱՐԿԵՄ ըստ ա̄ նշ. այսինքն Հարկաւորել. բռնադատել. *Զի՞արդ հարկեցուցանէք զնա, կամ հարկեցուցիչն զնա են, առնել ինչ կա՛մ զոհել. Խոր. առ ործր։ Մխ. Երեմ։ Ճ. Բ։ *Հարկեցուցանէ զօրէն բռնաւորագունի. Պիտ։ *Ոչ իշխանական ինչ հրամանաւ հարկեցուցանել զոք կարէր. Արծր. ՟Է. 2։ *Մի՛ որ հարկեցուցէ զմեզ զարտուղի 'ի հայրենի չաւղացն գնալ. Լմբ. պտրգ։ *Հարկեցուցանելին զնա կամակցել և միաբանել անօգուտ խորհրդին. Դնոնդ։ *Հարկեցուցանող բանիւք. Խոր. ա. 7։ Վրք ոփոէ։

Եւ որպէս Հարկել ըստ բ̄ նշ. այսինքն հարկատու առնել. *Թագաւորք երկրայեցւոցն զքահանայսն ոչ հարկեցուցանէին, այլ ազատս պահէին. Երզ. մփ։

ՀԱՐԿԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ հարկեցուցանէ. հարկեցուցանող. *Հարկեցուցիչ բան, կամ հրաման, կամ պատճառ. Սարգ. ա. դ. ՟Է։ Վրդն. ող։ Գր. հր։

ՀԱՐԿԵՒՈՐ, ի, աց. ա. Որում անկ է հարկ մեծարանաց կամ յարգ. արդոյ. պատուաւոր. պատուական. պատկառելի. նազելի. *Հարկևոր տանուտեարք, և պատուեալ քահանայք. Ճ. Բ։ *Զպատուական և զհարկևոր ալիս ծերոյն։ Նեքն՝ հարկևոր և պատուական ալեօք. Լաստ. բ. և ժ։

ՀԱՐԿԻՄ. Տ. ՀԱՐԿԵՄ, իմ. ը̄ ա̄մ նշ։

ՀԱՐԿԻՔ. կեաց. գ. Որպէս Հարկք. պէտք. հանգամանք. և Ծառայութիւն. պաշտօն (յորմէ հարկևոր). կա՛մ որպէս թէ հերկեր, զոյգ մի եզանց հերկողաց. և լուծ նոցա, կամ ակօսն. *Ի հանդէս առաքինութեան մտցեն ըստ հարկեաց սխալանաց անձանց. Յձմ. ծէ։ *Հարկիք եզանցն վարեն։ յն. զոյգք. Յոբ. ա. 14։ և Վեցօր. ՟Է։ և Ըէր։ *Չիք անդ սոսր, չիք մամ՛ առնել, և ոչ եզինս հարկեաց լծել։ յն. եզինս լծել. Ոսկ. ա. փիմ. ծա։ *Եզինքն վարեն զհարկի (այսինքն զհարկիս). Մծէ. ծգ։

ՀԱՐՀԱՐ. գ. Անուն խազի առ երաժիշտս, որ և փուշ (հարկանող). Ոսկեփոր։

ՀԱՐՃ, ի կմ ոյ, եյ. գ. Παλλακή, παρα-

xoitos, concubina. վը. խոյճա. Երկրորդական կին՝ առ երբայեցիս, կամ առ հեթանոս. օթալէթ. Տե՛ս Ծն. իԲ. 24 : Դատ. ԺԲ. 29: Բ. Ընդ. ԺԲ. 16 : ա. Ճ. ա. 32. ևն : *Ջալալեինն ետ, և հայձ կացոյց. փիս լին: *Աբիմելէք հարճոյ որդի. Նե. էտ : * Բազումք ի նոցանէ ի հարճից էին ծնեալ. Շ. ՃԲ :

ՀԱՐՃՈՐԴԻԳԻՐ. գ. Որդի հարճի, որ յորդեգիցս առաւել համարեալ է. Զհարճորդեգիրն ի քարեղէն գրեալ ասլան. փոքր:

ՀԱՐՃՈՐԴԻ, գ.ոյ, ոց. գ. իբր Filius concubinae. և իբր Νόθος. Nothus, spurius, peregrinus. Որդի հարճի, կամ զաւակ ծըննեալ ի հարճէ. և Ալէկսոլդ. * Ամալէկ հարճորդի է հալիւազոս որդւոյ խաւսայ: Ամալեկայ հարճորդւոյն ետասայ: Ամալեկացիք (Յոռւռունք և հարճորդիք նորուն (եսաւսայ) . Մծբ. Գ: Վ.դ՝. ել: Շ. իաՅ : *Աբրահամ հարճորդեացն պարգևեաց զանգաւոր բարիս. Ոսկէբ : *Զհարճորդիս արհամարհեն հարք. Ոսկ. էԲբ :*Դարեհ հարճորդի. Ես. ԺԲ :

ՀԱՐՃՈՒԹԻՒՆ. գ. կնութիւն երկրորդաւոր.*Ածել ի հարճուԹիւն արտաշէսի. Խոր. Բ. 48 :

ՀԱՐՃԵԼ. իբր Հաչել. * Եթէ տեսլեամբ քնոյ հասցէ, սասլմոսելով հարչէն գնա. Վր. Կց. Յ :

ՀԱՐՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Πληγή, μάστιξ, πτῶσις, σύντριμμα. Plaga, percussio, flagellum, caedes. δῆγμα, morsus. Ցրկսւսց, vulnus, ևն. Հարուած, և ինչսն ի հարմանէ, ըստ սովենայն նշանակուածն Հարկանելոյ. որպէս բանսւած. Ծեծ. գան. կոտորած. սպանուԹիւն. պատիժ. տանջանք. խայԹուած. վէրք. ևն. * Ձայն հարուածոյ, ձայն շարժման անուոյ : Ջհարուածս յաւսց : Ջանհնարին հարուածան : Հարուածովք կամակոր օձիցն : Ջոմանս մարսիոյ և միանց կոտորեցին հարուածք : Հար զնոսա հարուածս մեծամեծս: Տալով տալիք նմա զհարուածոցն (փոխարէնս). ևն : Սոյն պէս և յայլ գիրս. * Հարին բազում հարուածս ի զօրէն յուսից : Եհար զծառն հարուածս ևօԹն : Հարուած գանին, կիմօձի : Վէրացն հարուածք : Հարուածք բևեռաց, նետից : Շփուել խորգով զհարուածան: Հարուած անբժշկական. ևն :

ՀԱՐՈՒԱԾԱԲԵԿ ԼԻՆԵԼ. Զարաչար հարուածիլ, հարուածովք խորասակիլ. Ձնիք ի սմա առաջնուԹիւն, այլ տմենայն վնասք հարուածաբեկ եղեալ եմ ի կորուստեան կարապետին. ԲՒՒԲ :

ՀԱՐՈՒԱԾԱԿԱՆ. ած. Իբր Պատժական. * Ի կեսուան հարուածական ընկալմունի. փիլ յոէ:

ՀԱՐՈՒԱԾԵՄ, եցի. ն. Հարուածով տանջել. հարկանել. պատժել. * Հարուա ծևաց զնոսա. Նե. Բ.սաց : * Զտուն երկրագործին այնորիկ հարուածեաց սէր. Վր. Կց : * Հարուածեցեք զմեհրս իշխանուԹիւն. Զէր. ևն : * Ա.յր զանոյեան իւր հարուա ծեաւ յերկիր կործաներ. ՅԿ. ևն : * Հարուածեալքն յօձից. Լ.սէ. իՒ: * Մի գտներ զհարուածեալս. Նե. ԺԷ :*Զհարօտա ծեալսն ի գիւաբան սատանին. Շ.ա : *Հարուածեալ են հայհոյուԹեամբ. Բէս. Տէր : * Հզօրին է հարուածիլ, և յաղԹիլ. Աճ.պ.Է:

ՀԱՐՈՒԱԾԻՉ. ած. Որ հարուածէ.*Հարուածիչ գիւաց. Նե. ԻԷ :

ՀԱՐՈՒԱՆՑ. գ. Հին անուն Ահեկանի ամանոյն. *Հարուանց զոր այժմ կոչեն Ահեկ. Տ.ամ :

ՀԱՐՈՒԿ. գ. Անուն երաժշտական խազի՝ նման հարհարփի կամ փշոյ : Ոսկէբ :

ՀԱՐՈՒՄ. բր, հար, հարով. Տ. ՀԱՐԿԱՆԵԼ, և ՀԱՐԵԼ. *ԵԹԷ ոք հարու զԱՅՄԱՆն. ՄԻ. էտ : * Մերկացուցեալ զառաջնս իւրեանց՝ ձգեցին հարուլ զնա. Վր. Կց. Յ : * Տուր ապերամբ լինձ հրզօրին, հարուլ ըզսիրտ բեւլասրին: Հըզօր տուր լինձ լինել ուժգին, և ի դիմի հարուլ չարին (այսինքն հարկանիլ). Յ՞ ործէ : *Եւ զնա հարու չլսե Թեամբ աչաց. Գ.ա : *Եղէ՛ն աՅոյս ծառոյն ծառկաւէս՝ ծափս հարուլին զեռունք. Տ.ա: *Հարուն, և Թողուն՝ որ յիսահակի Լուրին : Պինդ հարուս. Վ.սփ. (որպես ուսկ. հարբել. և Թ. լ.ւփ.Ռ.ՓՓ :)

Իսկ ՄԻ. ա.ա.ի. Է. * Սալորը և գամմն զատամունս հարուն ՚՚. իսմ առնուլ. ա՛ման առնել. փամ.չ.ըՀ.ՓՓ :

ՀԱՐՈՒՄՆ. ըման. գ. Հարկանելն, լինքսխելն. գան. Հարուած. մեռումն. և Ընդհարումն. կռիւ. բախումն. *Ոչ հարումն, և ոչ խոցումն որոյ.Մ.ա.ը. ծ՞ : *Հարման հեղուսիցն: Բևեռացն Տարմունք: Սլաքին հարման. Նե : *Հարմամբ ծնօսի զո պատկերին ի ծառայէն՝ և յիս գըԹա. Շ. ա.ք.ա.ը:*Վայրապար հարումն օգտի. Լ.ք.ա.փ:*Ցանձն առ զԹշնամանս, զհարուածն. Ոսկ. չԲ : * Մուաննալ զընդ միմեանս հարումն. ՅԿ. ևն : * Ի սասակ հարմանէ ընդ միմեանս՝ խաւարեցուսցանէ զմիս. Վր. Կց. Յ :

ՀԱՐՈՒՍ, լսոյ, ուց. ա. Δυνάστης, ἰσχυρός, ἀδρός. Potens, fortis, crassus, dives. կարող զօրութիւն (ի հարուլ). Հզօր. գոռոզ բուռն. Թիկնաւէտ. և Շռխ. ուսագ. իշխան. մեծամեծք. և իբր Մեծասուն՝ աւսւել ռասկական. կօրջ, ասծով, և ֆոբ. Ֆամ. փոքր, էոբոբ, պէհոբր, և գ.ա.ր.էՒ.ը՝ իբր ղէՒիի, և գ.ա.վ.էՒ.ի, եավ.ա. պէ.յ.ա.ի. * Մի երեսաց աչառիցես հարսի : Ա հասաւիկ ես գասեցայց ի մէջ հարուսս և անուսոյ ոչնարաց : Երթայց առ հարսսան. Ղ.ա. ծ՞. 15: Եզեկ. ՃՀ. 20 : Երեմ. Է. 5 : * Զանաւագն հարուստ արար, և զհարուստն անաւագ : Աւնուցու զՀարսրուսի աւար. Ոսկ. Ես : *Ա.ա յս անուն սասն՝ կարի հարուստ է ՚՚. յն. մեծամեծս զօրէ. Ոսկ. ա. փՀ: * Ծառայք ուրուք իցեն մարգեղէնք, հարուստք, առուղք. Ոսկ. Ես : *Ոչ՝ ի հարուստս աչառէ: Հարստոյ այնպէս ոՀնել, ոՀանց ատ՝ և ոՀանց՝ անդ Թագաւորել. Սէբէր. Է : Ես. փ. ա : * Որը եղեն հարուստք և իշխանք աշխարհս հայոց. Խոր. ա. ւ : * Բարեացն արարիչ և չարեաց ո՞ քան զո՞ հարուստ լցէ. Եզեկ : *ԲազմուԹեն արանց քաջաց, նորատիք և հարուստք յոյժ. Խոր. ա. 12 : *Ուժգին, և հարուստ, և անկորացուցանելի. Փիլ. ա.չաբ : * Հարուստ և ուժգնագիտ ընդդէմ հակառակորդաց հինից գտան. ՅԿ. ևն : *Ես ոչ եմ մեծատուն, և ոչ հարուստ. Վր. Կց. Է : *ԵԹէ կեղծես ի քոյոց և ի մեզ, հարուստ ես. Նե. կՀ: որ հայի և ի յայլորդ նշ:

ՀԱՐՈՒՍ. ՀՀոմ, իբր առատ. բազում. շատ. միանգամայն և զօրաւոր, տուաբ, կամ հաստատուն, կամ խոր. * Աւսատ և հարուստ մարդասիրուԹեամբ. Պզմ : * Թողուք Հարսարաց և հարուստ մտաց. Լ.սփ. իԷ : * Ունելով ընդ նիքեան գունդ հարուստ: Ընդ զառ ի վայր Թաւալուգըր խաղացուցեալ հարուստ ձգմամբ: Իբրև զսիւն երկա. Թի ի մէջ հարուստ խարխիաց. Աճբ. Ճ. 8: Ը. 9: Ե. 2: *Նստուցանէր հարուստ խոնարհեցեալ յարձանի միւմ Թագեաւ. ՅԿ : (ուսան Հարստել:) Իսկ Նե. Խ.ա. * Ի հին պատմուԹէ, և ի հարուստ զուցաբանուԹէ ՚՚. մարԹի հայել և ի յայլորդ նշ:

ՀԱՐՈՒՍՏ. Երկար. շատ. յուղվ (ժամ, ժամանակ). ումկ. Խել մը. Խոյլը. Տե՛ս և Օ.ԳՈՒՏ. ա. * Իբրև ժամէք հարուստ ի վէր անցին. Ճ. Ի. Ե. 15 : * Մինչ ցվախճան մեծ աստ, փոխանակ աստ.յոյ՝ ԹԷ հարուստ ժամս ձգեցին զնոսան. կՀ-ըղ. Ի.փ : * Հարուստ լինչ ամաց ի վերայ անցելոց. ՅԿ. ևն : * Ի հարուստ գարուց նկատեալ. Նե. Խ: Ինկ Նրէ. էէբ. *Ա յապխէքն երկարըք են քնուԹէ, զի հարուստ է ձայն սոյա ՚՚. մարԹի հայել և ի նախընԹաց նշ:

ՀԱՐՈՒՍՏ ՄԻ. կամ } ՀԱՐՈՒՍՏ ՄԻ ԹԱՍ. } Յերկար. Խել մը. ԽոյլըՁա. * Հարուստ մի ըստ քաղաքն արտաքս եկին : Անցանէր հարուստ մի ի քաղաքէն ի կողին մի հիւսիսոյ. Է. Ի. Ձ. 27 : Ապաւ : * Համբարձեալ զնա ձեռս իւր տա բածամբ հարուստ մի ժամ: Հարուստ մի ժամ մնացին գալատեան նր. Ճ. Բ. Վէր. Նէբ :

ՀԱՐՍԱՆԵՒԿ, եկի, կայ. գ. որ և ՀԱՐՍՆԵՂԷՈՑ. ումկ. հաբանաբ. կոչնական հարսանեաց. փէ.չ.ա.Ի.ը. *Ասին վիԺՁ ի հարսանեկաց անսն. Նե. ա. Ի:

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ. ի, աց. ա. Γαμικός. Nuptialis. որ և ասի ՀԱՐՍՆԱԿԱՆ. Սեռ. Հակառն հարսանեաց. * Փակի առագաստն յաղագս չնջանեցոյ հարսանեկան հարսանեացն Քահից. ՑձԲ. էՓ : * Հարսանեկան պսակելոյ և Քահց չնջանեկին. Լ.ք.յ.ա.փ. (այն է բանն փիլոնի, ուր գրի Հարսնական :)

ՀԱՐՍԱՆԻՔ, նեաց. գ. Γάμος. Nuptiae. արաբ. պրս. աբուռի, հարսուռի. ումկ. հարսՆէ. Թ. փ.չ.ի.ա.՝ ԽրախուԹիւն վասն գաւսառան հարսին. Հանդէս և կոչունք պատկելոյ հարսին ընդ փեսային. * Հարսանիս առ բարին: Դարձան հարսանիքն ի կոծ: Առուք հարսանեաց: Բարձրացոյց նա զհարսանիսն եսԹերոյ: Հարսանիքք էին ի կանա գալիլեացւոց: Արար հարսանիս որդւոյ իւրում, ևն : * Լ.ինին հարսանիք մեքսիմինայ գաւսերն գիոկղետիանոսի. Խոր. Բ.80: *Զհարսանեացն պատս պարեցին. ՅԿ. ևն : *Մտանել յերկինսն ուրախուԹիւն, զոր հարսանիս անուանէ. Շ. Բ.ա.Ի.ը : * Ի հոգևոր հարսանիս. ևն. Շ.ը : * Սատանայ և (՚ի) հարսանիսն հինաւրեցաւ մեծանուն զաւպականուԹիւն. Ոսկ. Ես. (որ հայի և ի յայլորդ նշ:)

ՀԱՐՍԱՆԻՔ. որպէս ԱմուսնուԹիւն. (ըստ համառայնուԹեան ի.ա. փմ.ա.) * Պատուական են հարսանիքք, առ առաքեալն. Գ.լ. Ե: *ԵԹԷ չեռցին ի ցանկուԹիւն . . . ոչ է հարսանիս, այլ պոռնկուԹիւն: Գայլ եղև, և ոչ էտ օրհնել զհարսանիս իւր. Կանան :

ՀԱՐՍՆ, սին, ուհք, սանց. գ. Νύμφη. Sponsa. ումկ. հաբ. սրաբ. պրս. աբուռ, արուռ. Թ. ՀԷւԻՒ. Օրիորդ առեալ փեսային. կամ առն լեալ. որ և Նոր ասի՝ հայելով առ սկեսուրն և առ սկեսրայրն. * Ձայն փեսայի և ձայն հարսին այլ ոչ ևս լուիցի ի քէ գ: Գոյր իմ հարսն: Գօղաւիզ ծնգասէր հարսուհք: Ամ հարսանց եղեն արգելանք սպասպսակապանք լուսնոյ: Սկեսուր ի հարսն, և հարսն ի սկեսուր իւրմէ. ևն: *Ուրախ լեր հարսն երկնային՝ կոյս անսպական: Հարսն ի յերկրէ երկնից: Հարսն ընծայեալ յերկրէ յերկինս. Շ.ա : *Ուրախ լեր յերկրեալ հարսն անհնարանսեալ. Յ.ա. ն: * Ուրախ լեր հարսն անսպասս անքնին քո խորհրդով փեսայ հարսին քո եհեղ.ցոյ. ևն. Շ.ա

ՀԱՐՍՈՒՆՔ. իբր Յաւերժահարսունք ա-ռասպելաբաք. Նմփղ, փաւ. Nympha, phae. հիւթիս գեղեցիկ. * Անուանեալոցն հարսանց, զոր ոմանք լեռնային կոչեն.Նոննոս: * Հարսունս և այլս ոմանս ազգս գիւաց ասեն. Նիւս. բն:

ՀԱՐՄՆԱԲԵՐ. Տ. ՀԱՐՍՆԱՔՈՒ. * Զի նախընթաց Ճրագին՝ լոյսն հնտեսցի գերապայծառ, և Հայնին՝ բանն, և հարնաբերին՝ փեսային. ԻՀ. յն:

ՀԱՐՄՆԱԴԵՂԵԼ, ղեալ. ն. Գերազարդել իբրև զհարսն. * Զոր յիգիպտոս եգիտ ած՝ ի տգեղութենէ, և հարնագեղեալ եհան անտի. Վրդն. Երգ:

ՀԱՐՄՆԱԶԳԵԱՑ. ի ա. ՀՀ. Ոյ հարսն

ՀԱՐՄՆԱԶԳԵՍ. ի զգեցեալ և զարդարեալ, կամ առնեալ փեսայի. իբր յն. Νυμφοστολουμενη. * Հարսնազգեաց պատկեալ: Հարսնազգեաց Թագ՝ ի գլուխ հըրաձուի. Խոր. Վրդ. ե հոխիս: * Հարսնազգեստ առնիչ զհոգին: Զայլ հարսնազգեստ լեալ զհոգին. Նիս. Երգ: * Հարսնազգեստ փառօք այլ ընծայէ. Ոսկիփոր: * Սկսեալք ախտից ազատանային զհարսնազգեստ հոգիսն՝ որ՝ ի մեզ: Խնամուն կուսանքն հարսնազգեստ զարդարեալ՝ արժանացան՝ ի կոչումն փեսային. Լծ. խս:

ՀԱՐՄՆԱԶԳԵՍԵԼ. ն. Νυμφοστολέω. In modum sponsae orno, sponsam ad sponsum deduco. Իբրև զհարսն զարդարել. հարնազգեստ առնել. * Նկեալ էր զնոսա հարնազգեստել երկրորդաբար լուսալ Խոր. հոխիս: * Որք քրի եղեալ դաշնակից հիւրութեն՝ նորա՝ հարնազգեստեալ պահեցուք զմիտս մեր. Հմամ. առ:

ՀԱՐՄՆԱԶԳԵՑԵԱԼ. Տ. ՀԱՐՍՆԱԶԳԵԱՑ. * Հարնազգեցեալ տեսանէն զնա. Վրդն. Երգ:

ՀԱՐՄՆԱԽՕՍ. Տ. ՀԱՐՍՆԱԾՈՒ. * Հարսնացուականէ լիր (կամեցեալ) զնմանովկիկ ոք զեկեզեցի՝ առաքէ հարնախոս զերկնից, նիկ և զնախատես ոք մարգարէսն. Ձեր. կթ:

ՀԱՐՄՆԱԾԵՄ, եցի. ն. Հարսն ածել. * Ձսա հարնածեաց ընդ նմա, և ոչ խնայնակուսին յոյցոյց. Ածիսածոր:

ՀԱՐՄՆԱԾՈՒ. ա. Νυμφοστόλος. Qui sponsam ad sponsum deducit, vel alicui sponsam conciliat; nuptiarum instructor. Որ ածէ զհարսն առիթ մի կնոջ հարսանեաց կամ պսակի. հարնախոս. հարնեկերայր. հարսանեակ. և փեսաւէր. արօսպէր. * Ձի զու փեսայ ես երկնային, Ես հարսնածու մաքուր հարսին. Շնորհ: * Մի կնոջդ հարնածուք գան և առնեն զնա. Լմբ. պորփ: * Հարսնածուք երանելիք. Ճ. Ի. "Ներքոյ. ծոցն հոգին որ, հարսնածուն՝ պաշտելիցն տեղեաց տակաւպեան. Մխ. ապար: * Ըստ Թոմոյ երկոտասան առաքելոցն, որք են հարսնածուք հարսանեացս այսոցիկ. Ոսկիփոր:

ՀԱՐՄՆԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Νυμφικός, νυμφαῖος, γαμικός. Sponsalis, ad sponsam pertinens, et nuptialis. Սեռական հարսին, կամ և հարսանեաց, որպես հարսանեկան. փեսեական ընծայք. * Հարսնական յօրինաւորութեան զգեստ. Ճհ. խմ. ապ: * Ձհրեղինս առեալ զհարսնականն զգեցաւ զգեստս. Կնմապ: Ձհարսնական զարդն ոչ յարդարեցեք. Ոսկ. ի Ծ. Նոսանս: * Հարսնական զուարճանքք զուարճանայ ընդ փեսային. Նիս. նոս: * Ահ իսկ օրինացն, որ առ հարսնականն երաժիշտս են, և լսելիք արքեայտեղիք ոչ վայել. Պղատ. օրին ի: * Ո՞չ ամենեւին յայ պատկառելոցն՝ ի հարսնական ջահիլ, և ոչ ի հարսնական պահն հայեցեալ.փիլոսոփս:

ՀԱՐՄՆԱՆԱՅ, ացայ, ցեալ. ն. Νυμφεύομαι. Nuptui collocor. Հարսն լինել, իրօք կամ խորհրդաբար. * Գրեալ զնա արշակունի, զի հարնացոյն արքայի. Խոր. Ի. 8: * Ռեբեկայ առեալ զիեսայն՝ հարսնացաւ նմա, արկեալ զնրբաւ զնիւսին. Վրդն. ծն: * Ամուսնութիւն ընդ ուղիղ հարնացեալն որ է, և ընդ օտարն՝ պոռնկութիւն. Լմբ. իմ: * Յածարեալ հարնացեալն՝ ի որս յայսնաբանէ. Նիս. Երգ: * Հարնացեալք քոյ լրկնաւոր փեսային. Հմ: Տէս և ԱՄՈՒՍՆԱՆԱԼ, և ԱՆՀԱՐՍՆԱՑԵԱԼ:

ՀԱՐՄՆԱՊԱՀՈՅՃ. ա. Պահապետ զարդարեալ որպես զնարան, և որ ինչ հայի՝ ի պատրաստութիւն հարսին. * Հարնապահոյճ պահածոյք ալէնել. Նար. ղբ: Ե Մ: * Հարնապահոյճ զարդարեցաւ (Հեսթեղի), խառար չարին նրսեմացաւ. Տաղ:

ՀԱՐՄՆԱՏՈՒՆ. Առաւել ոմն. որ և հարսնէդ տուն. Տ. ՀԱՐՍՆԱՐԱՆ. * Ի հարնատունն քան զընկերս յառաջ ել և գնա. Ոսկիփոր:

ՀԱՐՄՆԱՐԱՆ, ի. գ. Νυμφών. Domus nuptiarum, et sponsi sponsaeque thalamus. Բնակարան հարսին և փեսայի. տուն հարսնեաց. և Առագաստ. ասի և փեսայարան. զսա հոմանձայնեալ չէ. Նիմճան. ոմն. հարսնէդ տուն. և հարսի ՀՀսի խոսոյը. * Աճապարին սքանչելագործն զնաւարհատոյց գհարսնարանն՝ զՀուրն՝ ի գինի փսխարկելով. Ճհ. յ: և Մ: * Ի նեղութ մանկ յանարատ հարսնարանն իւրում. Նար. Երգ: * Ոչ հարսնարանին իւրում Ճշիկք, այլ փեսային անձկութեաք մտչիմ. Նար. ծբ: * Եկեզեցի՝ հագուցն հարսնարան; Առագաստան վերին՝ հարսնարան անմահ լոյ նին: Մի հարսնարանին ալտաքոյ գացուք: Վ.երին հարսնարան. և՝ն. Խոսք: Շ. Ի.պ. և Երէս: Ցբ որդի: Մ: * Հարնարան անմահ ալքային: Հարսնարան արտից արդաքոց. Շար: * Տարսնարան լուսոյ. Տաղ:

ՀԱՐՄՆԱՑՈՒ. ի, ոց. ա. Օրիորդ հանդերձեալ հարսն լինել: Վրդն. Երգ: կանան:

ՀԱՐՄՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Νυμφεύω. Nuptui do, desponso, et sponsam accipio. Հարսն առնել այլոմ, կամ ինքեան. խօսել և տալ կամ առնուլ՝ ի հարսնութեն. հարնացանիլ զտիւղ ծառոյն տեղ ծղոյնն. Ոսկ. յահնիսն: * Խոչտղեաց լուսով պատկեալ՝ ինքեան հարնացոյց. Խոր. հոխիս: * Բոլորովիմբ զանձն քո հարնացոյ քոյին. Վրդն. Երէց: Վասն մովսէսի, պօղոսի են, ասի, զժողովուրդն կի զեկեզեցին * Հարնացուցյանէր ոյ. Հարնացոյց քոյի. Լմբ. ովս. և ոչ: Եւ վասն քոյի ասի. * Հաձեցաւ հարնացուանել իւր զկաթողիկէ ոք զեկեզեցի: Օգնկեզեցի հարնացուցանէ, և ընդ ինքեան միաւորէ. Ջհր. ին: Շ. Խոսք:

ՀԱՐՄՆԱՒԵՐ, ևրի, րաց. գ. Հարնաձոտ. մեծաւոր հարսին. հարնեփոր. և փեսաւէր. արօսպէր. * Դու հարսն անդնդոց և զեր(մեղօք), և գևքն և զեզ քեզ հարնաւէրք. Մաթաս: * Յօրիորդաց՝ ի հարսնեկաց.Գրոպէնէ:

ՀԱՐՄՆԵՂՐԱՅՐ, բօր. բայց. գ. (որ և ոմն. հարնեփոր.) Νυμφεύτρια. Pronuba. Որպէս հարնաւէր, և փեսաւէր. Հարնեղբայր. Հարնաձոտ. * Պօղոս չգանգաղեցաւ զհարսնեղբարցն և զփեսաւէրսն (յն. մի բոտ) բանս խօսել. մանաւանդ ոչ իսկ ըզհարսնեղբարց և զփեսաւէրաց, այլ զհոգևոր լոյս մաքրոց. Ոսկ. երէս. Ի:

ՀԱՐՄՆԵՒՈՐ, կամ ՀԱՐՄՆԵՒՈՐԴԻ. Տ. ՀԱՐՍՆԱՆԱԿ. ՀԱՐՄՆԵՒՈՐԴԻ. ի * Ըհարև կամք փեսային և հարանևորդիքն խողխողեցան. Երէն. Մթ:

ՀԱՐՄՆՄԱՍ. գ. Νυμφαία. Nymphaea, nunuphar. իբր Հարնամասան. Հարսին մասան. Անուն ծաղկի, որ այլազգական բառիւ Նունուֆար ասի. այն է Ջրային շուշան. Ելել. Ոսկիփոր, Նինեվքիր, Նինոսփէր. * Նիմիկեա. շուշան՝ ի գետեզր, կամ հարսնամասս. Գաղիան:

ՀԱՐՄՆՈՑ ԾԱՂԻԿ. կամ ՀԱՐՄՆՈՒԿ. ՅԵԼԻՆՄԻ ԼԻԼԻՒ. Տ. ՊՈՒՏ. Դալիան:

ՀԱՐՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Γάμος. Nuptiae, connubium. կիր բազիս, sponsam assumere, ևն. Հարսն դոյն. կնութիւն. Հարնանալն. և Հարսանիքք. ՅԵԼԻՆԻՒ, փիլիսոփան. * Խնդրեցի ածել ինձ հարսնութե. Իմ. Ը. 2: * Խօսեցայ զքեզ հարսնութե իբրև կոյս մի որ: Փեսայ հարսնութեն սորա որդի ոչ կենդանւոյ: Ո՞ր է պատճառ հարսնութեն քո. Ագաթ: Նոր. հե՝ ։ եէր. Ծվիշտ: * Տեղայր մարգարիտ ի հարսնութե ոսթինկանն: Ա յսքիկ յաւուրս հարսնութե վայելեն. Խոր. Ի. 47: Ոսկ. յհ. Ի. 14: * Յորժամ առն թագաւորի հաձոյ լինիցի ի հարսնութե, և չդտանիցէ հանդերձս արժանիս հարսնութե յիւրմէ ուրոյն կազմել. Ոսկ. Եա:

ՀԱՐՄՆՈՒՀԻ. Տ. ՀԱՐՍՆ. * Ե՛կ իմ սիրելի, Եկ մեծաւոր իմ հարսնուհի: Ե՛կ հարսնուհի՝ ի լերանց ընծուց. Նար. փոզ: * Զի հարսնուհին կայր հրաւիրեալ... ի յառագաստն ճեմարեալ. Ներ. Ոսկ:

ՀԱՐՄՏԱՒԱՀ. Ո. Ճոխաբար. առաջաւագն. ազնի մը. պօղ պօլ. * Որոն հարսատաբար և առաւելապէս, որպէս զուարակաւ իմանալոյ է արժանի. Մխ. զաբ: * Եւ զմեզ իւրայ քաստանալուկն մեծացոյց հարրաստաբալ՝ մուծանելով ի վճռակ արդարութե. Հմամ. առ:

ՀԱՐՄՏԱԲՈՒՐՈՒՆ. ա. Մեծաձեռն. բազմաձեռն, կամ բուռն զօրութե. * Հարատաբուռն զօրաք. Եսա. իր. ա:

ՀԱՐՄՏԱԴՈՑՆ, գոնի, լոյ ա. Զօրագոյն. բռնագոյն. և Ճոխագոյն՝ մեծութե և կարողութե. * Անոյն Թագաւորացն մերոց հարատագոյն և խոհեմագոյն. Խոր. ա. 25: Ցհ. լե: * Պօղոս, որ քան զԹագաւորս հարստագոյն եր, և քան զմեծատունս հզօրագոյն. Ոսկ. ղ: * Հզօրագոյն, և ուժիւ հարստագոյն. Փիլ. Իմասփ: * Որ քան զնս հարստագոյն իցէ, գայ հասանէ բռնաբար ի վերայ նորա, և հանէ զառ և զաւարն. Վեցօր. Ե: * Հարստագոյն քան զնա էր չարն, որ բռնաբար նեղէ. Եզնիկ:

Տ. Ճոխաբար. տիրաբար. և Պնդագոյն. * Հարստագոյնս առնէր ի վերայ հիւանդացն զգաժկութեն. Կիւրղ. գեղ: * Տոկուն կացով հարստագոյն տնեցցին. Փիլ. լեր:

ՀԱՐՄՏԱՒԻՐ. ա. Իբր Հռնաւիր, կամ առատ, լիուլի. * Տովորութե է մեր՝ խոնկս արկանել յեկեզեցիս, և հարատաւիր ձեռամբ մատուցանել միշտ, զոր ի փառս Պրպ:

ՀԱՐՄՏԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՐՈՒՏՍ. * Ի մահե բնութեն հարատական. Նար. խլ:

ՀԱՐՄՏԱԿՈՂ. ա. Հարուստ կողիք. ուժգնակ. լոյն միչով. Թիկնաւէտ. քաջ լանջ. բուռն. զօրաւոր. կալչնակ. * Հարրաստակող գով զբմբիլ մարտիկն (ասեմք) փոխանակ հզօրի: Զոյժն ունակ կալ կռնեն. յորմէ և զբմբիլ զմարտիկ հարատակող զուժգինն կռնեն. փիլ. այլաբ. Ե լինի: յորմէ և վրդն. ծն: * Հարատակողն առատագութենէն: Հարատակողն ուժոյ. Պիս: * Զմանձրամարմինն և զհարատակողն. Լսոս. ծբ:

ՀԱՐՄՏԱՀԱՐԱԲ. ա. Իբր Հարատահարեալ.

*Զաղքատս, զհարստահարս, զնչդեհս. Բուզ. Ե. 31: *Ոչ հարստահար լինել միայն մեզ 'ի միջէն. Նիւս. խոս.:

ՀԱՐՍՏԱՀԱՐԱԿԱՆ. ա. Τυραννικός. Tyrannicus. որպէս յն. Բռնաւորական. *Աքանչելի իրն վերադիտողացն՝ իբրու հարըստահարական եղև առ ստլաւ. Պղատ. օրէն. Դ: *Թշնամիք, և հարստահարականք. Անդ. Է:

ՀԱՐՍՏԱՀԱՐԵՄ, եցի. ն. Καταδυναστεύω. Opprimo. Հարստութեամբ ուժոյ հարկանել, նուաճել. բռնաբար յաղթահարել. ընկճել. կեղեքել. անիրաւել. բռնանալ. նեղել. ճնշել. ճմլել. նկուն առնել. ռամ՚կ է. ճնշել ևն. *Ոչ թող առն հարստահարել զնոսա: Եկին 'ի վերայ յուդայ, և հարստահարէին զնա. Ա. Թ. ԺԳ. 21: Ե. Թ. ԺԱ. 17: *Հարստահարել զմիմեանս. Սարգ. յհ. Ժ: *Ոչ յումեքէ եղեն հարստահարեալ. Յհ. կԲ: *Հարստահարել զամենայն միտս և զգործս իմաստնոցն. Արծր. Է. 7: *Հարստահարեալ 'ի խորհրդոյն՝ ոչ կարաց զանխռովաբար ունել. Զեն. կԲ: *Նախանձն յարոյց զկորիս և զդադան 'ի վերայ մովսեսի, և ոչ թէ հարստահարեցան 'ի նմանէ. Լմբ. ծղ:

ՀԱՐՍՏԱՀԱՐԵԼ. Ուժգին հարմամբ հարուստ մի 'ի խորս մտել. հարստել. վարսել. և պնդել. յամառիլ. *Հարստահարեալ սուսերն 'ի գլուխն: Հարստահարեալ սուրն յոյն երկվարին. Մեսր. եբեց: *Բարկութիւն է հարստահարել զհուր եամին. Մանդ. ԻԷ:

ՀԱՐՍՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυραννίς, ίδος. Tyrannis, idis, և oppressio. Հարըստահարելն, իլն. գռռոզութիւն. բռնութիւն. բռնաւորութիւն. ուժգնութիւն. *Բռնադոյն վարեցեալ հարստահարութեամբ. Պիտ: *Հարստահարութիւն բազմաւ ընդարձակել զսահմանս, կամ ընդ իւրև զոք հնազանդեցուցանել. Յհ. կԲ: *Ոչ սակաւ հարստահարութիւն արարեալ գլխոյ սմբատայ՝ առնու հարկս բազումս. Արծր. Ե. 2: *Ի հմբռստահարութէ արիադոյն սանս լինել զքաղաքն, որպէս երևի. Պղատ. օրէն. Դ: *Սուղ իշխանութիւն, և հարստահարութիւն. Անդ. Է: *Հարստահարութիւն խոկայ ընդդէմ արարչին. Սահմ. Է: Մագ. ԻԷ:

ՀԱՐՍՏԱՑԵՂՑ. ա. Հարուստ իրօք զեղեալ. երևելի մարմնով, ուժով, ընչիւք. և կամ անցեալ ըստ չափ պերճութե. *Կին մի հարստայեղց՝ վաւաշոտ (չամիրամ). Արծր. Ա. 1:

ՀԱՐՍՏԱՑՈՅՍ. ա. Մեծայոյս. քաջայոյս. *Արժանի յիշատակի հարստայոյս արգեանցն իւրոց. Ոսկդ:

ՀԱՐՍՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Πλουτέω, δυναστεύω. Ditesco, dominor, impero. Մեծանալ, ճոխանալ. զօրանալ. իշխել. տիրել. բռնակալել. հարուստանալ, մեծնալ, ուժ ունել, տիրել. *Հարստացեալ տիրէ 'ի վերայ երկոցունցն եա. Խոր. Ա. 5: *Ըլնէ զեղիպտոս, և անդ հարստանան աղդապետաբար. Արծր. Ա. 1: *Հարստացեալ փառաւորեալ է կողմանբն այդ. Յհ. կԴ: *Պայազատեաց պետութեանն ակեղոսս. որ ուժութեան ամ հարստացաւ, և եթող ամենայն զհարստութիւն. Եւս. քր. Ա: *Ոչ ապականացու և այլայլելի բնութիւ, այսինքն եղականքս հարստացի եասպէս զանփոփոխութիւն: Ոչ մեք պետրոսեան հարստացաք: Զմե անպատշաճ սանս այյ զանանկութիւնն, որով աշխարհ հարստանայ պրակտօսութիւն. որով աղքատացաւ բանաւորկուն հարստացեալն զանլրութիւն. Պրպծ. (ուր հյյ. խնդ. է ոճ յն. որպէս թէ լինէր ըստ հյ. յարստանալ. իսկ յն. փար(ժամանալ.) *Աղքատութե նորա եմ, զի մեք նովաք հարստասցուք. Բ. Ա: *Հարստանաս մեծապէս ընդ տայն. Նար. Լա: *Կարելին իբրու ըզքեզ հարստանալ. Սարգ. յուդ. Բ:

ՀԱՐՍՏԱՊԷՍ. մ. Πλουσίως. Abunde. որ և ՀԱՐՍՏԱԲԱՐ. ճոխաբար. առատապէս. լիով. յաճախութբ. ընդարձակագոյնս. և խորագոյնս. և բռնաբար. *Զբազում ազգաց զրոյցս հարստապէս 'ի նմա ճոխացուցեալ էր. Յհ. կԲ: *Ղրկաս համօրէն աշխարհի գրեաց, և պարտ էր հարըստապէս զբոլոր մարդկութե զնախնիս դրել. Ը. Մգբ: *Պատկեսցէ հարստապէս վերին բարութեքն: Անուշահոտ բուրելով և առատել հարստապէս զնորայն խորհուրդ: Մուծանէ 'ի նոսա յոյժ հարստապէս զներգոյին իւրոյ զօրութե ներգործութեն. Պրպծ: *Սրսկմամբ իւրոյն արեան սրբէ զեկեղեցի, և զայս հարստապէս. Մեկն. ղեւ: *Զիւր իսկ զանձեռոյինն 'ի նմանէ 'ի զատ յափըշտակելով հարստապէս նովին իսկ ընութեն ըզբերան նորա. Յհ. կԲ. (իբր փոխել խօսել):

ՀԱՐՍՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Πλουτίζω. Dito, locupleto. Մեծացուցանել կամ ճոխացուցանել զօրութբ, փառօք, ընչիւք. *Զօրացոյց հարստացոյց զոկարս, ՄՏՔ. ԾԲ: *Հարստացուցանէր զփոյան ոսկւոյն փառօք. Պրպծ. ԾԱ: *Զանայ հարըստացուցանել զառ առաքինութբ: Զաղքատացեալս հարստայն ածեղէն առատ կամօքդ. Լմբ. ող. կէ. և պարգ: *Հարստայցոյց 'ի փարթամութեն անապական գանձուցն. Պրոկլ. յով: *Իւրև աղքատք, և զբազումս հարստացուցանեմք. Վրք հց. Ա:

ՀԱՐՍՏԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ հարստացուցանէ. ճոխացուցիչ. *Այժմ սակս հարուստ է, և հարստացուցիչ. քանզի սակս հարստութե թագաւորի. Ճ. Բ. կրկ մեղու. հոգեհ: *Տէր իմ աղքատին սուն հարստացուցչին զերկինս. Պրպծ. Յ:

ՀԱՐՍՏԵՄ, եցի. ն. Հարմամբ զնստուցանել, կամ 'ի հարուստ մի խորուն մտել. վարսել. և պնդել. զօդել. ամփոփել. և պատել. *Հարստեսցուք զկայմն. Սարգ. Ա. յհ. Դ: *Ցերկիր զնա հարստէր: Թափանցանց ընդ թիկունսն յայնկոյս յերկիր հարստէր. Յհ. կԲ: *Զանազան զպաղմամբ իբր սիւնյծ կապանօք հարստեալք. Պիտ: *Բազում կապանօք հարստէ (մամոնայն). Ոսկ. մ. Ա. Գ. յն. περιβάλλω, շրջապատել: *Միաւորեցի զքեզ ընդ իս, և ընդ իս հարստեցի. Ոսկ. Ա. ակմ. յն. συνάπτω, զօդել: *Ո՞վ եսես կապեալ և հարստեալ զսիւնակ պղնդական, և զնա ոչ խլեալ. Ոսկ. եփ:

ՀԱՐՍՏԻ. ա. որ գրի և ԽԱՐՍՏԻ. Հարուստ մարմնով. մեծամարմին. վիթխարի. թանձր, խոշոր. մեծ թոմբ, պնդակազմ. *Եւ էր մեծամարմնով հարստի, և յոյժ թանձր. Լմբ. Բ: *Կին ոմն յաղթէ արշակունեաց անձամբ խարստի (կամ հարստի) և խոշորագեղ. Խոր. Բ. ԾԱ:

ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλοῦτος. Divitiae, opulentia. Մեծութիւն. ճոխութիւն. առատութիւն յոր և է կարգի. առատութեն. ճոխութիւն, պաշտօն. *Վասն չքաւորութե, և հարստութե. Լմբ. ժմ: *Ոչ մեծութիւն խառնայ, և ոչ հարստութիւն տալ նոցա ըստ աշխարհիս. Ը. Մգբ: *Մամոնայ՝ հարստութիւն և մեծութիւն ընչիցն է. Մեկն. ղէ: *Ածայնոյ բնութե նորա հարստութե: Հարստութիւն ածութեան, կամ փառաց խորհրդոյն. Պրպծ: *Ի լրումն առաջնասանեալ հարստութեն. Նար. կԳ: *Իմաստութեան հարստութբ խոհեմութիւն երևեալ. Յհ. կԲ:

ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ. Ցեղկապութիւն. եղկոյնութիւն, չատուն. *Թէ զաւուրցս հարստութիւն հանմառօտեացես. Նար. ԾԲ:

ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ. Δυναστεία. Potentia, imperium, dynastia. Իշխանութիւն. տէրութիւն. գռռոզութիւն. բռնակալութիւն. տիրապետութիւն. հզօր ինքնակալութիւն կամ թագաւորութիւն. հէ-ղինսպալէ, ալէմէկ. *Ի տեսանէ տուաւ ձեզ հարստութիւն, և իշխանութիւն 'ի բարձրելոյն. *Ի ձեռին քում է զօրութիւն և հարստութիւն: Յաղագս ամենայն թագաւորութե և հարըստութե նորա. Իմ. Զ. 4: Ա. Թ. ԽԲ. 12. և 30: *Առաջին հարստութիւն եգիպտացւոց: Երկրորդ հարստութիւն մակեդոնացւոց: Չէ երրորդ հարստութիւն հռովմայեցւոց: Իսկ երրորդ հարստութիւն ազայից: Ի փոխանակել տաբերաննեայց հարստութեն. Եւս. քր. Ա. սանէպ: յորմէ և Խոր. Ա. 6: Արծր. ԽՆ: *Բռնութբ յաղթէ ասիցելոց հարստութեց. Փիլ. իմաստ:

ՀԱՐՑ, ի, ից. գ. Ἐρώτημα, ζήτημα. Interrogatio, quaestio. Արմատ Հարցանելոյ. (ըծ. այց. հայց. թ. արզ, արայզ.) Հարցումն. խնդիր. հետազօտումն. յոյզ. խոյզ. փորձ. քննութիւն. սօրաղ, սիւալ. գիւֆեթ. *Զամենայն ինչ իմաստաբար 'ի հարց արկանել: Զաստղանս զայս բնականագոյն 'ի հարց առնուլ. այսինքն հարցափնտել. Փիլ. ծ. բան. և լին. Բ. 1: *Ի հարց և 'ի խնդիր մտին ընդ սամփոնսոսի. Սեբեր. Գ: *Առանց հարցի խուզման: Առանց հարցի և քննութեց. Նիւս. կազմ. ԺԳ: Ճ. Գ: *Ցես այսչափ հարցից և տանջանաց. Ագաթ:

ՀԱՐՑ. Տ. ՀԱՐՑՆ:

ՀԱՐՑԱԲԱՆԵԼ. Տ. ՀԱՐՑԱՆԵԼ. *Հարցարանեալք զեսայեայն, ով է սա զեղեալ յերկրէ. Ղար: *Նոր անդրէն 'ի նոյն հարցարանեալ վեհիցն. զի՞ այդ վերք 'ի ձեռս քո. Նար. փող:

ՀԱՐՑԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարցումն առ 'ի դիտելոյ և փորձելոյ. *Փորձայեսին հարցապիտութեն. Թէոդոր. մայրագ:

ՀԱՐՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐρωτηματικός. Interrogativus. Որ ինչ իցէ նշանակ հարցման. հարցուածոյ պայմանաւ. պաշտօն եղեալ. *Հարցական է, որ հարցանելով կոչի ըստ հարցման տալեալ. որդ ոն, ո՞, ո՞յք. որքան. Թր. քեր: *Իւր հարցական դնելով զբանն: Հարցական դնէ զբանն, և պատասխանէ այսպէս. Ը. Քաջն: Լմբ. առաջ. և աղ: *Խօսի բանիւ նա հարցական. Ցուցարիր: *Կոչեալ նոյն ժամին, ո՞ր ես, հարցականն. այսինքն հարցանելով. Գծյ:

ՀԱՐՑԱԿԱՆՆ. իբր հարցականն. Այն՝ որ հայի 'ի հարցուկս, և 'ի հմայութիւս. գիւթուն. *Գիւթականք և հարցականք 'ի նմա լինէին. Ճ. Ա: *Գի թականք 'ի նմին և հարցականք ներգործեալք, եա. Նիւս. սքան:

ՀԱՐՑԱԿԱՆԱՊԷՍ. մ. Հարցուածոյ պայմանաւ. հարցներու կերպով. *Պարտ է առ նոսա սուղ ինչ բարբառել հարցականապէս. Ըն. հոգ:

ՀԱՐՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարցուած. հարցումն, և պատասխանի. *Ի կրթական հարցականութիւս լինին. Երզն. քեր:

ՀԱՐՑԱՆԵՄ, հարցի, հա՛րց. ն. Ἐρωτάω, ἐπερωτάω, πυνθάνομαι, ἐξετάζω. Interrogo, sciscitor. Հայցել զանեղեկութի. խնդրել զլուծումն բանի կամ զհրաման կամ զպատգամ. յուզել խուզել. փորձել զերան այլոյ. սրանել. հետաքննել. հետազօտել. քննել յաւէնի. հարցնել. սօրմաք, սիւալ էթմէք, արամաք, գիւֆեթէթմէք. *Հարցի զնա: Հարցին զնա: Զի՞ հարցանես զիս. հարց զայնոսին՝ որ լուանն: Զանէր ամենակալ ոչ

հարցիք : Հարցանել զնա · Հարցանել ՚ի առաւնէ : Հարցանէր նա նմա ՚ի առաւնէ : Հարցանել նովաւ չինէին : Հարցէին զՀաւատարէն : Զի՞ հարցանես զանուանէ իմմէ : Հարցին զողջունէ նորա : Հարցանելով և հարց զմէնջ այլն : Հարցէին զքէն ՚ի խաղալուվքի : Ոչ խնամասուքէր հարցէր վասն այգորիկ : Հարցանելով հարցաւ յաբէլ և ՚ի դան : Խորն հարցաւ ՚ի փորձութեց · Եմն :

Ընդունելութեան ոչ այնչափ լինի Հարցանող , որչափ Հարցող , ի , այ·Յաւուկ հարցողն է բանս · Իգն : * Հրամայեաց Հարցօզ օրինականին : Վասն զՀարցողն գայթագղելոյ ասացանելոյ · Աստ : * Նա այնպէս ընդգեմ Հարցողացն նա առնէր պատասխանի · Յհ · իւ : * Տեսանէր զվիաս Հարցողացն : Ոչ բար կացաւ առ Հարցողն. Ոն· չհ : Կայ և սքոյն բարալի·Գիրքք Հարցողաց· ուր են առ նա պէս պէս Հարցմունք կրօնաւորաց իւրոց , և պատասխանիք նորա :

ՀԱՐՑԱՊԱՏԻՐ ԱՌՆԵԼ· Պատրանօք Հարցանել, Հարցմամբ պատրել · * ի ձեռն օձին միջնորդելոյն ՚ի Հարցապատիր առնել զանն · Զ·ր · իւ :

ՀԱՐՑԱՍԻՐ , սիրի , բաց · ա · Որ սիրէ սակս Հարցանել առ ուսանելոյ կամ հետաքննելոյ · * Հարցասէր և ուսումնասէր է · Փիւ· լէն : * Ասիցէ աք ՚ի Հարցասիրասց և ՚ի լաստիրաց · Յհ · ի·ս · ապ: * Յայտ առնեն մանկաւնէք ամենեքեան՝ Հարցասէրք գոլով ՚ի զոյացս , այսինքն հետաքրքիրք · Սահմ· ծէ : * Հարցասէր լինէին · Ճ · Ը :

ՀԱՐՑԱՍԻՐԱԿԱՆ · ա · Սէ պհական Հարցասիրաց· և բանասիրական· * Ընդայմանուցանեմ Հարցասիրական խորհրդոց քոյ· Նոռ· · ա · ւ :

ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Սէր Հարցման · բանասիրութեան · հետաքրքրութեան· Հարցասէր և բանասէր անձն · * Հարցասիրութեամբ խնդրէ մարգարէս ուսանել և վասն ձիձեղնեացն · Լ·ր · ժբ : * Երկրորդիւք այժմ քո Հարցասիրութեդ : ի քում Հարցասիրութեղ · Խոբ · ա · 8 · 31 : * Ուսեալ պատուիք քում Հարցասիրութեդ · ՄԽ · ԺԳ :

ՀԱՐՑԱՐԱՆ , ի , աց · գ · Տեղի և ընդունարան Հարցման · և Հարցուած · * Որ Հարցարանաք իմն գիտուէ հանդիսական · Փիւ· էլ· ա · 20 :

ՀԱՐՑԱՒՈՐ , ի , աց · ա · Հարցող· փորձիչ · * Յամենայն ժամ Հարցասրս առաքէին · Ոն· չհ · ի · 14 :

ՀՈՐՑԱՓՈՐՁ , ի , ից· գ · ՚Էξέτασις , ἐξέτασμός.Iuquisitio. որ և ասի ՀԱՐՑԱՓՈՐՁ· ՀԱՐՑԱՆԻ ՓՈՐՁ, ՀԱՐՑԱՒՓՈՐՁ· Հարցափորձումէ· Հանգէս քննուէ և փորձոյ· խնդիր· քննումէ ասենական, կամ մասնական· ասրուաշ, էօփլասչէ, ՌէՓՒիչ· * Վկայք են չարեաց ծնողաց իւրեանց ՚ի Հարցափորձի· Խ·ի · ե : * Ասանց ամենայն Հարցափորձի քննումէ · Ճ · Ղ· ի · 3 : Խակ ի · Ղ· ի · 15 · * Խնդրեին ՚ի հին մատեանս ՚ի գիրս Հարցափորձոյ ». յն· βιβλιοθήκη, ՚ի մատենադարանի , այսինքն ՚ի գիրանի · որ և Հարափմանի գիրք յիշատակարանաց : * Ասեան հարցափորձի ՚ի մէջ նորա առնել , կամ ՚ի մէջ առնուլ· Եփս· ի : Յհ· իւ : * Ընծէլ զանն ՚ի հանդէս Հարցափորձի : Մու ծին զսուս ՚ի Հարցափորձ· Ես·· պԳ· ի · 15 · 16 : * Յաւ ած քան զՀարցափորձ գատաւորին · ՃՃ :

ՀԱՐՑԱՓՈՐՁԱՒՈՐ ԱՒՆԵԼ (ընա) · Ածէ · Տ· ՀԱՐՑԱՓՈՐՁԵԼ :

ՀԱՐՑԱՓՈՐՁԱՒՈՐ , նաց · Տ· ՀԱՐՑԱՓՈՐՁ· * Ըստանց Հաւատոյ Հարցափորձաւորաց · ՊԽ :

ՀԱՐՑԱՓՈՐՁԵԼ, կցի· ե · Հարցափորձ առնել· Հարցաքննել· Հարցաբանել և խաղաղասիրական վնասել հեռացնել· ապահով խաբեպահ , ասրմագ, ՌէՔՒԼԻՆԳ · * Զամենայն խակ զերևոյթան չարէ Հարցափորձեաք· Ոն· ՀԳԲ· Ի : * Զաղ Հարկափորձեաց· Ճ · Գ : * Ընկինչ օգտեցաւ յորոց Հարցափորձեաց· կԻ·ԸԷ· ղ : * Զկուսական Ցկացումն ոչ Հարցափորձէր· Ա : * Կուսաստանամ, Հարցափորձել ՚ի ամառնէ·ՅՀ·ԻՆ· ապ· * Զի որ լեզ բիւր Հարցափորձիմ, բարկ մատնիք ոչ երևին · Յ· որԻ · * Ո վ ք զ ա · տեղիկ Հարցափորձելով· Լ·ի · ի·ղ : * Ի միւռ առ իւրև ասս Հարկափորձելոց · ՊԽ : * Ոչք հաճադոյք են , ոչ լոկ միմեանս Հարցափորձին գոյացուելէր · վասն զի ոչ ոք ընդ միմեանս Հարցափորձել գոյացուելեամբ զպետս և զպատս · Դամասկ :

ՀԱՐՑԱՓՈՐՁԱՒԻԹԻՒՆ · Տ· ՀԱՐՑԱՓՈՐՁ · * Օր յոյս ապարեալ, յորում Հարցափորձուելեամբ գատապարտեացէ զնոսա · ՃՃ : * Երևս Հարցափորձուելէր խոստովանեալ քո · Մ·ի · ԾԷ : * Ոչ ժողովք իրաց լինչ Հարցափորձուելէ · Ոն· ԷՀ :

ՀԱՐՑԱՔԵՆԻՆ · ա·(որ գրի և Հարցաքընին.) Հարցանելով քննօղ· ուսումի ՀԱՐՑԱՔԵՆԻՆ ԼԻՆԵԼ,է Հարցաքննել· զոր տեսցես · * Ածելորդ է ուրեմն Հարցաքենին լինել : Ա· ռաջի կայ Հարցաքենին լինել· Պ·ով· յ : * Զի Հարցաքենին իրացն ելիցին · Կանոն : (այլ ձ· * Բերիլ ՚ի Հարցաքենին իրացն եղելոյ ». · իսա իւր գոյակ · ՚ի Հարցաքննուելի· որպէս գնի և յայլ ձ ·)

ՀԱՐՑԱՔԵՆԱԿԱՆ · ա· Ուր իցէ Հարցաքննուելի ինչ · * Ըստ բարզի և գրիչ զոլի եղբարցն Հարցաքենական վարգապետ ասելն վասն երկնայնոցն · Ճ · Գ : * Որ յայտդս հանգէսելոցն Հարցաքնական (բան)·Փիւ· խասպ :

ՀԱՐՑԱՔՆՆԵՄ, ևցի· ն· Περιεργάζομαι. Exploro , exquiro . Հարցանելով քննել· Հարցափորձել· հարցանել· * Զբուսեա բժշկումէ Հարցաքննէին · Ոն·չհ · Բ · 11 : * Զայնպիսի ինչ կամէր Հարցաքննել· Նահաց : * Զնորայն Հարցաքննէին զոչան · Վ·ր · ՁՖՁ : * Հարցաքննեա և տես, ևէ գտա նիցի ՚ի գիս մարգարէիցն · Պիսա : * Հարցաքննեաց արուեստս զեր ոմն վասն մանածոյ ևէ : Հարցաքննեցաւ աբբայ նեսմէևիոս յաբբայ պիմենէ , կամ աբբայն մովսէս յումիսկ զննուրւ · Վ·ր · հղ · յ : * Անկից վերացն խոցով Հարցաքննեցաւ · Նաբ · ի·ն : * Զոնոյն առաչի գնէ Հարցաքննոցայն՝ զնէը ; շուառուելի · Լգն : * Յամենայն զօրուէ Հարցաքննոլ, ոտրմած , ոգևշահ գոլ· Վ·ր · հղ · ի : * Հարցաքննէլի է այս , ևէ էի ապագաւ · Խոբ·ովէի :

ՀԱՐՑԱՔՆՈՒԹԻՒՆ · գ · ՚Εξέτασις . Inquisitio. Հարցմունք քննուելի· Հարց և գինն· Հարցափորձ յաստնի, և հետացօսուելի· խնդիր· ՌէՔՒԼԻՆԳ, ՀՒՍՈՒՆԻՆԳ· * Բացզամ Հարցաքննուելիք խուզէին · Ճ · Ա : * Ի միմեանց Հարցաքննուելէ՝ ծածկելոց իսմասիցն գիւան յայտնի· Վ·ր · ածԷ : * Ետ զամ Հարցաքննուելին ապարնալ՝ ոչ կարաց խոստովցուցանել ՚ի քոյ հաւատոյն· Հ = Յ· օ · ժԷ : * Ընդ խնամ նուաստուելեն միայնոյ զՀարցաքննու թիւն առնել · Ա·ր · ութիան : * Հարցաքննութիւն առնելով ծառայից և առ զծառայոյ իւրոց · Երէ · Հա՞ ի Հարցաքննուելի ածել · Ոն· չհ : * Հարցաքննուելէ որ ըստ և ասիայ · Իգն : * Հաստոյց (այս ինքն եհաս) ՚ի բնութիոյ իւրմէ զամենայն յանկուելիս կնդակոց , և Հարցաքննուելիս խորտակ · Վ·ր · ոռ· .

ՀԱՐՑ ԵՒ ԽՆԴԻՐ · Տ· ՀԱՐՑ .

ՀԱՐՑ ԵՒ ՓՈՐՁ , ի ։ Տ· ՀԱՐՑԱՓՈՐՁ · ՚Εξέτασις . * Խորհրդոց ամպարշտաց Հարց և փորձ (կամ Հարցափորձ) եղիցի : Հարց և փորձ լիցի նոցա · Իմ· ա· 9 : ՂԼա · ծԷ · 20 : * Զհարց և փորձ գատաւորաց , և զպատասխանիս · Եփս· Է : * Պատժի պատուհասի Հարցևփորձին · Ոն· յհ · ա· 1 : * Ոչ եթէ Հարցևփորձի ինչ միայ ամբ ընդ նոսա. Կս· ծԷ : * Ի Հարց և ՚ի փորձ արկանել , կամ անկանիլ· Լաա · ծԷ : Գէ · ես : * Հարց և փորձ բանից առնել· Երէ · ս · * Ի Հարց և ՚ի փորձ ձգել· Լ·ի · Իմ :

ՀԱՐՑ ԵՒ ՔՆԻՆ · Տ· ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ · * Հարց և քնին առնել· Նորոգել զնորա Լրայ Հարց և քնին·Բաղ·Է·21 : Կանան :

ՀԱՐՑԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Հարցուկի գոլ· և գործ Հարցկի · դիւթուելի · սուտ պատգամախօսուելի · * ի ձեռն ապատրի Հարցկուելիս առնէին · Կ·ննաս : * Դէն այն՝ զոր ապտրանն անուանէին , որ և զՀարցկուելիս առնէր · Ոն· ես :

ՀԱՐՑՆ , ցնի, ցեցի · կամ ՀԱՐՑ , ի , ից · գ · Ելոյն երից մանկանց , օրհնեալ և սէր ած Հարցն մերոց· և Շալականն՝ որ ՚ի նմն խորհուրդ· * Յաղագս Հարցնին , և գործոցն , ոլորմելին , և սէր յերկինսցն·Զկնի Հարցնին մեծացուսցէ յասն · Յհ · Իմ · ա · * Նշանակս և զՀարցն· Ագ· Հարց· ՃՃ· ըզքն·զ արգաս : Ուրբաթ · Հարց հանգստանի : Յաւելն զՀարցն·Յընթեռնուելն զՀարցն ասլ մուն : ի կատարման Հարցի ասլմանն · ևս · Տօնաց : * Նա մատ ալ յերկեղեցին՝ սկսանին զփոքր Հարցն (որ և Հարցնափուս ասի) , Հանդերձ գործովքն · Մաւտ · Հին :

ՀԱՐՑՆԱՓԱՆ , ռեր· գ · որ և ՓՈՓՐ ՀԱՐՑ կոչի · փաու, և փուռր Հարցիցն · որ են ՚ի հին ժամագիրս կամ յերգարանս որպէս հանառօս չարականք ՚ի տեղի այժմու ընդարձակ Հայցնելոյն · զոր օրինակ · * Հարցնափառւր ապաշխարութեան : Հայր երկնաւոր՝ որ առաքեցեր զքիածին որդիդ քո փրկիչ աշխարհի · ևն :

ՀԱՐՑՈՂ· Տես ՚ի բայն ՀԱՐՑԱՆԵԼ :

ՀԱՐՑՈՂԱԿԱՆ · Տ· ՀԱՐՑԱՒԱՆ· * Հարցողական ղէմացն , որ չէշտիւն զանազանի · Յոգնակի գիմք զանազանի Հարցողականն · Երէ · ԺԷ :

ՀԱՐՑՈՒԱԾ , ոյ , ոց · գ · ՚Ερώτημα , ἐπερώτημα . Interrogatio , quaestio. որ և ՀԱՐՑ · Հարցումն · բանն Հարցեալ· խնդիր պատասխանելոյ· հետաքննուելի· քննուելի յաքենի · Հարցափորձ · ասրուալ , պհաալ · * Պանգամ սքեց ե Հարցուածս· Դան · Է · 4 : * Սան ձահարնին Հարցուածովք · Նէնիկ : * Լուծաւնէր զՀարցուածոյն խնդիր : Յաւուղջամիա Հարցուածի · ՊԽ : * Մատուցաներ Հարցուածս վարգապետին · Ոն· յհ · Է · 42 : * Հարցուածոյ պայմանաւ զբանն առաչի գնէ· Սահ· յհ · ԹԻ : * Հարցի զնա Հարցուածս. Նաա · պԳ · Է · 16 : * Կապանօք զնոսա խոշաանկելով , և Հարցուածովք ·Յհ · իԷ :

ՀԱՐՑՈՒԹԻՒՆ · գ · Որպէս Հարցուած , և Հարցկուելի · * Միսք խելու պատճառաւ Հարցուելե կալցի զանկլ· Աբ· հղ · իմ : * Ինձ այսպէս թուի, թէ այս և զառ ՚ի մեռելոցն Հարցուելիս նշանակէ · Ոն· ես :

ՀԱՐՑՈՒԿ · ցկի, կաց · գ · Μάντις. Vates , bariolus , ariolus . Աստ պատգամախօս · գուշակ · որ Հարցանէ զգիս ՚ի դմայ խնդրոցաց գիաւել զբահաս և զապագայս · ըղձապատաս· իսկ · Հմայող · կախարդ · գիւղ · վհուկ · Եալհանէը էնչոմդեր , ՔաՀԷը , ըՆՀաչ · * Զբազատաս բհսկեան պհարցուկն · Հարցուկք ոչ նիչին ՚ի քէչ : Հարցուկք բազաբառեան աչնասուսելիս · Յէս · ծՀ ·

22 ։ Միք․ Է․ 11 ։ Զաք․ Ծ․ 2 ։ *Որ հմայից և հարցկաց միտ դնեն․ Կանոն ։

ԱՑՍ ՀԱՐՑՈՒԿ, կամ ՀԱՐՑՈՒԿ ԴՆԻ․ Πνεῦμα Πύθωνος. Spiritus Apollinis. Դև պատգամախօս հանդիսացեալ 'ի պիւթոն կամ 'ի դեղփիսքաղաքի յանուն ապողոնի, կամ պիւթոն վիշապի սպանելոյ յապողոնէ․ ըստ յն․ կոչեցեալ ոգի պիւթոնի, կամ վիթոնիսիայ․ (խնկ յն․ πυνθάνομαι, է հարցանել․ ուստի 'ի մեզ բառդ հարցուկ։) *Աղախին ոմն, զոր ունէր այս հարցուկ․ Գծ․ ԺԶ․ 16 ։ *Հարցուկ այսուն, որ են․ Ղ․ Ժթ ։ *Կին զվիթոնիսիայ հարցուկ դիւթին, որ են․ Կոչ․ ԺԵ ։ *Զխուճապն սատեմ, զոր հասոյց պօղոս հարցուկ դիւթին․ Ոսկ․ Գծ ։

ՀԱՐՑՈՒԿ․ ա․ գ․ Հարցական, կամ նշանակ հարցական ձայնի․ *Զտէրունի շեշտաւորսն, զհենգն (կամ զհեգն), և զհարցուկ․ Գրչ․ որթոգր ։

ՀԱՐՑՈՒԿՔ․ գ․ իբր հարցուածք․ հարցմունք․ *Գլխաւորի առ երիս հարցուկս, ասելով, սկիզբն զխ․ Ճ․ Ա։

ՀԱՐՑՈՒՄՆ, ցման, անց․ Տ․ ՀԱՐՑՈՒԱԾ․ և ՀԱՐՑ․ *Հարցումն հարցանել 'ի դրօշելոց ։ Վասն հարցմանց զոհիցն․ Եզնկ․ Իա․ 21 ։ Բ․ Դ․ Է․ 42 ։ *Զանգգայութարհարցմամբն ծիծաղելով ։ Հարցման արժանի էիր, և պատուհասի․ Փարպ ։ *Եթէ 'ի հարցումն բանի կոչիմ, կարկիմ ։ Ի քաշհանայապետին հարցմանէ․ Նար․ ԽԳ․ ԴԳ։ *Յաճախեն զհարցմունս իւրեանց ։ Յայնմանէ իսկ 'ի հարցումն եկին ։ Ուստի՞ եկին նոքա յայս հարցումն․ Ոսկ․ յհ․ Ա․ 15 ։ Բ․ 10 ։ *Բանս 'ի հարցումն անկանի․ Լմբ․ ծղ։ *Հարցումն ոչ բաւականապէս երևի ինձ արարեալ․ Բրս․ հց ։

ՀԱՐՑՈՒՓՈՐՁ․ } Տ․ ՀԱՐՑԱՓՈՐՁ․ *Հարց- ՀԱՐՑՓՈՐՁ, ի․ } ուփորձ արարցէ․ Յոբ․ Ա․ 14 ։ *Բազում հարցփորձի, և քննուէ․ Կորիւն ։ *Հարցփորձ (կամ հարցափորձ) 'ի վերայ հասարակաց կապելոցն ածէին․ Յհ․ ԿԲ ։ *Ուստի 'ի հարցփորձ մատուցեալ, և տանջանաց սկիզբն արարեալ․ Ղ․ Աթ ։

ՀԱՐՈՐ․ Տ․ ԱՐՈՐ ։ Յհ ԿԲ ։ Վարք։

ՀԱՐՈՐԱՆԱԼ․ Տ․ ԱՐՈՐԱՆԱԼ․ *Երամացեալք հարօրանոն․ Ագաթ ։

ՀԱՑ, ի, ից․ գ․ Ἄρτος. Panis. (լծ․ հյ․ հայս․ և արաբ․ խապղ․) Զանդուած ալեր և ջրոյ եփեալ, խմորուն կամ բաղարջ․ էքմէք, էքմէք, նան․ եգր․ ճէժ․ *Քրտամբք երեսաց քոց կերիցես զհաց քո։ Եհան հաց և գինի։ Հաց ուտելոյ, և հանդերձ զգենլոյ ։ Հաց հաստատէ զսիրտ մարդոյ։ Կերիցեն 'ի հացից անօտ ։ Ի հացից անօտ հօր իւրոյ կերիցէ ։ Հացիւք սրբովք․ են․ (Թող զի 'ի յն․ ռոէսլ դնի յոքնակի, այլ 'ի մեզ թարգմանեալ է եզակի ։) *Կերակուր յիմոց հացից՝ իմաստութիւնն քաղցելոց հրամանն տայ․ Նիւս․ կազմ։ *Հաց սգոյ»․ իբր հոգեհաց․ Երեմ․ ԺԶ․ 7։ *Հաց կենաց։ Երկնաւոր հաց․ Ղար․ այն է կենարար մարմինն քնի, կամ սբ հաղորդութիւնն։ *Ո՞վ որ վասն մեր հաց եղեր, են․ Լմբ ։ Տես և ՀԱՑԱՆԱԼ։

ՀԱՑ ԱՌԱՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ, կմ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԵԱՆ, կմ ԵՐԵՍԱՑ․ որ էր 'ի հնումն օրինակ սբ հաղորդութեան․ Տ․ ԱՌԱՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, են ։

ՀԱՑ ասի լայնաբար և ամենայն կերակուր․ ձաշ․ ընթրիք․ սեղան․ Σιτίον, σῖτον, πέμμα. Cibus, cibarium, են․ *Խնդրեաց հաց ուտել․ և եդին առաջի նորա հաց․ և եկեր․ Բ․ Թգ․ ԺԲ․ 20։ *Արկէք հաց»․ յն․ դիք առաջի հացս․ Ծն․ ԽԳ․ 31 ։ *Հաց պատառիկուէ ոչ եկեր․ Մտթ․ ԺԱ․ 27 ։ *Ի հաղորդել ընդ նոսա հացիւ»․ յն․ ալակից լինել, այսինքն հացակից․ Գծ․ Ա․ 4։ *Աղ և հաց սեղանոյ զաւազակս 'ի հաւատութիւն ածէ ընդդէմ թշնամեաց․ Ոսկ ։ Եփես։ *Իբրու առատ ոք, և քաղ, որ 'ի հաց կոչիցէ․ Նիւս․ կազմ։ *Հաց մեծ գործեալ էր... և սեղան յօրինեալ․ Ճ․ Ա։ *Անդէն իսկ 'ի հացին քարշեն զալիւն արգամայ․ Խոր․ Բ․ 48 ։

ՀԱՑ Ի ԲԵՐԱՆ․ որպէս ռմկ․ պօղազըզգը լուղմա․ *Մշակքն մեծավաստակք 'ի գործել զանդաստանս քո հաց 'ի բերան վարձու․ Եփր․ պհ ։

ՀԱՑԱԲԱՇԽ, ի․ ա․ Որ բաշխէ զհաց՝ որ և է օրինակաւ․ *Զըկայր այլ հաց հացաբաշխին․ Գր․ տղ․ ԷԾՄ։

ՀԱՑԱԳՈՐԾ, ի, աց․ Տ․ ՀԱՑԱՐԱՐ․ որպէս և տուն հացագործի (ռմկ․ ֆուռն փուռն)․ Տես ՀԱՑԱՐԱՐՈՑ․ *Եա զմանուկն 'ի տուն հացագործաց վանիցն ։ Եկն 'ի տուն հացագործին(ուր էր ջեռեալ փուռն)․ Վրք հց․ ՃԵ։

ՀԱՑԱԴԵՂ․ կամ ՀԱՑԻ ԴԵՂ․ (որ վրիպակաւ դրի և հասիգեղ․ և չփոթի ընդ այլ խոտ՝ որ կոչի հազի դեղ)։ Ի բառս Գաղիանոսի, և 'ի Բժշկրն․ և 'ի հին բռ․ վարի որպէս համեմ, կամ հացհամեմ․ որ և կոչի Ունդ նանխոյի, այսինքն սերմն անանխոյ ։ որպէս յն․ ամոմի, կամ ամմի․ Ἄμμι, ἀμομίς, են․ էմմու, էմդում, թալիզ բաղտեղ, նանխոայ, նանխան ։

ՀԱՑԱԴԻՐ, դրի․ գ․ Ամանն դնելոյ զհաց․ զամբիւղ կամ սփռոց հացի․ Տես և ՓԻՒՐՍՈՆ ՀԱՑԻ ։ Վրք հց․ Ջ ։

ՀԱՑԱԼԻՑ․ ա․ Լցեալ կմ առաւելեալ հացիւ․ (որպէս դնի 'ի յն․) այս է՝ որ ունի զհաց առնպակաս, կամ զկերակուր առատ․ յագ․ խօղ․ և Հացաշատ․ *Էաք հացալիցք և փափկացեալ։ Քանի՞ վարձկանք լիցեն 'ի տան հօր իմոյ հացալիցք․ Երեմ․ ԽԴ․ 17։ Ղկ․ԺԵ․ 17 ։ *Որք հացալիցք էին, հասին 'ի ծայրս վերջին աղքատութեան․ Գէ․ Եո։ *Տարին լաւ դայ, և հացալից․ Ըէր ։

ՀԱՑԱԿԱՐՈՍ․ ա․ Կարօտ կամ կարօտեալ հացի․ *Հացակարօտք երևէին(և տիկնայք)․ Գր․ տղ․ ԷԾՄ։

ՀԱՑԱԿԻՑ, կցի, ցաց․ ա․ Σύνδειπνος. Conviva. Կցորդ կամ հաղորդ հացի․ սեղանակից․ ճաշակից․ Թէկթէշ․ հեմ սոֆրէ․ հէմքասէ, խանմանփաղ, ֆանփաղ․ *Արդարք եղիցին հացակիցք քո․ Սիր․ Թ․ 22 ։ *Մեկնդոս տաէ․ կին չար՝ հացակից գազանի, աթոռակից վիշապ․ Ոսկիփոր ։ *Ընդ հացակից գազանի, ընդ աթոռակից ժանտի․ Սարգ․ Ա․ Պ․ Է ։ *Հացակից տանել, կամ լինել․ Լմբ․ ող։ Սրգ․ Բ․ յհ ։ Բրս․ մրկ ։

ՀԱՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Հացակիցն լինել․ սեղանակցութիւն․ *Ի միաբանութիւն կոչեն և 'ի հացակցութիւն զանմեղ երիտասարդն․ Լմբ․ առակ ։

ՀԱՑԱՀԱՍ, ի, աց, կմ իւց․ ա․ Որ հասեալ է, այսինքն հրաժարեալ 'ի հացէ․ հաց քեսող․ *Ոմանք զինեհասք միայն, և ոմանք թանահասք․ այլ և ոմանք հացահասք լինին․ (կամ, ոմանք և հացահասք իսկ լինին․) Մանդ․ Գ։ Եփր․ պհ ։

ՀԱՑԱՄԵՆԱՄ․ ա․ Մեծարեալ կամ հրաւիրեալ 'ի հացկերոյթ․ կոչնական․ հացակից․ *Հնացեալ աւազակն, և իւր հացամեծարքն․ Մխ․ Տփ ։

ՀԱՑԱՄՈԼ․ ա․ որ և ՀԱՑԱՀԱՍ․ Զեղեալ առատութեամբ հացի կամ ցորենոյ․ հացաւէտ․ *Յամին երկրորդի զմնացեալն․ Թուի ինձ եթէ հացամոլ իմն լինելոց էր, զի այնչափ բերցէ երկիրն, զի և երկրորդական ևս բաւական լինիցի․ Ոսկ․ Եռ ։

ՀԱՑԱՆԱՄ, ացայ․ ն․ Հաց լինել կենաց կամ խորհրդաբար․ Ը տեսակաւ հացի լինել և ճաշակել․ որ սեպհական է սբ մարմնոյն քնի․ *Մի օր հացացաւ 'ի վերնատանն, և հանապազ հացանայ յեկեղեցիս 'ի վերայ սբ սեղանոյն․ Եղիշ․ հոյր մր ։

ՀԱՑԱՆՈՑ, ի, աց․ գ․ Հացարարոց․ տուն հացագործի․ *Փուռն հացանոցի ։ Ի ծխոյ հացանոցի․ Վրք հց․ Է․ Խ․ ԾԵ ։

ՀԱՑԱՇԱՏ․ ա․ Որպէս պարզաբանութիւն բառիս Հացամոլ․ ուր լից է շատ հաց, կամ առատութիւն հացի կամ ցորենոյ․ *Թուի ինձ, թէ հացաշատ իմն լինելոց էր տարին, զի և երկրորդ տարւոյն բաւական լիցի․ Գէ․ Եո ։

ՀԱՑԱՊԱԿԱՍ․ ա․ Ուր լից է պակասութիւն հացի կամ նուաղութիւն արմտեաց․ *Այդ երկիրդ խորշակահար է, և հացապակաս․ Մաղք ։

ՀԱՑԱՎԱՃԱՌ, ի, աց․ գ․ Ἀρτοπώλης. Qui vendit panem, panarius. Որ վաճառէ զհաց․ հաց ծախող, հացածախ․ էքմէքճի․ *Դահեկան մի... ետ հացավաճառին․ Վրք հց․ ԻԶ։ *Գնել հաց․ և տաէ հացավաճառն․ ՃՃ ։

ՀԱՑԱՏՈՒ․ Տ․ ՀԱՑՏՈՒ․ *Մուացան առնուլ հաց․ միանգամայն և զհացատուն(կմ զհացտուն)ընդ ինքեանս ունէին․ Երզն․ Ժթ։

ՀԱՑԱՐԱՐ, ի․ աց․ ա․ գ․ Πέσσων. Pistor. ἀρτοποιός, panificus. Արարող կամ գործող հացի․ որ և ՀԱՑԱԳՈՐԾ, ՀԱՑԵՓԵԱՑ․ և որ գործէ զպլակինդիս են․ հաց շինող՝ էքօղլէքմէքճի, խաղողաղ․ և փէթահիճի, պէօրէկճի․ *Նկանակ մի հաց 'ի հացարարացն․ Երեմ․ Է․ 20․(իսկ 'ի հացարանացն՝ է սխալ։) *Հացարարք և ամոքարարք։ Ազգի ազգի հացարարացն դատապակք․ Փիլ․ փեսայան․ Ի Նխ․ Ա։ *Ոչ հացարարք ոլոշեալք 'ի պէտս սպասու․ Եղիշ Է։ *Զհացարարին պատժեաց․ Սոկր։ *Հացարար ... կին մարդ․ Կանոն ։

ՀԱՑԱՐԱՐՈՑ․ ի, աց․ գ․ Ἀρτοπτεῖον, ἀρτοκοπικός. Officina pistoris. որ և ՀԱՑԱՆՈՑ․ Տուն կամ կրպակ և փուռն հացագործաց․ հաց շինելու և ծախելու տեղը․ էքմէքճի փուռնը՝ ֆուռունու․ *Հաց մի 'ի հացարարոցէ․ Ա․ Ն․ ԺԶ․ 3։

ՀԱՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ἀρτοποιητική. σιτοποιία. Pistoria (ars). Արուեստ և գործ հացարարաց կամ հացագործաց․ հաց շինելու․ էքմէք էսնաֆը, էքմէքճիլիք, պէօրէկճիլիք․ *Ոչ պատրաստելով հաց ըստ յարմարադոյն հացարարութեան օրինակին․ Նիւս․ Երգ ։ *Ի մայրենութէ ... և 'ի հացարարութէ․ Ոսկ․ Մ․ Բ․ 27։ *Երկուս իրս հացարարութեան այն (եղեկիէլի 'ի պէսպէս նիւթոց) նշանակէր․ Նւ․ Եզեկ ։

ՀԱՑԱՒԷՏ․ ա․ Ուր յաւէտ առատ իցէ հաց կամ ցորեան․ հացաշատ․ հացամոլ․ *Երկիր ցորենոյ և գինւոյ, հացաւէտ և գինաւէտ»․ յն․ երկիր հացից․ Եզ․ ԼԶ․ 17։ *Յարգաւանդ և 'ի հացաւէտ սեղմս․ Խոր․ Բ․ 8։

ՀԱՑԵՐԷՑ, րիցու, ցամբ․ գ․ Νυμφαγωγός. Sponsae dux, pronubus. Փեսաւէր կամ հարսնաւէր․ հարսնածու․ և Որ լինի առաջնորդ 'ի ճաշ հարսանեաց․ սաղտըճ, և այլուգճի պաշը․ *Ամուսնացաւ կինն սամփսոնի ընդ հացկերիցուն նորա, որ էր նորա ընկեր․ Դտ․ ԺԴ․ 20։

ՀԱՑԵՓ, եփք․ մանաւանդ } Πέσσων, ՀԱՑԵՓԵԱՑ, փեցի, ցաց․ } πέσσουσα. Pistor, pistrix, panificus. Եփող հացի․ հացարար․ հացագործ․ (առաւել կին․) *Ոչ սպահանջէին 'ի դստերաց նոցա մշակացս և հացեփս․ Լմբ․ պր։ *Զդստերս ձեր առցէ ... 'ի հացեփեայս․ Ա․ Թգ․ Ը․ 13 ։ *Կանայք ... խաղքաղք, հացեփեայք․ Մխ․ ատ։

ՀԱՑԸՆԹՐԻՔ․ Տ․ ՀԱՑ․ և ԸՆԹՐԻՔ․ *Ի տանն մարխամու և մարթայի ուտէ հացընթրիս․ Յճխ ։

ՀԱՅի. ց-ոյ, ց-եաց. ք. Μελία. Bumelia, fraxinus. Ծառ վայրի անպտուղ՝ մանրատերև ըստ ուռւոյ. փիլոսոփա. ի սատուրեն խորհի օձ, վասն որոյ և Օձասանջ ասի. (ուսում հայի՝ ե լծ.ընդ Օձի:)Գաղձան: (ուրջն. դնի սեմմգամոս. Թերևս որպես օքիօֆաֆոս, իբր օձասանջ:) * Հայեաց գլխաս. Խոր.գ.18: *Հասի ի ծառոյ անտի հայոց. Յհ. իբ:

ՀԱՅԻ ԾԱՌՈՑ ՍԵՐՄՆ. Տ. ՃՆՃՂԿԱԼԵ. ՋՈՒ:

ՀԱՅԻԿ, ց-կան, ց-եկք, կամ ց-կունք, կանց. գ.Աղաւաւոն կամ դոյզն ինչ հայ. Է+ՀԿ+. (ի յն. պարզապէս հայ ասի.) *կոչէա՛ գու զանանձն, և տուր նմա զհայիկն: Հանգիպեկ Նազարայ ի հայիկն քո. Եբր. պհ: Վր+ հղ. ք: *Վասն օր ըստ օրէն հայկան՝ Ջհայիկն միայն և զքուր: Ոձն հայիկ և սղիկ և այլն. Ոսխ. ՀՀ. 19: Ե եբր. ք: Ե ՀՀ. գԿ. ծԳ: *Եգեալ էր անդ յաղագս գնոյ հայկան. ՃՒ: *Տղայք չորաբեկ հայիկ իւրն դրէին. Յհ. ԻԲ: *Նահ ինքեանք առնուն զհայիկս, և յատամունս մանրեն.Ի ՀԷ.պրէք: *Ջհայիկն Թէ ունէը առաջի քո, գարշէիր Թերևս. կոռն: *Ջաւուրն հայիկն... հայ-կունք. Վր+ հղ. յ:

ՀԱՅԿԱՆԱԿ, ի, աց. ո. ք. Παράσιτος. Parasitus, coronarum adsecla. կատակօղ ի հայկերոյթս. ծաղրածու, որ այլոց հայիս կերակրի. պորտաբոյծ. առՔԻ ԲԱՓԻՃԻԿ, փալփաւօգ. * Հայկատակաց սուտասիրաս պատս կուտեալ շրջեցուցանես. Հայկատակաքն զորովայն պաղարիլսեն: Քան զհայկատակական մոյծ բազմեցի զքո. Ոսխ. ՀՀ. 4: Է.23:*Հայկատակաք, և վատաստմիրք:Հայկատակաց ջոկն. փոքր: *Վասք, հայկատակք, և գիտեսէք. Նխ. ծՂ: *Եւ հայկատակք պարպատակին. ՃՒ որէ:

ՀԱՅԿԱՏԱԿԱՆ. Ա.յոհնքն հայկատակք. Ջոկ հայկատակաց. *Որպէս և այլ հայկատակականգ, որ առ ձեզ են. փոքգ:

ՀԱՅԿԵՐՈՑ ԹՈՒԼԹ.ից կամ այ. Եստիա-
ՀԱՅԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ցւց. Epulatio, convivium. Հայ ուտելն, հայցառաւոնք. կոչունք սեղանոյ. Ձաշ. ընթրիք. իրախունք կոչնոց. Ռաշ, ԷյաՔՆԻ, առՔԻ. *Սովորութի՛ էր, յորժամ մեռանէր ոք՝ հայկերոյթ առնել. կԻ-ՐՂ. օրէն: *Ոմանք իմաստասէր ի հայկերոյթ կոչէցին. Խոսր: *ԽրախուԹի՛ հայկերուԹիւ. Պիտ. ալէա: *Ի գինեբերսն հայկերուԹիւս: Առ հայտառն հայկերուԹիւսն. Փիլ. բեռան. Ե Է-ռոփ: *Օ՛ո կոչէ՛ ի պատրաստել հայկերուԹին. Նէռս. Եբփ: *Գինեբերս հայկերուս Թի՛ կախարդեաց. Պիփ: *Սիզան հայկերուԹե՛. Պիտ. ալէա: *ԽրախնձանուԹի՛ հայկերուԹե՛ (կամ հայկի լուԹ). Տճոի:

ՀԱՅԿԵՐՈՑ. ա. Δαιτυμών Epulo, conviva. Հայ կերօղ. կոչնական. *Ի տուն ածէ զհայկերոյթան. Նէռս. ԼպՀ. ՃՒ:

ՀԱՅԿԻՑ. Տ. ՀԱՅԱԿԻՑ. * Եւ էր հայկիս եղջերյն կանգուղս: Ընծայն ածող հայկիցն լինէը. Պիտ. ալէա:

ՀԱՅՀԱՄԵՄ, ի, ից. ե. *Ἄνηθον. Anethum. Արջնդէղ. սՔ փՔիՒ, սՔ սանիՀ. լՔօրէի՛ ՃՈՒ, փուրաՔ ՃՈՒ: ԲիՃէլբն: *Ի չորն լեսած հայհամեմ՝ ի վերայ ձիւ Թիւն ցանեն՝ որ փակչի: Հայհամեմ աղընյած և ծեծած. Վ+ի:

Իսկ ի բառս Գաղէան.*Հայհամեմ, հուպատոյ. կամ ըստ ԲԺՀկպաւեի. *Հայհամեմն, չալմիզ, Լարիւս. պոյ. Հուշլուկ՝ այն է ըստ Մեղինաքսոյ, հոպլուքն, պօյ ՔՀՔի, ՃՀՀՃ, ՔԼՀՃՀյԸՔ. որպես յն. լտ. Τῆλις, Ձևսբքος. Foenum graecum.

ՀԱՅՄԻՋՈՒԿ. գ. ՄիջուկՀայկ. հայՔ. ՀՈՒՔ: Վ+ի:

ՀԱՅՈՒՏ. ա. Ուր են Հայի ծառք բազում. *Ի հայոցառ պուրակին, որում ա. նուն սեղոյն իսկ հայեաց գրեաս կոչեն. Բառս. ՃՒ. 14:

ՀԱՅՈՒՏԻՔ, կամ } Հայ ուտելի. Հայ.
ՀԱՅՈՒՏՈՒՆԿ. գ.} կերոյԹք. * Վասն որ երկրորդ կին առնեն ... ոչ են հարսանիք, այլ հայցառիքո՛. այլ Ձ. *Ո՛չ են հարսանիք, այլ յոկ հայցառուՆք. Կանան:

ՀԱՅՈՑՈՒ, տուի, աց. ե.Ἐστιάτωρ. Conviva tor. որ և ՀԱՅԱՏՈՒ. Տուօղ զհայց. որ ուէս ած կերակրիչ համարնից. և կոչնաւեր, որ ի հայ կոչէ, կամ առնէ ընդունելութի սեղանոյ. *Մրծն և բազմապատիկ քնուէն հայցառս (ած). Նէռս. կալ: Զկամաւորս օրինացն ուտեն կերակուրս ... ի կոչոզէն և ի հայցառէն այ. Փիլ. Լին: *Ոչ զհայցառսն ազդակից համարեին: Զհրաւիրեալ պարզութի յուշացնել առ հայցառսն հայկերութիացն: Ցոյ ք հայցառաց բառայի մեծ ծուԹե. փիլ. Խոպն. Ե պէսպան:

ՀԱՅՔՈՒԼԻՓ. ի. ա.Ἄπληστος. Insatiabilis. կլանօղ և լափօղ զհայ և զկերակուր (կամ զկուլփա). անյագ. (իսկ դալմ. փԷպ կամ խԷպ, է հայ.) *Աէն անմոռ և հայքուլեփի միտսմ՛ գներ. Սէր. ԼՀ. 18:

ՀԱՒ, ու, ուց. և ոյ, ից, ի հուե կամ ոյ. գ.(լծ. լտ. ա՛ե.) Ὄρνεον, ὀρνίθιον. Avis, avicula. Ըստ ընդհանուր առմամն՝ կենդանի փետրատոյ՝ Թևաւոր, երկոտանի. Թռչուն. գոռչ, Ծայր, Ռոբշ, ալ գոռչի. Ըստ ընդհանուր ասմանս ասի. *Ամենայն հաւու Թռչնոյ (այսինքն Թռչկանի): Յամենայն հաւուց Թռչնոց: Ջամենայն հաւ սՔ ուտիցեք: Դիպեսցես բունոյ հաւուց: Ապրեսցես իբրև զհաւուցելոյ յօրէն: Փայտրուածայն հաւուց բարբառ հնչէը:Յարիյեն ի ձայն հաւուն (յն. ՀՈՒՃՀկան): Ա.ոյեն երկուս հաւս կենդանիս, և ոսկանչեն զմի հաւն (յն. հաւիկ, կամ Թռչնիկ ևն:)*Ջհաւէ, և զօձէ. Պոլի: *Ագռաւքեր հաւս ինչ ի հաւուց. Եսս. էր. ՀՀ: *ՅաղԹամարմինք հաւքն՝ փորն և Թանձրն և ոտքն:Վայրենի հաւուց ձագս և ձուս. փոքգ:

ՀԱՒ. Ὄρνις. Gallina. Ըստ մասնաւոր առման, որպես Մարի. էգ հաւ ընտանի. Ռաշոփ, Տաքեան, փիօՀաՃՔ. *ԺողովՔ հաւ զձագս իւր ընդ Թևովք. ՄփՔ. ԼՀ. 37: ՂԺ. ծՀ. 34:

ՀԱՒ. Ἀλέκτωρ. Gallus. որպես Աքաղաղ. որձ հաւ ընտանի. խօտնակ. որձակ. խօտ. *ԱսՔ ինչ հաւ խօսեցաւս. Հ. Մ. Գ. 12: *Մինչչև հաւուս խօսիցուս ԼսյՔ: Խակոյն հաւ խօսեցաւ. ՄփՔ. ԼՀ. 34. 74. 75:

ՀԱՒ. գ.(լծ. լտ. ա՛ե.ե.) Πάππος. Avus. Նախահայր. պապ. Հայր հօրի, կամ մօրն. և յոգ՛՛. նահինք. ՔէԼԷ, ՊԷՃԻԼ ՔՀ, ձՂՔՔ. *Հարք ուրուք, և կի հաւ, և հաւու հայր ... կամ հաւ առ ի հօրէ կամ ի մօրէ. ՊԼՔՔ. օրին. Է: *Յակոբայ, և նորուն հօրն, կամ հաւուն երևեցաւ յայանապէս. Ոսխ. յհ. ՀՀ. 7: *Հարանց կամ հաւուց կամ նահանջ. Նէռս: Յառաջին հաւուն քո, և ի հաւուց հաւս. Ոսխ. ՀՀ. 1: Գ. 5: *Ի մայրենի հաւոյ իւրոյ Դնէլքս գնուհւոյ. Խոր. Ք. 23: *Ի հաւոյն հօր անուն. Նէռս. էր. ՀՀ: *Հաւքն մեր, և հաւք հարանց մերոց. ԵՀԼԸ Է:

ՀԱՒ. Ծառ հնութեան. սեխրն. Տէս և ՀԱՒԱԿ. *Ա.ան ոչ սկիզբն գառ՝ ի մէնջն հաւոյն կարՔէլոյ աղքի մարգկան: Հաւ առնելով առ ալՔիպոլիոս իմոյ բանից ՝ի սիբելոյն իմմէ. Խոր. ՀՀ. 3. Ե 5: *Հաւ չաբեաց կարդացեալ. Պիփ:

ՀԱՒԱՏԻՏ, գիտի, ասց. գ. Οἰωνοσκόπος. Augur, auspex. կամ բայիւ, ὀρνιθοσκοπέω, ex inspectis avibus auguror, auspicor. (գլխ վերնագաւ և հաւագէս.) Դիտող զհաւս, զձռիչս և զկեր նոցա առ ի հմայել. ուստի ՀԱՒԱԴԻՏ ԼԻՆԵԼ՝ է հմայել ի ձեռն հաւուց կամ Թռչնոց. *Ակիղաս զհաւագէտս (կամ զհաւագէտս) առէ փոխանակ վհկայ. Ոսխ. Ե գէ. Ես:*Մի հաւագէտք լինիցիք. ՂԼՀ. ծՔ. 26:

ՀԱՒԱՏԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰωνισμός. Augurium. Դիտողութի հաւուց՝ հմայիւք. *ԸղձուԹիք և հաւագիտուԹիք (կամ հաւագիտուԹիք) և երազք ընդունայն են. Սէր. լՀ. 5:

ՀԱՒԱՏԻՒԹԱԿԱՆ. գ. Նոյն ընդ վ հաւահմայուԹիւն, գիւԹուԹիւն կամ ուտ գուշակուԹի հաւագիտաց. *ՀաւագիւԹիկան է, յորժամ երբէք այս ինչ հաւու կամ այլ ինչ, յառաջ կամ զկնի հաւու կամ այլ ինչ, ընդ աչիմ կամ ընդ ահեկէ երևեցով, ասի. ցեմք՝ Թէ զայս ինչ նշանակէ. Նոռռս:

ՀԱՒԱԼՈՑ. ի, ից. գ. Որպես Թէ հաւու աղուցք, կամ վանդակ. տեղի Թաքստի. (Տէս և ԱՒՈՒՐՈՑ. իբր տեղի փախստի.) *Յամրածածուկ հաւալոյին ձեռսոլ գեսպանս առաքէը առ գունդն պարսից. ԵՒԼ+ՔԻ:

ՀԱՒԱԼՈՒՆ. լծ. ան. գ. Πελεκας, կամ πέλεκάνος (իբրու տապարակուս.) Pelecanus. Թռչուն կողմանց եգիպտոսի, չլայնին ի նէղոս, նման սագի և բադի, և ցամաքայնին յանապատն նէղոսի նման արծուոյ կամ արագղի. ըՒԼՔՀ. եբր՛՛. ռաա, խախռա. որ և Աքիպ. *Հաւալուսն, և կապար, և պագիլ: Ջագռաւս և զհաւալուսն. ՂԼռ. ծՀ. 18: Օր. ծՔ. 18: *Նմանեցայ ես հաւալոսն յանապատի. Սաղ. ծՀ. 3:*Ձըղ. ՀԻկանք և բուս և հաւալուսն. Վ+որ. Ք. (ըստ այմ լինի իբր հաւ անղյս, կամ լուսն ունօղ յաչս. որպես ուՀՀ. հաւնոր): * ԱՔեն զհաւալուսն որգեաՔր, մինչ չերձալ ի բուն նոյն բերել որս. և ի նէգլել ձագուցն՝ սպանանէ կոցով, և սպս հանէ ապիւն ի լոնջացն, և առնու ջուր ի բերանն, և պրակէ, յետ երեք աւուրց կենդանանան.Վերն. ագ:

ՀԱՒԱՒՕՍ, ի. գ.՝Ալեկտοροφωνία. Gallicinium. խօսեցն հաւս. ժամ ձայն տալոյ աքաղալին՝ մեռ ի մերկանալ առաւուտ. խորօս Է.ՕՀ.ՔԻ. *Յերեկոյեան, եՀԷ ի մէջ գիշերի, եՀԷ ի հաւախօսի, եՀԷ ընդ առաւօտս. Մրի. ծՔ. 35: * Պետրոս խօսէր իւրախուսանալի, և կշտամբէը (ի) հաւախօսի. Շ. խոսք: Ե Շոբ:

ՀԱՒԱԿ, ի, ից. գ. հաւ, ըստ որում Սկիզբն. սկզբնապատճառ. առաջնորդ. գտակ. հեղինակ. (լծ. հյ. առաջ. և յն. ա՛ռՔօն. լտ. ա՛գԼօր.) իսկ ՀԱՒԱԿ ԼԻՆԵԼ՝ ունի և ՀԱՒԻՒ. * Պատճառք կոյսուեան, և հաւակ լինօղ անյաւ հիքուԹեանց: ՄարգասպանուԹի՛ հաւակ լինել: Հաւակ այնքանեան եղեալ աղտնեցն: Ոչ իբրև զգաստ կար արՀեսուցն հաւակս լինելոյ գառակք սուրս. Պիփ:

ՀԱՒԱԿԱՆ, ի. ից. ա. Ὀρνιθεῖος. Avicularis. Սեպհական հաւուց և Թռչնոց. *Հաւակնաւոյ (կամ հաւակնաւօք) երամապետուԹի՛ք, և այլովք կենդանեաք. Դիոն. երկ: Շ. հրեայ:

ՀԱՒԱԿԵՐ, ի. ա. գ. Ὀρνιθοβρότος Ab avibus comestus, depastus. կեր կամ կեՔ լսակուր հաւուց եղեալ կամ լինելի. կուր լինելի Թռչնոց. *Ի հաւակերի գնեՀ գազանարևս ալաբեալ: Ի սասակուսին գա-

ղանագէշ հաւակերի նուիրեին. Բ. Մ. Ե. 15: Գ. Մ. Ը. 14:

ՀԱՒԱԿՈՒՉ. գ. Հաւագէտ, որ գուշակէ հայելով ի կռիչս հաւուց Թռչնոց. *Հարցուիք, և կախարդք, և հաչակռիչք. Տծն:

ՀԱՒԱՀԱԼԱԾ. ա. որ գրի և ՀԱՒԱԼԱԾ. Ալն ինչ՝ որ հալածեն զհաւս. որպէս խըղտուիլակ, գործի հողմաշարժ, կամ Թռչուն վանդակաւ պահեալ առնիներ մրգապատհաց՝ ի խրատուցանել զօդաթռիչ Թռչունս. *Բարկուլեցե ախտն գազանաբարոյ՝ արատգաշարժ ի յաղաղակելն, և իբրև զհաւս հալածեն մրգատպահաց, որ միտչէև օգոյն ինչ չտրժեալ՝ և նա սկսանի կարկաչել. Մանդ. ծԳ: Ճ. Դ:

ՀԱՒԱՀԱՐ. ա. Իբրև ի հաւէ հարեալ յափշտակեալ ի Թռչնոց. *Ո՞վ ոք (իչխեաց) զսակիփեաւոր վարուժանն իմ հաւահար առնել. Աբծբ. Բ. 12:

ՀԱՒԱՀԱՐԱՆ. Տ. ՀԱՒԱՀՄԱՆ:

ՀԱՒԱՀԱՐԱՆԱԼ. Տ. Օաւիζομαι. Auguror. Հաւագէտ լինել իբրև զհարցուկ կամ զգուշակ. *Հմայիցէք, հաւահարց լինիցի: Հմայեր, և հաւահարց լինել. Օր. ծԸ. 10: Բ. Ճ. Ըգ. 6:

ՀԱՒԱՀՄԱՆ, ի, կց. ա. գ. Օաւոմαντις. Augur, auspex. Հմայող ի ձեռն հաւուց. Հաւագէտ. Հաւահարց. * Մեկնիչ զհաւահմանն, զհաւահարցն. Ոսի. գԻա:

ՀԱՒԱՀՄԱՆԱԿ. յիս. գ. } Օաւոισμός,
ՀԱՒԱՀՄԱՆԱԹԻՒՆ. } οἰωνομαντεία. Augurium, hauspicium, hariolatio. Հմայելն ի ձեռն հաւուց. Հաւագիւթականն արուեստ. *Սկսանից ձերոց, և հաւահմայից ձերոց. Երեմ. իԸ. 9. յն. հաւահմայութեաց: *Յասատզագիտութիւն, և ի հաւահմայս ի հաւահմայս և ի կախարդութիւս. Ես. Ը. Ա ԺԸ: * Հաւահմայուածքի. Վ. Բ. 6. պահ:

ՀԱՒԱՄԲԳԻ, գ. յ. գ. Բոյն նման մրջի, յորմէ կազմի աւել. և սերմն նորա լինի միրգ հաւուց, այսինքն ուտելի ամենայն Թռչնոց: Մի. ոռաչ: Եւ լայնաբար՝ Ամենայն տունկ վայրի, որոց ունդն է կուրծքոջ նոց, կամ այլոց կենդանեաց: Գազիան. խրբ յն. βαλανηρά, ևն:

ՀԱՒԱՆ. գ. Πειθώ, πεῖσις. Persuasio. և բաչիւ, πείθω, ομαι. persuadeo, or. Հաւանութիւն. հաճութիւն. ուսանի ի ՀԱՒԱՆ ԱԾԵԼ՝ է Հաւանեցուցանել, հաճել. ամենքեալ համրելը գանգրմագ. և ի ՀԱՒԱՆ ԳԱԼ՝ է Հաւանիլ. հաճիլ. գանգագ. *Յորդորէ զսուտն ի հաւան, և ի կլանել զբանն. Ոսի. Ի ԺԸ: *Ածել ի հաւան զամենայն մարդիկ: կարիմբ ի հաւան ածել զՅԾ. Ոսի. Ֆբե. ԺԻԺՀ. ևն: *Բազում բարեխօսութիւնս ածէին ի հաւան զրանն. Եւիւ. Ը: *Ընձամբէ կարիցէ ածել՝ ի հաւան, Ժե բարեկամոք: Ջքաղդ կարիցես ածել զքո սէրն ի հաւան. Սեբէր. Ը: *Զաշխարհս երեր ինքն ի հաւան. Շ. առաջ: *Ի հաւան էկն զքահեալ մարգարէութիւնն բանալ: Ջկամի գալ ի հաւան, Ժե մեղայ. Ոսի. Ռեես. Ե ԵԲԸ:

ՀԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Πεπεισμένος, πειθείς. Persuasus. Հաւանօղ. միաբան. կամակից. ուսանի և ՀԱՒԱՆ ԱՌՆԵԼ՝ է Հաւանեցուցանել. Πείθω. Persuadeo. և ՀԱՒԱՆ ԼԻՆԵԼ՝ է Հաւանիլ. միաբանիլ. Πείθομαι. Persuasus sum. Ոչ հակառակ, այլ հաւանս: Միամիտ, հաւան, հլու, հնազանդ: Առ ամենայն հրամանն հաւան և հպատակ. Յճա: *Հաւա՞նք ինչ ընդ միմեանս էին, Ժե հակառակք իրերաց. Եւիւ: * Իբրև ամենք հաւանք և հաւասարք. Եւիւ. Ը: *Հաւանոյ զնոսա ցուցանելով առաքելոյն, և ոչ միտգարձս. Տծոհ: * Առեալ զաշակերտան իւր զբարեսէրս և զհաւանս հրամանաց քոնի. Կաղանաք: *Խթան իշոյ, հաւանիցն հանգարտիցն հաւանական բարի շնորհքն. Համամ. ոռ: *Հաւան առնել զանհաւանս: Օրինաց կոք հաւան արարից զքեզ. Հյ. ոԲ. ԻԲ:

*Ընդար հաւան և հնազանդ զամենայն ազգն. Ոռհ: *Կ՚ըժաւորութիւք հաւան լինելին նմա. Ոսի. յԽ. ա. Ճ. Կշ: * Ոչ իշխեր յանդիմանել զիաքսաւորն, այլ հաւան կայր կամաց նորա. Մ Եոր. Երէց:

Իսկ *Հաւան հաճութիւն. իմն, հաւանականի, կամակար. Լմբ. ոչ: *

ՀԱՒԱՆ, ի, աց. գ. Բառ ումիջ. ՍԱՆԱՆ, և ՍԱՆԴ. Ὄλμος. Mortarium. կամ արպես խնկազաց. Ցծίστρη, mortariolum. որ ի հինգբ. գրի Հայանակ. իբր հաւանակ. հավանիւ: *Առ զաքարն ապաշխարութիւնե, և զծանրիկ եղբայրսիրութիւնե, և լինչ ի հաւան ողորմուե, և աղա զնիքն՝ ծուխր ածելով. Վբբ հդ. ծԹւ Ոսիիբոր: *Ընդար սղոմոն զվթակոյկն, ըզչշխյան. և զհաւանսն զուտ ոսկի. չնչ են աքաքեաչքն, հաւան՝ մարմրիսոքն. Ոսիիբոր:

ՀԱՒԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πειθανολογία. Oratio ad persuadendum apta. Բան հաւանեցուցիչ. Ճարտարաբանութիւն. քաղցրաբանութիւնն. *Յայտնսկ իսոսին (լեզուք) հաւանաբանութեաքը առաւել քան զամենայն սուր երկկերան. Բրս. Երբ:

ՀԱՒԱՆԱԲԱՐ. ն. Ἐυπειθῆς. Obsequenti animo. Հաւան լինելով. Հաճութեաբ. մեծագիւթ. Համոզեալ գոլով. զկնանելով. *Կամէր հաւանաբար կրել (զնայն). Ոսի. յԽ. Բ. 2: Եթէ ոք յայտգա վկայից այ սա, լսոյ հաւանաբար. Կանոն: *Տալ հաւանաբար զանելս յաւնկդրութիւն: Հաւանաբար ընդունել, կամ ուսանել ևն. Լմբ. ոչ: *Ընկալարուք հաւանաբար. և առաքելս ընկալարուք յօժարապատԱՆ.ԽՆԲ:

Եթ ի հաւանութիւն ածելով. Թախանձելով. կամ հաւանել և լսել լինելով. *Ա զերսե հաւանաբար, զոր մայրաբար ծնաւ. Խ. ԻԲԻԲ:

ՀԱՒԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Ἐυπειθέστερος, προσετικώτερος. Obsequentior, diligentior. Առաւել հաճար. գիւրահաճան. անացօղ. միաբան. ձայնակից. *Հաւանագոյն է, որ զիրատան գեմ յանդիման ընդունի. Փիւ. ծ. բան: *Նոքա քան զայլսն առաւել հաւանագոյնք էին. Ոսի. Ֆ. Բ. 11: *Զգալամանն աեռանեալ՝ հաւանագոյնք լինելին. Ոսի. յԽ. Բ. 11: *Ոչ ցանկանալն չշնալոյն ոչ եւթէ ընդդիմակաց լինչ է, այլ առաւել հաւանագոյն. Եւիւ:

Ֆ. իբր հաւանաբար. և համոզելով. *Ես իմ համաասիրկցիկ հաւանագոյն և ձշմարիտ. Աա որ. Ե: *Ա.յլք խորհրդակիցք լինելով հաւանագոյն հնարէին խաբել. Շ. Ե:

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Πεπεισμένος, ἐυπειθής. Persuasus, obsequens. Հաւանօղ. ընդունօղ. բարեհաւան. գիւրահաւան. ինքնահամ. մտագիւր. հլու. և հաւատարական. սաղտատական. *Քահանայական շնորհի հաւանական կամաք արժանի լինել: Անիսղելի պահել զմիաբանութիւն եղբայրութիւն հաւանական ոյս ալրոլիս. ՅՃԲ. Բ. իԲ: *Հաւանական միտս գարձի տանալ: Ոչ երբեք հաւանական միտս ի ննազանգանե սակի տեսցեալ. ՅԿ. ԼԲ: *Հաւանական լսելոյն ըստ իւրոցն քաչնահաճոյ կտմայ. Պիա: *Ջակամայիցն ընդ կամաւորսյս, զբանսցն ընդ հաւանականսն. Նար. Խ: *Ընդունին միամտութեամբ և հաւանականաւն պատարագեալ անուան. Իրս. գԻ ընդ ա-

*Գրէ նմա գիր հաւանական՝՝. այսինքն հաւանութեաբ. Լսող. Ե: *Միաձայնեալ ժողովրդովն՝ զամենն և զհաւանականն ասէիցեն. Խոսբ. որպէս Թե զայսն. (զի և արհատն հաւան ձայնիւս, երևի այո. հա. Թ. Եվ):

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ. Πειθανός, πειθός. Probabilis, acceptus, persuasorius. Հաւանելի, ընդունելի, վասն որոյ և հաւանեցուցիչ, համոզիչ, կամ պատիր. հրապուրիչ. *Հաւանորոց հաւանական. Ե-ԻԸԲ: * Որ իսոսս. նոց ի լսելեաց հաւանական. Շ. իՆ Եղէ: * Շարակարգելով զբանս հաւանականս՝ ի սակս իմ առելով լսուցին զսկանչս ձեր. Պզաբ. ասիբ: *Որ զնայն ասեն իշխանութեան՝ ի վերայ ուսոցն յելանելն՝ ի գողգոթայ, որով կալաս զընդ երկնաւան, է հաւանական. Գէ. Ե: *Հաւանական լինի՝ ի միտս ամենից՝ կենցաղոյս ուսայնուն: Ջքանն որպէս բարի՝՝ հաւանական ցուցանէ: Լիցի հաւանական սուրգ հայեցուցան. Լմբ. ոչ: Ա՛յլ՝ ի նոյն՝ հաւանական (ցուցամն). Կի-ԻՂ. փԽ: *Ի վերն անկեալ մարդն առաչնի, հաւանական քանիս նորին. Շաբ: *Հաւանական քանիսք խաբեալ. որպէս զնոսանոկ անմիտ: Գրէ ըստ իւրում խնամոսէն Թուղթս հաւանականս. Ճ. Ա:

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆԱԲԱՐ. տ. Իբր Սատրաասական. գրականապէս. *Հրաժարականաբար պատմութիւք զօրինացն ասէ, ոչ էք մատուցեալ... հրամայելով և հաւանականաբար պատմութիւք բան եկեղեցւոյ ասէ, մատուցեալ էք ի սեռն լեառն. Ճ. Գ:

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Πειθανότερος. Աւաւել հաւանելի, կամ արժանահաւատ. ընտրելագոյն. *Ի հոմերոսէ և յեսիոդոսէ, որք սնանաւանդ հաւանականագոյնք են ամենեցուն ոտքարարացն. Պզաբ. ՀԻՈվ:

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւանականական բան. հաւանեցուցանելն. և հաւատասմանելի. Πειθώ, οος. Persuasio, fides, ratione inductio. *Պարտ է երկուօքն վարիլ առ օրինադրութեանս, հաւանականութեաբ, և բանութեաբ: Մխիթարութեան և հաւանականութեան օրինագրիչքն ոչ և մի ինչ պարգեւեն. Պզաբ. օբՆ. Բ: *Գոլով փոքր ինչ հաւանականութեան առ. այսպիսիս. անբ. Ֆ:

ՀԱՒԱՆԱՆԻՑ ԼԻՆԵԼ. Հաւանիլ. ձայնակից լինել. անոսալ ընդունել. *Հաւանակից լինել կարգաւորութե եպիսկոպոսաց. Կանոն: *Հաւանակից լինել չար մտածութեանցն. Լմբ. ոչ: *Հաւանակից ես գրեցելոցդն հաւանակից եմ ամենեսին և ամենայն իրաք. Պբզպ. Ֆ:

ՀԱՒԱՆԱՆՅՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԱՁՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Ընդդիմանալոյդ պատահէալք՝ ոչ ի հաւանականութեան միմեանց խոնարհելին. Սարկ. հանգ:

ՀԱՒԱՆԱՄ, սցեալ. ե. որ և ՀԱՒԻՒ, իբր Սկսանել. սկզբնաւորիլ. *Ի պարզ ձայնորդն յանգեցոյն, և զչեսլին ունիցի՝ ի ձայնորդ հաւասչեալ ի ձայնաւորէ հաւասչեալ թր.ԻԲ:

ՀԱՒԱՆԱՊԱՏ. Տ. ՀԱՒԱՆԱԲԱՐ. *Հաւանապէս ընկալցի զնա, և մի կարծեօք լսիցէ. Շ. Ճ. յԽ. Ը: *Ներեգակն գիւրաս հաւանապէս երթայր (զհետ ձայնին յիսուսայ), որպէս առ պահան արգարոյն հաւանեալ. Գննադ: *Ա յապէս հաւանապէս ասէին. Պզաբ. ասիբ: *Չարչանալով ոչ հաւանապէս. Բրս. ընԸէ:

ՀԱՒԱՆԵՄ, եցի. ն. Իւր հաւանեցուցանել. *Ոչ այնպէս զօրութիւք և քաջութիւն անձինն կարէն հաւանել զսուրն. Ոսի. Ես: *Հաւանեսցուք զանձինս, Ե.ԼԺԸ մեղաք. Ոսի. ԵԲԸ: *Հաւանեսցի (կամ հաւանեցս) զնա ի սնան Թղթոյ. Վբբ ասի:

Հաւանեմ. լ. որպէս Հաւանիլ. յանձն առնուլ. *Ոչ հաւանեաց անժուժկալութիւն սպասաւորիլ յայլոց. Վրք. հց. Ը:

ՀԱՒԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Πείθω. Persuadeo. Հաւան առնիլ. ի հաւան ածել. համձիլ. յօժարեցուցանել. խելամուտ առնիլ. ամոքել. համոզել. հաւատացուցանել. և հրապուրել. հաճեցընել. հաճոյընել իւոյ հակելցընել որոյն գիտիցի, իճանպըմա, ակնարկ. *Այնու հաւանեցուցեր զլծնամին մեր, եթէ գու եւ՝ որ փրկես զմեզ: Հաւանեցո զկինն հեթրայեցի ուտել և ըմպել ընդ մեզ հաւանեցուցին զժողովուրդն, զի ինդրեսցեն զպատրաստ բայ: Հաւանեցուցանէին զնոսա կալ մնալ ի հնուհան այ. ած: *Գնան զերծուցանել ի մահուանէ՝ հաւանեցուցանելն արհամարհել զմահ կարի մեծ է. Ոսկ. մ. ա. 9: *Ի ձեռն այսորիկ հաւանեցուցանիմ զձեզ խոնարհ լինել. Ոսկ. յհ. Է. 24: *Խարի է իսկ ճշմարտութեանն և աւետման. և թուի իսկ ոչ գիւրին գոլ հաւանեցուցանել: Առասպելաբանութեանն գիւրին է հաւանեցուցանել. Պղատ. օրին. Է: *Չհաւանեցուցանել զոմանս ապստամբել. Նոննոս: *Զառաքինի անձն ոչ ոք կարէ հաւանեցուցանել գործել զանպատշաճս: Եւ զինչ հաւանեցոյց զնոսա յայս: Հաւանեցոյց ընդ ինքեամբ. Ը. Տիմ:

ՀԱՒԱՆԵՑՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ· } Πει-
ՀԱՒԱՆԵՑՈՒՑԻՉ· ա. } θανός.
Persuasorius. Որ կարէ կամ օգտէ հաւանեցուցանել. ամոքիչ. *Նուաճել հաւանեցուցանողականաւ կամ բանաւորականաւ բանիւ. Խոր. Է. 89: *Դարձեալ կապանքն և ոչ հաւանեցուցիչք էին. Ոսկ. էփես: *Ալ ինչ հիմն քան զայն մի ինդրեր, և մի միայն ինչ հաւանեցուցիչ. Ոսկ. եռ: *Զզօրաւորն և զհաւանեցուցիչն առնուլ ի ձեռն զքէն. Սիմ. ոչ:

ՀԱՒԱՆՈՒՆԿԵՐՓ· գ. Իբր Ամուք՝ ընկերակից. կամակից ընկերք. յն. ըճակ. յուն. *Տեսանէս զգէղեցիկ հաւանունկերպն զաղօթս և զողորմութիւն. Ոսկ. Եբր. ծա:

ՀԱՒԱՆԻ· ա. գ. Բառ անաւոյգ՝ իբր յն. ὄρφνη. այսինքն Արու. Եր։Է։ *Ոլ ի մասամ առիւծ զնր հաւանին ուտէ. Ոսկ. Ի յհ. Ղ:

ՀԱՒԱՆԻՄ, եցայ, նել. յ. Πείθομαι, πείσομαι. Persuadeor, confido. συνδέλω, consentio, հմն. (Արմատն է Ա յն. հմ. Թ. Է. Ի. լծ. ընդ Հաւատ. և Դաւանի. հմն.) Հաւան լինել. ի հաւան գալ. ուսանալ. հաւատս ընծայել. համոզիլ. ամոքիլ. յօժարիլ. հաճիլ. անսալ. լսել վարկանիլ. ընտրել. յանձն առնուլ. զնչանիլ. կամակից կամ հաւանակից լինել. հաճել. փեսանիլ. փաս գոնամ, պեյնիմ. փեյնիմ. ոյնամ. *Հաւանին սեռք ամբան, Թէ բաւական են երեսիցս: Սակայն զնա առնուլ, և ոչ հաւանեցաւ: Հաւանեցան նմա: Որ ընդ նմին հաւանեալ էին: Մի՛ հաւանիցիս նմա: Հաւանեալ մեզ՝ լեր ընդ մեզ: Մի՛ հաւանիցիս ընդ անիրաւի լինել վկայ անիրաւ: Ճշմարտութեան չհաւանիլ. էին: *Եւ՝ ով ոք ոմեքնացիք, համբերելով սկսիմ զձեզ, բայց հաւանիմ այ մանաւանդ՝ քան եթէ ձեզ. Պղատ. առիր: *Հաւանիլ՝ միմանց երկիւղիւ սեռաւն: Հաւանեալ ամենեցուն ի կամս առաքեցոյն: Զառաքեցոյն դիւաց հանգերձ իւր հաւանեալքն. Ցճխ. իգ. Ե ճ: *Կարճառօտ հաւանիլ հոմանեալ. Մագ: *Հաւանեալ եմ դիտել քէզ... այսինքն հաւատամ. կամ հաստատեալ եմ. Պղտ. առէտ: *Հաւանող լինել տրամանացն ասէ. փիլ. խոսան: *Որ ոչ հաւանի, առ ուսիլ նա լուիցէ նմա. Պիտ. ի

հմ. Ը: *Մեծագոյ բարութիւն պատճառաք հաւանելեացն ոչ. այսինքն հաւանողական. Ոսկ. մ. ա. 23: *Ինձ, և իմոց հաւանեցեալոցն ոչ. այսինքն միաձայնելոցն ընդ իս. Պիտ:

ՀԱՒԱՆՈՂԱԿԱՆ· տես ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ, որպէս Հաւանօղ. *Կամաւորապէս և հաւանողական հաճոյութիւք. Նար. ծէ:

Եւ որպէս Հաւանեցուցիչ. *Զոմանս հաւանողականաւ, իսկ զոմանս բռնաւորականաւ կարգաւ. ցհ. կթ:

ՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ. Πειθώ, πείσις, αἵρεσις, ἔυνοια, ὁμόνοια, γνώμη, βουλή. Persuasio, electio, benevolentia, consensus, sententia, consilium, հմն. որ և ՀԱՒԱՆ. հաճութիւն. ձայնակցութիւն. համակամութիւն. անսացողութիւն. հպատակութիւն. *Ածել կամ գալ ի հաւանութիւն. գ. ի. է. 2: Եդիւս. գ: Խոր. գ. 12: *Հաւատակաց կամ միով հաւանութիւք: Ի հաւատակաց հաւանութիւնէ: Հաւանութիւն միաբանութիւնէ կամ հարազատութիւնէ. հմն: *Հաւանութիւն և հնազանդութիւն: Հաւանութիւն իրատուց և կարգաց, կամ ած պատուիրանին. Ցճխ. Է. ծ. իգ: *Քաղցր հաւանութիւք, և հեզ հանդարտութիւն. Եդիւս ինդ: *Հաւանութիւն բեւեռ առ արարչական զօրութիւն: Կոխեցին զանհնազանդութիւնն հնոյ հաւանութիւք. Պիտ:

ՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ· Թելադրութիւն, բան հաւանեցուցիչ. ցոյց. ապացոյց. համազգութիւն. հաւանեցուցանելն ասպնին, և հաւանելն լսողին. *Յետ այսր ամենայնի հաւանութեաց յսոմառեալ. Եսդիւ: *Զայս ամենայն հաւանութիւնս գրեցի քեզ վասն հրոյ: Ընկալ դու զայս հաւանութիւնս: Տաց քեզ սակաւ հաւանութիւնս. Մծբ. առէպ: *Ագիւսա (ի մարգարէից) տայ նմա հաւանութիւն. Ը. Տիմ: *Ոչինչ կարօտիմք նորոգ բան ի ոչէս հաւանութիւնէ ի մէջ ածել. Լմբ. յանառաքն: *Որ զանազան իմաստիւք հաւանութիւն ասն քեզ այսոցիկ. այսինքն ասն հաւանել. Սարգ. ա. պ. ը: *Ոչ միայն ճարտասանականն է հաւանութիւնէ արարչական. այսինքն համոզիչ. Սահմ. ը:

ՀԱՒԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Հաւանելն. հաւանութիւն. *Զորս յետ աշխատանաց գրոց յաւանալ բերեալ ի հաւանումն. Պրգ. յ: *Ի զանազան ախտից հաւանումն դրդելով: Մատնեալ ի մոլար խորհրդոցն և ի հաւանումն: Զար խորհրդոց հաւանումն. Լմբ.ոչ:

ՀԱՒԱՊԱՏԻՐ. արի. ա. Νυκτικόραξ. Corvus nocturnus. գրի և ՀԱՒՊԱՏԻՐ. Գիշերաթռչուն. ագռաւ մեծ, որ ըստ յունաց գիշերային ագռաւ ասի. որպէս պատրանօք որոշ հաւ կամ հաւուց. Տես Ղեւտ. ւէ: (որ ի գիրս Օրէն. ծէ. 16: Ներ. իգ. 20. Թարգմանի ի մեզ Ագռաւ. և ի Սադ. ճա. 7. Բռ.:) *Նիքթիկորաք. հաւապատիր ձագ, կամ հաւապատիր. Գազիան:

ՀԱՒԱՍԱՐ, լի, ացի, կամ լից. ա. Ἴσος. Aequalis, par. κοινὸς, particeps, consors. κοινὸς, communis. παραπλήσιος. proximus, հմն. (Իբր համ հաստարակ, կամ համատարած. լծ. և արար՛. հաւիր. Թ. Է. յին. Ի ոսս.) Հաւատակից, զուգակից. զոյգ. հաստարակօրդ. հաղորդ. ընկեր. յարմար. համանման. միօրինակ. հաստարակաց. հաճար. պարապար. ոյդան, ինհոգէդ. *Թէ յաւելու ի հաճասալան այլ ևս հաճասարս, լինին ամենեքեան հաւասարք. և Թէ պակասէ ի հաւասարէն հաւասար, որ ինոյ՝ հաւասարքն են. Ն. Իէ: *Ան հաւասարիքն՝ հաւասարքն անհաւասարք լինիցին. Պղատ. օրին. Ը: *Ընչացիկ երկայնութեամբ նորա, նոյնչափ և լայնութեամբ և բարձրութեամբ հաւասար. Յայտ. իա. 16: *Ոչ որպէս հաւասար ի հաւասարի ե-

ղեալ ի մարմնին, այլ աւելր առնչով զծաւալոյն զկերպարան. Աբ. Ը: *Գիտեմ Թէ գառաւտան հաւասարացն է. Վրք. յօբ: *Յորժամ հաւասարաբ զհաւասարն ցուցանեմք, յայնժամ յարացոյց կոչի. Ար. գրէք: Խոհ գ. ի. Է. կ. *Վասն հաւասար գթոյնն, իմն, հաստարակաց: *Ելեալ արտաքս ի հաւասար միաբանութենէս. Եղիշ. Ը: *Ամենայն որ ինչ ըստ ածութենն է, հաւասար է ընդ երորդութենն (ըստ հաստարակ է երից անձանց). Գէ. էս:

ՀԱՒԱՍԱՐ. ա. Հանդերձ սեռ. և տր. ինգ. *Գու մարդ հաւասար իմ ոչ. յն. հոմաչուն. Սղ. ծէ. 14: *Իմ հաւասար է, և ձեր գործակից ոչ. յն. հաղորդ. Է. ւոր: Է. 23: *Զհաւասար Թագաւորութեանս իմոյ զեսթեր. Եսթ. ծէ. 13: *Քաղաքակիցս իւր՝ հաւասարս աթենացւոց: Հաւասար հրէշտակաց: Հաւասար առնէր զանձն ոչ: Զլնեն հաւասար ոչ ոք. ած. յն. Խոս: կամ *Ոչ ճշմարտի լինել հաւասար չանց ոչ. յն. արժանի, իբր զուգաւորութ. Ցոէ. լ. 1: *Հաւասար է այս բանին տեսաւն մերոյ ոչ. այսինքն յար և նման. Մծբ. Է:

ՀԱՒԱՍԱՐ. նխ. Ἴσον. Aequale, aeque. Հանգէտ. հանգոյն. նման. ըստ չափոյ. յար և նման. ըստ ոչինչ ընդհատ. զոյգ Ը: *Զափեաց հաւասար ձողըն: Հաւասար եղբայրն իմոյ պատրաստեալ ոսիմիր. Եսթ. Խ. 5 = ; Է. Ղ. Է. 5: *Եդ խստացիք Թուեն հաւասար մուխեսի. Խոր. ճ. 6: *Ընտանենայ հաւասար այսմ և արմաւենիս. Պիտ: *Պահեայ ի կերակրոյն հաւասար գաստ արգարոյն դնդի: Թէ մանրեմք հաւասար առաքինոյն զանձինս: Հաւասար մեզ ամբողջ հաւատան. Լմբ: *Եւ գործն հաւասար հրամանին առնոյր զկատարումն. Խոր. ճ. 15:

ՀԱՒԱՍԱՐ. ՀԱՒԱՍԱՐՆ. գ. Ἴσον. Aequale, exemplar, pagina. իտ. Copia. Ցարմանան օրինակ. պատճէն գաղափարեալ. Եւսեբ. ոորբէ. *Ի մերոց պատճէնից առեալ զհաւասարն. Պրգ. յ: *Զհաւասար Թղթոյն կամ Թղթոցն գնել ի գիւտին. Խոր. Է. 30: Է. 48: *Զորոյ զհաւասար գրոյգ ի թիկանէ ստոխ ընթերցիր. Մագ. ծէ: *Ցափշտակ կեցաւ և գրեանք .. չունելով զհաւասարն. Լմբ. յէս:

ՀԱՒԱՍԱՐ, կամ } ն. Ἴσως, ὅμοιος. Aequa-
ԱՒ ՀԱՒԱՍԱՐ. } liter, aeque, simul. Հաւասարապէս. միօրինակ. անխտիր. առ հասարակ. միանգամայն. ի միասին. զուգապէս. *Հաւասար երկոքեանն հրապարաք կախօս լինէին: Հաւասար բաշխեաց, կամ եռ. Ոսկ. յհ: *Հաւասար արտհել յինքեան: Որպէս զհաւասար ձգնողէ. Խոր. Է. 59. 89: *Հաւասար հաւատ. Նար. զէ: *Զամենեսեան հաւասար պատուեցեալ. Սարգ. ա. պէտր. Է: *Ամենեցուն զձիւն հաւասար ընձեռէ: Ընդգամին և իսասանոյն հաւասար հանդիպի. Լմբ. օգիգ. Ն ծ: *Առ հաւասար խրատելով. Ոսկ. յհ. Է. 37: *Ան յա կենացս ձանապարհն՝ ասէ, առ հաւասար զամենայն ի մի տեղ ածէ. Լմբ. ծգ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԲԱՇԽ. ա. Հաւասար կամ անխտիր բաշխօղ. *Հաւասարաբաշխ առնուաէր. Սիմ. Լմբ: *Նոյ՝ արդար, հաւասարաբաշխ՝ ասի, երկրի, հոգւոյ և մարմնոյ, իբրոցն և օտարաց. Վրդ. ծն:

Կամ Հաւասար բաշխիչ. *Ըստ աննախանձ և հաւասարաբաշխ հնորհի քո. Սիմ. Լմբ. որպես յն. Ἰσόνομος. Aequabiliter distributus.

ՀԱՒԱՍԱՐԱՀԱՏ ԽՈՒԹԻՒՆ· գ. Հաւասար բաշխիչն, իւր. *Արդարութենն հաւասարաբաշխութեան ասի. Վրդ. ոչ. յոր

հայի և յն. Ἰσονομία. Aequabilitas legum et juris.

ՀԱՒԱՍԱՐԱԲԱՐ. տ. ՀԱՒԱՍԱՐ. ք. *կշռել հաւասարաբար: Հաւասարաբար հարթել տապալել. Նար. ՃԸ. ՃԼ. *Ամենքն ոչ հաւասարաբար, այլ ըստ իւրաքանչիւր արժանեաց. Լմբ. ոչ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԳՈՑՆ. ա. կարի հաւասար. նմանագոյն. և ընդհանրագոյն. *Աճ զմարդն մեզք մեծացուցց. հոգեբառն, հրեշտակաց կից հաւասարագոյնս արար. Ագաթ: *Սակայնքէ հաւասարագոյն. Գնձ: *Հաւասարակացն և հաւասարագոյն և օգտակարագոյն է իմաստութեան. Փիլ. Լիս: *Վասն զի ոչ նմանապէս զօրութիք, և ոչ հաւասարագունիք ընդ միմեանս ունին զհաւասարագոյնն, որ լինի և կրճ. Բրս. էրէ: (Տրդատ ընդ գրիգորի) զուգաբան և հաւասարագործ. Խոր. Ը. 89:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԳՈՐԾԵՄ, ևցի. ն. Ἰσουργέω. Paria facio, aequaliter operor. Հաւասար գործել, կամ միօրինակ առնել. *Հաւասարութեան գոյացուցիչ, ըստ որում հաւասարագործէ ի ձեռն միմեանց ամենեցունց զնմանն տարումն. Դիոն. ՃԹայ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰσουργία. Aequalis operatio. Հաւասար գործելն. *Հաւասարութեի բնութիւն, և վճռաւասարագործութիւն, և զնոյնութիւն փառացն աննուազ ունելով. Պրգմ. ԼԸ. յ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԳՈՒԹ. ա. Որ ունի գութ հաւասար առ ամենեսին. *Որքոց հայր հաւասարագութ. Երզն. ը:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԴԱՍ. ա. Ադգարագատ. զուգակշիռ, համեմատ. *Հաւասարագատ լիցի խրատն. Ը. ՃԿ. պէտ. խԲ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύγκρισις. Comparatio. ἐπιείκεια, aequitas. Զուգակշիռ. գատուածն արդար. համեմատութիւն. բաղդատութիւն. * Ի հաւասարագատութենէն ամենայնէ զգաքաւան: Յանդիմանէ զվատութիւնն հաւասարագատութիք փոքրագոյն կենդանւոյն (մրջնեան). Բրս. հր: *Հաւասարագատութիք չարութիւնէ առ բարին: Զափեաց գյօժարութիւն կամաց նոցա հաւասարութիք գոյին. Իգն: *Ընորդ աբրահամ բաժանութիւն հաւասարագատութեք. Մխ. դտ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԶՕՐ. ա. Ἰσοδύναμος, ἰσόρροπων. Aequipollens, aequivalens. Որ հաւասար զօրէ կամ զօրութիւն ունի. համազօր. *Հաւասարազօր գովով առաջին գլբրանց. Նխ. իհ: *Որպէս հաւասարազօրք միաւորովք զնոսա. Կէ-ըղ. գնդ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԹԻՒ. տ. ԶՈՒԳԱԹԻՒ. Ἰσάριθμος. Totidem. *Ըստ Ճըւացն ոչխոց, զնոցն և Թուոյն Թվիցն (գուլացիւց) հաւասարութիւն սոցունց զդանն ընկալցի. Պզտ. օրին. ը: *Ընդ նորին սրբազան հեղմանն (մեռանի էրիցս ի ջուրն) հաւասարութիւն զսրբազան քաւչրաժայնութեին ձեռնկալ մարգարէիցն փշման բարբառեալ. Դիոն. ՆԷԷ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԺԱՄԱՆԱԿ. ա. ն. Հաւասար ժամանակաւ. *Հաւասարաժամանակ և հասակակից. ԱՒ. հգ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԽՈՀ. տ. ՀԱՄԱԽՈՀ. և ՄԻԱԽՈՀ. *Որոց Թէ հաւասարախոհք եղիցուք, ընդ նոցունց լուիցուք ամենայն իրօք են: Եղիցուք և մեք հաւասարախոհք և հաւասարագործք նոցա. Պզտ. ՀԸ. յ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἰσος. Aequalis. Հաւասար. միաբան. *Հաւասարական աեր, կամ տարբեր. Ասղ. Ճ. 7: Փիլ. Էս: *Հոգւոյն իսկական, հաւասարական. ոչ կրաբրական. Գնձ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿԱՆ. ՈչՀձ. Pedesdris, prosa. Հետևակ կամ արձակ (բան). *Զհաւասարական բառս, և զձայնս անպա որաստուբ ամենայն ուրեք նախապատուհ. Բրս. գէդէ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿԱՐԳ. ա. Որ ի ի նմին կարգէ հաւասարութեի. համեմատ. *Նախահնամեղ նոքօք զկրկին նորոգեցեալ երկրի՝ ըստ իւրաքանչիւրոցն (կենդանեաց) հաւասարակարգ նմանութեի. Ցհ. յիե:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿԵԱՑ. տ. ՄԻԱԲԱՆԱԿԵԱՑ. *Կրօնաւ որսնոցք Ճգնաւորականաց տեղիք հաւասարակեացք միաբանականք. Ասղ. Ը. 8:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Հաւասար. զուգահաւասար. համահաւասար. հաւասարորդ. հաւարակորդ. հաղորդակից: կցորդ. բաժանորդ. միաբան. ձայնակից. Յաճախինս ասի, *Հայր բնութիք հաւասարակից է որդւոյ և հոգւոյ. Ը. ԲՂ: *(Որդի) հաւասարակից ընդ հօր յէութեէ. Ը. *(Հոգին) որ ամ հաւասարակից լսկու թեդ հօր: Զհաւասարակիցն իւր զիք հոգին. Նար. ՃԸ: Ճ. Ա:

Ես ի մարդկայինս. *Ես յովհաննէս եղբայր ձեր և հաւասարակից նեղութեի արքայութեի. Յայտ. ա. 9: *Հաւասարակից և հանդիսակից մաքուր մրցանաց նոցա. Ճ. Ա: *Իւրեանց հաւասարակիցս չանան առնել. Սարգ. ի. պ. Ը: *Հաւասարակից են բանիք նորա՝ գրոյն. Եփր. աաբար: Իակ յասելն կ՚ել. Ը. *Զհաւասարակից մարգկութեն մերոյ յանձն իւր առեալ զյարբարանաց. ըստ յն. պիսի հաւասարակիր, կամ նմանակիր. Σμοιοπαθής.

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՇԻՌ. ա. Ἰσόρροπος. Aequilibris. Զուգակշիռ. հաւասար. համեմատ. և միշին որպէս զմէտ. *Իմաստութեն՝ որ առ ի յայլ, զինչ այլոցեք եղիցի հաւասարակշիռ. Պզտ. իհ: *Հաւասարակշիռ չափով, կամ պատուով. Վեցօր. ի: կէ-ըղ: գնդ: *Հարթ գոլով և հաւասարակշիռ. Վրդ. ծ: *Զհաւասարակշիռ կէտն կալեալ կայ. Ը. իբ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՈՂ, ի, ից. } տ. ԶՈՒԳԱ-
ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՈՂՄ. ա. } ԿՈՂՄՆ. Ἰσόπλευρος. Aequilaterus, ralis. *Եռանկիւն հաւասարակող. Եփես: *Զկիւբեքակոնն ի հաւասարակողիցն եռանկիւնեաց. Նխ. բն: *Զերկիր ասաց հաւասարակող. Ոսկիբ: *Ցորմէ հաւասարակողմ եռանկիւնն յերրորդ բազկացեալ է: Ըստ հաւասարակողմ եռանկեանց. Պզտ. պիհ: *Մի հաւասարակողմ եռանգիւն յայնկանէ՝ որ Թուով վեց են: Տափարակ անկեանց հաւասարակողմանց. անդ: *Երկոքանչիւրոյ ի միասին եռից, հաւասարակողմ՝ հաւասարակողմի, քառանկիւն՝ քառանկեան. անդ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՈՐԴ. փոխանակ գրելոյ հաւասարորդ կամ հաւասարակցորդ կամ հաւասարակորդ. կէ-ըղ. գնդ. Ե. Ն Ի:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՑԻՄ, ցեալ. ն. հաւասարակից և կցորդ լինել. *Հաւասարակցել այլոց ուրացողացն զքո. Ասծբ. գ. ւ5:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՑՈՐԴ. ա. Հաւասարապէս կցորդ. զուգակցորդ. *Փրկութեի ոչ վայրապար, այլ հաւասարակցորդ կրիւք և բնութիք. Ը. ՃԸ. յհ. կք:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. տ. ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Ցուցանէ զհաւասարակցուի զբրութեէն. Ոսկ. յհ. ՃԸ. 45:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՆԴԷՊ. տ. ՏՐԱՄԱԲԱԳԻՏ. Δισάμετρον. *Ի միսոյն երկուց զսացունց հաւասարահանդէպ, և երից սորա լինելով զհաւասարահանդէպ և զսուղ կողմանն ի նոյն, ոյ Մկիմակէս անն. Պզտ. պիհ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՄԱՍՆ. տ. ՀԱՒԱՍԱՐԱԶԱՓ. ἰσόρροπος. *Ցորում կենդանի հաւասարին մնասուն սորա, պարտ է տրամախոսել հիլ զհաւասարատամեան կենդանի. Պզտ. օրին. ը: *Հաւասարատամեան մեծութիք յանցանացն է զեմանցն մատուցումն. Մխի. ղբ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՄԱՍՆԵԱԼ. ՀԱՒԱՍԱՐ մանեակից. Հաւասարակցորդ. *Որք ի մի ՃԾութիւն են աւարտեալք, և զօրութիք և գործովք հաւասարամասնեալք. Ճ. Ա:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՄԻՏ. ա. Հաւասար մտաք. կամ անգորրամիտ. (Եթէ չկայցէ միտ. գրչի.) *Ըստ վաստակոց երախտեացն հաւասարամիտ լինի. Ոսկ. չի:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՆՄԱՆ. ա. Հաւասար և նման. համանման. *Չի եթէ չար է չնուին, հաւասարանման է քաջհաւանաց. Մանդ. Ֆ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՉԱՓ. ա. Ἰσομέτρητος. Aequam mensuram habens. Ἰσπαλής. Aequilibris. ἰσόρροπος, adaequatus. Հաւասար չափով. զուգաչափ. զուգակշիռ. * Եթէ հաստատուն ինչ ևցէ՝ ի մէջ ամենայնի (ՃՔ տիվերբաց) հաստատչափ, ատ ոչ և միոյ արդեօք առ ծայրսն՝ բերիցի. Պզտ. պիհ: *Լինիցին հաւասարաչափք և ոդջք. անդ: *Հաւասարաչափ փառաք, կամ դերունակութիք. Պզմ. ի: *Մի հաւասարաչափ զձանաչելն համարիցիս. Ոսկ. չհ. Ե. 14: *Ըստ հաւասարաչափ որբութեն լինի բնակել ի նմա. Ը. ՃԸ. պ. ծԵ:

Ես որպէս չափող. հաւասար չափող. հաւասարարուչիս, արդարատատ. *Վերստատուեցէք անմոխանաձք զհաւասարաչափն: Զրմանց հաւասարաչափ անկարօտուեն վերհիցն արթնութեն բերեր նշանակ (որ հայի և ի ՃՒչ). Սիօա. լմբ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՊԱՏԻՒ. ա. Ἰσότιμος. Aequalis honore, dignitate. Հաւասար պատուով. ունակ նոյն պատուոյ. զուգապատիւ. Ալլազդ յՃծայինս. զոր օրինակ. *Որդի՝ հօր հաւասարապատիւ: Հաւասարապատիւ ոգի սրբեալ: Բանդ կենդանի՝ առ հաւասարապատիւ քո հոգի. Ան. Ը. Ն Ը: Լմբ. ոպիզ: Նար. իԸ: *Հաւասարապատիւ ՃՀ ձանաչելոք զհոգին. Ան. Ը: *Ոչ ի մի երիս անուամբ, այլ յերիս հաւանարապատիւս. Աճ. ոփ. ծԲ:

Ես ոչ ոյզոզ յարարած. *(Հրեշտակք) հաւասարապատիւ գովով (իշխանք) հաւասարապատիւ ծառայակիցք են. Լմբ. նէէ: *Իբրև զհաւասարապատիւ զոք ձգեաց զնա ի գահոյսն մեհու. Իգն:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰσοτιμία. Par honor et dignitas. Հաւասարուելի ըստ պատուոյ. զուգապատուելի. *Ոչ կարէ միացուցանել զընութեան հաւասարապատուելի: Ըստ իշխանութեե և ըստ հաւասարապատուելի. Պզմ. խԲ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՊԱՐԳԵԻ, ի. ա. Որ հաւասար պարգեւ. հաւասարաբաշխ. * Հաւասարապարգև տեառնդ: Աստուածոյ, հաւասարապարգեւի. Սիօա. ապ: *Ըստ որումեաւատ և հաւասարապարգև. Գնձ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՊԱՐԳԵՒ. ք. Հաւասար հաղորդ գովով պարգեւաց. * Որ հաւասարապարգև առին առաւելս ևանդքն և հաւասարակցութիք. Գբ. պչ. Ըզ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՊԷՍ. ք. Ἰσως. Aequaliter, aeque. ἐξ ἴσου, ex aequo, pariter. որ և ՀԱՒԱՍԱՐ, ՀԱՒԱՍԱՐԱԲԱՐ. Հաւասարութիք. անխոհեր. զուգապէս. Նոյնպէս. միապէս. ոչինչ ընդհատ. առ հաւասարակ. հա-

սար. պարապար. *Բնական հաւասարակշիռ կալեալ որպէս զհայրենի ածումըն պատիւ. Նահայ: *Զամենեսեան հաւասարապէս կոչեն: Հաւասարապէս խնամէ. Ոսկ. յհ: Ա՝ահմ. ը: *Ամենից տիրոջ հաւասարապէս. Նար.ք: *Հաւասարապէս կրնամք՝ որքան ի քնումըն ենք. Շ. Խդ: *Փորձումըն ինչ և մահ հաւասարապէս հասանէն ի վերայ ամենեցուն. Շ. մբ: * Երիքեան նոքա հաւասարապէս ի կատարած անդ եդին. Իգն: *Զամենայն գաւառն երուսաղէմի հաւասարապէս կոչեն հրեայսան. Բրս. մէ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՅԻՐ. ա. Իբր Արդարաբար. անաչառ. *Արդարադատ և հաւասարապէսը կշռեալ ատենով յամենայնի. Խոր. ա. 23:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սիրելը զՀաւասարումըն կամ զարդարումըն. և Միօրինակ սիրելն զամենեսին. *Ի հաւասարասիրութենէ առ ամենեսեան զինքն կշռադատեալ. ՅԿ. կի:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՐՈՒՆ, ունիք. ա. Ἰσοσκελής. Cruribus aequalibus constans. Որոց սրունք կամ կողմունք են հաւասար. * Երկոցունց եռանդգիւնկին հաւասարասրունն զմի ընկալեալ է բնութիւն: Ամն հաւասարասրունն, և միան եդակրկին: Միւնն միոյն ի հաւասարասրուն եռանդգիւնոյն չարամասնեալ: Որ ոչ սահգլաւոնակ իցէ, այլ հաւասարասրուն. Պզոպ. օրին: * Եւ որ հաւասարասրունք կոչին (եռանկիւնք), այն են՝ որ ի կողից իւրեանց երկու միայն ունին կողս հաւասարս. Եւկիր:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՏԻՊ. ա. Ἰσότυπος. Ejusdem formae. Զուգաձիւք. Նմանօրինակ. Համանման. Նման. Երզիկ. *Հաւասարատիպ քարուք: Ի հաւասարատիպ փորձոյն: Հաւասարատիպ սորին ընուր վհոդիս. Լմբ. ոչ. Ն պրք:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՓԱՌ, ի, աց. ա. Ἰσόδοξος. Aeque gloriosus, et glorificatus. Հաւասար ի փառս կամ փառաւք. փառակից. Համափառ. *Որպէս՝ հօր հաւասարապատիւ և հաւասարափառ. Ամ. ը: * (Հոգին) հաւասարափառ զուգաձիւք ընդ հօր. Նար. գխդ հագ: *Զուգապատուաց քնումըն, և հաւասարափառաց. Աա որս. ծէ: *Հաւասարափառ ինքեան: Աթոռակից և հաւասարափառ նմ. Պրպ. իէ. լէ:

ՀԱՒԱՍԱՐԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. տ. Փառաւորութիւն. *Ընկերը է հօր հաւասարափառութեան, և մեզ մարմնոյն. Վահան. յոբ:

ՀԱՒԱՍԱՐԵՄ, եցի. ն. Συγκρίνω. Comparo, aequiparo. ἀνισόω, adaequo. որ և ՀԱՒԱՍԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Հաւասար առնել կամ համեմատել. Համեմատաւել. բազդատաւել. հաւասարցընել. Նմանցընել. պիր եմպէտ. պիր սըբայ գօմպ. լաբէտորիմպ. աւյաթորիմպ. *Ոչ իշխեմք կշռել և հաւասարել զանձինս մեր ոմանց. Ը. Խոր. ը. 12: *Եթէ զկործս առ գործն տարեալ հաւասարեսցեմս, հաւասարեալ լինին և երևելիագին. Ցհ. Խ. երբ: * Զպաշտօնեայն բարձօքս հաւասարեմք չորեքկին ըստ ան կենդանեաց. Լմբ. պրք: *Ա՝յսու զայքսոսն՝ իւր հաւասարէ. Երզն. ծխ: *Ընդ սա (առ լեառն) զսե զքէ ի սել. եացք հաւասարիցեմք՝ բերել զապագովութենէն հանգոյն վարկ. Պիս: *Ոչ կարացաք բանիւ հաւասարել զմեծութիւն գործոյն. Ոսկ. ս. խոսն, ըստ արժանւոյն և հաւասարապէս յայտնել: *Ընդարագոտ իւրաքանչիւր չափել և հաւասարել ամենեցուն. Իգն. այսինքն հաւասար հատուցանել:

ՀԱՒԱՍԱՐԵԼ. Μετέχω. Participo. κοινωνέω, communico. կցորդ առնել. հաղորդ կացուցանել. Իւմով ընել, մասնակից. *Հաւասարեցեր զմեզ մարմնոյ քո և արեան. Շար:

ՀԱՒԱՍԱՐԵՄ, հցի. ն.) Ἰσόομαι, παραՀԱՒԱՍԱՐԻՄ, հցայ. ի. Συμβάλλομαι, συμπρόσειμι. Aequior, acquiparor, comparor, assisto, ևն. Հաւասար լինել. Հանդէտ գտանիլ. նմանիլ. համեմատիլ. միաբանիլ. * Ոչ հաւասարեսցէ նմա տապալիտն: Ո՞վ է յամեսս, որ հաւասարէ քեզ: Հաւասարեաց անանց անքանիւք: Ո՞ հաւասարեսցէ ինձ՝ ի վերայ այնոցիկ՝ որ գործեն զանօրէնութիւն. ևն: Իսկ Եղիա. ՟ը. 8. *Ոչ հաւասարեցին չափոյ նորա ոմ. յն. չէրեն նմանք: * Հաւասարեսցի մահս մեր ընդ մահ քոյ նահատակացն: Հաւասարեսցին առ միմեանս զուգութիւն. Եղիշ. ը. Ն ը: *Հաւասարեալք ամենեքեան ի միասին հաւատալ զիրաս. Յճխ. ծ՟. *Ո՞վ մեզ յայսոսիկ ճառակցէ՝ հաւասարեալ արքայ մեծն. Խոր. ը. 68: *Ոչ միշտ վկայութիւնք լինելով ընդ անձներդելն հաւասարել. Պիս: (ոյք մարթին ձգիլ և ի յայնոյէ նշ:)

Եւ որպէս Κοινωνέω. Communicor, participo. συνευδοκέω, consentio. Հաղորդիլ. կցորդ կամ մասնակից գտանիլ. կամակից և ձայնակից լինել. *Ո՞վ են՝ որ հաւասարին առ ամենայն կենդանիս: Թէ ոք ուրեք ընդ օրէնս հաւասարէր. ժզ. ը. 4: ՟ա. Ա. ՟ա. 60: *Անպէտն ընդ սքս հաւասարել. Յճխ. ը: *Իշխեսցեն և նոքա հաւասարել գործոյն. այսինքն գործակցիլ. Ագաթ: * Լոկ ապօթիցն հաւասարեն: Հաւասարեսցի օրինացն. այսինքն սքս հաղորդութեան: Չէ արժան ի սոսա հեթանոսաց հաւասարել. կոնդն: * Չհաւասարել ընդ նոսա ի հոգեկան և ի մարմնական ուրախս. Ցհ. խ. ոք: *Մերումս հաւասարիսց կրից. Ցհ. խ. երբ: *Ածորդոյն կենդարար կրից հաւասարեաց. Նար. ծբ: *Աա երկիւղի հաւասարէին կամաց ձերոց. Լմբ. ոթիդ: *Ժողովուրդն միաբան ասէի զամենն, և ոսկաս բանիւս հաւասարին բովանդակ ասացելոցս. Խոր: * Ոչ եր պարտ և պատշաճ մեկնելոց և քակելոց եկեղեցի կոչել, այլ՝ հաւասարելոց և ժողովելոց. Ոսկ. ը. Խ:

ՀԱՒԱՍԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. տ. ՀԱՒԱՍԱՐԵՄ. ն. ըստ ամենայն առումն. *Հաւասարեաց անասնոց. ոչ եմէք ձօ հաւասարեցուցեալ վիս անասնոց, այլ ինքն հաւասարեցաւ. Լմբ. ոչ: * Գրեմէք անմարմին զօրութեանցն հաւասարեցուցանէ. Պիս: * Որք զսքան պիտեն դրէլ, և զքանն հաւասարեցուցանել չարչարանացն (այսինքն կրիցն). Աա որս. ծբ: *Հաւասարեցուցանել չնորհին և ուսմանէն զքանսն. Իգն: * Հաւասարեցուցանել չնորհին և ուսմանէն զքանսն. Իգն: * Հաւասարեցուցանել չնորհին և ուսմանէն զքանսն. Իգն:

ՀԱՒԱՍԱՐԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ հաւասարեցուցանէ. իբր հաւասարաբաշխ. *Հաւասարեցուցիչ նա անուանի, այսինքն արդարաբաշխ. Տծաղ:

ՀԱՒԱՍԱՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Κοινωνός, συγκοινωνός, μέτοχος. Particeps, consors. Հաւասարապէս հաղորդ. կցորդ. հաւասարակից. հաւասարակրօն. մասնակից. Իւմով. Ն նման. *Եա ասէ յովհաննէս եկեղեցի ձեր, և հաւասարորդ ձեր՝ նեղութեանն և արքայութեան. Եսա. պար. է. 24: *Հաւատակորդ հաւասարորդ հասցէ կենայն. Փիլ. իմաթ: *Հաղորդ հաւ ասարորդ նորին բուսոյ բաղուց ծնդեանն. Ոսկ. յհ. ա. 9: *Հաղորդս լինել հաւասարորդ է լինել. Խոր. պրք: *Հաւասարորդ հաւասարոյն աքրահամու. Եէր. հա: *Ամենայնի սէր գոլով հաւասարորդ. Ճանաչիս. Նար. ծէ: * Հաւասարորդ հրեշտակաց գոսան, և որդիք ՟ա՟. Իգն: *Կրօնիցն հաւասարորդք, և առաքելութեան գործակիցք. Սէգ. ա. յհ. է: *Եղև հաւասարորդ կերակրոց ի դիպել հղեաքց. Վ. յհ. յ:

ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰσότης. Aequalitas. Որպէս հաւասար գոլն. համաչափութիւն. հաւասարակցութիւն. հաւասարաբաժն. պէրպէրէփ, էկուալէփ. Տճա Յ. ՟ը 29: Զոփ. է. 7: է. Խոր. է. 14: Կոչ. է. 1: *Առ համափառս հաւասարութիւն. Բրս. Խէ: *Խոկութիք ընդ հօր, և ընդ հոգւոյդ հաւասարութիք. Նար. ոէ: *Զոգւոյն բարքառոյ, և հաւասարութիւնն Թուոյ կարգի. Խոր. ը. 18: *Բաժանէ հաւասարութիք. Շ. մբ: *Հաւասարութիւն զսկրելութեան գործէ: Ընկոյց հաւասարութեաց գոլով համանունք իսկ են. Պիլոպ. օրին. է:

ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս համեմատութիւն. *Ժամանակս այս գիշեր խաւարային և ալտամղից է առ հաւատարուի ժամանակին այնորիկ պահատութիւն: Փոքր են հաւասարութիւն առ հրեշտակս. Իգն:

ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. Εὐνοια. Benevolentia, concordia. Միաբանութիւն. միաբան հաւանութիւն. միամտութիւն կամ մտերմութիւն. *Իբրև ետես աղկիմոս զնոցա ընդ միմեանս հաւասարութիւն: Հաստատեալ ի վերայ ուխտին հաւասարութիւն. է. Ղ. ծէ. 26: ծէ. 17: *Ի գործ արկեալ հաւասարութիւն բարեպաշտ արքային. Ագաթ: *Սէ սիրոյն հաւասարութիւն. Յճխ. ծ՟: * Եղև մի հաւասարութիւն ընդ ամենայն տեղիս վասն զսակի: Հաւասարութիւն եկեղեցւոյ. Եսե. պրմ. է. 24: Ե է. 22: Լմբ. ոք:

ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. Κοινωνία. Communicatio, participatio. Հաղորդութիւն. մասնակցութիւն. *Զմինչ հաւասարութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի. է. Խոր. է. 14: *Չատանեալ ի հաւասարութիւն հասարակաց. Եսե. պրմ. է. 24: *Խոստեսցին ի հաւասարութիւն օրինաց (սքս հաղորդութիւն). Կանոն: *Դիրշոմ ձեզ ասաւ ի հաւասարութիւն հոգւոյն սքոյ: Ոչինչ հաւասարութիւն ունէր ոչ ընդ հրեսութիւն և ոչ ընդ քրիստոնէութիւն. Կոլ. ծէ. Ե է: *Ի հաւասարութիւն կալ աւետաւորացին առ Նոեազարեան. Շ. մբ:

ՀԱՒԱՍԿԻՋՐՆ. տ. ՍԿՋԲՆԱՒԱՒ. (ա գամ՝). * Մարդկան աղքի սկզբնահաս. կամ հաւասկիզբն, կամ հայր. Փիլ. լին. է. 17:

ՀԱՒԱՏ, ի, յց. տ. ՀԱՒԱՏԱՏ. *Ի ձեռն յոլովից և հաւատից պատկերաց և վերայ ՃառութենԷանց ընդարձակին. Դիտ. Նիկէ. (յն. հաւատաղուենից. գուցէ և ի հյ. այսպէս էր գրեալ:)

Բայց լինի և մակբայ՝ ՀԱՒԱՏԱՏԻ, իւրբ հաւատեաւ. *Հաւատիս միա գիր քանին ոչ. Խոր. տպ. հաւատաի: *Եթէ արամիս, հաւատիս ասես ցքեզ, ոչ կամիմ զգեղ քո ընդունել. Վ. յհ. ոչ:

ՀԱՒԱՏԱՑԱՆԵՄ. հցի. ն. Հաւատաեաւ ՃառեԼ. առաջադրանել. * Մարգաւերն չհաւատացանեն ինչ առ քեզ. Ոսկ. հա: *Չհաստատութիւնք և զկատարելութիւնն ՃշՂ եկեղեցւոյ հաւատացանէ. Երզն. ծ. խորան:

ՀԱՒԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆ. տ. ՀԱՒԱՏԱՑԱԳԻՏ. *Հաւատատարար ասել, կամ տեսանել. Յոյժ հաւատատարար. Եզիէ. ի՟ա: Գրգ. ՟ը. Ե յ: * Ամենեքին իսկ հաւատատարար ունիցիմ քեզ ցուցանել. Պզոպ. Է-ԻՒՒՓաօ: * Գիտայ է զսէնէլ մեզ հաւատատարար և իսհանատապէս. Մէքի. զնաց:

ՀԱՒԱՍՏԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Ըս-տուգագոյն. յայտնագոյն. *Հաւաստագոյն բանիւ: Հաւաստագոյն ևս վաւահունեամբ. Պիտ: *Որոյ մահուամբն հաւաստագունիւ. Անտ. եղէղ:

ՀԱՒԱՍՏԱՆԱԼ. լ. Հաւաստի լինել. ստուգիլ. *Որ և ոչ ըստ միոյ յեզանակի հաւաստանայ առ ի յոլովմն. Աճխ. ա. լ:

ՀԱՒԱՍՏԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Որ զհաւաստիս կամ հաւաստեաւ պատմէ, ճառէ. ըստուգապատում. ճշմարտապատում. *Մով սէս խորհրդոյն հաւաստապատում: Առաջ նորդ ունելով զհաւաստապատում գիրս գյառաչաւագեալ վարգապետացն. Սմ.Եփես: *Ցոյս երից հաւաստապատում և ճշմարտահոգ վարդապետաց. Ո—պէլ: *Ի քնաքոսից ոմանց հաւաստապատում արանց. Սարկ. հանգ:

ՀԱՒԱՍՏԱՊԻՍ. ſ. Σαφῶς, ծիտ. Certe, manifeste, sane, utique. ἀκριβῶς, diligenter, exacte, plane. որ և ՀԱՒԱՍՏԱԲԱՐ. Հաւաստի. հաւաստիս. աներկբայաբար. հաստատապէս. անշրջուն. ստուգապէս. և ցստակապէս. յայտնապէս. *Հաւաստապէս քննել, կամ ցուցանել. Պիւ:փորպ: *Ապղոն դիւրիւլով ոչ հաւաստապէս և ոչ յանդիմանաբար հրամանատուութեամբ առնէր, այլ՝ երկդիմի և անորոշ պատգամս տայր. Նոննս: *Ասա հաւաստապէս ոչ զայլ ուրուք կրկ զկիրս, այլ զիւրս. Նխ—ս. Խոսփ: *Թէ ոչ մահն հաւաստի, ապաքէն և ոչ կեանքն հաւաստապէս. Անտ. եղէղ: *Որպէս մարմին քեզ հաւաստապէս: Հրեշտակք հաւաստապէս՝ բացակայք յերկրային կրից. Նար. ղէ. և ա—ա:

ՀԱՒԱՍՏԵԼԻ. ſ. Նոյն ընդ վ. (ի գործականէ բառիս հաւաստի.) *Ահա սուրբ և հաւաստեալ իցէ բանն. Օր. ծէ. 14: (յն. ա՞ֆօ՞ս. լծ. Թ. սահմ:) *Դաւանութեան հաւաստեալ, այսինքն սուտգուբեթ. Խոր. պրփ: *Հաւաստեալ ասել, կամ պատմել, վկայել. ցուցանել, ուսանել, հայել, ի վերայ հասանել. Աթ. է: Եսա. ր: Եսթ: Եղէղ. է: Իսկ Պիտ. *Ի հաւաստեալ պատմութեան բերկրեալ. լինի ածախ. և ակ. պատմութեան: Որպէս և ճ. ժ. *Եթ զվաստեսեան գիտացեալ եմ, Թէ գու ես:

ՀԱՒԱՍՏԵՄ, եցի. ն. Διαταφέω. Manifestum reddo. Հաւաստի առնել. հաստատիմ կացուցանել. քաջայայտ կամ աներկբայ ցուցանել. հաստատել. ստուգել. պեյան՝ Խոսփի եմեփ. *Հաւաստեմ զՀշմարիտն վասն քոյ բան. Պրոմ. է: *Առ ի հաւաստել (իւ) Հշմարտութենէն. Խոր. ա. 3: *Հայր տեառն մերում և փրկչին յի քէն առելով հաւաստեմք ի մեզ զհայրութեանն. Խոր: *Վասն հաստատութեան զլինելոյդ ասէ. Մխ. երեմ:

ՀԱՒԱՍՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. * Հաւաստեցուցանէր հրեշտակն զնոն. Ո—ոս: * Հպատաստեցուցանէ զնա-քանչելս ոք ի բառիցն. (իբր ստուգաբանել.) Ածխ. գրփ:

ՀԱՒԱՍՏԻ. ուոյ, տևաս, տիք, տեայ. ա. Σαφής. Certus, manifestus, perspicuus. ἀκριβής, accuratus, diligens, exploratus, requisitus. (ի ձայնիցս Աստի, հաստատ. յաստակ. և հմ. այո. հաւանեալ. հաւատալի, ևն.) Ճշդիւթ. ստոյգ. հաստատուն. քաջայայտ. աներկբայ. արժանահաւատ. անվհատ. ճիշդ. անաչառ. սուիկ, խոհեմ. *Հաւատոյ քննութիւն, կամ ընտրութիւն: Ի հաւատոյ քննեաւ. իպե: *Ստուգութեամբ իմն հաւատոյ ղբանն առնէին: Ջյոյժ հաւատային, և պատեհ կալելոյն. ցկ. կե: *Ի հաւատոյ (կամ հաւատալիս) առանց. Խոր. ֆ. ճղ: *Հաւատոյ եղոյն, կի է, կամ լինել. Պրփ: Խոր. ա. կ: *Եւ զի մեռեալն էր կենդանի, Թէպեաեւ մնայն էր հաւատոյ. Շ. Խոսփ: *Եւ ի նոցանէ՝ զոր ինչ հաւատային կալծելոք, առնուլ. Խոր. ա. 2:

կամ գ. Տ. ՀԱՒԱՍՏԻՒ. * Բազում հաւատեաւ և ճշդիւթ պատմէ. Ոսկ. ſ. ա. 1. յն. μετὰ ἀκριβείας, cum diligentia.

ՀԱՒԱՍՏԻ. ſ. Հաւաստապէս, հաւատեաւ. *Հաւատի ի յունականս ոմանս կայ պատմութիւն. Խոր. ա. 1: *Հաւատի մեկնել, կամ գիտել, ուսանել, ի վերայ հասանել. Նխ. գոսե: Մխ. երէմ: Մովսէ. Վբփ հղ. ծէ: իսկ Ա—որս. ծէ: Ե ի գործ. *Ալոյն հաւատի քննիչքն, կամ քննիչ գոլ, կամ քննիչ լինել,,. լինի ա. և ſ:

ՀԱՒԱՍՏԻՒ, տեաց. գ. Σαφήνεια. Certitudo, perspicuitas. ἀκρίβεια, accuratio, accurata diligentia. Ստուգութիւն. անվհատ ճշդութիւն. հաստատութիւն և ապացոյց ճըշմարտութեան. արգիւնք հաւատարմութեան. փոյթ և ճիգն զգուշաւորութ. ասիճկիւթ. և խոպոթ, փելտէն, և փըփգաթ. *Անվհատ զբոյացոյն հաւատոյիք. Յհ. կե: *Գտանել զժամանակին հաւատոյս. Լմբ. ոգ: *Հաւատոյիք օրինացն վասն շաբաթոյն: Կարգէ զբանն հաւատոյիք: Ընտրեն *ի մարգարէից զանսն զհաւատոյիքն. Իգե: *Եւ զայսպարագն ընդ նմին յիշեաց, որ գործոցն էին հաւատոյիք. Սրփ. յե: *Ի քրտան եղև, զի զհաւատոյիս մարգանալոյն ցուցցէ: Բազում հաւատոյիք տայր ընդունել զայն: Դիտեաւ լինէ զմարգալիւթեցն հաւատոյիս: Պահին բազում հաւատոյիք: Տճս ոյշալի հաւատոյ պէտք են մեզ, զգուշացմունք և ի մեծամեծ հաւատոյիք լեալ. ամրառնան վնասցանեն: Նշանացն հանգիւթք, եթէ առաքելոյ նուիրեցեալ հաւատոյիք. Ոսկ. ասէպ: * Զի եթէ յօրինակին և ի սուտ երին այսպիսի հաւատոյիք պահանջէին, ուրպիսի ինչ հաւատոյիք ապա ի նոսա պահանջին: Սրփ. յե:

ՀԱՒԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. որպէս Անվհատ սուտգութեամբ, հաստատուն թեամբ, ճշդութեամբ, և զգուշութեամբ. *Գիտասց չկիք ասէ, այս է, ի միս առնէք, և հաւատուութ ի վերայ կոցկէք. Սրփ. ա. պ. ք: *Ապ յայտագս հաւատուութեամբ առաքին սահմանին այսչափ. Սահմ. է: *Ամենայն ուրուք զհաւատուութեամբ կամ պահել. գիտասցով համառօտ՝ յայտ արար, Թէ ի ձեւն երկայն յարմարարանութեամբ ոչ առնեմ անհաւատութեամբ. Ած. գրփ: *Ցոյս ածել զգհիւսուն հաւատուութեամբ առաքիկայ իրին: Հեռեւելով իմ ընդ համառօտ հաւատուին. ցկ. կե: *Ղուկաս յայտագս ժամանակին հաւատուութեամբ գնե և. որ նախ քան զայն ուշ խարհագրութեամբ. ճճ: *Լի հաւատուութեամբ ամբաստանեն զնոցանէ մարգարէն. Երեմ. ſփ: *Ցիշեաւ զնս յերկայնմունեամբ՝ քան ի հաւատուութեամբ. Նաե. ծէ: *Զաչացգ հաւատուութեամբ, զերգուզդ ժուժկալութեամբ առաքեալ գիշիր. Մաղ:

ՀԱՒԱՍՏՈՒՄՆ, ումն. գ. Հաւատութիւն, իմն. ստուգութեամբ. ապացոյց. հաստատութեամբ. *Զի մի՛ ինչ պակաս եղիցի ի քանիս առ ի հաւատումն. Նխ—ս. ք: *Հաւատումն ցուցմունս՝ ի զաքարիայէ մարգարէէ. Մաթ. ի գիտ:

ՀԱՒԱՏ, ոյ, ովք. } որ և ԱՒԱՏ.
ՀԱՒԱՏՔ, ոց, ովք. } Πίστις. Fides. (լծ. հյ. Հաւանութիւն կամ դաւանուումն հաստատ. հա, այո յաւետ. և Թ. եվՀՔ. կամ երր. եհոթ. որ է յուգս, խոստովանութեամբ. որպես և լտ. fas. քիթէս, քիթէ.) Որպէս ներգ. է Ընդունելութեամբ Աշնարտուեցութեամբ հանդերձ աներկբայ վստահութեամբ առաքելոյ ստուգութեամբ բանից այլոց, առաքել պատգամացն ոյ. հաւատք. գին, իման, ինան, իմիթթաթ. և որպես կր. հաստատուն բանին. հաւատարմութեամբ. և վստահութեամբ (լծ. ընդ. յն. բէՒԹԻ.) եՒՀԼԻԹ, վՀՔ. *Ապք Թիւր են, որդիք յորս ոչ գոն հաւատք: Արդարն իմ ի հաւատոյ կեցցէ: Խոսկեցայց զձեզ ինձ հաւատովք: Իբրև զքուր ցորտ, յորում ոչ գոյ հաւատ: Պահիկք առ մեզ գնոյն հաւատ: Եւ ոչ յիսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի երբեք: Հաւատք քո կեցուցին զքեզ: Ասր լի հաւատով (կամ հաւատովք): Զինչ են հաւատք, եթէ ոչ յուսակալուց իրաց հաստատուն: Ոչ ուրացար զհաւատս իմ ևն: *Ա յս է հաւատոյ, զոչ տեսանելն ընդունել. Ոսկ. յհ. ք. կ: *Հաստատուն առ ի յոյժ հաւատ. Փիլ. Խոսփ:

ՀԱՒԱՏ. որպէս Հաւատիք. ապացոյց. *Հաստատագոյն հաւատ գործեցեալք մուտցանեն: Միոյն միոյ յիշատակ գործեցեալ ասացից, որ հղիցի և այլոյն հաստատուն հաւատ: Հաստատուն նշանակ առ, յոչ ոք զհաւատ քանիս և ի ժամանակէն. Փիլ:

ՀԱՒԱՏ. Ուխտ, դաշն. և հանգամանակ՝ որ կոչի Դաշն հաւատոյ. * Հաւատ միմեանց տային ոչ. այսինքն դաշինս կռէին. Եսթ. ֆբ. ա: *Միաբան զհաւատան երգն ոչ. այսինքն զհաստատեալքն. Լմբ. գրփ:

ՀԱՒԱՏԱԾ. իբր Աշխանհաւատ. Պետծ. Credibilis. հաւատալի. հաւատալ եան. ըստ յն. և լտ. հաւատալի կամ հաւատարիմ. *Եթէ այն հաւատոյ է, և այս հաւատարիմ է. կալ. ծէ:

ՀԱՒԱՏԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան կամ ձառ յաղագս հաստատոյ. գաւանութիւն. *Հարցումն հաւատարիմ հաւատաւանութեան: Հաւատաւանութեանն կիւրեղի սուիքսանգլա-ցոյ, և գիրք պատապատանն. Գբ. գչ. Նգ: *Գայ այնուհետև կարգ սահմանադրութեան հաւատաւանութեանս *ի մարգալայիւնէ անտեսութենէն: Ցնա այնքան Աշգրիա հաւատաւանութեանս: Հաւատութեանիս սքղ սիւնհոդոսին վասն ածաբանութեան հոգւոյն ըզյ. Լմբ. հանգ:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՐ. ա. Որ գնե վկայութեամբ վասն հաւատոյ իւրոյ, կամ գնոյն. *Մոգին (Տ-եղէն) կոչէն զկանչօղն, որ է հաւատարիր. Վբփ. պփ: * Դամեմոկոսք որք են հաւատադիրք, որք զպատաքինոյն ածաբանութեանն ուսանին. Մխ. ֆփ:

ՀԱՒԱՏԱՉԳԻՍ. ա. Պետրոսիոս. Fidem praeseferens, fidelis. Որ կուէ յինքեան զհաւատս կամ զհաւատարմութիւն. *Հաւատացգեստ գնացիք առեալ զնաչն. Կխ-ուս. *ի կոյն: (այլ ձ. հանգարատացգեաց:)

ՀԱՒԱՏԱԽՆԴԻՐ. ա. Խնդրօղ. քննօղ և վերաժիմդիր ճշմարտութեան հաւատոյ. *Վասն որ և մեծ ժողովոյն նիւթիայ հաւատախնդիր հայցն. Սխ—ն: *Ճաւատացգ հս, և ոչ հաւատախնդիր. Պիփա:

ՀԱՒԱՏԱԿԱՆ. ա. Սեպհական հաւատոյ. և հաւատալի. ընդունելի. *ԳէՀեն նուազական է. իսկ գունն հաւատական է և համբուրական. Եբէ. ֆէբ. *ի համայ:

ՀԱՒԱՏԱՒԻՑ. կցի. ցոյց. ա. Συμπαθέω. Idem credens. ὁμόφρων, concors.

կցորդ նոյն հաւատոյ. հաւատոյ եղբայր. և միաբերան. միախոհ. *հաւատակից եղբարք. Մծբ. ե: Բրս. հց. ե: Լմբ. ոչ: *հաւատակից քրիստոնեայք. Շ. ընդհ: *գիտացեալ, թէ հաւատակից իւր է. ճ. Բ: *Հարքն մեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և գուք մեզ կռվանաք: *Ընդ իւր հաւատակցի ըմբռնեցաւ. կանոն: *Ունիք ի հաւատակցաց և ի համաձայնից եղբարց մերոց. Պզմ. յ:

ՀԱՒԱՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւատալ կիցն գոլ. ձայնակցութիւն ի հաւատս. * Ասացի՝ մոլար հաւատացութիւն. Խոր. ե. 65: Ցհ. իե: Վրդն. պմ:

ՀԱՒԱՏԱՄ, ացի, տաւ, ցէք. ն. Պιστεύω Credo. έμπιστεύω, πείθομαι, fido, confido, persuasus sum. Հաւատս ընծայել. հաւանեցուցանել. անիկն ես. դաւանեալ. խոստովանեալ. հաւատս առնել ընդունել. հաւատալ իմ. աներկբայ համարել. վստահութիւն. վստահիլ. հաւփառ. ինանգամ, իման ՚ի՚ենթրմէ, ենթափ ենթրէ. և էին օլմափ՝ ոայմափ. եբր. հէնին. *Հաւատացեալք յաճ, և յին հաւատացեալք: Հաւատաց արբաւ ես, կամ տքրահատ յաճ, և համարեցաւ նմա յարդարութիւն: Ոչ հաւատացին ի տէր ած (յն. տեառն ես) իւրեանց: Հաւատացին արք նինուէացիք յաճ (յն. ես): Հաւատացի տեսանել զբարութիւն տեառն: Բազումք հաւատացին յանուն նորա: Բայց ինքն չի ոչ հաւատայր զանձն նոցա: Ընդէր փայտի հաւատան մարդիկ զանձինս իւրեանց: Հաւատաց անքուս դաւթի յոյժ. (յն. հաւատացեալ եղև դաւիթ անքուսայ յոյժ:) Հաւատացէք տեսուն ես մերում, և հաւատացէք ձէզ: Մի հաւատայք սիրելեաց, և մի յուսայք յիշխանս. Եթէ աղաչեցէ զձեզ Թշնամին քո, մի՛ հաւատար նմա (կամ մի՛ հաւանիր), ևն: *Միաբան ծին որդին զայնպիսին ինքեանն առաքի հօր իւրոյ հաւատայ (յն. վերաքարոզէ): Դուք յերկրի հաւատաս (յն. խոստովանիս) զնա, և նա յերկինս. Ոխ. յհ. ա. 16: *Զատաց, թէ յոյժ հաւատասցի, այլ յորժամ քարոզեսցի. Ոխ. ղ. ա. 10: *Թէ և զանձնէ իւրմէ վկայիցէ, հաւատալի է (այսինքն արժանահաւատ). Ոխ. յհ. ա. 15: * Ցիրաւի հաւատալի է (այսինքն պարտ է հաւատալ), թէ որ ածն էր բնութիւն, եվև մարմին. Պզմ. խե: *Հաւատացեալոց և անհաւատից հաւատալի եվև. Եսա. պմ. ի. 11: *Հաւատացաւ վկայութիւն մեր ի ձեզ յաւուր յայնմիկ. Ոխ. գ: *Հաւատացեալ է ինձ ուխտ տարանն անեղ լիութեամբ. Գաղ. ի. 7. ըստ չի. ասի՝ հաւատացեալ եղէ զաւետարանին: Վասն որոյ հեղհեղութեամբ է ասէն. *Ոչ հրեշտակք հաւատացան զքահանայական պատիւ, այլ մարդիկ. ՃՀ: *Զվարժականութեամբ ի վերուստ հաւատացան. Նահայ: *Որ զհաստատակայ զհոգւոն հաւատացեալն է ՚՚. այսինքն յանձնեալ ունի ինչ եան. Բրս. հղ: Ե Մ՚՚ք: *Վերակացութեան՝ յոր հաւատացար, ուսուցանել զձանապարհս օրինացն. Ճ. Ը: Ալ առաւել հայկաբանութ՚ ասի, *Որում հաւատացաք վերակացուի ժողովրդոց: Զամենայն որք նմա հաւատային, կատարեալս կացուսցէ. Յճխ. ծէ. Ե իե: *Որ զհաստատակաւ արծաթ բանին ի քէն արկ ի սեղանաւորս. Ըա:

ՀԱՒԱՏԱՄՏ. Դաշն հաւատոյ. որ և ըստ չն. և լտ. Հանդանակ ասի. Σύμβολον. Symbolum. *Եւ աստուցին զհաւատոյքն. ԺՀ: Պիտի: *Որք զպաշտելի և զհամաշխարհական հաւատոյքն կարդեցին. Լմբ. հանի:

ՀՀԱՒԱՏԱՑԱԼ. Տճա ի տառն Հ. և ՍՀԱՒԱՏԱՑԱԼ:

ՀԱՒԱՏԱՆԱՄԱԿ. ա. գ. Թուղթ յորում կայ նամակ կամ բացատրութիւն հաւատոյ. * Ի չորհանամակ հաւատոյ անանամակ թղթոցն. Ռ՚իէ՚ր:

ՀԱՒԱՏԱՍԱՀՄԱՆ. ա. Սահմանիչ բանից հաւատոյ. * Ի կանոնագրացն հաւատասահմանի գաւանութեացն հարցն նիկիոյ. Նար. Ծբ:

ՀԱՒԱՏԱՒԻՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող հաւատոյ. Ջերմեռանդն ի հաւատս. *Աճատեղք, հաւատասէրք. Կիւրղ. ի յոյն:

ՀԱՒԱՏԱՒԱՃԱՌ. ա. Որ վաճառէ ըզհաւատս իւր. *Աճուպաճառք, զնոյն ասել հաւատավաճառքդ՝ որք առ ձեզդ. Ղ՚ևնդ:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ. րի, մաց. ա. Պιστός, Fidelis, fidus. Մտերիմ ի հաւատս առաջի ես, կամ մարդկան. արժանահաւատ. ի բաւականք և յապահովի հաւատալի. հաւատոյ. վստահելի. ընդունելի. եբր. էմոն, նէէման. Թ. էմն, էֆֆաթաթ, էրիէֆթէը. ՚՚ա գէդէնէլի, փօղրա, ոաթէդ. * Ծառայն իմ մովսէս, որ յամենայն տան իմում հաւատարիմ է: Զայր հաւատարիմ գործ է դըժտանել: Արս հաւատարիմս: Քահանայ հաւատարիմ: Իշխան մեծ հաւատարիմ յարքայէ իւրում: Աճ հաւատարիմ: Վկայութիւն տեառն հաւատարիմ է: Հաւատարիմ են յամենայնի պատուիրանք նորա: Շրթունք հաւատարիմք: Զշրթունս հաւատարմոց: Խօսիցի և ոչինչ հաւատարիմս. և այլն: *Հաւատարիմ կոչէ զնա... զի ոչ խորհեաց ինչ, և ոչ ընդ վայր զբերու. նման ծախեաց. Ոխ. ղ. ֆ. 24: * Ի հաւատարմոց խորհրդականացն նորա. Աճծր. ֆ. 2: Հաւատարիմ Թուեցաւ մեզ առաքեալն. Խոր. ա. 4: * Իւրով հաւատարիմ բանիւք: Հաւատարիմ կալուիլ զվկայութենն. Ոխ. յհ: * Կիսոց՝ Թէպէտև երդնուն, չհաւատայք, և զայլս՝ Թէպէտև չերդնուն, հաւատարիմ համարիմք: Որ չերդնուն, նոքա առաւել հաւատարիմ են. Ոխ. ղգ:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ. իբր Աներկիւղ. անքոյթ. հաստատուն. անպակաս. * Ճշմարիտ է և բաղձ, և հաւատարիմ մեկնուի նորա: Դարչինս հաւատարիմս կոչէր ընդ նմա: Տուն, կամ քաղաք, կամ տեղի, կամ ընդ հաւատարիմ: Ջարբութիւնան դաւթի զհաւատարիմս. ևն:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ. մ. Պιστόν. Fideliter. հաւատարմութ՚ և հաւատաւոր. քաջ. *Սիրելի հաւատարիմ գործես զայդ. գ. յհ. 5: *Ի խոստուն Թէպէտ են ճառքս, որ ոք հաւատարիմ միտ գնիցէ. Սարգ. ա. պ. է:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ Ի. թիմաք Արժանի է հաւատոյ. պιστευτέον, credendum (est). *Ա՚ն ինչ զորմե բազումք վկայեն, հաւատարիմ է. Պղտթ. փմ:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱՐՆԵԼ. Պιστόω. Fidem facio, confirmo, credibile reddo. Հաւատալի առնել. ստուգել. հաստատել. որ և ՀԱՒԱՏԱՐԻՄԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. * Ձեզ ևս զայդ հաւատարիմ միշտ. Ոխ. յհ. "Նաև մեր իսկ բանս հաւատարիմ առնիցէ զվարդապետին բարբառս. Ե՚՚. իբ: * Հաւատարիմ առնել զբան ծառայից քոց. Նար. ղ՚՚: *Զի նովաւ հաւատարիմ առնիցէ զհաւատական յղուԹիւն: Երևելի նշանաւք զաներեւոյթ խոստումն հաւատարիմ առնէր. Շ. Խդ: * Ի զօրութեանցն (աքանչելեաց) հաւատարիմ առնէ՝ գիտել Թէ նա իցէ. Իգն: * Ապա և վկայութիւք հաւատարիմ առնէ զբանն իւր. Սրփ. ՚՚. պ. է:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԼԻՆԵԼ. Պιστόομαι, πιστεύομαι. Fide dignus reddor, fides mihi habetur, creditus sum, confirmor. Հաւատարմանալ. հաւատալի և վստահելի գտանիլ. ստուգիլ. հաստատիլ. ընդունելի լինել. և Աւանդիլ իբրև ի ձեռս հաւատարիմ անձին. * Հաւատարիմ լիցի անուն նորա և արքայութիւն նորա առաջի իմ: Եւ այդ որ ՚՚ծ խոյակելի, հաւատարիմ լիցի բանն քո: Հաւատարիմ եղեն պատգամքն ՚՚ս: Ընդարձակ՚ լայն հաւատարիմ լինել աւետարանին: Հաւատարիմ եղև վկայութիւն մեր ի վերայ ձեր յաւուր յայնմիկ: Քարոզեցաւ ի տեԹանոս, հաւատարիմ եղև յաշխարհն (կամ հաւատացաւ): Որում եղէ ևս հաւատարիմ. (յն. զոր ես հաւատացայ. այսինքն որ ինձ հաւատացաւ). ևն:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւատարմութիւն ի բանս և ի գրութիւն. *Ըստ սիրելիականաւ հաւատարմաքանութեանն. Աճծր. ՚՚. ւ:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄԱՒ. ՚՚. Հաւատարմ. պես. *Զօրհնութիւնս ասեմք և գոհացուցութիւնս յոյժ հաւատարմաբար. Ոխ. ՚՚. իոբ:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ա. Առաւել կիմ յոյժ հաւատարիմ. մտերիմ (անձն). և կալ ի հաւատալի (ինչ), տուգապոյն (բան). *Առաւել հաւատարմագոյն ցուցանէր նմա վէնքն: Զատագով և հաւատարմագոյն դիցն պաշտամանց. Փոբ. ՚՚. Ա: *Գործք հաւատարմագոյն են առ հաւատացեալսն զաննուն: Այլ ուստեք հաւատարմագոյնս արարից զքաղաս. Նահայ: *Հաւատարմագոյն ևս վիճեք զբերդ երկրորդ ահաւոր գալստեան Ն՚՚. Եզէկ. ՚՚. իակ Ոխ. յհ. ե. 41. *Իորդորեմք ի փոփաքն, և հաւատարմագոյն լինել առ այն՝ որ լինել լոցն էր ՚՚. իսկ գիւրաւ հաւատացօղ, դիւրահաւան:

ՀՀ. Հաւատաւս յոյժ. հաստատագոյնս. իբր աներկբայ. * Կամի դարձեալ յօրինաց կայ ևս առաւել հաւատարմագոյն զիրսն ցուցանել. Սրփ. ՚՚. է: Ապա առաւել ևս հաւատարմագոյնս գնէ զնոյն. Իգն:

ՀԱՒԱՏԱՐՄԱՆԱՄ, ացայ. լ. Հաւատարիմ և մտերիմ գտանիլ, երևիլ. *Հաւատարմանայ բաբելացւոցն՝ զիրոս նոցա յանդուցանելով քինքն. Նահայ: * Հաւատարմացաւ նմա որպես արդարն միամիտ գործակից. Խոր. ի. 81:

ՀԱՒԱՏԱՐՄԱՆԱՑ, ացաւ. գիմաղ. Ասի զբանից և զերաց, որպէս հաւատարիմ՝ այս. քինքն հաւատալի լինել. հաւատիլ. ստուգիլ. ընդունելի գտանիլ. հաստատիլ. *Հաւատարմանայ ասացեալն յոմանց, կամ եղեալն. Նխ. ծգ: Ոխ. յհ: Ոսոխացն հաւատարմանան բանիք վկայիւք. Մխ. գ: Ա յապէս քեզ հաւատարմացին բանքս. ՃՀ. Լի: *Զոր ոչ հաւատարմանայ մեզ՝ և ոչ գրել կարևոր համարեցայ. Աճծր. ՚՚. 14: *Ա յոցիկ հաւատարմացելոյ բանիցս, յարդեանցն փորձէ. Անյ. Բ՚՚յ: *Ա յս այսպիսակ հաւատարմացաւ. Պիփ:

Մերթ որպէս հաւատալ, կիմ աներկբայ լինել. * Հրամայէ հաւատարմանալ ի տեսանել զնայն. Շ. Բ՚՚յ:

ՀԱՒԱՏԱՐՄԱԳԻՍ. ս. Պետրոս. Fideliter, որ և ՀԱՒԱՏԱՐՄԱԲԱՐ. Հաւատարմութիւք. Մեռելիս սիրով. և Յուդայի՝ Ձըշմարտիւ. Հաւատեաւ. * Հաւատարմապէս ծառայել, կամ զգուշանալ, կամ դառնալ. Փոխ. Վրէ հդ. յ: Լմ. ոչ: *Անացաւ մեզ հաւատարմապէս. Վրէ հդ. ծ՚: *Ծառնեաւ հաւատարմապէս: Ի վերայ նորա է բանիք երդոյս հաւատարմապէս. Լմ. պրփ. Ե ոչ: Իսկ Շ. ա. պեր. ծե. *Որք ոչ հաւատարմապէս տեսին զիրենսն՝ ի սանդարամետս ՚՚, իմն, ոչ հաւատացեալ գոլով:

ՀԱՒԱՏԱՐՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պետծ. Fidem facio, confirmo. Հաւատարիմ առնել, և Հաւատացուցանել, և Հաւատաւել. * Ձբանն՝ զոր խոսեցար, Հաւատարմացո մինչև յաւիտեան: Հաւատարմացուցանէ աեր ամ տեառն իմոյ արքային. Ք. Թգ. Ե. 25: ՁԹ. Թգ. ա. 36: * Ցոյն ծաղիկն է, որ՝ (զոր) լինելոցն է ընորհն, Հաւատարմացուցանէ. Նիս. երփ: *Հաւատարմացուցանել զբանն՝ ի գործոց, կամ զասացեալն՝ փորձիւ իրացն, կամ զբնմ ինչ իմացմամբ մտացն. Ոսկ. յհ. Ք. 11: Նիս. ծղ: Լմ. իմ: *Հաւատարմացուցանել զդաչինս, կամ զերգսումն առումենէ: Առ ամենեսեան Հաւատարմացուցանել զբանն: Հաւատարմացուցանել այնպես գոլ, որպես էն. 84. ին: Ղևծդ: Ճ. Ե: Այս. պրէ: * Զգերբզմանն յիշելով զարթութիւն Հաւատարմացուցանէ. Խոր: * Ցառաչնում նուագին երգև զհամամիտ գործակից և զերկայր սիրելի հաւատարմացուցեալ իւր՝ ընդունէր զնա պատուով մեծաւ. 84. ին. այսինքն Հաւատարիմ երևեցուցեալ, կամ Հաւատացուցեալ:

ՀԱՒԱՏԱՐՄԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ ոք կամ որ ինչ Հաւատարմացուցանէ. *Ա յոցիկ հաւատարմացուցիչս և քարոզս. Սոփ. հանփ:

ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ. փ. Պետծթης. Fidelitas. Հաւատարիմ գոլն. մեռելոյ. անկեղծութիւն. *Ոչ արար ուղղութիւն հաւատարմութիւն. Ք. Ի. ծՂ. 2: *Ստուգիչն նմա զիւր հաւատարմութիւն. Եղիս. Ք: *Զիւրոյ գալոյն հաւատարմութիւն ցուցանէր. ԱՓ.:

Կամ Յուսոյ. Հաւատալիք իրաց. * Խնդրէր յայր ցուցանել նմա զՀաւատարմութիւն իրին. Վրէ ասի: *Զհաւատարմութիւն բանիցն ցուցանել, կամ գնել առաքին. Ոսկ. ա. Ի Եփես: Սոփ. յի. Ք:

ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ. Պիստις. Fides. Հաւատք. և Արժանահաւատութիւն. յարդ ընծայելի հաւատարիմ անձին կամ հաւատոյ բանից. Տիս ա. Թգ. իՂ. 23: ա. ճ. Ք. 22. 26. 31: Ք. ճ. լա. 15: Նէեմ. Ք. 38: Երեմ. իԷ. 9: Ովս. Ե. 9: *Արժանի հաւատարմութիւն համարել զմտաներգութիւն, կի՚զպատմութիւնս. Եսա. իբ. ա: Խոր. Ք. 12: *Բաւական համարեալ առ ի հաւատարմութիւնն: Զկնի եկեղց վատահութի և հաւատարմութի ՚՚. այսինքն առ ի հաւատալ կամ հաւատարիմ լինել. Խոր: *Պատկառեցոյց ի գիւեացն հաւատարմութիւն ՚՚. այսինքն հաւատալոյ. Սոփ. յի. Ե:

ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ, ելոյ, ոց. ա. փ. Պետեւսաս, πιστεύσας, πεπιστευκώς. Credens, fidelis, Christi fidelis. Որ հաւատայ յԱծ Աչխարհս, և յոսայ ի նա. և ի նոր օրէնս՝ քրիստոնէից. * Հաւատացելոյն ամենայն աշխարհ լի է, իսկ անհաւատին և ոչ գանկ մի: Աստր յիս ցհրեայսն հաւատացեալս: Ա՚ման ամենայն հաւատացելոյ բանիւն նոցա յիս: Ամենայն հաւատացեալքն էին ի միասին: Բաւմութիւն հաւատացելոցն էր սիրտ և անձն մի: Հաւատացեալ տեառս կից ոյսկական ունել. են. (որ ըստ յն. և լատ. ասի նաև Հաւատարիմ, ըստ յայտնի նշ.)

ՀԱՒԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Պետծ. Fidelis. Հաւատարիմ. հաստատուն ի մեռելութենէ կամ ի հաւատս. *Գտեր զնիրա նուա (աբբահամոս) հաւատացեալ առաջի քո: Զօրաժողով է յուզա, և բազում հաւատացեալք ընծայ Աչք իմ ի հաւատացեալս երկրի: Եթէ ոք հաւատացեալ այրիս ունիցի. Ած:

ՀԱՒԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պեւծω. Suadeo. Տալ հաւատալ. հաւանեցուցանել. համոզել. և Հաւատարիմ առնել. հաւաքցնել. իանթբմա. *Հաւատացուցեալ ներ զնա նենգութիք. Ք. ի. ՅԼ: * կամելով զոք հաւատացուցանել. Այս. պրփ: *Ցերևելեացն, և ոչ յաներևութիցն կամի հաւատացուցանել. Զի պիտոյ էր երկրումն, այլ զի հաւատացուցանիցէ զբանս լսողացն. Ոսկ. Ե: * Հաւատացի զյովսեփ (վասն կուսութեանն մարիամայ), որպէս զի նա զբաղումս հաւատացուցէ. Եփ. ծՙ: *Ձէ հաւատացոյցէ զնա ամ, Լեհ կենդանի է. Ճ. Ա:

ՀԱՒԱՏԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ ոք կամ որ ինչ լինի պատճառ հաւատալոյ. *Ստոյգ հաւատացուցիչ անհրևութիցն՝ հաւատքն կարեն լինել. Սոփ. ա. յհ. Ք. * Հաւատացուցիչ ար երկրորդութենէն. Ճ. Բ:

ՀԱՒԱՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. փ. Μοναχὸς, μονάστρια. Monacha. կուսան. օրհոյդ կի՚կին հաւատով և հաւատարմութիք ուխտաւոր. դիր ամ. միանձնուհի. հաւատաւոր, հաւատաւոր, տրտպէք. * Պատառել զՀանգերձս հաւատաւոր կանանց. Եղիշ. փ: *Զկրօնաւոր, կամ զհաւատաւոր. Թղթ. բաղ: *Էր նորա դուստր մի հաւատաւոր: Փերբոնիա հաւատաւոր յաստեան ածաւ. Ճ. Ա: *Միայնակեաց մի իմանէր ի լեռնէն, և հանս հաւատաւոր մի, և փոխեաց զուշն. Վրէ հդ. յ: *Զհաւատաւորաց զպռնկութենի մի ոք հաստատելի յամուսնութեան. կանան:

ՀԱՒԱՏԱՓՈԽ ԼԻՆԵԼ. փոխել զՀաւատս, փոխել ի հաւատոց. *Հաւատափոխ ոչ լինիմք ընդ քոյդ տարակոյծ մտաց. Գր. գղ. Եղ:

ՀԱՒԱՏԱՒՈՒԹԻՒՆ, հւոյ. ա. Պետότατα. Fidelissima. կին կամ կոյս հաւատացեալ, կամ Հաւատարիմ. *Հաւատաւ հւոյ գասել մեզոյ... ուրախ լինել ի տր. Ա՚ծփ. ծ:

ՀԱՒԱՒՓ. ա. Իբր Հաւաքեալ. համագումար. * Գաին կալմ և հաւաք զՀայս և զվիրս. Վրէ. պմ:

ՀԱՒԱՒԲԱՆ, ի, ից. ա. Συλλογιστής. Syllogista, ratiocinator. Որ հաւաքաբանէ, ձեռնարկօղ. *Որպէս զիմաստնան հաւաքաբանից հնարից. Այս. Վրէծ. ար:

ՀԱՒԱՒԲԱՆԵՄ, ւցի. ն. Συλλογίζομαι. Colligo, ratiocinor, argumentor. Քաղել զՀետևանս ի նախընթացս բանից. ձեռնարկել. իմաստասիրել. և ճարտարել. հնարել. *Նաև ձեռնայինք հաւաքաբանէն (պիտակաբար), որգոն, չինողական հաւաքաքանել, հաւաքաբանել հիւան. Այս. Վրէծ. ար:

ՀԱՒԱՒԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Συλλογισμός. Syllogismus, ratiocinatio, argumentatio. Հաւաքումն բանի արամաբանութիք. քաղումն և պատկառութենէն յաս աչքարկութենէնց. ձեռնարկութենէն անվրեպ. *Ա՚ման իմաստասիրութենէն և հաւաքաբանութենէ: Աստղագիտական հաւաքաբանութենէն, ևն: Բացում աստղարկութենս կալօղ է գնել ի հաւաքաբանութենէ. և աստուստ և անուն հաւաքաբանութ գտաւ (յն. սիլոլէոմօս), որ նշանակէ բազկատաքումն, ասկս բազում ինչ միանգամայն հաւաքաբանելոյ. Այս. Վրէծ. ար:

ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ըստ քերթ կանաց. Տ. ԲԱՓՁԱՁԱԿԱՆ:

Իսկ ըստ իմաստասիրաց է Հաւաքական, և Հաւաքաբանութի. *Հաւաքական նոյն յերկոսէնէց: Ըստ հաւաքականին միայն, և կամ ըստ բոլորին: Սոփիկեանքն ասէին մասն գոլ Հաւաքականն իմաստասիրութեան, իսկ արիստոտէլականքն գործի. իսկ պղատոնականքն և գործի և մասն: Հաւաքականն նիւթ ունի զձայնս, իսկ կատարումն զապացոյցն. Այս. Վրէծ. ար:

ՀԱՒԱՔԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Իր Հաւաքական քաղանութի. (նիւթապէս ծաղկեանեալ գլն. ախլաէոմօս.) *Հաւաքակցութի, այս ինքն բաղհաւաքումն, ասկս բազում ինչ միանգամայն Հաւաքաբանելոյ. Այս. Վրէծ:

ՀԱՒԱՔԱՄԱՆ, ի, աց. փ. Տէրկ Հաւաքման. Ժողովարան. ընդունարան. *(Երկիր) արտաքսելոյն տէրկ, տրտմութի Հաւաքարան, և մնհու պատուհասի ժողովարան. Թէոփ. ծՙ: * կենդանեացն Հաւաքարան (տապան Նոյ). Նար. մբ: Ե Վրէծ. պմ. Ե ոչ. Ե երփ: *Հաւաքարան ամենայն արուց. Վրէծ. Ճ:

ՀԱՒԱՔԵՄ, եցի. ն. Συλλέγω. Colligo. συνάγω, αθροίζω, congrego. περιστέλλω, coarcto στοιβάζω, constipo, ևն. Ի մի ածել կամ աձեցուցանել. քաղելով ատել և անսել. ժողովել. գումարել. ամփոփել. ամբարել. կուտել. գիվել. ծողէբէել. փեվէրէել. փէրէի, փէրէի, էբէի, ձեմ էնի. Տիս փ. Ի. ծՂ. 10: Ք. ճ. Ք. 16: Երփ. Ք. 5: Ելի. իՔ. 5: Ճ. հ. ի. 4. ևն: *Որ ոչ ունի քանակ և հաւաքուսին, այդպես չափ գինէք և հաւաքէք. Ոսկ. յհ. ա. 38: *Հաւաքել զաւ և զարաւ, կամ զբազմութի, կամ ըստ նիւթ. ասկի, կամ ինչ. մալսիկս, ղգասս կրօնաւորաց. Գիա: Խոր. Ք. ղղ: Վրէ հդ. Ք: Նար. իա: Զէնոբ: *Զհամայնն հաւաքեցէք առ ի նոյն մայրին իւրումն գլխոյ: Ցինքն հաւաքէ. Նար. խէ. հէ: * Ի չարութի հաւաքեալսն ո՞ արդեօք գովեսցէ. Ա՚ա որս. ծէ: *Զխորհուրդդ ի քեզ հաւաքեա. Նէղս: *Մի հաւաքեր ի վերայ նորա մեզազրանս. Վրէ հդ. ք:

ՀԱՒԱՔԵԼ. Հաւաքաբանել. եզրակացուցանել. * Տյամահնութի է՝ որ հաւաքէ: Մարդում միայնում գոյ հաւաքելն. ևն. Այս. Վրէծ. ար: *Զինչ կամիս աստուստ հաւաքել. Ած: * Առեալ զպատճառն՝ բնութի առաջորկութենէն մեծագոյն բնութ հաւաքէն. Ա՚ա որս. ք:

ՀԱՒԱՔԻՉ. ա. Որ հաւաքէ. *Հալածէ զոյն հաւաքիչ. Մ՚ած. ք:

ՀԱՒԱՔՈՒՄՆ, քման. փ. Հաւաքելն, իլ. գումարումն. ամփոփումն. *Հաւաքումն գետոց, կամ հնձոյ. Ի միասին կամ առ միմեանս հաւաքումն: Հաւաքումն ժողովոյ. կամ նշխարաց ի հանգստարանսն. Խոր: Նար: Ա՚ա որս: Ոսկ: Ճծ: *Եկայք միասնական ի հաւաքումն ամենեցուն. Ը. Խր: *Ա՚ա նանայն հալէր, զի գագաբեացն ի հաւաքմանէ. Վրէծ. եւ:

ՀԱՒԱՔՈՒՄՆ. որպէս հաւաքականութի. ձեռնարկութի. *Ինդիք են աեռակք հաւաքմանց. ապայցուցական, արամաբանական, են: Ապայցուցական հաւաքումն պիտանացու գոյ յամենայն իմաստասիրութի. են. Այս. Վրէծ. ար: *Հաւաքումն. որ սկիսի ինչ է, վ՚ան զի նոյն գիտէ, յայտգո այնորիկ և որգի. Ա՚ա որս. է:

ՀԱՒԲԱՒ. Տ. ՀԱՒՓԱՒ:

ՀԱՒԵԼԻՆ. Բաւ անաստղ. Թերևս Աստր մեծ՝ պահել ի Թամբ Ձեոյ ըստ լսոյ. Ք. ՚ա. որ գիս և Հաւաքսնի աստ

որդաւոյ ասի յայլոց:

ՀԱՒԵՂ, ի, աց. ա. Զօրեալ ի հաւն կամ ի հաւէն, այսինքն ի սկզբնաւորութենէ. որպիսի է բառն եռաւաղակ, որ երկոքին նախընթաց վանկքն են երկար. *Հաւէն՝՝ներքոյ երկարաց, և նաղօսէ, հինգամանակ. որզան, յանվեցմոն. Քէր: Խր: *Հաւեղ է, որ զսկիզբն երկար ունի յ՛ó և յ՛է. իսկ վերջի վանդն սուղ. Երն. ից: *Լայնեղով երդ հաւէնի. Մաթ. հա:

ՀԱՒԻԿ, կամ ՀԱՒՈՒԿ, հաւիկ կամ կան. գ. Հաւ փոքրիկ. սերուն Թռչնոց. *Հաւիկ մի պղծած կացեալ ի յայն խաչս Թևին... Ա՛յ գեղեցկագիղ հաւիկ, որ նստիս յայդ խաչաթևիդ վերայ. Տաղ. ի Քաւաբոյս: *Հաւիկ սխրալի. Գ՛ն: *Յերկբարբառացն եդեալ. որպիսի, հաւուկ. *Երն. ից:

ՀԱՒԿԻԹ. բառ ոմկ. Տ. ՀՈՒ. *Թրթռչունք, Հնձկիվիք, ևն. Ոսկիփոր:

ՀԱՒԻՄ, հեցայ, հաւ, եվ, ց. որ և ՀԱՒՆԱՒ. Սկզբնաւորիլ. սկսանիլ (իր՛"). *Տալին սկիզբն ի բաղաձայնից և կամ ի կրկնակաց հաւիցի: Յաջորդ վանկն ի ձայնաւորէ հայիցի. Երն. ից: *Հաւեալ աշխատակութիւ ի գերազանցեալ ամբարձաւ աչսիճան: Ի միտս հաւեալ քաղաք: Եւ նախ ի բնականէն հաւեսցուք. Պիտ:

ՀԱՒԶԱԳ. գ. Բառ ոմկ. որպէս Զագ հաւու. վտուհակ. Բէյնէ. *Հաւճագ կեր: Հաւճագ տապկած. Մխ. բծ:

ՀԱՒՈՐՍ, ի, ոց. ա. գ. Ἰξευτής. Auceps. Որսորդ հաւուց Թռչնոց. (լինի և ՀԱՒՈՐՈՐԴ ըստ Մխ. ոգոր:) Խաշան բռնօղ. ալծի, գուշի, գուշղաչ. *Գոյծի, կամ վարիք հաւորսաց. Ամ՛ս. ը. 1. Ե 2: Երէմ. է. 26: Յհ. իմ. գաւ:

Եւ Որսող Թռչուն. ալ գաւղ. *Որսալով որսական վնս իբրև հաւորսք Թշնամիք իմ՝՝. յն. իբրև հաւ, կամ զհաւ. Ողէ. ք. 52:*Հաւորսաց, կամ որսական Թռչնոց աբանակաք, կանդ, Հուռակ. Մաթ. Ե Երն. ից:

ՀԱՒՈՐՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰξευτήριον, ὀρνεοθήρα. Aucupium. Որսորդութի հաւուց. որս Թռչնոց. Խաշան բռնելը. ալճալէթ, գուդաղչէթ. *Զբռնութեանց հաւորսութենէդ, և այլոց որսոց պարապեալ. Խոր. ք. 8:

ՀԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութի հաւուց և Թռչնոց. *Ոչխար և հաւ յոչխարութենէ և ի հաւութենէ ոչ ելանեն. Զիր. Ծորմ:

ՀԱՒՈՒԿ. Տ. ՀԱՒԻԿ. *Մկնիկ հաւուկ մի կայր փոքրիկ, ել ի գլուխն ուներ սևուկ թեարիկ. երեսայր նսեր ինքն լըռիկ, ալ ալոթք առներ խիստ սրսրկիկ. Շ. առաք:

ՀԱՒՈՒՄՆ, ւմանց. գ. Հաւելն. հաւանալն. այսինքն սկսութիւն. սկզբնաւորութենէ. *Գոչիւմ զյարեացս հաւումն, որ կատարիս յիս: Բազաբեմ զյարեացս հաւումն. Պիտ:

ՀԱՒՊԱՏԻՐ. Տ. ՀԱՒԱՊԱՏԻՐ:

ՀԱՒՏՈՒՆ, տան. գ. Բնակարան հաւուց. հաւանոց. Ֆիլիպ: Վ՛տի:

ՀԱՒՓԱԼ, ի, ոց. գ. Φάττις, φάττα, φάσσα. Palumba, bus, bes, և livia. կրի և ՀԱՒՐԱԼ, ՀՈՐԱԼ, ՀՈՎՓԱԼ, ՀՕՓԱԼ: Իրրու նայն ընդ լտ. Փալօմպա. Վայրի աղաւնի, և որ ինչ նման է նմա. *Բալ էօ՛ևէյէ, էմամ, էապան էևօվէրճէնէ, Խախտա էևօվէրճէնէ. *Փատտա. Հաւփալ (կամ Հօփալ). Դալման: *Զհաւփալն և զաղաւնին նմանս միմեանց աւանք գոլ: Հովփալն զանազան որակութիւս ունի. Սահմ. ք: *Հաւփալք ի ցնոց փախչին. Փիլ. Լ՛ս: *Լորք և հաւփալք. Վ՛րդն. ծն: *Ոչ հաւանեցոյց զնոսա հոգալն ի հաւս, և ոչ առնիան ի չորքոտանիս. Ոսի. եղէն. կամ Եպէ. յոբ:

ՀԱՒՐԱՀ. Տ. ՓՈՀԱՀԱՒՈՒ. կամ ըստ լՀԱ. Հաւ որսող նման բազէի. *Ոճ պարղ մի հաւքաջ. Բ՛ս. սթէփ. Լ՛ն:

ՀԱՓԱՓԵՄ, եցի. ն. Ἁρπάγω. Rapio. (ի Ա՛ի սփ.) Յափշտակել. մանաւանդ զայլ ինչ կամ զկին. որ և ԱՐԵՒԱՆԳԵԼ ասի. առնուլ և ի փախուստ անկանիլ. *Եւ որպէս ի կրեսացւոց հափափեցաւ. Եսթ. է:

ՀԴՆԻ, կի՛ ՀԸԴՆԻ. ա. Γυρός. Curvus, gibbus. որ և գրի ՀՆԴՐԻ. (լծ. արաբ՛՛. հէփէպ, էհփէպ.) Սապատոզն. կոր Թիկամբք. ծուռ. Թևւր. Ի՛ս՛ւ, Ի՛ս՛ւ, գի՛ս՛ւ, գաղաղր. լՀՆԻՖԷ՛Ր, արգաղ ԷՒՐԻ. լայնաբաղ՝ Թիւրեալ՝ որ և է օրինակաւ. խեղաթևւր. *Ուրտասանելի է զդէմս՝ որպէս հոմերոս զոդիսէս, Հըդնի էր Թիկամբք, անագ կոյն, գանգրահեր. Պիտ: *Յայսոնէր զնւր. մ՛ կարծիս տալ հնդրի խրախտանաքի. իւրու Թէ ինչն իցէ սուիչ յաղթուԹենն, և ոչ այլ ոք. Պիտ:

ՀԵԲՐԱՅԱԿԱՆ. ի, այ. ա. գրի և ՀԵԲՐԱՒԱՆ. Տ. ԵԲՐԱՑԱԿԱՆ. *Հերբայական ազգ, կամ բանակ, ամբոխ, հաւատաք. Ա գաւ: Նոյ: Սոփ: *Մամնայ՝ ընչեցն մեծու Թեան ասի ըստ հեբրայական բառին. Մ՛էն. ղ: *Խոսեալ սրտաեսող Թարդմանի ի լեզու հեբրայեցի. Ղ՛ևնդ:

Եւ իբր Երբայեցի. *Ի պարտուԹեի մասնեալ ի հերբայականացն. Պիտ:

ՀԵԲՐԱՅԵՑԵՐԷՆ. Տ. ՍԵՐԱՑԵՑԻ. *Աստեն, Լեհ հեբրայեցերէն գլեաց զնա, և ոչ յոնարէն. Եփր:

կամ ա. որպէս Երբայական. *Եթող նոցա զդիրս աւետարանին մասնեհոսի հեբրայեցերէն գրով. Եսթ. պմ. է. 10:

ՀԵԲՐԱՅԵՑԻ. Տ. ՍԵՐԱՑԵՑԻ, և ՀՐԵԱՑ. յն. ՀՎԲԻՏԷՈՍ. լտ. հեպդԷՈՍ. *Հեբրայեցի ևս լինել: Հեբրայեցոց բարբառուին, կամ լեզուաւն. է. ԱՀ. ԸԼ. 12: Գծ. իա. 40: իէ. 2:

Մերթ իբր Երբայական. *Գրեաց հեբրայեցի գրով: Վասն հեբրայեցի լեզուի. Եսթ. պմ. է. 25: է. 30:*Մասնեհոս հեբրայեցոցն ի լեզու հեբրայեցի զդիրսն աբար և հգ. ճ. Դ:

ՀԵԲ, ի, ից կամ ոյ. գ. Συλλαβή. Syllaba. (լծ. հյ. ոգԼ. ոգԼ. հագագ, վանգ. յն. ՀԻՓ, ՀԻՈՀ. մանաւանդ ար. և պ. հնչեն, սիգիխան.) Հնչիւն կենդանի՝ զոգմամբ տառի ընդ տառի. հնչումն և կապ փաղաւուԹենէ. վանկ. սիւզոգայ. *Ի հեգէ գրոյն: Զօրուն հեգոյն: Ցմի և իցէ ձայնաւորս և ի հեգս: Հեգ կիսատառաք. ոյ ասի վանգ և փաղաւուԹենի. և յայսմիսի հեգից ընդ միմեանս զուգեալ՝ ասի բաս: Ընծուն կամ բայն կամ այլքն բազում հեգիւք բազկանան: Երկու հեգով. ԵՒն. Երն. ից: *Եթէ երկու կամ ևս ուելի հեգովք իցէ. Նե ից: *Որպէս հեգքն ի գալուն, որ զսիզոգայս ուսանիցին. Աբէ: *Զհեգս գրոյն ինպրէ ուսանել. Լ՛ն. ազ: *Որպէս ոք ի կատարեալ տառակի և տուիչանի գիտուէ գոլով հեգից և վանդից սկիզբանոյ ուսման. Ոսի. եա:

ՀԵԳԵՄ. եցի. ն. Συλλαβίζω. Syllabas connecto. Հնչել զձայն՝ զոգելով գիր ընդ գրոյ. ոգել զվանկ. հեցել, հեցա, հեցէք. Ֆե. *Առանց սոզոպայից հեգէ: Առանց վարդապետի հեգէր. Մ՛որ: Մ՛անդ. ծա:

ՀԵԳԵՄՈՆ, կամ ՀԵԳԵՄՈՆԻՒՍ. գ. որ և ՀՈԳԵՄՈՆ. Բառ յն. Ἡγεμών, ὁνος. Dux, princeps, rector, praeses. Առաջնորդ. վերակացու. *Եթող անգ սպարապետ ի վերայ աշխարհին գՀեգեմոնիգես ի գովեայ մինչև ի գերսր. Ք. Ա. ծՁ. 24:

ՀԵԳՆԱՅ. ի. ից. գ. Հեգք, վանգք. *Սոյզ հոլովիւ գՀեգեհայ բառից Հայկա-

կանաց. Խոր. Ձ. 52: *Կարգադրութեան գրեանցն, և հեգեհային ուղղաձայնութենէն. Փարպ: *Գիւք զգրոյ կախելով անաշխատ բերելով գՀեգեհայնցն. Մ՛ագ. ծը: *Սղից և երկարաց հեգեհայից. Երն. ից: *Զ՛ուն և գ՛ով երբայեցի հեգհնայն ոչ ընորէ ի միմեանց. Կ՛ոչ. ծն: Ոսպի

ՀԵԳԵՆԱԳԻՆԻ. Որ ինչ անկ է հեգեհնայից. կամ հեգք. *Մերձաւորեալք ի յունարէն հեգեհնայինն. Փարպ:

ՀԵԳՆ. Տ. ՀԵՆԳՆ:

ՀԵԳՆԱԲԱՆԵԼ. Տ. ՀԵՆԳՆԵԼ. *Բամբասեալ հեգնաբանես. Մաթ. լը:

ՀԵԳՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԵՆԳՆՈՒԹԻՒՆ. *ՀեգնաբանուԹի և հակաձառուԹի ինձ հաւանիս յարմարել. Մաթ. խը:

ՀԵԳՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. իբր Հենգնական. Διασυρτικός. Cavillatorius, irrisionis. Որ իցէ հեգնուԹի. եպերոլական. որ ինչ լինի ընդ կատակս և այսոն ասելով. *Եհաքց հեգնական բանիւք եպերելով: Ոմանք հեգնական դնեն զբանս. Աբէր. ք. 5: Շ. բ՛ր՛է: *Հեգնական. ահա ագամ եղև իբրև զմի ի մեզ. Ա՛ն. Երն. ից: *Հեգնական. ա՛ս, յա՛հ (ը վա՛հ). Թ՛ր. ից:

ՀԵԳՆԵԼ. Տ. ՀԵՆԳՆԵԼ. *Մի՛ հեգնիցես զայր ի գաւնուԹի անձին նորա. Սիր. է. 12:*Հեգնելով հեգնեաց զնա բանն ը, ասհաւասիկ ագամ եղև իբրև զմի ի մեզ: Հեգնեալ զագամ և զեւայ, հեգնեալ և զպանասարկուն. Եփր. ծն: Կ՛ուր. ծն: *Մինչ հեգնեին զնա: Հեգնէ: Հեգնելով ասէ. Ոսի. յհ. ը. 32: Մխ. երէմ: Գե. ես:

ՀԵԳՆՈՒԹԻՒՆ. Տ՛ես ՀԵՆԳՆՈՒԹԻՒՆ. *Նիւթ ընդունայն քաղաքավարուԹենէ և կեղծաւորուԹենէ՝ արդարուԹի նոցա, և հպարտուԹենի՝ հեգնուԹենէ նոցա. Խոխ:

ՀԵՁ, ոյ, ոց. ա. Πραΰς, πρᾷος. Mitis, mansuetus, lenis. ἡσύχιος, tranquillus. ἐπιεικής, aequus, modestus, ևն. (լծ. ար. խէզէ, խաչը, խաչա. յոբն՛՛. խաչա.) Քաղցր և համբոյր բարուք. մեղմ. առնք. անբարկացող. համբերող. լռիկ. հնար. Հանդարտ. խաղաղ. ցածուն. պարկեշտ. նազելի. նաչչէ, Հեչ. լամ, էավչ, ա՛սէն, հաւիմ, ֆալչի՛ն: *Ա՛յրն մովսէս հեզ էր յոյժ քան զամենայն մարդիկ: Ա՛յր հեզ՝ բժիչկ է սրտի: Հեզ բարոյիք. և հանդարտ սրտիս: Հեզ եմ, և խոնարհ սրտիս: Հեզոց և խոնարհաց: Ի հեզս և ի խոնարհս: Անկռիւս լինել, հեզս: Հեզ, դիւրահաւան: Բարերարացն և հեզոցն. ևն: *Խոնարհք և հնազանդք և հեզք բարձրանան. Յճ՛ա. է: *Հեզ առ զսկիչսն լինեն՛՛. Խոսք: *Հանկարծ, հեզս: Ի պարս հեզոց. Նա: *Ա՛յս մանկտս պատուհաս ևս զս արար զմեզ. Լ՛ք. սղ. յի՛:

ՀԵՁ. իբր Հեզական. մեղմիկ. դաչն. *Ա՛ս հեզ ձայնիս. Վ՛ր. հդ. է: *Խոսալ և հեզ ցօղով սլուզացանէ զոտունկս և զբոյսս. Յճ՛ա. ծա: *Հանդարտագոյն և հեզ չարժմամբ գլխոյ. Փիլ. ֆեռաչան: *Հեզ նուաստուԹեն պատուիրան: Աչխշաար, և հեզ ներողուԹի. Պիտ: Նահայ:

ՀԵՁ. ՛. Տ. ՀԵՁՈՒԹԻՒՆ. *Հեզ գու ակնարկեա՛ ի մեզ գԹուԹի. Տաղ:

ՀԵՁԱԲԱՆ. ա. Հեզ և հանդարտ՝ ի բանս. *Հեզաբան լինել, ընկերին ուսուցանել ցածուԹի. Եւիղ. Հայր ՛ի:

ՀԵՁԱԲԱՆԵԼ. Ն. Հեզիկ բարբառել. *Աչաւնի քաղցրաբարբառ հեզաբանեալ զհեր յի՛. Շար:

ՀԵՁԱԲԱՆԻԿ. ա. Որ հեզաբանէ. հեզաբան. *Կիրակոս հեզաբանիկ. Գ՛ն՛:

ՀԵՁԱԲԱՐ. ՛. Πράως, πρᾴως. Mansuete, leniter. ἐπιεικῶς, benigne. Հեզուի.

հանդարտուԹիւն. մեղմով խաղաղիկ. մանրամ ճա, էավաշեա. * Հեզաբար ուսանիլ, կամ կոչիլ, գնալ, տալ պատասխանի, խոստովանիլ. Դիտ. ՅԿ. ԿԲ: Ճ. Բ: Ռ՚ԻՒՔՓԸ: *Հեզաբար կարդացը յանուանէ զեպիսկոպոսն. ԵՒՒԸ. Ը: *Լուաւ և զձայն քաղցր օդին... որ ցհեզաբար գալուստ քոյին՝ նշանակեր յամեայ վերջին. Ցո ոբԹ: * Գեաղց հաւատքովն լեալ հեզաբար առ սահմանեալ նոցա. Խոր. ՟. 1: *Հեզաբար լեալ (կամ վարելով) առ մանուկն՝ ասէ. Ճ. Ա:

ՀԵԶԱՐԱՐՈՑ, կամ րու. ի, ից. ա. ՊրաՒՆՄՈՍ Հեզ բարուք կամ բարոյիւք. *Ազոր՝ ի նմ եկեղեցւոյ միաբանուԹիւն գաւանամիս և հեզաբարս առանց. Վ.ԹՒ. ԾՆ:

ՀԵԶԱԳՆԱՑ. ա. Հեզ՝ ի գնացս. Հանդարտաբայլ. մեղմուԹեաց. *Օրինաւոր կարգ հեզագնաց հանդարտուԹիւն. Պիտ: *Ստորիկ լեալ՝ ի ինդիր կորուսեալոյն (՝ի դրախտի՚) հեզագնաց գորշտպարոք. Ածխ. ՟. 1:

ՀԵԶԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. ՊրաՀԵՐՈՍ. Mitior, lenior. Առաւել կամ կարի հեզ. *Ո՚վ առաքինիդ իշխանաց, և հեզագոյն. Ա՟ ոբ. ԾՒ: *Հեզագոյն հօրն հանգըստարան. ԵՐՔ. Լ: *Քան զոչխար հեզագոյն գոտւս. Մ՟Ա: *Զհեզագոյն լսանս յոլովագոյն ինչիւ ևս չտեմ ոբանէր. Նիւս. ՝ի սփանչ:

Կամ ՛ս. կարի հեզաբար. *Ազդեր հեզագոյն, խօսեալ քաղցրագոյն. ԳԵՒ:

ՀԵԶԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Սեպհական հեզոց, կամ հեզուԹիւ. Տես և ՀԵՋ. *Հեզական պարկեշտուԹիւ, կամ իմիք. Ճ. Ա: ԼՒ. Ի՚: *Ո՚չ սրամտական սուրն դաւԹի, և ոչ հեզական չուանեայ քաղցր խարազքն փըրկեն. ԱՐՐ: * Ա յսոր՝ի յերկրի երևեալ հեզական գնացիւքն՝ վասն ազգի մերդական մանուկ եղանի. Շ. փՁ:

ՀԵԶԱՀԱՄԲՈՑՐ. ա. Հեզ և համբոյր. քաղցր. մարդասէր. *Հեզահամբոյր իշխանն սիրնեաց: Հեզահամբոյրն... զՀաշտուԹիւն չնորհէ նմա. Ցհ. ԼԻ: *Հեզահամբոյրդ մեզ մուԹիւ. Ա՟ա. ԵՒԵՂ:

ՀԵԶԱՀԱՑԵԱՑ, եցի, ցաց. ա. Հեզ՝ի հայեցուածս. Հեզաբար հայեցօղ. քաղցրահայեաց. *Ա՟յր քաղցրաբարոյ և հեզահայեաց: Հեզահայեաց առ միմեանս. Ածխ. ՟. 9. 11: *Տեսիլ մարմնոյն հեզահայեացդ. Լ՟ՓԸ. ոա: *Հեզահայեաց աչք, կամ աեստղուԹիւ, կամ կամք. Մ՟ափ. ՟. Ո՚ԻՒՔՓԸ: Ճ. Ա:

ՀԵԶԱՀԱՑԵՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Հեզ հայեացք կամ հայեցուած. *ԶհեզահայեցուԹիւն հոգւոյ, և զպարկեշտուԹիւն ժողովուածիս

ՀԵԶԱՀԱՐՑՈՒՄՆ. փ. Հեզիկ հարցանեմն. մեղմ հարցափորձ. քաղցր առանձն. *Ի հեզահարցումն գաւառին (կամ գիւղին) յոլասկնեալ յանգելու թեղեզը. Նայ փագ:Գնէ:

ՀԵԶԱՀՈԳԻ, գ.ոյ. ա. Հեզ հոգւով կամ սրտիւ. *Նուաստ խորհրդովք, և հեզահոգի. Երփ. Լ:

ՀԵԶԱՄԻՏ. փ. ՊրաՒՆՄՈՍ. Qui mansueto est animo. Հեզ մտօք. Հեզաբարոյ. հեզահոգի. *Իցեն ոմանք հեզամիտք և հանգարտք (՝ի քնի). այնպիսւոյն հեզամիտ ոչ ասեմք. Ռո՚. գԲ:

ՀԵԶԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԵԶՈՒԹԻՒՆ. *Ցօրժամ մեք զլսկեալ՝ հանդուրժեմք, հեզամտուԹիւն է: Վասն հեզամտուԹեան և ասն. հպարտուԹիւն. Ռո՚. գԲ:

ՀԵԶԱՆԱԼ. ացեալ. ել. Հեզ լինել. *ի հեզուԹիւն փոխիլ. մեղմանալ. հանդարտիլ. *Ընդգեմ չարաց սուսեր արեալ, և առ բարիսն հեզացեալ. Շ. Վպ: *Ա՟յս մեհենս պատուհասս՝ հեզս արար զմեզ. յորժամ նորա երկիւղն առիրե մեզ՝ կամ՝ի բնական ախտից կամ յօտարաց, հեզացեալ նուաստացանամք. Լ՟ՓԸ. ոչ:

ՀԵԶԱՆՈՑ, ի, ացի. գ. Ցեղի հեզոց. վայր կամ տուն հեզոյն. Տես և ԳԱՐԿՈՑ. ՏԱՆՈՑ. *Հեզահամբոյր մեղմուԹիւ՝ի հեզացնոց սրբացան քո յորկի. Ա՟ա. ԵՒԵՂ: (որ լինի և ածական. իբր հեզական:)

ՀԵԶԱՆՔ. նաց. գ. ՀեզուԹի. ՀանդարտուԹիւն. *Իբրև զանապատուս ամենայն հեզանաց հանդիսիս ընդ կարգս աշխարհիս անցանէք. Ցհ. ԼԻ: (ԵՒԹԷ ընԹերցցին հեզանոյ, լինի իբր հեզական:)

ՀԵԶԱՔԱՐԺ. ա. Հեզ՝ի շարժմունս. Հանդարտ. *Լուիկք, հեզաշարժք. Ո՟ոգ:

ՀԵԶԱՊԻՆ. Տ. ՀԵԶԱՒԱՐ. *Ցանդիմանելով հեզապէս. Խոխ:

ՀԵԶԱՍԱՀ. ա. Որ հեզիկ սահեալ գնայ. մեղմուԹեաց. *Հեզասահ վտակք խաղիցեն. Պիտ: *Գետ մեծ կուր՝ հեզասահ գնացիւք. բերելով լինչեան ձկունս մեծս և ծածանուս (կամ մանուսս). Կազանք:

ՀԵԶԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Որոյ սաղարԹքն հեզիկ շարժին՝ի հանդարտ հովմէ. * Ջնա խակասլուս բոյսն հեզասաղարԹ. Նար. Խե

ՀԵԶԱՍԵՍԱԿ. ա. Հեզ տեսլեամբ. ցածուն. պարկեշտ. *Հեզասեսական և առաքինագոյն մանկացուԹիւ. Մագ. Է:

ՀԵԶԱՑՈՒՑԱՆԵՄ յոյց. ն. ՊրաՒՆՈՍ, καταπραΰνω. Mitem ac mansuetum reddo, mulceo, mitigo. Հեզ առնել. հանդարտեցամքել. ընդհեզացուցանել. մեղմել կակղել. *Հոգի հեզացուցանէ, յոյս հաւիւերէ. Ա՟ոս. ծՁ: *Հաղիւ զնոսա հեզացուցանէր. Ո՚ոմ. յՀ.՟ա. 29: *Հեզացուցաներ զգազանսն. Ո՚ոմ: *Եւ մինն զոյս իակ զնոյնս հեզացուցանելով և սիրաբար բացատրելով. Պագ. փՀ: *Խոսփանելով զցասումն՝ հեզացուցանել. Պագ. օբՁՒ. Է:

ՀԵԶԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ հեզացուցանէ. *Հեզացուցիչդ գազանային բնութեանս մերոյ. Ո՚ոմ: Լ:

ՀԵԶԻԿ. ա. Տ. ՀԵՋ. *Հանդարտագոյն և հեզիկ ալեացն շարժմունք. Նիւս. Ւ՟ա: *Հանդարտագոյն և հեզիկ վարդապետուԹիւն վարել. Փիւ. ԼՒՒ:

ՀԵԶԻՒ. ՛ս. Հեզաբար. Հանդարտիկ. մեղմով. անշշունչ. *Ո՚ղ հանդարտ և հեզիկ գայ՝ի վերայ. Փիս ԼՒՒ: *Խօսին՝ ոչ մեղմով և հեզիկ՝ խօսիմք, և այն ևս՝ մեղմիկ և հեզիկ. Խոր: Ցհ. ԼԻ: *Արձակեցին ինձ մի, և նորա երթեալ հեզիկ՝ի սէն. Ճ. Ա: *Կալեալ զհանդերձէն նորա հեզիկ: Ագաա. մի հեզիկ Թագուցեալ. Վ՟ԹՒ. Ո՚: * Ցերկն հեզիկ յօդոյն շարժեր: Ցերևսեխեա՝ հեզիկ շարժէր. Ճ. Ա: Շ. ԷԲՏ: *Ցհեզիկ կուսէ հեզիկ շրջի (եվրոպա զհամակլիսին). Շ. խոփ:

ՀԵԶՈՒԹԻՒՆ. գ. ՊրաՀՈՒՏՆՏ, πραΰτης, ἐπιείκια. Mansuetudo, lenitas, modestia. *Հեզ գոլն. անբարկացողուԹիւն. հանդարտուԹիւն. մեղմուԹի. քաղցրուԹիւ. համբերուԹիւն. զիջումն և գթալիհեզուԹիւ. Ֆաղ. ւԷՒԼԷՒ, էավաշեաքն, ֆիլոյինվԼԻՒ, թաՒԼԷՒԼԳՒ. Տես Սղ. Խ՟Ե. 5: յՓ. ո. 10: ՀՁ՟. 1: ՟ա. Լ՟ոբ. Ե՟. 21: Է. Լ՟ոբ. Ֆ՟. 1. ան: *ՀեզուԹիւն է առաքինուԹիւն ցասումնառակուին, ըստ որմէ ոչ գիւրաշարժ լինին՝ի չէնն բարկուԹիւ. Ա՟ոխ. ասաա: *ԲարկուԹեն հեզուԹիւն (ընդգեմ գիցի). ՑՁ՟. Լ՟Ե: *Ա՟խտ բարկուԹ հեզուԹիւն առալՀանայ. Խոսբ: *Բժշկել հեզուԹիւն զառապաղած բարկուԹ. Շ. Ֆիւ: *Քան զամենայն բանս ի բանսարս է հեզուԹի. Ո՚ոմ. Տ. Է՟. Կ: Խակ *ՀեզուԹիւ առ զՀեզ առ իւր ժողովուրդ. ՟ա. Ւ՟Գ. ԾՁ՟. 22. յի.հեզաբար: Եւ ՅՈՁ՟. Է. 22. *Խօսիցի ընդ քեզ հեզուԹիւն. յի. ողջանօք, կամ զկնէմաք:

*Ձեռք զհիւանդսյանալն՝ հեզուԹեամբ իւրեանց մերձաւորուԹիւն ամփոփեն. (այսինքն մեղմով շօշափելն.) Բրս. յօ՟ՀՒ:

Խակ Ե՟ա. պաՀ. Է՟. 17. *Տուն հեզուԹիւ և միանձնուԹիւ: Զխօրհուրդս գնացից հեզուԹիւ սլաշտեն՝ի նմայ. յի. պարկեշտուԹ: Ա՟ՀՈՒ. յԳ. Է՟. 15. *Ո՚վ կին, դու իբր՝ի դպրանոց ասն հեզուԹիւ՝ի տան քումմ՚ա կես. և կարօղ ես դու կալ հեզուԹիւն. յի. խմաստասիրուԹիւն (այսինքն առաքինի քաղաքավարուԹիւն):

ՀԵԶՕՐԻՆ. Տ. ՀԵԶԱՒԱՐ. և ՀԵԶԱՒՈՒ. *Հեզօրէն խօսիմ. Խոս:*Հեզօրէն հանդարտաբար յԵՀՆաստակ: Զհեզօրէն գալուստն խոնարհուԹիւն. ԳԵՒ: Վ՟ԹՒ. օբՒՒ: *Կենա գործօղ առաքինուԹիւ հեզօրէն. ԵՐՔ. Տփ:

ՀԵԹԱՆՈՍ, ի, ից. գ. Բառ. յն. ԷՒՆՒԿՕ. (ԼԹ.Հյ. Սգն, յայլմէ ազնէ.) Ἔθνος, ἐθνικός. Gens, populus, ethnicus, gentilis, paganus. ἀλλόφυλος, alienigena. Որ ոչն էր երբեմն յայգէ հրէից, կամ այժմ չէ յայգէ քրիստոնէից. օտարագի, այլազգի. և Ա՟յլ կրօն. անհաւատ. քաղբարու. և Ազգք և ժողովուրդք երկրի. երբ. ՟ծի, ամ, օմ, ՒԷմ, ևն. *Նա է ակնկալուԹիւն հեԹանոսաց: Պատմեցէք՝ի հեԹանոս զգործս նորա ծանից հարիսք ամենայն հեԹանոս:Օրէնք կամ կուռք հեԹանոսաց: Ջայդ ամենայն հեԹանոսք ինգրեն: Իբրև զհեԹանոսն և զմաքսաւոր. *ՀեԹանոսաց առաքեալ.ՒՒՀ:*ՀեԹանոսն ազգ կոչի. Խոս: *Հրեից և հեԹանոսաց. Նար. ՟ա:

ՀԵԹԱՆՈՍ դնի՝ի մեզ երբեմն և իբրև հեՂԼենացի. այսինքն հին ազգ յունաց. երբ. Եօն. ՟ր յոնացիս. յն. ԷՒԼԻՆ, իգ. ԵՒԼԻՆ "Ελλην. Hellenus, graecus. *Հրէայքն և հեԹանոսք. Ի սկիզբն հեԹանոսաց: Ուրդի կնոջ հրէի, և այլ հեԹանոսի: Որդի կնոջ հրէի հաւատացելոյ, և հօր հեԹանոսի: կին հեԹանոս. Է. Ա. ՟Ե. 36: Ցհ. Է. 35: Հա՟. ՟ա. 16: Գծ. ծՂ 1: Մրկ. Է. 26:

ՀԵԹԱՆՈՍԱՍԱՐ. ՛ս. Ἐθνικῶς. More gentili. Իբրև զհեԹանոս. որպէս զայլազգի. *ՀեԹանոսաբար կեալ, կամ մեկուսանալ՝ի մենչ, կամ խօսել, կամ ուՀել. Գաղ Է. 4: Ցհ. ԽՀ. ԵՐ: ԼՀ. ԾՂ: ԵՀ. ՀՀ: Ա՟ա. պաՀ. ՟Ե. 18:

Կամ ա. իբր հեԹանոսական. *ՀեԹանոսաբար սովորուԹեց. Ագաբ: *Ի հեԹանոսարար արու հասից. Ս՟ոբ:

ՀԵԹԱՆՈՍԱՍԱՐԱՑ. ի, իս. ա. Որ ունի զբարս և զվարս հեԹանոսի. *Ի մեջ հեԹանոսասիրող մարդկան. Ս՟ոփ. յԳ. Է:

ՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Ἐθνικός, κή, κόν. Gentilis. ἑλληνικός, η, ον. Graecus, a, um, graecanicus, hellenicus. Սեպհական հեԹանոսաց կամ հեԹանոսուԹ. հեՂԼենական. արտաքին. *Ի հեԹանոսական օրինս. Նիս. Է. Ո՚: Ի հեԹանոսականէն՝ի բաց հեռացան՝ի մոլորուԹէ. ԽնամասուԹիւ հեԹանոսականաս. Ա՟Ե: *հեԹանոսական բարբաջմունք, սովորուԹք, կրԹուԹիւք. Ցճ՟ս: Ցհ. ԼԻ: ՟ի հարկէ երԹեալ հասանիցեմք՝ի հեԹանոսական զսուցականուԹիւս: Վասն հմայից ինչ հեԹանոսականաց: Ըստ հանդուրժելոյ հեԹանոսական լսելեաց. Խոբ: *Ոչ խառնակեալ ընդ հեԹանոսական պաշտօնս. Շ՟ր:

ՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ. Իբր հեԹանոս. *Իբրև զհեԹանոսական կամ իբրև զմաքսաւոր տեսանել. Բրս. կանն: *Դիմիր՝ի վերայ հեԹանոսական Թագաւորացն. ԱԳաթ: *Ամենայն հեԹանոսականքն ժողովեալ էին՝ի պաշտօն կռոցն. Ճ՟. Ե: *Ոչինչ յաժմէքն զառնուն զհեԹանոսականացն. Է՟. յՀ. 7:

նոսակիր ցանկութ վարի. Ագաթ. Սարգ.պ.Է:

ՀԵԹԱՆՈՍԱՄԻՏ. տե՛ս տես. ա. Որոշ միաքն է որպէս զՀեթանոսի. *Ընդհանուր հեթանոսամիտ ազգաց. Պտմ. Ագէա: *Ազգք հեթանոսամիտ հերձուածողաց. Վրք ոսկ. *Հեթանոսամիտ մարդիկ. Լմբ. ովս:

ՀԵԹԱՆՈՍԱՆԱԼ. ե. Հեթանոս լինել. *Ածք նորա հայեցան նախ քան զՀեթանոսանալն սոդոմնի. Վրդն. ոգ:

ՀԵԹԱՆՈՍԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Հեթանոս առնել. *Որք հեթանոսացուցին զնա (այնինքն կանայք զսղոմն). Եփր. ԹԳ:

ՀԵԹԱՆՈՍԵՐԷՆ. Տ. ՀԵԹԱՆՈՍԱԲԱՐ. *Ոչ սուրկ գան ի ճշմարտութիւն աւետանեղն, զի հեթանոսերէնք էին և հրէերէնք (ի գնացս սրսուքինս). Եփր. ԳՄԳ:

ՀԵԹԱՆՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἑλληνισμός, τὸ ἑλληνικόν. Graecismus, paganismus. Ազգագրութիւն. հեղեղնութիւն. կռապաշտութիւն. *Ազգագրութիւն և հեթանոսութիւն (յն. մի բան): Զանօրէն հեթանոսութիւն փառս ևն. Ք. Ա. Ք. 10. 13. 15: Թ. 24: *Առ սերովբեամբ եղև ասէն սկիզբն հեթանոսութիւն. Եղիշ: *Սակայ ըստ սովորութեան հեթանոսութիւն. Խոր. Ք. 26: *Ընդպրկեալ բարբ հեթանոսութեան. Յհ. կթ:

ՀԵԹԱՆՈՍՕՐԻՆ. ած. ա. Տ. ՀԵԹԱՆՈՍԱԲԱՐ. *Բաժանի յայ իանոսաց հեթանոսօրէն խնայութեաց. Լբ. ՃԲ: *Ոչ հեթանոսօրէն ուրուսաձայն հնչման: Ասուն խոսժական հեթանոսօրէն. Նար. ղԷ. Ե Ծբ: *Ոչ ի զօրս գբսիս հեթանոսօրէնս, և ի ձակատայարս գալու կռապաշտականս. Ոսկ. Ա. ա. 8:

ՀԵԹԵԹԱՆՔ. Տ. ՀԱՑԹԱՑԹԱՆՔ. (ուս տե՛ս և՝ ԱՀՀԵԹԵԹ.) *Ընդ բազում հեթեթանաց և ընդ ցնորից անկան ազգ մարդկան. Լսեփ. ԻՃ:

ՀԵԼԼԷՆ, ի. Հելլէնք, նոց. որ և ՀԵԼԼԵՆԱՑԻ. ՅԱՂԵՆԱՑԻ. ԵԼԼԱԴԱՑԻ. յն. Ἕλλην. Ἕλλην. Hellen, hellenus, graecus, և paganus. Ցղյն. հին ազգ յունաց և հեթանոս. այլազգի. որ չէ հրէայ. (որպէս և յոյնք զայլ ազգս բարբարոս ձայնէին.) *Ի հելլենս, որ են յոյնք: Հելլենք կոչին յոյնք յառնէ մինչէ որում հելլիոս անուն էր յելլագայոց աշխարհին. բայց այլք ասեն թէ ի Հելենէոյն, որ յաթենից բռնաւոր իւրովի. վասն զի Հելենի յունաբէն էլեա կոչի. Եփիփ:

ՀԵԼԼԵՆ. ած. որպէս Հելլենական. յունական. *Գիտանէ մեսեան մի հելլէն գրով: Տուռփանոս հրաշալի արուեստիս հելլէն գլուխքեն. Խոր. ա. 8: գ. 53: փարպ:

ՀԵԼԼԵՆԱԳԻՐ. ած. Գրեալ ի յունաց գրով աւանդեալ ի հելլենացւոց. *Դա ա ոսդիկ, ի հելլենագիր օրէնն վատանչան գրեցան նոքա (գուսանք և կաքաւիչք). Ոսկ. Ա. ք. 12:

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Ἑλληνικός. Graecanicus, և gentilis. Ցհունական. և Հեթանոսական. արտաքին. *Հելլենական խնամութեամբ, գալութեամբ, հանձար, լի գրս, կրօնք. ՃՃ: Կոբ. Մագ. Շ. բարբ: ՃՆ: Իսկ խոր. ք. 12. *Հանքուան հիացուցանել զՀելլենականս, խնայ զանձանս, կամ զաղք:

ՀԵԼԼԵՆԱՑԻ, ցեղ. ազ. նդն ընդ Հելլէն. հելլադացի. յոյն. ևԱլլազգի. հեթանոս. *Ձկնչի հելլենացիք, որ կեան խնամութեաբ. Ծապր լինիք ի հելլենացւոյն և ի հրէից և ի հերձուածողացն. Ոսկ. յհ. ա. 27. 29: *Լսան անապիտաբութեան սիւրբայից հելլենացւոց. Խոր. ք. 53:

Կամ ա. որպէս Հելլենական. *Հելլենացի գրով. Խոր. ք. 62. Զննաբ. *Ընդ ամենայն հելլենացի խնամութեամ ընծայսալ. Ճ. Բ:

Կամ ած. որպէս հելլենի բնի. յունարէն.

*Թարգմանեաց նոցա ի բառս եգիպտացւոց. քաղցի հելլենացի գրեաց. Վրք հդ. ք:

ՀԵՆ, ոյ կամ ի. գ. Հաստաքունք. հեծումբ. *Ոչ հեծ լինչ, և կամ բարբառ լսելի լինիկը. Ճ. Ա: *Զբերան վաստակոյն, ըզհեծն արտաստուերոյն. Գէդ: *Զսա պատուհաս հատաց ի հեծ և յերկունս. Շ. յհ. ծՁ:

*Զերկայն հեծն ասէ երկար. Գէ. Եռ:

ՀԵՆԱԿԱՆ, ի, ած. գ. գրի և ՀԵԾԵԾԱԿԱՆ. Հաստաչական. ողբալի. կամ հեծեծող. *Փրկու թէ հայցելով յամենատրտում և ի հեծական թշնամւոյն. Եսիփ. Ռշ. (տպ. հեծեծական):

ՀԵԾԱԿԻՑ. ած. կցորդ հեծութեբ. ողբակից. *Զի ոչ սգակից և հեծակից միայն լինի երկիր. Վրդն. ոգ:

ՀԵԾԱՆ, ի, ած. ա. Δοκός. Trabs, lignum, և hasta. պ. և Թ. հիւղն, հիւղէն, հեղերէն, հասատ, ատատ. (հյ. լԹ. ծեծ. և հեծանեբ. յեսուկ. նեսուկ.) Գիբան. մարգակ. փայտ առատատղայ. և Բուն ծառոյ կամ ատատ մեծ. հասատ բեր. գատաղան. (ուստի Միհեհծան. որպէս և ատէս, հասատ. թ. է բրատոր.) ֆերէն. ֆերեն, հաճըլ. ալաճ, լեօֆ, ոֆտ. (եբր. գօբտ. լԹ. գերան. յն. φοῖνιξ. լԹ. Թ. ֆեօլիճ, ֆելենեն.) *Ի յատակէ տանն մինչև յհեծանն: Մինչդեռ ընկնոյր զհեծանն (տատպատ), անկաւ երկաժն ի ջուրն. Ճ. Բփգ. Ղ. 16. Ֆ. Բգ. Ղ. 5: *Ի հեծանս տանն. Մխ. ատ: *Իբր ըզգանեակ բազմահարուածեան հեծանատ: Տարակուսանաց հեծանատն ի մահ ձայնէ. յայ: Քրոյինաղէն հեծանատս (խաչափայտիս, կամ գաւազանաձ խաչին). Նար. Ծ. ԾԲ. ղԲ:

ՀԵԾԱՆ. } Δοκίς. Trabecula. Գե-
ՀԵԾԱՆԱԿ. } բանաձև լոյս երևեալ յօդս. (զոր և մեզ եղև աւետանել ի հուսվմ ընդ երեկս, յամի տեառն 1816.) *Վարաւորքն, և հեծանակքն (կամ հեծաձքն), և գուսպարքն. Բրս. ԾՆ:

ՀԵԾԱՆԱՀԱՐԶ. ած. Որ հերձոյ զհեծան. *Հեծանահարձ սղոց. ՄԾԲ. Ե:

ՀԵԾԱՆԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Δόκωσις. Contignatio. Զգուռն, հեծանաց ընդ ուսաստաւոր. չարք գերանաց յորկին. լսԸ. Ռաֆն. *Ի վատուձէ խոնարհեսյին հեծանաձգութիւք. ԺԳ. Ե. 18:

ՀԵԾԱՆԵԼԻՔ. գ. "Οχημα. Vehiculum. Ա,յն՝ յորոյ վերայ լինի հեծանել. որպէս կառք, գրատ, և սպասք նորին. *Սպասանայի և դիւաց հեծանելիք լինիցին. Ոսկ. Ֆ. Բ. 26: *Ոչ ունի զարգարեալ հեծանելիս ի ներքոյ իւր. զձիս և զջորիս ոչ ունի, և թամբաւոր ե. Եփր. ի Ծն:

ՀԵԾԱՆԻՄ, ծայ, ծիր, ծեալ, ծանել. յ. Ἐπ,ᾴειμι (վերելակել). Inscendo, conscendo, ascendo. որ և ՀԵԾՆԻԼ. ասմ. հեծնէլ, հեծնալ. Ուշտանակիլ. ելանել և նստիլ ի վերայ գրատոտ, և և կառայ. պնդե. *Կապմեա լինի եշ, և հեծայց ի նա: Հեծաւ յեսու, և գնաց: Հեծան այլ իւրաքանչիւր ի ջորւոջ իւրում: Զևրիսվարն յորում սրբայ հեծանէր: Հեծանէին յերեսուն և երկու յոսկնակս: Զփարաւոն որ զհեծս հեծանէր ժողովրդեան քո բազում զօրաք կառաք և երիվարօք ... յն. զհեծս մտանէր կամ պնդեր. ևն: *Յաւուր հեծցին: Յաւուր հեծանել (կամ հեծցեն). Ոսկ. Ե գե. Եռ: * Հեծաւ նվ յոտ. Խոր. ք. 8: *Պատեալ երիվարս երեսուն նոցա հեծանելոյն. Եռ թագաւորքն հնդեսան հեծանել (իբր յերկաւ) ի զօրու թի իշ ի մեռ թեն) չարչարելին ընտա. Լմբ. ծդ: Տես և ՀԵԾՈՒՑ:

ՀԵԾԱՆՈՑ. ի, ած. գ. (որպէս թէ հասանոց.) որ և ՀՈՍՏԱՋ. ոմկ. հոսելի. պ. հէղ, հիճ. Թ. Եռք. Πτύον. Ventilabrum, pala, furca. Գործի փայտեղէն ժանեռր, կամ թիաձև գոգաւոր, որով ի կալս հոսեն զցորեանն՝ աալով հովոյ, զի յարդքն և մղեզք ի բաց վարեսցին. *Որոյ հեծանոցն ի ձիւնն խրոսմ, և նրբեսցէ զկալ իւր. Մփ. ֆ. 12: Ղյ. ֆ. 17: *Մշտին հեծանոցաձ սրբէ զչէղն. Ճ. Գ: * Հեծանոցին ընտրութբ հոսէ. Նար. Կա: *Հեծանոցաձ գասաղութեբ քո տէր սրբես զկալ աչխարհի. Շ.ր *Բրիչ և հեծանոյ ունիցի ... յն. մի բառ, երկժանի. Ոսկ. յհ. ա.45:

ՀԵԾԱՏԵՍԱԿ. Տ. ՀԵԾԵԾԱՏԵՍԱԿ:

ՀԵՆԵԼ, ելոյ, ոց. ա. գ. Ἐπιβατής, ἀναβάτης, ἱππικός, ἱππεύς, ἱππάζων, ἱππεύων. Ascensor equi, eques. Զիաւոր. այրուձի. սպայ. աՒԸ, պԻՆՁի, փաբԻս, ԻՒՔաՀ. *Ծառայ առնէ զերիվարաւ նորա, և զհեծելով նորա: Քրիվար մի մեծաչուք հեծելով հանդերձ: Հանդերձ երիվարամբք հեծելովք: կառք փարաւոնի, և հեծեալք նորա: Զընտիրս հեծելոց, և զսպառազինս: Երիուս հեծեալս ձիոյ: Քառասուն հազար հեծելոց: Ի քաղաքս հեծելոցն. ևն: * Առաքէ զոր բաղում հեծելովք. Յհ. ԼԲ: *Առ ազատս զգ և առ ռամիկ հեծեալգ հայոց աչխարհիդ. Ճ. Բ:

ՀԵԾԵԼԱԳԼՈՒԽ. Տ. ՀԵԾԵԼԱՊԵՏ. *Հեծելագլուխք և զօրավարք լսեն տեառնէ տոցումց. Պտա. օբՒՆ. Ը:

ՀԵԾԵԼԱԳՈՒՆԴ. գնդի, գաւ. գ. Գունդ հեծելոց. հեծելազօր. *Զգաւառն ևն հեծելագունդն, ևն. Յհ. ԼԲ:

Կամ ա. Խմբեալն ի հեծելոց. ձիաւոր. *Հեծելագունդ զօրն. Ասդ. ֆ. 14. Ե 23:

ՀԵԾԵԼԱԶՆ, զնի, զանց. ա. գ. Որ ի յաղնէ հեծելոց. սպայ. տոպետ. *Զոմանս յազատ տոհէ, և զյալս, որք ի քրիվ հեծելազանց. Ածբ. ֆ. 7:

ՀԵԾԵԼԱԶՕՐ, րու, զօրք, բայ. գ. ո՞Ἱππος, ἱππεύς. Equitatus, equites. Դաս զօրականի հեծեալ. զօրք հեծելոց. հեծելագունդ. այրուձի. Հեծելազք. սպայք. ՈՒԸ ասէր, ԻՒՔաՀ. * Եւ էր հեծելազօրն կարի յոյժ: Եհան զամենայն զհեծելազօրն: Զհեծելազօրս տպհնասուրս: Հեծելազօրքն վատհնասք. ևն: *Բազում ի սինդիքատոսայ և ի հեծելազօրսայ ... իմն, յասպետատոց. Եսա. ԽԲ:

Կամ ա. * Հեծելազօր գնդասն: Զամենայն զօրան հեծելազօր. Ք. Ա. ֆԲ. 33: Ե Ֆա. 2: *Զազատս և զհեծելազօր գունդս. Յհ. ԼԲ: Իսկ Յոաբն. Ք. 3. *Ընդգեմ հեծելազօր երիվարսայ մերոց ... իմն, երիվարսց ունդազայ զհեծեալս. (յն. մի բառ. Հոմ. Ձայն, որ նշանակէ երիվար, և հեծելազօր. որպէս ի մեզ այրուձի:)

ՀԵԾԵԼԱԽՈՒՄԲ. Տ. ՀԵԾԵԼԱՊԱՏԻԿ. ա. *Հեծելախումբ առաջնորդն. Պփ. ագէա:

ՀԵԾԵԼԱԿԱՆ. ա. Ἱππικός. Equestris. Սեռհական հեծելոց. Տես և ՁԻԱԿԱՆ. *Որչափ զինք հեծելականք և կամ հետևակս չուրջ պարեալ իցեն. Պղա. օբՒՆ. Ը: *Ընտիրն հեծելականն (գաս) ընտրիցէ. անդ: *Որչափ հեծելական ուժմանց չարաչարեալ. անդ. Է:

ՀԵԾԵԼԱՊԵՏ. ի, ած. գ. Ἱππαρχος. Equitum magister. Զօրագլուխ հեծելոց. մագիստրոս այրուձիոյ. *Զօրավարք, հեծելապետք, և ազգագլուխք. Պղա. օբՒՆ. Ը: *Զեռնադրելով զզօրավարսն իսկ, և զհեծելապետսն: Հեծելապետաց կարգաւորութեն լինիցի. անդ:

ՀԵՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἱππασία. Equitatio. Հեծանելն յերիվար. ձիավարելն, երթ՝ի պատերազմ ձիաւորական. չոհատաւկուն. պինդ, ուժը եիւբիւյիւնիս. *Հեծելութեն քո փրկուիցի ես. Ամբ. ՟ի. 8. * Հեծելութիւդ քո փրկեցեր զսիեզերս ՟ց. այսինքն բազմելով ՟ի խաչ. Շար. ստէպ: * Զվալա բարեաս երգոց նոցին կատարումն յո՛հեծելութի՛ ՟ի քեզ կրեցեր. Նար. խ: *Հեծելութեն վարդապետք, և աղեւանցն և նիւթ կաց. Պտիտ. օրին. ես:

ՀԵՆԵՆԱՄ. ածական. Տ. ՀԵՆԵՆԵՄ. *Գաւեալ զանկեալն, զի հեծեծայր-վ յ+ հց. յ:

ՀԵՆԵՆԱՆՔ, նաց. գ. Սոէպ հեծութեի. հառաչանք. հեծեծուի. հեծեծուն. *եթէ սրտի մոօք դարձցին հեծեծանօք, արժան լեցին օրինաց. Կանան: *Յոգւոց հանեալ հեծեծանօք. ՃՀ. ԲԻ: * ի յերդ հառաչման ալիտլորմ հեծեծանաց. Նար. ՟ի՛: * Ոչ հեծեծանօք և ոչ հառաչանօք. Սարգ. ՟ա. գ. ա՟:

ՀԵՆԵՆԱՏԵՍԱԿ, և ՀԵՆԱՏԵՍԱԿ. ա. Հեծեծական. խառն ընդ հեծութեան. *Հեծեծատեսակ չունչ. Վահր. Երզ: *Ժողովին և հեծատեսակի չունչ, որ ՟ի մեծիցն արամութեցի լինին. Նխա. բն:

ՀԵՆԵՆԵԼԻ. ա. Στεναχτός. Gemebundus, lamentabilis. Աւժանի հեծուել. աւաղելի. ողբալի. * Եղելոյս հեծեծելի և եղկելի. Եփես. ՟ի. 15:

ՀԵՆԵՆԵՄ, եցի. լ. Στενάζω. Gemo, ingemisco. Հեծել ստէպ, և ուժգին. յոգւոց հանել կամ ելանել. հայել հառաչել. ԻՆՔՆԻ, ԻՆ ԷՒՆԻ, ՝ ԻՆՔՆԻ ԷՒՆԻ. Տ՛ես Ե. ի՟. 2: Երեմ. ՟ի՛. 23: Եփես. ի՟. 6: Յոբ. ՟ի. 27: ԺԷ. 20: ի՟. 12: լ. 25: *Տրտնջելովին և հեծեծելովին. Մաղ. ԺԷ: *Թող զայս քո արտաւուօք, և հեծեծեա. Խոր: *Ո՞վ ոք կործանեցաւ, և ոչ հեծեծեաց. Նար: * Հեծեծել (կամ հեծել) յաղօթս կալն. վ յ+ հց. ի՟:

ՀԵՆԵՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ՀԵՆԵՆԱՆՔ. *Հեծեծումն ՟ի՛ խոստովանել: Զլալուին և ըզհեծեծումի. ՟ի. ՀՀ. ՟ի՛. 3ղ: ՃՀ. ՀՀ. Շ3: *Զայսպիսիսն հեծեծումիս թափպատցիլս. Նար. վ՟ի՛: *Մռնչեալ հեծեծումի՛ն. Պտիտ. ալե+: *Ոչ եթէ ղամ՟ք սպան զկային, այլ հեծեծումի՛ն և երերանօք մեռաւ. Եփես: *Ոչ բազմանալով բազմանան տրտմումի՛ն և հեծեծումի՛ն. Ոսկ. Ես: *Հեծեծումի՛ն և յոգւոց հանելոյ պէտք են վասն մեղաց: Հեծեծումի՛ն հաստատումի՛ն գործի. Գե. Ես:

ՀԵՆԵՆՈՒՄՆ, ծման. Նոյն ընդ վ. *Ի հեծեծումն այլ գառնագոյն հեծումի խառնեացի. Մալ: *Զայսպիսի հիմնումն ժողով տրտմումի՛ն առնեմք՝ հեծեծումն զնա և շոգոյլ կռնչով. Նխա. խտ: * Զհեծեծումն քննումի՛ն նախաբարացն երեցուն. Եփես. ի՟. իբր վարանական հեծումի հծծեմով ընդ միմեանս:

ՀԵՆԵՄ, եցի. լ. Στένω. Gemo. Հայել հառաչել. յոգւոց ելանել կի՛ հանել. որ և ՀԵՆԵՆԵԼ. ասա՟վ ընել. ինչ ԷՒՆԻ, ԻՆՔՆԻ. Տ՛ես Ա՟ա. ի՟. 28: ի՟. 2: Յոբ. լ՟. 38: ա՟. հ. ա՟: 27: Եփես. ի՟. 15: Նա՟. Գ. 7: Ոէբ. ա՟. 21: Հա՟. ի՟. 23: * Ընդ մարմնապես ծիծաղելն՝ առ նմին հեծեծ հոգևորապես. Նար. ծ՟: *Հեծեր ՟ի հեծումի՛ն գառնացելոյ սրտի. Ճ. Ա: *Մռնչէ և հեծ ընդ զքաղաքն. Լմբ. ծղ: *Գոչեաց հեծեծաց առ վիշտն. Ոսկ. Ես: *Հեծեծալ կոծին ջոկք անհաւատից. Շար:

Գրի և ՀԵԾԵՅ, իբր ՀԵԾԷ. *Լայ, հեծեայ, յոգւոց հանէ. Ոսկ. Եբր. լ՟:

ՀԵՆԿԱՄ, ացի կամ ացայ. լ. ո՛մ. հեծկլաալ. իբր Ասչա. Singultio. Հեկեկալ՝ի հեծելն և ՝ի լալն ընդհատեալ զձայնն կամ զշունչն. հինինել. *կականաւմն և արտաչըն՝ չումիքը հեծկալով. Մաղ. ՟ի:

ՀԵՆՆՈՒՄ, ծայ. Տ. ՀԵՆԱՆՔ. *Ոչ եղև նմա սիրոյ հեծննում՝ի գրաստ-Բրս-մրի:

ՀԵՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Στεναγμός. Gemitus. որ և ՀԵՆԵՆՈՒԹԻՒՆ. Հեծեծանք. ցաւագին հառաչանք. յոգւոցհանումն. ԻՆՔՆԻՆ, ԻՆԻՆ՝Ի. Տ՛ես Ծա. ՟ի. 16: Եւ. ՟ի. 24: Դա. ՟ի. 18: Յոբ. ՟ի. 24: ի՟. 2: Ա՟. ՟ի. 7: ԼՀ. 9. ԼՀ: *Վ՟նասակար է հեծումի՛ն ծնողաց՝ որգւոց. Պտիտ. օրին. ծ՟: * Ի խորոց սրտին մունչէ յոգւոց հանումն. և ուր ուրեմն հեծումի՛ն սկիզբն արարեալ յայտնէ զամենայն. Խոր. ՟ա. 25: *Տրտմութի՛ն և հեծումի՛ն և յոգւոց հանելով միշտ ՝ի վշտի մաչեն զանձինս իւրեանց. Խոր: *Զայն հառաչանաց հեծումի՛ն սրտի. Նար. ՟ա: *Ո՛ւր է հեծումի՛ն աղօթից-Բրս-մրի:

ՀԵՆՈՒԿ. գ. Նստոյք, որով լինի հեծանել ՝ի ձի. երանք կամ գաւակ առն հեծելոյ. *Արձակեաց զնետ իւր, և հարկա նէր զնա ՝ի հեծուկն ՝ի խոց մահու, Ո՟ահ: *Խոցեաց զյուլիանոս ՝ի հեծուկն. Մարբէս:

ՀԵՆՈՒՄՆ, ծման. գ. Հեծելն. հեծումի՛ն. * Զարալլուկ հեծմամբ: Հեծումն և վաստակ չաւոց: Զհեծումն տալ և առնել յոգւոց ելանելոյ. Մեսր. երեց:

ՀԵՆՈՒՈՏՆ. Հեծանելն. հեծնուլն. հեծելութի՛ն. * Որք ՝ի հեծման ձիոց սատակեցան. Վ՟ր՟ն. ոդ:

ՀԵՆՈՒՑԱՆԵՄ. ծուցի, ծո՟ն. Ἀναβιβάζω, ἐπιχαδίζω. Ascendere vel sedere facio. Տալ հեծանել. նստուցանել ՝ի վերոյ գրաստոս. հեծցընել. պիւիէրմե՛. *Հեծուցեցեն կամ հեծոյց, կամ հեծուցին զնա յեբլիսլին արքունի, կամ ՝ի ջորւոյն արքայի: Հեծուցէք ՝ի ջորւոյն իմում: Աւկին զնովաս զհանգիրձս, և հեծուցին զյո՟. ևն: *Հեծուցեալ ՝ի վերոյ իւրոյ նժուգի՛ աւրհնցուցա նէր. Փարպ: * Հեծուցեալ յուղոյս՝ առնու գնայ. ՃՀ. ԼԲ:

ՀԵԿԵԿԱՄ. ացի. լ. Λύζω. Singultio. Հեծկալ. հեծծել. կականիլ բևկրևկումբ ձայնի. լալով հեծկլաալ, ֆերլիքաալ, ԻՆԻՆ ընել հայֆբլմաֆ, ԻՆԻՆԵՐԵ ԻՆԻՓԸՐԸՓ կամ ԻՆՓԸՐԸՓ ԼԻ+ՖԻ+. *Ցարտասուս եղեալ հեկեկայր. վ յ+ հց. ֆ՟ի՛: Տ՛ես և ՀԵԿԿՆԵԼ:

ՀԵԿԵԿԱՆՔ, նաց. գ. Հեկեկալն, հեծծանք. կական. ԻՆՔՆԻ, ՓԻԼՔՆ, հայֆբլԸԼ, ԻՆՓԸՐԸՓ՝ ալաչաբաֆ. *Աւեր հեկեկանօք և գառն արտասուեալով. վ յ+ հց. ֆ՟ի՛:

Եւ ՀԵՆԳՆՈՐԵՆ ՄԵԾԱՃԱՅՆ իբր լալեօք. *Աստ ծերն հեկեկանօք. եկայք տեսէք զեասյի, զի ուտէ ՝ի սկիսէ սպասս. Վ յ+ հց. Ե:

ՀԵԿԵԿԵՄ, եցի. լ. Հեկեկալ. և ՀԵՆԳՆԵԼ ՝ի ձայն բարձր իբր կականելով. * Աստ աքելաս հեկեկելով, եկայք տեսէք զեասյի, զի ուտէ ՝ի սկիսէ սպասս. Վ յ+ հց. յ:

ՀԵՂ. իբր ՀԻՒ. խուղ. Տ. ՀԵՂՈ: իսկ որպէս ասի. այսինքն Ասդամ. տես ՀԱՂ:

ՀԵՂԱՆԻՄ. Տ. ՀԵՂՈՒՄ:

ՀԵՂԱ. ի, ացա. ո. Βραδύς, ῥᾴδυμος. Tardus, segnis, lentus. ὀκνηρός, piger. (լծ. Եղկ, և մեղկ.) Պղերգ. ծոյլ. վատ. գործատեաց. յոյլ. անհոգ. անփոյթ. գանդալ. յամր. ծանր. ՌԿՀԿՆ, ԽԱՆԿՆ, ալԸԸՐ: *Ոմանք ՝ի պղերգ հեղգացն. Փիլ. լին: *Մի՛ հեղգ ոք: Զայլս յորդորեմ, և ես հեղգ մնայ. Ոսկ. յհ: Խոր: * Աշակերտեալ հեղգ առ ՝ի յուսումն, և փոյթ առ ՝ի վարգապետեալ. Խոր. Գ. 68: Հեղգ յայլեցս, և երկմիտ ՝ի խնդրուածս. Սարգ. յն. Ք:

*Հեղգն առ պատուիրանս որով՟ վրինակաւ զգիոյնն վերատին առցէ. Բրս. հց: *ԱրիուԸթի է հեղգ գոլ առ զարհուրանան երկեղիցն, որ մահ սպառնայ. Աբէա. ասա+: * Բարբառք արագք և հեղգք, սուքք և ծանրագոյնք. Պտիտ. փխ: *Աճ՟ ՝ի պատուհասեն հեղգ է, և ՝ի բարերարէն փյնթ. Գե. Խ:

ՀԵՂԳ. իբր հեղգական. պղերգական. *Զհեղգ պղերգութեցն ախտ: Ի հեղգ և ՝ի նանիր զբաղմանս. Լմբ. ոդ:

ՀԵՂԳ, փոխական գրելոյ Հեգ-հէք. Ἐλεεινός. Miserabilis. *Դու՛ս ես ողորմելի և հեղգացայտ. Ճ. ՟ի. 17: *Ընարժանս ես և հեղգ ապաշաս յովհաննէս. ՃՀ. լԲ:

ՀԵՂԳԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհոգ և անխորհուրդ վըոյց, անհամ գաւառկաբանուԸթի. *Ի կատակական հեղգաբանուԸնի, անկրնա՛ սասն (ցսոկրատէա՛) մեռանիս. Պատասխանեալ կամ՟ք զի յիւրաւ՟ի՛ գ՟ի՛:

ՀԵՂԳԱՌՆԱՑ. ա. Հեղգ ՝ի գնացս. յամրաչարժ. յոյլ. դանդուղ. * Էշ հեղգացս գնաց. Վ՟ի՛ը. Ի:

ՀԵՂԳԱԳՈՑՆ, գունի, լց. ա. Տ. Βραδύτερος, τατος. Segnior, ius. Առաւել կամ կարի հեղգ. պղերգագոյն. յամրագոյն. ծանրաչարժ յոյժ. ծո՟ԸՆ ծո՟ԸԸ, ծանգր. ԷՀՄԸՆ, հաճա՟ՈԸՆ, ալԸԸ: *Զհիւղագագոյնդ ՝ի կինդանեաց էշ. Պ՟ի+: *Հեղգագոյնն և ծանրագոյն դգայուԸթիւնք. Փիլ. ծ՟. բան: *Քան զարագընհեցան հեղգագոյն է. Նխա. խա՟: *Բայց զինչ առնեմ իմում անձին՝ բարեաց գործոց հեղգագուԸնին. Ցո՟ զր՟: *ՄեծագուԸնից գոլով հեղգագոյն (՝ի չարժման). Պտիտ. փխ: *Երագ հրագն քան զվաղվաղակին ևս հեղգագոյն է ՝ի փոյթ ինչ գործոյ. Ո՟ի. ՟. ա՟. 25:

կամ Տ. Ῥᾳδυμότερος. Segnius, tardius. Դանդաղագոյնս. յամրագոյնս. անագան. *Հեղգագոյն հասանել բնաւորեցան (ձայնք որոտման): Ոմանց հեղգագոյն չարժելով. Աբէա. ՟ե: *Հեղգագոյն ընձանայ՝ յինչեն գոլով արագագոյն. Պտիտ. փխ:

ՀԵՂԳԱՋԱՐՀՈՒՐ. ա. Δυσέκπληκτος. Qui aegre terroribus concutitur. Որ գժուաբաւ զարհուրի. յամր առ երկնչել. *Աբեու-Թի է՝ ըստ որում հեղգաջարհուրք լինին յերկեղիցն, որ յաղագս մահու. Աբէա. ա՟ա+:

ՀԵՂԳԱԼՈՒՐ. ա. Հեղգ ՝ի լսել. ծանրալուր. կամաւոր խուլ. անունկնդիր. *Մեր յանցանացն հեղգալուր լինիմք, և նոցայնոցն արագախօս և արագալուր: Ա՟ռ կշտամբանս պօղոսի հեղգալուր լինիմք. Լ՟ե. փորգ. ա՟:

ՀԵՂԳԱՆԱՆ. Տ. ՀԵՂԳ. *Մարժէ զգնասս յայնպիսի խլնլական հեղգական մտաց. Ո՟ի. ես:

ՀԵՂԳԱՄ. ացայ. լ. Ῥᾳδυμέω, ἀμελέω, ὑστερέω. Desideo, segniter ago, negligo, ևն. որ և ՀԵՂԳԱՆԱԼ. Պղերգանալ. ծուլանալ. գանդաղիլ. յուլանալ. կասիլ. անտես առնել. ծո՟ԸՆալ. փնփնալ, ծանգր ար. ծիւ. անհոգ ԸԼԼալ. ԷՀՄԸԼԸՓ ԷՒՆԻ+. *ԸնդՔր հեղգայք ե՛ի էշ առ խս, և մի՛ հեղգար: Հեղգասցի առնել զգաստիկն: Ինձ քաւ լիցի հեղգալ առ ՝ի չառնելոյ աղօթս վասն ձեր. Հեղգացեալք յայնպիսի փրկուԸնեն. Ան. խ՟. 1: խ՟. 9: Թո՟ա. ի՟. 13: ա՟. Ի+. ծ՟ի. 23: Եբր. ի՟. 3: *Մի՛ հեղգասցուք ՝ի հանգիստն: Ի հեղգացեալսդն գասատան. ՃՀ՟. ծ՟: *Մշակ հեղգացեալ. Նար. ծ՟ը: *Ընդ Քր բնաւ յանին ժամանակաւս էին այցելուԸնի առնել փրկուԸս մերոյ՝ հեղգացեալ զառաջինն ժամանակաւքն: Զմերոյ փրկուԸնէ, զոր չէ պարտ հեղգալ. Ո՟ի. յհ. ա՟. 7. 17:

ՀԵՂԳԱՄԻՏ, մաի, ասց. ա. Թոյլ

մոաք · անհոգ · մեղկ և լոյծ վարուք · * թեթ անչար և հեզդամիտ (իմաս)· Ոխ · յհ.Ք.14։

ՀԵՂԱՑՈՒՍՈՒԹԻՒՆ · գ · Դժուար բայոյն լինել · անյուսութիւն · վհատութիւն · *Հետևի փոքրահոգութիւնն հեզդայուսութ · Աբէօտ · ատատ ։

ՀԵՂԱՆԱՄ· Տ· ՀԵՂԱՄ · *Ջբովանդակին ասել հեզդանամ· Ոչ հեզդանամ զաղօթս իմ պատարագել նմա ։ Ի հեզդանալն պատկառէի ։ Դու ընդէր մատչել առաչի նորա հեզդանաս · Լ՚Ք · պրգ· սղհՔ։

ՀԵՂԱՆԱՔ, նաց· Տ· ՀԵՂԱՈՒԹԻՒՆ· *Ոչնչէ օգուտ առնիցի քեզ ի հեզդանացդ· ՍԷՔԷր · Ք ։

ՀԵՂԱԱԻՐՏ, սրտի, սայ կամ տից· ա· Βραδὺς τῇ καρδίᾳ. Tardus corde. Հեզդսրտիս · դանդատ ոչ ւմ· Ծանրասիրտ, թոյլ· անհոգ · * Ո՛վ անմիտք, և հեզդասիրտք ի հաւատալ· Ղ՚ · ԻԲ· 25։ * Հեզդասիրտ, դի և ոչ ընդ մարգարէիցն կամեցան հայել բանս , և անարի ուսանել· ԻԳՆ ։

ՀԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի· Ն· որ և ՀԵՂԵՒ· Տալ հեզդալ· Ծոյլ և պղերգ կայուցանել· Թուլայուցանել· կասեցուցանել· *Կենդանական հոդք հեզդայուցաս նեն զձեզ· Ո՚Ի · յհ · Ք· 5։* Ի փոյթ արուեստ անդ նորա ոչ կայաց հեզդացուցանել զնա· Ը· ՃՔ։ *Հեզդացոյց յաղօթից· Լ՚Ք · ԿԼ։

ՀԵՂԱՑՈՒՑԻՉ· ա· Որ ոք կամ որ ինչ հեզդացուցանէ · *Յուսալեալ հեզդացուցիչ ինչ դանդաղանաք · կանան ։

ՀԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, էցի· Ն· Տ· ՀԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՆ· Նև· *Յորժամ հեզդել զմեզ դևքն յաղօղէն · կ՚ԼՔա ։

ՀԵՂԱԻՈՒԹԻՒՆ· գ· Ῥᾳθυμία, ἀμελία. Segnities , desidia , pigritia , negligentia . Հեզդ դալն· պղերգութիւն, ծուլութիւն· թուլութիւն · դանդաղկոտութիւն· անհոգութիւնն· Ր՚Ե՚ԳԱՔ , Է՚ՀԱ՚ԼՒԳՔ , Հաճախ՚ԸՂ՚ԼՒԳՔ · *Անիծեալ լինի, որ գործէ զգործ տեառն հեզդութիւն· Յն · հեզդաբար · ԵրԷՀ· ԻԷ· 10 · *Ո՚չ է պարտ հեզդութիւն կեալ· Ոխ· յհ· Ա· կԿ· *Վերաբերիալ՚ի հեզդութիՔ՝ յաւաքինութիւն վասս փութասցուք միշտ· ՅՁԽ· Ք։ *Ո՚չ հեզդութիՔ և անզգուշաբար վերպեալ· Խոր · Ք· 7։ * Զհեզդութիւն զեկին և զձեռ՝ի փոյթ յորդորէ (մարդ) : Զձեր հեզդութիւնս զարթուցանէ յարիւն· Խոր : *Տեսականութիւն հեզդութեց ։։ այսինքն յորդորիչ զհեզդս՝ի տակտնութիւն գործոյ · Նոր · ղՔ ։

ՀԵՂԱՈՒԹԻՒՆ · Βραδύτης . Tarditas . Յապրութիւն · ծանրաչարժութիւն · *Չի իսկ չափ լինչ հաստատուն առ միմեանս՝ հեզդութիւն և արագութիւն · պղեր · փԻ ։

ՀԵՂԱՈՒԻՄՆ, գման· գ· *Οκνος. Pigritia. Հեզդալն · հեզդանք · հեզդութիւն· *Զորս ոչ տուել, և ոչ համաստատութիւնն ծովու արկ՚ի հեզդուսն· ԿՒ՚ԲՂ · ՚ի Է՚ՅՍՆ ։

ՀԵՂԵՂ, ի, կամ ոյ, ացի· գ· Κατακλυσμός. Diluvium, inundatio. πλημμύρα , maris aestuantis accessus . χειμάῤῥους, torrens . (իբր Հեղհեղումն · ողողումն ·) Ջհեղեղումն , մանաւանդ Ջուրց · յորդութիւն անչափ · ուղիս · ահս և ՔՒՀԵՂԵՂՔ · Ջուր Խ՚ԼԷ։ ԽաչՔՒՐՔ , ՌաՓԱՆ, ԽԷ։ * Վասն Ջուրցն հեղեղի: Ի Ջուրցն հեղեղացդ բազմաց· Ջնկեսցին հեղեղք ։Եթէ լինիցի հեղեղ, ոչ զդասցեն· Իբրև զհեղեղ անհուն · ևն ։ * Հեղեղ անձրևաց · ԵրԷՒ· ԼԷ· 22։ *Յնեա երկնաստեղծին հեղեղաց· Յհ· ԼԲ ։ *Գերազանցեք քան զհեղեղին Ջուրկաւտակ · Նոր · Ք՚Է · *Հեղեղ ջրոյ ողղկ · Աբէօտ · Ֆ ։ *Ծովս լինին՝ի հեղեղ գործեալ ողողաներ զաւանն. Նահ· ԺԱ· ։ *Իբրև կոչնաք հեղեղ զայ բնութ-

լով զցասս · Պաա · օրԲ· Է։ *Հեղեղաս հրոյ՝ի գհենէն անկանին · Խոր ։ *Փրկեալ յոմ Թերորդումն՝ի հրոյ հեղեղէն· Տօնակ։ *Եթէ ամենայն հեղեղք (կամ հեղհեղքն) որ՝ի ծովս անդ իցեն, արասցին · Եփ · Է։

ՀԵՂԵՂԱԲԱՐ · ՛ս · Իբրև զհեղեղ· ուղ խօրէն · ահՔ պէս · *Հեղեղաբար հոսի՝ի վերայ չարագործաց · Նանաս ։ * Օրինակ իմն՝ի մերս հեղեղաբար հոսեաց գաւառս · Պիթ ։ *Մի Ջուրք օտար և հեղեղաբար՝ի ներքս խառնեսցի · կանան ։

ՀԵՂԵՂԱԳՆԱՑ · ա· Որ գնայ և հոսի որպէս զհեղեղ կամ զուրկս· և Ընդ որ գնան հեղեղք · *Ի հեղեղագնաց կենցաղոյս · ՁԿ · ԽՀ · պաա։ *Ցորժամ երկիրն հեղեղագնաց լինի և փչաորսրքք , երկրագործն Քանայ զչարն խափանել· Ո՚ՒՔՔր ։

ՀԵՂԵՂԱԽԱՒՆ· ա· Խառն ընդ հեղեղս · իբրև զհեղեղ · *Ջկնի անձրևին կարկուտ հեղեղախառն · Գր· ԷԲԷդ ։

ՀԵՂԵՂԱԾՈՒՓ · ա · Ծփեալ հեղեղք · յորձական· *Ջհեղեղածուփ անդնդաձիգ սահանացն · Աբծր · Բ· 11 ։

ՀԵՂԵՂԱԿԱՆ , ի, աց· ա· Ուր հեղ հեղել, կամ Ջրհեղեղական · և հեղեղիչ· ողողիչ· *Ի հեղեղական հեղձուցիչ Ջուրցն մատն հասեալ· ՁԿ · ԽՀ· պաՂ ։

ՀԵՂԵՂԱՄԱԾ· ա· Մածեալ պատեալ պաշարեալ հեղեղաս · * Ջհեղեղամած մարդկին Ջրահեղձոյց դարին · Ա՚Փ ։

ՀԵՂԵՂԱՆԻ· Տ· ՁԵՂՁԵՂԱՆԻ ։

ՀԵՂԵՂԱՒԱՑ · ա · Սաստիչ կամ պատժօղ սաստիկ հեղեղաս · *Հեղեղաստաս ծովապատիճ բարկութՔ ողողեալ սրբեաց·Ա՚Փ։

ՀԵՂԵՂԱՒԱՅՐ, ի, այ· գ· Վայր հեղեղաց · տեղի ուզիկց · Ըձնցեալ երկիր · *Սահմանս Ըքեալ, հեղեղավայրս կնիւնոյ · Նար · ԼԲ ։

ՀԵՂԵՂԱՏ, ի, ացի· գ· Χειμάῤῥους, ους. Torrens. ՋրանցՔ՝ որոյ հեղեղն է ընդհատեալ, կամ զոր հատանէ անցանէ հեղեղն · տեղի ուզիկց, և ուզիս · գետ առաժամանակեայ՝ի յորդեալ անձրևաց իՀԷՀց՝ի լերանց՝ի ձոր անդր· վտակ , և ձոր · *Ձոյլ, *Եւ ոչ ոՒյ՝ սա ԵօՀ, փԷՀԷ· *Ցամաքեցաւ հեղեղատն : Ա՚ս ամենայն աղաՔրԷք Ջուրց, և սա հեղեղատաք : ԷՀ քնակեցաւ սա հեղեղատաս : ԽլՀՔ հեղեղատի : Քարինս ողորկս՝ի հեղեղատէն: Իբրև զՀեղեղատ յորդեալ: Ելոյին հեղեղատաք յորղողանՀՀ· Ցուզնաս Ջուր հեղեղատաց · ևն : *Եզև նման անցանել ընդ փրքր ինչ հեղեղատ · Ցհ · ԼՒ : *Ա՚նյի՚ չափ կոսորեցին զնաս , մինչև հեղեղաք սրեան ելանՀին · Մ՚ՒՒ։

ՀԵՂԵՂԱՏԱՒԱՐ · ՛ս · Իբրև հեղեղատ · ուղիսօրէն · *Իբրև ջրղձանաս գետոց գոռալ հեղեղատաբար յորձակմամբ· ԵրՀ · փԷր ։

ՀԵՂԵՂԱՏԵՄ, էցի · Ն· Καταχλύζω. Inundo, submergo . որ և ՀԵՂԵՂԵՒ· Ողողանել իբրև զհեղեղատ յորդեալ, կամ իբրև զուռիս հեղեղացս · ԵՒԷՒ ՊԷ· Է՚ԻԷՒ· *Մ՚ՀԷՀ գիմեալ, և հեղեղատեսցէ : Որ հեղեղատեսցէն· և հեղեղատեսցին յերեսաց Նոյ· Դան · ՃՀ· 10 · 22 : * Հեղեղատեալ զնա անձրևաՀՀուրն · Մ՚ՃԲ · ՃՀ : *Որպէս յորդատհոսանք բաղնեւՀՔ ՀՀոց , որ հեղեղատեն զերկիր և անցանեն · փաՀՔ · * Երկիր հեղեղատեալ· Ակտօսր յորդատատս՝ի վայր հեղեղատեալով· Աբծր · Բ· 11 ։

ՀԵՂԵՂԵՄ· էցի· Նոյն ընդ վ· Καταχλύζω.* Ջհեղեղել երկիր միւսանգամ ՀՀրր. կեաց իմասութՔն · Խ՚ · Ք· Լ ։ * Հեղեղք յատնեն հեղեղել զերկիր· Սրգ· յՀ· Ը։ *Ոչ հեղեղ , այլ զատարմատչաւեղ զրոյս ասացեալս Թեզն · Որ Ջրալիս հեղեղեցան· Լ՚Է։ *Գետովք մեղանաց ասեան հեղեղիմ: Ջմէջ յատակի յարկին հեղեղեալ (արտասուաՔք): Յուղխցի հեղեղեցին : Յորեանս հեղեղեալ (յանձրևաց յորդելոց) : ՋաղաՔրց հեղեղել (այսինՔն յորդեալ) մշտահոսութՔն · Նար : *Փոխանակ զի հեղեղեցան անձինՔ նոցա ցանկութՔ, հեղեղեցան մարմինՔ նոցա հեղձմամբ· Եփ · ԺՀ ։

ՀԵՂԵՂՈՒՄՆ, ումն·Ք· գ· Ջեղուն· յորդութՔն· հոսանՔ · ուղիս · վտակ ·*Արտասուսս հեղեղումՔք (կամ հեղմունՔ) հաՀնին ամենայն ժողովՔն · Վ՚Ք · ԽՀ · ԺՔ։

ՀԵՂԻՆԱԿ· ի , ացի· գ· Ἡγεμών, ήγούμενος. (որ և Հիգեմոն.) Dux, rector, princeps . (գառնի գրեալ և հեղինակ, հեղաՀնակ ·) ՁեռՔինՔ վարՔն որպէս լու· ածՔօա , ածՔօա · այլ առ նախնիս վարՔ որպէս յն · իղէմոն, իղէմոնօս· լտ· գուս· այսինՔն Առաջնորդ· առաջնորդօղ· վարիչ· գլուխ , հաւակ· սկզբնահայր· իէր, պաւ, գլաւվօա, իէւրէն, իէւօլա , րեյէս · * Խոյ՝ հօտից հեղինակ· Փէւ· Լաա ։ *ԱտաղաՀերպ փայլուսին հեղինակ մոգուց· ԱՒ· ՚ի ծՔ ։ * Վարկանիմ արժանաւորս իբրամ առնել մերձաւորութՔն զհեղինական՝ի բարեպաշտութՔն· Պիա ։ * Հովիւք և հեղինակք ժողովրդոց · Սբի · ԽՀ : *Պատատուանօք մեծին անտոնին , հեղինակի ՀՔ բռ եւամին: Նշոյլըս եօթՔն հոգինակ, նովաւ յաչխարհս է հեղինակ ։։ (իբրու ատուդաւանելով, որ հեղու· կամ յորմէ հեղանի յայլս կարգաւորութՔն ինչ·) Ը· յՔ · ԺԲՏ · Ե ՚որ · Բաբէր : *Հայրատանեայց հայր հաւատոյ հեղինակ ընտրեալ: Գրիգորիոս հեղինակն հոգւոց · Շար : ԵրՔ · Լ։ *ՔՔանման գծով գիտասեռսն որ հեղինակին ·Ջ· Ը։ * Հրեշտականմանին հեղինակ հղեր· ԳԽ ։

ՀԵՂԻՆԱԿԱՆ · ա· Առաջնորդական · առաջնորդ·*Նախկի հակոպ հեղինական · ԳԽ ։

ՀԵՂՁ· գ· Իբր Հէղձու մն· (լծ · ընդ եղծ ·) *ԳայշուԹՔի մարդկան, ուսան մահ · յալեաց որոյ հեղձ արար, վասն որոյ անձրև բռցակէզ· Տօնակ : (Կամ ընԹերցՔր , հեղել հեղձարար , այսինՔն հեղձուցիչ ։)

ՀԵՂՁԱԿԱՆ, ի, ացի· ա· հեղձուցիչ· որ կարՔ հեղձուցանել· * ԵլաՒեր արաՔս նոյ՝ ապրեալ՚ի հեղձակէն ալեացն · (յն · ՚ի նաւակոծութՔէ ·) Ոխ · ՂՀ : * Հեղձակեան մեղայ ծով· Շար : ԵրՔ· Լ։ * Փրկեալ՚ի Ջուրց հեղձականէն : Ջլրով խեղդէ խոր հեղձական · ՁՔ՝ ՚ԻրՔ : Շ· ԷՀԷ։

ՀԵՂՁԱՄԱՀ ԼԻՆԵԼ· հեղձմամբ՚ի մահ մատնիլ· խեղդմամբ մեռանիլ· խեղդամահ լինել· * Հեղձամահ եղեալ չհերոյ սենեկապետաց · Խոր · Գ· 22։ *Չոգար խեղդեցար · սատանայ սորպեաց հեղձամահ առյագ լինել քեզ · Ջ՚Ր· ԼԲ ։

ՀԵՂՁԱՄՂՁՈՒԿ· ա· ՛ս· հեղձեալ և մղձկեալ· ՚ի տագնապ մատնեալ· խեղդեալ· Ընդ հեղձամբ· ընչասպառ· խեղդեալ· ԽԷՏԷՁԾ , ԻՀԷՏԷՁԾ , ւոաՒԷ գոյոաԾ, ագաՒԱՆ ԷՒԾ , ԻՀԷՏԷՁԾ· * Ա՚յսպիսեաւ անձ կաս հեղձամղձուկ եղեալ վղձկիմ· Խոր·Գ· 68 : Մ՚Գ· ՚ի Է՚ընդ այսակիր քաքաՀոչաՁ հեղձամղձուկ եղկելի անձանցն · Նար · ՃՀ : * Խեղդ ընդ անձինն հեղձամղձուկ պաշտին բանիւն · Վէյոր · Լ։ * Եւ՚ի չնչոյն ոտաՁուԷՁ՝ հեղձամղձուկ անգ լինելին· Շ՚ԷՀԷ։ *Ջկեան գեռասվիժ արարեալ՝ հեղձամղձուկ առնելին · Փարզ : *Հեղձամղձուկ լինել (՚ի) ծովին· Գր· փշ· ԷԷՀ։ * Ջմանկունս հեղձամղձուկ առնելին · Ճ · Ա։ * կալով յովհաննու մկրտ՚ի խաչն հեղձամղձուկ· Տօնակ։

ՀԵՂՁԱՍՊՂՁՈՒԿ· Որ ինչ հեղձուցանէ մղձկելով· խեղդիչ· ԽԷՏԷՁԾ, ԻՀԷՒ ՃաՆՆՅօՂ · * Հեղձամղձուկ մեքենայիւք զնա

կորուսանէր» Ցհ. ին։ «Չերծանել 'ի հալածկէ հեղձամղձուկ նախանձու.փոյթ։ «Չբոյն ծխախառն հեղձամղձուկ նեղուլեն սան. Ջանացն. Ագաթ։

ՀԵՂՁԱՆԱԽԱՆՁ. ա. ք. Հեղձեալ 'ի նախանձուէ. հեղձմամբ 'ի մահանալոց. Նահանջին ինէը պինէը սպեւէլ։ «Երգիծումն և պայթումն հեղձանախանձ. Մծբ. ծբ։

ՀԵՂՁԱՆԵՄ, ձի. որ և ՀԵՂՁՈՒՄ. Πνίγω. Suffoco. (լծ. եղծանել, և հեղեղել.) Հեղձուցանել. խեղդել. և հեղձամղձուկ առնել. Խղդէլ. պօղաք. «Ընծ ձանձրութեի, և զմօր գուէի, և հեղձանէ 'ի խորտրդոյն. Վք հդ. իէ։ «Եհեղձ գնա ա. ռաւծ. Նկ. Գ. Ի։ «Բայց ես ախոռ մարմ նականներն՝ միայն չհեղձի զանձն 'ի ծովին.Յո ովրէ։

ՀԵՂՁԱՆՈՒՄ, ՀԵՂՁՆՈՒՄ. և ՀԵՂՁՈՒՄ, և ՀԵՂՁՈՒՄ, ձայ, ձեալ կամ ձուցեալ. ի. լ. ց. Πνίγομαι, καταπνίγομαι. Suffocor. Խեղդիլ՝ իրօք, նմանուելք կամ նեղ պատուելք, որ և հեղձամղձուկ լինել. զինա նիլ. պայթիլ. հեղձանիլ. Խեղդուիլ, խեղդուելիլ, ձաճիլ. պօղ-ցմագ, էի-ուելոյ ֆաիլ. ձագ. Ֆաթիլ. պեօ-ցմագ. «Զոր և 'ի վերայ բռնցայ ի տեսանել. յընտանի իւրմէ ծխոյն հեղ ձանի. Բր. գհ։ «Արկ խեղդ անձին իւ. րում, և հեղձաւ։ Դպիրք հեղձեալ էն նա. խանձու. Եէր. հաճաք։ «Հեղձնու.ին 'ի ծո. վուն։ Դիմեաց 'ի ծովակին, և հեղձաւ. Մրն. Ե. 13։ Ղն. Ը. 33։ «Հեղձնուլ որպէս լե. պեռն 'ի ծովուն։ Հեղձաւ Ճշմարտութենն. Ճ. Բ։ «Ի ձմեռնային սառնամանեաց հեղձ. նուին. Յհ. ին։ «Փշովք մեռոց հեղեձալ. Նոր. ի։ «Եւ զի խօսել ոչ կարելին, յոգ. ւոց հանելըն հեղձուելին. Շ. էդէս։ «Սա. տանայ հեղձեալ լինէր նախանձու. Եսա. պոմ. Ֆ. 4։ «Ջնչանս սեսեալ, և զանան լուեալ հեղձնուին (կամ հեղձուին) գալըքն. Ի֊ի։ «Հեղձնուն տարակուսելք, թէ ընդ. ԷՔ նմա՝ որ արգարն է, ոչ յաղողէնաց. Լ֊ի. ի։ «Եթէ առաւել քան զչափն լարեալք զեղ. բարան, վնովարակի հեղձուն. Վք հդ. յ։ «Զայսոսիկ յիշեալ՝ հեղձի 'ի մահ։ Եզեսյր ոմն հեղձիւր 'ի չար և 'ի զազիր խորհրդոց. Վք հդ. ը. Նծբ։

ՀԵՂՁՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԵՂՁՈՒՄՆ. «Հեղ. ձուելե ծննդոցն են պարտապան. կանո։

ՀԵՂՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Πνιγμός, πνίγμα. Suffocatio. «Հեղձանելը, իլն. խեղ. դումն. Խղդէլը, խըղը-իւը. պօղ-ը, պօ. ղ-ւ-ց։ «Զառեալ կենդանիսն սպրեցու. ցանէը ևւեթ 'ի ջրոյն հեղձմանէ. Սարգ. ա. պեպ. ը։ «Ձ֊եւեթէ յայն իւս հեղձման հաս. տատեաց զնոսա. Եէր. ծն։ «Ի հեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց, կամ ծփանաց մեռոց. Նոր. հե. էք։ «Հղձմամբ վճարելին 'ի կե. նաց. Ղևռդ։ «Սատակմամբ անդրանկացն, և հեղձմամբ 'ի ջուրսն. Նկ. իմ։ «Զբազումս առ խեղդս և առ հեղձմունս ածել. Ոսկ. յհ. ի. ձ. 42։

Լայնաբար՝ որպէս Յափրուելի կամ նե. ղուելի սրտի. պեօկ֊ուէ-իւլիաց. «Մի կեբա. կուր ոմանց բաղձանն բերել և յօժարուելի, և նոցն այլոց ուժեին հեղձումն և պակուսին. Կ֊ի֊ա։

ՀԵՂՁՈՒՑԱՆԵՄ, ձուցի, ձի, ձաւ. ցեալ. ե. Πνίγω, ἐπιπνίγω, ἀποπνίγω, συμ. πνίγω. Suffoco. Տալ հեղձնուլ. հեղձանել. խեղդել, ընկղմել. «Հեղձամղձուկ առնել. Խղդէը պօղաք. «Մովսէս՝ զի կամեցան հեղ. ձուցանել զծովայուելիէն նոցս ջուրքն, 'ի մէջ ջուրց հեղձոյց զհեղձուչքան իւր. Եէր. ծն։ «Փակ լինէր, և լուսղդաց ընդ ոտս անհևալ հեղձուցանէը. Եզեխ։ «Ի կենդա. նի ջուրն հեղձուցին։ Յաւղխիցն հեղեղիցին հեղձուցեալ. Նոր. ա֊ա֊ք. Ե ծէ։ «Ջսիմոն հրեայ մոխրաւ հեղձուցանէ. Նկ. Բ. Ի։ «Ասիւծ որսացաւ, և հեղձոյց կարեանց իւրոց. Նա֊. Է. 12։ «Յորժամ գայր ա. ւուիծ կամ ալը, 'ի դիրկս ունելի, և հեղձու. ցանելի զնա. Նէ. եզէխ։ «Ինքնին խեղդեաց և հեղձոյց զանձն իւր. Բր. Տ֊ի։ «Յարձակին դևք հեղձուցանել. Խոսր։ «Հեղձուցին 'ի գրի զկեանս իմ. Ոգէ. Գ. 53։ «Զհարձն իմ լլկեցին, և հեղձուցին, և մեռաւ. Դա. Է. 5։ «Հեղձուցանես զարսդ քո. Տօէ. Գ. 8։ «Հալեն և հեղձուցանեն զսիրտ իմ ։։ իբր պայթուցանել կամ հերձուլ. Ճաւէցնել. Մանդ. Ե։ «Ելին փուշքն, և հեղձուցին զնա։ Հոգք աշխարհիս և պատրանք մեծուէ հեղձուցանեն զբանն. Մդհ. ծԳ. 7. 22։ «Չհանապազորդ տրտմիլս, որ զմեր միտս հեղձուցանիցեն. Ոսկ. եօ։

ՀԵՂՁՈՒՑԵԱԼ, ելոյ, ոց. Գ. Πνικτόν.

ՀԵՂՁՈՒՑԻԿ, ցկի, կաց. Տ Suffocatum. Մեռեալսի՝ կամ ինքնին կամ 'ի գա. զանէ և կամ 'ի մարդոյ խեղդեալ. Խղդաք կամ խղդուած հայվան. պօղաք, պօղ-ցմագ. «Ի բաց կալ կամ զգուշանալ 'ի հեղձուցե. լոյ. Գծ. ծԷ. 29։ Իա֊. 25։ «Ի բաց լինել 'ի հեղձուցիկ։ Չհեղձուցիկն ուտեն անիսը. սիր. Կ֊ղ. Ը։ «Ոչ ուտիլ զմիս պատառ ընդոյ, որ է հեղձուցիկ. Շ. Ֆղ։ «Խորշիլ 'ի հեղձուցիկ արեանէ. Խ֊ի։ «Բայց միայն ա. լիւն՝ չուենչ հեղձուցիկ մի՛ ուտիցիէ. Եէր. հաճաք։

ՀԵՂՁՈՒՑԻՉ, ցչի, ցաց. ա. Որ հեղ. ձուցանէ. խեղդիչ. Խղդօղ. պօղ-ցմագ. «Հեղ. ձուցիչ ջուրք, կամ փուշք, կամ մեծուէ. Ագաթ. Սարգ։ Լ֊ի։ «Պատուհանք մեծուէեան հեղձուցիչ լինին մտացն և ընկղմիչ։ Հեղ. ձուցիչ կատմուելոյ. Եզեբ. Ֆղ. Ե լս։ «Ապրեցան միածնան նոցա 'ի հեղձուցիչ ծովացեալ մեղացն ընկղմանէ. Ճ. ժ։

ՀԵՂՁՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Հեղձուե. ցանելը, հեղձուելին. «Խեղդիչք և հեղձուց. մամբ քերբեաց զանթիւս 'ի կենցաղոյս. Պիա։

ՀԵՂՈՅՍ, ուոյ, յց. գ. (լծ. յն. Ի֊լօս. լտ. գլա֊լաս.) "Ηλος. Clavus. Բևեռ. գամ. էուէր, տըմ, տըմար, գամա։ Իսկ Հեղոյսք, է նաև Բևեռուին. «Հալին հեղոյսս երկայնս. Ճ. Ջ։ «Ցիչատակաւ հարման հեղուսից։ Հեղոյսք սինդման բևեռացն քարբեզանդ. Իէ. Ե իէ։ «Հեղուսիւք ձգմամբ անաբաս ձեռին քո 'ի սմա. Շաբ։ «Բազկատարած հեղուսիւք ընդ փայտի բևեռեալ. Ջ֊ը. իի։ «Որ սրիով իւրով գլուխս ծովու էարձ, և գերկինս Թզաս, և վերկիր սաենայն քրաս, հեղուսօք բևեռեալ լինէր 'ի խաչի. Մինի. գի։

ՀԵՂՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Χύσις. Fusio. Հեղուելն, ըստ որում Հալուելն, ձուլուելն. Խթոսաթ. պեօ֊ցմագ. Տաճան. «Կրով և սուա. գով մածուցեալս ... և 'ի հեղուածս ա. րեւսին՝ որ գբաթարկքն՝ հայեցեալ ոս. րուք, որպէս Ճարպոյ ինչ հեղման. ևն. Խոբ. ա. 15։

ՀԵՂՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՆ. Տ. ԱՐԵԱՆՀԵ. ՂՈՒԹԻՒՆ. «Բազում արեանց հեղուելիս արարի. Վք հդ. ծէ։

ՀԵՂՈՒԿ, ւկի, կաց. ա. Διαχυτικός. Profusus. ὑγρός, liquidus. Որ ինչ գիւրաւ հեղուալ լինի. լոյծ. խոնաւ. ծաւալական. հեղեղուկ. «Ի սեռս հեղուկ նիւթոց ջուրն է առաջին։ Ծաւալի 'ի բազումն՝ որպէս հեղուկ իլն. Ոսկիփոր։ Ա Մաբիւն։ «Ջնո. նաւուսան (զընդկալի՝ նշանակ իմս) հեղկին համանգամայն և յամենեսեան յառաջ գալ փուլթացեալոյն հասման. Ոիհն. Իդ։

ՀԵՂՈՒՄ. հեղի, հէղ. ն. և ի. իբր հե. ղանիլ. Χέω, ἐπιχέω, ἐκχέω. Fundo, infundo, effundo, ևն. որ և Χύω, ἐκχύω, χύνω, ևն. (լծ. յն. խէօ, խէօ. և հյ. զե. ղուլ. իւղ. հալել. ձուլել.) Հոսել. վայ. Թել. Թափիլ. ընուլ կամ արկանել 'ի ներքս. ընկենուլ արտաքս. ծաւալիլ. տարածել. սփռել. իրօք կամ նմանուԹիք. Խֆէն, վա. Ռէն, էռէն, վղէղբէն, ևէղէն, Թարթկիլ. պեօ֊ոմք, պօղ-ցմագ, փղաո֊րմագ, ֆէքբմագ, ձերէյան էմք. «Ի հեղուկ նիւթս ասի. «Աւ զսրուական իւղոյ, և եհեղ 'ի գլուխ նորա։ Աւէք սափրոս ջրոյ, և հեղէք 'ի վե. րայ ողջակիզիդ։ Հէղ զարգանական։ Գի. նին հեղու (այսինքն հեղանի), և սիկքն կոյնչին։ Զարիւնն հեղեք առ յատակաւ սեղանոյն, կամ շուրջ զսեղանոյն, կամ ա. ռաջի սեղանոյն, կամ յերկիր։ Որ հեղու զարիւն մարդոյ, փոխանակ արեան նորա հեղցի արիւն նորա։ Ա֊յդ է այն իմ, որ 'ի վերայ բազմաց հեղու (այսինքն հեղանի)։ Հեղին արտասուք (կամ զարտասուս) զե. րեսաք իւրեանց 'ի վերայ նորա. ևն։ «Բա. զում արտասուս 'ի վերայ կորուսելոյն հե. ղուին։ Արտասուք բազում հեղան յեկե. ղեցոյն. Եւէբ. Է. Ե Է։

Յայլ ևս նիւթս. «Ի սէրլ մի ոք, ուր ըզ. մոխրն հեղուցուն։ Հեղեալ կայ իբրև ըզ. հող փոշի. ևն։ «Հլուծ երկրի 'ի յօգս հե. ղեալ. Նոր. իԹ։ «Ցեռուստ կուսէ հեղեալ գնովաս հոգւոյ, լցեալ զաաքգստան. Պրոմ։ «Ոչ կարէ հեղուել բոլոր՝ ըղ լուսոյ. Շէբ։ «Հեղաւ ամենայն փոս նորա. Գ֊. ա. 18։

ՆմանուԹիք ասի. «ՋբարկուԹիւն իմ և զբարհամուԹիւն իմ հեղից 'ի վերայ տեղւոյդ այդմիկ։ Հեղեալ յաումբք Թագաւորեցից 'ի վերայ ձեր։ Հեղու անարգուԹիւն 'ի վերայ իշխանացդ։ Հեղից 'ի վերայ նոցա զբարիս իւ. րեանց։ Հեղից յոգւոյ իմմէ (կամ իմոյ) 'ի վերայ ամենայն մարմնոյ։ Հեղից 'ի վերայ սանն գաւԹի հոգի շնորհաց։ Հագուցն սրտ, զոր եհեղ 'ի մէջ առաստուԹիք. ևն։ «Ահս պակուցանողս 'ի վերայ նոցա հեղուին. Ցհ. իի։ «Ընկնուին սուր զսուրբ գնգաւն հե. զաւ. Ոսկ. յ. ֆ. 28։ «Որ ես հեղ զիաւս խոս. նարհուԹիէ յանձինս աքս. Մաղք։ «Զսիրտ իմ անաս հման հեղի յաբարհու ես. Լ֊ի. ծղ։ «Ի պարզամասոյ անձինս հրեականս իմն հե. ղուն (բանս) ցուբաս և խոստնական։ Զա. պոլինարի կարծեացն բիծ հեղեալ 'ի վերայ իմոյն Թղթոց. Պրոմ. յ։ «Ցեղուալ զպատ. բանս խրատուս բարբառոյն 'ի լսե. լիս եւայի. Զէբ. իի։ «Մի սրամիտ առնեն հե. ղուն (բանս) ցուբաս և խոստնական։ Զա. պոլինարի կարծեացն բիծ հեղեալ 'ի վերայ իմոյն Թղթոց. Պրոմ. յ։ «Ցեղուալ զպատ. բանս խրատուս բարբառոյն 'ի լսե. լիս եւայի. Զէբ. իի։ «Մի սրամիտ առնեն հե. ղուալ զսատան. Սէգ. յի. Ք։ «Զպատուիժս կատանաց հեղեք 'ի վերայ նորա. Եզեխ. Ֆ֊ի։

ՀԵՂՈՒԼ. ոյի հալել, և սփռել. «Զպա. բիսոն հեղել (հրիքսիլ). Լ֊ի. ծղ։ «Լուծա. նել, հեղու, և դնոյ. Ոսկ. յհ. ա. 21։ «Հեղ իբրև զջուր զլակս քո առաջի տեառն. Ողբ. Բ. 19։ «Հեղում զանձն իմ առաջի տեն. ա. Թգ. ա. 15։ «Աեւայի քո հեղու ոչ զինդրուածս. Եղէբ. Բ։

ՀԵՂՈՒԼ. ի. յ. որպէս խոնիլ. յարձա. կիլ. դիմել բազմուԹիւ. որ և ՀԵՂՈՒԼ, ՀՈՍՈՒԼ. վայ Խֆէն, վայ Վղէն. էէ֊ուէ֊յ. Խ֊ն ԷՔմ։ «Յարձակեցան գարմանամոլքն, և հեղան զգաբաւս։ Հեղեալք զրադեալք առ հեղան զգաբաւս։ Հեղեալք զրադեալք առ հասատակ 'ի վախուս գաբնան. Ոգ. Ե. 37։ Յա֊ղ. ծէ. 2։ «Ի Թիկանդ հուսկ

իշխանին՝ ի վերայ պեղեալ հեղան։ Յորոց վերայ հեղեալ զօրն իսմայելին՝ հարկանէին զմեծ մասն յոտնից։ Հեղու. ամենայն քաղաքն՝ ի տեսանել զքանչելին. ՅՀ. ին։ Դ.Նոբ։ Շ. Ա։ * Անդ հրեշտակացքն բազմութիւնք յերկնից հեղան ըստ հիւսէի. Շ. Եդես։

ՀՆԴԱՆՈՒ, կամ ՀՆԴՈՒ. ց. Ջեղանիլ. լուծանիլ. * Գարշելի գաւոն զՀեգեանին՝ ի հեշտութիւն. Մ.Էփ. վԿա։ * Պակշռուեալ ան՝ ձամբ, հեղեալ ծաղրս. Բրս։ ԽԲԷԲ։

ՀՆԴԱԻ, լ.ոյ, լեաց. Իբր Հեղոյզ. որ հեղու կամ եհղեղ. * Արեան ծառայից քոց... հատուցման՝ ի վերայ հեղելոց նորա։ Շ. ՃԻ։

Իակ Ղ.Ի. ԻԲ. 10. * Ա.յս բաժակ է նոր ուխտ իմով արեամբ վան ձեր հեղոյդ ։։. այլ Ձ. հեղելոյ. այլ Ձ. հելովք. ըստ յնասի՝ հեղ.ալ, որպես մակդիր բառիդ բաժակ. նրպես և ի Շար. ասի, զհոգւոյն սիր՝ նահանջելոյ, * Անմահալար բաժակ հեղ.ալ։ ։։ն։

ՀՆՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Հեղուլն և հեղեալ գոլն (ըստ ամ՝ հղ. ն. և ի.) * Հեղումն կամ՝ հեղմունք արեան. Եփր. Ը. 22։ Խոր. Ի. 29։ ՅԵղ.ն. Ե. ։։ն։ * Որպէս Ճարպոյ ինչ հեղման. Խոր. ։։. 15։ * Ըստ հեղման շողոյն նրբելոյ. Խոր. ։։։։ * Բոցոյ կամ ջերմելեզ հեղումն. Լ.Ի. ոչ։ * Հեղումն ընդհակ, կամ ողորմուԹ. Խոր։ Ոսկ։ * Որ և գնոյնն (հրեշ ասակաց) չարժուման լուսաւորէ՝ առ նոսին այ հեղմամբ. Լ.Ի. ԽՅ։

ՀՆՂՈՒՍՆՄ, սի. Ն. որպէս և Ի. ասյ. Հեղուսիւք պնդել, բեեռել. սեեռել. գՁ. Ել. Տ.ըլաֆ։ * Բեեռօք հեղուսին՝ ի վերայ փայտի. Շ. Ա։ * Հեղուսեք քո զպատկս իւր՝ ի վերայ կենասիլ խաչին. Նանայ։ * Ի պղծարանի մահուն նշանի խաչին հեղուսեալ. սեր. Նար. ԼԷ։ * Յորմէ կայր հեղուսեալ՝ ի խաչին, զերկինս չարժեաց, և զերկիրս դողացոյց. Պիտա։ * Խաչի քո երկիրպագանիմք, յորոյ վերայ որպէս անմէղ գառն հեղուսար։ Որ վասն իւրոյ լսելի ԹուԹեան՝ ի խաչին հեղուսաւ, և կենաց վասկս բղխեաց աշխարհի. Յհ. յն։ * Միոյն՝ ի վայս խաչին հեղուսելոյ։ Մատուռիքն հեղուսեալք ի խաչն. Լ.Ի. ՀԻ. Ե ։։ղ։

Ես կցել. պատուասուել զՀիւսուած քան նի. չարաչիւսել. * Ջօղեմք ... հիւսն պատկանաւոր, վասն ոչ զայնոսիկ այժմ ուրումն զկնի հեղուսելով լսանս. Խոր. ։։. 31։

ՀՆՂՈՒՍՈՒՄՆ, սման. գ. Բեեռուսմն. * Հեղուսմամբ ասկղդ զդարշապարս նախատուսէիցն ոչքացուցեր. ՍԻԵ. ։։ղ։

ՀՆՂԲ, ղից. (իբր անեղ՝.) Հիլ. հիւղ. խուղ կամ ատպատ մրգապահաց. կամ ՊահպանուԹեան մրգաց. * Յորժամ պատուղն քաղի, հեղքն անպիտանանայ։ Աւաջնոյ գաց վերակացուԹեի հեղք և պահպանի է ի վերայ ժողովրդեան զանազան պտղոց։ Մնաց հեղք վերակացուԹենն ունայն և Թափուր ի գործոյն. Լ.Ի. ։։ղ։

ՀԵՃՈՒԿՓ. գ. (որպէս ու. հեճա.) ՀեգնուԹիւն. կամ որպէս ասի. Խաչ-ի. կծաղական կամ զգծեցուցիչ գործ. հեգնական ԹշնամանագրուԹիւն. ՆԻԿԵՐԻՆԵ Է., ԻՒ-ՏՆԿՔՐԷՅՆՅԼ ՀԷՅ. * Ա.ռ վայրենի բարուցն... իբրև նման հեՃուկս առնելոյ, ուԹ հարեալ այր ի ծով անգղ հասէ։ Ոչայն չար ինչ կասցին, հեՃուկս նկարսի առնիցէ վասն ԹշնամուԹենն. Բ.ոզ. Գ. 10։ Ե. 31։

ՀԵՃՈՒՊ. Տ. ՀՆՋՈՒՊ. * Ջաքաւ առ նա ապրանսկ հեՃուպն վախԹանկաց. Պ.Ֆ.Ը։

ՀՆ Մ կամ ՀՆ Մ. ՀՆ. Ը. Բառ ունի. որպէս ՀՆՄ. ապրինքն Ա.յժմ. և արդ. Ընդ-

հալ, ՀՆԴՆ, ի՛ոյ, փՀՆՈՒՔ. * Երբեմն էր որպէս զերկին, հիմ հաւատար եմ գըՀԱՆ. Ո՜ոդ. ոՀԷ։ * Հիմ գու ըՀ երկիր վերին. Գր. ոՀ. ՆՀՅ։

ՀՆՆԱԽԱՂԱՑ. ա. Իբր Հինախաղաց. ուր իցէ սրշաւանք հինից. * Հինախաղաց հիւսէր չար ի վերայ Թշնամեացն եհելոյ. Պ.Ա։

ՀՆՆԳՆ, նի, նոջ. և ՀինդՁ, գից. գ. Κατάγελως, γλευασμός. Derisio, irrisio, cavillatio. և φιλογελία, contentio, jurgium. որ և ՀՆՆԳՆՈՒԹԻՒՆ. գրի և ՀՆԳՆ. ՀՆԳՆՈՒԹԻՒՆ. (ուսաի ու. հնգնի, հանաք, պ. հՁճա, հիՁա. որ. հիՁա, հինաք. լծ. և հնգնիՁ, ահնի.) Ա.յսպանք. երգիծանք. կատակ. ծաղր Ձարաւք՝ զկծեցուցիչ, այլ ինչ ասելով և այլ ինչ իմանալով. ՀԷՆԱՅՆ ԱՀՕՁ, ՀՁՀՓ, ՀՓՀՓ. ՀՆՀՓՈՒՔ ՀՆՀՓՈՒՔ. * Խընգրելի է ոչ այն՝ որ հեշտն է, այլ որ ուղիղն է. Պղաք. օրին. Ի։ * Մի՛ զհեշտն խնդրեսդ յառաջնորդէն, այլ զօգտակարն և զպիտանացուս. Բրս. ՃԳՆ։ * Ընդհէ նմա հեշտ, բայց ծիայն ընկերին տրտմուԹին. Ոսկ.ԻԲ.15։ * ԸնդՀէր ոչ Թոյլ հեշտ իրքն, և գերւին յոյժ հեշտ և ցանկալի համարին. Ոսկ.ՅՀ.Ի.14.16։ * Հեշտ և կամակ կենակցօք վարեցիր. Փիլիպ։ * Որոց հեշտ և ցանկալի ձայնքն Թոյ հէին։ Հեշտ և բաղձալի Թուեսցին բանքս իմ՝ ի լսելիս մեծամեծաց և փոքունց. ԵՀԻ. Ի. Ե Ի։ * Ծարաւն հեշտ զգնկելին պատրաստակ (այսինքն ախորժելի առնէ). Բրս. պհ։ * Հեշտ և համբոյր մօք։ Սիրալիր հեշտ և կամակ և համբոյր պատգամք. ՅՀ. ին։ * Հեշտ է հանգիստ նորա (քուն ալքատին). Մ.Ա.Ի։ * Կակուղ և հեշտ սանձք։ Մարգասիր և հեշտ լծոյն։ Հեշտ բանք (պռռնկաց). Լ.Ի. ։։ղ. պարգ. ։։։ակ։ * Խորհեա մի՛ զհեշտս և զքաղցրութիւնս, այլ զալքիւս. Ոսկ.Ի.Ի։

ՀՆՏՏ ՊԱՏՏՈՆ. Կամաւոր և մտաւիւր ծառայութիւն. * Գնաց առ որդասիոս ըստ հեշտ պատշաճման. ԱՀՓ։

ՀՆՏՏ ՅՈՒՆԳՈՒԹԻՒՆ. Հծոյի. Voluptas, delectatio, cupiditas. Փափկութիւն, հեշտութիւն. հեշտախոտութիւն. վաՀաշոտուՀ. հեՀՀայի նեՀՓ. * ՅանիրաւուՀ յարդաբութիւն, կամ՝ ի հեշտ ցանկութիւՀ յոյնչախոհութիւն. ԱՆՅ. ոթրՓ։ * Զհեշտ ցանկութեան զհետ եանց։ Յամենայն հեշտ ցանկութեաց պատաքոյ եկեալք. ՓԼ. Ք. ԲՃ։ * Յանկուն ընչից, և հեշտ ցանկութեի, երկաքին տպաս ըղմարգասեցուն կազմեն. Ան.յ. հղ. Իմ։ * Ըստ հեշտ ցանկութ գարձակուածն առնեն. Նիոս։ * Կատարել զհեշտ ցանկութեի պղծալից գործոյն. Պիս։

ՀՆՏՏ. գ. տօ Հծն. Quod jucundum est, placitum, commoditas. Դիւրութիւն. հաՃուելի. հաՃոյք. էՀՓ. * Մի՛ հեշտ քերցն խնդրեսդ (մայր վանից). Բրս. ՃԳՆ։ * Վասն հեշտի ընթերցողաց։ Ըստ իւրեանց հեշտի դնսյցեն. Նիս. ։։. Ի։ Ոսկ. Ս. ։։. 6։ Տես և ՀՆՏՏՒՒ, ՀՆՏՑՒՒ, ևն։

ՀՆՏՏԱՒՈՒՆ. ի, լց. ա. գ. Փաղցրաբան, և քաղցրտաբանութիւն. * Նեռիւք հեշ տաբանիցն խոցոտել. Լ.Ի. ասակ։

ՀՆՏՏԱՔԱՐ. Տ. Հծէաց. Suaviter, libenter. հաՃուելի. ախորժելով. կամակար. մտագիւրս. քաղցրութիւն. և հեշտեսաղ ութրաս. * Հեշտաբար ընկալեալ զքո զիսն դիպդ. Խոր. ։։. 1։ * Յայնժամ յաւէս և հեշտաբար հայրական իմանածութիւն մերձ կոչել առ ինքն. Շ. Ա։ * Դիւրաս և հեշտաբար ի միտս ածողն ոամիկք և ոգեաք։ Մի ընդունել հեշտաբար յամենեցունց պատիս. Շ. Ա և Բ։

ՀՆՏՏԱԳՈՅՆ. ա. Հծնց, ոյնի. Jucundus, um, ior, ius. Դիւրածոյն. և կարի հեշտալի. խիստ հեշտ, Ն ախորժելի. * Ալա-

ծոցն հեշտագունիցն և ցաւագրկոյն ի պատ-
ճառ : Զգայուն հեշտագունի և ցաւագե-
ղական. Պղպ. փխ: * Ի գիւրագոյն և ի
հեշտագոյնս յառաքելական անդր զանձինս
պատուպարեցաք . կորնթ : * Ո՞ր է հեշտա-
գոյն. որ ի չգոյէ անօթս գործէ, եթէ նո-
յոգիլ. Հց. ա՛. ։ Ի՞ւրէդ : * Զ՚ինչ հեշտագոյն՝
քան յորժամ տեսանիցես, ևն: Ինքն գիւ-
րաւ մեռաւ, և յորժամ կամեցաւ՝ յարեաւ,
և մանաւանդ ևս առաւել հեշտագոյն. Ոսկ.
հ. Բ. ւԿ. Ե ա. ձԿ: * Տռփանօք լի , և հեշ-
տագոյն. Նխս. ի Ի՚ենդոյ: * Լսողաց ոչ թոյլ
հեշտագոյն . Ոսկ. յհ. Բ. 42 :

ՀԵՇՏԱԶԵՐԾ ԼԻՆԵԼ. Հեշտեաւ կիր
գիւրաւ զերծանիլ. * Հեշտագերծ լինել ՚ի
յաւարաշջոյամի արգելարանէն. Տծառ :

ՀԵՇՏԱԼԻ, լոյ , լեաց . Տ. ՀԵՇՏ . * Ոչ
հեշտալի լիներ նմա քուն. Խոր. Բ. 35: Ար-
ուարիս խորխոր մեղու են հեշտալի ջանքն
քրիստոսի. Համ. առ: * Նա է՝ որ զտար-
ժանելին հեշտալիս առնէ. Խոր . պոէտ :
* Ճաշակ հեշտալի : Որ ինչ ինձ սակալին է,
քեզ հեշտալի է. Նար. զԲ Ե ՅԷ : * Ոչինչ
հեշտալի քան զքեզ. Ածաբ. Ֆաւէ : * Պայման է
քան զհեշտալիս զգայութեանց գեր ի վերոյ
ամբառնալ զմիտս. Նխ. ծգ. * Հեշտալի պատ-
ուոյն Ճաշակման . Խոր: * Մինչև ցայս վայր
պատմեցիս մեզ հեշտալի է. Լսպտ. Բ: * Նո-
սաւոր և հեշտալի էր երևումն այն . Ճ. Բ:

ՀԵՇՏԱԼԻՐ. ա . Որպէս Լի հեշտիւ. և
հեշտալի . կարի ախորժական . գիւրգիչ . և
Դիւրին . * Իբրև զայսպիսի հեշտալիր ըստնից
ոՀ յուսաւ. ՁԿ. ի՛ւ: * Հեշտալիր առ զգուշու-
թեին յօրինեալ ՚ի խորագոյնս ծովուն: Ելէին
հեշտալիք խաղալսկանօք: Աստուածորա՛ց հեշ-
տալիր Թուի ինձ պատմուի Ճառիս . Հեշ-
տալիր զել և զելլն յօրինեալ. Ածբ :

ՀԵՇՏԱԼԻՑ . Նոյն ընդ վ. Եդեմականին
դրգռարանին հեշտալից կիրք . Պէս . * Տէր յա-
ղնկալ զգոհ իմ, և իսկ և իսկ հաստատեալ
որպէս հեշտալից ասանգհաց զոդի իգր. Գծ.
ւծանլ. ՚ի ոգեբ :

ՀԵՇՏԱԼՈՑՆ. ա . Դիւրալոյծ . հեշ-
տեաւ լուծանելի. կամ հեռի ՚ի հեշտութեց.
* Բռնագատեր սառն զհեշտալոյծ անդամոց
Նրա նոցա. կոչէր ՚ի հեշտութեի բազմնեայն
ՀԵրմութեի. Թղթ. ի՛ Ա :

ՀԵՇՏԱԼՈՒՆԻ . ա . (Ն.) Հեշտիւ լսօղ ա-
խորժելով ունկն դնօղ . գիւրալուր. քաղցրալ
լուր . * Ազաւեմ զքեզ՝ միայն բաքեայս և
հեշտալուր . Պորփ * Նորա ՚ենդրուածոյն
հեշտալուր եղև : Ծանեաւ զնա հեշտալուր
և արագահաս: Չի Թե ոչ գիտեիր զքեզ հեշ-
տալուր , ոչ յուսայի . Լմբ . ոգ :

ՀԵՇՏԱԼՈՒՐ. ա . (Ն.) Հեշտիւ լսելի . ա-
խորժ լսելեաց . ախորժալուր. և Դիւրիմաց.
* Ինամտութեամբ ծանեաք պատաքերութիւն՝ հեշ-
տալուր քանիք և քաղցրալից . Պէս : * Հեշ-
տալուր քնար . Աբծր. Ե. 3 : * Չհեշտալուր
երգս սաղմոսաց : Ա յապիսի հնչմունք երգ-
ոց հեշտալուր մարմնոց. Լմբ. պոէտ: * Քան-
նել զգիրս . քանզի յոլովք նոցա չհեսկեան
Թուի Թե գիւրին է և հեշտալուր, և սակայն
բազում խոչնորդս խորինս ունի ծածկեալ
յոհ . յհ . Բ. 12 :

ՀԵՇՏԱԼՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Լուր հեշտա-
լից. փոյթ և ախորժ լսելոյ զհեշտալուրս.
* Զան ունիք՝ աչաց գեղեցկատեսութեան.
ականջաց հեշտալրութեի . Լմբ. ածաբ : * Պայ-
ծառագունութեի և ականջաց հեշտալրու-
թեի : Հեշտալրութեի լսելեաց . Երէ . ծ .
Խոբան : Ոսկիբեր :

ՀԵՇՏԱԽԱՒՒՆՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԲԱՐԵԽՈՒԹ-
ՒՒՆ . * Չի և հեշտախառնութեի տե-
ղւոյն ծածկոյթ բաւականագոյն էք ինչա-

փիլ. Լմն . ա Յօ :

ՀԵՇՏԱԽՕՏԱԿԱՆ . Տ . ՎԱՒԱՇԱԿԱՆ .
Բնաւորեցաւ իմն հեշտախոտական պղծու-
թեանն հնտանել զարհուրանք . Պէս :

ՀԵՇՏԱԽՕՏԱԻԻՐ . Տ . ՑԱՆԿԱՑԻՐ . * Ե-
թէ չոյի հեշտախոտաւեր. կէնմաք :

ՀԵՇՏԱԽՏԻՒ , եցայ . յ . Հեշտանալ
անհատուորապար վաւաշել . * Թէ ինչս ժո-
ղովէ , Թէ հեշտախտի , Թէ որովայնամոլի .
Լմբ. ասաղ :

ՀԵՇՏԱԽՕՒԹԻՒՆ . գ . Հձօղ. Voluptas . որ և ՀԵՇՏ ՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ասի . Ախտ
հեշտասիրեի . ցանկութեի մարմնոյ . վաւաշո-
տութ . * Չհոգաս ոչս կալեսցս ՚ի մարմնա-
կան հեշտախոտութեանցն . Սահմ. Ի՛ : * Ե-
նէ մերմոյմամբ՝ հարմամբ ալին , հեշտախոտու-
թիւնքըն մաքրեսցին . Ցե բզէ : Զհեշտախո-
տութեի ՚ի սրտից մերոց ՚ի բաց ընկնելոյ :
Ըաղախեր ընդ սմենայն հեշտախոտութիս .
Սարգ. Բ. պ. Բ : Լմբ . ոգ :

ՀԵՇՏԱԽՕՕ. ա . Քաղցրախօս . քաղց-
բաձայն . * Փոխարկեսց զմինն ՚ի ծիծառն ,
և զմիւսն ՚ի հաւ հեշտախօս (՚ի սոխակ) .
Ածաա : * Ծիծառունք հեշտախօսք արագ
ձեռնմամբ զգոս հարկանեն . Ոսկ. յաբ :

ՀԵՇՏԱԽՕՕՒԹԻՒՆ . գ . Հրապոյրք .
քան ամենքիչ . * Ընդդիմամարտութեիս չարի
պատրէնին , և մարմնական հեշտախօսու Թեց.
Սարկ . ւԿ :

ՀԵՇՏԱԾԻՆ . ա . Որ հեշտեաւ ծնանի
կամ գոյաւորի . գիւրածին . * Հեշտածինք
են , և . . . գիւրամեաք . Նար . Ե :

ՀԵՇՏԱԿԱՆ . ի ած . ա . Տ . ՀԵՇՏ , և
ՀԵՇՏԱԼԻ. Χρηστος. ոծնկ. Jucundus, suavis.
Ոչ մեկնին ՚ի Նորա կամացն, ոչ ՚ի սիրալկա
նաց , և ոչ ՚ի հեշտահանաց. Յ Ճխ . Ի Բ : * Տըրտ-
մականք, և հեշտականք . Սարգ. Ոսկ. յ. ա. ւՕ. Ե
կա . * Զգաւս վերացն հեշտական դեղովք
կակղացուցանէ . Շրկեցոյց տրտմականաքն ,
ուրախ արար հեշտականաքն. Ոսկ. Ե ա : * Հեշ-
տականաւն զինչանէ , Թէ ոմ ասաց քեզ
Թէ մերկ ես Ոգաբ : * Հեշտականաւն մի-
պան յորդ-որե զնաւս Անցանեն նեղուքքս ,
և դան հեշտականքն . Տծնակ : * Հեշտական
հանգերձիք , կամ ցանկութիք , կամ մահ , կամ
յոյս . Կանան : Մանր . Ոսկ. նոգա : * Զդիւ-
րինն և զհեշտականն . Նար . ՀԸ : * Ծառայ
հեշտական ՚ց այսինքն ըստ մարմ. բարեմիտ.
մտերիմ . Ոսկ. Տ. ա ւՅ : * Զայնն ոչ սպառա-
նական , այլ հեշտական (երր) . Երէն . Տգբ :
* Հեշտականն (մարգոյ) . վաշ . յոյ . Հին փԸբ :

ՀԵՇՏԱԿԱՆԱԳՈՑՆ . Տ . ՀԵՇՏԱԳՈՑՆ .
* Յուսցանել զդոյն ինձ գիւրինս և հեշտակա-
նագոյնս . Նար . ՀԸ :

ՀԵՇՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Հձօղ. Voluptas. Դիւրութեի . անդորրութեի . զուար-
ճութեի . փափկութեի . հեշտուի . * Բազում
յամենայն կողմանց շահկիմք հեշտականու-
թեի . Ոսկ. Տ. ա. ւ : * Հեշտականուի մեծու-
թեն : Ժամանակեան հեշտականութիք: Յա-
ռաջ իսկ քան զհատուցմունն կայ հեշտա-
կանուի և օգուտ ի հրամանն. անդ. ւՏ. ւԳ :

ՀԵՇՏԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ . գ . փափկակե-
ցութեի . բարեկեցուի . վայելք. զուարճու-
թեի . * Ընկղեալ հեշտակեցութեք բարեբախ-
տուի . ի վայելմունս հեշտակեցուեն. Պէս :

ՀԵՇՏԱԿԻՐ . ա . Հեշտիւ կիրանի . դիւ-
րիչ . հեշտալի . * Գործարան չարին , որ ա-
ղտկաց Թուի ձեզ , և հեշտակիր ու գործ
խաւարին . Ածան ՚ի պեբբ : Ե Տծնակ :

ՀԵՇՏԱՒՏՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Հձօղոց, ոծօ-
ղ . Voluptas, suavitas, lepos. Հեշտուեի .
հաճոյուեի . ախորժ . բերկրութ . * Ոլորմունք
՚ի յանձնէ առ կարօտեսցս հանդիպ հեշ-
տակրու Թեանէ և ուրախուեն սէր ու աչքի

բերեալ : Հոգևորական ՁԾայնոցն երգոցն
հրճուանք զրայայայոտականն զկուցանել
սակր ՁԾայնոցն բարուեց զհեշտակրուիս :
Յիմանալին հեշտակրուեն և հրճուանաց ,
ևն . Մ փս . եՒէչ : * Ոլոք կանանց հեշտակրու-
Թեց ծառայեն . Բբս . վչ Խ :

ՀԵՇՏԱՀԱՇԻՒ . ա . Դիւրաւ հաշուե-
լի. Գե. Ե ա : ՚ի լս . Դիւրահաշիւ :

ՀԵՇՏԱՄՏԻԼ . յ . Փիլոφրοσέομαι . A-
manter excipio . Խնդամիլ . սիրով ընդ-
ունել . * Ա յդպէս ևս զուարճանամ հեշ-
տամտեալ . Աբեաբ . Ոլբ :

ՀԵՇՏԱՅԻՆ , լինի , նոց . ա . Հեշտական .
հեշտալի . * Խրատե պատժականաւն և հեշ-
տայնովն . Ոսկ . ԼԲբ :

ՀԵՇՏԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Խնդամտու-
Թեի . * Ի ներքոյ գիր զքզ հեշտամտուԹեն ՚ի
նախառաւեն ախտն պատրեալ . Նխս . Ե ա :

ՀԵՇՏԱՆԱՄ , ացայ . է . Ոծομαι, Dele-
ctor, gaudeo . Հեշտալեաք զուարճանալ .
խափկանալ . գոգիլ . հաճիլ . սիրտիլել .
բարեկրիլ . բերկրիլ . խնդալ . Խօչանաֆ ,
հաչանաֆ , սեֆալանաֆ , սեվնեֆ . * Հեշ-
տանալ ՚ի դրգռանս փափկութեան , կամ ՚ի
վայելս մարմնականաս , կամ ընդ իրս կնոց
ոյս . Շաբ : Խոբ : Լմբ . ոգ : * Հեշտանալ ըզ
մարգական կոյսատ , կամ ՚ի վերոյ տանջե-
ցելոցն . Շ. Բաբբէ : Ոսկ. յհ. Բ. 9 : * Իսկ զի
յաղագս չարչարանաց ոՀն իւրեանց չարչա-
րեցան ընտրեալքն ՁՅ,տանջանացն պատմու-
Թիք հեշտանալք . Սարկ. պաֆ : * Հեշտացայ
՚ի գովեստ մարգկան . Նար . ԿԲ : * Որոց լսե-
լիքն հեշտանան ՚ի չար բարեաջմոնն . Ոսկ.
Բ փխ : * Պատրանս ասէ զհաճելն ՚ի մեզս ,
զհաւանելն , և՚զհեշտանալն ՚ի գործելն զնա.
Սարգ . յհ . Ք :

ՀԵՇՏԱՆԱՑ . դիմաց . Հեշտ և գիւրին լի-
նի . գիւրանայ . * Ի սկսանելն Թուի Թէ ծանր
իցէ , և անդէն գործն հեշտանայ. Մանդ. Ե Ը :

ՀԵՇՏԱՆՈՂ , նաց . գ . Հեշտանալու. Հեշ-
տութեի . * Գործեալ փափկասուն հեշտանաց
՚ի բնակութեէ օր ըստ օրէ . Պէս :

ՀԵՇՏԱՇՈՒՆՉ . Տ . ՀԱՂՑՐԱՇՈՒՆՉ .
Ոծաաοος . Suaviter spirans, flans . * Հեշ-
տաշունչ հոտոյ շնչեալ . Ճ. Գ :

ՀԵՇՏԱՓՈՓ . ա . Որ չփոթի , շփի , շա-
ղախի ՚ի հեշտալիս . կամ հեշտապատիր , որ
դիւրաւ չփոթի. դիւրախրաւ . գիւրապատիր .
* Վ,իրաւորեցաչ անմարմինս ՚ի վիրաւորեալ
մարմնոյս... զնեաս սրեալ պատրաստեցի , զի
հարեալ յալիեի հեշտաչփոթ անդամոց . և
հարան նեաք իմ յիս . Թղթ. Ե Ա :

ՀԵՇՏԱՊԱՏՇՕՆԵԱՑ . նէի , ից . գ . Որ
ծառայէ սիրով ըստ հեշտ պաշտամանն . մշ-
տադիւր պաշտօնատար . հաւատարիմ կար-
ծեցեալ ծառայ . * Պատանեցաւ չիւրոց հեշ-
տապաշտօնէից . Ւ.ոս. ւԲ. ա :

ՀԵՇՏԱՊԱՏԻՐ . ա . Դիւրապատիր . դիւ-
րախառ . որ հեշտ կընթեռնի . * Բնութեի դիւ-
րամեաս, երագասաչ և հեշտապատիր. Խոբ :

ՀԵՇՏԱՊԵՍ . Տ . ՀԵՇՏԱԲԱՐ . Ոծιστα .
Jucundissime . * Բարեաք հագնելոգոյ , զոր
Թերևս մեք ծեղքս հեշտապես լսելով յայ-
Թօզ արդեօք ասասցուք . Պղպ . օբ . Բ :
* Հեշտապես սուսկնորհել . Նար : Խ :

ՀԵՇՏԱՍԻՐ , սիրի , բաց . ա . Փιλήδο-
νος. Voluptatum amans, voluptarius . Սի-
րօղ հեշտուեի , կամ հեշտասիրեաւն , փափ-
կասիրեի . հաճոյից մարմնոյ , անձնդիւրասիրեի .
հեշտից նեգիսե դոպի . * Հեշտասէր (նինուեաս,
կամ շամիրամ՝) . Խոբ . ա . 18: Ջվ ամն աչ-
խարհի՝ ոգապահին . . . և ընդ կնոջ հեշտա-
սիրին . Ցե բզէ : * Հեշտասէր ցանկութեի,
կամ բարք , բնութեի , խորհուրդք . միաք
փիլ. Խոբ : Սարգ Լմբ Մաբ : * Ի հեշտաս

սիրաց լսախաբ, և կինն պոռնիկ : Հեշտ և դիւրին է հեշտասիրացն զախտան ալհատնիլ. մարհել՝ քան ընչասիրաց զինչան. Բրս. տր։

ՀԵՇՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιληδονία. Amor voluptatis, voluptuositas. Հեշտասէրն գոլ. սէր հեշտուԹեան և փափկուԹեան. *ԶհեշտասիրուԹիւն զսխտ կորեացուք. Բրս. հց։ *Եւ մեզ պարտ է դառնալ ի հեշտասիրուԹեան, և նմանիլ խաչեալ մարմնոյն քրիստ. Ագաթ. ի պէսպ։ *ՀեշտասիրուԹ, և ագահուԹ, ևն. իֆն։ *Որ հեշտացեալ են յախտս ինչ, մերկասցին ի սից զհեշտասիրուԹենէ. Բրս. տր։ *կերտուղուԹիք և այրեցուԹիք, և քնաս հեշտասիրուԹ. Տծնակ։ *Զագխտուն օրինացն, զընտիր հեշտասիրուԹիւն։ ՀեշտասիրուԹեան յագուդ առաւ սէր քո և քոմէ փառաց. Լմբ. ագ։

ՀԵՇՏԱՍՈՒՆ. ած. ՀեշտուԹիք անեալ, և անուցիչ, փափկասուն, փափկանոյց. *Ասա ոչ ախորժելի եւք ի հեշտասուն գըլուգարանէ ,,. ք ի գրախտէն փափկուԹ. Պիտ։

ՀԵՇՏԱՎԱՅՐ. ի, ից. գ. Հեշտալի վայր. տեղի անդորր. *Իջեալ ի հեշտավայրն նուէրեցի զանձն իմ քրիստ. Ոսկ։

ՀԵՇՏԱՎԱՍՏԱՆ. գ. և ած. Դիւրին և անոչխատ վաստակ, կիսվաստակելի. *Սուղ վաճառ, և գանձս բազումս շահել հեշտասվաստակ, և բազում արդեանց համբարօղ. Նար. խրատ։

ՀԵՇՏԱՏԵՍԻԼ. ած. Հեշտալի տեսլեամբ. հաճոյ աչաց. *Զպատուն չուրջ գոռնեալ, զի երևեսցի հեշտատեսիլ. Նիս. կազ։

ՀԵՇՏԱՐԱՐ, ի, ից. ած. Որ առնէ հեշտանալ. հեշտացուցիչ. հեշտալի. *Իարի չեա մահու անուն բարի՝ քան զկեաց հեշտարար. Նիս. ծգ։ *Մի զգանկուես ախտ հեշտարար՝ հանուիցիք զբարեբարար. Ճ. եբեր։

ՀԵՇՏԱՐՀԱՄԱՐՀ. ած. Ἐυκαταφρονητος Qui facile aut valde despectui est. Դիւրաա արհամարհելի. խափան յոչինչ գրեալ. *Բազմոցիք ժողովրդեանն հեշտարհամարհք եին առ նո (առ փարիսեցիս). Ոսկ. յհ. ի. ։։

ՀԵՇՏԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԵՇՏՈՒԹԻՒՆ, իբր հեշտասիրուԹիւն. *ՓառասիրուԹ զարծաԹասիրուԹիւն ծնանի... իսկ քոյր նորա հեշտացողուԹիւն յոյգ՝ զդիմրուԹիւն ծնանի, և սա զշնուԹիւն. Աղ. խ։ *ՀեշտացողուԹ պիղծ և զազրի քան զամենայն սեռակս ախտից. զոր բոլն հինքն այսպիսի զնա ձևացուցանէին, պատանեակ Թևաւոր, զի կայ գիմ տարփասոր կոչելով. անդ։

ՀԵՇՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἡδω. Delecto, oblecto. Տալ հեշտանալ. զուարճացուցանել. հաճել. հանգուցանել. ընուել հաճոՒիթ. հօլանդերմոգ. *Հեշտացուցաներ զմարմին, կամ զզգայուԹիւն. Մաղ։ Շ. ։։. չհ. Խ։ Սրփ. յի. ։։ *Ուրկրադործ հանգարտացուցանէ զարօրադիր եզինս՝ առ մուր հեշտացուցանելով. Ճ. Ա։ *Ա յսոս հեշտացոյց զնոսա, և յօժարամիտս արար. Բրս. տր։

Ես Ἡδύνω, Suave reddo, condio. Հեշտալի՝ զուարճալի՝ քաղցր առնել. *Փոլ և ասլ մոտարան հեշտացուցանեն զնուագս (հրգոց). Սիր. խ. 21.

ՀԵՇՏԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ած. Որ հեշտացուցանէ. հեշտարար. հեշտալի. հաճեցուցիչ. դիւրիչ. *Փայլորմելի ընտանեցուցիչ է օտարաց. հեշտացուցիչ սարսուցիչ ըզգացմանց. ծճ։ *Իբրև հեշտացուցիչք և կամակատարք ։ Ո՞ր է երկայն ճանապարհաց յոյսն, և հեշտացուցիչ ուխատուԹեց հան գուցօղն. խոր. ։։. ։ի։ գ. 68։ *Ւրեմն պատուիրանքն դիւրինք են և հեշտացուցիչք. Սրփ. յի. ։։ *Զկերակուր հեշտացուցիչ, և ոչ զնշուլկաւոր պէտս բնուԹեան ուներին. Մ։ին. ղի

ՀԵՇՏԱՒ. ած. (ի հեշտ բառէն.) Ց. ՀԵՇՏԱՐԱՐ. և ՀԵՇՏԵՑԱՒ. իբր Դիւրաւ, և հաճուԹիք. *Հեշտաւ Թշնամեացն հարկանիլ արքանեկուԹիւն ծառայուԹիք հեշտաւ սանին զքնակեցն անդ. Պիտ։

ՀԵՇՏԱՒԱՑԱԿ. ած. Դիւրաքայլ. ընդ որ լինի քայլել հեշտիւ. *ԱնորսկալուԹիւն՝ յհեգեմ անցանելոյ հեշտաքայլ կամուրջ. Նար. խրատ։

ՀԵՇՏԵԱԻ. ած. (ի հեշտի բառէն.) Հեշտաւ. հեշտաւ. հեշտաբար. դիւրաւ. դիւրաքեր. *Դիւր աքար հեւոյն, հեշտեաւ խորտակի. Նար. զիջ։ *Մարդ մահկանացու որ ոչ գիտէ, եԹէ օրն արդարև հեշտեաւ կատարի ի վերայ նորա, կամ դիշերն. Սաքս. յի։ ծ։ *Հեշտեաւ կարէ ոք սրհամարհել զինչս. Բրս. տր։ *Ոչ հեշտեաւ ընկալաւ զնա (զգան նորա). Ոսկ. յհ. է. 16։

ՀԵՇՏԵՐԿՆԱԼ. ած. Հեշտեաւ ընկալեալ կամ ընդունելի. դիւրալուր. դիւրիմաց. և հեշտացուցիչ. ախորժելի. հեշտալի. *Հեշտ լինալ և դիւրահաս սիմարադունիցն, կամ հեշտրնկալք և դիւրահասոյցք սիմարադունից. Ագաթ։ և կօրՒան։ *Հեշտերկալ կալ առնիցէ այնոցիկ, որք յայնժամ լսեին Ոսկ. յհ. ։։. 29։ *Հեշտերնկալ և խոստովանաւոր մատուցմամբք իւրոց չահից. Պիտ։ *ԶաԹոռ հեշտերնկալ ցանկանէ ալաւնեվաճառացն կործանեաց. Ասրէ։

ՀԵՇՏԻ. ած. ի հեշտ. հեշտին. դիւրին դիւրիչ. հեշտալի. անդորր. և ցանդորրուԹեաւ հեշտեաւ. *ԵԹԷ կամիցիս զհեշտի կեանս կենալ գասէրն, մի մեծասան առն տալցես ցանկանալ. Ոսկ. իղ. ծէ. *Լաւագոյն և հեշտի անցուսցեն. Դիւրաւ և հեշտի ի կիր առեալ վարեցան առաջինքն. Փիլէն. և խմասն։

ՀԵՇՏԻՒ. ած. Դիւրին. ադի. հեշտ. *Ցոյժամ մոցուք ի մարան, ամենեքեան (կամ ամենայնքն) դիւրինք և հեշտինք լինին. Ոսկ. յհ. է. 39։

ՀԵՇՏԻՒ. ի. Հեշտեաւ, հեշտաբար հեշտաւ. կամ հեշտուԹիք. գօլացած. ՚ի՝ ոչ քաշելա. *Պահելով դիւրաւ, և հեշտիւ հանսուցանէք յօգտակարուԹեացն սեղիս. Պիտ։

ՀԵՇՏՈՑ, ի, ից. գ. Տեղի կամ գործի հեշտուԹիք, փափկուԹիք, հանգստեան. որպէս փափուկ անկողին ևն. (լծ. խշտի.) *Փոխանակ փետրալի հեշտոցացն, և ոսկեՀԵՐ գահոյիցն. Ոսկ։

ՀԵՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡδονη. Voluptas, suavitas, jucunditas. ԴիւրուԹի բնուԹիւն, սլսի, ոգևոյ. ի ոիկուԹի և զուարճուԹիւն. ախորժ. հաճուԹիւն. բարեկրուԹի. բերկրուԹիւն. ղՀփ, սՀփ, խօղի. *Լաւ է պատառ մի հեշտուԹիք ,,. այլ ճ. համով. քիւոփնիք. որ Թարգմանի և քաղցրուԹիւն. Աստ. ծէ. ։։ *Ձիք այնպիսի իր, որ զհեշտուԹի գործեսցէ, որպէս ողորմուԹիքն սքրբեալ զևիղճ մտաց. Ոսկ. յհ. ա. 39։ *Փոխանցաք զմեզ ի հոգևորականացն հեշտուԹիւնս. անք. 21։ *Ամենևին ածադգեաս ի հեշտուԹիւն լինիմ. ԱՀՓ. ի իիւք։ *ՀեշտուԹիք աչաց և քմայ և ճաշակելեաց։ ՀեշտուԹիք մարմնոյ։ Մեղայն հեշտուԹի. խոր։ Նար. իԹ։ *Անրիւճանալի համարիլ զսմենայն զգաթրելի հեշտուԹ զվայելուածս. Ագիսար. ածած։

ՀԵՇՏՈՒԹԻՒՆ. իբր հեշտալի գոլն իրին, կամ զուարճացուցիչ զգայուԹեց. *Երաժըշտականն ածողին երգի յԼկեղեցիս, որ յաղագս հեշտուԹեն զմեզ ի հոգիս. Երզն. փէր։ *Ընդդանին՝ հեշտուԹիք հոտոցն բերկրել. Լմբ. ծգ։ *Հրեշտակ երիտասարդ երևեցաւ, որ նշանակ զմեծ և վկատարեալ հեշտուԹի յարուԹեն, այսինքն զգեղեցկուԹիւն կամ զհաճոյական սեռիլ. Բրս. տէր։

ՀԵՇՏՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ած. ԴիւրուԹիք. և յօժարուԹիք. *Առ սակաս սակաս ի վեր յարուցանէ բազում հեշտուԹիք. Ոսկ. յհ. ։։. 38. *Ոչ ոք հեշտուԹիք մատչի առ չնրիմնենէաս. ի Ռեգոբ։ *Մտեփանոս ժողովէր հեշտուԹիք զկոծուն քարանց վասն վկայուԹեն քրիստ. Լմբ. ծգ։ *Դու զնտնարհամգոյնն՝ որ յաղագս սեռասն ձայնս՝ հեշտուԹիք ընդունիս, և զբարձրագոյնսն ի քաց լքանես ընկենուս. Ղևոնդ։

ՀԵՔԼԻՊ. գ. որ և ՀԵՁՈՒՊ. Բառ արհաճպ.ոյ ՀԳլխաւորն յընԹերակայս արքայի կամ իշխանի. որպէս սենեկապան, և մնծ ընկերոջն առ նա. *Սուլտանացաւ բէգիարուհին ի վերայ պարսից և հայոց. ոյ և զքեռին իւր զնամային արարեալ հեՀրուայ վ բդն. պօմ։

ՀԵՂ, ի, ից, և ոյ. գ. *Երաչ. Lis, contentio, rixa. (լծ. յն. Ἐρις. ի մեզ է արմատ բառիս Գրդիս. ուսոյն ռմկ. Խըռխրռ և հրռս.) ՀակառակուԹիւն. կագ. կռիւ. մանաք. որակալուԹիւն. Տես Հռ. ։։. 20։ ։։. իոր. ։։. 3 ։։. իոր. ծ։։. 20։ Գաղ. ։։. 20։ ։։. փխ. ։։. 4։ Տիտ. ։։. 9։ ։։. ՀՀ. ։։. 16։ *Ո՛չ է պարս ըստ հակառակուԹիւն կամ հեռի առ ոք առնել ինչ. Բրս. կանան։ *Ի ձգել զնեաս հեւոյ և հակառակուԹիւ. ՁհՀ. ին։ *Չի՞նչ է հեռ, և զի՞նչ է դիրդուուԹիւն. Հեռ (Ἐρις) է, յորժամ ոք վասն ոչ նուաչ երևելոյ քան զոքն՝ փուԹայ առնել ինչ. ԳրգռուԹիւ (Ἐριθεια)՝ յորժամ առնէ ոք ի ցոյգս, և փառասիրուԹիւ յառաջ կոչէ և գրդռել զայլն նմանապէս. Բրս. հր.

ՀԵՌ. ած. որպէս խեռ, կամ հեռուտ. *Հեռն և անտիսուն պատակաի և բաժանյ յեղբարց։ Մի հեռ, մի նախանձոտ, մի չարասուչ։ Անմիաք էաք, որպէս և նոքայն, և հեռք էաք ըստ նոցա նմանուԹ. Ոսկ. իէ։ի Եէէ. պհ. Ե փէ։

ՀԵՌԱ, այ. Տ. ՀԵՐԱ, այ։

ՀԵՌԱԲՆԱԿ. ած. Որ բնակէ ի հեռաւոր վայրի. *Ընդ հեռաբնակ սքս անջրելի քննասահմանուԹիք գրգռեալ. Պիտ։ *Վկիր սրտիք ի բնական հայրենի լեզուէն յաղագս հեռաբնակին լինելոյ. Աստծ. ։։. 7։

ՀԵՌԱԲՆԱԿ. Հեռի բնակուԹիք (վայր). հեռաւոր. բացագոյն. *Ձկտել յաչխարհս հեռաքնակս. Ագաթ։ *Ճանապարհորդիլ գնալ ի հեռաքնակ աշխարհն հռնաց. կազ. *Հեռևեալ անատակին՝ ի հեռ աքնակ տար աշխարհին. ՁՀ որէէ։ *Ընդ հեռաքնակ վայրս արշաւեցին. Նար. ած։ *Ի հեռաբնակ տեղեաց ժողովելոցն. իֆն։

ՀԵՌԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեռաւ. բնակն գոլ. հեռաւորուի բնակուԹ. *Սակս հեռաքնակուԹեան ոչ ըստացեալ յանտեղի բացածուԹիւ. Տծնակ։

ՀԵՌԱԳՆԱՑ. ած. Հեռի կամ երկայն ի գնալ. երկար. *Հեռագնաց ճանապարհք մնչէին զաւուրս իւրեանց։ Զհեռագնաց ճանապարհն հատեալ. փորպ։ Ճ. Գ։

ՀԵՌԱԳՈՑՆ, գուն, ից. ած. Μακρότερος. Longinquior, τὸ μακρὰν, longum, longinquum. Հեռի յոյժ. կարի հեռաւոր. երկայնագոյն միջոցաւ. Խեմք հեռաւ հայւը ողգ, էզրաֆ. *Հեռագոյն իցէ ճանապարհն, կամ սեղին, կիսերկրէն ի հեռագոյն տեղիս. ևն. *Ոչ կարի հեռագոյն գոլով ժամանակին. խոր. ։։. 21։ *Քաղդէացւոց իմաստուԹք, որք ոչինչ կարի հեռագոյնք ի մտախոհ (ժամանակաւ). Աստծ. ։։. 1։

ՀԵՌԱԳՈՑՆ. մ. նխ. Μακρὰν. Longe, procul μακρόθεν, a longinquo. կարի հեռի

կամ մեկուսի. *Հեռացաւ յինէն հեռագոյն քան որպէս էրն: Մինչդեռ հեռագոյն էր: Երթայր զհետ նորա հեռագոյն: Էր հեռագոյն ի նոցանէ երամակ մի. են: * Եւ ևս հեռագոյն զաւուրն ի մոգաց և ի մոգուհեոն: Փոխեցան նոյնչափ ևս հեռագոյն ի միւս ևս դժնդակ տեղի. Եղիւ. ճ. Ն ը: *Հեռագոյն ի նմանէ իբրու քառասուն ասպարսիսս չինեաց քաղաք. Խոր. է. 37: *Հեռագոյն ևս փախիցեն. Խոր: *Ոչ հեռագոյս, այլ ի մօտոյ առ (այսինքն հետ) ըզվախճան իրացն. Վ. ես.:

ՀԵՌԱԳՈՒԼ, եալ. յ. Հեռագոյնս ձըգիլ: յերկարաձգիլ. հեռանալ. *Ոչ հեռագնալ որոչին նմանութիւն: Մերձենալով և հեռանձգելով. Եղիւ. կըժ: *Չհեռագնալ ժամանակաւ սեռոզուին յայտ աւուր կատարեալ. Գր. ես. յոբ:

ՀԵՌԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեռագոյն ձգելն և ձգիլն. (որպէս յաղեղնաւորութիւն.) *Վարին հեռագնութիւնքն և լայնարձակքն միշտ. Փիլ. լին. ը. 197:

ՀԵՌԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. } Διάστημα. Di-
ՀԵՌԱԿՈՒԹԻՒՆ. } stantia. Հեռաւորութիւն, և միջոց. տարակուսութիւն. անվրդովութիւն. *Թէև միոյ հեռակայութիւն ընդմիջելով: Յառաջ քան զքաղաքն հեռակացութիւնն. Կիւրղ. գԱ: Ոսի. յա. է. 29: *Մէջ լսի, որ միաչափ հեռակացութիւն (կամ հեռակցութիւն) ունի ի ծայրից և յեզերաց. Խոր. ճ: *Զամենայն հեռակցութիւն զանց արարեալ, և յամենայն անդրպետեալ մասին. Դիոն. ՃԽ:

ՀԵՌԱՀԱԼԱԾ ԱԽՆԵԼ. Հեռագոյնս հալածել. *Զվերծանէս հեռահալած առնելով. Երզն. կ:

ՀԵՌԱՁԻԳ. ած. Հեռի ձգեալ. և հեռի. հեռաւոր. երկայնաձիգ. յերկարաձիգ. *Ընեաս արձակերը հեռաձիգս. Նար. ՀԲ: *Տանել յագարակն, որ է հեռաձիգ վայրօք ի քաղաքէն իւրմէ ի տիտնաս. ՃՀ: *Ի հեռաձիգ վայրս հատուցանել. Շիր: *Ճանապարհորդեալ ընդ հեռաձիգ աշխարհն հնդուռվմայեցւոց. Ոսի: *Թեպէտև հեռաձիգ ժամանակաւ կրեր զմեզն. Նահաս:

ՀԵՌԱՄ, ացի. ե. Ἐριδάνω, ἐρίζω, ομαι. Contendo, certo. Հեռ ունել. հակառակիլ. խեռալ. մախալ. քննալ. *Ոչ հեռայ, և ոչ հակառակի ընդ ինքեան. Բիւս. Իւղ: *Որ հեռայցեն կորուսանիլ զձեզ. Ոսի. ծ. ա. 15: *Չի՞նչ ընդ հոգիսդ հեռասփիւռ յոբ: *Ճորժամ հեռանայցեն (այսինքն հեռայցեն) այր և կին ա. ոք և Լ: *Ճորժամ նախանձ անկանի՛ ի մէջ առն և կնոջ»:

ՀԵՌԱՆԱՄ, ացայ. ե. Μακρύνομαι, ἀφίστημι, ὑποχορέω, ած. Elongor, amoveor, recedo, abscedo, subduco me, secedo, են. Հեռի կամ ի բացեայ լինել միջոցաւ. և ի բաց մեկնիլ գնալ. մեկուսանալ. Հեռա ես լալ երթալ. եզբակ օլմակ, եզբականմակ, պէր բաբակա ԻԻՒՀ. Նայ Լուքէս. եա գաշտիս ևերի ևեռիմէ, սավառնակ: Նմանութիւն Դարձուցանել զերթս. երես գոյնէնես. Նիւս ևեՒԸ: * Ի հեռանալ նոցա ի տանէն միքայ: Հեռացեալ դադարել յանապատի: Ժամանակ հեռանալոյ ի գիրկս արկանելոյ: Ի ոչն հեռացեալ կին Ած հեռացաս յինէն: Ցեր հեռացաս ի քէն: Մի հեռասցի սուր ի տանէ քումմէ: Ցարդարութիւնդ նորա ոչ հեռացայց: Հեռասցան ի նոցանէ իրաւունք: Հեռասցիր ի նոցանէ: Հեռացեալք և մեռեալք զնոյն օրինակ վտանգեին. են: *Հեռանալ ի կենաց, և փափագիլ խաւարի և մահու. Մանգ. ա: *Չհեռացեալոցն յայ զաս. տակուձն. Խոր:

ՀԵՌԱՍԱՆԱՆ. ա. գ. Μακρός. Longinquus. μακρόν, longum, են. Հեռաւոր. և բացական վայր. հեռաւորեցուած. ոչորած. *Երթայր յերկիր հեռասանան: Գալ յերկիր հեռասանանէ: Գարշելացան յինէն մեկնեալք ի հեռասանան: Մինչև ի հեռասանան կամ ի հեռասանանէ. են: * Փախեցեն յանկնուն հեռասանան խորխոր խաւարի. Նար. ՀԷ: *Մերձ ժեղեալ գնայ կատարեալ ուրա ի հեռասանան. Եփր. Հաճ: *Ցորժամ վերնիք կենդանակոք են հեռասանան, հարիւր ոսկոն աշխարհանոք են բացական. Երզն. ոգ. Երզն:

Ի ՀԵՌԱՍՏԱՆԷ. ֆ. Μακρόθεν, ἀπὸ μακρόθεν, πόρρωθεν. Procul, longe, a longinquo, eminus. Ի հեռուստ. ի բացուստ. ի հեռաւոր վայրէ. ի բացեայ. հեռի. ի հեռաւոր վայրէ. հեռուանէ, հեռու. Եզբափ, ոաղափ, ոաղափ. *Իլուեր քոյրն նորա ի հեռասանան: Զբարձուն ի հեռասանէ ճանաչէ: Ածէք ի վերայ քո ազգ ի հեռասանէ: Եկին հասին ի հեռաստանէ: Ի հեռաստանէ ժողովէ իւր գանձս: Միթէ չեզէ լուեալ ի հեռասանէ զայդ, զոր արարի յաւուրց առաջնոց: Ի հեռաստանէ առնու վճռս պատերազմի. են: կամ *Ընդդէմ տէր կացէր ի հեռասանէ: Կացին ի հեռասանան: Լսեա է բարի կամ մերձաւոր քան եզբայր ի հեռասանէ ընկերել. են:

ՀԵՌԱՍՏԱՆԵԱՅԿ, եայց. գ. Որ կան ի հեռասան. բացակայք. հեռաւորք. *Ջծառս յօտար աշխարհի ... որ ի հեռասանեաց ծառսն գտանին. Վեհգր. Ե: *Ջի յոյժ հեռաստանեայն ժողովս ասել. Ագր. ՃԲ: *Թուլցոլլն իւրով տաճել և հասանել նեղոսցանել զհեռաստանեայն, որք բացագոյն էին ի տեսլենէ անոյն նոցա. եՀԲ: եԲԲ:

ՀԵՌԱՐՁԱԿ. ա. Բացարձակ. հեռասան. հեռաւոր. *Որք զհեռարձակ ոք զնացուածքին առնեն. Բիւս. պՀ: *Ոչ ի հեռարձակ վայրսդ բազում աշխատութիւն հայցել և ածել: Ձևպիսալ ի հեռարձակն տանել ընծայիս. Պիս: *Նուիրագոյից զնա մինչև ի հեռարձակ. Սիր. ԻՀ. կՀ. իմն որպէս յն. մինչև ի հեռասան:

ՀԵՌԱՑԱՆ. Որպէս հեռացեալ. *Ցայնժամ որդիք իմ հեռացան... դայք ի վերայ բարձեալ կառաց. Շ. եՀԲ: *Միտաքս յիր կիւլէն ըմբռնած, և ի քէն հեռացած. Լ. ՀԲ:

(ԻՐԱՑ) ՀԵՌԱՑԱԿԱՆ. ի բաց հեռացեալ կամ հեռանալով. *Իակ զատանել նրմին ի բաց հեռացական, յայնժամ լընու լսոյն լուանին և մեծանան. Երզն. ոա. Երզն:

ՀԵՌԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Հեռանալն. հեռացեալ գտանիլն. *Անլուվ ինն գիշատուածով հեռացումն (ի միմեանց). Պիս: *Հեռացումն յայ, և անկումն յորքայոլ. Լեն. Ոսի. յա. է. 14:

ՀԵՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Μακρύνω. Elongo. ἀπέχω, amoveo. ἀφιστέρεω, detraho. Հեռի առնել. տալ հեռանալ. ի բաց վարել. ի բաց առանել. հեռացընել. եզբազ եՒՀ. ՀՀԲ. ՀՀԲ. օրինաբան գեաբբմագ. *Հեռացուցանել զձեզ յերկրէդ ձերմէ, կամ յանձնէ զմայս և զկիւ, կամ վանանային ի լերանայ. Երեմ. իԲ. 10: ՍԻր. իԲ. 10: Նեեմ. ԲԱ. 20: *Հեռացուցանել զնա ի միջագնաց. կամ զաշխարէն յերկրպագութեէ ոճոյ. կամ զմիաս նոցա յերդմանէ կոյ. Խոր. է. 25: ՃՀ. Ի: Մ՚ած. ը: *Մերժեալ ի հեռուստ. Ագր. յՀ: *Հեռացոյց ի նոցանէ զաստատնայական խառնուածի. Սոփ. յՀ. է: *Հեռացոյ ի միջոյ այր զնաւաբեսուի ատատնայի. ՀՀ: ՀԵՌԱՑՈՒՑԻՉ. ած. Որ հեռացուցանէ. տարագրիչ. *Հեռացուցիչ անդիտութեէ. կամ խոնարհութեէ. ՅՀ. ծ. ա. Ա:

ՀԵՌԱՒՈՐ. ի. ած. ա. Μακρός, ὁ μακρὸν. Longinquus, longus, qui est procul. Որ է հեռի. բացակայ. տարաշխարհիկ. օ. տարական. օտար. և երկար. հեռաս, երկան. եզբափ. ոաղափ, ոաղան. *Ցաղգս հեռաւոր: Ցաղգս հեռաւորս ի մերձաւորացն քոց կամ ի հեռաւորաց: Հեռաւորն մահու վախճանացի, և մերձաւորն սրով անկցի: Ի հեռաստանի հեռաւորս: Ցիշեցեք զհեռաւոր զաղթք: Եղբօր կամ հեռաւորի (քան ազգակցութեէ). են: կամ *Վարեցոյն ի պանդխտութեէ հեռաւոր (քան տեղւոյ). են: կամ *Ի հեռաւոր տեղիս: Ի կղզիս հեռաւորս: Ընդ ամենայն քաղաքս ընդ յոյժ հեռաւորս. են: *Ջօրութեէ հեռաւոր խոստմանցն' յայլեկցին մերձաւոր ասոյանայն. եզբ. Վ. օրՆԵՒ: *Ած մերձաւոր եմ ես, և ոչ ած հեռաւոր. Երեմ. իՀ. 23: *Ընտիսս. չեզի հեռաւոր, և ընդդիմիչիզի մերձաւոր. Նար. իՀ: * Ի հեռաւոր ձանապարհի ոչ իյէ. Թուոց. Ի. 13: *Ցաւուրս յաղագս և ի ժամանակս հեռաւորս լինելոց է այդ. Եզեկ. ծԲ. 27: *Վասն հեռաւոր ժամանակաց. Ածբ. ա. 1:

ՀԵՌԱՒՈՐԱՑՈՒՑԻՉ. Տ. Հերմագոն. իբր կարի հեռաւոր: Եւ ի սոյնէ հեռաւորագոյնք ևս, որք բոլորովին են անշունչք և անշարժք. ԱԲՔԲ. ծն:

ՀԵՌԱՒՈՐԱԿԱՆ. Տ. Հերմաւոր: Ընդ ամենայն սահման հեռաւորական յաղթօղ ևս հզօր. Նար. իՀ:

ՀԵՌԱՒՈՐԻՄ, եցայ. Տ. Հերմանաս. *Հեռաւորեալ ի հոյներնի քնակութեէ իւրմէ. ՋԹբ. իԲ:

ՀԵՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Μακρότης. Longinquitas, longitudo. διάστημα, ἀποστασις, distantia, absentia. Հեռաւոր գոլն. հեռացումն. բացակայութեէ. և միջոց. անջրպետս. չափ հեռի գոլոյ. երկարութիւն. և հեռասանան. *Գնաց տնաի թագ տալ սրսմբութեէ նոցա հեռաւորութեէ նորա. Ոսի. յհ. Բ. 15: *Ըստ հեռաւորութեէ արեգական սակաւ դադ ի նա լոյսն. Եզեկ: *Անչափ կամ լայնագիտ հեռաւորութեէ. Խոր: Նար: *Իբրև ի հեռաւորութեէ եկեալ սիրելի եղբայր կամ որդի. Մագ:

ՀԵՌԵՒՈՐ. ած. Իբր հեռաւոր. *Վասն երկիւղի իւրոյ ի հեռուս պատժոյ անտի պատուհասին գործեաց իւր առապան. եՀԲ: եԲԲ:

ՀԵՌԻ, ռիք. ած. Μακρός. Longinquus, են. Հեռաւոր. բացակայ. տարակաց. տարօտար. երկար. և Անագան, կամ վալ. հին. հեռաս, երկան. ոաղափ. ոաղան. և եզբափ. եզբ. աեԲ, ոաԲ. *Գնալ ի հանապարհ հեռի, յաշխարհ հեռիս. Եզ որ ի ծով հեռիս: Հեռի են աւուրքն. են: *Երեք զայս հեռի համարիցին. ՅՀ: Ը: *Ջհեռի տեղն նշանակաց. Ընդ. պՀԲ: *Ի հեռի ժամանակս մոգաբանական (աստեղն). ՄԾԲ. Ը: *Հեռի ժամանակաք: Ի հեռի ժամանակաց. Եսա. ա: Վ.ԶՀ. Լ: *Տանին բերեն գերկրս քանչիսր գաւառաց զգեստս, և միւսոյն զհեռիսն. Վ.ԶՀ. ծԲ:

ՀԵՌԻՒ ԱՌՆԵՄ, ԱՌՆԻՄ, ԼՒՆԻՄ, ԵՄ. Տ. ՀԵՌԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. և ՀԵՌԱՆԱԼ. Πρόρρω ποιέω. Procul facio. μακρύνω, ομαι, elongo, amoveo, or, են. *Հեռի առնել յանձնի. կամ ի յարկէ և կամ յայլէ զանօրէնսն. զանիրաւութիւն. զպղծութիւն

կամ զանձն յոյց: Ած իմ մի՛ հեռի առնիր յինէն: Յիւսուանց քոց հեռի եղիցին: Հեռի եղիցին յինէն եղբարք իմ, կամ մխիթարիչք իմ: Հեռի եղիցի ի նմանէ օրհնութիւն: Սուր և թշնամի հեռի լիցի ի նոցանէ: Որպէս հեռի են երկինք յերկրէ, այնպէս հեռի են ճանապարհք իմ ի ճանապարհաց ձերոց: Հեռի լցե՛ ի քէն ճանապարհն: Հեռի եմք ի ձենջ յոյժ, հեռի եմք ի միմեանց: Հեռի է ի մեղաւորաց փրկութիւն: Հեռի լիցին ի փրկուէ: Աա՛ ի քէն խնամառութիդ հեռի է ի նմանէ: Խորհուրդ սմպարշաայ հեռի է ի նմանէ: Մերձ ես գու ակր ի բերանս նոցա, և հեռի յերկիամանց նոցա, ան: *Ոչ հեռի յողորմութիւն. Նար. խե՛: *Հեռի են յոլ- վել բանից. Իգն: *Կորովի էր քանիւք, և փիլիսոփայութիւն չէր ինչ հեռի. Եսս. պոմ. ե. 15:

ՀԵՌԻ. ս. նխ. Μακρὰν. Longe, procul. Մհկոսի. *ի բացեայ. օսար. աննման. *Մի՛ ուրեք հեռի ձգիցիք երթալ: Վասն հեռի լինակեցոյ: Ոչինչ կարի հեռի էր ի սուրբն: Զերի հեռի ի ցամաքէն. Են: *Նստաւ արտաքոյ բանակին, հեռի երկոտասան հրատարուս. Նչ՛ե ե. *Ճակատեր ոչ հեռի յիւրմէ բանակէն. Խոր. Ե. 43: *Տեսաս նիզ վնա հեռի յատատամբացն. Իգն: *Իսկ նա ի հեռի (գոլով) սաէ, լեւ ոչ, այլ ննջէ. Երզ. Ֆպե:

կամ Առանց. Χωρὶς. Sine, absque, praeter. *Ոմանք ի ձկանց կապեցան հեռի ի մարմնակերութիւն. Նխս. Ֆոչ: *Հեռի ի սուաէ, և լի որ ինչ ընդգէմ ասուէ. Խոր. ա. 31:

ՀԵՌՈՒՑ. Իբր հեռի, հեռաւոյ, կամ որպէս ոմն. հնաս. *Ուրան զի մնալոյ սեռանիւ, և առաւել մեծ այն է, որ հեռոյն ճ-ռոկ-ֆէլէ:

ՀԵՌՈՒԹԻՒՆ. գ. հեռ. գերդաստանի. սեռ. առնչութեան. Խբաբաս. *Գաւառք մեծամեծք տունմոյին հեռաւութեաք սուբրին. փէս ձ. բաս: *Վ առելին ուժգին հեռաւք ընդ քաղհանայս և ընդ մոնողոնս և ընդ պաշտօնակիցս նոցին. Ղաստ:

Կամ որպէս խեռաւութեան. ստահակութեան. *Որդիք հեռվեայ հեռաւութեաք երթային, և եղեն ջուրք և ժանաք. Լձ. նա:

ՀԵՌՈՒԹԻՒՆ. (որպէս թէ հեռիութեան.) հեռաւորութեան. մեկուսութեան. հեռաստանի. *ոգեվէշգեն. *ի երրեաք՝ զի արգելուչ ոչ՝ի կամոց, զմեզ՝ի միջի հեռուութեան երկնային. Պզպ. յ: *Ծոբ ոմն ձանձրացեալ՝ի հեռուէ ջրոյն, զի մղձաւս հեռի էր, խորհեցաւ մերձ ջրոյն առնել ղկայս իւրա. Վ. ֆ հղ. յ: *Չովրատցի, որ՝ի բաղմոց հեռուութեաք և լսուելիք մարդեցեզոյն. Իգն. երկ: * Ի հեռուելէ ջերմանան բնութեանն ինաստցի. Նխս. նպս:

ՀԵՌՈՒԻՍ. ս. ա. Որպէս ի հեռուստ. և հեռուստ. *Մրոյն լուան հեռուստ ձայնին. Յ՝ ասէ: *Մինչև՝ի հեռուստ սեռնս; ի հեռուստ բացակայութէ՝ի հեռուստ ժամանակաց կամ գաւուց. Ե. Եզր. Ֆ. 13 Ընան. նյեզ Շ. Բ ուր: Երզ. լ:

Ի ՀԵՌՈՒԻՍ. ս. Πρόρρωθεν, ἀπὼν. A longinquo, eminus, absens. *ի հեռաստանէ. *ի բացուստ. *ի բացեայ. և ի վաղ ժամանակաց. Ընսուստ. ուզափան, էշափան. *Ի հեռուստ սեռանիւ, կամ գրիլ. Ես. լՀ. 17: Բ. Եզր. ֆՀ. 10: *ի հեռուստ սակս ՀՀսրբատուելն այնքան հարկերու Թիւն ստացան. Ս՝ուբ. յ: ֆ՝՝. *Ի սկզբանէ... զհաստիչ նորա՝ի հեռուստ ոչ ծանեբրեք. Նս. Եբ. 1:

ՀԵՄԿ. ոյ. հեսկը, և հեսկիք, և հեսկեան. գ. հիւղ. հիւսիկն իւր. չուան հիւսական. սիրայ-սպարան. պատաստք. և իրացք. *Ուսան գործելոյ զկապմանակի հեսկս առ ապատաստից: Պ սրծելին հեսկս առ ապատաստ: Հեսկք ա-

ռագաստէից. հեսկեանն ևն. Վբ. հղ. յ: *Մոյդս անգամ ոչ ապաներ, այլ զամաան հեսկով պատեր. Ռ՝՝ը ը 8: *Մաշեալ և չոլոյացեալ սրեբ, և հնատի պատառոտեալ հեսկիք. Ա՝՝ե՛ել. պմ:

ՀԵՍՏ, ի. լց. ա. գ. (լծ. ընդ խիտ. և վես, վեստ. Թ. ասը. և խոսիա.) Իբր հեստեալ և հեստուելիւն. *Յամենայնի լեր գու հաստատ. մի խոտոտկոտ լինիր և հեստ. Կրպ. ոպ: *Ոչ ատ նոցա հեստի ինչ յանդիմանեսցա. Ոսի. նեէս:

ՀԵՍՏԱՆՔ, նոց. Տ. ՀԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. *Պարտ ծիրք մեք առ նոցա հեստանան. Եէր. ը. Ի՝: *Նովև ընդգէմ նոցա հակառակութէի մեծ հեստանաց՝ի գառաւորէ անաի. Ե՝՝ա. պմ. ը. 1:

ՀԵՍՏԱՆԱՄ, ացայ. կ՝ալ ը Տ. ՀԵՍՏԵԼ. *Ջհեստացալհրիշտական յանդուգնդա գժոխոց արգելեցեր. Ճ. Ի:

ՀԵՍՏԵՄ, նցի. ը Ἀπεῖθέω. Non pareo, nolo credere, inobedieus sum. ἀβίστασμαι. deficio. (լծ. օդտեէ.) ի բաց սատնուէ. խիսա և անսասա լինել. վեսա բարուք սասմ. բակիք խեռուէթի անլսօղ և անհասան գտա. նիլ. անհնազանդել. խեսիլ. սպստասաբել. (լծ. լճ. սը օչմգ.) Տգիի լբնել. Նօ՝՝ել, գե՝՝ա ֆ՝՝ել: *Ոչ լսել, այլ հեստէ հրամանաց: Հեստէլ բանին սեսան, կամ սեսան, կամ բերանոյ սեսան: Հեստեալ կային ի սեսա. Նակոդեմոն: Դարձաք յետս յոյց, և հեստեցաք. Ջհեստալ յամառութիւն չիջուցա. Նել. ևն: *Ընդէր գհակառակ լինիցիք ընդ ձեր բարեբեալ, և հեստէլ առ ձէր փրկութս. Ոսի. ս. է. 16: *Որ այնքան հեստէք բանից և նշանաց իմոց. Նանայ: *Հեստեցին ի իրա. սէն. Լ՝է. ոչ: *Հեստէին (կամ հեստ էին) սսե սահակայ և հռեբհկայ կանայքն հաստատայ. իսկ սարիի չասէ՝ Թէ հեստէին, այլ Թէ չէին հաստոյ. Կէ՝՝ղ. ձն:

ՀԵՍՏՈՒ, նցայ. յ. Նոյն ընդ վ. *Հեստեսեցան, և բարկացուցին զՀոգին սբ՝՝նորա. Ոսի՝՝ե: *Ալլք հակառակ սկռ Թիւ՝ի բաց հեստին՝ի հոգևոր ուբսեսութէնէ. Երզ՝՝. ֆՔ՝:

ՀԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. Ἐρεθισμός, ἐρεθίζω.

ՀԵՍՏՈՒՄՆ. գ. Contentio, irritatio, provocatio. Հեստէլն. հեստ գոլն. գրգռուէի՝ի սատմահութէի. խեռուէթի. և հեռ. *Գիսաւմ զՀեստուելի քո, և դիսաստ պատանոց քո. Օր. լ՝՝. 27: *Ոմանք առ հեստուեցեք ղքո պատմեն. Փիլիպ. ա՝՝. 17: *Հայեցեալ՝ի հեստուելի փարաւոնի. Եզեկ: *Ընդէսն են խոնարհք զանձինս իւ բեանց՝ի նախանձուէ, ի հեստուելէ. ՄԹբ. Ե՝: *Ահա հնազանդութէ կամ հեստուեմն յոյսանօղ. Լթ. ՃԹբ:

ՀԵՏ, ոյ. մանուանդ. Ἴχνος. Vestigium.

ՀԵՏՔ, ոց. փ. (լծ. Թ. իչ. չ. ոտ, և. հտ, յետ. ուտսի. Ջհետ, հետևել, ևն.) Ոանուտնի. նշան ոտից յետ կոխելոյ և անցանելոյ. չտրելոյ նիշ և ինապոյդք երոյ. Նմանուէթ՝՝ Օրինակ հետևել լ՝՝. *Ոտք անզգամի ... և հետք նորա չեն հաստատուն. Ա՝՝ա՝՝. Ե. 6: *Ոյր է հետդ այդ: Տհասնեմ հետ աբանոյ, կանանց, և մանկաւոյ: Ջտեղի հետոց ոտից իմոց: Ոչ գոյ զՀետն գտանել: Ի ծովու հետք քո ոչ ևս երևին: Երբև զհետս ոտնոց հետք անդնդոց: Հետք տեսան: Կապալ յերկուս հետս: Երթալ ընդ հետս հաւատոց սրբոցնանս: Զնչ է լծող օրինակ, զի զհետ երթայցէք հետոց (կամ զհետոց) նորա. ևն: *Ջհինի գալով քոյոց հետոցդ. Ճ. Բ: *Ըստ քեզի հետոցն վարեբ. Կ՝ուբ՝՝: *Ըստ քեզի հետոցն ընթանայ: Ի բարեկ քո հետս լուսոյ: Ինհետսատս հետովք: Ընդ արատոզի հետս հետևել. Նա՝: *Ընդ հետս շաւղաց աբ՝՝ն ընթանալ. Շ. ա. յհ. Եզ՝: *Ոչ գոյր՝ի յոր հետ սրծաթեթսրութէ: Ոչ գտաք՝ի նմա հետ

մանութէ. Կէ՝՝ա՝՝: *Դաւիթ զարդար ոք կոչէ, որ զհետս գաւթի ոչ յանձին ցուցանէ. Կ՝ուբ. Ե՝: *Հետ հաւատոց, կամ սկսուէթ: Հետք վերայ, կամ ալտեղուէ. սրատուէթ, բարեկրուէթց. Ես. պմ: Վբ՝ հղ: Ճ՝ Ա՝ Գէ. ես: Ոսի յհ: Պէս: *Նուաղուն՝ որ մեացին զհետս նոցա (այսինքն զտեղին). Եէր. յես: *Տեսցուք զոյս սաբեկս, զնչ Թարգմանի, Թերևս կարասցուք զհետովք անհանիւ առ՝ի Թարգմանուէթի. (այսինքն ուղիղ շաւղօք գնալ կամ հետամուտ լինել.) Եէր. ա՝՝եար:

ՀԵՏ. նխ. որպէս Յետ, կամ Ջհետ. էգհէն. *Հետ ոսին տեսան չրջելցան: Հետ տարբերիր չրջելն հետ ոսին աբին. Ճճ: Իսկ Բ. Ի. Բ՝՝. 21. *Հետ հրեշտակութէն ապտղանեալ ու. ընթերցիր ըստ ձձ. յետ:

Եւ որպէս ասկ. հէպ. այսինքն Հանդերձ, ընդ՝՝ի միասին. Իւէ, պէս: *Թիկամբն հետ ջձեռնի՝ի վայր ընկեց. Եէրս Ը: *Ժառանգեն ջՀայր գառաքն հետ եղբարց. Մ՝՝. ֆ՝՝: *Հետ դիւաց՝ի հոգ եղբարց. Եբէ. Խր: *Պատերազմունք հանապազ, նախանձ հետ երեար. Ո՝՝. ոչ. ՀԸ:

ՋՀԵՏ, կամ ԶՈՐՈՑ ՀԵՏ, ԶՍՈՐՈՒՆ ՀԵՏ. ևն. Տէս՝ի տան Զ, ՋՀԵՏ:

Ի ՀԵՏ. նխ. ս. իբրու Յետ. զհետ. ՝ի միասին. էգՀ, էգՀԸՆ, հէգը: *Ի հետ այդր ամենայնի. Պէս: կամ *Ի հետ անցանել բարբանջանացն և առասպելաբանութէց (այսինքն զհետ լինելով): Թշնամին յարդանդէ՝ի հետ մեռեալ հալածէ. Պէս: Լ՝է. ոչ: *Ջխորդ երթայցես՝ի հետ, որ ոչ երթաս զհետ. Ո՝՝. Եէր. Խ՝:

Ի ՀԵՏՈՑ. ըստ չն. ոձոյ, իբր Ի յետոյ կողմանէ, ՝ի Թիւանց, յետուստ. ԷգՀԸՆ. աբգՀՀսան. *Ըրէկեցէք զորդիան՝ի հետոց նոցա՝ի տուն: Ոչ խոտորեցաւ՝ի հետոց աբենեբյայ. Ա. Ի՝. Ե՝՝. 7: Բ՝՝. Ի՝. 19:

ՀԵՏ ԸՆԴ ՀՍՏ. ՀԵՏԲ. ՀԵՏԶՀԵՏԲ. ՀԵՏԻ Ը ՂԱԴՍ. Տէս զՀնի՝ի կարգին:

ՎԱՂՎԱՂԱԿԻՑ ՀԵՏ կամ ՋՀԵՏ. ս. Ταχὺς. Velociter. Համայն. նոյն հետապն. հէպՀՀ, աբէ, հայթէ, Ի՝է. որ և ՀԵՏ ԸՆԴ ՀՆՑ ՎԱՂՎԱՂԱԿԻՑ. *Հապա (չն. գաՀՀ) նախ զայդ արբ. վաղվաղակի հետ կամ զՀետ, (չն. գաՀՀ) արուր Եա. Ի. 1: Որ Գերգրդ իմանայ հետ ասա, այսինքն հետևեա. զի մեկնէ ձյսպէս. *Փութացան վաղվաղակի գտղիել փայտսեամբ. այս է վաղվաղակի հետևի՝ի ... վաղվաղակի զհետ ապա. առանց յապա ան զհետ երթ ,,:

ՀԵՏԱՆԱԿ. ի, ից. ա. Ἀκόλουθος. Sequens. ἐφ' ᾧτῆς, quod deinceps ք՝՝ կամ որ ինչ զհետ գայ. Տ՝ ավտպ. հետապգոյ. յաջորգ. հետնորդ. *Ընդնգոյց և հետագոյ մանկանցն: Դման ամի՝ և հետագոյս (զինուորուն յետ մշակութա. Ճառելի). Պէս: *Ջորս հետագոյս (յան) ըսյսոսիկ հասաստեցէ: Որպէս և հետագոյ կարգ պատմէթես յոյս առնէ. Ո՝՝. Կծ: *Որպէս և հետագոյս ցուցանէ բան. Հետագոյ բանիւս, զոր ասէ. Խոր: *Ջանուն, զքոյ, և զհետագոյսն նոյնպ զմասուն. Մագ. Կէբ: *Եկայք կերբ յե և հետագոյիւքն զորթուցանէ զնո՝՝. Ջոր և հետագոյ բանիւս յոյանէ: Ջայս խորհուրդ և հետագոյ ժայնիւս նշանակէ. Գէ. ես:

ՀԵՏԱԳՆԱՑ. ո՝՝. Իբր Հետի, հետևակ: Գոմաս: կամ Հետասուս. զհետ պնդեալն. *Ջամենայն հետագնացս և զնշալածիչս նոցա ընկղմեցեր. Կէմ՝՝:

ՀԵՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Πεζεύειν. Iter facere pedibus. Հետի գնացք. հետուս ձանապարհորդուի. քայլուէն. *Լ՝ձն յա-

մաքեալ սառամբն անվրէպ ՚ի վերայ ինքեան տալը առնել զհետագնացսն չորքոտնակացն. Բրս. ԽԱ ՚ի ՚ի: ՚Որ և հետաք հետագնացութիւնն լուսաշաւիղ երևմամբ տեսանի. Երզ. ը:

ՀԵՏԱԳՈՑ, ի, ից. ա. Որ գոյ կամ կայ զկնի. հետագոյ. հետակայ. ՚Ոչինչ նպաստաւորութիւն առաքինեայ տեսութեան ունին հետագոյիցս ցոյցք. Աճռ. ա. 1:

ՀԵՏԱԶՕՏԵՄ, ևցի. ն. ՚Էչուձաշ. Investigo, pervestigo. Որպես լեզ զհետս ժտեալ (խնդրելը յն. զէտեօ). կամ հոտոտել. հետասնուիլ. հետաքննել. որոնել մանր խուզողութ. ֆնտոթել, պրպտել. խուզել, էօֆլամագ, արամագ բարամագ. ՚Լրտեսել զերկիրն, և հետազօտել զնա. Դտ. ծԸ. 2: ՚Ո՛չ ես հետազօտել զքաղաքելիս տեառն. Սիր. ծԸ. 5: ՚Ովքիգենես հետազօտեր ըզթարգմանութիւն (սիր գլոց). Շիր. երո: ՚Զխորս մտացն ՚ի խոյզ և ՚ի քննին արկեալ հետազօտեցէք. Սեբեր. Ը: ՚Հետազօտիր զսկիսս և զվերկիմանն: Ոչ հարցոյքննել կամ հետազօտել. Ոսկ. յհ. ա. 23. 27: ՚Հետազօտել զբանս, կամ զխորս. Ծ. Մաթ. յի. Ը. Ն ա. պ. Ը: ՚Զնա՝ ՚ի մտածի գործոյն՝ զետնոյն հետազօտել. Նար. իՁ: ՚Ոչ կա լայի հետազնտել խորհրդոյն այ. Նար. ԸՀ: ՚Հետազօտեալ ՚ի գժոխս. (իբր խուզողութիւն լինալ ՚ի խոս. կամ հետաքնուտ լեալ) Շար: ՚Թոյլ տուր այժմ, մի հետազօտիցեմ զնիս կարապետ. Անիեպոփ: ՚Եւ էր քննել և հետազօտել ացածյին պատուիրանացն. Հ=ց. Նոյ. ծՁ:

ՀԵՏԱԶՕՏԻՉ. ա. Որ հետազօտ. հետազօտող. հետամուտ. ՚Խոյզ երանելոյն հետազօտիչն (զՌԶ) յարմարեաց. Տօնակ:

ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Էչուզասմός. Investigatio, pervestigatio. հետազօտութիւն. հետաքննութիւն. խուզողութիւն. ՚Մեծամեծ յարուցեալ կան հետազօտութիւնք սրտից. Դտ. Ը. 16: ՚Առաւել քան զբան և զհետաս. զօտութիւն. Ճ. գ:

ՀԵՏԱԽԱՂԱՂԴԱԾԿԵԼԿԻ ԱՒՆԵԼ. Κατακρύπτω. Abscondo. Զհետս խաղալ զկնէ. անհետ առնել. հետակորոյս առնել. Ինչ ՚ի ոչ դեպ ելեալ. ՚Անդ զգուշութեամբ զան զկնի հետախաղաղ ծածկեին. Ը. Ա. ա. 19: ՚Հետախաղաղ արասցէ զամենայն և զբարս իւր. Մծբ. ծԸ:

ՀԵՏԱԽՈՑԶ, խուզի, ից. ա. ՚Ιχνεύων, οὖσα. Sagax. որ և ՀԵՏԱՑՈՑԶ. Խուզող և յուզող զհետս. հետազօտիչ. ՚Մեզ իսկ իբրու շանց հետախուզից քննելի է. Պղատ. օրին. Ը: ՚Ոչնգուկանչեաց որսականաց և հետախուզից. Փիլ իմաստ:

ՀԵՏԱԽՈՒԶԵՄ, ևցի. Տ. ՀԵՏԱԶՕՏԵԼ. ՚ԶՀնմարտուին հետախուզել. Փիլ փեռաբ:

ՀԵՏԱԿԱՑ, ի, ից.ա. ՚Εφ' ἑξῆς. Sequens, quod deinceps. Որ զկնի կայ. աւաղիկայ. հետագայ. ՚Ի հետակայսմ տեսաւորութեն ուացուզ. Սահմ. ա: ՚Որպէս և ՚ի հետակայսումս ասէ. Մխ. երեմ: ՚Հետակայ բան, բանք. Ի գիրս խոսր. տեկա:

ՀԵՏԱԿԱՈՐՈՅՍ ԱՒՆԵԼ. ԼԻՆԵԼ. Ἀφανίζω. Perdo, e conspectu aufero. կորուսանել կամ չԹողուլ զհետս անգամ. անհետ՝ աներևոյթ՝ բնաջինջ առնել լինել. ՚Հետակորոյս առնէ զաղջամուղջն. Վ.Հ.որ: ը: Շիր: ՚Զանապատուութեն հետակորոյս արարեալ ՚ի բաց հալածէին. Վրս ՁԹ: ՚Եւ ՚ի մտաց հետակորոյս արասցուք. Գե. ես: ՚Վազվազակի գիքն զնա ՚ի մտից. կանհ հետակորոյս առնէին. Ես. որ. ա: ՚Առժամայն չքոտեալ հետակորոյս եղև հակառակորդն հպարտացեալ ինքն և իւրքն ամենայն. Աբէոփոյ. ՚ի ԱրԹ: ՚Հեծեծուելք ՚ի փախուստ դարձան, հետակորոյս եղեն. Ոսկ. ես:

ՀԵՏԱԿՏՈՒՐ. ա. կարօղ զհետս. բաց օղ զՀանապարհ. առաջնորդ. հարդիչ. ճանչոյ բացօղ. ՚Սահմանոս, որ հետակաւոր եղև Հանապարհի ալքայումեն. Եփր. ՚ի սոեթ.

ՀԵՏԱՀԱՆ. ա. և ՚Ιχνεύτης. Vestigator. ՀԵՏԱՀԱՆԱԿԱՆ. ՚ի tor, indagator. Որ հանէ զհետս. իբր հետազօտիչ. հետախոյզ հետամտուս գամագիւտ. հետազնտ. ճանապարհանար. ՚Մուտ զհետ նորա որպէս հետահան, և ՚ի մուտս նորա գարանակալ լեր. Սիրաս. ծՁ. 23: ՚Հետահան, իբր Թէ ՚ի հետ մտեալ իրաց՝ գամ և հնարս գտանեմ. Հին. երէ: ՚Քետաքրքրութիւն քեռայն (խոտոր՝ գիծ) բառ է, որ լսի հետահան. իսկ քերթողին գրելի լինի է. որպես հետաքհանական գործիս զբանս չաղկապելով, և զՀահան նշանակելով. Երզ. երէ:

ՀԵՏԱՀԱՆ. ի աւուն կենդանւոյ, որ ոսոխ է կրակոգիւրոն. որպես և ազգ պիծամ կի, ևն. յն. իխնէմոն. ՚Ιχνεύμων. Ichneumon. ՚Ի երկ ինչ, որ կոչի ինքնիմոն, որ Թագաւանի հետահան. Թշնամի է վիշապի, ծեփել զանձն կաւով. Եզեէ. Բոզոյ:

ՀԵՏԱՀԱՍ ԼԻՆԵԼ. Հասանել զկնի հետոյ ուրուք. էգեն հառնել. ՚Հետահաս եղեալ կատորէ զամենայն ցեղ կարնեան սրոշաւին. Խոր. Ը. 7:

ՀԵՏԱՁԳՆԵԼ. իլ. Զհետ իւր ձգել. և ձգիլ բերիլ զհետ այլոց. ՚Ամենայն ջնայնոց կառավարեալ ընդ այն Հառասարն հետաձգեր. Ճ.Ա: ՚կարծեմ և զհետաձգ գելն գոլ պատնուելոյ. կԼմա:

ՀԵՏԱՄՈՒՏ, մտի, տաց կամ տից. ա. Διώκων. Persequens. Որ մտանէ ՚ի հետ կամ զհետ ուրուք. պնդեալն զկնի. հալածօղ. էգեն վազող, էզող. գօվալշճը. ՚Յոյնեան ՚ի վերայ հետամտացն. Յես. Ը. 20: ՚Յուսէ զհետամուտան. Խոր. Ֆ. 46: ՚Զհետամուտ Թշնամին ընկլուզեալ ընկղմեաց. Լմբ.իմ: ՚Զերծանել ՚ի հետամտիցն: Հետամտասացն զհետս մտեալ խնդրելին զծառայն. Սիր:

ՀԵՏԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. Διώκω, καταδιώκω. Persequor. ի հետ կամ զհետս մտանել. պնդիլ զկնի. հալածել վազել. էգեն վազէր, առջեն էչէր. գօվալշոգ, ուրմէ. ՚Ոսոցին որպես փախստեից հետամուտ լինէին: Ոչ երեն հետամուտ ընդ մեզ. իմ. ձԸ. 3: ա. Ի գ. 22: ՚Հալածեք գոբ, և հետամուտ լեալ էք նոցա մինչև ՚ի մահ. Ես. պտ. Ը. 13: ՚Հետամուտ լեալ՝ դիմեալ գայլին յայծարն մեր: Պատահեաց աւազակ կաց, և փախուստս սպառեալ՝ հետամուտս լինէր. Խոր. Ը. 13: գ. 40: Իակ Սոփ. յոթ. ա. ՚Ոչ սորջացան, այլ հետամուտ եղեն կոտորել զկարայէլ.ի.իրը ոմն. էգեն ընան:

ՀԵՏԱՄՏԵԼԻՆ ընդ վ. ՚Զոյոց զկնի հետամտեալ: Բհլ զկնի հետամտեալ հայկայ: Երիմային գայլն ընդ հետամտելոց Թշնամացն զկնի նոցա. Փոր: ՁԿ. լԸ:

կամ երեմալ զհետս. էգեն էրեալ. ՚Ալլ ևս բարեկամք հետամտեին զկնի գաղափարին. ՁԿ. լԸ: ՚Հետամտելոց մանկանց աւետաս. ձայնի վան իլման իւրոյ յաշխարհս. Հմ. տոմ. տոալ:

ՀԵՏԱՄՏԻԿ. Տ. ՀԵՏԱՄՏՈՒՏ: Շիր:

ՀԵՏԱՅՆ. Տ. ՆՈՑՆ ՀԵՏԱՑՆ:

ՀԵՏԱՑՈՑԶ. Տ. ՀԵՏԱԽՈՑԶ. և ԽԸՆ. ԴՐՈՒԿ. ՚Հետայոյզս (կամ հետախոյզս) առաւքէ. Խոր. Ը. 34:

ՀԵՏԱՒԱՍ ԼԻՆԵԼ. } Զհետ վարիլ.
ՀԵՏԱՒԱՐԵԼ, իլ. } հետամուտ լինել. և հետազօտել. ՚Զչքայան ընդ Թոյլ տալն նոցա ելանել. որով հետավարք եղեն. Լմբ. իմ: ՚Ո՞ հոտոտելիք քան զընտն առաքդին, զոր ասէն աշխատքն որսալ և հետավարել. Ջիր բորանելիք ուրուք պատճառանս հետավարել և քննել. Փիլ. իմաստ. Ե Լին. Ֆ. 43:

ՀԵՏԱՒԱՐԵԼ. որպէս վարել զայլս ՚ի հետամտիլ. ՚Հետավարեալ զսուպականեացն հոյլս. Պիտ:

ՀԵՏԱՐԱՆ, ի, աց. փ.Տեղի հետոց կամ ոտից. ՚Ընծութեն ոտին հետարան.Նոյծքբ:

ՀԵՏԱՒԻՐ, իր, աց. ա. Որ հետզհետէ յաջորդէ. յաջորդական. մի զմի փոխանակօղ. ՚Յաղագս մի զմիոյ հետաւուր կենացն նոցա արուեստաւոր հնարեալք պատմութիւն. Փիլ Ֆ. բան:

ՀԵՏԱՔՆՆԵՄ, ևցի. ն. քննել զհետս և զհանգամանս. հետազօտել. հետաքրքիր լինելով զննել. հետախուզել. Ճանր պրպտել. խնձել պատգ. ՚Զայր ինչ ոճ իւր զորութիւն առնէ, սա իւր սկսումեն ոչ հետաքննեցէ. Վանակ յոբ:

ՀԵՏԱՔՆՆԻՆ ԼԻՆԵԼ. Նոյն ընդ վ: ՚Ոչ հետաքնին (կամ հետաքննին) լինիմ մտացածին բանիս. Ոսկ. Նար ԼԸ: ՚Պարտ է կրօնաւորի, զի մի՛ երկեցի հետաքնին (կամ ոչ լինել հետաքննին). Վրս հց. Ը: ՚Մի՛ հետաքնիկք առաւել քան զպատշաճն ի գործ. Ածաբ. պատե: ՚Ոյք կամիցին զանձինս ցուցանել հետաքննիկք ... և պղատատ գործք. Մխ. երտ:

ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հետազօտութիւն. խուզարկութիւն. և ընդվայրաքննուԹիւն. ՚ՀետաքննուԹիք մնաց. Ա օրս. Ը:

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ. ա. յ. Περιέργος, περιεργαζόμενος. Curiosus, supervacaneus. Որ քրքրել զհետս իրաց. հետաքրնին, և ընդվայրաքրնին. և Աբէլորդ. վայրապար. ՚Ոչ միայն գաւառիկք, այլ և փոքրագոյք հետաքրքիրք: Յուլսյհսլ հետաքրքիր ջղջին. ա. փխ. Ը. 13: Ը. Ութս. գ. 11: ՚Մոգք երկրպագին, և քրիստոնէիկայք հետաքրքիր են, եԹէ վհատք ՚ի մարմնաւոր ացծ. Իրս. ծն: ՚Հետաքրքիր եղբօրն յանդգնացն լինի՛ցի. Մանր. Դ: ՚Հետաքրքիր քննուԹիւն անհասանելեան առաքինութեան. տյոնքն հետաքրքրական. Թէոփիլ. ծն: Իակ ցՀ. լՀ: ՚Հետաքրքիր լեալ ՚ի ԹշնամուԹիւն ընդ միմեանս. իսս, պատճառանս ինդրելով գրգռել. ցՀ. լՀ:

ՀՆՏԱՔՐՔՐԱԲԱՐ. ՚. Հետաքրքիր լինելով. ընդ վայրաքննուԹիւ. ՚Ոչք հետաքրքրաբար զննդիանն առնու ՚ի բրս.Իր.ն:

ՀԵՏԵԻ. (ոմկ. էԽ.) Տ.ՑԱՑՈՒՈՒ ՀԵՏԵՒ, ՑԱՑՈՒՈՒ ՀԵՏԵՒ, ՈՐՈՒՀԵՏԵՒ:

ՀԵՏԵՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συλλογισμός. Syllogismus. Հետևութիւն բանի կամ բանից. ըստ յն. հաւաքաբանութիւն. ՚Ոչ է կարողութիւն հիւսել զհետևաբանութիւն, եԹէ ոչ նախ ուսանիցէ, զինչ է հետևաբանութիւն, և ուսումն ետկնի. Սահմ. Ը: Ուր ՚ի Լիհ. ասի. ՚Ըստ նախ զՀետևաբանութիւն ուսանել, զինչ է, և ուստի: Ամենայն իբր հետևանք ունի. մարդոյն հետևանք է սահմանն իւր ... զինչ սահմանել կամիս, նախ զհետևանքն գիտասցես:

ՀԵՏԵՒԱԲԱՐ. ՚. Ἀκολουθος. Consequenter, et convenienter. Հետևամամբ. բանս հետևութեամբ. բանս կապակից. օրինաւոր. յաջորդաբար և ի Տարկե. ՚Ասէ՝ հետևաբար մեզ զծննդեանն աներևութական առեղծուածս. Ածաբ: ՚Խմաստունդն մի բան բանականն է՝ զիւրն բերել զկնի հետևաբար. Մագ. ֆ: ՚Բարւոք և հետևութեամբ ասէ, ես ՚ի Տաղ, և յիս Տայր. Կիւրղ. գԽ: ՚Յառաջինն քահանայապետէն գրէ, և ՚ի նորին

սէթոսին ժառանգաւորաց հետեւեալ : Հայց այս վատթար (է), և զքնճումն ունի հետեւեալ· Լմբ. պրդ. Ե սղ :

ՀԵՏԵՒԱԲԱՐ. նխ. Ἑπομένως τούτοις, ἑαυτοῖς ἀκολούθως. His conformiter, sicut eos decet. իբր Իսա. ևնման. յարմար. համաձայն. հետևողաբար. զհետ. զնի. *Նախ քահանայապետին զարդ(կարգ), ապա քահանային, և ապա հետևաբար ոսոց պաշտօնէիցն : Հետևաբար օրինականին և ոճայնոյն: Հետևաբար սուրբ լուսն: Հետևաբար ամենայն նախաձառելոցն: Ի նոսա հետևաբար (այսինքն որպէս անկ է նոցա). ևն. Դիան : *Ապրեցի յասելոյ լսոց, և որ այսմ հետևաբար լուգի. Մագ. ։ *Ցաբակից, և քանիցն հետևաբար. Ոսկ. յհ. ։ 26: *Ալլ հետևաբար այսորիկ. Գր. հր : *Հետևաբար զինքեան բարբառ (այսինքն զնմին հետևորդն). Ած. ։ Գր. փղ. Ի :

ՀԵՏԵՒԱՊԱՅԿ. ա. ի, հետևեալ գայ. հետագայ. *Ի տանուտէ ածէ տանդ չջնագոյիկ և հետևագայ (կ տատեղք վիճակ ալք. Շիր :

ՀԵՏԵՒԱՑՈՒՆ. ֆ. Տ. ՀԵՏԵՒԱԲԱՐ. *Եւ եթէ այսպէսգրգ . . *հետևագրյու և հերակլեայ Ճանապարհորդելն ոճմ ոչ Իմուեսյն ան վայելչաչ. Ֆիգ :

ՀԵՏԻՒՆ. ի, այ. ա. գ. Ոեչ̈ός, ոեչ̈ոն, ոեչ̈ικόν. Pedes, pedituս. peditatus. Որ հետ դնայ, կամ ի հետիտաս ընթանայ. ոսանաւոր. ոթոտ ֆոտչ կամ ֆոտչ. էայս, էայան, էայսֆ, էիոֆէ. *Ձէչհարիւր հազար այր հետևակ : Քառնհազար այրանց հետևակաց : Ջօրս բազմանս հետևակս և հետևակս : Ջհետևակին և զհետևակսն: Ամենայն զօրս կանխ հետևակ խոց : Նչ արբայ, և ամենայն ծառայք նորս հետևակք, ևն: *Հետևակ զօրօք: Քարտիկ հետևակքս : Ընդ հետևակ և ընդ հեծեալ. Փիլ: Պիթ : Նէիւ:

ՀԵՏԻՒԿ. որպէս Զօրքսառնի կամ յամաքային կենդանի. *Հետևակին և գազանսառնականն Նոյ. Յայնցանէ, որ ոչ և միով վտքին իմատասոսիրութեամբ. Պլոթ. փիմ: *կնճ. գանուդին տարբերութեամբ, հետևակին, և երկոտանին, և Իմոտնին, և լուսկին : Ջծո. վային կենդանւոց, և զհետևակաց, և զծոդայնոց բնութեանն բաժանեաց. Աբիոթ. ոթոյոփ. Ե Ցն: *Ամենայն սողոն և հետևակ. Շիր :

ՀԵՏԻՒՈՑ. որպէս Զօրքսառնի կամ յամաքային կենդանի. *Հետևակին և գազանսառնականն Նոյ. Յայնցանէ, որ ոչ և միով վտքին իմատասոսիրութեամբ. Պլոթ. փիմ: *կնճ. գանուդին տարբերութեամբ, հետևակին, և երկոտանին, և Իմոտնին, և լուսկին : Ջծո. վային կենդանւոց, և զհետևակաց, և զծոդայնոց բնութեանն բաժանեաց. Աբիոթ. ոթոյոփ. Ե Ցն: *Ամենայն սողոն և հետևակ. Շիր :

ՀԵՏԻՒՈՑ. ն. Ե ա. Ոեչ̈ός, ոեչ̈ικός. Pedestris. որպէս Հետ. հետոտս. և իբր հետևակական. Ցն զնի և ի ՀԵՏԻՒԱՈՒԹ. ոթոտվ. տուէէչ. *Գետանուդնոյ հետևակ Հանապարհորդեր. Մանթ. ։ *Հետևակ փախուստ, կամ քայլափոխութեամբ. Խոր. ։ 17 : Պիթ : *Առեմք զհետևակ մարտն՝ որ նովք ի տատաձան և ի պատերն. Պլոթ. օրին. ։ *Հետևակ պատրաստութեանն առ ցամաքատս ոչ միայն էրեոցն, այլ և մարդկան. անթ. է : *Հետևակ ձաղատիս. այսինքն հանդէս յայլմանեաի հետևակ զօրօք. Ես. ։ Գր. ։

ՀԵՏԻՒՈՒ. ա. Ոեչ̈ός. Pedestris, solutus. καταλογαῖον, prosa oratione. Ընդհակ, ոչ ոսանաւոր բան, որ ի հեծեալն օրինակի. *Ջքաբթոցայ իակ և զքերդուածս պատմելով և զգիրսս հետևակ բանիս. Պլոթ. օրին. է : *Բան է հետևակ և նեղչափական բառի չարագրութեան. Թր. ։ *Հետևակ ասաց զնն ներչափական. Նչ. անթ : *Չամենայն իմն չարագրացն, զորս ի մանրատուն գործոյն իբրևանց ասացին հետևակս. իակ զքերդուածն հեծեալս. որ և հետևակ ասաց ոչ ներչափական. Երզ. ։ Եր :

ՀԻՏԻՒՈՒ. Ոեփոչίος, ὑποποչίος. Terrae propinquus. humilis, dejectus, vilis. Գետնաքարշ. ստորին. ցած. ընկճեցեալ. Նուաստ ։ անշուք. *Ցամենայն հետևակ նուաստութեամբ անխտառնաքար համբառնալ, կամ ազատ համբարձումն : Գէր ի վերոյ, և ոչ միոյ հետևակի նուաստութեան նեղոյ. Դիան. երկն :

Կամ իբր ի. Ἐυτελῶς. Viliter. Նուաստ ապրաբ ; անշքաբար. *Հետևակս ինչ և ակորս ինչ իսօսեալ լսկ. Բ. Ի. ծԲ. 39:

ՀԵՏԻՒԿ. իբր Հետևորդ. հետագոյ. (լծ. Լ. Եփէ, էփէնէ ևիօղ.) *Որպէս և հետևակ բանս յոտյանէ. Խոր :

ՀԵՏԻՒԱԿԱԴՆԱՑ, ի. ա. Հետևակ ի գնացս. հետ կամ սուրբ գնացող. և որ յամենաբաւ Ճանապարհորդէ. *Հետևակս գնացի առնն Ճանապարհ. Խոր. ։ 11 : *Ընդ մոգք յորևելից հետևակագնաց և պեալ. Ուխ. յոյն : (այլ ձ. Պրուիչ. յոյն. հետևակագնացեալ :)

ՀԵՏԻՒԱԿԱԴՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հետևակ գնալն. հետ ընթանալն. *Պարասակալ ի ծանրութէ զնուցն, և ի հետևակագնացէ. Ածդր. Բ. 4:

ՀԵՏԻՒԱԿԱԴՈՒՆԴ, գնդի, ից } գ. Գունդ հետևակ զօրաց. հետևակ զօր. և հետևակ. էայս ասէբ, էայան, էիոֆէ. *Հետևակագունդն հայոց: Ի հետևակագնդէն ընտրեալ. Ածդր. Գ. 12: Պիթ : *Ամենայն այր պատերազմի, և ամենայն հետևակազօր պատերազմողացն. Յոտբ. Ե. 2: *Ի թիկունս լինել գնդին հետևակազօր մարտակցացն. Ածդր. Գ. 4:

ՀԵՏԻՒԱԿԱՕՐ. ա. Նոյն ընդ վ. Ոեզիկόν հետևակամարտ զօրօք. Յհ. ։ 1:

ՀԵՏԻՒԱԿԱՄԱՐՏ, ի, ից. ա. Ոեζομάχος, χήs. Qui pedestri praelio certat. Որ հետևակ կամ հետ մարտնչի. *Հետևակամարտքն ի վերայ ուսոց ձիոց բերեալք. Խոր. ։ 25: *Հրամայէբ հետևակամարտ դնդին. Յհ. ։ 1: *Ջհետևորս հետևակամարտ զնդին իբր վաստ Թուով. Պրմ. Ե: Իակ Փիլ: Լին. ա. 100. *Ի պատերազմեն, ի ձիամարտս, հետևակամարտս ։ կարծի լինել ֆ. իբր հետևակամարտութեի :

ՀԵՏԻՒԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոեζομαχία. Pugna pedestris seu terrestris. Մարտն հետևակ զօրաց կամ զօրօք. *Ծովամարտութեբ, ձիամարտութեբ, և հետևակամարտութեբ : Հետևակամարտութեի առաւել զանգիմանին ունի գովութեբ. Պիթ :

ՀԵՏԻՒԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ընթացողական, քայլողական. և հետևակական. *Ջընթացից զոմանին . . . զհետևականն բարձ. Ձոգութեի լինուածոյ մարմնոյս. Նար. ծԸ: *Հետևական զօրօք. Վահր. ոթ:

ՀԵՏԻՒԱԿԱՄ, եցի. լ. Ոեζέυω. Pedibus iter facio, pedito, gradior. հետի ընթանալ. քայլել. ընդ յամաք գնալ. *Ընդ ծովն կարելիր ժողովուրդն հետևակեաց մինչև յայնկոյս ցամաքն. Փիլ. պեռաքան : *Ծովմտից ընդ երկիր բերեալ լինէր, և ընդ ծով հետևակելով. Խոր. Բ. 12: *Ի կոսկ ծնանի, և ի վերայ խորոց հետևակէ. Սոփ. Ջրդէչ: *Ի Նեբքոյ հետևակեալս յառաջ ածոլեցն զնոսա. Մագ. ։ Ի դէմն :

ՀԵՏԻՒԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոεριπεζία. Humiliatio in terram. Հետևակ գոլն, որպէս գեռնաքարշըսի. նուաստութի. խոնարհութի. * (Շքչակք անուռոց նշանակէն) լզհետևակութեան հասքարձումն, և բարձրաց ունէին լուսաւորչլութէ *ի նուաստան ի Ղազարան անցուած. Դիան. Երզն.

Իակ յասէլն վահր. յար. *Ջյայլմօղ Թագաւոր այլազգեացն կառօք և երիվարօք ասուաջն հետևակութէ ձեր կորացոյց ։ խմա, հետևակ զօրաց, կամ խոնարհութէ. (որպէս Թ. Եայալէֆ կամ Եայանէֆ) :

(ի)ՀԵՏԻՒԱԿՈՒՑ. ֆ. հետևակ գոլով. հետ. ի հետուստս. *Ջնիգանին իւր ձգեալ ի հետևակուց խորագոյնս նետոյց. Խոր. Բ. 8 : *Գիտէք զնահանին ամենայն Թագաւորաց զնեբրովբ, որպէս գրեալ է զնմանէ, Եթէ զառիւծ և զայծամին ի հետևակուց լսբեռնէր նա, և զամենայն երէ և զգազան. Պոմ. Վր :

ՀԵՏԻՒԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՀԵՏԻՒԵԼ. Ἀκολουθέω, παρέπομαι. Sequor, consequor. *Եւ ուզիացես զնս ընդ նմին՝ հետևանալ քեզ ի յերկին. Ցն զրէ : *Արտաքս ի գիրեզմանէն հետևանալ. Սկխ. Լբ. արմա. (իբր ելանել և հետևակել) : *Բարեհաճութէ և վաստհանութէ մարիմնոյն հետևանան զօրութէք : կարեքին հետևանայ հալուածոցին. ևն. Աչ. օգոստ. Ե պերէթոմ : *Միանկն (յորգոց) ըստ կարգին հետևանայ ի թագաւորութէի. Խոր. Բ. 1 : *Բան. . . հետևանայ ընդ բառն ցիր և գան, և չարագրէ տո միաեանս. Երզ. ֆէր :

ՀԵՏԻՒԱՆՔ, նաց. գ. Ἀκολούθημα, ᾐσις, ᾐσία, τὰ ἀκόλουθα. Consequentia, circumstantia. որ և ՀԵՏԻՒՈՒԹԻՒՆ, ՀԵՏԻՒՈՒՄՆ, ՋՀԵՏՈՒՐԹԱՆՔ. Հանգամանք. պատրագայք. ընթացք. գնացք. կարգ. չարուհանգումէի. *Ընդակառուն հետևաս անքին մանուն. Յհ. իհ. էր: *Մահու վայր ի քեզ ինքեան ի բնութէդ բուհնալ. . . որում յայտնի հետևանք՝ հաստարակաց ի քեզ փոփոխմունք. Աչ. հց. իհ: *Հետևանք հն նուբք տալոյ : Թե լինիցին հետևանք ինչ ինասուց. Շիր *Փառք բարեգործութէնն են հետևանք. Սկաբ. ազ : *Ոչ ի միոջէ կանգուր վաստգոյ՝ որպա հեռալ յայս չարութէ հետևանս : Ջգոլուսլն հետևանաց պատ. Պիթ : *Ոչ երկոտգել միասանգամ զհետևանս զուրացոյ չապհոյ : Ոչ յայլոցն հետևանք արշաւանաց աշտոի որպէս յերկին և յերանգն. Յհ. իհ: *Ամենայն սուրբք՝ ուր և հասաներ, որպէս զյաջորդ կոզ որսայր զկենաց մարդկան զհետևանս (այսինքն զնայլմայլանս կամ զկարևորս կենաց) : Ղևանդ :

ՀԵՏԻՒԱՆՔ. Ըստ քերականաց, պարագայք բայի, որք հարկաւ զհետ երթման նոյն. *Յարևանոյ բայի ուղի, այսինքն զհետ երթայ. զի հետևանք են բայի ուղի այսոքիկ. խոնարհութէնք, տրամադրութէնք. ատասնք, ձևք, թիւք, դէմք, տանանք, ըստրդք. Երզ. ֆէր :

ՀԵՏԻՒՊԷՍ. Տ. ՀԵՏԻՒԱՔԱՐ. Ἀκολούθως. *Ջքեզ քարոզեցին առաքեալքն հաստատապէս և հետևապէս. Ած. Բ :

ՀԵՏԻՒԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. որ և ՀԵՏԻՒԵԼ. ա. Տ. ՀԵՏԻՒԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ջմերոց խորհրդոց հետևացուցանելիք չքեզուհիս : Հետևացուցանէր նմա զվիսաս : Ջի մի՛ ըմուհս չի զհասարակաց տնուն հետևացուցանել նմա : Որպէս զվիճակ ինչ նմա վայելու ։ հետևացուցեալ. կնոջ. հանգ. ատեպ : *Տեսուչ ես, յանձանձեա՛ առաքինորդ ես, (զամենեսեան) լհետդեցի հետևեա՛ ։ այսինքն ձգեա՛ զնետ քո. Մագ. Բ. կմ՛ Ք :

ՀԵՏԻՒԵՄ, եցի. լ. } Ἀκολουθέω, ἕπομαι, ᾐσιμι. Sequor, consequor, subsequor, imitor. Իզհետ երթալ ուրուք. գնալ զնմի հետոյ կամ ընթացիկ ուրուք. և Ջհետ լինել. հետամուտ լինել լսնք. վարիլ իւնք. նմանիլ.

անսալ. Եթէ՝ Էրթալ. ապրբաբա կիր-
ջէ. * Հետևեաց լուսաշաւիղ քեզ ի կեր-
կինս ոյնպէս մահու. Շար: *Անմոլար հե-
տևեցիջ զհետ հովուիդ. Նար. Երփ: * Հե-
տևեցիք զհետ չար ընթացողին. Մաղ:
*Թողին զգործ անյաւար լուսոյս, և հետևե-
ցին ի մեծ և լիմանալի և յանսասուեր լոյսն.
Մեկն. վ: * Հետևեաց զկնի հետոց նոցա:
Ըստ կարի մերում հետևիմք հետոց Նորա:
Գնեցկապէս հետևեալ նախնեաց: Դևմ
եդեալ հետևել առ քեզ բոլորիցգ ւօծ:
Աժանի լինի հետևել մեծ մարգարէին ե-
զեայի: Հետևել զկնի ձայնին ւայ. Ճ. Բ:
Խոսր: Նար: Մաղա: Սարգ. յն. Է: * Իբրու
առաքնութեաց հետևին. Պղպա. գխ: * Հե-
տևել հայրենի առաքինութեան, կամ հա-
ւատոյ առաքնոց իսրայէլականաց, կամ
ընդ համատօտ հաւատուոյ: Ումեմէ
գործոյ հետևիլք: Փառաց հետևեցաւ: Յօ-
ժարութեամբ հետևի ուղիղ շաւղոյ. Խոր:
Ուծր: Յհ. ի՛. Խոսր: Մաղա: *Մի թողուր
զնս հետևել կամաց խոյ. Եփր. Խոսփ:
*Բնականաբար հետևեալք հաւատոյ կերա-
կրոյ. Բր. Ընդ:

ՀԵՏԵՒԵԼ. Երթալ. յառաջ գնալ. շա-
րունակել. Հետոյհետ զճանապարհ. գիմել.
ընթանալ. ունկնդրել. (իրօք կամ նմանու-
թիւ.) ռևվան. յմտ. *Ընդ անկոխ հետևել և
ընդ անճանապարհ (Ընդ) լայն ճանապարհն
հետևել. Փիլ. Քաղ. Ծ. յէլսպ: *Ան խրն-
դութեբ ոչ հետևէին ի ան գին՝ ուր երթա-
լոյն կին. Ճ. Բ: * Հետևել յլեղևալի քա-
զաքն երուսաղէմ. Եփի. ոչ: * Ականց
լկսնաց հետևել ի կեսու օրհնանացդ պա-
տաստուրեբ. Նար. յ:. Ըստ պատուղի հետս
հետևեալ: Յանապատս հետևեալ. Շ. Վիպ:
*Ձրիք երթիք ի լուսին պատուիրանին ժա-
մանել, որչափ ընդ կնոցս չաւիլ հետևիքե.
Շ. ա. յհ. ծշ: * Ճանապարհ ի կենցաղոյս
ընթացքն, ընդ որ հետևիքե ի գերեզմանն:
Ընդ որ պատր հետևիմք ի գերեզմանն:
Լմբ. ոսալ. Ե ապ:

ՀԵՏԻՒ, ՀԵՏԵՒՈՒ. ղէմաղ. Հետևանալ.
զհետոյ իդեպ գալ. Հետևորդ կիմ հետևանք
է. Ձեռ. արկի. յատմարի. *Ոչքերգութեան
պատս հետևի, իսկ կատակերգութեան
ծաղր նշանս: *Խմաստութեի զնոհականս.
թեին ւսէ, որոյ Հ ապ հետևին ոչ ի ան գին
սուխին. Նի. խմ: * Ամենայն իրօք հե-
տ՝ ի գի (Ձեռնարկու բ). Կիսրշ. ԲԼՔ: *Նա-
տեսուրեբ միայն արարչականին այս հե-
տևեալի. Յհ. խմ. Երս: * Հարկաւորն գալ
ոչ հետևի կարելոյն գալ: Հետևին ուրեմն
և այսք հակաստութիւնք. Ածղ. պերէսմ:
*Յարմարութեբ հետևին միմեանց կարգք սակ-
մնապ. Լմբ. ոչ: (որ հայի և ի նախընթաց
նշանակութիս:)

ՀԵՏԵՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յոլցի. Ն. որ և
ՀԵՏԵՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ՀԵՏԵՒԵՄ. Տալ հե-
տևիլ ըստ ամենայն նչ. զհետ իւր ածել,
ձգել. հետևաբար և ըստ կարգի բերել. մա-
կաբերել. շարունակել. յարել. յարմարել.
ընծայել. ի վերայ բերել. *Հետևեցո հետոց
քոյին. Յ՞ ոչդէ: * Հետևեցուցաք զսուբ-
հանդակ բանիս. Նար. Ծբ: * Բարեխօս և
օգնական ընդ աչքի հոյ. որոյ պարտիկք և
զյուսան ի նա հետևեցուցանել: Զուսլիզ
դաստուրեբ հետևեցուցանել. Լմբ. ոչ. Ե
պոբգ: *Ըստ կարգի լրացն և զքանն հետևե-
ցուցանէ: Միշտ զպատնչելիսն բանիցն հե-
տևեցուցանել. Երզն. Ֆիւ: *Ո՞ՀՀ ի սոցանէ
հետևեցուսցուք զոյս ի ձեռս մարդկան գործ
լինի. Նիս. կամ: *Յորժամ եղոյց քահա-
նայապետ օդ, յայնժամ և վկր առաքելոս-
բեբ հետևեցոյց նմա: Մի ասելով զսէր մեր
յո քո, և նմա հետևեցուցանել զմարգ-
կայինսն և զոճաւայելուչսն. Պէպհիս.ցնեն:

ՀԵՏԵՒՈՂ, ի, աց. ա. Ակօլսնծօց. Pe-
dissequus, assecla, comes, adsectator,
auditor. Որ հետևի զկնի հետոց պլոյ. Նա-
նօղ. պաշտօնեայ. աշակերտ. ընթա-
յօղ ընդ նոյն ձանապարհ. * Երանելոսի հե-
տևողի առաքելոցն: Կղևմայ հետևողին
պետրոսի առաքելոյ: Հակառակ յոհին հե-
տևողաց. ՃՃ: Ա. ը: *Առաջնոց սկզբն ե-
ղեալ հետևողք: Ես ընորհն հետևողացեա-
գաւորսան և վարդապետաց. Լմբ. ապ: *Հե-
տևող հարցն առաքինութեբ: Հետևող գտաս
նէս (անկարգ) վարուցն բրգիչյ. Յհ. կ:
*Զի հետևող գոլով նորին՝ հօր քո վերին
օրհնանին: Կախաղատիվ հետևողաց անձուկ
ճանապարհին. Շար:

ՀԵՏԵՒՈՂԱԲԱՐ. } Տ. ՀԵՏԵՒԱԲԱՐ.
ՀԵՏԵՒՈՂԱՊԵՏ. }

ՀԵՏԵՒՈՂԱԿԱՆ. Հետևողաբար բուռն հարեալ միաւորեալ. Ա-
նան. ի պեպբ: *Յառաջ խոպոցին առ սան-
մանեաւն ասորեստանի. երեմիա հետևողա-
բար յերուսաղէմեան հասանէին քաղաք.
կաղաճա: *Որպէս մեք վայելեմք յայ բա-
րեբարութեբ ընորհն, վարեացուք հետևողա-
պես առ մարդիկ. Շ. Ե. պեպ. ԼԵ:

ՀԵՏԵՒՈՂԱԿԻՒԹԻՒՆ. Գ. Ակօլսնծիա. Consequentia, convenientia, և imitatio, consensus. Հետևելի. հետևանք. յարմա-
րութեբ. և Ջհետ երեմէն հետոց պլոյց. Նման-
նոչի լինել. ձայնակցութեբ. *Տեսեր զառ ի
միմեանց զհետևարաութեբն (հնոյն և նորոյս
օրինաց) հետևողութեբ, այլ ոչ հաւասարա-
բար. Եղէս. Ալբ: *Յորոյ հետևողութեբ ի
բանս յայս ևկն: Զինչ հետևողութեբն ու-
նիցի այս առ այս. Ոսկ. յհ. ա. ւկ: Ե. 3:
*Զայն հօրն մերոյ ներբսեսի պչամ հետևո-
ղութեբն: Նորաձևութեի Թոբ՝ հարցն սըզ
հրամանացն հետևողութիս. Լմբ. ապ. Ե պոբգ:

ՀԵՏԵՒՈՒԹԻՒՆ. Գ. } Ակօլսնծիա,
ՀԵՏԵՒՈՒՄՆ, ևամն. } Ցիμα, τὸ ἀκο-
λοսնծον. Sequêla, sequentia, consequentia.
Հետևանք. ողութեի. հետևելն ըստ ա-
մենայն. _ գ լրկ ընթացք, կեն. *Մի սոսկ
վեռնի, և մի անօգուտ զելեցին հետևութեի
ա ասցես. Նար. կէ: *Արասաքսե զնոսա ի
հետևութեէ կարգի սչխարացն: Եւ որ հե-
տևութեի է այս յառաջագունից ասացելոցն:
Ի գեպ ըստ հետևութեբ բանից նոցա բուռն
հարկաներ. Ոսկ. յհ. Ե. 13: ա. 26: Ե. 6:
*Ոչ հակագարձի ըստ գոլոյն հետևութեան:
Հետևութեբք բանի հզիցին. Աբէպ. ապրգ:
*Ա՛յլ ոմն ըզսևաքն հիւանդին, և գհետևուն
որ ի բանսին. Յ՞ ոչդէ: *Շարունակ հետև-
ման աւուրցն. Նար. խլ: *Սնոսի սկրոյ հե-
տևուն. Խոսր: *Հետևուն բարութեան ի
խոնճարրոց անսի յառաջանայ. Ճ. Ա: *Ա-
մենայն պատուիրանքն այ կարգ ուսին և
հետևուն: Ա յտկս խնդինձ և ի պատուե-
բանն այ կարգ և հետևուն. Սրգ. յն:
*Կարգք գոն և յանոնմարմնան և հետևմունք
ի նոսա զանազանք: Ըստ իրացն հետևման:
Ոլովք յերազնակաս, և զինչ հետևմանբ.
Ա՛ն: *Որ վասն աշխատ են հետևմունք. Յհ.
ի՛: * Հետևուն տայ քննոլոգ բանից և
այլ կս բառգոմս խոնսալ. Խփն: * Ջաչխար-
հիս հետևմունս ծաղր առնէին (այսոիքն
զընթացս). Նսսսս: *Եկեսցուք վերսոին յա-
սացելոյն ասօթից հետևուն. Դիւս. Եվէզ:

ՀԵՏԶՀԵՏԻ. Տ. Κατὰ μικρὸν. Paula-
tim, continuatim, continue. Մի զհետ
միոյ. ոսն առ ոսն. գամ քան զգամ. առ
փոքր փոքր. Իրօրս Եփե, խոյց խոյց,
ոէլ ոէլ. *Տեսանն, թէ սրպէս հետզհետէ
լերկրէ ի երեսոյ ցաւեն ջնս. Ոսկ. յհ. ա. 20:

ՀԵՏԻ. Նի. այսոիքն ի հետէ, որոյ նախ-
դիրն դնի ի վերայ նախընթաց բառիցն՝ Ձոյ,
ձքի ոչ. ձո՛ էչէսոսս. Ex quo, ab exinde,
jam inde, ab... usque. Ջհետ կամ զկնի
անցելոց և այսր. անդսանի, ի սկզբանէ
յայժմ. անընդհատ յայս վայր. անկից Եփե
Իսրսան հիմ. Ես ասան պերէ, ԷԻմիսնեփե.
Տէս և ցուցմ ՀԵՏԵ. ՑՈՑՄ ՀԵՏԵ. ՑՈՐՄԷ
ՀԵՏԵ. Ի ՎՃՂՈՒՑ ՀԵՏԵ: *Որ ի հնոց ժա-
մանակաց հետէ: Յաւուրցն ժամանակաց
հետէ՝ յորմէ ևն: Յայնմ ժամանակաց հե-
տէ. Ֆ. Ղ. Ի. Ֆ. 11: 4. ա. ա. 12: ա. Եփ.
Ջ. 20: *Ի կանուխ ժամանակէ հետէ. Լմբ.
ոչ: *Յայնմ ժամանակէ հետէ՝ անապակին ասո
զանձինս. Ես: *Յայնմ ժամանակէ հետէ:
Յայ աւետման հետէ: Յադամայ հետէ: Ի
սկզբանէ հետէ: Ջմարգարէսն ամենայն ի
սանուելէ հետէ. Ես. Երս: Կալ. Ջ: Ոսկ.
յհ. ևՆ:

ՀԵՏ ՐՆԴ ՀԵՏ. Տ. Ἐξῆς. Statim,
continuo, որ և ԵՏ ՐՆԴ ԵՏ. Նդհետապէս.
վավաշակի հետ. վռնթանակի. *Եգիսո նա
պլշխանութեբն՝ զոր ինդրէր, հետ ընդ հետ
վավաշակի. Ֆ. Ղ. Ջ. 10: *Այն ժամայն
հետ ընդ հետ զկին նորս. Ես. պՖ. Ֆ. 14:
*Հետ ընդ հետ գերեզկին զնսս հանսվնչե
ցնքն. Սարգ. յն. Ֆ: *Ջարիսն՝ որ հետ ընդ
հետ հասանէլոց էր. Գէ. Ես:

ՀԵՏՐՆԹԱՑ. ի, ից. ա. Որ զհետ ըն-
թանայ վռնթով և սպիտակ. * (Եգիպտա-
ցիք՝ իսրայէլն) հետընթացք եղեալ՝ խոտո-
կոծանեցան. Լմբ. ԽՖ: *Ձի պէս է ասի Նայն
պնդութբ զհետ ընթանալ. . . զերկսիլն
ի կկս արկանել, զյօժարութբն և զսնդ ութբն
զնեալթացիցն. Սարգ. Ե. պ. Ե. (լնի և
գոյակ. իրբ զհետ ընթանալոյ, կամ ընթա-
ցութբ:)

ՀԵՏԻ. Նի. Ջհետ. յետ. զկնի. Եփ-
էբ. *Ի ծռանիլ վերջին արգարոյն, որոյ
հետի այլ ոչ ևս իցէ. Սարգ. յն. Ե: *Որոյ
հետին՝ առ ծարպագոն անճառելոյն ընկալցի
խնացուած. Ածղ. Բարձբ. այսոիքն յետ որոյ,
կամ ըստ Շ. յետ ասացելոյ բանիդ:

Իսկ *Հետի ալգպա պսանել. Յհ. կ.
իմա սրպէս ասի. Ճսա բաբաբն Եփե իւաձբ
գիսաալ: Տես ի բառն ԱՂԱԳ:

ՀԵՏԻ. ասոյ. ասայ. Տ. ՀԵՏԵՒԱԿ.
Πεζός. Pedes. *Հրա մեն հաներ ամենայն
զօրայ իւրաց հետեայ և հրամայեաց. Ե. Ղ. Ե.
1. (ոմանք ընթեռնուն, հետասկայս:) Տես
և զկնի ՀԵՏԻՈՏԻՒՔ, կամ ի ՀԵՏԻՈՏՍ:

ՀԵՏԻ. կամ Ի ՀԵՏԻ. Տ. Πεζῇ. Pedibus,
pedestri itinere. Հետևակ գոլով. ի հետևա-
կուց. ոտիւք. քայլելով ընդ յատնաք, կամ
իբրև ի վերայ յատնաքի. ապով, ասնելով
եայսն, եայոփ, էիսրիսնէրէս. *Գնացին զհետ
նորա հետի ի քաղաքաց անտի: Հետի յա-
մենայն քաղաքաց իսուանն ընթանային անգր.
Մաղ. ԺԵ. 13: Մրի. Ե. 33: *Շրջելով հե-
տի: Որոց դիպեալ հետի (կամ ի հետի):
Յարուցեալ և ի հետի յարձակեալ. Խոր.
Բ. 34. 43. 79: *Սակաս հայիս կերակրել
զբիւրս, և հետի գնացն ի վերայ խոպոց ՃՃ.

ՀԵՏԻՈՏ. ոտք, ոտայ. Տ. հետևակ. ո-
տիւք քայլօղ. եայս. * Ընտս եայ ի ձեռն
հետոտաց ոմանց. Ժէ. հառիչ:

ՀԵՏԻՈՏ. մանուածադ՝ } Տ. Πεζῆ. Pedi-
ՀԵՏԻՈՏՍ. Ի ՀԵՏԻՈՏՍ. } bus. Ի հետևա-
ՀԵՏԻՈՏԻՒՔ. ՀԵՏԻՈՏՍՔ. } կուց. հետի.
ապով, ասնելով. եայոփ, էիսրիսնէրէս. * Ուր
ի աեղիս հատանէր երթալ, հետոտս և ա-
ւանդ իրիք կոզմացոյ. Ոսկ. Տ. Ֆ. 13:
*Փախեաս հետոտուս: Գնայ հետոտուս. Վիս.
Ե. 15. 17. յն. ոտիւք իւրովք: *Ասաքե-
լով հետոտուս. Նար. ասապ: *Ել սլպոյ, և
ամենայն աւուն նորա ի հետոտուս. Բ. Ղգ.

ձէ. 17. յն. հետևակ։ *Ի հետիոտս ի բա-
րիղն գնալ։ Գնալ ի հետիոտս։ Ի հետիոտս
ապառաջինեալք՝ գնացին։ Ի ձանապարհ ի
հետիոտն ընթանալոյ. Ես. ր. ։ Աձր. Ե.
2։ Ղևնդ։ Ա՛Նո. է։ *Հետիոտիւք գնալ,
կամ ի ջուրս իջանել, կամ ապրիլ. Լսող.
Ե. ձգ։ (Ղոյն է գրել՝ և հետք ոտիք։)
*Ուր բնակեցաւ իմ սեաւն որդին, և չքվե-
ցաւ հետիոտին. Գր.գղ.ԼԶ։ *Ի նաւ եմուտ,
և էանց, ԼԶ ելեալս կարօղ էր հետիոտիցն ան-
ցանել ընդ ծովն. Ոսկ. ՆԵ. կ. իբր ի հե-
տէ ոտից։

ՀԵՏՔ. Տ. Հետ։

ՀԵՐ, ոյ, բաց կամ ից, րով կամ րօք. գ.
Θρίξ, τρίχες. Crinae, capillus, pilus.
Մազ գլխոյ. վարս. գես. սալ. էէրլՀՆ. գԼ.
ՌԼ. ՂԼ. երբ. սեռ. գերմ. հաւս. *Հեր գԼ-
խոյ։ Հերով կամ ի հերոյ գլխոյ։ Հերով
իւրով։ Ի փոքրել զՀերս իւր։ Հէրք նոցա
իբրև զՀերս կնոջ։ Կալաւ զՀերայ նորա։ Ի
գլխոյ Հերաց իւրոց։ Հերոյ վարսից նոցա.
ևն։ *Սեռ Հերից առ մորմէն բնաւորեցաւ.
Պլպ. գԼ։ *Հաւուցն ցեղ փոխայարմար փո-
խանակ Հերից Թևս բուսուցանել. անդ։
*Վարսիւք Հերացս. Նար. ծԸ։ *Նոյն մոր-
մին, և ոսկերք, և Հերք. Սարգ. ա. պ. Ե։
*Ցասուած զՀերսն. ԼՀԸ. ՆՀԸ։ *Հերն ան-
գգայ է, և աւելորդ. ԵրԸն. ֆԼ։ *Զգազաթն
(այսինքն զպսպատն)Հերոյն գնացելոցն յան-
օրհնութիւն իւրեանց ջանջախեալ աւեր։
Գազաթն Հերոյ ոչ կատարեալ Հեր. ԵՀԸ.
ասէիպէ։

ՀԵՐԱ, կամ ՀԵՐԱՑ, այի կամ այ.
*Հրա.Aër, Juno. որ և ՀԵՒՆ,ՀԵՒՆԱՒ.ևն.Բաս
յն. Ֆ՚ա. որ և Ա՚յեր. այսինքն օդ, և Ձնծու-
ղի օդոյ. *Հերա կոչ (Նշանակէ). Փիլ. փե-
սան։ *Զարամպագ առասպելաբանէ, և
զՀերա։ Ի ձեռն միջնորդութեան Հերայ։
Հերայ որպէս վերատեսուչ գոլով լծակ-
ցութեաց. զի Հերայ ըստ նոցա օդ է. Նձնոս։
*Զայսմանզգ երկնից աւել արարիչ, և զՀե-
րա օդոյ. ՍԸՓ. Ի. պ. Ի։

ՀԵՐԱԳՈՐԾ, ի, ց. ա. Որ գործէ կամ
պատճառէ զՀերս, այսինքն տայ բուսանել.
*Եթէ ընդ ուղիղ Հերագործացն հիւթից
համոյն եղիցին. Նիւս. ԼՁ։

ՀԵՐԱԿՏՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Κουρά Tonsura.
Կարելի կամ յապաւելն զՀերս գլխոյ՝ ի նշա-
նակ կրկրկուսութեան կամ հրաժարելոյ յաշ-
խարհէ, խոչդումն Հերաց. *Հերկտորումեան
առնել ըստ Հերակտրութեան եգիպտացոցն.
Մաշտ։

ՀԵՐԱԳԱՆԾ, ի, ից. ա. Որ պանծայ Հե-
րովք. ունայն պանծալի Հերացս. Ա՚յլ զոր-
կոց ասի որպէս վարսագեղ. սերևազարդ.
աղլաբեղազարձ. *Հերապանծ տունկն
պտղակորոյս անկենդան. Նար. Ի։

ՀԵՐԱՏ. ի.ա. ՃՀղաս. կուռնդ. Ֆազը Ի.ա.
Ֆ.ած կամ կրած. գաղ։ Ինձվէն։

ՀԵՐԱՏԵԱԼ. Որպէս Հերատ, և Հերա-
տուն. *Հերատեալ Հեգս. ԲԵՒՒ։

ՀԵՐԱՏՈՒԿ. ա.Որպէս Թէ Հերքն կամ ի
Հերաց Հատեալ, Թօմափեալ. Նախատա-
կան մակդիր ջատուկ կնոջ կամ աղջկան.
Հոյանի. Հերարձակ, անպատկառ. լերք.
անամօթ, լկտի. գաղ գլուխ ձագը, գԼխԻԿաց
գԷԼ ԻՒՒ։ *Տեսանեմ զՀերատուկին յանդգըգ-
նեալ. (յն. ἀπερυθριασμενη, impudica.)
Գարատեալ ի մէջ բազմականաց իբրև զՀե-
րատուկ և զանուանարկ վազեր. Ոսկ. Ֆ. Ի.
23։ *Ցովհաննէս ի Հերատուկ աղջկանէն
գլխատեցաւ. Սարգ. ա. պ. ֆ։ *Հերատուկ
ևս կին նեղքնէսյն (փորձիչ յայսմիսյ).
Վ.ՐՐՆ. ֆՆ։ *Մոլեգին Հերոգիա Հերատուկ
(կամ Հերցատուկ) կաքաւէր. Գնդ։

ՀԵՐԱՆՈՒՍԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. (իբր Հե-
րահատուցեալ, Հերահատեալ. եԹէ չկրեն
գրելի Հերատուկեալ.) *Որ՝ի կնոջէ Հերատու-
սեալ՝ յարշկոնոյ զարմկ սերեալ. Ը. Վ։

ՀԵՐԱՐՁԱԿ, ի, ից. ա. յ. Λύουσα τὰς
τρίχας. Solutis crinibus. Որ արձակ Թողու
զՀերս գլխոյն. կամ Հոլանի, որպես լկտի
կամ ագուտր կին. արձակ Հերովք. Ֆազերը
բաց ոս ցրնֆածք, ֆալոգածք Ֆազերով. *Վարսս
մերկացեալ, Հոլանեալ, Հերարձակ ցտեալք.
Գ. Ֆ. Ե. 6։ *Հերարձակս կացուցանել յան-
դիման ամենեցուն։ ԸնԹացաւ Հերարձակ
առ Թագաւորն. ՃՃ։ *Կանայքն կանչիւք
Հերարձակ զայտան ցտեն։ Ի տեսիլ անամօթ
կանանցն Հերարձակաց. Մանդ. ԼՓ։ *կինն
Հերարձակ։ Ո՛չ կին Հերարձակ առ ինարան,
և ոչ որդիք. Բրս. ապագ։ Ոսկ. յ. Ե ա. ֆԼ։
*ԸնԹացան կանայք մեծաձ Հառաչանօք Հեր-
արձակք. Հ =ց. ՅՆՎՐ. Ե։ *ԵրկԹել Հեր-
արձակ անկաձ առաջի գերեզմանին. ֆԷՓ.
ՅԵ։ *Ցորժամ Հասանէ գՀն ի մոլին, զգաս-
նի զարկուցանէ, Հերարձակ առնէ. Ոսկ. Է։

ՀԵՐԱՒՈՐ. ա. Ո՚ևնօղ Հեւսց. *Ակիզաս
ասէ, գԼաք Լաւք և Հերաւորք. Ոսկ. Է.
(իբր ևմ. Տաղտ, Իրէէսի։)

ՀԵՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ո՚ևնելն զգաս-
ական Հերս գլխոյ. յորդորելի Հերաց. *Ոչ
կարող գոն կնգուԹի և ՀեղուորուԹիւն ի
միուս ի՚նոյնում ամսին տեսանիլ.Ա՚յ.գործ։

ՀԵՐԵՍԻՈՎՏԱՑԻ, կի ոտայք, այց.)

ՀԵՐԵՍԻՈՎՏԻ, կի ոտք, տաց, կի ից.)
Բառ յն. Ա՚ւրսաւտης, τες. այսինքն Հերե-
սիոտք. Կ՚ւ. Ը. տաէպ։ *Ա՚ն յս տաւղուրԹի
ասէ Հերեսիովտացի է, այսինքն ՀերինԹաց-
ցոյն և մարկիոնատցոյն. Սարգ. ֆ. յհ՚Ա յս
հայհոյուԹի Հերեսիովտացի է։ Զի խոցէ
զբերեան Հերեսիովտացի. Ոսկ. յ. ա. ա. 10։
*Ա՚նեմ ի գեմն Հերեսիոտացին. Ճ. Բ։ *Հե-
րեսիոտացի եկեղեցի. Համամ. տաէ։ *Ե՚ս եր
նա ի Հերեսիոտից անտի։ Մկրտեին ասէ
վերտին զՀերեսիգատայն։ Ի ա՚ր.յուհս Հե-
րեսիոտացն ընԹացայ. Ես. գԼ. Ֆ. Ֆ։ Ե.
5։ *Ընդդէմ գաւանն Հերեսիոտացի.կի՚ուղ.
գն ընդ առաջ։ *Մի՚ Հաղորդիր ընդ Հերեսիո-
տայսն և ընդ ՀեԹանոս. Ե՚ագր. ծԸ։ *Հե-
րեսիոտացի առնուն ինչ ի գրոց ի պէտս
գոյԹագիտելիՀ իւրեանց, և Թողուն զայն՝
որ յանգիմանել զմոլորուԹ նոցա. Եփր. համաբ։

ՀԵՐԵՍԻՈՏՈՒԹԻՒՆ. կի Հերեսիոտ.)

ՀԵՐԵՍՈՒԹԻՒՆ. և կամ Հերեսութ.)
Բառ յն. Հրէսիս. Ա՚իրեսոչ. Haeresis. որ ասի
ի մեզ և ՀԵՐԶՈՒԾԾ, իբր ՀերեսիկոսուԹ.
յարուԹիւն և յանառուԹիւն ի սեպհական և ի
մոլար կարծիս ընդգէմ հաւատոյ. աղանգ.
*ԶՀերեսիոտուԹիւն սաքեՂէայ... և զամենայն
ՀերեսիուԹիւն. Ե՚ագր. ծԸ։ *Վասն Հերեսուն
առաջին մանիքեցւոց։ Ամենայն Հերեսիու-
ԹԻՆ գաւակ սմոն կախարդ էր։ Էին էինև
յառաջ յայտնի ՀերեսուԹիք, բայց այժմ
լի են եկեղեցիք Թագուցեալով Հերեսիով
տովք. Կ՚ւ. Ը։

ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ, ի, ից. ա. գ. Բառ յն.
Հրէէտիգ՚ոս. Ա՚իրետիկός. Haereticus. որ Թափ-
մանի ի մէջ և ՀԵՐԶՈՒԾԾՈՂ. Ցարեալն և
յամառեալն ի մոլար կարծիս ընդգէմ ուղ-
ղափառ Հաւատոյ. *Ջգաւշանալ պէտոյ ի
Հերեսիկոսաց. Նիւս. առաւ։ *Հերեսիկոսաց
մանկունքն. Կ՚ւ. Ը։ *Ողբասցեն, կամ ամա-
չեսցեն Հերեսիկոսք. Մանդ. Ի։ Սրգ. յհ. Ի։
*Ցառնէ Հերեսիկոսն Հրաժարեցուցին.
Լ.Ի. ապ. որ և ասէ, *Հերեսիկոսն Հերձուա-
ծող Թագաւմանի ՟՟. Հայհոյով ի ձայնն յն.
Հրէսիս. և Հյ. Հերձ։ Բայց ըստ ինքեան,
Հրէսիս է որպէս յարուսի. իսկ բուն Հեր-
ձուածն՝ ըստ յն. ասի սիՀէՀա, որ է որպէս
Հյ. խզուսի, ՟՟ պատառուսի. Հերձուսի։

ՀԵՐԻԻՆ, բան կի բեան կի բիւնի կի
բիւնոյ կի ընոյ. գ.Օπήτιον. Subula. Գրի և
ոլպէս ունի. ՀԵՐՈՑՆ, ՀԵՐՈՒՆ. Գործի եր-
կաԹի սրածայր՝ի պէտս ծակելոյ. պիւ, մէս-
րելոյ, փրէՀՀ։ Տճս և ՄԱՆՑՔ. ԼՀՄՐԸՆ։
*Ա՚ւդիս զՀերիւն.և ծակեացիս զունկն նորա։
Ծակեացէ զունկն նորա Հերամբ (կամ Հե-
րեամբ). Օր. ԾԷ. 17։ Եւ ի՟ա. 6։ *Ծակեա-
ցի ականջն Հերեամբ. Նիւ. օր։ *Հերիւնաձ
կամ Հերիւնով, կամ Հեւոյնով. Հերամբ.
ՃՃ։ ԵրՀ. ֆԼ։ *ԵԹէ կասկածին միաք քո
ընդ այդ Հերուն, որով կարես գու.վ.ր.ս հղ.Է։
*Ցորժամ սկսաձ կարել, խոցեաց Հերնովն
զձեռան. Հ=ց. ապր. ԻԷ։ *Հերիւնով խոյո-
ւեցին զլեզուն. անդ. Հայ. Լ։

ՀԵՐԻՒ. ա.Ի՚xανός. Sufficiens, idoneus.
ումկ. ևս՝ ՀերԻ+. որպէս և յն. արԻ, ար+է-
ՐԷ, Հերիք և. Բաւական. չատ. և Հասուն.
կարօղ. ատակ. ԷՒԷՐ. *Ներացայ. և գուք
Հերիք էք յամս իմ փոխանակ իմ և եղբօր
իմոյ. ա. Ի. ծՂ. 3։ *Երկիք Հերիք ոչ ասէ.
Խոսր։ *Հերիք զուժոյն գնելով պնգուԹի.
Պիս։ *Ջառաջինն զայն Հերիք Համարիլ յայսր
գրուԹի ՃՀմարատուԹի. Ոսկ. գծ։ *Ձեմ Հե-
րիք ումս։ Որք ոչ են Հերիք ատնել զընուչս
նորա. Վ.ՐՐՆ. ոչ. և յանՐատաց։

ՀԵՐԻՒԱՆԱԼ. Հերիք լինել. ՝Αρκεω.
Sufficio. *Եւ այս ցոյս վայր Հերիքասցի.
ՑԻ. ԼՒ։

ՀԵՐԿ, ի կի ոյ, ոց կի անց. գ. Νέωμα.
Novalia, renovatio agri. ἄροσις, aratio.
(լծ. Հերկ. Հրկիր. ագարակ. Հերձ.) Վա-
րուձին երկրի. արօրագրելն. Հերձումն արօ-
րով և անդ Հերկեալ. Լար. ԼԻՓՒ ԻՒրՀՒՒ,
ԿԻրայՀՒ։ *Հերկեցէք ձեզ Հերկս, և մի սեր-
մանեք ի վեցայ փշոց։ Նաեար ի բլրին՝ ի
Նեւքոյ Հեւրկին. ԵրԻ. Ֆ. 3։ ա. ԻԳ. ԻՀ. 6։
*Փորձ ի Հերկ, ի սայլ, և ի կալ իցէ։ Փա-
խուցեալ երթեմն ի լծոյ Հերկանց. ՄԻ. Դփ.
Ե սասպ։

ՀԵՐԿ կամ ՀԵՐԿՈ ՀԱՐԿՈՆՆԵԼ. Տ. ՀԵՐ.
ԿՆԼ. *Ո՚ չ Հարցեն Հերկ ասէ եզամբ և ի
չուվ... զի չունի իւր զուգան. Կիւրղ ԵՍ։ *Ա-
ԹԷՆԱՄԱՆ զՀերին Հարկանելով. Ոսկ. Ես։
*Հերկս Հարցուք, և պատրաստեացուք երկ-
նային սերմանցն ընգունելուԹիՀ. Ոսկ. Ֆ. Ի.
24։ *Հերկս Հարկանել (կամ Հերկել). Ոսկ.
յհ. ա. 1։ *Հարկանել Հերկս, և սերմանել.
ԼԺ. Ի։

ՀԵՐԿԱԳՈՐԾՈՂ. Տ. ՀԵՐԿՈՂ. *Ի գոր-
ծի ձևակի խաչին խորհրդոյ զՀարդկային սըր-
տից անգաստանս Հերկագործօք. Նար.
ատաք։

ՀԵՐԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Հերկ. ա-
բօրագրուԹիՀ. * ԳեաՀիս անօգուտս Հերկա-
գործուԹիՀ. Նար. ԼՀ։

ՀԵՐԿԱՀԱՐ կամ ՀԵՐԿԱՐԱՐ. ա. գ.
՝Αροτήρ. Arator. Որ Հերկս Հարկանէ. Հեր-
կօղ. արօրագիր. Լարօղ. ԼԻՓՒՆ.*Մի՚ԹԷ զօրն
ամենայն վարիցէ՝ Հերկահարն. Ոսկ. Եա։*Ոչ
Հերկահար ևս ՀաղորդագԻանգ, և ոչ արա-
Հունձ և կասող. Մանդ. ԼԷ. ՀմՀ ա։ (Հին ձ.
վիպական, Հարիւահար.և նորն,Հերկարար)

ՀԵՐԿԵՄ, եցի, եա. ն. ՝Αροτριάω. Aro.
νεόω, agrum renovo, de novo proscindo.
Հերկս Հարկանել. Հերկագործել. ակօս պա-
տառել. արօրագրել. վարել զերկիր. ԼրԵս
ԼԻՓՒ ԻՒրՀՒՒ. *Մի՚ԹԷ զօրն ամենայն Հեր-
կեցէ՝ որ Հերկէ. Եա. ԼԷ. 24։ *Հերկեցէք
ձեզ Հերկս. ԵրԻ. Ֆ. 3։*Փշոյն մերոյ Հեր-
կեցի զանգաստան պտաք. Նար. Է։ *Հեր-
կեն նորոգուսմն է երկիրն. ՄԻ. ԵրԻ։ *Ա-
մուլք Հաւատոյ (գր. և արդ.) զբանատար
երկրի Հայոց զնատուն Հերկեցին բանիւ.Ցոզ

ՀԵՐԿՈՒՄՆ, կման. գ. Հերկելը, իլն. *կամաք ևկն՝ ի հերկումն և՝ ի կակղումն. Եղիս. ի լուծս:

ՀԵՐՁ, ի, ից. ա. (Արմատ Հերձանելոյ. ձ. ծ. Հերծ, Հաբէական) որպէս Հերձեալ ճեղ քեալ. * Ոչ եթէ արագ և հերձ թիւք չքնի: Զի ոսոխ ոչ հերձ իքրև զորւոյ ունի. Վ Էսթ. ը:

կամ գ. Ճեղքուած. ծերպ. * Ի հերձս վիմաց, ընդ որս գնան ջուրք. Լմբ. իմ:

ՀԵՐՁԱԹԵՒ, ի, ից. ա. Որ լաւ թիւն է հերձեալ, կամ ունի բազում ճեղքուածս. * Ձկեան հերձաթեզ անուանեցին, այսինքն զարծուխս. Վ Էսթ. ը: Տես և ՎԱՐԱՁԱԹԵՒ: * Թռչնոյդ աղգ, ոչ միայն հերձաթիւքն անուանեալ, այլև յանօթաթիւացն բազումք. Սարկ. հանգ:

ՀԵՐՁԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Խօսելն զհերձուածս, զմոլորական բանս, կամ զբանս երկպառակութեան. * Ձքահախօսութիւք, հերձախօսութիւք, և անիծաբանութիւք. Ոսկիփոր:

ՀԵՐՁԱՆ. Տ. ֆ֊ԻՆ. Չիչա. Երեքկնեցից ասեն հերձակաց: Հերձակ կամ ընտան կոչէ, կամ զնաւատակն՝ յոր ձկեր: Ահա հերձակ՝ ի քէն և այլոր է. կԲրղ. ԹԳ:

ՀԵՐՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի՝ ի հերձուածի, և յանդամահատութիւն (լատ անդամալինութիւն). Անատոմիկός. Ad sectionem corporum pertinens. * Որք հերձական տեսութեանց պարապին եւն. Նիւս. խազ:

ՀԵՐՁԱՄԱՀ ԱՒՆԵԼ. (եթէ ձկաց գրելի, հեղձամահ.) Մեռանցանել ի ջուրս հերձեալս. * Պատառեալ հերձանէ զյորպանան ... զանմարմին փարաւոնն հերձամահ սատակեալ. Զար. ԼԲ:

ՀԵՐՁԱՆ, անք. Տ. ՀԵՐՁ. գ. * Զգազանս՝ ի վերս սրեանցն ածին հերձանաք. Տոպ:

ՀԵՐՁԱՆԵՄ, որ և ՀԵՐՁՈՒՄ, ձի, հերձ, ՀԵՐՁԵՄ, ձեցի, ձեա. ն. (ձ. ծ. Հերծանել, Հաբէական) Ճիչ, ձագ, պատառել. ճեղքել. բաժանել. պայթուցանել. բեկանել. ճղճել, պոռնել: Տես և ՀԵՐՁՈՒՄ. է: * Հերձեալ բռնութիւք (զօրս): Եհերձ ճանապարհ ընդ մէջ կենդանեաց և մեռելոց: Զծովն կարմիր հերձեր: Հերձ զծովն, կամ զվէմն: Զյղձս նոցա հերձցես: Հերձուին զյղձս: Հերձաւ վարագոյր տաճարին ընդ մէջ: Հերձցէ ըզքեզ ընդ մէջ: Լուսոր ինչ բան, մեռցի՝ ի սրսէ քումմ. պինդ կաց, ոչ հերձու. և ելանէ արտաքս. ևն: * Պատառեալ հերձանեի զյորդանան: Երեխայքն հառաչմամբ հերձանէին. Զար. ԼԲ: Մաւ: * Զորովայն վիշապին ընդ մէջ հերձանել. Ոսկ. վ: * Որ ըզվէմն հերձեաց: Զմարմրական չարին հերձեաւ: Ընօթ փայտելէն ... դիւրաթար հերձի (այսինքն հերձանի): Որ հերձեալ զծիրանի լծապատուի. Խոր: Նոր. ղԳ: Վ Էսթ հգ. Ժ: * Վարագուրին հերձելն, երկրի շարժելն. Գէ. Նս: * Հերձուլ վարագուրին (այսինքն հերձանել). Նանայ:

Եւ Անատոմէս. Seco. Հատանել բժշկապէս, և յօշել անդամազինութիւք. * Ձանդամ մեզ մարմնոյն պարտ է հատանել, և որիշ հերձուլ, որ չարաչար միաւորեալ է. Ոսկ. յհ. Ը. 11: * Զօրքն Ճարտար բժշկի հերձել յանդիմանութիւքն. Ոսկ. Ը. կոր: * Գիրս հանգամանաց հերձելոյ զմարմնոյ համագրեր. Նոն. ԽԲ. ա: * (Ի բժշկաց) ոմանք ի ձեռն հնդանեցոյ և պատառման ուսանիցեն:

կամ Ճիչ. (յորմէ անհնար) որպէս երկ. պատակել, իլ. Հերձուած առնել, լինել. * Ազնուոյն հերձուածոյ կորուսեան եղեր ընկեր. Վ Էսթ հգ. յ: * Յերկուս հերձուլ ժողովրդեան. Նանայ: * Իշխանքն յեւոյ հերձան, և զինի հերձելոյն ոչ երևեցուցին ինչ առաքինութիւն: Հերձան՝ ի միմեանց. Ոսկ. յհ. Ը. 12:

ՀԵՐՁԱՏԵԼ. Տ. ՀԵՐՁՈՑՏԵԼ. * Որ զքաղուկան հերձատեղն գանկաք. կԲրղ. ղԿ: * Լսա ամենայն մտոյն հերձատեալք. Նիւս. խազ:

ՀԵՐՁԱՏԵՐԵԻ, ոյ. գ. Տեղի հերձի ծառոյ. * Աստէն, հերձատերևն բոլոր է. Վրդն. գան:

ՀԵՐՁԵՄ. Տ. ՀԵՐՁԱՆԵՄ:

ՀԵՐՁԻ, ձեոյ, ձեաց. գ. Σχίνος. Lentiscus, mastix. կուենի ընտանի՝ պղպատուտ՝ մշտադալար, որոյ տերևքն են հերձուտակ հանգոյն անոյ (խնկենի). խիժ ունի ծամելի, այն է մաղտաքէ կամ կիր. Յուն. ագԸղ. յաՃախ է՝ ի կղզին քիոյ (որ և սագԸղ պտուղ). ըստ յն. պխիօս. սագԸղ պաՃար, ՀԷդէս. Ընդ որով ծառոյ հասեր առ դուստ. և նա ասէ. ընդ հերձեաւն. Դան. ԺՀ. 54:

ՀԵՐՁԻՆԱՊՏՈՑՑ. Հերձող զպղտոյս ջուրց. * Ամպրկեամբ տուր՝ ի ձեռինդն մխիսիթ, զնոյն առ փարաւոնէ հերձինաս պտոյտ ռահ ապաքին (կամ ապաքէն). Սիոն. պտղ. Խլ:

ՀԵՐՁՆՈՒՄ. հերձայ. է. Հերձանիլ. որպէս պայթիլ. ճայթիլ. ճաքիլ պայթիլ. ճաքլատպ. Ληκέω, λακτίζομαι. Laceror, findor eum crepitu, crepo. Ոչ կարէն հանդուրժել իմ վարպապետութեան, այլ հերձնուն. Մխիթ. գլ: Հերձնուելն ի սաստկի բարկութեան. Ոսկ. գԺ: * Ուռուցեալ հերձաւ ընդ մէջ. ԳԺ. ա. 18: * Վաղվաղակի հերձաւ (վիշապն). Ը. Բարխ:

ՀԵՐՁՈՑԵՄ, եցի. ն. որ և ՀԵՐՁԱՏԵԼ. Զարուցար հերձուլ. պատառոտիլ. ճղճղիլ պապակել, ճանկապել. Հերձուցեալ վիրաւորեաց զգեստս. Վրդ հգ. ԺԷ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾ, ոյ. ոց. գ. Σχίσμα. Schisma, scissura, fissio, dissidium, discordia, ruptio unionis. Հերձումն. պատառումն. և առաւել նմանութիւք՝ բաժանումն միաց և անձանց. որպէս երկպառակութիւն. անմիաբանութիւն. տարաձայնութիւն. փըրգաք, իրիվիֆագըլըք. և սեպհական առմամբ, բաժանումն՝ ի միութէ մոլութեան քան, այսինքն յեկեղեցւոյ, կամ՝ ի դլխոյ նորա. (ըստ յն. պխիսմ. որ է նոյն ընդ հյ. ձայնիւ խռղումն). * Եղև հերձուած՝ ի ժողովրդեանն վասն նորա: Եւ էին հերձուածք՝ ի մէջ նոցա: Դարձեալ հերձուած լինէր՝ ի մէջ հրեից վասն բանիցս այսցիկ: Մի իցեն՝ ի ձեզ հերձուածք: Եղեն հերձուածք՝ ի բազմութեան քաղաքին, կամ փարեսեացւոցն և սադուկեցւոյն. են: * Որպէս հերձուածն քահոլական է, այսպէս հաստատութեանն չարկապական. Ոսկ. յհ. Ը. 36: * Մի՛ հերձուած բանիցդ՝ ի մէջ բերիր. Ճ. գ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾ. որպէս նոյն ընդ յն. ձայնիս Էրէսիս. Αἵρεσις. Haeresis. այն է հերեսիովմութիւն, հերետիկոսութիւն. այսինքն յամառ յարուցն՝ ի մոլոր կարծիս. ազանդ. մոլորութիւն՝ ի վարդապետութեան. ինքնակամ կրօնք. * Մուծանեն հերձուածս կորաւեան: Հակառակութիւնք, երկպառակութիւք. հերձուածք: Ըստ Ճանապարհին՝ զոր ասեն հերձուած: Ամենք՝ ի հերձուածոյն վարիսեցւոց. Լես: Խակ ա. կոր. Ժա. 19: * Լսեմ, եթէ հերձուածք գոն՝ ի ձեզ. իմն, երկպառակութիւն. յն. պխիսմ. այլ զկին. * Բայց և հերձուածք լինելոց են՝ ի ձեզ. իմն, հերետիկոսութիւն. յն. Էրէսիս: Ընդդէմ հերձուածոյ: Բազում՝ ի հերձուածոց (այսինքն յայլազգեացս). Ասաղ. Ը. 17. 18: * Յայլազգեաց կամ՝ ի հերձուածոց (այսինքն՝ ի հերետիկոսաց). Խոր: * Հանդերձ հերձուածոքն և այլ իմն վտոյ անառակութեանն. Սարգ. Բ. պեպ. գ: * Յորժամ խօսիցի հայհոյութիւն հերձուած յաՅծ. Երզն. Նոր: * Արիոս հերձեալ՝ հերձուածք խօսեցաւ. Գնդ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾԱԿԱՆ. ի. ած. գ. Σχισματικός, κή, κόν. αἱρετικός, κή, κόν. Հերձուածողական, մանաւանդ հերետիկոսական. աղանդական. * Հերձուածական մոլորութիւն, կամ վարդապետութիւն. Սեբեր. Ը. Ե: * Հերձուածականին չարամտութիւն. Նոր. կԲ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾԱՊԵՏ. ի, ից. գ. Αἱρεσιάρχης, αἱρεσιαρχός. Haeresiarcha, sectae auctor ac caput. իյր հերետիկոսութ. պանդապետ. առաջնորդ հերձուածոյ, այսինքն հերետիկոսութիւն, և հերետիկոսաց. * Բասիլիդէս հերձուածապետ. վարդնոն հերձուածապետ. Եսս. ԺԲ. Ը: * Կոչեցեալ զհերձուածապետն նոցա՝ Հարցանէր զնոսոսովնուհին իւրեանց. Վրդ սակ: * Հերձուածապետ, կամ հերձուածաղետացն առաջնոյ. Սարկ. հանգ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾԵՄ, եցի. ն. Հերձուած մոլորութիւն ուսուցանել. * Զոր պօղոս սա մատացի հերձուածեաց այսպէս. Ոսկիփոր:

ՀԵՐՁՈՒԱԾԻՄ. եցայ. յ. Բաժանիլ յեկեղեցւոյ, և յորիլ յասլանդ ինչ. * Որք հերձուածեցան՝ ի հերձուածն (կամ՝ ի խռովութիւն) ասլողինարի հերձուածողն. կանոն: * Ընդդէմ երթան հերձուածեալքն. կԲրղ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂ, ի, աց. ա. Բան ինքեան ունէր նշանակել հերձեալ կամ հերձող զանձն և զայլս՝ ի միութէ եկեղեցւոյ. որպէս յն. պխիսմատիքόս. Σχισματικός. Schismaticus. որպէս երևի յայս բան. * Զհերետիկոսն, և զամենայն հերձուածողսն. Լմբ. ՁԵաբ:

Ընդ սովորաբար դնի՝ ի մէջ որպէս յն. էրէտիքόս, կամ էրէսիոտիս. Αἱρετικός. որ և ἀιρεσιώτης. Haereticus. հերետիկոս. հերետիկոսն. այն է Մոլորեալ և յամառեալ՝ ի մոլոր կարծիս ընդդէմ ուղղափառ վարդապետութեան կաթողիկէ եկեղեցւոյ. * Ցառնէ հերձուածողէ ևն. Տիտ. Գ. 10: Սոյնպէս և յայլ դիրս. տես ՄՀԲ. յհ. ա. 23: Ը. 18. 37: Խոր. Գ. 68: Եղիսէ: Ըստ: Նոր. Լ. ևն: * Հերետիկոսն հերձուածող Թարգմանի. Լմբ. ապ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾՕՂԱԿԱՆ. Տ. ՀԵՐՁՈՒԱԾԱԿԱՆ. որպէս հերետիկոսական. * Հերձուածողական դաւանութեան, կամ կարծիք, կամ չարափաստութեան, կամ պատուիրք. Նոր. ՃԲ: Սարգ. ա. պ. Ը. Բ. պ. Ե: Պէտմ. յ: Լմբ. կս:

ՀԵՐՁՈՒԱԾՕՂՆԱՑՆ. ա. Որ ինչ ունի զձայն և զվարդապետութեան հերետիկոսական. մոլորաձայն. * Գողք ական հատատնիցն՝ ի ձեռն հերձուածողաձայն կարծեաց իւրեանց. Սարգ. յ. ա:

ՀԵՐՁՈՒԱԾՕՂԱՊԵՏ. Տ. ՀԵՐՁՈՒԱԾԱՊԵՏ. * Ջնեստոր զերբեմն հայրապետք, այժմ հերձուածողապետ. Ոսկիփոր:

ՀԵՐՁՈՒԱԾՕՂԱՐԱՐ. ի, ից. ա. Որ առնէ հերձուածող. կամ արարեալ՝ ի հերետիկոսէ. * Մի՛ եկեսցես ի հաստատուն կերակուրն հերձուածողարար, զի մի խեղդեսցիս (որպէս կամիսկը). Ճ. գ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾՕՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Հերձուածող գոլն. հերետիկոսութիւն. * Ըստ մեկեան հերձուածողութեանդ. Լմբ. ՁԲաբ: * Խոտեցաւ հերձուածողութեանն. Լմբ. պչ:

ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԵՐՁՈՒԱԾ. մանաւանդ որպէս հերետիկոսութիւն. * Ցոճ ընդդէմ հերձուածութեց. Նոր. ղԸ: * Իր

ձուածծուվիք. կանան:

ՀԵՐՁՈՒԱՊԵՏ. փոխանակ դրելոյ Հերձուածապետ. *Օսարտուեացն և հերձուածապետացն... հալածական առասպելացն. Մխ.Եղէ. Խէ:

ՀԵՐՁՈՒՄ. Տ. ՀԵՐՁԱՆԵՄ:

ՀԵՐՁՈՒՄՆ, ման. գ. Հերձուելն. հերձանիլն. պատառուումն. ցեղձիմն. պայթումն. Ճեղքումն. *Հերձմամբ մաքրոցն որովայնին՝ հերձ առ յինէն զիսորհուրդ չարին. Յճ որդէ: *Հերձեալ զգազանն՝ անցաւ նէր ընդ պարանոցն հերձուածն. փիլ. սահմ: *Հերձմամբ վնասաց՝ ՃՃ: *Ծովուն հերձումն. Կանայ:

Կամ որպէս Հերձուած. երկպառակուի կամ մերկ վարդապետուի. աղանդ. *Զանազան ՅՃ հերձեսվոսց բազմացեալ հերձուածոց հերձմունս մոլորուելն. կոչ. է:

ՀԵՐՁՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՀԵՐՁԱՆԵԼ. *Բազմամբ զոկայն հերձուցանէրս այսինքն պատառոտէր զհանդերձս նորա. Խոր. Համբ:

ՀԵՐՄԵՍ, մեսի կամ մեայ. Բառ յն. Ἑρμῆς. որ լատ լս. Մերկուրիոս. *Ի կարգս մոլորակաց, փայլածու, որպես և Մնդիկ *Ի հրահալելիս. և *Ի գիս Դպիր և Թարգման չՅծնոց և ուրհնդակ նոցա, Թևաւոր աալատարիս և ոսիւք, և վիշապագլուխ գաւազանաւ. ոսգորիս. Եաղջմէ, տէր, տէրէր. *Կոչէին զքառնրաբս գիսս, և զպօլոս՝ հերմէս. *Ի յս. *Տէր, դից գպիր. Գծ. ծԲ. 11: *Արուսեակ՝ զատղիկ, և փայլածոյ՝ զհերմէս. Փիլ. ծ. Բան: *Ալեգաին, և սորս զոգբնեթայգ՝ լուսաքերն, և հերմէս (կամ հերմեսի ասալ) ասացեալն. Աբէսք. Ց. ուր *Ի տարիս(կամ օսարիս), որ է փայլածուն:

ՀԵՐՉԱՏԱՆՔ. Տ. ԽՐՀԵՒՏԱՆՔ:

ՀԵՐՈՒ, կամ) տ. Πέρυσι. Anno
Ի ՀԵՐՈՒՆ ՀԵՏԷ. praeterito, vel superiore, transacto. Յանկեալ ամի. Հերու, անցած գաւի. գլուխ, գօլուխ. *Ե՛րբ. հիւանդ, երկի, հերու. Աբէսք. գգորգի. Գամասի: *Հերու ինձ այսպէս արարիք. Վրէ հց. Է: *Հերու *Ի մերձակայ ժամանակս յայսմէնէ. Բրս. գ.էդ: *Ո՛չ հերու Թօմափեայ ՅՃ զքաղաքս ամենայն. Ոսի. գԲ: *Հերու այսմ ամի ապաւէրբ, այս ամ՛ի միւս ամ առնես. Սէբէր. Ֆ: *Յառաջագոյն սկսայք *Ի հերուն հետէ: Ընդայեցիքն *Ի հերուն հետէ պատրաստ են. Ի. Ես. Ը. 10: Ե. 2: *Քանզի (՛ի) հերուն հետէ կամեցարուք առնել. Եզէր. Ի. Ես:

ՀԵՐՈՒԻՆ. կամ ՀԵՐՎԻՆ ԱՄ. Նե. Նախ քան զհերու. երկու ամք յառաջ. Երկոքոքի ասաք, Ռէլալ հերու. *Հարցանեմք, երբ եղև այս. ասէ՛ք, հերու, հերվին ամ. Դամասի:

ՀԵՐՔԵՄ, եցի. Ն. (լծ. երբ. հերէրէգ.) Հեռի առնել, կամ հերիք է ասելով *Ի բաց մերժել. *Ի բաց վարել կամ վանել. Հալածել. յալեմհարել. *Հերքելցին վիշհանն ոսոքէն իւրեան գործակօք: Հերքելցին զչար հերձուածան. Շար: *Դիմեալ *Ի վերայ չարլիցն՝ հերքէր՝ Թագաւորաց: Հերքեալ զդեմ ժուարապատահ դիպուածան. Պէտ: *Խաչանաւ քանիս արտաքս հերքել: Սատակուքք հերքելոյ. Նար. Շ. Ե Իւ: *Խոռվուս Թիք... հերքին. Խոր. Ա. 27: *Հերքելցի՛ք *Ի կեհնագղոյս. Պէտ: *Զարհուրելուդ՝ հերքեցինոյ. այս ինքն խորշեցին հեռանալին. Ոսի. հա: *Որ *Ի սուրնանն ոչ հերքեցաւ... քո ոչ յայտ Թեցաւ. Վրէ հց. Խ:

ՀԵՐՔՆԵԼ. (որպէս լծ. յն. αἱρέω. և հյ. հերիքանալ.) Կարող լինել. բաւել. զօրել. ստկալ. ընդդէմ կալ. *Օի մի ցուրտ և մի չնրնուեցի հերքեցեն ինսաել. Փիլ. Ե. 9: Ելեհ պատրաստի հերքել չարին զօրուձեն, *ի հաղորդութեն զնս ընկալցի. Սկնա. ՀԵՐՔՈՒԶ. ա. Որ հերքէ. վանիչ, *ի բաց փարատիչ. հեռացուցիչ. *Հերքիչ խռովուձ, կամ ախտից, կամ աւազակաց. Ցձի. ծա: Շ. Բ՝ՀՀ: Աբծր. Ե. 11:

ՀԵՐՔՈՒԹԻՒՆ. գ.) Հերքելն, իլն.

ՀԵՐՔՈՒՄՆ, քման.) մերժումն. վանումն. *Ցոլովագոյն մարտացուն ձեռաց զտպարուսԹեցն ևեԹ առնէ տալ զհերքուԹիս. պիս: *Զհերքուսին այսոցն մոլորուԹ. Սրփ. ա. պ. ա: Իսկ Մաչ. *Ունիցես զձիւաղական հերքումն. Թուի խորանին. Խրխէս, կամ Էրէխնէս:

ՀԵՑ, կամ ԽԵՑ, ի. գ. Ἀψίς, ἀψῖδος. Rotae circulus, fornix, arcus, vinculum, canthus. կամար կամ շրջանակ անուոյ, ծնօտ կամ գօտի նորա. (լծ. հյ. յեց. Թ. գԸլ. և էՒ.) *Գտանդ կիսակուռ՝ հեցի օրինակաւ բարձրացեալ *ի վեր, և կորացեալ պնդէ: *Թէ կռուելոցցանես զմիշՀն յանուի *ի կողմանէ հեցին, չժամանէ մրջիւնն և ւչ վերիր մասն հեցի մոյ ընԹանալ. Շէր: *Ցոյժամ անիւ շրջանակիցի, և մրջիւն մի *ի խեցին գնայցէ. Եփէ: *Փաղանուանք... անիւ, Ճղուղ... հեց, և բոյթ, կապերտ, և գորգ. Երէ. *Էր:

ՀԵՒԱՆ. Բառ անյայտ. Թերևս որպէս առասմունք միջնիք. *Փազանուանք... հևան, և գանուան. Երէ. *Էր:

ՀԵՒՍ. ՀԵՒՐ. Տ. ՀՒՒՍ, ՀՒՒՐ:

ՀԵՓԵՍՏՈՍ, կամ ԵՓԵՍՏՈՍ, ի կամ ուեայ. գ. Բառ յն. Ἥφαιστος. *Ոհգաստος. որ ըստ լս. Վուլկանոս. Vulcanus. Տե և ԲՈՒԿԱՆՈՍ. ՁՅծի կամ՝ գտաւ հրոյ, և գԸլուխ գարբնոյ *ի հրարուխ լերին Եսնայ՝ առասպելեացք. և Հուր. հրաբուխք. *Ուռալ ընդ մարդ առ *ի յեդիպտացւոց Հեփեստոս, որ և հրոյ գտաւ զիներ նոցա. յորմէ արեգական. Եսս. Ի. Ա: Խոր. Ա. 6: *Հուրդ *ի քարէ բաղխեալոյ Թափի և մինչև ցայսօր. ուսա՛ է Հեփեստոյն հրոյդ արարիչ. կալ. Ը: *Հուրն ասի Թէ Հեփեստոսի խաւնելիքն է. Նանաս: *Զհեփեստոս. ասէն կալ յերկնայունց ոտիցն... և նստեալ գարնիէ մարդկան. Աբծր. Ա. 3: *Զհուր Հեփեստեաւ հանդերձ պատուեալ: Տագնապ առչսման պատմիգեայ հասեալ Հեփեստիս պաշարեաց. Մաֆ. Խ՝Ը. ԼԸ: կոչի և արեգական՝ *Հեփեստոս հրագագաթն. Ղևնդ:

ՀԶՕՐ, ի, ից. Ա. *Ւսխուրծ, ւսխύων, δυνατὸς, δυναστὴς, κραταιός. Fortis, validus, valens, potens, vehemens, ևն. Զօրաւոր. զօրեղ. որ յոյժ զօրէ, ուժեղ. քաջ, կորովի. բուռն. կարօղ և Հոխ. ուժգին. խիստ. սաստիկ. յորդ. ահագնի, ևքրէՀ, ևքրահ, պինդ. Իշեալք, զօրաւք, գաւազանիւ, գաւթը. եավաշ, պաղատ, *Ելոյին, ՀեպպոՀ. էքր. ևիպպոՀ, էև, Խաչ. ևն: *ԱՀ հզօր: Հզօր՝ որ զօրացաւ. յանհ զիս զօրութ: Բան տեառն հզօր: Հրկ. սանն հզօր: Ա՛ր կամ Թագաւոր հզօր: Ազգ հզօր: Ոչ կարէ գատել ընդ հզօրին քան զնա: Զտկարս աչխարհիս ընտրեաց ՅՃ, զի յամօԹ արասցէ զհզօրս: Մտանել *ի տուն հզօրի: կասիցէ զհզօրն: Ալեղունք կամ ասար կամ սեղան կամ ժողովք հզօրաց: Մանուկ հզօր ուժով: Զօրու մեծաւ և հզօրաւ: Կորիւն առիւծուս հզօր է քան զանասունս: Հզօր երբև զերկաթ: Զ Լուր գեսոյն զհզօրս և զպորտ. (յն. հզօրի:) Զսուրն մեծ և զհզօրս: Հզօր ձեռամբ: Զձեռանէ քումէ հզօրի: Զբազուկս հզօրս: Հզօր գործ պատերազմաց նորա: Քաղաք հզօր: Իբրև զձայն հզօր օրոտման: Զգեցեր և զհզօրն (*ի հօտից): Հզօր (կամ բուռն) է իբրև զմահ սէր: Ի գրունս հզօրս, և *ի նիգս հաստատուն: Ի պարիսպս ամուր՝ յաշտարակս հզօրաց. (յն. պարսպաւ մեծաւ և հզօրաւ, և ամուր աշտարակօք). ևն: *Պատեաց պարսպաւ, հզօր պատուարաւ. Խոր. Բ. 62: *Ալաղակաւ հզօրաւ: Ալաղակաւ հզօրիւ. Պիսհ. ևԲ: *Ձնիք ինչ հզօր *ի կարգաւորել զայր՝ իբրև զկին պարկեշտ: Մեծ է սէր, և հզօր է քոր. բոքումն նորա. Ոսի. յհ. Բ. 15. 27:

ՀԶՕՐԱԲԱՐ. Տ. ՀԶՕՐԱԳԻՍ. *Հզօրաբար նման առիւծոյ ընդ մէջ ամենեցուն յայնկոյս ելանէր. Փորպ: *Զհաւասարն մեծ յայտնի արար՝ քան զնարեկել հրզօրաբար. Շ. Խսսփ:

ՀԶՕՐԱԲԱՐՈՑ, ի, ից. ա. Քաջաբարոյ. զօրաւոր. առաքինի. *Կատարեաց հրզօրաբարոյ խորհրդովք և ՅծՅասէր մտօք: Մարգկան հզօրաբարոյ խորհուրդքն. Փիլ. լԲ. Ե Լ:

ՀԶՕՐԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հզօրաբարոյութիւն. քաջութիւն. արուեստ. առաքինութիւն. *Ընտիրն զդարչապարին՝ հզօրաբարութիւն իմն երևեցուցանէ յայլմոլին. Փիլ:

ՀԶՕՐԱԳԻՆ. Տ. ՀԶՕՐԵԳՈՑՆ. *Ես ոչ այլ ոք քան զնա լինել հզօրագին. Պսմ. ագէս:

ՀԶՕՐԱԳՈՑՆ, գնի, ից կամ աց. ա. Ἰσχυρότερος, δυνατώτερος. Fortior, validior, vehementior, potentior. Զօրագոյն. ուժեղագոյն. կարողագոյն. Ճոխագոյն. բանագոյն, առատկագոյն. առաւելեալ *ի զօրութիւն և *ի կարպի. *Զինչ հզօրագոյն քան զառիւծ: Որ զինի իմ գայ, հզօրագոյն է քան զիս: Զագգս մեծամեծս և հզօրագոյնս քան զիս: Հզօրագոյն քան զնա *ի վերայ լինել՝ յալեցայք նմա. ևն: *Խնամանոց այրեօք և հզօրագունից: Առ գուրս հզօրագունիցդ և հզօրագունիդ: Կալ ընդ վերակացութիւք հզօրագունից. Խոր. ա. 27: Յհ. Ի: Իգն: *Համարձակիցի ոք այրեօք *ի յամենեսին հզօրագունացն. Աֆթ. պենթէկ: *Դասապետն բոլորից ընդ հարկաս լինի հզօրագունացդ. նե. Էրան: *Հզօրագոյն են վկայքն. Նար. ծա: *Հզօրագոյն գործէ զմարմինն: Գնացք Ջուրց հզօրագոյն գետոց. Ոսի. յհ. ա. 21: *Առ ևսը գետոյն հզօրագունի. Ղևնդ: *Ամուրս հզօրագոյնս. Աբծր. Գ. 9: *Սով հզօրագոյն. Ոսի. գԲ:

Կամ ՛ն. իբր *Հզօրապէս. սաստկագոյնս. *Հզօրք հզօրագոյնս պահանջեացին. Իմ. Ը. 7: *Ամարտասաւհալ՝ հզօրագոյնս պարծեցին. Նար. յՎէտ: *Արքայ օրհասականք ընդ վախճանել չնչոյն հզօրագոյնք կռուին. Եղիշ:

ՀԶՕՐԱՀՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Հզօր խորհրդով. խորախորհուրդ. ամենիմաստ. *Այ ոչինչ է անյայտ... քանզի հզօրահորհուրդ է. Փիլ. լԲ. Բ. 54:

ՀԶՕՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. *Ւսխυρός εἰμι. Fortis sum. κατισχύω, καταχραιόω, confortor, praevaleo. Զօրանալ. զգեներ. զրզօրանի. արհամալ. զօրաւոր գանիլ. ոճծ առնել կամ ասնեալ, ևքրեճ ըլալ, ոճծնալ. *Հզօրացաւ ուղղամամ ասն երիս: Հզօրացաւ եզեկիա, և չինեաց զամենայն պարիսպս կործանեալս: Հզօրացան նոքա *ի վերայ ամենայն Թագաւորութեց: Զի լինի հզօրացեալ աւերումեիս մեր: Զի էք գուք հզօրացեալ. ևն: *Հզօրանամք *ի նմանել հոգւոյնն. Լմբ. ոզ: * Ա՛յ անանս առնելով հզօրացաս նա: Զհզօրացեալ գիւացն բաժանեսցէ զաւար. Իգն: Ա՛ր. է:

ՀԶՕՐԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυναμωνυμία. Potentiae nomen. Հզօր կոչումն (ացի), անուն զօրութեց. *Զիարդ առցուք *ի վերայ նորա զՀզօրանունութեն. Դիոն. ՅԲայ:

ՀԶՕՐԱՊԷՍ. տ. *Ւսχυρῶς. Fortiter, valide, vehementer. որ և ՀԶՕՐԱԲԱՐ. Քա-

ջութք. արիարար. այնգապէս. սաստկապէս. ուժգին. ուժով, ևրշանի պէս, սոսկալի կերպով. * Քանզի հար հզօրապէս որ առ ամն զբարեպաշտութեն. Ամ. ՟Է : * Զորոյ զգէմ ունի հզօրապէս յաւգա. Նխ. ՟Բ. ՟Դ : Ոչ որք ընդդիմանայ նմա հզօրապէս. խոր. ՟Բ. 11 : * Հզօրապէս մարտնչելով. Եղիշ. ՟Գ : * Հզօրք հզօրապէս պատուհասին. Գծ. Էո : * Վասն զի սիրեմ զձեզ, խնայեմ 'ի ձեզ՝ գրել հըզօրապէս. Ածուգ. ՟Է :

Կամ ա. որպէս՝ հզօր. * Յաղագս հզօրապէս ճոխութեն : Հզօրապէս քաւարանք. Փարպ : Նար. ՟Լա :

ՀԶՕՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Զօրացուցանել. ամրացուցանել. ուժովցնել, ամրցնել, ոյժ եւ սիրտ տալ. էրքէ' ճէօրէ վէրմէք. * Հզօրացուցանէ զնս 'ի ժամ պատերազմի : Հզօրացոյց մարտնչել և յաղթել. Եփր. Բգ: Ճ. ՟Թ. յհ. ՟Իդ:

ՀԶՕՐԵՂ, ի, աց. ա. Կարի հզօր. զօրեղ. հզօրագոյն. քաջ. կորովի. * Երիտասարդք հզօրեղք ». յն. ուժով քաջամարտելոյք. ՟Բ. ՟Դ. ՟Գ. 26 :

ՀԶՕՐԵՂԱԳՈՅՆ. ա. Հզօրագոյն. և Ամրագոյն. * Առաւել հզօրեղագոյն և չըքեղազարդեալ քան զաշտարակն գաւթի. Անան. Եկեղ :

ՀԶՕՐԵՂԱԳԻՍ. մ. Կարի հզօրապէս. մեծաւ զօրութբ. անվանելի ուժով. սոսկագին քաջութբ. * Զնիգս գժոխոց աղարտել կամ այրել՝ հզօրեղապէս : Աստուածորդեաց հզօրեղապէս զերամս արդարոց. Պարք: Ճառ: * Որպէս զծով և զծուփս, որ խելէ հզօրեղապէս ամենայնի. խոսր : * Քաջ զօրավարն սաստկէր զնա հզօրեղապէս. Փարպ :

ՀԶՕՐԻՉ. ա. Զօրացուցիչ. զօրավիգն. ըստ յն. զօրութն, ամրութն. Κραταίωμα, κραταίωσις, ἀντιστήριγμα. Robur, firmitas, fulcimentum. * Հզօրիչ իմ: Հզօրիչ գլխոյ իմոյ. Սղ. ՟Ծէ. Լ. ՟Խբ. ՟Ծբ :

ՀԶՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνδρεῖον, կամ ἀνδρόν. Fortitudo. Զօրեղութն. զօրութն. քաջութն. արիութն. * Զի թէ զհզօրութն և զյարձակօղն գող կորուսցէ առիւծ. և ոչ առիւծ եղինջի. Դիոն. ՟Ածայ : * Առիւծ ասելով յաղագս հզօրութեն. Մագ. ՟Է : * Պատասխանեաց մի հզօրութբ. Ածր. ՟Գ. 9 : * Տկարացեալ մարմնով. և հզօրութե. չարչարեալ, և անչարչարելի. Սարկ. հանգ :

ՀԷ՛. կամ } Դ. Հա. ἀς. ὠς. յէ. * Կա- ՀԷ՛ ԹԷ. } գէր և ասէր. հէ բարի է. այլ մինչև գնացից ասաի. և գու եկեր այժմ բարեկամ բարի: Հէ թէ ես էի՝ անցուցանէի զաւուրս, և ոչ աւուրքն զիս անցուցանէին. Վրք հց. ՟Ծբ. և ՟Ծդ:

ՀԷԳ. Տ. ՀԷՔ:

ՀԷՄ. Տ. ՀԵՄ:

ՀԷՆ, հինի, նից. գ. Πειρατής. Pirata, praedo marinus. πειρατήριον, λῃστήριον, latronum sedes, agmen. Աւազակ. խումբ աւազակաց 'ի ծովու և 'ի ցամաքի. հուղկահար. ելուզակ. հրոսակ. ասպատակ. ասպատակութիւն. խուրսանփ, փաւրան, քլինճի, հայտուտ, Bիւրիւտի-, Եօլ կէսիճի. Եօլ տուրանը, հարամի, օղրը, չէտի. * Ածեր 'ի վերայ հէնս: Հասին 'ի վերայ իմ հէնք նոցա: Յապաղումն հինից: Նետք հինից: Հէնն եկեալ 'ի վերայ նոցա: Գումարեցան 'ի վերայ հինին: Գագ (յորմէ գեղգուր) հինի (կամ հինիւ) եկեալ: Եկեալ հինիւ զհետ նոցա, ևն: * Հինից և ասպատակաց պարապեալք (այսինքն աւազակութե). խոր. ՟Բ. 56 : * Խաղաղացոյց զաշխարհս հայոց յամ հինից և յարձակմանց. Ղևոնդ. * Նախ քան զգալ հինին, զոր 'ի հինէն անցանելոց էր ընդ նոսա՝ հրամայէ

առնել, 'ի ծերպս մտանել թաքչել. զի թէպէտ պաշարէ հէն զքաղաք, այլ ակն ոչ զարհուրեցուցանէ զպաշարեալսն. Գէ. Էս : * Ապահովանայր 'ի հինիցն պարսից: Ի կործանմանէ հինի: Տեղի ապաստանի ամենայն հինից 'ի թշնամեաց եկելոց. ևն. Ածր: * Անկան 'ի հինի բուռն. Ոսկ. Եփես. ՟Ղ: Իսկ Ոսկ. մ. ՟Բ. 17. * Զինչ քան զայն հէն և աղաղակ կայցէ ». յն. բարբարոսագոյն ինչ. Գտանի գրեալ առ յետինս նաև հենից. հենաց: Մեսր. Երեց կմ հնից. Գնձ:

ՀԷՔ. հեքի կմ հեքոյ. ա. Ταλαίπωρος, ἄθλιος, δειλός. Miser, miserabilis, infelix, aerumnosus. որ և ՀԷԳ. և ՀԻՔԱՑԵԱԼ. կմ ՀԻԳԱՑԵԱԼ. (որպէս թէ հեծ, այսինքն հեծեծելի.) Թշուառ. թշուառական. ապերջանիկ. աւաղելի. եղկելի. ողորմելի. տառապեալ. տարաբախտ. մանաւանդ եղեալն անձամբ անձին պատճառ տարաբախտութե իւրոյ. Խեղճ, ողորմելի. սէֆիլ, Bակէհօր, զաւալլը, ֆագըր, մսգին, չէկր, պէրպիշան. * Յո՞ փախիցիս հեքդ և թշուառականդ. Ոսկ. Եփեսաց. ՟Ծա: Սեբեր. ՟Ղ: ՟ԾԾ: * Զիարդ ասա ոչ եմք հեգք և թշուառականք. Ոսկ. յհ. ՟Ա. 42 : Իգն: * Տես և առ հեքսն թշուառականսն յուգայի. Ոսկ. Եո: * Զհեքսն իմ մանուկ և թագաւոր. խոր. ՟Գ. 68 : * Պատրողէ, ինձ հեքիս կարի յոյժ սիրեցեալ անձին. Քեր. Բր. 'Ի հովերուէ : * Վասն իմոյ հեքոյս անօրէնութե: Պահեալ կայ հեքոյս. Նար. ՟Խա. ՟Լբ :

ՀԺԿՈՒՆ. ունք. Տ. ՀՈՒԺԿՈՒ. * Որ հժկունք են յարս կատարեալք՝ առ աւագակութի զօրութեն վարին. Փիլ. յուճ :

ՀԻԱԶԱՄՀՈՒՐ. ա. Հիացմամբ զարհուրեալ, պակուցեալ. և պակուցանող. գնձ: (ենթէ չիցէ գրելի Հիազօր:)

ՀԻԱԶՕՐ. ա. Հիանալի զօրութբ. հիացուցիչ. * Հիազօր բարութի, կամ զօրուի, կամ անուն ամ: Հիազօր հանդէս հրեշտակաց: Հիազօրս և հրաշապատումս. Բենէդ : * Հիազօր 'ի սկզբանն. Գնձ : * Առ հիազօր և մեծ առաքանչ եկեղեցւոյն. Ոսոգ :

ՀԻԱՀՐԱՇ. ա. Հիանալի և հրաշալի. սքանչելահրաշ. * Հրաշափառ. * Հիահրաշ փայլմամբ: Ո՛վ հիահրաշ սիրոյ գերազարդեալ: Գեր քան զմտութե հիահրաշ սքանչելեօք. Թղթ. Դաշ: ՟Ծ. ՟Ը : Գնձ: * Հիահրաշ աւուրս խորհրդոց (աւագ ուրբաթու). Տօնակ :

ՀԻԱՀՐԱՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրաշալի և ահաւոր տեսութե. գերափայլութե. * Յերկեղալի հիահրաշութե արփիափայլ ճառագայթից: Զտեսիլ անճառ ճառագայթից հիահրաշութեն: Յերկնաւոր հիահրաշութեք. Բենէդ :

ՀԻԱՆԱՄ, ացայ. չ. (լծ. լտ. hio, hiasco. և հյ. ահի, վհի. իհ, հիմ.) Բերանաբացեալ կալ զարմացմամբ և ահիւ. ապշել. պակնուլ. սքանչանալ. յափշտակ կալ. թմբրիլ. ընդարմանալ. զաղիլ ... ... Ի թարգմանութիւս գնի որպէս յն. Ἀπηνέομαι, κατανύσσω, διαπορέω. Obstupesco, compungor, sileo, haesito, ևն. * Հիացաւ իբրև ժամ մի : Կայի հիացեալ: Զիարդ կամս հիացեալ: Եւ եղև ընդ հիանալն նոցա վասն այնորիկ: Հիանային վասն նոցա, թէ զինչ արդեօք լինիցի այն. ևն: * Մեծաւ ահիւ հիանալ: Հիացեալ երկնչել: Զարմանալ և հիանալ: Հիանալ և սքանչանալ. Մանդ: Սարգ. ևն: * Հիացան զօրք երկնից ընդ քո յանձն առնուլ զծառայի զկերպ: Զարհուրեալ հիացայ ՟Է քո ընդ անհաս մարդասիրութեանդ. Ճառ :

* Հիանամ, թէ իբր ոչ այրիմ. Նար. ՟Ճ :

ՀԻԱՆԱԼԻ. Հիանալոյ արժանի. սքանչելի. սխրալի. * Նշանն յոյժ փառաւոր էր և հիանալի. Ոսկ. յհ. ՟Բ. 20 : * Աճագին միանգամայն և հիանալի: Իբրև զհիանալի գործս սքանչելեաց: Հիանալիք բազմաժողովութեան ցանկալ լոյսոյ. Պիտ:

ՀԻԱՆՉՄԱՐ. ա. Հիանալի 'ի նշմարել. զարմանալի և ահաւոր տեսլեամբ. * Հիանչմար միրին ահարկու՝ ընթրող հրեղինաց լեզուացն. Նար. Գնձ հոգւ: * Ի վերնայարկն առ բա՝ հիանչմար քերովբիմք. Տաղ:

ՀԻԱՉՔՆԱՂ. ա. Հիանալի չքնաղութբ. գեղահրաշ. * Մի՛ անտեսել կացուցաներ զիս 'ի հիաչքնաղ հրապարակաց հրաբուն սեռից. Բենէդ :

ՀԻԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Հիանալի 'ի պատմել. սքանչելի և անպատում. անճառ. * Բայց ինձ զծածկեալ դրունս հիապատում խորոց ողորմութե քո. Բենէդ :

ՀԻԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նշանակ հիացման, և Հիանալի. հիացուցիչ. * Ո՛վ նոր խառնմանս. ո՞րն ասել՝ սոա հիացական է, և զարմացմամբ. Լծ. ՟Ածաբ : * Այն ձեն զոր 'ի հիացականսն, կմ 'ի հարցականս դնեմք: Ուստի և հիացականս դնէ, ո՛վ կին դու, մեծ են հաւատք քո. Երզն. Քեր. և Յովհ : * Նաև զայլ հիացականսն՝ որ ըստ նոյնոյին, ուսցիս 'ի նորին գրոց ». այսինքն 'ի պատմութե ալեքսանդրի. Ածր. ՟Ա. 3 :

ՀԻԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԻԱՑՈՒՄՆ. * Ի թմբրութի ածէ, և 'ի հիացութե, կամ 'ի հիացութի մտաց. Սեբեր. ՟Բ : * Ամենեքին ոքա հիացութիք են մտաց. Փիլ. Լին. * Վա հիացուն՝ որ գալոց էր 'ի վերայ նոցա յաւերածի անդ երուսաղեմի. Եփր. համառ.

ՀԻԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Θάμβος. Stupor. ἔκστασις, extasis. κατάπληξις, obstupefactio, terror, attonitum esse. Հիանալն. հիացումն. սքանչացումն. կարի զարմացումն՝ հանդերձ ահիւ. պակուցումն. ապշութիւն. թմբրութի. կ. Արհաւիրք. և հիանալի իրք. * Որպէս հիացումն կարգեալ. Եզեկ. ՟Ղ. 3. և 9 : * Սոսկալի հիացմամբ զայլակերպութի քո տր՝ առաքելոցն տեսեալ. Ճառ : * Սոսկալի հիացմամբ և գովութբ հեծեմ, որ և պատմել ինձ յոյժ հիացումն արկանէ. Մանդ. ՟Ծբ : * Հեշտութի և զարմացումն համացելոցն, արհաւիրք և հիացումն հալածչացն. Ածաբ. մակաբ : * Ի հիացումն երկիւղի կացուցանել: Ի հիացումն ածել: Հիացումն զարմացման բերել. Պիտ: * Ի հիացման լինել. խոր. ՟Ա. 25 : * Ի հիացման եղեալ զարմանայր : Հիացումն լինէր ժողովրդեանն. ՟ԾԾ : * Հիացման տեսիլ. Նար. ՟ԻԷ : * Զօր և մարգարէն հիացմամբ ասէ : Զինչ հիացումն՝ քան զայս մարգ լինել: Հրաշափառապէս են ամդայինքն ամենայն և բարձրագոյն, և մեծաց հիացմանց առիթ. խոր. ՟Ծմ. և ՟Ղ : * Իբրև զանասունս առնեմ զմարդ հիացմամբ. Վրք հց. ՟Ծբ : * Արկ հիացումն 'ի վերայ աղամայ, և 'ի քուն արար: Քուն ըստ լինելոյն տեսանելոյն հիացումն է: Հիացումն անկաւ 'ի վերայ աբրահամու. Փիլ. Լին :

ՀԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ հիանալ. սքանչացուցանել. ապշեցուցանել. պակուցանել. զարհուրեցուցանել. հայրան էթմէք. * Ո՛վ մեծի խորհրդեանս և զարմանալեացս, որ բաւական է հիացուցանել և զյոյժ թանձրագոյնս մտաց. Իգն : * Զարմացուցեր զզօրս վերին, հիացուցեր զարարածս. Ճառ : * Թեոտալացւոցն սպառնալով, և համբաւն հիացուցանէր զհեշելնականն. խոր. ՟Բ. 12 : * Զամենայն չար ամենսնիւ և երկիւ-

ղիւ գեհենին հիացն. Մանր. ՟։

ՀԻԱՑՈՒՑԱՆՈՂ. } Որ հիացուցանէ.
ՀԻԱՑՈՒՑԻՉ. ա. } * Հրաշալիսաւա. դոյիքն, և հիացուցանող զօրութիւնքն: Ակնկալութիւն հին և հիացուցանող տեսլեամբ երևեցաւ հրեշտակն. Կիւրղ. ՟։ *Հիացուցչին հրեղինաց. Ոսկ։

ՀԻԲԱՐ. ՟. Ոչ. Οἴαν, ὡς. Ut, sicut. որ և ՀԻՊԻՆ, ՀԻՋԱՆ, ՀԻՊԻՍ. (արմատն է թ՟նչ, զի՟նչ. որ ինչ.) Ո՛րդոն. սրպես. զոր սրի. նակ. ինչպես, օրինակ ըստ. ՆԻՆԷ. Ա՟ելոս. *Յատուկ. հիբար, ծիծաղական. և պատահ, որդոն, սպիտակն. Պօղ։ * Հիբար, եմէ բացատրութիւն ոք. Աբէսք ՟փախ։ *Հիբար. ալևորելոյ վաճնամնեի. Նեռս. կազմ։ *Բաղդատականացն գաղափարք են. հիբար, արտ ագոյն, յաւիտեան. ևն. Թր. ՟էր։

ՀԻԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԻԳՈՒԹԻՒՆ։

ՀԻԴՐԱ. բոյ կի՟ այի, իս. գ. Բառն. Ὕδρα. Hydra. որ և ՀԻԴՐՈՒ, ՀԻԴՐՈՒՍ, ՀԻԴՐՈՒՑ, ՀԻԴՐԻՍՑ. Ջրային օձ. ըստ ա. ստեղծչայ՝ որպես վիշապ մեծ և բազմագլխի՝ վերառեալ ի կարպ ասան զասանց. ի բոքի՝ անուն ուրուման կնոջ խորագիսի. և կղզւոյ, ևն. *Ջհիդրայ կնոջէ ուժեհեն պատմէ պղատան, թէ անհնարին սոփեաէս էր. Նոս. ՟ր. Ք։ *Յաղագս հիւգրասայ. առաս. պեղեալ եղև գաբան ինչ։ Հիւգրա, որ է օձ յիանագլուխ, կամ ինանագլուխ, զոր սպան հեւսակչէս. Նանոս։ *Եզն և հիդրիա ծովայինն . . . և հիսրիա ևս չարագոյն քան զնա. կանան ։

ՀԻՋԱՆ. Տ. ՀԻՒԱՐ. *Եղբ. հիզան, եղբեկ, հեղու. կրեզ. հիզան, հասանիլ, այրել. Աբէսք. սպրտգ ։ *Տեսակ. հիզան, մարդ. Պօղք ։ *Սուղ փաղաղու թեի. հիզան, նետող. ևն. Թր. ՟էր։ * Հիզան, յատագս անձրևոց, կամ երաշտից. Նեռս. կազմ։

Մեզի հարցական. Զինդ. սրպես. *Հարցականն. *ո՞ստ, ե՞րբ, ի՞նչ, զի՞նչ, հիզան. Թր. ՟էր։

ՀԻԿԻՆ. Տ. ՀԻՒԱՐ. իրրու Ո՛րկէն. որդոն. զորձրինակ. *Տեսակ. հիկէն, մարդ. Պօղք ։ *Հիկէն, արիւնոյ հեղեալ զծագուծ ին. Խոր. Գ. 62։ *Հ՟իկէն, իրրու յականս կայ. ծին գժաւարագիծ ։ Երեմ. ոք մանասատացս. կան, հիկէն, լմասաուն. Մագ. ւ։

ՀԻՂ, կամ ՀԻՂՔ. Տ. ՀԻՒՂ. և ՀԵՂՔ. *Իրրև զհիղս մրգատպաՀաց. Երեմ. ԻԷ. 18 ։ *Հիղք մրգատպահացն պարիսպ է և ամրուն. ևն. Լ՟ք. ՟ղ. հ՟։

ՀԻ՞Մ. ՟. (՝ի ձայնէս՝ լիմն, լի՟նչ, լիմ իմիք.) Διὰ τί; Quare? Ա՟ռ՝ի մէ. զմէ. առ լի՟նչ. ևր. Հրուն մ. Եր վասն. ընդ՟ր. Ինչո՞, ինչե՞ն. Նիւին. *Հիմ ոչ գաւ շնորհս առաքի քո. Թոռոց. ք՟ա. ւ։ ; *Չհ՟ասել, թէ զի՟ այս. կամ հիմ այս. Սիր. ւԷ. 21 ։ * Եհմէ գայլ եր. պշառնն զորմզդ հիմ ծնունէր. Եղնիկ։ *Հիմ Հանաս փոփոխել. ՅԿ. ի՟մ. Երս։ *Հիմ դրժօղ երկիղին. Աբէսք ։ *Հիմ կարմիր են ձոյնք քո ։ Ա՟ռ. հմ ։ *Հիմ ոըրտ. միս. Նոր. Խ՟։

ՀԻՄ ԻՆ, ՆԻՆ, Նաւ. գ.} Բառ եբր. հին.
ՀԻՄ ԻՆԻ, Նոյ, Նեաւ.} յորմէ յն. Ἴων, ἴον, ὖν. այն է Դորակ, չափ և անօթ հեղուկ իրաց. *Իւղ ձիեձնեաց հիմնենաւ (կամ հիմնեաւ, կամ գորակաւ). Եւ. ւ. 24։ Խակ հիմնն որպես բառ յն. Տես ՄԻՋՆ։

ՀԻՄՆ, ման, մունք, մանց. գ. Θεμέλιος, Θεμέλιον. Fundamentum. որպես թէ իմն՝ որ պնի ի սկիզբն շինուածոյ, կամ վ՟ենի և ներքին մասն յոյր վերայ կառուցանի առնն։ Նմանութիւ՟ Հաստակ. իսրք. սկիզբն. պատուանդան. հաստատուն. ամրութիւն. գերև իսուր. հաւակ. ձիմ. Ռեմելիոս, կամ Ռեմիլիոս.) *Բերրին վէմն մեծամեծս ի հիմն տանն ։ վէմ հիմանց։ Եզ հիմն ի վերայ վիմի։ Ուրականիցէ հիմն (աչուարակին)։ Հիմունք լերանց, կամ աշխարհի. Հաստատուածոց զհիմունս սոսինի։ Հիմն այլ ոք ոչ կարէ դնել քան զեզեալն, որ է յ՟ս քո։ Շինեալք ի վերայ հիման առաքելոց և մարգարէից. Ա՟ս։ *Երկոտասան քարանցն հիմնացեալոց. Յհ. իմ. Եիէզ։ *Ի հաստատութեի յուսոյդ հիմնացեալ անասանելի։ Որ ի բան քո զօրեղ հիմնացեալ ունիս զամենայնն. Նոր. ծ՟։ *Հիմնացեալ հաստատով. Յհ. իմ. Եիէզ։ *Աւանդութիւ՟ հարցն առ մեզ հաստատեալ հիմնանայ. կանն։ *Ցորոյ վերայ երկիրս հիմնացեալ հաստատեալ է. Կիւրղ. ծ՟։

ՀԻՄՆԱՑԵԱԼ՝ դնի և իբր հիմնացուցեալ. *ՋաՀ՟ելիծ հաստատս հիմնացեալ հաստատեաց. Յհ. ի՟։ *Ջոր ի սինա հիմնացեալ արմատացոյց ի միասն մովսէսի. Յհ. իմ. Եիէզ։

ՀԻՄՆԱՀԱՐ ած. Ջարժեալ ի հիմանէ. հին ի վեր. * Հիմնաշարժ տապալմամբ ներքսագոյն երկրի. Աբէր. Ք. 4։

ՀԻՄՆԱՊԷՍ. ՟. Հաստատհին հաստատութի՟։ ի հիմանց. հիմամբ. *Հիմնապես արարչագործէր զիմաստս ապագայիցն. Նեւ. Եպէ։

ՀԻՄՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Աւուն ի պետս հիման. հիմնարկութիւն. * Հաստատուց ի հաւատս Ձ՟ւմարիտս առաքելոց և մարգարէից հիմնաւորեալ՝ կատարեցեալ. Տիտ։

ՀԻՄՆԱՐԿԵՄ. եցի. ն. Հին արկանել. հին դնել. հիմնել. հիմ յայել դնել. ի՟նչ գօմագ, եսս էնիչ, պինս սրմագ. *Թաւալեցոյց երկոտասան վէմ, և հիմնարկեաց. Ա՟. Ա։ *Անդ հիմնարկեալ զհին տաճարի։ Զոր հիմնարկեալ նորոգեաց ։ Ի հիմնարկել զնա խոր. սա ահկ. ոչ Փոքու. Յհ. ի՟։ Աբէր. Ե. 7։ *Ի վերայ հրեշտակական փառաբանութե՟ն հիմնարկեալ զօրհնութիս զայս. Ի գիր խոր։

ՀԻՄՆԱՐԿԻՉ. Տ. ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. *Հիմնարկէք եկեղեցւոյ. Մագ ։

ՀԻՄՆԱՐԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. փ. Θεμελιωτικόν. Fundandi facultas. կարողութի՟ն հիմնարկելոյ. *Ջհիմնարկողութի՟ն, և զշինողութի՟ն, և զկատարողութի՟ն. Դիոն. էր։

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Θεμελίωσις. Fundatio. հիմնարկելն, իմն. հիմնագրութի՟ն Ոչ առնէր յայտ հիմնարկուն հետ. Ագաթ։ *Հիմնարկութի՟ն առնէին սկզբ եկեղեցւոյ. Ծ՟. Ա։ *Առաքելոց ձեռինն աջոյ բարեյաղթմամբ հիմնարկութիւն. Նոր. Հէ։ *Հիմնարկութի՟ն աշխարհի, կամ տարրից գոյացութեց. Վ՟ք. էւ։ Սիսո. է։

ՀԻՄՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Θεμελίωσο. Fundo. որ և ՀԻՄՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տալ հիմնանալ. հիմնաւորել. հիմնել. հիմնարկել. հաստել. հաստատել, ամրացուցանել. *Ի սկզբանէ զերկիր հիմնացուցիր Ցոմամ հիմնացուցանէր զերկիր. Կիւրղ. գԺ։ Աբրս. ծ՟։ *Ջսէզեանս և զաստաքանս անշարժս բար հիմնացուցանել. Յհ. իմ. ոգ։ *Ցայսմ՝ի սի լերանս վերայ տէր մեր հաստատեալ հիմնացոյց զեկեղեցի իւր. Եպիֆ. ոգ։ *Անյողդողդելի հաստատ զնորոյն հիմնացուցին զեկեղեցի. Յհ. իմ. Երս։ *Հիմնացուցեալ զեկեղեցի. Ժ՟. ի ։ ԳԺ։ *Հիմնացուցեալ և հաստատեալ եղև եկեղեցի քո՝ ի վերայ վիմին հաւատոյ. Խոսրովիկ։ *Հիմնացուցեալ կանդնեցին՝ ի տեղւոյն վանս. փոքր։

*Հաստատէ, և որպէս հիմնացուցանէ յաճ. Մ՚ա՚ս. *ի դէոն: *Հիմնացո՛, և բևեռեա յերկիւղդ և *ի սէր. Բ՚ս. ՃԸ. յ:

ՀԻՄՆԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ հիմնացուցանէ. հիմնագիր. Հաստատիչ. *Հիմնացուցիչքն հաւատոյ. Ճ. Ը:

ՀԻՄՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. Տ. ՀԻՄՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Բանակ բարձրելոյն ասից *ի յերկրի աստ հիմնաւորեաց. Նար. Ծբ: *Հաստատեալ զձեզ և հիմնաւորեալ *ի նախանձ հաւատոյ. Ով. *ի գէպ: *Ջհերսաքանչիւրք ոք ճանաչէր՝ նախ քան զաշխարհս հիմնաւորել. Խոր՚վ՚ի: *Ջօրացոյց հոգւոյն սքան. չելէօք *ի կալ անշարժ հիմնաւորիտալ. Հա. մաս. առ: *Յորոյ վերայ հիմնաւորեալ է երկիր. Ովիէր: *Ջի մի՛ տեղի տացէ (կամ առցէ) հիմնաւորելոյանձն՝ բարուլեն. Լմ. առ: *ի տուս հիմնաւորին ամենայն հաճոյական առաքինութիւնք. ի գիր. առ:

ՀԻՄՆԱՓԱՅԼ. ա. Փայլեալ ըստ հիմանն. որոյ չքեղ է հիմն. *Յայսմ քառասրակ զարդեալ հիմնափայլս առաձգին. Ածան.էվէր:

ՀԻՄՆԱՓԱՅԼԵՄ, եցի. ն. Պայծառաց փայլ առնել զհիմն. *ի հիմանց անտի պանծալի հանդիսացուցանել. *Քև չափ քնակցուլթիւ հիմնափայլելոցիր զպանծալի և զփայլեալ զիրաւս տանս այս. Շար:

ՀԻՄՆԱՓՈՐ. ա. Որ փորէ զտեղի հիմանց *ի պէտս չինուածոյ. *Դուք էք գաւազտատոք ձարսալք, և հիմնափորք. Մ՚ԵՒ.ՃԸ:

ՀԻՄՆԵՄ, եցի. Տ. ՀԻՄՆԱՐԿԵԼ, և ՀԻՄՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Որ ողորմելիք քով հիմնեցեր զաշխարհս. Շար: *Ցառաքելական նայն դասուց հիմնեցաւ. Նար. հէ: *Սէր. սեալ հիմնեցաւ հաւատք կողմանցս այսոցիկ. Խոր. ի. 87:

ՀԻՄՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ՀԻՄՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, և ՀԻՄՆԱՐԿԵԼ. *Ինչն հիմնեցոյց զնա բարձրելն: Կայ և ունի զանհրաժարելին հիմնեցուցեալ վայելչութիւն: Հիմնեցուցանես զայս քար գովեստի. ԱՔ. ա: Պիս: Նար. Ծբ: *Ջերկինս արարեր իմաստուութիւք, զերկիր հիմնեցուցեր կայտղութիւք. Բ՚ս. ՃԸ. յ: *Որ բանիւ զտլարածս խորհրդով հիմնեցուցեր: Որ ինքնագոյ տրաչիւքն հիմնեցոյց *ի վերայ հիման սքո առաքելոց: Հիմնեցոյց (ք ամրացոյց) զերկերեցի սքո. Շար:

ՀԻՄՆ Ի ՎԵՐ. Տճո *ի բառն ՀԻՄՆ:

ՀԻՆ, հնոյ, ոց՚ա. Παλαιός. (ԼԹ.վուլ.մի.) Vetus, vetustus, antiquus. ἀρχαῖος (Լծ. առաջին), pristinus. Անցեալ կանխաս. վաղեմի. եղեալն եկեսին՝ երկար ժամանակաս յառաջ. մաշեալ, կամ արմատացեալ. առաջին. նախնի. հակ: *Կապելոտս հինս, և պարանս հինս: Հին տիկ, կամ գինի, կիր համր: Հին առատպէղն: Հին ջրմուղ կամ Ջանապարհ: Հին հաւանութիւնք: Հին մաճառանք: Հին պատուիրան: Հին մարդ: Հին բնակիչք: Հին կաւկարանք: *ի հնոց ժամանակաց հեաւ. ևն: *ի հին ժամանակաց: *ի հնոց պատմուեց. ՃՃ: *Ըստ հնոյ աւանդուե: Ըստ նորոյ և կամ հնոյ լուա. նին. Շ. բաբ՚բ. Ե ՛ա՚ղ: *Ջհինն և զնոր լուանին *ի նոր և *ի հին լուանին. Կանոն: *Եթէ դիպեսցի ժամանակ լուանին կամ *ի լքմունս, կամ *ի միջոցի, կամ մերձ *ի հինան (այսինքն *ի մաշուին). Շբր: *Սիրեր զնա *ի հին ծանօթութեէ. Ովիէր: *Ըստ հնում պաշտամանն. Բ՚ս. ոչ: *Հին չինուած (հռովմայ, այսինքն առաջին): Հին և առաջին գտանի հռովմ քան զտրտվաւոց ժամանակն. Եսս. ի՚ս. ա:

ՀԻՆ. Իբր գ. Հին ինչ. անցեալն. և Նախնիք. *Կերիջիք զհին սպրդեանցն: Կերիջիք հին *ի հնոյ: Ջհինն, և զնոյ հին: Ջնոր առ հնով պահեցի քեզ: Ջհինն մի ածէք զնոսա. ևն: *Ջհնոցն (այսինքն զնախնեացն) գրովք եկեալ Եսս. ի՚ս. ա:

ՀԻՆՆ, ի հնումն. գ. Հին կտակարան. հին օրէնք. և ժամանակ նախնեաց. *ի հնումն ընդ մովսէսի հարցանէր. Ով. յհ. ա. 41: *Վասն կերակրոց և *ի հնումն և *ի նորումն գտանեմք, զի յայ առեալ են *ի գալման: *ի հնումն և *ի նորումն զնոյն սպառնալիս և զնոյն խոստմունս բարուեց գտանեմք: Մի ոտիչ է հնոյն և նորոյս. ԵՂԻՒ: *ի հնումն և *ի նորումն կամք եղեն ասյ: *ի նորումն յաւետ քան *ի հնումն. Ցհ. իմ. պասք. Նար. ՂՓ: *Դու բարկացար, և մեք մեղաք, ասէ ոմն *ի հնումն ոչ. յն. ոմն *ի հնոց. ԱՅՔ. կարէաք: *Ասաց ոմն *ի հնումն. մահ ոչ իմացեալ՝ մահ է. ԵՂԻՒ: Ի:

ՀԻՆ ԱՒՈՒՐՑ (այսինքն աւուրքք). Ծեր. ալևոր, բազմաժամանակեալ. և զՅ՚ իբր անժամանակ. *Ծեր և հին աւուրց. Յոբ. ԺԸ. 10: *Հին աւուրցն նստէր: Հասանէր մինչև *ի հին աւուրցն. Դան. Է. 9. 13. 22: *Հին աւուրց մանուկն, որ *ի իանձարուրն պատեցաւ. ԵՒՒ: ՔՆԴԵՒԱԼ: *Եւ վհինաւուրցդէ ծերոնին՝ սրտոյ գգուէր *ի նմ գրկին. Յ՚ ՈՒՐՏ: *Ջայրն ծեր և զհին աւուրց եղիազար. ՄԺԲ. Է:

Ի ՀՆՄԷ. այսինքն *ի հնոյ, կա՛ի հնուէ. (որպէս լինի՛ յայլմէ, *ի միամէ.) հինէն. էոիիքեն. *ի Նոէ ոգամ գալ *ի հնմէն: *ի հնմէն և *ի քացախուա չարուլթէն. ԱՔ՚ա: պէնիէն. Ե պասք: *Տամ զաս ձեզ նոր տաս՝ *ի հնմէ զաւսն առեալ. Երէ. ԻԵՒ:

ՀԻՆԱԲԱՐ. ն. Իբրև զհէն. աւազակօրէն. *Հինաբար յափշտակելին. ԵՂԻՒ. Է:

ՀԻՆԱԽԱՂԱՑ. ա. Յորժամ իցէ չարաճակուճն հինից, կամ ուրշուանք ասպատաս կատարաց. *ի հինախաղաց ժամանակէն ոչ ոք կարաց չինել (զհկեղեցի սքոյն գրիգորիսի). Ճ. Գ:

ՀԻՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական հինից. *Տուէն լի եղև ծխով, որ է պաշարման նշանակ, և հինական հրոյ, որք այրէին զքաղաքն. Գէ. նս:

ՀԻՆԱՀԱՒԱԾ. ա. Որ իցէ հաւածուճն յերեսաց հինից կամ ապատաւոց. *Փոխեցին զաճոռ հայրապետութէն աղուանից *ի չորայ քաղաքէ *ի քաղաքն պարսից վասն հինահաւաճած արշաւանացն Թշնամեաց խաչին քրի: Մինչև յգետն եփրատ հինահաւաճած արարեալ արշաւանօք զհեռ ընթանայր Թզրնամին: Հինահաւաճած արշաւանօք սարեալ զնոսա անյուսացեալս ընդ գետն. Կաղանտ:

ՀԻՆԱՒԱՐ, ի, աց. ա. Որ հարկանէ որպէս զհէն. հէն. յերեսզակ: *Գթժոյ ըստ սաւազակաց և հինաւարաց. Տճո: *Գազ՝ աւազակ հինաւար. Վրդ. ծն:

ՀԻՆԱՒԱՐ ԱՌՆԵԼ. Ասպատակել. աւար հարկանել. *Արարին զնա հինաւար. Եէր. ծն:

ՀԻՆԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արշաւանք հինից. ասպատակութիւն. յերեսզակութիւն. ա. ւարհարուածիւն. *Հինաւարուածք ուղեկաւ չաշխարս հեղեղեն: Ի գերութիւնէ տանել հինաւարութիւն: Վարին չաւազակութիւնս, և չաւարիցն հինաւարութիւնս: Ի գժնդակ հինաւարութէնէն զերծեալք. Պիս: *Ի բազում հինաւարութէնէ այլազգեացն. Ճ. Ը: *Ի բազում աւերմանց և հինաւարութէնէ կորուսեալ էր. Ո՚՚ա:

ՀԻՆԱՄԵԱՅ. ա. Հնացեալ աւուրքք (չարութէ). Հին չգլուա հին. *Սատանայ հզօր է, և հինամեայ. Լմ. ոչ:

ՀԻՆԱՅ, ի, ից. գ. Նոյն և ռամկ և ար. Դիզ կարմրացուցիչ (որով պատեն զմատունս ալիքանց և հարատացուն) ընմանութ՝ հոլ մածեալ *ի մազմզուկս արմատոց: Վ՚ոփ: Ուսուի այլով սրտեօք նմանութ ասի զչարակցաց արքունի զարմի. իսկ չատէն նէր՚ս. պէս, կամ Մարգնէի. *Կացուցանէ պահապանս արքունի *ի հինայից Թագաւորացն, որ բուն ոստ (այսինքն ոստանիկք) անուանին. որպէս և վերջ այժմ սեփհեծուլ. պարսի գրվն *ի հին զարմից, ըստ խոր. Ք. 7:

ՀԻՆԱՒԱՆԴ, կի՛ Բառ անասոյգ, *ի հինաւանդ, ի. Հէն մայնէ, և ոչ հին. զի դնի փոխանակ չն. բառիս Βαρβαρικὴ. այսինքն բարբարոսական. *Պատերազմին, չայրվրելի հինաւանդին, չատարի բա. Ժանել. Ով. ես. Ք:

ՀԻՆԳ, հնգի, իս, ից, իւք կամ ագ. ա. Πέντε. Quinque. (Լծ. ընդ հինգ.) Թիւ բացարձակ կէան ասսին. կամ միով աւելի քան զչորս, միով պակաս քան զվեց. հինգ. պէչ. էնճ. (Լծ. չն. էնդէ. երր. խամսար. խամսէ.) *Ընդ թագաւորելն ընդ հնգից: Հնգիս չափ: Ալ ևս հինգ ամ: Հինգն *ի նոյանէ չիմորք էին, և հինգն իմասուանք. ևն: *ի հնգէ սկիզբն արարեալ՝ աւարտեցաս *ի հինգ. Սահմ. ԺԸ: *Բանալիսմ ըզդուռնըդ երկնային՝ նախ քան զփակելն ընդգէմ չընդունն. Ցհ. ՈՒՐՏԷ: *Ամք հինգհարիւր երեսուն և հնգիւք. Եսս. ի՚ս. ա: *Երի՛ր հինգք (այսինքն ԺԷ) ամք. Շար: *Հնգից չարիւրոց գենարաց. Նար. ԺԷ: *Որ օր. հինգ էր ամ՚ոյն. իմա ՃՂ. հինգերորդ (օր). ԵՂԻՒ. ա. 2:

ՀԻՆԳԱԿԱՏԱՐ, կամ ՀՆԳԱԿԱՏԱՐ. ա. Πενταλόφος. Quinquejugum. Որոյ էն հինգ կառարք, իբր ծայրք, բլուրք. *Փալաք նչանաւոր... հինգակատար գագաթամբք. Պիս. ալեսս. (Երկիցս) յորմէ և Խոր. Ք. 62:

ՀԻՆԳԱՁԵՒ. ա. ս. Հինգ ձիով կամ օրինակաս. *Հինգաձև նախ առաջին պահ (օձն). Փիլ. ոյլեբ:

ՀԻՆԳԱՄԱՆԱԿ, ի, աց. ա. Πενταχρονος. Quinque temporibus constans pes. Որ ունի ամանակս հինգ ըստ չորն քերականաց և քերթողաց. որպես ամբանկումբ. յոմնեպոս. ասեփանոս. Թր. ԹԷ:

ՀԻՆԳԱՄԱՆԱՄ. սին, սունք, սանց. ա. գ. Որոյ են հինգ մասունք կամ բաժինք. և հնգեքեան մասունքն. *Ա՚չ՚ժ (՚ի) հինգամասանց երկուս հազիւ ընկալան մարդիկ. Փիլ. ՆԽ. Ք:

ՀԻՆԳԱՄԵԱՆ. ա. գ. Πενταετηρικός. Quinquennalis. Որ ինչ լինի *ի հինգ ամս մի անգամ, կամ չետ չորից ամաց. որպես ոդմպիական ագոնն են. *Իր գից պաշտօնն հինգամեան պաշտամանն. Ք. Ա. Ք. 18:

ՀԻՆԳԱՄԵԱՅ, եայց. } ա. Πενταε-
ՀԻՆԳԱՄԵԱՆ, մենի, լց. } տής. Quinquennis, quinquennalis. Որ հաշուին ամք հինգ. հնգից ամաց (միջոց, ժամանակ, անձն). հինգ փարուան կամ փարէին. պէչ ունէին. պէչ եասչ. որ և ՀԻՆԳԵՄԵԱՆ. *Մանկունք չորքամեայք և հինգամեայք: Հինգամեայ կամ վեցամեայ մանուկ: Հինգամեայ լռուն կամ ժամանակ. Շ. ա. յՀ. Ք: Լմ. ոչ: Եսս. ի՚ս. ա: *ի հինգամենից մինչև չ. քան ամն, և յամաօրէէն մինչև ցհինգամեանն (կամ յամաօրեից մինչև ցհինգամեանս). Ղեփ. իէ. 5. և 6:

ՀԻՆԳԱՄՍԵԱՑ. ա. Որոյ կամ ուր են ամիսք հինգ. հինչ ամաբան կամ ամսական. *Հինգամսեայ ժամանակ. Լմբ. չ՚ա՚ս:

ՀԻՆԳԱՆԿԻՒԻՆ, նոյ, նեաց. ա. գ. Որ ունի անկիւնս հինգ. հինգանկիւն. պէչ էնօչէի. պէչ էեօչէ. *ի չորից հինգանկիւնեաց. և հինգանկիւնիք չորք, ա. է. ժբ. իբ. լինին քառասուն. Հինգանկիւնեայն *ի միանկն.

փէլ. լԲ. ա. 85. 91. *Աւելորդ հինգանկիւնի. նի. ա. ղ. է. ժ. ժգ: Ուղղորդ հինգանկիւնի. նի. ե. է. ժբ. իբ. լէ. ծե. Ե: Աչէ հինգանկիւնին (արմատն) երեք. Սարկ. պոմ:

ՀԻՆԱՀԱՐԻ. ա. Որ հինգ օրինակաւ չարժէ կամ չարժի. *Զայսոսիկ զհինգհարիւ ազդեցուէն զնորհս հոգւոյն սքր. Ոսկ. ա. կոր:

ՀԻՆԳԵԱԿ, գեկի, կաց. Տ: Հնգեակ. *Երկոցունց հինգևկայն: Զառաջնաւորաց անընթեռնելիցս հնգեկեօքն. փէլ. Բ. բաե: Աբէ:

ՀԻՆԳԵԿԻՆ. Տ. Հնգեկին. *Զհոգի և զնմարմին՝ հինգեկին զդայութիւքը. Ագ. բարբ:

ՀԻՆԳԵՄԵԱՆ. Տ. Հնգեմեան. *Իբրև լինէր հինգեմեան. Եփր. համաբ:

ՀԻՆԳԵՏԱՍԱՆ. Տ. Հնգետասան: Նահ. կբ. ա: Զ. կբ. լԲ: Ճ. Բ:

ՀԻՆԳԵՏԱՍԱՆԱՄԵԱՅ. Տ. Հնգետասանամեայ: Խոր. հարթ:

ՀԻՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ. Տ. Հնգետասաներորդ: Զ. կբ. լԲ:

ՀԻՆԳԵՐԵԱԿ. Տ. Հնգերեակ: փէլ. Ե. բան: (Պատճառ կրկնակ գրուելոյս է սոյն. լութի գրչաց ըստ գաւառական հնչման. մանաւանդ յորժամ՝ ի հին օրինակին լայն Թուանշան. Ե. Է. զոր՝ ի բարդութիւն անիրը. տիր հինգ կամ հնգ. Հայիւբ բացատրեն ըստ հաճոյս:)

ՀԻՆԳԵՐԻՐ. Տ. Հնգերորդ. ՃԼ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ, ի, ոյ. ա. Պեմպտօս. Quintus. Վերջինն հինգ Թուոց. հնչեբորդ. պէ. էնէձի, բէնձի. Ճ. *Օր կամ որդի հինգերորդ: Հինգերորդ մասն, ազգ: Յամին կամ յամ. սեանն կամ յաւուրն հինգերորդի: Ի հին. գերորդս կամ յեօթներորդս առնոց. Պահքն չորրորդք, և պահքն հինգերորդք են: *Հաստատութիւնք, զոր հինգերորդ տարր տասցին արտաքինքն. Խոր:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ կամ ՀԻՆԳԵՐԻՐ. Ճ. Պեմպտօս, Quinto. իբր հինգերորդաբար. հինգերորդ անգամ. հնչեբորդ. պէ. էնէձ. *Զորրորդ՝ զի՝ի միսս առցես ... հինգերորդ՝ զի ևն. Ե. Ճ: *Զորրո՝ տասերգասնուրեն գիւտ. հինգերիր՝ համեմատութեամբ տեսկուձիս: կամ *Հինգերիր՝ ժգէս, զսյիս, յայիս. Թր. ⁂:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴԵՄ, եցի. Ն. Ապոպեմպտօ. Quinto, quintam partem solvo, vel exigo. Զհինգերորդ ման ուրոյն հանել՝ ի պէտս արոց, վճարել, կամ պահանջել. *Հինգերորդեացին զպահսիս: Հինգերորդել փափաս. ունի. Ծն. իա. 3: Ել. 26: *Հինգերորդել հրամայէ զամենայն երամակս ձիոց և զան դևայս արջառոց. Ցհ. լԲ:

ՀԻՆԳԵՐԵԼԵՆ, կամ քին. Տ. Հնգեցեցեան: Ճ. Ա: Սեբեր. Բ:

ՀԻՆԳԿԱՆԳՆԵԱՅ. ⟩ ա. Պենտապոչոս.

ՀԻՆԳԿԱՆԳՆԵԱՆ. ⟩ Quinque cubitorum. Որոյ չափն է հինգ կանդնոց. Հին կանգեան. պէս որշէն կամ երեսվէս. *Ընդհանք յաւազան՝ ի վեր վազկին հինգկանդնեայք. պմ. ալէս: *Օրայն երևելի հինգկանդնեան. ա. ճ. ժա. 23: Ես. ⁂. ա: *Սէզանն ոսկի հինգկանդնեան. նի. էլ:

ՀԻՆԳԿԻՆ. ա. Ճ. Որպէս հնգեկին. հընդասակի. հնգոյս կրկնակ. հինգ կին. *Հինգկին գանեցաւ. հինգկին զգայութիւք բրածէն. Ոսկ. Բ. կոր: *Ընտայլեակ հինգկին զգայութիւքս. Լեհկ:

ՀԻՆԳԿՆԵՄ, եցի. Ն. Հնգեցս կամ հինգ անգամ կրկնել հնգատասակիլ զմին. *Կըրկնեսաց... զնայն տեսիլ, և հինգկնեաց ըստասնակնեաք. Ագաթ:

ՀԻՆԳԿՐԿԻՆ. ա. Հնգեցս կրկնակ կամ ծալեալ՝ ի պատիլն. *Եմիփորոն (պատրիարք. գի) հինգկրկին. Լմբ. պոբե:

ՀԻՆԳՀԱՐՅԱՐ. ի, ոյ. ա. Պենտագչիլոս. Quinque millia. Հնգիցս հարիւր. կեան բիւր Թուոց. պէս պին. *Հինգահարիւր ոգի: Մարդկին Թուով իբրև հինգհազար: Որհնեսցէ՝ հինգ հարիւր հինգհազար: Տաղանդս կամ խոյս հինգհազար: Ո՞ չիշէք զհինգ նկանեան՝ ի հինգ հազարսն. ևն:

ՀԻՆԳՀԱԶԱՐԵԱՆ. ա. Ուր հայցէ Թիւ հնգիցհազարաց. *Զաւազացն աչակերտեր ըզհինգհազարեան խմբիցն տոյր. Լուկ:

ՀԻՆԳՀԱԶԱՐԵԱՆ, ի, ոց. Պենտակόσιος. Quingenti. Հնգիցս հարիւր. կեան հազարի. պէս էհ-ալ. *Նոյ էր ամաց հինգհարիւրից: Ոգի մի՝ի հինգհարիւրից: Հինգհարիւր սկիզ: Ընդ կամ հեշ հինգհարիւր: Զուարակս հինգհարիւր: Հինգ հարիւր առ հինգհարիւր: Հինգհարիւր հազար արանց մարտակաց: Ամն հինգ հարիւր և վեց տասն և հինգ. ևն: *Ամն մեռանիան ընդ հինգհարիւրսդ. որ է ոճ յն. այսինքն հինգհարիւր և մեռանիան. Ես. ⁂. ա:

ՀԻՆԳՀԱՐԻՐԱԿ. լաւ ևս՝ Որ փակէ

ՀԻՆԳՀԱՐԻՐԵԱՆ, ևկի. ⟩ Հինգեան զհինգ հարիւր. որպիսի է առ ոտմարաւ. գեսս մեծ զոչխարն չիք ասից. *Վերադիրն իննն է յաւաչքին լսանին՝ ի մուտ հինգ հարիւրի բակ բոլորակին. Զ. կբ: *Հինգ հարիւրեակ բոլորդ զօրէն անուղ անեզր բոլորեալ. Տոմար:

ՀԻՆԳՀԱՐԻՐԱՄԵԱՅ, կամ եան. ⟩

ՀԻՆԳՀԱՐԻՐԱՄԵՆԻ, նոյ. ա. ⟩ Որ ունի ամն հինգհարիւր. *Նոյ՝ հինգհարիւրամեայ կոչեսցէն. Ճ. Ը: *Եվև նոյ հինգհարիւրամենի, և ոչ ամենայնիցս. Եփր. Ծն:

ՀԻՆԳՀԱՐԻՐԵՐՈՐԴ. ⟩ ա. Յետինն

ՀԻՆԳՀԱՐԻՐՈՐԴ, ի. ⟩ հինգհարիւր Թուոց. *Ի հինգհարիւրերորդի ամին. Կալ. Բ: *Ի հինգհարիւրերորդի յիսնեւորդի. Գծ. Վի. յէ. ա. Վր. ոսկ:

ՀԻՆԳՀԵՆԱՆ. ա. Ուհով զհինգ հեգա. բաղկացեալ՝ ի հինգ վանկից, կամ ամանա. կաց (այլազգ՝ ի հյ. և այլազգ՝ ի յն.) *Զոր. ըեքհեգեան, կամ հինգհեգեան լըսի անուն: Թհև չորեքհեգեան կամ հինգհեգեան լինին անուանք. որպէս յովսեպոս (ի. օ. սիբ. բօս), կղեագիոս (գլո. իւ. սի. ա. նօս). Թր. ⁂:

ՀԻՆԳՀԵՆԱՆ. Տ. Հնգհենեան:

ՀԻՆԳՀԵՐԱՆԱԹԵԱՆ. ա. Ուր իցեն հինգ շաբաթք այսինքն եօթներեակք. և Որ հայի յօրն հինգշաբաթի. *Հինգշաբաթեան ժամանակ ամենեին ոչինչ ձաշակեաց. վ. բ: Ղ. է: *Գիտել նմա զհամբաւ հինգշաբաթեան աւօր. Մագ. Ե:

ՀԻՆԳՇԱԲԱԹԻ. Թուղ, ւոյ կամ իոյ. կամ

ՀԻՆԳՇԱԲԱԹ. Թի, կամ ու, ոլ. ա. գ. Ημερα Διός, ἡέμπτη. Dies Jovis, feria quinta. Հինգերորդ օր շաբաթու, այսինքն եօթներեակի. հինգշաբաթի. *Հինգշաբաթեան ժամանակ ամենեին ոչինչ ձաշակեաց. վ. բ: Ղ. է: *Գիտել նմա զհամբաւ հինգշաբաթեան աւօր. Մագ. Ե:

ՀԻՆԳՇԱԲԱԹԻ. Թուղ, ւոյ կամ իոյ. կամ

ՀԻՆԳՇԱԲԱԹ. Թի, կամ ու, ոլ. ա. գ. Ημερα Διός, ἡέμπτη. Dies Jovis, feria quinta. Հինգերորդ օր շաբաթու, այսինքն եօթներեակի. հինգշաբաթի. *Հինգշաբաթեան ժամանակ ամենեին ոչինչ ձաշակեաց. վ. բ: Ղ. է: *Գիտել նմա զհամբաւ հինգշաբաթեան աւօր. Մագ. Ե:

ՀԻՆԳՇԱԲԱԹԻՆ. Տ. Հինգշաբաթի. *Զհինգշաբաթինս, ըստ առ քեզ տէր ալպատ. կեցի. ՃԽ. խ. ա: *Յաւուր հինգշաբաթինոյ (կամ Թուոյ): Ի մեծի հինգշաբաթինոյն. Ճ. Բ: Փարպ: *Յաւուր մեծի հինգշաբաթուն. Ղ. ա: *Հինգշաբաթի եր օր չորեքտասան նիսան ամոյ. Զ. կբ: *Յերեքհոկին հինգշաբաթի՝ անհաս վերնոյնն խոնարհի. Շ. խոսա:

ՀԻՆԳՊԱՏԻԿ, կամ ՀԻՆԳԱՊԱՏԻԿ, կամ ՀՆԳԱՊԱՏԻԿ. ա, ք. Պենտապլասιος, σιος. Quintoplus, pla. Հնգիցս բազմապատկեալ. հինգ անգամ կրկնեալ զմին. Հինգ խոհ, հինգ հեղ ասելի. պէս գոհ. *Մեծաց սման բնիհամենի՝ հինգպատիկ (կամ հինգապատիկ) քան զնոցայն. Ես. խՃ. 34: *Հինգպատիկ առաժեսցի. Մի. ԹԳ:

ՀԻՆԳՏԵՐԵՒԱՆ. Գ. Պենտάφυλλον. Բոյս՝ որոյ են հինգ տերևք, նման անանիսոյ՝ Թզաչափ երկայն. լինի՝ի խոնաւ տեղիս, և ունի ծաղիկ չհկագոյն. հինգթերեւ. պէս ֆոր. ֆան, ֆեղձ վերոփ: Բծվէր:

ՀԻՆԳՔԱՂԱՔ, ի, աւ. Գ. Պենտάπολις. Quinque urbes. Աշուն հնդից քաղաքաց՝ի սահմանս սագոմոյ. որ և ասի ըստ յն. ՊՆՏԱՊՕԼԻՍ. *Յիշեանել հրոյն զհինգ քաղաքաւն. Իմ. Ճ. 6:

ՀԻՆԳՕՐԵԱՅ. ա. Որ ինչ հայի՝ի միջոց հինգ աւուրց, կամ յօրն հինգերորդ. պէս ևնելիս. *Հինգօրեայ ժամանակ: Հինգօրեայ ընթերցուածովք, կամ անսուտալոյ Թեամբ, կամ պահօք. Ոսկ. յԳ. ա. 1: Աբէ: Տօնակ: *Հինգօրեայ ըեմ. Մի. Բճլ. Խ: Իակ Ե. Ղ. Ճ. 35. *Իբրև օրն հինգօրեայ չոբաթգաց լուսանալ կամեր ։։ յն. լոկ, օր հինգերորդ. (որ լինի հինգշաբաթին հրեից:)

ՀԻՆԵՄ, եցի. Տ. Հանուիմ, նայ. * Են ունակ յիմաքը, որք յայնժամ սկսանին հինեալ, յորժամ պարանն ղգեհնուլ. Ոսկիփոր:

ՀԻՆԻԱՄԱՆԱԿԵԱՅ. ա. Հին ժամանակաւ. հինամեայ. *Եւ նա հինժամանակեայ, և իորամանկ, և. Հմուտ պատերազմի. խոր:

ՀԻՆԻՆԱՄ, ացի կամ ացայ. է. Ἀναπνέω. Respiro. Շունչ առնուլ՝ ասէպ ըստ ոտիպ. կիմ ոգի հազիւ առնուլ հեծելը հևալ. ողոգ ալաֆ. յն. վերաշնչել. *Իբրև յանդամահութիւն ցանկացեալք, հինինալով և հոգի կշանեզով ընթանան. փէլ. խմսփ: *Ա յս է նորա անկամաւոր հինինալոյ պատճառ. նիսա. կալ:

ՀԻՆԻՆՈՒՄՆ, նման. գ. Ἀναπνοή, ἐμπνοή, ασθμα. Respiratio, exhalitus, asthma. Հինինալն. ասէպ ասելիս ընչոյ. հեծուն. հա. *Զայսպիսի հինինումն ժողով (իբր նշանակ) որոմտիլն առնելիք, հեծեծումն զնա կոչելով: Զհինինումն ասելիսն իբր ընչոյն ի ձեռն Թոքոյն գործէ: Կրթումն հինինման. այրեցելոյն ջերմանէն յաճախագոյն լինի. նիսա. կալ: *Զգեալվ՝ի կիսոսին քմոց զհինինումն ընչոյ. փէլ. յոբ:

ՀԻՆՈՒՄ, հինայ. Տես ՀԱՆՈՒՄ, նայ. *Զերկինս ձգեցեր որպէս խոյան, և վերկիր տարածեցեր որպէս հանդերձ, և զորս՝ի միջն սոսա՝ բազմագեմն հինար. Ոսկ. էլ:

ՀԻՆՁԻ, հնձից. Տ. ՀՈՒՆՁԻ:

ՀԻՆՕՐԵԱՅ, լեի, հից. ա. Հին աւուրց կամ աւուրցք. բազմօրեայ. բազմաժամանակեայ. ալևորսալ. հին. *Հինսրեայ ծերն սպասէր հինաւուրցն ակնկալութիւն փրկուն. Ճչ: *Երբեմն իբրև զհինօրեայ, երբեմն իբրև զնասալօրեայ երևեր. Նշիխ: *Ճայից ծերացելոց հինօրևից: Զհինօրեայ զգեաւս ցածուցանեն. Վեցօր. Ե. Ե:

ՀԻՊԱՏ. Տ. ՀԻՊՈՒՏՈՍ, ևն:

ՀԻՊԱՐՔՈՍ. Տ. ԵՊՈՐՔՈՍ. *Եղբայր հիպարքոսին: Հանդերձ հիպարքոսաւն, կամ հիպարքոսիւն. Ճ. Ա:

ՀԻՊԱՄՔՈՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՊՈՐՔՈՍՈՒԹԻՒՆ. *Տաց քեզ զպատիւ հիպարքոսութիւն. Ճ. Ա:

ՀԻՊԵՐԲՏ. Տ. ՀԻՊՈՏԵՏ:

ՀԻՊԻԵՍ. Տ. ՀԻՊՈՒՏՈՍ. *Ի պակասէ՝ մանրասկաց, և կամ Ճշդասուեցէ. որպէս, որդան, հիպես. Թր. ⁂: *Քանակին ոչինչ է նեղ. հական. հիպես, եռականգնուն, կամ մանկևսեւոյն. Աբէսփ. ֆոնակ. Ե ասինկ:

ՀԻՈ ԳԱԼ. Γυρεύομαι, γυρόομαι, κυκλόμαι. Gyrum ago, in orbem verso. Շըրջան առնուլ. շրջաբերիլ. պտոյտքիլ. յածիլ.

ծուա՝ ման գալ, պտըտիլ. (լծ. յն. ղիւօս. լտ. ձիւուս. իտ. ձիւօ. Թ. հըռա, փըռ, փռըլ, պտ.) * Երկնի յատեան չուրջ հիւ գալով. Փիլ. ծ. էան: * Միշտ հիւ գալուին պատմէ զմեծութեի արարչին. Խոր: * Որ զնովմէ իսկ հիւ գայցեն շրջանակաւն. Նխս. կալ:

ՀԻՒ ՇՐՋԱՆԱԿԵԼ. Γυρεύω, γυρόω. Circumago, in orbem verto. Շրջաբերել. պըտըտըցնել: * Որպէս և զզգալիսս հիւ և խիթ շրջանակելն եթերականն երկնի. Լմբ. ոչ:

ՀԻՍԱՐԵԼ. որ և ԽՍԱՐԵԼ. Բառ. ռմկ. որպէս պահարել պատնշաւ: Ոսկիփոր:

ՀԻՏՐԻՆ. Տ. ՀԻՒՐԱՑ. * Սինկին չուն ասփ երկըգլխի, և հիտրիա ևս չարագոյն քան զնա. Կանն:

ՀԻՐ, ի. գ. որպէս Ծիր կամ Ձիր՝ կարծի նշանակել Հանդերձ ծիրանի, կի պարգե Յոզնիւ և ի գունազարդ զգեստուց: * Լզգեցեալ հիրս և կարմիրս. Եղէկ. ի֊. 6. ուր ասէ Նս. * Հիրն պարգև ասէ, կի գոյն կարմիրս. այլ ի յն. կապուտակ կի յակինթս: (Թող զի յն. ὑάσ, և ասր. և ὑάσ, մանել:) Իսկ Եզէկ. ի֊. 24. * Հիր և կարմիր և կապուտակ ո. յն. պէսպէս է յայլեայլ օրինակս: Իսկ Սդէթ. լՀ. իբրու արմատ Հիրիկ բաւական մեկնէ, ծաղիկ նման մանուշակի, և զգեստ նոյնպիսի գունով:

ՀԻՐԻԿ. հիրկի կամ հիրկիկ. գ. Բառ. յն. ἶρις: * Ἶρις Iris. որ է Ծիածան: Ի և անուն անուշահոտ բուսոյ. ըստ Եբր՝. փիփ. որ պէսպէս մեկնի. և ըստ ոմանց է հնձ սիս. * Հիրկի հինգ տարիւր սիկղ. Եւ. լ. 24:

ՀԻՒԱՆԴ. ի. ած. ա. Ἀσθενής, ἀῤῥωστος. Aegrotus, infirmus, male habens. Վանգեալ, այսինքն ինասեալ և վանգեալ կի սպասականալ մարմնով. խօթ. անտացեալ. անտաժէտ. տկար. Խոպ, մաքաղեալ, ինճաղըղ, զոյիճ, նոպիլան. * Հիւանդ եմ ես հիւանդիք և անտաժէտք: Չհիւանդս բժիշկս կեցչէք: Որ հիւանդն է, քանզաբ կերիցէ: Հիւանդաց ձեռն եգիալ՝ բժիշկեր զկրսաս: Ոչ պիտոյ է բժիշկ կարոզաց, այլ հիւանդաց. ևն: Որ մահացուցաներ զհիւանդանոցս. Ծէ:

Նմանութի ասի. * Զառաջ խորհուրդն ընդդիմակաց հիւանդ խորհրդոց. Խոր. խմ անտաւոր, ինասակար:

ՀԻՒԱՆԴԱԲԱՐ. ս. Իբրև հիւանդ մարմնով կամ ոգւով. * Եղիա գիտաց զսկարուն օրինացն. և վասն այսորիկ հիւանդաբար ընդ օրինացն ոչ վարեցաւ. Եփր. համաբ:

ՀԻՒԱՆԴԱԲԵՐ. ի. ից. ա. Բերօղ ընդ հիւանդութի. պատճառ խօթութե. * Ո՛մանք ցաւոց հիւանդաբերք և մահական. Երե. ոթ. երին:

ՀԻՒԱՆԴԱԳԻՆ. ա. կարի հիւանդ. յն. խօթացեալ. ἀσθενῶν. * Զայսոցիկոսս Թողի՝ ի մեկնաս հիւանդագինքն. Է. գխմ. Ծ. 20:

Եւ որպէս հիւանդաբեր. * Տիրէ՝ ի վերայ նորա ցաւք հիւանդագինք. Աբէր. Ծ. 11:

ՀԻՒԱՆԴԱՀՈՒՆ. գ. ունի. ա. Առաւել հիւանդ. տկարագոյն. Թուլագոյն. խօթացիս. * Հիւանդագոյնք եզէք լսել ձերով. Ռխ. յհ. ա. 15: * Քանզի հիւանդ ես ասաց դին հաւատացիր, հիւանդագոյնս և տկարագոյնս առակս օրինակաց բանիդ դնեմ առաջի. կալ. ծԷ:

ՀԻՒԱՆԴԱԿՈՐԾ. ա. Νοσοποιός Morbidus. Որ հիւանդ գործէ. հիւանդացուցիչ. * Ոչ նախ ասեն (բժիշկք) զբիւրական դեղն յառաջ ք զխափել զհիւանդագործ նիւթեն. Բր. ա. գլ. * Զարհ և հիւանդագործ տիս է մեղանչիցն. լթ. խալ:

ՀԻՒԱՆԴԱԿԱՆ. ի. ած. ա. Սեպհական հիւանդաց և հիւանդութե. Ինասակար. հիւանդաբերք. և Տկար. անզօր. * Հիւանդական օղք, գեղք, կամ ախտք, կի պատասխանատուութի. Փիլ. նխ. Է: Պիտ: Վրդն. ագ: Սահմ. Է: * Ի բաց հատանել զհիւանդականն, և ի ներքս մուծանել զառողջականն. Փիլ. լԽն. ա. 85: * Հիւանդական զնմա իմասցիս տրամադատուութի. Մագ. կԷ:

ՀԻՒԱՆԴԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συννοσέω. Aegroto simul. Ընդն ախտանալ հիւանդութե. * Ամբ այլուամ զախտ տալով հիւանդակից լինին միմեանց. Բր. ագ: * Հիւանդակից լինին, և ի միմեանց կորնչին. Վրդն. ագ:

ՀԻՒԱՆԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Ախտակցութի. կարեկցութի. * Պօղոս ի հիւանդանալն ուրուք՝ հիւանդակցութէն առողջացուցանէր. Լմբ. պգբգ:

ՀԻՒԱՆԴԱՁԱՅՆ. ա. մ. Իրև հիւանդ կամ տկար ձայն հանօղ, և ձայնելով. * Ան համարձակ լեզուաս հիւանդաձայնս (կամ հիւանդաձայն) բարբառին. Մագ. Է: Ծ. Դ:

ՀԻՒԱՆԴԱՄԻՏ. մանր. տաց. ա. Νωθρός. Tardus. νωθρότερος, segnior. Խօթամիտ. Թուլամիտ. Մանաւանդ Դանդաղ ի բարին. խօթասիրտ. * Ձի մի հիւանդամիտք լինիցիք. Եբր. Է. 12: * Տկարագոյն և հիւանդամիտ յարդարէն զնա առ ամենեսեան. Ռխ. յհ. Է. 28: * Ա՛ձյս իմասուս հիւանդամտաց է. ՄԽէ. ձ:

ՀԻՒԱՆԴԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀῤῥωστία. Infirmitas. Խօթասրտութի. Թուլամորթութի. հիւանդութի հոգւոյ. * Տրտմականք իսկն պահչն վասն պահողացն հիւանդամտութե. Երե. ամի: * Յաւակիւ լինել ոչ հիւանդացեալ անգամոյ, և զնորա հիւանդամտութին ուզել: Ձիւր հիւանդոտութիւնն լցցէ (ք բուժեացէ). Բր. հդ:

ՀԻՒԱՆԴԱՄՏՈՒԹԵՄՄԻ ԼԻՆԵԼ. Ἐμπαθῶς διακείμαι. Cum affectu studioso sum. Ձակաւիլ ախտակրութէ սրտի զհեա սուբ լսրդաց կամ ունայնութե. * Յուցանելով, զի առ ոչինչ, որ ի կենցաղս է, հիւանդամտութէ է. Բր. հդ:

ՀԻՒԱՆԴԱՆԱՄ. ացայ. լ. Ἀσθενέω, ἀῤῥωστέω, μαλακίζομαι. Aegroto, adversa valetudine laboro, male habeo, infirmus sum. Հիւանդ լինել. խօթանալ. ակրանալ. հիւծախտալ. խոպալանձգ. * Ո՞ հիւանդանայ, և ոչ ես հիւանդանամ: Հիւանդացաս հիւանդութի, կամ մերձ ի մահ, կամ յոյժ. ևն: * Հիւանդն ոչ ետէ յիւր կամացն հիւանդանայ. Նեղ:

Նմանութէ ասի. * Հիւանդանալ անհաւատութէ, կամ ի հաւատոց, կամ ի հաւատս: Հիւանդացեալ խորհրդոց մոլգական. Ցճխ. է: Ես. պմ. ա. 4: Բ. ւ. Ես ղ: Է. 42: * Երկայնմբ հակառակութիւնն, քանզի հիւանդանայր գործն արագ և առողջ. Խոր. ա. 28:

ՀԻՒԱՆԴԱՆԻ. նոյ. այսինքն հիւանդգք. * Դիք ձեռն ի վերայ, բժշկեցիք զհիւանդսն. Մագ. օգ:

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. ի, ած. գ. Νοσοκομεῖον. Nosocomium, valetudinarium. Բնակարան հիւանդաց. տեղի գարմանոյ հիւանդաց. խաւգալար, հիւթիթան, ինմալխանէ, Բավնէ. * Հիւանդանոցս և ազքատանոցս: Հիւանդանոցս կարգէր և հիւբանոցս. Նանաս: ՄԵսր. Երեց: * Փոխանակ հիւանդանոցացն յուսաց. Խոր. Է. 20: * Եկեսցեն հիւանդանոց և ամենայն մեզաւորսց. Սեբեր:

ՀԻՒԱՆԴԱՑԵՍ. ա. Որ գայ ի տես հիւանդաց. և Որ գործանէ զհիւանդս առնել Թերակայութէ. * Բժիշկն Թողու զհիւանդսն, և ընդ հիւանդասեսան խօսի. Ռխ. ս. Է. 4. յն. ընդ մերձակայս նոցս:

ՀԻՒԱՆԴԱՑՆՍ ԳԱԼ. Գալ ի տեսանել զհիւանդ. * Ոչ հրաժարեր ուրիւք գալ հիւանդասես այնմ, զոր ձեռօքն ստեղծ. Վրդն. պմ:

ՀԻՒԱՆԴԱՐԱՐ. ի, ած. ա. Որ ինչ հիւանդ առնէ զոք. հիւանդագործ. հիւանդաբերս. ախտարար. * Ձար խորհուրդքն հիւանդարարք ոգւոց են. Խոր: * Հիւանդարար պատճառք. Գէ. Ես: Մ՚ա: * Հիւանդարար ցաւովք. Ճ. Ը:

ՀԻՒԱՆԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Վնասակարութի. պատճառ խօթութեան. * Ոչ ևս Թողուլ նիւթ հիւանդարարութէ. Փիլ. Ան. Է. 29:

ՀԻՒԱՆԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Μαλακύνω. Languescere facio. Տալ հիւանդանալ. խօթացուցանել. տկարացուցանել. * Հիւանդացոյց զսիրտ իմ. Ցոբ. ւԳ. 16: * Գիտէր զսիրտսիրտ պատճառս պատրաստին, որ գիտե հիւանդացուցանել զբնութիւնս. Սրբ. յն. Ը: * Կոչեցեր զիս ի գրոց մահտուանէն, ի մեղացն որ հիւանդացոյց զիս, և ի մահն մերձեցոյց. լՀ. ագ: * Առողջութէ մարմնոյ իբրանց զատոլ հաւատոն սողոմոնի հիւանդսուցցին. Նէր. հաճաբ: * Եւ զնորհս բդս ևս զայրց հիւանդացուցին. Նոս. պմ. Է:

ՀԻՒԱՆԴԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ս. Որ հիւանդացուցանէ. հիւանդարար. * Որ այլոց ողջացուցիչք. քեզ հիւանդացուցիչք. Մագ:

ՀԻՒԱՆԴԱՔԱՅԼ. ա. Որպէս զհիւանդ քայլօղ. տկար ի քայլափոխս. * Հիւանդաքայլ ոտիւք (ձեռք). Գ. ին. Ծ. 5:

ՀԻՒԱՆԴՈՑ. ի, ած. ա. Ἀῤῥωστος, νοσώδης. Aegrotus, infirmus, ad morbum aptus. Ընդբոյ անկեալ հիւանդութէ, կամ ախտից ցաւոց. հիւանդ. ցուտու. ցուտագար. մարգալը ֆէրէչ. ֆէճալըզլը. * Ջկամն, կամ զհիւանդսն. Մագ. ա. 8: * Ողջնկանս, կի հիւանդսս: Հիւանդսս (ասեմք) վասն անզօրի լինել և գիւրաս սեղի տալ հիւանդութեց. Ածիս. որակ: * Ձի և ես այր եմ ծերացեալ և հիւանդս. խոր. Գ. 65: * Հիւանդոտ կինոջ ձանձրացեալ է. Եվէչ. Ը: * Բժշկեցին զհիւանդոտ մեսրոյ. Սրբ. ա. պ. լ: * Ձի ողջացուսցէ, կամ առ ողջացուցանէ զսգամ հիւանդոտ. Եփր. համաբ: Բր. մբ: * Պագմութէ մարմնով հիւանդոտ էր. Ճ. Բ: * Հիւանդոտն մեղաք, և իսօթասիրտն անհաւատութէ. Համմ. առ:

Կամ Ցկոյս և անզօր. * Սրբեացուք զանձինս ի հիւանդոտ զոհից անտի օրինաց: Հիւանդոտ պահպանութէքն օրինացն. Եփր. Է. լոր. Խ Եէր:

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσθένεια, ἀῤῥωστία, μαλακία, νόσος. Aegritudo, infirmitas, morbus, languor. Վիճակ հիւանդի. խօթութէի. տխուցաս. տկարու Թի. Խաս. Ընչաք, ֆարաչ, Իւլէր, ֆէրէտ, պոյիքչիք. * Գուցէ պատասխիչէ նմա հիւանդութէն: Զամենայն անհոգինս նորա գարձուցանէ ի հիւանդութէ նորա: Եթէ կեցցեմ ի հիւանդութէ ասսի իմմէ յայտնի: Յանհնորին հիւանդութէ: Անկայ ի հիւանդութիւն դժուարին: Բժշկէ զամենայն հիւանդութիւն քո: Բժշկէր զամենայն հիւանդութիւն, և զամենայն տկրսս ի ժողովրդեանն. ևն:

Նմանութէ. * Զար է նախանձ. ի հիւանդութէս յայտնի լի են պատասխանք գաւառորաց: Մերմէձ զհիւանդութիս այնցիկ, ոչք զաւնս պայծառս չինեն: Հիւանդութիս այս (կոծոյ) առաւել յաղթասէ զկանայս. քանզի պարծանս հանորին զաւլիւնս և զալաղակս Ռխ. յհ. Է. 18. Ե 16: * Յորում ժամու հիւանդութէի նախասօրն պատմի. Յո. իմ. էյէզ. * Հիւանդութէի ն է

անձինն՝ մեղք · Լմբ · սղ : * Զմեծագոյն հիւանդութիւն զանուսուցանականութիւնն գործեն. պղաք · ոխմ :

ՀԻՒԴՐԱ· Տ· ՀԻԴՐՕ·:

ՀԻՒԹ, ոյ, ոց, կամ ի, ից· գ·՝Ὕλη, στοιχεῖον, βάθος. Materia, humor, elementum, crassitudo, vis, vigor, ևն· Նիւթ. տալր՝ խոնաւ, կամ թանձրացեալ. թանձրութիւն. խորութիւն· գոյացութիւն· և հոյզ· (էօվ)· ծուծ· ոգի· զօրութիւն· խսկութիւն· վ· Ծ·ՆՒՒ· *Վասն թանձրութիւնէ հիւթոյ խոշորութիւնէ բանիցդ· է· Ա. է· 26 : * Առ ի չգոյէ հիւթոյ երկրին : Ոչ գոյր հիւթ երկրին ։։ Լծ·յն· վ՚ինօս, այսինքն խորութիւն· Մ՚ինչ· ծ՚ք· 5 : Մրէ· ։։· 5 : *Ի չորից հիւթոց, կամ հիւթից· Եղիկ : Քաղցրահամ ունակութեան բնական հիւթ (յարմաւենին)· Պիպ : *Հիւթ երկրի՝ ի յօգս հեղեալ : Այս հիւթ լուսակիր : Ամենաուսեալ հիւթիւ յարգալուաց : Ի բիւրուց հիւթից մեզ՝ ի յօգնութիւն նոյն իսկ ծանուցար· Նար :

Կմահութիւ՚ասի, որպէս Զօրութիւն· խակութիւն, բնութիւն, ևն· *Ի վերոյ ջուրցն գոլով՝ նեղգործէր զարարածոցս հիւթ, հիւթիւն իւր կազմէր ընդ փոս ակցի ոլոգոյն· Տաղ : *Ի զօրութիւն և՚ի հիւթոց գրոց մարգարէականաց· Ածաք : կոբիւն : *Հիւթ առեալ՝ի տեառն ոչ օգնականութիւնէն· Ցճխ· ։։· *Ո՚վ հիւթք սուահակութիւ՚ , ով բարք զաղուած· Ոսկ· ՚ի յհ· Ա :

ՀՒԹ ՀԱՄՈՑ կամ ՀԱՄՈՒ· որպէս յն· խիմ՚ս (որ է հիւթ և համ), և որպէս խիմ՚ս (որ է ծուծ, կամ ծծելի՝ հաւիղ)· *Խոնաւութիւնն յանկականագործ հիւթոյ համի մոլանդիւն փոփոխեալ լինի : Եւ՚ի խնձորոյն հիւթ հաւոյն· Նխ·ս · Հագ :

ՀՒԹ· ս· իբր հիւթիւղ· ուստի ՀՒԹ ՏԵՂԻ՝ է հիւթաւոր վայր, այսինքն պարարտ և խոնաւուտ : Վոսկ :

ՀԻՒԹԱՒԵՐ· ս· Որ բերէ կամ մատաղ կարարէ զհիւթ· *Ոչ բնութիւն հիւթասէր՚ի պէտս նորա· Եղիկ :

ՀԻՒԹԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Ὑλικός. Materialis, terrenus. Նիւթական· տարրականն· մարմնական· հողեղէն· երկրաւոր· *Է և հիւթական, որպէս չորս տարրս երկրի· Վ՚րդն· ծն : *Ի կերակրոց լինչ հիւթական· Շ· խոս· *Ի բաղումն ձգէ ղհոգին՚ի հիւթական. ևրս· ձգն· *Որով առնոյն հիւթականն պատկերմունք առ՚ի յանձնէն արտահալածեն· Մ՚ախս· նիկ· *Նաւարկելով անխռովական՝ ընդ ծով կենացս այս հիւթական· Շ· փալ :

ՀԻՒԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ·՝Նիւթական նութիւն· Նիւթ· մարմին· *Նովին հիւթականութիւնէ անպակաս յարուցանէ· Նար· ղ :

ՀԻՒԹԱՅԻՆ, Ինոյ, ոց· Տ· ՀԻՒԹԱԿԱՆ· *Ըստ մարմնաւոր հիւթային աչաց պարագրեալ· Նար· Ածք :

ՀԻՒԹԱՆԻԹ, ի, ից· ա· գ· Բոլորվին նիւթեղէն· մարմնաւոր· երկրաւոր· իր Հողի ղէն, զգալի ինչ· ինչք· տարր· և ծուծ· արմատ· *Խորհի ոք զատասս՚ի հիւթանիւթ ից· Ցճխ· ծ : *Ընդհանուագ ևս ընդ ախտաւորս հիւթանիւթին· Փիլ· ևին : * Թողեալ զհիւթանիւթ մատնոյին· Եղիկ· ։։· * Ի սէր հիւթանիւթին· Ի ցանկութիս հիւթանիւթէից· Շ· յ՚՚ ՚՚րէ· Ե ընդ· *Ընդդէմ այնոցիկ կայր, որ զհիւթանիւթին մուծանէին· Կոչ· ծն : * Ոսկի, և որ այլ ինչ հիւթանիւթք իցեն (յն· նիւթ)· Ջարեացն բուսոյն հիւթանիւթք (յն· արմատք)· կ՚ս· ։։· Ե ։։:

ՀԻՒԹԱՊԻՍ· Տ· ՆՒՒԹԱՊԻՍ· *Նշանակէ մարդ զայնպիսին, որք՝ ի տունս իւրեանց ընդունին զքո հիւթասպիս, և մարմնաւորապէս՝ ի հոգիս իւրեանց· իսկ մարիամ զայնոսիկ՝ որ հոգևորապէս ընդունին զքո· Մէին· վ :

ՀԻՒԹԱՒՈՐ, ի, աց· Տ· ՀԻՒԹԱԿԱՆ· *Ի յայգ հիւթաւոր բնակութիւ՚ առաւել պարծին երկրակոխ հիւթաւորն· Նար· ԽՀ· Ե ՃԹ: *Զնոր հիւթաւորս խորհուրդ՝ ի վերոյ մտացս· Լմբ· պպզ :

ՀԻՒԹԵՂ, ի, աց կամ ից· ա· Առատ հիւթով· Թանձրահոտ· յատութիւ· (յն· վ՚ՆՒս· այսինքն խոր·Թանձր·) *Զերկիր պատրատ և զհիւթեղ· Ոսկ· ՏՏ· 5 : * Զհիւթեղ քերրին, և զսպապէր անհիւթն : Ըզթանձրահոտ և զհիւթեղ անգաստանս· Պիպ : *Հիւթիւղ քան զամենայն երկիր· Նչ· Եզկ : Իսկ հին Բ՚՚· * Հիւթեղ, մանչ ։։:

ՀԻՒԹԵՂԻՆ, ղինի, նաց· ա· Որպէս հիւթական· *Ի կաւս հիւթեղէն ձեռագործ· Լմբ· պպզ :

Եւ որպէս հիւթեղ· *Զի թէ հիւթեղէն ոչ իցէ, արկանել աղբ առ՚ի անուշդ և պատրատել· Սարէ· ԽԳ :

ՀԻՒԹԻՄ, եցի· Ն· կազմել՚ի հիւթոյ· նիւթել, և հիւսել· *Որ՚ի ձէնջ գործեալ հիւթեցյաւ (կամ հիւսեցյաւ)· Եղիկ· Ը :* Պետրոս հիւթեալ՚ի հրոյ· ճ· Ա :

ՀԻՒԹԻՒՆ· փոխանակ գրելոյ հիւթոն· Ընակ հիւթոյ· հիւթեղ· (որպէս գրի և փայլիւն՝ իբր փայլուն·)* Հիւթիւն այն և դալարագոյն զօրութի թփոյն առ հուրն աննիւթ տևականութիւ՚ թերևս խորչի· Ան·յ· Բարչ :

ՀԻՒԼԷ· Տ· ՀԻՒԴԷ :

ՀԻՒՆԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Որ գոյ հիւծուծն· Նիհարացուցիչ· հալոլական· * Սա ներգործէ ուրախական, ի թախծութիւ՚ցըն հիւծական· Ցճ՚՚ ՚՚րէ :

ՀԻՒՆԱՆԻՄ, ծայ· ՚ յ· (լծ· թ· խ·

ՀԻՒՆԻՄ, ծեցայ· ՚ ղի՚՚ղե՚՚·)Τήκομαι. Marcesco, macrescо, tabesco, liquor. Ծփրիլ· հալիլ· մաշիլ· ծնգիլ· նուաղիլ· պակասիլ· *Լուսին ամոյ ամոյ հիւծանի· Եղիկ· *Այլք ամենևին օտարացեալք՝ ի հիւանդութիւն ախտից հիւծան· Կէմ՚՚· *Հիւծիս ախտիւք՝ի նեւքոյ պէտպէս ախտից հիւծեալ տառապի· Լմբ· սղ : *Զմարդիկ զառ՚ի սովոյ հիւծեալս· Ոսկ· յհ· Բ· 6 : *Հիւծեալ վերջին աղքատութի՚՚· Սարգ· յն· Բ : (չփոթի՚ի դրչաց և ընդ հոծեալ· որ է խիտ և լի·)

ՀԻՒՆՈՒՄՆ, ծման· գ· հիւծիլն· հալումն և մաշումն· *Մարդոյական (կամ մանչարական) ախտիւ ջերանել հիւծմամբ· Փիլ· Նխ· Բ : Խոր· գ· 46 : * Ի հիւծմանց, կամ հիւծմամբ ախտից· Նար· խ՚՚· Լմբ· ծղ՚՚

ՀԻՒՂ, ի, ից· գ· Καλύβη, καλύβιον, σποροφυλάκιον. Casa, casula, pomarii custodia· գրի և ՀԻՂ, ՀԵՂ կամ ՀԵՂԴ· այն է խուղ, խուց կամ իւրձիլ և տաղաւար շինականաց, պարտիզպանաց, ևն· ռմկ· խոլվ՚ն· գ՚ՔՎ՚ն· Թ· գ՚ՔՂԳ, գ՚ՔՂՎ՚ք, գ՚ՔՂԻԳ՚ք, ՔԲՒՔ, ՔՂՃ՚ՔՂ· *Որպէս զհիւղս (կամ հիւս) մրգապահաց· Իբրև զհիւղս մըրգապահաց· Սղ· հ՚՚· 2 : Երէմ· ի՚՚· 18: *Կամ հիւղս, ուր զքոր սեմին, և զանուանէլին հնդղոն· Վ՚րդն· սղ :

ՀԻՒՂ· իբր հիւլէ· Տ· ՀԻՒՂԷ :

ՀԻՒՂԱԿԱՆ, ի, աց· ա· կամ է հիւլէական, իբր շամանդապական (՚ի յն· ՒՒՔ՚՚·) և կամ ութեգանկային (՚ի յն· ՒՒՔՕ՚՚· որպէս և հեղհեղալոյս է արեգ քաղաքս)· *Այլք յատմանական հիւղական յորգաորը ՔԲՄՈՒՔՆ տոչորմամբ կիղեալ· Ցհ· ԼՒ :

ՀԻՒՂԻ, կամ ՀԻՒԼԻ, հի, ից, իւք, և հիւղ, ի, ից, կամ հիւղեայ, հաց· գ· Բառ յն· ՒՒՔ կամ ՒՒՔ· *Ὕλη. Materia, hyle, յորմէ և sylva. Նիւթ· հիւթ· տարր· մանր լամալ փոշի· շամանդաղ· հիւանք, հեյոսլա, գալա· փերէսՒՒՔ· *Այծ տրոր զաշխարհս՝ ոչ՚ի հիւղէ, այլ բանիւ յոչէից գոյացեալ· Նխ·ծն : *Այս բանք ասէ զհիւղէ յայտ առնեն· Վ՚՚ՃՕՐ· է՚՚ : * Պարուրեալով եկերք ծովուն զհիւղէն· ՓՒՒ· ՚ի յՃՒ՚՚ : * Զոր հիւսին կոչեն, որ թագամանի նիւթ· միթէ և զինքն ընդ հիւղին՚ի զմրգս ածէր : Զհիւղեայն ասեն : Հարցցուք զհիւղեայն : Զհիւղեայն խնդիր թողեալ : Զհիւղեայն ծանուցանել· ևն· Եղիկ : *Զնոյն զհիւղոյն, այսինքն զնիւթն : Ի չքաւոր բնութիւն հիւղեայ : Վասն ձառից հիւղեայ· Վ՚՚ՃՕՐ· է՚՚ : *Ըստ նմանութ մանրատաղ փոշոյն հիւղէի· Ագաթ : *Քան զհիւղ երկրի հողմահոս փոշոյ· Նար· խ՚՚ : *Ի հիւղէ՚ի մանրամաղ փոշոյ· Վ՚րդն· ծն :

ՄՒՂԻ որպէս յն· ՒՒՔՕ· *Ἥλιος· այսինքն Ագեգակն· *Ի պայծառանալ ՔԲՄՈՒԹեան հիւղէի՝ զնորին զլոյսն նսեմացոյց· Ածաբ· խլ :

ՀԻՒՂՈՍ, ի· գ· Բառ յն· ՒՒՔՕ կամ ՒՒՔՕ· Ἕλως, Helos, mancipium· որպէս մանաւոր ծառայ, ստրկանեակ· Անուն փոքրիկ ձկան, որ ասի Թշնամի լինել կոկորդիլոսի· *Խրթև զհիւղոսն փոքրիկ, որ գտեալ՚ի քուն զկոկորդիլոս գազանն, և մտանէ և ուտէ զմէնայն փորոտին : Հաւն որոգոս կերակրի՚ի մոյ՝ որ ՏՏաց յատամունն հիւղոսի· Վ՚րդն· ծն :

ՀԻՒՊԱՏ, կի՚ ՀԻՊԱՏ, ՚ ի, աց կամ ՀԻՒՊԱՏՈՍ, ՀԻՊԱՏՈՍ, ՚ ից· գ· Բառ յն· ՒՒՔՕ· Ὕπατος· որ ըստ լո· գՒՒՕՈՒՔ Consul. Բդեաշխ· իշխան հրամանատար· փոխարքայ· տարւոր գործակալ կամ կուսակալ· *Ղևկիոս հիւպատոս հռոմայեցւոց· ։։· Ա· գ՚՚· 16 : * Կացուցին հիւպատոս և զօրավարս· Աւծբ· ։։· 15 : * Առաջի պոնտացւոյ պիղատոսի, և ոչ առ այլով հիւպատոսիւ· Մ՚ինաց· Խլ : *Հիւպատոք բրտւտեանք· զհիւպատոսն, ևն· Եսա· ԽՀ· ատէպ : *Գիտեմք զքրիսաւորիւ հիւպատոս՚ի հռոմ, բարեկամ պորփիւրի· Ան·յ· պոզ՚՚ : *Եթէ զմոգաւորք ասիցես, կամ զհիւպատոսին պատուոյ· Սարգ· յն· ։։:

Ի ՀԻՒՊԱՏՈՍՆ, կամ Ի ՀԻՊԱՏՈՍՆ· իբր Ի հիւպատոսութե՚՚ · յամի իշխանութե՚՚ այս անուն կամ այն անուն հիւպատոսաց, և կայսերաց հիւպատոսութի՚՚ Ճոխացելոց· յն· ՒՒՔՕ· Ὑπατεία. Consulatus, Cos. Coss. իբր consule, consulibus, այսինքն առ հիւպատոսաւ, առ հիւպատոսաք· * Ի հիպատոսութն աւտնիոսի և զոքահոսի՝ի հիպատոսին գրատիանոսի հինգերորդում, և յիւրում թէոդոսի յառաջնում՝ի հիպատոսին ՀՆ· Սոլր : * Գործեցաւ այս՝ի հիւպատոսին գրիսկոլխոհանոսի և մայսիմիանոսի· ՃՃ :

ՀԻՒՊԱՏԵԱՆ· այսինքն հիւպատոք· հիւպատոսք· բդեաշխք· *Դահեկանս Ճապալել իբրև զհիւպատեանն հռոմայեցւոց· Խոր· ։։· 47 :

ՀԻՒՊԱՏԻՒ, կամ ՀԻՊԱՏԻՒ, ՀԻՊԱՏՔ· որպէս հիւպատոսութի՚՚· ուստի ՏՏԼ ՀԻՊԱՏՈՍ կամ ՀԻՊԱՏՈՍ՝ է վարել զպաշտօն հիւպատոսութե՚՚, կամ ունել կայսերաց զայն անուն պատուոյ· ամն քանի մի· * Թագաւորէ ալգաստոս ամն ԺՂ· և ետ հիպատիս ԺՔ· Տիբերիոս ամն ԻՔ· և ետ հիպատիս ԻՅ ... (այլ տք) ետ հիպատոս Ժ ... ետ հիպատոս Չ· ևն· Ըէր· ։։:

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ, կամ ՀԻՊԱՏՈՍԱԿԱՆ· Ὑπατικός. Consularis. Սեպհական

հիւպատոսի և հիւպատոսութեան. *Որ զհիւպատոսական պաշուն ունէր՝ աբօտ անուն. Ս՝ի՛ր:

ՀԻՒՊԱՏՈՍՈՒԹԻՒՆ.) որ և ՀԻՊԱՏՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ.) ՏՈՒԹՈՒԹԻՒՆ. ՀԻՊԱՏՈՍՈՒԹԻՒՆ. Բգ՝եղծուլ՝ել՝ իշխանութ՝եան և սա՛ն իշխանութ՝եա՛ հիւպատոսաց. *Պատիւ հիւպատոսութ՝եան. Խոր. գ. 21. 22: կամ հիւպատոսութ՝եա՛. Աւծր. գ. 13: *Աւետաբերդ ձերոյ բարեփառ հիւպատոսութ՝եա՛. Պտմ. իե՛. յ: *Ի հիւպատոսութ՝եա՛ գերակշռեցին. Ճ. Ա. որ և ասի, ի հիւպատոսին:

ՀԻՒՊԱՐՔՈՍ. Տ. ԵՊԱՐՔՈՍ:

ՀԻՒՊԵՐԻՏ. (գրի և ՀԻՊԵՐԻՏ, ՀԵՊԵՐԻՏ, ՀԻՊԵՐԻՏ.) գ. Բառ յն. Ի՛րէրէտիս. Ὑπηρέτης. Minister. այսինքն Պաշտօնեայ. փոքրաւոր. *Ի ծերունւոյ քահանայէն գտնի՛լէլ, որ աշակերտ էր սքանչ գրի՛գորի, և հիւպերէտ. Խոր. գ. 14: *Հիւպերէտ անօթոյն ընտրուե՛լ զուկաս. Նախ:

ՀԻՒՍ, ի, կամ ոյ, հիւսք. սիպ. գ. Πλοκή, ἐπιπλόκιον, πλέγμα. Plexus, nexus, torques. Արմատ հիւսե՛լոյ. Հիւսուած, հիւսակապ՝ուրք. ծալք. յօրինուած հիւրաց, խոպոպիք. զարդ պսակի, և այլոց իրաց, և բանից. հոմանիւթ. Էօրմ, պեւոմ, պեւրմ. *Հիւսք գլխոյ քո իբրև զծիլանի: Զհիւսս և զծամակալս: Հիւսիք, և ոսկեհուռ ծամակալօք: Մի՛ ի հիւսս ոսկեմանս. Երգ. է. 5: Եփ. գ. 19: ա. պ. գ. 3: ա. փխ. է. 9: *Նոյեմաս ուսոյց զարդ և հիւսս գտնե՛լոյ. Եէր. ծ՝: * Յորժա՛լ արար զերգս և զքնարս, և դոյժ մի՛ քոյլ սորա զհիւսս և զսրն՛գոյսս. Մխ. այրէվան:. * կարե՛ալ զհիւսան գեղման ». այլ ձ. զգեղման հերան. Խոր. է: 63: *Ներքոզեան հիւսիս. Ճ. Ա: *Հիւսե՛ցին Թեզք հոգւոց ընդ հիւսից պսակե՛լոցն. Շար: * Հիւսեցաւ քառանոսկեայ ձոյլ շղթայիւ, և հրեցաւ բոլորուե՛ի հիւսոյն. Թեոփ. իե՛ ՃՀ:

ՀԻՒՍ, ոյ. որ և ՀՈՍԻ, սոյ. և ՈՒՍԻՆ. զոր տեսցեա՛ Հիւսուած ձեռանց դիւցազե՛լոց՝ի լերինս, և հոսելոյ յանկարծ՝ի վայր: Ա՛յս բառ գտանի՛ ի յիշատակարանս գրոցն ա՛սողկայ, և յայլս գրեա՛լ Ոսկին. որպէս ասի և ո՛ւմի: Կայ և՝ի Շ. Վիպ. ուր ասի. *Ի ձեռն հիւսոյ (կամ հոսոյ կամ՝ի ձեռն հոսոյ, կամ հիւսոյ) վախճան առեալ». և այս երևի առեալ՝ի Խոր. է. 59. ուր ըստ հին տպ. և բնաիր ձե. ասի, *Մեռաւ՝ի ձեռն պարկի՝ ձեռն հիւսոյ կալեալ». ուր այլք դրեն հիւսոյ:

ՀԻՒՍԱԾ, ոյ, ոց. գ. Հիւսուած. հիւսք. *Ըստ նմանութ՝եա՛ հիւսածոց ընդ միմեանս յեռեալս. Լմբ. յայտ:

Եւ ա. Հիւսե՛ալ. * փիլոն նորա հիւսած տերև արմաւոյ. Վրք հյ. է:

ՀԻՒՍԱԾՈՑ,) ի, ից. ա. Հիւսուա-

ՀԻՒՍԱԾՈՒ,) ծոյ. հիւսե՛ալ. հիւսիք կազմե՛ալ հոսոյ. Էօրմ. *Ընդէր հանդերձս հիւսածոյս՝ի տերևոյ արմաւենոյ. Վրք հյ. իա՛: *Հիւսածոյս Թագաւ պսակեալ, և ոչ կռածու. Վրդ. պմ: *Ցայլ օրինակս հիւսածու ասէ, որ է՝ի հերաց կազմե՛ալ կանանց. Նէ. եէ՛ի. ծէ՛. 10: *Միթէ և կոյսն հիւսածոյս և ընդելուզեալս մարգարտով զգենուցու. Ոսկ. ա. փխ. է:

ՀԻՒՍԱԿ, ի, աց. գ. Գիսակ. վարսք հիւսեալ. հիւսք գլխոյ կանանց. *Յալագս հիւսակին բերինիկեայ: Զհիւսակս իւր տա՛ալ: Վերադրեաց բերինիկէ զհիւսակս իւր. Նաննոս: (որ և կոչի ամեղ պսակ հերայ:) *Մի՛ ի հիւսակս ոսկեմանս. Ոսկ. ս. է. 24: *Ծրիսանածայր մանուշակացն վարգագեղեալ հիւսակ. Թեոդոր. Կաս: * Էին հինք գլխոյն յերկոտասան հիւսակս բաժանեալ. Հ=3. Բեէփ. ծա՛:

ՀԻՒՍԱԿ. Πλέγμα, ἐγκυρτία, κυρτία. Rete, textum, gibbus. Հիւսք. հիւսեալ ինչ. զոգ. կապ. *Հիւսակ ինչ յօղոյ և՝ի հրոյ իբրու զտեսակ ինչ մաղի չարամանեղով, կրկնակ հիւսակ առ մտան ունելով. Պղատ. փխ: * Հիւսակ հոգւոյ յեօթնարփեան ընտրեալ՝ զոհս՝ Հոգւոյ և՝ի հրոյ Ղեւ. Շ. փագ: *Ձորիւք հիւսակօք հրաշալագործեալ սեղան՝ կանգնեալ քառանկիւն՝ զարմանալոյ. Նար. փագ:

ՀԻՒՍԱՆԱՁԵՒ. ա. Նման հիւսան. ընող, կերտող հանգոյն հիւսան. * Ես որ հիւսն եմ, և արտօրոյ հիւսանաձև ամենայն արարածոց. Ճ. ժ:

ՀԻՒՍԱՆԻՄ. սայ. յ. Հիւսիլ, և պատիլ. *Ջմեռանէն սուտ գայէս (յայտ առնէ) հիւսանիլն կատուով, և՝ի գամբանի ներծածկիլ. Թեոդոր. Ղայրաք:

ՀԻՒՍԱՏԵՍԱՆ. ա. Ἐγκύρτιος. Textus, textilis. Որ ունի զտեսիլ հիւսուածոյ. *Ջմինն՝ի հիւսատեսականն աւ բերանաւն հասոյց. Պզաթ. փխ:

ՀԻՒՍԵՄ, եցի, եա՛. ն. որ և ՀԻՒՍՈՒՄ, սի. Πλέκω, συμπλέκω. Plico, complico, necto, connecto, torqueo. διατάσσω, dispono. Հիւսս առնել. հիւսե՛ել. նիւթել. ոլորե՛լ. բոլորե՛լով շարամանե՛լ. ընդ՝ելուզա՛լ. նե՛լ. կցե՛լ. զոգե՛լ. յարմարե՛լ. հոմանի՛ւթ. Էօրմե՛, պեւոմե՛, գբլերմա՛գ, ռայթոմբմա՛գ. (ըմ. և հիւսեցին իւլեմե՛.) *Ջհերս վարսիչ հիւսե՛լ. Մխ՝ի. ը՝: *Ջանճառ պսակն, զոր հիւսեցին մատունք զգլխիդ. Բենի: * Ջանասլական պսակն հիւսեցոցե՛ քեզ: Հիւսէ ընդ բանիս և զլուծս յարացոյց. Շ. ա. պ. 4ը՝: Ն է՛. պ. է՝: *Հիւսե՛ և ընդ այս զսկսպէս բանս. անդ. ա. յհ. ծը՝: *Եւ ոչ մե՛ք՝ի պատուհասեանս հիւսե՛լ հաւանիմք. Խոր. գ. 65: *Ջմրու հիւսուցից չարս տոկից բանից գորովակաց. Նար. է՝: *Ոչ միայն նշան, այլև մարգարէութ՝եա՛ն՝ի միասին հիւսեա՛լ. Ոսկ. եա: *Հիւսե՛լ զինեգութ՝եա՛. Ոսկ. յհ. ա. 40:

ՀԻՒՍԻՍ, սեաց.) ա. Βορέας, βορέας, βο-

ՀԻՒՍԻՍԻ, ուց.) ρέης. Septentrio, aquilo, boreas. գրի և ՀԻՒՍԻՒՍԻ. ՀԻՒՍԻՒՍԻՒ. ՀԻՒՍՈ. ՀԻՒՍԻՒ. այսինքն հիւսիս. հիւսիսոյ. կողմն աշխարհի ընդ մէջ արևելից և արևմտից՝ դէմ ընդդէմ հարաւոյ, հեռի միշտ յարեգակնէ, և ցրտագին: Եւ Հողմն ցրտաշունչ յայնմ կողմանէ. հոմանի՛. Բօրեաս, պօյրաս:

Իբրև կողմն՝ ասի. *Ի կողմանէ հիւսիսոյ: Ընդ հիւսիսի և ընդ հարաւ: Բանակեցան՝ի հիւսիսոյ գոլեալ: Պատի ընդ հիւսիսիս. ևն: *Պատի զհիւսիսեաս: Ջայգի առ հիւսիսեաս գառնայ յարևելս. Եզնի: *Հիւսիսի և հարաւ (բևեռային կողմանք) ոչ ունին բնակիչս. Վրդ. ծո:

Եւ իբրև Հողմն՝ ասի. *Արի՛ հիւսիսի, և եկ հարաւ, ընչեա՛ ՚ի պատեղ իմ. Երգ. գ. 16: *Ջարթնի՛ր հիւսիսի, և եկ հարաւ. այսինքն գնա՛ հիւսիսի, և եկ հարաւ: Հիւսիսի՛ սատանայ, և իւր գործքն կոչին. Նար. երգ: Իսկ Եբեմ. իե՛. *Հիւսիս արևելից ». յն. ապելիոգէս, այսինքն ապարևական:

ՀԻՒՍԻՍԱԲՆԱԿ, կամ **ՀԻՒՍԻՍԻՍԲՆԱԿ,** ի, ից. ա. Բնակեալն՝ի հիւսիսային կողմանս աշխարհի՛ հայելով առ սահմանակից ազգս, որք առաւել յայլ ինչ կողմն երևին. * Հիւսիսաբնակ ազգ հայաստուն. Նեայց. Ճ. Ը: *Հիւսիսաբնակ ազգինք, կամ աշխարհ. Շար: Նրզն:

ՀԻՒՍԻՍԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ խաղայ գնայ ընդ կողմն կամ՝ի կողմանց հիւսիսոյ. *Հիւսիսախաղաց բաբեւացին. Գէ. է:

ՀԻՒՍԻՍԱԽԱՒՌՆ. ա. Որ ունի խառնուած կամ հայեցուած ինչ առ հիւսիս. *Գետն երկայ ընդ արևելս հիւսիսախառն. Զէնոբ:

ՀԻՒՍԻՍԱԿ. ա. Իբր հիւսիսային. *Հնչէն զերգ հողմին հիւսիսակ. Շ. Եփս:

ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆ կամ ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական հիւսիսոյ. հիւսիսայինի, և հիւսիսաբնակ. * Կողմանց հիւսիսականաց: Հիւսիսականաց կողմանց: Հիւսիսականաց ազգաց, կամ գրոհիս: Հիւսիսականաց ոլորտից ծագմանն: Հիւսիսական ծովուն. Ագաթ: Խոր. է. 56: Շար: Ածան. Եւէլ. Ճ. Ա: *Ցայրեցեալ գօտւոյն մինչև՝ի հիւսիսական կողմն. Շիր: * Որ զհաւարն անդիսուե՛լ հիւսիսականացս: Ամենայն հիւսիսականաց: Ջհիւսիսականն նուաճե՛ալ. Շար: Աբծր. ա. դ: Շ. Վիպ: *Հիւսիսական և գերհիւսիսական (կողմանք երկնից) ». լատ յն. սալին Արկտիկոս, և հակարկտին. Արկտικός, καὶ Ἀνταρκτικός. Աբիսա. Ծ:

ՀԻՒՍԻՍԱԿՈՂՄ, կամ կողմն, մանկ. գ. կողմն հիւսիսոյ. հիւսիս. *Եւ ընդ հիւսիսակողմ յերկայնութ՝եան քան և հինգ հազար. Եզնի. իէ. 10. յն. ընդ հիւսիս. πρὸς βορρᾶν, ad aquilonem. * Ի հիւսիսակողմն էր սեղան ոսկեզարդ. Նէ. եէի: *Ի՛ջանէ՝ի լերանցն՝ որ՝ի հիւսիսակողմանս գաշտին է. Լսող. ծ:

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Βόρειος, βορεῶτις. Septentrionalis, borealis. Տ. ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆ. *Հիւսիսային կողմն, կամ լերինք, խաւարք, դառնութ՝իւն. փիւ. նխ. է: Խոր. է. 10: Լփն: Լմբ. ա: * Հիւսիսային ղօրաց: Զարհուրելոյ զհիւսիսայինն: Զհիւսիսայինսն հալածեցից՝ի ձէնջ. Երեմ. Խ. 24: Ես. խա. 25: Յովէլ. է. 20: *Ա՛ճապարեաց զգալոյ հիւսիսային: Կորեաց զգալոյն հիւսիսայինն. Զէնոբ: *Սաստիկ շնչելով հիւսիսային հողմոյն. Տաղ: *Հողմք հիւսիսայինք. Շիր:

ՀԻՒՍԻՍԱՆԱԼ, ացեալ. է. Նման լինել հիւսիսոյ. ցրտանալ. սառնալ. *Հիւսիսացեալ բնութ՝իս. Վանակ. յոբ:

ՀԻՒՍԻՍԵՆ. ա. Հիւսիսային. հիւսիսական. *Ի սատանայ իբրև զհողմն հիւսիսեան. Ոսկիփոր:

ՀԻՒՍԻՒՍ, կամ **ՀԻՒՍԻՒՍԻՍ.** Տ. ՀԻՒՍԻՍ:

ՀԻՒՍԿԵՆ. ա. (Ἔργον) πλοκῆς. (Opus) complicationis. συμπεπλεμένος, complicatus, connexus. Հիւսուածոյ. հիւսածոյ. հիւսեալ (իբրու՝ որկէն կիմ որգուձակ հիւս.) *Մանուածոյս ծաղկեալս, գործ հիւսկէն: Աւրացես տախտակ մի՝ հիւսկէն վերջիւք: Խառնեալ յերկոցունց կողմանց ընդ միմեանս հիւսկէն: Օձիք՝ հիւսկէն գրապատնաւ. Եւ. իէ. Ա լէ: *Հիւսկէն զգործ խոտրանին և վակասին ասէ, որ էր վերա՝ գործ ոստայնի. Նէ եէի: * Երկայն անօթ լինչ է հիւսկէն. Կիւրղ. Ըգ:

ՀԻՒՍՆ, սան, սունք, սանց. գ. Τέκτων, τεκταινόμενος. Faber lignarius, tignarius. Արհեստաւոր կերտող փայտեղինաց. իբրու հիւսիչ տաշտձից. փիւռէր, փիւրուէր, փոչրամաքի, նէձմար. Լբր. Խորէ. տես է. ԻԳ. է. 11: է. ԻԳ. ծէ. 11: ա. ճ. է. 14: է. ճ. իէ. 12: Եփ. ի՛ 18. 20: Երեմ. ե. 3: Մ՝պՒ. ծՁ. 35: * Ի հիւսան խափ տնանէր. Մ՝ախ. է: * Որպէս քանան հիւսան, և լար ոսմանաւ. Ձեան. Սրգ. յ՝. է: * Ոչ ոք գայրքին գոլով հիւսն մականուանեսցի, և ոչ հիւսն գոլով գայրքին մականուանեսցի. Պզաթ. օրէն. է:

Ցմանուելիք ասի. *Զօգեմք աւասիկ ... լինել մեզ հիւան պատկանաւոր. Խոր.Ա.31. (որպէս հիւսօղ բանից, կամ հիւսուած:)

ՀԻՒՍՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Τεκτονικός. Fabrilis. Որ ինչ անկ է հիւսանց կամ հիւսնուելեան. * Հիւսնական արուեստին էր ա. րուեստագէտ. Ոսկ. Ես: *Հիւսնական գործ, կամ անօթք, կամ մանելք. Աստ. Բ. 11: Առ.Է. 4: Դիտ. էրէ. ԺԷ: Ա.Մ. * Տաշելին զգեւն նոցա գործուվք հիւսնական սրոյ. Ղևոնդ:

ՀԻՒՍՆԱԿԱՆՆ. ի Τευτονική. ըստ յն. ո. Ազոյ, է հիւսնուելէ. *Ա յլ արհեստք ... որպէս հիւսնականն, չինողականն, գործնականն. Սահմ. իա:

ՀԻՒՍՆԵՄ, եցի. ն. Τεκταίνω, τεκτονεύω, τεύχω. Fabrico, or; struo. Հիւսնուելիւն առնել. գործել 'ի վերոյ փայտի. չինել. կազմել. *Ուսանիցի միայն զհիւսնուելին, և երբեք ոչ հիւանիցէ. Բրս. 49: *Դարբնել և հիւանել: Խօսել, և հիւսնել, և Թագաւորել: Հիւսնելն մարդում միայն գոյ. ևն. Նխս. իսս: Կոչ. ԺԷ: Ածյ. պորէ: * Ընդ նոյի զտապանն հիւսնեաց. Ոսկ. ԵԷ:

ՀԻՒՍՆՈՑ, ի, ապ. գ. (իբր հիւսանոց.) Գործարան հիւսանի. փխրէնէի Խոնա. *Եւ ԼԵ 'ի հիւսնոցս երթայցես. Բրս. 51:

ՀԻՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ի Τευτονική. Fabrilis ars. τεκτονία, τεκτοσύνη, structura. Արհեստ և գործ հիւսան. հիւսնական. հիւսնելին. *Զհիւսնուէ փայտից գործել քատամ գործոյ. Ես. լ. 5: *Որպէս հիւսնուելէն, և փայտ նորին ենթակայ. արդ հիւսնուելի, ևն. Սահմ. ԺԷ: * Ուսանիցի միայն զհիւսնուելիւն. Բրս. 49: *Ամենայն մարդ ընդունակ է հիւսնուելէ. Ածյ. պորէ: *Որ սէս 'ի գարբնուելէ գարբինն, և 'ի հիւսնուելէ հիւսն. Եփիկ:

ՀԻՒՍՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Իր կամ բան հիւսեալ, հիւսք. շարամանուելիւն. յօրինուած. *Արուեստական հիւսուածովք. Նխս. 'ի սթանէ: * Ողջոյս հիւսուած: Զայս հիւսուած բանի. Նար. իէ. իԷ: * կարօտի կառուցեալ վարժիչ հիւսուածոյ բանից. Երզ. լ:

ՀԻՒՍՈՒԱԾՈՑ, կամ ծոս. Տ. ՀԻՒՍՈՒԱԾՈՑ կամ ՀԻՒՍՈՒԱԾՈՒ. * Ջուանք հիւսուածուս. Նխ. էլ:

ՀԻՒՍՈՒՄ, սի, հիւս. Տ. ՀԻՒՍԵՄ, եցի. (գուցէ լինի և հիւսանեմ, սի.) * Զդէնսն հերս հիւսուն. Փիլ բան.Ա:*Տես զնոյն հիւսուս զբանն. յայ օգնելոյն, և յիւրոց կամոյ. Գէ. էս: * Փոքրագայ հիւսուլ իբրև զաւասան հոգևոր, ևն. Աստ: *Եհիւս զհեր գլխոյ իւրոյ. Յոան: Ա. 3: * Ոչ հիւսոցին գհաք քո. Եզեկ. իԲ. 17: * Հիւսեալ ընդ միմեանս յանկուած վակասին. Եւ. լԲ. 19:

ՀԻՒՍՈՒՄՆ, ման. գ. Πλέγμα, πλοκή. Nexus, complicatio. Հիւսելն, իւն. հիւսուած. *Ի յօրինուած հիւսման պահել: Ի հիւսմանէ չուանի: Կապարոյտ հիւսմամբ շարագրեալ (վիմաց). Երզ. Ա. Խոր. *Ի վերոյ ոչ հիւսեցէք 'ի նոյն հիւսմամբ սիրոյ. Գէդ: *Ա յ հոգւոյ և մարմնոյ 'ի մի էուն երկոյն հիւսմամբ. Նար. իսս: *Ի հիւսման պատմութենէն պիտոյից: Զհիւսուածն հաւատոյ ընկալեալ. Ոսկ. Ես. 18. Ցհ. լԲ:

ՀԻՒՍՍԻ. ՀԻՒՍՍԱԿԱՆ. Տ. ՀԻՒՍԻՍ. և զորս զնոսին: Շիր:

ՀԻՒՐ, րոյ, ոց կամ ի, լոց. գ. Ξένος. Peregrinus, hospes. Հեռաւոր ոք հրաւիրեալ ընդ օսար և պանդուխտ ընկալեալ 'ի տուն ուրուք աւուրս ականուելիք. Ոսկ. Ես. 18. Ցհ. լԲ:

մոց, և հիւր որդւոց մեր իմոյ: Հիւրոյն անցաւորի: Զերախտաւոր հիւրս: Հիւր ընդ նեղ. Նեղ. Նահանգի, ասի յոլեան 'ի փոր կին՝ * Հիւր անդնդոց ... ին. անդնդասուն. Ֆ. Ղ. Ը. 7: *Հիւրասիրին աբրահամու հիւրոյ կերպարանօք երևեցաւ տէր. Պիսա: * Տէսուչք հիւրոցն: Զհիւրին դարմանն: Ընդունիկին հիւրք երեկոհիւք: Ի սպասաւորելի հիւրոց: Առանց հիւրի ոչ ճաշակել. ՅՃԻ. իՖ: Խոր. Ե. 63: Խոսր: *Զարքայ համ հայր մեր՝ ուխտիս սրբեցէր, հիւր նոս իմ լիքեր. Գէդ: Իսկ յասելն Եէր. ԲՖ: * Հիւր (կամ 'ի հիւր) ժամու էր, և ոչ մեզք օրաց ի. բմն պատահական, և ոչ սովորական, կամ առաժամեան, և ոչ հանապազորեայ:

ՀԻՒՐԱՒԱՐ. ի. Իբրև զհիւր. ըստ օրինակի հիւրոց. *Հիւրաբար մեծարանս առնելով եկի 'ի տեսանել զքեզ. Ճ. Ա:

ՀԻՒՐԱՄԵՆԱՐ, ի, իոց. ա. Որ մեծարեալ պատուսիրէ զհիւրս. * Հիւրամեծարին աբրահամու. Կորնթ: *Իբր հիւրամեծարք սեղանոյ սքանչ սքեայս. Ճ. Ը: * Կամեաս հիւրամեծար լինձ զսնան իմ, և քեզ 'ի բարեխօսել. Վրք հց. իԷ: *Անքաւարքն բազ մեցուցանեն զքեզ 'ի սեղանն փափաքելի կոչելով հիւրամեծար զաւազրոս Եէր. գհ:

Ցմանուելիք. * Ծոմիլ ասպնջական է հիւրամեծար՝ գեւտց բազմաց ... այսինքն յինքն ընդունող. Վէսոր. Տ.

ՀԻՒՐԱՄԵՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեծարելն և մեծարիլն հիւրընկալութիւ. * Բազում հիւրամեծարութիւք առ 'ի նմանէն պատուասիրեցայ. ՅՀ. կԲ:

ՀԻՒՐԱՄԵՐԺ, ի, իոց. ա. Մերժօղ կամ չընդունօղ հիւրից. * Օտարատեաց և հիւրամերժ էին եգիպտացիք. Վրդն. Ծն:*Զհիւրամերժս և զօտարատեաց յանդիմանէ. Մխ. ատ:

ՀԻՒՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἐπιξενόομαι. Peregre advenio. Հիւր լինել առ ումեք. Դատաբ օվգ.*Հիւրացեալ է ինձ եղբայրն 'ի պէտս տան. Սէր. իԲ. 34:

ՀԻՒՐԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Ξενοδοχεῖον, κεῖον. Hospitium, diversorium. Տուն և տեղի ընդունելութեան հիւրից. հիւրատուն. օ. տարանոց. Դատաբ օվգ.Ա, Ընդհանէ, Ա. Ղևոնդ. Խոր. Ե. 2: Փիս. ա. 9: Իսկ Ե. Ղ. Ը. 2. * Հիւրասէր որմզդական գիւղ վանատուի ... իսմն սրա մոգոյ կամ դիտի՝ որ կոչիւր հիւրասէր կամ վանատուր: *Հիւրասիրին աբրահամու հիւրոյ կերպարանօք երևեցաւ տէր. Պիսա: *Եւ են հիւրասէրք. օտարընկալք. Աստ. Ե. 7: * Ողջոյնս և հիւրասէրս: Հիւրասէր ըստ աբրահամու և զովասոյ. Սէփ. յի. Ե: Շ. ընդհանր:

ՀԻՒՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοξενία. Hospitalitas: Սէրդասիրութիւ առ հիւրս. օտարասիրութիւ. հիւրամեծարութիւ. *Զհիւրասիրութիւ զհետ երթայք. Հե. ԲԲ. 13: * Ա յնչափ գոան հիւրասիրութիւն հաճոյք ա՛ն, մինչ զի զնա հանդերձ հրեշտակօք ընկալան և պատուասիրեցին. Շ. ընդհ: *Զհիւրասիրութիւ բարիան առ ամենեսեան ծաւալեալ. Սէփ. յի. Ե: *Բազում հիւրասիրուի առնէին. Մխ. էրէց:

սլացեալ. (կամ որպէս Իբրաղաց, ինքեան ընծացեալ.) * Աբրագ յարուցեալ ծերոյն հիւրասլաց ոտիւք՝ եկեալ մտանէր 'ի տաճարն. Տաղ:

ՀԻՒՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ξενοφονία. Hospitum occisio. Սպանուի հիւրից. օտարասպանութիւ. *Զօտարան զենլով ուրախացայր հիւրասպանութիւ. Ննհտ:

ՀԻՒՐԱՒԱՃԵԼՈՒՉ. ա. Որ ինչ վաճել է առնել առ հիւրս. * Զեմ զհիւրավաճելուչ սպասաւորութիւն ընկալուլ յառնէն. Սարկ. հանգ:

ՀԻՒՐԱՏԵԱՑ, եցի, ցաց. ա. Μισοξενος. Osor peregrinorum, vel hospitum. Ատելոզ հիւրից. հիւրամերժ. * Եգիպտական ազգն օտարատեաց. և հիւրատեացք. Փիլ. Խնասփն:*Սոդոմայեցիքն հիւրատեացք. Լ.Ք.Խ:

ՀԻՒՐԱՏԵՍ, ի, ացայ կամ իցս. ա. Տեսուչ և դարմանիչ հիւրից. վերակացու հիւրատանն. Դիմաքաղ.*Որ կաթողիկոսարանին հիւրատեսն էր. Լսպ. Ծ:

ՀԻՒՐԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Μισοξενία. Odium peregrinorum, in hospitalitas. Հիւրատեացն գոլ.*Ցաղագս հիւրատեցուլէ արտեմիդեայ. Նոննոս:

ՀԻՒՐԱՏՈՒՆ, տան. Տ. ՀԻՒՐԱՆՈՑ. *Օտարանոցք և որքանոցք և հիւրատունք. Մխ. դա: *Զամենայն իւրս իմ տաց 'ի հիւրատունս եկեղեցւոյդ 'ի պէտս ալքատաց. Վրք ոա: *Ընծեցի զհիւրատունս վասն փըրկուլէ իմոյ. Ցհնաբ:

ՀԻՒՐԸՆԿԱԼ, ի, աց. գ. Ξένιος. Hospitalis. ξενοδόχος, χος. hospes, qui hospites sive peregrinos excipit. Ընկալուլ կամ ընդունօղ հիւրից. ասպնջական. վանատուր. հիւրասէր. հիւրամեծար. *կարէ զանազանել նապես հիւրընկալն ... հիւրընկալին հետևեալ արամազդայ. Պզաբ. օրին. Է: *Պատուելով զհիւրընկալն զնս (զպատմազդ). անբ. ԺԷ: * Ամբարձ զաչսն հիւրընկալն, հետս զգան. Սոփ. կանգ: * Ոչ ասէ հիւրընկալ, այլ հիւրասէր: Ոչ միայն հիւրընկալ այլև հիւրասէր լինել. Շ. ընդհ: *Չի մի զհիւրընկալն արտաքուցանիցէք. Երզն. ճբ: *Ա բար զնա գոնոպան. յետ տարւոյ մի կարգեաց զնա հիւրընկալ. Հ=Ց. ճայ. ԺԷ:

ՀԻՒՐԸՆԿԱԼԵՄ, եցի. ն. Ξενοδοχέω. Hospites aut hospitio excipio. Ընդունել զհիւրս. առնել ընդունելութիւն օտարաց. *Հիւրընկալեաց ոստմէել զաւուղ. Նխ. ա. Ք: *Զորս մոանեն և ելանեն 'ի քաղաքէս' հիւրընկալես. Ճ. Ա: *Ծառայելն հիւրասիրաց, հիւրընկալելն: Հիւրընկալեալ զմեզ' աչակերտեցաւ ինձ. Խոսր: Վրք հց. ԺԷ:

ՀԻՒՐԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ξενοδοχία. Hospitum exceptio. Հիւրընկալելն. ընդունելութի հիւրից. ասպնջականուի. * Աբրահամ ընդ հաւատացն և զգործքն ունէր բարի, զօտարասիրութիւն և զհիւրընկալուիւն. Խոսր: *Հիւրընկալութենն աբրահամու: Որպէս օրէն էր հիւրընկալութենէ. ևն. Նար. գնդ: Իգն: Շ. ընդհ: Նոննոս:

ՀԻՒՐՈՑԹՔ. } Նոյն ընդ վ. որպէս
ՀԻՒՐՈՑՔ. } հաղկերոյթք. * Ընկալեալ զհիւրոյթսն՝ հաստատէ զաւետիս ծնունդեան սահակայ. Նխ. ծն: *Ածյէր մի' զանց առնել, այլ զհիւրոյթն ընդունել: Ի ջաւանս առնուալ, և զհիւրոյթս կրկ՝ համբրին հրեշտակք առ մարդիկ. Փիլ. Խմասփն:

ՀԻՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ξενία. Peregrinitas, hospitium. Հիւրն գոլ. օտարութիւնն պանդխտութիւ. և հիւրընկալութիւ. Ֆոտ. Ֆիրէն. զոլիպլէս. * Երաշխաւոր եզև օտարի, և 'ի հիւրութիւ' գրաւեաց զնա. Աստ. Ե. 16: *Ընկալուչ եղելոյսն հիւրութիւանն

ալ. Ճ. ֆ. *Են քաղաքք (ի կրօնաւորաց), որք հիւրասիրէին եկեալք յաշխարհ, պատահէն նոցա վախճան. Ը. ընդ: *Եղեր նոցին հիւրասիրեալ ընդունելոյ, և առանձնական առատապէս յանձնապատեն. Լ՚ք. ի՚ն: *Ընկալ դու հիւրասիրեալ, և արձակեա խաղաղութեամբ: Եւ ոչքա երանելի հիւրասիրել ձերոյ սրժանաստրք ոչ եղեն (չընդունելով զողջոյն ձեր). Եր՚ը. լ. Ե. Ղուկ:

Իակ յաւետն Համան. առ. *Որք քոյ եղբաք գաշնակիցք հիւրասիրել նորա, հարսնացեալ առեալ զմիտս մեր պատճառաք». կամ է մեռոգասիրութեան հրաւիրելոյ նորա զմեզ ի հարսանիս, և կամ անարատութեան հրաւիրելոյս իբրև օրհորդաց. (զի լծորդ է օրհորդ ընդ հիւրի. իբր յաւերժահարսն:)

ՀԻՒՐԱԿՈՑՆ, կամ ՀԻՒՐԱԿՈՑՆ, գաւ. ի, ից. ա. Առաւել կամ կարի հէք. եղկելի յոյժ. Թշուառագոյն. *Յոլովագոյնս և քան զոր ասացիս՝ հիքագոյնք. Աբ՚ր. ազ՚ *Յիւրեանցանման հիւագունիցն: քան զանձնայն աղեղս հիքագոյն. Պիտ: *Ե՚ւս հիքագոյնս կամեցեալ զմեզ առնել ի՚ն:* Եւ ո՞ հիքագոյն քան զՀրշուսուս. Սի՚ն. ազ:

ՀԻՒՐԱՄՈՐԹ. ա. Հիքացեալ մորթով, իբր մորկ և խայտաւակ. *Փորփրածին հիքամորթ օրհորգաւն. Մագ. կ՚ա:

ՀԻՒՐԱՑԵԱԼ կամ ՀԻՒԱՑԵԱԼ, ցեալ, ացս. որ և ՀԻՒ կամ ՀԻՒ. Թշուառացեալ. չուառացեալ. ուառապատեալ. աւադելի. եղկելի. * Վրիպեցի յոյժ հիքացեալս: Հիքացեալոց մատոյց խրատս: Բաւուն զհիքացեալոյն հարեալ պատանւոց: Ան հիքացեալ վախճանեցելոյն ի գերեզմանին ինսաբել. Պիտ: *Լայի զհիքացելոյն կորուստ. Փագ: * Մրճծ է հիքացելումն դեղ. Աբ՚ր. ազ: *Ո՞վ ողորմեսցի հիքացելոյս. Սագ. յն. է: *Հայցեսք ընդ հիքացեալ Թշուառականացս. Ճ. Ը:

ՀԻՒՐՈՒԹԻՒՆ, կամ ՀԻՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Հէք գոլն. Թշուառութիւն. ողորմելութիւն. խեղճութիւն. սգկիւլիւթ, դժբնիւթ. *Նախանձոն զայսոցդ Թշուառութիւն՝ իբր փոխանակ թալեալ հասցուի, և զբարիս ընկերացն՝ անձինն հիքալի. Ոսի. ֆ. է. 15: * Ցամենայն կողմանց յորդեալ հիքութեանցն վտանգք: Որ ամենաթշուառ հիքութեան եղանի պատճառ: Եզկելիք յոյժ, և լի հիքութ: Կենացդոյս հիքութիւք (այսինքն ողորմ մահու ամբ). Պիտ: *Ամենայն հիգութիւն առնիմ զայս գոլ ասէ: Ճ. Ա: *Ցայտոյնի անհնարին հիքութիս կապեցք զանձինս մեր: Ցուշ առնէ նոցա զաւաչին հիքութիւն իւրանց և զանարժանութիւն. Ցոգ. ա. ա. ը. Ե յոգ. ա:

ՀԼԻՒ, ի, ացս. ա. (ի Լու. լուր. որպէս Դիւթալուր. նոյն է և յն. լո.) Ὑπήκοος. Obediens (obaudiens). որ և καταπειθής. obsequens, moriger. (լծ. և ալ. հալիմ, հեզ, հիւլամ, գառն.) Լսող անսացող. ունդհնդիր. հնազանդ. հեզ. բարեհամբոյր. հանգարտ. զգօն. խօսք ծպիի ընօր, խելօք. ծագլըմ, ասլօս. * Այր հլու զգուշութիւ իսօսեացն. Աբ՚ա. ի՚ա. 28: * Հաւան, հլու. Ցձի. ի: *Ա՚ստերիմ և հլու ծառայ. Սգ՚ա. յն. ծա:* Ունին զանազան լինել հրամանացն ոչ, և զհլուն անառակ իսօսից ևերգոց. Խօս: *Հլուսց սոյ ոճ զնորհս իւր. Նօր. խօսա:

Կամ իբր Հլուական. * Հլու հաւանութիւն, կամ հնազանդութիւն. Պիտ: Մագ. ի՚:

ՀԼՈՒԱԿԱՆ. ա. Καταπειθής. Obsequens. Որ ինչ հայի առ հլուն կամ առ հլուելի. * Տնտանեաց զհնազանդութիւն, և ըզհլուական միտան. Ոսի. ֆ. ա. 5:

ՀԼՈՒԹԻՒՆ. գ. } Հլու գոլն. լսողու-
ՀԼՈՒՈՒԹԻՒՆ. } թիւ. ունկնդրութիւ. հնազանդութիւ. անսացողութիւ հեզութ. *Գործիցէ քալ հլուելե ասպարէզ. Ցհ. ի՚. ագ: *Զի փայտին տարաւսութիւն ի ձեռն փայտին հլուսնէ քժշկեալ իրէն. ա. լէհ:

ՀԼՐԴԵՆԻ. Տ. Խլրդենի. * Հլզդենի դիմօք. Աբծր. է. 5:

ՀՆԴՍԱՆԳ. նաց. գ. Հծծելն. չընջիւն. էբսխոց. փըւլիը. *Հչծծանս և զնոցա ընդ միմեանս յայտնել. Աբ:

ՀՆԴՍԵՄ, ևցի. լ. Ձսչդեւս. Conquiro. Ըչնջել ընդ միմեանս՝ հարցանելով և խրնդրելով. խոխալ, խոխալ, հարցընել. ՀՀձիլ. փըւլաոսգ. *Հարմացան ամենեքեան, մինչև հծծել ընդ միմեանս, և ասել. զինչ է այս նոր վարդապետութիւն. Մրի. ա. 27:

ՀՄԱԳՈՑՆ. ա. ս. կարի հում. և նմանութիւն՝ Անմարդի, գազանային. * Հմագոյն և խակագոյն քան թէ նա (գազանն). Փիւ. պեսական:

ՀՄԱԿԵՐ, ի, ացս. ա. Ձմօփάγος, ὠμοβόρος. Crudis cibis vescens, crudivorus. կերօղ կամ ուտող զմիս հում. չաղղակեր. համ համ ոսփող. լէյ նէյիճի. * Երանի թէ իբր զհմակեր գազան զմիմեանց միս ոչ ծաքաք. Խօս. գագ: * Զօրէն հմակեր գազանաց. Նլ. եէի: *Ընդէր լինիմք հմակերք, ասեն գազանք. Մխ. առ:

ՀՄԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձμοφαγία. Esus crudarum carnium. Ուտելն զհում միս. հմակերն գոլ. գազանուն. * Կամանեցուցին օրէնքն ի ձեռն վայրենի գազանացն զուսազակացն հմակերուելս յայտնել. Մէն. ղՀ՚ա: * Նոցայոցն հմակերութեց լինի որս. Գրգ. լԷ:

ՀՄԱՑԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Սեռհական հմայից կամ հմայոզաց. *Գիր առնելով և պահպանակս հմայականս. կանոն:

ՀՄԱՑԱԿԱՆՆ. գ. Հմայութիւն, հմայք. * Ցոլագս հմայականին: Արդ ասի ի փութւգացոյն գոսանել զհմայականն: Եւ հմայականին մասունք են՝ հաւադիւթականն, ևն. Կանոն:

ՀՄՈՒՑԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւանելն կամ հաւատալն հմայից. *Ըստ լուսնական հմայահաւանութեան վարկանէին. Մագ. խՀ:

ՀՄԱՑԵԱԿ, եկի. կաց. գ. Հմայական գործի, ծրար, գրուած, ևն. Տես և ԳՐՈՑՈՒԱԾ. հմայէլ. համայիլ, հեմայիլ. *Լհոռակս լինել, կամ առնել, կամ հմայեակս, կամ պահպանս. կանոն: *Վրակոիլ հմայեակաց. Ղ՚ր. վՀ:

ՀՄԱՑԵՑԱԿ. ա. Իբր հմուտ. Հաբասալ. փորձ. * Ոչ գոյր ընդ այն ժամանակն հեծեալ այնչափ հմայեակս և բանի իբր զնոսմայեցացոյն. Մաբ՚ին:

ՀՄԱՑԵՄ. ևցի. ն. Ձωιζομαι, κληδονίζομαι, μαντεύομαι. Opinor, auguror, divinor, praestigior, experior, vaticinor. Որպէս թէ հմուտ կամ իմացող հանդիպեցեալ զինչ ցուցանել. գուշակել սուտութ և ձարտարութ. դիւթել. ըղձութիս առնել. բարեմասլթել խարանաք, և խոսասանալ զբանբախաութիւն. փորձել զփորձ անդիսոց. լեաց՝ ոնոսի իրաք կամ գործակցութ դիւին. փորձել զնձ. բան գիտօղ ոչըննել դինէ՚վ՚ր. պեսոբ՚ վամ խոսրոսբ՚. պիսիճէի՚ էնմէ, փաչ ալ՚ճաք, բէմ պէօսմէ, օղղոր ինձոսէր. մէ. *Հմայեցի, զի օրհնեաց զնս ձօ յոտին քոսմ: Հմայելով հմայէ այր որ իրուն զնս է: Ալքն հմայեցին, և նաւիրեցին, և քաղեցին զանան՝ ի բերանոյ նորա: Դիւթեցին դիւթութեամ, և հմայեցին հմայս: Հմայս հմայեալ, գաւազանս ընկենուլ: Մի՚ հմայիցէք, և մի հաւասարց և մի հաւատիցք լինիցէք:

Հ Մ Տ

հմայիցէ, և հաւասարց լինիցի. ևն: *Հմայեցի, այսինքն՝ ի փորձոյ նախագէտ եղէ. Վ՚ր՚ն. ծն: * Մի՚ ի հմայեալ հայելիս ամենևին հայեսցիս. կոլ. է:

ՀՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՄԱՑԵՑ. և ՀՄԱՑԱԿՆ. * Կախարդութեամբ, և հմայութեամբ Ա՚յլև ծննդեամբ հմայութիս առնէին. կանոն: *Զայս տեսակ հմայութեան և գուռզին այն գործէր: Տեսիլ նախնութեամբ և հմայութեամբ. Նլ. եէի:

ՀՄԱՑՔ, այից, իւք. գ. Ձίωσις, οἰώνισμα, μόϛ, κληδονισμός, μαντεία, εἰον. Ominatio, omen, augurium, praestigia, gium; vaticinium, hariolatio. (լծ. իմայք, իմացք. և հմաութեամբ.) Սուտ գուշակութեամբ, ըղձութեամբ. ըղձապատում լինել. խախտրոսբ. պիսիճէի՚, փաճըլըգ. փալ, բէմ՚՚. * Հմայք մեզք են: Հմայից և գիւթութեց անսան. Լցաւ աչխարհ նոցա հմայիցք: Հմայս հրմայել: Ըղձութիս և հմայս. էն: *Ընկնգութեամբ, հմայիւք գիւթականօք. Մաբ. ֆ: * Բազում հմայք (լինին) վասն ձանապարհ. խաւնէն բազում հմայութիս (և յայլ իրս). կանոն:

Եւ գործիք հմայութեց. յոսւութք. հմայեակ. և հմայօղ. *Պահպանական հմայս ի բաղուկս և ի գլուխս նոցա կապէին: հրմայիւքն յերուսաղէմ դիմէ. Նէ. եէի: *Ի յոմանց իմաստական ախտարակաց խորտոգիմայ հմայից. Նաբ. ծբ:

ՀՄԱՆԱԼ, հմացեալ. լ. Հում և խակ գոսանիլ, որպէս անագորյն, անբանական. *Զչարն զայն և զհմացեալ պահանչէն զբնպատասխանութեամբ. Ոսի. յհ. է. 14:

ՀՄՈՒԹԻՒՆ. գ. (լծ. յն. օմότης.) Ὠμότης. Cruditas, և Crudelitas. Հում գոլն. խակութիւ. և գազանութիւ. ունդիմութիւն. *Անմարդութեամբ և ցուրտ հմուի: Տմարդութիւ և հմայութիւ. Ոսի. յհ. է. 4. 14. 56:

ՀՄՈՒՏ, հմոի, ոտից կամ տաց. ա. Ειδώς, ἐπιστάμενος Sciens, peritus. (իբր հմայուտ, կամ իմաստ, և մուտ.) Խելամուտ. գիտակ. տեղեակ. իրագէտ. ներհուն. մանկացու. հասու. փորձ. վարժ. բան գիտօղ, վարպետ. պիւիճի, իւ ևէօրճւ, վարչի, վարճաճի, էհւի. *Հմուտ որմոյ կամ նաւարկուե, գիտութիւ ամենայնի հմուտ: Ձեմ հմուտ. Ծն.իէ. 27: է. Իփ. է. 27: Թուոց. իէ. 16: Դան. ա. 4: է. ի. է. 9: ա. Իփ. ծէ. 39: * Զգացոյց, որպէս հմուտ եղեալ. Խօր. է. 7: * Հմուտ զիրս սէց. Ոսի. յհ. ա. 39: * Ընդ հմուտ վարժողաւ: Հմուտ արուեստաւորք, կամ լսօղք: Հմուտ տեղեկութիւ. ևն. Պիտ: *Չհամանկն Թագաւորական առաքեալ ի ձեռն հմոից ճանապարհին. ժղ. հոսին:

ՀՄՏԱՒԱՐ. ն. Իբրև հմուտ. հմուտութիւ. ճարտարութիւ. բանէ գիտնալ. վարպետութիւ. *Նաւարկիւքս հմտաւար ընդ զրահեզիզ կռապաշտութեամբն: Հմտաւար տեղեկութեամբ զեկավարեալ. Շօր: Յհ: ին: *Ղատն ղեկ առնուլ քեզէն ճարտար. Նաւել յայս ծով տայ հ հոագար. Շ. այբօբ: *Որ գիտից եկեալ հմտաւար քժշկապես ապեղանիս կազմել. Սագ. յհ. ծա:

ՀՄՏԱՒՈՑՆ. գ. ունի, ից. ա. Ցոյժ հըմտաւ. քաջ խելամտ. գիտնատար. ներ. հուն. *Ալքանց իմաստնոց և հմտագունից խօր. ա. 5: *Հմտագունի և առաւել փորձին արհաստուելի: Չհանճարեղ հմտագոյն մարդիկ: Ի յոյժ հմտագունից ճարտասանաց: Ան՚ի հմտագոյն քժշկայ: Հմտագոյն իմաստութիւք. Պիտ: * Կարի հմտագոյն դրոց. Ճ. Ա: *Հաղուսն հմտագոյն (այսինքն հըմտագոյս) մարէ զհատպար. *նէշա: *Ապա յոյլ

պատճառս եկին լրբագոյն, և ոչ համագոյն. Ոսկ. յհ. Բ. 12. յն. առաւել ապառաւմ:

ՀՄՏԱԿԱՆ, ի, ագ. Տ. ՀՄՈՒՏ. * Ձան. Տան համականաց. Նար. Ծբ: * Ուսուցիչս կանաց, և գիտուբ համականաց. Երզ. ԽԷ:

ՀՄՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՄՏՈՒԹԻՒՆ. * Համականուն պատուական Տատանէր ի լուր ամենայնի. Ճ. Ա:

ՀՄՏԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. Գիտակ լինել. համանալ միքր ի շատ. * Արդ համակեցիս զորութեն, որ է ի մէջ երկնի և երկրի զորուն ջրոյ. Տնա՛:

ՀՄՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. Համառ լինել. խելամուտ գտանիլ. քաշ տեղեկանալ. վարժ և կիրթ լինել. ուսանել և ի միտ առնուլ. Տասողութ. Վոփոխ օմագ. * Քաջ համացեալ (Նշանագրաց) ի գանիելէ. Խոր. Ք. 53: * Խաւականապէս համացեալ գիտութ: Հըմ տանալ պատասխ խորհրդիս, կամ վարժմոյ պատեալականաքն, կամ տարերդգ խառնուածոյ. Պիս: * Համանայր զգեհլոյ ի նը մանէ իմաստից. Ագթր. Ե. 3: * Համանալ յամենայն իմաստասիրականս. Շ. Բ՚ա ի պօղոսէ այսոցիկ համացեալ. Շ. Տբ:

Կամ որպէս ն. հ. * իակ այս համառութիւն իմաստից է, զոր ի քերթողաց և ի շարա դրոյ բաղում համանայ: Համացեալ լինի ի քերթող արուեստաւորացն. Նշ. ԽԷ:

ՀՄՏԱՆԵՐ, ութի, ցաց. ա. Սկիզբ հըմ տութիւն, գիտութիւն, իմաստասիրութ. ուսուցիչ ազգ. * Իմաստասէր համասէր. Ա հմ. Ը: * Հըմ տաւէր անձինք. Նրզ. ԽԷ:

ՀՄՏԱՎԱՃ, ի. ից. ա. Համառ ի վարժա քաղվարժ. կիրթ. Ճարտար. * Որսորդք համավարժք. Նար. ա ա ա:

ՀՄՏԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. կատարեալ գիտութիւն. ներհուն վարժութիւն. Տացէ վար. դապետաց համավարժութիւն. ԳԺ:

ՀՄՏԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ համատացանէ. իմաստնացուցիչ. * Թերի և խակ խորհրդոց հասուցիչք և համատուցիչք. Նար. ա ա ա:

ՀՄՏԱՒՈՐ. ա. ս. Ընտակ համառութեան. քաջահմուտ, և համաքար. * Խորհրդական անուանն եղև արդիւնաւոր, գործեաց զիր կիրըս բանաւոր՝ յոյժ համաւոր. Լմբ. ԹԱՂ ի ՀԲ ԽԷ:

ՀՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Էմպեփրία. Peritia, experientia. որ և ՆԵՐՀՄՏՈՒԹԻՒՆ. Համան գոլ. հասու և փորձ լինելն. տեղեկութիւն. գիտութիւն. խելամտութիւն. և ճարտարութ. վարժութիւն. * Քերականութիւն է համառութիւն ոյք (այսինքն որոց) ի քերթողացն և ի շարադրեալ իրրն բաղում անդամ ասացելոց. Քէր. ԽԷր. այսինքն խելամտութիւն սովորական ոմոյ քանասացութենէ և մանեկապետաց: * Համառութիւն գիտութեաց, կամ արհեստից: Նաւորդացն համառութիւն: Խելամուտ համառութիւն. Պիս: * Ի համառութիւն հակառակագրին ոստոյցեալ (ի կառուց) յերկիր անկաւ. Խոր. Բ. 76: * Ահա համառութիւն իրին վերստին գրելոյն: Յորժամ ընդ նոսա համառութիւն հակառակիմք. Ոսկ. յհ. Ա. 33. 41:

ՀՄՏՕՐԻՆ. Տ. ՀՄՏԱՒՈՒՐ. * Զանազան համօրէն մեկնութեանց գործեացն. այսինքն համաւոր կազմելոյն. Պիս:

ՀՆԱԳԻՏ, ացայ. ա. որ և ՀՆԱԳԻՏԱՆ. Գիտակ գնութեաց. մանուանդ Հնագիտական. որ ինչ հայի ի աւղեկութիւն հնութեանց. * Հնագէտ պատմութիւնք, կամ պատմութիւն. այսինքն վիպասանութիւն նախնեաց. Թր. ԽԷ: Նե՛ ան՛ը: Ագթր. Ա. 1: Ոսկ: * Հնագէտ պատմութեաց մարգարէականաց. Նի. ա. Ե. Ը.

ՀՆԱԳԻՏԱՆՕՅՆ. ա. Առաւել կամ քան հնագէտ. հնագիտական. * Ոգի ամիտ ծ եւ ոչ նին հնագիտադոյն իմաստութեն. Պիս:

ՀՆԱԳԻՏԱԿ, ի, ագ. ա. Գիտակ հին աւանգից և պատմութեց. * Հնագիտակք հաստատեցին ի վայ աչխարհէն լինել պանդխտ. Ո՚՚ա:

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ. ա. Ուր հայէ հնագիտութեի. որ և ՀՆԱԳԵՑ ասի. * Հակաբանուշ հնագիտական ընդդէմ անգիտակաց ոմանց. Սարկ. Հանգ:

ՀՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Գիտութեի հնանոցէ կամ հնախօսութեց. Երրորդ կարգել զնգոտ և զհնագիտութիս. Նրզ. ԽԷ:

ՀՆԱԳԻՐ, գրի, բաց. կամ գրոյ, ոց. գ. ա. Գրօղ զհնութեց. հին մատենագիր, և մատեան. * Ի հնագրաց պատմութէ: Տեղեկացեալ էր ի հնագրաց. ՃՃ: * Տեղեկացեալ էր ի հնագրոցն, (կամ ի հնագրացն), Լեզ ի վասնիան գալսի առեալ էր զնահատակութեի որ գրիգորիս. Կաղնկ:

ՀՆԱԳՈՅՆ, գունի, լից. ա. Պալաւօտերօս. Vetustior, antiquior. Առաւել կամ կարի հին. վաղեմի. Ծերագոյն. երկարագոյն. * Որ ինչ հնագոյն քան զնոսա. Խոր. ա, 2: * Նախկին ըստ ժամանակի, ըստ սրում իրկացագոյն այլ այլոց, և հնագոյն, և վաղագոյն ասի. Աւիտ. ա ո ր ա գ ե ս: * Ի հնագունից քաղաքացն. Նահ: * Թոմրմեկոսի հնագոյն առն հոգեզարգի. ՃՃ. * Հնագոյն ունեցուք աւանդ զայն. Ա:

ՀՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութեի զհնութեանց. հնախօսութեի. * Զանազաք հաւաքել զհնագրութիս. Խոր. ա. 18:

ՀՆԱԶԱՆԴ, ի, ից. ա. Ուպήκοος. Obediens, subjectus, subditus. Ականջօղ հրամանի. հլու ունկնդիր. կամ հպատակ. գ. Ռի, գ. Ռ ի ա, Ի ն ա ռ ի ը. Ի ա ռ ի ե ա: * Արարին զքանանացին հնազանդս: Որդի խորագէտ՝ հնազանդ հօր: Որում ոչ կաւեցան հնազանդ լինել հարքն մեր: Լեալ հնազանդ մահու չափ: Եւ էր նոցա հնազանդ. Ան: * Յամենայնի հնազանդն՝ ընդունելութեի արժանի. Բր. Կղ: * Յայտնեաց զայիքան առաքինուէ հնազանդին պիղոկիկ. Վ ր ի Կղ. ՃՃ: * Հնազանդ մտաքո, իբր հլութեամբ. Եւագամόνος. Սէբէր. Ե:

ՀՆԱԶԱՆԴ ԱՒՆԵԼ, և ԼԻՆԵԼ. Ուποτάσσω, ττω, ὑπακούω. Subdo, subjicio, suppono, subordino, or, obedio. Ներքոյ ալկանել, անկանիլ. հնազանդել, իլ. հնազանդեցուցանել, հնազանդել. տես Սէ. ՃԲ. 48: Ի ա. Կ: ՃԻՃ. 3: Եփէս. ա. 22: Ե Սէ. ԼԸ. 7: ՃԲ. 9: Ի ա. 1: ՃԲ. 10: Բ. Ի. Բ. 12: ա. գ. Բ. 13. ևն:

ՀՆԱԶԱՆԴԱԿԱՆ. ա. Սեպհական հնազանդից, և հնազանդութեի. * Տեսեալ սրաբ լեն զհնազանդական բարն. Ճ. Ա: ԳԺ:

ՀՆԱԶԱՆԴԻՄ, եցի. ն. Ուποτάσσω, ծαμάζω. Subjicio, domo. որ և ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ՀՆԱԶԱՆԴ ԱՒՆԵԼ. Հպատակ կացուցանել. տալ անսալ. նուաճել. ծառայեցուցանել. հնազանդ առնել. Հնազանդեցոյ ԼԷր զայրն յԳԷՒ Դաւիթ՝ Ի ա ի ե Ն Դ Բ: * Զոտն ջիւն հնազանդ նոց: Զչէզոս մարդկան ոչ ոք կարէ հնազանդել. Իմ. ԾԸ. 22: Յհ. Ք. 8: * Զ յոյնս ընդ իւրեաս նուաճեալ հնազանդէր: Սրմատ երթեալ հնազանդէ զոմանս. սևան. Խոր. ա. 23: Բ. 50: * Ընդ մեզ հնազանդեցոյ զնա և զսուրատ: Հնազանդէն զամենայն թշնամութիս ընդ ոտիւք. Նէ՚ի: * Ոչ ըստ մի բնութ ի հրեիցն առնտարանին հնազանդեաց. Խոր: * Տուր զորութի ոգւոյս կամայ հնազանդել զնմա մարմնոյս. Շ՚ր:

ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. ութս Սէ. ԾԸ. 6: Դաս. Ծա. 39: Հ՚ր. Բ. 20: ա. Ի՚ր. ԾԸ. 27. 28: * Հնազանդեցուցանել զամենայն տիեզերս ընդ Ձեռամբ իւրով: Խոր. ա. 7: * Անբանագաւտ հնազանդեցուցանես լծոյն քաղցրութեամբ. Նար. ԽԲ: * Քաւեհոգւաւէս հնազանդեցուցեալ էր զանասս (ի ղկիրս) անասուն բանին. Նանա:

ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ հնազանդեցուցանէ. * Հնազանդեցուցիչ վերնոց և ներքինոց արար զնա. Եփէ. ա. Ի՚ր: * Հնազանդեսցի հնազանդեցուցչին նմա զամենայն. Ա՚ր. ա: * Նախայօժարութեն քաղցրութեամբն իւրով հնազանդեցուցիչ Լ՚ր. ա: * Ոչ առնի իրաւունս ընդ մեզ և ընդ հնազանդեցուցչիս մեր. Գէ. Ես:

ՀՆԱԶԱՆԴԻՄ, եցայ. յ. Ὑπακούω. Obedio, ausculto, obsequor, audio. ὑποτάσσομαι, subdor, subjicior, subordinor. Հնազանդ լինել. անսալ. ունկնդիր լինել. լսել, և պատասխկիլ. ներքոյ անկանիլ. նուաճիլ. Տալ, Տքի ընել, անձամ դնել, և փոխ ընալ կամ դառնալ. փինիկիա, գուլաթ ասմաք, դ՚ռի՚ Բոպի օմագ, ալքիա Ի ի ր ե ա: * Հողիք և ծով հնազանդին սմա: Ծառայ էք՝ որում հնազանդիքն: Հնազանդեցարուք ի որէ՚ որբում ասնդեցայք յառակ վարդապետութեան: Եւ դուք հնազանդին մեզ յանուն քո: Ընդունայնութեի արարածք հնազանդեցան: Հնազանդեցայք այսուհետև ինչ: Հնազանդել իւրեանց արանց: Ազգք հնազանդեցին ինձ: Հնազանդեսյաւ երկիրդ առաջի ուսոն. ևն: * Ձոյնք ինձ հնազանդեսցին ի ծառայութի. Ագաբ: * Ոչ հնազանդիմ մեքենայից քոց. Սրփ. յհ. Է: * Հնազանդեցոյն երկրայութի ոչ գոյ մանել յայն հանգիստն. Վ ր ի Հղ. ԾԷ:

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπακοή, ὑπακρόασις. Obedientia, auscultatio. ὑποταγή, subjectio. Հնազանդիչն. Հնազանդն գոլ լսողութի. անսացողութի. ունկնդրութի. հլութի. և հպատակութի. տոորագաստի. Տ ո ղ ո ր Ի Ի. Ի ռ Ի Ի ե ի, Ի Ի ա ռ. * Լաւ է հնազանդութի քան զՀարպ խոյոց: Լրկու զորդիս հնազանդութէ: Ի հնազանդութի հաստատ, կամ արդարութէ, կամ խոստովանութէ: Որ ի հնազանդութէ կայցեն, կամ լցեն: Ամենեքեան հնազանդութեամբ լսեին միմեանց: Որոց և ոչ առ ժամանակ մի անստոյգ հնազանդութէն (յին. ստորակութէ.) են: * Բարւոյ կամացն ծնունդ բարի և հնազանդութի. Ցհ. Ք: * Հնազանդութի որդւոյ հօր՝ զհամացն լուսին ասին. Սրփ. ա. ա. ա: * Ա յ ապէս զորաւոր է հնազանդութէ հարց. Վ ր ի Հղ. ԾԸ: * Ի հնազանդութէ կային զամենայն ժամանակս պարսից Թագաւորութեան. Ե ա. ի ր. ա: * Գալ ինքեան ի հնազանդութէ. Ե ա. ի ր. ա: Ոչ խոնարհեալ ընդ հնազանդութէ (այսինքն ստորագաստութէ), ոչ պարագրեալ ընդ փոքրկութէ. Նար. Խէ:

ՀՆԱԶԱՆԴՕՐԻՆ. ի. Ըստ օրինի հնազանդութէ. զօրէն հնազանդից. * Փակեաւ մանուկ հնազանդգլուխն. Կրպ. ա ա:

ՀՆԱԽՕՍ, ի, ացի կամ ից. ա. Որ խօսի զհնութէ. * Պատմէն այլքն հնախօսք. Խոր. ա. 5: * Ի հնախօս մատեանս. Ագթր. ա. 1:

ՀՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Խօսք կամ ճառ զհնութէ. հին պատմութի. * Ոչ հնախօսութէք եզեալ մերոյ աշխարհիս. Խոր. Ֆ. 11

ՀՆԱՆՁԻՒ, ի, ագ. ա. Իբր նախկին և գլխաւոր առաջնորդ. պետ. իշխան. Մի կարծէք, թէ... ի յիմէ աւեստութէ հնանձուցն

բաժանումն ցուցանելով. Գրծ. ռչէս. (որպէս Նիւթական Թարգ. յնպաւիս ովկէոն:)

ՀՆԱԿԵԱՆ. ա. Ընդ հնութիւն անկեալ. որպէս վէմն բազում և ամենայն իրաց 'ի հնաւանդի. *Պաշտէ մարմնականն զյառաւելեալսն, անցաւորն զանանցելիսն, հնականն զնորոգեալ իւրոմ. Աթան:

ՀՆԱԿԱՂ, ի } Աղին զորորդասանեաց, որ-
ՀՆԱՀԱՋ. ա. } պէս զուճագույց 'ի փայտեց կամ 'ի յոէ փակուցեալ ինչ, և զհնող. *Զի մի զողքնն իցէ, և մի հնակող, և մի հնահող: փորձ 'ի հերկ, 'ի այլ, և 'ի կալ իցէ. և մի հնակող, և հնահող. և գերեզմանաց, և հարկանող իցէ. Մխ. դփ:

ՀՆԱՄԻ, միայ. ա. Հին աւուրց. որ ինչ է 'ի բազում ամաց հետէ. բազմամեայ. *Յաւաչագոյն զհայրենական հնամեացն նախնեացն, և զիւր կարծեալ ածան՝ չածս անուանեալ. Են. Աթան:

ՀՆԱՆԱԼ, ացայ. չ. Παλαιόομαι. Veterasco, antiquor, vetus reddor. Հին լինել. յերկարել զժամանակս. յերկայնանալ. ծերանալ. և Մաշիլ. ապականիլ. փտիլ. հնանալ. Eskimel. *Ոչ հնացան ձորձք ձեր: Որ իբրև զանիկ հնացեալ են: Իբրև զձորձս հնասցին: Քանզի առանց հնանալոյ (յն. ոչ հնանալիս): Կօշիկք նոցա ոչ հնացան: Քուրձս հնացելս: Հողաթափք կամ հանդերձք հնացեալք: Որ հնանայն և ծերանայ, մերձ է յապականութիւն: Ամպարիշտք հնացեալք, և 'ի մեծութիւն են: Այլ հնացեալ աւուրբք չարութեան: Զբազմութիւն ծերականաց ալեացն հնացելոց: Բոլորովին հնացեալ իցէ 'ի մարմ մարմնոյ նորա: Վեմ. հնացի 'ի տեղւոջէ իւրմէ. Են: *Ոչ նորոգի, և ոչ հնանայ. Յճխ. ա: *Աշխարհ ծերանայ և հնանայ. Եղիշ: *Հնացեալ ծերութիւն կամ աւուրբք. Իգն: *Եւ էր ալևոր ըստ մարմնոյ, և հնացեալ արտաքին մարմնն. Արծր. գ. 2: *Հնացեալ և մաշեալ ալևոր մարդ. Վրք հց. իէ: *Գործք մեր հնանայ առ վերջինսն, և մոռացեալ լինի. Լմբ. ժմ: *Ի նորանալ և 'ի հնանալ լուսնին. Եզն. Յոբ: *Զբոյին պատկերս մեզք հնացեալս. Նար. ժէ: *Զխոզ հնացեալս մեզք. Շար: *Ախտ հնացեալ յան հին՝ բարք լինին, և բարք հնացեալք՝ բնութի. Անյ. հց. իմ:

ՀՆԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Հին պատմութի. և հին օրինակ մատենին. *Հնապատմութեանցն կարի յոյժ հմտացեալ. Ճ. Ա: *Հնապատմութի աւետարանին. Թէոդոր. Մայրագ:

ՀՆԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Պատմող զհնումս, և ի հնոց անտի պատմեալ. *Ի հնապատմումն սառան վերստառեալ է, այլ ոչ 'ի նորապատում շարագրութեան. Թէոդոր. Մայրագ:

ՀՆԱՐ, ի, իւ. մանաւանդ } Πόρος.(հուն.
ՀՆԱՐՔ, րից. րիւք. գ. } անցք). μεθοδία, μέθοδος, μηχανή. Ratio et via, methodus, artificium. ὑπόθεσις, argumentum. διανόησις, ἐπίνοια, industria, ingenium. (լծ. պ. հիւնէր. բայց արմատն է 'ի հյ. հուն. այսինքն անցք. (որպէս թէ հունարար) Ճար. և ճարտարութիւն. արհեստ. գիւտ. ելք. ելք ապագայ. հայթայթանք. մարթանք. ուշիմութիւն. ոճ. կար. կարելութիւն. մեքենայագործութիւն. ճար, ճարէսի. ուսուլ, եօլ, ֆէրասէթ, ֆէնն. *Խնդրէր նա հնարս ըմբռնել զնա: Կալ ընդդէմ հնարից սատանայի: Հնարեսցուք նմա հնարս: Գիտէ գործել զոսկի և զարծաթ. և իմանալ զամենայն հնարս. Ելից. լ. 11: ա. Մ. ժբ. 40: Երեմ. ե. 10: բ. Մ. բ. 14: *Ի՞ւ կարասցուք նմա հնարս գտանել, և կապել. Գծ. ժդ. 5: *Գոյ հնար թողութեան ապաշխարութեամբ. Եղիշ: *Ած միայն է հնար և ճար: Ամենայն անհնարութեանց մարդկան հնար. Մաշ: *Այլ որ հնարք են անհնարից. Յհ. ոսկ: *Զինչ է հնար մերձենալ խոյժ առ ձեզ? (ինչ է ճարը.) Ճ. Բ: *Որ մարդկան անհնար է, ընդ Տեառն մարթի լինել այդ. Կոչ. ժբ: *Սատանայ խնդրէ հնարիւ վերացուցանել զմեզ. Լծ. խոս: *Յամենայն մեքենաւոր հնարից բանսարկուին. Փարպ: *Մեծաւ հնարիւք ձգէր զերամ արօտն. Ը. Խոբ: *Որով հնարիւք զինչ զնա ուղղեցուցանել մարթասցէ. Մանդ. ա: *Զամենայն հնարս հնարեսցի, կամ հնարեսցուք: Յանհնար հնարս մտանէի. Ոսկ. յհ: *Ի հնարս մտեալ 'ի գրաւել առ 'ի յինքն զկիրառութիւն ածեցուցանել: Որքան ջանք և հնարք եղեն որչ զմարդիկ ածել յուղղութի: Ի միոյ գանձին հնարք ապրեսցին: Հնարիւք իւրովք զապաշխարութիւն նորա յաճախեցին, զի մնասցէ հնարս նախահաւանութեան առաքինութեան. Յճխ: *Հնարք բժշկութեան. Մծբ: Նար: *Ի հնարս հայթայթանաց մտանէր. Եղիշ. է:

ՀՆԱՐՔ. Μέθοδος. Methodus. Ըստ արուեստից է Ձեռնարկութի ճարտար և համառօտ, կամ կանոն ձեռնարկելոյ. և մանաւանդ ոճ ուսուցանելոյ կամ ուսանելոյ. *Այլ արհեստք պիտանական բնական հնարում միայն արհեստել ոչ հեղգացաւ բացակայտել զհնարս բանից 'ի նոցունց իսկ յիրողութեանց. և կիտակս այսինքն կանոնս առնել: Կիտակք և հնարք հաւաքարանութե: Ձեռնարկական հնարք. Անյ. վերլծ. արիստ. *Բաժանողական հնարն համեմատի հրոյ. Սահմ. բ: *Չորք գոն տրամաբանական հնարք. բաժանականն, սահմանականն, ապացուցականն, և վերլուծականն. Անյ. սահմ:

ՀՆԱ՛Ր Է. ՀՆԱՐ ԻՆՉ ԻՑԷ. } Դիմող. Δυ-
ՉԷ՛ ՀՆԱՐ. ՉԻՔ ՀՆԱՐ, ևն. } νατόν (ἐστι). δύναται, οὐ δυνατόν, οὐ δύναται. Potest esse, fieri potest, quit, fieri non potest, nequit esse. Մարթ է. կարելի է. հնարաւոր է. 'ի դէպ է. դիւրին է. գոյ ճար: լինի. և Չէ մարթ. անկարելի է. անհնար է. կրնայ ըլլալ. չէ կրնար ըլլալ. օլա պիլիր, գապիլ տիր, մումքին տիր, օլմազ, իմքեանը եօք. *Եթէ հնար է, անցցէ բաժակս: Մոլորեցուցանել, թէ հնար ինչ իցէ, և զընտրեալսն: Փութայր, եթէ հնար ինչ լիցի նմա, երթալ: Եթէ հնար ինչ էր, զաչս ձեր հանէիք: Ոչ էր հնար ըմբռնել նմա 'ի նմանէ: Ոչ իսկ հնար է հասանել նոցա: Ոչինչ էր հնար նոցա ելանել 'ի միջոյ նոցա: Ոչինչ էր հնար ցուցանել: Չիք ինչ հնար. ևն: *Առաջի այդ ամենայն ինչ հնար է. Կոչ. ծբ: *Եւ է որպէս հնար՝ անդադար փառաւորել զած գործովք առաքինութե. Խոսր: *Մեզ չէ հնար, այլ ամենակալին հնարաւոր է. Ոսկ. ա. Թես. է: *Յառնել չիցէ հնար: Անտրէն հնար չիցէ դառնալ. Կոչ. ծգ:

ՀՆԱՐԱԲԱՐ. Տ. ՀՆԱՐԱԳԷՍ: Գնձ:

ՀՆԱՐԱԳԷՏ, գիտի, տաց. ա. Ἐπινοῶν, ἐπινοητικός. Excogitans, industrius, ingeniosus, ևն. Որ գիտէ զհնարս. խորագէտ. ճարտար. *Մարդս հնարագէտ է: Խելամուտ և հնարագէտ արարեալ զմեզ 'ի պահպանութի պատուիրանին իւրոյ. Յճխ. է. և ը: *Որպէս և սա իսկ հնարագէտն առաքեալ. Ոսկ. եփ: *Եմք հնարագէտք, և յայսպիսի պատրանս իմաստունք. Լմբ. ող:

Եւ իբր Հնարագիտական. *Հնարագէտ իմաստութեամբ, կամ հնարիւք. Վեցօր. բ. և է: *Իբր իմն հնարագէտ պատմութիւն ճառել. Նիւս. երգ:

ՀՆԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίνοια. Excogitatio, industria, inventum, commentum. Հնարագէտն գոլ. ճարտարութի. հնարք. հիւնէր, հիւնէրլիք. *Յամենայն հնարագիտութիւն պատահէ նոցա: Զաղփաղփանք՝ հնարագիտութիւնք մեր: Սկիզբն պոռնկութեան հնարագիտութիւն կռոց է: Մարդկան չարարարութեան հնարագիտութեամբ. Իմ. ժդ. 17: ի. 14: ժդ. 12: ժէ. 4: *Ըստ հնարագիտութեան արուեստից: Հնարագիտութեամբ ուղղեցէ զբարսն. Յճխ. է: *Ի հնարագիտութե թռչնոց. Եղիշ: *Ուսանէր 'ի նոցանէ զհնարագիտութիւն յաղթութեան. Եղիշ. ը: *Արուեստիւ հնարագիտութեան. Նար. կզ: *Հնարագիտութիւնք քաղդէացւոց յանմիտ լինէին աղօթիւք սրբոյն. Հայսմաւ:

ՀՆԱՐԱԳԻՒՏ. ա. Գտիչ հնարից կամ հնարիւք. հնարող. որ ճար առնէ. և ճարտարահնար. *Միում, որպէս ասեն, արհեստ եղև հնարագիւտ լինելոյ: Բազմ բազմ արարածոց հնարագիւտ. Եղիշ: *Յովսէփ հնարագիւտ ամոյն. Սեբեր. է: *Սակս հնարագիւտ կինաց մարդկան: Բժշկական հնարագիւտ իմաստասիրութեց. Արծր. ա. 1. 11:

ՀՆԱՐԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Որ հնարիւք գործէ կամ ճարտարէ. հնարող. արարող. ըստ յն. մեքենագործ. *Ո՞ հնարագործ (արարիչ). Պիտոտ:

ՀՆԱՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հնարիւք ճարտարութեամբ է գործեալ. *Որպէս թէ ոք իմաստուն ծնցի հնարագործական ինչ. Կիւրղ. գնձ:

ՀՆԱՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. չ. Μηχανέυομαι. Molior, struo. Ճարտար յօրինել. հնարել. *Այնպէս հնարագործեաց ած. Պղատ. օրին:

ՀՆԱՐԱԴԻՐ. ա. Իբր Որոգայթադիր. չարարուեստ. մեքենայօղ. *Որոգայթն դաւանիլ, և հնարադիրն աներևակի. Նար. ծէ:

ՀՆԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Որոգայթադրութի. թակարդ. լար. մեքենայագործութի. *Զառաւաչս հնարադրութեան դժնդակ դիւին. Նար. դա:

ՀՆԱՐԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճարտարմտութի. ճարտարութի. *Խմորն՝ հնարախոհութե եղիցի օրինակ: Ապա ուրեմն հնարախոհութեան և յածս փութացուցութեանց է ընդունելի. Մէկն. ղևտ:

ՀՆԱՐԱԿԵՐՏ. ա. Զոր հնար է կերտել. գործել. հնարաւոր. կարելի. *Զհնարակերտն խափանեն լինել. և զանհնարին առաջի դնեն. Եւագր. է:

ՀՆԱՐԱՄ. Տ. ՀՆԱՐԵՄ. *Ազգի ազգի հնարս հնարայցեմք. Ոսկ. ա. Թես:

ՀՆԱՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Հնարեալ լինել. հնարիւք ճարտարիլ. հանճարիլ. *Վասն զանխուլ լինելոյ՝ առ 'ի յովսէփն հնարացաւ անհնարութեն (կուսին). Բրս. ծն:

ՀՆԱՐԱՊԷՍ. մ. Հնարիւք. ճարտարութիւ. հմտութեամբ. *Զորս իմացան մարդիկքն հնարապէս. Փիլ. լին:

ՀՆԱՐԱՑՈՅՑ. ա. Որ ցուցանէ զհնարս ճարտարութե. առաջնորդ. ուսուցիչ. *Զած հնարացոյց 'ի միջի ունիմ. և հարցանես թէ ուստի՞ ուսայ. Սեբեր. է:

ՀՆԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. (իբր ն.) Հնարող. ճարտարող. կարող. ձեռնհաս. ճարտար. հնարագիւտ. հնարագիր. մեքենագործ. Տ. ՀՆԱՐԱԳԷՏ. *Ամենայն հնարից հնարաւոր. Ագաթ: *Հնարաւոր արարիչն. Մաշ: Անջրպետեալ կամ բժշկեա հնարաւոր. Նար: *Բժշկի հնարաւոր ամենարուեստ. Սկևռ. ող: *Զինչ են՝ որ այնչափ հնարաւորք և զօրաւորքն են. Կոչ. բ: *Մարդիկ հնարաւոր գոլով բազում անգամ խզեցին զկապս. Բրս. մրկ: *Ի մտաւորաց և 'ի բանաւորաց, և 'ի հնարաւոր, կենդանեաց, զմարդոյս ասեմ Առաւել հնարաւոր երևեցաւ հողանի. Թէոդ

բնութիւն. Սարգ. ա. պ. ք: Խոսր: *Հնարաւոր լինաւոյն, կամ չնորհք, կամ Ճարտարութիւն. Եղիշ. ք: Շ. ապէն: Բուզ. մրկ: Երզն. մկն: *Կարօտեալ օգնականութիւն մեքենայից, և հնարաւոր գործոց: Հնարաւոր մեքենայս գտան պատուհասից: Ոչ զՀայհոյչացն հնարաւոր չարաքանութիւն կապաեցեր. Պիտ: Շ. Ա: Նար. ա:

ՀՆԱՐԱՒՈՐ. (իբր յ.) Δυνατόν. Possibile. Հնարելի. կարելի. մարթելի. և ներքինգ. նական. *Ամենայն ինչ հնարաւոր է այնմ՝ ոյ հաւատայն: Ամենայն ինչ քեզ հնարաւոր է: Հնարաւորք են այ (կամ յայ. յն. առ այ. կամ առ այծ). Մրկ. ի. 27: ի ք. 36: Ղկ. ի ք. 27: *Դիւրինք են և հնարաւորք, փառք: Խոսր: Նար. իզ. խգ: *Եթէ անհնարինն հնարաւոր էղև, որչափ ևս առաւել դժուարինն՝ դիւրին. Ոսկ. ս. ք. 14: *Ձայն չէ, ասել՝ ինձ հնարաւոր. Շ. երէս: *Մի՛ կարձամանել քեզ՝ի հնարաւորն. Մագ: *Ոչ էր պարտ՝ հնարաւորացն գիտաւեցս ձօնայնոցն պղերգանալ. (այսինքն զորս մարթէ գիտել.) Դիտ. ձիայ: *Ի կարելեացս են ինչ՝ որ հարկաւորք են. և են ինչ՝ որ հնարաւոր: Հնարաւոր. զորս կարն է ստիպելոլ: Հնարաւոր՝ այսօր անձրևն լինել. Նիս. կամ:

ՀՆԱՐԱՒՈՐԱՊԷՍ. տ. Որպես կարելի. նմանապիսի. *Ոչ՝ի չարիկ, այլ հնարաւորապես. Նիս. կամ:

ՀՆԱՐԱՒՈՐԵՄ, եցի. Ն. ց. } Տ. ՀՆԱ-
ՀՆԱՐԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. հ. Հրետ. և ՀՆԱՐԻՄ. Μηχανάομαι, μηχανέυομαι. Molior, excogito. δύναμαι, possum, valeo. Ճար Ճարի ընել և ոչխիել և չանալ ամն ի էրպուէ *Հնարաւորեաւ, գիտութեաց հայր: Վրիպելոյս ինձ հնարաւորութեամբ: Ոնայն զիս առնել հնարաւորացն. Նար: *Հնարաւորեաց բնութեամբ (կենդանի մեալ՝ի յաշորդս). Շ. ապ: *Օդ ոսկին հնարաւորն զձև կօշկաց՝ի մերձից այծից. Աճգր. ք. 7: *Հնարաւորեալ առնու զամրոցն: Ըստ օրինակի կերգաւորականն հիւանդութեան, զոր առ դերանին հնարաւորեաւ. Աճգր. գ. 14: ղ. 2: *Հնարաւորեալ չհանան. Զէր. իե: *Հնարաւորէ գործել Մի հնարաւորիր ամենևին, թէ կարցուցես պատրել (այսինքն մի՛ի զուր չհանար): Միոյ այլկան ոչ հնարաւորեր (այսինքն չկարէր) յաղթել. ճճ: *Հնարաւորեցան (այսինքն մարթացան) ընկալուլ զլինելութիւն. Պլպ. փ: *Երկու երկիւղ ղեցուեանն՝ գրեթէ ներհականն՝ հնարաւորիմք (այսինքն կարեմք) իմանալ. Պլպ. օբ. ա: *Ամենայն մեքենայիւք հնարաւորի ապականել. Նիս: *Հնարաւորիւք եթէ մարթ ինչ էր, գիրկս արկանել. Վրք հղ. իզ: *Որ ինչ զթագ և իշխ է, ի նախագոյնն է է, և հնարաւորն, և սարի ա. (այսինքն հնարեալ լինի հանճարով գոյաւորի.) Դիտ. ձիայ:

ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հնարաւորն գոլ (ըստ կրկին ասման.) կարելութիւն, և կարելութիւն. կար. հնար. ճար. ճարտարարելի. *Ամենակար հնարաւորութեամբ: Ամենայարդար կամ խորագէտ հնարաւորութիւն. Նար. ծե: Աճգր. ք. 2: *Անհնար է, և գերազանցեալ քան զամենայն հնարաւորութիւն մարդկան. Սարգ. ա. պ. ք: *Դիւթական հնարաւորութիւնս: Լուաց հնարաւորութիւն զերեսս նորա: Ընդ հնարաւորութիւն զորդուն զարմացան. Ճ. Ա: *Եթ՝ ոչ՝ի ձեռն բանից պատրուակ այժմ մեզ հնարաւորութիւն է կատարելոյ. այսինքն գոյ հնար, կամ հնար է. Խոր. ա. 26: *Փոփոխիլ զամենայն անհնարինս՝ի հնարաւորութիւն. ոյ. այսինքն՝ի գոլ կարելի. Եղէն. ս:

Իբր Մեքենայագործութիւն. չարարուեստ հնարք. *Զգառնութիւն բանաւորութիւն, և պչծուարուեստ հնարաւորութիւնս խափանեցին. Մաս. ելէզ:

ՀՆԱՐԵՄ, եցի. Ն. որպես ունի. այսինքն հնարս խորհելգտանիլ. Ճարտարել. որ առ նախնիս առաւել ասի ՀՆԱՐԱՒՈՐԵՄ: Ցայս միս լինի արդեօք առնուլ զքանի մի վկայութիւնդ. *Փճնի հեզ զայս դիւաս նախանձոտ հնարեաց գտանել վնաս պատկերոյ անձին իւրոյ. Եփր. Ասող: *Վասն տկարութեան լսողացն այնպէս հնարեր զքանս. Ոսկ. յհ. ա. 29: *Ելս նեղութեն հնարել. Ցհ. իթ: *Զամենայն հնարս հնարեացուք. Ոսկ. յհ. ա. 24: *Ես հնարեալ վսկերաչ անօթ պիտանի կազմեաց. Իմ. ծգ. 11: Բայց և առքին մարթին բերրել՝ի յաշորդ բայն:

ՀՆԱՐԻՄ, եցայ. հ. Ἐπινοέω, ἐπιτηδεύω, τεχνάζω, άω, κατασοφίζομαι. Excogito, adinvenio, molior, studeo, machinor, sollerter ago, astute ago, ևն. Նոր ինչ հայթայթել. Ճարտարել. մեքենայել. արուեստակել. դուն գործել. Ջանալ. *Չի զայն թէպէտև յանկաւ չահից հնարեցաւ: Զպարտաւոր օտարասեցս գութիւն հնարեցան: Զինչ ևս բարի հնարեացիս՝ի ձանապարհս քո: Եկայք հնարիւսցուք ինչ նոցա: Նա հնարեցաւ ազգին մերում: Տեսեք հնարեցարուք մոլորեալդ. ևն: (Որպես և՝ իր. *Ի կարճոյ հնարեցաւ վախճան նոցա. իմ. ծգ. 14:) *Մի ինչ ծնունդ է (Զորաւ), զոր մարդիկ հնարեցան. Եփր: *Զամենայն հնարս վասն հանգստեան մարմնոյ հնարիմք. Մանդ. ծէ: *Ագգի ագգի վարդապետութիւք հնարեցաւ զինոցս վրկութիւն. Նահ: *Զամենայն ի վան նոցա հնարի: Հիւանդագ հնարելոյն զառողջութիւն դեղոք. Մխ. երեմ:

Եւ իբր գիմալուրկ. Հնար լինել. մարթել. հնարաւոր գոլ. կարել լինել. *Եւ թէ հնարիցայ՝ զքաղաքն իսկ աւերել չնայր. Ք. հ. ի. 1: *Նաւացն տախտակք առանց բանիմաց սպասարկոլ չհնարին լինել յանօթ պիտանութս. Փարդ: *Այն՝ որ արաւքոյ բուսոյ քաղաց ծննդեանն էր, հնարելոյն (յն. ἐφίλ.). Կ. ծչ:

ՀՆԱՐԻՄԱՑ. ա. Որ հնարս իմանայ. մեքենայօղ, նենգօղ. Ճարտար. արուեստակօղ. և Արուեստական. քաղաքական. *Մեծ է մարդ, զի պատկեր է ոյ. Հնարիմաց արուեստի և գիտութեաց. Լծ. ոձ: *Խորամանգն և հնարիմացն: Դևք հնարիմացք և խորամանգք: Ամենայն նոպատասակ նմանապես հնարիմաց է. Ճ. Ա: Լ. ի. ոչ: Նիս. իե: *Ընդ ձեր պատճառելով հնարիմացք լինիք. Ած. ք: *Հնարիմաց հանճարոյն գերագոյն էր յոյժ. Կոչական: *Ճարտասանիկն հնարիմաց մանուածք բանից: Հնարիմաց չարիք. կամ չարութիւն, կամ խորամանգութիւն, և վերակացուիլ. Իգն. ՁԿ. իե. Լ. ոչ: Աճգր:

ՀՆԱՐԻՄԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՆԱՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Ի միտ առնոյր զՀնարիմացողութիւն նորա վխորհուրդ. ՁԿ. իե:

ՀՆԱՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίνοια, σόφισμα, πανουργία. Excogitatio, inventum (maxime) callidum, versutio. Հնարս իմանալ՝ի նենգել. և խորամանկութիւն. և Ճարտարմտութիւն. Հնարք. Հանճար. վոր. ոչ ոչ ոչ, վորոչ ոչ ոչ, խելք. Քիչ ոչ ոչ, Մոլիքեն. *Բանասիրսուն հնարիմացութիւն: Ցամէն որա զամենայն հնարիմացութիւնս խորամանկութիւնս սատանայի: Կեղծաւորութիւք, և անօգուտ հնարիմացութ: Ի դիւաս հնարիմացութիւնս: Բազում հնարիմացութիւք վարէր զնոսս իբրև զորավար: Գողացան հնարիմացութիւ զսուտն օրհնութիւն. Ած. ք: Եփր. ազ. Աճգր: Բրս. ի. Ղ. Երզն. ձ. խոսր: *Խամաուութեամբ և հնարիմացութեամբ յերկինս զվայելն փոխացես. Ցծնն: *Հնարիմացութիւք կազմեցին զնա. Մխ. ա: *Ոչ եթէ մարդկային քաջութիւնս քան զլուսեղէնան իմաստնագոյնք իցեն, այլ առ հնարիմացութեան ասէ, զի հնարացան գտանել զաստղարուեստն. Պիտ: *Հնարիմացութեամբ կիսէր վ:

ՀՆԱՐԻՆ. ա. Հնարաւոր. իբր կարելի. *Որ հնարինն է, անհնարի՛ն լինիցի. Գէ:

ՀՆԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Հնարելի. հնարք. հնարիմացութիւն. արուեստ. *Որոց ըստ եգիպտական հնարողութեան կապեալ արկեալ կախարդանօք զդև՝ի չիշ: Ոչ յայ կարգիցան (Զորաք), այլ՝ի մարդկան հնարողութէ: Ո՞րչափ ևս ամենահնարն, յորմէ ամենայն հանգամանք հնարագտեն բազխեալ են. Եփր:

ՀՆԱՐՔ. Տ. ՀՆԱՐ:

ՀՆԱՁՈՒՑԱՆԵՄ. յոլ. ն. Παλαιόω. Antiquo, veterem reddo. Ցալ հնանալ. անպիտան կացուցանել. Հնութիւն և ցերկրառաձգել ժամանակաւ. հինցնել. խոխիմիս. *Որ հնացուցանէ զերինս: Հնացուցին յինքեանց զգանս: Ընկալոյն նոր՝ հնացոյց զանձինն. Յոբ. ի. 5: լե. 15: Եբր. ը. 13: *Խափանեաց և հնացոյց զօրէնսն մովսիսի. Մ. դա: *Ոչ ժամանակք ազաւաղեն զինս, և ոչ երկայնութիք աւուրց հնացուցանեն. Սարգ. ա. պ. ծա: *Հնացոյց զմիմեանս՝ի մարմնի, մինչև եցոյց նմա զքաշալերն. Տծակ:

ՀՆԱՁՈՒՑԻՉ. ա. Որ հնացուցանէ. ապականիչ. *Հնացուցիչ յոգնակի չանցանցն նախատուղծին. Եղէն. դա: *Հնացուցիչ հոգւոյս վտանգացի. Նար. իե:

ՀՆԳԱԿԼԽԵԱՆ. ա. Պենտάτευχος. Pentateuchus, quinque volumina habens. Որոյ են հինգ գլուխք, հատուածք, հատորք. (առ մեօք ասի Հնգամատեան գիրք մովսիսի.) *Հնգագլխեան գրովք: Ըստ հնգագլխեան գրոցն մովսիսի. Ասող. ա. 1: գ. 21:

ՀՆԳԱԿԱՆ. ա. Նշանակիչ հինգ թուոյ. հնգեակ. *Հնգական տաս գրակապք շրամանեալ հնգեկի: Եօթնագր:

ՀՆԳԱԿԱՏԱՄ. Տ. ՀՈՒԳԱԿԱՏԱՄ:

ՀՆԳԱԿԻ. ֊. հինգ օրինակաւ. հինգ ինդ. *Քաւականի, որպէս ասէ, մանաւանդ Հնգակի՝ նախկին ասին յիշատնակք. Ած. պօրգ:

ՀՆԳԱՄԱՏՆԵԱՆ. ա. Ունակ հնգից մտաւոց. (որպէս ձեռն, կամ ոտն.) *Քան զի յոլով հնգամատնեան առնէ քնաւն. Ած. Ներէց. արիա:

ՀՆԳԱՄԱՐՏԻԿ. ածի, կաց. ա. գ. Πένταθλος, πενταέθλιος. Quinque certaminibus vincens. Որ փոքր և յայլ օր գասի՝ի հինգ մարթս ողոմպիականս. *Հնգամարտիկքն զշքերեայն ընան առաջի, և առնեն ըզ ան ձին, զի այնու զքնաւ ոյժն փոքրիկին. Ոսկ. ֊. ե. 8:

ՀՆԳԱՑԵՂԵԱՆ. ա. Պենտάτροπος. Quinqueformis. Որ ունի զհինգ յեղանս կամ զգիսոփոխմունս. Հնգատեսակ. *Արեգական ինքեան ընդացիք զհնգատիպեանն իւր շարժուն տասամեայ ժամուք հատուցեալ. Դիոն. ՆգԼ: *Հնգայն զեան չարժմամբ արեգականն, որ զհինգ ամիսն՝ի վեր շարժի, և զհինգն՝ի վայր, և զերկու ամիսն հաստարակ գնալով ըստ մեծին գիտնականայ. Վրք. իզ: Տծակ:

ՀՆԳԱՃԱՄԱ. ա. Հինգ օրինակաւ շարժօղ կամ շարժեալ. *Ըստ հինգ զգայութեցն, որով հնգաշարժ ազգեցութիւն միաք ներգործեն. Պիտ:

ՀՆԳԱՊԱՏԻԿ. Տ. ՀԻՆԳԱՏԻԿ. *Մինան քո արար հինգ մեռա, արծաթին քո հնգապատիկ ընտրեալ և փոյժեալ ի հողոյ. ՄԵԽ. ղԷ:

ՀՆԳԱՊԵՏ, ի, ած. ա. փ. Պետ հնգից զինուորաց. *Զքեզ ինձ իմ հինգապետ զինւր հրաման եդեալ իմ ասացեալն ի մասին. այսպէս և ասանապետն. ՄԽ. ԻԳ:

ՀՆԳԱՔԱՂԱՔԻ, քաց. ք. Պենտάπολις. Quinque urbes. Հինգ քաղաքք յերկրին սոգոմայ. որ և յն. բառիւ Պենտապոլիս. *Ի մի հնգաքաղաքացն փոխեալ բնակեցեալ. (այլ Ա. ի մի հինգ քաղաքային). ՓԼ. ի՛մասին: Տե՛ս և ՀԻՆԳՔԱՂԱՔԵԱՆ:

ՀՆԳԵԱԿ, գեկի, կաց. ք. Հինգ Թիւն. *Բաշխեաց յերկուս հնգեակս: Յասնեակն լաւագոյն է քան զհնգեակն. ՓԼ. Ք. բան. Ե լին: Երե. Ի. Խուան: *Կնքէ զառաջինն հնգեակն: Յետինն է առաջին հնգեկին. Վ ք՛ր. Էլ: *Յօգեալ ի հնգեակն զգայական և պահպանական. Մ գ. Լ:

կամ ած. իբր հինգ. *Ջմիոյն հնգեակ աւուրցք նշանակէ զնմանուն. Յհ. ի՛մ. ագ:

ՀՆԳԵԱՆ. ք. Հինգերորդ մաս. *Ջգլուխն, և զհնգեակն հատուածեն ի տեառնն. Նե. Ռ՛ած: Ե լԽ: *Յաժենայն վաստակոց իւրոց հնգեակ տացեն ի գրունս ալքուն: Նոքա պատրին մեզ զգինս գլխոց իւրեանց լաց ի հնգեկէն. Թէ. գալ:

ՀՆԳԵՇԱՐԺ. Լաւ ևս՝ հնգաշարժ. ած. Ուր իցեն հնգեակ շարժմունք. *Հընգեշարժ զգայութիւք, առեսանելիօք, լսելիօք, ևն. Տծած:

ՀՆԳԵԿԱՆ. ած. Հինգ. հնգեական. *Ընդ հնգեկան կամարար կուսանացն. Ագաթ:

ՀՆԳԵԿԻ. ած. Իբր հինգ. և հինգերորդ որպէս սեռականն բառիդ հնգեակ. *Որ զհնգեկին զգայութիւք գոյաւորեալս, ևն. Երե. Խի: * Տաղանգ ընկալաք. գործեցուք սատանեկի և հնգեկի չարգաւորութիւք. Սկած. յար: *Տեսանեմ զերկրորդ այնր հընգեկի (այսինքն հնգերորդ աւուր): Ա յժմ հնգեկի աւուր հանգիպեալ. Լ ած. ընթերց:

ՀՆԳԵԿԻՆ. ած. Պենտապլοῦς. Quintuplex. Հինգապատիկ. և հինգք մի քան միոյնէ կամ միանգամայն. հնգեկի. հնգեակ. *Արար գոլս ... և սեամն հնգեկինս. ՁԳ. ՌԳ. ՁԼ. 32: (այլ Ա. հնգեքինս. իբր հինգքեկինս:) *Հնգեկին անկեանցն. ՄԳ. Լ:

Եա՛ Տ. իբր հնգակի. *Զարեքեկին զվկայութիւնն յարմարեաց, մանաւանդ Թէ հնգեկին. Ո՛Ի. ՁՀ. իր:

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆ, ի, ից. ած. Պենտεκαίδεκα, δεκαπέντε. Quindecim գրի և ՀԻՆԳՏԱՍԱՆ. Տասն և հինգ. երիսս հինգ. *տանբհինի. ծ պէս. * Հնգետասան երկգրամեան: Ի հընգետասան կանգնոյ: Ամս հնգետասան: Ամաց հնգետասանից. ևն:

կամ իբր հնգետասաներորդ. * Որ օր հնգետասան էր ամսոյն. Եզէ. Լ՛Ի. ՒԷ. ՒԲ. 25:

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԱՄԵԱՅ, մեի, ից. ած. ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԱՄԵԱՆ, ենի, ից. Պենտεκαιδεκαέτης. Qui quindecim annorum est. Ունակ հնգետասան ամաց (անձն, հասակ, միջոց ժամանակի, ևն.) ծ պէս Է ասէ՛ ած, ծ պէս Է ըԱԷ՛ «ենէ՛. * Ի հնգետասանամեայ ալքնանէ. Ճ. Ա:* Հնգետասանամեայ քրանալիր աշխատութիւքն. Լ ած. Ք: *Հնգետասանամեայ փուռալ ոսկեքք. Ո՛Ի. Ը: * Հնգետասանա ևան ժամանակաք ա. ւուրքք յաւելցին. Կ՛Լ. Ք: * Ի հնգետասանամենից սկսանի մարդ ի լուծուի ցան կուլեց. Տծած:

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵԱԿ, եկի, կաց. ած. գ. Հնգետասան կամ հնգետասաներորդ Թիւն. * Ի միոյ երեքսանկիւնւոյ՝ ի հնգետասանեկէ. Փիլ. ԼԲ:

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ, ի, ած. ած. Πεντεκαιδέκατος. Decimus quintus. գրի և հինգետասաներորդ. վ երջինն ի կարգի հընգետասան Թուոց. փառբհինիերորդ. ծ պէս էինձի. * Յաւուրն կամ յամի հնգետասաներորդի: Ի հնգետասաներորդի աւուր ամսեանն եօթներորդի: Հնգետասաներորդ աւուրն ադարայ. Ի հինգետասաներորդի ամի սէրուէնէն տիրերիայ կայսեր. ևն: * Ի պատմութէ երկրորդումն՝ ձառին հնգետասաներորդի. Փ գ:

կամ իբր Տ. *Հնգետասաներորդ՝ իշխանն արծրունեաց աշխարհին. Ագաթ:

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՔԻՆ, եցունց. ած. Հընգետասանիքն միանգամայն. փառբհինին ալ. ծպէէ՛ փէ. *Սկիա, և հնգետասանեքին որգիք նորա ընդ նմա. Ե. Ի գ. ծԵ. 17:

ՀՆԳԵՐԵԱԿ, եկի, կաց. ած. Հնգեակ. հինգ. *Ասպարիզք չԷ հնգերեկօք. Խոր. Տ:

ՀՆԳԵՔԵԱՆ, եցունց. } ած. գ. գրի և ՀՆԳԵՔԻՆ, եցուն. } ՀԻՆԳԵՔԵԱՆ, քին. Հինգքն՝ ամենեքին միանգամայն. և նախասացեալ հինգ անձինքն. հինգն ալ. պէէ՛ փէ. յն. լսս պարզասկս հինգ ասի. *Հընգեքին արքն: Հնգեքին Թագաւորք. զհընգեքին Թագաւորսն: Եկին առ նա հնգեքեան. ևն: *Նոքա հնգեքինն իբրև ընդ մի բերան ասացին. Ճ. Ա:

ՀՆԳԻՑՍ. ՛ Պենտάκις. Quinquies. Հինգ անգամ. ի հինգ նուագս. հինի հէղ. պէէ՛ փերբէ. աՁս Ք. Ի գ. ծՁ. 19: Ք. Խոր. ծա. 24: * Գայիոս մարիոս հնգիցս հիպատոս եղև. Եսս. փր. ա: *Հնգիցս հինգ՝ քան և հինգ. Ս ահմ. ծՁ:

ՀՆԴԻԿ, դկի, հնդիկք. դկաց. գ. Ինδική. India, Indi Ասիարհն և բնակիչք ներքին կողմանն ասիոյ. Հնդրատ, և հնդրատիք. * Ի կողմանն հնդկաց մինչև ի կողմանս եթովպացւոց: Ի հնդկաց աշխարհէն մինչև յեթովպիա: Ի հնդկաց մինչև յեթովպացիս: Զաշխարհն հնդկաց և զպարթևաց. ա. Էզր: ա. Մ:

ՀՆԴԻԿ. Αἰθίοψ. (այլեցած գիմօր), Αἰθιόπια. Aethiops, Aethiopia. Եթիովպացի, և աշխարհն եթիովպացւոց. խափչիկ. հոպէչ, հոպէչբհոնիք. * Ա՛ասջն նորա նման հնդիկ ք անկկին: Եսաւ ը զնա կերակուր զօրացն հընդկաց: Եթէ փոխիչ հնդիկ ջնորէ իւր: Հնդիկք յառաջագոյն ձեռնոտու լեցին առ ած. Սչ. Ե Երեմ:

ՀՆԴԻԿ. ա. Սևամորթ. սևագէմ. սեաւ. * Հնդիկ եմ, և սպիտակ: Հնդիկ և սեաւ գու: Թէպէտև հնդիկ իցեմ մարմնով, հանգիպելոց ես փրկու Թեաս. Վ ք՛ր. Երփ: Վ ք՛ր հղ. ծԷ: Ա՛Ե՛Ք. հրա:

ՀՆԴԻԿ ՓՇՑՑ ՍԻՒՆՔՈՑՐ. } որպէս յն. ՑՈՒԹՑ ՊԵՒՆ ՀՆԴԻԿ. } Եբեներեան փայտ կամ ցուպ. ապանօզ: Պգմ. ագէ՛ա:

ՀՆԴԻԿ ՄՐՂԻՒՆ. Տ. ՄՐՂՆՈՒՒՐ. Հընդիկ մրջիւնն ոսկի լերինս է կուտեալ. Ո՛Ի. ԻԼԻԲ՛:

ՀՆԴԻԿ ՈՐԴՆ. Տ. ՀԵՐԱՔ. *Զհնդիկ որդն ասեն. ի կերպարանս ԹրԹռոյ երևի փոքրիկ. նիւԹիչ է մեռաքին կերպասու. Վէր. Ը:

ՀՆԴԿԱՓՈՑՆ. ած. Որ է ի գոյն հնդկի. սեաւ. կամ սևագոյն քան զհնդիկ. *Խանձօղն ղերծեալ յերկնային հրեղէն քնուԹիէն անկաւ յերկիր, և եղև հնդկագոյն. ԵՂԼՀԳ:

ՀՆԴԿԱԿԱՆ, ի, ած. } ած. Ինδικός. Indicus. ՀՆԴԿԱՅԻՆ, յնոյ. ոց. } dicus. Սեպհական հնդկաց, և հնդկաստանի. և հնդկի. * Հնդկական ծով, կամ ծով. Աբէաթ. Ը:

Պգմ. ագէ՛ա: *Հնդկայինն ծով, կամ ոսկի. Խոր. Ը: Ը. Բուէլ: *Զհնդկայինն՝ իւր անգամս համարի: Հանդերձ հնդկայնովք. Ոսկ. յՀ. Բ. 19: Նար. ած ած:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ, ի. գ. Ինδική. India. Հնդկաց աշխարհ. հնդըսթան. հինթբհոսթան. (հինթի և ընդ եմոսկա.) *Եգիպտոս, և ամենայն հնդկաստան: Ի քաժին ասորւոց էին գաւառաքս այսոքիկ, կամ Թէ ի հընդկաստանի. Վ ք՛ր. պգմ. Նէ. էչէ. ԻԷ. 23:

ՀՆԴԿԱՎԱՆ. ած. Ինδολέτης. Indorum peremptor. Վանիչ և կորուսիչ կամ ստատկէչ հնդկաց. *Ջի խոռվեալ էս պարսկաց կորոյտ և հնդկավանդ. Պգմ. ագէ՛ա:

ՀՆԴԿԵՐԻՆ. ած. ած. Հնդկաց լեզուաւ, բարբառով. * Զայն ևկն ի ծառոյն հընդկերէն իսուժադուժ լեզուաւ. Պգմ. ագէ՛ա:

ՀՆԴԻՐԻ. Տ. ՀԻՆԻ:

ՀՆԴԱՆ. Տ. ՀՆԱՆ:

ՀՆԿԵՅԻԿՔ. Բառ անստոյգ. իբր հընգեցս տան, տուրք ողորմի Թէ. * Նստաւ միոյ միոյ քահանայի ծ գրամ ի տաւրէնէ, որ լինի հնկեցիկս. Ռ՛ած:

ՀՆՁԱՆ, ի, ած. գ. Ληνός. Torcular, re, rium; lacus torcularis. Ընդունարան հնձոց այսինքն կերոյ խաղողոյ. գուբ կամ աւազան, ուր խաղողն ձնհի. հնձան. ըստպհանա, հնէն, էիբա ՒԽէնի, լաշա. *Պատուզ կալոյ և հնձանի: Յորհան ի կալոյ, և պատուզ ի հնձանէ: Ջերգին հնձանք գինոյ և խաղոյ: Փորեաց ի նմա հնձան: Ի քերբ զինագող նորա, և արկանէր ի հնձանն ոչ ի մեծ. և կոխեցաւ հնձանն արտաքոյ քաղաքին. ևն: * Կոխեցայք ճգնութիւք ի հընձանս ձեր. Ըած:

ՀՆՁԱՆ ՀԱՐԿԱՆԱԼ, ԿՈՒԽԱԼ, իրաք կամ նը. մանութիւք. * Հարկանէին հնձանս: Հնձան հարի զինեմին: Հնձան եհար որ կուսի դաւերն յուգայ. (ի կոխեաց որպես զնա. ղող ճմլեալ վերաք). ևն: * Հնձան հարկանել զքանահացիան. Նե. յԵ: * Հարկանէլ հնձան գինաթաւալ դիականցն: Հարկանէլ հնձան գիգիպատացիան. Եէր. յԵ: *Ջամ գևս հաւաքեալ ի միասին որպես զոկոյզ մի. այն զնոսա հնձան կոխեցի. Գե. Ե:

ԳՈՒԲ ՀՆՁԱՆ. Նոյն իսկ գուբն հնձանի. կամ հնձանակ, փոքրիկ ընդունարանն յոր մուզն քամի նախ ի հնձանէ. Մրի. ծԲ. 1: Ե. Ե. 2. յն. սուորհնձան կամ նախահնձան. ὑπολήνιον, προλήνιον.

ՀՆՁԱՆԱԿ. ի, ած. գ. Հնձան փոքրիկ. տաշտ մեծ ի ձև հնձանի. որ ևկնաւակ ասի. * ի հաւկ հնձանակ, կամ ի տաշտ. Վ ք՛ր:

ՀՆՁԱՆԱՀԱՐ, ի, ած. ա. Πατητής τοῦ ληνοῦ, ληνοβάτης. Calcator, torculator. Որ հարկանէ զի կոխէ զհնձան. հնձան կոխէ. * Իբրև հնձանահարի լինոյ հնձանի կոխելոյ. Ես. ԼՁ. 1: *Ոչ կոխեցին, և ոչ հանին զհնձանահարաց. Երեմ. Խ. 33: * Հնձանահարաց ձևով զուրախութիւն գործոյն նշանակէր. Տծած: * Մարթ ալ ՃՄլեաց ըծոյնին հնձանահար. Յհ. Ի՛. 1: * Ջմեզս նաժին կենդանոյ մերոց կոխեաց զի՝ ինքն հընձանահար երեալ. Ը. Բ՛ած: * Մատնեցան ի ձեռս մահու հնձանահարին իւրեանց. Եէր. Ի՛ած: * Ջմուկս ի կերպարանս հընձանահարի զինեաց կոխել զեգիպտացիան. Լ. Լ:

ՀՆՁԱՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարուած կամ կոխումն հնձանի. նմանութիւք Հարուած. * Ջայնկարծակի հասեալք ի վէր զհնձանահարութիւն գառն արտաուսաց. Յհ. Ի՛:

ՀՆՁԱՆԱՑԱՐԿ. ի, ած. գ. Յարկ հընձանաց. տեղի հնձանի չինեալ յայլ սեռս. * Եկեալ մեռալ էին ի հնձանայ ոչիս այգի

սատնոյն . . . գտեալ լինելին ի հնձանս չի-նուածոցն . Ածառ :

ՀՆՁԱՆԱՀԻՆ . ա . Շինեալ որպէս ըզ-հնձան . *Ջհոսանս վտակաց . . . հոգեծա-ւալ գինւոյն քան ի մէջ հնձանաչէն եկե-ղեցւոյ . Թէոդոր . կոռ :

ՀՆՁԵՄ , եցի . ն . Θεριζω , ἐχθερίζω , ἀποθερίζω . (հմ . պ . փերեվէրէն .) և ἀμάω . Meto, demeto, permeto, succido . կտրել զհունձս . քաղել մանգաղաւ զցորեան , ըզ-խոտ , ևն . նմանութիւք Ջարդել . կոտորել . հնծել , խորել . պիտէ , ւեռէ , հըռաց . *Շընի ձիկէք զհունձս ձեր : Հնձեցին հունձս ցո-լենոյ : Ջանք ածան հնձեցին : Ելին կուռքք պատրաստ հնձելոյ : Ի հնձել հնձողաց ձե-րոց զհունձս երկրին ձերոյ : Հնձեացուս ըզ-խոտս : Փուռ հնձեսջիք : Յաւս հնձեացեն : Հնձեսցէ զչարիս : Ջոր ցինչ սերմանէ մարդ , զնոյն և հնձեսցէ : Հնձեցի զմարգարէս ձեր և կոտորեցի զնոսա բանիւս բերանոյ իմոյ . ևն : *Ըստ սարազոս սերմանն և հնձելն է իրաւացի . Նար . ծԳ : *Աւազ ի վերայ ջար-շաբեկելոցդ և հնձեկելոցդ առհասարակ : Ի միասին հնձեալ լինելին ի հերձեալս գազա-նաց անաի . ՅՀ . կԲ :

ՀՆՁՈՒՄՆ , ման . գ . Հնձելն , իլն . *Ոչք նախ քան զհնձումն որոյ եւեալ գնա-ցեալ եկին . ՅՀ . կԲ :

Ի ՀՆՄԻ . Տ . ՀՄՆ :

ՀՆՈՑԻ . ուոյ , ոից . ա . Հնացեալ կամ կարի հին (ձորձ) . հնոտին , հնիկ , ւոռլ . եւիի պիօվիւ , լու լաֆոռ . *Ժողովեալ յոչ-բիւսոյ և ի փողոցաց զանկեալ հնոտիան . Վշ . կդ . Ե :

ՀՆՈՑ , ի , ից . ն . (որպէս թէ Հընոց .) Κάμινος , χλιβανος . Caminus , fornax , clibanus , fornus . Փուռն . վառարան չար-կած ածկոյթ . և թոնիր . և Հալոց քուրայ , բովք փռաոան , օճախ , ւիւլիան ւեբր . ւոռ , աֆռան , ֆռանսոր , ևն . * Մրրիկ կամ մոխիր հնոցի : Հնոց երկաթեղէն եգիպտոս . կամ հնոց ալքատուռ , չարեաց : Հնոց հրոյ , կամ հրոյ բոցաբորբեղոյ : Շուրջ զհնոցան . ևն : *Նըկաւիի հնոց զաղջամուխս եգիպտոսի կո-չէ . ՄԼ . Երեմ : *Հնոցն , և տապ իւր Նար . ղ : *Արկանիլ զմիզ ի հնոց ցանկուէ . Սրփ . ա . գ . է : Խոկ թռոց . իԷ . 8 . * Եմեալ ըզ-հեռ առնն իսրայելացւոյ ի հնոցն ... եբր . ւոպռս . որպէս թէ կամնրակապք ի մէ հնոցի . ըստ այլոց՝ պատնկանոց . ըստ վար-գանայ՝ ներքագոյն սենեակ :

ՀՆՈՑԱՁԻ . ա . Որ ունի զմիզ հնո-ցի , կամ զնմանութիւն բոցոյ նորա . հրա-կերպ , և բոցակիպող . *Ջկարմիր զոյս և ըզ-հնոցանման ծով հերձեր նոցա . կւիմաց : *Ջբո-վանդակ աւուրս ամարայնոյ անյուսացեալ ի հնոցանման տապաստաքին գալոյն . Ղեռնդ :

ՀՆՈՑԱՆԱԼ , ացեալ , ել . Որպէս հնոց լինել , հրահասն և մոխրահասն . *Ապա-րանք հնոցացեալք , և ալքատնաշէն պրակք ածխանացեալք . Լաւտ . ծա :

ՀՆՈՑԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . ն . Նման հնոցի առնել . բորբոքել . լուսանել . * Եւ զլա-բակէզն հնոցացուցանելով զհուր Անդրէաս :

ՀՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Παλαιότης . Vetu-stas, antiquitas . Հին կամ հնացեալ գոյն . փտուճիւն . ապականուճիւն . և վաղե-մի գոլ . երկարուճիւ ժամանակի . ծերուճ . հին ըւեալը , հնաւէր . էօթիւիւ . *Նորոգուճիք հոգւոյն , և ոչ հնուճիք գրոյն : Փալատնոն է ի հնուճիս . Հա . է . 6 : ՅԵ . իէ . 18 . 21 : * Ցանկին զքաղմնի ծերակոյտ ալեացն հը-նացեալոց ... տարակուսեաալ ակարութ ի հը-նուճիք ժամանակիս . Ճ . Ա . 5 : *Ականծեալ ի հնուճէ ալեացն : Ջի հայելին զհնուճի

ծերուճիք նորա . Ճ . Բ : Եսս . պմ . Ճ . 15 : *Հնուճիլ մաշուածոյ հոլիղին նիւթոյ , կի մարդկային ոգիսուճիք . կամ արարածոց , ամարաչուճիլ , մահաբեր գործոց , կուրսու-ճիլ հայոց . Ատ : Եւիս . Ճ : Մ՚ա : *Ալ զի հասարակաց ասի այժմ աղօթքն , ի հը-նուճիք եղեալ են քանքն . Խոսր . պգրք : *Ըզ-նուք ժամանակիկ մոռացեալ եղեն առ վիր-ջինոն . Լմբ . խմ :

ՀՆՁԻՒՆ , լի , ից . ա . Ἀχώδης . Sono-rus . Որ կարէ հնչել . հնչող . յան հաճոյ . *Բարբառ հրեշտակապետին քան զամենայն վող հնչական սաստկացեալ . Ո-ի . ա . Բէս : *Ջփողն հնչական . ՍԵԲԷր . Ճ : * Պատրիկոն հնչական . Խոր . Ց :

ՀՆՁԱԳՈՒԹԻՒՆ . գ . Συμφωνια. Con-sonantia, concentus . Միաբան հնչիւն . ձայնակցուճ . * Բազաձայնուճ և հնչակցուճ կամաց առ բանս , և բանիւ առ գործո . Փէս . Եբ . Ճ . 10 : *Ձայնակցուճիլ և հնչակցուճիք (որպէս զանգակի) . Վրդն . Եբ :

ՀՆՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Τόνος. Sonus. Հնչումն . ձայնաւձակուճ . * Ձորրորդ լսոյն մէկակ . և այսմ ձայնի հնչաւորուճիլ ընա-կան ասի յմմասնոց . Երէ . ւեբ :

ՀՆՁԵՄ , եցի . ն . Արմատն է Հունչք . (հմ . կանչել . խանչել . գանգիլ . վանգիլ . գոչիլ .) Ἠχέω, εξηχέω. Sonō, tinnio. φωνέω, vocem edo. βοαω, clamo. βομβέω, bombum edo. ῥόγχημαι, scindo, crepo. ἀκουστὸν ποιεω, ἀκούομαι, audire facio, audior, ևն . Ձայն արձակել կամ հանել . արձագանգս տալ . չունչել . չառաչել . հռչակել , իւր լսելի առ-նել և լինել . և Դիզդիլ . չարժիլ ի ձայնէ . * Հնչէր կամ հնչեաց ձայն փողոյն , փողն , պղինձ , բարբառ ի քաղաքի , քաղաքն . եր-կինն ի բարբառոյ կի յարտպակէ . պարիսպք և յատակք , լերինք և հովիտք ծով . ևն : կամ * Քաղցրագործական հաւասց բարբառ հնչե-էր : Հնչեաց հասարակ ի տուն փարաւոնի : Ի ձէնչ հնչեաց բանն այ՝ ոչ միայն ի մա-կեդոնիա : Հնչեցէք ի մանգղոյ : Հնչեսցեն երկրաբեան ականջք իւր : Մրարձ և ամենայն ինչ երկաթի ոչ հնչեաց ի վնաս նր . ևն : * Հնչէն արհնութիք , կամ փառք Թագաւո-րին անմահի . Խոր . Վբ . Ե : ՅՅթ . իթ : * Հընչէր լուր գործոյ յամենայն աշխարհս հայ-ոց : Սկսան քարինքն հնչել ի լսելիս նոցա ի պատառիլն իւրեանց . Փարպ . Լգ :

ՀՆՁԵՑԵԼ . ն . ի . * Հնչեցէք առ իս զքա-նս ձեր , և ես լուայ ... ըն . ձայնեցիք . Եզէկ . Ճ . 13 : * Ջմի և զնոյն բան բազմա-պատիկ հնչեն ի լսելիս նոցա . Ո-ի . չհ . ա . 5 : * Ջգոհացողականն հնչէ . Ան . Բարձր : *Ուր ըզպանգեսկան հնչելին . Շ . Եգես : *Հընչեա զքնարդ քո , և խայտա . Տոբ : * Հնչե-ցին ընդ սիեզերս զաւետիս կենաց : Ի վե-րոստ հնչելոյն զքանգ կենաց : Ձայնիք հընչե-ցեցին ատնդարամեաք անգնդոց . Շ . : *Հընչե-ցեաց տաճարն որոտմամբ զձայն . Կւիմ : *Յորդագոյն հնչէր , քրիստոնեայ եմ . վա-զելը ընդ բանակն , կանչէր հնչէր . Աբեր . Ճ . 4 : * Աքանչելիքն հնչեն տակաւին յիմ լսե-լիս . Ա՚ որ . ծՃ : *Հրեշտակապետացն փող-քըն հնչեն . Գ.Ե : *Ձայնիդ ահաւոր ... ուժ-գնեն հնչեցեալ . Նար . ա :

ՀՆՁՈՒ . ւ . Իբր Շհնչել . * Ի վիրնատուէն հնչեալ հոլմնձայն հնչմամբ : Ի հնչել հա-րաւային հովմնոյն : Մինչև հնչեալ հողմոյ ուժգնին : Սառնամանիք ցրտոյ հնչեն յոյժ խստական . Շար : իգն : Ե Նար . էրգ : ՅՀ ՈրԷր : Երէ . ոռ . էրն :

ՀՆՁՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն . Ἀκουστὸν ποιέω. Audibile facio. ἠχέω, κλάζω, clango, persono, ևն . Տալ հնչել . լսելի առնել . գո-

ՀՈԳ

չեցուցանել . հաչակել . քարոզել . * Հնչեցոյց որ ի բանակն ասորւոց չաչիւն կառաց . Ճ . Ի Գ . է . 6 : * Հնչեցուցին զփողս . Ջնոբ : * Հընչեցուցանէր զձայն ահիւ գալման փողոյն . Շար : * Ջօրէնն պիծակաց վայրկենաց հնչե-ցուցանել . Պզմ . յ : * Ջնոյն հնչեցուցանել յականջս ձեր . Ո-ի . չհ . Ճ . 5 : * Ամենայն ե-կեղեցական գրով հնչեցուցեալ : Ամենայն եկեղեցեօք հնչեցուցանէ զընծայլոյն զաղ-ղատականութիւն . Գ-րիւռ : * Ա յս երկոքին գործիք էին երանելոյն գաւթայ , որ միշտ զՀոգին որ հնչեցուցանէր . Եզէկ . ոչ : * Ջնո-ցին խօսան հնչեցուցանէ . Լմբ . ոթԲ :

ՀՆՁԻՒՆ , լիւնք . գ . } Ἠχος ,
ՀՆՁՈՒՄՆ , ման , մունք , մանց . } βόμβος , βόμβος. Sonus, sonitus, strepitus, ևն . Հնչելն . ձայն . գոչիւն . բարբառ լսելի . չայնն . ընչիւն . բոմբիւն . դղրդիւն . հռչակ . արձա-գանգք . յան . ւեռ . ւեռա , լաւռը . եօ-ռէ , եռ-ռէ , ըզվ . * Հնչիւն յերկինէ եկեալ իբրև սաստիկ հողմոյ : Իբրև զհնչիւն փողոյ : Հընչիւն խազաղութիք : Հնչիւն բարբառոյ (ասկի զանգակաց . յն . լսելի բարբառ) . Փծ . Բ . 2 : Երէմ . խը . 36 : Ե ւի . 6 : Եզ . իը . 35 : * Հնչիւնս հանել . Ո-ի . ն . ա . ւ գ : * Ի հնչիւնս փողոց . Ատբ . Ճ . 13 : * Ցայնմանէ հնչիւն մեծ լինէր յայրին . Վրէ հց . իէ : * Ի փայ-լիւն հրոյ , և հնչիւն հոլմոյ . Ճ . Բ : Հնչիւն հրոյ , և խիխչիւն ջրոյ քեկանէ զսիրա նո-քա . Վրէ հց . ծ :

ՀՆՁՈՂԱԲԱՐԱՒԱՆ . գ . Բարբառ հնչողական , կամ նուագարան . * Ի հնչողա-բարառս և ի քնարս լսելի առնէր . Ճ . Ա :

ՀՆՁՈՂԱՆԱՆ . Տ . ՀՆՁԱԿԱՆ . * Ի հընչ-ղոյական երգսն . Լաոտ . իՃ :

ՀՆՁՈՂՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՀՆՁԱՒՈՒ . * Պղնձա-գործ հնչղուճիւ . Մ՚ա :

ՀՆՁՈՒՄՆ . Տ . ՀՆՁԱՒՈՒ . և ՀՈՒՆՁԳ . * Ջըն-չումն ձայնից : Հնչմամբ փողոյ : Ի ձայնէ հնչման փողոյ : Փողոց հնչմունք . Եզէկ : Սարգ : Շար : * Գոչմունք փողոց , և հնչմունք եղջերաց . Ատբ . Ե . 3 : * Բարբառ խնգալից աւետեաց հնչման . Նար . ծԵ : * Քաղցրա-ձայն հնչմամբ նուագելոք . Տոբ :

Կամ իբր Հնչեցուցանելն . * Ցոյժ չահիլք ի ստեպ և ի յաճախ հնչմանէ յականջս մեր զարուճին . Ո-ի . չհ . ա . 44 :

ՀՈԲԱԼ . Տ . ՀԱՒՓԱԼ :

ՀՈԳ , ոյ , ովք , ոց , ովք . գ . Μέριμνα , φροντις . Cura, sollicitudo, studium, di-ligentia . Փոյթ . խնամ . մտածումիճ . ըզ-բաղմանք . վարանք . տատամսուճիւն . տիրուճ . (հմ . Թ . հոճկէ .) ղայբէթ , գայբա , և գոյբ . գոյթ . ղամ , ֆասոռ , փէրտ , հիմնէ , էնէմ . * Ընկեցի հոգ ի սիրտ ատն խաստանոյ : Ընկեա ի տէր զհոգս քո : Հոգք աշխարհիս : Հո-գովք աշխարհականաց : Հոգք ամենայն հանգ-ղեցաց : Միխիթար հոգոց և արամաս ճիճ : Ամենայն կեանք ամպարշտի հոգովք . ևն : Ի հոգս և ի ծփանս : Առանց հոգոյ կալն : Հոգս և ծախս բազումս առնէ . Մ՚ա : Սրփ : Ո-ի . չհ :

ՀՈԳ ԱՌՆԵԼ , ՑԱՆՁԱՒՆ ԲԵՐԵԼ , ՑԱՆԵԼ , ևն . Տ . ՀՈԳԱԼ . որպէս խնամ ունել . փոյթ տանել . * Հոգ արար արքայական քաջատոհ-միկ միածնին յաղագս ամուսնութեան . Նիւս-երգ : * Կրկին հոգ յանձին բերցուք : Միծա-գոյն հոգս պարտ է բերել յանձին : Աձա-ւել այնր է պարտք հոգք վարել . Խոր : * Աձաւել հոգ ի մարմարկանէր . Կոչիւն : * Հոգ տար վասն անուան . Սիր . խա . 15 : * Հոգ տանել գործոյն , կամ քաջու թիճ և խնամոյ թիճ . ա . Եզր . Ե . 2 : Խոր . ա . 8 : * Ընդ մարդկային իրացն հոգ առնի . փիւ . նէ . Ճ * Հոգ տանի ոճծ իւրոց փառացն , զի

մի արհամարհիցի յոտնիքէ . Գէ . է : * Ա
զնշանաւորն նախ առաջինն հոգ տանի կալոյն
իւրում . Ոխ . անօ . ՟ : * Զընկերին և զձա-
ոայքն և զեղբօրն ոչ հոգ տանել որպէս
զանձին . Նար . էրգ : * Հոգ տար զմիւս այլ
պատրաստին . Վ.բ հղ .յ : * Ուսման հոգ տար-
ցեալ . Ռ.ին.բոր :

ՀՈԳԱՐԱՋ , ի , ագ . Տ . ՀՈԳԱԲԱՐ-
ՁՈՒ . * Հոգաբարձական առաջնորդութեամբ
զքոյոյս յոտսդի՝ գԻացեալ ողջունեցար .
Նար . ՟ : * Իրքն հոգաբարձ վերակացու :
Ալվ Նա (օձն) իրքն հոգաբարձ մի և վերա-
կացու՝ ասէ . Եփր . համաբ . Ե ծի :

ՀՈԳԱՐԱՋ ԼԻՆԵԼ . Իրր հոգ տա-
նել . խնամակալել . * Ցանձն պատ նմա զՀօտ
իւր , զի հոգաբարձ լիցի նոցա : Հոգաբարձ
լիցի սքոյն , այսինքն հալածելոցն : Հոգա-
բարձ լիցի սքոյ՝ ինձ . Նահ . պօմ . ՟ . 36 :
Եփր . ՟ . յոր . Ե էֆես :

ՀՈԳԱՐԱՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՀՈ-
ԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ . τὸ κηδεμονικόν . Դիան .
էրմ . ՟ :

ՀՈԳԱՐԱՐԵԼ . է . Իրր հոգ տանել .
հոգաբարձ լինել . * Որ աչխարհին խաղաղ-
զաւրութիւն հոգաբարձեր (կամ հոգաբարձ
եր) իրքն զՀայր խնամածու ի վերայ աշ-
խարհիս հայոց . Աբծր . ՟ . 6 :

ՀՈԳԱՐԱՐՈՒ , ի , ագ . գ.ա. Կηδεμών. Curator.ἐπιμελής, qui curam gerit , sollicitus , diligens.որև ՀՈԳԱԲԱՐՁ.Ցանձին բերօղ կամ ըստանձնօղ զհոգս այլոց . խնամատար. վերակացու . առաջնորդ . ե Փոյթ . փութ կոտ . Ֆ.պալիբ , գայրէնէլի . * Երանելի հո-
գաբարձուացն . Պօխան : * Եկեղեցականացն հոգաբարձք : Հոգաբարձք քոյի Հօտին. ՁԿ . յհ . երս : Խոսբ : * Փրկութեան հոգաբար-
ձու . Ճ . Գ : * Առաքինասէր , և հոգաբար-
ձու ամենայն բարեգործութեան . ՂԱոնդ :

ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἐπιμέλεια, κηδεμονία . Cura , diligentia . ἐπιτροπή , procuratio . Հոգ յանձին բերելն . խնամա-
կալութիւն . վերակացութիւն . անհեսութիւն . և
փոյթ . խնամ . զգուշութիւն . ձիգն . սրթ-
նութիւն . հոգածութիւն . * Հոգաբարձութիւն
արքայ և այլոց , կամ ժողովրդոց , ժողո-
վրդեան , հօտից , աշխարհի . Ա՟ոզք . ՟ :
Խոսբ : Լ՟ : Սրգ : Աբծր : * Վ՟ր բացայա-
ել բանիւ վարդապետութիւն . առա-
ջին զայն առանձին գործ , և ապա զնիւթա-
կանացն հոգաբարձութիւն . Շ . ընդ : * Ո՟վ
հոգաբարձութիւն բժշկին . յանձն չառնլոյն՝
զնա յինքն ամբարիշտ . Ոխ . գանա : * Աշ-
խարհակալին հոգաբարձութիւն . Աբծր . ՟ . ւ ւ :
* Ո՟րպիսի հոգաբարձութիւն ունի . եղբայր
ասէ , և որդի ասէաց . Ոխ . էէլմ : * Քանի
հոգաբարձութիւն ուներ յատուածն փրկիսո-
փայութեան : Գահկէին զնոսա հոգաբարձութ .
Նա . պօմ . ՟ . 18 : Ե . ւ : * Աչխատ համա-
րեալ լիցի քեզ յատաջնոսն իրքն զմերձա-
ւորն քո , և մեծաս հոգաբարձութիւն բժշկ-
կեալ զնա . Եփր . համաբ : * Մեծաս փութով
և բազում հոգաբարձութիւն . Վ.էղր . ՟ :
* Հոգաբարձութիւն իրաւանս զմեզ . Ճ . Ա :
* Մեծ հոգաբարձութիւնն յանձին բերիցէ :
Մեծաս հոգաբարձութիւն ընթացուցեալ զա-
ռաւաքար կենցաղոյս . Խոսբ :

ՀՈԳԱՐԱՐԱՁՕՐԻՆ . ս . Ըստ օրինի հո-
գաբարձոյ . հոգաբարձութիւն . փութով
խնամոյ . * Գաւառաւս սուրով հոգաբարձօ-
րէն ասաց ցնա . Ոխ . գծ :

ՀՈԳԱՆԴ , ի , ագ կամ ից . ա . Որ հոգ
ածէ . հոգացօղ . մնեռանդ Աւետրդ հո-
գովք վարանեալ . տատամսեալ . * Տ.քննեցաս
հովիւս քոյ և հոգած . Մծէ . ՟ : * Աւն հո-
գածի (յն . տխրապգեցի) ցամաքին ոսկերք :

Յեց ոսկերաց՝ սիրտ հոգած (յն . զգայուն).
Աառ . ՟ . 20 : Ե ՟ . 30 : * Ցանչխանէ
զհոգած միաս նոցա . Սարգ . յն . ՟ : * Հո-
գածս առակս յանդիմանէ . Մխ . առաք :

ՀՈԳԱԾԵԼ . ն . Հոգ ածել . հոգալ .
խնամով խորհել . և վարանիլ . (այլ է հա-
գածել .) * Մինչև յերբ ոչ հոգածեմք զիերբ-
կութեի անձանց մերոց . Ոխ . յհ . ա . 45 :
* Զարտաքոյս արքունեացն յարմարապես
հոգածելոյ . Ցհ . ին : * Զայսպիսի իրողու-
թիս ոչ հոգածել . Մագ . է : * Ինքեանքառ
իրեարս հոգածելոյ , ասելին , ո՞ Թաւալե-
ցուացէ . Սիւն . յոր :

ՀՈԳԱԾՈՒ . Տ . ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒ . * Զանձն
իւր հոգածու և խնամակալ երևեցուցաներ
նմա . Բառ . է . 38 :

ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Հոգաբարձուի .
և հոգոյոյս Հիւն . փոյթ . խնամ . որպես և
հոգածն գոլ . տատամսուի . * Աչխարհա-
խնամ հոգածուհիք յարգարեր զկարգ աշ-
խարհիս : Սա առաւելեաց յամենայն հոգա
ծուհիս ի գիւտս խնաստուհիե . Աբծր . ՟ .
15 : ՟ . 2 : * Հոգածուհիք յուղղութիւն ա-
ծել : Նուաղեաց վայրապար հոգածուհիքն
ի մտացն . Լ՟ . պտրգ . Ե ող : * Որ միշտ լու-
ցեալ բորբոքի ի միտս իւր հոգածուհիքն .
Մ՟ն . ծ՟ :

ՀՈԳԱՄ . ացայ , ևս և ասի , գա . է . Με-
ριμνάω , φροντίζω , ἀδολεσχέω . Curo , sollicitor , studeo , cogito , meditor . ἀδημονέω , gravissime angor . Հոգ տանել . փոյթ ունել . խորհել զգուշութիւն , կամ տատամս
ութիւն . հոգալ , հոգ ընել . ծխնդալ . հաճելի
օլմագ , գայրա՝ խատս էնմէ , փեսլեհնմէ ,
գայրմագ , էելմ լէոմէ . * Ծանրասցի գործ
մարդկան , և այնմ հոգասցեն , և մի՛ հոգաս-
ցեն ի բանս տարապարս : Հոգալ վասն մե-
ղաց , կամ ոգւոյ , մարմնոյ , հանդերձի , վա-
ղուի : Ի պատուիրանս քո հոգացայց : Այլ
ես ի պատուիրանս քո հոգացայց : Զմիւսոյ
հոգացեք : Զմիմեանց հոգայցին : Հոգա-
ցեալ ի սրսի իմում : Սկսաս արտմել , և
հոգալ . ևս * Իբր զպանգուխտ , որ ոչ զատ
նէ հոգայ . Մ՟ն . էրէմ : * Ոչ զհոգւոց ինչ
հոգան . Մ՟ն . գ : * Հովիւք զՀօտից ոչ հո-
գան , զիսառաց և զհեչտութենէ հոգալով .
Խոսբ : * Հոգացաս փրկուիեան իմոյ . Նար .
՟ : * Ցօրէնս սուտն հոգայ խոնարհն .
Մ՟ն . է : * Հոգացիր , Թէ որպէս զիւր շա-
րիքն ի բաքանչիւր ոք յիւրոյ անձեասկրեա
ի ծածկոյթն առագաստս սեասնիկ .
կԱխմ :

ՀՈԳԱԼ . ն . * Ոչ ևս հոգացէ ինչ . է . ճ .
ծ՟ . 9 : * Հոգայ զսեասն . հոգայ զաշխար-
հիս (իրս) . ա . Խոր . է . 32=34 : * Զնորին
հոգացայց . Ցոբ . ի՟ . 14 : * Հոգալ զգիր
գործոցն Հայոց . Խոր . ՟ . 52 : * Հոգաս-
ցին զմեծագին ձանապարհս , Թէ ուսցի
ակսաս , և ուր կատարի . Սարգ . յի . է : * Հո-
ագասկաց հոգացօղն քո : Զամենայն պետս
մեր հոգացեր . Խոսբ :

ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Հոգ տանելն .
խնամատարութիւն . հոգաբարձութիւն . * Ի քա-
զում հոգատարութիւն այլ նմա վայելել :
Բազում առնէր զհոգատարութիւն նոցա .
Ոխ . յհ . ՟ . 30 . 36 : * Աքանչայիր ընդ վար-
դապետին հոգատարութիւն . Բրս . Մղ :

ՀՈԳԱՐԱՆ , ի , ագ . Ըստ յն . ոձոյ , որ
պես Աղեքսան . վարժարան . խորհրդարան .
իբր Μελετητήριον . Locus exercitationis , seu meditationis . * Մի՛ ուսեալ լինել վարդա-
պետ անզգամութիւն . . . այլ պատիեացն զըզ-
հոգարանն կործանել . Փիւ . էւ . ՟ . 4 :

ՀՈԳԱՐԿԵԼ . Հոգ արկանել . հոգալ :
Լ՟ . հայր մեր :

ՀՈԳԱՐԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Հոգ . հոգա-
ծութիւն . * Վերացո յինէն . . . հոգարկութ
արամութիւնդ զտարակուսելի տխրութիւնս .
Նար . ՟ :

ՀՈԳԱՑՈՂԱԿԱՆ . ա . Որ ինչ լինի հո-
գալով կամ խնամով . զգուշական . մտա-
դիւր . * Զսա բարերարեացդ հոգացողա-
կան երգասցոդութիւն . (եԹէ չիցէ գրելի ,
գոհացողական .) Թէոդոր . Խոյրագ :

ՀՈԳԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՀՈԳՈՂՈՒ-
ԹԻՒՆ . * Ի փոքր տեսութենն , և ի սակաս
հոգացողութեի գիտութեն . Աբիսա . Ե :

ՀՈԳԵԲԱՐՁՈՒ . Տ . ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒ .
որ և գրի Հոգեբարձու . * Ղեկավար , հոգե
բարձու , հարկաւոր իրաց մատակարար .
Եփր . ա.եփսբ : * Բարեկամ և հոգեբարձու :
Հայր որդւոց , և հոգեբարձու աննգնանն :
Թէ հոգեբարձու ես վախճանելոցն . Ճ . Գ :
Ոխ . է : Մ՟ն . ՟ :

ՀՈԳԵԲՈՒԽ կամ ՀՈԳԷԲՈՒԽ , կամ
բուղխ . ա . Բղխանալ հոգւով կամ բղ-
խոյ շնորհաց . * Խրատ ընծայէ սա հոգե-
բուխ . Շ . յիչ . ա ա :

ՀՈԳԵՀՈՒՄԱՐ . ա . Հոգւով սիրել գու-
մարեալ . հոգևոքես հաւաքեալ . * Հոգեգու-
մարք , և ոչ մարմնագումարք . Նար . ա ա ա :
* Զամս հոգեգումար ս . Անան . եիեզ :

ՀՈԳԵԳՈՒԱՁ ԼԻՆԵԼ . Ոգի առնուլ .
կենդանանալ . զօրանալ . * Յեկս հոգւոյ է
զաք , հոգեգաձ լուաք , և առ քաջ հովիւն
գարձաք . Վրդ . ա՟ : * Նուաւեցաս հոգի
իմ . . . զայս լուայ , և սակաս մի հոգե-
գաձ եղայ , և կենդանացայ . Մ՟ա՟ :

ՀՈԳԵԶԱՐԴ կամ ՀՈԳԷԶԱՐԴ , ի ,
ագ կամ ից . ա . Հոգւով զարդարեալ , և
զարդարիչ հոգւոյ . * Անանիայի հոգեզարդ
և մտաւարժ փիլիսոփայի . Նար . յիչ . խոս :
* Դորոթէոսի հնագոյն առն հոգեզարդ ի և
մարտիւրոսի . Ճ . Ջ : * Հոգեզարդ հայրս մեր
(գիրգոր) , և եղբայրս արդաս . Թղթ . դաս :
* Հոգեզարդ առաքինութեի . Մ՟ա՟ : * Վե-
րայայեալ վհմանալն և զհոգեզարդ ընորհա-
քաշխութեացն մասունս : Հոգեզարդ և իմա-
նալի զգայարանօք հօշափեալ . Ա՟ան . եիեզ :

ՀՈԳԵԶԵԱՅ , հցի , ցայ .) Տ . ՀՈԳԵ-
ՀՈԳԵՁԵՍ , ի , ից .) ԳՒՐ . Πνευματοφόρος . * Նա գոյ սպա ած մարիա
զգեաս , իսկ մեք մարդիկ հոգեզգեաց . Ոխ .
ի՟ : * Հոգեզգեացն յովհաննէս . Վ.բ ոխ .
յ : * Արգ նա է ած մարմնազգեաս , իսկ մեք
մարդիկ հոգեզգեաս . Ա՟ . ա՟ :

ՀՈԳԵԶՈՒՄԱՃ . ա . ս . Հոգւով զուար-
ճացեալ , ուրախացեալ . կամ Զուարճացու-
ցիչ հոգւոյ . հոգեպարար . * Զանպարագիր
երջորդուեն հոգեզուարճ բանիսն յինքն
ձառագայթափայլեալ . Ցհ . ին : * Հոգե-
զուարճ խնաստութեամբ առաքեալ Աբծր . ՟ . 2 :
* Լուսաւոր հոգեզուարճ հայրապետին ա-
զգուանից ասքաստանիսն . Կոչնակ : * Ասուքջու-
թեամբ բազմատրոմ հոգեզուարճ հասաներ
յաշխարհն իւր . անդ : * Հոգեզուարճ նուա-
գարանօք վերացուցեալ . Ոխիոր :

ՀՈԳԵԼԻ . ա . } Լի կամ լցեալ հոգւով սիրվ
ՀՈԳԵԼԻՐ . } (անձն , և որ ինչ իցէ նո-
ՀՈԳԵԼԻՑ . } րա) . * Նչիարք հոգելի :
Հոգելի զօրութիւք . Շար : * Նար . յիչ : * Խոչ
հոգելիր վարդապետաց . Ա՟ան . եիեզ : * Այս-
օր լինիս գաւիթ հոգելից , և վաղիւն սա-
ւուղ այսահար . Մ՟ն . ա՟ : * Ի կործա-
նեալս յիս ակնարկանս հոգելից : Ըստ
հոգելից բանի իմոյ ասացին . Նար . յ . Ե լ :
* Հոգելից մարգարէն կամ մարգարէք . Ա՟ան :
Սարգ : Լ՟ . իւլ : * Հոգելից վարդապետ , կամ
վարդապետութի . Կանան : Ճ . Ի :

ՀՈԳԵԽԱՂԱՑ . ա . Հոգւով խաղա-

ցեալ՝ շարժեալ՝ յորդեալ. *Հոսմունք հոգեխաղացք, և վտակք առատաբուղխք. Թէոդոր. խոսս:

ՀՈԳԵԽԱՌՆ, կամ ՀՈԳԻԽԱՌՆ. ա. Հոգւով խառնեալ. հոգեբնակեալ. հաղորդ հոգւոյն կամ շնորհաց նորա, և մարգարէական. հոգևոր. կամ Ոգեխառնեալ. *Ած զմարդն հոգեխառն, հրեշտակակից արար. Ագաթ: *Հոգեխառն միաբ իմացաւ՝ որ ինչ շնորհեցաւ նմա յայլ. Եղիշ. ող: *Հոգեխառն անուանք, կամ յառաջադիմութիւն, խոստովանութիւն, առաք, կոչումն. Ագաթ: Յճխ: Խոր. առ որդիս: Ս4կ. կը: *Հոգեխառն սիրով պարելով՝ ՚ի դրախտին. Ոսկ. ՚ի Ներսէս: *Հոգեխառն ամբով փառաց քոց. Կաղնկտ:

ՀՈԳԵԽԱՌՆԵԼ, եւ, եալ. Հաղորդել, և հաղորդիլ հոգւոյն սրբոյ. հոգւով զօդիլ, միանալ. *Զծերս հոգեխառնեսցէ. Ճզ: *Յերգել նոցա հոգեխառնել. Եղիշ. ող: *Հոգեխառնի և ածարէ հոգի: Յէր առաջէ զբան՝ հոգեխառնել ՚ի վերնատանն: Հոգեխառնեալ ՚ի հայրենի շնորհաց. Վրդն. ծն. և ող:

ՀՈԳԵԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաղորդութիւն ընդ հոգւոյն այ. հոգի մարգարէական կամ ածամերձ. *Նմանեալ նախասաւորութիւն ՚ի հոգեխառնութէն նորա, որպէս ոմանք ՚ի հոգւոյն մովսէսի. Եղիշ. ող: *Հեռի էաք ՚ի հոգեխառնութենն յայնմանէ. Սարգ. ա. պ. գ: *Այլ ած ՚ի վերայ ազգայոյ հոգեխառնութիւն և զմայլումն հիացման մարգարէարար. Վրդն. ծն. և տօն:

ՀՈԳԵԾԱՂԻԿ կամ ՀՈԳԻԾԱՂԻԿ. ա. Որոյ ծաղիկքն են հոգևոր. *Հոգեծաղիկ պսակ վարսագեղ. Պիտ: *Վայելչացեալ հոգեծաղիկ զարդարանօք. Անան. եկեղ: *Ներկ պայծառ անդաստան բուսուցանէր զհոգեծաղիկ անուշահոտութիւն. Յհ. կը:

ՀՈԳԵԾԱԽԱԼ. ա. Ծաւալեալ հոգւով. կամ որ ծաւալէ ի մեզ զհոգի. *Որ յարաբղխեցեր զհոսանս վտակաց... հոգեծաւալ գինւոյն քոյ ՚ի մէջ հնձանաչէն եկեղեցւոյ. Թէոդոր. խոսս:

ՀՈԳԵԾԻՆ կմ ՀՈԳԻԾԻՆ. ա. Որ հոգւով սրբով կամ հոգեպէս ծնանի զծնունդ իւր. *Հոգեծին անախտ որդանդ: Արգանդ հոգևոր հոգեծին մօր. Անան. եկեղ:

ՀՈԳԵԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խոր Գոյացութիւն բանական հոգւոյ. հոգևորին սաղմն. *Զքառասուն օր ասացին զհոգեծնութիւն արուին. Վրդն. ծն:

ՀՈԳԵԾՆՈՒՆԴ. ա. Տ. ՀՈԳԵԾԻՆ. *Ի վերայ Թևոց սրբ խորհրդոյ հոգեծնունդ հրաւիրական բանից. Մաշտ:

ՀՈԳԵԿԱՆ, ի, աց. ա. (որպէս Թէ Հոգիական.) Πνευματικός. Spiritualis. Սեպհական հոգւոյ. հոգևոր. հոգևորական, որ ինչ է ներքին մարդոյն. և Աննիւթական. *Ուռեն նշանակ է կերակրոյ հոգեկանի. Փիլ. այլաբ: *Ի հոգեկան տկարութէ եղեալ. Փիլ. լն: *Հոգեկան խիթոյս հոգեկան վիրաց. Նար. ղ. խգ: *Աւանդիքն՝ որ հաւատացաւ նոցա, հոգեկանաց և մարմնականացն. Յճխ. ծը: *Փորձութեց հոգեկանաց և մարմնականաց. Սրգ. ա. պ. է: *Հոգեկան զօրութի (՚ի հրեշտակս). Լմբ. ող:

ՀՈԳԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զհոգի իմացական կամ բանական. *Մարդ կոչի ոչ մարմնոյս ձև, որ և անասնոցն է, այլ հոգեկանութիւնն. Լմբ. ծղ:

ՀՈԳԵԿԵՑՈՅՑ կամ ՀՈԳԻԿԵՑՈՅՑ. ա. Կեցուցիչ հոգւոյ. փրկարար. *Հոգեկեցոյց խոնարհումն, կամ օրէնք, մատեանք, պատուիրանք. վարդապետութիւն. Նար. իէ. Երգ. մխթ. և փէր. ճճ:

ՀՈԳԵԿԻՐ կամ ՀՈԳԻԿԻՐ, կրի, րաց կամ րից. ա. Πνευματοφόρος. Qui fert aut gerit in se spiritum, spiritu divino adflatus. Որ կրէ յինքեան զհոգի այ ըստ պէսպէս շնորհաց նորա. որ և ըստ յն. առնոյ, Հոգեզգեստ, Հոգեզգեցեալ, Հոգեխաղացեալ. ածարեալ. բնակարան հոգւոյն. մարգարէ. *Հոգեկիր մարգարէք, կամ առաք, կմ ծերք. Ագաթ. խոր: Նի. ող: *Ի նմանութի մեծ խորհրդին, զոր հոգեկիրքըն ծանուցին. Յհ. որդ: *Այսօր մարգուր հոգեկիր, և վաղիւ մոլի խելագարի ի տկար ամենս այս նիւթոյ հոգեկերպ. Նար. կա. ղբ: *Սրբուցանէ զիմաստունս և զհոգեկիր երկիրն. Յճխ. Ը: *Այլ ամ ՚ի հոգեկրացն երգէ: Եզեկիելական սրբ հարցն հոգեկրաց. Ճ. Բ: Մաշտ: *Եղև զիտութիւն հոգեկրիցն զայն ուսուցանել. Պրպմ. խա:

ՀՈԳԵԿՈՐՈՅՍ, րուսի, սայց.} Կորուսիչ
ՀՈԳԵԿՈՐՈՒՍՏ. ա. } հոգւոյ. առիթ կորստեան հոգւոց. և Կորուսեալ հոգւով. *Վասն տեսանելոյ զհոգեկորուսացն զապականութիւն. Փարպ: *Հոգեկորոյս խորհուրդք սատանայի. Մանդ. ծէ: *Հոգեկորոյս, և միշտ մոտաւոր. Նար. իբ: *Հոգեկորոյս այրեցմամբ անձանց իւրեանց. Վրդն. եւ: *Հրապարակութեցն հոգեկորուստ առչորմանցն. Անան. եկեղ: (Եթէ չիցէ սոսս փոխեալ:)

ՀՈԳԵԿՐՈՂ, ի, աց. Տ. ՀՈԳԵԿԻՐ. *Եւ տեսիլս հոգեկրացին. Յհ. որդ. յորդ. և Գնչ:

ՀՈԳԵԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Ունօղ զհոգևոր կրօնս. որ հոգւով պաշտէ զած. կրօնաւոր. կրօնաւորական. *Զսրբազգեստիցն վերընծայեաց զանհամար աղխս հոգեկրօնս. Նար. մթ: *Նոքին հոգեկրօն արհեստիւն յանապատ տեղիս. Ագաթ: Կորիւն:

ՀՈԳԵՀԱՆ. ա. մ. Որ մերձ է հանել զհոգին, կամ է ՚ի հոգեվարս. *Որ են տապաւէն շնչակտուր և հոգեհան թալկացելոց. Մագաղ: *Դժնդակ ախտիւ զեօթն ամիս հոգեհան կացեալ՝ հազիւ ուրեմն սառակէր. Կաղնկտ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ. գ. Յիշատակ և ողորմութիւն վասն հոգւոյն հանգուցելոյն. *Կանոն հոգեհանգիստ առնելոյ: Ի հոգեհանգիստն առնելոյ. Մաշտ: Ը. Բղբ:

ՀՈԳԵՀԱՆՃԱՐ. ա. Ունօղ զհոգի հանճարոյ, կամ զհանճար հոգևոր. *Ըստ հոգեհանճար իմաստնոյն. Նար. հբ:

ՀՈԳԵՀԱՐՈՒՍՏ. ա. Հոգւով հարուստ. և Որ կայցէ հարստութի հոգևոր. *Հոգեհարուստ քո գանձուց. Ճ. Ը:

ՀՈԳԵՀՆՉՈՂ. Հնչօղ կամ պատմօղ հոգւով. և Շնչօղ զհոգի. *Տիեզերաքարոզն այն և հոգեհնչօղն յառաջատես հրաշաձայնեաց. Անան. եկեղ: *Խորն զհարսաս քաղցրաշունչ և հոգեհնչող և ածախօս վարդապետութեան իւրեանց. Նար. յոհ:

ՀՈԳԵՀՆՉՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խօսելն կամ նուագելն հոգւով սրբով. *Որպէս սաղմոսին մեզ զեկուցանէ հոգեհնչողութի. Ճ. Գ:

ՀՈԳԵՀՈՍ. ա. } Հոսեալ ՚ի հոգւոյն
ՀՈԳԵՀՈՍԱՆ. } կամ հոգւով զեղեալ ՚ի հոսանաց հոգւոյն սրբոյ. *Անգաստան հոգևոր... որ ՚ի հոգեհոս անձրևաց ծաղկեցաւ քո սրբ որովայնդ. Ը. փող: *Վառեալ հոգեհոս հնչիւն՝ խիտ անսասանապատ մայրեաց. Տաղ: *Յիմնեալն ածաբուխ հոգեհոսան պատգամածին վտակացն. Անան. եկեղ:

ՀՈԳԵՀՐԱՀ. ա. որ և ՀՈԳԻԱՀՐԱՀ. Հրաշալի հոգւով. հոգևոր և սքանչելի. *Հոգեհրաշ խնկուհիս այս (յուղիանէ կոյս). Ճ. Ա: *Հոգեհրաշ Ճգնութի. Յհ. կբ: *Ըստ մարմնոյ է համբառնալն (որպէս կառօք). իսկ վերանալն՝ հոգեհրաշ ածային. Մէկն. ղկ:

ՀՈԳԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. գ. Πνευματικός, κτλ. Spiritualis, et spiritus angeli. Որ գոյացութի է հոգի. աննիւթական. անմարմին. հրեշտակ, և հրեշտակային. *Զօրս հրեշտակաց հոգեղէնս: Զորք կամ հոյլք կամ դասք հոգեղինաց: Հոգեղինացն զուգապատիւ. Ագաթ: Յճխ: Նար: Ըոր: Պիտ: *Երկնաւորքն կոչին հոգեղէնք. զի զբնութին ասհմանէ՝ ըստ գոյութի, արար զհրեշտակս իւր հոգիս. Լմբ. ծղ: *Ընդ երկնայինսն պարել զհոգեղէն պարս. Գործ:

Եւ որպէս Ψυχικός. Ad animam pertinens. Հոգեկան. հոգևոր. հոգւոյն. հոգւոյն. *Ոչ տանի գործի մարմնեղէն, և ոչ փչուէն իւրք հոգեղէնք. Նար. ըբ:

ՀՈԳԵՂԻՑ. ա. Ἐμψυχότατος. Maxime animatus. Առաւելեալ ոգւով կմ հոգւով. *Որչափ էին արդ յասկերաց հոգեղուցք, սակաւով մարմնով զուգախնդլի. և որչափ անհոգեղուցք էին, ներքոյ յոլովիւք և հոծագոյն մարմնով. Պղատ. օրէն:

ՀՈԳԵՃԱՇԱԿ. ա. Առօղ զճաշակ հոգւոյն այ. հաղորդ հոգւոյն սրբոյ. *Հոգեճաշակք, և արփիափայլ որդիք շնորհաց. Նար. ատոփ:

ՀՈԳԵՄԱՀ. ա. Ψυχοφθόρος. Animae exitium ferens. Որ ինչ մաշէ և ապականէ զհոգիս. հոգեկորոյս. *Մեծութի գործակիցն հոգեմահ փափկութեն. Ոսկ. ող:

ՀՈԳԵՄԱՏՆ ԲԱԺԻՆ. որ և ՀՈԳԵՏԵՍՏՈՒՐ. Բաժինն մատուցեալ ՚ի նպաստ հոգւոյ. հոգեբաժին. *Զիւր հոգեմատն բաժինն ընծայէ ՚ի սրբ խաչն. Ուռհ:

ՀՈԳԵՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Մտանակցութիւն կամ հաղորդութիւն շնորհաց հոգւոյն սրբոյ. ընդունելութի հոգւոյ մարգարէութէ. հոգեխառնութիւն. *Այլ մերձաւորք նորա առաքինութեցն և հոգեմանութեցն են. Սարգ. ա. յհ. է: *Հոգեմանութեն մովսէսի հաղորդք էին հոգւոյն առաքինութե. Սարգ. յուդ. ա:

ՀՈԳԵՄԱՏԵԱՆ, ենի, ից. ա. Սեպհական կամ նման մատենի գրելոյ ՚ի հոգւոյն սրբոյ. հոգեպատում. *Զօրէն հոգեմատենան դիւանին զեկան արարեալ՝ ուսուցանէր զորդիսն իւրայեցիս. Ագաթ: *Սոփերք հոգեմատեանք. Նար. ատոփ: *Ի մեկնութիւն գրոց հոգեմատենից. Մխ. այրիվն:

ՀՈԳԵՄԱՐՏ, կամ ՀՈԳԻՄԱՐՏ, ի, աց, կամ ից. ա. Πνευματομάχος. Qui Spiritui sancto repugnat. Մարտնչօղ ընդդէմ հոգւոյն սրբոյ. ժխտօղ ածութե հոգւոյն. մակեդոն հայհոյիչ, և արբանեակք նորա. *Դատապարտեցին զմակեդոն, և հոգեմարտ անուանեցին: Զմակեդոնիանի հոգեմարտ զ՚ի բաց ընկենլի զԹիւր վարդապետութիւն. Կանոն: *Հոգեմարտն մակեդոն: Ճողովոյն՝ որ եղև վասն հոգեմարտացն. Խոր. գ. 30. 33: *Թէոդորոս ոմն հոգեմարտ. Պրպմ. յ: *Զոր ՚ի հոգեմարտացն արկ ընդ ուռականս հոգւոյն. Սեբեր. բ: *Ի հոգւոյն Ճառն, որ ընդդէմ հոգեմարտիցն. Խոր:

ՀՈԳԵՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πνευματομαχία. Repugnatio Spiritui sancto. Մարտ ընդդէմ ածութե հոգւոյն սրբոյ. մոլորութի մակեդոնի. *Ըստ արիոսի մոլորութեն, և ըստ մակեդոնի հոգեմարտութե: Զաւրմն չարին հոգեմարտութե. Սոկր:

ՀՈԳԵՄՈՆ, ի. գ. Փոխանակ գրելոյ Հէ

գեմոն կամ հիգե մոն. որ և ՀԵԳԵՄՈՆԻԴԵՍ, Բաա յն. իշխան, իշխանիկ. Ἡγεμών. Dux, praeses, auctor. այսինքն Առաջնորդ. գաւառապ. իշխան. *Զհոգեմոնն աշխարհին ասպզել փոխեցան: Զպարսից եկին մեզի հոգեմոնին. Ոսկ. գԹ: *Ի ձեռն չարաչաստի առաքելոյն հոգեմոնիւ: Առաջի ագրիկողայոսի հոգեմոնի: Հոգեմոնն պաւիմիանոս: Յիշիցա. Նաւթեն պաւիմիանոսի հոգեմոնի. ՃՃ: *Առաքեաց գնոսա կապանօք լինւսիոս առ ագրիկողայոս հոգեմոն. Հ=8. գեղ. ԺԹ:

ՀՈԳԵՄՈՒԽ. ա. Խորամուխ *ի խորհուրդս հոգւոյն. կամ մեծապէս ոգևս պղտոր վաստիկ շնորհօք հոգւոյն. *Առեալ հոգելից և հոգեմուխ ծածառեացն զծածաւուր աւետիսն. Ագաթ:

ՀՈԳԵՆԱԼ. Ց. ՀՈԳԵՆԱԼ. *Հոգենալ յընդգանելութիւն սքր ոգւոյն. ՓԻԼ. ԵՍ

ՀՈԳԵՆԻԹԻ. ա. օր և ՀՈԳԵԱՆԻԹԻ. Ո յր նիւթն՝ այսինքն խուճելին է հոգի, կամ որպէս հոգի. հոգեզէն, կամ նման հոգեղինացհրեշտակ *ի մարմնի. *Զհոգեննութիւն և զծածաշնորհ զքոյ ասի ես զմարգոյ: Հոգեննութիւն և ծածաւարգև առն. ՅԿ: կՅ: Սամ. երէց:

ՀՈԳԵՆԿԱՐ. ա. նկարել *ի հոգւոյն սքր կամ հոգւով. *Հոգենկար և ծածանրաման յօրինուածոյն յայս օրինակ հոգենկար պատկերի բանի. Ագան. եկեղ: Նար. կԷ: *Եղծան ծածանրաշև հոգենկար. թեոդոր. խոս:

ՀՈԳԵՆՈՐՈԳ. ա. Ներորգել հոգւով. և Ներորգիչ հոգւոց. *Հոգենորոգ զուարճութիւն: Ի սէրն հանգստեան հոգենորոգ մարմոյ հոլէզքօր. Նար. ՃԷ. Ե խ:

ՀՈԳԵՆՈՒԱԳ. ա. Հոգւով սէրն նուագօղ և նուագեալ. *Ըստ հոգենուագ երաժշտական գաւթոյ: Զհոգենուագ մանուկն զգաւթի. Սկս. կԹ. արձա. երէց. *եր: *Ըստ հոգենուագ մարգարէութեան *ի հանդերձս ոսկեհուռս զարգարեալ: Զհոգենուագ մարգարէութիւն գաւթեան երգոցն. ՅԿ. խմ. եկեղ: Աշխր. ՟Բ. 12: *Հոգեկնուագն առաւելիք: Հոգենուագ երգով հրճուեալ. Ագան. եկեղ: *Ընդ հոգենուագն մատենի: Սալմոսարանն հոգենուագ. ՍկԵա. ՍԲ: Վշտն. ծն:

ՀՈԳԵՉԱՀ. ա. որ և ՈՁԵՉԱՀ. Շահօղ զհոգիս. շահեկան հոգւոյ. *Հոգեշահ նաւասպեաք, կամ քանիք, քանաւորութիւք, վաբգասպետութիւք. Աշխր. ՟Բ. 18: Եէր. ԿՀ: Մանգ. ծա: Փարպ: Ոսկ. չհ. ա. 20:

ՀՈԳԵՇԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Շահելն զհոգիս. օգաակար ինչ *ի շահել զհոգիս: *Ասւսեաց զպղտութիւն իւր... հոգեշահութիւն կոչելով. Վշտ հց. ՟:

ՀՈԳԵՇԱՐԻ կամ ՀՈԳԵՇԱՐԻ. ե.ից. ա.Πνευματοκίνητος. A spiritu motus, inspiratus. Շարժեալ կամ ազդեալ *ի հոգւոյն սքր. *Ցայսոքանաւութիք հոգեշարժ զօրուէ ծածաքանչին. Գիտն. ՁԲայ: *Հոգեշարժ քնարիւք զքեզ բարեհամբաւեալքնաւ.ի.ա: *Ընդ մարգարէական հոգեշարժ լեզուս. Ասպ.ա.ւ: *Հոգեշարժ բանիւ: *Ի հոգեշարժ և յիմանալի թևս. Ագան.եկեղ: *Մեր Թարգմանիչն և հոգեշարժ վարդապետն մովսէս խորենացին. Վշտն. յանիաանն:

ՀՈԳԵՇՆՈՐՀ, կամ ՀՈԳԵՇՆՈՐՀ. ա. Շնորհեալ *ի հոգւոյն, և շնորհօղ զհոգիս. կամ ունակ շնորհաց հոգւոյն սքր. *Հոգեշնորհ վարքագաւութիւն, կամ յղացմամբ. կամ օրինօք աւետաց. կամ երգով. Փարպ: Ագան. եկեղ: Սիոխան: Գիտն. եղ: * Զնոյն ձայն (սաղմոս) հոգեշնորհ հնչեցուցանեմք. ՅԿ. իմ. եկեղ: *Հոգեշնորհ վարդապետ, կամ հայր Ճ. Ը. երէց. ը:

ՀՈԳԵՎԻՆԱՁ. ա. որ և ՀՈԳՈՒԱՐՈՒՆԱՁ. Շնչեալ *ի հոգւոյն սքր. *Հոգեշունչ օգուստ կարուէ: Զքանս նորա հոգեշունչս: Հոգեշունչ աւետարանիչք. Նար. ծԷ. կե. Ե խ: *Ի հոգեշունչ բանէ հօրն մերոյ. Գր. փղ. ԲՂ:

ՀՈԳԵՊԱՅԾԱՆ. ա. Հոգւով պայծառ կամ պայծառացեալ *Ընդիք նորին անդրա. Նիկը և հոգեպայծառք. Նար. ԱԱԱԹ:

ՀՈԳԵՊԱՅՄՈՂ. Տ. ՀՈԳԵՊԱՅՈՒԹ. *Ի ատեա հոգեպատմող մատենից. Լմբ. հանգ:

ՀՈԳԵՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատմէլն կամ ձառելն հոգւով սքվ. *Հոգեպատմութիք մատենագրչին. Գնյ:

ՀՈԳԵՊԱՏՈՒՄ. ամփ. ա. Պատմօղ կամ ձառօղ հոգւով սքվ. և Պատմեալ հոգւով կամ *ի հոգւոյն. *Ըստ ասելոյ հոգեպատմին, եթէ եատւր երկիւղածաց քոց նշան. Մ՟ագ: *Ի տառից հոգեպատում մարգարէիցն: Գումարք ամենայն հոգեպատում վարգապետացն: Յամենայն հոգեպատում ճառից: Սարգ. ա. պ. ա. Ե ա. յԸ. Բ: *Ի հոգեպատում մատեանս: Հոգեպատում բարբառոյ մարգարէիցն. Ագան: *Ամենայն գիրք հոգեպատում: Կարեան: *Հոգեպատում տառից մարգարէից. Ճ. Բ: *Վերագնայր յերկինս՝ ըստ հոգեպատում մարգարէսն. Ագան. եկեղ:

ՀՈԳԵՊԱՐԱՐ. ա. Տ. Պարարիչ կամ պարարելով զհոգիս. *Մատուռս ակեալ հոգեպարար զնայելեցուցանին զմանկունս առաքառաքեալ. թեոդոր. խոս:

ՀՈԳԵՊԱՐԳԵԼ. ա. *ի հոգւոյն սքր պարգևեալ. հոգենորոգ. *Ո՛ նայեսջ *ի լիութեց հոգեպարգև հարստութեց: Ասելով զհոգեպարգև զծածաչունչն սաղմոս. Նար. ը. Ե խ: *Հոգեպարգև ածիմատ շնորհօք հրատարակեցից. ՃՃ:

ՀՈԳԵՊԵՍ կամ ՀՈԳԻՊԵՍ. Տ. Πνευματικῶς. Spiritualiter, spiritaliter. Հոգեւով ըստ հոգւոյ. հոգևորապէս. *Հոգեպէս քննիցի. ա. Ներ. Բ. 14: *Որ և պաշտի առ մեզ հոգեպէս. Նիւ. եղէկ: *Հոգեպէս կեն դանանալ, կամ հեծել. վիրաւորել, խոցանել. հրճուիլ. Նար. ծա. յԲ: Շ. այբ.ոբ: Երէմ. ֆԹ: Տալ: *Եթէ ոչ էր ծնեալ նորս մարմնապէս, և ոչ դու ծնանէիր հոգեպէս: Պզմ. յ: *Ջորս մոր եկիզնցոյ արգանդն ծնանի հոգեպէս. Լմբ. ոչ:

ՀՈԳԵՊԷՍ. Հոգեւոր մեկնութիւն. խորհրդաբար. Նշանակաւ. *Հոգեպէս զծծուածն չնորհաց հոգւոյն նշանակէ Ճարպն: Հոգեպէս ուրախ լինին երկինք *ի փրկութիւն հեթանոսաց. Գէ. էս:

ՀՈԳԵՊՆԱԳԻՆ. ա. Հոգւով եռացեալ. *ի հոգւոյն արծարծեալ. *Լուսաբորբոքեալ հոգեառնգն բոցով հրաւառէ. Խոր. վ.փ:

ՀՈԳԵՍԻԷՐ, սիրէ, բաց. ա. որ և ՈՁԵՍԻԷՐ. Φιλόψυχος. Amator animarum. Սիրօղ հոգւոց կամ հոգւոց. *Միայն բարեգործ, հոգեսէր, հզօր, մարգասէր. Նար. կԶ:

ՀՈԳԵՄՄՈՈՅ. ա. Հոգւով անեալ. տնուա.

ՀՈԳԵՄՈՒՆԵՆ. Ֆ ցել. *Աձեցեալ հոգեմոյզ զարգացմամբ *ի յարկս սեառնն: Առ *ի զարգացումն հոգեմոյզ աճմանց. Ագան. եկեղ: *Պէտ հարց հոգեմունդ զաւազ կաց. Նար. ծԲ:

ՀՈԳԵՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սպանութիք հոգւոյ. *ի հոգեսպանութիք մոլեկան թագաւորին ղօղալ Թադէոսի. Փարպ:

ՀՈԳԵՎԱՐ, ի. ա. Ἀποθνήσκων, ἀγωνίζομενος. Moribundus. խս. Agonizante. Որ մերձ է *ի վարումն կամ յաւանդումն հոգւոյ. հոգեվարք. եւԼՃԼԵ, ճան լեֆիլեն. *Որոն մեռանել ունի հոգեվար, ունի կիսամահ. Լմբ. իմ:

ՀՈԳԵՎԱՐ. ա. Ἀγωνία. Angor, agonia. իբր հոգեվարութիւն. տագնապ մահու. հոգի փոյթ. ճան լեֆիլեֆ. *Պարս է ասելովհատաւքն վասն նոցա՝ որք *ի հոգեվարի էին: Որ *ի հոգեվարսն ն. Ոսկիփոր: *Յերկայնել *ի հոգեվարսն. Վշտ հց. իՀ:

ՀՈԳԵՎԱՐԱ. ի, ից. ա. Հոգւով սքվ վարժեալ կրթեալ իմաստնացեալ. *Հարքն առաքինք հոգեվարժ իմաստիւք սեբեոտ զասացեալս: Հոգեվարժ երկոց հարցն սքց. Երզն. հԲ. Ե ԺԷ:

ՀՈԳԵՏԵՆԶ. ա. Տենչալի հոգւոյ. հոգւով տենչացեալ. պրոտաուէչ. *Հոգետենչ ճմախտնարհ համբուրիւ. Ագան. եկեղ: *Լնեալ զպատգուիս հոգետենչ լսելիցս. ՃՃ:

ՀՈԳԵՏԵՍ, ի, ացս. ա. Տեսօղ հոգւով, կամ յայտնութ հոգւոյն զգալանիս. *Վասն հոգետես հարցն: Եվս հոգետես: Ուր ոմն հոգետես. ևն. Վշտ հց. ծԷ. Ե ԺԷ:

ՀՈԳԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեսանելն հոգւով զգալանիս. շնորհք կամ ձիրք հոգետես գոլոյ. հոգևոր տեսութ. *Նկն առ իս հոգետեսութեան. Վշտ հց. ԼԷ:

ՀՈԳԵՏՈՂՈՐ. ա. Հոգւով տոչորեալ. կամ տոչորիչ հոգւոյ. *Պասքելոյն *ի հոգետոչոր սյրմանէ. Ագան. եկեղ:

ՀՈԳԵՏՈՒՐ. ա. *ի հոգւոյն սքվ տուեալ. հոգեպարգև. հոգեշնորհ: *Հոգետուր պարգևք. Գր. փղ. ԲՂ:

ՀՈԳԵՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Խօսելն հոգւով այլ և Տալն այլոց զհոգի. *Պօղոս, որ պիտոյ ածգիտութեն քնարաւս հոգետրուէն խառնեալ վարդապետական բառիւքն, ևն. Ճ.Գ:

ՀՈԳԵՐԳՈՂ, ի. ա. Հոգւով սքվ երգօղ. նուագօղ զաղմոս և զօրհնութիս. մանկերք գաւթի. *Ինչն իսկ ասէ հոգերգօղն, ասաց տէր ցտէր իմ. Պզմ. յ: *Հոգերգողին գաւթի. Վշտ հց. իՀ: *Պատարելով զողբուէն հոգերգողին. Շար: *Խնդրելին զաւցասրուէն զծծիմասս հոգերգողին նուագ (այսինքն մեկնել զաղմոսն): Ըստ նախաձայն հոգերգողին. ՍԼԱա. *ի ՍԲ:

ՀՈԳԵՑՈՒՄԻՆ, տրոյ. ա. Գ. Հոգեւոց տուրք. հոգեմսոն բաժին. վասն հոգեայ տուեալ. հոգեբաժին. *Հոգեցաւուր պայմանաւ ընձեռեալ. ՅԿ. կե: *Աձուշխարհիկքն զհոգեցաւուրն յհկեղեցին տարցին. կանոն: *Քիմ հոգեցաւուր հոդաբ ՈՀ հոգեցաւար, և ոչ յերախտեաց, այլ գնեցի: Ինձ վաճառեալ, և հոգեցաւուր արարեալ. Ոսոգ:

ՀՈԳԵՒՈՐ. ի, ացս. ա. Πνευματικός. Spiritualis; νοητός, intelligibilis. Որ ինչ անկ է հոգւոյ. հոգեղէն. հոգեկան. ճծոյսին. իմանալի. մտաւոր. բսահան. *Ընդ հոգևորսն զհոգևորս համեմատեմք: Հոգևորացն հաղորդ լինել: Շնորհս ինչ հոգևոր: Հոգևորն քննէ զամենայն: Հոգևոր կերակուր կամ ըմպելի, կամ ուտճար. կամ պատարագ. կամ պատրաստ. ևն. Գոյ հնար լինել հոգևոր առանց հոգւոյ. Ա՟ ՟ր. ը: *Հոգևոր դրախտ, կամ ձիթենի. հաղորդութեի, խրախճանուեի. պատառաքինութեի, փարթամութեի, ևն. կա. ա: Նար: ՊԽ: *Առ *ի խորհուրդ հոգևորին զարգացեր զերևելին. ՃՀ ՟ԲՂԲ: *Զոյգ հոգևորացն բարբառին քանից ՟. այսինքն ճծելոյն սաղմոս. Խոր. ա. 2:

ՀՈԳԵՒՈՐ. *Ἔμψυχος, ἐμψυχόμενος, ἐψυχομένος. Anima praeditus, animatus. որպէս հոգիաւոր. ունակ բանական հոգւոյ. ճանլը: (Տես և ԸՆՁԱՒՈՐ. և ԱՆՁՆԱԻՈՐ, իբր հոգիաւոր:) *Մարմին առեալ հոգևոր և բանական: Առեալ *ի մարմին հոգևոր միանալբանն: Զմինչ այլ և մար-

դոյն բնութիւն. բայց միայն մարմին հոգևոր խնամալի (այսինքն իմացօղ). Գրամ. ստեպ: Նոյնպես և Աստ. որ. ի: Դամասկ: Գերման: *Եթե զմարմին իւր զերկնաւոր, զանապական և զհոգևոր. Շար: Տես և զքան ա. կոր. ծիե. 44. Մարմին հոգևոր, ի մեհենութենէն:

Կամ որպէս Πνευματοφόρος. Հոգեկիր. *Ոչ ևս չունչ կենդանի, այլ անձինս քանաւոր և հոգևորս առեալծանեն ջուրս այս. Ոսկ. յհ. ա. 25:

ՀՈԳԵՒՈՐԱՒԱՐ. Տ. ՀՈԳԵՒՈՐԱԳԵՍ. և ՀՈԳԵՎԳԵՍ. *Ցառաջն օրինակապէս նշանակելով, իսկ այժմ հոգևորապար և ձշմարտապէս կատարեալ խորհուրդ. Ոսկ. ղոփիէ:

ՀՈԳԵՒՈՐԱԴՈՑՆ. ա. ն. Առաւել հոգևոր. և հոգևոր օրինակաւ. *Փոխոխումն լեզի ի հոգևորագոյնն. Եսափր. ծ: *Զաւրանալի եղեալ խորհուրդն ևս հոգևորագոյն դնէ. Լմբ. սղ: *Խմոտանագոյնս խմաստասիրելի է ի միասին և հոգևորագոյնս. Աճաբ. ոդ:

ՀՈԳԵՒՈՐԱՊԱՏ. ա. Դասալ հոգևոր և ձոձային օրինակաւ. *Փրկիչ և կեցուցիչ ամենայն բնութեան հոգևորագասս (քո). Գր. սփ. ի կոյսն:

ՀՈԳԵՒՈՐԱԶԳԱՑ կամ զգած. ա. Հոգևորական. Հոգեզգեաց. Հոգեզորգ. *Եկին հասին նոքա մեծապարծ երևելի հոգևոր բազմաց փառաք ի հայաստան երկիրն. Բասղ. ը. 4:

ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ՀՈԳԵՒԱՆ, և ՀՈԳԵՒՈՐ. Πνευματικός. Spiritualis. *Հոգևորական ոճն, կամ խրատ, կամ օգուտ: Հոգևորական մարտ, զէն, խորտակումն, իմաստ, կենդանութենէ. Ագաթ: Ցձի: Նոր: Սարգ: *Հոգևորական վարդապետութիւն: Փոխեցուիք զնոքս ի հոգևորականացն հնազոտութենս. Ոսկ. յհ. ա. 17. 21:

Իակ Ագաթ. է. *Ջօրուել հոգևորական և ձոձելիէնս: կամ Շար. *Հոգևորական սքե միրը. տուեցաք.' ի մէջ բերեն և զզօրուել հոգևորացն սքոյ:

Այլ Ագաթ. *Հոգևորական ազգին ա. իմն զհոգեղէնս, այսինքն զհրեշտակս:

ՀՈԳԵՒՈՐԱՒԱՀ. ա. որ և ՀՈԳԵՀԱՀ. Ուր կայցէ չահ հոգևոր կամ հոգւոյ. *Զարդարուել հոգևորաչահ փարթամանէ. Մագ: *Առեալ եմք զհոգևորաչահ զպարգևսն յորդեգրութեան ժառանգութենէ հօրդ երկնաւորի. Մեսր. երեց:

ՀՈԳԵՒՈՐԱՀՆՈՐՀ. Տ. ՀՈԳԵՀՆՈՐՀ. Տծած:

ՀՈԳԵՒՈՐԱՊԻՍ. ֊. Հոգևոր օրինակաւ. ըստ հոգւոյ. հոգեպէս ա. հոգևորաբար. *Ոչ իմացաւ հոգևորապէս. Ոսկ. յհ. ա. 23: *Հոգևորապէս նորոգեացուք. Վրք հց. իէ: *Պաշտօն պաղեթին հոգևորապէս կատարեցին. Ցձի. իթ: *Քանի՞ ևս ունի բարեգործել հոգևորապէս՝ գարձելոցն առ նա՝ նովին բնութիւ. իթ: *Նշանակ մարիամ զայիոսիկ՝ որ հոգևորապէս ընդունին զքո. Մեսր. չէ:

ՀՈԳԵՒՈՐԱՑՈՒՑԱՆՈՂ. Որ տայ ստանալ ոգի կենդանութենէ. *Հոգևորեցուցանօղ զօրութեն ըստ ոճիցուքեն. Նխա. կայմ:

ՀՈԳԵՒՈՐՈՒԹԻՒ. ե. Հոգևոր օրինակաւ. ըստ հոգւոյ. հոգեպէս ա. հոգևորաբար. *Ոչ իմացաւ հոգևորապէս. Ոսկ. յհ. ա. 23: *Հոգևորապէս նորոգեացուք. Վրք հց. իէ: *Պաշտօն պաղեթին հոգևորապէս կատարեցին. Ցձի. իթ: *Քանի՞ ևս ունի բարեգործել հոգևորապէս՝ գարձելոցն առ նա՝ նովին բնութիւ. իթ: *Նշանակ մարիամ զայիոսիկ՝ որ հոգևորապէս ընդունին զքո. Մեսր. չէ:

ՀՈԳԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ունելն զհոգի բանական. *Զմարգկայինն ի բաց կրճատեալ հանի ի մարմնոյն քեի զբանական հոգին, առեալով ոճային եր հոգիացեալ հոգևորութ. Ցհ. իմ. երե:

ՀՈԳԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ունելն զհոգի բանական. *Զմարգկայինն ի բաց կրճատեալ հանի ի մարմնոյն քեի զբանական հոգին, առեալով ոճային եր հոգիացեալ հոգևորութ. Ցհ. իմ. երե:

ՀՈԳԻԷՄԱՐԲԱՒՈՒ ԵՐԳՈՂ. Տ. ՀՈԳԵՐԳՈՂ. *Եկ լուր դու և երգ մի ի հոգևոր երգոց ի հոգեբարբառն երգողէ (ի գիրս սաղմոսաց). Ճ. Գ:

ՀՈԳԻԲԱՁ. կամ ՀՈԳԻԲԱՁՈՂ. ՁՈՒ. Տ. ՀՈԳԱԲԱՐ. ՀՈԳԻԲԱՁՈՒ. *Հոգեբարձ լինել սքոյ. Ոսկ. է. իոր: *Լեր հոգեբարձող և վերուկացու (ալքատաց). Մանդ. է: *Էր հոգեբարձու տանն և քեռն իւրոյ. Ան. անգ: *Եղև հոգեբարձու պաղեսթինացւոց. Ես. պամ. ա. 7: *Փրկուլձէ հոգեբարձուն. Բրս. գնեբդաստ:

ՀՈԳԻԲԱՁՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՈԳԱԲԱՐ. ՁՈՒԹԻՒՆ: Շ. ընդ:

ՀՈԳԻԳԻՇ. գ. Հոգի օրպէս գէշ երևուլեացեալ. կեղծեալ. խօրխնափիլ էպած. *Ջոմանս (գիք) գաղտ լկեն ի գիշերի. զոր ոմանք հոգեգէշ կոչեն. կանոն:

Իակ ա. որպէս գէշ եղեալ կամ դիմկնացեալ հոգւով, և կամ դիակնացուցիչ. *Ի ներքոյ լե են ամենայն ժամահոս հոգեգէշ պղծուլեքէ խորհրդովք և գործովք. Մագ:

ՀՈԳԻԳԱՁ, ՀՈԳԻԶՈՒԱՁ, ՀՈԳԻԼԻՑ, ևն. Տես ՀՈԳԵ՛. (զի զամենայն բարդուլեցս անխափ գրին գրիչք, է, կամ է, բայց ուղղագոյն գտանի է, ի հոլովակաց նէ բառից ի տառիս յանգելոց:)

ՀՈԳՒՆԿԻՑ. ա. Բփօκίνδυνος. Qui se in pericula praecipitat. Որ ի հոգս և ի վիշաս վտանգի ընկենու զանձն իւր. *Զփրկելն բազում անգամ փառասէր և հոգընկէց կոչելեք. Բրս. հղ. յորմէ և Մագ:

ՀՈԳՈ, գ. ոյ, ւոց. լինի և հոգեաց. գ. (ի ոլ զի գրի և հոգոյ՝ իբր հոգւոց. և հոգւոյ՝ իբր հոգոյ:) Նոյն է ընդհանրապէս և ոգի. (չ. ոգեր և հագագ, իբր շունչ. որպէս և յն. էնթիմոս.) առաւ, ձան. Իակ կենդանական, և բան կենդանութենէ, եթէ անեղական, և եթէ եղական. և այս կամ որպէս պարզ հոգ դեղէն՝ անձնեղի և անմարմին, կամ բանական կենդանի, և կամ անբան: Ուստի

ՀՈԳՈ. որպէս յն. Πνεῦμα. լտ. Spiritus. ևմհ. առաւ. ըստ ինքեան ասի նախ զնոյ. *Հոգի է ձօդս: *Կոչի ձօ հոգի. այլ կայ ընդորութենէ՝ ի մէջէ. ասէ (կամ այսէ), ձօ հոգի կենդանի է, որ է կենդարար. Եսէի: Եւ՝ ի մանաւորի զերկրորդ անձնէ ամենասքե երրորդութենէն. *Մկրտեցէք զնոսա յանուն Հօր, և Որդւոյ, և Հոգւոյն սքոյ. որ և կոչի՝ *Հոգի ասի, հոգի տեառն. հոգի հօր. հոգի յմի, կամ քեի: հոգի հօր և որդւոյ: հոգի սքե:

Եւ զհրեշտակաց. *Ո այոր զհրեշտակս իւր հոգիս: Ո՞չ ապաքէն ամենեքեան հոգիք են հարկաւորք. են: *Հոգիք հրեկինացն ասեն ընդ մեզ: Որ հոգիքդ էք հարկաւ որոէ, ևն. Շար: *Հոգիք սուին յաղագս անմարմնութե. Շ. էաչէ:

Եւ զմարգկանէ. *Եղեք հոգի ի նոցանէ, և գարձցին անդրէն ի հոգւ: Հոգին (կամ ոգին) գարձցի առ ձօ: Ի ձեռս քո յանձն առնեմ զհոգի իմ: Ջխոնարհս հոգւով կեցուցանէ: Ելսնի ապաքսաց հոգւով. ևն:

ՀՈԳՈ. որպէս յն. փսիխի՛ (յորմէ սխբ. ոլք.) Ψυχή. Anima. ռմհ. ձան. Հասապատ կօրէն որպէս Բանական հոգի մարդոյ՝ գիմաբաժանեալ մարմնոյ. որ և առեալ գրի ՈԳՈ. Տես և ի բառն ՀՈՒՆՉ: *Եղև մարդն յոգի (այսինքն ի հոգի) կենդանի: Զոգի (այսինքն զհոգի) և զմարմին՝ *Փրկեսցէ զհոգի (կամ զոգի) իւր (կամ Ներա) ի մեհենութենէ: Տեսի ի ներքոյ սեղանոյն զհոգիս սպանեալ մարգկան. ևն: *Ցերկրի կերպարանեցաւ ըստ մարմնոյ, և հոգւոյ հաստատ փչեցեալ ոյ ի գէմն զկենաս: Պարտ է քանեակերին մարդկան ոգւոյ տիպ ոճային բանին ձեռնալ: Հոգի իմաստուն և առաքինի. Փիլ: *Այլ և ոչ զհոգիդ քո առնանեմ. սակայն հաւատաս՝ եթէ հոգի ունիս, և միացեալ ի մարմինդ. Ոսկ. յհ. ա. 24: *Բոլոր մարմնոյն հոգին է կենդանութե. Եզնիկ: է: *Հանգի զհոգիս նոցա ընդ սքս քոս: Ընկալ և հանգի զհրաժարեալ հոգիս. Շար: *Ոչք ի գժոխս արգելքեալ էին հոգիք սքոյն, զորս ազատեաց քո իւր իմամբն ի գժոխս. Մենիկ: *Երթեալ յերկիր հոգեաց, ուսաի ոչ ոք դարձաւ. Ոսկ. հմոէ: *Սքե և արտ որ հոգեացն ընկալ տառալ գան հրեշտակք. Ցձի. ծիե:

ՀՈԳՈ. Ψυχή. Anima. Որպիսի և է չունչ կենդանի. *Հոգի իակ է, որ չորրէ ածէ զինքք զամենայն, և զերկինի չքնաքարուբի: Զարեգական մարմին ամենայն մարգ տեսանէ, բայց զհոգի ոչ ոք. Գրաբ. օրէն. ծ:

ՀՈԳՈ. անխափ որպէս յն. Πνεῦμα, և ψυχή. Spiritus, և anima, վարի և որպէս Մարդ, կամ անձն. ինքն, ձան, ինչ. *Մի ամենայն հոգւոյ հաւատայիր: Ամենայն հոգի՝ որ խոստովանի զսքս քս ևն: Ոգիք իբրև ուղթ ապրեցան: Հոգիք (կամ ոգիք) իբրև երեք հազարք. ևն: *Ամենայն հոգի, այսինքն ամենայն մարդ. վասն զի հոգի զմարդն անուանէ. քանզի սովորութի է գրոց հոգի զմարդն անուանել. Սարգ. ա. չհ. ը:

ՀՈԳՈ. որպէս Շունչ. նէգեա. *Մրճմչաղ բիւրն հոգի առնոր. Ոսկ. յհ. ա. 30: *Հոգի կլանելով ընթանալ. Փիլ. խմասխա *Մերս չունչս՝ ոգի կոչեցեալ. կոլ ծբ: Տես և ՈԳՈ. և ՑՈԳՈՈՑ ՆԱՆԵՒ: *Տրամեալ և տիրեալ ի հոգւոց եղուներ. Եզր. ի գ: Որպէս և Ես. իբ. 16. *Ջարթուցեր զհոգի իմ, միխթարեցայ և կեցի. քանզի ե չունչ փչումն. πνοή, flatus, halitus.

ՀՈԳՈ. որպէս Օգ շնչեալ. այսինքն Հողմ. բռաքիւեր. *Օգս որ շնչէ. հոգի կոչեցեալ կոլ ծբ: *Ած ած հոգի ի վերայ երկրի, և ցածեաս ջուրն. Ած. ծբ: *Ած հոգի ի վերայ երկրի, և դադարեաց ջուրն. ամենք աասացին հոգի աստւոյ զհողմն. արգ երեեցաս հոգի ասել այժմ զնոցանէ, որով ամենայն յապահովանայ. Փիլ. լին. ի. 28: *Չամանուն է հողմն հոգւոյն՝ վասն անօրուլեն. և բազում անգամ կոչի հողմն հոգի. որպէս երգէ դաւիթ, օրհնեցէք զտեր հոգի և մրրիկ. Լմբ. իմ: *Հոգիս կոչէ զնոսա (զհրեշտակս) վասն արագուլեն, որպէս զի ասիցէ, թէ քան զհողմն ճեռնեն. քանզի ոգւոյ և հողմոյ անուն երբոյեցերեն յունարէն և սասրերէն նոյն է. Եզնիկ:

Կամ Այլ (իբր Շնչօղ) և Սատանայ. (ի. էսէն, էսէ. և էչիկան.) որպէս լտ. Spiritus malus, և ventus. *Այդան հոգմ է, և հողմն ոգի. Եզնիկ: *Զիզծ ինչ հոգի կոչեցեալ, և գև հակառակորդ հոգի կոչեցեալ. կոլ. ծբ:

ՀՈԳՈ. որպէս Սիրտ. կենդանի. ճենդանութե. բերումն կամ յօժարութի սրտի. Եխբէ, կեծիալ. Πνεῦμα. Anima, և animus. *Ո քառ զհոգիս իշխանաց. Սղ. կե. 12: *Հոգի երբ

ասց մերոց տէր քո. Ոչխ. ։ 20։ *Յօժարուիլ հոգւոյ. ԻՀ. ատեան։ *Ուսմունն հոգի յօժարեցոյց քաղաք չինել, այլում հոգի ինչք ժողովել. Լմբ. ծղ։

ՀՈԳԱՑ ՏՈՒՆ. ռակ. հոգեփառ. Տունն կամ օթեան քահանայ իբրև հիւրանոց՝ ի լուսատակ հոգւոյ. *Ընթացաք և ի տեղիս տեղիս հոգւոյ առանց ի հանգիստ ճանապարհորդաց. Գիմ. վր։

ՀՈԳԱՒԱՐՆԱԿ. ա. Բնակարան հոգւոյն աչք. հոգելից. *Նիւսացին գրիդոր, որ կոստարկալ վարդապետ էր, և հոգիաբնակ. Նոտ. երփ։

ՀՈԳԱՒԱՐՈՒԼԻ. Տ. ՀՈԳՆԱՒԱՐՈՒԼԻ. *Ցճրնաց նորին հոգիաքուէն վերջապետի. Յիշ. փ։

ՀՈԳԱՒԱՏՈՐԴ. ա. Որպես Տուօղ զհոգի, կենդանարար։ Գնչ։

ՀՈԳԱՒԱՐՈՐՈՎ. ա. ն. Որ գորովի հոգւով. կամ գորովեալ սրտիւ. *Դու հոգիագորով կարեկցեալ մերումս ախմար սրհես. ամենանուիրեցես և տեսուիցէ. Յիշ. ոսկ. չհ։

ՀՈԳԱՒԳՐԿԵԼ, եալ. ն. Հոգւով գրգռել. բոլորովին փարիլ հոգեպէս. *Զվայելս անեսեփցն անձնապէս հոգիագրկեալ. Նոտ. խօս։

ՀՈԳԱՒԶԱՐԴ. ա. որ և ՀՈԳՆԶԱՐԴ. Հոգւով կամ հոգեպէս զարգարեալ. *Տիւրաքնակ և հոգիազարդ տաղաւար. Նոտ. Խւ։ *Ամենայնիւք հյուժարեալ ի մարմնականացս, հոգիազարդ մտգուարեստիք ժուժկալեալք. Աբծղ. ա. ։

ՀՈԳԱՒԶԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Հոգւով կամ հոգեպէս զարդարել. *Հոգիազարդեսցէ ըստ յայտնութեանն մարգարէիցն. Մագ։

ՀՈԳԱՒԶԳԵՑՈՒՑ. Տ. ՀՈԳՆԶԳԵՑՈՒՑ, և ՀՈԳՆԿՈՒՐ. *Հայրն հոգիազգաց աքն ներաչս՝ Ճ. Ը։ *Ցնեա հոգիազգեաց լինելոյ մեր՝ պատրաստի ընդգեմ չարն ի մարտս. Ա. յար պճնակիչն եւսեւսեղէմ հոգիազգեացս. Լմբ. ոգ. Ն ղբ։

ՀՈԳԱՒԱԽԱՂԱՑ. ա. Ուր ինչ նշանակ խաչելոյ հոգւոյն ասի՝ի վերայ ուրուք; Ա. քրն ասի մնչւոց, որ հոգիախաչաց զօրուքք ի տեառնէնի ածք զանաւուն տեսոներ։ Որ ծածայեն ծաւալմամբ. և հոգիախաչաց զօրուքիք գրգռեալ զհոգւոյն չարժմունս. Ցհ. կբ։

ՀՈԳԱՒԱԽՕՍ. ա. Հոգւով սքվ խօսակեալ. *Անժարժանս հոգիախօս պատգամացս. Գբ. փղ. Բզբ։

ՀՈԳԱՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. ք. Ψυχαγωγία. Animarum eductio, deductio. Ազանգ՝ որ գնե ածումն կամ գայածումն հոգւոց, կամ զհոգեփոխութիւն ի մարմնոյ ի մարմին. *Վասն գիւաց բաւեացն և չարեաց, զորս վասն ածումն մոլորութեն (այսր և անդր), և հոգիածութեն՝ ստեղացն զօրութիք հրաշագործեն. Ա. օբս. ։

ՀՈԳԱՒԱՆ. Տ. ՀՈԳԵԿԱՆ. *Հոգիական միաս սասացայ. Լմբ. յայտ։ *Ցանօսրուէ բև հեզոյ՝ հոգիական վարուց պարզուէ. Լմբ. սոաւ։

ՀՈԳԱՒԱՓՐԱՇ. Տ. ՀՈԳԵՓԲԸ. *Եղբայ. նիկ հոգիահրաչ կոյտ մարդուր՝ որ հոգիախնամ. Տաղ։ *Հրաբորբոք հոգիահրաչ ասուածպաց, որ են հաշապետաց անձինք. Եբդ. լ։

ՀՈԳԱՒԱՁԻ. ա. Որ ձրի տայ զՏոգի. բաշխալ զհոգի կամ ղձիրս հուսոյն սքյ. *Մարմնագոյիցս հոգիաձիր. Նոտ. գնչ եյեղ։

ՀՈԳԱՒԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. ն. Πνευματίζομαι, πνευματιάω, ἐμφύχομαι. Spiritum, vel animam acquiro. Իբր հոգի լինել. հոգի զգենուլ. հոգևորիլ. հոգի գառնալ, բուլոր հոգի ներին, հոգի կամ ներքո առնուլ ճաշ լանգած. *Հոգիանալք ի հոգւոյն։ Հոգիացան ի հոգւոյն։ Հրեշտակաց դասք ինձնեբաւ հոգիացան. Աքեաք. պէնթ։ Շ. Նոթ. Ն ին եղեալ։ *Ի հոգին մերձենալով հոգիացար։ Սրտացուցեր զմեզ. ի ձեւն եկեղեցւոյ հոգիացան, այսինքն խաւսունացան. Նխոս. երփ։ *Հաւատացին աւետ հոգիացեալ յայտնեաց զնորոհուրդ պաշնչելին. Պրոկ. ի կն։ *Ի մէնաստանս երկեցան հոգիացեալք։ Ապանցն սքզ և հոգիացելոց. Սահ։ *Ճգտալիք պահոց հոգիացաւ։ Ի հոգիացելոյն սքզ։ Զչնչաւորն հոգևոր առնել, և բովանդակ հոգիանալ։ Այսպէս ոչ հոգիանայ բանքն. Լմբ. ի ընդհ. Ն ապ. Ն ոգ։ *(Ապողինար ասքր վասն քրի, Թէ) Ծածկին եր հոգիացեալ հոգևորութիք. Ցհ. Նմ. երբ։ *Կտրիճ տղայն յետ ևս աւուրն յոյ չնորհացն հոգիանայ. Երբ. խրաա։

ՀՈԳԻԱՆԻՒԹ. Տ. ՀՈԳԵՆԻՒԹ. *Հոգիանիւթ և անեղծական կենդանութեաբ։ Հոգիանիւթ հոսանաբն. Նոբ. խօս. Ն խւ։ *Հոգիանիւթ գործք առաքելագունդ ձկնորսացն. Թէոդոր. խօս։

ՀՈԳԻԱՀՈՒՆՉ. Տ. ՀՈԳՆԵՐՈՒՆՉ. *Հոգիանշէ ուընգամբդ. Շաբ։

ՀՈԳԻԱՊԱՅԾԱՒ. Տ. ՀՈԳՆԳԱՑԾԱՒ. *Դպրոք, և հոգիապայծառ վարժապետացն հանդիսիս. Նոբ. գնչ եյեղ։

ՀՈԳԻԱՊԱՏՈՒՄ. Տ. ՀՈԳՆԳԱՑՈՒՄ. *Գրով հոգիապատում զգուշական բան... ժամանեցոյց. Տաղ։

ՀՈԳԻԱՊԵՍ. Տ. ՀՈԳՆԳԵՍ. *Հոգիապես գերազանցեցաւ. Նոբ. զՔ։

ՀՈԳԻԱՒԵՐ. Տ. ՀՈԳՆԵՍԵՐ. *Մարմնասերք, և ոչ հոգիասէրք. Աբծբ. ա. ։

ՀՈԳԻԱՏԱՒԻՒՂ. ա. Գոթական որպես զտասիղ կամ զքնար հոգւոյն սքյ. *Իբր գործի հնչման ստղմատաց հոգիատաւիղ քնարահատրամբ. Նոբ. խւ։

ՀՈԳԻԱՏՈՒՆԿ. ա. Տնկեալ ի հոգւոյն ասյ. *Մաքրափայլ փայտ զօրեզակերպ հոգիատունկ. Գնչ։

ՀՈԳԻԱՑՈՒՅՑՆԵՄ, ցուցի. ն. Πνευματίζω. Impleo spiritu, animo. Տալ հոգիանալ. հոգիացեալ առնել. հոգի տալ. որատացուցանել. կենդանացուցանել. հոգևորել. *Հոգիացոյց զանհոգիսն. փիլ. այսք։ *Խմացուք զվիշեցն՝ ոչ ի նմանէ ի նա, այլ նմա փչելն՝ զնա հոգիացոյց. որպես զանդոյն գոյացոյց, նոյնպես զանհոգին հոգիացոյց, և զկենդանութեի եգ ի վերայ նորա. Եւիւ. հոգ։ *Աաես զծագործեաց ձեռաք, և փչմամբ իւրով հոգիացուցեալ կենդանացոյց. Ղնանտ։ *Սրատացուցեր, իբրև հոգիացուցեր. Նխոս. երփ։ *Զբոլոր զգայութիս մեր կենդանացուցեալ և հոգիացուցեալ. Լմբ։ *Զաւետրեալ երկիրն և զմեռեալն հոգիացուցից և առողջացուցից զնակեղքն։ Զարիւնն և զմարմինն՝ զոյս տոյգ դուք նըմին, հոգիացուցեալ՝ ձեզ կատարեմ։ Զայսնացեալ Թիկունս փափկութիքն՝ ձգնաբեքն հոգիացուցանեմ. Լմբ. ովս. պբրփ. ոգ։ Սոցին հանգոյն և Վրդն. ոգ։ Երբեմն. ժեր։ Բրոմրկ։ Ճ. Գ։

ՀՈԳԻԱՓԱՅԼ. ա. Հոգւով փայլեալ. պայծառացեալ. *Նախ սեաւք էին. արդ քաղգեացս էին, և նման այ, և հոգիափայլք. Վրդն. Էրփ։

ՀՈԳԻԱՔՆԱՐ. ա. Իբրև զքնար հոգւոյն սքյ. հոգեսաւիղ. *Ըստ հոգիաքնար երգոցն (գաւթի). Տնաէ։

ՀՈԳԻՐՆԿՈՒՆ. ա. Որ ընկալեալ ինչ զհոգի սբ. հոգեկիր. Ծծպտեալ. *Զծածուկս իմաստութիք ծանուցանէ սքզ իւրոց, և հոգիընկալ արտնց. Խոսք։ *Հոգիընկալ հզօր գիտասէս. Նոբ. խւ։ *Ոչ աստուց չգիացուր, Թէ աւանդեսցին մեզ հոգիընկալքն. Ոսկ. գծ։ *Ոչ անձամբ անձին, զոր և ոչ հոգիընկալքն ժպրհեցան։ Դևքն զքն մարգ կարծէին հոգիընկալ, և ոչ զքանն այ մարմնացեալ. Լմբ. պբրփ. Ն ոգ։ *Հոգիընկալ, և ժիր մշակ։ Հոգիընկալս, և խոյանարհուրդս ի բանս իւրեանց. Վրդն. ոգ. Ն յանհատ։

Եւ որպէս հոգիաւուրեալ. *Ոչ որպէս ի մեռեալ, այլ որպէս ի հոգիընկալ կենդանի. Վրդն. ծն։

ՀՈԳԻՆԱԿ. Բառ անատոյգ. որպէս հոգւոյ ունակ. կամ որպէս յականէ բղխեալ էական լուսոյն. *Օրհնեալ Ես փայտ՝ որ աշտանակ, ուստի ծագեաց լոյսն անքանակ. Ընդոյլոյս եօթին հոգինակ, նուաւս յաշխարհս է հեղինակ. Շ. ոբ. Էաբյէ։ այսինքն եօթն նաւսիին չնորհաց, կամ եօթնեկին հոգւոյ. (այլ Ա. Նըշդոյլ եօթն՝ հոգին էակ։)

ՀՈԳԻՈՒԹԻՒՆ. ք. Իսկութեի հոգւոյ. կրաւորական փչուածն կամ բղխումն հոգւոյն այ. *Չայրութեն, և որդիութեամն, և հոգիութեն. կամ անձնեղութեի, և ծնեղութե, և եղողութե. Վրդն. էրբ։

ՀՈԳԻՈՒՆԱԿ. ա. Ունող զհոգի սբ. հոգիընկալ. հոգելից. չնորհալից. *Վսան հոգիունակ գեղոյն (մոր քո և կուսի), որոյ ցանկացար. Բննիկ։

ՀՈԳՈՂ, ի, աց. Ա. յաւինքն հոգւոյզ. իրք նամակալ. *Եւտուն փառս այ հոգոլին իւրեանց և բարերարի. Փբրդ։ *Չարիս առաք թագաւորաց՝ ոչ որպէս հոգոլի և վերակացուի ևն. Ոսկ. հա։

ՀՈԳՈՂԱՊԵՍ. ք. Հոգոլութե. փութով խնամոց. *Ա. յել ինձ հոգողապես լսոց ղքրջոյս հասուսացե վարձս. Փբրդ։

ՀՈԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. ք. Հոգաբարձութե. հոգածութե. հոգաբարձուի. հոգ. փութով խնամոյ. *Տուաս չնորհ հոգոլութե (սքյն մեսրոպայ)։ Յայսպիսի մեծ հոգոլութե։ Բազում հոգողութիք ուսուցանել առաքալ։ Ըստ իշխանաց հոգողութե. փբրդ։ *Եւ այդ յոյժ հոգոլութիւ. Վրդն. լբ։

ՀՈԳՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՈԳՆՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Չկնեզեցացն աշեցոյց իրս հոգատարութիք։ Զարեւելից կողմանցն հոգատարութե. Ոսկր։

ՀՈՒԱԹԵԱՆ. ա. Հոլանեալ թևով. այսինքն թևատաց. թևատարած. սատատնեալ. *Հոլաթևեան սերովբէն նասեւով՝ ի վերայ վիմին. Շբբ. այսպէս ընթեռնումք և խմանամք զգրեալն՝ ի ձեռագիր օրինակս Հոլաթևեան. որ ևթէ ձշգիւ պահեսցի, Թերևս ունէր նշանակել կամ բազմաթևեան, այսինքն վեցթևեան. կամ ամենաթև թևով։ Սատուգէ զքուն սեկնուն իրացս և յաշխրդ բայգ։

ՀՈՒԱԹԵԼ, եալ. Բանալ և տարածել զթև. պատել իբր թևովք. սփռել, սփռիլ. *Արեգակն՝ ի հասարակահոլոյն ժամանեալ ժամանակ՝ զմեզ երկնի և երկրի հոլաթևէ. Սկհ. իթ. արմ։ *Սատանայ՝ ի սերովբէն հոլաթևէ՝ ի վիմին. Շ. փղ։ *Որպես հոգի սասակ՝ ի վերուստ հոլաթևեալ՝ ի վերնատունն կոյր սքզն։ Եկն՝ ի բարձանց իշխանութե ապեհիսկն՝ հոլաթևեալ ազատ նակերպ՝ ի հայն հնչման. Տաղ։

ՀՈՒԱՄՈՒԿ. ք. Կարծի որպես թևատար մուկն, այն է չղջիկան. սեղեխոյ. *Հոլամուկք, և սարիկք. և տարմահասք ։։ ուր՝ ի չն. է լուկ մի քառ, փոր, որ է սարեակ. Վեղր. Ե։

ՀՈՒԱՆԵՄ, եցի. ն. և } Ἀποκαλύπτω, ՀՈՒԱՆԻՄ, հցայ. ի. յ. } μαι. Revelo, retego me. Հոլանի առնել, լինել. բանալ զծածկեալն, զքօղն, զպատուհանն. մերկել. մերկանալ՝ ի վերարկուէ. Տես և հո.

ԼՈՆԵԼ. *Հրաման տայր հոլանել զամենայն ապառ կանանին. Ոսկեփոր: *Որ զառաջին կըռնոյն հոլանեաց զպատկառանս. Արշ: *Զկըռապաշտիցն հոլանեցաք զխմարութիւն. Յհ. իմ. տող: *Զհալածումն ցցունեան յանդըգնեալ հոլանեալ. Գ. Դ. Ժ.6: *Որ հոլանեցաւ ... զոր օրինակ հոլանիցի հոլանելով մի ոք 'ի կաքաւչաց ... Հոլանեցայց սոյնպէս ևս քան զեսն. Բ. Թգ. Զ. 20=22: *Թագաւորն հոլանեալ՝ անդյր բաց 'ի ձեռն. Ճ. Բ. (որ 'ի Ճ. Ա. գրի՝ հոլանեալ:) *Սրտութե նորա հոլանիցի կեղծիք: Որ յայտնապէս սատուսա բացափայլեալ բանիս հոլանիցին միտք. Խոսրովիկ:

ՀՈԼԱՆԵԼ, կամ ՀՈԼՈՆԻԼ, իբր հոլովիլ կամ հոլովմամբ մերկիլ 'ի մորթոյ. *Ի յանիւսըն տապ ածեալ, մորն տանջէր, հոլանելով ըզ մայանին վերատորէր. Լմբ. տաղ. 'ի Ծնն. Գէորգ:

ՀՈԼԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ ՀՈԼԱՆԵԼ. *Զայն ամենայն ('ի զգեստուց) գրեթէ 'ի բաց հոլանեցուցանելով. Պիտ:

ՀՈԼԱՆԻ. ա. ն. Ἀκατακάλυπτος, ον. Non velatus, a, um. բայլիւ, ἀποκαλύπτω, revelo. Անծածկոյթ. առանց քօղոյ, կամ վերարկուի. կիսամերկ. բաց. բացուս գըլխով. *Արժան է կնոջ մարդոյ հոլանի յաղօթս կալ առաջի այ. Ա. Կոր. ԺԱ. 13: *Հրամայեցին հոլանի առնել զնա. քանզի ոքողեալ էր. Դան. ԺԳ. 32: *Ալանեն հոլանի և գօտեւորք: Հոլանի և անգօտի. Մագ: Լմբ. էկեղ: *Բազմաց հոլանի սորայն երևեցի վասն թարութեան: Որք ոչն կարէին հոլանի 'ի դէմս նորա հայել. Պիտ: *Ներքին և արտաքին վըրդովմունքն հոլանի առնէին զաշխարհս». այսինքն մերկացուցանէին. Արծր. Գ. 13:

ՀՈԼԵԼ. ն. ն. }Որպէս լծ. ընդ հյ. հոյլ
ՀՈԼՈՆԵԼ. }(որ գրի և ՀՈԼ.) կմ յն. ձլօն, այսինքն բոլոր, է փոոլէլ, բոլորել, իլ. Յէյւէլն, Յէյւէլիւ. Պօչլամագ, Պօչլանմագ, պիւրիւմէք. *(Կենդանիք) հոլեալք և երամացեալք: Իսկ այլք հոլեալք լռացուցանեն զհովիւս. Սհկ. կթ. արմա: *Քահանայքն հոլոնեալ վաճառէին զմոծ. Ղուկ. որ որ մարթի ձգիլ և 'ի յաջորդ նշ:

ՀՈԼՈՆԵԼ, իլ. որպէս Հոլանել, իլ. (եթէ չիցէ այնպէս գրելի, կամ հոլովիլ.) *Տեսանէ՞ս զայս կին, զծիրս հոլոնեաց, և ոչ ոտերս թզլնելոյ կարեաց. Ոսկ. նն: *Յընթրիսն հերովդի ... յանդգնեալ և հոլոնեալ՝ առաջի ամենեցուն հայցեր. (յն. զպատարուակն ընկեցեալ, բացուս գլխով): Զկանայս պոռնիկս հոլոնեալս (յն. անպատկառս) տեսանել. Ոսկ. մ. Բ. 23: Եւ եղ. ծԲ: *Ժպրհեալ հոլոնեալ էին ոքքն և կանայքն, իբրև զձըճիս կայտառեալ խլրտէին: Թագաւորն պապ հոլոնեալ, և յարուցեալ 'ի գահոյիցն՝ յերկիր իջանէր. Ճ. Բ: Եւ Մեսր. Երէց: *Կանայք կոտորելոցն լըբենի դիմօք հոլոնեալք. և 'ի բաց ընկեցեալք զձև կանացի. Արծր. Բ. 6: *Ապա թէ ժպրհի և գործով մեղանչել, ընդ սասանելոյն և հոլոնեցաւ՝ յերկիր կործանեալ. Ղ. Ա. յհ. ծԳ:

ՀՈԼՈՎ.ի. եց. գ. Κυλισις. Volutatio. συνέλιξις, conversio. Ոլորմամբ գլորումն. թաւալումն. բոլորումն. յեղյեղումն. փոփոխումն. շրջան. պտոյտք. գուրիւշ. կիւրիւշ. գուրպլիւշ. պտոյտ. եօվրլմայըշ. փէլէր. *Որպէս զշրջագայ ինչ մշտնջենաւոր՝ վասն բարւոյ 'ի բարւոյ և 'ի բարւոջ և 'ի բարի անմոլար հոլովիւք շուրջ ընթացեալ. Դիոն. ածայ: *Զիւրն ծագէ (զլոյս արեգակն) 'ի հոլովս ինքնաքարշ ուղեգնացութք հսկայն այն. Մագ. կԲ: *Ունչից հոլովք (իբր զշըրջանս հոգւոց.) Նար. խԷ:

ՀՈԼՈՎ. Πτῶσις. Casus. Ըստ քերականաց, փոփոխումն նոյն անուան ըստ յանգի և ըստ նախդրաց՝ եզակի և յոգնակի. ըստ յն. և լտ. ասի անկումն, կմ գլորուած. փիւշիւշ. և գուզ. *Հոլովք անուանց վեց (ըստ յն. հինգ). ուղղական, սեռական, ևն: Հոլովք, այս, այսր, այսմ... այսք են. Թր. քեր: *Հոլովք անկումն ասի: Զխառն զուղղականն 'ի համար դասեաց հոլովիցն. Երզն. քեր: *Հոլովս ուղղական՝ անկմամբ ուղիղ եկաց: Հոլովք՝ թաւալմունք անուանց. Նչ. քեր: *Հոլովս երեքք են. Արիստ. ստորոգ. Եւ պերիարմ:

ՀՈԼՈՎԱԲԱՐ. մ. Հոլովմամբ. թաւալմամբ. գուրպլիւշ. *Ըստ նմանութե վիմաց հոլովաբար 'ի վերայ անկեալ. Յհ. կԲ:

ՀՈԼՈՎԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Πτωτικός. Casualis. Որ կարէ հոլովիլ, և հոլովեալ ըստ քերականաց. կամ յեղյեղլի. փոփոխական. *Անունն է մասն բանի հոլովական». նոյնպէս և յօդն ըստ յն. Թր. քեր: *Հոլովական, այսինքն թաւալական. զի անունն ընդունակ է հոլովից. Երզն. քեր: *Հոլովական, յեղյեղական. Նչ. քեր:

ՀՈԼՈՎԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հոլովիլն. շրջան. *Կենդանակերպ հոլովականութե կայանի գոլով մասանց երեքհարիւր և վաթսուն. Շիր:

ՀՈԼՈՎԱՆԱՄ, ացայ. չ. Իմն կամ ընթերցիր. Հոլովիմ, վեցայ. *Քարինք սը հոլովացան յեկեղեցի նորա. Մեկն. ղկ:

ՀՈԼՈՎԵՄ, եցի. ն. Κυλέω. Volvo. καταῤῥίπτω, dejicio, praecipito. եբր. կալալ կամ չ. πίπτω, cado. Գլել, գլորել, թաւալել. շրջել. իրօք կամ նմանութք. փոխել. յեղյեղել. բոլորել. գալարել. կուտել. գուրպլէյիլ, քոչախել, պտըրտըլմէլ. եօվըրլամագ, քէյիրմէք, Չէպրիւ էթմէք, Պօչլամագ. *Որ հոլովէս զտապերս իբր զանդաւորս. Նար. կԳ: *Սաստ հոլովել զհեղեղնայ բանից հոյկականաց. Խոր. Գ. 52: Փարպ: *Ըստ նըմանոյն հոլովէ, դաւիթ, դաւթի. Երզն. քեր:

Առաւել կ. իբր չ. *Հոլովի սայլ լի որանաւ: Նկանակ գարեղէն հոլովեալ 'ի բանակս մադիամու: Վիմաց հոլովելոց. Ամով. Է. 13: Դտ. Է. 13: Իմ. ծԷ. 18: *Անկեալ յերկիր՝ հոլովէր այսր և անդր. Փարպ: *Քար ինչ 'ի բարձուստ ուստեք հոլովեալ. Յհ. իմ. երկ: *Գազանք հոլովէին առ ոտս սբցն. Ճ. Ա: *Զհոլմն արածէ. այսինքն որ ունոտն յաւիտենիս միայն զկնի հոլովեալք են. Համ. առկ: *Ընդ այս շաւիղ հոլովեցաք: Ի ձգնութեն մարմնոյն ուրախ զկենացս հոլովն ընթացս: Անիւ շրջանի ժամանակացս հոլովեալ էր: Հոլովեալն 'ի վերայ ժամանակք եղանակաց տարւոյն. Լմբ. ապ. ող. պարգ: *Յայնքան անմտութիւս հոլովեցան: Որ 'ի մեղս հոլովեալք էին հեշտասէրքն. Վրք. ոսկ: *Ի բաց հոլովեցաք 'ի յաւերժական կենացն. Զքր. կԲ: *Գումարեցան 'ի մի վայր, և պընդեցան կարգեցան մածեալ հոլովեցան յինքեանս, և եղեն իբրև զմի այր. Արծր. Գ. 4: *Առաջի նորա հոլովեսցին ետովպացիք». ըստ յն. ոճոյ իմն, անկցին. ԱԲ. Ծ: *Ծերն հոլովեալ է և զառանցեալ». իբր ամփ. ընկած, յգած. Լմբ. ծղ: *Սուրբ բայ՝ կարծ է 'ի մերս բարբառ, և ոչ կարէ հոլովիլ, և 'ի միւսն յարակցիլ. Ժղ. հառաչ: *Անունն, ուսանի հոլովեան, և հոլովեալ 'ի նմանէ են. Երզն. քեր:

ՀՈԼՈՎԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. Κυλέω. (լծ. գլել) Volvo. (լծ. հոլովել) *Հոլովեցուցանեմ 'ի ներքոյ ձեր, զոր օրինակ հոլովի սայլ որանաւ. Ամով. Է. 13: *Վերամբարձ ունի զմարմնոյ կեանս, և միշտ հոլովեցուցանէ. Ղ. յհ. խԷ: *Համաբար հոլովեցուցանել յետս գարձութք. Տօմար: *Տեսանէք, որչափ հոլովեցոյց զբանս Ճշմարտութե». այսինքն յեղյեղեաց. Ոսկ. յհ. Ա. 4: *Ի հոլովեցուցմանելն (զբառ)պարտ է նախ յուղղականէն առնել սկիզբն: Զդաւիթ անունն ո՞րպէս պարտ է հոլովեցուցանել. դաւիթ, դաւթա՞յ, թէ դաւիթ, դաւթի. Երզն. քեր:

ՀՈԼՈՎԻՉ. ա. Որ հոլովէ. թաւալեցուցիչ. *Յարենաճճիմ հոլովիչս. Պիտ:

ՀՈԼՈՎՈՒՄՆ, վման. գ. Κυλισις. Volutatio, versatio. Հոլովելն, իլն. թաւալումն. գլորումն. շրջան. ընթացք. յեղյեղումն. *Անգադար հոլովմամբ գլորեալ՝ ոչ ուրեք լինել ոտնկոխ. Խոր. Գ. 45: *Արագախաղացն լինել հոլովմամբ. Պիտ: *Զորոց գլխէր հոլովումն 'ի վատթար կողմն. Փարպ: *Անիւ կոչէ զժամանակին հոլովումն. Լմբ. ժղ: *Սայլիցն հոլովմամբ: Ի հոլովմանց խոհարանի իշխանական սրահին. Արծր. Գ. 11. Եւ 2: *Հոլովման աւուրց: Ըստ հոլովման ընթացից ամանակաց: Ի պարս կարգի բանիս հոլովման. Նար. կԳ. Եւ յիշ. Եւ խէ:

ՀՈԼՈՎՈՒՄՆ. Πτῶσις, ἔκκλισις. Casus, declinatio. Ըստ քերականաց, Պէսպիսութե հոլովից. և Հոլով. և Յարմարութի հիւսուածոյ բառի և բանի. *Հոլովմանցն անուանց, և բայից խոնարհմանց. Երզն. քեր: *Զեւն յաւելումք վասն հոլովման բանին. Ժղ. հառաչ: *Հոլովումն յօդուածոյ բխման երգաբանութես. Նար. խէ:

ՀՈԼՔ. իբր հոյլք: Նանայ:

ՀՈԾ, ի, եց. ա. Πυκνός. Densus, spissus, et multus. συνεχός, continuus. Խիտ. կուռ. պատարուն. լի. յաճախ. անընդհատ. փխած չոխած, ճէյան. օրդ, օրգ, խէյի, գոյչ, Բէգօ պատա. *Անգայան, և հոծն: Հոծն վասն մանկանցն շարամոան գոլ առ միմեանս, և անգայան վասն սարակայելոյն 'ի միմեանս. Արիստ. որոտ: *Ունայն է, և ոչ հոծ. Փիլ. լին: *Հոծ բազմամբոխ լնութե. Ագաթ: *Ճշմարիտ ասացուածովք հոծ և խիտ. Խոր. Բ. 64: *Հոծ և խիտ բազմութե: Ի հոծ և 'ի խիտ շտեմարանաց. Պիտ: *Հոծ և խիտ յարամանական ձևացեալ. Մագ. ծԳ: *Բազում ինչ արդ և՛ հոծս և՛ փոքունս ասելով թերևս օրինադիր տարաձև երևեսցի. Պղատ. օրէն. Է: *Լիցին պաշարք հանդիստ 'ի խիտ և 'ի հոծ աշխատութեցն. Բրս. պհ:

ՀՈԾԱԳՈՅՆ. ա. Πυκνότερος, τατος. Densior, valde densus. Կարի հոծ և խիտ. *Այն որ թանձրագոյն է և հոծագոյն. Փիլ. քեոիւ ոբր: *Ի յանօսրից և 'ի հանդարտագունից հոծագոյն եղեալ: Քան զոսկի հոծագոյն. Պղատ. տիմ:

ՀՈԾԱՏԵՍԱԿ. ա. Հոծ տեսակաւ. հոծեալ. խճողեալ. *Ծառք՝ անրան չնչոյն ըարձակութեն է 'ի մեզ... և նորին հակառակն (արտօսր՝) ժողովեալ հոծատեսակ չնչոյն նեղելոյ զխանաւ գոլորշեան 'ի խելապատակն՝ իբր ընդ ագուգայս իջանեն յաչսն. Պիտառ:

ՀՈԾԱՐԱՐ. ա. Խտացուցիչ, և խտացեալ. թանձր. *Կախեաց զերկիր զծանր և զհոծարար 'ի վերայ ոչնչի. Վանակ. յոբ:

ՀՈԾԻՄ, եցայ, եալ. չ. Խտանալ. կուռիլ. սերտիլ. պնդիլ. թանձրանալ. ամրանալ. լի լինել. խճողիլ. յաճախել. *Հոծեալ և յարմարեալ որմունքն. Խոր. Գ. 28: *Հոտ ընդ հոտ հոծիւն. Եղիշ. յէս: *Զլերինս պարարապտս, զհոծեալս երէովքն. Փարպ: *Լնուն հոծին այնուհետև ամենք ձեռամբք. Վէցօր. Է: *Սիրով հոծեալս. Առ որս. ծԳ: *Հոծեալ պատերազմունք. Փիլ. Ճ. բան: *Զուխոս հոծեալս բանի. Լմբ. պարգ. իբր փապարար. և կամ ըստ յաջորդ նշ:

ՀՈԹԻԼ. իմբ Հոտիլ. կմ գարշ հոտ բուրել. *Մեղկեալ... հոտ ընդ հոտ հոծին, բերան համբուրկ (կմ համբուրեն). Եղիշ. յես:

ՀՈԹԵԼ ԲԵՐԱՆ կմ ԲԱՆ, իբր Հոտեալ, կամ հիւծեալ. *Ի կարգ սպեղն բանից խնդրս հոծեալ բերանոյ բանիցս յեւեւալ. Խոր: *Իշեմ խոտս հոծեալ բերանով յիշել ընդգ. Վանակ. յօրբաստիերն: *Աբժանի է սրհնուէ և գոհուելիէ ոչ միայն ի մերս հոծեալ բերանոց, այլև յերկինաւորաց և յերկրաւորաց. Լմբ. ոդ: Որպէս և Սարգ. յոլբ. *Հողեալ (կամ հողեալ) բանիւք խնդալ՝՝, Թերևս գրելի էր, հոծեալ: Նոյնպէս խմն զասելն ՃԿ. կի. *Համր եղիցի հովեալ բերանս՝՝:

ՀՈՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Πυκνότης. Densitas. խտուելիէ. սերտուելիէ. լիուելիէ. Թանձրուելիէ. պնդուելիէ. *Ոսկւոյ ոստ վասն հոծուելիէն կարծրագոյն ելով սևացեալ ադամանտ կոչի: Հոծուելիէ քան զոսկի հոծագոյն գոլով պղինձ եղև. Պզոտ. փխ:*Հոծուելիէ, և անգայտուելիէ. Աեյ. սթորգ: *Յանօրուելիէ, և *ի հոծուելիէ: Զհոծուելն և զխտուելն օդոյն: Հոծուելիէն ըմբռնեալ անխափան. Փիլ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ի. Ամին հռովմայեցւոց՝ օգտ՛ոպեր, October. Ὀκτόβριος. այսինքն ութերորդ սկսեալ *ի մարտէ. *Երիցս ամոց այնոցանէ փոխեցան. սեպտեմբերի՝ գերմանիկոս, և հոկտեմբերի՝ պարթենիկոս. Եսեւ. էր. Բ:*Կատարեցաւ *ի հոկտեմբերի ամսոյ *ի իգ. Երդն. ֆբ:

ՀՈՂ, ոյ. փոն ուրեք՝ հողք. ֆ. (լծ. յն. հիւլէ. և խօօս, խմմա. սանս. կօ. արաբ. ֆսփ.) Χοῦς, կամ χόος, χυοῦς, γῆ. Terra, pulvis, ἄϑαφος, solum. Մին *ի չորից տարերաց՝ Թանձր և ծանր: Ընդհանրապէս՝ երկիր. ցամաք. և *ի մասնաւորի՝ Գետնի, և փոշի երկրի. Խօէրպ, Նօղ, Խուրպ, Երդ. *Սահեցի սեր ևս վմարդն հող յերկրէ: Ալ հող առցեն, և ծեփեսցեն զտունն: Երկին հող զգլխով իւրեանց: Հող ցանէր *ի վերայ: Լեռն գնասս իբրև զհող երկրի: Զհող ոսից քաջերիցեացեն: Ամենայն եղև *ի հողոյ, և ամենայն դառնայ *ի հող եմն:

ՀՈՂ. որպէս Գերեզմանի ընդ հողով:*Բաղումք *ի ննջեցելոց *ի հող երկրի: Ի հող իջանել, կամ *ննջել: Անուանք նոցա *ի հողս իւրեանց: Հողոյ և պատանաց չլինել արժանի. Ցոբ: Սղ: Բ. Ֆ:

ՀՈՂ. իբր կալուած. արտ. ստացուած գեանոյ. *Զհող եկեղեցւոյն, զոր առեալ էր Թագաւորին տրդատայ: Յեօթն հողոյն զհինգն հասանէր յարքունիս, և միայն Թաղայր երկու հողս ևն. Բաղ. Ե. 31: Նոյնպէս և Ոսոպ:

ՀՈՂ Ի ԳԼՈՒԽ ԼՒՆԵԼ. Γῆ կամ γῆν καταπάσσω. Terrà կամ terram conspergo, aspergo. Հող արկանել զգլխով. Հող՝ փոշի՝ մեխր ցանել *ի գլուխն. *Հող *ի գլուխ լնէին: Հող *ի գլուխ քրձազգած լինէին: Հող *ի գլուխ լերմնաք. Բ. Ֆ. Ֆ. 15: ֆԲ. 15: ՄԻԹ. ա. 10: իսկ ա. Ֆ. Գ. 4ղ: Գ. Ֆ. ա. 10: Բ. 6. *Հող *ի գլուխ լնէին: Հողս արկեալ զվարսիւք: Հող *ի գլուխ տանէին՝՝. *ի չն. գնի մեխր կամ բուռ:

ՀՈՂԱԲԵՐ. ա. Որ ինչ է Բերք հողոյ. հողածին. հողելէն. *Մարդ հողաբեր յաշխարհ գայցէ ըստ պատկերի ՃՂ. Ագաթ:

ՀՈՂԱԲԻՐ. ա. Տ. ԳԵՏՆԱԲԻՐ: Իսկ ՀՈՂԱԲԻՐԳ. գ. Բրիչ բահ. կամ Բրելն զհող. *Ի ծախս օգնեցաք, ուստի զմշակեսցէն հանգերձիկն կազմեն, նովին և զՀողաբերսն հայթայթեն. Եղիշ. Երէց:

ՀՈՂԱԲԼՈՒՐ. բլրոյ. ոյ. գ. Χώμα, πρόσχωμα. Agger, tumulus. Բլուր հողոյ. հող կուտեալ իբրև զբլուր, Թումբ. և Աբերակ. Եղէգն, Եղէգ. և պեպէն, պեպո, պեպո, Խապո, ոզդ. *Եգիր զքաղաքս *ի հողաբլուրս. Ես. իԲ. 2: *Զտաճար պաշտամանն նոցա առնեանցուցեալ հողաբլուր կացոյց Սոփ. ա. պ. Բ:*Եկեցին քաղաքք հողաբլուրք Մեսր. երէց:*Շինուց զՀողաբլուր բարձրաւանգակն յարին գեառնն. Աւդբ. Բ. 11: *Հողաբլուր արարեալ *ի վերայ որ եկեղեցւոյն. Ոսոպ: *Աբերեցին և քանդեցին՝ հողաբլուր Թողին ըզնա. Շ. երէս:

ՀՈՂԱԲՈՑՆ, բոյսք. ա. ֆ. Բուսեալ *ի հողոյ, և Բոյս հողոյ. *Ծառս անշնչական հողաբոյս. Նսբ. Ֆծբ: *Զբոյն բնութեան գոյ յողվագոյն *ի հողաբոյսս. Եղիշ. Բ:

ՀՈՂԱԳՈՑՆԱԿՆ, կամ ՀՈՂԱԳՈՒՆԱԿ. Որ ե *ի գոյն հողոյ. *Հողագոյնակին առ նոյն փոխարկեալ. Գծէ:

ՀՈՂԱԳՈՐԾ, ի, ած. ա. ֆ. Γεώργιος, γεωργὸς γῆς, ἀρότριος. Agricola, rusticus, arator. Որ գործէ զհող, զերկիր, ղարս. երկրագործ. մշակ. արդիւնաւոր. լիֆֆոյ, էդինբ, Նոպաոյ, Քեչլակ, պիկֆան. սէս Ծն. Բ. 20: Երեմ. ծա. 23: Զաք. ծՔ. 5: Ղկ. ծԷ. 7: *Ընտրեալք, և հողագործք: Եղանց հողագործացս. ՅՃԼ. Ե. Լ Ք: *Զինչ օրինք հողագործացս արդիւնս, և զգատարկաց վիշաս. Համ. առ:

Մերձ՝ Հողագործական. *Հողագործ մշակութեան պարապեալ. ՃԿ. կի:

ՀՈՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է հողագործութեան. *Ցնական կենդանիք... ոմանք զհողագործական տաժանմունան *ի նուս բերելով. Սկկ. կե. արմա:

ՀՈՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Γεώργιον, γεωργία. Agricolatio, agricultura. Արուեստս և գործ հողագործացս. երկրագործութեան. մշակութեան. *Յուսեցից *ի քեզ զհողագործն, և զհողագործութեան իւր. Երեմ. ծա. 23: *Զի նորա ոչ գոյ հողագործութեան (կամ երկրագործութեան հարկանել զործ. Գործ ազէա: *Որպէս հողագործութեան՝ սերմն և արօրն. Գէ. Ես: *Երկաթեն *ի գործ հողագործութեան պիտանացու է, այլ *ի սպառնալ կարի իակ անպիտան. կիւզ էլ: *Որ զերկիր փոխանակ հողագործութեան արօրադրեք, և սերմանիք զբանն կենաց. Մէն. վ:

ՀՈՂԱԴԻՄԱՆ, ի, ած. ա. Դարանակալ բանեալ *ի ներքոյ հողոյ. *Եւ որ ներքոյ երկրի հողագործան սողնոց ոլջայեալց յերկրիս. Վրդն. էլ:

ՀՈՂԱԴԻՄԱԶԻՄ, ձեալ. յ. *ի հող դառնալ. լուծանիլ անգրէն *ի հող. *Սահմանեցեր հողագործիլ հողոյն. Մաշտ:

ՀՈՂԱԴՐԱՄ, ի, ած. կմ ոյ, ոց. գ. Դրամ առուեալ քահանայից վասն (օրհնուէն) հողոյ գերեզմանաց, որպէս և առրուելիէ *ի գին սեղոյ չնրմայ. *Յաղագս գառաստանին անուանեալ հողադրամաց: Հողագրամդ այժմ անուանեալ ոչ է *ի կանոնական հրամանաց: Դրամիկ հողոյ *ի կապալաւոր քահանայից եղև՝ վաճառել զգերեզմանս. բայց քրիստոնէեայք ըստ յուսոյ տան զդրամն հողոյ. ՄՇ. էփ:

ՀՈՂԱԶԱՆԳՈՒԱԾ. ա. *ի հողոյ զանգեալ. հողանիւթ. հողելէն. *Հողազանգուածն բնութեամբ մերսուցեալ: Հողազանգուածն քանակութեամբ մեծելէն էռնելէ. Նսբ. յէ. Ե խ:*Ի հողազանգուած բնութեաս մերմ. Ցծոմ:

ՀՈՂԱԹԱՒԱԼ. ա. Որ *ի հող թաւալի. և երկրաքարշ. *Հողաթաւալ հողահեզոյց սատակումն դիակոյս բազմութեամբ. ՃԿ. կի:

*Հողամաղ (Թռչնոյն է) հողաթաւալք. Վրդն. էլ: *Ի հողաթաւալ մեղսաթաթաւ մարդկանէս. Ագաթ: *Հողաթաւալ միաք, կամ հոգի և մարմին. Ցծոմ: Լծ. խլ:

ՀՈՂԱԹԱՓ, ի, ից. գ. Σανδάλιον. Calceus, calceamentum, sandalium. Ագանելի ոտից *ի կաշւոյ՝ որ և է ձևով. մոկ, սանդալ, որեակ, կօշիկ. (որ Թափէ կմ գափէ զհող *ի կոխելն զերկիր, կմ *ի բաց Թափէ և պահէ զոտս *ի հողոյ. *ի դէպ գայ Թ. Խօչոփ.) *Հողաթափք իւրեանց հնացեալք և կարկատեալք. ՃԷ. Ե. 5:*Լոյծ զհողաթափս յոտից քոց: Ագանել հողաթափս: Աւրկ զհողաթափս յոտս քո. Ե. Է. 2: Մէկ. Ը. 9: Գծ. ծԲ. 8: *Ի ջեալ եկաց հողաթափօքն *ի վերայ հանդերձին. Ճ. Ե: *Սուրհանդակք հետեակք զանգապանօք ունին հողաթափս. ՄԲ. էփ:

ՀՈՂԱԽԱՒԻՆ. ա. Տ. խառն ընդ հողոյ (կամ մոխրոյ, ըստ յն.) *Կէսք զաւազն ըզխիճն հողախառն առ հասարակ յարձակեցան *ի վերայ յորձակէին. Բ. Ֆ. Ը. 41:

ՀՈՂԱԽՇՏԻ. ա. Ո յր կամ ուր խշոիքն՝ այսինքն անկոլնն է հող. Տիս և գնտնախըՀ. Տի. *Ամիսփեալ հնաւքեցին *ի քարապատուար չերմի հողախշտի հանգստի. Նսբ. խւ:

ՀՈՂԱԾԻՆ, ծնի, նաց. ա. Γηγένης. Terrigena. Ի հողոյ ծնեալ. ծնունդ երկրի. երկրածին. մարդ. ադամ. և Ամենայն կենդանի՝ մանաւանդ ցամաքային. *Ծնունդ հողածնի (կամ հողածին) նախաստեղծին. խմ. Է. 1: *Մի նաոցի *ի նմա ծնունդ հողածնի ոչ. յն. մարդոյ. Երեմ. խԷ. 33: *Տատնեղորդ է նոյ *ի հողածնէն. այսինքն յադամայ. Փիլ. լին: *Հողածին մարդ, կմ բնութի. Փիլ. խմասն: Շար: Ցո որդի: Նսբ. Ֆ:*Ազգ մարդկան տիրեմք հողածին կենդանեաց: Զհողածին և զծովային տեսակս կենդանեաց: Բնաւ հողածին կենդանեաց զարմս ծնոդոլքն և ձագոցն երամիվք. Պիպ:

ՀՈՂԱԾՆԵԱԼ, ելոյ, ոց. Նոյն ընդ վ. *Առաց առեղծիչն հողածնեցելոյն (ադամայ). Ցհ. խմ. Երե: *Անհիւանդին հողածնեցեալ գոլով զի զհողածնեալքս ՀՈրն ընծայեսցէ ածորդին. Շար: *Ի տեսողէդ պարապեսիմ, և *ի հողածնելոցս երանիմ. Նսբ. կա:*Զինչ է մարդ, կամ որդի մարդոյ ... զի ոչ՝ հողածնելոյս զվայելս երկրի բաւական համարեցար, այլև զերկնիդ փառս խոստացար. Լմբ. ոգ:

ՀՈՂԱԿԱԼ, ի, ած. ա. գ. Որ ունի զհող ինչ սեպհական. սեր գեանոյ. հողին պէսք. Նօքրագ սահապը. *Մի համարիր, Թէ զհողակալն առնուցուն, և զքեզ արդիւնարարդ Թողուցուն. Կոլ. ծԲ:

ՀՈՂԱԿԱՆ, ի, ած. Տ. ՀՈՂԱՑՈՒՆ. *Ցուշն, և կոյսն, և այծեղջիւրն՝ են հողական, հով և ջուր և երկրային՝ ցամաքական. Երդն. ոթ. Երէս:

ՀՈՂԱԿԵՐ, ի, ած. ա. կերոյ զհող. *Օձ հողակեր. Ագաթ: Կանան: *Ոչ միայն հողակեալք, այլև հողահերձք. Եղիշ. Բաղմ:

ՀՈՂԱԿՈՑՑ, կուտ. ից. ի Տ. ՀՈՂԱԲ.

ՀՈՂԱԿՈՑՑ ԲԼՈՒՐ. ՅԲԼՈՒՐ. *Կուտեցեք հողակոյտս. Աբ. ա. 10: *Իջոյս ըզկարկառս և զհողակոյտս. Գե. Ե:*Նոսան առ նմա իբրև *ի վերայ հողակուտի մեռելոց. Խոխ:*Հողակոյտ բլուրս, կամ բլրոյն. Պիպ: Նսբ. խւ:

ՀՈՂԱՀԱՆԵԼ. Ն. Հող կամ փոշի *ի վեր հանել յերկրէ՝ ոգորելով. *Զուսարակ յոգորելն զեղջիւրսն հարեալ *ի գետին՝ Թափէ, և վերսին եկեալ նմանապէս այլ ոչ ևս հողահանէ. ՄԲ. ասաս:

ՀՈՂԱՀԵՂՁՈՑՑ. ա. Հողով և մոխրով հեղձուցեալ, կամ հեղձուցիչ. *Հո-

զաթաւալ հողահեղձոյց սատակուճն դիա-
կոյտ բազմութեան. ՅՀ. լԲ:

ՀՈՂԱՀԵՐՁ, ի, ից. ա. Հողով հեր-
ձեալ. պայթուցեալ՝ հող ուսելով չատ.
* Հանապազ գետնաքարշ սատկով նմանեցնէր
(օձին) ... ոչ միայն հողակերք,
այլև հողահերձք յոգիս և՛ մարմինս. ԵՒԼ.
Բաղմ:

ՀՈՂԱՄԱԳ, ի, ից. գ. Καταράκτης. Cataracta, mergus, mergulus. Թռչուն ձկըն-
նակեր՝ ձեւով և գունով նման բագէ. որ և
հանգոյն հաւու՝ ի տօթի թաւալի ընդ հող
գոլապաղիգ, վէրնէ պօղպոն. * Հողումաղ
և քաջկաւ. Ջփրս և ղհողամաղ. Ղևտ.
ժա. 17: Օր. ժԲ. 16: * Հողամաղ՝ հո-
ղաթաւալք (է). Վ.ք.ն. վեռ: * Սակս և
հողամաղ. Մխ. առ.: * կատաղութեանն հո-
ղամաղ (կամ հողմամաղ). Գազիան:

ՀՈՂԱՄԱԳԱԳ. որպէս Հող մաղեալ. ան-
բամաղ փոշի. չամանգաղ, հիւղէ. * Որպէս
թէ նախ հողամաղք ընթանային, որպէս յոր-
ժամ չողն ընդ երիվ մանիցէ, և հողամաղք
իմն երևին ի չողն. ԵՓԻ:

ՀՈՂԱՄԱՆՆ. ք. Մասն կամ բաժին
ձգաբէլի վասն հողոյ. տուրք. բաժ վասն
բերոց երկրի. * Ի լինել չեղք ցորևնոյն, և
ածդ երկիւղ է ի հողամասն անիրաւ պա-
հանջողաց. Եփր. պՀ:

ՀՈՂԱՅԻՆ, յինոյ, ոց. ա. Χοϊκός. Terreus, pulvereus. γεώδης, terreus. Հողա-
կան. սեպհական հողոյ, երկրի. և Հողա-
նիւթ. հողատեսակ. հողեղէն. և Որ գետայ
ի հող. * Ի հողային նիւթոյ ոսկի սոփերայ.
Նար. խա: * Հողային մասանց, և որչափ օ-
դային իցեն՝ չափս որուեթի ունելով. Պլաս.
փՀ: * Որդն հողային հարեալ զդամենին. Գ.Ն:

ՀՈՂԱՆԱՄ, ացայ. լ. Հող լինել. ի հող
դառնալ. հողադարձիլ. (Օձք) յերկրի կե-
րակրին, և ի նմա բնակին, և անդրէն ի
նոյն չրջեալ հողանան. ԵՓԻ: * Հողանայ
պատկեր բարբարո ստեղծողիդ: Հողացեալ
մարմինք մարդկան նորոգին. Շար: * Ի ձեռն
անիծիցն հողացաւ: Որկերք հողացեալք նո-
րոգեսցին. Ածբ. ա. 1: Ճ. Ք:

ՀՈՂԱՆԻԹ, ի, ից և ացս. ա. որ և ՀՈ-
ՂԱՆԻԹԱՑԱԾ. Որոյ նիւթն է հող. հողա-
դանգուած. հողեղէն. մարմնեղէն. երկրա-
ւոր. * Հողանիւթ բնութեի, կամ մասունք,
կերոյ, մարմին, բարեկենաց. Խոր: Զթր. կԲ:
Նար. Ք. կԷ: Ճ. Ր: Շար: * Սերմովք հողա-
նիւթ (որ կոյս). Ը. փալ: * Չի ակարութեի
բնութեան յայտնին, թէ ոչ օտար՝ հողանիւթ-
քին. Ցն արդի: * Զոր ոչ քաւեն տանել
հզաբուն հրեշտակք. մասունք հողանիւթք
չջուափէին. Մեխ. չի: * Որ այն հողանիւթ
մարմնին (տապանակին) ծածկեցաւ յհէն
փառաց. Տալ: * Անգի հողանիւթոց (լաւ
ևս՝ հողանիւթեայց). Ոսկիփոր:

Իակ Մաթ. տՀ: * Զսեռս հողանիւթական
նոց ցՀ. լինի ընդեռնուել, հողանիւթ կամ հո-
զանիւթեայ ըստնոյ:

ՀՈՂԱՆԻԹԵԱՑ. Նոյն ընդ վ. * Հո-
ղանիւթեայ մարդիկ կամ բնութիւն, զան-
գուած, յարկ, երկիր, տաճար. Եփր. տարած.
Ի գէր Խոր: Ճ. Ա. Ճ. Ե: Շար: Տալ: Ա-
բուն անարգս և հողանիւթեայս՝ առ մարգս.
Ածբ. Բարիր: * Իչխանութիւն մերկանալ զհող-
նիւթեայ գգեստ մարմնոյս. Վ.ք.ս տալ:

ՀՈՂԱՆԻԹԵԱՆ. Նոյն ընդ վվ. * Չիմ
հողանիւթեան դարշապարս տեսանելով լը-
ւանալ յածպային ձեռացդ. Զթր. կԲ:

ՀՈՂԱՆՄԱՆ. ա. Նման հողոյ. հողայ-
ին. * Հողանման ջերմ՝ կաղամբ և այլ ամե-
նայն կծու. Եփր. ա-եաթ.

ՀՈՂԱՉԱՒԻՂ. ա. Որ չաւիղ ունի ընդ
հող. երկրակոխ. երկրաքարշ. * Զհոյլս քա-
ոսնանեաց կոչեաց ի զեաւղս ցամաքայինս՝
հողաշաւիղս. Սարկ. գոմ. (գրածն, հողաթ-
չաւիղս):

ՀՈՂԱՊԱՏԵԱՆ. ա. Որոյ պատեանն է
հող. պատեալ հողով. * Ի հողապատեան
չերիմ վերարկուին դնաթիւ Տէս և զոր վկին:

ՀՈՂԱՊԱՏԵԱՆՔ. Պէտք կարգեալք
հողոյ և հողեղէն ալաթածոց. * Ո՛ հողապա-
տեանս ի հողոյ զանգեալս. Ագաթ. (այլ Ճ. և
Է. ԼԻԼԻ. գրեն. * Ո՛ հողապատեանս ի հո-
ղոյ զանգեալս ։) * Միահոմեալ կարգաւո-
րութ զհողապատեանքս՝ կարգեաց ի գլուխ
ժողովրդոց. Ցօհ:

ՀՈՂԱՍՏԵՂՆ, ի, ից. ա. } Ի հողոյ
ՀՈՂԱՍՏԵՂՆԵԱԼ, եղոյ. գ. } չատեղծել.
ՀՈՂԱՍՏԵՂՆՈՒԱՆ, ոյ. } ըստեղծ-
ուած հողեղէն. * Որբդին մնանչենաւոր էջ ի
հողապատեղծ արգանդ մարդոյ. Մ.ք: * Հո-
ղապատեղծեալ զարմ ադամածնութեան թեոդոր.
ԼՈՈ: * Չարգանալ մանուկ հողապատեղծեա-
ծոյս. Գ.Ն:

ՀՈՂԱՎԱՍԱԿ, ի, ացս. ա. Որ վաստա
կի ի հող. հողագործ. երկրագործ. * Իբրև
ծնօղքն հրեայք հողավաստակ. Ճ՚: * Ծնօղքն
էին հրեայք հողավաստակ. Հ=Ց. Մայ. ժԷ:

ՀՈՂԱՏԵՍԱԿ, ի, ացս. ա. Գեώδης. Terreus, Ուիօղ զտեսակ կամ զտեսիլ հողոյ.
հողային. * Ի վերայ երկրի կալով, և զհողա-
տեսակ սեռս բաժանելով. Ջոմանն՝ հողա-
տեսակս, և զոմանս՝ մաքուրս: Ա.ինոքիկ որ
հողատեսակքն են. Պլաս. փՀ:

ՀՈՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀπογαίω. In terram verto. Ի հող դարձուցանել.
* Զմեզ, զոր յանցանքն հողացուցին, և
խեղեղէնս արարին. Նխաս. երփ:

Իակ ՑԼ. ժ. 25. * Զամէնայն քաղաքս
հողացուցեալս ի նոցանէ ոչ այլոյս ։։ Ի-
մն կառուցեալս իբր հողաբլուր ամուր ի
բարձու. χεχωματισμένος, in tumulo situs.

ՀՈՂԵԱԼ. Ի հող խոնարհեալ. անկեալ
կոյծանեալ ի գետին. յն. առ. երկրաւ ե-
ղեալ. κατὰ γῆν γενόμενος, humiliatus ad terram. * Զնա ինքն յերկիր հողեալ չուլա-
կաս չղջեցուցանէին. Է. Ին. Է. 8. (մի ձ. ըն-
տիր, հողեալ. իբրու հոլովեալ տապալեալ)
Տէս և ՀՈԾԵԱԼ:

ՀՈՂԵՂԷՆ ղիծի, նաց. ա. Χοϊκός, γεώδης. Terreus, terreus, pulvereus. Որ ինչ
է ի հողոյ. հողանիւթ. հողածին. կաւե-
ղէն. խեցեղէն. մարմնեղէն. երկրաւոր.
Ի-օէրագիան. Ի-օէրագէը, էրէի, ՀՀԻՒՒ, ՀՀԼԻ
փՀանԼա. (յն. Ի-օէգ-ο. արաբ. խոաֆ.) Առա-
ջին մարդն յերկրէ հողեղէն ի նմանէս հողե-
ղէնն, նոյնպես և հողեղէնքս: Զգեցեալք զը-
պատկեր հողեղինին. ա. Կոր. ժԷ. 47=49:
* Առ ի չհպարտանալոյ հողեղինին՝ որ ի հո-
ղոյ եղև, և ի հող դառնալոց էր. ԵՓԻ: * Ի
հողեղինէ և ի մահկանացուէ. Խոսր: * Հո-
ղեղէն յարկ: Ի հողեղէն նիւթոյ գիւրաբեկ
անօթ: Ակեղան հողեղէն. Ի.ս. Է. 15: ժԷ.
13: Եւ. Ի. 24: * Ի հողեղէն ի բնութենէ:
Քրովբէ կամ սրովբէ հողեղէն: Հողեղէ-
նաց յայտնեցեր. Շար: * Մեծութեի հողե-
ղէն յանտի սպառնալեացն ոչ փրկէ. Նէ-
ծղ: Հողեղէն խորհուրդք. Մ.ք:

ՀՈՂԵՂԻՆԱԳՈՑՆ. ա. որ գրի և Հո-
զեղինագոյն. Առաւել հողեղէն. երկրա-
ւոր. մարմնաւոր. Բաղկացութեի մարմնաձև
հողեղինագոյն եհան զքայութեիւն: Սառ.
ծեալն միաք հողեղինագոյն. Փիլ. այլոք:

ՀՈՂԻ, ոյ, ոց. որ և ՀՈՂՄՆ, մունք. գ.
Ἀνεμος. Ventus. Օդ չարժուն: չոր և նուրբ
գոլորչիք ընչեալք, որք բախեն զօդս: Տէս
և ի բառն սՀԳ, ԱՑՍ, ՈԳՒ կամ ՀՈԳՒ,

իբր չունչ. հով, գամ. ԵՀԼ, հեվա, բռաչիւնէ,
եչեամ, պաք, բիհ. եքր. բ-ոաբ. * Հողմ հա-
լածոյ: Խրթև գարգ առաջի հողմոյ: Ածից
չորս հողմս ի չորից կողմանց երկնից: Ի վե-
րայ Թևոց հողմոց: Հողմ սուր կամի՝ ընչէ:
Ընչեցին հողմք. ևն: * Ի խաղաղացեալ ժա-
մու օդ կոչի, և չարժեալ՝ հողմ. Նլ. ԵՀԼԻ:
* Համանուն է հողմն հոգւոյն վասն անօս-
լուեն. Լ.ք.ի.ս: * Հողմ ոչ չրջէր ի վր ջուրց:
Եթէ վասն ընչելոյ հողմոյն և օդոյն ասացին
դիրք (ըստ ասողաց). ընկալ. Վեցօր. Է:
* Հողմունք. Ածէաթ. Ֆ. տաեպ:

Նմանութիւ ասի. * Ո՞վ ժողովեաց զհողմս
ի գոգ իւր. Ջանայ նա հողմոյ: Նա զհողմս
ժառանգեսցէ: Մարգարէքն մեր ևին. ի
հողմն: Գնաց յինէն յոյս իբրև զհողմով:
Ոչ որպես Թէ զհողմն ինչ (յն. զօգս) կո-
ծելով. ևն:

ՀՈՂՄԿ ասին և կողմունք ուչխարհի, ուս-
ոյ ընչեն հողմք. * Ի չորից հողմոյ երկնից
ժողովիցից զձեզ: Ցորուեցից զնոսա ընդ ա-
մենայն հողմս ընդ այնոսիկ. Զաք. Ք. 6: Ե-
ւբ: Խր. 36: տՀ: և ԵՀԼ. Է. 12: ԺԷ. 21:
Դան. Ը. 8: * Հողմն զկողմունս երկրի ասէ.
Նլ. ԵՀԼԻ:

ՀՈՂՄ. որպէս Դալուկն. յն. Ի-ֆէ-ա-ս.
* Անգամալուծուճն, հողմք, և գոլգոլճուճք,
Ոսի. չԿ. ա. 21:

ՀՈՂՄԱԲԵՐ. ա. Բերօղ զհողմ, և բե-
րեալ ի հողմոյ. հողմավար. * Ըլնդուցեր ըզ-
հուրն հողմաբեր ցօղովն. Շար: * Ի հողմա-
բեր թեժ ափամեց փոխորկացն. Պտ. ազԽ:

ՀՈՂՄԱԽԱՂԱՂ. ա. Խաղաղացեալ ի
հողմոց. հանգարտ. * Ի հողմախաղաղ ան-
ջրպետ նաւահանգիստ կենաց. Ագաթ:

ՀՈՂՄԱԽԱՒՒՆ. ա. Խաւն ընդ հողմոյ-
ուր կայ և հողմն. * Հուրն ահագին հողմա-
խաւն չոգի հոգւոյն ևս. Ագաթ:

ՀՈՂՄԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ՀՈՂՄԱԾԻՆ.
* Երկաւորիքն, կչիռ, ջրհոսն՝ են հողմա-
կան. Երզ. ոթ. Եփր:

ՀՈՂՄԱԿՈԾ. ա. Հողմակոծեալ. բա-
խեալ ի հողմոց. * Տեսանիցեն զբանիւրեի
սաստկութեեն հողմակոծ ալեաց պատահե-
լոց. Ագաթ: * Բուռ հողմակոծ ձմերայնոյ.
Ոսի. չԿ. ա. 2: * Հողմակոծ զնաւահանգիստս
առնիցեն. ՍԵԲԷ. Ք:

ՀՈՂՄԱԿՈՒԾԻՄ, ծեցայ, ծեալ. յ. Ἀνεμίζομαι, φέρομαι, βασανίζομαι, եև. Α vento moveor, feror, laboro. Կոծիլ ի հող-
մոց. բախիլ, վարիլ. ալեկոծիլ հողմով տա-
նիլ. տարաբերիլ. տագնապիլ. * Հաւատաք
ոչ տայ հողմակոծիլ մեզ. Մտգ. ա. չԿ.
Է: * Հողմակոծեալ. Մրկ. Է. 48: ՑՀ. ա.
6: ԵՀԼ. ԺԴ. 44: * Հողմակոծեալ նաւն
եկեղեցւոյ ի նաւահանգիստն եհաս. Ճ.Ա:
* Հողմակոծեալ և մրրկեալ մեզք. ՑՀ.Ք:
* Հողմակոծեալ խռովութի (ոգւոյ). Ոսի.չԿ.
ա. 2:

ՀՈՂՄԱԿՈԾՈՒԹԻՒՆ. փ. Հողմակո-
ծիլն. սաստանումն. վշտանումն. * Խռովիցի
ի տարապարտուց՝ ի խաղաղութէ ի բաց
մեկնեալ. Թէպէտև հողմակոծութիւն ինչ
չգտուցէ. Եսադր. ԺԱ: * Անձնիչխան միաք
յորժամ ոչ ամրոխի ի հողմակոծութէ լե-
զուիդ. Լ.ք. գԲԳ:

ՀՈՂՄԱՀԱՐ. ք. ա. Հարեալ ի
հողմոյ. հողմակոծեալ. * կամ հողմահար
խրթիս խոտին՝ ի ժամանակս աշնանային.
Ցն արդի:

ՀՈՂՄԱՀԱՐՈՐ. փ. Գործէ հովահարիչ, և
ձանձաման. Եփ.ա.Ի. ա-ինէ-ւէ-ի. * Հողմա-
հարս պատարիչ օգոյ ի մորճոյ գովեացուց՝
դղրդիչ յոյժ աստուծոյ ակնկալութի (Ճան-
ձիկ կոչեցելոյ). Մ.փ. յԷ:

ՀՈՂՄԱՀԱՐԻԼ· ց· Խրոտ հողմահաս. զավանալ, կամ վանել զՀանձս. հովահարիլ, հովիտիլ, Հանձիրը ֆէլ·՝ Ա յոր անգր զագին գոլարեալ հողմահարիւք· Մագ· ը·

ՀՈՂՄԱՀՆՁԵԼ· լ· ն· Ընչել զհողմն, կամ իբրև զհողմն·՝Որոյ գրանդն ի յերկինից հողմահնչեաց բոց ի քաղաքիպ խառնումա. Նաւած լնդուսաց· Նար· փաղ·

ՀՈՂՄԱՀՈԼՈՎ· ա· Որ հոլովին հողմք, այն է չորեքծագեան սեւեղերք· ՝ Զորիւք գիմակօք հողմահոլով կայիցն (երկինից)· ի չարժիլ հողմահոլով կայիցս· Շ· փաղ·

ՀՈՂՄԱՀՈՍ· ա· Որ հասի, վարի, չքի ի հողմոյ· հողմավար· ՝ Զան զհիւսիւ երկրի հողմահոս փոչւոյ· Նար· Խէ·

ՀՈՂՄԱՁԱՅՆ· ա· Որ ի ձայն հողմոյ· ՝ Ի վերնատունն հնչեալ հողմաձայն հնչմամբ· Շար·

ՀՈՂՄԱՄԱՂ· ա· (եթէ չկայ գրելի հողմամաղ·) Ի հողմոյ մաղեալ, հոսհալ· ՝Ի վերոյ հողմամաղ մխրացան գետնոյ նկա. բագիցս գրոշմեալ· Վէյօր· ը·

ՀՈՂՄԱՅԻՆ, յինոյ, ոց· ա· Հողմական. որ գոյ հողմին· հողմախառն· նման հողմոյ· ՝Յարդն ի հողմային օգոյն այսր անդր տարուքերի· Ճ· Գ· ՝ Հողմային օրով, ամէնաւետահ կառավարութիւք բազմեալ սիրտ. պէս· Նար· գնչ նիւեղ· ՝ Ի հողմային լեռնոյն Թեթևութէ· ի Թեւս Թեթևս հողմայինս· Լմբ· պտրգ· Սիոն· ոգ·

ՀՈՂՄԱՅՈՒԶՔ· գ· Ցղոյք հողմոց. հողմահարձութիւն· Նաւավարք անգէն ի. մանան, Թէ հողմայոյզք լինելոց է· Վէյօր· ը·

ՀՈՂՄԱՆՄԱՆ· ա· յ· Նման հողմոյ· հաւ պէս, ֆոխի նմանի· ՝Հերեսիովանայն հողմանման բանքն· Լձ· կոլ· ՝ Որպէս՝արագաթև հողմանման խոյանալ երկվարաւ· Մեսր· երէց·

ՀՈՂՄԱՇԱՐԱ· ա· Շարժուն ի հողմոյ, որպէս և գնի ի յն· չարժեալ ի հողմոյ· և Որ ինչ նման է չարժմանն հողմոյ կամ ընդոյ և հոգւոյ· ՝ կամ Թէ ի հողմաշարժ տերևոյ երկնչեցիս· Յոբ· ԺԳ· 25· ՝Ա յլ ի սա փըչէլ զգոյացուցանողն հողմաշարժ կենդանութիւնն հաւանելի է· Եղիշ· հգ·

ՀՈՂՄԱՇՈՒՆԶ· ա· Որ ընչէ հողմ, կամ որ սայ ընչել հողմոյ· ՝Զաւուրս ցերմաշունչ հողմաշունչ սաանամանեացն անյուսացանէին· Ագաթ·

ՀՈՂՄԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἀνεμοφθορία. Eventis invectae labes. Ապականութիւն և սիսալ յերեսաց հողմոց· ՝Անբերութիւք, հողմապականութիւնք, և կարկուտք· Աճոռ. կոչիս·

ՀՈՂՄԱՎԱՐ· ա· յ· վարեալ ի հողմոյ. յն· քերեալ ի հողմոյ կամ հողմով· հովին փչած, փոխով ատրին անդին յածած· ՝ Իբրև հողմավար խոտոյ կայք ինձ հակառակ հողմավար կորնչիմ· Ցոբ· ԺԳ· 25· ԺԷ· 1· ՝Եւ անտի ապա իբրև հողմավար փոթորկեալ յանկարծակի գիմեր գայր· ՁԿ· ԼՒ·

ՀՈՂՄԱՏԱՐԱԾ· ա· Ընչօղ ասատիկ հողմոյ որպէս տարափոյ, կամ խառն ընդ տարափոյ· ՝Մրրկայոյզ և հողմատարափ եղերքալեանս կենցաղ· Ա ած· նիւեղ·

ՀՈՂՄԱՑՈՒՑԱՆԵԼ· ն· ի հողմ փոխել, կամ վարել որպէս հողմով· ՝Չէլը ընչոյն հողմացուցեալ օգոյն՝ այլայլել տուն զրաւս ծանօթութիւնք· Բա· ագէփ· լՀ·

ՀՈՂՄԱՓԱՅՏ, ի, ից· գ· Χελιδόνιον. Chelidonia, Mamiran. Անուն խոտոյ, որ լինի դեղ աչաց· յն· Խելիփոնիոն· իբրու ծիծառանական· յորմէ Լ· գերազանցեաւ օրինա. վերոգրելոցի· Տաթէրան· Բժշկրն·

ՀՈՂՄԵԼԻՆ· ա· ՝Ανεμαίος. Ventosus. Հողմային, և ոգեղէն, հոգեղէն· արա. գաթոխ· ՝Կոչին հրեշտակք և գնք և հոգիք մարդկան ոգեղէնք, որ է հողմեղինք· Եփիւ՝ Զորս հրեղէնս և լուսեղէնս և հողմեղինս կոչեն· Վրդ· ծն· ՝ Ասիցէ ոք արդեօք զօգային հոգւոյն հողմեղէն մակաւ նուիրելի, և ճշմարտակուիթի երկնայնոցն իմացումէ երևել· Դիոն· երէս·

ՀՈՂՄԸՆԹԱՑ· ա·՝նման ընթացից հողմոյ· Թեթևընթաց· ՝Հողմընթաց երագս. Լեռամբ· Բենիկ·

ՀՈՂՄԻԿ· գ· Հեղիկ հողմ քաղցրաշունչ, սիւք սիւք· հովիկ, փոխիկ, անուշիկ հով· ՝Ո՛վ աւետաբեր հողմիկ· Վ յ հր· ծէ·

ՀՈՂՄՈՒՌՈՑՑ· ա· յ· Ուռուցեալ ի հողմոյ· փոխով լցուաց՝ ուռաց· ՝ Իբրև զառագաստ նաւի հողմուռոյց գոգացեալ (կամ գոգ առեալ)· ՃՃ·

ՀՈՂՄՈՒՏ, ի, ից· ա· Որ ինչ հողմ անպակաս· զով· ցուրտ· հովոտ, փոխոտ· պազ, սերին· ՝Ի սայլդ կողմն ... առ ի հողմուտ կողմանս· փիւ· լին·

ՀՈՂՄՕՐԻՆ· յ· Ըստ օրինակի կամ զօրէն հողմոյ· ՝ Զանգաւուիթի ջուրցն հեղեղաց հոսմերէն ընչմամբ վերատին ցամաքեցուցանէր· Վահր· երրդ·

ՀՈՂՈՒՏ, ի, ից· ա· Որ ինչ հող չատ. Թանձրահող· հողոյնին· ՝ Պարգևեցից քեզ ասէ զՀողուտ զամենայն էութիւս· Ազնիք ամենայն հողուտ երկրիս են ի մէզ·փիւլին·

ՀՈՂՎԱՐՔ· գ· Բառ ումէ. որպէս հողային վայրք գերեզմանաց· ՝ Ա յր ոմն գըներաց ի հողվարքն, և երեք գանկք էառ մարդոյ· Ոսկիփոր·

ՀՈՄ· Մասնիկ բաղադրութիւն կամ բարդութիւն· որպէս յն· օմօս, ὁμαι· լատ. գոմ, գօմ, գօն, պրս· հէմ· և հյ· համ· կից. փող· բաղ· զոյգ· նման· մի·

ՀՈՄԱԲԱՐԵՎԱՑԵԼԱՆԱԼ· լ· Բառեվայելուչ լինել յարևման կամ զուգապատկեաս· Մագ· նիւեղ·

ՀՈՄԱԲՈՒՆ· Տ· ՀԱՄԱԲՈՒՆ·

ՀՈՄԱԳԱՒԱՆ· Տ· ՀԱՄԱԳԱՒԱՆ·

ՀՈՄԱԳԾԱԳՐԵԼ· գ· Իրաշխել, սուրբ լացուցանել ոչ զսիպ կնքոյ· ՝ Գիրք մուաք ի ձեռն չնորհաց հոգեպէս հոմագծագրեալ է· Մագ· նիւեղ·

ՀՈՄԱԳՈՑ· Տ· ՀԱՄԱԳՈՑ· ՝Հոմագոյքն պարսին և հոմազուն իրերաց գոլ· զի հոմագոյն և հոմազուն այլ առ այլ աւագեալ լինի· Խոսրվ·

ՀՈՄԱԶԳԻ, գ·ոյ, գեաց· Տ·ՀԱՄԱԶԳԻ·

ՀՈՄԱՉՆ, զին, զանց· ՝ Որքան ընդ հոմազգաց տրկածան· Նէ·երէկ·՝ Բացադրելով օրէն հոմաչին, ևն· Պիտ· վէ·

ՀՈՄԱՒՈՂ· Տ· ՀԱՄԱՒՈՂ, կամ ՀԱՄԱՒՈՐԴ· ՝ Եւ որք նորին հոմախոհք· Ա յլ հոմախոհք ըստ արիսի մըրրութեն էին· Սոկր՝՝Հոմախոհք ի ձշմարտութեն· Ճ· Ա·

ՀՈՄԱՃՈՒՆ· Տ· ՀԱՄԱՃՈՒՆ· որպէս եղբայր հայրացոյս և համասեռ· ՝Ὁμογενής· Cognatus, ejusdem generis· ՝ Գևլատանդ գտեալ քան զՀոմածինն (յակոբ քան զևսաւ)· Նար· խէ·՝Համարեսցեն ամենքիան զսուտս զամենայնին հոմածինս· Պզտ· փխ·՝ Եթէ հոմածին զՀոմածին իւր խոցիցէ· Պզտ· օրէն· ի·

ՀՈՄԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ· Տ·ՀԱՄԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ· ՝ Զոմանս հոմակամութիւնք կարծիք բարկութիւք շրջէին· Խոսրվ·

ՀՈՄԱԿԱՑԵԱԼ· որպէս Բաղկացեալ· ՝ Բոլորի մարդոյն, որ յոգւոյ և ի մարմնոյ ըստ չարագրաւեբ հոմակացեալ· Մագ· նիւեղ·

ՀՈՄԱՀԱՄԱՐ· Իբր համագումար. միահամուռ· ՝Գոհան գումարեալ հոմահամար միաբանութ աքքն· Ճ· Գ· (իսկ Ճ· Ջ· համագումար·)

ՀՈՄԱՀԱՅՐ· Տ· ՀԱՄԱՀԱՅՐ· ՝ Երաշխիս գալ տիրագոյն, նախ իսկ զՀօրն, և երկրորդ զՀաւատն, և երրորդ զհամահարց եղբայրն· Պզտ· օրէն· է·

ՀՈՄԱՀԱՒԱՌ ԼԻՆԵԼ· Տ· ՀԱՄԱՀԱՒԱՌԻԼ· ՝Ամ ղօղական հոմահաւաք լեալ՝ ոչ բարձցեն զԹեփ մի տանոյն Նորա· Բրս· Եզր·

ՀՈՄԱՄԻԱՒՈՐԵԼ· ն· Միաւորել զգեզ· ՝Զկենդանութեան զօրութիւն ներգործուիք մեռելոյն հոմամիաւորէ· ևն· Մագ· նիւեղ· Տե՛ս ԶՈՒԳԱՄԻԱՒՈՐԵԼ·

ՀՈՄԱՆԱԽԱՆՁՈՐԴ· ի· ած· ա· Նախանձակից. նախանձընդգէմ· հետաւոյ· ՝Կալ բենիփէս և քանոփանէս, և հոմանախան ձորդք նոցա պարք· փիւ· նէ· Ք·

ՀՈՄԱՆԻ, նւոյ, նւոց· ա· գ· Ἐραστής. Amasius, amator. χοιμώμενος, dormiens. Ա յր սուփեալ առ կին օտար· սէղեփ· վրփոէիւէ· Տես Ես· ծէ· 8· Երեմ· Ք· 30· ՂԷ· 20· 22· Եզեկ· ծԷ· 32· Ովս· Ք· 13· ՝Հոմանփօքն քո տանջեցից զքեզ· Նէ եվեի· ՝Որ հոմանի էր պոռնկին· Ճ· Ա· ՝Լոյնեցի ընդարձակեցի զանկոլին կամաց գիւայն հոմանեաց· Նար· յԳ·

Կամ Գործակից ի չարիս· ՝Թողու ոսոխ կան պատից զմի լիւրոց հոմանեաց· Աբծր· Ե· 4·

ՀՈՄԱՆՄԱՆ, ի, ից· Տ· ՀԱՄԱՆՄԱՆ· ՝Առ հոմանման կենդանիսն· Ի մէջ հոմանմանիցն երևի տնկոց· Պիս·

ՀՈՄԱՆՈՒՆ, ուան, նուն կամ նուանք, անց· ա· գ· Ὁμώνυμος, ον. Ejusdem nominis et aequivocus. Հոմանուն նոյնանուն. նուանակից և երկդիմի. ուր նոյն անուն իցէ այլևայլ անձանց, կամ իրաց· հոմայն, նոյն անուանով· ԲկձՃիս, ապը պէրՙ ֆենոթ այրը· ՝Թագաւորէ վաղարշ ի քո ամի հոմանուանն (կամ հոմանուանն) իւրոյ վաղարշայ պարսից արքայի· Խոր· Բ· 65· ՝Հոմանուանքն երկոքեան (աշոտ, և աշոտ)· ՁՀ· ԼԹ· ՝Որ է յամեռս ոք գրիգորոյ, գոլ հոմանուն համանունոյ· Զիւր սիրեցեալ որդիացեալ և զհոմանունքն հաստատեալ· Շ· խոսփ· Ե վԼպ· ՝Ա՛յլ ազգ կայր հոմանուն ամենացն·նլ· եվեի· ՝Հոմանուանք (կամ հոմանունք) ասին, յորոց անուանք միայն հասարակ. իսկ ըստ անուանն բան գոյացուէ այլ·որզան, կենդանի՛ մարդն, և գրեալն (ըստ նկատ. լաւն)· Աբիսփ· սփորդ·՝ Էին ի հոմանուանց է. իսկ հոմանունքն ընդ սահմանաւ ոչ ատորանկանին· Պարտ է ի վերոյ հոմանուանցն ինգրելՙ Թէ քանիս ունի նշանակութիւնս հոմանունն· Սահմ· ա·՝Ոչ որպէս հոմանուն ձայնն ի զանազան նշանակեցեալն· Սահմ· ծԼ· ՝ Ոմանք զօրութիւնք հոմանուանք (կամ հոմանունք) են· պէրիսէմ՝ Եթէ ուց հասարակութեց գոլով հոմանունք իսկ են ... հոմանուանք երեիք վարիլ· Պզտ· օրէն· ը·՝ Ի հոմանուանցն բարւոք բանիս դասեալն· Սահմանք ոչ ի հոմանուանցն·կէ·ըզ·ւէնյ·

ՀՈՄԱՆՈՒՆԱԲԱՐ· ն· Ὁμωνύμως. Aequivoce· որ և ՀՈՄԱՆՈՒՆԱԿԻ· Հոմանուն և բազմանշան գոլով, այլևայլ նշանակութիւ. ձայնի, և ոչ իրի· ՝ Զամենայնն ոք էակս կոչեսցէ, հոմանունաբար կոչեսցէ, և ոչ փաղանուանակի· Պոր·՝՝Հոմանունքն ի ձայ. նիցն ոչ փաղանուանաբար, այլ հոմանունաբար սաորոգին· Անյ· պոր·՝ Սովոր է գիւք բազում անգամ հոմանուանաբար կոչել զայս և զերկրաս ... իբր զի ըստ յն· ὀξὺς է աչք. և երեսք· Լմբ· ոգ·

Կամ որպէս փաղանուանաբար, այսինքն նովին նշանակութ ըստ անուանն և ի իրին·

*Ընտանեսանաբարքն՝ և միմեանց հոմանուշ նաբար ասին, և բոլորուին· իսկ տեսականն և դործնականն Թէպէտև բոլորուին հոմանուշ նաբար ասին, այլ ոչ և միմեանց։ Սահմ։

ՀՈՄԱՆՈՒՆԱԿ, ի, ած· ա· Համանուն· անուանակից· * Ներբեր նոհնոյն իւր նմա նին, հոմանուշնակ հօրն այն մեծին։ Լմբ· ի ընդ։

ՀՈՄԱՆՈՒՆԱԿԻ· Տ· ՀՈՄԱՆՈՒՆԱԲԱՐ· *կարելին ոչ հոմանուշնակի, այլ զնոյն նըշանակելոյ հարկաւորին հետեւեցան· Ածխդեբիա· *Հոմանուշն է, որ ի վերայ բազմաց հոմանուշնակի եդեալ է··· յովհան նէս զաքարեան, և յովհաննէս զերգեան··· մուկն ծովային, և մուկն երկրային. Թր·ԹԷբ· որպես և նէա· բն· Ն Ո·ԱՒՖ·ր։

ՀՈՄԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ· ֆ· Ὁμωνυμία. Nominis communitas, aequivocatio. Անուա նակցութիւն· նոյն անուն կամ ձայն յաննմանութիս· * Դասիթ, որ և մարգաբէ և արքայ· սորին հոմանուշնութիւր ասատեւէլցին գաւառի մեծի փիլխովիայի· Սիաւելեալ ունիք ի հոմանուշնութիւն անուանին՝ զկատարն յոտից յակոբեան կոչեցին· Երէ· ԹԷ· Ն ֆԹ· *Հոմանուշնութիւն մնոյր է մոլորութիւն և երկբայութիւն· Լինին խորհք չարադրածութիւնք, կամ վասն հոմանուշնութեան չարադրածաց, և վր հոմանուշնութեան չարադրածայ։ Ածխ· պորֆ· *Արարչական բնութեին, ընդ որում ոչ այլ ոք ի դոյզ լծակցի հոմանուշնութ։ Խոր·ՀԷ՝ *Ամենայնքս է անուանին, և ոչ ոք կարէ գիտել և սահմանել վասն հոմանուշնութեանն։ Լծ· առմ։

ՀՈՄԱՊԱՏԱՒԱԲԱՐ· Տ· ՀԱՄԱՊԱՏԱՒԱԲԱՐ· * Համապատասխաբար սէց հրեշտակաց· Մ·ԹԷ·ԱՒԷՂ։

ՀՈՄԱՊԱՐԱՒՈՐԻ, կամ րեԼ· Ի միասին պարել, պարս բռլորել· *Համապատասխաբար ասօր, որ յայլագս մեղն պատասխաբազմեալ յայլեր, եկաք· ԱՔ· ՀՄբ։

ՀՈՄԱՒԱԿԱՆ, ի, ած· ա· Համառօտ ութիւ· բովանդակիչ՝ի սակս բանս զբազումս իմաստս· *Գիտնականաց որ ասէ համառօտականն բան բազմաց։ Գիտնականացն զհոմանուականն ձանաչելով իսկատ· Մ·ԹԷ· ՆՒՆԷ։

ՀՈՄԱՍԵՂԱՆ, ի, ած· ա· Սեղանակից· բարձակից· * Ընկալարուք զսկսն աղքատաք զանակիցն ձեր և զհոմասեղան· Բբ· ԹՀ։

ՀՈՄԱՍԵՌ· ի, ից· Տ· ՀԱՄԱՍԵՌ· Ομογενής. Ejusdem generis, cognatus. *Ներբեր մարդ երկոցին, և հրեշտակ երկոցին, դեր ի վերոյ յոքունց հոմասեռակցս· այսինքն մարդկան· Սիաս· ի յմբ· *Նշանս այս առաւելս ի խոսքս և ի հոյս հոմասեռիցն (փայտից)· Ն·ր· Խբ· * Լեառն փոքր (սար), և կարմակն մեծ, վասն ուսմանն հոմասեռիցն մեծ գոլ, և ուսմանն նուազ հոմասեռիցն· Աբէ·ր· ՀՈՒՆԿ· *Հուր արտհէ ի միմեանց զհոմասեռսն և զայլասեռսն· Սահմ· ԷՀ։

ՀՈՄԱՍԻՐ· Տ· ՀԱՄԱՍԻՐ· * Եւ այլ եւս սոցուն հոմասիր բարեգիսպութիք։ Պիա։ *Աղջականք և հոմասէրքն՝ի միասին եկեալ· Պ·ա·ր· օրին· ԼՀ։

ՀՈՄԱՏԵՍԱԿ· Տ· ՀԱՄԱՏԵՍԱԿ· *Ոչ բան բնութեն հոմատեսակացն· Ածխ· պ·ր·ֆ· *Ածսոիկ որոշեալ լինին նոքա ի հոմատեսակ յիւրաքանչիւրսցն նիւթոց· Բազում չանց հոմատեսակ, եզանիցիք զնոյնդոյն, թիան բարբառոցց· Յն· ԷՄ· պ·ա·ր Ն երբ։

ՀՈՄԱՏՈՀՄ· Տ· ՏՈՀՄԱԿՈՑ· *Սահմանանայ Թագաւորին մնաքու Թաց՝ հոմատոհմին սրչակունեաց· կ·պ·ձ·ի·ր։

ՀՈՄԱՏՐԻՆ· Տ· ՀԱՄԱՏՐԻՆ· *Իրր եղբայր և հոմատրին· ՓԷ· այ·ր։

ՀՈՄԱՅՆԵՂ· Տ· ՀԱՄԱՅՆԵՂ· Ὁμόφυλος. *Վերջացեալ յիւրոցն հոմայնեղից· Բովանդակ աղգին հոմայնեղ յառաջ բաղաղատին· Պիա։ *Սիրով առ հոմայնեղսն կալ և մնալ· Շ· Ֆի։ * Ասեէլութ վարիք առ հոմայնեղսդ· Ոչ ողորմիք հոմայնեղին· Սարգ· յ·ի· Ե· Ն ֆ· * Բաշխէ՝ առ իւրաքանչիւր տեսակ զհոմայնեղն իւր առաքելով Պ·ա·ր· փ·ի՛։

ՀՈՄԱՅՆՈՒԻ· ֆ· Յիրեսարս ընդմտաՆեԼ· ի քնէ տարրսանալ· բնաւորիլ տերտիւ ընդ միմեանս· *Ընկերանեալն միաձաւորութիք և ամրութիք անչփոթապար հոմայնիգեղցին· Ոչ ինչ ըստ հասարակաց է որոշեալ բոլորից հոմայնդեղեցլոց ի միմեանս, և հոմամիաւորելոց ըստ միոյ պարզ և անբաժ հաւասոց զորութիք և շնորհայ· Մ·ա·ս·Եվէ։

ՀՈՄԵՐԱԿԱՆ, ի, ած· ա· Որ ինչ անկ է հոմերոսի իշխանի քերթողայ և փերթողական· բանասաեղծական· տաղաչափական· *Ջամենայն տաղս հոմերականաս հաղնիրգութեցն· Ածխ· պորֆ· *Իսա հոմերական օտար կանոնին· Յն· ԱԲ· * Թախտանձաօք աղօթասուերք՝ հոմերական տաղիւ չափեր· Լմբ· ի ընդ։

ՀՈՄԵՐԱՒՐ· Տ· ՀԱՄԵՐԱՒՐ· *Ըստ իւրաքանչիւր հոմերոսի տեսականն հասեալ (Թռչնոց)· Պիա։

ՀՈՄԵՐԱՆԱԼ· է· Ὁμηρίζω. Homerum imitor· և ὁμηρέω, convenio, comitor. Նմանելնել հոմերոսի· քաջ քերթող, և գուշակ գոհանիլ քերթողաբան· *Պատճերաքոյ եղեալ ընդ զմիւռնացիան կողոփանեացն, պատանի գոլով հոմերոս՝ ասէ յզմիւռնացիան, ես կամիմ ձեզ հոմերոսանալ· այսինքն զհանդերձեալսցն (յայլմուԹիեց) գուշակել ձեզ· Մ·ֆ· Ե երէ· ԹԷ· (ուր երկդիմի բառն յին· Թե, բնաւ Թարգմանելի էր, ես կամիմ ուղիկից ձեզ լինել·)

ՀՈՄԵՐԱՊԵՍ· ֆ· Որպէս զհոմերոս· քերթողաբար· * Երգել տաղիս հոմերաս պէս· Շ· այէ·ր։

ՀՈՄԵՐՈՍ, ի· գրի և ՀՈՄԵՐՈՆ, ի· Տէս Բռ· յտկ· ան։

ՀՈՄԵՐՈՍԵԱՆ· Տ· ՀՈՄԵՐԱՆԱՆ· * Ազգէ ձայն ասացոք կոչեցցն և կոտիլ ցոյն հոմերոսեան քերթուածին· Երէ· ԹԷ։

ՀՈՄԻԼ, եալ· ի· Միասան գոսունիլ· *Հարկիւր տասն ընդ մեզ հոմեալ վիրք· Սահան։

ՀՈՄԻԼԽԱՆ, ի, ած· ա· Իշխանակից· գործակից իշխանութեն· * Գործք շնուէլի անարժան հոմիշխանին մեծին սահակայ· Խոր· ֆ· 66։ *Ինքնագործ՝ հոմիշխան երկուցն և ընդ նմին· Նար· ՀՀ։ *Ելիցես ընդ իս միասան քնակել հոմիշխան· Պտմ· ագէ·ա· (այժմու յն· մսոսհրάτωρ, իբր միահեծան. այլ ըստ հյ· օμοκράτωρ.)

ՀՈՑ· Տ· ԽՈՑ· *Առանց հոյոց մանգղինից· ի· Ղ· ձի· 15։

ՀՈՅԱԿԱՊ, ի, ից· ա· Ἐπ κλητος, περιβόητος, ἐπαινετός. Inclytus, celebris, laudatus. (ի բառէս Խոյ, Խոյակ, կամ Հոյ, կամ Հոյն· նմանութիք զրաւոր և ածուր յատկութեց·) իբր Հրաշակերտ և անեղ, մեծամուր, հռչակաւոր· փառաւոր· երևելի· ականաւոր· չքնեղ· գովելի· մեծանուն· անուանի (չնուած, կամ գործ, կամ անձն·)· ինչոբր, նամփոբր, գեղեցիկ, ապիղ· * Քաղաքդ հոյակապ· Քաղաքք հոյակապք· Հոյակապ տաճար· Եփի· իԷ· 17։ Յէս· ի· 9։ ի· ի· 23։ *Հոյակապ և հռչակաւոր զնա ամենայն քաղաքացն ցուցանել· Սարգ· յ·ի· ձ։ *Զգաւառն այբարառաւ զհոյակապն և զնշանչակաբոր և զանառնարն· փարպ։ *Հոյակապ չքնեղութեի յաղթութեն· Ագաթ։ *Հոյակապ յաղթութեի· Խոր· Հռիփս։ * Անհագին և հոյակապ սպառազինութիք· Հոյակապ նազաբանութեն· Պիա։ * Որոյ քաղաք իւր հոյակապ ոյսքան, և անուանի բազմաց· Համամ· առմ։ * Կոկորդ քո հոյակապ դինի ագնիս· Զփր· ԼԲ։ *Հոյակապ էր ի կախարդութեն (կիպրիանոս)· Ճ· Ա։ * Հոյակապք··· և քաղաք յոյանեցան· Հոյակապ մեծ իշխանն աահակ· Ցհ· ԼԲ։ *Հոյակապ քն ի մէջ եբրայեցւոցն մարգարէքն· Իժիչկ հոյակապ· Ե··· փբ· *Անուանեալ հոյակապ լիներ այն ինչ՝ որ գործեալ լիներ անդ· Ե··· պփմ· Ի· 16։ * Զհրաշագործսն հինդհազարհոգի հոյակապ խորհրդածութիք օր ոճոխանել արժանաւորեցաք· Զփր· ԼԲ։

ՀՈՅԱԿԱՊԵԱԼ· Հոյակապ եղեալ· *Հոյակապեալ անուամբն· Պիա։

ՀՈՅԱՆՈՒՆ· ա· Քաջանուն· Հոյակապ անուամբն· մեծանուն· որպէս ի գիմաց յորդանան գետոյ ասի, *Ցի նա և հոյանուն էի պարծանօք· Պիա։

ՀՈՅԱՉ, հուսլ· գ· Հիւթ կաԹեալ ի անկոց· որպես խիժ· աւիչկ· (լծ· և Թ· Է օչ· և ՀԷՀ Է աչԷ· ծառի արցունք· ըստ հին բա· խիժ· լացուր կամ չախուր· կէհչ· մաղԹ·) յին· և լտ· պէտպէս բառիւք բաց յատարեալ· *Կէտն ի կամէն, կէտն ի կէհչ, կէտն ի հոյչն բաղատանոս ծառոյ· հոյչն և կամէն նարդէս ծառոյ· Եբ զէչկարմունչ ասէն, Թէ և նա հոյչ է ծառոյ· Ոչ դիտէ պչօրութեի այնմ հուսլոյ ևն· Վէչօր· Է։

ՀՈՅԼՔ, հուսլից կամ հոյլից, և լոյ·գ· Ἐσμός. Examen (apum). πλῆθος, agmen. ὄχλος, turba, grex, congregatio· գրի և ՀՈՒՔ· յորմէ ՀՈՒԻ· Նոյն ընդ Բոյլք, (լծ· և բոլոր· յն· ὁλος, ὁλως· Թ· ասլաս· *Ինչպէս, հաւք հաւք, գօլ·) ժողով· կոկ խուռն· առեղն· բազմու Թիւն հաւաքեալ· դաս· պար· *Ինբին· պեօլԻն, ձեմ· *Հոյլք մեղուաց՝ Մահարեր՝ չորքտասնեակ, և կիս հոյլից մեղուաց· Պիա։ * Հոյլք վերին զօրաց՝ Քրովբէական հոյլք· Շար· *Ա· դերագոյն կայիցն հոյլս· Նար· փա· *Ի զինուորութեցն հոյլս· Ի հոյլս քերԹողական պարուց· Զհինասունացն հոյլսն· Զբազումս հիւանդաց հոյլս· Հոյլք չարաց, կամ անզդամաց, կենդանեաց, տապականեաց· Պիա· * Սպասաւորաց զոյ զհոյլսն ոչ մոռանչք Թողեր· Տա· * Հոյլք երեց, կամ եղանց· Ածխ· Ք· 11։ Ճ· Ր· *Հոյլք մեղուց, կամ հայհոյութեց· Ցձա· Ը· Սարփ· ա· պ· Է· * Ուրբ եհեսցէն զքեզ սյսուհետև հոյլք վիսյութեց մարգարէից վասն գալոց տեսանն քոյ· Ղեսդ· *Ուռնիմ և այլ վիսյութիս՝ յոլովագոյն հոյլս, զորս համառօտեալ օգտակարագոյն վարկաք· անդ· *Ա յս բասչաղանաց և ընդվայրի խնդրոց են հոյլք· անդ։

ՀՈՅԼԻ Ի ՀՈՅԼ· տ· գունդագունդ· խմբովին· *Պետրոսեան գաւառն փոխոյով հոյլ ի հոյլ ձեմին (իւղաբերք)· Նար· փա·

ՀՈՅՆ· ա· Իբր հոմ, այսինքն խիտ· միանգամայն և ուղիղ, հարԹ· որ և Գայթ, այսինքն խիտ և դիւրագոյլ· (ուստի Անհոյծ, և Անգոյտ·)· *Հոյծ խնկովք, և անուշահոտ ծաղկօք· Ճ· Գ· *Հոյծ հարԹութեք՝ Հարլե և հոյծ· Հոյծ, կատարուն, շարժուն· Մ·ֆ· Ը· Ի· ԼՀ· ԿԲ։

ՀՈՅՆԵԱԼ· Հոյծ եղեալ· *Նրբաքար չիւքն քանունիկոն հարԹութեամբ հոյծեալ· Մ·ֆ· ւ։

ՀՈՅԿԱՊ, կամ ԽՈՅԿԱՊ· (եԹէ չկայցէ սիալ գրչի·) որպէս Պաուիչ և գարմա-

նիչ. *Մշակ՝ ծառաց անկիչ, աղքատութիւն հոչակող, բժիշկ հոդմոց, գաստիարակ ժամուց. Պիտոս:

ՀՈՅՆ, հունի, ից. գ. որ գրի և ՀՈՆ. ՀՈՒՆ. Ջղալ, կամ զոլալ. ջուր. Գըւզաճգի. *Թունելին, և նուռն, և հոյնն, և ամենայն ծառք մրգաբերք. Ագաթ: *Ի կորզել հունից ալայեալ Թրւքին, արարեալ բրնձոս. Մագ. իգ:

ՀՈՅՆ, կամ ՀՈՅ. ԱՀ, կամ ուհարկու անուն քաղուածի. (Թեւրեա որպես Ախոյեան, կամ խոյի.) *Սկսաւ ահն և հոյն (գնմի բառ, փօլօ, այսինքն երկիւղ, կամ ահաւորութիւն) հրմեալ առաջի յուգայ և եղբարցն. ա. Դ. գ. 13:

ՀՈՆԱԻ, կամ ՀՈՆԱՒԵԱԼ. Տ. ԽՈՆԱԻ, ևն. *Գործիքն ապականեալ էգին, իբրև թէ որպէս փող ջախջախեալ, ապի հոնաւեալ. Եղիշ. հոգ:

ՀՈՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Կλετική. Vocativum. Կոչական. իբր յուշ առնելով ուսիք յանուանէ կամ ձայնիւ կոչման. *Հոգւովք անուանց... հայցական, հոչական: Եւ հոչականն՝ առասական (է). Թր. ՚ներ: *Ո՛վ ած, հոչական. ով մարդ, հոչական. Երէ. ՚երւ. Նկ. անդ: *Ոմանք հարցականք, ոմանք հոչականք ՚՚. իբր բացագանչական. (՚ի լ. հրաշական). Աղ. պերլոբ:

ՀՈՈՒ. գ. Երկրորդ ամիս հայոց զկնի Նաւասարդի. ըստ չարժական տոմարի այլ ևայլ ամսոց հռովմայեցւոց՝ ի գէպ եկեալ յայլեայլ դարս. Ագաթ: Աբեր. ևն: Վանական՝ ի տարեմուտն կամի սառուգարանել այսպէս. *Հոգի, զի հոգին երկրագործք և մշակք, զպտրեան և զգինի՝ ի չտեմարանս ժողովեալ՚՚. որ ըստ իմիք յարմարի անշարժ տոմարի յայսմուտքս, կամ ժամանակի Թարգմանչաց, ըստ որում հոգին պատասխանի կէս մի սեպհականելոյ, և կէս մի հոգ սեմնելոյ:

ՀՈՌՈՄ, մի, մց. գ. ա. Ῥωμαῖος. Romanus, romaeus. գրի և ՀՈՌՈՄ, իբր հռոմ, այսինքն Հռովմայեցի. սէնգհական կոչումն լատին ազգի թուալացոց բնակելոյ ի հռովմ քաղաքի և ի սահմանս նորա. այլ ի փոխագրիլ կայսերութեն՝ ի բիւզանդիոն՝ յորմէ ևս սկսան ի նոյն անուն կոչիլ. Թ. ատամ, ատամ. *Գայցեն հռոմէք (կամ հռոմք,) և քառնայցեն զազգս մեր և զքաղաքս. Յհ. ծա. 48: *Կանգնեցին հռոմէք զդիւսչս ի տաճարի անդ: Տանիկեան ի պաշտաման անդ երուսաղէմի ի ձեռնաց հռոմայոց. Եփր. համաբ: *Որ և ինքն իսկ յուլիոս կեսար զգուշացոյցն հռոմովմոց, և զքեսքիսոնն (լս. պիսէ՚օդիէնէ. այն է նահանգ) կարգեաց. Շիր. երն: *Հաւատաց բիմ զօրացն հռոմովմոց. Եղիշ. ը:

Եւ իբր հռոմական. լատինական. *Ջայս ամենայն խոսկեաս գայիանէ ի բաբառս հռոմ. Ագաթ: *Գրեաց ի լեզուս հռոմ: Ակս ի լեզուէ անտի հռոմէ առաջ ի յոյն այսր. Եսա. պամ. է. 5: է. 17:

Կամ որպէս Յունական. *Բայց ի հռոմ գիրս ևս յայտնագոյն զսոյն գտանեմ. Լմհ. ող: *Մինչսոյն հռոմ լեզուաս լուսաւորութիւն անուանի. Լծ. ՟ածաբ:

ՀՈՌՈՄԱՐԷՆ. ՚ տ. հռոմովմայեցերէն, ՀՈՌՈՄԵՐԷՆ. ՚ և հռոմովմայեցի (լեզու). *Վարժեալ հայրենի արուեստիս հռոմարէն և յունարէն ուսեալ գաղութի. Ագաթ. յ՚ՂՀ. յ: *Եցոյց զիւորհուրդս թագաւորին հռոմարէն: Ըստ հռոմերէն լեզուի: Ասէ ի հռոմերէն ցամենայն ժողովուրդան. Եսա. պամ. ի. 1: Նէ. 1:

ՀՈՍ, մանաւանդ ՀՈՍՔ. սից. գ. Ῥοή, ἐπαρόος. Fluentum, fluxus, influxio. Արմատ հոսելոյ. որպէս հոսումն, հոսանք. *Օվ՝ անհատ հասուք և անչափելի հոսիւք Պիտեր: *Ի հոսից բազմաձև կոհակաց. Մագ. իճ:

ՀՈՍԱԿ, ի. գ. կամ փոխանակ-գլուխ հրոսակ, և կամ որպէս հոսեալ յարձակումն զօրաց. *Քաղմուելեն անկարգ հոսակի (այլ ձ. հրոսակի) ամբոխոյն բնչոյ. Խոր. ՟. 10:

ՀՈՍԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ՀՈՍԱՆՈՒՏ. *Որպէս ըղձուրս այս որ առ մեզ ի հոսականն: Աչքն զպայծառ լուսոյն ալքիւր միշտ հոսական. Երզն. ոպ. երի: *Հոսական և անհատոտ կենդանի. Նկ. էպի:

ՀՈՍԱՆԱՀՈՂՎԱԸՄԱԺ. ա. Որ հոսի հողմամբ ի չարժման. որպէս յորդահոսզաց. *Սնունդք (՚ի) հոսանահողմաչարժ վարգապետութենս աւետարանին քան. Թէոդոր. կոա:

ՀՈՍԱՆԱՊՏՈՒՑ. ա. Որոյ հոսանքն պատուս առնուն. որպէս յորմանք գետոց. *Ի հոսանաստոյտ պարագայ չուրան յորդանան մկրտեաց զքն. Թէոդոր. կոա:

ՀՈՍԱՆՈՒՏ. ի. ից. ա. Χυτός. Fluidus. որ և ՀՈՍԱԿԱՆ. Որ ինչ հոսի առ լուծական նութեանն. հեղուկ. լայծ. և Յորգահոս: Նմանութ՚ Անցաւոր. վաղանցուկ. գիւտասահ. գիւրաթափ. վաղզ անյնոզ բան. ա. գոյ, ՚ներ, քանի. *Ջրոյն՝ երկակի, ոմն գէղ, և ոմն հոսանուտ՝ սեռք սորա. Պտպտ. պխ: *Կարծրն քեզ հոսանուտ է, և լոյնն քեզ պնդակազմ: Հոսանուտ և սառրածոր բեզի նիւթից գերաիսա. Նոր. ծՂ. ղՂ: *Ջհոսանուտ և զլոյծ բնութեն ջուրց բաբւղք պնդեաց. Իգ: *Ընթացաւցանելով ի ժամս հոսանուտ անձրեաց, և արեգակնաւկէզ սօթոյ. Վրկ. ոպ: *Հոսանուտ բնոսի ծովու: Անկեր է ծով, և հոսանուտ մարմին. Պէտ: Նկ. ծոդ: *Ո՛չ կեղծիկուր հոսանուտ առ՝ ի լուսթի անապականին. Աբեր. ա. ի: *Ա՚յսչափ չաՂք օգտից ի զպՂմանէ արասուսց, որ չարժեն զբարս հոսանուտս ի գետս փրկութե. Յճխ. ծՂ: *Հոսանուտ և եղական բնութ. Սարգ. յի. Ղ: *Հոսանուտ բնութեն յարփոխիմբ. Լմհ. ոչ: *Ի հոսանուտ վայրէ կենդանոյս (հանգոյն գետոյ). Յհ. իմ. ԼԼԷ:

ՀՈՍԱՆՔ, նաց, նաք. գ. Ῥυσις, ῥοή, ἄφεσις. Fluxus, effluentia, remissio. ναμα, fluentum, latex. σύρτις, syrtis, ևն. որ և ՀՈՍՔ, ՀՈՍՈՒՄՆ. Խաղացք և վազք, ուղիք, յորձանք. բղխումն. զեղումն. յորդութե ջուրց. նմանութ՚ և ՚ամ լցաց. ափըն. սեռ. *Ջհոսանս աստուածկ անձրևաց: Իբրև ջուրց բաղմաց բռնութե հոսանց: Հոսանս ջուրց իջուցին սէնք մեր. Յոբ. ԼԸ. 25. Ես. ծՂ. 13: ՈՂբ. Ղ. 48: *Հոսանք բազում յերկնից, և առ ծովս ժողովեցան. Եփր. ծն: *Հոսանք ականակիսն աղբերաց: Բնութե (գետոյ) հզօրապէս զի վայրն հոսանից ունի կարգ. Պէտ: *Յաչաց հեղուլ զարտասուաց հոսանս: Անոքա վրայք ապականեալ են ի հոսանս չարեացն. Յճխ: *Լցեալք անկարօտ հոսանաք հոգւոյն. Ագաթ: *Ըստխոսութե հոսանք. Աբեր. ծչ: Ես. Յհ. իմ. ԼԸ: *Հոսանք ջուրց՝ բազմութեամբ՝ ի լեռնէն իջանելով. Խոր. ա. 15: *Որք զքաղաքսահան ապրեալ բազուցանէն ըզհոսանս (իբր վտակս). Կիւրղ. ՚ի խոյն: *Ջարձանն երկաթի Թագլաթ, ուր ասացեալ գոլ զհոսանս ՚՚. լման յորձանս. Աբեր. Ե: *Ի հոսանս հրաձգութե՚ն և ՚ի կայքմունս Թնգկականաց ՚՚. (որպես ռմկ. աբեղ էէ-սէ-ր-ջ-ե-է.) Աբեր. Է. 11: Նմանին նմանութե ասի. *Եւ ացեալ ցանկութե որովայնամոլութե՚ն հեղոս զհոսանս, և այրէ զորս գտանէ ախտին սիրոյն. Յճխ. է:

ՀՈՍԵՄ. եցի. ն. Ῥύω, ἐκχέω. Effluo, effundo. κατάγω, deduco. Հեղուլ առատութե՚ամբ. վայթել յորդութե՚ամբ. բղխել, ՚ի վայր իջուցանել զկոյն իրս. վազցնել, ևֆէնէլ. ափըմ՚ափ, փէ՚ոփէ. *Ամպք հոսեցին զանձրև: Հոսեաց որպէս զգետս զջուրս (՚ի վիմէ): Հոսեցին իբրև զհեղեղ վարտասուս. Աա՚ոփ. ՟. 20: Սղ. կէ. 16: ՈՂբ. է. 18: *Հոսել վտակս յաւետս խոստացս, կամ յորդաբուխ արաօսր. Պէտ: *Ջանձրևն կէնաց... հոսեցել ՚ի յերկիր ծարաւուտ. Շար: *Հոսել զջրոյ՚ե՚ի պատգամաց. Ոսկ. յհ. ա. 6: *Հոսեալ լինի և սատկիկ լուսոյ պայծառութե՚ն յերկինս ՚ի յերկիր. Իգ:

ՀՈՍԵԼ. Αιχμάω. Ventilo, evacuo, dispergo. Հոսչաս կամ հեծանոցաս՝ հողմոյ սալ զկասեալ կամ զլուսեալ և զմանրեալ նիւթս. ցրել, ցրուել զոր լինչ և է. ցնդել. ցանել. սպակել. էրնէլ. սալօրմագ, փաղըմագ, սէրֆէլ. *Ցրուեցից զձեզ ընդ ամենայն ազգս. զոր օրինակ հոսի հոսչաւս իբրև զփոշի հոսեալ ՚ի կալոյ: Իբրև զունդ յարդի հոսեալ յերեսաց հողմոյ: Հոսեցեն զնոսա յայնկոյս գետոյն: Հոսեցից զնոսս ընդ գաւառս: Մանրեացե՚ս հոսեացե զամենայն Թագաւորութե՚ս: Զչորրորդ մասն հոսեցես հողմոյ: Որպէս փոշի՝ զոր հոսէ հողմ ՚ի վերայ երեսաց երկրի. Լմհ:

ՀՈՍԵԼ. Κρημνίζω, καταχρημνίζω. Praecipito. βάλλω, mitto, ejicio. Վերստաւ՚ի վայր ցնդեցնել, գահավիժեցնել. զընկենուլ. Թողթափել. կործանել. Թափել. վերյիգել. նէ. փէ. ալնմագ, քըլչալնմագ. *Ջմանկունան ՚ի պարապաց անտի ՚ի վայր հոսեցին: Զանձն ՚ի բարձուէ ընդ պատիսան հոսել: Հոսել վերգս մեծամեծս. Է. Դ. Ը. 10: ծՂ. 43: ա. 16: *Հոսեր ընկենոյր բարդս բարգս ՚ի մէջ զօրացն: Զաչաարական վերուստ ՚ի վայր փլուզեալ հոսեաց. Ագաթ: *Ակս եօթն և ասան նեսուիւք հարեալ՝ վերուստ ՚ի վայր հոսեաց. մխանց զկնի՝ իբր ՚ի սատկիկ մրկէ վաղահասուկ ՚ի Թզենեաց. Խոր. գ. 40: *Մէ զամենայն գժուարագիր բեռինս վրաց ՚ի վերայ ամենեցուն հոսեացին. Մանդ. Ը:

ՀՈՍԵՄ, եցի. ը. } Ῥυέω, ἐπιχύομαι, ՀՈՍԻՄ, եցայ. } καταφέρομαι. Fluo, infundor, deferor. ἐμπηδάω, insilio, irruo. Ծորիլ. բղխել. յորդել. ՚ինանել. վայրաբերիլ. և վերստաւ ՚ի վայր՝ ՚ի վերայ յարձակիլ. գրհ տալ. անկանիլ. վազել, ևֆէնէլ. հնաբէնչ գգոգ, փէ՚ոփէ. *Հոսեաց առաջամայն արիւն և ջուր ՚ի կողից պատակերին. Ճ. Բ: *Ցորմէ հոսեաց անձրևն կենաց. Շար: *Ինվանգակ աղիսոյն առիթ ՚ի մերս հեգեցաքար հոսեաց գետ. Պէտ: *Հոսիցեն զվէմն, և հոսեին ջուրք: Ջուրն հոսեր յաջմէ կողմանէ: Արիւնն գուռպագունդ արտաքս հոսեր: Իբրև զջուր հոսեալ ընդ զառ ՚ի վայր. ԵՒն: *Վասն որ յերեսաց հոսին (գինջումբեամբ). Նէ. գ՚ոփ: *Ի քնոյ Թուղացեալք հոսիցին: Հոսիցի ՚ի քուն. կանայ: *Ընդ քեզ և զջրք վերին հոսին, մինչ զի Թաւոր մնալ երկին. Ը՚ որդէ: *Բազում ՚ի միմեանց վերայ կուտեալք ՚ի ներքս հոսեին. Ճ. Ա: *Յանգգնաբար յաստաչիաբուղեան հոսելով վտանգս. Յհ. իմ. ոպ: *Հոգին սբ ՚ի վերայ ամենայն հաւատացելոցն հոսեցաւ. Կոչ. գ: *Հրայայտ յոլմունք ՚ի վայր հոսեալ. Յհ. կ: *Իբրև զհնոր հոսեցաւ. Մանդ. է: *Բազում մարդիկ ՚ի վայր հոսեցին. Եղիշ. Իբրա: *Որ ոչ (ծուլը հոսեալ վիմին՝) ՚ի խոր մեռոյ անդրն գային: Զոր պա հեցեր ՚ի հոսելոյ, և կանգ

նեցեր ՚ի գլորելոյ. Ցո՝ արդէ՛ : Շաբ : ՚Ոչ ՚ի բարձրութենէն կայից հոսեցան : Եթէ ՚ի շարս գումարտակին՝ յորմէ հոսեցայ.Նաբ.ժա.ի՛ : Կամ ՚Հոսեցան յոլիւսեան , և որ ընդ նմա էին , ՚ի գլորէ անտի. ա. Դ. Ք. 48 :

ՀՈՍԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ՀՈՍՍՄ. ն. ըստ ա՝ նշ. Վաղընէլ. ափեցնիմ . ՚Վտակս հոսեցուցանէր (Ջուրց)։ Հոսեցոյց վտակս. Ագաթ : Աստ. ւ : ՚Վտակս արեան հոսեցուցաք . խոր . ա. 25 : ՚Վտակք արեան մեղ հոսեցոյց ՚ի սե կուկէն. Տաղ : ՚Արտօսր ոչ սակաւ հոսեցուցանէի. Մագ . իէ: ՚Զմարմինովք նորա հոսեցուցանէին . Ճ . Ա՝ : Լցկէ զմարմին, և զարիւնն հոսեցուցանէ. կանոն :

ՀՈՍԻՉ , սչի, չաց . ա . Աւհμάων, λιχμός. μενος : Ventilans, dispergens . Հոսող . որ հոսէ կամ ցնդէ . ՚Զհոսիչս ծխոյն չարաչար . Խ . ծա. 19 : ՚Հողմն՝ հոսոց հոսիչ և ցրուիչ . Բր . ծէ :

ՀՈՍԻՉ . գ . Λιχμός . Ventilabrum, vannus. Հեծանոց . գործի հոսելոյ . հոսելի . Եփ . ՚Հոսի հոսչաս , և մի անկցի մանրուած նորա յերկիր. Ամո . Ի. 9 : ՚ Տապարաւ բանին, հոսչաս արդար դատաստանին. Երզն . ւ : ՚Ուրուհումն հոսողն՝ երկրորդ գալուստն քրիստոսի . հոսիչն՝ յանդիմանութիւն . Եփ. առ. փաբ : Ի նոյն միտս ասի և հոսող՝ որպէս հոսիչ , այսինքն հեծանոց . ՚ Ցուշ առնէ զկալոյ և զհոսողին զընարութիւն. Ոսէ. Ս. Ի. 7 :

ՀՈՍՀՈՍԻԼ, սեալ. ՟յ. Հոսիլով հոսիլ . զեղանիլ . ՚Այսր անդր հոսհոսեալ զեւան զմարտուցելովքն . Ոսէ . յհ . ա . 3 :

ՀՈՄՆԵԼ, նիլ, նեալ. իբր ասկականն բառիս Հոսել . այսինքն ցնդել , ցրուել որպէս հոսաբ. և կամ Ոսին լինել և ազազուն, չոր՝ ՚Զհոմնեալ և զգոյացեալ ոսկերքն յարութեանէ : Զցամաքեալ և զհոմնեալ ոսկերսն . Լձ . ի՛ել :

ՀՈՍՈՒԹԻՒՆ . գ . } ՚Ρύσις , ἐχχύσις .
ՀՈՍՈՒՄՆ , ման. } Fluxus , fusio, effusio , profluvium . որ և ՀՈՍՔ . Հոսիլն՝ ըստ ամենայն նշ. բղխումն, ծորումն, գիջելումն անցք. անյագուրութեան . վայրագութեան . ՚Հոգ Թանձրամարմին , ջուր ՚ի հոսումէն . Գնչ : ՚Նախ մեղք գիտումեն են , և ապա տարաժամ հոսումեքք : Աժուժկալութեամբ լկէ զինքն , և հոսումն արասցէ մարմնոյ իւրոյ . Կանոն : ՚Սանձեսցէ զանձնիշխան կամացն զհոսումն. Ցճխ.ծ՝ : ՚Քան զօրհնեա հաստատակաց բնաւորականս հոսմանց . Նաբ . ծէ :

ՀՈՎ , ոյ , ոց կամ ուց . ա. Ψυχρός. Frigesceus , frigidus . Ջով. ցուրտ . ցօղագին . պաղուկ . ասաք , սքրին . (յբ . և ա.մկ . հով , հովին. և հովս.) ՚Աղբիւր հով լուրց դանալ լինէր առ ՚ի հանգուցանել զծարաւն ստամբսոնի . Եփր . դա : ՚Բաժակաւ մի ջուր հով : Ջուր ականակիս հով: Ընդ ջոյ հովոյ.Ոսէ. Տ. ի. 20: Փիլ. պեռսական : Շ . գ : ՚ Սեռս մարդ.հով է և չորին. մարդս սպիտակ նման ջոյ հով և կակուղ. Դամաս : ՚ Պատեհ է զայս հիւանդս ՚ի հով տուն պահել, յորժ ցանած լինի հով ջուր . Մխ. բծդ : ՚Հովտեղւոյ հով ջրով. վ.պ : ՚ (Քրքում.) ոչ կարի հով և ոչ կարի ջերմ. Նաբ . էգ : ՚ Ի հով ժամանակի . Եզեկ :

ՀՈՎ . գ . իբր Հովութիւն . զովութիւն . պաղութիւն . սքրինէիս . և Ցեղի հով . հովանոց . սքրին ՚յամ հալաթաբ՝ հովոտ փեղ . ՚Որ(գգմնին՝) եղ, ասար հով յուռանին. Գնչ : ՚Ո՛ւր ուրիք և գիպէր ՚ի տեղիս ՚ի յոստանի և ՚ի հովիս: Հասեալ ամիսք ասղոյն ջերմութեան, չոս արարեալ ՚ի տեղիս հովոց . Փարպ : ՚Ցապարանս ալքսունի, որ էին հովոց գետին Թագաւորացն . Ճ . Բ : ՚Որ և հողմոց սիաղոյսնան ըստ ժամանակի հովուց և ջերմութեանց . Ցճխ . է :

Իսկ Մագ . ծի.՚(Ցարձանս Ճարտասս) ոչ դանդաղեցայ նկարել զքիլս և զբլակս , կամ եթէ զկրկնակս և զհով հանդերձին ո . իսմ զհովահարեալ մատանս կամ զծալս թեբ . բաբացս :

ՀՈՎԱԲԵՐ . ա . Որ բերէ զհովութիւն կամ զզով օգ.՚Եթող պատուհանս լուսանցոյցս , հովաբերս , և հովաշունչս . Ճ . Ա :

ՀՈՎԱԲՆՈՒԹԻՒՆ . ա . Բառ ոմկ. Որոյ հով է բնութեի զովացուցիչ . ՚ Հովաբերութեի մեր ուտել . Ոսէ ի ի ո ր :

ՀՈՎԱՀԱՐ , ի , աց . ա . գ . Հարմամբ օդոյ զովարար . գործի հովահարօղ . հովհրօղ . Եփ . ղէ . իբր թիւրս , flabellum . որ և ՚Հրաց ՚ (Ցոստաց արմատնեաց) լինի հովահարս ազնուական երեսաց . Վ.բ՝ն . Երգ : ՚Զեր ՚ի վերոյ քան զգլուխն հոգի հովահարօք պատճառեն . Աթոռ . ոպ :

ՀՈՎԱՀԱՐԵՄ, եցի. ն. ՚Αναῤῥυπίζω. Flabello, sive flatu excito. որ և ՀՈՎԱՀԱՐԵԼ . Հովել . զովացուցանել կամ արծարծանել հողմով հովհրել . և հովիբէել . ՚Եթէ ոչ մի ինչ սիք ոչ հովահարիցէ զքոյն.Նիւս. ՚Մինչ ննջէր ՚ի տօթի , հրեշտակ աեառն հովհարեր նմա . Վ.բ՝ հդ. յ :

ՀՈՎԱՁ.ՈՂ՚վ վայ վայ. վայ. աւանդ.(երբեմն և ասող . և իսկ. օյի , օ՛ւի . յն . լա. ոպ՝ . վ՝ .) ՚Ընդ ամենայն անդաստանս ասասցին , հովայ. Մծբ . ծէ . այն է բանն Ամովսայ . է. 16:

ՀՈՎԱՁԱՒՆ , ՛ւնոյ , ոց . ա . Հով . զովպաղուկ . սէրին՝ Հովային և զովային վայրքն. վ.պ : ՚Պատեհ է զայս հիւանդս . . . ՚ի հովային ծաղկունսն հոտուտալ տալ: Մխ. էծդ :

ՀՈՎԱՆԱԳՐԵԼ . Տ. ՍՏՈՒԵՐԱԳՐԵԼ . ՚Զպալատոյդ ինդրէ Թէա , իբրև զՀոգեին հովանագրելով. Ա՝ ոբ . ծ՝ :

ՀՈՎԱՆԱԿԻ . Տ. ՍՏՈՒԵՐԱԲԱՐ . ՚Սառըագրական սահման՝ հովանակի . և ոչ զնա կուգին ենթակային յայսմէ : Դամաս :

ՀՈՎԱՆԱՄ , ացայ . է . ՚Αποψύχομαι . Frigesco . Զովանալ . ցրտանալ . գաղջանալ . պաղիլ . սէրինէնդէ , ասզամագ . ՚ Անանան չկրնալի՝ ի տապոյ արեգականն , և ապա գառնան՝ հովանան,հովանեաք ամպոց . Վ.բ՝ոյ . ի՛ : ՚Ոչ ՚ի սառնամանեաց ձմերայնոյն հովանային , և ոչ ՚ի տապոյ խորշակին կեանսն եղէալ . Ի : ՚ Հովացեալ ՚ի նոցա նէ (այսինքն յապիւացեալ) զհովանալն ՚ի կերմուքէն ասէ . Նէ. էվէ :

ՀՈՎԱՆԱՆԱՄ. ացայ . է . Σκιάζω, ἐπισκιάζω. Obumbro, protego . Հովանի լինել կամ առնել ումեք : Նմանութի՝ Պահպանել . պաշտպանել . չոս ընէլ, նմին փոյթ առնել. կեսկեսկոխրէիս . ՚ Ամպով կամաց քոց հովանացիր հրաշապես . Նաբ . յի : ՚ Աստքերցն հովանացեալ ամպ լուսաքէն : Հովանացեալ ՚ի վերոյ՝ լուսաքէն ամպոյն : Հովանացեալ սկզ կուգին : Հովանացեալ ՚ի վերոյ քս՝ սե հոգւոյն. Շաբ : ՚Հովանացեալ ամպովքն . Ագաթ : ՚ Որպես ՚ի լերինն ամպ լուսաւոր հովանանայր պետրոսեանց . Գիգաթ . ՚Որպես թիր ական հովանանայ . Մագ . հե : ՚Հովանանային քերովբէքին բացական Թևոցն տարածմամբ . Ընտ . էլէդ :

ՀՈՎԱՆԱՆԱԼ . իբր իր. վերնոյն. σκιάζομαι. Հովանի ընդունել հանգչել ՚ի հովանալ . լինել ընդ հովանեաս պաշտպանութեան. ՚Հօգմէքնէիս . ՚Ասեն արամազդայ հովանանալ ընդ կանխեաւն գոգանոյ . Նէ . էվէ : ՚Զկոյս հովանացեալ զօրութիւք հոգւոյն. Խոր . հ՝ : ՚ Ի բարձրեալն հօրէ զօրացեալ և հովանացեալ . Նաբ . յ : ՚Ի սաապալ կի կային իբր հովանացեալ ՚ի մէջ շուշանի . Երզն . ֆբ :

ՀՈՎԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն . Σκιάζω. Umbro . Տալ հովանանալ . հովանի առնել զանձն . և Առնել զի հանգիցէ ոք ընդ հովանեաս . ՚Հովանացոյց (կամ հովանեցոյց) զամպս ՚ի վերայ անբաս մարդկան . Յոբ . իէ. 23 : ՚Համբարձաւ ՚ի յերկինս , և զամենայն խնամալի միտք ընդ իւր խոցմանն յարկաւն հովանացոյց . Լիտ . ազ :

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Κατάσκιος , σύσκιος , σκιερὸς, σκιάζων, ζουσα. Umbrosus, opacus, umbrans . Որ ինչ հովանի լինի կամ առնէ . հովանեաս . ստուերարկու . զովօդ ընօդ յօգւոյ . ՚Ձեօվէ եփէձի, ՚Ձեօվէլի , էօրլինս , սայէ ֆիւռէբէր , ֆռֆքէրբէկ . Տէս և ՎԱՐ . ՍԱՒՈՐ , ԱՆՑ ԱՐԱՒԱՒՈՑ . ՚ Հովանաւոր ամառաք , կամ ծառք , լեառն,գետոյք . Թզ . ՚ . ի՛ . 6 : Երեմ . ի՛ . 20 : Ամբ . ֆ . 3 : Երգ . ա . 17 . 5: ՚ Ամպ հովանաւոր . Շաբ : ՚ Հովանաւոր ապարանք , կամ մածուած լասաի , առուն , դեսպակ , Նաա . Խոր . ֆ . 8 : Նմբ . յի՛ : Ոսէ . յհ . ա . 30 : Ճ . Ա : Մաղ : ՚Զիմիդ կոչեցաս Նաբուգոդոնոսոր ազգայ հովանաւոր , բայց հեթ ՚ի տեսլենէ ծառոյն . Մծբ . ի՛ : ՚Հովանաւոր լինի մեզ և ցօղաւոր վայրք յայսպագս առաքինութեան հովանեաքն չիկրնալոյ զատին . Նիւս . Երգ : ՚Հովանաւոր խնայք ՚ի ծածկին . Մաղ :

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐԵԼ, կամ րիլ, րեալ. Տ. ՀՈՎԱՆԱՆԱԼ՝ ըստ ա՝ նշ . հովանի լինել , յլոմ . Σκιάζω . Obumbro , protego . ՚Ամպ լուսաւոր եկեալ հովանաւորեր նոցս. Ճշ : ՚Հոգի երկիւղի՝ գործոց իմոց հովանաւորեսցէ . Ճգ . յ : ՚Հօր զօրութիւն, կամ զօրութիւն բարձրելոյն հովանաւորեալ քեզ. Շաբ : ՚Հոգին սե, կամ սՀն քոյ հովանաւորեալ նմին. խոր . հ՝ : Աչծբ . ՚ . ղ : ՚Հովանաւորեալ պահպանիս. Ճ . Ա : ՚ Շրջել զքաւութիւն հովանաւորեալ սաւառնապատ Թևիցն . Ան . Նիւեղ :

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . հովանաւորել . հովանի լինելն . Թևարկութիւն . խնամարկութիւն . ՚Ծառացն հովանաւորութիւն . Մագ . ՚ : ՚ Ոստք հովանաւորութիւն հաւատոց նորա ծածկեաց զամենայն հաւատոցեալս . Շ. գ : ՚Հովանաւորութիւն այնու չիկրնային վրդոյ հրոյն . Վ.բ՝ հդ . ֆ :

ՀՈՎԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . Տ. ՀՈՎԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Κατασκιάζω . ՚Ցարժամ մօրուք ակոյին հովանեցուցանել զծնօտան. Բր. ոդ :

ՀՈՎԱՆԻ . նւոյ , նեաւ . գ . Σκία . (յբ. ընդ հյ . Շաբ .) Umbra . σκέπη , tegumentum , operimentum . Որ ինչ հով և զով առնէ . Սատեր ծառոց և այլոց իրաց՝ հովարար կամ զովացուցիչ ՚ի տապոյ . Նմին նուէքն՝ Ծածկոյթ կամ յարկ տապալինի . Թևարկութիւն . խնամարկութիւն . պաշտպանութիւն . չոս . յեօվէ , սայ, սՀէր . ՚Ծածկեաց զերկինս հովանին նորա : Եկայք ծածկեաց զերկինս հովանին նորա . Եկայք ծածկեաց ամպ՝ հովանի առնել նոցա : Ընդ հովանեաս վիմիգ : Աւուրք իմ որպէս հովանի անցին . են : Իսկ Ցովել . ֆ . 6 . ՚Աւրար իւր հովանին, և նաասս ընդ հովանեասն ո . իսմ որպէս յն . ապՀնէ . (յբ . հյ . չէնգ) , այսինքն տապալասոյ . Σκηνή . Scena , tabernaculum , ՚Տիրապէս տաեաւր իսմ զհովանին : Զհիւանդն հովանեաս քաշչիկ . Լիտ . ծգ . Նաա : ՚ Հովանի իմն են կեանքն աշխարհիս , և երազ . Ոսէ . Նս :

Ընմանութի՝ ասէ . ՚ Ի հովանի Թևոց քոց յուսացայցէ : Ընդ հովանեաս ձեռին իւրոյ Թաքոյց զիս : Ցեղցուք ընդ հովանեաս նաբ . բառգրգռնասոյ . են : ՚Ընդ հովանեաս աչ ջոյ քոյ պահեսի զմեզ : Քաւ.սկսաւ տպանց հովանի և պահապան . Շաբ : ՚ Ի վանս ծոր .

ծորոս կոչեցեալ՝ ընդ հովանեաւ սբ̃ ածածնիս (եկեղեցւոյ)․ Երզն․ մպն ։

ՀՈՎԱՆԻ ԼԻՆԵԼ․ } Σκιάζω. Obumbro,
ՀՈՎԱՆԻ ԱՌՆԵԼ․ } inumbro. ὑπερασπίζω, σκεπάζω, tego, operio, protego sicut scuto. Հովանանալ (ըստ ա̃ նշ)․ հովանաւորել․ զստուեր իւր արկանել ՚ի վերայ այլոց․ և պաշտպանել, խնամարկել․ ՚Հովանի լիցին նմա ամենայն անտառք։ Լինել նմա հովանի ՚ի վերայ գլխոյ նորա ։ Ամպ լուսաւոր հովանի եղև ՚ի վերայ նոցա ։ Հովանի ունիցի ամպն ՚ի վերայ խորանին։ Քերովբէքն հովանի ունէին ՚ի վերայ տապանակին․ ևն ։ ՚Եցոյց նոցա այնուհետև անձեռագործ խորան, որ հովանի լինէր, և ստուեր ոչ ունէր․ Իգն ։

Կամ նմանութբ̃, Պաշտպանել, խնամարկել որպէս թևարկելով․ ՚Աձ․ հովանի լիցի նմա զամենայն աւուրս ։ Զօրութիւն բարձրելոյն հովանի լիցի ՚ի վերայ քո ։ Հովանի լիցի աէր զօրութեց ՚ի վերայ երուսաղէմի։ Աջով իւրով հովանի լիցի նոցա ։ Հովանի լինէր ամենայն գնդին նիզակաւն․ ևն ։ Տես և ՊԱՏՍՊԱՐԵԼ, իբր պատել ասպարաւ, այսինքն վահանաւ, որ է լծորդ ընդ հովանի․ որպէս և Աապարն ընդ ամպ․ օրէնք․ յն․ առքիս ։

ՀՈՎԱՆՈՑ, ի, աց․ գ․ ա․ Σκιάδιον. Umbella, umbraculum. σκέπη, tegmen. συσκιάζων, umbrans. Գործի և շինուած՝ որ հովանի լինի ընդ իւրև եղելոյն․ ծածկոյթ և զարդ հովանաւոր կամ ստուերարկու․ լոպր, ֆերփէ, Բէնթէ․ ՚Զհովանոցս սեղանոյն ։ Զվարագոյրն հովանոց ։ Հանդերձ պալարակապ երիվարօք հովանոցօք․ Եւ․ 13։ ժե․ 15։ Թագաւ․ ա․ 5։ Եզ․ ի․ 20։ ՚Կապուտակ երկնագոյն հովանոցս․ Բուզ․ է․ 38։ ՚Տարցէ զմարմինն տեառն ... և ՚ի վերայ նորին տարցի հովանոց․ Մաշտ․ ջահկ ։

ՀՈՎԱՆՈՑ․ Տեղի հովոց կամ զովանալոյ․ օթևնի տեղ․ հովաթոռ կամ Քէրան էէլ, ձէօլկէ․ ՚Վերնատուն հովանոց․ Երեմ․ իբ․ 24 ։ ՚Ամառնային ժամանակին հովանոցս պատրաստելով ։ Շինեալ և տուն հովանոց․ Խոր․ է․ 5․ և 87 ։

ՀՈՎԱՆՈՑԱԿ, ի, աց․ գ․ Հովանոց փոքրիկ․ իբր σκιάδιον, umbella. իտ․ ombrella. ՚Ձողիս կանգնել ՚ի վերայ գլխոյդ, սակաւ մի զհովանոցակն գործել․ Ոսկ․ մ․ գ․ 16։

ՀՈՎԱՆՈՑԱՆԱԼ․ ւ․ } Σκιάζω, σκιάζομαι.
ՀՈՎԱՆՈՑԻԼ, ցեալ․ } իբր հովանոց լինել․ հովանանալ ըստ ա̃ և բ̃ նշ․ այսինքն հովանի առնել այլոց․ և հովանի ընդունել․ ՚Հովանոցանան ընդ նովաւ ծառք մեծամեծք․ Յոբ․ խ․ 17։ ՚Սիւնն սբ̃ որընդ ամպս երկնից հովանոցանայր նոցա ՚ի տապ խորշակին․ Ագաթ ։ ՚Քերովբէքն ՚ի պատիւ ՚ի վերայ հովանոցանային․ Անյ․ բարձր ։ ՚Ծառք սաղարթաւորք հովանոցեալք գեղեցկանան․ Նանայ․ վերջ։ ՚Հովանոցեալս կառօք․ Գէ․ ես ։

ՀՈՎԱՆՈՒՏ․ Տ․ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐ․ ՚Որ ինչ միանգամ թաւ և տերևախիտ էր, և հովանուտ․ Նիւս․ կազմ։

ՀՈՎԱՇՈՒՆՉ․ ա․ Ընդ որ շնչէ հով, այսինքն օդ զովացուցիչ․ ՚Պատուհանս հովաբերս և հովաշունչս․ Ճ․ Ա ։

ՀՈՎԱՄՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Մնալն ՚ի հով և ՚ի զով տեղւոջ․ լութ ու օճրին տեղ քէօլկէ․ ՚Տեղի ամրոցաց ամսոց ջերմութե ընտրեալ յառողջութիւն հովամնութե թագաւորացն պարսից․ Կաղանկ ։ ՚Աղջկունս, որ ՚ի սենեակս և ՚ի հովամնութե (յն․ ՚ի հովանւոջ) զամենայն ժամանակս կատարէին․ Ոսկ․ եփես․ ծգ ։

ՀՈՎԱՄՆՈՒՆԴ․ } Մնալ ՚ի հով և ՚ի
ՀՈՎԱՄՈՒՆ․ ա․ } զով տեղիս․ և Որուց տեղի հով․ ՚Զհովամնունդ և զփափկասէր արս․ Գր․ Նարեկ ։ ՚Հովամուն ներքուստ կեցցեն կոյսք և կանայք․ Լաստ․ ծբ ։ ՚Վասն անընչանաց կնոջ իւրոյ ՚ի լեռնային հովամուն վայրաց, որ ՚ի մարաց աշխարհէն հովասուն անեալ էր․ Եւս․ քր․ ա ։

ՀՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի․ ն․ Ψυχόω. Refrigero. Տալ հովանալ․ զովացուցանել․ ցրտացուցանել․ պաղեցընել, պաղլըտըլել․ ՚Ըղձուկնչն և զըմբելին ընդունելով հովացուցանէ․ Պղատ․ փեմ։ ՚Զմերունս, որ հովացուցանեն․ ամառն՝ որ խորշակահար առնէ․ Փիլ․ լին․ գ․ 10։ ՚Ջերմոյն, և որ հովացուցանէ, ևն․ Նիւս․ կազմ։ ՚Եփէ, և հովացո․ Բժշկր ։

ՀՈՎԵՄ, եցի․ ն․ Հովահարել․ զովացուցանել․ հովահալել, հովլըտըլել․ ՚Հրեշտակ տեառն կայր մերձ, և հովէր զերեսս նորա․ Վրք հց․ ծթ ։

Իսկ Յհ․ կթ․ ՚Համր եղեցի հովեալ բերանս․ թուի գրելի հածեալ․ (զոր տեսցես․) թող և զգրելն ոմանց հովել, հովիչ, հովութի, իբր հովուել, հովուիչ, հովուութի ։

ՀՈՎԻՏ, վոյ, տաց․ գ․ Αὐλών, κοιλάς, κοιλότης. Vallis, convallis, concavitas. և νάπη (որ է անտառ), և campus. (որ է դաշտ) (լծ․ թ․ օձա․) Հով, և խոտաւէտ և ծաղկաւէտ վայր դաշտային ՚ի ծոցս և ՚ի ստորոտս լերանց․ ձորակ․ էմակ․ ծործոր․ տեղի յարմար հովուելոյ զխաշինս․ օձա, փէրէ․ եալ․ խոյա, խէյա, էլէֆ ։ ՚Հովիտն ՚ի մէջ նոցա (երկուց լերանց)։ Արօտականաց՝ ուր էին ՚ի հովիտսն։ Բնակիչք հովտացս։ Ծործոր հովտի։ Իջանել ՚ի հովիտսն։ Գնաց ՚ի հովիտս աղտեղն։ Զհովիտս նորա՝ որ առ լերամբն։ Հովիտք բազում արդայեն ցորեան․ ևն ։

ՀՈՎԻՏ․ նմանութբ̃՝ Գոգ կմ ծոց և ընդունարան․ Κύτος. Cavitas. ՚Զներքնման զմաղին ՚ի հրոյ բաղկացեալ, և շուրջն ապա եզհովիտս յոգոյ տեսակէ․ և զմիւս հովիտս մաղի առ ամենայն մարմինս ևն․ Պղատ․ փեմ։

ՀՈՎԻՒ, վուի, ուաց․ ա․ Ποιμήν. Pastor. Որ արածէ և սածէ զհօտ, կմ զխաշինս․ խաշնարած․ խաշնադարման։ Այս նմանութբ̃ և զամենայն առաջնորդաց․ չօպան, չօպան․ ար․ բար․ եբր․ րօէ․ ՚Եւ եղև հաբէլ հովիւ խաշանց։ Իբրև զոչխարս՝ որոց ոչ իցէ հովիւ։ Իբրև զհօտ, որոյ ոչ գուցէ հովիւ։ Զհօտ հանդերձ հովուօք յափշտակեցին։ Առ հովուսն իւրայեւս։ Ես հովիւս յանցեայ։ Ես եմ հովիւն քաջ․ ևն։ ՚Լոյս՝ որ զհովուօքն փայլեաց․ Աճառ․ Ծրդ․ ՚Զնոյն փրկող հովուոյ անուն (այսինքն հովուի)․ Նար․ խչ։ ՚Զթագաւորսն և զքահանայս կոչէ հովիւ․ Մխ․ երեմ։ ՚Հովիւքն որ էին յայլ եկեղեցիս․ Եւս․ պտմ․ է․ 27։ ՚Որպէս և հոմերոս ասէ՝ հովիւ ժողովրդոց զուլղէոնի զօրավարին․ Պղատ․ քննակ։ ՚Ոչխար ես, մի քններ զհովիւն․ Ոսկ․ բ․ փիմ ։

ՀՈՎՈՒԻ ԳԱՒԱԶԱՆ կամ ԲԻՐ․ Անուն խոտոյ։ Բժշկր ։ և Վստկ ։

ՀՈՎՈՑ, ի, ոց․ գ․ Տեղի հովոց՝ այսինքն զովանալոյ․ հով տեղի․ Տ․ ՀՈՎԱՆՈՑ ըստ բ̃ նշ․ ՚Հովոցք, և ջերոցք․ Վստկ ։

ՀՈՎՈՒԱԲԱՐ․ մ․ որ և ՀՈՎՈՒԱԴԷՍ․ Իբրև զհովիւ․ նման հովուի․ ՚Հովուաբար առաջի հօտին ընթանալ, կամ արածել, ևն․ Աճառ։ Սարգ։ Տօնակ։ ՚Առաջնորդք՝ սատակք, ուք ընդ որմ և ընդ երդս մտանէին, և ոչ հովուաբար ընդ դրունս․ Պտմ․ Հր ։

ՀՈՎՈՒԱԲԵՐ․ ա․ Ի հովուէ բերեալ կամ առաջնորդեալ․ ՚Ընկալ ընդ հովուաբեր դասուցն զոհից՝զհոգւոյ և զմտաց խոստովանութի․ Գնձ ։

ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ, ի, աց․ ա․ Ποιμενικός, ποιμνικός, ποιμαντικός, ποιμένιος. Pastoralis, pastoritius. Որ ինչ անկ է հովուի․ և հովուութեան․ և Առաջնորդական․ եպիսկոպոսական․ ՚Հովուական մախաղ․ ա․ Թգ․ ժգ․ ժէ․ 40։ ՚Ի հովուական ցպոյ առեալ զմանկունս տգէտս․ Լմբ․ պարգ․ ՚Գաւազանիս խորհուրդ ... նախ հովուական, և ապա վարդապետական․ Շ․ բարձր ։ ՚Կենայն բանի հովուական ձայնի․ Նար․ մծբ։ ՚Առ ծովեզերբն հովուական քածին դնեալ կոնքեալ՝ նկեր ։ Հովուական կենցաղով նեալ ձանձրացեալ․ Նոննոս ։ ՚Ծառայք խառնարաք... մանաւանդ հովուականն (այսինքն որ իցէ հովիւ)․ Փիլ․ իմաստ։ ՚Հովիւ ես, հոյեմ, մի ինչ զքև անցցէ, որ անկանիցի զհովուականաւն․ Բրս․ հայեաց․ այսինքն անկ իցէ հովուական պաշտաման։ ՚Քանզի պարսիւ հովուականին (ա̃ հովուութե, կմ հովուականաւ), դոյզն քարիւ հեղեղատին․ Յհ․ օրհն։

ՀՈՎՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ποιμαντική. Officium pastorale. Հովուական պաշտօն․ հովուելն․ ՚Առ ինքն սիրոյ՝ ցուցումն առնէ զոչխարացն հեզագոյն հովուականութիւնն․ Դիոն․ Բղթ ։

ՀՈՎՈՒԱԿԻՑ, կցի, ցաց․ ա․ Ընկեր և գործակից կամ օգնական հովուի․ և Եպիսկոպոսակից․ ՚Հօտիս այսմիկ հովուեսցես, և կամ հովուակից լիցիս․ Աճառ․ ՚ի կէպր ։ ՚Արժանաւոր հովուակցօքս․ Նոյն ՚ի Ճ․ Գ ։ ՚Ի քաջէն զրկեալ ՚ի հովուէ (՚ի սահակայ), և ՚ի հովուակցէ (՚ի մեսրոպայ)․ Խոր․ գ․ 68։ ՚Օրհնէր զհօտն հանդերձ հովուակցօք․ Ղևոնդ։

ՀՈՎՈՒԱՆՈՑ, ի, աց․ գ․ Վանք հովուաց, որպէս առ բեթղեհեմաւ․ փարախ․ և Եպիսկոպոսարան․ ՚Ժողովեալն ՚ի հովուանոյն։ Ընթեռնուն ՚ի հովուանոցն․ իսկ առ մարմինն սպրմնել։ Ի հովուանոցէն դան ՚ի բեթղեհէմ․ Տօնակ ։ ՚Արդ ժողովեալ ՚ի հովուանոցն եկեղեցի քոյ․ Արշ։ ՚Եւ ՚ի նոյն հովուանոցի երգէ եկեղեցի․ Կամրջ ։

ՀՈՎՈՒԱՊԵՏ, ի, աց․ գ․ Ἀρχιποιμήν. Princeps pastorum. Գլուխ և պետ հովուաց․ և Քս̃ տէրն մեր․ որ և Հօտապետ․ և փոխանորդն քս̃ի․ քահանայապետ․ եպիսկոպոսապետ․ չօպան պաշի․ ՚Վիճէին ընդ հովուապետսն և ընդ հօտերէցսն․ Փիլ․ իմաստ։ ՚Յերկել հովուապետին ընդունիջիք զանթառամ փառաց պսակն․ ա․ պետ․ է․ 4։ ՚Հովուսյն հովուապետ յս̃։ Փրկիչն մեր յս̃ հովուապետ ։ Կոչէ զնա հովուապետն քս̃․ Սկևռ․ ՚ի լմբ։ Մծբ․ ծէ։ Ճ․ Ա։ ՚Հովիւքն օրինակք եկեղեցւոյ հովուապետաց, որ ազնին ՚ի վերայ խաշանց․ Տօնակ։ ՚Քաջ հովուապետս վկայիս․ Ճ․ Ա։ ՚Պահեալ զհովուապետն խաշանց քոց բանաւոր հօտի։ Հովուապետին անյայտ եղեալ հովուապետաց հանդէսս․ Նար․ Գնձ․ Իւ։ Շ․ Հիգ։ Երզն․ Լս։

ՀՈՎՈՒԱՊԵՏԵՄ, եցի․ ն․ չ․ Առնել զգործ հովուապետի․ ՚Զքո հօտդ հովուեա այժմ, և հովուապետեա․ Աճառ․ խորէն։

ՀՈՎՈՒԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Գործ և պաշտօն հովուապետի․ առաջնորդութի․ ՚Ի բաց կալով յեպիսկոպոսական հովուապետութե․ Արծր․ գ․ 14։

ՀՈՎՈՒԱԴԷՍ․ Տ․ ՀՈՎՈՒԱԲԱՐ․ ՚Որ կոչէն զմեզ հովուապէս, ազատութբ̃ զնասացուք զինի նորա․ Թղթ․ Ճան․ առ Փր․ Պղ։

ՀՈՎՈՒԱՍԷՐ․ սիրի, րաց․ ա․ Որ սիրէ զհովիւ իւր․ հաւատարիմ առ հովիւն կամ առ առաջնորդն․ ՚Զմեր զկրան բամբասանս, և զի հովուասէրք եղաք, և ոչ ունեաք դը-

ատնել յերկուց բարեաց զընարեւագոյնն. Ա՛ռ ած. ծԲ: * Ըստն հովուասիրի. Ըստ:

ՀՈՎՈՒԱՎԱՆՔ. Տ. ՎԱՆՔ ՀՈՎՈՒԱՑ. *փախեաւ՝ի կողմանս հերայ՝ի հովուավանս մոլիսպանի. Խոր. Ք. 34:

ՀՈՎՈՒԱՒՈՐ. Տ. ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ. *Ա՛ռեր գաւազան և ցուպ հովուաւոր. ԳՆՅ:

ՀՈՎՈՒԵԼ, եցի. Ն. (տես և Հյց. խընդրով.) Ποιμαίνω. Pasco. Ա՛ռնել զգործ հովուի կամ հովուեւել. արածել զհաչվինս. տածել. գարմանել. և Ա՛նաչխորդել. լծաւնոյ ընել. ուրճել. յիւրմէ+. *ի հովուեւել նոցա խաչանցն լսեցաւոյս: Դու հովուեացես ժողովրդեան իմոյ իսրայէլի: Ես հովուևի քեզ յանապատի:Հ ովուեցից խաչինն կոտորելոյս: Որ հովուեսդ խորայիլի. ևն: կամ *Հովուեւ զժողովուրդ իմ: Իբրև հովիւ մի հովուեսցէ զնա: Տէր հովուեացես զնո: Հովուեացես զնո գաւազանաւ երկաթեայ: Հովուեսցեն զիրեանս գաւազանաւն պրտի. ևն: Իսկ Սւ. Իբ. 14.*Մահ հովուեսցէ զնոսաս. յայլ լեզուս նշանակէ անիսալը, արածել, և Ճարակիլ: *Բնակեա յերկրի, և հովուեսցես՝ի մեծութեն նորա. Սղ ԼԷ. 3:Հովուելն տածելոյն և նախանձաւորելոյ է նշանակ.Լ՚ՔԷ. ոգ:

ՀՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Կնչոջ. Frigus, refrigerium. Հով գոլն. զովութեն. ցրտութեն. պաղութիւն. սերմնից. *Օգն ունի զհովութեն. Ընդ *յերմնութեաբ և հովութեաբ չարժի սաղմն վերդն. ծն: *Յամառայնի քաղաքավ և խոնաւանալով արտաքոյ՝ հովութեի չնորհէ ընտանի մարմնոյն. Պզտ. փխ:

ՀՈՎՈՒԻՉ. ած. Որ հովուէն. հովիս. *Խորհեն հովուիչ եկեղեցւոյ. Մ՚ագ. ծԷ:

ՀՈՎՈՒԻՒԹԻՒՆ. (գրի վրիպակաւ և հովուեսի.) որ և ՀՈՎՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Հովիս գոլն. գործ և պաշտօն հովուի. առաջնորդութեի. լծականէգ, լուսականէգ. *Գործի հովուութեաբ (յն. հովուական՝) հովուի սը. գիտի. Ջ՚ագ. ծա. 15: *Բոռն իսկ նախնեաց մերոց հովուութեին (յն. հովուելն) Հայրեաբն էր. Եսա. փբ. ա: *Ջիբս հովուութեաբ ուանեին յատաջ. Մ՚ծԷ. ծ: *Պատա է կոչել զնա գաւիթ, և ընուլ նովսս հովուութեին (կամ հովուեին) գաւեթի. Եզէ. ասէաբ: *Ջյուպ հովուութեաբ իւրոյ. Ճ. Բ: *Ա՛ւանդ անցանելոյ ունի զհովուութեի և զքահանայութեի. Խոր: *Ձոյն բարի հովուութեաբ նոյնին՝ի յողբոյն ինձ կենաց քաղցր լուիցի. Նար. յէ: *Ի մարմնական հովուութեաբ գործոց սասի զհոգևորն խնդրել՝ի նոցանեբ ըզգործ հովուութեաբ. Սէփ. ա. պ. ծա:

ՀՈՎՅԱՐԱՐ. ած. Իբրև զհովիս. ըստ նըմանութեաբ հովտաց. *Ի վայր կայս Թուլանայ հովտաբար. Նխա. ԽՁ:

ՀՈՎՅԱՑԱՒՈՑՆ, գ. ուն, ից. ա. Ὑποκαθήμενος. Declivis. Ταπινότερος, κοίλος. Humilior, cavus. Ձնասագոյն իբրև զհովիտ. ցոմաղոյն. խոնարհագոյն. գոգաւոյ. * Մի՛ որպէս՝ի տեղի լինչ հովտագոյն. Բեր. գոհ: *Խոնարհութեաբ՝ի նուաստ և՝ի հովտագոյն տեղիսն: Ի վայր Թողացուցեալ կամիսն ըզհովտագոյն կողմանցն (զգեստու). Փիւ Նխ. Բ. Ե պեօսան:

ՀՈՎՅԱՏԱԿ. Տ. ՅՈՎՏԱԿ:

ՀՈՎՅԱՏԱՁԻՒ, ի, իյ. ա. Κοῖλος. Cavus. Որ ինչ ունի զձև և զնմանութի հովտի. փոքոյ, փքիւոծ, դարուածոյ, խորանի, վար իջեալ. ևոգոյր. *Շինք ոչ սակաւք՝ի հովտաձև ձորակին. Խոր. ա. 15: * Նստեալ՝ի հովտաձև տափարակին. Ճ. Բ: * Ի փորք վիմամէնս՝ի կարկաչս հովտաձևս: Եւ քաղաքն՝ի հովտաձև գաշտին. Աբդր. ա. 10: Բ. 2:*Եւ ինքն հասար լերինն հովտաձև գոգացեալ. Եղիս էրեց: *Լճաւն արագածայ՝ի չորս բաժանի լերինս մեծամեծս, և մէջ նոցա գոգ հովտաձև հարթայատակ. Վդրդ. ծ:

ՀՈՎՅԱՁԵԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοιλότης. Cavitas. Հովտաձևն գոլ. ձև հովտի. յատծութեի. *Որ՝ի խորոյն հովտաձևութեաբ են. Նխա. Խոշ:

ՀՈՎՅԱՑԻՆ, Հնոյ, սց. ա. Ուր իցէ հովիս, և հովտաձև. *Ի լայնալիր մարդացս, և՝ի հովտային լերանց հաւաքեալ. Ասող. ա:

ՀՈՎՅԱՆԱՆԱՄ. ացայ. լ. Κοιλαίνομαι. Cavor. κοῖλος γίνομαι, cavus fio. Զգենուլ զձև հովտի. գոգանալ. խորանիլ, իջեալ. լծօգմէ+. * Հովտանայ հարկաւորապես ձեղունն՝ ուղի տալով ծանրութեի ջրոցն: Զի մի երբեք կակղայեալք հովտանայցեն՝ի.Նխա. էրփ:

ՀՈՎՅՈՒԹԻՒՆ. Տես ՀՈՎՅԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. *Ականջք ժողովեալ տեսլապատճառ չքնաղակօր ըստ հովտութեի միանալ. փիլ լբն:

ՀՈՎՓԱԼ. Տ. ՀՈՒՓԱԼ:

ՀՈՏ, ոյ, ոց. գ. (լծ. լտ. ծφօσ. յն. օφῦ, օσῦ. թ. գօգ, գօφօս.) Ὀσμή, ὀδμή. Odor. Զգալի որակ բուրման գոլորշւոյ սփռելոյ՝ առարկայ ուրնգաց ախորժ կամ անախորժ. *Հոտ անգոյ, կամ հանդերձիկ, զսիկ, իւղոյ, խնկոյ, կինդրկի, ևն: *Հոտացն ամենայն՝ կիսահոտ է. և տեսակի և ոչ միոյ պատահելոյ է զոյ գոյչփոխեի ատ՝ի ունել զնոսա Եւ են՝ի միասին ամենայն հոտք ծառի, և կամ մերկ. Պզտ. փխ:*Հոտ անմարմին իմն իւր է. քանզի յեներձակային է հոտն, և է մարմին եներձակայն. Պզտ. ծ:

ՀՈՏ. Նմանութեաբ, որպէս նշանակ, նըշմարանք, հիւթ, մերձաւորութեի ինչ կամ եբևոյթ.* Ի հեռաստանէ առնու զհոտ պատերազմի. Յոբ. լԲ. 25:*Բուրեբ հոտ Ճըգնութեաբ նորա ընդ ամենայն տիեզերս. Ճ. Բ: *Ի հոտոյ ջրոյ ծագկեացն. Յոբ. ծԲ. 9:*Գաւազանն աշաբունի առանց հոտոյ չլոյ բըղխեաց. Կոլ. ծԲ:*Հոտ հրոյ ոչ գոյր՝ի նոսա (որպէս իանձոյն). Դան. Ք. 94: *Ջի ոչ քաղցրացաւ նոցա հոտ խորակաց Թագաւորբին, հոտ հրոյն ոչ մերձեցաւ՝ի նանդերձս նոցա. Եէր. ծն: * կամ մագաղաթ՝ յորժամ՝ի հրոյ հոտ մերձենան. Շ. իմ Եղիչ:

ՀՈՏ ԱՆՈՑԸ, կամ ԱՆՈՒՀՏ, կիմ ԱՆՈՒՀՏՈՒԹԵԱՆ. Ἐυωδία, εὐωδίας. Bonus odor, odor suavitatis, sive fragrantiae. Անուշահոտութեի. լա կամ ալէկ կիմ անուշ հոտ. *Հոտ անոյշ եմք քրիստոս Ա՛ծ. Ք. Խոր. Ք. 15: *Հոտոտեցաւ տէր՝ի հոտ անուշից: Առնիցես ընծայ՝ի հոտ անուշից տեառն, ևն. Ծն. Ը. 21: Թուոց. ծԲ. 10: Ել. իԸ. 18: Ղևտ. ասէպ: Եզէս. Ե. 2: փիլիպ. Դ. 18: *Ի հոտ անոյշ ողջակիզեալ մատուցանել զնոքն նուէր: Բուրեցին հոտ անուշութե զաղօթս իւրեանց. Շար: *Ոչ եկն մեզ հոտ անուշ՝ի հոգւոյն սրբ: Ի հոտ անուշ ծաղկաձև վարդագոյն արեան վկայիցն. Եղիշ. Խտաբ: Խոր. հաքէս: *Ի հոտ անուշութեան վայել էին. Ոսկ. եէես:*Հոտ անուշութեն բուրման. Ճ. Գ:

ՀՈՏ ՀԱՐԿԱՆԵԼ, իլ. բուրել, իլ. տես և ՀԱՐԿԱՆԵԼ. *Բուրեցեք հոտ... Հարեք հոտ. Սէր. լԲ. 19:

ՀՈՏ ՀԱՆԵԼ. որպէս Հոտոտիլ. * Շունք ամենայն ուրեք հոտ հանելով այոյ անգր արշաւեն. Ոսկ. յհ. Բ. 12:

ՀՈՏԱԼԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. վարեբն զսո. վորութեի հոտոյ. վարիչն հոտառութե կամ զնի հոտոյ. հոգառութի. *Գայլն՝ զի առաւել ինասակար է, ոչ ևս նմա ած հոտալարութեի. Ոսիթիոր:

ՀՈՏԱՐԱՆ. ի, սց. գ. Տեղի՝ ուստի բուխ հոտ (անոյշ). բուրատան. *Իսկ շուրջ զմեռգ հուեցն՝ ծագկոցաց և հոտարանաց կազմուեի. Խոր. Ք. 39. կամ 42:

ՀՈՏԵՂ. ած. որ և ՀՈՏԻԱՆ. Առատ. լեալ հոտով, կամ հոտաւէտ. հոտաւոր. *Ետես քայքը և հաճոյ և հոտեղ՝ի ճաշակս և՝ի հայեցս. Վդրդ. գան:

ՀՈՏԵՄ, եցի. Ն. և ՀՈՏԻՄ, եցայ. ֆ. Ջήπω. Foetidum reddo, putrefacio. ծչ, foeteo. Հոտեցուցանել. ներհոտեցուցանել. փոտեցուցանել. և յահահոտիլ. բուրել հոտ չար. հոփեցնել, հոփել. գօգոսնմագ, գօգմագ. *Երկիր՝ յորժամ սերմանս առնուս, ծագկէ. և մարմին՝ յորժամ առնուցուս, հոտէ (յն. փտէ, կամ նեխէ). Ոսկ. յհ. ա. 24: * Մեռեալք՝ յիս միոյ և երկուց աւուրց հոսին. Ոսկ. ՛ն. Բ. 9:*Տէր, արդ հոտեալ իցէ, քանզի չորեքօրեայ է. Յհ. ծա. 39:*Ջիարդ զերկնաւոր Թագաւորն՝ի հոտեալ հոգիդ ընդունիս. Մ՚ագ. ա: *Նախատեսին զքերան ուղնեալ հոտեալ: Ի պատմելոյ զանձառելոյն հոտեցեալ բերան իմ. Ոսիթիոր:

ՀՈՏԵՒԱՆ. Տ. ՀՈՏԱԿ. *Որպէս՝ի փշոյ վարդ հոտևան. Երզն. ոգ. էրն:

ՀՈՏՈՏԱՄ, սցի. Տ. ՀՈՏՈՏԻՄ. Հոտոտոյ՝ի հոտգ. Մխ. էրեմ: *Լսէ, հոտոտայ, խօսի. Վդրդ. ծն:

ՀՈՏՈՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տես ՀՈՏՈՏՈՒԼԻՔ. *Աչք և ականջք՝ի հոտոտաւորութիք: Օգնականիս վարեցեալ հոտոտաւորութե. Փիլ. Խմաթ. Ն այլոք:

ՀՈՏՈՏԵԼԻՔ, լեաց, լեօք. գ. Ὀσφρητήριον. Odoratus, nares, nasus. որ և ՀՈՏՈՏԻՒՆ, ՀՈՏՈՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Զգայարան հոտոտելոյ. ընդգունիք. ունչք. քիթ. պտրուան. *Եթէ ամենայն լսելիք էին, ոչ էին հոտոտելիք. ա. Խոր. ծԲ. 17: *Հոտոտելիք՝ հոտոյն են զգայութե. ՅՁԽ. Բ: *Բերան խրտակաց (ծառայէ), հոտոտելիք՝ հոտոց. Ա՚գաթ: *Սրբեցեր զլսելիս մեր կըտրելով, սրբեալ և զհոտոտելիս մեր հատանելով. Եղիշ. Է: *Ջաձ փառաւորեսցէ և հոտոտելիք՝ լըսելոյ նեղգունել զհոտ անուշութե իմանալի և զգալի ածելոյին պարգևացի. Խոր:

ՀՈՏՈՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Ըզգհինգն զգայութիս, զլսեսաւորսն, զլսելութե, զձաշակելուսն, զհոտոտելուսն, ևն. Փիլ. Խմաթ:

ՀՈՏՈՏԵՄ, եցի. Ն. ը Տ. ՀՈՏՈՏԻՄ.*Հոտոտեսցէ գևն, և փախիցէ: Ո՛չ ուսիցեն և ոչ հոտոտիցեն. Տ.Բ. Ղ. 19: Օբ. Բ. 25:

ՀՈՏՈՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ հոտոտել. հոփոփացընել. գօգոսնմագ. * Ի հոտն յայն սխալել հոտոտեցաս, և հոտոտեցոյց զամենայն հեթանոս. Նար. էրփ:

ՀՈՏՈՏԻՄ, սեցայ, եա. ֆ. և ա. Ὀσφραίνομαι, ὀσφράομαι. Odoror, olfacio. որ և ՀՈՏՈՏԵՄ, ՀՈՏՈՏԱՄ. (որպէս Թէ հոտհոտել.) Առնուլ զհոտ. ձգել զհոտ ընդգամիք. մերձեցանել և քաշհահոտիլ. հաձիլ ընդ բուրումն. ընդունել սիրով. որպէս և Մերձենալ կամ յսրիլ՝ի հուր, ևն. հոփոփագոյն. գօգոսնմագ, գօգմագ. *Հոտոտեցաս տէր ած՝ի հոտ անուշից: Ոչ հոտոտեցայց՝ի հոտ զոհից ձերոց: Հոտոտեցաս գևն զհոտն զայն: Ի տարեկանս ձէր ոչ հոտոտեցայց: Իբրև զևծուծ, կամ քունդ, յորժամ՝ի հուր հոտոտիցի. ևն: *Ոչ ունկն տեսանէ, ոչ լեզու հոտոտի. Ա՚գաթ: *Որոց մերձենան և հոտոտին՝ի նա: Սիքն, որք յայսմ հոտոյ եղեն հոտոտելք: Առաքինութեե՝ որ՝ի տես յոյսոց առաւել ցանկութե հոտոտի ած. Նար. էրգ:*Տեսլեքն՝ի տունս մսոյն գորովելով հոտոտելին. Գ՚ենոպ:*Հոտոտեցար զհոտ ծաղկանգ. Հ=Յ. Նոյ. իէ: *Նման է մեռեալ հոտոյ, որ կայ՝ի տանն հոտեալ. և՝ի նոսա

նէ որք հոտոտին՝ ամենեքեան փախասական լինին. Վ. ր. հղ. ֆ:

ՀՈՏՈՏՈՒՄՆ, ոմն. գ. Հոտոտուիլն. հոտաւատութիւն. զգալն զհոտ. *Ի լուր ախտաւորութեան, և ի հոտոտումն նուագեալ. Անտ. ա. 1՝ Մտանէն ընդ լռընդունս հատոտմունք. Վահր. յար:

ՀՈՐ, ոյ, ոց. գ. Տ. ԽՈՐ, ՋՐՀՈՐ, և ԳՈՒՐ. եբր. պօր, կօպ. Λάκκος. Puteus. * Եղեկ որք քացցէ հոր: Տէր հորոյն տուժեացին. Ես ի՞. 33: Իակ Խոր. գ. 32.*Գերեալ երկուս հորս յոյժ քաջախորա և տաճկապես լայնս... բերեալ թաղեցին՝ ի նոյն հորս... զայլորդան՝ ի վերայ հորոյն կախել զկայսէն. այլ և. խորս, խորոյն:

ՀՈՐ, ի, ից. գ. Γάμβρος. Gener. Փեսայ՝ ըստ օրում առնչակից աներոյ իւրում. (որպէս Թէ հիւր եկեալ որդի, որ և՝ ի տեղի հօր ունի զաներ իւր.) փաթաթ. *Հորք փոխանակ որդւոց են աներոյն, և փոխանակ հարց հոլիցն՝ անեղք. Փիլ. կդ. ֆ՞:

ՀՈՐԱՆ. Տ. ՀՕՐՍՆ:

ՀՈՐԴԱՆ ՏԱԼ. (լծ.հորդել և յորդել. և թ. օրդօս էխ-իխ-ինդէ.) Ἀπαίρω. Discedere facio, tollo. Ցառաջ վարել զբանակումն. խաղացուցանել զհօտ կամ զգոյր ի չոր. Ձամբա հանել, դէպ փանիլ. խնբի պիւրդէ, օրթոս գալդըրմագ, լեօղ եի՞փիրմէ. * Հորդան եաս որպէս խաչին ժողովրդեան իւրում. Սղ. կե. 52: *Իակ քո ընտրեալ և՞ք հօտին... հորդան եառուր յանապատին. Ցո՞ օրդի:*Վազվազաց կի հորդան տայր զօրաց իւրոց. ՃԿ. լե:

ՀՈՐԴԵՄ. եցի. ն. Καθαρίζω. Purgo, mundum facio. ἀνοίγω, aperio. Հարմեր, յարգարել. ուղղորդել. (ասի. ղՐԴԷ, խորդԷ, լաՒԷ, դուրԷ.) կամ ըստ յն. հարմեր. և մաքրել, սրբել. այսինքն բանալ. գիւրել, և պատրաստել զձանապարհ. փոխ-ԼՒՆԷ, էօլ ալմագ. (այլազգ է և կալմուրեի բայիս ճանապարհորդել. զոր տեսցես.) *Հորդեցէք առաջի նորա զճանապարհս: Հորդեցէք զչաւիղս. Ես. ծէ. 14: ԼԲ. 10՞ ճանապարհ մեղաւորիդ հորդեալ ի՞ քարանց, և ի վախճանի խորհրդատ գծհոյց. Սիր. ի՞. 11. (կամ ըստ նոր թարգ. զորկ և հորգեալ քարաքաղ.) *Հորդեցէք մեզ ճանապարհ: Հորդեցէք ճանապարհ այնոցիկ... որպէս հորդեցեր զարմեէլեալ ճանապարհն երկրի. ԵՂԼՒ. Ը՞: ճանապարհ հորգեցին մեզ յերկինսային քալաքն ելուսաղէմ. ԺՆ. *Հորդել յարդարել զոր ճանապարհին ի հայս. ՃԿ. լՒ: *Որոց առաջի հորգեն ճանապարհ. Ը. ՃԼՒ: *Օի անապատակ առնիցէ զպատն և ամենեցուն հորդիցէ (յն. բացցէ) զվարգապետութեանն զայսպիսի զս. Ռոի. ՃԺ.15:*Ձանձոց և զանկոխ անապատ հորգեաց, արար արգբանի պողոտայ. Ռոի. Ես: *Հորդեցաւ ճանապարհ յանապատ անդր. ԵՒՐ.ԼԻ:*Ձկնորսքն կէաք պատճեալ ասացին. այլք՝ հորդեցարուք. ԳԼ. Ես: Գրի և իբր ասի. ԽՈՐԴԵԼ. *ԸնդՀ՞ր և աւազակին զգրեհան ասեր բանալ. Թէ արգելօք յաւանջագոյն բանալ եր, և ճանապարհն խորգեալ. Պիտա:

ՀՈՐԵԼ. Տես ի բառն ՀՈՒՐ:

ՀՈՐՁՔ. Ձից. գ. խլտուածն, որպէս յոյգք յորձանաց, և կամ որպէս ասի. խլտա. յոյգք կրից. *Տղոյք ոգւոմագին ձայնիւք զգաւանդ բերէին զնմանուլեի, որ գետափն. ի մորցն բաժանեալ՝ ի հոգիցն երևել առնէին վասն անժոյժ գալոյ բնութեան. Լսոփ. ծ՞:

ՀՈՐՄԱՑՔ. ացից. գ. Բառ յն. Ὁρμαθός, ὅρμος. Series catenata, monile. Շղթք կամ դուստաստակ մարգարտաց. մանեակ. քօղա. փիւի. Լերփանէզի, հիւրիւզ. * Պատկա ծակ զերխանակաց և մարգարտաւ կազմեալ հագուստ յիսուն, և անծակ մարգարտաց. Պտմ. ագէտ:

ՀՈՒԱԾԿՈՒ. ո. գրի և ՀՈՒԱԾԿՈՒ, ՀՕԾԿՈՒ. Ուժեղ. ուժեղակ. կարող հնաւակաւ և արուեստ. առոյգ և արի. քաջ. կորովի. զօրաւոր. հզօր. երևելի. հռչակաւոր. ճեղպաց, էդպէր, ագիմ. * Ձև և հուժկու եր գաւիթ, այլ գեռ մանուկ եր. ԿԻՐԴ. ծ՞: *Հուժկու անուանի, և յայլեօզ: Ամենեցուն Թագաւորաց հուժկու եզեալ. պարթեւն արաւէս. Խոր. ՟. 22: Ը. 12: * Երկու որդիք հուժկուք էին գաւթի. ՍԷՐԲ. Ը: *Ձի այլ յազգին ոչ գտաւ հօժկու. զի ի մեծ պատերազմին մեռան. Բոզ. գ. 11: Տես և ՀՕԾԿՈՒԵՑՈՑՆ:

ՀՈՒԴ. Տ. ՀԻՒԴ, և ԽՈՒԴ. * Իբրև ի տապալարի, և կամ որպէս ի հուլս մրգապահաց բնակեցան. Աւձր. Ե. 7:

ՀՈՒԴԿԱՀԱՐ, և) ի, ից. ա. Հարօլ

ՀՈՒԴԿԱՀԱՐՈՒ.) ուղեկի կամ ուղեկանի՝ այսինքն ուղևորի. որ հարկանէ և կոտրպատ զճանապարհորգս. առազաստ. յերեսաց զեկ. հեղն. Բիւրիոփս, հաբատ. * Ցագաց ս հուդկահարի: Զհատեալս հուդկահարացն: Զհուդկահարսուան ևն. Պիտ:

ՀՈՒԴԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Աբազան. կուլթի. յերեսզակուլթի. *Առանց դրժանաց հուդկահարութեան. Պիտ:

ՀՈՒՄ. հմոյ, ոց. ա. Նոյն և ասի. և յն. օյմօ. Ὠμός Crudus. և Crudelis. Անեփ. կիսեփ. սինդ. տհաս. խլատ. խակ. և նմանոլեաք՝ Անմարդի. անագորոյն. անամեքելի. չՒ, չԻՂ. խամ. և գԷՆԷՒՂ, խային. * Հում (միս կամ զոհ). Եր. ծէ. 9: ՟. Եզը. ՟. 12: * Միս հում արիւնոտ: Զխմորդ կերկրոցաք զմիս մարդոյ հում. Վ.ր. հղ: Բրս. ֆէլ:*Բանքար հում ուտէր. Ճ. Ա:*Ի նշխարաց մարմնոյ նորա հում միացեալ լինի. Ռոի. ՆՂ: *Արծաթ, որ է հում ոսկի: Երկաթ՝ որ է հում պղինձ. Ոսկիթր: * Ամբարատաւանք, հումք, ցուրտք, և անհատառք: Տմարդի և հում: Հում գող, և տմարդի ուներ զանձն. Ոսի. յհ. Է. 8. 31. 33: * Ի գազանագործոյն նախանձելոյ, և ի համազգիան հումք և մարգատառագ. Մէնի. վԼ: * Զայս ընկալեալ ամենամաքուրն հովիւ, և տեսեալ զի հում էր և սահակ. ԿԼԻՀ:

ՀՈՒՆ, հունի, կամ հնի. գ. (յորմէ Անհուն և Հնար.) Διάβασις. Transitus, vadum. Անցք հնարաւոր. նշանակեալ տեղի անցից գետոց. իբրև ծանծազ, կամ գիւրին վան քարանց արկեալց ի ներքոյ, ևն. ՆԷՒԲ. ՆԷՒԲ ԵՐԻ.*Անց ընդ հունն յարօրակայ: Ընդ Ձանապարհն յորդանանու. ի հունն. Ծն. ւԷ. 22: ՃԵ. է. 7: *Հունն յորդանան գեաց: Հուն Ճանապարհի և գիւրագոյն անցս. ՄԾԲ. ՟: Գիք: * Անյուցանելին ընդ գետան երասխ՝ ընդ հունն ջուղայու. Ղևսի: *Հաւանել ի հունն, ուր գտնիցք պարսից անցանել կասին. Փարպ:*Հուն անցից գտանել ի հեղեղէ ամպաւշտուելեն. Ճ. Բ:*Զամիկ քեզ հուն անցից ի չարեաց. (քանզի պատեաք՝ անցք Թարգմանի). Ես-գր. ծԲ: * Անհունս տաւեք զանհատան. ուչ եղեք անեղանեղիք ի հնէն. քանզի ամենայն ուրեք եզերեալք են. Աղ. պոէի: Որ գոյ նմանուելեք և նշանակուելի բառիցդ՝ Սահմանն, Չափ, Բաւ. և յայս միս բերի նահ ասելն. *Անլով անուամբ վարին, և ժամանակիցք անբաւիք... ուչ զուգեալ համեմատեն հունն Թուոց առարկուելեցս ևն. խոր. ՟. 3: (որ բերի և ի յոլորդ ՆՂ.)

ՀՈՒՆ. ա. իբրև խուն. ծանծազ. սահակ. աղբուր. ոզդ. * Ի նուրբ և ի հուն տեղիս ջուրցն անկեալ, և ի նմին խրեալ. Աւձր. Գ. 7: * Ի ՀՈՒՆՆ ՆՒՆՆԵԼ. որպէս ասի. գԼՒ՝ ի լա՞. պալա ԼԷԳՄԳ. *Մարդ հետ լերզուանի կնոջ ոչ ելանէ ի հուն: Բանուելը բան ի հունն չելանէ. Ոսկիթր:

ՀՈՒՆ. Տ. ՀՈՒՆ ՍՏ. *Ձի մի՞ ի միջի մերում պատմուեաս ընդհատ երևեսցի, հունս մի նշանակեցաք. Բոզ. Գ. 1:

ՀՈՒՆԱՒՈՐ. ա. Բառ յեառնոց՝ իբր ասի. հակագրեալ Աչնոյ. որպէս Սահմանաւոր, չափաւոր: Ոսկիթր:

ՀՈՒՆԴ. հընդոյ. գ. ասի. հառնք. Ընդ. Սերմն. արմտիք. գահամանքն զանգուածոյ. Σπέρμα. Semen. և πέλανος, libum. * Մանրիլ և փոՃոգիլ ի նմանուելի հնդոյ լինչ. Նննաս: * Ձոհք ոչ էին ՃԱԺոյն կենդանիք, այլ հունդք, և մեղրով թաթաւեալ պտուղք. Պտաղ. օրին. Ղ:

ՀՈՒՆԶՔ. հընձոց. գ. Θερισμός, ἀμητός. Messis. և Ցերος, aestas. (արմատ բայիս հընձել.) Հասան արմտիք քաղելոյք, և քաղումն նոցին. հնձումն ցորենոյ, և ժամանակ նորին, այսինքն Ամառն. (յն. ԲերիսՏօս, և ԲերՀօս. լծ. ընդ հյ. ՀԷր.) հունձ. պիլին, պիլին ՀՀանը. *Հնձել զհունձս: Ցաւուրս հնձոց ցորենոյ: Հնձոյն գարեաց: Սիրմն և հունձք: Աղաչեցէք զտէր հնձոց, զի հանցէ մշակս ի հունձս իւր: Բազում համարս գնէ ի հունձս: Որպէս ցօղ ամարայնի, և ամպրն ի հունձս. ևն: *Գարուն, հնձումն: Գարուն, հունձք, աշուն, ևն. ԹԷ.ի. Ի՞ Ղ:

ՀՈՒՆՁՔ, կամ ՀՒՆՁՔ, հընչից. գ. (Աչմոս Հնչել բային.) Հնչիւն. հնչումն. *Հնչիւնք լցին զտիեզերս: Սաքս են՝ որ լսին ՃԱԺուելեն հնչիւնք զընդհանուրս. Ագաթ: Խոր. հոիգ:

ՀՈՒՉ. Տ. ՑՄՑ ՑՈՒ:

ՀՈՒՊ, հպոյ, կամ հպի, ից. ա. Προσεχών, προσεχής. Proximus, finitimus. (յորմէ հպիլ. լծ. և յն. ՀՓօ, ի ներքոյ. առընթեր.) Մօտաւոր, մերձաւոր, առընթերակայ. հաղորդ. կցորդ. նման. ծոգիլ, ՀՈՎԼը. *Հուպ ամենից և մերձաւոր, և յումեքէ ոչ հեռաւոր. Ը. խոսի:*Ծայրս կոչէ զվերինն զօրուելեիս, և զհուպան առ ՃԺ. Մ՞ս. ի դիմ:*Վասարիուելի՝ ունի հուպ ենթակայ զընդհանուր փայս, իսկ հեռի ենթակայ զայս անուն փայտ. Սահմ. Ե. Ն ՟:*Աբելոյ զպղատան աթենացի՝ (յայս արար) զհուպ սեռ հայրենեաց. Այ. պոէի:*Ձայս գանձ ես ասց ձեզ ի հուպ ժամանակի. Ճ. Ա:*Բնաւորեցաւ օգս՝ հպեցն ի նա մարմնոց նմանակից լինել. Նիս. բ:*Գայ առաջի հպիցն իւրոց արքասան կղորդութիւն. Դիոն. ելԷ:*Եւ զնոյն հուպ է հոգաբէլի ըեԹզեհմայ. այսինքն զոր կցորդութիւն ունի. Ոսի. Տ. ՟. 9:*Յովսեփ չէր լինչ հուպ (ՃՔ կցորդ) ի ծնունդն. անդ. 2:*Որդիքն ամենայն իրաք եղեցին հուպ ի ծնողսն. յն նման. կԻՐԴ. գԽ:

Ի ՀՈՈՑ. ի մեռոյ. առընթեր. անդէն. *Ցաւուրսն յայնոսիկ, ոչ անդէն զկալգն (ժամանակի) ի հպոյ յայտ արարեալ զայս այապէս գնէ: Ցերեւելեացս երկեցուցանէ, որ աստէն առ ոտս գիալիկին ի հպոյ. Ոսի. Տ. ՟. 10. 15:

ՀՈՒՈՑ ԵՄ, ԼԻՆԻՄ. ԵՐԹԱՄ. ևն. Ἐγγίζων εἰμι, ἅπτω, ἁπτομαι. Propinquus sum vel tio, accedo, tango. Մերձ լինել. մերձենալ. *Մի ուտիցէք ի նմանէ, և մի հուպ լինիցէք. ԾՆ. գ. 3: *Մի՞ Ճաշակեր, մի՞ հուպ լինիր. Կող. Ի. 11: *Քաղաքք՝ որ հուպ իցէ՞ի վիքատրն. Օր. ի՞. 2. Ն 6: *Նաև ոչ մնուն նադրութիւնք գիտգորի հուպ են առ մեզ. Խոր. Ճ. 1: *Հուպ առ միմեանս գոլով. Աւձր. Ե. 7: *Իբրև զկարկառս առ հասնիլն հուպ լինե-

լով. Յհ. իմ. Ներ։ *Հուպ երթալ։ Հուպ եկեալ տեսանէին. Ճ. Ա։ Խոսր։ *Ամբաստուտ (էր) հուպ առ գարշիւն (՝ի գերուէ). Նախ. ծէ. Տարտ. (այսինքն շուրջ, իբրու մօտ ՝ի գարշի ժամանակին)։

ՀՈՒՊ. նախ. Ἐγγύς, ἐγγίον. Prope, propius. Ա՛նբաւ. մօտ. * Ա՛արտիւրապահակ հուպ ՝ի ճանապարհն. Խոր. Գ. 1։ * Հուպ ՝ի գոլոյն մերձենալոյն էր զվէրան. Փարպ։ *Հուպ ՝ի յորդանան։ *Ո՛չ յաստան և ՝ի սաղարթն, այլ յարմատան հուպ. Շ. Տաղ։ *Պաշարեաց զկողմն, և հուպ յառնուլ արսը. Եփր. Եւ։ *Էր յայնժամ կախիտս գրեթէ հուպ ամոյ իննանից. Պզոտ. փիմ։ *Իբրու մշակեաք ՝ի կողջոյն, հուպ մեր և սա անդամնոր վասաս կէր. Պզոտ. Ե՛ւիէ՛ոան։

Եւ որպէս Դիպ ՝ի. առ.*Հուպ ՝ի կայսրն ընտասակ առնէին զայն. Ջփր. կթ։

ՀՈՒՊ. տ. } որ և Ի ՀՊՈՑ. Ի մօտոյ.
ԸՆԴ ՀՈՒՊ. } անդէն առ նմին. Խս-
ՀՈՒՊ ԸՆԴ ՀՈՒՊ } կայն. մերձ ընդ մերձ.
ՀՈՒՊ ԱՌ ՀՈՒՊ. } հետզհետէ. անընդ-
միջապէս. հնդկ. Տոփիկ, ջոտուվ եփնէն, իբու բոս եփե.*Վաղենտին զօրավար հուպ ՝ի վերայ Տաուաշ. Յհ. կթ։*Դարձյի ՝ի բաբելընէ այժմ ընդ հուպ. Երեմ. իէ. 16։*Ընդ հուպ լինել սպառնալիս։ Ընդ հուպ լինելոց է. Մխ. Երեմ։ * Հուպ ընդ հուպ ժողովեցէք։ Նկիպ. Տուպ ընդ հուպ. Ք. Գ. Ք. 18։ ա. Խոր. Ք. 69։ * Հուպ ընդ հուպ փոխանորդելով զմիմեանս. Խոր. Ք. 73։*Հուպ առ հուպ ՝ի քաթիլ աչաց միոյն թաղեաժաման. Նար.Խ։ ոյք առ հասարակ են նշանակք ժամանակի. իբր մի. տաչեաց, cito, celeriter, ևն։

Աի և իբր տեղական, Մօտ առ միմեանս. կից. *Ա՛վ կի. իբր Ἐγγυστα, ἐγγύτατα, proxime. ևն. *Հուպ ընդ հուպ ՝ի հարեալ մերձենալ. Յհ. կթ։ * Հուպ առ հուպ են իսուն աշխարհք հրկոցուն. Ագթ. Ք. 2։ * Ջինչ որգեաք արասցէ, յորժամ և գիշուք առաջի նոցա զայս հուպ առ հուպ կիջուք գէդ։ *Ա՛յնուհետև ՝ի յաւիտեան, և հուպ առ հուպ զսեղչանս փափաքանացն սիրելեաւն ընու. Շ. ա. յհ. իէ։

ՀՈՒՍԿ. ա. տ. } (լծ. յն. Ἐσχατος.
ՀՈՒՍԿ ՅՏՏԻՆ. } և թ. ա-ղաթ.) Ἔσχα-
ՀՈՒՍԿ ՅՏՏՈՑ. } τος, ον, ως. τέλευ-
ταιος. Ultimus, me; summus, me; postremus, novissimus, extreme. կարի յետին, վերջին. որ է ՝ի ծայրն սորին. և Յետոյ քան զայմ. յետ ամենեցուն. ՝ի վախճանի. էն էգնէինը, էգոյ, էգոը. ոճ, էն ոճոռնգոպոյ, ոճրա. *Հուսկ կրասերն միայն մնայր անաիրաս։ Յառաջմէն մինչև յհուսկ յետինն. Ես. կր. ա։ * Ի սկզբանն, և ՝ի միջոյ կողման, և հուսկ յերգս մագաղասին. Փարպ։ *Հուսկ վերջին է։ Մինչև ՝ի հուսկ վերջին աշխարհն. Ես. կր. ա։ Այնս. ազ։*Մինչև յաժն երկրորդ վեսպասիանոսի, յորում եւս հուսկ յետին աւերուածն տաճարին. Շիր. պա։ * Ուրար զերկուս ազանցան և զորդիս նոցա առաջի. . . և գհնաւքէ և գյուլ. սեպ հուսկ յետոյ ։։. ին յետինս. Նա. ՀՀ. 2։ *Հուսկ յետոյ քան զամենեսին ... երևեցաւ և ինձ. ա. Կոր. ծէ. 8։ * Անգէտս և զաքսլիս հուսկ յետոյ էին քան զամենայն մարգարեսն. Լմբ. ազ։ * Որ քան զամենեսեան հուսկ յետոյ էր. Ես. կր. ա.՝ Թեպէտև ոչ առ առաքինին, այլ հուսկ յետոյ՝ վերջինդ յետին. Յհ. ոչ։ * Հուսկ յետոյ՝ մերդոյն ՝ի ներքս մտանեալ. Փիլ. պեսախ։

ՀՈՒՐ, հրոյ, հրով կի հուրբ. գ. Ա՛ՅՀ. Ignis. (լծ. քաղդ. Նար. պ. Նար. յն. էխ. իսկ լա. Ֆար. այրել.) *Ներքագոյնն և Թէ Թնագոյնն ՝ի չորից տարրոցդ՝ այրեցօղ և լուսատու. և ամենայն նիւթ հրայեալ. կրակ. խարոյկ. ջահ. բոց. Նմանութի՝ վառեալ սէր, բարկութի, ցանկութի, տենդ, ևն. ա՛նէչ, օի, օգ. Երր. էչ.*Ճառագայթք հրոյ։ Ծածուկ և հուր։ Բոցով հրոյ։ Հնոյ հրոյ։ վառեալ էր հրով և ոչ այրէր մորենին։ Խորովեալ հրով։ Ի հուրն անչէջ. ևն։ Իսկ ա. Ի գ. Ք. 28։ * Եւոե սան հօր քոյ զամենայն զառ ՝ի հրոյն ուրդուցն խորայելն ՝ի կերակուր ։։. այսինքն զզոհս եփեալս։ *Ա՛մենայն ոք հուրբ յաղխոյժ. Ագաթ։*Հուր տապախառն տենդոյ վառեալ տոչորէր ՝ի նմա. Ես. պգ. ա. 8։ * Հուր սիրոյ կէնդրարին բովբոքեցաւ, ևն. Ե՛ա։ * Ա՛յնպէս ատոտիկ է հուրն քոի. այսպէս ՝ի վեր քան զքնուրեին առնէ զյօժարութին. Ոսկ. էէս։

ՀՈՒՐ. ա. իբր Հրեղէն. * Եղիա ՝ի հուր կառս եղեալ։ Հեռի լնցուք ՝ի հուր բոց դեռոյ ունաք. Ոսկ. յհ. ա. 11։

ՀՈՒՐ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. } Καίω πῦρ, ἐμπυρίζω,
ՀՈՒՐ ԱՐԿԱՆԵԼ. } ἐκκαίω. Incendo,
ՀՈՒՐ ՎԱՌԵԼ. } comburo. Հուր վառեալ, բորբոքել, հրբռնել, հրբռնել. Ես. կր. ա։ * Արկցէ հուր ՝ի տուն ածոց նոցա, և այրեսցէ զնոսա. Երեմ. կթ. 12. որպէս և Խե. 27. Հուր վառեալ և Ես. ջ։ 11, հուրբ վառեալ։ * Հուր արկանել սկսան ՝ի բանակի անդ (այսինքն կրակ վառել). ա. Գ. Ք. 20։ *Հուր հարեալ զնովաս։ Հուր հարին ղքաղաքաք։ Ես հարիլ զքէն հուր. Ես. իէ. 1. և 8։ Եզեկ. ի. 47։*Զայն տաճար հրով դատեցայց. ա. Գ. Ք. 55։ *Զվայրագերան հրով դատեալ. Գ. Գ. Ք. 23։

ՀՈՒՐԱՍՏԱՑ. ա. Բառ անչայտ. Թէ բան Աստաց հրոյ, անբաժ ՝ի քրմութէ. *Եւ ցուրտ ոչ գուզնաքեայ, այլ պարզ հուր, թրատաց նմանեալ է անպայքաբեր ձմերայնուոյ. Եզեկ. խ։

ՀՈՒՐԲՌՆԿ. Իբր Հուր բագնի, կի բագնի հրոյ. որպէս յատուկ անուն ատրուշանի. * Հուրբակ անուանեաքն բագնաս. Ա՛ոս. ենէզ։

ՀՈՒՐԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՐԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. և ՀՐԶԿՈՒԹԻՒՆ. *Իսկ այս ամենայնիվ, և որ սոցին նման են (արկածք), հուրընկեցութի, կամ այլ ինչ գաւէց, ևն. Խոսր։

ՀՊԱԲԱՄ. տ. Մերձաւորապէս. կարի հուպ գոլով. * Հպաբար սրդի եզեկի ըստ բնութէ նման հօր. կի՛ուզ. գԽ։

ՀՊԱԳՈՑՆ. ա. տ. Ἐγγύτερος, ρον, ρωτ. ἐγγυον. Propior, ius. ἐγγυτάτως, proxime. Propiosiùs, prosecchèstheros, propinquus, propinquior. Մօտագոյն, առաւել հուպ. և ընաանեգոյն. առելի Նոքին. * Ջայն իսկ մտան հոգւոյն՝ որ հաղորդեալ էր պատճէ, բնակեցուցին հպագոյն ՝ի գլուխն. Պզոտ. փմ։ *Ո՛չ իսկ չարքն չար գործ ինչ գործեն այնոցիկ՝ որ հանապազ սոցունց հպագոյնք իցեն. և բարիքն զբարի ինչ. Պզոտ. ոոր։ * Տեսանէն քան զնեռն՝ հպագոյն յատուկին գոյացութէ. Ա՛ետ. ոոորգ։ * Առաջին քահանայապետութէն՝ ծածկաւորութէն անընդմիջաբար հպագոյն։ Յաւէտ հպագոյնք առ Ժողովուրդն (պաշտօնեայքն) քան զքահանայսն. Դիտ. իբին. Ե ին։ * Յաւէտ ևս հպագոյն գոլով ՝ի քեզ։ Ե՛ւս հպագոյն զայս ձարտասխօսել պատրաստ. Ա՛ոս. ենէզ։

ՀՊԱՏԱԿ. ի, ից. ա. Ὑποκείμενος, ὑποτεταγμένος, ὑπήκοος. Subjectus, subditus, obediens. (՝ի Հուպ, և տուկ, յատակ. կի որպէսզն. ἐξεστραφμένος, ստորադասական.) Ներքոյ անկեալն աէրուէ, կամ մեծաւորի, առաջնորդի. ստորագրեալ, ստրուկ. ծառայ պատրաստական. հնազանդ. հլու. հնազայէ. և ին. *Որդի հպեալ եմ և ես հպատակ հօր իմոյ։ Ո՛ւնկնդիր լերուք առաջնորդաց ձերոց, և հպատակ կայէք նոցա. Ա՛ոս. Ք. 3։ Եբր. ծգ. 17։ *Հպատակ կալ նոցա հրամանացն։ Առ ամենայն հրամանն հաւան և հպատակք. Յճխ. իգ։ * Որ քահանային հպատակ լինիցի, այ հնազանդ լիներ. Ոսկ. Ք. փիմ։

ՀՊԱՏԱԿ. Προσκαρτέρεων. Perseverans. ἐπιμελὴς, diligens. Որ հանապազորդ սերմի մտոք, ուշադիր. փոյթ. և Միամիտ, հըպատակական, կամ հանապազորդեան.*Եւ մեք աղօթից և պաշտաման և բանին հպատակ լեցուք. Գծ. Ք. 4. որ և ՀՊԱՏԱԿԵԼ ասի։ *կարգաց և կրօնից քրիստոնէից հպատակ զանձն յարդարէր. Ճ. Ա։ * Պարտ է նմա առաւել հպատակ կալ ՝ի ծառայսն. Ոսկ. էէլիմ։ * Պաշտել հպատակ սպասաւորութ. Լմբ. պգ։

ՀՊԱՏԱԿԱՐԱՐ. տ. Ἐμμελῶς. Studiose. ἐπιμελῶς, diligenter. Հպատակելով. հլուԹբ. փութով պնդութէ. խնամով. * Ա՛յս պահի մեզ (այսինքն առ մեզ, կամ՝ի մեզ) յոյժ հպատակաբար. Դիտ. ոծա։ *Խուսկ արկանէ չարչ զարբով սեղանոյն հպատակաբար. Ոսկ. պգ։

ՀՊԱՏԱԿԱԳՈՑՆ. ա. Ὑπήκοος. Obedientior. Առաւել հլու. * Հայրեր, Թէ նա ինչ հպատակագոյն իցէ. Եա. իգ. ա։ *Արիգահն և լուսին ... հպատակագոյնք են յարբանեակել մարգկան քան զնոսա (քան զկուռս). Թզր. բարա։

ՀՊԱՏԱԿԱՆՔ. նաց. գ. Ἐπιμέλεια. Diligentia, procuratio, cura. Հպատակելն ի մէջ. մատագրութի. խնամարկութի. գործման. ուշադրութի. պէտ ընելը.*Եւ ոչ մի ինչ ՝ի ինամոց և ՝ի հպատականաց վայելելով։ Արմասն պէտս ունի հպատականաց առ ուռոյնն բերել շուրջանակի. Ոսկ. յհ. Ք. 30։*Ոչ ըստ միոյ յեղանակի առնէ զմարգկան հպատականս։ Պիտանի հպատականացն հանգիպին յեա լինելոցն. Նխս. էն։ *Վայել է՝ ո. րոց զմարգկան գհպատականս են ընձեռեալք. Մէնի. վնա։

ՀՊԱՏԱԿԵՄ. եցի. ե. Ἐπιμελέομαι, θεραπεύω. Curo, curam gero, colo. Հպատակ կալ. հնազանդիլ. նեղբոյ արկանել զանձն. մանաւանդ խնամով ծառայել. արբանեկել. հանապազորդել ՝ի սպասու. պաշտել հոգալ. փոյթ տանել. գՀետ լինել. պարապել. *Ընծայք հպատակել նմա։ Ընձանձրոյթ հպատակել թագաւորութեանդ. Փարպ։ *Օրինաց գատաստանաւն խլեցին մնացն հպատակեցին. Լմբ. ազ։*Ամենայն որ ծնանի, և կերակրավ հպատակել ծնիցելոցն. Նխս. էն։ * Ո՛ղողքէին զոք, և ոչ հպատակէին ումեք (մարգեղուզութ)։ Ոսկ. Տ. ա. 15։ *Ի վերատուս (զուարթոնք) հպատակէին հրամանաց ոգւոցն. Շ. փա։ *Ա՛նչից զօշտութէ և փափկութէ հպատակելոյն. Շ. ա. յհ. իգ։*Հպատակեաց անձին սրբութէ որպէս այ տաճարի։ Յառաջ քան զքո հպատակիլն մարմնոյ նորա, նա միշտ և՛ հանապազ հոգւոյ քումհպատակէ։ Ըստ իւրաքանչիւր գործոյ՝ մատուցման պատարագին հպատակեն. Լմբ. էր ընդ էդ։ Ե պարգ։ *Սաղմոսերգութէ հպատակեա։ Ո՛ղ գադարիր հպատակելով ՝ի նը եկեղեցիս. Վր. հդ. ծէ. իգ։

ՀՊԱՏԱԿԻՉ. ա. Որ հպատակէ, ցպարապի, հանապազորդէ. *Քաջանայիցն, որ տիօթիցն է հպատակիչն. Լմբ. պարգ։

ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Հնազան-

գումէք. հլուէք. պատրաստականուէք ՚ի ծառայութէք. յիւսաք, դիւիչիփ. *Չնազանդութէք, և ՚ի հնազանդութէք հպատակութէ: ի հպատակութեան կացուցանէին զանձինս. ՅՃԻ. Ի. Ե ԷՀ: *Պատանեայ Թագեալ զեղ հը. պատակութիւն՝ սկսաւ անառակել. Եսդիի: *Արքանեկութէք հպատակութէք. Եւ.Ի. Է: *Ողնիգրութէք և հպատակութէք որպէս հրեշտակի ոչ զեղան խօսել. Խոս: *Պատ. կառանց և հպատակութէք. Ը. Խոյէ:

ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս Հպատակութիւն. Ἐυπρόσδορ. Assiduitas, perduratio. ἐπιμέλεια, procuratio. Հանապազորդութիւն ՚ի ապատս. պաշտօն. ուշադրութէք և խընամարկութէք. *Վ տան պարկեշտութեան և հպատակութէք ան առանց զլպաղանաց. ՜. Խոյ. Ի. 35: *Պատա է ունել հպատակութէք մարդոյ և հոգւոյ ՚ի քահանայապետն: Ա. ան ապատարութէք ասրիակատի, առանց հպատակութէք գործի: Հպատակութէք է օժանդակ լինել՝ պարտականի ՚ի գործն ոյ՝ մարմնական պիտոյիցն. Լ.Ի. պիւի:

ՀՊԱՏԱԿՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. լսա ՚ի. որպէս Հպատականք. խնամակալութէ. Ἐπιμέλεια. Procuratio. *Նախանձասիրութէք ի քոյ յերա հպատակուի. Նիս. ՚ի:

ՀՊԱՏԱԿՈՐԻՆ. ՏՈ. ա. Ըստ օրինակի հպատակի կալոյ. ծիածիս ծառայութէն. հնազանդապարտութէ. *Ի տանէ զծագին քո և համայնից հպատակորէն ձեռվ պաշտեցար. Նար. Խոա:

ՀՊԱՐՏ, ի. ից. ա. Ὑπερήφανος, ὑβριστὴς, ἀλαζών. Superbus, arrogans, jactabundus. (յծ. հյ. պարծող. յն. ἐπῆρτο. ἐπῆρτο. ամբարձեալ, և վերացեալ. ուսան լս. ՚ի ἐπῆρται.) Ամբարտաւան. բարձրամիտ. բարձրացեալ. ցիքացեալ. փառասէր. արհամարհոտ. ունք և սէք. մանչոտ, ֆիւռ զօրաւոր, խօփ. պին, ֆիսիր. * Զամենայն հպարտս խոնարհեցոյ: Ի վերայ ամենայն հպարտից և ամբարտաւանից: Եա ՚ի վերայ քո՝ ՚ի վերայ հպարտիդ: Խիտան և յանգուդն և հպարտն ժանգ կոչին: Մարդիկ անձնասէրք, հպարտք, ամբարտաւանք: Այլ սէգ. հպարտ և ամբարտաւան. ևն: *Վ ի ձախակողք հպարտք. Խոր. Ֆ. 68: *Ցասալին բաւիւն հպարտից. Նար. ի:

Կամ իբր Ամբարտաւանական. * Սկսաւ բանիանիլ ՚ի հպարտ և յամբարտաւան խըրատուէ անտի. Ի. Ջ. Ի. 11: *Ճիշտն հպարտ կասէն. ՅՃԻ. ի:

ՀՊԱՐՏԱԲԱՆ. ի, ից. ա. Մեծագործ. որ մեծամեծս կատարէ. *Չի հպարտարարան իմն էր, և ՚ի շնամանօզ. Գէ. Խ:

ՀՊԱՐՏԱՐԱՄ. ի. Հպարտութէ. մեծագործութէ. անապարծութէ. փառասիրութէ. արհամարհանօք. *Ամացեալ էր երբեմն հպարտարար պարծանով փորձ: *Գայլա էր ոչ ՚ի յանձին ձգել զպղովութէն հպարտարար. Կ.Ի.Ը. վ:

ՀՊԱՐՏԱԳՈՅՆ. Ն. Նոյն ընդ վ. *Հըպարտագոյնս արհամարհանօք ընդ յուգա հայեցեր. Ի. Ի. ձԻ. 14: *Ցոյժ բարձրագոյնս իմն և հպարտագոյնս բարբառեցաւ պիղատոս. Նահ:

ՀՊԱՐՏԱՀՈՁ. ի. ից. ա. Հպարտ և ամբարտաւան խորհրդով. *Հպարտահոգ մի. այնահետց հանապատ խօսի միշտ. Կ.Ի.Ա:

ՀՊԱՐՏԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Սերեգեան հպարտից կամ հպարտութէ. * Հպարտականն և իշխանական կենցաղ. Ոսի. յհ. ՜. 30:

ՀՊԱՐՏԱՄԻՏ. ա. Նոյն ընդ հպարտախոհ. բարձրամիտ. մեծամիտ. *Սկզբ հպարտամիտ գոլով ապերախտ լինի. Ոսիիոր:

ՀՊԱՐՏԱՆԱՄ. ագայ. լ. Ἐπαίρομαι, ὑπερηφανέω, ἐξυβρίζω, ἀλαζονεύομαι, μετεωρίζομαι, ὑψηλοφρονέω, γαυριάω, φυσίομαι. Superbio, effero me, extollor, jacto me, glorior, inflor, եև. կամիլ վերագոյն երևիլ քան զայլս. փքանալ. ամբարտաւանիլ. բարձրամտիլ. պարծիլ. պանծանալ. ամբարհաւատ ՀՃԻ. մեծագանիլ. յանձնապատան լինել. մաղթասլանիմ, ասլատանամ. խօրհլանամ, (յծ. գառագանալ.) *Ցիմաստասէրն քո մի հպարտանար: Որ հպարտացեալ էին արծաթ Թագ: Հպարտացաս ՚ի վերայ ժողովրդեան քո: Հպարտացաս յոյժ հպարտութի ծորս: Ոչ ՚ի մէ հպարտանար առաքի Թագաւորի: Ջի հպարտանաս յառաջ քոյով անառեաս ՚ի վերայ ծառայից ծորա: Գուցէ հպարտանայցես ՚ի պարի քում: Ջի մի այլ քան զընկեր հպարտանայցէք ՚ի վերայ ընկերին. եև: Հպարտացայ հոգս անարգութէ, ՚ի վեր ամբարձայ մեծիքս մերժելի. Նար. ի: *Ընդ որ առաւել հպարտացեալ, եև. Խոր. Ի. 51: *Ցեա կոչեանին, և այնչափ մեծին անարգանացն՝ ՚ի կոչեառեր անդր հպարտացաս ո. այսինքն յանդգնեցաս. Ոսի. յհ. ա. 9: *Մի. այն ՚ի առակ ընկենուլին հպարտացեալ էք ո. այսինքն պատճառելոյ. անգ. 40:

ՀՊԱՐՏԱՆՔ. ծագ. փ. Հպարտանալն. հպարտութէ. անապարծութէ. * Ապա Թէ ոք երկեցէ ամբարտաւանութէք՝ հպարտանոք ՚ի ցոյցս առնելոյ. կանի.

ՀՊԱՐՏԱՅԻՏ. ա. Հպարտ տրախտ. հպարտասիրտ. ամբարտաւան տպաւ. հնդնդիրտ. * Անձն ե, և ընդգեմ ոյ ամենայն հպարտասիրտ. Կ.Ի.Ա: *Հպարտասիրտ լաւ հանդրի վհատս խոնարհութէ. Վ.դ.ե. ի:

ՀՊԱՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ἐξαίρω. Extollo, effero. Տալ հպարտանալ. փքացուցանել. հպարտս առաջել. ամբարտալ զանգան. տանի Ի. ի.փ. ծԷ. 29: ծԼ. 10: Ի. ի. իԷ. 19: ա. իոր. Է. 1: *Ոչ հպարտացոյց զնա ապայ զորոց բազմայց. Կ.Լ. Ի: *Զաս հպարտացուցանէ, Թէ նման է պարտ քեզ խոնարհել. Մ.Ա.Ե. ծՓ:

ՀՊԱՐՏԻՄ, ևցայ. Տ. ՀՊԱՐՏԱՆԱԼ. *Ոչ պարծի, ոչ ամբարտաւանի, ոչ հպարտի. Մ.Ե.Ի. ծԼ:

ՀՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἔπαρσις, ὑπερηφανία, ὑπερηφάνεια, ὕβρις, ἀλαζωνία, φυσίωσις, ὄγκος. Elatio, superbia, arrogantia, jactantia, tumor, fastus. որ և ՀՊԱՐՏԱՆՔ. (յծ. յն. Ἐπῆρτο. եև.) Հպարտն գոլ. հպարտանալն. ամբարտաւանութէ. բարձրամտութէ. պարծենալութէ. փքացումն. խրոխտաբանութէ. յանձնապատանութէն. յանդգնութէն. ամբարհաւատացմանէ. անկարգ սէր գերազանցութեան. փառասիրութէն. ինքնանահատանութէն, և այլն. Հպարտութէ պարծանաց նոցա: Ընդ որդւոյակորով, որ ամբիցին զՀպարտութէ: Խորտակեցից զՀպարտութէի ամբարտաւանութէց ձերոց: Ընկան ընդ պատին Հպարտութէք: Հպարտութէնք, ամբարտաւանութէնք, խռովութէք: ԶՀպարտութէի զամենայն ՚ի բաց ընկենայսոյք. եև: *Որ զՀպարտութէ Թագ հալածել մեզ վայելեսցուք. Նար. Իէ: *Անիրիւ ամ չարութէ Թագ հպարտութէի է. Ոսի. Ն. ա. 15:

ՀՊԱՒՈՐ. ի, ից. ա. Ἐγγύτατος. Proximus. պարա, praesens. Որ հնոց կայ. մօտաւոր. մերձաւոր. առաջիկայ. ներկայ. և նման. * Գալոս է մեզ յիշել վասն որոյն (կանանց), մանաւանդ առաւել վասն հըպատուցս. Ոսի. յհ. Ի: * Փրկուած կենաց հպատաւոր: Անմահութէնաց հնարաւոր: Երկնայնոց կրօնից հպատաւոր. Նար: *Ած ինքն հպատաւոր: Ոսանքն և ըստ ակն ՚ի մարմնոյս Տանդիքան և ՚ի հեղհեղութէն հպատաւոր է (կամ հըպատաւորէ): Հպատաւոր մերձաւորութէ. Լ.Ի:

ՀՊԱՒՈՐԱԳՈՑՆ. Տ. ՀՊԱԳՈՑՆ. *Ջօրոց հոգւոյն հպատաւորագոյնս. Ճ. Ա: *Ի պատկերն նորա հպատաւորագոյնք երևին. Փիլ. ատփ: *Հրեշտակաց ասպնջականին հըպատաւորագոյն երևին. Ճ. Գ: *Ի հպատաւորագունէցն ինձ Թուի Թէ առաջ պատճառ ապաւօղքն ասր. Կ.Ի.Ա:

ՀՊԱՒՈՐԻՄ, ևցայ. Տ. ՀՊԻԼ. *Հպատաւորիմ գալն հպատաւորէլ. Նար. ևա: * Սերով լինք ոչ հպատաւորին՝ հոգւով Թաւալգործող. Ճ.Գ: * Մարքուէք մեզ հպատաւորալ յամենայն վայելուչ մարքուէք. Լ.Ի. պիւի:

ՀՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Հպատակութէ գալ, և հպատաւորիլ. հպատակ, մերձաւորութէն յոր և է կարգի. և Ըօչափուն. կցուած. Տօփի՝ ՚ի ըստալ, դուխիլ. * Ըարժանի վասն ոյ հպատաւորութէ լինէր. Լ.Ի. Խալ: *Ցառաջագիմութէ հոգւոյ ՚ի հպատաւորութէ ոյ: Հոգևորապես հպատաւորութէ Լ.Ի. ա. *Ջկատարածն և զհնոյոր (վինչ իմանալ) ՚ի ձեռն հըպատաւորութէան: Ձեռնին ձգմամբ կամ առձեռն հպատաւորութէի: Հպատաւորութէ հանդերձի. Փիլ. ոյսէ: Նար. ծԷ. ԻԷ: Երկն. ՜ի:

Իակ Բրս. հյ. Է. *Ծննդոցն՝ բնութէ գալոյ ՚ի ծնողսն բնաւորեցաս. և յոյս առնէ զոյս և անբաժնիցն հպատաւորութէի, կամ մարդկան առ ՚ի յառաջնն հասանէն առ մարան կամքն ոյ. իսկ ազգորական ուսանութէն, կամ ուսնելոյ առ մարան:

ՀՊԵԼԻՔ. ա. Իբր Ըօչափելիք. չօշափելոք. * Գործարանօք և ձեռօք հպելիօք. Կ.Ի.Ա. գԻ:

ՀՊԵԼՈՒԹԻՒՆ. փ. Իբր Ըօչափելիք. չօշափականն գոյութէ. * Ջգայուխս, ըզձհպելութէ. զհպելութէի, և ձհպեակատրութէի. փիլ. իմասփ:

ՀՊԵՄ, ևցի. Տ. ՀՊՑՈՒՑԱՆԵՄ. *Ջանարատ ասիծուէնիս յինքն հպեաց. ՅՃԻ. ծա: *Ջամենայն իսկ չափով Թուականէ հպեր. Ս.Ի:

ՀՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Παράγω. Deduco, promoveo. ἐπιβάλλω, immitto, induco, եև. Հաւոյ կացուցանել. մերձեցուցանել. յարել. յարմարել. ՚ի վերայ բերել. ծօթեցնել. փոյր տնել. իջել. դադըեցնել. Ըանդարձնել. փոփանիրմամբ. *Ցանմարմինացն հպեցուցանել պարս. Խոր. Խոխ: *Թէ բանասպեսացին հրամայեր չըսիցուցանել զոյր ՚ի գուան բանին. Գիփա: *Ցածն հպեցուցանեն մարդ, և ծառայ Թուականից առնեն ան. Ա.Ի. Է: * Ջորս մարմնոյ իւր են, ՚ի վերայ մարմնոյ էառն հպեցուցանեն ոմանք: Սակայ քեզ հոգւոյն պիղ... ապա հպեցուցանէ առ այսոսիկ զոյն առեցեր մարգկան, այլ ոյ. Կ.Ի.Ա. Գ.Ի: *Երկայն ոչ հրամայեաց ՚ի չինուած առաջարին հպեցուցանել. Երկն. ծա: * Ի սէրն յոյ զմիզ խնասասիրութէի հպեցուցանել. Լ.Ի. ոչ:

ՀՊԻՄ, ևցայ. յ. Παραγίνομαι, πάρειμι. Advenio, adsum. ἄπτω, ἅπτομαι, tango, attingo. Հասու լինել. հպատաւորիլ. մատչիլ. մերձենալ. չօշափիլ. յարել. կցիլ. զուգաւորիլ. Ծօփնալ. Ծօփնիլ. դադիլ. Ըանդրմամբ. փոփանմամբ. * ի հպել առապանակին ՚ի քաղաքն: Եթէ հպեցայ ձեռօք իմովք ՚ի կաշառս. Ի. Ի.փ. ԻԶ. 16: ՃԻ. ոչ: *Մի հպեսցի ՚ի նոսա երկիսք. Օր. Ի.Ե. 5: * Մի հպեսցի ՚ի կին այրն. Փիլ. ծ. Ըան: *Հպեցան արփօք փառասն ՚ի ծառս. Կ.Ի.Ա. ծ: *Հպել առ ձեռ, կամ ՚ի հոգւոյ չնորհս, իմացմամբ յերկինսն, ՚ի պատկառելիան, ՚ի նմանութէ, ՚ի մահ մարմնով. Խոյ: Ս.Ի: Լ.Ի. Խ: Նար. Իէ: Նիս. Խ: Ծագ. Ի: Գրգ. ՚ի: *Խոզագութէն առնելով ընդ յոյնս՝ ոչ ՚ի բաժինն նոցա հպի. Խոր. Է. 56: * Հպի ՚ի

դիրկս որ սիրոյն : Հալին ՚ի նա գաւանութ. Ցմխ. ք՟ա՟.

կամ Χράομαι, Utor . վ յոլիւ. ՚Հպճցայց յարայոյց օրինակաք: Հպիցաւ բանիւք (աստ. ախց և խրատուց)..Պտմ. իե: Ոո՟. յհ. ք. 41:

ՀՊՈՒԹՒՒՆ . գ . ՅՏ. ՀՊԱՏՈՐՈՒԹԻՒՆ.

ՀՊԱՒՄՆ, Հպման. ՚Հպումն և առաքինապահս: Երևեցուցանելով զորդին առ հը. պումն Հօր. Դիան. Երիս. ք՟է. կի՟բղ. գխ: ՚Ի հպումն հողոյ: Անորիւ հպմամբ վերծաւոր. Ն՟ար. Խ՟. Ն Յոան. ՚ Անկեալ նախատ. հպոյն՝ մանկաքեր ծառոյն հպմամբ, կանգներ կենդանագործ փայտին Աերձեալ ՚ի տմս. Ը. գաղ. ՚ Հպումն յանո: Հպղորգեալ ՚ի ևիւան խնդացականին հպման . Լխ՟. ոչ: ՚ Հպմամբ չրմանց. Երբ՟. ոէր:

ՀՊՏԱՆՔ, նց. գ. Πολυτέλεια, βλάκεια, φαντάσια. Sumptuositas, mollities, imaginatio . որ և ՀՊՑՈՒՆ. Աչերդք և խնդիր զարդ . սեղեւերք . պչկանք . տղայական և կանացի պատճառանք կամ ցնորք . Մանկըտաց հպատանք : Անչափ հպատանս : Վատն կենդ հպատանց . Ոո՟. նգբ. Ն էիւդ ՚Ուր պչկանք և հպատանք և արբեցութիք , անգ և ոչինչ հատատաւոթիք . Բաբիլ. չհ. Ա:

ՀՊՏԻՄ , նցայ . ի. (լծ. ծպակիլ. Թ. Ռեպիլ օլմակ .) Ականջս փափկիլ օտար զարդուք . պատճառանք . պճնիլ . և խնդնչանալ միմեանս : ՚Ոսկւով հպակցի (կինն): Ջկերպանս փոփոխել, և հպատել, և ամենեցուն նմանիլ: Ընչասիրաք կամ զմանկասոց հրապատիս հպանել . Ոո՟. էիւդ. Ն էքէս: ՚Ջքինչ ինչ խայտալն . յորժամ հպակցին , յորժամ պչկրիցին . Ոո՟. ա. գխ.

ՀՊԵՏՈՐ , ի , ից . գ . Բառ. յն. ռիտօր . լա. օռատօ . ՚Բիտար. Orator, rhetor . այսինքն Աստ. Ճարտասան , և Ճարտարախօս . ասանելաթաս. փաստաբան. պերճաբան. ՚Ճարտասան հնձանս . . . ոգիաւոյ խոստովանեաց հնձանոյ . Խոր . ֆ. 57: Փարպ : ՚Հնձանոյ հռետորաց : Հռետոր մեծ . Ն՟ար : Իւ: Աշծր . Ի. 3 : ՚ Դեմոսթենէս հռետոր ճանաչէր . Ե՟. . որ . ա : ՚ Ուր հոյլք ամենն հրուռետորի՝ ժողովարան ճարտասանի. Ը՟վ՟իդ:

ՀՊԵՏՈՐԱԲԱՆ , ի, ից . ա . Ոյոյ բանքն են որպես հռետորի. Ճարտարաբանս . ՚ Ա. ռեալ պարզախօսս՝ հռետորաբանս կրթեալս. կորնթ :

ՀՊԵՏՈՐԱԲԱՐ . ս. ՚Բητορικῶς . Oratoric, rhetorice. Իբրև հռետոր և փաստաբան. Ճարտասանորէն . ՚Պաճառնական , և հռետորաբար: Հռետորաբար պարտաւեալ. Մ՟փ. ե. խե:

ՀՊԵՏՈՐԱԿԱՆ , ի , ից . ա . ՚Բητορικός Oratorius, rhetoricus. Ահեղական հռետորաց , հռետորութիւն . Ճարտասանական . ՚Հռետորական հոյակապ և համառօտ բան. Մ՟փ . ե: ՚Ոչ բանս հռետորականս յարտնեսից ռետորս. Ած. ՚ի սթէ: ՚Հռետորական յայտնագոյնս. փարպ: ՚Վարժեալ էր յոյժ արտաքին քաղից հռետորականաց : Մի՛ խոստոս մեծամեծս , և մի՛ հռետորականս. Վ՟փ հց. ք՟ե. ք՟ը:

ՀՊԵՏՈՐԱՑԱՐ . գ . ՚Հռետորել . փ . Հռետորք . Ճարտասանք : Պտմ. ազէտս . առեպ : ՚Ոչ եթէ առաւելութիք քանիք ի մտաւորութիք հռետորէից . եփր. կա:

ՀՊԵՏՈՐԱՆԱՄ . ածայ . ը. ՚Բητορεύω . Rhetorum artibus utor. Հռետոր լինել. հռետորաբար խօսել . ՚ Հռետորանալ . ասհմանաւով և անգիտաս և ձայնիւս. Երբ՟. ոէր :

ՀՊԵՏՈՐՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՃՈՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. ՚Բητορική. Rhetorica, oratoria ars. ՚Ոտանաւոր հռետորութիք կատարեալ էր. Ած. պտմ. ք՟. 30 : ՚Նչից զգեզան հռետորութիք վանն քրիստ . Շ. յ՟. խ՟:

ՀՊՆՏՈՒՈՐԻ . իբր ած. նոյն ընդ հռետորական . ՚Աքանչելապես հռետորին , և յայտի ապրի միտս խօսին. Հին ոէր:

ՀՊՆԴԱՑՕՂ . ա. գ. կամ է Շրջագայող իբր հսկի կիմ հնձ ևկող. և կիմ որպէս կոխէս . ՚Բήγεα . Culcita, stragula . Պարզատած երկնից և տարածութիք որպէս ապատեաս . ՚Ցընդարձակագործ տառատաս պատիդ սիրական , որ առաւել լայնատարած քան զկայսերն կապուտակեայ, որ զվերին հսկ. գայօղն պարփակէ . Մ՟փ. յ՟է :

ՀՊՈՒԿ ԳԱԼ. Տ. ՀՒՈ ԳԱԼ. ՚Շուրջ հսկի գայր . փիւ. լխ՟ս :

ՀՊՈՒՈՐԱՑՈՒԹԻՒՆ . Իբր հաւատրութիք . Հարատաւանութ. ՚ի փառաւորու թիք հոխորտալութիք ոչ ոք կարիք տան լինանիցն. Ե՟ս. պտմ. Ի. 30 :

ՀՊՆՉԻՒՆ. գ. խոնչիւն. ձայն կոկորդի անհնչեան. Խաղոյ , խլոփոյ . ՚Աև ՚ի գոչիւն հնդման արւանն , և ՚ի հնչիւնն կոկորդին (՚ի խողխողիչն) . Եւիւ՟տ :

ՀՊՈՑ, ի, ից. գ. գրի և ՀՈՑ. որ և ՈՈՑ. ապ . բռաւի , ըշէի, բռաղնէ , բռավնանէ . ասաբէ. Μισθοφορά. Stipendium . Թոշակ աւուր աւուր , կամ ըստ կարգի աւուց . հասք . ևոլքի , վաշքի . ինհնիսի , նաքիա , ևային ևայանաքն . ՚Բազում հռոգս և առաջաձեռն ասձիկս . Ցհ՟. յի: ՚Աձեալ հռոգ յաջորդաւնուսս . Աստղ . ի՟. ի՟: ՚Ջձիր հռոգն հարկեցից պարսից . Լսոփ . ծ՟ը: ՚Փան զասհմանեալ հռոգսն ձեր . Շ. ընդհ : ՚Ցաւել ՚ի հռոգս և ՚ի հաս ռեխասականաց ևկևցոյն (այսինքն գործոց) . Ած : ՚Ջմիերս գանձուց բացեալ՝ բաշխեր հրաք ապային: ի համարս աղքատի առնուլ հռոգ, և գաղալ . Ղ՟անդ :

ՀՊՈՑԱԿԵՐ, կերք՟ս. Որ կերակրի յարքունէն առնկաց. և այնպիսի կերակուր . ՚Ես գաղանք չռազգևկիրք, և արիւնարրուս իշխանք և գործակալք , և կերակուր ամենայն հռոգ գանկիրք . Վ՟դն . գան :

ՀՊՈՑԵՄ , եցի. ն. Ռոձկաք գարմանել. ռոձկիս բաշխել . ՚Աղարաք ձմերոց , և զաղմնայն հնձելագործն մեր հռոգեցաք. Ոո՟ս:

ՀՊՈՒՄ , կամ ՀՊՈՄ, այ. գ . որպես անուն քաղաքի . ՚Բώμη. Roma . . Լ՟ս Բա. յակ . ան :

ՀՊՈՄ, ի՟. ա. Իբր Հռոմէական, լատինական. ՚Ակ ՚ի լեզուէ անտի հռոմէ առաս ՚ի յոյն այսր . Ե՟ս . պտմ :

ՀՊՈՄԱ. կամ ՀՊՕՄԱ. Իբր Հռոմէացիք. Տճս ՚ի բառն ՀՊՈՄ. ՚Ρωμαῖοι. Romani. ՚Ի յայեն հռոմէք (կամ Հռոմք). Ցհ՟. ք՟ա. կ՟ե: ՚Ջյուսնոց աչխարհ, և զՀռոմոց քաջ դիւանեմ. Ագաթ: ՚Հռոմք իսկ բաժանին գառաջնորդութին հրէից : Ջկնի ՚ներս Հռոմք . Ե՟ս . պտմ. ա՟6: ՚Ցորիք և Հռոմք և ասորիք. կանն : ՚Հռոմք (կամ Հռոմէք) ՚ի բաց կացին ձեռնառու լինել եւիւ՟ք :

ՀՊՈՄԱԿՈՂՄՆ . ա. Որ ինչ է ՚ի կողմանս Հռոմէից . Հռոմէական . ՚Սուտ քո գիւրաթիք և կախարդութիք զՀռոմէականն թագաւորութիք զերկնաւոր յարիչսակն ոչնչ. եէր . համաբ :

ՀՊՈՄԱՑԱԿԱՆ , կամ ՀՊՈՄԱՑԱԿԱՆ . ՀՊՈՄԱԿԱՆ . ա . ՚Ρωμαῖος. Romanus, na . Որ ինչ անկ է Հռոմէից , և Հռոմէականց . ՚Որ զՀռոմէական պատմութիքն համառօտեաց . Ցառաջին Հռոմէական պատմութիքն . Ե՟ս . գբ. ա՟ . ՚Որպէս պօղոս՝ գրէր ՚ի Թուղթ Հռոմէական . Շ. յ՟ էղմ: ՚Ընդդէմ մեծ Հռոմէականին . Գ՟. գ՟. ևէմ:

ՀՊՈՄԱՑԵՐԵՆ. ՛. ա . Ի լեզու կամ ՚ի դիր լատինացւոց . Է լատինական. Տճս և դՀՈՄԱՑԵՐԵՆ . ՚ Մարկոս Հռոմայերէն (գրեաց) , զի չմտան էր ՚ի Հռոմ քաղաք . եէր . համաբ : ՚Ես այլ իրս գրեաց Հռոմայերէն . Հ՟=ց . ՛ դբ . ք՟ե. ՚Ցոանպարէն և Հռոմայերէն խմաստութեի . ճ . Ա:

ՀՊՈՄԱՑԵՑԻ . ցւոյ, ւոց . ա . փ . ՚Ρωμαῖος. Romanus. Քնակիչ Հռոմէայ. և Ունազ զնազատութեի քաղաքացւոյ Հռոմէայ. ՚Ջպէս Հռոմէայեցի : Ալբն այն Հռոմէացիք է. Գ՟. ի՟է . 25 . 29 : ՚ի Հռոմայեցւոց ապստրանան : Հռոմէայեցւոց Թուղթն, ևն. Ն՟ար. գղ. ՚ Հռոմէայեցւոց Թագաւորութեն . որ և պրճատաւորեի հաւատոյին և գիտութեան ոյ . Հմմտ. առաք :

Ե՟ իբր Հռոմէացիական. ՚Հռոմայեցի լեզուաւ ՚ի Հռոմայեցի լ՟զուէ : Հռոմէացիս յիշատակարանաք . ՃՃ : ՚Ըստ Հռոմայեցի բարբառոյ . Փարպ:

ՀՊՈՄԱՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Հռոմէացիք գոլն . ազատութեի Հռոմայեցի գոլոյ . ՚Որ միանգամ եին յատուկ Հռոմայոցն. Ե՟ս. պտմ. ք՟. գ:

ՀՊՈՄԱՑԵՐԷՆ . Տ . ՀՒՈՄԱՑԵՐԵՆ , և ՑՈՒՆԱՐԷՆ, որ և Հռոմերէն. ՚Եպքերոս օձ ուսաք, վասն այնորիկ հոչի եղոփոն. որ Հռոմերէն օձասչաւած ասի . ՈՈ՟. փ՟ա. (լծ. ՛ձիս՝ է օձ. և է՟լ՟ձիս՝ եղջերու :)

ՀՊՈՄԱՑԻԱԿԱՆ . Տ . ՀՒՈՄԱՑՈՒԱՆ . ևս և Ցունական . ՚ի ձեռն Հռոմէական գրոց. ճ՟.Ջ: ՚ի Հռոմէական զօրացն. Ցհ՟. ի՟: ՚Գործ Հռոմէական ճարտարաց. Ն՟ար:

ՀՊՈՄԱՑԻԱՐԷՆ . Տ՟ . ՀՒՈՄԱՑԱՑԵՐԷՆ. և ԴԱՂՄԱՑԵՐԷՆ. այսինքն լատերերէն. ՚Գրեալ ՚ի վերայ Հռոմէարէն: Որպէս և էր պատճէնն Հռոմէարէն. Ե՟ս. պտմ. է՟. ա3 : ք՟. 9:

ՀՊՈՒՔ . Տ . ՀՈՈՑ :

ՀՊՈՒԱԿ , ի , աւ . ֆ . ՚Ηχος, κραυγή , σημασία, φήμη. Rumor, vox, sonitus, clamor, fama, laus, ևն . Ձայն հնչեցեալ գով՟ղեի կամ ուրախութե յհնաւուր ռեզիս. համբաւ. բարեհամբաւութեի . անուն կամ հնչիւն ատրածեալ . Հանգէս . Նչան . ազդ. լո՟ . լավ. նամ, ևանիանա, ոէս , խաղէր: ՚Եր՟ալայր հռչակ գնմանէ: Հանիի զաւագանական անուան հռչակ կաս. Ղ՟. ք՟. 37: ի՟. ի՟գ՟. ի՟ե 15: ա՟. ճ՟. ի՟է. 18: ՚ի հռչակ համբաւոյ, կամ բաղձալաւեի . ՃՃ: ՚Հռչակ պարծանաց . Ոո՟. յհ. ի՟. 16: ՚Հռչակ ասլա եզև ՚ի հոմ, եթէ կենդանի է. ճ . ի՟: ՚Հռչակ յաշխարհս այս հասանի. Լ՟ի՟. ՚ի ՚ներս: Խակ ապէն. ՚Անձամբ խոստանանն հռչակ ընդգէմ ևնասորի՝՝, իսկ յայտարարութե, կամ յայտարար :

ՀՌՉԱԿ ՀԱՐԿԱՆԵԼ . Տ . ՀՌՉԱԿԵԼ . Διαφημίζω , Φριαμβεύω . ՚Հռչակ հարկանել պատճն, կամ զինչ ՚ի քո յո՟. Մ՟ի՟. ա՟. 45: ի՟. ի՟ր՟. ի՟ 14: ՚Ընդ աչխարհս ամենայն հռչակ հայկական զքէն. Նանայ :

ՀՌՉԱԿԱԳՈՑՆ . ա. Առաւել հռչակաւոր . մեծահռչակ . ՚Ալինորիկ որ յհռչակագունորութե եղեն , հռչակագործք և նչանաւորք . փիւ. փ՟ա՟ան :

ՀՌՉԱԿԱԳՆՂ . ա . հռչակաւոր կամ հռչակակալ գեղով . ՚Հռիփսիմէ հռչակագնդ մեծապայծառ վայելչութե. Տագ:

ՀՌՉԱԿԱԳՈՐԾ . ա . Որ հռչակելի գործէ, կամ նչանաւոր առնէ . ՚Նչխարհք ոսկերաց զպգ և զպաւառ հռչակագործ ձեաց. ճ . ը:

ՀՌՉԱԿԱԿԱՆ . Տ . ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ. ՚Սքեան եզեկիէլն և՟ս հռչակական առաքեամբ երևաւալ Աթոռ :

ՀՌՉԱԿԱՀԱՆԴԷՍ. ա. Մեծահանդէս. մեծաշուք. ՚Ջարգարիչքն հռչակահանդէս ասնամամութե . ճ . ը:

ՀՌՉԱԿԱՆՈՒՆ. ա. Մեծանուն. մեծա-

հանգաւ. անուանի. նամբոյ, ճչհոսք. Հըռչակաւոր առաջար, կամ աքս ուխտ. Ոմն. հոմ. Ճ. Ը.

ՀՈՉԱԿԱՑԵՍ. ա. Հռչակաւոր տեսա նող. երևելին ի տեսանողս. Ջոր եառս հըռչակաւոր մարդարէն ի տեսողսն Իսրաէլ. Մտ.

ՀՈՉԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἐυκλεὴς, ἐπίσημος, περιβόητος. Celebris, insignis, illustris, pervulgatus, decantatus. Որ ոք կամ որ ինչ ունի զհռչակ անուան կամ գովուած. Հռչակաւոր. Հռչակիլ. Մեծահամբաւ. ա նուանի. երևելի. ականաւոր. Նշանաւոր. հոյակապ. ոտքը չանը. Նամբոյ, ճչհոսք. Հռչակաւոր և երևելի լինիր կամ եր այլն. Հռչակաւորն ի մարգարէս երացիաս. Մեծի և հռչակաւոր վկայիլ. Հռչակաւոր անուանին. Աբծր. Սարփ. Նխ. Ես. ՃՃ. Քաջորսուհիութեամբ հռչակաւորեաց. Սարի. ԺԱ. Ցաճախ հռչակաւոր. Ցաճախն այն մեծ և հռչակաւոր. Հռչակաւոր անուն. Հռչակաւորն երկրի անուամբ. Խոր. Գ. 33. Աչք. Նախ. Նոր. ծա. Պահապանացն հռչակաւոր և տղայ կան արարեալ զմեծագործ յորուին. Ագաթ.

ՀՈՉԱԿԱՒՈՐԵԱԼ. Հռչակաւոր եղեալ. հռչակաւոր. Ասահզագեա նեգբանութեան հռչակաւորեալ յամենայն քաղաքի. Պտմ. ագէա.

ՀՈՉԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հռչակաւորն գոլ. հռչակիլն. հռչակ. Ընդ թագաւորութեանդ հռչակաւորութիւնդ պարծանաց. Գրգ. ւ.

ՀՈՉԱԿԵԼԻ, ըդյ. ա. Արժանի հռչակելոյ. հռչակաւոր. հռչակեալ. գովելի. Հռչակելի կելլին սովրաբաս, կամ անուն, կամ առաքինութեի. Հռչակելի գործունագործութեի, կամ գովութեի. Ջյոյժ հռչակելին ճարտասանաց զգիւտսն ասենս. Գիւ. Հռչակելին զայն նշան. Ցհ. իմ. գաս. Ջգործատարսակերպ պատանին զհռչակելին ալիքսիանոս. Վրք հց. ծԲ. Հռչակելի գեղեցկութեք. Ճ. Ա.

ՀՈՉԱՆԵՄ, եցի. ն. Διαφημίζω. Spargo famam, divulgo, laude celebro, praedico, significo. Հռչակ հորչանել. բարի հաստատել. հրատարակել. Հանգիստացուցանել. յայտ առնել. քարոզել. լաւ ելիցէ, գեհ ելիցէ. Ջճգնութիւնս սոցա հռչակեացուք. Ըստ. Հաստատեն հռչակեալ լիներ. Մխոյն գովութիւն յամենեսեան հռչակեալ. Ագաթ. Խոսր. Ոչ ի պարգեան եա այնքան հռչակեալ որչափ յորդորմունն. Նար. ծԲ. Անուն քաջութեան նորա հռչակեր ընդ ամենայն երկիր. Ճ. Ա. Հռչակեացէ զգազանին. Նար. յԷ. Աստուածալ զոր հռչակելոց եր գնահատակութեին. Փարպ. Բարի է քնանն որպէս ինքն (արարիչն) եառս և հռչակեաց. Նախորդին վոտաւակ զայրգունական պատիւն հռչակէ. Ջքո գիրք սը յայտնապէս հռչակեցին վան կնդանեաց մեռեալ. Լմբ. ծԶ. Ե գրէք. Զարաչար հռչակէլ. կեսրդ. գէն. Դոդրդեցաս երկիր, հռչակեցան լերինքդ. իբր շառաչմամբ կամ գոչմամբ պատառեցան. Դան.

ՀՈՉԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. Անուանութիւնս գնացոյն հռչակեցուցանեն զառաքինութիւնս. Ջորոյ գովութեն աէրունեան մտաւանք հռչակեցուցանեն պատճ ալիս. Գիւ. Նովաս պաղեստինեցիքն հռչակեցուցանեաս. Ճ. Բ. Ջգնգեցիկան զրպարտութեն, և զվատ ծարան հռչակեցուցանիցեն. Ա որս. ծԲ. Հռչակեցուցանէ գիւր սկսուելն մարդարէս, զի նովաս գոյ բանին զորութեն գուցանիցէ. Մխ. Երէմ. Սարկաւագն զվարպապետուն քարոզութ հռչակեցուցանելով. Լմբ. գորգ. Ցոլով ուրապատուհութի զսեղանսն հռչակեցուցանէ. Վրք սբան. Որ յայիչսանէն զգոմիչսն, և զամենայն հրատարակեն հռչակեցուցանել զանան ոյնպիսի մտոսի յանիրաւ կորուսականութ. այսինքն գղջալ. Ոսկ. Բ. գիմ.

ՀՈՉԱՒԻ. ա. Որ հռչակէ. հռչակող. Աքանչելեացն հռչակիչք լինէին. Եփ. մաթ.

ՀՈՉԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Հռչակաւորութիւն.

ՀՈՉԱԿՈՒՄՆ, կման. Հռչակելն. Ըստ հոյակապ անուանակիր հռչակումն. ՁԿ. ԼԲ. Եգիր զիս ի հռչակումն ազգաց (այսինքն ի բամբասանս). Խոսր.

ՀՈՒՕՄԱՑԵՑԻ, ՀՈՒՕՄԻԱԿԱՆ. Տ. ՀՈՒՕՄԱՑԵՑԻ, ևն.

ՀՍԿԱՓԱՓ. մ. Հսկելով. սկսելով. սքնելով. Հսկողութեամբ. Ջամենայն գիշերս ազօթեցէք առ Ած հսկողաբար. Ճ. Բ.

ՀՍԿԱՉՆ. Տ. ՀՍԿԱՑՉԻ. Γίγας. Gigas.

ՀՍԿԱՑ, ի, ից. Տ. ՍԿԱԾ. Հսկողութիւն. Եղիր ի հսկացս.

ՀՍԿԱՑԱԲԱՐ. Տ. ՍԿԱԾԱԲԱՐ. Օգիս կայսրաբար միաւանգամ զգարմն տրիստոս. Փարպ.

ՀՍԿԱՑԱՉՆ, կամ ՀՍԿԱՉՆ, կին ՀՐՍԿԱՑԱՉՈՒՆ. Անաեզգեա նեգբանութեան հռչակաւորեալ յամենայն քաղաքի. Պտմ. ագէա.

ՀՈՉԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հռչակաւորն գոլ. հռչակիլն. հռչակ. Ընդ թագաւորութեանդ հռչակաւորութիւնդ պարծանաց. Գրգ. ւ.

ՀՈՉԱԿԵԼԻ, ըդյ. ա. Արժանի հռչակելոյ. հռչակաւոր. հռչակեալ. գովելի. Հռչակելի կելլին սովրաբաս, կամ անուն, կամ առաքինութեի. Հռչակելի գործունագործութեի, կամ գովութեի. Ջյոյժ հռչակելին ճարտասանաց զգիւտսն ասենս. Գիւ. Հռչակելի զայն նշան. Ցհ. իմ. գաս. Ջգործատարսակերպ պատանին զհռչակելին ալիքսիանոս. Վրք հց. ծԲ. Հռչակելի գեղեցկութեք. Ճ. Ա.

ՀՍԿԱՑԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Սկայական. սեպհական սկսելոց. Ազատապես զընծայեցս առեալ հրամայական... Լիր գեղեցիկ զինուոր արի հրամայական. Եփ. ոթ. Եփ.

ՀՍԿԱՑԱՀԵՒ. ա. Ոնեօղ զձև հսկայի. վիթխարի. յայլմանգամ և բարձրահասակ. Ջհսկայահձև գոտոյն զիագաւորն պատրաս. Պտմ. ագէա.

ՀՍԿԱՅԱՆԱՄ. ածեալ. ե. Հսկայ լինել. կամ գոտանիլ. Եա յայլմանգամ հսկայացեալ ուժեզ կարող անյաղթ գըտեալ. Ը. Վեդ.

ՀՍԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Սկայ գոլն. հանգամանք սկսելոց. Ջօրոյնեզի հսկայուէ իւրոյ սկայացաս. Մխ. Ֆ.

ՀՍԿԱՑՈՒՆ. գ. Ոնեօղ զձև հսկայի. վիթխարի. յայլմանգամ և բարձրահասակ. Ջհսկայահձև գոտոյն զիագաւորն պատրաս. Պտմ. ագէա.

ՀՍԿՈՂ, ի, աց. Հրոց, γρηγορῶν, ἄγρυπνος. Vigil, vigilans. Որ սկէ. արթնուն. զգաստ. սքնուն. սքնող. որ քան չի. զբիւ. յորմէ՝ Գրիգոր, Գրիգորիոս. Ջարմացաք ընդ հսկեցող սպան սագաց. Վեղոց. Մխիթարել իբրև զգաստս և զհսկեցողս. Ոսկ. գծ. Ի փրկուելեն աւուր հսկող յորդորելոցս. Նորին հսկողի են. Նար. Եփ. Ե վերնագիր. Արմուն մոգ լուս հրսկողին. ՁԸ որդի.

ՀՍԿՈՂԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Արթնական. և Գրիգոր. Ընդ որս և զմեր ձայն հսկողական. մտիաձայնեալքն Թորգոմական. Գէդ.

ՀՍԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. Ἐγρήγορσις, ἀγρυπνία Vigilia, vigilantia.

ՀՍԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Արթնութեի. սքնելոյ. սքնելն. և Ցայգապաշտօն ի նախատօնակս. Տօնեաք հսկողութեի, և երգեք հոգևորաք վարդ. յանխառնս. Արթնական հսկողութեք (գրիգորի) հովուեալքս. Երզն. լս. Պարտ է ի գիշերի յառնել յաղօթս և ի հսկութեի. Ոսկ. գծ. Ցքնական հսկութեք. հսկութեն վարդապետս. Մինեկ հսկութեանցն. ՃՃ. վերգ. Ի ձեռն հսկութեի ի զգլխութեի ածէ զհոգիս մարդկան. Կլիմաք. Ի հսկմունս, ի պահս. Ք. Ղուկ. ՀՏ. Ջոր երբեմն հսկումն մեծ ասէին զառաջ. Եսա. պտմ. Ը. Գիշերին հսկումն (կամ հսկում) է սաղմոսիւք և ընթերցմամբ գրոց. Ցծնող. Կատարելին նղոքք. զհսկումն գիշերոյն ի լիշատակի ածին. Ճ. Ա. Ի հսկման հաղորդեալ ի ժամ երեկոյին պաշտաման. փարպ. Հսկումն ծառայից. Գիշերական հսկմունքն առ պահպանութեի ընչից. Ոսկ. յհ. Ք. ՀՅ. Սարփ. յՀ. Ը. Անհնչիք ըստ ամենայն կիրակէի հսկումն. որպէս գի լիցի յամենի սարին հսկումն յարութեն ծԲ. առնելիք խակ յայլ տեղիս ասեն հսկումն. ԺՀ. Ն.

ՀՍԿՈՒՆ, իկից. Տ. ՀՍԿՈՂ. Նաւապետ հսկուն պահեացէ զնա ուղիղ. Մխ. ծԼ. Գեդէոն հսկուն էր յաղօթս. Ճ. Գ.

ՀՏՊԻՏ, պտի. ից. ա. (Արմատն է հպեա. հպանիլ. լծ. և ժպտիլ. ծպտիլ.) որպէս Մխիթ. խեղկատակ. կատակող ծաղրաշարժ՝ նմանեցուցանելով զայլևայլ կերպարանս. Ընդ ամենս, զի զմիւսն (կամ զմիմոնն) հոպիտս տեսանիցես. Ոսկ. Ն. ա. ղ. Ջկապիկս անապատական հոպիտս. Եփ.

Եւ զպէս խնդիր. մեզկ. գիւրաշարժոխոս. Որ հոպիտ անառակութեի է նշանակ. Ջոր ցաւք մեզն ի տուընս արանց առ ի կանանց հոպիտս պերճանաց. Անգամքն հոպիտ խաղալիկք. Ոսկ. Ես.

ՀՏՊՏԱՆԱՔ. նոյն ընդ հպանիլ. խնդիր. զարդք. պէշանք. պճնութեի. հչկացումն, և սեղեակք բանից. և ցնորք. կեղծաւորութեի կամ միմոսութեի. Ընարս հապտանաց գոհն բազքն այն. Ա յամ հապտանաց ոչ հաւանին նոքա. Ընարից հապտանաց հապտանաւ և ազ ձատանս իմն կարծիլ. Մեղկիս հապտանաւք և չռայլութե. Մագ. Ե. լՅ. լԼ. Խ. Ջամենայն սխտաւոր հապտանան կամանց. Սարփ. Ա. ղ. Ե. Ի հապտանան և ի զարդ պատանի, և յայլ ամենայն պչրանան. ածդ.

ՀՏՊՏԻՄ. Տ. ՀՂՏԻՄ. Հապտեալ ըմբարհակեալ կոկոզեան. Մագ. ծԼ.

ՀՐԱԲԱՃԱԿ. ա. Ա՛ր՝ որ է իբրու հրի զէն բաժակ, կամ հրեզէն ըմպելի. ի լուսաւու լինել և ի ջեռուցանել զոգին, և ի կիրալ զմեզասրս. Հրաբաժակ հոտանաւք գեռաստեսեալ յուցանել զառուս առաքելականս ածառուցն վտակաց. Աբան. Նիէ. Ջհրաբաժակ գառնութեն այրմանն ընկալեալ սուտմ. Ըստ. Հրաբաժակ գինւոյ սասպիկ զորութեն. Ագաթ.

ՀՐԱԲԵՐ. ի. ից. ա. Բերոզ զհուր. հրոզ յինքեան զզօրութեի հրոյ. Ի գալստեան սուր հրաբեր. Գէդ. Ըստ ժուժեան հրաբերի կեանք և ածառեր. Վանակ. յոբ.

ՀՐԱԲԵՐԱՆ. ա. Ոնեօղ զբերան հրեզէն. յորոյ ի բերանոյ հուր ելանէ և հրաբաշնչ. Ես սերովբէքդն ձէմորիաքդն հրաբերան. Ը. ոթ. Բ. Ի փրկութէքդն հրաբերան բազեզ ձեհելից. Նար. Լաս. Հրաբաշաչակ և հրաբերանն հեղհեաս. Վանակ. յոբ. Ի ոնդ որս և զհրաբերանն հարգել զվիշապն. Լմբ. յոյգ.

ՀՐԱԲԵՐՁ. ի. ից. ա. Ἐμπύρευς. Ignevus, ignitus. Բարձոզ կամ կրող յինքեան զհուր խնամանալ. Հրեզէնն՝ վերանիաս ի բարձրութեն, մանգիր սերովբէից. Ա նաջինն զարգ հրեշտակաց յաւետ քան զամենեսեան ունի զհրարիրն առանձնաւորութե ... (այլք)

հրաբերձին ածընկալ զօրութիւն են հաւրդք. Դիոն. Եբին: *Հրաբերձին՝ մականունութիւն սերովբէից է. Մագ. 'ի դէոն:

ՀՐԱԲՆՐՁԱԲԱՐ. մ. ա. Ἐμπυρίως. Sicut igneum. Իբրև հրաբերձ. հրեղինաբար. *Զհրաբերձաբար մաքրողականն առանձնաւորութիւ. Դիոն. Եբին:

ՀՐԱԲՆՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἐμπύριον. Igneum esse. Հրաբերձ կամ հրեղէն գոլն. *Սրբազան մականուանէ նոցա հրաբերձութի. ... պատմէ զառ 'ի յածատեսակութիւն հրաբերձ զօրութեան համբարձմանն. Դիոն. Եբին:

ՀՐԱԲՈՂԲՈՋ. ա. (եթէ չիցէ գրելի հրաշարողբոջ.) Իբրև զհուր բոլբոջեալ. բոցավառ. *Խաչն՝ գաւազան ահարոնեան՝ հրաբողբոջ, և պտղաբեր. Տօնակ:

ՀՐԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Բորբոքեալ հրով կմ իբրև զհուր. և որ բորբոքիչ հրոյ. *Հրաբորբոք ջահք, կանթեղք, ճառագայթք. Խոր. հռետ. և Վրդվ: *Հրաբորբոք սանեղք, փայլուածս, ցանկութիք. Երզն. լս: Անան. եկեղ: *Հրաբորբոք բարկութե, տեղայութիւ: Հրաբորբոք հրկիզեալ: Ի հրայայտ չարութէ հրաբորբոքն յուսոփայ. Յհ. կբ: *Արծաթագործ հրաբորբոք ճարտարապետն. Առծր. Ճ. 9:

ՀՐԱԲՈՑ. ա. Հրոյ և բոցոյ ունակ կմ վայր. *Տանջին 'ի հրաբոց կիզանողն: Իսկ հրաբոց կիզօղն տեղի գոլով հրային և կիզանող. Նոննոս.

ՀՐԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բղխէ զհուր. *Հրաբուղխ և կայծակնատարած ցոլացմամբ կիզանող լեզուացն. Նար. յովէբ:

ՀՐԱԲՈՒՂԽՔ. ա. Բղխմունք հրոյ. հրեղէն անձրևք. *Ի ժամանակին ցոլոցայ հրձիգքն այնք, և հրաբուղխք 'ի վերայ հասին. Ոսկ. յհ. ա. 44:

ՀՐԱԲՈՒՆ. ա. Ἔμπυρος, ἐμπύριος. Igneus, ignitus, caelestis. Ի բնէ հրեղէն. հրանիւթ. լուսեղէն, զուարթուն. հրեշտակային. և Աճային. *Հոյլք անմարմնոցն հրաբուն սեռիցն: Հոգեղէնքս ընդ հրաբուն սեռիցն. Շար: *Ի ձեռն նոցին իսկ հրաբուն զօրացն. Դիոն. առ փիփ: *Հրաբուն զօրութեանցն գասք սպասաւորեալ. Կիւրղ. ղկ: *Հրաբուն հրեշտակք. Մեկն. ղկ: *Զհողեղէնս 'ի հրաբուն մերձեցոյց սեռս. Խոր. հռետ: *Բանն մարմնացեալ զհրաբուն փառսն էական ճառագայթ անգանոր փայլեցոյց. Խոր. Վրդվ:

ՀՐԱԲՈՒՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. իբր Հրեշտակական. *Գունդք հրաբունականք. Գնձ:

ՀՐԱԳԱԳԱԹՆ, թան. ա. Որոյ գագաթն է հրաբորբոք. կամ կիզանող գագաթան մարդոյ իբրև հրով. մակդիր արևու բարձրացելոյ. *Յաւուրս տապախառն ծագման հեփեստեայ հրագագաթան. Ղևոնդ:

ՀՐԱԳՈՅՆ. ա. Որ է 'ի գոյն հրոյ. նման հրոյ. հրացեալ. ջերմեռանդն. *Ջեռուցեալ հրագոյն շողացուցանէ (զարբինն զերկաթ). Ածաբ: *Ջեռուցեալ և հրագոյն 'ի գոհութի այ: Բարկութի և սրամտութի բոցաձև է և հրագոյն. Փիլ. այլաբ. և լին: *Կարկեհանն կայծ կոչի, որ է հրագոյն. Նչ. Եզեկ:

ՀՐԱԳՈՒՆԱԿ. ա. Նոյն ընդ վ. *Հրագունակ և մաքուր ոսկի: Բերանովքն զհրագունակ խորհուրդն որով սրբեցան. Սարգ. ա. և ժ. խորան:

ՀՐԱԳՈՒՆԻԼ. նեալ. չ. Հրագոյն կմ հրագունակ լինել. *Արբեալ ածանոն, և հրագունեալ արիւնակիրսյին. Նար. յովէբ:

ՀՐԱԴԻԵԶ. ա. Դիզեալ իբրև զհուր կմ դիզող զհուր. *Հրադէզ զօրութբն. արել անգել: Ահեղ որոտմամբ փայլակնաբորբոք հրադէզ զօրութբ. Ածաբ: Խոր. Վրդվ:

ՀՐԱԴԻՄԱԿԱՆ. Տ. ՀՐԱԴՈՅՆ. *Ամբարակ կայծակնացեալ հրադիմական կարմրութբ. Մագ. ծղ:

ՀՐԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նմանութի հրեղինաց. *Երգեմք ընդ հոյլս հոգեղէնս հրազանութբ. Գնձ:

ՀՐԱԶԱՐԴ. ա. Հրով զարդարեալ. հրախառն. *Որ 'ի սինա լերինն հրազարդ բոց փայլատակէր. Տօնակ: *Զամբարեալսն 'ի բծիծս մեղու արտաքրեալ հրազարդն միգաւ. Մագ. Ճ:

ՀՐԱԶԳԵՍՏ. ա. Արկեալ զիւրև կամ կրող յինքեան զհուր. հրատեսիլ. հրազինեալ. *Հրազգեստ ցուցեալ 'ի միգի. Պրպմ. յ: Ճ. Գ: *Տուր ինձ զքո սկիհդ, տուր ինձ զքո միսդ, զի զնա հրազգեստ արարից: Որք ոչ խնասութբ հրազգեստք լինիցին, անմիտ են. Եփր. աւետար:

ՀՐԱԶԷՆ. ա. Հրով սպառազինեալ. և որպէս զէն կամ սուր բոցեղէն. *Հրազէն նշանն տէրունական. Առակ. Գ. 7:

ՀՐԱԶԻՆԵՄ, եցի. ն. Հրով սպառազինել. հրեղէն լեզուօք և զօրութբ վառել 'ի հաւատոր մրցանս. *Ի նմանութի լուսոյ փայլ ... հրազինեաց անկիզելի զաշակերտսն: Հրազինել զընտրեալ զդասս առաքելոյն: Ածազարդ հրազինեաց զմբ զառաքեալսն. Շար: *Հրազինեաց զնոսա 'ի լեզուս հրանիւթս. Լմբ. հանգ:

ՀՐԱԹԱՂԱՆԹ. ա. Հրով պատեալ իբր թաղանթիւ. շրջափակեալ հրեղէն զօրութբ կամ զօրօք. *Բոլբոջ բոցափայլ հրաթաղանթ խարսխիւ են. Անան. եկեղ:

ՀՐԱԹՈՅՆ. ա. Որ ունի զթոյն հրեղէն. *Ժանեաց հրաթոյն օձից: Ի սուրբ աութէ հրաթոյն չնչոյն: Հրաթոյն կապարճք: Զօրութիս մրրկատարափս՝ հրաթոյնս դաժանութբ. Բենիկ:

ՀՐԱԺԱՐԱԲԱՐ. մ. Հրաժարելով. չառնել յանձն. բացասաբար. *Ասաց փչել յօժարաբար, զոր չարարին հրաժարաբար. Կրգդ. օգ:

ՀՐԱԺԱՐԱԴԵՂ. գ. Դեղ հրաժարեցուցիչ, այսինքն փորլուծիչ. *Վշտաց հրաժարադեղ և սփոփանս. Վրք հց. յ:

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նշանակ հրաժարելոյ, 'ի բաց կալոյ կամ խորշելոյ, կմ մեկնելոյ. բացասական. հրաժարելի. և հրաժարեցուցիչ. արգելող. որպէս ոչ, և մի. *Խրատուս ոմն հրաժարական, և ոմն յորդորական. Պիտ: *Կատարողական ոչ գոյ, այլ և հրաժարական. Անյ. պորփ: *Յօրինացն ոմանք հրամայական (կամ հրամանական) էին, և ոմանք հրաժարական. Երզն. մթբ: *Հինգ հրաժարական պատգամք. Տօնակ: *Իւրոյ գործոցն հրաժարական ողջոյն տայ, և այ կարօտի խնամոցն և ողորմութեն. Լմբ. ող: *Ամենայն ածաշունչ գրոց գրեթէ հրաժարական ողջոյն տուեալ. Պարապմ. (որ է բարեաւ մնալ ասել:) *Լուան 'ի նմանէ զհրաժարական բանն (թէ ունի թողուլ զպաշտօնն). Ճ. Ա: *Իսկ առ 'ի մէնջ հրաժարականս. այսինքն հեռացեալ յընթանեաց. Շ. առ աղէքսդ: *Հրաժարական (կմ հրեշտակական) զգեցեալ ես կերպարանս. այսինքն կրօնաւորական. Վրք հց. ի: *Նա չէքն յոչխարաց իմոց՝ ոչ եթէ հրաժարական ինչ իցէ. որպէս թէ չէ հնար լինել յոչխարացն իմոց. Նանայ:

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԱԲԱՐ. } Տ. ՀՐԱԺԱՐԱԲԱՐ.
ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԱՊԷՍ. } *Առաջայայսն հրաժարականաբար պատմութբ. Ճ. Գ: Կարէ հրաժարականապէս ասել, կարէ և յանձն առնլով ասել. Փիլ. լին:

ՀՐԱԺԱՐԵԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Որ չ յօժարելի. խորշելի. մերժելի. արգելեալ. *Մեզ հրաժարելիք, նոցա մեծարելիք: Զխորդ 'ի հրաժարելին ինձ ձեռնամխեցից: Ոչ խառնակիլ 'ի հրաժարելիսն. Յհ. իմ. պաւլ. նար. կ: Սարգ. ա. գ: *Թող եթէ 'ի հրաժարելեացն, և որ ոչ հաճոյք են այ: Ի հրաժարելեացն առնել (ինչ) կամ ասել. Բրս. հց:

ՀՐԱԺԱՐԵՄ, եցի. ն. Տ. ՀՐԱԺԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. և Ի ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Հրաժարեաց զձեզ յաւուր չարաթու գործել ինչ: Հրաժարեաց զնոսա յորդխութե պայմանէն. Նանայ: *Հրաժարեսջիր (կամ հրաժարեա) զքեզ 'ի նմանէ (այսինքն յառնէ հերետիկոսէ). Եփր. փիփ: *Հրաժարեալ զնոսա նիկոսոյ՝ արձակէր սիրով: Հրաժարեալ թագաւորին վաղարշու զվահան և զամենայն նախարարս, արձակէր խաղաղութբ. Փարպ:

ՀՐԱԺԱՐԵՄ, եցի. չ. Παραιτέομαι, ἀποτάσσομαι. Renuncio, recuso, detrecto, evito, recedo, discedo. ἀσπάζομαι, valedico, valefacio. ἀπέπω, ἀπαναίνομαι, nego, renuo. Հեռի 'ի յօժարելոյ լինել կմ խորշիլ. հեռի կամ 'ի բաց կալ. հեռանալ. չառնուլ յանձն. մերժել. մեկնիլ. թողուլ գնալ. չուել. զատանիլ. որոշիլ. բարեաւ մնալ ասել. ստարանալ. պատճառանս գնել. [illegible] *Հրաժարելով հրաժարեաց յինէն զաւիթ երթալ: Համան կամէր հրաժարել 'ի սիկղոյէն: Աղաչեմ զքեզ, կալ զիս հրաժարեալ: Հրաժարել 'ի տանէ, կմ հոգւոյ 'ի մարմնոյ: Հրաժարեալք կամ հրաժարեցայք 'ի միմեանց, և եկաք 'ի նաւն: Որ ոչ հրաժարեսցէ յամենայն ընչից իւրոց: Ողորմութի հրաժարեաց յինէն: Ի խրատուէ ամենակալին մի հրաժարեսցես, ևն: *Ընդէ՞ր հրաժարեցայք յաշխարհէ: Եւ եթէ հրաժարեմք, ընդէ՞ր յետս դառնամք. ևն. Վրք հց. յ. ասէպ: *Ի հրաժարել արկածից 'ի կուսակցելոյն խոսլովայ. Խոր. Գ. 50: *Հրաժարեն 'ի պատիր խաբէութենէ. Յճխ: *Հրաժարեմք 'ի տաղոյն: Հրաժարէ տալ, կամ ասել. Իգն: *Ամենեքին հրաժարեցաք յընթերցմանէ ածային գրոց. Սրգ. յլ. Է:

ՀՐԱԺԱՐԻԼ. Վախճանիլ. լուծանիլ 'ի մարմնոյ. *Հրաժարեցից յանկրաւ աշխարհէս. Ճ. Գ: *Առանց մոտակաց ուրուք հրաժարեսցէ. Ճ. Ա: *Պօղոս հրաժարեաց 'ի մէնջ. Ոսկ. հռ: *Ի հրաժարելն 'ի մարմնոյ. Պիտ: *Հրաժարելոյն մխիթար լինել 'ի հանդերձեալսն: Վասն հրաժարելոյն յերկրէ. Յճխ. ծէ: *Ի քեզ կերպարանեալ տեսանեմք զամենեսեան զհրաժարեալսն. Եղիշ. Է: *Ընկալ և հանգո զհրաժարեալ հօգիս. Ողորմեա տէր հրաժարելոյս. Շար. որ և Ննջեցեալ ասի:

ՀՐԱԺԱՐԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՐԱԺԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Պատճառքն հրաժարեցութեն մխիթարի մերձեցուցին զահարան. Եփր. եւ:

ՀՐԱԺԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Կարճել զյօժարութին. արգելուլ. չթողուլ. հեռացուցանել. խրատել յետս կալ. *Հրամանաւ տալով, կամ հրաժարեցուցանելով: Զմկրտեալսն հրաժարեցուցանեն 'ի սատանայէ: Հրաժարեցուցանել 'ի մեղս, կամ 'ի ծառայ, 'ի մարմնական խնամոց. Փիլ. ծ. բան: Յճխ: Եղիշ: Մագ. Է: *Օրէնք հրաժարեցուցանէ. և հրաժարեցուցանելով յաղագս քաղաքին երևի խնկ, և երևեցի:

Գաղատ. օրհն. Է: *Զամենայն մաւերամբ հրաժարեցուցանէ (սատանայ). Եփր. գծոց: *Հրաժարեցուցանել զհամբաւ. խոստ: *Եթէ ուսանս 'ի հրաժարեցուցանելոյ փառացն: Ի ձեռնակութիւն հրաժարեցուցանելոյ աղաղակն. Կոչ. ԺԲ:

ՀՐԱԺԱՐԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ հրաժարեցուցանէ. խափանեցուցիչ. ապառնեցիչ. և հեռի հրաժարելի. *Մի զհամանիխաւ եղբարեկեղել բանն հարցուք, որ հրաժարեցուցիչն է և անեալ. Լմբ. ատ: *Ճշմարտելով յարմար հրաժարեցուցիչ արարեալ 'ի փառաց... Ճշմարիտ զհրաժարեցուցիչ արարիչն. Փիլոն:

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ՀՐԱԺԱՐՈՒՄՆ. բայն. } Ἀποταγή. Renuntiatio, &c. Հրաժարելն. հրաժեշտ. յօժարելն. խորշումն. արհամարհանք. մերժելն. զու. եւս յանձնառնէ, որպէս մահ. և կրօնաւորութիւն. *Հրաժարութիւն 'ի սատանայէ: Հրաժարութիւնք են. Զամենայն հրաժարմանցն ամենայն չարեաց. Յայսմ. Է. Ե: Փիլ. Ժ. քան: *Ժամադրութեամբ 'ի հրաժարութիւն ծառայի զա յանձնառնէ: Աւեր 'ի ժամ հրաժարման իւրոյ: Դամնաւոր զհետ հրաժարման իւրոյ: Լաստ. Ռաշայ: Վրք. հց: *Իբրև ուխտ և հրաժարման յանձնառնէ: Ակնունել զմեղս մեր հարցն խոստովանութիւն և հրաժարմանց. Յճխ: Մագ: *Կատարելով հրաժարումն է՝ զամենայն բանից ունելն և անձանց մերժել, և զիշխան մահուան ունել: Արդ է հրաժարումն՝ լինելն 'ի նեղ կառավարութեանց. Բրս. հց:

ՀՐԱԺԵՇՏ. ի. ից. Նոյն ընդ վ. որպէս Արհամարհանք. յետս կալն. *Հրաժեշտ 'ի մեհեանից զարդոյ, կամ 'ի պատուիրանաց (զոհից). Նխ. ել. և ես:

ՀՐԱԺԵՇՏ. Բնդդիմութիւն. *Ոչ զանձաւ ասացին հրաժեշտ: Տեսին զհրաժեշտ խնդրոյն. Ոսկ. Ե. կոր. ԻԵ: Եղիշ. ձոր.

ՀՐԱԺԵՇՏ. Բաղդատութեամբ մեծաւ, եւս յանձնառնէ. *Կոծ գիտէն, թողուլ զյաւետ և զորհնութիւն զհրաժեշտն. Կանոն: *Խնդրէ զառաջի հրաժեշտն. Իսիդ:

ՀՐԱԺԵՇՏ. Ողջունութիւն. *Արձակել կատարման. հրաժեշտ հրամանաւորաց. խնդրելով 'ի անուանէ հրաժեշտ ասպարութենէ. Յճխ. ԺԱ. ԺԲ:

ՀՐԱԺԵՇՏ. Հրամանի մերժելոյ. *Եկն թագաւորն խնդրելով հրաժեշտ 'ի նմին գրեթէ. Ագաթ: *Այպա հրաժեշտ խնդրեան հայցէր. Լմբ. 'ի ձոր:

Ի ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Յուղարկել. արձակել խաղաղութեամբ. որ և ՀՐԱԺԱՐԵԼ. *Զորս 'ի հրաժեշտի կացուցանէին՝ հաստատելով յերկրպագելովն աշխարհս: Ի հրաժեշտ կացուցանէին երթալ խաղաղութեամբ յաշխարհն հայոց. Փարպ:

ՀՐԱԺԵՇՏ ԱՌՆՈՒԼ, ՏԱԼ, ԼԻՆԵԼ. Հրաժարել, 'ի բաց կալ, մերժել, հեռանալ. *Հրաժեշտ առին մահ և խաւար 'ի ծագել լուսոյն և 'ի գալ կենացն. Յճխ. Դ: *Ոչ կամեցան հրաժեշտ առնուլ 'ի թագաւորէն՝ զոր խնդրեցին ('ի սամուելէ). Եփր. թգ: *Առնուլ զհրաժեշտ մեղանչականն կենցաղոյ՝ փոխեցան (յերկինս). Ղեւոնդ: *Զհեռանալն նորա հրաժեշտ առնել՝ թագաւորին: Հրաժեշտ առեալ ամենայնիւ. Ոսկ. յհ. Ա. 11: Սկևռ. աղ: *Լինի հրաժեշտ 'ի յերկրաւորութենէ. Յճխ. ԺԱ: *Ի միում ժամու հրաժեշտ լինի ձայնիս, եթէ երթայցէ յինէն անիծեալք. և սատանայ նմա պատասխանեալ, մինչև հրաժեշտն լինիցի. Փարպ:

ՀՐԱԺԵՇՏ ՏԱԼ. Իբր Հրաժարեցուցանել. *Հրաժեշտ տայ 'ի վաշխից: Հրաժեշտ տայ բանիւն՝ լինելին մի երդնուլ. Նխ. օրհն.

Երեմ. մեկն:

ՀՐԱԼԻ. Տ. ՀՐԱԼԻՑ. *Անձրև հրալի. Վրդն. ծն:

ՀՐԱԼԻՑ. ա. Հրով լցեալ կամ լի. որ ունի յինքեան զհուր. և Հրախառն. կամ հրաշէն. հրաշխարհ. *Նաւք առնէ զշուրջ ժամուն հրալից. Յոբ. ԽԱ. 20. յն. πυρφόρος. հրացայտ կամ հրաբեր: *Սիւն գործեալ 'ի հրալից վեմին. Ճառ: *Զոր վառեալ ոչ ակնարկելն՝ կայր 'ի պատուոյ հրալից վիմին. Նոյնքն գերեզմանին քոյ. Ը. փող: *Եւ անդրանկայծակ հրալից արփենաւ. Թէոդոր. Խչ: *Ահ զհրալից սկսեալք, և նոյն ձեռն քո. Եփր. 'ի յհ. Ա:

ՀՐԱԼՈՅՍԱՃԱՃԱՆՉԱԴԵՂՆՈՒԹԻՒՆ. Բառ անդէմ ոսոսկարգ. որոյ՝ լուսաւորութեան. *Պատուիրեալ 'ի շողիւն հրալուսաճաճանչադեղնութեան. Թէոդոր. խաչ: (Եթէ ընդ յաւելուած է. մտածելի ուռնել թուղթս վարդապետի, որոյ է և ճառ Համբարձման՝ խուսել այսպիսի բառից. զորովք զանց առնեմք 'ի կարգի բառարանիս:)

ՀՐԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ խաղայ 'ի մէջ հրոյ. և Որ գայ հրով. *Զբազմախմբելոց հրախաղաց զնդից մահիւանդն զօրհներգուեցն երգս. Քերթ. Եւսեբ: *Հրախաղաց զաւրաւն. Սկևռ. լմբ: *Յահանար և 'ի հրախաղաց շարաթն. Տօղ:

ՀՐԱԽԱՌՆ. ա. Հրով խառնեալ. *Հրախառն կերակուր յառաջին. Ոսկեփոր:

ՀՐԱԽԱՌՆ. ա. Ἔμπυρος. Igneus, igneus. Հրով խառնեալ. խառն ընդ հրոյ. հրալից. հրաբերոյ. *Հրախառն և յառաջագոյն անտառ. Գաղատ. օրհն. *Հրախառն խաւար արտաքին. Յճխ. Է. և Ժ: Վրք. հց: Փարպ: *Հրախառն հնոց. կամ կարկուտ, սուր, անձրև. Ճ. Ա: Նխ. ել. ԽԲ: Սարգ. ա. գ. Ք: Ոսկէլ: *Հրախառն սոր օրհնն. Ածչ. և Ը. ճառէր: Տօնակ: Բենիկ: *Հրախառն կայծակք կաղաժան հիւթեց: Հրախառն քուր սա աւագանին. Անան. եկեղ: *Արտեւալք և զմայլեալք 'ի շնորհաց հոգւոյն սա՝ զնոյն հրախառն բաժանեալ մատուցանել մտերիմ. Նխ. Եւգ:

ՀՐԱԽԱՌՆԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Հրախառնեալ ծով. Անան. եկեղ:

ՀՐԱԽԱՌԱՄ. ա. Որ հուր և խաւարեան խառն. *Զյաւտենին յոլամանս հրախառն կեղծաւորութեան փոխման. Նար. ղէ:

ՀՐԱԾԱԽ. ա. Հրով ծախող, և ծախեալ. *Յաղաղակին հաստատն, և հրածախն զաստմանն. Սկևռ. լմբ:

ՀՐԱԾԻՆ. ծնի. նաց. ա. Որ ծնեալ ըստ հուր, կամ 'ի հրոյ. փայլակնեացայս շանթ. ասացք. հրացայտ. հրաշէց. հրեղէն. *Ոտեաց կոչէին զնոսա (զոր կանայս) հրածինս և լուսածինս. Հայոց. ատ: *Սերովբէ հողանիւթ, հրածին անձն (որ կայս). Ը. փող: *Հրածին կարկուտ, կամ անձ, անձինք: Հրածին կարկտաբեր զիգուցեալ. Եղիշ. ձեռ: Ճառ: Նոր. ղէ: Արծր. Է. 7: *Հրածին է որդն և թիւնաւոր. Եղիշ. նեղ: *Յորժամ հուրն բորբոքի, հրածին վիշապքն 'ի ներս ծփին. Ոսկեփոր:

ՀՐԱԾՆՈՒՆԴ. Նոյն ընդ վ. որպէս հրեղէն. հրաբուն. *Հրածնունդ սերաւ կան էից, և աստուածայնոցս էակաց. Թէոդոր. Խչ:

ՀՐԱԾՈՐԱՆ. ա. գ. Որ ծորէ կամ բղխէ զհուր, և կամ երակ զհուր. հրահոսան առ երիւր խմանալի հրոյ. *Հրածորան ծծայլն լուսոյն զուարճացուցանել զքեզ գաւառաբնակ: Այսօր 'ի շղթունս հոգեղինացն հրածորան հեղեալ 'ի յերկնից. Ճառ:

ՀՐԱԿԱՅԾԱԿ. ա. Որ ունի զկայծակն հրոյ. բոցակէզ. հրափայլ. *Հրակայծակն արփիահրաւան սփռեալ ահաւոր հուրն 'ի քեզ մերձեցեալ. Թէոդոր. Խչ: *Խաղաղութեան հրակայծակք. Նար. ԿԲ:

ՀՐԱԿԱՏԱՐ. ա. Որոյ կատարն կամ գլուխն է հրաբուխ. (որպէս լերանց ետնայ, վեսուվայ, են.) *Մինչև 'ի սիկիլիայ կղզին, յորում կայ հրակատարն բաւականաչ (լու. վուլգանոս). Թղթ. դող:

ՀՐԱԿԵՐՊ. ի. ից. ա. գ. Ունող զկերպարանս հրոյ. հրատեսիլ. հրեղէն. և հրեշտակք. *Ոսկեփոս և հրակերպ շրջել հրակերպ աչք. գէնք, ձայն եւս, անբուն որդն. Նար. Խչ. Լմբ. յայս: Ճ. Ա: Վրդն. եւ: Մարգ: *Հրակերպ գասուց վարդելով: Հրաշատեսակ հրակերպիցն: Դասք հրակերպեց. Ճառ: Նոր. ԺԲ. գնդ:

ՀՐԱԿԵՐՊԵԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ի հրակերպական Ճառագայթեան. Յճխ. Է: *Ընդ հրակերպական դասուցն. Ճառ: *Հրակերպական սերովբէք. Մաշ: *Այսօր ցնծացան պարաճեմակք հրակերպական զուարթնոցն. Ը. փող:

ՀՐԱԿԻՐՏ. ա. Որպէս հրով կիզեալ: Նման հրոյ կազմեալ. մաքրիչ նաւան. *Վասն որակութեան հրակերտ, կարմրագոյն, և հրահատ. Մագ. Է:

ՀՐԱԿԷԶ. ա. Հրով կիզանող, և կիզեալ. *Այսօր ծծառայուն քերոբն յանձնանես 'ի զգլուխ ահաւոր և հրակէզ մերձենալ. Թէոդոր. խաչ: *Ի հրակէզ աստ առաքին անդրանկան. Եղիշ. աս. եղի:

ՀՐԱԿԷԶ ԱՌՆԵԼ. Հրով կիզուլ. Տես և ՀՐԿԷԶ ԱՌՆԵԼ. *Հրակէզ առնել զորբարանն: Հրակէզ արարին զորս 'ի ապարանն. Ղեւոնդ: *Տօթանայ յանձարայնի, և հրակէզ առնէ զամենայն կենդանիս. Եղիշ. Է: *Հրակէզ առնել զնաւն, կամ զամենայն. Պետ: Ուռհ:

ՀՐԱԿԷԶ ԼԻՆԵԼ. Հրով այրիլ. հրկէզ լինել. *(Վասթեկս) հրակէզ եղեւալ. Խոր. Գ. 33: *Ի հրակէզ եղեալ քաղաքսն. Փիլ. լին: *Հրակէզ եղեն եկեղեցիք և կատարանք. Կաղանկ:

ՀՐԱԿԻԶԱՆՈՂ. Հրով կիզանող. հրկիզող. *Զմեզ փրկեցէք (ի) հրակիզանող բոցոյն. Գնձ:

ՀՐԱԿԻԶԵՄ, եցի. Տ. ՀՐԿԻԶԵՄ. *Հրակիզեալ զամենայն սահմանս, կամ զաղօթս և զգործս, կամ զնշխարնութիւն. Մանդ. ժԲ: Զօր. կԲ. Իս. և ՀՀԼՐ: *Զեկեղեցին չինուածս հրակիզեալ հրդեհել. Յհ. կԲ: *Հրակիզեալ գաւոն. Եփր. աղ:

ՀՐԱԿԻԶԻՉ. ա. Որ հրակիզէ. հրկիզող. *Որ և զհրակիզիչ բնութիւն հրդեհես: Հատանող սուր հրակիզիչ. Բենիկ:

ՀՐԱԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՐԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. Πυρκαϊά. Incendium. *Հրակիզութիւն և բոցք 'ի յերկնից հեղեալ. Աճառ. Ճ: *Հրակիզութիւն բազում սփռեալ տարածանէ: Ի սրաթափոյն հրակիզութէ. Ժննդաւոր նեղուց քոց հրակիզութիւնք. Յհ. կԲ: Աթ. Իս. Վրք. հց. ծԲ:

ՀՐԱԿԻԶՈՒՄՆ. Տ. ՀՐԿԻԶՈՒՄՆ. *Պակուցեալ 'ի հրակիզմանէ լուսոյն. Ճառ:

ՀՐԱԿԻՐ. ա. Կրող յինքեան զհուր. *Ի բերայս հրակիր որոտմնի. Գր. տղ:

ՀՐԱԿՈԾ. ա. Կիծեալ անշէջ բոցոյ հրոյ. հրաբուխ. *Հրակոծ լերանց. Տօղ:

ՀՐԱՀԱԼԱԿԱՆ. Տ. ՀՐԱՀԱԼԵԼԻ. ա. *Վասն կարծրական քարանց, և հրահալական նիւթոյ. Մխ. այրէջան:

ՀՐԱՀԱԼԵԼԻ. լւոյ. լեք. լեաց. ա. գ. Հրով հալելի և ձուլելի. և այնպիսի նիւթք.

որ և Մեռազք, Հանք, Հրահրանք, Հանածոյք ասին. *Հանգոյն հրահալելի ևիւ Թոցն, ոսկւոյն, պղնձոյն. Լ յԲ. իմ: *Ոսկի, և կամ ոյլ ի հրահալելեացդ ի հուր արկեալ. . . բարձան ի նմանէ՝ որպես ի հրահալելի նիւթոց ժանգ ի ձեռն հրոյն. Ը. Ի.Ղ: *Յաթծամ Թոյ, ի կլայեկաց, և յայսպիսեաց հրահալեաց: Պահակին՝ որ ի հրահալելիս գոյր, այրինքն է ի գրասն և ի փոցն կայր. Մաթէոս:

ՀՐԱՀԱԼՈՑ. բ, ած. գ. Հալոց հրոյ. *Մի ի քոյ սյոյն անիմանալի հրահալոցացն փորձեր պիրկեալս արկանեմ քո. ԲԷՒԻ:

ՀՐԱՀԱԼԻՔ. ք. Ոլոգես հրահալելիք. *Որպէս պղտեաս հրահալիք. զանկին ասեմ և զարծաթն: Սարգ. ա. յճ. ա: Սկի. հատոր ա թոք:

ՀՐԱՀԱՆ, բ, հանք. նաց. ա. գ. Որ հանէ յիւրմէ զնուր. պղպատ և քար, կամ երկաթ և գալլեհատ. որ և ՀՐԱՀԱՆԻՒԼՓ. լագ. *Հրահան երկաթ. Եզեկ. ոթ. Եբէ: *Առեալ հրահանս, և ժողովեալ խառնէ, վառեաց զոյն. Ա.ԼՐ Հղ. Իէ: *Հրահանս ի միջի գինեյ, որով հրգեհին կամիցին... հրահանքն առանց բանիս լոյ կայծականցն անհնարին է կիզել զիուշն: Ել խոտաւանութիւն առանց գործոց բարեաց, որպես և ոչ կայծակաս հրահանաց առնէի վառել և գործել զյատակութիւն փշոյն. Նար. Խրատ:

ՀՐԱՀԱՆԳ. բ, մանաւանդ } ΔιαՀՐԱՀԱՆԴԻՔ. գաց. կի գիք. գ. } τριβή, γυμνασία. Exercitatio, schola, ἀσκητηδευμα, disciplina, usus. ἀσκών, certamen studium, և stadium. Դիգիբրանք ի կրճատիք սր և է իրաց. կրճատիք. կրճատականութիք. վարժք. մարզք. ուսուն. մրցանք. փոյթ. Խոգիս. և Աւագարէզ մրցանաց. վարժարան. Բառ. ի, բիւզանէ. *Ցորժամ ի հրահանգս ոք չկրնիցի, ի մարտան զինուք կարիցէ առաքինի ոք գտանել: Շահս յաստ հրահանգս չահիցիք: Ի ցածուածիք հրահանգան վաղվաղ գտանիք. Ոսկ. Խգ: *Թողու զիրաչեայն հրահանգս. Բրս. Հղ: *Մովսէի Թագաւ զնգիպատցւոց հրահանգան: Վասն ազանին գնելոյ, որ են մրցու ճեան հրահանգ. Եսա. իբ: *Հրահանգք առաքինութիւնն. Բառ. ճ. 13: *Ալքսիս ի կեսարիա էր ի հրահանգս: Մնաց ի պաղեստին հանգոյց հրահանգս. Խոր. ճ. 16. 62: *Հրահանգիցի ազգաս առ մանկունս հրահանգիք կրճատիք: Ըստ քրիստոսական հրահանգաց: Ի հրահանգս կրճատիճ. Գիր. Ե ՁՀ. Իճ: *Ճարտասանական հրահանգից. Ագթր. ճ. 9: *ՑՅեծնեցէն և յարտաքին հրահանգս. Ը. Բարէյ: *Զի հրահանգից վարժապետին՝ չեմ ասակաւին ներկաս բանիւ. Ը. Վ.Պ: *Խորհ զկրճատիճ և զհրահանգ ունել խոտաւածիճ ի ատն. Ոսկ. ա. Խոր: *Խոնաստեր հրահանգաս. Ն.ԱՌՈ: *Զօրականք հանդերձ ի հրահանգս կրճատիճ. Բեր. Տի: *Առաքեաց զնոսա ի հրահանգ՝ մրցել ընդ ախոյեանս: Թագաւ է ոչ զատ ատենայ իւրոյ ի հրահանգս կատարեալ յաչխարհի. Եսէի: *Խրճ զքեզ վկնատուս վատճին զնոսա, և ի հրահանգս կրճատիճ վարժին զնոսա. Եսէ. Ես

ՀՐԱՀԱՆԳ. Δίαιτα. Ratio vivendi. Չափ և կարգաւորութիճ կերակրոյ. հանգստանիք կենաց. ոգաս ախտից. կարգ և կանոն. *Դատարիալիճ պատ է հրահանգիւք զանձնային զայտրիճիքս. և ոչ գնդիւք զչարն ազատաբերգանել. Գղաթ. փիմ: *Թագաւորական հրահանգաց հանգիսիս ձեռնարկ զոհանել: Բազում հրահանգ պատաւոյ յատկարկել. Ցհ. իճ: *Քանիք որպես յերկրաբաւութին՝ այս է հրահանգ գատաւորին. Ը. Եբէս:

ՀՐԱՀԱՆԳ. ա. կիրճ. կրճատական. կարգատար. *Խոզապականաւս հրահանգ վարժմամբ յարգարին. Գիր: *Բան հրահանգ և անչփոթ. Վ.ԻՒ Հղ. Ը:

ՀՐԱՀԱՆԳԱԾՏ. բ, ած. գ. Գիս հրահանգաց. վարժապետ. վարգապետ. *Զօրինականացն գատաստարակէ չհրահանգատաւս. Սհկ. իճ. արմա: *Սա հրահանգատաւս մեզբեցեալոց ջրով և հոգւով Սիւն. գաղ Խլ:

ՀՐԱՀԱՆԳԱՒԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Աստուածեղութիւն. հրահանգաց. քաջ կրճատիք. քաջուսումնասիրճ. Գր. գղ. ԱՂԸ:

ՀՐԱՀԱՆԳԻՄ. հգի. ն. Γυμνάζω, παιδεύω, ἀσκέω. Exerceo,, instituo, doceo, erudio. կրճեալ ի հրահանգս. վարժեալ մարզեալ. գաստատրակեալ. ուսուցանեալ. խրատեալ. ատնձեալ. կարգաւորեալ. նախ էնիկ, նախհաճ վերկեալ. էօյրէնիկ. * Հրահանգեալ ի լաւութիճն կարգս, կամ ի սյրսալ: Սբ Հանդերձ զտեսուածն հրահանգեալ յատ. Ցհ. իճ: * Ա. լրատուելի կրճատիճքն հրահանգեալ: Ոյք ի զինս են հրահանգեալ: Աստեալ յայտնի վարժիւք հրահանգեցին: Հրահանգեալ խրատուք. Գիք: Հրեշտակահանգեա կարգօք հրահանգեալ. Նար. Խծ: * Տրամաճիճ և պատուճիւն հրահանգացի: Հրահանգեցուին յանդգամաճենէ. Վ.ԻՒ Հղ. Ճ: Սարգ. ա. պ. ի:

ՀՐԱՀԱՆԳԱՒ. } ա. Γυμνάστης, παιδεύ-
ՀՐԱՀԱՆԳԱՒՈՂ. } տոց. Gymnasta, magister. Որ հրահանգէ. կրճիչ. վարժիչ. * Ձիոցն հրահանգիչք. Բեր. պհ: * Եմէ վաճառատուցէ բժշկի ոք, և կամ հրահանգաւղ, ոչ իցէ գործատանել զոյնպիսին. Գիք. օրին. ժա: * Պարզեսաւին ի Թագաւորաց ուսուցանեն հրահանգողքն՝ երկրպագութիճ ընծոյ ունել. Խոր:

ՀՐԱՀԱՆԳԱՒԻԹԻՒՆ. Տ. ՀՐԱՀԱՆԳ բառ ընչ. * Ցերկիր կործանեցաս բարեկարգուճ հրահանգուճեի հեկեզեցւոյ: Բարեկարգուճեի հրահանգուճեի օրինացն. Լ.ԻՒ. պրփ. Ե ած:

ՀՐԱՀԱՆ. ա. Ուռնոզ զհասս նման հրոյ. մանգիր նառան. *Պարճանհատս հրահատս. Մաթ. Ը: Ի և յատուկ անուն մարգոյ:

ՀՐԱՀՈՍ. Տ. ՀՐԱՀՈՍԱՆ. * Հրահատ վառակ: Գիտք հրահոսք: Հրոյհոս բաժանկին: Լճատն հրահոս. Շար: Մանր. Ը: Տօնակ: Մաթ. յ:

ՀՐԱՀՈՍԱԿ. Տ. ՀՐՈՍԱԿ. * Ահա հրահոսակք ատեցին, ատա հասին քեզ քաղգեսյք. Մաթ. Կե: * Ձիոյ պահապանացն, և ձայն հրահոսակաց զնին զորացեալ լիներ. Ոսոգ:

ՀՐԱՀՈՍԱՆ, բ, ած. ա. որ և ՀՐԱՀՈՍ. հրատորան. հրաքաւղիս. որ հոսի գնար (գետալն կամ խմանալի). * Հրահոսան բաժակ, կամ վառակք, կամ գետք, հուանգ. մանք. մեքենայք, աղբիւր. ժմ. Շար: Խոր. հոխիս: Մանր. Ը. ծ: Ճ. Ա Բէնի: *Հրահոսան ճառագոյթ. Մխ. այրիճն:

ՀՐԱՀՈՍԱՆԳ. գ. Հոսանք և յարձանք հրոյ. *Հրահոսանք ատեղ ի վերաս հրահոսանք (կամ հրահոսակք) գետացն հրեղեն նոց. Մանր. ա. Ն Ը:

կամ իրր հրոսակք. զրահանք. սուր հանգակք. *(Ըստահ) հրահոսանք նամանի յգետ. զգին սարգիս փոխով կալեալ գնայ:

ՀՐԱՀՈՍԵԼ. ն. լ. Խրոխ հոսր հոսել բղխել և բոցափայլ գոտանիլ. *Հրեղէն վիհ շատագ. և գետ հրահոսեր ի բերանոյ նոցա. Վ.ՐԴՆ. ատեփոր: *Եւ հրահոսեալ սպազպանմամբ՝ գոս հնձան լուսափայլ. Տոզ էսխան խոսք:

Եւ որպես խրախուսեալ: Զեկեգեցւոյ զոհոսիցգս հրահոսեալ զորացգեց. Ագաթ. Խե ի Ճ. Գ: *Հրահոսեալք յոծ. Ճ. Ա:

ՀՐԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՐԶԳՈՒԹԻՒՆ. * Խորհ յերկնաւսա ահագին հրաժգուելիք (կամ հրժգուելիք) հոսային. Եզեկ. ի: Ցամպոյ ինչ ձայնիւն արձակելոյ. և ի վայր հրաժգուելին արկանէ: հրաժգուելի իմն արտաքս ելանէր. Ագթր. գ. Ճ: *Կարկտաւս, և հրաժգուելիք. Շիր: Ա.ռաւել քան զկրնաւսանին հրաժգուելիս և ահաւոժին ընկալոյք. Մ.Ճ. իէ:

ՀՐԱԶԵՂՈՒՆ. ա. Ոբոյ ձեզանն է իրբաս հրեղէն. *Եւ ի վերոյ այնր հրաձեզանն և լուսեղէն պազպազուն. Ած. Եիէ:

ՀՐԱԶԵՒ. բ, կց. ա. Πυροειδής. Igni similis. πυραμίς, pyramis, figura in conum velut flamma ignis. Որ ունի զձև հրոյ կամ բոցոյ. բրգաձև. մանաւանգ՝ հրատեսիլ. հրակերպ. հրեղէն. լուսափայլ. լուսաձայն. *Հուսն հատաս հոմանանախին հրաձեւ. Բոցագոյն է աշուն, զհրաձևն ցրատցուցանել լով. Փիւ. Լին: *Շանիք հրաձեք և ուսլով հատանին. Եզեկ. ննէ: * Որ զսիրատ սեր հրաձև առնէ և կեռացանէ. Նէս. Եզե: *Հրաձև փայլակեայսյա լոյս, կամ կով քոս. Շար: Դնյ: *Ա.ռաւել քան զարեգակն հրաձև ցաւգիր. Շար: *Ի վերոյ հրաձև քառակերպան կենդանեաց. Ճ. Գ: *Վ.ասն հրաձև պատկերի քո. Ոսկ. Ը: *Ի սինայ լերինն հրաձև ձայնիս. Տօնակ: * Ի հրաձև տեսակ՝ անուշահոտ բուրմամբ լցան արարածք, և պրեցան վարոք. Տոզ:

ՀՐԱՁԻԳ. Տ. ՀՐԶԻԳ. * Ա.ռ ի հրաձիգ առնել զքաղաքն: Ինչ քո կորնաւ, և ևզև հրաձիգ. Նէ. Եէի: Թէոփ. Ի Ճ:

ՀՐԱՁՈՐՁ. ա. Ոբոյ ձորձն է ի հրոյ. հրանիւթ. հրնզէն. * Սաւառնատարած Թևօք՝ հրաձորձ (կամ հրաշձորձ) տարածեալ ցնգմամբ. Տոզ:

ՀՐԱՃԱՇԱԿ. ա. Ուր կայցէ ճաշակ իմն խմնալի հրոյ. *Հրաճաշակ բաժակ. Շար: Նար. գնյ հոգ: *Հրաճաշակն և հրաքաբանն հեգեցաս. Վ.ՈՒոգ. յոտրեսիրէ:

ՀՐԱՃԱՄԱՆ. ա. ճարակ հրոյ. հրաձոմ. *Փռաչս հրաճարակ անչիչաստոյր բոցոյն. Թէոփր. Մոյրգ: *Հրաճարակ լինելն. Լ.ԻՒ. ոնս:

ՀՐԱՄ. ածկ. ն. Բայ անյայտ, որպես վիբայ, կամ իրաժանել՝ նմանութիճ. դնի որպես Աչյոց առնել, կամ հեռացուցանել ի սեռութիճ յատոյ. փոխանակ յն. ἀποήνιος, negatio, desperatio. *Զոգաց աչաս, զոյս հրաչին ոմանք ի բարի և ի լաւ յատոյ, կարծեցեալ ախս հասարակ բանաւոր փիւ ծ. Բան:

ՀՐԱՄԱՆ. ա. Հրով մանեալ, պատեալ, լցեալ. *Հրամած տարատարածն, կամ նամմութիճն. Բէնի:

ՀՐԱՄԱՑԱԿԱՆ. Ածկ. Հրամայեալ. *Բայց արգ յինէն ե հրամայած, Թե ճի երբ նար ոչ յատրած. Շ. Խոսք:

ՀՐԱՄԱՑԱԿԱՆ. բ. ած. ա. Προστακτικός. Imperativus. ծηματικός, decretalis, dogmaticus, եճ. Նչանակ հրամայելոյ, կամ հրամանաց. պատասխրտպական. վճռական. վերջապատասական. և բան քերականաց՝ ոչ յնչական հրամայական ևս բանիճ վերին: Խրատական և հրամայական բանիճ. Բեր. հղ. Ճ. Գ: *Զյնեա իշխանացն հրամայական վճռին: Մի ապցն է

հաւատոյ ի հրամայական կուսէ. Ոսկ. յհ. է. 4։ կ։ ։ Ե՛րթ յետս իմ սատանայ հրամայական է (աստիւ)։ Ա՜ճասլրոց կոչումն հրամայական (հրաւիրանաւ)։ Շ. Նախ. Ե բառից։ * Բազում են բանից կերպարանք, հրամայական, և սաստի, և պատմուճան, և խրատու, և սոակ խօսից։ Լմբ. ոդ։ * Ոչ լուաւ ի վարդապետէն իւրմէ, թէ կեցցես. և էր ասացեալս ըղձական, և ոչ հրամայական. ընկճաւ։ * Խոնարհութիւնք են հինգ, սահմանական. հրամայական, ևն. Թղ. ։եր։

ՀՐԱՄԱՑԵՄ, եցի. ն. Կելևս, պրոստάττω, συντάττω, ևն. Jubeo, mando, praecipio, ևն. (լծ. պ. ֆերմոպէն. յն. Իրիմոփէ որ.) Հրաման կամ պատուէր ասել. պատուիրել. տիւրաբար առաջադրել. պարտս ի վերայ դնել, ի կատարել կարգաւորել. պատուհանել. կարգել. սահմանել. և թոյլ տալ։ (Գրի և կարճեալով իբր ուղ. Հրամել։) Քերեան կամ եմ եմ ենիչ, պատրաստած, և իւրն ՀԷսիչ։ * Հրամայեա ած զորութիւն քով։ Գործոյն զոր հրամայեաց ած առնել։ Որպէս հրամայեաց նմա հրեշտակն, կամ մովսէս, կամ փիլատոս։ Եղև զոր հրամայեցերն։ Հրամայեա ինձ գալ առ քեզ ի վերայ ջրոցս։ Հրամայեացն նմա ոտձիկս յիւրոց խորհրդոց։ Քահանայքն յիրաւամտէմ հրամայեացեն ի ծախս տանառն։ Հրամայեաց չորրեմաքը իւրով։ Աճ իմ, որ հրամայեցեր զերկրպագելեցն յատկութեայ Որպէս օրէնքն հրամայէին։ Հրամայեցաք, զի են։ Լսել զամենայն որ հրամայեսցէ քեզ ի տեառնէ. են։ * Հրամայեա աեր օրհնութիւն առնել։ այսինքն ձրագ օրհնէ. Մատթ։ * Հրամայեցեալ ինձ զիմ տեղին։ Ա՛ր ինչ արգիլք հրամայեսցես՝ քան թէ հրամայեցիս։ Եղիւ. Ը. ։։ * Հանապազ վասն խաղաղութեան հրամայելոյ ազօթել խօսէ։ * Մատեանդարար եւս, հրամայեցար կերպարկել. Մարթ. ։։ գ. Ը։ * Զի՛նչ. լուռ լեսցուք ամենեսին. զայս ոչ հրամայիցէ (առնել). այլ քննել զգիրս. Յծոմ։ * Զոր ինչ հրամայեցայրն (յն. հրամայեցաւ քեզ), զայն զնեսաւ ածջիր. Սէր. Գ. 22։ * Ազատչէ միւսանգամ՝ ի բանս չհրամայել (տանել). Նիւ. երէմ։

ՀՐԱՄԱՑՈՂԱԿԱՆ. Ց. ՀՐԱՄԱՑՈՂԱՒՆ. * Ո՛չ խրատական էր, այլ հրամայողական. Գր. փղ. Ռշ։

ՀՐԱՄԱՆ. ի, ացի. գ. Կելևսμα, πρόσταγμα, ἐπιταγή, σύνταγμα. Jussum, mandatum, praeceptum, edictum, licentia, permissio. χρηματισμός, oraculum, decretum են. (լծ. պ. ֆերման. յն. Իրիմա.) Բան հրամայել. կամք բացատրեալ՝ կատարելի. պատուէր. պատուիրան. պատգամ. կարգաւորութիւն. վճիռ. որոշողութիւն. հրովարտակ. և թոյլտուութիւն.. * Հրամանն այ և գործեն նորա։ Հրամանացն այ և զօրինաց նորա։ Գնալ ըստ հրամանոց նորա։ Ըստ հրամանի թագաւորին։ Բանաւորաց հրամանք։ Տէրայեկոտը հրամանին։ Եւ հրամանն յօգուտս կայսերէ։ Ցինչն ևս հրամանս այս։ Ես եգի զհրամանս զայս։ Հրաման ինչ ի տեառնէ ոչ ունիմ։ Ոչ հնազանդեցան հրամանի քումմ. են։

ՀՐԱՄԱՆ ՏԱԼ. Կελεύω, συντάττω. Jubeo, ordino. χρηματίζω, divinum responsum, oraculum do. Հրամայել. * Զայս ասեմ՝ ոչ իբրև ըստ հրաման առաջի կիւրոս Թագաւոր հրաման եւս վասն տաճարն տեառն։ Ոմն հրաման եեաւր ամենայն մարդոյն ՏԷր ի բաժանից ի արքունի իւրմէ տուցե հրաման։ Գրեա զամենայն զրանս, զոր ետուս քեզ հրամանն։ գրեաց զամենայն զրանս տեն, զոր հրաման ետ նմա։ Որ յերկրին հրաման տայր։ Տուր ինձ հրաման երթալ նախ թաղել. և այլն։

ՀՐԱՄԱՆ ԱՈՒՈՒ. Κελεύομαι, συντάττομαι, χρηματίζομαι. Jussum, vel oraculum accipio, moneor divinitus. Հրամայիլ. * Հրաման առեալ ի տէրէնէն, կամ ի հոգւոյն սրբ, կամ ի հրեշտակէ սքնչ։ Հաւատովք հրաման առեալ նոքի. են։

ՀՐԱՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. Χρησμός. Oraculum, responsum. Պատգամ ածական, և պատասխանի ի գից, կա և հրամանն արքունի։ Ես. ։եր. ։։ Պտմ. ազէս. առեալ եհաս ես։ * Թեթեւագոյն Թեւս ունի արեգական քան զըլուսինն. իսկ յիսուս Թեւաւորին և անթեւին հաւասարակ առներ զհրաման պատասխանեացն։ Եղիւ. յեր։

ՀՐԱՄԱՆՔ, կամ ՀՐԱՄԱՆ. Εἱμαρμένη. Fatum. այսինքն ճակատագիր և օրհաս հնԹանասական. Ցեն և ԻՄԱՐՄԵՆԻ. * Քակեր զատեղագիտութեին, բառնայր ի միջոյ ըզբարիսն և զչարսն։ Որք զքահանին և զհրամանաց կրօնս օրհնարերլ ժարհնին. Ոսկ. ։ ։։ Ե։ ։։ Եղիւ. առաք։ Մատթ. Իե։

ՀՐԱՄԱՆԱԲԱՆԵԼ. Ն. ե. Χρηματίζω. Oraculum reddo, respondeo. Պատգամ տալ. պատգամախօս լինել ի գիւսաց գից. * Ոտասա ի նմանէ զչքեւթուե և զհրամանաբանելն։ Հրամանաբանիւով յեղեաց. Նոննոս։

ՀՐԱՄԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Φ. Χρηματισμός. Oraculum, responsum divinum. Պատգամախօսուե. պատգամ. * Ցառաջագոյն յատկապ կիզմանն ոչ հրամանաբանուե առեալ էր մարն։ Նոննոս։

ՀՐԱՄԱՆԱԲԱՐ. ՛. Հրաման առաջով. հրամայելով. իշխանաբար, սիրաբար, ձեռնտաբար. * Առակապես ասե փրկիչն, և ոչ հրամանաբար. Ոսկ. ։ա։ * Կործանեաց հրամանաբար զքաղաքին։ Օրինագրելի գրեաց հրամանաբար. Հ=Ց. հոկտ. Ե. Մարտ. Ե։։

ՀՐԱՄԱՆԱԲԵԿ ԼԻՆԵԼ. Զարհուրար օրհասաւս մեռանիլ. * Ի վերայ ասանկացն ածահար եղեալ հրամանաբեկ լիներ, և կործանեալ յերկիր յոգւոյն չամաքեր. կ։։ Ը

ՀՐԱՄԱՆԱԲԵՐ. ա. գ. Պատգամաբեր. պատգամաւոր. մարգարէ. * Ամենայն իսկ հրամանաբերքն իբրև յերեսաց տեառն եկեալ. Ագգէ։ * Տիւրագրուեաքն զնորին հրամանաբերն արտատուէ պրատրեկ կացուցին. Կոչեան։ * Հ՚հեռավիտ հրեշտակին (ՁԱՀ. ժԶ). զածն պատչուեաե հրամանաբերն. ՃՃ։

ՀՐԱՄԱՆԱԴՐԵՄ. եցի. ն. Հրամայել զհրամանագրեե տալ. * Հրամանագրեե տալ զդիր առնել զհաւորէն տիւրքեսս. Ջգէ. ։Ի։

ՀՐԱՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Θέσπισμα, θέσπισθον. Oraculum. διορισμός, definitio. Օրինագրուեաե սահմանագրուեաե. հրամանի. պատգամ. * Ըստ սերբոնական հրամանագրուեաե։ Սահմանագրուեաե հրամանագրուեան։ կանոնս հրամանագրուեաե։ Հրամանագրուեաե, իբր՝ գնացէք աշակերտեցէք. Ասե. Ը։ Ոսկ. յհ. ։։ ։։ Ճ։ Ա։ Եղէն. ։եր։

ՀՐԱՄԱՆԱԶԱՆՑ ԼԻՆԵԼ. Անցանել կամ զանց առնել զհրամանս. * Որ հրամանաղանց լինի Թագաւորին. Հ։ ։ա։ Ինոչ։

ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՄ. ա. Որ յայտնի զհրամանս կատարց իւրոց. * (Աստւածածընն) առաջնորդեալ հրամանական հոգւովն սբով. Ագգէ։

ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՆ. ա. Հրամայական. ոճրական. ուր իցէ հրաման կամ պատուէր. * Հրամանական քանիս արարչին. Պիտ։ Հրամանական իշխանութեաքն առատե։ Հրամանական գիր. Նիւս. Երգ. Ե ։։ ։։ * Մեծ են առացուածք հրամանական կամաց վարդապետութեանցս. յն. մի քառ, փգշմ. Կոչ Գ։ * Կարգ ունի հետեւումն հրամանական աղօթից. Լմբ. պտգ։ * Հրամանական... և հրամայական. Տծոհ. Իբր ստորոգական, և բացատական պատուիրան։

ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՏԱՐ. ա. կատարօղ հրամանին. պատուիրանապահ. կամակատար. * Ալք արդարք հրամանակատարքը իբրև զարգարս և հրամանակատարս։ Հրամանակատարք վարդապետական հրամանաց. Ագաթ։ Շ. Նախ։ Գ։ * Ընժամային հրամանակատար լիներ ածային պատուիրանաց. Կալանք։ * Հնազանդ և հրամանակատար լինին ամենայնիւ. Վարք։ Ե։ * Հրամանակատար ոչ լինելոյն։ Հրամանակատար լիրուք նմա երկիղ ածոյ։ Ճ. Ա։ * Որպէս նորա (հայտարութեան) հնազանդ և հրամանակատար. Հ=Ց. օգ. ծ։

ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՐ ԿԱՐԳ. Δόγμα. Dogma. Հրամանական կարգաւորութեաե և բան ածային. վարդապետութեաե հաւատոյ և վարուց. (ըստ յն. փռղմ.) * Հրամանակարգ բանիցն ակիւքն առնել։ Ուշադրեալ ի հրամանակարգ (կամ ի կամակարգ) բանից ածպաշտութեաե. և ի գործոց բարութեաե։ Ի մոի ձերում անկասկ հաստատեալ կացցեն հրամանակար կարգն ածուե. Գ։ Ե։ Որ թարգմանի և հրամանական կամաց վարդապետութեաե։

ՀՐԱՄԱՆԱՀԱՆ. ի. ացի. ա. Որ հանեե պատուէր հրամանի. հրամանառու. * Իշխան և հրամանահան ի վերայ մերս միւսոյն ալքայն է. Լմբ. պտգ։ * Սենեքսարոս՝ հրամանահան հզոր կընդ գհանուր եկեղեցիս քրիս. Թղ։ գալ։

ՀՐԱՄԱՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Հաստատեմն հրամանաց. պատուէրապահպանուեաե. * Հրամանահաստատեաե կորուստն զպատուիրատնազանցն։ Վասն պատուիրանապահպանուեաե և հրամանահաստատեաե։ Մի ի հրամանահաստատեաե սակաւուն և մեծին. Մատթ. ծ։ Ճ. Գ։

ՀՐԱՄԱՆԱՊԵՏ. ի, ացի. ա. Գլխաւոր հրամանառու. * Ամբակում նաստաւ ի մէջ պատսպարանոցն իբր զայր մի հրամանապետ. Լմբ. ամբ։

ՀՐԱՄԱՆԱՊԻՍ. Տ. ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ. իակ յատկի. * Օրհնեալ որդի հոր հրամանապիսս. Գնդ. իսմ. իշխանական հոր, կամ ըստ վարդապետութեաե հաւատոյ։

ՀՐԱՄԱՆԱՒՈՒ. ի, ացի. ա. Χρηματιστής, ἐπιτάττομενος. Oraculum, vel mandatum accipiens, consulens. Որ առնու զհրամանն, կամ զպատգամ. * Ես որ հանգիստապահս եմ հրամանառուացն, և ընդ իշխանութեաե եմ. Ոսկ. ։ա։ ։։ * Ապրդոն հրամանառուացն. Նոննոս։

ՀՐԱՄԱՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Առնուլն զհրաման, կամ զպատգամ. * Ընդ մարգարէին հրամանառուեաե. Նար։

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ. ի, ացի. ա. Ταχτικός. Ordinarius. προστάττων, ordinans, praecipiens. ἡγούμενος, dux, rector. οἰκονόμος, dispensator. δεσπότης, dominus. (Գրի և կարճեալով Հրամատար.) Որ տանի իւրեաե զիշխանութեաե հրամայելոյ, կամ տալոյ զհրաման մեծին առ հպատակս հրամայել ի գիմաց նորա. հրամանառու. կարգաւորիչ. ոեր. իշխան. անուս. հպազրապետ. րըգեաչիս. կուսակալ. հեծօխոսր, տեսչեա, գեղ. հալա, ահեկ. * կացոյց նահապարս, և ի վերայ նոցա հրիս հրամանատար։ Հրամանատարքն և նախարարքն. Դան. Ը. ։ = Ց։ Ցեա և եա. ծէ. Ա։ Նրեմ. Ի. ։։ Ի. Լգ. Գ։ Ի։ * Իշխան և հրամանատար ամենայն տերութեաե պարսից. Եղիւ. Ի։ * Զօրապետքն և հրամանատար հայոցմանն այլոց. Ես. Լի։ * Ինքն է տէր հնձոցն, և մարդարէիցն հրամանատար. Ոսկ. Տ. Ի. ղ։ * Իբր զտիրօջ հրամա-

նատար հէցս. Նար. հէ։ * Իմաստք խելացն՝ հրամանատար ամենայն անգամցն. Յճխ. ի։ ՝Զտիմութիւս այնչափ եկեղեցեաց հրամանատար առնէր. Ոսկ. Ես։

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն և գործ հրամանատարաց. * Յիշխանութիւնն սպիւլայի միւսոյ, և ի հրամանատարութիւնն իւրում. Աստղ. ի. 4։ * Զառաջորդու թիւն վարակացութիւնն սեբուհական սանն հրամանատարութիւնն. Բուզ. գ. 13։

ՀՐԱՄԱՆԱՏԻՐ, տեալք. գ. Հրամանի տէր. գլխաւոր. * Իակ որք հրամանատեարքն էին, բանիւք հաւանութիւն տային. Լսող. ի։

ՀՐԱՄԱՆԱՏՈՒ, ուի. ազ. ա. Ἐπιτάσσων, προστάττων, κελεύσας. Imperans, mandator, jussum dans, ան. Որ հրաման տայ. առաւօղ զպատուհէր. կարգաւորիչ. հրամայօղ. օրինագիր. էմր էպէն, պռոյտրուձա. * Որք յերկրաւոր հրամանատուէն հրաժարեցին. Ադթ։ * Վասն մահկանացու հրամանատուին զայն արուիս կատարէաք. Եղիշ. է։ * Բարձեալ բերէ զհրաման հրամանատուին. Եփիփ։ * Ոչ ոք նման հրամանատու, և ոչ ըստ հարկաւորութեաւ կապեալ. Մանդ. ՚ք։ * Դուք փոխանակ լսելոյ՝ հրամանատու կամ ինք լինել. Մովսէս։ * Զինաւորին, և թագաւորին, և մարմնական հրամանատուին. Նար. կա։ * Հրամանատուացն զանազանու թիւն ոչինչ պատի ինասել վկնազանդութիւն հրամայեցելոցն. Բրս. հց։ * Եւս զինքն զօրութիւ հրամանատուին՝ ի գազանացն յայնցանէ ազատեալ. Նէս. երգ։

ՀՐԱՄԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պրόσταγμα. Mandatum, ան. Հրաման տալն. հրամանի. պատուիրան. կարգաւորութիւն. և թողաւորութիւն. Էմր. և իպէն. ՝Կալ ըստ ասծային հրամանատուութէ՝ ի հնազանդութիւն թագաւորացն։ Յասծային հրամանատուութէնն թռչնոյ՝ ժամ էր այնուհետև հաւուն խօսելոյ. Փարպ։ * Յասծուստ հրամանատուութէնցն սպասաւարկեալ. Ասան. Եփէ։ * Նախ քան զժամանակ հրամանատուութէնն այ (այսինքն թողլ տալոյն). Շ. Ի։

ՀՐԱՄԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ. Χρηματισμός. Պատգամատուութէ. * Աստղոն գիւթելով վկրամանատուութէ առնէր. Նար.։

ՀՐԱՄԱՆԱՏՈՒՐ. ա. Իրր Կարգաւորիչ. անօրինիչ, կամ պատգամատու, նախաձայնօղ. * (Հոգին սբ) հրամանատուր գործոյն յոհ, և անօրինականաց մեծին գուշակուժն. Նար. գԻ հագ։

ՀՐԱՄԱՆԱՏՐԵՄ, եցի. ն. Ἐπιτάττω Ordino, ան. Հրաման տալ. կարգաւորել. օրինագրել. հրամանաւ աւանդել. * Զբանին կենսակոր ջանիցել հրամանատուեցոր վարդապետութէց։ Զայս իւղ օծումէ հրամանատրեցր։ Եգ վերակացուս, հրամանատրեաց փրկութէիս. Նար. ծԸ. ւԸ. ղԸ։ Նրին. ջեաց, և սրբինութէ հրամանատուէ տալմոց. Խոսրվ։ * Ի մէջ գիշերի պօղոս և շիւաս զմեզ (ի) հարկատուրն յաղօթս հրամանատրեցին. Բրս. հց։ * Հրամանատրեցեր ընդդէմ յիշատակ նորոգել. Սիոն. ազ։

ՀՐԱՄԱՆԱՏՐԵԼ. Χρηματίζω. Պատգամ տալ. * Դիտէք ոմն գողով անդ՝ հրամանատրեաց։ Յորժամ կամէր ասծն (Նոյա) հրամանատրել Նոյա. Նննոս։ (Գրի անդ և հրամատրել։)

ՀՐԱՄԱՆԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՐԱՄԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ. և ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ἐπίταγμα. Jussum, mandatum, ան. * Ըստ ամ հրամանատրութէնդ. այսինքն եթէ տէր հրամայեացե. Փարպ։ * Եւ արդ մէք տէր ըստ այսմ հրամանատրութէնդ. այսինքն պատուիրանի, կամ օրինագրութէ. Պարզ։ * Զմի խնդրեցի ի տեառնէ... զհրամանատրութէնէ տառապի նորա։ Առ. Հեղնաս առաքելութէի ասծային հրամանատրութէն. Նար. ի. զՁ։

կամ Χρησμώδία. Oraculum, vaticinium. Պատգամատրութէ. գուշակութէ. * Որմանք առնէն կամ տան հրամանատրութէի. Ագէոպ. ՚ճ։ * Աստն, եթէ հրամանատրութէ եղեալ էր առ հովերոս, թէ յորժամ խնդիր ինչ ոչ կարասցէ լուծանել՝ յայնժամ մնհասցի։ Յապագս հրամանատրուէ կրիւսոսի. Նննոս։

ՀՐԱՄԱՆԱՒՈՐԵԼ, եալ. գ. Հրաման նաս կալուգլ. օրինադրել. * Տօն տարեկան հրամանաւորեալ զայս առուր. Սիսիան։ * Ի քեզ հրամանաւորեալ. Սիոն. ոՀ։

ՀՐԱՄԱՆԻ, նոյ. Իրր Հայրամանի, խրամանի. այսինքն Արհիւական. և Ագհիճ. * Կին մի անուանի վավաշոտ հրամանի քաղքոք։ Դէպ եղև լինել պատերազմ որմզդի ընդ հրամանոյ. Ագթ. ա. 1։ գ. 21)

ՀՐԱՄԱՆԱՍՐ. ՀՐԱՄԱՆԱՏՐԵԼ. ան։

ՀՐԱՄԱՆԱՔՈՒՐ. ա. Հրով մաքրեալ. կամ անանուաւորութ. և Մաքուր որպէս զՀոր. * Հրամաքուրն լեզու, և սրովբէատուս մարգարէն. ճ. Ը. * Սքի ի մէջ սքոյ հրամաքուր փայլմամբ փայլատակեալ. Ասան. Եփէ։

ՀՐԱՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրով մաքրեալ և լիւն. * Զնախանձն և զհրամաքրու թիւն եղելոյն. Եփր. Խոսա։

ՀՐԱՄՈՒԽ. ա. Հրով մխեալ, և եղեալ որպէս պղովատիկ. * Երկինքի՝ ի հրամուխ նետից սատանայի. Ոսկ. Խէ։

ՀՐԱՄՈՒՇԿ, ուշկոյ. գ. Ազգ մշկոյ, այս ինքն միսկի. Խոր. ՚ճ։ (Իսկ Սթէփ. լԽհ. կամի խմանալ և զթիթեռնիկ յածելալ զշրջագաւ, և խանձողեալ հրով նորին, որպես յին. Պուրսատց. Pyrausta)

ՀՐԱՅԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Πυρώδης, ἔμπυρος. Igneus. Հրատր, հրեղէն. Լերմ. կրաւոր, փայտ. աԲէչէի, աԲէչի. * Հրային մասամբ Լեռուցանէ զամենայն գոյացեալս. Եղիշ. է։ * Զմին զով, և զմիւսն հրային. Նար. իչ։ * Փոխարկեցեր զընութիւն հրայնի՝ ի մերմագոյն ցօղ անձրևին. ՚ճ որդի։ * Լուսնին խոնաւ է, և արեգական Լերմ. ոմն ղոդ գիշերի որպէս զառիչս մանէ նուրբ, և այլ ոմն հրային ապրումբ զինչն յարմարեալ՝ պատմուճան զգեցուցանէն կենդանեաց որպէս որդեկոյ զտուրևառ ընդոյն կենդանութէ. Լմհ. ոչ։

ՀՐԱՅՐԵԱՑ, եցի, ցայց. ա. Πυρούμενος. Ardens. πυρίκαυτος, ignii exustus. Ածրեցեալ և կիզեալ հրով, կամ վառեալ հրով. չանթայեալ. * Երկինք՝ հրայրեացք լուծանիցին. Բ. պէտ. գ. 12։ * Ապարանք՝ հրայրեացք անկեալ կործանեցան. Լսող. Բ։ Ոգ. Զայան հրայրեաց վէրքն. Հ = ՚ճ։ էեփր. ծգ։ * Հրայրեաց հիւանդութիս բաղումն ներ. գործէ (մնալէն). Գազա. փմ։ * Իբրև զուռ. նածս՝ որք պատեն զչինեմս հրայրեացս։ Ճայեձեալք ամպոց երկնից՝ հրայրեաց արաբրն զվաշտ. Մովսէ։

ՀՐԱՅՐՈՒԱՑ, յգբ. գ. Ἐμπυρισμός, ἐμπρησμός. Incendium, combustio, inflammatio. Հրայրեցութիւն. հրկիզութիւն. հրձգութիւն. հրգեհ. լբայ. էանգըն. * Կոչեցաւ անուն տեղոյն այնորիկ հրայրեաց։ Ի հրայրեացն և՝ ի փորձութէն։ Սով եթէ լինիցի. կամ թէ հրայրեացք. Թուոց. ծ՚ճ. Յ։ Օր. Ի. 22։ ՂԼա. ի. 6։ ճ. ԹԷ.Յ 7։ * Ա փայիւթինիւ յեԹուվիա հրայրեացք։ Հրայրեացք բաղում եղեն ի հնուամ. Եսա. էբ. Բ։ * Հրայրեաց զնեստոր կոչէին քաղաքացիքն. Սիոն։

վառելի. * Հուր՝ յոչ լինել հրայրեցական նիւթոյ՝ չիջանի. Շ. ամ ւոբ։

ՀՐԱՅՐԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐμπρησμός, πυρκαιά. Incendium, rogus. Հրայրեացք. հրգեհ. * Աւերէն զսունն հրայրեցութէք։ Հրայրեցութէեան, կամ չարժման. Մաթ. ծԲ։ Ա ահմ. Բ։ * Զայն հրայրեցութէիւն՝ հանգերձ պահօք մնակալ՝ կոխէին մանկունքն. Բրս. պհ։ * Հրայրեցութէի առոյրման (արսի). Մաթ. ծԲ։

ՀՐԱՅՐՔ. գ. Իրր Հրայրեացք. և վառումն սրտի յանչափս. ցանկութէ մեծութէ ևն. * Յորժամ սեռանիցեն (զղք.) թէ չկայցէ ի հրայրս, չցանկանայցէ իշխանութէի, յայնժամ սմա իսկ սայցեն զիշխանութէին. Ոսկ. էէԵ։

ՀՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Πυρόομαι. Ardeo, incendor. Լինել իբրև ղհուր՝ իրօք կամ նմանութէ. Հանթանալ. վառիլ բորբոքիլ. կրակ գառնալ կամիքրէլ. * Բնեւոք Տրաչեաքն ՚ճ։ Ոգ. ծԲ. ւ։ * Հրացեալ կղմիդրն։ երկաթ հրացեալ. Յճ. կԲ։ Սրգ. ա. գ. Ե։ * Ածութէ հրով, յորմէ հրացաւ. Ոսկ. էէր։ * Կամի վաշակերտեալն իւր բորբոքեալ և հրացեալ լինել. Ոսկ. յճ. ա. 33։ * Լիզոք աշակերտացն յերկնային ծորանն թացան, և հրացան ի հոգւոյն. Համամ. ագ։

ՀՐԱՆԵՐԿ. ա. Ներկեալ ի գոյն հրոյ. բոցագոյն. լբաւի գառնալ ածելի. * Ի փշաբեր Թփոյ հրանեղ Թերթս վարդից. Երզն. լ։

ՀՐԱՆԻՒԹ, ի, ից. ա. գ. Որոյ նիւթն է իբր հուր նմանական. հրեղէն. բոցեղէն. լուսեղէն. և Աննիւթական գոյացութէիւն, հրեշտակք. * Հրազինեաց զնոսա ի լեզուս հրանիւթս. Լմհ. հագ։ * Բաժանեալ ի լեզուս հրանիւթս՝ նստաւ ի վերայ. Տճաւ։ * Հրանիւթ կառաք։ Հրանիւթ բնութիւն։ Շ։ Խոր։ * Որ ի հրանիւթէիցն ստուսոց ոլորեալ. Զարմից հրանիւթից։ Ի լոկս հրանիւթից. Շ։ Նար. գԻ էիէ։ Սրգ. ա. յհ. ա։ * Հրանիւթէիցն ի հանդերձեալսն գաւառ հանդիսակից. Կազմ։

ՀՐԱՆԻՒԹԱԳՈՑ. Նոյն ընդ վ. * Ածլ գասս հրաշալիս հրանիւթագոյ զուարթնոցն. Շ. գաղ։

ՀՐԱՆԻՒԹԱԿԱՆ.) ա. Հրանիւթ. և
ՀՐԱՆԻՒԹԱՑ.) սեպհական հրանիւթից, այսինքն հրեշտակաց. * Հրանիւթական երգոյն գործի. Նար. Ոթ։ * Քան զանմարմին և զհրանիւթեայ բնութիւս. Խոսր։ * Հրանիւթեայ սեռիցն. Ասան. էէԵ։

ՀՐԱՆՈՏ, ի, ից. ա. Խոպան հրային, հրեղէն. լուսեղէն. բնաւին հուր. * Ցեւանդ նուռ քրայէ հրանուտ հատաքր. Ասան. էէԵ։ * Հրանուտ և արփիահրաչ ճառագայթիւք։ Հրանուտ և ասծապետական ոգ հոգին. Ջ։ Ի. ծՆ. Ե ՚ճ։ * Եառու զհոգիզՆնն հոգեչէն, և զհասանուտն հրանուտ. Գր. ա։ ի ագէէ։

ՀՐԱՇ, ի, իս. գ. Տ. ՀՐԱՇՔ, չից, իւք. * Որով հրաչիւ զիւրն հաւատոտ ասծուիթ. Պզմ. ւԸ։ * Ածլ ևս հրաշ ոքանչելիւեաց ասի եղեալ. Ճ. Ա։ * Ցասնել ի հրաշ պատանւոյն. Շ։

ՀՐԱՇԸ. ա. Իբր Հրաշացեալ. զմայլեալ. * Թէ ասա ուրեմն առնէ և հրաշ, այլ յետոյ ասյ քեզ մահու ձաշ. Շ. այ։

ՀՐԱՇՔ ՊՈ ՀՐԱՇ. ՚ս. Ցոյժ հրաշապէս. հրաշափառապէս. ևս քան զևս հրաշալի օրինակաւ. * Զհեռաձուեան և զեզակի լոյսն աչալուրջ երեսօք համարձակապէս տեսանելով, հրաշ առ հրաշ Լահավառեալ յեր-

նալոյս ուրախութեան. Թէոփր. Խլ:

ՀՐԱՇԱՓԱՆԱԿԱՆ. ած. Հրաշալի բան, և արժանի հրաշալի բանից. * Աստքիկ՝ հրաշաբանական արհեստս մակացուէ. Մագ. կէ: * Զհրաշաբանականն զտպաւորութեան, զգիպս ցանկանալոյն. Ոսկ:

ՀՐԱՇԱՓԱՆԵՄ, եցի. ն. Հրաշալի օրինակաւ ձառեմ. * Զոր ի նմա զօրէն խորհուրդ լսան ծնողքն հրաշաբանեցոյ. ԱԼՃա. լմբ: * Հրաշաբանեցին զծնունդն քոյ, Երէն. ոեբ: * Զգուշացուցանէ հիպոկրատէս հրաշաբանելով այսպէս. Մագ. իգ:

ՀՐԱՇԱՓԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան հրաշալի կամ զհրաշալեաց. * Նկատառատական հրաշաբանութիւք մակագրեալ: Ի կատարել ըզ հրաշաբանութիւնն: Ի զարմացման եղեալ վը հրաշաբանութիւնն. Մագ. ի: Ճ. Բ: կավանաք:

ՀՐԱՇԱՓԱՆԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաշխուիմն հրաշալեաց. կամ Հրաշալի տրամաբանութիւն. * Ոչ ևս կասկածես Թերատեսել քումդ հրաշաբանութիւնէ. ԱՆան. էիէ:

ՀՐԱՇԱՓԱՐ. ած. Հրաշանալով. հիացմամբ. * Ոչ յերկուանայ, այլ հրաշաբար ընառաւելութեի պարգևին պակուցեալ՝ ասէ. Փիլ. լին. գ. 16:

ՀՐԱՇԱՓԵՐ, ի, ից. ած. Որ բերէ բերս հրաշալի. կամ Հրաշիւք բերեալ, բուսեալ. * Գաւազան հրաշարեր պայծառայեալ ծառ կաս. Ածխ. Բոլիբ:

ՀՐԱՇԱՓԵՐԵԼ, իլ. Հրաշալի օրինակաւ բերել, վերբերիլ. * Ներգործիմ հոգւոյն արբով ի սքս հրաշաբերելով պարզեերէն. ոեբ. ի համայ:

ՀՐԱՇԱՓՈՒՍԵԱԼ. Հրաշալի օրինակաւ բուսեալ, կամ ի վեր երևեալ. * Յորովայնի կուսէն կայծակ իմն անգուստ նոյնակերպ հրաշաբուսեալ. Խոր. Վրդ:

ՀՐԱՇԱՓԵՂ, ի, ից. ած. Հրաշալի գեղով. աքանչելի գեղեցկութիւք, չքնաղ. * Մարիամ հրաշագեղ: Հրեշտակ հրաշագեղ հրաւիրմամբ: Հրաշագեղ կուսին ասնդիսի. Շոր: Տած: ԳԽ: * Հրաշագեղ խոցանն ամբ: Հրաշագեղ դիտանոց աչքն սիրոյ: Հրաշագեղ տաճար. Աբծր: Ճ. Ը: Վահր: * Պատուհանք հրաշագեղք. Ածան. էիէ: * Զանազան ստուերս հրաշագեղ. Ճ. Գ: Աբծր. Ը. 11:

ՀՐԱՇԱՓՈՅՆ. ած. Առաւել հրաշալի. * Ապա և այլ հրաշագոյն իմն ցուցանէիր: Հրաշագոյնն զարմանագործելով. Նածած: Փիլ: * Եղիէն ընդ քումի՝ ի լեառն, և զհրաշագոյն փառս տեսին պլանին ամ. Մեխ. գ:

ՀՐԱՇԱՓՈՐԴ, ի, ից. ած. Θαυματούργος. Qui miracula edit, և mirificus. Որ գործէ հրաշս. աքանչելագործ. Նշանագործ. որ սիրապէս զամ ասի. Հրաւ գործօղ. Ըստ ձեռաղի էոիձի. և իբր հրաշագործական, որ ասի զձծային իրաց. Ըստ ձեռաղիւք. * Հրաշագործ (ամր): Միայն հրաշագործ: Աա ի հրաշագործէն եգաս. Նոր. ձէ. յէ: Դամասկ: * Նոյնպէս հրաշագործն ի կարմիր ծովուն ասրար. Վրդն. ծն: * Ածային իմն հրաշագործ յայտնութեան: Հրաշագործ և աքանչելի յայտնութեան. Ճ. Ա: * Զաքանչելի և զհրաշագործ զարուածն քեզ: Հրաշագործ քո բանիս. Շոր: * Զօրութեի հրաշագործ. Աբծր. Ը. 11:

Մերթ՝ Հրաշալի օրինակաւ գործեալ. զարմանալի. զարմացուցիչ. հոյակապ: * Ընտիրս եկեղեցի հրաշագործ՝ հրաշազան յօրինուածովք. Աբծր. Ը. 11: * Հրաշագործ առաքիարան մեծամասնին. Նչ. էիէ: * Ըստ հրաշագործ նշանացն և արուեստիցն. կէոզ զ: (որ հայի և ի ա նշ:)

ՀՐԱՇԱՓՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Θαυματουργέω. Miracula edo, mirifice ago. Հրաշալի օրինակաւ, կամ հրաշս և հրաշալիս իմն գործել. և Հրաշալի կայուցանել. հրաշակերտել. * Սուաւ հրաշագործեաւ յերկրի ըզբժշկութիւն հիւանդաց: Որ ի մէզ հրաշագործեցաւ. Շոր: * Հրաշագործել մեծամեծ նշանս և աքանչելիս, կամ քաւուել և ոլորմութիւն. Խոր: Նոր: * Հոգին զապականութիւն արարածոց վերստին հրաշագործեաց: Եչէ. ԱԼբ: * Ամենայն ուրեք հրաշագործօծ զնւս զօրս: * Ամենայն հրաշագործեցան յաման թնոթափել. Ճ. Ա: * Հրաշագործեաց ած ի հինգերորդ աւուրն ի ջուր բղխեալ հազար սղգ ընչաւորա. Մխ. այբէնան: * Եւայ ոչ ծնեաւ, այլ հրաշագործեցաւ: Հրաշագործօղ բնութեի. Ամ. է: * Ի քաղաքէ մեծ, որոյ արուեստաւոր և հրաշագործօղ ած է. Ոսկ. յհ. է. 10: * Պետրոս հաւատոյին մեծատուն էր զայսպիսիս հրաշագործել. Սուբ. յն. ը: * Հրաշագործեցաւ հուրն ի նմանուն առաջաստի. Ճ. Ա:

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Θαυματουργία. Miraculorum patratio, miraculum. Հրաշագործելն, իլն. և գործք հրաշալիք. աքանչելիք. * Ոչ եթէ անշունչ վիպային զայնոսիկ համարիցիք առնել ըզհրաշագործուն. Յհ. խմ. պաւ: * Որ ածուքեն է նշանակ և հրաշագործուեն. կէոզ: * Ժողովք հրէից և հեթանոսաց ոըրամեցան ընդ հրաշագործութիւնն՝ որ եղև. Ճճ: * Առ ամենայն հրաշագործուի: Զարմանալիօք հրաշագործութիք. Նոր: Յորգառատ հրաշագործուիք: Յիշատակէ զանդ լինել հրաշագործուեան. Շ. Բոլիբ: * Անհիւ հրաշագործուիս արարին. Ոսկ. յհ. ա. 1:

Կամ որպէս Հրաշակերտութեի. հրաշալի շինուածք. * Զծայր քաղաքին, և որ ի նմա հրաշագործութիք. Խոր. ա. 15:

ՀՐԱՇԱԳՐԵԼ. Հրաշալի օրինակաւ գրել, նկարագրել կանխաւ. * Զվերանորոգութեի հրաշագրեր բանն: Որ ի հօրէն հրաշագրեալ. Վահան. յոբ:

ՀՐԱՇԱԾԻՏ, գլխի, տաց. ած. գ. որ և ՆՇԱՆԱԳԻՏ. Τερατοσκόπος. Prodigiorum inspector. Որ գիտէ զսուտ հրաշս. կամ եղծօղ սխալանել կամ ցուցանել զկախարդական նշանս. * Աքը հրաշագէտք (կի՛ կիւսահմայք) էն. Զգած. գ. 8: * Նշանահիդիրքը և հրաշագէտք էն. Վրդն. ծն:

ՀՐԱՇԱԴԻՏԱԿ, ի, ից. ած. Հրաշալի դիտակաւ. աքանչելատես իլ. * Իբրև զհրաշադիտական սիրամարդ. Պիս: * Հրաշագիտակ լուսով ի յարեւելից փայլեալ. Կէոզ:

ՀՐԱՇԱԶԱՆ, ի, ից. ած. Հրաշալի որպիսութեի. զարմանազան. աքանչելի. սխրալի. ահաւոր. * Տածար հրաշազան: Հրաշազան խաչ, կի պատկեր, եկեղեցի, տեսիլ, յօրինուած, գործք, պատուհաս. Յհ. խմ. Եչէ: Նոր. Խլ: Ճ. Ա: Ե. Լիւիի: Աբծր. ա. 15: Երէն. լա: Տծած: Ոսկ. էա: Նլ. էիէ: * Ովվիգենէս՝ հրաշազան և մեծարդի եղոյց զեօթանասնիցն Թարգմանութիս քան զայլոցն. Շիր. ոբա: * Եւթագ հրաշազան յօրինուածովք զատաչաբանս կարգեաց. ած:

ՀՐԱՇԱԶԱՆԱԳԻՍ. Տ. ՀՐԱՇԱԳԵՍ:

* Հրաշազանագոյս ծնար զեմմանուէլն. Թէոդոր. իոա: * Որպէս և ինքն զքանն ոչ հրաշազանագոյս կուսութե եր ծնանելոյց. Հ. Լիւիի:

ՀՐԱՇԱԶԱՐԴ, ի, ից. ած. Հրաշալի զարդուք. պանծալիալ. գերափայլ. չքնաղ. գեղազարդ. վսեմ. աքանչելի. * Հրաշազարդ գաւառ յերջանիկ դասս առաքելոցն: Ի հրաշազարդ յայրուեն: Հրաշազարդ և պայծառ առաքինութե. Շոր: * Զայս կերպասան հրաշազարդ իրի. Նոր. գԽի էիէ: * Հրաշազարդ հարանսան, կամ խորան. Ածան. էիէ: * Որ ըստ զազարու յարուեն է հրաշազարդ պատմուճին. Նածած: * Հրաշազարդ մանկանն գագկայ. Աբծր. Ճ. 12:

ՀՐԱՇԱԶԱՐԴԱԳՈՅՆ. ած. Առաւել կամ յոյժ հրաշազարդ. * Որպէս զհրաշազարդագոյն օրինակաւ. * Հրաշազարդագոյս խրախանալ, կամ պարառութե գեղափայլել. Ածան. էիէ:

ՀՐԱՇԱԶԱՐԴԱՊԷՍ. մ. Հրաշազարդ օրինակաւ. * Հրաշազարդագոյս խրախանալ, կամ պարառութե գեղափայլել. Ածան. էիէ:

ՀՐԱՇԱԶԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Հրաշալի օրինակաւ զարդարել. ի զարդ աքանչելի յօրինել. * Որ զվերջինս զայս հրաշազարդեցեր: Որ հրաշազարդեաց զնբ զառաքեալս: Որ հրաշազարդեալ գաւառ ի կարդս Թագաւորաց. Շոր: * Բոլորք իսկ սպերքս զԹագաւորական աւուրս հրաշազարդեն զիրառս. Խոր: Վրդ: * Հրաշազարդեալ ճառագայթիւք, կամ մեծագանձ սպասիւք. Ածան. էիէ: Աբծր. Ճ. 11: * Զգոյակաբ սմենայն նախասինամբս, և առաւել հրաշազարդեալ յօրինիս. Խոր:

ՀՐԱՇԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրաշազարդելն, իլն. զարդ հրաշալի. չքնաղուիմ. * Պաշտօնէիցն հրաշազարդուն. Ածան. էիէ: * Մեծամիս ըհուրդ, կամ մեծ իմն հրաշազարդութե. Նոր. ղՃ. Ե խլ:

ՀՐԱՇԱԶԵՆ. ած. Որ է իբրու զէն հրաշալի. * Փայտ ըզ հրաշազէն քառասայրեան. ԱՄ. խլ:

ՀՐԱՇԱԶՆԻՆ. ած. Հրաշալի ի զննել կամ ի զննութե. * Ա լրթարև հրաշալիին զբուռի բանս ցուցանէ. Նոր. խլ:

ՀՐԱՇԱԼԻ, լոյ, լեաց. ած. Θαυμάσιος, Θαυμαστός. Mirus, mirificus, miraculosus, stupendus. Աքանչելի. արժանի հրաշանալոյ, և հրաշիւք լի. սխրալի, գերագոյն. անդնման. վսեմ. և Անակնռնելի. խիստ զարմանալի, խելսէ վեր: Ամենազբուհի գերագոյն և հրաշալի: Հրաշալի բարբառք: Հրաշալի յարուն: Հրաշալի նախաձաղք: Հրաշալի ձգնութե. Շոր: * Վ ասն զկապ սիրոյ հրաշալոյն անխզելի պահելոյ: Հրաշալի արուեստիւ հեղելն գրչութե. Խոր. է. 6: ձ. 53: Նշան հրաշալի ի գէմն առաքելոյն աքքայն տեառնէր. Յհ. իբ: * Որպէս հրաշալին ասէ յոհան. Յհ. խմ. եբ: * Առաքելոյ սովթիւք հանգիսացան, մարգարէքն հրաշալիք ցուցան. Խոր: * Հրաշալի գաս, կամ գեղեցկութե, բարեփառութե, տեսութե, բարբ. Պիս: * Հանդերձեցեր զհրաշալեսն. Նոր. յէ: * Սքանչելագործուեն օրինակք, և հրաշալիքն ամենայն. Ոսկ. յհ. է. 31: * Որ ի մէջ երկնի և երկրի են հրաշալիք: Համակ ի հրաշալեսցոյց ցուցաս պատերազմականս իրագործութե: Անդէն իսկ ի ծնանելն՝ հրաշալեօք իմն գործս յինքեան զեկուցանէր համօրէն զբիրկութե և զազատութե ազգին. Պիս: * Զարք հրաշալի մանուաւոր կոփեցեն. Վահան. յոբ:

ՀՐԱՇԱԼՈՒՐ. ած. Որոյ լուրն է զարմացուցիչ. նորալուր. * Հիւսեալ գրուածս հրաշալուրս. Ոսկ:

ՀՐԱՇԱԾԱԴԵԼ. ած. Հրաշալի օրինակաւ ծագել. * Հրաշածագեաց առ ի նմա նէ իբրու յարևելից արդարութե արեգական. Ճ. ժ:

ՀՐԱՇԱԾԱՂԻԿ. ած. Նման հրաշալի ծառկան. * Ո՞ւր է իմ ծնեալ որդեակն այն հրաշածաղիկն. Տած:

ՀՐԱՇԱԾԻՆ. ած. Որպէս հրաշալի ինչ կամ որպէս հրեչք ծնեալ. * Ալկակրակ և հրաշածին ինչ գեալ եղև նմա ծնանել. Փիլ. լիս:

ՀՐԱՇԱԿԱՆ, ի. ած. Տ. ՀՐԱՇԱԼԻ. * Հրաշական ծնունդ, կամ խորհուրդ, հայն,

ողք, երկինք. Յհ. իմ. ԷՒէչ: Ասած: ԷՒէչ: ԳԺ: Նոր. ի՞: ժմ: * Յուցեալ գործով քըն հրաշական, զինքն ի բնութի՛ արարչական. Շ. խոսք: * Մեռելութիւն և կենդանութի հրաշակնիք. Սահակ:

ՀՐԱՇԱԿԱՒՈՑՑ. Տ. ՀՐԱՇԱԿԵՐՏ. * Հրաշակառոյց խորանայն. Նոր. Ես:

ՀՐԱՇԱԿԵՐՏ, ի, էց, և ացս. ա. գ. Ἐξαίσιος, Eximius, magnificus, stupendus. Հրաշելիք ինն, կամ հրաշալի ձարտարութիք կերտեալ, կառուցեալ, յօրինեալ. հրաշալի. հրաշակառ, վսեմ. և հոյակապ և մեծագործ ինչ. պանչելի և ահաւոր գործք. * Ուրիմն ոչ ընդունիցի ունկն իմ հրաշակերտս ի նմանէ: Որ առնէ զմեծամեծս և զհրաշակերտս: Հասանէ փառաւորաց և հրաշակերտաց. Յոբ. ը. 12: է. 9: ըգ. 24: * Հրաշակերտ չինուած, վայելչութեամբ յարուեր, եկեղցի, պարիսպ: Եզնէ: Յհ. կ: Ածր: * Ի փառս հրաշակերտ: Հրաշակերտ տեսլեամբ: Հրաշակերտ աշակերտ. Ասած: Մագ: Ած: * Հրաշակերտ և զօրեղ փայտ իսկի: Ածուեն գողով հրաշակերտք. Շոր: Յեսթեր չքնաղ հրաշակերտին: Հրաշակերտին հանգիստ. Ես. ֆր. ա: Նոր. կ՞: * Աւետեան հրաշակերտ ուղղի, գործոց մեր քանին. Տոբ:

ՀՐԱՇԱԿԵՐՏԵՄ, ես. ն. Հրաշալի օրինակաւ կերտել, յօրինել. * Զայսպիսի կարծրութի՝ նիւթոյ՝ որպիսեաց իրաց պատրաստութի հրաշակերտեաց. Խոր. ա. 15: * Նրաասոյ վիճաք վնա հրաշակերտեալ. Յհ. կ: * Բազում ծախիւք հրաշակերտեալ չինուածս: Հրաշակերտել վկկղեցին զարմանագործ արուեստիւ. Ածր. է. 3: * Ի սկզբանէ արար ած զերկինն հրեղէն, և ի նմա հրաշակերտեաց զհրեշտակս տաճկակ գաւոսք. Մխ. Այրեվան:

ՀՐԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Հրաշակերտաւէն, իլն. գործ հրաշակերտ. * Ածօրէն հրաշակերտութ՝ նորոգ հաստատեաւ: Կացուցի յուշի հաստատելով ի հրաշակերտութի միաբոյ իրի. Նոր. ծէ. Ես յիչ: * Տաճարացն հրաշակերտութի: Սկիզբն հրաշակերտուեւ. Մագ. ֆ՞: Դամասկ:

ՀՐԱՇԱՀԻՒՍ. ա. Ձքնաղ հիւսուածով. գեղեցկահիւս. * Հրաշահիւս յօրինեալ նուագովք յատմութեամբ զնիշատակարանս. Ո-ոգ:

ՀՐԱՇԱՁԱՅՆ. ա. Ուր իցէ ձայն ընդոիր և զարմանալի կամ վայելուչ. * Գովեսցուք հրաշաձայն երգով: Հրաշաձայն եղանակաք՝ պէսպէս գեղգեղմամբ. Նոր. ոոոփ: Ճ.փ:

ՀՐԱՇԱՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. Վայելուչս ձայնել, քաղցրով, գուշակել. * Վարդավառ՝ նոյն և մի, զոր այս հրաշաձայնէ պատմութի. Խոր. Վրէվ: * Հոգի հինչորդ յառաջասաս հրաշաձայնեաց. Ածո. Եփէ: * Ջածանալի փառաք մարգրոլական գործքն հրաշաձայնեցին. Երզ. ֆեր:

ՀՐԱՇԱՁԱՁԱՆՁ. ա. Գերափայլ ձաձանչիւք. ձաձանչագեղ. * Հրաշաձաձանչ լուսով. Ճ. Ա:

ՀՐԱՇԱՃԱՐՏԱՐ. ա. Հրաշալի ճարտարութի. ճարտարարուեստ. * Եկեղեցի չքնաղաշէն ... հրաշաճարտար շինած գըմբեթո. Ո-ոգ:

ՀՐԱՇԱՅԻՆ, չնոյ. ա. Հրաշական. հրաշալի. * Սիրով հրաչինոյ վիրեմ հողեզէն յեղափոխեալ ի լոյս. Տոզ:

ՀՐԱՇԱՆԱԶԵԼԻ. ա. Պարկեշտագեղ. սքանչելագուշակ. կարի պանծալի. * Ուրախի լեր մարիամ հրաչանազելի կոյս. Ածո. ի կոյսն:

ՀՐԱՇԱՆԱՄ, ացայ. լ. Սքանչանալ. զարմանալ յոյժ. հիանալ. * Հրաշանան ա բարանձք ընդ յաղթուհիս սքից. Շոր: * Հրաշասացի ընդ առաւելութեի իրոնարհութեան. Բր. հղ: * Յորժամ առանայ ոք զառաքինութեի, որով հրաչանան մարդիկ ի տես և ի լուր. Խոր:

Եւ իբր կր. Հրաշալի լինել, կամ երևել. որ և ասի Սքանչանիլ, կամ սքանչանալ. * Ողջախոհ վարուք և իմաստութի՝ հոգւոյն բացատիայեալ առ ամենեսեան ճշմարտապէս հրաչանայր. կազմած: * Ա՛նքան փառօք գերազանցեալք հրաչանային. Ածո. Եփէ: * Հրաշացեալ գեղով ի գիմս կերպի. Նոր. Ֆէ:

ՀՐԱՇԱՆԿԱՐ. ա. Ճարտար նկարեալ. գեղեցկանկար. գործած ընտիր կամ առնեղ գործ. * Զգեստս ալքունականս ոսկեճամուկս և շղաշաուեան հրաչանկարս. Յհ. կե:

ՀՐԱՇԱՆՉԱՆ. ա. Հրաշալի և նշանաւոր. երևելի. սկանաւոր. * Ի անկոյն կենաց ընձէ՛ւղեալք՝ պողպատեաք և հրաշանշանաք. Նոր. ասած:

ՀՐԱՇԱՆՈՐՈԳ. ա. ֆ. Նորանշան. նորօրինակ. և նորոգելով սքանչելապես. * Հրաշանորոգ և ճոխակերտ իմչիւս եղանակ: Հրաշանորոգ արդուպատուհք. Նոր. Խ. Ն ֆՀ:

ՀՐԱՇԱՆՈՒՆ. ա. Հրաշալի անուամբ. մեծանուն յոյժ. * Հրաշանուն քաղաք (երուսաղէմ): Հրաշանուն ախոյեանն (պօղոս). Նոր. ծ. Ն ասած:

ՀՐԱՇԱՆԱԻՂ. ա. Գեղեցկաչափ. նորահրաշ ընթացիք. * Հրաշաշափ ուղեկցութիւն (հրեշտակաց և մարգկան). Թէոդոր. Խ:

ՀՐԱՇԱՆՈՐՀ. ա. Ցոյժ ընորհալի. ընորհաշուք. * Ջհրաշանորհ զարմանագան վերջանկայն հանդիսական. Նոր. Խ:

ՀՐԱՇԱՊԱՅԾԱՒ. ա. Աքանչելի պայծառութի. պայծառափայլ. * Ջերկրորդութիւնն հրաշապայծառ Ճառագայթի. Խոր. Լրվ: * Հրաշապայծառ երանգաւ գունեալ. Նոր. ղֆ:

ՀՐԱՇԱՊԱՏԻ. ա. Գերապատիւ. մեծաշուք. վերապատուեալ. * Ծնունդք վեհից մեծափառք և հրաշապատիւք. Նոր. Ե:

ՀՐԱՇԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Հրաշալի բանիւ պատմող, Ճառող. և պատմեալ, Ճառեալ. * Հրաշապատումն եղև կիւրեղ. Տօն: * Մատեթէոս յիւրում հրաշապատում տառուն. Սկի. կ. արմ: * Ա՛ռ հրաշապատում գրուատառ կանի. Նոր. Ֆէ:

ՀՐԱՇԱՊԵՍ. ած. Իբր հրաշիւք. և հրաշալի օրինակաւ. աքանչելապես. * Հրաշապէս Յայտնել, ծանուցանել, բաղկացուցանել զդէպս ի ընչոյս. Նոր. լՁ. ԽՁ. հԷ: * Պատկէ՛ի նորոգութի յարուցեն հրաշապէս. Լ՞: հմ: * Ինքնին ընծայաւ հրաշապէս երից ամաց տալայն. Հ. ԼեԼԻ: * Ե՛ւս հրաշապէս սպայծառ չինուածով յարգարեր. Յհ. կ:

ՀՐԱՇԱՏ. ա. Որոյ հուրն ի չատ. հրաշատ. * Ջլոյսն գլուսակն և զհրաշատն էարկ յաման արիգական. Վդ. ծ: * Եւ ըզհրաշատ լոյսն պայծառ և պարզական, արկեալ յանօթըն լուսատու արևական. Երզ. ոփ. Երզ:

ՀՐԱՇԱՏԵՍ. ա. Տեսօղ հրաշալեաց. * Հրաշատես եղեկիէլ. Նե. Եզեկ: Տօն: Հ. ԼեԼԻ:

Կամ հրաշալի տեսլեամբ. * Հրաշատես և զարմանալի փառօք. Ճ. Ը:

ՀՐԱՇԱՏԵՍՈՒԱԿ. Տ. ՀՐԱՇԱՏԵՍՈՒԹ. * Հրաշատեսակ երևեալ, կամ երևմամբ. Ա՛. Ը. Ե՛ի կոյսն: * Հրաշատեսակ գեղեցկութիւն (դրախտին). ԳԺ:

ՀՐԱՇԱՏԵՍՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Դեղեցկութիւն և վայելչութիւն հրաշալի. * Նաև ղերկիր՝ ամենայն հրաշատեսակութի զարդարեցեր. Ճէ:

ՀՐԱՇԱՏԵՍՈՒԼ. ա. որ և ՀՐԱՇԱՏԵՍԱԿ. ՀՐԱՇԱՏԵՍ. Հրաշալի տեսլեամբ. հրաշագեղ. * Հրաշատեսիլ հրակերպին. Նոր. յա: * Մի զայդպիսի հրաշատեսիլ տիպ պատկերաց տար յատպականութիւն մահու. Ջկերպարանս հրաշատեսիլս. Ճ. Ա:

ՀՐԱՇԱՏԵՍՈՒԿ. Նոյն ընդ վ. * Տեսանել զոյնն հրաշատեսիկ տեսլեամբ ի վերայ կացեալս. Խոր. ա. 25: * Հրաշատեսիկ. սեանց և պատկերաց. Նոր. Ֆ. 27:

ՀՐԱՇԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Տեսուի կամ տեսիլ հ. աչեց և հրաշալեաց. * Յուշ առնեք լով զհրաշատեսուի եզեկիէլի. Եփր. Խոսք:

ՀՐԱՇԱՐԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Կարի հրաշալարար, հրաշացուցիչ. հիանալի. * Հրաշարարագոյն իմն լեալ է. Փիլ. լԻՒ. ա. 8:

ՀՐԱՇԱՐՓԻ. ա. Հրաշալի լուսաւորութի. արիթահիաշ. գեղեցկափայլ. * Որպէս ըզպատկ ինչ հրաշարփին պայծառութի. Պոլիչեպոն: * Խմանալին գեղոյ հրաշարփին պայծառութի. Գ. ոփ. ի ոթէ:

ՀՐԱՇԱՑԱՄԱՓՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ոպէս Թէ հրաշալի ցամաքութի անկեղ ի ծուր. * Տեսականութի առ հուրն՝ հրաշացամոքութեն և գիւրածախուի մանաւանդ բերկրով. (այլ ձձ. հրաշս, ցամաքութի. ևն.) Ածբ. Եսոյբ:

ՀՐԱՇԱՑՈՒՅՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Աքանչացուցանել. հիացուցանել. և հրաշալի յօրինել, կացուցանել. պայծառ ղարդարել. հանդիսացուցանել. * Ջքանականաց հրաշացուցանէն զլաոլըն. Սկհ. կ. արմս: * Յառաջադոյն հրաշացուցեր զտեսողութի մարգարէին. Շոր: * Ջմարգարէսն հրաշացոյց (յայտնութ գաղտնեաց), և զամենեսեան զնոսա վկայս կացոյց. Իփն: * Ջվկայիցն հրաշացուցանէ հանդէս, կամ զանյաղթ վկայս զկացուրդս, կամ զպսակաւորացն գլխաւսակս. Խոր. հոէէս: Աբ. ի ոթէ: Սկհ. ի լմ:

ՀՐԱՇԱՒՈՐ, ի, աց. ած. Հրաշալի. հրաշագործ. * Հրաշաւորս զարմանալիս գեր քան զամենայն ազինս հանձեցար հեղուլ: Հրաշաւոր անգրուագրձութի՝ ի թիկունս առաքեցեր: Զայն բարեպատեհ հրաշաւորական: Սաղմոս օրհնաբան հրաշաւորական. Նոր. ծէ. իՁ. Ես իէ. ծա:

ՀՐԱՇԱՒՓԱՅԼ, ի, էց. ա. Գերափայլ. պայծառ փայլմամբ. * Սուրբ և հրաշափայլ կերպարանաւն. Ոսկ. ի ֆէլԻ:

ՀՐԱՇԱՒՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. Գ. Հրաշալի փայլուն. գերպատպծառութի. * Երկնայինն խորհուրդ հրաշափայլութեց. Ածո. ԼԻԷ:

ՀՐԱՇԱՒՓԱՌ, ի, էց կամ ացս. ա. Հրաշալի փառօք. գերահրաշ. մանաւանդ գերափառ, իբրու գեր ի վերոյ քան զվարկ կամ զկարծիս, ինչ մի արտաքոյ կարծեացս. աքանչելի և հիանալի յոյժ. որպէս յն. Բառթօ՛ոօս. Παράδοξος, Θαυμασιώτατος. Praeter opinionem, inopinatus, admirabilis, paradoxus Խեւե վեր. * Հրաշափառ նորոգմանցն կարգ լինի կատարեալ: Ջքաղաքական միաբանութի՝ զհրաշափառն ասեմ իր, զի մի ի բազմաց և յանհնարինից բաղադատութիւն. Աբէոփս: * Հրաշափառ հնազանդութիւն քոյ: Հրաշափառ դիպմամբ. Ա՛. Գ: Նէոս. Ռեոոբ: * Գործոց հրաշափառից եղէն արարածոց. Կ՞ոզս. գԽ՞: Ծովս սաստկեալ, և մեռեալս յարուցանելով և զայլսն հրաշափառս. Պգմ. յ: * Ասացից զպատճառս հրաշափառիդ. Հրաշափառ, զի բնութի՛ն սահմանի յաղթեաց. Ճ. Գ: * Հրաշափառ

խորհուրդ, կամ տեսութիւն, կամ ած. Ն. Ծ: Ծ: *Մի քան-զմի հրաշափառ. Պիս: *Եւ որ ևս վսեմական և հրաշափառ է. Ա՛. Է: *Ի բարւոյն սկիզբն առնել անչին, և գթել ի չարին՝ ոչնչել հրաշափառ է. Բրս. հց: *Ա՛ս սակաւ սակաւ ի ձեռն գործոցն և հրաշափառիցն կատարմանց աճէ. Պիփառ: *Հրաշափառ և գերազանցեալ. Պիս:

ՀՐԱՇԱՓԱՌԱԲԱՐ. Տ. ՀՐԱՇԱՓԱՌԱՍ. ԳԵՕ. * Աքարաշագործէ հրաշափառաբար. կԻՄԲ. ՓՒՒ: *Հրաշափառաբար զլուսինն յանբեզաքին անկեալ տեսանէաք. Դ՚Իմ. ԲՂԲ: *Որ և զամենայն հրաշափառաբար կարէ ներգործել. Մ՚Բին. ՁԱՓ:

ՀՐԱՇԱՓԱՌԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. ն. Παραδοξότερος, ρας. Mirabilior, ius. Առաւել հրաշափառ. գերապանծ. և ի վեր քան զամենայն ակնկալութիւն կարծեաց. յոյժ աքանչելի կամ աքանչելապէս: *Հրաշափառագունիւ պարտ էր անցանել բանիս: Նշանացն հրաշափառագունից. Խոր. Բ՚. 89: Ճ. Բ: *Հրաշափառագոյն կոյս. Ըստ: *Հրաշափառագոյն է՝ փղոջ մի կապանօք յառաջանալ. քան ընթանալ ոչ իւիք: Ջ՚ինչ քան զայս հրաշափառագոյն. Աճաբ. Ա՛րթ. Ե ա ա ա: *Հրաշափառագոյն իմն օրինակաւ լինէիր այն. Ոսկ. յԿ: *Ք՚ընդ մարմնոյ բժշկուեաւ և զհոգին բժշկել, որ է հրաշափառագոյն. Սարկ. յՀ. ծ՚: *Հրաշափառագոյն նշանագործեցաւ: Հրաշափառագոյն գործ. Թղթ մարդոյ յօրինեալ. Ճ. Ա՛ԱՀԾՐ. ՁԱ. 12:

ՀՐԱՇԱՓԱՌԱԳՈՐԾ. ած. Որ գործէ հրաշափառ իրս՝ այսուհետ քան զկարծիս մարդկան. *Նա հողագործ, դուք հրաշափառագործ, որ ջերկինս փոխանակ հողագործութեամբ արօրագրիք, և սերմանիք զանն կեանց. Մ՚Բին. ՀՀ:

ՀՐԱՇԱՓԱՌԱԿԱՆ. Տ. ՀՐԱՇԱՓԱՌ. *Պատկեր սիրուական հրաշափառական. ԳԵՀ: *Հրաշափառական ձայնիւ. ՔէՐՔ. ԵՒԵՂ: *Զհրաշափառականն իւր արարեալ միաւորութեամբ. Խոսրովիտ:

ՀՐԱՇԱՓԱՌԱՊԷՍ. ſ. Παραδόξως. Praeter opinionem, incredibiliter, mirabiliter, miro modo. ἐξαιρέτως, eximie. որ և ՀՐԱՇԱՓԱՌԱԲԱՐ. Աքանչելի և փառաւոր օրինակաւ. մանաւանդ՝ Արտաքոյ կարծեաց. ԽԵւէ գոսք. *Հօրն ի ձեռն առեալ զսուրն՝ (իսահակ) ապրեր հրաշափառապէս: Ի վերոյ ծայրէ աչեացն գնայր հրաշափառապէս. Պգամ. ՀԷ: *Ցհանուն հրաշափառապէս ընդ օգս գնացեալ. Ոսկ. կԳ: *Լուսափայլ ծագմունիւ հրաշափառապէս ցուցաւ. Ըստ: *Հրաշափառապէս աքանչելիք եղեն. Ճ. Ա: *Հրաշափառապէս հռչակել, կամ պայծառացուցանել. ազդել, բարեգործել. Ն՚ստ: *Եթէ մաուսկանիցես պատուական քո. զայս հրաշափառապէս և նախասիրեալ առ քոհնայս առնուել յարմարագոյն է. Իգս. հց: *Անցանել հրաշափառապէս պատմութիւն ընդ արկածս նեղութեաց. Ցհ. ԼԲ:

ՀՐԱՇԱՓԱՌԻՄ. եցայ. ց. Հրաշափառ գտանիլ. հրաշալի ցուցանիլ. * Ա՛յսպէս հրաշափառեցաւ. Ճ. Ն:

ՀՐԱՇԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράδοξον. Paradoxum, miraculum. τὸ ἐξαιρετον, excellentia. Պարծանաշուք փառաւորութիւն. գերապանծութիւն. անկարծելի վսեմութիւն. հրաշք. *Նոր ի քո հրաշափառուն: Զոր կայցի տեղի օրդւոյ հրաշափառուն, միայն նուաստութեան երևեցեալ յեզեռնակի. կԻՄԲ. պԳամ. և գԿ: *Անուն յառաջագոյն նշանակեր, որ ինչ յապայ լինելոց էին հրաշափառութիւնքն. կԻՄԲ. զԼ: *Հրաշափառուն դրախտի. կամ տաճարի. Պիս: Նոր. ԵԳԼ:

*Առաջին հրաշափառութիւն տարերաց. Խոր. Վերին: *Քան զայսոցանէնդն՝ եւս անգնագոյն Թուէր հրաշափառութիւն. Ոսկ. յԿ. Ի. 18: *Ոչ ևս ըստ մարդկան, այլ ածային այս հրաշափառութեան գործ. Խոսրովիտ:

ՀՐԱՇԵԿ, շեկի կամ շկի, կաց. ա. Πεπυρώμενος. Ignis factus, ardens, ignitus. Շեկացեալ հրով, կամ շեկ լեալ հանգոյն հրոյ. հրագոյն. շանթացեալ. հրաբորբոք. Իբաղ դաշտ. *Պղնձոյ ծխելոյ ի մէջ հնոցի հրաշեկ. Ցայս. ա. 15: *Ձգեալ ի հրաշեկ հալոց. Լ՚Ես. պԻԳ: *Ցայգ առաքինութեամբ հրաշեկ լինցանիս. Նար. Ի:

ՀՐԱՇԻԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Հրով շեկացուցանել, կարմրացուցանել. շանթացուցանել. *Հրաշեկացուցանէ զիս որպէս զպղինձ լերկինն լինցանիս. ԼԺ. Նար:

ՀՐԱՇՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրաշուհն գոլ. շնչելն գնուր. *Ցեսիլ հրաշնչութեամբ բաւական էր տալ ստատուն. Լ՚Ես. իՀ:

ՀՐԱՇՈՒԹԻՒՆ. գ. } Հրաշանալն.
ՀՐԱՇՈՒՄՆ, չման. } հիացումն. և հրաշալի գոլն, հրաշք. * Ըստ խմացակցին ցուցանի հրաշուելոյ սորա: Ի հրաշուէ, և յուրախութենէ ամենայն հաւատացելոց: Ցետ այսր սիրալիացաց հրաշուելոյ. Անան. ԵՒԵՂ: Ճ. Բ: Որոց: *Ցերկինից ի վերուստ հոգւոյն սքղ հրաշմամբ գովեալ. Խոր. Համ:

ՀՐԱՇՈՒՆԱԿ. ա. ſ. Հրաշաւոր. գեղեցուն. և հրաշալի օրինակաւ. *Ի վաղարշ քաղաքի տեսեր հրաշունակ. ԳԵՀ:

ՀՐԱՇՈՒՆՁ, շնչի, ից. ա. Πυρπνόος. Ignem spirans. Որ հուր շնչէ իրաք կամ նմանութեամբ. անչ. ՀԻՈՒՐԵՆ. * Գազանս անձանաւթս կամ հրաշունչս: Զհրաշունչ բանիւքն. Ի. ծ՚. 19: Ֆ. Ի. Ը. 24: *Որ ի գերեզմանի եգաբ որպէս մեռեալ, հրաշունչ երևէին սպասաւորք նորա: Որ յանծայինս լուսոյն ծածկեն զերկաս իբրեանց պորքէք հրաշունչ Թևօք: Հրաշունչ և բոցակերպ պետութիւքն. ՃՃ: *Զմահավազեանն հրաշունչ մերում. Մ՚Ագ. Խ՚Ե:

ՀՐԱՇՈՒՆԴ. Իբր Հրաշք. *Ի պատուիրանին ծանեաւ զսէր ածութեն, և եթէ հանդերձեալ պահին մեռուլփեան հրաշունդին. Ա՛. ծՒ:

ՀՐԱՇՔ, շից, շիք. Տես և ՀՐԱՇ. Θαῦμα. Miraculum, res mira, admiratio, τέρας, prodigium. Աքանչելիք. գործ զարմացուցիչ՝ որպէս դեր ի վեր քան զբնութեի կամ զկարծիս. Նշան կամ արհեստ ածայինն, սահաւորութեի, և հիացումն. հրաշալն գոլն. ահաւորութեի, և հիացումն. հրաշալն. զարմանք. Ի՚ՀԻՆԳՆԻ. կ. ԿԻՒՔԲ. *Հրաշիւք արուեստից: Արուեստն, և հրաշք իւր: Քան զամենայն գործոց քոց հրաշս: Ան հրաշիցն աքանչելութեի: Անձառ հրաշիւք: Հրաշից աքանչելութեաց կամ զարմանալեաց. Նար: *Անհատ հրաշիւք: Ի թմրութեի հրաշից: Ի տեսիլ հրաշից փառաց միածնին. ՇԸ: *Ո՛վ հրաշից չնչին փայտիս: Ո՛վ հրաշիցս. Աեղ. Բ՚ՊՀԷ: *Ի հրաշս զարմացման զանհանդուրժելի. Ընան. ԵՒԵՂ: *Ա՛յլք են հրաշք յաւելած ան՝ նանդուրժելիք. Ճ. Գ:

ՀՐԱՇՔ. Τέρας. Portentum. տե՛ս Հրէշք. ցնոյք. այլանդակ իրք կամ կենդանիք խառնածնիգ. գիւական արուեստք. *Փոխա նակ ոչ՝ հրաշից եւրկիր պատանեսս. Վ՚Ես հց. ԽԷ: *Պետրոս զանօթեն կտաւի լի հրաշիւք իջեալ տեսանէր. Խոր: *Դիւք անհատ հրաշիւք տրհաւ իրս գործելին. Խոր. Ա՛Ե ԾԲ:

ՀՐԱՇՕՐԷՆ. ſ. ա. Հրաշապէս. և հրաշալի. հրաշանշան. * Ի հրաշօրէն հանդիսիւ մեծ պատերազմ. Նար. Իւ:

ՀՐԱՁԵՒԱՑ. ա. Որոյ ոչ իցէ որպէս հուր. հրաւտեսիլ. ՈՒԷ. ՒԷՕՂԼԻ. մանաւանդ որպէս յատուկ անուն. *Հրաշէայ սա կոչի վասն առաւել պայծառելուս և բոցակերպոյն իմն լինելոյ. Խոր. ա. 21: Ցհ. ԼԲ:

ՀՐԱՊԱՑԾԱՒ. ա. Հրով պայծառացեալ. լուսապայծառ. * Ի մեծ լուսոյն և հրապայծառ՝ կան յայրեցման. Եբ. ա. ԹԲ:

ՀՐԱՊԱՀՏ, ի, ից. ա. գ. Πυρίλατρὴς. Ignis cultor, adorator. Որ պաշտէ զհուր. կրակապաշտ. * Զհուրն բորբոքեին հրապաշտքն. Ճ. Բ: * Պատրեալք ի հրապաշտութիւն. Ոսկ: *Ոմանք ի հրապաշտից մատնեցին վնասս. Հ=ց. Նոյ. Ը: *Ի ժամանակս սաքիւռոսի (չապհոյ) հրապաշտ սրբացին պարսից: Մասանեցան հրապաշտիցն. անդ. Ի՚ԹԹ. Ի՚Ե: *Եթէ ոչ այն առեալ էր իմ սրբոյ հոգւոյ նուիրեալ, կրկեր դու զպատուհասն հարց քոց հրապաշտից: Քո է որ յաղթութեի, և ոչ հրապաշտից և ամբարտաւանից. ՊԺ. Վ:

Իակ Անան. ԻՒԵՂ. * Թողից և զհին սովորութեց բարբարոսաց զհրապաշտ կրակարանին ՚ն. իսկ հրապաշտասկան:

ՀՐԱՊԱՀՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտելն զհուր. կրակապաշտութեի. պաշտօն կրակի. *Ի՚ինել վմի հեանն որմզդական, և զոսուն հրապաշտութեի: Վ՚ամական հրապաշտութեցն. ՁՀ. ԼԲ: Անան. ԻՒԵՂ: *Ցաղագս նորանց. . . պարսկական է անուն անար (կամ ԻՒաս, հուր). ի հրապաշտութեանն պատուեալ յատրուշանին. Մագ. Ը: *Արուբաքր մեռեալ ի բաքեբնն՝ թողուլ եւս զհրապաշտութեի, և գարձոյց յօրէնս սուրակի. Նոսաց. ՊԺ. Վ:

ՀՐԱՊԱՐ. պարք. գ. (լծ. պարկ. և խրպ.) Պարան ի մորթոյ. փոկ. * Պնդել զոսս նորա ի հրապարս (կամ հրապոյրս) տկոց ՚ն. չուանօք տկոց. ԱԳՄ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ. ի, ոց. գ. Ἀγορά. Forum, πλατεῖα, platea. ἄμφοδον, bivium. γυμνάσιον, gymnasium. δημόσιον, publicum. Արձակավայր ի մէջ քաղաքի, որպէս և պալատական. վաճառանոց. փողոց. պողոտայ. գուեհկիցք ճանապարհաց. և դասիթ, գիւան, գանձատ. սուեան. և Բագմանիին ժողովեալ ի նոսին. ամբոխ. աւազանի. Ջեյման, ասգագ, լորսոս. և ալլս, ԻՒԷՀԻՒ, փիվան, և հաւփ. *Հրապարակ քաղաքի: Ընդ հրապարակ քաղաքին: Ցանկիւնս հրապարակաց: Ի հրապարակէ մտեալ (ի տուն): Ոչ պատահեաց ի հրապարակաց նոցա վաշխ և նենգ գործեի: Կայ ի հրապարակի առք ոճառեալ: Ձգելցին ի հրապարակն ատ իշխանութիւն: Խընդրեին ածել ի հրապարակ. Ան: *Աւազի բազմութիւն հրապարակին: Ցանդիման ամենայն հրապարակին. ՃՃ: *Ի հրապարակ արքունի եկեալ. Ընաբ: * Եկայք ի գուռն, և յանդիման լերդի մեծի հրապարակին. ԵւէՒ: * Առաջի Թագաւորի, և հանդիսական նորա հրապարակի. ԼԺ. պԻԳ: *Ի տեղիս հրապարակի՝ ի հրապարակին: Ծնան զնկատակս ծերոց. ՇԸ: * Ածքն զնկատակս հրապարակ կոչեին. Ոսկ. ԽԷՒԼԻ: *Ձհով սահան Թուէր, և ձշմարտութեի՝ աւազակաց հրապարակ եւրևեր. ԵբէՒ. Տբե: *Ալիք ճոճակաց հրապարակի եդին (ոչխինքն սահան կարդեցին, կամ ժողով արարին) խորհել զսատակ. Մ՚Ես. ՁՁԵ: *

ՀՐԱՊԱՐԱՊ ԱՒՏԵԼ. Տ. ՀՐԱՊԱՐԱՊԵԼ. *Ասա հրապարակ իակ առնիցէ: Հրապարակս առնիցեն վասն ասճոյ. Մ՚Ես. ԷԷՀ. ՄԺԲ. Ե:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՊԱՆ. ա. Δημηγόρος Concionator, և φορολόγος, tributi exactor. Որ

*խօսի 'ի հրապարակի, և որքազէ զհարկ արքունի։ * Տասանորդիչք, և հրապարակաքանիք զքաղաքս ունին։ Ոսխ. 29։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԲԱՆԵԼ. Տ. ԱՏԵՆԱԲԱՆԵԼ. Դիմդիցորէս. Concionor. *Հրապարակաբաներ յատենին։ Ընդհ. սա այնուհետև հրապարակաբանէ կրկին։ Ոսխ. գԹ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիմդիցորիա. Concio. Բան հրապարակաբանեի. *առեղնախօսութիւն։ *Առ անօրէնութիւն, և հրապարակաբանութիւն, և առ այլսն իշխանութիւն. Պղպ. 29։ *Ի ուրուագիք առաց՝ ոչ վարդապետութեամբ, և ոչ հրապարակաբանութեամբ։ Ոսխ. գԹ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՐԱՐ. ած. Տ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՒ. * Ուղղապէս առացաւ մարտուցեալ գոլի զամենեսեան ամենեցունն՝ հրապարակարար, և յատկապէս. Պղպ. օրին. ա։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳՈՅԱԺ. ած. ած. Δυμοσιευόμενος, ἐκπομπευόμενος. Divulgatus, publicus, ce. Գուժեալ կամ հռչակեալ ընդ հրապարակս. հրապարակեալ. և հրապարակաւոր. *Հրապարակագոյժ ձաղանգք։ Հրապարակագոյժ ինքեանք զիւրն 'ի մէջ ածել կորանս. Պիպ. *Ցեւսեալ զանարգանս հօր իւրոյ, եւ ելեալ հրապարակագոյժ մողոքեր. Ոսխ. չի։ *Հրապարակագոյժ աղաղակեր, Լեհ բարւոք ասաց վասն ձեր հոգին սը։ Սահիանոս իսկ յորժամ հրապարակագոյժն բարբառէր. Ոսխ. գԹ։ *Հրապարակագոյժ լինել վասն անառամեծութեան. Նխս. էրգ։ *Յորժամ հրապարակագոյժ լինի, ոչ կարէ հաձոյ լինել ած. կամ որ կայցէ հրապարակագոյժ՝ հազիւ կարէ լինել հաձոյ ած. Վրք հդ. ֆ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳՈՅԱԺ ԱՐՒՆԵԼ. Δημοσιεύω. Divulgo, publico. Հրապարակել. հռչակել, և նշանակել. լաւ էմ։ֆ, ֆ։ *Հրապարակագոյժ արաւ լեալ յանգիմանէ. Ճ. Բ. *Զայնպիսի տալ բակուսանս անձին իւրոյ հրապարակագոյժ առնել պատուհասեաց. Նխս. էրգ. * Մի ձայնել առաջի բազում, մի հրապարակագոյժ առնել զյանգիմանուն. Սրգ. յի։ * Մով սէս վշասուցումն վերիժուց գործոց մերոց հրապարակագոյժ առնէ. ՅՀ. կԹ։ *Խորհէ ձայնս լսելեացն արձակել զնա, ոչ համարձակեալ հրապարակագոյժ առնել զնոսա յայն. Բրս. ֆն։

Ի ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳՈՅԱԺ ԱՐՒՆԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. * Աճ գալս հրամայէ տալ, և գուժ 'ի հրապարակագոյժ արկանել. Ոսխ. Ֆ. Ի. 10։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳՈՂ. ած. Ընդ հրապարակս գոչեալ, կամ գոչող. *Հրապարակագոչ ձայնիւ ոտնախմբել, կանն։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԿԻՐ ԼԻՆԵԼ. Դնիլ 'ի հրապարակի. հրապարակիլ. *Ոչ կալ Թագուհեալ, այլ արտաքոյ հրապարակաղիր լինել. փխ. նչ. Ֆ. 41.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԼՈՒՐ ԱՐՒՆԵԼ. Տալ լսել հրապարակաւ. քարոզել 'ի լուր ամենեցուն. *Զմարդասիրութիւնն ձոյ՝ որ և առ չարսն հրապարակալուր արասցէ Սարկ. Հանգ.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ. ած. Δημηγορος, ρου Concionator. Խօսող 'ի հրապարակի, կամ հրապարակաւ. առեղնախօս. * Ընդնամարհիցէ ոք զհրապարակախօսն. Ոսխ. չհ. ած. 54

Կամ Δημηγορικος. Concionalis, publicus. Իրր հրապարակախօսական. առեղնական. հանդիսական. *Հրապարակախօսս վարդապետութիւն. Ագաթ. Ոսխ. Տ. ած. 25 - չհ. Ֆ. 2. Լ 6 * Օգնեա ինձ 'ի քում հրապարակախօս առեղին. գձչ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍԱԲԱՆ. ած. Δημοσιευω. Divulgo. Հրապարակագոյժ առնել. հրապարակել. *Զիշխեին հրապարակախօս առնել զթիւն հրապարակախօս առնէին. Ոսխ. Տ. Ֆ. 16։ Սոխ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍԼԻՆԵԼ. } Δημηγορέω. ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍԵԼ. } Concionor. Խօսել հրապարակաւ կից առ հրապարակն. առեղնախօսել. * Թագաւոր՝ որ հրապարակախօս լինի 'ի մէջ ազգաց. Ագաթ. ղ. 31։ *Առ հրէայն հրապարակախօս լինէր. Ոսխ. Տ. ած. 6։ *Հերովդէս հրապարտախօս առ Ժողովուրդն լինէր. Սարգ. յի։ Ֆ։ * Ի հրապարակախօսէն պօղոսի՝ հրէաքն բազում անգամ ծանր առնէին. Ոսխ. չհ. Ֆ. 14։ *Նատեր 'ի տես խաղըն՝ հրապարտկախօսելով առ նոսա. Ոսխ. գԹ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. *Պօղոս 'ի հրէից հրապարտկախօսութեէն ասէ. Ե.ա. ֆր. ա։ * Զայսպիսեաւքն մեծին խաղակայ 'ի պարսից հրապարակախօսութեէն. Խոր. Ֆ. 65։ * Պետրոս 'ի հրապարակախօսութեէն առեալ. Ի միոյ հրապարակախօսութեէն պարապեցան և ամբացան. Բրս. Տրխ։ Ոսխ. չհ. Ֆ. 6։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԿԱՆ. ած. Իբր Ռամկավարական. Δημοκρατικός. Democraticus. * Բաժանու՝ն այսպէս լինելով միջոց Թերևս ոշխի միշխանական և հրապարակական քաղաքավարութեան. Պղպ. օրին. Ֆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Δημοκρατια. Democratia, popularis potestas. (որ առ մեօք Ռամկավարութեի ասի.) Կալոյս Թի հրապարակի. կամ ընդհանր հրապարակի ժողովրդեան զանազանութեի քաղաքի և աերուե. *Ազիժ են քաղաքավարութեց երկու ունայք իրրու մարք. միշխանութեց, և հրապարակականութեի. զմինն ունել, և սեան պարսիցն, և զմիւսն մեք... Եթէ և հրապարակականութիւն էր 'ի սմա միայն լեալ սղատ արանց, ոչինչ էր Թերևս լեալն յոյժ չարաչար. Պղպ. օրին. Ֆ։ * Ապիսա գոյն առեա լինել զքաղաքն 'ի հրապարակականութեէ. անդ. Ֆ։ *Հրապարակականութեի, սուկ իշխանութեի, և հարստահարութեի. անդ. Ֆ։ *Եւ այսոքիկ, մինչդեռ տակաւին քազաքս ընդհ հրապարակականութեէ էր. իակ յորժամ եկն սուղիչխանութեին, հրամայեցի ածել ևն. Պղպ. սոխ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԿԻՑ. ած. Δημοτης. Ejusdem populi, populatis (meus). Որ է 'ի նմին խմբէ կամ 'ի գաւառ հրապարակի և ժողովրդեան. *Նախ իակ սա կրիտոն՝ ընկերս իմ, և հրապարակակիցս՝ պալատանս մուտացաներ (վասն իմ) առ գաւառս. Պղպ. սոխ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԿՈՑՑ. ած. Կուտակ, բազմութեէ. համագունդ. միահամուռ. *Աստեան գործեալ հրապարակակոյտ ամբոխիս. Ճ. Ա։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԶԵՒ. ած. Հրապարակեալ և յայտնի ձեւով. հրապարակաւոր. *Երկու հատածքն իրրու հրապարակաձեք, բանականն և անասունն. փխ. լէ։ Ֆ. 5։

ՀՐԱԿԱՐԱԿԱՅԱՑՑ. ած. Հրապարակաւ յայտնեալ, յայտնի. հրապարակեալ. *Հրապարակայայտ պահանջել Մով *Զոմբաթեի իւրեանց հրապարակայայտ առնել. վրդ. սչ։ *Պահակաւեմ զայնս հրապարակայայտ առնել. Բրս. վա։ * Իւրաքանչիւր յանցանք հրապարակայայտ լինին. Երզն. ս. * Ի պահոց հրապարակայայտ և ղեկոց չահ ինչ ոչ է. Բրս. պհ

ՀՐԱՊԱՐԱՆԱՆԱՑ. ած. Հրապարակաւ յայտնի նախատեալ, յանդիմանեալ. * Ի հրապարականախատ լինելոյն ոչ զղջաց. Շ. ընդհ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՆԻՒ. ած. Δημοκαταράτος. Maledictus in plebe. Հրապարակաւ յամենեցունց անիծեալ. * Որ ՃՀդէ զգոբեան, հրապարականէծ լիցի. Ա.ա.ի.ծ.ա.26։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՊԱՐՍԱՒ. ած. Հրապարակաւ պարտաւեալ. *Հրապարակապարտաւ զկարծեցեալն առնել գոռոզ. Երզն. ֆէր։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՊԻՍ. ած. Հրապարակաւ. և Ըստ օրինի տեսարանաց հանդիսից. *Զայսոսիկ խորհրդաբար, և զնոսա հրապարակապէս։ Եկեղեցաբար, այլ ոչ հրապարակապէս. Ածաբ. պեն. Ե ած. որս. ֆգ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՏԵՍ. ած. Հրապարակաւ յայտ յանդիման տեսանելի. հրապարակեալ. հանդիսական. * Ոչ ուրեմն հնար է ուրանալ կամ առատ առնել, զի գործք են հրապարակատեսք։ Երթեալ 'ի հրապարակատես փառանց.Կնոջ։ *Մի կացցուք մեր կըս 'ի հրապարակատես առեղին. Մամբր։ *Պատմեցին առաջի նորա 'ի մէջ հրապարակատես առեղին. Ճ. Ա։ Իակ Ոսխ. Ե.ա. *Ի Թատերըն ևս հրապարակատես տանիցիմք զայնպիսին։։ Իսա 'ի տես հանդիսական։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՏԵՍ ԱՐՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Հրապարակել, իւ. յայտնել, իւ. հանդիսացուցանել. * Հրապարակատես զայն (գործ) արարեալ։ Հրապարակատես առնել զուրախութեի սրտին, կամ զմարմինն յայտնութեի, կամ զծածուկ առաքինութեիսն. Ցհ. կԹ։ Նչէ։ Աճաբ. ԺԹ։ Նար. Երգ։ *Հրապարակատես լիցին վէրք արդարք։ Առաքինուհ նոցա հրապարակատես լիցի։ Առ 'ի ցոյց հրապարակատեսք լինալք։ Զի մի՛ հրապարակատեսք լիցին։ Խոխ։ Երզն. Տաք։ Առ որս. ֆԹ կանն։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՏԵՍԻԼ ԱՐՒՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. * Հռչակել և հրապարակատեսիլ առնել 'ի բազում զեղծային և զսէր հուպեի նոցա. Փիւ. էւ։ *Զբժշկութիւն տեառատսին հրապարակատեսիլ առնել, զոր ոչք դիտէին. Նխս. կամ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր հռչակումն. *Այս սէր՝ պարծանաց և հրապարակատեսութեի արժանի է. Նար. Երգ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑՈՑՑ ԱՐՒՆԵԼ. ած. Δημοσιευω. Publico, յուցանել 'ի հրապարակի. հրապարակաւս կամ հրապարակագոյժ առնել. * Հրապարակացոյց առնէ զմեծութեի իւր անպատուն. Նեղոս։ * Հրապարակացոյց առնելով զարուեստն. Նխս. կամ։ *Մի հրապարակացոյց զինքեանս վաճառուցն լինել. Բրս. հդ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՒ. ած. Δημοσία Publice, ևն. Ի հրապարակի. առաջի բազմութեան ամբոխին. յայտ յանդիման բոլորից. յատենի. հանդիսապէս. հրապարակելով. *Խօսել, կամ յանդիմանել, կամ ուսուցանել, կամ գան հարկանել, կամ գնել 'ի բանտի հրապարակաւ. ևն։ *Անձատ իայտառականօք հրապարակաւ վերապատմեցից. Նար. լԹ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՓԱՐՈՁ ԱՐՒՆԵԼ. ած. Ἀναχηρύττω. Prodo. Հրապարակագոյժ առնել. յարտնել հռչակաւ. *Անձամբ զանձն առնեմ հրապարակաքարոզ. Ոսխ. չի։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՄ. եցի. ն. Δημεύω, δημοσιευω. Publico, evulgo, divulgo, diffamo, ևն. Ցայտնել հրապարակի կամ ամբոխի. հրատարակել. յայտնի առնել. հռչակել. հրապարակագոյժ առնել. նչուակել. Ցյաւն հանել. լաւ ընել. *Գիտացեալ հովուին, եթէ կանքէն այնպիսի նենգական

քնուլքի ուշի, հրապարակեաց զայն : Ալ. ած կամեցեալ հրապարակել զնա՝ փառաւորելի նորա լնի . Նաննա : * Ջհպարտուելքին նոցա հրապարակ . Շ . Նթ : * Հրապարակել զգաղտնիսն , կամ զնեղանս : Ծածկուելիք գործոցն հրապարակին : Քեզ հրապարակեալ էն աներևոյթքն . Նբ : * Փուլեաց ծածկել զանցեալս նորա՝ որքան ի ձեռագ է , և մի՛ հրապարակեր. Սրգ. յհ. ԲԼ : * Ոչքան պատերազմի ընդ քեզ թշնամին , եկ առ իս , և հրապարակեա զնա , և ինքն փախչի ի քէն շնորհքն . Վրք հց . Ջ :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵԼ . փոխանակ գրելոյ Հրապարելը * (Դ.ԼՒՆ) զնելոյն այսօր հրապարակ առնել , և զարդարուելի վաղիւ հաձել զնոյ պահել . Յիէէր . Ջ :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՉ . ած . Որ հրապարակէ . * Ապատուի հրապարակիչ . Նբ . յԷ : * Գըթութիւնն այ լինի հրապարակիչ բանս . Լմբ . իհ :

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Հրապարակելն , իլն : Աղ . Վբ.Ա :

ՀՐԱՊԱՐԻՍՊ . ած . Որոյ պարիսպն է հրեղէն . * Քաղաքս հրապարիսպ անմահ արքայիդ աւերեաւ . Բ.Ի.Ի :

ՀՐԱՊԵՐՓԱԿ . ած . Հրով պարփակեալ , չրջապատեալ , սահմռկեալ . * Պատուար հրապարփակ՝ անմատոյց ընդդիմողացն հինից . Նբ. իածս :

ՀՐԱՊՈՅՐՔ . գ. Πεισμονή . Persuasio . ἀναπροπή , eversio . որ և ՀՐԱՊՈՒՐԱՆՔ . Նաց , Նոք . Պատիր հրաւէր կամ հրաւիրումն , չար խրատ . յորդոր . Տանողակերպութիւն , Թեքադրանք , չոլոքորթութիւն . և խեղաթիւրութիւն . * Ջի այն հրապոյրք ոչ յայնմանէ էն՝ որ կոչեացն զնէիք . Որ արբուցանէ ընկերի իւրում հրապոյրս պղտորս : Ջհաւատասուել միտն ի հրապոյրս յոփութիւնէ գործոցանել Ջանաչին , Գաղ . Ե. 8 : Ամբ . Բ.15.Բ Ա. Ջ. 21 : * Հրապոյրք սատանայի , կամ յոփացուցիչք . Ցճխ . ծԳ : Ագաթ . * Ի հրապոյրս նախարարացն հարեալ : Հրապոյրս յիմիքեն կրեալ . Ցհ . լԲ : * Հրապոյրս գմոհեալս արբուսցէ . Նբ . կԷ : * Բանսարկուն յայսպիսի հրապոյրս մոլորեցեալ . Սարգ . Բ . պ . Գ :

ՀՐԱՊՈՑՐՔ ՑԿՑՑ . Տ . ՀՐԱՊՑՐՔ :

ՀՐԱՊՈՒՐԱԿԱՆ , ի , ացս . ած . Հրապուրիչ . պատրուական . ամբք . * Ընկալեալ ըզ հրապուրական Թուղթս սուտատկտպասաց ոմանց . Խոր . Գ . 60 : * Հրապուրական քո բանիւքդ ծովացուցեր : Լուաւ զբանս գայթակղեցուցչացն զհրապուրականս . Ցհ . իհ . Էբ : Ցծած : * Ճաշակեաց նախահայրն ըզ հրապուրական պտուղն . Ջդր . լԲ :

ՀՐԱՊՈՒՐԱՆՔ , նաց . Տ . ՀՐԱՊՈՑՐՔ . * Ի բանս հրապուրանաց արկին զքազցուս . ած . Ա. ած . 12 : * Ի հրապուրանաց հեշտասէն քաղցրելոյք : Հրապուրանք յուսայ յաղթել . Ցծխ . Ե . 1Գ : Ընդունել եղև եւաքի զհրապուրանս բանսարկուին . Խոր : * Որպէս թէ ի նորա հրապուրանաց եղև այն : Ոչ յուրուք հրապուրանաց , այլ միայն յիւր չար չարուցն սովորութէ . Կիւրղ.գԱ :

ՀՐԱՊՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . Ն . Որպէս հրապուրել . և խեղաթիւրել . կամակորել . յետդարձել . զի յն . է παρατρεπω , distorqueo . * Ջանային գրեալս , որպէս իւրեանց թուեցան , հրապուրացուցեալս . Կիւրղ . գԱ :

ՀՐԱՊՈՒՐԵՄ , եցի . Ն . Ἀναπείθω . Persuadeo , seduco . ὑποβάλλω , suggero . κολακεύω , adulationibus decipio . Հրապուրել ի չարն . յորդորել . հաւանեցուցանել . թեքադրել . խելսլ առնել . գվնե հանել , ետրել . այրենդագ , փիլիպէս . * Մի՛ հրապուրեսցէն զվնաս առ մարդարէքդ ձեր : Հրապուրեցին զիս արս ոմանք՝ ասել զնմանէ . Երեմ . իԼ . 8 : Գծ . Ե . 11 : * Հրապուրել հրապուրէ նա , այլ ոչ եթէ բանուելքն յայլեաղարել կարէ . Կոլ . Բ . 5 : * Որ հրապուրէ և ուսուցանէ զչար , սատանայ է . և որ ոչ հրապուրին և ուսանին զչար , մարդիկ . Յճխ . Ի : * Հրապուրեաց եհան ի տեառնէ իւրեանց . ԵԶԻ : * Հրապուրեաց զնայր իւր՝ ցասնուլ արգասիայ . Խոր . Բ . 48 : * Յիւր կորստեան խորհրդատան զնա հրապուրէր արկանել . Ցհ . լԼ : * Հրապուրեցան գործել զայն . Ագաթ : * Ապրեցար ի հաղթից հրապուրուցին . Շոր : և ևս ԵԶԻ : Յհ . լՂ :

ՀՐԱՊՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ , ցուցի . Նոյն ընդ վ . * Ջի մի ոք ասիցէ , Թէ հրապուրեալով հրապուրեցոյց զնոսա . Ոսէ . ՀՀ . Բ . 10 :

ՀՐԱՊՈՒՐԵՑՈՒՑԻՉ . Տ . ՀՐԱՊՈՒՐԻՉ . * Հրաժարեաւ ի հաղթից հրապուրեցուցիչ . Մագ . Է : * Ի ներքոյ պղտոր հրապուրեցուցիչ Ժախտն . Ագթր . Գ . 2 :

ՀՐԱՊՈՒՐԻՉ , բչի . ած . Πειθάνων , πειστικός , ὑποβολέυς . Persuasor , suggessor , persuasorius . Որ ոք կամ որ ինչ հրապուրէ . դրդիչ . ոգևրիչ . պատրանօք հաւանեցուցիչ . * Հրապուրիչ բանսարկուն . Կոլ . Բ : Արթր . ած . 1 : ՊԼա : * Սատանայի և հրեշտակաց նորա , որ հրապուրիչք են . Ցճխ . Է : * Սկը հրապուրիչ արիոսութիւ . Սահր : * Չսլուսածոյք տանջէր զնա իբրև զհրապուրիչ սատութիւ . Ղևնդ :

ՀՐԱՊՈՒՐՈՒՄՆ , բման . գ . Հրապուրելն , իլն . հրապուրանք . հրապոյրք . * Ի սատանայական , կամ յայնպիսի հրապուրմանէն . Ագաթ . Եվեչ : Լմբ . իհ :

ՀՐԱՌՈՒ , ի , ացս . ած . Որ ինչ առնու ի մէջ իւր զչուր . որպէս բուրվառն , նուիրաբանոցն , ուներքն . * Խնկանոցքն զոր ածածկին ունին զնմանութիւ . իսկ հրուառ նուիրանոցն (կամ հրառուն) թուին ինձ զհրեշտակապետին բերել զնմանութի՝ առ կոյսն աւետարանութիւ . Ճ . Գ : Ն Ո-ԼԼԼԲ :

ՀՐԱՍԱԽ . Տ . ԽՐԱՍԱԽ . որ և ՓԱՐՕԱԽ . Եսս . իբ . ած : ՆչԼ . Ը : Փբդ :

ՀՐԱՍԱԽԱՉԱՓ . ոյ կամ ու . գ . Չափ փարասխի միոյ . * Տալաւ հեռի որպէս պարսկաս մլով հրասսխաչափու . Փբդ :

ՀՐԱՍՈՒՉԵԼ , զեալ . Ն . Սուգանել կամ ընկղմել ի մէջ հրոյ . Թաղել ի հուր . * Հրասուզել զքաղաքս , կամ զմարդիկ . Մագ . Է . իԷ . Ն ած : * Հրասուզել բազկաց և կողից : Հրասուզեալ անձն , կամ բնութիւնս . Ճ . Ա : Բ.Ի.Ի :

ՀՐԱՍՈՒՉՈՒՄՆ , զման . գ . Հրասուզելն , և իլն . հրկիզութ . * Սպանման , յափրշտակութէ , հրասու զման : Ասպատակօք , և հրասուզմամբ . Մագ . Է . իԷ :

ՀՐԱՐԵԱԼ . ած . Որպէս հրով կիմ իբրև զհուր արեալ . * Հրասրեալ սուսերօքն պատրաստեալ : Հրապեալ ածամուխ արեամբ . Թեոդոր . Խա :

ՀՐԱՎԱՌ , ի , ից . ած . Ծախ.ինչ որպէս զհուր վառօղ զհուր . * Ջի մի անձամբ ջրբեր լինիցի , և փայտակոտոր , և հրավառ . Սրգ . յոտ . Է : * Հրավառ բնութիւնն պատեալ զդալար սաղարթիւք մորենւոյն : Հրավառ բնութի (հուրն ած) զկոյսն ոչ քոցաց կիպեաց . Լբ . Ի-Ա : Ն Տծած :

Եւ վառեալ կամ վառելի հրով . * Պահէր զկրօնաւորն յամենայն հրավառ նետից . Վրք հց . Գ : * Հրավառ բորբոքմամբ . Ան . ի կոյսն :

ՀՐԱՎԱՌԵԼԻՔ , լեայց . գ . Գործիք վառելոյ զհուր . հրահանգ . * Ուռեալ խաչ մի փոքրիկ . և հրավառելիք մի , և հնոտի մանր լէն . Վրք հց . յ .

ՀՐԱՎԱՌԵՄ . ն . Հրով կամ իբրև ըզհուր վառեմ . * Լուսաբորբոք հոգեւոնդն բոցով հրավառէ զառաքեալս . Խոր . Վրդվ .

ՀՐԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆ . գ . վառելն ըզհուր . Իրաւ վառելիք . * Ջ՚ինչ պատճառաւ սկսանիմք հրավառութեամբ զինախատօնակ գալստեանս . Տծած :

ՀՐԱՑ , ի , ից . գ . Πυρά , πῦρ . Rogus , ignis . (իբր հրահատ.) խարոյկ՝ հուր հատուցնող յիւրմէ . հուր վառեալ և բորբոքեալ . կրակ՝ բոցով կամ անբոց . վառօք կամ էջօք Իրաւ . օգ , օն , ոՒէլ , ոՒէլՀոգն . * Որդիք նոցա փայտ քաղին , և հարքն նոցա հրատս արկանեն (կամ հարկանեն) . Երեմ . է . 18 . * Հրատն , առ որում հատեալ կայր պետրոս , և ջեռնոյր . Կոլ . ծԳ . * Աւնել հրատ մեծ : Տուն հրատի : Բոց հրատի . Վրք հց . Ի-Ս-ՒԷ : Լսաս ծԷ : * Մնացորդք մարմնոյ նորա յայնմ հրատի մնացեալ լինէին . Ե-ս . գաղ . Ե . 6 : Նմանութ ասի . * Ջպտին հրատս Հրատս տենդին : Եւ ի հրատիկ բնութեց տիտին . Նիս . Կաղ : Վրք հց . Ե : Ցծ-ՐՐԲ : * Բորբոքեին իբրև զհրատս բոցոյ ի վերոյ սկզն . Ած . Ա :

ՀՐԱՏ . գ . որ և ՀՐԱՒՈՐ . գ . Πυρόεις . Pyrois . Ἄρης . Mars . Մի ի մոլորակաց հրագոյն . և ի կարգի դից Արէս , ըստ յն . և հյ . և Մարս , այսինքն մարտ , ըստ յտ . Ֆաէթ , Ֆերէոն , պէհրամ , պէհրամ , էէհՀաֆ նի ընդէհր . * Մոլորականացն՝ հրատն , հնբրակեայ իսկ և արեսի ասացեալն : Արեգական ի տարին , իսկ հրատն ի կրկնապատիկ ժամանակին . Աբէսփ . Ե : * Սկիզբն ի հրատէն , և ի մարտի ամսոյն սքս : Ահ հրատն ստղն . մինչև ի հրատին կայան . Շէր : * Հրատն երկու տմ և կէս կայ ի կէն . գանակերպսն . Մխ . այրէվան :

ՀՐԱՏԱՔՈՐԲՈՔ . Տ . ՀՐԱԲՈՐԲՈՔ . * Հրատաքորբոք և միգավառ խաւարաւն . Թեոդոր . Խա :

ՀՐԱՏԱԼԻՑ . Տ . ՀՐԱԼԻՑ . * Հրատալից արիւնն և ջուրն . Թեոդոր . Խա :

ՀՐԱՏԱԽԱՒՆ . Տ . ՀՐԱԽՈՒՆ . * Հրատախաւան բոցաշաշանչ փայլատակմամբ . Մծէ . ծէ :

ՀՐԱՏԱԿԱՆ , ի , ացս . ած . Հրային . հրանուաւ . տատպագին . * Հրատական ջերմութիւն (վերոյ) . Մագ . յԷ :

ՀՐԱՏԱՊ , ի , ից . ած . Իբր հրով տապալեալ կամ տապիչ . * Բժշկիսն զհրատապ ջերմնականն տուչորութեն պահս : Հրատապ ջերմութէ պահն . Նբ . Է : լՀ . պԳՐՓ :

ՀՐԱՏԱՐԱԿ . ի , ացս . ած . գ . Քաղաղ (որ ի հեռաւորս տարածէ զբանն) . Հռչակող . մունետիկ . հրապարակիչ . * Սոփռեալ հրատարակին , և անգէտ քարոզ բանին . Ցծրէէ :

ՀՐԱՏԱՐԱԿ ԱՒՈՒՆԵԼ . Տ . ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ . * Պարտիմ առնել զայս հրատարակ՝ որոց առս կան . Շ . ած . Բ.Ի.Ի :

ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՒՈՐ . ած . Հրատարակեալ . հռչակաւոր . * Ցաւիս և յանարիս հրատարակաւոր սմենեցուն՝ քաչափարթամ եցոյց ծանօթութէի . կաշանա :

ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՄ , եցի . Ն . Հռչակել . քարոզել . հրապարակել . Հանդիսացուցանել . * Եւ ես զնոյն . . . առքերիլով զբանս հրատարակեմ . Աղ . Բ.Ի.Ի : * Ձայն սաՀատատարակեր առ մեռեալսն Երամս օ . գաւարիցն . ՊԼա : * Հրատարակեր ի լուր նոցին : Ի հրատարակելն յայնոսիք . Շ . Էէէա : Նբ . Խ .

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ . ած . Որ հրատարակէ . հրատարակ . քարոզ . հռչակիչ . * Հրատարա կէչ լինել յաղթութէն նորա : Բնութէիւն հիցա՝ հրատարակիչ այ . Լմբ . ոչԼ Երբէէբէ .

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ, կան. գ. Հրատարակելը, իմն. Ի՛ւ այս գործոյ՝ հրատարակութեամբ յաղթութեանն քոյ. Լմբ. ոգ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՐԻՆ. տ. Հրատարակիչ, հան. գիտասէս. Տօնախմբութեան առնել հրատարակօրէն. Անան. Եփես:

ՀՐԱՏԱՐԱՓ. ա. Որ է իբրև զտեղապատարակի հրեղէն. Անփարատելի մեզն հրատարակ. Բ.Ե.Ի:

ՀՐԱՏԵՍ. տ. ՀՐԱՏԵՍՍԿ. Ոսկի հրատես գունոյն. Խոր: Երեկեան հրեշտակք հրատես էրկվարօք. Հ. Ինէի:

ՀՐԱՏԵՍԱԿ, ի. ած. ա. Իպրօեւծής, πυρώδης. Igneae formae, igneus, igustus. որ և ՀՐԱՏԵՍՈՒՆ. Բնօվ գետնիվ և գհանգամանս հրոյ. հրագոյն. հրախառն. իրակիճման. Որպէս երկաթ ոմն հոգիքն քաղցէլոցն (ոսման) հրատեսակ լինելով կակղագոյն լինել. Պղպ. օրին. Ը: Ցեհանեսք զայս ինչ լինել առ երկրայնութեան, կամ ի ջրայնութեան, կամ ի հրատեսակութեան. անդ. Ծ: Զէթերն ոմանք վասն հրատեսակ լինելոյն կիզական գոլ գնա ացային. Աբէրպ. Ե: Հրատես սակ նիւթ, կամ ոսկի, պղինձ, անիւք, հան. գերծ, սատանայ կամ բանաարիւս. Նանաս: Մաթ. ԺԸ: Նէ. Եպէի: Դիմ: Ամ: Նիս: Ընձեզ երկայն և սուր, ձայն խոլոր և Թիւր, աչեք հրատեսակ. Սրփ. յի. Ը: Սկիզն հրատեսակ է, միշտ ի չարժման գոլով, և ի վեր կոյս ընթանալով. Լմբ. ոգ:

ՀՐԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. τὸ Πυρωδὲς. Հրատեսակի գոլ. Պղնձոյ կամ զհրատեսակութեան, և կամ զոսկեհատակութեան կարծիրն (յայս առնէ) զհրատեսակութեանն. կամ նայծ զհրատեսակութեան նոցա յայս առնելով. Դիմ. Երի: Նէ. Եպէի:

ՀՐԱՏԵՍԻՒՆ. տ. ՀՐԱՏԵՍԱԿ. Հրատեսիլ գոլն, կամ երևումնք, երեսք, կիմ երևեսցուցանել ևն. փիլ. Էն. Ը. 85: Ցհ. ԺՀ. Եպէի: Ա: Ե: Եպէի: Ալբ. հց. Իէ:

ՀՐԱՏՈՂՈՐ. ա. Հրով առղորեալ. Շիլօ զբոյ հնոցի հրատողոր հոգւոյս. Բէնէի:

ՀՐԱՏԻԿՈՒ. գ. Հրաւք. կայծակունք. Հրահրատնեք գեառոյն հրեղինաց, և հլ սրիկք վառեալք. Մաթ. Ը. այլ ա. Ե. հրատիք:

ՀՐԱՓ, կամ ՀՐԱՐՓԻ. ա. Հրափայլ որպէս զարփի, կամ արփի պայծառ. Տիրև ձնիձենեաց տարածանէն ընդ տուիք, ընդ տուիք մաքրողին մաքրինաձեմ հրարփին. Նար. փագ:

ՀՐԱՑԱՑՏ, ի, ից. ա. (գրի և Հրացայլ.) Որ յոյտե լիւրմէ գնուր, կամ կայծակնաւն արտակէ. Լրաւ ցարկէցնօզ. ԱՒԷն ֆէ-ովի-ուբէն. Որ ի հրացայտ սաւառնաթևիցդ վերայ նսեաս: Հրացայտ թևոքն ալացեալ. Շար: գՀ: Աւետ հրեշտակին ի հրացայտ ձեռն Ա: Ոչ իշխեմ հայել ի հրացայտ սիռոդ քո. Սրփ. ա. յհ. Ե: Ի հրացայտ կուլի քո. Շար. Հրացայտ ցոլմունք ի վայր գոսեալ: Ի հրացայտ չաչրմանէ հրաքորբոքն յոտսփայ. Ցհ.իբ: Ձա. ո անդեսցէ գնրացայտ տարտարոսն, և զան չէլ գեհենն. Մանր. ձԲ: Եկն կայծակն հրացայտ. Ա:

ՀՐԱՑԱՆ. բ, ից. ա. Πυροβόλος. Ignes jaculans. κεραυνόων, fulminans. Որ յանէկ յիւրմէ գնուր, կամ արձակէ չանիմ. չանիմ առաք. Արկանեն ի հրացան հնոց տան. չանաց. Մանր. Ը. Լայ ձԸ: Հրացանն քեռ. ըլով յերկնուստ զանդաստ կիզուսն. Աւրձր. Ի. ւշ: Ոչք զհրացան անձրևան ընկալան: Հրացան անձրևք կայծակունց տեղացին ի նոսա. Սրփ. Ի. գ. Ի: Եէր. գյ:

ՀՐԱՑԱՆ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ.} Ըանիթ կայծակ. ՀՐԱՑԱՆ ԸԱՆՁԳ. ևն. } կանց. կայծակ. Եբևբերբ. Κεραυνός. Fulmen. Բառնութիք հրացան բարկութեցն: Սաստիկ բարկութիք հրացանից. Խ. ձԸ. 12: Ե. Լ. 30: Որ ստակեցան ի հրացան բարկութիք: Եհ ի ստոմ զհրացան բարկութեցն. Սեբէբ. Ի: Ոսխ: Փայլատակունս և չանիթս հրացանս արամազայ. Ես. փբ. Ա: Բայց անբ. Ուռ փայեթանիս հրացան բարկութեցն եթաւ պացաց աշխարհին. ին. ἐκπύρωσις, incendium, հրդեհ:

Իակ Ա. ի. Ը. 51. Մանգիոնս և մեն քինայա՝ հրացանս ին. լինի ածակ. կամ ըստ ոմանց է դոյակ. որպես գործի հրացայտ:

ՀՐԱՑԱՆԱ. ած. Հրով ցանկեալ. հրապարփակ. Հրացանին գաւիթ... վայրիցն ադինոյ. Նար. Խ:

ՀՐԱՑԱՆԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցանուցմն հրոյ. հուր ցանեալ. լրաւ ընթիքը. ԱՒԷչ ասլմաբ՝ սէրփէնի. Գոլորշաձև հրացանութիք. Անան. Եպէչ: Ի հրացանութենէ փայլական հրոյ հասեալ յօդս. Իգ: Աւարատութիս, և ոտնակոտորութեան, և հրացանութեաս զնոքօք զեղեալ. Ցհ. ԼԸ:

ՀՐԱՑԱՆՈՒԹԻՒՆ. Κεραυνός. Fulmen. Ըանիթ. երկնաւոք կայծակունք. ոք և ՀՐԱՑԱՆ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. կայծակ. Եբևբերբ. Կարկուտք և հրացանութիք գուշտկեն մեզ զահիզ բարկութենն. ՑՁԻ. Ի: Սարսափիչ ին ինն փայլատակմունք հրացանութեաբ. Ճ. Ի: Որոտմունք և հրացանութիսնք. Բր. ահմ. կրն: Փայլատակմունս, և հրացանութիս. Սկես. յաբ: Ե երբ. Ֆի: Զգեցար տէր զորութ. զոր զորուբ. Թերևս հրացանութիսն, կամ սատա, կամ պատու հաս. ոչ քնաս. այլ զինչ, զնակարութիս. Լմբ. պբրգ:

ՀՐԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Հրանալն. ի հուր գառնալն. Ընանիթ հրացմամբ կայծակունք արձակին, և սիրով սեառն հրացեալ սիրտք. Բա. ոթէբ. ևԼԻ:

ՀՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. ի հուր փոխարկել. չանիթացուցանել. կրակ դարձնել: Հրացուցանել զկօշկիան պղնձիա. Ճ. Ա: Նայծակունս արծուրծանել, այսինքն հրացուցանէ. Գե. ես: Վատկք երկոտասան ազբերցս քարոզութիե զնշուսն միտութիե աւաքանին հրացուցին. Փարդ: Հրացուցեալ և չայլայլեալ զհրեշտակն ի մուրենոյն. Եպէի:

ՀՐԱՑՈՒՑԱՔ. ա. Որ հրացուցանէ. իրակ դարձնող. Սառնագելոց մասք հրացուցիչք. Նար. ոոոփ:

ՀՐԱՒԻՐ, ևրի. բաց. (չծ. հիւրասուր.) գ. Ասիաս հրաւիրելոյ. Կոչ. կոչումն. Լանչէը. փովչի, ԲՒ+լիփ. Սփոփանաց հրաւէր: Ցայլ հրաւէրն. նբ. Ե գնչ հոգ: Կանխագոյն է հրաւէրքան զվայելուչն. Սարի. փհ: Հրաւէրս տայր ներսեսի, զի կելոյիք Ճաշ. Բ: Հրաւէր տայ ամենայն ծածկերաց. Շ. բաչբ: Հրաւէր ևրա. ևէր ուեւսուց ամենեցուն տալով անդր ելաս. Նել. Ո-ինիթու: Ըտապ հրաւէր տալ ռամկին. Տող:

ՀՐԱՒԻՐԱԿ, ի. ած. ա. գ. Ἀπαγγελτήρ, παραγγελλέυς. Nuncius, denunciator, invitator. որ և ՀՐԱՒԻՐԱՑՈՒ. Պաշտօնեայ հրաւիրոյ ի կոչմանէ տանուտեառն կամ Հանդիսաւորի. Օր կոչման հրաւիրակի. (յն. պաս տասխանատուի). Երեմ. լ.6: Եհ նոքա անարգեցին զհրաւիրական. Եէրեմաթ: Հրաւիրակ կոչման ի մի եկեղեցի. Նար. Խ: Երկնային հրաւիրակօք կոչեցեալք ի սկզբանէ: Ընորհելովմեզ հրաւիրակ զերանելին ընթ գրիգոր. Շար: Հրաւիրակ առաքէ, կամ առաքինի հրաւիրակը առաքեցան. Ցհ. ԺԲ: Շ. Բուէյբ: Ցարի. փհ: Զմեզ հրաւիրակս կարգեաց մեր: Հրաւիրակ լինիս մեզ յաւիտենական հրոյն. Ճ. Ա: Սբ և երկնաւոր հրաւիրակիդ աւետարանի ոչ կացեալ է ոք ընդդիմ. փարդ:

ՀՐԱՒԻՐԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Նշանակ հրաւիրման. հրաւիրողական, և որ ինչ լինի հրաւիրմամբ. Երեսփայութենն օծումն զհրաւիրականն ունի գուշտ. Ցհ. իմ. ապ: Յառաջագոյն և կանխագոյն է հրաւէր քան զվայելուչն հրաւիրականացն բարութեց. Սարի. փհ: Հրաւիրական բան, բանք. Լմբ. ոգ: Մաղբ:

կամ հրաւիրեալ անձն, կոչնական. Նա պատուեաց զհրաւիրականան. Եէր. համբ:

ՀՐԱՒԻՐԱՆ, ի. ած. գ. Նոյն ընդ հրաւէրն. հրաւիրումն. այլ յածայինս վարի որպես նախասահմանութիւն, կամ յառաջադրութիւ ամ վասն ընտրելոց. Պրմեսւս. Propositum, tio. Ոչք հրաւիրանաւն կոչեցան. Հ. ը. 28: Ընտրեալ ընորհիւ հրաւիրանօք կոչեցայ: Ի կոչումն հրաւիրանաց ուրախութիե հարանաեցան: Ոչք հրաւիրանաւն կոչեցան ի հոգևոր հարսանիսն. ՅՁԲ. Ե. Ը. Ը: Նա իանկար հրաւիրանօք. Նար. Խ: Վասն ձերոյ հրաւիրանաւ հաւատոցդ. ՚. յին. ներսես. Կոչ. Ե: Մահու հրաւիրանք. Ցհ. ԼԸ:

ՀՐԱՒԻՐԱՏՈՒ. տ. ՀՐԱՒԻՐԱԿ. Հրաւիրատուք տրամականաց. Շար:

ՀՐԱՒԻՐԵՄ, եցի. ն. Καλέω. Voco. προσκαλέω, παραγγέλλω, invito. ἀγιάζω, consecro, ևն. Հրաւէր տալ. կոչել. մեծարանօք. յենել, խանչել մեծարել. փակել էմբեր: Կոչեաց ի կոչունս իւր. և դարձեալ առ վայրկ ևս հրաւիրեաց զնս: Պատրաստեաց սեր զջոհս իւր, և հրաւիրեաց զկոչնականս իւր: Հրաւիրեաց զբազումս: Կոչել զհրաւիրեալսն: Աստղեք հրաւիրելոցն: Հրաւիրեցեք զի ի վերոյ դրամ գունդս, կամ զազգս: Ի սատակումն հրաւիրեր. ևն: Նոքա հրաւիրեցին զնս, և եկն առ նոսա. և նա հրաւիրեաց զնոսա, և ոչ եկին ի հարսանիսն նորա: Հրաւիրեաց փեսայն երկրաւոր զիւրսայն երկնաւոր: Հրաւիրեցաւ ի շամականացն, որ բազմեցուանելոց եր ընթիարձս յաղթութեան իւրում. Եէր համբ: Եթէ ի խրախճանս ըմպելեաց հրաւիրիմ, գոլամ. Նար. իձ: Հասանէին ինքնակամ՝ իւրև յածառաք ձայնէ հրաւիրեալք. Խոր. Ի. 58: Հրաւիրեք ուրն գնել բանից իւրոց. Լմբ. ոգ: Հրաւիրեցան յանչէլ հնուն գնհեգնին. ՅՁԲ. ԺԲ: Ընչեցէք նրաւիրեալ է ի կատարել զնուսչէ. Ցհ. ԼԸ: Հրաւիրեա առ հայրապետութիւն. Ճ. Ա իւր հրաւիրեալ:

ՑԱՌԱՋԱԳՈՑՆ ՀՐԱՒԻՐԵԼ. Յառաջագոյն սահմանել ոյ զընտրեալս իւր. ըստ յն. Նախասահմանել, կամ կանխաս որոշել. Προορίζω. Praedestino, prius constituo. Յառաջագոյն հրաւիրեաց. Հ. ը. 29. 30: Հրաւիրեալ ի սկզբանէ: Որ ընտրեցեալ յորովայնէ զհրաւիրեալսն ի սկզբանէ. Որ հրաւիրեցեր զյառաջագոյն ընտրեալսն, կամ զոլոգիա մարդկան յորդեգրութիե ի մայրութիե քո հրաւիրեալ. ևն. Շար. և յայլ գիրս:

ՀՐԱՒԻՐԻՉ. ա. Որ հրաւիրէ. Ի նոյնգ մարդկան հրաւիրիչ. Լմբ. ոգ:

ՀՐԱՒԻՐՈՂԱԿԱՆ. ած. ՀՐԱՒԻՐԱԿԱՆ. Սակս հրաւիրողական յորդորման սիրոյ քոյ. Աբ. ձԲ:

ՀՐԱՒԻՐՈՒՄՆ, ման. գ. Հրաւիրելն, իմն. Հրաւիրմամբ հոգւոյն սքի: Փրկեաս հրաւիրումն ի մահաւոր հրաւիրմանէս. Շար:

*Հնձման փայտից հրաւիրման. Նար. վէ: *Հրաւիրումն երթալոյ յանձն առեալ. Ցհ. ին: *Ընտրուի առաքելոցն, հրաւիրումն հայրապետացն. Խոր:

ՀՐԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Հրայինս հրանուաս. հրախառն, հրով. *Հրաւորս ի ձեռն իւրոյ զօրուն զհս ետուն կատարել. Փարմ.

ՀՐԱՒՈՐ. գ. Հրաս մոլորական. *Լուանալոյ գի. հրաւորի, արուսեակի ևն: Արեգական, հրաւորին ևն. Փիլ եր. ք. 75. Ե նիս. ք:

ՀՐԱՒՈՐԱՊՃՆ. ա. Առաւել հրաւոր. հրաւոյն. հրատեսակ. յն. πυρώδης. *Ան հրաւորագոյնն ազգակցանի ունելով նիւս. կոմ:

ՀՐԱՓԱՁԼ, ի, ից. ա. Ոնհող զփայլուն հրոյ. բոցափայլ. հրանիւթ. *Հրափայլ սիւն. խոր. վ. դէմ: *Առաքաստ նրափայլ ծագմամբ. Շար: *Հրափայլ և ելուզքնեմաց փառաբանչքք. Նար. կոս: *Տպալիսն հրափայլ լուսով. Երզ. լոս:

ՀՐԱՓԱՁԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Փայլուձն որպես հրոյ. հրացայտութիւն. *Կայծակին հրափայլութիւն. Մաթ. իե: *Ցարուգական հրափայլութիւն. Պիսիդ: *Քարինք և երկաթ ի ծննդականութիւն հրափայլութիւն. Խոր:

ՀՐԱՓՈՐԶ, ի, ից. ա. } *Եմպուրօս. Հրով.
ՀՐԱՓՈՐԶԱԿԱՆ. } փորձական, և փորձով. *Անօթից հրապորձից, և անփորձից ի հրոյ՝ ոչ ունէին նուագուիս. Պիտ. օրին. ճ: *Անդ հրապորձ քննուի. Նիւ. եէ: *Հրապորձական աւուրն ընտրութեանն. Ե: Բէ:

ՀՐԱՓՈՐԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Փորձ հրով. *Առնես հրապորձութիւն զքննութեան. Որդ. մալգկան. Շար:

Եւ Փորձեալն գոլ հրով. *Ի ջեռեալ հրապորձութեան սերոքէիցն. Նիւ. եէ:

ՀՐԴԵՀ, ի, ից. գ. Պիր, ἐμπρησμός. Ignis, incendium. Հուր. հրաս. հրձգութիւն, կրակ լուսեալ և յայլեալ գեհս ճաթակեալ. աթէ, եանդ. *Որոյ զհրդեհն հանեալ իցէ. Ես իե. 26: *Զամենեցունց հուր հարաս, հրդեհ վառեցաս. Ոսկ. եէ ես: *Հրդեհ գմեալ, կամ հրացայտ. Ոսկ. Ես: Ցհ. կե: *Ճարակեալ էր հրդեհ մոլորութեանն. Ցոկ. գէ: *Դարձեալ այլ մոլեկան հուր հրդեհի բարբուքէր ի կողմանց արեւելից. Ղ.Ալիշ:

ՀՐԴԵՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Հրդեհիչ. վառիչ. *Ղամճարեցին հրդեհական հոգւոյն զօրութիւն. Ագաթ:

ՀՐԴԵՀԱԿԱԶՕ ԼԻՆԵԼ. Կիզանիլ հրդեհիւ. այրիլ. *Հրդեհ նուկեղ եղեալ առաստաղ փայտակերպ եկեղեցւոյն. Ցհ. կե:

ՀՐԴԵՀԵՄ, եցի. ն. Καυσόω, φλέγω. Comburo, cremo. Հրով այրել. հրկիզել. փայտազել. ծախել. *Կիզեալ հրգեհեաց ջրովք զոգջակէզն. Դամասկ: *Բնուելիք հրդեհեալ հալիցին. Ք. ա. Ճ. 13: *Տոչորեալ հրգեհեցան: Հալեալ հրգեհին: Հագագին գուռն հրգեհեալ. Ցճխ. ի: Նար. կե. Ե իէ: Խակ Ցայտ. Ե. 17. *Ցակինեայ հրդեհելոյս ծծմբովն. յն. յակինթայինս և ծծմբայինս

ՀՐԴԵՀԻՉ. ա. Որ հրգեհէ. *Անիմատ. ոչին այրիչ վտակքն, և ոտորիչք և հրգեհ հիչք, և առչորականք. Ագաթ:

ՀՐԴԵՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Πυρκαϊά. Incendium. Հրգեհիչն. իւն. և Հրդեհ. հրկիզումի. *Հեղեզք ողոզի, և հրգեհումք ի մանսկ բոցակեզ առնէ. Աբիսա. Ցն: *Պատուհասին հրգեհումք. Ը. յոտ. ի:

ՀՐԴԵՀՈՒՄՆ. հման. Նոյն ընդ վ. *Աւերումն առանց և հրգեհումն չինուած. Խոր. ք. 68: *Որ ոչ պակուցեալ կիզու առ ի հրգեհումն առչորման. Ագան. եէեչ: *Ոմն, և հրգեհմունք իւր. Նար. ը:

ՀՐԵՂԻՆ, զինի, նաց. ա. Πυρώδης, Igneus, և καυστικός, ureus. Որ է ի հրոյ. հրաբուն. հրանիւթ. հրանուաս. հրայնի. հրացեալ. հրատեսակ. իւղէ, իւղի նման, իբաղ իբրած. ոսկեզի, ոսկեզի, ոսկեզ նիսոս. *Հրեղէն վեմք կամ պարիսպ, կապք, և րիվորք, զոհք. Եզէ. իը. 14. 16: Զաք. ը. 5: ը. ի. ը. 15: Ցայտ. ի. 17: *Հրեղէն սուր, կամ նետ: Հրեղէն աղրիւր, դեղք, ոսկնզանիք, որդունք: Հրեղէն անիւք, կենդանիք, նետք. Ցճխ: ժ: Մանդ: կուլ խոս: Ը.հրէայ: *Զչրմունս նոցա հրեղինօք զարդեցեր լեզուօք. ճգ յ: *Հրեղինօք լեզուօք: Լիզուացն հրեղինաց. Շար: *Որ ի հրեղէն սիմոտ ընդ հոր ես բնակեալ: Որ ի հրեղէն զօրաց երկնից. Շար. ևն:

ՀՐԵՂԵՆԱ. գ. Հրեշտակք. *Հասուիչ հրեղինաց. Նար. իգ: *Հոգեզինաց, հրեղինաց: Հոգեզինեաք ընդ հրեղէնս. Շար:

ՀՐԵՂԻՆԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Թևքն հրեղինակ. Գնդ:

ՀՐԵՂԻՆԱԿԵՐՊ. ա. Որ ունի զկերպարանս հրոյ. հրեղէն. հրեշտակային. *Իմիչ բազմահոյլ հրեզինակերպն գասուց. Եզե. լ:

ՀՐԵՂԻՆԱՆԱՄ, ացայ. ը. Հրեղէն լինել. հրեշտականալ. *Եւ մեք հոգեզինեալս հրեզինանամք ընդ ահաւոր բանին. Գնդ:

ՀՐԵՂԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Πυρωδὲς. Igneum esse. Հրեղէն գոլ. հրային կամ լուսեղէն լինել. հրաբնակութիւն. *Զհրեղինութեան անձնասաւար փայլատակեալ. Ի հրեշտակական տպաւորութիւն հրեզինութեին: Զի մի կիզցեն հրեզինութիւն իւրեանց. Դիտ. էրի: Մաթ. ի դէմն: Վրդ. ծն:

ՀՐԵՇՏԱԿ, ի, պց. գ. *Ἄγγελος. Angelus. գրի և ՀՐԵՑԱԿ. (Հծ. պ. ՔԻՐԻՊԵ. ՔԵՐԻՆԴԵ. որ է Առաքեալ, և թեւաւոր.) Պատգամաւոր երկնային. Հետեան ՅՅ՝ զուարթուն երկնից. Ցէնս. յոբ. Ցեայիս. *Հրեշտակ տեառն: Հրեշտակք ՅՅ: Բանակ հրեշտակաց տեառն: Ո արար զհրեշտակս իւր հոգիս: Հրեշտակք նոցա (պահապանք) հանապազ տեսանեն զերեսս հօր իմոյ: Երևեցաւ ինձ հրեշտակ ՅՅ, որով եան եմ, և պաշտեմ զնս. Լիւ: *Հրեշտակն անուն զսպասաւորութիւն նշանակէ: Վկհագոյնքն համանուանութեամբ հրեշտակք կոչին, այլ և ոչ հրեշտակքն սերոքէք կամ քերոքէք անուանին. Շ. հրէպ: *Երկնաւորքն կոչին հրեշտակք. իսկ հրեշտակն զսպասաւորութեին գործն (յայտ սահմ). Լ.բ.գ: *Հրեշտակ՝ պաշտամանն է նշանակ, և ըստ այսկան մեզ ցուցանէ յոհ. Պիսդ. ը: *Ազաչանօք իմոյն հրեշտասկի. Նար. յ:

ՀՐԵՇՏԱԿ. *Ἄγγελος. Nuncius, legatus. βιβλιοφόρος, cursor, tabellio. Պատգամաւոր երկրաւոր. սուրհանդակ. լրտեր, թղթակալ. ղաւեր, եւլի, խաղերդի, .ոյի. *Առաքեաց յակոբ հրեշտակս առ եսաւ, կամ մովսէս առ այրդան եգիպս: Հրեշտակ հաւատարիմ; կամ հաստուս: Հրեշտակք սրբակերպեցան: Առաքեցան հրովարտակքն ի ձեռն հրեշտակացն: *Նոյ զաղաւնին հրեշտակ առաքեր. Շ. բոյնէ:

ՀՐԵՇՏԱԿ. որպէս ըստ հեթանոսաց՝ Դև բարի. ոգի. Δαίμων. *Իւրաքանչիւրումն հրեշտակին պատահմանց ձգելով զնա. Պլտ. օրին. Ե:

ՀՐԵՇՏԱԿ. որպէս Մարգարէ կամ առաքեալ և կարապետ ևն. ի գեպ եկեալ և անուանցս մատչելիս (իբր ՅՅ.ոյի.) և անգեոս (մերձ ի յն. անդէլոս.) *Առածք բանի տեառն ի վերայ իսրայէլի ի ձեռն հրեշտակի իւրոյ (մալաքիայ). Մաղաք. ա. 1: *Եւ ասէ անգեոս հրեշտակ տեառն. Անգ. ա. 13:

*Հրեշտակ. որպէս նչանակ և ազդարարող. *Որպէս ծուխ հրեշտակ է հրոյ, նոյնպէս և գործ ինչ չար՝ հրեշտակ է բարկութե. Ոսի. է:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՒԱՐ. ած. Խրթին զհրեշտակ. որպէս զպատգամաւորս, և որպէս զղեարձումն: *Զհմարիան հրեշտակապարտ պատմէ. Փիլ են. ք. 38: *Ի պատուել զհրեշտակաւոր կարգացն զուշդուշ: Վասն հրեշտակաւոր կրօնիցն առաքինութեան. Ոսի. չհ. ա. 11: Կոբիան:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՓԵՐ. ա. Ի հրեշտակէ բերեալ. աւետարանեալ. *Ողջոյն հրեշտակաբերս. Վանակ. յոթ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՐՆԱԿ. ա. Ուր հրեշտակք կամ հրեշտակակրօն անձինք բնակեն: *Զածծէ զէն յարկս հրեշտակարնակ տաճարացն. Անանիէ: *Շինեաց հրեշտակարնակ վանքն: Ի հրեշտակարնակ ուխտ յսկեաց. Սամ. երէ: Ցիզաթ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԳՆԱՑ ԱՒՆԵԼ, կամ ԼԻՆԵԼ. Προσβεύω, ομαι. Legationem, vel legatos mitto, ևն. Հրեշտակս արձակել. խօսել ի ձեռն պատգամաւորաց. *Հրեշտակագնաց անգր առնել: Հրեշտակագնաց արարեալ խօսէր: Ցուգա մանկտէ առ հուով մայեցին հրեշտակագնաց լեալ խօսէր: Ցով հաննէս հրեշտակագնաց առ հուովմայեցիս լեալ գաշինս հաստատեր. Եսս. գր. ա. Ե ի: *Գայլք առ սչխատս հրեշտակագնաց եղեալ՝ ասեն. Ոսկիգոր:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρεσβεία. Legatio. Հրեշտակութիւն. պատգամաւորութիւն. *Ըստ հրեշտակագնացութե... որ յօտար աշխարհի ինչ է. փիլ. խոսփ: *Հաղագս անգամ երթևեկութեան հրեշտակագնացութեն լինելոյ. խոր. ժ. 14: *Առ միմեանս մեր միաւորութիւն ունոյն խնամոզացս առ տեր հրեշտակագնացութեիս հաստանելով. Բրս. Խղ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԳՈՁ. ա. Զոր գոյեցուցանէ հրեշտակն. *Ի մեծաձայնութէ հրեշտակագոչ փողոյն. Երզ. ծոն:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԳՈՒՄԱՐ. } գումարեալ
ՀՐԵՇՏԱԿԱԳՈՒՆԴ. ա. } ի բազմութէ հրեշտակաց ի մի գունդ, կամ ի գունդս գունդս. *Հրեշտակագումար գասուց բազմութէ. Գնդ: *Առաջի ամենայն հրեշտակագունդ զօրուն. Ագաթ: *Հրեշտակագունդ խառնուածով առն առ առն երգ առեալ ընդ վերին զօրացն միաւորին. Ցհ. ին. Եվեչ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԶՕՐ. ա. Ոյր կամ ուր զօրքն են հրեշտակք. *Գայ ընդ ամպս երկնից հրեշտակազօր բազմութիւ: Առաջի կան գունդք հրեշտակազօր բազմութէ. Եէէ. Խոսփ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԽԱՌՆ. ա. Ուր է խառն բազմութէ հրեշտակաց: և խառն ընդ հրեշտակս. *(Ցակոբ) ի միջի լինէր հրեշտակախառն բանակացն. Ագաթ: *Սալմոսնուագ և հրեշտակախառն փառաբանական ձայնիւս. Թեոդոր. խէ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԾԱՆՕԹ. ա. Ծանօթ կամ մերձաւոր գտեալ հրեշտակաց. *(Երիք մոգք) տիրագէտ և հրեշտակածանօթ եղեալ. Ագաթ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀγγελικός. Angelicus. որ և ՀՐԵՇՏԱԿԱՑԻՆ. Սեհական կամ յանկաւոր հրեշտակաց. Հէէփ, Քերիւբէնէական. *Հրեշտակական Մանուէլի նուէի կամ անուանակոչութէ, կարգ. քահանայապետութէ, կարգաւորութէ, տուք, գաւազ, պարք, զօրութէք ՝ օրհնութիւն, ազդումն. Դիան: Ագաթ: Ցճխ: Նար: Խոր: Սարկ: ՃՃ: *Զի գոյր տեսլեամբ հրեշտակական. Խոր. ք. 67: *Հրեշտակական ճա-

ռագայթս յերեսաց անտի արձակէր . կալ. ծէ : * Ա՛ռ հրեշտակականն Թափուր տեղի սաորանկելոց. Նար. ըբ:* Զհրեշտակականացն սահել կարծեմ զորութեց . Սարկ. չԿ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՐԳ. Տ. ՀՐԵՇՏԱԿՐՕՆ. *կանոյք կրօնաւորք, խարազնազգեստք, և հրեշտակակարգք . Կ=Ց. յոսը ԻԷ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱԿԵՐՊ. ա. Ունօզ զկերպա- րան կամ զնմանութեն ինչ հրեշտակի. Ագէա- ղինէր. *Հրեշտակակերպ տեսլեամբ : Հրեշ- տակակերպ դաստուց քահանայական երա- ստուց : Հրեշտակակերպս սրտացեղ. Ըար: ԺՏ: ՂԼուծ: Ագաթ:*Հրեշտակակերպ գիւաղղե- ցուէ (աղաղնաւորաց). Մաճ. ա։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՒԻՐ. ա. Կրօզ յինքեան հրեշտակային ձիրս.*Աճ զմարդն հոգեխառն հրեշտակակիր հաւասարագոյնս արար.Ագաթ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Որ բերել յինքեան զկրօնս կամ զքաղաքավարութիւնն հրեշտակաց .*Ոմք հրեշտակակրօնք զանձինս կարգեցին : Ոմք հրեշտակակրօնք լինիցին . Եղիս խր: Ոսխ. յԿ. ա. ։ *Նոյնպէս և զայլ առաքինիս և զհրեշտակակրօնս. Վրք. ԺԵԲ : *Հրեշտակակրօն վարք , կամ կարգ , կար- գաւորութեն, կենաց. Ագաթ: Կխզէ խս: Աճծր. ա. 15: Փարպ: Սոփ.յԼ: Ե: *Հրեշտա- կակրօնն անաւրինս. Կլ Յոփ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՀԱՆԳԻՏ. ա. Ձօձ֊γελος. Aequalis angelis. Հանգիստ հրեշտակաց . զուգահրաշակ . հրեշտայի նման կամ հաւասար . *Հրեշտակահանգէտ արագահասն Նիկո- դայոս. Ճ. Գ: *Հրեշտակահանգէտ կարգօք հրահանգեալ. Նար: խս:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՆԴԻՍ. ա. Ուր իցէ հանդէս կամ պաշտօնէի զուարթնոց . *Հրեշտակահանդէս փառաբանութեն գո- վէին . Գ֊Ն ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՀԱՒԱՐ. է. ից. Տ. ՀՐԵՇՏԱԿԱՀԱՆԳԻՏ. *կերակուրս , որպէս ոչ է պատշաճ, ընկեցին հրեշտակահաւա- սարիցն . Դիտ. նիէ : *Վասն հրեշտակա- հաւասար կենացն ձառութեք, յանհաւասիցն առգուեալ սյսպանիմք. Եզն. Տթ: :

ՀՐԵՇՏԱԿԱԶԵՒԵԱԼ. Ձեւ զգեցեալ հրեշտակի. հրեշտակակերպ . *Ի մէջ պայ- ծառութեան քոյոյ հնոցին ... արեգակունք հրեշտակաձեւեալ կերպարանօք ծագէին . Թէոփ.պԿ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՄԲՈՒԽ. Տ. ՀՐԵՇՏԱԿԱ- ԳՈՒԽՈ . *Ի հրեշտակամբուխ զօրսն . Ճ. Բ ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՑԻՆ, յիոյ. ոց. Տ. ՀՐԵՇՏԱ- ԿԱՆ. Ձ֊γελικός . Angelicus . *Հրեշտա- կային ձայն , կամ օրհներգութեք , կարգա ւորուի , վայր. Շար :ՑՁԻ. ծէ. Ի. իՁ : ՃՀ: *Լուաւ նմա հրեշտակային այրն . Կլ Յոփ : *Ի տիւս առաքելոցն փողոց, և հրեշտակայ- նոյն *ի տեառն գալուստն. Կնր. Ռ֊ոց: Իակ Նար . յէ. * Օգականուն հրեշտակայնութիւն յատկութիւք *ի քեզ յո. իսմ. ձևով կամ երագ ընթացութեք իբրև *ի Թռիչս ընդ օդս :

ՀՐԵՇՏԱԿԱՆԱՄ. ագոյ. ը Իբրև հրեշ- տակ լինել. հրեչտակի պես ըլալ. *Ինքն էջ *ի չուսս , զի ամենեքին *ի չուրսն հոգւոյն Տորհգեալ հրեշտակացին. Ագաթ : *Ցալ- թեցին բառնալոցաց, և հրեշտակացան. ՑՁԻ: *Մի հրեշտակի երևումն այնքան տագնապալ հրեշտակացելոյն եթէր դանիելի . Խոս : *Հրեշտականամ յերեսս , և *ի խորհուրդս դիւանամ. Նար. Հա : *Խաչին մէջ հրեշ- տակացաք . Սիոն. նիէ: *Հրեշտակայեալք *ի գաւառ Նորուն վերակարգեցան . Շար : *Քանզի հրեշտակաց ուղեկից էր, հրեշտա- կացաւ և ինքն . Վրք. ծն :

ՀՐԵՇՏԱԿԱՆՄԱՆ, ի, իչ. ա. Ձ֊γελο- μιμητής . Angelorum imitator . Նման կամ նմանող հրեշտակի. *Մարդաւանիալ և հրեշ- տականանման երևէր . Ագաթ : *Մեծ և հրեշ- տականման հանդարտաւալն ապսպրիս . Կլ- Տաւ:*Խոնարհեալս այս *ի մէջ (հոգիս՝ է) հրեշ- տականման , և *ի նոյն էուլեալ, այլ ոչ հրեշ- տակ , այլ հոգի միայն (բանական) . Եղիշ. հոգ:*Հրեշտականման փոխուին, կամ եւնեալ: Հրեշտականման ակն , կամ վարք , պարա- ւորութեք . Փարպ: Հ. Ինկն : Վրք ոսկիպա: *Երեւեին ցանկալի շղթայիւքն երջանկիք և հրեշտականմանք . Փարպ : *Հրեշտակա- նամանիցն հանգնական եղեր . Գ֊Ն ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՆՄԻԱՊԻՍ. ս.՝Ագγελομι- μήτως. Angelorum imitatione . Հրեշտակի նմանութ . *Հրեշտականմանապես միաւո- րեալք օրհնեն զնա ոիրագործս.Դիտ.ՃԾայ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՆՈՒՆ . ա. Ոյր անունն նշանակէ հրեշտակ . *Հրեշտականուն մա- զոքիսս . (Ռէյէ , Ռէյյէ.) Նար : խւ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏ, է, ից. գ. Ձρχάγγε- λος . Archangelus . Պետ գաւառ հրեշտա- կաց. գլխաւոր *ի հրեշտակս. զոր օրինակ գա- բրիէլ, միքայել, ևն. և ուրոյն գաւ *ի վերոյ քան զհրեշտակս . *Միքայել հրեշտակա- պետն: Ի ձայն հրեշտակապետի. Ցօգ . 9: ա. Ինս . ֆ. 15: *Հրեշտակապետք երկնա- ւորք , և հրեշտակաց զինուորութք : Երրորդ զպետութեանցն , զհրեշտակապետացն , և հրեշտակացն դնէ քահանայապետութիւնս. Շար : Ը. հրեչ :

ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏԱԿԱՆ, է, ից. ա. Ձρχαγγελικός . Archangelicus . Պետական հրեշտակապետաց , կամ վերնագուհից *ի հրեշտակս . *Ցետ հրեշտակապետական փողոցիդ ձայնին . Կխզէ. խւ: *Գերակայա- բար կարգեն հրեշտակապետականն զարդս (գաւս) . Դիտ . երէ : *Ի հրեշտակապետա- կան անուանէն առատանայ(եզև այսաեսակն). Սրգ. յոպ. ա։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԻՍ. ֆ. ա. Տ. ՀՐԵՇՏԱԿ- ԲԱՐ . *Ի մարմնի հրեշտակապես երևեր . Ճ. Գ: *Հրեշտակապես՝ որ եւնք յաշխարհի, ոսնեցուցիչք ես՝ յ. Ժ. յ: *Ունեի և հրեշտակա- պես կենցաղավարութեի : Հրեշտակապես այրագահաուութք . Գ֊Ն ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱԱՂԱՐԹ. ա. Ծաղկեալ և փայլեալ նման հրեշտակի. *Հրեշտակա- սաղալ թ ծաղկավայելուչ գուեռվ. Ոսխ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱԱԻՐ. սիրի, բաց. ա. Φιλάγ- γελος. Angelorum amans. Սիրօզ հրեշտա- կաց . *Ոչ անուանեցաք հրեշտակասէր , ա- ւասլին գասեալ զմարգասիրութեն. Նար. լԷ: *Հրեշտակասիրացս մեզ յայտնել.Դիտ.նԷի

ՀՐԵՇՏԱԿԱՎԱՑԵԼՈՒՉ. ա. ՝Αγγελο- πρέπης. Angelum decens , angelicus . Որ ինչ վայել է հրեշտակաց հրեշտակի վայել- չական . *Սէր զօրութեց հրեշտակավայել- լուչ միաբեքն : Հրեշտակավայելուչ յարա- ձգութեն. Դիտ. ՁԾայ. Ե Էրի : *Փայլակնա՝ պայծառ երեսօք՝ հրեշտակավայելուչ գու- նեալ դիմօք ասլոթս սպանողացն մատուցա. Ներ. Տծով : *Զհրեշտակավայելուչն խօսէր բան . Վրք. ծն:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՎԱՑԵԼՈՒՉ. ս. } ՝Αγγε-
ՀՐԵՇՏԱԿԱՎԱՑԵԼՉԱԲԱՐ. } λοπρέ- πως. Angelico more. Որպէս վայել է հրեշ- տակաց . *Մի երկրաւորսրէն , այլ հրեշտա- կավայելուչ. Լծ. ՁԾաբ : *Լցէք զերկիր , և ոչ զպրախան , անհեզապէս և հրեշտակա- վայելուչ. Վրք. ծն : *Ցառըներեր կենացս սկզբն առնեն հանդերձելոցն՝ հրեշտակա- վայելչապար *ի մէջ մարդկան կենցաղավա- րիլ. Դիտ. ԲԼ :

ՀՐԵՇՏԱԿԱՏԵՍԱԿ. } ա.՝Αγγελοειδής.
ՀՐԵՇՏԱԿԱՏԵՍԻԼ. } Angelicae for-
mae. Որ ունի զտեսիլ հրեշտակի. հրեշտա- կակերպ . *Հրեշտակատեսակս պատկերա- գրութեք : Ո՛չ հրեշտակականս , այլ հրեշ- տակատեսակս անուանեաց. Դիտ. էրի. Ք: Մաթ. անդ : * Գունէ՛ք *ի հրեշտակատեսիլ է- րեսացն պարս էր ցածնուլ . Ոսխ. ֆ. Ք. 23: *Ոչ սարսափեաց *ի հրեշտակատեսիլ երե- սաց նորա. Բաբիղ. յԿ. Ո: *Զարգասիպլեալն հրեշտակատեսիլ կու սուէ նորա անկապատ գոլով: Եւ ինքն մարիամ հրեշտակատեսիլ կուսութեն անկասուտ գոլով. Զէր.ԼԻ. յոր- մէ և Տծաչ: *Հավիս բարի, որ յերկնայինսն նմանեալ հրեշտակատեսիլ. Տաղ *ի Ա.էերէ։

ՀՐԵՇՏԱԿԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեսա- նելն զհրեշտակս , և ունելն զհրեշտակատես- սիլ պատկեր . *Որ այլազգ էաք *ի հրեշ- տակաց գնացից , և այժմ անգուցաք քան զհրեշտակս հրեշտակատեսութեն. Նար. էԳ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՏԻՊ. ա. Ոյոյ ոեպն կամ կերպարանն է ըստ հրեշտակի. հրեշտակա- նման . *Հրեշտակահանգէտս . *Հրեշտակք , և հրեշտակատիպ մարդիկ:Հրեշտակատիպ գոյ- ութեի . Լ֊Ի. յայթ : Գ֊Ն : *Գտակառեալ *ի հրեշտակատիպ փառաց երեսաց նոր. Ոսխ.Գծ:

ՀՐԵՇՏԱԿԱՑՈՑՔ. ա. Ցուցեալ *ի հրեշ- տակ . կամ որ ցուցանէ յինքեան զհրեշտա- կային ինչ նմանութ . *Զհրեշտակացոյց հինն արժանութեին սքղ սանն ՁՅ. Փարպ։

ՀՐԵՇՏԱԿԵՄ. ես. ն. Πρεσβεύω. Le- gatione fungor. Գործակատարութեք զկոս- ցանել, առեւտրանել. *Որ զայսոսիկ ձեզ հրեշտակեմ. Աճաբ. ՀիզԷ :

ՀՐԵՇՏԱԿԵՐԱՄ. Տ. ՀՐԵՇՏԱԿԱԳՈՒՆԴ. *Խառնեալ զնոսս *ի հրեշտակերամ գաւս վե- րին քանակաց. Ճ. Բ ։

ՀՐԵՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Հրեշտակային քնութեի, և պաշտօն .*Պատիւ հրեշտակու- Սրգ. ա. գ. Է։

Մանաւանդ* Պատգամաւորութեի. գեա- պանութեի. հրեշտակագնացութեի. Πρεσβεία. Legatio. ἀποστολή, missio. ԵւԼԻ֊ :*Հրեշ- տակութեի առաքեալ՝ աղաչեացե *ի խաղա- ղութեի : Ի ժամանակի հրեշտակութեն : Ոչ գոյ հրեշտակութեի (կամ պատգամաւորուն) յատուր պատերազմի . Ղկ. ծէ. 32 : Է. Ա. Թ. 11: Ժող. Ը. 8: Ի կրկին միտս բերի ասելն վան քահանայի, * Որոմ զհրեշտակութեի միշնորդութեն հաւատոյ . Խոսր :

ՀՐԵՇՏԱԿՕՐԻՆ. Տ. ՀՐԵՇՏԱԿԱՒՕՐ. *Տօնեալք հրեշտակօրէն յատակամաւոր . Նար . զԳ : *Ի հրեշտակօրէն գնացս զանձինս իւրեանց մատուցին . Կալ. Ե : * Աւաքուն (հոգւոյն սքղ) ոչ հրեշտակօրէն, այլ համա- կամաւար . Լծ . ՁԾաբ :

ՀՐԻԱՒԱՐ. ս.՝Ιουδαϊκῶς. Judaice. Իր- լեա հրեայ . հրէական օրինօք . * Հրեաբար կեաս . Գաղ. Բ. 14: *Ցայն վայր հրեաբար ապահէին նոքա. Նաս . պգմ.Բ.17 : *Մի աղբե- միցէք հրեաբար (կամ հրէօրէն). Պզմ. յ : *Կամ հրեաբար խակախորհուրդ Նար. զԷ: *Ոչ հրեաբար դաւադրականաչ. Ղնդր :

ՀՐԻԱՒԱՒՆ. ա. Խառն *ի հրէից կամ *ի հրէական ժողովուրդ . հրէաձիս . *Խառատ- վանեցայր զհրէախառն հերձուածոն. Ոսիֆթ:

ՀՐԻԱՒՈՒՄԲ. և ՀՐԻԱՒՈՒՄԲԱՆ. ա. } Ըր ինչ անկ է հրէի.
ՀՐԻԱԿԱՃԱՆ. ա. } բն կամ հոշեաձի հրէից.*Հրէախոտք չար մոլեգնութեի.Նար. զԷ: *Հրէակաճառ ասեներին. Թէոփ. խաս:

ՀՐԻԱԿԱՆ, է, ից. ա. ՝Ιουδαϊκός. Ju- daicus. Սեպհական հրէի , կամ ազգին և կրօնից հրէից . *Մի հայեսցին *ի հրէական առասպէլս . Տիս . ա. 14: * Ի հրէական նախնեացն պատմութէ : Ադմատարժ եղև

և իւիք հրեական օգնականութիւն. Եսա. ԽԲ. ա։ *Հաւատարիր զինքն ազգին հրեաց կանի (որոշէլոյ ի սամարացւոց). Ոսի. չհ. ա. 30։ * Մի՛ անհաւատութիւն հրեականաւն. Պրպ. յ։ *Նեստոր հրեական իմացմանց հետեւեալ։ Սաբէլի՝ հրեականին խորհողի աստանգից. Խոր. Գ. 61։ Ը. ՅՔ։ * ի բաց ընկացուք զառագաստ հրեական ծածկութեան Խոր։

ՀՐԻԱԿՈՂՄՆ. Գ. կողմն հրեաստանի. կամ ազգ հրէից։ *Ոմանք իսկ զևւրեացոյ հրեաց կողմն առեալ վարդապետութին. Ագաթ։

ՀՐԻԱԿՈՅՑ. Տ. ՀՐԻԱԽՈՒՄԲ. *Հրեաց կոյտ ամբոխիւ. Ճ. Ա։ * Եկեալք հրեակոյտ ծեռամբոգով առաքերելով արմաւենեաց ոստս նոր. փաղ։

ՀՐԻԱՄԻՏ. ա. Որ ունի զմիտս և զվարքս հայաւոտութեի հրէից. *Ըստ հրեամիտ նեստորի. Ո—ա։

ՀՐԻԱՑ. հրէի, ից. ա. Գ. Ἰουδαῖος. Judaeus. ըստ եբր. էհոպի. այսինքն Յուդայեան. վր. ևս՝ հոռիա, և հոռիսոպանէլի. գրի և յոտղղականն ՀՐԻՍՑ, որպես և հնչի ռմկ։ Ազգն յուդայի երբեմն ի սահմանս ևթուսդէմի. այլ յետոյ ամենայն եքրայեցիք կոչեցան հրէայ՝ որպես յուգայեան. տես բռ. յսիկ. ան. խորհի, ըզրան, ըմբան. մանաւանդ եահոպի, ԼԸՔՈպ։ Զայնգ հրէայ՝ իբր հեբրայ՝ ըստ յն. Ի՝ ԵՎրէօս, և լտ. Հեպրէոս. ՟ի հեբրայեցի՝. այլ՝ի Թարգմանուիս հրէայ գնի՝ի մեզ անդ միայն՝ ուր ըստ այլոց է Եսպէս, ապիքն յուգայեան։ *Աւր հոէայ։ Եթէ հրեայ, հեթէ հեթանոս։ Կախ հրէի, և ապա հեթանոսի։ Ո՞ր է որ ծնաւ արքայն հրէից։ Ցո՞ նազովրեցի՝ Թագաւոր հրէից։ ևն։

ՀՐԻԱՑԵՐԷՆ. Տ. ՀՐԵԱՐԷՆ. *Հրէիցն հանկարծ հրէայերէն ազաղակէին։ Չի՞նչ ազաղակեն հրէերէն. Ճ. ժ։

ՀՐԻԱՆԱՄ. ացայ. Լ. Ἰουδαΐζω. Judaizo, judaens 6o. Հրէայ լինել. իբրև հրէայ վարիլ. գաւանալ ի հրեաւթի, կամ հրեաբրէն վարիլ. *Ջնորդ տեիպես հեթանոսաց հրէանալ։ Ոչը հրեանալն կամին։ Ուրանալ զքո, և հրեանալ։ Գիտէիր երբ։ Ոսի. գաւՃ.Ա։

ՀՐԻԱՊԵՏ, ի, ած. Գ. Գլխաւորն ազգի կամ ժողովրդեան հրէից. *Հրեապետան և ասէին ամբաստանութիւն. Ա—գ. Բ. 2։

ՀՐԻԱՊԻՍ. Տ. ՀՐԻԲԱՐ. *Գահել զօրինս, կամ ապտիլ հրեապես. Եսա. պամ. Ը. 17։ Բբո. պՀ։

ՀՐԻԱՍՏԱՆ, ի. Գ. Ἰουδαία Judaea. վր. հոռիսոպանի. երկիր Յուդայ ի պալեստինն. էահոպիսպան. ան բռ. յսիկ. ան։ * ի չեմգհեմ հրեաստանի. Լուսա, եթէ չը եկեալ է ի հրեաստանէ ի գալիլեա. ևն։

ՀՐԻԱՍՏԱՆԵԱՑԻ. եացք. ա. Գ. հրէայք. ազգ յուգայ բնակեալ ի հրեաստան. * ի վերայ քահանայիցն և հրեաստանեայցն։ Առք հրեաստանեայք։ Ամենայն ազգ հրեաստանեայց։ Եա եղբարս հրեաստանեայս. ևն։ ա. եգբ. Ը 5։ ա. Ա. Ի. 18։ Ը. 20։ Ի. Ա. ա. 1։ Գծ. Ի. 14։

ՀՐԻԱՏԻՆ, կամ ՀՐԻԵՐԻՆ. ած. Ἰουδαϊστί. Judaice. որ և ՀՐԻԱՑԵՐԷՆ. ՀՐԵՍԱՐԷՆ. ՀՐԻԵՐԷՆ. և ՀՐԻԱՐԱՐ. Հրեից լեզուաւ կամ գրովք. ըստ սովորութեի յուգայեացւոց. և Հրէական. եահոպիՃէ, ԼԸՔՐՃա, իպրանՃա. *Հրէարէն խօսել, կամ ազգապահել. Ը. ԻԳ. ծԸ. 25։ 28։ Ես. ԼԸ. ա։ Գա. Ե. 14։ *Լի՛նել հրեարէն։ Ա՛մաչեցան հերձուածողք, որք հրէարէն կամին մեկնել զգիրս. Ոսի. էս։ *Հրեերէն լինել, կամ գնալ Ոսի. գա։ *Հրեերէն ուսուցանել. Եսա. պամ. Ը. 29։ *Ջհրեերէն ժպրսնուլն նոցա անգոսել. Ոսի. Ի. Լբ։ *Բազմատպատիկ քան զհրեերէնն. Ոսի. չհ. ա. 13։ * Ոչ գան ի հշմարտութեի աւետարանին, զի հեթանոսերէնք էին, և հրեերէնք. Եփր. գա։ *Ոսուցանէր նոցա հրեերէն (մոլորութեի). Ընդ. փբն։ *Ոչ հրեարար գաւառականաւ՝ի նմա (ի կիւրեակէն) հրամանն ընկալաք, մինչ զի և զկենսակուրս անգամ հրեերէն ոչ պատրաստել ի սմա. Ղևնդ։

ՀՐԻԱՑՈՒԾԱՆԵԼ. Ն. Ցալ հրեանալ։ Ոսի. հա։

ՀՐԻԲ, հրէբք, չեց. Գ. Τέρας. Portentum. Ա՛յլաբեգակ և խառնակ կենդանի. ցոցանէ, ցոյցագործ հայեան. Տե՛ս և ՀՐԱՀԳ. *Ցամորացս, և հրէից։ Հրէբ երբ։ Ոսի և հրէբ. խոր. Ի. 78. և Ցա։

ՀՐԻԲՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἰουδαϊσμός. Judaismus. Հրէայ գոլն. հրէական ազգ, և բնութի նորա, սովորութի, օրէնք, կրօնք. Եսհոպէլիէ, լԸՔԸԼԸԳ. տե՛ս Ի. Ա. ծԻ. 38։ Եսի. Ը. 17։ Գաղ. ա. 13. 14։ *Թողուլ զօրէնս հրեութի. խոր. Ի. 7։ *Լքեալ հրեութիւնն յետնեալ. Նար. ծԳ։ * Քարոզէին զբրիստոնէութի և զհրեութի միանգամայն. Սոփ. յոսէ. ա։ *Աչեր առ հրեութին (այսինքն առ հրէայս). Ոսի. Ե։

ՀՐԻՕՐԻՆ. Տ. ՀՐԻԲԱՐ. *Չի մի հրէօրէն և սարեւլապար նեղիալ և ամիսոփեալ զնծութի Թուխիեմբ. ԼՓ. հանգ։

ՀՐԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Հրձգուածի. հրացանութի. չանեի. *Շարժմանց աշագնից, և հրընկեցութեց եղեալ ի բիւզանգիոն. խոր. Գ. 52։

ՀՐԸՆԿԻՑ, կեցի, ցայ. ա. Πυροβολος. Ignes jaculans. Ընկեցող զհուր. հրացան. չանԹառաք. * Ամպք հրընկեցք, կարկտաձուք. խոր. Գ. 68։

ՀՐԸՆԿԻՑ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Կերասնός. Fulmen. Ըանեի. էայծոյ. էԼԱՐԸԳՄ. *Ընկիցեալ նել զկնկէց բարկութի. Պամ. ազէա։

ՀՐԻՑԱԿ, ի, ած. Գ. Ինչք սեպհականք Թողեալք կասկած ի ժառանգութի. ըստ. ուրէՃ. չն. խրխմտա. ապս. խրխոխ, խրխո. լա. հերէպիէա. կամ ևնկճամ. *Ըզ չարժուն ինչ կամ զհրիտակ. որում իշխան է Թէ օտարի տայ։ Առցէ զնրիտակն. Մի. դա. գանան։ *Եառս զառաձև (դիւզն) վանի իմ հոգեացս ի ձեզ, յիմ հօրէն հրիտակ հասեալ ամենայն սահմանօք. Ո—ա։

ՀՐԻՑԱԿԱՏԱՐ. ա. Որ տանի ինքեան զհրիտակ կամ իրր հրիտակակատար. կատ կակատար. (լտ. Ներօ—իսս.) *Եթէ հրի տակատարն ոչ առցէ զհրիտակն. ուրպես ցեն ազգականք կատապրին. ևն. Մի. դա։

ՀՐԿԻԶ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ἐμπυρίζω Comburo, concremo, ևն. Հրով կիզուլ. այրել, իւ. հրձգ առնել, լինել. ևրաի յԱԷև, էրէև. *Հրկէզ առնել զայգի, կամ զտաճար. Դրունք հրկեզք. Ես. գ. 14։ ա. եգբ. ա. 55։ Նեեմ. Ի. 17։ *Ջքարտարոսն հրկէզ արարեալ. Թէոդոր. ծՆ։ *Ցաւուրս հեզեսյ քահանայի իւրնի հրկէզ եղէ. Շիր. գ։ *Ջհրկէզ կամէին լինել տանն հրէից. Նե. Ե։ *Ոմանք հրկեզ լինէին։ Արամազդ հրկեզ գոլով ի կրեաց կղզւոջ անկեալ կայ. Ճ. Ա։

ՀՐԿԻԶԵՄ, եցի. Նոյն ընդ վ. *Ջաշտարակս նորս հրկիզեցին հրով։ Դրունք նորս հրկիզեալ հրով. ա. եգբ. ա. 55։ Նեեմ. ա. 3։ *Ա՛ճ տեսանէ զայն, և ոչ հրկիզէ զնա։ Ջարտորայս նոցա հրաւորեցք հրկիզեալ վ—ի հոգ. Ի. ՁԳ. լԲ։

ՀՐԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. Գ. որ և ՀՐԱԿԻԶՈՒԹԻՒՆ. Հրձգուածի. Տլով կիզուլն և կիզա-

նիլն. հրգեհ. երէւէը, երէւէը, իրաւ. եահոպէն։ *Հրկիզուլի չինուածոցն։ Հրկիզուլ՝ առ կայթեալ մասէ։ Հրկիզուլի տաճարին կամ քաղաքին։ Ելաք ի սոգումայ, և փախուաք ի հրկիզուլէն. խոր. Ի. 46։ ՁՀ. լԲ։ Նե. փբ. Ե էվէ։ Սրփ. ա. յհ. Է։ *Խորտակէին և զնըմանուլի պայծառացեալ խալեն քոի, և հրկիզուլ՝ բառնային ի միջոց. Ղևնդ։ *Սերտրեք հրկիզուլի Թարգմանի։ Բոցեղինայն արտբէից, և քլուվլականացն հրկիզուլ Թեանդ. Շ. Բարբ։ Ան. էիէ։

ՀՐԿԻԶՈՒՄ, զի. Տ. ՀՐԿԻԶԵՒ. *Դարպրագոյն շամփրօք զմարմին սրդ վկային հրկիզուլին. Ագաթ։

ՀՐԿԻԶՈՒՄՆ, զման. Գ. Հրկէզն լինել. հրկիզուլի. * Լքաւ ՀՀ աւ ի հրկիզմանէ տաճարին. Նե. ա. եգբ։

ՀՐՃԱԾԵԼ. Ն. Բառ անստոգ. իբր Հերձուել. *Հրճածեալ և ցրուեալ զՀակառակ բանսարկուին. Լ. Ի։

ՀՐՃԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. ՀրընկեցուԹիւն.

ՀՐՃԳՈՒՄՆ, գման. Հրճգուլի. հրկիզուլի. հրդեհ. և Շանի. *ի տանցն տապալմունս և ի հրճգուլիս։ Ջտան հրճգուԹիս և զպարծարբերբ շինուածոցն տապալմունս. փէւ. էՒ. ա. 100։ Ե պիս։ *Հրկիզուլի յերկինս ճայԹիւնք կարկտաբերք հրճգուլեց։ Շուրջ փակեալ զքաղաքաւն հրճգուլիք. Եղիէ. յե։ Աբծր. Գ. 15. Ե 8։ *Եղիցին հրճգումունք և ջրհեղեղք և չարժմունք. Ճ. Բ։

ՀՐՃԻԳ. հրճիգք. ած. Որպես հրընկեց. հրկիզու. Συμφλέγων. Comburens. *Պատեաց զնոսա պատեղարամ, և չուրջ զնոքօք հրճիգք. Ե. Ի. 25։

Որպես հրկիզեալ. այրեցեալ. Πυρικαυστος. igne combustus. *Քաղաքք ձեր հրճիգք. Ե. ա. 7։

ՀՐՃԻԿ. Գ. Հրճգուլի. հրայանուլի. Ἐμπυρισμός. Incendium. * ի ժամանակին զովասայ հրճիգքն այնք ի վերայ հասին. Ո—յհ. ա. 4։

ՀՐՃԻԿ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ἐμπυρίζω, ομαι. ἐμπρήθω, ἐμπιπρημι, συγκαίω, ὑφάπτω, φλέγω. Incendo, succendo, comburo, inflammo, or. Հուր արկանել. հրկէզ առնել, լինել. այրել, իւ. իրաւ յԱԷև, էրէև էրիև էոգհագ, էանհագ. *Հրճիգ սրար նա զմիքագեաւտ Ջամենայն քաղաքս նոցա տալիք իւրեանց և զաւանս նոցա հրճիգ արարին։ Հրճիգ սրար զառնն սեառն և զապարանսն արքունի։ Հրճիգ լեցի երկիրն այ։ Հրճիգ եղէն յարկք նոցա։ Ալ նոքա կամէին՝ Թէ հրճիգ լեալ էին։ Փառքն եղէն հրճիգ. ևն։ *Հրճիգ զամենայն առնէր գիւղսյտակերտսն. խոր. Գ. 28։ *Ջվէրն եհատս ի վերայ նոցա՝ հրճիգ լինել. Ճ. Բ։ *Մհհեան կասպտովլին ի հռովմ հրճիգ եղև. Եսա. փբ. Բ։

ՀՐՃ, հրձի. կամ ՀՐՃԻՒՔ, ձուի, ձուիւք. Գ. Արմատ հերձու ելոյ, որպես հերձուանք. բեկրկիանք. *Ջձգնու լել ձևոյ զարիւական սրցուսին՝ մեծաւ պատուէ հերձուիւք (եկեկլեցի). Տես էարդանոյ ի յոհաննէս։

ՀՐՃՈՒԱԼԻ. Ա. Ն. Ի. կամ լեռ կամ լերա հերձուածք. ցնծալից. ած.

ՀՐՃՈՒԱԼԻՐ. Ր սխալից. * Հերձուալիր ձայնիւ օրհներ զնծ. Ճ. Ա։ * Հերձուալիր բերկրալից ուրախութ բարգաւաճեալ. Ջերկիւ։ * Հրձուալից էին։ Հրձուալից կենայն. Պիս. Հոլոր անձամբ հրձուալից լինի. Համ. ասե։ *Պարք աստեղայն հրձուալից փայլեն. Ջերկիւ։ * Հրձուալից զուարճանան. Պիս։

ՀՐՃՈՒԱԿԱՆ, ի, ած. Τερπνος. Jucundus. Ուրախական. զուարճացուցիչ. զուարճալի. *Հրճուական են բանքս. Վ—ն. Երփ.

ՀՐՃՈՒԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ած. Առաւել կամ կարի հրճուական. Τερπνότατος, Jucundissimus. Եւ է իսկ քերթուածոյս՝ հրապարակի հրճուականագոյն՝ ոյսերգուհս. Պզոփ. հնով. (յն. ծημοτερπέστατος, populo jucundissimus.)

ՀՐՃՈՒԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ուրախակից, խնդակից լինել. հրճուիլ ի միասին. *Հերճուակից լինել անմարմին զինուորութեան. Նանայ:

ՀՐՃՈՒԱՆՔ, նոյ. գ. Ուրախութիւն. ըստ ծուխի. զուարճութիւն. բերկրանք. *Ի հերճուանս ածեն զզօրս հրեշտակայց. Ցձխ. ծԲ: *Հրճուի, և հրճուանս ալոց կազմէ: Բերկրեցոյց հրճուանք. Խոսք: *Հրճուանք ծերոց: Նար. ղԲ: *Ածեալոց, կամ իմանալի հերճուանաց. Մաթ. Է:Է:

ՀՐՃՈՒԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր հերճուանաց կամ հրճուական. խայտալն. *Է՛ե ունիմ յաւետխոստացս հրճուասիրութիւք. Թէոդոր. Ի՛սա:

ՀՐՃՈՒԱՓԱՆ, ի, ոց. գ. Տեղի հրճուանաց. *Ա՛յսօր քեզ ասնէ սիոնի հրճուարան. Գնչ:

ՀՐՃՈՒԵԼԻ, լ. ոյ, լեաց. ած. Ուրախալուր. զուարթութիւն. զուարճացուցիչ. *Զի արտմականացն մեբնադրութիւք քաղցր արտեչ զհրճուելեացն վայելուչն. Նխս. Երգ:

ՀՐՃՈՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի ա. Τέρπω. Delecto, exhilaro. Ուրախ առնել. զուարճացուցանել. հաճել. *Գրեթէ զայն ասելիք գոլ գեղեցիկ երաժիշտ, որ վվհհպղնան և զլուսականաւոյս խրատուալն հրճուեցուցանէ. Պզոփ. օրին. Ը: *Փոխանակ երգոյ, որ հրճուեցուցանէ զլսելիս. Ա՛ր. Ը:

ՀՐՃՈՒԻՄ, ուեցայ. յ. Զուարճ լինել զուարճանալ. զուարթանալ. ցնծալ. խայտալ. ուրախ լինել. խնդալ. ձիալ. *Հրճուի իւրաքանչիւր ոք ի վաստակս ձեռաց իւրոց. Խոսք: *(Աղեքսեան) ծաղկային գունաւորութիւք հրճուեալ: (Զիլբենի) վարսաւորութիւք ծաղկին հրճուեալ: Քաչչուղէչ բուսակօք հրճուելի. Պիփ: *Հրճուելոք այսօր մեք հոգեպես. Տաղ: *Ի տեսանելն զնա վասն իմ պատարագ ի վերայ սեղն ... հերճուեցաւ ի վերայ սեղ աէղանոյն ... հերճուելի, և համբուրել փափաքելի. Լ՚ի. ոդ:

ՀՐՃՈՒՈՂԱԼԻՑ. Տ. ՀՐՃՈՒԱԼԻՑ. *Ուրիսացիր հրճուողալից սրտիւ. Թէոդոր. Ի՛սա:

ՀՐՃՈՒՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՀՐՃՈՒԱԿԱՆ. *Հրճուողական հնչմամբ, կամ ձայնիւ, կամ խնդութիւք. Դիան. Ի՛ղԲ: Շար: *Զրուցս արուք հրճուողական ի մէջ բերելով՝ ասէր. ճ. Ա:

ՀՐՃՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚ Տ. ՀՐՃՈՒԱՆՔ.

ՀՐՃՈՒՈՒՄՆ, ըստան. ՚Ի երկաքանչիւր ըոցն ի մէջ խմասիցն հրճուութեաց. Նխս. Երփ. յն. εὐδοκήμησις. որ և Հաճութիւն. *Յաւետաբեր Թղթոյս քո հրճուումն: Ընդ աստեղան հրճուումն. Մաթ. Խ՚է: Շ՚իր:

ՀՐՃՏԱՆ. Տ. ՀՐԵՏԱՆ.

ՀՐՃՏԵԼ. Ըստ Հին Բա. զանգիտել.

ՀՐՈԿՆ. գ. Բառ անյայտ. Թերևս Հրուկն, որպես կարկեհան, որ և կնձծ ասի. *Ջըմբռնեսա և զսպազիտն, զակատ, և զՀրոկն, և զպիճիղսն. Խոհ:

ՀՐՈՍ, ի, ից. գ. Գունդ հրոսակաց. խումբ ասպատակաւորաց. *Սեպհական գընդ դաս, հրոսիւն ժողովելով: Հրոս հանեալ ի սիւնեաց աշխարհէն. Բուզ. Ե. 3: Եղիշ. ՚Ա: *Ա՛ռ նա զեսպան յիւրաց քո, մեծ պատ չեղեալ մարգկան հրոս. Շ. առաւ:

ՀՐՈՍ. Իբրև յն. Էրօս, որ է սէր, տրտփանք. որպես Գործակից տռփողին կամ տրտփանաց, և կամ յատկութեամբ կնոջ հրոսակարար. *Որք հրոսն երթեալ էին՝ օդնական սուտ փեսային... զհրոսին դրանն ևն. կանան:

ՀՐՈՍԱԿ, ի, ոց. ած. Զօրական յանդգնաբար յարձակեալ իբրև տասպատակաւոր. որ դրի և ՀՐԱՀՈՍԱԿ. (Ը. ընդ իրարիսյս. և ընդ Թ. էխ-էխ-ոխ էպէս.) Վրայ վազել. սէր. պէն էչէխ, լարգաձը. ագբնձը. *Բազմութեի անկարգ հրոսակի ամբոխոյն բէչայ: Ինքն (հայկ) առաջի, և զայլս հրոսակին զկնի իւր կարգեաց. Խոր. ա. 10: *Հանդերձ իւրովքն ևս հրոսակօք: Առաքէ հրոսակ արշակայ արքայի: Զուտակ իբրև զհրոսակ իմն՝ վազվազակի հասանեն. Ցհ. ի՛ը: *Ի հինից հրոսակաց. և յարշաւանաց ասպատակողաց. Մագ. ի՛ը:

ՀՐՈՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. ած. Իբր ի հրոսակութեի նուիրեալ. կամ հրոսական նուիրակ. Թ. Նէֆէբ. արբանեակ զինուորութե. *Գունդ կազմեալ իբր հրոսանութեր իմն զղղդմամբ մարտ ընդ միմեանս հարկանէին. Ցհ. ի՛ը:

ՀՐՈՍՈՂ, ի, ից. ած. Որ իբրև հրոսակ կամ ասպատակ ի վերայ յարձակի. Վրայ վազող. սէրսուլ՝ էխ-էխ-ոխ էպէն. *Մի լինի ժողովք չարաց պաշարողաց՝ քինախան հրոսողաց. Ցհ. ի՛ը:

ՀՐՈՍՈՒՄՆ, ան. գ. Ցարձակումն. գրոհ տալն. էխ-էխ-ոխ. *Զպատսերազմունս և զհրոսմունս ի յայլս. Ցհ. ի՛ը:

ՀՐՈՎԱՐՍԱԿ, ի, ից. գ. Եպիստոլի. Epistola, litterae. βιβλίον, libellus. μνημοσεῖνη, monumentum. σάκρα, sacra. (Ը. արաբ. հաբրաճ, էհրաճ, բրաէէդ. Էբէէսէ. և հյ. Գրով արտաքս առաքեալ կամ հրատարակեալ.) Գիր ողջունի, հրամանի, յիշատակաց. Թուղթ. նամակ. կնդակ. քարտէս, մանաւանդ. արքունի. *Ղևսնագիր. բանագիր. հրամանագիր. Ջէհնաթ, հրամանագիր. Ջէհնաթ, էեաշէդ. նամէ, ֆէբման, խաթդէ էբէֆ, նամէի հիմայան կամ խաթանի. *Հրամանն հրովարտակին: Ազան բանից հրովարտակիս այսորիկ: Գրել կամ առաքել հրովարտակ, և հրեշտակս հրովարտակօք: Գիր հրովարտակին: Պատուհասդիք հրովարտակօք արքունի. ևն: *Գրեալ առաքելոյն նորին իւրի հրովարտակս. Կոլ. Ի՛: *Զթուղթ հրովարտակի քո ընկալայ. Մ՚ծէ.:

ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԱՒՈՐ, ի, ից. ած. Որ ունի և տանի զհրովարտակ. Թղթաբեր. հրեշտակ Թղթատար. *Խաղացին ի մէջ նոցա դեսպանք հրովարտակաւորք. Աբծր. Ը. 3: *Ազգ կայսերաց հրովարտակաւոր, նա ի վերուստ մեզ պատգամաւոր. Նար. ծԲ:

ՀՐՈՑԻՑ. գ. Վերջինն ի շարժական ամիսս հայոց. որ ըստ անշարժ տումարին ան կանի ի Է յուլիսի. *Որ օր իե էր հրոտից ամոյ. Եղիշ. Ը: *Ցամսեանն հրոտից ևն. Ասող: ՃՃ. ևն: *Ի հրոտից ի ժԲ. և յուլիսի իե. Ո—պ. (ըստ յայսմաւ.:) *Հրոտիցն ըստ դրութեն Ե. զի հուր է ոտիցն (որպէս յուլիս), որ սկսէ ի ներքուստ ի վեր ջերմութի արեգականն. Վ՚ահ. գարնիք:

ՀՐՈՒԱՆԴԱՆՔ, նաց. գ. Հրաձև գաւազանք ի ծովափունս. *Ի ծովեզեր կողմն հրուանգանս իմն և սարաւանգոսս. Պիփ:

ՀՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Բնութիւն հրոյ. և Այրեցողութիւն. ջերմութիւն. *Նպաս թէ թերաբորբոքք էցէ հրութիւն՝ առ ի յոչ ուժգին հարկանել ամպոցն, պրեստել կոչի, որ ասի կիսվիչ. Աբիսա. Ե:

ՀՐՈՒՏ. Տ. ՀՐԱՆՈՒՏ. *Զջերմն և զհրբուտն սարածեն զշունչն: Զհրուտն նորա զովացուցանելով: Բնաւորեցաւ հրուտն ինդրել իմն զայն, որ բորբոքիցէ զնիւթն. Նխս. Խոհ:

ՀՕԲԱԼ. Տ. ՀՈՒՓՈՒԼ:

ՀՕՃԿՈՒՄ. Տ. ՀՈՒՃԿՈՒՄ:

ՀՕՃԿՈՒԱԳՈՅՆ. ած. Առաւել հուժկու. ժրագոյն. երիտասարդ յարբունս հասեալ. *Մանկագոյնքն որ են՝ զգինին պաշտեն, և զքնարն բերեն հօժկուագոյնքն. Փիլ. Բ՚ոսիան:

ՀՕ՚Ն, կամ ՀՈՆ. Բառ ումի. այսինքն Անգանգր. օ՚պա. օրպա. Տ՚ես և Օ՚ն. *Տարան ածին զնոքն ի բանսին՝ հօն, ուր ժողովք են վիշապ օձիցն. Տաղ. ժԲ. դարու:

ՀՕՏ, ի, ից. գ. Ποίμνιον, ποίμνη. Grex. և ἀγέλη, ovile, ևն. (Ը. հովիւ. հովիտ. արօտ.) Հաւաքումն կամ հոյլ խաշանց. Ջոկ ոչխարաց, և փարախ նոցա. և երամակ այլոց չորքոտանեաց. ախ-էխ, էեէբ, բեվ. սանս. Էռ-Ի՛ս. *Հօտք խաշանց: Անհնայն հօտք: Ի մակաղատեղս հօտից: Աձնոյր ոչխար ի հօտէ անտի: Աչծս, քաղս, մաքիս, խոյս, ուղտս, կովս ևն, հօտս հօտս առանձինն: Բացագոյնս ի միմեանց տանիցէք հօտս ի հօտից: Զհօտ հանդերձ հովուօք յափշտակեցին. ևն: *Հօտ առանց հովուի. Ճ. Ա: *Զոչխաց խօթ չէ արժան խաղնել ի հօտ ողջոց, ևայլ հեռացուցանել ի հօտէն. Ո՚ի. յհ. Բ՚. 17:

Նմանութիւք՝ ժողովուրդ. ժողով հաւատացելոց. *Մի երինչիր հօտ փոքրիկ: Եղիցին մի հօտ, և մի հովիւ: Արածեցիք որ ի ձեզ հօտգ է ոյ: Լինել օրինակ հօտին, ևն: *Պատրաստացուք միշտ զնեզ լինել ի հօտէ նորա: Ուր հովիւք զհօտից ոչ հոգան. վայ անտերունչք հօտն քոյ և մոլորական չըլինի. Խոսք:

ՀՕՏ, ոյ. գ. Առաւել ռամկ. որպէս Ցօտ. հաստեալ ուռ որձոյ. Ւջրաթ ասմայի ճառդ: Վ՚ոփ:

ՀՕՏԱԺՈՂՈՎ. ած. Որ ժողովէ զհօտն ցրուեալ. *Որդէնոյցք. հօտաժողովք. Մ՚ծէ. ծԲ:

ՀՕՏԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Պետ հօտի. հովիւ. հովուապետ. առաջնորդ եկեղեցւոյ. *Մնասցուք ընդ ձեռամբ հօտապետին՝ առնմն կալ միշտ և ճարակել. Ո՚ի. յհ. Բ՚. 13: *Զարթնուլ սրոյն ի վերայ հովուին, և հարկանել նոյն ինքն ի վերայ հօտապետին. Նար. խԲ: *Հե զմանէ արեան սեղ քոց հօտապետաց. Շար: *Զի հօտապետ հասիցն օձեալ զայն որ հօտին փրկանք եղեալ. Շ. Վ:

ՀՕՏԱՎԱՆԻՉ. ած. Որ վառնէ զհօտն՝ ցրուելով, և ծախել տալով գայլոց. *Ջ՚է զսոսա անհաւանեցից, հովիւս հօտավառանիչս, եմէ գազանս կերպիչս խաչանց. Ցհ. խ. ոգ:

ՀՕՏԱՐԱՆ. Տ. ԽԱՀՆԱՐԱՆ. *Հոմիչք առաքինիք հօտարանք յարօտս քարիս. Մ՚ծէ. ծԲ: *Ընտասեր հեռատեսք, և հօտարան բանօթեցաւն. Փարպ:

ՀՕՏԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ժողովարան հօտի. փարախ. գոմիճ. բակ. *Իբրև զառաւն և զհօտարան՝ տանեզ ամենեցուն. Եղէն. ԽԲ:

ՀՕՏԵԼ. առաւել. ռամկ. Տ. ՑՕՏԵԼ, և ՑՕՏՈՂԵԼ. *Ա՛յգի հօտեալ ի ժամանակս գարնանոյ առաւել պաղաքերթ. Շ. Ա:

ՀՕՏԵՐԻՑ, երից. գ. Ἀγελάρχης, ἀγελάρχος. Armenti praefectus, gregarius. Հօտաստա. տեր փարախի. *Վասն ազի պահելոյ և անձնեաս զհօտերէցան: Վ՚եհէին ընդ հովուապետսն և ընդ հօտերէցան խաչանց. Փիլ. Ք. Բան. Ե՚ի ասող: *Որով հովուէն հօտերէց. Սարկ. ԽՀ:

ՀՕՏԻՍՈՆ. գ. Անուն խոտոյ, որ բան յն. ասի գայլոտն. Λυκόπους. Lycopodium.

ֆեբօֆան։ Ի-ի՛ն։

ՀՕՐԱՔԱՐՈՑ, ի, ից. ա. Լարիքարարոյ որպէս զՀայր իւր. և Որ ինչ անկ է հայրական բարոյից. *Օգնականութ հօրաքարոյին գըտայ զարգելոյ շաքիմայ. խոր. գ. 60։ *Հօրաքարորութիւնքն լինին արժանի ձըշմարիտ որդւոյն ու եղբարք անուանիլ. Ագաթ։

ՀՕՐԱՆԻՆ. ա. որ և ՀԱՅՐԱՆԻՆ, ՆՈՑԱ. Ինի. Ի հօրէն լուսոյ ծնեալ. * Որ միայնդ ես ամենակալ Որդի՝ հօրածին բանիւ, և հոգեւոգ քո սըրբ. Մաշ։

ՀՕՐԱԿԱՆ. ա. Բառ. անստոյգ, իբր հօրաքնական կամ հովուական (այծենի). և կամ հպարճանական (մաշկեզէն հանգերձ ապամոյ). * Փուլթացեալ ի հօրական դովպացի մանել մորթս ոչ. Խէօսէխ. Մագ. յՀէ։

ՀՕՐԱՄՈՑՆ. ա. որ ըստ ոչ. Բարեհայր, քաջահայր. և իբր մականուն՝ Եւսպատոր. Ἐυπάτωρ. Bono, sive nobili patre natus. ոգեխ ժողովս զոտակ. * Վասն հօրամոյն անմոռաց անօրէնն զաւակի. Ք. ին. Ջ. 10։ Նոյնպես Թուխ վերծանելի և ի բանն Ագաթ. յօԼէ. *Վասն հօրամոյցն քաջութեն որդ. ոտոյ ոչ. իբրու նման հօրն։

ՀՕՐԱՆ, ի, ից. գ. Ἀγελη. Grex, et ovile. գրի և ՀՈՐԱՆ. Ջոկ այծից և ուղտից և ոչ ոչխարաց, և երամակ արջառոց, և ձիոյ. փարախ. սխորհ, նեւէ, հերէն. և ագռէ. (յն. տաξις.) *Վարաք քո իբրև զհօրանս (կամ զերամակս) այծից. Երգ. Գ. 1։ *Ջհօրանս ուղտից. Նար. Խէ։ *Հորանք այծեաց։ Իբրև զհօրանս այծեաց. Մագ. յՀ. Ե ՃՀ. * Ի հօրանս անգէից և հօտից. Պիս։ *Հօրան, և անդեայ, և հօտ, ի ձեռն բազմոց են ի հաստարակութիւն։ Հօրանք այծեաց. Փիլ. լին. ՟. 15. Ե լիս։

ՀՕՐԱՆ ԼԻՆԵԼ. Գաւրսօμαι. Extollor. Խոյանալ (իբրև զՀոկս այծեաց). * Պարծի առաւանոյ, հօրան լինի, ուրախ լինի. Ոսկ. ԵԳ. յԳ։

ՀՕՐԱՓԵՌՈՐԴԻ, գ.ոյ, ւոց. ա. Որ գի հօրաքեռ. հօրեղբօր որդի, հօրեղբոր փոյ. Ճ. Ա՛ Ո՛ոլ։ Մ՛եռ. Երեց։

ՀՕՐԱՔՈՑՐ, քեռ. գ. Πατραδελφη. Amita. Քոյր հօրն. հօրեղբօր. հօր. եղբօր գաղ. ամբեղ օղտս, եմի պոպէ։ Թուոց. ՀԷ։ ՀՀ։ գան։ Ճ. Ա։ * Գնարս է ժողովել զազգականան իւր մինչև ցհօրեղբօրորգեաց և մօրեղբօրորգւոց (ծնունդս). Գլագ. օրին. Ջ՟։

ՀՕՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընտանութիւն սիրոյ՝ ի մէջ մեծի ուրուք և փոքու՝ իբրև ընդ հայր և ընդ զաւակ. պատուէգ օղտ. Լսգ հիասգ. * Ա՛յդ քո հօրորդութեդ չըվայելէ. Ջ՟ր. Ծորիսոր։

ՀՕՐՈՒ, ուի, ից. գ. որ և ՁՕՐՍՁ. Խորհ հայր. Եօկե պապա, պապալէգ. * Եթէ ի տան հօրուն աշխատեալ իցէ, իբր վարձկանի տալ ի վարձ. Մ՛ա. գա։

ՀՕՐՈՒՑ, կամ ՀՕՐՈՑ, ի, ից. գ. Նոյն և ազի. Ծատ գիղեցիկ անուշաբոյս իբրև զիանոթեղաշար վուշոյ մանրիկ չուչանաց, հանգոյն սպեղաւքի, է որ կապտաւուակ, և է որ սպիտակ. Ծօռքէա, Ֆիւռնէա լինին։ * Հօրուցն և մօրուցն (կամ հորոտն և մօրոտն), և մանուշակին. Ագաթ։ * Հօրուան և մօրուան և աստղազանն. Մ՛ա. ասաք։

ՀՕՐՔՈՑՐ, կամ ՀՕՐ ՔՈՑՐ. Տ. ՀՕՐՈՒՔՈՑՐ. * Հօրքոյր, և հօրքեռ աղջիկ. Պղպս. օրին. Ջ՟։

ՀՕՓԱԼ. Տ. ՀԱՒՓԱԼ։

Զ. Գիր բաղաձայն, անուանեալ Զա, կամ Զայ, միչակ ըստ հնչմանն ի մէջ բալակ և յոյր տառից. և կիսաձայն կամ կըրկնակի՝ իբրու բաղկացեալ ի տառից Ծ. ց. կամ ս, չ, Ծ. * Ձայ՝ միչակ է սէի, զայլ, և ցոյի. վասն զի քան զսէն և զզայն Թաւ է, և քան զզա՟ չերկ. Թր. ԺԵր։

2. Լծորդ գտանի ընդ Ծ. մանաւանգ յորժամ կայցէ ի վերջ ն տառի, զի յայն ժամ մեղմ հնչի. վասն որոյ և անխտիր դրի, ինձ, ընձու, ինծ. ընծու. խնձոր, խնծոր. ընձայ, ընծայ. տանձ, տանծ. պանծալ, պանձալ. ծանծաղ, ձանձալ. գծուծ, գըձուձ. ևն։

2. Հեռապէս երբեմն լծորդ գտանի ընդ խ. զի ձաղ, ծաղր, և խաղ, միաբանին ի նշանակութեն. որպէս և ձիւն, ձեռն, ձմեռն, ձիր. ըստ յն. է խիծն, խիս, խիմն. լտ. հիեմս. և ձիր. յն. խ՟ոյթս. լտ. լրա՟ոյթս. ևն։

2. Ձ իբրև նշանակ թուոյ՝ է ՈՀԹառն, կամ ուԹմներորդ։

2. յօդիս՝ ըստ անուանն ի գէպ եկեալ բառիս Զայն՝ առնի գտանէ ի խրատոս խորհրդաւորս. * Զայն տիրական ասէ Հհաս, առ ի ստորին հողանիւԹեացս։ Զայնէ առ քեզ մանուկ ուշիմ, Թէ ականջք լուր ըղգանս իմ. Ը. այեոր։

ԶԱՒՈՑԵԼ. Բառ. ռմկ. Թերևս ի ձայնից՝ Ահ, ծափ. որպէս խարխափել, կամ այսր անդր ձգել զձեռն. գժուարաձ առնել և դոդոջել առ ծելուտ. * Նուաղեալ ի լուսոյ աչաց ... խարխափմամբ և ձաղձռտեալ առացոյ զսա (ի գրել իմոյ). Սարգ. յԻսահ։

ԶԱԳ. ու, ուց. գ. Νεοσσὰ, νοσσίον. Pullus. (իբր Ծագ. կամ ձուակ, ձուիկ, կամ ձայնալ Ճակ, Ճիկ.) Նորածին հաւ և Թռչուն, կամ այլ կենդանի. յոգ, յոգու. Եավրս, Եավր-ձոգ. բիւրմ. * Ժողովէ հաւ զձագս իւր ընդ Թեւովք։ Ձագք ագռաւոցց, կամ արծուեաց։ Ձագուց ագռաւուց։ Մայրն ջնռեալ նստոյ ի վերայ ձագուցն կամ ձուոց. ևն։

կամ Στρουθίον. Passerculus. ոյգ ՃՐՆՃ. զուկ. ուս Ց՟. Ք. 24։ Ղյ. ԺԲ. 6. և 7։

ԶԱԳՈՒ կամ **ԶԱԳԻ ԼԵԶՈՒ**. Տ. ՃՆՃՂԻ ԼԵԶՈՒ։ Բ՟ժվ։

ԶԱԳՈՒՆԴ. իբր Ձագ. * Տեսաք զամանս քոյն զՁագունս յաւուրէնալս. Կ՟ԻՄ։

ԶԱԳՈ ՀԱՆԵԼ. Νοσσοποιέω, νοσσεύω. Nidifico. որ և ԲՈՒՆԵԼ. Նստուէ ի բոյն. և Թխկով հաստատանել զձագս. յոգ հանել. Եավրս լէգրա՟ոգ. * Անդ Թռչունք եւկնից ձագս հանցեն։ Ոզնիք ձագս հանցին։ Անդ եհան ձագս ոզնի. Սղ. ՃՀ. 17։ Ես. ՃՀ. 22։ ԼՀ. 15։

ԶԱԳ ՄԱՏՆ տսի ռմկ. որպէս ՃԿոյԹ.պպի ծաք. * Ձագ մասն ՃԿոյնի է. Ոսկ՟ր։

ԶԱԳԱԽԱՆ. ա. ի. Խառն ը ձագք.

ԶԱԳԱԽԱՆՆԵԱԼ. ել կամ լսա յն. ձագուք հանդերձ. տյն νεοσσοῖς, cum pullis. * Իբրև զաղաւնիս ձագախառն երամվին գան առ իս. Ես. Ի. 8։ * Պարզ ապատնի ձագախառնեալք, իբրև ըզամպ վերասլացեալք. Ցոզ։

ԶԱԳԱԽՈՑ, կամ ԾԱԳԱԽՈՑ. գ. Καρυοφύλλον (իբրու կաղնատերև). Caryophyllum. Ծաղիկ, և համեմ. որ և ՀԱՀՈՒԳՐԱՄ. և ՄԵԽԱՑ. գարնգիփիլ, հիեգ։ Գազիան։ Բ՟ժվ։

ԶԱԳԱՆԻԼ ԶԱԳԱՆԵԱԼ ԼԻՆԵԼ. Νοσσεύομαι. Ut pulli in nidis generari, et ali. Իբրև զձագս ի բոյնս ծնանիլ, և անդ նիլ, բուծանիլ. * Ինքնավարժ բնութ ձագանե ալ։ Մարդկային մարմինս ամենևին ծակոտեալ է իբրև ի բոյնս, որոց իւրաքանչիւրն ձագանեալ լինի. Փիլ. ծ. բան։ Ե լին. Ք. 3։

ԶԱԳԱՆՈՑՑ ԼԻՆԵԼ. ն. Νοσσεύω. Nidifico, nidulor. Ընուցանել զձագս.ձագս հանել. բունել. * Ձագանոյց ևեթ լինելոյ գիւրն բազմոցս անձնէ ծնունդս. Պիս։

ԶԱԳԱՐ, ի, ից. գ. Ἐπίχυσις. Infundibulum. (լծ. ծակ. և ձագալ բերան.) Գործի լայնաբերան, և ի սորուսս երկայն նեղ, ընդ ինչ յամանոյ յայլ աման նեղաբերան. Խոռնի, հռնի. * Ձագար եդին ի բերան նորա. Ճ. գ։ * Եւս գնել ձագար ի նաւոյ տեղին, և արկանել ջուր տակաւ յորովայն նորա. Ագաթ։

ԶԱԳԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ցեղի ձագուց. բոյն. խորշ. ծակ. * Բիլիզ յօրինէ նման վիճականկիւնի. առնէ և զձագարանն իբրև զերկինք, ևն. Եղիէ. Բաբայ։

ԶԱԳԱՑԵԱԼ. ել Որոյ բայն ունի լինել

ԶԱԳԵԱԼ. ել. ել Ձագանալ, և Ձագիել. այսինքն ձայն հանել ձագուց Հաւկ, Ճիւկ. Ճռուողել. Ճճուել. Ճիւ Ճիւ յան հանել Ճռճղի պէս. * Ակիղնս զհաւագեաս ամէն փոխանակ վհկոց. իսկ սիմուրս՝ զգեաս՝ որ Ճճուիցեն, և Հղիցեն. և Թեոգիսոն, ըզկանխագետան ձագացեալս, այսինքն ձագուց պէս Ճրուրըղեալս. Ոսկ. Ե Գէ. ես։ * Իբրև զձագ խաղալիկ, զոր ձագեալ սուէ մարգարէն. (Յոբ. իս. 24.) յաղագս Ճռճռողացն նոցա ձայնիցն առ լսօղսն. Միսայէլեան։

ԶԱԳԹՈՒՆԱՑ. կամ նիայ, կամ՝ պին, նայք.

ԶԱԳԹՈՒՆԵԱՑ. նէի, նեայք. կամ՝ նէք. Գ. Թառին Թառն, սր և Ջաւակ Թռուցնոյ, կամ Թռուճնաւի որգին. կանան։

ԶԱԳԽՈՑ. կամ ԶԱԳՈՒ ԽՈՑ. գ. Ըստ Բժշկարանի մեկնի, Թռուտրի, Թռուտրնաձ, պոդրըլաւկավա։ Այլ է և ԶԱԳՈՒՈՑ։

ԶԱԽ. ու կամ ոյ, ու կամ ուվ. կ՟ ձախ. ա. գ. Ἀριστερὸς, εὐώνυμος. Sinister, laevus. Ահեակ՝ ձեռն, կամ կողմն. ասլ, լէֆ. * Ջձեռն իւր զձախ։ Ի ձախոս ձեռին իւրում։ Ի ձախմէ ձեռանէ քումմէ. ևն։ կամ * Ի ձախմէ խրտչելէ, կամ գամանակոսի։ Ձախով իւրով։ Ջաջ իւր և զձախ իւր։ Ցաջմէ և Ի ձախմէ։ Ջաչակողմն Թևին բահանէր, և զձախսուն արկանէր. ևն։ Որ բնաւ զաջ և զձախ ոչ գիտեր։ Որք գիտեն զաջ և զձախ ոյ. իր զրարի և զչար. Ագաթ։ Մ՟ծբ. ծբ։ Թիւր են ձանապարհք. որ ի ձախմէ են. Առաւ. Բ. 27։

ԶԱԽԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ է ի ձախմէ. ահեակեայ։ * Չհրեայն որպէս զաչակաւնս [illegible]

օրինացն, իսկ զհեթանոս ձախականս ըստ անուծութեն. Սիւն. էս:

ԶԱԽԱԿՈՂՄԵԱՆ. ա. Գտեալն ի ձախակողմն, կամ յաչեակ կողմն. ձախականաչեկեայ. յոխ երիվը. օդտ. Ընդ գասակս այծեաց ձախակողմեան հաղորդեալը. փոզ: Ոչ յարեգակնէ ի տուէ, և ոչ ի հոլմոց ի գիշերի. զորս է իմանալ զայլ կողմեան և զձախակողմեան գեան. Լմբ. ոչ: Կան ձախակողմեաններն ամեծով. խոր:

ԶԱԽԱԿՈՂՄՆ, ման. գ. ա. որ և ԶՁԱԿՈՂՄ. Πλευρόν, ἀριστερόν, εὐώνυμον. Sinistrum, latus sinistrum. σκαιότερος. scaevus, importunus. Ձախոյ կողմն, և Ձախակողմեան. Կերիցէ զձախակողմն իւր: Սիրտ անմահ ի ձախակողմ իւր: Թողուրք զնա ի ձախակողմն: Ի ձախակողմն վերին կիլիկիոյ: Որք ի ձախակողմն Թևի անգ էին: Ընկէայեաց ի ձախակողմն քո. են: Ի ձախակողմանն Թևոյն. ՅՀ. իԼ: Ի ձախակողմանն բուսանին. Սպրգ. յի. Է: Ի ձախակողմն կալով գաս: Զորս և առ ձախակողմանս ասեր. Ե. այբ. Ն ԻԷ: Թշնամանիլ զնահատանն յիշատակաւ զձախակողմանց ... այսինքն յիշելով զԹերուԹեան. Ածաբ. ԼԿգ:

ԶԱԽԱԿՈՂՄԱՆ. (կամ գրիչք չգիտեն Ը Ձախակողմեան). անխաիր վարի որուկս սեռ. գ. բառիդ Ձախակողմն. և որպէս ա. Ձախակողմեան. Ի ձախակողմանն ունկն իմ խօսելով ասէին. ԿԼմգ: Ոչինչ ունելով զձախակողմանն գժնդակութիւն. ՅՃա. ժ: Ոչամամբ ձախակողմանն գԹերուԹէ վարելով. Ճ. Բ: Ձախակողմանն Թշնամիք: Ձախակողմանն գոյԹագործէ: Ձախակողմանն աւազակ. Ե. Է. յհ: Ճ. Ա: Լմբ. ոչ: Բր. տրէ: Խակ խոր. Է. 88. Դիպեցուցանէ յոտ ձախակողմանն, այլ ձ. յոտսի ձախոյ ֆոզման:

ԶԱԽԱԿՈՒՍԻ. ա. Որ է ի ձախկոյս. ձախակողմեան. Հազար դևք ձախակուսի չարեաց կուռին. Վրդն. ոչ:

ԶԱԽԱՁԵՌՆԵԱՑ. Նոյն ընդ վ. Ձախաձեռնեայ այծկին. Ածչ:

ԶԱԽԱՅԻՆ, յոյ, ոյ. ա. Նոյն ընդ վվ. Ձախական. ձախակողմեան. ահեկեայ. Ա. աւազակաց արդեօք խմաանագոյնս աւազակ յիւրմէ աւազակակիցէն զգրահան ի տեառնէ գրահին, այլայինս ի ձախայնոյն ։ Պահ գրահաւ զձախայինն ... ի ձախայինն զինքն փոխարկեալ դասք. Ճ. Է: Որք միանգամ ընդդէմ ձախայնի ինչ են, այնոքիկ նման ալոյ կողմանն համաչափք Թուին. Փիլիմոն:

ԶԱԽԱՆԱՀ, այեաց. լ. Իբրու ձախ լինել. վասԹարանալ. յանելիլ. Խոնարհիլ ի յաւատացեալ և ի ձախացեալ ընտելութիւնս. Վրդն. ա-էգտ:

ԶԱԽԼԵՄ, հցի. ն. Ձախողակի իմանալ Թիւրել. Ձխորհուրդն անապական և գերաչխարհիկ զվերուանէ մերոյ գործակիցն ընդկնի ձախլեսն յաւակականութեի իջուցանել լավ. Սարի. հանգ:

ԶԱԽՈՂ, ի, ացի. ա. Որպէս ի ձախն խոտորեալ. անչափելի. գժպատեհ. Թիւր. հակառակ. ներհակ. վատԹար. չար. գէշ, յոխորտ. Որոյ և ձախող իւրացն իսկ բուսուն հարեալ եր նորա. Եչէչ. գ: Դիպքն ձախողք. Ճ. Բ: Վասն ձախող աղանդին մանիայոց. Ե. գծ. Է. 29: Եառնս ձախող գառաւՀիս Թագաւորին: Դարձոյց անդրեն ընդ ձախող բանիցն ձախող պատասխանի. Եփր. Լգ. Դաւն ձախող փոխարինքն հատուցման. Մծբ. ձԸ: Ձախող և վանապղակ իրաց քաւուն հարեալ. ՅԿ. իԸ: Ղուղնալ հեռւեր մի ոմն ի մբ գնգեն ձախող դիմեցմամբ ի ոտն. Տոբ: Չոակա-

ռակին զօրու պատերազմողի, յոր ի ձախոյն, էն. Սիւն. մբ:

ԶԱԽՈՂԱԿ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. Մի յոյժ ի ձախոլակ գժնդակութէն ընդդիմութի ալասցէ. փիլ. բոփ:

կամ ս. որպէս Ձախոլակի. Ձոր ինչ հատոյց ինձ ձախողակ, գարձցի ի ծոց իւր հակառակ. Շ. էէե:

ԶԱԽՈՂԱԿԻ. ս. Ձախող օրինակաւ. խոտորնակի. չարաչար. անաչողակի. տալոդեալ. Եչէհակ ինէրոզ, կամ ինէրս. Գնացաք խոտորնակս, և խրատեցաք ձախողակի. Մծբ. ձԸ: Ձախոլակի ի զչքումն և կեալ. Սրգ. յի. ծա: Վիրսիակալ մարդոյն ի լուսոյ բարեացն ձախողակի առնէր զաչսն. պաշտաւՀեին. Տօնակ:

ԶԱԽՈՂԱԿԻ. ա. Ձախող, խոտորնակ. հակառակ. Թիւր. չար. ծառ, ներհակ, գէշ ընչս. Նամակ մի գրել ըստ ձախողակի գեղնի իւրեանց: Փոխանակ այսր ամենայնի առանեմ զձախողակի հատուցումն: Տճս և զձախողակի հատուցումն այնր սիրոյ. Եչէս է. Ե ի լուսոյ: Սրգ. յոտ. ա: Ձախողակի խմացմունք, կամ ընդսրութիւնք և կարծիք, խդգ. Աւծբ. ա. ւ: Սարի. հանգ: Տօնակ:

ԶԱԽՈՂԱՆԴ, նաց. գ. Ձախող իւք. վատաբախառն. ոդղմ պատահալք. Ածր տեսեալք զձախոլանան. Եփր. ծն:

ԶԱԽՈՂԻ, ղեցաւ. դիմ. Ձախողակի գնալ. ոչ յաչեղել զնան կրել. Եկն և նա յոյս պատել ասմ, և նմա ձախոլեցաւ, որպէս առաչնոյն. Բ. Ղ. գ. 34: Ցորժամ ի միտ առնուցու ոմն, եԹէ որով իւիք ինքն ձախողեսցաւ, մարԹ եր և նմա նովիսկ պատուով և մեծարանօք վայելել. Ոխ. էս:

ԶԱԽՈՑ, դրաւ, կի ԶԱԽՈՒ, ուի. ա. Ἀριστερός, εὐώνυμος. Sinister, laevus. Նոյն ընդ Ձախ. ի սեռականէ նորա. որ և Ձախային. ձախական. աչեակ. ասլ. Ցաչէյ ուսոյ սանն մինչև ցձախոյ ուս սանն: Ի ձախու, կամ ի ձախոյ ձեռն իւրուսն: Ձախու ձեռամբ. Ե. Լգ. ծա. ու: ՂԲփ. Ե. 15. և 26. Դպ. է. 20: Ասաքեալ Ճառա. գայլմս ասլոյ ականն ի ձախ կոյս, իսկ ձախոյսն յասլ կոյս. Նէաս. բն. Է:

ԶԱԽՈՐԴՈՒԹԻՆ. գ. Որպէս Ձախոզանք կամ ձախողութի, դէպք անյաջողք, ձեռա. և Անկարգութի. Հեռեալ լինին անզգամութեն անուսումնասէր, անչմտութի, շռայլութի, ձախողութի, անյիշողութի. Ածաբ. առա:

ԶԱԿՈՐՃ. գ. Խազ չարականի. լքու ձ, կորճ, կոր և կրճատ. Ոսկիթոր:

ԶԱՁԵՂ. ա. կարի ձաձեալ, բազձաձեալ. խուռն. պատարուն. հոծ. Մթերք ... ձաձեղ անտուսս ... ներառոգեալ. Մագ. ծէ:

ԶԱՁԵՄ, եցի. ն. Λαμβάνω. Accipio. (որպէս Թե Թաղիս.) Առնուլ. ձեռամբ հաւաքել, բազձաձել. Մակդրական ձալի (յն. առեալ լինի) եռակի. Թր. էէր: Իսկ չին էս. Ձաձել, կամ ձանձել, ժողովել:

ԶԱՂ, ոս, ոց. գ. ա. Καταγέλως. Derisio, irrisio. καταγέλαστος, derisus. Ծաղր, և ծաղրելի. խայ. այպն. ծանակ. խոդոռն, խոխ, ծիծաղ, ծիծաղելի. ելեփս, ըզնոտ, ֆոխտ, ռեչալեի. ռեչիւ. Ընկալ զայս ձաղս՝ ասեր. փոզտ: Եղկցի ի ձաղ ընկերացս իւրոց: Չի մի եղկցին ձաղ ամենայն ընկերաց իւրեանց. Մծբ. ձի: Ցորժամ այնպիսի ոք ինչ խօսացի, իսկ և իսկ ձաղ լինիցի. Ոխ. էէգ. ծգ: Ձաղ և նախատ լինիցին, յորժամ մերկանալցեն ի փառացն. Ոխ. էս: Ձքաղաքս ձաղ սրաբեր. Ճ. Բ: Ձամ առնիցես (զնս) ամենեցուն: Ի՛ւ իւ-

լիք ձաղ լինչ սրաբի զձեզ. Ոխ. էս: Ոչ մի ձաղ լինչ առնիցէ. Ոխ. ֆ. Է. 16: Խորհեցաւ առնել զնա ձաղ ժողովրդեանն. Եփրեմ:

ԶԱՂԱԴԵՄ. ա. Ձալելի դիմաք. ծանակելի երեսաք. խայտառակ. էրեսը վրս առած. խոդ ու խաբէ: Ցանկարծ առնել զնոսա այնպէս գժ միտս և ձաղադեմս առաչն սիրելեացն իւրեանց. փոզտ:

ԶԱՂԱԾԱՆԱԿ. ա. Ծաղր և ծանակ եղելաչ. այպանական. նշաւակեալ. խոդխոզոտի. բեչիւ, ձառէս: Մերկ և խայտառակ՝ որպէս ձալածանակ, իբր զանգիտառն. Համա. առ: Ձալածանակ առեալքեամբ: Ձձալածանակ կողոպտանս նախատանաց. Ածաբ: Ածան. էէեչ:

ԶԱՂԱԾԱՆԱԿ ԱՐՆԵԼ. Ձալել հրապարակաւ. այպն կամ ծաղր առնել. ծանակել. խայտառակել: Հրամայեաց ձաղածանակ առնել: Իբրև զաւազակապետս ձաղածանակ արարեալ անլուծանելի կապանօք. Ճ. Բ: Ածչ:

ԶԱՂԱԿՈԾ ԱՒՆԵԼ. Ձալանօք կոծել. ապտակս հանել ի նախատինս: Ապտակելոց ձաղակոծ առնել ։ ան. մի բառ, ῥαπίζω. Ոխ. ֆ. Է. 5:

ԶԱՂԱՆՔ. նաց. գ. Ձալ. ձաղք. այպանք. ծանականք. անարգանք. նշաւականք. Նշաւակեցին. ծաղրելի, իրն. և իր ծաղրելի: Մնոսա են գործքն ձալանաց ։ ըն. ձալելիք. Երեմ. ծ. 18: Որ քան զանձնայն մահ՝ ձալանաց էր ։ ըն. ամեծալի. Ոխ. ֆ. 18: Ջժամ ձաղանսցին՝ որ է հրեից եղև. ՅԿ. իէ: Ջլսկանս, զձաղանս, զխաչն. Ճ. Բ: Պատիժ ձալանաց: Ձալանս սատակեցոյս: Ձալանօք սասանիցին ինն ամբաստանեն: Ձաղանօք այպանման. Նար: Ջձաղանս և զձաղկանս կրել. ՅԿ. իԸ: Ոչ ուրեմք հրաման՝ ձալանաց ձաղանս փոխարինել, այլ պանիծիչն օրհնել. Ջէր. ծ. Ե:

ԶԱՂԱՆՔ. փոխանակ գրելոյ Ձազկանք: որ է գան. ծէծ: Երիցս ձաղկեցայ. որ բրով երից հարուածով ձալանքն էին՝ ասէ. Ոխ. Ի. կբ: Պատուհասական ձալանօք արտալածեալ արտաքսեր ի տաճարէն զանվայելուչ վաճառս. Ածան. էէեչ:

ԶԱՂԵՄ, եցի. ն. Ἐμπαίζω. Illudo, deludo. μωκάω, ὀμαι, irrideo, derideo, subsanno. ἐκπυμπεύω, Ցրւամբեւա, traduco ignominiose, triumpho. Ձազ՝ խազ՝ ծաղք կամ այպն առնել. հրապարակաւ ծանակիլ. Թշնամանել. հանդիսացուցանել. նշաւակել. վնաստակութիւն այլոց. և Առ առակել՝ չքնեցուցանել. յայլմանակի հանգէս առնել. հանել զգերիս ի յայլմանակ. ՂԿԿ՝ ըզկոտ ԷՒմի, ՀեՂէմի, ոեչիւ ձառիս ԷՒմի. փոխանմա ՂԷՒմի՝ ՂՓեբ ԷՒմի. Ձալեցին զնա: Փահանայապետքն ձաղէին հանգերձ դպրօքն: Գուցէ տացեն զնս ի ձեռս նոցա, և ձաղիցեն. Մրկ. իԷ. 31. 41: Երեմ. ԼԷ. 19: Ձաղէ զնոսա և հեգնէ. Սրգ. յի. Է: Ջայլս ձաղելով ես ի նոյն յաւէտ գըտանիմ: Ձաղեալ կատակեալ փշեալ պատկօք. Խոր. ծմ. Ե պրփգ: Ի խաչին ձալեալ բասպանօք. Շ. Էոչիբ: Եթ ոչ յայտ ածեալ ձաղէ զալ իս նոցա: Դու ոչ միայն չորմիս, այլև ձաղես ևս: Ձաղես և զվայրօք յածես (բամասասնօք) ... զի՞ ձաղես, զմի ածցես զվայրօք. Ոխ. իգբ. Ե էէբ: Գոմպեոս ձաղեաց: Աւգոստոս ձաղեաց զհետևակ ձաղումն: Գերմանիկոս ձաղեաց ըզպարթեւս. Եած. իբ. Է: Գերմանիկոս կեսար եղեալ՝ ձաղեաց (կամ ձաղէ) զատաքեալսն ի հռոմ, զիշխանս արչաւրի և զգարու. Խոր. Է. 27: Ձաղին դևք, ձաղին և առաքեալք. Նոքա ընդ պատուհասին զա-

ԿԵՆԴԱՆԱՏՆԿԵԱԼ. *Ածս որքեայ գբ-
ատանել կենդանատանկեալս. Փիլ. լին:

ԿԵՑՈՒԱՀԱԲԱՐ. * Առաջին գալուստան՝ խնայելով և կեցուցչաբար. Վրդ. դան:

ԿԹԵՂԻ, ղոյ, ղեայ, գ. Խրք՝ որ կթին և քաղին. կուրք և կիրք. բիւք անկոյ և կեն-
դանեայ. *Ոչ յոլովագս կենդանի անասնոյ, և ոչ յաղագս սատուածոյ և կամ կթե-
ղեայց է բանս. Փիլ. լին. ։ 172:

ԿՒ ՁԱՐԵԱՑ. Որ ինչ է՛ի կիսարիս փայ-
ատ. Նոմ. *Գոհեալ ծառ մի կիսագործայ՛ի
ձեռ խուշի: Աշներ՛ի ձեռին իւրում փոյա կի-
սարեայ. Եպիփ. ծն:

ԿԻՍԱԹԻԿԱՆՈՑ. Տ. ՔՈՒՐԿԻՆ. զի՛ի
Մխ. ։ ։ ուր կայ այդ բառ, գրի և՛ի լու-
սանցս անդ. *Ուրար, կամ կիսամիկանոց:

ԿԻՍԱՀԱՏ. ա. Կէս մի հատեալ. ոչ բոլո-
րովին կարեալ. * Թողեալ զդանակն՛ի մէջ
ձկանն, և ոչ եհատ զնա բնաւ (ըստ բոլո-
րին). այլ կիսահատ ևս Թողեալ. Վրդ. հց.
ծ։. (տպ. կիսհատ:)

ԿԻՍԱՄԱՍՆ. *Զկիսամասն պտղոյն Ձնշալ
կէլով (Եւայ) ... և ագամայ առեալ՛ի ձե-
ռանէ նորա զկէս պտղոյն՝ եկեր. Եպիփ. ծն:

ԿԻՐԻԼԼՍՕՆ. այն է յն. գիւոէ եէէ-
օն. Վրդ. հղ. ծ։. ձ. ուր այլք մեկնաբար գնեն, ՏԸր ողորմեա:

ԿՂԻՄԵՏՐ. *Տեսի վէմ մի, և կղնխիսր, և
՛ի միջի նոցա եգեալ ոսկի. Վրդ. հղ. ծ.(տպ.
կղնմինոր. այլ ձ. կղմինոր:)

ԿՃՈՒՃ. Վրդ. հղ. ծ։. յ. տպ. կճիճ:

ԿՆԱՅԻՐ. *Կնասիրացն սատուկով զի զա-
եւ լորդ խոսնակուհեան արդելցեն. Փիլ. լին:

ԿՆԳԱՒՈՐԵԱԼ. * Ամենևքեան հաւատա-
ցեալք և կնքաւորեալք էին. Վրդ. հղ. յ:

ԿՈԿՈՎԱՆՔ, Նաց. գ. արպես ոսկ. ի-
նէլէր. Երկաւորիք որոցց. (չծ. և իտ. Co-
glioni.) *Փոշտանկ է անկուձին ապեաց՛ի
փոշտն, ար զկոկովանս պատէ. Լծ. Նխս:

ԿՈՂԱՐԻՒՆԱՑ. Տ. ԿՈՂՈՐ. և ասա զկնի՛
ՂԷՐԻՒՑՈՆ:

ԿՈՃԱԿ. *Տայ՛ի քահանայ քոյ՛ի ձեռս ի-
մասատուն գարւոնի, և ալար զնա կոճակ սան-
ձի ձիոյ. Պիպա:

ԿՈՃՄՈՒՆՔ. արպես կրճմունք. զոր
ուտցես. այսինքն կնճռմունք. Ի-ընձմաց՛
յէ-ոէ էծէրը. *Գարգելով զձեռս, վասն կոճ-
մանյն՝ որ՛ի նոսա, ասկցեաք. Նահաս:

ԿՈՒԱՐԱՆՋԱՐ, կամ ԿՈՒԱՐԱՆՋԱՐ.
Իսա չէն բ. և բծչէր. մեկնի Դամբել, չոսմ
լոլ. խակ կուաբանջրի տակ, սոսրուս:

ԿՈՒՐԾ ՍԱՅԼԻ. Տ. ՍԱՅԼ:

ԿՈՒՏ, կցոյ, ով. Տ. ԳՈՒՏ. լծ. և կից.
*Առեալ կցոցն ջուր (և առացեալ) եվլց՛ի վե-
րայ ձեռաց գաստատարին. Հ. Ալց. Ք:

ԿՈՓ. գ. Աչառս կոփելոյ. արպես կո-
փուհն, *Ուրա զարուեսա հիւանուելե, վկոփ,
զտաչ, զձև: Զկոփ և զտուչ նորա արացես:
Որ գիտեն առնել տաչ և կոփ. Ոսկիթոր:

ԿՈՓՆԷ. որպես յն. գօ՛էէօ. χόπτω. Հար.
կանել (սրով). *Օ՛ծ զպատանոդ քո, և ես
կոփեցից զքոյն: Կոփեաւ ուժով: Կոփեալ
ուժգին՝ նաեւ զպատուական գլուխ նորա
հատեալ: Կոփեալ սրովն եսպան և զմիս
ապտյն. Վրդ. հց. յ:

ԿՈՓՈՂ. *Աւա զկոփիչն, զի հարցէ զնա:
Զգեաց կկոփիչն զկնի. Ոսկիթոր:

ՑՏԱԼ. Տ. ՆՑՏԱԼ:

ՑՑԱՒՑԳՈՐԾ. * Աւա կատաղագործն բանս
ձեռոյ իմ, զի՛ի վաճառականացդ ձեզ նա. Վրդ
հց. ծ։:

ՑՏԱՒԱՀԱՏ. գ. Տ. ՀԱՑՑԳԵՑԻ, և ՑՏԱ-
ՒԱՏ. *Գնեաց կատաւահատ տուն՛ի գործս.
Վրդ հց. Ք. յ. ուր տպ. վրիպակաւ ուշի.
..Գնաց կատաւահատ ունն ։։.

ԿՐԱՅՐԵԱՑ ԼԻՆԵԼ. Ա յրիվ կրավ.*Ըս
՛ի մերկանալոյ զՀանգիւթս կրայրեաց լինե-
լով. Պիպա:

ԿՐԵԱՑ. ա. Որ ինչ է՛ի կրոյ. ֆէրէճֆկէն.
կամ Նման կրոյ. ֆէրէճէ ֆէօֆ-ի. *Սկսան
հրեայք զհնին տաճարին բանալ, ՛ի բաց հա-
նելով զքար և զհող կրևոյ այրեցեալ մոխ-
րով որք և կանայք՛ի կոզովս և՛ի հանգիւթս.
Պիպա:

ՀԱԳԱՑՆԻՄ, հագուցեալ. ն. *Զմանչեալ և
զհագուցեալ (ռմկ. հագած) զդեան ոչ
գարմացանէ ... եթէ ագաւ, և մանչեաց.
Մխ. ։ ։:

ՀԱԶԱՆ.) *Հազեր, և Թքանէր. Վրդ հղ.
ՀԱԶԵՆ.) Ք. յ. (տպ. հազոյր:)

ՀԱԶՂՈՐԴԻՄ. հ. * Որ խաչեցին զանէրն
յայնժամ, և որք զմարմին նորա անարժա-
նութիւն հայհոյեին, ՛ի միւսմ տանջանս գնա-
լոց են՝ ըստ բանի երանելոյն պօղոսի. Վրդ
հղ. Ջ:

ՀԱՄԱՍՊՐԱՆ, կամ բամ, ի. գ. Հա-
մատարամեալ՛ի կարգի բուսարանիս ըստ
սովորական առմանն նախնեաց՝ որպես ընդհա-
նուր անուն անձրահոտ և համասփիւռ ծառ
կանց: Այլ ասի լինել՛ի կոմսիանս հայաս-
տան աշխարհի և առանձին ծառւոյ սակաւա-
գիւտ. և ըստ այմ գրի՛ի Մխ. առակ. Իէ-
*Կամեցան (ծառկունք) և ինքեանց կարգել
Թագաւորութիւն. ոմանք ասէին զշուշան լի-
նել, և այլք զախրիզան, և բազուկք զՀա-
մասպրան. և ամենեցուն հաճոյ Թուեցաւ
լինել համասպրանն: Երկոտասան ոստ Հա-
մասպրանին ... մեծամեծ ունեցուով զօրութիւն
բժշկութեան: Ամենեցուն հաւանութիւն Թա-
գաւորեաց համասպրանին ։. (ուր և՛ի Իէ.յի-
նին յառկութիւնք ինչ ծառկանս:)

ՀԱՄԱԿԱՄՔ. որպես յն. ήδόνη, volu-
ptas. Հեշտութիւն. փափկութիւն. * Ամենայն
համակամոց՝ փափկութիւն տիրէ (որպես ա-
ասկնգոգ). խակ զքանկութիւն ծնանին խեչք և
զչայութիւնք. Ե-ոփր. Ք:

ՀԱՄՐԱՐԱՊԵՏ. որպես Տաճարապետ,
կամ մատռուակ (՛ի հարանին). *Ի գինո-
ւոյն յայնմանէ մատուցանէր համբարապետն
տեառն յոր. յորմէ արբեալ տէրն՝ օրհնեաց
զնոսա. Եպիփ. ծն:

ՀԱՑԻՄ. հ. *Հայեր զնոսա քաղցրութիւ:
Հայեր զնոսա մեծաւ ցնծութիւ և ուրախու-
թիւ. Եպիփ. ծն:

ՀԱՅՐ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵՒՆ. Տ. ԽՈՍ-
ՏՈՎԱՆԱՀԱՑՈՒ. *Բարեաց կամեսզիկոս, որ
էր հայր խոստովանութեաց պատուոյին (բաղ-
գովանեաի). Ո-ահ:

ՀԱՅԱՕՐԵՆ. Տ. ՀԱՑԱԲՐԵՆ. Ֆ. ա. *Ցով
Հանդիման օրհնութիւն ըստ եբրայեցւոյն Թարգ-
մանի, նոյնպես և՛ի բարբառ հայօրէնն: Ի հայ-
օրէն բարբառն գործածուեցանեցուկք փրկատայն՝
պատարագութեան ասի. Եպիփ. ծն:

ՀԱՆԳԻՏԱԿԱՐ. Տ. ՀԱՆԳԻՏԱՑՈՐ. *Գո-
վութիւն հանգետակարացեմ, որ ստուգաբանին,
և ոչ առանց արուեստի՝ գործէ առաքինին.
Փիլ. լին:

ՀԱՆԳԻՃԵԼ. Ըստ հին բ. Համեմա-
տել: Տ. ԱՆԳԱՃԵԼ, որ և ԱՆՏԻՃԵԼ:

ՀԱՆԳՐԱԿՈՉ ԼԻՆԵԼ. եգաւ ըստ տպ.
Վրդ հղ. Իէ. ուր ձե. ունին. *Հայր կոչէր:

ՀԱՆՁԱ. *Ամենեքեան առ հասարակ հե-
ծեծեալ երկնեցին՝ հառաչս՛ի վեր առ ա-
րարիչն առաքելով. Եպիփ. ծն:

ՀԱՅԻՐ. բառ ուղղ. որ և խոէ. Գարեխ-
փսիաէ. *Ոչ բնաւ ստացաւ ինչ՛ի պիռոյիոյ
աշխարհին, բայց միայն փիլոն մազէայ հնա-
ցեալ, և հասիր, և Թաս (կամ գաս) մի փայ-
տեղէն. Վրդ հղ. Ե:

ՀԱՍԱՐԱԿ. որպես Հաւասար. *Ուսաւ՛ի
ծերոցն, և եղև հասարակ այլոց. Վրդ հղ. Ե.
յ. (տպ. հաւասար:)

ՀԱՏԿՑԱՒ. * Խնդրեաց՛ի նմանէ հատկը-
ատաւ, զի արասցէ հանգերձս. Վրդ հղ. Ե:

ՀԱՐԿՐ. Որպես ոսկ. հարկիէ. իսկ Հրա-
եբեր, մեծարանք՛ի սէ ղան. փաչէր. *Հրաւէ-
րեալ և կոչել հարկաք՛ի ժամու ձաչոյ ընթե-
րեացն. Ո-ահ:

ՀԱՐՕՐ. Տ. ԱՐՕՐ: Ո-ահ:

ՀԱՒԱՏՑՑՈՒԱՆԵԼ. *Աղաչէր կոյան այն,
որպես Թէ հաւատացուսէ զծերն՝ աեսա-
նել զնա. Վրդ հղ. Ք. յ. (տպ. հաւանե-
ցուսցէ:)

ՀԱՒԼԻՆԱԽՈՀ, ի, լոց. ա. Խոստա-
սեր, ուսուսնասէր, զգօն՝ ըստ գովելի արանց
հելլենացւոց *Սկիւթական ազանց, ոչ հել-
լենախոհիցն, այլ բարբարոսացն եղեալ մուտ
յաշխարհս. Սոփ. պտմ. ա. Սամ. Էրէղա:

ՀԵԶԱԳՆԱՑ. իբր Հեզաբարոյ. միտիա.
*Եւթէ տեսանես հեզագնաց զոք, ասա, է
գիպատակք են. և յորժամ զազնուական
զոք, երուսաղէմացիք են. Վրդ հղ. յ:

ՀԵՑ, ի. Տ. ՀԵՑ. ոյ. *Ի՛ աչ լեառն ձիթե-
նեաց՛ի աեղի հեաի ոտիցն յիսի էր ծառ մի.
Եպիփ. ծն: *Շրջէր՛ի աեղիս աեբուհական,
և երկիր պագանէր հեսի ոտից նորա. Պի-
պա:

ՀԵՐՁԱԾ, ոյ, ով. գ. Պատառուած.
ակօս. առու. *Երկրագործք՝ նուրբ երկրի
հերձածով գնաց ջրոց անսիգործեն. Փիլ.

ՀՆԱՒՈՒՆ. ա. Հին և բուն. նախին.
վաղեմի. կամ Բանիբուն սեղեակ հնութեց.
*Ջոյա և բազում ինչ իրս գծուարիմաց ըս-
տուգեալ մեր՛ի վարդապետացն հրեից և
հնաբուն ժամանակագրաց: Հարցանէին ընդ
աքգալ, զի նա ուսեալ ևս էր՛ի հնաբուն
ժամանակագրաց. Եպիփ. ծն:

ՀՆԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՆ. *Ո՛չ ըստ հնական օ-
րինացն, որ՛ի ձեռն ընչաւոր պատարագացն.
Եպիփ. ծն:

ՀՈԳԵԲԱՐՁ. Տ. ՀՈԳԵԲԱՐՁՈՒ, ՀՈ-
ԳԵԲԱՐՁՈՒ. *Ոնիմ ևս հոգեբարձ ինձ և
իմոյն զձծ. Վրդ հղ. Ե. յ. (տպ. հոգաբարձ:)

ՀՈԳՆԿՈՒԼ. ա. Որ կլանէ զնոգիս. հո-
գեկորոյս. *Աւա սպանուածն մարմնասպան և
հոգեկուլ վիշապին. Պիպա:

ՀՈԳԵՊԼՍ, որ է հոգեմոլապես, նշա-
նակէ ևս՝ հոգոլուքն մեծաւ, բաղում իմա-
մով, ոգեավ չարժ. *Տարաս՛ի տուն իւր զան-
գամուլոյծն, և խնամարկեաց զնա հոգեպես,
և հաձէր զմիսս նորա. Վրդ հղ. յ:

ՀՈԳԻԱՆԱԼ. որպես Աւա երևոյթա հոգի
զգենուլ մարմնոց մեռելոց. խօրքանմաթ,
Ճանչանմաթ. * Արպես Թէ մեռեալ և ապա-
նեալ մարմնոյ հոգիացեալ, և՛ի միասին գը-
տեալ (ընդ մարմնոյ). որ ոչ յօգուտ, այլ
՛ի վնաս և՛ի մոլորեմիսն փոխեցեալ
լինի. և նա զայն անուսումնաբար պատմէ.
այն արատաբոյ է քրիստոնէութեան. Եղիշ.
հգ. (ուր գիտասլութեմի յոլանգակ խորհ-
մաց Ճառիս բերի՛ի հերքութեն այդր մոլորու-
Թե տխմարաց:)

ՀՈՄՈՒՆԻ. ըստ բ նչ. իբր Հոմանիոն. *Աս-
տանայ քաղաքացիքդ փրկեսցեն զհոմունիս
իւր զգիս. Եպիփ. ծն:

ՀՈՏՈՏԻՉ. Տ. ՀՈՏՈՏԱԿԻՉ. *Ոչ վայ-
բարար նախաձաչակիչս գհոտոտիչն սատա-
նին եչ տանիք. Փիլ. լին:

ՀՐԱՎՈՒՑԱՆԻ կամ ՀՐԱՎՈՒՑՈՒՑ ԱՍ-
ՆԵԼ. Հրով լուացանել. այրել. * Ա՛տատու-
ցանէին զքուրան առ՛ի յանդիմանութիւն, և
զմերսպատան հրալուացեալ առնէին. Ո-ահ:

ՀՐԱՄԱՆԱՒՈՐԱՏԱՒԹԻՒՆ. գ. Ա-

տարուձն հրամանաց . ՝ Ինձերորդ առաքեան խոնարհութեձե, որ վասն հրամանակատարուձե. Լմբ . խն . բէնէդ :

ՀՕՑՈՑՏԵՄ . Ն . ՝ Տեսի ես զնաքեուԹիւնն դիւաց , և հոտոտեցի զսար հոտս նոցա. Վ.բ հդ . Շ:

ՀՐԱՄԱՔՈՒՐ . ՝ Ծանուցեալ ազատայ զեւայ (ընդ տեսանելն զառաջինն), և խանգագատեալ զնովաւ հրամաքաւր ձեծային ան. սխտ սիրոյն, որպես է այսօր քն ՝ի վերայ հարբին եկեղեցւոյ . Եպէփ . ծն :

ՀՕՐՔՈՑՐ· Տ· ՀՕՐՔՈՑՈՐ .՝Հօրեղբայր, և հօրքոյր: Եղբօրորդի ոչ կարէ հակառակ խօսել հօրեղբօրն կամ հօրքօրն (հօրաքեռն) ՝ի յ՝առնել զանհնԹիկն . Մխ . ԹՓ . (հին ձձ:)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՄ . ՝Ջերկոսեանն ՁԾ խա. փանեացե . Յայտ է՝ զի զանկարգ ցանկուԹես հրապարակէ սովաւ . Վ.բ հդ . ՜ . ֆ :

ՁԱՑՆԱՒՈՐԻ. ՝Երանու ԹՀք ձայնաւորեալ են, երանեալ է այր . երանի ոմ ԹողուԹի . երանեալ են ամբիծք . ԱՔ . սդ:

ՁԱՆՁԱՐԱՑԿՈՑ . ՝Իակ եԹէ եմք ձանձրացկոտք յոյժ , յայնմ եմք իբրև զմատնիչս (անձանց). Վ.բ հդ . ֆ :

ՁԵՌԱՀԷՆ . ՝Որով և օծանին քանաւոր և ձեռաչէն եկեզիցիք (ձեռակերտք ՁՅ՝ մարդիկ), քրիստոնեայք կոչիլով, և որուԹիք խորանայ և ձծոցնակ ատձարայ (նովին մեռանիս) . Վ.դ . դ՜ . :

ՁԵՌՆԱՓՈՒԽ .) փոխ ձեռամբ տուեք.

ՁԵՌՆՓՈՒխ, ոյ.գ.՝ որ և Ա՛ր ձեռն փոխ ասի . ՝Ա՛ան փոխոյ գրով և անգիր, և որ լինի ձեռնափուխ : փոխ տայ ըստ վաշխի , տայ և զնի առ ձեռն փոխ . . . ոչ կարէ զձեռն փոխին արդելուլ, և պատձառել փոխատուին ևն . Մխ . դփ . յօրէնս ԲԿ :

ՁԵՌՆՏՈՒԻԼ . Ն . խօսել ՝ի տարտնաւի . Նշանէն . ՝Ա՛ր լնկ , զոր ձեռնտուէն , և մեռա. նի խօսնայն . Մխ . դփ :

ՁԵՌՍ Ի ԿԱՊ . ՏՀ . կապիտը կամ մա. ծեալ ունելով զձեռս ՝ի վերայ կրծոց. ձեռն ՝ի ձեռին վերայ դնելով ՝ի լանջս , կամ ապ. խելով զձեռն. յէաց յէաց էրայ. ՝ Ընկեալ կային (երեք մոգքն) ձեռս ՝ի կապ՝ աչք ՝ի նա հայելով: Եւ կային ՝ի կարգի՝ ձեռս ՝ի կապ լինելով ըստ օրինի . Եպէփ . ծն :

ՁԻՆԴՈՂ . ՜ . Որ գաղանայ կձի , կամ գող ձիաւոր . ՝Մեծացեալ ապան՝ եղև ձիագող և անուանի աւազակ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՁԻՆՎԱԶ . ՜ . Տ . Որ վազէ ձիով. և վա զելով ձիով. ձիարշաւ . ՝Ձիավազ գնացին ՝ի գուան պալատին. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՁԻՔԱՑՈՒՈՂ . ՝ Բարձեալ էր զանկիզ լի հացիւ և ձիթապտղով. Վ.բ հդ . ֆ :

ՁՈՂԱՆՄԱՆ . ա. Նման ձողոյ . ձողաձև. ՝Օձն պլնձի կախեալ զփայտէ ձողանման . Պիսա :

ՂԱՆՋԵՆԱ· Իբր ՂենՋակ, և կոտրի որ. պիսի և լցէ . ՝Ղանջեակ փոքրիկ զգլխով Նոբա . (ռմկ. խաՒնց , ասրբ• . չոչ) Վ.բ•հդ. ֆ:

ՂԵԲԻՏՈՆ . Տ· ԼԲԻՏՈՆ . ՝Եւ էր հան. գերձ նորա ղեբիտոն , զոր ոմանք կողովքիս. նայ Թարգմանեալ կոչեն . Վ.բ• հդ . ֆ :

ՃՆՇՃՈՒԹԻՒՆ . Իբր ՃահոգուլՀի, կամ Ճահաւոր ՃոխուլՀի . ՝ՃովՀանՆէս՝ որ զանՏաս ծնունդն Հօր սկսեալ ձեռնարկէ , և խօսի պարզ և առանց զգաղման զուտն և զանարատն ՝ի ՃահՃոհուլՀի մարգացելոյ բա. նին . ՁԷշտ . ՝ի Ի•ռ•ին լ՜Է :

ՃՈՊԱՂ . որպէս ՃասպաղԹ . ՝Սրով խողխոսէ , և արեան Ճապաղ առնէ.ԵՂԷՏԲՐ•ԹՓ:

ՃԵՆՃ . Տ· ՃԵՆՃԵՐ . ՝Սև ացեալ գգեստ հանդերձից նորա ՝ի ՃենՃոյ և ՝ի Ճարպոյ անտի . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ . ՀԻՆ :

ՃԻՒՂ . և } ՝Ա՛ր ժամային ոչ խոնարհեալ
ՃԻՒՂ . } Ճղոյն . և նա ՝ի վայր քարչեՃՈՒՂ . } լով յանդգնաքար՝ բեկեալ եկն . Եպէփ . ծն : ՝ Խոնարհեցուցանել ըզՃուղս: ՁՃուղն ՝ի վայր խոնարհեցուցանէր. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՃՈՊԱՆ . Գաւազան կամ մահան որպէս գլխատ . ՝ՃոկանոՆն հարեալ զգուձդն (կի զգուձդն) , Թռեալ վերացաւ և բարձրացաւ յոյժ գուձդն : Հարեալ յիւոյ ՃոկանոՆն: Ունելը զՃոկանն ՝ի ձեռին քաւմ. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՃՈՒՈՄՄԲԱՆԱԿԱՆ . ա . Ուր իջէ բան Ճռւոմ. Ճոխաբանական . ՝Իւ մեծն իսկ և սայլ Ճռւոմաբանական իմն և ՁՃԻմաստ ազդողական ձայնիւ ասէ . Եպէփ . ծն :

ՃՈՐՏ . ՝Վ՜ան արձակուն առնելոյ Ճորտուն , և գարձուցանելոյ . արձակուն ընդ ձեռաւր անկելոյն յիշխանէն . Մխ . դփ . յօրէնս ԲՓ :

ՄԱՄՈՆԱՊԱՀՏ. ի. իգ. ա. Պաշտօնեայ մամոնայի . ծառայ և գերի ոսկւոյ, արծաԹասէր . ՝ Աշխարհասէրք և մամոնապաշտք ոչ կարացին Տաւատով և սիրով Ճաղաջել զնա . Եպէփ . ծն :

ՄԱՆԿԱԼԱՒ, ի , կամ ոյ , ով . գ . Լախտ . բիր . որպէս լտ . Manualis clava. յորմէ յն . ՝ի միջին դարս , Μαγκλάβιον. (ուստի Թերևս և մանկլաւան է բրաւոր՝ պաշտօնեայ ՝ի դրան .) ՝Որ զնարգաս իբրով յաւուր մարտին զանց առնէ , մանկլաւով ծեծէն , կի զլինն իւր հանեն ՝ի նմանէ . Մխ . դփ . յօրէնս ԲԳ :

ՄԱՆՐԱԿ . ռմկ . Ճանաչբէլ . որպէս՝ Ջմեծ գրասին ՝ի գիրքն լուծանել . ահճ պօվՃգ , ոաՃՃգ ոՃՃէ էՒմէ . ՝ Աձեալ զդահեկանին (կամ զդեհկանին), և տարեալ ՝ի չուկայն՝ մանրեաց , և եղ տաքասաց . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՅՆԵՆԱԼ . ՝Կնքեալ զանկլոյ . է զի ՝ի մահ ունել պահել, և է զի գրել և մատանել և առ հաւատարիմ տալ յանդ. Վ.բ•դ•. դ•ա:

ՄԱՅՆԵՀԱՐԵԼ : Տ· ՄԱՅՆԵՀԱՐԵԼ .՝ Ընդգոսս տանի , զոր փախեալ եմ և մատնեհարեալ , մի բացցես . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՐԱՆ . ըստ վերլին նշ . ՝ Խոտ ինչ . . . արմատ նորա է քաղցրահամ զորհն խորխոտ մեղու . և կոչի անուն նորա մարախ . Ե. պէփ . ծն

ՄԱՐԳԱՊՈՅՆ . ա . Ո՛ր իսին մարգք և մարգագեամբք լաս . ՝Ի տեղի մի վայելչալ և գեղեցիկ , որ էր մարգագոյն ատհամանք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐ, ըք . գ . Մատեներագիր , կամ մատենագրուԹ գարուց՝ի գարս . ՝Տուին ազգացն չուք առանց ստուԹե կան գրեալ յամենայն մատենագարս . Աբծր . ՜ . ւ :

ՄԵՆԱՒՈՐԻ . ա . Որ է կարի մեծ բարի . անզուգական . ՝Զի մի հպարտացեալ՝ ՝ի մեծ ծաբարի առաքինուԹ անաւ զրկեցայց . Վ.բ• հդ . ֆ :

ՄԵՆՈՒՆԻՔ . գ . Մեծամեծք . իշխանք . Թագաւորք . ՝ Թագաւորն մեծաս սիրով և պատուով ընկալաս զմեզ, որպես արժան է մեծամեծաց ընդունել զոք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԵՍԻՒԱՆՑԻ . ա . Տիեզ. մեսիական . պա. ռաւեան գլխ . ՝ԳաւԹն մեսիական՝ չափ արասս առաջ , մեսիաւես ազեբպաւոր քորք . Նոր . փպ. ղգր :

ՄԵՋԱՍՊՈՂՈՑ . Տ· ՓՈՂՈՑՄԵՋ . Պատահեալ նմա հրեշտակին ընդգՃելով ՝ի մեջ Լափողոց այգեստանեաց . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՀԱՒԱՆՑ . ՝Ընբրհամ և մեկբսեգիկ կարի քաջ սիրելին զմիմեանս , միաՏաւ ապ լինելով տո ՁԾ բարձրեալն, և ըստ մարմնոյ արեանաւոբ (՝ի սեմայ) . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ՝Յամենայն գործս բռնադատեալ զանձն՝ այս միանձնաւորուԹի մեծ է . Վ.բ• հդ . ֆ . ֆ :

ՄԻԱՒՈՐ, կամ } ա . Բաւ անաւոյգ , որ.
ՄԻԴԱՒՈՐ· } պես Միակերպ , կամ միօրինակ . (պէր Խավ•բ .) ՝ Ի Թագաւորէն սկսեալ մինչև յայն՝ որ յաղօրին նաստէր , միաւոր (այլ ձ . միգաւոր) եղև ամենեցուն կոծ (՝ի նինուէ) . Լ՜ասփ . ծ՜ :

ՄԻՋԱՒԱՑՔ . ՝Եկեալ տապանն ՝ի միջավայր արարածոց՝ գնայր և գայր : Ոչ ետ սեմայ զմիջավայր արարածոց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՋՕՐԱՑ , որպես կէս աւուր . Ի՛ն օրաՒն . Էաբը Ի՛ՒԼի•ֆ . ՝Հեռի եղեն ՝ի քաղաքէն որպէս միջօրեայ ՃանապարհաՏ . Եպէփ . ծն :

ՄՆՃՂԵԽ . Տ· ՄԵԽ . ՝ՃանՃ և մընՃղեխս բազում նեղուԹիւն հասուցանէր մարդոյ և անասնոյ : Ջի՛նչ էր ՃանՃն այս և մընՃղեխս՝ որ եկն ՝ի վերայ մեր . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ . ՀԻՆ . (նորն , մժեխ:)

ՄՈՒՐ . ՝Փոխեալ էր մրով գերն , և ոսկւով էր գրեալ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՈՒՂ . ՝Եաես լոյս հկեալ յերկնից իբրև զմեռել հրոյ , և վառեալ զՀրագ նորս . Վ.բ• հդ . Շ . ֆ . (տպ . տնել :)

ՄՏԱՐԱՑՈՒԹԻՒՆ . Ա՛յն՝ որ գրի վ.բ• հդ . տալ. ըստ վերլին պարզ Թարգմանութեան , ՝Յաղագս զղջութե՛ ,,. գնի ՝ի ձձ . ըստ հին Թարգ . ՝Ա՛ան մտաբայուԹեան ,, խոն ընԹերցեալ փոխանակ բառիս յն. κατάνυξις , compunctio , զայլ բառ՝ որպես κατανόησις, animadver.io . ոլ պէս և ապաշխարուԹիւնն ասի ըստ յն . μετάνοια, որպէս Թէ փոխել զմիտս . resipiscentia , poenitentia .

ՄՐԻՒՆՑ, ի. ֆ . Լատ. անյայտ . որպէս Ալմուկ . չփոԹ . խառնակուԹի տերուԹե. ՝Յերկուս բաժանեցաս տունն յուն . . . արդ ՝ի լինել մուռանն հոռմոց՝ որդին լինալոսին խավանէ իբրև լուսաւ զայն , ԹՀ ԹագաւորուԹեան յերկուս բաժանեցաս , ևն. Լ՜ասփ . ծ՜ . (ուր յայլ ձ . իմաստակ գրիչն գրոչմէ ՝ի կարգի , մարախն , և ՝ի լ . գնի՝ մուռանին , հանդոյն լինդրին :)

ՄՏԱԿՈՆԴ ԼԻՆԵԼ . կածիլ մազք . վարանիլ մոլորիլ . ՝Չի մի այլք կամ անգր մնացեալ լինելով՝ ՂԱաս ինչ խօսեայլ սք . Ե պէփ . ծն :

ՄՏԱԿՈՑՐ . ՝Ի քաղաքէ լալոյն և յամեայ. ՀէՆ մնակոյր նվեալ մեռացեալ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . ըստ ձ . կամ Մտաւորս ըստ տալ որպէս Մտագրաւ: ՈՐ•ա•ղ:

ՄՐՈՑԵԼ . ՝Եւս առաւել փախիր ՝ի կաՆանց, զի ոչ մրոսիս և սևանան մեղք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՕՐԱՑ . Վ.բ• հդ . ֆ՜ . ֆ . ուր տպ . Մուբատ :

ՅԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ· ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ . ՝Ա՛ծխմատ վերուս տուԹիՆ գասեցաք զանյայտիցն զայտարարուԹեամբ . Եպէփ . ծն :

ՅԱՆԳԱՒԻՇՆ . ՜ . ՋգաւսուԹիՆ, կի՛ հանգըստատեմք . ՝ՀանգարտուԹի արարից զկամս ՁՅ , և յանկարծ գնացից զՃանապարհս նորս . Վ.բ• հդ . ֆ՜ . ձ . (տպ . ոչ անգդոյշ :)

ՅԱՆԿԱՐԾՕՐԱՅ . ՜ . Յանկարծօրէն . ՝Որ յանկարծօրեայ հնձ ՝ի լեզուկսրծ ժամու . Եպէփ . ծն :

ՑԱՆՕՐՅԱ ՈՒՄՆ . որպէս ՅաւաջադիմուԹիւն.

ֆեբօֆան։ Ի-ի՛ն։

ՀՕՐԱՔԱՐՈՑ, ի, ից. ա. Լարիքարարոյ որպէս զՀայր իւր. և Որ ինչ անկ է հայրական բարոյից. *Օգնականութ հօրաքարոյին գըտայ զարգելոյ շաքիմայ. խոր. գ. 60։ *Հօրաքարորութիւնքն լինին արժանի ձըշմարիտ որդւոյն ու եղբարք անուանիլ. Ագաթ։

ՀՕՐԱՆԻՆ. ա. որ և ՀԱՅՐԱՆԻՆ, ՆՈՑԱ. Ինի. Ի հօրէն լուսոյ ծնեալ. * Որ միայնդ ես ամենակալ Որդի՝ հօրածին բանիւ, և հոգեւոգ քո սըրբ. Մաշ։

ՀՕՐԱԿԱՆ. ա. Բառ. անստոյգ, իբր հօրաքնական կամ հովուական (այծենի). և կամ հպարճանական (մաշկեզէն հանգերձ ապամոյ). * Փուլթացեալ ի հօրական դովպացի մանել մորթս ոչ. Խէօսէխ. Մագ. յՀէ։

ՀՕՐԱՄՈՑՆ. ա. որ ըստ ոչ. Բարեհայր, քաջահայր. և իբր մականուն՝ Եւսպատոր. Ἐυπάτωρ. Bono, sive nobili patre natus. ոգեխ ժողովս զոտակ. * Վասն հօրամոյն անմոռաց անօրէնն զաւակի. Ք. ին. Ջ. 10։ Նոյնպես Թուխ վերծանելի և ի բանն Ագաթ. յօԼէ. *Վասն հօրամոյցն քաջութեն որդ. ոտոյ ոչ. իբրու նման հօրն։

ՀՕՐԱՆ, ի, ից. գ. Ἀγελη. Grex, et ovile. գրի և ՀՈՐԱՆ. Ջոկ այծից և ուղտից և ոչ ոչխարաց, և երամակ արջառոց, և ձիոյ. փարախ. սխորհ, նեւէ, հերէն. և ագռէ. (յն. տաξις.) *Վարաք քո իբրև զհօրանս (կամ զերամակս) այծից. Երգ. Գ. 1։ *Ջհօրանս ուղտից. Նար. Խէ։ *Հորանք այծեաց։ Իբրև զհօրանս այծեաց. Մագ. յՀ. Ե ՃՀ. * Ի հօրանս անգէից և հօտից. Պիս։ *Հօրան, և անդեայ, և հօտ, ի ձեռն բազմոց են ի հաստարակութիւն։ Հօրանք այծեաց. Փիլ. լին. ՟. 15. Ե լիս։

ՀՕՐԱՆ ԼԻՆԵԼ. Գաւրսօμαι. Extollor. Խոյանալ (իբրև զՀոկս այծեաց). * Պարծի առաւանոյ, հօրան լինի, ուրախ լինի. Ոսկ. ԵԳ. յԳ։

ՀՕՐԱՓԵՌՈՐԴԻ, գ.ոյ, ւոց. ա. Որ գի հօրաքեռ. հօրեղբօր որդի, հօրեղբոր փոյ. Ճ. Ա՛ Ո՛ոլ։ Մ՛եռ. Երեց։

ՀՕՐԱՔՈՑՐ, քեռ. գ. Πατραδελφη. Amita. Քոյր հօրն. հօրեղբօր. հօր. եղբօր գաղ. ամբեղ օղտս, եմի պոպէ։ Թուոց. ՀԷ։ ՀՀ։ գան։ Ճ. Ա։ * Գնարս է ժողովել զազգականան իւր մինչև ցհօրեղբօրորգեաց և մօրեղբօրորգւոց (ծնունդս). Գլագ. օրին. Ջ՟։

ՀՕՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընտանութիւն սիրոյ՝ ի մէջ մեծի ուրուք և փոքու՝ իբրև ընդ հայր և ընդ զաւակ. պատուէգ օղտ. Լսգ հիասգ. * Ա՛յդ քո հօրորդութեդ չըվայելէ. Ջ՟ր. Ծորիսոր։

ՀՕՐՈՒ, ուի, ից. գ. որ և ՁՕՐՍՁ. Խորհ հայր. Եօկե պապա, պապալէգ. * Եթէ ի տան հօրուն աշխատեալ իցէ, իբր վարձկանի տալ ի վարձ. Մ՛ա. գա։

ՀՕՐՈՒՑ, կամ ՀՕՐՈՑ, ի, ից. գ. Նոյն և ազի. Ծատ գիղեցիկ անուշաբոյս իբրև զիանոթեղաշար վուշոյ մանրիկ չուչանաց, հանգոյն սպեղաւքի, է որ կապտաւուակ, և է որ սպիտակ. Ծօռքէա, Ֆիւռնէա լինին։ * Հօրուցն և մօրուցն (կամ հորոտն և մօրոտն), և մանուշակին. Ագաթ։ * Հօրուան և մօրուան և աստղազանն. Մ՛ա. ասաք։

ՀՕՐՔՈՑՐ, կամ ՀՕՐ ՔՈՑՐ. Տ. ՀՕՐՈՒՔՈՑՐ. * Հօրքոյր, և հօրքեռ աղջիկ. Պղպս. օրին. Ջ՟։

ՀՕՓԱԼ. Տ. ՀԱՒՓԱԼ։

Զ. Գիր բաղաձայն, անուանեալ Զա, կամ Զայ, միչակ ըստ հնչմանն ի մէջ բալակ և յոյր տառից. և կիսաձայն կամ կըրկնակի՝ իբրու բաղկացեալ ի տառից Ծ. ց. կամ ս, չ, Ծ. * Ձայ՝ միչակ է սէի, զայլ, և ցոյի. վասն զի քան զսէն և զզայն Թաւ է, և քան զզա՟ չերկ. Թր. ԺԵր։

2. Լծորդ գտանի ընդ Ծ. մանաւանգ յորժամ կայցէ ի վերջ ն տառի, զի յայն ժամ մեղմ հնչի. վասն որոյ և անխտիր դրի, ինձ, ընձու, ինծ. ընծու. խնձոր, խնծոր. ընձայ, ընծայ. տանձ, տանծ. պանծալ, պանձալ. ծանծաղ, ձանձալ. գծուծ, գըձուձ. ևն։

2. Հեռապէս երբեմն լծորդ գտանի ընդ խ. զի ձաղ, ծաղր, և խաղ, միաբանին ի նշանակութեն. որպէս և ձիւն, ձեռն, ձմեռն, ձիր. ըստ յն. է խիծն, խիս, խիմն. լտ. հիեմս. և ձիր. յն. խ՟ոյթս. լտ. լրա՟ոյթս. ևն։

2. Ձ իբրև նշանակ թուոյ՝ է ՈՀԹառն, կամ ուԹմներորդ։

2. յօդիս՝ ըստ անուանն ի գէպ եկեալ բառիս Զայն՝ առնի գտանէ ի խրատոս խորհրդաւորս. * Զայն տիրական ասէ Հհաս, առ ի ստորին հողանիւԹեացս։ Զայնէ առ քեզ մանուկ ուշիմ, Թէ ականջք լուր ըղգանս իմ. Ը. այեոր։

ԶԱՒՈՑԵԼ. Բառ. ռմկ. Թերևս ի ձայնից՝ Ահ, ծափ. որպէս խարխափել, կամ այսր անդր ձգել զձեռն. գժուարաձ առնել և դոդոջել առ ծելուտ. * Նուաղեալ ի լուսոյ աչաց ... խարխափմամբ և ձաղձռտեալ առացոյ զսա (ի գրել իմոյ). Սարգ. յԻսահ։

ԶԱԳ. ու, ուց. գ. Νεοσσὰ, νοσσίον. Pullus. (իբր Ծագ. կամ ձուակ, ձուիկ, կամ ձայնալ Ճակ, Ճիկ.) Նորածին հաւ և Թռչուն, կամ այլ կենդանի. յոգ, յոգու. Եավրս, Եավր-ձոգ. բիւրմ. * Ժողովէ հաւ զձագս իւր ընդ Թեւովք։ Ձագք ագռաւոցց, կամ արծուեաց։ Ձագուց ագռաւուց։ Մայրն ջնռեալ նստոյ ի վերայ ձագուցն կամ ձուոց. ևն։

կամ Στρουθίον. Passerculus. ոյգ ՃՐՆՃ. զուկ. ուս Ց՟. Ք. 24։ Ղյ. ԺԲ. 6. և 7։

ԶԱԳՈՒ կամ **ԶԱԳԻ ԼԵԶՈՒ**. Տ. ՃՆՃՂԻ ԼԵԶՈՒ։ Բ՟ժվ։

ԶԱԳՈՒՆԴ. իբր Ձագ. * Տեսաք զամանս քոյն զՁագունս յաւուրէնալս. Կ՟ԻՄ։

ԶԱԳՈ ՀԱՆԵԼ. Νοσσοποιέω, νοσσεύω. Nidifico. որ և ԲՈՒՆԵԼ. Նստուէ ի բոյն. և Թխկով հաստատանել զձագս. յոգ հանել. Եավրս լէգրա՟ոգ. * Անդ Թռչունք եւկնից ձագս հանցեն։ Ոզնիք ձագս հանցին։ Անդ եհան ձագս ոզնի. Սղ. ՃՀ. 17։ Ես. ՃՀ. 22։ ԼՀ. 15։

ԶԱԳ ՄԱՏՆ տսի ռմկ. որպէս ՃԿոյԹ.պպի ծաք. * Ձագ մասն ՃԿոյնի է. Ոսկ՟ր։

ԶԱԳԱԽԱՆ. ա. ի. Խառն ը ձագք.

ԶԱԳԱԽԱՆՆԵԱԼ. ել կամ լսա յն. ձագուք հանդերձ. տյն νεοσσοῖς, cum pullis. * Իբրև զաղաւնիս ձագախառն երամվին գան առ իս. Ես. Ի. 8։ * Պարզ ապատնի ձագախառնեալք, իբրև ըզամպ վերասլացեալք. Ցոզ։

ԶԱԳԱԽՈՑ, կամ ԾԱԳԱԽՈՑ. գ. Καρυοφύλλον (իբրու կաղնատերև). Caryophyllum. Ծաղիկ, և համեմ. որ և ՀԱՀՈՒԳՐԱՄ. և ՄԵԽԱՑ. գարնգիփիլ, հիեգ։ Գազիան։ Բ՟ժվ։

ԶԱԳԱՆԻԼ ԶԱԳԱՆԵԱԼ ԼԻՆԵԼ. Νοσσεύομαι. Ut pulli in nidis generari, et ali. Իբրև զձագս ի բոյնս ծնանիլ, և անդ նիլ, բուծանիլ. * Ինքնավարժ բնութ ձագանե ալ։ Մարդկային մարմինս ամենևին ծակոտեալ է իբրև ի բոյնս, որոց իւրաքանչիւրն ձագանեալ լինի. Փիլ. ծ. բան։ Ե լին. Ք. 3։

ԶԱԳԱՆՈՑՑ ԼԻՆԵԼ. ն. Νοσσεύω. Nidifico, nidulor. Ընուցանել զձագս.ձագս հանել. բունել. * Ձագանոյց ևեթ լինելոյ գիւրն բազմոցս անձնէ ծնունդս. Պիս։

ԶԱԳԱՐ, ի, ից. գ. Ἐπίχυσις. Infundibulum. (լծ. ծակ. և ձագալ բերան.) Գործի լայնաբերան, և ի սորուսս երկայն նեղ, ընդ ինչ յամանոյ յայլ աման նեղաբերան. Խոռնի, հռնի. * Ձագար եդին ի բերան նորա. Ճ. գ։ * Եւս գնել ձագար ի նաւոյ տեղին, և արկանել ջուր տակաւ յորովայն նորա. Ագաթ։

ԶԱԳԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ցեղի ձագուց. բոյն. խորշ. ծակ. * Բիլիզ յօրինէ նման վիճականկիւնի. առնէ և զձագարանն իբրև զերկինք, ևն. Եղիէ. Բաբայ։

ԶԱԳԱՑԵԱԼ. ել Որոյ բայն ունի լինել

ԶԱԳԵԱԼ. ել. ել Ձագանալ, և Ձագիել. այսինքն ձայն հանել ձագուց Հաւկ, Ճիւկ. Ճռուողել. Ճճուել. Ճիւ Ճիւ յան հանել Ճռճղի պէս. * Ակիղնս զհաւագեաս ամէն փոխանակ վհկոց. իսկ սիմուրս՝ զգեաս՝ որ Ճճուիցեն, և Հղիցեն. և Թեոգիսոն, ըզկանխագետան ձագացեալս, այսինքն ձագուց պէս Ճրուրըղեալս. Ոսկ. Ե Գէ. ես։ * Իբրև զձագ խաղալիկ, զոր ձագեալ սուէ մարգարէն. (Յոբ. իս. 24.) յաղագս Ճռճռողացն նոցա ձայնիցն առ լսօղսն. Միսայէլեան։

ԶԱԳԹՈՒՆԱՑ. կամ նիայ, կամ՝ պին, նայք.

ԶԱԳԹՈՒՆԵԱՑ. նէի, նեայք. կամ՝ նէք. Գ. Թառին Թառն, սր և Ջաւակ Թռուցնոյ, կամ Թռուճնաւի որգին. կանան։

ԶԱԳԽՈՑ. կամ ԶԱԳՈՒ ԽՈՑ. գ. Ըստ Բժշկարանի մեկնի, Թռուտրի, Թռուտրնաձ, պոդրըլաւկավա։ Այլ է և ԶԱԳՈՒՈՑ։

ԶԱԽ. ու կամ ոյ, ու կամ ուվ. կ՟ ձախ. ա. գ. Ἀριστερὸς, εὐώνυμος. Sinister, laevus. Ահեակ՝ ձեռն, կամ կողմն. ասլ, լէֆ. * Ջձեռն իւր զձախ։ Ի ձախոս ձեռին իւրում։ Ի ձախմէ ձեռանէ քումմէ. ևն։ կամ * Ի ձախմէ խրտչելէ, կամ գամանակոսի։ Ձախով իւրով։ Ջաջ իւր և զձախ իւր։ Ցաջմէ և Ի ձախմէ։ Ջաչակողմն Թևին բահանէր, և զձախսուն արկանէր. ևն։ Որ բնաւ զաջ և զձախ ոչ գիտեր։ Որք գիտեն զաջ և զձախ ոյ. իր զրարի և զչար. Ագաթ։ Մ՟ծբ. ծբ։ Թիւր են ձանապարհք. որ ի ձախմէ են. Առաւ. Բ. 27։

ԶԱԽԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ է ի ձախմէ. ահեակեայ։ * Չհրեայն որպէս զաչակաւնս [illegible]

օրինացն, իսկ զհեթանոս ձախականս ըստ անուծութեն. Սիւն. էս:

ԶԱԽԱԿՈՂՄԵԱՆ. ա. Գտեալն ի ձախակողմն, կամ յաչեակ կողմն. ձախականաչեկեայ. յոխ երիվը. օդտ. Ընդ գասակս այծեաց ձախակողմեան հաղորդեալը. փոզ: Ոչ յարեգակնէ ի տուէ, և ոչ ի հոլմոց ի գիշերի. զորս է իմանալ զայլ կողմեան և զձախակողմեան գեան. Լմբ. ոչ: Կան ձախակողմեաններն ամեծով. խոր:

ԶԱԽԱԿՈՂՄՆ, ման. գ. ա. որ և ԶՁԱԿՈՂՄ. Πλευρόν, ἀριστερόν, εὐώνυμον. Sinistrum, latus sinistrum. σκαιότερος. scaevus, importunus. Ձախոյ կողմն, և Ձախակողմեան. Կերիցէ զձախակողմն իւր: Սիրտ անմահ ի ձախակողմ իւր: Թողուրք զնա ի ձախակողմն: Ի ձախակողմն վերին կիլիկիոյ: Որք ի ձախակողմն Թևի անգ էին: Ընկէայեաց ի ձախակողմն քո. են: Ի ձախակողմանն Թևոյն. ՅՀ. իԼ: Ի ձախակողմանն բուսանին. Սպրգ. յի. Է: Ի ձախակողմն կալով գաս: Զորս և առ ձախակողմանս ասեր. Ե. այբ. Ն ԻԷ: Թշնամանիլ զնահատանն յիշատակաւ զձախակողմանց ... այսինքն յիշելով զԹերուԹեան. Ածաբ. ԼԿգ:

ԶԱԽԱԿՈՂՄԱՆ. (կամ գրիչք չգիտեն Ը Ձախակողմեան). անխաիր վարի որուկս սեռ. գ. բառիդ Ձախակողմն. և որպէս ա. Ձախակողմեան. Ի ձախակողմանն ունկն իմ խօսելով ասէին. ԿԼմգ: Ոչինչ ունելով զձախակողմանն գժնդակութիւն. ՅՃա. ժ: Ոչամամբ ձախակողմանն գԹերուԹէ վարելով. Ճ. Բ: Ձախակողմանն Թշնամիք: Ձախակողմանն գոյԹագործէ: Ձախակողմանն աւազակ. Ե. Է. յհ: Ճ. Ա: Լմբ. ոչ: Բր. տրէ: Խակ խոր. Է. 88. Դիպեցուցանէ յոտ ձախակողմանն, այլ ձ. յոտսի ձախոյ ֆոզման:

ԶԱԽԱԿՈՒՍԻ. ա. Որ է ի ձախկոյս. ձախակողմեան. Հազար դևք ձախակուսի չարեաց կուռին. Վրդն. ոչ:

ԶԱԽԱՁԵՌՆԵԱՑ. Նոյն ընդ վ. Ձախաձեռնեայ այծկին. Ածչ:

ԶԱԽԱՅԻՆ, յոյ, ոյ. ա. Նոյն ընդ վվ. Ձախական. ձախակողմեան. ահեկեայ. Ա. աւազակաց արդեօք խմաանագոյնս աւազակ յիւրմէ աւազակակիցէն զգրահան ի տեառնէ գրահին, այլայինս ի ձախայնոյն ։ Պահ գրահաւ զձախայինն ... ի ձախայինն զինքն փոխարկեալ դասք. Ճ. Է: Որք միանգամ ընդդէմ ձախայնի ինչ են, այնոքիկ նման ալոյ կողմանն համաչափք Թուին. Փիլիմոն:

ԶԱԽԱՆԱՀ, այեաց. լ. Իբրու ձախ լինել. վասԹարանալ. յանելիլ. Խոնարհիլ ի յաւատացեալ և ի ձախացեալ ընտելութիւնս. Վրդն. ա-էգտ:

ԶԱԽԼԵՄ, հցի. ն. Ձախողակի իմանալ Թիւրել. Ձխորհուրդն անապական և գերաչխարհիկ զվերուանէ մերոյ գործակիցն ընդկնի ձախլեսն յաւակականութեի իջուցանել լավ. Սարի. հանգ:

ԶԱԽՈՂ, ի, ացի. ա. Որպէս ի ձախն խոտորեալ. անչափելի. գժպատեհ. Թիւր. հակառակ. ներհակ. վատԹար. չար. գէշ, յոխորտ. Որոյ և ձախող իւրացն իսկ բուսուն հարեալ եր նորա. Եչէչ. գ: Դիպքն ձախողք. Ճ. Բ: Վասն ձախող աղանդին մանիայոց. Ե. գծ. Է. 29: Եառնս ձախող գառաւՀիս Թագաւորին: Դարձոյց անդրեն ընդ ձախող բանիցն ձախող պատասխանի. Եփր. Լգ. Դաւն ձախող փոխարինքն հատուցման. Մծբ. ձԸ: Ձախող և վանապղակ իրաց քաւուն հարեալ. ՅԿ. իԸ: Ղուղնալ հեռւեր մի ոմն ի մբ գնգեն ձախող դիմեցմամբ ի ոտն. Տոբ: Չոակա-

ռակին զօրու պատերազմողի, յոր ի ձախոյն, էն. Սիւն. մբ:

ԶԱԽՈՂԱԿ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. Մի յոյժ ի ձախոլակ գժնդակութէն ընդդիմութի ալասցէ. փիլ. բոփ:

կամ ս. որպէս Ձախոլակի. Ձոր ինչ հատոյց ինձ ձախողակ, գարձցի ի ծոց իւր հակառակ. Շ. էէե:

ԶԱԽՈՂԱԿԻ. ս. Ձախող օրինակաւ. խոտորնակի. չարաչար. անաչողակի. տալոդեալ. Եչէհակ ինէրոզ, կամ ինէրս. Գնացաք խոտորնակս, և խրատեցաք ձախողակի. Մծբ. ձԸ: Ձախոլակի ի զչքումն և կեալ. Սրգ. յի. ծա: Վիրսիակալ մարդոյն ի լուսոյ բարեացն ձախողակի առնէր զաչսն. պաշտաւՀեին. Տօնակ:

ԶԱԽՈՂԱԿԻ. ա. Ձախող, խոտորնակ. հակառակ. Թիւր. չար. ծառ, ներհակ, գէշ ընչս. Նամակ մի գրել ըստ ձախողակի գեղնի իւրեանց: Փոխանակ այսր ամենայնի առանեմ զձախողակի հատուցումն: Տճս և զձախողակի հատուցումն այնր սիրոյ. Եչէս է. Ե ի լուսոյ: Սրգ. յոտ. ա: Ձախողակի խմացմունք, կամ ընդսրութիւնք և կարծիք, խդգ. Աւծբ. ա. ւ: Սարի. հանգ: Տօնակ:

ԶԱԽՈՂԱՆԴ, նաց. գ. Ձախող իւք. վատաբախառն. ոդղմ պատահալք. Ածր տեսեալք զձախոլանան. Եփր. ծն:

ԶԱԽՈՂԻ, ղեցաւ. դիմ. Ձախողակի գնալ. ոչ յաչեղել զնան կրել. Եկն և նա յոյս պատել ասմ, և նմա ձախոլեցաւ, որպէս առաչնոյն. Բ. Ղ. գ. 34: Ցորժամ ի միտ առնուցու ոմն, եԹէ որով իւիք ինքն ձախողեսցաւ, մարԹ եր և նմա նովիսկ պատուով և մեծարանօք վայելել. Ոխ. էս:

ԶԱԽՈՑ, դրաւ, կի ԶԱԽՈՒ, ուի. ա. Ἀριστερός, εὐώνυμος. Sinister, laevus. Նոյն ընդ Ձախ. ի սեռականէ նորա. որ և Ձախային. ձախական. աչեակ. ասլ. Ցաչէյ ուսոյ սանն մինչև ցձախոյ ուս սանն: Ի ձախու, կամ ի ձախոյ ձեռն իւրուսն: Ձախու ձեռամբ. Ե. Լգ. ծա. ու: ՂԲփ. Ե. 15. և 26. Դպ. է. 20: Ասաքեալ Ճառա. գայլմս ասլոյ ականն ի ձախ կոյս, իսկ ձախոյսն յասլ կոյս. Նէաս. բն. Է:

ԶԱԽՈՐԴՈՒԹԻՆ. գ. Որպէս Ձախոզանք կամ ձախողութի, դէպք անյաջողք, ձեռա. և Անկարգութի. Հեռեալ լինին անզգամութեն անուսումնասէր, անչմտութի, շռայլութի, ձախողութի, անյիշողութի. Ածաբ. առա:

ԶԱԿՈՐՃ. գ. Խազ չարականի. լքու ձ, կորճ, կոր և կրճատ. Ոսկիթոր:

ԶԱՁԵՂ. ա. կարի ձաձեալ, բազձաձեալ. խուռն. պատարուն. հոծ. Մթերք ... ձաձեղ անտուսս ... ներառոգեալ. Մագ. ծէ:

ԶԱՁԵՄ, եցի. ն. Λαμβάνω. Accipio. (որպէս Թե Թաղիս.) Առնուլ. ձեռամբ հաւաքել, բազձաձել. Մակդրական ձալի (յն. առեալ լինի) եռակի. Թր. էէր: Իսկ չին էս. Ձաձել, կամ ձանձել, ժողովել:

ԶԱՂ, ոս, ոց. գ. ա. Καταγέλως. Derisio, irrisio. καταγέλαστος, derisus. Ծաղր, և ծաղրելի. խայ. այպն. ծանակ. խոդոռն, խոխ, ծիծաղ, ծիծաղելի. ելեփս, ըզնոտ, ֆոխտ, ռեչալեի. ռեչիւ. Ընկալ զայս ձաղս՝ ասեր. փոզտ: Եղկցի ի ձաղ ընկերացս իւրոց: Չի մի եղկցին ձաղ ամենայն ընկերաց իւրեանց. Մծբ. ձի: Ցորժամ այնպիսի ոք ինչ խօսացի, իսկ և իսկ ձաղ լինիցի. Ոխ. էէգ. ծգ: Ձաղ և նախատ լինիցին, յորժամ մերկանալցեն ի փառացն. Ոխ. էս: Ձքաղաքս ձաղ սրաբեր. Ճ. Բ: Ձամ առնիցես (զնս) ամենեցուն: Ի՛ւ իւ-

լիք ձաղ լինչ սրաբի զձեզ. Ոխ. էս: Ոչ մի ձաղ լինչ առնիցէ. Ոխ. ֆ. Է. 16: Խորհեցաւ առնել զնա ձաղ ժողովրդեանն. Եփրեմ:

ԶԱՂԱԴԵՄ. ա. Ձալելի դիմաք. ծանակելի երեսաք. խայտառակ. էրեսը վրս առած. խոդ ու խաբէ: Ցանկարծ առնել զնոսա այնպէս գժ միտս և ձաղադեմս առաչն սիրելեացն իւրեանց. փոզտ:

ԶԱՂԱԾԱՆԱԿ. ա. Ծաղր և ծանակ եղելաչ. այպանական. նշաւակեալ. խոդխոզոտի. բեչիւ, ձառէս: Մերկ և խայտառակ՝ որպէս ձալածանակ, իբր զանգիտառն. Համա. առ: Ձալածանակ առեալքեամբ: Ձձալածանակ կողոպտանս նախատանաց. Ածաբ: Ածան. էէեչ:

ԶԱՂԱԾԱՆԱԿ ԱՐՆԵԼ. Ձալել հրապարակաւ. այպն կամ ծաղր առնել. ծանակել. խայտառակել: Հրամայեաց ձաղածանակ առնել: Իբրև զաւազակապետս ձաղածանակ արարեալ անլուծանելի կապանօք. Ճ. Բ: Ածչ:

ԶԱՂԱԿՈԾ ԱՒՆԵԼ. Ձալանօք կոծել. ապտակս հանել ի նախատինս: Ապտակելոց ձաղակոծ առնել ։ ան. մի բառ, ῥαπίζω. Ոխ. ֆ. Է. 5:

ԶԱՂԱՆՔ. նաց. գ. Ձալ. ձաղք. այպանք. ծանականք. անարգանք. նշաւականք. Նշաւակեցին. ծաղրելի, իրն. և իր ծաղրելի: Մնոսա են գործքն ձալանաց ։ ըն. ձալելիք. Երեմ. ծ. 18: Որ քան զանձնայն մահ՝ ձալանաց էր ։ ըն. ամեծալի. Ոխ. ֆ. 18: Ջժամ ձաղանսցին՝ որ է հրեից եղև. ՅԿ. իէ: Ջլսկանս, զձաղանս, զխաչն. Ճ. Բ: Պատիժ ձալանաց: Ձալանս սատակեցոյս: Ձալանօք սասանիցին ինն ամբաստանեն: Ձաղանօք այպանման. Նար: Ջձաղանս և զձաղկանս կրել. ՅԿ. իԸ: Ոչ ուրեմք հրաման՝ ձալանաց ձաղանս փոխարինել, այլ պանիծիչն օրհնել. Ջէր. ծ. Ե:

ԶԱՂԱՆՔ. փոխանակ գրելոյ Ձազկանք: որ է գան. ծէծ: Երիցս ձաղկեցայ. որ բրով երից հարուածով ձալանքն էին՝ ասէ. Ոխ. Ի. կբ: Պատուհասական ձալանօք արտալածեալ արտաքսեր ի տաճարէն զանվայելուչ վաճառս. Ածան. էէեչ:

ԶԱՂԵՄ, եցի. ն. Ἐμπαίζω. Illudo, deludo. μωκάω, ὀμαι, irrideo, derideo, subsanno. ἐκπυμπεύω, Ցրւամբեւա, traduco ignominiose, triumpho. Ձազ՝ խազ՝ ծաղք կամ այպն առնել. հրապարակաւ ծանակիլ. Թշնամանել. հանդիսացուցանել. նշաւակել. վնաստակութիւն այլոց. և Առ առակել՝ չքնեցուցանել. յայլմանակի հանգէս առնել. հանել զգերիս ի յայլմանակ. ՂԿԿ՝ ըզկոտ ԷՒմի, ՀեՂէմի, ոեչիւ ձառիս ԷՒմի. փոխանմա ՂԷՒմի՝ ՂՓեբ ԷՒմի. Ձալեցին զնա: Փահանայապետքն ձաղէին հանգերձ դպրօքն: Գուցէ տացեն զնս ի ձեռս նոցա, և ձաղիցեն. Մրկ. իԷ. 31. 41: Երեմ. ԼԷ. 19: Ձաղէ զնոսա և հեգնէ. Սրգ. յի. Է: Ջայլս ձաղելով ես ի նոյն յաւէտ գըտանիմ: Ձաղեալ կատակեալ փշեալ պատկօք. Խոր. ծմ. Ե պրփգ: Ի խաչին ձալեալ բասպանօք. Շ. Էոչիբ: Եթ ոչ յայտ ածեալ ձաղէ զալ իս նոցա: Դու ոչ միայն չորմիս, այլև ձաղես ևս: Ձաղես և զվայրօք յածես (բամասասնօք) ... զի՞ ձաղես, զմի ածցես զվայրօք. Ոխ. իգբ. Ե էէբ: Գոմպեոս ձաղեաց: Աւգոստոս ձաղեաց զհետևակ ձաղումն: Գերմանիկոս ձաղեաց ըզպարթեւս. Եած. իբ. Է: Գերմանիկոս կեսար եղեալ՝ ձաղեաց (կամ ձաղէ) զատաքեալսն ի հռոմ, զիշխանս արչաւրի և զգարու. Խոր. Է. 27: Ձաղին դևք, ձաղին և առաքեալք. Նոքա ընդ պատուհասին զա-

մեթի հարեալք, և տոքա՝ գլաղեռւթի թա-
գաւորին հռչակն հարկանել. Սէբէր. ¦:

ՁԱՂԻՋ. ա. Որ ձաղէ. * Ընդ. ձաղիչան
այպանօղս. Մծբ. ծբ:

ՁԱՂԿ. ի. աս, կամ ոյ, ով. գ. Κλάδος. Ramus. Ῥάβδος. Virga, ևն. Իբր Ձողիկ
կամ ծղիկ ուղղորդ. գաւազան. բիր. մա-
հակ. տոփիչ. գործի. ձաղկեցոյց. և գան.
ձաղկանք. * Դու ձաղկ մի՛ ի լեզանանէ ցա-
մաք փայտ: Ձաղկ՝ յաղագս ուղղակի բարձ-
րութենն (խաչի). Ածս. Բ՝ծբ: Շ. անդ: * Զոր
ձաղկին դալարացեալ տերեւէր՝ իբր զմարիամ
կոյս. Ոսկ. գծ: * Ձաղկ եզեգան հարին գըլ-
խոյս իմ մեղաւորք. Տաղ. (աՒս և ի յայլորդ
նշ:) * Ի ձեռանէ Թաֆչին ձաղկաւ հարաւ,
և մեռաւ. Եսա. պմ. ի. 1: * Ձաղկով հա-
րեալ ի մահ. ճ. բ: * Ձաղկս յիւրեանց
մեղմինս ընդունէին. Եղիշ. ա՚ա՚ա:

ՁԱՂՍ. ա. Τεταμένος. Tensus. Ի՚ղղորդ
ձգեալ ինչ, անձև երկայնեալ, ոչ գան-
գուր. չիփաւ երկնցած կամ գնչուած. (չ.
ցոխ.) * Ձաղկ երկնգամբ հարին ի գլուխ
իմ մեղաւորք. Տաղ: * Ձաղկ հեզք, կամ մազ,
բաշ, բուրգ. նիս. կապ: Տծնակ: Ռծվբն:
Վջ՚ի:

ՁԱՂԿԱՀԵՐ. } ա. Τεταμόθριξ. Qui
ՁԱՂԿԱՄԱՉ. } laxo est capillo, promissos crines habens. Ունօղ զձաղկ հեզս,
կամ զմազ երկայնեալ իբրև զձագս. Մաչբ
ցեղ ցեղ, ցցուած, չիփաւ կախուած. * Հայլին
ի հեռն, Թէ ձաղկահէր, կամ գանգրահեր
իցէ. Սէբէր. ը: * Մ՚եւիտոս՝ իբրու ձաղկա-
մազ, և ոչ ամենևին գեղեցկամօրս. Պղատ.
Էնիփան:

ՁԱՂԿԱՆԱՓ. նաց. փ. որ և ՁԱՂԿԱՓ.
Գանք. ծեծ. * Զնոյն անցս չարչարանաց,
և զձաղանս և զձաղկանս խոխոսի կրեալ.
ցհ. լի:

ՁԱՂԿԵՄ, եցի. ն. Ῥαβδίζω, τύπτω.
Verbero, flagello. Ձաղկով հարկանել.
բլուրեծ առնել. գանել. գան հարկանել.
գաւազանեալ. ծեծել. փեօվել. ի Սուռալ
չալլոսիք ձաղկել. ճ. բ: * Դարձեալ
ձաղկեցին զքեզ, և արկին ի բանս փոկովք
ձաղկեցին զկուրծն. հ=ց. սեղա. ֆ. ծբ:
* Երիցս ձաղկեցայ. բ. խը. ծա. 25: * Ձաղ-
կեցայ մեղք. ԻՀ:

ՁԱՂԿՈՒՄՆ. կման. գ. Ձաղկելն,
էլն. ձաղկանք. * Սքն յուսիկ նահատակեալ
լինէր ձաղկմամբ ի տիրանայ. Երփ. ւբ:

ՁԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. } Κωμῳδία. Comoe-
ՁԱՂՈՒՄՆ, ղման. } dia. τραγῳδία, tragoedia. μώκημα, irrisio, delusio. πόμπη, pompa. Θρίαμβος, triumphus. Ձա-
ղանք. ձաղ. ձաղ.ել, իլն. այպանք. ծաղր.
խաղ. խայտառակութեիւ. նշաւակութիւն. և
Հանուամբ ի հանդէս յաղթանակի. խոխո-
ՐՔ. ռեղելէի, խոխարալէգ. * Սատարացու-
ցանէր (կինն յոբայ) զձաղալութիւն: Ուր զի
սպանանելոցն էին, զինչ պէտք ձաղալեն
էին: ԵԹԷ հարսանիս, և ոչ ձաղուիս պարտ
իցէ կոչել զայն. Ոսկ. մ. Ք. 8: Ք. Յ2: Իոչ
ծՔ: * Ընդ. փառաց զգեցեալ են վամօթալի
ձաղալութիւս: Բարեբան գովալութիւք միմեանց,
և Թշնամական ձաղալութիւք. Պիս: * Զչարչա-
րանսն, զամբաստանսն, զձաղումն. Ոսկ. մ.
ի՚ ճ. գ: * Ձափումն յաղթութեն կարգեաց
առքուսոս ի հղեռպատրայ ձաղալեն: Զա-
ղեծոց զհեռակ ձաղումն. Եսա. ւբ. Ք:

ՁԱՑՆ. ի, ից. գ. (չ. լս. օճ՚ոսս.)
Φωνή. Vox. Φθόγγος, sonus. ἠχώ, echo,
sonitus. Հնչիւն՝ի բանմանէ օգոյ յունկն
հասեալ. չգիտեն շատագիտեն յերկրի և յերկ-
նէ. գուլուն ամենայն կենդանեաց. և բար-
բառ մարդոյ. և Երգ. յան. սէս, ոչ՚ա, ալաչ.
Ցեռ ԱՒԱՉ. լս. վ՚ւս. * Ձայն փողոյ: Ան-
շունչքն ձայն տայցեն: Ա՚նչափ ազգք ձայ-
նից են յաչխարհի: ի ձայնէ ջուրց բազ-
մաց: Ձայն ալեաց: Ձայն ետուն ամպք: ի
ձայնէ որոտալոյ քո: Լուան զձայն զգնալոյ
տեառն: Լուար ձայնի հնոյդ քո: Ձայնդ՝
ձայն յակոբայ: ի ձայն բարձր: Ձայն եր-
գոց: ի ձայն ցնծութեիւ, ևն: * Ձայն յով
հանեն, բարբառ քո. Մէին. ղ: * Ձայնի
չափ ճանաչէ առ պէտս լսողացն. Բրս. հղ:
* Արար ձայն ոսից իւրոց. Եէր. ծՔ:

ՁԱՑՆ. Τονος. Tonus. μελῳδία, μέλος, modulatio. Եղանակ երգոյց, և չարականաց.
Տգամ. * Ըստ ձայնէդ գառեալ ձայնս. Երէմ.
ի. 20: * Ողբս, ձայնս, և վայս. Եզէկ. Ք. 9:
* Հետեւեացին երդոց և ձայնից: Յետմոտաց
ձայնից: Ջաղմոսս և սկաւոն իմ՝ի վերայ
ուրի ձայնից կատարեմ երգով. Վբ. հղ.
Ք. Ե Ք:

ՁԱՑՆ. Բառ ինչ, որ է ձայն նշանական.
* Յոյժամ վան չան է բան, վան զի՝ի հոմ-
անոնանց է այս ձայն (այսինքն բառս չուն),
ևն. Սահմ. ա:

ՁԱՑՆ. Բան. բարբառ. պատգամ. և լէ-
զու. * Տեառնողացն ձայնիւ. Շբ: * Ըստ
տեսողացն ձայնի. Նբ. Ք: * Հետևեալ զկնի
ձայնին ձոյ. Սբփ. յի. Ե: * Ոչ մի լեզուով,
այլ երիւք ձայնիւք յայտնի արար. որպէս
զի մի ուժիք տգէտն գոլ ամենայն ձայնից.
Ոսկ. յհ. Ք. 39. * Ցեղափոխեալ աւ՚ի
յեղդեղացուցոյն ձայն. ճ. Զ:

ՀՒՆԳ ՁԱՑՆԻՔ ՊՈՐՓԻՐԻՆ՝ ասին ընդհա-
նուրքն ըստ տրտնաքանչից. * Յաղագս հինգ
ձայնիցն պատմէ, սեռի, տեսակի, տարբե-
րութեի, յատկի, պատահմանն: Քանզի ա-
մենայն իմաստասիրութեիւ ձայն կամ սեռ է,
կամ տեսակ ևն: Ձայն երկակի է. կամ յօ-
գեալ, կամ անյօդ. իսկ յօգեալն ձայն
նշանական, կամ հանուր, կամ մասնական.
Ածս. պբի:

ՁԱՑՆ՝ յարեալ՚ի բազմապատիկ բայս.
զորօրինակ առնել, առնուլ, արկանել, ար-
ձակել, բառնալ, առբառնալ, տալ, ածել.
ևն. Φωνέω, καλέω, χράζω, βοάω, ևն.
Vocem edo, voco, clamo, ևն. Ձայնել.
կարդալ. գոչել. * Ձայն արար կաքաւ: Ձայն
առ, ձիչ բարձ: Ձայն առնին՝ սկսան օրհնել:
Ձայնս արկցեն քաղաքքն իսռովելոյք: Յա-
ռաջ կացցէ, ձայն տացէ: Ձայն եաս՚ի ձա-
կասն իսբայէլի: Միմեանց ձայն առալ, ևն:
* Ձայն առնոյր, ողբս յօրինէր. Ոսկ. ես:
* Ձայն արկեալ կինարարին: Ձայն տուեալ
խրախուսեցին. Շբ: * Ձայն զնի եգեալ
աքն զևտեղի՝ կոչէր ղնա. Փբգ: * Ըան ձայն
ածել. Ոսկ. ես: * Ձուղտս զձայն ածէր՝
կառաչելով. Բած. Ք. 10: * Կա ձայն ա-
ծէր եղնամղին, կանչիւն առնէր աճառա-
կին. Նբ. գագ:

ՁԱՑՆԱԳԻՏ ԱՒՆԵԼ. Գասանել զա-
ւուր ձայնն՝ի պէտս ժառերգութեի: * Ձայ-
նագիտ այսպէս արա. Տ՚ոար: Տծոց:

ՁԱՑՆԱՒՆ. ի. ից. ա. Φωνητικός, φωνητήριος, φωνέω. Vocalis, voce praeditus. Որ ինչ անկ է կամ օգտ ձայնի. և
Ունօղ կամ Տանօղ զձայն. * Ձայնաւոր գոր-
ծարսն, կամ գործք (լեզու, շնչերակք).
Նիս. Բ: ԱՔ. Ք: Նաաս: Վբբ. ծՔ: Երփ.
ի՚ե. Ե Ֆի: * Ի ձեռն լեզուիս գործալու-
նի ձայնաւորացս բռնիլով զօգս իսօսիք.
Մ՚ա՚ս. ՚ի բ՚ի՚ն: * Ընդ ձայնական հնչումն
ի սիրան ազդեաց: Ձայնական փողովք.
Եվէն. յես: * Տաւք յաւետարանէն՝ ի ձայնա-
ւորացս և՚ի բաղաձայնից՝ կէսպարանեն
զքանն. Շ. Բ՚ա՚ի՚ը:

ՁԱՑՆԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Σύμφωνος.
Consonus, concors. Միաձայն. համա-
ձայն. միաբան. և Երգակից. * Փոխանակ
երգոցն ուրախութեի ձայնակից ընկերօք.
Ք. Ֆ. Ֆ. 6: * Ըստ յովհաննու նորին համ-
անուան. և ձայնակցի բանին հօր ձայնի.
ԱՒա. նիէ:

Իակ բայիւ, ՁԱՑՆԱԿԻՑ ԵՄ, կիՔ ԼԻՆԻՄ.
Տ. ՁԱՑՆԱԿՑԻՄ. * Ոչ ընդդիմանամ, այլ ձայ-
նակից եմ. Պբմ. լէ: * Ձայնակից լինցուք
սյնոսիկ՝ որք գառնասէս զմեզ ոսբայեն.
ԵՂԷ. Ֆ: * Ցնծութեամն ոչ գոսն գասա-
կից, այլ ողբոցն եղեն ձայնակից. Ճ. Ը:
* Պիտի մակագրութեիւ ձայնակից լինել գի-
տասւորութեի. Ածս. գբէ: * Լինել սքը քա-
ղաքակից, և անմարմնոցըն ձայնակից. Շ.
այբ՚ա՚ի՚ը:

ՁԱՑՆԱԿԻՑ. Σύμφωνος. Consonans. Ըստ
քերականաց՝ է Բաղաձայն. որ ևս ասի ՁԱՑ-
ՆՈՐԴ. ՀԱՐԱՁԱՑՆ. ԲԱՐԲԱՌԱԿԻՑ. * Կրկ-
նակք ասին, զի մի մի իւրաքանչիւր ոք՚ի
սոցանէ յերկուց ձայնակցաց բաղկացեալ է.
քանզի բառկանայ զայ՚ի սէհ և՚ի գայէ: ի
կրկին ձեռնակից վերաբերիցի. Թբ. ԷԷբ. ուր
ասէ Երբ. * Ձայն կրկնակ դոլով վերկուց
բաղաձայնից ուժ ունի ըստ յաւելման:

ՁԱՑՆԱԿԻՑ. որպէս Նմանաձայն, կամ
Հնդրդ. * Ոմանք ոչ երբեք զձայնակիցս կամ
զնդրդս փոխանակիել դիտեն: Հնդրդուիլ
կոչի ձայնակցաց տատից ելանել... տեղի
տալով ընկերին մնանել՚ի լուծ. Երբ. ԷԷբ:

ՁԱՑՆԱԿԻՑԱԲԱՐ. ի. Σύμφωνος. Consonanter, concorditer. Ձայնակից լինե-
լով. ձայնակցութեիւ. միաբան. * Եզեկիա, և
եւայիսս ձայնակցաբար սղոթեցուվ ՁՀԷ
հազար յայլազգեացն տապաստ արկին: Սի-
զոս և սղոթս ձայնակցաբար աղոթելով՚ի
կապարանին՝ սատանացին զհմուտս բանսին.
Ոսկ. ԷԲբ: Հ ՍԷԲԷբ. ծՀ:

ՁԱՑՆԱԿԻՑԵՄ, եցի. ն. Ձայնակից կա-
ցուցանել. միաբանել. * Դրիգորիոս՝ սերով
բէից կցուրդ՝ զմեզ ձայնակիցեցէր՝ լուսաւո-
րիչ քանիս. Տաղ:

ՁԱՑՆԱԿԻՑՄ, եցայ.ի.} Σύμφωνέω.
ՁԱՑՆԱԿԻՑԵՄ, եցի. լ.} Consono, concinno, convenio. Ձայնակից լինել. միա-
ձայնիլ. միաբանիլ. երգակցիլ. * Զգործն
գնել... պատճառին ձայնակցեալ. Պիփ:
* Ընդ երկինայինսն ձայնակցելով օրհնի-
ցէք: Ձայնակցելով երկնայնոցն ասեմք. Խոբ:
Շբ: * Ընդամ և ոա ձայնակցի. Լիբ. իմ:
* Ձայնակցեալ սմին ողբոց երգոցն Ցու-
սացէրցն յետ ձայնակցալ. Նբ. Ք. իՀ:
* Ջոր միքիա մարգարէ ձայնակցէ՝ ասելով.
Կէբզ. վի: * Ա՚րիոսի այնպիսին ձայնակցա-
ցէ. Խոբզիվի:

ՁԱՑՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμφωνία, συμφώνησις. Symphonia, concentus, con-
sonantia, consensus, concordia. Միաբա-
նութեի ձայնից արուեստականաց. երգակ-
ցութեի. և Միաբան հնչմանութեի. միաձայ-
նութեի. * Նմանագ ձայնից, և չոխք, և ձայ-
նակցութեի. փէր. բոփն: * Իմանալի ձայնակ-
ցութեիքն հնչեցուցանիլով. Ածս. նիէ: * Եւ
որ է ձշմարտութեի ձայնակցութեի մարգա-
րեական երգոյն. Սբփ. ա. գ. Ք: * Պատ-
կառեմ՚ի պօպոսի և՚ի պետրոսի ձայնակ-
ցութենէն, զի զաւետարանն բաժանեցին,
քայց զաղբատս հաստարակաց արարին. ԱՔաբ-
ագբ:

ՁԱՑՆԱՀԱՍ. ի. ից. գ. որ և ՁԱՑՆԵՑ.
ԿԵՑ. Մ՚ի՚ոյ իբր մղձաւանջի տեղւոյ, յոր
վայր կարէ հասանել ձայն մարդոյ. * Մղձաւն
փախսանդն է, զոր՚ձիշտիցաց մի ոմանք ա-
նուանեն, և այլք ձայնահաս. Երբ. Ֆի.

ՁԱՑՆԱՀԱՒ. գ. ամ՚ ձայնելոյ կամ

խօսելոյ հաւատն . հաւախօս . * Զայնահաւ լինի , և ոչ երթայ . կէս . խոփ :

ԶԱՅՆԱՅԻՆ, յնոյ , ոց , կամ } Նոյն ընդ
ԶԱՅՆԱՅՆՈՑ , ի . ա . } Զայնական . * Ի հինգ զգայութիւնս , և ի ձայնայնոց գործին . փիլ . լիւ . է . 12 :

ԶԱՅՆԱՆԱՄ, ացայ . լ . Զայն լինել կամ ձևանալ . հնչելի լինել գրոյ որպէս ասաւ . * Գիր՝ որ ձայնական , և բանական . վրդն . ծն : Ռոսիէոս :

ԶԱՅՆԱՏՈՒ , ի , աց . ա . Որ ձայն տայ կամ արձակէ կամ հանէ . բարբառօղ . հնչօղ . ազդօղ . * Զձայնն բազումք լսեան , այլ զձայնատուն ոչ տեսին . Եսա . պտ . ը . 15 : * Ցաւ . հագին ձայնատնէ բախման ուռնամէն ոսկիաձայն ձայնատուի . Ածան . էիէդ : * Որդւոց նոցին խառնուրդն՝ խաղաղութիւն ձայնատուս նոր . խոս :

ԶԱՅՆԱՏՈՒ ԼԻՆԵԼ . Ἀυτήχω. Resono. Զայն տալ . ձայնել . կարգալ . հնչել . և փոխաձայնել . * Հակառակ ձայնատու էր անմիաբան բարբառ թշնամեացն : Դու զնմանատուսն քաղցեացես , զի հանճար ձայնատու լինի քեզ . ԽՀ . ծը . 10 : Ածան . ը . 1 : * Զայնատու լինէր նոցա . կանխեցէք առ եղբարբք . ճ . Ա : * Առ օրհնեցէք . ի գիշերին երթեալ ի տուն տեառն՝ և այլոց ձայնատու լինել հրամայէ : Ասացեալ բանիս գոհութիւն՝ ամենայն պաշտօնէիցն ձայնատու լեալ . խոր :

ԶԱՅՆԱՏՈՒԹԻՒՆ . գ . որ և ԶԱՅՆԱՏՈՒԹԻՒՆ (գրի և Զայնատուութիւն .) Տալն զձայն . ձայնարձակութիւն . հնչելն . հնչումն . * Եւ է լինել ընծայ , և զատիկն ընծայ ի ձայնատուութիւն : Որ սղոքք իսկ , է զատիկ ձայնատուութիւն . երզն . վեր :

ԶԱՅՆԱՏՈՒՐ . ա . Որ իցէ տալ զձայն . * Արդ՝ընկէց տէգընկէց՝ ձայնատուր (կամ ձայնատու) ժամանակաւն . այսինքն ընդ լինել խրախուսանաց . է . ի . ը . 14 :

ԶԱՅՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼ . Φωνὴν ἀφίημι. Vocem emitto , edo . Προκαλέω . Provoco . Զայն տալ . իիզահիլ . ձայնել . կոչել . * Արդիւնքն իսկ ալալակեն և ձայնատուր լինին . թղթ . բարսփ : * Մի անձամբ ձայնատուր փորձութեան լինիցիս . ոսկ . եէբ . է :

ԶԱՅՆԱՏՈՒՐԻ . գ . Κτύπος, ποι. Strepitus , fragor . Զայնարձակութիւն . չաչիւն չառաչիւն . * Գազմէր ձայնատուրս հանգոյն որոտանաց բարբառոց . Եսա . ւր . ա :

ԶԱՅՆԱՏՐԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Որ ինչ կարէ ձայնատուր լինել . հնչողական . չառաչական . * Փնարս ձայնատրական . Նէսա արձակեցեր հեռաձիգս ձայնատրականս . ՚նոր . զի . ե զէ :

ԶԱՅՆԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . Տ . ԶԱՅՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ . * Բաղագանչութեան է ձայնասրուէ . նե . ւեր :

ԶԱՅՆԱՐԱՆ , ի , աց . գ . ա . Գործարան կամ գործի ձայնի . * Բերեալ լինին ձայնարանաց գործաց . Ա օրս . է : * Որ ձայնարան գործիքն ներքուստ հնչին . Վրդն . երփ :

ԶԱՅՆԱՐԿԵՄ, եցի . ն . լ . Զայն արկանել . բարբառ արձակել . գոչել . * Ցայտ յանգիման ձայնարկեաց առ մեծ հրապարտսկին , և ասէ . եվէ . է : * Զայնարկեալ (կամ ձայն արկեալ) կենարարին ճեմային բարբառով . Շար :

ԶԱՅՆԱՐԿՈՒ , ուի , ուաց . ա . գ . ծ , ի Θρηνῳδὸς . Θρήνων , Θρηνούσα . Qui carmen lugubre canit , praefica , lugens . Որ ձայն արկեալ գոչէ ցաւագին . ոլբեր . գակ . գուսան , և լալական , այր կամ կին . * Կոչեցէք զձայնարկուս : Կոչեցի մշակ ի սուդ և ի կոծ և ի ձայնարկուս . երէմ . է . 17 : Ամ . է . 16 : * Ի ձայնարկուսայ և կաքաւչաց երգս : Զայնարկու գուսանաս : Զձայնարկու կանայս եղարամոլորն և ձայնարկուք . ոսկ . յհ . է . 12 : Խոր . է . 57 : Լսոպ . ծա : Ոսկ . մ . է . 6 : Ե էիւդ . ֆ : * Մշտընջենաւոր ձայնարկու առաքչի քո ամենակալ : Փողով ձայնարկու կոչման աշխարի . Նոր . ծէ . Ե գիչ նիէ :

ԶԱՅՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Գոչիւն ողբական , կամ արիական . * Աւազական ձայնարկութիւ : Լէզուիս և չրթանցս ձայնարկութեաբ . Նոր . իէ . ղէ : * Ընդ ողբացիկս և զմարգարէականն առնուլ ի ձայնարկութիւ : Արիական ձայնարկութեաբ գիմեր ի վերայ թշնամեացն . Աւծր . ա . 1 : է . 6 :

ԶԱՅՆԱՐԱԿ . ա . Արձակ ձայնիւ . համարձակաձայն . * Իսկ պօզոսի ձայնարձակ բարբառ տալ զողոք բարձեալ . կանոն :

ԶԱՅՆԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Արձակ կելն զձայն . ձայնատուութիւն . * Ըստ անփոփոխ ձայնարձակութեան հաւուն . փոդ : * Ընծային ձայնարձակութիւբ . Ած . է՝ բէյէ : * Բարեաւ զձայնարձակութեանն զղգուլսրան . Նոր . ղէ :

ԶԱՅՆԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Φωνήεις, εἶεν, ἓυφωνος . Vocalis,le; bona vode praeditus , sonorus . Ունակ ձայնի . ձայնական . հնչողական . բարբառողական . երգողական . քաղցնաձայն . * Ձայնաւոր կամ անշուշտ արարածք . կանոն : * Հաւ ձայնաւոր . վ . ա . ոչ : * Ի բարբառելն ձայնաւոր և քաղցհնչօղ եր (ընչերական պօզոսի) . Նիս . երփ : * Անփոյթ հաւաձեցայ կաւս ձայնաւոր . Նոր . է : * Անմեծանն գործիք ձայնաւոր երգոցն ի ձեռն արուեստաւորին երևին . Եղիշ . հոփ : * Ի ձեռն լեզուի և ձայնաւոր գործեաց . փիլ . լիւ : * Եռմոս , և ձայնաւոր տուննա հնչեցնցիս . վրփ ոչ . է : * Զմանր ուսմունս ձայնաւորացն պաշտել յիկեղեցիս . Շ . ընդ : * Տեսապարիզն յանձնոյից եղեն ձայնաւորք , իբրեւ երաժշտի . է ի վերայ ածելով զգեղեցկիկ և զղօշ . գազա . օրէն . փ :

ԶԱՅՆԱՒՈՐ՝ կոչին ըստ քերականաց Տառք , որ ինքեանին տան զձայն՝ առանց կապարտելոյ այլուս տառի . սալնի . * Ձայնաւորքն են ութ . ա . է . ը . ի . ո . ս . ւ (ի՛ւ) , ո (կամ ով) , և ձայնաւորք ասին , վասն զի ձայնս յինքեանց անպակաս եղուզանին . Թր . փէբ : * Ի քերականութեէ եօթն են Թուով ձայնաւորք . փիլ . այսբ : * Ի ձայնաւորսդ սատիցն , և ի բաղաձայնից . Շ . էայէբ :

ԶԱՅՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ . յ . Ա երաձայնիլ . կոչիլ . հնչիլ . յորջորջիլ . * Սէմիրամ , որ ըստ սիւղոբայիցն ի հայկական լեզուէ չսիրամ ձայնաւորի . Աւծր . ա . 1 :

ԶԱՅՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ընդունել զձայն ըստ ինքեանն կամ ի քնէ . ընդունակութեէ հնչման . և Զայն . * Հպարտանայս ի գեղեցիկ ձայնաւորութեէ , ի քաղցր երգս . Ոսկ . էէւդ : * Անն իսաստուածքն զձայնաւորութեէն ծանօթութեէ լսելեաց մարդոյ և անանոյ . Վրդն . ծն : * Յովս մի , գիծ գրոյ միոյ , և կամ կէս գրոյ , որ նշանակէ ձայնաւորութեէ . Մէնն . վնաբ :

ԶԱՅՆԴԻՄԱՉ . գ . Անծան խազն առ երաժիշտս : Ոսկիէոս :

ԶԱՅՆԵՄ, եցի . ն . Փռնէա. Voco. βοάω, clamo . Զայն տալ . ձայն արձակել . կոչել . գոչել . հրաւիրել . կարգալ . անուանել . յիւնէլ , կանչել , յան գալ . սէս Վերմէ , լուսէր . Ածան . * Զայնեա առ իս զամենայն ազգ յաւելս : Գնաց ամենայն ձայնել ղյոտղայ . է . Ղա . է . 43 . Ե 5 : * Զայնէ զխորհրդականին : Զայնէ ի բանական արարչէսի . Խոր . ա . 25 : է . 47 : * Մարգարէն ձայնէ . Ած . էայէբ : * Զայնեն միաբան՝ ասելով , և ընդ հոգւոյդ քեզ : Զ թշնամանացն միշտ ձայնել անուն . խոս : * Զայնես չլսոցիս : Տիրական անուամբ ձայնեցեալք : Խրախոյս միմեանց ձայնելով . Նէր : * Զայնէր զամենեսեան յերկնաւոր ընծերսն . ճ . ի : * Հակառակ անուամբ ձայնելն . Պիս : * Խնդրեաց ձայնող (երգիչ , կամ քնարահար) . եէբ . ի գ :

ԶԱՅՆԸՆԿԱՑ . Տ . ԶԱՅՆԱՀԱՐ . * Եհաս ի խոռն . որ է յարևմտից կոյս եկեղեցւոյն իբրև ձայնընկէց մի . Ոսոս :

ԶԱՅՆԻԿ . գ . Զայն նուազ , կամ քաղցրիկ . * Հաւրիկ մի պոյծառ (՚ի խաչին) . . . զձայնիկն ոլորմիկ ածէր . . . զձայնիկդ ընդ էր ոլորմիկ ածես՝ գաբրիէլեան փողոյն նման , անուրմանին ով նման՝ անուման . Տաղ խէ . ի փոսբոյ :

ԶԱՅՆՈՐԴ , ի , ոց . ա . Բաշխաձայն (ոսս .) որ և ասի Զայնակից . Բարբառակից . Շաքաձայն . պէսակէի . * Գաղաստութիւնն ձայնորդոց՝ ձայնաստուած : Ի պարզ ձայնորդն յանգեսցի : Ի ձայնորդէ հաւաքեալ . թր . փէբ : * Պարզ ձայնորդ է կէնդ . երէմ . ֆբ : * Քառիւք ձայնաստրոք , և յերկուց ձայնորդաց . Մաթ . խէ :

ԶԱՆԴԱՂ կամ ԶԱՆԶԱՂ-ԶԱՆԴԱՂԱԳՈՑՆ . ԶԱՆԴՂԱՄԻՑ . Տ . ԶԱՆԴԱՂ եև . * Որպէս ընդ յոյժ տեղւն ձանձագ՝ անցանէր խաղաղութիւբ ընդ ջուրսն . փոբ : * Ջրերէնն կամար . տեղւի ինչ ձանձաղագոյն , և տեղւի ինչ ծանձրագոյն . Վրդն . ծն : * Ոչ եմէք ցոփ ոք եբ և ձանձալամիա , այլ համեստ և հաստատուն . երէմ . ֆբ :

ԶԱՆԶԱԽԱՐԻՑ . գ . ա . Ըստ աբ գրոց՝ Թուի բառ խառն յերբայականէս առնի կամ ղանի . իբր Արկին ներկեալ , կրկնաթաթախ . և ի քաղդ . և յասոր . յաթօրիւ , ծահարիւա . որ է ներկ կարմիր . վասն որոյ և ի յն . դնի Ծիրանի , կամ Ազմանի : Իսկ ըստ այլաբանեկնի , Մ ուբ , կամ Ծանձրաձուխ . (ոսկ . ֆս , խոսրով . լծ . ընդ խոչրմս) Եւ ըստ բազմատիպ առանձնգ մեկնի բանն Ես . ա . 18 . * Եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զձանձախարիսի , իբրև զձիւն սպիտակ արարից . և եթէ իցեն իբրև ղորդան կարմիր , իբրև զասր ալ արարից ։ * Արիւն կարմրացաս ի նոսա իբրև զձանձախարիսի . Մ ծէ . է : * Ծանձրաբեմ ներկմամբ իբրև զձանձախարիսի որակցեալ . Մ գ . է է : Իսկ հին բս . գբէ ըստ մոմի , Ձանձախ (իբր ծանծաղ) , սակաւ սակարմիր : Ձանձախարիսի , վառկարմիր , (կամ վառսակարմիր) , կարմրագոյն ։ . (ակն : արկեալով և ի չն . վ ճէօս . որ է խոր . կամ վ ճէբօ , Թանաչ , ներկեալ . ևն) : Ալ գ . է ս . հայելով յարաբ . զոյգ ընդ Լծ . խ . և Տօնակ . գրէ . * Իբրև զձանձախարիսի , զոր ասեն ծուխ մանձեալ . յոսոստոզոս ։

ԶԱՆԶԱՆՈՒԹ . Տեսակ գունոյ մոմին . Ὀρφνινον . Pullus vel ater color . * Կարմիրն ընդ սեւ և ընդ սպիտակի խառնեալ ծիրանի (լինի) . և ձանձախարիսի ընդ սոքօք խառնելով , մանաւանդ բորբոքմամբ՝ շարախառնի սեաւ . Պզոփ . փխ :

Ուսոսի վարի և որպէս սեաւ մեղ . * Թէ իցեն մեղք ձեր իբրև զձանձախարիսի . այսինքն իբրև զմեղ այծեաց . Ածան . ի յ ոչխան :

Կամ իբր Շառագոյն . կարմրագոյն . ըստ յն . սրճաագոյն . Φοινίκεος . Punice us , rutilus . * Եթէ ձանձախարիսիք մեղքն ի ցեք , և նուազ ինչ արիւնագոյնք , սպիտաց կացարիւք իբրև զձիւն . Ածաբ . յոպն : * Եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զձանձախարիսի , այս է ի գոյն արմատոյ . վ . ա . ոչ : յոբ . զի և ի բանն Եսայեայ ըստ յն . գնի Φοινίκεος , (փիւնիկեան ,

կամ ալմաստ.) phoeniceus, puniceus.

ԶԱՆԶԵԼ. իբր Ձանձել, կամ ըստանձնել. այսինքն Առնուլ, կամ բաժանձնել, կամ լսնդունել. ՀԻՆ ԲԾ. Ուր կայ և *Ձանձամ. ագիտ, զաղիր, գաղջ ».

ԶԱՆԶԻՐ. ած. գ. Μοχθηρός. Molestus, aerumnosus. ἀποτρόπαιος, aversandus. իբր Ձանձրալի. խորչելի. տաղտկալի, և Ձանձրոյի, տաղտկութեի. * Բամբասանաք նոցա լուր ձանձիր. ՍԻՐ. ԻԶ. 16: * Բերէ հասմասաս քանիք, և ի ձանձիր առնելոյ փախչի: Ոչ թէ լալն ինչ ձանձիր է, այլ լալոյն արժանի իրս վշտարել. Ոսի. ԵԶԲ:

ԶԱՆԶԻՐԱԳՈՑՆ. ած. Αἰσχιστος. Turpissimus. կարի տաղտկալի, յոռի, ամօթալի. * Լիբբ և անամօթ կոչեա, և զամենայն ինչ որ քան զայնս ձանձրագոյնք իցեն. Ոսի. ՀՆ. Ի. 10:

ԶԱՆԶՐԱԼԻ. ած. ի որ ինչ բերէ զձանձ.

ԶԱՆԶՐԱԼԻՑ. ի բոլոքի. տաղտկալի. թանձր և ծանր, և գժուարարկեր. * Ե՞րբ իցէ, զի եղից ի ձանձրագնդաղ ձանձրալի մարդկանց. ԵՒԼ. Ը: * Անկարելի առանձ մանեաց, և ձանձրալից անձրևաց. Մ.Ա.Ի:

ԶԱՆԶՐԱՆԱԼԻ. իբր Ձանձրալի. * Ոչ եղէ ծանր ինչ է, և ոչ ձանձրանալի. Ոսի. ՀԵ. ԼՕ:

Եւ իբր Ձանձրացօղ. ձանձրացիտա. * Քանզի բնաւ ոչ ձանձրալի մեր է յայսմիսի, արագ գլոյգ և ձանձրալի. ՃՈ ՍՂԲ:

ԶԱՆԶՐԱՆԱՄ. ապայ. ի. * Ἀχθομαι, πρασχθέω. Taedet me, molestiam capio, offensus sum. ἀχηδιάζω, acedia afficior, anxius sum. ἀχχαιέω, aegresco, deficio, ևն. Ծանրանալ իմն և ձանձրանալ ոգւոյ կամ սրտի. առաղամանալ և զազրանալ. նեղլիլ. թուլանալ. ծուլանալ. վատանիլ. լքանիլ. ձանձրիլ վհատուիլ. յանիլ, պաղիլ, փակիլ, յոգնիլ. պեղիլ, պէսպէս ըլնել. ծանծաղ. էօրուլմագ. խատալանագ. * Ձանձրացեալ է անձն իմ ի գառնութեց որդւոց քեռայց: Ի չարէն նա ոչ ձանձրացաւ: Ձանձրացաւ յիս անձն իմ: Բնչոյ են ոչ ձանձրացայց գալ զկնի քո: Կալ յաղօթս, և մի ձանձրանալ: Ջգարիս գործել մի ձանձրացուք: Մի ձանձրանայք զգարիս գործել. ևն: * Պաղատիս գարմին իմ առ քեզ, և ոչ ձանձրանաս. Նար. ծԷ:

Խակ իբր ի. Ձանձրալի լինել. * Ճառս ձանձրացայի յընթեռնուլ. Խոր. ած. ԱՐԾ:

ԶԱՆԶՐԱՑԿՈՑ. ի, ած. ա. Որ զիոյէ ձանձրանայ, լքանի, վհատի. * Ձանձրացկոտն չէ հաճոյ ոյ. Նեղ.: * Ձանձրացկոտն ձգնեցայի ի մէջերէն. Կ.Ի.Ա.:

ԶԱՆԶՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Καταναρκάω. Onerosus sum. Տալ ձանձրանալ. ձանձրոյի տուլ. նեղել. ծանրութեան առլ. աշխատ առնել. բեռն լինել. յանիլ. ՅԵՒԷ. օսանգըմագ. * Ոչ զոք ի ձենջ ձանձրացուցի. (ՈՐ ՎԿԱՅԼ). Ա գոն: * Ձանձրացուցանել զլանիս. Կանոն: * Ի կրել արտաքս զաւելորդ ծերբածս մոխրոցայն ձանձրացուցանել զգազակիգաբեմ ըզ կրոցան. փարդ:

ԶԱՆԶՐԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Որ ձանձրացուցանէ. նեղիչ. յանիչ. * Չի և ընդ լիցի հանգիստ ի մշտագասս հեծուելից ձանձրացուցիչս [ձախանձանաց: ՃԵ. զանգակեացին ձմերուկք ձանձրացուցչին. Նար. ԿԱ. ղ * Բազմապատկի խորհրդացն գիմացումն (որպէս ասէր) ձանձրացուցիչք և տառապեցուցիչք. Լ.Ի. ած:

ԶԱՆԶՐՈՑԹ. գ. Δυσχέρεια. Molestia, taedium. πόνος, labor. Ձանձրութիւն. տաղտկութի. աշխատութիւն. տանջ, պաղ ապրեալ, վհատիլ. * Մի ձանձրոյի առնիք ինձ: Ձանձրոյի առնէին նմա վիճաբանութիւն... Թող չառնիմք ձանձրոյի ինքնակալիդ. Վ.Բ. 49. ԺԶ: Վ.Բ. ած: * Չի մի ի սկզբան անգ ձանձրոյի արարեալ՝ գժուարընկալք լինիցին. և գարձեալ գանգազագոյնք լինիցին առ ի զնոյն ձանձրոյի ժողովելը. Ձանձրոյի աշխատութի ի մատց ձերոց գողանալ. Ոսի. յԱ. ա. 3:

ԶԱՆԶՐՈՑԱ. ած. Տաղտկացեալ, և ծանրաբեռնուած. ձանձրալի. * Որ հիւանդն և ախարն է, և ի կարճ բանից ձանձրոյի եւ զեալ գտանի: Թերևս աւելի ինչ քան ըզ չափն երևեցոյք ձեզ ձանձրոյի. Ոսի. յԿ. ա. 26. Ե 11:

ԶԱՆԶՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυσχέρεια. Taedium. որ և ԶԱՆԶՐՈՑԹ. Ձանձրանալն. տաղտկութի. վհատուի. ծանձ, ծանձրոփ, պեղուէֆ. * Ջտրտմութեիս, և զտաղտուկ ձանձրութեիս: Ո վհատեն զանձն: Թուլութեին զպնգութեի, ձանձրութեին զիոյեն. ՃՅԲ. ԺՁ. ՀԶ. * Չի մի յերկարուէ ճառիցս լինիցի ձանձրութեի ընթերցողացն. Խոր. Գ. 67: * Փոքր ինչ թէ ընթեռնուիք, և զայն ձանձրութ: Թերևս վասն ձանձրուէ ոչ երկայնութեաց զրանն. Խոր: * Եթէ ի տխրանայ ինչ ձանձրուէ ոք նուագիտցի. Նար. Ֆ:

ԶԱՆԶՐՈՒԹԻՒՆ. տպայ. յ. * Ἀχθομαι, πρασχθέω. Taedet me, molestiam capio, offensus sum. ἀχηδιάζω, acedia afficior, anxius sum. ἀχχαιέω, aegresco, deficio, ևն. Ծանրութիւն, ձանձրութիւն, տաղտկութի. յոգնիլ. պեղիլ. պէսպէս ըլնել. ծանծաղ. էօրուլմագ. խատալանագ. * Ձանձրացեալ է անձն իմ ի գառնութեց որդւոց քեռայց: Ի չարէն նա ոչ ձանձրացաւ: Ձանձրացաւ յիս անձն իմ: Բնչոյ են ոչ ձանձրացայց գալ զկնի քո: Կալ յաղօթս, և մի ձանձրանալ: Ջգարիս գործել մի ձանձրացուք: Մի ձանձրանայք զգարիս գործել. ևն: * Պաղատիս գարմին իմ առ քեզ, և ոչ ձանձրանաս. Նար. ծԷ:

ԶԱՄ. ի, ից. գ. Նոյն ընդ հյ. հեր. արտաքս կամ չոր. լա. գրինչս. այսինքն Մուզ. լայլը. վարուք. * Ձիոյին իւրովն ոյք (կամ ոյր) ի ձարն հաւանին հասանել. (ՔՊ ԷԲՐԱՏԸ ՊԻՆԴ ԲԱՆԷ) : Ջատասանս և զպարանս ի ձարիդ ձերոց և յարջառոց. Մաթ. Է. Ե ԻԷ: Կայ և ի գիրս Վ.ՈՒԻ. ԶՈՐԵ, այսինքն ի ձարէ, կի ձարեայ. իմն մազեայ: Աստ և ամի. Յարէծով, կամ ըստ ոտի, որպէս Զարեայ՝ այսինքն մազեայ իսկ ԺՈՂ. ԲՈՒԷ. * Ցանցիւք ձարեօք, կի չորեօքդ գրելի է չարջ. յն. ցանցիկ չարաս:

ԶԱՄԱՁԻ. ած. Որ է ի ձև ձարի. մազի նման, կամ մազեայ. * Առասանս ի խատագոյն ձարամձ այծից (այսինքն այծեաց կամ այծէից). Մաթ. ԻԷ:

ԶԱՐԻՒԹ. ած. իբր ձարաս. Մազոտ. թաս. * Ասաս Թէ ձարի գոցիս ըստ հասասայ Թաս. մազոտ իցես, և պիղծ բարոյիւք իցես ևն. Կոլ. ծԷ:

ԶԱՐԽՈՑ. ոյ կամ ի. գ. Խոտ վարասարի՝ մանուսաերև, մշուսականաչ, ի խոնաս վայրս. այլ իբր անէծս: Բծնչէ. ուր կոչի և Դիւսաձար, Գասվոս ձար. Գեհանիձայ, խոզի մազ, Քրհոռի գիծն. * Պատբէզ խոտս, ձշնալ ձէրէ. յն. ձδίαντον. այսինքն անէծս. տրիχομάνες, այսինքն մազ ուրուսականաց. լս. Capillus Veneris. այսինքն մազ սպիրս. գիսոսայ:

ԶԳԵ. գարի՝ յիս խարխլոյ խոշոր ազատեալ. Եթէ, պատրաստ, պատրաստ. Far decorticatum. * Ջգարին ձաւար արուս: Ձաւար գարի տուր (քուսահին). ևն. Վ.ՈՒԻ:

ԶԳԱԿԱՆ. ած. Ἑρολκός. Attractorius. Ձգողական. ձգիչ. փայտ. լԷՒԲ. * Ձգական և կորզական ունի ուժ ի ջրոսելին: Ազգողական և ձգական է տեսիլ աչաց քան ղսուր ականջաց. Փիլ. խոսած: Սարի. ԺՀ:

Եւ իբր կարի ձգտեալ. ուժգնագիրկ. Συντονώτερος. Intensior. * Ձգական և ուժգնագոյն քան զմարմին, և գիշագոյն և կուզագոյն քան զսակերս ստացաւ զօրուն՝ լիլքն. Գրած. գԻՒ:

ԶԳԱՆԿ. նաց. գ. Ձգումն, և ձգարան. առանձին առմունք՝ Տիղի սիռելոյ և չորացուցանելոյ որպէս զսպուխոյ, և կամ զովացուցանելոյ. (ՀԵՐ. ԴՂԼՈՒ. Թ. ՀԵՐԻՒ.) Ψυγμός (պաղոտմն). Siccatio. (չամաքումն). * Ձգանք ուռկանաց եղիցի ի մէջ ծովուն: Եղիցին ի ձգանս ուռկանաց: Ձգանք ուռկանաց առանձինն եղիցի. ԵՒԼ. Ի. 5. 14: ԻԷ. 10: Իսկ Ոսի. ԵԶԲ. Իբրև զսահման ձգանաց ամենայն ընթացեալ անցանէ ». իմն բնութեամբ ևն:

ԶԳԱՐԱՆ, ի, ած. գ. Առասան. չուան. ըստ որում ձգեալ կամ ձգելի, կի ձիգ կապելի. Ի.Ի. ՀՁԻՐ. իս. Spago. (ՒՆ. օրաց, ձգել.) * Եթէ յուսոյն ձգարանն առաջերան յանցանաց հատեալ կարիացի. Նար. Գ:

ԶԳԵՄ, եցի, եալ. ն. Արմատն է Ձիգ. լծ. և արձակ, իբր առ ձգեալ. որ լինի չարժմամբ արտաքս կոյս, և յինքն կոյս. (ՀԻ. և Թ.Լ.Ի. ՀԶԻ, ՀԵՈՒ. ՈՒԶԳ. ևն.) Քանզի ասի՝

ԶԳԵԼ. Ἐκτείνω. Extendo, porrigo. διατείνω, προτείνω, παρατείνω, protendo, ևն. ՀՊԵՏԱՀԼ, ՀՊԵՏԱՀՈՒՄ, expando, ևն. Տարածել. սփռել. երկայնել. ընդարձակել. կարկառել զձեռն. ձկռիլ. ևն. ԵՐԻՆԵՒԵԼ. ֆռել. ՈՒԶԱԼՄԱԳ, ԵՈՒՄԱԳ, ՀԵՐՎԵՒ. * Ձգել զձեռն, կամ զոտս ազատան ի վերայ գետոյն, կամ զծայր գաւազանին: Ալ՝ ի ձգել Լարա ձգել Ձգել զվարագոյրս. զերկինս իբրև զխոնարհ. զխարիսխ. զաղեղն. զոտս. զչափն սահմանեալ ի վերայ երուսաղէմ. զհիւսիսի զընչելս. գործիս թողուցոց. ցանց ոսից: Որ ձգի ի ծուխ մեծ. կամ յանապատն, կամ միւնգ ի ի սիգոն: Ձոգան ընդ ամենայն ձգեալն (ՔՊ ասլաածուԹի, գաշտ. անապատ): Ձձեռս իւր ձգէ յօգուտ: Մի ձգեսցեն զձեռս իւրեանց յանօրէնութիւն: Ձգեաց անապատ զհանապազորհս իմ: Մի ձգեր զպարկուճի քո աղջկ միւնչև յապտ: Մի ուրիք հետի ձգիցեք երթալ. ևն: * Նկրկիս իբրև պատակ ասի, և երկինք իբրև զսահման ձգեալ ձգեցեալ ձգեցեալ ձգեցեալ ի վերուստ. իսկ ձգելն զայն յայտ առնէ, Թէ որպէս ոք զհանգերձ ինչ գիւրաւ տարածանէ, մեկնէ, այնպէս գիւրաւ ձգեաց զերկինս. Գէ. ես: * Ձգացի յուզեցեալ. ՃԿ. իմ. ԷՐ: * Մի ոք տղայոցարոյց մեզք ձգեսցի առ բանս. Շ. ես. յԿ. զԻ: * Ձգել զպատ ոնց ժուժկալուել մինչ ի կէտոյ ևն. այսինքն յերկայնել. Շմոխ: * Ի վերայ ամենայն դարուց ձգեաց զքանս իւր. ԵՀԷ. համաբ: * Մինչև ցվախճան մեծ ասէ, փոխանակ ասելոյ Թէ Նարեսաս ժամն ձգելն զնացան: Չի մի ձգիցեմք զժամանակս, և ծախիցեմք մագասլամ. Կ.Ի.Ա. ԼԿ:

ԶԳԵԼ. Ἔλκω, ἕλκω, σπάω, ἑκσπάω, ἑπισπάω Traho, extraho, attraho. Քաշիլ յոր կոյս և է. և Կորզել և կրել. փաչել. լԷՒԼԿ. ԹԷՒԿԷՒ. Ե ՎԷՒ. ՎՉԷՒԼՒ. ԴՈՒՐ ՀԱՆԷԼ. ևն. * Ձգիլ զլուծ, կի ասաս ի գաշտի. կամ պանաք. ցանցիս. կապանաք. կամ զուսկանն, զգործին ի ցամաք: Ձգիլ սրտաբոյ տա-

Ձարին . կամ՝ի հրապարակ, ՚ի տաղնապ , ՚ի գիտուիլ : Ձգեցից առ իս : Ձգել զսուր, զբան: Ձգել՝ի ջրոյ (՚ի գուբս) : Ձգելըզդուռն զինի : Ձգել զօդ : Ձգել զմեղս իբրև հրկայն պարանաւ : Մի՛ ձգեք յանձինս զսահմանս. են : կամ՝ Մտանէ արեգակն, և ՚ի սահլ իւր ձգի (այսինքն կտուընէ) : Եկին ձգեցան՝ի քաղաքէ անտի : Փորձի՝ առ՝ի յիւրոյն ցանկութենէ ձգեալ. են : Չուս ա նուչութենէ բուրեալ, որպէս զի զմեզ զամենեսեան գրեթէ՝ի քուն ձգել ճճ : Ձգել զոտսայնս իւրեանց զգլխովք նորա . Աթոռ . (որ հայի և՝ յաջորդ նշ) : Զընկերին չահս, կամ զիս պատիւն յինքն ձգել. Յճխ . ի. ծիշ : Ի՚ռնէնագ առատութենէ առատաձիս ձգելըԶԱՆ զսրեան խոնաւութենի. Նար. իշ. կե : Ձգել՝ի հաւատս . Իգն : ՚ի կարծիս (այսինքն ընդկարծելոք) ձգել. Լմբ:

ԶԳԵԼ. Τοξεύω, κατατοξεύω. Jaculor, sagittas emitto. ῥίπτω, ἐπιρίπτω , ἐκπέμπω , projicio, injicio, ejicio , emitto, և այլն : Ձիգ գնել. նետաձիգ լինել. և ընկենուլ, զընկենուլ, արկանել, արձակիլ, թողուլ՝ի վայր.(որև ումկ.)հէնաս կամ ինչ էի կամ չէ. գէլ. ջուզ՚՚. գիլել. (լծ. ընդ ելնել) որպէս և նետել է իբր նետաձգել աւմագ, քըլուիմագ , ուղղա՚ աղաղ՚ պէր ինարաքա պրագմագ. Ձգել զնետ կամ զվիթին կի՛ զքարինս : Ձգեա , և ձգեաց: Ձգեացէ նմա զամենայն անօթ խաղաղահուն: Իբրև՝ի նետէ ձգելոյ՝ի նպատակ : Արմատս ձգեալ և այլն: ՚Ի խուռն քարանց ձգելոյ . Ճ . ի : ՚Ձգել զանձն՝ի խոնարհ (այսինքն արկանել՚ի վայր). Շ.ճգի : ՚Ի խոր խորատ չարեաց ձգես. Լմբ. պիբգ: ՚Բառնալ սանձ յանհաւատիցն ձգեցաւ զկնի աշակերտացն աւետարանին: Տուգանք և զկուանք ձգեցին՝ի վերայ մեր. Սրգ . ա . պ . ի : Ն ա . յն . է : ՚Ձքաւորն և ձգելին յամենայն պատճառէ բարելոյ.(ընկերիկ. յէ՜ծ).Ո.ի.յհ.իէ.14:

ԶԳԵՈՏ.Ֆ.Արմատն Ձգատալոյ. Ձգըտալն . ործալն . զգայուն. ՚Ի չատ կերա կրոյ , և՝ի սատմանքին՝ի վատուժութենէն ձգեռան հոտած գայ : Նեխած ձգեռան՝ի յաղկի փոխի . Մի . իծլ:

ԶԳԻՉ . ա . Ձգօղ. ձգողական. քարշօղ. ֆաջլ. ՚Եւ հեչտուլն ձգիչ : Խմորոյ նմա. ՚Նեցուցանէ վասն ձգիչ զօրուէն : Ծառրուէն իւր ձգիչ նորուն է՝ի խոնարհ . Սրգ . ա . պ . ի : Իգն : Վէշօր . ծ:

ԶԳԶԳԵՄ՝ հցի . Ն . Διέλκω. Diduco, διακρίνω, dijudico . ἀντιτείνω , vicissim tendo. Ա՚ր անդր ձգիլ բուռն կամ ուժպ քարշիլ. ֆալ՚ըշէլ, ֆալ՚ոէլ. լէոիլաիրմէ . ՚Ա՚ր գատապիտեալ, և ձգձգեալ ՚ի գատաստան յամենայն երկրի . Երեմ . ծէ . 10: ՚Դատաիմեալ, և ձգձգէ . և բեռն՝ի վերայ ուսոց գնելով վարէ . Երէն . ծիւ : ՚Ձգձգէն փեսեն յամենայն կողմանց զմանուկն . Ո.ի. ծ. է . 18: ՚Ցամաքումէ՚՚ ձգձգիլ (զքանն յայլևայլ կողմն) . Բրս . կղ : ՚Ա՚ր անդր ձգձգեալ, մինչև լուծանիլ միմեան. Ցճ.կե: ՚Ա՚ր անդր ձգձգելով յերկոցունցի բազմապատկումէ՚՚ . Փիլ. լէն : ՚Ի մեծագոյն և նկրաիլ վաստակ ձգձգեն, զի մեծապէս հպարտասցի. Եսաիր . ծէ :՚ Բազմութենիւք աբեղայից առեալ խաչ մի՛ ձգձգէին առ միմեանս . Մխ . ասր :

ԶԳՈՂԱԿԱՆ, ի , աց . գ.՚Ελκτικός, παρέλκων . Extracticus , attrahens. πρατείνων , porrigens . որ և ԶԳԱԿԱՆ . Ձգիչ. քարշողական. և կարկառիչ. ֆաջլ, ֆալ՚ըս. Ն երինջըներ.՚՚Ոչ ձեռն ձգողական՝ կապարան ձգողական : Ա՚ռասանաք ձգողականացն. Նար. ծէ . ծէ . Ն իէ : ՚Ա՚ռակէ՚ի իմոր յաղագս ձգողական զօրութենէն : Ալամդգ օտալտուկք ձգողական զօրութենէն . Երէն . Նխե: ՚Ձգողական խոնաւութենէ ընկնի : Ըստ ձգողական ընդհանրաբանութենէ՚ի նոսին՚ի բանս պատէ. Նէոս . էրգ : ՚Քաղցր և ձգողական յորդորմամբ առանց խրտուչութենէ յոյ . Սրի . հանգ :

ԶԳՈՒՄՆ , ձգման . գ . Ձգելն , և իւն . ՚՚ամենայնին՚՚ . որպէս Տօրածումն. ձկտումն. բերումն. և գաւչումն. և ընկեցումն. ՚Ձռաց ձգումն : Ձգմամբ անարատ ձեռին քո՚ի նմա : Ո՚չ ձևուիդ միայն ձգմամբ հպատուրելոյ՚ի : Ձեռադիր ձգումն առ ցատումն : Ձգումն երկնից (խորհուրդ.) Աթոռ . Ղբա : Շար : Նար : Տծառ : ՚Յաղագս երեքառունցն ձգմանցն , և հերակլեան քարանցն. Պղաթ . գ.ի: ՚Յանհնուն հատանեն այոց բանից ձրգմունք . Դր . գ . Ի . Ի : ՚Լուսոյն ձգումն . Երէն . ոա. երս: ՚Ի ձգմանէ սկզոյ. Լմբ. պիբգ: ՚Ձգումն ըմպելեաց , կամ չնչոյ . Նար . ա՚՚ . Նէոս . Նա՚ը : ՚Ձգումն քարանց. Ո.ի. ՚ի ծելիս:

ԶԳՈՏԱԼ, ը նոյն և ուկ. Ձգեռա կրեր. ործալ. ցգայուելը ըսէ՚՚ոգ . ՚Ի վերայ սեղանոյն ձգեռալոյ . Մ՚՚ելին :

ԶԳՏԱԼ.Տ. ԶԳՏԻ.՚՚ ը՚՚նչ.՚Մի՛ ձըգտար ձեռօգդ . Ո՚՚իէ՚՚ը :

ԶԳՏԱՊԱՐԶԻԼ, զեալ. յ. Ձգաելով պարկիլ. աղէնաւոր լարիլ. ՚Ձգտապարզեալ են յինքն. Բրս . յի՛ :

ԶԳՏԵՄ. կամ ԶԿՏԵՄ, եցի. Ն. Παρεκτείνω, ἐπεκτείνω, προτείνω . Contendo, extendo , protendo, և այլն . βάλλω, mitto . որ և ԶԳՏԵՁՈՒԾԱՆԵԼ . Յոյժ տարածել կամ ծաւալիլը յառաջ ձգել. ընդարձակիլ կարի երկայնել պրկել. և Ձգձգել. յիփ յիփ ֆալիլ , էրի՚շէնել, ֆեծըշնել. ՚՚ըփը ՚՚ըփը ՚՚էրֆէ , ուղղնմագ , պէօյհ՚՚ուֆէ , ըֆ՚իչիրֆէ՚՚ . ՚Ձգեցին ձգեցին զգաստակս ձեռացն : Ձգեալ ձգեալ զել չառաւիղն: Ձարչալար ձգաեալ տրմատս. Նար . իլ. Ն ծբէ : Փաբպ : ՚Ձգտել զքանն , զքանս , զամբաստանութենէ, զփոյթ , զլուծելգնութենէ. Յճ . իմ. էբե : կալ. ծէ : Ո՚՚ի . յհ. ա . 11 . 12: է . 39:

ԶԳՏԵՁՈՒՑԱՆԵՄ կամ ԶԿՏԵՁՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի . Նոյն ընդ վ. ՚Ձկտեցուցանել զանձինս : Ձգտեցուցանել զարմատս. է . իր. ծ . 14 : Երեմ. ծէ.8 : ՚Ձգտեցուցանել զլինքն, զինքեանս. զուժգունս . զխորամանկս (զնէ՚՚ի , զինի , զմիասն , զքննուելիս , զբամբասանս , զոգին ՚ի նպատակն . Պիս : Փիլ: Եսս . պամ Ո՚՚ի . յհ: Լմբ . պիբգ : Սրգ . յսպ. է : Բրս . հց : ՚Ձկտեցոյց տարածեալ գատաւորն զՀարցանիէն իւր ՚ի վերայ ամենեցուն. Եէր . ծն: ՚Ձկտեցուցանել (այսինքն պրկել), ակահիւլ քարինս ՚ի պարանոցն. Ճ. Ա՚՚ոչ յանընդելական մեծամեծս ձկտեցուցանէին . Ա՚՚ֆ :

ԶԳՏԻՄ , կամ ԶԿՏԻՄ, ձեցայ , ել. յ . Παρεκτείνομαι, ἐπιτείνομαι, և այլն. Extendor, intendo, attingo, feror . Ցառաջ ձգիլ բերիլ. նկրտիլ . գուն գործել հասանել . Ձգնիլ մրցիլ. երկայնիլ, յերկարիլ , ընդարձակիլ . ՚ Մի՛ ձգտիր ընդ մեծատան: Ցառաջս քաջասուն ձգաբեր. Ա՚՚ոի. իծ. կ: ֆ. ֆ. ֆ. 12: ՚Ցառաջիկայն ձգտիմ. Բրս. հց:՚՚Ոսոք՚ի խոնարհ կողմ ձգտելին: Ըստ փառաց աշխարհիս ձգտին յանդգնութենէ՚՚ Ձըգտեալ յերկայրեր գործն. Փաբպ:՚Ձգտիլ հասանել կի՛ ձգտիլ յանչափն, կի՛ ընդ ոլորտս աշխարհի , ընդ գաւառս բազումս , մինչև առ մեզ. Ցճ. իմ. ա: Նար. ծէ :Լմբ. իմ. Նէոս. պամ: ՚Ձկտեցան պատիճքն պատուհասիցն մեզացն նորա՚ի վերայ ծնունդս նորա. Եէր. ծն: ՚Ամենայն մեծամեծ պաճնչելիքք՚ որ աստ լիցեն, եթէ ձկտեսցին (բանդատութենէ՚՚) ընդայն բարութենէ՚ որ անդ իցեն, նուազուելիք երևին. Եէր. համբ: ՚Ձկտելին փոքր մի յուղղութենէ: Ձկտի մտացն աչքք առնա: Ձկտեալ կորովի բբոք . Լմբ . ա. Ն ամբ : ՚Յայն հինչ ձգտել, որ՚ի վեր է քան զզայութենէ. Նէ . ծ . ի: Իսկ Եէր . էր . ՚Երբեմն ձգտին իբրև զերկարատ. իմն զերկարելն վանկից :

ԶԳՏՒ. Χασμάομαι. Hio, oscito. Ճապկատիլ . Ճապկէրէլ. ձեգ լարիլ մարդոյ կամ անասնոյ՚ի յօրանջելն. կէրիլմէ. ՚Զգտիլք, յօրանչէիք : Ո՚՚ չ յօրանչիցէ և ձկտիցի և ընդայմանայցէ յաղօրմն: Յօրանչիցի մի՛ ձգտիցիմ. Ո.ի. ՚. ա . 22 : է . 4 : ա . փխ . ծէ : ՚Յօրանչելն և ձգտել: Ձգտելն հմուտ բժիչք՚ի մէծերելոյ տկարացոյ աստի. Եէրիի: ՚Մէրձ յօրանչել մերձ ձկտել. Վէշօր. է: ՚Եւ գուկաս՝ յօրանչեա և ձգտա.Լմբ.պիբգ:

ԶԳՏՈՒՄՆ, կամ ԶԿՏՈՒՄՆ, տման. գ. Ձգտիլն՝ ըստ ամենայն առման . ՚Բանիս ձգտումն : Ձկտումն իւրի , կամ մեքենայից . Նար . ծէ: Յճ . իւ : ՚Թօղծափուն, և ձկտոչմն և տտկումն պտի. Նաատ. է . 10 : ՚Յօրանչելն , և ձկտումն առնեն զչիւանդացեալ մանկամբ . կանռ :

ԶԵԱՀ՚Ն .ՀՈ՚Αὐτοί ὑμεῖς, ἐν ὑμῖν αὐτοῖς.

ԶԵԱՀՈՑՆ . ՀVos ipsi, ex vobis, de vobis. Դուք՚ի ձէնջ, կի՛ ձեզ ,անձամբ անձին, դուք ինքնին. յէնէ , յէնէ , յէնէոլ, զաաէ ինէրմէն. ինչ ինչպէն , ինքնինչպէն , ինքոր պաչընչա . ՚Դուք ձեզէն երթայք ժողովկեք ձեզ յարգ. Եւ . է . 11 : ՚Դուք ձեղէն իսկ գիտէք. Գծ. ծէ . 25 : ՚Դուք ձեզէն տուք ղնչաց . ա . Ի՚՚ . ծա . 13 : ՚Որպէս և դուք իսկ ձեզէն վկայեցէք . Եէրիի: ՚Ձձէրն ձեզէն տեսէք . Յճ . իծ : ՚Ձեզոյն զձեզ ճանաչելով. Փիլ. յէ: ՚Ձեզոյն լսյնեալ տոհմականս բազմացուպիք . Կալ . ծէ:

ԶԵՂՈՒՄՆ , զման, մաթ . գ . Ա՚՚րուի յարկայ՚ի ձեռն ձեղուան. ՚Նոցուն վկայութենէ հաստատելին ամրապահակ ձեզմամբ զՀոգեղոր չինուածս. Ա՚ահմն :

ԶԵՂՈՒՆ, ուան, անց. գ. Στέγη, ὄροφος, ὀρόφωμα. Tectum , tegmen. Στέγασμα. Contignatio, concameratio.ἐπίβασις,ascensus. εἴλημα, involucrum, integumentum. (լծ. յն . պՀԷդ .յորմՀ՚ ասիկոն , գասիկոն.) Ծածկոյթ վ.ընայարկի տան . յարկ . որ և ՏՈՒ (ըստ կորինթեաց) . Ծածկել, ծածկուիլ. ասիս. Եօրինս, Եաչան , ԵվԽաՀԻս, պամ , պամ. ՚Ձեզուն տապանին , կամ տան , կամ գաՀաւորակի . Ծն. ը. 13: է. ճ. գ. 7: ԵվՀի . Խա. 8: Երգ . գ . 10 : ՚Արեգակն՚ իրրև Հրագ մի՛ ի մէծի ատն՚ի մէջ ձեղուան և յաստակի լուցեալ . ԵՂՀի : ՚Ձեղուն յարկաց: Թանձրութենիւք, կամ զգուշուի ձեղուանց. Նար : Կալ: Լմբ: ՚Ձեզուն պահէ յանձրեաց : Գեղեցիկ ձեղուամբ յարկիալ Ո.ի.յհ: ՚Ի ձեղուանէն կախելին զանգամալոյծն. Ո.ի.ՀՈ: ՚Երկինն զգուէն ձեղուան : Խմաստագործ ձեղուանցն բարձրութենէ լայնացեալ. Նէոս. Ւոպ: ՊիՀէդ: ՚Ի ձեղուանէն երգա լուսամուտս. Վ.դն . ագ : ՚Ընդ պատուհանն ձեղուանն ելելաչ. Շ. Բաբէդ : ՚Գնակել զկողմ մի ձեղուան նաբին . Եոս . գբ: ՚Ձեզուն իսկ (գլխոյ կամ սկաւառակի) ոսկր է՚նախ չուրջ իսկ գըոլորոլին սմս չարամածելով. Պիաբ . փխ:

Իսկ ՎԵՐԻՆ ԶԵՂՈՒՆՔ ԲՍՐԱՆՈՑ , է Ա ռաստաղ բերանոյ . ՍՊԵՐՕԱ , palatum. գխմ. գամագ : Դամասկ :

ԶԵՂՈՒՆԱՀԱՆՔ . Ըստ հինն բաս. Պաստուհանք . պաճա :

ԶԵՂՈՒՆԱՆԱՄ, ացեալ. ը Իբրև ձեղուն լինել կամարաձև. ՚Իբրև՚ի ձեղունացելոյ իմն որովայնէ(կեսին)ըմբռնեալ ծածկիմ.փիլս.ի:

ՁԵՌԱԳԷՏ, գ֊ել, ոտց. ա. փ. Էργάτης, Operarius. τεχνίτης, χειροτεχνής, opifex, artifex. Գ֊ել ձեռագործութեան. Ճարտար ձեռնարուեստ. արուեստաւոր. Ճարտար. բանագէտ. իմաստուն, վերգիտ. սոփա. *Ձեռագէտք արուեստին, կամ Ճարտարուե. Գծ. ծ֊ի. 25: Ոսկ. յհ. ա. 40: *Եթէ ազգատ իցես, այլ ազատ ես. և եթէ ձեռագէտ ինչ ասկայն քրիստոնեայ ես: Ցովսէփ՝ ծառայ, և ակնիւզատ՝ ձեռագէտ: Ձեռագէտն հնարս հնարէ: Ի ձեռագիտացն իւրաքանչիւր ոք զիւր արուեստն գիտէ֊Ոսկ֊վրէ: *Իշուն սիմոր առ ձեռագէտ եղիցիկ. Սեբեր. ֆ: *Ձեռագէտ արուեստաւոր. Ոսկ. ք. կոր: *Որոյ քալուքի ձեռագէտ Ճարտարապետ ասծ է. Եփր. եփր:

ՁԵՌԱԳԻՏ, գէտք. փ. Գործ արուեստաւ գիտի. Ճարտար գործած. *Երկինք և երկիր, և ամենայն ձեռագէտ արուեստից որ ստեղծան. Ցձի. ֆ: *Սա է, որ ձեռագիտացն և պայծառագոյն արուեստիցն ասացելոց գըլսակ. Փիլ. բագն:

ՁԵՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ֊ի. Ձեռագործ. Ճարտարութիւն. * Ձձեռագիտութիւն կոչին յամօթ առնել. Գէր. էս:

ՁԵՌԱԳԻՐ, գրի, և ոյ֊կի՞ **ՁԵՌՆԱԳԻՐ**. փ. Χειρόγραφον. Chirographum, manuscriptum. ὑπογραφή, subscriptio. (իսկ ածակ. χειρόγραφος, manuscriptus.) Ձեռամբ գրեալ կի՞ ստորագրեալ գիր, թուղթ, մատեան. հակ. յետագիր. գիր ձեռին. ստորագրութիւն. գաւառականիք. յետագիրս եւ եմաչըս, ԻՀ֊ԽԻ, խնդա, խոգոր. *Ջնջեաց զձեռագիրս մերոյ հակառակութիւնն. կոչ. ֆ. 14: *Ձեռագիրս յանցանաց, կամ պարտաւոյ ադամայ. Ցհ֊ին: Ը. ԻԳ: Սարգ: *Որ է նշանակ ասէ, իմ ձեռագիրս: Իւր ձեռագրով զոչընդոհս ասայ. Ոսկ. ֆ. ԼԵ. Լ. կոչ: *Ընդ կայսերական ձեռագրիւն. Ցհ. կի: *Հաստատեր ձեռագրով. Մագ֊կֆ: *Տամ ձեռագիր ես՝ որ ոչ ընդդիմանամ: Ը. ՌԼ: *Գիրն պարտաց ձեռնագրին. Ոսկ. յհ. ա. 38: *Զայնակցութիւք և ձեռնագրով ամենայն երդմանց. Գր. փղ. ՌԼ: *Ա՛ռ՝ ի ծառայէն ձեռնագիրս: Ձեռագիր իմ ստուգեալ. տուաք քեզ ձեռաց գիր: Ա՛յս ձեռագրովս ընդ քեզ՝ ի դատաստան մտից. Հ=Ցնվ. ա: *Վտահացուցանէ զքեզ ձեռնագրով իւրով. Ցձ: *Արկին և կնքերքն ամենայն ձեռնագիր պաւանից. ՃՃ: Ես֊ղ. ֆ. 8: *Ցառաջ քան զվճռագատորին ձեռնագիրն արկանելոյ քարտէզ (լոկ). Սեբեր. ֆ: *Ոչ զմծամածն կամ զպղծիւ դրոյ ինչ այլ գրոսի ձեռնագրէ յայտ առնէ. Ոսկ. փղ. (որ է պարզապէս գիր, կամ գրչութիւն:) * Ես նմա ձեռնագիր, և պարտգօս՝ մի ծիրանի. վրթ. ֆեղ:

ՁԵՌՆԱԳՈՐԾ, ի, ոց. ա. Χειροποίητος. Manufactus. յետագ. վինած, վինածս, բանած. Ձեռաք գործեալ, ձեռակերտ. *Ձեռագործ տաճար, տաճարք, որպես Թիւնք: Ջկուռս ձեռագործս. ևն: *Ձեռագործ է այս աշխարհս. (այսինքն արարած.) վրդ. ծն:

ՁԵՌԱԳՈՐԾ. փ. Χειροποίητον. Manufactum. Գործ ձեռին. ձեռաք գործեալ ինչ. գործած. արհեստ. բանած կամ հնսած բան, յետագրեան գործ. *Ի ձեռագործս քո խորհեցայ: Սղ. կղ. 5: *Ձեռագործ Ճարտարի. Օր. ԻԲ. 15: *Վաճառեալ զձեռագործն. Նստել՝ ի ձեռագործի: Ալ ինչ ձեռագործ ոչ գիտեմ. վրթ. կղ. ծա. ևն: *Ջձեռագործս ստուգութիւն կատարեացն հանդերձ սի վարուք. Ցձի. ծա:

ՁԵՌԱԳՈՐԾ. փ. Արձան կամ պատկեր գից. կուռք. գրօշեալք. *Ձեռագործն ա֊նիծեալ. ինքն, և որ արարն զնա: Մի առ նիցէք ձեզ ձեռագործս: Ոչ պագանեն երկիր ձեռագործացս: Ջփայտեղէն ձեռագործս ձեր. ևն:

ՁԵՌԱԳՈՐԾ. իբր Գործօղ ձեռաք. ձեռագէտ. *Ձեռագործ արուեստին. փիլ. տյլոբ: *Ջգործիսն զամենայն, որպ ինքն է ձեռագործ. Ոսկ. յհ. ա. 10:

ՁԵՌԱԳՈՐԾԱԿԱՆ, կամ **ՁԵՌՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ**, ի, աց. ա. Արհեստական. ծառայական (արհեստ): *Բանական ... և ձեռագործական: կէաք ղբերթոզական աբուեստ, յորով և զձեռնագործականն առնի՝ ի կիր. Փիլ:

ՁԵՌԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. Χειροποιέομαι. Manu facio. Ձեռաք գործել. առնել. կազմել. զձեռագործ ինչ. չինել. *Ալ իմ ձեռագործեաց զերկինս: Հրամանն տալ ձեռագործել. փիլ. յոբ. Ե. իմաստ: *Ջձնչգրիան տեսիլ՝ ի նմա ձեռագործեալ՝ ի նիւթոյն. Նիստ. կոչ: *Ի ձեռս ձեռագործողին էր. Ոսկ. յհ. ա. 11:

ՁԵՌԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. փ. Χειροποίησις. Manuum labor, vel actio, et creatio. Ձեռագործելն. գործ աչխատութեան կամ ծառայական. ձեռագործ. և Արարչագործութիւն. *Ջիւրոյ ձեռագործութիւնն զկաստատեալ. Ջարուեստ ձեռագործութիւնն ան. փոյթ արարեալք. Ճ. Ա. Ագաթ: Նանայ: *Ջտիւս յոգոյնս միանգամայն և՝ ի ձեռագործութիւնս ծախեն. Ոսկ. ֆ. ա. 8: *Ոչ եթէ զձեռագործութիւն միայն, այլև զնիւթն ըստ իւրաքանչիւր պիտոյից. Ոսկ. յհ. ա. 4:

ՁԵՌԱԳՐԵՄ, կամ **ՁԵՌՆԱԳՐԵՄ**, եցի. ն. Χειρογραφέω. Mea manu scribo. Ձեռամբ գրել, ստորագրել. գաւառ. Ձեռագիր գրել, յետ֊վը գրեալ, յետ֊ գնել. եմ ինչ եալ֊ագ, խոգոր֊ագ. *Ցորոց վերայ ձեռագրեալ է ամենայն արիւն տղայ. Ագաթ: *Ձեռագրեցաւ մեզ ազատութիւն նշան. կամիր ձեռնագրել զմարգիկ՝ ի կենաց գիրս. Ճ. գ: *Ջձեռնագրեալս զնոսն կարծիցաք. Ցհ. կի:

ՁԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. փ. տ. Ձեռագիր. *Անիծիցն մեզաց և ձեռագրութենն կալով՝ ի վերայ. Ոսկ. յհ. ֆ. ձկ:

ՁԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. տ. Ձեռնագրութիւն. *կացեալ յաղօթս՝ ձեռագրութիւք զանձնեսեան բժշկիր. կազմանդ:

ՁԵՌԱԾՈՒ. տ. Ձեռնածու:

ՁԵՌԱԿԱԼ ԱՒՆԵԼ. տ. Ձեռքագալ առնել. *Ջքաղաւմն ձեռակալ տարութեամբ՝ ածին առ խոսրով. Աբծր. ֆ. 3:

ՁԵՌԱԿԱՆ, ի, ոց. ա. Χειρώς. Manualis. Որ ինչ ձեռաք լինի. արհեստական. *Ի վերոյ ձեռականաց արհեստից. Սահմ. ծփ: *Ա՛ռ՝ ի ձեռական նիւթոյ տրամադրեալք. Ասաք. նիկ:

ՁԵՌՈՒԿ. Ὑποχειρώς. Qui sub manibus est, tractabilis. և alumnus. ἴδιος, proprius. Որ ի ընդ ձեռամբ. որպէս ձեռաւուն ոք, և որպէս սեպհական, իւրական. յետոյ փոխ եղածք, առնեցածք. ըստգ, ենթգ, դուսի, տաճուսս. *Մարմնոյդ չիշխեսո. և զկրտդ ձեռակալ կոչես: Ջմի ասիցես քո. զի ես ոչ գիտեմ որ ինչ ձեռական իցէ֊ Ոսկ. եդես. ի: *Ի տղովուղդ ձեռական անուանեցան ամ. Ագաթ: *Ըստ սիտրճից իմն ձեռական և նոր ստեղծանել պայազատս. Ցհ. կի: *Նահանգին տարունոյ գրի. գործ ձեռական իշխանութենն. Բառս. ֆ. ի:

ՁԵՌԱԿԱՊ, կապք, պոց կամ պից. փ. Χειροπέδον, χειροπέδη. Manuum vinculum, manica. կապանք կամ շղթայ ձեռաց. գուգաղ, ֆեյտ, ֆեյտիւզենք. *Ձեռակապք երկաթեայք: Կապեալք ձեռակապք: Ձեռակապովք կանգնեցին: Լուծի զքեզ՝ի ձեռակապացդ. Սղ. ճխ. 8: Ցոբ. ա. 8: Ես. խբ. 14: Նաա. ֆ. 10: Իրեմ. ի. ա. Ե. 4: *Կապեալք՝ ի ձեռակապս: Դնել՝ ի շղթայս և՝ ի ձեռակապս երկաթից: Շղթայից և ձեռակապաց: Աստրամ ձեռակապով յաթգելանաց անկանիցին. Սեբեր. ֆ: Ցհ. կի: Ես. պմ. ա. 38: Մաթ. ի:

ՁԵՌԱԿԵՐՏ, ի, ոց կամ ից. փ. Ձեռաք կերտեալ ինչ. գործ ձեռաց, առեզծուած. յն. գործ ձեռին. *Պացուցեր զնա՝ ի վերայ ամենայն ձեռակերտաց քոց. Սղ. ը. 7: *Ահա ողորմութի՛ ձեռակերտի քո. վրթ. կղ. յ: *Քո ձեռակերտից. Նաա. իբ: *Ահագին զյատաջագրեալ ձեռակերտս ո. այսինքն զայս իմ գործ. Նաա. յի:

ՁԵՌԱԿԵՐՏ. փ. Դաստակերտ. դիպ. աւան. քաղաք. *Ընկեց ձեռակերտ մի, և կոչէ զանուն նորա գեղամի. Խոր. ա. 11. տճա և ֆ. 27. 31: Ցհ. կի: Աբծր. ա. 3: ը. 11:

ՁԵՌԱԿԵՐՏ. փ. Ձեռագործք, կուռք. *Քակէր զձեռակերտսն եղ իպոսոի, որով կռամոլութիւնն քակեցաւ. ճ. ժ:

ՁԵՌԱԿԵՐՏ. ա. իբր Ձեռակերտական. արհեստական. նիւթական. և Ձեռական. սեպհական. ինքնակամ. և Աչխատասէր ձեռաք. ձեռագէտ. արուեստաւոր. *Ձեռակերտս եկեղեցի. Նաա. կի: *Ձեռակերտ ազքատութեի և կարօտութեի կազմեցին. փիլ. փոխան: *Ամք ձեռակերտք՝ ազքատք էին. Ոսկ. էիւղ. ծէ:

ՁԵՌԱԿԵՐՏԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Արհեստական. նիւթական. *Ո՛չ եթէ աճռաք արկեալ կան ձեռակերտական մարգկային բնմ՝ ի յերկրի. Նաա. ֆէ:

ՁԵՌԱԿԵՐՏԵԼ. տ. Ձեռագործել. *Նկզեցիք երիք էին ձեռակերտեալք: Ոսկրսին լերս երուսաղէմ՝ ձեռակերտեալ արքային մեծի. ՃՃ: *Ջարմանալիսյ շինուած, որ՝ ի հաւատոյ և՝ ի յուսոյ և՝ ի սիրոյ ձեռակերտի. Սկ:

ՁԵՌԱԿԵՐՏԻԿ. ա. փ. Ձեռակերտական. և Ձեռագործ, կամ ձեռագործութիւն. *Յայլոց ձեռակերտիկ արուեստից. Եփէ. խոչէ: *Ամենեքեան մաչկապատեալք. գիտեն և ձեռակերտիկ արուեստ. Եփէ. երէ:

ՁԵՌԱԿՈՆ. ա. տ. Ձեռամբ կոծեալ, ծեծեալ, կամ ծեծելով. *Հանապազ ձեռակոծ Թոռք՝ ի գլուխ առնէին, վերս՝ ի վերայ վերաց գնէին. Ոսկ. էա:

ՁԵՌԱԿՈՆԵԼ. ն. Ձեռամբ կոծել, ծեծել. *Ջսքր կոյսն բռնապատուհաս ձեռաք կոծել. Ճ. ԲՀ:

ՁԵՌԱՀԻՒՍ. ա. փ. Ձեռամբ իւրով հիւսեալ, գործեալ. ձեռագիր. * Երիրորդ գրեցաւ այս՝ ի ձեռահիւսէն սեաոն յոհաննու. Ցիշող:

ՁԵՌԱՀՄՈՒՏ. տ. Ձեռագէտ. ա. *Ձեռահմուտ արուեստագիտաց. Ը. ԻԳ:

ՁԵՌԱՁԻՐ, ձրի, իցս. ա. փ. Ձեռամբ ձրի առեալ. և Ձիրք՝ ի ձեռանէ. պախէ. փոաճ, և պախէ. հեթիկ. *Ջոմանց ձեռաձիր ընծայիւք զմիտս հաճեալ: Աստս ձեռաձիրաւք և պատարագաք ընծայեալ զնա. Ցհ. կի:

ՁԵՌԱՄԲԱՑԻ. տ. որ և Ձեռբացի. Ձեռամբ. ձեռաք. յետ֊վ. եւ ինչ: *Յ աւիրչ ատկեաց՝ ի միջոյ հրոյն . . . զերկաքն ձեռամբացի. վրթ. կղ. իչ:

ՁԵՌԱՀԵՆ. տ. Ձեռնասպ. ա. *Ի ձեռաչէն եկեղեցեաց՝ ի գրատնս. վրթ. ոչ:

ՁԵՌԱՒՈՒՆ. տ. Ձեռնասուն. *Ի ձեռն ձեռասուն կրաբացն իւրոց հաւատոյ զամրոց: Մանկունք ձեռասունք Թիկնապանք. Ցհ. կի: Աբծր. ֆ. 12:

ձեռնատեղի, ի, ից. տ. ձեռագործ. *մանաւանդ որպէս կոչուած.* *Ցաղագս գրոչելոյ, հասանելոց ինչ ձեռատեղւոյ: Գասկեթայ և գրօչելոյց, և այլոց ձեռատեղւոյ. փիլ. ֆ. բան:*

ձեռնատեղծական. տ. ձեռնատեղծ. *ման. նուէրք, գործած ձեռքին ըստ. արտադ. և նման. եկեղեցի եկեղի, լերան. *Հատատեղաց տէր ցիրկուն՝ի ձեռատունին նոր. ԵՒԽ. ւ. 22: *Մի՛ ծնողաց զձեռատուն կամ զոր հատատով մուտքեր և ատեցուցիր. ճ. Ա: *Գազատանք առ ես՝ հայել և տեսանել զձեռատունս իւր. լ՚ք. ոչ: *Հինախանք և բնակք, ձեռատունք և ձեռնատունք մեր ոչ կարեն:* Ագաթ:

ձեռնմուխ ⋅ և ⟨Χειροτεχνής. Artificex

ձեռնարուեստ⟩ fex. տ. ձեռնարուեստ. և ձեռագէտ. *Հայոց՝ ի ձեռնադործս, ի պղնձագործս և ի գարբինս, և յայլ ձեռարուեստս. Ոսկ. կթ: *Վաճառականաց և ձեռարուեստաւորաց. Իրաս. արքէդ:

ձեռնարուեստիկ. ա. Արուեստական. *մարդկային.* *Ձեռնարուեստիկ իմաստութեամբ և զարարատեացն սիրեցին. փիլ. լին. ա. 53.

ձեռնապակալ ամանել. տ. ձեռնապակալ անոնել. *Ձեռագործս՝ ի նոցանէ ձեռապակալ արարին: Ձեռապակալ արարեալ զմագաւորն. ճ. Ա: ցկ. լ՚ք:

ձեռնիճ. փ. Գահավանակ ձեռագ. թամբ. պան. *յիշատ.* էլճիկն. Χειρὶς. Manica, χεὶρ ρᾳδιχή, chirotecha. *իս.* Guanto. *Եւ զգեցուցանեցոյ իւր զձեռս՝ի ղաւակացքա նահատակ. անուն կոչէ ազգին գնեմունիս (իբրու քանանիդա). Խոր. բ. 7:

ձեռնկիզ. տ. ձեռնկիզել. որպէս ասի. հեթինէ. և սալը. *Ձէ պարս քահանայքն՝ յորժամ յագագս երթեան, ձեռնս բառնալ, և տանել՚ի տուն. կանան. (ուր մնալ է իմանալ և զնաթեա կենդանւոյ ուտելի, ասի. ֆալ:)

ձեռնկնիել. տ. ձեռնկնդել. *Ամենայն ատեանք գազանաց ձեռընդելք երկիցին. Ոսոպ: *Եկեց եմ՚ք զան զձեզ (առաջ ձկունք), անձեզ, անոչնաս. ոչ ընդ ձեզ ձեռընդիլ, կամ օտար (վայրենի), և Ճարակելով զանգասանս. Մագ. ծգ:

ձեռնն, ռին, ձեռք, ռաց. գ. Χειρ. Manus. Եզը բազկի՚ի գաստակէ ցծայրս մատանց. թաթ ձեռաց. ափ. բուռն. գործ. ծայան չշափելոյ՝ ընկալնելոյ, և գործելոյ: Նմանութիւն, գործի, մէնորդ. գործ. կար. զօրութիւն. իշխանութիւն. բռնակալութիւն. անձն, ևն. *յիշատ.* յատ. եւ, փեսի, եղբ, եղբ. (լծ. յնխերս. սանս. փառս.)* Ձգել զձեռն, և առնուլ. Մխել զձեռն յոք կամ՚ի գործ: Հնազանդ լինել ընդ ձեռամբ: Ձեռք նորա յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն՚ի նա. Հանել զմատունին իւր՚ի ձեռանէ իւրմէ՝ եդ՚ի ձեռին յոմանէ. Երկուս ապարանչանս՚ի ձեռս նորա: Վասակաք կամ արգարութիւն ձեռաց. Գործել ձեռօք: Ահաւասիկ աղախին քո՚ի ձեռս քո: Ի գործոց մերոց և՚ի արամութենանց ձեռաց մերոց: Իւրաքանչիւր ըստ կարի ձեռաց իւրոց: Մինէ ձեռն առաւել քան զամենայն: Լինել ձեռն առաւո՚ն ջոյլ քանզի: Լինել ձեռն ոմանց՝ ի վերայ քաղաքին. և այլն: *Լցեալ զձեռն՚ի նաչէ.ոյ անտի. Գ՚կոփ. ք. 2. *խոս.* լի ափով. բռնաւ: *Տարուցեալ զձեռս իւր՚ի խաչին. զի առաջածեալ ձեռաքն՚ի դիրկս իւր ընկալցի զնմանայն տիեզերս առ հասարակ. կալ ձեռ: Ոձով ասի. *Եկեն առաւոտ՚ի կարմրագոյն, և կանդնեսց իւր ձեռն (որպէս կոմիտոյ ինչ՚ի նշան յաղթութեան. կամ ինքնաձեռն իշխեաց զոհել, ասէ հիւրեպ.) Աստուածոյ կանգնեսց իւր արձան. և կոչեաց գնւ. ձեռն աստուածոյ: Նդ գանձն իւր՚ի ձեռին իւրում (՚ի բռնի, ՚ի վտանգի): Ձեռն նոցա ընդ գաւթի է: Անաշառ անողորմ ձեռն պատնէշագործ. Ջինկանդի՚ի ձեռն գումարս: Ջօկիանոսի՚ի ձեռն հատուցանել. Գործ՚ի ձեռն տալ. Տայ քեզ գնա՚ի ձեռս: Ի բաց եկաց եդեալ՚ի ձեռանէ յուդայ. և այլն: Խակ գ. ի.գ. ժ. 19. *Ձեռք ասաի և աջաի՚ի վերայ աշխատին նստելոյ ։ իմա ձեռնամուխ լինելոյ ։ իմա ձեռնամուխ լինասան ձեռաց: Ի ձեռն մանրուքէ ոչ երթեալ մեզ ։ այսինքն մանրուքեն. Գործ. փիլ:

Ի ձեռն ածուն ի. Ըմբռնել. առանալ. տիրել. կալ: ա. Գ. ժ. 52: բ. Գ. ը. 27:

Ի ձեռն ցՏ. Ընձեռել. շնորհել. տալ. *Ոչ՚ի ձեռն տայցէ գամենայն պէտս Ձանա պարհին: Թէ ոչ՚ի ձեռն տուեալ էր ձվզ պատանեսա տալ պատրաստուելն. Ոսկ. բ. ի.ը. ժ:

Ի ձեռնն. Եգեալ ընդ ձեռամբ ուրուք. երկրորդն. և ցՁեռ նորա՚ի կարգի. *Կանգնեցին՚ի ձեռն որգւոց արանց երիցսով... և՚ի ձեռանէ նոցա ուներին մատղաւ... և՚ի ձեռանէ նոցա ուներին ագռովն: Ջհետ նորա կալան զնաստիկն. և՚ի ձեռանէ նոցա կալաս առաքես. Նէեմ. գ 4=17: *Ջկնիկանն որ է մարգպետ արքունի. և զմոան հանդիր. ձագես՚ի ձեռանէ մովսեսեան մովսեսի. Նէեմ. ը:

Ջձեռամբ. որպես ի ձեռին. ընդ իշխանութիւն, կամ կարողութիւն. յոր ինչ ձեռնհաս ոք իցէ. *Ապա եթէ իւր քան զձեռամբ իցէ, ինքնին փրկեսցէ զանձն. Ղեւ. իե. 49:

Ձեռն ի ձեռն. տ. Անընդմիջապէս՚ի ձեռս՚ի ձեռս. յիշատ. եւթէ. եկեղեցի եմ. *Տայր ձեռն՚ի ձեռն ցկեսգայ առաւր մի ոք կենդանգերձ. բ. Գ. ժ. 15: *Ջայս գանձ ես ասց ձեզ գարձեալ ձեռն՚ի ձեռն՚ի հուպ ժամանակի. ճ. Ա: *Ձեռն՚ի ձեռն, և բերան՚ի բերան, և յանգիմանաբեսս ընդ այ մովսես ձանաչիբր. Ագաթ: *Խակ գոհութիւնն, յորժամ ձեռն՚ի ձեռն առնուսք՚ի նմանէ զնայցուածս խնգրոյն. Լմբ. ոչ:

Ձեռն ի գլուխ. *իմ* ⟩որպեսզայ ասելով Ձեռն ի գլուխ. ⟨անձին, և ծնեցեալ զնբ գլուխ. *Ջի և անաի ձեռն (կամ ձեռս) ՚ի գլուխ եղեսս. Երէմ. բ. 37: *Ածեսի ես ձեռն՚ի գլուխ և լեսս. զի այգ խակ հնազանդ սպասուրաց, զպատուական անգամն կոծել. Մխ. երէմ: *Նաև՚ի նմանէ եղեսս գու ձեռն՚ի գլուխ. եմբ. հոմաբ:

Ձեռն ցԱՆՁԻՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. որպես ցանձն. ապաստան լինել. տ. ՀԱՐԿԱՆԵԼ, և ԱՆՁՆ.

Խակ Ձեռս ցՁԱՁԻՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ, որպես Ջայլի՚ի լանկն կամ՚ի ձագեան մեքենեցուցանել՚ի նշանակ կատարելոյ զկրաման մերձին. գլխոյս կայ ըսէն. *Եւ նորա ձեռս յանձին հարեալ առ աղջկանն՝ առ՚ի կատարել զհրամանն արքունի. Ոսոպ:

Ձեռն ԱՒԱՐԽՈՒԹԻՒՆ. փ. Χειρόνμια Gesticulatio Շարժուածք ձեռաց՚ի կատարս բազմերիցակ՝ ինչ կամ այլ զինչ երբեք զձեռնագործելոյն խոհեմն ասիցէ ոք լինել. Գաբ. օրին. է:

Ձեռն ԱԳԻՆ. տ. ձեռնագիտ. *Ոչ՚ի սկզբանէ ձեռնագիտն և ատղծիչն էր. Ոսկ. յհ. ա. 10:

Եւ ես՝ գիտ, այսինքն գիտող ձեռին՚ի հմայել և՚ի գուշակել. Ուսում յաղագ բռաց:

Ձեռն ԱԳԻՑԱԿԱՆ. փ. Ըստ յն, Ձեռագիտական, կամ ձեռնահմայութիւն. Χειροσκοπή, χειρομαντεία. Divinatio ex inspectione manuum. Աչրհատ կամ գուշակա-

կան հմայութիւն դիտելով զդիծս և զգիրս ձեռաց։ *Հմայականին մատուածք են հեաւոս. գիւթական... և ձեռնագիտականն։ Ձեռնագիտական է, յորժամ պարզվելով զձեռս, ինչ կրճմանցն՝ որ ի նոսա՝ ասիցէ՛ք. այս ինչ նմա կայ և միայ. Նմանս։

ՁԵՌՆԱԳԻՐ. Տ. ՁԵՌԱԳԻՐ. * Ոգեշահ խրատուքն՝ զոր ելեալ նոցա ձեռնագրով իւրով. Վ.բ. 49. յ։ *Փոխանակ ձեռնագրի պարտս՝ որպէս զայս առաջի գնեմ անիրաւացն. Եփ. ա-ե.։ *Ձձեռնագիրն համ. ձերոցելքն պատուեաց (կամ պատուհաց). Կ.Լ.մա։

ՁԵՌՆԱԳՈՐԾ. Տ. ՁԵՌԱԳՈՐԾ. *Ագամ ձեռնագործ ես. Մ.Խ. ա-ա։

ՁԵՌՆԱԳՐԵԼ, ՁԵՌՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԵՌԱԳՐԵԼ. ևն։

ՁԵՌՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Χειροτονέω, χειροθετέω. Manum protendo, manus impono, ordino, creo, constituo, designo. Ձեռն դնել ի վերայ ուրուք՝ ի նշանակ առնլոյ զկնպատ ինչ կամ զասաձնան. օրհնել կարգել կացուցանել. ևս և Մկրտել. և Պրոշմել. *Ձեռնադրեցին նոցա ըստ եկեղեցւոյ երիցսն։ Ձեռնադրեալ յեկեղեցեաց անսո. Գծ. ծ̈. 22։ ե̈. կոր. ը̈. 19։ *Զոր մերդն ձեռնագրեացէ, և զոր ձեռնագրե. Ո-ի. յհ. ե̈. 40։ *Ձեռնագրել զյեսու առաջնոյդ խաչակէի. Ես. Ի-ա։ *Ամենաձեալ զձեռս իւր՝ օրհնեաց զնոսա, երկիւսաեղծ ձեռաքն ձեռնադրելով զառաքեալսն, և յայնմ աւուր սկսաւ զնոսա կաթողիկոս. Մ.Ե.Ն. վ։ *Բառնիք հոգևորք ձեռնադրեցան այսօր օծմամբ սրբուլեն ի յօծելոյն մեծէ. Տաղ. կմ։ *Ձեռնագրիլ յեպիսկոպոսութիւն. Ձեռնագրիլ ի հայրապետութիւն. Խոր. Ցկ. լե. ևն։ *Ձեռնագրեր կաթողիկոս։ Սա արժանապէս ձեռնագրեաց զքեզ ի յորմանան յորգանանու։ Համագոյակցիք քոյ ձեռնադրողն. Շ.բ։ Նոր. գնդ հոփ։ *Որ հրամայեցեր ծառայիւն քո խոնարհաբար՝ ձեռնագրել զգլուխ քո, որ աեղդ ես յաբեսնիզց. Ժ.ն։ *Զառքին որդիս կինքեալ ձեռնադրէ։ Զառնեան հեթանոսաց ալ ձեռնագրիցին. Նոր. կէ. Ե ասաք։ *Ձեռնագրել զզօրապարան և զհնծելապետան. Գագաթ. օրի. ը̈։ *Թագաւոր ևս կամելին ձեռնագրել. Ո-ի. յհ. ա. 41։

ՁԵՌՆԱԳՐԵԼ. որպէս Ձեռն գնել գրոյ. առարագրել. Խմալաճագ, եւ գօճագ. *Զնոցա ընկալան զնաւասովանութիւն, և ձեռնագրեցին անխախտելի մնալ գիրս. Գր. գզ. Ի-ա։

ՁԵՌՆԱԳՐԻՉ. ա. Որ ձեռնագրէ. *Ձեռնագրիչ նուիրելոց. Նոր. զե̈։

ՁԵՌՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Χειροτονία, ἐπιθεσις τῶν χείρων, χειροθεσία, χειροπιθεσία. Impositio manuum, ordinatio, designatio, creatio. Ձեռնագրելն, իլն. տալ. չուիլի և ընդունելութիւն որ ասոիճանաց կարգին. օրհնութիւն. գրոշմ. կինք. ըսաչն. անխոթը ասի, գրութիւն, կամ ձգումն ձեռաց. *Ի ձեռնագրելէ երիցութիւն։ Ի ձեռնագրելէ իմմէ։ Ձեռնագրութիւն ձեռաց. ա. գիմ. ե̈. 14։ ե̈. գիմ. ա. 6։ եբբ. ը̈. 2։ *Ի ձեռն առաքելոցն ձեռնագրութիւն։ Ձեռնագրութիւն եպիսկոպոսութիւն։ Քահանայական ձեռնագրութիւնը չնորհս ընձեռէ ի հոգւոյն աջ։ Ա.Ե. ծ̈ե̈։ ը-ա. գոմ։ ՁՁԻ։ Մ.բ։ Ո-ոյ ձեռնագրութիւնն հոգին առեալ լինիր. Ո-ի. Ներբ. գոչ։ *Ի գամասկացոյն անանիայէ ղյրատումն աչացն (գօզոսի) բժշկել ձեռնագրութիւն ետու. Նոր. Երգ։ *Ի ձեռն ձեռնագրութիւն ձերոյ մարգարէք՝ ագաբոս և տիմոթէոս, Նոր. առաք։ *Ձեռնագրութիւն կրօնաւորութեան, կամ թագաւորայ։ Զսբ մկրբ. ագրեցիր ձեռնագրութիւն։ Մ.բ. Շ. ա. գ. լ։ կանան։

ՁԵՌՆԱՁՆԻՆ, կամ ձնին. ա. Ձեռամբ ձնելի կամ ձնեալ նրբութեան. *Իբր զանօթ ինչ ձեռնաձնին. Նոր. կե̈։

ՁԵՌՆԱԹԱՓ. Տ. ՁԵՌԹԱՓ. * Յորոց ձեռնաւթափ լինի ամն՝ ասելով, ոչ եղիցի անձն իմ ընդ նոսա. Լ.ի. կղ։

ՁԵՌՆԱԾՈՒ, ի, ացս. ա. գ. գրի. և ՁԵՌԾՈՒ. Դիւթ. վհուկ. կիւս. կախարդող կամ հմայօղ՝ ածելով և յածելով զձեռս ի վեր և ի վայր. կամ զմանկունս ի վերայ ձեռաց. խոխոջ. պիւտճիս, ինչ պայիձի, օյոնդագ. օփփագաղ. *Որ կանայս ձեռնածոս ի տունս մուծանիցեն, ապրաքոյ և քրիստոնէութեան. Մ.բ. իբ։ *Նահանջիլք ձեռնածուաց. Ձեռնածուացն մի առ արտաքոյ, և մի առ ի ներքոյ (ապաշխարութիւն) քառեւթե։ Յանց դեմանել զձեռնածուան և զիմովիչան. կանան։ ի չին բա. ի կարգի փաղանուանց դնին, *Վհուկ, որովայնակոչ. մանգաքաւոգք, լերգահմայք, ձեռնածուք ։

ՁԵՌՆԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւթութիւն կամ արհեստ ձեռնածուաց. *Ձեռնածուի առնեն մանկանց տալոյց իւրեանց. կանան։

ՁԵՌՆԱԿԱԼ, ՁԵՌՆԵԼ. } Տ. ՁԵՐԲԱԼ.
ՁԵՌՆԱԿԱԼԵԼ. եալ. } գԱԼ ԱՈՒՆԵԼ. *Ձեռնակալ արարեալ զնոսա՝ ասրսին յիւրեանց աչխարհ. Մ.բ. էրեց։ Ցուլով յամբ բանն ձեռնակալեալ՝ տարան յայնկոյս ծովուն. Վ.բ. պմ։

ՁԵՌՆԱԿԱՊ, և } գ. Տ. ՁԵՌԱԿԱՊ.
ՁԵՌՆԱԿԱՊԱՆՔ. } Ընդայա և ձեռնակալեալ. Մագ. իէ։

ՁԵՌՆԱԿԱՊ, կիմ } ա. կապակալ ձեռօք
ՁԵՌՆԱԿԱՊԵԱԼ. } կամ ձեռակապք. *Իբրև անասուն ի թակարդ կարձի. և որպէս ձեռնակապ մարդ յառաքինութիւն գարծոյ խափանի. Լ.բ. ծղ։ *Տես և զսամիսոն ձեռնակապեալ ի կնոջէ. անդ։

ՁԵՌՆԱԿՈՏՈՐ. ա. կոտորեալ կամ հատուած ձեռօք. *Ոմանք ձեռնակոտոր, զոմանց զաչերըն փորէին. Մագ. ոգ։

ՁԵՌՆԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. } Զգուստ ձեռն.
ՁԵՌՆԱԶԻԳԴ. գ. } ևն. յԼաս էր. լընդնէլ. Տես և ի բառն ՁԵՌՆԱԶՈՒԹԻՒՆ. *Ձեռնաձգութեի սպանօղ. Նոր. ծէ։ *Զգօսացեալսն ի բարեգործութենն ձեռնաձիգ. Սիոն. մբ։

ՁԵՌՆԱՁԻԳ ԼԻՆԵԼ. Ձեռն ձգել՝ որ և է օրինակաս. *Ձեռնաձիգ եղեն եգիպտացիքն. Տես և ի բառն ՁԵՌՆԱԶՈՒԹԻՒՆ. Երեմ. ազե. 6. (որ պէսպէս մեկնի)։ *Ձեռնաձիգ եղեն մեզ որդիք օսարացոց. Ճ. Ը։

ՁԵՌՆԱՁՈՒԼԵՄ. եցի. ն. Ձեռամբ ձուլել. կազմել. ձեռագործել. *Ձեռնաձուլեցին արձաթ և յիշատակարան. Նոր. Իւ (Թերևս ըստ օրինակին սաուղայ, և աբեսողմայ։)

ՁԵՌՆԱՄԱԾ. ս. Մածեալ ձեռօք. ձեռն ի ձեռն կցեալ. *Ձեռնամած աղօթէ ի ծածուկ. Պգրգ։

ՁԵՌՆԱՄԵՐՁ ԼԻՆԵԼ. Ձեռամբ մերձիլ. հալիլ. յետ դադրելոյ. *Ի ձեռնամերձ լեռնէդ մոլեգին կնոջն. Վ.բ. հղ. է։

ՁԵՌՆԱՄԽԵՄ, եցի. Տ. ՁԵՌՆԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. *Չթամբ ի հրաժարելն ինձ ձեռնամխեցից. Նոր. ի։ *Ի գործոյն՝ յոր ձեռնամխեալ է։ Զոր ձեռնամխեացն՝ ի բաց կալ։ Որ ձեռնամխին յայնպիսի հոգս. Բր. հղ։ *Ի խոսել ձեռնամխեր. Վ.բ. հղ. իէ։

ՁԵՌՆԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. Ἐπιλαμβανω, προσχράομαι, ἐγχειρίζομαι, προχειρίζω, προσέρχομαι. Apprehendo, sumo, praesumo, aggredior. որ և ՁԵՌՆԱՄԽԵԼ. Ձեռն մխել. ձգել. զձեռն յիրս ինչ. ձեռն հարկանել. բուռն հարկանել. ձեռնարկել. ակառնիլ. միջամուխ կամ ձեռներէց լինիլ. իշխել. յանգգնիլ. ժայրհիլ. գործ գործել. մերձենել. յոխորտիլ. գուռն գործել. մերձենել. յեաթ խօթիլ՝ զբունել՝ բռնչելել, խօխոխել, ակսիլ. լծանալ, համարձակիլ, լսելիս ընել. *Չէր՝ որ ոչ ձեռնամուխ լինէր ի նա։ Իշխեաց ձեռնամուխ լինել ի սքան ամենայն աշխարհաց։ Խարազք արարէք, զի ոչինչ ձեռնամուխ եղիցէք ըստ հրամանի գրոյ. Ես. իէ. 4։ ե̈. ի. ե̈. 10։ Ես. ծ̈. 17։ *Ձեռնամուխ լինել ի բարեգործութեան, կամ յիր ինչ, ի պատուիր ի գործ պատերազմի. յաբրուն ոգեղէն այ. ի քո, ի միանան, ի ձիզ, ի մարդ ոք։ Ձեռնամուխ լինիլ և չարչարուիլ։ Ձեռնամուխ լինել մտանիլ յեկեղեցին։ Ձեռնամուխ լինել բռնութեան. Խոր. ե̈. 14։ Խոր։ Աբծր։ երկն. Տաբ։ Ես. պմ. Ե ԽԸ։ Սրբ։ ՃՃ. Ո-ի. Տաբ. ևն։ *Ձեռնամուխ եղեն յիրս՝ որ ոչ կարէին՝ վճարել։ Ձեռնամուխ եղեն յիրս ապստամբութեան. Ղևոնդ։ Ա.յլ անսովոր է ասել. *Չչնորհ եկեղեցւոյ և զպատուղ գիւղիցն ձեռնամուխ առնէ (լինել) զո և կամի. կանան։

ՁԵՌՆԱՀԱՐՄԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Շարժուիլ կամ շարժումն ձեռաց. *Գագաթ, և կայքմանց ձեռնաշարժութեաց. Սիոն։

ՁԵՌՆԱՀԱՊՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի ձողուիլ կամ աձողակուիլ ձեռաց. *Ձձեռնաձողուածքիւն, գիւրաուսումնութեի, զգեկդիկութիւն գիմաց, և զլսելութեի հասակի. Կ.Լ.մա։

ՁԵՌՆԱՊԱՏ. գ. Δημιουργος, Opifex, conditor. Գլուխ ձեռագործոց. արարչապետ. *Ձձարտարապետն... զանձին քո ըզձեռնապետան. կոլ. ը̈։

ՁԵՌՆԱՍՈՒՆ. ա. գ. Θρεπτος. Alumnus. և χειροηθης, mansuetus, cicur. որ և ՁԵՌԱՍՈՒՆ. ի ձեռս սնեալ, և գաստիարակեալ. աշակերտ. սան. լբրգ. և Ձեռնըդել. ալբեգ. *Ձեռնասունք մեր արշակունեացս. Ագաթ. *Իբր զձեռնասուն իւր գոցի ի սակի հնազանդութեի. Ցհ. իե̈։ *Ձեռնասուն աշակերտ էր երանելոյն. Սոփ. ա. գ. ծ̈։ *Ձվայրենի անասունն, զոր ձեռնասուն արարեալ էր։ Ձմին Թռչուն ձեռնասուն առնեն Թագաւորք և պատուեն, և զմին առաքի նորա Թռուցանեն ըմբռնել. Ճ. Ա։ Լ.բ. ծղ։

ՁԵՌՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. Տես ՁԵՌՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. *Ձեռնաստեղծական սեղանոյ. Նոր. խե։

ՁԵՌՆԱՏ, ի, ացս. ա. ՈՉ ձեռն հատեալ է, կամ պակասի. գօլաճ. լօլաճ. * Եթէ ոք իցէ ունչչատ, կամ ձեռնատ. կանան։ *Ա.յր մի ձեռնատ. Վ.բ. ասաք։

ՁԵՌՆԱՏԱՄԱԾ. ա. ս. Տ. ԲԱՁԿԱՏԱԾ. ԲԱԾ. * Ձեռնատարած ասղմտերգողիցն. Մագ. իէ։ *Ձգիչերն ամ ձեռնատարած աղօթեաց. Հ=ց. Նոյ. ծէ։

ՁԵՌՆԱՏԵՂ. գ. Մէջաւոյր ձեռին. աի. բուռն, ըստ որում ըմբռնօղ. * Մատեաւ արիւնն ընդ սուրն և ընդ ձեռնատեղն (կամ ի բռանին). Մագ. այլ ձ. բռնատեղն.

ՁԵՌՆԱՏՈՒ. Տ. ՁԵՌՆԱՏՈՒ. Լատ. Ե ծձ։ Վ.բ. հր. յ։ Ո-ի. տպալ։ *Տես սնալ զբռնու թի զօրութեէ նոցա՝ ձեռնատու եղեն և յաւելան ի զօրս նոցա. Ղևոնդ։ Ո. զորմուխ ձեռնատու է ամ բարեաց. Ո-ի Ներբ. անարգս մահու գաւառացան, և զհայրատանէն ձեռնատամբ. Մ.բ. ոգ։

ՁԵՌՆԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԵՌՆԱՏՈՒ ՈՒԹԻՒՆ. Մ.բ. էրեց. Նկ. եվի. հ — ց.

սէպ. է։ *Ձեռնատուութիւք հայոց վխխոյց զզօրան. Պտմ. Վր։

ՁԵՌՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Իբր Անձնատուր լինել. *Հատուածեալ՝ ի հոռւոմն ձեռնատուր լինին վան հարկաց. ՁԿ. ԼԲ։

ՁԵՌՆԱՐԱՐ. գ. Որպէս Ձեռնէք. յետնոց. կամ Անձեռոց. ֆէվիէր. * Պարան մի մազէ, և ձեռնարար մի. Սամ. Երեց։

ՁԵՌՆԱՐԿ. գ. Ձեռնարկութի՛ւ ի գործ ինչ. մանաւանդ Սուրբգրութիւն ձեռնին. կնիք հաստատութեաւ. գիր ձայնակցութեաւ. *Խորհուրդ կրկին, ձեռնարկ վերստին. Նար. գՀ յԽ։ *Ի մէջ ժողովոյն ձեռնարկ արարեր ի տումարին վան արտաստահմանութեաւ իմոյ. Ճ. Ռ։ *Ժողով եպիսկոպոսացն ձեռնարկ արարեալ Ձեռնարկ հաւատոյ նամակի. ՁԿ. ԼԲ։ *Խնգրեաց ի ներքսիկ ձեռնարկ։ Տայ նմա խորհուրդ՝ առնել եպիսկոպոս, միայն թէ առցէ զնորին ձեռնարկն, զի այլեւցէ։ կովնիթ։ *Սիմէոնիւ երանելի ձեռնարկ արարեալ է, և հաւանեալ ատհմանագրութեաւ ժողովոյն. Ըէր։ ֆէտ։ * Եւտուն ձեռնարկ միաբանութեաւ ուղքայի. Ո՟՟։ *Իբր վկայութեաւ և ձեռնարկ առաքեալոյ օրհնութեան. Ի գէր։ Խոր։

ՁԵՌՆԱՐԿԱՆՔ. գ. Ձեռնարկելն. ձեռն ի գործ առնելն. փոյթ. ջան. *Ձի մատուռն ձեռնարկածս առ իսրատ գործեցելոց. Փիւ. Նի. ՟։

ՁԵՌՆԱՐԿԵՄ. եցի. ը Ἐπιχείρέω. Manum admoveo, aggredior. ἐγχείρω, tento. Ձեռն ի գործ արկանել. բռնեն հարկանել ձեռնամուխ և ձեռներէց լինել. իշխել առնել. Տես և ի վեր անդր՝ ՁԵՌՆ ԱՐԿԱՆԵՄ, արկի. * Ի պատերազմիլ ընդ նմա ձեռնարկեաց։ Մի ոք ձեռնարկեացէ խափանել. ՟։ եԼր. ՟. 27։ Բ. Եզր. Ե. 23։ *Ձեռնարկել ի գերագոյնն քան զմեզ, կամ ի սրբատանս Դիան. Եղէց։ * Ընդգէմ ասել Ճշմարտութեան ձեռնարկէք. Ակ. Գ։ *Յօժարութեաւ ձեռնարկեցաք (գրել) զայն ինչ, որ է միխիթարութեաւ սիրելեաց. Եղիշ. Բ։ *Ձեռնարկեցին ի թարգմանել և ի գրել խոր. Գ. 60։ *Մեծաւ յուսով ձեռնարկեացուք ի գործս. Խոր։

ՁԵՌՆԱՐԿԵԼ. որպէս Ձեռն ձգել. սկսել ձեռն արկանել. *Ցիւրեանց բարերարան ձեռնարկել մնքեցնայեն. Եփ. Գ. 3։ *Խորհեցան նոքա ի զենան ձեռնարկել. Նահ։ *Նախ զմեր պարանոցս հատիք, և ապա յեկեղեցին ձեռնարկեցէք. Եղիշ. Գ։ * Ոչ ի մարդ ձեռնարկեցին, այլ ի տէր տաճարին. Եղիշ. Խագիշ։ Իակ Եղիշ. ՟։ *Յօժարութիք ձեռնարկեցաք զայս ինչ. Խոս, սկսաք գրել։

ՁԵՌՆԱՐԿԵԼ. Ἐπιχείρω. Argumentor. Ձեռնարկութի՛ւ առնել ըստ խնամատարութեան. Ջանալ, կամ հնարել յուցանել զասացեալն. *Ձեռնարկեն այսպէս. Ջոյսոսիկ պլուսաս ձեռնարկէ մք ցուցանել. Անյ. Վերսի. ոչխոպ. Ե պորֆ։ *Ցետ ձեռնարկութեաւ պլատոնականացն՝ ինքեանք ձեռնարկեն բաժանել. Սահմ. Իա։ *Եպիփանիոս՝ Ճշմարիտ և արդարազգած ձեռնարկէ յուցանել Խոր. ՟Ե։

ՁԵՌՆԱՐԿԵԼ. Ἐγχειρίζω. Trado, committo. Ընձեռել. տալ ի ձեռս. յանձնել. աւանդել. Իր. Ի ձեռս բերել. զբռամբ ածել. *Մեծագոյս ձեռնարկեաց մեզ. Ռոխ. ՀԿ. ՟. 25։ *Անկնիք ոսկի գիւրաւ ձեռնարկելի է գոլոց. Բրս. Ախբ։

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιχείρησις, μεταχείρησις. Apprehensio, adgressio, tractatio, ան. Ձեռնարկելն, և գործն բուռն հարեալ. ձեռներիցութիւն. Յան. հնարք. ձեռնատուութեի. *Ձեռնարկուն աստանոյրի, կամ ստատնայական ապդման։ Ձեռնարկութիւրեանց։ Խով ձեռնարկութի՛ւ։ Ձեռնարկութեի բժշկաց։ Ձեռնարկութիւն սգոյն սեղբեսաորսի. Խոս։ Ան։ փիւ։ Պտմ. ոչխոս։ Եղիշ։ Խոր։ *Ձբանին ձեռնարկութեի ի կարողն Թողուլ. Բրս. Կց։ *Հոգևոր գործոյ ձեռնարկութեի։ Արքեպս. ձեռնարկութիւն չարութեի։ Ա յսոկիսի ձեռնարկութիւք Թարգմանեաց, կամ ասրսկանեցին զաշխարհս, կամ ամպյացաւ երկիրս. Փարպ։ Ոսկ։ Վչխ ոսկ։ Լ՟՟։ *Մի ոքանչանայք ինչ, Թէ ի վերուստ երեսք Թուխցի մեզ ձեռնարկուն արարեալ. Պզ՟՟ ոչխ. Ը։ *Ընկալ չա զայսոցանացս ձեռնարկութեի քեզ ի հաճութեի։ Փակեալ արտաքուստ ի ձեռնարկութեաց մերոց իմաս. սից։ Չի զձեռնարկութի իմ ընդդիմութեի կամաց քոց լքցես. ԱՆ. Ն՟։

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. որ և ՁԵՌՆԱՐԿ. որպէս Սուրբգրութեի. *Գրոց ձեռնարկութեաւ իւրով ի տումարին. Ճ. Ռ։

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ἐπιχείρημα. Argumentum, argumentatio. Իմաստասիրական դիմախօսութեի, առարկութեի, հաւաքաբանութեի կամ հնարք. յուցումն. *Եւ է նախ առաջին ձեռնարկութեի այնոցիկ։ Ցայսմ ձեռնարկութեի՝ ըստ երկուց յեզանակաց պատահեմ ձեզ, եղծանելով զառաջին ձեռնարկութեի, ան. Ածյ. սահմ. պորֆ. գեբիոսբ։

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԻՄՆ. Նոյն ընդ վ. *Եւ ոչ առընթեր բուռն հարկանելոյն ձեռնարկումն. Ա՟։ Ֆ։

ՁԵՌՆԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Χειροτονεία. Extensio manus. որ և ՁԵՌՆԱԳՈՒԹԻՒՆ. Արձակելն կամ ձգելն զձեռն յօտարութիւն ինչ, և յարգելեալ իրս. Յետ երիցսէնէ.(երբ. արձակել զմասն.) *Մերժեցաւս գու ի քէն զինձիրն և զձեռնարձակութի. Ես. ՃԸ. 9։

ՁԵՌՆԱՐՈՒԵՍ. ի, ից. ա. Ձեռագիտ. արուեստաւոր. վԼեռաւթէսբ. *Երկրագործի, և ձեռնարուեստի։ Ջձեռնարուեստս, զերկրագործս. Ճ. Ա։ Սիւես. տղ։

կամ գ. Արուեստ ձեռին. ձեռագործ. վԼեռաթ, իւ. * Կերասրկեալ լինելին սքէն ձեռնարուեստիւք իւրանց. Աւծբ. Գ. 5։

ՁԵՌՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Աչքալսկութ ձեռին. և Խարեչայողութի։ Ռուիֆոբ։

ՁԵՌՆԱՓԱՐՃԱՒԹԻՒՆ. գ. Ձեռամբ կամ ի ձեռանէ քարշումն. գողութի. յափրշտակութի. ձեռնարձակութի. * Կրեալ զմանկտնան չսովորել ի փոքրագոյն ձեռնաքարշութեանն, զի մի ի մեծամեծսն ձեռնարկեցէ. Տօնակ։

ՁԵՒՆՒԲԵԿ. ա. Ոյր ձեռն է բեկեալ. որ և ՁԵՌՆԱԿՈՏՈՐ. ՁԵՌՆԱՑ. յետ Խոտածբ. եՀ գէբբէ. * Ա յր ձեռնբեկ, կամ ոտնբեկ. ՂՀա. Իա։ 19. ի յն. ասի, չախչախ՝ ձեռաց կամ ոտից։

ՁԵՌՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. * Ի ձեռնգրութէ երիցանց, այսինքն եպիսկոպոսից։ Ընդ ձեռնդրութեն եպիսկոպոսութէ՝ զոր առ, ընկալաւ նա և զմարգարէութէն. Եփ. ՟. փՀ։

ՁԵՌՆԵՐԻՑ. ա. Համարձակ. յանդուգն. բուռն. * Ջոմանս ձեռներից զօրութ հարատահարեալ։ Ձեռներից համարձակութի. ՁԿ. ԼԲ։ պորֆ։

ՁԵՌՆԵՐԻՑ ԼԻՆԵԼ. (ըստ ձայնին նոյն է ընդ ումկ. եւպուէ օմաֆ. իսկ յն. պեսսկս ոՀով.) Յառաջել և ջանալ առաջին լինել յիմիք կարգի. իշխել ձեռնամուխ լինել. համարձակիլ ձեռնարկել. յանդգնիլ. ա՟՟ նեռ։ ֆերբաֆ. * Ձեռներից լիներ Թքանել։ Ձեռներից լինի տալապարտուց. Բ. Ի. Ը։ 19։ Ա՟՟։ ֆ՟՟։ 21։ *Ձեռներից լինի ի պատանիանին, և ոչ Թողու յընկեն. Իգն։ Երբ. ֆի։ Բրս. Մրի։ * Ի քաղանայութէ սմենէքեան ձեռներից լինին. պորֆ։ * Լինել ձեռներից սկզբնաւոր. Նար. ՃԸ։

ՁԵՌՆԵՐԻՑ ՈՒՆԵԼ. Գլխաւոր կայուցանել կամ տպատուէթ տալ. *Ձեռներից զնա առնել՝ առ ի սիրելոյ ևն. ՁԿ. ԼԲ։

ՁԵՌՆԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձեռներից լինել. համարձակութէ. յանդուգն ապատուէթ. Խնգաֆկուռէֆ։ * Ձեռներիցութէք իմն փսփսուքն սլարթալ։ Ըստ Խրուսի ձեռներիցութէ. ՁԿ. ԼԲ։

ՁԵՌՆԸՆԴՆԵԼ. կամ տես. ա. որ և ՁԵՌՆԸՆԴՆԵԼ. կամ տես. Ընդել. ընտելացեալ ի ձեռս. ընտանի կամ ընտանացեալ կրթաձեռ. ձեռասուն. փԽԽ։ ալբէբէ, փեբեֆոռ. * Ազատնի՝ ընտանի և ձեռնընդել և համարնակ մարդոյ։ Ընտանեգոյն և ձեռնընդել մարդկան։ կենդանեացն ոմանք ձեռընդել լեն. փիւ. Լին. Ն ֆ. բան։ Աֆաբ. ոչխ։ *Ձեռնընդել զյոսուպ իւր առնէր. ՁԿ. ԼԲ։

ՁԵՌՆԸՆԴԵԼԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ չոյժ ձեռնընդել. * Ցընտանեսացն ըզձեռնընդելագոյնն. Փիւ. Լին. ֆ. 52։

ՁԵՌՆԸՆԴԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձեռնընդել գոլ. ալբէբէթէբէ։ Փիւ Լիա։

ՁԵՌՆԹԱՓ ԼԻՆԵԼ. Թօթափել զձեռս յիրաց. Թողուլ լքանել. յետ էր էալէ, էոխան Խրէվէլ, յետէ Խոզուլ. * Ձեռնթափ եղև, այսինքն եՀոզ զնոսա ձեռն բարձրացեալ. Գէ. ես։ *Ձեռնթափ լինել ի զօրացն հայոց՝ զօրու և զինու. Եղիշ. Ֆ։ * Ցանարժանիցն ձեռնթափ լինի՝ ասելով, ոչ եղիցի անձն իմ ընդ նոսա. Լ՟՟ոբ. ՃԷ։ Տես և ՁԵՌՆԹԱՓ.

ՁԵՌՆԹԱՓ ԼԻՆԵԼ. Տարածել զձեռն. ձեռն արկանել. յետ էրէյշէնէլ. Ե բոլր յետ էին ոՃԸ Խաբէլ. *Եւ ինքն ձեռնթափ լեալ ի գիւտս աշխարհայ բազմաց՝ զամենեսեան յանձանձէ։ Կուսակալք և կողմնապահք իւր ձեռնթափ լինին յալեթութիք մեծաւ յամենայն կողմանս. ՁԿ. ԼԲ։

ՁԵՒՆ Ի ՁԵՒՆ. Տ. ՁԵՒՆ։

ՁԵՒՆԿԱԼ. Տ. ՁԵՒՆԿԱԼՈՒ. *Ձեռնկալ հասարիչ։ Ձեռնկալ կենաց՝ հերքելոյս. Նար. ԻԷ. ԻԷ։

ՁԵՒՆԿԱԼԻՄ. եցայ. ի. Ձեռընկալուի գտանել. * Եթէ ի կանգնումն՝ անկեալ՝ փութայցի, ի նմանէ ձեռնկալեացի. ՍԼՈ. ԼՀ։

ՁԵՒՆԿԱԼՈՒ, կամ ՁԵՒՐԸՆԿԱԼՈՒ. ի, ացս. ա. Ἀντιλαμβανόμενος, ἀντιστηρίζων. Apprehensor, susceptor, auxiliator, confirmans. Որ կալեալ ունի զձեռանէ այլոց. ձեռնաւոր. օգնական. զօրավիգն. պաշտպան. յետէն կամ յետ բանոյ, ԲՆ ԻԻկանէ։ * Ձեռնկալու մեծ. Եթէ չէր ձեռնկալու ած, արգարն կործաներ. Նար. գ։ ԼՀ. ոչ։ *Ի արիոք հաղորդեցուցիչք և ձեռնկալուք Պտմ. յ։ * Տէր ձեռնկալու է նորայ. յն. հաստատ զձեռն նորա. Սղ. ՟Ե. 24։

ՁԵՒՆԿԱԼՈՒ ԼԻՆԵԼ. Ἀντιλαμβάνομαι. Opitulor. Օգնել. էլԲոՀՓ, էև ոՃՆՓ, էարբՀ էՒՀ։ *Ձեռնկալուս լեր աղքատին։ Մի լինիր ձեռնկալու մեղաւորին. Սիր. ֆԷ. 4։ ԻԲ. 12։ *Ձեռնկալուս և օգնական լինի՛ ցի ոհկալութէնս մերում. Ածբ. Բ. պեթ. ՟։ * Դուս մի լինիր ձեռնկալուս նորա, և մնայցեսցէ լինի ընդունայն. Վչխ հդ. յ։

ՁԵՒՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντίληψις. Opitulatio, subsidium, patrocinium. Ունելն զձեռանէ, կամ զաջոյ որպէս զգաստիարակ. ձեռնաուութէ. օգնականութի. Նար. փՀ. խմբագ. * Հայցեն ձեռնկալութի յմեյ. Խոս։ * Ի խաւարի ձեռնկալութիւն. Եղիէ. Իչ։ * Նա ձեռնկալութիւն պատրաստ։

ընդ. ձեռնկալութիւն՝ զօրավար ։ Բազմաթախտին ձեռնկալուն խնամոզօրէնն պաշտպանութեան ։ Գիշերայնոյն արհաւրաց ձեռնկալութի ձիթոյ. նոր ։ Ա՛յլ ես ապրուհցի զկայրս.զի մի պահապանցէ հուսատոք քո. առա զձեռնկալուած. Լմբ. ոչ։

Ձեռնհաս, ի. ից. ա. Որ ձեռն հասանէ առ առնել ինչ. կարօղ. բանական. ճոխ. ՚Ի՚ենարտաց և ձեռնհասից ամ մարդիկ իցեն պիրկլիք (այսինքն սերօղք)։ Ոսկիփոր։

Ձեռնհասն լինել. ՚Ισχέω. Valere, ἐύποριέω, abundo, ձն. կարել կարօղ լինել. զբրել բանել. յետոյ հոմին յառաջն գալ. եւ լինի ջրմիտ՝ եէ՚ի՚ւէ, ՚ե՚ւ՚ինքն ի՚ւէ։ ՚ Ցոր. ժամ ձեռնհասս իցես օգնել նմա ։ Ձիչկ ձեռնհաս բանական լինել ոչխորհ։ Ձեռնհաս եի առնել քեզ չար։ Ոչ ինչ.եր ձեռնհաս առնոյս և ոչ իւիք ։ Օգնական լինել, որչափ ձեռնհաս լինէին։ Ջի մի այլ իշխան ձեռնհաս լիցի՚ի վերայ նոցա. ևն ։ ՚Ա՚սան զի ոչ են ձեռնհաս, ոչ իշխին յայնպիսի իրս մտաբերել ։ Թէ ձեռնհաս ինչ ոք եր օգտին ազատել ընդ ջրոյ ոչ բռնութ կոյզնեաց. Եփիւ ։ ՚Իրքն այլ ոչինչ եր ձեռնհաս. միս իրաստական պնկանէր.Եղիւ.։ ՚Ձնի այլ ինչ առնել ձեռնհաս. Սարգ. ։ պ. ։ (Գտանի գրեալ վիրապակս և Ձեռնհասս կի՚ Ձեռնհասոս ։)

Ձեռնհասութիւն. գ. Բաւական. նութիւն. կարողութիւն. ունակութիւն. ՚Ձեռնհասութեան ասացուածոց. Սիւր։

Ձեռնձգութիւն. Χειροτονεία. Extensio manus.Տ. Ձեռնարձակութիւն. յոր քերի ասէ՚ն, ՚Մերժիտցես ՚ի քէն զնձիռն և զձեռնձգութի. ձեռնձգութի ցչարըշրոգիսն ասէ. և կամ ՚ի՚ն զանխորհ խակ ձեռնագրութիս. Ոսկ. ես. ուք յունական բառն պարզաբանի։ Ցորմէ Գէ. ես. զհոյ. կանան բառն ՚ի գէպ մեկնէ՚ասելով.՚Ձեռնձգութի զյաջիշակութի ասէ, կամ զանխորհ խակ ձեռնձգութի ՚ի հրաժարելիսն ։

Ձեռնուհասն. ա. ն. Ընդայնաձեռն. գթասարկաձեռն. պարագ յետ՚ով. եւի պօշ. յն. ունայն. գթասարկ. Κενός.Inanis.՚Ձեռնունայն առաքի իմ մի երեւեսցիս. Եւ. ՚Ի. 20 ։ ՚ Մի երեւիր երեսաց տէառն ձեռնունայն. Ելիւ. ՚Ի. 6 ։

Ձեռնուիրամ. գ. Ողորթ ձեռնի կամ ձեռաց.որպիսի է և բազպանն.՚Ջոյս ձեռնորթա, և բազպանս քահանայական՝ հաստրել ՚ի սպասաւորութիւն սպասաւորաց քոց. Մ՚ոյս ։

Ձեռնպահ լինել. Գահել զձեռն. զգուշանալ.չմերձենալ.՚Դադարիցին ի բաներսմանէ ի նա ձեռնպահ լինել յասմինայն տեղիս տեսիրութիւ, և նա առաւել (սկսան) ձեռնպահ լինել ի կեղեցեացն. Եւիւ. ՚Ի։

Ձեռնտու. ի, ից. ա. Ձեռն տուօղ. ձեռնկալու. օգնական. ուսուցր. ՚ Գիրք. գաց ձեռնտու ՚ի գործս այգեւոյն։ Ցձեռնտու ՚ Ջանդնել ժամանակի ձեռնտու ունէին չարութիւն իւրեանց. Ը. յգի ՚Ձեռնտուացն և օգնականաց պէտք են քեզ. Մ՚ոյ։

Ձեռնտուն լինել. Ձեռն տալ. ունել զձեռանէ. ՚ի ՚ի՚ինու՚նա հասանել. օգնել. յն. պէտպէս ։ ՚Ոչ ոք էր՝ որ ձեռնտու լինէր քեզ. Ես. ՚ի՚ա. 18. յն, ունել զձեռնտնե։ ՚Ա՚յլ գու նաւ ապահ լեր և լինի ձեռնտու. (որպէս պետրոսի). Ը՚ար ։ ՚Փիրամ արքայ սիւռոյն ձեռնտու էր սողոմոնի եղև. նոմայսինք. ՚ի. ՚ի՚ե. ի. 11 ։ Տես և ա. ն. ՚ի. 22։ ՚ի. 7՚ն. են ։ ՚Ձեռնտու լինել զսիրելոյ, կամ միմեանց. Ցձի. ՚ի՚ը ։ ուր և ՚ի. Նմանութի ասի. ՚Տկարութի և զօրութի ձեռնտու լեալ միմեանց՝ գովելի են ։

Ձեռնտուն լինել. որպէս Աւթի կամ պատճառ գտանիլ. ՚Անշափ արտութիւնքն կիրք՝ ծանրագոյն ինչ ախտի լինին ձեռնտու։ Ձեռնտու լինելով խաղալագրութի, կամ անտանելի հիւանդութեաց ։ կենցաղավարեալ ընծայից գոլ ձեռնտու. Պիտ ։

Ձեռնտուն լինել. որպէս Անձեռնտու լինել. ՚՚ Եւ ոչ ձեռնտու եղէք ՚ի թշնամի։ Աշխարհն ձեռնտու էր ՚ի նոսա ։ Հնգիկք յառաջագոյն ձեռնտու լինէին առ ՚ՀՁ. ։ ն. ՚ի. ՚ի՚. 26։ Ե ՚ի. 14։ Սէ. ՚ի՚ե. 32։

Ձեռնտուութիւն. գ. Ձեռնտու լինելն. ձեռնկալութի. օգնութի. ասատրութի. Նպաստ, մանաւանդ ունելով զձեռանէ. ՚Ձեռնտուսի մատուցանել, կի՚ընդունել ։ Ձեռնտուսութիւն ՚ՀՀ. Պիտ ։ Լմբ. ոչ։ Երբ. ֆսի։ ՚Ղովս (հգիտ) զհրեշտակսին ձեռնտուսութի. Լմբ. ծգ։ ՚Ախտայիսալ յօդիցն լուծմունք. որում ոչ անհայեցեր ըզբժշկութիւնն ձեռնտուսուի։ Հայցիմք պաշտպանս զարիրամարդ ձեռնտուսութիւնն ։ Նոր. ծ՚ը. Ն ֆսս։

Ձեռնտուութեամբ. իբր Անձեռնտուրն լինել. յարուեմն. հակառիսուն ։ ՚Անձեռնտուր ձեռնտուսի ատ լծագաւորն, և միամտութի. Խոր. ՚ի. 7 ։

Ձեռնտուութեամբ. իբր Միմնորգութի. ՚ի ձեռն ։ ՚ Բանիք և խորհուրդք քոի հոգի են և կիանք՝ ձեռնտուսութի մարմնական ՚ըզչանակաց. Լմբ. պորփ ։

Ձեռնօգնականել. որպէս Դատաստ բանել. Χειραγωγέω. Manu duco, instruo. ՚Գացես զպահան՝ զմմ աքան ըստ ՀՀ քաղքաքահանութի ձեռնօժանդակելոյս. Բրօպ։

Ձեռ. ոց. գ. Κέρκος, οὐρά. Cauda. (իբր ՀՀեռ. յետոյ. լծ. և լտ. ֆտ. փա, փծա.) Տուան. ագի. գմակ. պոչ փոյ. բոգ, վէնէգ, փիմ. ՚Որ բուռն հարկանիցէ զշան ձեռոյ. Աստ. ի՚ՀՀ ։ ՚ Շունն՝ որոց ձեռքն իրքն զձկանց առուն։ Առիւծն ձեռսուիը ծածկէ զշաւիղն իւր. Ես. ԽԲ. ՚ Մ՚ոտ. ՚ի դիան ։ ՚ կապեալ զնոսա ընդ միմեանս ձեռ ընդ ձեռ, և եգ զՀանն ՚ի մէջ երկուց ձեռոցն. Դտ. ծ՚ը. 4 ։

Ձեր, րոյ, րուս, րեաք, րոց. (գերան. ա. ի գոյակ. ՚Իուք, ձեր.) Ὑμέτερος. ὁ, ἡ, τὸ ὑμῶν. Vester, tra, trum. Որ ինչ ձեր է. ձեզ սեպհական. ձերային. ձերոյին. յԵբէ. սիլին, սիլի՚ւթ ։ ՚ Երկիւղ ձեր ։ Ջձեր ապրիւն ։ Ջաւակի ձերուս։ Ընդ ձեռամբ ձերով ։ Ի բերանոյ ձերմէ ։ Որդւոց ձերոց ։ Ցերթեաց ձերոց ։ Ոչ ինգրեմ ինչ զձեր. այլ զձեզ. ՚ն։

Ձերնջին. յնոյ, նոց կամ յոց. ՚նոյն ընդ վ. ՚Ձերոյին բարեպաշտութ. ծ. Ա։ ՚ Ջ՚ի նչ հաւատարութի է ձերոյնոց ը՚նոցայնոց ։ Գ՚ւ. ը։

Ձերբազատ. ի, ից. ա. ՚Αφετος, χειράφετος. Emancipatus. Ազատհաս ժառանգ որ ազատ ՚ի ձեռանէ գաւտիարակի. ինքնագործ իշխան ընչից հայրենեաց. ՚Անկանին յետոյ և ձերբազատք ընդ հարկաս իրք ազատք. Մ՚ա. երս ։

Ձերբազատիմ, եցայ. յ. ՚Αφίημαι. Emancipor. Ձերբազատս լինել. ինքնանալ. ՚ Որք ձերբազատեցան. լինին այնուհետև անձնիշխանք. Մ՚ա. երս ։

Ձերբակալ. ի, ից. ա. կալեալ կի՚ անկեալ ՚ի ձեռս. գերի. ՚Ձերբակալ կալեալ կապեալ՝ առ այի մատուցանել ։ Ջ՚անցաս. որս օրինաց իւրեանց ձերբակալս ըմբռնեալ. Ե. ՚ի. ծ՚է. 35 ։ Գ. ՚ի. Ե. 10 ։ ՚ Թագ զձերբակալն ։ Խոկ զձերբակալսն յղկին առ ուիշին. Աբծր. Գ. 4 ։

Ձերբակալ առնել. (գրի և Ձեռբակալ, Ձեռնակալ, Ձեռակալ առնել.) որ և Ձերբակալել. Ըմբռնել. կենդանւոյն ունել, առնուլ. յն. պեսպես. բռնել, յետ բէրել. ած յգել. Խօսմոփ, էսիր ԵՀՀ։ ած Ցես. ը. 23։ Դտ. ը. 12 ։ ա. ՀՀ. Ե. 2. 29։ Ը. 7 ։ ծ՚ը. 2. Եև։ Ագաթ։ Խոր. ա. 13 ։

Ձերբակալեմ. եցի. Նոյն ընդ վ. ՚ Ջ՚ոխմոձէս ձերբակալեսց. Նե. Ե. ՀՀ ։ ՚ Մ՚ոփսէս ձեռաք միոյն (տալոածեբզով) և առանց աղէքսն զբռնադատն ձերբակալեաց (զամազէկ). Գէնոփ. ՚Ջոր քաղքապէս ձերբակալեալ. Ը. վիպ ։ ՚Ձերբակալեալ են (՚ի առասնայէ). Եփր. Ե. փխ։

Ձերբազն. Տ. Ձեռնձերազն.՚Լ եզուաք լսկէին (զքուզր), և ոչ ՚առնեարար ձերբազի. կի՚ըզ. եւ ։

Ձերբել. Իբր Ձերբել. ձրել. տալ ձրի. բաշխել. ՚Ջոր յորովայնէդ արգելուս, աղքատաց ձերբել. Եփր. պէ։

Ձերբոցկ. Տ. Ձեր. ՚ Ձեզքն ձերբոյին անձանգգ գտանել հնարս մահու. Փսգ ։ ՚Վասն ձերբոյին փրկութեն. Սարգ. ա. պ. Ե ։

Ձերբովկ. Իբր Ձերբոյն. ձեր. ՚Ցոս. զարկէք յարիւնաձեմս յոլովիչս զձերովկն մերմաքրդ. Պիտ ։

Ձեւ. ձեայ կամ ի. ոց. գ. Σχῆμα. Habitus, figura. ρυθμός, τύπος, exemplum. մորթի, forma, ձն. Տիպիլ լման քանակի .չափ և դիտակ մարմնոյ. յարդարուած. յօրինուած. զարդ. ճզանակ. օրինակ. տարազ. սեռակ. կերպացան. կերտ. ախտ. նմանուած. հանմանուածն. ունելութի. պէլի, չէչէ. սարքի, ըեօմ, ֆարդ, գէշաքնի, ֆեւմ. ՚ Ձև վակասին, կամ սեզանոյ, քարձից, տան, ևն ։ ՚ Ա՚յ ոչ ձայն, և ոչ ձև ։ Գոհանամ զքեն... զձև ազօթիցն առնու։ Անլով ձևով կաղմակերպել կամիցան. Ոսի. յն։ ՚ Ջկերպաբանս ծառայի առևալ, և ձևով գաւազանի իբրև զմարդ ։ Ցազատսոյ զձևն առևալ զմարդկին։ Ոչ ըստ երևեցելոյն ձևի և զանհրևոյթն նոքա բնաւթի առհասնել. Ա՚. սաէպ ։ Ըզմ. Լ. Ե ՚ի. յ ։ ՚Ծառայական ձևոյն. Սրփ. յն, ՚ի ։ ՚Ոգիք մարդկան՝ իմոցական բնութիւն, ձև սկզբնատպին (այսինքն պատկեր արարչին) ։ Եվիւ. հոգ ։ Ոզորմիքն ձեով ։ Եղկիլն ձեովն Ըստ ձեոյդ։Ըստ նմին ձևի.Պիտ՝ ՚Քենէ լե է (յերաշտառեւ) ձև բառի, և երգ ։ և գալ չինք, և կսլաբ ։ Բայց միՀ զգեզեցիկ ձևն, կամ զպաշն գոլ պարտ է սաել երգեք.Պտռ. օրէն. ։ ՚ Անցեալ է ձև աշխարհիս այսոլիկ, և ժամանակս կալումեալ. Բրս ։ Նանդ, ՚Դիմոմեթինէս սեւեսալ զոգեսն ՚ի ձև (կամ ՚ի ձևի) գիտոյ՝ ասէ ։ եւ ևի ինձ (լիցի). և գիսելիք ՚Թշնամեացն իմ. Պիտ ։ ՚Ձևն՝ մարդոյ, և անագործունեին որպէս չար. գիւթ. Ա՚անդ. ծ՚ ։ ՚ Ըստ ձևոյ հրեշտակի ։ Ըստ մարմնոյ ձևոյ ասատուսել ։ Ո՚չ ըստ գիմաց ձևոյ ։ ի ձև առակաց ։ Ցայլ ինն կերպարան ձևոյ. Նոր ։ ՚ Ինչի զգեստս ՚ի ձև կերպարանաց տեսութեան բանից ։ Ձև բանիցս մարգեսականք են ։ Իմն ։ ՚Ցայսմիսի ձև լինի նկարագիրալ։ Ուշիարսն չորիքեզերեան ունելով ձև ։ Շ. Ֆսի. Ե Բ՚ոչիչ ։

Ձեւ. որպէս Կերպարան, պատրուակիալ ինչ. ՚Հրաժարեր աքաղ՝ երկիւզածութի և հաւատոց ձեով, Թէ ոչ փուձելոյ զաէր. կեղծաւորեր լինուլ զգիրն, Թէ մի փորձեսցեն զնոր. Գէ. ես ։

Ձեւ. Σχῆμα. Habitus. Որպէս Հանգերձ. զգեստ. մանաւանդ Ազնի կրօնաւորական. յն. ըսխիմ. լտ. հապիտուս ։ (որ. են ձև, և ունելութի.) ՚ Ջպատաղինի և զինուորի ձև զգեցեալ։ Ձև կատարութոց սրկեալ՝ ի վերայ նոցա. Լ՚ատ. ՚Ի։ Ոսի. յհ. Ե. 38։ ՚Ա՚ր

ձևոյն արժանի լինիլ։ Առնուլ զձև ուխտի։ Չկերպասրանս ձևոյ սրտին Ա. Մաւթ։ Վ.ք հդ. սաէպ. *Որ զարտաքին ձևն կրօնաւորի զգեցեալ ե.Սրփ.յի. Է։ *Զև կրօնաւորութ, կամ մեռելութ. Լմբ. պոլփ։

ԶԵԻ ԵՐԿՐԱՉԱՓԱԿԱՆ. Σχῆμα. Figura. * Որ առ երկրաչափին տեսանին ձևք. Փիլ. լին. Ը. 194։ * Սպիտակին՝ գունոյ տեսակ, և եռանկիւնին՝ ձևոյ տեսակ. Գրք։ Տես և Աբիսթ. որ.յ. Է։ Սահմ. ծԷ. Նիւս. բն. Է։

ԶԵԻ ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ. Σχῆμα. Figura. *Զևք անուանց են երիք. պարզ, բարդ, յարաւարդ. Թր. փէր. *Երիք են ձևք (բանից). պարզ, որպէս ուղղանկիւնին. բարդ. որպէս եռանկիւնին. յարաբարդ, որպէս քառանկիւնին. Հին փէր։

ԶԱՑՍ ԶԵՒ. ԶՆՈՑՆ ԶԵՒ. ՆԱ յառ կամ նովին ձևով. ըստ այսմ օրինակի. այսպես. նոյնպէս. ըստ։ Իակ ՆՈՑՆ ԶԵՒ. ա. իբր նոյնպիսի։ *Ձիշէ զայս ձև օրինակ։ Գրէ զայս ձև օրինակի։ ՉՆոյն ձև օրինակի և արիգէնոս։ ՉՆոյն ձև ըստ մովսէսի պատմութեան վիպագրեաց։ Նոյն ձև Թիւն ոզջ գաւանի. Ն.ա. փր. ա։

ԶԵՒԱԳՐԵԼ. ն. գծագրել. կերպանել. * Տախտակ բանին մատամբ ձևագրեալ. ԳԱյ։

ԶԵՒԱԿ, ի, աց. ա. Ձև. ձևացեալ ինչ. գիտակ. * Խուլիդ ձևակի։ Ի գործի ձևակի խաչին խորհրդոյ. Նար. Խե։

ԶԵՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ընտակ ձևոյ. ձևաւոր. և Ձևակ. * Բնական, սեռական, ձևական։ Ձևականն, որ մակագրի խաչ. Ան. Բ.յ։ * Հանեալ բարձացուցին՝ ի մակագրեալ ձևականին. Մագ. ոգ։

ԶԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձևաւորն գոլ. Ձև. ձևակ. *Եւ դրեալի երկրի ձևականութեամբ երկուստեան. Նար. ասող։

ԶԵՒԱԿԵՐՊԱՆ. Իբր Ձևակերպեալ. * Երիւրած և ձևակերպած են (կուռք). Լմբ. ի։

ԶԵՒԱԿԵՐՊԱԿԱՆ. ա. Ուր իցէ մարմ. նաւոր և երևելի ձև կերպարանաց. *Ի ձևակերպական հնկալ կարգ՝ հրեշտակ մեծի խորհրդոյ կոչէր. Դիոն. Երփ։

ԶԵՒԱԿԵՐՊԵՄ, եցի. ն. կերպարանել *ի ձև. ձևացուցանել կերպիւ իւրք. կամ *ի նմանութի ինչ յարմարել. * Զանպիտան քարինս ձևակերպեցին, ածացուցին։ Ձևակերպել զորպիսութի էութի հրեշտակաց Չմտայդ ձևս տարածից, և զմարմնոյդ այնր նշանակ ձևակերպես։ Մարմինս ըստ նմա ձևակերպեացի։ Լմբ. ի. ա։ * Թէև *ի գեմս իմն մեկնուած ձևակերպեցի. Նար. ծ։

ԶԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձևակերպէլն, ինչ. Նմանութի. ձև. * Ցեղասակաւ իմն օրինակի նմանակիր ձևակերպութեան։ Երգոյն պահպանարան՝ քառակերպիկ ձևակերպութի եղեցի. Նար. ի. չԹ։ * Ի նորա զանազան ձևակերպութեց։ Կառս *ի ձևակերպութի գազանաց։ Մի բանիւք ազոթից, և մի ձևակերպութի առ *ի նոյն ամենայն ազգաց քրիստոնէից խորհրդածութի. Լմբ. ոչ. Ե պրփ։

ԶԵՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Նմանուել ըստ ձևոյն. Համաձևութի. *Զոտգական զրոյն ունին, նոյնպէս և ձևակուն գիպեցեալք. Շիր։

ԶԵՒԱՆԱՄ, ացայ. ւ. Σχηματίζομαι. Figuroi, formor, և simulo me. Առնուլ կամ զգենուլ զձև ինչ. ձևակերպիլ. կերպարանիլ. տպաւորիլ. նմանիլ. * Ոչ ձևանայ *ի տեսիլ տարրեղէն. Եղիշ. Է։ * Հարքը որդեսէրք՝ երկիւղ և պաղանել առաքի իւրմանց տան (զաւակաց), և *ի ծառայութի ձևանալ. Խոսր։ * Ո չ օրինակաւ ձևացեալ։ Երևակ կենացդ փայտի ձևացեալ *ի պատկեր սրտիս. Նար։ * Սոյնպիսի ձևանայ և նա առ մեզ *ի գառաւատանի։ Ըստ մերումս ձևանայ *ի մեզ զնչանելով Սրփ. ա. պ. ֆ. Ե Է։ *Սուուբր կենդանւոյ՝ ըստ որում կենդանին՝ ձևանայ. Լմբ. ոգ։ *Իսն մեր աներևոյթ *ի միտս՝ ձևանայ գլով և քարտիսես. Ճ.Բաշխ։

ԶԵՒԱՆԱԼ. իբր կերտաւորիլ. կարծիլ. երևիլ. ձևացուցանել զինքն քան զոր էն. * Սուուիլ է (սառաանայ), և Ճշմարտաւութի ձևանայ. Սրփ. ա. պ. ֆԲ։ *Զայլ մարդ՝ բարի բան կամ իրս բազում անգամ ձևանայ. իակ բարւոյն ձևանալ ինչ չար՝ անհնար է. Իւս. հդ։ * Առաջի մարդկան ձևանալ գիւրին է, այլ ոչ առաջի աչ։ Ձևանային առ մարգկան՝ թէ արգալք իցեն. Իգն։ * կէզ ծառութի ձևացաւ բարի. Խոսր։ *Իյայլ մարդկան ձևանամք. Մխ. Երէմ։ *Ձևանայի ազգմեծական, և ախրատպես ոչ էի. Սրփ. յի. Ե։ *Սուտ ձևանամ (իբր ուղիղ), և իրագ խոտորիմ. Նար. կԱ։

կամ երևիլ. Թուիլ. *Ձևացան նշ քան. Չարք խոտոյ քաղդր իբրև գխորիսխ մեզու. Վ.ք հդ. իԱ։

ԶԵՒԱՆԱՆԱ. հյդ. կամ այլ ինդ. պէսպէս տարմանք. որպէս կերպասանիլ. հանդիսանալ. յայտնորիլ. * Ձևանայր մոլութի (իբ զմոլեգնութի)։ Զգաւառ ագեղուեցն ձևանայ բնութի. Նիւս։ Գիք։ * Դարձեալ (յայղմութէ՝) ձևանային ցնծութէ։ Ձևանայր ոչ ըստ չահասէր յաճախակոզ անիրաւութէին սովորու է. Գիք։ *Եփրատեա վիրածի յովհաննու. փիսանիս ձևանայ մատթէի. Տծակ։

ԶԵՒԱՆԶԱՆ. ա. Ձևացեալ նշանաւ իւրք. գծագրեալ. նկարեալ. *Գոյին ասկաս ինչ քրիստոնէայս, ձևանչան ունելով զպատկեր սիրամարն. Խոր. պտմ. հատ։

ԶԵՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. } Որպէս Թէ Ձևա-
ԶԵՒԱՑՈՒՄՆ. գ. } նալն. առնուլն զձև ինչ. * Ա յլ այնոքիկ նմանութէ եւԹ առ երևոյթս ձևացութիւք. Խոր։ *Ա յլև ըստ արուեստին իսկ գործ ձևացումն ըստ մտացաձութէ իւրոյ (էր), և ոչ ըստ ձշմարտութէ. Շիր։ գպփ։

ԶԵՒԱՑՈՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σχηματίζω,σχηματοποιῶ.Figuro, formo. որ և ԶԵՒԵՆ. Ձևակերպել. առնել. կազմել. կերպարանել. նմանեցուցանել. տպաւորել. նկարագրել. երևեցուցանել. * Առ ածային կերպարան ձևացոյց. Նիւս. Խաղ։ * Վասն ի հաւատն անելոյ այնպէս ձևացոյց զքանն. Ոսկ. յհ. Բ. 28։ * Մարդկօրէն ձևացուցանէ զքանն. Խոսր։ *Ձևացուցանել զքանն գրով. Շ. Բարխ։ * Ցօծանէլն զքեզ քահանայ, և յաքեզ այ ձևացուցանելն. Լմբ. պտրփ։ *Ձևացու զքեզ ըստ օրինակի նախնոյն քո գրիգորի. Փարզ։ *Ի Թաբոր *ի լերինն ձևացուցեալ զքո բնութիդ անառակելի գոյացութէն. Ձևացուցանէր մովսէս զօձն պղնձի. Շիր։ *Զքառզուկան քեզ ձևացուցանելով. Ան. Բարխ։ *Օձն ձևացուցանէ զցանկասէրն. Փիլ. լին. ա. 48։ *Երիւք զպիսիանս ձևացուցանէ, և արատաուքն զղ առնութէի արսին ձշմարտէ. Նար. լ։ *Առ այս ձևացուցանել. Վ.ք։ Էս։

ԶԵՒԱՑՈՒՑԱ. ա. Որ ձևացուցանէ. կացուցիչ. * Սահմանէ զներհական կարծիս, եթէ զինչ ձևացուցիչ տուաս Աբ. պերփ։

ԶԵՒԱՓԽ ԼԻՆԵԼ. փոխել ձևէ *ի ձև. փոխել զձև իւր. փոխակերպիլ։ *Նիւթս միշտ ձևապոխ եղեալ. Մ.ա.ս. *ի դիս։

ԶԵՒԵՄ. եցի. Տես ԶԵՒԱՑՈՒՑԱՆԵԼ։ * Չկան դրօշակ՝ ոյ պատկերան ձևիցէ. Ագաթ։ * Մարգկապէս ձևէ զանմարմնոյն ներգործութէի։ Դևքն մտանէին *ի ձևեալ պատկերսն. Լմբ. ոգ. Ե խ։ *Ընդաձեա ինչ ընգգեմ Հշմարտութէն ձևէք. Ոխէրբ. Ք։ *Նկարագիծքն՝ պիծակօք ձևեալ զկերպարանն, այլ ոչ քնութէք Լբ. ԱԲոբ։

ԶԵՒԻԼ. որպէս Ձև ով իւք առնել. որ լինի կարելով. ևն. ԻՆԷԼ. պիլիփ. * Զոմիան գրապանաւ արարչակալ բոլորակ ձևեացեալ չորքանակի. Ես իԷ. 32. Ին. լոխ, արտաքս։

ԶԵՒԻԼ. որպէս Շրջապատիլ. (Ցփգրիա) ձևէ զկողմանս արևելից. Շիր։

ԶԵՒԻՉ, ձևչի, չաց. գ. Ψαλίς, τομίς. Forfex, forceps. Գործի ձևելոյ, կամ հատանելոյ ձևով. կտրոց. մկրատ. պատգ. հագաս, սրնգը. * Ձևիչ արմատոյ. Վ.ք հդ. Ե։ * կտրոցն ձև տապակալ. գիա, թէ որոյ է ձևիչ. քարկի. թէ փայտի, թէ հանգերձի. Հին փէր։ * Փոքոս ձևչով բանին հատաներ զմահացու սրատն. սպէն զգեստ զքո զգեցուցաներ. Գրիգ. Նեղբ. կ։

ԶԵՒՒՂԱՆԱԼ. Տ. ԶԵՒԱՆԱԼ. *Ա՛ր ան ձև յարժամ Է պատահան կի Է երգս մատնէ, հատակ առնու, և ձևազանայ. Ծագբ. Է։

ԶԵՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐՅԱԶԵՒՈՒԹԻՒՆ, և ԶԵՒ. * Տնօրինէր միշտ յամենայն ձևուածս բերիլ. Ցհ. ԼԲ։ *Ցայմ *ի ձևուածեան պատահելով, երջագագն զգործիչսն ածիցէ։ Ատաղ յայս *ի ձևուածէ կացեալ. Շիր։

ԶԻԹ, ձիթոյ. գ. *Ելաւօր. Oleum. Խզ ձիթենւոյ. վիթ Էսղէ, գիմոան Էսղէ. երբ. գոյ. վր. վէնի. *Ձեմ *ի ձիթենեաց *ի լցայ։ Զգինի և զձէթ։ Ձէմ Է իւրեանս ոչ բարձեն. ևն։ Տես և ԻՈՂ։ * Ձիպրաւենն ձէթ (այն է իւղ երախայից) . . . Չկիանգգոյն զձէթ (որ է իւղ վերջին օծման). Ցհ. իմ. ոգ։ *Ի կանխեզանգ իւղ ոչ կամեմ. և զանուն ձիթոյն իւղ ասեմք. Մէթ. վ։

Լայնատարած և իւղ կնձեթի, կամ չուչմայ, և իւղ այլոց բուսոց և անկոց. *Ի բուսաբեր ձիթոյ, զոր չուչմայ անուանեն։ Զայն ինչ ձէթ, որ գիւս է յաչխարհն. Ը.Բ։ *Ցամենայն ձէթ գայ ընծրկք. Ոսկիփոր։

ԶԵՔ. որպէս Գաւազ ձիթենւոյ. ձիթապտուղ. Ելաւձ. Oliva. վիթուռ. * կիմեցեա ձէթ. Միս. Է. 15։ Օր. իԲ. 21։ *Մարթ ինչ իցէ Թզենւոյ ձէթ բերել. Ցի. Ֆ. 12։ *Թզենին զերբ ընտանի պատուղն բերէ, և ոչ ձէթ. Սրփ։ յի. Է։ *Տերեւ ձիթենւոյ, և ոստ ազազուն և ձէթեն. Փիլ. լին. Բ. 42։

ԶԻ. ոյ, ոց. գ. Զորքատուիք խնդրելոյն, այրի և ահեզ, *ի պէտս հիմնելոյն, կառաց, և բեռանց։ Տես և ԵՐԻԶԱՐ. ՆՈՑՈՑ. ԳՐՈՑՆ, պեչիէր. *Փոխանակ ձիոյ, ոչխարք, ոչխարաց, և էշոյ։ Ձիս և կորիս։ Ձիք մատակք կառաց։ Ձիովք և կառաք. ևն։

ՈՃով ասի. *Ձի *ի վեր առնուլ։ Ձի առնէք։ Ձի *ի ներքս առնել. ևն. ԵՂԷՒ. Մեր։ Փարզ։ ցհ. ԼԲ։ Իբր պատատաւել *ի հեծեալսն, հեծանել չթիվառս, և վարել։

Իակ Սէէր. ծա. *Որպէս մեզ ձիք են չթիվառս, նոյնպէս և նոքա կռվի համարձակ են չերիվարս։ Որպէս ձիք երիվարք հեծեալոյ, նոյնպէս և հոգիք սիրց երիվարք են ճշմարիտ, չի ընծոյր *ի պէտս քոյ յատակ վարելոյ զընթացս։ Ի նոյն միտս ասի. *Եւ ձ չիերիվարս ձիոց նատել. գանձ։

ԶԻԱՌՈՑՆ. բուծի, իոյ. ա. գ. որպէս Ἱπποτρόφος, ιπποκομος. Qui equos alit, equorum nutritor, vel curator, equiso, agaso, ևն. Բուծիչ ձիոց. գաւազանաւոր գրատուաց. ախոռապան. կուպան. ոչ օլյանք, սէրախոր, սէյիս. և ճամոզ և Տես ձիոց, որ

ապայ պահել և բուծանել. ան տակազը, ան պեվնչին. *ի ձիընթացան նոյն ինքն է ձիաբոյծ: Եւ զձիաբուծիցն է տեսանել փոյթս. Փիլ. լին. ա. 77. ե լիս. * Պայծառ ձիաբոյծքն, զօրավարքն, իշխանքն, գոռոզքն. Բրս. հայեծ: * Եւ զի ոչ եօթն նախահարս ունին Թուրք՝ ի վերագոյնն՝ ձիաբոյծս պայծառս. Բրս. յոգնիպ: *Ունին ձիաբոյծք, և վաճառականք, և վաչխառուք: Ի ձիս և՝ ի ջորիս յօրանալ, ձիաբոյծս լինելով. Կանոն. Տծոմ:

ՁԻԱԳԵՏԻ. ած. ոյ, տեաց. գ. Ἱπποπόταμος. Hippopotamus, equus fluvialis. Ձիակերպ հսկանգ գետոյ. Նիկեփ, ան գաղջուկս. *Եղեն ձիագետիք, և յապշակեցին զարս. Պգմ. պղխս:

ՁԻԱԳԼՈՒԽ. ա. Ուշող զգլուխ ձիոյ, որպես գնի՝ ի չի. ան պուլը. * Գազանս ձիագլուխս և մարդապատկերս. Եսա. ւէր. ա:

ՁԻԱԶԻՆՔ. գ. Զինք և կազմած ձիոյ. ան ֆասարք, ևագըմ, բռնիս. * Փառազարնիք զօրուցն ձիոյ, զի . . . զնչուն պատրաստ կան ձիաչինս, և զապառազինուցս զինուորին բառնալ վինքեամբ կարողացեալ. Պիս:

ՁԻԱԹԱՓ. ա. ս. Ձիոյ թափով, կամ ուժգին վիմբեամբ. Ձիարշաւ. * Փախստական եղեալ ձիաթափ անկանի՝ ի քաղաքն: Ձիաթափ արագաստիճ ընթացիք երթեալ. Լսող. ը. բիւ:

ՁԻԱԼԱԽՈՒՐ, կամ ՁԻԼԱԽՈՒՐ. գ. Ἱπποσέλινον. Hipposelinum, olusatrum. Լախուր ձիոյ, այսինքն վայրի ֆերեվիզ կամ մոզպանոս՝ խոշոր քան զընտանին. ան բանլար. (իբր ձի բանջար:) Գազիան:

ՁԻԱԽԱՂԱՑ. ա. ս. Ձիով չոգալ խաղացեալ կամ խաղալով. * Ա՛ն զօրքն ակսան ձիաբեղուց անգր ժողովել. Ջ՚նոբ:

ՁԻԱԽԱՒՆ. ա. խառն կամ խառնակ ընդ ձևոյ ձիոյ. *Մարդ իմն ձիախառն, զոր կարծիք բանասաեղծաց ձիացուլ կոչեն. Վ.բ. հդ. իը:

ՁԻԱԽՐՈԽՏ. ա. Ուր իցէ խրոխտումն ձիոյ, կամ իբրև ձիոյ. * Սպանանեն ձիախրոխտ ընթեռգրուելքը. ցճ. կե: * Խակ որ ձիախրոխտ բարուք պատճառաւորդ է մոզք, ոտնձիւք ձեռնացէ զկչակս նոցա. Ոսկիփոր: *Ցիկ ընդ ծամելիան ձիախրոխտ մահու վախելով. Ան. բաղբ:

ՁԻԱԿԱ. ի. ա. Վարօղ զձի. (իբր յատուկ անուն տեղւոյ.) * Ձի կալէք. վասն որոյ և անուն տեղւոյն՝ ձիակալի վանք կոչեցեալ. Ճ. Բ:

ՁԻԱԿԱՆ. ի, ացւ. ա. Ἱππειος, ἱππικός. Equinus, equester. Որ ինչ անկ է ձիոյ, և ձիաւորի. ան վ անկա հանգիստ. * Ձիաստաց՝ ի ձիական մարմնոյ: Ձիական ախտք: Ձիական ասապարհաք կամ ուժգնութեամբ. Փիլ. բագ. Ա այլաբ: Վ.բդ. Երգ: Աձեր. Է. 2: Լ՚բ. ոչ: *Ձիական պատերազմաւ, կամ զօրուելքը; Պիս: * Ձիական զօրուելքը մարտնչեցին. Նխա. Երգ: * Ձիական և նաւական զօրուելքն. Ջկատա և զձիական զօրութիւն. Փիլ. խոագ: Եսա. ւէր. ա: Նլ. Եվէ: *Ձիական զօրացն ձիոք յաղթեալք. Վ.բդ. Երգ:

Եւ անուն ՁԱՁԻՈՅ. * Ձիական և հետևակ ձօք. Նոր. գհյ հագ. յորմէ և Գնչի:

Եւ անուն ՁԱՁԻՈՅ. * Ձիական թուչուն զձառս փորէ, և ջուր անձրևու փոսէ, և որ գուռնս ծնանի, և այնու կերակրէ. Մխ. առակ. ձխ:

ՁԻԱԿԱՊ, ի, ացւ. գ. Կապ ձիոյ, կամ ոտնակապ նորա. և կամ լուանաձև երկաթեղն հարեալ բևեռօք՝ ի սմքակ նորա. *Ջոմանս՝ ի ձեռանէ միոյ կապեալ չարչարէին, և զոմանս բևեռօք՝ ձիակապօք կարկառեին. Մագ. ապ:

ՁԻԱԿԱՊԻԿ. գ. Մոտացածին կենդանի իբրու խառն՝ ի ձիոյ և՝ ի կապիկ. *Ցօդեալ և աննշանական, որպէս ձիակապիկն և եղջերաքաղն: Ձիակապիկն և յօրալեղն. Ան. պոբ: Լ՚ն. Նոր: և ՃՃ:

ՁԻԱԿԵՐՊ. ա. որ և ՁԻՑԶԵՒ, ՁԻՑՆՏԱՆ. Ընօղ զկերպարանս իմն ձիոյ. որպիսի է ձիագետի. *Ի ձիակերպ գետոյ նհանգ. Եսա. ւէր. ա:

ՁԻԱԿԻԹ. կճի, կճայ. ա. գ. Ἱππομολγός. Equimulgus. Որ կճէ զկովն ձիոյ. է և անուն ազգի. յի կնօղ. ան սուը. ճը. *Մրևայս ոց, ձիակճայ՝ կաճնակելոյս. Փիլ. պեսխ:

ՁԻԱԿՈՐԵԱԿ. գ. Ἕλυμος. Panicum. Ազգ կորեկի՝ ընտանի և վայրենի, կերակուր ձիոյ. յիս իորեի. առնասոպ պասըսը, պս-խն: Բծչըն:

ՁԻԱՀԱԱԾ ԱՒՆԵԼ. Հալածել վանել զձիաւորս, կամ ձիով. *Եւ զմիացեալսն առաջի իւր տաներ փախստական. ձիահալածք արարեալք. Բասղ. Ը. 32:

ՁԻԱՁԵՒ. ա. Ունօղ զձև ձիոյ. ձիակերպ. *Ձիաձև իմն է ձև դիմաց մարախոյ. Վ.անակ. յոբ. ի համառ:

ՁԻԱՄԱՐՏԻՒ, տւի, կաց. ա. Որ ձիով մարտնչի. և Որ ինչ հոյլ ի մարտ ձիաւորացոյց. *Ձիամարտիկ զօրուելքի. Իգն: որ և ասի ՁԻԱԿԱՆ ՔՕՐՈՒԹԻՒՆ: *Ցուսանակաւն զձիամարտիկ գոռոզութեն խրոխտացելոյն քակեաց. ՍԷՒԷ. ծա:

ՁԻԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } Մարտ ձիով.
ՁԻԱՄԱՐՏ. տից. } պատերազմ ձիական. հեծելազօրութիւն. *Երամակ փղաց բուծաներ առ՝ ի ձիամարտուելքի հակառակ կիր օգնականութեի. Փիլ. լիս: *Ի բաց հալածելին զնոսա հետապնդութեք և ձիամարտութեք. Պգմ. պղխս: *Եւ ոչ՝ ի ձիամարտուելոց յաղթիցէ, եթէ ոչ ձիական զօրուելքն հակառակ մայտնչիցի. Նխա. Երգ ա: *Ի պատերազմունս, ի ձիամարտս. Փիլ. լին:

ՁԻԱՆ. կամ ՁԻԱՆՔ. գ. Իբր Ձիք. Ե. բիվարք. * Խրև կալմեցան ձիանն: Խոյս առեալ՝ ի բաց վարեցին զձիանս իւրեանց. Պգմ. պղխս: Փորպ: *Խաչինք ունին անթիւ բանակ, չատ գէր ձիան՝ որձ ու մատակ. Շ. ասպխ:

ՁԻԱՆԴԱՄ. ա. Ունօղ զանդամ կամ զանասնձ ցանկուն հանգոյն ձիոյ, և ձիոյ. ըստ չն. ամօթոյք ձիոյ. ձէձօնօս ἵππων. *Արձակեցեր զաչս. . . չիշտիգամս և (՝ի)ձիան գամս. Եզէ. իգ. 20:

ՁԻԱՆՄԱՆ. ա. Նման ձիոյ. ձիակերպ. ձիաձև. *Ի Թէոդոսի (մեծի) աւուրս երևեցան՝ ի հնդկաց գազանք, ցլափիղք, և ուղտինձք և ձիանմանք, և այլք բազմադիմիք. Ըէբ. երբ: *Երևեցան՝ ի հնդիկս ցլափիղք, ընձուղտք ձիանմանք. Սամ. Էրէց:

ՁԻՇՀԱՐԾ. ա. Որ շարժէ կամ վարէ զձի. *Հաղիւն մատնեաց, կի ձիաշարժն չարբասք գործեաց. Եբէ. ասէիր:

ՁԻԱՊԻԾԱԿ. Տ. ՁԻԱՍՏԱՑ. *Ցոյժամ ձիապիծակքն և կնիւնքն՝ ի ներքս անկանէին (յորձառս), զամենայն փախուցանէն. Կեղտ. ապխս:

ՁԻԱՍԻՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրօղ զձի՝ ի հեծնանել. խակ նմանուելք ցանկասէր. *Էր ձիասէր. . . Թողևաւ այնու հետև իշուկ շերջեր. Խոր. Ճ. 32: *Մի՛ ձիասէր վերընկալ. Երէն. այբոբ:

ՁԻԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սպանդ կամ զոհ ձիոց. *Ձիասպանութիւս զենչով ապա մազդայ և պիսիդոնի. Պգմ. պղխս. որպէս յն. ἱποθυτέω, equum sacrifico, immolo.

ՁԻԱՍՏԱՆ. ի, ացւ. գ. կայք ձիոց. տեղի երիվարաց, կի երամակ ձիոց. *Աւնուլ զայգեստանս և զձիաստանս նոցա. Եէր. ա. Ի գ:

ՁԻԱՍՏԱՆ, նի, նաց. գ. } Σφήξ, σφηκία. Vespa, examen vesparum, crabro. մեկնսա, ση, apis. որ և ՁԻԱՊԻԾԱԿ. Ազգ չարաստանք միջոցաց, կի ձանձից ձիոց. պիծակ, խուռբ պիծակաց. ան առքը, ղնմպոբ. *Ջձիաստան, և զգրիտաց: Ձիաստանաս մերժել զսզդան. վ.էդօբ. է: Նխ. օրին: *Օրինակաս ձիաստանուցն ահ արկանէ նոցա, զքաջ զսցուցն զհայթղուելքին յայտնելով: Խնդրեաց զպիծակս ձիաստանեաց. Գէ. Էս: Ճ. Ա: *Առաքեաց զձիաստաց. Շարժեսցէ տեր զձիաստացն. Յէս. Իբ. 12: Նս. է. 18: *Ո՛չ մեղու ասէն, այլ՝ ձիաստաց: Օրինակաս ձիաստասցին արկանէ նոցա ահ. Ոսի. Էս: *Յատկանուէ մեռելոց ծնեալ. որպէս և ձիաստաց՝ ի ձիական մարմնոց. Փիլ. բագ: *Վնասակար զեռուն լսոյ խնաստասիրացն բանի՝ ի նեխեալ մարմնոց սոցա ասեն ծնանել, յարմանուն ինքեան ձիաստաց կոչեցեալ. Պիս:

ՁԻԱՎԱՐԱԿԱՆ. գ. ոյ Ἱππική. Equitatio. Արհեստ ձիավարելոյ. ձիավարուելի. պինձիկ: *Եկին այսր հանդիսել ոչ զձիավարականն, զի տղայ եմ հասակաւ. Պգմ. պղխս:

ՁԻԱՎԱՐ ԱՐՇԱՒԵՄ. ւ. } Ἱππεύω, ὁμαι. Equito. Վարել զձի. գիտել հեծնանել յերիվար, որպէս և նստել՝ ի կառս. ի էլնել ան ախորձէ, պինձի օլմաք. *Աղեքսանդրոս երկոտասան ամաց՝ ձիավար արշաւէր նիզակաւ, որպէս օրէն է մանկանց թագաւորաց. կելաս. պղխս: *Ցերիվար կամեալ աչառնակեալ, և կորովի ձիավարեալ. Խոր. Բ. 76: *Հմանալ զպատշաճ ձիավարելն: Լբ. ծել՝ ի կառս, և նզոքաք ձիավարել զիրկուելքեն ընձայս. Պիս:

Նմանուելքը՝ նաւել. * Որ ձիավարեն՝ ի վերայ ամենի ալեաց ծովուն. Յիսաբ:

ՁԻԱՎԱՐԱԾ. ի, ից. ա. Ἱππευτής. Equitandi peritus. Վարժ՝ ի հեծնանել՝ ի ձի. կիրթ՝ ի ձիավարել. Ձիաւոր. ձիական զինաւոր, հեծեալ. *Ձիավարժից, և սոակաց: Ձիավարժից, և հետևակաց. Նոր. Ֆ. Ե գիմ խլ: Շ. ընդհանր: * Հետևակօք, և ձիավարժօք, և փղօք. Մարբին: * Ընդունայն և ձիավարժն պերճանայ, յորժամ ոչ վարժէ զձիուն. Խոխ:

ՁԻԱՎԱՐԻԾ. Պանօծաւատոր, μνης. Equorum domitor. Վարժիչ նոր ձիոց. *Ձիավարժք զժուարերասանս ձիոցն փոխով խելագեն սանձօքն. Բրս. յոգնիպ:

ՁԻԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἱππευσις, ἱππευμα, ἱππασία. Equitatio. Ձիավարելն. արհեստն ձիավարական. ընթացս ցանելն զերիվար. հեծնելոյ. Եբէ ձիով կամ կառօք՝ ի պատերազմ. * Եղեր՝ ի ձիս քո, և ձիավարուեցի քո փրկուելիք է. Նխա. Երգ: *Կառարշաւ ձիավարուելքը: Ձիավարուելքն յատապաքեան առնուլ նպատակ: Ձիավարուելք և հետևակամարտուելեամբ. Պիս: *Ձիավարուելք, և ազեղնաւորուելն. Սարի. ԽՀ: *Ի ձայնէ ձիավարուելն՝ ի վրընջելն ձիոց նոցա. Սարգ. ա. չհ. Ը:

ՁԻԱՎԱՐՈՒՆ, ո. Ἱππάλατος. Equitabilis. Որ դիւրին է վարել զձի. Յի ֆա-ւնեցնելս յորմար. * Լիձն որպէս Լեհ գաշտ ձիավարուն էր, այնպէս յերազափոխումն ա-րարեալ էր զնա սառնին. Բուս. ևս Ֆ:

ՁԻԱՏԱՆ, ի, ից. ա. Տածօղ զձի. Ձիա-բոյծ. * Դոյն լեցի և ձիատածից և այլոց. Մխ. ԹՊ:

ՁԻԱՏՕՊՐԱԿ, գ. Պալկ կամ քառակ կե-ղոյ ձիոց. և կամ Մահաղ ձիաւորի. յետ-փօպրակ. Խոզոց կամ հեյագե, լանիա. * Յա-մէնայն տանէ առեալ ֆ դրամ, և ֆ մոթ խոյրալ, և ձիատոպրակ մի. Սամ. ԵՀԵՅ:

ՁԻԱՐԿԵԼ, եալ. ա. Զի՛ ի վեր առ-նուլ, վարել զձի. * Ձիարկեալ և նա ի պատերազմունացուց աշխարհին արշաւեր. Ոսկ. ՀՈ. ա. 9. (յն. յանդգնեալ:)

ՁԻԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. }Արձակ Թող.
ՁԻԱՐՁԱԿ ԱՐՁԱԿԵԼ. }լով զձին՝ վա-րել յընթացս. աՒնչը գօրաւոր ձագ, գօղտ-ձագ. * Ի կապոյտ գաշտին, կամ գհետ հղ. ջերուաց ձիարձակ լինէր. Ագաթ. Փարպ: * Հեծեալ յերիվար՝ ձիարձակ լինի զկնի, և հասեալ՝ կամէր սրտիլուլ զնա. Ուրբեր: * Հո-գւոյն երիվարք ձիարձակ արշաւեցին ընդ սուիզերս. Ճ. Գ:

ՁԻԱՐԱԿԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ἱππόδρομος. Hippodromus; circus, in quo habentur certamina equestria, seu curulia. որ և ՁԻԸՆԹԱՑՔ, ԿԱՌՔՆԹԱՑՔ. Տեղի ասպա-րէսի, ուր լինի արձակուն ձիոց յընթաց-ան ճշդութիւն. * Ի ձիարձակարանին արփայագնաց լինէր. Խոր. Ֆ. 55: * Ընդ-ունել կային ի ձիարձակարանին ի վերայ կառաց. Պիտ. ալէքս:

ՁԻԱՐՉԱՒ ԱՒՆԵԼ, կամ ԱՐՁԱՒԵԼ, կամ ԽԱՂԱԼ. Տ. ՁԻԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. * Հոնն այն ձիարչաւ արարեալ ի վերայ մուշեպայ որպէս զիռչդուն: Ձիարչաւս յահոյեանն ի-ւր արշաւեր. Մեսր. ԵՐԵՑ: * Ձիարչաւս ա-րարեալ, իբրև զարծուի յերամս հաւուց. Աճառ. Ե. 12: * Ձիարչաւ յարձակմամբ խա-զային. ԳԱՅ:

ՁԻԱՐՉԱՒԱՆՔ, նաց. գ. Ἱππόδρομία. Cursus equester, ludi circenses. և στάδιον, stadium. Ձիրնթացք և Ասպարէս. չափ արշաւելոյ ձիոյն ի մի նուագ. ան ֆէյհանը, ան ֆէնվիփ. * Ձիարշաւանքն վասն իմ դաստիարակեն. Ոսկ. ՎՆ: * Զգէ զպարիսպն չուրջանակի իբր ձիարշաւանք հինգ. Ածր. Ե. 7:

ՁԻԱՑՈՒԼ, ցլու, ուց. գ. Ἱπποκένταυρος. Hippocentaurus. κένταυρος, centaurus. Մտացածին կենդանի իբրու խառն ի ձիոյ և ի ցլոյ. որ և Ցուլձիապարիկ ի ցամաքի. պարիկ. համարուռ. իշնացուլ. * Ցնորս կուսէ ձիոց կերպարանք, և առաջոյ՝ մարդկան. որ զձիացուլոյ յուշկապարիկ կերպարանս ունելին. Եփես. ԽԲ. ա: * Մարդ մի ձիախառն, զոր կարծիք բանաստեղծաց ձիացուլ կոչեն. Վրք հց. ԻԸ:

ՁԻԱՒՈՐ, ի, այ. ա. գ. Ἱππεύς. Eques. Ունօղ ընդ իւրև զձի. հեծեալ. ձիական. ասպետ. ախոր, ախէը. * Կային պարձակիւր լե-նի իշխանին, ապա լինի ձիաւոր. Լմբ.պգբգ: * Տէր էր ք ձիաւորաց: Թագաւորն երու-սաղէմի յ ձիաւորով (զօք). Վրդն. պգմ:

ՁԻԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Հեծանիլ ի ձի. յերիվար աշտանակել. և Ձիավարել (լուծ կամ նմանութիւն.) * Ձիաւորիալ ամենա-տէրն ի քեզ, կամ քև, կամ ի վերայ բու-սաքեր արմատոյ (խաչի). Նխոս. ԵՐԳ: Նար. Խ: Շիր: * Ձիաւորեալ (ոտիցն) բևեռն, և սէ ձեռացն. Ոսկիփոր: * Որոն Թագաւորա-կան ուներով սիւրծակաս, և ձիաւորեալ Սարի. ԽԳ: * Գառնդք մարտիրոսացն՝ ձիաւո-րեալքն հեաւակ. Նար. ԼԸ:

ՁԻԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձիավարուձի-հեծելուձի. * Ի զբօսանաց՝ ի ձիաւորու-ձեցն որոյ: Ընդոյ ինքն զմարգարէն կառա ասէ իսրայէլի, և ձիաւորութիւն. Նխոս. ի ոտանէ. Ե ԵրԳ: * Որպէս Լեհ ոք ասէ, մարդ-կուձի կամ ձիաւորուձի. իսկ զմարդն կմ զձին ոչ նշանակէ. Երզ. ԽԲ: * Ձիքն ի ձեռն ձիաւորութեանն հաճեցեալք և օգ-ուտալք՝ վերհագոյնք լինիցին. Պզոփ. Ես-Ռիֆան:

ՁԻԳ. ձիգք, ձիգս. ա. Արմատ Ձգել, և Ձգտելոյ. որպէս Ձգեալ, պարզել ալինդ. պիէ. Խալեաթ. * Որպիսի՞ սիւնակք, կամ որպիսի՞ ասպարուամբ խառնեալ ընդ երկինս՝ ունելի զնա ձիգ և պարզ. Ոսկ. Ես: * Որք ձիգ և ալինդ ունէին զմիաբանութիւն. Ճ. Ը:

Մանաւանդ՝ երկայնեալ: երկար. յերկ-կարաձիգ. էրէան. ուղտ. Խեմբ. հայր: * Ձիգ ասպարիսք միջոցացն: Ձիգ և յեր-կար առնել զպատմութիւն. Խոր. Ե. 4. 64: * Աղօթս ձիգ և յաւերժս արարեալ և պատ-ցուք. Թղթ. ԿԻ-ՐՂ. ա ԼՈՒԿ: * Հարատած և ձիգ ժամս: Երկարել ձիգ ամեք. Ածր. Գ. 12. Մագ. Խ: Որմանք ասէն գնուամբս ատցա ոչ առկայուսնս, այլ չարժուն լինել, բայց յաման ձիգս. Շիր:

ՁԻԳ. Տ. Ցերկար. ընդերկար. անընդհատ. ղաչ, էրէան, Խեմբ. լգգ, ուղղաձիգ, ուղղ-ղա, հայրէաձ. * Ձիգ գհեա լեալ: Ջորոյ ձիգ գհեա մտեալ. Խոր. Ե. 62: Գ. 44: * Ձիգ և յաւեժ աղօթէ. Ածր. Ե. 9:

ՁԻԳ. գ. Ձգուն, մանաւանդ նեռի, պատաքարի. * Ձիգ դիք ի ներս. այսինքն նետաձիգ լերուք. Երզ. Ե. 14: * Եմէք ընդհարձիս... դաւուն անձին դէպ եղև ունել գնոր ձիգան. Փիլ. սաՖս: * Ընդէս քան ի ձիգ պատին յանքոյթ աեղի հե-ռանայ. Լմբ. տոաղ:

ՁԻԳ. Ձգուած կամ հիւսուած, կար, ագդոյգք, մաՀ, ուղղիակ են. * Կարս հար-կանել, և ձիգս հիւսուլ. (յն. հանգելուձս գործել.) Ոսկ. ՀՈ. Ե. 27: * Լուծ կազմել, և ձիգ, և եղինս սամխուիք ի գործ լծել. յն. լուծ առնել, և զկաղ ուղղել, եղինս լծել. Սէբէր. Ե:

Ի ՁԻԳ ԵՐԿԱՆԵԼ-Ցերկարաձգել. յերկա-րել. յարատևել. Ἐπιτείνω. Extendo. * Տա-կաւին ի ձիգ արկանէր զտարաբուսանան. Ոսկ. ՀՈ. Ե. 27: Ցորմէ և Երզ. Ֆգե. * Ի ձիգս արկեալ զտարաբուսանանն: * Ի ձիգս արկանէր գելեցիկ փուլով զշմարիտ կլոնան. ԱՔ. անք. այսինքն յերկարեալ հանապազորդեր:

ՁԻՆԹԱՑ, ի, ից. ա. Որ իցէ ընթացք ձիոյ կամ ձիով. ձիարշաւ. կրկեսական. * Ձիընթաց երագմամբ: Ի տեսարանն ձիընթաց կառավարիչք. Նար. Խ: * Արուեստ ձիընթացին յայնժամ յայտնի լինի, յորժամ անփորձ ձիոք յառիթացեն. Կլմաս: (որ բերի և ի յաջգդ նշ.)

ՁԻԸՆԹԱՑ. գ. Տես զկնի և ՁԻԸՆԹԱՑՔ. Ընթացք ձիոյ. և չափ ընթացից նորա. փարճ. սահ. ասպարէս. * Ձիընթաց առնել ի վե-րայ նորա, և կոխել զնա. Ճ. Ա: * Մղոնն Ֆարասանգն է, զոր ձիընթաց մի ոմանք ա-նուանեն. Երզ. Ֆգե:

ՁԻՆԹԱՑԱՐԱՆ, ի, ից. Տ. ՁԻԸՐ-ԱՁԱԳԱՐԱՆ, և ՁԻԸՆԹԱՑՔ. * Ի ձիընթաց-բանագ աեսի զոմանս. Փիլ. նխոս. Ե:

ՁԻՐՆԹԱՑԻԿ. ա. Որպէս Ձիընթաց. * Ձիընթացիկ թաաեքք, կամ արշաւանք, կամ ասպարէզ. Վրք ոսկ: Ածր. ա. 15. Ֆ. 6:

Իսկ ՏԻ. իբր Ձիավարելով. * Ի կրկեսին մեծի դարձեալ՝ ձիընթացիկ կառավարեալ. Շ. Վպ:

ՁԻԸՆԹԱՑԻԿՔ. գ. Տ. ՁԻԸՆԹԱՑՔ. * Ի ձիընթացիկս, ուր ոչ գոյ ձեզուն. Ոսկ. յհ. Ֆ. 12:

ՁԻՐՆԹԱՑՔ, ցից. գ. Ἱππόδρομια. Cursus equester. ἱππόδρομα, equiria, ludi circenses. Ընթացք ձիոց, ձիարշաւանք, մանաւանդ ի կրկեսի. ձիարձակ և կառաւ-շաւ խաղք ի ուսարանի. * Եհաս ձիընթա-ցիւք: Ժողովեալ ի տեղի Թէսարոնիի ձիըն-թացիցն. Ճ. Ա: * Ոչ ձիընթացիւք մեծաց մեծս պարծիմք. Նա որս. Ը: * Եմուտ ի մէջ ժողովրդեանն, յորժամ զձիընթացսն կատարէին. Հ=Ց. ԻՒ. Ֆ: * Ցձայսմիսի ձիընթացս արշաւել. Մագ. ԺՖ. (որ հայի և ի յաջորդ նշ.) * Ի խրախճանութիս խաղուց ձիընթացից. Շ. ընդհանր:

ՁԻԸՆԹԱՑՔ. Ἱππόδρομος. Hippodromus, circus. Ձիընթացարան. ձիարձակարան. ասպարէս կամ կրկես. ան ֆէյհանը. * Ի ձիընթացս մեծի կրկեսին կառավարել: Սա չինեաց և զսեսարանն... և զձիընթացան. Խոր. Ե. 76. 85. * Եւ էր իպակն այն (յն. ԼԲԲ) Թագաւորական ձիընթացք. և անդ կայր մարիոս: Ցհիսուն այն ի ձիընթացս ի բայեայ բնակի. Վրք հց. Ե: * Ի ձիընթացան ամենայն քաղաքն ընթանայր. Ոսկ. անտ. Ֆ: * Ի ձիընթացս ասպարիսին հասին զգլուխ նորա. Հ=Ց. ԻՒ. Փ:

ՁԻԹԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Հանելը զնէզն ի ձիզապտոյղ. յեր հանելը. * Ձիզ-Թագործութիւն (ի ձիզեներոյ ասէլով)... յալմաղոյ, քրնկոզոյ, և որ նմանն սոցա, օտար համարեցաս. Փիլ. էն. Ե. 103:

ՁԻԹԱԼԻՑ. ա. Լծեալ ձիզով. * Ընկեցին ի հրացեալ տապակ ձիզալից. Հ. ԻԻԻ:

ՁԻԹԱՀԱՆ, ի, ից կամ ուց. ա. գ. Հանօղ զձիզ, և հանելն զձիզ. կամ ձիզա-գործութիւն. * Երկինք որպես ձիզահա-նաց (կամ նոց, կամ նուց) քար. կողմա-ւոր գլորի: Իբրև ձիզահանուց կողմաւոր շրջաքերի. Ցիս. զիխ:

ՁԻԹԱՊՏՈՒՂ, պտղոյ, կամ ղե. գ. Ἐλαία. Oliva. Պտուղ ձիզենւոյ. Տես և ձԲ. ֆէյհան, ֆէյն. * Եղէա, ձիզապտուղ. գագիան: * Ձիզապտուղս, և արմաս. Վրք հց. իէ: * Բևեկին, ձիզապտուղ, Թուզ. Ոսկ. ԷԷՒ. ծՖ: * Ձիզապտուղն ոչ հասա-նի ի վերայ ծառոյն. Ի գիրս առաք: * Ցա-ղագս ձիզապտղի չինելոյ: կատ ձիզապըտ-ղի. Վրք. Ֆ: Մաբրին:

ՁԻԹԱՍՏԱՆ. ի, ից. գ. }
ՁԻԹԱՍՏԱՆԵՒՆ, եայք, ոյց կմ նեաց. }Ἐλαών, ἐλαία. Olivetum, oliva. Պար-տէզ կմ անտառ ձիզենեաց. և Ձիզենիք. ֆէյհիւն: * Ձեզի ի ձիզաստանեաց քերեալ: Ի լեառն ձիզաստանացն. Կոլ. Ֆ: Ագաթ: * Ի ձիզաստանեաց լերինն. Պորփ: Նար. ՁՖ: * Ի լեառն ձիզաստանեաց. Ջ. ԻԲ: * Ի ձիզաստանեաց լեառնէ. Խոն: * Ձիզաստա-նեայն ոստաղուարձ երգ. Նար. գագ. որ է իբր ածակ. կամ իբր սեռ. ձիզաստանին:

ՁԻԹԵՄ. եցի. ն. Ձիզով օծանել. ձիզ խառնել. իւղել. * Խմոյեա, ձիզեա, ազեա, և համեմեա (ասորիք զինչասր). Ոսկիփոր:

ՁԻԹԵՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Ἐλαία, ἐλαών. Olea, oliva, oletum, olivetum. Տունկ որ բերէ զձիզապտուղ. յորմէ և զձիզ. ֆէյհան. աղամէ. երբ. ղայն. * Ձի-զենի յոնարէն աղէա կոչի. (յորմէ հղյա-գա, հելլենք). Եփիփ: * Տերև ձիզենւոյ: Տերևս ձիզենեաց: Թաւիշային ձիզենիքն

քո : Իբրև զձիթենի պտղալից : Ի լեառն կիր ընդ զառ ի վերն ձիթենեաց, ևն՝ : * Ի լերինն ձիթենեաց էր գալլիլեա անուն փոքր լեռնակ բլրաձև. Մրկ. ա՛: * Որպէս ի պտղոյ ձիթենւոյ նիւթ լուսոյ. Երդ. ծ. Խորան:

ԶԻԹԵՆԻ ՎԱՅՐԵՆԻ. Ἀγριελαια, Oleaster, agrestis oliva. (վայրի ձիթենի.) Հռ. ծ՜. 7. 24:

ԶԻԼԱԽՈՒՐ. Տ. ԶԻԼԱԽՈՒՐ:

ԶԻՈՏՆ, ոտուկք. ա. Ոյր ոտն է որպէս զձիոյ. * Եւ այլ մարդիկ, որոց բարձք այծից, և այլս ձիոտունս. Ես. ւր. ՜:

ԶԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութիւն ձիական. Ձի գոյն. * Զի տեսանիմ, ձիութիւն ոչ: Ձիութիւն ի ձիան, և նոքա ի նա. Այ. պրէ. և ած. յայլք:

ԶԻՐ, ձրի, ձրից. գ. Δῶρον, δωρεά, χάρις. Donum, gratia. Իբր ի ձեռանէ պարգև. (լծ. և յն. փծրն, խաչիս. լտ. ևրմ՜իս.) Տուրք պարգևական. պարգև. շնորհ. ճապա, ֆիւնէ, պախէ, հեպիչ, փապ, փաչա, պերիխաթ. * Ձիր է, և ոչ առաքի. Նաւիճ յալիճական. Սարգ. ՜. պ. ՜: * Ձգեր յապաճուն առնուլ ձիրս. Պիպ: * Հաստուկն ձիր մոռացեալ: Անճառելեաւգ ձիրս: Ձիրք ձրի: Ի ձրի ձրից: Պարգևացող ձրից: Շնորհեաց ձիրս. Նար: * Ձիր առատ: Ձձիր հոգւոյն: Աստեղին նոցա զձիրս ողորմութեան. Լմբ: * Արձակեաց զայրն՝ ձիր բազում շնորհելով նմա. Ոսկիբեր: Իսկ Ոսկ. ՜. Ընեա. ի. * Մի՛ ի ձիրս ինչ և ի շնորհս խոսել յն՝ լուկ, ի շնորհս: Ալ նար. գէդ եղէզ. * Բարուեաց սկեա, և ձիր իմասակց տէր յոյ, իմա, պարգևատու կամ ձիրօղ իմաստութեան: Տես և ԶՐԻ:

ԶԻՐԵՄ, եցի. ն. որ և ասի ԶՐԵԼ. գլի և ԶՆՐԵԼ. Ձիրս տալ. ձրի տալ. պարգևել. շնորհել. ձրիք զարգարել. * Ձիրեալով ի վերայ հեթանոսաց ևշան և լոյս երեսաց. Թէոդոր. Խլ: * Կենդանարար գեղովն մաքրիչ խառնեալ ձիրեացս. Գէդ: * Արև եւ լոյսին առագաստ ի քեզ մեզ ձիրեայս. Աճան. եղէզ:

ԶԻՒ, ոյ. գ. Ποσα, πιττα. Pix. նշի՛ որ յայլ լեզուս՝ էլֆի, էլէլ, էլֆիւ. ուկ. ա՛ն յ՜ւ. այլ վարի և իբր կարաձիւթ. և կուպր. ուկ. խաչբան. որ ի բժշկարանի կոչի Սև ձիւթ. Դարձոյն ձուլք նորա ի ձիւթ, և երկիր նորա ի ծծումբ. և եղիցի երկիր նորա իբրև ձիւթով վառեալ. Ես. ՜. 9: Նաւ. Յիւ և ձիւթով (այսինքն ձիւթով): Իւղ (այսինքն ձէթ), ձիւթ, և ճարպ, և մազ. Ման. ՜. 46: ծ՜. 26: * Թէ կակուղ լինի ձիւթն, երիք անգամ պարս է եփել, որ պնակ: Ձիւթն այն լաւ է, որ յատակ լինի և սպիտակ. Վրդ:

ԶԻՒԹ ՅՈՒՆԱՑ. Ակտ ընտիր ձիւթոյ. ըստ ՀՈՌՈՍ ԶԻՒԹ. Տ լտ. Pix graeca, sive optima. Բծ՜ր: Վրդ: (Իսկ յ՜ւ. ուկ. է նա՛ւ Մազաւաքէ. ՜ՈՓԸՂ:)

ԶԻՒԹԵՄ, եցի. ն. Ձիւթով օծանիլ կամ պատել. էլֆիւոփել. էլֆիւէլէլ, գաբրտանգոփ. * Չալած ձիւթ կալ, և զանկիցն՝ որ կարիս, ձիւթէ. Պատ է ձիւթել և կիր կարել զանոնն. Վրդ. ուր և Ձիւթել ասի նաև այլովք մածուցիկ նիւթովք:

ԶԻՒՆ, ձհան. գ. ուկ. յ՜ւ. գաղմ. ռնեի. գերմ. ընդ. յն. խիօն. Χιών. Nix, nivis. νιφας, nimbus Անձրև պատեալ յօդս և յամպկեալ, և իբր ասր ապաստ տեղացեալ ի ձմերան. գ՜ռ, սերձ, պերճ. * Յաւուր ձհան: Ձհան զձիւն ապաստ եղէց: Դնել զձիւն որ՜ձհս զսոր. Ձիւն և սառն: Եղէ սէն և ձիւն. ևն: * Ձիւն լինի ի թանձրացեալ ամպոց ըստ՜մանէ, նախասառոյց ՜ուրն ի փոփոխմանէն հատուածն առեալ, և գործեալ լինի հատուածն փրփրատեսակ և սպիտակագոյն. Ածխ. Տ: * Հոծձին ամպքն ձհանիք. Վ Էջ՜ր. ը: * Ի ձհան պատ՜ծառուցիլ: Ձհան կերպարան: Ի մուտս ձհանն. Նար: * Անհնար է ի ձիւնէ (այսինքն ի ձհանէ) ելանել բոյոյ. Կլիմաք: * Տեսաք նէին ի պարզոյ ի վերոյ ցամաք գեհենոյն կարմիր ձիւն հկեալ: Բայց կարմիր ձիւն մեկ օր հկեալ. Ո՜ռհ: * Նկն ի յերկիր ջահնոյ ձիւն կարմիր. Գր. երէց: * Նկն ի յաշխարհն պարսից սեաւ ձիւն. Ո՜ռհ. * Ձիւն սպիտակ և մնիրսախառն. Գր. երէց:

ԶԻՒՆԱՒԱՐ. ն. Իբրև զձիւն. յ՜ռի պէս. գ՜ռ ինպ. * Միանգամայն ձիւնաբար բևբեցեալ. Փիլ. իմաստ:

ԶԻՒՆԱՒԵՐ, ի, լց. գ. Νιφάς, νιφετός. Nix confertim calens, nimbus. ասի ըստ յն. և ԵԼՔ ձհան. ձիւն. Բերումն ձհան. ձիւն առատ, կամ հանդերձ բքով, կամ անձրևով. յ՜ռն, բ՜ստ. * Որպէս ձիւնաբեր ամպ, որ ի տապոյ աշխատութեաց մեզոց առաքինութիւն զովանան. ձիւնաբեր ամբարն՝ օգնութիւն ՜ոյ. Հ՜ռմ. ա՜: * Ձիւնաբեր լեռք, և կարկտաբեր: Ձիւն յամձառ ի վայր բերեալ՝ ձիւնաբեր անուանեալ եղև: Ջաքմանալի ձիւնաբերից հոսմունքն. Աբէսթ. Ծ: * Բալաձիգք, և ձիւնաբերք. Շէր:

Նմանութիւն՝ փորձութիւնք. վիշտք. * Բիւրապատիկ տրտմականացն ձիւնաբեր ի վերայ հոսեցեալ: Բազում և ձիւնաբերս յանձին կուտեալ. Ոսկ. ն. ՜. 15: ի. 8:

Իսկ ա. իբր Ձիւնական. * Եւ ձիւնաբեր բերմունք լինին ձմեռնականն. Երզն. ոթ. երէն:

ԶԻՒՆԱՒԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԶԻՒՆԱՒԵՐ. գ. * Ձիւնաբերութիւն, և ընդունիս սառնամանեաց. Շէր:

ԶԻՒՆԱԳՈՑՆ. ա. Որ է ի գոյն ձհան. ձիւնասեսիլ. սպիտակ յոյժ. որ և ԶԻՒՆԱԳՈՑՐ. * Ձիւնագոյն ջորւոցն ալքատնակաց նաց. Ոսկ. ա՜գաչ:

ԶԻՒՆԱԹԱՂ. ա. Թաղեալ և ծածկեալ ընդ ձհամբ. * Պարարեալք ձմեռնասունք, սառնասպասք, ձիւնաթաղք. Ածխ: * Եղեմ նապատ սառամբ լինիք, և ձիւնաթաղ ամբողջ պահիք. Ը. երէս:

ԶԻՒՆԱԹԱՂԵՒԼ. Նոյն ընդ վ. * Ձիւնաթաղեալ պահլին ամենայն արմատք. Մ՜գաչ:

ԶԻՒՆԱԹՈՑՐ. Տ. ԶԻՒՆԱԳՈՑՆ. * Ձիւնաթոյր սալխակութիւք փայլէն. Պիպ:

ԶԻՒՆԱԼԻՐ. ա. Ձեսակ լցեալ լի ձեամբք. * Բարձրագագաթեան՝ ձիւնալիր (լեառն): Ածխ. ա՜. 11:

ԶԻՒՆԱԽԱՂԱՂ, կիճ ՝ ՈՒր ձիւնք խա-

ԶԻՒՆԱԽԱՂԱԽԱՂ. ա. Ցալին, կիճ հաւլին, և կամ խաղան ինքանէն. * Գեան երասխ... սառնախալ... ձիւնախաղալ բազմութիւք յաւրս իւրոյ պղտորութեաց. Ածխ: * Ձմեռնային ձիւնախաղալեալ սառնամանեաց. Յհ. ին. երկկին:

ԶԻՒՆԱԽԱՒՒՆ. ա. Խառն ընդ ձհան. * Ձիւնախառն անհնարին վտոմոյնկ յարուցեալ. կողմնէ:

ԶԻՒՆԱԽՆԴՈ. ա. Խոդեալ հեղձեալ յերեսաց ձհան. * Բազումք լինէին գեսաց վճռք, ձիւնախնդք. Մեսր. երէց:

ԶԻՒՆԱՆԱՂԻԿ, կամ ԶԻՒՆԱՆԱՂԻԿ, զկի. գ. ուկ. յ՜ռնիգէի, յ՜նիգէի, յ՜ռ. ծ՜ղէի. Գ՜ռ ինպ. որ է փոքրիկ ծաղիկ վայրի անհոտ սպիտակ՝ գեղին և կապոյտ, իսկ և իսկ գինի անգանելոյ ձեան ի վեր երևեալ ի սոխոյ իւրմէ՝ և ա՜ւ սեաւկ անուշ հոտ՝ նոյնպէս գինի հալելոյ ձեանց վերաբուսեալ. * Եղև հարսանիս արիգական. և լուեալ ձիւնածաղկի և այլոց այսպիսեաց՝ փութացան բան զբազումս ժամանել. և՛ ժողովելն այլոց՝ զի ի միասին վայելեսցեն, ոչ երևեր նա. զի խորչակահալ եղեալ ցամաքեցաւ. Մ՜. ա՜ա՛. լ՛. Ա՛յլ է և ծաղիկ Թփոյ ձիւնագոյն գնաակաձև. ուկ. գա՜ ի՜ն՜ն՜: Իսկ ի Բծ՜ղէ՜ն. և ի Հ՜ն է՜ն. Ձիւնծաղիկն, և Ձնծաղկիսական մեկին բառիւքս այսոքիւք. սորընչան, սիւրիւնճան, մամմուր չիչէկի, հիւսղէ, իսրլպուզ, իլզպուզ և խալխալ ինծոր: Ի սոսին բերի կոչեցեալն յայլոց կողքհաեան ծաղիկ. զի Մ՜ենինաքի ունի այսպէս. Colchicum, colchicus flos, նմ՜ռ մ՜ղէի, հ՜ռղէ. Colchicum ephemerum, hermodactylus, ա՜ռրիւճան:

ԶԻՒՆԱՆԴԵՑ. ա. Ծաւծեալ այսինքն կոծեալ, հարեալ, ծեղեալ ի ձեանց. * Ձիւնանդեցեալ եղէն. Գ՜ռ: * Դովակուռ և գազանաբեկ լինելով, ձիւնանդեծ, և խորչակահարող. Պ՜ռ. ա՜ղէս: * Ձիւնանդեծ և բքալլուկ ժուժկալեալ. Հ=ց. ա՜ռպ. ա՜:

ԶԻՒՆԱՆԱՆ, ի, ացս. ա. Որ ինչ հայի ի ձիւն, կամ ի պահպանութիւն ձեան ի պէտս արքունեաց. * Ջձիւնականդ, կամ զձիւնականդ ամարանոցաց պահակս. Խոր. Ե՜. 7: Ա՜ղ. ա՜. 6:

ԶԻՒՆԱՊԵՐՊԻԿ. ա. ՜. Ընդօղ կիմ ուղեղով զնմանութիւն ձեան. * Ձիւնապերպիկ իբրեալ սպռեալ (եղեամն). Շէր:

ԶԻՒՆԱՊԻՐ, կրի, բաց. ա. Կրօղ կիմ բեռս ձիւնս ի պէտս արքունեաց. * Ջձիւնապանդ՝ ամարանոցաց պահակս, և ձիւնապիրս. Խոր. Ե՜. 7: Ա՜ղ. ա՜. 6:

ԶԻՒՆԱՏԵՂԱ ԼԻՆԵԼ. որ և ԶԻՒՆԱԽԵՂԴ ԼԻՆԵԼ. Հեղձնուլ յերեսաց ձեան. յ՜ռնով խղդուիլ. գ՜ռպան պղ՜ղմ՜ք. * Ոմանք ձիւնահեղձ և գնաալվիժ լինէին վան անաստնելի սղեռիսի. Ղ՜ռնք:

ԶԻՒՆԱՓՈՐՔ կամ ԶԻՒՆԱՓՈՒՔ. գ. Մեծկակ ձեան ի լերին, կամ յառաձգին փոսս. * Բարձրաբերձ լեառնին սրտոս, որ պահէ լինքեան և զձիւնահոդս (կամ զձիւնահոսս) ամբարեալ ի պէտս ծագաւորաց. Ածխ. է՜. 6:

ԶԻՒՆԱՄԵՁ. ա. Բաւ իցէ ձիւն մեծ կամ առատ. * Ձմեռն ձիւնամէձ և շրտային. Շէր:

ԶԻՒՆԱՆԱԼ. լ. Χιονοομαι. ըստ լտ. Nive dealbor, vel operior. Իջանել իբրև ըզձիւն. ձիւնել. և Ձիւնամփսկել. յ՜ռնի գեռ կամ յ՜ռն գալ. * Ընդունային ի սաղմոն. Սաղ. իէ. 15:

ԶԻՒՆԱՆՄԱՆ. ա. Նման ձեան. * Քաւեաւ որքական՝ ասրաքաստական և ձիւնան ման: Ձիւնանման պատմուճանաւս. Գ՜ռ: * Ամպ ամարայնոյ՝ յօղ ձիւնանման. Յ՜ռ:

ԶԻՒՆԱՊԱՀՈՑ. ա. Ընծամբ պահոս, ձեամբ կամ ծածկեալ իրրւս զարգաս իւրեք. * Հսան ցորհնոյ հղեծնապատ և ձիւնապահ ձոյգ. Թէոփ. ի՜ Ա:

ԶԻՒՆԱՊԱՏ. ա. Ձեամբ պատ՜ալ. * Ընձնապատ սառնասոյղ առ հասարակ պաղեալ էր երկիրն. Ածխ. է՜. 3:

ԶԻՒՆԱՂԱՒԻՐ. ա. Ջուր ձեան, կամ պայծառ իբրև զձիւն. * Ջձիւնաջուր ընկեք գոյք. և որ ձնային՝ ալլասրեք ոսիւք ձերովք. Մ՜գաչ. ծ՜ռ:

ԶԻՒՆԱՍՈՒՑՈՑ. ա՜ Սուզեալ կամ ծածկեալ ընդ ձեամբ. * Եբասին գայր սառնասոսալ ջրակուսեան ձիւնասոյղ ձիւնախուզալ բազմութիւք. Ածխ:

ԶԻՒՆԱՑՈՒՐՑԱՆՆՄ. ցուցի. ն. Իջուցանել զձիւն կամ իբրև զձիւն. * Ձիւնացոյց ի նմա զգումարեալ ի ագաւորս. Լմբ. ոթ՜

ԶԻՒՆԱՓԱՅԼ. ա. Χιονειδής. Niveus, candidus modo nivis. Փայլուն իբրև զձիւն. Ձիւնաւոսիկ. *Ո՛րպէս սպիս ձիւնափայլագեղեցկուելոյն փայլատակէ. Նխա. Երգ: *Ես քեզ զձիւնափայլ պատմուճանն՝ ի լերոյ և ի հոգւոյն անկեալ. ճ. Գ: *Ի մնքրութագործ հոգւոյն անօթ ընտրեալք, և ձիւնափայլք՝ Թագաւորք երկրի. Շար:

ԶԻՒՆԱՓԱՅԼԵԼ. հաւ. ը փայլիլ իբրև զձիւն. *Ի սաղմ քաղաք վերին ձիւնափայլեալ սպիտակացայք. Գնչ: *(Հրեշտակք) լուսատեսիլք և ձիւնափայլեալք երևին. Երզ. Տաղ:

ԶԻՒՆԵՂԷՆ. ա. Որ իցէ ձիւն բազում. յուրա և զով. *Բնակիչք ձիւնեղէն լերանց՝ եղիւնբնակիչք խորշակահար դաշտաց. Եղիշ:

ԶԼԵԼ. ն. Իբր Յերկիր. պատառել. ա կօտաքեակ առնել. (լծ. և լտ. սուլցο.)յն. γὴν ἀνατεμεῖν, terram sulcare. *Զկիք անդ արօր, ոչ զկորդ ձերկ. Ոսի. ա. փխ. ծԳ:

ԶԿԱՆԱԿԵՐ. ի. գ. կեր ձկան եդեալ՝ի կարմէն. Եփ. *Արգելին՝ ձկանակերի կըտրածոյ նմանեալ. Տօնակ:

ԶԿՆԱԽՈՅԶ. ա. Որ խոզէ զձկունս. ձկնորս. *Ազգ յարկադիոյ՝ ձկնախոյզք. Նաննա:

ԶԿՆԱԿԵՐ, ի, ագ. ա. Ἰχθυοφάγος. Qui pisces comedit, qui piscibus vivit. կերօղ ձկանց. որ առաւել ձկամբք կեայ. *Ընդ ձերկ նակեր եմեղովիսցիս. Խոր. Ն: *Ձկնակերացն և մսակերացն անձինք. Փարպ:

ԶԿՆԱԿԵՐՊ. ի, ից. ա. Ἰχθυοειδής. Pisci similis. Ուշով զկերպարանս կամ զնմանութիւն ինչ ձկան. *Ձկնակերպ մարդիկ. Պխ. ալէս:

ԶԿՆԱՀԱՆ. ի, ագ. գ. Ἰχθυοθηρητής, ἰχθυολάκης, ականջ. Piscator. Որ հանէ զձկունս ի ջրոյ. ձկնորս. *Ոչ հաւորաք անդ, և ոչ ձկնահանք: Ձկնահան, և որդի ձկնահանի: Ձկնահան ի ձկնահանաց էր, այլուք ձկնահանաք հանդերձ. Ոսի. Ն. Ք. 17. և յհ. ա. 1: *Ոչ անտի ձանաչի ձկնահանս. Տօնակ:

ԶԿՆԱՄՈՐԹ. գ. Ἰχθύα, ἰχθύη Pellis arida marinae squatinae. Մորթի ձկանապատեզգ փերիսի. *Բեբեակ կալան իմ առաջի ձկնամորթս. Պխ. ալէս:

ԶԿՆԱՏԵՍԱՆՔ, ենից, կիմ } Լիճ կամ
ԶԿՆԱՏԵՍԱՆԻՔ, նաց. գ. } ջրվիժ ձրկանց առանձին յօրինեալ ի պէտս ձկնորսութեան. Թագաւորազանց. *ԵՒս ապին ծովուն բզնունեաց՝ յառեսան աւանի՝ ի ձկնատեսանան ալքոնի՝ ի վերոյ ձկնաւենիցն առեատեաց. Բ-ղ. Ք. 8. Ն Ք. 22:

ԶԿՆԱՒՈՐ, ի, ագ. ա. գ. Ուներ ձկանց, որպէս և գնօղն, և եփօղն՝ ի պանդոկի. Κάπηλος ἰχθύων. Caupo piscium. *Ձկնաւորաց, կամ խոհակերաց. Ոսի. յհ. ա. 1. (տե՛ս և մի ձ. Ձկնորսաց. որ է վերնագ:)

ԶԿՆԱՒԱՆԴ, ի, ագ. գ. Κύκνος. Cygnus, olor. Թռչուն՝ որ քաղէ զձկունս, որ և կապտագ և փոր. Յինչ-ել. Խոխոռ, Բօյ. *Կիկնոս, այսինքն փոր, կամ ձկնաքաղ. Վէպ. Ը: *Ձկնաքաղ՝ի մեծի պասի ուսեր ձուկն. Մխ. ա. Ճգ: *Ոմանց ձկնաքաղաց պարանոցքն ոլորեալք ընդ միմեանս. Երզ. Ծ. Խորան: *Ապաւազդահատուկ և ցեծդ՝ հաւք են, որ ի ջուրն լնակեն, ձկնաքաղն և չեռին. Լծ. Էիւ:

ԶԿՆԻԿ. ա. Ἰχθύδιον. Pisciculus. Ձուկն փոքրիկ. պղտիկ կամ պղտըճիկ յոգ. պուլցֆճը ղաչ. *Ջինչ առաւել իցէ մարդ ապչքաս քան զձկնիկն փոքրիկ առ մեծատանն: Ձըկնիկն մի փոքրիկ. Վէպ. Ը:

ԶԿՆՈՐՍ, ի, ագ. գ. Ἁλιεύς, ἁλιευτής. Piscator, marinator. Որսորդ ձկանց. ձկնահան. ձկնախոյզ. պուլցֆճը, ապ պրոգբճը, Հակիպր. տե՛ս Յոբ. խ. 26: Եսա. ԻԸ. 8: Երեմ. ծՂ. 16: Մաթ: Մրկ. ևն:

ԶԿՆՈՐՄԱՐԱՐ. ն. Ἁλιευτικῶς. More piscatorio. Իբրև զձկնորս. *Ձյլ ոչ վիճաբանելք ձկնորսաբար. Ագ. որս. ծԳ:

ԶԿՆՈՐՍԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἁλιευτικός. Piscatorius. Սեպհական ձկնորաց, կամ որսոյ ձկանց, և առաքելոց. *Ձկնորսական արուեստս. Նխա. Ղսա. ԻԸ: *Ապրպիսք են իմաստք հոգւոյն՝ ի համաօտս բանան և՝ ձկնորսականն. Սրփ. ա. պ. ԻԲ:

ԶԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Որսորդութիւն կամ որս ձկանց. ձկնորսականն արուեստ. պուլցֆՀլէփ. *Կոչէր զնոսա ի ձկնորսութէ անտի. Ագաթ: *Վերակոչէ զաշակերտան՝ի ձկնորսութէ զնարդիկ որսալ՝ի կեանս. Ջրբ. կբ: *Ի ձկնորսութէ լինել (այսինքն պարապել): Հրաժարել՝ի ձկնորսութէ: Արուեստս ձկնորսութէ: Մարդկային ձկնորսութէ. Ոսի. յհ. Ք. 41: Նաեմ: Շ. Տգ: Նխա. Երփ:

ԶԿՏԵՄ, սիմ. Տ. ԶԳՏԵՄ, ևն:

ԶՄԵՒԱՅԻՆ. Տ. ԶՄԵՐԱՑԻՆ:

ԶՄԵՒԱՆՈՅ. Տ. ԶՄԵՐԱՆՈՑ. ԶՄԵՐՈՑ:

ԶՄԵՒՆ, ձմերայ, բունք, բանց. գ. Χειμών. սառս. հիմա. գալտ. պիմա. Hiems, hyems, bruma. χειμερινός, hibernus χεῖμα, aestus, tempestas. որ և ԶՄԵՐԱՆԻ, ԶՄԵՐԱՑԻՆ. Եբանակ տարւոյ ցրտագին, ձրեանական, սառնասառույց. յհա. գբս, ղիիսիան, ղիհերէր. տե՛ս Երփ. Ք. 11: Յհ. Ծ. 22: Գծ. իԸ. 20: Ք. փխ. Ք. 21: *Ջկնի ձմերանս երթիցուք ասել. Վբփ կղ. Ը: *Ջբազում ձմերանցն հալեցին զառանմանիսն, և հաս գարուն. Եղիշ. Ը: *Խիստ ձմերանն գառնութէ. Ագծր. Ք. 6: *Լուծանիւ զգաբն. դակ ձմեռն խառնութէ մեզացն. ՅՃԲ. ԾՂ:

ԶՄԵՌ, ԶՄԵՐՈՒՆԴ. Ըստ չն. ոՅոյ, բունք և տրիկ. ալէկոծութէի. Ծուփք. և նմանութ՝ վիշտք. արկածք. յոյզք. գոյ, գհաուիսան, գայլէ. գեյոմէՒ. *Ծովու բնութիս, որ ձմեռնս ի վերայ յարոյց. Փիլ. յոէ: *Ձմեռն ծփացեալ սաստիկ ջնաւն. Ոսի. յհ. ա. 42: *Եկին նեղութէիք, չնչեցին ձմերուք. Ոսի. Տ. ա. 24: *Անագին է ձմեռն, այլ իմաստուն է նաւապետն. Գէ. Ես: *Ձմերուք հոգմոյն խաստութէ: Սաստեա՛ի ձմեռն ամբոխեալ ալեաց ոգւոյս ծփանաց. Նաբ: *Համբեր չարչարանաց, ի ձմերուիս չարչարանաց. Եփ. Ք. փխ: *Նաւաստեաւք զբո ձմեռն. Մաղ. այսինքն զալիս ծերութէ:

ԶՄԵՌՆԱԲՈՅՍ. ա. Բուսեալ ի ձմեռան. *Ջգարուն ապաչխարութէս պահեսցուք ծաղկօք ձմեռնաբոյս. Թէոփ. Յա: Ա:

ԶՄԵՌՆԱԿԱՆ. Տ. ԶՄԵՐԱԿԱՆ:

ԶՄԵՌՆԱՀԱՆԳԻՍՏ. ա. Որ լինի հանգչել ի ձմերան. այն է ձմերոց. գբաա. *Ի չանէր ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն պերոզապատս. կաղանա:

ԶՄԵՌՆԱՒԱՐ ԼԻՆԵԼ. հարկանիլ ի ձմերանէ. ձեռարէ ի ցրտոյ. *Դիմէնատիրև աչշանաբեւկ ձմեռնահար լինել. Ոսի. Լս:

ԶՄԵՌՆԱՃԱՃԱԿ, կիմ } Որ լինի ի
ԶՄԵՌՆԱՃԱՐԱԿ. ա. } ձմերան ձաբակ գոանել. *Հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաչալ գաչան եկեալ էին յարօտս. կաղանա:

ԶՄԵՌՆԱՃՈՒԽ. ա. Որ իցէ ձմեռն կամ ցուրտ սաստիկ. *Ընչակս փութաքանաք ի լճէն ձմեռնաճուխ պաղիս առուսցեալ մոա. Նէին Նահատակն. Թէոփ. Լս. Ա:

ԶՄԵՌՆԱՄՈՒՏ. մսի. գ. Մուտ կամ սկիզբն ձմերան. որ և ԶՄԵՐԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒՄՆ. Χειμερινὴ τροπή. Hiemale solstitium. Յայսմ: Տօնար: *Ի նոյն ամսոյ ժը ձմեռնամուտ է. Շիր:

ԶՄԵՌՆԱՅԻՆ. Տ. ԶՄԵՐԱՑԻՆ:

ԶՄԵՌՆԱՆԱՄ. ածայ. ը. Χειμάω, χειμάζομαι, χειμαίνω, ἰδն. Hieme vel tempestate agitor, ἰδն. Փոխիմ՝ի ձմեռն. և լուսին. ոՀոյ. Ակ. կոծիմ. կրկ զուագնալ ձմերան կամ մրրկայ. ծփիմ. *Ամառն անձրևայոյզ, աշունն ձմեռնացեալ. Խոր. Գ. 68: *Ամարայնոյ ձմեռնայելոյ. Փիւ. Նխ. Ք: *Ի վտանգի էր նաւն՝ յոյժ ձմեռնացեալ՝ի լճին, և տագնապեալ կիւրգ. գիմ: *Ընկինու զբեռն՝ի նաւէ, որպէս առնեն նաւորդք ձմեռնացեալք. Նխա. բն: *Ի միշտ ձմեռնացեալ ծովիս զերծանիմք յազատութէի. կէմա: *Որ՝ի խորան ձմեռնանան նաւք. Բրս. ԽՐԷԵ: Մովս: *Կառապաշտութէք ձմեռնացեալ. Տծաւ: *Արտաքոյ յարկաց առաքինութէք ձմեռնանան վտանք և հացկատակք. Նխ. ծՂ:

Կամ որպէս Ձմերել. *Իջանէ՝ի ջերմային վայրս խորոցն, ձմեռնանալ անդ. Ագծր. Գ. 7:

ԶՄԵՌՆԱՒՈՒՆ. ա. Միտել՝ի ձմերան՝ի ներքոյ ձէան. *Բոյսք պարարէալք ձմեռնասունք, սառնապատք, ձիւնաթաղալք. Ագաթ:

ԶՄԵՌՆԱՑԱՆ. ա. Մակդիր արեւու՝ որ՝ի ձմերան տանջէ զմարդիկ ցրտութէք. *Արեգակին՝ հարաւաբնակ, ձմեռնատունջ, ամառնակէզ. Գխոփ. Իղ. ասա Վղ:

ԶՄԵՌՆԱՏՈՒՆԿ. փ. Ձմերային տունկ մշտագալար. *Ձմեռնատունկ վայելչացեալ եգեմային տարաբերձաձեմ ուտաք. Թէոփ. Լս:

ԶՄԵՐԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. որ և գրի ԶՄԵՌՆԱԿԱՆ, ԶՄԵՐՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ Ձմերային: Նմանութէք դիմդակ. *Յառաջ քան զձմերական փոփոխմունն լինելոյ, որ է ձմեռնամուտ. Ըսա. Ար. ա: *Ձմեռն զգըճնեայ դառնութէի դիմդոցն օրինակ, ըմբռնեալ յանկարծ ձմերական գիմդոյս. Ջփր. կԸ: *Եւ ձիւնաբեր բերմունք լինին ձմեռնական. Երզ. ոա. Էրին: *Ձմերնական ուխիքն զայրացեալ. Նխա. *Ի ոՀոյ:

ԶՄԵՐԱՅԻՆ, չնոյ. ոգ. կամ ԶՄԵՌՆԱՅԻՆ. ա. Χειμερινός, χειμέριος. Hiemalis, hybernus. գրի և ԶՄԵՌԱՑԻՆ, ԶՄԵՐՆԱՑԻՆ. Սեպհական ձմերան. ձմերական. ձմեռնական. և Ալեկոծ. գիմդակ. յհառաչին, յհերաան. *Գաղջր և նոյն ինքն գարունն զկնի ձմերայնոյ տիրութէին. Ագաթ: *Ի ՅԸգ: *Ի վշտանալն յովսեփայ՝ի պռանկութէ ձմերայնոյ. Սէբէր. Ը: *Ջգեան՝ի ձմեռնային նուազուն իմբացանելով. Խոր. Ք. 12: *Ձմեռնային ժամանակին. Ձմերնային ոգաւորութէի. ՅԳ. ԼԸ: *Ամառնային ժամանակին, և ձմեռնայնոյն. Լմբ. Իմ: *Գարնանաշունչ օդոյ ձմերայնոյն. Փագ: *Լուծանէք զկապանս ձմեռնային մեզացն. ՅՃԲ. ԾՂ: *Ամին՝ յորում գառնոյ ամառնային յեղանակն արեգական՝ի ձմեռնային. Պագ. օր. ԾԱ: *Ձմեռնային հոլմոյն և հիւսիսական բախմանցն. կաղանա: *Նաւ՝ որ՝ի ձմեռնային մրրկացն փախչի. Ոսի. Ղ:

ԶՄԵՐԱՑԻՆ, չնոյ. կիմ՝ ԶՄԵՐԱՑՆ, չնի. ԶՄԵՐԱՑՆԻ, նեայ կամ ԶՄԵՐԱՆ, անի. ԶՄԵՐԱՆԻ, նեայ, կամ նոյ. գ. } Χειμῶν, χείμα. Hiems, bruma, tempestas, aestus. Ժամանակ և եղանակ ձմեռնային. ձմեռն. և Մրրիկ. Ծուփք. նեղութիւն վիշտ. *Յրտութէի կամ անձրև. կամ սառն ձմերայնոյ: Յաւուր ձմերայնոյ. Ա. Ն Ք. Եգր: ՅՃ. ԼԸ. 6: Ջսփ. Ծ. 1: Իմ. Ծ. 29: Ասաի. ԻԸ. 15: *Յետ անցանելոյ ձմերայնոյն: Տըմբրութէի կամ սառնամանիք ձմերայնոյն կամ ձմերանոյն. ՅԿ. իմ: Պխ: ՅԿ. կե: *Յրտուէ ձմերանոյ: Հանդիստ ձմերանոյ: Ամիս մի՝ի ձմերանոյն: Յաւուրս ձմերանոյ. ՅՃԲ. Ք: Փարպ: Ագծր: *Ազքատանայ զվերոյին աղ-

քաստուքին, և մերկ ի մեծի ձմերանին լինի, ուր փախուստ ոչ գոյ. Հմմտ. առ: *Աւուրք ձմերանի էին: Զգաստանալ նախ քան զոր մահու և հաստարակաց ձմերանին. Աւծիւ. Ե. 2: Նխ. ծղ: *Սառամիկ ձմերայնով պաշտարեալ. Եսա. ԽԶ. ՟: *Ի սառամանեայական ձմերայնոյն. Իմն: *Ի մեջ ձմերայնի մերկացը պաշտեալ: Տապ ձմերայնոյն (այսինքն ե. ուանգն ալէկոծուքիե) ի ներքս էր ի նաւին: Դու ես պատճառ ձմերայնոյս. Փիլ. Բագն. Ե յոբ:

ՁՄԵՐԱՆԻ. ſ. } ի ձմերան. ի ձմեռնային
ՁՄԵՐԱՑԻՆ. } ժամանակի. Հեյմώνος.
Ի ՁՄԵՐԱՑԻՆ. } (իբր ձմերան. Թ. Գ.Ե.Ե.)
Hieme. այսինքն in hieme. (ասկ. յհ.Ե.Ե. յհասն.) *Չի մի լինիցի փախուստն ձեր ձմեռանի: Չի մի ձմերանի լինիցի այն. Մ.Փ. ԽԲ. 20: Մրկ. ծՁ. 18: *Ցրտանայ ձմերայնի, ասթանալ յամարայնի: Կողբս ամարանի, և ձեռնաւարս ձմերանի. Եղիշ. Ը. Ե հնդկ: *Ցրտահար սառուցեալ ի ձմերայնի լինէր. ՅՀ. կի: *Ի ձմերանի և յամարայնի: Կաբևոր պէտք օդոյ (ոտից) ի ձմերայնի են. Սրփ. ՟. գ. Ը: Ցոփ. Բ:

ՁՄԵՐԱՆՈՑ, կամ այնոց, կամ ոանոց. Տ. ՁՄԵՐՈՑ: *Ամարանոցս և ձմերանոցս: Գնայր ի ձմերայնոցս ի վայրշապատս: Համ. բարանոցս ձմեռանոցաց. Աւծիւ. Փ. 7: Ա. Թոռ: ՑՀ. կի:

ՁՄԵՐԱՑՈՒՆ, սան. գ. Տուն՝ որ ի ձմերոցի. յն. տուն ձմերային.* Թագաւորն նստէր ի ձմերատանն. Երեմ. ԼԸ. 22:

ՁՄԵՐԵՄ, եցի. ն. Χειμερίζω, χειμάζω, παραχειμάζω. Hiberno, hiemo, hiemem traduco. Նաւել ուրեք ՛յաւուրս ձմերան. յՒ. ՟ը ակնջնել. ԳԸ.ԼՄԳ. *Առ ձեզ ձիացից, կամ ձմերեցից: Դժպատեհ իմն Թուէր նահանգիսն առ ի ձմերել ՟. Խոր. ծԶ. 6: Գծ. ԻԵ. 12: *Ագրիանոս յաճեցաւ ձմեռեաց. Եսս. ԽԳ. Ք: *Ձմերել անդ, կամ ի մուշ քաղաքի. ՑՀ. կի: Աւծիւ. Ք. 6:

ՁՄԵՐԻ. ſ. Տ. ՁՄԵՐԱՑԻ. *Ամպի անօդ բանաս և տարածիս, ձմերի Թանձրանաս և այնգիս. Ֆիսա:

ՁՄԵՐՆԱԿԱՆ. } Տ. ՁՄԵՐԱՑԻՆ, կամ
ՁՄԵՐՆԱՅԻՆ. } ՁՄԵՌԱՑԻՆ:

ՁՄԵՐՈՑ. ի, այ. գ. Χειμάδιον. Hibernaculum. Ցեղի ձմերելոյ, ուր լինի անցուցանել զձմեռն. ձմերանոց. և Ձմերել. յՀբ. նց. ԳԼԱՑ. *Ի ձմերոցին արգելեալ. Փիլ. Ված: *Ցուտի գաւառի ի խալխալ քաղաքի ի ձմերոցս արքայութեէ հայոց. Ագաթ: *Ի գնալ ձեր իւրոյ ի ձմերոց յոյլատաս. Խոր. Ը. 62: *Ձձմերոցի տեզն զմեհեաս վայրն հրամայէին նոցա: Հանդեպ խալխալ քաղաքի, որ ձմերոց էր Թագաւորութեէ աղուանից. Եղիշ. Ը. Գ: *Ծիծառն յատաղձ քան զչուկն ի ջերին տեղիս ի ձմերոց երթալոյ. Եփիմ:

ՁՄԵՐՈՒԿ, ի. գ. Σίκυος, σίκυος. Cucumis. Պտուղ պարտիզի մեծ՝ կանաչ կեղեւով, միջն կարմիր, զովացուցիչ. որ լատ. անուն չգիտեի Ը Մեզրատպատ. գաղիերէն.* Սեխ և ձմերուկ: Մատեալ ի պարտէզ՝ հարկանել զձմերուկ. Մխ. առակ. Ճ. ծԸ: *Ոչ գտանէ ձմերուկ մի.... վերծաւ ի նմանէ ձմերուկն. Ոսկիփոր: *Ձմերուկ, կիթեղ կամ սիկեղ (ըստ յն). Գաղիան:

ՁՆԳԻԼ. Տ. ԾՆԳԻԼ. *Եւ ոչ ի նախանձուէ ձեզին (կամ ձնկին)ս. յն. ըմբռնին. Ոսկ. ſ. ՟. 25:

ՁՈՒԽԻԼ. Խոր Շէղել. խոտորիլ ի ձախս. կոզմե. կամ ժոլմիլ. զեղմիլ. * Միտք՝ որ ի բազում փոյթմունեց պաշտօրեալ էին, և ի հաւատոց Եա ձոխէին. Ոսկ. Եբր:

ՁՈՂ, ոյ. գ. Καλαμος. Calamus. κλών, ramus. ἱστός, malus, arbor navis. χάραξ, palus, vallum. κόντα, pertica. (լծ. ծիլ. ծղօտ. ցօղուն. ճաղկ. ՀԻԼՂ.) Եղէգն բոլոց. բուն կամ ոստ անկոց. գաւազան. մականն. ցից. գերան. գլան. սիւն. կայմ. նիզակաբուն. նեցուկ. ուղեգ, փայտ. ձիւթիւ, գամըլ, գալգէ, փալ, սրլէ. * Ձող չափոյ: Ձափեաց հաւասար ձողոյն: Ձողք հագիուոյ: Իբրև զձող ցցեալ ի վերայ լերին. Եփէ. Խ. Խ՟. Խէ: Յոբ. Խ. 17: Ես. Լ. 17: * Ձոյլ ինչ նման յաղիոութեէ կանգնեցին. Ձողուկս և յարկս սուց. Սէբէր. Գ. Ե Է:

ՁՈՂ. ս. Նմանութէ՛ Ձիգ՝ և ուղղորդ ոլպէս ձող. Լիւ ՀԻԼՂ:* Եւ ի մարմինն իսկ զմի ասիցեմք առուղքս. գոյրան գուռուս. ցեաձլան, եթէ զկազմն և զձոյլն, որոց և ամփոփ իսկ տարրն. Ոսկ. էԼԻՂ:

ՁՈՂԱԲԱՁ. ա. Որպէս զձող ամբարձեալ. կամ՝ ի վերայ ձողոյ բարձեալ. և ձողիւք շուրջ պատեալ. *Գաւազան... ձողաբարձ նշանակեալ. Մագ. Խս:* Ձողաբարձ նպատակ. Շար: *Ձողաբարձ յօրիներ արգարն զձեռն պղպեղիցս. ԳԵՆԱՏ: իսկ յաւելն *Ամուրձէ պարսպիցն՝ ձողաբարձ զարգարեցի. Ես. Ե. 2. յն. լոկ դնի պատնէշ պատեալ. Χαρακόω. Circumvallo.

ՁՈՂԱԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Κουτοπαίκτον. Ludus conti, perticae, sudis. Ձողով խաղալն. որպէս մականաձգութէ. Նիզակաձգութէն. ձիբիք խաղալը, և՟. գուցե և ի վերայ ձողոյ ի վեր խաղալն. *Լարախաղացութէն, ձողախազացութէն. Սահմ. ծԲ:

ՁՈՂԱԿԵՐՏ. ա. Իբրև զձող կամ ի ձողոյ կերտեալ. ձողաձարձ. *Ձողակերտ խաչին սեզանոյ. Խոր:

ՁՈՂԱՁԵՒ. ա. գ. Ուիոզ զձև ձողոյ. և կազմած ի ձողից. գոյացի ՛ձրիւք. *Որպէս ի ձողաձև մորմնգպղծք, որը արտաքոյ և ներքոյ (քերածովք) զմորմնի կազմին. Մագ. Ե Երէ. Ֆէր:

ՁՈՂԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. գ. կազմած ի ձողից, կամ ձևեալոյ ինչ ի ձողոյ. * Սուսեր յատղոս խաչարարաց կամ փայտահատաց, կի՛ ի մորթս ձողաձևութէ. Մագ. Ը:

ՁՈՂԱՁԱՓԷԼ. ն. Ձողով չափել. *Ասնոյր ձողաչափիր զմիջնայարկան արահիդ. Գ.Ե:

ՁՈՂԱՒՐ. գ. Χάραξ. Vallum. Ձողք շարագասեալք ի ծածկոյթ կամ ի պատնէշ. խարտ. խաչար. *Ձողիս կանգնել ի վերայ գլխոյդ՝ սակաւ մի զկոճանոցական գործել. Ոսկ. ſ. Ք. 16:

ՁՈՅԼ, ձուլոյ, ոց, կամ լի, ից. ա. Χυτός. Fusilis, fusus. στερεός, solidus; firmus. συγκεκλεισμένος, conclusus. գլի և ՁՈՑԼ, ՁՒՒԼ. Արմատ Ձուլելոյ. որպես Ձուլեալ. ձուլած. միապաղազ և պինդ. հոծ. խիտ. առուսար. հաստատուն. Խոխծ. պինդ, ամուր, սառած. փէօփէ, էէխէրէ, էէ՟, էէփէնէիլ, փոմալ. * Խոյակս ձոյլ պղնձիս: Ձոյլ ոսկի բոցն նորա, և շուշանք նորա ձոյլ համակ: Ձոյլ համակ ոսկի աշտանակ: Ոսկի ձոյլ Դիւտագեաց գնաա ոսկւով ձուլով. Ք. Լգ. Է. 16: Թագ. Ը. 4: Եւ. Ա. 17: Ջոփ. Ր. 2: Գ. Լգ. Ը. 20: *Ձկանակուռ ձոյլ ոսկի կամարն. Եզնկ. Է: *Ձմաքուր և ձոյլ և զանազան բնութէի նշանակէ. Երզն. Ֆ. Խորհ.:

ՁՈՑԼ. գ. Χώνευμα. Conflatile. χώνευσις, conflatio. χωνευτήριον, conflatorium. Ձուլեալ ինչ, ձուլուած, ձուլարան. Հանց. ծանրութէի. կշիռ. Խափանած. փէօփէ ՛ւէյ, փէօփէ՟ը, փէօփէ՟ի. * Ձեւանմն արարչին կրկին ձուլեալ մաքրեցան սիքն. Համամ. առակ: *Մի ասիցիս, եթէ գրչէսլքն և ձոյլքն արարին ինձ. Ոսկ. Ես: * Եղև հանրիւր տասանիզն արծաթոյն ի ձոյլ հարիւր խոյակաց: Ձոյլ արծաթոյ և ոսկւոյ: Երկու կարգ մուխիզ ձուլեալք ի ձուլին նորա հատառալք: Ձոյլ երկամայ: Ըստ գործ հեհանի ձուլոյ: Ի տասն դահեկանէ ձոյլ նոցա: Ձիտուն երկդրամեան էր ձոյլ նորա. Եւ. ԼԸ. 26: Երեմ. ծ. 4: Ք. Լգ. Ը. 24: Յոբ. Խ. 13: ԾՒ. ԽԲ. 22: Յես. Է. 21:

ՁՈՐ. ոյ, ոց. գ. Κοιλάς, φάραγξ, χείμαρρος. Vallis, convallis, torrens. Ծործոր. լեռնանկէք, յոր ծորին ջուրք լերանց. հովիտ գիստագոյն. անդք հեղեղատի. հեղեղատ ցամաքեալ. փերէ, լոփոոբ էէր. * Ի ձորն աղտից ջնհորք: Ընդ ընդ մէջ ձորոյն: Ի ձորն աղկուզն: Ցամանեայն ձորս ձեր: Ամենայն ձորք լցցին: Ցխորս և ցձորս: Ցձորս և ցդաշտս: Որ զձորովք և զխորովք և ըղդաշտիւք. ևն:

ՁՈՐԱԲԱԺԻՆ. ա. Որ զձոր բաժանէ, հատանի և անցանէ. * Ի վերայ սկանանց կոհակալիր ձորաբաժին կուտակմանց. Աւծիւ. Բ. 11:

ՁՈՐԱԴԱՀԱՒ, ի, ից. գ. Գաւառ որ ի ձորս, և ի դաշտս հովուածևս. *Ցարձակեցան ի ձորագաւառան տայոց. Եփէ. Է:

ՁՈՐԱԴԱՀՏԱԿ, ի. գ. Հովիտ. ձոր դաշտաձև. * Ի ձիմի հարեալ միմեանց ի ձորադաշտակի միջ. ՑՀ. կի:

ՁՈՐԱԼԻՐ. ա. Չձղճալն ի ձոր մինչ ի լնուլ զայն. յն. ի ձորն քարշոլ. * Իբրև զջուր ձորալիր պարանոցաճաղ յորդեացի. Եա. Լ. 28:

ՁՈՐԱԿ, ի, ից. գ. Φάραγξ. Vallis. Ձոր փոքրիկ. ծործոր. և վտակ հեղեղատի. և խրամ. յորիյ. փերէհիփ. և խէնփէյ. *Գայր ձորակին (կամ ձորձորակին) ի վերայ. Ա. Ք. 32: *Ընդունել ընդ ձորակն: Առ ոտամբ լերինն ի ձորակի մի ամրոյ: Հովտաձև ձորակին: Ո՛չ ի ձորակի, այլ ի լերինն: Մերձ առ պարիսպ քաղաքին հուպ առ ձորակին. Ագաթ: Խոր: Վրդն. ծն:ՁՃ:

ՁՈՐԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև ձորոյ. հովուաձև. Նման ձորոյ. * Հովիտ... ընդարձակ և գետնդիկ ձորաձև. Խոր. Ա. 15:

ՁՈՐԱՄԻՋ, մեջի. մեջք. գ. Մէջավայր ձորոց. ծործոր. խորք ձորոյն. * Պատատմամբ լերանց ընդ ձորամիջս առաքեաս (զջուրս). Վրդն. սզ:

ՁՈՐԱՄԱԻՏ ԼԻՆԵԼ. Մտանել ի ձորս. *Ձորամուտ եղեն, գնացին յանտառն. Զննող:

ՁՈՐՁ. ոյ, ոց. գ. Ἱμάτιον. Vestis, vestimentum, indumentum, pannus. ἐπενδύτης, tunica, toga. Ծέριστρον, peplum. κάλυμμα, velamen. Շուրջ արկանելի. վերարկու. լօդիկ. ծածկոյթ անձին. հանդերձ. զգեստ. և Սփածանելի. կապերտ. կոպա. տեռ. ըղ, լաի, հագուստ. Վրայի լաիը, լաին կոր, տոռլ. բոպա, կեյիսի, ռեվդ, ելվեզ, փպա, ռոբ՟ոփ. պեզ խուլեսի. *Ռուռան եհար զձորձոց նորա: Իբրև զգեց ի վերայ ձորձոց: Կապեալ անհամփ ի վերայ հնացեալ ձորձոյ: Ընկեցեալ զձորձ իւր՝ յարեաս եկն առ յն: Առեալ ձորձս՝ արկաս զիւրև: Եհան ի բաց զձորձն իւր յինքենէ, և ղրեցաս զսանդերձն այլոցուե իւրոյ: Ակայպէս զգենուին գաւերք Թագաւորաց կոյաք զձորձս իւրեանց: Ձորձ զգենուլ պատիցես: Սուսերն գոտեացդ պատեալ կայ ձորձով յետոյ վակասին. ևն: * Գաչել լով ձորձոյ իւրոյ զքրանանցին բծիծան. Նանոս:

ՁՈՐՁԱՒՐԵԼ, ի, ից. ա. Որ բնիւ յիւրմէ զնիւթ ի պէտս ձորձոյ. *Եղիկին քեզ

ոչխարք ձորձաքերք. Աստ. ԽԷ. 26. յն. ի ձորձ. ιματισμός.

ԶՈՐԶԱՆԱՈՒԿ, ո. Զորձով ծած. կեալ. ուր սիրեալ իցէն ձորձք ընդ ոտիւք. Ոհո՛ արքայական ձորձածածուկ ծիածա. նին գնացք. Նար. փազ:

ԶՈՐԶԱՀԵՐԶ, ա. Հերձող զձորձ իւր. զձախս պատառեալ. * Զորձահերձ գուժա. բեր. Տօնակ:

ԶՈՐԶԱՊԱՏ, ա. Զորձով պատեալ. * Զորձապատ (կամ ձորձապատատ) արա. բեալ կոփահարեին: ի ձորձապատ լինել դլխոյն. Զգր. ԼԲ: ԼՂ. ոգ:

ԶՈՐԶԱՊԱՏԵԱԼ, Նայ ընդ վ. * Զոր. ձապատեալ կայր պատատեալ. Ագաթ:

ԶՈՐԶԱԻԿ, ձկան կամ ձկի. գ. Ἰματί. ὁιον. Vesticula, palliolum. Զորձ աղքա. տին կամ անչուք. լսինի, դէեսդիկ. * Փա և ոչ զկարւոր ձորձիկն ունէր. Ոսկ. չԿ. Ք. ւ:

ԶՈՐԶԻՄ, նցայ. յ. Զորձ լինել. որ. պէս դնի ի յն. կամ ըստ լո. ՝ի ձորձ լինել. Նիւթ լինել զգեստու. * Ոսոտյիք նոցա ոչ ձորձեսցին. Ես. ԽԲ. 6:

ԶՈՐԶՄՈՑԿ. (կիր ՝ի նոյն ընդ Զորձիկ.

ԶՈՐԶՈՑԿ. գ. ՝ կամ Զորձ և մկն. ան. չուք ագանելիք անձին և ոսից. * Մէրկեայ զգեստն իւր, և զգեցաւ բաճկոն. ագաւ և զձորձմոյկն (կամ զձորձսկն) հովուու. թեն. . . և յայս գձնուխն չաուալ ոչ գի. տաց պնա. Եփ. Ք4:

ԶՈՐԶՈՐՈՒԿ. Տ. ԶՈՐԱԿ:

ԶՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Χάσμα. Hiatus, vorago. Զև ձորոյ. խորուելի. խոլք. վիր. * Կապանայ ՝ի վոյր, և պարզի ըստ ձորուելն ՝ի լայնուելի. Պիսէդ:

ԶՈՒ, ձուոյ, ոց. գ. Ὠόν. Ovum. կնի հաւուց և թռչնոց, լողակաց և սեռնոց, ուստի ձագն ծնանի. հաւիթ. Եսմորնա, ղաղ. պէյսէ. Լբր. պեյսը. * Խնդրեսցէ ձուս: Մայրն չեռեալ նոցին ՝ի վերոյ ձագուցն կիմ ձուոց: Արկեալ լերկիր զձուս իւր: Օձուս քարբեց ծակիցին. ևն: * Զոմ՝ զսրուելեամբ միայն է հաւ. և ոչ ներքոծուելը. Պրոկ. ղևիդ: * Ընկաւուելի ձկանց և հաւուց, յորոց ՝ի ձուոցն միայն կերակրեալ լինելին. Փոքզ: * Մի առնուցուս զմարին ձուոքն հանդերձ. Մծէ. ծԲ: * Ազդ զուլակաց ձուս արկանեն. Վեսօր. Է:

ԶՈՒՒ ՄԻՋՈՒԿ. Λέκιθος. Vitellus. կեղնուց ձուոյ. հաւիթ ձկուս. Եսմոռնա իւէ. սարըը: Գաւիաճ:

ԶՈՒԱՆԿ. ո. Պակասելն յայրուելէ. յոսոխէ ընծոյ, ամրկաց. * Ընդ մի ձևանաւս ՚ձուանկ. վրդն. ոաչ:

ԶՈՒԱՐԻ. ա. (ոսկի որպես ասի. յոսոյե, և կամ յոսովէզ. * Նաչիհ իւզով զանգեալ և տապակաւ արարեալ (ձանձր արասցես ա. սէ, որ իբրև զձուարդ երևեսցի. Կի. ըշ. զԵա:

ԶՈՒՒԱԲԱՐ. մ. Իբրև ձոյլ լինել. միասա. զոյն, կամ կեզծեալ. սեհեկեհալ. համո. զական. * Զուլաբար ձևով կամեր առնել ՝ի դուռն արքունական, և պարգևս խոստա. նայր՝ որ էր առիթ կորսական. Տազ. ոոս. ոեռաձոյ:

ԶՈՒՒԱՐՐՈՇՄ, ի, լց. ա. Զուլմանք դրոշմել. ձուլածոյ. ՚ՆՔոեթ. ՀԻՈՄԲ. * Զուլադրոշմն ձուլիւք (պղնձի օձն). Շար:

ԶՈՒՒԱՑՔ, ոյ. Տ. ԶՈՑԼ. գ. Χώνευσις. Conflatio, fusio. Խոեռածք. * Զուլելոյն զդրամական լսու ձուլածոյն իւրեանց. Բ. ճ. Ք. 3:

ԶՈՒՒԱՑՈՑ կամ ծու, ի, լց. գ. Χώνευμα, χώνευτον. Conflatile, fusile. դրի և ԶՈՒՒԱՑՈՒՈ. Զուլեալ լինչ. ձոյլ. մա. նաւանդ դրօշեաշի. Ռեքծոս բան. պէօՀ ի. ւէ. * Ագարին իւրեանց ձուլածոյս: Սահեցին զնա ձուլածոյ: Ասէք ցձուլածոյս, Ռեկ ՀՀՔ մեր էք դուք: ՋՀՀօո նոցա կործանեա. ցէ՛ հանդերձ ձուլածոյիւք նոցա. ևն: * Ա. մենանզով ձուլածոյն: Ընդ գարշուեեան ձուլածուին էր փսխանակեալ. Նար. Ռ. ՀՀ. ծ: * Ձուլածուին երկիր պագանէին. Կորնթ:

ԶՈՒՒԱՑՈՑ. ա. Χωνευτός, χυτός. Conflatilis, fusilis, conflatus. Ձոյլ. ձուլեալ. Ռեքծոս. պէօՀՀ. * Ագար որթ ձուլածոյ:

ԶՈՒՒԱՑՈՒՈ. ա. Χωνευτόν, χυτός. Conflatilis, fusilis, conflatus. Ձոյլ. ձուլեալ. Ռեծո ձուլածոյս: կուսք ոսկիզնէնք ձուլածոյք. ևն: * Ագարք զծոյն ձուլածոյ. Ֆ. Ռգ. Ե. 23: * Ձեռակերտս ձուլածոյս. Նահաց: * Քարեղինաց և փայտեղինաց և այլոց ձուլածուից. Եփ. Ֆ. Ւոր:

ԶՈՒՒԱՐԱՆ, ի, ոց. գ. Χωνευτήριον. Conflatorium. Տեղի և սման հալելոյ և ձուլելոյ. Հալոց. քուրայ. օճաք. և ֆօԼա. * Տան վոլձանս սանն աբբահամ փոքի, որք եղեն ամենեքեան նմա ձուլարան. վ. ըշն. ՀՀ: * Ձուլարան ձեզ պատրաստեցից զերուսաղէմ. Նէ. Եէ.Ի:

ԶՈՒՒԱՄ, նցի. ն. Χωνεύω, χύω. Conflo, fundo, formo որ գրի և ԶՈՒԴԱԼ. ԶՈՒ. Դ.ԱԼ. Հալել զՀրաշալելս, և հնդլով ՝ի կա. պապոր՝ Թանձրացուցանել ՝ի ձև լինչ. կազ մել ձոյլ լինչ. պնդացուցանել. մածուցա. նել. սառուցանել. միացուցանել. Ռեքեչ. պեւօՀՀ. * Որպէս ընդունիցի ոք զարծաթ և զպղինձ, զերկաթ և զկապար ՝ի մէջ հնոցի, փչել ՝ի նա հուր, և ձուլել: Հաւաքեցից և ձուլեցից զձեզ: Ես ձուլեացիք ՝ի մէջ նո. րա, զոր օրինակ ձուլեացի արծաթ ՝ի մէջ բո. վոյ: Զուլել խարխս պղնձի, կամ օքսմա. նեակս ոսկիս, սիւնս. կամ զօսաեբս ՝ի խոփս. ևն:

ԶՈՒՒԱԼ. Կ.մանուք. կիմ որպէս Στερεόω. Solido. Պնդել. կարծրացուցանել. սառու. ցանել. զօգել. * Ձլոյծ չըսին յորդանանու քարակարկաս ձուլեցեր. Ճչ: * Ի գառնա. հան փչմանէ հիւսոյ պատրաստ ձուլեալ վսակն. Խոր. Ք. 36: Ի ձուլել պատուա. կան մարմնոցն ՝ի գծնդակ օդոյն. Շար: * Որ ՝ի լըճին սառնամանեաց զմարմին սքեղն պաղ ձուլեաց. Գնչ: * Իբրև պղարիսպ քարեայ ձուլեալ արձանացոյց. Եզեկ. ՖԼ: * Շինեաց կոփածու քարամբքն, և կրով զնա ձուլե. լով: Կրով ձուլեալ ՝ի մի. ՅԿ. ևն: * Ոչ. րըսաին ձուլէ Ճարտարապետն զշնացեալ մարմինս, և կապեալ միաւորէ զերբեւին իւր հոգին. Նահաց:

ԶՈՒՒԻՉ. լբի, չաց. ա. Χωνευτήν. Conflator. Որ ձուլէ. Ռեքծ. պէօՀՀՅՀ. * Եսո զայն ցձուլիչ, և արար զայն դրօ. շնալ Գոփ. ծԷ. 4: * Ձուլիչս անուանէ. Նէ. Եէ.Ի:

ԶՈՒՒԼՈՒՄՆ, լման. գ. Ձուլելն, իւն. * Կրաչապնիդ ՝ի հաստատուելեն ըստ կարծ. րուելեն ձուլման արձաթոյ. Նար. ոաաա:

ԶՈՒԿՆ, ձկան, ձկունք, ձկանց. գ. Ἰχθύς. Piscis. (որպէս ԼԹ ձուկ, լի ձուաք.) Լուսակ կայսուս. կէտ. ջրային կենդանի՝ որ լուզի. յոսի. գաւլգ, Տանի. * Իշխեցէք ձկանց ծովու. Խնդրեցէք ձուկն: Երթեալ ձուկն որսալ: Ձկունք որսացեալք ցանցիկք ՝ի պարս ձկանն: Ձկունք նորա իբրև զձկունս ծովուն մեծի. Ձկունք՝ որ ՝ի գետ այգր են: Խօսեցաւ գանատոց և զԼեձնոց և զձկանց: Հինգ ՝ականակ, և երկուս ձկունս. են:

ԶՈՒԿՆ ասի և մի ՝ի կենդանակերպից. * Ախասրք զձկանն ասեն, լեզ որ ՝ի նմանն ծնանի, ընդաւեւ և անժոյժ լինի. Շէր:

ԿԱՊՈՑՏ ՀՈՒԿՆ. Էոյբ պաւբղբ, ՀԻդդոռնի:

ԾՈՎՈՒ ՀԿԱՆ ԱՐԻՒՆ. որպէս Ծոլոս ծի. բանին. Տ՛ս ԿՈՆՏԵՂ, որ ՝ի բաւս Գալիա. նոսի գրի Կոզկոս կամ Կոզկոն:

Իսկ ՀԿԱՆ ԱԿԱՆՋ, ՀԿԻ ԱՆԿԱՃ. ասի ոմն. խեղեմորթն այն, որ կոչի և ֆիֆԼ:

ԶՈՒՆԵԼ. Տ. ՀՕՆԵԼ. * Գացես ՝ի նո. սա զալճատանն ձունելոյն դեւական: Ա. յա. պէս հաւանեցան ձունելէ, զքառեակն պա. տուէրին. Մագ. ա. Է:

ԶՈՒՆԻ, լք. Տ. ՀՕՆԻ, լք. * Ի՛ւ իւիք ձաղ լինչ կիմ ձունիս պարթին զձեզՈՒ. Ես:

ԶՈՒՆՉ, ձնձոյ, ոց. գ. Ցիգոտի ձորձ. կապերա. քսւրձ. ֆոոբէլ, ՀՀՐ. * Իր ՝ի վերոյ Թիկանց իւրոց մաղկինոյ մեան ինչ. եզ ՝ի ներքոյ զձունչն (զայ՛), և նոսաւ ՝ի վերոյ նոցա: Ձունչ զոր ունէիր ՝ի Թիկունս իմ: Վ.ԶԻ հդ. ծԷ: Իսկ ՝ի Հին Բա. կայ, * Ձնձի. փիլոն, կամ վիւռն ՚՚: Որպէս և * Ձնձիթ, ձնգրիմ ՚՚. բառք անյայտք:

ԶՈՐՏԱԼ. Բառ ոմկ. որպէս ՃարՃա. ուիլ, Ճայն հանել ոսկերաց. * Մի՛ ձըդտար ձեռաքդ, և ձըսլըրսար ոսկերօք անձինդ. Ոսկիբոր:

ԶՐԱՎԱՍՏԱՆ. Տ. ՋՐԱՎԱՍՏԱՆ: Աբծր. ա. ւ Ճ. Ա:

ԶՐԵՄ, եցի. ն. որ և ՁԻՐԵԼ. Ձիրս տալ ձրի ընորհել. պարգևել. * Ազնիազ ձրեա. Ազնախատն ձրեա հայցորդին. Ամ. ա. ոչ:

ԶՐԻ. ՛. ի սեռականէ բառիս Ձիր. (ձորդ և ընդ Ձուր. ոմկ. ղ. բի. որպէս և ընդ յն. լո.) Δωρεάν. Gratis, immerito. Իբր ձիր ինի կամ պարգև կամ շնորհս առ. նելով. առանց փոխարինի. անվարձ. ան. պատր. ճապա, ՀԷպա. * Ոչ ծառայեացես ինձ ձրի: Մինչ ձրի պաշտիցէ զտէր: Գնասցէ աղատ ձրի իսկ եզջ առանց արծաթոյ: Ոչ մնասուցից սեառն ՚՚ իմոյ ողջակէզս ձրի: Գործէ նմա գործ ձրի, և զվարձս իւր ոչ հա. տուցանէ նմա: Ձրի առէք, և ձրի տուք. ևն: * Որպէս յինէն ձրի առէք, նոյնպէս և դուք ձրի տուք. Ոսկ. Տ. Ք. 7: * Ձրի շնոր. հել, կամ պարգևել. ԵՀՀի: Նար. ծԲ:

ԶՐԻ. Լբր ի զուր. զուր տարապարտուց. Նաքիւէ, զօր զօրաւոր. * Ձրի վաճառեցայք. Վարեցաւ ժողովուրդն իմ ձրի. Ես. ծԲ. Յ. Ե 5: * Սատանայ ձրի եհար և վիրաւո. րեաց զմեզ, զի ոչինչ ՚ՀասեցաՔ նմա. Իգն:

ԶՐԻ. ա. Իբր Ձրիական. * Տուրք ձրի՝ շնորհք կոչի. Խոր: * Ձրի Թոզսւն, և շնոր. հիս որդեգրուելեն. Շ. Տգն: * Օրս բարձրա. ցոյց ձրի արգարուելեն: Ձրի գեղջ բժըշ. կեաց զմեզ. Իգն:

Նա որպէս Ընդունայն, տարապարտ. վոյ. բառդ. * Ձմիտս ՝ի տունս և ՝ի շահս և յայլ ձրի բանս զբղխլով. Մաթ. ծԲ:

ԶՐԻ, ձրեայ կամ ձրոյ. ձրիք, ձրեաց. գ. Ձրի գոլն, և ձրի պարգևք. ձիրք. * Մեծ է պահպանուելեդ (խաչի) ձրի. . . արդ մի վասն ձրոյն արհամարհեր դու զգրոշին. այլ վասն այսորիկ առաւել ևս մեծարեա զու զքարեբարն. Կալ. ծԲ: * Քեի ձրեայ ընորհո. զին փառք. Շէր. յղ. ՀՀնայ Իրոյ:

ԶՐԻՒՏՈՒՐ. ա. Ձրի տուեալ կիմ տալ. պարգևական. * Ձրիատուր շնորհին ա. ատատաձն բաշխիչ. Ճ. Ա:

ԶՐԶԵՄ, եցի. ն. Σπαράσσω, ττω. Lacero, dilanio, carpo, vellico. կորզել. ջորելել. կեղեքել. դգել. ֆոչել. ԷՀՀընել, ԷՀՀՔԲԷլ. * Զայլն լսիսաեն, և ՚ծձելով կիսակեր թողուն. Փիլ. բեօաչ: * Որ ոչ զինչս ուրուք ձրձեաց առ ՝ի լուսին կալօ. տուելե. Պիք:

ԶՐԶԻՏ. ա. Σπαράκτης. Lacerator. Որ ձրձէ. յաչիշտակիչ. գիշատիչ. պատա. ուող. ԷՀՀՔԲԷՀՀ. * Պիկ ձրձիք մուտ և ել

առնէին ի փոր նորա : Վաստիարապետն քան զերծանակ ձրձիւս ապուհասուց . ԵՓԻ . ԻԳ : * Թաւիեացջ զիջիւտեաղ դիտկս տանն ագահ մայ ի ձրձիւս փաղանգե առիւծուց . Վրդ . ՅՒ :

ԶՕՆԱՐԱՆ , ի , աց . գ . Ընծայարան . մատուցարան . * Զօնարան ընծայատուցյց գառինն անմահի . Նար . խե :

ԶՕՆԵՄ . եցի . ն . Ἀνατίθημι , τελέω. Dedico , consecro, offero, initio. Ցեսիշա , vaticinor , sancio , statuo . որ և ԶՈՆԵԼ . ԶՈՒՆԵԼ . ե . սահմ . ած . Պատուցանել . նուիրել . ընծայել . պատարագել կատարել . կատարողացնել . հմայել . սահմանել . * Բաղում հմտութիւք փորձեալ զանազան արհեստիւն՝ այնպես ձօնելին վնոստ նորին արհեստի . Սահմ . ի : * Ժանդ և անձն ազանգ կամեցաւ (նեստոր) տիեզերաց ձօնել կիսոյն ի կոյս : * Զօնեսցէ զայս մեհենի . Պտմ . ապէս : * Զօնել դիւաց : Նուէրք ձօնեալ : Զօնեալ էր ըստ պաշտամանց ի ասելին : Ոչ ձակիչաց ձօնեցելոց ի գիւանուէր քրմացն . Զքնոյ : Ագաթ : Խոր : Ճ . Ա : * Ի ձօնելն զքերզ ահաւոր : Զօնեսցուք ճշմեան խաչի ձայն մաքուր ընծայից . Նար . է . Ե խ :

ԶՕՆԻ , նիք , նեաց . ա . գ . Τέλος , τελισκόμενος , τελεσφορός. Sacra , arcana, teleta , initiatio , consecratio , և consecratus , initiatus . Զօնելի կամ ձօնեալ ինչ . Նուէր հեթանոսական . * Մի արասցես ինչ քերզ ձօնի : Մի լինիցի ձօնի ի գաւերաց խոյսիկելի . Օր . իշ . 22 : ԼԳ . 17 : * Զհեթանոսական ձօնին : Զօնիս առնէին զնոսա : Նաւերս ձօնեաց կատարեցին . Շիր : Երեմ . ԽԱ . Ե . ԽԲ :

ԶՕՆԻԶ , նչի , չայ . ա . գ . Որ ձօնէ . Նուիրող . մատուցօղ . քուրմ , և քահանայ . * Զօնիչք մեր ամենայն . Զձօնիչս գիտացն Նոյ . Ոսանել զձօնիչսն և զձօնեալսն : Զօնեալն ի տապարհուանս , և ձօնիչն մերձ լեալ վերապատուհիցէք որովայնամոլք զպարկեշտութիւն , պարկեշտք զձօնիչն . Ածաբ . յայտ : Նե . եչէ : Խոսր : Ճ . Բ : Ագաթ . լքթ :

ԶՕՆՈՒՄՆ , նման . գ . Τελετή . Initiatio . Ձօնելն , և իւր . նուէրք . * Ամենայն զոհից և ձօնմանցն . Զոհս ձօնմանց կատարել . Ճ . Ա : * Ի սկսանելն և յատարելն զձօնմունան ի ոճոյին գիտնական , նոխազօք մեծարեալ լինէր . Երզն . ԽԲ : * Զօնմունս ունիք ի բաց կատարելով գործ . օրին . Է :

Ղ

Ղ . գիր չորրորդ , Ղատ յորջորջեալ , ձայնակից դոցիս ընդ կրկին Ա , կամ ընդ Թ լծեալ ը , կամ ընդ Նչ . մերձ քան զատրագոյն գոյ , և Թանձր քան զյոսնականն գոյմ . ընդ որում երևի հնոյնանալ մերս ի վերն կոչեցեալ . որ գրի և ՛ղ . Ը . Ը : Ոչ վասն ասի Աբէրսաի . Գէղ . * Նշանն որպէս փշիկ՝ է ի վերայ այնց գրից . որոց գլուխ որպէս զասի է , և չէ զատ , և ոչ լինի ըստ որջ որպէս ղղատ զնա խօսեցնեն , այն սակաւ է և չաղփաղի , և որք որպէս ղլիւն խօսեցնեն , այն Թանձր է և անյատմամբ :

Ղ . Դնի ՛ի մէջ , ուր ուրեք յայլ լեզուս է . որպէս գլխի , գլուխք , զամբար , հղի է . ղի . ևն : Իսկ ՛ղ առաւն յուշաց դուն ուրեք լինի ՛ի մէջ ղ . այլ հասարակօրէն փոխի ՛ի գ . զոր օրինակ Աչաշեռն , կամ ագաշեռն . գերդ , գրիգոր ևն :

Ղ . Երբեմն ՛ի հայկական բառս լծորդ է ընդ ի . զի անխտիր գրի յոմանց բառս , բաղդ . մեհեղ , մեհեմ . ամեղուղք , սան . դուխք . վախճան , վաղջան . ևն . որպէս և եղ բայր՝ ռամկօրէն ասի եխպոբ , ախպոբ :

Ղ . ղ . Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է ինննտուն , կամ իննսներորդ :

Ի խրատ մանկանց ըստ ձայնի և ըստ ձևոյ առախս բարւոք ասի . * Ղատն ղնկ առնուղ քեղջն ճաւտաս , նաւեղ յայս ծով տայ հրմաւարար : Ղատն ղամբար վառէ քեղ լուսաւուր , եՀե իցես մարդ մրուտուր . Շ . այբ : Ի սկզբնատառս բառից մերոց գուն ուրջէք գտանի ղ . բաց յայղազգականաց վերս ծնելոց ՛ի լինէն ՛ի զատ , և կամ ՛ի հայկականաց կրճատելոց . զոր օրինակ գնկ կամ ղնակ , է ՈւղղԱկ . ևն . որպէս ասեցի ՛ի կարգս :

ՂԱԲՈՂՈՆ . փոխանակ գրելոյ Ագաբոդոն . յն . ԱՆԱՃԱՒ . Վերարկու . Էաբաննճա . * Ագ յակովմ զղաբոդոնն նաւակ արարեալ անցանէք . Ճ . Ա :

ՂԱԲՈՂՈՆԻԿ . Նոյն ընդ վ. իւր Ագաբդոնիկ . Էաբաննճաճգէ . * Հանէք զղաբդոնիկն . . . Թօշափեալ զղաբդոնիկն ՛ի ցամաքի . Ճ . Ա :

ՂԱԼԱՄ . գ . Բառ ռամկ . խալէմ , գալէմ . այժ ինքն Եղէգն . գրիչ . * Ղալամ , և քարաեղ առին . ԳԺ :

ՂԱԳԻՉ , կչի կամ կիչի , շոց . գ . գրի և ԼԱԳԻՉ . և ՂԱՉԻԿ . Գունդ զօրաց . և Ճակատ բանակ . Ճամբար . և Գասնիչ բանակեսեան զորպէս ապ . ակ . ՚ի , և ակ . ՚ի ՚ի . * Անկանէք ՚ի նեղքս ՚ի ղակիչն , կամ ՚ի վերոյ ղակչին պարսից : Ղակիչ ածեալ յամուր աեղ . Բռոչ . Ճ . 36 . 43 . 48 : * Ի մէջի նորա ածեալ ղակիչ բանակէին : Ի ղակչին , կամ ՚ի վերոյ ղակիչին . փորձ : * Ղակիչ գործեցեն արդիւք , եՀե այնպէս բանակիցեն . ԵՂԻ . Ե : * Հարկանէն զղակիչն ՚ի գրանն պատուաւոյ , և քալամուխս ՚ի մէյտան կացին . կաղանս :

ՂԱԿՈՆԱՑԻ . ա . գ . որ և ԼԱԿՈՆԱՑԻ . Ղակեգմննայն . ապաթայն . և Լակոնական . ապարտիական . Տօտայի , և Տօտայի Էրլէի բան . * Տաճասայն հրաշակերտութիւն յերևելի զանունացի վիմացն : Ջօրհն զակոնացի վիմացն սահեալ . Մագ . ՃԼ . Ճ :

ՂԱՂ . գ . որ և ըստ ապ . լտ . Քսոր ինչ պատուական , որով լուն գոյանայ ասեն ՚ի լերինս պեհեչխանայ . * Ղաղ , որ է ակն մեծագին . Երզն . ԽԲ :

ՂԱՄԱՐ . (չ . ընդ կամար . ռմկ . ԽՂԷր .) իբր Լաւանն . * Լուսին . յն . սելէնէ . յպտս . զամար . Շիր :

ՂԱՄԲԱՐ , ի , աց . կամ ՂԱՄՊԱՐ . գ . Λαμπας . Lampas , fax, splendor . որ և ԼԱՄԲԱՐ , ԼԱՄՊԱՐ . յն . լմ՚բաս . վք . լմ՚պադի . երբ . լոքիփ . Ջահ . լոյս մեծ կամ բազդ . գանձ լուսոյ կամ հրոյ . Ճառագայթք . որպէս և յն . լամբէդէր . է լապտեր . հանեմեզ . Հրաբ . Ֆալտ , լըբաղ փանփլ . * Ի բերան նոյ նորա զամբարք (կամ լամբարք) բորբոքեալք : Իբրև զամբարս հրոյ ՚ի մէջ եղեգան : ԵօԹն լամբարք հրոյ բորբոքելոյ : Անկաս յերկինից ամպ մի մեծ բորբոքեալ իբրև զամբար . Ցոբ . իՀ . 10 : Եղէն . Ո . 13 : Նաս . Է . 4 : Ջափ . ԺԷ . 6 : Ցայտ . Ը . 5 : Ը . 10 : * Ղամբար ՚ի ձեռն առեալ հրոյ Ճարակ տային . Եղէկ . է : * Լուցմունք զամբարաց , բուրմունք խնկոց : Ջերկինս զամբարօք նոցին : Ընդ երկնային զամբարաց . Նար : * Ղամբար վառեալ : Ղամբար լուսոյ . Ցհ որդի : * Արեգակն՝ անանց Ճառագայթ , անապական պայծառութիւն , զտեալ զամբար . Պէտրոս : * Ղամբար լուսափայլ յայտնեալ ՚ի յայրին (յա) , Ճառագայթի ծագեաց առտին յարեւելս . Շ . փաղ : * Ղամբարամբ (կամ ղամպարամբ) լուսոյ . ԺՆ :

ՂԱՄԲԱՐԱՒՆԱԿ . ա . Որ կան զամբար զբեզ . լուսազարդ . պայծառ . * Ղամբարաբնակ յարկին՝ որ որոգեցաւ ՚ի մէնջ , ՚ի սոյն լուսոյ ականց ոսկեաց (Ներսիսեան սքղն ատեփանոսի՚) գանձ ծածկեալ ծագեաց ՚ի մեզ . Շ . փաղ :

ՂԱՄԲԱՐԱՒՈՑ . } ա . Ունակ բռնոյ որ-
ՂԱՄՊԱՐԱՒՈՑ . } կան զզամբար . * Լուսազարդ չաղզք զամպարաբոց վոյիլյաար. Մագ . ԼԲ :

ՂԱՄԲԱՐԱՆՇՈՒՑԻՉ . ա . Որ նշոլէ իւր զզամբար . լուսանշոյլ . * ԿանԹեզաբորբոք չահավառ զամբարանշոյլ լուսով փայլեցոյց . Նար . խլ :

ՂԱՄԲԱՐԱՇԱՐ . } ա . Որպէս զչարս
ՂԱՄՊԱՐԱՇԱՐ . } զամբարայ երկնից . * Ընդ իւր զհոգևորսն վառեալ զամպարաշար սիրոյն զատուեզս . Խոր . վրդ :

ՂԱՄԲԱՐԱՊԱՏՑՈՒՈ . ա . Որպէս լուսապայծառ : ԳԺ բրն :

ՂԱՄԲԱՐԱՊԵՍ . ս . Որպէս զզամբար . իբրև զՀայր . * Ղամբարապէս մանուկ փայլիս , ԹՀ խաչիս զհորհուրդ բանիս . Կրպ . ոգ :

ՂԱՄԲԱՐԱՋԱՀ , ի , ից . ա . Ջահաւորեալ կամ լուսաւոր որպէս զզամբար լուսաւորչաց . * Աս զամբարաջահիւք պարուք հոգևոր աստեղացն : Հանգերձ լուսավառ զամբարաջահ վարուք . Խոր . հռիփ :

ՂԱՄԲԱՐԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Ունօղ զզամբար , կամ զլոյս որպէս զջահ . լուսաւոր . * Անտեղք զամբարաւորք . Ոսի . վ : Ճ . Բ :

ՂԱՄԲԱՐԱՓԱՑԻ . } ա . Փայլեալ որպէս
ՂԱՄՊԱՐԱՓԱՑԻ . } զզամբար . լուսափայլ . պայծառ . * Ջահազարդեցան զամբարափայլ անձեղջ լուսով . Ցհ . իԲ : * Ղամբարափայլ լուսով ջահացուցանել ընդ ոլորս աին զերաց գիշերապահ սիրոյն . Սիոն : * Ղամբարափայլ շնեաց տաճար . Շ . չԼ . առ : * Ղամբարափայլ ջահաւորութեամբ , կամ տօնախմբութեամբ . Մագ . խլ . Ն իղբ . ա : * Զայնիւ սքբ փեսային գալոյ սպասողք զամբարափայլ լապտերօք հաւատոյ . Տաղ : * Ղամբարափայլ ՚ի ձև լուսոյ բոցաձևակ՝ յօտար լեզուս տայր բարբառել ընտրեալ հօտին . Տաղ : * Ղամպարափայլ տաճար՝ երանգօք ծաղկեալ . Շ . փաղ :

ՂԱՄԲԱՐԱՓԱՅԼԵԱԼ . Նոյն ընդ վ . ԳԺ :

ՂԱՄԲԱՐԵՄ . եցի . ն . Ջահաւորել . լուսազարդել . վառել . բորբոքել իբր յն . Λαμπαδεύω, λαμπρύνω, ևն . * Ղամբարեցին (կամ ղամբարեցաքն) հրգեհական հոգւոյն զօրութիւք . Ագաթ :

ՂԱՄԲԱՐՈՒՄՆ . լման . գ . որ և ՂԱՄԲԱՐՈՒՄ . Ղամբարելն . Ջահաւորութիւն . լուսաւորութիւն . վառումն . * Ղամբարմամբ լուսոյ կենաց՝ զիաւար մեպոց փարատեցին . Շար . յ : * Ղամբարումամբ լուսափայլմամբ Ջահաւորեաց զտիեզերս : Հաճութիւք հօր և համաւ սուրբ հոգւոյն եկեալ ղամբարումամբ

տարուձն հրամանաց . ՝ Ինձերորդ առաքեան խոնարհութեձե, որ վասն հրամանակատարուձե. Լմբ . խն . բէնէդ :

ՀՕՑՈՑՏԵՄ . Ն . ՝ Տեսի ես զնաքեուԹիւնն դիւաց , և հոտոտեցի զսար հոտս նոցա. Վ.բ հդ . Շ:

ՀՐԱՄԱՔՈՒՐ . ՝ Ծանուցեալ ազատայ զեւայ (ընդ տեսանելն զառաջինն), և խանգագատեալ զնովաւ հրամաքաւր ձեծային ան. սխտ սիրոյն, որպես է այսօր քն ՝ի վերայ հարբին եկեղեցւոյ . Եպէփ . ծն :

ՀՕՐՔՈՑՐ· Տ· ՀՕՐՔՈՑՈՐ .՝Հօրեղբայր, և հօրքոյր: Եղբօրորդի ոչ կարէ հակառակ խօսել հօրեղբօրն կամ հօրքօրն (հօրաքեռն) ՝ի յ՝առնել զանհնԹիկն . Մխ . ԹՓ . (հին ձձ:)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՄ . ՝Ջերկոսեանն ՁԾ խա. փանեացե . Յայտ է՝ զի զանկարգ ցանկուԹես հրապարակէ սովաւ . Վ.բ հդ . ՜ . ֆ :

ՁԱՑՆԱՒՈՐԻ. ՝Երանու ԹՀք ձայնաւորեալ են, երանեալ է այր . երանի ոմ ԹողուԹի . երանեալ են ամբիծք . ԱՔ . սդ:

ՁԱՆՁԱՐԱՑԿՈՑ . ՝Իակ եԹէ եմք ձանձրացկոտք յոյժ , յայնմ եմք իբրև զմատնիչս (անձանց). Վ.բ հդ . ֆ :

ՁԵՌԱՀԷՆ . ՝Որով և օծանին քանաւոր և ձեռաչէն եկեզիցիք (ձեռակերտք ՁՅ՝ մարդիկ), քրիստոնեայք կոչիլով, և որուԹիք խորանայ և ձծոցնակ ատձարայ (նովին մեռանիս) . Վ.դ . դ՜ . :

ՁԵՌՆԱՓՈՒԽ .) փոխ ձեռամբ տուեք.

ՁԵՌՆՓՈՒխ, ոյ.գ.՝ որ և Ա՛ր ձեռն փոխ ասի . ՝Ա՛ան փոխոյ գրով և անգիր, և որ լինի ձեռնափուխ : փոխ տայ ըստ վաշխի , տայ և զնի առ ձեռն փոխ . . . ոչ կարէ զձեռն փոխին արդելուլ, և պատձառել փոխատուին ևն . Մխ . դփ . յօրէնս ԲԿ :

ՁԵՌՆՏՈՒԻԼ . Ն . խօսել ՝ի տարտնաւի . Նշանէն . ՝Ա՛ր լնկ , զոր ձեռնտուէն , և մեռա. նի խօսնայն . Մխ . դփ :

ՁԵՌՍ Ի ԿԱՊ . ՏՀ . կապիտը կամ մա. ծեալ ունելով զձեռս ՝ի վերայ կրծոց. ձեռն ՝ի ձեռին վերայ դնելով ՝ի լանջս , կամ ապ. խելով զձեռն. յէաց յէաց էրայ. ՝ Ընկեալ կային (երեք մոգքն) ձեռս ՝ի կապ՝ աչք ՝ի նա հայելով: Եւ կային ՝ի կարգի՝ ձեռս ՝ի կապ լինելով ըստ օրինի . Եպէփ . ծն :

ՁԻՆԴՈՂ . ՜ . Որ գաղանայ կձի , կամ գող ձիաւոր . ՝Մեծացեալ ապան՝ եղև ձիագող և անուանի աւազակ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՁԻՆՎԱԶ . ՜ . Տ . Որ վազէ ձիով. և վա զելով ձիով. ձիարշաւ . ՝Ձիավազ գնացին ՝ի գուան պալատին. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՁԻՔԱՑՈՒՈՂ . ՝ Բարձեալ էր զանկիզ լի հացիւ և ձիթապտղով. Վ.բ հդ . ֆ :

ՁՈՂԱՆՄԱՆ . ա. Նման ձողոյ . ձողաձև. ՝Օձն պլնձի կախեալ զփայտէ ձողանման . Պիսա :

ՂԱՆՋԵՆԱ· Իբր ՂենՋակ, և կոտրի որ. պիսի և լցէ . ՝Ղանջեակ փոքրիկ զգլխով Նոբա . (ռմկ. խաՒնց , ասրբ• . չոչ) Վ.բ•հդ. ֆ:

ՂԵԲԻՏՈՆ . Տ· ԼԲԻՏՈՆ . ՝Եւ էր հան. գերձ նորա ղեբիտոն , զոր ոմանք կողովքիս. նայ Թարգմանեալ կոչեն . Վ.բ• հդ . ֆ :

ՃՆՇՃՈՒԹԻՒՆ . Իբր ՃահոգուլՀի, կամ Ճահաւոր ՃոխուլՀի . ՝ՃովՀանՆէս՝ որ զանՏաս ծնունդն Հօր սկսեալ ձեռնարկէ , և խօսի պարզ և առանց զգաղման զուտն և զանարատն ՝ի ՃահՃոհուլՀի մարգացելոյ բա. նին . ՁԷշտ . ՝ի Ի•ռ•ին լ՜Է :

ՃՈՊԱՂ . որպէս ՃասպաղԹ . ՝Սրով խողխոսէ , և արեան Ճապաղ առնէ.ԵՂԷՏԲՐ•ԹՓ:

ՃԵՆՃ . Տ· ՃԵՆՃԵՐ . ՝Սև ացեալ գգեստ հանդերձից նորա ՝ի ՃենՃոյ և ՝ի Ճարպոյ անտի . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ . ՀԻՆ :

ՃԻՒՂ . և } ՝Ա՛ր ժամային ոչ խոնարհեալ
ՃԻՒՂ . } Ճղոյն . և նա ՝ի վայր քարչեՃՈՒՂ . } լով յանդգնաքար՝ բեկեալ եկն . Եպէփ . ծն : ՝ Խոնարհեցուցանել ըզՃուղս: ՁՃուղն ՝ի վայր խոնարհեցուցանէր. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՃՈՊԱՆ . Գաւազան կամ մահան որպէս գլխատ . ՝ՃոկանոՆն հարեալ զգուձդն (կի զգուձդն) , Թռեալ վերացաւ և բարձրացաւ յոյժ գուձդն : Հարեալ յիւոյ ՃոկանոՆն: Ունելը զՃոկանն ՝ի ձեռին քաւմ. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՃՈՒՈՄՄԲԱՆԱԿԱՆ . ա . Ուր իջէ բան Ճռւոմ. Ճոխաբանական . ՝Իւ մեծն իսկ և սայլ Ճռւոմաբանական իմն և ՁՃԻմաստ ազդողական ձայնիւ ասէ . Եպէփ . ծն :

ՃՈՐՏ . ՝Վ՜ան արձակուն առնելոյ Ճորտուն , և գարձուցանելոյ . արձակուն ընդ ձեռաւր անկելոյն յիշխանէն . Մխ . դփ . յօրէնս ԲՓ :

ՄԱՄՈՆԱՊԱՀՏ. ի. իգ. ա. Պաշտօնեայ մամոնայի . ծառայ և գերի ոսկւոյ, արծաԹասէր . ՝ Աշխարհասէրք և մամոնապաշտք ոչ կարացին Տաւատով և սիրով Ճաղաջել զնա . Եպէփ . ծն :

ՄԱՆԿԱԼԱՒ, ի , կամ ոյ , ով . գ . Լախտ . բիր . որպէս լտ . Manualis clava. յորմէ յն . ՝ի միջին դարս , Μαγκλάβιον. (ուստի Թերևս և մանկլաւան է բրաւոր՝ պաշտօնեայ ՝ի դրան .) ՝Որ զնարգաս իբրով յաւուր մարտին զանց առնէ , մանկլաւով ծեծէն , կի զլինն իւր հանեն ՝ի նմանէ . Մխ . դփ . յօրէնս ԲԳ :

ՄԱՆՐԱԿ . ռմկ . Ճանաչբէլ . որպէս՝ Ջմեծ գրասին ՝ի գիրքն լուծանել . ահճ պօվՃգ , ոաՃՃգ ոՃՃէ էՒմէ . ՝ Աձեալ զդահեկանին (կամ զդեհկանին), և տարեալ ՝ի չուկայն՝ մանրեաց , և եղ տաքասաց . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՅՆԵՆԱԼ . ՝Կնքեալ զանկլոյ . է զի ՝ի մահ ունել պահել, և է զի գրել և մատանել և առ հաւատարիմ տալ յանդ. Վ.բ•դ•. դ•ա:

ՄԱՅՆԵՀԱՐԵԼ : Տ· ՄԱՅՆԵՀԱՐԵԼ .՝ Ընդգոսս տանի , զոր փախեալ եմ և մատնեհարեալ , մի բացցես . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՐԱՆ . ըստ վերլին նշ . ՝ Խոտ ինչ . . . արմատ նորա է քաղցրահամ զորհն խորխոտ մեղու . և կոչի անուն նորա մարախ . Ե. պէփ . ծն

ՄԱՐԳԱՊՈՅՆ . ա . Ո՛ր իսին մարգք և մարգագեամբք լաս . ՝Ի տեղի մի վայելչալ և գեղեցիկ , որ էր մարգագոյն ատհամանք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐ, ըք . գ . Մատեներագիր , կամ մատենագրուԹ գարուց՝ի գարս . ՝Տուին ազգացն չուք առանց ստուԹե կան գրեալ յամենայն մատենագարս . Աբծր . ՜ . ւ :

ՄԵՆԱՒՈՐԻ . ա . Որ է կարի մեծ բարի . անզուգական . ՝Զի մի հպարտացեալ՝ ՝ի մեծ ծաբարի առաքինուԹ անաւ զրկեցայց . Վ.բ• հդ . ֆ :

ՄԵՆՈՒՆԻՔ . գ . Մեծամեծք . իշխանք . Թագաւորք . ՝ Թագաւորն մեծաս սիրով և պատուով ընկալաս զմեզ, որպես արժան է մեծամեծաց ընդունել զոք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԵՍԻՒԱՆՑԻ . ա . Տիեզ. մեսիական . պա. ռաւեան գլխ . ՝ԳաւԹն մեսիական՝ չափ արասս առաջ , մեսիաւես ազեբպաւոր քորք . Նոր . փպ. ղգր :

ՄԵՋԱՍՊՈՂՈՑ . Տ· ՓՈՂՈՑՄԵՋ . Պատահեալ նմա հրեշտակին ընդգՃելով ՝ի մեջ Լափողոց այգեստանեաց . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՀԱՒԱՆՑ . ՝Ընբրհամ և մեկբսեգիկ կարի քաջ սիրելին զմիմեանս , միաՏաւ ապ լինելով տո ՁԾ բարձրեալն, և ըստ մարմնոյ արեանաւոբ (՝ի սեմայ) . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ՝Յամենայն գործս բռնադատեալ զանձն՝ այս միանձնաւորուԹի մեծ է . Վ.բ• հդ . ֆ . ֆ :

ՄԻԱՒՈՐ, կամ } ա . Բաւ անաւոյգ , որ.
ՄԻԴԱՒՈՐ· } պես Միակերպ , կամ միօրինակ . (պէր Խավ•բ .) ՝ Ի Թագաւորէն սկսեալ մինչև յայն՝ որ յաղօրին նաստէր , միաւոր (այլ ձ . միգաւոր) եղև ամենեցուն կոծ (՝ի նինուէ) . Լ՜ասփ . ծ՜ :

ՄԻՋԱՒԱՑՔ . ՝Եկեալ տապանն ՝ի միջավայր արարածոց՝ գնայր և գայր : Ոչ ետ սեմայ զմիջավայր արարածոց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՋՕՐԱՑ , որպես կէս աւուր . Ի՛ն օրաՒն . Էաբը Ի՛ՒԼի•ֆ . ՝Հեռի եղեն ՝ի քաղաքէն որպէս միջօրեայ ՃանապարհաՏ . Եպէփ . ծն :

ՄՆՃՂԵԽ . Տ· ՄԵԽ . ՝ՃանՃ և մընՃղեխս բազում նեղուԹիւն հասուցանէր մարդոյ և անասնոյ : Ջի՛նչ էր ՃանՃն այս և մընՃղեխս՝ որ եկն ՝ի վերայ մեր . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ . ՀԻՆ . (նորն , մժեխ:)

ՄՈՒՐ . ՝Փոխեալ էր մրով գերն , և ոսկւով էր գրեալ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՈՒՂ . ՝Եաես լոյս հկեալ յերկնից իբրև զմեռել հրոյ , և վառեալ զՀրագ նորս . Վ.բ• հդ . Շ . ֆ . (տպ . տնել :)

ՄՏԱՐԱՑՈՒԹԻՒՆ . Ա՛յն՝ որ գրի վ.բ• հդ . տալ. ըստ վերլին պարզ Թարգմանութեան , ՝Յաղագս զղջութե՛ ,,. գնի ՝ի ձձ . ըստ հին Թարգ . ՝Ա՛ան մտաբայուԹեան ,, խոն ընԹերցեալ փոխանակ բառիս յն. κατάνυξις , compunctio , զայլ բառ՝ որպես κατανόησις, animadver.io . ոլ պէս և ապաշխարուԹիւնն ասի ըստ յն . μετάνοια, որպէս Թէ փոխել զմիտս . resipiscentia , poenitentia .

ՄՐԻՒՆՑ, ի. ֆ . Լատ. անյայտ . որպէս Ալմուկ . չփոԹ . խառնակուԹի տերուԹե. ՝Յերկուս բաժանեցաս տունն յուն . . . արդ ՝ի լինել մուռանն հոռմոց՝ որդին լինալոսին խավանէ իբրև լուսաւ զայն , ԹՀ ԹագաւորուԹեան յերկուս բաժանեցաս , ևն. Լ՜ասփ . ծ՜ . (ուր յայլ ձ . իմաստակ գրիչն գրոչմէ ՝ի կարգի , մարախն , և ՝ի լ . գնի՝ մուռանին , հանդոյն լինդրին :)

ՄՏԱԿՈՆԴ ԼԻՆԵԼ . կածիլ մազք . վարանիլ մոլորիլ . ՝Չի մի այլք կամ անգր մնացեալ լինելով՝ ՂԱաս ինչ խօսեայլ սք . Ե պէփ . ծն :

ՄՏԱԿՈՑՐ . ՝Ի քաղաքէ լալոյն և յամեայ. ՀէՆ մնակոյր նվեալ մեռացեալ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . ըստ ձ . կամ Մտաւորս ըստ տալ որպէս Մտագրաւ: ՈՐ•ա•ղ:

ՄՐՈՑԵԼ . ՝Եւս առաւել փախիր ՝ի կաՆանց, զի ոչ մրոսիս և սևանան մեղք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՕՐԱՑ . Վ.բ• հդ . ֆ՜ . ֆ . ուր տպ . Մուբատ :

ՅԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ· ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ . ՝Ա՛ծխմատ վերուս տուԹիՆ գասեցաք զանյայտիցն զայտարարուԹեամբ . Եպէփ . ծն :

ՅԱՆԳԱՒԻՇՆ . ՜ . ՋգաւսուԹիՆ, կի՛ հանգըստատեմք . ՝ՀանգարտուԹի արարից զկամս ՁՅ , և յանկարծ գնացից զՃանապարհս նորս . Վ.բ• հդ . ֆ՜ . ձ . (տպ . ոչ անգդոյշ :)

ՅԱՆԿԱՐԾՕՐԱՅ . ՜ . Յանկարծօրէն . ՝Որ յանկարծօրեայ հնձ ՝ի լեզուկսրծ ժամու . Եպէփ . ծն :

ՑԱՆՕՐՅԱ ՈՒՄՆ . որպէս ՅաւաջադիմուԹիւն.

առնէին ի փոր նորա : Վաստիարապետն քան զերծանակ ձրձիւս ապուհասուց . ԵՓԻ . ԻԳ : * Թաւիեացջ զիջիւտեաղ դիտկս տանն ագահ մայ ի ձրձիւս փաղանգե առիւծուց . Վրդ . ՅՒ :

ԶՕՆԱՐԱՆ , ի , աց . գ . Ընծայարան . մատուցարան . * Զօնարան ընծայատուցյց գառինն անմահի . Նար . խե :

ԶՕՆԵՄ . եցի . ն . Ἀνατίθημι , τελέω. Dedico , consecro, offero, initio. Ցեսիշա , vaticinor , sancio , statuo . որ և ԶՈՆԵԼ . ԶՈՒՆԵԼ . ե . սահմ . ած . Պատուցանել . նուիրել . ընծայել . պատարագել կատարել . կատարողացնել . հմայել . սահմանել . * Բաղում հմտութիւք փորձեալ զանազան արհեստիւն՝ այնպես ձօնելին վնոստ նորին արհեստի . Սահմ . ի : * Ժանդ և անձն ազանգ կամեցաւ (նեստոր) տիեզերաց ձօնել կիսոյն ի կոյս : * Զօնեսցէ զայս մեհենի . Պտմ . ապէս : * Զօնել դիւաց : Նուէրք ձօնեալ : Զօնեալ էր ըստ պաշտամանց ի ասելին : Ոչ ձակիչաց ձօնեցելոց ի գիւանուէր քրմացն . Զքնոյ : Ագաթ : Խոր : Ճ . Ա : * Ի ձօնելն զքերզ ահաւոր : Զօնեսցուք ճշմեան խաչի ձայն մաքուր ընծայից . Նար . է . Ե խ :

ԶՕՆԻ , նիք , նեաց . ա . գ . Τέλος , τελισκόμενος , τελεσφορός. Sacra , arcana, teleta , initiatio , consecratio , և consecratus , initiatus . Զօնելի կամ ձօնեալ ինչ . Նուէր հեթանոսական . * Մի արասցես ինչ քերզ ձօնի : Մի լինիցի ձօնի ի գաւերաց խոյսիկելի . Օր . իշ . 22 : ԼԳ . 17 : * Զհեթանոսական ձօնին : Զօնիս առնէին զնոսա : Նաւերս ձօնեաց կատարեցին . Շիր : Երեմ . ԽԱ . Ե . ԽԲ :

ԶՕՆԻԶ , նչի , չայ . ա . գ . Որ ձօնէ . Նուիրող . մատուցօղ . քուրմ , և քահանայ . * Զօնիչք մեր ամենայն . Զձօնիչս գիտացն Նոյ . Ոսանել զձօնիչսն և զձօնեալսն : Զօնեալն ի տապարհուանս , և ձօնիչն մերձ լեալ վերապատուհիցէք որովայնամոլք զպարկեշտութիւն , պարկեշտք զձօնիչն . Ածաբ . յայտ : Նե . եչէ : Խոսր : Ճ . Բ : Ագաթ . լքթ :

ԶՕՆՈՒՄՆ , նման . գ . Τελετή . Initiatio . Ձօնելն , և իւր . նուէրք . * Ամենայն զոհից և ձօնմանցն . Զոհս ձօնմանց կատարել . Ճ . Ա : * Ի սկսանելն և յատարելն զձօնմունան ի ոճոյին գիտնական , նոխազօք մեծարեալ լինէր . Երզն . ԽԲ : * Զօնմունս ունիք ի բաց կատարելով գործ . օրին . Է :

Ղ

Ղ . գիր չորրորդ , Ղատ յորջորջեալ , ձայնակից դոցիս ընդ կրկին Ա , կամ ընդ Թ լծեալ ը , կամ ընդ Նչ . մերձ քան զատրագոյն գոյ , և Թանձր քան զյոսնականն գոյմ . ընդ որում երևի հնոյնանալ մերս ի վերն կոչեցեալ . որ գրի և ՛ղ . Ը . Ը : Ոչ վասն ասի Աբէրսաի . Գէղ . * Նշանն որպէս փշիկ՝ է ի վերայ այնց գրից . որոց գլուխ որպէս զասի է , և չէ զատ , և ոչ լինի ըստ որջ որպէս ղղատ զնա խօսեցնեն , այն սակաւ է և չաղփաղի , և որք որպէս ղլիւն խօսեցնեն , այն Թանձր է և անյատմամբ :

Ղ . Դնի ՛ի մէջ , ուր ուրեք յայլ լեզուս է . որպէս գլխի , գլուխք , զամբար , հղի է . ղի . ևն : Իսկ ՛ղ առաւն յուշաց դուն ուրեք լինի ՛ի մէջ ղ . այլ հասարակօրէն փոխի ՛ի գ . զոր օրինակ Աչաշեռն , կամ ագաշեռն . գերդ , գրիգոր ևն :

Ղ . Երբեմն ՛ի հայկական բառս լծորդ է ընդ ի . զի անխտիր գրի յոմանց բառս , բաղդ . մեհեղ , մեհեմ . ամեղուղք , սան . դուխք . վախճան , վաղջան . ևն . որպէս և եղ բայր՝ ռամկօրէն ասի եխպոբ , ախպոբ :

Ղ . ղ . Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է ինննտուն , կամ իննսներորդ :

Ի խրատ մանկանց ըստ ձայնի և ըստ ձևոյ առախս բարւոք ասի . * Ղատն ղնկ առնուղ քեղջն ճաւտաս , նաւեղ յայս ծով տայ հրմաւարար : Ղատն ղամբար վառէ քեղ լուսաւուր , եՀե իցես մարդ մրուտուր . Շ . այբ : Ի սկզբնատառս բառից մերոց գուն ուրջէք գտանի ղ . բաց յայղազգականաց վերս ծնելոց ՛ի լինէն ՛ի զատ , և կամ ՛ի հայկականաց կրճատելոց . զոր օրինակ գնկ կամ ղնակ , է ՈւղղԱկ . ևն . որպէս ասեցի ՛ի կարգս :

ՂԱԲՈՂՈՆ . փոխանակ գրելոյ Ագաբոդոն . յն . ԱՆԱՃԱՒ . Վերարկու . Էաբաննճա . * Ագ յակովմ զղաբոդոնն նաւակ արարեալ անցանէք . Ճ . Ա :

ՂԱԲՈՂՈՆԻԿ . Նոյն ընդ վ. իւր Ագաբդոնիկ . Էաբաննճաճգէ . * Հանէք զղաբդոնիկն . . . Թօշափեալ զղաբդոնիկն ՛ի ցամաքի . Ճ . Ա :

ՂԱԼԱՄ . գ . Բառ ռամկ . խալէմ , գալէմ . այժ ինքն Եղէգն . գրիչ . * Ղալամ , և քարաեղ առին . ԳԺ :

ՂԱԳԻՉ , կչի կամ կիչի , շոց . գ . գրի և ԼԱԳԻՉ . և ՂԱՉԻԿ . Գունդ զօրաց . և Ճակատ բանակ . Ճամբար . և Գասնիչ բանակեսեան զորպէս ապ . ակ . ՚ի , և ակ . ՚ի ՚ի . * Անկանէք ՚ի նեղքս ՚ի ղակիչն , կամ ՚ի վերոյ ղակչին պարսից : Ղակիչ ածեալ յամուր աեղ . Բռոչ . Ճ . 36 . 43 . 48 : * Ի մէջի նորա ածեալ ղակիչ բանակէին : Ի ղակչին , կամ ՚ի վերոյ ղակիչին . փորձ : * Ղակիչ գործեցեն արդիւք , եՀե այնպէս բանակիցեն . ԵՂԻ . Ե : * Հարկանէն զղակիչն ՚ի գրանն պատուաւոյ , և քալամուխս ՚ի մէյտան կացին . կաղանս :

ՂԱԿՈՆԱՑԻ . ա . գ . որ և ԼԱԿՈՆԱՑԻ . Ղակեգմննայն . ապաթայն . և Լակոնական . ապարտիական . Տօտայի , և Տօտայի Էրլէի բան . * Տաճասայն հրաշակերտութիւն յերևելի զանունացի վիմացն : Ջօրհն զակոնացի վիմացն սահեալ . Մագ . ՃԼ . Ճ :

ՂԱՂ . գ . որ և ըստ ապ . լտ . Քսոր ինչ պատուական , որով լուն գոյանայ ասեն ՚ի լերինս պեհեչխանայ . * Ղաղ , որ է ակն մեծագին . Երզն . ԽԲ :

ՂԱՄԱՐ . (չ . ընդ կամար . ռմկ . ԽՂԷր .) իբր Լաւանն . * Լուսին . յն . սելէնէ . յպտս . զամար . Շիր :

ՂԱՄԲԱՐ , ի , աց . կամ ՂԱՄՊԱՐ . գ . Λαμπας . Lampas , fax, splendor . որ և ԼԱՄԲԱՐ , ԼԱՄՊԱՐ . յն . լմ՚բաս . վք . լմ՚պադի . երբ . լոքիփ . Ջահ . լոյս մեծ կամ բազդ . գանձ լուսոյ կամ հրոյ . Ճառագայթք . որպէս և յն . լամբէդէր . է լապտեր . հանեմեզ . Հրաբ . Ֆալտ , լըբաղ փանփլ . * Ի բերան նոյ նորա զամբարք (կամ լամբարք) բորբոքեալք : Իբրև զամբարս հրոյ ՚ի մէջ եղեգան : ԵօԹն լամբարք հրոյ բորբոքելոյ : Անկաս յերկինից ամպ մի մեծ բորբոքեալ իբրև զամբար . Ցոբ . իՀ . 10 : Եղէն . Ո . 13 : Նաս . Է . 4 : Ջափ . ԺԷ . 6 : Ցայտ . Ը . 5 : Ը . 10 : * Ղամբար ՚ի ձեռն առեալ հրոյ Ճարակ տային . Եղէկ . է : * Լուցմունք զամբարաց , բուրմունք խնկոց : Ջերկինս զամբարօք նոցին : Ընդ երկնային զամբարաց . Նար : * Ղամբար վառեալ : Ղամբար լուսոյ . Ցհ որդի : * Արեգակն՝ անանց Ճառագայթ , անապական պայծառութիւն , զտեալ զամբար . Պէտրոս : * Ղամբար լուսափայլ յայտնեալ ՚ի յայրին (յա) , Ճառագայթի ծագեաց առտին յարեւելս . Շ . փաղ : * Ղամբարամբ (կամ ղամպարամբ) լուսոյ . ԺՆ :

ՂԱՄԲԱՐԱՒՆԱԿ . ա . Որ կան զամբար զբեզ . լուսազարդ . պայծառ . * Ղամբարաբնակ յարկին՝ որ որոգեցաւ ՚ի մէնջ , ՚ի սոյն լուսոյ ականց ոսկեաց (Ներսիսեան սքղն ատեփանոսի՚) գանձ ծածկեալ ծագեաց ՚ի մեզ . Շ . փաղ :

ՂԱՄԲԱՐԱՒՈՑ . } ա . Ունակ բռնոյ որ-
ՂԱՄՊԱՐԱՒՈՑ . } կան զզամբար . * Լուսազարդ չաղզք զամպարաբոց վոյիլյաար. Մագ . ԼԲ :

ՂԱՄԲԱՐԱՆՇՈՒՑԻՉ . ա . Որ նշոլէ իւր զզամբար . լուսանշոյլ . * ԿանԹեզաբորբոք չահավառ զամբարանշոյլ լուսով փայլեցոյց . Նար . խլ :

ՂԱՄԲԱՐԱՇԱՐ . } ա . Որպէս զչարս
ՂԱՄՊԱՐԱՇԱՐ . } զամբարայ երկնից . * Ընդ իւր զհոգևորսն վառեալ զամպարաշար սիրոյն զատուեզս . Խոր . վրդ :

ՂԱՄԲԱՐԱՊԱՏՑՈՒՈ . ա . Որպէս լուսապայծառ : ԳԺ բրն :

ՂԱՄԲԱՐԱՊԵՍ . ս . Որպէս զզամբար . իբրև զՀայր . * Ղամբարապէս մանուկ փայլիս , ԹՀ խաչիս զհորհուրդ բանիս . Կրպ . ոգ :

ՂԱՄԲԱՐԱՋԱՀ , ի , ից . ա . Ջահաւորեալ կամ լուսաւոր որպէս զզամբար լուսաւորչաց . * Աս զամբարաջահիւք պարուք հոգևոր աստեղացն : Հանգերձ լուսավառ զամբարաջահ վարուք . Խոր . հռիփ :

ՂԱՄԲԱՐԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Ունօղ զզամբար , կամ զլոյս որպէս զջահ . լուսաւոր . * Անտեղք զամբարաւորք . Ոսի . վ : Ճ . Բ :

ՂԱՄԲԱՐԱՓԱՑԻ . } ա . Փայլեալ որպէս
ՂԱՄՊԱՐԱՓԱՑԻ . } զզամբար . լուսափայլ . պայծառ . * Ջահազարդեցան զամբարափայլ անձեղջ լուսով . Ցհ . իԲ : * Ղամբարափայլ լուսով ջահացուցանել ընդ ոլորս աին զերաց գիշերապահ սիրոյն . Սիոն : * Ղամբարափայլ շնեաց տաճար . Շ . չԼ . առ : * Ղամբարափայլ ջահաւորութեամբ , կամ տօնախմբութեամբ . Մագ . խլ . Ն իղբ . ա : * Զայնիւ սքբ փեսային գալոյ սպասողք զամբարափայլ լապտերօք հաւատոյ . Տաղ : * Ղամբարափայլ ՚ի ձև լուսոյ բոցաձևակ՝ յօտար լեզուս տայր բարբառել ընտրեալ հօտին . Տաղ : * Ղամպարափայլ տաճար՝ երանգօք ծաղկեալ . Շ . փաղ :

ՂԱՄԲԱՐԱՓԱՅԼԵԱԼ . Նոյն ընդ վ . ԳԺ :

ՂԱՄԲԱՐԵՄ . եցի . ն . Ջահաւորել . լուսազարդել . վառել . բորբոքել իբր յն . Λαμπαδεύω, λαμπρύνω, ևն . * Ղամբարեցին (կամ ղամբարեցաքն) հրգեհական հոգւոյն զօրութիւք . Ագաթ :

ՂԱՄԲԱՐՈՒՄՆ . լման . գ . որ և ՂԱՄԲԱՐՈՒՄ . Ղամբարելն . Ջահաւորութիւն . լուսաւորութիւն . վառումն . * Ղամբարմամբ լուսոյ կենաց՝ զիաւար մեպոց փարատեցին . Շար . յ : * Ղամբարումամբ լուսափայլմամբ Ջահաւորեաց զտիեզերս : Հաճութիւք հօր և համաւ սուրբ հոգւոյն եկեալ ղամբարումամբ

լուսոյն 'ի յաշխարհի ծաւալեցաւ. Տօղ։

ՂԱՄՂԱՅԵԱԼ. Բառ անյայտ, իբր Յօլինեալ զարդուք. (Թերեւս լծ. և ընդ. ռմկ. չէքմէ.) *(Հանդերձս) ազանէր ղամղայեալս և ժապաւինեալս. Բուզ. Ե. 14։

ՂԱՄԲԱՐ. Տ. ՂԱՄԲԱՐ, ձն։

ՂԱՆԳԱՆՈՒՆ. ըստ ձ. որ ըստ ատ. Աղանգանոյն. *Լինի 'ի նմա ղանդանոն 'ի ցօղոյ անկեալ զխոտով. Խոր. Ֆ։ Բայց թերեւս գրելի էր՝ Ղանդանոն, Լանդանոն. որ գրի և Լատան. որպէս ռմկ. լադէն։

ՂԱՆՈՆ, ի, աց. գ. Բառ յն. օ'րղանօն. Ὄργανον. Organum. ա. էրղանոն, էրղոն. թ. գանոն. հյ. Երգիոն, երգեհոն. նուագարան. որինգ. *Երգեհոնօք և ղանոնօք յորդաձայնիւք. Թղթ. դաւ։ *Ղանոնք (կամ որինգք), և տաւիղք, և սոյնպիսիք. Վրք հց. ծԶ։

ՂԱՇԻԿ. գ. ա. Տ. ՂԱԿԻՇ. Իբր Զօր. բանակ. բանակեալ և Զինուորական. քաշիկ. *Ղաշիկ սպարեալ յոյնկոյսքան զվանոտսպ։ Ընդ մէջ փակեալ զղաշիկն։ Դարձուցին զղաշիկն։ Արտաքոյ ղաշիկ բանակին։ Ոսկեզմ բոլորեալ ղաշիկ գիմացուածով զմարան դըրգուեալ, ևն. Ածբ. Գ. 17։ Դ. 2. 5. 10։

ՂԱՊԱԼ. Տ. ԿԱՊԱԼ։ Ոսող. Լ։

ՂԱՊՏԵՐ. Տ. ԼԱՊՏԵՐ։ Յհ. իմ. էկեղ։

ՂԱՐԻԿՈՆ, ի, աց. գ. Բառ յն. ագարիքօն. Ἀγαρικόν. Agaricum. Սունկ բուսեալ 'ի բունս ծառոյ. Տես և ՏԱՐԱՁ. ազաճ մանթարը, ղարիգուն, ագարիգուն։ Մխ. դղ։ Բժշկրն։

ՂԱՔԱՅ. ի. Տ. ԼԱՑՔԱ. *Կարմիր մորթոյ... փղին ոսկերաց, կամ ղաքային, որ յերկրէ բարբարոսացն եկեալ է 'ի վաճառ. Վրդ. քերթ։

ՂԵԱԿ. Տ. ՂԵԿ։

ՂՆԲԵՐՈՍ. Տ. ԵՂՆԲՈՐՈՍ. *Մահաբեր արմատքն, որպէս մեկոնիոն և ղեբերոս։ Լոյծ և հաւիտլք ուտեն զղեբերոս և զմեկոնիոն, և ոչ մեռանին. Վրդն. ծն։

ՂԵԿ, կմ ՂՆԱԿ, ղեկի, կաց. գ. Οἴαξ, πηδάλιον. Gubernaculum, clavus. իտ. timone. 'ի ոք գիրս κώπη, remus. Ուղղեակ նաւի. քիլիք. և Թր. թիմին, թիմպալի, դէմիր, ԽԷՆՀ, խէլուէ. *Ի բասմնէ արտոյն զղեկս նաւացքոց. Եզեկ. իէ. 6։ *Զղեկ նաւի 'ի ջուր՝ բեկեալ տեսանեն զդայուեւք. Անյ. պորփ։ *Ղեկայն կառուցմունք, կամ թեւարկմունք. Նար. խէ. 32։ *Ղեկօք հաւատոյ ընդ ծով աշխարհիս անցեր. Շար։ *Լքին զղեկսն և զբարձս նաւին. Ճ. Ա։ *Զղեկս եկեղեցւոյ կարգաւորելով. Ճ. Ը։ *Հաւատարիմ նաւավետն յավհանն էս, որ միշտ 'ի յղեկս կալով չասայր խուովել 'ի բազմակոյս ալեաց աշխարհական ծփանացն. Վրք ոսկ։ *Քեղիս և ղեկս. Փիլ. ժ. բան։ *Լքին զղեկս և զառագաստս. Ոսկ. ապաշխ. Է։ *Յաւուր անուանս թեթեւանայ եղեգան ղեկ, զհանճարեղ նաւապետ ունելով ղեկավար մերոյ բանի. Կլիմա։

ՂԵԿԱՆ. Տ. ԼԱԿԱՆ. Λεκάνη. Pelvis. լէկէն. լէյէն. *Երկաթով յարքունիսն միայն առնելով ղեկան. Պտմ. աղէքս։

ՂԵԿԱՆԱԴԻՒԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Λεκανομαντία. Divinatio e pelvi. Դիւթութիւն 'ի ղեկանի, կամ 'ի կոնք ջրոյ. *Յարքունիսն ղինքն միայն արգելոյր՝ առնելով զղեկանադիւթութիւն. Պտմ. աղէքս։

ՂԵԿԱՎԱՐ. ի, աց. գ. Κυβερνήτης. Gubernator, dux. Վարիչ ղեկի նաւուն. ուղղիչ. և Նաւապետ. առաջնորդ. իխտիարի. և բէկեղ. *Զնաւապետն, և զղեկավարն. Ճ. Բ։ *Ղեկավար ճարտարապետ։ Ղեկավարք ճարտարք։ Ճարտար ղեկավարք. Շար։ ժմ։ Սարգ. յհ. Է։ *Յորքան յուղղորդութեան լիցէ ղեկավարն, 'ի զգուշութեան եղիցին և որք ընդ նմայն. Ոսկ. յհ. Բ. 40։ *Որ բազմութեանդ ղեկավարդ էք 'ի ծով աշխարհիս։ Եւ թէ առքս՝ որ ուղղիչք, այսպէս, զաշխարհէ՝ որոյ ղեկավարք եմք, զի՞նչ պարտ է ասել. Լմբ. իմ. և ող։

ՂԵԿԱՎԱՐԱԿԱՆ. ա. գ. Κυβερνητικός. ἡ κυβερνητική. Gubernatorius, gubernatio. Սեպհական ղեկավարի, և Արուեստ ղեկավարութեան. *Բժշկականին, և կրթականի, և ղեկավարականի. Նիւս. բն. Լգ։

ՂԵԿԱՎԱՐԵՄ. եցի. ն. և չ. Κυβερνάω. Guberno, rego, dirigo. διακυβερνάω, moderor. Վարել զղեկ, կամ ղեկաւ զնաւն. ուղղել, առաջնորդել. բարեկարգել. նաւը չէքէլ. տոմէ տանըլ, իւտարէ էթմէք, կուտավարէլ. *Զի թէ հօր հմտաբար տեղեկութ (լինիցի) ղեկավարել, զի՞նչ օգուտ յայնմանէ բերցի որդւոյ, եթէ 'ի նաւաբեկութեան կորնչիցին. Յհ. կբ։ *Այսոցիկ ծածկեալ կանայս լծոց հեծելով, որք և զբոլորս զարդըս երկնայնոցն իմացութեանց ղեկավարեն. Դիոն. ծծայ։ *Ղեկավարէք կեանս ամենայնի, որոց ընդ թագաւորութեամբ աթոռով էն 'ի ներքոյ անկեալ. Պրպմ. Լ։ *Ղեկավարել տան իւրոյ, կմ ժողովրդեան իւրեանց, կմ առ ամ ճանապարհի։ Նոյ 'ի վերայ ջուրցն քո խնամոքն ղեկավարեցաւ. Լմբ. առակ. ող. իմ։

ՂԵԿԱՎԱՐԻՉ. Տ. ՂԵԿԱՎԱՐ. *Այսորիկ անձին գոլ ղեկավարիչ ամենայնի. Նիւս. բն. Բ։

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κυβέρνησις. Gubernatio. Ղեկավարելն. ուղղութի. ղեկավարականն (արուեստ). առաջնորդութի. իտարէ, կուտավարութի. *Ծովածուփ ղեկավարութեամբ ալեկոծեալ. Մագ. Ժ։ *Ղեկավարութեամբ հոգւոյն անցուցեալ ընդ ծով աշխարհիս՝ հասո յանդորրութիւն նաւահանգիստ առ բաղձալիդ զոր խնդրեմ. Լմբ. ող։

ՂԵԿԵԼ. Իբր Ղեկ կազմել. կմ ուղղել ղեկաւ. ղեկավարել. *Առ ըղձողսոյն հողմոյն պատուաստ, ղեկեալ խրատիւքս լեր պատրաստ. (այլ ձ. ղեկի խրատիւս.) Կրգաւոր։

ՂԵԿՏՈՐՈՆ. Տ. ԵԼԵԿՏՐՈՆ. *Եւ ղելեկտրոնէ դարձեալ ասեն... որ անուանեալ կոչի ղեկտորոն. Վեցօր. Է։

ՂԵՂԱՒՈՐ. ա. Լի լեղեաւ. դառն և ժանտ. *Քինայ և զչարի 'ի խորհուրդս ղեղաւորս. Յճխ. ծԷ. (տպ. սիղեղաւորս։)

ՂԵՂԻ. Տ. ԼԵՂԻ. Էօտ. *Քացախ և ղեղի ճաշակել՝ փոխանակ ղեղջոյն և քաղցրոյն. Յհ. իմ. էրկ։ Աբ. 'ի ոսէէ։ *Ղեղի կերիցուք վասն քաղցրուէ ճաշակացն։ Ղեղեաւ զդառնութիւն ճաշակացն քաղցրացուցանել. Սարգ. Ա. դ. Ժ։ և Է. դ. Է։ *Ղեղին դառնութեան զճաշակն քաղցրացոյց. Մեկն. ղէ։ *Ղեղի դառնութեան. Ժմ։ *Ղեղի՝ կատարեալ դառնուի է. Եղիշ. խաչէլ։ *Զորն 'ի ներքոյ՝ դառն ապաժոյժ ղեղւոյ. իսկ 'ի վերոյ բարեկերպ գունեալ իբր քաղցր օծմամբ. Անյ. հց. իմ։

ՂԵՆՋԱԿ. ի, աց. կամ ՂԵՆՋԵԱԿ, եկի. գ. գրի և ՂՆՆՁԱԿ. (լծ. յն. լենդիոն. լա. լենդէօմ.) Λέντιον. Linteum, linteolum. Սփածանելի. կտաւ ածեալ զմիջով. և Պատատուակալ. և Դաստառակ. ֆէնտէմալ. ֆէհիր, պէշ. *Առեալ ղենջակ (կամ ղենջեակ) մի՝ սփածաւ։ Սրբէր ղենջակաւն (կամ ղենջեկաւն). Յհ. ԺԳ. 4. և 5։ *Զղենջեակն զցենուլ։ Սրբեալ ղենջեկաւն. Նանայ։ *Լոյսն բոփածաւ ղենջակ կտաւի, զոտքս լուանայր հողեղինի. Շ. խոստով։ *Ղենջեկաւ սփածանելով. Կիւրղ. ղէ։ *Ղենջեակ է, որ յամօթոյն ծածկոյթ. Փիլ. լհ. Ա։

ՂԵՐՁ, ի, եց. գ. Ի բառէս Ուղերձ. իբր Վաճառք. կապոց վաճառաց. Φορτία. Mescium sarcinae. փէնկ փէնկ մաթահ՝ մալ. *Մթերեալ էին բեռինք ղերձից. Ոսկ. մ. Բ. 1։

ՂԵՒԻԱԹԱՆ. Տ. ԼԵՒԻԱԹԱՆ. *Թէոդիոն փոխանակ կէտոյն զվիշապն եդ, և զղեւիաթան՝ ակիւղաս և սիւմաքոս. վա որոյ դաւիթ սաղմոսելով երգեաց. վիշապ զայս՝ զոր ստեղծեր խաղալ նովաւ. քանզի և անդ (ըստ եբր.) ղեւիաթան անուանէ զվիշապն. Իսիք։

ՂԵՒՈՐ. Իբր Ըղեոր. այսինքն Ուղեոր. կամ Ուղղաւոր. ուղիղ. *Պօղոս ղեոր ճանապարհ. Ճ. Ա։

ՂԵՒՈՐԵԼ, րիլ, րեալ. Տ. ՈՒՂԵՒՈՐԵԼ. Իբրու Յուղարկել, և յուղի անկանել. *Ղեորեալ 'ի գետն մեծ արկանէին. Սխոխն։ *Ընդ ցամաքն ղեորեալ։ Ղեորեալ առ որ բազմաց պղլտոայ. ՃՃ։ *Ղեորիլ. Վրք հց. ֆ։

ՂԵՒՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Λευϊτικός, κή, κόν. Leviticus, ca, cum. Որ ինչ անկ է ցեղին ղեւեայ. և Գիրք ղեւտացւոց. և Ղեւտացի. *Ղեւտական։ Նախադրութիւն ղեւտականին։ Ղեւտական գիրքս. Ղեւտ. Ա. 1։ Նխ. ղեւտ։ *Ղեւտական գիրն յայտնի։ Վկայութի 'ի ղեւտականէն առեալ։ Խրատ տայ բանն 'ի ղեւտականին. Շար։ Սարգ։ Փիլ. օրէնք։ *Ղեւտական քահանայութի. Շար։ *Ղեւտականն կատարելութին անկատարագործ. Նար. ծԶ։ *Զայնն եկեալ յանապատէ՝ ղեւտականին յովհաննու. Շ. թող։ *Ընդ ղեւտականայն զգուշաւորապէս բարձեալ յանձանձէն. Նար. ղԲ։

ՂԵՒՏԱՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. գ. Λευΐτης. Levites, ta. Որ է յազգէ ղեւեայ, 'ի քահանայական ցեղէ. *Պաշտեսցէ ղեւտացին ըղպաշտօն խորանին վկայուէ։ Զտասանորդս եստ ղեւտացւոցն 'ի ժառանգութի։ Ղեւտացի մի եկեալ ընդ նոյն տեղի՝ ետես և զանց արար։ Առաքեցին քահանայս և ղեւտացիս. ևն։ Իսկ Եբր. Է. 11. *Եթէ կատարումն 'ի ձեռն ղեւտացւոց քահանայութեն էր ։։ յն. ղեւտական։ *Պատճառ ղեւտացւոց քահանայութեն. Նխ. ղեւտ։ *Որոց տալոց էր զերկիրն 'ի ժառանգուի բաց 'ի ղեւտացւոցն. Նխ. թուոց։

ՂԵՒՏԻԿՈՆ, ի. գ. Իբր յն. լեւիդիքօն. այսինքն Ղեւտական գիր. *Որպէս և 'ի ղեւտիկոնի անդ ասաց տէրն. Կոչ. ծէ։

ՂԵԳԵՈՆ, կամ ՂԵԳԵՈՎՆ. Տ. ԼԵԳԵՈՎՆ։

ՂԻԼԱՅ. Տ. ԽԻԼԱՅ. *Բերին օժիտս... ղալաթ, և ղիլայ անձին թագաւորին, և եղբօր նորին. Եղիշ. թեր. ժէղ։

ՂԻՄՊԻԱԴ, ի, աց. Տ. ՈՂԻՄՊԻԱԴ. *Ի ձեռն ղիմպիադացդ, որ է թուական ամենայն ազգաց, որ գնեն զդպրութի։ Ի ճձգ ղիմպիադին թագաւորէ հերովդէս այլազգի. Սարկ. քաճառ։

ՂԻՆԳԻՐՈՆ կամ ՂԻՒՆԳԻՐՈՆ. ձն. Տ. ԼԻՆԳԻՐՈՆ։

ՂԻՏՐ. Տ. ԼԻՏՐ։

ՂԻՒՂԱԼ. Տ. ԼՈՒՂԱԼ. *Ի ջուրս ղիւղալով մանկունք. Մխ. դղ։

ՂՁԱՄ. կամ ՂՁԱՆԱՄ. ՂՁԱԼԻ. և ՂՁՈՒԹԻՒՆ. ՂՁՈՒՄՆ. ընթերցիր ամ Ըղձամ. Ըղձուի. ևն. զորս տեսցես որ և ԲԱՂՁԱՑ։ Արմատն է Իղձ, ըղձի։ Ուստի և Ըղձութե առնել. Հմայել. *Կացեալ յարեւու ղձայր։ Եւ ղձացեալ եկայծ զմարտն։ Խնդրողք դիւթուէ գալով 'ի տեղին՝ ղձանային։ Արդ ղձայաւ սա, թէ յոր ինչ և մերձեսցի, ոսկի լինիցի. ևն. Նանայ։ *Շնորհեցին զղձալին սպասաւորացն։ Հեռանէր յղձալի քաղաքն երուսաղէմ. Ճ. Բ։ Եղիշ. ող։ *Նսեմացի քեզ յղձութէ։ Զղձութի 'ի սրտից. Մխ.

Փ. 6: Եւս. խդ. 25: *Խնդրէր ղձուկս: Լուծեալ 'ի ձեռն ղձման զառաջորումն. Նանն.:

ՂՄՈՒՉ, կմ ԽՐՄՉ. գ. Բառ թանձարի. որպէս կաթն ձիոյ: Կէր. պտմ:

ՂՈԳՈՄԵԱՆ, մնի. Տ. ՈՂՈԳՈՄԵԱՆ. *Աւագեալ յարմաւենեացն օր, որ ղոգոմեան. Սհկ. աբմա: *Մտանեմք 'ի տօնի ղոգոմենին յեկեղեցի ովսաննայիւք. Տօնակ. ատէպ:

ՂՈՂԱԿ. Տ. ԼՈՂԱԿ. *Որ 'ի ջուրս են ղողակք (կամ ղուղակք) և ձկունք: Կոչէն 'ի գովեստ օրհնութե զծով և դչամաք՝ ղողակօք և ղեռնօք. Յճխ. դ ԻԷ:

ՂՈՅԻՈՆ. գ. Անուն՝ թռչնոյ. *Ղոյիոն իմն հաւ, որպէս ասեն ժանդագործք, թէ 'ի հնդկաց. Ճ. Ա:

ՂՈՅՂ. Տ. ԼՈՂ, ԼՈՅՂ, և ԼԵՂ. *Հար եղէգս փայտ մի, և արկ ընդ նոյն տեղի 'ի ղոյղ. Եփր. Բգ:

ՂՈՐԴ. ա. Հնչելի որպէս ռմկ. ըղորտ. (այսինքն կանգուն. շիտակ.) Տ. ՈՒՂՂՈՐԴ. *Թէ եղջիւրք լուսնին ղորդ լինին. Շիր. տաէպ: *Որ ղորդ 'ի պարան գայ: Կուրձոսա և ղորդ: Ղորդ ընդդէմ: Ղորդ կթելոյն ժամն. Վեր. ԽԵ. ԽԲ. ՅԷ:

ՂՈՐԴԻԱՏԱԾ ՇՈՒՆ. Իբր Քծնող: Վեր. ԼԴ:

ՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Իբր Ուղղորդութիւն. ըղորտուբի, շիտկութի: Վեր. ԽԸ:

ՂՈՐԿ. (իբր ըղորկ.) Տ. ՈՂՈՐԿ. *Խոշոր, և ղորկ: Խոշորն, և ըղորկն: Զխոշորն և զղորկն. Գտմով: Ն Երգ. Ժէր: *Ղորկ լինի. Բժշկր:

ՂՈՐԿԵԼ, եալ. Տ. ՈՂՈՐԿԵԼ. *Տախտակքն կոկեալ և ղորկեալ. Սրգ. Ե. Դ. Ա:

ՂՈՐԿՈՏ. ա. Կարի ողորկ. ողորկեալ. փիւրասաւ. *Անկատուչելի ղորկոտ գնացից. Մագ. ԽԱ

ՂՈՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՂՈՐԿՈՒԹԻՒՆ. τὸ Λειόν. *Դիւրագոյն վասն ղորկութե թեփոյն ընդգէմ լինելոյ. Սարգ. Ա. Դ. Ի: *Այն՝ որ առ դէմսն է հուր, ընդ այնմ որ առաջսն է՝ հրոյն, 'ի ձեռն ղորկութեն և պայծառութեն զուգակից լինելոյ. Պղատ. տիմ: *փափկութք և ղորկութք յանկութեց. Գտմով:

ՂՈՒՂԱԿ. որ և ԼՈՒՂԱԿ. Տ. ԼՈՂԱԿ. *Որ 'ի ջուրս են ղուղակք. Յճխ. Ե. Ն Դ: *Առաքել զուղակս, և այն յառաջ կարմրախայտ. Մագ. ԾԱ: *Ղուղակք և գազանք ծովայինք. որպէս և կերակուր նոյն ղուղակք և զեռունք. Արծր. Գ. 7: *Ազգ ղուղակաց և զեռնոց. Վեցօր. Է: Ճ. Ա: *Ղուղակ ընդ ջրայինսն եղէ եւ: Նաւ կազմեաց, զուղակ գործեալ զմարդ. Փիլ. յովբ. Ն Բագն: *Նաւ՝ խաղալիկ հողմոյ, ղուղակ գերեզման, թռչուն փայտեղէն. Պիտառ:

ՂՈՒՂԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Յառաջ զգայ զպատերազմն ձի, և ղուղականք (կամ ղօղակք) զծովական մեռանգն. Անյ. հյ. ԽԴ:

ՂՈՒՂԱԿԵԼ. ն. և չ. Իբր Ղօղել, և ղօղել. Թաքուցանել, և թաքչել. խորշել. պահել, և պահուըտիլ. *Եւ ոչ մի 'ի բանից քոց ղուղակեսցէ. և զկամս քո և զթագաւորին ոչ առնեմք. այսինքն ծածկել, կամ խորշել. Ճ. Բ: *Բնութիւն մեր ղուղակէ սիրէ ծածկել զմերկութի. Եզնկ. Թանկ. այն է բանն Փիլ. Լին. Գ. 1. *Բնութիւն մեր ղօղել և թաքչել սիրէ:

ՂՈՒՂԱՆ. գ. Նոյն ընդ Գլան, որպէս և Լօղքար գլանաձև. (Լծ. յն. գիլինտրոս.) Κύλινδρος. Cylindrus. κυλινδροειδής, cylindro similis. օգլաղը. դերձ, խուդխուձանէ. *Կեպք ղուղանի նմանեցուցին (զձև երկրի). Վեցօր. Ը:

ՂՈՒՂԻՄ, եցայ. չ. Որպէս Լուղել. լողալ. Κολυμβάω, νέω, νήχομαι. No, nato. խուղել, էլուղել. *Մերկանդամ իջեալ ղուղի. Ոսկ. մ. Ա. 7: *Ի մեծամեծութե ծովու՝ և ոչ սակաւ մի 'ի վերայ ղուղել կարացեալ. Փիլ. Ժ. բան: *Ի ծովուն գեռ ղուղին. Բասղ. Գ. 10: *Ղուղիս 'ի շատախօսութեն հասանես. Յհ. ԽԺ. Եր: *Դեռ տակաւին 'ի մոլորութե ղուղին. Ոսկ. Ե. փիլ: *Որ առանց տոյ յաղագս տոյ 'ի բազում խորս ղուղելով նաւաբեկութիւ ընդունին. Եփր. համաբ:

ՂՈՒՂԻՄ. որպէս Ղօղել, թաքչել. ծածկիլ. Λανθάνω. Lateo. պահուըտիլ. կիղլէնմէք, սագլանմագ. *Հոգին անդրէն 'ի նմիւս ջանայցէ խուսափել և ղուղել, գանդաղել առ 'ի մարմնոյն քակելոյ. Ոսկ. մ. Բ. 28: *Ղուղելովն և սպրդելով 'ի մէջ խառնուրդն անտառի. Պիտ: *Մեկնեն զղուղեալ խորհուրդն. Վեցօր. Գ: *Ղուղեալ հեռեէր ... ձախող դիմեցման 'ի մահ. Տաղ:

ՂՈՒՄԲԱՅ. որ գրելի է ՇՈՒՄԲԱՅ. ի. լց. ռմկ. չիմրէ. այն է Սամիթ վայրի. Μάραθρον. Faeniculum. տաղիյանէ. *Ղումբայ, այսինքն է սամիթ վայրենի. Վեցօր. Բ:

ՂՈՒՆԴՆ, ղնգունք. Տ. ԵՂՈՒՆԴՆ. ըղունգ. *Կիսոյն սաղունս ընդ ղնգունս փարէլին յանինոյ. Ճ. Ժ:

ՂՈՒՐԱՆ. Տ. ԿՈՒՐԱՆ. (գուրան. այսինքն ընթերցուած.) *Եդ օրէնս ազգի իւրում՝ կոչելով ղուրանս. Արծր. Բ. 4:

ՂՊՆԻԼ. լծ. ընդ ռմկ. խպնիլ. որ է ամաչել. և ընդ թ. ղըլըմսագ. Գոռոզանալ. զայրանալ. դժկամակել. Տես և ԽՈԺԿԱՆԻԼ. *Արծիւն ոչ լուաւ բղեղին, և բղեղն ղպանեցաւ, և ոխացաւ. և եղանէր 'ի բոյն արծուին, և զձու նորա գլորէր. Ոսկփոր: *Ղպնեցաւ (կամ խպնեցաւ), և յարոյց մեծ հալածանք. Մաղխ:

ՂՕՂ. գ. Կամ է Ղօղանջիւն, հնչումն զանգ. և կամ դրելի Շօղ, որպէս ռմկ. շըղիք, ճ լորձունք խածանող շան. *Թիւնօք գաղան իբրև զղօղ շանց. Ճ. Գ:

ՂՕՂԱԿ. գ. ա. Որպէս Լողակ. լուղակ. *Ծնանի և ծով դեռագեր սաղտ ղօղակաց: Բան գրոցն զղօղակ ազգաց զեռնոց հանեաց. Վեցօր. Է: *Բազմանմայնս ձկունքն ('ի նաւն պետրոսի). քանզի փութայն ղօղակքն՝ թէ մի յառաջագոյն սպասաւորեսցէ ակրունս կան հրամանին. Ոսկ. ԻԵ: *Զթռչունս և զղօղակս: Ղօղակս (կմ լողականս) հանեալ. Լմբ. ող. Գնձ:

ՂՕՂԱԿ. ա. Որպէս Ղօղեալ յերեսաց թշնամեաց. այն որ ղօղի և թաքչի. *Քեր. թողական ազգն ոչ փայրապար ղօղակ զնապատակն կարծել՝ վասն ղօղելոյն. Փիլ. լիւս. որ հայի 'ի սուտգարանութի նապատակի 'ի յն. լեզու. այլ քաջ 'ի դէպ գայ և հայումն, զի նապատակն սպասաւոր լինի 'ի ծակս վիմաց:

ՂՕՂԱՆՋ, ի,ից. և } Տ. ՂՕՂԱՆՋԻՒՆ.
ՂՕՂԱՆՋԱՆՔ, նաց. } *Անդադար ղօղանջիւք վերաւորեն զօդն (տղայք 'ի լայս.) Լաստ. ԺԱ: *Յածեալ ('ի դրել) ղօղանջմամբ լի խաբէութբ. Մագ. Ե: *Ղօղանջանօքն հայհոյութե, և վասն թքոյն՝ 'ի յիս գրեթա. Շ. աղբաբ:

ՂՕՂԱՆՋԵՄ, եցի. ն. չ. Ἀλαλάζω. ('ի հյ. բայէս Աղաղակել). Clamo alala, clango, ululo, tinnio. ἀποφθέγγομαι, vociferor. φλυαρέω, ληρέω, garrio, nugor, balbutio, հն. ὑλάω, latro. Հնչել անհնչան կամ խոշոր կմ յիմարս ձայնս. և Հաչել, բարբաջել, հայհոյել. արտնջել. *Իբրև զծնծղայս՝ որ ղօղանջեն: Նոքա զղօղանջեայսն բերանոց իւրեանց. Ա. կոր. ԺԳ. Ա: Սղ. ԾԸ. 8: *Որպէս շուն ղօղանջելով: Ղօղանջելին (շունք) ընդդէմ նորա: Հրէայն ղօղանջէ. Ազգն հրէից խառնակ թե ղօղանջէն. Ճ. Ա. Բ: *Զհաճոյսն ձեր որսալով մեծայնոց գրոց բանիւ ասելով, զինչ և պէսք իւրեանց՝ ղօղանջէին. Գնձ: *Ղօղանջել և հաչել: Զնոքօք ղօղանջել. Լմբ. ող: *Հրէայք ոչ հաչէին յոսուս, և 'ի դեռ չարս, այլ ընդդէմ առաւն իւրեանց ղօղանջէին (կամ ղօղաջէին). Գէ. Ես: *Զի՞ւր ղօղանջես: Որ զայդօսին ղօղանջես. Ոսկ. յհ. Ա. 2: Սարգ. Ա. յհ. Ա: *Օրհնեալ է որսա ղօղանջեցին տալայքն, և դովեցին զնա. Ճ. Բ:

ՂՕՂԱՆՋԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. գ. Տալ ղօղանջել. հնչեցուցանել. *Զծնծղայս բանի իբր պղնձեօք ղօղանջեցուցանէին. Արշ:

ՂՕՂԱՆՋԻՒՆ, } ջման, անց. գ. որ և
ՂՕՂԱՆՋՈՒՄՆ, } ՂՕՂԱՆՋ. ՂՕՂԱՆՋԱՆՔ. Ղօղանջելն. հնչիւն. հաչիւն. աղաղակ անհնչան. շաղփաղփութի. բարբանջ. *Սուկ ղօղանջիւն իմն, որ ոչ նշանակիցէ բան ինչ. Գէ. Ես: *Ղօղանջիւն շանց. Ճ. Ա: *Ըմբշամարտից դիւականին, և զղօղանջիւն գիմադրութին. Յհ. որդւ: *Զբանիցն ղօղանջումն, զկապուտ ոտից: Թողցուք զղօղանջումն առասպելական բանից. Ոսկ. յհ. Բ. 14. 20: *Դարձուցանեն զմիտս իւրեանց և զփոյթ 'ի սուտս (եւնոմաց) և 'ի ղօղանջմունս յոյնոսին. Վրք հց. Բ:

ՂՕՂԵՄ, եցի. ն. Որպէս Գօղել. քօղել կամ Գաղել. Թաքուցանել. ծածկել. գօղել, պահել. *Զչնացօղն (կմ զչնացեալսն) ղօղել և թաքուցանել. Կանոն: *Որ ղօղեալ ունէր զարծաթն աղանդն. Սոկր:

ՂՕՂԵՄ. ն. որպէս Լօղել. խմն լող քարիւ այսինքն ղուղանաւ կամ գլանաւ ողորկել. հարթել և պնդել զհող տանեաց. *Ղուղել՝ է որ առի 'ի ջուրս ղուղակք, և է որ ղօղել զտանիս. Երզն. քեր:

ՂՕՂԵՄ, եցի. չ. Տ. ՂՕՂԻՄ. ողջ Ծածկիլ. թաքչիլ. ծածկուիլ. *Խորագէտն 'ի դալ չարեաց ղօղեաց: Ղօղեաց ինչ ոչ 'ի նմանէն: Մտին գազանք 'ի գազարս, ղօղեցին 'ի խշտիս. Առակ. ԻԲ. 12: Յոբ. ԼԴ. 21: ԼԵ. 8: *Ղօղեցին, և մտին 'ի տուն. Բ. Բգ. Դ. 6: *Նահատակք նոցա ղօղեցին, բազմութիւք նոցա սակաւեցան. Գ. Իմաստ. Բղծ. ...: *Զխաղդ պաշտեցեմք զարեգակն, որ մերթ երթայ ղօղէ իբրև զանհաւրեալ: *Ընդ ձեռն մարգարէութե մնեալ ղօղեցէ. Փիլ. բագն: *Ղօղեաց յաշխարհէ ազգութե խաւար, ճառագայթ լուսոյ ծաւալեցաւ յերկիր. Տաղ:

ՂՕՂԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Իբր Թաքուցանել. Κρύπτω. Abscondo. *Ու հասարակ ղօղեցուցի զհեղս երկրի. Յոբ. ԻԴ. 4: *Զայդ ղօղեցուցանէ. Եզնկ:

ՂՕՂԻՄ, եցայ. չ. Κρύπτομαι, κατακρύπτομαι. Occultor, abscondor. λανθάνω, lateo. ἡσυχάζω, quiesco. ἐγκαθίζω, insideo. որ և ՂՕՂԵՄ. չ. Գողոյ նման ծածկիլ. թաքչել 'ի գաղտնիս, դարանիլ. հանդարտել. անյայտ մնալ 'ի մոռացօնս լինել. ծածկուիլ. պահուըտիլ. սագլանմագ, կիղլէնմէք. *Մտին ղօղեցան 'ի մէջ քեթելայ: Եւ ահա ինքն ղօղեալ էր 'ի մթում 'ի բլրոց: Ղօղեալ հանդերէին ընդ գաղանեօք մեղաց: Զի՞նչ էր աղի հանձարոյ. ղօղեալ է 'ի մարգկանէ, և 'ի թռչնոց երկնից ծածկեցաւ. Յես. Է. 9: Բ. Բգ. ԺԵ. 9. Խմ. ԾԵ. 3: Յոբ. ԻԸ. 21: *Յաշ և յահեակ միջեալ ղօղիցես ղհամբաւակրօքն. Ոսկ. յհ. Ա. 3: *Որջացեալ յամուրն անի, իբրև 'ի կաղաղի հանդարտութե ղօղեալ. Խոր. Բ. 74: *Ոչ 'ի խորս երկրի ղօղէլիցնոք. Ղ: *Ղօղեալ (այսինքն թաքուն) խորհուրդ երրորդութեան 'ի յերկրորդնօցս անցնողական: Ղօղեցան բատ իբր մաշու, լքեալ լուծեալ

իշխանութիւնք. Շ. պաղ:

ՂՕՂԻՄ. որպէս Լուղիւ. լողալ. Νήχομαι, νέω, νέομαι, νέυω. No,nato. ԵՒՎ. ՀԵ: * Մարդ՝ ի խասել ընդ վայր ղողի բանեալք. Յոբ. ԺՒ. 12: * Մինչդեռ ղողէր մարդարէն, ձգեայ յինքն իբրու զբռնել կետոն. Փիլ. յԱբ: * Աճենայն ինչ՝ որ՝ ի մէջ ջուրցն ղողեսցի, և ի նոսին չղջեացի, վերուն բնութիւն է. Վեցօր. Է: * Դէպ եղեալ ոմանց՝ որք ղողէլ ոչ գիտասցեն, և յանկարծակի սահել ի նաւէ անկանիցին. Պղմ. յ: * Ղողէցոյս ի ծով աշխարհիս՝ առ քեզ վերածին. Յհ. ԻԲ: * Ղամնզարամբ լուսոյ՝ զեկավար ձուրտար ղողեալս ամրացայ. ՃՀ:

ՂՕՂԻԵԼ, իբր Ղուզակիլ, ղողիլ՝ ըստ ոլոտիմ թաքչելոյ. * Թաղացո (կամ Թուղացո) ինձ ղողիել ուրեք վայրկեան մի ժամանակի, մինչև ոգի առեալ՝ կարողից անցանել յերկիրն յուհաց. Խոր. Գ. 34. (մի՛ Ձ. ղողիլ:)

ՂՕՂՈՐԴ. Տ. ԼՈՂՈՐԴ. * Նաւավար՝ ալեաց Ճանապարհորդ ... ղողորդ մեռելոյ, կցորդ կորսեանն. Պիտ:

ՂՕՂԻԹԻԻՆ. գ. կամ է թաքնուլ ի, դադարուիլն. և կամ Ընդունելութիւն. ուլիս. * Պղտորութիւն, մէռուլեի, ցրտուլեի, պնուռ, թեի, ղողուիք, պակասուիք պղտոց. Շէր:

ՂՕՂԻՒՆ. ա. Որպէս Ղօղակ՝ ըստ բ. Նշ. * Ղօղուն սահցեալ իբրև ծառայ ղոլեալ. Ոխ. յոտ. Իչ:

Ղ՝

Ղ՝. Տառ բազմաձայն՝ կոչեցեալ ըստ հնչմանն Ձէ, միշակ ընդ Ֆ, և Չ. վասն որոյ և Լծորդ ընդ նոսա. զոր օրինակ՝ Ճանաչեմ, ծանեայ, վերծանել (որ է ըստ չն. վերաձանաչել, իբր ընթեռնուլ). Ձիւղ, ծիլ. Ճկղիթ, ծկղիթ. բՃիճ, բՃիկ. գէճ, գէլ. կինճ, կինչ. ևն:

Ա. Թէև յայլ լեզուս երբեմն փոխեսցի ի ն. ղ. այլ ի մեզ յամենայն լեզուաց ան՝ ասի վերածե՛ի գ. զի որ առ այլս ասին Ձեղբայիւ, Ֆոպրիել, զավրիէլ. կամ Ճեմօն, կիյօն, ղէօն, ևն, ի մեզ լինին գաբրիէլ, գեհոն, ևն:

Ա. Դնի՛ ի մեզ երբեմն՝ ուր այլազգս կանն է ղ, իբր Ն. զոր օրինակ՝ ընկէ, ընկնել է Ճանել. և լռէ կամ կո՛ր, է Ճար. լռիւ, Ճախարակ, և այլն: Համեմատութիւն այլևայլ ազգաց՝ Ճ. փոխի ընդ ի. ղ. և գ. ևս և ընդ ի, յ, ֆ, ղ, որպէս տեսցի ընթերցողն դործսյս:

Ա. Ճ. Որպէս թէև հաւարոյ է Հարիւր, կամ հարիւրդ: Որպէս և յայլոզ տուզք մեր են ի հարիւրաւոր կարգի մինչև ի ՀՀ, ինն հարիւր:

Ա. Տայ խորհրդաւոր իմաստս մանկանց. * Ձէն Ճառագայթ առ ի սրտէդ, ասէ Ծառեա լուսոյ հանգէտ: Ձէն Ճանաչէլ տայ գՀանձար, ըստ առակաց բանին յարմար. Շ. այբ:

ՃԱԳԱՐ, ի, ագ. գ. Χοιρογρύλλιος. Chirogrillum. և cuniculus. իտ. Coniglio. Ծառ կարար կի՛ ծակամուտ կենդանի՝ կաՃառն, գեր, և երկչոտ, որպէս Նապաստակ փոքրիկ, կամ մուկն մեծ, կամ ոզնի անհուշ, կամ խողիկ. «ընձուրի». ապա Խավշանճըղը. հրր. ըա. * Ճագար ապրդ անհզոր, որ արարին ի վեմս զդադարս իւրեանց: Ճագար զի որոՃայ, և Թաղէն ոչ բաժանի, պիղծ ինչ: Նա պաստակ և Ճագար. Առակ. ը. 26: Ղեսբ. ԺՀ. 6: Օր. ԺԲ. 27: * ԶՃագար եհարց ա՝ ղուէս, և ասէ. զի՛ էր զի ես (ամ) նուաղ միշտ, և դու այդքան սուսար: Հարցաս նա պատասխ, և այլն. Մխ. առ:

Վան մերձաւորութեամբ ձայնին կարծէ յոմանց, Թէ Ճագար կոչեցի նաև լագէլ բազմահաչ կինդանին, նման իւիք իրաք ապրուիսու, գայլոյ և շան: Իսկ ի բառս գաղիաՆոսի դնի նաև որպէս Բոլենի:

ՃԱԽ. Տ. ՃԱՀ. * Ան սա ինձ՛ ի Ճախ ելանէ քերթողական առասպելն. Աբձր. Ա. 24:

ՃԱԽԱՆՈՑ, ի, ագ. գ. Ոտնակապ Ձիոյ. * Ճեռնիել, պ-ռ-գ-ղ-ը. * Կապեալ (գձին) կընդամաքք և Ճախանոցք. Պիտ:

ՃԱԽԱՐԱԿ, ի, ագ. գ. Τόρνος, ἐντόρνον. Tornus. (ի հյ. արմատն է Ճախր. լծ. և Թ. լոբի.) Անիւ կամ անուասոր գործի՛ ի պէսս գանազան արուեստից, մանաւանդ հիւսանց, և տատղաձգործաց, և ոսկերչաց կայ. որպէս ոսկի. լոբի, ևբերբի, կոհոյ, Ճահոյ. * Ճարի է շարժիլ Ճախարակացն գովով նմանութեամբ բոլորից: Շարժութեին ընդդին՝ Ճախարակի նմանեալ բերեալ. Պլոպ. օրէն. ֆ: * Ոչ ըստ նմանութեան բոլորակ Ճախարակի, այլ սեղն հարթ յատակեալ ի վերայ. Վ Ելգօր. Գ: * Ըստ օրէնն հիւսանց պատրաստեալ յարմարեացէ Ճախարակին: Ճախարակը և այլոցիք գործարանօք յարդուբեն գահաւորակս և աթոռս. Մագ. ֆԸ. ԻԲ: Ներսն. ԺԲ: * Ճախարակաձև քանդակին ղբարն և վրոխն. Նէոս. Էրգ. (ուր չվոխի յին. գօՃիա. քանդակ, ընդ գծանօս. Ճախարակ:)

ՃԱԽԱՐԱԿԱՁՈՑՆ. ա. Բոլոր. բոլորական. ամբողջ. կատարեալ. * Ճուղ Ճախարակագործ Ճլղեր ունի՝ ծայր ղերկնիւք. Շ. պաղ:

ՃԱԽԱՐԱԿԱԳՈՐԾ. ա. Ճախարակաւ գործելոյ Լոլիկ ժալՃ. * Ճախարակագործ կերպարանաց նման է. Վեցօր. Ը:

ՃԱԽԱՐԱԿԱՁԵԻ. Նոյն ընդ վ. որպէս Ճախարակաւ, կամ ի ձև Ճախարակի՝ բոլորի. * Ճախարակաձև խարիսխ ոսկի. Ագաթ:

ՃԱԽԱՐԱԿԱՒՈՐ, ի, ագ. Նոյն ընդ վ. որպէս Ոնիոզ զան ինչ Ճախարակի. * Ճախարակաւոր լին արուեստաւ արարեալ է երկին. Փիլ. եւ. Ը. 73:

ՃԱԽԱՐԱԿԵԱՅ. Նոյն ընդ վերինն. որպէս Ճախարակաձև. բոլորի. ողորկ. Ջոլ. խով բանաձ, ի՛ն. լոլիկ էւէ. * Նկուսս քովբեն ոսկիս Ճախարակեայս: Ճախարակեայ գործեաց զաշտանակն, ղբուսն, և զասեղսն նորա: Ագաթաձև Ճախարակեայ: Ձեռք նորա ոսկի Ճախարակեայք: Պոլտ քո Թակոյկ Ճախարակեայ. ևն: * Ճախարակեայ աչառնակ՝ խորհուրդ եկեղեցւոյ. գու աշտանակ լուսեղէն, ի քէզ կաՃեցաւ չղոն ածեղէն. Տաղ Ֆոխան Իոան: * Ճախարակեայս սեՃեձեԹեալս բանիւք. Ոխ. չհ. ա. 2:

ՃԱԽԱՐԱԿԵՄ, եցի. ն. որ և ՀՈՒՐՁ ՃԱԽԱՐԱԿԵՆ. Περιτορνέυω. Circumtorno. Ճախարակաւ հալՃեել, ողորկել, բոլորչի դործնել. Լոլիկ ժալՃ էսկես լէսկոր կամ բՃոբՃաղ ոխաղ ընել: Նմանութի՛ ՍեՃեձեԹել. փոխ՝ * Բոլորատեսակ գաս Ճախարակեայ, ամեն նեցուն կատարել գործոյն որպա ձև յօրինեալ. Պղաթ. փմ: * Ուռեալ զանմահ սկիզբն հոգւոյ, յետ այսորիկ զմահկանացու գմարմինն առնաւ (յն. սմին) շուրջ Ճախարակեցին. անդ: * Վարելով շուրջ զսկատառասնան դուրս ասկր՝ գումն Ճախարակէ. անդ: * Ընդ Ճարտարապետս՝ ոչ միայն յորժամ քաղցմ սիւնս Ճախարակիցն, այլ յորժամ կանդնել և հաստատել կարիցեն, և յայնժամ զարմանամք. Ոսկ. ես: * Բոլորակաձ Ճախարակիցն զձև: Ճշդրտապէս Ճախարակեալ: Ոչ Ճախարակեալ ասեմ բանիւք. Փիլ * Ճախարակն լսողաց. Ճ. Ա: * Չիարդ Ճախարակեցան լսողաց: Բոլորակութեի աչաց Ճախարակեալ ըստ շրջագայութեի Ճախարակեալ փայլի: Ճախարակեալ անօթք, կի բանք. Ոխ. յոտ. Պարապ. յ: Մաթ. Է: Նար. էրգ: Սարգ. ա. պ. ա: * Զատոյգ և ըզՃախարակեալ հաւատոյ սահման ասար. Ամ. ա յվէրէան:

ՃԱԽԻՃ. Տ. ՃԱՀ. * Ի Ճախիճս, և ի սրմռատ տելիս. Գէ. Ես:

ՃԱԽՃԱԽՈՒՏ. (արմատն է Ճակ. այսինքն դէՃ.) Ուր կայցէ խոնաւութիւն շատ իբրև ի Ճահիճս. ՂԸղ. ՃԻՃԻՒ. * Ի Ճախճախուտս աեղի մի: Ի տղմային և ի Ճախճախուտ վայրս: Ի Ճախճախուտ վայր. Ագաթ: Երզն. Ֆպ: Կանան: * Մտեալ քնակելին ի Ճախճախուտն ի լուսաբոյս մայրին. Կաղանտ:

ՃԱԽՈՑՃԿՈ. գ. Կամ է Դնելն ի Ճահիճս, յաւազանս ջրոյ. և կամ կէ ևկելն Ճախուսակաձև. * Ի Ճախոյճս (կամ Ճախոյճրս) մանկանի յակոբ հօսս բազում սասյաս. Եղէս. Դա:

ՃԱԽՐ. գ. Γύρος. Gyrus. Շրջան. պատրոյք գլուխ. հիս. ծիր. փեՂբ, լէՂբ. * Ջոսկե պլինաց Ճախրն Ճեմարան. Գէդ:

ՃԱԽՐ ԱՏՈՒՈՒ. Γυρέυομαι. In orbem versor, circumagor, circumcurro. Շրջան առնուլ. հիս գալ պտուտիկիլ խաղալ շուրջ ընթանալ, քերել սահիլ ման առնուլ ձուա գալ, պըզպիլ. փօլչ-ֆ. հարմանլաֆ. Տեւս և ՃԱԽՐԵԼ. * Ջոր տեսեալ զորացն ապիքանդրի՝ (ուրախութի՛) Ճախր առեալ Ճեմելին. Պմ. ապէս: * Հեծեալ ի Ղոլոզ իբրու՝ Ճախր առեալ Ճեմէր յոսպարիկն անդ. Ցհ. ԻԲ: * Ճախր առեալ՝ ի ներքուստ ի վեր ի լեառն վարագ. Աբձր. Ի. 11: * Հաւեալ նիզակաւ Ճախր առնոյր կառնայն. Խոր. Գ. 9:

ՃԱԽՐԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Շրջագայուլի. շրջաբերու լի. շրջան. * Աստեղագէտ Ճախրագայութե երկնաշրու օգակառոյց ընթացից. Աբձր. ա. 1:

ՃԱԽՐԱՆԱՆ, ի, ագ. ա. Որ կարէ Ճախրել. որ շրջան առնու. * Եւ մարգարիտս լուսափայլս՝ ոլոր յեռեցան (ասաեղք), ընդ գիշերոյն ապիտակափայլ Հան Ճախրական (լուսինն). Երզն. ոփ. էրՒ:

.. ՃԱԽՐԱՀՈՍ, ի, ից. ա. Որ Ճախրելով հասի ի վայր կոյս. որ եւլանէ և մտանէ. որպէս արևն. Ծագուցն... զանազանեալ եւ լինեալ Ճախրահոսիւք, քաղցր երգոյի՝ անքուառւեր. Շէր:

ՃԱԽՐԱՆՔ, նաց. ֆ. Նոյն ընդ Ճախր, և Ճախրուն. * ԱնկարօտաՃեալ Ճախրանաք. Նար. խԸ:

ՃԱԽՐԵՄ, եցի. ե. Ἐκπέταμαι, ὑπερεκπετάομαι. Volo, supervolo. ἐμπαίζω, ludo. Ճախր կամ շրջան առնուլ իբրև ի Թռիչս. Թռնս պարել ի բարձունս, և խոյանալ. Նազալ, ի վեր գիմել խայտալով. Ման գալ. քՃոլել Ճիուլով. * Իբրև զարծուխս երկնից ի վերայ լերանց բարձանց Ճախրեցին: Ոյք ընդ Թռչունս երկնից Ճախրէին. ՈչԸ. Ի. 19: Բար. Ֆ. 17: Իսկ Իմ. ԺԸ. 9. յօրինակս ինչ * Իբրև զձիս Ճախրեցան, ընթերցիր ըստ այլ

տարուձն հրամանաց . ՝ Ինձերորդ առաքեան խոնարհութեձե, որ վասն հրամանակատարուձե. Լմբ . խն . բէնէդ :

ՀՕՑՈՑՏԵՄ . Ն . ՝ Տեսի ես զնաքեուԹիւնն դիւաց , և հոտոտեցի զսար հոտս նոցա. Վ.բ հդ . Շ:

ՀՐԱՄԱՔՈՒՐ . ՝ Ծանուցեալ ազատայ զեւայ (ընդ տեսանելն զառաջինն), և խանգագատեալ զնովաւ հրամաքաւր ձեծային ան. սխտ սիրոյն, որպես է այսօր քն ՝ի վերայ հարբին եկեղեցւոյ . Եպէփ . ծն :

ՀՕՐՔՈՑՐ· Տ· ՀՕՐՔՈՑՈՐ .՝Հօրեղբայր, և հօրքոյր: Եղբօրորդի ոչ կարէ հակառակ խօսել հօրեղբօրն կամ հօրքօրն (հօրաքեռն) ՝ի յ՝առնել զանհնԹիկն . Մխ . ԹՓ . (հին ձձ:)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՄ . ՝Ջերկոսեանն ՁԾ խա. փանեացե . Յայտ է՝ զի զանկարգ ցանկուԹես հրապարակէ սովաւ . Վ.բ հդ . ՜ . ֆ :

ՁԱՑՆԱՒՈՐԻ. ՝Երանու ԹՀք ձայնաւորեալ են, երանեալ է այր . երանի ոմ ԹողուԹի . երանեալ են ամբիծք . ԱՔ . սդ:

ՁԱՆՁԱՐԱՑԿՈՑ . ՝Իակ եԹէ եմք ձանձրացկոտք յոյժ , յայնմ եմք իբրև զմատնիչս (անձանց). Վ.բ հդ . ֆ :

ՁԵՌԱՀԷՆ . ՝Որով և օծանին քանաւոր և ձեռաչէն եկեզիցիք (ձեռակերտք ՁՅ՝ մարդիկ), քրիստոնեայք կոչիլով, և որուԹիք խորանայ և ձծոցնակ ատձարայ (նովին մեռանիս) . Վ.դ . դ՜ . :

ՁԵՌՆԱՓՈՒԽ .) փոխ ձեռամբ տուեք.

ՁԵՌՆՓՈՒխ, ոյ.գ.՝ որ և Ա՛ր ձեռն փոխ ասի . ՝Ա՛ան փոխոյ գրով և անգիր, և որ լինի ձեռնափուխ : փոխ տայ ըստ վաշխի , տայ և զնի առ ձեռն փոխ . . . ոչ կարէ զձեռն փոխին արդելուլ, և պատձառել փոխատուին ևն . Մխ . դփ . յօրէնս ԲԿ :

ՁԵՌՆՏՈՒԻԼ . Ն . խօսել ՝ի տարտնաւի . Նշանէն . ՝Ա՛ր լնկ , զոր ձեռնտուէն , և մեռա. նի խօսնայն . Մխ . դփ :

ՁԵՌՍ Ի ԿԱՊ . ՏՀ . կապիտը կամ մա. ծեալ ունելով զձեռս ՝ի վերայ կրծոց. ձեռն ՝ի ձեռին վերայ դնելով ՝ի լանջս , կամ ապ. խելով զձեռն. յէաց յէաց էրայ. ՝ Ընկեալ կային (երեք մոգքն) ձեռս ՝ի կապ՝ աչք ՝ի նա հայելով: Եւ կային ՝ի կարգի՝ ձեռս ՝ի կապ լինելով ըստ օրինի . Եպէփ . ծն :

ՁԻՆԴՈՂ . ՜ . Որ գաղանայ կձի , կամ գող ձիաւոր . ՝Մեծացեալ ապան՝ եղև ձիագող և անուանի աւազակ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՁԻՆՎԱԶ . ՜ . Տ . Որ վազէ ձիով. և վա զելով ձիով. ձիարշաւ . ՝Ձիավազ գնացին ՝ի գուան պալատին. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՁԻՔԱՑՈՒՈՂ . ՝ Բարձեալ էր զանկիզ լի հացիւ և ձիթապտղով. Վ.բ հդ . ֆ :

ՁՈՂԱՆՄԱՆ . ա. Նման ձողոյ . ձողաձև. ՝Օձն պլնձի կախեալ զփայտէ ձողանման . Պիսա :

ՂԱՆՋԵՆԱ· Իբր ՂենՋակ, և կոտրի որ. պիսի և լցէ . ՝Ղանջեակ փոքրիկ զգլխով Նոբա . (ռմկ. խաՒնց , ասրբ• . չոչ) Վ.բ•հդ. ֆ:

ՂԵԲԻՏՈՆ . Տ· ԼԲԻՏՈՆ . ՝Եւ էր հան. գերձ նորա ղեբիտոն , զոր ոմանք կողովքիս. նայ Թարգմանեալ կոչեն . Վ.բ• հդ . ֆ :

ՃՆՇՃՈՒԹԻՒՆ . Իբր ՃահոգուլՀի, կամ Ճահաւոր ՃոխուլՀի . ՝ՃովՀանՆէս՝ որ զանՏաս ծնունդն Հօր սկսեալ ձեռնարկէ , և խօսի պարզ և առանց զգաղման զուտն և զանարատն ՝ի ՃահՃոհուլՀի մարգացելոյ բա. նին . ՁԷշտ . ՝ի Ի•ռ•ին լ՜Է :

ՃՈՊԱՂ . որպէս ՃասպաղԹ . ՝Սրով խողխոսէ , և արեան Ճապաղ առնէ.ԵՂԷՏԲՐ•ԹՓ:

ՃԵՆՃ . Տ· ՃԵՆՃԵՐ . ՝Սև ացեալ գգեստ հանդերձից նորա ՝ի ՃենՃոյ և ՝ի Ճարպոյ անտի . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ . ՀԻՆ :

ՃԻՒՂ . և } ՝Ա՛ր ժամային ոչ խոնարհեալ
ՃԻՒՂ . } Ճղոյն . և նա ՝ի վայր քարչեՃՈՒՂ . } լով յանդգնաքար՝ բեկեալ եկն . Եպէփ . ծն : ՝ Խոնարհեցուցանել ըզՃուղս: ՁՃուղն ՝ի վայր խոնարհեցուցանէր. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՃՈՊԱՆ . Գաւազան կամ մահան որպէս գլխատ . ՝ՃոկանոՆն հարեալ զգուձդն (կի զգուձդն) , Թռեալ վերացաւ և բարձրացաւ յոյժ գուձդն : Հարեալ յիւոյ ՃոկանոՆն: Ունելը զՃոկանն ՝ի ձեռին քաւմ. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՃՈՒՈՄՄԲԱՆԱԿԱՆ . ա . Ուր իջէ բան Ճռւոմ. Ճոխաբանական . ՝Իւ մեծն իսկ և սայլ Ճռւոմաբանական իմն և ՁՃԻմաստ ազդողական ձայնիւ ասէ . Եպէփ . ծն :

ՃՈՐՏ . ՝Վ՜ան արձակուն առնելոյ Ճորտուն , և գարձուցանելոյ . արձակուն ընդ ձեռաւր անկելոյն յիշխանէն . Մխ . դփ . յօրէնս ԲՓ :

ՄԱՄՈՆԱՊԱՀՏ. ի. իգ. ա. Պաշտօնեայ մամոնայի . ծառայ և գերի ոսկւոյ, արծաԹասէր . ՝ Աշխարհասէրք և մամոնապաշտք ոչ կարացին Տաւատով և սիրով Ճաղաջել զնա . Եպէփ . ծն :

ՄԱՆԿԱԼԱՒ, ի , կամ ոյ , ով . գ . Լախտ . բիր . որպէս լտ . Manualis clava. յորմէ յն . ՝ի միջին դարս , Μαγκλάβιον. (ուստի Թերևս և մանկլաւան է բրաւոր՝ պաշտօնեայ ՝ի դրան .) ՝Որ զնարգաս իբրով յաւուր մարտին զանց առնէ , մանկլաւով ծեծէն , կի զլինն իւր հանեն ՝ի նմանէ . Մխ . դփ . յօրէնս ԲԳ :

ՄԱՆՐԱԿ . ռմկ . Ճանաչբէլ . որպէս՝ Ջմեծ գրասին ՝ի գիրքն լուծանել . ահճ պօվՃգ , ոաՃՃգ ոՃՃէ էՒմէ . ՝ Աձեալ զդահեկանին (կամ զդեհկանին), և տարեալ ՝ի չուկայն՝ մանրեաց , և եղ տաքասաց . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՅՆԵՆԱԼ . ՝Կնքեալ զանկլոյ . է զի ՝ի մահ ունել պահել, և է զի գրել և մատանել և առ հաւատարիմ տալ յանդ. Վ.բ•դ•. դ•ա:

ՄԱՅՆԵՀԱՐԵԼ : Տ· ՄԱՅՆԵՀԱՐԵԼ .՝ Ընդգոսս տանի , զոր փախեալ եմ և մատնեհարեալ , մի բացցես . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՐԱՆ . ըստ վերլին նշ . ՝ Խոտ ինչ . . . արմատ նորա է քաղցրահամ զորհն խորխոտ մեղու . և կոչի անուն նորա մարախ . Ե. պէփ . ծն

ՄԱՐԳԱՊՈՅՆ . ա . Ո՛ր իսին մարգք և մարգագեամբք լաս . ՝Ի տեղի մի վայելչալ և գեղեցիկ , որ էր մարգագոյն ատհամանք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐ, ըք . գ . Մատեներագիր , կամ մատենագրուԹ գարուց՝ի գարս . ՝Տուին ազգացն չուք առանց ստուԹե կան գրեալ յամենայն մատենագարս . Աբծր . ՜ . ւ :

ՄԵՆԱՒՈՐԻ . ա . Որ է կարի մեծ բարի . անզուգական . ՝Զի մի հպարտացեալ՝ ՝ի մեծ ծաբարի առաքինուԹ անաւ զրկեցայց . Վ.բ• հդ . ֆ :

ՄԵՆՈՒՆԻՔ . գ . Մեծամեծք . իշխանք . Թագաւորք . ՝ Թագաւորն մեծաս սիրով և պատուով ընկալաս զմեզ, որպես արժան է մեծամեծաց ընդունել զոք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԵՍԻՒԱՆՑԻ . ա . Տիեզ. մեսիական . պա. ռաւեան գլխ . ՝ԳաւԹն մեսիական՝ չափ արասս առաջ , մեսիաւես ազեբպաւոր քորք . Նոր . փպ. ղգր :

ՄԵՋԱՍՊՈՂՈՑ . Տ· ՓՈՂՈՑՄԵՋ . Պատահեալ նմա հրեշտակին ընդգՃելով ՝ի մեջ Լափողոց այգեստանեաց . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՀԱՒԱՆՑ . ՝Ընբրհամ և մեկբսեգիկ կարի քաջ սիրելին զմիմեանս , միաՏաւ ապ լինելով տո ՁԾ բարձրեալն, և ըստ մարմնոյ արեանաւոբ (՝ի սեմայ) . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ՝Յամենայն գործս բռնադատեալ զանձն՝ այս միանձնաւորուԹի մեծ է . Վ.բ• հդ . ֆ . ֆ :

ՄԻԱՒՈՐ, կամ } ա . Բաւ անաւոյգ , որ.
ՄԻԴԱՒՈՐ· } պես Միակերպ , կամ միօրինակ . (պէր Խավ•բ .) ՝ Ի Թագաւորէն սկսեալ մինչև յայն՝ որ յաղօրին նաստէր , միաւոր (այլ ձ . միգաւոր) եղև ամենեցուն կոծ (՝ի նինուէ) . Լ՜ասփ . ծ՜ :

ՄԻՋԱՒԱՑՔ . ՝Եկեալ տապանն ՝ի միջավայր արարածոց՝ գնայր և գայր : Ոչ ետ սեմայ զմիջավայր արարածոց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՋՕՐԱՑ , որպես կէս աւուր . Ի՛ն օրաՒն . Էաբը Ի՛ՒԼի•ֆ . ՝Հեռի եղեն ՝ի քաղաքէն որպէս միջօրեայ ՃանապարհաՏ . Եպէփ . ծն :

ՄՆՃՂԵԽ . Տ· ՄԵԽ . ՝ՃանՃ և մընՃղեխս բազում նեղուԹիւն հասուցանէր մարդոյ և անասնոյ : Ջի՛նչ էր ՃանՃն այս և մընՃղեխս՝ որ եկն ՝ի վերայ մեր . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ . ՀԻՆ . (նորն , մժեխ:)

ՄՈՒՐ . ՝Փոխեալ էր մրով գերն , և ոսկւով էր գրեալ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՈՒՂ . ՝Եաես լոյս հկեալ յերկնից իբրև զմեռել հրոյ , և վառեալ զՀրագ նորս . Վ.բ• հդ . Շ . ֆ . (տպ . տնել :)

ՄՏԱՐԱՑՈՒԹԻՒՆ . Ա՛յն՝ որ գրի վ.բ• հդ . տալ. ըստ վերլին պարզ Թարգմանութեան , ՝Յաղագս զղջութե՛ ,,. գնի ՝ի ձձ . ըստ հին Թարգ . ՝Ա՛ան մտաբայուԹեան ,, խոն ընԹերցեալ փոխանակ բառիս յն. κατάνυξις , compunctio , զայլ բառ՝ որպես κατανόησις, animadver.io . ոլ պէս և ապաշխարուԹիւնն ասի ըստ յն . μετάνοια, որպէս Թէ փոխել զմիտս . resipiscentia , poenitentia .

ՄՐԻՒՆՑ, ի. ֆ . Լատ. անյայտ . որպէս Ալմուկ . չփոԹ . խառնակուԹի տերուԹե. ՝Յերկուս բաժանեցաս տունն յուն . . . արդ ՝ի լինել մուռանն հոռմոց՝ որդին լինալոսին խավանէ իբրև լուսաւ զայն , ԹՀ ԹագաւորուԹեան յերկուս բաժանեցաս , ևն. Լ՜ասփ . ծ՜ . (ուր յայլ ձ . իմաստակ գրիչն գրոչմէ ՝ի կարգի , մարախն , և ՝ի լ . գնի՝ մուռանին , հանդոյն լինդրին :)

ՄՏԱԿՈՆԴ ԼԻՆԵԼ . կածիլ մազք . վարանիլ մոլորիլ . ՝Չի մի այլք կամ անգր մնացեալ լինելով՝ ՂԱաս ինչ խօսեայլ սք . Ե պէփ . ծն :

ՄՏԱԿՈՑՐ . ՝Ի քաղաքէ լալոյն և յամեայ. ՀէՆ մնակոյր նվեալ մեռացեալ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . ըստ ձ . կամ Մտաւորս ըստ տալ որպէս Մտագրաւ: ՈՐ•ա•ղ:

ՄՐՈՑԵԼ . ՝Եւս առաւել փախիր ՝ի կաՆանց, զի ոչ մրոսիս և սևանան մեղք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՕՐԱՑ . Վ.բ• հդ . ֆ՜ . ֆ . ուր տպ . Մուբատ :

ՅԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ· ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ . ՝Ա՛ծխմատ վերուս տուԹիՆ գասեցաք զանյայտիցն զայտարարուԹեամբ . Եպէփ . ծն :

ՅԱՆԳԱՒԻՇՆ . ՜ . ՋգաւսուԹիՆ, կի՛ հանգըստատեմք . ՝ՀանգարտուԹի արարից զկամս ՁՅ , և յանկարծ գնացից զՃանապարհս նորս . Վ.բ• հդ . ֆ՜ . ձ . (տպ . ոչ անգդոյշ :)

ՅԱՆԿԱՐԾՕՐԱՅ . ՜ . Յանկարծօրէն . ՝Որ յանկարծօրեայ հնձ ՝ի լեզուկսրծ ժամու . Եպէփ . ծն :

ՑԱՆՕՐՅԱ ՈՒՄՆ . որպէս ՅաւաջադիմուԹիւն.

իշխանութիւնք. Շ. պաղ:

ՂՕՂԻՄ. որպէս Լուղիւ. լողալ. Νήχομαι, νέω, νέομαι, νέυω. No,nato. ԵՒՎ. ՀԵ: * Մարդ՝ ի խասել ընդ վայր ղողի բանեալք. Յոբ. ԺՒ. 12: * Մինչդեռ ղողէր մարդարէն, ձգեայ յինքն իբրու զբռնել կետոն. Փիլ. յԱբ: * Աճենայն ինչ՝ որ՝ ի մէջ ջուրցն ղողեսցի, և ի նոսին չղջեացի, վերուն բնութիւն է. Վեցօր. Է: * Դէպ եղեալ ոմանց՝ որք ղողէլ ոչ գիտասցեն, և յանկարծակի սահել ի նաւէ անկանիցին. Պղմ. յ: * Ղողէցոյս ի ծով աշխարհիս՝ առ քեզ վերածին. Յհ. ԻԲ: * Ղամնզարամբ լուսոյ՝ զեկավար ձուրտար ղողեալս ամրացայ. ՃՀ:

ՂՕՂԻԵԼ, իբր Ղուզակիլ, ղողիլ՝ ըստ ոլոտիմ թաքչելոյ. * Թաղացո (կամ Թուղացո) ինձ ղողիել ուրեք վայրկեան մի ժամանակի, մինչև ոգի առեալ՝ կարողից անցանել յերկիրն յուհաց. Խոր. Գ. 34. (մի՛ Ձ. ղողիլ:)

ՂՕՂՈՐԴ. Տ. ԼՈՂՈՐԴ. * Նաւավար՝ ալեաց Ճանապարհորդ ... ղողորդ մեռելոյ, կցորդ կորսեանն. Պիտ:

ՂՕՂԻԹԻԻՆ. գ. կամ է թաքնուլ ի, դադարուիլն. և կամ Ընդունելութիւն. ուլիս. * Պղտորութիւն, մէռուլեի, ցրտուլեի, պնուռ, թեի, ղողուիք, պակասուիք պղտոց. Շէր:

ՂՕՂԻՒՆ. ա. Որպէս Ղօղակ՝ ըստ բ. Նշ. * Ղօղուն սահցեալ իբրև ծառայ ղոլեալ. Ոխ. յոտ. Իչ:

Ղ՝

Ղ՝. Տառ բազմաձայն՝ կոչեցեալ ըստ հնչմանն Ձէ, միշակ ընդ Ֆ, և Չ. վասն որոյ և Լծորդ ընդ նոսա. զոր օրինակ՝ Ճանաչեմ, ծանեայ, վերծանել (որ է ըստ չն. վերաձանաչել, իբր ընթեռնուլ). Ձիւղ, ծիլ. Ճկղիթ, ծկղիթ. բՃիճ, բՃիկ. գէճ, գէլ. կինճ, կինչ. ևն:

Ա. Թէև յայլ լեզուս երբեմն փոխեսցի ի ն. ղ. այլ ի մեզ յամենայն լեզուաց ան՝ ասի վերածե՛ի գ. զի որ առ այլս ասին Ձեղբայիւ, Ֆոպրիել, զավրիէլ. կամ Ճեմօն, կիյօն, ղէօն, ևն, ի մեզ լինին գաբրիէլ, գեհոն, ևն:

Ա. Դնի՛ ի մեզ երբեմն՝ ուր այլազգս կանն է ղ, իբր Ն. զոր օրինակ՝ ընկէ, ընկնել է Ճանել. և լռէ կամ կո՛ր, է Ճար. լռիւ, Ճախարակ, և այլն: Համեմատութիւն այլևայլ ազգաց՝ Ճ. փոխի ընդ ի. ղ. և գ. ևս և ընդ ի, յ, ֆ, ղ, որպէս տեսցի ընթերցողն դործսյս:

Ա. Ճ. Որպէս թէև հաւարոյ է Հարիւր, կամ հարիւրդ: Որպէս և յայլոզ տուզք մեր են ի հարիւրաւոր կարգի մինչև ի ՀՀ, ինն հարիւր:

Ա. Տայ խորհրդաւոր իմաստս մանկանց. * Ձէն Ճառագայթ առ ի սրտէդ, ասէ Ծառեա լուսոյ հանգէտ: Ձէն Ճանաչէլ տայ գՀանձար, ըստ առակաց բանին յարմար. Շ. այբ:

ՃԱԳԱՐ, ի, ագ. գ. Χοιρογρύλλιος. Chirogrillum. և cuniculus. իտ. Coniglio. Ծառ կարար կի՛ ծակամուտ կենդանի՝ կաՃառն, գեր, և երկչոտ, որպէս Նապաստակ փոքրիկ, կամ մուկն մեծ, կամ ոզնի անհուշ, կամ խողիկ. «ընձուրի». ապա Խավշանճըղը. հրր. ըա. * Ճագար ապրդ անհզոր, որ արարին ի վեմս զդադարս իւրեանց: Ճագար զի որոՃայ, և Թաղէն ոչ բաժանի, պիղծ ինչ: Նա պաստակ և Ճագար. Առակ. ը. 26: Ղեսբ. ԺՀ. 6: Օր. ԺԲ. 27: * ԶՃագար եհարց ա՝ ղուէս, և ասէ. զի՛ էր զի ես (ամ) նուաղ միշտ, և դու այդքան սուսար: Հարցաս նա պատասխ, և այլն. Մխ. առ:

Վան մերձաւորութեամբ ձայնին կարծէ յոմանց, Թէ Ճագար կոչեցի նաև լագէլ բազմահաչ կինդանին, նման իւիք իրաք ապրուիսու, գայլոյ և շան: Իսկ ի բառս գաղիաՆոսի դնի նաև որպէս Բոլենի:

ՃԱԽ. Տ. ՃԱՀ. * Ան սա ինձ՛ ի Ճախ ելանէ քերթողական առասպելն. Աբձր. Ա. 24:

ՃԱԽԱՆՈՑ, ի, ագ. գ. Ոտնակապ Ձիոյ. * Ճեռնիել, պ-ռ-գ-ղ-ը. * Կապեալ (գձին) կընդամաքք և Ճախանոցք. Պիտ:

ՃԱԽԱՐԱԿ, ի, ագ. գ. Τόρνος, ἐντόρνον. Tornus. (ի հյ. արմատն է Ճախր. լծ. և Թ. լոբի.) Անիւ կամ անուասոր գործի՛ ի պէսս գանազան արուեստից, մանաւանդ հիւսանց, և տատղաձգործաց, և ոսկերչաց կայ. որպէս ոսկի. լոբի, ևբերբի, կոհոյ, Ճահոյ. * Ճարի է շարժիլ Ճախարակացն գովով նմանութեամբ բոլորից: Շարժութեին ընդդին՝ Ճախարակի նմանեալ բերեալ. Պլոպ. օրէն. ֆ: * Ոչ ըստ նմանութեան բոլորակ Ճախարակի, այլ սեղն հարթ յատակեալ ի վերայ. Վ Ելգօր. Գ: * Ըստ օրէնն հիւսանց պատրաստեալ յարմարեացէ Ճախարակին: Ճախարակը և այլոցիք գործարանօք յարդուբեն գահաւորակս և աթոռս. Մագ. ֆԸ. ԻԲ: Ներսն. ԺԲ: * Ճախարակաձև քանդակին ղբարն և վրոխն. Նէոս. Էրգ. (ուր չվոխի յին. գօՃիա. քանդակ, ընդ գծանօս. Ճախարակ:)

ՃԱԽԱՐԱԿԱՁՈՑՆ. ա. Բոլոր. բոլորական. ամբողջ. կատարեալ. * Ճուղ Ճախարակագործ Ճլղեր ունի՝ ծայր ղերկնիւք. Շ. պաղ:

ՃԱԽԱՐԱԿԱԳՈՐԾ. ա. Ճախարակաւ գործելոյ Լոլիկ ժալՃ. * Ճախարակագործ կերպարանաց նման է. Վեցօր. Ը:

ՃԱԽԱՐԱԿԱՁԵԻ. Նոյն ընդ վ. որպէս Ճախարակաւ, կամ ի ձև Ճախարակի՝ բոլորի. * Ճախարակաձև խարիսխ ոսկի. Ագաթ:

ՃԱԽԱՐԱԿԱՒՈՐ, ի, ագ. Նոյն ընդ վ. որպէս Ոնիոզ զան ինչ Ճախարակի. * Ճախարակաւոր լին արուեստաւ արարեալ է երկին. Փիլ. եւ. Ը. 73:

ՃԱԽԱՐԱԿԵԱՅ. Նոյն ընդ վերինն. որպէս Ճախարակաձև. բոլորի. ողորկ. Ջոլ. խով բանաձ, ի՛ն. լոլիկ էւէ. * Նկուսս քովբեն ոսկիս Ճախարակեայս: Ճախարակեայ գործեաց զաշտանակն, ղբուսն, և զասեղսն նորա: Ագաթաձև Ճախարակեայ: Ձեռք նորա ոսկի Ճախարակեայք: Պոլտ քո Թակոյկ Ճախարակեայ. ևն: * Ճախարակեայ աչառնակ՝ խորհուրդ եկեղեցւոյ. գու աշտանակ լուսեղէն, ի քէզ կաՃեցաւ չղոն ածեղէն. Տաղ Ֆոխան Իոան: * Ճախարակեայս սեՃեձեԹեալս բանիւք. Ոխ. չհ. ա. 2:

ՃԱԽԱՐԱԿԵՄ, եցի. ն. որ և ՀՈՒՐՁ ՃԱԽԱՐԱԿԵՆ. Περιτορνέυω. Circumtorno. Ճախարակաւ հալՃեել, ողորկել, բոլորչի դործնել. Լոլիկ ժալՃ էսկես լէսկոր կամ բՃոբՃաղ ոխաղ ընել: Նմանութի՛ ՍեՃեձեԹել. փոխ՝ * Բոլորատեսակ գաս Ճախարակեայ, ամեն նեցուն կատարել գործոյն որպա ձև յօրինեալ. Պղաթ. փմ: * Ուռեալ զանմահ սկիզբն հոգւոյ, յետ այսորիկ զմահկանացու գմարմինն առնաւ (յն. սմին) շուրջ Ճախարակեցին. անդ: * Վարելով շուրջ զսկատառասնան դուրս ասկր՝ գումն Ճախարակէ. անդ: * Ընդ Ճարտարապետս՝ ոչ միայն յորժամ քաղցմ սիւնս Ճախարակիցն, այլ յորժամ կանդնել և հաստատել կարիցեն, և յայնժամ զարմանամք. Ոսկ. ես: * Բոլորակաձ Ճախարակիցն զձև: Ճշդրտապէս Ճախարակեալ: Ոչ Ճախարակեալ ասեմ բանիւք. Փիլ * Ճախարակն լսողաց. Ճ. Ա: * Չիարդ Ճախարակեցան լսողաց: Բոլորակութեի աչաց Ճախարակեալ ըստ շրջագայութեի Ճախարակեալ փայլի: Ճախարակեալ անօթք, կի բանք. Ոխ. յոտ. Պարապ. յ: Մաթ. Է: Նար. էրգ: Սարգ. ա. պ. ա: * Զատոյգ և ըզՃախարակեալ հաւատոյ սահման ասար. Ամ. ա յվէրէան:

ՃԱԽԻՃ. Տ. ՃԱՀ. * Ի Ճախիճս, և ի սրմռատ տելիս. Գէ. Ես:

ՃԱԽՃԱԽՈՒՏ. (արմատն է Ճակ. այսինքն դէՃ.) Ուր կայցէ խոնաւութիւն շատ իբրև ի Ճահիճս. ՂԸղ. ՃԻՃԻՒ. * Ի Ճախճախուտս աեղի մի: Ի տղմային և ի Ճախճախուտ վայրս: Ի Ճախճախուտ վայր. Ագաթ: Երզն. Ֆպ: Կանան: * Մտեալ քնակելին ի Ճախճախուտն ի լուսաբոյս մայրին. Կաղանտ:

ՃԱԽՈՑՃԿՈ. գ. Կամ է Դնելն ի Ճահիճս, յաւազանս ջրոյ. և կամ կէ ևկելն Ճախուսակաձև. * Ի Ճախոյճս (կամ Ճախոյճրս) մանկանի յակոբ հօսս բազում սասյաս. Եղէս. Դա:

ՃԱԽՐ. գ. Γύρος. Gyrus. Շրջան. պատրոյք գլուխ. հիս. ծիր. փեՂբ, լէՂբ. * Ջոսկե պլինաց Ճախրն Ճեմարան. Գէդ:

ՃԱԽՐ ԱՏՈՒՈՒ. Γυρέυομαι. In orbem versor, circumagor, circumcurro. Շրջան առնուլ. հիս գալ պտուտիկիլ խաղալ շուրջ ընթանալ, քերել սահիլ ման առնուլ ձուա գալ, պըզպիլ. փօլչ-ֆ. հարմանլաֆ. Տեւս և ՃԱԽՐԵԼ. * Ջոր տեսեալ զորացն ապիքանդրի՝ (ուրախութի՛) Ճախր առեալ Ճեմելին. Պմ. ապէս: * Հեծեալ ի Ղոլոզ իբրու՝ Ճախր առեալ Ճեմէր յոսպարիկն անդ. Ցհ. ԻԲ: * Ճախր առեալ՝ ի ներքուստ ի վեր ի լեառն վարագ. Աբձր. Ի. 11: * Հաւեալ նիզակաւ Ճախր առնոյր կառնայն. Խոր. Գ. 9:

ՃԱԽՐԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Շրջագայուլի. շրջաբերու լի. շրջան. * Աստեղագէտ Ճախրագայութե երկնաշրու օգակառոյց ընթացից. Աբձր. ա. 1:

ՃԱԽՐԱՆԱՆ, ի, ագ. ա. Որ կարէ Ճախրել. որ շրջան առնու. * Եւ մարգարիտս լուսափայլս՝ ոլոր յեռեցան (ասաեղք), ընդ գիշերոյն ապիտակափայլ Հան Ճախրական (լուսինն). Երզն. ոփ. էրՒ:

.. ՃԱԽՐԱՀՈՍ, ի, ից. ա. Որ Ճախրելով հասի ի վայր կոյս. որ եւլանէ և մտանէ. որպէս արևն. Ծագուցն... զանազանեալ եւ լինեալ Ճախրահոսիւք, քաղցր երգոյի՝ անքուառւեր. Շէր:

ՃԱԽՐԱՆՔ, նաց. ֆ. Նոյն ընդ Ճախր, և Ճախրուն. * ԱնկարօտաՃեալ Ճախրանաք. Նար. խԸ:

ՃԱԽՐԵՄ, եցի. ե. Ἐκπέταμαι, ὑπερεκπετάομαι. Volo, supervolo. ἐμπαίζω, ludo. Ճախր կամ շրջան առնուլ իբրև ի Թռիչս. Թռնս պարել ի բարձունս, և խոյանալ. Նազալ, ի վեր գիմել խայտալով. Ման գալ. քՃոլել Ճիուլով. * Իբրև զարծուխս երկնից ի վերայ լերանց բարձանց Ճախրեցին: Ոյք ընդ Թռչունս երկնից Ճախրէին. ՈչԸ. Ի. 19: Բար. Ֆ. 17: Իսկ Իմ. ԺԸ. 9. յօրինակս ինչ * Իբրև զձիս Ճախրեցան, ընթերցիր ըստ այլ

ձձ. և յն. Ճարակեցան։) Որպէս և ի մի ձ. Մ֊է։ Ը։ *Նոքա Ճախրին ընդ սքանչ. է ան. ստոգ յաւելուած գրչի։ *Եւ ահա վերաբե. րիմք ընդ քեզ Ճախրելով, իբրև ի բարձ. րաթռիչս եղեալ. Եւիւ. Ք։ *(ի Թռչնոց) ո. մանք Ճախրեալ ի վեր քան զամենայն, հաս. տատեալ կան ի մէջ օդոց Թռուցիչաւք կուր է։ *Որպէս յետս լքանելով զեօթնօրեայ ժամանակ՝ առ ուղիորեակն Ճախրել. ՅՀ. խմ. Եւիւ. *Որպէս Թագաւորակից քոյ և. ղեալ՝ Ճախրէ անպատմելի խնդութ. Գր. ոփ. ի ոթէփ։

ՃԱԽՐՈՒՄՆ, բման. ք. Ճախրելն. Ճախ. րանք. Ճախր. խայտալն և Թևապարելն չուրջ գալով. *Ճախրումն սքան գրիգորի ի վերայ ուխտապահացն բանակին. Փարպ։

ՃԱԿ. ա. (յծ. ընդ Ճահիճ, և Ճախճախուտ. Թ. ՂԸւ) որպէս ԳէՃ. խոնաւ. և էգ. Տես՛ բառն ՄԱՐԳՃԱԿ, և ՃԱԿԱՃԱՆ։

ՃԱՆ, ի., աց կամ ից. գ. ո՛ Ἵππος. Equa. ար և ՃԱՑԻԿ ասի. Մասակ ձի. գբ֊բագ, էօն. գո, հբձր, էՀՃար, լագճա.*Եղն, խոյ, Ճակ... Ձիոյ իգականքն, մտեան (մասակ), չամ. բիկ, Ճայիկ, զոր Ճակ անուանեն... Մատակ, Ճակ, յովտակ. Մագ. Ն Երդ. ֆեր։

ՃԱԿԱՃԱՆ, ի, աց, կամ ից. ա. Գիճ. Ճուսեր կամ իգասեր. մտաւակախանձ. վա. րար. իգամոլ. վաւաշոտ, և վաւաշոտական. ախիզ. պղծախտ. բոզախտ. պոռնիկ.*Ան. արգելն և Ճակաճանն, անմաքուր և աննըր. Փիլ. լին։ *Յայրատս և ապտեղի և Ճակաճան (սբեսորում). Եփր. ԻԳ։ *Քան և մի լիցի ողնախտաց՝ի Ճակաճանին հայելով՝ի գԱմմ՝ դլեՀ՝ի գուԹ։ Սիրի՝ի յորկորամոլ Ճակա. Ճանաց. Պիա։ *ի Ճակաճան ապտեղն գործս. Յհ. լԸ։ *Որպէս բոզ մի կարի Ճակաճան. Բբս. Տրէ։

ՃԱԿԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Իգամոլութի. վաւաշոտութի. գիճուԹի. բոզախտհուԹի. *Ցանկականին, որ ըստ առողմնուԹիճ, և ՃակաճանուԹիճ. փիլ. լին։ *Վասն Ճակա. Ճանուճ ախտի է նենգելն զնա. Ճ. Ը։ *Ցայս միտեալ վարեցաւ ՃակաճանուԹ։ Անխուով վաւաշոտուԹիք չռայլական ՃակաճանուԹեց. Պիա։

ՃԱԿԱՆ, ու, ուց. կամ ի, աց. գ. Μέτωπον. Frons. (յծ. գագաԹն. ա. լեԹեա. ՏեՀՀԷԲ.) Վերնակողմն դիմաց մարդոյ կամ անասնոյ. առաջակողմն գլխոյ՝ի վայր քան զՀերս, և՝ի վեր քան զունչս ընդ մէջ երկուց աչաց. Ճակաթ, Ճակին օրէնն. անն, ան. էիլանի. *ԹիՀիՀէն եղնջի խուրնի յերեսաց կողմանէ՝ ի վերայ Ճակատուն ահարոնի։ կապեաց զասպարօշն ի Ճակատ իւր։ ԵՀոր ղՃակատ այլազգեայն։ Երևեցաւ բարոտուի ի Ճակատն նորա։ Դիր նշան ի Ճակատ ա. բանցդ։ի Ճակատ երեսաց նորում ՋօՀիս պա. տառեալ, զՃակատ Հարեալ. ևն։ *Նշանաւ խաչին կնքին Ճակատք մեր՝ քրիստոնէիցս. ՂԼոնդ։ *Արուեստ հրաշից ի Ճակատիս չուք նշանակեցին. Նար. ԼԸ։

ՃԱՆԱՑ չինուածոյ կամ գրուածոյ. խոտոր գիրք՝ երևելի. առաջք. և նախադուռն։ *Օպտς. Visus, adspectus, species, և frons libri. իս. Frontispicio էրէսը. ֆեռ, էրԼոյնն, ակիԼԸ. *Եւ զՃակատս խորանին օծցեն խաւանմամն. Մագ։ *ՋՃակատս կոզակացն՝ի նմանուԹիճ լերանց յարդարեր։ խնդրեացես զնա՝ի Ճակատ կանոնին, ընդ որ կարմրագրուիս... իլուցանիցէ. Եռս. որ. ա. Ն նախագր. առեբար։

ՃԱՆԱՑ զօրու կամ բանակի. Պարատ֊ξις. Acies, frons exercitus, ևն. կարգաւորուԹիճ և չարք զինուորաց. յարդարուԹիճ բանակի. պատրաստուԹիճ պատերազմի. և Պատերազմ. և Տէրի պատերազմի. Ընդբեր, ԷօՀԼ, գոռգոռմի առէբր, օրգոռ, ՀէյՀան, ՃԷՀ, ալայ, ԱՀՔՔ, ասք. *Երկայներ Ճակատն։ Հասին Ճակատքն երկոքեան՝ի միմեանս։ Անկաս՝ի մէջ երկուց Ճակատացն։ Ճակատ յարդարեալ՝ի Ճակատէ այլազգեացն։ Զայն եւս՝ի Ճակատէ անտի։ ի Ճակատուց այլազգեացն։ Չարան՝ի Ճակատու անդ։ Ընկելոյց՝ի Ճակատէ պատերազմին. ևն։ *Զատղի Ճակատուն չինէ դատաւակերս, և անուն կոչէ Հայք։ Չի միւսանգամ Ճակատ յօրի. նեսցէ. Խոր. Ը. 10։ *Ճակատ տուեալ՝ի փախուստ դարձուցանել։ Ճակատս տուեալ ընդ բակուր բդեշխին՝ առտակէ գինս և զզօրս նորա. Խոր. Բ. 69։ Գ. 7. Ն 10։ *կալգեր և կաղՀեր զՃակատն։ ի ժամ Ճակատուցն՝ յամուր տեղւոջ ուրեք Թողուիք զնոսա. Ե. ղէնս *Ջօրս գումարելք, Ճակատս դնելք. Աբծր. Գ. 5։ *Ճակատ տուեալ ընդ նոսա՝ և յաղԹեր։ Որ զառաչինն եւս Ճակատ ընդ Հռոմայեցիս։ Յայլ Ճակատ մտեալ վտիճա. նէր։ փախուցեալ՝ի Ճակատուէն. Եսս. ֆր։ *Ցահեղ ձայնէն նը զինաւորքըն զօրա. ցան, Ճակատ ածին, և ահոյեան չարին յա. րեան. Լմբ. փաշ։ *Ճակատս սուղո են կոչել գիւղք զուազնին, որ՝ի ժամ մարտին կանգնէին ընդդէմ միմեանց. Նլ. Եւիւ։

ՃԱԿԱՏ ԱՒ ՃԱԿԱՏ. Դէմ ընդդէմ. էՀ. Յայե էՀՅայ. գաբւը պէ գաբւը։ *Ճակատ. ուեցան Հանդէպ միմեանց Ճակատ առ Ճա. կատ։ ա. Ռգ. ԺԸ. 21։ *Ճակատ առ Ճակատ յարդարէր։ Ճակատ առ Ճակատ գործելցեն։ Ծասաջ խաղացեալ Ճակատ առ Ճակատ, գուՆգ. առ գուՆգ։ Ցարդարէցին գունդ առ գունդ, և Ճակատ առ Ճակատ. Եսս. ֆբ։ Եւիւ։ Մեսր. Երէց։ ՂԼոնդ։

ՃԱԿԱՏԱԳԻՐ, գրի, րաց. ա. Ἐιμαρμένη, μοίρα, πεπρωμένη, νου֊τύχη. Fatum, Parca, fortuna. Բառիս և վերնակ հեԹանոսական՝ որպէս Թէ գրեալ՝ի Ճակատս մարդոյ, իբրու վճիռ գիսպեածոց անհրաժեշտ. սահման և հրաման անյեղլի, չարաչար իմա. նալով զնախախնամութիւն, և զկամս ոչ զբրական կամ զիոյլտուական. Ճակիճ գործ. աննչի Եաչբոը, պալչնա Եաչբմըն գալա, Ռաֆիք, մաֆալաբեր, Եէպալ, ՔեՀէ. *Ի բաչիս բախտից, Ճակատագրաց, և կապելոց հրա. մանաց։ Ես ոՀր իցէ այն՝ զոր ասեն, եԹէ որ ինչ՝ի Ճակատագրին գրեալ է հրաման. նացն, այնմ չէ հնար վրիպել. ո՛ հրաման տար, և անզօր սուչման, զոր և գողքն և ա. ւազակքն կարեն խախտել. ԵՀիւ։ *Բախտ և Ճակատագիր ուսուցին, և զնոյ նախախնա. մութին և զմարդկան իշխանութին բարձին. ԻՔՏ։ *Ի կախարդասար աղանդիցն հեԹա. նոսաց պատրեալ, որք զՃակատագիրն ա. ւելին նմա ունել զաւելբանգրուս. Ճ. Ա։ *Ցայգագս ասեեզայ Ճակատագրին. Նիսս. բեր. Ը, և այլն. ուր Հոհաւգոյն հերքէ զայդ մոլորութիւն։

ՃԱԿԱՏԱԳՐԵԼ. ն. Սահմանել ը Ճակատագրի հեԹանոսաց. *Զ֊օժաւութիճ զնչեն Ճակատագրեն։ Եւ այս Ճակատա. գրեալ է. Նիսս. բեր. ը։ *ՑանմահուԹիճ Ճակատագրեալ. Խոր. Գ. 15։

ՃԱԿԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. տ. ՃԱԿԱՏԱ. ԳԻՐ։ *Եւ ԹԷ այդպէս իցէ (ըստ մտացդ մե. տաց), ՃակատագրուԹիճ. Մխ. Եբէց։

ՃԱԿԱՏԱՀԱՐ. ա. Ուր լինիցի Հարուած ի Ճակատն՝ կոծելով. *ի կրծատսես Ճակա. տահար Ճայեմանցն. Աբծր. Բ. 12։

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ. ի. ից. գ. Πόλεμος. Bellum. Ճակատ մարտի. մարտ Ճակատու. պատերազմ. բանակ. *Թէ յարիցէ ի վերայ իմ Ճակատամարտ։ Ուստոյ զՀեռս իմ՝ի պա. տերազմի, և զմատունս իմ՝ի Ճակատամարտ։ Ջաղէլն և զսուսեր և զՃակատամարտ խոր. տակեցից։ Սատակացուցանէր զՃակատա. մարտն՝ի վերայ նոցա. Ագ. ԻԸ. 3։ ՃԲՔ. 1։ ՈՀ. Բ. 18։ Ն ա. Հ. Ֆ. 50։ *Որ երկնչի՝ի Ճակատամարտ անտի, դարձցի նա. Մ֊է. Ը։ *Ցառնեն՝ի վերայ մեր Ճակատամարտք՝ երեսիքը և աներևոյթք. ՅՃԼ. ֆԸ։ *Ճակատամարտ սուր ընդ դէս։ Առանց զինու և Ճակատամարտի եղև փրկուԹի նոցա յայ. Լմբ. ոչ. Ն ՈՀ։ *Ցաչխարհական՝ի Ճակատամարտին. ԻՀ. այսինքն՝ի համաչխարհա. կան պատերազմի ընդդէմ կրակապաշտից։ *Գատիլ՝ի տէր Ճակատամարտին. Մէսր. Երէց։

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ. գ. ա. որպէս Պատերազ. մող զօր. Ճակատեալ, և պատերազմական. *Դիմադարձէին զօրքն պարսից և ամենայն Ճակատամարտին հռնաց ընդդէմ Ճակա. տամարտին հայոց. Մէսր. Երէց։ *Ճակատա. մարտ պատերազմուԹիք՝ի հեռաւորաց և՝ի մերձաւորաց. Ոսկ. Ես։ *Տնչի ասպարիզն Ճակատամարտս զօրու. Աբծր. Գ. 4։ *Ձէ այդ օրէն Ճակատել զօրացն՝ զնւը զինակիցան սպանանել, այլ Ճակատամարտին ախոյեան յառնել. Լմբ. պոբփ։ *Որք նահատակեցան՝ի Ճակատամարտ պատերազմին. Շար. (որ բերի և՝ի ա նշ.)

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻԿ. ա. Իբր նոյն ընդ վ. Մարտիկ՝ի Ճակատու. պատերազմող. *Պատ. րաստեաց զբեզ իբրու Ճակատամարտիկ ընդ միամարտս. Մագ. Իշ։ *Ճակատամարտիկն վառեալով. Մէսր. Երէց։

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻՒ. ե֊այ. յ. Մարտըն. չիլ Ճակատ առ Ճակատս. ՃԷՀԻԼՀԷ, փօփռա. ֆագ։ *ի Հանդիսական պատերազմին Ճա. կատամարտեցայք ընդդէմ Թշնամւոյ. Գնչ։ *Եւ գուս արեաց գնդիլք Ճակատամարտեաց ընդ Հռոմիացւոց Հեռիցն. Մէսր. Երէց։ *Ճակատամարտելք՝ վերշանահանջ եղեն. Ն ննոս։ *Ճակատամարտելով վասն հեԹա. նոսաց։ընդ մեղս Ճակատամարտելով. Ոսկ. ֆգ։

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. ք. Ճակա. տամարտին. և Ճակատամարտ. *Քոհ զի. նուորն յարիական ՃակատամարտուԹի վա. րեալ լինէր. Նխս. ՝ի ԲէՀԲբ։

ՃԱԿԱՏԱՄՈՒՂ. ա. Որ մղէ զՃակատ, կիմոլով լինի վանել զՃակատ մարտի. *Գոր. ծոյ ռազմիկ Ճակատամուղ նիզակին... նա. հատակք քաջանկունք. Բ֊ոզ. Ք. 2։

ՃԱԿԱՏԱՑԱՐԴԱՐ. ա. Ձարդարիչ Ճա. կատու. զօրագլուխ. *Քարոզք Ճշմարտու. Թեն, Ճակատացարդարք ՁՃպաշտուԹեն. ՍԷՀԷԲ. Ք։ *Ոչ՝ի զօրագլուխս հեԹանոս. րնս, և՝ի Ճակատացարդարս կռապաշտա. կանս. Ոսկ. ֆ ա. 8։

ՃԱԿԱՏԱՏԵՂ. գ. } Տեղի Ճակատու
ՃԱԿԱՏԱՏԵՂԻ. } պատերազմի. *Ընդ բանակս մարդկին երԹան տախտաս՝ի Ճա. կատատեղին. Վէյօր. Ը։ *Եկն գուժկանն՝ի Ճակատատեղին. Եփբ. Ռգ։

ՃԱԿԱՏԵՄ, հցի. ն. } Պարատάσσω,
ՃԱԿԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } պարեւսάγω. Aciem instruo, induco. Ճակատ յարդարել կարգել զզօրն ընդդէմ Թշնամեաց. ի Ճա. կատ հանել. փօբմագ, փեռվեփ. *Եւ այս իսկ սատանայի խարդախուԹն գործ է, ընդ. դէմ ՃշմարտուԹեն զմոլորուԹին Ճակատել. Ոսկ. ՀՀ. Բ. 21։ *Ընտրեաց յամենայն երի. տասարդաց խարտչէլի, և Ճակատեցոյց ընդ. դէմ տասուց։ Զզօրն սփռեաց Ճակատե. ցոյց՝ի մարտ պատերազմի. Բ. Ռգ. Ֆ. 9։ ա. Ռ. Ղ. 33։

ՃԱԿԱՏԻՄ, հցայ. կ. յ. Պարատάσσομαι.

In campo instruor, aciem vel praelium struo, congredior. Կարդիլ կազմիլ ՝ի ՃաՀ կաս մարտի. պատրաստիլ ՝ի պատերազմ. և Տալ պատերազմ. բանիլ օրինօք մարտիչեալ. ՝ՃակատեցանՀ ընոտա ՝ի պատերազմ: ՃաՀ կատեցաւ յունգիման ամալեկայ: Ցերկինք Ճակատեցան ասատեղք: Ճակատել առաջի տեառն ՝իվերայ ամաղեկայ: Պատրաստեցաւ և Ճակատեցաւ ամենայն զօրութիՀ իւրով ՝ի վերայ արփաքսագոյ արքայի: ՃակատեցաւԱ պատերազմին ՝ի ձորն: ՃակատեցանՀ դէմ յանդիման միմեանց: Ճակատեցոյն զնովաւտ: Ճակատեցարուք չուրջ զբաբելոնիս. ևն: ՝Գունդ առ գունդ Ճակատել ոչ առնոյր յանձն: Ճակատեր ոչ հեռի յիւրմէ բանակէն: ի վերայ բռնութիՀ դիւաց միշտ Ճակատէլոց: Ագաի: Խոր. Ի. 43: Նար. ի:

ՃԱԿԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Κροταλη, κρόταλον. Crepitaculum, tintinnabulum. Խաղալիկ տղայոց՝ ձայնական որպես գնչնակ, կամ Ճախարակ. բոժոժ. ՝Տալավ նմա Ճակգարանս և կոձս, որով մանկտունացուց մանկունքն խաղան. Պիտ. ագէտս:

ՃԱՆՃՊԵՂ, ի, ից կամ աց. գ. Σευτλιον, λον, τευτλίον, λου. Beta rubra. վեր. Ճակնդեղի. Բոյս, որոյ արմատն է գնդակ կարմիր՝ անոյշ. իսկ որոյ տերատն է տերար, տերևքն են պարարտագոյն. առաջինն կոչի և Բանջար. բանՃար. քնբ՝ իանգիբ. իսկ երկրորդն՝ Բազուկ. պազուկ, բազու. տիւղ: Ըստ առաջնոյն առաւել ասի. ՝Իբրև զՃակնդեղ կիսկիեաց: Ես. ծ. 20. և գալիան: ՝Կարգեցաւ Ճակընդեղ ՝ի վերայ բանջարոց՝ իբրև զտնտղ յամարայնի ՝ի կերտակուր մարդկան. Մի. առաջ. ծ: ՝Ճակնդեղ անհաբէշ, կամ աղտիաբշեալ. վրէ հղ. ե. Ա յ: ՝Ճակնդեղ. բազուկն, տակն: Ճակնդեղ ոմանք ասեն, թէ չքնդուրն է, և ոմանք թէ բազուկն. Բդ՝ լիբ: ՝Վասն Ճակնդեղի, որ է բազուկ. Վրգ. հվՃ:

ՃԱՀ. ՝ի ՃաՀ. զՃաՀ. ա. Ἐπιτηδειος. Convenies, aptus. (լծ. թ. ՃայիՀ.) Դիպող. վայելչական. պատշաճ. յարմար. ՝ԸղձաՀ և գայրմարական պատՃառան. Փիլ. վեր. Ճ. 49: ՝Ի լեզուաց ոմանց Հարատարաց ՝ի ՃաՀ Ճեռուելեց: Անդէն՝ ընդ նմին կարգի ՝ի ՃաՀ փոխագրութեցս. Նար. ղՃ. Ա խլ:

ՃԱՀ. գ. ՝Եφαρμογή. Convenientia. Վայելչութիւն. յարմարութիւն. (լծ. կաՀ. կաՀաւորութիւն. այսինքն Հանդերձանք. բարեձևութիւն.) ՝Ա յնքան ՃաՀ և կարգաւորութիւն եդ ՝ի պալատն իւր. Լմբ. ոչ: ՝Ո՞ր երգ պատկանակիր ՝ի ՃաՀ գովեստից օրհնեալ պատուհասչէ. Նար. խոս: Իսկ բանն Մագ. ֆեր. ՝Մի վՀատիլ ՝ի քաղցր ՃաՀէ ուսումն ասելոցդ ,,. ըստ Երէն. գրի. ՝ի քաղցր ՃաՀակէ ,,:

ի ՃԱՀ. ն. Ἐπιτηδείως, ειον. Convenienter. Վայելչապէս. ՝ի գէպ. քաջ. լաւ յարմար, աՀէ. ՝ի ՃաՀ յուշմունել, կամ ասացանել. Պիտ: ՝ի ՃաՀ առնուլ, կամ ձեռիլ. Ցհ. ի՛ե: Նար. յՀ: ՝ի ՃաՀ և ՝ի գէպ յատաՀիկայն ունելով: Խթուս անօթ իմն՝ Թագաւորական գործոյ ՝ի ՃաՀ և ՝ի գէպ զբանուելոյն մեր ասար. Նխոս. խպ. Ե. Ա Է: ՝Որուամ և ՃածախիՃքն ՝ի ՃաՀ գայցեն պատմուելիք բանից: Մեզադրուիլ մեր այն, պիտեացն ՝ի ՃաՀ պատահիցէ. Խոր. ա. 2: Ա Ց: ՝Որ և ամենայն ընչից կենդանոյ ՝ի ՃաՀ և ՝ի գէպ կոչեր զանուն. Լբ. ՃաՃբ: ՝Ա յնպիսի (՝ի) ՃաՀ և ՝ի գէպ իմն յայտնապէրս. Նանայ:

ի ՃԱՀ Ե. գԻմաՀ. ՝Արմօշեւ. Convenit, licet, decet ի գէպ է. պատիՀ է. պատշաՃ է. անկ է. յարմար է. ՃայիՀ էիր, ինձա-պէպ պէր, պէսպէր. ՝Քանզի (՝ի) ՃաՀ էր և ՝ի գէպ՝ տալ զօրէնան: Մարդիկ իակ եղեն ասացեն զայս, ՝ի ՃաՀ է. Ոսի. չհ. ա. 21. 38: ՝Մեր է ժամանակ ՝ի ՃաՀ՝ խորհել և գործել. Խոր. Ի. 81: ՝Քաղաքն մեր ոչ է ՝ի ՃաՀ ՃգնաւորացՀ. Վրգ հղ. ԻԸ:

ՃԱՀԱԳՈՅՆ, գունի. ից. ա. ՛. Դիպող. ղագոյն. պատեհագոյն. պատչաճագոյն. և կարի ՝ի գէպ. էէգ ինձոփ, ՃայիՀ. ՝Մի ԹՀ ըստ ՃաՀագունին ինչ ից ազնուագոյն կալգի. Պիտ: ՝Եւ այգ ՃաՀագոյն այգմ է գաստատան. Մխ. գա: ՝Թողուլ ՃաՀագոյն և ՝ի գէպ. Փիլ. բաՃ:

ՃԱՀԱԳՈՐԾ. ա. ի ՃաՀ գործեալ. Ճարտար. Հարտարուեստ. ՝ի ԹունէՀ օձին յինքն ամբարեալ զգաժնագուշ ՃաՀագործ ՝ի նեստորէ. Սարի. հանգ:

ՃԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ ՃաՀատար. վայելչական ներգործուԹիՀ. գեղեցիկ արուեՀ. ՝Ա յսպէս և զՃածային ՃաՀագործուԹեան՝ ոչ այլոյ ուրուք, քան եԹէ ծնիցելոյն ՝ի կուսէն մարիամայ. Սարի. հանգ:

ՃԱՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաջայարմար գրուԹ. արուեստական կամ Ճարտար գրուած. ՝Ըստ քերԹողացն ՃաՀագրուԹ. Նար. ատ:

ՃԱՀԱՆՈՑ, ի, աց. գ. ի ՀԻՆ բա. մեկնի, Վարժանոց կամ արուեստանոց: Տես և ՃԱՀ:

ՃԱՀԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἐπιτηδειος, προσήκων. Conveniens, aptus. ՃաՀ. դիպող. պատչաՃական. պատեՀաւոր. յարմար. արժանաւոր. ՃայիՀ, դիպաՀիպելի է, ասէՀան. ՝Ընտրեսցե, լԹէ ՃաՀաւոր է կարգաւորուրուն բանիս, եԹէ ոչ. Պիտ. գեր: ՝Ջնելոցն ՃաՀաւոր ունել (՝ի) չլինել (ինչ). Ան. Վերնագրիս: ՝Թուէին նմա (հոմերոսի) պո լիմատուԹեի ՃաՀաւոր. Նխոս: ՝Ընտաքելով զՃաՀաւոր և զի դէպ յորժանան. փիլ այլբ:

ՃԱՀԱՒՈՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ՝Վայել. չակերպ ՃաՀաւորական մարդկային ընԹացք. Նար. ծեր:

ՃԱՀԱՒՈՐԵԼ, իլ. ե. յ. Ἐπιτηδεύω, ομαι. Coapto, habilis reddor, convenio. ՊատչաՃեմ, յարմարել, իլ. ՝ի ՃաՀ կամաՀել, և գայրմարական պատՃառան. փիլ վեր. ՃաՀ և գայրմարական պատՃառան. փիլ վեր. ՃԹ. 49: ՝Ի լեզուաց ոմանց Հարատարաց ՝ի ՃաՀ ՃեռուելեցՀ: Անդէն՝ ընդ նմին կարգի ՝ի ՃաՀ փոխագրուելեցՀ. Նար. ղՃ. Ա խլ:

ՃԱՀ. գ. Ἐφαρμογή. Convenientia. Վայելչուելի. յարմարուելի. (լծ. կաՀ. կաՀաւորուելի. այսինքն Հանդերձանք. բարեձևուելիան.) ՝Ա յնքան ՃաՀ և կարգաւորուելի եդ ՝ի պալատն իւր. Լմբ. ոչ: ՝Ո՞ր երգ պատկանակիր ՝ի ՃաՀ գովեստից օրհնեալ պատուհասչէ. Նար. խոս: Իսկ բանն Մագ. ֆեր. ՝Մի վՀատիլ ՝ի քաղցր ՃաՀէ ուսումն ասելոցդ ,,. ըստ Երէն. գրի. ՝ի քաղցր ՃաՀակէ ,,:

ՃԱՀԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Նոյն ընդ վ. ՝Ջոր և այսր ՃաՀեցուցանել՝ ոչինչ քակտիլ լինի բանիդ. Ան. խոյր. ՝Փոխանակ տերևատեր ազատնոյն հոդին ևս զզարմանալի և զՃածագործ լոյս ՃաՀեցուցանելով. Ան. Եիէ: ՝ՃաՀեցուցից քեզ Ճայլմունս առասուելե: Մերոյն լուսաւորչի ՃաՀեցուցանել: Ղևմացն ուղղակի ՃաՀեցուցանէ. Մագ. ֆա. ի՛ե:

ՃԱՀԻՃ. մ. Նոյնդ ՃԱՀԻՃԱԳ. գ. Ἕλος, λίμνη. Stagnum, palus, lacus. Վայր ՃահճաՀաստատ. մարգՃակ. եղսիւր, խաղ. ընբակոյտ. լիճ. ՃիմՃիմ փեղ. Եէօլ, պոՃափ, ափ. տեղ առ. ՝Ա յսրիից զանապատն ՝ի ՃաՀիՃս ըստ ըց. Ես. խՃ. 18: ՝Ա յսր զանապատն ՝ի ՃաՀիՃս ըստ ըց. Ես. խՃ. 18: Ա յսր զանապատն ՝ի ՃաՀիՃս ըստ ըց. Սդ. ՃՀ. 35: ՝ՃաՀիՃ. ժողով ջուց, կամ կայուն ջուր. Հին բա:

ՃԱՀԻՄ. Տ. ՃԱՀԵՄ:

ՃԱՀՃԵԱԼ. Բառ անյայտ. որպես ՃահՃիՃ եղեալ. կամ որպես Թ. ՃահիՃ, ՄանկուՃիՃ արբեալ. առահաՀեալ. ՝Մանկունկ մանչն ՃահՃեալ. Մագ. ի:

ՃԱՀՈՂԱԿԻ. ՏՀ. ՝ի ՃաՀ. ՝ի գէպ. ըա

ՃԱՀՈՂԱՊԵՍ. Տ. օրինի. վայելչապէս. գեպուՀիղ. չեչատկի. ՝Դիպեցուցանէր ըղգեվարգն Ճահողակի առաջի կացեալ նպատակին. Ճ. Ա: ՝Ճահողակի այս ինչ լինէր. Ոսի. գԻ: ՝Եւ ապա Ճահողակի սանդրեսցի. Մագ. կահ: ՝ՀՃրկ է յոյժ Ճահողապէս հնչել զձայն բերկրանաց. Նար. խոս: ՝ՊատՄ ՃահողապէՀ՝ մարիամայ առնուլ Թըմբուկ խնդութիՀ. Աբէ: ՝Ձիրաւի արդարև ՃահողապէՀ ընդ առաքեալս և ընդ մարգարէս կարգեալ գասեցան. Հ. իիւիի:

ՃԱՀՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՃԱՀՈՒԹԻՒՆ. ՝Ոչ է չարութեական գոյացուՀ, և ոչ մանր նորա, այլ ՃահողուԹեի միայն. Պրբ: ՝ՃահողուԹ զանց արար զժամանակաւն. Ոսի. փե:

ՃԱՀՈՒԻ, հկի, կաց. գ. Նոյն ընդ ՀՀի. Ἀγελη. Grex. ախրխ, լօգլօգ պիրլիփոփ. ՝Որպէս առիւծ հուր շնչէ, յորժամ ՝ի Ճահուկս ազուեսուց խառնիցի. Ոսի. Հա. լԲ:

ՃԱՂԱԳ. գ. Թուի լինել Անատա կամ մեացատ ՃիւղովՀ լի. զի իբր համանուանՀ դնին բատքս, ՝Դրախտ, անատա, մորի, ՃաղաՀ, պտտ, մարգ. ԵրէՀ. փեր:

ՃԱՂԱՏ, ի, աց. ա. Φαλακρός. Calvus. որ և ՃԵՂ. (լծ. կեղ. փէւ. լատ. գՃվէոս.) կունդ գլխով. որում պակասին հերք. գաղ. ՝Ա յնէղ, Ճաղատատ: Իր գլխով ՃաղատատՃ: ՀՃ=ՅՃ. ագր. իՀ: ՝Ա յր մի ՃաղատատՃ, միականի. Վրդն. ատ:

ՃԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳՆԴՈՒԹԻՒՆ. ՝Խաժակնուի, ՃաղատատուԹ. Մխ. ագր:

ՃԱՂՃԱԽԻՒ. Տ. ՃԱՂՃՂԻՒ: Ագաի:

ՃԱՂՃԱՄԱՀ. ա. Բառ անյայտ, իբր կիսամահ, կամ յանկացօղ մահու. ՝Ջի՞նչ է ծերուԹիՀ. դիւրագիւտ չար, կենդանի ՃաղՃամահ, սպասիկ մեռանս. Պիտ:

ՃԱՂՊԱՏԻՄ, եցայ. ՏՀ. իբրև զՃիւղ կին զղալար ՀիղՀ պատիլ, ոլորիլ. ԹեքիլՀ. ծեքիլ. ԹԻՒրա ծամՃիւ. ՝Ձգեաց ՝ի նա ըզգեղարդն, բայց գարձեալ ՃօՃեցաւ ՃաղՃպատեցաւ, և պրծաւ ապրեցաւ. ԵԹր. ԻԳ: Տես և ՃԱՂՊԱՏԻՒՆ:

ՃԱՃԱՆԱՒՈՒԽՏ. Տ. ՃՃՃՂՂՃՃՃՈՒԽՏ:

ՃԱՃԱՆՁ. ի, ից կամ աց, ոց. գ. Φέγγος, ἀτμίς, σέλας, φῶς. Splendor, micatio, lumen, fulgur, jubar. μαρμαρύξ, radius. διαυγία, claritas, եև. (լծ. ԴաճանաւմՀ կամ ՃօՃանՁ լուսոյ.) Պայծառաւելի լուսոյ կամ արեգական յորգեալ. շող. շողշողուն. ցոլք. ՀՀոյլ. ՃառագայԹ. արառաքեալ. ելանել. ելփաք, ելօլ, ելօլք, ելօլ, ելՃլ, ե.

ընդք. Տ՚ո և ՊԱՏՃԵԿ. *խաւար է օր տեառն. ոչ գոյ ՚ի նմա ՃԱՃԱՆՉ: ՃԱՃԱՆՉ է ՅՈՅ ը-ղոլեցն. Ամվ. Ը. 20: ԻՀ. Ք. 25: * Պէս-պէս գոյիք գալարմամբ այտուիկ լինելով ՃԱՃԱՆՉ իսկ զկիրս զայս առաւատուքը. Պղատ. ֆիմ: *ՃԱՃԱՆՉՔԻ, և բոցքի: ՃԱՃԱՆՉ բո-ցոյ կամ լուսոյ. Աւետ. Ծ: Ռոմ. չհ: Լքէ. իմ: * կարծեալ կամ կարծեցեալ ՃԱՃԱՆՉ լուսաւորացն: ՃԱՃԱՆՉ լուսաւորք, կամ կիզանօղ: ՃԱՃԱՆՉ ՃառագայԹի լուսոյն. ՅՀ. իմ. Եփես: Ըստ: Շ. Եզեկ: Նար. ծԷ: Լքէ. իմ: *Զ լուսաւորեցան ՚ի նոցայինի ՃԱՃԱՆՉից: Ա՚ի պետականին ՃԱՃԱՆՉն արուա-ԹԷն հայելոյդուզի. Դիոն. ՅԾայ. Ե երկ: *Հրեշ-տակք . . . ՃԱՃԱՆՉք անմատչելի լուսոյն. Վրդն. ծն:

ՃԱՃԱՆՉԱԳԵՂ. ա. ԳեղեցկաՃա-ՃանՉ. պայծառափայլ. Նշուլադեղ. * Լոյս ՃԱՃԱՆՉագեղ ՚ի խաւարն սևացեալ. ՄԽԲ. ծԷ:

ՃԱՃԱՆՉԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարեալ ՃԱՃԱՆՉիք. Նշուլազարդ. *Լուսին՝ որ ծա-գէր ՃԱՃԱՆՉազարդ Նշուլիւք. Վէպօր. Է:

ՃԱՃԱՆՉԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Խառնուրդ լուսոյ ընդ լուսոյ. *Լոյս ՃԱՃԱՆՉակցուԹԷ է ինչ, որ յաչաց լուսոյ այլքան ինչ հոսե-ցիլոյ ՚ի նմանաեաին օդ. Նիւս. բն. Է:

ՃԱՃԱՆՉԱՆԱԼ. Տ. ՃԱՃԱՆՉԲԷՂ. *Որ ՚ի կարծրէին վիմայ ճոլոպրեալ ՃԱՃԱՆՉա-նայր նոր իրականն յատրագուհիցն առաջին. Մագ. իԷ:

ՃԱՃԱՆՉԱՆԱՒՈՒԽՏ, կի՛ ՃԱՃԱՆԱ-ՒՈՒԽՏ. ա. Ποικίλος, λα. Versicolor, ria. (գրի և ՃաՃանչաւուխտ.) Դիպակ կամ կերպաս կի՛ քեմուխտ բազմագունի երևեալ. (որպէս Թէ ՃԱՃԱՆՉիք վիսալով.) դուռնս դոյն .ապեպիսակ. գոռնդիսն՝ խաՃուպիւ. *Հանդերձ քո քեհեղ, և զաՃանչաւուխտ, և ՃԱՃԱՆՉանաւուխտ. Եսէի. ծԷ. 13:

ՃԱՃԱՆՉԱՏԵՍԱԿ. ա. } Լուսաոսե-ՃԱՃԱՆՉԱՏԵՍԱԿԱՆ. } սիլ. լուսա-փայլ. ֆոփլոլ, պլպլոյօղ ալն, ոս ֆլպին է-ՐՆոյծ ֆայլան բանը. *ՃԱՃանչաոեսակաւն, որ է սեսանելիքն, (լինի զգալ) ՃԱՃանչաոեսական. Նիւս. բն. Ը: *ՃԱՃանչաոե-սակ սլրուԹիւնն նեըընդունակ լինի ՃառագայԹից անուան նորին (իբր ոսկի). Լքէ. ոգ:

ՃԱՃԱՆՉԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Լու-սափայլուԹիւն. պայծառուԹիւն. շոլշոլուՄն. ֆայլատուԹիւն. ըստ ըստ ֆաոլայըն. *Ոսկին ա. կամիքն հանդերձ յարեգակնէ անտի առ-նու ՃԱՃանչաոեսակուԹիւն: Յոյկոտ ան-ապականէ, ՚ի քարանց ՃաՃանչաոեսա-կուԹէ: Ոչ ժանգ զբաղանաց աչխարհիս ի-ցէ աղտեղացուցեալ ՃԱՃանչաոեսակուԹի մտացն. Լքէ. ոոաւ. իմ. ոգ:

ՃԱՃԱՆՉԱՒԻՔՏ. Տ. ՃԱՃԱՆՉԲԷՂ: Մագ: Ռոմիթոր:

ՃԱՃԱՆՉԱՒՈՐ, ի, ոց. ա. Ունօղ ըՂ-ՃաՃանչ. լուսափայլ. պայծառ. Նշուլա-գեղ. շոգշոլուն. ֆափլուն, պլպլոյօղ. *Լոյս ձոռագայԹաւէտ վառեալ իբրև զՀրեշ-տակ ՃաՃանչաւոր. ՑՀ. կԷ: * Որպէս աստեղքն սակաւ ինչ ՃաՃանչաւոր լուսոյնն զգիշերն լուսաւորեն. Ցօհան: * Զոսկին սոփերայ, և կամ զքարն ՃաՃանչաւոր լուսափայլ. Նար. ծի: *ՃաՃանչաւոր ապուլիոն Նոնոյ: *Ընդ դակտոյդ ՃաՃանչաւոր փայլնիդ զար-մացեալ. Կոչ. Ը: *ՃաՃանչաւոր և մարգար-տական զրահիւն արբունի. կազմեաք. յոյսկ և Ռոագ:

ՃԱՃԱՆՉԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՃԱՃԱՆ-ՉԱՒՏԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Ոսկին զանապական և զանեզծ նոցա ցուցանէ ՃաՃանման ՃաՃան-չաորուԹիւն. Շ. հրէպ:

ՃԱՃԱՆՉԱՒՈՒԽՏ. Տ. ՃԱՃԱՆՉԱՆԱ-ՒՈՒԽՏ:

ՃԱՃԱՆՉԵՂ. ա. Փանότατος, διαυγής. Lucidissimus, resplendens, limpidus. կա-րի ՃաՃանչաոր. ՃաՃանչաոեաս. փայլուն. յոյժ. լուսացնցուղ. բազմաոյծաս. *Լու-սափայլեալ զՃաՃանչէզն լոյս ՅԾպեՀասակ նին ՃաոագայԹի. Դիոն. էլէչ: * Մինդ յեօՀՆեսակ լերանոյ լուսապատրոյկ ՃաՃանչեղ. Նար. ծԲ: *Ի յերկրի ՚ի ՃաՃան-չեզ վայրս հրկինից վերածէ: Ի ՃաՃանչէզ ականց և մարգարտաց պսակեալ նոցա զը-լուիք. Լքէ. պԲգ. Ե ոգ:

ՃԱՃԱՆՉԵՂԱՓՈՅՆ. ա. ած. Դιαυγάστα-ρος, ον. Limpidior, ius. Առաւել ՃաՃան-չեղ. *Գհերազարդիցն նշուլից ՚ի նմանատե-սակացն հայելեաց պայծառուԹԷ, բազորո-վիմբ և ՃաՃանչէզագոյն փափագեցելոյն Թափանցիկ առնել զևւրն լոյս. Դիոն. էլէչ:

ՃԱՃԱՆՉԵՄ, եցի. լ. Διαυγάζω. Splen-deo, nitco. որ և ՃԱՃԱՆՉԱՆԱՒ. ՃառագայԹել. փայլել. ծագել. շողշողել. ար-տաՀայելել. նշուլիւք. ֆաֆլէԼիւ, ցոՒԼԷ. ըՂԷԼ ըՂԷԼ ֆառլամագ. *Ի ձեռն մարդ կային մարմ-նոյն ՅԾագային զօրուԹիւն ՃաՃանչէզելով. Բիս. ծն: *Ի լուսաւորուԹիւնէ աԹեզերուց ՃաՃան-չեցեր. Ճ. Գ: * Փայլեցուսցե զնոյնս՝ ի-լով պայծառուՂեն ՃաՃանչէզ. Լքէ. պգբգ:

ՃԱՄԱՐՏԱԿԵՄ, եցի. ն. ած ը Գուռմոլ. տալ բանից կազմել. Ճոխաբանել. մեծա-բանել. և Սիգաբայլ ձեմել. ելՀալ՝ ելեխՀ ասէՀագ, լՒխրէն. *Ի զուր է ՃամարտակԷզն նոցա: Եւ հոմերոս գլաբանեալ պաՃուա-Ճեալ բանիւք զնոյնս ՃամարտակԷ. Եփես: *ՅանդուդՀն և անկարգ ՃամարտակԷ-ՅԳՀլԲ:

ՃԱՄԲԱՐ, ի, ոց. գ. Ὑπόστασις, ὑπό-στημα. Statio, acies. գրի և ՃԱՄԲԱՐԻ. Բա-նակեալ. գաղար զօրաց. կայք ՃակատուԹ կամ բանակի. օրագ օՀաՂԷ, ասէրԼէԿՀ. *ՃամբարՀ այլազգեացց. Ա. Ի գ. ՃԲ. ՃՀ. 23: ՃԲ: 4: Բ. Ի գ. ի Բ. 4. *ՃամբարՀն Երուսաղէմ էր բազաքայն ՚ի քաղաքէ նորին. Խոր. Բ. 46: Ոմն և *ՃոՀեղն ՃակատուՀն ՚ի, այլ և զտեղի ՃամբարուՀն:

ՃԱՄԿԱՒՈՐ, ի, ոց. ա. (յն. և լտ. պէսպէս ոՃով.) Ունօղ զՃամուԹս. սՃՃաՃ-զարդ. ոսկեՀուռն, նրբաՀիւղ և պաՃուՃաՃ-ալուք. բաբաՀ ՃամՔԷՀԼԲ, փՀուլԷՆալԲ. *ՃգեՀ-ՀԷզն ... և զՃամկաւորն, և զոսկեՃամուԹն. Եա. Ք. 23: * ԲՀՀԷզ կտաւ ՃամկաւորՀ. ՄԽ. դա: * Շապկիա բազուկս ՃամկաւորաՀս: ՃամկաւորՀն գլխակաց. Ռոմ. Է ԷԲ:

ՃԱՄԿԱՒՈՐՆԻ, հալ. ն. պաՃուՃՃԷլ. զարգարել. պատԼ ժապաՀինօք, ևն. *ԱՔ-բոյն զմեռով լցեալ, զօրՀալ, և ՃամկաւոՀ-բեալ. վՀրդն. էՀՔ:

ՃԱՄՈՒԿ, մկի, կաց. գ. (յն. պէսպէս բառիւք.) ՅօրինուոԾ և զարդ ասլիկս ըՂ-գեստաց. ոսկեԼԷԼ ժապաՀէնք. պաՃաՃ-ՃանՔ և նկարք. նկարչին հմՀզԷրՀ, և գտ-նագԷղ պատկեր, և կենդանատեսակ պա-ՀուՃՃամասանՔ. (լձ. պրս. ՃամՔ, ՃամՔիի, ՃամՔիա, ևն.) *ՃամուկՀ ՚ի մեկնոցի ոչ զպՀաս մեկնոցին վՃարԷ, այլ զգեՀեցկուԼԷԲ. ԵՀՀ-ֆԷր: *ԼրաՃիքք ձԷզ ալկանէլիս քղանցա-ւորս, և ՃամՃակս գարժիւք. ԵՀԲ. ԵԼ: *ԱՀ-քեմ է նոցս բանմակէ գլուսաք կազմաւ ՃամուկՔ. ՄԽ. դա: *Ո՞վ ոք ասիցէ, ԼԷԼ ըՀ որոց ՚ի ՃամուկսՀ է նկալագրեալ, այնպէս սլիսոյ է իմանալ յազագս այ. ԿԲ-ՀԲգ ֆԿյ: *ՃամուկքՀ՝ որ գործիցին, կամ գալանա-կԷսցկ ինչ պատկերք: Ոսկի խառնԷալ ընդ նկարս որմոյն, և ազգի ազգի դԷղքն ընդ միմեանս ՚ի ՃամուկսՀ մտեալ. Ոռի. ՀԲ. 24. Ե ԷԲԼգ. ֆ:

ՃԱՅ, ի, յց. գ. Ազգ ազգ հաւուց ԼրաՀ-նոց կարկաչողաց ՃաՀ, ՃաՀկ: Նախ ՚ի սուրբ գիրս որպէս ումԿ. լոյսփ. Ձάρος. Larus, gavia (լձ. ընգ Ռայ.) ՈՀրուր կամ որոր, ցին. (Հբր. ՀՔՓախ.) *Զբուռ, և զՃայ, և զա-լագիլ. Օր. ֆԲ. 15: որ ՚ի ՂԼփ. ֆա. 16. ասի Որոր:

Երկրորդ՝ որպէս ումԿ. ՃայեԿ, Ռայ. Տ՚ո ՃԱՅԵՆԱԿ. Κολοιός. Graculus. Ազգ ագռա-ւոս. գաոզա. *Կռաւնիկք, և Ռայք. Վէպօր. Է: *Ցալագա Ռային, և ԹԷոցն հաւաքման: ՃԱՅ փոքր է մարմնով, և ագիլ սեռակաս, այլ յանկիւալ ԹԷոց հաւուցն զինքեամբ չուրջ պատեալ... և մնացեալ Էոլն բնական սևու-ԹԷն ամՀոլից. Նիոնս: և Աոոփ ուԼՓ, պՀանաս: և Պիս. վերլաբ: * Երկինք Ռայ-ին ՃանաչԼՓ. Նար. կա: *Ճայից տարմաքար չըՔՂ-լոյ. ԵՀՀԼ:

Երրորդ՝ Ազգ արագիլ, որ առանձին իր-նամ տանի ծնողին. Պելάργος. Ciconia. լատ. աՀ, ևՀյեԼ: *ՃաւգԷ Ռայից, (որ միաբան կուռնին ընդդէմ խորոդոց, են հիւրասէր, ևն.) . . . ՃոագԷ Ռայից ծերասիրելց հիՀնօրհից հոգաբարձուԹին... Մարդք յարկագործք՝ կոչեն Ռայից պէս պատուագիրք. Վէպօր. Է: *Նա-խահոգածկ և ծնողասէրք որպէս զՌայ և զարբագիլ: Խորոդք և Ռայք պատերազմին միմեանցպէս. Վրդն. ծն:

Չորրորդ՝ որպէս ումԿ. ՌայԼը. որ է ԹԷա-չեան ծովաշրջիկ ձկնակերք ՚ի չափ ագռա-ւոց՝ սպիտակ և գորշախայտ. Երեմ. (որ ՚ի մեզ ԹարգմանեԼ է Արագիլ.) Ardea. լտ. Airone, aghirone, garza. պաւԷֆԼԲ, պաւԷֆԼԲՆ, ՃաԿՀԲօր, պօռՒՆմար. Տ. և ԱՐԱՓԻ:

ՃԱՅԵՆԱԿ, եԿի, կաց. փ. որ և ՃԱՅԵՆ, ի, ոց. Κορώνη, Cornix. Ազգ ագռաւոս՝ Հիաոակար պատրԷԿից, որպէս Ռայ, լոս ի-նչ. ԳաղԼան: *ՃայԷԿ առ սագ ալԷրսէր, ևԹԷ գիշԷրագԷմ գոլով և՝ ՚ի բնաւից պար-սաւԼմ. ևՀ. ՄԼ. ոոաւ. ՃՀԲ: * Թռչունք՝ զոր ՌայԷկ կոչԷն, ուռԷին զանգաոտանս նորա. ՄԽ. ոս:

ՃԱՅԹԵՄ, եցի. լ. Σκάω, σκάζω, σχί-ζομαι. Scindor, laceror. փօքԷս, κροτεω, crepo, crepito. καταῤῥέσσω, constrepo, intersono. (լձ. Թ. լաՒլաֆ. որպէս և պայԹիլ՝ ԲաՒլաֆ.) Խորտակիլ չառաչմամբ. ձիղքիլ. չաչԷլ. հնչԷլ և կայԼԷլ ցնծուԹ. *ՃայԹիցԷ ոտդայի ՚ի վերայ երկրի. Ամվ. Ք. 5: Նար. լ: *ՃայԼԷ ՃայԹիւն, և ընդ-ոստուցանԷ. Ճ. Գ: * ՅորժամՀ որոտմունք ՃայԹիցԷն. Ոռի. Է: *Որպէս մԷք ՚ի ՃայԹԷլ ոլորումն, և շղալ փայլական զգլուխ ՚ի վայր արկանԷք. Գէ. Է: *ԲարեբանուԼք ՃայԹԷին իբրու յոյժ ուրախուԹիւ. Պիս

ՃԱՅԹԵՅՈՒՄԱՆԵԼ. ն. ՀանԷլ չա-չիւնս և չառաչիւնս. մեծամեծս կոտորել բանիւ. *Որ իոսին զայ և զլեծայինան ... յա-ղագս փառաց մարդկայնոյ, և ՃայԹեցու-ցանելով ՚ի լսելիս մարգկան. Խոր. Բ. 89:

ՃԱՅԹԻՒՆ. } Թաման, անց. գ. Ψόφος
ՃԱՅԹԻՒՔ. } Strepitus, crepitus,
ՃԱՅԹՈՒՄՆ, } crepatio. βρόντημα. tonitru. πτώματα, casus. κρότος, plausus, ἦχος, echo, sonus. ՃայԹԷցն, և ՃայԹեցուցանԷլն. չայչիւն. չառաչիւն. պայ-ԹիւՆ. հնչիւն սաստիկ. լոՒԼԷրԲԼ, ֆոՒԼԷրԲԼ: *ՃայԹիւն որոտանց: Ոչ կարէ ասանել զո-լոման ՃայԹիւն. Վէպօր. գ: Պմ. ոգԼ+: *ՃայԹիւնք կարկտաբերք հրգգուԹԷց: ՚ի ՃայԹիւն վանգիլն ուռուցման պատառուԼ-լոյ պայԹման մորԹոցն. ԼքԷր. գ. 15: Մագ. ԼԷ: *ՃայԹիք և ալաւակ և ծաղք սասաիկ. Ոռի. ֆ. ա. 6: *Ջրոցն հոսմունք, և որոտմանց ՃայԹմունք... յն. անկմունք. ՊԼաս. գԼ: *ՃայԹմանց որոտմանց մեծամեծ ազ՚քան լՀԷ

ղտանել ախանջաց . փիլ. ֆ . բան : * Ճայթ_ման՝ հնչմունս . Նահայ : *Ուժգնութի Ճայթ_ման . Նար. ղբ : *Ճայթմունս առասատ.թե. Մագ. ֆֆ : *Ճայթումն ամպոյն : Իբրև յամ պոց Ճայթմանէ . Աստծ : *Բան ասեմք՝ ոչ սահնայն իրօք , զոր ի ձեռն լեզուիս Ճայթ_ման . կնար. գին : * Ամպք Ճայթմամբք , և շանթք կարկտի ապատեն քեզ . Եփ . խոս_փով : *Ցարմարէլով զրանն առ ի լսողացն հեռացումն Ճայթմամբ լսելք . Բրս. գորդ :

ՃԱՅԹԵԼ . ը . Սաստկանայն Ճայթե_ղոյ , և ցայտելոյ . * Հոսեաք լերես յարկն ծո_վու ... տեսեր զղոյն՝ որ Ճայթեալ ի ջրոյ_նոյն ի վայրկենի թե . Վահան . յոբ :

ՃԱՅԹՈՒՄՆ . գ . Սաստիկ Ճայթումն, և ցայտումն . * Ճայթմունք որոտմանց և կայծականց , և Ճայթեամունք փայլատականց . փիլ . խոսփ :

ՃԱՅԻԿ . գ . Մատակ ձի . տ . ՃԱՎ :

ՃԱՅԼ , ի , իկ . գ . լՃաղեալ մասն տրղ_մոյ . գայլ սկախասուն . լԾ աղմուա . * Որ_պէս գորտոյ ազգ , զի արեգական ի վերուստ տապացուցանելով ի ներքուէ տղմոյն ծնա_նի , և ի նմին խակ Ճայլս ողմոյն եռայ . Ան . հց . խ :

ՃԱՅՐՈՑ . տ . ՃԵՐՈՑ :

ՃԱՅՐՈՏԵՄ . եկի . ն . } Ճաւսրօմ .
ՃԱՅՐՈՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . } Obscuro , obfusco , ան . Շլայուցանել , կամ մթա_գնել , տկարացուցանել զտեսութի ջերմու_թեամբ , կամ ծորմամբ . կամ բթել զծայր . բլշակնել . * Որք վերեսս զհարկաւորագոյն դպրոյսեցէք (այսինքն զաչս) Ճայրոտեալք՝ չլսցան . փիլ. փեռահ : *Ջուսն Ճչմորտու_թե՝ առ Ճոռագայթին Ճայրոտեցին . Նո_որս . ֆ : *Դիմելքն զտեսանելիս Ճայրոտեին՝ ոչ տեսանելով զՃշմարիտ նշանն . Սահմն : *Կիսին հայկ.յողուածք Ճայրոտելոյ՝ խմանա_լեաս և զգալեաս . Սիմա . էս : * Մի արե_գակն , այլ լուսաւորէ զառողջ աչս , և Ճայ_րոտեցուցանէ զտկարս . Նո որս . ֆէ :

ՃԱՅՐՈՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Բլշակնութի_բեմութի , բթժժանք աչաց . մանաւանդ իբր կերոտութի . առչորութի՝ ի ցաւոց . այրուց . տխտ կիպանօզ . Σφακελισμός . Sideratio , membrorum mortificatio per inflammatio-nem . *Հասրի զքեզ դաղնկամբ , և տապով , և Ճայրոտութ . Աթաբ . խոլխ : * Մինչգեռ փափուկքն են (եղջիւրք եղջերուաց) , սկա_լաւ լինի իբր Ճայրոտութ յարեգակնային տապոյն , որպէս կաս բրտի ի հրոյ.Փերւիոս :

ՃԱՆ . Արմատ Ճանաչելոյ . իբր Ծան . և մանրիկ ածանցական : Տես ի բառն Ցա_բանուն . և Դաւաճան . Խրախճան . Ճակա_ճան . Տիրաճան :

ՃԱՆԱԿ , ի . գ . Բառ ռմկ . որպէս ընդ_ունարան ականի պատուհանի , կամ ականի կապիճ մատանւոյ . *Լիցի մատանին (պատ_կի) անկապ ի Ճանակին՝ առանց գրի . . . հաւատար բոլոր օվ , զի խորհուրդ է այսպէս լինել . Մալա. լՃԱ :

ՃԱՆԱՁԱԿԱՆ , ի , աց.ա . Գնոստիկոյ . Co-gnoscens. γνωστός, notus, cognitus. կոչոյ Ճանաչել , կամ տուօղ Ճանաչել . իմասանա_կան , և Ճանաչելի . Ծանօթ . * Գնոստիկոն, որ է Ճանաչական է , տուակտ , և ստիւքիրոն (գիրք) . Սահ : *Ցա_մենայն ուրեք զանուն կենացն չքնիցուցա_նէ , որ էր նոցա Ճանաչական·Ոսի. յհ. ք. 13 :

ՃԱՆԱՁԵԼԻ , լօղ , լեաց . ա . Զոր հը_նար է կամ պարտ է Ճանաչել . Ծանօթ . Ծա_նուցեալ . *Ծանիցեն Ճանաչելիքդա զանձա_նօթսն . Վէրգր. ա:

ՃԱՆԱՁԵՄ , Ճանեայ , Ճանուցեալ . ն . (լծ . լի . Հանջմփ . յն . չինօմփօ . լտ . գօյնօմփօ .)

Ճանչել . Γινώσκω , ἐπιγινώσκω . Cognosco, agnosco, novi. εἰδέω, scio . ἐπίσταμαι, peritus sum . ἀισθάνομαι, sentio, ան. իր. γνο_ρίζομαι, notus sum, noscor. Գիտել (հբր : իյոփա) . իրակէկ լինել . տեղեակ և խելա_մուտ գտանիլ . ոչ անգիտանալ զոք կամ զիմն . *Ճանաչել զաբրի և զչար : Ճանաչիմ զնոսն , և Ճանաչիմ յիսուսն : Ճանաչին զՃայն նորա . Ուստի Ճանաչես զիս : Ծանիցիք , թէ ես եմ որ ամ ձեր : Ծանեցուք , զի գաճանէ_լիս արար որ : Մինէն Ճանաչիցին ի իսաւա_րի գաճանչելիք քո : Ծանիցի ի մէջ ազգաց զուտակ նոցա . ան : *Այ միայն է զծածուկս Ճանաչել ... Այ միայն է Ճանաչել զսիրաս. Ոսի . ս . ք . 4 : * Երասխատատոս բժիշկն հոյակապ Ճանաչէր : Ամենադորոս փիլիսո_փոս Ճանաչէր ... այսինքն երևելի էր , փայ_լեր . Խոս. գբ . ք : * Որոմ անուն Ճանաչիւր անգրոնիկոս . Ճ. Բ : * Պէսք են Ճանաչող միտս ունել , զի կարող լինի ընտրութի առ_նել . Խոր : *Ճանաչողացայս զքն . Մեխ . վ :

Անսովոր է ասել իբր ռմկ . Ճանաչեցի . այսինքն ծանեայ . *Քանզի յիրենսց չՃա_նաչեցին , բարբառուին յայտ առնել զանձն . Ոսի. ս. ք. 25 .

ՃԱՆԱՁԵՆԱԼ . նոյն ընդ վ. ոտ ռմկ . Ճանչալ . * Մինոյ այնուհետև իմասաս՝ Ճա_նաչելոյ զնոցա խորհրդանիկութի դաւանու_թին . կնար. վ :

ՃԱՆԱՁԻՉ . չքի , չաց . ա . Որ Ճանաչէ . Ճանաչօղ . * Իւրոց Ճանաչչացն ծագեալ և աղբիւրքն իմաստութի . Ագաթ :

ՃԱՆԱՁՈՂԱԲԱՐ . ն . Γνωστικῶς. Scite, noscendo. Ճանաչելով. գիտելով.*Ճա_նաչողաբար ըստ մոտց բանիւքն է պարզեալ . Մագս . եիէ :

ՃԱՆԱՁՈՂՈՒԹԻՒՆ . } Ճանաչելն .
ՃԱՆԱՁՈՒԹԻՒՆ . գ . } Ծանօթութի . խելամտութի . միաք . խորհուրդ . Նշանակ . *Ըստ Ճորաս_րացէտ Ճանաչողուն ստուգահմտու թժըշ_կացն : Եւ զձեր Ճանաչողութի_նեգ կամիմ գիտել : Գիտել Ճանաչողութ որոշել զնմա_սունն յանմիսն . Փոլս : *Ի իրսին Ճանա_չուէ , իրսիհան . Երզն . ֆեր : *Ճանաչումն ևւթ էր (Լվիատանին) , յայլոց ազգացն ո_րոշելով . եզիւ . էա :

ՃԱՆԱՁԱՐՀ , ի , ացս . գ . Օձոյ . (լծ . հետք. ոտն.) Via, iter. πορεία, πόρευσις, ὁ-δοιπορεία , profectio, itio . διόδος , via per quam transitur. διάβημα, transitus, gressus . διατριβή , commoratio , conversatio. ռմկ . Ճամբայ . պ . Ճէյբար . ար . վէնպոթ . որպես և թ . էօլ . Ուղի սպահեա . ուահ . շաւիղ . միջոց և տեղի անցից և գնացից . և Գնացք . ընթացք . անցք . նմանութեամբ՝ կեանք . քաղաքավարութե , կարգ . օրէնք . օրինակ . հպանակ . ան . * Ճանապարհ հրից աւուրց : Տալ նոցա պաշար ի Ճանապարհ : Եղեմէլիք զՃանապարհ ձեր : Ցաչերսցեն զՃանապարհս քո : Պահել զՃանապարհս ծառայն կենաց : Ճանապարհ զարքսնի գը_նայուք : Միա եգեալ Ճանապարհին : Սակ_ակն ձեպել ի Ճանապարհ : Հորդեցէք զը_շաւիղս , գործեցէք Ճանապարհ ժողովրդեան իմոյ : Ճանապարհ նորա առ մեզ է (այս_ինքն անցանել ընդ այս) . ան : կամ *ի Ճա_նապարհի մեղաւորաց նա ոչ եկաց : Ճա_նապարհ մեղաւորաց կորիցեն : Ուսուցից ան_օրինաց զՃանապարհս քո : Ես եմ Ճանա_պարհ , և Ճշմարտու , և կեանք . ան : * Ան_հարին է՝ որք յառաջումն լծակռուին , կարել Ճանապարհաւ և կոփգաւ յառաջ երթալ ի կատարած . Բրս . ոչ : * Եթէ անցցէ նա ըստ Ճանապարհ ամուսնութե ի մոյ . Եփ . եւ :

ՃԱՆԱՊԱՐՀ Ա ՈՒՆԻ . Երբեմն է Ճանա_պարհորդել և երբեմն Ճանապարհ հորդել , ճամբա ընել . և ճամբա բանալ . * Ճանապարհ արար ի վերայ լսի.Ցոբ . լ . 12 : *Ճանապարհ արարէք այնմիկ , որ նստի ընդ արևմուտս . Սղ . կե . 4 :

ՃԱՆԱՊԱՐՀ ՀՈՐԴԵԼ . Տ . ՀՈՐԴԵԼ :

ԳՆԱԼ կամ ԵՐԹԱԼ ՋՃԱՆԱՊԱՐՀ . ԸՆԹԱ_ՆԱԼ կամ ՈՒՆԻ ՋՃԱՆԱՊԱՐՀ . ևն . Տես ի բայս անդ :

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԳՆԱՑ . Տ . ՃԱՆԱՊԱՐ_ՀՈՐԴ . * Որդիք այլոյ Թևին՝ Ճանապարհա_գնացք ընդ նեղ և ընդ անձուկն . Մթ. ֆէ :

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՃԱՆԱ_ՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ . և ՈՒՂԵԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ . * Ճարաւեցաւ , և աշխատեցաւ ի Ճանապարհագնացութէն . կնր. գին : *Ճա_նապարհագնացուն յարիւք . փիլ . յոբ : * Երկուց աւուրց ունել Ճանապարհագնա_ցութէ . Նահայ : * Ջբարւոք Ճանապարհա_գնացութէն արարին սկիզբն . Ոսի. ֆսի : *Ա_ռաջի գրացն անապր առաքինորդ ասացն՝ ըզ_Ճանապարհագնացութէ նոցա ցուցանելով զկոյսութէն . Թէոդր. խոս :

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՒԱՆ . ա . Որ գաւէ և սպանանէ զոք ի վերայ Ճանապարհի կամ զՃանապարհորդն . *ՋՃանապարհագաւն ի տեղւոջն սատակել . Ոսիֆոր :

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՊԻՏ . կցի , ցոց . ա . Շմ_օծնյ . Comes itineris. Ընկեր Ճանապարհի . ուղեկից . Ճանապարհորդակից . զուգընթաց . Էգբաղ , այագգաղ . *Ճանապարհակից է՝ այ հրեշտակ . փիլ . լին . ֆ. 95 : *Հանդերձ բարի Ճանապարհակցաւս . Աթաբ . Ալբ : *Ջանձն քո արայ ինձ Ճանապարհակից.Կա_մաց : *Ցակորայ Ճանապարհակից վարդ.ին : *Ջերկուսդ պարտ է Ճանապարհակից առ_նել առ վերին լեառնն . Լմբ . ոչ : * Տայ Ճանապարհակից իւր Հօտին զնաքուն ա_րքեն . Ը. ա. ի. է. իբր Թոշակ :

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՊԻՏԻՑ . կցոյ . ՃՓ.*Ամփո_ծոյ. Bivium. կիշք Ճանապարհաց, ուր միա_նան այլ և այլ Ճանապարհք , կամ պողոտայք. Ճամբա բերան , գլուխ. իսկ կամ բերան ծա_ղոյ . յն . և լտ . ասի երկուղի . * Տեսէք ուստի կոչեցարուք . ի Ճանապարհակցայ . և այն զի կաղք եա՝ և հաշմք եիք հոգւովք . Ոսի. ս. ֆ. 16 : *Ի փողոցս , և ի հրապարակս . և ի Ճանապարհակիցս զնոյն նշան կանգնէր . Ագաթ : *Ջհինեանոսն կոչել ի ցանկոց , և ի գոհանից , և ի Ճանապարհակցայ . Սարփ . յօբ . ա : * Ձոգաս եկայ ի Ճանապարհա_կիցայն պողոտային . Ճ. Ա :

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԿԱՑԻՄ , եցայ . յ . Συνο_δέυω, συνοδοιπορέω . Itineris socius sum , una iter facio, comitor . Ճանապարհակից լինել . ուղեկցիլ . *Մի Ճանապարհակցես_ցուք այսմ ամբարիշտ Թագաւորի . Խոր . ֆ . 15 : *Երեսային յեմմաուս . և Ճանա_պարհակեցաւ նոցա յն : Կղէոպայ , որ ի գեղն եմմաուս Ճանապարհակցեալ ընդ քեզ : Ճանապարհակցեալ պօղոսի (զուկաս) յամենայն վաստակս քարոզութե . Սնոս . յոբ : ՃՃ : Հ . լիւէ : *Ոչ միայն Ճանապար_հակցելովն , այլ և հարցանելովն ծանոյց զսէրն . Ոսի . յհ . ա . 17 :

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԿՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Συνο_δία, διου, δος. Comitatus, conjugatio. Ճա_նապարհակցելն . ուղեկցութի . և Ջուգընթացութի . միաբանութի . *Ձէ ինչ օգուտ քեզ ով Թագաւոր՝ Ճանապարհակցութի_նէդ . Ճ. Ա : *Ջանմոլորից զՃանապարհակ_ցութիս . Աթաբ . ոչ : * Մի Ճանապարհակ_

ցուելի ունին ի քաւութիւն։ Ցիւրեաց Ճանապարհակցութիւն խելագարեալ զարհուրիվք։ Սարգ. ա. պ. է։ լխ. ոգ։ *Հրաշալի փառաբար զգուշին յորեգական անկեալ առանէաք, զի ձէ էր Ճանապարհակցէ ժամանակ։ Դիան. ի։

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅՆ. ք. Ես τῆ ὁδῇ, ἐπί τῆς ὁδοῦ. In via, per viam, via. Ի Ճանապարհի. ի վերայ Ճանապարհի. առ Ճանապարհաւ. ընդ Ճանապարհ. Ճամբան, Ճամբէն. էօլթա, էօլքան. *ՋՃանապարհային ձեռագիր, կամ գնացուցք, ոչ խոտորեսցուք։ Անկան վիրաւորեք զՃանապարհայն։ Փրկեաց զմեզ ի պատերազմելոյ՝ զՃանապարհայն։ Ջի՞նչ վիճակիք զՃանապարհայն։ Մինչ խաբէր ընդ մեզ զՃանապարհայն. Որ. է. 27։ Թուոց. ի. 22։ ա. ի.գ. ծէ. 50։ է. ԼԷ. է. 31։ Մրկ. է. 32։ Ղկ. իէ. 32։ *Մինչդեռ զՃանապարհայն երթայր. ՁԳ. ի։

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՁՈՁ ԼԻՆԵԼ. Ցուանել զՃանապարհ. Ճամբա ցցնէլ. յն. առաջի գնել զՃանապարհ. *Ճանապարհս ցոյց լինի մեզ, թէ որպէս պարտ և պատշաճ իցէ հնազանդ լինել մեծաւթեւ ածուվեանն. Կոչ. է։

ՃԱՆԱՊԱՐՀ'ԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճանապարհագնացութիւն. Ճանապարհորդութիւն. *Կամովին եմ Ճանապարհերթութեամբ յաղագաւն. Նխս. Յոբ. իէ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴ. ի. ազ. ա. Ὁδοιπόρος. Viator. Ճանապարհագնաց. ուղեգնաց. ուղևոր. ուահաորդ. Ճամբորդ. էօլթի. ասհըլ, ուեհվէր, ուեհվիուբոր. *Ճանապարհորդք իսմայէլացիք գային ի գալոսա գէ. Ծն. իէ. 25։ *Հասանիցէ քեզ իբրև զչար Ճանապարհորդ աղքատութիւն (կամ ի վերայ քո իբրև չար ուղևոր անանկուճ). Առակ. ը. 11։ *Վասն Ճանապարհորդաց, և նաւորդաց. Ած։ *Ընդօրութ է Ճանապարհորդին ուղղորդ գնացքն. զի զՃանապարհորդն աւազակք վնասին. Խոր։ *Աղքատք և անանկք իբրև Ճանապարհորդք նայրաշ. խարհիք. Սարգ. յի. ը։ *Աղեգակին. . . երկնային Ճանապարհորդ. Պիտա։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ, ի, ազ. ա. Որ ինչ սեպհական է Ճանապարհորդի կամ Ճանապարհորդութեան. *Ճանապարհորդական (հմայք) է, յորժամ մեկնեացէ ոք ըզկնի հանգիպեսցուն ի Ճանապարհի. Նանաս։

Մերթ որպէս Արտաքին, հեռաւոր, ցիր, ծաւալեալ ի գուրս ընդարձակ. Διεξοδικός. Diffusus. *Ջլուտ մասց տեսականին լքուելն զՃանապարհորդականն արգասան աշխեհառուելեան. Դիոն. էտի. ա։ Ուր գրէ Մոփսիա. *Ճանապարհորդականք աշխուութիւնք են՝ի ձեւն երևելեացս ընդարձակականգուն իրաց ցուցմունք իմացակնացն։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορικόν. Cursus. Ճանապարհորդութեան. ընթացք. գիմեցուն. *Թևաւորուն ցուցանէ զվերամբարձակութն արուեստի. զերկնայինն և առ ի վերն կոյս Ճանապարհորդականութիւնն. Դիոն. էրի։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԻՑ. տ. ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴ. *Ճանապարհորդակիցք իմ բերին զքս մինչև. ասաց։ Խնդրեն Ճանապարհորդակից, և ոչ ոք ե՛ որ երթայ. Վրք. հ. ։ Մագ։ * Ճանապարհորդակից լեր ծառայից քոց. ՃՍ։ * Ճանապարհորդակից (առ. Ճանապարհակից) եղև նոցա ի սկզբանէ եղից նոցա յերբուսազէմ. ԻԳ։ *Խնդրեմք զքոյ վերթակցութիւնդ և զՃանապարհորդակից լինելն. Խոր։ *Առաքն եղբ նոցա Ճանապարհորդակից. Ռոմ. ծգ։ *Ա յսոցիկ մեռոց Ճանապարհորդակից գտաք. Շ. ա. յհ. իէ. այսինքն ձայնակից՝ ըստ յն. ոՃոյ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑԵՄ. եցի. լ. Ὁδεύω, διοδεύω, ὁδοιπορέω. Viam vel iter facio, gradior, permeo, transeo. Գնալ ի Ճանապարհ ուրեք. ուղևորել. ուղի հատանել. անցանել. երթալ յառաջ խաղալ. *Մամռացի ոմն Ճանապարհորդեալ եկն ընդ նոյն առ նովաս։ Ի նաս հնեալ ոք՝ ընդ ամենի ալիս կամիցի Ճանապարհորդել. Ղկ. ի. 33։ Իմ. ի. 1։ *Ընդ յոի Ճանապարհորդեալ՝ ի գլուխ լերինն եկցուք. Սարգ. է. գ. է։ *Ճանապարհորդեա առանց յամս դառնալոյ. Աճաք. հիբ։ *Ճանապարհորդեր ի սինայ լեռնէն. Վրք. հ. ի. * Որք նախաշաւիղ Ճանապարհորդէն որբուվեր ի Աշմարիա բարեն. ՁՀ. ի։ *Ճանապարհորդեալ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս. Պիտ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԻՄ, եցայ. յ. Նոյն ընդ վ. * Ցուղի ունկեալ Ճանապարհորդեցան. Փիլ։ *Ո՛չ այսուիկ հնազ են ի մէնջ հրեշտակք. զի ոչ կարօտին՝ որոց մեքն. ապա ուրեմն որչափ նուազից լինիցք կարօտք, այնքան առ նոսա Ճանապարհորդիլք։ Ի մէջ գիշերի Ճանապարհորդի, և ընդ գետ անցանէ. Ռոմ. յհ. է. 34. 37։ *Մերայն Ճանապարհորդեսցի, և փափագեսցէ յառաջ գադիմուելը։ Աճաք. ոպ։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποδημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԻ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποδημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποδημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποδημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποδημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποδημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποδημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποδημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁδοιπορεία. Profectio, iter. ἀποդημία, peregrinatio. Ճանապարհորդելն. Ճանապարհագնացութեի. ուղևորութի. գնացք. անց. Ճանապարհ. ուղի. Ճամբորդութի, Ճամբայ. էօլճուլուգ, էօլ. *Վասն Ճանապարհորդութեան. Ած։ *Ճանապարհորդեցաւ ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեզայ. Խոր։ պրգ։

ասի. ՃՃ։ *Ապաւակեցին զծնեսան պղնձի թաղթով, և Ճանդոք արծուոյ պատուեցին զորովայնն. Հ=Ց. ին. ՃՁ։ *Հանին զնուա երկաթի Ճանկօք ի հոյնուփսոփ. ՃԼ։ *Ջգեաղ զՃանկ երկաթի կալան զնալոփ. ՃԼ։ *Միեղջերու, որ է մեծ գազան, և ի վերայ ոզին Ճանգ. Խոր. Ց։ *Ճանկեալն որպէս գայլոյ. Վահան. հղ։

ՃԱՆԿԱՈՑ. Նոյն ընդ գետնի փիճի. սանավոար ընդդէմ. յն. խոխիբէրէս. Բժվրն։

ՃԱՆԿՁԱՆԿՈՑ, ի, ազ. ա. Ոյր քաղամ են Ճանկք կամ Ճիրանք, մեծ կամ փոքր. *Որպէս սիզ Ճանկճանկոտ. Վահան. հղ։

ՃԱՆՃ. կամ ՃԱՆՃԻ. ի. իզ, կամ ոց. գ. Musca. Միջատ անաւ թռչունական բազմատեսակ. որպէս և մրջիւն թևաւորեալ, մժեղ, պիծակ, մեղու ապգի ոզդի. ինէ, ղիւդա, ղիւե. *Ճանճք մեռեալք զաղտացուցանեն զիւղս անուշունս։ Ճանճք գարշեցուցանեն զիւղ. ԺՂ. ի. 1։ Ա՝ որ. ՃՁ։ *Նա և չքաւոքն զկծեցուցանէ զմեզ, լուռիկ, և Ճանճիւ, և մժիւով եծնի։ *Ի Ճանճոց և ի պիծակաց չիմեալս Վրք հղ. իէ։ *Խորհուրդք նման են Ճանճոյ. Վրք հղ. ի։ * Ի Ճանճոց կիսակրին, մինչև կարիցեն թռչիլ, և որալ զկերակուրս իւրեանց. Մեխ. վ։

ՃԱՆՃԱՁԱՆԱՆ. ա. Ոստի ի բաց հանեալ իցեն Ճանճք և մեղուք անկեալք. *Թէ ի կենդանի մեղուանոց, եթէ ի Ճանճահանած. կանո։

ՃԱՆՃԱՃԵՐՄԱԿ, ի, ազ. ա. ՃանՃկէն. որ գոյն է պիսակ, սեաւ և սպիտակ իառն. էդէէ, ոգրաչ. * Ճանճաճերմակ երիվար. Մագ. ւէ. ՃՁ։

ՃԱՆՃԵՆԻ, նոյ. գ. *Նման են չար խորհուրդք Ճանճենոյ, որ մնանեն ի տուն. Վրք հղ. ի։

ՃԱՆՃԻԿ, ՃԿի. գ. Myiodes, μυῖα. Myiodes, musca. Ճանճ փոքրիկ և չնչին։ Առանձին անուն ձուլածոյ Ճանճի մեծի, զոր պաշտէին յակկարոն և յայլ տեղիս որպէս չծծ Ճանճից. զոր յիւէ և պլնիոս. *Հարցէք ի բահսող զՃանճիկ ծծն ակկարոնի. Ֆ. ԼԳ. ա. 2=16։ * Ի գաստասան մնեալ ակկարոնեան Ճանճիցն. . . ասէ, Ճանճիկ ի ձոխ առիւծուց ծամելիս այլ մի մնաներ. ևն. Մագ. է։

ՃԱՆՃԻՒՆ, կի՛ գ. գրի և ՃԱՆՃԻՒՆ.

ՃԱՆՃԻՒՆ. ՝ իբրու Ճանճերն, այսինքն ՃանՃկ՝ (կամ ՃանՃիւրն. ըստ յն. ՃանՃի. ք.) *Շարժեացէ տէր զՃանճիւնն, որ տիրեսցէ յայնկոյս գետոյն եգիպտացւոց. Ես. է. 18։ *Չի և մժղուկ և Ճանճիւն ի նմանէ՝ (ի ջրոյ) ծնան. Գր. փ։ *Շինչեսցէ տէր՝ Ճանճիւնն. ընչեսցէ ասէ, տէր Ճանճիւնն և մեղուին. Գե. ես։

ՃԱՆՃԻՒՆ. Որպէս ումկ. ՃանՃիւ, ՃանՃեաւ. այսինքն ՃանՃկք, կամ ՃանՃկ կեաք բարձոյք զան ի հոյոյ. *Ո՛վ բերան հայհոյիչ, յորժամ հասանի օր մահուան քո, յայնժամ դնեն Ճանճիւնն հրեղէն ի բերան քո, և քաղչեն ի գեհենն. Նէր. ։րչ։

ՃԱՆՃԻԿԻՆ, ենի. Տ. ՃԱՆՃԱՃԵՐՄԱԿ. *Եհ էր ձին գունով Ճարտուկ ՃանՃկէն... գնոյն կերպարան Ճարտուկ ՃանՃկէն. Բաւ. է. 20։ *ՃանՃկէն Ճարտուկ և աչխատաժամի. Գնդ։

ՃԱՐ. ոյ. ոց. գ. Ἀριστον. Prandium. լայնաբար՝ ἄρτος, φαγεῖν, πότος, συμποσιον, panis, comedere, convivium. ա. Չ.Ի, լաչի. կերակուր կամ սեզան՝ ի միջօրէի. Ած և յաւետն. և առե

լսախի՝ ՝էբոխոս։ * Արտարի ինձ Ճաշ մեծ։ Թողուլ զՃաշն քո։ Տայր զՃաշդ՝ի գուբան ա-ռիւծուց։ Առնիցես Ճաշ կամ ընթրիս։ Կոչիլ զՃաշան՝ի Ճաշ տիկնոջն։ Յարեաւ Թագաւորն՝ի Ճաշոյ անտի։ Կերիցէ Ճաշ յարքայսն լեթէ. ևն։ * Ի Ճաշ Թագաւորի երթալով ոչ է պարտ հոգալ, Թէ զինչ ուտիցէ։ Մէնի։ չ։ * Ճաշ ընդունելութենէ, կամ հարսանեաց։ Առ՝ի Ճաշոյ իւրոյ հա-մար։ Ճաշք և ընթրիք։ Վայելեցուք պա-տուասիրութիւ Հաշոյն դիտնեսեայ։ Մանր։ Նոր։ Վրէ հդ։ Ոսկ։ Նոննոս։ * Ճաշք զՃաշս ունիցեն, և ընթրիք զընթրեաք անցանիցեն. Ոսկ. ՟. գ. ֆ. 16. յն. Ճաշատաւօղք։

ՃԱՀՈՑ ԹԱՄ. որ և ՃԱՀԱԹԱՄ. ՝Ωρα ἀρίστου. Hora praudii. Ժամանակ Ճաշե-լոյ, որպէս երրորդ և վեցերորդ ժամ առաւ-ջեան. ուստի և ժամերգութիւն որ յայնմ պահու՝ զնոյն անուն կուէ. որպէս և գիրքն ընթերցուածոց պատարագի՝ որ առ նոսա-նեաք Տօնականք կոչէր, առ մեզ Ճաշոց ասի-։ Ընթիցուք՝ի առն, զի Ճաշոյ ժամ է. Դան. ֆֆ. 13։ * Ահա ժամ Ճաշոյ է. Հառ. ԺԴ. 14։ * Ժամանակ Ճաշոյ. Ճ. Ա։ * Ժողովէր ամենեցուն՝ի ժամ Ճաշոյն։ Զկնի եկեալն Ճաշոյն. Բրս. հդ։

Ի ամենական ոճով ասի իբր ՟. * Բժիշկին՝ առաւօտուն տայ զդեղն, և յիրիկն գնայ, այլ Ճաշոյն յերկուան գայ՝ տեսանել, Թէ օ-գուտ եղև դեղն. այս է պատճառ, որ Ճա-շոյն զգործս առաւքեղոյն կարդամք. Տօնակ։

ՃԱՀԱԳՈՐԴ, ի, աց. ա. ՝Αριστοποιός-μενος. Որ Ճաշ առնէ. կոչեսուէր, և կոչ-նական. Ճաշօղ. * Զաղմէն կին Ճաշագործացն տէս. Ոսկ. ՟. ֆ. 17։

ՃԱՀԱԺԱՄ. ու. գ.(սիրս. լսչ.) ՝Ωρα ἀρίστου. Hora praudii, meridies. Ժամ Ճաշոյ, կամ Ճաշելոյ. օր Ղասարակ. ՟ե-օ-բուան հայի ապէն, ՟ե-օգր. * Յաւուրսն մինչև ցՃաշաժամ. ֆ. ԼՓ. իֆ. 15։ * Եկեալ զՃա-շաժամուն՝ի տունն. Վրէ հդ. իֆ։ * Մինչ-դեռ Ճաշաժամուն՝ի սեղանն էին. Լ.ապ.ֆ։

ՃԱՀԱԿ, ի, ոց, և ոյ. ֆ. (որպէս Թէ Ճաշիկ իմն։) Գեւստ, γευδμός, γεῦμα. Gustatio, gustus, esca, cibus, edulia, sa-por. Տեսութիւն Ճաշոյն, այսինքն կե-րակրոց և՝ընկերելոց. Ճաշակուսիս. կերա-կուր, ըմպելի. Համ, և փորձ. Նշանակ. համթես, յաշիւ. ՟ե՟ւէ, ՟ե՟ւ՟ե՟, փափ. * Ի նոր Ճաշոյն վայելեցուցեն Առ ամենայն հանգերձեալս Ճաշակաց։ Զգեղեցիկ բանին այ Ճաշակս Ճաշակիցին։ Ա.յսոքիսի Ճաշակս քաջաստուածութիւն ասեղծոյ ներկաց. Իմ. ֆ.ե. 3. 20։ Եբր. ՟. 5։ ՟. Ի. ֆֆ. 18։ * Կերպա-րանաքն՝ յորմէնոյն ՟ե՟նայ Ճաշակել, բայց Ճա-շակօքն՝ի ձէ ոն ընտրոզացն կշռասցեալ յան-դիմանի. Կ.ս. ՟. * Ճաշակ նորա ոչ ըմբռն դառնացուցանէ. Մծբ. ՟. * Ճաշակաւն քաղցր և ՟ե՟մչ. Շ. իոյբ։ * Ասէ պատ-ուոյն խոտորուածս կերակուր զառօրեայ Ճա-շոյն. Ճ. Ե։ * Ընդ քաղցրաւե՟նեսց Ճա-շակաց։ Ընդ քաղցրութեան Ճաշակ։ Ճաշակն պտղոյ առաջին փայտին։ Ճաշակ ՟ե՟ղջուր։ Ճաշակդ լուսոյ՝ Նոր։ * Ընդգէմ մանկաւարք Ճաշակին՝ զոր ընկալաւ մարդն։ Աճատանալ՝ի Ճաշակ միւսոյ։ Շ. Նթ։ * Ալդ դեռ ևս տակաւ ինչ Ճաշակ է առաքինակայ տանջա-նացն։ Ուսոյց գէտնոյն զՃաշակս Ճայնի իւ-րոյ. Ճ. Ե։ Իւրս. հդ։ * Ճաշակօք սիրոյն կենդանուեցեալ. Ցճխ. ՟. * Իկուն՝ի բանս իւրում էր Ճաշակ պատեանն գաւեթայ. Եփր. համաբ. որ հայի և՝ի յաղորդ ՟ե՟ղ։

ՃԱՀԱՆ. Κύαθος. (լծ. գաւաթ.) Cyathus. τρυβλίον, catinus, patina. χοτυλη (լծ. կճղակ.) cotyla, sextarius, ևն. դաղմ. լսչ. Բաժակն, և ամենայն անօթ՝ յորում պահին կամ որով բաժանին իրք մատուռա-կեալք. գաւաթ. գաւգէ, ե՟ռաթ, Ե՟ռա, պոր-պագ, ևն. * Զառատս, և զՃաշակս, և զը-նուիրանոցս. Ես իՀ. 29. ՟. 16։ Թագաւ. ՟. 7։ Եբէ. ՟. 19։ * Ճաշակ մի իւղոյ։ Ի Ճաշակէ անտի իւղոյն. Ղ.ա. ՟. 10, 12. 15. 21. 24։ * Ոչափ Ճաշակաւ զՏոնին չափեն արգասիս։ Ճաշակաւ միով զՏով չափել. Ա՟ սրս։ և Մարկ. ՟. ԺԱ. յ.ՀՀ։ Իսկ Զա-՟. 14։ * ԶՃաշկան ոսկիս ՟ՠ, իսմ զկոնքաձև բազմակալ Ճրագաց։

ՃԱՀԱԿԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Որ ինչ անկ է Ճաշակելեաց և Ճաշակմանն. * Հիւթոյն Ճաշակականքն կոչեցեալք որակութիւք. քաղցրութեի, ևն. Նի.ա. ՟ն։ * Յորժամ ըզ-լեղոյ ոք զանոն բերէ, և զՃաշակական մասն կենդանւոյ. Դամասկ։

ՃԱՀԱԿԱՊԻՏ. Տ. ՃՃՀԱԿԱՏ. Սնոդեւ. պոս. Conviva. * Ընդ ոյրք եղիցին Ճաշա-կակիցք քո. Սիրաւ. ՟. 22։

ՃԱՀԱԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ձգայարան Ճաշակելեաց. բերան. քիմք. Ճաշակելիք. * Մեղուն քաղցրացոյց զՃաշակարանն. Ան. ՟ոբ։

ՃԱՀԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գեւստ, γεῦμα. Gustus, esca. Ճաշակելիքք, և Ճաշակ. Ճաշակաւմն. * Հոգւոյն և Ճաշակաւորու-Ճաշակաւորութեն Համ. փիլ. իմաստ. Ն ոյլաբ։ * Ունէր և զՃաշակաւորութիւն. այլ միայն ըզ-հարկաւորսյ. Եփէ. Խոսէ։ * Կոչելով՝ի խրախճական Ճաշակաւորութիւն։ Դարմա-նուանքն ընձեռէին զսպղոյն քաղցրաՀամ Ճաշակաւորութի. Պիտ։ * Ջհամոյն Ճաշակա-ւորութ. Ցհ. իմ. ԵրԼ։ * Մոանեն ընդ բե-րան հանդամ Ճաշակաւորութիւք. Եփր. Եփ։ Ն վ՟ե. յոբ։

ՃԱՀԱԿԵԼԻ. ըոյ, լեաց. ա. Ուսոե-լի. զգալի. և կերոյ. Ճաշակօղ. * Զառ-մեզ պատուականն, և ասկատուց Ճաշակե-լիս. Խոր. ՟. 78։ * Զգալի լոյս Ճառա-գայթեալ. յոյժ՝ զղրեգեանին աչից մերոց Ճաշակելի առնէ. ԼՓ. ա՟։ * Ըստ ընդունե-լեացն և Ճաշակելեացն կամաց. Ոսկ. տիտ։

ՃԱՀԱԿԵԼԻՔ. լեաց. գ. Գեւստ. Gus-tus. Իսկ՝ի սբ գիրս՝ Αἰσθητήριον. Senso-rium, sensus. Զգայարեի Ճաշակոյ. որ և ՃԱՀԱԿԱՐԱՆ. Ճաշակաւորութեի. Ճաշակե-լութեի. զգայե։ Որոց Ճաշակելիքն կերպի են։ Ճաշակելիք սրսի իմոյ հեծէ. Եբր. ՟. 14։ Եբէմ. ՟. 19։ * Ճաշակելիք սրսի՝ բերան քաղցրեին. Մ՟ե. Եբէմ։ * Ճաշակելեաք առ՝ի պարկեշտութեի. ՃՀ՟. ՟. * Հոտոտելիք, Ճաշակելիք. Խոսր։

ՃԱՀԱԿԵԼՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. Գեւստ. * ԶՃաշակելութեի, զհոտոտելութեի. փիլ. իմաստ։

ՃԱՀԱԿԵՄ. հցի. ն. Գեւսաւ. Guste, degusto. Առնուլ զՃաշակ ուսելեաց կամ ընկելեաց. Ճաշել. ուսել. առնուլ զկամ՝ և զոհտ, կամ զդիրք. համթես ընել, ոսթել. ՟ե՟ել. Ե՟ոյլ ալ՟ոգ, Թոմ՟ոգ, Նաալ Ե՟մԹ, Ե՟լԹ՟ե՟ն. Բեր. Թաս. * Ճաշակել՝ի չիկաեանէ։ Ոչնինչ Ճաշակեմ։ Ոչ Ճաշակեաց Հոց։ Ճա-շակեցի ոսկաս մի՝ի մեղուս։ Ճաշակե-լով Ճաշակեցի ոսկաս մի մեղու։ Ճաշակեաց զՀուն գինի եղեալ։ Ճաշակեցին յերկինա-ւոր պտղոյն։ Ոչ Ճաշակեացեն զմահ։ ևն։ * Ջմանկունսն իսկ միոչև ցամս ութե-ասասանց ամենեին՝ի գինի ոչ Ճաշակել։ . . և յետ այսորիկ գինով իսկ Ճաշակել չսփա-ւոր մինչև յերեսուն ամսն. Պղտ. օրին։ ՟։ * Բհրման Ճաշակէ. Ցճխ. Լ՟։ * Ոչ Ճաշակե-ցին զաչխարն. Նէէ. ե՟։ * Նին և Ճաշա-կեայ զմոյզ կուլթս մեր. Մ՟ե. ՟։ * Ճաշա-կել զՀաւուածս, կամ զպատ. Մանր։ Ն ոսկ։ * Ունէք՝ որով Ճաշակեցին զՀոտ նեխոյ. Ոսկ. յհ. ՟. 17։ * Ճաշակեացեն զօրհնապրութիւն։ Ճաշակեսցուք և մեք պատուիրանս այ. Նոննոս։ Շաբ։ * Ճաշակեսցե զդաթէ փո-խարինին իւրոյ. Եփէ. համթես։ * Յուվով խա-տոնէ Ճաշակեցին. Փիւ. ՟. բան։ * Ճաշակե-ցին՝ի գիտութիւն այ. ԼՓ. իմ։

Գաանի և ՃԱՀԱԿԻՄ, իբր հասարակ բայ ըստ յն. ոՃայ. * Բժիշկքն՝ի խիւսե և՝ի դեղոյ զոր կազմեն հիւանդաց, նախ ին-քեանքն Ճաշակին. Տօնակ։

ՃԱՀԱԿՈՐ. ի, աց. ա. կերօղ զՃաշ. * Ճաշ, և Ճաշակեր. Թագաւորութի, և Թա-գաւոր. Վրէ. դան։

ՃԱՀԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Գեւսա. Gustandum do. Տալ Ճաշակել. Չամբել. մատուսակել, կերակրել. * Ճաշակեցոյ ինձ յիփեալ չկամեանէդ. Փիւ. ՟. 170։ * Ջփիրան Ճաշակեցուցին յարիւն խաղողոյ. ա. Ա՟. ՟. 36։ * Քանիցս Ճաշակեցոյց զքեզ. Մ՟ե։

ՃԱՀԱԿԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ տայ Հաշա-կել. մատուսակիչ. պատճառ կամ առիթ. * Նովև կայէն ագամայ որդի Ճաշակեցուցիչ չարչարանաց. Եփէ. Ծն։

ՃԱՀԱԿԻՑ, կցի, ցոյց. ա. գ. Սնոդեւ. պոս. Conviva. և παράσιτος, coenarum ad-secla. որ և ՃԱՀԱԿԱԿԻՑ. Սեղանակից. * Ջմեզ զամենեսեան Ճաշակիցս արար Նմին չարչարանաց. Եփէ. հայր Ներ։ * Սկզանա-կից լինել Նմա և Ճաշակից (կամ Ճաշակա-կից). Ոսկ. յհ. ՟. 13։ * Տեսանէ զՃաշա-կիցսն զՀես երթալ. Ոսկ. հրգբ։ ՟։ * Ոչ կամիր ամենևին ուսիք Ճաշակից լինել. Վրէ տսկ։

ՃԱՀԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Գեւստ, γεῦμα. Gustatio, degustatio. Ճաշակելն, իբն. Ճա-շակ և Ճաշակելի ինչ. * Լիցի ինձ Ճաշա-կումն անմահ խորհրդոյս՝ի ժառանգութի երկնաւոր որդեգրութեանն. Եփէ. ՟։ Ցա-զագս ոչ՝ի դեպ ժամու Ճաշակմանն. Ցհ. իմ. ԼՓէ։ * Խոր Ճաշակումն սահու արբի։ Ի Ճաշակմանէ սահաւոր պտղոյն. Նոր։ Շաբ։ * Փութան հասանել՝ի բաղձալին և՝ի յոյժ ախորժելի Ճաշակումն, որ կայ ինայ միշտ. Ցճխ. ՟։

ՃԱՀԱՍԵՂ, ի, կիՠ ղի, ղոյ. } Տեղի Ճա-
ՃԱՀԱՍՈՒՆ, ոան. գ. } Հչելոյ. սե-
ՃԱՀԱՍԱՆ, ի, ոց. } ղանատուն. սեղան. բաղնիական. * Ի Ճաշատեղս (կամ՝ի Ճաշասատեղս) Նոցա Հայեցան. Եփէ. ՟։ * Ի գալ լեկեղեցին, և՝ի Ճաշատունն. Վրէ հդ. Իէ։ * Մոտաներ՝ի Նեղքս՝ի Ճաշարանն. Պամ. ոչխս։

ՃԱՀԵՄ, եցի. ն. Ἀριστάω. Prandeo, vescor. Ճաշ կամ Հաց ուսել. Ճաշակել. Եոյլ կի գուլուգ Հանճաշը էնգէ, Թամ էնգէս. * Ամենայն երկիրն Ճաշէր։ Մուտ ընդ-Ճա՟ տունն, և Ճաշեալ։ Ճաշին ընդ նմա։ Եկայք Ճաշեցեք. ևն։ * Լուան՝ Թէ անդ Ճա-շելոց է. Ցն. խ՟. 25. (այսպէս լսե օրի-նակքն Հյ. որպէս և յն. բայց ունիք գրեն, Ճաշակելոյ է։) * Ճաշել ընդ նմա յօթևա-նին. Փարպ։ * Ցանկացաւ Ճաշել Թուզ, և ոչ Ճաշակաց. Վրէ հդ. Ե։

ՃԱՀԻՄ, հցայ. հ. Նոյն ընդ վ. * Հերակ-լէս կոչեցաւ եղեաՃաշակ, քանզի բոլոր ե-զամն Ճաշեցաւ. Նոննոս։ * Ընդ քո եղբարս յորժամ Ճաշիս, խնդնեալաւր մէ կորացիս. Կրպ. ոթ։

ՃԱՀՈՑ ԹԱՄ. Տե՛ս՝ի բառն ՃԱՀ. և ՃԱՀԱԹԱՄ։

ՃԱՀՈՒՄՆ. գ. իբր Ճաշակումն. * Տարա-ժամ Ճաշումն պատչին. Ագէսոպ. ՝ի Հրբ։

ՃԱՊԱՂ, ի, ից. ա. գ. լծ. և նոյն ընդ Ծաւալ. որպէս ծաւալումն, և ծաւալեալ. *Դարձան ջուրքն ընդ Ճանապարհ Ճապաղ գնացից իւրեանց. Եփր. յես: *Ճանապարհ իմն և Ճապաղ եղև անկարգութեան. յն. հեաեղողութիւն. ակολουθεία. Ոսկ. Եփես. ը: *Ջրոլական և պարած և Ճապաղ ուներ գնացս. Վրդն. ծն: *Թէ զբազմասեռն գնդաձև տեսանես, զօրանայ տուն պարզից. և Թէ Ճապաղ, նուազուածի պարսից, և յալեուածի հայոց. Ընդ: *Ոչ սրով խոցէ, և ոչ արեան Ճապաղս առնէ. Ոսկիփոր: *Արեան Ճապաղիլք ընուին զաշխարհն ամենայն. Առ. գ. 14: Իակ լ յիւ. ագ. ծը. *Հայի ի վան իմ արեանՃապաղ ձեռանն. իմն իբր բարդ, ունօղ զարեան Ճապաղիս, կամ պրիւնաճաւաւ:

ՃԱՊԱՂԱՋՈՒՐ. գ. ոմի. Ճապղ-ուր. Ա. Նոյն քէրգի առ տիգրիս գետով, ուր չուրն ծաւալի. *Խարխալեալ (ի չարժմանէ) Ճապաղաջուր քերգին գկղաձայ, և ամենայն քարուկիր. Առ. գ. 36: Որպէս և անուն այլոց գեղջ յերկրին խոսրովկոյտ Ճնճապաղ:

ՃԱՊԱՂԵՄ, եցի. ն. Ե լ. իսկ կր. իբր յ. Σκορπίζω. Dissipo, spargo. διαχέω, diffundo. Ծաւալել, սփռել, իւ. վերուլ. ցնդել, ցրուել, իւ. պարապսիլ. ջրալիլ. սերմնել, ասլմագ, փապղմագ, փապղմագ. *Սովորութիւն իսկ էր Թագաւորաց մերոց փեսայութիւն... գահակալս Ճապաղել, և Թագաւորացն մայրագարեալս. Խոր. Ե. 47: *Ոչ ժամ Ճապաղեա զինչդ, առ միմիոյդ միսիթարութիւն քեզ զանանկս. Ոսկ. ի յՀ. Ղուս: *Ոչ եառն ժամանել Ճապաղել ի նեռատպուխ. Խոր. գ. 9: *Ի զբօսանս Ճապաղեմ. Ճ. Ա: *Ի ժամ աղօթիցն յախուռոր միտացն չարժմունս Ճապաղի. Երզն. Տիտ: *Զօրացն Հռոմայեցւոց Ճապաղել յաշխարհս հնուսուրս. Մեսր. Եզեդ: *Ի բիւր խաչակրութիւն ցնորելք և Ճապաղելք. Վրդն. ծն: *Նթէ Ճապաղեալ ինչ է առ քեզ, Քրոլիւս. Պիտա: *Ի բազում հովուաց ցրուեալ Ճապաղեցար. Երզն. ւս: *Ճապաղեալ (կամ Ճապախեալ) արեամբ. Լմբ. ոչ:

ՃԱՊԱՂԻՄ. ղեաց, կամ պաղք, պեց. գանաի և եզ. Ճապաղի. գ. Διάχυσις. Diffusio. Ճապաղք. հեղուման և զեղուման կամ ուղիք արեան սպանուածք. ԱԵՒ, գան պեօ. Ոխ: *Սկան կոտորիլ և եղեն արեան Ճապաղիքն Լինիցին գալք, և հանեն Ճապաղիս (կամ Ճախճախիս) արեան ի գառանցն. Ջնեոբ: Ագաի: *Զօրքն հայոց և վրաց յանհնայ գնեին զամենայն պարսկան արեան Ճապաղս ունք երեսս գաշտին. Պտմ. Ղ: *Ոչ սակաւ ինչ արեան Ճապաղիս հեղեալ և յայնմ հս աշխարհի. Ցհ. կե: *Հանին ի հօտիցն արեան Ճապաղիս (կամ Ճապախիս). Լմբ ոչ: *Արեան Ճապաղի ի մէջ հարազատաց և ազգականաց անկանիցի. (գրեալ էր, Ճալապախ.) Ոխ. ս. Ե. 8. յն. արեամբք ազգականաց լցցի երկիր:

ՃԱՊԱՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Σκεδασμός. Dissipatio, dispersio. Ճապաղեցն, իմն. Ճապաղք. Ճապաղիք. ծաւալումն. զեղումն. մանաւանդ՝ ցնդումն. պատաղումն. * Արեան Ճապաղումն արարին. Լմբ. խմ: *Ճապաղումն և բաժանումն միութեան մտաց. Մ՚ոս. ի դէմն: *Փուլթալ ժողովել կմիսան ի Ճապաղմանէ զգայարանաց: Ջճապաղումն զանազան ընթացից մարդկան ի չար վարս և ի բարիս. Լմբ. Ա. Ն ձ ղ *Յողովմիմ զձեզ յեկեզեցի ի Ճապաղմանէ մեզայն. Լձ. ՁՁոբ: *Ազատեալ միտք յերկրայնոցս Ճապաղմանց. Երզն: Տիտ:

ՃԱՊԱՏԻՄ, եցայ. յ. Նոյն ընդ Ճապաղաթիլ. չալապատիլ. եռալ զիւալ. գալալ. ըիլ. երկայնիլ և կարձիլ սալնոյ և զեռնոց ծեքծեքմամբ. (յորմէ և Ճապկըռիլ. և Ճապուկ.) *Օձք Ճապատէին ի վերոյ պատանեն կին: Որ ի կերպարանս օձից Ճապատէին զորգուոյն իւրով. Բուզ. Ք. 44: *Ցուլ հպեալ պերասանի անչըռնեա միչակետի, արգակ միչոյ Ճապատուլն. Շիր:

ՃԱՊԿՏԻՄ, եցայ. յ. Սոսկալ Ճապատիլ. քոչքոտիլ. ձկտիլ և կարձիլ բազկօք և սնդինով. իբր յն. Διατείνομαι. Extendo membra. *Անասունն Ճապկտի, և շինչատէ: Ճապկտի, և հան ոչէ. վ՚ոփ: Ցաւք գըլխոյն չանտանայ և Ճապկտի. Ախոռ:

ՃԱՊՈՒԿ, պկի, կաց. ա. Որ Ճապատի. դիւրաձիւք. այլայլակ ի չարժմունս իւր. վ. Ճապուկի. (լծ. և Ճապալ և Ճեռ. որպես և թ. լՃԱՓ. և լՃՈՓ): *Բուռաւք Ճապուկք շարժոլականք. Նար. կի. ոմի լծ. *Ճապուկք. որ մանիՃանիՃ լինին, կամ իւրկայն և ազգի ազգիս: Ալն Ճորան Ճոն էր և Ճապուկ. Նար. փաղ:

ԸՆԴ ՃԱՊՈՒԿ. ՏՀ. Հեսով. լՓՈՓՃՓ. *Ընդ Ճապուկ անգր անցանել ի վերայ գընդին պարսից. Եփես. Ք:

ՃԱՊՈՒՒԻ, պաղ. գ. Մագիլ. Հիրան. գՈՓՔ. ոՃՔՈՐ. ԷՆՆԷՆ. ՔԸՐՆՈՓ: Գագէան: *Գագաւան Ճապաղով տանէր զՅոյց Հրանէզըն. Բա. ոՓԷՔ. ԼՀ: Իակ ի ԻՀՀՀրարանի. Ճապուռն մկինի և Ճաղտէ. քրմանի կամ Հրմանի չսման:

ՃԱՊՒԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Մագլաւոր. Հիրանաւոր. ՀԷՆԼԷՒ, ՔԸՐՆՈՓԸ. * Իւրև զարծուխս Ճապաւորս. Վրդն. ծն:

ՃԱՌ. ի, ից. գ. Բիւս, λόγος, ομιλια, ιστορια. Oratio, eloquium, sermo, tractatus, historia. διαλεξις, dissertatio. κεφαλις, capitulum, ևն. Բան Ճայ. նաւոր կամ գրաւոր՝ Ճոխ և Ճռռում. կամ հռետորական առաւտյութեան. առացուած, վէպ. պատմութեան. մեկնուած. քարող. վարդապետութեան. երկայն զրոյցք. նեղբոզ. և Դրնրս մի բանի. և Բառ. բարբառ. ևն. ԹԷլօմ, Խըթող, Նաֆլ, վաչ, պեօչ. * Ի միս առցէ... զՃառս իմոսանոց, և զառակս նոցս:: Որդի՛ որ Թողուցու պահել զիրատս Հօր... խորհի զՃառս չարեաց: Ծուիք՛ի հնապարակս նաւելին, Ճառ արկալ զբանից բանութեան: ՁՃառս մաաենին յառաջագոյն երկայնել: Ասյս գրելոք են ի Ճառս ոզ բոց: Ի Ճառս (այսինքն՝ի գլուխս) գրոց գրեալ է վասն իմ. Ճառ խոչին. ևն: * Ի մատուռն Ճառս և զըուցասարութիւս: Ի բազում Ճառս կոտորեցաք: Վերկին Ճառս: Ցիշատակեցաք յառաջագոյնս Ճռուցն. Խոր: *Մրնել՛ի խնդիր Ճառիցս. Եփես: * Այս ինձ Ճառ աստանօր և այսպես վարիանելոցի. Պղաք օրէն. Ե: *Ամայոց Ճառ: Ի Ճառ առեալ հեղինակից: Յարաբերութեամբ Ճառելոս. Նար: * Որ զաւազանն ի մի Ճառ (այսինքն բարբառ) բանից յակամ Թօմաչել՛ի գրոսաս անդր Թօմաչիւք: Հայոյն ամենայն նոսն Ճառիւքն իւրովք (այսինքն յորչորչմամբ) տայ խնամալ զորդին. Կոչ. Ե. Ե: *Ա հաւասիկ երեք Ճառք, և զսկզբանս բանս ոչ ևս կարացաք լուծանել. Ոսկ. Տ. ա. 3: *Ճառագ յայտնի է: Ճառիգ յայտնոյ. ևն. Փիլ. ստեպ. իմն, բառ, և բառականն նշանակութեամբ. գրաւոր կամ նկարագրական իմաստ. իբր յն. ῥῆσις, ῥητός, litera, literalis.

ՃԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Ձխօսս առնել սուր հնչման՝ ասի ոմրակ, և մեզկ Ճառաբանութեամբ՝ բուռ. Երզն. Եփր:

ՃԱՌԱԲԱՐ. ս. Ῥητῶς. Ad literam, certis verbis, diserte. Իբս Ճառին. մեկնաբար. յայտնաբանօրէն. *Ձայս Ճառս բար ասէ, Թէ է՛ի միջոցի գլուսոին. Փիլ. այլաբ:

ՃԱՌԱԳԱՅԹ, ի, ից. գ. Ἀκτίν. Radius. λάμπας, lampas. φεγγος, αὐγή, splendor, lumen, lux, jubar. ἀπάυγασμα, splendor effulgens. (որպես Թէ Ճրագացայթ. կրակացայտ, կամ Ճառագին ծագեալ.) Ճառագայթ լուսոյ. լոյս լուսնի. Ճառնանչ. Ծղոյլ. Լայն. ցոլք. շող. փայլուն. շողիւն. ալէք. ԷՒօլԷ. ԷԷրՔՆԷվ. էնբաղ. ԸԼԼԷ. վը. ԼՈՈՃՎՃԴՔ. *Ճառագայթք նորա իբրև զլոյս հնկիցն. Լմբ. ՁՃ. 3: *Ճառագայթք հրոյ անցանելին ընդ միջ անգամ մոյն յօշելոց: Ամենայն ժողովուրդն սեաս. նէր զՃոյնն և զՃառագայթսն. Ծն. ծԵ. 17: Եւ. Ե. 18. *Աչք նորա իբրև Ճառագայթք հրոյ. Դան. Ե. 6: *Ճառագայթք հասանելին: Միանչև Ճառագայթք հրոյն իբրաւանելին: Միանչև Ճառագայթք հրոյն իբրաւանելին: Ա. Ղ. ՁՃ. 39: Ե. Ղ. ՅԵ. 9: *Աբեգակնս այս զգալի Ճառագայթիւքն իւրովք: Սիմէն հրոյ, և Ճառագայթ իւր. Խոսր: Նար: *Աբեգակնայինն յալեցէր Ճառագայթից. Կիւրղ. ԸլԼ. ոո Ճոոթ: Ե Շոր: *Ճառագայթ լուսնի. Սոփ: Ե Երզն: *Իւրչիցոլ ցանել զՃառագայթսն առաւել ժամայ. Պիտ: *Հպատառելե և անտաի փառացն Ճառագայթս. Փիլ. լԷՒ. Ք. 149: * Ճառագայթ և կիրպարան էուլեե Հօր՝ բանգ ասե: Ճառագայթ փառաց Հօր՝ որդիգ միածին. Շոր: *(Որդին՝ի Հօրէ) պատկս յորեգանիկ աւաքեալ Ճառագայթ՝ գոյ յառաջ՝ի նմանե. և այլ ոմն է քան զնա՝ մի բուս բնաւ գոլով, ոմն արեգական, և ոմն Ճառագայթ. Կիւրղ. գԿ: *Ձկամ ցաւ Ճառագայթիւք սքՀոգւոյն. Լմբ. իմ:

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԲԱՐ. ս. Իբրև զՃառագայթ. ըստ օրինակի Ճառագայթից. * Ալնմարմին լոյսն Ճառագայթաբար փայլէ. Փիլ. լԻՒ:

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԲԵՐ. ա. օ, ի՝ Ἀκτινοφορος. Radiatus, radiato capite. Որ բերէ յինքեան զՃառագայթս. Ճառագայթաւոր. (ըստ Հեբերնացոց՝ մակդիր անասնոյ, յորոյ ի գլուխն նկարի լուսին.) * Նրդնում՝ ի Ճառագայթաբերն պատեմս. Վ յ՚ե ՝ի Ճ. Գ:

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԴՐԵՄ. Հցի. ն. Դնեմ ի լինել լուսաւոր. *Որ զլուսաւորսն յերկինս յերկիր Ճառագայթագրեաց. Ոսկ. ղՀ:

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԶԱՐԴ. և ՏԵս ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԶԱՐԴԵԱԼ. ՀՈՒՍՈՒԶԱՐԴ. ԼՈՒՍԱԶԱՐԴԱԼ. ի Ճառագայթազարդեալ. Թուղթ. Ճ. Մ. յառագաստին. Թէ. ոՀ: *Հոյլք Ճառագայթազարդեալք. Ածա. ԷՒԷ:

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԶԱՐԴԵԱՑ. ա. ՏԵս ՀՈՒՍՈՒԶԱՐԴ. *Ամսոր Ճառագայթազարդեաց, կամ Ճառագայթազարդեաս Լուսին ամենայն արուսնագ. ՀՆ. յն: ՃՀ: *Լուսաւորեցուս Ճառագայթազարդեաս. Տօնակ:

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԼՈՅՍ. ա. Ունօղ զլոյս Ճառագայթից. լուսաՃաՃանչ. * Ճառագայթալոյս փայլուն. Խոր. Հռէփ:

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԿԵՐՊԵԼ. Ճառագայթակերպ առնել. լու առագրել. * Զոմիս վրս Ճառագայթակերպին լուսաւորչաս ընծայիցէ: Խոր. Վրդն:

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՉԵՒ. ի, ից. ա. Փեղկածնց, σπυδηφοειδης, κερκιδωτης. Radii formae, և այլն. Ունօղ զձև կամ զանձս և զնմանութիւն Ճառագայթից. Ճառագայթատես.

լուսատեսակ. և Աստուածն. Հանապարհաձև ինչ. *Ճառագայթաձև և արմիկան փայլմունք: Աբեգակնահարշ Ճառագայթաձևս: Լուսաւոր Ճառագայթաձև վարդապետութիւն. Ագթ. կի: Ածիր. Ը. 6: Վրդ. ոչ: *Պատկերը ինչ Ճառագայթաձև Թուխային լեալ բանքն. Նիւս. Երգ: *Մի պայծառ ակումբք մի ոս կեով և քարամբք չուրջ Ճառագայթաձևիւք. Ածաբ. ծն: *Երկին Ճառագայթաձև է: Շուրջ վշուշանաւն Ճառագայթաձև առանցք են. փիլ. լին. Ե եւ: *Ընդհեմայս բանիցս... չուրջ զերբեւս ունի բոլ սեալ Ճառագայթաձև վանրևոնին. Կոչ. ծիր:

կամ ՏԻ ձև Ճառագայթի. Ճառագայթաբար. *Ճառագայթաձև փայլել, կամ փայլեցուցանել. Գր. Հր: Վրդ. ոչ: ԱՃ:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱԶԵՒԱԳՈՅՆ. Ածաւել կամ յոյժ Ճառագայթաձի. պայծառ ոսիպայլ-գեղարփայլ *Ճառագայթաձևագոյն լոյս: Ի ձեռն երկրորդ Ճառագայթիցն զի լիցագոյնն և զՃառագայթաձևագոյնն սեսանել. փիլ. լին. Ե եւ:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱԶԱԻԳ. Որ ձգէ արձակել զՃառագայթս. լուսատփիւռ. *Լի նել լուսատրագոյգ Ճառագայթաձիգք. Ածաբ: *Ումանն (լուսաւորաց)՝ որ ունի զՃառագայթաձիգ կերպան. Պիս: *Ծրիծաղեալ ծովուն, արեգականին ի վերայ խաղալով Ճառագայթաձիգ հեմականացն յիւր և ի մուտս. Ածիր. Ա. 11:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՅԵՂԱ, կամ լիլմ. Ա. Յեղեալ վերեալ Ճառագայթիւք. յորդալոյս. բազմահոսուլ. *Ճառագայթայիգք և անպատ լուսով երրորդութեն. Կի-ղէ Խ:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՆԱՄ, ացայ. Ե. Ճառագայթիւք զարդարիլ. լուսազգեաց լինել. Ճառագայթել. *Արարածք ամենայն լուսով փայլատգունալք Ճառագայթանան. Թէոդոր. Ի:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՆԵՐՈՅԼ. Ա. Լուսաղնջուլ. պայծառափայլ *Ճառագայթանիշուլ քեհելապատով զգեստ սրճեակայ. Նար:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՆՔԱՀ. Ա. Ուխոյ զՃառագայթս իրուն զքահիլ. լուսափայլ. *Լուսաւորեալ սիեզերաց երկոտասան Ճառագայթաշահ առաքելական գնդին. Կի-ղէ. Խե:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՆԵՍ. և ՏԻ. ՃԱՒՆԱ
ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՆԵՍԻԼ. } ԳՍԳԹԱՆ. 2ԵՒ. *Ակոսը ՅԾ յոյսին աչխարհի, և ամենեքեան Ճառագայթաուես լինին (կամ Ճառագայթաուիլ սին). Թէոդոր. Ի:: *Ճառագայթաուեսիլ լուսով: Ճառագայթաուեսիլ ակամբք զքքապատեալ. փիլ. լին: Ա նան. Եփես: Ճ. Ա:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՐՁԱԿ. Ա. Որ արձակէ յիւրմէ զՃառագայթս. յորմէ Ճառագայթք Ղաստանին. *Ճառ ագայթարձակ լոյս. Ածաբ: Շար: Կի-ղէ. Խե: *Յանկացար անանց Ճառագայթարձակ լուսոյ Թագաւորութեն քրիստոսի: ՋՃառագայթարձակ ըղպատմուճանն զգեցոյց. Ագթ: *Գալըս աւանն՝ Ճառագայթարձակ փայլմամբ՝ ի վերայ ամպոյ երկնից. Կի-ղէ. Ա: *Ճառագայթարձակ փայլմամբ զամենայն զգայաբանս մեր լուսաւորել: Լոյս ծագեայ Ճառագայթարձակ մարմնոյն. Խոր: *Պահ կեաս ի Ճառագայթարձակ հրաշից խնամութենէ. Վրդ. ոչ: *Ճառագայթարձակ հրակէրպ երևմամբ: Ճառագայթարձակ ձևով զքեզ լուսազարդեալ յուցեր նոցա. Գէդ: *Ջքահա Ճառագայթարձակս, և լուսամանեաք բարձրին. Ճ. ի: *Հոգւոյն խրոյ Ճառագայթարձակ փայլեալ. Ածիր. Ե. 2:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՑՆԵԼ. Ճառագայթացոյց զմիտս մեր զքո հոգւովդ. ԺՀ. յն:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՒԻՏ. ա. Լուսալիր. անճուազ լուսով. *Ճառագայթաւեսա նշոյլքն լուսոյ. Ճ. Ը: *Մշանչենահոս լուսով անեառամ պատկեալ ասն՝ յաւէտս հրաչ և Ճառագայթաւէս. Խոր. Վէրվ: *Ջլուսատփիւռ Ճառագայթաւեսա գհա ւասս ծագիեցուցանէր յիւկէղեցւոջ. Ցհ. ին: *Ի գառն Ամէրտնս ջերմ և Ճառագայթաւեսս հնչուծն. Երզ. ա:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ընտիկ Ճառագայթից. լուսափայլ. շողշողուն. բազմանշոյլ. Ճաճանչաւոր. *Ունելով յինքեան ասող Ճառագայթաւոր. Պիտ. ագէպս: *Ընտառախիս նիզակօք, Ճառագայթաւոր սուսերօք. Գի-պ. Ի-ղ. ա ա վէղ: *Տեսք նիզակի քո Ճառագայթաւորք լերան զարս արձանդոյդ արեգական. անդ: *Ջարձան (կամ զսիւն) այօծիցն Ճառագայթաւոր գործեաս. Ե-ագր. ծ:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՓԱՅԼ. ա. Որ փայլէ Ճառագայթիւք. Ճառագայթարձակ. *Ճառագայթափայլ լոյս, կամ արեգական. Կի-ղէ. Խե: Մէն. ղէ. Երզ. ԺԵ: Ե Ո-ի է ր:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԱՓԱՅԼԵԼ. ն. Ե է. փայլեալ լինելեան զՃառագայթս և փայլել Ճառագայթիւք. *ՋանՃառէլն և պանդարա գիր երրորդութենէն հոգի զուարճ բղխուածն յինքն Ճառագայթափայլեալ. Ցհ. ին: *Հիահրաշ փայլմամբ Ճառագայթափայլեաց լոյս երբեսաց նորա. Թղթ. գ-ա:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԵՄ, եցի. ն. Ἐκλάμπω, ἀπαυγαζω. Radium vel splendorem emitto, illumino, lucem edo. Ծագել լիւրմէ զՃառագայթ, և լուսաւորել զայլ Ճառագայթիւք իւրովք. Էլուբրմաֆ. Նար: Ելրէի. *Արիգական գոլով հայր՝ Ճառագայթեաց զորգի: Ճառագայթեալ անքաժանաբար լինելեն զորգի. Կի-ղէ. գԽ. յորմէ և Պիս: *Ճառագայթեալ բանի ի հօրէ. Շար: *Ջնաժուէն ի Թաբոր Ճառագայթեալ փրկական լուսոյ առհասարակ. Խոր. Վէրվ: *Ճառագայթելով զարարածս ամենայն. Շար: *Ջգիչեր Ճառագայթեցիր փայլատակմամբ հրոյ: Ճառագայթեցեր ի նմա (յերկինս) զարիգան և զլուսին և զաստղս. Ած: *Արդարութենէ արեգական զանձինս մեր Ճառագայթելով. Ո-ի. ծն. ԺԲ: *Ի զան լուսաւորելոյ սեառն ՅՀ պատից, և Ճառագայթելոյ զմեզ՝ զաեր ազղակացութ. ՀՃ. յն:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԵՄ. ը. } Ἐκλάμπω. Elu-
ՃԱՒՆԱԳԱՅԹԻՄ. յ. } ceo, effulgeo. Ծագիլ, ծագիլ. լուսափայլիլ. *Գիտութիւնն ՅՀ ի սիրան Ճառագայթէ: Որ ի նմանէ յորդիս մեր Ճառագայթէ: Ջգալի լոյս Ճագայթել յաչս. Ա նան. Եփես: Ճ. Ա:

ՃԱՒՆԱԳԱՅԹՈՒՄՆ. Որպէս Ծագումն. *Որ զՃառագայթ ՅՀ անշէջանելի լուսոյ Ճագայթոցն ինքն նկարեր. Ցհ. ին:

ՃԱՒՆԱԳԻՐ. ա. Գրով կամ ի գիրս Ճառել. *Առ խորհուրդն Ճառագիր. Նար. Ծիբ:

ՃԱՒՆԱԳԼՈՒԽ, գլխոյ կամ խի. գ. իբր Κεφαλιον. Capitulum. պաշ, պագ. Գլուխ Ճառի. սկիզբն բանից. *Յորմէ Ճառագրել իսի կամիցես գիտել: Ջոր Ճառագլուխ և ոչ. Նիցիս. Եռս. ԺԽ. ա-եթ:

ՃԱՒՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Ճառել գրով. արձանագրել. ի գիր անցուցանել. և Ճգիտաբանել Ճառօրէն. *Ահա ոչ ըստ կամաց պատասխանոյ ոգւովք Ճառագրեմք զքեզ: Ահա ականոյ Ճառագրեմ զքաջազումս, որպէս կորեան ումանք. Եղիշ. ա. Ը: *Ակամայ և ի հարկէ Ճառագրեցեալ զբացուածն գրան ՃԽ ստասան բարկութեան. Ածիր. Գ. 1: *Ընդ դէր ոչ գրեաց պատմենայն գործան... զի առ հարկաւորսն փութայն, և ոչ Ճառագրել. Ո-ի. գԽ:

ՃԱՒՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութիւն Ճառից. բան Ճառելալ ի գիրս. գիրք. *Ջահամանեալ Ճառագրութեան վերհոլալից գործանութիւք փութայք կատարել. Թէոդոր. Ֆայրագ:

ՃԱՒՆԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Ῥητός, ή, όν. Literalis, dicendus, dictus. Սեպհական Ճառի. Ճառելոյն. Ճառելի. և Որ ինչ ի բան Ճառի, գրաւորական. բառական. *Ճառական պատՃառք, արժանաւորք ի զարմանալ Ճառական բացատրութենէն Հաւատոյ ճշմարտութեանն. փիլ. այլոք. Ե խ-ա-ն: *Ածյոքիկ Ճառական խմասք: Ճառական աւետարանեայս եղեալ քինոյ. Վրդ. երք: Նք էդէ:*Ճառական հատարակուն գոյնելով. Շէր: *Ի և ի խուհնս ինչ կինամն զարմացական, որ զնրմանէ են պատնչելի բանք Ճառական՝՝. այսինքն Ճառելք. Երզ. ոթ. երի:

ՃԱՒՆԱԿԱՑԵՄ, եցի. ն. ը. Ճառել ի միսին. կցորդիլ ի Ճառելն. *Ո՞վ մեզ զայսպիսիկ Ճառակուկ՝ հաւասարել զպատմուէս. Խոր. Ֆ. 68:

ՃԱՒՆԱՑ. Տ. ՏՐՈՒՑ:

ՃԱՒՆԱՒԱՑ. ա. Որ առէ զՃառ. և Որ Ճառ առէ. զրահաօս, հակառակօզ. *Ճառասաց հս, և ոչ հաւատասխնգիր. Պիտ:

ՃԱՒՆԱՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ածացուած Ճառի. Ճառ. բան. *Ոչ կարեն կալ ի վերայ իրացն Ճառասացութեճ. Ս-ի:*Դրուճք Ճառասացութեճց բանին, գեղք հոսին, միոք սրանան. Եօթ:

ՃԱՒՆԱՏԵՄ, եցի. ն. ը. Ῥαψῳδέω. Consuo, consarcino. Ճռոմաբանել. կցկցել բազում բանս. չաղփաղփել. Ճոդր Ճոդր խօսիլ. լաֆ էնդէ, աճչ Ռոմֆա. *Մի իբրև ուռասպել կամ Ճառասօղք երևեսցին՝՝. Ճառասացք. Կոչ. ծիր:

ՃԱՒՆԵՄ, եցի. ն. Λαλέω, ἐκδιηγέομαι, ῥέω. Dico, loquor, narro, ից. Ճառ խօսել. գրել. ասել. պատմել. քարոզել. հռչակել. յայտնաբանել. Նագլ էնդէ, էնլամ էնդէ, Ձէօղդէ, ուէօղնդէ. *Ճառեա երկրի, եթէ խեղմուռտ արասցէ զքեզ: Բան Ճառէր յաուչնս. Յոբ. ծէ. 8: է. Ռգ. է. 18:*Վասն մարարոսաց Ճառել բանիս: Յաղագս անբանից պատից Ճառել: Ճառէր զինքեանէ ըզխոնարհագոյնն: Ջմարգեղութենէն և զնաս չէն Ճառէ: Ջերգոյնն զնմրդ ոչ Ճառեաց. Յճծ. ծէ: Խոր. ա. 2: Խոր: Նանայ: Շ. ֆր: *Ճառել զսրբութենի մեծին ՅՅ: Ջմկրտուէն զօրութենն ազգնորն օրինական ինչ Ճառեաց ծածկաբար: Ճառէ զգովութենի սորա: Ջխոնարհագոյնն Ճառէ: Յայսցանէ ինչ ոչ Ճառեաց. Խոր: Նանայ: Սարգ. յն. ա: Շ. ֆր: *Յայսմ վայրի Ճառեցից զվայրենամիտ ազգին զնաստատիրա գառնութենին՝ ի գլուխս եւ լեալ. Ղևոնդ: *Ջայս արդի Ճառեալ այլս ասէ. Եսս. էր. ա:*Ժողովին հաւատէր՝ի Ճառեցեալ քաղաքն. Ածիր. Ֆանի:

ՃԱՒՈՒՄՆ, ումն. գ. Ճառելն. Ճառապատմութենէ. *Վկայական նահատակութենէց Ճառումն. Լմե. եր ընդ եդէ:

ՃԱՒՐԱԿ. ի. } գ. ումկ. ասիրանչ. սեր-
ՃԱՒՐԱԿՈՒՅՑ. } ընճ. խաղ նարտի պատերազմական ձևով. *Ո՞նդ ընտրեալք երգապրանին, կամ խաղացողքըն Ճառարակին. Գր. փղ. էնմ: *Ճառարկուց խաղացեաճ էս. ասէ, այո. Վրդ. պպ:

ՃԱՐ. գ. ումկ. Ճար ոս Ճարակ. պ. Ըրէ,

ԼՈՐ ի- ՔԿԷԼ · Πόρος, Θεραπεία, μέσον. Medela, medium. Հնար · դեղ դարմանոյ · եղի ազագ. ի լաճ, ՔԿԷԼ·* ՈՂՋ միայն ասրել Ճար լեցի : ՈՀ գոյ Ճար Ճողոպրել փախստեամբ. Խոր · ՝ · 28: ՅԿ · ԼՒ : *Ճար ուներ միոյ ի նոցանէ ոչ լինէր ի չարչարանաց. Ես. պօ. Ֆ · 6: *Ա,ՂԼ Ճար և ապաւէն չունի քան ըղհաւատան. ՈՒԻՒԻ·ՒՐ·*ԱԾ , որ անՃարիցն Ճարի է : ՀանՃար՝ անՃարիցն Ճար: Ցոյս ասուա պանացս Ճար վերկուաԼ եղև մեզ խնասուղն նց քո· Լ,ՓՒ · ՍՂ Ե ասէ : *ԱԾ միայն է հնար և Ճար · Մ՚ալ :*Որ չկայր (այսինքն զի մի լեցի) գոզանալոյ Ճար · Տաղ յաբ : *Սրով տագնապեալ, և Ճար խնայեալ. Գնչ :

ՃԱՐԱԿ, ի, ացս. և ոյ, ոց · ֆ · Νομή, βόσκημα, βρώσις. Pabulum, pasculum, esca, cibus. Դարմանն · պարէն · կուր · բուս · ապտ · խար · կերակուր անասնոց · սէզ · գալարի · արծնեալ, կամ ոսթելս բան , և փեղ. որպես գեղ մննգհան · ապ · ՔԼՐ· , ՔԼՐ՚, ՔԼրալեաԿ · Լ· լայիր , օԼՒՒՓ , ԷԼՂ. ՂԼՓ·*Ճարակ խաշանց , կամ Հօտից , կամ գազանաց: Ձևն նորա բաժանեաց նոցա Ճարակս : Ջնռացեալ Ճարակն ի ձէնջ առ ոան կոտորելիք : Խրև խոյք՝ որոց ոչ գոանիկը նոցա Ճարակ : Պահասեալքն հօտք ի Ճարակոյ (կամ՝ ի Ճարակաց): Մոցե և ելցէ , և Ճարակ գտցէ · ևն : ՝Ճարակոյ (մորգկան) նուազուելի ոչ գոյր· Պլոփ · օրին · Ֆ·* Թողցուք զհողին Ճարակ· Սարփ : * Արգելին զնաչն և զարջառ ՝ի Ճարակոյ · ՄԾԲ · Ֆ : *Ջսահմանես Ճարակաց-նոցա չափեալ· Խոր · Ն : *Ճարակն ինձ այսպես Թուի ասել զկերակուրն հոգևոր · ՈՒ · չԿ · Ը · 13: *Ասրատ արդարոյց՝ բանն , և Ճարակ կենաց՝ ՀՈրՆՀ հոգւոյն · Համ· ասէ :

ՃԱՐԱԿ · որպես Ծախելի նիւթ · կամ Ճարակուն, որպես Ծախուն , կամ ուսելն և ծառալուն կեղոյ , և Տրոյ · * Բանիք նոցա լրուն զքաղցկեղ Ճարակ գտանեն· Բ · փՒ· Բ· 17: *Եղև Ճարակ կերոյ առանց քաՀչկուն. Լ:ես · պօ· Ը· 17: *Նմա այսօր կարօտի Ճարակ վերայս մեղոյ առ ՝ի բժշկել Լ,ՓՒ· պոփ: *Ճարակ բոցոյ Նորա վազվազակի ինն հասանէր · ՅՀ · ԼՒ : *ՋանՃիս աներկիւղ տան մերոյն Ճարակ , և նիւթ չարին կամաց · Շ· յոթ· ԾՇ :

ՃԱՐԱՑ · ՒՐԱՒՆԼ, և ՏԱՒ, կամ ԱՈՆՆԼ· *Αναλίσκω, ἀναλίσκομαι. Absumo, consumo, ու· կերակուր լինել · ծախիլ · ասատիլ · և ծախել, ասատել · ումի · ԼՈՒՐ ԼՈՒՐ ԷՐՆԼ· ԷՐԼ· *Հրոյ Ճարակ լինիցի: Նոտա հրոյ Ճարակ· ԵԿԼՒ· ԾԷ· 5. Ես Ե : *Ճարակ եռաւր հրոյն զօրութեաց զիշնամին · Ֆ· Ղ· Շ· 5: *Կամէին՝ եթէ հրոյ Ճարակ լեալ էին · Շ· Ղ· : *Հրոյ Ճարակ արարեալ զաշխարհն ամենայն · Ա՚նոր · ԷՐԷՑ : *Որոյ Ճարակ զամենեսեան, կամ զնա տային· ԵՀԼ· Ֆ· ՅՀ· ԼՒ: *Ճարակ լիներ վայրենի գազանաց· Եղեր Ճարակ բարկութեՀն ՅՀ· Հ· Ա: Մ՚ալ :

ՃԱՐԱԿ · որպես Ճար· ումի· Ճար Ճարակ· հնար · ՃարտարութեՀ· *Անհնարից Ճարակ : Անհնարաւոր ախտից Ճարակ· Ն·ար· ԼԷ· ԾՓ· *Խորհուրդս յուզեին՝ Ճարակ գտանել· ՈՐԾՐ · Ֆ · 12: *Ճարակ և հնար նա լինել աղբի ազգի խոտոյ և բուսոյ · Վ,ՐԲ· ԾՒ : *Դիմասցիք Ճարակ՝ ապատել գնասս : Ջնորդ եղեր ոտրմեան· ՝ի գնալ ԹՒՆԼ, ևԼԼ ՝ի Ճարակ մնալ · Վ,ՐԲ Հղ· Յ :

ՃԱՐԱՒԱԿԱՒՅ , կոյ, ցոյց · ա · Συμπάσχων. Qui compascitur. Որ զոգ ընդ այլ Ճարակ· արտաւակից· *Իբրև զՀին չարժուշ լեռնամասի Ճարակակից... ոչ որ ՝ի ՁԷնջ Տանեալ զնա ՝ի Ճարակակցոյ ընկալցի · Պլոփ · ՀՒՒՒ · Բ

ՃԱՐԱԿԱՀԱՍ · ա · Ուր հոչ Ճարակ անանոց բազում· արօտ յուռթիւ·*Որ ցորեան և գարի բերէր երկիրն, յորժամ աւեր մնայցէ ՝ի մարգկանէ , խոտալից Ճարակաշատ լինի անասնոց · Ոսի · Ես :

ՃԱՐԱԿԱՒՈՐ, ի , ացս. ա. ֆ. Νεμόμενος. Qui pascitur. βόσκημα, pecus, ևն. Խոտաս Ճարակ · խոտաբուծ · որպես անասուն արօտական · պաՃար , և Հաւ՝ որ Ճարակին ՝ի դաշտս · *Ուր էին հաւք բազումք Ճարակաւորք· Պօ· ապԷԱ : *ԸնթաւուրեաՂ ձկանց, և զանազան հաւուց Ճարակաւորաց : Խրև զՃարակաւորս և զանասունս · Ոսի· ԷՒԷՑ : *Նաև քան զՃարակաւորսն անպատգոյնք են որդիքն · Ոսի· Ֆ· Ֆ· 6: * Ի Ճարակաւորացն արտաքսեաց խումբս (զնաքուզդոնոսոր). Խոր· հոՒԲ :

ՃԱՐԱԿԵՄ, եցի· Ն· } Νέμω, νέμομαι, ՃԱՐԱԿՒՄ, եցայ· հ· } βόσκω, βόσκομαι, ποιμαίω. Pasco, pascor. ŝ∂Ծiω, edo, vescor. ԴարմանեՂ Ճարակօք, և Ճարակիչ-արածեՂ և արածիչ· ուաեՂ· ուկ· արծԷՒ· արծԷՒ· ապ· ՔԷանԷԽՔԷ , ՔԷՒԽՔԷ , ԻՒՒՓԷ , պԷՈԼԴԷ , ԷՒՓԷ , ԷՒՓԼՒՒՓԷ , օԼՒՒՆՄՓ· *Աներկիւղ զանձինս Ճարակեն · Ցոօ· ւշ: *Ընդունի՝ յեա Ճարակելոյ զնաղանն (կամ զնաղան). Բբս· ապաՂ· *Ես ինձէն Ճարակեցից զնաչինս իմ. Եէբ · ոՒՂԲԲ : *Ճարակեսցէ (կամ ցի) գայՀ ընդ գառին : Ի միասին Ճարաւեսցին : Մի՛ ինչ Ճաշակեսցեն , և մի՛ Ճարակեսցին : Որդիք ձեր յանապատի անգ Ճարակեսցին : Ի նոսա Ճարակեսցին. ևն : *Ո,ՂՔ զպատուս երկրի Ճարակին· Նէսս· ԷՒ : *Գազանք իրուն զարՀնա. խոտ Ճարակին· Ցոօ· Խ · ւօւ: *Ճարակողք զարօտ կերեսց հօտ ընտրեալ փոքրիկ· Տաղ: *Երիվարսդ, և իշոյդ , և այլոց այապահեաց Ճարակոցայ · Ոսի · չԿ · ա · 30 : *Մեզը ՝ի վկանց Ճարակեալ· Նաբ · ծՇ: *Ճարակեին նոքա չար գիՂմՂքեն· Շ· յոթ· ծԳ :

ՃԱՐԱԿԱԼ, իլ, ՂմանուԼՔ· Συγκαταφάγομαι, διανέμω. Simul devoro, depascor. Ծախել և ծառալիլ· զայրանալ, էԷՔԷ, Հայ ըմՃ , ազՃափ·*Բոց դիտի Ճարակիլ զիրեգն· Ցաւն օրըստ օրէ աՃԷ, և Ճարակէ զմարմինն. ՍԷՓ · ա· ծ· չի· Ֆ: *Ջար ախտս յայտնեն առեալ զնիւթ՝ սկսաւ Ճարակել Լ,ՓՒ· պոփ: *Վ լրացն Հարուածք Ճարակեցին· Նաբ· Ե: *ՇնորՀ զամենայն բլրովք նոցա հուր Ճարակեսցէ : Օչի մի առաւել Ճարակիցի ՝ի ժողովրդեանն· Նա· Ե· 18: Գծ· Ֆ· 17: *Ճարակի յայրել և յատականել· Ցհ· ԼՒ : *Ճարակալ էր Տրդհ մեղրոլիեն· Ոսի· ԳԼ: *Ոչ զնմտակայն Ճարակի , և ոչ ամենևին չիՀանի· Նէսս· Կագ: * Սուր նորա Ճարակէր զամենեսեան: Սրով Ճար սկեցին զնաւսն. Ճ· Ա: Լ,ՓՒ· առաՒ· Ն չԻՒ: *Սրով Ճարակեցին զմեզ, Ջնչեցին զաՀմա աերացին· Տաղ: *Ո,ՂՔնուԼի մեր ասէն առ մեզ Ճարակեսցի : Բանն կարօտաեալ՝ ի ակտա այնորիկ այրը անդր Ճարակեցաս· Լ,ՓՒ· պոփ: *Մահն ասկաւին Ճարակէ զմարդիկ· Տօաի: *Բարկութին այ Ճարակէ վեՀմսատս : Ամենայն անօրէնութիւնք և չարութիւնք ՝ի քաղաքին Ճարակին· Վ,ՐԲ Հղ· Յ :

ՄեՒԼՔ Եա՛ որպես Ճար և Ճարակ առնել, լինել, գարմանել, դեղով կամ Հնարիւք· ՝ի Ճարակել խոցուածոյս՝ անդրէն վերաւրիմ· Նաբ · Հ՝ա :

ՃԱՐԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ՒՆ· Տալ Ճարակիլ· Չամիլ· կերակրել· գարմանել· *Ջաուոլ և զանկասս բանիցն Ճարակել ցուցանել գալարիս· Ցհ· ԼՀ· ապ· *Ո,ՂԱ և խոտով Ճարակեցուցանէ , որ և անասնոյ ալ մարդոյ կերակրատը· Նաբ· ԷՀՓ

ՃԱՐԱԿՈՒՄՆ , կման· գ· Ճալակելն, իլն · (ըստ ամենայն առման ·) *Ջասատակիչ սրոյ զՃարակումն· ՅՀ · ԼՒ : *Ջի մի՛ Ճարաւկումն բոցոյն (ցանկումԷ) և զեՀ կերիցէ· Շ· յոթ· ծՓ: *Միայն զնանձոյն ախտանէ՛ք ՝ի Ճարակմանէ հրոյն ՀնացեալՔ· ՈՀ միայն զոտմանն, այլև զՃարակումն չար ախտիս ասեալ· Լ,ՓՒ· ապ· Ե պոփ :

ՃԱՐԱՄԱՆԳ· Տ· ՃԱՐՄԱՆԳ·

ՃԱՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ, Տ· ՀՆԱՐՈՒԹՒՆ· ՅՈՒԾԱՒՒՆ · Ἐπνοία. Cogitatio, commentum. * Ընօրէն չարաՃայն ՃարիմացուԼՔ· կՆ·ՐԲ· ՝ի Նոյն :

ՃԱՐՃԱՏԵՄ, եցի· Լ· } Որպէս լՃ· յն·

ՃԱՐՃԱՏԻՄ· եցայ· յ· } լտ· գաօղԷս· փոքՔիփօ· իբր Ճայլ՝ՃայլեԼ· ՃայլեԼ չաչԷԼ չաուաչԷԼ· Ճայն հանեԼ խորտակման , պրկման , Ճայլման , և այլման · ՃՒՒՓԷԼ, ԼՔՒԼԷԼՒՒ, ԼՒՔՓԼ ԼՒՔՔ ԼԷՔՔ ԼԷՔՔ ԼԷՔՔ ԼՔՒՒՓԷ· *Իբրև զնայս չոր՝ որ ՃարՃատաՀ ՝ի ձեղքէն, այնպէս ՃարՃատաՀին ՝ի վերայ նոցա զՀնքն· Մ՚ատ : * Ջօրէն պատսից ՃարՃատաՀ (վիտաց յերեսաց հրոյ ·) Մ՚ափ· Լ: *Հրամայեաց փայտիւք և չուաՀք պնդել զամենայն մարմին նոցա , մինչև ՃարՃատաՀ ոսկերացն · Հ=Ց· Խոյ · ԾՇ: *ՋնՃարՃատաՀն Նմանեցուցանէ փշոյն ՃարմատաՀոյն ՝ի մեՀ հոյն · զի այս նիւթ ՝ի կիզչն ձայն հանէ · Լ,ՓՒ· ծԼ :

ՃԱՐՃԱՏԻՒՆ , } տման, տնց· փ· ՃարՃատՒՒՆ· } ՃատաՀԼ·ԼՔՐՓՈՑ· ԼԸ· ԼՔՐՓՈՑ· ԼՔՐՔՐՔ· ԼՔՐՔՐՔ· *Պատեցին զոտն և զձեռան , և մեծաւ ուժով սրկեցին , մինչև ՃարՃատրեան Հատաւ ամենայն ՀնացՒ· Ե· ԱԼԼ· Ե· *Պատէր Հոբքն... ՃարՃատրեան (կամ ՃարՃատաուն) ոսկերաց առՔեր· ՍԽոխան : *Ջորտոման Ճայլեին , կամ զիրայլատակմանց ՃարՃատրեան· Պփ· ապԷս : *ՃարՃատաուն օրոյ ՝ի բաց մերժեցաց զհակառակորդսն· Մ՚ապ · ԼՀԿ : * Եղև ՃարՃատաուն որպէս ՝ի տապակէ , և անկան որպէս կեՀձաՔ յանձնէն· Հ=Ց· ԽԼր · Ե :

ՃԱՐՄԱՆԳ· ի, ից կամ այ· գ· Ἀγκών. Ansa, ansula, cochlea. գրի և ՃԱՐԱՄԱՆԳ· Խոյօղ գործի զոդեՀլեայ զգ· աղյս. կարԹամՃա յօդիչ· օշի, ԽուԼԲ, Խոզմա· գաուղ, գաուլագ, ԷԼՆԿԳ· գօՐՃԱ, փխՒՔ, լՃՔ բաօփ · ԼԲր· վՀ· լՀլ· *Ապասիս Ճարմանգս կապուտաակեայս առ եզերք միոյ փեղկին ՝ի միոջէ կողմանէ ՝ի խառնուածան : ՅիսուՆ Ճարմանգ արատցեն միոմ փեղկի· Ես խառնեալս զօղան ընդ Ճարմանգան· ԵԼ· ԽՇ· Ե ԼՀ· *Ճարմանգս, օղս , կամ ծոպաձև կապս· Հին Բ·

ՃԱՐՊ, ոյ, ևս և ի· գ· Στέαρ. Adeps, sebum. և ՀՒՑՀԱ, arvina. Խազ մսեղէն, մսնամանգ պատասն զԼՃպանԹեամՀ քաղԹի և զփորուածս · գերազ · Հրագոտ · և պարարատեՀի· Իւ Նազը, փծ Նազը, Եօգ· (իսկ պատ ԼԷՐ՝ ամենայն գէր և իւղալուր ոստեԼի·) *Ջամենայն Ճարպ ԹաղանԹոյ քաղԹին· Ըզն Ճաղպ ՀնաղանԹ քաղԹին, և ամենայն Ճաղպ փորուածն, և զերկուս երիկամունսն՝ և զՃարպն որ ՝ի նոսա : Ճարպով գառ անց : Ընդ Ճարպոյ երիկամանց ցորնոյ : Ի Ճարպոյ պարարատեՀ : ՈրոՀս ՝ի Ճարպոյ պարարատեՀ : Կերիցէք Ճարպ ցյաղ : Ծածկեաց զերեսս իւր Ճարպով իւրով· ևն : * Ճարպոյ բնութեՀն գիրութեՀ մատուցանէ· փԼւ· Ես Է· 15: *Իակ նորա Ճարպոյ զհասի էՀեալ ըստ նմանութեՀ կուսայեէցոյ խարտիէի· ԱբԷր· Է· 12: *Հաղոյն Ճարպին· Ցաղագակից Ճարպին· Կաբ · Է· չԷ ·

ՃԱՐՊ · ՀԼ ի ՁէՐ · *Տուք մեզ ՝ի Ճարպոյդ մերմէ . զի ապականացան լապտերք մեր · Ջաբ · ԼՀ · *Պատրոյկ Թացեալ ՝ի Ճարպոյ

նոր. ղՃ։

ՃԱՐՊ. ա. Իրը Ճարպաւոր. գէր. պա-
բարտ. *Իսկ արէլ յանդրանկացն և ի Ճար-
պոց. փիլ. լին. ա. 60։

Ա՛Ր. խոր. Ճ. 82. *Կորուսլութիւք ձգէ յե-
տուստ կոմնանէն Ճարպ ։ Թուի իբր ամխ.
Ճարպիչքն. կամ պրպռվ. ՃԷրպռվ։ Ա՛Ր. ժ.
*Ձգեալ յետուստ կոմնանէ Ճաղ դիպեցու-
ցանէ ։։

ՃԱՐՊԱՊԱՐԱՐՏ. ա. Պարարտացեալ
Ճարպով, իւղով, ձիմով. *Դուք էք Ճրագտ-
լոյսք Ճարպապարարք. ՄԾՃ. ծՃ։

ՃԱՐՊԱՒՈՐ. ի, ից. ա. Ուռնոյ զառատ
Ճարպ. իւղալից. ձիմալից. * Դինեբեր, և
հայաւէտ, և Ճարպաւոր եղև։ Պարարտ
Ճարպաւոր լուսոյն Տի. Վ.Ղ.Ն. ԷՂԳ. Ն ԾՆ։

ՃԱՐՊԱՒՈՐԱԿԱՆ. նոյն ընդ վվ. *Տի.
բազոր Ճարպաւորական իւ զալից Ճրագին.
նոր. ՃԾՃ։

ՃԱՐՊՈՎԻՆ. ո. Ճարպոնի հանդերձ.
ՃարպաՎԸ, Ճարպոնչին. (լսա յն. Ճարպն որ ի
վերայ, և որ ի ներքոյ.) *Եւ զիւրուս երի-
կամնան Ճարպովին դիցես ի վերայ սեղա-
նոյն. Եւ. ԼԲ. 13. 22։ ՂԼա. Ե. 19։ կանն։

ՃԱՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարարտութիւն. իւ-
զալից կամ ուղղալից դիւրութիւն. *Ջպա-
բարտութիւն հոգի, և զՃարպուլթին կիւրակրոյ.
Մ Եոր. Երեց։

ՃԱՐՏԱՍԱՆ, ի, ից. գ. Ռήτωρ. Rhe-
tor, orator. որ և ՃԱՐՏԱՐԱՍԱՆ. Ճարտար
ասողն առացող. խօսող. Ճարտարաբան. պերճ
Ճախօս, Ճոռոմախօս, մանաւանդ փիլոսո-
արուեստի հռետորութիւն և փաստաբանու-
հռետոր. (յն. ῥήτωρ. լտ. orator.) Եհլի
ելեալ, ինքնեպէսիմ, ինչպէսի, ինքնին. *Վերբ-
ծողսցին, և Ճարտասանաց. Պղաս. օրին. ֆ ։
*Ճարտասանիգ ցոյցս առնէին. փիլ. փերասին։
*Պլատոն ոմն Ճարտասան հնհեանոս. խոր.
Ք. 53։ *Ջ յոյժ հռչակելին Ճարտասանաց
զդիմոսթենէս ։ խմաստուէրն, և Ճարտա-
սանն, հռոմայն և քերթողն. ևն. Պիս. *Ճար-
տասան անՃռունի. նոր. ծՃ. որ հայի և ի
յաչխարհ նշ։

ՃԱՐՏԱՍԱՆ. որպէս Սոփեստ. խոհա-
տակ. Σοφιστής. Sophista. *Նեթէ արամադր
Ճարտասան է, և արհեստս այս է ամենագե-
լեցիկ. Պղաս. փնովք։

ՃԱՐՏԱՍԱՆ. ա. Ճարտասանական. *Ոչ
հեթէ մարդկեղէն ինչ Ճարտասան խօսիւք.
Պեսբ. սիոն. ի յոյն։

ՃԱՐՏԱՍԱՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ῥητο-
ρικός. Oratorius, ia, um. Սեպհական Ճար-
տասանի և Ճարտասանութեան. հռետորական.
*Ցնմասս Ճարտասանականս արհեստիս.
Պիս. *Ընդհել և ծանօթ էր Ճարտասանա-
կան հրահանգիցն. Ագթբ. ֆ. 9. *Օր ուսցի
զՃարտասանական և զփիլիսոփայական ներ-
վարժութիւնս. Վ.ր. հր. ծՃ. *Կոտրայ և հա-
մերց լոյս, և լիզու Ճարտասանական. Ան.
Եղեչ։

ՃԱՐՏԱՍԱՆԱԿԱՆ. իբր Սոփեստական. ի-
մաստական. Σοφιστικός. Sophisticus.
*Ճշմարտութեանն զՃարտասանականն վանիրա-
ւորութեանն ի բաց մերժեաց որպէս զաւանեցեալս
բանս. Դիտ. ՃԾայ։

ՃԱՐՏԱՍԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ἡ Ῥητο-
ρική. Rhetorica. Արհեստ Ճարտասանական. Ճարտա-
սանութիւն. կա և Ճարտասան. * Քան զայլ
արհեստ և զմակացութիւն, քան զքերթողա-
կանն առեմ, և քան զՃարտասանականն։ Ա-
մենայն՝ որ Ճարտասանական է, նաև հաւա-
նութիւնն արարչական. Սահմ. ա. Ե Ծ։ * Տե-
սուկք Ճարտասանականին երեք այսոքիկ են.
ևն. Երէց. ֆէր։ *ՋՃարտասանականացն յինն
քեանս ամփոփելն զպիտութիւնս. Սոփ։

ՃԱՐՏԱՍԱՆԵՄ, ից. ե. Ῥητορεύω. Rhetoricam exerceo, oro, pronuntio. Ա-
ռեհասնել. փաստաբանել. պերճաբանել.
*Պարզքն, եթէ Ճարտասանելիք է մանա-
ւանդ քան իմաստասիրելի. Պիս. *Պօղոս
ի վեր ասէհՃանէն Ճարտասանելոյ. Դամասխ։

ՃԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ἡ Ῥητορική. Rhetorica, ars oratoria. որ և ՃԱՐՏԱՐԱՍԱ-
ԹԻՒՆ. Ճարտասանականն արհեստ. փաս-
տաբանութիւն. Ճարտասիսօսութիւն. իւրի ֆե-
լոմ, իւրի խէտոպէի. *Փերականութիւն և Ճար-
տասանութիւն, և այլոց հանՃարոյ խրատու
ուեստաՃք. փիլ. լին։ *Ճարտասանութեան
և քերդողութիւն Ոմանք վնասատասիրութիւն
ունելով, և այլք Ճարտասանութիւն. Պիս.
*Ճարտասանութիւն՝ հաւանութիւն արարչա-
կան. Ճարտասանութիւն պիտանանայ արդա-
րոյ (լսա, իրաւանց), այսինքն քաղաքակա-
նութիւն. Սահմ. Ք. Ե ծա։ * Ի քերականուե
վան գրչութիւն, և Ճարտասանութիւն վան
դասողութիւն. Երէց. ֆէր։

Կամ ՊերՃախօսութիւն. Ճոռոմութիւն. պա-
ձու. Ձանձ բանիկ. բան Ճարտար և շարժիչ.
*Զգլ ուսանեացն յերկարագոյնս հասուցա
նել զՃարտասանութիւնս։ Զոպլերբպականացն
Ճոխաբանել Ճարտասանութիւն. Ագթբ. Ֆ.
12։ Ք. 2։ *Ի որ երկրաւոր է, և բանաւոր.
որ Ճարտասանութիւն իմանի։ Սարգ. յն. Ը։

ՃԱՐՏԱՐ, ի, ից. ա. գ. Τεχνίτης. Ar-
tifex. ἐργαζόμενος, operans. τεχνιστής, fa-
ber murarius; ποιητής, poëta. σοφιστής,
sophista. և τεχνικός, artificiosus. (իբր Ճար-
տարող, կամ կերտարար.) Աբուեստաւոր
հնարագէտ, և չինող. արուեստագէտ. ձե-
ռագէտ. հանձարեալ, հմուտ. աչխատակ յա-
զատական կամ ի մեքենական արհեստս. և
վերծողս. բանաստեղծ, և իմաստակ. վար-
պետ, բանաւոր, Ճարպիկ, բան իմաց ըհոզ. ոս-
պա, պեհաՃեւէաբ, ֆիլեֆէաբ, ոսոպաֆէաբ,
ֆեսբֆէաբ, հիմնիլի։

Հաւատակօրէն վարի որպէս գոյական.
*Զհեռագործ կամ գործ Ճարտարի. գործ
Ճարտարաց։ Ճարտարին հանՃարձակեաց ա-
ռաւուրն արուեստագիտութիւնն։ Դեմոկրիտոս,
և որ ընդ նմա Ճարտարք; Եսուն ցհիւսուն,
ցնկարիչս, և ցՃարտարս Եղիպտի Ճարտարքն
ամենայն լի ալատմութիւն։ Որպէս և ունիք
ի ձևրոյ Ճարտարաց (այսինքն քերթողաց)
ասացին. ևն։ *Մինչ վի և Ճարտարացն (այս-
ինքն իմաստակաց) պատուի անարժան չէր.
Ոսկ. յհ. ա։ *Պատկերք ձեռաց Ճարտարի.
Ագաթ։ *Արհամարհէալ զՃարտարքսն որ ի
մերում քաղաքիս, յասորեաց ունից իմնդ-
րեցեր զիմաստից գիւտս. խոր. Ք. 57։ *Ճար-
տարս յոտնաց անուանեցեր (զոր հայս նո-
յա). ցհ. յհ. երս։ *Ճարտարքն յոտնաց ա-
բիւտոտակէ և ևբրիպիդէս. Ո-իիէոր։

Մեկրի ևս որպէս ածական. *Գրչաւ առն
Ճարտարի. Ջձայն Թովչի Ճարտարի. Եռ. Ը.
1։ Սչ. ծԷ. 3. *Ղեկավար Ճարտար։ Ճար-
տար խաթող. ՃՀ։ Նոր. Իա։ * Ոչ Ճարտար
տեսին ինչ գործ. խոր. Ք. 83։

ՃԱՐՏԱՐ. ՀՀ. Σαφῶς, σφόδρα. Certe, per-
fecte ՔԱՀՀ. տիրապէս. լաւ. անվրէպ. հա-
ւատաւոր. ստոյգ. (լծ. լտ. ՔԷրէե.) *Ճար-
տար գիտէ կամ գիտեր, կամ գիտէին. Եչ.
ՆԷ։ Եռ. գՀ. Ք. 27։ Ոսկ. Եռ. Ե ՃԲ. ասէպ։
Երբե. ՀՀԲ։ Բր. ՀրՀ։ *Ան ալ զի ժուժն էր,
և տեսուով ևս գնայր նաև, ոչ իմացան Ճար-
տար։ Վ.ր. հր. ծՃ։

ՃԱՐՏԱՐԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Λόγιος. Elo-
quens. σοφὸς λογῳ, sapiens sermone. Ճար-
տար ի բանս կամ բանիւ. Ճարտարախօս.
զօրաւոր բանիւ. *Ապիղէս, այր Ճարտարա-
բան։ Այր հանՃարիւ և Ճարտարաբան. Գծ.
ծԷ. 24։ ա. Ի գ. 18։ *Գիմոնէսիոս՝ այր
Ճարտարաբան. Եա. ֆր. Ք։ *Զրկիաչն ան-
իմաստ, և զկիոլն Ճարտարաբան. ԼՀբ. ոչ։
*Իմաստասէր Ճարտարաբան. ՊԲ։ իսկ կո-
չ. *Ճարտարաբան բանիւք». իմն Ճարտարա-
բանական։

ՃԱՐՏԱՐԱԲԱՆԵՄ. ևՀ. Ն. ե. Σοφίζω,
փիլոսոփեա, ἀποφθέγγομαι, ἀφορίζω. Eloquor,
garrio, nugor. Ճարտարութիւն և Ճոռոմութիւն
խօսել, իբր իմաստակ, և իբրև իմաստասէր.
Ճարտարել. *Ջոր ինչ արիանոսք Ճարտա-
բանեն. Ան. Ք. *Ոչ ինչ օգտեցուցանէ
Ճարտարաբանէլն լ զլուա. Շ. ա. յհ. ծՀ։
*Ոչ յարժանիս Ճարտարաբանել իցէ զա-
սացեալս. Խ-ս։ *Իբրև զիմաստուն հելլէ-
նացիս Ճարտարաբանէն. ԼՀբ. ոթիս։ *Ընդ-
էր զայգ ամենայն առ պատկերն Ճարտա-
րաբանես (կամ նիս) ով մարգարէդ. Ոսկ.
ես։ *Ջգաստասալ, և Ճարտարաբանել։ Ի
վիչտն և Ճարտարաբանէրս. յն. իսմաստա-
սիրեչ ՀՀ առաքինանալ. Ոսկ. ս. ա. 15։ ԲՀ. 1։

ՃԱՐՏԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան
Ճարտար. և Ճարտարանք. և Ճառաւանք.
*Ուռաւել քան ընդ Ճարտարաբանութիւն և
ընդ համարձակութիւն աներկիդութիւն զար-
մանալին. Եւ Ի. Ք։ *Յառաջաբանութիւն ա-
րար առ այժմու Ճարտարաբանութիւն։ Ջեր
Ճարտարաբանութիւդ մեծամպեռ ՀՀաս ունիմ.
Իսոս. *Ճարտարաբանութիւն կասկածել
յաղթել. Ճ. Գ։

ՃԱՐՏԱՐԱՐԱՐ. ՀՀ. Ճարտարարել. Ճար-
տարապես. Ճարտարութիւն. Ճարտար օրինա-
կաւ. քաջ. *Երկեցուցանէլով Ճարտարա-
բար զայսոսիկ ասելն. Փիլ. Էւ. Ք. 116։

ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒ. ա. Որ Ճարտար գիտէ.
հաւատաւոր տեղեակ. հմուտ. հմուտական.
*Ըստ Ճարտարագիտ Ճանաչողութիւն ստու-
գասիրաւ բժշկացն. Փարպ։

ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՅՆ. ա. ՀՀ. Աստւել կամ
կարի՝ Ճարտար. լաւ հաս. *Ճարտարագոյն
արուեստաւորաց։ Ջայս առագրելով գա-
ղափար՝ Ճարտարագոյնս մովսէս քեզ թէո-
գորի. Պիս։ *Ընդաս Ճարտարագոյն գիտեն
զբարին քան զձեզ. Ե՛ւս Ճարտարագոյն քան
զիս գիտէ. Սարգ. ա. գ. ծա։ Ոսկ. ՀՀ. Ք. 4։

ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Ճարտարութիւք
գործօղ. վարպետ բանօղ. *Ընդաս եղեն Ճար-
տարագործք արուեստից. ՑձՃ. Ե։ *Հրա-
մայէր կոչել առ ինքն ի Ճարտարագործ հիւ-
սանց քաղաքին. Կաղանտ։

Եւ Ճարտարութիւք գործօղաւ. վարպետ բա-
նած. *Ջգերբ զմանն սանասարկոյ ոչ կարացին
բանալ վասն հաստաչինած Ճարտարագործ որձ
արարածոյն. Բ.ուղ. իԲ. 20։ *Ճարտարա-
գործ արուեստասարմար երկինբ. Նոր. Խ։

ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏ. ա. փաղ գիտօղ. ար-
ժուն. *Դէտ Ճարտարագէտ զգուշացուցանէ
զժողովուրդն ի պրոյ. ՄԾՐ. ծՃ։

ՃԱՐՏԱՐԱԶԳԵՑՏԵԱԼ. բարւոք կամ
լաւ զգեստուք զարդարեալ. *Ճարտարա-
զգեստեալք պատմուճանօք ոծյո ալտյգեն.
Փիլ. յ-ժ։

ՃԱՐՏԱՐԱԼԵԶՈՒՈՒԹԻՒՆ, կամ զուխ.
գ. որ և ՃԱՐՏԱՐԼԵԶՈՒՈՒԹԻՒՆ. Ճարտարութ
լեզուի կամ լեզուաւ. և լեզուագիտութեի.
փիլոլոգութիւն. և ալեի ևս լաւ ևս լեզու գիտենալ.
*Ճարտարալեզուութիւն կապող եր ընդունել
ի հոգւոյն. Ոսկ. ա. յոր։ *Ճարտարալեզուութիւ
կախարդեր զլսելիսդ լսելիս. Լսոս. ԼԲ։
*Ճարտարլեզուքն այնքան կախարդեն զլսե-
լիս ձեր. Սարգ. Ք. գ. Ճ։

ՃԱՐՏԱՐԱՍԱՔ. ա. Ճարտար ի խա-
քել. Ճարտար խաքօղ. *Խորոմակն կիլուի չափ
հաս է, ձայնաւոր՝ Ճարտարախաչ ասեն.
Վահան. հդ։

ՃԱՐՏԱՐԱԽՕՍ, ի. ած. ա. գ. Ῥήτωρ. Orator. Ճարտասան. հռետոր. փաստաբան. և Ճարտարաբան. *Հանդերձ Ճարտարախօսաւ տերախիւզ աւս ոմամբ. ԳԴ. ԻԳ. 1: *Ճարտարախօսն զվերջին բանն փութայ առաւել յօրինել. Ոսի. ԵԲԲ. ԻԳ: *Յարոյց ասծ քարոզս բանիբասնս Ճարտարախօսս. ՍԵԲԲ. Գ: *Ա յր Ճարտարախօս արդարանալ ոչ կարէ առ աջի նորս. ՄԴԲ. ծԵ: *Ո՛չ առաւա պատուի Ճարտարախօս եղեալ կորխ: իսկ Ս. ԲԲ. *Դիկաւորք, որ են Ճարտարախօսք». իմս հրամանատուրք:

Եւ իբր Ճարտարախօսական. պատիր. *Արտաքնոցն յարմարական Ճարտարախօս ուսապէլ.ոցն յօրինուածն. կալմախ:

ՃԱՐՏԱՐԱԽՕՍԵՄ, եցի. ն. է. Ճարտարասանել. հաւատարտանել. իմաստասիրել, և իմաստակիլ. լեզ. Ֆոքէլ. *վասն անաի հաւատցմանցն Ճարտարախօսեցին». յինմաստասիրեցին. Ոսի. ա. ԲԷս: Ե՛ւս հպատգոյն զայս Ճարտարախօսել պօղոս. Ա՛ած. ելել: *վասն յարութէ Ճարտարախօսէր. Երզ. մթ: *Ոչ եկիր այսր Ճարտարախօսել, այլ զՔհած ասծոյն. Ճ. Գ:

ՃԱՐՏԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυγλωττία. Facundia. Ճարտասանութիւն. և Ճարտասանութիւն. պերճախօսութիւն. քաղցրաբանութիւն. *Ճարտարախօսութիւն թէ բառնոյցի, չընասի ինչ աշխարհս. Ոսի. մ. ԲԷ. 27: *Ա յտուհեաւ զոհեաւ, շատ է քեզ Ճարտարախօսութիւդ՝ որ վասն մեր. Ճ. Գ: *Մոլորութիւն սպասաւոր Ճարտարախօսութիւն հ. ՍԵԲԲ. Ք: *Ցղհեալք յօրինեալք Ճարտախօսութիւք լեզուի. Վէ՚որ. Ը:

ՃԱՐՏԱՐԱԿ, ի, ած. ա. Ճարտար. քաջարուեստ. և լատին. իմաստնագոյն. վարպետ, Ճարտիւ. *Ոչ ոք յայնմ (արուեսաի) վիճակաւք Ճարտարակաք անցանիցէ. (կամ Ճարտարկաք. *ի Ճարտարիկ լատ.ե.) Ոսի. էի. ւԷԳ. Ը:

ՃԱՐՏԱՐԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Ուր կայցէ Ճարտարութիւն ինչ. արուեստական. *Ջօրէն Ճարտարականն Ճառնոցիւալ հրաշացուցաւ նէք զհանդէս. Մաթ. Կա:

ՃԱՐՏԱՐԱԿԻ. մ. ա. Ճարտարաբար, և Ճարտարական. *կորովիմասս մշակաց, որ մանաւանդ Ճանչէն զպարտութիւն անդոյ, և զնկատ.ական նմա սերմանիս ստկանել Ճարտարուեստիս. Տօնա:

ՃԱՐՏԱՐԱՂԽ. (ելձ չեզչ գրելի՝ Ճարտարօղ) Ճարտասան. հռետոր. Ῥήτωρ. Orator. *Ճարտարապետք և փիլիսոփայք.Ոսի.նս:

ՃԱՐՏԱՐԱՃԱՐԿ. ա. Ճարտարութիւն մեքենայ կամ ձգօղ. վարչեչարմար. ուղղակշիռ. *Ճարտարապետիգ ամրոտեան մասունցն զնուք. Նա. Իւ:

ՃԱՐՏԱՐԱՍԷՄ, եցի. է. Φιλοσοφέω, σοφίζομαι. Ճարտար միտս յանձին բերել. իմաստասիրել. զգ օնութիւ վարիլ կամ Ճառնել. իմաստնանալ. Խեւ բանեցնել. փիրաւեւ գռւլանօգ. ոփել իւլեմեւ. *Ջերկնից և ցքան ի վեր քան զերկինս ինչ իրաց Ճարտասանեն: Մտանեկռս Ճարտասանեմ առ խոնարհութիւն: վասն անմահութիւնն Ճարտասանեմ: Ոսի. մ. ա. 8: ֆ. 3: էիւնդ. ե: *Իմացիր հոգիս Ճարտարասանեալս. Բր. ծն:

ՃԱՐՏԱՐԱՆԱՄ. ացայ. է. Καταστοχάζομαι, Connitor. Ճարտար հնարս հնարել. գուն գործել. հայհոյհոյել. Ճարպաբ-ուրէ, Խեւ բանեցնել. գոպիւ. Լռնալ. լալըմգ. ոփել իւլեմեւ. *Ճարտարանալ փութացեալ յատպա այսորիկ ասծարանիս մեռածուածէ. Դիմ. ա՚ծայ: *Հնարի Ճարտարանայ, անօրսյացեանէ զկաւն. Լմբ. իմ: *Կշռամբեաց նա զդին Ճարտարացեալ. Նաոգբ. ծե:

ՃԱՐՏԱՐԱՆՔ. գ. Հայհոյհոյմանք. հնարք. և Ճառատանք. *Անտի ի միտ առնուլ զանվեւրեական բանիցն Ճարտարանս. Ե՛ած. գբ. ա:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Ճարտարութիւն պատմոյ. հաւատապատում. *Թարգմանիք բազում լեզուաց և գրոց Ճարտարապատումք. Ոսիիթոր:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ, ի, ած. գ. ա. Ἀρχιτέκτων. Architectus, fabricator. Պետ Ճարտարաց, կամ հնինողաց. հիմար պաշէ՚ ազաբ. *Ջգքանչելի խորհրդական, և զհիմաստուն Ճարտարապետ. Ե՛. ֆ. 3: *Իբրև իմաստուն Ճարտարապետ հիմն եդի. ա. կոր. ֆ. 10: *Սկիզբն և կատարածն չինուածոյն ի բուն Ճարտարապետ անդր հայի. Ք. հ. Ք. 30:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ. Τεχνίτης. Artifex. Ճարտար. արուեստագէտ. նախ՝ զնչ ասի, որպէս Աբարչագործ. Տե՛ս իմ. Ե. 21: Ը. 6: ֆՁ. 1: Եէր. ֆա. 10: Եւ ապա զայլոց Ճարտարաց յաշխարհի. վարպետ. ոսոգա պաշէ՚. յն. այնպէս. որպէս հիւսն կամ դարբին. քարակոփ. երաժիշտ. իմաստակ. ևն. *Իր Ճարտարապետս դարբին պղնձոյ և երկաթոյ: Ա՚ր սինգայի Ճարտարապետս պղնձոյ. Ե՛. Ը. 10: *Հիւստնա փայտից, և Ճարտարապետս քարանց. Ը. ֆգ. Ե. 11: *Արծաթագործդ երկնաւոր՝ իմ Ճարտարապետ (արարիչ). Նոր. կԸ: *Որ երկոյ հնգին տեսան զբնսեւլել Ճարտարապետ խոլանին. Շա՚: *Ճարտարապետի ուժեին հիւս. նեալ... ի ձեռն Ճարտարապետացն եղիալ և բեսեւլել: Ա՚ր Ճարտարապետս չինոյ ապարանից. Աբծր. Ը: 19: Ոսի. յհ. ա. 11: *Սարդիդդ և մեղուացդ և ծածեացդ Ճարտարութեան անգոյացանէ կերտս. Ա՛յ. հդ. ի՛ն:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ. որպէս Շինօղ նաւաց. և Ղեկավար. նաւապետ. իմ. ծԸ. 2: կնրզ. *ի նոյան: Եսա. իր. ա: Աբծր:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ. իբր գործ յայլ արուեստս և *ի գիտութիւն. կերտող. և զբերթող. տիեսուն. *Քնարահարացն օրինաց Ճարտարապետք: Գուսանական գործեացն Ճարտարապետք. Եսա. իր: *Ճարտարապետք հաւատոյցն: Ճարտարապետք փիլիսոփայից. Ոսի. յհ: *Յուներց Ճարտարապետքն. Կալ. ծԸ: *ՋՃարտարապետս իմաստնոյն. Եզէկ. ասաս:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ. ա. Կարի Ճարտար. և. մաստուն. արիփ, հարիփեբէւ, ասաԲա. *Ճարտարապետ մշակ: Ղեկավար Ճարտարապետ. Ոսի. մ. ա. 11: Շա՚:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Սեպհական Ճարտարապետաց և Ճարտարապետութեան. * Ճարտարապետական արուեստ, կամ գործ. Շ. ոփե: Սարի. ֆհ:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԻՍ. ա. Որպէս Ճարտարապետ. ամենայն Ճարտարութեան. *Ըզփափկութիւն աչացն Ճարտարապետապէս ըզգուշացուցեալ. կալ. ի:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԵՄ, եցի. ն. Ἀρχιτεκτονεύω, νέω. τεχταινω, ομαι. Fabricor, operor, struo, paro. Ճարտար արուեստիւ կազմել, յօրինել, գործել. *Ըստ ամենայն գործոյ Ճարտարապետել: Ճարտարապետեր զտաճարանակութիւն. Եզ. լԸ. 4: Ա՚. 32: ւԷ. 23: *Ճարտարապետեալ կազմէ գործի օրհնուէ. Եզեկ. ոգ: *կեանք զմուտ անմահութիւ Ճարտարապետեցին. Ոսի. յատեփս: *Ա՚ծապես Ճարտարապետեալ՝ զերկիրս երկին ասար. Պսէփ: *Եւ որպէս զմարդ՝ զմարդկայինն ներգործեալ Ճարտարապետէր. Ջէր. կԲ:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρχιτεκτονία Fabricatio. Արհեստ և գործ Ճարտարապետի. յօրինուած Ճարտար. Ճարտարութիւն. հիմարւբէփ. ոսոգա իւլեմ. *Ճարտարապետութիւք առաքեցոյն չինել յիւր վերայ. Լ՚է. ոգ: *Որ միոյն այ Ճարտարապետութեն պատշաճի. Ջէր. կԲ: *Ջերկիր երկինս արար, որ այ Ճարտարապետութեն միոյն է կարելի. Խոր. պսրփ:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԻՏ. Տես ՃԱՐՏԱՐԱՐԱՐ. *Ջախտս հիւանդագ Ճարտարապետս բժշկել. Ճ. Ա: *(վասն այ) ուսանել պարտ է, թէ սեաև ոչ յոյժ Ճարտարապետս, այլ իբրու գաղափար. Աբխոպ. Ֆ:

ՃԱՐՏԱՐԱՍԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Ուր լոյծ Ճարտար և հանճարաւոր բան. Ճարտասանական, և իմաստասիրական. *Ճարտարասանական լինի հմուտ. Ս՚ած: *Բանս Ճարտարասական իմաստութեն կամիմ ուսուցանել ձեզ. Ոսի. չի:

ՃԱՐՏԱՐԱՍԱՆ, ի, ից կամ ած. գ. Ῥήτωρ. Rhetor, praeco. Ճարտասան. փաստաբան. և Ճարտարաբան. քարող բանին. *Բանիպաշտութեն Ճարտարասանն զունկիանոս. Ճ. Ա: *Որք այ խոհականութեն են հոգևոր Ճարտարասանք. կԽ-ոչ. *ի նոյան: *Անպատեհի Ճարտարասանք յաւուրն այցելութեն. Ոսի. ֆի: *Ա՚ռ. Ճարտարասանս, առ ասուգաբոսս. Փիւ. լԲ:

ՃԱՐՏԱՐԱՍԱՆ. ա. Ճարտարախօս. Ճարտասանական. * Ունել զՃարտարասանս ոմանս առեհախօս. ՄԽ. ԵՓ. յ-ԼԲ: *Խնուել զբերան իմաստնոյ Ճարտասանիկ. Ճ. Գ: *Փերթողական և Ճարտասան արհեստին. Ճ. Ա: *Յարմարուն բանիկ ինչ Ճարտարասան հաւանութեն. կԽ-ոչ. Ի՚ւ. ա Ւոսփ:

ՃԱՐՏԱՐԱՍԱՆԱԿԱՆ. ա. Իբր Ճարտարասական. Ճարտասանական. *Ի ձեռն իրիք Ճարտարասանականաց *ի վերագոյնն ինչ առնուլ. Ճ. Գ:

ՃԱՐՏԱՐԱՍԱՆԵՄ, եցի. ն. Ճարտարաբանել. և Պաճուճել բանիւ. վայելչազարդել. *ի ձեռն երանգաց և գեղոյն ա՚րուեստագործել հաւատոյ Ճարտարասանեաց զվկային նահատակութի.Նոսս.*ի ԻԷ-ոչ:

ՃԱՐՏԱՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՃԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ, և ՃԱՐՏԱՐԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Գիտեր զհեղհեղնացի Ճարտարասանութիւն. վ՚ր ոսի. հիւ յ: *Ատ Ճարտարասանութիւ ոչինչ են պէտք. Ճ. Գ: * Ճարտարասանութիւք և արագ լեզուով. Ոսիիթոր: *Ո՛վ խաչ... քոյ Ճարտարասանութեն. Եզեկ. Խւ:

ՃԱՐՏԱՐԱՍՈՑՉ. ա. Իբր Ճարտարասէր. հնար, հնարիմաց. ուր իւչ Ճարտարել հրնարել՝ առ *ի տու զանեւլս և ծածկելոյ զերծն. *Սկսաւ (ադոլիոս) ասլեաքիլ՝ Ճարտարասոյզ բանիւքն խօսել ընդ յովքրու (առ որասալոյ զնա). Եէր. ԲԲ:

ՃԱՐՏԱՐԱՑՈՒՅՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ճարտար կացուցանել. աչխոյժ առնել. * Հրատոան Ճառատայթիւ Ճարտարացուսոյ զանաւի հոգւոյ իմոյ՝ որպէս զրեանելիւ. ՄԽ. այրիվան:

ՃԱՐՏԱՐԵՄ, եցի. ն. Σοφίζω, ομαι. Argute comminiscor, confcio. Ճարտարութիւք հայհոյհոյել. արուեստակել. իմաստակել. և իմաստասիրել. և Ճարտարաբանել և Ճարտարանալ. *Մի Ճարտարեր առաւել, զի մի Թիւրեսցես. Ժղ. է. 17: *Առաջի լծագաւորի մի Ճարտարեր. Սէբ. է. 5: *Մի ասելի քան զօրինն Ճարտարեր: Ար. տաքոյ կարեաց Ճարտարիցէ. Ոսի. մ. Ք. 3: Եէր. Ք: *Բանիւք միայն Ճարտարեն. Ճ. Ա: *Ընդեքր զառնելն և զձնանեքն Ճարտարիցէ հերնիսիկոսն, Լեզ նոյն է: Տես զնարդ Ճարտարեն հակառակողքն. Սէբէր. է: *Ա՚յլոց սակս չերման զբաժչկուէ Ճարտարիցէ. Սարփ. յի. Բ: Իսկ Սէբ. ԻՔ. 10. *Անուանակոչուն

սքեղն մի՛ Ճարտարէրայ. յն. մի՛ սովորիր:

ՃԱՐՏԱՐԻՄԱՑ. Տ. ՀՆԱՐԻՄԱՑ. Բազմախոհ Ճարտարիմաց բան. Ճ. Ա:

ՃԱՐՏԱՐԼԵԶՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՃԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ:

ՃԱՐՏԱՐՄՏԵԼ. Տ. ՃԱՐՏԱՐԱՄՏՆԵԼ. Փիլոսոփեմ. Զգաստուհմեան առաքինութիւնք Ճարտարմտեալ. այսինքն խմաստասիրեալ առաքինանալ. Եսս. ԽԲ. Ք:

ՃԱՐՏԱՐՄՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. իբր յն. փիլիսոփայութիւն. Փիլոսոփիա. Խմաստասիրութիւն, և խմաստասկութիւն. Կատարեցէք Ճարտարմտութիւն, և ամօթ խաբէութիւն: Ճարտարմտութիւն խաբեութիւն. Կ. Ը. Ք. 8: Ասդ. ա. գ. ա:

ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Τέχνη. Ars. ἀρχιτεκτονία, fabricatio. μηχάνευμα, machinatio. Ճարտար գործ, և գործ Ճարտարութեան. Հնարեաս. գիւտ. հնարք. հայթայթմունք. աշողակութիւն. արհեստ. վարպետութիւն. ոստայնագործ, ոստայն. սէնեակ, հիւսիք, մարիքիւն, քիւրեաւք. Գործ Ճարտարութեամբ ամենագործից, կամ նկարակերտից. Եւ. ԺԸ. 11: ԼԸ. 35: Արար յերուսաղէմ մեքենայս արուեստից Ճարտարութեամբ լինել ի վերայ պարսպաց. Ք. ՌԻ. 15: Որ ի Ճարտարութենէ և ի մտաց մարդկան քանդակեալ էին. Գ. Ծ. 29: Ցամենայնի կարօղ ես փրկել. Թէպէտև առանց Ճարտարութեամբ ելանիցէ ոք ի վերայ. ԽՀ. ԾԸ. 4: Շինուածն առանց մարմնական արհեստից Ճարտարութեամբ բարձրանայր. Սդ. ա. գ. ա: Զլաւ Ճարտարութեամբ ի ձեւն առնալոյ. այսինքն Ճարտարապետութեան. Աւծ. Ե. 8: Որպէս ոք լեթէ Ճարտարութեամբ իրայ ինչ գիտիցէ, եթէ գնուագ. անուանէ, և եթէ զբժշկութեամբ, եթէ գիւնուագութեամբ, և արդեւսիք զՃարտարութեանն չգոյանիցէ. ԵՊԻ: Գեղեցկութեամբ գիմաց, և Ճարտարութեամբ իսօսից. Եւ. Ե: Բժշկական Ճարտարութեամբ մատիր լինէր. Եսս. ԽԲ. ա:

ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ἐυμαθεια. Peritia. σοφια, φιλοσοφία, σόφισμα, sapientia, philosophia, sophisma. Ուշիմութեան. Հանճար. խմաստութեան. խմաստասիրութեան. խմաստակութեան. պատրանք. Զգերեաց Ճարտարութեամբ. Ո՛չ Ճարտարութեամբ բանից. ԽՀ. ԾԳ. 11: ա. Ի՛ր. ա. 17: Ե. 13: Ի քաղդէից Ճարտարութեան խմաստութեամբ պատմէր: Յառնաց Ճարտարութեան Ճարտարութեամբ փիլիսոփայից: Ուռուցիալգ յանձահ Ճարտարութեան. Եսս. ԽԲ: Ոսկ. յհ: Սեբեր. Ե: Զգոկողն ասպատանեալ ի Ճարտարութեան՝ չանայ Ճարտարութեամբ բանիցն զթագաւորն հաւանեցուցանել. զի է խմաստուն ի չարն և Ճարտար. Լ՛Ե. ԿԶ:

ՃԱՐՏԱՐՈՒԿ, կամ ՃԱՐՏՐՈՒԿ. Ա նուն իրոյ, որ ալեսպէս գրի ի յն. և Հյ. Դաշխան:

ՃԱՐՈՒԿ. Գ. ա. Ալգ Ճերմակ ձիոյ խառն ընդ մանրագունի և սպիտակու Ճանճկենի. աշխէտ. չիփաւ, ջերմ, գէր, պօղ. Էր ձին դունով Ճարուկ Ճանճկէն: Զնոյն կերպասան Ճարուկ Ճանճկէն գտեալ Ռոդ. Գ. 20. Ճարուկ Ճանճկէն և աշխուտաձի. Գնդ:

ՃԱՒԱԿ. և ՃԳ. Զաւակ նազելի՛ ոստոր

ՃԱՒԱԿԵԹ. Ն և գուսան. Ճաւակ, չեզրա... արականացն՝ Համբակ, կոլիճ, ուստր. Ճակ իգականացն, գուսար, ալՃիկ, Ճաւակեձ. առ նորագոյնսն և իսկագոյնսն տիօք. ԼԳ. Ե ԼՀՂ. ԽԲ:

ՃԱՒԲ կամ ՃՕԲ. Բառ անչափ. Սէրդան նոր ի պատուական քարէ սեւաւ Ճաւբ. Ու՛ԽԲ: (Ի տակօրէն Ճալատ քար ասի՝ կարծր քար յոր և է գոյն՝ անչափաւոր ի լինուածս)

ՃԱՒԸ. Տ. ՃՕԸ:

ՃԳՆԱԳԵՂԵԱՆ. Ճգնուեցը մարտիրոսաւ Թէ գեղեցկազարդեալ. Հարսունքն քոյին Ճգնապեղեալք ի հանգերձս ոսկեհուռս. Վ՛ԽԲ. Ս:

ՃԳՆԱԴԻՐ, դրի. գ. Ղոյն ընդ Հանգիստ, դիր. և նահատակադիր. Մինչև Ճգնագիրն լուծցէ զերկրմռնան օրինաց փակով: Ցայն ժամ ուհատարակ ազգիս Ճգնագիրն հատուցանէ քոս իւրաքանչիւր գործոց. Խոհ:

ՃԳՆԱԶԳԵԱՑ, էցի, ցեց. ա. Կրօղ յանձին զՃգնուեցի միանձից, կամ մարմնոյ զրօսից. յաղթական ի հանդէս մրցանաց. Ճգնազգեաց սրեց (վկայիչ) դասք. Շ՛Ք: Ալ նչխարօք Ճգնազգեաց նահատակին գրիր. դրի. Փ՛Ք: Ճգնազգեաց մարմնոյ երանելոյն. Ճ. ԺՀ: Ալ Ճգնազգեացքն: ՃՀգնազգեաց գրիչն. Վ՛Ք հգ. ա. Ն Ե: իսկ Ճգնազգեաց առաքինութեամբ քաղաքավարեցին ». իսկ Ճգնոզական. Շ. Էօրյ:

ՃԳՆԱԶԳԵՑՈՒՍ. և } Նոյն ընդ վ. Բազմագնացուս. և } մուտի արանց արդարոյ Ճգնազգեաց. Աոդ. Ք. 7: Վկայասանացն Ճգնազգեցիկ երանելի կուսանայն. Փ՛Ք: Խորհելը յաղագս ալ և Ճգնազգեցիկ լինելոյ զոյգ երկոցունց. Խոր. Ք. 89:

ՃԳՆԱԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ճգնուեցի. նահատակութեան. արուեստի՛ ի հոգևոր մրցմունս. Մարտիրոսքն յաղթեալ Ճգնազգեցութեամբ զօրանային, և աստանայ ի պարտուեի մատնեալ սկսան լալ. Թղթ. ի՛ն Ա:

ՃԳՆԱԽՈՆ. Ջ. ա. Ուր է և Ճգնել, և խոնջել բազմավաստակ. անխոնջ. Ընկալցի զՃգնագնախոնջ աշօթս մեր. Ո՛Ն. Կ՛Ք:

ՃԳՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր գոյ Ճգնի, մրցանաց կամ Ճգնուեցի. մրցական. աշխատասիրական. գժուարակեր. Ճգնողական. Ճգնաւորական. Զօրավար զօրուն ի Ճգնական տեղւոջ. Եփ. Ե՛Ք: Ցաղերոյ երևեալ ի Ճգնական մասին. Գ՛Ք: Ա՛ննայն Ճգնական վուճռով. Մ՛Ք: Ցանհնարին Ճգնականս վարուց. ՅԳ. ԼՒ:

ՃԳՆԱԿԻՑ. կցի, ցուց. ա. Συναθλήσας, συμπονήσας. Concertans, collaborans. Կցորդ Ճգանց կամ Ճգնուեցից. վաստակակից. պատերազմակից. չարչարակից. Հանդիսակից. Ճգնակից հոգւոյ մարմնին. Դիան. Ելիզ: Վկայք առաքելոյն Ճգնակիցք. Ռ՛Ք. 14: Ճգնակից լինել ի կապանս նորա աղօթիւք. Ճ. Գ: Որ Ճգնակից և պատակիցք են նորա. Ճ. Ա: Եւ քո երբեմն ըստ պօղոսի՝ հանդիսակից և Ճգնակից լինի բանիս. Պտգ. Ե՛Ք:

ՃԳՆԱՒԷՐ. սերի, բաց. ա. Սիրօղ Ճգանց. սիրով վչասակիր. Համբերօղ. Համբերատար. Ահա և Ճգնասէրք, ևն. Փ՛Ք: Ճգնասէր հրեշտակական վարուք. Աւծ. Ո՛Ք:

ՃԳՆԱՒՈՐ. ի, աց. գ. Ասկητής. Asceta, monachus. ἀθλητής, athleta, pugil. ἀγωνιστής, agonista, propugnator. Ճգնօղ. որպէս միայնակեաց. Եղիէ, Եփրէմ. Ցայսոսկեայս Ճգնաւորի ոմանից: Ո՛վ որ հայր Ճրգնաւորաց: Ճգնաւորաց անապատին. Խոր. Ք. 88: Շ՛Ք: Ցո՛ արդէ:

ՃԳՆԱՒՈՐ. Նահատակ. մարտիրոս. Ա՛հա՛ Ջ՛այլազգիսն Ճգնաւորացն զնչուտակ: Բայլեհուսալեաց և ազօթիւք սր Ճգնաւորացս: Ճգնաւորք քոյ (որ սահփանոս). Շ՛Ք: Ճրգնաւորք Ճշմարիտք՝ վկայք քոյ. են. Ժ՛Ք:

ՃԳՆԱՒՈՐ. Աւագերի՛ մրցօղ ընդդէմ սատանայի. մարտիրոս. և աշխարհի. Ճգնաւորին քոյ, և պատուական վկային (յակ. մծբ). Շ՛Ք: Ալ Ճգնաւորքն ազաչեցարուք զհեր, որք զգաստ պարտեցին են. Ժ՛Ք: Ճգնաւորք ասին, զի ընդգէմ սատանայի պատերազմ Ճգնեցան. Խոր: ԶՃգնաւորացն յայտնէ զգործս: Իբր հանդիսացեալ ընդ Ճգնաւորին. Նոր. Ծ՛Ք. Ի՛ն:

ՃԳՆԱՒՈՐ. Ըմբիշ. գոտեմարտիկ ապուշարար. (իբրև կամ նմանութեամբ.) էհէկՒան. Անկինչ կրօնաւոր՝ Ճգնաւոր անուանեցեալ. Վ՛Ք հգ. հին Թրգ. ոչ ըստ յհայն Թրգ. ասի. Ըմբիշ և մերկ՝ որ ոչ զգիշեայ ըմբռնիչս: Ոչ այնպէս զՃանգիսաւորսն (յաղագնի) ձիլեհենոյն պատուլ առնէ, որպէս զըզբարեպաշտութեան Ճգնաւորս՝ ողորմութեամբ Ոսկ. յհ. Ք. 35:

ՃԳՆԱՒՈՐ. ա. Ճգնաւորական. Ճգնական. Ի ձեռն անարատ Ճգնաւոր վարուց քոց. Ճ. Ա: Ն ահատակութեան սքս, առաքինութեան Ճգնաւորս. Բբ. գ. պհ:

ՃԳՆԱՒՈՐԱԳՈՒՅՆ. ա. Առաւել Ճրգնող՝ յոր և է կարգի Ճգանց. Լինել Ճգնաւորագոյն քան զամենեսեան. Ոսկ. յհ. Ք. 34:

ՃԳՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ասκητικός, ἀθλητικός, ևն. Ճգնական. Ճգնողական. որ ինչ անկ է Ճգնողաց և Ճգնութեան յատկեցան հանդիսի. Ենկայք առ իս ամենայն աշխատասէրք Ճգնաւորական հանգիսիք: Ճգնաւորական պարկեշտութեամբ. ՅՃա. ԺՔ. Ի՛: Ճգնաւորական աշխատութեաց հասեալ լեզին որ մարարիրոք. Շ՛Ք: Զսոցա Ճգնաւորական մարմինս առեալ ոմն. Ճ. Ի: Պատճառ սմենայն Ճգնաւորական գործոցն. Վ՛Ք հգ. իԼ:

ՃԳՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. գ. որպ Ճգնաւոր մեան. Ձուկք. Վարդապետաբար, քահանայականիք, Ճգնաւորականաբք, կուսանաբք. Ն՛Ք: Ընդ Ճգնեցան գրնաւորանոցք Ճգնաւորականաց սեղիք. Աոդ. Ք. 8:

ՃԳՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ. ի. որ և ՃԳՆԻ. Հանդիսանալ ի Ճգնութեի յոր և է կարգի. առաքինանալ. Նահատակիլ ընդգէմ. մրցել. կռւիլ. Ցկար մարմնով Ճգնաւորեալ ազգի ազգի առաքինութիք: Կուսութիք Ճգնաւորեալ. ՅՃա. ԺՔ. ԻՓ: Զկիրառութեին Ճգնաւորիլ. Չանհապազամիտք Ճգնաւորեալք. ՃՃ:

ՃԳՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ճգնաւորիլն. Ճգնութեի. Ժուժկալութ. Ի մոյ և ի գիշեայ սկ վասն Ճգնաւորութեի ի բաց մեկնի. կանան:

ՃԳՆԵՄ, եցի. ն. Κινδυνέυω. In angustiam, vel periculum conjicio, ի Ճիգն և ի նեղ արկանել. Նեղել. տագնապել. ատանջել. ՃՀնդ. Ճեվր եՒՀ. ԻՆՃԻՒՀ. Ճգնեք զմեր կողմնս. Գ. Ք. 27: Ճգներ զինքն ի յաշխատութի և ի պահս. Վ՛Ք հգ. Ը: Զմարմինս Ճգնեն առանց ընտրզուհի: Ա յս փայտս Ճգնեաց և խայտառակեաց զատանայ: Պատառեաց Հանան փայտ մուրգքեի, ինքն ի նոյն Ճգնեալ մեռաւ. Լ՛Ք. ՈՂ. Ն Ք:

ՃԳՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. Զհկաս ի քաղց և ի ծարաւ Ճգնեցուցանէին. Եփ. Վ. ԻՒՆԵԼ. յորմէ և Ճ. ի. Զհկան ի քաղցոյ և ի ծարաւոյ Ճգնեցուցանէին ». իբր յոգիս սպատան առնել:

ՃԳՆԻՄ, եցայ. ի. Κινδυνέυομαι, ἀσκέω, ἀγωνίζομαι, ἀθλέω, πολεμόομαι, κακοπαθέω, ևն. Periclitor in praelio, certo, studeo, exerceo me, mala tolero, ևն. ի Ճգնի մնանել. տալ զանձն կամ մնանել ի վտանգ, ի վիշտ և ի նեղութի. կրել կամաւ զհոշոտանգանս. Ճնչել զանձն. մրցել. նահատակել կրթել. Չանալ աշխատել. ը. Թ. ԼՀՓ՝ ԼՀՓՆԻՒ՝ ԵՒՀ ՒՀՓԻ, ՒՀՓՒՀ, ՃՆԿ ՒՀՓ. ՂՀԿԻՒ ՒՀՓԻ. ՈՐ պատառեն փայտ նովին Ճգնեացի (կամ վչասացն): Ցառնէ և ես իսկ Ճգնիմ անխոնջ միաս ունել: Ցամենայնի Ճգնեաց: Ընդ Ճր և մեք Ճգնիմք յամենայն ժամ Ճգնիցեք ի վերայ հառատացն: Ճգնէին ի ձեռաց պատերազմողաց. ևն: Ճգնեալ նահատակեցայք յերկրի՝ յոգիծօգք ի պատերազմի: Եւ քաջուհեն ալի-

լար Ճգնեալ. Շար: *Ցանձն առեալ զիրս. տամբերութիւն վարուց՝ Ճգնէին առաւել քան զառաջինք. Խոր. գ. 4: *Լաւ ի՞ցէ մարդոյ մահաբեր Ճգնիլ՝ քան յայգեպիսի օրինաց ուրանալ. Եղիշ. է: *Ճգնէր ի պնդութիւն պահոց: Զաթաւորապես Ճգնել: Առաւել Ճգնեցաւ. Ճ. Ն: Վրք հց: *Ընդգէմ մեր այնչափ Ճգնեցան (հեթանոս փիլիսոփայք): Ճգնի նոր իմն Ճգունս, զոր և ոչ ի միում յայլոց ԹՀղեցւոյն Ճգնեցաւ. Ոսկ. յհ. Ն գլ: *Ճգնեցաւ ի ցաւս անբնին իւրոյ (հերովդէս). Ես. պտմ. ա. 8: *Զարմացաւք ընդ Ճգունն, զոր մեծ Ճգնոյն (յոբ) Ճգնէր. Խոր:

ՃԳՆՈՂԱԿԱՆ. ա. Նոյն ընդ Ճգնական. և Ճգնաւորական. *Զխստամեաւք վարս նոցա Ճգնողականս: Ուղղէ զԹէոփիլոս սիրոն յիրաց աշխարհիս Ճգնողական վարուքն. ՅԿ, կի: Լմբ. ոգ: *Ճգնողական հանդիսին (յհ. մծբ). Ճ. Ա: *Հասեալ յանջոյզ նա. ւահ Ճգնողական վարուք և խիստ. Ճ. գաղ:

ՃԳՆՈՂԱԿԻՑ. Տ. ՃԳՆԱԿԻՑ. *Սակաւուք Ճգնողակից եղարբք զառաջինն բնութեր. Սկաա. լմբ:

ՃԳՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՃԳՆՈՒԹԻՒՆ. *Վիրաւորեմ զԼշնամին, և յաղեմ Ճգնողութ. Խոխ:

ՃԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Κίνδυνος. Periculum, discrimen praelii. ἀγών, certamen (stadii). ἄσκησις, exercitatio, ևն. Ճիգն. Ճգունք. Նեղութի. վիշտ. տագնապ. կիւք. չարչարանք. քրտունք. վտասակ. երկ, և երկունք. կամաւոր Ճնշումն. մրցանք. նահատակութ. կրթութ. չար. Ժուժկալութ սիանձանց, մարտիրոսաց, և ամենայն առաքինի համբերողաց՝ հանգոյն մրցողաց ի ոտս դին կամ՝ ի մարտ. չբ. Թ. սբՓՆԸ, ևէ. էչ, ձեռ. և գահիճ. *Եդ զանձն իւր ի Ճգնութիւն մարտի պատերազմի: Չայի ասծ ի Ճգնութիւն պատերազմիս մերոյ: Աւետաւ յանձն զՃգնութի ի վերայ քաղաքին: Որպիսի Ճգնութի ունիմ յանձին վասն ձեր: Վասն որոյ և զՃգնութիդ կրկնք. ևն: *Որ ի հանգիս քո Ճգնութե: Խաղաղութեաց Ճգնութ: Ընդ Ճգնուի սքղ վկայից: Ճգնութ սքղ մարտիրոսաց: Նահատակեալք Ճգնութ ի փորձ զանազան տանջանաց: Ճգնութիք սքղ քոց քիս. ևն. Շար: *Մարտիրոսական Ճգնութ վկայեցին: Ճգնուի համբերուե: Պահոց և աղօթից Ճգնութե. Աւծր: Ցճխ: Մաչ. Վրք հց. ևն: *Բանութի ըմբշաց մեծ նամարաիկ Ճգնութի: Ցաւուցն Ճգնութե գատաստանին. Ոսկ. յհ: *Նշանակ Ճգնուե ընդ ախոյանին առ նա զպահն բերիցեն. Եղիշ: *Ջոտս նորա ուղեր այսուհետև, և Ճգնութի նիւթութե զամենայն անգամս նոր. Ես. պտմ. ա. 8: *Պարապեալքն սյս սիսում Ճգնութեց գիւանագիրք մատենից: Ի սաստիկ Ճգնութեան պահել (զչինօղսն պատպակ). Խոր. ա. 2. 15:

ՃԳՆՈՒՄՆ, նման. գ. } Ճգնիլն. մըր.
ՃԳՈՒՄՆ, Ճգման. } ցուցմն յագոնի. ևն. *Որ նոտին ի գլուխս ասպարիսին ի վերայ Ճգնման, եթէ յաւելագոյն քան զՃգնուեանն զպահն պատրաստիցէ. Կոչ. ծղ: Ե կանն: *Վաստակելով Ճգմամբ ի մարմնի. Գ:յ:

ՃԳՈՒՆԿ. Տ. ՃՈԳՆ:

ՃԵՂ, ի, ից. ա. Ἀναφαλάντος. Recalvus, calvus. Ճաղատ. կուճդ. կճղակ. լեզկ. գագ. (լծ. և հյ. կեղ. Թ. ֆէս, ֆալս. լտ. ֆալվոս.) *Ցերեսաց կոլմանէ մաչոխցի գերլուսիս նորա, Ճեզ է. ՂԼգ. ծղ. 41:

ՃԵՂ, ի, իս, կամ Ճեղը. գ. Ճեղ, Ճիւղ, ծեղ. ոստ. ճօղ. գագ. *Ճեղ յարմատոյ հատեալ գօսանայ. Ջէր. ծորձոր: *Ճեղք ձիւթենոյ տուեալ զնաղտու Թիւն. Մաչա. Ըահ: *Գիտացեր ուրք, որք զողկոյղն վշտանայն և զվայելուչն ի Ճեղս ձերբեք. Ժ. յ:

ՃԵՂԱՆԱԿ, կամ ՃԵՂՆԱԿ. ի, ոց. գ. ա. Զարդ գլխոյ կամ զդիտուղ, Թերևս որպէս Ճիւղաւոր, իբր Ճղաւոր լեռնակ, կամ Ճեւի թռչնոյ. Ես. գ. 22: *Որ. կեղեն Թել Ճեղանակ ոյ. յն. հիւսեալ. Պտմ. ագէս:

ՃԵՂԱԼ, իլ. եալ. ն. յ. ի Ճիւղս Ճիւղս բաժանել, ըստձակել, իլ. Ճղձղել. *Լասինք և տղեստինք և տրապիկք հատատեցին գիրս Թուով իւր. զոր Թէպէտ և այլ տղինք, ի տոցանէ են որոշմամբ ընչով Ճեղեալ և ածեցուցեալ. Հին գէր:

ՃԵՂԱԿԹԻՒՆ. գ. Ἀναφαλάντωμα. Calvities. Ճաղատութի. հնոտութի գլխոյ. գագ. *Եթէ լինիցի ի հնոտութէ նորա, կամ ի Ճեղուեն տրած սպիտակ. Ղևտ. ՃՀ. 42. 43:

ՃԵՂՔԵՄ, եցի, եա, եալ. ն. } ΔιαՃԵՂՔՒՒՄ, քի, եՃեղք, Ճեղք. Ֆտձω, ἀποχιζω, σχίζω. Distraho, discerpo, discindo, disseco, findo, diffindo. ոսկ. ՃՀղ. գէս. (լծ. կեղեքել. Ջողեսել. և Թ. Ճաղէ, կամ Ճղէ, ևն.) Հերձուել. ցեղուել. խզել. պատառել. բաժանել. որոշել. հատանել. կարել. էբրՒմՃ, էՃրմՃ, ֆտձալմՃ. այ. ըրմՃ, գեսկ: *Ճեղքեաց գնոս իբրև զուել մի այծեաց. Դտ. ծԹ. 6: *Ճեղքեաց փայտ. և ընկեց անդր. Թ. ԼԳ. Թ. 60: *Որպէս ոք զի Ճեղքեցէ զուել այծից, այնպէս եՃեղք զառիւծն. փիլ. սահ: *Գուցէ Ճեղքեցէ գնոսա յերկրաչարժութէ. Ոսկ. Ե. ԼԵ: *Ցերկնաց Ճեղքեալ (կամ Ճեղքուել) ըստ կամաց (զքարիոս). Խոր. Ե. 82. Ե 7: *Շէշտ ընդ մէջ Ճեղքեր զամուր գլխանոցն. Ցճ. կի: *Ի Թուսյ անտի աշակերտսյն նորա Ճեղքեաց գնա. իՓՆ: *Գուցէ Ճեղքեցի պօղոս ի նոցանէ. Գծ. իՓ. 10. իբր Ճգճգիլ և գիշատիլ: *Մատնիչն որոշեալ Ճեղքեցաւ ի նոանէ: Ոսկ. յհ. Ե. 26. *Ընդ արգարան մատնակցութէ, յորոց Ճեղքեցայ. Նար. իԷ: *Քակիցին ի մէջ. ձաւորաց, Ճեղքեցին յօգնականաց. Մաչ: *ԵՒս լոբովամաս Ճեղքեցան ցեղքն. Եղիէ. ոգ: *Մի է Ճշմարտութէին, և ոչ ի բազմութս Ճեղքեալ. Ոսկ. ՀՀ. Ե. 22. յորմէ և ԵբրՒ. ՖաՓ:

ՃԵՃԵԿԵԱՆ. Տե՛ս ի բառն ԱԻՕՐԻՆ:

ՃԵՄ, ի, էց, իւք կամ օք. գ. Արմատ Ճիմելոյ. Ըրշագործութէի. քայլափոխութէի. ընթացք. գնացք. (լծ. Թ. ԽԳՀ. քայլ.) *Ի Ճեմս զբօսանաց՝ ի դուս ելանէր. Աւծր. ա. 15: *Էանց գնայ Ճեմ զՃեմի առ զօրավարն: ՃօՃին պերՃՒն Ճեմք. Պտմ. ագէս. Վէյօր. Ե: *Ճեմելով և անառակեցան՝ յոյն և ի Ճեմս պարանոցաւն. Գէ. Ես: *Ամպ վաղորդայնոյ ծագեալ. ի Ճեմս քայքր արեւս յօղեալ. Տաղ: *Սրտից Ճանապարհ ահելինաՃեմ, Ճեմ ցոհրինըՀիշաց գերեզմանի դուռն. այսինքն յո պայ սիրով ի գերեզման գազա. րու. Նար. գաղ:

ՃԵՄ ԱՌՈՒՈՒ. Տ. ՃԵՄՈՄ. *Ի մեծ սրա. հի անդ Ճեմ առեալ չոչէր: Ընդ հրաւիրակս Ճեմ առեալ չողայեմք: Ճեմս առեալ երթայր զկնի զօրուն. Գ. Ֆ. Ե. 12: Ոսկ. ա. պՀմ: Աւծր. ա. 5:

ՃԵՄ. (կամ ՃՀմ, կամ ՃեՃամ,) Ճըմ. Ճմաս. գ. Κήμος. Camus. որ և կՃՄ կամ կՃԱՄ. Աւտաան. գան. գանաւանգ. ատնՃ. ԼՀմ. (յն. գԿՀմօս.) *Իրրև ձի և ջորի, զոլոց հրամայէ Ճնշել Ճմաս և ատնՃիս զկզական. նՀաս. էրգ:

ՃԵՄ. Իյանգս բարգուեց՝ երբեմն պատճ զնշանակութի Ճեմելոյ, և երբեմն ի որպէս Ճամուկ, զբեաս, զբեաց. և կամ գոմար, որպէս Թ. ՃՀմ, ՃեմՀ. ևն: Եւ ըստ կրկին առմանց նուագք նար. փաղ յար. *Գիտեմ գքաանոց՝ գէմ հարատոյ Ճեմ, Ճեմ պատմու. Ճանի լոտրայնոյ դոյն »:

ՃԵՄԱԿԱՆ, ի, ոց. ա. Περιπατητικός. Peripateticus, ambulator. Ճեմող. քայլող. մեկզիր արիստոտէլի և աշակերտաց և վարդապետութէն նորա, վասն Ճեմելով դասս ասելոյ նոցին. ասի և յն. Հայնիս Պերիպատետիկեան. *Ճեմական կոչեցաս արիստոտէլ վասն զի պղատոնի տակաւին ևս կենդանի գոլով ոչ իշխեր նատել և ուսուցանել, այլ Ճեմիր. Աեյ. պտՀ: *Վանենկրատէս արար զսոյիկեան հերձուածն, իսկ արիստոտէլ զՃեմականին, ևն. Նաննս: *Ճեմականքն կամելով զժուժկալութէն հոգւոյ ցուցանել. աղօթելով առէին, Ջհեա (ով գիտս) ոՀգի՛ ի մեզ փորձութէն. Սահմ. Ե: *Բնաւորեալ է ոգի, ըստ որում ասի՛ի հրահանգելիս մանկտի, ի փորձութէնչն պայծառանալ. որ և Ճեմականաց եղև բազմալի, Ջհա ասելով առաքելոյն ի մեզ փորձութէի. ՍկՆա. լմբ: *Ճեմական ըղձիկն (գուշակաց) դիւթութ Թնք. Աստ. էկէ:

ՃԵՄԱՐԱՆ. ի, ոց. գ. Περίπατος. Ambulacrum, ambulatorium, և Schola peripatetica. Տեղի Ճեմելոյ զբօսալի. Ճեմելիք. և վերլսունելիք. և Բնակարան. սրահ. սոՀք, էօվ. *Զոյլ ոակի, և Ճեմարան բանին ոչ. Շար: *Ճեմարան Թագաւորին, արքայից արքային՝ բաբաստան ցանկալի. Տաղ Նոսին: *Ճեմարան և ընդ ունարան երկնից արքային՝ նշան ասծընկալ. Նար. Խ: *Երկին Ճեմարան եղիցի. Սահմ ծՀ:

ՃԵՄԱՐԱՆ. Դպրոց Ճեմական փիլիսոփայից. ուստն և ամենայն վարժարան ուսմանց. *Արիստոտէլէս, և ոչ ի Ճեմարանէն, կամ ի Ճեմարանին. Փիլ. լԻն. գ. 16: ՊտՀ: Աա սբս. Ե: ՄաՓ. էա: *Ի սոյդ յօդանալ Ճեմարանին վերաբանեալ. Խոր. Ֆ. 62: *Արասցէ քեզ Ճեմարան (զարքունդ): Ընտեղեակ ի Ճեմարանիս: Տրամախոհն ի միջոյ Ճեմարանիս. ՄաՓ. էա. ծԷ: *Ի Ճեմարանի փառամոլ բարբրոցք զպայքն ի ցերեկ փոխարկելին. Ասա. Նիէ: Իսկ Ասրս. ա. *Ճեմարանքն ամբարտաւանեցին ոչ. իմն, Ճեմարտնեանք. գարոյականք:

ՃԵՄԱՐԱՆ. իրր ՀոգովարանՀ. ոգկիլ. ՃամՀ: ՈասՀ. ՀաՀ. ՀաՀ:

ՃԵՄԱՐԱՆԱՑ. իրր ՃԷմ. Ճեմելի. *Վարս առեալ սիգաքայլ Ճեմարանաք ընդ կապուտակաձև առպարէզս. Աւծր. Ե. 11:

ՃԵՄԱՐԱՆԱՑ. ի, ոց. Նոյն ընդ վորպէս Ընդարձակ յարկ, կամ Ժողովարան, և կամ Ճեմելիք. ասՓա. էօվա. * Շինէ և ի գլուխս պարսպին ընդգէմ Ծովուն տաճար մի Ճեմարանս՝ ոսկեզարդ, և պէսպէս պատՃՃեալ գեղովք. Աւծր. Ե. 6:

ՃԵՄԱՐԱՆՕՐԻՆ. Տ. Ըստ օրինի կամ ի նմանութէի Ճեմարանի, և ալքունի սրահ. *Ճեմարանօրէն արուեստիւ սագրեալ. Նար. Խ:

ՃԵՄԱՒՈՐ. ա. Ճեմալ փառացի, շքեղ. *Եկեր չքնաղ անձամբ Ճեմաւոր, ընդ որ մանկայր սաւուղ Թագաւոր. ԳՀ:

ՃԵՄԵԼԻ. լիք. գ. Περίπατος, βαδίσις, ևն. Ճեմարան ըստ ա նշ. և Ճեմարանք, որպէս ՃեմՀ, ՃեմԷլի. (ըստ հոմանչնութէ

յն. բառից.) *Համարեցաւ զանդունդս իւր ճեմելի. Յոբ. խա. 24: *Ուստերք և դստերք անուանիք. զի ընտանեցեալք և ճեմելիք լինիք. Ոսկ. Ե. կոր: *Ի բաց ընկեցեալ լեցին ամենայն ճեմելիք ստորաքարշք. զի աստուծ և վասն ձեր, բնակեցից 'ի նո, և ճեմեցայց նոքօք. Կոչ. ծէ: *Անդրիք և ծառք, և ոտից ճեմելի. Ոսկ. ա. փիլ: *Ցայտ յանդիման մարմնոյն ճեմելեօքն ցուցանէին զհպարտութիւն. Ոսկ. Ես:

ՃԵՄԵՄ, եցի. ն. (ըստ յետին գրչաց.) Տե՛ս ՃԵՄԻՄ. (ըստ նախնեաց.) *Իբրև զվերին զօրութիւն յերկրի ճեմիցեմք. Ոսկ. մ. ա. 18:

ՃԵՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Πομπεύω. Deduco, pompam duco. Տալ ճեմել. շրջեցուցանել. և Յաղթանակաւ յածեցուցանել. *Ի յաւիտեան պսակաւորս ճեմեցուցանէ, անթառամ նահատակութեցն պատերազմի յաղթեալ. Իմ. դ. 2:

ՃԵՄԻՄ, եցայ, ել. չ. Περιπατέω. Ambulo, deambulo, incedo. διαβαίνω, transeo. ἄλλομαι, salio, salto. πομπεύω, cum pompa incedo. Ճեմ կամ ճեմս առնուլ. շրջիլ. շրջագայիլ. գնալ. քայլել զբօսանօք. սիգաքայլ ընթանալ. խաղալ. փոխիլ. *Ճեմեսցի 'ի վերայ պարսպաց ձերոց: Մտեալ ճեմէր 'ի տան գանձին: Գեղեցիկ ճեմի: Մինչդեռ 'ի վր տաճարի թագաւորութե իւրոյ ճեմէր 'ի բաբելոն: Յորոց վերայ պարսպացն ճեմի. Եզ. Է. 7: Բ. Թ. Գ. 28: Առակ. Ն. 29: Դան. Դ. 26: Յոբ. Ա. 10: *Առ երկնային կամարն ճեմեսցիս. Նիւս. 'ի Բեկոր: *Ի նորոգումն կենդանութե ճեմեցեալ: Բնակեցից 'ի նոսա, և ճեմեցայց նոքօք. Կոչ. Գ. Ե ծէ: *Պատանիք ոմանք ճեմիցին. Խոր. ա. 11: *Ոսկրանեւ ճեմի և վերծանէ. Անյ. պէրէօրմ: *Արբեալն հոգւով սիրոյն այ՝ ընդ սուր խաղայ, 'ի հուր ճեմի. Լմբ. սղ: Եւ ոչ երկուորեակք ըծոցն 'ի ծաղ ճեմեսցի առանց եղջեր. Նար. ծդ: *Ասեսցէ ճեմին: Աղեգակն 'ի վերայ ստուերացն ձեմի. Եղիշ. ոփ. էրին: Տօնար: *Ճեմեսցի և ծօծեսցի 'ի վերայ պարսպաց ձերոց. Ոսկ. Ես: *Ճեմին ծօծին բխեք. Մծբ. ծբ: *Ընդ ո չար ինչ անցանէ, և համբերել մարթ է, այն ինքն է պսակաւոր ճեմելն. Ոսկ. յհ. ա. Յ: *Նահատակեալքն բարձրագլուխ պսակօք ճեմեալ՝ զարդարէին լուսով. Թէոփ. խ Ա:

ՃԵՄԻՌ, մկ. գ. Բառ սպ. Որ է այգի, և սեղի թափելոյ պաւելորդս բնութե. *Յարուցեալ իբրև 'ի ճեմիչն երթալով պատճառաւ. Բուզ. Է. 55:

ՃԵՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճեմ. ճեմելն, և յառաջ խաղալն 'ի բանս. *Ի լեզուաց ոմանց ճարտարաց 'ի ծաղ ճեմութեց. Նար. ղգ:

ՃԵՆԱԶԳԵԱՑ. ՃԵՆԱԶՆ՝ զնի. նոյ. կամ ՃԵՆԱԶՆԵԱՅ. ա. Որ է յազգէ ճենաց. տե՛ս բս. յակ. ան. *Ի ճենազնեայն մամկունոյ: ճենազնեայն (կմ ճենազգեայն) մամկուն. Խոր. Բ. 81:

ՃԵՆՃԵՐ, ոյ, և ի, իւ, աց. գ. Ἀτμίς, ἀτμός, καπνός. Vapor, halitus, exhalatio, fumus. և κνίσσα, nidor, arvinae vel pinguedinis fumus et odor. (արմատն կայ 'ի ռմկ. ճէնճ. իբր փրփուր մսոյ եփելոյ, և այս խաշոյն.) Ճարպաւոր գոլորշի իբր ծուխ 'ի վեր ելիզացեալ 'ի մսոյ եփելոյ՝ սատակ բուրմամբ. և ծուխ և հոտ զոհի. *Ճենճերն 'ի տապակէ անուշ ելեալ գլզացեալ ծառանայր. Բ. Թ. Ե. 5: *Յառաջին ճենճերացն ծխոց. Ոսկ. մ. յոր: *Զարտուղ ընծից ճենճերոյ: Մինն խնկով և միւսն ճենճերիւ. Նար. ա. ն: *Ըստ որում վասն նոյն ճենճերայն գրեալ է: Զճենճեր անուշահոտ օրհնութեանն. Իգն: Լմբ. սղ: *Ի ճենճերաց կւոցն: Ամենայն գեք ընդ ճենճերս խնդալով պաշտեն. Սարգ. ա. յհ. Է: Նանա:

ՃԵՆՃԵՐԱԼԻՐ, կմ ՃԵՆՃԵՐԱԼԻՑ. ա. Լցեալ ճենճերով, կամ ծխով զոհից. *Եկիր յիմ ճենճերալից տաճարս ո՜. յն. գեր կմ պարարտ. Սահմ. Դ: *Խափանելով զզոհս ճենճերալից ուրուական պատկերաց. Ճ. Ա: *Օդոյս բնութի պղծեալ էր 'ի ճենճերալից զոհիցն հեթանոսաց. Տօնակ:

ՃԵՆՃԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական ճենճերոյ. *Զբուրումն զճենճերական հոտոյն. Փիլ. փէտօլօն:

ՃԵՆՃԵՐԱՀՈՏ, ի, իւ. ա. Ունօղ զհոտ ճենճերոյ. *Զգարշելի ծխեալ ճենճերահոտ զոհից. Վանակ. յոբ:

ՃԵՆՃԵՐԱԼ. կմ } Զոյն հանել ճան-
ՃԵՆՃԵՐԵԼ. ն. } ճերոյ կմ մղոււոց.
բղխել. *Ըստ ճենճերոյ 'ի ծակն, 'ի փեթակն ճանճիկ, անդ որզլա բղխա: Ակկաբանելուն ճանձիցն ճենճերելով ձեռաւքն ծուռմարբանեն. Մագ. Է:

ՃԵՆՃԵՐԵՄ. եցի. ն. Θυμιάω, θυμιάζω. և ὀσφραίνομαι. Suffio, adoleo, olefacio, olfio. Եփել զմիսն՝ մինչև 'ի բուրել զճենճերն. տալ հանել զծուխն. ծխել. բուրել. և Զոհել. *Ճենճերեայ զողջակէզս իւր և զզոհս: Մինչև ճարպն ճենճերեալ էր: Ճենճերեսցի նախ ճարպն: Ճենճերեսցի զոհ քո: Ճենճերեաց զամենայն քուրմն բարձանց. եւ: *Կենարարին յիշատակաւն միշտ ճենճերիմ. Նար. ծէ:

ՃԵՆՃԵՐՈՏԻԼ, եալ. չ. Ծխոտիլ, կմ այրիլ. առնուլ կամ տալ զհոտ ճենճերոյ. *Զանտանելս անդ թևս թռչնոց խանձատեալս, և ճենճերոտեալ. (դրածն. ճենճերոտեալ. յն. զծուխ վերատուեալ). Ոսկ. եփես. ծէ:

ՃԵՆՃԵՐՈՒՄՆ. րման. գ. Ճենճերելն, ի. *Հրատն և գոլորշիք իւր. հալոցն ճարպին, և ճենճերմունք իւր. Նար. Է:

ՃԵՊ. ոյ, ով. և ի, աւ, իւ, իք. գ. Σπουδή Studium, festinatio. μελέτη, cura. περίστασις, occasio. (լծ. սեէպ. շտապ. խուճապ. թ. ...) Աճապարումն. վաղվաղումն. փութալն. փոյթ. ջան. ճիգն, հոգ. գործ կամ պատճառ հարկեցուցիչ. *Վասն ճեպոյն (կամ ճեպիցն) վաճառի: Վասն անօրէն ճեպոյն. Բ. Թ. ծդ. 43: Գ. Թ. Է. 15: Ի ճեպս փոյթս (կամ 'ի փոյթս) յառնէին. Ողբ. Դ. 6: *(Ի) ճեպ փութոյն հասուցանեն բանն. Վեցօր. Բ: *Ճեպոյ զեսպանիք զգացուցուք: Ջանդրութի կանանց, և զճեպս, և զանհամբերութի. Փարպ: *Ճեպով մեծաւ: Որ զճեպ պղջման փոքր ինչ կասեաց. Նար. խդ. խէ: *Ոչ առ ճեպի աղքատութեն և անարգանացն բանի վարելով և ածելով. Ոսկ. Ես: *Անիծիւ ճեպք: Ճեպն արար զլուծումն: Աւանդ ճեպոյ ինչ. Ոսկ. մ. Բ. 5. 18: *Համառօտութի շարագրութեդ՝ ճեպոյ ապագայ է. Մարկ. հանդ: *Յառաջել ճեպոյ ճանապարհին մեռանելոյ. Վրդ. ոսկ: *Առ 'ի ճեպոյն տագնապեին: Առ ճեպ տագնապի առհին պակուցման. Ը. Եդէս: Մամ: *Պատանեակ թեւաւոր որպէս յարբունս հասեալ՝ ճեպ առ մանկարարութեան. Անյ. հդ. իմ: *Ճեպ տան յառաջ ... ճեպ առաջ ժամանակի. Վրք. հց. Իէ: ՃՃ:

ՃԵՊ ԶՃԵՊԻ. } Փոյթ ընդ փոյթ. փու-
ՃԵՊ Ի ՃԵՊՈՅ. } թով. տագնապով. սաստ-
ՃԵՊՈՎ. մ. } պաւ. շտապաւ. խու-
ճապաւ. Տե՛ս և ՀԱՊ ՃԵՊ. *Փութացաւ երագագոյն՝ ճեպ զճեպի. Աւծր. Գ. 13: *Ճեպ 'ի ճեպոյ ընթանալ, կամ ընթացուցանել, կամ ելանել գալ. Եփր. Բգ: Մծբ. ծԲ: Լաստ. ծա: *Ճեպով առաքել, կամ հասանել. Եղիշ. Գ. Փարպ: Պէտ:

ՃԵՊՍ ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Որպէս ճեպել. ճեպեցուցանել. *Զի զնոսա (նեսն զհրէայս) առաւելագոյն պատրեալ խաբիցէ, և ճեպս կացուցէ 'ի վերայ տաճարին: Ճեպս կացուցանէ շինել զտաճարն. Կոչ. ծէ:

ՃԵՊԱՆՑՈՅՑ ՋՈՒՐՑ. Հեղեղատ, Է որ ճեպով անցանէ ջուրն. յատակ ուղխից. *Եղիցի ձորս այս, զի էր նա ճեպանցոյց ջուրց, գուրք գուրք. Եփր. Բգ:

ՃԵՊԵՄ, եցի. ն. Ἀναγκάζω. Cogo. κατεπείγω, compello. ἐπισπεύδω, accelero, ἐποξύνω, exacuo, են. որ և ՃԵՊԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. փութացուցանել. ստիպել. տագնապել. հարկեցուցանել. 'ի նեղ արկանել. *Եթէ արծաթ փոխ տայցես եղբօր քում, մի ճեպեսցես զնա: Ճեպէր զգօրսն 'ի ձայն փողոյ: Ստիպէր ճեպել (զընթացս) 'ի ճանապարհ: Ճեպեաց վաշխառուն մտանել 'ի նա: Համբաւք և տագնապք ճեպեսցեն զնա յարևելից: Երկուք ճեպէին զնա. են: *Ի հրամանէ թագաւորին ճեպեսցեն զնոսա շինել զեկեղեցիս. Եզն. գրմ. Է. 17: *Ճեպեալ զմեզն՝ փութապէս մկրտի. Ճ. Բ: *Ճեպեցին զանձինս առ հաւատս. Նանայ: *Առաքինաբար առ հաւատոն յորդորեալք ճեպեցէք զանձինս. Լծ. ածօբ: *Երկուք փրկութե աշխարհին ճեպէին (զհոգս). Ըստ: *Որպէս երբեմն զխաչօղն ճեպէր 'ի տէրունական մահն. Խոր. հայէ:

ՃԵՊԵՄ, եցի. ն. և ՃԵՊԻՄ, եցայ. չ. Σπουδάζω, σπεύδω, διώκομαι. Studeo, operam do, festino, sector. ἐπείγομαι, propero, maturo. փութալ. աճապարել. վաղվաղել. ստիպիլ. երագել. ընթանալ, կանխել. դիմել. բերիլ. հոգալ. գուն գործել. *Ճեպեալ էք յիւրաքանչիւր տուն իւր. Անգ. ա. 9: *Փութացեալ ճեպեցին մեղաւորք 'ի սիոն. Մծբ. ծդ: *Յերկիրն աւետեաց ճեպեսցուք: Ճեպէին յերուսաղէմ: Ճեպէին յափշտակել զնա. Սարգ: Ոսկ. յհ: *Փութամ ճեպիմ միշտ ընդ ձեզ յորդորել. Բ. պ. ա. 15: *Ճեպելն քան զփոյթն առաւել է: Ճեպել է ամենայն ընդ որ զհետ ընթանալ. Սարգ. անդ: *Եւ ինքն մահուամբ ճեպի զհետ ամենայն երկրածնաց. Լաստ. Է: *Մի՛ հեղգայք առ շնորհն, այլ ճեպեցարուք: Ի գործ ճեպի: Ճեպին ազգք ամենայն առ 'ի հաւատոն: Յայլ ինչ ճեպի բանս. Աձօբ. Դրբ: Ա. սր. ծէ: Նանայ: *Առ սողոմոն յաղագս իմաստութեն փառացն (կմ վարկի) ճեպեցաւ. Նիւս. էրգ:

ՃԵՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ՃԵՊԵՄ. ն. *Սափագագոյնս և անհանգիստ 'ի նոյն խորհուրդս ճեպեցուցանէր զամենեսեան. Փարպ: *Որ առաւել ճեպեցուցանէր զնոսա: Այս և զանեզ ըս ճեպեցուցանէր 'ի հաւատս. Ոսկ. յհ. Բ. 26:

ՃԵՊՈՒԹԵԱՑ ԼԻՆԵԼ. Ճեպով ընթանալ. *Առ ահին և խնդութե

ձեռնթափ լինելին. Երկն. Ղպ.:

ՃԵՊՈՒՄՆ, պման. գ. Ճեպելն. Ճեպ. փոյթ. տիպումն. բերումն. * Առ այլան լինեալ Ճեպումն՝ փութացուցանել զայնոսիկ, որք հաւատային. Ոսկ. յհ. Բ. 39: * Զքեզ ոչ առանձին առ մեռուիլ խորհուրդ ամբարատանուելոյ Ճեպումն. Նանայ: Տեսեալ զիւրաքանչիւր Ճեպումն ըստ կրօնաւորութեան. Վրք հց. Ի՟:

ՃԵՏ, ի, ից. գ. (ասկ. ճեփոփ, ղաթ, զոփ. ատաս. ճաւիթ.) Զարմ. արու զառակ-ուլունգ. ոզղ. բուն. արմատ. * Բառնալ ընկել զանիւնային Ճետ սերմանեալ յարանց քաջին հայկայ. Խոր. ա. 12: * Որ մարմնապէս իսկ էին նոցա Ճետք: Նորա եւթէ Ճետք միապեակ էին յաղագսի. Բոզ. Ք. 14. 18: * Զքիւաւ Ճետ որզոցն իսրայէլի հանեալ. Սարի. կհ: * Զորս ոչ եմիոզ Ճետ, և ոչ էգ ի ջուրցն հոսման. Ած. իԸ:

ՃԵՐՄԱԿ, ի, ացի. ա. որ և ումկ. իբր Սպիտակ. ագ, պեյազ. Տես և ԳՆԵՐՄԱԿ, ՁԸ Ն: Առաւել ասի զսալսակ ձիոյ. որպես և ապ. լերմ, գըր, պօզ. Տես և ՃԱՆՃԱՆՃԵՐՄԱԿ. * Գառն հեծեալ ի Ճերմակ երիվար. Նար. Խ.: * Ճերմակ երիվարք Ճակատամիջ. աեալ ընկալեալ զմուշէլ Ճերմակ երիվարեան. Մխ. երէց:

ՃԵՐՈՑ, ի.. ացի. ա. Լաւ ևս՝ ՃԱՑՐՈՑ. Ճայրատեալ. բրակնեալ. վատաուեա. գիՃակն. ախտայեալ աչօք. * Ճրագ Ճերատաց ի խաց գիմագառնուի գնէ. Ոսկ. յհ. յիշաց:

ՃԵՒԵՂԻԿ. Ոպակս Ճիւաղիկ. Տ. ՃԻ. ՒԱՂ. * Որչայեալ գազանք մեծամեծք, Ճեղղիկք. և այլք ըզգ այսս չարութեան. Մխ. երէց: Խ.:

ՃԼՂՓԻՒՆ, ՃԼՃԻ, ևն. Տ. ՃՂՓԻՒՆ, ՃԱԻ, ևն:

ՃԻԳՆ, Ճըդան, Ճգունք, Ճգանց. գ. Ἀγών, ἀγωνία, ἄθλησις. ἄσκησις Angor. certamen, periculum, discrimen, exercitatio, ահ. Ամսամա ՃգնումԹեան. նգն ընդ նմա. որպես նՃգումԹի. վշտակրտ Թի կամ. ուր. ատգնաւ. քանք. երկունք. մըղանք. նահատակուԹի. (լծ. հյ. ձիգ. և Թ. ուԹը, ուԹըՆԸ. ՆՒ, ՆՒՆԵ, ևն.) * Նմաներ հասատատեալ էր ի Ճիգն մեծ: Բազում Ճգունս կրեաց վասն քո: Բազում Ճգանց և չարչարանաց հոտիւ բերկիք (կամ համբերկիք). Նոն. ծԹ. 1: Տոն. Թ. 4: ԵՒԲ. ծ. 32: * Ո րչափ և պատիւն մեծ է, նոյնպես և ՃԸ. գունքն մեծամեծք. ար ի քահանայուԹենն աչառՃանին իցէ: Ճգունս յանձն առնուլ. Ոսկ. փԲ: * Չվատասկս Ճգանց: Ցայտոիսի Ճգանց: ՅաՃախումԹէ Ճգանց: Առաջինն առնոյն Ճգանց է համբերուԹի: Ի ծանր աշխատուԹէ Ճգանցն. ՅՃԽ: ԵպԻՆ: Նոյ: Վրք հց: * ՅոդրուԹին ի Ճգունս: Ի Ճգունս չարչարանաց: Զմարմնական Ճգունս. Խոր. պԺ. Կոչէս: Սարգ: Լ՟Ջ: * Ի մեծի Ճգան կայ ալքայ. Ճ. Բ: * Մեծ է Ճիգն պատեր բալվին, զոր ունիմ ես ալօԹիւք. ԵԹէ՝ Նովս: * Որովայնի Ճգանցն յայԹեցին. Ոսկ. Ե. ի. որովայնի տիրեցին: * Սակս նորին զբազում Ճգունս առնէին. (իսմ, գունդ գործեին.), Ոսկ. յհ. Ք. 39:

ՃԻԿ ի ՃԻԿՆ. Տ. ԹԵՒ ի ԹԵՒ. իբր խիա առ խիա. ՆՀԳ ՆՀԳ:

ՃԻԿ. իբր ՃԻՀ ԹԻՒԼ, որպես ձայն ձագուց կամ Ճնճղկանց: Ոսահ

ՃԻԿ ՀԱՆԵԼ. ՃՆՃուղել. ՃՀՃՀԼ. ՃԻԼ ՃԻԼԸՆԼ, պչիլ յան ՆՀ հանել: * Բանայեցէ զբերան իւր, և ՃԻԿ հանիցէ. Ես. Ջ. 14: * Ոչ ոք իշնէ բերան բանալ, և ՃԻԿ հանել Սպգ. ա. ո. ա:

ՃԻԿՒ, Ճիւոյ. գ. Սակր. կամ ազգ ինչ աւազի. * Հարաւ ի վերայ ամիրային, և ՃկուՆը հարիանէր զուսոնը: Ապաղաբիան պղովաւոիկ ՃկուՆը վերկամէի գուռն քաղաքին, և պատաւեալ վերկաԹն՝ և այն գԻՀն անցուցանէր. Ոսահ:

ՃԻՂ, Ճղի, Ճղոց կամ ից կամ ոց. գ. ՃԷղ. ՃիւՂ. ոսա. պալ. * Իբրև զՀնձոր զուարձացեալ ի վերայ բարձրաբերձ դալար բագէղ ծագի Ճղոց ծառոյն. Վրք ոսի: * Կիմ դերձնակ Ճըղոց խնձոր. Ը. էդԷս: * Որպէս պատուղ զՀղից կախեալ. Երզն. Ղպ: Տես և ի բառն ՃԻԻՂ:

ՃԻՂՄ ա. Դիւաբուսիկ. մատաղ. որպէս զՀիղ իմն. (յորմէ և ՃղՀիմ.) յն. παιδικός, puerilis. տղայական. * Թոռղ ամԷսցի մանուկս, և զարդասցի փորը մի Ճիղմ և մատաղ հասակն. Ոսկ. էէԷս. Խ:

ՃԻՃԻ, ՃիՃեոյ կամ ՃիՃոյ. Տ. ՃՃԻ. * Ի ՃիՃոյ միոյ կերուածէ. Խոր. Ջ: * Բազմ ՃիՃիք ծնանին. Մանր. ՃԸ: Ե ԲՃՆՂՐ. սուկս: * Սպունկն սման է ՃիՃոյ, որ ի ծովն լինի, զոր մարդիկ ամպ անուանակոչեն. Զ՟ր. կԲ:

ՃԻՐԴ, ՃՀդի. ա. ումկ. ՃԻՀ. Ընդմատ ՃՀդեալ. և ՃՀմարտիւ. Սուգ. անվրէպ. սուկ. ոչ աւելի և ոչ նուազ. իբր չի. Ἀκριβής. Certus, accuratus. * Ոչ բարս առնիլ զնա արուեստականաքն զմի օր ՃիՀդ. Բոզ. Է. 7:

Իմկ գ. իբր ՃՀդուԹի. անսոգիւտ լսուԹի կամ անվրիպուԹի. զգուշուԹի. հատառաքե. Ἀκρίβεια. Accurata diligentia, integritas. * Ըստ կենցաղոյդն ՃՀդ վկայեալ առաւելուլ. Բր. Ճգն:

ՅՈՂՄ ՃՂԻՒՒ, կի՛ ՃՂԻՈՎ. ՛ս. Տես զկին ի կապգին:

ՃԻՉ, ՃՀղ, ով, ովք. և ի, իս. լաք. գ. Γόος, κραυγή. Luctus, gemitus, clamor. ՃկիկՀ մեծաձայն. ոզբ. բողոք. կական. գոչիւն. կանչիւն. գոաժուՀմն. հեծուՀԹի. ա. ղաղակ կանայի. կանչուլ. կանչըՆԸ. վշնաՆք, Ենչոյա, գոչըՆԸ, ազաղակ, ախովՀԹ. * ՃՀիկ (և) աղաղակաւ ղբաղաքամԷկիս լինուին: Լուան զձայն ՃՀղն. Ք. Ջ. Ո՟ի. 10: Դան. ՃԳ. 26: * Թագաւորն և կիակ ի ՃիՀն և ի ձայն ապլուղոյմ լալեսցն. Մխ. երէց: * Վայիւք և ՃՀղովք և ոզբովք աչխատրէին զԹագաւորն. ԱգաՀ: * Վայիւք և ՃՀղք, և զՀակառ հարկանէլով. Ելանէին ի տէղ մարաին վայիւք և ՃՀղք. ՂՆԹ: * ՃիՀ և լալոմն մինէր. Ճ. Բ: * Ա՟առատանայ ի ՃիՀ Ո՟ի. յհ. Բ. 17: * կականուն գուՀիկ, ՃՀղ, կանչոյ և կռանչոյ. ՅԿ. կՌ:

ՃԻՀ ԱՒՈՒՈՒՆ, ԲԱՒՆԱՆ.) իբր ՃՀՀԼ. բա. ՃՀՀԻ ՀՒՐԿԱՆԻՆ. Ղղզք և գոյժ արկանել՝ բառնալ են. Փիլեթա ա՟ Փիլան ԷՆՀԹ. * ՃիՀ առեալ, և զօՀիս պատաւեալ: Զայն առ, ՃիՀ քարձ: ՃիՀ բալ ձէք ի վերայ մեվաբա. Ո՟ի. յհ. Բ. 17: * կականուն գուՀիկ, ՃՀղ, կանչոյ և կռանչոյ. ՅԿ. կՌ:

ՃԻՀԱԼ, ՃՀղալ կամ ից կամ ոց. գ. Ճէղ. ՃիՀ. ոսա. պալ. * Իբրև զինձոր զուարձացեալ ի վերայ բարձրաբերձ դալար բագէղ ծագի Ճղոց ծառոյն. Վրք ոսի: * Կիմ դերձնակ Ճըղոց խնձոր. Ը. էդԷս: * Որպէս պատուղ զՀղից կախեալ. Երզն. Ղպ: Տես և ի բառն ՃԻՀԼ:

ՃԻՀԼՄ ա. Դիւաբուսիկ. մատաղ. որպէս զՀիղ իմն. (յորմէ և ՃղՀիմ.) յն. παιδικός, puerilis. տղայական. * Թոռղ ամԷսցի մանուկս, և զարդասցի փորը մի Ճիղմ և մատաղ հասակն. Ոսկ. էէԷս. Խ:

ՃԻՃԻ, ՃիՃեոյ կամ ՃիՃոյ. Տ. ՃՃԻ. * Ի ՃիՃոյ միոյ կերուածէ. Խոր. Ջ: * Բազմ ՃիՃիք ծնանին. Մանր. ՃԸ: Ե ԲՃՆՂՐ. սուկս: * Սպունկն սման է ՃիՃոյ, որ ի ծովն լինի, զոր մարդիկ ամպ անուանակոչեն. Զ՟ր. կԲ:

ՃԻՃԱՂ, ի, ացի. գ. որպէս ԹՀ Ճիտատակ. Զարդ մարգարտական ընդ ուլունք կամ ընդ կզակաւ. քաւա. մէհեանդ. վանդ. կերտուած. ՀՀԳ:

ՃԻՃԱՆ, ի, ացի. և նուազ, նանդ. գ. Ὄνυξ. Unguis. Ճապուռ. կէս Ճանկ. մատգիլք. ՃիՀք մատանդ, և եղինդք՝ առաւել պատաւոյ գազանաց և գիշակերս հաւուց. էէնչ, ԲՀաՀգ. * Զիմոյս և վտանքիս առ ոտս կոխեր, և զորոյն Թունաւոր ՀիրանաՀդքն պատաւէր. Եէր. էի. ՈՒԵՒ: * Փշրեալ զՀանիս ատիճոտ, և ի բաց կորզեալ զՀիրանաՀդսն նորս. Պիւրզ. վի: * Նզջիւս, և խայիոցս, և Ճիրանս յինքեան բերեալ: Ջան զՀիրանացն որսՀԹի չգօրացն և հատոս ի հնոյս գոմն մորգիկ զերկամ. ՆէՒՒ. կաՀ: * Գիշակիկս հաւուցն ՃիՀ. բանոնք տոսան: Ճանիս՝ ՃիրանՆԸս, և մագիլս. ՎԷՒՐ. Ը: ՎԸՐՆ. ԶՆ: ՈսկՀՐ: * Գազանիք ՃիրանՔ: Դնն որպէս զառիւծ եղեալ՝ զՀիրանան ի վերայ երկուց ուռցն ցրեալ. ԼՀ. իմ. Ն ՈՂ: * Որս, և ՃիրանՔ իբր: Նկոն ՃիրանՔ ազկակաց ինոցն. Նոր. Ը. ԼԸ: * Հատ աչմամբ մեծակտկան ոզբով զնուագվելիմ մորեցուցն Ճիրանաւորքն զնոր. զոն ՀՒՆ. ԱՐԾՐ. Բ. ԱՒ: * Յօրինկըն զՀիրանոցն լինելոյն Ք (ի մայրիկ՝ փոխանակ մագլոց անասնոց). Պլաք. փիմ:

ՃԻՐԱՆԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. ՈՒՀոյ զՀիրանս. ՀնագաւոՀ ոյ. ՀանկաւոՀ. ԷՆՀԼԷՒ. * Եւ ոչ ՃիրանաւորԸ իւրև զարձուս իւսկ չՀՆ. ԺՆ:

ՃԻՒԱՂ, ի, ացի. գ. որ և ՃՈՒՒԱՂՆ. զան, անց. ՃեւէՒՀիկ. հրեշ. իւրաքանչիւրակ. գազան այլանդակ և խառնիակ մատացծին՝ ի Ճուալոյդ անՀնԹեւէ ձայնիդ յօդեալ կիմ ուրուագան ցնորք, և իրբ անշունչ արատկեր՝ նուագ և վտիտ. ՃԸ-ՃԸ-ՆԷ ԼԸՀԸ ԲՈՒ ՀԸ. Ե ՃԸ-ՃԸ-ՈՀՈՀ, ԽոՀԼԻՒ, ՃՒՀԼԷՒՀ. (Լ իրբ. ՆՒՒՆ.) * Ճիւաղք բնակեացն ի կղզիան. ԵրէՆ. Ֆ. 39: * ՃիւաղՔ լինչ քիւրակերպ. Ոսկ. յհ. Ա. 1: * Մի զմիս խորհրդոց ՃիւաղոյՑ Ճարակ տացուք. Նոսփ. Ե: * Գիւանցն ՃիւաղոյՑ Ճարակոյց զնս սիսիւք. Սարգ. յհ. Ե: * Սակս օձիրապարծ հասցնիկեց վՀոկ Ճուա. զանն: Որպէս Ճուաղանցն է Ճարակ Ճուաղ ԷՀ ի գիշերի յանկողինն: Որ սա երաշոքն է Ճուաղանցն՝ իմատասարկ. Մոփ. ԻՓ. Ֆ:

Խակ Ոսկ. յհ. Ա. 28. * Շուկ ի Թռուցկաղ բզկեն (մեղուք և ձանձք և մժեկք). և ՃիւաղՀ շուաչնեն. նման ՃիւաղաքաՀ կիմ Ճուաղ. յն. ալմահ բզկեցոյց:

ՃԻՒԱՂԱՐԱՐԻՒԹԻՒՆ, կամ ՃՈՒՒԱՂԱՐՔ ՐՈՒԹ, ի, ից. ա. ԲարբաՀ նման ՃիւաղոյՑ. գազանաբարոյ. գիւանման. վայրենամիտ. անուսումն. * Յաղագսն պղՀարհանդոյն և զՀիւաղարարութեանն. Ըփաս

[illegible] Ջայնաւոր Ծաւալանքարաց [illegible]

ԾԻԽԱՂԱՅԱՆ կամ ԾԻԽԱՂԱՅԱՆԻ. [illegible]

ԾԻԽԱՂԱՑԵԱԼ.) Որպէս Ծխեալ է.

ԾԻԽԱՂԵԱԼ. [illegible]

ԾԻԽԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Այլանդակութիւն [illegible]

ԾԻԽԻՂ. Ծխոյզ. որ և ԾԽՂ, Ծղոյ, ող. և է. եղ. գ. Κλών, κλάδος, κλαδών. Ramus, ramulus. [illegible]

ԾԻԽՈՒ. կամ ԾԵՈՒ. Տ. ԾԽՈՒ. [illegible]

ԾԽՔ. Ծխոյ. գ. [illegible]

ԾԽՕՐԷՆ. որպէս և ԾԽՄԻԼ. ԾԵԾԵԿԵԼ. [illegible]

ԾԿՈՅԹ. Ծկութիւն. գ. [illegible]

ԾՂԵԼ. չ. Ծաղաղել [illegible]

ԾՂԵՄ. ի. գ. [illegible]

ԾՂԱՅԱՍԻՐՏ, որոյ. Տ. ԾՂԱԽՄ. Μικρολόγος [illegible]

ԾՂԽՄ. ա. [illegible] Μικρολόγος, σμικρολόγος. Avarus, parcus, crudelis, pusilla-nimus. [illegible]

ԾՂԾՂԿԵՆ. ա. [illegible]

ԾՂԾՄԻԼ. չ. [illegible]

ԾՂԾՄԾԻԼ. կամ ԾՂՄԾՄԾԻԼ. չ. [illegible]

ԾՂՈՒՂ. գ. Ուխտ. Ծախսարան. [illegible]

ԾՂՓՈՒԿ,) [illegible] ԾՂՓՈՒՄՆ,) [illegible]

ԾԾԵԿԵՐ,) ի. ով. ա. Ἑυρωτιῶν, καὶ ԾԾԿՆՏԵՐ,) βεβρωμένος. Cariosus, situ obsitus, et corrosus, [illegible]

ԾԾԻ. Ծծուոյ կամ Ծծոյ, Ծծիք, Ծծեաց. գ. Κνώδαλον, κνωδάλων. Bestia, animal, vermis, serpens, [illegible]

ԾԾՈՒԽՄ. եցի. չ. [illegible]

ԾՄԼՆԼՆԼ. ա. [illegible]

ԾՄԼԵՄ. եցի. ն. Ἐκπιέζω, ἐκθλίβω, ἀποθλίβω. Exprimo, opprimo, comprimo. ἄγχω, strangulo, constringo. [illegible]

ԾՄԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Συντρίβω, συνθλάω. Contero, affligo. ἐκθλίσσω, excutio, opprimo. [illegible]

ԾՆԾՂԿԱԼԵՂՈՒ.) գ. որ և ԾՆԾՂԿԻ ԼԵՂՈՒ.) [illegible]

ԾՆԾՂԿԵԼ. Որպէս Ծնծղուկ լինել [illegible]

ԾՆԾՂՈՒԿ. ղկի. կաց. կան. կանց. գ. ածկ. Στρουθόν, στρουθίον. Passer, passerculus. [illegible]

ԾՆԾՈՒԵԼ. Տ. [illegible]

ԾՆՇԵՄ. եցի. ն. Ἐκπιέζω, συντρίβω. Exprimo, opprimo, contero. Tamen vero Hu-

milio. καταδαμάζω, domo, ὑποπιάζω. Suggillo, castigo. (լծ. սանձել. և՝ ցնդել.) *Ճմլել՝ըստ ամենայն առաման. որպէս սեղմել ձեռամբ կամ ընդ ոտիւք. քամել. զսակլ. նուաձել. նկուն առնել. ճգնել. նեղել. ճմլել, սթռել, նեղը յիել. *Ճնշելին գնաստ. Եթէ ոչ ճնշեաւ էր զերկինչն իմ՝ ճնշեմ զմարմինս իմ՝ փրկեցից զճնշեալն: Ճնշելի ի նեղութիւն անձին առ պատասխան: ի նեղութիւնն էի ճնշեալ ի պատասխն. ևն: *Ճերմակ զանձն պահաք, կամ զմարմինս կուսութիւն՝ ճնշել սանձիւ զիզական, կամ զպատս. կոչ. գ: Խոսր: Նիւս. երգ: Ցկ. կ: *Սովով ճնշին: ճնշին և աշխատին մեծաւ ջանիւք. փիլ. Նխ. է: Ճ. Ե: *Ուժգնագոյն գեղով զնուրն ի հանգիրձէն ի բաց ճնշեալ հանեն. Նիւս. կաշ.՝ *ի պտղոց երկրի ճնշեալ մզելով: Նոր. ղ: *Աչք ձեր զքաղցր արտասուս ճնշեալ արտաքս բերեն. Լմբ. ոգ: *Տոհմոտեաք ճնշէն զամանս. կանոն: *Թեթևագոյնքն ի ծանրագունէին՝ ի վեր կոյս ճնշել գէպ եղև լինել. փիլ. Նխ. է:

ՃՆՉԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Նոյն ընդ վ. *Զոյլան առ սակաւ սակաւ ճնշեցուցայ նէ. փիլ. լիս: *Ճնշեցուցանեմ զմարմինս իմ, և ծառայեցուցանեմ. Նիր. վալխ:

ՃՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. } ճնշելն, և ճնշելի.

ՃՆՉՈՒՄՆ, չման. } *Ճնշուիլ՝ մարմնոյս. Լմբ. ոչ: *Ապահանուիլեն զանուն լինիս մարդիացն ըստ ճնշուիլեն կրթիչ. Եփր. ասէաբ: *Զանցագոյտ ամպոց ճնշումն: ի ճնշմանէն առատիկ փայլեալ նիւթ կայծական. Ա բրս: Ե: Երբ. սթ. երբ: *Խարև զճնշուին խառնուիլեն իսկոց. Նոր. խոս: *ի ճնշմանէ ալեանն ներկեալ լինէին մարմինքն: Ճնշուին սրտի. ի ճնշմանէ շնչերակացն ոլորնս եվէ:

ՃՆՁԱՆՈՒՆԿ. գ. Մաստիք ներքին ոլովակի կամ արգանդի. *ի ծնանելն մինչ նուշքն և ճնձուղքն սագնապին. Զոր. կե:

ՃՇԳՐԻՏ, գրաւ. ա. Ἀκριβής, ἐξαίρετος. Certus, accuratus, exactus, exemptus, eximius ճշմարիտ. ճիշդ. ամենվեպ. առոյգ. հաւատած. իսկական. բուն. յար և նման. *Տիանաւս զայսոցիկ ճշգրիտ պատկերս քաջանայաբար կատարեցելովքն: Ո՞ր է ապա ճշգրիտն ոյ ճշմարիտ որդւոյն է բազմանէլն և որոշելն յարարածոց. Դիոն. եվէց է: Ոսկ. յհ. ա. ի5: *Որ է ճշգրիտ պատուիրէ յանցաւորութիւն. Նոր. է:

ՃՇԳՐԻՏ. ս. } Ἀληθῶς, ἀκριβῶς, ἐξαίρετως. Certo, certe, accurate, eximie. Հաւատաւոր. առոյգիւ. ճշգրիւ. զգուշութեամբ. *ճշգրիտ յաւուրն ժամանական նայիցի. Ես... ար. ա: *Ոչ այնչափ ինչ ճշգրիտ ի հանդերձան հային, որպէս յօնացն կերպարանս. Սէբէր. ե: *ճշգրիտ գիտել, կամ խմաստասիրել, կամ մեկնիչ. Լմբ. ոթ. սչ. ծղ: *Ա յաչսի ինչ ճշգրտիւ խնամոյաք. Եղիշ. գ: *ճշգրտիւ փոյթ ի մէջ առեալ. Նիս. նխ. առեփ: *ճշգրտիւ տեսակ կերպի. Նոր. կե:

ՃՇԳՐՏԱՒՆԵՄ. նչի. ն. և. ճշգրիտ խոսիլ. զինկն յայտնել, ճառել. *Որովք արդարապատուին ճշգրտանալոյ զեղեալ ի վեր քան զնս գործոյս Տարկաւորութեան. փոքր: *Իրօրէն ճշգրտաբանեցայ առ ճշմարտութեանն հաւատաւոր. Նոր. խլ:

ՃՇԳՐՏԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սաստգուի բանի. աստուգաբանութ. *ճշգրտաբանութեաք ժիշտ նշանակեալ. Նոր. խլ:

ՃՇԳՐՏԱՒՍ. տ. ՃՇԳՐԻՏ. ս. *ճշգրիտ ըստ ճշմարտապատեալ, կամ ցուցանել. Նոր. խլ: Լմբ. պոքփ.

ՃՇԳՐՏԱՓԱՅՏ. գ. ն. ի ս. ս. Ա ուաւել ճշգրիտ. հաւատաւոգոյն. իսկագոյն. և ճշգրիտ. զգուշութեամբ. *ճշգրտագոյն և անփոփոխ կամք. Բրս. հղ: *Կերպարանք ճշգրտագոյնք. Նոր. խե: *Ա յսպէս ճշգրտագոյն ասացեալ է. Փիլ. ոհ: *Հաւատաց ամենքեան ճշգրտագոյն քան զյոյնոսիկ՝ որ ի մօտ էին, աստանէն. Ոսկ. գչ:

ՃՇԳՐՏԱՊՈՐԾ. ա. ս. ճշգրտիւ յար և նման գործօղ, և գործեալ. գործելով. անվրէպ. ճիշդ. *Պատկերագործք նմանանալ ճշգրտագործք. Ագաթ: *Նկարագրել զքարինան ճշգրտագործ նմանահանութեաք. Աբծղ. Ե. 8: *ճշմարիտ և ճշգրտագործ ըստնախատրիպ նորա յօրինեաց. Ճ. Ա:

ՃՇԳՐՏԱՓՈՐԾԵԼ, ծեալ. ն. ցար և նման գործել ճշգրտիւ. քաջ ձեռագրել՝ ճշգրտագործեալ զլորից աւետարանչացն պատկերս. Աբծղ. Ե. 8:

ՃՇԳՐՏԱՀԱՆ, ի, ից. ա. Պատկերահան քաջ. և կենդանի նկարագրեալն. *ի ճշգրտահան կենդանագրութեն քերել ձև ևն. Պիս:

ՃՇԳՐՏԱՊԱՏՈՒՄ. ա. ս. ճշգրիտ գրօղ և գրեալ. պատմեալ. ճառեալ՝ *զլուսնական տուո ճշգրտապատում առընկեր ունիմ. Լմբ. ոչ: *Եւ այժմու տիտղոսս ճշգրտապատում մատենագրութիւնս երևեսցի. Մագ. իե: *ճշգրտապատումն գրեաց. Նոր. խոս:

ՃՇԳՐՏԱՊԵՍ. տ. ՃՇԳՐԻՏ. ս.՝ Որ ընդհանուալ ճշգրտապես օրինակեցեր ի քեզ ըզվարս երանելոյ հօր քոյ ներսէսի. փոքր: *Ցոր ոչ բաւականապայ երբեք ի գատել ճշգրտապես, թէ ո՞վ յերկրածնաց աստի կանխագոյն ժառանգել զքեզ. Նոր. լ: *Վիշապ է սաստանայ, որոյ յեղանակ կերպարանացն՝ յոքայ ճշգրտապէս ասացաւ յայր. Լմբ. ոչ:

ՃՇԳՐՏԱՏԵՍԻԼ. ա. ճշմարտատես սիլ. հանգուճասուալ. յար և նման. *Որք յայնմ վանս ճշգրտատեսիլ և հրեշտակակրօն գաստան. Մագ. ծգ:

ՃՇԳՐՏԱՔԱՆԱՅԱԿԻԼ. յ. ճշգրտիւ քաջ տակիլ. յար և նման գաստիլ. *Որում (նոյեան տապանի) ճշգրտաքանակի այս տապան ըստ նաւակ (որ կոյս). ճ. ժ:

ՃՇԳՐՏԱՒՆԽ. ա. ճշգրիտ և անվրէպ քննիչ. *ճշգրտաքնին ուսիմ դատաւոր և տէր. Շ. ա. յհ. ծե:

ՃՇԳՐՏԵՄ, եցի. ն. Ἐξακριβάζω, βέυω, βόω. Investigo, exacte vel accurate perscrutor, certifico, diligentius observo. στοχάζω, conjecto. χαρακτηριζω, ὁμοιόω, exprimo, assimilo. ճշգրտիւ հետազոտել, առոգել. զննել և իմանալ. հաւատալ առնել, կամ լինել. և գործ դիտել և նկարել զնմանութիւնն. Ըստգիկ Է՝ն՝ն: *Ո՞ ճշգրտեաց զզաւակն յակոբայ. Թուոց. իե: *Յայնմի ջարուիթե ճշգրտեցէք զհաստատութիւն: Երթայք ճշգրտեցէք վասն մանկանն. Ոսկ. յ.ա.ն. Ե 7: *Տիտաք, և ճշգրտեսցաք, որպէս էր ակնկալութիւն: Ոլք ի մեզն իսուզեցան, առաւել ևս ճշգրտել պարտ է. Բրս. հղ: *Որով յաճեա ճշգրտի բանիս անեսուելի. Խոսր: *Երկոց և քրոանց յոլովուի, կամ ճշգրտելով ասել՝ անբաւութիւն: Սարկ. Խոսք ասա: *Ոչ միոյ լուսոյ կարացեալ զնս ճշգրտել. Դիոն. եվէն:

ՃՇԳՐՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Նոյն ընդ վ. որպէս ճշգրտիւ նմանեցուցանել. յար և նման առնել. ճշգրտագործել. *Յայսմանպէս զոյգ ճշգրտեցուցանէր նոցա. Փիլ. Ֆ. բան: *Նմանեցոյցչ զնս պատկերի մարդոյ, կամ անասնոյ վասնմարի ճշգրտեցոյցչ (կամ ճշգրտիւ նմանեցոյցչ). Խ. ծգ. ւկ:

ՃՇԳՐՏԻՒ. տ. ՃՇԳՐԻՏ. ս.

ՃՇԳՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκρίβεια. Diligentia, accuratio. ἀσφάλεια, certitudo. γνησιότης, genuinitas. ճշգրտիւն գոլ. անվրէպ առոգութիւն. առոյգ հանգամանք. խնկութիւն. հաւատարիք. անվրիպութիւն. զգուշութիւն. փոյթ պինդութիւն. և ցայն և նմանն գոլ. *Վասն ճշգրտութեաք կշռոց և չափոց. Սիրաք. խբ. կ: *ճշգրտութիւն գործոյ, կամ վարուց, կամ պահպանութիւն, կամ պատուիրանին, կամ բանից և իրաց. Բրս. հղ. է. իա. ի: Լմբ. ոգ: Ան. ը: *ճշգրտութիւն ապաշխարել, կամ առել. Բրս. հղ: ճ. Բ: *Նըմանահան ճշգրտութիւն. Աբծղ. Ե. 8: *ճշգրտութեաք վաճէն զանձրեւ ճշգրտութեամբ. Աբծղ. Ե. 8: *Ցերկնչելոյ ճշգրտութեամբ. Սարգ. ա. յհ. է: *Ո՛վ ճշգրտութեաք մարգարէին. մանաւանդ եթէ հոգւոյն սքղ ամենագիտողի. Մրկ: վ:

ՃՇԴԱԳՆՈՂ. ճշդելով գնօղ. ճշգիւ ատկարկօղ. *Որպէս ճշդագնօղ չնորհացն համարս պահանջիս. Լմբ. պոքփ:

ՃՇԴԱՊԱՀԱՆ. ջ. ա. ճշդով պահանջօղ, և պահանջեալ. ասատկասպահանջ. անվրէպ. *Զճշդապահանջ համարն ի մեծ առնէին քահ. Ոսկ. գծ:

ՃՇԴԱՎԱՃԱՌ. ա. ճշդելով վաճառօղ. և ճշգիւ վաճառեալ. *Զգուշանալ ի ճշդավաճառ չորինոյ անաի. Նոսփր. խե: յսրմ և Մովս:

ՃՇԴԱՄ, կի՛ բի. գ. } Տես ՆՇԴԱՐԻ. *ճշդամ եկն. } գալն ծառ է մեծ, որ առնակ որմն ի վերայ եքանէ. և կայ ծառ՝ որ խոյս տայ ի նմանէ որմին, և փախչի. Յեփիլ: *Աքսմատագեալ ծառ մի ճշդարենի. Ճ. Ա: *Ծառ մի ճշդենի (փոխանակ պրելոյ՝ ճշգարենի) եր ի մէջ քաղաքին պտուտայ: Կամեցաս անցանել ընդ ճշդարենի ծառն. Հ=Ց. յոանիս. ծգ:

ՃՇԴԵՄ, եցի. ն. ւ. Φείδομαι. Parco. συνέχω, contineo, retineo. ճիշդ գտանիլ ի տալն. խնայել. անխափել. զինգալ. ուշգուշութեաք և ժլատութեաք վարիլ. սլինգ պահել. *Որ սերմանէ ճշդելով, ճշդելով և հնձէս. ցե. ք. Խոր. ք. 6: *Որ ճշդէ զպրեան, հրապարականէծ լիցի. Ա՝ոսկ. ծա. 26: *ճշդէ զպրեանն չահավաճառութեաք. ճշդեն առաւել քան զյայտնի ցորենավաճառ. Հաճոյ. ա՝ոկ: *Ոմանք զվաճառս ճշդեն, և կսկծացուցանեն զսիրտս գնողացն. Մանդ. խա: *ձաճախեն սատցուածք քո ի սփռելն քան ի ճշդելն. Նոր. ւա: *Մի ինայելով ասցուք, և մի ճշդելով. Սարգ. յկ. չ:

ՃՇԴԵԼ. Διαχρίβόω. Accurate investigo, certifico. ճիշդ գտանիլ ի ատուգել զնիմն. ճշդուել. *Ճշդեցին և զճշմարտէն՝ զայն ա՝ոաչնոյն Թոպաք. ք. հ. ք. 29: *Խրատեկ ըզմեզ յատակն՝ զրնութեաս փորձ ճշդեալ. Լմբ. պոքփ: խակ Լմբ. ա՝ա ա՝ոան. *Ապա թէ ճշդէք ի վերայ մեր զաեսիլն այլոն ատհակայսիսմս, ձդնիք սատուգել խապատ, կամ խոտիս մեկնեք:

ՃՇԴԻՒ. } տ.(ի բաղեա ճիշդ.) Ἀκρίβως,
ՃՇԴՈՎ. } ակրիբեայ, ծի ἀκριβείας, γνησιως. Accurate, exacte, diligenter, per rigorem, rigorose. ճշդութեաք. ճշդելով ըստ կշռոյ անաչառ քննութեաք. ճշգիսիս և իսոսիս. անվրէպ խոսզարկութեաք. մանրամասն ատուութեաք. հաւատաւոս. և Զգուշութեաք. *ճշդով գրեցին զերկիրն ս. յն. ճիշդգրեցին, իբր գին արկին ընդ գրով. ջ. Եփ. Եգ. 35: *ճշգիս հաւատքել ըստատիրոգն. կամ պատհանչել. կամ նշանակել զժամանակն. կամ հաստատել չամարոյ ժամանակաց. կամ ճշդել լինիցին մեղսք ութեաք. կամ քննութեաք, կի՛ համարք. Դե. ես: Խոսր: Սարգ: Ես... ար: Ես՝ն՝ն: Մ՝ոնդ: *կարգել զպատուէր ճշգիս. Խոր. ա. 2: *Ո՛ճշ ասաց ատան, և ոչ քատան,

այլ՝ հրեաւն, որպէս և էր իսկ Աշդիբ. կոչ. ծի. ՝Աշդիբ դիտելի է ի գործոց նոցա, և ոչ ի տեսլենէ կամ ի համբաւէ դասել. Մխ. սահ.: ՝Որ յանիսրաելէ առ Աշդիբ վարս ետգիտութեան չօժտրեալք: Ոչ այժմ Աշդիբ ըմբռել (ի բանս) ձեռնարկեացուք: Աշդիբ բան կռմայն ՚ից առ ի գործն փոյթ. Բրս. հց: ՝Իբր Աշդով պահանջուին առաջին սակի. Նոբ. խէ:

ՃՇԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκρίβασμος. Accurata inquisitio. Ճիշդ գոլն. Աշգրտութեի. գգուշաւոր և անուշառ քննութեի. անվրէպ սատգութեի. ՝Մեծամեծ Աշգութեիք սլսի. Դտ. Է. 15: ՝Ջալ մտցեալ եմ Աշմարտիւ վն Աշգութէ (կմ Աշտուէ) առակացս. կոչ. ծի:

ՃՇԴՈՒԹԻՒՆ. Σφιγγία. Parsimonia, sordes. որպէս ընդունել. խնայութեի. կծծուռն. և խտութեի. ՝Որ մեծամտոյ ի պնդութէ և ի Աշդութէ իւրմէ. ՍԻր. ծա. 18: ՝Ջրթերութեի, զլծութեի, զլուծութեի, զՃշդութեի, զանկապ արձակուածն. Նոբ. խէ:

ՃՇՄԱՐԻՏ. բտի, ասից, և տայց. ա. Ἀληθινός, αλη̃θὸς. Verus, verax, certus. վր. ՃՆչմարիտ. Ընտուտ անչուշտ իրաւ. ստոյգ. Աշգրիա. Աշդ. հաւատի. աներկրայ. ՝Երչէտ. սահ՛կ, չՒ-պհէ-ի՛չ, Է-պՀնՈՂ, տ-պՀՔ, այի, զՆՒՔ. (որ և Բուն, իսկական.) ՝Բանք քս եկեցին Աշմարիտ: Աշմարիտ էր բանն՝ զոր լուայ: Աշմարիտ է երագն: Ոտուցանեմ ձեզ զբանս Աշմարիտս: Առաջեին զՃշմարիտն ևն: ՝Աշմարիտ հաւատացեալք: Վկայ Աշմարիտ ճգնաւորք Աշմարիտք. ԵՀՒ: ժմ: Շտ: ՝Ոչ երբեք Աշմարիտ Աշմարտեմ ներհական. ՊՀրԻտմ:

կամ Ազգար. ուղիղ. հաւատալիմ. Աշմարտասօս. աննենգ. ՀՓտ՛. տտրՀՓ (Հծ. ստոյգ.) հտփ, փօչՀտ, հՒՀՀՓՒՀ. ՝Տէր ՚ՁՆ՝ բազումտրտմ, և Աշմարիտ. ՕրՀնեսցին զՀՁՆ Աշմարիտ: Երգուիցեն յՀՁՆ Աշմարիտ: Կոչնայի Հրտտպէմ քաղաք Աշմարիտ: Էր այրն այն Աշմարիտ, անարատ, արդար: Իբրև մոլորք, և Աշմարիտք: Խանք Աշմարտի: Ի՛երանք Աշմարտից: Գիտեմք, զի Աշմարիտ Ես. ևն. ՝Օչ գոլոցի նա վկիտս Աշմարտացն. Եփ. Ք. Ի՛ես. ՝Յարկս Աշմարտացն (կամ Աշմարտեացն) օրՀնուԹիս Հանգերձեալ. ՀտմՀ. տտ: ՝Ես յս է սէր Աշմարտից. որչափ մտանէ ի քՀնուԹի, Ես քան զԱս վառի և նորոգի. Եփ. Վ. տրԻես. ՝Ես յո Աշմարիտ Ես: Աշմարիտ էք. Կ՛ԻՀտ:

Յոգն. գ. իբր Աշմարտութի, և ուղղութ. ՝Վ՛իսկ՛ԻՀցն ի Աշմարտից: Մ՛ԻՀնՀալ ի Աշմարտից. Յ՚ՁՆ. ՀՔ. Խ.

ՃՇՄԱՐՏ. տ. Ἀληθῶς. Vere. Աշմարտիւ. Աշմարտապէս. ստուգութե. ստուգիւ. արգասի. յիրաւի. անշուշտ. ՀագէՔԻՔ, ՓԻՒՀգԻՀ, տտՒՀ. տտՒՀ. ՝Ես յնպէս Աշմարիտ մեծ զօրութի նտտ անգ: Ես է Աշմարիտ մարգարէն. Մարմին իմ Աշմարիտ կերակուր է: Ո՛Աշմարիտ աչակերտք իմ էք: Գիտեմ Աշմարիտ. ևն: ՝Յարտտ Աշմարիտ: Աշմարիտ յարոյց զնա: Մարմին զգեցեալ Աշմարիտ, և Հոգի իրրև զմեզ Աշմարիտ, և էարբ իրրև զմեզ Աշմարիտ. Եփէ. յոբ: ՈՀ. չՀ. ՚՚. 36: կոչ. Ք՝ Աշմարիտ մակացոյ լինելով. խոբ՝ ԱշՐ Աշմարիտ վաՃառեցաւ. Նննոտ՝ Եթէ մոյ, ըստ չինք ի գիւրոյ, Աշմարիտ յայլմէ մէ նոցա. ԿէոբՒ. ՔՀ: ՝Ես յայնիսկ ինչ պատՃառաս. այլ Աշմարիտ՝ խոստանալ զքրիստոնէուԹէն ես ատտ Ճն. խոբ. Ք. 36:

ՃՇՄԱՐՏԱԲԱՆ. ա. տ. Աշմարիտ խօսող և խօսելով. ՝Աշմարտաբան գտտահատք: Աշմարտաբան բերանով Նոբ. Հ՚՚: ՊՀա: ՝Ես յայլ մեկ առումք քան զբրոց՝ Աշմարտաբան. Երբ. սա. էրԻ:

ՃՇՄԱՐՏԱԲԱՆԵՄ, էցի. Աշմարտաբան խօսել. Աշգրտիւ Ճառել. ՝Ջայս ամօրՀնուԹ տեսան Աշմարտաբանէցին Հարքն որ Հաւատս: Բազում ևս աէրն ի կենատտու ուԹեսարտ նին Աշմարտաբանէ. Լ՚ՀՔ. Հաղ:

ՃՇՄԱՐՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աշմարտախօսութի. բան Աշմարիտ. ՝Ջամթի կրԹս. ցեն, և ատնՀակտ եղելցին այսու Աշմարտտանբանութ. Լ՚ՀՔ. Հաղ: ՝Պարծանս առնուել ի վերայ Աշմարտաբանութէ նորա. Վ՚ՀաՀ. յՔ: ՝Ի՛ւԹեսարանն՝ ինքնահաս Աշմարտաբանութի ատերունի: Ա՛ստքելականն Աշմարտաբանութի. Տծահ:

ՃՇՄԱՐՏԱԲԱՆ. տ. որ և ՃՇՄԱՐՏԱԳՏ. Աշմարտութե. Աշմարիտ. ՝Աշմարտաբար Լինել, կամ ասացեալ. կամ խորհել, կամ վերատնմանել: Աշմարտաբար միտքն. կՀՒՐՒ. ի Լ՚ՀՔ. Նննոտ: Ա՛ահՀ. Ք: Նոբ. զՔ. Ն խէ: ՝Աշմորատբար Թարգմանեալ ատրա. ծեցաւ (որ գիրն) յհօԹատնտուն և երկու Լեզուս. ՊՔտտ:

ՃՇՄԱՐՏԱԳՈՅՆ. գտնի, յց. տ. Ա. ռաւել կամ յոյժ Աշմարիտ. ստուգագոյն. ՝ՋՀշմարտագոյնն ստացի Ճգեալ: Ոչնչ Աշմարտագոյն ունիմ պատմել: Աշմարտատ, գոյնք են սաղմոնեականքն (բանք): ԸնՔտ: խոբ. տ. 30: Ուրծր. Ք. 2: ՝Ընդ իսաբար զՀՁՆ տարտագոյնն չօշափիցեր լոյս. ՅՀ. ԻՀ. ԵրԼ: ՝Աշմարտագունի պատմութէս Բանիւ Աշմարտագունիս. Շ. Իզր. Ե տՀՒ: ՝Մանկան չինուածովքն իսաղալ պարտ է (որ ղայլոց), և գործ իա՝ Աշմարտագունին նմանս կազմել. Պզտ. օրԻՒ. տ:

ՃՇՄԱՐՏԱԳՈՅՑ, գոյնս. տ. Աշմարտութ. և Աշգիս. Աշգրտիս. ՝Աշմարտագոյն ասել, կամ ուսուցանել, կամ մեկնել. խոբ. Ք. 85: կոչ. ծՀ: ՈՀ. չՀ. տ. 7: ՝Աշմարտագոյնս պատմեցին. Գծ. ծՀ. 5: ՝Աշմարտագոյնս ասելով. փԼ. ԻՀատփ: ՝Որ և Աշմարտագոյնս երևի. ՈՀ. Ք. Լոբ:

ՃՇՄԱՐՏԱԳՈՐԾ. տ. Որ գործէ զՀՁՆմարտութէ և սիրաւնս. ՝Յորժամ ԱշՁՆմարտագործս ուսցին լինել յայոլժան, ապա և Աշմարտագործք երևեսցին յաշխարհի. ԵՀԼ. Հայր ՀՔ:

ՃՇՄԱՐՏԱԳՐԻԼ. ն. Սատգաբանէ. ստուգաբանել. ՝Սատգաբանեցէք քննութ՝ ընդ ԱՀԹոյն անուան՝ նԼութ Աշմարտագրի. Նոբ. զՀ:

ՃՇՄԱՐՏԱԴԱՏ. տ. Որ Աշմարտաւթ գատէ. արդարագատ. ՝Դու միայն իրաւացկլես և Աշմարտագատ բարերար. Նոբ. Ծ:

ՃՇՄԱՐՏԱԽՈՀ, ի, յց. տ. Որ խորհի զՀՁՆմարտութէ, կամ Աշմարտութ. ողջմիտ. արգարախորհ. ՝Աէրին Աշմարտախոհք: Ուղղատէս Աշմարտախոհ լինել: Աշմարտախոհ է յայտնի. Վ՚ՐԻ տահ: Մտգ. Է: Երբ. Խտ: ՝Աշմարտախոհ տտեան. Վ՚տր. յոբ:

ՃՇՄԱՐՏԱԽՕՍ, ի, ացս. տ. Ἀληθοεπής. Veriloquus, verus Որ խօսի զՀՁՆմարտութ. Աշմարտաբան. ուղղախօս. անտուս. Տէս և ՃՇՄԱՐԻՏ. ՝Քահանայ Աշմարտախօս և խրատաբան. Ճ. Բ: ՝Լուսաք ի Աշմարտախօս արանց: Ի՛ձեռն առն Աշմարտախօսի. Ղ՚Նոբ: Ճ. Ա: ՝Հաւանեացուք Աշմարտախօս. Լ՚Ք. տտտահ: ՝Ընտիրն բերան Աշմարտախօս՝ գուռն է հոգւոյն Աշմարտութ. Տծահ: և ԵրԼ. Խրտտ:

ՃՇՄԱՐՏԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. ԽօսուԹի զՀՁՆմարտութէ. բան Աշմարիտ, կամ ուղիղ, անիտուն ի տտութէ կամ ի թիւրութէնէ ըստ քերականաց. ՝Մարդ սրբէին Աշմարտախօսութէ: Բացցուք զբերանս մեր Աշմարտախօսութէ. Վ՚ՐԻ. Ծ: Տճահ: ՝Ուրք ըզբանն Աշմարտախօսու Թէ սլայծատ ացուցին. ԵրԼ. ԽՔ: ՝Խնամ տարան խօսից և քաղցր ատուգատէս Աշմարտախօսութէն. ԵրԼ. Ֆէր:

ՃՇՄԱՐՏԱԿԱՆ, ի, ացս. տ. ՃՇՄԱՐԻՏ. ՝Դատ անման Աշմարտականի: Լոյս Աշմարտական: Ինչք էր ւձ՝ Հոմայն և մարդ ԱշՁՆմարտական. Նոբ. Հէ: ԳԽՀ: ԵրԼ. տա. էրԻ:

ՃՇՄԱՐՏԱԿԵՐՊ. ա. Որ ինչ ունի վկերպարանս Աշմոյ տու Թէ. կամ Որ ունի Աշգրմարիտ կերպարանս. ՝Ոչ Աշմարտակերպ, այլ տու էր կենդանւոյ որակայի աչք են. Ճէր:

ՃՇՄԱՐՏԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. տ. ՃՇՄԱՐՏԱԿՑԵԼ. ՝Որոյմ ոչ գոյ հնար Աշմարտակից լինել. ՈՀ. ՀԼրՀ. տրԻտ:

ՃՇՄԱՐՏԱԿՈՐՈՅՍ. ա. Ոյր կորտուածալ ի՛չէ ղՀՁՆմարտուԹ. մոլորեալ՝ ՚ՀՆդդէմ Աշմարտակորոյս վրիսլըցոյն. Վ՚Էյօր. Ք:

ՃՇՄԱՐՏԱԿՑԵՄ, կամ ցիմ. է. յ. Συναληθεύω. Simul sum verus, simul verificor. Միանգամայն Աշմարիտ գտտնիլ. Աշմարտակից լինել. միաբանիլ ընդ Աշմարտութէ. ՝Ա՛յլ և այս երբեմն Աշմարտակից՝ Հանգերձ Աշմարտակից լինի. վասն զի Աշմարիտքն ոչ երբեք մարտնչին ընդ միմեանս: Մ՚ասնական բացատութէն ոչ առ ինքն և ոչ առ այլ՝ ոչ Աշմարտակից, և ոչ ստակից. ՈՀ. պէրԻտ. Ե Վ՚ԷյՀ. տրԻտ:

ՃՇՄԱՐՏԱՀԱՆՑ. ի, յց. տ. Ողջմիտ, և Հաւատարիմ. ՝Աշմարտահաւատ ժողովք ուղղափառաց. ԳՀՀ: ՝Գտեալ զայր Թարգման՝ դրտգէտ և Աշմարտահաւատ: Ազգ առնէին Աշմարտահաւատ փառաւորչաց ահակայ և մաՀտոյ. ԿոբԼ:

ՃՇՄԱՐՏԱՀՈՒ. տ. Որ հոսէ ևս բղխէ ղՀՁՆմարտութէն. կամ խոսպէս ծագեալ ի հօրէն լուսոյ. ՝Ի՛ւր տեսաք և ծտնեաք զՀՁՆմարտահոս լոյսն քո. Թէոբտ. Ի՛ես:

ՃՇՄԱՐՏԱՃԱՌ. տ. ՃՇՄԱՐՏԱՊԱՏՈՒՀՐ. ՝Օրինի տատւրի տան Աշմարտաճառ. Նոբ. Ի՛ես:

ՃՇՄԱՐՏԱՊԱՐՀՏ. ա. Պաշտօնեայ և քարոզ Աշմարտութէ. ՃծապատՀս Աշմարիտ. ՝Ղևտնդիոս՝ այր հաւատարիմ և Աշմարտապաշտ. ԿոբԼ:

ՃՇՄԱՐՏԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատմոյն լինել Աշմարտութէ կամ Աշմարտութ. ՝Ջտմտնայն. ի վերայ մերոյ Աշմարտապատմութէս. խոբ. ՚՚. 29:

ՃՇՄԱՐՏԱՊԱՏՈՒՄ, տմի, յց. ա. Պատմոյ Աշմարտութէ. որ Ճառէ զՀՁՆմարտուն. և Ճառիսն Աշմարտութ. Հաւատաւած. տատգաբան. Աշմարտապատ Ճառ. Ճշմարտապատ. ՝Ա՛ստղիկոս վարդապետատեր և Աշմարտապատում: Ո վ Աշմարտապատում աւետարանիչ. ԿոբԼ:Նննոտ: ՝Աշմարտապատում վարդապետութէ, կամ պատմագրութէ, Ճառք, քննութէ. ԸնՔտ: Ա՛ոզ Ոսկիփոր: ՍԻտ: ՝Ընտ Աշմարտապատուէն Հաւսբի. Ս տ. էրԷց: ՝Ջանազան մատանց յանդիմանոյց Աշմարտապատմից. Նոբ. ՚՚:

ՃՇՄԱՐՏԱՊԵՍ. տ. Ἀληθὴς. Vere. Աշմարտութէ. առանց ստութէ. ստութգութէ. խոպապէս. Աշմարտաբար. Աշմարտիւ. Աշմարիտ. արգասի. յիրաւի. ՝Աշմարտապէս, և ոչ կարծեօք (կամ կարծիս ունելով). Նղև մարմին բանն Աշմարտապէս.

Հանգ : ԱՒ. Ք : *Որպէս եւրև Աշխարհատպես տալայ, այսպէս և աձուծն ընկալաւ. զի մի առ աչօք կայի Համարեսցին. ԿԻ-ՐՂ. Վ : *Ճշմարտապէս ծնաւ, Աշխարհատպես սՀեաց, Աշխարհատպես խաչեցաւ և մեռաւ, և թաղեցաւ և յարեաւ. ԱՅՈՒԹ. ԺԳ : *Ճըշմարտապէս յարեաւ տէր, և երեւեցաւ սիմոնի. ՍԻՆ. յար : *Հաւատացոյ Աշխարհապէս էրզև արդարև որդի ՈՅ. Խոր. Բ. 24 : *Աշխարհատպես գոհանամք. Շար : *Ճշմարտապէս բաւական եա. Կոր. Ւ : *Աշխարհապէս պատմեր. Ռո. յՀ. Ա. 16 : *Աշխարհատպես անուանի գոլ հոգի. Պտպ. օրին, ԺԲ :

Կամ ա. իբր Աշխարհս. Աշխարհատկանաւն երկայ. իսկական. *ՋԱշխարհատպէս և զմիտգոյն ասէ. ԱԹՄ : *Բնաւ Թ և Աշխարհատպես ընծ, կամ որպէս Ջընաւքեն և զԱշխարհատպես. Պատմ :

ՃՇՄԱՐԱՒԻՐ. սիրի, բայ. ա. Փիլա Նդիոյ. Veri, sen veritatis amans. Սիրող Աշխարհաւթեն. *ԻՄԵՀ Աշխարհասէրք էիք, դուք ձեզէն իսկ առնուիք վրէժս ի նմա նէ. ԵՂԻՆ. Խ : *Ցրուիլոյ Աշխարհասիրաց ժողովիչ է: Աշխարհասէր աեւողաց. ՅՀՒ. ԺՈ. Ի : *Աշխարհասիրայն, և ըստ այ հաՀոյին Ոգնոգայն. Խոր : *Աշխարհասէր սիրտ, կամ միտք, կամ բազք, կիմ սովորութեն. Լ ՀԲ. ՈՂ : ԱՒ. Ը : ԵրԲ. ՖԲ : Ռո. յՀ. Բ. 2 :

ՃՇՄԱՐԱՒԻՐԱԲԱՐ.) ս. Փիլանդիոս.

ՃՇՄԱՐԱՒԻՐԱՊԷՍ.) Veri amore, studio veritatis. Իբրև Աշխարհասէր. սիրով Աշխարհասիրաւթեն. *Եւս առաւել Աշխարհասիրապար (քան առաւ Համբաւոյ). ՅՀ. լԲ : *Աշխարհասիրապէս խոստովանիմ ինձ. ԱՒ. Ը : *Աշխարհասիրապէս առնէր զպատասխանին կայրն. Ռո. յՀ. Բ. 13 :

ՃՇՄԱՐԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. Ք. Փիլանդիոս. Amor vel studium veritatis. Սէր և իրոյն Աշխարհաւթեն. *Միոյն զի Աշխարհասիրաւթեն երկիցի, և մի վՀՀոպասէս. ԱՒ. Ը : *Դիտեաւ ինձ և զԱշխարհասիրաւթեն առաքեալն. Ռո. յՀ. Բ. 41 : *Եվեցի յամենեսեան Աշխարհասիրաւթեն. ՅՀՒ. ԻԲ : *Վասն Աշխարհասիրաւթեն և այլապ իրաւանց գոլ և մարմին զգենուլ, և զայն այլապ երկեցուցանել, և մանուսմն իւր վրկել. ԼՅԲ. ՍՀ :

ՃՇՄԱՐԱՒՈՑՋ. ա. Սուրբ կիմ լծաքուիչ Աշխարհաւթեան. կեղծասպասիր. *Ագահիա սկսաւ այլմաքեալ Աշխարհասպէզ բանիքն. ԵԲԸ. ԼԳ :

ՃՇՄԱՐԱՒԱՏԵԱՑ. ա. Մուսդիոս. Qui verum odit. Ատելոյ Աշխարհաւթեն. *Թաւբ ինձ, եԹէ Աշխարհասատաձք ոմանք էք գուք. ԵՂԻՆ. Ի ԼՐՐՈՒ : *Դիւն չարասէր և Աշխարհատասեաց ցՀՀ. ԽՒ. պաՀ :

ՃՇՄԱՐԱՒԱՏԵՍ. ա. ծ՝ Ալհդեւոնջ օրաւն. Vere videns. Տեսօղ կիմ դիտակ Աշխարհաւթեն. և Սուտգապես աեսօղ. սեասնալ, մարդարէ. և Ընձայեաւ կամ նպատես. *Աստ պրն Աշխարհատեաց. ԹՈՒՈՑ. ԻԲ. 4 - 15 : *Մովսէս Աշխարհատեսեան. վՀոհ. յօրջոհոչիրն : *Բացան գերեզմունք մարդարէիցն, և Համբարձին զբազում խիրհուրդ Աշխարհատեսեացն. ՃՀ. ԺՀ : *Աշխարհատես քեզողբն զատագաՀոյնն տեղեկացոյին. Նէ. Էգ :

ՃՇՄԱՐԱՒԱՏԵՍՈՒԼ. ա. Աշխարհս տես Լեսեալ. տիրապ. Հատատաւ. *Ս քանչելիս ՀատատագՀս Աշխարհատեսելոյն. Նոր. Լ :

ՃՇՄԱՐԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՃՇՄԱՐՏԱՏ.

ՃՇՄԱՐԱՒՈՒՄՆԵԼ. Տ. ՃՇՄԱՐՏԱՏ. *Նոյն պէս Նշանքն՝ որ եկեն ի Ձեռն առաքելոցն, Աշխարհատգուկին զՀերանալ տեսանն մեզ, զոր առաքեալքն քարոզելին տիեզերաց. ՄԿին. Վ : *Ջերկուցն Աշխարհատգուցեաներ. Ռո. յՀ. Բ. 2 : *Գործովք ըզնոյն Աշխարհատկան. Շ. Խոտ. Խահ Մ3Բ. Բ. ըտ յ. Աշխարհատեղոյ. զոր առաքեալքն քարոզելին տիեզերաց. Մ3Բ. ԺԲ :

ՃՇՄԱՐԱՒԱՓՈՒՈՒԹԻՒՆ. Ք. Ճշմարիտ փառք, կամ բարեհամբաւութիւն. և Ուղղափառաւթեն. *Ջիւր Աշխարհս արարչական անուն Հրամայեաց ձեռնախտաս բառ թեքանել Աշխարհատփառաբեր. ՍՀՅ. ԼԹ. արմատ.

ՃՇՄԱՐԱՒԱՐՔԱՅԻՋ. ա. Քարոզ Ճըշմարտութեն. և Իրատեսիք քարոզեալ, կամ բանեհաշակալ. *Ճշմարտաբեր արարչական անուն Հրամայեաց ձեռնախտաս բառ (գր. լուս). Թեոդոր. Խոյհաք : *Նահատակեալք Աշխարհատքարոզ վարդապետութեր. Երբ. Լ.ոս :

ՃՇՄԱՐԱՒԱՐՔՆԻՆ. ա. Քննող և հատատ Աշխարհատ. ուր իցէ հաւատոյ քննութեն և տեղեկութեն. *Ծառեկեցաւ Քրիստն առվրէպ գիտողութեն Աշխարհատքրնին հանդիպ պատեն. Պիս :

ՃՇՄԱՐԱՒՔՆՈՒԹԻՒՆ. Ք. Քննութեն Աշխարհատ կամ Աշխարհատութեն. Աշխարհատ սիրութեան. *Ցայտնի գտրձեալ առատոր Աշխարհատքննութեն առն. Նահայ :

ՃՇՄԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Ալհդեւս, էպալհդեւս. Verum reddo, probo, confirmo, certifico, or. էξακριβάζω, exacte perscrutor. μανθάνω, disco. Սուտգել. Աշխրաել. քննել և իմանալ զԱշխարհան. Ի. Ջամենայն գասնիլ. հաւատարիմ լինել. *Ջամենայն վարձան ինքն Աշխարհատ : Ալաքեաց Աշխարհատել ի մարդիկն, Թէ արդարև այիպէս իցէ. ՅՀՒ. ԻԲ. 3 : ԵսՒ. Բ. 5 : *Աշխարհատեալք սիրով. ԵԲԲ. Բ. 15 : *Լսեվիք Աշխարհատեալք պըշյան : Ըհեալ Աշխարհատեալք ի բարի գործս հաւատով : Ահա մեք և մանկունք մեր Ճըշմարտեալ : Աշխարհատեալ ի կիրպարտս այ ժառանգութեան վարքոյսեին. ՅՀՒ. ատեալ. *Ալաքինութիւնքն Աշխարհատկյին. Խոր :

Կամ Աշխարհատ գոլ յոյժանել. Հաւատարմացուցանել. Հաստատել. յայտ առնել. և վերածանել ի Աշխարհատեսին և Աշխարհատասեալ. *Ճշգել և Աշխարհատ. Բ. Ի. Բ. 29 : *Աշխարհատել զբանն, կամ զանօրէնութիւնն յանկին : Ջնոյն և ինքն ակն Աշխարհատ՝ առ լով : Ունով ունիմք Աշխարհատել զբանն նոցա : Արատարքն զգառնութեն արտին Աշխարհատ : Ջատուէրն ի լոյս Աշխարհատլով. Ա՛. Ը : ՅՀ. խմ. ԵրԲ : Ան. ԵՒԷ : ԻԳՒ : Կոր. Ը : Շար : *Ճշմարտեն (յայտմ մասին). իսկ բազմք այլովք ստեն. Ե. ԻՐ. Ա : *Որ ա մենայնիս առեմ, և ոչ միով Իւիք Աշխարհատեմ՝. Նոր. Բ :

ՃՇՄԱՐՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. Տ. ՃՇՄԱՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ :

ՃՇՄԱՐՏԻՄԱՑ. ա. Որոյ խնդրուածն է Աշխարհատ. առատգաբան. Հաւատարիմ. *Ճախ Աշխարհատնդ Հաւատքս(Նահատկային) վրէժ վրէպող պարտուց յայտնեալ. Տոբ :

ՃՇՄԱՐՏԻՒ. ս. Ալհդեաց, էս՝ ալհդեւաց, էն ալհդեւգ. Vere, certe, certo, reapse. ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς, accurate, exacte. Տ. ՃՇՄԱՐԻՏԱՏ. որ և ՃՇՄԱՐՏԱՏԱԲԱՐԱՐ. Իա տուգել. Աշխրաել. Հաւատատաւ. յիրատեր. Աշխրել. քաշ. պարտ. Իշա. ԸՒՐՐ. Ւ.Ի.ոտ. Ւ.ԻՐՐԻՒ, ոտիկ. Տէա Օր. ԺԷ. Ֆ : Յոր. Ըւ. 2 : Դան. Է. 8 : Է. 19 : խմ. ԺԸ. 17 : ՅՀ. Բ. Ֆ2 : ԳԺ. Է. 36 : ա. ԼԱՀ. Է. 13 : *Ս լսէք նա ի Աշխարհատ, ոչ գիտեմ : Իրրև այն ԹԷ նա ի Աշխարհատ : Եղբարս Հարցատաս զտուա Աշխարհատ Համարել : Աշխարհատ զորդի ՅՀ է : Աշխարհատ որդին ՅՀ՝ յանձն առնուս լինել որդի մարդոյ. Խոր. Է. 31 : Նոր. ԺԲ : Մալ : Շ. ՆՒ :

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Ք. Ալհդեւա. Veritas, verum, certitudo. Ճշմարիտն գոլ. առատգաբել. խոհուել. բան և գործ անառատ՝ անեղկայ՝ անկեղծ՝ աննենգ. ուպղուել. իրատուէք. արդարութեն. և կանոն Աշխրատել. ՈՒՆ. ՀեՒԼԻԼԻ. ոտիկի, հագիտ, հոգեղեկ, առգելգ, սպատաՒ. *Արդարութեն և Աշխրատել : Ողղութեն և Աշխրատուէ : Ճանապարհ Աշխրատել : Խոսել կամ առնել զԱշխրատել : Աշխրատել է գործել Հոգատարաց և խնամատել և մեծուել, և է օրհնել ակր ՈՆ Աշխրատել : Նա եմ Հանապարհ, և Ճըշմարտութեն, և կեանք : Հոգին Աշխրատուէ. ևն : *Եւ զի են գոն Աշխրատել (այսինքն Աշխարհս), խափանեցան՝ որ նմանութեք էին. ԵԲԸ. ատեպ : *Ալ՝ նմանուէ գործոյ. իսկ այս՝ գործ Աշխրատել : Անդր քան զոհնակն գերազանգաց Աշխրատուին : Որ ի ատուեր Աշխրատուէ. ևն. ՅՀ. խմ. ԵՐԲ : Նոր. Խ. Շար :

ՃՇՄԱՐՏԱՒՈՒԹԵՍՄԲ. իբր ս. Աշխարհս, և Աշգրաել. էս՝ ալհդեւաց, ἀκριβῶς. Յոբ. ԼԸ. 4 : ՅՀ. ԺԸ. 8 : ՊՂ. ա. 3 : ԺԸ. 35. ևն :

ՃՇՄԱՐՏՈՒՍՈՑՑ. ա. Ուսուցիչ Ճըշմարտութեն. *Վարդապետ Աշխարհատոյց. Պիսա. ա :

ՃՇՆԵԼ. Իբր Ճնչել. Ճգնել. *Աշխնալ և մաձուկեալ ընդ միմեանս զիրբուն մեր պղծի Թալ կոչեցին. Ածր. Ֆ. 2 : *Պահաք Աշնեին. Վր. ա եՒԲ :

ՃՈՒԽ, ի, կամ ոյ, ից կամ ուց. ա. Ձերջ, ἀυθέντης, πλουτος. Potens, auctor, princeps, optimates, dives, abundans, copiosus. (լծ. Թ. Ջօխ, լօՒ. և գօՃա, խօՃա). Հարուստ կարողութիր, պատուով, կամ ընչիք. առատ. առատապէս, պերճ. բարգաւաճ. հզօր. մեծ. ազատ. ատուգ. ատապետ. իշխան. գաղըր, գաղարէքի, ԷՒՒՒՆ, ԹՒՒՒՆԻ. Ջոհով քաղաքին : Ճոհով գաղաքէն ի խոսելոյ : ՋՃոհու կորսանել. Ֆ. Ռ. Ֆ. 6 : ՅՀ. խՀ. 9 : խմ. ԺԲ. 6 : *Թագաւորք, և պատուական Հոգի. Պիս : ՄԾՀ. Ե : *Ճոհ իշխան սլսալից ղբեզ. Ճ. Ա : *Ճոհից, և անագգեաց. Աշծր. Ֆ. 11 : *Քաղանայապետի Ճոհի որդի. Ռո. յ. ա. 10 : *Ջվարգապետի Ճոհի զիերպարանս յօտյանէլ. Սարգ. ա. գ. ծ : *Ճոհի սղքասաց. Ածր. ծԲ : ՅՀ. Ճոհ սղքասայ : Ածր. ծԲ : ՅՀ. *Ընդ ազքասին Ճոհոյ : Միայնոյն և Ճոհին և ամէն Թագաւորի. Ածր. Ֆ. 12 : *Ճի որ մեծասուն է և Ճոհ՝ բնութեամբ ածուելե իւրոյ. Սարգ. յՀ. ա. *Ճոհոյ և ազքասի. Ի ՀՒ. յոՒ : *Ազքասաց և Ճոհոյ. Խոր : *Ալ երկայնմուելի Ճոհ : Ճոհ անառաց. Նոր : Խ. Ե. Իա : *Ի տուն Ճոհ Համհանոս. ԵրԲ. ՃՒ :

ՃՈՒԽԱՒՈՒՆ. տ. ի. ից. ա. Ուր իցէ Ճոհ խութեի բանից. Ճոհ բանիս. *Ալ երկին գրեալ ի յօտվից Ճոհաբան պատմուեց. Խոր. պաՀ. Հութ :

ՃՈՒԽԱՒՈՒՆ Լ.ԻՆԵԼ.) Ասծեոտեա. Au-

ՃՈՒԽԱՒՈՒՆԵԼ. ա.) torem me praebeo. Տիրաբար իսոսել և Շատախոսել ընդ արձակել պատն. և Մրճաբանել. *Ալ Ճոհ խոքան լինել քան զայր մարդ. ա. ԻՀ. Բ.

12։ * Ոչ Ճոխաբան լինիմ առ Ձեզ իբրու վարդապետ։ Սարգ. յոդ. ա։ * Ոչ երբեք պինքեանց Ճոխաբանել, կամ բարձրագոյնս ինչ Ճառել։ Նանայ։ * Զորքերդ ականացն Ճոխաբանել Ճարտասանութեան։ Ագծր։ Ե։ 2։ * Պինձագործ և երկաթագործ ի խնամ մէնալն արուեստիս Ճոխաբանէին։ Մխ. առակ։

ՃՈՒԽԱՖԱՆՈՒԹԻՒՆ, գ. Խլխանական Ձևով բան. Ճոռոմաբանութիւն. մեծաբանութիւն. * Զծայրագոյն յոքնատեսակ Ճոխաբանութենէ քո սիրական դավաճանական բանս։ Մագ. Խբ։ * Որպէս թէ Ճոխաբանու թիւն ինն յուցանէր ի վերայ հոր օրէնսգրութենէ. Եղիշ. Տիր։

ՃՈՒԽԱՐԱՓ. ս. Տիտղոս. ինքնիշխանաբար. ազատօրէն. և Մեծապես. առատապէս։ * Որ Ճոխաբար յօժարութիւք եհեծալ ի նորոգումն եղծեալ մարդոյն։ Ճոխաբար հեծանեցան լուսաւորիդ ընդ այզոցաւն։ Շար։ * Ճոխաբար պսակի թագընկալութիւք։ Յհ. կթ։ * Սեալն ոչ Ճոխաբար, այլ ի գործելն նկատակից կազմէր։ Եղիշ. Տիր։

ՃՈՒԽԱԳՈՅՆ. ա. ս. Առաւել կամ լի Ճոխ (ըստ ամենայն առման)։ * Ճոխագոյն քաղաքացիք։ Պիս։ * Իշխանքն մեր առատ և Ճոխագոյն խոյակապ անուն։ Ագծր. Գ. 17։ * Ընդ որս Ճոխագոյն էր քան զկինն, և բռնութիւք վարէր։ Եղիշ. Տիր։ * Ոչ ասէ, հրամայեցի, որ Ճոխագոյն է, այլ պատուիրեցի, որ խրատու էր։ Ոսկ. ա։ Կոր։ * Փառաւորեաց զմեսիան, և Ճոխագոյն ևս կացոյց զնա ի վերայ նոցա։ Ե. Ղ. Թղ. 24. (յն. լուկ, զնակաբէ ընկալաւ։) * Ճոխագոյնն իբրև մեծաւ իշխանութիւք խօսի։ Ոսկ. Ե։ Կոր։

ՃՈՒԽԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեծագործութիւն. կամ գործ երևելի և քաղաքութիւն։ * Պայծառ գեղ արեգական և լուսնի հանդերձ աստեղացն Ճոխագործութիւն։ Ագծր. Ե. 11։

ՃՈՒԽԱԶԳԻ, գ. ոյ, գեաց. ա. Մեծազգի. իշխանազուն. ազատ։ * Ճոխազգի ազգապետութեի արծթունեաց։ Ագծր. ա. 9։

ՃՈՒԽԱԿԱՆ, իկ ական. ա. Ճոխ. և ուր իսկ Ճոխութեի։ * Հասանի փանաքի այրն ի վերայ Ճոխականի. Ճ. Ա։ * Ճոխական և մշտնջենաւոր ամենակալ իշխանութիւն։ Զօր. կթ։

ՃՈՒԽԱՁԻՐ. ա. Առատաձիր. մեծապարգև։ * Ի Ճոխաձիր քաղցրութենէս. Ճ. Ա։

ՃՈՒԽԱՃԱՆԱՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Περηβολή. (իբր ասի. ֆոքբա, ֆէռնի.) Ճոխաբար վարուելն. պերճանալի և սպառ իշխանալ։ * Ոչ ընչից առաւելութենք, ոչ բռնութեամբ Ճոխաճանութենք։ Ոսկ. Եփ։

ՃՈՒԽԱՃԱՐԻ. ա. Առատ. յոգնագեղուն. լիուլի։ * Սինալ Ձեզ Ճոխաճարի խնդութիւք յամենասին ժամանակաց։ Ռուֆին։

ՃՈՒԽԱՄ. լ. իբր ասի. Ճլխալ. Ցնծալ. բերկրիլ. խայտալ։ * Խալայր յորդանան, Ճոխայր կարապետան։ Տաղ։

ՃՈՒԽԱՆԱՄ. այց. լ. Κατανισταμαι. Insurgo, consurgo. Ճոխաբար կամ իշխանաբար վարիլ. զօրանալ ի վերայ. կամիլ հպատահարել. ի վերայ յարձակիլ. պանծանալ. նաչիլ։ * Ընդէր Ճոխացաք էք ի վերայ ժողովրդեանդ տէառն. Թագաց. ի. 5։ * Առանց հրամանի ոչ Ճոխանալ (ի վերայ այլոց). Սեբեր. ի։ * (ի վերայ) ամենեւին մեղս իրում մանկաւագ Ճոխանալ։ Ջի Ճոխանալոյ ինչ պատճառս տայցէ կնոջն. Ոսկ. յ. ա. 17։ * Ջի մի ամենայնիւ Ճոխասցի այր քան զկին. Սարգ. ա. գ. է։ * Ջի մի վաստութիւն քան զքաջութիւն Ճոխասցի. Ագծր. ա. 7։ * Հպարտս առադրէ դիտութիւնն. զոր մայր ունէր ի նմն ապաստան եղեալ Ճոխանան. Ղէ. ապ։ * Խիպահիլով և քան զայլսն Ճոխանալով ասէր. Թէ և մեռանիմ ևս հասանէ, զքեզ ոչ ուրացայց. Երզն. Տիր։

ՃՈՒԽԱՆԱՒ. Մեծանալ. ուռնալ և վայելչ զգանձալի ինչ. կամ լիանալ յարգուբէ. փարթամանալ. զարգարիլ. երբ պէաստեաս, distesco. * Բանականութենէն յարդանաք կրկին Ճոխացար. Նար։ Խե։ * Ճոխանամք նոքօք գնը ի վերոյ քան զարժանն. Շար։ * Ձեռն առաւել զօրաւոր և Ճոխացեալ Ճառագայթից. Ոսկ. յհ. Ք. 10։ * Կամ աղքատ՝ Ճոխանայցէ յերկայն։ Ճոխանան ընդ սիրէլեան։ Միայն ձեռագրութենքն Ճոխացեալք, որ գլուխն է ամենայնի։ Սարգ։

ՃՈՒԽԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Մեծապէս զարգարեալ. "Ճոխապաճոյճ սրահաւք" Ճոխապաճոյճս ի զենս և ի զարդս։ Ցհ. կթ։

ՃՈՒԽԱՊԱՏԻՒ. ա. Մեծապատիւ. Ճոխացեալ կամ ունքացեալ պատուով։ * Ճոխապատիւ իշխանաց տանէք արգելմանն. Երզն. լ։

ՃՈՒԽԱՊԷՍ. տ. ՃՈՒԽԱԲՈՒՍ. * Ճոխապէս Ձեմիլ ի մէնալն մեծաւոր փառաբանութենէ. Ոսկ։

ՃՈՒԽԱՐԱՆ. գ. Տեղի կամ բազմութիւն Ճոխաց և փառաւորաց. վէհից. * Բոյլ հիւթ Ճոխարան՝ մի առ մի հրաւէր փոյթ յաստպուէս մարթին. Նար. փազ։

ՃՈՒԽԱՃՈՒՅՃԱՆԵՄ, յուցի. ն. Մեծապատուել. մեծարել. զարդարել. * Ազգաս ուրէք Ճոխացուցանեմ զազգասացեալ բնութիւնս. Իգն։ * Ազգաստացաւ, զի զմեզ Ճոխացուցանէ. Նանայ։ * Թագաւորական հրահանգաց հանդիսիս Ճոխացուցանէր. Ցհ. կթ։ * Մաքս Ճոխացուցեր. Նար։ Է։ * Ճոխացուցանել զպատիւ մեծատան. Սարգ. յի. Է։ * Յոյժ զգան Ճոխացուցանել կամ ցնծք. Երզն. ուէր։

ՃՈՒԽԱՃՈՒՅՃ. ա. Որ Ճոխացուցանէ. * Ճոխացուցիչ սիրելեաց, և լուսաւորիչ ընկերաց ազգաց և ազանց. Նար։ գԽ ատա. Ե Տրգ։

ՃՈՒԽԱՃԵՄ, ի. ա.) Ուր իսկ Ճեմ կամ
ՃՈՒԽԱՃԵՄԵԱԼ.) Ճեմոզ Ճոխաբար, տիւրաբար. որպէս ի պրախաին ևն. Սկըզբ. նազարդ գոյիս... վայր Ճոխճեմին տաւիղ. Նար. փազ։ * Ճոխճեմեալ Ճաճանչ արեւոյ արեամբ նեաք հղօրին։ ատ։

ՃՈՒԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Κράτος, δυναστία, αυθεντία, αὐθαδεία, πλούτος. Potentia, auctoritas, opulentia. Մեծութիւն. հարկաւորութիւն ընչից և իշխանութեան. պահպանիչ. փոյթ. ինքնիշխանութիւն. աւտգութիւն. գործոզութիւն. պերճչիութիւն, պէդիչիութիւն, հեծիմ, ոսկեզոտգ, իգիպտ, խոխիգիպտ։ * Տաց նմա զպսակդ քո Ճոխութիւն. Ես. իԲ. 21։ * Ըզ Ճոխութիւն նախապատուէն Թէրևս իբր յայիշատակէր նա. Եփր։ * Եան ասելով զՃոխութիւն իշխանութենէն յայտ առնէ։ Ոչինչ կարի Ճոխութիւք, այլ հանդարտութիւք առնէր զպատաստարին. Ոսկ. Եա. Ե Տիր։ * Իշխանական Ճոխութիւք։ Ճոխութիւք հրամայեալ։ Հրամանք քո Ճոխութենէդ։ Կայսերական Ճոխութիւք։ Ճոխութեի հրամանին։ Ճոխութիւք խօսել, կամ գործել։ Ըստաս Ճոխութիւք յայտնուն իրապան։ Յճխ։ Սեբեր։ Ագծր։ Ոսկ։ Նար։ Ւ։ * Նկեալ կամաս և Ճոխութիւք ի խոչն ՃՃորդին. Պիտա։ * Ինքն զինքն յարուցանէ Ճոխութիւն. Ջօր։ կԲ։ * Ջօրաւոր հասանէ առվք, և Ճոխութիւք մարմնականաս։ Երկ. բաւոր Ճոխութիւք։ Ոչ յապականացու ընչից, այլ յիւրոյ հոգւոյն Ճոխութիւն։ Յան. նզական կենացն յանգաս Ճոխութիւնն. Խոր. գ. Ն 7։ Շ. Նրն Նէս. Լաս։ Ընան. էնէզ։

ՃՈՒԽՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. կամ ըստ ոպ. ՃՈՒԽԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Սէր Ճոխութ. յն. սնափառութիւն. * Ջար է Ճոխասիրութիւն, Ճոխասիրութիւն, սէր պերճութենէ. Ոսկ. յհ. ա. 2։

ՃՈՒԽՓՈՒՄՆ. Տ. ՃՈՒՂՓՈՒՄՆ։

ՃՈՒԿԱՆ. գ. Բառ. ոմիք որպէս ՈլորեալՁ գլուխ էպիսկոպոսական գաւազանի. * Հովուական յոգս, միակողմանի Ճոկան. Մագ. Ջհ։

ՃՈՒԼՈՒՄ, եցի. ն. Τίλλω. Evello, divello, discerpo, vellico. Փետուել պէտս, իբր Ճիւղիւք մատանց կամ Ճիւղ Ճիւղ խլել. քաղել. Ճոպերը ժողովէ, էոլէս. Եօմաք, փօթոմ. * Ջհերս քո Ճոպեա։ Ճոպեն պէհրս գլխոյ իբրևանց. Ոսկ. յհ. Բ. 16։ Ճ. Գ։ * Մաղ՝ ի հերոյ Ճոպելք։ Սահմ. ծԲ։ * Ճոպեալ զնօրաւ։ Ճոպեն զմորուս իբրևանց. Վրդ. պմ։ Պմ. ուէս։ * Ջհերան և զմորուսն Ճոպելով. Ճոպէն պէհրս և զմորուս։ Ճոպէք զանձն. Հ ՝Ց. էնիա. Է. ԼԲ։ * Հիւանդանայ, և հերքն և մորուքն Ճոպին. (ռմկ. Ֆաֆլն.) Կապիտ։ * Հերքն՝ որ ի բարկութեան փետեցաւ, և Ճոպեցաւ. Սիր. ապոց։

Մերթ՝ կծել. ժողովել. և հեղուլ ևն. * Ծնունդ այգւոյ ազոխ յանգի, և Ճոպեալ գինի յամանս. Վրդ հդ. յ։

ՃՈՂԱՊԱՐԵՄ, եցի. ն. Ճոպելով ապրել. հոլթել. կորզել. վերծուլ. քաղել. կապուել. ի բաց Թափել. ազատել. և կրպնծանիլ. վերծանիլ. էդղէնէլ, Խալբէնէլ. * Ջինչս նորա ի բաց Ճոպապրեալ զՃաշակս ի ծամէլեաց աւրհծուն. Ճ. Բ։ Մագ. ւ։ * Ճոպապրեն և ոչինչ ի ցանկութենէ. Փիլ. ծ. բան։ * Ընտահանութենէն ՃՃոպին բնութենէ, որ նախ քան զունելն Ճոպապրէ, և յառաջ քան զլանալն ի բաց փախչի. Լ. ՃՃ. Բ։ * Մազապուրծ Ճոպապրեալ յամէրն փախուեայ անկանէր. Բ. Դ. ծԲ. 35. յն. փախչէր։ * Հազիւ Ճոպապրեալ անվնաս ծրծ փախչէր. Ցհ. կթ։ * Ճոպապրիլ ի մանկանաց, կամ ի լճնաձեայ. Ճ. Ա։ Ոսկ։ Խոր։ * Ճոպապրեցայք ի քոց հալկացուցանօղ բանից։ Խոր. Ք. 65։

ՃՈՂՈՊՐԻՉ. ա. Որ Ճոպապրէ, կամ ազատ կացուցանէ. * Ճոպապրիչ յՃՃաչալյուրմէն կարծեաց. Ժ. հոռիլ։

Կամ որպէս Պատճառ փախստեան. փախուստ. փոյղ, fuga. * Հերչուսի՝ մեծ խաչբեայ չարին. և տրամանի՝ Ճոպապրիչն բարեաց. Պղաթ. փխ։

ՃՈՂՈՊՐՈՒՄՆ, բանս. գ. Ճոպապրելն, լին. * Ջանձին ևեթ Ճոպապրումն փոյթ ևս հնարել. Պիս։ * Ջանասպաթիական Ճոպապրումն, և կնատելի. Մագ. ւՔ։

ՃՈՂՈՐՏԻՔ, սէաց. գ. Ճոպեալ մասունք անպիտանք, կամ չոզոտ կենդանիք. Ճղպիճ. Բղբէճ, կամ չղէրի պէս բոներ. * Ճեճեկեալ Ճիւրէն Ճոպրտեաց։ Բասանցուելիք Ճիոց և Ճոպրտեացն արտատրեալ. Մագ. Բ. լ։

ՃՈՂՓԻՒՆ, կամ ՃՈՂՓՈՒՄՆ. Տ. ՃՂՓԻՒՆ, ՃՂՓՈՒՄՆ. * Ջտանջողացն ասկ զՃոպփիւնն լսեաք։ Ագծր. ա. 3։ * Ի Ճոպփմանէ ալեաց, կամ չուրց. Փիս յոբ։ Ճ։

ՃՈՂՔԵԼ. (լ. Ճեղքել.) Ձգձգելով պատառոտել. չարաչար Ճողել և փեռել. փոչչել. Ճղդեն, էեփռեն. * Ախնակս ձգեցին և Ճողքեցին ընդ սպառաւ ուելիսն քարշելով. զի ամենեքին խայծ ոչ մնաց ի մարմնին երանելւոյն. Եղիշ. Ը։

ՃՈՂՔՈՒՄՆ. գամն. գ. Σπαραγμός. Laceratio, convulsio(nervorum) Ձգձգումն և Ճեղքումն. Ճորձաւուելն. * Դադարել

ործան հանդերձ ցասմամբ եւ ճողփմամբ (կամ ճոխքմամբ) . Բրս. որբէջ :

ՃՈՃԵԼ. Տ. ՃՕՃԵԼ : Լմբ. ճ :

ՃՈՆ. որ եւ ՉՈՆ. (ըծ. թ. հէօն.) Մականուն կամ մակդիր այլեայլ արանց. պէսպէս մեկնի. որպէս խաղախորդ. Մորթ, Գոյն. եւ Ցորեան փոխս, կամ լոմքար: Բծշկրն: Հին բռ: * (Ընթերցան շարականք) 'ի ձեռն սորին բարզի ճոն կոչեցելոյ . . . վասն որոյ ճոնընթիր կոչի շարականն. Վրդն. պտմ.

ՃՈՊԱՆ, ի, աց. գ. Նոյն ընդ ձայնիւ Չուան. այն է պարան. առան. լար 'ի կանեփոյ, 'ի մազէ, 'ի փոկոյ, եւն. Σχοῖνος, πεῖσμα, χορδή. Funis, chorda, restis. օրղան, իփ, ըփպէ. * Ճոպան 'ի փողս եղեալ խեղդամահ արարին զնա. Բուզ. ե. 14: * Զփրկական նշանն' որ 'ի վերայ կմրեթին, ճոպանօք 'ի վայր բերէր. Ասող. գ. 12: * Զդեաց ըզճոպանն: Կզթեաց զճոպանն. Զէնոբ: * Մինչ ճոպան առաւ զթշնամին խեղդէս. Ոսկփոր :

ՃՈՊԱՆԱՁԻԳ. ա. Որ ձգէ զճուան 'ի վերայ այլոց առ 'ի կաշկանդել կամ քարշել 'ի վայր. * Ընդ գոյթացեալն գեղաեհոնի ընդ ճոպանաձիգ ճոլացեալն. Թղթ.դաւ: * Զճոպանաձիգն հսկոյ. Վրդն. պտմ:

ՃՈՊԱՆԱՒՈՐ. ա. Որ ունի զճուան կամ զլար ձգեալ 'ի վերայ ուրուք 'ի պատերազմի. * Քանզի ճոպանաւոր էր, աճապարեաց եւ ձգեաց զճոպանն, եւ արգել զաջ թեկն. Զէնոբ :

ՃՈՊՃՈՊԻԼ. չ. Իբր կոճոպիլ, կամ ծրնչիլ. ճմլիլ. * Ճանճիկ 'ի ճոխ առաւածուցծամելիս այլ մի մտանէր, եթէ ոչ' ճմլիս ճոպճոպիս. Մագ. է:

ՃՈՌՈՄ. ա. Ճոխ եւ յորդ, պերճ եւ սէթեւեթեալ. * Ճռոմ բանիւք (խօսել, կամ յաղթել).Ոսկ.Ե. եոր: Սարգ.յկ. Ա: ե. պետ. գ. * Պճնել զբանս, եւ ճռոմ արուեստիւ խօսել. Եղն. ժպթ.

Կամ որպէս ն. * Ի բացուստ ճռոմս խօսիմ. Նար. հա. Իբր ռմկ. տօն տօն ջրտէն, ճամբ ճամբ ընել:

ՃՈՌՈՄԱԲԱՆ. ա. Ճռոմ բանիւք, եւ ուր իցէ բան ճռոմ. * Բարկութք ջատագովեցեր 'ի ձեռն ճռոմաբան ամբարհաւաճութեանց քո. Ճ. Բ:

ՃՈՌՈՄԱԲԱՆԵԼ. ն. չ. Ճռոմս խօսել. * Ոմանք ըմբոստացեալ ճռոմաբանեն: Ճռոմաբանեն զճշմարտութիւն առ խնծոյն. Կանոն: Մագ. է:

ՃՈՌՈՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պերճախօսութիւն. եւ Շատախօսութիւն. շաղփաղփութիւն. * Ած անուանեցին զհերմէս վասն քաջախօսական ճռոմաբանութեանն. Յհ. իմ. պաւղ: * Անճոռնի ճռոմաբանութիւն. Մագ. ա: * Դադարեա 'ի ճռոմաբանութենէ. Ճ. Ա: * Ջանան թարգմանել արուեստաւոր ճռոմաբանութեամբ. Սարկ. հանգ :

ՃՈՌՈՄԱՆԱԼ. չ. Κομπάζω. Jacto, fastose me gero. Ճոխանալ. պանծանալ. պառողանալ. մեծաբանել. * Թէ կամեցեալ էր ճռոմանալ, եւ զպատճառն ասէր. Ոսկ. յհ. բ. 39:

ՃՈՐՏ. գ. Բառ ռմկ. Սպասաւոր. փոքրայր. պաշտօնեայ. արբանեակ. * Այն ճորտն ճոխ էր եւ ճապուկ. Նար. փառ.աւ: * Թաղթըն խօսուն' լուսով 'ի լի (ծը կոյսն), գիրըն գրեցաւ ցինք ձոյլ ոսկի (յի), նստարն 'ի մոմ կայր ու հեռի (յովէփ), կենաց թղթին ճորտ ու գերի: Ճերմակ ձի գուեզ ու գէր (գաւաւալ). աչեր ապիսակ փայլուն ունէր (ճրագ կանթեղին). ճորան ըզգախուցըն կռաքշէր, խըրխնջելով 'ի վեր վազէր. Ղ. տաւիւ :

ՃՈՒԱՂ. Տ. ՃՈՒՌԱՂ:

ՃՈՒՂ. Տ. ՃԻՒՂ:

ՃՈՒՉ. գ. որ եւ ՃԻՉ. Գոչիւն. աղաղակ. * Հրէիցն ճուչն է, որով եւ յանծ բան համարձակելով' կորեան. Յհ. կթ:

ՃՈՒՌԱԿ, կամ ՃՈՒՐԱԿ, ի, աց. գ. որ բառ յն. իէրագ. Ἱέραξ. Accipiter. Արուբազէ. լագըր, փօղան, աթմաճա, դօղէ. * Մակս ոչ ունելով նոցա (յունաց) ճէ, յորջորջեն զճուռակն ծուռակ: Բազէի արական ճուռակ (կամ ճուրակ). Մագ. խ. Երզն. քեր:

ՃՉԵՄ, եցի. չ. Κράζω, ἐκκράζω, γοάω, ὀλολύζω, եւն. Clamo, vociferor, gemo, ejulo, ululo, եւն. որ եւ ՃԻՉԵԼ. Ճիչ կամ ճուչ բառնալ. Ճիչ հանել. կականել. գուժել. աղաղակել առ ցաւոց. * Ճչէր յերկնելն: Առ ցաւս իւր ճչիցէ: Ճչեա եւ աղաղակեա, եւ գոյժ տուր: Աղաղակաւ կոծով ճչելով: Ճչեցին առ գերեզմանս մեռելոցն: Կանայք ճչեցին: Իբրեւ ջրծառն այնպէս ճչեցի. Ես: Երեմ: Գ. Ա: Իմաստ: Յոբ: * Ես աղկար որպէս ծիծառ... անսեալ ճըչեմ առ թշնամին. Ցօ տրդ: * (Զպաշտօն իւրեանց) անդ ճչէին. Ներս. մոկ:

ՃՉԻՒՆ. գ. } Ճիչ. ճչելն. * Ճչիւն աշխարհաց: Ճչիւն կանանց:
ՃՉՈՒՄՆ. } ճչումն կոծոյ. Մանդ: Եղիշ: Յհ.կթ:

ՃՊՈՒՌՆ. պռան, անց. գ. Τέττιξ. Cicada, gryllus. գրի եւ ՃԻՊՌԻՌՆ, ՃՊԻՌՆ, ՃՊՈՒՌ. ՃԻՊԻՌՆ. Միջատ թեւաւոր' որպէս խոշոր մեղու, անխոնջ ձայնիւ բարձման լանջաց յամառայնի 'ի վերայ ոստոց ծիրանւոյ, տանձեաց, եւն. այլ է եւ աշխանայինն գիշերախօս որպէս մարախ փոքրիկ. որ առն ծոցորիթ. եւ թրթռայ 'ի մէջ թփոց' մանաւանդ վարդենւոյ. ճռէկ. ճըռճըռ կամ զըղզըղ կամ ղէրզանէ չէօղէյի. եւ չիւրիւգ, չըրչըփ. ճիզ. * Ո՞վ ես ճպռան 'ի լանջս զմանեկաձեւութիւն (քնարի). Ար. որս. է. ուր լինել նկարագրի. որպէս եւ Վէշըր. է: * Իբր առեն զճպռանցն աղցի օդով կերակրել. Փիլ. խէալն: * Անարիւն ճիպռանց նմանեցին, որ երգոյն քաղցրութը առանց կերակրանաց ապրին. Եղիշ. է: * Համբաւ սքանչելեաց նորա (գր. լուս.) իբրեւ զձայն ճպռան յերկիրս վերանայր. Խորէ: * Որոյ ճպռանն 'ի ըծոկլին նստել. Մագ. ժ: * Պօղոս' ընտրութեան անօթն. ճպռանըն ճշմարտութեան. Կիւրղ. 'ի ...:

ՃՌԱԽԻՏ. ա. Խիտ առ խիտ' կամ առատ ճիւղ ունող. * Ոչ այգի խաղողաբեր ողկոյզարոյծ ճռախիտ քաղցրատատուղ. Ոսկ. մ. գ. 25. (յն. քաղցրածոր ողկոյզս մշակէր:)

ՃՌԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Բառ անստոյգ, գուցէ իբր ճիւղ կամ կեռ, կամ ծիր լինել. * Նախ սեռմն, եւ ապա կարմիր երեւի, եւ 'ի չորրորդ բոլորին ճռացեալ կապուտակաձեւ երեւի. Եօթնագր :

ՃՌԱՔԱՂ. ա. Καλαμώμενος. Racemans. Այն' որ քաղէ զճիռս, կամ զմնացորդս կթոց. * Իբրեւ զճռաքաղ զհետ կթողաց հասեալ յորհնութիւն տեառն. Սիրաք. լգ. 16: * Եղէ ես որպէս ճռաքաղ զհետ կթողաց. Սիրաք նախ. լգ. 16: * Կամեցայ հասակաքաղ լինել 'ի հունձս ... եւ ճռաքաղ 'ի կութս. Ի գէրս խօսք :

ՃՌԱՔԱՂ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ἐπιφαλλίζω, ἐπιφαλλίδα ποιέω, καλαμάομαι, συλλέγω. Racemo, revindemio, colligo, spolio, or. Քաղել զճիռ խաղողոյ. խաղաղ կթել զոստնկս, նմանութը' Զկթողս մնացորդ. կորզել. կորել. եւն. * Ճռաքաղ առնել զայգի, կամ զմնացորդս, կամ զձիթենի, կամ զձեռ, կամ 'ի նմանէ հազարս հինգ արանց: Եղէ իբրեւ զճռաքաղ 'ի հունձս: Ճռաքաղ եղեն 'ի վայրկեան ժամանակի. եւն: * Ընտանիք ամենայն, որ զհօրն ճռաքաղ արար զձայն. Ընթխոտր :

ՃՌԱՔԱՂԵԼ. Նոյն ընդ ճռաքաղ առնել. * Իշխանք ճռաքաղեցին 'ի նա. Մծբ. ծՁ.

ՃՌԱՔԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιφυλλίς. Racematio. ὑπεξαίρεσις, subtractio. Քաղումն ճռից. ճռաքաղք. * Լաւագոյն է ճռաքաղութիւն եփրեմի քան զկութն աբիեզերայ. Դտ. է. 2: * Ցօրինակ այգեթողին' դառնալ ճռաքաղութը 'ի վերայ. Մարթին: * Բարեաւն բառ ուեան պտղաբերութեան ճռաքաղութեան խափանումն. Բրս. հց :

ՃՌԳԵԼ. Տ. ՃՌՈՒԵԼ.

ՃՌՆՉԵՄ, եցի. չ. } Ճռինչ' կռինչ' շռինչ'
ՃՌՆՉԻՄ, եցայ. չ. } ձայն հանել անկենդան իրաց. * Ճռնչող կօշկօք. Սեբեռ: * Ճռընչեցի դուռն. (այլ ձեռ. ճռչեցի). Վրք հց.ծէ:

ՃՌՈՒԱԿԱՆ, ի, աց, ա. Սեպհական ձայնի թռչնոց. * Ցառաւօտինան ճռուական երգովք. Լմբ. ծէ:

ՃՌՈՒԵՄ, եցի. } չ. Περιλαλῶ, στρου-
ՃՌՈՒՂԵՄ. } θίζω. Garrio. գրի եւ
ՃՌՈՒՈՂԵՄ. } Ճռուողել. Ճռողել. որ
ՃՌՈՒՈՒՂԵՄ. } եւ ՃՆՃՈՒԵԼ.ՉՌԴԵԼ.

Ձայն հանել թռչնոց փոքրկանց, եւ հնչել ճիւաղաց ձայնս պէսպէս. ճէվ ճէվ կամ ճըռ ճըռ կանչել. * Հաւ շուրջ թռչի, եւ ճռուռուղէ զմարգով (կամ ճռողէ զանտառս). Աճառ. Նոր կէր: * Ոմանք ճչօղք ճռուօղք եւ կանչօղք. Կոչ. ը: * Երգէին ճռուղելով. Ճ. Է: * Ի ճչելն, 'ի ճռուռուղելն, 'ի չինել բունոցն. Ագաթ: * Ճնճղուկն միշտ 'ի ճռուղել (կամ ճռուռուղել) կայ: Որպէս ճնճղուկ միշտ ճռուղեմ (կամ ճռուռուղեմ). Լմբ. սղ. ծգ. ծա: * Ամենայն թռչունք վերանան յօդս, եւ ճռուողելով օրհնեն զհամօրէն ծնուութիւն. Մարաթ: * Որպէս ճռուողանց է ճարտ ճռուողել 'ի գիշերի յանկողինան: Ի փողն արոհեալ զօրէն ճարտարականն ճռուողել. Մագ. իտ. հա: * Սովորութիւն է գիւաց ճռուղել զհաւու ձայնս արձակել. Ոսկ. ես :

ՃՌՈՒՈՂԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Հնչեցուցանել զձայն թռչնոց, կամ ճիւաղաց. * Յունաց իմաստասէրքն' որք զայն ճռուողեցուցանէին (կամ ճռուղեցուցանէին). Լմբ.սղ.ծգ:

ՃՌՈՒՈՂՈՒՄՆ, կամ ՃՌՈՒՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Ճնճուումն. ձայն թռչնոց. * Խառնելով ը ճռուղումն գեղգեղել բարբառոյ թռչնոց. Վրդն. ծն:

ՃՐԱԳ, ի, աց, ճրագք կամ ճրագունք. գ. Λύχνος. Lucerna, lychnus. Լոյս վառեալ յիւղոյ եւ 'ի պատրուգէ. լոյսարար' Ջահ. լոյս. մոմ. լապտեր. կանթեղ. ճրագարան. եւն. ջէրաղ, ճիրաղ, չիրագ, օճրաձ. իբր. Նէր. * Չէթ 'ի ձիթենեաց 'ի լոյս. զի եղիցի ճրագ հանապազորդ: Լոյս ճրագի: Զճրագն հանդերձիցէ: Զճրագունսն այրեսցես (այսինքն լուցանիցես): Այրեցէք ըզճրագունսն: Այրեցի ճրագ: Ճրագունք լուցեալք, եւն: * Ճրագ աղօտ լոյս է. Իսխոփ: * Ճրագունք 'ի լուցելոյ ճրագէ լուցանին. Մանդ. գ: * Շնագեալ զզօրծոց իւր լոյս յաշխարհ, որպէս ըզճրագ 'ի յաշտանակ. Շ. փող 'ի Մծբն ներբէ :

Նմանութը ասի. * Ոչ շիջուցես զճրագս իսրայէլի: Դու ես ճրագ իմ տր: Ճրագ է բան քո ոտից իմոց: Քննեցից զերուսաղէմ ճրագաւ: Ճրագ ամպարշտաց շիջցի: Նա էր ճրագն, եւն: * Ճրագ ճշմարտութեան նը յաւհաննէս մկրտիչ: Ճրագ օրինացն մովսէսի. Շար: * Ճրագ թագաւորի' այն հրամանքն են, եւ հրաման թագաւորի' ճրագ է ժողովրդեանն. Կիւրղ. թգ:

ՃՐԱԳԱԲԵՐԱՆ, ի, աց. գ. Բերան ճրագի. վերին ծագ ճրագարանի. ռմկ. ֆիթ. որպէս եւ յն. եւ լտ. μυξωτῆρες, nares. * Նր-

կուց ճրագ աբերանացն ոսկեաց. Զաք. դ. 12:

ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ, լուցի. ա. գ. որ և ՃՐԱԳԼՈՅՑ. Լուցումն ճրագաց, կմ ճրագունք լուցեալք. ՚Դուք էք ճրագալոյցք ճարպապարարոք. Մծբ. ծԲ:

Մանաւանդ՝ Օր լուցման բազում ճրագաց. ըստ յն. օր լուսոյ. ἡμέρα τῶν φώτων, dies luminum. այն է նախատօնակ ծննդեան, և յայտնութե, և զատկի. ՚Ածայայտնութե ճրագալուցին: ճրագալուցի ող զատկի. Տօնաց: ՚Պայծառազգեստուի և լուսաւորուի զճրագալուցէն սաէ: Զանազանութիւ օրինակէ զճրագալոյցն առ յարութի. Լծ. ածաբ: ՚Ցերեկոյ ճրագալուցին. Առլ: ՚Զմեծի պաւէքին զճրագալոյցն: Զածայայտնութե ճրագալոյցն. կանոն: ՚Ահա կեցո զմեզ ող և արդարայօ յայս ճրագալոյց աւուր շաբաթու. Գնձ:

ՃՐԱԳԱԿԱԼ, ի, աց. գ. Ճրագարան՝ որ ունի զճրագն. աշտանակ. լապտեր. ՚Շուրջ եւ ճրագին, և խորտակեաց զճրագակալն. Վրք հց. ծԸ:

ՃՐԱԳԱԿԻՐ. ա. Նոյն ընդ վ. իբր Կրող յինքեան զճրագ. ՚Ճրագակիր աշտանակն զաքարիայ. Նար. ղԳ:

ՃՐԱԳԱՁԵՒ, ի, եց. ա. Որ ունի զձև ճրագի, այսինքն ճրագարանի, լապտերի, կանթեղի. այն էր ազգ նաւու երբեմն առ յոյնս, որպէս ցուկանաւ. լիւխնօս. (ναῦς) λύχνον. ՚Նաւ. որգոն, այծեմնաձև, կամ ճրագաձև. Սահմ. Է:

ՃՐԱԳԱՋԱՀ. գ. Ջահ վառեալ որպէս զճրագ մեծ կամ հանդոյն մեծաջահ ճրագի. ՚Կարապետն էջ 'ի դժոխս ճրագաջահ պայծառ՝ լոյս ծագեաց որ անդ ննջեցելոց սէց. Տաղ:

ՃՐԱԳԱՄԱՆ, ի, աց. գ. Λύχνος, λυχνία. Lychnus, candelabrum. Ընդունարան կմ աման և տեղի ճրագի. աշտանակ. ճրագակալ. կանթեղ. և Նոյն իսկ ճրագն 'ի կանթեղն. լիւրագ, լիւրագեերէ, լիւրաղրան, լիւմբան. ՚Եօթն ճրագարան ոսկի, և 'ի մէջ եօթն ճրագարանայն նման որդւոյ մարդոյ. Յայտ. Ա. 12. 13. յն. լիւխնիա: իսկ իբրև լիւխնօս, այսինքն ճրագ, ասի. ՚Արարցես նմա (աշտանակին) ճրագարանս եօթն, և դիցես ըզճրագարանսն 'ի վերայ աշտանակին. Ել. ԻԵ. 37: ԼԵ. 23: Թուոց. Է. 2. ևն: ՚Առ ճրագ, և պատրաստեաց, եդեալ զնա 'ի ճրագարանի նոր. Վրք հց. Յ: ՚Բերանն է ճշմարիտ բանին՝ որպէս ճրագարան լուսոյ. Յճխ. ծա: ՚Ամենաշէկ ճրագարանս անլոյս. Նար. ԼԲ:

Առ նմանութե և զաչաց. ՚Ճրագարան տեսութեց կերպից՝ աչերց կայլակմունք. Նար. ԽԷ:

ՃՐԱԳԼՈՅՑ. Տ. ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ. ՚Մխացեալք 'ի ճրագլուցին. ի ճրագլոյցն հաւատար ունին: Ըստ փրկչին 'ի ճրագլոյցն. Առլ:

ՃՐԱԳՈՒ, ի. գ. Ճարպ. որ լինի նիւթ ճրագի կմ մոմոյ. ՚Ել զճրագու, որ է ճարպն. Գէ. եզ. ՚Կիսոցն մորթքն, և կիսոցն ճրագուն. Եղիշ: ՚Պախրէի ճրագու. Վստկ. յծէ: ՚Երկու մասունք ճրագուին, ևն. Կանոն: ՚Ջուրն որ 'ի մարդն աղին աչացն է, զի մի հալեսցի ճրագուն աչաց. Ոսկփոր:

ՃՐԱՄՊԻՏ. գ. Բառ ռմկ. որպէս ճերմակ. ՚Վլինոյ ճրամպիտ. Վրդն. առակ:

ՃՓՆԻ, Նւոյ. գ. Բոյսն երիցուկ ծաղկան. բաբունաճ. պապունէճ. ՚Ճըփնոյ ծաղկի. Գաղիան: ՚Ճըփնոյն ցախն գալար. Վստկ. ծծա:

ՃՈՃ, ի, եց. գ. ա.) Իբր ճօճումն. ծա.
ՃՈՃԱՆ, ի, աց.) ծանումն. և ճօճուն, ճօճեալ. դիւրաթեք. ճկճկուն, և ճկճկուն, խաղուն. ՚Ջահ վառեալ. 'ի ձեռն սնդական հաւատոյն ճօճ առեալ ցոլացեալ: Կրկնեալ այլ ումն ճօճ նիզակսուն ընդ նոյն ակն. Արծր. Է. 2: և Գ. 8: ՚Զճօճ նիզակին յաջեակ բազուկն. Որբէլ: ՚Ճօճման առեալ (կամ ճօճանակեալ): Զնիզակն իւր ճօճան վերառեալ. Գնձ:

ՃՕՃԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Գաւազան կմ ոստ ճօճելի. և Քշոց, կմ կոչնակ ճօճմամբ ձայնահան. (որպէս ռմկ. ճօճօնակ). ՚Որպէս և 'ի գաւառանն աւուր ոստոն բառնալ, և ճօճանակս շարժել. Յհ. իմ. ապ:

ՃՕՃԵՄ, եցի. ն. Κραδαίνω. Vibro, quatio. գրի և ՃՈՃԵԼ. կոծել. ծածանել. շարժլել. տատանել. այսր անդր յածել. ճլէլ. ճկճլէլ, խաղցնել. ալլամբմագ. ՚Ճօճէր զնիզակն, և պատրաստէր յարձակել. Բ. Մ. ծա. 8: ՚Մի ճօճեսցես զձեռն քո երկաթագործով. Եփր. Բգ:

ՃՕՃԵՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ իցէ ճօճումն, կամ շարժումն գլխոյ սոնքալով. որպէս և 'ի նատելն յերիվար կամ 'ի կառս ճռխաբար. ՚Զճօճեմական ամպարհաւաճումն մեղկոյր հեզութիւն (նստելով 'ի յաւանակ իշոյ). Սէբէր. ծա:

ՃՕՃԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՃՕՃԵԼ. ՚Ճօճեցուցանելով զոտունն հանդերձ շարժմամբ. Նիւս. 'ի տպոնս:

ՃՕՃԻՄ, եցայ. յ. կոծիլ 'ի հողմոյ. ծածանիլ. տատանիլ. շարժլիլ. խաղալ. թեքթեքիլ. ծեքծեքիլ. ալլանմագ. (յն. սալէոմէ). Σαλεύομαι, κραδαίνομαι. Dimoveor, agitor, huc illuc agor, vibror. ἀναῤῥιπίζομαι, excitor. ՚Շողալ սուսերաց, ճօճել նիզակաց. Եղիշ. Ը: ՚(Զկուռք) ճօճին սերճն ճնմօք: Բողբոջք խոտոց ճօճին ճնմին 'ի վր երեսաց երկրի 'ի շնչել քաղցրաշունչ հողմոյ. Վէցօր. Է. և Բ: ՚Հասկիցն կերպարանք, (կմ ոճք ցորենոյ) 'ի քաղցր օդոյն ճօճի ճեմի զօրէն ծովային ալեաց. Լաստ. ծԸ: ՚Որպէս բոց ճօճի, և որպէս ծուխ լուծանի. Ոսկ. ոս: ՚Ճեմին ճօճին բիբք. Մծբ. ծԲ:

ՃՕՇ. որ և ՃՈՒՇ, ՋՈՒՇ, ի, իցլ) գ. պ.
ՃՕՇԱՆ. կմ ՋՈՒՇԱՆ. ի, նաց.) ճէշէն, ճիւշիւշ. յոքն. ճիւշէն, ճէշմուշէն. (որ է սիրա, և լանջք.) Լանջապանակ. լանջանոց զինուորական. զրահ. վերտ. ՚Զրահաւորք՝ մկընդաւորք, ճօշիւք (կմ ջաւշիւք) ծածկեալ բոլոր անձին. Շ. Երէծ: ՚Վրան, և պաւշան. և այլ սլէհ, որ ոչ գոյ թիւ: Յաւ քաղաքն անի ամենայն հարստութբ, մինչ ընտիր ճաւշանն երկու դանկ ծախէին. Գր. Երէց: ՚Եգիտ բազում զօրս հագեալ ճօշանս յեփեալ կաշոյ Մորթին:

Մ

Մ. Տառ բաղաձայն՝ լերկ, 'ի կարգէ կիսաձայնից, և նայից, անուանեալ Մեն, ըստ այլոց՝ Մէմ, Միմ, Մի, էմմէ, ևն:

Մ. Խծորդ է երբեմն ընդ Ն. որ ամբիծ, իբր անբիծ. ըմբերանել՝ իբր ընդբերանել. բամբասել կամ բանբասել. Նաև առաւել՝ բաղադրական մասնիկդ համ, փոխի առ.ալ 'ի հան. զի հանդէս՝ է իբր համայն տեսիլ. հանգոյն՝ իբր համգոյն. հանուր՝ իբր համուր, համօրէն. հանգամանք, իբր համագայութի կամ համարկութի. ևն:

Մ. Ունի ազգակցութի և ընդ այլ տառս, իբր 'ի զարդ կամ թարմատար եդեալ. որպէս է տեսանել 'ի բառսդ՝ հաշել, մաշել. հալել, մալել. հատ, մատ. ոյն, մոյն. հոյզ, մուզ. վարժել, մարզել. աղօթել, մաղթել. ախտամոլիս. ևն:

Իսկ իբր թուանշան Մ. մ. է Երկերիւր։

Ըստ խորհրդոյ տառիս խրատք զրին. ՚Մենն՝ մերժել 'ի բաց ասէ 'ի քէն, զախտըս մեղաց որ 'ի չորէն: Մենն՝ մատուցանէ քեզ օրինակ, զորս 'ի մանկանց՝ բարեաց ունակ. Շ. այբուբ:

ՄԱԳԱՂԱԹ, } ի, եց. գ. (լծ. եբր. Մեգիլլա. 'ի կալու. որ է գալարել, գլորել. որպէս և թ. թէօղըր, թէօղաք, է թուղթ.) Δέῤῥις (թ. տէրի) Membrana, charta. խա. pergamina, կմ carta pecora, βιβλίον, volumen, liber. Նուրբ մաշկ մորթոյ զառանց և ուլից յղկեալ 'ի պէտս գրութե որպէս թուղթ տեականի. որ և է գլխաւոր գալարելի. եւ և Գիրք. մատեան. Թիւրքէ. գաղըմ, խուրբը. (եբր. սէֆէր. յորմէ 'ի մեզ սոփեր.) ՚Գալարեսցին երկինք իբրև զմագաղաթ. Եւ. ԼԴ. 4: ՚Մի գրեսցէն 'ի մագաղաթի, այլ 'ի թուղթս. Վրք հց. Բ: ՚Վատթարագոյն է պատառ մի մագաղաթ քան զթուղ. Եղիշ. Բ: ՚Զայն ընդ բանիւ պատմութե արկանել՝ բազում մագաղաթի ծախք լինին. Գիրք. Բղբ. առ վալէ: ՚Բազում քարտիսի և մագաղաթի պէտք են. Առաք. Գ. 21: ՚Մագաղատ հաստատածաձև չորեքկուսի: Գրեալ 'ի միջոյ կողմանն մագաղատին. Փարպ:

ՄԱԳԱՂԱԹ. ա. Տ. ՄԱԳԱՂԱԹԵԱՅ. 'ի գրոց կերպարանս ձևէին զթուղթան մագաղաթս. զոր միւս թարգմանն՝ թուղթս գրաձևս ասէ. Գէ. Եզ:

ՄԱԳԱՂԱԹԵԱՅ. ա. Βίβλινος. Chartaceus. Կազմեալն 'ի մագաղաթէ. Թիրղէփէն, խուրթըրան. ՚Առաքէր թուղթս մագաղաթեայս. Եւ. ԾԸ. 2: Ուստի՝ Գիրք մագաղաթեայ՝ է մատեան. Βιβλίον. Liber. ՚Երկին իբրև զմագաղաթեայ գիրս գալարէր. Յայտ. Զ. 14: ՚Ունէր գիրս մի մագաղաթեայ մեծագնի. Վրք հց. Յ: ՚Զփիլոնն, և զմատեանսն (կամ զգիրսն) մագաղաթեայս բերջիր ընդ քեզ. Եփր. Բ. տիմ:

ՄԱԳԱՐԻԿՈՆ, կամ ՄԱԳԻՐԻԿՈՆ. գ. Անուն խոտոյ, և փշոյ: Գաղիան: Ξάνθιος, ον. (խարտէշագոյն.) Xanthium, lappe. ֆալօրագ, ֆըլօղըֆ, տիք սփարհատ, նէրգին:

ՄԱԳԻԼ, գլի. լաց. գ. Ὄνυξ. Unguis. (Գրի և ՄԱԿԻԼ, ՄԱԿԻԼ, ՄԱԳԱԼ. արմատն երևի Մատն, և Քիլ.) Ճանկուն. ճիրանք. որ է սուր եղնգամբք թաթ հաւուց, և գազանաց. ըստ այլ լեզուաց՝ եղնգունք, ոտք, յոտք թաթից, ևն. ճանկ, բրանկ. փընաք, տերնէնկ. մխլէպ. ՚Ժանիք նորա երկաթիք. և մագիլք նորա պղնձիք: Իբրև զհաւու թռուցելոյ յոգս, բաղխելով մագլացն պատառեալ զհողմն թեթև. Դան. Է. 19. Իմ. Ե. 11: ՚Պիտոյիցն մագլաց բազումք յանասնոցն կարօտանալոց էին. Պղատ. օրէն: ՚Արձակել այլ հաւս. և նոցա 'ի նաւն գալ կաւով թաթախ զմագիլսն բերեալ: Սատակ ժանիս և մագիլս ունի: Երկաթի մագլօք. Եւս. քր. Ա: Ոսկ. Ճ. Ա. 4: ան և Կոչ. Բ. Դ. Բ: Մագ. ծԷ: ՚Ցորժամ հասանէ ժամանակ ծննդեան առիւծակորեանն, պատառէ մագ.

տարուձն հրամանաց . ՝ Ինձերորդ առաքեան խոնարհութեձե, որ վասն հրամանակատարուձե. Լմբ . խն . բէնէդ :

ՀՕՑՈՑՏԵՄ . Ն . ՝ Տեսի ես զնաքեուԹիւնն դիւաց , և հոտոտեցի զսար հոտս նոցա. Վ.բ հդ . Շ:

ՀՐԱՄԱՔՈՒՐ . ՝ Ծանուցեալ ազատայ զեւայ (ընդ տեսանելն զառաջինն), և խանգագատեալ զնովաւ հրամաքաւր ձեծային ան. սխտ սիրոյն, որպես է այսօր քն ՝ի վերայ հարբին եկեղեցւոյ . Եպէփ . ծն :

ՀՕՐՔՈՑՐ· Տ· ՀՕՐՔՈՑՈՐ .՝Հօրեղբայր, և հօրքոյր: Եղբօրորդի ոչ կարէ հակառակ խօսել հօրեղբօրն կամ հօրքօրն (հօրաքեռն) ՝ի յ՝առնել զանհնԹիկն . Մխ . ԹՓ . (հին ձձ:)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՄ . ՝Ջերկոսեանն ՁԾ խա. փանեացե . Յայտ է՝ զի զանկարգ ցանկուԹես հրապարակէ սովաւ . Վ.բ հդ . ՜ . ֆ :

ՁԱՑՆԱՒՈՐԻ. ՝Երանու ԹՀք ձայնաւորեալ են, երանեալ է այր . երանի ոմ ԹողուԹի . երանեալ են ամբիծք . ԱՔ . սդ:

ՁԱՆՁԱՐԱՑԿՈՑ . ՝Իակ եԹէ եմք ձանձրացկոտք յոյժ , յայնմ եմք իբրև զմատնիչս (անձանց). Վ.բ հդ . ֆ :

ՁԵՌԱՀԷՆ . ՝Որով և օծանին քանաւոր և ձեռաչէն եկեզիցիք (ձեռակերտք ՁՅ՝ մարդիկ), քրիստոնեայք կոչիլով, և որուԹիք խորանայ և ձծոցնակ ատձարայ (նովին մեռանիս) . Վ.դ . դ՜ . :

ՁԵՌՆԱՓՈՒԽ .) փոխ ձեռամբ տուեք.

ՁԵՌՆՓՈՒխ, ոյ.գ.՝ որ և Ա՛ր ձեռն փոխ ասի . ՝Ա՛ան փոխոյ գրով և անգիր, և որ լինի ձեռնափուխ : փոխ տայ ըստ վաշխի , տայ և զնի առ ձեռն փոխ . . . ոչ կարէ զձեռն փոխին արդելուլ, և պատձառել փոխատուին ևն . Մխ . դփ . յօրէնս ԲԿ :

ՁԵՌՆՏՈՒԻԼ . Ն . խօսել ՝ի տարտնաւի . Նշանէն . ՝Ա՛ր լնկ , զոր ձեռնտուէն , և մեռա. նի խօսնայն . Մխ . դփ :

ՁԵՌՍ Ի ԿԱՊ . ՏՀ . կապիտը կամ մա. ծեալ ունելով զձեռս ՝ի վերայ կրծոց. ձեռն ՝ի ձեռին վերայ դնելով ՝ի լանջս , կամ ապ. խելով զձեռն. յէաց յէաց էրայ. ՝ Ընկեալ կային (երեք մոգքն) ձեռս ՝ի կապ՝ աչք ՝ի նա հայելով: Եւ կային ՝ի կարգի՝ ձեռս ՝ի կապ լինելով ըստ օրինի . Եպէփ . ծն :

ՁԻՆԴՈՂ . ՜ . Որ գաղանայ կձի , կամ գող ձիաւոր . ՝Մեծացեալ ապան՝ եղև ձիագող և անուանի աւազակ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՁԻՆՎԱԶ . ՜ . Տ . Որ վազէ ձիով. և վա զելով ձիով. ձիարշաւ . ՝Ձիավազ գնացին ՝ի գուան պալատին. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՁԻՔԱՑՈՒՈՂ . ՝ Բարձեալ էր զանկիզ լի հացիւ և ձիթապտղով. Վ.բ հդ . ֆ :

ՁՈՂԱՆՄԱՆ . ա. Նման ձողոյ . ձողաձև. ՝Օձն պլնձի կախեալ զփայտէ ձողանման . Պիսա :

ՂԱՆՋԵՆԱ· Իբր ՂենՋակ, և կոտրի որ. պիսի և լցէ . ՝Ղանջեակ փոքրիկ զգլխով Նոբա . (ռմկ. խաՒնց , ասրբ• . չոչ) Վ.բ•հդ. ֆ:

ՂԵԲԻՏՈՆ . Տ· ԼԲԻՏՈՆ . ՝Եւ էր հան. գերձ նորա ղեբիտոն , զոր ոմանք կողովքիս. նայ Թարգմանեալ կոչեն . Վ.բ• հդ . ֆ :

ՃՆՇՃՈՒԹԻՒՆ . Իբր ՃահոգուլՀի, կամ Ճահաւոր ՃոխուլՀի . ՝ՃովՀանՆէս՝ որ զանՏաս ծնունդն Հօր սկսեալ ձեռնարկէ , և խօսի պարզ և առանց զգաղման զուտն և զանարատն ՝ի ՃահՃոհուլՀի մարգացելոյ բա. նին . ՁԷշտ . ՝ի Ի•ռ•ին լ՜Է :

ՃՈՊԱՂ . որպէս ՃասպաղԹ . ՝Սրով խողխոսէ , և արեան Ճապաղ առնէ.ԵՂԷՏԲՐ•ԹՓ:

ՃԵՆՃ . Տ· ՃԵՆՃԵՐ . ՝Սև ացեալ գգեստ հանդերձից նորա ՝ի ՃենՃոյ և ՝ի Ճարպոյ անտի . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ . ՀԻՆ :

ՃԻՒՂ . և } ՝Ա՛ր ժամային ոչ խոնարհեալ
ՃԻՒՂ . } Ճղոյն . և նա ՝ի վայր քարչեՃՈՒՂ . } լով յանդգնաքար՝ բեկեալ եկն . Եպէփ . ծն : ՝ Խոնարհեցուցանել ըզՃուղս: ՁՃուղն ՝ի վայր խոնարհեցուցանէր. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՃՈՊԱՆ . Գաւազան կամ մահան որպէս գլխատ . ՝ՃոկանոՆն հարեալ զգուձդն (կի զգուձդն) , Թռեալ վերացաւ և բարձրացաւ յոյժ գուձդն : Հարեալ յիւոյ ՃոկանոՆն: Ունելը զՃոկանն ՝ի ձեռին քաւմ. Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՃՈՒՈՄՄԲԱՆԱԿԱՆ . ա . Ուր իջէ բան Ճռւոմ. Ճոխաբանական . ՝Իւ մեծն իսկ և սայլ Ճռւոմաբանական իմն և ՁՃԻմաստ ազդողական ձայնիւ ասէ . Եպէփ . ծն :

ՃՈՐՏ . ՝Վ՜ան արձակուն առնելոյ Ճորտուն , և գարձուցանելոյ . արձակուն ընդ ձեռաւր անկելոյն յիշխանէն . Մխ . դփ . յօրէնս ԲՓ :

ՄԱՄՈՆԱՊԱՀՏ. ի. իգ. ա. Պաշտօնեայ մամոնայի . ծառայ և գերի ոսկւոյ, արծաԹասէր . ՝ Աշխարհասէրք և մամոնապաշտք ոչ կարացին Տաւատով և սիրով Ճաղաջել զնա . Եպէփ . ծն :

ՄԱՆԿԱԼԱՒ, ի , կամ ոյ , ով . գ . Լախտ . բիր . որպէս լտ . Manualis clava. յորմէ յն . ՝ի միջին դարս , Μαγκλάβιον. (ուստի Թերևս և մանկլաւան է բրաւոր՝ պաշտօնեայ ՝ի դրան .) ՝Որ զնարգաս իբրով յաւուր մարտին զանց առնէ , մանկլաւով ծեծէն , կի զլինն իւր հանեն ՝ի նմանէ . Մխ . դփ . յօրէնս ԲԳ :

ՄԱՆՐԱԿ . ռմկ . Ճանաչբէլ . որպէս՝ Ջմեծ գրասին ՝ի գիրքն լուծանել . ահճ պօվՃգ , ոաՃՃգ ոՃՃէ էՒմէ . ՝ Աձեալ զդահեկանին (կամ զդեհկանին), և տարեալ ՝ի չուկայն՝ մանրեաց , և եղ տաքասաց . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՅՆԵՆԱԼ . ՝Կնքեալ զանկլոյ . է զի ՝ի մահ ունել պահել, և է զի գրել և մատանել և առ հաւատարիմ տալ յանդ. Վ.բ•դ•. դ•ա:

ՄԱՅՆԵՀԱՐԵԼ : Տ· ՄԱՅՆԵՀԱՐԵԼ .՝ Ընդգոսս տանի , զոր փախեալ եմ և մատնեհարեալ , մի բացցես . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՐԱՆ . ըստ վերլին նշ . ՝ Խոտ ինչ . . . արմատ նորա է քաղցրահամ զորհն խորխոտ մեղու . և կոչի անուն նորա մարախ . Ե. պէփ . ծն

ՄԱՐԳԱՊՈՅՆ . ա . Ո՛ր իսին մարգք և մարգագեամբք լաս . ՝Ի տեղի մի վայելչալ և գեղեցիկ , որ էր մարգագոյն ատհամանք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐ, ըք . գ . Մատեներագիր , կամ մատենագրուԹ գարուց՝ի գարս . ՝Տուին ազգացն չուք առանց ստուԹե կան գրեալ յամենայն մատենագարս . Աբծր . ՜ . ւ :

ՄԵՆԱՒՈՐԻ . ա . Որ է կարի մեծ բարի . անզուգական . ՝Զի մի հպարտացեալ՝ ՝ի մեծ ծաբարի առաքինուԹ անաւ զրկեցայց . Վ.բ• հդ . ֆ :

ՄԵՆՈՒՆԻՔ . գ . Մեծամեծք . իշխանք . Թագաւորք . ՝ Թագաւորն մեծաս սիրով և պատուով ընկալաս զմեզ, որպես արժան է մեծամեծաց ընդունել զոք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄԵՍԻՒԱՆՑԻ . ա . Տիեզ. մեսիական . պա. ռաւեան գլխ . ՝ԳաւԹն մեսիական՝ չափ արասս առաջ , մեսիաւես ազեբպաւոր քորք . Նոր . փպ. ղգր :

ՄԵՋԱՍՊՈՂՈՑ . Տ· ՓՈՂՈՑՄԵՋ . Պատահեալ նմա հրեշտակին ընդգՃելով ՝ի մեջ Լափողոց այգեստանեաց . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՀԱՒԱՆՑ . ՝Ընբրհամ և մեկբսեգիկ կարի քաջ սիրելին զմիմեանս , միաՏաւ ապ լինելով տո ՁԾ բարձրեալն, և ըստ մարմնոյ արեանաւոբ (՝ի սեմայ) . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ՝Յամենայն գործս բռնադատեալ զանձն՝ այս միանձնաւորուԹի մեծ է . Վ.բ• հդ . ֆ . ֆ :

ՄԻԱՒՈՐ, կամ } ա . Բաւ անաւոյգ , որ.
ՄԻԴԱՒՈՐ· } պես Միակերպ , կամ միօրինակ . (պէր Խավ•բ .) ՝ Ի Թագաւորէն սկսեալ մինչև յայն՝ որ յաղօրին նաստէր , միաւոր (այլ ձ . միգաւոր) եղև ամենեցուն կոծ (՝ի նինուէ) . Լ՜ասփ . ծ՜ :

ՄԻՋԱՒԱՑՔ . ՝Եկեալ տապանն ՝ի միջավայր արարածոց՝ գնայր և գայր : Ոչ ետ սեմայ զմիջավայր արարածոց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՋՕՐԱՑ , որպես կէս աւուր . Ի՛ն օրաՒն . Էաբը Ի՛ՒԼի•ֆ . ՝Հեռի եղեն ՝ի քաղաքէն որպէս միջօրեայ ՃանապարհաՏ . Եպէփ . ծն :

ՄՆՃՂԵԽ . Տ· ՄԵԽ . ՝ՃանՃ և մընՃղեխս բազում նեղուԹիւն հասուցանէր մարդոյ և անասնոյ : Ջի՛նչ էր ՃանՃն այս և մընՃղեխս՝ որ եկն ՝ի վերայ մեր . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ . ՀԻՆ . (նորն , մժեխ:)

ՄՈՒՐ . ՝Փոխեալ էր մրով գերն , և ոսկւով էր գրեալ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՈՒՂ . ՝Եաես լոյս հկեալ յերկնից իբրև զմեռել հրոյ , և վառեալ զՀրագ նորս . Վ.բ• հդ . Շ . ֆ . (տպ . տնել :)

ՄՏԱՐԱՑՈՒԹԻՒՆ . Ա՛յն՝ որ գրի վ.բ• հդ . տալ. ըստ վերլին պարզ Թարգմանութեան , ՝Յաղագս զղջութե՛ ,,. գնի ՝ի ձձ . ըստ հին Թարգ . ՝Ա՛ան մտաբայուԹեան ,, խոն ընԹերցեալ փոխանակ բառիս յն. κατάνυξις , compunctio , զայլ բառ՝ որպես κατανόησις, animadver.io . ոլ պէս և ապաշխարուԹիւնն ասի ըստ յն . μετάνοια, որպէս Թէ փոխել զմիտս . resipiscentia , poenitentia .

ՄՐԻՒՆՑ, ի. ֆ . Լատ. անյայտ . որպէս Ալմուկ . չփոԹ . խառնակուԹի տերուԹե. ՝Յերկուս բաժանեցաս տունն յուն . . . արդ ՝ի լինել մուռանն հոռմոց՝ որդին լինալոսին խավանէ իբրև լուսաւ զայն , ԹՀ ԹագաւորուԹեան յերկուս բաժանեցաս , ևն. Լ՜ասփ . ծ՜ . (ուր յայլ ձ . իմաստակ գրիչն գրոչմէ ՝ի կարգի , մարախն , և ՝ի լ . գնի՝ մուռանին , հանդոյն լինդրին :)

ՄՏԱԿՈՆԴ ԼԻՆԵԼ . կածիլ մազք . վարանիլ մոլորիլ . ՝Չի մի այլք կամ անգր մնացեալ լինելով՝ ՂԱաս ինչ խօսեայլ սք . Ե պէփ . ծն :

ՄՏԱԿՈՑՐ . ՝Ի քաղաքէ լալոյն և յամեայ. ՀէՆ մնակոյր նվեալ մեռացեալ . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . ըստ ձ . կամ Մտաւորս ըստ տալ որպէս Մտագրաւ: ՈՐ•ա•ղ:

ՄՐՈՑԵԼ . ՝Եւս առաւել փախիր ՝ի կաՆանց, զի ոչ մրոսիս և սևանան մեղք . Ռ•ԼԻՔ•ԲՐ :

ՄՕՐԱՑ . Վ.բ• հդ . ֆ՜ . ֆ . ուր տպ . Մուբատ :

ՅԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ· ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ . ՝Ա՛ծխմատ վերուս տուԹիՆ գասեցաք զանյայտիցն զայտարարուԹեամբ . Եպէփ . ծն :

ՅԱՆԳԱՒԻՇՆ . ՜ . ՋգաւսուԹիՆ, կի՛ հանգըստատեմք . ՝ՀանգարտուԹի արարից զկամս ՁՅ , և յանկարծ գնացից զՃանապարհս նորս . Վ.բ• հդ . ֆ՜ . ձ . (տպ . ոչ անգդոյշ :)

ՅԱՆԿԱՐԾՕՐԱՅ . ՜ . Յանկարծօրէն . ՝Որ յանկարծօրեայ հնձ ՝ի լեզուկսրծ ժամու . Եպէփ . ծն :

ՑԱՆՕՐՅԱ ՈՒՄՆ . որպէս ՅաւաջադիմուԹիւն.

կուց ճրագ արերանացն ռակեաց. Ձաք. Դ. 12:

ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ, լուցի. ա. գ. որ և ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ. Լուցումն ճրագաց, կմ ճրագունք լուցեալք. *Դուք էք ճրագալոյցք ճարպապարարոք. Մծբ. ծթ:

Մանաւանդ՝ Օր լուցման բազում ճրագաց. ըստ յն. օր լուսոյ. ἡμέρα τῶν φώτων, dies luminum. այն է նախատօնակ ծննդեան, և յայտնութե, և զատկի. *Ածայայտնութե ճրագալուցին: Ճրագալուցին ընդ զատկի. Տօնաց: *Պայծառազգեստութի և լուսաւորութի զճրագալուցէն սաէ: Զտնազանութիւ օրինակէ զճրագալոյցն առ յարութի. Լծ. ածած: *Ցերեկոյ ճրագալուցին. Աղւ: *Զմեծի պասեքին զճրագալոյցն: Զածայայտնութե ճրագալոյցն. Կանոն: *Ահա կեցո զմեզ տր և արդարացո յայս ճրագալոյց աւուր շաբաթու. Գնձ:

ՃՐԱԳԱԿԱԼ, ի, աց. գ. Ճրագարան՝ որ ունի զճրագն. աշտանակ. լապտեր. *Շուրջ եա ճրագին, և խոնարհեաց զճրագակալն. Վրք հց. ծզ:

ՃՐԱԳԱԿԻՐ. ա. Նոյն ընդ մ. իբր Կրող կամ կրեալ զճրագ. *Ճրագակիր աշտանակն զաքարիայ. Նար. ղգ:

ՃՐԱԳԱՁԵՒ, ի, եց. ա. Որ ունի զձև ճրագի, այսինքն ճրագարանի, լապտերի, կանթեղի. այն էր ազգ նաւու երբեմն առ յոյնս, որպէս ցուցանէ. ...(ναῦς) λύχνου. *Նաւ. որդոն, այծեմնաձև, կամ ճրագաձև. Սահմ. է:

ՃՐԱԳԱՋԱՀ. գ. Ջահ վառեալ որպէս զճրագ մեծ կամ հանդոյն մեծաջահ ճրագի. *Կարապետն էջ 'ի գժոխս ճրագաջահ պայծառ՝ լոյս ծագեաց որ անդ ննջեցելոցս. Տաղ:

ՃՐԱԳԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Λύχνος, λυχνία. Lychnus, candelabrum. Ընդունարան կմ աման և տեղի ճրագի. աշտանակ. ճրագակալ. կանթեղ. և Նոյն իսկ ճրագն 'ի կանթեղն. ... *Եօթն ճրագարան ոսկի, և 'ի մէջ եօթն ճրագարանացն նման որդւոյ մարդոյ. Յայտ. ա. 12. 13. յն. ... իսկ իբրև ..., այսինքն ճրագ, ասի. *Արասցես նմա (աշտանակին) ճրագարանս եօթն, և դիցես զճրագարանսն 'ի վերայ աշտանակին. Ել. իէ. 37: լէ. 23: Թագաւ. է. 2. եւն: *Առ ճրագ, և պատրաստեաց, եդեալ զնա 'ի ճրագարանն նոր. Վրք հց. յ: *Բերանն է ճշմարիտ բանին՝ որպէս ճրագարան լուսոյ. Յճխ. ծա: *Ամենաշէջ ճրագարանս անլոյս. Նար. կմ:

Աստ նմանութե և զաչաց. *Ճրագարան տեսութեց կերպից՝ աչերց կայլակմունք. Նար. կէ:

ՃՐԱԳԼՈՅՑ. Տ. ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ. *Միաբանեալք 'ի ճրագլուցին. ի ճրագլուցին հաւատար ունին: Ըստ փրկչին 'ի ճրագլոյցն. Աղւ:

ՃՐԱԳՈՒ, ի. գ. Ճարպ. որ լինի նիւթ ճրագի կմ մոմոյ. *Եւ զճրագու, որ է ճարպն. Գէ. ես: *Կիսոցն մորթքն, և կիսոցն ճրագուն. Եղնիկ: *Պախրէի ճրագու. Վստ. յծէ: *Երկու մասունք ճրագուին, են. Կանոն: *Ջուրն որ 'ի մարդն աղին աչացն է, զի մի հալեսցի ճրագուն աչաց. Ոսկեփոր:

ՃՐԱՄՊԻՏ. գ. Բառ ռմկ. որպէս ...: *Վկնոց ճրամպիտ. Վրդն. առակ:

ՃՓՆԻ, նւոյ. գ. Բոյսն երկցունկ ծաղկան. ... *Ճլփնոյ ծաղիկ. Գաղիան: *Ճլփնոյն ցախն դալար. Վստկ. ճծա:

ՃՕՃ, ի, եց. գ. ա.) Իբր ճօճումն. ծածանումն. և ճօճուն, ճօճեալ. դիւրաթեք. ճկճկուն, ճկճկած, խաղուն. *Ջահ վառեալ. 'ի ձեռն սինդականս ճօճ ... գալով շօշափութ ... կազմ հաւատոցն ճօճ առեալ ցոլացեալ: Կրկնեալ այլ ոմն ճօճ նիզակաւն ընդ նոյն ակն. Արծր. է. 2: և գ. 8: *Զճօճ նիզակին յանհեակ բազուկն. Որբէլ: *Ճօճուն առեալ (կամ ճօճանակեալ): Զնիզակն իւր ճօճան վերառեալ. Գնձ:

ՃՕՃԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Գաւազան կմ ոստ ճօճելի. և Քչոց, կմ կոչնակ ճօճմամբ ձայնահան. (որպէս ռմկ. ճօճօնակ). *Որպէս և 'ի գալստեանն աւուր ոստոն բառնալ, և ճօճանակս շարժել. Յհ. իմ. առ:

ՃՕՃԵԼ, եցի. ն. Κραδαίνω. Vibro, quatio. գրի և ՃՈՃԵԼ. կռծել, ծածանել. շարժել. տատանել. այսր անդր յածել. ... *Ճօճէր զնիզակն, և պատրաստէր յարձակել. Բ. Մ. ծա. 8: *Մի ճօճեսցես զձեռն քո երկաթագործով. Եփր. Բգ:

ՃՕՃԵՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ իցէ ճօճումն, կամ շարժումն գլխոյ սոնքալով. որպէս և 'ի նատելն յերիվար կամ 'ի կառս ճոխաբար. *Զճօճեմական ամպարհաւանութիւն մեղկոյր հեզութիւնն (նստելով 'ի յաւանակ իշոյ). Սեբեր. ծա:

ՃՕՃԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՃՕՃԵԼ. *Ճօճեցուցանելով զոտսն հանդերձ շարժմամբ. Նիւս. 'ի ...:

ՃՕՃԻՄ, եցայ. յ. կռծիլ 'ի հողմոյ. ծածանիլ. տատանիլ. շարժիլ. խաղալ. թեքթեքիլ. ծեքծեքիլ. ... (յն. ...). Σαλεύομαι, κραδαίνομαι. Dimoveor, agitor, huc illuc agor, vibror. ἀναῤῥιπίζομαι, excitor. *Շողալ սուսերաց, ճօճել նիզակաց. Եղիշ. ղ: *(Ձկունք) ճօճին ալերձն ձևմօք: Բոլորովք խոտոց ճօճին ձևմին 'ի վր երեսաց երկրի 'ի շնչել քաղցրաշունչ հողմոյ. Վէցօր. է. և ժ: *Հասկիցն կերպարանք, (կմ ոճք ցորենոյ) 'ի քաղցր օդոյն ճօճի ձևմի զորէն ծովային ալեաց. Լաստ. ծզ: *Որպէս բոց ճօճի, և որպէս ծուխ լուծանի. Ոսկ. ...: *Ճեմին ճօճին բիբք. Մծբ. ծթ:

ՃՕՂ. որ և ՃՍՒՂ, ՋՍՒՂ, ի, իւ. } գ. ա.

ՃՕՂԱՆ. կմ ՋԱՒՂԱՆ, ի, նաց. } Ճէղչէն, ... յոքն. ... (որ է սիրս, և լանջք.) Լանջապանակ. լանջանոց զինուորական. զրահ. վերտ. *Զրահաւորք՝ մկրնդաւորք, ճօշիւք (կմ ջաւշիւք) ծածկեալ բոլոր անձին. Շ. Ենէ: *Վրան, և ղուղան, և այլ սլեհ, որ ոչ գոյ թիւ: Լցաւ քաղաքն անի ամենայն հարստութե, մինչ ընտիր ճաւշանն երկու դանկ ծախէին. Գր. Էրէց: *Եգիտ բազում զօրս հագեալ ճօշանս յեփեալ կաշոյ. Մաթէոս:

Մ

Մ. Տառ բաղաձայն՝ լերկ, 'ի կարգէ կիսաձայնից, և նայից, անուանեալ Մեն, ըստ այլոց՝ Մէն, Մին, Մի, Էմմէ, եւն:

Մ. Նշանագիր է երբեմն ընդ Ն. ... ամբիծ, իբր անբիծ. ըմբերանել՝ իբր ընդբերանել. թամբասել կամ թանբասել. Նոյն առաւել՝ բաղաձայնական մասնիկդ համ, փոխի առ, ոլ 'ի համ. զի համգէս՝ է իբր համայն տեսիլ. համգոյն՝ իբր համգոյն. համուր՝ իբր համուր, համօրէն. համգամակ, իբր համագայութի կամ համարկութի. եւն:

Մ. Ունի ազգակցութի և ընդ այլ տառս, իբր 'ի զարդ կամ յարմարար եդեալ. որպէս է տեսանել 'ի բառսդ՝ հաշել, մաշել. հալել, մալել. հատ, մատ. ոյն, մոյն. հոյզ, մուզ. փարժել, մարզել. ալօթել, մաղթել. աղխամաղխ. եւն:

Իսկ իբր թուանշան Մ. մ. է Երկերիւր. Ըստ խորհրդոյ տառիս խրատք գրին. *Մենն՝ մերժել 'ի բաց սաէ 'ի քէն, զախտս միայն որ 'ի չորեքն: Մենն՝ մատուցանէ քեզ օրինակ, զորս 'ի մանկունց՝ բարեաց ունակ. Շ. այբուբ:

ՄԱԳԱՂԱԹ, } ի, ից. գ. (լծ. եբր. ...
ՄԱԳԱՂԱՏ, } ... 'ի ..., որ է գալարել, գլորել. որպէս և թ. ..., է թղթոյթ.) Δέῤῥις (թ. ...) Membrana, charta. խս. pergamina, կմ carta pecora, βιβλίον, volumen, liber. Նուրբ մաշկ մորթոյ գառանց և ուլոց յղկեալ 'ի պէտս գրութե որպէս թուղթ տեսական. որ և է գլխաւոր գալարելի. եւ և Գիրք. մատեան. ... (եբր. ... յորմէ 'ի մեզ ...) *Գալարեսցին երկինք իբրև զմագաղաթ. Ես. լդ. 4: *Մի գրեսցեն 'ի մագաղաթի, այլ 'ի թուղթս. Վրք հց. ժ: *Վատթարագոյն է պատառ մի մագաղաթ քան զթուղ. Եղիշ. ժ: *Զայն ընդ բանիպատմութե արկանել՝ բազում մագաղաթի ծախք լինին. Գիրք. Բղ. ... : *Բազում քարտիսի և մագաղաթի պէտք են. Առաք. Գ. 21: *Մագաղատ հաստատածաձև չորեքկուսի: Գրեալ 'ի միջոյ կողմանն մագաղատին. Փարպ:

ՄԱԳԱՂԱԹ. ա. Տ. ՄԱԳԱՂԱԹԵԱՑ. *'ի գրոց կերպարանս ձևէին զթուղթսն մագաղաթս. զոր մեւս լծորդմանն՝ թուղթս գրաձևս սաէ. Գէ. Ես:

ՄԱԳԱՂԱԹԵԱՅ. ա. Βίβλινος. Chartaceus. Կազմեալն 'ի մագաղաթէ. ..., ...: *Առաքէր թուղթս մագաղաթեայս. Եւ. ծզ. 2: Ուստի՝ Գիրք մագաղաթեայ՝ է մատեան. Βιβλίον. Liber. *Երկին իբրև զմագաղաթեայ գիրս գալարէր. Յայտ. զ. 14: *Ունէր գիրք մի մագաղաթեայ մեծագնի. Վրք հց. յ: *Զփիլոնն, և զմատեանսն (կամ զգիրսն) մագաղաթեայս բերջիր ընդ քեզ. Եփր. Բ. տիմ:

ՄԱԳԱՐԻԿՈՆ, կամ ՄԱԳԻՐԻԿՈՆ. գ. Անուն խոտոյ, և փշոյ: Գաղիան: Ξάνθιος, ου. (խարտէշագոյն.) Xanthium, lappe. ..., ..., ..., ...:

ՄԱԳԻԼ, գլի. լաց. գ. Ὄνυξ. Unguis. (Գրի և ՄԱՔԻԼ, ՄԱԿԻԼ, ՄԱԳԱԼ. արմատն երևի Մատն, և Քիլ.) Ճանկուն. ճիրանք. որ է սուր եղնգամբք թաթ հաւուց, և գազանաց. ըստ այլ լեզուաց՝ եղնգունք, ոտք, յոտք թաթից, եւն. ..., ..., ..., ..., ...: *Ճանկք նորա երկաթիք. և մագիլք նորա պղնձիք: Իբրև զհաւուց թռուցելոյ յոյս, բաղխելով մագլացն պատառեալ զհողմն թեթև. Դան. է. 19: Իմ. է. 11: *Պիտոյիցն մագլաց բազումք յանկանոցն կարօտանալոց էին. Պղատ. ...: *Արձակել այլ հաւս, և նոցա 'ի նաւն գալ՝ կառով թաթախ զմագիլսն բերեալ: Սատանիկ ժանիս և մագիլս ունի: Նրկաթի մագլօք. Եւս. քր. ա: Ոսկ. ծ. ա. 4: ամս և կոչ ...: Մագ. ծէ: *Յորժամ հասանէ ժամանակ ծննդեան առ ի ծակոտելոյն, պատառէ մագ-

լքի պարգևդ մօրն, և ելանէ. Վ.Երց. Ի: *Մէկ մի ունի մագիլք հաւի, վազէ յերես բանականի (այն է սանտր). Ը. առաք:

ՄԱԳԻՍՏԵՐԱՆ. (հզ. և յոր.) Տ. ՄԱԳԻՍՏՐԱՆՈՍ, ի, աց. Ի ԳԻՍՏՐՈՍ. *Արձակեցին ընդ նմա մագիստրեան և զօրականս, պատուէր առեալ ցմայիս որեանն և ցզօրականն: Մագիստրիանոսն գարձոյց զնոսա ի նմանէ: Յարեաւ մագիստորեանն, և եկն: Հրամայեաց նմա մագիստորիանոսն. Ճ. Ե: *Ձառաքեաց կայսրն առ նա մագիստորիանոսս: Մագիստրիանոսն ուղևէին վանս իւրեանց ի քաղաքին. Բ.ՈՒղ. Ը. 10: *Հիսլատոս մեզ և կոմսունս և մագիստորիանոս յարուցեալ. ԿԻՐՒ ի Յոյն:

ՄԱԳԻՍՏՐՈՍ, ի, ոց. գ. Բառ լտ. Magister (equitum, militiae). յորմէ յն. Մաղիստրաօս. Μαγίστρος. գաղղ. Maître. այսինքն վարդապետ. վարժապետ. որպէս Պետ. զօրապետ. իշխանապետ. գունդ. որպիսի եղև և գլխոյ մագիստրոս, վասն որոյ գնի ի վերագրի Թզլեաց Նորա, *Գրիգորի մագիստրոսի գերապանծ իշխանի պահպանութեանդ հայոց. ԼԶ: *Յորմէ գրիգոր որդի ծընանել, մագիստրոս վերապատուհասել. Ը. ԱՀա: *Եկն առ նա մագիստրոս ոմն: Հասեալ մագիստրոսս առաքեաց Թագաւորն խնդրել զնա, և ոչ եգիտ: Իր ոմն մագիստրոս մանուկ հասակաւ. Վ.Երց հց. Ե. Ը. ԺԷ:

ՄԱԳԻՍՏՐՈՍՈՒԹԻՒՆ. Μαγιστρότης.

ՄԱԳԻՍՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Magistri officium. Իշխանութեի մագիստրոսի, զօրավարութեի. կոչակալութեի. պետութեի. *Տայ ղպատիս մագիստրատութեէ. ՃՃ: *Զառաքութեին հատարակաց, որ անուանեալ կոչէին ի նոցանէ մագիստրուն. Կոռ.պատ.Ը.11:

ՄԱԳԼԱՒԻՐ, ի, ացս. ա. Որ ունի զմազիլս. Ճապաւոտ. Ճիրանաւոր. Ճանկառոր. էնէլէի. *Ըմբռնիցէ զգազանն չար, և մագլաւոր. Սրփ. ա. պ. ԺԲ: *Ոչ իբրև գառնաբած մագլաւոր, կամ իբրև զարծուխս Ճապաւորս. Վ.Դն. Ժ: *Զոր օրինակ զգազան չար և մագլաւոր և ժանեզ ընբռնեսցէ զոք, զժանիսն և զմագիլսն քակէ. Տօնակ:

ՄԱԳԻԼԵՄ, ՄԱԳԻԼՑԵՄ, ՄԱԳԻԼՑՏԵՄ. եցի, եա. ն. գրի և ածուկ. Ὀνυχίζω. Ungue noto, vellico. Մագլօք կամ եղինգամբք հարկանել և վիրաւորել. ցտեղ. կռիւ. ոսից կամ ձեռաց գտանել. Ճանկել, Ճանկոտել էէնէլ տալմագ, Ըլըմալամագ. *Մագլեն զսղոքիչն (տղայք). Վ.Երց հց. Իզ: *Երբեմն մաքլէն, և երբեմն զձեռն ձգէն՝ զնուրուացն կախէն. Եէր. ՂՂ: *Որպէս ոք ի բարձրաւանդակս ինչ հելեալ ամրացեալ՝ չանկանիցի ուժգք ի բռնէն, որ առաւ ի վէր մագլիցէն. Ոսկ. էէլփ. Ճ: *Ընդհատեալ մատակ առիւծ մի, և Ճիրանաւորքն մագլօք գկողս նորա. Ճ. Ա: *Խղէն (կանայք ի վերոյ մեռելոց) զհերս իւրեանց, և մագլցեն (տպ. մագըլցեն) զծնոտս՝ վերս գործելով յերեսս իւրեանց. Ոսի. յհ. Ի. 16:

ՄԱԳՆԱՍՏԻՍ. գ. Ռամկ. Մաղնէի. Բառ ՄԱԳՆԱՏ, ի, ոց. Ի յն. Մաղնէս, կամ Մաղնէտիս. Μάγνης, μαγνήτης. Magnes. Քար կարծր Թխադոյն, որ քաշէ յինքն վերկաթ, և ունի զբերուեն ի հիւսիսային բևեռս աշխարհի. ֆառաա. Մըլնաթըզ, Մըգնաթըս, Մըլնաթըս. գէնէր գաֆան, ահկնէնէ. Տճն և ԽԱՆԴՈՒՄԱՆԴ, և ԱԴԱՄԱՆԴ. *Զանդրեզոց ճեռուցն իբր զնկուսեզոց ուժ սողին ի յարձան մագնետաս վիմի. Նար. Իզ: *Մագնիսն քար արուաքս եղեալ Թուի յայլոց քարանց բնութեէ և զօրութենէ: Ըմբռնէէ և երկաթ զերկաթ՝ յորժամ ի մագնիսն քարէն ըմբռնիցի. Նիւս. ԲԽ: *Տճս զնչանն կենդանութեէ առեալ ի քարն մագնիս, որ է անդամանդ. Հ. Մաթ. ԻԲ:

ՄԱԳՐԱԱՏ. Բառ վրիպակ գրչութեան ըստ հին տպ. բուզանդայ՝ փոխանակ գրելոյ՝ Նմա դրաստ կամ գրաա. որ է Պատուճան մեծ. Հանդերձ. զգեստ, պարեգօտ: Տճս և ԳՐԱՏ, կամ ԳՐԱՍՏ. *Ընդուզին Նմա դրաստս և վարոխս. և էր Հանդերձն անչէթեթի մեծուքիբ. . . Եւ խորշ ի գօտւոյ դրասիցն իջեալ՝ զլեռնն և զսուսերն ծածկեր. Բ.ՈՒղ. Ը. 6:

ՄԱԶ, ոյ, ոց, կամ ի, ից. գ. Օրէնք, τρίχες. Pilus, capillus, hilus, villus. (որպէս լեզ Մած ի մորթն. Տճս ի բառն ՄԱԾՈՒՑ.) թել բուսեալ ի վերայ մարմնոց կենդանեաց՝ ըստ մասին կամ ըստ բոլորին. ոլպէս հեր. գես. ձար. վարաք. սանք. գէս ԲԷՒ, ասլ, ՌԻ-յ, Տ-յ, ՂԸ, ՂԸԷՐ. հբր. ՀԷԸ. ՈՆԻՐԸ. *Մազ Նորա ի սպիտակ գարձեալ իցէ: Վասն խարտեաշ մազոյն: Ջվարսս մազոյ գլխոյ իւրոյ: Ոչ անկցի ի հերոյ Նորա մազ մի ի գետին: Ոչ կարես մազ մի սպիտակ առնել կամ Թուխս: ՀԳՀԷին քարինս, և ի մազէ ոչ վրիպեին. և այլն: *Մաւիս չափ ի միւսանց անչքակեալին. Ոսի. ՆԷՒս: *Ընդէն իմն, և ապաւս է մարդն, և ոչ մազոյ վերարկուաք մարմնին ծածկեալ է. Նիւս. կազմ: *Իբրև մեռեալ է մազ: Որպէս զՏերան կամ զմազն արուաքոյ ամենայն ախտից ես. Նար. ԵրԳ: *Էր Նշանակ բազմաեթի մազոյն՝ օրհնութեի ասլ. ԵՀԷՒ ՐԲ: *Փառք ծերոյ ալիք. և ոչ (եթէ) ևրևեալ ի ծաղկի մազոյն, այլ վարուցն փոխուին. Համառ. առ: *Մազ փոքր պղտորէ զտեսանելիսն, և հոգք փոքունք իսահրէ զմիամտեալն. Կ.Վահ:

ՄԱԶ ԱՑՅՍԱՑ. յն. մազք այծենիք. Ես ԽԵ. Ա: Ը. 6. 26:

ՄԱԶ. որպէս յն. Մաղթէս. Μάστιξ. Flagellum. Գան. և գաւազան. խարազան. *Հեզգ ձի մի ... պատճառեր կաղալ մինչև բուծողացն մազովքն գարձեալ քան զգանգաձս ի վեր եղև. Փիլ. ԼԲ:

ՄԱԶԱԲԵՐ. ա. Ἐριοφόρος. Laniger. Որ յանձին իւրում բերէ ի քեզ մազ ա. ռատ. գեղմնաւոր. Տալոփ, Բէրէթ. ԲԻ-յԼԻ-, ԲԻՓՓԻՓ. *Մազարեր այծք. Նիւս. Երփ:

ՄԱԶԱՌՈՐԴ. ա. Դոյծեալ ի մազոյ. հիւսեալ ի մազից այծեաց. *Գործ մազաղգործ. Թուղ. Ը. 20. յն. գործ յայծենեաց:

ՄԱԶԱԿԱՌԱԶ. կամ ՄԱԶԱԿԱՌԻԶ. Տ. ՄԱԶԱԿՈՒՆԶ:

ՄԱԶԱՊԱՐԱՆ. գ. Պարան մազեայ. Տալէ լուան. գէլուան ասաղան. *Երթեալ ի ջրհորն՝ եգիտ մազապարան մի. և առեալ զպարանն՝ այնչափ սնդեաց զմարմինն, մինչև Թասիցաւ ը մարմին. Հ=Յ.ՆԵԳ.Ա:

ՄԱԶԱՊՈՒՐ. ա. յ. Ապրեալ մազից ևեթ, կամ իբր ի մազէ վրիպեալ. Հազիւ Ճողոպրեալ. փախստեամբ. Ճարալ Տալէ խալըսած. գէլուան գոռբաչի, ԻՒՃագէլ գաչըէ. յն. բայիւ, Διαφεύγω, φεύγω, ἐκφεύγω. Effugio, fugiens evado. *Մազապուր Ճողոպրիլս կամ լինել կամ ելանել կամ ղերծանիլ կամ ապրիլ կամ պրծանիլ. Ը. Ա. ԺԵ: 35: Ե ԺԱ. 12: Գ. Ա. Ե. 19: Ը. 20: Ե.ՈՒ. ԻԲ: Ես.Ի.Ը: *Սատակեցաք զնոսա, և ոչ Թողաք մազապուր. Օր. Գ. 6: *Միայն փախուցեալ կենդանի մազապուր. Խոր. Ե. 12:

ՄԱԶԱՊՈՒՐԾ. ա. ի մազէ պրծեալ. Նոյն ընդ վերնոյն, առաւել առ յոտին մանեաղիրս. *Հեռոտոս փախեաւ միայն մազապուրծ: Մերկանգամ և մազապուրծ ապրեալ. Վ.Երց. պտմ: Իրկն. Խգն:

ՄԱԶԱՐՈՎԹ. գ. Բառ հբր. Խալթի. զոր ոմանք Թարգմանեն Մոլորակք, այլք՝ Շաբաթաբաք, Եգք, և այլն. *Ի անայցեն զմազարովթն ի ժամանակի իւրում. Ցոբ. ԼԸ. 32: *Մի առեսցի զմազարովթն, զոր մազարովթ կոչէ. Ոսկէբ:

ՄԱԶԴ. Տ. ՍՈՓ:

ՄԱԶԴԵԶԱԿԱՆ. ա. Սեպհական մազդեզանց. որմզդական. պարսկական. *Պաշտեալ զօրէնս մազդեզական մինչ արքայաշուռ Թէն. Աւծբ. ա. 14:

ՄԱԶԴԵԶՆ, զան, զունք, զանց կամ զայ. գ. Որմզդի այսինքն արարազդայ աղն կամ պաշտօնեայ. դիւցազն. մոգ. գիտակ դենին, կրօնիւք պարսիկ. (որպէս և վեւիք՝ ըստ պրս. է կիրճ յաղանդն, որպէս ծծեալ զամենայն ուսուցմն դենին. իակ Խազենեան է որմզդապաշտ.) *Որ ոչ ունի զօրենս մազդեզանց, նա խուչ է և կոյր. Եւիս Իզ: *Մազդեզանց (կամ մազդեզայ) քաջ՝ չապուհ արքայից արքայ: Ի դեն մազդեզանց (կամ մազդեզայ) զուշխարհ գարձուացէ. Խոր.Գ.17. 26. 36. 51. 55: *Կալաւ զօրենս մազդեզանցն, այսինքն զնուագս: Ջաննծ մազդեզանց աղանդն յանձն առեալ պաշտէին: Աւերեր գաւրուշնան մազդեզանցն. իսկ զմազդեզանցն հրաման տայր հրով խորովել. Ը.ՈՒղ Իզ.23.59: Ը.1: Յորս հին տպ. և այլ Ձ. ունի, մազդեզայ:

ՄԱԶԴԻՔԻ. Տ. ՄԱԶԱՑԱՔԻ:

ՄԱԶԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Թէ ՄածուԹի. մաղզումն. կամ մաղուԹիւն, այսինքն հաստուԹիւն, ԹանձրուԹիւն. *Որպէս մազդուԹի ծիոյ, առ ի պարզել քամիք դէչ խոնաւուԹէ ի հրային կերակրոցն. Շիր:

ՄԱԶԵԱՅ. ա. Գրի և որպէս ումկ. ՄԱԶԻ. ի մազէ գործեալ. մազիզէն. *Փիլոն մազեայ հնացեալ: Եգիտ մազեայ պարան: Մազեայ և մաչկեղէն զգեստիւք. Վ.Երց հց. Ե. ԻԶ: *Պարան մի մազէ. Յահ: ԿԻՐ. ա այլն:

ՄԱԶԵԿԱՄԱՒ. գ. Մազեայ կամաս, այսինքն զգեստ, պարեգօտ, չասլիկ. (ի պրս. Ճամ. Ճամէ. (լծ. խոալ գոտիկ, գօտիկ.) *Մազեկամաս սպիտակ, և հոլոՀաւիս արմաւենիս. Վ.Երց հց. յ:

ՄԱԶԵՂ, ի, ացս. ա. Τριχώδης. Hirsutus. Որ ունի զմազ չատ. մազաքեր. և փետրալից. Տալոփ, Բէրէլի. փեւլի, Ըի-յԼԻ-. *Եւ կամ Թռչնոց մազեղ ԹևաւրուսուԹիւն: Դիոն. Երկ: *Ապա Թէ ձարի գոցիս ըստ եսասայ Թաւոյ, մազեղ իցես, և ալիւծ բայոյիւք իցես ... եղիցես գու ի ձախակողմն կուսէ անտի. Կոլ. ԺԶ:

ՄԱԶԵՂԱՆ. զինի, կամ նոյ, նաց. ա. Τρίχινος. Pileus, cilicinus. Մազեայ. ի մազոյ գործեալ կամ հիւսեալ խորդեղէն. Տալէ. գէլուան, խաբարան, լուլուան. *Վերնափակիչս մազեղենս՝ նուագարան խորանին: Ջգեցային փեղկս մազեղենս, փոխանակ զի առեցին. Եւ. ԻԶ. 7: Ջ.Ա. ԺՓ. 4: *Տապատնակ կաթիսրանացն տեառն քնակեալ է ի մազեղէն վրանի. Եէր. ա. Ճ: *Աղջկ զձև կրօնից առցս զմազեղէն պարեգօտն: Ալա մազեղէն քրձովս Թղանեա զնս. Վ.Երց հց. ԺԲ: *Մազեղէն քրձիս շինել. Ճ. Գ:

ՄԱԶԵՂԷՆ. գ. Σάκκος, Saccus, cilicium. Հանդերձ և կնգեբա մազեայ. քուրձ. խարազն. խորգ. Լ.Ա, Խաբար. *Ջգեցաւ մազեղէն՝ մերկ ընդ անձին, և ի վերայ պատեգօտ: Ոչ ուներ ինչ, բայց միայն երկու մազեղէն: Խաբեցի զսնմիտ մայնակեաց մի, և առի զմազեղէնս: Էր ի վերայ Թիկանց իւրոց մազեղինոյ ման ինչ: Չանեալ զսու-

սերն՝ որ էր Թաքուցեալ ի նեղլոյդ մազելի-
նին (որ է ապա, էնպէ)։ Վրդ հդ.ը. ծԸ. ծԸ. իԸ։
*Զգեցուցանեն նմա մազելինս. Վրդ հդ.յ։
*Քո ձեռամբդ՝ մազելինաւս պատեա զիս.
ՏԸ իԷ։ Ասրպ. Ը։ *Հրամայեաց մազելինաւս
հիւել զվէրս նորա. Ճ.Ա։ *Մազելինօք հիւէին
զվէրսն. Հ. Իւիղ։

ՄԱԶԿՈՒՒՆՁ. ա. որ և ՄԱԶԱԿՈՒՁ, ՄԱԶԱԿԱՐԱՁ. ի յետին մազի կամ թելի
կենաց կունչօղ, կառաչօղ. վտանգեալ ի
մահ. հոգեվար. Վերջի Ռեալ հասած, հնգը
բառնաք. յն. որ է մահ ի վերջինս. որὸς ἐ-
σχάτας ὤν. *Ձկր ինչ մարթ զանդամալոյծն
և զսնոլեալն, որ մազկունչ մերձ ի մահն
էր, բառնալ և բերել. Ուխ. Ն. Ը. ։ *Որ մա-
զակռիչ մերձ էր ի մահ, բառնալ և բերել.
Երզ. տիւ։ *Ցարոյց յայրեւացն, յորում
մազակառաչ հիւանդութիւն անկեալ կայաք.
Լձ. Խղ։

ՄԱԶՄԱՆՈՑ. գ. Տիղի՝ ուր մանեն
գմազս, կամ գործեն մազելինս. ըստ կամի
յարմարեալ անուանս գԷրնէֆան, որպես
Ձէ գԼատ հանելոյ վայր. *Ի մերոյ բառիս
սուս-գուրձին՝ գԷթսմանի մազմանոց լսի.
Երզ. տիւ։

ՄԱԶՄԱԶՈՒԿ. մկնոյ. գ. Մանրաթել
արմատք կամ ազուամազք բուսոց և անկոց.
ստէպ ի գիրս Վատակոյ. ուր և բայիւ-
ասի Մազոտկիլ, այսինքն արմատս արձակիլ։

ՄԱԶՏԱՔԻ, ի. կոյ. որ և կարձեալ ՄԱԶ-
ՏՈՒԿԻՆ. ձայնիւ ՄԱԶՈՒՒԻ. գ. Μαστίχη.
Masticha, mastix, lentisci recina. Ձիւթ
ապխոակ ծառելի կամ ծաղկելի. կիս, հոյզն
հերձի ծառոյ, որպէս և հիւթ ինչ մածեալ
յորմէսոս խոռոյ իրիք. յԱրն. սագըչ. *Լինի
յատիս մազդիլի (կամ մազոտաքէ) խիժ ի
ծառոց. Խոր. Ց։ *Ձհիւթ և իսունկ, և մազ-
տաքէ. Մխ.գրք։ *Են որ մազտաքոյն ցախոին
ձիւթեն։ Մազտաքէի ուտիկ. Վպռ։ *Ձիւ-
նեցաս ուռդոս կղզին, յորս պտուղք ծառոյն
մազտաքէ էին. Մխ. ասոր։ ՏԸս և կԽՏ.
ուսոսի անուն Սագըզ կղզւոյն, ի յն. φῦσα.
իտ. վՀս։

ՄԱԹԷՄԱՏԻԿՈՍ. Տ. ՈՒՍՈՒՄՆԱ-
ԳԱՆ. ՈՒՍՈՂ։ Ես. գր. Ք։

ՄԱԹԻԼ. գ. Մանր ոչիլ՝ մեծ քան զա-
նիծ. *Րիծք բուցակիզք. մաթիլն է այն մանր
ոչիլն. Լձ. Նար։

ՄԱՃԻՍՏՈՒՈՍ. Տ. ՄԱԳԻՍՏՐՈՍ.
*Ձպլիինոս մաճիստռոս հանգերձ զօրօք
պահապան կայուցանէ. Ասող. Ճ. 21։ *Ձմի
կէզբորդն առնէ մաճիստռոս, և տայ զԹե-
սպոնկին ի ձեռս նորա. Լսող. Ք։

ՄԱՃԻՍՏՈՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԱԳԻՍ-
ՏՐՈՍՈՒԹԻՒՆ. *Տայ նմա զմաճիստռոսու-
թիւն պահել. Ասող. Ճ. 43։ *Գրիգոր որ-
գի վասակայ առնու զպատիւ մաճիստռո-
սութիւն, ի՛շխանն հզօր ունէր զպատիւ մա-
ճիստռոս ոստիւթիւն. Լսող. ի. իԸ։

ՄԱԼ. գ. Ընկալ արուս՝ մալելոյ. Թա-
գասաւոր. Խոտած ոչխար, խոտաք. էնէնդէ,
Խոտը, խոտը. (որպէս և յն. ἥτιον, է ոչխար.)
իսաշն. *Խոյ, գոնչակ, վիգոն, գուար,
մալ. այսոքիկ արականք ի վերայ հօտից ա-
ռաքեալ են նշանակութիւք. Երզ. փԷր։

ՄԱԼԵՄ. եցի, մալեալ. Ն. Δαμάζω.
Domo. Ցնձω, contundo, collido. Ցրւβω,
obtero. (Լձ. հալել. իակ պատ. մալ՝ պէս,
չիել.) Մեզմել և կակղել. ձնչել, տրորել,
ձմլել. մաշել. կախել. լեսուլ. նուաձել.
և Մեղկել. իգացուցանել. նեղքինացուց-
նել զկենդանեացն արուս. *Ձոր օրինակ
երկաթի մանրել և մալել զամենայն, նոյնպէս
մանրեացել և մալեալ զամենայն. Դան.Ե.40։
*Ձթաղատմուրն և զմալեալն և զքաշա-
ւարտան և զՀատեալն մի՛ մատուցանիցես
սեռատն։ Մի մոգէ մալելոյն և կրձատելոյն
յհկեղեցի ՚այ. Օր. իՁ. 1։ *Մալեալս, և ի
բաց Հատեալս զննգակատն՝ հալածէ։
Ձսատս սեբրէնական օրինացն սրձանքն զե-
կուցանէն մալեալս. քանզի որպէս մալելոյն
և ջախջախեալն ի բաց բառնայ ընկէնու-
զորակութիւն և ցասկալն։ Իգական ազգդ և
զարին մալել և խենեշացուցանել կարէ.
Փիլ. բագ. Ե սամ։ *Քաղցր է, Թէթև է
(լուծն քրի), ոչ մալէ զվիզ, այլ փառաւոր-
ըէ. Բրս. Դրգ։ *Մալեալ կակղէ զչլմաս-
մուն հրոյ օգոյն հաւանութիւք. Եփս. Բ։
*Քարիւք՝ որ անթոյնք են ի խոտոց, մա-
լեաց կակղեաց ատատկոէ ձայնին. Մամբր։
*Կապարեօք մալել զչիզան. Ճ. Ե։ *Ձօրչի
պարոից (պարոսաքարանց) ձարձատեալ մա-
լէ, յորս քաչատուն լինի. Մագ. լ։

ՄԱԼԵԼ. Մանրել և կակղել զկերակուր՝
ծաւքելով. որպէս և աղօրեայ զցորեանն.
և մատց ոյոձել զբանն. *Ատատունք մալէն
զկերակուրս. Ձգր. լԲ։ *Ատատունս կոչէ
զնարդապետս եկեղեցւոյ, որք զկարծր և
զչատատատուն կերակուրն՝ զհոգևոր բանս
գրոցն՝ ծաւքեն մալեն և մանրին և պա-
տրաստեն. Նխս. երգ։ *Հայ ի բազում հա-
ւից աղօրիւք մալեալ. Տծնկ։ *Թէ խրատ
ատցէ, առ և մալեա՝ կէրն մալեա՛ ոյդեակ
զնմատս. Կրպ. ոպ։

ՄԱԼԻ, կի՛ ՚ լեայ, ոց. գ. Κάμηλος.

ՄԱԼԻՒԽ. Տ Camelus, a restis, funis crassior, rudens navis. Փոխադրութեամբ տատից լինի խոմոռ, խամ. այն է յոյլ լեզուս՝ փափլօս, փամլօս, ֆամս. ճամս. այսինքն Ուղտ։ Եւ յայս միտ իմանան յա-
լոլվք պատ սեռատն, *Դիւրին է մալելոյ մատ-
նել ընդ ծակ ասղան՝ քան մեծատատն
յարքայութիւն ՚այ մտանել. Մրկ. ծԸ. 22։
Մրի. ԺՀ. 25։ Ղկ. ծԸ. 25։ *Ցոյնն ասէր տսէ
մալեայն, որ նշանակէ զլծիւրս և զկորու-
սեալս՝ վատթար գործովք. Մէխ. ղՀ։

Բայց նոյն բառ ի մէղ, և գրեթէ յամե-
նայն լեզուս նշանակէ երբեմն և զՀատատ
չուան, որ և կաւատն, և Պարան նաւու.
հալաթ, սաաղան. ուստի Մէնինաքի ի լո-
գմգիւսս դնէ անխարիւ որպես ուղտ, և պա-
րան նաւու. և զանապանէ յարաքացին
պարագս ձկնէս, ուղտ. և ձխմնել. յորմէ
խալ. կմնէա, պարան. *Ձօրաղան մալուխ
կոչէ արաքացին. և այլք զնաւատորմիլ
(զնաւատոռն) նաւու ասէն մալուխս. Երզն.
տիւ։ *Ձնաւկնեան մալխոք իբր ի կղզւոջ
կապեալ հանգուցանէին. Պիտ. ազԷոս։
*Կորեր զմալուխս առաւստատին. Տ իՀԸ
գեկս. Ը։ (Իսկ ումի. Ֆալոխ, է սեպ. կամ
կարճ փայտ որեալ և միեալ։)

ՄԱԽԱՋ, ի, աց կամ իցս. ա. (որպես
Թէ մարմնախուզ.) յն. Ֆմնօս, կամ Ֆմխ-
լօս. Μάχλος, λίς, λάς. Libidinosus, la-
scivus, a. Անառակ. պագշոտ. խենեշ.
ցոփ. լկտի. շուայտոտ. *Լիրը հայեցուածք
ևն նշանակ է հոգւոյ մախալի-փիւլիս. Բ. 99։

ՄԱԽԱՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαχλοσύνη,
μαχλότης. Lascivia. Ցոփութիւն. լկտու-
թիւ. *կին ժանտատեսիլ՝ ծիրանիս զգե-
ցեալ, յայտնագոյն ցուցանելով զմախաս-
ղութիւն։ Մախազութիւ խռովիչ ախտիցն
են. Փիլ. լին. Ք. 93. Ես 238։

ՄԱԽԱՔ, ի, իցս, կամ ոյ. գ. Մեծ
ասէղն ի կարել զխոշոր իրս, և Հերիւն. և
խեճան. լբլաւքս. պիւ. *Մախաճոյ ծա-
կեալ էի զձեզ նորա։ Յորժամ գնեմ ես
զմախաճ իմ, ոչ ձեամ առնուլ զնա. Վրդ
հդ. Ե. ծԲ։ *Մախաճիւք կամ հերուինիւք,
զոր կրեն ուսուսնականքն ի գրչատանան,

խոճեալ և խոցոտեալ զնա. Մաքդ։ *Իլիկն
և ասէղն և մախաճն։ Չանեալ զմախաճն՝
հասոյց ի յատկանչն։ Հրվ. ղէն մախաճով
մկէին զնա յետնադց. Ո-ԻԲԲ։

ՄԱԽԱՂ, ի, ից. գ. Πήρα. Pera, sacculus. վք. Ֆնչեալ. պարկ. բակղէմ.
քսակ մեծ՝ կաշեայ կամ մազեայ. քուրձ.
խորգ. հնչպէ, փաղարձէփ. ԲԻ-պէրէ, Ի-ըրպա,
(յորմէ, փօպրակ.) լ-վալ, լ-լ. *Եթ ցալա-
խինն իւր զմախաղն, և ելից զնա փոխնոտով։
Ընկէց ի մախալ կերակրոյ իւրոյ։ Եհան
զդլոնն ի մախաղէն. Յ-ղբ. Ծ. 5։ ԾՀ.
11. 19։ տէս և Ղկ. Ե. 3։ Ծ. 4։ իԲ. 35. 36։
*Եդ զնաս ի հովուական մախաղին. Ա.
Ի-գ. ծԲ. 40. 49։ *Ձգեաստն ապառէղի, և
խոտացեալ ամենայն մսոմինն, ցուղ բերե-
լով, և մախալ զգեցեալ. Բրս. գԴԲ։

ՄԱԽԱՂ. Σπυρίς, σπυρίδιον. Sporta, sportula. Ձամբիւղ. սիրիդ. կոտվ. սատատ.
ղԷմդիլ սեէԷն. *Երբեր զմախաղ իւր, յորում
կայցէ չամիչ։ Մախաղն կրօնաւորական՝ որ
էր ի նմանութ. Ծեր ոմն գնայր վտՀահել
զմախաղ իւր. և դիպեալ չանկարծ դևն ի
մախաղն, և այլն։ Ահա ատատ են մախաղք
քո չար ծեր. Վրդ հդ. ատէպ։

ՄԱԽԱՂ. Καθίον, μηλωτή. Parvus cadus, sitella, pellis, և այլն. կաշեայ աման
ջրոյ կամ գինւոյ. Ֆոխրա. *Էտաւ ծէնն
զմախաղն, և եբեր զնա լի ջրով. Վրդ հդ.ծԲ։

ՄԱԽԱԱՄ. ացայ, ցեալ կամ խեալ խա-
ցող կամ խոզ. լ. Φθονέω. Invideo, li-
veseo. (Լծ. ռմկ. ոխալ, և Ֆխալ.) Նախան-
ձիլ. խանդալ. չայաղել. չարակնել. զաս-
րիլ. Բախչէ. գբագանձագ. *Մի մախասացիս
ընդ ուղղեցլուծն, որ մախասչէն եվեր
(ի բանասիրուէն), և մախալ հաստնեալ,
և չայագս նորին ի խոնարհ անկար։ Մի
մախասացիս ընդ մեզ քաղցր՝ զոյլալ կամ
զտակաս բանագ բարեաստ. Աչ։ *Նոր
կիր. Ե կոփս։ *Ձմի մախաս ընդ քո հաստր-
ձակութիւն կենացդ. Բրս. վալ։ *Ձմիդ
մախոն ի պատրաստել բանաարկուին
տանջանաց փախիցէ. Բրս. ֆալ։ *Յորժամ
զայլս ոմանս բարւոյ խիրք դիպեալ տեսանէ,
մախայ և ատէ. Խոր։ *Մախասցեալ ընդ
փառս նորա՝ նագվածեցի ասեն. Իգ։ *Մա-
խեալ ասէ տ՚ի չարէն՝ ընդ մեր պատիւն
որ չայարչէն. Շ. այ Բ։ *Ձի մի իւիք ի
մախոզաց իչխանացդ գժրխացիս. Լ՚ի. վե-
բաթս։ *Ի նախանձէ մախողացն հրկեց։
Մախոզք բազում էին նորա. Վ՚րն. ոչ։
կԲր. պԺ։

ՄԱԽԱՄԱՐԴԱԿ. ա. Որ մախայ ընդ
մարդիկ. *Մախամարդակ և չարակնօղ մտօք.
Գր. գՀ. Ի-գ։

ՄԱԽԱՅՈՐԴ. ա. Յորդ մախանօք. յա-
չախոտ. Նախանձոտ. *Աբեղոնն միտս ոչ
նէին ընդ նմս ոմանք ի մախայորդ սրմակ-
ցացն. կաղանս։

ՄԱԽԱՆԳ. նայ. գ. Նախանձ չար. չար-
ակնութիւն. յաչալուանք. գբագանձագ.
*Ես այս ոչ յաղագս մախանաց. քանզի
հեռի է յայնպիսի բնութենն մախանք. Ա-
որս. է։ *Ոչ կարեմք ընդ քրիստոնէիդ ժո-
ղովս մախանօք կալ. Լ՚ի. ատ Լտն։

ՄԱԽԱՌԵՄ. ևցի. Ն. (՚ի յն. մախեսա,
որ է սուսեր. երկաթի սրեալ.) Սպանանել.
խոցել. *փինեհէս՝ որ զամբրի և զքսասի աշ-
աէին մախառեաց. Լձ. Նար։

ՄԱԽԻՋ. ա. Որպես Մախապ, զղուեալ,
գաղշ, աղտոտ. զազիր. անարգ. *Մարմինն
այսպիսի պիղծ և մախիզ է։ Ձորս և ոչ լի-
նել երբեք գեզեցկիս ատցից, այլ զայն
ինչ՝ որ ընդդէմն է, մախիզս. Փիլ. լին. Ք.
80. 98։ *Եթէ մախիզ, ոչ ևս գեղեցիկ.

Աչ. սթրթփ : *Չի մի՛ մոխիլ միասցէ մեծ լուսոյ մեհենչացը: Մեզցէս մոխիլ զսփեռալ Մոփ. ֆէ. Ի :

ՄԱԽՈՀԵԼԱԼ. Մոխիլ դառնալ. վառելարտացնալ. *Չի մի մոխիլեալ և ծխեալ ելիցի սա Մոփ. ֆէ:

ՄԱԽՈՂ. տրտինքն Մախատոկ. ՓՅօսարօ՛ց. Invidus. Տ. ՄԱԽԱՄ :

*ՄԱԽՈՂԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի՛ ի մեխոտն կամ ի մոխառնա. *Խորտաքելին մոխոտղական յաչագամբ եւրն. նթե:

ՄԱԽՈՐ. Տ. ՄԱՐՕ :

ՄԱՆ. ա. Συνεχής, πηγνύμενος. Continuus, coagulatus, ἁμπλάκιον, implexum, torques. Արձաս Մածանելոյ, իբր Մածեալ տրտինքն հանճալ, Թանձրացեալ. կաթ, կղպան ոճ պինդ յատկալ կամ ելանել. ընդհատ, գնալ. իբրեւ խոտ. *Օգն հոդ և մած է: Չհոդ և գնդած ընտրելի օդոյս. Ալեյօր. ֆ. ը: *Չերկուս ծոցոս երկուց չղթայագործիցն տացին ի վերայ երկոցունչն մածելոցն. Եզեկ. ա5:

ՄԱԾԱՆ. ա. Նոյն ընդ և զրպաչս Մածանելի. կղպան. *Չմեռա, որ առասել քան զկապար մածան է, ցնծալ :

ՄԱԾԱՆԵՄ. մածի, մածե. Տ. ՄԱԾՈՒ. ՕԱՆԵԼ. *Որ զառնալ ի գեղոյն (զլուքն) ի նոր երանգ բուսոյին մածելոց արիւն ի ցաւոցքի. Նար. ֆէ:

ՄԱԾԱՆԻՄ, ծայ, ծեալ. յ. } Κολλάομαι

ՄԱԾՆՈՒԻՄ, ծեալ, ծուցանալ. ը } μαι, προσκολλάομαι, συμπήγνυμαι. Agglutinor, adhæreo, concresco. Միասին չոքել. հոծել. Թանձրանալ և միանալ մասանց. մանկապիկ. պնգիլ. յորիլ. կցել. կռուիլ. զանգիլ. պազիլ (իրաք կամ նմանութեամբ.) Ելուիլ, Ելուիլ, խոնիչիլ, ի միմեանս Ելուիլ, պնգիլ. փօյասանոփ. եռէրչմոփ. էե՛էրչմե. *Մածանի սփածանելի զմիմեամբ մարդոյ : Մածեալ էր մարմին նոցա յոսկրս նոցա : Անգամբ մարմնոյ նոյ նոցա մածեալ : Ընկարկեալ մարմինն մածեալ արեամբ : Մածան (կամ մածուա, կամ մածեալ) արպէս կաշին (ի պանիր) սիրոք Ելցայ Լեռան պատարտ, լեռան մածեալ. Եւն.* Թագել մերգ զկայնն և զմեզբ և մածցի (ի) կինն, և եղիցին երկոքեան ի մարմին մի. Փիլ. ւ՛Ի ա՛ած. 29: *Չմարդին կնձգանեացն ի չորից հնգեղոց մածանիկ. Ընաս. Բ: *Մարմին՝ առաւ և արարչ հանդիսալ՝ նախ իսկ լինի բռնազգալին կապալուսակ, մածուցեալ արեան. Բրս. Ֆ ՛ի: *Ի՞ս մի յարձան ազի մածանիցիկք ի վառարար գառնալոյն. Աճոբ. պաօ. ֆ: *Ցարձան ազի մածնալ արպէս զկինն զուսոյ. Շ. ընդհանր: *Ցազգն առակ զորովայնապաշտս, և զմածնուն ընդ երկիր. Մեկն. ծն: *Որ խոնասան է և լոյծ, ցամաքք և ցաւտ, մածնու՝ լինի ոսկեզք, որպէս ջերմն և խոնաս միացեալք ոսկ. Բեռ: *Առաւելագոյն քան զկաճն մածնայք. Աճոբ. ի նախոբ: *Չի մածար կառուցոյր (աշջք) տեսանելով զինս. Գիմ. ոզէ՛ս: *Ի մանկանցն համբարելոյ կամ մածնոյ ի փիրան. Խոսբ: *Քանակեցար անքնին, մածար Ճառագայթ. Նար. ՙՓ: *Մածեաս առնուն զարգելութիւն: Նոյն խոսար մածեալ է զոգւով և զմարմնով նոսա. Եէէ. ֆ. ֆ: Եղէե. ը: *Որ այսչափ չուրչ զմիջք մածեալ ունիմք զառաքելութիւն վկայիցս Իսրա. գնայախ մածեալ զցանգով յաւուր ցրտոյ: Մածեալ է ի ասխտակս արտից նոցա: Մածաներ ասէն ի վերայ. Եէբ. ֆէ. ւ: Նաս. ֆ. ւ՞: Եբէմ. ֆէ. ւ: Իմ. ֆէ. 15: *Իոզալուվ յերկիր մածալ : Ի հոգ խոնարհեալ՝ մածալ ընդ երկրի: Աճասեղք յերկիր մածիք՝ իւր յանգիման. Վէբ. ֆ. ի՛ը: Նար. ը՛ը: Ը. Բաշէ: *Կնոպատր գիպտիան, յորում մածար. Ը՞ր: *Իզնէք արտիզ և առգիանք մատգզ առ նա մածնուցու. Լ՛ը. ֆէ. *Մածեալ այնգեալ իբրև զբլոր պղնձի իբրև զմի այր. Աբէր. ֆ. ա:

ՄԱՆՈՒԱՆ. ոյ, ոյ. գ. Մածեալ ինչ. բաղկացութիւն. Հատատաւալ. *Չաղխեցիկ լոյն (չիրմի) կարել փեռանկել մածուածս. Պիփ: *Ընդ հովանաւոր մածուածով լատաիան յերեսալ պատկեան. Նախ քան զկատարեալ զլոյծ մածուած վերջնում վարագուրիդ. Նար. ֆէ. Ե ը՛:

ՄԱՆՈՒԻՄ, ծեան. գ. Պήξις. (լծ. Թ. էե՛էՆՀե՛ և հյ. պաղիլ.) Compactio, coagmentatio, concretio. Մածանիլն կամ մածնուցն իրաք կամ նմանութիւն և մածուած. էոխիւե, էուիւե. Եոէբչմոե, պիրիչմիսի. *Մարդ ըստ պատահմանն ենթակացեալ. քան զի հիւթոցն ծիսատեսակացինն որ ելանեն ի մարմնոյն, մածուածն ինն առեալ ըստ պատահմանն հատանի. Նիսա. Բ: *Փայտիւ մահու մածմամբ քո ի նմանս, մածեալ մածուածքեր զմիզ, միասորեալ ի փայտն կենդաց. Նար. ղ՛ը: *Մածմամբ մարմնոյդ ի փայտ խաչին՝ ոչ բեւեռքըն յիս գբլեաս Ը. այէոսե: *Ցամբ զմածուածն երեսաց ի վերայ երկրի գոհանալիք. Լ յե. պօրփ: *Մածմունքս տախտակաչարք՝ ի միասանալեաց միանալոց անլսատացան. Նար. իէ:

ՄԱՆՈՒՆ, ծնոյ կամ նի. գ. Ὀξύγαλα. ասի. մաշօն. Oxygula, lac aciduum concretum. կամ մածելով, այսինքն միակարգեալ և թանձրացեալ՝ ախորժ ելմալ. Եօղուրթ, մատ. *Ցնուրքն փոխան մածնի՛ մատուն (ասէ). Ռոիէփոր: *Ցուռնաց ուտեալ ի մէնչ զմածուն՝ և նոքին անուտեալ կուչեն գնա, ոչ գխոտելով զատուգաբանելն, եթէ մածուն՝ քանզի մածեալ է, այլ նաեւ և զանուն ունի. Մոփ. Ե Եբզե. ֆէր :

ՄԱՆՈՒՑԱՆԵՄ. ծուցի. ծո, ծուցեալ. ն. Κολλάω, προσκολλάω, ἐγκολλάω. Agglutino, adjungo. πήγνυμι, πήγνυμαι, pango, compingo, ligo. ῥυθμίζω, apto, formo. Տալ մածանիլ կամ մածնալ (իրաք կամ նմանութեամբ). Մանգագել, միացուցանել. կցել. յարել. ալիգել. ֆոիշէնէՆՀՀԵՆ Նանյոյնեաք Եոէբչմոե, պիՆիչիչիե. *Մածուցի գնա (զկող) իբրև միմեան խորանարդս: Մածուցեր գնա իբրև զպատիր. Մածոյց գնա առնձամ: Մածուցից զմկունն գետոյդ ի ձեռ քու. Քանզաակ՝ ի նոցանէ մածուցեալս: Մածուցի գինև զամենայն առնիգ իսրայէլին. *Մեծամեծ վիմաք չինել՝ կրով և սիմեր առազով մածուցեալս: Երկաթագամ և կապարով մածուցեալս խոր. ա. 15: Բ. 8ղ: *Ընդ ընկալաւ զշահկան անձրևին լնուելի, և մածոյց զքուծուելն ակրանին. Մոփ: *Ի պատժարանի փայտին մածուցեր (զնգ ոտգ): Ցիչատակաւ բեւեռացդ՝ որով՝ ի գործի մածուցաւ: Մածուցանէ իբրև զպատ, և պիգէ. Նար. ը՛. Ե յ՞ՀԷ: * Գերծելցին զգլուխն, և կայծակատն հրով մածուցին: Կայծակամբք հրոյ մածուցին. Հ. հոիփ. ֆ: *Անկուս առ ոտս նորս հերարձակ՝ մածուցեալ հողով զգլուխն իւր. Տ՛ ՀԷՀ ՆՀԸ. ա: *Պանիր մածուցեալ՝ ուրախացոյց զնոսա. Ոսիէփոր:

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Մածուցանելն, և իլն. *Եթէ ի մոխիր երկրի ծածուցանել ձեռն բերիցէ, երեսացն ոչ ի նոյն մածուցումն զնա հեղուսցէ. Նար: ՀՀ:

ՄԱԿ. Նո. (սեռ. ինգ.) Էու. Super. Ի վերայ. ի. Էբբան. Բաւս կամ մասնիկս այս քան ինքեան է անպէտ՝ հանդերձ բազում մասամբք ածանցից՝ ի բարդութիւնս կամ բազագրութիւնս, այլ պիտանացու է. զեալ յատմունս. *Մակ ոմանց. կամ մակ այլոց ստորագիր: Մակ այլոյ ուրուք, ևն. Աբէսփ. Ե Ան. սթրթփ. Ե պերիսբ: *Ան. բուսիցն, և մակ անբաւիցն. Դիան. ՙՁծայ: *Մակ կառավիճն (կոփիչ) : Մակ երկնի ծառացեալ: Մակ ոսկւոյ մածեալ. Մոփ. ը. Ե Է :

կամ Տ. Ի վերայ. ի վեր. ի. *Մակ հուռ գեղերս գրել: Կնիք կապարեայ մակ կռփեալ: Մակ յերկինն հայելով. Մոփ. ֆ՞ը. ֆ՞ը. Ե Է: *Մակ. ի վինն մեկ այլ յատելով: Մակ, ի վերայ. Հին ԲՀ :

ՄԱԿԱ. Նո. Մակ. ի վերայ. * Մակ այլոցն՝ ոչք միանգամ ոչ հն գոյացութիւնք. քանզի մակա գոյացութիւնն, ոչ ինպէս և մակա կարծեացն են. Աբէսփ. սթրթփ:

ՄԱԿԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Էու. ծուցիցոց. Redivisio, iterata partitio. Վերաբաժանութիւն. կրկին բաժանութիւն. *ՉիՆչ է բաժանութիւն, և մակաբաժանութիւն, և առաբաժանութիւն: Մակաբաժանութիւն՝ երկրորդ հատուածն. արպէս զկենդանին վերբաչն բաժանել՝ առնլով, եթէ կենդանոյն ոմանք մանկանացուք են, և ոմանք անմահ. Սահմ. ֆէ: *Անտեսնակ գոլ բաժանման, և մակաբաժանման. զի որք բաժանման անհրմատարար գոն, զնմանք մակաբաժանման (հնոսա իցեն). Մոփ. Խէ:

ՄԱԿԱԲԱՆԵՔ. նից. գ. Ἐπίλογος. Epilogus. Վերաբանութիւն. վերջաբանութիւն. *Նախիկին է նահատակել (նախատապատ), և ապա մակաբանել. Աչ. սթրթփ:

ՄԱԿԱԲԱՆԱԼ. ն. Վերաբանել. ի վերայ տալոց բանալ. բանանձնել. * Գնա զնա, և մակաբարձել ըստ անձին իմոյ հատանցն (ի լաւ անգր). Մոփ. ֆ:

ՄԱԿԱԲԵԱՆՔ. կամ ՄԱԿԱԲԻԱՅԻՔ. կամ ՄԱԿԱԲԱՅՑԻՔ. առն բռ. յոհ. անո

ՄԱԿԱԲՆԱԿ, ի, ացս. ա. գ. Ἐποικος. Advena, inquilinus: Որ չէ բուն բնակ, այլ եկ. օտարական եկեալ և բնակեալ. *Վարձս վարձաւորաց, ծառայից՝ հատուցանել, և մակաբնակաց. Գլաթ. օշՀ. Ե:

ՄԱԿԱԲՈՒՍԵԱԼ. ա. Վերաբուսեալ. *Ցառանն կոչեցեալ ծար՝ մակաբուսեալն վաղնջուց գեղեցիկ ուղէշն գի. Մոփ. ֆ՞ա:

ՄԱԿԱԳԱՆՁԵԼ. ն. ւ. Վերագրչել. մեծաձայն կանչել. *Հակառակորդքն ասպիկ մոկապանչէին առ այն. Մոխբ. ա՞ա Լիւ:

ՄԱԿԱԳԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Վերագանչումն, բարձրաձայնուի. Ճրչ. *Ձայսպիսի բանքս յրնթեռնուալն պարտ է հրեպարտ իրրև կսկծոգական ձայնիւ մակագանչութիւնք ձայնել ուժգին (կամ ուժգնակի), որպէս զնոյն ինքն զչայացեալն. Մոփ. Ե Եբզե՛էբ:

ՄԱԿԱԳԱՒԹ. ա. Կրկնայարկ. մեծայարկ. լայնատարած. *Ընդարձակ և մակագաւթիւ կանոնաւ սփիւռ ասրածեր. Նար. ՙՓէ:

ՄԱԿԱԳԻՐ. ա. Մակագրեալ. արձանագրեալ. դրոշմեալ. * Կամակ մակագիր՝ անեզը պայմանաւ արձան հատատատալ. Նար. իսա:

ՄԱԿԱԳՈՑԵՂ, ի, ացս կամ իցս. գ. Էու. ՄԱԿԱԳՈՑԵՂՈՒԹՒՆ, եղութ, իցս. } ους, σώσθης. Adventitius. Ինչ մի՛ ի վերայ եկեալ գոյացութիւն՝ որպէս յատկութիւն բնական կամ պատահական, ոչ ինչականալ քան զայլ պատահմունս այլոյլակս. զոր օրինակ՝ ըստիակ կամ ոեաւ՝ պատահումն է մարդոյ. իսկ ոեր, ծառայ, քերթող՝ գոյացարար ստորոգեալ՝ այսմ և այնմ անձին է մակագոյիչ. որպէս և ծիծաղականն՝ որ է յատուկ ի բնէ հասարակաց ամենայն մարդկան. *Ստորագրեմք ի մակագոյեցոց ժողովի, որպէսզի ի յատկութենէ և ի պատահ-

մանց. Դամասկ։ *Զանազանութեի գոյացուէ և գոյեզոի, պատուհասման և մակագոյեզոին։ Սաորագի մակագոյեզն գոյացութեէ։ կէնգանուցն առ մարդն՝ գոյեզ է. իսկ մարդոյն առ աէրն՝ մակագոյեզ։ Մարդ առաջին, իսկ քերթողն գող՝ երկրորդ. արդ ուշ ունելով երկրորդին պորփիւրիոս՝ ասէ մակագոյեզս զոյապիսիս։ Չէ գոյացութեի ծիծաղականն, և ոչ է գոյեզ, այլ՝ մակագոյեզ։ Տիսակ գոյեզ գոյ, իսկ յատուկն՝ մակագոյեզ. Ան. պոլ։

ՄԱԿԱԳՈՅԵԶԱԲԱՐ. ած. Իբրև մակագոյեզ. *Յատուկն ի միջի սաորբերութեան և պատուհասման տեսանի. վասն զի երբեմն գոյեզաբար առնու, և երբեմն մակագոյեզաբար։ Գոյեզաբար՝ յորժամ ասես, մտայ և հանձարոյ ընդունակ. որ է յատուկ մարդոյ. իսկ մակագոյեզաբար առնու, որպէս յորժամ ասես զծիծաղականն յատուկ գոլ մարդոյ. քանզի պատուհասին է։ Ան. պոլ։

ՄԱԿԱԳՐԵՄ. եգի. ն. *Եպիգրաֆս. Intitulo, describo, inscribo, և assigno, adscribo. վ. Էլուգրել. որպէս վերնագրել. գրել ի վերայ. *Մակագրէ արքատուհէ (այսպէս)։ Յաղագս սաորոգութեան Յալսգրս մեկնութեան։ Յաղագս վերլուծուէ։ Ոմանք մակագրեն յիւրեանց չարագրածան զերեզէլ ուրուք զանուն վարդապետի։ Ա յլք գրեն չարագրածս ոմանս, և մակագրեն զանուն վարդապետին իւրեանց. Ան. պոլ։ *Պղատոն առաջի իւրում համալսարանին մակագրեաց աներկրաչափ ոք մի մտցէ Սահմ. ձէ։ *Մովսէս ոչ ուրեք ի գլուխ գրոցն մակագրեաց զանուն իւր. Սարգ. յի. ։ *Տէրութեան օրինացն ի հինգ գիրս վերագրելոց առաջինն կոչի և մակագրի լինելութեի (այսինքն ծնունդք, կամ արարածք)։ Փիլ. խ։

Եւ որպէս վերագրել, իբր ընծայել. սեպհականել. *Ոյք չորեքութեի սասեզոցն զպատճառս եղելոցն ամենայնի մակագրեն։ Ա յլև ոչ այ այնպէս պարտ է մակագրել ամենայնիս ինչ գործս և անիրաւս։ Հարկի, և ոչ յօժարութեի մակագրեն պչրութեին. Նիսս. բն։

ՄԱԿԱԳՐԵԼ. *Էգրաֆս, ουγγράφω. Inscribo, conscribo. Շարագրել. գրել. դրոշմել. արձանագրել. ձառել. *Մակագրէ մեզ. զձանագրեալ իմ այժմ զոսին քոյ գարշապար՝ ունայնս պանծաս. Մաղ. Ե Երեմ. ։

ՄԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ենգրաֆի. Titulus, inscriptio, descriptio. Վերագրութի. վերնագիր. *Պիտի մակագրութե՝ Հայնակից լինել դիտաւորութե, և կարճառոտիք գնա պարունակէ։ Բազում անգամ անհաւատի գոն մակագրութիք. Ան. պոլ։ *Չիմ Հանաս միտիսել զմակագրութեի անուանն. Յհ. իմ. Ներ. *Զգիտասցութեի իրին առաջնկայի բազում անգամ՝ ի մակագրութենէ բանին դիւրածանօթ ապէս կարէ ոք ի միտ առնել Համառօտագոյն. Սարէ. հանգ։

Կամ ըստ պէսպէս առման բազիդ. Մակագրել. *Ո չ է մեզ ստուգել զայս, այլ իբրև մակագրութիս ինչ և տիպս արատգրել. Նիսս. բն։ *Ա յքան առկայացի առ աստուածոյս պատճառ մակագրութե. Մաղ. ։

ՄԱԿԱԳՈՒՏՈՂ. Տ. ՎԵՐԱԳՈՒՏՈՂ. *Բամբասի և մեծ մակադիտողն գրիգոր (լուս.) առատերաբանութեամբ գրուածոցն ի ձէնջ. Թէոդոր. Մայրագ։

ՄԱԿԱԴՐԱԿԱՆ, ի, ած. *Ենձետος, ον Adjectus, adjectivus. (գրի և Մակադրակ, Մակադրական.) վ. Էրագիր. ի վերայ եդեալ. յատ. Էլեալ. որպէս մակդիր. որ ըստ յհանոց ասի ածական, յարելի ի գոյական անուն. *Մակագրական է, որ ի վերայ խոկեցն և կամ առասականացն եդեալ է, և յոյանէ գով կամ պարսաւ ինչ. որագ, հեզգ, փարթամ, աղքատ. Թր. ։

Եւ որպէս Երկրորդական անուն յատկացեալ. մականուն. լոգոգ, լոգիգոգ, Մակնգոգ *Պետրոս (որ և կեփաս, այսինքն վէմ), զմանագրական յորջորջումն անուանն դեղլով առաջի։ Ապա զմակագրական անունն յարեալ՝ ասէ, չմանան պետրոս. Սարգ. ։ պ. ։ Ե ։ պ. ։

ՄԱԿԱԴՐԵՄ. եգի. ն. *Եպուձիդոյաւ. Impono, superimpono, են. ի վերայ դնել զմեզեղել. կր. վերաբաղմիլ. *Ցանաստղարձաբեր արմատ փայտին մակագրեալ զքեզ անհպելի հպմամբ։ Ի մեզ քան զնիսս և զհաստումն մակագրեալ ընդ քեզ (ընդ խաչիդ՝) չարամերձութե՝ այն, որ խօսելն ի պնդային. Շաբ. Թէոդոր. Խ։ *Լինի (խաչն) կռաք ի կաւաց՝ մակագրելով մանուկ Լին. Մաղ. ։ Փիլ. Նիս. ։

ՄԱԿԱԴՐԵԼ. Դնել ի վերայ անուն ինչ. մականունել. մականուանել. վերաձայելն. *Ըստ զանազան ընթացից աշակերտելոցն մակարբ զմարմնական հասարակաց անուն. Շ. ։ յհ. ։ *Ընդհէր ոչ կո՞չ քո, այլ՝ բան մակագրեցաս. Նահաս։ *Վասն որոյ և այլք՝ որք հաղորդեցան փառացն, մակագրեցաս ի վերայ նոցին և այն անուն. Լմբ. ։ *Արդ հոռոմոց կայսերք կացեալ, պերփետուժէնքն մակադրեալ. Վահ։ *Քո՞ մանկնին ակն, ամենեքին աչունն, ընդ հօր և հոգւոյն մակագրեալ. Քէր. էերբ. խմա վերաձայեալ, կոչեցեալ արդէ ամբք։

ՄԱԿԱԴՐԵԼ. Յաւելուլ ի վերայ. *Ի հոգւոյ սաուղղութեանն մակագրեալ իցեն. Կանոն. (կամ ընդհէրցիր, մակարդեալ։)

ՄԱԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ենձեսις, ընձեմա, են. Յաւելուած անուան, կամ իրի. յորջորջուածն. *Թէպէտ և մանկունք են, ծերութեան մակադրութի (երիցութիք) կոչին։ Ցայսմի նշանակելով մակագրութի անուանս, են. Լմբ. պոլ։ *Ի մակագրուէ անուանց... փոխեալ յորդիան որոտման. Շ. փագ. (այլ ձ. ի մակադրական։) Իսկ խոլ. գ. 62. *Վ երահայեցօղք չափաբերութեան մակագրութեցն, իմն յաւելուած կամ առաւելութի ուսման ստուերաբաշ խուզէ։

ՄԱԿԱԶԱՐԹՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԶԱՐԹՈՒՑԱՆԵԼ. *Մակազարձոյց զսիրտս մեր առ քննել զխորս գիտութեի. Թէոդոր. ի Լոյս։

ՄԱԿԱԼԵԶՈՒ, ի, ած. գ. *Ենգլոտտός, σσός. Lingula, lingua minor, membrana gutturis. որ և Ձանդիտ. Վերագիր լեզուակ ի ներքոյակողմն առաստաղի բերանոյն՝ իբրև քաղաքուն և փակարան կոկորդիլեզուոյ. փիճէ։ *Ձայն է բաց ակաստարումն գանէգելոյ ի մէջ հագագի... և ահագին արարելոյ լեզուաւ և մակալեզուաւ. Սահմ. ձ։

ՄԱԿԱԼԻՆԻՄ. *Ենգինոμαι. Supervenio, subsequor. Ի վերայ գալ, լինել ղինի. հետևանալ. *Ցառուն մականիսի առաուծոյ. քանզի պարտ է մարդ գալ, զի ծիծաղական իցէ. Պոլ։

ՄԱԿԱԼԵԱՆ, փեղի. ա. Ոյր մականուն է ալփեան, այսինքն ալփեայ որդի. *Ցակոբոսի մակալփեղին, և Թադէոսի երկոտրեկին. Յ։ ոլդի։

ՄԱԿԱԽՆԴՐԵԼ. ն. *Եպշղտέω. Requiro. խնդրել և ած. վերահինդրել։ Մաթ. Եղէզ.

ՄԱԿԱԾԱԾԿԵԼ. ն. *Եպικαλύπτω. Contego. վ. Երածածկել. *Ջյատկական մեբաւորութեիս խափանելով և մակածածկելով. Մաթ. Եղէզ։

ՄԱԿԱԾԱԿԱՆ, ի, ած. *Եπαγωγικός. Inductivus. Որ ինչ հայի առ մակածութեի, այսինքն առ տկար ձեռնարկութե՝ ի մանուածոյսդ յընդհանուրն. *Յորժամ մանաւանաւն զընդհանուրն հաստատմացուցանեմք, այնպիսին մակածական կոչի. որպէս, վասն զի մարդ և ձի ընդերքին կլափին շարժէն, ապա ուրեմն ամենայն կենդանի զներքին ճլափին շարժէ. (որ ոչ ճշմարտի՝ ի վերայ կոկորդիլոսի, և փիւնիկ հաստ։) կարևոր եղելոցի ժողովէն մակածականացն և յատուցուցից, որք ոչ հարկաւոր ինչ ժողովէն. Ան. պոլ։ Ե Վերլծ. արխ։

Եւ Որ ինչ ի վերայ ածէ զինի. Եπαγωγός. *Անկն ի գիշերի դադարէ ի տեսանելոյ, և տեսանելի մակածական լինիցի քնոյ. Պղատ. փխ։

ՄԱԿԱԾԵՄ. եգի. կամ ՄԱԿԱՆԵՄ, ածի. Եπάγω. Induco, infero. Ի վերայ ածել. յատելուլ. *Սակս էր մակածէք ծերուհեանս հօր սակի զղողմաքին գաւազանէր վասնզ։ Սակս որոյ մակածես գմին զկենցաղագրաւ հիքոսէն. Պիս։ *Խակ մակածեցեալ ի մէջ յայտնագուհիւք տեսլեանն. փիլ. Նիս. ։

ՄԱԿԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Եπαγωγή. Inductio. Ի վերայ ածելն և ածին. յատուածութե. հետեւանք. և Մակածական ձեռնարկութե տկար՝ ի մտանաւորաց յընդհանուրն. "Ներկեան է ի հագիկ՝ յարուց չարն, և առքա յայտնին ըստ իւրաքանչիւր իւրեանց մակածուէ. որկէն, առքութե՝ հիւանդութե, և արդարութե՝ անիրաւութե, և արութե՝ երկչոտութե. Աբէսք. հակ։ *Որ ի նուաղէն զմեծն յարգաբէ, մակածութե ասի. որդոն, վասն զի մարդ և ձի զնեղքին կլափն շարժէ, ոտս ուրեմն և ամենայն կենդանի. որ ոչ է հարկաւոր. Ան. Երէք. արխ։

ՄԱԿԱԿԱՃԱՒՄ. ա. կամճաւելով ի վերայ իրերաց. հոծեալ. տերս. *Աստուածն հղեալք պայազատս ի ծնացելոց պրիմեթէի, իւրով մակակամճաւս քնակաւոգոյն բնութե. Մաթ. ։

ՄԱԿԱԿԱՄ, կացի. լ. Եπίσταμαι. Supersto, insideo. ἐπέχω, obtineo. կալ ի վերայ կամ ի վեր. զեռեղել. վերանստիլ զվերին կայս ունել. *Վասն որոյ և ի զգալեցացս պատուականագոյնքն յոյնմիկ մակակացին ի տեղոջ (այսինքն յերկինս)։ Աբէսք. Ե։

ՄԱԿԱԿԱՈՒՈՑՑ. և ՄԱԿԱԿԱՈՒՈՑԵԱԼ. Եπεχόμενος. Insidens. Ի վերայ կառուցեալ. յաւելեալ. վերանիսա. բովանդակեալ. *Ի վերայ եռակին մակակառոյց կերացուցեալ քեզ չնորհ (չորքեքկին). Մաթ. Ղ։ *Ջքառոր բանի վիսոս անանձնել մակակառուցեալ. Մաթ. Եղէզ։

ՄԱԿԱԿՈՉԵԼ. ն. Եπικαλέω. Revoco, cognomino. վ. Երակոչիլ և Մականուանել. *Ջինչ այն կենդանի իցէ, յոր մակակոչեն զքեզ բանս. Մաղ։ *Ըզսեր գրիգոր փոխանօծելով, այն՝ որ տղոյն մակակոչեալ (կամ մականուանեալ). Վահ։

ՄԱԿԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίκλησις. Cognomen, և invocatio. Կոչումն անուան՝ կամ մականուամբ, կմ՝ յօգնութիւն. *Օդոյ պանծագոյնն իսկ մակակոչութեամբն եթերն կոչեցաւ, և պղտորագոյնն մէգ և խաւար. Պղատ. փիլ. *Մոգութիւն է մակակոչութիւն բարեգործ (կարծեցեալ) դիւաց առ 'ի բարւոյ իմիք հաստատութիւն. իսկ կախարդութիւն է մակակոչութիւն դիւաց չարագործաց առ 'ի չարի իմն հաստատութիւն. Նոննոս.

ՄԱԿԱՁԱՅՆԵԼ. Տ. ՄԱԿԱՁԱՅՆԵԼ. *Ցայլում տեղւոջ մակաձայնէ՝ ած չարչարեալ. Յհ. իմ. երե.

ՄԱԿԱՁԻ, ոյ, ոց. ա. գ. Ἱππεύς, ἔφιππος. Eques, equestris. Ձիաւոր. հեծեալ. առաջեա. և Որ յառաջարիցի ձիով արշաւէ. *Յարժամ փողն նշանակէ զօրավարին, մակաձիքն առաջին և սոսկքն յիւրեանց վայրն ընթանան. Արիստ. Ծ: *Երրորդ՝ որ զմակաձին, ևն. Պղատ. օրէն. Է: *Զապառազէնսն, և զմակաձիսն, և զայլս... մուծանել զմակաձիսն առ հեծեալսն... մակաձիքն համագերձ զինուք. անդ. ծէ:

ՄԱԿԱՂ. Որպէս արմատ յաջորդ բառից՝ մեկնի 'ի Հին բռ. ծոցոմք, կմ՝ գագաթք. (գուցէ՝ որպէս մակ աղի, այսինքն 'ի ձայն աղի հաւաքումն հօտից:)

ՄԱԿԱՂԱՏԵՂ, ի, եց. գ. Κοίτη. Cubile. (որ և իշտիք.) Տեղի մակաղելոյ. հանգստարան և գաղարք խաշանց. ... *Իբրև հօտք 'ի մէջ մակաղատեղի իւրեանց: Ի մակաղատեղս հօտից, և 'ի հանգրուանս անդւոց: Մակաղատեղք խաշանց, կմ՝ հովուաց. Միք. Բ. 12: Ես. ծէ. 2: Լէ. 7: ԿԷ. 10: Երեմ. Ծ. 12: Եզեկ. ԼԵ. 14:

ՄԱԿԱՂԵՄ, եցի. ն. } Κοιτάζω. In
ՄԱԿԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } lecto colloco.
ἀναπαύω, sedo, do requiem, recreo. Հանգուցանել զհօտն 'ի գաղարս. տալ ընկողմանիլ և հանգչել. ... *Մակաղել 'ի հրաւիրեցելումն զմեզ վայրի. Յհ. իմ. ... *Մակաղեցուցեր զժողովուրդն քո առ երկոտասան ականս աղբերացն յաղիմայ. Ճն.

ՄԱԿԱՂԻՄ, եցայ. չ. Κοιτάζομαι. Cubo. ἀναπαύομαι, συναναπαύομαι, ἀγελάζομαι, quiesco, requiesco, refocillor, congregor. Հանգչել խաշանց 'ի գաղարս. ... *Ընձ առ ուլս մակաղեսցի: Եղիցի իբրև զհօտ մակաղեալ: Նոքա արածեսցեն, և մակաղեսցին: Երկք հօտք խաշանց մակաղեսցեն 'ի նմա. Ես. ծա. 6. ԺԷ. 10: Սոփ. Բ. 13: Սղ. ԻԲ. 2: *Առ միմեանս մակաղլին(անասունք): Առ միմեամբք մակաղել, և շուրջ զմիմեամբք բնակել. Ոսկ. մ. ա. 15. և 13: *Նոքա 'ի ձախակողմ կուսէ մակաղեալ կան. Կոչ. Ա: *Առ դուրս մեղք մակաղեալ նստէին. Եփր. ծն.

ՄԱԿԱՄՆԱԼ. Կալ մնալ. *Որ զնեղ ճանապարհն չարչարանացն զհետ ոչ գնացին, յիմաստիցն հեշտութեան մակամնացին. Մագ.

ՄԱԿԱՄՏԱԾԱԿԱՆ. ա. Խոհական. իմացական. և Մտացածին. *Մակամտածական մրցմամբ խոկացեալ՝ զնա տիրապէս քեզ միայն ընծայել ձիր. Մագ. ԽԱ:

ՄԱԿԱՄՏԱԾԵԼ. ն. Ἐπινοέω. Excogito, mente agito. Հնարել 'ի մտաց. և Որոնել. *Մակամտածէ ոք յիւրում արամախոհութեան զերկրպագութիւն, զոր բնութիւն ոչ ետուցք. Անյ. պորփ: *Բանիւ ոչ ճառեալ, բայց մակամտածեալ. Գնդ:

ՄԱԿԱՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίνοια, ἐπινόησις. Cogitatio, inventio, commentum. Խորհուրդ. տեսութիւն և գիւտ մտաց. իմացմունք. խոհականութիւն. և Յօդուած մտացածին, որ և Մտածութիւն ասի. *Քո արամախոհական մակամտածութեանն: Ցիմունքն եպիգիմիական մակամտածութիւն: Գիտէ քոյդ մեծահանճար մակամտածութիւն. Մագ. Ճ. ԼԶ. ԿԵ: *Այսոքիկ և ենթակայութիւնք, և մակամտածութիւնք գոն: Այսոքիկ և ենթակայութիւնք անիրք, և մակամտածութիւնք. Սահմ. Զ: *Մակամտածութիւն է, որոյ լինելութիւն՝ մեր արամախոհութեամբ է, և աղականութիւն՝ մեր մտացումն. Անյ. պորփ. (որ բառ ոմանց՝ էակ բանիւ ասի:)

ՄԱԿԱՑԵԼ. բառ յն. մակցուցանել. Ἐπιδεῖξαι. Demonstrare. Մակ կայացուցանել 'ի վերայ բերելով հաստատել. ապացուցանել. *Ի վերայ թուոյ ոչ ոք գտցէ մակայել, իբր թէ մասնկունքն սորա գիր ինչ ունին առ միմեանս, կմ՝ կան ուրեք. Արիստ. քանոն:

ՄԱԿԱՆ, ի, աց. գ. Σκῆπτρον. Sceptrum. βακτηρία, baculus, scipio, fulcrum. Գաւազան. ցուպ, յոր և է պէտս. ... *Ոչ գաւազանաւ և մականաւ (յն. մի բառ), և թագիւ զարժանաւորութիւնն նշանակելով: Մական ծերութեան. Նիւս. կազմ. *Ի ճախոյճրս մականի յակոբ հօտս բազում ստացաւ: Մականաւ ծայրին հարեալ՝ զհրամանարած ծովն վիմատառեալ. Եղիշ. ... *Հրեշտակին ծայրիւ մականին յայն հպեալ. Փիլ. ... *Զմական գնդին (գնտակին) 'ի դիպուածս շաւասպայ շարժեալ. Արծր. Գ. 14: *Ցուպ ներգուկ և գաւազան՝ մական առեալ հաստատութեան. Մագ. ... *Փոխանակ ոսկեղէն մականի՝ ցուպ եղեգնեայ: Մովսիսեան մական նշանագործ և ծովահերձ. Տօնակ: *Մական ոսկի՝ ունելով 'ի վերայ գրեալ զանուն և զպատիւ ցեղին. Ոսող:

ՄԱԿԱՆԱԲԱՐ. մ. Իբրև մական կմ՝ 'ի մական. *Իբրև ընդ կոյր կենցաղ անցեալ՝ յեցեալ յուսացեալ մականաբար 'ի զգայութիւն՝ յանհաստատ և յանկայուն բնութիւն իւր. Փիլ. իմաստ. յն. բայիւ, σκήπτομαι, innitor ut baculo.

ՄԱԿԱՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Որ ինչ լինի մականաւ. գաւազանական. *Ի մականական խաղուն երկից պատահեաց շաւասպայ արծրունւոյ գնդակն հանել 'ի շաւղոյ, և նորա առեալ նմա մականաւն՝ ասէ, ծանիր զքեզ. Խոր. Գ. 55:

ՄԱԿԱՆԱԿԻՐ, կրի, րաց. ա. Որ կրէ 'ի ձեռին զմական. *Մեծատ մականակիր յառաջէր. Մագ.

ՄԱԿԱՆԴԱՒՈՐ. ա. գ. Բառ անստոյգ. իբր Մեհնդաւոր. կամ մականաւոր. *Ի փորձութեանցն, որ 'ի մականդաւորացն հարուածին. Մագ. Խ:

ՄԱԿԱՆԵՄ. եցի. ն. Մականաւ կամ գաւազանաւ հարկանել. ծեծել. *Մականեաց զապարասանն զանազան հարուածովք. Թէոդոր. հայր...

ՄԱԿԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի 'ի մականուն, և 'ի կոչումն պատուոյ. *Մականուանական որբազան ծայրութ գասու այսինքն հայրապետական. Մագ. ԽԷ:

ՄԱԿԱՆՈՒԱՆԵՄ. եցի. ն. Ἐπονομάζω. Cognomino. Մականուամբ կոչել. վերադիր կոչմամբ նշանակել. և Վերակոչել. վերաձայնել. *Բան մականուանէ զորդի: Լոյս զնա մականուանէ. Նանայ: *Յովհաննէս՝ մականուանեալ 'ի փրկչէն որդի որոտման. Ոսկ. յհ. յես: *Որոյ վասն էլ անուն հայնեալ, նախնկուզակ մականուանեալ. (այս է գող վասիլ.) Շ. Վէր: *Ո՛վ սիրելի աթենացի... թուիս ինձ այ (աթենացայ) մականուանութեան արժանի գոլ, կամ մականուանիլ մանաւանդ. Պղատ. օրէն. Ա: *Ասեղս մականուանելով մողոսականս. անդ. Է: *Որ և լինելով աւանդութիւն քաղաքի՝ իբրու հասարակաց օրէնք մականուանեցաւ. անդ. Ա:

ՄԱԿԱՆՈՒՆ, ուան, անց. գ. Ἐπώνυμον, ἐπωνυμία. Cognomen, cognomentum. Վերադիր անուն երկրորդական. որ և մակադրական, կամ անուն մակակոչութեան. ... *Մականուն է, որ և երկանուն կոչի, որ հանգերձ այլով իւիք (այսինքն յատուկ անուամբ) 'ի վերայ միոյ ասացեալ է. որգոն, բանհրիգէս յովհաննէս, և ձայն գոչման յովհաննէս. Թր. քեր: *Սիմոն՝ անուն, և նախանձայոյզն՝ մականուն. Երզն. քեր: *Որոյ բնաւորական անուն էր միհատ, և մականուն կոչեցեալ կալլիկելադոս (χαλλικέλαδος, քաղցրաբարբառ). Հ=Յ. ... Ծ: *Արդարութիւն իմն մականուն է նոյ: Որոց և մականուանս եդին այլս այլք. զհուրն հեփեստոս կոչեցին, իսկ հերա զօդ, և զջուր պոսիդոն, զերկիր դեմետրա. Փիլ. ... *Զմականուանս խաչին պատուականի, յոյս, երկրպագելի, ևն. Ճ. Բ: *Զինչ իցէ բնութիւն քան զառ գեղեցկագոյն, որոյ բարին և կարգաւորն մականուն է. Արիստ. Ծ:

ՄԱԿԱՆՈՒՆ. ա. Ἐπώνυμος. Cognominis. Ունակ մականուան, անուանակիր. կրող զանուն ինչ պատուոյ ևն. *Նախ առաջին ծիծաղեալ՝ առաքինութեան մականուն՝ աստուա. Փիլ. ... *Առեալ ածէ զնա առ քահանայապետութեան մականուն. (այսինքն առ քահանայապետն.) Դիոն. էկեղ.

ՄԱԿԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπονομία, ἐπονομασία, ἐπίκλησις. Cognominatio, cognomentum, cognomen. Յորջորջումն մակադրական անուամբ. մակակոչումն. և Մականուն. կոչումն. *Զինչ նշանակէ հրեշտակաց մականունութիւն: Հասարակաց է ամենեցունց հրեշտակականն մականունութիւն: Զամենայն երկնայինան էութիւն ինն յայտնաբանական մականունութիւնք կոչեաց: Նաև զսոցին նոցա մականունութեանց յայտնաբանութիւնս: Յոլովակի և զհնագոյնան՝ յաւիտենին մականունութիւնք յուցանէ. Դիոն. ... *Յայտնողական էութիւն նորա պայծառ ունելով մականունութիւն. Կիւրղ. գանձ: *Համեմատ սրովբէականն մականունութիւն. Մագ. Փ: *Արեգակն և լուսին, և հինգ այլ աստղ, որ ունին մականունութիւն մոլորականք. Պղատ. փիլ. *Զինչ իցէ մականունութիւն քահանայապետի, եթէ ոչ զի քաւիչ է մեղուցելոց. Սանահն.

ՄԱԿԱՇԱՌԱՒԻՂԵԼ. Վերընձիւղել. բուսանել, ելանել որպէս շառաւիղ. *Ի քեն մակաշառաւեղեաց ընձիւղեալ հայրապետն ... Թէոդոր. ...

ՄԱԿԱՇՐՋԻՄ. չ. Վերաշրջել. շրջել 'ի վերայ. *Տոմագնայութեամբ մակաշրջել փայտիւ. Մագ. ԻԳ:

ՄԱԿԱՍԵԼ. ն. Ἐπιλέγω. մակասացեալ. ἐπιλεγόμενος. Ի վերայ կամ առընթեր ասել. *Մակեալ է, ասոր բայի ասացեալ, կամ մակասացեալ բայի. Թր. քեր:

ՄԱԿԱՍՏԱՑԱԿԱՆ. Տ. ՄԱԿՍՏԱՑԱԿԱՆ.

ՄԱԿԱՍՏԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Մերձաւորութիւն. հաստատութիւն. հմտութիւն. *Նախ պարտ է զքերականութեան համայն թարգմանութիւն ուսանել տիրապէս մակաստացականութիւն, և զկնի այսր զհռետորականն. Մագ. Է:

ՄԱԿԱՍՏԱՑԵԱԼ. Ἐπίκτητος. Acquisitus. Ցեսայ սատացեալ յաւելուածով սատցական. *Բնութիւնք սուեաղն և բառնալի է, և մակաստատեալն՝ յայտ է ելելոյն և ի բաց ընկենլի. կի-ըզ գանչ:

ՄԱԿԱՍՓՈՒԵԼ. Ն. Սփռել ի վերայ. *Մակասփռեալ զարարչական զգաթգեանն՝ ծաւալեալ սփռեաց ընդ տիեզերս. Ջ.բ.իթ:

ՄԱԿԱՎԱԶԵԱՆ. ա. Ի վերայ վազել. յարձակել. *Լուծեալ զմակավազեանն հրաշ չունչ մըռուել յաքնայածուկ. (այսինքն զայծլղլուր). Մագ. խե:

ՄԱԿԱՎԱԶԻԿ ԱՒՆԵԼ. Ի վերայ յարձակիլ. *Մակավազիկ առնելով ի վերայ անուանցն չահատակեալ ևն. Մագ. ծ:

ՄԱԿԱՎԵՐԱԿ. ա. Որ ինչ է ի վերայ վերացելոյ իրիք. * Ի մակավերակ մասունս նորա (արեգական) զերկոլնակ սուզմունս (առնէ). Շէր:

ՄԱԿԱՎԻՃԱԿ, ի, ացի. ա. գ. Ἐπίκληρος, ἐτιχλήρωσις. Sortitio, legatio. Ժառանգ եղեալ վիճակաւ իրիք. և ժառանգութիւն վիճակաւ անկեալ ուժիք. *Ոմն յապագս վիճակացն (ժառանգութիւն), և մակավիճակայն, և ոմն յապագս բռնուէ. Պզաբ. օրէն. ա:

ՄԱԿԱՏԱՐԱԾ. ա. գ. Ἐπίτονος. Զըկտեալ. և Զոմն ալրիակ. որ ինչ կարկամ պրկի տարածեալ. Տես և ՄԱԿՏԱՐԱԾ. *Զնիչ մակատարածք. Պզաբ. օրէն. ծէ:

ՄԱԿԱՏԵՍԱՆԵԼ. Ն. Վերագիտել. քաջ տեսանել. *Զընտրութիւն ուներով վկատարակատես մակատեսեալ: Անհաղորդ մակատեսեալ չերրորդումն ծանօթութիւն. Ոսկիփոր:

ՄԱԿԱՏԵՍՈՒԱԶ. ա. գ. Վերատեսուչ. վերակացու. *Դիմիխոս՝ գինւոյ գոյացուցիչ և մակաստեսուչ. Ն.ոոոս:

ՄԱԿԱՏՊԱՒՈՐԵԼ. Ն. Ի վերայ տալ. տորել. գրաշմել. *Ի տրամախոհութիւնէ քումմակատպաւորեալ իրրու զինիք տաւի գրոշմելոյ՝ զականակիսն և զվճիռն. Մագ. ծէ:

ՄԱԿԱՏՐԱՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίδοσις. Intentio. Առաւել տրամ և սերտ լինելն. հաստատութիւն. սասակութիւն. *Եւ ինքն մակաստրամասութիւն առնու. քանզի իբրև սպիսաին է, ընգունի և սպիտակագոյն ևս եզանիլ. Աբէոթ. տբա:

ՄԱԿԱՐԴ, ի, ացի կամ ից. գ. Πυτία. Coagulum. Խախայ կաթնկեր գաւլին, որ իբրու թէ խտրէ. և ի մածուն չըրէ զկաթն. նմանութիւն՝ Շաղախիչ. զանգիչ. կամ խտր. *Ոխթ Նոյասը. *Մակարդ՝ կարէ, ցրուէ, և քացախէ. Վ.բ.ն. ոչ: *Ի ձևն մակարդից ոմանց սաեղծանել՝ի կաթանէ զպանիր կամ զնուշ. Խոր.վէիի: *Բազում մակարդ մեզացն իւրոց գործելոյ. Բոոչ. ե. ւ:*Զալբեցուսի ընդ Նմս լծէ, որ ամենայն մեզաց մակարդ հ. գնչ:

ՄԱԿԱՐԴԱԿ, ի, ացի. ա. գ. Ἐπίπεδος, ον. Aequalis, planus, um; superficies. Որոյ վերին երեսն է արդակ. գիւբ. հարթ. ողորկ. և Մակերևոյթ. երես մարմնոյ հարթ և հաւասար. կոն. չիէչիթոն. փ-ոփ-ոց եէ-ոչ է-ոոիթ փոչրոս. *Մակարդակին մանկունքն առ մի ինն ոահման չարամտին: Մակարդակին մասունքն գիր ինն ունին. Աբէոթ. փանաի: *Զմակարդակ բոլոր կենցաղականս գուզ նաքեայ ըղձման ինոյ տուիչելոյդ: Ի բարձրագոյնն մակարդակ լեառն ձգեաւ ղքոյդ վեհական խոհեմութիւն. Մագ. խե. ծէ:

ՄԱԿԱՐԴԱԿԱՆ. ա. Ողորկ և զուգահաւասար. հաստահիմն. *Մոյթ յեցուկ մակարդական՝ բոլոր ամեն ժառանգութիւն. Մագ. ոթ. խւ:

ՄԱԿԱՐԴԱԿԵԼ. Ն. Հարթել. յարդարել. հաւասարել. ողորկել. *Զտարկեր ըեալ մանկունսն ը միմեանս մակարդակ. Քէր. ֆէրի: *Ընտասական մակարդակեալ տաղիք (հմմբրոսի). Մագ. ֆ:

ՄԱԿԱՐԴԱՆԱԼ. ե. տ. ՄԱԿԱՐԴԻԼ. *Մինչ մակարդանայ կաթն, զքերմն ջուր նորին դիպչեն ի վերայ աչաց. Բժվէր:

ՄԱԿԱՐԴԵՄ. ևցայ. ի.ց.} Πήσσω. Coagulo. συμφύομαι, coalesco. Որպէս մակարդիւ զանգեալ. շաղախել. ընկ իտասնել. կր. զանգիլ. Լանձրանալ. միանալ. յաղկել. խոլանել. Եօզոբ-ֆագ, ֆայալանագ, գ-ոլ-ոմագ. *Կամի ընդ հարկաւորսն զաւելորդն մակարդել. Երզն. ֆթ: *Մինչև խայնն շնորհև մակարդեալ մաքրեսցին ձաշակելիք մտացն յաղից. Խ-ոբ: *Որպէս զջուրն Թանձրամած՝ հրաշիւք մակարդեալ: Մաղէ մակարդեալ ընդ կաթինն. Նոբ. ծէ. իէ: *Ի ասասնայսկան խորհրդոցն ջրոյ մակարդեալ: Ընդ բնական կրիցն աւելորդքն մակարդեալ, սաեղրիւբեաց: Մակարդեալ է ի մարմնոյ հեզ ասելի. լ.ի. ան Նասակ: *Զարահաս կեցուակոբս, և գեղս մակարդեցեալ (կամ մակարդասելաս). Սահմ. ի:

ՄԱԿԱՐԴԻՑ, եսի. ա. Ամն մակարդելոյ, կամ տրորելոյ և զանգելոյ. *Նախ ի մակարդեսի տրորեալ խաշխաշն կապեացի ի գլուխն ցաւագարին. Բժվէր:

ՄԱԿԱՑԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ἐπιστημονικός. Scientiae proprius. Ուսումնական. գիտնական. և Ըստմամբ սասպեալ. *Զգեզ զասպարեզն ուսեալ նեղչելականացն, և մակացականաքն փարթամայեղոյ. Ցև. խմ. ապ: *Մակացական (կամ մակատացական) առաքինութեամբ առացան վան բնականացն. և գարձեալ մակացական առաքինութեիք ասացան վան բարոյականաց առաքինութեց. Սահմ. ֆ:

Կամ իբր Մակացու. գիտուն. *Ի սահման մարդոյն զան չարագրել կամք եղեն արաքինոյն մակացականացն. Խոր.վէիի:

ՄԱԿԱՑԵԱԼ. Ուրպէս Մակ կացեալ. այսինքն հաստ կամ վերհաստ եղեալ. *Յունականին ներհուն եղեալ, յոգնիմասնոյսն մակայեալ. Շ. վէիի:

ՄԱԿԱՑԵԼԻ, ւոյ, լեաց. ա. Ἐπιστητός Scibilis. Գիտելի. ուսանելի. հաստատելիս. որ ինչ անկանի ընգ ուսմամբ. *Մակացելին քան զմակացութիւն նախկին թուեսցի գոլ: Մակացութիւն մակացելոյն ասի մակացութիւն. և մակացելին՝ մակացութիւն մակացելի. և զգայութիւն զգալոյ զգայութիւն, և զգալին՝ զգայութիւն զգալի. Աբէոթ. ասա. ասել: *Մակացելին է արհեստ. և բաժանի ևն. Տծաի:

Եւ իբր Մակացող. գիտակ. իմաստուն. *Առաջին արհեստաւորն Տոյր՝ ինքնաքուն, ինքնիշխան, և առաջին մակացելի, ոչ ընդ պատճառաւ: Առաջին չարժուսին մակացելի, և պատճառ, չարժուսին ի հօրէ առ որդի. Քէր. ֆէրի:

ՄԱԿԱՑՈՂ, ի, ացի. ա. որ և ՄԱԿԱՑՈՒ. Ἐπιστήμων, ἐπιστημός, ἐπισταμενος. Sciens, peritus. Մակ կացօղ վերահասու. ներհուն. հմուտ. գիտաւոր. գիտական. փեչէսի, գիտօղ. *Միոյն ի բազուսն լուծանել բաւականապես մակայօղ ոչ ոք. Պզաբ. փմ: *Ո՞չ ասպաքէն բժիշկս կոչես զսյնոսիկ. որ մակացողքն են յաղագս այսոցիկ. Պզաբ. ինվս: *Ջ.ձիս ոչ ոք գիտէ հաձելացուցանել բայց յայնմանէ, որ մակացողն է ձիոց. Պզաբ. Եմիէաս: *Ընկեղն, Լեհ և ձևացն կատարմունք նախայայնիք են, և մակացողացն Ջանեալն. 'նէոս. ԲՀ: *Յուցաբ ոչ ամենեցուն իմանալ, այլ իմասունց և մակացողաց, որք յայնասիկ վարժեցան հոգւոյն. Շ. Բոչիր:

ՄԱԿԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ἐπιστημονικός. որ և ՄԱԿԱՑԱԿԱՆ. Հասողական. գիտողական. ուս անկ է գիտել. *Գիտողականք՝ իմացողականն և մակացողականն. Ն.ոոս. ԲՀ:

ՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιστήμη. Scientia, disciplina. Մակ՝ այսինքն ի վերայ կալն գիտելոյ. գիտութիւն. հասողութիւն. հմուտ թիւն. ուսումն. և Իմք ուսանելիք. պէւիչ. խլիմ, ըմ. *Մակացութիւն ենթակայսումն է անձին. և գենթակայէ ասի զբերականութիւն: Առաքինութիւն՝ չարութիւն ներհնական է, և մակացութիւն՝ անգիտութիւն. Աբէոթ. սթոզգ: *Մակացութիւն էակայն իմաստասիրութիւն է. Սահմ. ա: *Պլատոն զանհնուն սաեր Թոզուլ, քանզի ոչ գոյ լինել ի սոցանէ մակացութիւն. Պոէտ:*Գոյով իմաստասիրական մակացութիւնգ հրատարակել. Մագ. խէ: * Որ զնաւավարականն միայն ունիցի մակացուն. Պզաբ. օրէն. ա:

ՄԱԿԱՑՈՒՑԱԿԱՆ, կամ ՄԱԿՑՈՒՑԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ἐπιδεικτικός, ἀποδεικτικός. Demonstrativus, ostentativus. Ցուցօղ անձին. Հաստատութիւն. և Պատցուցական. *Դաղիոնս վկայէ մակացուցականաքն իւրով բանիւք. Ն.ոս. ԲՀ:

ՄԱԿՈՒԱՍԱՐ. ի, ից կամ ացի. ա. Ἐπίκοινος, κοινῶν. Communis, aequalis, conjunctus, particeps, socius. իբր Մակհաւասար. զուգահաւասար. յար և նման. անայլայլական. բարեխառն. Հաւասարակ, և հաստատակորդ. հաղորդ. *Բարձրահասակիդ, և մակհաւասարդ քաջաց: Որ ոչն մակհաւասար են Թակային տրամախոհի, զնմանի տնօրինաբար բաժանել. Մագ. ծէ. ծէ: * Ի պատկեր քո մակհաւասար ստեղծեր զմարդն. Մաղ:*Ջբերնաւս տածէ մակհաւասար բնութիւն: Անեղական և մակհաւասար բնութիւն ի վերայ կալով ամենայնի՝ նախախնամէ զամենեսեան. Ջ.Ա: Մագ. է: *Քահանայք վերագոյն պատուոյ մակհաւասարք ըստ շնորհակալութեան բաշխեցելոյն լինին ևս. Փիւ. ֆն: *Որպէս գըլուխքն գիսաւոր (կամ գիսաւոր), մակհաւասար անձին բոլոր. Շ. էէս: *Փայլածուն զմակհաւասար գօսին վերհակեցաւ. Շէր:

ՄԱԿԱՒԱՍԱՐ ԱՆՈՒՆ. Ἐπίκοινον. Nomen epicoenum. ըստ չն. քերականաց՝ է բաւ անհատիր յարականն և յիգականն ըստ չանգի. *Սերք են երեք. այ. իգ. էջգ. և են ոմանք՝ որ յաւելուն ի նոսա այլ ևս երկուս, հասարակ, և մակհաւասար. և է հասարակ, ձի, չուն. (յն. ἄνθρωπος, ἵππος. մարդ. ձի.) իակ մակհաւասար. ծիծառն, աքիս. (յն. χελιδών, ἀετός, ծիծառն, արծուի). Թր. ֆէր: Ուր հյ. մեկինչք ի զուր ձգնին ի մեր լեզու յայմմոյիւ զքանքս. և ի գերև ելանեք ասելն Երզն. * Մակհաւասարն, որ է ի վեր քան զհաւասարսն, ևնս Շահ է գիտել Թէ ի հայումն հասարակն և մակհաւասարն են նոյն. զի ոչ հայիլեք ի չանգս ձայնից, այլ ի նշանակումն. իբր զի անխախիր հասարակ են արուի և իգի ձայնքս մարդ, ձի, չուն, արծուի, ծիծառն, աքիս:

ՄԱԿԱՒԱՍԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Ամենայնիս հաւասար. *Ինմանհից ամենցն մակհաւասարագոյն վերնիկատեալ պատիւ. Ճ. Ա:

ՄԱԿԱԻԱՐԻՄ, եցայ. ֆ. Ἐπιχοινωνέω. Commune habeo. Հաւասարիլ հասարակ գոյանիլ. կցորդ լինել. *Իւրաքանչիւր ուրուք մեկնիչ՝ սահմանն իմանի, ոչինչ մնա կասասարելով այլումն ումեք. Նիւս. կոպ:

ՄԱԿԱԻԵԼԻ. ս. Ἐπί πλέον. Amplius, plus. Ե՛ւս ուելի. առաւելապէս. մանաւանդ. յաւէտ. *Մակաւելի (կամ մակ աւելի) սեռիւն քան թէ տեսական զբացթրչութիւն առնէ. քանզի որ կենդանի ասէ, մակաւելի բանաւէ՝քան թէ որ մարդն. Ա բիսա. գ:յ:

ՄԱԿԲԱՅ, ի, ից. գ. Ἐπίῤῥημα. Adverbium. Բառ. *ի վերայ բայից դնելի՝ յառաջոյ կամ զկնի. մանն բանի՝ յայտնիչ հանգամանաց գործոյն. ղուկ. *Յաղագս մակբայի: Մակբայ է մասն բանի անխոնարհ, ասոր բայի առաջեալ կամ մակառացեալ բայի: Եւ մակբայից ամենք պարզք են, և ոմանք ջոկապիք. Ծր, ՝եր: *Իսկ մակբայդ վկայութեան ասի, կամ վերնադայ ... (լաւ եւս յայտ վինի,) Մակբայ ի վերայ բայի առացեալ. Մաթ. Ե երէ. ՝եր:

ՄԱԿԲԱՅԱՆԱԼ. ած եալ. է. Իբր Մակբայ լինել, կամ ունել զնակբայ. *Որ ի ժամանակին այլ միջոց առնէ մակբայացեալ բանն. Քեր. ՝եր:

ՄԱԿԲԱՀԽ, ի, ից. ա. գ. Մասնական անուն՝ նշանակիչ զորամասչնութիւն իւրաքանչիւր կամ երկաքանչիւր անձանց և իրաց. *Մակբայն է, որ ներկուցէ կամ յաւելեալ ինն ունիցի զվերաբերութեանն. սրդոն, երկաքանչիւր, իւրաքանչիւր. Թագ. ՝եր. (որ պակասի յայտմոս յն. որպես թէ լինէր Ἐπιδιανεμητικός, ον. Distributivus, um. որ վերածի առ լատինն՝ ի մասնական, և ի հանրական. partitivum, et universale.)* Մակբայն, այսինքն վերաբաշխ կամ կրկնաբաշխ. Երէ. ՝եր:

ՄԱԿԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίκλασις. Inflexio. Բեկբեկումն. վերբեկումն. * Հնար քան ջերմանէն չարամտի յօգս՝ որ նախ քան զնայն, իսկ ըստ չորուէն յերկիր, ըստ մակբեկուէն և մակդարձուէն առ ծայրն.ասպէս և երկիր ըստ ցրտուէն ի ջուր, իսկ ըստ չորուէն ի հնար.ըստ մակբեկուէն ևն.նիւս.բն.է:

ՄԱԿԲԵՐ. ա. գ. ի վերայ բերելի. ձեռնարկական. և Մակաբերութիւն. ձեռնարկութիւն. *Որք առ մակբերան քաջ տրամակային, և ևն, արդեօք, ուրեմն. Հին ՝եր:

ՄԱԿԴԱԼԻԱ. գ. որ ի հայ Թարգմանչէ այսպէս բացատրի. (զի պակասի ի յն.) *Մակդալիա, որ է կերակուր ինչ ձարպոյ, իւրաքանչիւր ոք բերելի (ի խրախճանս գոհից)· Գլաս. օրին. ա:

ՄԱԿԴԱՐԶԱԳԻՍ. ֊. վերադարձ. փոխանակաւ.* Երբէք չուանն յեռեալ ի միւսանս մակդարձապէս. Ոսկիփոր:

ՄԱԿԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιστροφή. Conversio. վերագարձ. դարձուած. անդրադարձութիւն. *Հուրն չարամտիս... ըստ չորուէն յերկիր, ըստ մակբեկուէն և ըստ մակդարձուէն առ ծայր. նիւս. բն. է:

ՄԱԿԴԻՐ. ա. Նոյն ընդ Մակադրական. Ἐπίθετον. Adjectivum. որ առ մեզ Ածական ասի՝ (հակադրեալ գոյականի, այսինքն գոյացականի.) ըստ չն. վերադիր. և ըստ լտ. յաւելուածոյ.* Ենթանկեալ ընդ անուամբ և այսք, որք և առք սեռական կոչին. իսկ, առասական, մակդիր, առնչուհական, ևն. Թր. ՝եր: Գառանի գրեալ և Մակդրական: Տե՛ս և ՄԱԿԵՂՈՒՏ:

ՄԱԿԵԴՈՆԻՏ. ա. գ. այսինքն Մակեդոնեան, որպէս հետևոզ ալանդոյն մակեդոնի հոգեմատի. * Արիանոսք և մակեդոնիտք նոքա նուաստոյցանէն զորդի և զհոգի, ի միմեանց բաժանեալք հերձուածովք. Սոբև. հանգ:

ՄԱԿԵՂՈՆ, ի. գ. Բառ լտ. և չն. Ածական, Ճանչելի՛, որ ի մեզ Թարգմանի ըստ պանդոնոց. Հ.ոյ. 21: *Որ ինչ վաճառիցի ի մակեղոնի, որ է ի մասվաճառանոցի, կերկրիչք. Եզեկ:

ՄԱԿԵՂՈՒՏ, եղաւ, ից. ա. գ. Ἐπίθετος, ον. Adjectivus, um. Ի վերայ եկեալն եղեալ կոչեցեալոյ, իսկ դոյացութիւն կամ գոյացականի. այն է ածականն, և իրն նշանակեալ ածական բառիւ. պատահական. յաւելեալ. *Անունն երկակի է, կամ եղուտ, կամ մակեղուտ. և ասի մակեղուտ ամենայն պատահումն՝ որ յէութիւն (այսինքն ի դոյացութիւն) ունի զգոլն: Մակեղուտն եթէ բազում բնութիւն պատկանի, պատահումն լինի. իսկ եթէ միոյ բնութիւն պատկանի, յաւտուի լինի՝ որ էր մակեղուտ. որպես յորժամ մտպոյ ասեմք յաստուի գալ զծիծաղականն: Մակեղուտ է, որպես սեաւն, սպիտակն: Պատահականագոյն է եղուտն քան զմակեղուտն: Եղուտքն յերկոցին ընկնին, և ոչ ի մակեղուտին. Աւ. պ:ր:

ՄԱԿԵՒԱԿ, ի, իւ կամ աւ, աց. Ἐπίτριτος. Sesquitertius. որ և Վերեւակ. վերչաւելեալ եռեակ. որ. պիսի է վեցն. և ինչ մի աւելի քան զերրորդն. զոր օրինակ է տասղաչափուն յերից սուղ ոտից, և ի չորրորդէ՝ երկաբէ. * Եղաժշտականն ինդրէ, եթէ որ է՝ որ զերկապատիկ քան ուն, և ո՞ է՝ որ զվեցաորոյր, և որ զմակեեակին, և որ զմակաքառակին. Սահմ. ձէ: * Ի ձեռն այնց Թուոց՝ որք ըստ երաժշտականութիւն յարմարութիւնք են. զորիւքն, մակեեակիւն, քառասնիւն առ երեսունն. Փիլ. լին. ը. 27: *Մակեեակ, որ է զ. կամ մակքառակ, որ է ը. երէ. ՝եր: *Բոլորն քան, կիսաքառորն տասն, մակեեակն լ. մակքառասունն լ. Ոսկիփոր:*Ունի յինքեան տասնեեակն... ի մակեւորդի քանի չորիւքն առ երես. Փիլ. ձ. բան:

ՄԱԿԵՒԱՆԿԻՒՆ. Տ. ՎԵՑՈՒՆԿԻՒՆ: Փիլ. ձ. բան:

ՄԱԿԵՐԵԻԵԼ. է. Ἐπιφαίνω. Appareo super aliqua re, supervenio. ի վերայ կամ ի վեր երևիլ. արաքոյ կամ յայտնի տեսանիլ՝ որպէս զմակերևոյթ. և ի վերայ գալ. *Դաւիթ զնեզոս իւր միայն գրիչ գովեստի վարկանի՝ յօգս մակերևեցեալք. այլ առաքացուածքնուագեղդուեձ տաղմոսէլոյ ի հոգւոյն տըէզուն: Զգիծ մակերևեալ տաւի յոքնաբեղուն բարդեալ յինքեան ներձոտուեձի տորոդուեձ՝ ընկալայ: Միակդ աներկաս, և հատեալ ի գծէ՝ որ ոչ էր մակերևեալ. Մաթ. է. հզ. յէ:

ՄԱԿԵՐԵՒՈՅԹ, ուեի, իւ. Տ. ՄԱԿԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. որ և վերին երևոյթ. *Եւտանգնուն, կամ մակերևուեձոյն, կի այս պիսեայն իմիք՝ ոչինչ նայից է ներքինական. Աբէսփ. ՝եռաղ: *Կեղծաւորութիւնք մակերևուեձիւ խոնարհ երևին. Երէ. ՝եր:

ՄԱԿԵՐԵՒՈՒԹԱՒՈՐ. ՛ֆ. ի վերին երևոյս. ըստ երևուեձին. և ըստ հոմանայ. նուեձէ յուեին՝ նաև երևեալապէս, յայտնապէս. * Մակերևուեձաւոր իբրև յականատեսի առաքի իմայնականին յացատրուհէ. Տ. նակ:

ՄԱԿԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱԼ. նոյն ընդ Մակերևել: Իսկ Աբէսփ. Տ. * Առ միում մակերևուեձանն չարժեալ ամենայնին (առաեղոյ) ընդ նմին երկնիւ ընթերցիր ըստ յն. ի միում մակերևութեան:

ՄԱԿԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιφάνεια. Species superna, superficies, apparitio. որ և ՄԱԿԵՐԵՒՈՑՔ. Ի վեր երևեալ մասն. վերին կամ արտաքին երեսք ամենայն մարմնոյ յոր և ֆ ձև. էնս, բոյ, պէսիաթ, վահիրէ. *Շարունակի. ի՛ւկէն, գիծ, մակերևուեձի, մարմին: Սպիտակն քանակ ինչ սահմանեալ մակերևուեձն սահմանեցոյ. Աբէսփ. ՝եռաղ: սուէպ: *Մինչ ի մարմին, և ի բոլոր մակերևուեձի. Փիլ. պլաթ:*Շինեաց ինքեան մարմին (ի կուռկն) գծագրեալ մակերևուեձք. Ջէր. կ: *Ի գիծն լայնական, և ի մակերևուեձն Հարուսական. Նար. խլ:

ՄԱԿԵՐԿՄԱՍՆ, սին, սունք, սանց. ա. Առաւելչաղն կամ տարբերեալն յայլմէ երկու մասամբք նարին. *Որք կան ի նոսա բանքն (համեմատութեց), են վեցպատիկք, և սասնպատիկք, և մակերկմասունք. զի երքչաբիւրն՝ երից վեցկին է, և երեսնից՝ սասնպատիկ: Իսկ քիսոն՝ երեսնիչն մակերկման է: Զլոյնութեի (մարգոյն գոցէ) խորութեի մակերկման. Փիլ. լին. է. 5:

ՄԱԿԸՆԴՈՒՆԻՄ, նել. հ. Ἐπιδέχομαι. Recipio. Վերընդունել ընդունել լերև են Թակայ. *Անձն առաքինութեի և չարութեի մակընդունի: Անձն մակընդունելով դիեր. հական՝ պակաս ի մասնէ եութեի է և ենթակայ. Նիւս. բն:

ՄԱԿԸՆԹԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἐπιδρομή, ἐπιδρομία. Excursio, incursus, irruptio, affluxus. Ի վերայ կամ ի վեր յարձակումն. բարձրանալն ծովու. *Անդր կա քան զընդհանրականացս մակընթացութեի՝ զդիւցազնական արգաւեաց զանեթատամելի առատութեի՝ ի քեզ չառաւելեալ. Ճ. Ա: *Կոմս կայ մակընթացութեիք և աեզատութեիք զքաղաքս և զյամսքն ծովացոցին, և զծով ցամաքեցուցին. Ա.նիսփ. Ե:

ՄԱԿԸՆԹԵՐԱԿԱ. կաց. գ. Ἐπιδείπνις. Coena secundaria. Յաւելուած ի վերայ ընթեացս. երկրորդ կամ կրկին ընթերիք. ինձէ ֆանճա. *Մրգոյն ի ներքս մուծեալ, և զայն՝ որ ասին մակընթերակք. Փիլ. պեսական:

ՄԱԿԸՆՁԻՒԳԵԼ. ֆ. ՎԵՐԸՆԶԻՒԳԵԼ. *Յաքնասեսիլ ծալկանցն մակընձիւլիչ ղողոլոցակութեանցն սասլարեալ բրաքիոն. Մաթ. իբ:

ՄԱԿԹԵԻԻՄ. Տ. ՎԵՐԱԹԵԻԵՄ. * Ողգասուեալ կառաչեամբ՝ ոչ մակերևիս. Մաթ. ֆբ:

ՄԱԿԹԻՒ, Թուոյ. գ. վերին և առնեցուն Թիւ. կամ Թիւ որ յաչերեալ իցէ ի մեզ ըստ պարտից. որպէս տասնիցս հարիւր, այսինքն հազար. * Հազարք ըստ պարակաս կանին է իմանալ, մակիթիս, ոչ գիտեմ՝ մեզ՝ եթէ ի տեղի հազարի, որպէս մեք, Թուէին տասն հարիւր, որպէս վերք քառնիցն, եթէ այլ ինչ, ոչ գիտեմ. Մաթ. ֆբ:

ՄԱԿԹՈՐԱԿԱՆ. ա. Որ ի վերուսս կամ ի վերայ Թորի, հոսի. վայրաբեր, տեղեցեալ. *Ոչ դանդաղեցաք աղդիւ զկաճառականն հանդիպի մակԹորական ասրապատ տեղեան նախահօրն. Մաթ. ֆբ:

ՄԱԿԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԱԿԱՄՑԱԾՈՒԹԻՒՆ. *Կարծիս կասկածանաց տարամուծական մակխոհութեի բացատրեալ զառ ի մեզ գաւտղութեիս. Մաթ. կա:

ՄԱԿՀԱՒԱՍ. Տ. ՄԱԿԱՒԱՍԱՐ:

ՄԱԿՁԱՅՆԵԼ. ն. որ և ՄԱԿԱՁԱՅՆԵԼ. վերձայնել. Եւ որ այժմ ա մարմնոյ բրնոնէ զայս այսպէս մակձայնէ. Յհ. խ. երե: *Դարձեալ մակձայնեցից. Հոմառօտաբար ինդիրք, ևն. Քեր. ՝երէ:

ՄԱԿՁԱԳԱՆԵԼ. ն. Ἐπισυνδέω. Colligo, connecto. Շարկապիլ ընդ միմեանս. վերաքաղել. *Կամ ես, կամ գու, որ և այն

գամ զայլս մակչաղկապեն. այսինքն որ մի անգամ զայլ դեմք ընդ այլոյ մակչաղկապեն 'ի մի գիտաւորութ գործոյն. Երզն. քեր:

ՄԱԿՇԱՂԿԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπισύνδεσις. Colligatio, connexio, conjunctio. Շաղկապումն ընդ իրեարս. կապակցութիւն. յօդակցութիւն. *Ճակատագիր, դատումն և մակչաղկապութի (պատճառաց) անվրէպ. Նիւս. բն:

ՄԱԿՈՅԿ. կուկի, կոյց. գ. Σκάφη, σκάφος. Scapha, navigium, navis, vas cavum et oblongum. Նաւակ փոքրիկ 'ի ձև մաղուղի կամ մակի՝ մանճակի, այսինքն սանդալի ոտից. կուր. սանտալ, Բէքնէ, գայըգ. *Հազիւ կարացաք ըմբռնել զմակոյկն. Գծ. իէ. 16: *Իբրու զանհաստատ և զանհեցուկ նաւոյ մակոյկն (կամ նաւամակոյկն): Լաւագոյն քան զմակոյկ՝ նաւատորմն: Ո՞ւր զմակոյկդ վարէք. Փիլ. Ծ. բան. և յոփ. և այլուր: *Նաւորդայն ոչ իշխեցեալ մակուկաւն նաւել. Խոր. գ. 30: *Փոքր մակուկաւ. Նիւ. Բղբ. Կբղ: և Սարգ. ա. յհ. ա: *Օժանդակեցէք աղօթից ձերոց Թեոֆ՝ փոքր մակուկի մնաց մերոյ. Կիր. Է. խհ:

ՄԱԿՈՆԱՏ. Ըստ Հին բռ. Զախող, կամ փցուն:

ՄԱԿՈՒԿԱՁՈՒ. ա. Որ իցէ չու մակուկաւ կամ նաւակաւ. *Հրամայէ մակուկաչու ուղևորութեամբ 'ի քաղաքն գնալ. Շիր. քրն:

ՄԱԿՈՒԿԵՄ. եցի. չ. Մակուկաւ նաւել. վարել զմակոյկն. *Մակուկեմ (կամ մակոյկեմ) 'ի վերայ ծառացեալ ծփմանցն. Մագ. խէ:

ՄԱԿՊԵՏԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Իբր Գերապետական. վերնական. *Ըստ սրովբէական գերունակութեան՝ մակպետական հեղումն 'ի սարակայեալսն. Մագ. յիը. ռդ. խը:

ՄԱԿՍԱՍՏԵԼ. Տ. ՍԱՍՏԵԼ. Ἐπιπλήσσω. Increpo. Վրայ բարկանալ. *Բարեօք ոչ սիրելիք մակսաստեցիք ինձ. Պղատ. օրին. Է:

ՄԱԿՍԱՍՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίτασις. Intentio, vehementia. (վերնական գրի և Մակստասութի.) Առաւել սաստկութիւն. ուժգնութի. առաւելութի. գերազանցութի. *Գերադրական է մակսաստկութի (կամ մակսաստութի) միոյ առ բաղումս յարաուցեալ ընդդիմասութեք. Թր. քեր. յորժէ և Յհ. կթ: *Եւ առ նմա յարառոցեալ լինէր զմակսաստկութի միոյն առ բազումս: Ուր ուչ դնել պիտի, զի Թարգմանն մեր անսեալ՝ թէ 'ի յն. յանգք գերադրականի զնին երկու, τατος, στος. ὀξύτατος, μέγιστος. որպէս և 'ի լտ. երեք. velocissimus, acerrimus, maximus. պիտակաբար յարմարեալ եդ և 'ի հյ. այսպէս. *Գաղափարք են նորա երկու, եղն, որգոն, արագեղ, յամրեղ. և եվին (այսինքն ելն կամ ալն). որպիսի, աքանչելի, զարմանալի: Ուստի համարձակութի առեալ և յետնոց ոմանց՝ յօդեցին զյանգդ մնացածին՝ գունեղ, 'ի ձայնիցս բաղդատութե և սաստկութե, գոյն, եղ: Այլ ըստ բնիկ հայկաբանութե՝ մանիկդ եղ, է միշտ դրական. իսկ գոյն՝ անխափ բաղդատական և գերադրական. տես և զմանունկդ՝ ՆԻՍ:

ՄԱԿՍՏԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐπίκτητος. Acquisitus, adventitius. Յետոյ ստացեալ յաւելուածով, ստացական. մակստացեալ. մակստացեալ. *Սովորութի՝ բնութի մակստացական է: Զօրութի՝ բնաւորական իմն և անուանելի. իսկ ունակութի՝ մակստացական է և ուսանելի. Նիւս. բն: *Զինչ և պատահեաց՝ չար կամ բարի ունակութին մակստացական. Ճ. Լ: *Ունեին մակստացական և անհանգուստ, և որումն բնաւ չար և սեռաբար 'ի միում տեսակի. Մագ. իէ. եօ և իԲ. լ. խա: *Զոր ոմանք մակստացական ասացին առաքինութի. Երզն. մթ:

ՄԱԿՍՏԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԱԿՍՏԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, և ՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Մաքրութի մաց, և մակստացականութի հանճարոյ: Զայսոսիկ արհեստս և մակստացականութիս մեծարեցեր դու. Մագ. իշ. Լ:

ՄԱԿՍՏԵՂԾ. ա. Ἐπίπλαστος. Fictus, simulatus, larvatus. Ի վերին երեսս կերպարանեալ. պաճուճեալ. կեղծաւոր. *Յուլիանոս զչարութիւն իւր թագուցանէր 'ի ձեռն մակստեղծ բարուցն. Նոննոս:

ՄԱԿՍՏՈՐԱԿԱՆ. ա. Տ. Ի վերայ և 'ի ներքոյ. *Մակստորական սղառնալինեալ մեր՝ յոքնորական զրուցիք. Մագ. ծա:

ՄԱԿՏԱՌ. ի. Տ. ՎԵՐՏԱՌՈՒԹԻՒՆ. *Այս գիր գերակայ գծագրեալ՝ մակտառ իդ եռակի չարժեցելոյ յիկզբանն. Մագ. Հ:

ՄԱԿՏԱՌԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Վերտառական. տարրացեալ 'ի վերայ. *Խոնաւութե գոլորշոյն մակտառական ծառացեալ Է կարանս 'ի վեր ելանելով առոգէր զսա. Պղատ. փիմ: *Մտորանկեալ 'ի ծոցն ընկղմեր. և մակտառական պարփակեալ նաւորդայն, մինչև պղպջակս արձակեալ ծովուն՝ վերաբերիւր մանուկն: Զանձն, զոր այժմ 'ի սուգին սերձն այն մակտառական գագաթանն ունի. Մագ. Լէ. լէ:

ՄԱԿՏԱՌԵՄ, եցի. ն. } Վերտառել. իբր
ՄԱԿՏԱՌԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } վերատարրել. տարրացուցանել 'ի վերայ. *Ի կլզմանէ ծախման խնկոցն մակտառեցեալ ծխոյն: Գերապանծ մի մակտառեալ: Զի և դա յայնսիկ յորդորեալ զլեզուեան արհեստն հռետորական՝ յորդորեալ շարժեալ զքեզ մակտառեսցէ: Զօրէն պարտից ճարճատեալ՝ և որոտմամբ մախանացն մակտառեցուցանէ. (գրեալ էր, մակտառեցանէ.) Մագ. ծԳ. Է. իա. Լ:

ՄԱԿՏԱՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԵՐՏԱՌՈՒԹԻՒՆ. *Ի ձեռն կածնական մակտառութե բողոքեալ քեզ. Մագ. ւԳ:

ՄԱԿՏԱՐԱԾ, կմ } ա. գ. Ἐπίτονος. որ
ՄԱԿՏԱՐԱԾԱՆ. } և ՄԱԿՍՏԱՐԱԾ. Տարածեալ վերուստ 'ի վայր. չուան կամ փոկ 'ի կապել զկր ընդ կիր ձգեալով. *Զմակտարած (կամ զմակտարածան) չիղքն և զչարունակ տոքօք յետս ձգեցուցանէ. Պղատ. փիմ:

ՄԱԿՓԱԿԵԼ. ն. Վերափակել. շուրջ փակել. *Ոչ ահա անեծս մակփակեալ քանակին քեզ. Մագ. հԳ:

ՄԱԿՔԱՌԱԿ, կամ ՄԱԿԱՔԱՌԱԿ. ա. Կրկնեալ քառեակ. չորք յաւելեալ՝ միաւոր կամ տասնաւոր. *Մակեռակ, որ է Դ. կամ մակքառակ, որ է Ը. Երզն. քեր: *Բոլորն քսան, կիսաբոլորն տասն, մակեռակն Շ, մակքառակն Խ. Ոսկէփոր:

ՄԱՀ, ու, ու, ուց, կամ ուան, ամբ, ունք, ուանց. գ. Θάνατος. Mors. Մեռանիլն. մեռելութի. վախճան կենաց կենդանւոյ. բաժանումն հոգւոյ մարդոյ 'ի մարմնոյ. օրհասն. էօլիւմ, մէվթ, մէրկ, էճէլ. *Մահու մեռանիցիք: Ոչ տեսից զմահ որդւոյն իմոյ: Մահու պարտական լիցի: Մի ճաշակեսցեն զմահ: Փրկել 'ի մահուանէ: Այն հիւանդութի չէ 'ի մահ: Տրտում է ոգի իմ մինչև 'ի մահ: Լեալ հնազանդ մահու չափ, և մահու խաչի: Մահն երկրորդ. ևն: *Դու և զաղախինս չուշան կրկին ապրեցուցեր՝ յերկուց մահուց. (հոգւոյ և մարմնոյ) փրկեալ: Պէսպէս վտանգից մահուց. Ագաթ: Յճխ: *Չէ ըստ այլոց մահուց մահն իմ. Արշ: *Միով մահուամբ զանազան մահուց կնքեաց զիր. Սհկ. կԹ. արձա: *Յայն սակս պատուելն առաւել, զի այնպիսի մահուք կատարեցան. Ոսկ. եօ: *Որ յայնչափ 'ի մահուց փրկեաց զմեզ. Ոսկ. մ. Բ. 3: *Այնմ որ գհայրապատութի կմ զմայրապատուն 'ի բաց գործիցէ սրամտութբ, սմա արդարադոյն էր մահուանց բազմաց հանդիպել. Պղատ. օրին. Թ: *Որ հանապազ 'ի մեղս կայցեն, և խղճիւ չարեացն միշտ յահ և յերկիւղ կայցեն, հանապազ մահուց մահու մեռանին. Ոսկ. եա: *Որդի մահու է այնպիսին. զայն առէ՝ թէ մահու պարտի է. Կիւրղ. Բգ: *Մահն ազատ 'ի մահուանէ՝ ազատէ զմահու ըմբռնեալսն. Մամբր: *Քանի անուանեալ զմահ՝ յայտնի եա մեզ զյոյս յարութե. խոսք: *Մահ ոչ իմացեալ՝ մահ է. մահ իմացեալ՝ անմահութի է: Գեանք իւրեանց՝ 'ի մահ համարեալ էին, և մահք իւրեանց՝ անշուշտ կեանք. Եղիշ. Ե. Գ: *Մահն ոչ այլ ինչ է, քան անջատումն հոգւոյ 'ի մարմնոյ. Գր. հր:

ՄԱՀ. որպէս Վտտորումն. սպանութի. և Անձնասպանութի. Սպանութիւն. Մահուչափ տանջանք. Գոյոճ. *Զեռն տեառն եղիցի 'ի խաշինս քո մահու մեծաւ յոյժ: Հարից զքեզ և զժողովուրդ քո մահուամբ. Ել. Թ. 3. 15: *Շուրջ զգերեզմանաւն քինէին կամաւոր մահունք. Խոր. Բ. 57: *Զանհնարին չարաչար մահուանցն վրէժս զինուն հատուցանել 'ի վերայ նոցա. Պիտ: *Զմահ աղուեսու սպանից զքեզ. Բուզ. Ե. 54: *Մահուներն հանապազորդք: Մատուցին բիւրուց մահուանց. Ոսկ. Բ. կոր. և յհ. Բ. 26:

ՄԱՀ. որպէս Ժանտամահ. Λοιμός. Pestilentia, pestis. Վիշա, Թաուն. տես Եզեկ. ԽԵ. 8: ԽԹ. 8: ԼԲ. 24: Այսպէս և յայլ գիրս:

ՄԱՀԱԲԵՐ, ի. ից կամ աց. ա. Θανατηφόρος, θανάσιμος, φθοροποιός, ὀλεθροποιός, δηλήμων. Mortifer, lethifer, exitialis, ևն. Բերող զմահ (մարմնոյ կամ հոգւոյ). պատճառ կամ առիթ մահու. մահառիթ. ապականարար. սատակիչ. *Հրեշտակք մահաբերք. Յոբ. ԼԳ. 23: *Ընդունել զխոցս մահաբերս. Թագ. ԺԵ. 22: *Լի թունոք մահաբերին. Յկ. Գ. 8. (այսինքն մահաբեր օձին, կամ մահաբեր թունիւք): *Մահաբեր թունիւք զանօրէնութե ժանտն արատս փրփրեն: Սատակիչ մահաբեր գազանն սատանայ. Կոչ. Դ: *Ի մէջ խորաձորոցն օձք և կարիճք լի թիւնաւոր մահաբերին լցեալք. Խոր. աշխ. հոլով. (այսինքն լի թիւնիւ, կմ թիւնաւոր մահաբերօք): *Առաքեաց 'ի վերայ նոցա օձս մահաբերս: Յաղթող եղեալ մահաբերին. Եղիշ. Խոստ. և տպ: *Որ փոխանակ մահաբերին ... մեզ փայտ կենաց եսուր զխաչ քո. Շար: *Մահաբեր ծառոյն ճաշակմամբ: Ի ծառոյն մահաբեր. Շն. թղթ: Յհ. Իմ. էլէղ: *Ի մահաբեր խոցոցն. Մաշ: *Զմահաբեր թոյնսն. Ղևոնդ: *Մահաբեր կորուստ, կմ որոգայթ, կմ աղէտք, ախտ, չերմն, երկիր, չարութի, վարք, հրամանք. Ճ. Գ: Պիտ: Մամբր: Վրք հց. Է: Փիլ: Յճխ. ԺԱ. Եղիշ. Գ: *Ո՛րչափ այլ ևս այլում դեղիւք մահու գործիցէ, մահաբերքն 'ի սոյցուն յառաջագոյն ասացաւ. Պղատ. օրին. ծա: *Ալանդիցէ զսա առ մահու, որ ոչ է մահաբեր՝ ոչ իւրն, և ոչ մարդկան նորին, այլ չորքոտանեաց ... կամ այլ ինչ մահու, և կամ մահաբերաւ. անդ: *Զմահաբեր վաղվաղակի 'ի վերայ խաղացուցեալ յեղյեղէր. Պիտ: *Ոչ անկցի 'ի վերայ ձեր զօղ, լերինք մահաբեր. Կիւրղ. Բգ: *Կանայք արտասուս ըղխէին յաչաց մահաբերաց. Սանահն: *Մահաբեր անել ճանապարհ. Ոսկ. յհ. ա. 38. (տպ. մահաբերաննել):

*փախուցեալք՝ ի մեղայն, որպէս անբանքն փախչին՝ ի մահաբեր կերակրոյն. Բր. հայեաց: *Ի մահաբեր երկանցն ազատեալով. Ըմբ:

ՄԱՀԱԲԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Մահաբերական դեղ, կամ վհիս. Նահ. նոս: ԽոսրվԱյ: Փիլ. ահմ:

ՄԱՀԱԲԵՐԻԼ. Բերել՝ ի մահ, կամ՝ ի գրունս մահու. *Մարք յղեք՝ ի սուգ գանս անհնարինս մահաբերեալք՝ պերիզմանք լինելին մանկանց իւրեանց. ՅԻ. կԲ. (լաւ ևս, մահու բերեալք:)

ՄԱՀԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մահաբեր լինել. *Ի ցանկալս լսեմնեալ մահաբերութիւնքն. ԱՃաբ. թղ. (վերծանելի ըստ յն. ցանկալ[թիւ] մահաբերիս, կամ՝ ի ցանկութիս մահաբերս):

ՄԱՀԱԲՆԱԿԻՑ. ա. Բնական մահու, կամ մահադիմ բնաւորութեան. *Մահաբնակից այնր անկոյն, և անդր փայտին. Թէոդոր. Խլ:

ՄԱՀԱԲՈՑՉ. ա. Բուծիչ մահու. մահառիթ. *Սկաւառակք մահաբոյծք. Ա Նահ. ելէվ:

ՄԱՀԱԳՈՅԱ. ա. Որ գուժէ զմահ. գուժական մահու. *Հրեշտակ մահագոյժ անհրաժեշտ վճռի. Նոր. կա:

ՄԱՀԱԳՈՐԾ. ա. } Որ մահ գործէ.
ՄԱՀԱԳՈՐԾԱԿ. } մահաբեր. մահաբար. *Բժշկեաց եղիսէ զզմահագործ ջուրն երիքովի. Նխ. Ը. Բէ: *Զանգրանիկն որդի՝ ի ծառն անիծից մահագործակն՝ կամաւ ընծայեաց. Նոր. Խլ:

ՄԱՀԱԳՈՒՉԱԿ. ա. Գուշակ՝ նշանակ և առիթ մահու. *Մահագուշակ վիհ, անյատակելի անդունդք. Նաբ. Խէ:

ՄԱՀԱԴԵՂ, ի կամ ոյ. գ. Φάρμακον. Venenum. Դեղ մահու. Թոյն. ԷՀԽԲ. *Եւոան նմա մահագեղ, և լուծին զնա՝ ի կենացգ. ԿԲբ. պԺ: *Մահագեղով յընտանեացն մեռանէր. Մաբ ԲԻՒ: *Ծածկեալ չոքա՝ զգեղս մահագեղոք՝ դիւրաս ներգործէ զդրժուելն. ՊԻա: *Ոտեղ մահագեղ. Գործել զմահագեղ. Հ=Ց. Նոյ. Ֆ: Յայ. ՃՀ:

ՄԱՀԱԶԳԵՑԱՑ. } ա. Որ զգեցեալ է
ՄԱՀԱԶԳԵՑՍ. } զզգեստս մահու, պատեալ պատանօք. և Մահակիր. *Ի մահազգեցեայ պարածածուկ կուսականութենէն արձակէ. Մամբ: *Խղեա զերիզպնդեայ մահազգեստս պարիսկուրենի գժոխասվնեայ կապանացս. Նոր. ԾԸ:

ՄԱՀԱԶԵԿՈՑՑ. ա. Զեկուցիչ մահու, մահագուշակ. * Զմահազեկոյց տագանին ազգումն անկենդանաւորն Թեոդոն: Ուխ:

ՄԱՀԱԶԻՆ, զինի, նայ. ա. Ընծայ զգէնս մահու. զինեալ՝ ի պատանեկ: Բիւրս կուսեալ հաւաքեցի անձին իմում մարտիկ մնաղէնս: Մահազինայի կաճառք: Սուսեր մահագէնն՝ ձեռնադարձ նշան խայտիս. Նոր. ԻՀ. գՀ. Ե Խլ:

ՄԱՀԱՆԹՈՑՆ. ա. Ընծայ չինեցեան ըզ Թոյն մահու, կամ մահացուցիչ. *Զոր մահանթոյնն չնչէր վիշապ: Մահանթոյն վիշապ օձին ընկալեալ ջանջախեցաւ գլուխ. Խոր. հոէԽս: Ածան. ելէվ: *Մահանթոյն դեղ. Վրք հգ. յ:

ՄԱՀԱՃԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ժառանգութիւն մահու. Ժառանգելն զմահ. *Տրամեցաւ Ճշմարտապէս, և զնախասահել ծնին մահաժառանգութեանն եգարձ զսուգ. Թէոդոր. Խոյգա:

ՄԱՀԱԼԻ. ա. Լի մահառիթ իրօք. *Եւ զի հոտով իգականին՝ հոտոտեսցուք ըզմահալին. Գր. պշ. ԼԷՀ:

ՄԱՀԱԼՈՑՑ. կիմ ՄԱՀԱԼՈՒՑՈՂ. ա. Լուծիչ մահու. *Վերջին և մահալոյծ և կենսատուք ձայն: Վերնումն այնմիկ սպականասլաց և մահալուծօղ գիշերին երթեալ հանգիպանամ. ՅԵ. իՀ. ապ:

ՄԱՀԱՆԴԻՒ. ա. Ծնօղ՝ առաջնորդ՝ պատճառ մահու. մահառիթ. մահաբեր. *Կապեալ զիշխանըն մահածին. Շբ: *Յանիժամ ծածկեալ զերգիպատցին, և ատ զիշխանըն մահածին: Զեռն իմ ձգեալ յօրվէշ ծառին, կրծել պըտուղ ինձ մահածին: Յա որդի: *Բառնայցէ ամենափրկիչն քո զմեզս անիծաբերս և մահածինս. Ագաթ: *Բառնալ անիծից՝ որ վասն յանցանաց մահածին ճաշակմանն. Տծաղ: *Մահածին Թոյնք. Աբեր. ճ. 2. Ե 5:

ՄԱՀԱՆՈՒ, ի, այ. ա. Որ ածէ զմահ. մահաբեր. մահացու. *Պահածուք և վիսակաբք էին, և սատակիչք ոգւոց. Տծաղ:

ՄԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ածումն մահու. մահաբերութիւն. *Ճաշակմանն մահածուքն միայն հրձուանայր սխալանացն սադրիչ. Թէոդոր. Խոյգա:

ՄԱՀԱԿ, ի, աց. գ. Մական. բիր. գազան ծեծի. փչենել, օձ, սերպեսոբ, ասա. * Փոզանուն. որպէս բիր և մահակ. Եբղ. ւեր: *Հրամայեաց մահակօք հարկանել զնա: Հարկանելով մահակօք զժողովուրդն՝ եղև ձանապարհ: Մահակօք վերնեօք հարին սասիկ յոյժ. Ճ. Ա: Վրթ հդ. ֆԵ: Հ. ԼԷՀ: *Ոճժգին ձայլկեցին հասա մահակօք. հասա բրօք ջարդեցին. Հ=Ց. Տբր. Է: * Սկսան կալնի մահակաբ (կամ մահակով) հարկահել զնա. Վրթ. ասա:

ՄԱՀԱԿԵՐՊԱՐԱՆ. ա. Ընծօղ զկերպարանս մահու. մահառիթ. *Հատեալ՝ի անտիսաեր մահակերպարան հեշտուեց. Նոր:

ՄԱՀԱԿԻՐ. ա. Կրօղ յինքեան զմահ. մահազգեցաց. ուծօղ զմահաբեր չարչարանս. *Խուչտնակ մահակիր ձգանց. Նոր. ւոս: *Իջեալ՝ի գուբ մահակիր: Ազատեալ զարքային մահակիրս. ԳԺ:

ՄԱՀԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συνθνήσκω. Commorior. Կցորդ լինել մահու. *ի միասին մեռանել. *Ցանկալին մահակից լինել քոյ Նահատակացն: Մի երկիցուբ մահակից լինել քոյ. եԷԼ. Ե: Նոյնպես և Ածս. իԷ: Նոր. ԷՀփ: *Որպես թէ ընդ ադամայ ողբակից եղև, և ընդ սբէլի մահակից. Ոսի. ԷՀբ. իՀ: *Ազար զնա մահակից իւր, և գերեզմանակից. և յարուցեալ իւրոյ կցորդ. Վրթ. յան. Ըաաաճ:

ՄԱՀԱԿԻՑ. Συνθνήσκω. Commorior. Կցորդ լինել մահու. *ի միասին մեռանել. *Ցանկալին մահակից լինել քոյ Նահատակացն: Մի երկիցուբ մահակից լինել քոյ. եԷԼ. Ե: Նոյնպես և Ածս. իԷ: Նոր. ԷՀփ: *Որպես թէ ընդ ադամայ ողբակից եղև, և ընդ սբէլի մահակից. Ոսի. ԷՀբ. իՀ: *Ազար զնա մահակից իւր, և գերեզմանակից. և յարուցեալ իւրոյ կցորդ. Վրթ. յան. Ըաաաճ:

ՄԱՀԱԿՈՂՄՆ. գ. Կոլմն մահու. վհ ձակ մեռանելոյ. * Վհձակն ասուգ թէ մասին զնա՝ի մահակոլմն անդր ընդ լուսանալ առաւուտն. ԵԲբ. յԲ:

ՄԱՀԱԿՈՒ, ԼԻՆԵԼ. Կանիլ՝ի մահունէ. ընկճուել՝ի խորս մահու. *Մարգկայինս բնութիւն կուռք յահագնասցեաց վիհ կորուստն գահավիժեալ՝ մնչակուլ ևս բնաւին կամէր լինել. Լբ. Ըաագբ: *Ոչ ըստ յոհաննու՝ ի ձկանէն, այլ լսմամբ հոգւոյն (լեռալ) մահակուլ՝ որ յատամայ՝ ի գժոխս. Կեր. պփ:

ՄԱՀԱՀԱԲՐՈՑՐ. ա. Որ հանգերայ տայ մահու. բարեկամ և առիթ մահու. մահացուցիչ. *Բժշկիլ զղջմամբ և սպաշխարութ[թիւ]ն՝ ի մահահամբոյր պատուհասին. Շ. ընդհանր: *Հրաժարեր՝ ի մահահամբոյր պատուհասէն. ԳԺ:

ՄԱՀԱՀԱՆԳԻՍՏ. ա. Որ ինչ տայ ըզհանգիստ իմն մահուամբ. այն է քունն նըն. Քեգելոց. *Ի մահահանգիստ քնոյ յառնել, կամ զարթնուլ, կի զարթնացանել. Ագաթ. Թէոդոր. Խլ: Հհ. իմ. ելէվ: Լքբ. պշ: Մ ածս:

ՄԱՀԱՀԱՆԳՈՅՆ. ա. Որ ինչ է հանգոյն կամ նման մահու. որպիսի է քունն. *Տուր հանգիստ բերկրութ՝ մահահանգոյնս ներհման. Նոր. ֆԵ:

ՄԱՀԱՀԱՐՈՒԱԾ. ա. Ընդունող զհարուած մահու կամ մահուչափ. *Ընորհեա գեղ փրկութ՝ մահահարուած գանելոյս. ԲԷՆԻ:

ՄԱՀԱՀԱՒԱՔ. ա. Որ լինքն հաւաքեալ ձգէ զմահ. *Անձնայն մահահաւաք չորեաց հաւաքիչ՝ լինձէն գանձել անձին իմոյ բազում վհերս կորստեան. ԲԷՆԻ:

ՄԱՀԱՀՈՑՑ. ա. Θανατώδης. Letalis, mortifer. Որ ունի զհոտ և զնշանակ մահու. ասուիչ որ նահ լբէսոք՝ լբէսթիք. (ըստ յն. Բաներձոխս. իբր մահոտ կամ՝ մահակերպարան.) *Զսուիեռնայն յուզէին զսպասուրեցուիչ և մահահոտ աչքք. Նխա. Ղ. ԲԷՆԻ: *Մերձէին կործանեցին զմահահոտ զմեքենայն. Շբ: * Կրեցի՝ ի գահձայ անսի մահահոտ լինն կոտանեօք գանս: Սակս այսպիսի մահահոտ գործոցս լերէմիէն: Յայսպիսի մահահոտ չարութենէ. Յհ. կԲ: *Գայրելի մահահոտ զսպարակացն կառուցմունս. Ածան. ելէվ: *Ալրկին զնոսա՝ի մեզին և՝ի մահահոտ բանս. Հ=Ց. Տբր. ֆԸ:

ՄԱՀԱՀՐԱՄԱՆ. ա. Որ տայ դհրամանն ապաւնալեայ մահու. *Խոսաափեալ ընդ յաւէտուէնչ անկվքն՝ հրաժարել ըզնա նային՝ ի մահահրամանն պատուհասացէն. Թէոդոր. Տայբգ:

ՄԱՀԱՀՐԱՒԻՐ. ա. } Հրաւիրօղ՝ ի
ՄԱՀԱՀՐԱՒԻՐԱԿ. } մահ, կիմ զմահ. * Որ զմահահրաւիրեալն յաջողեցեա կորուսա. ՊԽա: *Զասաս մահահրաւէր վերին բարկութենէն կարկաւաբեր ամպով որոտայորնոր. Խլ: * Զարթնուլ՝ ի մահահրաւէր Թմբրութենէ կենցաղոյս. Շ. ընդհանր: * կամ տարաբերեալ՝ի մահիճս մահահրաւէր. կէսա. աքէսս: * Ցարկ ապաւինի վախուցեալսն՝ի մահահրաւիրական սպանողսցն. Ածան. ելէվ:

ՄԱՀԱՁԻԳ. ա. Որ ձգի՝ի մահ, կամ լինքն ձգէ զմահ. *Ձիգնու մահածիգ, ոանս մոլորաչափիչ. Նոր. ֆԸ:

ՄԱՀԱՁԻՐ. ա. Բաշխօղ մահու. Սահման ծանուցման վկ տին և փոքուն, մնայ. ձրին և կենդանարկին. Նոր. ՃԲ: * Ջնոր գնել մահաձիր արուցեալ՝ի բարուրս՝ գիլակայիկ լինել հաւատոյ. Գնյ:

ՄԱՀԱՄԱՏՈՑՑ. ա. Որ մատուցանէ կամ առնէ զմահ. *Ո՞ր է մահամատոյց այլ ազնեայ սրձանն փաղոլոյ. Նոր. խԸ:

ՄԱՀԱՆԱՄ, ուցայ. է. Θανατόομαι. Morte adficior. Կրել զմահ. մեռանիլ. անչնանալ. ԷՀՀբ. * Կենդանին մահացան. Շբ: * Մահացաբ՝ի սրսումնԹենէ անտի: Ձայնիժամ մահացեր. Նննոս: *Զգալիքս եԹէ դոյզն ինչ ժամ զգոյս տուրևաուԹեն ոչ ձաշակեն, մահանան. Խոս: *Եւ ես մահացայ կենացն, և կենդանացայ կորուսանն. Նոր. ֆԸ: *Ոչ միայն մարմնով, այլև հոգւով իսկ մահացան, զի չնձ մեզան. Գէ. Էս. *Թեպէտև զգաստասանս զսյս կրեն մահանալոլեն, այլ ոչ զօրեն անասնոց չոչէսուԹեն գառնան. Սոբփ. ա. պ. Ե:

ՄԱՀԱՆԸՇՈՒԿ. ա. Որ ունի կամ տայ զմահս չչուկ, զզօԹ և մահաչունչ. *Մահաչուկ հոս գառնուԹեն. Յա. կԲ:

ՄԱՀԱՉՈՒՆՉ. ա. Որ չնչէ զմահ. որ չունչն է մահաբեր. մահառիթ. *Խաւարասեր վիշապն մահաչունչ. Խոր. հոէԽս: Շ. փաչ: *Խաղաց գազանն մահաչունչ. Լսոփ. ֆԸ: *Ա յս չորամիս և մահաչունչ այր: Արբոյց փոխանակ կենսականի զմսնչունչն գեղ: Մահաչունչ ասլուբ վարեն զօսարս և զԹշնամիս. ՊԻա: * Մի Թագաւորն սգէ՝ի

վերայ մեր Թշնամին իւրով մահաչունչ յա-
րուքիւք. Վեցօր. ՟։ * Մահաչունչ հարուա-
հողմ խաբէութիւն. Ցհ. իԲ ։ * Զհոգւոյն մահա-
չունչ կատապաշտուէ՝ հոգմով հոգւոյն հա-
լածեցին. Սիւխան ։ * Լցաւ ՚ի մահաչունչ
Թունիցն. Լսող. իՁ։ * Լուեալ զմահաչունչ
բանս Թագաւորին. Ճ. Ի ։

ՄԱՀԱՊԱՐՏ, ի, ացս. ա. Ἔνοχος (Θανά-
τῳ, Θανάτου). Reus (mortis). Պարտական
մահու. որպէս ասիւնահեղ, կամ արժանի
մահուան յանցաւոր. արտաքէր, դատնէլ-
արժանի. գահլէ, գահլէ վաճիռ։ * Մահապարտ
է, փոխարէն մեռցի։ Մի լիցի մահապարտ։
Իբրև զմահապարտս. ևն. Եւ իՁ. 3։ ղԼսող.
Ձ։ 9= 27։ Մաթ. իՁ. 66։ Թուոց. ԼԷ. 27. ա.
իՁ։ Ձ։ 9։ Ա՟ա՟ի. իՁ. 11։ Գծ. Ձ։ 14։ * Մա-
հապարտ առնել զս. այսինքն գաւապարտել
՚ի մահ. Ձ. Ի. Ղ։ Ձ. 47։ որ և * Ա՟ա մահապարտս
առնել. Փարպ։ * Որդի անակալ մահապարտ,
որ սպան զհայրն. զո. ԱԳաթ։ * Զգեցոյց նմա
հանդերձ մահապարտի. Եւիւ. Ե ։

ՄԱՀԱՊԱՐՏԱԿԱՆ. ա. Մահապարտ,
և սեպհական մահապարտաց. * Ցնտեաս մա-
հապարտական. Նար. իՁ ։

ՄԱՀԱՊԱՐՏԵԼ, եալ. Ն. ի. Մահա-
պարտ առնել, և լինել. ՚ի մահ գտանապար-
տել. իլ. * Մահապարտեալ գյովհաննէս գա-
տապարտեաւ ԵՁԲ. ՃՂ. Ղ։ * Իբրև խրատեալք
և ոչ մահապարտեալք. Ի. Լոր. Ջ. յն. մա-
հայեալք. Ցատաւթմένοι, mortificati. * Խրա-
տիւք, և ոչ մահապարտիւք. Մ՟ա։ * Ինքն
նովիպ մահապարտեալք. Նար. Իա ։

ՄԱՀԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Ժ. Մահա-
պարտի գործ. յանցանք արժանի մահու. ար-
ևան ՚ապրատականութիւն, և Դատապարտուի-
նութիւն. * Գրաւեցան լինել ընդ մահապարտու-
թիւբ. Ի՟ա՟գ. Ե. 28։ * Ոչ որ հնամանաւ իշխեցիք գործ-
ել զայդպիսի մահապարտութիւն գործ ։ Ի
վերայ Թշնաւառացեալ անձանց ձերոց զայդ-
չափ բազում մահապարտութիւն դիզեալ
կուտեցէք. Փարպ։ * Զդիւ ոչ գմահապար-
տութիւն գործս՝ որ առ իսկզբ և աղգ մարդ-
կան. Աբէ։ * Վ՚ասն մահապարտութիւն որ-
կեալ էր ինա (զբարաբբա) ՚ի քաւու. Խոխ։

ՄԱՀԱՒԻԹ. ա. Եղեալն առիթ կամ
պատճառ մահու. մահաբեր. մահածին.
* Ընդեալ ՚ի մեզ մահաւիթ օձն գառնու-
չունչ. Ցհ. իԲ ։ * Փրկեա զմեզ ՚ի մահաւիթ
հրաբխմանէս. Շար ։

ՄԱՀԱՍԱՀՄԱՆ. ա. Ոյր վասն սահ-
մանեալ է մահ. կամ որ ածէ ՚ի սահման
մահու. * Վ՚ասն խոյս մահասահման Ճաշա-
կացս (ի գրասխին). Պիս ։

ՄԱՀԱՍԱՍ. ա. Լի մահու չափ սաստիկ
կամ սաստկութիւն. * Ձգեաւ զձև ամենա-
չքոյ ՚ի մահասաստ հարուածեալս. ԲԷՒԻ ։

ՄԱՀԱՍԻԿԶԲՆ. ա. Սկիզբն և պատ-
ճառ մահու գտեալ. * Սա լիբատոս, ոչ մա-
հասիկզբն պատրաս, այլ հնդնծայ բարուեսակ
խնկաբեր. Մխ՟այել. Խլ։

ՄԱՀԱՊԱՆ. ա. Սպանօղ զմահ. լու-
ծիչ մահու. * Մահասպան չարչարանացն
երկիր պագանելով. Պր՟ղ. ՚ի ոտէդ ։

ՄԱՀԱՏԵՍԱԿ. ա. Θανατοῶης. Leta-
lis, exitialis. Ընծոլ զսիրել մահու. մահա-
կերպարան ելեալ. * Փայտ մահատեսակ ա-
չոց զգալաց՝ ունելով Թաքուցեալ առ
ի ը զարման կենաց. Նար. Խլ։

ՄԱՀԱՏԻՊ. Նշոյ ընդ վ. * Մահասիրտ
սեռական զկենացն ունելիս զպատրգև. Նար. Խլ։

ՄԱՀԱՏՈՒ. ա. Տուօղ զմահ. մահա-
ձիր. * Եղև նա մեզ կենսատու յահաւիթից
փոխանակ ադամայ՝ որ և մեզ անհնազան-
դութիւն իւրով մահատու. ԵՁԲ. ԵՁԲ ։

ՄԱՀԱՏՈՒՆ, ատն. գ. Տուն մեռելոց կամ
սգոյ. * Յորժամ երթայս ՚ի հարսանիս կամ
՚ի մահատուն, յառաջ հայ կեր ՚ի տունդ,
և ապա գնա. Ո՟ԿՔար ։

ՄԱՀԱՐԱՐ, ի, ացս. ա. Θανατοποιός. Mortifer, letalis, exitiosus. Արարօղ մա-
հու. մահագործ. մահաբեր. մահաւիթ.
* Պատանձեցոյց սեր զգառուոյն մահարար.
Տոբ։ * Մահարար Թոյնք, կամ հարուածք.
Վ՟ԼԲ հղ. ԺՁ. ԺՁ։ * Չծառոյն հիւանդ՝ յահաս
մահարար, կեցոյց բանիւ կենդանարար։ Մի
կփոփոխելիցիս մահարար՝ ասէք անձին կեն-
դանարար։ Եւ Թէ ՚ի սլոյն այն մահարար՝
ինացեալ առ իս էք յատարար. Շ. Խոսի.
Ե Եբէս։ * Յետ քաղցում տանջանարանացն՝
գտանէր զդժոխգին ՚ի մահարար. Սիւխան ։
* Ա՟յսպէս և հոգւոյ ոչ մարմնականքն միայն,
այլ հոգեկանքն են մահարարք. Շ. Ի՟ղԼ ։
* Ծառն կենաց զմահարար պտղոյն Ճաշակս
գառնուէն քաղցրացուցանէ. Ճ. Գ։ * Լուեալ
վարդան զդոյժ մահարար բօթին. Ո՟ասդ ։
* Յիշեալքս կրօնաւոր բռնեալ ունի յանձին
իւրում մահարար դեղ։ Արար դեղ մահա-
բար, և արբոյց տղային. Կէմաէ ։ Հ = Յ.
Նայեմբ. ԺԲ ։

ՄԱՀԱՐԲՈՅՑ, բուցի, իցս. ա. Ակրու-
ցիչ մահու. դեղատու. մահաւիթ. * Թերթե-
լոտալք լինելին ՚ի գառնաՃաշակ մահաբոյց
բաժակէն. Աբէր. Ֆ. 12։ ։

ՄԱՀԱՐԶԱՆ, ի, ացս. գ. Ἐπαλξις, ἀ-
νάλημμα, χάραξ, προτείχισμα. Propugnaculum, altitudo, agger, antemurale. ևն.
Ա՟ման՝ այսինքն սիւն կամ կոթող կան
գնեալ ՚ի վերայ դերեզմանի մեռելոց. Ընդ-
պէ. և ամենայն բուրգն, ամբարսակ, աշ-
տարակ ՚ի պարիսպս և յապարանս՝ իբրև
մխրակոց կոթիբրև զարդ և յիշատակ. պ՟ոբճ,
փոխիլ Նաշ. * Յիշեալ Թէ խառնուած սր-
չակունեայ է, հրամայէ զգի նորա Թաղել
մահարձանաք. Խոր. Ֆ. 43։ * Եթէ պարիսպ
լցէ, չլինացուք ՚ի վերայ նորա մահարձանս
արձաթիս (կամ մարկոցս արծաթեղէնս)։
Կախեցէք զսա աւասլի մահարձանաց պարսպ-
պայ քաղաքիս. Անկան մահարձանք, և կոր-
ծանեցան պարիսպք նր. Երգ. Ը. 9։ Յ՟ոբճ.
ԺՁ. 1։ Երեմ. Ֆ. 15։ ռէս և Ես. իՁ. 11։
իՁ. 13։ Եզեկ. ԼՁ. 4։ Ո՟ԶԲ. Ֆ. 8։ * Ընդնեալ
և տուն հովանոյ՝ մահարձանաք պատնէշի
դրօշոյ ուծոյ։ Ընդնեալ էր եկեղեցի ՚ի մահ-
արձանաց ինչ կրով ձուլածոյ։ Պաղատ-
լուսնք արփիանակաքը մահարձանաք արծաթեղ-
զնօք. Խոր. Ֆ. 87։ Ցհ. իԲ։ Նար. փոխ է
իեզ։ * Զգուշացեալք մոհարձանացն՝ պա-
հապանք պատպատացն են. և մահարձանք (լե-
ռնպահ) են, որ ՚ի գլուխ պարսպաց ար-
ձանքն, զոր մտրակոց, և ունակք նետաձակ
կոչեն։ Բայց գոն ՚ի գիրս ուրեմն՝ առեալ
՚ի դէմն գևերեզմանին քոյ... պահեցէք զը-
մահարձանն, զգերեզմանն՝ որ էր փորեալ
՚ի վիմէ. Գէ. Եռ. ՚ի ասրգոբ։

ՄԱՀԱՐԶԱՆԵԱԼ. Որպէս կոթող մա-
հու արձանացեալ. * Յանապհման վշխո, յոր
մահարձանեալ կամ։ Զմահարձանեալն ՚ի
սատանայէ. Բէնիի ։

ՄԱՀԱՑԱՆ. ա. Որ ցանէ զմահ. սեր-
մանացան մահաբեր ոգմամբ. և Մահահիւծ.
* Մի յամփոփակեսցէ Թռչնոյն մահացման զը-
անբանիսին քուսոյն կենաց. Ագաթ։ Ե Սուգ.
ա. գ. Ը. Ե Ը։ * Գիմեր զպատրուակ մահու
ցան գժրօղ դառնութիւն մեռց նորա։ Զայլս
ոմանս մահացան գեղըմպուելիք խարդաս-
նեալ. Ցհ. իԲ ։

ՄԱՀԱՑՈՒ, ի, ացս. ա. Θανάσιμος, ծη-
λητήριον. Letalis, mortifer, nocivus, laedeus. Որպէս Մահածու, մահաբեր. մահա-
բար, մահաւիթ. * Մահացու գիղ, կամ գեղ
մահացու. Մրի. ԺԸ. 18։ Խոս. Ֆ. 24։ Նէսս.
լոս ։ Ցհ. իԲ ։ Պիսա ։ Ասղ. Ֆ. 4։ Լսող.
իՁ։ * Մահացու Թոյնք ։ Ախաք մահացուք.
Նար. ա՟ա՟ա ։ * Մահացու անօթ, կամ զէն,
այսինքն սուսեր. Պիս ։ * Մահացուն (փայտ
իայլի) ՚ի կենաց առնու իւր զօրս վերբերեալս.
Շար ։ * Մահացու ալքոյն, կամ խարդախուե-
նի. Ճ. Բ։ Ցհ. իԲ ։ * Եւտուն նմա մահացու կե-
բակուր երիցս անգամ, և ոչ ՚ի ատեսեցաս.
Հ = Յ. Մայ. լՁ. որ և կոչի անդ Մահագերլ։

ՄԱՀԱՑՈՒՆ. որպէս Մահկանացու. Θανά-
σιμος, θνητὸς Mortalis. * Ի մահացու և յան-
մահ բանաւորաց. Պիս ։ * Ի մահացուսդ յերբ
կիր ՚ի խոնարհ։ Զմոխիրս անարգ մահացու։
Ո՟վ մահացուդ ՚ի կենդանեաց։ Իբր զերկրա-
ծին մահացու մարմին։ Ա՟մահկին փառաց՝
մահացու զանգուածով քարոզք։ Անապա-
կանք, և ոչ մահացու։ Եվ ՚ի հովհաէս մա-
հացուաց երկրէ. Նար ։

Մերթ՝ որպէս կշռանակ կիմ պատկանեալ
մահուդ և Թաղման. * Կնա մատուցին զըն-
ծայս իսորհրդոյ՝ շարժեալ խմատիւք, զը-
մուռս մահացու, ոսկի արքայի, կնդրուկ ևյ.
Շ. փա՟ղ. (գուցե գրելի եր, մահացուի, այս-
ինքն այնմ՝ որ հանգերձեալ էր մեռանել
վասն մեր։)

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Θανα-
τόω. Mortifico, morte adficio. Տալ մահա-
նալ. մեռուցանել. սպանանել. դատապարտել.
Էջփիրդէս ։ * Մահ՝ որ զկենդանիսն մահա-
ցուցանէր, այսօր ՚ի ձայնէ նորա զմահացեալն
կենդանի եցոյց. Ճ. Գ։ * Ո՟րչափ զմահ մա-
հացոյց. Եռիե. Ռաք։ * Զհոգիս կենդանին
մահացուցանել։ Մի մահացուցանիր զհի-
ւանդս։ Յոմանսն կրից մահացուցանելոյ
վտանգեալ։ Զոմն մահացոյց, և գարձեալ
կեցոյց. Նար ։ * Արժանապատիս մահացուա-
նել զնա (զքս). ԻԳն ։ * Զանանձիս այնր
սղագաւ մահացոյց. Լ՟ՓԸ. պ՟ոգ։ * Դեզակուր
սպարեալ մահացուցին. ՄէՅ-Ե ։ * Ա՟ՀՊես
զարհուրական ունելով զդէմն, որպէս զի
մահացուցանել զանտեսն. Ն՟ահում ։ * Որ ոչ
կամեսցի մահացուցանել զնա (զհին մարդն)
հաւատովք, և ՚ի ձեռն հաւատոյն Թաղել
զնա յաւազանին, նովաւ մեռանիցի. Ո՟ակ.
յհ. Ե. 7։

ՄԱՀԱՑՈՒՅԶ. ցչի, չացս. ա. Ա՟ն՝ որ
մահացուցանէ. մեռուցիչ. սպանօղ. մահա-
րար. * Ո՟չ ես մահացուցիչ, այլ կեցուցիչ.
Նար. յԲ։ * Ոչ հիւանդութիւն մահացուցիչ,
այլ՝ ախտացեալ անձանց լուծկութիւն. Մ՟ոԲբ։
* Ա՟նմահական կերակրոյն կերակրեալ՝ հրա-
ժարե ՚ի մահացուցչէն. Ճ. Գ ։

ՄԱՀԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Ἐπίχηρος. Fato letifero obnoxius. Մահկանացու. ներքոյ
անկեալ օրհասի. * (Ենթալուսնեայ աշխարհ)
բոլորովին սիրտացեալն և փոփոխութեան, և
պականացուն և մահաւորն. Աբէա. Ց ։

ՄԱՀԱՒՐԻՒՆ. ա. Անկեալն կամ ար-
կածն ՚ի քուն մահու. * Ո՟ վերլուծեի խաւա-
րամիս, և քնիւթեի մահաքուն. Մ՟ԲԷ. ԺԷ ։

ՄԱՀԵԿԻ. Տ. Մեհեկի ։

ՄԱՀԸՆԿԱԼ. ա. Ընկալուչ մահու. որ
փակէ յինքեան զմահ. * Մահընկալ պատու-
հասիս, բնաւորականաւն զարհուրեցաս եր-
կիւղիս. Թէոդոր. Խոյրափ ։

ՄԱՀԵՄ. Բառ անասնոյ՝ իբր Մահա-
յուցանեմ. ըստ միում օրինակի, Բ՟ա՟ղ. Ե. 5։
* Մահէ, և իւրոյ արքայուէն զմեզ բագորգս
բաժանորդս առնէ ։։

ՄԱՀԻԿ, հկի, կաց. գ. Μηνίσκος. Lunula. պ. Մահկի, ՚ի հկի. որպէս Թէ լուսնիկ, կամ
լուսնաձև * Լուսին նորածին. եղ ջիւր լուս-
նի. և Զարդ ՚ի ձև նոր լուսնի. այՃՂԸ գ՟ա-
հկի, ղՀ հկի. * Զլսեակալս, և զմահկիս,

և զզարդ երիսաց նոցա. Ես. ՃԼ. 20։ * Մահիկ՝ լուսնաձև իմն զարդ պսպանոցայն. զի մահիկ ասեն զձև լուսնին մինչև ի հինգ և ի վեց աւուրս. Գէ. Է։։ * Ձիոցն մահիկս լուսնաձևս ի մէջ ճակատուն կապեալ. Ատբ. ՃԼ. 2։ * Յօնացն չարադրութեն՝ լուսնոյ նմանեցեալ չքնաղակաց, յորժամ միւչչև ի մէջն չրջեալ զժողով մահկացն՝ զբոլորակին գործ ծեսցեն զբոլոր. Փիլ. սահմ։

ՄԱՀԻԿՆԱՉԻՒՐ, չեր. Գ. Κέρας (σελήνης). Cornu (lunae). Եկչիր լուսնի. * Յորժամ ի մահիկն չիւրան զնչնական կարծ րութեն կամ զմեծարութեն ունիցի. չուչք քազուկք յանցոց ի չերկիր առաքին։ Յորժամ յարևելս (կամ յարևելից) սկսանիցի մաչիլ, յարևմուտս կոյս ցուցանէ զմահիկ. եղ չիւրան. Վէպօր. Ը. յորմէ և Ը.իչ։

ՄԱՀԻՃԱՁԵՒ. լաւ և՝ Մահճաձև. ա. Որ ինչ է ի ձև մահճաց. * Անկողնիք (լևիթանայ) ոչ զմահիճաձև ինչ իմանամք, այլ զթեթան. Վ.Ժ.Ի. յոբ։

ՄԱՀԻՃԻ, հ.Ճաց, Ճաք. Գ. Κλίνη, κλινίδιον. Lectus, lectulus, lectica. (որպես թէ մահու անկողին.) Որ ինչ գնի ի ներքոյ անձին ընկողմանելոյ. անկողին. անկողնակալ. գահոյք. գաղաղք. փի-ւէ, էաթափ, էերէվէէ, Ռախթե, ֆերիչ, Ռապօտ. * Զօրացաւ իսրայէլ, և նստաւ ի մահիճս։ Եւ առ մէկ քող պաճուճապատանս, և եգ ի վերայ մահճացն։ Ընդ գրուանաւ դնիցէ, կամ ընդ մահճաք։ Մկրտութիւնս բաժակաց և սաստմանաց, և պղնձեաց, և մահճաց։ Արի առ զմահիճս քո։ Եղեց յանկոզինս մահճաց իմոյ։ Անկաւ ի մահիճս իւր, և հիւանդացաւ. ևն։ * Մահիճքն՝ հանգիստ են, և երկանն՝ աչխատութիւն. Ա.Բ.Բ. Ը։ * Ձգեաց զձեռն իւր ի մահիճսն (դաղաղաց). Հ. օգ. ՃԸ։ * Եւ ելաւ յօտար մահիճս. Եզեկ։ Տճս ԱՆԿՈՂԻՆ։

ՄԱՀԻՆԱԲՈՂՈՋ. ա. Որ բողոքէ ըզմահ. մահաբեր. մահարար. օրհասական. * Մահիննաքողոքէ ժամին, ժամին ժամանեալ տուր. Նաբ. փաղ։

ՄԱՀԿԱԲԱՐ. Տ. Իբրև զմահիկ լուսնի. յին. μηνοειδής. լուսնաւոսակ, կամ լուսնաքար. * Ձև մանեկի սիրասէս ի ծովվերաց տեղեաց, յորս եզեն ի միջագոգն մահկաբար խորացեալ ընդունի ի խորշ զծոլիկ. Նիւթ. Երբ։

ՄԱՀԿԱԾԻՆ, կամ ՄԱՀԿԱԾ, ի. Բառ անստոյգ՝ իմաստակօրէն յօգտեալ. Թերևս իբր նշանակ մահկի կամ նոր լուսնի. * Եւ ոտքերըն, և մահկածին, և ոլկոտին. Պիտաս. (ուրև Ոզկատ է ձայն անյայտ, գուցէ նշանակ լման լուսնի։)

ՄԱՀԿԱՆԱՑՈՒ, ուի, ուաց. ա. Θνητός. Mortalis. Որպես թէ մնայական կամ մահացու (բատ ՃԸ. Նշ.). Նեղեղոյ անկեալ մահու. որ ունի մեռանիլ. մարդ՝ որ է մահկանելոյն յաւուր կեանս. Էօլիմէ, Էօլէձէէ, Էօլէէձի. պէնի ոաէմ, ալէմ. * Եմ եմ և ես մարդ մահկանացու հանգոյն ամենեցուն։ Մահկանացուն զիարդ խեղամուտ լինի ճանապարհայ իւրոյ։ Բնակութիւն ամենայն մահկանացոյ երկիր է։ Երկեար ի մահկանացոյ մարդոյ։ Մի՛ ի մարմնոյ մահկանացուս ձեռակերպ Հոիանալ։ Պարտ է մահկանացոյս այսմիկ զգինուլ զանմահութիւն. ևն։ * Որ մահկանացու ծնեալ՝ անմահ վերն յիշատակ եթող. Խոր.Գ.Ն.Դ։ * Զի անմահ բնութիւնս՝ մահաբեր ոչ մահացաւ, այլ խոով մեռաւ մարմնով մահկանացուաւ. Շ.Ի.Ը ԷԲ։ * Վասն այսոց մեռաց մեռանիր՝ մահկանացուաւն, և ոչ կենդանեաւ. Ոսի. Ես։ * Մեռ. ցուք իբրև զմահկանացուս, զի ընկալցի զմեր մահն իբրև զանմահից. Եւէբ. Ը։ * Այս հրաման կապեաց այնպէսց զվնասել մահկանացոց, զի մի լուծցի մահուամբ. Ի.Գ.Ն։ * Որ մահկանացուացս կեանքդ ես. Շար։ * Ո՞ւք ի մահկանացուացս ունի կեանս անտրտունջս (կամ անտրտում). Եւէբ. Ը։ * Ամենանաւորաց և մահկանացուաց ազգ է ստիմ ածոց նոցա. Ենէիի։ * (Մանեթոս գրէաց) զդից և զիւցազանց և զոլրանականաց, և զմահկանացուցն Թագաւորաց՝ որ եգիպտացւոց Թագաւորեցին. Ես. Ի.Ը. Ա։

ՄԱՀԿԱՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. որպես Մահացու (բատ Ա նշ.) այսինքն մահածու. մահաբեր. մահաւարիմ. * Ադրիանոս մահկանացու ջոգոցիքը անկեալ վախճանեցաւ. Ես. Ի.Ը. Ը։ * Հիւանդացաւ և նա զմահկանացու ախտ, մինչև Թողեալ եղև ի բժշկաց. Վ.Ի.Ի Հդ. Բ։ * Ա յսպիսի չարալուրհ և մահկանացու (ախտ) ախտանայ ոգին այսուիկ. Ա.Ի. Հդ. Ի.Ի։ * Ի պահ պնդութեն՝ յամենայն մահկանացու գեղոյ մեզաց ոչ ուտել. Լ.Ծ. Ի.Ա։

ՄԱՀԿԱՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Θνήτου. Mortalitas. Մահկանացու գոլն. վիճակ մահկանացուաց. * Մահն եղծանի, և մահկանացութիւնն կորնչի, և ոչ մարմնոյ բնութիւն. Ոսի. Տ. Ը. Ց։ * Տեսեալ զմահկանացութիւնն ընդ անմահին խառնեալ. որ է բանին ասյ մարմնաւորութեն. Նիւս. Երփ։ * Ի մահկանացութեն զանմահն լինել նշանակէ. Կ.Ա.Ը։ * Ձերն միացեալ ի մարմինն, որ մահկանացութեն ընտանի էր մահու. Բէս. Տէէ։

ՄԱՀՃԱԿԱԼ. ի, ացի. ա. Ուհնակ մահճաց. անկեալ ի մահիճս, կամ ի պատգամս. * Մինչև լի լինել քաղաքամիջոց մահճակալ հիւանդօք. Կ.Ի. ԺԸ։

ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Գ. Հագացոցի. ազգ խմայելի՝ ի դեներ մահմետի ապիրատեսի. * Կնատորիոս հալորդ հրէից, և մահմետականաց հաւատոյ խորհրդակից. Նար. Երփ։

ՄԱՀՈՂԿՈՒՕՁԵԱՆ. ա. Բերօղ՝ ուհօղ՝ տուօղ զողկոյղ մահաբեր. * Բարուհնակս ապականաբեր և մահողկաւզեան, որ զկորըստեան գինին երկնէցի. Նար. Ը։

ՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. Գ. Բառ ռմկ. որպէս Մեռեալութիւն. մահանալն. մահ. * Որ ի չարն կամի գառնալ, գիտեն ամբ., նման ողբոմի և մահ ասյ. և վասն որ անգարձ է, գառաջին կայան հատանի մահուներ. Ո.Ի.Ի.Ր։

ՄԱՀՈՒ ՁԱՓ, կամ՝ Մահուամբ չափ, ՄԱՀՈՒՁԱՓ. Տ. ա.՝ այսինքն մինչև ի մահ. Տճս ի բառն Ձափ. * Լաւ իցէ մարդոյ մահու չափ ձգնել, քան յայդպիսի օրինայ ուրանալ. Եզեկ.Ը։ * Են մեզ՝ որ մահու չափ են ու. այսինքն ծանր կոյժ, կամ մահացուցիչ հոգւոյ. (ռմկ. Տաճպոս.) ա. Յհ. Ե. 16։ * Ա՛յ միայն կարելի զմերս մահու չափ հիւանդութեն առողջացուցանել. Լ.Ծ. ԳԲԲ։ * Ի նը վերնատունն հրազնեցան, և սուին ընորհս սրբութեն՝ ի ներգործութեն մահուչափ ախտից. Մի. ապր։

ՄԱՀ ՏԱՐԱԺԱՄ, կամ Ց.Ա.Ոսյոց. Pestis, pestilentia. Յանկարծահաս կամ կանխահաս մահ. ուռաւելագոյն՝ ժանտամահ, որ և ասի Աղտ ծութեն. Է.Ա.Ի. Ի.ասն, Է.ոմ.ոչ.ճաճ. և գալ, Է.Ձ.Ի.Ի. Ցարձակումն թշնամեաց, կամ մահաբուժամ, կամ սով, կամ կայկոտա. Եհաս մարդկան մահաբուժամ, լսկիղքն արարեալ՝ ի միւռոյ քաղաքին. Ճ. Գ։ * Զարժանահաս մահաբուժամ... բարձ՝ ի մէնչ. Շար։ * Մահաբուժամբ, և յորով աչխատութիւք ցաւոց. Ճէ։ * Վերաեալ ժանտկից, մահաբուժամից, ուեղից և գողից. Գ.Ոյ։ * Մահք տարաժամք, և ախտք չարաչարք. Եզեկ։

ՄԱՀՐ, ի. Գ. Բառ. որաբ. Ֆէհր. որ ի Ս.Տուալ ասի. այն է օձիս փեռայացուի առ հարսնացուն. ասպագ, էէոպին. * Գլխին և զվարձանին, այսինքն զսուսլրն, որ է մահր։ Ա.յր՝ որ էառ կին, և մեռաւ, և ոչ եթող որդիք, աւնու կինն զպոռոգան, և զկիս մահրին։ Ա.յրն առ կինն գաւձասցէ սլարգևս, որ կոչի աուայր, և մահր. Մ.Ի. Գ.Ի։

ՄԱՂ, ի, ից կամ աց. և ոյ, ոց, կի ու, ուց. յոքն. լինի մաղք, և մաղինք. Աւհմ, κόσκινον. Vannus, cribrum. Խարբալ. գործ ծի հիւսեալ կամ ծակոտկէն՝ չրջապատ ամրութեք, առ ի վայր անցուցանել զմարը մասունս իրաց՝ ի վեր պահլլով զխոշորս. Էաէ, գալպոբ, ղէրպալ, Ի.ուէր, Տալ, Տաաոպ. * Ի մաղինս խտիաչէլոյ (խարբալելոյ) մնայ ազր. Սէր. Ի.Ե. 5։ * Եա մայր գործեմ։ Որ զմարը գործէ, նա ի գիւղս չրջի։ Գործէր մաղս. և զյատանակն մաղիւքն իւրովք բարձեալ (այսինքն բեռնաւորեալ) առաքեաց գնա. Վ.Ի.Ի Հդ. Ծ.Ա. ծԵ։

ՄԱՂ. կողով՝ ի նմանութիւն մաղի կամ ուռկանի. Քւրտ. Nassa, qualus, fiscella, gibbosa sagena. և պլոչի, հիւսք. ևն. * Յօգոյ և ի ջրոյ իբրև զուռկան և մաղ չուրամն նեղով. Պղաս. փխ։ * Զնեբքինան զմաղն ի հրոյ բակացոյց. ան։

ՄԱՂ. մեղուաց. Κηρίον (որպես թէ մոմ. բան). Cellula, favus. Մոմակերտ ծակոտկէն պանն, որ և Բջիջ. որպես և մեղրալցի կոչի խորխոր. էէ-Ի.ուէ, Կի-ուէճ. * Ջմոլան մեղրն յայրարէ, և զմոմ մուրցն ի ծաղկաքեր մասլագան ժողովէ։ Անգայտ մաղովք անօար գործոյն զգործած գեղոյն յօրինէ. Վ.Ի.Ի.Ր։ * Գործասէրն մեղու աչխատի՝ առնելով ի մոլան զվնասակիսն. Ա.Ե.Բ. Նոր Կէր. Ե աա. Ր.Ա. Ե։ * Մոլք արդարոյ լցցին խորխով. Ես.Ի.Ր. ծԲ։

ՄԱՂԱԲԱՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Κληδονισμός. Sors. Բախտուն մարդց հմայութեք. ազգ վհակընկեցու. Ղե։ * Ի կախարդութիւս և ի դիւթութիւնս և ի մաղաքաւութիւնս. Ոսի. Ես. Ի.Ես. Ը։ Ե Մ.Ա.Դ. Ի.Ը։

ՄԱՂԱԲԱՒՈՂ. Իբր հմայող մաղաքախութ. (եթէ չիցէ գրելի Մալաքաի ևն.) * Վհուկ. որովայնախոչ, մաղաքաւաւոգք, լերդահմայք, Ձեռնածուք. Հին Բ։

ՄԱՂԱՂՄԱՑ, կամ ՄԱՂԱՁՄԻ. Տ. ՄԱՂՁՄԱՑ։

ՄԱՂԱԿ, ի. գ. կամ է Մալ փոքրիկ, կի՛ վերծանելի Մահաղ. զոր ունիք Մալահի պրեն. * Կատաբեցից զոսկաս արմաւենի տեբևս, կի՛ զպակասեալ մալակիս, և ապա յառնեմ. Վ.Ի.Ի Հդ. յ։

ՄԱՂԱՂԵԼ. փսխանակ գրելոյ Փոլաղել. որ է այրել. կիսլալ. Ծախել. Հերակլես պատմնական յարկադայ կաբելով մաղաղէացս ձեռաք փիլոքաւեւայ. Պտմ. ալէս։

ՄԱՂԱՍ. այ, ոց. և լ. գ. Φλέγμα. Pituita. Մին ի նեբքին հիւմոց մարմնոյ կեն. դանեաց՝ իբրև սոսա ասլիւն, (Ը. Թ. Տալէղ.) ոլոյ յաբեբլուածն է պղտամ և խուսպեղեամ, էէոլ. * Մաղձք, և մաղասք. Քաղցախատ մաղաս։ Սպիտակ մաղաս։ Մաղաս Թմրաւգին և ալարաղին՝ աղբիւր ամենայն հիւանդութեց է. Պղաս. փխ։ * Ի ջրոյ հիւթոց, յարիւնէ, ի մաղասոյ, ի խալտեաց մաղձոյ, և ի սևոյ։ Ցմանեցուցանեն երկրիլ զսեաւն մաղձ, և ջոյ զմաղաս, օգոյ զարիւնն, և հրոյ զնաթաեաչն մաղձ. Նիւս. Բ։ * Որ Թաթիոյճ զմաղձն և զմաղաս գաղտնութեն, և Թեթևացուցեալ զենքն յախտից՝ առաջնութեք լինի. Ա.Ֆ.Ի. * Չտեսեալ յօրանջելն և ձգտելն հմուտ բժիշկք ի սմեռելոյ մաղաս սոց ասեն... ի մաղասէ. Եղեկ։ * Սրբապիղ

առնուլ, բուժել ի բազում մաղասոյն. վրդ հց. ֆ: *Մաղաքն կծուագոյն՝ զընդդիմական առնելով (զանոյշ դեղս) այնպէս վայրագայիլ ստիպե. խոսր: Իսկ Ոսխ. ֆ. ա. 20. *Իբրև զսուսակ բերք անկեալ չար մաղաս՝ ընչից ցանկութեի թանձրացոյց զկամն իբրև զսմաղս. իմն հիւծ՝ ընդհանրապես. յն. χυμός լս. humor.

ՄԱՂԱՍԱՀԱՐ ԼԻՆԵԼ Φλέγεσθαι. Bilis combustio. վ Նոսիլ ի բորբոքմանէ մաղասոյ. պղտամ քէսոքը. *Շարաւ առնուլ սակ մարմնոց՝ յայրեցմանէ ի մաղասահար լինելոյ. Պլաս. փիմ:

ՄԱՂԱՍԱՅՈՑՔ. ա. Յուզեալ ի չաստութեի մաղասոյն. *Տգայոց բնութեին լինի ցրասային և կիրային և մաղասայոյզ. Բժշկր:

ՄԱՂԱՍԿԱԹ, ի, ից. ա. Յառաւելուէ մաղասոյն կաթելոյ փրփրեալ իբրև կաուռն. կաթեցուցիչ զլորձունս մելգնութեե. լեր. մութեի արեան երևեալ իբր այսահար, և գիսախտ, կամ Ճիւազ. *Այր ոմն ցնորեալ ի խելոց՝ մաղասկաթ գոլով. Ասղ. ե. 28: *Իբրև ապայ սուր կրելով առնուն զայն՝ (ի նմանէ), և կամ ի մաղասկաթէ, և կամ ի պանոպէ. վրդ. ծ: *Մի կայք բացագոլ, ի ըստ լսանիացւոց իշխանացն և թագաւորացն, զոր հայք մաղասկաթացն առեն ձև. լմբ. ա. լսեն: *Գաղտ մաղասկաթ. Ոսկիփոր:

ՄԱՂԱՏԵՍԱԿ, ի, ից. ա. *Եգկսրտιος. Incursus, որ և առի ՀԻՒՍԱՏԵՍԱԿ. Նման մաղի. գոգաւորի լինչ՝ ծակոտկէն հիւսկէն. *Ի մանատեսակացն արդեօք տարտնեաց իբրու լսրս չրջնտկաւ ամենայնի ստ. սաս. բինն հիւսանն. Պլաս. փիմ: * Եկրեմն ի մաղատեսակս ի միասին հոսել գործեաց կակղպէս՝ իբրու օդ գոլով, և երբեմն հոսմանն ի վեր գառնալ ընդ մաղատեսակս (ի սկսս ընչառութեե). անդ:

ՄԱՂԵՄ, եցի. ն. Κοσκινίζω. Cribro. Անցուցանել ընդ մաղ. խարբալել. հոսել. տարուբերել. ցնգել. ցիցկել. էնէֆ, փաղբմաք, աալմաք. *Իբրև զփոշի անուոյ, և իբրև զունդ մաղեալ. Ես. իմ. 5. յն. բերեալ: *Խնդրեաց սատանայ մաղել զձեզ իբրև զցորեան. Ոսխ. էբր: *Ցաձախուելոի բանիցս ասացելոյ այսր անդր մաղեցին զմիաս՝ հեռանալ ի խնդրոյն. Սեբեր. ե: * Մժռուկքն անարգադոյնք իբր ցնցուղս հրոյ եւսացման զինեւ մաղեացին. Նար. իբ:

ՄԱՂԱԶՄԱՅ, կամ ՄԱՂԱԶՄԱՅ, կամ ՄԱՂԱԶՄԱՅ, ի, ից. կի ՄԱՂԱԶՄԻ, մ.ոյ, մեաց. գ. Τραββίων, λοπάς, δίσκος. Catinus, patina. λεχάνιον, patella. Սկաւառակ սեղանոյ. կս առաւել ևս սեղանոյ, յորոյ վերայ դնի պատուական մարմինն քրի. *Հրամայեաց ոսկերչին մաղազմայս բերել, և անոյշ գինւով ընչնարան (գրիգորիսի) հրամայել լուանալ. Ճ. գ: *Մի ձգեր ձեռն, և մի Հեսրը ի մաղազմի նուրս. Սիրաս. լբ. 17: *Օրհնութի սկսոյ և մաղազմայն. Զմաղազմայն և ոսկինն: Հայն յաջոյ ձեռին մաղազմայիս: Դնեմք զհայն ի հիւսիս՝ մէղ ի ձախմէ՝ մաղազմայիւն. զի խոնարհ է մաղազմայն. Մաղ: Մխ. էտ: Վանայ. հյ: Վրդն.առէտս: *Ի պատառական քարանց սկիհ և մաղազմայ Ճ. ի: *Ի վերոյ սկհին և մաղազմային (կի մաղազմային): Ոսիփոր: * Աճ մեր սկեայ և մաղազմեաց ոսկեաց չունի պէտս. Սոփ:

ՄԱՂԱ, մաղեք, թիւ. գ. Արմատ Մաղել. որպէս Մաղեմաք. աղօթք. (դասագիրք.) *Զայն իսկ նախ մաքրել և սրբել մաղեիւք զառնէս պարտ իւրէ լսատ օրինացն. Պլաս. օրին. ե: *Ուժգնական գոլմամբ մաղեիւք՝ զմեղս ապաղոյսն մաքրեր. Շ. փաղ. սրէ

ՄԱՂԹԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Աղօթական. աղաչաւոր. * Անյլ ոչ գտեալ հնդիւս չափ ի նոսս մաղեականին. (այսինքն է, կամ ժ արդարոց ի սոդոմ.) Մագ. ոգ. Նանաղ:

ՄԱՂԹԱԿԻՑ, կի, ցոց. ա. Συντείνης. Petens simul, orans cum, ևն. Աղօթաւկից. գործակից մաղեանաց. աղաչաւոր. բաբեսոս. *Եհիւալ առ ոք ի սէզ սրանց, և աղաչէ զնս լինել պաշտպան նմա և մաղեակից. Դիտ. Եղէց:

ՄԱՂԹԱՆՔ, նաց. գ. Ικετηρία, ίκεσία, τεια. Supplicatio, preces. որ և ՄԱՂՔ. Աղաչանք. աղերս. պաղատանք. աղօթք. միջնորդութի. բարեխոսութի. *Մաղեանք նախարարաց կամ եպիսկոպոսաց՝ առ մեծն Ներսէս, կամ առ արքայն պարսից. Խոր. գ. 29. 65: *Ոգի զղկելոյս՝ ըստ մաղեանաց գոչ մանն ասոցին: Ա՛ռ զաւանդ մաղեանացս, և տուր զոյզրմութի քո շնորհացդ. են. Նար: Իսկ ի ժամագիրսՄաղեանք կոչին համառօտ աղօթք զրաւորք ի բերանոյ աւագերիցուն. (ռամ. պաւթան պղօթ:)

ՄԱՂԹԵՂՋԻՐ. տ. ԱՄԱՂԹԵՂՋԻՐ:

ՄԱՂԹԵՄ, եցի. ն. Ե. Ικετεύω. Supplico. παρακαλέω, precor, deprecor, rogo, oro. Աղօթել. աղաչել. աղերսել. պաղատիլ. խնդրել. բարեխօսել. բիձա՝ նէպ էնմէ, էաւէրմագ. *Վասն ի Թէկուզնս հասանելոյ՝ տալակաւելոյն մաղեէ. Իմ. ծ. 18. * Մաղեեցին զմագաւորն՝ ասել նմա պարգեւս: Զոր ապա մաղեեալ նախագարային. Խոր. է. 40: գ. 27: * Զոր մեծատուն մաղեէր նահապետին. Իգն: *Ի մոց առեալեաց՝ ողորմութի մաղեեցի. Նար. ծէ: *Մաղեեալով հայցեմք կի խնդրեացուք: Մաղեեաւ փրկոլին զիռոյս թի յանցանաց: Մաղեեցեմք գլուխըն տերանց՝ վասն մարգկան երկրաւորաց. Շար: * Աձքն ըստ ինքեանց մաղեեալք լինին և հաշտեալք. Պլաս. փիմ: *Բարեխօսս ոք կի քարոզ ստեղով զքաղաքէն՝ զօտարոտիս ինչ մաղեէ առ քաղաքի ուրեեն. Պլաս. օրին. ծէ:

ՄԱՂԹՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Սեպհական մաղեոդոյ կի մաղեանաց. *Մաղեոդական ալեբաւարկութի մեծին ի ծնունդս կանանց. Նար. գիդ հոփ:

ՄԱՂԹՈՒԹԻՒՆ. տ. ՄԱՂԹԱՆՔ. Πρεσβεία. Intercessio. * Իբրև ամբողջ եւ լեալ վկայի զմաղեութե աղաչանն մաուցանեն. (այսինքն զի մաղեեսցէ.) Նխա. ի Ներոդոս: * Եւ մերս լեցի մաղեութիւնն՝ մանաւանդ յաղագս սուաջիկայից. Պլաս. փիմ: *Մաղեուած առնեալով սոցա յամենայն կոտմունս, զի օգնեպան սոցա. Պլաս. օրին. գ: *Եւ կի առաքեալ ոչ զնոյն մաղեութիւնն՝ ըստ որում առաքիչն ,պատմիցէ. անդ. ծ:

ՄԱՂԻՆՔ. իբր Մալք. տ. ՄԱՂ:

ՄԱՂԼԱՂ ԱՒՆԵԼ, կամ ԱՒՆՈՒԼ, թափ իբր մալ չափիլ. ման առնուլ. *Եւ լեցք երկինք չզնապահն զաչխարհաւս՝ ի վեր և ի վայր մաղալ առնել (կի առեալ). Հ. Յարպ. ծէ:

ՄԱՂԽԱԶՈՒԹԻՒՆ. տ. ՄԱԽԱԶՈՒԹԻՒՆ: Իսկ յասելն Ագաթ. *Հնագետասանեակ րորդ իշխանն մաղխազուեեն ասեն ,, իմն զնախալարսն՝ որ կոչիւլ մաղխազուենք ի ցեղէ Հին հայկազանց:

ՄԱՂԽԱՂ. տ. ՄԱԽԱՂ: Վրդ հց. ֆ:

ՄԱՂԿԱՏԵՄ, եցի. ն. } Δάκνω.
ՄԱՂԿԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Mordeo,
ՄԱՂԿԱՏԻՄ, եցայ. ֆ. } են. Որպէս թէ ակսելով ջծանիս կի զնայլոց՝ հասանել ծակոտել իբր զմաղ. այսինքն խածանել. խայեել. Հարկանել օձի. կծանել. մորմոքեցուցանել. Ներ. Հարկանիլ յօձէ՝ կի մեկանաւ, այսինքն գաւազանաւ են, կրեալ զյաւ. չարչարիլ. տանջիլ. մորմոքիլ. յաւագնիլ. խածնէն, խօրեն, ճեն, տապըեն. կր. ցաւ ձաչեն, խշխշալ, մշկաւ. ըզբոմաք, փաչմաք, օձմաք, վռոմաք, սըչչոմաք, սըչսմաք. *Փախիր ի մէջաց իբրև յերեսաց օձի. և եթէ մծուիցիս, մալկաուեսցէ զքեզ. Սիր. ի. 2: * Ի թիւնից մալկաուոյ օձիցն: Ի մալկաուոյ օձիցն մահաբեր խածմանցն՝ նայ: *Ոչ կսկծեալ մալկաուեցոյց զնա դրօվոկան բանիւք. Ջէր. լե: *Գիմացեալ ոգորմի չարեղոցն և մալկաուեղոցն յօձից սատակմանէ: Օձ էր՝ որ սպանանէր, և որ սպանանէրն՝ նոյն և մալկաուէր. և ի ձեռն միւս օձին սեպհեան՝ մալկաուեալքն ընդունէին զառողջուի: Մալկաուեալք յաւուրքն հին Թիւնից վիշապին: Արարիչ ամենեցուն, և բոլորիցունց նորոգիչ, և ոչնի զմարմին մալկաուելի, այլ ոչ մալկաուող. և մալկաուի ի մարմին, այլ ոչ յոգի. Եղէս. Խաչն իմ հարուածեալ՝ մալկաուիս իմով, և գանակօծ գանիդ համբերես սիվ տէր. Ջէր. լե: * (Մեծատառն) մալկաուելով ի տարտարոսին, և հառաչմամբ հայցէր զօգնուի. Գնչ: *Մալկաուելք լինէին ապաշաւնօք ,, այսինքն մորմոքէին. Վրդ ոսխ: *Ընծոյք քոյն հարկանեն զզազ ական, և ինքեանք մալկասին. զնոսս ապականեն, և ինքեանք մորմոքին. կանան: *Եւ նոքա լալով մալկաուէին ի վերոյ մեր. Հ. սեպհ. իե:

ՄԱՂԿԱՏԻՉ. ա. Որ մալկաուէ. խածնող. հարկանօղ. *Պատեցան զպարտրացեալ օձիւն մալկաուելոքն և մալկասիչքն: Էաք ամենեքեան ընդ նովին մեղօք մալկաուելք և մալկասիչք. Եղէս. Խաչ:

ՄԱՂԿԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մալկաուէլն, իլն. խածուած. խայեուած. հարուած. *Մահաշաւնչ սոլնոցն Թունաւորն մալկասուելի. Անան. Եղէս:

ՄԱՂԿԱՏԱԼ. Որպէս Մալկասիլ. մորմոքիլ. (առաւել ռմկ.) * Որպէս զարթնուցեալ զերազոյն չիշատակն պահէ, նոյնպէս և սոքա զմարմնական փափկութի՝ մալկասելով և տրանջանօք, յորմէ պակասեցան. Լմբ. խ.սոփ:

ՄԱՂՁ, ոյ կամ ի. գ. Χολή. Bilis, fel. Հիւթ ի մարմնի կենդանւոյն՝ կրկին. է՝ որ սեաւ մաղձ կոչեցեալ, կամ սև.ամաղձ. և է որ դեղին կի խաբտեալ մաղձ. որոյ յաւելուածն իշանէ ի լեղին, և անտի կաթէ ի փքլոտիան. վասն որոյ մաղձն նոյն է ընդ հիւծն լեղւոյ. ևս և կիրք չարժեալք ի գառն մաղձոյ, բարկութի, տրտմութի, են. ածբա, վնհրե, էօթ, սեխա, էօլէն, էօրէն. * Երբեմն մազաոյ առաւելութի, երբեմն սեաւ մաղձոյ կամ խաբտեչի: Ի մալասոյ կամ ի մաղձոյ թափիլեէ զմաղձն և զմաղձոն գառնութի. Նխա. բ: ճ. գ. Ածաբ: *Ի թթուագուցնիցն և յաղցասոտուկ մաղձիցն. Պլաս. փիմ: *Է որ ի մաղձոյ է, և է որ ի մալասէ: Զմաղձս հնացեալս հնարին բժիչնք հատանել. Եղէս: *Դեպ մաղձոյ, որ ընդ ճաշակեն իւրում՝ զմաղձն արտաքս փսխեցնէ: *Եհեղ յերկիր զմաղձ իմ: Ի գառնութի մաղձի. Ցոբ. ծզ. 14: Գծ. է. 23: *Փլուզաներ անգէն ի փորի զծով կամաւոր մաղձոյն իւրոյ. Եղէս. է: *Մաղձքն երկոքին, և մաղասն, և արիւնն. Նահաս: *Մաղձքն որ պնդեն զբնութի, ի լուծականացն բղոհարին ի դեղոցն. Խոսր: Տճռև Նոբ. է. է: * Արտաքս ընկենու մաղձս գառնիս. Նրզն. Տիմ: *Սասվային, որ է սև մաղձն.

Մի· բ֊ձ։

ՄԱՂԱԶԱԳՈՑՆ· ա ՝ամր ուռի զդոյն մաղձի· մաղձային· Χολῶδης. Felleus· *Ա֊բեամբ գոյն կարմիր ընկալաւ· և սևոյն ընդ սմա խառնելով՝ մաղձադոյն· Պզա· փխ։

ՄԱՂԱԶԱԴԵՂ, ոյ, ոց· գ· Դեղ՝ որ տայ Թափել զաւելորդ մաղձս, որպէս մաքրողական կամ փսխեցուցիչ· *Խառնեալ ընդ այլ դեղոց՝ մաղձադեղ է բուժիչ ի մոհուանէ· Եղիխ։ *Մաղձադեղս որձացուցիչս զնոսաւանութեան ըմպելի մատուցանել· Սարգ· ա· գ· ը։ *Ի մաքրութենէ մալ ձագելոցն· փխ· լին· ք֊ձ։

ՄԱՂԱԱՃՈՂՈՎ· տ· ՄԱՂԱԶՆԿԱՒ· *Ճողեալ ղկողմն, ուր լեղին կայ մաղձաճողովոյ· Ոսիփոր։

ՄԱՂԱԱԼԻՑ· ա· որ և ՄԱՂԱԶԱԿԱՆ· Լքեալ մաղձիս· զաքրուբը, սեվաւբ· * Խրոն զմաղձալից հիւանդս· Մխ· ապար։

ՄԱՂԱԽԱՄՆ· ա· ն· խառն ընդ մաղձ֊ձի· * Եռացեալ չուրջ զորտիւն արեանն՝ մաղձախառն բերմամբ՝ յապուշ զիմոան կըրթեալ· Սկսաւ ի վեր մղել (կամ մղել) զժահաչոտ և գիմնարեցուցիչ մաղձախառն թոյնսն· Աբծր· ք֊ձ։ ֆ֊ձ։ ֆ֊բ։

ՄԱՂԱԶԱԿԱՆ, ի, աց· տ· ՄԱՂԱԶԱԼԻՑ· *Որպէս ի մաղձականն, որք միշտ գլառաջ եկեալն փսխեն· Բրս· վրխ։

ՄԱՂԱԶԱՀԱՄ· ա· Ընծոյ զհամ մաղձոյ կամ լեղւոյ· լեղահամ· գառն յոյժ· *Ոչ եղեն ունկնդիր մաղձահամ և ժահահոտ բանիցն· Աբծր· ֆ· ւօ։

ՄԱՂԱԶԱՅՈՑՔ, յոզի, ից· ա· Ὑπὸ χολῆς ἐνοχλούμενος. Յուզեալն առաւելապէս մաղձի· վաքրաբ գագարմբս· * Մաղձայոյզ ոք իցէ, և երեվեալ գարձուցանել կամիցի զբոյ մաղձն (փսխելով)· Ոսկ֊ա֊ա֊ւ֊ձ։

ՄԱՂԱԶԱՑՈՑՔ· գ֊Χολέρα. Cholera. Յուզումն մաղձի· վաքրա գագարմբս· * Յաւբք տրտմութենէ, և մաղձայուզի, և խիթք որովայնի· Սիբ· ւբ֊ ւձ։

ՄԱՂԱԶԱՏԱՐ· տ· ՄԱՂԱԶՆԿԱՒ· Χοληδόχος· *Մաղձատար ամանդ· այսինքն լեղին, կամ ընդունարանն լեզուոյ· Նխա· խազ։

ՄԱՂԱԶԱՏԵՍԱԿ, ի, ացտ· ա· Χολῶδης. Biliosus. Որ ունի զաւելի մաղձոյ· գաժատեսիլ· տխրատեսիլ· զայրագին· *Յամենայն լարդն արագապէս խառնելով մաղձատեսակ գոյնս երևեցուցանէ, զընդունական գրուանն թիւրելով և փսխելով արտմութենէ առաջիկէ· Պզա· փխ։ *Դառնիք և մաղձատեսակ խառնուածք· անդ։ *Ներիւնըռուշտ ակնն, մաղձատեսակ դէմքն, զրկեալ ի բնական գունոյն· Սարգ· յի· ֆ։

ՄԱՂԱԶԱՒՈՐ, ի, ացտ· ա· Մաղձոտ· յատկոտ· Դաւթ։

ՄԱՂԱԶՆԿԱՒ· ա· Χοληδόχος, κυστὶς. Bilis exceptor, vesica quae bilem accipit. որ և ՄԱՂԱԶԱՃՈՂՈՎ, և ՄԱՂԱԶԱՏԱՐ· իսկ գ· ՄԱՂԱԶՆԿԱՒՆԱՄԱՆ, այսինքն Ամանի լեզւոյ, կամ լեզինն ընդունարան մաղձոյ· Եօթ· գ֊ոզ։ *Ափիւնն մաքրի ի ձեռն փայծաղանն, և մաղձընկալ ամանին, և երիկամանցն փայծաղանն՝ զիմուրն քաշելով յինքն· իսկ մաղձընկալ ամանոյն՝ զդաժանն ստացեալ ի հիւթման կերակրոյն· Նխա· բն։

ՄԱՂԱԶԻՄ· յ· Իմն կամ ընձեղուցր, մաղձիմ· *Ի միտն փղձկեր, արտիւրն մաղձեր, գիմք պատկառեր· Գնդ։

ՄԱՂԱՈՒԹԻՒՆ· գ· Αἴσχος. Turpitudo. Յատկութիւն մաղձոյ· գառնութիւն· գժնդակութիւն· գարշութիւն· *Չի՛ չարութենէ մաղձութենէ ի բաց մաքրե· Բրս· հայեաց։

ՄԱՂՄԱՂԱՏԵՍԱԿ· տ· ՄԾՆՐԱՄԱՂ· *Մաղմնաղատեսակ գոլշէն ի ստուար ան֊ձնէ զօրէն խիտ ստպոց եղեալ՝ զնարհուրդան պղտորէ· Տծոա։

ՄԱՂՄԱՂ· գ· ա· Բառ անյայտ՝ որ պէս նշանակ աշխատանաց վերին օդոց կամ եթերաց, խմաստակօրէն բացատրեալ· *Եւ են թանձր եթերքն հորիւր, որ է երեքգոյ բիւր մաղմաղք· և մաղմաղ օդն ունի զթան֊ձրութիւն ծովու· Պխա։

ՄԱՂՈՒՆՁ· գ· որպէս ռմկ· Խաղող, խաղրատ· Որ ինչ յերեսս մեայ մաղի՛ ի մաղիլ ցորենոյն· * Եւ ամենայն մարմինք մարդկան գան ի վերայ երեսաց երկրի, որպէս մաղունչք ի վերայ ցորենոյն· Ոսկ։

ՄԱՃ, ոյ, ովկմ ի, իս, աե· գ· Ἐχέτλη. Stiva, aratri manica. ἄροτρον, ἀροτρόπους, vomer, aratrum, aratri ferrum. Փայտ երկայն իբրև զվեկ պորոյ՝ ի ձեռս հերկողի՝ մաճակալ կոչեցեալոյ· և լայնաբար նոյն ընդ արօր, և ընդ խոփ· ոտիւ ոտիւ ազաճը, ԽբէվէՀ. *Ոչ ոչ արկանէ ձեռն զմաճով, և հայեցեալ յետս՝ Սամեգար ետուր յայլազգեացն վէց հարիւր այր մաճով արօրոյ· Ղկ· ք֊ձ։ 62։ Դս· ֆ֊ձ։ 31։ *Մաճիս արօրոյ· Նխ· դբ։ *Մաճին փայտիւ· Եվէ· դբ։ *Ունիս զը֊մաճս արօրոյն· Սեբեր· ք֊։ * Սովաւ սչաս կերտքն քոյ զկզորդեալ (կամ զկորդեալ) քնուրեին մարդկային որպէս մաճաս կակղեին· Եզիէ· խե։

ՄԱՃԱԿԱԼ, ի, ացտ· ա· գ· ὁ Κρατῶν ἀρότρου. Qui tenet aratrum. ἀροτήρ, arator. Հերկող, որ կալեալ ո՝նի զմաճն որպէս վեկավար· լիքՔ ԽԻՐՔՃՀ, լիքՔՃՀ։ *Նա այլազգ դիք մաճակալք և այգեգործք քո՝ Զի՞նչ իմաստանայ այր մաճակալ· Ես֊ կ֊։ 5։ Սիր֊ ւբ֊։ 26։ *Ոչ երբէք տեսեալ է հովիս, որ եթող զխաչն իւր, և եղև մաճակալ· Մծբ֊ ձ֊։ *Եւ ոչ արօր կշիռ ինչ գործէ առանց մաճակալի· Նար֊ ծբ֊։ *Բու ուրն հարի զմաճոյ բանին, բայց ոչ նրման մաճակալին· Յոբ֊ ոզբ։ *Ձսէրն ամենայն ոգւոց, զոր սերմանեաց ի նոսա պատուիրանն այն, որ ինքն է մաճակալ սիրոյ· Եփր· Համաբ։

ՄԱՃԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ· գ· Գործ մաճակալի· ղեկավարութիւն մաճոյ· արօրա֊գործութիւն։ Պխա։

ՄԱՃԱՒԱՒ, ի, ացտ· գ· Τροφαλος. Caseus. և կամ σύμμιξις, commixtura, formella. կաթն մածեալ՝ մակարդեալ՝ պանրացեալ· բլլի կաթնղէն· Նոր պանիր, կամ թանձր մածուն· (և կի՛ որպէս խոտ֊ ֊ֆխότρπա, ֆ֊ոյնիա֊)· *Եւ զսուսն մաճառակաս (կի՛ մաճուկս) զկաթին տացեն հազարապատիկս· ա֊ Բգ֊ ձէ֊ ւ8։

ՄԱՃԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ· ն· կամ է Մածուցանել, մակարդել, թանձրացուցանել, և կամ Մաչկացուցանել· *Թոյլ Թէ զմիս կամ զդինի ձաշակել, որ զնախճամէզ պարն յուշացուցեալ մաճակացուցանէ· Բառս֊ ֆ֊ ե։

ՄԱՄ, ոյ կամ ու· գ· Հանի· մեծ մայր· նէնէ· (իսկ վս· Տմա՝ է հայր· և փբա, մայր·) *Թէ ոչ ունի մայր, և ունի տատ· Հայրն և մայրն, կի՛ պապն կի՛ մամն· Մխ֊ դբ։

ՄԱՄԱՅ, ի, ացտ· գ· Կերակուր մայր սեալ ի ստամոքսի՝ իբրև խիւս կաթնորակ· Տծս և խՀԽՍ։ Ոսիփոր։

ՄԱՄԲԱՐ· գ· Բառ ար֊ Ջնձէր· որպէս Տերղի բարձր ի լինել ձայնատու ամբոխին· *Ծոխան մեծի վարագուրին՝ որ ի խորան ուղ տաճարին, զմտաբար դիտին բարձրացուցեն· Գբ֊ փչ֊ նէմ։

ՄԱՄԽԻ, խւոյ, խեաց· գ· Թուփ, որոյ պտուղն կոչի մամխի· այն է շլոր վայրի՝ մանր, Թթու, կի՛ անոյշ· * Ի Թաւտատ խարձիկն մամխեացն· Բառս֊ ֆ֊ ւօ։

ՄԱՄՈՆԱՑ, ի, իցտ· գ· Μαμωνᾶ, μαμμωνᾶ. Mammona. Բառ ասոր· Մթերք ընչից֊ինչք· մեծութիւն· մանաւանդ ժողովեալ անիրաւութեամբ և վաչխիւք· Յալ Ղլուկ· և Յովհ֊ *Ոչ կարէք ոյ ծառայել և մամոնայի՝ Ընդրէք ձեզ բարեկամս ի մամոնայէ անիրաւութենէ· Մփռ֊ ֆ֊ 24։ Ղկ· ծֆ֊ 9։ *Մամոնայ, ընչիցն մեծութիւն ասի ըստ հեբրայական բառին· Մ֊ին֊ ղկ։ *Որոց ամբ ժամանակացս այսոցիկ, այսինքն մամոնայ ժամանակացս այսոցիկ կուրացոյց զմիտս նոցա, Եփր· ք֊ Խոր· (որպէս և արծաթսիրութենէն կոչի կռապաշտութիւն)։

ՄԱՄՈՒԼ, մզոյ, ոց· գ· Κοχλίας, Cochlea. Մէքենայ ձմելոյ ի մէջ երկուց սահատակաց՝ գարձուածով ընդ միջին սիւն ոլորակեալ իբր ելանելի չղջնակաւ· Գնկենէ, ձենգբէ, պտրյա, ևվևպ· *Դնեալ զգլուխ նորա ի հիւանդ մամուլս· Արարին զանիւն որպէս հիւանդական մամուլ՝ յումնայն կողմանց սրով կապեալս· Ձնչի իբրև ի մամուլս· Ագաբ։ Ճ· Ե։ Ըիր։

Նմանութիւն ասի· *Ի մամուլ գրոց զգլխս լեռացուք (յն· կենդրոն)· Պահօք և աղօթիւք կալ ի մամուլս գրոց, և ի խրատ գիտնոց· Եասգր· ծ։ Տծոա։

ՄԱՄՈՒՆ, որպէս Բառ այլազգական, իմամ, և իւլամ· կարգացօղք այլազգեաց· *Որոց մամուլս անուանէին· Շ· Եէե։ Որ և ի Մխ· ասա֊ գրի Մալըմ։

ՄԱՄՈՒՆ ԱՌԱՔԱՍՏ· իբր Մալըմ· չուան· * Մինչև ի կալել զմամուլս առաքաստին· Ճ· Գ։

ՄԱՄՈՒՌ, մռոյ, ոց· գ· Φυκίον, φῦκος. Fucus, alga, muscus, situs, և ἑλξίνη. helxine. (գրի և Մամուռ·) Ազդ լօսի, կի՛ հինիւնոյ· և ամենայն իւոս կի՛ սէզ բուսեալ ի ջուրս, և յերեսս խոնաւուտս փայտից և քարանց· ևս և Բազեղն· Լրին գորձիբուրդ, տոնեօտան, եօտաոյլ, և սպ, սոբմալբգ, եսէբչան· Գաղիան· և Բծվրն· *Ջծառս բղխեցցոյց յերկրէ, որոց սկիզբն մամուռն մատ ի քոյս, և կատարումն արմատիւնին· Մխ֊ այբիվան· * Կէսքն (ի լոդակաց) զմամուռս ջուրցն ուտեն, և կէսքն զերին և զաւազն· Վէյօր· է։ *Ձկանց բնութիւն՝ ճարակել և զմամուռս, և այլ ինչ որ ի ջուրս լոյսք· Նխա· բն։ *Մարմինք նոցա որպէս զքար, որ զմամուռն յինքեան ունի։ Մարմինն իբրև զմամուռս քարի ներեկեցաւ ի ցօղոյ և ի ցրտութենէ· ճ֊ Բ։ Վբփ հդ֊ է։

ՄԱՄՈՒԱԽՆԴԻՐ· ա· Խնդրօղ և սիրօղ զմամուռս ի ճարակ, կամ խնգլօղ որսոյ ի մամուռս· * Ջլատուզակ՝ մամռախնդիր հաւքն, փորն և Թանձրն· Փօրգ։

ՄԱՄՈՒՄԱՍ· ա· Ուր արմատացեալք լցեալ մամուռն· ուռոզ յինքեան զմամուռս և զարմատս հատոյն մամուռ· * (Գնա) գաժանահոտ՝ սկսաւնն՝ մամռալման՝ խառնախուռ· նաւթ֊ Նար֊ ծֆ։

ՄԱՅԻՍ, ի· Հինգերորդ ամիս հռոմ֊ մայեցւոց· Յայսմս· Տոմար· ևն։

ՄԱՅՈ, ի· գ· Ելսկ· փամար, ըգ֊· *Ի լարիրոք երակէն նորա բարւոք որդին եղև, և ի չար մայրէն նորա չարն· Եզիխ։

ՄԱՅՐԱՆ, ի· գ· Բառ ռմկ· Ջոյ֊ան· սյսինքն Հրաստարակ· *Ի Հիսխասաղց տափարակ մայրանին բնակէի· վ֊ք հդ֊ իէ։ *Մըբ֊ ցականին մայրանն դիւր ի դէպ է, և հիւանդին կակղագոյնն ի գեղոց· Ոսկ֊ գծ։

ՄԱՅՐ, մօր, մարբ, մարք, մարց, մարբք· գ· (որպէս Թէ ուռոզ զմի այր· կամ միացեալ ընդ այլ·) հ֊ և պ֊ Տաթէր, Տաւէր· սանս Տաւեաի· յին֊ լտ֊ Μήτηρ, ֆէդէր֊ Mater.

ֆոթէր. Լիգ ծնօղ, որ յղանայ և ծնանի զզուանակ. մանաւանդ՝ ի բանական կենդանիս. Տար. անա, վալթէ, նէնէ, տամ, խամ, էմմ. *Թողեցէք այր զհայր իւր և զմայր իւր: Նա է մայր ամենայն կենդանեաց: Քոյր իմ է՝ ի հօրէ, և ոչ՝ ի մօրէ: Հանդերձ մարքն: Ջհօրմէն օր եղիցի ընդ մարբ իւրով, և յաւուրն ուր թեւորդի սացէս զնա ինձ: Մի՛ եփեցիս զդառն՝ ի կաթն մոր իւրոյ: Մայրն չեռեալ նստցի՝ ի վերայ ձագուցն կամ ձուոց. են: *Մահու մօրը բժիշկ՝ կենաց մայր, մաքուր մորիամ. Շ. փազ: *Մայր և կոյս: Կոյս և մայր: Քեի մայր այ մերոյ. Շար: * Տլայոց՝ որ զկոտորեալ մարամքըն փարէին, և գիւղին զարիւն սսեանց նոցա որպէս զկամեն. կաղանաք:

ՄԱՅՐ ասի և այն՝ որ ընու զտեղի մօր՝ ի վերայ օտարի, որպէս մայրագիր. *Դեբովրա՝ մայր իսրայէլի. Դատ. Ե. 7: *Ահա մայր քո. Ցհ. ԺԹ. 26: *Մայր հասատուրեան մարդկան. Շար: *Ծնան կուսանք ազգս բազմ. և մայրք մանկունք զհրապարակս ծերոց. Շար:

ՄԱՅՐ ՎԱՆԻՑ. Առաջնորդ կուսաստանին Վրաց հց: Յայսմ. են: Որպէս և կուսանքն կամ հաւատաւորք՝ մարք կոչին, որպէս և կրօնաւորք՝ հարք. *Ընդ մարդս պետին կամիմ իսուսէլ. Վրք հց. յ. սահպ:

ՄԱՅՐ-փոխաբերութիւն՝ ասի հկեղեցին, և աքսուանն: Եւ ՄԱՅՐ ՆԿՆՂՑԻՑ, կամ ՄԱՅՐ ՆԿՆՂՑՈՑՆ՝ աթոռանիստ սաՀակայն, կամ գլխաւոր հկեղեցին, և կաթողիկէ եկեղեցին: Որպէս և ՄԱՅՐ ՔԱՂԱՔԱՑ՝ է մայրաքաղաք:

Ա՛յլով նմանութիւն՝ Մայր հասարակաց՝ կամ ամենեցուն՝ ասի Հայն կամ երկիրն. *Ցօրէ ելանելոյ յորովայնէ մոր իւրոյ՝ մինչև յօր թաղելոյ ի մայրն ամենեցուն. Սիր. Ի. 1: *Քաւչէղեք զմայրդ իմ՝ ի վերայ իմ. այս է գՀոդս. Հ. ոեպտ. Իշ: * Մարդկան մայր գոլով երկիր. Պզտ. օրին. ԺԲ:

ՄԱՅՐ ԱՐԵՒՈՒ կամ ԱՐԵՒԱԿԱՆ, է Աբեմմոք. Տբղ. *Քանզի երեկոյացեալ էր ժամն, արեգակն՝ ի մայրն դառնայր: Ցորժամ արեգակն՝ ի մայր մտանէր: Ի մայր մտից (Թալմամբ) ընդ արեգականն, և յանդերձ առաւօտին ծագեցայց. Լսող. ԻՓ: Տէր ԻԵԼ Տրտ. Ի: Ելիա. Ի:

Նովինմանութիւն բացատրի և խաւարումն արեգական, և շլրումն ճրագի. ռամկ. Տբէլ. իբր Տբղ Տինալ. *Քանզի՝ ի հասարակ աւուրն հմուտ արեգակն՝ ի մայրն, խաւար ասաց, և ոչ գիշեր: Եղէս. Խաչէս: *Զձրագսն գազուսրութիւն իմն՝ ի մայր դարձուցանեն, Թէ գուցէ կայծ լինչ ինացեալ զտունն այրեսցէ. Ոսկ. Տ. Ի. 16:

ՄԱՅՐ. որպէս Սկիզբն և պատճառ իրաց լինչ՝ բարւոյ և չարի. *Որպէս մայր պատեղացեալ անհրաւութիւնն է, նոյնպէս և մայր խաղաղութիւն՝ արգարութիւնն է. Ոսկ. Ես: *Առաջին Ճաշակութիւն մայր եղև մահու և տագանութիւն. Կիւրղ. ղի: *Խոնարհ լինիցես՝ հէգ և հանգարտ, այն իսկ է մայր առնոյն ստացութիւն է: Ամենայն բարութիւն՝ անխռակալութիւն է մայր. Ոսկ. Տ. Ի. 13:

ՄԱՅՐ, ի, Ե, ից, իք. գ. ա. Κέδρος, Cedrus. և κεδρινος, cedrinus. Եղևնի ծառ. եղևնաբոյս. ազգ նոճի՝ որպէս մայր ծառոց՝ գլխաւորն՝ ի փայտս անտառի. Երէվ ՊՂԱՓ. Եբր. Երէզ. *Իբրև զմայր՝ ի գնացս ջուրց: Զայն տեսան փչուկ զմայրս, և մանրկ ուէր զմայրն լլբանանու. են:

Կամ Նոճի, Նոճեղէն. Երէվենէն, Երէվի. *Առաքեաց քիրամ փայտս մայրս: Ահա ես բնակեմ՝ ի տան մայր փայտից: Տուն՝ ի մայր փայտից: Գերանաք տանց մերոց մայրք. և այլն:

ՄԱՅՐ. որպէս Πεύκη. Pinus, abies. և πεύκινος, pineus, abiegnus. Թեղոյշ փայտ. զնվի վայրի. լամ ալաճի, լամ ալաճը, լամ փըռաշէզ, ալէնէվէր. ռամնապէր. Եբր. պերօզ Ռիբհոթ, են. *Սարգիսն և ասսիս, և Նոճով և մայրիս: Եվնի ափայափաք, և փայափաք մայրից. են:

Կամ Թեղոյնեայ. լամպան, լամ. * կողմանոյզք մայրիւք: Ի փայտից մայրից: Փայտս մայրս. են: Իսկ՝ ի քառս Գալիանոսի՝ Մայր փայտ պէի նաև որպէս յն. ԷՒՂԻ. լա. ԷՒՂ. ՀԱ. Տէս և ՏՈՒԵՆԻ: Իսկ Ես. Ը. 10. *Զմայրսն և զեղևնափայտս հալցուք: յայժմու յն. գրի՝ մորենի. συκαμινος, morus.

ՄԱՅՐԱՒԱՐ. ն. Իբրև մայր. Տբ պէս. անա ՝ի պէի. *Աղաչեաց զըրգին իւր մայրաբար. Եփ. Ծ: *Մայրաբար ծնանիս, և գայթկաբար մնուցանես Մովսէս: Զորս մայրաբար գՀեցուցի, ՝ի սաեանց իմոց կամեն աբբուշի. Շ. Եփես: *Մայրաբար զսուտ խնամէ: Ընկերակ հաւանութեաւր, զոր մայրաբար ծնաւս. ՃՃ:

ՄԱՅՐԱՒՈՒԹԻՒՆ, ի, ից. ա. Ուր բուսեալ իցեն մայր ծառք. *Ի մայրաբուսեակ լերինն մեծաց. Ասող. Ֆ. ՀԿ:

ՄԱՅՐԱԳԵՐԱՆ, ից. ա. Որոյ գերանքն են՝ ի մայր փայտից. *Մայրագերան դրամբք երկաթագամ ամրացուցեալ. Ասող. Ֆ. ԺԱ:

ՄԱՅՐԱԳՈՐԾԱՒ. ձ. Ուր ունի զգործ և

ՄԱՅՐԱԳՈՒԹ. ՝ի զգուեթ մայրական. Ոսկիփոր: ԳԻՅ:

ՄԱՅՐԱԴՐՈՒՆՔ. ֆ. Մայր՝ իբր մեծ և գլխաւոր՝ գրունք. * Եւ մայրագրունս յամենայն ձակատ երիս ձուլածոյս յոսկւոյ մաքուր. Մաբէի:

ՄԱՅՐԱԽՈՂԽՈՂ. ա. Սպանօղ մոր իւրոյ, կամ սպանեալ՝ ի մօրէ իւրմէ: Ոսկիփոր:

ՄԱՅՐԱԾԻՆ. ա. Մակդիր արեգական, ըստ որում մռեալ՝ ի մայր իւր յարևմուտս՝ ծնանի վերստին յարևելս: Զոր պարսից յաւետարելս անհնարելիս փոխեալ՝ ասէին զվիհրն՝ այսինքն զարեգական ծնունդ լինել մարդոյ. յորժամ անկցի ոք ընդ մօր իւրոյ. Այսպէս, ըստ միտից ասծ մայրածին է՝ ի մարդկանէ. Եվիւ. Բ:

ՄԱՅՐԱՆՆԱՒՆԴ. ծննդեան. գ. Մայրն՝ ի գաւտ կամ ծագումն ծննդեան. բնիկ առկ. * Ելանելով (Հոգւոյն) ՝ի մայրմերայ՝ ոչ ասորիչէ յերկիր, այլ զարձրանալը, մայրածննդեան իւրոց ցուցանէ զհմանալի երկիրն. Եվիւ. Հոգ: ՝

ՄԱՅՐԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Սեպհական մօր. մայրնի. Տբղ, մայրենական. *Տեսանեմ բազմեալ՝ ի վերայ դրկայ մայրական, և ոչ բաժանեալ ի ծոցոյն հայրական: Ի մայրական խանձարրոյ: Կապանացն կուսակացս և մայրականաց. ճ. գ. և Ա: ԱՃՈՒ. ՝ի պատ. Բ: * Ալաչեմք զծնօղն՝ մայրական սիրոյն համբուրել զմեզ. Նար. էզգ: *Ցայնժամ որդիքըն մայրական (այսինքն մօր իմմէ), մնարեան ընդ իս պատրոպական. Շ. էդէս: * Հալածէ ոչ միայն զպռունկին, այլև զշնասիկ՝ որք ՝ի պռունկէն բերեն յինքեան մայրական ամօթ. Փիլ. Բպգն:

ՄԱՅՐԱՒԱԿԱՆ ՈՐՈՎԱՑՆ. Տ. ԱրգանդՄήτρα, ὑστέρα. Matrix, vulva. *Ի կանայս՝ այն, որ մայրական որովայնք կոչին. Պզտ. փխ:

ՄԱՅՐԱԿԵՐ, ի, ից. ա. Մակդիր բժիշկի, որ առի պատահել զորովայն մօրն՝ ուռեալ. * Շար ծնունդք են յորկոսիք՝ իբրև զծնունդս իժից, և չար քան զսլոնակսիկ չարաձիս. զի նոքա մայրակերք են, և սոքա զորդիս Թշուառականացն ուտեն. Ոսկ. Տ. Յ. (պակասի՝ ի յն. և մարթ է իմանալ նաև հոդակիր:)

ՄԱՅՐԱԿԵՐՏ, ի, ից կամ ից. ա. կերտեալ՝ ի մայր փայտից. *Շինեցեր տախտակամածս՝ ի մայրից՝ զի զայրացար՝ ի մայրաքերտս հոր քոյ. Երեմ. ԽԼ. 15. յն. պլազգ:

ՄԱՅՐԱՄԱԾ, ի, ից: ա. Մածեալ՝ ի մայր հասարակաց՝ ի հոդ. գեամամածեալ. *Մայրամած գիմօք մալեմ զդասս սրբազնից. Ոսկ. Ա. Տիմ. ՝ի:

ՄԱՅՐԱՑԱՐԿ, ի, ից. ա. Որոյ յարկք են՝ ի մայր փայտից. *Եւ նստիմ աւասիկ՝ ի տաճարս մայրայարկս: Ընդհէր ոչ շինեցէք ինձ տուն մայրայարկ. Եփէ. Ճ:

ՄԱՅՐԱՆ, ի, ից. գ. (վրիպակաւ գրի և Մացլան, Մայրան.) Ծառնկ կամ ծնգամէն տեղի պատուասակի՝ ի քուն մայրն. մայր պարարտաւթ. բուսին հասեալ յորոյ վերայ անկի՝ պատուասան. Տէս Վրթ. Խէ. Ծ. ԾԷ. հէ. ՃԳ. ուր և ասի, *Մայրան, որ է ծունկ՝՝:

ՄԱՅՐԱՆՄԱՆ, ի, ից. ա. Նմանի մայր փայտի. ևս և Նման մոր իւրոյ. * Անտաւախիտ լեռան, բազմագեղեան մայրանման՝ ծաղկեբանգեղ, և եհկեղեցին հին և նոր կառ կարանօք. Ոսկ. ամբակ:

ՄԱՅՐԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ապահանկն՝ զնւր մայր, անկանկն ՚ի մօր. (յորմէ միւր մայրածին առ պարսիկս). *Ի պարսկական մայրապահանութենէն վայր վտանգեալ իւրին ՝ի խոհերս. Ցհ. ԻՅ. պաուլ.

ՄԱՅՐԱՊԵՏ. Տ. ՄԱՅՐԱՊԵՏ. * Մայրապետան բրինձ (՝ի վանս փերբոնեայ). Ճ. Ա: Հ. յոանէս. ԻՓ:

ՄԱՅՐԱՍԵՐ. ա. Սիրօղ զմայր իւր. որ և յն. Ձայնիս փիլոմեսոր, մակդիր հեգնական Թագաւորի առեցողի զմայրն. Պռոլս մեռս մայրասէր Թագաւորեաց ամս լիՓ. Շէբ. էբոն:

ՄԱՅՐԱՍՊԱՆ, ի, ից. գ. Μητροκτόνος, Matricida. որ և ՄԱՅՐԱԿԵՐ. Սպանող մոր իւրոյ. * Առեալք և ՚ի քասսակարք. հայրասպանք և մայրասպանք գոլով Հաճոյ. ասէ: * Եւ ես եղկեալս եզբ մայրասպան՝ ի ժի կորնանց նման. Մաթէ: Ուր ԼԿ. ընԹեանոս, մայրասպան իբից նանեցայ:

ՄԱՅՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Μητροκτονία. Matricidium. Սպանանելն զիւր մայր. *Ա՛յնմ՝ որ զՀայրասպանութիւն կամ զմայրասպանութիւն ՚ի քաց գործեցէ սրամտութ. Պզտ. օրին. է:

ՄԱՅՐԱՏԱԽՏԱԿ, ի, ից. գ. Տախտակ՝ ի մայր փայտից. *Դուռն հիւսեալ մայրատախտակօք. Նար. ՓՀ՝ ԽՀԵ:

ՄԱՅՐԱՏԱՆՋ, ի, ից. ա. Μητραλοίας. Matris percussor, matricida. Տանջօղ և սպանօղ մոր իւրոյ, և որ ինչ անկ է մայրասպանչից. * Ո՞ հայրասպանջ և մայրատանջ դաւաստանիս յիրաւի կրեսցէ, յաստեղաց ակամայ՝ ՚ի սատակումն քուստրաց (այսինքն ծնողաց) եկեալ. Փիլ. Նխ. ա:

ՄԱՅՐԱՒՈՐ, ի, ից. ա. գ. Մայրի: * Ի Թեմնձրութիւն անկեալ գիտականն սնտ առ սնտ խոտացեալ իւրև զհայրասիս մայրաւորաց. Եվիւ. Ը՝ Տէս և ՄԱՅՐԱՒՈՐ:

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ. ի, ից. գ. Μητροπόλις. Metropolis. q. d. mater urbium. որ և ՄԱՅՐ ՔԱՂԱՔԱՑ, ՔԱՂԱՔԱՒՄԱՅՐ. Մեծ քաղաք՝ մայր համարեալ մյոց քաղաքաց իւրոց դատերաց իւրոց. պռլ Վհր. Վհհիւթ, Խախիէհ, Խայիւխ, ասիւանէ, Մհմրասէ, Ռեփինէ. * Քաղաք մեծ է գաթաւսին որպէս զմի ՚ի մայրաքաղաքաց Թէքրաձո Բնաս կիլքն՝ որ բնակեալ էին ՚ի մայրաքաղաքն.

Յեռ. ֆ. 2 : Ես. ֆ. 19 :* Մայրաքաղաքն է, բուսաալէմ: Խորան լուսոյ զվերին մայրաքաղաքէն է իմանալ ըստ պօզոսի. Շար: Խոսք: *Փոխեցելոյ ի մահկանացու մարմնոյս, և երթելոյ անդրէն գարձելոյ իբր ի մայրաքաղաք. Փիլ. լին. ֆ. 11 : * Մայրաքաղաք աղխէից, կամ անիրաւութեան. բարութեան, կամ չահաւետութեան. Պիպ. ասէպ : *Ապար զգորաինայ միտրապօլիս, որ է մայրաքաղաք. Հ=Յ. օգոսթ. ա : Ա յլ անսովոր է գրեալն յոմանց.*Մօր քաղաքաց եպիսկոպոս. կանոն: կամ *Մօր քաղաքին եպիսկոպոսի. անդ : Լու և այս գրի ստէպ անդէն. * Որ մայրաքաղաքաց կամ մայրաքաղաքի եպիսկոպոսն է ։։

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ. իբր Մետրապօլիտական կամ արքեպիսկոպոսական եկեղեցի.*Սակս նորոգման մայրաքաղաքը եկեղեցոյն.Յհ.կիւ:

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ. որպէս Հնչակաւոր մեծասան. որ և Մայր մեծասան, կամ Մայրաւանք. *Շինեաց զհռչակաւոր մայրաքաղաք մեծասանացն զվարագ. Ածբ. ե. 12: *Կարգաւորուեցի մայրաքաղաքիդ (ոսխոիդ սանահնի) : Ոսխոիդ ՚ըր և մայրաքաղաքիդ մայրամարտնոյ. Մագ. իգ. խե : *Ըստ նմանութեան մայրաքաղաքացն սպասգելից (փոխանն միանձանց). Խոր. ֆ. 49 : *Զի մի՛ լինի աւերումն այսպիսի մայրաքաղաքաց աշխ. Մագ :

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական մայրաքաղաքի, կամ երեւելի մեծասանի.*Մայրաքաղաքական բարւոկարգութեամբ ի միասին բնակելոց (ի վանս). Մագ. իգ:

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԱՑԻ, ցւոյ, ցեաց. ա. գ. Բնակիչ մայրաքաղաքի. և Ազգեպիսկոպոս մայրաքաղաքի. մետրապօլիտ. և վանականն երեւելի մեծասանի.*Ուրեմն իշխանութիւն եպիսկոպոս նորին մայրաքաղաքացւոյն ապաւինիլ. ապա եթէ մայրաքաղաքին հակառակ եպիսկոպոսն ընթացեալ կանայ.* Մեք եմք քառասունն եպիսկոպոս ի գանաղան իշխանութենէ. որ և եօթն՝ մայրաքաղաքացի եմք. Վրք ոսկ: * Մետրապօլիտք, որ թարգմանի մայրաքաղաքացիք. Լմբ. պգրգ:*Զինչ արդեօք պատ է նախանձել. ընդ որոյ մոյ բաքաղաքացեաց և եպիսկոպոսաց և հարանց. Մագ. ա: * Հրաժարեցուս չաղսանեցեաց իբրև մայրաքաղաքացեաց յոսուալայնեան լինել. Ռոշ:

ՄԱՅՐԵՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Մայրական. որ ինչ հայի ի մոյր, ի կողմն և յատկ նորա. Տօբչ, Տօբչնական. *Ի մայրենի գիրկսըն: Մայրենի գթով: Մայրենի կաթամբ: Արգանդ մայրենի. Ա օբս. ֆ : Յձխ. իգ : Եփչ. ք : Նար. կե :*Զմայրենի սասցուածս. Տբ իե. հոխ. լ. * Աբեւողսմ ընարեաց զգմայրենի փշաբերութիւնն (այսինքն զայլազգի մօր) լալութիւն. Պիպ :*Ի մայրենի հասոյ իւրոյ գնելոյ գնուհւոյ : Ի մայրենիս քո չիմս առեալ ազգ. Խոր. ֆ. 23. 48 :*Հայրենեաց և մայրենեաց հայ էր. Ռոշ:

Իակ յասելն՝ Սիւն. փաղխլ. *Սարգեն և ասէին, ՆՃ՝ մայրենի՛ խիս յանուանէ՛ն, իմա՛ մայր ՆՃ, կամ՝ ի մայր փոյտէ :

ՄԱՅՐԵՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհարթ թարգմանութեամբ լսոին ձայնիս, Տաբէիմնէսաս. որ է ամպանութեամբ, պակ. *Մայրենութեամբ, որ է ամպանութեամբն, իցէ քահանայիս օրհնեալ. Մաբ :

ՄԱՅՐԵՒՈՐ, ի, աց. գ. ա. ՈՒ Մայրաւոր. անտառ՝ յորում են մայրք. * Որպէս զկոտորումն մայրենոցն յերկկիր անհանգիստն. Մեսր. էբէց :

Եւ որպէս փայտահար. Հատանօղ զմայրիս, կամ զլայր փայտս. * Ելեալ ի լերանն Լեւանան մայրևորօք փայտս կոտրելոյ : Երթեալ ընդ մայրևորս՝ կոտրուեալ ի լեռնէն, որ կոչի լիբանոս, մայրս. Ես. իբ. ա. ին. Հոմանաչի, որ ձգի և ի ա նչ: Ի կրկին միտս բերի և ասելն. *Որպէս ձայն մայրևորին, այնպէս հնչէր կոտորածին.Գ.թագ.էջ:

ՄԱՅՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Արհեստս փայտս հատանելոյ ի մայրիս. փայտահատրուելի. * (Մշակութեին ի փոխ առնու) ի մայրևորուէ փայտս հատանել. Ռոշ. ֆ. 27:

ՄԱՅՐԻ, բւոյ կամ բոյ, բեաց կամ բայ, բեօք կամ բովք կամ բովք, բօք. գ. Դրսմօշ, ՍԼղ, λόχμα. Sylva, nemus, saltus. Որպէս Լեռ Մայրաստան. այսինքն Անտառ մայր փայտից և ամենայն անպտուղ ծառոց. մայգաք. օրման, օրմանլըգ, Հեչէլէփ. գօրա. *Մտանիցէ ի մայրի՝ հարկանել փայտ:Եբս. սեղնի գարտնակալք ի մայրիս:Գաւազ զնա՛ի դաշտս մայրեաց. Օր. ֆե. 5 : Յոբ. լե. 40 : Սղ. ճլ. 6 : * Զարհտրեցաւ անձն նորա՝ զոր օրինակ փայտ ի մայրւոջ չարժիցի. Ամ. ֆե:*Ծառաք ամենայն անտառախիտ մայրովք. վէցօր. ե :*Մինչև յամեր ութիս մայրացն : Յամերս ամենս մայրեացն. Եւէս. գ : *Յոչ ոք ապատրեցան, այլ միայն ի մայրիս լերանց իբրեանց. Խոր. ֆ. 44 :

ՄԱՅՐԻ. Մանդրա, κατοικητήριον, κατοδύσις. Spelunca, latibulum, recessus. որպէս Մորի. որջ, գազաղք և բնակութեի գազանաց յանտառս. * Եթէ ասացէ կորիւն առիւծուս զձայն իւր ի մայրւոյ իւրմէ:Որ են մայրիք առիւծուցն, և որպէ կորեանց նոցա: Ելից զնաչրես իբր ոլսով: Ի մայրեաց (կամ ի մորեաց) առիւծուց. Ամվս գ. հ :Նաս. ե. 11. 12 : Երգ. ե. 8 :*Ի յորջս և ի մայրիս և ի կալաղս գազանացն. Փիլ. Նխ. ե :

ՄԱՅՐԻ. փոխանակ գրելոյ Մարի. որ է մայր հաւու. Էգ հաւ կամ Թռչուն.*Յորժամ վարուժանն (առատրակի) մեռանի, մայրին ոչ ևսոի ի գալոյ ոստոյ վր. Զգր. լե.

ՄԱՅՐԻԿ. գ. իբր՝ Ո՛վ մայր քաղցրիկ կամ սիրելի. Տբէկս. անաՃշէլԷմ. *Մայրիկ, զայս Թեկուզ կալ առ քեզ յիմ տուղօղ : Մայրիկ իմ, ծարաւի եմ: Մայրիկ իմ, մայրիկ իմ, ծնա՛ ինձ: Քաղցրիկ մայրիկ իմ մայրիկ, մի՛ Թողուր զիս. Ճ. Գ: Ս=Յ. նոյ. ֆ : Տբ իԷւ. հոխ. ֆ:

ՄԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. գ. վիճակ և պաշտօն մօր. մայր գոլն. և Սէր մայրենի.*Մարիամ.. ի մայրու Թիւն քո հրաւիրեալ. Շար : *Նա զոյապիսի ցուցեալ մայրու Թի առ որդւոյ իւրոյ քաջալերութի. Սխոհ :

Եւ որպէս Մայրապետուհի. արքասաւհի գոլն. * Հայեաց՝ ի հաւատարիմ աղախինս քո, որ գայ ի կարգ մայրութեի և ձնհուե. Մաբ :

ՄԱՅՐՊԵՏ, ի, ից. գ. Ἀρχιμανδρίτης. Abbatissa. Մայրապետ. պետ մօր, և պետ մարդ, այսինքն հատուածոյ կանանց. մայր վանից կուսանաց. աբբաստհի.*Ասէ մայրապետն ցՅերն. վրք հդ. յ. ուր և ասէպ ասի՝ Մարգ պետ, և Մայր վանից : Օրհնութեի մայրապետի է. Մաբ :

ՄԱՅՐՓԱՅՏԵԱՅ. ա. Որոյ նիւթն է ի մայր փայտից.*Արկղագործ տախտակամած՝ մայրփայտեայ տապան գործել. Ածբ:

ՄԱՅՐՕՐԻՆ. տ. ՄԱՅՐԱՒԱՆ. *Դիտես մայրօրէն ապեխոչել. Մաբ :

ՄԱՅՐՕՐԻՆԱԿ. ա. Որ ինչ լինի ըստ օրինակի մօր. մայրենի. մայրական. *Հասարդոյին ծագաց աչխարհի մայրօրինակ առնեամբ ձայնեցար. Նար. կոա :

ՄԱՆ. գ. Որպէս ալմաստ Մանելոյ՝ է Մանուած. չոլքան. ոլորք. գալտրք. *Օձն՝ հինգ ման առնու ի խոսղէն իւրում վրդն.ծն:

ՄԱՆ. բառ Լբր. կմ) գ. Հնչեալ յիւրր.

ՄԱՆԱՆԱՅ. ի, իւ. ՚ի ամէն. ՚ի յին. ճա, ճէա. ՚ի լու. ֆնա. է Ձափ, որ կոչի ՚ի մէզ Մնաս, զոր տնացեւ. *Երկքարիւր զէն ոսկի կուռ, և երիք մանր ոսկի ՚ի մի ղէն. ֆ. խգ. ֆ. 17 :

Ա յլ հնչեալ յիբր. Ման, Մանա, (Թ. Մանէ,) է գննուհի. մեկնուհի, զննչ. և զի ՚ի նորահրաչ աւսիլ երկնատեսչ մանանայն՝ ասէին որդիքն իսրայէլի, զննչ է այս, աւսի կոչեցաւ անուն նորա ասէն Ման. ըստ այլոց նաև Մաննու, և ՚ի մեզ Մանանայ. որպէս և վր. Մանանա. Μάν, μάννα. Man, manna. (այլ է և Մաննայ, զոր տեացես ՚ի կարգին.) * Ընտանեացն որդիքն իսրայէլի զմանն նորա Ման: Ոչ էք լի չափով զնանայդ յամէն մի: Միայն ՚ի մանանայն էն աչք մեր: Եւ մանանայն էր իբրև զսերմն գնձոյ սպիտակ, և տեսիլ նորա իբրև զսեւ սաւին. Եւ. ֆշ. 51=35. Թ.ոոց. ֆա. 6. ևն : * Կերակրեաց մանանայիւ մարմնոյ իւրոյ : Սպիտոյ ոսկեզէն լի մանանայիւ. Աչս: Շար : Վրդն. ֆն. ուր գրի և Մանանէ:

ՄԱՆԱՆԱՑ սաի յոմանց և Աբէլին իբր մեռան կամեալ ՚ի մարմնոյ սլեց. * Ի սուրբ ոսկերացն երանելւոյն Նիկողայոսի միւռ բըղխէ մանանայ անուշահոտ. Մաբնի :

ՄԱՆԱՆԵԻ, եիւ, իւ. կամ) գ. Σίναπι.

ՄԱՆԱՆԻ, նիոյ կՊնիւ, ով. Ֆպղ, σίναπι Sinapi, pr, pium. Բոյս փոքրիկ՝ որ ածէ և լինի իբրև ղծաւ. նովին անուամբ կոչի և հատ նորա կամ ունդն. որ է բարկ կերծու, համեմիչ և մարսեցուցիչ չերմ յոյժ ՚ի բնէ. հաբպաւ, խէրխէլ, Բծխմ սիրիա. *Նման է արքայութեին երկնից հատոյ մանանխոյ. Մթ. ֆգ. 31 : ֆե. 19 : Մրկ. Ը. 31 : *Տաբածանի իբրև զմանանիս : Որպէս մանանիս սերմանի. Ռոկ. ֆ. Ը. 22. Ե էբր. իա : * Ոչ գադարիմ հինգրեւով զմանանին : Մերձեալ ցոյգ ՚ի հաղորդութենէն մանանխոյն : Զոր կին և հաց վոխանակ մանանխոյն : Պարտ է ձաչակել և ՚ի մանանոյս : Որպէս մանանիս լեալ կակծեցուսցէ. Եփբ. ա-նչաբ : *Ոմանց քացախ և մանանիս արկանէին ընդ քիմեան. Եփբ. Վն. ապՆէս : * Կիսոյն քացախ և մանանիս արկեալ ընդ քիմեան. Ճ. ֆ : * Ի սիպ մանանխին առակեալ. Հ. իէսբբ. ֆա : *Զհաւատ բոլոր մանանեխին... ոչ բաւական լիմաս անձին.Յա ոբդէ:*Տարածի իբր զմանաս նեխ. Երբ. Ֆռ : * Արկին ընդ ըստնկունս նորա սրսկեալ մանանեխ քացախով.Հ=Յ. սէպտ. ֆբ : *Նշանակել զայքայումն երկնից ուռկանիւ և գանձիւ և մանանեխու.Ոսկիթ: *Սինապի, մանանեխ. Գաբէթան :

ՄԱՆԱՆԱՆԴ. ՚ի. ց. } Μάλλον, μαλκ-
ՄԱՆԱՒԱՆԴ. թէ. } στα, μεγοῦνγε.
ՄԱՆԱՒԱՆԴ. ՋԻ. } Magis, potius, immo, imo. Առաւել յաւէտ. սլինա. խոսսսա, հաբպա, պահա լօգ, պէյտպէ. իւլա, ալայ մալայ, այնպա. (յն. Մալլըն, Մալիսթա, Մինանդէ. լտ. Մագիս. խմ. որպէս և անդէ. իտ. ասանդի, է յառաջ. առ հասարակ լըծորդք ընդ հյ. Մանաւանդ. սեւ և զբաւան Գահաւանդ, Դաբաւանդ, Սաբաւանդ, Բաբձրաւանդակ, իբր՝ և անդր, կամ յառաջ մտաւոցեալ ինչ.) *Մակբայ... բաղդատական՝ առաւել կի աւելի (յն. Մալլօն) ... և սաստկութենէն, յորդ, յոյժ, կարի շատ, սաստիկ, յաւէտ, մանաւանդ (յն. Մալիսթա). Թբ. կեբ :*Երանելի է մանաւանդ տալն՝ քան առնուլն: Մարմնէքին մանաւանդ ՚ի վերոյ բանին: Լաւ է ինձ մանաւանդ մեռանել, և ոչ զի զպարծանս իմ ոք ընդ ու

նայն համաբերի: Ա՛լ այժմիկ ծաներ[ո]ւք զնա՛ծ, մանա՛ւանդ թէ ծանուցեալք յա՛յր: Միթէ՛ ոչ լուան. մանաւանդ զի ընդ ամենայն իսկ երկիր և բարեաւ նոցա. ևս: 'Եա՛ սո՛վ ալք ամենայնիք, համբերութիւնով սիրեմ զձեզ բայց հաւանիմ՝ ձյ մանաւանդ՝ քան է՛թէ ձեզ. պղա. օրէն: * Եւ մանաւանդ՝ մարմ նաւոյք և երևելիք: Մանաւանդ զի յոյս ապեալ ևս վաստահ լինիմք. Եփես: * Յօժա յութի՛ մանաւանդ թէ ուրախութի՛ յանձն առնուլ. Մաթ. ա: * Եթէ քանոնն թիւր ի՛ ցկ, քանի՛ մանաւանդ (այլ ձ. աւելի) ոյք ուղղին նովաս: Մարդիկ զանազան մէ՛զօք ո՛ րոշեալ են յայ, ևս մանաւանդ ամ՛ուսա՛ ւանութի՛ն. Սարք. յի. ը. ի՛: * Ջրան զգիրս ձեմք խնամասգոյնք, մանաւանդ իսկ քան զՏոգին ՝ա. Կ՛ուրղ. ծն: * Թէ լսեն երկու կամ երեք ժողովեալ յանուն նորա, ևս ծա ևծա կարասցեն, ասա ո՛րչափ մանաւանդ յոլովագոյնքն. Իւս. մրկ:

ՄԱՆԳ. Տ. ս ա ն ա կ:

ՄԱՆԳԱՂ, կամ ՄԱՆԿԱՂ, ի, աց, կամ ոյ, ով. գ. (լծ. երբ. մալէլ, ՀՀէլալ. վր. մանգալէ.) Δρεπανον, δρεπάνη. Falx. Գե՛ բանի՛ փոքր կամ մի՛չկ կամ մեծ. գործի երկաթի՛ հանգերձ մեզնիսա՛ գալարեալ ձևով երբու ման դալով՝ ի քաղել զպտի ան, զխոտ, ևս և զխոտոյ. օրոգ, ասս, գեՀՀաչէ, ՀԷՀՀաչ, ՀԷՀՀաչ. (որ և երբ. փաղաղ. յին. գէՀՀ բանէ.) 'Առաքի մանգաղ, զի հասեալ են հունձք. Մրկ. Ի. 29: * Ի սկսանելոյ մանգաղի քոյ յոմ՛: Մանգաղ մի՛ արկանիցես յոմ՛ ընկերի քոյ: Հասանիցէ զմնոր մանր ողուզացն մանգաղաւ: Արկեք մանգաղ, զի հասեալ են կումք. Օր. ծ՛Ը. 9: ՀՀ՛. 24: Ես. ծ՛Ը. 5: Յ՛ուէլ. Ի. 13: Յուսցանէ զա քարիսա զպատիճ գերանգուցն, զոր յոյնն (կամ երբ.) մանգաղ ասէ. ՍէՀՀէր. Ը: 'Գայ հասանէ առ հասկ հասակիս անհնարին քաղ կումի՛ մանգաղն առ հունձան. 'Նոր. լԸ: * Դնէն կամէր Հարկանիլ զմեկար մանգա ղալը, և ոչ կարաց. Վ՛ք՛ Հր. ծ՛Ը:

ՄԱՆԳԱՂԱԿ, ի, աց. ք. Δρεπάνη. Falx. Մանդաղ փոքր. կարոց. յոտոց. պՀԼ գԸ. պՀԼՀ, պՀԼՀա կամ պՀԼՀաՀՀի պՀԼՀԸ: * Ձայնիւզի բանձրալովք. վարովք պատրիզ պանն արկանէր զմանգաղակն. կ՛Ա. Ը:

ՄԱՆԳԱՂԱՁԵՒ. ա. Որ ինչ ունի զձև մանգաղի, որպես մահիկ լուսնի. * Լուսնի՛ մանգաղաձև, կիսագունդ. Դ՛ատ. Ի՛ղՀ. ա՛ա ՀԼ:

ՄԱՆԳԱՆԱՅ. գ. ՈՀ՛ Մ ե՛ն ե՛ ն ա յ, մեքե նայ. * Նշիլ քարաւ մանգանային, մինչև կարի վիրաւ նոցին. Գր. գՀ. ԷԷ՛:

ՄԱՆԳԱՂԻՆ, ի ի՛, ից. գ. Μαγγανη. Machina.

ՄԱՆԳԱՂԻՆ, Ո՛ china, praesertim bellica. Նոյն է ընդ Մ՛ենքե՛նայ. մեքե՛նայ. յն. ՀՀոանի՛. լա. Ֆաբրա. ոյ. ՀԷՀՀէ՛նէ՛յ. Գործի պատե՛ռազմական՝ մանաւանդ պատերազմական, ոյով քարան, նետասլաց, ամպոգուլ կան, ոյոյ քարան, նետասլաց, ամպոգուլ կ, եշք վայրաչ՛նք, են. * Լարձնալ բերլին առն դօրաց, և մանգղնոնս և ոչնակս մեՀՀենայս: Կալվեցին շուրջ զմանգղնոնս և մեքե՛նայս: Մ՛ոնգ ղնից մե՛ՀՀենայից. ա. Ա. Է. 50: Ը. 31. 51: Բ. Ա. ՀԷ. 15:

ՄԱՆԳՆԵՍՏԻՒ. Տ. Մ ա գ ն ե ս տ ի ս, Մ ա գ ն ե՛ս: * Կարծրագոյն գոյա քան զքարն մանգնե՛սիա, և բարձրագոյն քան զարձանն Հերակլէ՛ս. Ա՛ռաք. Է՛ՀՀ:

ՄԱՆԻՒԱՆ. գ. Հաւ յն. ըստ պարսից. Μανδυας, μανδυη. Genus vestimenti militaris, vestis lacernae similis. Զգեստ. և քղանչ հանգերձից. * Մանգիան՝ զգեստ է՛՛՛. ասս զղաւեալ յՀրէայական ասէ, և Հաս գգեստս հանգերձից ից. կ՛Ե՛ղբ. ՐՀ:

ՄԱՆԵԱԿ, ՀԿի, կայ. գ. յն. ևս՝ մա՛ նէագիս, մանէաց. և վր. մանիակ. (Ի հյ. և ի յն. առաւաքանի, ոյն ՀԿԱՀՀ. ոլորեալ.) Μανιάκης. Torques, κλοιός, collare, են. Հոլորտաձև զարդ արկեալ զպարանոցաս որպէս օղ կամ անուր կամ շղնայ ոսկի են. ալՀաՀ էԻՀՀէր, պօղմագ, ԷՀՀդէր, Հաւգա. * Ջգեցոյց նմա պատուհասն բև Հերեցայ, և արկ մանեակ ոսկի՛ ի պարանոց նորա. Դան. Ի՛՛. 42: Դաո. Ե. 7. 16. 19: ա. ԷԷր. գ. 6: Ա՛ՀՀաՀ. ա. 9: * Խորատկեալ մանեակ ոսկ ւոյն. ժԷ. ծ՛Ե. 6: * Մանեակ յերկոտասան կանգնոյ շուրջ զնովաս (զսեամբ). Երեմ. ծ՛Ե. 21: * Մանեակ զբոլոր առաքինութեան ասէ. Նէա. Երգ: Տես և ՀՀԱՅՈՒ, ՀՀԱՒՈՒՄԱ նշանակ:

Կ՛մանուելք ասի զմանկաձև իրաց. * Ա՛լև զնաւահանգիստս ի ծովիզերեայս սովոր են մանեակ կոչել. Վ՛ՀՀ. Էրգ:

ՄԱՆԵՆԱԿԱՒՈՐ. Տ. մ ա ն ե կ ա ւ ո ր:

ՄԱՆԵՆԻՐ, լեայ. գ. Գործի մանելոյ. որպէս ասլեկաս, իլ, սորօք խրովք. ասս և Մ՛արմնեղն. * Ջայս ասաց մարկաս, և առ ի ձեռն զմանելիս իւր. Հ. ապր. Է:

ՄԱՆԵՆԿԱՁԵՒ, կամ ՄԱՆԵՆԱՒՁԵՒ. ա. Որ ինչ է ի ձև մանեկի. * (Յալանեաց) կևաք ոսկեՀաՀաՀ իմն գալարանոյսն ուշ, նմին մանեկաձև (կամ մանեակաձև) խառնեալ գոն. պՀ. * Ջոր ի խրտիս ձիան և սեռանիլ՝ մանեկաձև զարարանոյն կորովի արարեալ. Վ՛ՀՀ. Էրգ:

ՄԱՆԵԿԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Μάγας. Testudinis ponticulus, lyra. Մանեկաձևն գոլ. և ինչ մի մանեկաձև՝ կամարաձև՝ կամընչաձև. որպէս Թևկոնք կայից, ջուլ Հակաց, և լանջք Հպատն. * Ո՛վ ևս Ձրպատան ի լանջս զմանեկաձևութեին, և ի վեր բայ ոստոցն վերջս և զդայլայլեակս. Ա՛ռ. Ե:

ՄԱՆԵԿԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Μάγας. Testudinis ponticulus, lyra. Մանեկաձևն գոլ. և ինչ մի մանեկաձև՝ կամարաձև՝ կամընչաձև. որպէս Թևկոնք կայից, ջուլ Հակաց, և լանջք Հպատն. * Ո՛վ ևս Ձրպատան ի լանջս զմանեկաձևութեին, և ի վերբայ ոստոցն վերջս և զդայլայլեակս. Ա՛ռ. Ե:

ՄԱՆԵԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գրի և մ ա նեկաւ որ. Ոճով յանձին զմանեակ. * Ձա հանայքն վակասաւորք, մանեկաւորք. Մ՛Ծ. ծ՛Ե: * Հագոյ ծառայք կամարաւորք և մանեակաւորք և կերպասապատառք կային առաջի որում. Վ՛ք՛ Հր. յ:

ՄԱՆԵՄ, Հցի. ն. Νάω (լծ. Նիւթել), διανύω, πλέκω, συμπλέκω, νέω. Neo, necto, plico, fila trabo, complico, compono. χλώθω, glomero, contorqueo. ἐριοῦργία, lanificium exerceo, են. Ոլորել. Նիւթել. Հիւսել. յօրինել զձեղս. պատատել. էՀՀրմէ, էօրմէ. պՀ՛ՀրմէՀ. պՀ՛ՀՀրմէՀ. * Կանայք մանէին իմնաւորեալք գնոյ այծենացին ի կարմրոյ կի՛ ի բև Հեզոյ մանելոյ: Կինն իմ մանէր, և գործէր ձեռօք իւրովք. Ես. Ը՛. 20: ՀԷ. 18: 21. ևն. Ա՛ ի՛ՀՀ ՀՀ: ի՛ՀՀ. 9. ևն: Տ՛ոբ. Ի՛. 19: * Սարդ կարի քաջ զձեղն ասասյնագործէ և մանէ. Փիլ. ՀՀ՛ա: * Մանէր կատ (կամ վատ). Վ՛ք՛ Հր. յ: * Ա՛ռ մանեա զոյս ՀՀուան, որպէս ես մանեմ. և մանեաց ծերն մինչև ցինն ժամն գիրկս իւրև երկերիւր և քսան. Վ՛ք՛ Հր. ԻՀՀ: * Մանեա քեզ ցանիցս, և արկ. Նա՛ս ՀՀուրջ զտաւիք քոյք. Ո՛ով. յ՛Ե. Յ՛Ե: Եկն քո՛, և մանեաց նմա (առատապէս) կարա. Սէ. ԷՀՀ. Ի՛: * Նկայք մանեացուք պատկ ի ծագ կանց. Ձ՛. Բ: * Մանեալ պատի գնգակ զոր. Հմոլն: Ո՛ՀՀք բարեհոգացն պատին մանին զծաւուքն. Վ՛ՀՀր. Ի՛: * Ջձիձին յիշէ, որ ի վերոյ ՀՀրջն Հրագ մանի մանի ՝՛՛. այսինքն մանուածով ընձանայ, ասպե. Ի՛. Նար: * Ո՛չ որպէս Ներ պարզ անուանս, այսպէս ուՀի և Ներ մանեալն ՝՛՛. այսինքն՝ի բազադրեալս. ՊէՀՀոմ:

ՄԱՆԵՒՄ, կամ ՄԱՆԵՒՈՐ, ի, աց. գ. Κειρία, ταί. Fascia, iae. Երիզ կամ և լրիզասինդ. կապ. փաթոյլք. պատասաք. ասրՀԸ, պաշ. * Կատաարեալ և ամբողջ՝ի գե. լեզմանէն՝ի բաց վազեաց, և ոչ մանեւարոք (կամ մանեւորոք) ձեռացն արգելեալ յերե՛ նեցոյ լինէր. Նէաս. կաշ. ի՛Ե: * Նշեալ արտաքս մեռեալն՝ կապեալ զոտս և զձեռս մանեւորոք. Իրէն. Ե. ասս ՀՀ՛Հ:

ՄԱՆԻ, կամ ՄԱՆԻՔՅՈՒ. յորմէ Մա նիհնեցիք կամ Մանիքեցիք. անս բո. յակ. ան. * Որ զմանիհնեցւոց (Μανιχαίων) ախտն ախտաՀոյցէ. Որի. Տ. ասս. 16:

ՄԱՆԻՀՀԱԿ, չակի կամ չկի. Տ. մ ա նուՀՀԱԿ. * Ի՛բրև զքաքաւմն և զմանիչակս: Պատաքերէ բոյս մանիչկին զմանիչակն. Լ՛ք. ասաք. Ն ազ. Ն պորք: * Երանելին ոմանք զգեղեցկու Հեղ մանիչակի. և՝ի ծալկիլ Հուշանին՝ բնաւին անյայտ կայր մանիչակ. Մ՛ասաք:

ՄԱՆԻՀՀԱԿԱԳՈՑՆ. ա. Իբր Մանուշա կագոյն. * Ջգեստք լինկցին, սեաւ կամ մանիչակագոյնք. Մ՛ասք. կահ:

ՄԱՆՆ, կամ ՄԱՆԱ, ա. գ. 'Ακαιρία. Intempestivitas, insidiae. Աքմասո բառիս Մանկաւեղի, ըստ որում խորամանկութեի. ունքնայագործութեի, խարդախութեի՝ որ պէս ման գալով, կամ մանուկ անհատասա ելով. կամ ըստ յն. ասասկաութեի, և գաս. քէՀՀ, պէ՛, հիւսէ, ՀաճախէՀի. օյնգէսէգ. * Խնգրեանոյ նման է, որ նենգութեաք մերձենոյսդ առ մերձաւորսն, և ընդ միտիս ընկերին նենգաս և մանկաս դնոյսդ. Վ՛ՀՀր: Մ՛ԱՆՆ. ա. Խորամանկ. կամ ըստ Հին բառ. 'Մանգ, խորագէտ: Մանգոյն, ասոր ա՛՛:

ՄԱՆՆԱՔԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Հա ջաքաւատեղի. * Նիկոլիտս զբաՀկեաս մանաւանդ, ասէլով, Թէ զյաղո. գումն և զմանկաբարեաւութեի քո արե գական սեսանդ, իսկ զսխալանսն և զընտան երկիր ծածկէ. Ո՛ՀՀէր:

ՄԱՆՆԱՔԱՐ. ՀՀ. Παιδιχῶς. Pueriliter, puerorum more. νεανιχῶς, fortiter. Իբրև զմանուկ. ոլայաբար. և երիտասարդաբար. իբր առնդ. սրիսրար. ուշ պէս, Ն ՀՀրձկ պէս. * Որպես մանուկ՝ մանկաբար խոչհմ և իսզմմ. Լձ. ՝՛ձՀՀ: * Նոր զքեզ առաքինաբար (զսակերբերանգ), և զքո սահնագ մանկաբար ձգե. Տ՛ոբ: * Խաչց մանկաբար անմասգեալ, Թէոդոսէ ըստամբակեալ Շ՛վԻ: * Վարպապետաւ խոտանեալք յոյժ մանկաբար և հզօրաբար. Աա՛ որս. ՝՛: իսկ փիլ. ՀՀ. բան. * Մանկատար գործելոյ. յն. տղայանալ. νεωτερίζομαι.

Կամ իբր ա. Մանկական. Νεώτερος, ον, παιδικός. Junior, puerilis, le. * Մանկաբար ինչ. փիլ. լԻՒ. Ո՛. 14: Ն ՀՀ. բան: * Ծերոյց մեզադրել (են) բանք մանկաբարք, չլծուեք վազվզկոտք. ԵսաՀ. ծ՛՛: * Ջմանկաբար խանձարուրան, զմուրն, զի ոչ գոյր նոցա տեղ ՝՛. տալ. մանկաբարձ. յն. մանկական. ԱՀՀպՀ. ծ՛Ե:

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ի, աց. ա. գ. Μαῖα. Obstetrix. իս. Bălia. Բարձոլ զմանուկ յարգանգէ մերն. ծնուցիչ. գայլակ. ՀՀայէ. ԷՀՀ. * Նախ ծնանին, մինչչև մտեալ ատ Նոռա մանկաբարձաց: Բարի ասՀԷր ՀՀ՛ մանկաբարձդ: Երկեան մանկաբարձքն յայ. Եւ. ՀՀ. 19=21: * Ջոյն իբրև Հասս մանկաբարձն, կապեաց կարմիր ի ձեռքին. Շ. ՀՀի: * Ջմիւս ելեալսյ նորա՝ որ կոչէր սուրբն, մանկաբարքն փախուցին ի գուռն պարսից. ՋՀՀոի: * Կարգեաց ՀՀ՛ մանկաբարձս և ապաստակս. Հ=Ց. Նոյ. ծ՛՛:

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁԱՑ, ի, աց. ա. գ. Μαῖα. Obstetrix. իս. Bălia. Բարձոլ զմանուկ յարգանգէ մերն. ծնուցիչ. գայլակ. ՀՀայէ. ԷՀՀ. * Նախ ծնանին, մինչչև մտեալ ատ Նոռա մանկաբարձաց: Բարի ասՀԷր ՀՀ՛ մանկաբարձդ: Երկեան մանկաբարձքն յայ. Եւ. ՀՀ. 19=21: * Ջոյն իբրև Հասս մանկաբարձն, կապեաց կարմիր ի ձեռքին. Շ. ՀՀի: * Ջմիւս ելեալսյ նորա՝ որ կոչէր սուրբն, մանկաբարքն փախուցին ի գուռն պարսից. ՋՀՀոի: * Կարգեաց ՀՀ՛ մանկաբարձս և ապաստակս. Հ=Ց. Նոյ. ծ՛՛:

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՑ. ա. Որ ունի ըզբաս մանկանց. տղայաբարոյ. ՀՀահՀ. * Մանկաբարոյ, տղայահանճար. Բ՛ՀՀ. Է. 34: * Որ մանուածք մանկաբարոյին են առաւել

գունի պատճառ փուքիոյ կրճատէ. Շ. ԲՂԻ։ *Ոչ է վայելուչ քէզ միայնոյ մանկաբարոյ լինել՝ ի մէջ մեր ամենեցուն. Ճ. Գ։

Կամ իբր Մանկաբարոյական. ուղղական. երիտասարդական. * Բասիլեւն գոլ՝ մանկաբարոյ անարգելուլճ լի. ՓԻԼ. ԿԱՆՈՆ։

ՄԱՆԿԱԲԵՐ. Տ. ՄԱՆԿԱԾՈՒ. Դաստիարակ. * Երանելին Յովսէփ արիմաթեացի մանկաբերը պղտս. Ս.ԱՐՇ. 44։

ՄԱՆԿԱԲԵՐ ԼԻՆԵԼ. Յղանալ՝ երկնել և ծնանիլ զմանուկ. գՂԱԶ. ԲԺԻՇ.՝ ի մուտալ հասակի մօրն չէ ժամանակ արգանդին մանկաբերը լինելոյ կանոն։

ՄԱՆԿԱԲԻՈՅՆ, գունի, ից կամ ացս. ա. Νεώτερος, ρα. Junior. νεαρώτερος, recentior. Մանուկ կրասեր. կրասերագոյն. երիտասարդագոյն. առոյգ հասակաւ. փոքր. փոքրիկ. և Չափակ. ՀԱՒՁ, ՃԱՀԻՒ, ԼՈՒԾ. * Եթէ եւքսայր մանկագոյն կարդեացի ուսուցանիլ զերիցագոյնն քան հասակին։ ԹԻ զիւրմէ պատուաւոն մեզանէլ զնոյն (յանցուածծ) մանկագունին, ծանրագոյն Յեզուդրութէ արժանի մանկագունացն (այսինքն քան զմանկագոյնս) լինել. ԲՐՈ. 249։ * Ջսա մանկագոյն քան զիս տեսանէք տիզք. ՓՈՐՏ։ * Վոյ կարի մանկագոյն ես, և ոչ կարես հանդուրժել յանդնակ անապատս։ Վ.ԱԽԱՃ. նեցաւ տէր մեր, մինչդեռ մանկագոյն էս էր. Վ.ԸՐԻ 49. ԻԳ։ * Ջարուեստ գլուխ տալ ուսուցանել տալով իւրոց մանկագոյն աշակերտացն. ԽՈՐ. Ք. 53։ * Մի ոմն մանկագոյն ի նախարարացն Հայոց. ԵՒԼԻ. Ա։ * Ըստ հասակի մանկագոյն. ՊԼՈ։ * Ցառաջեսայ յովհաննէս, զի մանկագոյն էր, քայց ոչ եմուտ ի գերեզմանն. պատուեաց զպսակսըզս, զի գլխաւոր էր. ՋԻՐ. ԱԲ։ * Աւուղջաց, և ա ուսուիլ մանկագունայց ի նուա, և կարծելոյ լծառաջեցուցանել ընդ ծաղկի մարմնոյն և չափաս բնաւորականս. Ս.ԱՐՇ. 4ՃԴ։

ՄԱՆԿԱԳՈՅՆ. Նոր. ալգի. Նորագոյն. յԱյլմ ժամանակաւ. յետագոյն. * Երկինն՝ ի միոջէն, և յաւաւելեալ աեսակէն, զոր կոչեն մանկագոյնքն (այսինքն նոր փիլիսոփայք) հինգերորդ էուքեի։ Երիցագոյն և առաջին առասպել խնամուտնն, և մանկագոյն և վերջին՝ ամենայն անզգամն. ՓԻԼ. ԵԼ. Ն Խ.ՈՒՔ։ * Մկրաչեն և ՅՕՅաքանեն(յովհաննու) անո նն(՝ի)հին գրեանն մի է.քայցմանկագոյն Տալքն մեր փոխեալ են, քան զառաջինն մինչ անուանցն պլատիոխին. յովհաննէս՝ Ձայն,և յովհաննէս՝ հնազանդութեի. Վ.ԸՐԻ. ԱՒԵՒՈՐ։ * Մանկագոյն քան զդրախան՝ դիմելմպուեի. քան զերկնս երիցագոյն՝ պատչ։ ՈՀ մանկագոյն վիւռ Տալցն է գանձս այս.ԲԸ.ՊԿ.ՅՅ։

ՄԱՆԿԱԳՈՐԾԵՄ, ելի. ա. Παιδοποιέω Liberos procreo. Ծնանիլ զմանուկ, զզաւակ. կամ սատնալ զզրկի. * Մուտ առ Նոաճիչան, զի մանկագործեսցես ի նմանէ. ՓԻԼ. ԼԲԻ. Ֆ. 20։

ՄԱՆԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Παιδοποιία. Զաւակագործութեի. օրագործուեի. * Պարտ է ոչ մարմնոյն լքեալով՝ի ձեռն արբեցուեի լինել մանկագործուեին, այլ՝ի հանգուստ մտային (այսինքն վիճակի) քաղչանալով այնմ որ բուսանել ըստ է. ՊԼՈՒ. օրԻՆ. Ը։

ՄԱՆԿԱՋԱՐԱՒ. ա. Ջբաւեալ՝ի մանկանց, անորդի. անժառանգ. * Եղբայր մանկաջարաւ իչլանային գրիգորոյ. ՅԻ. ԼԲ. (իսկ իրր ներգ. լինի մանկատպան։)

ՄԱՆԿԱԽԱԳԱՒԹԻՒՆ. գ. խակուեի մանկական. ՃԱՀԼԼԻ. * Ջտայուեի և զմանկախագաւեի՝ի բաց ընկենեալ. ՀՈՄՍ. ա.։

ՄԱՆԿԱԽԵԼ. (ա. Մանուկ խելբօք. մանկամիտ։

ՄԱՆԿԱԽՈՀ. ՝ կամիս. տղայամիտ. Ո. մանիք մանկախել լրիտասարդք. Հ. հակ. ՃԸ։ * Մանկախոհ ծեր. ՄԽ. ՈՊՈՐ։

ՄԱՆԿԱԽՈՂՈՂ. ա. Խոչնոտիչ կամ կոտորիչ մանկանց. մանկասպան. * Յեգիպտոս առ ի մանկախողող սըբոյն. ԳԱՀ։

ՄԱՆԿԱԾՆԱՄ, եցի. ն. (Ծնանեալ զմանուկ։

ՄԱՆԿԱԾՆԻՄ, եցայ. հ. ՝ մանուկ՝ զգալակ (որպէս Հայր, կամ Մայր). մանկադործել. * Հայրն խոստացաւ սիւռեոնի զոլը բոկնէ. զոր առեալ տարաւ՝ի տուն, և մանկածնեաց՝ի նմանէ։ Սա ննջեալ ընդ Հօր իւրում՝ մանկածնեցաւ՝ի նմանէ. ՆԱՆ։

ՄԱՆԿԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծնանիլն զմանուկ. որդեծնուեի. մանկաբարուեի. մանկագործելն. * Կամ թէ սուրաճանայ, կամ թէ՝ի մանկածնուեի հասանէ. ՆԱՆ։ * Ասաքեալ մայրին և սրիւն կոչէ զսուսնուեի մանկածնուեին. ԵՓ. յոր. ՃԲ։ * Ծնողացն իբրև մանկածնուեի լին գործեւեաց զպարձանս մանկանն լինելոյ հասուցանիլ. ՓԻԼ. ասՃԻ։

ՄԱՆԿԱԾՈՒ, ի, ացս. գ. Παιδαγωγός. Paedagogus, puerorum doctor (յն. հյ. ductor), custos, magister. որ և ՄԱՆԿԱԲԵՐ. Մանկավարժ. գաստիարակ. վարժիչ և հոգաբարձու մանկան. ԽօՃ, ՓԵԼԼԻՆ. * Դիմիքինէս՝ համրակ սեռամեղով սասչոմ, կեալ զմանկածուն տանչեաց, ասելովլ ընդէր այդպէս գպատիարակես։ Զմանկածուն գաւազանսն հէսր։ Ի մանկածուն կողմն միանալ կարկաեր զանիրաւ առատհասելոյն առագանս. ՊԼՈ.

ՄԱՆԿԱԿԱԼ, ի, ացս. գ. ή Τροφός. Nutrix ՈՀ կին մանկածու. մնուցիչ. ԾԸՃՈՐ. * Խոսանա, գասա. * Եղեկին Թագաւորք գայեակք (այսինքն գաստիարակք) քո, և կանայք նոցա մանկակալք քո. Ե.։ ԽԱ. 23։

Կամ Μαῖα. Obstetrix որպէս Մանկաբարձ. ծնուցիչ. գայեակ. գոյեի. ԷԳԼ. Եվ ծնանել գբիգորի՝ի չքոհմանին, որոյ մանկակալ լեալ սոփի կեսուրացի. Վ.ԸՐԻ. ԼՀ։

Եւս և որպէս Դաստիարակ. խՃԱ, ԼԱԼ. * Էր մանկակալ և մնուցիչ գաբէթ։ Էին մնուցիչք և մանկակալք Թագաւորին. Ո.ՈՒՀ. ՄԷՀ. ԷՐԷՑ։ * Մանկակալ (ալէքսանդրի) լեռնիդես լակոնացի։ Զևէքսիս՝ որ էր՝ի ժամուն յայնմիկ մանկակալ նր. ԿԷԼԱ. ՃԷԻՀ։

ՄԱՆԿԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Παιδικός, μειραχιώδης, νεανικός. Puerilis, juvenilis. Սեպհական մանկանց կամ մանկուեի. տղայական. լՃՀԱԳԼԱՐ՝ ՃԱՀԻԼԼԵՐԷ ՅԱԽՍԱՆ. ԲԼՈ. * Տացուք զայսոսիկ մանկականի քոյոց տիոց. ԽՐ. ա. 31։ * Ի մանկական տիսն չը պատրաստեալ զընդգեմն առնէ պատասխանի. ԼՍՈՒ։ * Ընյուզիկ են մանկականքն... ոչ ցանկաս մեծուեին՝ որ յայ կայ մնայ միշտ, այլ խաղաց մանկականաց. Ո.Խ. յՀ. Ք. 36։ * Փոխանակ ամենայն զբօսանաց մանկականց՝ միայն սեր քո բորբոքեսցի յոգի իմ. Ս.ԱՐՇ. ԱՂ։ * Ձայս լըլնալ չարախոհուեի, և ի մանկական անմուեի. ՊՐՈՎ.։ * Որ ոչ ի մանկականն կայ մնայ, այլ յասունագոյն խոհմտիւն. ՓԻԼ. ԼՀՍՈՒՆ։

ՄԱՆԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Νεανικόν. Juvenilis aetas, juventus. վիճակ մանկուեի. առաւգուեի. * կանայն՝ զիչխս մանկականուեին և զաճողուեին՝ի բարս (յայս առնէ). Շ. հրէից. ԸՍՍ Դիւն. ԵՐՒՆ։

ՄԱՆԿԱԿԵՐ. ի, ացս. ա. Τεκνοβράγος. Liberorum devorator. կերօղ զիւր մանուկ՝ զզաւակ. * Իւք մանկակեր կանանցն՝ի սովի. Նե. Բ. ԼԳ։ * Ոմանք զմանկակեր կինն ասեն պղծուեին աւերածին. ՄԵՒ. Վ։ Ե ԵՐՑ. ՏՒՒ։ * Զմանկակերն զեկոյց պղծուեին. ՆԵՒ. կաղ։ (Ըստ յն. է և մակգիր կառնուի, այս լինչն ժամանակի՝ որ է վասնիչ ամենայն ժամանակաւորացս։)

ՄԱՆԿԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πάσεξις ըզմանկունս իւր. (որպէս և ժամահակի ջժամանակեսցս.) * Մի ինձ առցես զաւաչնոյն զքաղաստաձիգացն պատուհասիցես, յորս մանկասպանիւք, և մանկակերութիւք. ՆԻՒ. ՅՒՒ։

ՄԱՆԿԱԿՈՏՈՐ. ա. Կատարիչ մանկանց. մանկասպան, որ տայ սպանանիլ զմանկունս ոյլոց. որպէս և Հրոմոն Ներա, կամ սուբ. * Նայեալ ընդ վախճան մանկակոտոր յանգերձելոյն։ Ջմանկակոտորն (գՀԵրովդէս) յայլոց ապանեալ գասաներ. Ոսկ.Մ.Ց։ * Մուվ սէս՝ի մանկակոտոր հրամանէն փաքաս ունի զլծանի. ՆԼ. ԷԶԻ։

ՄԱՆԿԱԿՈՏՈՐ ԼԻՆԵԼ, և ԱՌՆԵԼ. Կատարել զմանկունս. * Վասն մանկակոտոր լինելոյն հերովդէի փախուցին զնա յանապատ։ Երկիւղ կասկածանաց մանկակոտոր լինելոյն հերովդէի. ԻՓ։ * Ներաքոս սա մանկակոտոր արասցէ սուբ. ՄԽ. ԷԶԻ։

ՄԱՆԿԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրճատել մանկանց. մանկավարժուեի. * Սակս ոչ լինելոյ քաղաքականաւի, և արքայական տպատրաստ և մանկակրճատս. Մ.գ. Ե ԵՐՑ. ԻԷԲ։

ՄԱՆԿԱՀԱՒԱԿ, ի, ացս. ա. Որ է՝ի մանկունն հաւակի. մանուկ հաւակաւ՝ փոքր. ՀԱՒՁ, ՃԱՀԻՒ. * Խնայեա՛ի մանկահաւակ ալ ջիկդ. Ճ. Ա։

ՄԱՆԿԱՀԵՂՁ. ա. (Հեղձուցիչ մանկանց։

ՄԱՆԿԱՀԵՂՁՈՒՑ. ՝ կան կամ զաւակի իւրոյ (մայր), կամ օտարոյ (որպէս փառաւոն). * Ջի գու մայր ես մանկահեղձ, և հայր ես ոլոգ կուսոր. Մ.ԲՈՒ. * Ջմանկահեղձ ձոյցն (լինելոյ) սային սոկոսիս յանդգնապարտ ամբաստանելով (կամ ամբաստանելով). ՍԿԼ. ա.։

ՄԱՆԿԱՄԱՀ, ի կամ ու. գ. Մահ բազմանեալ մանկանց. հիւանդութեի կոտորիչ ոլոյոց. * Ցաւուրս սորա մանկամահ սատիկ եզև. ԿԻՐ. պԺ։

ՄԱՆԿԱՄԱՅՐ, մար. գ. Մայր հզեալ մանկանց. և Մանկամարդ/մայր. * Իբրև զոլոմաւոլ ոլոլայնի՝ի գիրկս ըստ նմանոյն մանկամօր առեալ ընդգրկեալ լերկին. Ա.ՓՈՒ. * Մանկամայրքն ոչ ձգել կարեն զմանկունսն սագնապալը՝ի խանգոյն, և ոչ մանկամայրն աճապարել և փախչել. ՋԻՐ. ԼՒ. * Ջոլոր օրհնեն, և սան ցմանկամայրսն. ԿԱՆՈՆ։

ՄԱՆԿԱՄԱՐԴ, ոյ, կամ ի, ացս. ա. գ. Νεότερα, νεα. Juvencula, adolescentula, junior. Ազջիկ կամ կին մանկահասակ. և լբնաւորագոյնս հին. * Ջպատուհասնուս իւրոլ զլմարս, զմանկամարդս իբրև զքորս։ Ի մանկամարդացդ այլեսցին հրաժարեալ։ Կամիմ մանկամարդացդ սոմանանալ. ա. ԿՈՐ. Ե. 2. 11. 14։ * Ի՞ր այդեօք հնար ալջկան մոլ մանկամարդոլ զգեմ ունել առն հակալի. ԱՔԱ.։ * Մանկամարգ առնկանոնեալք. Փ.ԳԼ * Մերձեցիր առերկիւղ առաւ եզ՝ի հնոր քորրոքեալ՝ քան՝ի կին մանկամարդ։ Մանկամարդ աղջկան մոլ վախճանեցան ծնօղքն, և ինքն մնաց որբ. Վ.ԸՐԻ 49. Ե. ԻԷ։ * Մանկամարդք էին տասք. Ե.ԱՐ. ՊՄ. Ը. 12։

ՄԱՆԿԱՄԱՐԶ, ի, ից. ա. Παιδοτρίβης. Paedotriba. Մարզիչ մանկանց կամ երիտասարդաց՝ի մրցանս, որպէս յասացաւն ս ղամենական, ևն. * Ըմբիչք վայելեցոք՝ի ձեռն մանկամարզին. ՈՒԽ. ՃԳՔ. Ք։ * Վ.ԱՓԻՃՔ և մանկամարզք զայսոսիկ՝ որ յասպարիսաց նահատակութեին ընծանան, յատաջ ածելով. Ե.ՐՈ. պՀ. Ք։ * Դամիան մանկամարզ՝ տոիք կալ էր. գողոգոթայ կօշկացն, իսկ, ասաց, Թէ յասմարիայի գոլցն. ՊԻՏԱ.

ՄԱՆԿԱՄԻՏ, մոխ, ոտց. ա. Տղոյամիտ, և գալաքամիտ. *Տղոյս անձնաւոր, մանկամիտ. Բ-ոզ. Ե. 34: *Առաքեալ ի մանկամիտ արքայէ. Մագ. լԷ: *Խնամատուն առնէր զձեզ զմանկամիտ և զանիմաստ բազմամեայ արքայպտ. Երզն. ս: *Հաւատոյ մանայր յոչս մանկամիտ առաքելոցն. Լմբ. պտրգ:

ՄԱՆԿԱՄՈԼ, ի, ից. ա. Պաւդոմանոյ. Qui puerorum improbè amore insanit. Մոլեալ առ փառաւոր ի մանկունս. մանկասիրական. արուամոլ. *Էր կարծիս առ աթենացիան, եթէ մանկամոլ եր սոկրատէս՝ վասն ընտրելոյ զգեղեցկակերպան (յաշակերտութիւն). Նանաս: *Հարկէք զմեզ՝ ասոյդ ոչխիդն, և առաքականագործ մանկամոլիցն (դիմ ձերոց) երկիրպագանել. Ճ. Ա:

ՄԱՆԿԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ, ֆ. Պաւդոմանիա. Puerorum insanus amor. Մոլին առ փառաւոր ի մանկունս. մանկասիրութիւն. արուամոլութիւն. ազգամանկան մեղք ընդդէմ բնութեան. *Դառնացոյին յանմաքուր խառնակութիւն կանանց, և մանկամոլութեց. Նանաս:

ՄԱՆԿԱՄՏԱՆԱՆ, ի, ոյ. ա. Պաւդարիածիչ. Puerilis. Սկսպհական մանկամտոյ և մանկամտութիւն. տղայական. տխմարական. *Զամենայն մանկամտական ցնորս տեսութիւն ի վերայ սրբազանիցն նշանակաց ի բաց եղ ծեռաւ. Դիան. Խղ:

ՄԱՆԿԱՄՏՈՒԹԻՒՆ, ֆ. Մանկամիտն դոլ. տղայամտութիւն. տխմարութիւն. *Կանանց մանկամտութիւն մոլորութեան պէտս չոգաս. Վ.ԶՏ. Երփ:

ՄԱՆԿԱՆԱՄ. ածոյ. լ. Նեաշս, ուսանեսօμαι. Juvenis factus sum, juvenesco, ևն. Մանուկ կամ իբրև զմանուկ լինել. տղայանալ. և նորոգիլ իբրև զմանուկ մտաւոր և ժրանալ. առաւգանալ. *Հինեսութիւն մանկացաս: Տեսին զտէրն մանկացեալ. Ագաթ: *Արբայն տղքայից իմիւսլ՝ մանկացեալ ընդ տղայս. Ճ.Գ.: *Այս աւասիկ դոյ հնար մանկանալ ծերոց, և լինել մատաղ ըստ: Մի զաւաչին ինձ ուղղութեան համարիցես, այլ արդ մանկացիր. Ոսկ. ֆիւիպ. Ե ԵԲր: *Ի ծերութէ զորս թէ առ ի բարիս մանկացեալ և ի մանկութէ պարկեշտասթէ առ ի չարն անդրդ լեալ. Նեսս. կաս: *Աչխարհս ծերանայ, բայց առաքինութիւք սէգն մանկանան իսիս: *Ոչ ծորգի, զի ոչ հնանայ, ոչ մանկանայ, զի ոչ ծերանայ. Եփէս. Է: *Մանկանայ ի սեւսութէնն յաճմանեան. Մեխ. վ: *Արծուին լուանայ, ծորդի ի հնութէ, և մանկանայ. Ճ. ժ: *Մանկացաս սատա, որպէս արծուիք կամ օձք՝ որ մանկանան. Ոսկ. ԵԲր: *Ամենքայ մանկացելոյ պարտ է նմանել. Ոսկիփր:

Կամ ծնանիլ որպէս մանուկ. *Ա յսոր դէայ հայրն վերին, և արաքչին մայր սուրդ ծանիչ. այսօր մայր տեսան մանկանայ, որ ծնաւն զօծհալն ՅԾ. Տաղ:

ՄԱՆԿԱՍԵՐՈՒԹԻՒՆ, ֆ. Պաւծ սորգ սիրուն գաւակաց. որդեծնութէ. *Ածս զնոսա առ մեզ. զի գիտասցուք ընդ նոսա. Հաւգ է րնեցուցանել զսորուկն զաւորէն զառնիմանն կասերմնութէ. Փիւ. Վն. Ե. 3դ:

ՄԱՆԿԱՍԻՐ, սիրի, բաց. ա. Փիլոպաւչ, փիլոտեխոս. Filiorum amans. Սիրօղ զմանկունս իւր, գաւակասէր, որդեսէր. *Մայր առաքինի, մանկասէր՝ միանգամայն և ծեռնասէր: Երբ էի արդեօք յայնժամ արուսաւօքս, որպէս այժմ ոչ արուսաւելովս՝ մանկասէր. Աճաբ. ի խոսբ: *Հարբ մանկասէրք: Մանկասէր մարք. Ոսկ. էս. Ե չ: *Զբնութէ զա խեալ զդրունս բացից, և զմանկասէր ոգւոց ցանկութէ լցից: Աստուածդ մանկասէրք և նախանձաւորք. Փիւ. սաՀ. Ե լԷս:

ՄԱՆԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Սէր մանկան իւրոյ՝ գաւակի, կամ ձագուց. *Երգս ասէն՝ իբր մանկասիրութէ փոխ հաբեալ յուրոյ՝ համբուրել, և գիրկս արկանել, և ի նորա բերանն զիւր կերակուրն գնել. Փիւ. լԷս:

ՄԱՆԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Պաւծոտրոφία, παιδοκομία. Puerorum vel liberorum, educatio. Մնուցանելն զմանկունս. սնուիլ զա ւակաց. *Ջոյն՝ որ առ մանկամուտէ օրինքն են՝ կատարել. Փիւ. լԷս: *Ա՛ն ծնողս զծերբատածուէն մատակարարել խնամս, և առ ուղայս զմանկամուտէս: Ընդ որով ծերբատածուէնքն աճեն, և խաղալ մանկամուտէնքն զարգանան. Պիտ: *Կուբաց յերկուսին աչսն՝ կին մի ամուսնացի. զի ոչ մանկանութէն մորթ է լինել և ոչ այլ ինչ սպասարուէի. Մխ. Ժտ:

ՄԱՆԿԱՊԱՆ, ի, ից. ա. Պաւδοφόνος, παιδοκτόνος. Puerorum interfector, occisor. Սպանօղ մանկանց. մանկասպան. որպէս հերովդէս, կամ սաւլ. *Էլ նա յերկրորդ տոս՝ փախստական՝ ի մանկասպան վիշապէն: Յետ մահուան Հալսածէլ մանկասպանին դարձաւ յև գիպատոս զքէզ առէն փախեայ, ի մանկասպան սրո, զերծուցի. Գ.Ի:

ՄԱՆԿԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Պաւδοκτονία, παιδοφονία. Puerorum, vel infantium caedes, liberorum occisio, interfectio. Ըսպանանէլն զիւր կամ զայլոց մանկունս. որ դեսպանութէն. տղայասպանութէն. *Սովորութէն մանկասպանութէն բաբելոնիս ի միջի դեռք և քաղդեացւոց տզգն ոչ ընդունի. Փիւ. իմոփն: *Մանկասպանութէք, և եղ բարց խոլխոլմն՝նք. Նեսս. իսս: *Առեա զՏերովդէ մանկասպանութէնն. Աճաբ. ծն. Ե պէնպէն: Դամաւ: *Եռոս և հերովդէի առնել զմանկասպանութէն. Ճ. Ա:

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ. ի. ից. ա. ֆ. Պաւδότριβ, ίβος, παιδαγωγός. Paedotriba, qui pueros exercet, paedagogus. Վարժիչ մանկանց. մանկածու. դաստիարակ. և մանկամարզ. *Եւ էր Նորա մանկավարժ գաստիարակ և դպրեակ այր՝ լևոնիդէս լակոնացի. Պտմ. ա ղէս: *Որոց ոչ այսպէսն պատահէացի մանկավարժն. Պիտ: *Պատահեակ եղէ՝ի մանկավարժիցն ոռւս՝ի բանս Հրեչտակս մանկավարժս և պահապանս հոս մարդոյն. Մաղ: *

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԵՄ. ւեցի. ն. Παιδοτριβέω. Pueros exerceo. Վարժիլ կրթել՝ հրահանգել զմանուկ. դաստիարակել. և Մարդել՝ի մրցանս. *Մանկավարժէք, և դաստիարակէք. Նաւ. Ֆէր: *Հոգւոյն խրատիւք մանկավարժել. Շ. Լիպ: *Պահօք օծանիլ և մանկավարժել առ՝ի փորձութէնէն նահատակութէնն. Բրս. պՀ. ա:

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Παιδαγωγία. Paedagogia, exercitium, documentum. Դաստիարակութէ. հրահանգք. կրթութէն. *Մանկավարժութէ ինչ է տկարագունիցն առ՝ի յակամայ զնոսա՝ի սխալանացն խափանել՝ի ձեռն ձևոյն աւետարանին. Ճճ. այսինքն պարկեշտ ղեկտուզք քարոզելն:

ՄԱՆԿԱՏԻՊ. ա. Ար է՝ի տիպ մանկան. մանկահասակ. Ծաղկահասակ. մատաղ. *Խը նայեաց՝ի նա (՝ի կոյն իսրայիտս), զի յոյժ մանկատիպ էր, և գեղեցիկ տեսլեամբ. Հ=3: Ե Տէր իէլ. սեպտ. իՀ:

ՄԱՆԿԱՏՈՒԻՓ, տուիփ. փոց. ա. Տէս ՄԱՆԿԱՄՈԼ. Παιδεραστής. Puerorum amator. *Վասն պլծոցն, և մանկատուփաց: Մանկատուիփն եղիցի ղնոյն գաւս կրեալ: Խաղ մանկատուփացն եղեալք: Հարկ է մանկատուփի մտացն ձգել և կորզել առ մանկանեան. Փիւ. ֆ. բան:

ՄԱՆԿԱՏՈՒՓՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԱՆԿԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Παιδεραστία, τὸ παιδεραστεῖν. *Կարի չար յոյժ քան զսատացեալսս մեծ՝ման կատուփութէ. Փիւ. ֆ. բան: *Յաղագս ամբարտաւանութէ. զոր ասեն՝ թէ մարծուի լաւ յափրշտակէ զգանձիմիգս մանկատուփութէնն:

ՄԱՆԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Մանկագործծութէն. գաւակագործութէ. որդեծնութէ. Նիս. իսմ. ֆ. ասէպ: Աս սբս. Ե. յորմէ և Սարփ. ա. պ. Է: Մագ. Ե: *Հրամայեալ բնութէն զմանկարարութէ ազգսուն՝ լուծանել գամբութէ. Ոսկ. յահէսիս: *Մանկարարութէն առանց բարեպաշտութէ միան գամայն և յաճատնագ է. Եփէ. ա-եպտ: *Դանայք... ֆենիգանի ցանկական գոլով մանկարարութէ. Գլպտ. փիմ: *Ձեռ տայ մանկարարութէ, փոյթ յորդորման առեալ գաձեցէքն. Ոսկ. կդ. իմ:

ՄԱՆԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ մանկանալ. առաւգացուցանել. նորոգել. *Ծերացեալն չկարէ զինքն մանկացուցանել: Ջծերութէի մանկացուցանել. Ոսկ. Ի:ս. Ե ֆիլիպ: *Ներոգեաց միանգամայն զարարածս, և մանկացոյց: (Աւգաստոս) մանկացուցին զամենայն տէե վերս. Ագաթ: *Որ մանկացոյց զգեղ կերպարանացն մոլեսի, մանկացոյց և զգործութէի իմ. Եփէ. յես:

ՄԱՆԿԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Ուձով զմանուկ՝ զղաւակ. *Տիկինն Թուէբս նուագել և պարսիլ յաղաղնոյն, սնորդին՝ի մանկաւորէն. Փիւ. լին. ֆ. 22:

Եւ Մանկական. *Ջտղայական և զմանկաւոր խմացուածոն. Փիւ. պԲ:

ՄԱՆԿԱՒՈՐ Ի, կամ ՄԱՆԿԱՒՈՐԻ. խորամանկ է, կամ խորամանկ. մեհեքնոպէ. *Առ գան՝ որ խաստանայ մեզ ընդ միտս մեր՝ փառաւորել զմեզ առաքլի մարդկան. և որ փախչին ազազակաւ՝ մանկաւոր է. Ե-ոփէ. իԸ:

ՄԱՆԿԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Մանկական վարագ, կամ կարծիք. (ըստ հոմանոյնուեն յն.) *Ի բազմանալ այնորիկ՝ որ՝ի մեզ է, բազմանայ յայն՝ որ մեզ՝ի նա հոմք. և այսպէս առնէ մանկափառաւորեցիս այս, մինչև այս՝ որ է, այլ ոչ անուանեսցի հնարաւորութէ. Ե-ոփէ. իԸ:

ՄԱՆԿԵՐԱՄ, ի. գ. Երամ մանկանց. մանկանի. *Ըզկնի արպանդաց՝ անհաւատից մանկերամին (առ եվսեբէս). Մագ.սա.Նանաւ:

ՄԱՆԿԻԿ. գ. Παιδίον. Puerulus. որ և ՄԱՆԿՈՒԿ. Մանուկ փոքր կամ սիրելի. փքչոյնի, Նանչիկ, Նանչոյ. օչլանճըփ, Եվլաթճը՝ զաչ, աչփ. *Մանկիկն իմ կորեաւ. Տոբ. ծ. ղ: *Ոնձ, ր մանկիկ փոքրիկ՝ ի գրկին. Ճ. Բ: *Մանկիկ մի փոքրիկ՝ անուն արգաս՝ ա ռեալ գայեկացն փսխուցեալ. Ագաթ: *Ըզչվաչէի զօրավարի փոքրիկ մանկիկ մի, որում անուն էր արտաւազդ. Բ-ոզ. Ե. ու: *Մանկիկ մի փոքրիկ՝ ներսես անուն: Թողուվ իւր ուսար մի՝ մանկիկ տղայ՝ փոխանորդ. Ճ. ՀԲ:

ՄԱՆԿԼԱՒԻԿ. ա. Որպես մանուկ լաւիկ. լաւկէ նման. Նոյն Թուի և ՄԱՆԳԼԱՒՏ, տես և ՄԱՆԿՏԱՒԱԳ Սկեհկատան օրքայի. սպասաւոր յարքունիս. *Կաշառեաց զմանկլաւիկքն, որք են սեհեկապանք արքայի, և մօտակաց. Վ.ԶՏ. պտ: *Ի ձեռն Նորին մեծին մանգլաւոի (յաղքատ նին). Նար. խս:

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ, ֆ. Νεότης. Juventus, ta. Մանուկ գոլն. Հասակ և վիճակ ման

կան. տղայութիւն. պատանեկութիւն. առոյգ հասակ. հիւանդութիւն, ճահիճ։ *Ի մանկուէ իւրմէ : Ըստ մանկութեան իւրում Արկեր զինւ ըմեղս մանկութեան : Դատապարտեր մանկուի վաղվաղակի վախճանեալ զաւրամատոյ ծնողսն անիրաւի : Կին ոք ի տան հօր իւրոյ ի մանկութեան իւրում : Ոչ իբրև զկին մի առեցեալ ի մանկութենէ. ևն :

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Մանկ գոլն. այնինքն խորամանկութիւն. մեղքենոյգործ. ծուի. և Մանկական տահակութիւն. *Ձերմարտութիւն ի տառէն, միամտութիւն ի մանկութենէ, ամբծութիւն յայլասիրտէ. Նար. ծ :

ՄԱՆԿՈՒԿ. Տ. ՄԱՆԿԻԿ. *Նոյնպէս ասի տղանօղն մարդասղան՝ և որ զմանկուկն ըսպանանիցէ. Ոսկ. Եբր: *Եառ զտղկին և զալ ջկին և զմանկուկն՝ պահել նմա. Վրք հց. Եզ: *Դերթալ կայ գագտեան ընդեղջն զին մանուածով չարամանեալը արքայիցն (քարինք պատուականք). Մագ. ։ *Ջվիշտսըն մանուածս ահագին բերտնաբացուն ձեր ուռուցեալ ի փչմանէ օդոյն. Խոր. Գ. 3դ: *Լսելիք ոչ ուղղակի են բացեալ, այլ մանուածով (կամ մանուածոյ) գնացելոյն յօդոյդ գնչուժն ընդունին... հնչին չուրջ եկեալ զմանուածովքն. Բրս. Հայեաց: *Յորդանան յորյա հոսեալ, չքնաղ առեալ չուրջ մանուածովք: Մանուած ալեաց դաշնաւորեալ՝ գիմեալ երթալ առ այսրինչն. Տագ:

կամ Մանեալ ինչ. Նանաջ. Ալևոյ. Plicatum. *Վաճառուածն մանուածոյ, և կամ թաղկէզոյ. Պղպ. օրին : Ը :

ՄԱՆՈՒԱԾ. նմանութիւն կնճիռն բանից և իմաստից և գործոց. *(Բարուքնութիւնն լեցի) համառօտ և բազաբառ, և վճարեալ յամենայն մանուածս և ձևոյ. Պիտ: *Տէս, թէ որպէս ոլորէ զքանն մանուածովք ի նահապետացն, ի մարգարէիցն, ի զաւակէն՝ որ ըստ աւետեացն, չարամանելով զհինն և զնորս. Ոսկ. գծ: *Մանուածով բազմաբանութիւն զնոյն թագուցանէ. Լմբ. պոլիտ: *Կիւրեղ նորոք մանուածով ի քո այլաբանէ. Գէս: *Սահմանել իւրեանց խորհուրդս, և մանուածս իմանալ տնաժողովեց խոստորելոց. Կիրլ. գնդ: *Ամենայն գժուարին գործ ծոյ մանուածք՝ նորա խորհրդակցութիւնքն լուծանէր. Նիս. ի սաղմ:

ՄԱՆՈՒԱԾԱՊԱՏ. ա. Σχολιός. Obliquus. Ոլորուած պատատեալ. մանուածեալ. պատոյտքեալ. *Ջուլք ծովու փորձն ծակատն զերկիր, ոլ և գնան ի նմա մանուածապատ շրջանքն. Վ Էղոր. ։

ՄԱՆՈՒԱԾԱՒԱԼ. ա. կամ Է նոյն ը վերնոյն՝ իբր մանուածածաւալ, և կամ Է Մանրածաւալ. մանր մանր ծաւալեալ ծածանմամբ. *Ջուր մանուածոյ ծիծալ ծաւալ, կարկաչահոս ուխիտահոս, ծայթինաձ մանուածաւալ՝ չքնաղապատոյտ մանր աւազին. Նար. գագ:

ՄԱՆՈՒԱԾԵՄ. ես. ն. Մանուածով յօրինել. հիւսել. *Ի վայն և յեղուկն զոլ բոյն խառնուածան յաճախագոյնս մանուածէր. Ագթր. ։ ։ ։

ՄԱՆՈՒԱԾԻՑ. ի, ից. ա. ՏՀ. Πεπλγμένος. Plicatus. ելևոեիդής, tortilis. իսկ Ծոպ մանուածոյ, στρεπτὸν, flexus, fascia, torques. Մանեալ. չարամանեալ. հիւսեալ. ոլորեալ. Հաճարակեալ. բոլորչի. պատ ի պատ. կամ որպէս սեռ՝ բառիս Մանուած. *Ընդացեա երկուս վերջս յոսկւոյ պշ մանուածոյս յօրինեալս գործ հիւսակէն : Ծոպ մանուածոյ. Եւ. իԷ. 14: Օր. իԷ. 12: *Շամփուր չոլսցուցեալ մանուածոյս՝ փակէ ի նևրքսն զդագաճեն ամպարշտին. Ագթր. ։ ։ 14: *Կոփածոյ վիմօք մանուածոյ քանդակեալ յօրինէ. Ասղ. գ. 47: *Եւ ըզբա-

ժակդ մանուածոյ Հաճարակեալ մակացութիւն. Մագ. սպ. Խչ: *Գակեամ զչարաչար հիւսմունս մանուածոյ կապանաց իմոց ։. (որ լինի և սեռ՝՝.) Սարկ. ապ: *Անօգտակար վարկանիւր ախմորաց յաղագս ընդ մանուածոյ բանից պարտնակելոց որ ի նմայն տեսութեց. Շ. կրէչ: *Յորժամ պարզ բառից հանգիսին, զնուրբն և զմանուածոյն և զբազմաքանդակն գովին. Սարգ. յԽԷ :

ՄԱՆՈՒԿ, նկան, կունք, կանց. Παῖς. Puer. παιδίον, παιδάριον, puerulus. νεανίσκος, νέος, νήπιος, ον, βρέφος, juvenis, infans. Տէս և ՄԱՆԿՏԻ. յորմէ ռմկ. Մանչ, Մանչուկ, Մանչիկ. Տղայ մանրիկ. սաղմն, և բոլոյայ նորածին, կամ սակաւահասակ. զաւակ, որդի. գԷի. լօձոփ, Համբ. Ո՞վ արատ մեսդ արդասնանս, եթէ անուցանիցէ մանուկ սատս : Յղացաս ռեբեկա կին նորա, և խաղային մանկունք ի նմա : Ուխտաւոր այ եղիցի մանուկն անդասին յորովայնէ մոր իւրոյ :*Ջի՞նչ արատսդ մանկանն որ ծնանիցի : Տեսին զմանուկն հանդերձ մարեմաւ մարքն իւրով : Արի առ զմանուկդ և զմայր իւր. ևն : Կամ՝ *Ըստ կոզդուրել մանկանդ իմոյ խաղացիկ : Օրհնեցէք մանկունք զսէր: Ընդ Ղազարի մանուկն ընդ ծերոյն : Սամուէլ մանուկն պաշտէր առաջի տեառն : Մանկունքս կան ընդ ինև յանկողնի. ևն :

ՄԱՆՈՒԿ. որպէս Պատանի. երիտասարդ. ծառայ. սպասաւոր. զինուոր. զօրականն քաջ. ոչգագ, զչան, ԷՆՃ, էյէր, էօսս, էէօսկր. (Լծ. յն. ԷՀՀս. լտ. Բ՜՜ԷՐ. կմ՝ ՃՀՀՆ. լտ. Է՜՜ՎԷՀՀս. սանս. Է՜՜ՎՀՀա, ևն.)*Լուսաբուք մանկունք զնիրատ հօր: Ահիճեալ քաջ նան մանուկ : Դաւոր մանուկ քահանային : Մանուկ իմ անկեալ կայ ի տան : Ցարեան ի մանկանցն բենիամենի երկոտասանք, և ի մանկանցն գատիթ երկոտասանք. ևն : Ըստ այսմ ասի, *Քառասուն մանկունք սերտասարոյ : Ջվինաւորեալ մանկունք Թագաւորաց, կամ եկեզեցւոյ. ևն : *Պատղոնիոս՝ այր օրինակագիր՝ մանուկ եկեղեցւոյ (այսինքն եկեղեցական մատենագիր). Եսս. պոմ. Է. 18: *Ջորս աստուծով ճգնէին, մանկունս կոչէին. Մոսս. ի ղՀՀ :

Դուն ուրիք՝ որպէս Մորուկ, կամ ձագ անասնոց. *Որպէս Թէ ոմն՝ ձիոյ իսկ մանկունս վարկանիցի և կամ էշոյ զնորս, և ձիս և էշս ոչ վարկանիցի գոլ (յՅԵ). Պղպ.սս.ոիբ:

ՄԱՆՈՒԿ. ա. փոքր. փոքրիկ. մանր. և Մանկական. *Ի բերանոյ մանկանց տղայոց առնդիւեցաց կատարեացի օրհնութիւն. (յն. տղայոց, և առնգիւեցաց). Աղ. Է. 3: *Ի բերանոյ մանկանց տղայոց զարքայն երկնից յօրհնուեմի կոչէին. Շար. (յորս կամ մանուկն, կամ տղայն դնի իբր ածական:)*Մանուկ մարգ Է՝ և ողջ, և մարտով կամի կեալ. Ոսկ. ծ. Է. 10. (ռմկ. գաղ յարգ :)*Խաղալ(զաստանայլիս) իբրև զմանուկ ձաղոս, և իբրև զձնձղուկ կապով. Ոպ ՀՀ. գՒմ:*Մանուկ տիրոջ վախճանեալ: Գուցէ ըստ մանուկ տիրոջն զարհուրեսցի. Խոր. ՀՀ. կ: ՅԿ. յԷ :

ՄԱՆՈՒԻԼԱԿ. ի, ոյ. գ. Ἴον. Viola. Գրի և ՄԱՆՈՒՇԱԿ. (Լծ. լմ. պ. արս. ՀԷՀԷՀՀ, ՀԷՀՀՀՀ, պԷՀԷՀՀՀ. ԹԷՀԷՀՀՀՀ.) Ծաղիկ գարնանոյ փոքրիկ՝ լայնատերև յերթոս երկրի, չնկագոյն կապուտակ կամ ալօտ ծիրանագոյն. այսինքն մորենագոյն (Ֆօա), անուշահոտ. որոյ են և զանազան տեսակք : Գաղիան : փԷւ. նԽ. Բ: Նէս. կալ: ԱՀաՒ: Խոր. Ծ : *Տէզք մուրուաց նորս զօրէն մանուշակի ծաղկեալք ի վերոյ գունագեղ պարոյ. Ագթր. Է. 11 : *Ածպային և անարատս գաբունն քո զհկհղեցի մանուշակօք և վարդօք և շուշանօք հոգևոլօք զարդարեաց. Ոսկ. գ՜՜ԷՀՀ.

ՄԱՆՈՒՇԱԿԱԲԵՐ. ա. Իբր Մանուշակաբեր. որ բուսուցանէ կամ բերէ յԼիբիա ըզմանուշակս. *Երիւնաթերթիկ ծաղկանց... խուռն հոտոյվարդին, մանուշակաբեր բիւրին. Նար. փագ:

ՄԱՆՉՈՒԿ, ՄԱՆՉՈՆ. գ. են ոմանք առումունք բառիցս Մանուկ, Մանիկ, Մանկիկ: Ար գ. է:

ՄԱՆՏՐՈՒՆԴ. Ռամկականն բառիս Մանդուկք. Մանդրիներէ, Մանդրիներէ. *Սկսաւ զմեծամեծ կալամբան սրմնաոխիլ առնել կըրել զգլուխս, և զմանտրուներն փայփայել և յօրինել. կէր. պտմ:

ՄԱՆՐ, նոյ, նուկք, նուկց. ա. (լծ. լտ. Minor, Minus, Minutus.) Λεπτός. Tenuis, tener, minutus. Փոքրիկ, և նուրբ, որպէս մանն մասին. Մանր, պզտիկ. ոսկի, ոսկեփոշի, ոսկեվար, ոսկեղէն, Մանր իրեր: *Եղև մանր իբրև զփոշի: Մանրիսկս իբրև զփոշի մանր: Մանր իբրև զրմնձ: Հասանելցէ զմանր մանր ոսկուզարնագոգանք մեծամեծք և մանուկք: Իբրև վիպասին ի մըրկէ հալածեալ մանր (այսինքն զեղեամն մանր). են: *Վարս մանր անձրևով լցեալ յեռամբք մարգարտավճար. փագ: *Գլուխս իմ լցաւ ցօղով. վարս քո (կամ վարպաս) մանր անձրևով ցայթեաց. Սիր. փագ: *Մրիվ, և մանր աձիւն լինէր. Փիլ. իմաստ: *Մանր մասամբք այսպէս հասարին. Եսա. իր. ա: *Ի նուրբ և ի մանր մանր պղոց լսա արաւքին երեսաց ծածանելը. Նեսա. իագ: *Գիտուելով իսօսին ընդ մանկանին մանր. Ոսի. ա. ԻԼ: *Շատք ի մանր մանկանց՝ նոմիարարաց որդւոցն. Փարպ: Յետ սակաւ աւուրց մեռանէր, Թոդեալ մանր զաղջոյն. Պտմ. Վր: *Մանուկդ մեզանաց. Պէտ: *Որ ի մեծամեծան մեզանչէ, չարարի զմանր նուհան չայլոց պահանջել. Ոսի. մ. ը. 25: *Ի ձեռն մանր պարգևացդ՝ զոր ասէք, յաղեալ իդէք. (իբր զմնալան, կամ փոքր ի շատէ). Նէր. ա. իագ:

ՄԱՆՐ ՈՒՍՄՈՒՆԿ. Երգք ժամագրոց. որպէս Թագաւորք, ալէլուք, մեսեդիք, ժամամուտք, կացուրդք, փառք, Տարցնափառ. ուր յառ անձին գլքուկ ամփոփեալ ի նախնեաց. Յէլոթ: *Զմանր ուսմունս ձայնաւորացն պահել յիկեղեցիս. Շ. ընդ:

ՄԱՆՐ. ս. Λεπτόν, λεπτῶς. Tenuiter, subtiliter. κατὰ μέρος, particulatim. ἀγαθῶς, bene. իբր Մանրապէս, և Մանրամասն. Նաբար. մանն մանն. քալ. քալիկ. իսպառ. Տանթրէնել, ազէի ըզ. ոսկեփաշ, պէր էի: *Ասղայեա ի նոյանէ մանր: Խորտակեայ զնա մանր: Փշրեաց մանր: Մանր մանր կոտրեալ զայս, Թռչնոց գիշատիչ ջաղիցից. Ես լ. 56. լԲ. 20: Բ. Բգ. Ֆ. 19: Բ. ճ. ԼԸ. 7: Բ. Ղ. ֆԲ. 33: *Մանր կրկուէ: Մանր Թուել. Եսա. իբ. Ա: *Ընչսէս ասէ մանր զամենայնն. Խոր. Ա. 4: *Մանր ծամել. Նար. էրք: *Մանր մանր ծամել. Ոսի. յմ. Ա. 10: *Ի հեռասաստանէ կալաւ զբաւկս հիւանդին, մանր զնեաց. Մաթբ: *Որ ուտէին մանր զաւնս այլեաց. Ածբ: *Խորտակեալ մանր (այսինքն խորտաս) զզօրուելի հեթանոսական զբոնն. Ճ. Բ: *Ջոր և մարգարէն մանուկս գրոչմէ. Ոսի. Ա. գխ:

ՄԱՆՐԱՌՈՒԼԻԽ, կամ բուխ. ա. Որ բոլոր մանր կաթիլս ի սկզբան. *Զմանրաբուխ աղբերաց, զվճակաչուժ առուոց. Սարկ. փոխր.

ՄԱՆՐԱՑՈՑՆ, գոնի, լց. ա. Λεπτότερος. Minutior, minutissimus. Նաւաւել կամ չոյժ մանր. մանրիկ. մանրամասն. *Յասացն Տառն ալ գործէին մանրագոյն քնարս: Խոր. տակաւալ ման ոտգոյն պարսկական խորհուրդ. Մաթ. իա. իբ: *Գիտաւել զծագմունան (լուսատուաց), և զերկնէին, և զմասունս ոմանս, և զմանրագոյնս. Նա աբս. Է: *Ի մանրագոյնսն զկնքանչելսլ Աբեթ. ի պատ. Է: *Մանրագոյնսն և ըստ մասին իւրաքանչիւր խուզմանքք որոշել և յայտնել. Դիոն. Ա:

ՄԱՆՐԱԳՈՐ, ի, աց. գ. յն. Մանդրագորաց. Mandragoras, ra. իտ. Mandragola. Բոյս կամ Թուփ, որ բերէ պտուղ իբր մանր ինձոր ի չափ սիսեան, կամ ողկուզակս՝ որոց հատքն են իբրև արքայկաղոյ, և ծաղկին անուշահոտ. զորմէ բազում են կարծիք առ դանազանս. այլ առաւել կարծի բանիցոր ինչ, որոյ արմատն իցէ որպէս քողկ՝ ուրուական նմանութեաբ մարմնոյ մարդոյ, և լինիցի գեղ Թմբրեցուցիչ և քնաբեր. վասն որոյ ասացեալ ի լտ. նտև Circaeum, իբր գործի կիրկեայ գեղատու վհկի. և Semihomo, կիսամարդ. և Vesanum gramen, բայց որ յայլոյ խեղս առնէ զմարդ ի սիրոյ. տես բառիս, տեղեաւոյ. տանրագոյնս, գան գուսան, հաճելիբր օձս, էեպրաձ, և այլն. *Նգիտս խնձոր մանրագորացդ յանդիս: Տես ինձ ի մանրագորոյ որդւոյ քո: Մանրագորք լուան գնոյա իւրեանց. Ծն. ը 14=16: Երգ. Է. 13: *Նրմին երկին ծաղկանցն. որպէս մանրագորն, և վարդն, և շուշանն. Ածբ: *Մոկք ունի և մանրագոր. Խոր. Ց: *Մանրագորս ազաւասլաւ. Նար. իԷ: *Իբրև զմանրագոր զանազանին նմանլով Թմբրեալք և Թրջեալք և զմերեալք. փիլ. փեսան: *Մրիվեք ի մանրագորոյ Թմբրեալ իցէ, և կամ ի սասակ անապակաց զմրեալ իցէ. Մաբբ: *Մանրագորաս բազում անգամ բժիշկք քուն ածէն այնոցիկ, որոց քուն հասանել իցէ յաչաց. Վէպօբ. Է: (որք անիքը. աիր յարմարին և մեկնի, որ է խաչխաչ. որոյ և ծաղիկն է երևելի, Թէպէտև անաղորժ հոտով:) կամ ի լծ. նար. գրի: *Ամեն նայն սլաղի մանրագոր ասեն, որ զծաղիկն ի ծայր ունէն, որպես մասուրն և սիտեն. և գարձեալ ագգ մի խնձոր կայ վայրագասա, մանրագոր ասի. ուսոի քաղեցաց ուռբէն՝՝. բայց խնձոր մանրագորաց մարթ է խմանալ և զդլուխն մեկնի լի սերմամբք, ուսոի կապմի և սիրոն:

ՄԱՆՐԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. գ. Λεπτουργός, γής. Subtilis artis. Ուր իցէ մանր և նուրբ՝ Ճարտար կամ պատիր գործ արուեստակեալ. *(Ոմն ի բժշկաց) մանրագործ իմն (այսինքն Ճարտարարուեստաւ Թի) այսպիսեաւս բնահիաստաւԹեամբ զբանն ցուցանէր. նէա. իագ:

ՄԱՆՐԱԳՈՐԾԵԼ. գ. Λεπτοποιέω. Extenuo Ճարտար և նուրբ յօրինել. նրբեմ. *Յելունդն չոլի, և ի հերաց ծնոտիդ՝ մանրագործեալ լինի. Նէա. իագ:

ՄԱՆՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Λεπτουργία. Subtilis ars. ՃարտարուԹի. նրբուԹիւն. մանրագործելն. *Բեհեզով և կարմրով հանգերձ արուեստաւոր իմն մանրագ որձուԹիք գեղեցկազարդապէս անկեալ. Նէա. էրփ:

ՄԱՆՐԱԽԱՃ. ա. գ. Որոյ մասունքն են որպէս զմանր խիճ, կամ մանր որպէս զխիճ. ուսոի Մարմախիճ քար կամ աւազ՝ նոյն է ընդ խիճ. որ և կոպոճ. Χαλιξ, Silex, calculus. Հանգր փորիւ. ոսկեձգեի Ռաշ, գոմ, լաճել. *Ի մէջ մանրախիճ քարանց կէցցէ. Յոբ. Ը. 17: *Զմանրիկն և զպատրան և զպիտանացու Հողն ի մանրախիճ աւազոյ անտի պարզեն. կալ ձեռ: *Զի մի կարասցեն մտանել ընդ քարակոյտս մանրախիճն. Տես իԷա նոյ. ձԸ:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ. խուզ, լց կամ ած. ա. Մանր խուզող, խուզեալ, և խուզողական. *Մանրամասոյզ չօշափմամբ աչիւ՝ վերջերս արքայից յաղթոզաբար ըմբռնեալ կալան. Նար. իա:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՈՒԹԻՒՆ. ն. Մանր խուզողութ. մանրամասնաբար. *Մանրախուզիչ քննեալ՝ գտաք ըզծագաւորեն որդաստոյ յերրորդ ամի գիտակտիանոսի. խոր. Ը. 79:

ՄԱՆՐԱԽՈՏԿ. տոց. գ. ա. Մանր խոսք, գալարիք, բոյսք. կամ որոց խոսք և բոյսք են մանուկք կամ բարակք. *Նաև մանրախոտքն գալարիք, ինն ինն և այլև այլք և որիչ են նմանութ ի միմեանց. որպէս լօռն, և վարսակն, և հինեւն. Ածաբ:

ՄԱՆՐԱԽՈՒԻԻ. ա. Բաղկացեալ ի մանր խուռոյ. լաւ լերէբաս պերէիչիչ. *Բերին կրկուտ մանրախուիս, գնել կրակ, և ջուռացնել զնոսա. Ոսի. գծ:

ՄԱՆՐԱԾԱՒԱԼ. ա. Մանր մանր աւելոք ծաւալեալ, ծածանեալ. *Ջուր մանր լատծաւալ. Գյէ: Տես և ՄԱՆՈՒԱԾԱՒԱԼ:

ՄԱՆՐԱՃՈՒՈՆԴ. ա. Որ մանր և նուրբ իրս ծնանի, Ճարտարք, մեկքեհնայէ. նեն գագործ. *Մուհն՝ խոշանգիչ մանրաճնուդ բարուց, և կծուակիծ բանից նոցին. Նխ. էլ:

ՄԱՆՐԱԿԱՐԿԱՏ. ա. կարկատեալ ի մանր և ի հնէն իրաց. կցկցեալ. ոտոտի. յն. անաեղի. ἄτομος, absurdus. *Զնոսա այսպէս ի մանրակարկատ և յանկարգ բանից ասասի փակեացուք. Ոսի. յմ. ա. 1:

ՄԱՆՐԱԿԾՏԻ. ա. կծծի և ի մանր իրս. զբռամբ ածօղ կծծութ և զմնոտնս. ա. գաշ. *կարի գող՝ մանրակծծին խակ է. Ոսի. է. փխ: *Մանրակծծիք՝ գողք սիկնք իբրև զմկունս. Ոսիէբր: *Ջաղ գող՝ մանրակծծին է. Բբ. տբ:

ՄԱՆՐԱԿԾՈՒՐ. ա. Մաղր կամ սուր կծանօղ. կծուակիծ. ղկծեցուցիչ. նկծօղ. Նոչ. ԽբԼԽԸՆԾօղ. *Մուհն յանդիմանիչ մանրակծուր բարուց նոցա. Վ.բդ. էլ:

ՄԱՆՐԱԿՈՏՈՐ. ա. Մանր մանր կոտրատեալ. ասէբԼ ասլաֆ: *Հոյլ մանրակոտոր՝ արմատհնեաց ոլկոյզ, մի առ մի ընծայ երթևեկեալ գային (հերք կամ մատունք գաւերն չերուզիաբայ). Տաբ:

ՄԱՆՐԱԿՏԻՏ ԱՒՆԵԼ. Մանր կտուել կրկաել. *Զանգեալ զբուզմիուռն արգասօք սիցն առ ի մանրակտատ առնելոյ՝ ըզկարևորագոյնն և զօգտակարագոյնն պատմել. Ածաբ: Ա կորբ:

ՄԱՆՐԱԿՐՏԻՏ. ա. ս. Մանր կրկտօղ, կրկտեալ, կրկտելով. մանրամասնաբար. *Յատկապատուին գովուԹիք մանրակրկիտ յաշախ Թուէ. Նար. էրփ:

ՄԱՆՐԱՀԵՂԵՂ, կամ ՄԱՆՐԱՀԵՂԻ, կամ ՄԱՆՐԱՀԵՏԻ. ա. Որպէս հրեղէն մանրամասն փոշոյ կամ շամանդափոյ լուսոյ. *Մանրահեղեղ գաղտնի չաս իւ անձաձ նօԹի Ճանապարհին. Նար. փագ յայտն:

ՄԱՆՐԱՀԵՏԵԼ. ս. Մանր հետազօտել. հետաքննել. քալ խուզարկել. *Մանրահետեալ մանր զազգան՝ հաստարակ Թուոց հանգոյն մովսէսի գրոցն ունի. Եսա. էր. ա:

ՄԱՆՐԱՀԻՒՍԱՆ. ա. Հիւսեալ ի մանր մանր մասանց. *Մանրահիւսած շարուած փայտին. Գր. փգ. ԷԶՀ:

ՄԱՆՐԱՄԱՂ. ա. Մանր մաղեալ. որպէս ալիւր, փոշի, շամանդաղ. հիւղ. մղեղ. են. ըյ. անհատ մարմին կամ անբաժանելի. *Ատոμος, ἄτομα καὶ ἀμερῆ σώματα. Atomus, corpus indivisibile. *Փոշի մանրամաղ: Ի մանրամաղ փոշւոյն. Վ.էօբբ. ա: *Ըստ նմանութեաբ մանրամաղ փոշւոյն հիւղէն. Որ ընդ լուսանցոյգ երկոցն ի չորն

խաղայցէ մանրամաղ փոշին. Ագաթ. *Հա մանման նշուլիցն, որք յականէն սուրնջեան ստորիջեալ ընդ լուսանցսն մանրամաղ փոշեանսսկութի. Մագ. Ն. *Զմանրամաղ փոշիացեալ հողս՝ ջրոյն խոնաւութք ղանգանէ. Եզն. Է։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԱԿ, ի, ագ. գ. Ἀκαρὴς χρόνος, νου. ῥοπή. Punctum temporis, momentum. Մանր մասն ամանակի. վայրկեան. րոպէ. [illegible] (յոր. [illegible] յորժէ րոպէ. [illegible]) *Բաշխեն 'ի մասունս և 'ի կրկնամասունս, 'ի մանրամանակս, և 'ի մանրերկրորդս և 'ի մանրամասունս բազումս. Շիր։

ՄԱՆՐԱՄԱՆՐ. ա. Մանր մանր. կարի մանր. [illegible] *Եթէ ամենայն աշխարհք ձեօք դատին, ոչ արդեօք արժանի իցէք դուք դատել զմանրամանր դատաստանսդ. Եփր. ա. կոր։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ, սին, սունք, սանց կամ նից. գ. Λεπτομερέστατον. Res minutissima. Մանր և մանրագոյն մասն՝ ժամանակի և իրաց. *Բաշխեն 'ի մասունս, և 'ի կրկնամասունս ... և 'ի մանրամասունս բազումս (զժամանակն). Շիր։ *Ոչ ըստ շարադրուե՝ որ ըստ մանրամասնիցն, առնեն տարերք՝ զմարմինս, այլ ըստ փոխադրութեան և միութե. Նիւս. բն. *Եւ յՌեկացն ('ի ձեղքուածոց) մանրամասնից ձաշեցուցանէ հանդէպ ձակատուն. Մագ. ԻԸ։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ. Ψηφίς. Lapillus. Ցօրինուած ի մանրախիձ քարանց (որպէս [illegible]). կամ մանր քար 'ի պէսս կիտուածոյ Գօտին արծաթափայլ յականց շափիւղայ մանրամասին յօրինուած ով պձնեալ. Նար. փող։ *Մանրամասն նկարիցն (կմ քարիցն) շարադրողն՝ պատմութե արժանի գործեաց զձեռեալ յատակս պեղեոյ.Նիւս.'ի ԲԼ[illegible]։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ. ա. Λεπτομερής. Tenues et exiles partes habens, minutus, subtilis. Ունակ մանր մասանց. մանրամասնեալ. և Նուրբ. նրբին. մանրագնին. ըստ իւրաքանչիւր մանր մասանց խուզարկեալ. *Մանրամասն քննութբ քննել կամ բացատրել. Ակն. յոր. և 'ի յմէ։ *Մանրամասն քննուե 'ի դալուեան նորա լինելոյ է. Եւս. [illegible]։

կամ մ. Λεπτῶς. Minutatim, subtiliter. Մանր. 'ի մանր մանր մասունս. *Մանրամասն կոտորեաց զնս, և եկեղ յինէն զկուշտ իւր. Սարկ. աղ։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԱԲԱՐ. մ. Λεπτομερῶς, κατὰ μέρος. Minutim, per partes, particulatim. Ըստ մանր մանր մասանց. մի ըստ միոջէ՝ 'ի մասունս իջանելով. [illegible] *Մանրամասնաբար սուսջի դնել լուղաց, կամ պատմել զամենայն, կամ յիշեցուցանել. կամ որոնել զամենայն ախալանս. Պիտ։ Շիր։ Խոսր. Շ. հրեշտ: Գր. հր։ *Մանրամասնաբար դղեսցի մասաղ մարմին ». այսինքն պատառ պատառ. Եւս. [illegible]։

կամ իբր ա. Λεπτομερής. Մանրամասն. *Թողլով 'ի բաց զմանրամասնաբար պատմութիւն. խոր. Ե։ *'ի մանրամասնաբար ասացուածոց. [illegible]. *Զմանրամասնաբար քննութի. [illegible] ... ար կարդաւորութիւ. Փիլ. [illegible]։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԱԳՈՅՆ. գոյնի. եց. ա. Σμικρομερέστατος. Որ առաւել կամ յոյժ մանրամասն. Նրբամասն. որ. *Հուր, քան զամենայն սեռս մանրամասնագոյն ... զա ամենայն անյեղաէ. Պղատ. [illegible]. *'ի մանրամասնագունիցն մարմնոց. Նիւս. բն։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԵՆՑ. Տ. ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ. ա. *Զգալեաս պ[illegible] մանրամասնեաց

բարեզարդ խառնուածով. Նար. [illegible]։

ՄԱՆՐԱՆԱԼ. աչայ. չ. Προλεπτύνομαι. Macesco. Մանրիլ, մաշիլ. *Մանրանալով 'ի ձեռն փտութե, և 'ի նեղագոյն էրակն իջանելով. Պղատ. [illegible]։

ՄԱՆՐԱՊԱՏՈՒՄ. ա. մ. Λεπτός. Minutus, accuratus λεπτῶς, minute, accurate. Մանրամասնաբար պատմեալ, ճառեալ, և պատմելով, զննելով. *Պատմել ձեզ մի ըստ միոջէ մանրապատում նշանսն. Առեալ մանրապատում նշանօք ուսուցանէր. Ագաթ. *Օգտելով և ախտելով մանրապատում խնհ շաՀիւք և ախտակարութ. Յձխ. Դ։ *Հանգամանք մանրապատում վասն չինուածոյ տաձարին. Նիւ. Գ. Ժգ։ *Քննեցի մանրապատում. Պրպմ։ *Յայտնի գրել զամենայն և մանրապատում. Խոր. Է. 6։

ՄԱՆՐԱՊԷՍ. մ. Մանր. մանր իրօք. 'ի ձեռն մանունց. *Արարին 'ի վերայ գմբեթին քարակոյտ մանրապէս իբր փոքրիկ բլուր. Տր Իէլ. Նոյ. ԺԵ։

ՄԱՆՐԱՊՏՈՒՂ. ա. Որոյ պտուղն է մանր. *Որթ մանրապտուղ. Վ[illegible]։

ՄԱՆՐԱՍԻԿ. ա. Որոյ սիկն է նուրբ. սկախառն. հեւթաւոր ըստ խմբ. կամ իբր մանրասիք՝ օգով խառն. հողմախառն. *Ընդ անգայտութե ցանկցիր հողոյն երկրի խառնեալ մանրասիկ խոնաւութի ջրոց։ (Յատկ ծովու) ձնշի իբր 'ի մամուլս մանրասիկ խոնաւութե ջրոց 'ի վեր կոյս. Շիր։

ՄԱՆՐԱՏՈՒՆԿ ՏՈՒՆԿ. (յն. մի բառ, φυτός. [illegible]) այսինքն Մանր բոյս. բուրբոջ տնկելի. բարունակ. շառաւիղ. *Առ (այսինքն Հաս) 'ի սերմանէ երկրին, և ցանեաց ընդ երեսս դաշտին տունկ մանրատունկ. Եզեկ. ԺԷ. 5։

ՄԱՆՐԱՑՕՂ. գ. որ և ՄԱՆՐԱՑՕՂ ՑՕՂ. Ψεκάς. Ros, guttula roris. Ցօղ՝ որ մանր ցօղէ իբրև զնչցուղս. *Եւ ասա կարծեմ իբրև ամպ 'ի մանրացօղ, նոյնպէս թանձրուն գոլորշեացն յարտսոյ լուծանի. Բրս. գոհ. *Ակեղեսս առէ, աՀաւասիկ կղզիք իբրև զմանրացօղ իջեալ. Ոսկ. Ես։ *Արկանէ ցօղ մանրացօղ ընդ ամենայն երեսս երկրի. Վէցօր. Ն. Շիր։

ՄԱՆՐԱՔԱՅԼ. ա. մ. Մանր կամ փոքր քայլիւք. *Կենդանիք 'ի գնայցսն է զի բացարձակ քայլեն, և է զի մանրաքայլս. Եւս. [illegible]։

ՄԱՆՐԱՔԻՍՏ. գ. Մանր քիստ. որպէս գնի 'ի յն. Λεπτόματος ἀνθέριξ. Subtilissima arista. *Զարմաստ, զառաս, զորայն, զաերմ, զմանրաքիստ. Գրահմ։

ՄԱՆՐԱՔՆՆԻՆ. ա. Որ ինչ լինի մանր քննութբ, կամ մանրամասն զննութեամբ. *Այսպէս մանրաքննին աեսութիւն՝ ասկածեցեալ է. Վ[illegible]. *Մանրաքննին տեսութբ անցանել զնեա համօրէն առացելոցն. Պիտ։ *Զինչ ևս պէտք են մանրաքննին բանիւք զայնպիսեացն կենաց զվատթարութիւնսն յանդիմանել. Նիւս. [illegible]։

ՄԱՆՐԵՄ, եցի. ն. Λεπτύνω. Extenuo, comminuo. συγκλάω, confringo. συντρίβω, contero. Մանր առնել. 'ի մանր մասունս վերածել, խորտակել, փշրել. մալել. [illegible]. *Մանրէ որպէս զփոշի։ Մանրել զգլուխս, և առնել որպէս զփոշի։ Մանրել զխայտ, զարձանս, զանօթս նոցա, կամ զնոսս խաչին։ Մանրեցան խեցին և երկաթն. *Զպատկեր (զխեակն) կոխեալ մանրեաց. Խոր. Գ. 14։ *Մանրեաց զամենն, զի ցուցցի սոսացուած իւրոյն։ Հեղուլ քակտէր զլարս աղեղանց, և զնետս մանրէր (կործանեալ) փշրէ զոր 'ի նուրբն ունի որ-

պէս և ազամ գլորեալ մանրեաց զնեքսոյն իւր. [illegible]։ *Մանրէ զնոյն, և աղաղոսանէ ախտժելի. Լմբ. [illegible].

ՄԱՆՐԵՐԱՄ. ա. Որոյ երամն բաղկանայ 'ի մանունց կմ 'ի փոքրկանց. *Զկէտս մեծամեծս հանդերձ մանրերամ ձկամբք. Վ[illegible]։

ՄԱՆՐԵՐԿՐՈՐԴ. ի. ագ. գ. τα Δεύτερα. Secundae. Մանրիկ մասն ժամանակի որ զկնի մանրկայց. Երկրորդ մասն րոպէի կէս վայրկեան. *Բաշխեն 'ի մանրամանակս և 'ի մանրերկրորդս, և 'ի մանրամասունս բազումս. Շիր։

ՄԱՆՐԻԿ, րկան, կունք, կանց. ա. Μικρός. Parvus λεπτός, tenuis. Կարի մանր. փոքրիկ. և Նուրբ [illegible]. *Մանկանի մանրիկ էին 'ի քաղաքէն։ Կալարուք մեզ աղուեսունս մանրկունս (կամ փոքրկունս, կամ փոքունս). Դ. Թգ. Բ. 23։ Երգ. Բ. 15. *Առ Հասարակ ծակատեցաւ մանրիկ մարմինք (այսինքն մասունք մարմնոյ) նորա. Ագաթ. *Զմանրիկն և զպարարտն և զփտտնացուհոյն 'ի մանրախիձ աւազոյ անտի պալրցեն. Կոչ. ԺԳ։ *Ցօղ իջմամբ հովիտ շուշանաց, հիւսիսի մանրիկ անձրևաց. Շ. [illegible]։

ՄԱՆՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ՄԱՆՐՈՒԹԻՒՆ. Σμικρότης. *Զանօսրութիւն կողմանց, և զանկեանցն սրութիւն, և զմանրկութիւն մասանցն, և զերմանն արագութիւն։ Ըստ մանրկութե բաշխմանն մասանց մարմնոց մեքոց. Պղատ. [illegible]։ *Անտեսս մանրկութ. [illegible] *Զմանրկութի մասանց գրոց. Մագ. [illegible]։

ՄԱՆՐՈՍՏ. ա. Որոյ ոստն է մանր. *Եւ անդ թռչունք են, որ կոչին երկրին պտղոյն մանրոստք. Եզնկ. [illegible]։

ՄԱՆՐՈՋԻԼ, կամ ՄԱՆՐ ՈՋԻԼ. Ոջիլ մանր, կամ անիծ խոշոր. *Բիծք բոցալիծք. մաթիլն է այն՝ մանրոջիլն. և կամ խոց և պխակ. Լծ. Նար։

ՄԱՆՐՈՐՍ, կամ ՄԱՆՐՈՐՔ. Որս մանունց իրաց. կամ մանր իրք. *Շնորհեալ շահատակութե 'ի խոյզս մանրորսն սիրակարկայ ստացողս (կամ ստացուաց) խնասութե խնդիր արանց ոծարկեալ. Յհ[illegible]։

ՄԱՆՐՈՒԱԾ. ոյ, ոց. գ. Σύντριμμα. Contritio, tritura. Մանրումն, և մանրեալ մասն. փշուրք. [illegible]. *Ցրուեցից զձեզ, զոր օրինակ հողի հոսեալ, և մի անկցի մանրուած նորա յերկիր. Ամովս. Թ. 9։ *Հոսիցն ընդ երկիր զյարդն ձարակ հրոյ, և զզօրեանն մանրուածն 'ի նմանէ յամայսս չանմարանաց. Լմբ. [illegible]։ *Փոշի ինն մանրուածովք ինկոյն. Նիւս. Եւթ։

ՄԱՆՐՈՒԱՆԱԼ. ի. եց. ա. Վերածեալ 'ի մանրուած. մանրեալ. փշրեալ. *Խուռնկ մանրուածոյ, որով պատեցաւ. Վ[illegible]։

ՄԱՆՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σμικρότης. Exiguitas. μικρότης, parvitas. λεπτότης. tenuitas, subtilitas. Մանր գոլն. մանրկութի. փոքրկութի. [illegible]. *Ի նի անհասս մին ըստ կարծրութե, որպէս ադամանդ, և միւսն ըստ մանրութե, որպէս հիւլէ 'ի շող. Եզն. [illegible]։ *Ի ձեռն մանրութե ոչ երևելով մեզ. Պղատ. [illegible].

ՄԱՇ. ա. Որպէս Մաշեալ. [illegible]. *Սոքա են հին խմորք, մաշ տիկք, և զգեստ պատառոտուն։ Մաշ տիկք ոչ ու նին զօրս՝ առնել զզօրութի գինւոյ. Մծբ. ԺԶ։ *Սպեղնուածն մեր առաջին նոր էր, և մեզքն մեր առնեն հին և մաշ. Զարձն հին և մաշ։ Ոչ եթէ 'ի բնէ հին և մաշ էին, այլ իբրև սպեղանան և պղծին՝ առաց լինին հինն և մաշ. Եփր [illegible]. Տես և ՀԻՆ ԵՒ ՄԱՇ.

ՄԱՇ. ոյ. կամ ի. գ. Որոյն մանր կամ որոնեան ինդկչեն [illegible]

համ. ումն. ան կամ նանաչ ոլոռ, կորեխ, վայրի և ընդանի պիէլ • պտղլոռ • լու. բիլլամ, իսս. բիէլլաս. *Կապլիալ կայր մաշ ի գարմանս հիւանդաց, և անապատեր. և այլոց սերմանեաց և հընդոց ոչ տարեալ՝ այսպանեն զնովաս, և գու (ասեն) ծանծապատիս գու. լով, ըստ որում մաշ կոչիս, փքաս. Մի • առաւ. խ։

ՄԱՇԱԾՈՑ, կի՛ } ս. Մաշելի տպահա.

ՄԱՇԱԾՈՒ, ի. } նացու. հնանալի. հնացեալ. *Տուր հանդերձիկ ինչ մաշածոյ, և անո զարբայութեին այ. Ոսկ. ապաս։ *Ի մաշածու նիւթոց ըստ ձի մնասնոց. Վրդ.։

ՄԱՇԱԿԱՆ, ի, աց. ս. Որպէս Մաշածու. գիւրամաշ. *Աւրոր զիանդերն մաշական, և զանօգուտ անական։ Զմեռուտ և ըզմաշական քնու ձիս մեր. Գ։ Ես։ Ոսկիփոս։ *Գուշակիկ մաշկանին (լուսին) զյատխտնականէդ, անցականին զանանցէդ, հնականն զնորոգչէդ իւրմէ. Ագաթ։

ՄԱՇԱԿԱՆ. որպէս Մաշարայական. *Ի յոխտ մաշական անկաս, և տրտնեցաս. Լմբ. էիւ։

ՄԱՇԱՐ, ի, աց. գ. Մաշօղ քերան կամ առաւին տպոցի. *Տուն կ, յոր մնացոր տպոցի գեբակաց գագաթեանն Հուպ տպոցեալ Մագ.ծաս։

ՄԱՇԱՐԱՅ, ի. } յց. գ. ումկ. նշաբոյ, նարէ. պ. ֆէլտէ. լծ. ւաշտե, եվլեէ, ֆաաբ, ոճագ. Ածու բանջարոյ. որոշեալ հատուած պարտիզի. *Փոսաբ արա ի մաշարայ խորու ինչ մի. Մի մաշարայ ցաներ պատգիրն (կարոսի), այլ վաս արա, և զնոնեան ափկից ի նեղքս լից։ Զչիվենեաց առանն զուռն ի տակուցն հանդերձ հինոյումն, և առանին ի մաշարայ մի՝ կուռ հետ իրեբայ անկեն. Վրդ։

ՄԱՇԱՐԱՑ. Φθίσις. Phthisis, tabes. որ և չունի ես ՄԱՀ. Վասս մաշեցոյցիչ փտութիւն մարդոց, է զի հանելով և չարաչարելոյ կեպս. Բարեխոս. Վերէմ. *Ախտս անբոյժս՝ ուստի և մաշարայի գժնդակագոյն. Փիլ. Նիւ. Ը։ Ընդ ինչ Դորինն տխամի է և յինտասանմնս. իսս. Տաւէտ. որպես և լս. Տանիս, Տանօտ, այն է հիւծութիւն։ Բժշկարք։

ՄԱՇԱՐԱՒԱՆ, ի. այ. } որ և ՄԱՀԱԿԱՆ.

ՄԱՇԱՐԱՒԱԿԱՆ. ս. } ՄԱՀԱՑՈՒՈՑՉ (տխտ.). Որ ինչ Հայի յոխան մաշարայ. *Մաշարական տխտիս ... Լիբանէլ հիւծմամբ. Փիլ. Նիւ. Ը։ *Հիւանդացեալ ախտիւք մաշարայական տխտիւք՝ Լիմպիոն հիւծմամբ. Խոր. Գ. 46։ *Մաշարայական ցաւոք հիւծի. Երզն. Տգն։

ՄԱՇԵՒ. նեմ. ն. *Անալիսկս, ե՛ղանալիսկս, կատանալիսկս. Consumo. ծապանաս, կատածապանաս, impendo, insumo. τήκω, ἐντήκω, liquefacio. βρωσκω, edo. φθινω, tabesco, deficio. լշ. Նշ. Հաշէլ. Ե. ուշըմնտ, ուշըհգրնտ. լու. Տաչ.։) վ ատնել զմանն, զրուել կամ զկրուել. ախարացուցանել. Հնացուցանել. Լզանել. լուծանել. Հալեցնել. ծախել. ուսուել. հիւծել, իւլ։ Որպէս Հալել, կամ Հաշել, (ըստ յն.) աէս ղԼատ. Ես. 39. Օր. ա. 24։ Սէ. ը. 12։ Հգ. 3։ Ձ. 26։ Ձ. 129. 158։ Ձը. 21. ևն։

Որպէս Ծարել, վատնել։ Իմ. Ե. 13։ Ե. Ա. ա. 22. 32։ Բ. 10։ Յն. Գ. 3։

Որպէս Լուծանել, եղծանել, սատակել։ Ներեմ. Ֆ. 12։ Նաա. ա. 15։ Երեմ. Ֆ. 24։ Ս. Գ. 18։ Թաաղ. Ծ. 33. Ե։ Ա. Բ. 10. 11. Ուբ. գ. 66։

Որպէս հիւծել, իւլ։ Յ. Բ. ը. 26։

Որպէս Ուսուել։ Ես. Ծ. 8։

Որպէս Հնացուցանել. Հնանալ։ Հանաւա, ատա. Antiqua, ot; veterasco. Յես. Բ. 15. Յէմ. Ֆ. 4 Ես. Ծա. 6 Սէ. ը. 8. Ծ. 49։ ը. 3։ Ի. 15. Ձ. 27։

Որպէս Մանրել. վշրել. Կատրիբա. Contero. Օր. ը. 4։ Ի. 5։ Ա. Գ. 11։

Իսկ ՀՐՈՎ ՄԱՀԵՍ՝ և Ա. Յրէլ. առչորել. Καταφλεγω. Comburo. Սէ. Ձ. 18։

Սոցին հանդոյն և յայլ գիրս պէսպէս ոճով. *Զաեսան գրանց նորա մաշեսցէ ոսն քոյ. (յն. ἐκτρίβω.) Սիր. ը. 36։ *Որ զանձն մաշիցէ, ոչինչ զգայ զանձկութենէն Ճանապարհի. Ոսկ. ա. Բէս. Ի։ *Մաշէլ զրգիս. Ոսկ. էէլէպ. Ֆ։ *Մաշէլ զնորհուրդս (այսինքն խափանել)։ Մաշէլ զերկայնութիւն գիշերոյ յերգս ալբեցուէ, կամ գաւոս ի զգոյոս, կամ զժամանակս. Եղէս Ֆ. Ֆ։ Փոքպ։ կալ. Ծա։ *Մաշէլ զնով, կամ զնեան։ Մաշել ամպոց, կամ գեղեցկուէ, կամ մարմնով. Խոսս։ ՃՃ։ *Զմեզան մաշէ, և զանցաւորն ի խրատս ածէ. Կի-րդ. Ծն։ *Ի ձէռն Ծագէլոյ նորա մաշէցաւ սպառեցաւ մոլորութենէն։ Տեսին վերինք, և զարմացան. և նեբքինք, և յիմարեցան. սասանեալ, և մաշեցաւ։ Զի այսպէս մաշէ՛ալ մաշիս յառաւօտ յառաւօտ. (այսինքն է՝ զի օրըստօրէ երթաս և ժամուխիս) Ձեր իբրև զեզն ի վար լծոյ. և էշ տկարանայ և մաշի. Եէբ։

ՄԱՇԻՉ. ս. Որ մաշէ. մաշօղ. *Զկերբասս կենաց՝ որ մաշիչ է ամբարշտութենէ. Ցձ։ Ես։ *Մարգ՝ դէս աշխարհի ... կենաց մաշիչ. Պիսա։

ՄԱՇԿ, ի. ալ կամ էց. գ. արաբ. ֆէտ. Δερμα. Pellis, corium. Մորթ մարմնոյ կենդանեաց, մանաւանդ մաշէալ ի բրդոյն, որ և լեռաշէ կամ լերկ մաշկ. կաշի. և ինչ ի մաշկեղէն, մորթեղէն՝ բրդով կամ առ բուրդ. ֆէլն, ֆէլ, փերի, ֆուշէլ, էէօս. պէտ. *Ի հանդերձէ, կամ ի մաշկէ, կամ ի քրձէ։ Ամենայն հանդերձ, և մաշկ։ Զմաշկան և զմորթիս խոյոց ներկեալս կարմրով. (այսինքն գործեալ։ Մաշկ գործոյ. (այսինքն գործեալ, բանաւ). Գ։ Ես. Ծա. 32։ Ծ. 17։ Ե. Ձ. 48։ Եզ. Ը. 33։ *Հոգ. մին չհանգուրժեալ շարժմանն (եղիա՛) մաշկ առեալ ծածկոյթ ինքեան. Շ. գալ։ *Եղիա մաշկ եր զգեցեալ. Ո։ Ես։ *Շորբ. Ջեր մորթովք մեռեալ մաշկին՝ մոլորական յանապատին. Ցա պէտ։ *Տրամախոհեալ (ի Ձմերան) երկուորական մաշկից ... որ է ի։ Մ. Ա։

ՄԱՇԿ. ա. իբր Մաշ. յն. մնչևալ. ἐκτέτριμμενος. *Մաշկք հանդերձքն քաջիկ իմն ցածնուն ի մարմինն, և բարւոք յագչին. Ո։ Ա։ պէմ։

ՄԱՇԿԱԳՈՐԾ. ա. ի մաշկէ գործեալ. մաշկեղէն. մաշկեայ. կալէ. ֆէլեղէն. *Աբրահամ զարարիչն ի մաշկագործն ընդունէր խորան. Ձ. Ա։

ՄԱՇԿԱԶԳԵՑԻԿ-Տ. ՄԱՇԿԱՆԱԶԳԱՑ. *Հեղինաս մաշկազգեցիկ Թաւարծին. վանակ. յոբ. Ա։

ՄԱՇԿԱԹԻԻ. ի. էց. ա. Δερμόπτερος. Dermoptera, cui membranaculae loco pinnarum sunt. Որոյ Թևքն են ի մաշկէ. *Զմկեան հերձամեան անուանեցին, այսինքն զարձուիս. և զկեան մաշկամեան, այսինքն զՀղ ջիկանս գիշերոյ։ Զղ ջիկան Թռչի Թաղանթագեղ մաշկամեն Թևօք. Վ. Ջ։ Ե։

Կամ գ. Ջիղք. Հղ ջիկան. կէձէ փոքր, Եարէխէ. *Մաշկամեն, կամ մաշկեմն. Եաբասս. Բժշկարք։

ՄԱՇԿԱՀԱՆԴԵՐՁ, ի, էց. ա. ս. Որ զգեցեալ է զնանգեղծ մաշկն էջն. մաշկազգեցիկ. * Շորբէր սա յանասասս մաշ կահանդերձ, Ձաբակաւոր ի լերինն. Բ։ Ե. 6

ՄԱՇԿԱՀԱՆԴԵՐՁԱ. գ. Հանդերձ մաշկեղէն. մաշկեակ. * Սա ինքն մեծամեծ վրաք և կարգաք զարդարեալ էր, և մաշկահանդերձս զգեցեալ. Վրդ։ Հց. իէ։

ՄԱՇԿԱՄԻՐԳ. գ. Անուն պտղոյ. (գուցէ գրելի Մշկամիրգ. միրգ՝ որ ունի զգոտ մշկոյ.) *Ագռնիք ունի ֆ գազպէն, և մեզր, և մաշկամիրգ. Խոր. Ե։

ՄԱՇԿԱՆԱՓՈՐՏ. ա. Որոյ նափորան՝ փիլոն կամ հանդերձն է մաշկեայ. *Միսա հանդերձ մաշկանափորան սանգալաւոր. Բառ. Ֆ. 1/4։

ՄԱՇԿԱՊԱՃԻՆ, եղի, նագ. և } (ի պրս.

ՄԱՇԿԱՒԱՐՉԱՆ. ի, ապ. գ. Հիւծ. որպես Մաշկ, կամ սերտիս ուսեալ. և ալրաչ, ալերձ, Տամար. ումկ. հիւանդ. և ֆէֆֆէր.) կամ է Աագանի մաշկեազգեաց, և կի Համարապիր, Համարակալ, և Դիւան. ֆէֆֆիէրաբար. և ֆէֆֆիէրեանէ. *Նկրսեհ արքային պարսից առեալ զամենայն զօրս իւր՝ բնիկ ազխիւ, անթիւ վաճառականաց, և բնիկ մաշկապատճենաց, և ամենայն կանանց։ Ըմբռնեցին զիկնայ տիկինն Հանգերձ այլովք կանամբք, և զամենայն մաշկասալ զան ի բուռն արկանէր մուշեզ ապարատեան, և զամենայն աւագանին. Բառ. Ֆ. 21։ Է. 2։

ՄԱՇԿԱՏԵՍԱԿ. ա. Նման մաշկի. կամ որ զգեցեալ է զմաշկ՝ զմաշկեակ. մաշկազգեցիկ. *Մի՛ր կացաս ի լուսատեսակ պատմուճանին, և մաշկատեսակ եղև. Տծ։

ՄԱՇԿԵՆԱԶԳԵՆԱՑ, եցի, ից. ա. Որ զգեցեալ է զմաշկեայս կամ զմաշկեակ. մաշկազգեցիկ. մաշկահանդերձ. մաշկանափոր. * Նա էին ամենեքեան մաշկեազգեացք. գիսաեն և ձեռակերծիկ արուեստի. Եզէկ. Եբէց։

ՄԱՇԿԵՆԱԿ, եկի, կաց. գ. որ և ՄԱՀԱՄ. Μελατός. որ և ծորա (ըստ Մագիսար. գովասցի.) Ovina pellis, corium, իսս. pellice. Մաշկեղէն հանդերձ, մանաւանդ ի մորթոյ ոչխարաց. լեռաշկամաշկ. մուշակ. ֆէրէ, էէօսկէէ. * Իբրև լուաս Քրիս, ծածկեաց զի բեան իւր մաշկեկաուն։ Ընկէց զմաշկեակսն իւր ի վերայ նորա. Գ. Բգ. ժբ. 15. 19։ Տէս և Բգ. Բ. 8. 13. 14։ * Ծորբ ջրաք զգեցեալ էին մաշկեակս. Վրդ։ Հց. ծԵ։ *Եւ մաշկեկաս մեռեալսն ընդ գեաս այս երկրային. Յո որդի։

ՄԱՇԿԵՈՑ, կեի, էց. ա. } Որ ինչ է ի

ՄԱՇԿԵՂԷՆ, զլին, նագ. } մաշկէ. մորթեղէն. կաշեայ. Տարեկ, կաշէ. ֆէրէիէ, ֆէլեղէն, էէօսկէէիէ. *Ակուամբ մաշկեայս. (ռմկ. ֆօսթ, էէօսկէէի. յն. գօրիծն.) Յոգբ. ծԲ. 14։ * Զմաշկեայ պատմուճանն (ագաթայ) պատուականագոյն առացաւած Համարելի է. Փիլ. կն. ա։ * Ջոր և մաշկեայ պատմուճան առակեր՝ գիմաչար եզեալ փառացն ՃՅ. Երբ. ծ. խորան։ * Աբրահամ. ի մաշկեայ խորանին ընդունէր զաբեր. Յ4. իմ. Եիէս։ *Եւ արար տեր ՃՅ ագամայ և կնոջ նորա հանգերձս մաշկեղէնս։ Գօսի մաշկեղէն ընդ մեջ իւր։ Ծածկեսցէն զնա մաշկեղէն նուաբատանաւ կապուտակաւս։ Ցամենայն մաշկեղէն նիւթոյ։ Ածօթ մաշկեղէն։ Ամենայն մաշկեղէն անօթոյ. ևն։ *Ածօթից և ընկից երկրագործ. ծաց վաճառուսին, մաշկեղինից, և ամենայն օթոցաց. Պտաթ. օրին. Ը։ *Զայն մաշկեղէն մորթոս։ Մաշկեղէն պատմուճանս. Խոսս։ *Ոչք զմաշկեղէնն զգենուն պատմուճան. կնմ։ *Մարմնանայ ոչ յեկաւփոխմամբ, այլ ի մարմին մաշկեղէն բանագակիս. իբր մորթապատս. Լմբ. հանգ։ * Ուշի ասս լայն ևս մաշկեղէնս. իբր Թասանեմաս որս կամ

մաչկաձեւս · Վէպ՟ղ · Ը ։

կիմ գ · Մաշկեղէն հանդերձ կամ վերարկու · մաչկեակ · *Ագանելիք նոցա՝ յերեկին մաչկեայս , և գիշեր՝ այծեայս · Վրք հդ · յ ։ *Զգեցուցանէն նմա մաղեղինս և մաչկեղէն ըստ աւանդուածէ սբ հարցն ։ Այլ ոչ ինչ ունէր , բայց միայն երկու մազեղէն , և մի մաչկեղէն · Վրք հդ · յ ։ *Հեղնաս մաչեալն սրսիւք , մաչկեղինաս պարտածածկեալ՝ մաշմով : Հաւանեալք զգեստուս մաչկեղինաց , և մորթոց այծեաց · Մագ · լ՟ · յ ։

ՄԱՃԿԻ , կամ ՄԱՃԿԻՒ , կ՟ոյ , կ՟եաց · ա · գ · իբր Մաչկեայ և Մաչկեակ · * Գօտի մաչկէ ընդ մէջ · Ռու · ՟ս · ա՟ · ւօ ։ * կապա նոսք , որ զմաչկէ պատմուճանն՝ զմարմինն աաեն · Ռ-ւիիթր · (իմն ըստ մորմոքելեան որոգինի և փիլոնի ։) Եւ մնեալ սքին հովուական կերպիւն , մաչկեաւն և ցօղիլս · Ճ · Ա ։ *Զնոյն որ մաչկեաւ մնեալ սխտին , զեղիսեոս կոչեաց յանդրին · Յ՟ օրդի ։

ՄԱՃՈՒԱԾ · ոյ · գ · Դηκεδών· Liquatio , tabes . Մաշուածն · հալուածն · մաչեալ մասն · փոսուածք · Յորժամ մաչեայն միաջն , վերըսին դարձեալ զմաշուածն յերակսն հանէ · Պղաա · փխ ։ * Զայս ամենայն մաշուածս մատագործն սարմնոյն հանդերձ ընդով չսպասանեալ՝ աստացուած սպեսակ մսղասանիս ։

ՄԱՃՈՒԱԾՈՑ , ի , ից · ա · Մաշածոյ · մաշական · մաշելի · *Սրբեալ ջուրքն , և մերըսեալ զմնուածոյ հողեղէն նիւթոյս · Սգաւ ։ (կամ է սեռ՛՛ · բառիս Մաշուած ։)

ՄԱՃՈՒԹԻՒՆ · գ · Մաշ գոլն · հնուածք · փոսուածք · մաշուածն · մաշուած · * Ոչ միաբանի վարդապետուածի տեսանն մերոյ ընդ մաշուածս մերում · Եփ · ա-Ւ՟պ ։

ՄԱՃՈՒՄՆ , ումն · գ · Մաշելն , իլն (ըստ ամենայն առմանն) · Σύντριμμα. Contritio , ևն · *Հաշուածն և մաշուածն առանց բժշկուածք · Ա՟պ · Ղ · 15 ։ * Լուսին առնու զաճուածն և զմաշուածն · Խ՟ս ։ *Լուսինն զհաշուածն մաշմանն մեղաւորաց ցուցանէ · Ագաթ ։ *Տակաւին ի մաշուածն և ի չսլս ծառայութեի վան մեզաց իւրեանց մասնեալ լինին չար · Փաղ ։ *Մաշուածն և տառապանք մարդկան ի պէսպէս փորձութիւնս ջրով և հրով · Վրք · ծն ։ *Անլոյծ զաս Թոզացուցեալ առանց մաշման պարգեւեաց ։՝ յն · անմոչ· ἄτηκτον · Պղաա · փխ ։

ՄԱՃՈՒԿ·գ·Մաշեալ մասն·*Հնացեալն ի բաց դնի , մաշուկն փոխե , և նոր արկանէ · Վրք · ՟ա ։

ՄԱՃՏԻՄ, եցայ · յ · Μαδίζω. Depilis sum , pilis careo. (լծ· յն· Ֆաֆիչո ·)ըստ Հյորպէս Թե մազատիլ· այսինքն Ճաղատ լինել· Թափիլ հերաց ·լերկանալ իբրև զմաշկ կամ զմաչկ · *Նթե մաշտոցի գլուխ ուրուք, կոմնա է , պ՟ է ։ Եւ եթե յերեսաց կողմանէ մաշտիցի գլուխ նորա , Ճեղ է , պ՟ է · Ղևս · ՟ժգ · 40 · 41 ։

ՄԱՒ , ի կմ ոյ , կամ ՄԱՒՆ , ևն · գ · Արմատ բառիցս Մ՟սյլ Մառախուզորպէս Մէգ , և միգանման հիւթ մածեալ մոր· պիս · *Գինի իբրու երկու տարեայ՝ մառով և հոտով · Վ՟պ ։ *Խաւար , մուխ , մէգ , մառն , մուայլ (որպէս փալանուանք) · Հին բա ։ *Ծածկեցաւ մառամբ քաղաքն ամենայն · Ես · ապեք · լ՟ ։

ՄԱՒ , կամ ՄԱՒՆ · որպէս Մայր ըստ վերջին նչ · *Հանդերձեալ եր արևն ի մառն գառնալ· Գայ գիշեր , և գուք՝ որ լոյդ եք աշխարհի , ի մառն մտանէք , և լինի խաւիսանութն նշանացս · Եփ · չ՟ս · Ե հոմսբ ։

ՄԱՒԱԽԱՂԱՏԱՆ · ա · ՟ս · կամ ընթերցիր Մառախալապատ , կամ իմն մառախալապատ գառամբ · *Աբաչիորդք եթէ մառախաղատ կենցալավարին՝ քօղատուել կամելով զանառժան լուսոյ զգործս իւրեանց, գայթակղութիւն երկրի ոչ սակաս լինին · Սարկ · գ՟մ ։

ՄԱՒԱԽԱԼԱՁԵՒ · ա · Որ ունի զձև և զկերպարան մառախլոյ · միգաւտուակ · *Օգն մառախաձև միգախառն յատակեցաս · Ածբ · ՟ը · 8 ։

ՄԱՒԱԽԱԼԱՄԱԾ · ա · Մառախլով մածեալ· միգամած · *կալաս խաւար մառախլամած զմորշ ուտան · Մ՟բ · ՟ք ։ *Իաք և մեք քան զազգս բաղումս խաւարատանջ մառախլամած · Վրք · լա ։

ՄԱՒԱԽԱԼԱՄՈՒՏ · ա · Ուր մտեալ իցէ մառախուղ , կամ միթոմբի մառախլոյ · *Մի գալաս մառախլամուտ խաւարաւն · Թէս · ծ՟ · Խլ · (կամ դրելի է, մառախլամուտ·)

ՄԱՒԱԽԱԼԱՊԱՏ · ա· Պատեալ մառախլով կամ միգով մառախլամած· միգապատ· Տ՟շ՟ · փ-Ւանկը· *Միգապատ և մառախլապատ առնէր զերեսն · Նար · յ՟վէբ ։ *Մառախլապատ միգապատ ապչացեալք · Աֆան· *Մառախլապատ միգապատ մոլորուն· Մառախլապատ միգապատ պոչարմամբ հնձէ զմեզ · ՅԳ · ի՟ ։ * Ծուխս մահու մառախլապատ Թանձրութեի · Լ՟ք · ոփպ ։

ՄԱՒԱԽԼԻՄ, եցայ · յ · Մառախլով պատել · միթագնիլ · * Խոսարեալ է աչն, միթագեալ մառախլեալ է մարմինն·Մ՟բ ·՟ք·

ՄԱՒԱԽԼՈՒՏ· } որ և ՄԱՒԱԽՂՈՒՏ·

ՄԱՒԱԽՂԻՆ·ա· } Ուր իցէ մառախուղ բաղալ կամ Թանձր · *Որք նստէին ի խաւարին և ի մառախլին մեայս ոգիսուեի· Պ՟կաա · *Ի դիջնն և ի մառախղատ տեղիս մոյրեաց · Խ՟ · Ը · 6 ։

ՄԱՒԱԽՈՂ՛՛· Տ· ՌԱՒԱԽ՛՛։

ՄԱՒԱԽՈՒՂ, խղղ կամ խլղ , ոց, կամ խուլ , ից , և աց · ա· Γνόφος, ὁμίχλη, ἀχλύς. Caligo, nebula, tenebrae . Ցնέλλα , procella . (գրի և վրիպակաւ Մարախուղ · ի ձայնիցս՝ մառ , մառն · և խուղ · կի խուլ կի հղլ ևն·)Մէգ· բալ շոգի· օդ Թանձր՝ ոչ գոլորշի վերացեալ կամ ամպ վայրկենաւ և գնատեալ իբրև զձուխս և զչամանդաղ, խոնաւ և խոնաւացուցիչ, միթագին և միթագնիչ՝ ոչ ալկամուղ · և Մէգ մրրկեալ· մրրիկ · Տ՟շ՟ · բալ· ֆոռ , փխան , ՌոՀան , և ՌոՀՓան · *Տէր ասաց բնակել ի մառախղի ։ Խաւար ծածկեաց զերկիր , և մառախուղ զՀեթանոս ։ Մէգ և մառախուղ ։ Խաւար և մէգ և մառախուղ ։ Օր խաւարի և միգի , օր ամպոյ և մառախղոյ · ևն· *Մառախուղ է ծոՀնաւ գոլշի անծննդական ջրոյ (կամ անձրևի) , քան զօդ Թանձրագոյն , և քան զամպ անօսրագոյն · Պարզուեի օգ առանց ամպոյ և մառախղի· Միգայ և մառախլայս·Աբէաս Տ՟ · *Սուրմամբք բբոյն , և յիւրերայ վերայ կռուահակեալ մառախղիցն Թոնին·քՀանկարծակի պարփակեալ մառախղով (կամ մառաղևով) · Պիս · *Լապաեին յորժամ չեզնեի , ոչ այլ ինչ է , բայց մառախուղ և մէգ· Ոսկ · յա · Ը · 4 ։ *Հեթանոսք զերծեալք ի մարախղէ մեզայ ծագմամբ լուսոյ նոցա · Աբզ ։ *Մառախուղ աեւանեն , ործան· Բբս· ա՟բեզ ։

ՄԱՒԱՆ , ի , ից · գ · Κελλάριον. Cella , cellarium . Ննբքին և սիճին սենեակ աչքս րեալ զպեսս խոհարանի · սիճեւանոց ուտելեաց և ըմպելեաց · Ննբար · փեւար , փխեր · յն · լս · գեւլաաթօն , ևնլաաթօմ· և բօպրօմ. cella vinaria . խս · cantina . * Որ ի գործ մառանին կամ խոհակերոցի զլսալեալ է: Որ Հաւատացեալն է զՀոգս մառանին : Որսամ Հաւատացեալ է Հոգ մառանի . Բբս · Հդ ։ *Սպառէր զմառանս գինւոյն , և զկարաս ամենայն մառանացն տայր բաշխել աղքատացն · Բ՟ղ · Ը · 12 ։

ՄԱՒԱՆ · Ταμεῖον . Promptuarium . οἰκία , domus etc. Շտեմարան· սմբարանոց· գանձարան · և նկերքին սենեակ· և Մթերքք · *Ոչ չտեմարանք և մառանք (յն · մի բառ), և ոչ այլ ինչ նոյնպիսի · Ռ-ւ · ա · փխ: *Մտանէին ի տունս և ի մառանս (յն · մի բառ) , և խիլ արկանէին և յուզէին · Ես · պմ· Ը · 6 ։ *Ըստ նմանութեի չէուայ , որ օծաւ ի մուռանի անդ · Մ՟բ · ՟ք ։ * Իբրև յամենունակ մառանէ գանձուց տացէ (ջուրն) ի գուբս , զոր առեալ ուծիցի յաւանդ ։ Զոր մառանն նոցա գործցի առ ինքեանս , և զոր ինչ չըմիանքք իւրեանց վաստակ բերին ինձ · Վրք · ՟ն · Ե ։

ՄԱՒԵԽ· Բառ արաբ· Ֆէրէհ· այն է Հրատ · լս · Տ՟ա · * Հրատն յուշնարէն աչսկս , պարակերչէն՝ մառեխ · Շիր ։

ՄԱՒՆ, ևին · Տ · ՄԱՒ ։

ՄԱՒՆԱՄՈՒՏ· Տ· ՄԱՒԱԽԱՄՈՒՏ· *Իակ մառնամուտ· որ և այս միւռոն ըստ այլում բառի ցուցանի · այսինքն է սիճին... մեայլ առձայնի · Նար · չ՟ք ։ (յն· Տ՟ա՟ա , է սիճին · իակ Տ՟ա՟ա , մորեռնի · յորմէ ուսկ · Տ՟ա գ՟ն ։)

ՄԱՒՌՊԱՆ · կամ ՄԱՒՈՒԱՆՊԱՆ , ի· գ · վերակացու մառանի· ֆիւէրճի · *Հայրն ոեւսչ զմառնպանն և զպաշտօնեայս՝ ոչ խռովեցուցանել զհիւանդս վասն հարկաւոր պիտոյից · Լ՟ք · Յան · բ՟նն՟ք ։

ՄԱՒՈՒԼ· գ· Խամկական բառիս Հաչար· * Հայզարդ խաւարտ՝ յոճիարէն ասի մառուլ, որ նշանակէ , եթէ ի մայիս յուլիս պարտ է Ճաշակել, և այլ ոչ բնաւ · Մագ · յ՟ք ։

ՄԵԱՍԱՆՑ ՔԱՐ·յոգն· ՄԱՍԱՐԱՆԻ· գ · կոնքաձև կամ մաշտաձև սանդ սպաւոյ , կամ ծեծելոյ զչիթատուլ· Վրպ· յղ՟ · Ե մ՟ք ։

ՄԱՄՄԱՐՈՎ թ · Տ· ԱՄԵԱՍԱՐԱԿՈՎՔ · *Որ գտանիցես զայս անուանս (երբայեանս), գիտասջիր, եթէ կագաննադեկովճն ըմպելի ասի, և մասարովճն Ճաշակ՝ որով զդիմին Հանեն · Շիր · իշ· Ե մ՟ք ։

ՄԱՍՆ , սին , սուն , սանց · գ · Μερὶς , μέρος .(յորմէ Թ · ֆբաս ·) Pars, portio. (որպէս Թէ Մի այս , կամ ի միասին ·) Բաժին մի ի բոլորէ իմքէ · Հատուած · Հատոր · կոտոր · պատառ · և կոդին · վիճակ · մաս , բաժին · ֆոբէ , ֆոբլա , ֆայ, հիւռէ, գբաէ, եան, ՌոբաՔ · *Մասն (տալի) սրանգդ՝ որ եկին ընդ խա , նոքա ապկեն պբաժին իբրեանց · Տալքիք զնինգերորդ մասն փարաւոնի, և չորք մասունքն ձեր եղիցին · Մասն հոտու զգոն ի պտղոցն տեառն · Նորա լեցի երին աչխ ի մասն · Էչ ի մասն ինչ յիսնելորդաց բանակին · Ի մասնէ աղի ծովուն չարկելից կողմանէ · Մարիամ մասն բարի ընտրեաց · Ձգուցէ մասն ինչ խաւարին · Ձկան խորովելոյ մասն · Աբարին չորս մասունս իբրաւն չբր զնուոյն մասն · Ի մասինդ յայդմիկ · Ըստ իբրաքանչիբր մասին · Մասամբք տալնիչ · Բազում մասամբք · Մասն բաժնի (διαίρεσις) · Մասն առնել (μερίζω) · ևն · *Օվ մի մասամբ բոլորն , այլ՝ մասն բոլորիւն զարդարեացի · Փիլ · Եվ · ա · 10 · *Ոչ կամ՝ ցայ զամենայն ըստ մասանց ընդ գրով արկանել՛՛ · այսինքն մի ըստ միոչէ· Նվիլ · բ՟ ։

ՄԱՍՆ · Μοῖρα . Gradus . որպէս բաժին աչխարհի · կլիմայ · *Եւ է մասն հինգհարիւր ասպարէս· բայց օդաչափութիւք երկրաչափութեի՝ է մասն , հինգհարիւր ասպարէս *ի լայնն, և նոյնչափ յերկայնն՝ չորեքկուսեա·

որպէս զի լինել մասին հաց մղոն . Խոր . Ծ : Ալ հասարակօրէն՝ մասն կամ ասալճան սակ վաճառուն մղոնն . փիլ :

ՄԱՍՈՒՆՔ . Λειψανα. Beliquia . որպէս նշխարք սրբց և սրբազան իրաց: Նար . խբ ճճ :

ՄԱՍՄԱՄ . որպէս ի կոտրանէ. ըստ. Մի՛ լով մասամբ : Դէնի ձեր մասամբ : Ագաթ. հուլիճ մասամբ: Ալօթիկն մասամբ . Խոր . առեպ : Յաղթութիճ մասամբ . փարպ :

Ի ՄԱՍԻՆ . որպէս՝ Ի տեղւոյ . ի համարի . իբրու . Հաճեցար ինդրիլ ի պարգևի մասին ի պիղատոսէ . Շար : Եւ զայն ի խաբեութիճ մասին եասւ դներ . կիւրղ . ծն :

Ի ՄԱՍՆԷ . Ἐκ μέρους , ἀπὸ μέρους. Ex parte . Ըստ մասին . մասամբ իւիք . փոքր ի շատէ . Ի մասնէ գիտեմք , և ի մասնէ մարգարէանամք : Ալդ գիտեմ ի մասնէ . Աոր . է . ծէ : Զայս սակաւուք ի մասնէ գլուխ . Ածէ . ա . ւ : Զոր ի մասնէ վերաձաուհացքդ նախագրեցին . Նար . իէ : Զաս՝ ԹԷ լցայց , այլ ԹԷ , ի մասնէ ինչ . Ա-ով . հա :

Եւ որպէս՝ Մասնաւորապէս . ուրոյն ուրոյն : κατὰ μέρη, distincte . Զայս ասենը զի ի մասնէ (կամ ի մասանէ) ուշմանիլ ցէ . . . ի մասնէ երկաքանչիւրոյն երգելով. Պղատ . ուլին . ծէ :

ՄԱՍՆ ԱՒ ՄԱՍԻՆ կամ ԱՒ ՄԱՍՆ. Մասն մասն.պատառ պատառ.կտոր կտոր.փոքր փոքր. Մասն առ մասին հատանէին (կի՛ զատանէին). Մագ . ոգ . Ասնալ . Տղայքն ի գիրկս մայրն մասն առ մասն հալիլ . Ո-ահ :

ՄԱՍՆԱԲԱՐ . ſ. Μεριχῶς . Ex parte , et particulatim . Մասամբ իւիք . ըստ մասին . ի մասնէ . և Մանրամասնաբար . մի ըստ միոջէ . Ոչ հասարակ ընչէ զերկիր, այլ մանաւանդ . Վրդն . ծն : Զայնժամ տեսցէ, և ոչ մասնաբար , այլ կատարեալապէս . Ոսկիփոր . Եւ ոչ մասնաբար ինչ կարող եմ հասու լինել , կամ ձառիլ զորպէսն . Նար : Եւ զի պիտոյ է մասնաբար ասել , զաժենայն գուն չահից հասին ի մարգկանէ . կիր . պտմ :

ՄԱՍՆԱՒՈՐ . ա . ὁ Ἐπὶ μέρους . Particularis . Ըստ մասին ևէթ եղեալ . մասնաւոր . առանձնական . Զայս խոհականութիճս մասնագիր եւրով ոչ անապական է . քանզի յապականութիճ մասնէ կեալ իմ՝ ընդ իս ապականի . փիլ . այլաբ :

ՄԱՄՆԱԿ . ի , ագ . գ . Մասնիկ . մասն ինչ . մասնաւոր ինչ կամ ունկ . Ապատ յապաւել ունկք զայն կորիկեան , և այլք զորս ինչ պատահէցաւ ի մասնականն . Աբէտ . ծ : Ի միակէն սկսեալ , և ի մասնակսն (կամ ի մասնական) բազմացեալ . Եփ . ԹՓ : Վ երջին մասնակ զայն աստեղ ասեմք սիրել . Շիր :

ՄԱՍՆԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Μεριχός . Particularis , partialis , privatus. որ և ՄԱՍՆԱՒՈՐ. Որ ինչ անկէ մասին ևէթ . առանձնական . անհատ . եղական . անհատական. Ձեակուցն ոմանք մասնականք են , և ամանք համուրք. Մասնականքն՝ որ կոչին անհատք. Ան . պտմ : Խմասատասիրութիճ ոչ եմէ ի մասնականացն լինի , որք ի ծորման և ի հոսման են , այլ ի հանուրցն լինի , որք ոչ փոփոխին . Սահ . ա : Մասնականաց յարութիճս հաւատասիրէք և հասարակաց յարութիճն . Երզն . Ֆբ : Մասնական իշխանութիճնք , կամ յանցանք . Շիր : Սիւն . ագ :

ՄԱՍՆԱԿԱՆ . Մասն մասն քաժանելի (ողորմութիճն) , կամ հանգանակաւ եղեալ . Ագաթն՝ որ մասնականաւ է : Որ մասնականն ասեն . կանն :

Իսկ ՄԱՍՆԱԿԱՆ կոչեցեալ անուանիք՝ըստ արդի քերականաց, ոմն, ոք , իմն , ինչ, վերածին ըստ (նախնեաց՝) յանորիչ կի՛ ի վերբերական անուանս :

ՄԱՄՆԱԿԱՆԱԳՈՑՆ , գունի , ից . ա . Μεριχώτερος . Magis particularis . Առաւել կամ կարի մասնական . ի մասուանս մասուանս և յանհատս սուրածեալ . Բաղկացականքն հարակատագոյնք են , իսկ քաժանականքն՝ մասնականագոյնք . Ան . պտմ : Միոյ այ նախանձմութիճն երեւեցուցիչ . իսկ զայլսն՝ բազորականագունիցն նորին , և մասնականագունիցն . Դիոն . այ :

ՄԱՍՆԱԿԻՑ , կցի , ցայ . ա . Μεριστης . Particeps. կցորդ մասին. հաղորդքաժանորդ. ընկաց , հասնէաբ . Որով օրինադրին մասնակից գտայց սրբեցեալ : Մասնակից ընորհըն կալ՝ հայրական դիմութիճն . Նար : իէ . Նոյնոսկ : Մասնակից լինիցիմք պատից նոցին. Ո-ի . յհ . ա . 36 : Մասնակից լինի յուդայի խնայրիովսացւոյն . Վրդ հղ . է : Ի սկզբանէ սկզբն մասնակից արա զնս: Հասանէն ընդ մէջն , և մասնակից առնէն անհաւասիցն . ցհ . գաո . ազ . Նոր :

ՄԱՍՆԱԿՑԵՄ , եցայ . ի .) Մասնակից ՄԱՍՆԱԿՑԻՄ , եցայ . ի .) առնել . լինել . հաղորդ առնել՝ գասնիլ . Զմեզ մասնակեաւ ինդրեսած ովք սոցա (երկնային փառաց) : Ի խոր խաւարն ի լոյս սքեց մասնակեաց . Տղ : Զնարդ մասնակցեալ մեծին արուեստն՝ սատակչից ի քալալի տեառն գանօրինեալն . Նար : իա .

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Μετοχή. Participatio , communio. Հաղորդութիճ , հաղորդակցութիճ . կցորդութիճ . Ինձագլէգ . Ան . պիտան ոյ և սքեն մասնակցութիճ : Թե ընդ արդարան մասնակցութիճ , յորոց զրկեցայ . Նար . է . իէ : Ի մերոց հարանցն մասնակցութիճ հեռանալ . Վրդն . գպտ : Զամենայն մասնակցութիճ մեղուց . ժմ :

ՄԱՍՆԱԳԻ , այց . ԸՍՏ ՄԱՍՆԵԱԳԻ . որ և ԸՍՏ ՄԱՍՆԱՅՆ , ԸՍՏ ՄԱՍՆԻՆ , ԸՍՏ ՄԱՍՆԻՑ . Հերձնաբանութիճ . τὰ κατὰ μέρος. իբրու particulares , ria. Մասնականք . մասնաւորք . Ըստ մասնեսացն և ըստ իւրանչիւրքըն նեւրհակք ի բաղմութ միշտ բաժանեալ լինին: Անհատքն ի վերայ միոյ միայնոյ ըզմասնայցն : Ոչ ի վերայ այլոյ ուրուք եղիցի ըստ մասնեսացն : Ոչ և մակ այլոյ ուրուք լինիցին ըստ մասանցն : Ի վերոյ ամենեցուն ըստ մասինցն մարդոց , ևն . պտմ :

ՄԱՍՆԱՒՈՐԱԿԱՆ . գ . Ἀληθινὸς ըզմասն , և ոչ զբոլորն . Նիսափիկուսն մարդոյն առադրելով մասնաւորութիճ գաւանիլ զիրիկանական բանի զանօրինակութիճն . Թէոդոր . Մոյսէգ :

ՄԱՍՆԱՒՈՐ , ի , ագ . ա . Μερικός. Particularis , partialis , privatus . Մասնական , առանձնական . ըստմասնեայ . որ ինչ ի ըստ մասին ևէթ . չափաւոր . ոսկաւ . և եզական . անհատ . իւրաքանչիւր . պակաս , նուազ , պիծի , այլք . Ի մասնաւորէն ընդհանուր ծանիցի . ճ . Ն : Եղև այնպիսի ինչ մասնաւոր յայտնութիճ . Սեբէր . է : Մասնաւոր կրիւք՝ որք փրկչին անկք: Մասնաւորապէս՝ որ ինչպէս կրի՛ ի բոլորն մեր կարիս խոնարհ . Հին . Ածէ . Զմասնաւորն ասաս , և զբովանդակն առ հանդերձեալսն հատուցանել մանեցցուն . Ածղ . գ . 29 : Մասնաւորաք բանիւք ի հանդէս նորին չանացի : Միոյ մասնաւոր բարւոյ : Ի մասնաւորի ինչ ճառելով նչանակել . Նար . իէ . իէ . ղճ : Մասնաւոր (այսինքն ինչ մի) հարիլ : Հարեալով յոմանց , այլև մասնաւոր ինչ և պարսից . Խոր . է . 23 : գ . 10 : Մասնաւոր քահանայիցն հրամայեալ է Օրինացն մասնաւորաց : Զծնօղս՝ որք ծնանին զմասնաւորսն ... իրը իւրաքանչիւր մի ըստ միոջէ . փիլ . ֆհ :

ՄԱՍՆԱՒՈՐԱԲԱՐ . ſ. Μεριχῶς. Particulariter, et ex parte. Մասնաւորապէս . և Մանրամասնաբար . ըստ մասին , և ըստ իւրաքանչիւր մասին . ուրոյն . առանձնաբար . Զայսմանէ մասնաւորաբար , այլ ոչ ևաոսբ . իբրապէս : Ընկալան , այլ մասնաւորաբար : Մասնաւորաբար և համառօտապէս . Եղէն . հիւ : Ստէփ . յի . է : Աբծէ . ա . 9 : Զմիասցեալ բանն տեսցուք մասնաւորաբար : Որպէս խոնարհագոյն մասնաւորաբար գրեմ : Ոչ երբէք յայգի աշխատաւ թիճք , մինչև մասնաւորաբար ըստ օրինին զամենայն ի գլուխ ածիցէ . Խոր . պտէ . Ածէ . ա . ւ : Ստէփ . ա . պ . է : Միջաստանի իմն երկորինս է ժամ՝ առաւնեան և գիշերոյ , սակս սրոյ և երկոցունց մասնաւորաբար և հարաւատասցի սա , և օտարացեալ գացի . ցհ . իմ . ոփ . այսինքն մասամբ , և մասամբ իւիք :

ՄԱՍՆԱՒՈՐԱԿԱՆ , ի , ացս . ա . Μερικός, ὁ ἐπὶ μέρους. Partialis, particularis. Մասնական . մասնաւոր . Ջօրինինն՝ որ մասնաւորականք են , և զընդհանրագոյնն Ադնոյիկ՝ որ ի մասնաւորականին էին . փիլ . խմոփ : Հաղորդք են և նոքա խմասուելճ և գիտութեան , սակայն մասնաւորականի . Դիոն . իբի :

ՄԱՍՆԱՒՈՐԱՊԷՍ . Տ . ՄԱՍՆԱԳԱՈՐԱԲԱՐ . Կատ . Որոյ՝ ԹԷ կամիցեալ էին , կալող էին մասնաւորապէս ընասել . փոքր : Մասնաւորապէս , եթէ կիսոյ գանիցի եմք սրբոտական . Վրդ հղ . է : Մասնաւորապէս եղև գիտութիճն , և ոչ ամենայնին . Լմբ . ծէ :

ՄԱՍՆԱՒՈՐԵՄ , եցի . Μερίζω. Partior, participem facio, communico. Մասն ինչ տալ . մասնակից առնել . հաղորդել (զինի կամ զոք) . բաշխել . բաժին հանել . ըստ մասին ցուցանել . հաւասարել . հիսել . իբգարմագ , հիսաէաբ էնգիբ . Ապրեսաս կենդանիսդ փչեցանց հոգի ի բազմազդգ քո սեղանոյդ մասնաւորացուս : Ըստ ձարակօղն քաղցկերդի առ քնաւ անդամս մասնաւորեալ զախտին տարածումն . Նար . է . Ե ծէ : Ի ժամանակի գինւոյն ի գինւոյ անտի մասնաւորեցիք զրաժինն ոյ . Շ . ընդ : Ըստ մարմնոյն աշմանն առ սակաւ սակաւ մասնաւորեր զձծային զօրուին (առ ապտակս) , որչափ բաւէին մարդիկ տանել . Մին . վ : Ձաւէլորդացն մասնաւորել զկարօտեալսն . Իգն : Զհաղորդութիճս զայս մասնաւորեալ Ճաշակման երեկոյին աշակերտացն . Գործ :

ՄԱՍՆԱՒՈՐԻՄ , եցայ . ի . Ե հ . (յն . ո . Ճով .) Μεριζομαι. Particeps fio, communicor, sortior . Մասնակից և հաղորդ լինել՝ գտանիլ . ստանալ ըստ մասին . վիճակիլ մասին . հիսաէաբ օլճգ . Ոյոց մասնաւորիլ և զմեզ ապրանի սոյա . ժմ : Մասնաւորիլք նահատակութիճնն (վկայից) ի ձեռն սրոյն և աշխատութիճ . Սոփ . պգ : (Ճառանգութիճ) նմանապէս մասնաւորացին զոյգ : Ճառանգել ոչ կարեն , և ոչ մասնաւորիլ . Մոտ : Երկինք և ծով մասնաւորեալք զուարթութիճ փրկչին . Ճ . գ : Զուգեալք ընդ արիանոս , և մասնաւորեալք ընդ նոսին զաս ի յայտութիճն ամպսպուշուն . Ան . ձէ : Խաչ ապծաթիճէն , յորում ի տեսութեան խաչէն էր մասնաւորեալ ... այսինքն մասն մի եղեալ . կաղնոփ : Ոչ մի ապծաթիճէն՝ մասնաւորեալ ի աջսուեսականն խաչէն . անտ : Խակ Խոր . է . 23 : Ա յս եղև սկիզբն հայոց մասնաւորիլ (կամ մասնաւոր մտանել) ընդ հարեսաւ հռոմկլեցւոց ... իմն , մասնաւոր ինչ հարկս տալ , կամ ըստ մասին հարկատու լինել :

ՄԱՄՆԵՄ, եցի. ն.) Նոյն ընդ վվ. ըմ
ՄԱՄՆԻՄ, եցայ. հ.) յն. ոձոյ, հաղորդել, իւ. վիճակել, իւ. մասն մասն բաժանել, իւ. Եվրոպիա մասնեալ ասի. քանզի մասնեաց նոյ զաշխարհս. վ.բդ. պտմ: Որ ի ծանր, և առ ի խոնարհ ձգողն, զոր մասնեցաւ երկիր և ջուր: Ջարժանապատ զօրհնութիւն մասնեցաւ. փիլ. եւ. Ք. 56. Ե 8դ: * ի յոլովս նախահոգակս մասնեալ բաժանի (հազ. ասեն). Պիտ: * Ո՛վ անհուն ունայնութեան ծովական մասնեալ չաղկապիս ըստ ալեդ, և ոչ անդնդական խորոցն գիտակ. Քէր. ⁘էրէ:

ՄԱՄՆԻԿ. նկան, նիկք, կի նկունք, կանց կամ կաց. գ. Μερίον. Particula. Մասն փոքրիկ. Ասահ զաբաչխութիւն ուսումնասիրելոյն գոյ մասն, իսկ բոլոր իմաստասիրութիւն մասնիկ: Ոչ ե այլոյ արկեսաի մասն կամ մասնիկ գործի նորին. Ան. Վերլծ. արիսթ: *Ինքեանք ի ձեռն ինքեանց, և գործարարանականացն մասնիկաց ներգործեն: Որք կոչին առ ի ձարտասանից վանգական մասնիկունք, ով, զով, զինչ. Նխաս. Բն: Ոչ գիտեն զրանականութիւն մասնիկունս և զարհմունս և զբաղադրութիւնս. Երզն. ⁘էր: * Բաշխեն մասնիկունքն չքնաղիկիս յայլ ևս հեռագոյն մասնկունն. իրրու մասնկացն այլոց՝ ոչ բաշ խելով այլոց մասնկացն. Պղատ. փխ:

ՄԱՆՄՈՒՏ ԱՒՆԵԼ. թողուլ մասնել ի մասն ինչ կամ ի մասնակցութիւն: *Անձամբ անձին ներգնել, և մասնմուտ առնել օտարի յիւր աշխարհն. Եզնիկ:

ՄԱՍԱՒՐԱՑ. գ. Բաս. ումէ. Եղեգնիկ՝ որ ի մէջ կկոցի, մազգագի, ևն. * Մաստրայով ի յայլքն փչէս. Վպտ:

ՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. որ և ՄԱՋՈՒԹԻՒՆ. Հաստ կամ հաստուն գալն, հաստատուլթի. ամրուլթի. *Պարծեցաւ հպարտացաւ հասին ի մեծուլթէ իւրում, և ոչինչ օգտեաց նմա. և մաստուլթին զնա ոչ փրկեաց. Մթբ. ⁘:

ՄԱՍՏՈՒ, կամ ՄԱՋՍՏՈՒ. գ. Բաս յն. Φυσᾶω. Μήστωρ. խորհրդական: Ը. Խզ:

ՄԱԼԲԱՀ. Գոգաձև որպես ումն. Ջվճ, Ջվճ այսինքն Ծածանուն երկին երկին. *Ոչքան նական մեռազաւոք մարգարտեայ մալճաք. Թզթ. գալ:

ՄԱՆ. Ց. ՄԱՋՀՐԱՄԱՆ:

ՄԱՆԱԿ, ի, աց. ա. ակ. ծոփ. Θήλεια. Femina, femella. Իգն կենդանեաց. փիլի, գըսրաֆ. * Իշաք մասակաք: Մասակ ձիոք: Մասակ ձիոց: Ի մէջ մասակաց: Մասակ առիւծ, ևն: *Կանացաբար նստուցին ի ձի մասակի. Եզնիկ. Ե: *Իշ մասակ՝ որ ունէր յատանակ. Աբդր. ա. 3: *Տուր ինձ ասէ ըզ գլուխն յովհաննու մկրտչի. ով մասակ առիւծուն (հերովդիադայ) քարքաճնոնդ մանկանն. Բաբիւ. ի յհ. ԺԹ: *Ցոմանց միջն յատգաս մասակաց ընդ միմեանս ոճակալուլթի եղև խռովուլթիւ... սոսկակիւ զնոյն ինքն իսկ զագարակին մասական, վասն որոյ և կռիւն իսկ էր. Նխաս. ի ⁘տանէ:

ՄԱՆԱԿԱԽԱՋ. ի, ից. ա. Θηλυμανής, Θηλειμανής. Insano feminarum amore captus. Գառնի գրեալ և ՄԱՆԱԿԱԽԱՆԱՁ. խաղեալ և խանձեալ ի մասակաս իգամոլ. այդըր. *. Ձիք մասակախազք եղեն, և իւրաքանչիւր ի կին ընկերի իւրոյ վինջկին. Երեմ. Ե. 8: Ե Պիտ: Մխ. Երէմ: Վ.բդ. Եւ: *Նման պիծից քաղաց, և ձիոց մասակախազից. Մ.տթ. կի Եէր. պտ: *Ձիոց վինջոցաց և մասակախազից. Սարկ. հանգ: *Ի վեր ամփոփել զվինջողականն մասակախազ ձիոց բանականն գօտեաւն. Տծակ:

ՄԱՆԱԿԱԽԱՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Θηλυμανία. Իգամոլութիւն. վաւաշոտութիւն. *Գինեզինուզքը և խաղակերութիւքը և մասակախազզուլթքը. փիլ. լին. Ք. 12:

ՄԱՆԱԿԱՐԱՐ, ի, աց. գ. Στιτοποιός, ձթչισιτοποιός. Pistor, princeps pistorum. Վերակացու և պաշտօնեայ կերակրոց. պետ խոհակերոցին. և լայնաբար կամ նմանութիւք՝ Տնտես. կոնոմոս. հազարապետ տան. և որպիսի և է պաշտօնեայ. (որպես ձեզ մասակարարն իցէ մշակօղ, մշակարար. տես Մշակել.) Διάκονος, ὑπηρέτης. Minister, administrator. οἰκονόμος, procurator domus, dispensator. Վերիվարձ, ծառայութիւն, ⁘ծառայ. * Ցանցեաւ ասկտառապետ, և մասակարար: Բարկացաւ ի վերայ տանկառապետին, և մասակարարին. Ծն. խ. Ե ԼՈ:*Կոչեաց զմասակարար և զհոգաբարձուն տան հօր իւրոյ. Վ.բդ հդ. ⁘:*Ջմասակարարդ և զապաւսաւոր մեծս խորհրդոյ: Արարողին բանին խօսակիցք, մասակարարք կամակատարք. Նաթ. ⁘ա. Ե ասաս: * Ջի ոչ եթէ անձանց, այլ մեզ մասակարարք լինէին նոցին. ա. պետ. ա. 12:*Որք ի սկզբանէ ականատեսք և մասակարարք լեալ հին բանին. Եաս. պտ. ⁘. 4:

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԱԲԱՐ. ս. Իրրև մասակարար. անտեսապարտ. * Բազում մասնմունմունք թէ վարժեալ և վարեալ մասակարարապարտ իբր ի տիկնոջէ յաստաքինութենէն՝ ոչ լինի ամասք. փիլ. լին. ⁘. 32:

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական մասակարարութէ. անտեսական. անօրինական. *Որ զմասակարարականն յեղբուսապէմ կատարեաց զիրկութէ. կնքդբ. Եզնիկ. ա ⁘օպ: (յն. ռեկերեական. ⁘ֆանֆգ. ուր ⁘յ. Թրգ. ընձեռնոյր, ⁘ֆանֆգ. ⁘ֆնդ:)

Եւ որ առնէ զգործ մասակարարութէ. անտես. անօրէն. հոգաբարձու. * Մասակարարականքն մրջևեն և մեղու. փիլ. լին:

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԱՊԵՍ. Տ. ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԱՐ. Մասակարարապետն և մրջին ն ո՛ն դրա՛ ի ծակս ի ներքս ամբարեալ. փիլ. նխ. ա:

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԵՄ, եցի. ն. Χορηγέω, ⁘ιχορηγέω Sumtus praebeo, largior, ministro, subministro. διακονέω, οἰκονομέω, dispenso. Մասակարար լինել. անտեսել. անօրինել. բաշխել. մասուցանել. պաշտել. ասպասահարկել. * Որ մասակարարես ամենայնի զամենայն: ի միմեանս զնոյն մասակարարել: Ձերովք հաւատովքն մասակարարելոյք (կամ րիթլիք) զառաքինութէին. ⁘. Ա. 25: ա. պէտ. ⁘. 10. 11: ⁘. պ. ա. 5: *Հաւատարիմ կոչէ, զի չխորհուց ինչ. և ի մասուն, զի գիտաց յօգուտ մասակարարել. Ոսի. ս. ⁘. 24: * Իմաստութէն մասակարարէ զերկնաւորս և զերկրաւորս: Ա յս ամենայն յայնհաս իմաստուէ ալարչին մասակարարի ի յարարածս. Ցճխ. ա. 6: Մասակարարէ յառաջգիտուէ զհաւատացեալսն երկոցունց կողմանցն: Մասակարարէր ըստ իւրաքանչիւր կարողսէն. Եզնիկ. ա. ⁘: *Ընդօրք մասակարարէր ի մարդիկ զպահպանութիւս. Ցհ. խ. ապ: * Հոգւոյն խնամակալութէ ամենայն ինչ մասակարարեալ լինէր. Իգն:

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Χορηγία. Largitio, subministratio. οἰκονομία, διοικησις, dispensatio, oeconomia. διακονία, ministerium. Տնտեսուի. անօրինուի. քաշխուածն. նախնհանուի. խնամակալուի. պաշտօն. *Ոչ քաւաքաւմարուի և ոչ մասակարարուէ ի վերայ աոյա (մրջման և մեղուի) ասէ լի ⁘: Ոչ ապահանել զմասակարարութիւնն (ամ). փիլ. լիս. Ենխ. ⁘: * Մասակարարութէ և անտեսուէ վարդապետուէ ⁘:

Մատակարարութէ դեռևս էր ժամանակն, և ըստ տակաւ նշ իմաստիցն զինչ ⁘ր. Նաև: *Ջամենայն չնորհս և զքմենայն գործս մասակարարուի ընկալան ի քէ. Իփ: *Ուսմի ունիցի (յոք) զմասակարարութի բանից. հազին մատակարարէ. Խ⁘: * Բայզում են գրուք բացեալ մատակարարութէն: մի ոք բնաւ ամենևին ի մէնջ ըստ գիւտ եղեալ կործանիցի. կալ. ⁘: *Գիտէք զնորոգող մատակարարութէն, որ եղևն ի մարդիկ, թէ ոյր տալագաւ ալար ⁘ր. լ. ⁘ր էր ընդ եղ:

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄՆ, ման. գ. Մասակարարելն. մատակարարութէի. *Մասակարարութէն հզօրին առ իւրաքանչիւր ոք արդար է. փարպ:

ՄԱՏԱԿՊԱՆ. ի, աց. գ. Ἱπποφόρος, ἱπποφορβέυς, βος. Equorum pastor, curator. Վերակացու կամ կուսապան մատակ ձիոց, և ամենայն երիվարաց արօտակոնաց. * Եկեալ ածին փիլիպպոսի մասակպանն ի կուսիցն ձի կարի մեծ յոյժ. Պտմ. ալէա:

ՄԱՏԱՂ. ոյ. ոյ. ա. Ἁπαλός. Mollis, tener, delicatus. νήπιος, νέος, νεώτερος, νεώτατος, novus, juvenis, infans, ևն. (յն. ոպայ. իակ ըստ վարդանայ ի ⁘ն. ատուգամանի մատո ալ.) ումկ. ⁘ոգալ. Փափուկ. կակուղ. գիւղ. Նորածին. Նորաբողբոջ. Նաւթ, ⁘էօրթե, Նալ⁘ե, Ե⁘յ, ⁘ենց, ⁘էնի փխ. ան. *Մանուկ մատաղ: Մանկունքս մատաղ են: Իբրև զմարմին մանկան մատաղայ: Որ գեակ իմ մատաղ: Որոյ մի մատաղ և բարի: Քան զորթ մատաղ. ևն: *Եթող որդի մատաղ հասակաւ. Ե⁘ա. ⁘ր. ա: * Ալջնկ մի մատաղ. Վ.բդ հդ. ⁘:*Մատաղոցն և տղայոց ոչ գիտականն բանս ինչ պարտ է առել. Ե⁘ոգր. ⁘: *Կորեան առիւծոս մատաղ յաւուրց. ⁘ղ⁘. զա: * Մինչդեռ մատաղն ի ցեղն սերմանիցէ՝ հատուած. ⁘ր. համաբ:

ՄԱՏԱՂ. գ. Ռամկօրէն՝ որպես որոյ մատաղ զինի, և բաշխելի աղքատաց որպես ագապէ. (Թող զաւետրդ ապարթ յիտնոց ի ագիտուց.) * Ի յիշատակ ննջեցելոցն հոգւոցն առնելիք, և մատաղս անուանելիք. Շ. ⁘ղ: *Ի սեռն տէրունական՝ նուռ յամենայն տոնս ելևէջիս ըստ սովորուէ տնանց՝ ընդունելուէի և ձաշ դնեն աղքատաց. որ ըստ հայոց մատաղն է. Մաչ. ⁘ահ:

ՄԱՏԱՂԱԳՈՑՆ. գ. ն. ի յ. ա. Ἁπαλός, ἁπαλότερος. Tenerior, tenera aetate. Առաւել կամ կարի մատաղ. *Որդեակ իմ, դեռևս մատաղագոյն ես գոս. Ձ. ԼՀ: * Եւ ոչ կերակուր կատարեալ դեռևս մատաղագունից և կարօտելոյն կանխին. Աբդ. ⁘ն: *Դառնալ հանդիպել մատաղագունի, և անթարշամ ի մեզոց եղելոյ հասակին. Ձհ. խ. ա: * Իմ եղբայր ես մատաղագոյն մեռաս քան զնա. Մ⁘էր:

ՄԱՏԱՂԱԾԻՆ. ա. Νεογνός. Νuper genitus. Նորածին. դեռաբոյս հասակաս. *Ջմատաղածին մանկանն ի գիրկս առեալ. ⁘. ⁘. ⁘. 28:*Ամենայր և ածէր զորթն սպրն գիաց զմատաղածին. Ոսի. ի հերոդ:

Եւ որպես Կնոսա. Parturiens. Ծնօղ. Նորոյ զաւակի. երկնիչ. *Որդեակդ իմ զոյս գարձեալ վերսաին երկնեմ. ոյ մայր մատաղածին այնպիսի ձայն արկանիցէ, որպես և նայն. Ոսի. ⁘էր:

ՄԱՏԱՂԱԿԱՆ. ի, աց. ա. նոր. տղայական. *Ա յասկիսի կերակրոց ի մատաղական տիս հասակին. Ոսի. ⁘ս: *Մոլեգնաբար մատաղական կատարելոյն. Գ⁘ննագ. (գուցե հանդոյն կորեան առիւծոս:)

ՄԱՏԱՂԱԿՈՑՈՐ. ա. ի մատաղ հասակի տարաժամ կատարել. * Տիտղոսն մա-

տալակոտոյք զինչ ինչ այնպիսի մեզս ուս նէին. Ոսկ. Մ. ՟. 9:

ՄԱՏԱՂԱՀԱՍԱԿ, ի, աց. ա. Մատաղ հասակաւ. նորահասակ. տղայ. մանուկ. *Առ իւր կոչեցեալ զմատաղահասակն՝ կրթուբք խրատուս տալուորէ՝ ի նոսա զքաղաքական բարեկարգուն. Լմբ. ատաղ:

ՄԱՏԱՂԱԶԻ, ոյ, ոց. գ. Զի մատաղ, կամ փոքր որպէս քուռակ ձիոյ. Ինչ, գիսակ. *Ձիոյն չէզոքն (կամ հասակն). որպիսի, քուռակ, բաշահատ, մատաղաձի, խեչակ. Երզն. ֆեր:

ՄԱՏԱՂԱՄԱՑՐ, մալք. գ. Մատաղ մայր. (ըստ յն. մատաղոյ մայր.) աճս և ՄԱՏԱՂԱԾՆՈՅ ըստ ք նշ. Նոր Ար պատի, Նոր պատի Ար. * Մատաղամայրքն մանկամբքն հանդերձ. գ. Ի. ՟. 11:

ՄԱՏԱՂԱՄԻՍ, մսոյ. գ. Միս մատաղոյ՝ ըստ ք նշ. *են ոմանք՝ ի ոչխաց քահանայից, որ (ի նաւակատիս) հրաման տան՝ ի մատաղամսոյ կերակրիլ և յայլ մսոյ զանել. որ ոչ է հաճոյ իմոսանոց. զի մի է մատաղամիս և խառնամիս առ հեշտուն մարմնոյ. Տծակ:

ՄԱՏԱՂԱՆԱՄ, ացայ. է. Լինել իբրև զմանուկ մատաղ կամ նորածին. *Չի և որ ծերագոյնքն էին՝ ի նոցանէ, փափկացան, մատաղացան, մանկացան. Եզնէ. ը: *Հաւատով և միրուելքեն մատաղացեալ. Աբէ: *Նորաբեւեռս զարդարեցին. այս և՝ ի միրուելեանն կատարի, զի մատաղանան և նորոգին վերստին. Գէ. էս:

*ՄԱՏԱՂԱՏՈՒՆԿ, անկոյ. տ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿ. ա. գ. Νεόφυτος, νεόφυτον. Novella planta, neophytus, և μόσχος. որ է որթ՝ այգւոյ և երինջոյ. vitis, և vitulus. *Զարքեու նեան մատաղատունկ անկովք ծառոց զարդարեաց. Եսա. ֆը. ՟. *Մատաղատունկ է խրայել, և ես սիրելցի զնա. Գամաճ: *Մանրևայք զնոսա որպէս մատաղատունկն լիցաս նանուս, որ սիրելին է որպէս զորդիս միոջ ջերոյ: Եհան զմատաղատունկն, և տարաբ անկեաց. Սղ. իղ. 6: Եզնէ. ծէ. 4:

ՄԱՏԱՂԱՏՈՒՆԿ. Նմանութիւն, Նորադարձ՝ ի հաւատս, նոր հաւատացեալն՝ ի քն. *Մի մատաղատունկ. զի մի՝ հպարտացեալ՝ ի դաս առաւնոյն ատանոյն անկցի. ՟. Ֆխ. գ. 6: *Մատաղատունկ զնորահաւատսն ասէ, և ոչ զմանկութենէ տիոցն: Մատաղատունկ. ստոյ ոչ զմանկութենէ ասէ, այլ զնորահաւատսէն, քան այնմ, եթէ ես անկեցի, ապրզոս ջուր էտ, ՟ած աձեցոյց. Ոսկ. ՟. Ֆխ:

ՄԱՏԱՂԱՏՈՒՆՆ ԵՐԻՎԱՐ. Նժոյգ առոյգ. մատուկ ձիոյ՝ չէ ուրեակ առաւմանց՝ ի փորձ հասուկի. ձβολος, pullicus. *Երիվարոք՝ կասարելոյ և մատաղատունկ եղելոց միջառաջնմանոք. Պղատ. օրէն. ը:

ՄԱՏԱՂԵՄ, եցի. ն. կմ) փափկացուս.

ՄԱՏԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ի ցանել, կամ. ղել. կակղացուցանել. *Աւազին հարուածովքն մատաղեցոյցանել. *Աւազին հարուածովքն մատաղեցոյց նա զփաթաւն. Եբէ. էս:

ՄԱՏԱՂԵՆԻ, նոյ, նեաց. գ. Մատաղ կենդանի կամ տունկ, որոյ պտուղն է յուսալի. *Զմատաղենիսն, և զդնատի (կամ ըզդնասի) վերայն առնուն գեղականքն, և վարձուն նահապետի, և աւերեն զվանսն: Բաց ի մատաղենացն. կանոն:

ՄԱՏԱՂԵՐԱՄ. ա. Որոյ երանի լսողիս. նոյ՝ ի մատաղ տղայոց. * Երգակից լինէին մատաղերամ բանմունք մանկուցն. Եզնէ. ը:

ՄԱՏԱՂՈՐԹ. ա. Որ ունի որթս մատաղս. մատաղամայրս. Նոր հորի էնջած՝ ծնած. *Ի ձէն մատաղորթի և անգրանկածին երկնի. Ջոյն. Եբէ. ՌԳ: Ղ ծերքին՝ ի նա զերկու կամ մատաղորթս. Մծբ. ծՀ:

ՄԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπαλότης. Teneritas. Մատաղ գոլն բուսոց և կենդանեայ. Տոպալոնիկն, փղախոնիկն. * Ի մատղուԹենէ բուսոյն գեղեցկանան. Պիտ: *Ի չավայրսդ քինացելոց զարու յաբանակս՝ ի մատաղուԹենէ կարելոյ. Եզնէ: *Վերամարած առեալ զտիճն և զձեռացն՝ ընդ մէջ կտրեր զմատաղուճի հասակի ծր. Ղևոնդ: *Միշտգեռ ժամանակն՝ ի մատաղուճէ է, արագ սրագ ընդունի զուսումն վարդապետուԹենէ. Ոսկ. յհ. ՟. 2:

ՄԱՏԱՂՕՐԵՑԱՑ, եայք. ա. Աւուրքք մատաղ. մատաղահասակ. մանկահասակ. տղայ. * Երբեմն իբրև վեհինօրեայ, երբեմն իբրև զմատաղօրեայ կերպարանեալ: Կատարելն այլևայլ տիրով, կէսք մատաղօրեայք, և կէսք երիտասարդք. Եզնէ: *Մանկտին մատաղօրեայք կատուցան: Աստ աւասիկ գոյ հնար մանկանալ ծերոց, և լինել մատաղօրեայս. Ոսկ. Նաթ. Ե էիլիպ: *Կարի մատաղօրեայք էին սուրբքն երանելին. Ածբ. ը. 2:

ՄԱՏԱՆԱԿ. գ. Տ. ՄԱՏՆԵԱԿ. *Երբ կալ մեկուս զատուղ՝ ի մատանակ տրովպանոցն էին արկանել. Ոսկ. Մ. ՀԳ. 33:

ՄԱՏԱՆԵԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ ունի մատանեաց. որ և ՎԱՒԵՐԱԿԱՆ. * Պնդէ զարկոյն մատանեկան կնքով իւրով. Բա. ոսէէ. լՀ:

ՄԱՏԱՆԵՀԱՐ, կամ ՄԱՏԱՆԱՀԱՐ. որ և ՄԱՏՆԵՀԱՐ, ՄԱՏՆԵՀԱՐ, ի. աց. գլխ և Մատանահար. * Մատանի՛ որ հարկանէ ըր դրոշմ զկնիք. կնիք մատանւոյ. Ազհ՟ոբ, ի-հր. *Տիպ և կնիք՝ ի մատանահարէ՝ ի մոմն ձանաչ: Տպայի միաքն որպէս կակուղ մոմ է, զքարի խրատն և զմատանեքէ ուսումն դիր՝ ի զբոյ մատնէհար. Երզն. Խրաբ: *Քահանայքն չար՝ եգին զմատանեհար. Տոզ: *Եգին մատանհար և կնիք. Մածբ. Նոր յ: * Գիպա վկայական մատնէհարոք եպիսկոպոսի. Մոբիէն: *Մերով սովորական մատանեհարաւն գրոշմեալ ամրապես. Մաղբ. Լահկ:

ՄԱՏԱՆԵՄ, եցի. ն. Մատանեաւ կընքել. գրոշմել. Ազհ՟ոբել. Ազհ՟ոբել. *Ոչ տրեն (զինչ) և մատանեն, և բանդամ ան. գամ յերկիլ Թագին. Սոփ. յն. ծ: * Փակեցաք զգուռնն, և մատանեցաք. Վրդ. պմ: *Մատանեա՛ր՝ որ կայր ի վերայ մագաւորէ, ուներ վեց կնիք. Ո-ոպ:

ՄԱՏԱՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Δακτύλιος. Annulus. σφραγὶς, sigillum, signaculum. Ի մատն դնելի օղ ոսկի կամ ոսկեզօծ, յոր ագոյեալ է քար պատուական, կամ դրոշմ կնքոյ. վասն որոյ նշանակ և կնիք. Մոպէ. Էէ-էէ. հալծ. Խոէնմ, դ-հր. Ազհ՟ոբ. *Զմատանիդ և զգինդ զ զաւազանդ: Ոյր էակ մատանիդ: Զգինդս և զմատանիս: Հանեալ փարաւոնի զմատանին իւր՝ ի ձեռանէ իւրմէ՝ եդ՝ ի ձեռին յովսէփայ: Տո՛ք զմատանին՝ ի ձեռն նորա: կնքեաց Թագաւորն մատանեաւ իւրով, և մատանեաք մեծամեծացն: կնքեցաւ մատանեաւ նորա: Դիր զիս իբրև զնիք՝ ի սրտի քումմ, և իբրև զմատանի (յն. գաբձեալ, կնիք) յաջոյ ձեռին քո, կամ՝ ի վերայ բազկի քոյ. և այլն: *Զնիչ օգուտ է յոտկի մատանեայ. Խոէ: * Ի բոլորեանն յայն Թագաւորն վաւերական մատանին վանակայ եգեալ էր. Եզնէ. է: *Զայս ամենայն բարեՀնս նոցա վճիռ տալով Ար. Աբէ: *կնքեցին զնիքեանս երրորդական զօրութեն հօր և որդւոյ և սրբ հոգւոյն. և զեր խաչն՝ ի վերայ մատանի եգին (կամ ըստ նոր ս. եգին մատնահար և կնիք). Մածբ. Երէէ: *Զգաւազանն հովուական (որպէս գ. Լուս.), և զմատանին պատկերակալ (ձ յորում քանդակեալ էր պատկերը). Ածբ. ՟. 15:

ՄԱՏԱՆԻ. որպէս ոսկ. Մատանոց. Էխոխ. *Զգերձակաց մատանիս հրացուցին, և արկին՝ ի մատունս նոցա. Հ=Յ. ապր. ձ:

ՄԱՏԱՆԱՆ, ենի, ից, և ենից. գ. Թուղթ կամ գիրք մագաղաթեայ. քարտէս. մուլհակ. կոնդակ. յիշատակարան. հատոր գրոց: Որպէս Χαρτίον. Chartula, charta, μεμβράνα, membrana. Թուղթ կամ մագաղաթ, տճս Երեմ. ԼԶ. 6. 14. 20. 21. 29: Ե. փխ. ՟. 13:

Որ՟ Βίβλος, βιβλίον. Liber, volumen. Գիրք: Ե. Ի. Ե. 23:

Որպէս Συγγραφή, ἀπογραφή, ἀναγραφή. Syngrapha, conscriptio, scriptura. Գրուած. պատանագրուԹ. մատենագրուԹ: Ե. Ի. Ե. 1. 13:

Որպէս Κεφαλὶς. Capitulum, capitellum. Գլուխ գրոց: Եզնէ. Ե. 9: Ֆ. 1=3:

Որպէս Ἱστορία. Historia. ՊատմուԹիւն: Ե. Ի. Ջ. 33. ևն: Սոցին հանդերձ և յայլ գիրս. *Մատեան է՝ գալարեալ գրեալ ըզքարան. Մխ. Երէ: *Բազում մատեանք՝ ի մէջ եկեալ ընԹերցին. Եզնէ. Ֆ: * Պատմի՝ ի մատենին: Յառաջնում մերում մատենին գրեցաք. Խոր. ՟. 11: Ե. 3: * Ի մատեանս գործոցն ասէ, յայնժամ գարձան յերուսաղէմ. ԼԷէ. չ: * Ի գալատացւոց մատենին նախ՝ ի Ձեռն յոհ քոհ ասէ. ԼՅ. ՟ծաբ: * Շարակարկել զանացի՝ զորս՝ ի մատեանս ՟ծՀուսոյց հրոյն, և զորս՝ ի լոյս խմատանոց. Տծակ:

ՄԱՏԵԱՆ, կամ ՄԱՏԵՆԻԹ ԳԱՐԱՆ. Տ. ՄԱՏԵՆԱԳԱՐԱՆ. Βιβλιοθήκη. Bibliotheca. Ե. Ի. Ե. 13: *Ի գիտգորի մատենիցն: Մատենից գարան. Եսա. ֆը. ՟. Ե Ե:

Ի ՄԱՏԵՆԻ ՀԱՐԿԱՆԵԼ կամ ՏԱԼ. Որպէս Մատենագրել. *Ջոր ի նմին իսկ մատենի էհար բազմվիլչին: Ալլք զայլ Թագաւորս մոգաց հարկանէն ի մատենի: Որպէս և մովսէսի՝ ի մատենի առեալ պատմի. Եսա. ֆը. ՟.

ՄԱՏԵԱՆ. Որպէս ապ. Տաթէոյան է Մատուկ. *Ձհոյն իգականքն, մատեան, զանգիկ, ձագրիկ. Մագ. Ե Երէ. ֆեր:

ՄԱՏԵԱՆ, կամ ՄԱՏԵՆԻԿ ԳՈՒՆԴ: Հեծեծագունդ պարսից քաջ անմահ կարգացեալ. Ἀθάνατος. Immortalis. յորոյ Թէ ոք անկանէր, այլ ոք ընդոր զտեղին՝ զի միշտ մնայագ գունդն ոյջ, որպէս անմահանկան. * Ամրացուցանէր զգունդն մատեան իրև զաշտարակ մի հզօր: Գունդն մատեան քակտեալ բաժանեցան՝ ի մեծամուր պատրաստութենէն. Եզնէ. է:

ՄԱՏԵՄԱՆԱԳՐԵԼ, ՄԱՏԵՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԱՏՆԱԳՐԵԼ, ևն. Ագաթ. յՅԷ:

ՄԱՏԵՆԱԳԷՏ. գիտի, տուց. ա. Գիտակ մատենից և գպրոցեցէ. գրագէտ. ստեղագիպ. գպրատուն. * Ծերքն մատենապետք (յն. մատենից). Եզնէ. իէ. 9: *Եթէ զինուորք սեպհականեմ, մեզ ակնունիմ, եթէ մատենագէտս, մուրհակի կորստեան՝ նշուիցէ:

ՄԱՏԵՆԱԳԻՐ, գրի, րաց. ա. Συγγραφεύς. Conscriptor, auctor, historicus. Գրող մատենի (ըստ ամենայն առաձն). չաղագիր կամ չարտագրող գրեանց. պատմագիր. և Դպիր. գրիչ. դ-եւէիճ. * Քաղդեացւոց մատենագիրն յիշատակէ: Յեսու որոյ զնորս մեռանել մատենագիրն խօսի: Յոնանց մատենագիրք: Յուստոս հրեից մատենագիր. Ծ՟ա. էր: * Բազում աղգաց լեալ մատենագիրք, մեք գտանցան միայն յիշեցեալ գպատմագիրս. Խոր. ՟. 2: *Կարգեալ յերամ մատենագիրս ալքունի դրոց. Փաւս:

Եւ իբր Մատենագրական. պատմական. *Մատենագիր գիրք. Կալ. Բ:

Եւ իբր Մատենագրութիւն. Մատեան. դպրութիւն. *Դասակարգեա՛ ի դաս մատենագրի յանձառ երկնից արքայութիւդ. Շար: *Ցուն մատենագրաց ՚ն. յն. պահարան մատենից. Βιβλιοφυλάκιον. Repositorium librorum, vel chartarum. ՚ա. Եզր. Ղ. 21. 23: *Ոչ ընդ ժամանակիդ փակի, և ոչ ընդ մատենագիրս մտանէ ՚ն. յն. ոչ ազգաբանի. γενεαλογείται, recenseтur genus, vel in prosapia. Կալ. ծՁ:

ՄԱՏԵՆԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Գրáφω, ἀναγράφω, συγγράφω. Scribo, conscribo. որ և ՄԱՏԵՆԱԳՐԵՒ. Գրել ի մատենի կամ ընդ մատեան. ի մատենի հարկանել. ընդ գրով արկանել. յիշատակագրել. այժմանագրել. շարագրել. վիպագրել. ԲՂԷԼԻՓ ԷՒՀ. *Զքեզ նաղ զարմանալիան առատ ի նմանէ գործեալ մատենագրեցին: Մատենագրեցաւ առ ի նոցանէն ոչ խոնարհուսն ինչ տաճարին մերոյ չինուած. Եսե. ԽԲ. ՁՁ: *Զորոց և ոչ մի ոք ի նոցանէ պէտք յանձին կալաւ մատենագրել. Խոր. ՁՁ. 2: *Սոփերս օգտակարս և աշխարհակեցոյց մատենագրեաց. Նար. Ծնդ: *Ի հարցն մատենագրեցան մանրամասն քննութիւք. Տօնակ: *Զանցեալ իրացն եղելոց՝ զկրս մատենագրել յայտնական պատմութիւն, որ առ մեզ գործեցան. Ագաթ:

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γραφή, ἀναγραφή, γράμμα, συγγραφή, φία. Scriptio, conscriptio, scriptura, scriptum, liber, opus, historia, commentarium. παραδόσις, commentatio. βιβλιοθήκη, bibliotheca. Գրութիւն մատենից. և Մատեանն գրեալ գիրք. ԲՂԷԼԻՓ. *Ի քաղդէական մատենագրութենէն: Զքաղդէացւոց մատենագրութիւն: Ի բերնոսեայ մատենագրութենէն: Աւժանի եղեն մատենագրութիւն: Իւրաքանչիւր աշխարհաց մատենագրութեց. Եսե. ԽԲ. ՁՁ: *Նաև ոչ մատենագրութիւքն գիտգրի հուպ պտ մեզ են. Խոր. Ք. 1: *Գովասանութիւն ըստ կարի մերում մատուցանք մատենագրութեան. Շ. Խօյէ: *Մովսէս կարգեաց ի ձե մատենագրութիւն: Տեղեկանալ ի ձե և ի պատուական աեբրութեան մատենագրութեց. Պիտ: Իսկ Ագաթ. յոչէ. գրի և Մատենագրութիւն:

ՄԱՏԵՆԱԴԻՄԱՆ. ի, աց. գ. Βιβλιοθήκη. Bibliotheca. Դարան մատենից, իբր. տու գրարան կամ պահպանի գրոց. տուն մատենագրաց. գրատուն. դիւան. և Գիրք՝ յորում ամփոփին բանք մատենից առանձինց. *Ի Պապիանոս յաթենս ՚ն մերձ, և մատենադարանս գործեաց Ադամաիկ հրոյ. բեաց զմատենադարանն և զոյն և ոս զոյս մեզ կողմանս այրեցին: Որ զմատենադարանն ժողովեր գիտգրոս սիկիցացի: Դիոգորոս յաղագս մատենադարանին գրէ: Ի գումարելոյ գիտգրի մատենադարանին. Եսե. ԽԲ:

ՄԱՏԵՆԱԿԱԼՔ ԴԻՒԱՆԱՑ. Նոյն ընդ վ. *Յաղեքսանդրացւոց քաղաքին ի մատենակալս գիւանացն եղեալ պահեին. Եսե. ԽԲ:

ՄԱՏԵՆԱՅԱՆՕ. ա. Ուր յածին մատեանք. կամ ուր լինի յածիլ գմատենիքս, և զգրութիւն պատմութեց. *ԵՒս բանութիւն նուագալք՝ մատենայած ծովուս դիպեցաք. Ագաթ:

ՄԱՏԵՆԱՊԱՏՈՒՄ. ա. ք. ի մատենի պատմեալ. Ճառեալ. կամ պատմելով. Ճառելով. *Մատենապատում երկնաբերձ պայծառացուցիչ. Կոչիան:

ՄԱՏԵՆԱՒՈՐ ԳԻՐՔ. որ և ՄԱՏԵՆԱԳԻՐ ԴԻՐՔ. Ἱστορικός, κή, κόν. Historicus, ca, cum. Պատմական մատեանք ի կորգի ՃԾաՀ. չունէ ևս գրոց. *Ալլոց մատենագիր գրոց՝ առաջին և երկրորդ Թագաւորութեն եբրայեցւոց ընդ մի համար են: Արդ մատենաւոր գիրք այս են. Կալ. Բ:

ՄԱՏԵՆԱՒՈՐԵԼ. Տ. ՄԱՏԵՆԱԳՐԵԼ. (որպես Թէ մատամբ գրել.) *Լքեաւ լինին ընթացք ձեռացս՝ մատենաւորել զայսր աղէտաբեր գիրս այս են. Կալ. Բ:

ՄԱՏԵՆԻԿ ԳՈՒՆԴ. Տ. ՄԱՏԵԱՆ ԳՈՒՆԴ. *Գուագ հանել յաշխարհէ ասելի քան զչսին և գնամբ՝ զոյսն մատենիկ (կամ մատեանի) գնդատն ընդ առաջ նոցա. Բուզ. Գ. 5:

ՄԱՏԶԻՄ, եցայ, զոլ. յ. Προσκλλαομαι. Agglutinor, adhaereo. Նոյն ընդ ՄԱծիլ, մատանիլ, մատծնուլ. չազատիմամբ կը. ռուիլ. կուէ. կուէիւ, էուէիւ. էուէչմա՛. *Եհար յայլազգեացն, մինչև մատզեցաւ ձեռն նորա սրոյն. Բ. Ֆգ. ԻՓ. 10: յորմէ և Մատիլ: Սուսերաւն՝ որ արեամբ թշնամեացն մատզեալ ընդալմանայր. Պտմ. Ված: *Մատզոյլ է արիւն. ՄԼ. ա՛: *Իբրև զպատուղ (Թզենւոյ) մատզոյլ և կսկծեցուսանուզ. Տօնակ:

ՄԱՏԶՈՂԱԿԱՆ. ի. ած. ա. Որ ինչ մատզոյլ գիւրաւ. մատզոյլ ի բնէ. *Զմտաալնցն ասէլ զմատզոլական և զկսկծոլական և զմիաւորիչ առաքինութեն յայսս առնէ. Վրդ. Երփ:

ՄԱՏԻՄ, Ընթերցիր կամ լսիւ Մատչիմ. մտիմ. *Մատի քաղէլ. Մծէ. ծՂ:

ՄԱՏԻՆԱՅՕՐԻՆ. ա. Յօրինեալ մատամբն այ. Ձեռակերտ այ՝ մարդն. *Մատինայօրին պատկեր՝ ի նոյն սիպ զարգարեալ Տէր:

ՄԱՏԻՏԵՂ. գ. Πολύγονον. Polygonum, sanguinaria (herba). Ընտն խոտոյ: Գաղիան: իակ ի Բժշկարանի մեկնի, *Հովուի գաւազան. չսան տալոյն ասալ: Ես ևս գրի Հաիլալամ՝ ի բառս գաղիանոսի:

ՄԱՏԻՏՈՒՄՆ, տմնո. գ. Ընդելզումն. յեռումն. (կայ և յն. Ἐνθρίξις ἐλέου. խտ. Տպէրա. Տես ԿԱՐՄՐԱԳՈՒՐ. որ և ԱՐԻՒՆԱԳՈՒՐ.) *Յոսկւոյ և յամենայն ականջ հանդերձ մատիտմամբ և գաւակոնառիւ: Որպէս զրակոնաիկն չարտանաբար մակ սակաւ մնացեալ մատիտմամբն. Մագ. ԺՓ. է:

իակ յասելն ի գանձարանի, *Զոր արա. րեր յոսկի գերեակայ, մակամբեաց մնտմամբ սատրակայ՚ն, իմս կամ մատիտումն, և կամ մատչումն:

ՄԱՏՉՐԱՄԱՆ, ոյ. գ. Բառ անպէտ. որպէս յն. Παραχέλευσις. Adhortatio, jussio. որպէս Թէ՝ Ուս հրամանն, կամ տարհրամայիչն. իմս Յորդորումն (իբր մատամբ, կամ առ ի մոտ մատչել). *Մակաբոյ մատչ հրամանացն. աղէ, Թողն, ած, եկ, բէր. Թէ: Ուր նը գրէ, *Մատ հրամանոյն, որ է մոտ հրամանոյն: իակ Երէն. յընդարձակին ուռի, *Մուտ հրամանին, որ է սաղգ կամ պարզ հրամանին ՚ն. և ի հոմառօտն, *Մատ հրամանդ կամ նախդիր է (որ է հոմառօտ յն.), կամ տոս ի հրատարակութն ասէ. կամ մոլեի հրամանին, իբր Թէ նեցուկ է հրամայականին. կամ ոչ ոմանք պարզ հրամանին ասեն:

ՄԱՏՆ, տին, տուն, տանց. գ. Δάκτυλος. Digitus. Ճիւղ ձեռաց, որպէս և ոտից՝ հնգամասնեայ. (որպէս գործարան մատչելոյ՝ չշափելոյ, ի մեռոյ գործելոյ.) Տօ. ֆարճաք, էնիւ. ար՚. ասբա, ասբէտ. եբր՚. ածգա, եծգե. *Մատն ալ է այդ: Գրեալսը մատամբն այ: Ուսոյց զձեռս իմ ի պատերազմ, և զմատունս իմ ի Ճակատամարտս: Ուսուցանէ նշանացի մատամբք: Մատունք ձեռաց նորա և ոտից վեց վեց: Մատունք ձեռին մարդոյ: Մատունք ոտիցն: Դնէին մատունս ի վերայ բերանոյ իւրեանց: Երեմ. ԽԲ. 24: *Մատամբք իւրեանց վաստակեցին, և կերա. կրեցան: Եղիշ: *Զայծոլուլ մատանց մերոց ի նա ցուցեալը. Խոր. Բ. 10: *Երկաքանչիւրոցն համարք ի մատունս. Բրս. ընդէ: *Մատամբս տալաչեմ, չղմամբքս պաղատիմ, զիս արձակեւս աեր. Շ. փազ: *Ի դրեսկս (հոմ. կլայի) բազմեալ մատն առաքեալական (սիշն պեարսի՝) լուսատու հոգւոց. Շ. փազ:

ՄԱՏՆ. Պէսպէս նմանութիւք ասի. *Սան. գուղք եդեր յերկրէ յերկինն՝ ինքն մատամբք տստիճանին: Եկից առ քեզ մրազք յերկինս... գոնէ մատամբք տստիճանին. Յհ որդի: *Մատունք սանգղոյն ՚ն. այսինքն աստիճանք. Վ. ած. հդ: *Իբրև ածս ոստոց, և կամ մատունս որձոյ ՚ն. այսինքն ձիւղ կամ խիղք. Վ. ԻԴ. ծՆ: *Երուժշտականն ըզպատերազմականն նուագեր զմատն ՚ն. այսինքն զեզանակ բախմամբ մատանց. Սահմ. ծԷ: *Ուր նուագք լինէ և մատնն չմտրիցի: Եւթէ նուագն և մատնն ընտրիցի. Ոսկ. Խ. Ղ. յն. ἄναρθρος, անյօդական. և ἔναρθρος, յօդական: *Անդ (յաշխարհական երուժշտութիւնս) բարբառք մատն չքնաղականք, աստ (յեկեղեցւոջ) բարբառք սկզբանեալք. Ճ. Գ:

ՄԱՏՆ. որպէս Ձափ լայնութիւն մատին. մատնաչափ. իբրու չորս գարեհատ. *Ի չորից մատանց մատնէքն: Ծանձրուկ նորա չորը առ չորս մատունս. Գ. Ի Գ. Ը. 15: Երեմ. ԾԲ. 21:

Ի ՄԱՏՈՒՆՍՆ ԳՆԱԼ. Ἀκριβατέω. Molliter et accurate incedo. Շրջիլ ի վիրայ ծայրից մատանց՝ Թէթև և սէթևէթ քայլիւք. *Ի հրապարակս և՚ն կամի ՃեմՃել, և ի մատունսն գնալ. Ոսկ. Մ. Ը. 24:

ՄԱՏՆ. Որպէս արտատ Մատնութիւ, կամ մատամբ գործեալ ինչ չար: Յարի՝ ի բայս. ՚ա.

ՄԱՏՆ ԱՒՆԵԼ. որպէս Մատնագոյց առնել կամ լինել. այսպտնել. Նշաւակել. *Ըզտատապանօք կեանս նորա մատն արար բազմաց. Սիր. ԻՓ. 35. յն. նախատինք. ὀνειδισμός, improperium.

ՄԱՏՆ ԳՈՐԾԵԼ. Մատն միսել ի սպանուն. *Միթէ գնւրովքն երթիցէ. մի՝ արդեօք ինքն իսկ մատն անձին իւրոյ գործիցէ. Կանոն:

ՄԱՏՆ ԼԻՆԵՄ, եղէ. ն. Προδότης γίνομαι. Proditor fio. Προδίδωμι. Prodo, trado. προσαγγέλλω, nuncio, defero, indico, adsigno. Մատնիչ լինել. մատնել զայլս կամ զանձն՝ ի վնաս ինչ կամ ի սպանուն. յայտնել զգաստոխս. չարախօսել. վնասուել ումեք կամ իմիք. յեսե գալ խոմպէլ. եւթ վերմէ, զամագլամագ, խոյնէմ եմէ. *Որ ոչնչեսն մատն եղեն օրինացն: Աւյոր խորհրդոց առ Թշնամի անդր ուսդակ անուն ի հրեից գնդէ անտի մատն և գուաւակ լինէր. Ք. Ի. Ջ. 22: ԺԳ. 21: *Թէև ապրելոց իցեն, չլինին մատն ածապաշտութիւք: Որ իբրեանց ազնուակա. նութեն մատն եղին: Անձամբք չինիմք մատն, ասալ ի ձեռս Թշնամեացն զմեր փրկութեն: Պղատոնիս ասս Թէ իրաց աշակերտացն՝ լներ. Ռ. Ի. Տ. ՚ա. 4. 7. 19: Ք. 18: *Մի ծուլութիւք մերով մատն լինիցք մերոյ փրկուեն. Չէ հնար մատն լինել հաւատոյն. Սարգ. յ՚Ե: Ե ՚ա. յհ. Ը: *Ոչ միայն՝ զոր գործեալ եմ խորհրդով և բանիւ, այլ զոր ի միտս անգամ ոչ է անկեալ, մատն լինին (չարախօս բանասարկուն). Վ. ած. յԾ: *ԵՒս ամենայն ՃԾ մատն լիներ զմարդոյս (բանասարկուն). Ռ. Ի. Ք. *Ես ինձէն մատն եղէ անձին իմոյ, կամ ինս լեզս, կամ անձամբ անձին: Տայ զինքն ի ձեռս գնդոյն. և լինի մատն անձին իւրոյ մ. Վ. Ք. ՚ա: Նար. ԽԷ: ՃՏ որդի: Մի. Ք. ա: *Ինքեւնիք մատն եղեալ իւրեանց արծաթոյն՝ յանուկաս ծախիչն.

Սլ՝ե՝ա . յոր :

ՄԱՏՆ ԼԻՆԵԼ, իրր ել . ե Մատնիլ՝ ի ձեռս անկանիլ. ընկնիլ. անձնատուր լինել. * Ի մերոց գործոց մատն լինիցիմք. Ոսկ. յհ. Ի. 3. * Վահանդեհիկ լինելով մատն եղանին Թըշ. Նամ. յոն . ՁԿ . յմ . ԵՐ . : ՛ Դուք էք ձերոց անձանց մեզանէրոց և մատն չարաչար տանջանացն լինելոց . Նահ. :

ՄԱՏՆ ԵՒ ՑՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Prodo. Մատնել, կամ՝ ի ձեռս տալ. մատնեսու ԳԸ. տանիլ. * Անձանց ապուսկանութեամբ մատն և սուր լինիցիք . Ոսկ . մ . Ի . 6:

ՄԱՏՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . ա . Մատաղ գործեալ գրեալ . ձեռագրութիւն . ձեռագիր . * Մատաղ տեր զմատն մարգասերութեամբ քում՝ ի մատանեաս այս մատնագործ՝ մեզ զատանգիտագ մատանոյ մերոց . Մագ :

ՄԱՏՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ . ա . Մատնադրել . մատն եղեալ. վճռական . * Զ քաւորն և զգերին յատնին պատճառաւ բարւոյ մատնած է. Ոսկ. յհ. Ի. 14:

ՄԱՏՆԱՀԱՏ , ի , ած . ա . Որ հատանէ զմատն կամ զմատանս այլոց չարաչար տանջանօք . որպիսի էին հին աղանդաւորքն յաղուանս . * Ժողովել զդատս մանկանց՝ գի՛ ատց և գրոսց և մատնահատաց (կամ մատնահարաց) . կազմող :

ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Հատանելն զմատանս այլոց, որ էր գործ անօրէն աղանգաւորաց յաղուանս . * Յուզի քննել զայր ազանդն մատնահատութենէն (կամ մատնատութենէն) : կատարելին զայր գործ մատնահատութեամբ... չորիւք չգովք պրկելով զչորիւքն նոցին բռնութեան կապելով մատնակ մի, և մորթելին կենդանւոյն . կազմող :

ՄԱՏՆԱՀԱՐ . Տ . ՄԱՏՆԱՀԱՏ :

ՄԱՏՆԱՄՈՒԽ . ա . ի . Մխրալ կամ միս լով զմատն (՝ի բերանն) . տոփ խոխրել. փոխագ ածգագ . * Չծանրութեի սրտիս մատնամուխ զգուանգք փախել . Նար . Ը :

ՄԱՏՆԱՆՇԱՆ . ա . ի . Մատանւոյ նշանակեալ . կամ ինքնագրոյն. կամ Մատանեաւք իմն . * Ցիշատակարանս առանձին մատնանշան ծագկեցուցանել . կոչիմ :

ՄԱՏՆԱՇԱՐԹ . գ . Պարոնչիա. Redavia, redivia. Ա. չրթամբք մատանց մնա յեզնգունս բուսանալն միս աւելորդ. ելունգ. Իբբնագ եբիթ , ԹԷՈ Իբբնագ : Բծչիբն :

ՄԱՏՆԱՉԱՓ . ա . գ . Որ ինչ է ի չափ մատին միոյ . որ և ՄԱՏՆ ասի . Ծոգի լոխ . Նմանութեաբ Դիոյղն ինչ , փոքր . պտիի . ԹԻՒ . * Մատանաչափ են բանքն քանակութեաբ, այլ զոյգնյն ոխերգուագ ուսանելոն՝ի ներքս ունին. ՃՃ : Տճս և ՐՈՑՔՆ :

ՄԱՏՆԱՑՈՑԵ ԱՒՆԵԼ, և ԼԻՆԵԼ. Ն. Մատամբ ցուցանել . նշանակել . և նշատակել . ծոգով ցշՆԵԼ . ֆոբմաղԼԱ ԼԿոխԵբբԹ . * Ահա բառգ՝ սատգութեան և մատնացոյց առնելոյ է: Մատնացոյց առնէ զնւբան խըն գութեբ էմմանուէլն , թէ ահա ես և մանկունքս իմ. Գե . Ես : * Ակնարկելն միմեանց, մատնացոյց առնելին զնս : Գալ հոգին Սբ՝ի նմանութեբ տղաւնոյ մատնացոյց առնելով զնիբաանալն . Եբբ . Ծն : Ոսկ . Ծն : Զբբ . ԼԲ . Ասբա : * Մատնացոյց առնէ, թէ այդ է ոբ գլին . Տծոգ : * Տարաչուչքս իբբ մատնացոյց եղեալ մարգարէն ասաի ընդ բնեղաչհեմ. Եբբ . ԹԸ : * Զայս՝ի վեր համարձակեալ՝ ձեռաբբ մատնացոյց լինէին . Սիոան : * Մատնացոյց առնելբբ միմեանց , և ասելբբ , այս այն անուն է , և այս այն . Մագ : * Աստուած հուժին մատնացոյց առնէ գնս . Ոսկ . գ :

ՄԱՏՆԱՓՈԽ . ա . Ուր լինի փոփոխել զմատանս . * Խօսիցբբ նուագարանքս քո, մատնափոխ խազացմամբբ փոխեալ զձայնս մարդկան յերգս հրեշտակաց. Թէոփիլ. ի Ա :

ՄԱՏՆԵԱԿ . գ . որ և ՄԱՏՆՈՑ . Մատանի մատանեաք . ձեռն . բռնած : Ուսոի տաի

Ի ՄԱՏՆԵԱԿ կամ Ի ՄԱՏՆՈՑ ԱՐԿԱՆԵԼ . Զքառասբ արկանել . ի ձեռս բերել . ֆոբմաղնա ասբմագ , էնչ ԼԿԵԲԸԳԵ , օյնաՀՄագ . * Ըզքեզատատարս և զիշխանս ոչ եղեն ձեռնհաս ի մատնեակ արկանել . ՍԵԲԵր . Ե :

ՄԱՏՆԵՄ, եցի . ն . Ապոիδωμι, παραδίδωμι, προδίδωμι, ἐνδίδωμι. Prodo, trado. διαγγέλλω, ἐνδιαβάλλω, defero, enuncio, traduco. Մատամբ նշանակել զոք՝ի վնաս . մատն և գատչակ լինել չարաչարսել և ի ձեռս տալ ատելոց . խանդել . ՅԵՐԵ գալ . գամալ . գանգՀԻԳԵ , գոսյարմագ . ԵՒՆ ՎԵՐԳԵ , ղարբ ԵՒԳԵ , խոյին օլմագ . * Մատանեացն եզ բոյր զի զրայր : Մատնեացն զմիմեանս : Մատնեցից զնս ձեզ : Ցաւգս խակարիսվատցի, որ և մատնեացն զնս. ԵՒՆ : կամ * Տէր մատնեացս զնս առ մեզ մեր : Մատնեաց զանձն իւր վնաս մեր : Մատնեցայ, և ոչ էբանէի. ԵՒՆ : կամ * Մատնել գաղտնացս՝ի մահ՝ի ձեռս նեղչաց , կամ Թշնամեաց կամ ատելոց՝ զմերդիկ կ՚ զերկիր կամ զքաղաք : Մատնեցի առաջի ձեր զերկիրն : Ի սուր մատնեացին . ԼՆ : * Մբի երեք՝ի զնւբ ապրգեօք մատնեաց ձեծ զյոր՝ի կռնէն : Ո՛րըչափ չապրեսցես , ասկայն նա՝ոչ մատնեաց (սյսքինքն չկոտոյս) զհամքերութեն . Խոսբ : * Ոչ մատնեցեր ամենոյ զնատնիչն զքեզ ատելոցն մահս . Նար . ԿԵ :

ՄԱՏՆԵԼ՝ԻՑԳԱՐՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՐՑՈՒԹԻՒՆ:

ՄԱՏՆԵՐ . ա . Աիսարահոդ (վայր). մատնեաչափ եւեր թանձր, կամ մատն մատն հերձեալ . * Ի շղգ և՝ի ներմայնի վայրքն , որ մատներ և ծայր գետինն լինեն : Ի վաստակ և՝ի չորայնին և՝ի մատներ գաւառքն , որք՝ի ներմայնի գաշտքն . Վ ֆ :

Իակ ՄԱՏՆՈՐ . գ . է Մատուռք . * Բաժգրաս գոյն կոլերն և մատներն և ատփերն. անդ. ՀԻԵ :

ՄԱՏՆԻՀԱՄ . Տ . ՄԱՏՆՈՆԵՀԱՐ :

ՄԱՏՆԻՀԱՐԵԼ . Տ . ՄԱՏՆՈՆԵԼ . * Փահեցին զգլուխս եհեզեցոյն , և ինքեալ մատնհայհարեցին : Հրամայեաց գրել՝ի Թղթի, և մատնհայհարել բերել առ նա . Հ. յնէր. ՁՁ . Ն նոյ . ծա : * Փակիս և պատհապանս գնեն, ձեռագործով (կամ ձեռագրով) մատնհարկն, զի մի յատարի գնասցէ գանձն : Մատանհհարեցին զԼեռագրեն ազգատնական մատանեաւն . Ոսկիփոր :

ՄԱՏՆԻՒՐ . գ . Κοίλωμα. Cavitas. խոռոչի, յոր մատնի մատն . գոգանալ խոռոչն. փոս չերատուր անատց՝ ըստ ամատց . և ըստ այլոց՝ փորատածն՝ի միջի . այլք՝ ատյազգ իմանան . * Ձափ չորիքատասան կանգուն չորս Լանակի Թանձրութեի ատանն, և՝ի չորից մատանց մատնէքն . Գ . Իգ . Ե . 15. գրի և մատնէնքն , իբբ ոամ :

ՄԱՏՆԻԿ , նկան կամ նկի . գ . Մատն փոքրիկ . * Իբրև հասին ՀԸՀոյԼ Նորա , ասէ . մի երկնչիր փոքրիկ մատնիկ իմ՝, զի փոքուն և մեծին միասին լինեի յատրն . Հ. ԳՒՒԳ . Ե :

ՄԱՏՆՈՉ , նչի , չաց . ա . գ . Προδότης. Proditor, traditor. Որ մատնէ կամ մատնեաց . մատնօգ կամ ատօգ զոք՝ի ձեռս ատելոց . չորաբօտ . բանատարկու . ատատմբ սեպհականաւել մահկերս է յուգայի իսկարիովացւոյ. ՅԵՐԵ փոտղ. զմմագ, խոյնի , զոգագոյ , ԽըյանկԻՒԵԸ . * Որ օրինացն և աշխարհին և գնգին մատնիչ և գահսիճ եղեալ էր : Մատնիչ կոչեին զնս յայն ատեաս Հյուգա սկարիովացի , որ երկե իսկ մատնէ : Ցուեալ էր նշան մատնչին : Որոյ գոգ այժմ մատնիչգ և ապաօդք եղերագ : Մատնիչգ , յանդգնագ . ԼՆ : * Հրեշտակ էր. իսկ անկեալ՝ մատնիչ կոչեցաս . այսինքն բանասիս . խոսբ : * Զմատնչաց և զնատչահատացոյց գործ գործեն. խոսբ : * Ոչ մատնիցեր ատնեոյ զմատնիչսն գգեզ ատնկատաց մատհատ . Խոսբ . ՀԸ . ատբ . Ե :

ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Προδοσία. Proditio, praevaricatio. որ և ՄԱՏՆՈՒՄՆ . Մատնելն . գործ մատնչի . և մատնիչն . լգուսն . կորուսան . * Ի մատնուսիչ տեառն (՝ի յուգայէ): Առնել զմատնուԹիւն . ՃՃ : * Ոչնինչ է երկիսգ , երեկ ոչ մատնուԹիւն մատցի օգ նականուԹիւն : Իսր զի ոգուցն մատնուԹիւնք լգանէին . Իմ . ծէ . 11. 14:

ՄԱՏՆՈՒՄ. մատակայ. Տ. ՄԱՏՈՒՄ. * Վառնալ ապաբաստատել յատաչ մատնուին (կամ մատչէին). Է . Ի . ծա . 8 :

ՄԱՏՆՈՒՄՆ , նման. գ . Προδοσία. Proditio. Մատնելի , իչն . մատնուԹիւն . մատնագուԹիւն . * Մատնումն է ՀՀմատուԹիւն կերպարանեալ քաղգուԹիւն. Բբս . հղ : * Զմատնումն ընկ լծով խիստ և անօրէն ծառայուԹեան . Փոգ : * Ուռնալ զատ՝ի նոցանէ և գնալ մատնումն՝ փախուս . Գփմ . ապէս :

ՄԱՏՆՈՑՈՒ . ա . Προδότης. Proditor. Ցուիչ մատատն . այսինքն մատնիչ . որ մատն և սուր լինի . * Մատնուս՝ի ներքուստ արատքո սա Թշնամիս անգր գատնիցին ոս . յն . գատնիցնեմբ . Ճ . Ի . Ճ . 16:

ՄԱՏՆՈՑՈՑ . ա . Նոյն ընդ Մատնացոյց, որպէս մատատբ ցուցանօգ կամ ցուցնալ . Նշատակիչ , և նշատակալ . * Մատնոցոյց նատ խատատնօգ եկեալ հատատ՝ի մահ ոս . (յն . նախատատնչի եղեալ .) Ճ . Ի . Ճ . 22: * Մատնոցոյց եղեն ատաչի Թշնամեաց իւրեատնց . Ց . Օ . ԼՃ . 26. (յն . ատնչ եղեն ս) * Որ մատնոցոյց առնեն (զպատճառսն). Փիլ . ԼԻ . * Խատատնով եղեն և ատատ յետ երից ատնչատնոց , և մատնոցոյց արարին . Եբբ . Էս :

ՄԱՏՈՑՑ . ատչ . յց . գ . Προσβάσις. Ascensio, accessus. Ցատաչ մատչումն . գիմկնալն . եկչ զատ՝ի վեր . * Իչատնեն՝ի գազգազ, որ ե հանգիստ մատուցին ատոմիմոյ . Ցե . ծԲ . 7:

ՄԱՏՈՒՄՆ . Տ . ՄԱՏՈՒՏՈՒՄ :

ՄԱՏՈՒՆ , ատան , բունչ , բանց . գ . (որպէս Թէ Մատատուն. ըստ յն. ԽաչԲՒՒՆ. այսինքն Մատուրատանց .) Μαρτύριον. Martyrium, templum in honorem martyris ; locus, ubi martyres colantur, sacellum, oratorium, basilica. Վկայատան . վկայանոց, ատչատ փոքրիկ՝ի յիչատակ մարտիրոսաց . եկեկչի . ատղոմատան . ուխատատուն . Շնհնալ՝ի վերայ մատատուն (կամ մատատս). Տէր իԷս. ԳԵՒՐ . ի : * Զչինուած մատատնին կազմէին . Ագաթ : * Շիներ եկեղեցիս այս , և մատրանս նոքա եղբ՝ոյ վկայիցն այ . ՃՃ . Բ : * Ա՛նչ ոչ՝ի մատրանն լինել վաճառս . Բբս . հղ : * Ոչ երթալ՝ի ժողովրանս և՝ի մատրանս հրեից և հերձուածոց . Ցհ . իՀ . ատ : * Ցոնք ատնեայն մատրիրոսաց , զոր մատատսն կոչեմբ. ատյոնքն օր մատրան, կամ հանգիստարան ատնի վկայից . կանոն : * Ննջեցին՝ որպէս այժմ՝ի մատրանս, վանս

ցաւոց ինչ, կամ վասն ուխտից. կԲ։ ԲԿ։

ՄԱՏՈՒՈՆ. Որպէս սեպհականաւոր ա-նուն տաճարի ՚ի յարուածէ՝ որ յԵրուսա-ղէմ, ուր փակի և գողգոթա. * Երթայ ՚ի մատուռն։ Այս կարգ ՚ի մատրանն կատարի. ՃՂ։ Տճ•ա։ Յայս միս գիւղ ՚ի կող. ԹԲ։ * Ոչ ըստ այլոց եկեղեցեաց և այս գողգոթա (և) սեղան յարուածէ՝ եկեղեցի կոչեցաւ, այլ տուն վկայուածեան (յն. Մարտիրիօն, մատուռն). ևն։ ի նշանաւոր մատրանէ ասի առաւ ելագէս անուն կաղաս ոտին եկեղեցւոյ ՚ի կիրակէի աշխարհամատրան։

ՄԱՏՈՒՏԱԿ, ի, աց. գ. Γλυκεῖα, γλυκυσιδή Radix dulcis, glycyside, paeonia. ռմկ. Խափիակ, Խաբոխ, Խաբոխ. Բոյս՝ յորոյ վերայ իջանէ գազպէն. և արմատ նորա քաղցր յոյժ, որ վասն ՚ի պէտս գեղոց։ Վ.Խ։ ԲԹ.ԱԲԲ։ ի բառս Դաւթանոյ՝ Մատուտակ, ըստ յն. ՂԼԻԳԻՔ. այսինքն քաղցրիկ. և Մատուտակի արմատ, ՂԼԻԳԻՐՐԻՋԱ. այսինքն քաղցրարմատ. այլ գՈՂՈՂԸ, պէտն՝ պէտն՝ ինչ ԷՀՕՔՈ, ԲԱՒԸ պէտն. որ և ին. ԷԲՕՔՈ։

ՄԱՏՈՒՑԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Մատուցական. մատչօղ. մերձեալ. * Ո՛րպէս մարդ յաշխարհ գայցէ աւաժամագիւտ մատուցական՝ անմատոյց էականին նմանութ։ ԱՀՖ։

ՄԱՏՈՒՑԱՆԵՄ, տուցի, տուցեալ. ն. Προσφέρω, ἐισφέρω, ἀναφέρω, προσάγω. Affero, offero, adduco. ἐγγίζω, propinquo. ἀναπίθημι, devoveo. Θύω, sacrifico, ևն. Տալ մատչել. մօտ կամ չառաջ բերել. մերձեցուցանել. ԾօթեընԵԼ. ԷՈՒԱՔԲՈՓ, ԻՒԲՐ ԼԷՐՐՓ. * Մատո՛ առ իս զգոսա, զի օրհնեցից զգոսա։ Մ՛ատո՛ այսր զորդին քո. Մատուցանէին առ նա մանկունս։ Մատուցու առ նա գիւաղար մի։ Իմոյ բանից մատո զուշկն քո։ Մատուցին զՀին արքայի ղկորուսելոցն։ Մատուցէք առ իս և այլ ամեն, ևն։ * Որ առ ձեզ մատուցանիցի ... այսինքն մատչիցի. ԱՀՖ։ * Թշնամին ևԹԷ ոչ մատուցանի յանձն, ոչ կարէ մանաԼԼ. Վ.Ր։ Հց. Ք։

ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼ. Որպէս մատամբ բնձեռիլ. տալ. տուբերել. կարկառիլ. ընծայել. նուիրել. պատարագել. զոհել. ձօնել. ածանգ, առանգ. * Մատո՛ լնձ, և կերայց յորոյ քոումէ։ Մատուցէք մեզ գինի, զի արբցուք։ Մատուցին նմա զընծայն։ Զոհս և պատարագս մատուցանել։ Մատուցանիցէ պատարագ առեան։ Մատուցէք առեան պատարագս արդարութեան. ևն։ * Գոհութիւն և փառաբանութիւն, կամ փառս, կամ պաղատանս մատուցանեմք քեզ։ Մատուցօրք զաղօթս մեր, կամ ԱՂԱՂՏԱՆՍ. ՀՀ։ Շած. ևն։ * Աբէ՛ տես մատուցանէին կոնանդն, և կանայք առաքեալցն։ Նաբ. յՎԷԲ։ * Առ Նորա անքննութիւն ընծայութիւն անգիտութեն մատուցանել լե է։ Զպատաւորութիւն՝ յոր կարգեցան, անդադար մատուցանեն. ԵԷԻԻ։ * Ա՛յսր հեծութեան, որ ՚ի քոլոլից չքնաղ ընծայեալ քեզ մատուցանի։ Բաբերեալ մարմնոյդ նուիրմամբ անմահապէս միշտ մատուցանես։ ի մեր հաշատեղ միշտ մատուցանես. Նաբ. Ը. Ն ԾՔ։ * Ինքն է՝ որ մատչի, և ինքն՝ որ մատուցանի (կամ ՆԷ), և ինքն՝ որ ընդունի. Հց. ԱԲ. ԿԲ։ ԲԼ։ * Դու ես որ մատուցանես և մատչես. Պտրգ։

ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼ. Ընծայել, որպէս վերագրել. * Որ ինչ յաւետարանին ասացեալ է, ՚ի հայր հանեմ. և որ ինչ ՚ի հնումն, որգ. ոյ մատուցանեմ. ՍԷԲԷ. ՈՈ։

ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼԻՔ, լեաց. Προσφέρω, προσάγω. իբր Մատուցանօղ, կամ մատուցօղ. * Մէ լսցի ընդունելի մատուցանելս յանցն. ի մատուցանելեացն պատարագ. ՂՆԳ. Ե. 18։ Մաղ. Ե. 12։ * Մինչդեռ ՚ի ձեռս մատուցանելեաց նոցա գիր կոչի. ՍԷԲԷ. Գ։

ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Θυσιαστήριον. Ara, mensa, altare. Տեղի մատուցանելոյ զպատարագ. սեղան. խորան. ըստ յն. զՀարան. * Ձիմնանալի քո մատուցարանդ։ Ձիմնանալի իւր մատուցարանն. Պտրգ։

ՄԱՏՈՒՑԻՉ, ցի, չից և ՄԱՏՈՒՑՈՂ, ի, ից. որ և ՄԱՏՈՒՑԱՆՈՂ. Որ մատուցանէն. * Եղիցի վկայութիւն ՚ի վերայ ծածուկ և դիւեցիկ մատչ մատուցչին։ Ամենայն պատարագ կրկին գոտեան առ մատուցիչն իւրեանց։ Սէրև գութ և աղօթք մատուցօղ զսպն. ԵԷԲ. ԵԼ. ՂՆՔ։ * Ջմատուցօղս, և վասն որոց մատուցանի։ Եւ զմատուցողքս պահեա սրբութիւր, ևն. Պտրգ։ ԺՀ։ * Ձիշեալ և զպատարագիս մատուցանողս։ Պատարագին մատուցանողն՝ յայս է, որ զնուր հուրդն կատարէ. Խոր. Պտրգ։

ՄԱՏՈՒՑՈՂՈՒԹԻՒՆ, կամ ՄԱՏՈՒՑՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Τὸ πρόσαγωγικόν, Quod conducit. Իբր Մատուցումն. Նուիրումն. և Ցառաջ մատուցիչ զօրութիւն։ * Իսկ զքահանայական զարդս (հնչեցակաց՝ իմն որպէս) յիմնայինն և խորհրդականն սեռութիւն մատուցողութիւն (կամ մատուցողականութիւն). Դիոն. ԵրԻՒ։ Շ. հրեպ։

ՄԱՏՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Մատուցանելն, իլն. ընծայումն. * Զնիւթն հեղոյ ընկալ և խաղաղսեր մատուցմանբ իւրոյն չահից խնամարկեալ զաւագպոյն գործմանէ. Պէտ։

ՄԱՏՉԻՄ, տեայ, տիր, տուցեալ. յ. Ἐγγίζω, προσεγγίζω. Accedo, appropinquo. προσέρχομαι, advenio. ἅπτομαι, haereo, tango, attingo. Մօտ երթալ. մօտիլ. մերձենալ. և իբր մատամբ հպիլ, չօշափել. ԾօթեընԵ, փոՂԸ ԵրԻՒԵ, ԲՊԼԻՒ ԼԱՒԱՀՓԱ, ԹՕՓԱՆԱՓ. * Մատեաւ յակոբ առ իսահակ հայր իւր։ Եւ մատուցեալ աբրաամ՝ ասէր։ Մատեան աղախնայքն, և որդիքն նորա, և երկիր պագին նմա։ Մատեաւ լիա։ Ցետոյ մատեաւ յովսէփ և ռաքէլ։ ի վերագոյն մի մերձեցի, և առ ուղտն մի մատիցէ։ Մատիք առ սէր, և առէք զլոյս։ Մատիցէ այր ՚ի խորհրդեն պսի իւրոյ. Մատիկ պսով և ՚ի կալս և ՚ի կոյրս։ Մատեաւ և յարդարսն երբեմն փորձ մահու։ ՈՉ էք մատուցեալ առ լեառն չօշափելի։ Մատուցեալ էք ՚ի սիոնի լեառն։ Իբրև յարդիս մատուցեալ է ՚ի ձեզ ՅԾՅ. ևն։ * Իբրև ՚ի մորդ մատուցեալ ըմբռնի չայ. Խոր։ * Ցառաջ մատուցեալ՝ այսինքն պատասխանի թագաւորին։ Թէ կարի շատ յառաջ մատուցեալ ծերացայց։ Մատիր յառաջեայց գու ընդ գեմ արդն. ԵՂԻՇ. Ե. Ե. Ը։ * Մատեաւ (կամ մատեա) վաղվաղակի եգ ձեռս ՚ի վերայ (անարժանին)։ Սարէ. ԻՀ. (կամ մատ, և իբր ՚ի մօտոյ անդանդաղ։) * Որ հարկանէ զկալ կամ զկոյր յերկուասցի, ՚ի գաւԹի անձն մատչի։ Ջի մատեալ (կամ մատուցեալ) յակոբ օրհնեացն փոխանակ եղբօր իւրոյ. կԲ։ ԼԳ. Ե ԾՆ։

ՄԱՏՉԻՄ. Προσάγομαι, προσφέρομαι, ἐισφέρομαι. Adducor, adferor, offeror. որպէս Մատչանիլ. ընծայիլ. առբերիլ. նուիրիլ, պատարագիլ. * Ձամենայն սեռից մատչին խաւնկք սնուան խնդ։ Որք ըստ օրինացն մատչէին։ Որոց անուանց մատչեր ... բլուրն ՚ի սրբութիւնն վասն մերոյ ՚ի ձեռն քահանայապետին. Մաղ. Ա - 11։ ԵՒԲ. Ծ. 8։ ԾՔ. 11։ * Պտրգ ես, որ մատուցանես, և մատչես։ Պատարագ քո մատչի գոան ոյ. Պտրգ։ * Ձշմարիտ պատարագին՝ որ մատեաւ հօր. ԱՀՖ։ * Ի վերայ սիրոյ սեղանոյդ մատեար մաքուր պատարագ Նար. Խոս։

ՄԱՏՈՒՈՒԱԿ, ի, ից. գ. Ὀινοχόος. Pocillator, pincerna. գրի և ՄԱՏՈՒՈՒԱԿ. Մատուցօղն ըմպելեաց (իբր առուաց). վերակացու և մատակարար գինւոյ. բաժակատու. արբուցիչ. տակառապետ. գաւԹԱԻԱԲ, ԱԱՓԸ, ՀԷՐԱՊԱՓ. * Նաեւս վիսրակիան ստղիմանի, և զմատուռակս նորա. Ք. ԼԳ. Ք. 5։ Ը. ճ. Ը. 4։ * Արբի և մեզ ՚ի ջրոյն կենաց՝ հայցմամբ հոգւոյն մատուռակայ։ Աստենայն սրեզվրաց մատուռակք եղիալ արբուցին զծարաւսին։ Առաքեաց զերկատասանսն իւր ընդ ամենայն երկիր մատուռակս. ԱՀՖ։ * Միսածին որդին՝ անձառելեացն մատուռակ. Վ.Ր։ ծն։ * Եղև գեղագործ մատուռակ, և մատուռակ կորսեան ոգւոց ամենայն տկարամիտ անձանց. ՓՐԲ։

ՄԱՏՈՒՈՒԱԿԵՄ, եցի. ն. Ն ԼՈ. Ὀινοχοέω, οἰνοχοέω. Vinum fundo, ministro, pincerna sum. Մատուցանել զըմպելիս. արբուցանել. քաշխել բազմականաց զգինի. գինեպաշտել. և Մատուռակ լինել. արբսնեցնել. * Ոչ ասաց, Թէ մատուռակեցէք կոչեցոյս, այլ ասէ, բերէք ատձնարսակսին. Ո-Ի. յՀ. ա. 21։ * Ջհրաձաշակի բաժակն կենաց մատուռակեցեալ քոյոյ սրբեչեացն. Նար. գԽ։ Հփ։ * Մատուռակ սրբեչեաց ի րոց բաժակաւն իմոսուԹԻՒ. ՄԻ. այրՀՀ։ Ա՛բերին զՀոգին սը, և երգեցին ՚ի մէջ ծովուն. որում մատուռակեր մարիամ քնարաւն։ Ջի և ամենք սպասաւորք հրամանաց մատուռակեն. ի մատուռակեն երկրի՝ յորժամ կամի՝ զաւհականան մատուցանէ։ Մատուռակեն յարբանակել. ԱՀՖ։

ՄԱՏՈՒՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀινοχοεία. Munus pincernae. Պաշտօն մատուռակի. մատուռակելն. * Ի սկիզբն մատուռակունեն ժիր մարգարէ մանուկն երեմիա ընծայացաւ արբոյց։ Մատուռակութեին շնորհի (՚ի վերնատան)։ Ամենք պաշտօնեայ մատուռակութեցն առ մարդիկ երևեալ երբեմն բարկութեցն, եւ լինին ողորմութեց. ԱՀՖ։

ՄԱՐՏԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Մարտիրոսատնոց. մատուռն. վկայարան. * Նկեպեցիս և մատանոցս չընկիր։ Շինէիք եկեղեցիս և զդէմս զանս մեռելոց, զորս և մատանոցս լինն անուանէիք. Ճ. Ա։

ՄԱՏՓ, տից. գ. կամ է որպէս Մատչելն, մօտիլ ՚ի փորձել խաւսանաք մարմնոյ. և կամ որպէս լու. Խափար. Խնաւուն. գինքսելի. Խաչ-ՔՓ։ * Որ ոչ համբերեն մատից գիւին, որ չերանան անկանին. Եսագ. Ի։

ՄԱՐ, ու, ից. գ. Μετρητής. Metreta, amphora attica. Իբր. Խ-ՐԱ. և βάτος, χοεύς, cadus, cangius, battus. Եբր. պՀ. և ναβὲλ, nebel, uter, lagena. Եբր. ՆԷՊՆ և μαρὶς (բան պոնատացոց սահմանակցաց Հայոց.) liquidorum mensura. որպէս և ըստ Լ.ԼԻ. Ծծր, է չափ. Չափ՝ մատուռնդ ըմպելեաց, և ամեն չափոյ. գորսկ. ևս և գրիւ. ևն. * Մատեծանէք ՚ի հնձանս ձէր՝ հանել լիսուն մար, և լինէր քան. Գինի վեց մար։ Մար մի գինւոյ։ Մարսս միոջ գինւոյ։ Թակոյկք կձեայք. ասանելն մի մի ՚ի նոցանէ մարս երկուս կամ երիս։ Ծամեն ասանէք իբրև երկուս հաղարս մարս։ Հարիւր մար ձիթոյ. ևն։ իսկ ՃԼՐ. ԼՀ. Ն լՀ. այսպէս ուրէ. * Մար՝ ըստ հնլեհացւոցն ասանն, ծ քսեան, և է չափ հնձանիս. բայց յն. ջάτον, saturn. Եբր. ԱՀՈ. ըստ սՐ գրոց է գրիւ. իսկ ՎՀ. ԾՈ. * Ի ժամ ՃՀ չոյն կերիցես մի հաց, և լիտր մի միս, և մար մի գինի սրբես. իմա չափ ինչ որպէս դորակի։

ՄԱՐ, ի, մարք, բաց. Μέδος, ὁ. Me-

dus, di. Անուն ագռի. մեգացի. ֆխրա, վիրավոր. Ընդհէր մնուցանես զմարդգ սրատաչէս: Զմարոնին ասէայ: Զարդի մարդգ. Խոր. Բ. 35: *Պարսից և մարաց. ոպէպ յամ գիրս:

ՄԱՐ, ըստ ասորւոց, Տէր. ուսաի Մարքեաս, է սէր իբաս. *Ո՞ր է ձեն քո մար սարգիս. Ճ. Ր. Ն Ժ: Վրիպակաւ գրի և Մաբր, կամ Մօր: Տ՛ես և ՄԱՐԱՆԱԹԱՑ:

ՄԱՐԱԳ, ի. գ. Տեղի պահելոյ զբուս անասնոց. Էդեմոյ. ասմանէզգ. * Եմուտ ի մարագ յարդի Թագչէլ. Տր ՝ԷԼ. ԴԷՒԳ. Ե:

ՄԱՐԱԽ, ոյ, ով, ոց, ովք, և աս, օք. գ. Ἀκρίς. Locusta. Փոքրիկ կենդանի Թևաւոր, որ Թռչի և ոտտասէ. չրջի և երամվին, և ծախէ զդալարիս. Մօրէն. ՀՓԷՒՀԷ, ՄԷԼԷՒ, ՄԷԼՔ, ՁԷՄՔԳ. Տ՛ես և ԶՈՐԵԱՍ: *Ածից մարախ ստասիկ: Ուռիցկը զՀորեակդ և զիլարագուլ և զմարախ: Հատանելին իբրև զմարիս բազմութեամբ: Ծննդոց մարախոյ գոյր: Եա ժանդոյ զպատղս նոցա, և ըզվաստակս նոցա մարախոյ: Զոմանս մարախոյ, և միանց կոտորեցին հարուածք: Լցից զքեզ զօրք իբրև մարախով (կամ մարախաւ): Կէրակուր նորա էր մարախ. ևՀն: *Ըզհանդէրձն ի ոտից ուլտոյ, զմարախաւ կերակրելն. Խոր: *Իբրև չօլովմԷթիք մարախայ՝ ի վերայ Թռիչէն. Ածաբ. ծղ:

ՀԱՂՑԻՐ ՄԱՐԱԽ կամ ՄԱՐՈՒԽ. Տ՛ես ՄԱՏՈՒՏԱԿ: Գաղիան և Բծվէր: (Ուսոմ և ոմանք ՝ի մէջերաց կմ ՝ի տպատնագոյց հատարին՝ Թէ կերակուր աբբ մկրտչին յանապատ էր մատուտակ:)

ՄԱՐԱՅԻՆ, չնոյ, ոց. ա. Սեպհական ազգի մարդոյ. * Փոխատ զէգին ՝ի պարսս զմարային Թագաւորութիւնն. Մագ. Ե Երէ. ֆէր:

ՄԱՐԱՆԱԹԱՑ. Երրեակ բառ ՝ի մի զուգեալ՝ ՝ի ձև նղովից. ըստ ասոր. և եբր. Ֆար ան ախա, այսինքն Տէր մեր գայ (կմ գայցէ. կմ եկն), խնա ՝ի հատուցանել զվրէժ, որպէս ՝ի հանդերձեալ գալստեանն. *Եթէ ոք ոչ սիրէ զտէր չա, եղիցի նզովեալ. Մարանաթայ. ա. Կոր. ՃԸ. 22: *Եւ զինչ լիցէ մարանաթայ. ասէր եկն. և էր վասն զայս ասէր. զի զանառաւութէ զբանն հաստատացէ (ըստ կրկնակի գալստեանն): Մարանաթայ, այսինքն ոէր գայ, մի անյոյս լինիք, և ըստ պատճառական հատուցանէ. Մէին. ա. Կոր. ըստ ոսկեբ. և ըստ այլոց:

ՄԱՐԱՊԱՐՍԱՑԻ, ցոյ. ա. գ. Ո յր առՀին է իառն ՝ի մարագ և ՝ի պարսից. *Թէ ոչինչ ըստ կամսց խորհնացի մարապարսացւոյն. Խոր. ա. 28:

ՄԱՐԱՍՏԱՆ, ի. գ. Մարաց աշխարհ. ֆխրիսիան. *Մէդաս, ուստի մէդք, այսինքն մարք, և աշխարհն կոչեցաւ մէդիա, որ է մարաստան. Եսս. ֆբ. ա:

ՄԱՐԱՋԽՈՏ, ի. գ. Բառ գոպղ. իսոխարէնաւ. Խրէնէլէ. իշխան զօրավար, են. *Տուք պատիս անուանց. ամիրայ են. և մի մարաջախտ, են. Լմբ. ա ա Լ ած:

ՄԱՐԳ, ի. մանաւանգ ՄԱՐԳՔ. գացփ. պ. և ար. Ջբգ. Λειμών. Pratum, prata, locus irriguus. ἕλος, palus (paludis). Դաշտ իտեսաւէսս՝ ծաղկաւէտ. վայր ջրարբի. լայբէլմէն, սահլագ էէբ. *Դարձան ՝ի մարգն յորդանան գետոյ. ա. Ն. ԺՀ. 42: *Մարգք ըստ իբրաքանչիւր վայէլտութէն ազգի ազգի խոտովք և պէսպէս ծաղիովք: Քան զամէնայն ծաղկա՝ որ յամէնայն մարգս: Մէջտեղ ՝ի մարգան Թռչի: ի մարգս և յաղբիւրս և ՝ի դաշտս գալանուցուն: Լին մարգք և բուսաստանք. Վէյօբ. Ե. Ե: Ածաբ. Նոր էիբ: Ոսկ. ՀՀ. ա. 2: Նէսս. Խոշ: *Մարգք զանազանական, ծաղկիք պայծառանան. Շէբ: *Ի մարգս և յաղբեւրակուսս և ՝ի աբբ օգս գբօսնուցուն. Խոր:

ԱՐԻՍ ՄԱՐԳՈՑ. Տ. ՄԱՐԳՈՑ:

ՄԱՐԳԱԳԵՏԻՆ, անոյ. գ. ա. *Ելος. Գետին մարգագ. մարգք ջարբի. խալ. էլտիւբ. Ճահիճ. լայբէ լիմն. *Ցամէնայն մարգագետինս, և յամէնայն ամուրս եղեգան: ի դաշտ մարգագետին (յն. մի բուս) համարեցաւ: Անդ մարգագետինք և խալք (յն. մի բառ.) Ես. ԺԸ. 6: ՀՓ. 9: ՀԸ. 7: *Որպէս ծաղկեալ մարգագետնին՝ էր Ճանապարհն անդընթացին (յանցս կարմիր ծովու.) Ցա բէրէ: *ԶոտաբԹս գիմօք իբրև ըզմարգագետնս ՝ի ձմերայնոյ կապանացն ղերծեալս. Լմբ. ոպ:

ՄԱՐԳԱՐԻ, ի, ից. գ. Προφήτης (նախատաց). Propheta, vates. (ի Ճայնէս Մոգ. որ ըստ այլոց՝ Ճանօս, Ճանաս, Ճոսղ, Ռձիս. ևՀն.) Գուշակ հանդերձելոց՝ Հշմարիտ կամ սուտ. մանաւանդ Հշմարիտ պատգամախօս ՝ի պիտաց Ցյ. ՅՅ ածաբեալ նախառնոյոլ. աեսանող. էեյղամպեր, Նէպի. եբր. Նէպիա. *Ալլ մարգարէ է, և տրատէ աղօԹս վասն քս: Ասարան եղբայր քո եղկոյ քեզ մարգարէ: Ո՞ տայր զամէնայն ժողովուրդս աեսան մարգարէս: Գիտէսցիս պատյուս մարգարէից. և նա ՝ի մէջ մարգարէիցն մնայ մարգարէանայր: Եղև Հատուկս, ԹԷ և սահմռկ ՝ի մարգարէս: Եա մնայեալ եմ մարգարէ սեսան միայն. և մարդարէքն բահաղաս ՝ն և ած, և մարգարէք անտառին ՝ն. ևՀն: *Ասաց ոմն ՝ի նոցանէ՝ իւրեանց իսկ մարգարէ ՝ն. (այն է գուշակ քերԹողն և պիմՆիդէս.) Տիտ. ա. 12: *Տեսանէ յանդուրջս զմի ՝ի դիտեհուեալ մարգարէիցն աստիսիոս անուն ՝ն. (իբր ըղՀատաստաւեմ մոգ.) Պաշ. ագէտս: *Լուսաբեր ծանուցեալ, և մեծացուցեալ երկի, քարող գոլով փչելի, և մարգարէ առընկենան, (իբր գուշակ, ցուցակ.) Պետբ:

ԿԻՆ ՄԱՐԳԱՐԷ. Προφῆτις. Prophetissa. իբր Մարգարէհի. էեյղամպեր, Նէպիէ. *Մարիամ մարգարէ: կին մարգարէ. Եւ. ԺԷ. 20: Դտ. Ը. Ա: Ը. Ի. ԻԷ. 14: Ի. ՃՀ. ԱՀ. 22: Ն. Է. 3:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՐ. ՛ի. Προφητικῶς. Prophetice. Իբրև մարգարէ. մարգարէաբար. Մարգարէ. Ցհ. ԺԷ. 20: Դտ. Ը. Ա: Ի. Ի. ԻԷ. 14: Ի. ՃՀ. ԱՀ. 22: Ն. Է. 3:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՐԱՐ. ՛ի. Προφητικῶς. Prophetice. Իբրև մարգարէ. մարգարէաբար. Նախապատմելով. *Եա մարգարէ՝ յարուցս մարգարէաբար և ածապես զՀանգերձ ձեալն գուշակել. ՍկՀ. ԺԲ. արմա: Ն վէրն. ոչ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՐԲԱՂՈՔ. ա. Ուր իցէ բազղաք մարգարէական. * Մարգարէաբաղաքն պատգամեք պարաքառնայր զարհամարհանս տանն ՅՅ. Ընան. ԷՀԷ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԳԻՏ. ա. Գիտակ և խելամուտ գրոց մարգարէից. մարգարէածանոթ. * Մարգարէագէտք և առաքեալս. ծանօթք և ուհատարանաժառանգք լինէին. ԱԳԱԲ: Կորնթ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԳԻՐ. ա. Գրեալն ՝ի մարգարէից. *Ըստ մարգարէագիր անտուտ պատմուԹէն. Նոր. ծա:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԶԳԱՒ. ա. Զգուսիչ կամ սպանող մարգարէից. *Փոխատեայ եղէ ՝ի մարգարէասպուան յեզաբելէ. Ցհ. ԼԲ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՅՈՂՎ. ա. Իբրև ժողովի իմն եղեալ մարգարէից. խմբեալ ՝ի մարգարէից. * ՑաղԹող պատճրտղոյզ՝ մարգարէաժողով քանակօք պատճրտղի. Տծաբ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԽՈՒՆ. ա. Խաուն ընդ մարգարէսւԹեան կամ ոգւոյ մարգարէից. *Ածաի և իդԹիոմէ՝ մարգարէախուն որպէս ընդ դաւԹին ասէին և նուսպէին. Ն. պիՀ. ոչ: *Մարգարէախուն օրհնուԹիւնք մեծի նահապետին. Աբծբ. ա. 2: *. Ճաշակեալ գաւԹի ՝ի խորհրդոյ ասմի՝ սուէ մարգարէախուն տղօԹիւք. Վբդ. օբի:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՆԱՕԹ. Տ. ՄԱՐԳԱՐԷԱՏ. *Մարգարէածանօթ և առեսաբանաժառանգն գիտուԹեաց. Նոր. Խլ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԾՆԻ, ծնի. ա. Ծնող կմ մայր մարգարէի. (եղիսաբեԹ, աննա, ևն.) *Եա՝ ածածին, և նա՝ մարգարէածին. պատ էր նախ մարգարէածնին՝ հանդիսիլ յառաջագոյն ածածնին. Ճ. գ: *Մարգարէածնին ամուլն՝ օրինակ կուսին ածածնի. Լբ. Ի. Ն Տծնկ:

Եւ ծննեալն ՝ի մարգարէէ, կմ ՝ի մարգարեուհւոյ. (սամուէլ, ևն.) * Իբր զվիլեհեան լերին հոգիընկալ հզօր դիտապետն, մարգարէածին աեսանօղ. Նոր. Խլ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Προφητικός. Propheticus. Սեպհական մարգարէից կամ մարգաՀարեուԹեՀ. ՆէպէվՀի. *Մարգարէական հոգւով, կամ ակամբ, կմ գրովք: ի գրոց մարգարէականաց: ի մարգարէական ձայնիցդ: ի մարգարէական սաղմոսն. Կէսդ. գԻՀ: Խոր. գ. ԻԻ: Ագաթ: Եփես. գ: Իգ:ֆ: *ԵՒնու զմարգարէականն Ա՝ի կատարեցոյ զմարգարէականն (բան): ի մարգարէական սրն հայկեցաւ: Մարգարէականաբն յառաջ ասացեալք. Ագաթ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Ասաւել կամ ակնապես մարգարէական, ածաբեալ. *ԳիտուԹիւն և հանճար լուսաւորագոյնն և մարգարէականագոյնն միտք ընդունին. փէլ. Էև. Ը. 6:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԻՐ. ա. Կբող յինքեան զմարգարէն, և ունող զմարգարէուԹեան ձիրս. *Կայր զօրուԹի նշանացն և արուեստիցն ՝ի մարգարէականէ մարմին՝ մարգարէին մեուելոյ. ԿՀ. ԺՀ. (յն. այլազգ:)

ՄԱՐԳԱՐԷԱԿՈՑՈՐ. ա. Կոտորիչ մարգարէից. մարգարէասպան. մարգասպան. Մարգարէակոտոր ազգին (հբրէից): Հարքն ձեր մարգարէակոտորք. Սարգ. յՀ. ԺՀ: Տծնկ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՀԱՑՐ, հօր. ա. գ. Հայր մարգարէի. * Մարգարէահայր մարգարէն ամմվ. Նոբ. յՀՎէբ: * Զոքարիա մարգարէ ևսէայր յովհաննու մկրտչին. ՃԺ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՀՐԱՀ. ա. Հրաշալի որպէս զմարգարէ. մարգարէակիր. *Ստակել տեսլեանն ՝ի վերուստ յայտնեալ (իմն յայտնիելոյ՝) մարգարէահրաշ հոգւով առեսանող եղեր. Շոբ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՀՐԱԻԷՐ. ա. ի մարգարէից հրաւիրեալ. կամ ՃԻՆՔն հրաւիրող և պարունակող զմարգարէիցն բանս. * Մարգարէահրաւէր և առաքելագաւան խոտովանուԹիւն եկեղեցւոյ. Ռոմիբ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՃԱՆ. ա. ՃառեալՀ ՝ի մարգարէէ. մարգարէատպատում. *Ըստ այլ առեսուԹիւն մարգարէաՃառն ակնարկուԹիւն. Նոր. Խլ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՄԱՑՐ, մօր. գ. ա. Մայր մարգարէի. *Մարգարէ և մարգարէամայրն աննաչ հոգւովն գուչէր. Նոբ. յՀՎէբ:

ՄԱՐԳԱՐԷԱՆԱՄ, ացայ, բեա կամ ացի կմ ացիր. Լ. Ն: Հ. Προφητεύω. Propheto, uizo, vaticinor. χρηματίζω, oraculum edo, responsum do. Մարգարէ լինել կամ ձևանալ. գուշակել. նախաձայնել, ՀոՀարել և խօսել զպատգամ որպես Ճշմարիտ մարգարէ. ղայգ սէօյլեԹ, էեյղամ ղէրԱ՛ եմԹ. *Հանգեաս հոգին ՝ի վերայ Նոցա և մարգարեացան ՝ի բանակին: Մարգարէացայ ՝ի վերայ Նոցա: Ոբգի մարգոյ մար-

գարեան՝ ի վերայ գովքայ։ Մարգարէասցիս ամենայն ասմն յուգայ զամենայն բանագ ։ Ի մարգարէանալն զգաստ զայսոսիկ։ Մարգալ րէասցին՝ ի վերայ նոցա զամենայն զպատգամն զայսոսիկ ։ և այլն ։ * Մինանգամայն մարգարէանայ և զառաջապայ լինելոցն ։ Ի դէմս ազօթից մարգարէանալ զիւրեանն խոր հրգոյ , և զիմիսորգէն մերոյ կենացաս.խոխ։

կամ խօսել որպէս առաւ մարգարէ ըզձապատամ.* Որոց մարգարէացայն սաու. Թիւն։ Մարգարէացան ձեզ յանուն իմ զուր ։ և այլն ։

կմ Արտաքուստ ամարեալ երևիլ. կոկոզանալ. յայլոյ խելս խօսել. փրփրիլ և անկանիլ. տես ՅՃ. Ե.գ. ծԶ. ւօ=24։

Իբր կր. Գուշակիլ. * Մարգարէացան նմա յաղթուածք, և պատահեաց նոցա պարտուելիք ։ Ճ. Գ։

ՄԱՐԳԱՐԻԱՆՈՑ, բ, աց. գ. որ և ՄԱՐԳԱՐԷԱՒԱՆ. Վկայարան կմ մատուռն մարգարէի. * Մարգարեանոցն յովհաննու։ Ի գաւառն տարոնոյ՝ ի մեծ մարգարէանոցէն յովհաննու ։։ (այն՝ է եկեղեցի և վանք՝ մնու սը կարապետին ։) Բ.ա.գ. ՀՀ. 14. 16։

ՄԱՐԳԱՐԷԱՀՈՐՀ. ա. Որ ունի զշնորհ մարգարէութե, կամ զմարգարէական հոգի և գձիրս. * Իսկ ծերն վասն զի մարգարեաշնորհ էր, ծանեաւ. Վ.բ հց.ծՁ։ * Մարգարէաշնորհ գաւիթ. Ածբ. ՁՁ. 1։ * Առաքելական և մարգարէաշնորհ սաւնն ձայ գրիգորի. Անան. Եկեղ։ * Մարգարեաշնորհս զմեզ յարդարեաց. ՁՀ. իմ. երե։

ՄԱՐԳԱՐԷԱԳԱՏԻ. ա. Ուենոզ զսահմ մարգարէի կամ մարգարէութե. * Սքն գրիգոր առաքելշնորհն և մարգարեապատուն. Տծոակ ։ * Առաքելշնորհն և մարգարէապատիս լուսաւորչին. Եբփ. կ։

ՄԱՐԳԱՐԷԱԳԵՏ, բ. ա. գ. Ἀρχιπροφήτης. Summus, vel primus propheta, princeps prophetarum. Մակգիր մովսէսի, որ եղև նախամարգարէ և գլուխ մարգարէից. * Մարգարէապետն և հրեշտակապետն (այսինքն պետն պատգամաւորաց) մով սէս. փիլ. լՀ. Ֆ. 8։ * Մարգարէապետն մովսէս ։ Ջմարգարէապետն զմովսէս.Աբէ. փակ. Նաոաթփ։ ԼՀ. իալ։

Ասի և ղքնե, որպէս Տէր մարգարէից՝ գուշակեալ՝ ի նոցանէ. * Մրևայն է Հաւաքաւոր՝ ի վերայ ամենայն արարածոց, և միայն է մարգարէապետ հօր. Ե.ա. պամ. ա. 3։ (այլ որ գրի զկնի, * Եւ ոչ՝ ի մարգարէապետից», ընձեռեցիլ ըստ յն. ի մարգարէից ։)

ՄԱՐԳԱՐԷԱՊԵՍ. Տ. ՄԱՐԳԱՐԷԱՊԱՏ. * Մարգարէապէս առեալ զապաստգային կրնուորսց վարս և գձիս.Սարփ.յէ։

Մերթ՝ Որպէս զմարգարէն պչն, կամ բանին մարգարէին (գաւթի) . * Մարգարէապէս ասացից, աքանչացաւ գիտութե.ին քո յիս. Դիան. Խգ։

ՄԱՐԳԱՐԷԱՊԱՆ, բ, աց. ա. Προφητοκτόνος, προφητοφόντης. Prophetae, vel prophetarum interfector. Սպանող մարգարէի, կմ ից. մարգարէազգաւ. մարգարէակոտոր. * Հսմարէացաւ Երոմգէս ուղղութի զանառաւ մնալ յերդմանն, և մարգարէապան եղև. խոս։ * Զգուշանալ՝ ի մարգարէապան ազգէն հրէից. Եգէփ. Խոմ։

ՄԱՐԳԱՐԷԱՐԱՆ, բ, աց. Տ. ՄԱՐԳԱՐԷԱՆՈՑ. * Ի մեծի մարգարէարան մատրանն յովհաննու ։։ (իբր ածակ. կմ բացայայտիչ). Բ.ա.գ. Ֆ. 3։

ՄԱՐԳԱՐԷԱՒԱՆԴ. ա. Ի մարգարէից ասանդեալ. * Մարգարէաւանդ և առաքելագործող օրինօք աւետարանին կատարեալք.

Տծոակ։

ՄԱՐԳԱՐԷԱՓՈՐՁ. ա. Մարգարէիւք փորձ և ընտիր հռչակեալ. * Գեղցին լուսաւկիզն և անթձանալի՝ մարգարէափորձ պիտառուեթե բացայայտեալ. Թէոփր. Ի։

ՄԱՐԳԱՐԷԱՓԱՄՈՁ. ա. Քարոզեալ՝ ի մարգարէից. * Մարգարէաքարոզ և առաքեալ ազգերից ազարիայ մարգարէ։ Ահա գրեալ է՝ ի մարգարէութե եսայեայ։ Ջմարգարէութե մե արհամարհէք։ Ամենայն մարգարէութե իւրոց գրոց լուծումն ոչ ունի։ Քանզի ոչ եթէ ըստ կամաց մարդկան ասեաւ մարգարէութիւն երբեք, այլ՝ ի հոգւոյն սքն կրեալք՝ խօսեցան մարդիկ յայնմ։ * Ալրգ է մարգարէութի՝ անյայսից իրաց գիտութե, ոչ միայն ապագոյից, այլ և անցելոց և ներկայից. Նխ. ծն։ * Մարգարէութե իմն յոչ կամաց լեալ նմա առաջի կայ գիտութե իւր ։։ իբր չար գուշակութե. Խոր. ա. 23։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԻՀ, կամ ուրէի, հւոյ. հեաց. գ. Προφῆτις. Prophetissa. Կին մարգարէ. կամ գուշակ, կամ ըղձապատում. * Մարիամ մարգարէուհին քոյրն ահարոնի կոյս էր և անապական. Եբր. գհ։ * Դեբովրա մարգարէուհի ։ Ցաւուրս դեբովրայ մարգարէուհւոյ, որ ընդ բարակաց.Շ.էթփէր։ Շէր. փրան։ * Մարգարէուհին (անանս) ոչ մեկնէր ի տաճարէն. Բրս. Տրէ։ * Մարգարէուհւի իմն վասն մանկանն կինն գասանիւր. ՁՀ. կե։ * Էր կանչի մի արբազանեալ զնսի, և ի նմանէր գիւթարան կանանց մարգարէուհեաց ... փչուաւն ընկալեալ մարգարէութեացն ի շնչմանէ գիւացին. Նաննս ։

ՄԱՐԳԱՐԷՕՐԻՆ. ի. Մարգարէաբար. իբր գուշակութե. * Ագամ զայց մարգարէօրէն. Վ.բ.ծ. ծն։

Կամ Ըստ օրինի մարգարէի. * Ջմի ձաներապարհ վարեցին քո և յովհաննէս. այլ քո ուխրաբար և ձծապէս և մարգարէաբար. իսկ յովհաննէս ծառայապէս, մարգարէօրէն, և բարեկամաբար. Եւիւ. ՃԻ։

ՄԱՐԳԱՐԻՏ. գարտոյ, ովկ. կամ ի, իս. աց, օք. գ. Μαργαρίτης (λίθος.) μάργαρον. Margarita, unio, bacca gemmea. իտ. Perla. (գտանի հոլովեալ և մարգըրատոյ կամ տի. ի ումկ. Մարգիրթօ.) Ուրն ծովային խեցեմորթի, կամ սերմն սատափիւ. դոհար բոլորչի կամ ձուաձև գոյլուն. ագ. իւրքրիչ. Թ. Ինձիս. առ. ւիւիւիւ, գիւրքս. * Ալրևանէր քաջաւ յոհանէս պատեալ կանաց ընդելուզեալս մարգարտով։ Մի՝ ի հիւս ոսկեմանս ընդելուզեալս մարգարտով. Ականց պատուականաց և մարգարտոյ։ Երկնատատան գրուիք յերկրատատան մարգարտոց։ Մի մի գուրն ի միոյ միոյ մարգարտոյ (կամ մարգարտե) ։ Խնգրիցէ մարգարիտս գնելեցիկս. Ան։ * Գաւառական ակամբք և մարգարտովք. Փարպ։ * Ի մարգարտոյ (կամ ի մարգարտե) մեծագնէ. Մաթ. ծԲ։ * Մեծագնի մարգարտաց. Վ.բ հց. Ը։ * Անկին մարգարտիս. Ճ. Ը։ * Ջվճաճատականըն մարգարտոյ (կամ մարգըրտոյ). Շ. Խոսթ ։

Նշանակութե ասի. * Եւ ես նովքն յուսով կապեալ չըմնամ, որ ոչ են կապանք. այլ մարգարիտք հոգւոյն. Աֆոփ. Ե ։ * Նայի ընդ մարգարիտ ոգւոյն, և աեւանեն զծանչիկ համբերուեն. Խոխ։ * Սպիտակ մարգարտին մաքուր կերպարան։ Ի ծովային բերմանց շնորհալոյս մարգարիտս.Նար. Խոս ։ * Ջի և գտանեն միայն զբնե՝ մարգարիտս մեծագին՝ բովանդակ բարուքեն է. Սարկ. ազ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱԳԵՂ. գ. Գեղեցիկ հանգոյն մարգարտի. և գեղեցկացեալ մարգարտոք. * Սիւն ոսկեզէն ըստ ինքեան, և ի մարգարտագեղ ականց գեղեցիկ խարխոք հաստատեալ. ԼԹ. իալ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱԿՈՂՁ, գունի, իյ. ա. Ունող զգոյն մարգարտի. կամ պայծառ քան զմարգարիտս գեղկիկս. * Արմատացեալ՝ ի միտս մարգարտագունին յուլիանեայ.Ճ.Ա։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՔԱՐԴ. ա. Մարդ սրտովք զարդարեալ. * Ակնանակաւ մարգարտազարդ կամաւք. Բ.ա.գ. Ֆ. 3։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՒՃՈՒՆ. որ և ՄԱՐԳԱՐՏԱՀՈՒՆ. Խառնեալ՝ հոծեալ՝ կեռեալ բազմամ մարգարտովք. * Մարգարտաճուռն Թագ. Լապ. Ֆ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱԿԱՆ, կամ ՄԱՐԳԸՐՏԱԾԻՆ. ա. Ծնող կմ բերող մարգարտի. * Խզ զաղուեթե միայն գու ծով մարգըրտածին և կոյս գոլով. Մալա ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱԿՈՂԱՆ, բ, աց. ա. Μαργαρώδης. Margaritae similis. Սեպհական մարգարտի. և մարգարտաւորիլ. և մարգարտաճուռն. * Որպէս և ոչ խոզից (տուցի) պայծառաւեթե բանն, և մարգարտակոնն. Աֆոբ. պոա. Ե։ * Ճաճանչաւոր և մարգարտական զգաստիւն արքունի զվայելչականն զայն հասակ զարդարեր. կաղանփ. յորմէ և Ո.ա.գ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱԿԱՊ. ա. Մարգարտով կապեալ, յեռեալ. * Ջգեցեալ էին հնազանդից գունդքն մանեակ ոսկի մարգարտակապ. Վ.բ հց. ծԵ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՀԱՆ, բ, ից. գ. Հատ մարգարտի. ինձի- Ենթէ. * Ատամիերն՝ ի չարն եղեալ՝ նմանեալ մարգարտահատին. Տաղ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՀԱՏԻՍ, բ, ից. ա. Սուրգարտով հիւսեալ. * Ի քաց ընկերեալ ըղպատառագիր քողն մարգարտահիւս զարգուն. Աբծր. Ֆ. 14։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՀՈՒՆ. Տ. ՄԱՐԳԱՐՏԱՒՃՈՒՆ. * Փոխանակ ոսկեզկար և մարգարտահուն կօշկաց ունիմ զանգալիկս զայս. Վ.բ հց. ծՁ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՑԵՌ. ա. Ցեռեալ կամ ընդելուզեալ մարգարտով. * Ինւսակ հարսին՝ սիրով կիզու, մարգարտայեռ՝ և լուսատու. Շ. յԻ.ա. ոգ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՉԱՐ, բ, ից. ա. Նոյն ըստ վ. Որ իցէն շարք մարգարտոյ. * Ոսկեհուռ և մարգարտաշար ընդելուզեալ չանգերձ. Վ.բ հց. ծԶ։ * Մարգարտաշար (կամ մարգըրտաշար) ակամբք զարդարեալ. Գ.ա։ * Կերպարանք նկարակերպ մարգարտաշարք ծաղկերանդ անկուածոց. Ածան. Եղէց։ * Պեարոս գանձ մարգարտաշար։ Շքջանակ մարգըրտաշար. Ճ. Ա։

կամ ֆ. * Ցեռեալ ընդ ոսկւոյ ակամբք պատուական մարգարտաշար հիւսուիք ։։ այսինքն իբրև զարս մարգարտաց. Շար։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՑՈՑ. ա. Մարգարտով պատուական. մարգարտազարդ. * Մարգարտապատ կամաւք. Եփր. Եբեղ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՑՈՒԱԿ. գ. Իբր Մարգարտեայ պակ։ Մամի. (յորինակս ինչ)։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՏԵՍԱԿ. Հա.Որ ունի զտե.

ՄԱՐԳԱՐՏԱՏԵՍԻԼ. Հսիլ մարգարտի. նման մարգարտի. * Մարիամ կոյս՝ պակ Թագաւորական, որ զմարգարտատեսակ ըզբաղմագին ակնն ունիս ղքե. Եղիէ. ի Հոյն։ * Մարգարտատեսիլ և ծիրանագեղ հրա.

չափառագոյն կոյս. Շար։ *Մարգարտատեսիլ (կամ՝ մարգերատեսիլ) տես վան. ԳԽ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՏԻՊ. ՆԴՆ ընդ վ. *Ոսկեանմանն և մարգարտատիպ և ականահանգէտ առաքինութիւք զարդարել. Գր. Հր։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՏՈՂ. ա. Ուներ զտուղս կամ զչարս մարգարտաց. մարգարտաշար. մարգարտայեա. *Յեռեալ վարձակալ մարգարտատող տպազարդութիա. Ցհ. ԼՔ։

ՄԱՐԳԱՐՏԱՓԱՅԼ. ա. Փայլեալ կամ փայլուն որպէս զմարգարիտ. մարգարտափայլ. * Ի փոխուին ՃԾածկնին մարգարտափայլ սիլ կուսին. Շար։

ՄԱՐԳԱՐՏԵԱՑ. ա. Որ ինչ է ի մարգարտէ. մարգրտէք. ինձիսէն, ինձիւէ. * Ուրձան մարգարտեայ. Եփր. ի յհ. Ա։ * Ի մարգարտեայ զարդուց. Իսէ. * Պատկ մարգարտեայ. Մ. * Հանարձակութիւն տայ նմա վարատկալ ածել մարգարտեայ (կամ մարգարտէ). Խոր. ՈՒ. 12։ * Կարի քաջ գայ զզարդու, զոսկեօք մատանեօք, և զմարգրտեայ գինգաք. Ոսի. ՆԷր. ԻԷ։ * Դրուանք երկոտասան՝ մի մի մարգարտեայ. Շ. պաշ։

ՄԱՐԳԱՐՏԵՐԱՆԳ. ՀՈՒ ա. Ուներ զե-

ՄԱՐԳԱՐՏԵՐԱՆԿ. Հ բանգ կամ զգոյն և զնմանութի մարգարտի. մարգարտագոյն. * Ցօդին արտօսրաթոյր վտակս մարգարտերանգն կաթուածոց. Ասան. ՆԱԷ։

ՄԱՐԳԱՐՏՕՐԻՆ. Ն. ա. Ըստ օրինակի կամ զբաղի մարգարտի. * Մարգարտօրէն (կամ մարգերտօրէն) ծընուեղ կուսին, ՃԾ և մարդ՝ մի երկոքին. Ցհ ՈՒԴՒ։

ՄԱՐԳԱՑ. (ոզղ. և սեռ.) գ. Անուն առ սոյ Հայոց՝ ի դէպ եկեալ վայելչութե մարգաց կամ մարգագետնոյ. զի ըստ անշարժ տուեմարին անկանի յաւտրս յոտինիսի. * Մարգացի, որ է ժամանակ ածելոյ զմորգ՝ որ ի գաշտս և ի հովիտս ելցէն, յայգեստանս և ի բուրաստանս. Վ.Ժ.Ի. ԳՈՒԹՈՒԱ։ * Որ օր եօթն և տասն էր մարգաց ամսոյ, էջ ի լեռնէ անտի մովսէս. Եփր. ԼՔա։ * Որ օր իէ էր մարգաց. Ճ.Ա։ և Տ.Ժաբ։ Յայսմաւտն։

ՄԱՐԳԻՈՆ. գ. Բառ արևմտեան. Marchio. իտ. Marchese. գալղ. Մարգուիզ, Մարգիւզ ըստ յն. μεσοριάρχης. իբրև Իշխան կոչ. Ծնագիտ. տես Վանական ա. * Ում կոմսութիւն պատիւ շնորհել, գունդ և մարզիզ վերաձայնեալ. Վ.Ժ։

ՄԱՐԳԱՃԱԽԻՆ, խնի. ՀՀ գ. Մարդ Ճա-

ՄԱՐԳԱՃԱԿ, ի, ացս. Ո յին կամ Ճակ, այսինքն Ճանճային. խոնաւուտ և ջրաղբի վայր մարգագետնոյ. * Մինացին անդէն, և այլ զօրն ի մարգՃանինն (տպ. ի մարգՃաչխն) առ աղբերն անուտին. ՉՆՈՔ։ * Խորհելացաւ հանգչել ի մարգՃակի պրատուին։ Վ.իչտան և լանէ և չորչի ի մարգՃակիզ. Ճ. ՐՀ։ * Պատեալ մաքուր կաուբք՝ Թազլցին ի մարգՃակին. Հ. յոս. ԻԷ։

ՄԱՐԳԻՐԻՏ, մարգըրտի. ՄԱՐԳԻՐՏԱՇՐՐ. ան. Որ են առաւել ռամկական գրչութիւք. Տ. ՄԱՐԳԱՐԻՏ, և զսծանցս նորա։

ՄԱՐԴ, ոյ, ոց. մանաւանդ յոբմ. ՄԱՐԴԻԿ, դկան, կամբ կամ կաւ կամ կանիք. գ. Ἄνθρωπος. Homo. Բանական կենդանի. ադամ նախահայր, և ամենայն ծնունդք նորա. ապտ, ապՀ. (իսկ ոյ. Հէրա, Հէրէ՞, այր մարդ, կամ այլ քաջ. մարդիկ. և սանս. մոռէա, մնհկանացու, և մարդ. և լատ. մաէրէա, է այլ կնոջ. քանզի և մարդ՝ առաւել զարանց ասի.) * Ալ ասցուք մարդ ըստ պատկերի մեծութ և ըստ նմանութեան։ Արար ՃԾ զմարդն ի պատկեր իւր. արու և էգ արար զնոսա։ Առաջին մարդն յերկրէ հողեղէն. իսկ երկրորդ մարդն՝ որ յերկնից։ Ի բաց մերկանալ ի ՃՀՆՉ զմարդն ՀՈՒ, և զգեհնուլ զնոր մարդն։ Մարդն անօրէնութի որդին կորստեան (Հեսու)։ Մարդք չարք։ Ապրեսցուք յանօրինաց և յանզգամաց մարդոց։ Զահն հարան ամենայն մարդիկն։ Ո՞ ոք ի մարդկանէ։ Ի մարդկանդ յայդմիկ։ ևն։ *ՅՀոյ երկիր, և մի՛ ի մարդկանէ. եթէ ի մարդկանէ երկինչեցիս, և՛ ի նմանէ իսկ ծագը կայցես. և եթէ յոյ, և՛ ի մարդկանէ մեծարոյ լինիցիս. Ոսի. ՀՀ. 29։ * Մարդ ոք մարդ առ ամենայն ընտանութի մարմնոյ իւրոյ մի մերձենայի. Կանան։ * Դրամին օրինակ բնաւ բնութիւն մեր, զի մարդ տառիւքն է անդրադարձութի։ Անդրադարձեալով մարդ՝ դրամ վերընդարձակի վերծանութի։ Մխ. Բա։ կամբ։ * Մարդն դրամ, և դրամին մարդ. Տօնակ։

ՄԱՐԴ. որպէս Մարդկութի կամ մարմին քո. * Յառաջագոյն ոչ մարդ, այլ ՃԾ (էր բանն) իսկ ի վախճանի և զմարդն հառ վան մերոյ փրկութե։ Ա՞ որ. ի։ * Զգենուլ զմարդ. Եսա. պՀ. ա. Հ ի։ 16։ * Մովսէսի ասի, և յոհ բովանդակ մարդն փառաւորեցաւ. Վ.Ք. Եվ։

ԿԻՆ ՄԱՐԴ, կամ ՄԱՐԴ, որպէս կին. որ և ասի ԿԻՆ ԱՐՄԱՏ. ԻՒՒ մարդ. (որպէս և վճ. Ի՞ն, է մարդ. և պէտս Ի՞ն, կին.) * Կին մարդ ցանուելի ուսցի։ Ցհաուսցանել կինս մարդոյ (յն. գինոչ) ոչ հրամայեմ. և ոչ ՃՆ խաթան լինել քան զայր մարդ ոչ. (յն. քան զայր.) ա. պՀՆ. Ի. 1։ *Թողուլ մեզ զայդպիսի կին ... եթէ ոչ առցուք զմեզ ... գոյ ձէ ծագը լինչ առնիցէ զմեզ. Յ.Ք.Ի. 11։ * ՉԼեհանուին կին մարդ զաշակերտ սլուեթա գորոյի հարցեալ, Լե յետ քանի՞ աւուր մեռեալ ուրուեն (կամ՝ ի ուաՃարն) մանանէչ, և Նա ասէ. յիւրմէն՝ նոյն օրին. յօտարէն՝ ոչ բնաւ. Պ.Ք.ա։ * Կին մարդ ոչ մնանէ ի սկիաէ. Վ.Ք. Հղ. Ը։

ՄԱՐԴ. ըստ հյ. և երբ. ուր իսկ յն. Βροτός. Mortalis homo. աես Յ.Բ. Ը. 2։ Ի. 4։ ԺԸ. 10։ ԺԸ. 14։ ԼԲ. 8. 21. ևն։

Դուն ու ըրէք գնի՛ ի մէզ Մարդ, ուր յն. ἐγὼ ἄνθρ, այլ ոսկպ այր գնի՛ ի մեզ ուր յն. է մարդ. ἀνθρωπος.

ՄԱՐԴԱԲԱՆԵԼ. Ն. Խօսեր զքնե որպէս զմարդոյ կամ ըստ մարդկութե։ * Գըլուխ սովրու թի է զբոլորն ՃԾաբանել, և զբոլորն մարդաբանել. Սանահն։

ՄԱՐԴԱԲԱՐ. Տ. ՄԱՐԴԱԿԱՐԱՐ. * Մարդաբար խօսի՝ ասէլով, արդ իչէլ աեսիՀ. Փէլ. ԼԲ. Բ. 24։ * Զարգարու թի դոլոյ ուղի սոկրատէս մարդաբար. Ան.Վ.Բ.Ժ.Բ։ * Զայնիսկ եկեալ այն ինչ առ նա մարդաբար. Ճ. Գ։

ՄԱՐԴԱԲԱՆԱԿ, ի, ացս. ա. Որ ինչ ընկալութի մարդկան. * Մարդաբնակ ուշարսէն՝ Թափուր ի բնակչաց։ Մարդաբնակ տեղիքն փախուցեալ՝ ի քաղաքն անի ժողովեցան. Լ.Ժ. Ե. ՃԷ։ * Յայնկոյս մարդաբնակ՝ զկիւ նորայ ուշարսէն. Մխ. ՈՂԲՀ։ * Ելոյսգոյ մարդաբնակ աշխարհս. Պ.Ժ.Ա։

ՄԱՐԴԱԲԱՆԱԿ. որպէս Նա յորում մարդ ոք բնակեալ իցէ. որում անմարթ է լինել. * Ոչպա մարդաբնակք էզաք, և ոչ ՃԾաբը նակք. . . մարդն ի մէզ ոչ կարէ բնակել. Սանահն։

ՄԱՐԴԱԲՈՁՄ. ա. Ուր իցէ մարդկեղէն բոյս կամ ուռկ ցամաքեալ և Թափեալ ը Հոտով, որ է որպէս Հոտաձնելոց մայր. * Կաւատած՝ ամենայն երկիրն մարգաբոյս՝ արա պաշարժ փոփոխուին առնու, ի վեր կանգնելով ի հոգոյ. Պ.Ժ.Ա։

ՄԱՐԴԱԳՈՒԱՅ. ոյ. գ. Անուն յօգեալ իբր եղջերուաքաղ. մարդ իբրև զգայլ, կամ գայլ իբրև զմարդ. * Մարդագայլ է որդեակ արտաքոյ. և եչեալ մանկանն՝ ետես զծեր ոճն կորացեալ՝ չրջելալ սչքք, և կարծեցեալ մարդագայլ. Մխ. ա.ա.ա։ ՃՀՀ։

ՄԱՐԴԱԳԵՐԻ, բ.ոյ, բեաց. գ. Մարդ՝ որ լինի գերի. ըստ յն. մարմին ասի. * Զամենայն մարդագերի նոցա, և զամենայն ըզկահ և զկարասի նոցա և զնանայս նոցա գերեցին. Ծն. ՀԴ. 29։ * Զօրքն զմարդագերին վաՃառակուր արարին. Լ.ա.ա. Բ։

ՄԱՐԴԱԳԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գերուեղ մարդկան. * Ալլս առանձինն քաւաքառուս ի մարդագերութե. Փէլ. ԼԲ. ա. 77։

ՄԱՐԴԱԳԻՆ. ա. Որ գնե զմարդ կամ զգերի. * Մարդագին վաՃառակնեք ու. (յն. այլազգ.) Բ. Ղ. ԻԱ. 25։ * Իբրև զոչխարավաՃառս և զմարդագինս. Ոսի. ԷԲՐ։

Եւ գ. Գնուեմն մարդոյ կամ գերեայ. * Որ զնացեալ վաՃառականան ի մարգագին ածեր որգոց հրեից. Բ. Ղ. Ը. 34. (յն. այլազգ.)

ՄԱՐԴԱԳԼՈՒԽ. ա. Ուներ զգլուխ մարդոյ. որպէս մեկնաբար գրի ի յն. * Ծնանել և ցուլս մարդագլուխս. Եսա. Ի.Ը. ա։

ՄԱՐԴԱԳԼՈՒԽ. ն. ռամկական ոՃով, իբր ըստ մարդաՃուվ. Տարէ գլ.ա. ապամ պաՂՂնա. * Ամենայն մարդագլուխս՝ ի թանկայ առնուն. ՄԷԺ։

ՄԱՐԴԱԳՈՂ, ոյ, ոց. կամ ի, ացս. ա. Κλεπτων ψυχήν. Furans animam. Որ գողանայ զմարդ զոք. * Եթէ ըմբռնեացի այր ոք մարդագող (յն գողացոլ զմարդ ոք) յեղբարց իւրոց յորդւոցն Իսկլի. Օր. ԻԲ. դ։ * Մարդագողն մահու սպանցի. Նխ. Եւ։ * Յաղագս մարդագողոց և սւաղակաց։ Յաղագս դաստանաւի մարդագողից։ Մարդագողաց հրամայեցաւ մեռանել. Մխ. Բա։

ՄԱՐԴԱՏԱՏԱՉ. ա. Յաղթահարիչ մարդոյ ի դասի կամ յասպարիսի. * Յընկերամարտս մարդագասիչ իբրև առիւծ հզօր. Նար. ա.ա.ա։

ՄԱՐԴԱՏԱՐՄԱՆ. ա. Դարմանիչ մարդոյ. և Դարմանեալ ի մարդոյ. * Ծառս մարդագարմանս, բազկատածուս, համեպահամ. Նար. Խե։

ՄԱՐԴԱՏԱՒԱՒ, ի, ացս. ա. Ἀνθρωποκτόνος. Homicida. Որ գաւէ զմարդիկ. մարդագող. աւազակ. ոպանող. * Ճանապարհ գիշերոյ և մարգագաւաց. Խոր. Բ. 36։

ՄԱՐԴԱՏԱՒԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Որ գաՃ դաւանի լոկ մարդ, և ոչ ՃԾ. որպէս հրէայ միան Նեստոր, և աղանդ նորա. * Ոչ էք մարգագաւան համբնման պղծին նեստորի, և ոչ ՃԾաչարչար՝ որպէս աՃարիչան եւսեբ քէս. Ջէր. ԼԲ։ * Մարդագաւան աւանդիցն Նեստորի. Ա.ա.ղ. Ճ. 21։

ՄԱՐԴԱՒԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղանդ Նեստորական, մարդ լոկ գաւանելն զՔ. * Չնոցա անհանՃար բանիցն զթերակատար խոստովանութեին, մանաւանդ եթէ զմարդգաւանութի. կէ.ըշ. չ։ * Ընկակերտեալ աղանդոյն մարգագաւանութեան զՔեզ։ Սարկ. հանգ։

ՄԱՐԴԱՒԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Գաւէչն զմարդիկ. մարգագողութի. աւազակուի. յէլս ցակութի. * Զաւազակուի և զմարդագաւութի. Խոր. Ճ. 6։ Ա.ղ.ղ. Ճ. ղ։ * Զաւազակուին մարգագաւութեան. ՀՀ. ԼՔ։

ՄԱՐԴԱՒԱՐԻՄ. ա. Ἀνθρωποειδής. Humanam formam habens. Որ ունի զդէմս և զկերպարանս մարդոյ. * Սիրեցին մարդիկ պաշաել զպատկերս մարդագէմս։ Երկիր պագանել պատկերի խաչին, և որ՝ի վերայ նորա մարգագէմն իչէ պատկեր. Ա.ֆՀ.

*Մարդադեմք հին կերպարանօքն. Եղիշ. ես: *Բրուտացեալ հին ձեռք և ոտք մարդադէմ գազանացն ,, . իմա զգազանաբարոյ մարդիկ . Լմխ. ֆԷ:

ՄԱՐԴԱԶԳԵՍ, ի. ա. Ἀνθρωποφόρος. Hominiferus, homo factus. Որ զգեցեալ է զմարդկութիւն. մարդացեալ. ած ՄԱՐԴ, ըստ որում մարդկութիւն. * Մարմնոյ ածազգեստի, և ոչ մարդազգեաւի. Ա՜ որս. ֆ:

ՄԱՐԴԱՀԵՆ, զինք. ա. գ. Որ զինու զմարդ ի զոհ. և զհեռուից մարդոյ ի զոհ. *Ոչ գոյր սովորութիւն ի գաւառին մարդահեն լինել. Փիլ. խմասխ.*Տեսեր զզոհս մարդահեն և մարդազենս ,, . յն. անմարդիս. ոմխ. եէես. ֆԷ:

ՄԱՐԴԱԶՈՀ ԼԻՆԵԼ. որ և ՄԱՐԴԱՀԵՆ. Ἀνθρωποθυσέω, Θύω. Homines immolo , sacrifico. Զոհել զմարդ. * Ամբաստանութիւն մարդազոհն լինելոյ գիւաց. Նխ. էբէմ:

ՄԱՐԴԱԶՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνθρωποθυσία. Victimae humanae. Մարդազոհք. զոհելն զմարդ. զոհ մարդկային.*Ազնպիսի պղծուէց և մարդազոհուեց. Ա. գ:*Կռապաշտութիւնքն և մարդազոհութիւնքն. Սարգ. ա. պ. է:*Ընդէր զմարդազոհութիւն ի վեղց. պ. մ. ը:*Չանգիտաս ոչնմարութիւն ի մարդազոհութիւն երկրի. Տ. ոմ:

ՄԱՐԴԱԹԱՓ. ա. թափեալ՝ թափուր՝ դատարկացեալ ի մարդոյ. անմարդ. անբնակ.*Երկիրս թափուր՝ մարդաթափ՝ նշանաւորեալ ի բնակչաց. եէր. ֆգ:*Քանի՞ մեծանիստ աւանք մարդաթափ ի բնակչաց և ի դեղ: Մարդաթափ արարին զերկիրն ամենայն սրով և հրով և գերութ. Լմխ. ֆ:

ՄԱՐԴԱԹԻՒ, թուի. գ. թիւ և համար մարդոյ ըստ իւրաքանչիւր գլխոյ. որ և ՄԱՐԴԱԳԼՈՒԽ. *Ասէր գնոսա. ապամպաւշնա. յնըստ թուոյ անձանց կամ ոգւոց. κατὰ ἀριθμὸν ψυχῶν , secundum numerum animarum.*Ըստ մարդաթուի իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում. Եզ. ֆԷ. ։:*Յծննդս և յիջեվանս քար ըստ մարդաթուի կարկառ. Նչան բազմուէն թուոյս: Ջոր բաժանեալ ըստ մարդաթուի գաւառ պակաս ժառանգուի բնակողացն հաշուեին. Խոր.ա. ։։. 59:*Առնուլ հարկս ի կենդանեաց և ի մեռեալոց ըստ մարդաթուի. Ասող. Ը. 4:

ՄԱՐԴԱԼԻՑ. ա. ս. Լքեալ կամ լի մարդկամբ.*Եաւեռ նա զերկիրն, զի էր մարդալից բնակչօք իւրովք. եէր. ծն:*Պղտալից մարդալից չինեացի երուսաղէմ. Լմխ. ովս:

ՄԱՐԴԱԽԱՆՁ. ա. խանձեալ՝ խազեալ՝ մռնեալ ուսուէ զմարմինս մարդկան. մարդածախ. մարդակեր.*Եղև մարդախանձ ,, . յն. ուտելր զմարդիկ. Եզեկ. ֆԸ. 3. 6:*Ջգազանաց առեալ զբարս՝ սկսար լինել մարդախանձ. Բռող. Ը. 15:*Մարդախանձ գազանաց. Յհ. իԸ:

ՄԱՐԴԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարդածախանձն լինել. ուսուէն գազանաց զմարդիկ, կամ գազանաբար գուէնն մարդոյ զմարդ.*Սոսկ և մարդախանձուէիւնն յոլովացաւ. Սամ. էբէց. (ըստ հին ձ. իսկ ըստ նոր ճ. մարդածախուէ):*Սպանուէ, մարդախանձուէիւն ի ներքս եմոյծ. Սաքէ. պոփ:

ՄԱՐԴԱԽԱՍՆ. ա. խառնեալ այսինքն միացեալ ընդ մարդկուէիւնէ. զգեցեալ զբնուէիւն մարդկային.* Մարդ սոսկ հասանելէին ընա, և ոչ ած մարդախառն. իֆն:*Ընաւ (զմեզ յորդիս ար) ած մարդախառն (կամ մարդկախառն). եէր. համաբ:

ՄԱՐԴԱԽԻՏ. ա. Ուր իցէ խոտ ի այսինքն րագմուէիւն մարդկան. մարդաշատ. բազմամարդ.*Հիմնել քաղաքս բազմաբնակս, և շէնս գլխաւորս և մարդախիտս. Խոր. Ը. 7:*Ըստ հասատանն գուէին մարդախիտս. Աբէր. ֆ. 4:*Իբրև զքաղաք մարդախիտ. Լմխ. ֆԷ:

ՄԱՐԴԱԽՆԴԻՐ. ա. Խնդրօղ զմարդկկարգեալ ի գիւաս հոգւոց մարդկան.*Յաւաջագոյն կատարէր զկերպարանս մարդախնդիր տեսչուէիւն. Սեբեր. ֆա:

ՄԱՐԴԱԽՈՂԱՂ, } ի, ացս. ա. ἈνθρωՄԱՐԴԱԽՈՇՈՂ, } ποκτόνος. Homicida, sicarius. Որ խողխողել կամ խոշոշել զմարդիկ. մարդասպանարիւնահեղ արեանարբու. * Փախուցեալ ի հայրասպան մարդախողխող հօրէզբայց իւրոց: Մարդախողխող տեսանելովզհայր առ որդի. Եւէս. ֆ. Ն տ:*Զարէս մարդախողխող, և զաքեսս հոմերսին. Մաթ. սպ. Նանաւ:*Ապստամբսն բաւան՝ մարդախողխող աշխարհսաւեր արիւնարբու գազանն. կնվ՜նս:*Օր առաւն հասեալ է ի վերայ քո մարդախողխող. Տեսաներ զմարդախողխողացն օձիրս. անդ.*Մարդախոշոշն անօրէն հայհոյիչն սա. տակամարտ լինելր. Ը. Դ. Ը. 28:* Մարգսխոշոշ բռնաւուր, կամ վիրագ, կամ բանսարկուն. Եւէս. Ը: Ոմխ. Նդ: Փիլ. լին:*Մարդսխոշոշ գազանք, կամ բարք. Պիս:

ՄԱՐԴԱԽՈՀ. Զայն անյայտ և անտոհմէ ի բաւս գաղիանոսի, որպես յն. լոֆալէ. որ կամ է խոզալոյ, զարդ սաղաւարտի, կամ λοφος, պարանոց մարդոյ:

ՄԱՐԴԱԾԱԼՈ. ա. Καθέδωον, ουσα. Comedens. Որ ծ-ուէ սպառէ զմարդիկ. յն. չարաչար ուռոյ.*Երկիր մարդածախ է բըզնակչաց իւրոց. Թուոց. ֆՁ. 33:

ՄԱՐԴԱԾԱԽՈՒԹԻՒՆ. տ. ՄԱՐԴԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ:

ՄԱՐԴԱԾՆԻ. ա. Ἀνθρωποτόκος. Hominis genitrix. Զայն պղծոյն նեաւորի, որ ծնօզ լոկոյ մարդոյ գոլ հայհոյէր զմիրամ մայր ածածինն . Ա յժմու երևեալ չարս, ածածին ոչ գոլ ասելով զնբ կոյսն, այլ քոածին, յաւէս զի մարդածին. Պզմ:*Կնէասոր հայհոյեաց ղամենաքր կոյսն՝ մարդածին լինել (կամ ասել), և ոչ ածածին. Խոր. Ը. 61: Ասող. Ը. 6:

ՄԱՐԴԱԾՆՆ. Ըստ ասաստկելոց Ծոառ, որ պտղաբերէ զմարդ.*Զափրիկանն առ եթովպ պացիան ծառ մարդածին, զորմէ ասէն պըտուղ լինել մայդ զկերացն սաորակախեալ Մաթ. ֆա:

ՄԱՐԴԱԿ, ի, ացս. գ. որ և յալազգ՝՝. Ֆերէկ, Ֆերէկ. այն է փիրէկ, հաՈըլ. Գեբրան փոքր կամ ձով չարեալ՝ի վերայ հեծանաձգուէեց ընդ լայնուէիւն: Մենիհաքի գնէ ի լա. Trabs, columna. գերան, սիւն.*Մայնընդ ձեզուամբ մարդակաց իմոյ: Ծրի ծառն ի մարդակս արկանէ պարիսպ, ի ներքսն զբոյնան չինէ. փիլ. լին. Ը. 3ղ:*Ե լէաս:*Առ նմին տեղւոջ և մարդակք եկեք. ղեցոյն կան կիսայրեսցք. Ա. գ:* Մարդակքն այն ոմա նման է, գերանքն այն ոմա նման է.մարդակքն՝ մարդարբէիցն, գերանքն՝ քերովբէեցն. Տաղ: Իսկ ի հին Բ՜՜. գբի, *Նիգ, մարդակ: Պարզուենակ, մարդակ ,, . որպես կոտորակ գերանի կամ փայտի:

ՄԱՐԴԱԿԵՐ, ի, ացս. ա. Ἀνθρωποφάγος, ἀνθρωποβόρος. Humana carne vescens, hominum vorator. կերօղ և կլանօղ զմարդիկ. մարդահաման. մարդածախ. *Կոկորդիլոսն մարդակեր կենդանին: Ջառիւծն, զկոկորդիլոսն և... Թուէնաբերս և մարգածկերս. Փիլ. լիս. Ե փեսական: * Ահաւ ծուց և գայլոց մարդակերաց. կալ. ֆ:* Մարգածկեր գազանօք, որ կոչէին խիճք. Վբ հղ. ֆԷ:*Եւ ի ներքոյ սոցա մարդակեր եթուպացիք. խոր. Ե: *Քարոզեալ չանագլխաց ազգին, և մարդակերացն: Մարդակիր բարբարոսք: Աշխարհ մարդակերաց. Երզն. մխ: ՃՃ: Յայսմ:

ՄԱՐԴԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Ἀνθρωπόμορφος, ἀνθρωποειδής. Humanae formae. Որ ունի զկերպարանս և զնմանուէիւն մարդոյ. մարգադմ. որպես մարդ գազանաբարոյ, և գազան ըստ իւիք նման կերպարանաց մարդոյ.*Չվատճարան ոչ մարդ, այլ մարդակերպ համարի գազան: Որոնք ոչնչէ ի մարգս կերպ գազանաց որոչեալ էն. Փիլ. խմասխ. Ե լին:*կանխաս զգուշացուցանեմ զձեզ ի մայդակերպ գազանաց անտի. Աֆոգ. ա:*Յանողորմից անտի և ի գազանաց մարդակերպից կրեցին. Սարկ. հանգ:*Եւ այլ մարդակերպ ինչ մեկ գազան: Գազանք անձանձնոքօք մարդակերպք. Խոր. Ե:*Յանմարդի անասնաբարոյ գազանուէիւն մարդակերպք եղեն. Նոր. յաէէր:*Չկարեցաւակաց փոխել ցեղոց ի մարդակերպ տեսակ (այսինքն սեռիս). Փիլ. խմասխ:*Չհոգևորական սուգին զանէնայն մարդակերպ նմանուէիւնս առ մարդիկ եղեալ. Ագաթ:*Արարին ի բերանս ձիոցդ մարդակերպս՝ կուռս կարկառուն. կալ. ֆԷ:*Կամին գիտել, թէ ոյք են մարդակերպ գետքն. Վբ հղ. Ե:

ՄԱՐԴԱԿԵՐՊ. իբր նման մարմնաւորապ կամ մարմնոյ մարդկան.*Ոմանք զձի մարդակերպ (տպ. մարմնակերպ) ասէին: Մարդակի՞ րպ զձի ասէր լինել. Վբհղ. (ուստի ալանդ մարդակերպ.այց:)*Հրեշտակացն ձևն պայծառ էր, և մարդակերպ երևեցան, և յանկարծակի. Մխի. չի:

ՄԱՐԴԱԿԵՐՊ. ա. ս. Ածօղ կամ ուներ զՀմարմին բնուէիւն մարդկային. մարդկերպ բնուէիւն և բնուէիւ.*Ածցէ զնոր հայրն ծնօզ ի հաշուէիւն ընդ արարածս իւր՝ մարդկերպ պատկերացն. Բռող. Ե. 5:*Ջկնի դանացուցիչն քո՝ մարդկերպ նմանուէիւն նկարագրեմք. Յհ. իմ. պա:*Որ վասն մերոց կենաց մարդացաւ, և մարդակերպ չըրկեցաւ. Ագաթ:

ՄԱՐԴԱԿԵՐՊԱԼ. Նոյն ընդ վ.*Ածմարդակերպալ էին առ իս ոտիք. Վբհղ.ֆՆ:

ՄԱՐԴԱԿՈՑՏ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. Բազմուէիւն մարդկան կամ տպաուորացք. արբանեակ ք իշխանաց.*Մարդակոյտ բազմուէիւն ընդ իւրեանս չուէեցուցանեն. Ոմխ. իմ. ա. 2:

ՄԱՐԴԱՀՈՏՈՐ. ա. Ἀνθρωποφόνος. Homicida. կոտորիչ մարդկան. մարդասպան. և մարդածախ. *Ընկոսիս դրախտին ճանապարհ՝ մարդակոտոր աւազակաւն նախ բացաւ: Ճանապարհ դրախտին բացաւ մարդակոտոր աւազակին. Ոմխ. Նս:*Վասն մարդակոտոր սովոյն արձակեաց զընտանեական իւր. եէր. Ըփ:

ՄԱՐԴԱԿՈՏՈՐ ԱՌՆԵԼ. կոտորել զմարդիկ. մարբ ջարբել, մարբինչ հաթոցնել.*Չասանէին առնուէին վկոյմ՝ի պարսից աշխարհէն, առ հասարակ մարդակոտոր առնէին. Բռող. Ճ. 20:

ՄԱՐԴԱՀԱՃ. տ. ՄԱՐԴԱՀԱՃՈՑ.*Մարգահաճն ոնափառ կոչի. կէր. Ը. խհ:

ՄԱՐԴԱՀԱՃԵԼ. լ. Մարդահաճուէիւն առնել.*Ոչ չոգուճգել, և ոչ մարդահաճել. ՃՃ:

ՄԱՐԴԱՀԱՃՈՑ, ի, ից. ա. Ἀνθρωπάρεσκος. Qui placere hominibus studet , hominibus placens. Որ չանոյ կեղծաւորուէիւն հաճոյ լինել մարդկան, կամ հաճել զմարդիկ՝ զհետ երթալով և անարժան հաճոյից նոցա. մարդեղոյզ. չոլոքորթող. և Շոլոքորթական.*Աճ գրուեսյէ զոսկերս մարգահաճոյից: Մի առ ականի ծառայել իբրև մարդահաճոյք. Սղ. ֆԷ. 6: եէես. Ը. 6:

կ։ Ֆ. 22. *Ոչ կամիմ զմեզ մարդահաճոյս լինել, այլ մանաւանդ ածահաճոյս, որպէս և էքդ իսկ. Ճ.Գ։ *Չլինիչ է մարդահաճոյն. մարդահաճոյ՝ որ առ կամս ուրուք մարդոյ զՀաճոյս նորա արասցէ, թէպէտև անարգանաց արժանի է լինել։ Որ իւր հաճոյ է, մարդահաճոյ է. քանզի և ինքն մարդ՝ իւրաքանչիւր ոք։ Իւս. հդ։ *Որ մարդահաճոյքն էին և սուտակասպասք ։։. յն. մի բառ. Ես։։ պտմ. Ը. 10։ * Ջառնել մարդահաճոյ իրս։ Մարդահաճոյ (կամ մարդահաճու) ողորմուիլ առնել. Ոսկիփոր։

Կամ ն. Ա.ռ մարդկան հաճոյից. առ մարդահաճութիւն. *Ըստ սովորութիւն և մարդահաճոյ աղօթիւք. Մ։։Ե. Ի։։ *Մի զնոյն ինքն վպատասխրանս տեսանն առ մարդահաճոյսն լինել։ Իւս. հդ։

ՄԱՐԴԱՀԱՃՈՅԱՆԱԼ. ը Մարդահաճել. մարդեղութիւն։ *Պահք են՝ և ջատագհեղն, չմարդահաճոյանալն, և ոչ հանգերձիք ինչ անպիտանէն. Եփր. պհ։

ՄԱՐԴԱՀԱՃՈՅՈՒԹԻՒՆ. } ἈνθρωՄԱՐԴԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. } πάρέσκεια. Studium placendi hominibus, hominum benevolentia. փոյթ հաճոյ լինելոյ մարդկան. մարդահաճոյ լինելն. ակնաւութիւն. մարդելութիւն. կեղծաւորութիւն. *փառասիրութիւն և մարդահաճոյս ի առ ի գոյց ինչ առնել. Վասն մարդահաճոյսն է. Իւս. հդ։ Վ.ր։ հդ. յ։ *Ախթաւոյս անուլել և մարդահաճութիւն. Խոր. Ֆ. 67։ *Ջառնել մարդահաճութիւն քանից յաւելուածս. փոքոյ։ *Ախտ մարդահաճութիւն. Շ. Նկ։ *Որ այլոյս հաճոյ և կամ ըստ իւր հաճոյիցն ինչ առնիցէ, յանգոյաչութիւնէն կոլածանի, և ի մարդահաճութիւն անկանի. Իւս. հդ։

ՄԱՐԴԱՀԱՍԱԿ, ի, աց. ա. Հաւասար ի չափ բանական կենդանւոյ. մարդ կատարեալ կերպացեալ։ *Սէթմանի նախ սերին յարդանդ, և ապա պայծառացեալ ծագիցի մարդահասակ պատկեր ածուիճէն։ Որով ամենայն ածառեա կատարելոյն միասէս մարդահասակ նմանուիթ երևեալ. Ագաթ։

ՄԱՐԴԱՀԱՍԱՐԿ, ի, աց. գ. Հարկ արքունի ի վերայ բուն մարդոյն՝ առ ի ծառայել տէրունէճ. յն. լոկ, հասկ. Փծրջ. Tributum. *Արկ ազքայ սոլոմոն մարդահարկ յամենայն իսպայէլ. և էր հարկն լիարանց. Ֆ. Ի.Գ. Է. 13։ *Եկեալ մարդահարկ առնէ յերկիրս. Լ։։պ. Ք։

ՄԱՐԴԱՀՈՑԻ, ՀՕՍ. ժողով մարդկան. *Մարգահոյլ հօսից՝ բանի ունողաց գու առաջնորդես. Ն։։ Խ։

ՄԱՐԴԱԶԱՑՆ, ի, ից. գ. Ձոյն մարդոյ կամ մարդկային. *Փախուցին ի քնա կուլել, ցրուեցին ի մարգածայնէ մարդկուլել։ Մ։։

ՄԱՐԴԱԶԵՒ. ա. Ո՛հնոյ զձև և զկերպ պատանս մարդոյ. մարդակերպ. *Ո՛մանք զԾծմարդածև և մարդակերպ առէին։ Նոյա Թուեցաս, Թէ մարդակերպ և մարդածև առասյ գոլ Ըծծ. Վ.ր։ ոպ։

ՄԱՐԴԱՄԱՀ, ու կամ ի, իս. գ. Աօւմծ։ Pestis. Մահ մարդկան՝ սխտիս սլասծուլել. այսինքն ժանտամահ. մահտարաժամ. *Սով և մարդամահ. Ես։։ պտմ. Ը. 15։ Ի. 8։ *Սովս, սրոյ, և մարդամահիս. Նաղ. Ե. 2։ *Չէր գիտակ մարդամահին։ Խնդրեաց իւր, զի մարդամահիսն անկցի ի ձեռս այ. Եփր. Ի.Ի։ * Մարդամահ տալաժամ։ Մարդամահ առասիկ. կէր. պտմ. Վ.կէր. ոպ։

ՄԱՐԴԱՄԱՐՏ. ա. Որ մարտնչի ընդ մարդոյ. *Կնդանի ինչ նման զանալուճոյ՝ մարդամարտ։ Փրաղ ծառասեր և մարդամարտ. Խոր. Ֆ.

ՄԱՐԴԱՄՕՏ, ի. գ. Տեղ մօտ ի մարգիկ. մարդաբնակ վայր. *Մարգասեր է և մարդընտել, և ի մարդամօտի հեռի կամ կեալ սղտնի. Ագաթ։

ՄԱՐԴԱՆԱԽԱՆՁ. ա. կամ է Մարգախանձ, և կամ Նախանձօղ ընդ մարդիկ. *Գազանն մարդանախանձ (սատանայ)։ Զգաղանագեալ մարդանախանձ ղղօրուն նորա քակեալ. Զ.բ. կ։ Ի.Ի. Ե. Ծ։

ՄԱՐԴԱՆԱՄ, ացայ. ե. Ἀνθρωπέομαι, ἐνανθρωπέω. Homo fio, humanam naturam, induo, assumo. Մարգ լինել բանին այ. առնուլ կամ ղգենուլ զմարդկային բնութիւն. ներմարգանալ. մարմնանալ. *Մարգացար անմարմին. Ն։։ Ե։ *Ի՛ջեալ ի յերկինից՝ մարմնացաւ մարգացաւ. Չ։։ Ֆ։ *Չմոլորի նախ քան զմարմնանալն և զմարդանալսէն ընդունակ գոլ չարչարանաց և մահու. Ա.Ի։ Ե։

Ըստ յն. ռձոյ, և Մարդակերպ երևիլ այ կամ հրեշտակի. վասն որոյ ըստ կրկին նշանակութեան ասի. * Մարդացաւ մարմնով անմարմինն՝ որպէս առ աբրահամ. անդ տալոյ վասն զաւակ. և ասա՝ վասն օրհնելոյ. Վ.ր։ Ծ։

ՄԱՐԴԱՆՄԱՆ. ա. Նման մարդոյ, և մարդկավայելուչ. *Իւրա սրբազանին իդնաւեայ, այլատարազ առաքինութիւնք մարդանմանք են. իսկ եկեղեցի չէնեն բնակարան փառացն աստուծ՝ ածանման է. Տծ։։

ՄԱՐԴԱՂԱՂ. ա. Որ չահի զմարդիկ՝ չինուլել տալով բարի վարուք և քաղցր բանիւք. *Լեր մարդասեր, խաղաղարար, մարդաշահ. Նաղ. Խ։

ՄԱՐԴԱՂԱՍ. ա. Հոլսանդրոս, πολυάνδρος. Populosus, frequens hominibus Ուր կայ մարդ շատ. բազմամարդ. մարդախիտ. *Քաղաք մարդաչատ. Ոսկ. ա. Գ. պՀ։

ՄԱՐԴԱՂԱՍ. գ. Հոլսանդրιον Տեղի՝ ուր իցէ բազմուլել մարդկան Թագելոց կամ կոթողաց նոցա. գերեզմանատուն. *Ջերբ քաղաքն Նաղեայ և անմարդի կացուցանել զայն մարդաշատ և ազատ ցուցանիլ։ Ի.Ի. 14։

ՄԱՐԴԱՂԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. Բազմամարդութիւն. Հոլսանդրութία, πόλις. Խաղաղաւէր չինուլել մարդաշատուլել. Ագաթ։ *Խաղաղուլել և չինուլել, մարդաշատուլել և առատուլել. Ե.ա։ Յ։ *Շնորհեցիքն զմարդաշատութեան աշխարհիս. Կաղանդ։

ՄԱՐԴԱՂԻՆ. ա. Οἰκητός. Habitabilis. Շէն մարդ կամբ. մարդաբնակ. * Յառնենայն մարդաշէն տեղիս հասանել պատմել զմարդուլել մեծուլեցն ալ. Ի. Ի. Ի. 17։

ՄԱՐԴԱՂՆՈՐՀ. Տ. մարդաշատ։ Վ.ր։ հդ. ծ։

ՄԱՐԴԱՁԱՓ. ա. ն. Որ է ի չափ հասակի մարդոյ. ըստ չափոյ մարդոյ. գրիչագործ կամ գիրկ. գ.ա.ծ. * Եղև խոյն մարդաչափ մի. Վ.ր։ հդ. իՀ։ *Գերեզմանն տեսանն մերոյ էր տուն բոլոր՝ հասեալ նեղբոյ վիմի. բարձր մարդաչափ մի, այնչափ՝ մինչ ղի մարդ (արտաքուստ) վերացեալ զձեռն, ապա հասանէ ի վերին կողմ. Իւս. Ն։

ՄԱՐԴԱՊԱՇՏ. ի, ից. ա. Ἀνθρωπολάτρης. Anthropolatra, cultor hominis, hominum cultor. և բայիւ. ἀνθρωπολατρέω, hominem colo. Պաշտօղ զլոկ մարդ որպէս զնձ. ուրացօղ ածուիճէ քրիս. *Ոչ մարդապաշտ են հաւատացեալքն ի քն, այլ Ճրշմարիտ ածապաշտք. Նխ. Է.Ի։ *Եթէ մարդ գոլ ասէն ըստ մեզ ստակ, մարդապաշտ են երկրպագուք նորա։ Զձևդ յերուս է մարդապաշտս կոչել։ Մարգապաշտ հայհոյուլ նեստորի. Պտմ։ Դամասկ։ ՃՃ Մ Խ. ապտ։

ՄԱՐԴԱՊԱՇՏՑ. որպէս Մարդաձածոյ. *Մնոփսագք ոչ են ածապաշտք, այլ մարդապաշտք. կէր. Ե. Խ։ *Մինչև ցայս վայր է մարգահաճոյ, զի մի առացիս՝ մարգապաշտ, հակաճառութիւ. Նէ. Խդ։ *Երևի մարդապաշտ գոլ նոցա, և ոչ ածապաշտ. Երբ. Ֆ։

ՄԱՐԴԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνθρωπολατρεία. Anthropolatria, hominum cultus. Մարդապաշտն գոլ (ըստ ամենայն առման). *Մարգապաշտութիւն իստորութիւն ի մեզ եմոյծ։ Մարգապաշտութիւն է զբերքս. Նեաղ մարդապաշտութիւն վերին վարկանելով. Պփ։ *Ապա եթէ փոխեցին առաքեալքն զաստուածն նորա, և սուտ դրեցին, ուրեմն մարդապաշտութիւն ուսուցին. Մ։։ Ե։

ՄԱՐԴԱՊԱՏԿԵՐ, ի, աց. ա. Ո՛նդ ըզպատկեր և զնմանութիւն մարդոյ. մարդագէմ. մարգակերպ. *Գազանս ձիագլուխս, և մարգապատկերս (կամ մարդակերպս). Ես։։ ժբ. ։։ *Դիմակք քառիցն, ցլոձև, մարդապատկեր, առիւծ, արծուի. Գ.Ի։ * կաւք՝ ունիք՝ մարգապատկեր, առիւծանման, արծուի և զուտրակ։ Ի ձկանէ ասէ ուսեալ զինքն ի մարգապատկերէ (կամ ի մարգակերպէ). Մ։։ Ե։

ՄԱՐԴԱՊԱՏԿԵՐ. գ. Պատկեր կամ արձան մարդոյ, կուռ. Տ՛ես և ՌՒՆԱՊԱՏԿԵՐ. *Մարգապատկերք էին նուէրքդ կանդնեալք ի քաջ պղինձոյ. Պ։։ Ա.Ե։։

ՄԱՐԴԱՊԵՏ. Տ՛ես ՄԱՐԻՊԵՏ. *Հայր մարդասէն հանդիպեցաւ երիտասարդաւեան դասուան։ Ի չորեքշաբաթի դասուան ընդ այն։ Մարգապետն վանականաց քաղաքին. Մխ. Երէց։

ՄԱՐԴԱՊԻՆ. տ. ՄԱՐԴԱՊԱՏ. *Էր ի կերպարանս խողի՝ բայց միայն ի մարգապէտն խօսելոյ. Ագաթ։ * Մարգապէս ոչն բանի զարչարանս վերհամբաւեն ածելոյն տառք. Լ.Ե. հանգ։ *Ի տնօրինականն՝ զոմանս ածապէս, և զոմանս մարգապէս կատարելով. Խոր.Վ.Ի։ *Ճարտարութեան՝ որ մարգապէս լինելոյ էր։։. յն. մարդկային. կ։։ Ֆ։

ՄԱՐԴԱՊՈՒՐ ԼԻՆԵԼ կամ ՓԱԽՉԻԼ. Անձնապուր կամ մազապուր ճողոպրիլ ապրելոյ զանել մարդոյ զանձն ևերե. *Մարգապուր լինել և յօտաւ աչխարս երթալ. փախչիլ և մարդապուր լինել մարգիօրէն պատահէր. Ոսկ. մ. Ա. 8։ *Թողին զվրանս իւրեանց և զձիս իւրեանց, և փախեան մարդապուր. Ֆ. Ի.Գ. Է. 7. (յն. ըստ անձանց)։

ՄԱՐԴԱՌՈՒ. ա. Աւօղ կամ յափչտակօղ զմարդ. *Թէ կարդամբ զնոսա (գոլ) Հարկանող, կամ ուղտ մարդառու, միւսն կարդամբ. Եփր. Ծ։

ՄԱՐԴԱՍԱՆԿ, կամ ՄԱՐՏԱՍԱՆԿ. գ. ի բառս գաղիանոսի. և Մուրտասանգ, Քար մարցանկ, ի Բժշկարանս. ռմկ. Փոբ. փեռ.ի, Տոբդէգ. Հանք կամ ներկ և գեղ. ըստ յն. Λιθάργυρος, արծաթահաքար, որպէս փրփուր արծաթոյ. *Ի ծոցն՝ կրակի մեխիր և մարդասանկ մաղած լից. Վ.ոպ։

ՄԱՐԴԱՍԵՐ. ա. Սիրօղ զմարդիկ. քեղնաւոր. Ἀνθρωπογόνος. Homines procreans. *Ելաւդա մարդասէր (է), ատոյդ և ճշմարիտ խոյհուրդ ծնանելով. Փիլ. Նխ. Է։

ՄԱՐԴԱՍԷՐ. սիրի, բայ կամ ըից. ա. Փիλάνθρωπος. Amans vel amicus hominum, humanus, benignus. Սիրօղ զմարդիկ. բարեսէր. բարերար. հիւրասէր. գՃած. նեղրող. և Մարդասիրական. բահիմ. բահման. *Մարդասէր հոգին։ Հոգի մարդասէր։ Պարտ է արդարոյն լինել մարդասէր։ Ամենայն մարդասէր կամք։ կամս մարդասէրս ունիք։ Ի գութ սէր քաղցրութիճ մարդասէր լինելն ըստ ամենայն տեղիս նոցա. ևն։ *Ընդ մարդասէր։

Մարդասէր տէր : Հայցեմք որպէս ի մարդասիրէ . Շար : Ո՛վ բնութիւնք մարդասիրաց (զուարթնոց). Եղիէ . Խաչ՛ : Մի երբեք կորիցէ բարեգործութիւն մարդասիրաց. Չէր. կթ: *Զմարդասիրից հրեշտակաց բարերարութիւն պատմելով. Դիտ. Ղև :

ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԳՈՅՆ . ած . ած . Փիլանդրոպότερος, φιλανθρωποτατος. Hominum amantissimus . φιλανθρωπος, humaniter . Կարի մարդասէր, և մարդասիրութիւն . *Ա յս հոգի՛ վասն զի խմաստնագոյն է և մարդասիրագոյն: Ընտանի և մարդասիրագոյն բժշկ. կուիթէն մատակարարել առ ի յուղղութիւն . Աբեղ . պէնպ : Ե Շ. Ղև : *Չի՞նչ ինչ կայր քան զայն մարդասիրագոյն . Ոսկ . ած . ա . 16: *Քաղցրագոյն մարդասիրագոյն ևս չանկիցէ ի ձեզ . Բ . Ա . Ը . 27:

ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Փիլանդրոπικος. Humanus. Սեպհական կի՛ վայել չական մարդասիրի . *Արուսեակ լուսին՝ զմարդասիրական և զնախախնամականն յայտ առնէր զդութան . Կիւրղ : *Ի քո յուսալով մարդասիրական և անդառնալի աղօթից առ միմեանս քո . Սարկ . ազ . կոսկ :

ՄԱՐԴԱՍԻՐԱՊԷՍ . ած . Փիլանդրոπως. Humaniter, benigne. Որպէս մարդասէր . մարդասիրութիւ՛ : *Որ մարդասիրապէս վասն ամենեցունն տանջանաց համբերեցեր : Մարդասիրապէս խնամէ զարթարծս . ևն . Շար : *Զհայր քո հզօր ահաւոր օրհնեալ՝ մարդասիրապէս և անարժանիս իմոյ անձին կարգեցեր . Նար . Ե :

ՄԱՐԴԱՍԻՐԵՄ . ես , ե . ած . Փիլանդրոπεω. Humaniter colo, ago. Մարդասէր գտանիլ . մարդասիրութիւն ցուցանել . գթալ խնայել . արգահատել . բահմ ԷՈՒՖ . *Ցիս մարդասիրեա բազմագութ փրկիչ: Մարդասիրեալ ի նա : Մարդասիրեացէ ի վերայ նոցա. Շար : խոր . Ե . 7. 80: Ցհ . կ : Ցհ . իմ . ապ : *Պատճառանօք իւիք մարդասիրէ զմեզ (ած), զի գարձցուք առ նա . Վրք հց . իԷ : ՝

ՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Փիլանդրոπία, ἀνθρωποφίλια, τὸ φιλάνθρωπον. Amor hominum, humanitas, benignitas. Սէր առ մարդիկ . մարդասէրն գոլ. գութ . գթութիւն . Ներողութիւն . բահմ , բահՖէ . *Քաղցրութիւն և մարդասիրութիւն փրկչին մերոյ այ յայտնեցաւ . Տէպ . Ֆ . 4 : * Մարդասիրութիւն ցոյց լուբ այ առ պօղոս: Բարբարոսքն չը նորհեցին ոչ սակաւ մարդասիրութիւն մեզ. Գծ . իԷ . 3: իԷ. 2:*Սաացիր մարդասիրութիւդ զմարդասիրութիւն . Աբեղ . Նոր կիր : *Ո չ այսպէս իւ զմարմինն աւուղջացուցանէ, որպէս մարդասիրութիւնն զոգիս . Ոսկ . ած . Ֆ . 11:*Ա պա թէ ասիցես , մեզաւոր եմ, միթէ սակաւ իցէ այ մարդասիրութիւնն . կամ քո չարքին այ մարդասիրութիւնն յայնմէ կորիցեն. Գէ . էս : *Խաղաղասէր մարդասիրութի՛ : Ա ւանի քոյոյ մարդասիրութիւդ . Եղիէ . Ֆ . ը: *Ոչ անուանեցար հրեշտակասէր , այլ աւետր ի պատիւ մեծաց գովեստից առաջին դասեալ զմարդասիրութիւնն . Նար . կ՝ :

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ , ի , աց կամ ից . ա . Ἀνθρωποκτόνος. Homicida. Սպանօղ մարդոյ . մարդսպուղչ . մարդագաւ . արիւնահեղ . ոգիմ էօլթրիճՁ , գան էոիՁի , գանչը գաՐիչ . *Նա մարդասպան էր ի սկզբանէ : Ա մենայն՝ որ ատեայ զեղբայր իւր , մարդասպան է: Մարդասպանաց , պռունկաց . ևն : *Մարդասպան աւազակք . Ագաբ : *Զմարդասպան կոկորդիլոսն աղօթիւք եսպան.Վրք հց. ը: *Մարդասպան գեղջ. իբր մնահաւիթ. Եփր . ի յհ. ղ : խակ Ոսկ . յհ . ա. 8. *Տէսաք նէին զգիան իւրեանց ի մարդասպանս և յորդէսպանս պատուհասս , իսկ ըստ յն . ի մարդասպանութիւն :

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆԵԱԼ ի- Ա յինքն ըստ յն. ոձոյ , Սպանեալ է նորա զմարդ զոք . *Ի դիւահարէն իւրում մարդասպանեալ է.կանան :

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . տ . սպանութիւն. Φόνος, ἀνθρωποκτονία. Homicidium. *Ոչ ապաշխարեցին ի մարդասպանութիւն իւրեանց . Յայտ . Ը . 21: Ա՛ որս . ևն :

ՄԱՐԴԱՍՏԱՆ , ի , աց . գ . ժողովարան մարդկան . *Պարտեսնակ (անուն) , կուսաստան , մարդատան . Թր. ԽԷր :

ՄԱՐԴԱՎԱՃԱՌ , ի , ից . ա . Որ վաճառէ զմարդ կամ զգերի . *Յոյնք և ամենայն որ չուրջ զնովաւ՝ էին մարդավաճառք քո . Եզեկ . իէ : 13: յն . վաճառս առնէին քեզ յանէլինս մարդկան : *Որպէս զմարդավաճառս , որ գողանան զմանկունսն.Նար.էրգ:

ՄԱՐԴԱՎԱՃԵԼՈՒՀ . ա . Ἀνθρωποπρεπής. Hominem decens, homini conveniens. Որ ինչ վայելուչ է մարդոյ , կամ մարդ կութէն (քո՞ր) . * Մարդավայելուչ բարեկարգութիւն , կի՛ ունաւ սուրթի . Դիտ . էրին : Լմ . հանգ : *Զճաճային իմաստս , և զմարդավայելուչս . Շ. հրեպ : *Ցոլժամ կամէր , և ոչ եթէ ի հարկէ ինչ՝ կրէր զմարգավայելուչսն . Սարկ . հանգ : * կամին (մեզ) մարդավայելուչքն տեսուն ... կերակուր՝ ածաւ վայելուչքն . Վրդ . ծն : *Ջկատարելուչին բոլ բարեպաշտութիւն մարդավայելուչն կալեալ չը մկրտիչն . կի՛րղ . գԽ :

ՄԱՐԴԱՎԱՃԵԼԱՔԱՐ . } տ . Ἀνθρωπος.

ՄԱՐԴԱՎԱՃԵԼԱՊԷՍ . } ποπρεπῶς . Convenienter humanae naturae, humano more . Որպէս վայել է մարդոյ , կի՛ վայելչական է մարդկութիւն (քո՞ր) . * Տէր գոլ երկնայնոցն զօրութեաց և Թագաւոր փառաց զմարդավայելչաբար հաճաբանեաւն : Ա՛ ի հօրէ , յիւրմէ , և ի հոգւոյն սըն մարդավայելչապէս սրբեալ : Վասն մեր մարդավայելչաբար սրբելն , և ածագործապէս զաՄենայն ինչ կատարելն , և սրբել զկատարելսն . Դիտ . էրին . Ե էլէչ : Ե Մ ած . անդ :

ՄԱՐԴԱՎԱՃԵԼԱՈՒԹԻՒՆ . գ . Դիպող վիճակ մարդոյ . Ա ս և Մարդկային սխալականաւ . և ըստ յհանոյս գրի . *Վասն զի ած էր անճառաբար մարմնացեալ , բարեւոյն էր գիտակ , և ի մարդավայելչութիւնէն ազատ գոյր յատուկ . կի՛րղ . ղև :

ՄԱՐԴԱՎԱՐ . ա . ի բաց վարօղ և վաստնօղ զմարդիկ . մարդածախ . * Երկիր մարդավար ես գու , և անզաւակ յաղգէ քումմէ եղեր : Ոչ ես լինիցես մարդավար. Եզեկ . իԷ . 13 . 14 : յն . ծախող կամ ուռոզ զմարդիկ: *Ոչ տրանջացոնս որպէս և այլքն , թէ երկիր մարդավար է բնակչաց իւրոյ . Եփր . յԸ :

ՄԱՐԴԱՎՆԱՍ . ա . Վնասօղ մարդոյ . վնասակար մարդկան . *Քարկոծ տրամայեր առնել զգազանն մարդաւնասս . Վրդ.ծն :

ՄԱՐԴԱՏԵԱՑ , էցի , ցաց կամ իցց . ա . Μισάνθρωπος , μισανθρωπότατος . Hominum osor , homini infensus, infensivus . և ա κόξενος , inhospitalis . Անհեղոգ կամ Թըշնամի մարդկան . * Մարդատեաց գազանքն յորժամ՝ ի գառագիւղիսար ելեւյուն. Վրդ. օր . ը: * Չեմք մարդատեացք իբրև զգազանս . Եզեկ . ը: *Ի մարդատեցէ և մարդատեաց , զի ածամարտ է Բր . Վավ . Ե Լ : *Սկըզբ ընչացար գիւն , և մարդատեացք : Որ յորժ ես մարդատեաց՝ զանազանվ զիս մարդասիրութիւնն . Ցհ . իմ . պաւ . Ե էր : *Մարդատեացքն (յն . հիւրատեացք), որ փակեն զդուրս ընդդէմ օտարաց . Վ էոր . ը : *Ոչ վն մարդատեացք լցեն Թագաւորք , այլ յառաջահոգիք . Շէր : *Յովհաննէս անդատաւորէր , և ոչ մարդատեաց . Մագ . ը : *Մարդատեացք էին՝ միանդամայն և ածատեսցք . Երէ . Ֆ : * Անողորմ հրամանաւ զայն զմարդատեացն զօրացոյց զխորհուրդ ,, իբր մարդատեցական . Նէս . *ի Ֆ . էէՐ :

ՄԱՐԴԱՏԵՍԱԿ . } ա . Ἀνθρωποειδής,

ՄԱՐԴԱՏԵՍԻԼ . } δῶς . Humanae figurae , in humana specie . Որ ունի զտեսիլ և զնմանութիւն մարդոյ . մարդակերպ . մարդադէմ . *Թուէր ուսանել զյն , անբաւ բազմութ մարդատեսակ հրէշտակաց առաջի կալով նմա: Քերովբէքն մարդատեսակ Թևս ունելով . Դիտ . Ղև : Վրդ . էւ : *Շրջելով քոյ ի վերայ երկրի կերպիւ մարդատեսակ. Ճէ . կՀ: *Յերեւելն իւրում արդարոցն՝ զահ իւր յինքն սահմոփեր , և մարդատեսիլ և հրէշտականման երեւեր: Կռվիմբ մարմնով բարձրացեալ ի խոնարհութիւնց , իբրև զմարդատեսիլ կերպարանացն՝ զոր առ՝ բարձրացուցաներ . Ագաբ : *Իւր մարդատեսիլք գազանք չուրջ գալ Թուէլ . Փիւ . ֆ . Բաո :

ՄԱՐԴԱՏԵՑԻԿ . ած . Մարդատեաց՝ ըստ որում մարդատեցական . * Մարդատեսիկ բարոյք , կամ բարուք . Ոսկ . ած . ա . 23 : Երէ . Ֆ :

ՄԱՐԴԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ . որ և ՄԱՐԴԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Μισανθρωπία . Odium humanae societatis , inhumanitas, crudelitas . Մարդատեաց բնութիւն . ատելութիւն առ մարդիկ . ոմարգութիւն . * Առաքինին զմիայնութիւնն սիրէ , ոչ վասն մարդատեցութե՛ , քանզի մարդասէր է : Մարդատեցութե՛ որ ըստ մարդկան է . Փիւ . Խաոպ . Ե Ֆ : Բաո : *Ցանկութի՛ ընչից և հեշտ ցանկութի՛ , և երկոքին սոքա զմարդատեցութի կազմեն . Ած . հց . իմ : *Եւ որ ինձ օրէնք՝ նաւատեաց մարդատեցութիւնքն . Ագաբ . յայտ : * Ջոխատացեալն՝ մարդատեցութե՛ անուն առնիէին . Վրդ ած : * Որովհետև առ համազգիս մարդատեցութի վարեցիք , և ոչ առ իս բարեգործութի արարիք . Ջ . իմ : *Ինձն ընութի ունի մարդատեացութի՛. պատուիէ զմարդոլութի , և անդ ցուցանէ զինու թեն մարդատեցութին . Մ ած :

ՄԱՐԴԱՏՈՒՆԿ , անկոյ , ոց . գ . ա . Մարդկէղէն տունկ . մարդ որպէս տունկ բուսեալ և Մարդկէղէն . բանաւոր . *Մարդատունկս յաւուրս պահոյ բերիլով պատուղ կենաց . Եզէ . գՀ : *Մարդատունկքն կարող են զիւրաքանչիւր կամս գտնել գործակ կերպարանացն չսկչ . Ագաբ : * Ջայս ոչ կերպարանացն չսկչ . Ագաբ : * Ջայս ոչ ի տնկագործոլէն մարդատունկս յինքն թերև . Խոսրվ : *Մարդատունկս աւաքինութե՛ բողբոջևալս : Ջմարդատունկ բուրատանս և զնաղս տառատիչ յինն զուարճացոյց . Սարգ . ը . պ . ա : Ե ա . պ . ը :

ՄԱՐԴԱՐԱՐ , ի . ա . գ . Ἀνθρωποποιος . Hominum factor. Առարիչն մարդոյ (ած) . *Ի սմանէ ճանայլ մարդարարն քանձգեձ լի . վրդ . ծն :

ՄԱՐԴԱՑԻ . տ . մարդաձաղաձաձ :

ՄԱՐԴԱՑՈՒԼ . գ . Առասպելել իսառնուրդ մարդոյ և ցլու . Ճկացուլ . Եսես իսառնակերպ այր մի , զոր ոմանք մարդացուլ կոչեն . Հ . ԹԷկա . ը :

ՄԱՐԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ . ցուցի . ն . Մարդ առնել (որպէս դնի ի յն) . ընտանեցուցանել զանիրնգէլս . *Որ զսո իսձգ մարդացուցանես , և զանձնէ անխոյզ առնես ի մարդոյ առիւծգ և վիշոյ . Ոսկ . ած . ա . 4 :

ՄԱՐԴԱՒՐԱՂԱՒՐԱՑԻ . գ . Ἀνθρωποπλάνης , ἀνθρωπαῖος . որ և ՄԱՐԴԱՑԻ . Չէգեական ձայնք կիւրղի ընդ դէմ նեստորի , որ

լոկ բնակիչ աւգնէր զնծ ՚ի մարդուժ, որպէս նաղվսեցի ասլ վասն բնակչոյն ՚ի նաղարեթ . ուրեմն՝ ասէ կիւրեղ, ըստ քեզ ՚Եղէ՝ որպէս նման է, ոչ ևս մարմին բանն ըստ գրոց, այլ մարդաքաղաքացի յաւետ . և պարտ էր ասել զնա մարդացի, քան թէ մարդ անուանել զնա . Պրպ՝:

ՄԱՐԴԱՓԱՅԱԼ . ա . Բռայլօղ կամ ուներ զքայլ հանդոյն մարդոյ . * Մարդ աքայլ ոսիւք գնային (հրեշտակք) . Վրդ . ծՆ :

ՄԱՐԴԵԼՈՅԶ, լուղի, զաց . ա . ՚Ανδραποδίστης . (զոր ունակք Թարգմանեն մարդադող . կամ ծառայական .) Plagiarius , liberum hominem in servitutem abripiens. Շողոքորթ՝ համոզակեր, հրապուրօղ . որ եղծանէ՝ այսինքն հանէ յէլեւզակաբար զմարդ ՚ի վիճակէ անաի իւրմէ . մարգադ ոզ . * Մարդեղուզաց, ասող, տեղդմանց . ՚Ա . պխ . ՚Ա . 10 : * Ի՞նչ մարդեղոյղ կերպարանաւորՙ զմարգահաճոյիցն հակերս ցրուել մոզթեպից . Նար . է :

ՄԱՐԴԵԼՈՒԶԱԿԱՆ, ի, աց . ա . Շղոքորթական . համոզական . հրապուրիչ . * Պահօք մարդեղուզական ցանկութիւնքն հասանին . Գ ԵՆԱԹ :

ՄԱՐԴԵԼՈՒԶՈՒԹԻՒՆ . գ : ՚Ανδραποδώδισις, ωός . Plagium . Գործ մարդեղուզաց . հրապուրանաց որասլն, կամ հանէնն զծառայ ՚ի տանէ տեառն իւրոյ . * Անսիւն են մարդեղուզունք , և կնահանուկք . Մծդ . ծԷ :

ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆ . գ . ՚Ανθρώπησις , ἐνανθρώπησις , ὁνανθρωπότης . Incarnatio , assumtio humanae naturae . Մարդ եղաՙ նիւն, մարդանալն որդւոյն ՚ի . Նեմարդուն . մարմնաւորութիւն , անհաս անօրինելոն կամ անտեսանելի բանին . * Անակիզին բանն հաստեցաւ առնուլ մարդեղուզ սկիզբն ՚ի կուսէդ՝ քո ՚ծ Թագաւոր յաւիտենից : Զհշմարիտ մարդեղուզին մարմնացեալն ՚ի սք կուսէն : Վկայ եզեն քո մարդեղուզեզ . են . Շաբ : * Ուբանոյին զանազան նորա մարդեղուզին խորհուրդ . ՅԱ . խ . էբ՝ : * Աղտարև մեծ է խորհուրդ մարդեղուզին քոյ, և ՚ի վեր քան զլոյս . զի ո՞ ոք ակնուհէր՝ Թէ ՚ծ վասն մարդկան մարդ լինի . Դէ . էա :

Եւ որպէս Humanitas Christi. Մարդկուզին կամ մարդկային բնուզի քոյ . * Դնուխ է ՚ծծուզին , և ոսն համարեալ կոչի մարդեղուզին . Շ . խոյր :

ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆ . ՚Ανθρωπογονία . Ortus hominis . Եղանուզիւն որդւոց մարդկան . սաեղծուծի . ծագուծի . սերունդ . ազգաբանուզի . * ՚Յովհաննու հայր և մայր գոլով , յապականացու սերմանէ ունելով ըզմարդեղուզին . Եղէս . ՚ի Ադբ : * Մովսես զմարդեղուզին կարգ ըստ կարգի սասց պատմուզք : Ըստ խորհրդական մովսիսեան մարդեղուզին . Նիսս . կազմ . ծշ :

ՄԱՐԴԵՐԵՒՈՅԹ . ա . ՈՒր լոյս երևոյթ կամ տեսիլ որպէս մարդոյ . * Ոչ մարդերևոյթ զօրուզին ; այլ ՚ծ սնոտեսականի . Եզիր գԹ :

ՄԱՐԴԸՆԴԵԼ . ա . Ընտել՝ ընտանի մարդկան . ինաձա ալըզք . * Աղաւնի՝ մարդասէր է , և մարդընդել . Ագաթ :

ՄԱՐԴԻԿ, այսինքն Մարդք . Տ . ՄԱՐԴ :

ՄԱՐԴԿԱԲԱՐ . ՚Ανθρωπικῶς, ἀνθρωπίνως. Humano modo , more; humane, nitus, niter . որ և ՄԱՐԴԿԱԳԻՑ . Մարդկօրէն . մարդաբար . մարդապէս . իբրև զմարդ կամ զմարդի . Տբդ՚ա պէս , Տարբ՚անց պէս . ապաՙ ՚ինի . ապահճլայնչն , ինսաձա . * Մահու սրբելոյն կրի՚ւք՝ մարդկաբար արտասուէր . Շ . գաշ : * Մարդկաբար խոսել (քոի), կի՚ք քաղցնուլ, կամ համբերել, կի՚ք բռնադասիլ . Ոսի . յհ . ք . 7 : ճճ : Ա՚ա . ՚ա . ք :

* Մարդկաբար փաւեայն : Մի՚նոքա մարդկաբար առատակեսցեն զնա : Մարդկաբար ինչ ձայն հնչեցեք ընդ բերանն . Մ՚ամբ : Եզիւ . ՚ի : Ոսի . Տգի : * Ամենայնիւ բարգաւառեցաւ (յակ . ածք .) ոխրասլէս քան Թէ մարդկաբարց . այսինքն առաւածով , քան մարդկային կարողուզբ . Նար . Տբք :

Կի որպէս ա . իբր Մարդկային . ՚Ανθρώπινος. Humanus . * Ամենայն նորա էն՝ և ՚ծծարարքն , և մարդկաբարքն . Պրպ՝:

ՄԱՐԴԿԱԽԱՒՒՆ . Տ . ՄԱՐԴԱԽԱՒՒՆ . * Վասն մարդկախառն ՚ծծուզբ բանին հօր. Ե՚ոգր . ծՆ . ծԸ : Ա յսպէս ընԹեռնու և Լ՚ք . յնէր :

ՄԱՐԴԿԱՕՈՂՈՂ . Տ . ՄԱՐԴԱՕՈՂՈՂ . * Պատեալ զվնէ մարդկախոշոր պատեազգին . խոսր՚վի :

ՄԱՐԴԿԱԿԱՆ, ի, աց . Տ . ՄԱՐԴԿԱՑԻՆ . * Մի զամենայն զմարդկական կարիսն ՚ի միում չարի հարեալ՝ ընդ մի համարիցիս . ՅԱ . խ . էբ՝ : * Մարդկական է (միանգամայն) նորա ՚ծծագործուզին ամենայն՝ որ ՚ի անօրէնուզին . Մ՚ոգս . ՚ի էի՚ն : * Թողեալ ՚ի զարմանալեացն ցուցանել մեծ զՙծ՝ ՚ի մարդկականացն զանձն առնէր ահագին . Ոսի . ե :

ՄԱՐԴԿԱԿԵՐՊ . և ՄԱՐԴԿԱՆԵՐՊԱՐԱՆ . ՄԱՐԴԿԱՆԵՐՊԵԱԼ . } Տ . ՄԱՐԴԱԿԵՐՊ . * Անդբոյ՝ որ մարդկակերպ կազմեալ ՚ի փայտից : Գործել պատկեր մարդկակերպ . ԱՔ . է . ՍԷԲԷ . ե :* Զհրէշ ասէս մարդկակերպ՝ այլ . . . կառավոր մարդկակերպական երևեցուցին զնէ . Նվնի :

ՄԱՐԴԿԱՀՈՅԶ . Տ . ՄԱՐԴԱՀՈՅԶ . * Ընանձնացուցեալ զնոսա ՚ի մարդկային բազմուզենէ՝ ասանելով ընդ քէզ ՚ի լնաւն Թաղոր . ՃՀ :

ՄԱՐԴԿԱՋԱՅՆ . ա . ՈՒր լոկ ձայն մարդկային . ձայնեալ իբրև ՚ի մարդոյ . * Զհն ասւ զհն , և ձայն ասձայն մարդկաձայն բարբասայն . Եզիւ . յե :

ՄԱՐԴԿԱՄԱՀ . Տ . ՄԱՐԴԱՄԱՀ . * Ընդ խաչնամահս տրամին , ընդ մարդկամահս լան . Մ՚ոգ . է :

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ , չնոյ , ոց . ա . ՚Ανθρώπινος , ἀνθρωπικός . Humanus . Կեսկական մարդոյ կամ մարդկուզեան . մարդկեզէն . մարդկական . ոգեկ , ինսաձ , պեՀբէր . * Ցաղաս փառաց մարդկայնոյ : Զմարդկային ակնարուզիւնս յանդիմանելով . Խոր . է . 89 : Շաբ : * Նոյն է մարմին մարդկային ունել քոի , և բնուզի մարդկային . ՅԱ . խ . էբ՝ : * Զմարդկայինն բանս աղքատուզիւ քոի : Ո՚ չ է մարդկայնոյս բնուզի բարին գոլ , այլ միայն : Ա զմարդկային սլճռան դաւզի զքան մարմնոյ հօրն իւրոյ : Երկուս կամս առատանօր յուցանէ , է ինչ՝ որ մարդկային , որ է մարմնոյ , և է ինչ՝ որ ՚ծծային . քանզի մարդկայինն վասն սկարուզեան մարմնոյն հրաժարեէ ՚ի չարչարանաց , իսկ ՚ծծայինն նոքա յօժար է . ԱՔ . ա : * Ինչն բանն ՚ծծ ըզմարդկայինն իւր մոաց ուղղէր զկամս , և ինքեան ազդմանն զմարմնոյն իւրոյ չարժէր ներգործուզեաց և կիրս . Խոսր՚վի :

ՄԱՐԴԿԱՅՆԱԲԱՐ . Տ . ՄԱՐԴԿԱԲԱՐ . * Հաստակի աշխոմբ , և մարդկայնաբար կատարմամբ . Տծոմ :

ՄԱՐԴԿԱՆԱԼ . Տ . ՄԱՐԴԱՆԱԼ . * Ձծն բան կամեցեալ մարդկանալ սլբեաց զկոյսն , և միացոյց յինքեան մարմին . Բր . ԼՔ : ՆՒ՚ոգ . գՆՅ :

Իսկ որիանոսք յաւելն՝ բանն ՚ծծ մարդ կացաւ , կամելն իմանալ լոկ , չըմիացաւ ընդ մարդկան . վասն որոյ և աթանաս ասիպէ զնոսա՝ իմանալ , Թէ * Աձ եղեալ աներևելի՝ մարդ եղեւ երևելի . ԱՔ . է :

ՄԱՐԴԿԱՊԻՍ . Տ . ՄԱՐԴԿԱԲԱՐ . իբր ՏՙՄարդկապէս՝ ՚ի ձեռն զոր զգեցաւ մարմնոյն . ԱՔ . ծէ : * Գիսաեղով մարդկապէս ընդ մեզ զմնն , և ՚ծծապէս դեր ՚ի վերոյ քան զմեզ . Անչ : * Ոչ Թողու զմեզս ՚ծծաբար , այլ ինքն (կի՚ք ինքն) բառնայ մարդկապէս . Իփն : * Լուր նմին իսկ մովսէսի յաղագս մարդկապէս երևմանն (որդւոյն ՚ծՙ) . Ղևսդ . (որ հայի և ՚ի յաջորդ նչ :)

Եւ իբր ա . * Գուռնգք գաբրիէլեան և միքայէլեան՝ մերձաւոր սպասաւորքն ՚ծծայայնուզիւ որդւոյ , ՚ի մարդկապէսն ոնոլրէնուզիւ . Ճ . ի : * Ընորհեայ ամենեցուն զմարդկապէսն մուաւորուզիւն . Ոսի . լ : * Եւ ոչ իմացեալք դուք զմարդկանն ՚ի մարդկապէսն , գիտուն արարաւ ձեզ ՚ի չմարդկապէսն (՚ի հարուածս) . Ագաթ :

ՄԱՐԴԿԱՊԻՍԱԲԱՐ . Տ . ՄԱՐԴԿԱԲԱՐ . ի . մարդկայնագոյն . ἀνθρωπικώτερον . * Զիջանելով ըստ մերում սկարուզիւն ՚ծծ , բազում անգամ մարդկապէսաբար առ մեզ խօսի . ԱՔ . է :

ՄԱՐԴԿԱՍԵՐՄ . ա . Որ է ՚ի մարդկային սերնդոց . մարդատունկ . * Զզարմ զաւակի մարդկասէրմ բուսոյ՝ բանական բազմութիւս բնուզիս . Նար . խչ :

ՄԱՐԴԿԱՎԱՅԵԼՈՒՉ . Տ . ՄԱՐԴԱՎԱՅԵԼՈՒՉ . Օրինակս կերպացուցանել բնաւորականաջք , և մարդկավայելուչ Հայելեաք . Դ՚ած . էլէզ :

ՄԱՐԴԿԱՎԱՅԵԼԱՒԱՐ . Տ . ՄԱՐԴԱՎԱՅԵԼՈՒՉ . ՄԱՐԴԿԱՎԱՅԵԼԱՊԷՍ . ՎԱՅԵԼՉԱՒԱՐ , և ՚ապէս . * Հարցանէր՝ Թէ ՈՒր է գեալ զաղարս , մարդկավայելչաբար , և յարոյց զնա որպէս զծծ . Կ՚ոգ . փՀԳ : * Մարդկավայելչաբար առի և այս չարագս նորա , համանգամայն և ՚ծծավայելչաբար . Պրպ՝ . է :

ՄԱՐԴԿԵՂԵՆ , զինի , նոյ . Տ . ՄԱՐԴԿԱԳԻՆ . * Յամենայն մարդկղէն մեզայ : Մարդկեզէն մսմնոյն : Մարդկեզէն ուսմամբ : Մարդկեզէն բնուզ : Ամենայն մարդկեզէն ստեղծուածոյ . Թուս . է . 6 : Խ . ՅԸ . 5 : ՚ա . խր . ք . 15 : Յէ . ֆ . 7 : ՚ա . ք . 13 : * Լինին հոգեզէն փոխանակ մսազնաւորաց , և ՚ծծեզէնք փոխանակ մարդկեզինոց . Եէբ . էէե : * Փչբեաց զմայր մարդկեզէն անտառայ . ՅԱ . ԼՔ : * Մարդկեզէն լնն սխատացեալ էին յայն . Ոսի . Տգի : * Մարդկեզէն կեանք : Կեանք մարդկեզինք : Շունչ մարդկեզէն : Մարդկեզէն մսաց : Զպատոխս մարդկեզինս . Խ՚ոխ : * Առաքեալքն քաղցր լծոնին յոի եգին ակօս ՚ի բնուզիս ՚ի դաշտս մարդկեզինս . Համամ . ասուխ :

ՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆ . գ . ՚Ανθρωπότης . Humanitas . Մարդկային բնուզի , և բնաւորուզի , սկարուզի , ևն . ոգեՀչէն , ոգեՀչէք , ինսաձչէք . * Ըստ մարդկուեզ ասեմ՚ց . յն . ըստ մարդոյ . ինսաձա . ա . խր . ք . 8 : Գաշ . գ . 15 : * Ոչքան ինչ սուտ գիր , Թէ աւորդի , վասն մարդկուզեան նորա ասէ , ոչ վասն ՚ծծուզեն : Զմարդկուզի նորա ասար ՚ծծուզի նորա աէր և օծեալ . ԱՔ . ա : * Զաՙմենայն ըստ բնուզեն մարդկուզեանս մխոյ աւանէ և կատարէ միածին որդին ՚ծՙ . ՅՀ . խ . էբ :

ՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆ . որպէս Բազմուզի կի՚ աղգ մարդկան . մարդիկ . բնակուզի մարդկան . * Աղտարն նոյ միայն գտաւ կատարեալ յաղգի մարդկուզեաս . Եզիւ . է : * Ի խաչին ձգեաց առ ինքն զամենայն մարդկուզիւնս . ՍԷԲԷ . ՀԸ : * Զմիոյդ հովանին մեծի ընու մարդկուզեք , և պայծառ չինուածովք . իսկ չուրջ զմարդկուզեքն՝ ծաղկոցաց և հասարա-

նաց կազմուիլ. Խոր. Բ. 39:

ՄԱՐԴԿՕՐԷՆ. ſ. Տ. ՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆ. Ἀνθρωπίνως, ἀνθρωπικῶς. Humane, humano more. *Թէ մարդկօրէն խօսի օձ. փիլ. կն. ա. 32: *Հրեշտակք առ աբրահամաւ և առ զովմաւ մարդկօրէն իսկ դարմանեալ. Ագաթ: *Մարդկօրէն ասել, ձևացուցանել զբան, նկարել, ի ծնունդ գալ և այլն. Չ. Ե. 19: Ոսկ. յհ. Բ. 24: կնթ. Խոսր: Նա. պտմ. ա. 2: Իգն: *Մարդկօրէն է բանիս ձև. Պրպմ. Լ:

ՄԱՐԴԿՕՐԷՆ, ընկ, բինաց. ա. Տ. ՄԱՐԴԿԱՑԻՆ. Ἀνθρώπινος. Humanus. *Իւրացուցանէ զմարդկօրէնն: Կատարէը զմարդկօրէնն: Ի մարդկօրէն տկարութիւէ: Ամենայն իւր մարդկօրէնը: Թողուլ զնոս մարդկօրէնս: Զմարդկօրինաց չունել ինչ փոյթ յանձին: Զմարդկօրինայս մի ինչ փոյթ յանձին կալցուք. Պրպմ. ԽԷ: Ճ. Գ: Դիոն. Եպես: Ոսկ. ſ. ա. 2. 10. 13. 18: *Մարդկօրէնքս մեր ամենայն, և ասացիալքս ոչ նայեցայնի. Վրք հց. Խէ: *Խրատակ չսխատնալ մարդկօրէնս ինչ. Բրս. նէ: *Յուցանել լով յինքեան զմարդկօրէնն՝ ոչ գիտել ասէ. Պիտառ: *Եղև այլ բարեպաշտ ոմիսն, բայց յետոյ կրեաց ինչ մարդկօրէնս՝ ի բառնալումէն յաղթահարեալ. Ոսկ. Եռ:

ՄԱՐԴԿՕՐԻՆԱՐԱՐ. } Նոյն ընդ
ՄԱՐԴԿՕՐԻՆԱԿԱՐԱՐ. } վ. որպէս
ՄԱՐԴԿՕՐԻՆԱԿԱԳՈՅՆ. } ſ. *Մարդկօրինարար ձևացուցանել զբանն. Իգն: *Մարդկօրինակագոյն ասեն զփրկչէն ճաշոցին գիրք: Մարդկօրինակագոյն երկնէն խօսել նորա. կնթ. գհ:

Եւ որպես ա. *Ի նոյն յարմարել և զմարդկօրինակաբար մնուն նոր. Ճ. Ժ: *Ան. նու զբաղի և զծարաւն և զամենայն մարդկօրինակագոյնն (կամ մարդկօրինագոյնն): Ցաճախալուսէն և ի մարդկօրինակաբարն. ԼՅ. ՅՃԹ: Գր. գչ. ՌԼ:

ՄԱՐԴՈՅՐ. այսինքն Մարդոյ. Ամենայն հոլով գոյանի ի Պ-էէ և ի ԼՅ. Նորին:

ՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. այսինքն Մարդկութիւն. նոյնպէս անգ. Ե Իսկիբր:

ՄԱՐԴՊԵՏ, բ, ացց. ա. գ. Պէտ կինոջ մարդոյ, կամ մարց պէտ, կամ մարզպետ՝ վարժապետ կանանց. այն է Նէրքինապետ. որ և հայր կոչի կանանց յարգուհիս. ԳԷԶՅԸ ա. ղաչ, գաբս ազաչ. *Ընկն հայր մարդպետ ներքինին, և Թէնամանուայ զսկիկնն: Ամասքէ զմարդպետն կոչեցեալ հայր. Բասղ. Ք. 55: Խոր. Ք. 15:

ՄԱՐԴՊԵՏԱԿԱՆ, բ, ացց. ա. Սեպհական մարդպետաց. որպիսի էր կանանցն ալքունի, և կալուածն նոցա յերկրին տալոնոյ. *Ի բոլոր տունս մարդպետական (մարդպետական) հրեալ գործառնութիւնս. Մագ. Խէ: *Խորհեցան առնել մեծապատիւս զմարդպետական եպիսկոպոս. Ռոկիբր:

ՄԱՐԴՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարդպետի գոլ. ներքինապետութիւն, և կալուած նորա ի տալոն. *Երկրորդ՝ իշխանն մարդպետութիւն. Ագաթ: *Տան գնա ի ձեռս իշխանին մարդպետութիւն, որում անուն իւր՝ հայր կոչէր: Որ ունէր զպատիւն մեծի մարդպետութիւնն՝ այր ներքինի: Եւ էր մարդպետն հայր՝ այր չար, և լսեալ չէին ընդ մարդպետութիւնն իւր. ապա եկն ընդ հայր մարդպետ ի դաւան տալոնոյ ընդ իւր գեօղսն առեանել: Ալս գործակալութիւն և մարդպետութիւն, որում հայրն կոչէին, ներքինեաց գործ լեալ էր ի բնէ ժամանակաց ի թագաւորութենէն արշակունւոց. Բասղ. Ք. 17. 18: Ք. 13: Է. 7:

ՄԱՐԴՕՐԷՆ. Տ. ՄԱՐԴԿՕՐԷՆ. *Մարթել մարդօրէն (կամ մարդկօրէն) զանհասանան իմամէլ. Պիտ:

ՄԱՐԵՄԱՈՍ. կամ ՄԱՐԵՄԱՅ ԽՈՍ. Տ. ԽՆԿՈՂԿՈՒՈՂՈՒԿ:

ՄԱՐԵՄԱՆՔ. Տ. ՄԱՐՄԱՐԱՆՔ:

ՄԱՐԵՐԻ, (ոգնչ. և սեռ.) գ. Աշխ հայոց՝ ըստ անշարժ առումարի հայմեմատ մայիսի, (որպես ամիս մարեաց կամ Թիսելոյ հաւուց). *Մարերի, յորժամ Թաւանան մայրիք սերևաք և ոստաք, և լինին որպես մայր Թալնոց և գաղտնաց. վանակ. փարբ.: *Ի մարերի Ճ: Յամսեանն մարերի ի Ճ. ՃՃ: Յայսմ: Նոս. երգ. ա:

ՄԱՐՁ, բ. գ. ալ. Ձրձ, Ձրզ, Ձրզի-պիսմ. (Ձծ. և յն. Ձբօս, Ձեի.) Ճանապարհ և վայր հեռաւոր. ման ինչ բաժինի աերու. Ձել. կոչին. սահման. *Յայնմ մարզէ, և յիւրեանց բուն աշխարհէն. Ագաթ: *Ցանձն առնէր նոցա զհեռաւոր մարզն. Եղիշ. ք: ուր և, *Մեզ յանձն է աշխարհս ... այլ չ. *Մարզ է աշխարհս: *Ահա ազատագ և առ ռամիկ հեծեծալոյ հայոց աշխարհիդ՝ որ ի մարզիգ էք, ոչջոյն հասչէ ի մէյմ աե. րուելէ. Ճ. Բ: *Ջօրագլուխն գնա ի պարսից կայսեցանէ մարզն (կամ մարքն). Աբէծր. Ք. 12: *Իբր Ձել յայնմ մարզէ գոլ նոցա պատաշՃ զգործ իրին վճարել: Ըստ այնմ մարզէ հերայ և զարաւանդայ: Զայն գործ ալվկի ընդ առաջ եղև նմա ի նմին կոչ յայնմ մարզէ. Յհ. ԼԲ: *Ի գաշտսովայր մարզէն: Հասարչակեայ և զգուսնս մարզից՝ չանել զվաճառականան ի վաճառս իւրեանց, և ընուլ զպեհս կարօտելոց. Դ. Նդ:

ՄԱՐՁ, կամ ՄԱՐՁԱՆ. Տ. ՄԱՐԶԱՆ, ըստ Ք՝ նչ:

ՄԱՐՁԱՆԳՈՇ, կամ ՄԱՐՁԱՆՈՆ. Տ. ՄԱՆԱՆԱՆՋ. էէ-ւէ- ՃՈ-, զոր Լէհ. նոյն հասարի ընդ Մարմնոյ խոս: Դաւիթ: Բժշկն:

ՄԱՐՁԱՆՔ. գ. կրճանք, կամ հանդիճանք, ապտակ. *Ո՞ր է արծաթն ժանգալից, ոչր են նոր մարզանքն ... յն. ցնոյք և վայելչք. Ռսկ. վչ:

ՄԱՐՁԱՐԱՆ. գ. Մրցարան. վարժարան. հանդիսարան. *Աբրահաբ հլանել իւր ի մարզարանէ, արիաբար մարտնչին ի վերայ հայրենի գաւառին. Պիտ: *Ի մարզարանին վարիկացելոյն օձուլքը. ԼՅ. ՅՃԹ: *Եւ այնպէս արքայաբար մտանէ ի կայսերական մարզարան. Կաչանտ:

ՄԱՐՁԱՒԱՆ. Տ. ՄԱՐԶԱՆ. *Տաճիկ մարզաւանք ունէին պչոյս. Ռ—պ:

ՄԱՐՁԵՄ, կամ ՄԱՐՁԵՄ, ևգն. Ն. վարժել. կրթել. ի մարս կամ ի մրցանս. ըստ յն. օծանել (որպես զմրմիլ). Խալխ ևն. Ել. *Եւ այսպէս զժամանակս արքեալնին իւրեանց՝ մարզեին զմիմեանս՝ ասէլով, բաւականապէս վայելեցալք ի փառս անցաւորիս սակ եղբարք. Դ. Նդ: *Թշուառականն մնոք առ Ճշնամւոն ղմեղ մարզելին. ԼՅ. ոփ: *Զորդորելով և մարզելով առ ամենայն իրս գործոց. փիլ. Ճ. բան:

Եւ Շմիլ. օծանել. ումի. Տոյնել. *Ձեւ. նուածութեի առնեն մանկանց տղայոց, այլև Թաթալ բերանոյ իւրեանց ձեռամբ մարձելն զոյնոսիկ, որպես Թէ առ ի պահել ի նուխանձաւորուէ. կանան: *Ուշիկ ուշիկ զմարձինն մարձէ. Մխ. բՅվ:

ՄԱՐՁԱԻԿ. ա. Մարտիկ, կամ մարզիկալ զօրական. *Ուրձակեաց զմարզիկսն (կամ զմարտիկսն, կամ զմարձիկսն) յիւրաքանչիւր տեղիս. Եղիշ. ա:

Իսկ Վրթ հց. ծԸ. *Եկեալ մարզիկքն ա. ւերեցին զսկիսկ ... պարսի լինել մարզիկք, որ և դրի մազնոնք, և մարկիզք, երը անուն ազգի:

ՄԱՐՁԻՉ, ղչի, չաց. ա. գ. Որ մարզէ. կամ՝ի փորձ մատուցանէ. վարժիչ. Տանդիսարար. ըստ յն. օծիչ. *Ըմբշային մարզիչքն պատուիրեն: Ընդ նահատակսն Հռիգիսան, զորս խնայան մարզիչքն Հնարտակէս: Մարզիչս՝ ի վարձու ունէլով (վասն անառնոց). փիլ. ոչաբ. Ե. լԻՒ. Ք. 29. Ե լԻՒ: *Տային զանձինս իւրեանց՝ ի մարզիչս (կամ մարձիչս) և՝ի բռնամարտիկս. (յն. ըստ խնասից.) Է. գ. Ք. 14: *Մարզիչք մարդկան, բովք ընտրեալք, հալոցք Հոգւոց: Կոչի բուրնալք, իբր Ճկ հալք և մարզիչք՝ ըստ մեր դիտմանց՝ բաղում գոյութենից պատուականն նիւթոց. Նոր. ասաք. Ե խ:

ՄԱՐՁՈՂԱԿԱՆ, բ, ացց. ա. Որ կարող է մարզել. կարգեալ՝ի մարզումն. *Ընտրեսք՝ զօրավար առաքինի գումարելոց, մարզողական բանիս յարուցանիօղ զյառաջամուտն. Սիոն. *Ի չբ:

ՄԱՐՁՈՒԱԿԱՆ. Տ. ՄԱՐՁԱՒԱՆ. *Սպան հեռն վարգան զառուինն մարզուան պարսից. Վրթ. պպմ:

ՄԱՐՁՈՒՄՆ, զման. գ. որ և ՄԱՐՁԱՆՔ. Մարզելն, իւն. (ըստ յն. օծումն ըմբշաց.) *Ձնիճնին խրտով չանուածոյն բնութիւն՝ի մէջ ըմբշական մրցմանցն մատչելով՝ի մարզումն. Պիտ:

ՄԱՐՁՊԱՆ, ի, ացց. գ. *Ηγεμών. Princeps, dux. Μαρζαπάνης. Marzapanus. որ և գրի ՄԱՐԶԱՊԱՆ, ՄԱՐԶԱՊԱՆ. պ. Ֆերպան, Ֆերպան, Ֆերզպան. (որ՝ի յինէ լատ. գրի Մարզաբանես. Մարզաբանաս). Պետ մարզի. այսինքն կոչնապահ. կուսակալ. պեյ, Ֆալ. վալի, Ֆ-ՆԵԼԻՄ, Ֆասելիմ. *Պարսիկ մարզպանաս: Մարզպանք պարսիկք. Խոր. գ. 64. 55: *Եկն եհմուտ մարզպանն ատրպատիդ՝ յաշխարհն հայոց. Եղիշ. Ե: *Մարզպանք պարսիկք հայոց տիրեին. Յհ. ԼՒ: *Զաւէրն մամիկոնից և զզբաղաւորն հայոց վասն՝ մարզպան՝ի վերայ աշխարհին հայոց կարգել. փաւս:

ՄԱՐՁՊԱՆ, մարզպանի. Բաս. ումկ. որ դրի և ՄԱՐԶԱՊԱՆ. Զաֆ ինչ, որպես մալ, կամ սաֆոր. գուցե որպես ումկ. Տոլչաֆայ, Տալբոպա. *Լինչ ի կարսան՝ի և լնարն (մրոյ) մարզպան մկ: Կես մարզպան գիր. վ-ՓԻ-ՃՅԵ: Ընչոյտ իմն է և գրեալն առ Լէհ. *Ենլիք մարզպան իր և գործ ... *Խոստացաւ ... մարզպան մի խունկ ... զերծաւ, և մնացաւ զմարզպան խունկին՝ զոր խոստացաւ ... վչբ. ա-ի. որ յԱրկիփորիկն գրի մարզպան:

ՄԱՐՁՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ηγεμονία. Principatus. կալմնապետութիւն. կուսակալութիւն. իշխանութիւն աշխարհին. *Որում կիւրոս զկրմանից աշխարհին զմարզպանուէնն շնորհէր. Ես. ԽԲ. ա: *Ցանձն առնէր նմա զաշխարհն հայոց մարզպանութիւս. Եղիշ. Ե: *Բերեալ զնովաթոսի մարզպանութենէն. փաբտ: *Տայ նմա և զմարզպանութիւն վրկանայ. Յհ. ԼՒ:

ՄԱՐՁՊԱՆՑ. գ. կոչնապետ. մարզպան. արքունի գործակալ. *ԶՔիկիկանն, որ էր մարզպետ արքունի. Եղիշ. Ե:

ՄԱՐՁՊԱՏԱԿԱՆ ԳԻՒՆԴ. կամ է Մարզպանական, և կամ Մարզպետական գունդ: Ռ—պ: Լ:

ՄԱՐԹ, բ. ա. Δυνατός. Possibilis. ևնձ-χομενος, contingens. որ և ՄԱՐԹԱԼԻ. կարելի. հնարաւոր. և ներքինգաւնական. գոպէլ, գոպելէի, Ֆամէն, Ֆամէնէի, փխէր. *Գոլն. և մարթն, և հարկ ուռյին: Ամենայն նախագաւառքն կամ գոլ է, կամ մարթ, կամ հարկաւոր: Ընդ նմանութի՝ի վերայ մարթելն նիւթոց ոչ երբեք ձչմարտի: Բայց մտանական բացատրի այժմ՝ի վերայ մար-

թիւն հակադարձ։ Չարհաւոյն քան զմարդն. ևն. Ած. վերած. արիւթ. * կարելի, ոչ կարելի. մարթ, ոչ մարթ. անկարելի, ոչ անկարելի. քանզի կարուճս գոլ՝ հեռւի մարթ եւ գոլ. Պերճ.։

ՄԱՐԹ Է. գրհ. Δυνατόν (έστι), δύναται. Quit, nequit, possibile est, fieri potest. ἔξεστι, licet. կարելի է. հնար է. լինի, թէ գեպ է. օրէն է. արժան է. գոպել, օլ պէտք է. * Ձէ մարթ այդմ լինել։ Մի լիզ մարթ ի՛նչ իցէ մանկանց առաջ առաքի սուգ առնուլ։ Ոչ է մարթ մարգարէի կորնչել արտաքոյ քան զերուսաղէմ։ Իսկ ի՛ նազարեթէ մարթ ի՛նչ իցէ բարւոյ իմիք լինել։ Եթէ հաւատաս բոլորով սրտիւ քովմ մարթ է։ Ամենայն ինչ հնձ մարթ է, այլ ոչ ամենայն ինչ օգուտ է. ևն։ Տես և ՄԱՐԹԵՄ, կամ ՄԱՐԹ ԵՄ. և ՄԱՐԹԻ։

ՄԱՐԹԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Ἐπιστημονικός. Cui scientia inest, scientiae cujusque proprius. Հարկաւոր. հանճարաւոր. ճարտար. հայհոյհոյելի. գիտնական. մեկուսական. * Ա՛յն որ արուեստաւն ներգործէ, և այն՝ որ ընդունի զմարթական և զհանճարտական զոյս ընդգործուելի. Նիւս. կամ։ * Ամենայն արուեստաւորք զոր ինչ ունին մարթական հանճար և արուեստ, ի հոգւոյն է. Տճառ։

ՄԱՐԹԱԿԱՆ. ած. Տ. ՄԱՐԹԵՄ, այլն. * Թուչուն մի անասուն անբան, որ ոչ երբեք մարթանայ բանիւք օրհնել զԱծ. Կոչ։

ՄԱՐԹԱՆՔ, նոյ. գ. Στρατήγια. (Ձարտասարուելի ի զինուորութենէ). Stratagema. ἐπιστήμη, scientia, peritia, ars, astutia. Հնարք. հայհոյանք, Ձար. և լի ասպ. Ճարտասարութենէ. արուեստ. գիւտ հնարից ի մարտի. վարդեպետութիւն, խելք. * Ասպա արար մարթանօք ըզ հրամանն կատարել. Ք. Դ. Ձ. 29։ * Իմաստասիրուն, և ամենայն առաքինի մարթանաք հանճարոյ։ Ուսոյ զարաքինի և զիմաստասէն մարթանագ ունիմ։ Արուեստական գործն ոչ ինքնին լինել, այլ ի հանճարէ մարթանայ իմաստուն գործն գկատարելոյ թի ընդունելին։ Արքայ՝ որ ինչ միանգամ մանկավարժից սովորուն է՝ մարթանօք գիտուեցին ամենայն ինչ գործն։ Ըստ արուեստի իմն մարթանայ հանճարոյ. Փիլ. Նիւ. ա. Ե Լաա։ * Գիտասցուք մարթանօք փախչել ի նմանէ։ Ընցուցանեք մարթանօք զաղմուկս, և զամբոխն խռովուեն և հակառակուելոյ. Մ Ձ. Ձ։

ՄԱՐԹԱՅՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՄԱՐԹԵՑՈՒՑԱՆԵԼ։

ՄԱՐԹԵԼԻ, լոյ. ած. Δυνατός. Possibilis ἐνδεχόμενος, contingens. Մարթի. կարելի. հնարաւոր, և ներընդունական. * Հաւ կադարձնելի, կամ պարզ է, և կամ մարթելի։ Մարթելի ասի ի նիւթոյն՝ յորոյ վերայ բնաւորեցաւ Ձևմարթիւ. որպէս, մարթելի գոյ ամենայնումն մոգումն այսպէս գոլ. և գործեալ մարթելի՝ ոչ ումեք մարգումն այսպէս գոլ. Ընդ. Վերած. արիւթ. * Մարթելութիւն, և ոչ մարթելութիւն. Պերճ.։ * Եթէ մարթելի իցէ ասել. Վ. Ձ. 2։

ՄԱՐԹԵՄ, եցի. ն. Հնարել. հայհոյաթել. Տարթել. ի գործ արկանել. Ճարել, Ճարտարել, խոել, բառը ղթել։ * Հայցեին և յայլեայսէ մանկունս մատաղս, որով վնչանալ գերան մարթեսցեն. կոչիւն։ * Ձև էր հնար դատանել՝ մարթել Ճանապարհս՝ ըմբռնել զարքային հայոց. Բուզ. գ. 20։ * Ալաչէր, կամ չանայր հնարս ինչ մարթել խնդրել գատանել. Ագաթ. Ձ։ ի։

ՄԱՐԹԵՄ, (ծայր, չցոյ. թիցեմ, թացեալ) ՄԱՐԹ ԵՄ, էմք, իցեմ, իցեմք.

Δύναμαι, ισχύω Possum, valeo. կարել. զրել, առասկել, գիտել առնել, բաւական լինել. իշխեմ, ձեռնհաս եմ, կարող եմ, ևմք. * Թաբէնաւ. Իրնաւ. Եթէ պէտէ, գոթբէր ելմագ. * Վ Երասին քննեալ մարթացիոյ ինչ գրել. Գ. Ե. 26։ * Գանձիցն զիթիւ իսկ և զնմանսն ոչ մարթի է ոք ունել։ Խնդրել մարթասցէ. Ք. Ա. Ձ. 6։ Ա. Ա. Ձ. 21։ Ք. Ա. Ջ. 28։ Ձ. Ա. Ֆ. 15։ * Որով մարթ ևմք (կամ իցեմք) իմանալ՝ ևթէ յիսին ժա մանակ է. Ա. Յ. Ք. 18։ * Ջբնաւի մարթեա քննել. ոչ մարթիւս քննել։ Մարթեն բո վանդակել։ Նմա հասու ոչ զիարդ մարթիցէ լինել։ Բասիսպոն ընորհս ընդունել մարթասցես։ Ջերկնաւոր ութեսլանին ժա ռանգել մարթասցէ. Կ. ստակ։ * Երանի է ձեզ, ևթէ մարթիցէք ալաչել զերեսս Ա. Ա. Ա։ * Ա՛յնպէս հնարս մարթաց գտա նել խոսելոյ. Կ. Ջ. Ք։ * Որ ի չգոյէ անալ զգոյ ստեղծանել մարթաց, արդ գոն կեալն յարուցանել ոչ մարթասցէ։ Ոչ է թէ որչափ և կամեցաս, այլ որչափ մեք ընդունել մարթացաք. Կ. Ջ. Ձ։ * Ոչ մարթաց զվիաս գոմարելոյ հանդիսատեսացն հասցել. Ո. Ե. Ե։ * Ւ՛ր ոչ մեզ ծանուցաս նել մարթաց. Ն. Ե. Ե։ * Գոպանալ չգիտէ, երգնուլ չմարթէ. Ս. Ե. Ե։ * Ընկալ նել ոչ մարթ էին. Ջմարթել խոնարել Մարթիցեն յայլմէն. Ե. Ե։ * Խնդրել մարթասցէ։ Որ առ նա ոչ մարթացաք մերձենալ. Ագաթ։ * Որ ոչ մարթիցէք ինդրել զնա. Գաանել մարթացից։ Խորամանկութիւք որ. սալ մարթացէ. Բ. Ե. Ե. 5։ Ց. Ա. Ի։ Ն. Ա. Ե։ * Ի նոցանէն մարթէք գոլ չահել։ Մարթեաք աեսանել. Ն. Ա. պօ. Գ. 36։ Ե. 3։ * Ջնայդ մարթեա ունայն յղարկել։ Մարթեաք գտանել. Խոր. (առ. մարթեա, մարթիք)։ * Դիւրաբ ճանաչել մարթիցիք. Ն. Ա. Ե. Ա։ * Ոչ մարթէն բերել առ իմանալ։ Մարթեն նենգել և պատրել. Ո. Ա. Ա. 16. 17։ * Որով հնարիւք կինչան աձեցուցանել մարթասցէ (կամ մարթեցուրաք). Եփր. կամ Մաթ. ած։

ՄԱՐԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. նոյն ընդ Մարթեմ։ * Ոչ գոմալ մարթեցուցանել զայ կամիցին. Ցհ. Ի։ * Համարձակ զգալ ևն ի ձեռն երգնեկու թեն անյապաղ ընդարձակ մարթասցուցանեն (կամ մարթեցուցանեն). Շարժել. Խոր. Ա. 26։

ՄԱՐԹԻ. Տ. ՄԱՐԹ Է. Δύναται. Potest (esse), possibile est, quit, nequit. * Ջհանդ մարթի այդմ լինել. Ցհ. Ձ. 9։ * Մարթի առնուլ (այսինքն առեալ լինել։) Մարթի ի վերայ հասանել, կամ ուսանել. Նիւս. գԲ։ Ես. Ա. Ա։ * Ա՛ւանդ կուսասեմեան մարթի աեսանել զայգայրելին, բայց ա. ուանդ ոտրմուեսեան անհնար է աեսանել։ Մարդ չմարթի զքեզ կոչել։ Ջոտրմուեթի չմարթի գալ գործել. իսկ գալսեան և ըզ պատն մարթի. (չն. կոչել, գործել։) Ի նազարեթէ մարթիցի՞ բարւոյ իմիք լինել։ Ո. Ա. Ա։ * Ջի՞նչ սեսիլ յայտնի քան զայս՝ յարուցեալն մեռեալդ մարգկան մարթի ցուցանել։ Ջհանդ մարթիցի լինել ևթողուել. Կ. Ջ. Ե։ * Նմա և բարի իսկ ոչ մարթի ասել. նմա և անլղձ ած չմարթի ասել (չն ասիլ)։ Եթէ նմա ոչ մարթի գալ, յգեա զգա առ նա. Եփ. Ե։ * Վ Նասակարան ընդ անձասակարան չմարթի բնակել. Եփ։ * Չմարթի այլազգ հասանել փառաց, եթէ ոչ վախչելոյին ի փառաց. Ո. Ե։ * Չմարթի արթնոյն ննջել. Բր. Ա։ * Խնայ. եւ յինչս կամ յանձն մարթիցի՞, այսպիսի ոտնձգուով յոյս. Խոր։

ՄԱՐԹՈՒԽՆ, թնոյ, ոց. ած. Հնարագիւտ. Ճարտար. հայհոյաթիւ. հանճարեալ. հնարիչ, որպէս և ՁՄԱՐԹՈՒԽՆ, անհնարար, ագէտ. անփորձ. * Խոտատուեթէ մարթուն արուեստիւ և ի մէջ յորձանաց զմարգն ամենազարտեղծ. Փիւս յոգի։ * Մարգն անուն, որ է մարթուն, այսինքն խոտատուն, ոչ մարմնոյս, այլ հոգւոյս. Շ. Ի. Ի։ * Ջգալ վրեթիս ոչ միայն ի մարգկանէ ասալ բառնան առնուլ, այլև ի չմարթնոյն գովաբեթս բարձրացեալ յոլիսակեալ ինդրեն. Եսե. Ձ. Ի։ Յն. ἀπειράλαζος, (անփորձ կամ ագէտ բարւոյ իմիք.) imperitus, insolitus.

ՄԱՐԹՈՒՁ. նոյն ընդ վ. * Որք խոտատուն արուեստին գործիք եղեն, ի ձեռն մարթուձ արանց, ևն։ Որ խոտատեթ մարթուձք են. Փիւս. Նիւ. ա։

ՄԱՐԹՈՒՑ ՈՒ ՊԱՏՏՈՒՃ. Տ. ՄԱՐԹ, և ՊԱՏՏՈՒՃ. * Ջիարդ մարթի ոս պատշաճ էր ի վէր այլոց տղոցն առնել, որ ինքն ջուրբքն չև էր սրբեալ. Կոչ. Ի։

ՄԱՐԻ. բոյ, բեաց. գ. Θηλία (ևգ). Femina. ἀλεκτρὶ, gallina. Եգ հաւ կամ թռչուն, մայր Ձագուց. Նավթ. Ֆիլի գոչ. Ձագ, Ձագիկ. * Ուքարտալ՝ որ ջրջի ի մէջ մարեաց սիգալով Աստ. ե. 31։ Կատղի մարին ի վերայ Ձուոց կամ Ձագուց։ Մի առնուցուս զմարին Ձուոքն հանդիպ, այլ արձակել գրեթալ զմարին. Մ Ձ. Ձ։ Կոչ. Ի։ * Երկու ծնծաղ գոլոթ, մէկն որձ, և մէկն մարի։ Ի մէջ մեղուաց գինչ մարին կաս գործեզ զայն որձն ուսել. Վարդ. Տ. յՅ։

ՄԱՐԻԱՄԱՆՔ, կամ ՄԱՐԵՄԱՆՔ. անց. գ. Մարիամ, և ոչք ընդ նմա. մարիամ և մարիա, կամ միւս մարիամ. Լուզաքեր կատոյք. * Որ յարուսաուս մարիամանց գեղեցկ արուսաուկեր։ Սգակից մարիամանցն լինելով. Շաբ։ Տճառ։ * Ւ՛ասց ի մարեմանցս յայտնեցան, ոչք եկին ի գերեզմանն. Տճառ։

ՄԱՐԻԽ, կամ ՄԱԽՐ, ի. գ. Փայտ խաղային կամ Ձուռ փայտի գիւրավառ. ԼԸԳ. իսկ պ. Ջէրխ, փայտ վառելի չվիամբ. * Ջրաժայեաց չուրջ վնովս հաւր բորքոքել, և սրկանել ձէթ, և մարխ, և մոմ. Տ Իեն. Ժնկ. Ձ։ * Ստեղջ ծառք են ուռի, մարխ. Բ. սաեփ. Լ։ * Ւ՛ղկուզի սպոցաք, կամ կուենոյ, կամ գէր մախրի։ Մարխի սպոցաք։ Ա՛ռ մարխ, և ծեծէ, և ալիւր արա, և խառնէ յաւլերն, շատ գիմանայ. Վարդ. Խ։ Ձ։ Ժ։

ՄԱՐԿԵՂ, ի. գ. (Ձ. յն. Ֆագեւէ.) Բրիչ. գաշա. * Նոտաս նոցա փայտատա, և մարկեղ. և քարտ մի հայ. Վ. Ա։ ։

ՄԱՐԿԵՂԻՏ. խոք. գ. որ և աաին ՄԱՐԿԻՄՆԱԿԱՆ. ած. } ԿԻՄՆԱՆ։ Հանք. Հետաղ ապանդոյն մարկիմնի, կամ սևսպասեան ապանդոյ նորա. * Ջի յամօթ ապատասխանութեան։ Ջմարկիմոնական սխոն սխատանալցէ, և զվաղեհոնաձոտաց. Ո. ԳԺ. Ն Է։

ՄԱՐԿՃԱՆ ՄՈՄԵՒՑ. կամ է կՃատ, մոմ պատ. կամ մոմ ի ձև մարեաց. * Սակղծանի էգ մարմին մոմեայ... արարեալ մարկճակս մոմեայ, և լուցեալ ձրագ. Պոմպ։

ՄԱՐՁԱԿԼ. ած. Ֆոյնէ. Շփել. օծանել. Տ. ՄԱՐՁԱԿԼ. (որ ըստ յն. օծանել ասի. որպէս և Մարգչի օծիչ.) * Ուղիղ ուղիղ զմարմինն մարձէ. Մխ. Բժշ։

ՄԱՐՁԱԿՈ. Տ. ՄԱՐՁԱԿՈ։

ՄԱՐՄԱՁԵՒ. ած. Իբր Մարմարաձև. Μαρμάρου δίκην. կՃաձև. նման մարմարիոնի. * Ա յտքն ի ներքոյ միահարիք երկայնաձոտք, յոկնաչք մարմաձևք. Ոսկ։ Ջէ։

ՄԱՐՄԱՆԻ. մանգ. գ. ած. Մեղմ անգք. այսինքն բարեխառն կամ ջերմն վայրք. Նայլ. * կայմիլով ղջերմութիւնն կատայ

'ի մարմանդս այգեաց և բուրաստանաց: Դաւնոյ 'ի ձմերոցն 'ի մարմանդս պտուտիս: Զբարոյք և զայնիւ տեղի՝ զմարմանդս իսաչանց. Խոր. Բ. 6: Լսող. Բ: Մխ. ծ: *Զայգիսն տեղեակ եմ, որ էին մարմանդք նոցա. Ոխ. Ես: * Խորդոյն իմանալ յառաջագոյն զձմերուկն կարևորս, և վաղ 'ի մարմանդ տեղիս փութալոյ. Եզնիկ: (Իակ ոմկ. ասի՝ Մարմանդ կրակ, բոց, ծխոիր, ևն. իբր մալ-մալ, թեթեւ կի մեղմ ջերմութիւ. որպես և Մաշտոցիդ՝ Է զկնճանել և մեղմին ջերմութիւ:)

ՄԱՐՄԱՋԵՄ, եցի. ել. Κνήθω, κνήσομαι, κνάσμαι, προσκνάσμαι. Prurio, irritor. գրի և ՄԱՐՄԱՆՋԵԼ. Նոյն ընդ Մրմռքիլ. այսինքն եռալ մարմնոյ 'ի ջերմանէ ուստեք, 'ի կծելոյ, և 'ի կսկծելոյ. Նոտ ուննալ, կծել, մըռըզել. կիճկիճել, կիճկիճէ, կիճկիճէ, գըճմաք, խորիճել. *Ըստ մարմանջելոյ լսելեաց իւրեանց. Բ. գիմ. Բ. 3: *Որոց լսելիքն մարմանջին, և լեզուք. Ա՝ ուրս. ա: *Խակ ոմանք 'ի գժուսուրին խոցուածոյն մարմաջեալք՝ աքսուսէին ոսիք. Լսող. ծա:

ՄԱՐՄԱՋԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Κνίζω, παρακνίζω. Pruritum moveo, irrito, concito, exaspero. Տալ մարմանջել. մրմռքեցուցանել. կծանել. Նոտ յիկել կծել, խաչնել, խալաքնել. կիճկիճէրէմ. *Թոյնիք կարճէ զմարմին մարմաջեցուցանէ: Ախտաւոր գիրըմելիս նք մարմաջեցուցանին զնևիսդ մայն. Լյբ. յայտ. Ն ատաւ: * Ոչ եթէ այս միայն էր, որ մարմաջեցուցանէր զնո (տալ. մրմռնջեցուցանէր): Ոչ կամէր յաճախս ոչս մարմաջեցուցանել զնոսա. Ոխ. յհ. ա. 28: Բ. 3:

ՄԱՐՄԱՋՈՂԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Որ ինչ ասլ մարմաջել. մարմռքեցուցիչ. կծանօղ. կծօղ. կիճկիճէրէճի. *Երամանիք սմանք ըզբոտ նոծինիք զաղցումիզորիք կսկծեցուցիչք և մարմաջողականք. Նար. կբ:

ՄԱՐՄԱՋԻՒՆ, ջնունք կամ ջնունք. }
ՄԱՐՄԱՋՈՒՄՆ, ջմանք, ջմանց. գ. } Κνησμός. Pruritus, prurigo. որ և ՄԱՐՄԱՆՋՈՒՄՆ. Մրոմոք. կսկիծ. խայթ. կծելը, նոտ, ցաւ. կիճկիճ, կիճկիճ, գըճմաք. *Մարմնական մարմաջմունք: Մարմաջմունք ցանկուցեն. Պիս: Տիր ողել. ծվր. ծե: * Զմարմանջմունս դիւրըմբռնողականս. Նար. խը: * Պատեալ զնա բեւեռաք, և սաստիկ մարմաջմամբ ցաւոց. Խոր: *Մարմանջուսն ոսկերացն կրե. Ոսկիչոր:

ՄԱՐՄԱՒ. Արմատ յայլորդ բառին՝որ պէս յին. Ֆռիգիա. ալ. Նոր, Նորչէ. Տ. ՄՐՋԻՒՆ. ՄՐՋԻՒՆ:

ՄԱՐՄԱՒՈՏ, ի, ած. ա. յն. Φυθιγκόν. Μυρμηκίων. Formiculosus, verrucosus. Որ նոյ զնոտաւորս իրրև զգոյն մրջնանդ. կամ զկեզ, որ ունի. կոչի տրջնոց. գաւրնձա նոր. Ղաւր. *Զմարմաւորս, կամ զբծոտս. Ղաւր. Իր. 22: *Զբեկեալն պատեր, զմարմաւորան առաջնացուցանել. Ագաթ. 'ի լմ: *Եւ քան զի այծեացն սևացելոց ոչ մեղանչէր, քան զոմ ոչխարք մարմաւորք վասն ապրելոյ 'ի նմանէ՝ 'ի սևացեալ գոյնն դարձան. Եփր. Ա. ածրեղ:

ՄԱՐՄԱՒՈՐ. Արմատ յայլորդ բառին՝որ պէս յին. Ֆռիգիա. ալ. Նոր, Նորչէ. Տ. ՄՐՋԻՒՆ. ՄՐՋԻՒՆ:

ՄԱՐՄԱՒՈՏ, ի, ած. ա. յն. Φυθιγκόν. Μυρμηκίων. Formiculosus, verrucosus. Որ նոյ զնոտաւորս իրրև զգոյն մրջնանդ. կամ զկեզ, որ ունի. կոչի տրջնոց. գաւրնձա նոր. Ղաւր. *Զմարմաւորս, կամ զբծոտս. Ղաւր. Իր. 22: *Զբեկեալն պատեր, զմարմաւորան առաջնացուցանել. Ագաթ. 'ի լմ: *Եւ քան զի այծեացն սևացելոց ոչ մեղանչէր, քան զոմ ոչխարք մարմաւորք վասն ապրելոյ 'ի նմանէ՝ 'ի սևացեալ գոյնն դարձան. Եփր. Ա. ածրեղ:

ՄԱՐՄԱՒՈՐԱԿՈՒՌ. ա. Մարմարիոնաձև կուռեալ՝ պատե ալ. կճեայ. *Որում մարմարաս կուռս. Ոխ. Տ. Բ. 25:

ՄԱՐՄԱՐԱՀԷՆ. ընի. ա. գ. ուլ ՄԱՐՄԱՐԵՆ ասի. ի մարմարիոնէ ընեալ. Ոչ ըզ ըրե չիաց. իբր անուն մանաւոր վանից: Սամ. Երէց: կիր. պտմ: Մագ. ևն:

ՄԱՐՄԱՐԱՊԱՏ. ա. Մարմարիոնաձև պատեալ. *Ի սիւնս կճեայս, և յորմս մարմարաւորս. Ոխ. Էզեկ. ծ. յին. 'ի սիւնս, և 'ի մարմարիոնս:

ՄԱՐՄԱՐԵԱՅ. ա. Նոյն ձայն է և յայլ լեզուս. Μαρμάρινος. Marmoreus. որ և ՄԱՐՄԱՐԻՈՆԵԱՑ. ՄԱՐՄԱՐԵՂԷՆ. կճեայ. Ոչ ըզ ըրե չիաց. Ոչ ըզ ըրե չիաց. * Սիւնք նորա սիւնք մարմարեայ (կամ կճեայք). Երգ. Ե. 15: *Հայեցաց յերկինս՝ քան 'ի քարրինոդ և 'ի սիւնս մարմարեայս. Ոխ. ա. գիմ: *Շինեաց 'ի վերոյ խաչին մարմարեայ խորան. Պտմ. Ղր: *Ունէին սրահս գեղեցիկս, որմս մարմարեայս. Ագաթ. հր. ծա: *Ձճական հարկանելով ընդ մարմարեայ սալիցն. Ղ = Յ. Դեվտ. Ե: *Քաղ գին մարմարեայ: Մարմարեայ գուժմեղեծ. Տիր ՀԷԼ. հոփ. ԻԲ. Ե:

ՄԱՐՄԱՐԵՂԷՆ, ղինի, նաց. Նոյն Ը վ. *Սիւն մարմարեղէն. Վ. Բ. հր. ծա:

ՄԱՐՄԱՐԻՈՆ, ի. ած. գ. Նոյն բառ է և յայլ աղինս. Μάρμαρον, λίθος μάρμαρος. Marmor, lapis candidus et durior. Ճերմեր. կիճ, քար ընտիր՝ կարծր և փայլուն. *Լինի 'ի մանեդոնիա մարմարիոն կանաչ սպիտակախայտ. Խոր. Ն: (Ասի է և անուն տեղւոյ, մարթաց սպասը՝ պեղեալ:)

ՄԱՐՄԱՐԻՈՆԱՅ. ա. Որպէս Մարմարեայ. մարմարեղէն. կճեայ. Ճերմեր. Ճերմեր. *Առեալ սպասն մի մեծ մարմարիոնեայ. Ասող. Ե. 5: *Գործեցին տապանակ ոսկի, և զսպանակն երգին 'ի մարմարիոն վիմի. Ճ. Բ:

ՄԱՐՄԱՐԻՈՆԵԱՅ. Տ. ՄԱՐՄԱՐԵԱՅ. * Զմարմին ոչխն եդ 'ի մարմարիոնեայ սպասն. Տիր ՀԷԼ. Նոյ. Ե:

ՄԱՐՄԵՆԻ, Նոյ. գ. *Ատրաքտոս. Fusum. Մանելիք. գործի մանելոյ. ոլոկատ. Եօրէ. *Երիք մասունքն 'ի մարմենին (կամ 'ի մարմինին) 'ի նա լինին հայեցեալ, ըստ երից սամանակաց բաժանեալ. Աբեղ. Տ:

ՄԱՐՄԻՆ, մնոյ, ոյ. գ. Σῶμα Corpus. Որպէս գիմաբաժանեալ Հոգւոյ՝ է Նիւթ, ոսկր, Նիւթէղէն և ղգալի էակ կենդանի կամ մեռեալ կամ անշնչոյ. Բէն, ձիամ, ղաղ. ձեռնք. վիճաբան. երբ. Նէվռ. Լթ. Նէվռ, Նէվռք. *Մարմին մարդկան, անասնոց, Լթռչնոց, ձկանց: Մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրաւորք: Զմարմին և զոգի: Ոգւոց և մարմնոց: Ընչ է մարմին իմ: Մարմին նորա ոչ եսես ապականուն: Անդամք մարմնոյ: Գոն զայն ամենայն մարմին մեռեալ: Զմարմինս նոցա կախեցին զպարըսպէն. ևն: *Զինչ է մարմին. գործի Հոգւոյ առ 'ի կենդանացուս հաղորդութիւ. Ածխ. հղ. իմ: * Մարմինն կրեալ ասի զհոգին. ուսոսի և կատարան զմարմինն կոչի հոմերոս: Վասն ոլոյ մարմին կոչի. այսինքն ընդարմ. Վասն զի ընդարմացուցանէ զՏգին, և ընդարմանայ 'ի գերեզմանի. Սահմ. Ը. (որ է առաւ գաւանութիւ ՀՅ. յայտնութիւ յոհ. զի ածմ, է մարմին, և աբմ, նշան, կնիք, կապարան, բանտ, դերեզման:)

ՄԱՐՄԻՆ. Տձիչ. Caro. Որպէս Միս՝ գիմաբաժանեալ ընդ արիւն, և ընդ ոսկր. ԷՒ, ՃԷնէ. երբ. պոսոր, ջոր, ևն. այլորպէս 'ի մէջ նոմնպէս և յայլ լեզուս նոյնանոյ ոտէպ ընդ ա նշ. * Ան մի 'ի կողից նորա, և եղից ընդ այնր մարմին: Մարմին 'ի մարմնոյ իմմէ. եղեցին երկուքն 'ի մարմին մի: Երինչք ընտրեք մարմնով. վտիտք մարմնով: Զոսկերօք և զմարմնովք նորա: Հերք իմ և մարմինք: Մարմին և արիւն ոչ յայտնեաց քեզ: Հացն՝ զոր ես տամ, մարմին իմ է: Կերիցեն Թագաւորք զմարմին քո: Ոչ ամենայն նոյն մարմին է. այլ՝ այլ մարմին է մարդկան, և այլ մարմին անասնոց. ևն. որպէս 'ի վեր անդր: Ուսան նոյն բառք այլոց աղգաց ըստ կրկին նշ. Թարգմանին 'ի մեզ ըստ տեղւոյն նաև Դի, Գեշ, Մարդ. Անձն, ևն: Որպէս Մարմին կոչի փոխաբերութիւ և մարմնասէրք, երկրաքարշք վարուք, ընկղմեալք 'ի նիւթ: Մարմին կոչի և խակուն մարմնոյ՝ հակադրեալ սաւուերի. որպէս և վերին երես մարմնոյ կի մարթին, իբրև մասն մոյ, ևն:

ՄԱՐՄԻՆ. որպէս Մարդն ամբողջ, և կատարեալ մարդկութիւն քան. *Բանն մարմին եղև: Ցեսցէ ամ մարմին ղերկութիւ ոչ մեզ, ևն: * Զայն արձակեալ 'ի ձեռն մարմնոյն՝ զղազար կոչեաց. այսոքիկ լինին 'ի ձեռն մարմնոյն, այլ ոչ էին գործք մարմնոյ. Պիսա:

ՄԱՐՄԻՆ երկրաչափական. Σῶμα. Corpus. Քանակ՝ որ ունի ղերկայնութի և զլայնութիւ և զխորութիւ, այսինքն ղմեռնչութի. *Շարուածոյն. սրկէն. գիծ, մակերևուի, մարմին. Աբիսա. ԻՆԱԼ:

կամ Ամբողջութիւ իրաց. * Մարմին ասմանոյն պատ առեալ զամենեքումբք. Շիր:

ՄԱՐՄՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունէր նշանակել՝ բան զմարմնոյ կամ ըստ մարմնոյ. այլ յատկի՝ ԱԲ. Ե. *Ոչ որպէս մարմնաբանեցիք յայտագա մարդկան կարծել (զերիս անձինս), զի մի քաղաքածութիւ ըստ հեթանոսաց խնամայցեսջիք, ընծերցիր մարմնաբանութիւ. զի՝ է, σωματεφυῶς, մարմնաչնապէս կամ մարմնաբուսապէս. այսինքն ըստ մարմնաւոր բնութիւ:

ՄԱՐՄՆԱԲԱՐ. ած. Σωματικῶς, σαρκικῶς. Corporaliter, corporeo modo; carnaliter, carnali modo. Իբրև մարմին. ըստ մարմնոյ. մարմնաւորապէս. Նիւթապէս. *Թանձրագոյն և մարմնաբար մեկնեն։Իւրա և մարմնաբար կեսմ: Հոգեպէս՝ քան թէ մարմնաբար: Ոչ մարմնաբար միայն ծանեցեալք. Ա՝ ուրս. Ֆ: Վր. հոփ. Բ: Նար. ա՝ ա: *Լուսոյն եղեր ծնօղ մարմնաբար (այսինքն՝ մոյր), այնմ որ յառաջն 'ի հօրէ անմոյր. Դանէ:

ՄԱՐՄՆԱԴԻՂ. ա. Դեղեցիկ մարմնով. ուշօղ զգեղ մարմնոյս որ *Տեսանիցես զԻսաւորս քաղաքաց՝ մարմնապէս, անգամս յաղթս. Ոխ. Ես:

ՄԱՐՄՆԱԴՈՒՐ, գոյից. գ. Մարմնեղէն գոյակ. մարմնաւոր էակք. *Մարմնաւոր գոյիցս հոգիսդիր. Նար. գանչ նէնէ:

ՄԱՐՄՆԱԴՈՒՐԾԵՄ, եցի. ն. Σωματοποιέω. Corporo, corpus facio. Մարմին գործել. գոյասուրել մարմին կամ մս. *ԸզԻսան մարմնագործէ (յաչս կուրին), և զնոսր 'ի բնութիւ դիմոյ փոխարկէ. Սարկ. Նար. *Ի հոգւոյն ոչ եկեալ ևս մարիամ՝ բան զաբրիէլի ձայնին՝ մարմնագործեցաւ վերկչականն. Սարկ. հանգ:

ՄԱՐՄՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Σωματοποιία. Corporatio. Մի մարմին լինելը. դասակցութի. *Եւ թէ սիոյդ է՝ ասէ, ոճա բանիցն ընաւ 'ի մարմնագործուութի գալ ան մարմնոյն. Դիոն. երդ:

ՄԱՐՄՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Մարմնանալն ասին ոչ, և մարգկեղէն գործք նորա. *Հաւատամք, զի 'ի հոգւոյն ոչ կազմութի մարմնագործուութի այնորիկ եղև: Որոշել ոչ ուսեալք զմարմնագործուիան՝ բանին միայն, և զմարդկայինն՝ մարմնոյն և եթ. Սարկ. հանգ:

ՄԱՐՄՆԱԳՈՒՆԴ. գ. ա. Մարմնաւոր դունդ, ըստ մարմնոյ զինուորեալ. *Հոգեւոր դունդք և ոչ մարմնագունդք. Նար. ասաս:

ՄԱՐՄՆԱԴՈՂ. ա. ած. Դողացեալ մարմնով. *Դաւանակակիծ սատանամանեօք՝ մարմնագող և սատանակարկաչս տանջին. Տիմոթ:

ՄԱՐՄՆԱՋԳԱՆ. }
ՄԱՐՄՆԱՋԳԵԱՑ. }
ՄԱՐՄՆԱՋԳԵՍ. }
ՄԱՐՄՆԱՋԳԵՑԻԿ. } ի, ից. ա. Զարհօրհօրոյ, զարհոտ ցօրաւ. Carnivorus, carnem

gestans, carnifer us. Որ զդեցեալ է զմարմին որպէս ի լինել մարմին ուժով, և մարմնացեալ և մարմնաւոր. *Վասն մասապատ մարմնացած լինելոյս. Ոսկ. ՚Ա. Ը. 16: *Նկեալ մեր ձեռաւ առ մեզ ըստ մարմնազգած մարմնապատն լինելոյ. անդ. 19: *Որ զմարմնով և զարեամբ արհամարհեր (դևն), ի մարմ. նազգեաց մարդոյ (յանսունկ) փախուցեալ լեալ կործաներ. Ագ. անդ: *Ոչ հայր մարմ. նազգեաց, այլ՝ որդի. ոչ հոգին Թանձրապեալ մարմնով, այլ միածինն ի հօրէ. Կաղ. ևանդ: *Ոչ ոք ի մարմնազգեստիցս և ի հոմանուտ բնութենէս: Անհնար է մարմնազգեստի սրբութեի ստանալ առանց մեծի ժուժկալութեե. Սարգ. ՚Ա. պ. ՚Ա: *Ի մարմնազգեստից ազանց՝ անմարմինոցն չալեթալ ի փառս (որ կոյս). Տաղ: *Նա է ՚Ա մարմնազգեստ, իսկ մեք մարդիկ հոգեզգեստք: Երկիր պագանել ՚Ա մարմնազգեստի. Ագ. ՚Ա: Աստ որս. Ծ: *Մարմնազգեցիկ խառնմամբ. Ածան. Եփես:

ՄԱՐՄՆԱԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Հմատուցիչ,ենօսմատօսις. Incarnatio. Մարմնին զգենուլն քանին. մարգելուլ. խորհուրդ մարմ. նաւորութ. *Ճշմարիտ, կամ անհաս մարմ. նազգեցուք. Ճղ: Ճ. գ: *Ձքոնի ՚Ա ինչ և ոչ զմարմնազգեցութենն զՀաւան հետաս. զօսաել կարես. Ճ. Ա: *Եսաւէ՝ ի մարմնազգեցութէս՝ խաչն և չարչարանաց Քրիստոս պարհաւ գնացի. Գր. հր: *Ձխնամով և տեսլ. ցուք մարմնազգեցս ին օրինակէ. Եփես. մխ:

ՄԱՐՄՆԱՁԵՂՉ, ի, ից. ա. Հմատոփθόρος. Corpore corruptus. Ձեղծեալ մարմ. նով, ըստ պղծութեե, կամ ըստ խօհութե և բնական պակասութէ. *Ընչասէր, կամ մարմ. նապէղծ, կամ արիւնահեղ: Թէ ոք ներքինի իցէ, կամ մարմնազեղծ, և կեղծաւորութէ կին առնէ: Խառնակէ ընդ ուրուկս, կամ ընդ այլ մարմնազեղծս. կանոն:

ՄԱՐՄՆԱՁԵՂՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ապականութէի կամ պղծութէ մարմնոյ. *Վասն պոռնկութէ և մարմնազեղծութէ: Եւ էր այն ամենայն գործ և անօր մարմնազեղծութէն. կանոն: Շ. Է. պ. ծԷ:

ՄԱՐՄՆԱԽՈՐՀ. ա. Որ ինչ ախորժ և հաճոյական է մարմնոյ. հեշտալի. *Խոստումնոցս մարմնախորժս ի վայելումն կացուցանէին. Թէոփիլ. ին հ:

ՄԱՐՄՆԱԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեշտութէի. իւրք հեշտացուցիչք մարմնոյ. *Ետ անոնէին մարմնատեսչքն զմարմնախորժութէնքն, և ասէին. բազանիգ այդ առ սուզ ժամանակ մի հեշտացուցանէ զմարմինս, և յետոյ կորուսանէ զՀոգին. Թէոփ. ին հ:

ՄԱՐՄՆԱՏԱՒԻԿ. ա. Մակդիր գիրհմանի, որ է ծածկոյ զմարմին մեռեալ. *Վալելուլ շնչոյն առ գժոխաբնակ մարդկան չունչն, և մարմնոյն առ մարմնատաւիկ նեղչաագոյն գժոխս. Նիս. Խոսով: *Ի տապանի ներծածկիլ մարմնով՝ ի մարմ. նատածուկ ներքնագոյն գժոխս. Թէոդոր. Խոս

ՄԱՐՄՆԱՇԻՆ ԾՆՈՒՆԴ. Ծնունդ ըստ մարմնոյ. ծնանիլն մարմնով. *Վասն մարմնածին ծննդեան ածողուհոյն: Զմարմ. նածին ծնունդն պատմէ. Ագաթ:

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ, ի. գ. Որպէս լս. գօրխօբանէ. գօրխուռայ. որ և ՄԱՐՄՆԱԳԱՆ. Սինդոն փոքր, կամ որ կտաւ, որ գնի ի ներքոյ սկոյ և մաղլոյսի՝ իբրու վերընկալ կամ պատանք մարմնոյն քոյ. Մագ. ԼԻԼԻ:

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Հմատուκός. Corporalis, corporeus. σαρκικός, carnalis. Սեպհական մարմնոյ. մարմնային. մարմնաւոր. ձիսանէ, մեղկի. *Ի որ կուսէն զծնունդն կրեաց մարմնական: փ կեաց մարմ. նականաբար զմարմնականաս: Եթէ անմարմ. նապէս զմարմնականն կարելի էր կրել քրիստ, ընդէր և մարմին զգեցաւ ի կուսէն: Ջոր ասծ մեր, քս ըստ մարմնական տնօրինութեն, որով փրկեցաք, և ասծ՝ ըստ արարչական աերութեն. Պլպմ. Է: Թէոդոր. Մոպս. Յոան. Ց՚Ա. իմ. Երե: Խոսր: *Վասն մարմնոյն և մարմնականացն կրեց: Ախաբ ի մարմնականէ և յանձնականէ շարժութէ. Ա՚Ր. Բ. Գ: *Մարմնական պատերազմ, կամ կռիւ, կամ մարտ, սպառազինութիւնք, կենցաղ, վաստ. Եւիւ. ա. Է: Խոսր: Շոս: Վրթ հց. Բ: *Ի խորտակիլ մարմնական գործոց՝ սլայ. ծառանայ յաղթութէին հոգւոյ. Նիս. տա: *Առնէ և մարմնական օրինակ. այս ինքն նիւթական. Մխ. Երեմ:

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ. որպէս Մարմնասէր, կապեալն ի նիւթս աշխարհի. երկրասէր. *Մարմնականքն ընդ երկիր միայն՝ զերկինս ոչ կարեն տեսանել. Եփես. տա: *Բարիս ոչ գործեցաք, զի մարմնական էաք. Երզն. մխ:

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆԱԳՈՑՆ, գ. ունի, ից. ա. Σωματικώτερος. Corporeis rebus addictior. Առաւել կի կարի մարմնական, նիւթական. *Որք ախտակցագոյնք և մարմնականագոյնք էին, պատուէին (պատկերք) վվախձան նեալսն. Աս որս. է: *Ոչ միայն մարմնական նագուշնէն այնորիկ պատուարան եղով այլև հոգևորին. Պիս: *Զի և էին իսկ մարմնական նագոյն հրէայքն. Ոսկ. գծ:

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆԱՊԷՍ. տ. ՄԱՐՄՆԱԲԱՐ. *Մարմնականապէս յաղագս այ առնել առ մեզ բանս՝ ասծաշունչ գրոց. Գրագ:

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τὸ σωματικόν. Corpus. Մարմնաւորն գոլ. մարմին. *Մարմնականութիս մեր՝ ի սմանէ է (ի հողոյ). Մոփս. ի դիմ:

ՄԱՐՄՆԱԿԵՐ, ի, աց. ա. Σαρκοφάγος. Carne vescens, carnivorus. կերօղ զմարմին. մսակեր. չաղլակեր, դիշակեր. *Բայց միայն ի յեանոցն ի մարմնակերսայն. և այսոքիկ նոր մարմնակերքս կերակրին ի կենդանեաց՝ որք ի յերկրէ Հայոսկին. Նիս: *Վայրենագոյն քան զդազանս մարմնակերս: Ըզմնացեալ մարմինն՝ մարմնակեր թռչնոցն ընկնուլ. Ճ. Բ: *Ի չաղլակերութէն չուայսէր իբրև առիւծ մարմնակեր. Գէ. Ես: *Որոնցն ազգ թիւնաւոր և մարմնակեր. Մոպս:

ՄԱՐՄՆԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σαρκοφαγια. Carnium esus. Մսակերութիւն. չաղլակերութիւն. *Առաջինքն ի մարմնակերութէ դրաժարեցին. Փիլ. լիս: *Ոմանք ի ձկանցն կազմեցան հեռի ի մարմնակերութէ. Նիս. Բս:

ՄԱՐՄՆԱԿԵՐՊ. ա. Ուռնոյ կամ առաջ զկերպասան մարմնոյ. մարմնացեալ. մարդացեալ. *Զոս Թագաւոր գայ առ քեզ՝ ասծ մարմնակերպ՝ ի վերայ նաոեալ անմաքուր կենդանեաց. Մոմբ:

ՄԱՐՄՆԱՊԵՐՈՒ. որպէս Մարմնական, մարմնաւոր. որ ինչ է ըստ մարմնոյ. *Բարեկամք մեծասոնց բազում են, է որ մարմնակերպ, է որ հոգևոր. Ջոան. առ:

ՄԱՐՄՆԱՊԻՏ, կցի. ցաց. ա. Σύσσωμος. Concorporalis, ejusdem corporis. կրցորգ նոյն մարմնոյ. ուռնոյ զնոյն մարմին մարգկային. *Բանն մարմնակից և հաղորդ մեզ: Որ եղեր մարմնակից մեր՝ բայց ի մեզաց. Աւետ: Ճչ: *Ցաղագս յերկնուստ իջեալ Նեղոյ, և մարմնակից մարդկեղէն բնութենէս լինելոյ. Մոմբ: *Եղբայր է մեր՝ և մարմնակից: Մխածինն մարմնակից եվև ագաճայ. Սկաս. Ես: Տօնաւ: *Որ մարմնակից և պատակից մեզ եղեալ. Նոբ. Ծ: *Գործակից, և ոչ մարմնակից ինքեան ունելով զնոյս և զհոգին. Ո՚ՒԲ՚որ:

ՄԱՐՄՆԱՊԻՏԻՒ. կցորդ մարմնոյն քոյ, և եկեղեցւոյ նորա աստ և յերկինս. *Լինել հիմանաւոյ ժառանգակիցս և մարմնակիցս և հաղորդս աւետեացն. Եփես. Գ. 6: *Որ դարձք մարմնակից աւրուհական մարմնոյն: Փառայն քս ուրախ լիցի առ Հարսին, այս ինքն առ մարմնակից սրդարան. Ագաթ: *Լինել հաղորդակիցս և մարմնակիցս և կցորդս անճառելեացն. Ցոհ. ծԷ:

Ի կրկին նշանակութիւն բերի ասելն. *Մերս ձաւ որ իմ. վասն զի մարմնակից քոյ եղայք. Նոբ. Երգ:

ՄԱՐՄՆԱՊԻՏ. որպէս Մարդ ազգակից մարդոյ. Խօբրագ գաբգաբէս. *Եթէ ի վերայ Հռչնոց ասաց քեզ ողորմել, առ մարմնակիցն քոյ՝ ևս առաւել. Եփես. օրին: *Փերկեզով զնեզ յանմարմին գիւաց, և ի մարմնակից գաւաղաց. Խոսր:

Կամ Աբրնակից. ազգական. *Ի մարմնակցացիչ առնուլ կին որդւոյն. Վրդն. ծն:

ՄԱՐՄՆԱՊԻՏ. որպէս Զուգակից. լծակից. մի մարմին. *Գովեսցի՛ ի գրունս այր նորա..... և զնոր գլուխն և զմարմնակիցն զայլն գովեցէք ի գրունս քաղաքաց. Ղէբ. առաք:

ՄԱՐՄՆԱԿՈՐԾԱՆ. ա. կործանիչ մարմնոյ իւրոյ. կործանեալ մարմնով. *Կամաւորապէս անձնասան, և մարմնակործան. Նոբ. իԲ:

ՄԱՐՄՆԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Σωμασκία. Corporis exercitatio. կրթութէի մարմնոյ՝ ըստ ըմբշաց. *Զմարմնակրթութէն քամահեցին. զոյն՝ որ յօգուտն է՝ կալեն զնորանց զառաղնութէի. Փիլ. խմոպ:

ՄԱՐՄՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. կրեմն կիրս ըստ մարմնոյ. խառակրօնութէի աւրաքին. ձգնաւորութէ. *Խաչակիր մարմնակրութէն, և ներկերպին գազանագործք. Թէոդոր. Մոպս:

ՄԱՐՄՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարմնակից գոլ ըստ ամենայն առման. *Տիւրապես հայր մեր ասծ՝ նախ արարչագործութէն, և յետ այնր՝ քոյ մարգեղութէն և մարմնակցութէն. Ղէբ. առաք: *Զմիաւորութէի երկուց պատակերացն (ասն և կնոջ) մարմնակցութէն լծակցութէ օրինագրեալ անլուծանելի. Մխ. Երփ:

ՄԱՐՄՆԱՀԱՐ. ի, աց. ա. որ և գրի ՄԱՐՄՆԱՐ. Հարուածեալ մարմնով. ախտաժէտ. խեղ. խեզ. ուռնոյ զկամեցուած, լմե. ցաւագար. ագաթ, իւաէնէի, աւիւ. *Ժողովել զախտաժէտս և զուրկունս և զմարմնահարս (կամ զմարմնաւորս) և զամենայն ցաւոտս: Կաղք և կոյրք. և մարմնահարք (կամ մարմնաւորք), խուլք և հաշմեալք և ցաւագնեալք. Բ՚ոզ. Է: *Խեղք Թիւրք, մարմնահարք. հիւանդք. անգամալոյնք. կանոն: *Սրով մաչեցաք առ հասարակ, և մարմնահարք եղաք. Համամ. առ:

ՄԱՐՄՆԱՁԵՒ. ի, յց. ա. Σωματοειδής. Corporis speciem gerens, corporeus. Մարմնաւոր ասակ. մարմնաւոր. մարմնակերպ. *Էգ ազգն՝ ներ Թիւանն, ախտաչինն, մարմ. նահէն, զգայուն բազկացութէի մարմնաձև հոլզելիագոյն եհաս (այսինքն ընկալաւ) ըզգայութէն. փիլ. Եւ. ա. 8. Ե այլոք: *Զգալեցաս, և մարմնաձևիկ կերպացեալ ցաս. Դիոն. ածաս: *Ընմարմին զգուեթիքն մարմնաձև. և բևին, այլ ոչ մարմնացան. Մոմբ: *Մարմ. նաձև կերպարանաքն ցոդացանեն զիմանալի խորհրդոյն զգուեթէ. Ղէբ. պգէ:

ՄԱՐՄՆԱՁԻՒԱԳԻՏ. տ. Հմատοειδῶς. Ի ձև կամ ձևով մարմնոյ. *Զիմնալ իչխան ասել զանեղեայսն և զանմարմինն՝ անձն որ գոյ մարմնաձևաւորապես անձնանալ յարգանգի կուսին. Ցհ. իմ. Երե. յորմէ և Գր. գչ:

ՄԱՐՄՆԱՁԻՒՀԱԿ. ա. Որ ինչ ի՛ցէ ձա-

չակելի մարմնոյ, ուսուելի. * Մարմնաճաշակ կերակրոց խորոկք. Նար. ա—ա:

ՄԱՐՄՆԱՄԵՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարմնասիրութիւն, նաստպանն գոլ. մահուլափ ինաս բերելի մարմնոյ իւրում. * Պատնուիլ, և մարմնամեռուիլ, և սերմնահեղուիլ. Ածոյ. հց. խ:

ՄԱՐՄՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Մոլիլն ի մարմինս. մարմնապաշտուիլ, կամ մնամոլուիլ. որվայնամոլուիլ. * (Որդիք հեղեալ) անպտրապ լինելով ի մարմնամոլուէն յղփուիլ. Ցհ. խ. ա:

ՄԱՐՄՆԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. Տ. ՄԱՐՄՆԱԿԱՐ. * Մարմնային աչօք: Մարմնային վնասուք. Փիլ. եչ. է. 52: Ե նե. է: * Բարձօղ արարչին՝ բազկօք մարմնային: Եւ մաքրելով յախտից մարմնային. ԳԺ:

ՄԱՐՄՆԱՆԱՄ, այայ. չ. Σαρκόομαι, σωματόομαι, ἐνσωματόομαι, որպէս և մարմնանալ, σάρκωσις. Incarnari, carne, sive corporea natura indui, incarnatio. Մարմին զգենուլ բանին. մարդ եղանիլ. (առեալ ի բանէ սնոյ, * Բանն մարմին եղև ա.) ԲԱՆ ալմագ, ՃԽԿՔ օլմագ: * Մարմնանալ ասի: Տէրն արարածոց մարմնացեալ. Ա՚Ե. է. է: * Մարմնացաւ մարդացաւ. Հանգ: * Որ միայն մարմնացեալ վասն մեր ըստ մեզ, զի արասցես զմեզ վասն քո ըստ քեզ. Նար. ծԸ: * Մարմնացեալ ի կուսէն. ԼՀ. Շար:

ՄԱՐՄՆԱՆԱԼ. որպէս Մարմնաձև իմն լինել. Թանձրանալ. * Մարմնացաւ՝ սեռաւս և չօշափելեաւս անմարմինն (բանն ածծ), ըստ նը մանուհ բանին (մերոյ) որ ի քարոզին մարմնանայ. Խոսր. պտրգ: * Համբաւ. հալածական այսր երկրագուհց մարմնացեալ մատուցեալ ի կերպ պատկերի դիմաց քարանէն, հանին ի խուժս և ի սկիւթացիս. Նար. Խբ: * Ցայն. ալեհատն իբրև ի մարմնացեալ դիւաց պարտ էր խոյս տալ. Սարգ. յոտ. ա:

ՄԱՐՄՆԱՆՇԱՆԱԿ. լաս կա՝ Մարմնանշաւակ՝ կերպարան. ըստ յն. մարմնոյ ամօթալի կերպարան: Ռա. ծ. է. 5:

ՄԱՐՄՆԱՀԱՐԱԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Շարժուն մարմնոյ. իբր իլլառուն ցանկական. * Մէկայ մարմնաչարժուչ, որ պատճառաւ, և որ անպատճառաւ. Մաղ:

ՄԱՐՄՆԱՀԱՐԹՈՒԹԻՒՆ ասի ոամկօրէն՝ և պատահական չարժուած ինչ որ և է մարդանց մարմնոյ. կոչեցեալ նաև Մարմնախտ. զայ: Զորմէ կայ յհմարական գրուած ուրուն ագիսի յհեռնոյ:

ՄԱՐՄՆԱՀԱՐԶԱՐ. ա. ծ. Զարշարեալ մարմնով. և Զարշալատօք մարմնոյ. * Երկ. նեայ հոգեպէս և մարմնաչարչար. Վ.ԺԸ.լ:

ՄԱՐՄՆԱՊԱՀ, ի, ագ. ա. գ. Σωματοφύλαξ. Corporis custos, satelles, stipator. Պահապան մարմնոյ մեծամեծաց. անձնապահ. Թիկնապահ. արքունական. * Ոչ տալ գիտնիսի (բռնաւորի) մարմնապահս. . . ոչ տացուք Թիկնապահս: Մի տացուք գիտնեսի մարմնապահս. Ած. պտրք: * Ի ձեռն մարմնապահացն մինչև յանկողնին հասեալք. Փիւ. նթ. է:

ՄԱՐՄՆԱՊԱՀՏ. ա. Σαρκολάτρης. Sarcolatra. Որ պաշտէ զմարմին և զմարմնաւորս. և մասնաւոր առմամբ՝ Ան որ գնէ ի քո ըստ ապազնարի լոկ մարմին անհոգի. Դու յայսգա այդորիկ անպատուես զնմ իմոսա՝ ոմ մարմնապաշտ, եթէ ես մարդապաշտ. Ա— ուս. է:

ՄԱՐՄՆԱՊԱՏ. ա. Մարմնով կամ մըտով պատեալ. * Բնութիւն մարդոյ մարմնապատ է. Եփ: * Առ ոճ չեն ոմօտ անգամք յօդապատք և մարմնապատք. Վ.ԵՅՕՐ. է: * Եկեալ մերձեցաւ առ մեզ ըստ մարմնապատ զգած մարմնապատան լինելոյ. Ռա. ծ. է. 19: * Ընդառ անօրհնութիւն և մարմնապատ լինելոյն. Ռա.ԻԲ:

Իսկ գ. որպէս Մարմնակալ. * Զայս ինամս և զկատաբ քմծանեայ, որ ի պատանոյ մարմնոյ նոյ նշանակ՝ գորբորա, և մարմնապատ է առնուանեալ. Մաղ. ԻԲ.Լ:

ՄԱՐՄՆԱՊԱՏԱՐ. ա. Պատիճ մարմնոյ լիով կամ բոլորական. * Կատաղոյ մահաձն մարմնապատար՝ վարչամակին այն մահարար. Շ. սա ԻԲԼ:

ՄԱՐՄՆԱՊԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ ինչ և որ ոք պարարէ զմարմին. գիւրացուցիչ, և դիրգ. փափկասէր. * Զպատուղս մարմնապարարս: Մարմնապարար սեղան: Մարմնապարար որկրամոլուիլ. Ածաբ: Ցհ. խ. ա: Առ: (որ ի Լ. ի-ւ. գրի մարմնապարարս, փոխանակ գրելոյ՝ մարմնապարարդ:) * Մի ընդդէմ բերելն մարմնապարարքն: Ասացեալ առ մարմնապարարսն. Խոսր. Ի:Գ.Ե:

. ՄԱՐՄՆԱՊԻՍ. Σωματικῶς, σαρκικῶς. Corporaliter, carnaliter. Տ. ՄԱՐՄՆԱԲԱՐ, ըստ ամենայն մարմն. * Ի նմա բնակէ ամենայն լրումն ածութեն մարմնապէս. Կոլ. Ե. 9: * Ծնուաւ մարմնապէս ի սքի ածածնէն մարիամայ. Պտմ: * Զոր ինչ մարմնապէսն է ասացեալ, չէ պարտ մարմնապէս իմանալ: Մարմնապէս, և անմարմնապէս: Հոգեպէս, և մարմնապէս: Սիրտ մեղաւորի, որ ընդ մարմնապէս ծիծաղելն՝ առ նմին հեծէ հոգեպէս. Սէրբ. Ե: Աճաբ. Ա.բ: Եսա. պտմ. Է. 1: Նար. ծա: * Մարմնապէ, իսկ զանեթիս բազմաւոր վաստաւմն զաւակայն ընդունէք. Ածաբ: * Զի մարմնապէս ընդ մարդկան չըրջեալ նմանութիւն փրկեսցէ զաղգս մարդկան. Ա՚Ե. է: * Փոխչիս դաւ ի լորբոքեալ հրոյ, զի այլոք զքեզ մարմնապէս. Եփ. ծՆ: * Մի՛ նայիք, ի միմեանս մարմնապէս (յն. ըստ մարմնոյ), այլ սիրոյնքն քովի. Ածաբ. Ե:

Կամ որպէս ա. Մարմնաւոր. * Մարմնաւոր և բանիւքս զհոգևոր շնորհն ձեռացուցանէ. Լմբ. պտրք:

ՄԱՐՄՆԱՌՈՒԿ. ա. Որ ինչ հոյլ ի մարմին առնուլ բանին. մարմնազգեցիկ. * Մարմնաւիկ անօրհնութեի. Խոսր: ՃՃ: Եւ Առօղ * Զմարմին. * Ընօթն ընտրութեէ մարմնաւիկ տիրացելոյ բանին. Ռա.ԻԲ:

ՄԱՐՄՆԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարմին առնուլն բանին. մարդեղութիւն. * Աստ իմոսիս զշահ մարմնառուէ բանին. Երզ. Տք:

ՄԱՐՄՆԱՍԷՐ, սիրի, րոց. ա. Φιλοσώματος, φιλόσαρκος. Carnem amans, corporis nimium studiosus, carnalis; carni deditus, favens. Որ սիրէ և պաշտէ զմարմին իւր, և զմարմնաւորս. փափկասէր. բարեկեցիկ. աշխարհասէր. Նէփաւէր, ընկերն Նայիլ. * Կերիլնեցիս մարմնասէր էր, և չոյժ մարմնաւոր. Եսա. պտմ. Է. 24: * Մի որպէս մարմնասէրքդ, այլ ոգի ածասէրք. Նիսա. Կոմ: * Խրատեացէ զմարմնասէրսն, մի՛ կարի ընդ այնոսիկ որ ըստ զգայութեէն երևին, կապել զմիտն. Բրս. հց: * Զմարմնասիրացն, և աստէն ի սոյն կետնս ծնգելոցն ասիցես. Ռա. ծ. է. 13: * Վասն լինելոյ դոցա մարմին, այսինքն մարմնասէրք, և ոչ հոգևասէրք: Մարմնասէր իշխանաց: Դնեկ վիճամբ ի գիմաց մարմնասիրաց, Թէ ոչ գոյ շահ յաւաքինութեց. Աչբ. ա. 1: Ասդ. է. 2: Նե. ծղ: * Երկերդ այդ պատուլ քաղաք, ընդ նմին և գառն, որ նշանակէ զբան մարմնասիրաց. Մէ՚Ի. չ:

Կամ իբր Մարմնասիրական. * Կացցէ առաքի մարմնասիրացն խոյնդոց՝ բարեպաշտուեի ։։ իմն ըստ յն. ընդդէմ մարմնասէր խորհրդոց. Աճաբ. ոգ: * Զերկրածին և զմարմնասէր միտն. Փիլ. այաբ: * Ի միտս լուեի մարմնասէր և ախտակիր ձեր բարուցդ. Երբ. ե:

ՄԱՐՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοσωματία, φιλοσαρκία. Amor corporis vel carnis, carnalitas. Մարմնասէրն գոլ. սէր մարմնոյ. * Ընչասիրութեի՝ մարմնասիրութեէ կշռատուիչ է. Եսաբ. է: * Վասն մարմնասիրութեէ, և ախորժական ցանկութեէն. Եփիփ: * Ցաճախեաւ մարմնասիրութեէն յաչխարհ՝ պակասեալ գիտութեէն այ. Լմբ. պտրգ:

ՄԱՐՄՆԱՍՊԱՆ, ի, ագ. ա. Սպանօղ մարմնոյ իւրոյ. անձնասպան. * Մէք ոչ ուսաք մարմնասպանք լինել, այլ ախտասպանք. Վ.բ: Հ.ծա. ըստ ձ: * Մարմնասպան լինելով յաւէտ՝ քան թէ ախտասպան. Ցհ. խ. ագ:

ՄԱՐՄՆԱՎԱՃԱՌ. ա. Κρεωπώλης. Carnium venditor, lanius. Իբր Մսավաճառ. * Իբրև մարմնավաճառք ի սպանդատոցի նաւելով. Նիսա. ի ԲԷոդոր:

ՄԱՐՄՆԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Σωματοπρεπής, Corpori conveniens, corporalis. Վայելուչ կամ վայելչական մարմնոյ. մարմնաւոր. մարդկային. * Ի միաւորումն ԶԵՆԷ առփականին ածանունեան ի բաժանական և ի մարմնավայելուչ և անչաւեաչն դէրբեցան. Դիոն. ՃԸ.ա: * Զի մի լսելով զմարմնավայելուչսն՝ սկզբնաւոր զնս կործեսցեն և ժամանակաւոր, ասէ, ի սկզբանէ. Տ՚Ոա:

ՄԱՐՄՆԱՎԱՅԵԼՈՒԱՊԷՍ. Σωματοπρεπῶς. Corpori convenienter, in modum corporis. Որպէս վայել է մարմնոյ. * Ծաց ածածնելական՝ ընդդրկեալ ածորդի, մարմնավայելուապէս մեզ օրհնաբանեցելոյ. Դիոն. ԲՂԲ:

ՄԱՐՄՆԱՎԱՐ. Տ. ՄԱՐՄՆԱՀԱՐ:

ՄԱՐՄՆԱՏԱՆՋ. ա. Տանջօղ զմարմին. * Դառնակսկիծ և մարմնատանջ ոդովք. Վ.ԺԸ. պտ:

ՄԱՐՄՆԱՏԻՆ. ա. Առեցօղ մարմնոյ և մարմնաւոր գրգռանց. * Տեսանելին մարմնատինքն զմարմնախորժութեէքն, և ապեին. Թէոփ. իո ՃԽ:

ՄԱՐՄՆԱՏԵՍԱԿ, ի, ագ. ա. Σωματοειδής. Corporis speciem gerens, corporeus. Ունօղ զտեսակ կամ զտեսիլ մարմնոյ. մարմնաձև. մարմնակերպ. մարմնաւոր. * Իմանալիք գոհութեէ, և մարմնատեսակաւ երկրպագութեէք: Ըստ մարմնատեսակայն սլայլութեէց. Դիոն: * Մարմնատեսակ օրինակ գտատասանի նշանակք. ՄԽ.Ե.բ: * Մարմնոյ աչաց մերոց ցօրցոյն խորհուրդս՝ մարմնատեսակ. Խոսր. պտրգ: * Զայն որ յերկնի զմարմնատեսակն տեսանել զարեգակն. այն է մարմին արեգական. Փիւ. Կե. Գ. 34:

ՄԱՐՄՏԱՏԵՍԱԿ. Σαρκοειδής. Carni similis, carnis figuram habens. Ունօղ զտեսիլ և զմանուհեի, մսոյ. * Մարմնատեսակ բնութեէն ոչ ցամաքելով, մարմ անուամբ նեմք. Գլաբ. փյ: * Ոչ ոսկրատ և անուտելի, այլ մարմնատեսակ և պիբահաս. Տծա:

Կամ իբր ա. Մարմնատեսակօրէն. Σωματοειδῶς. Ad corporeae figurae modum. * Մարմնատեսակ սահմանքն զնա բանին. այսինքն կերպնէն միտքն զհոգինդիան. ՃԺա:

ՄԱՐՄՆԱՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Σωματοειδές. Մարմնատեսականն գոլ. նիւթականութեի. * Շարունակելով և չարապնդելով զմարմնատեսակութեի Ցնիս. նիս. բն:

ՄԱՐՄՆԱՏԵՍԻԼ. Տ. ՄԱՐՄՆԱՏԵՍԱԿ՝ ըստ ա նշ. * Չիրեշտակ ի մարդկանէ. մարմնատեսիլ քերովբէ. Նար. յ:

ՄԱՐՄՆԱՏԻՊ· Տ֊ն մարմնատեսակ· *Զվինեւլոցն՝ մարմնատիպ կերպարանօք սեանէ· նման· յայն· *Մարմնատիպ բանիս ի մտանք այսպիսի է· Մարմնականացս՝ մարմնատիպ բանիս՝ օրինակաւ վարգապետէր· Երզն· տիմ· *Մարմնատիպ եկեղեցութիւն (բանին)· Մ֊մբր· *Մարմնատիպ ածութիւնդ քո, զոր վասն մեր զգեցար· այսինքն մարմնաւորութիւդ քո, զոր ունի· Մ֊պ· ՛Ճէ·

ՄԱՐՄՆԱՐԱՆ, ի· գ· Տեղի և գործարան մարմնաւորութիւն բանին· Ծնող ոչ մարմնով· *Զմարմնարանն անտեսին, և զՀոգեմատունն մեծին· Մարմնարան և տաճար հոր իսկական՝ ծնողն փրկչին, և մարմնարանի անպարագրելի աշխ· *Բանին հօր մարմնարան, և առագաստ բնակութիւն· Շար·

ՄԱՐՄՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ· յուզ· ն· Σαρκόω, σωματόω Carnem reddo, incarno, corporo, incorporo. Մարմին կացուցանել՝ ի որ հաղորդութիւն· առնել· որպէս զմիս ուտելի· *Զկինն մարմնայուցեալ և արիւնացուցեալ՝ ի վերայ արգութիւն սէրոնոյն, հրամայեաց սրբութիւն ուսուլ և ընդունել նմին· Եւ Մարմնաւէ կացուցանել՝ Թանձրացուցանել իբրև զմարմին նիւթական· *Մարմնացայ՝ ի միում ամենեցունց զանմարմին բանս գրոյ աշխ· Պ֊ին· ա֊ի· *Զոր ինչ նոքա արուեստականքն ի չարից, մարդիկ աւելաց մարմնացուցին· Ա֊ետ· յի֊ Ր·

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐ, ի, ած· ա· Σαρκικός, σαρκώδης, ἐνσάρκος, σωματικός, σωμάτινος, ἐνσώματος. Carnalis, carneus, corporalis, corporeus, և incarnatus, corporatus. Որ նոյ զմարմին· մարմնագեաց· մարմնագեղցիկ· Ինքնէր, ինքն ասէր· մարմնագեղեցիկ· *Օրինքն հոգևոր են, այլ ես մարմնաւոր եմ· Հ֊ Ե· ւ֊: *Որ մարմնաւորացս աղքի արասցէ ես ձեռօք· Շար· *Ասա իբրև մարմնաւոր՝ մարմնաւորի (կուսին) որդի, և յերկինս անմարմին հօր՝ անմարմին որդի· Ճ֊Գ· *Մարմնաւոր գալուստս փրկչին· Ա֊ Ե· Խ֊ւ· Ա֊ն·

Եւ Մարմնաւէն· մարմնակերպ· *Ի՞նչ անել հոգւոյն սէր մարմնաւոր աւետարանի իբրև զաշակերտ· Գյ· Ք· 22·

Եւ մանաւանդ՝ որ ինչ հայի ի մարմին, կամ է ի կարգի մարմնոյ· մարմնային· մարմնական· Ճ֊ոանէ· *Նմին հոգևորացն նոցա հաղորդ եղեն հեթանոսք, պարտին և մարմնաւորացն կցորդ լինել· Չէին զինուորութիւն մերոյ ոչ էր մարմնաւոր· Յանկուածի մարմնաւոր նաւոր· ևն· *Չաւասարիմ եղեն հոգևոր դարմանաքն, և մարմնաւոր· Աստուածն զվարս մարմնաւորս, և սիրեացն զվարս հոգևորս· Յ֊ն· Ե· *Զոր ինդրէ ածի ի հոգևոր առնոյ նորդաց, և ի մարմնաւոր· Ն֊ր· Երփ· *Մարմնաւոր չարչարանքն նորա· Եւ֊ն· ա·

Եւ որպէս ընկղմեալ ի մարմին· Նիւթական· * Ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ընդ հոգևորս, այլ իբրև ընդ մարմնաւորս· Պետ մարմնաւոր էք· Ո՞չ ապաքէն մարմնաւոր էք, և ըստ մարդկան գնայք· ա֊ Կ֊ր· Ե֊ւ = 3·

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐԱԲԱՐ· Տ֊ մ֊ր֊մ֊ն֊ո֊բ֊գ֊ե֊ս· *Կերպիմիոյ աղանդոյն, որ ախտասրաբար և մարմնաւորաբար և մարմնաւոր յանկուածք գտանէր զյարութիւնն֊գ֊մ֊ն֊· *Նշանակ մարթա զանգիսիան, որք ընդունին զքո մարմնաւորապես ի հոգիս իւրեանց· իսկ մարթամ զանտիկ որ հոգևորապէս ընդունին զքո, Մ֊ն֊ ա֊

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐԱՑՈՒՑ֊ ա· Σαρκώτερος. կարի մարմնաւոր· Նիւթական յոյժ· *Բնաղմք մարմնաւորագոյնք և թանձրամիտք լինիմք· ո֊ի· ՛ն· Ք· 9·

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ապ· Տ֊ մ֊ր֊մ֊ն֊ա֊կ֊ա֊ն֊· և մ֊ր֊մ֊ն֊ա֊ո֊ր՝ ըստ ՃՀ֊· *Ընդ մարմնաւորական և ընդ հոգևորական սեղանն· ի հոգևորական շնորհս, և ի մարմնաւորական բարեգործուիս· Ի ձեռն մարմնաւորական դան քեզ հոգևորականքն· Յհ֊ ի֊ ա֊ի· Վ֊ր֊ի հղ֊ յ֊ *Մարմնաւորական կարիք, կամ կիրք, կամ պատերազմ, կամ մարտիկ· Կանոն· Նիւս֊ Երփ· Ամ֊ Նա֊ Ոչ֊ Ոչ֊ *Եթէ մի ի մարմնաւորական արբունիս ապաստան լինիցին· Ո֊ի֊ ես· *Մարմնաւորական խնամոյն· Կանոն· *Տեսցուք ասա, զինչ կոչեցէ վարմնաւորական գալուստն· Ո֊ի֊ես·

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ֊Տ֊ մ֊ր֊մ֊ն֊ա֊ո֊ր֊ա֊գ֊ո֊յ֊ն֊· Σωματικώτερος, ον. *Քան զոր ի ձեռն ջրոյն բնաւորականաւն մաքրութիւն մարմնաւորականագոյն պատմէն զնաս· Ճ· Գ·

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐԱՊԷՍ· ՛ս· Σωματικῶς· Corporeo modo. Մարմնաւոր օրինակաւ· մարմնաբար· մարմնապէս· ըստ մարմնոյ· *Ընդ մեզ յոմ մարմնաւորապէս խօսեցեալ Աբէ֊ պէնգէլ· *Խնամք զարթարածս ամենայն հոգևորապէս և մարմնաւորապէս· Մարմնաւորապէս, և հոգևոյապէս· Յ֊ն· Ի֊ Ա֊ր֊· *Կերկրիմեոս մարմնաւորապէս ասաց զարքայու Թեան ի վերայ երկրի· Ս֊մ֊ Երէց·

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐԻԼ· Տ· մ֊ր֊մ֊ն֊ա֊ւ֊ո֊ր֊ի֊լ֊· *Բանն մարմին եղև, այսինքն մարմնաւորեալ· Մ֊ի֊ ապար·

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἐνσωμάτωσις, σάρκωσις. Incarnatio, corpore se induere. Մարմնանալն· մարդեղութիւն· մարդկութիւն քո· *Մարմնաւորութիւն այ, կամ որդւոյն այ, կամ բանին, կամ տեառն մերոյ· Տհասութիւն մարմնաւորութեան· Նեսս֊ բն· Ադ֊ի· Յհ֊ յ֊ Երս֊ Ո֊ի֊ Ի֊ես֊ ևն· *Երկինի ած յուզադ արարչութեն, երկրի Թագաւոր յաղագս մարմնաւորութեն· Թագաւոր քո է, և ի գիրկս իւր ընդունի զհաւատացեալս մարմնաւորութեն· Սհկ· ԼՔ· արմատ· Նիւս֊ Երփ· *Ամենայն կենաւք քոովք ըստ մարմնաւորութիւն լի էին Թշնամանօք· Ո֊ի֊ԵԲԸ·

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ· Մարմնաւոր վիճակ· մարմին· Նիւթականութիւն· և Անկատարութիւն· *Ընդ հոգևորութիւնն օրինաց՝ մարմնաւորութիւնն գրչանաց և փափկութիւն հաղորդեալ էր· Ո֊ի֊ հա֊ *Ի մարմնաւորացս բաժանելոց՝ մարմնաւորութիւն և բաժանի և չբաժանի· Ո֊ի֊ յհ֊ ա֊ ւ֊ *Ո՛րչափ և գնդիցիկ էր կէսպարանօք ըստ մարմնաւորութէն· Նոյնչափ էրևեալ ինչ չուք ըստ ածութեանն· Ո֊ի֊ ես֊ (որ նայի և ի ա֊ նշ֊) *Ի՞ի չափ հասակի մարմնաւորութէ Թմբրեալք են· Աստուածն անցն նշանակէ զչափ մարմնաւորութէ· Ո՞յք հասկերեն նեղութեց՝ ի հնոյն խցին, փոփոխին՝ ի մարմնաւորութէ՝ ի հոգևորութիւն· Վ֊ր֊ հղ֊ Է·

ՄԱՐՄՆԱՓԱՅԼ· ա· փայլեալ՝ ի մարմնոյ կամ ըստ մարմնոյ· երևելի· զԿաւանաշատաւեղ մարմին սիրայլ լոյս այս՝ ի լճէ ջրոց ծագեցաւ՝ ի սիրուս տօնասիրաց ժողովրդեան· Թ֊ւ֊ի֊ Ֆ֊

ՄԱՐՄՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ· գ· Μετενσωμάτωσις. Animarum translatio vel migratio ab uno corpore in aliud. որ և ՀՈԳԵՓՈԽՈՒԹԻՒՆ· այսինքն ապադէ փոփոխման հոգւոց՝ ի մարմնոց՝ ի մարմին· *Յայտագս մարմնափոխութեանն առասպելաբանեն· Ի մարմնափոխութիւնս սակն պատճիլ ըստ ծանրութեէ մեղացն· Նիւս֊ Խոմ֊ Ե Բն· *Մի՛ մարմնափոխութէ ապանդ կարծիցի· Զապազաւորսն ասէ, որ մարմնափոխութիւն ասացին· Վ֊րտ֊ Ծ֊ն· Երզն· Տիտ·

ՄԱՐՄՆԱՓԱՆՑ· ա· Քանցիչ և ապականիչ մարմնոյ· *Յետ մարմնացոյ հաւատոյն մարմնոյն՝ զվերջին հնալադիտելի՛ ի վերայ նորա զկնին· Խ֊ւ֊

ՄԱՐՄՆԱՓՆԱՐ· ա· Որ նուագի կամ նուագէ մարմնաւոր քնտրաւ· *Ըստ սալմոսի մարմնաքնար դաւթեան երգոցն· Ա֊գ֊ե֊ *Հոգիաներկ և մարմնաքնար երգոյն (դաւթի)· Թ֊ե֊ր֊ Խ֊

ՄԱՐՄՆԵՂ, ի, այ կամ ից· ա· *Եւσαρκος, Carnosus, corpulentus, opimus. Անուանէլեալ մարմնով կամ մեղ· գեր· պարար· Ման֊ա, գիր֊ի֊ ակիզ, ԷՆԷԼ, ՐՆՆԼ· *Յանդէալ ընթացաւ, փափուկ և մարմնեղ ածեալ որթ՝ ցծառային տալր· Փիլ· Խ֊ա֊ֆ֊ն֊

ՄԱՐՄՆԵՂԷՆ· ղինի, նաց· ա· Σάρκινος. Carneus. σωμάτινος, corporeus. Մարմնային· մարմնական· մարմնաւոր· և Մսեղէն· *Սիրտ մարմնեղէն՝ Բազուկք մարմնեղէնք· Ի տախտակս սրտի մարմնեղէնս· Եզեկ֊ ժ֊ւ֊ 19: ԼԶ֊ 26: Ք֊ Ֆ֊ ա֊ Ը֊ Ք֊ ի֊ր֊ Գ֊ 3: *Լաւադոյն զչհնուածս մարմնեղէնս քան զՀնղեղէնս համարէին· Եղիս֊ Գ֊ *Լինել աստ ձար բանին մարմնեղէն· Գ֊ *Ի մարմնեղէնս տալաւարի· Մարմնեղէն հրեշտակք դասք սքց Ճդնաւորաց· (Ցընթեռնուլն զէրգ երգոց) արտաքոյ ամենայն խորհրդոց մարմնեղէնս պարսիք լինել· Նար· Ե֊ Ն֊ւէր· Ե Երգ֊· *Չերն զմեռելոցն֊ի֊ մարմնեղէն վարձի (յուզանէ)· Մ֊մբր·

ՄԱՐՄՆԵՂԷՆ· որպէս Մարմնեղ· հարստատմամբ· * Ծառայք ուրուք իցեն մարմնեղէնք, անգամայապէլք, հալուստք, առողջք· Ո֊ի֊ Է֊

ՄԱՐՄՆԻ· Տ· մ֊ր֊մ֊ն֊ի֊·

ՄԱՐՄՆՈՑԹՔ· Խոյ կամ ընթերցիր, Մարմնայք· որ ինչ իրք անկ են մարմնոյ· *Հոգին կամելով զմարմնոյն ամենայն չինքեան միացուցանել՝ զնաւանդուէ սիրոյն այ՝ ի լոյս ածէ· վ֊ան֊ի· յ֊ո֊ւ֊խ֊ա֊յ֊ի֊ւ֊ Ր·

ՄԱՐՄՆՈՑՔ· կամ ՄԱՐՄՆՈՑՆՔ· Որ ինչ իրք են մարմնոյն, կամ ի մարմնի, կամ ըստ մարմնոյ· *Ո յր մարմնին „Նորս և մարմնոյնք· Ս֊ի֊ Հանգ·

ՄԱՐՄՆՈՒԹԻՒՆ· Տ· մ֊ր֊մ֊ն֊ո֊ւ֊թ֊ի֊ւ֊ն· *Ընդ հոգի մարդկութէ՝ բանի անուղին, գործի մարմնուէ՝ վերինն բնուե· Ն֊ր· Ի֊ես֊

ՄԱՐՇԵԼ· Տ· մ֊շ֊ե֊լ· *Մարշեալ զանձնայն մարմնին· Վ֊ր֊ հղ֊ յ֊

ՄԱՐՈՒԽ, ի· Տ· մ֊ս֊ո֊ւ֊խ֊ս֊ն֊· *Մարտուխ, մատռուսակ· պուչան, տուս· Մարուխի քաւուքս· ռաքատուս· Բ֊ի֊վ֊ր֊

ՄԱՐՏ, ի, ից· գ· Μάχη. (Հմ· մաքառումն·) Pugna, bellum, certamen, և praelium. παράταξις, acies, Mars, (Martis). և նման· Տ֊Ի֊գ֊ա֊ (Հմ· մարտ· որ ի հյ֊ է Հմ· ընդ Մ֊ր֊ղ֊ա֊մ, և Մ֊ա֊ր֊զ֊ա֊մ·) Բազմ· պատերազմ· Ճակատամարտ· կռիւ· կռիւ· և ագոն· ր֊ե֊մ, ձ֊ն֊ն, գ֊ա֊վ֊ա, ն֊ի֊զ, է֊ն֊ա֊ռ, ի֊ն֊ա֊կ· (իակ լտ· Տ֊ր֊ս, Տ֊ր֊ք֊ս· ըստ ՃՀ֊· արէս, է ջնծ պատերազմի և արիւոքէ· որպէս և մարտ ամին հռոմվայելցոց յանուն արեսի, ըստ լտ· և յն· Տ֊ր֊ց֊ի֊ս֊, Տ֊ր֊ք֊ի֊ս֊·) Եզև մարտ ի մէջ հովուաց· Մինէ մարտիւ մարտաւաս ընդ խարայելի· Մարտն սաստկացաւ· Տաղ մարտ պատերազմի· ի մարտ պատերազմի պատրաստել· Մարտ գնել· Մի յանդուգն անկանիցիս ի մարտ· Ա֊ր֊ազգոյն մարտք, և ի նեւքոյ արհաւիրք· Մարտիր զբարւոք մարտն հաւատոց (յն· ագոն) են· *Գաղ տաղ մարտ պատերազմի· Ագոն· *Ընդ անձինս իւրեանց՝ մարտ եգեալ կըռուին· Եղիս֊ ա֊· *Մարտն յերկոցունց կողմանց մեռալու անպատրելի· Ա֊րտմայ բազումք ի որձք քաջքուէնք պատմին մարտիւք հաւատ ա֊կ֊ուէ· Խ֊ր· ա֊· 10· 11· *Զանմարմին

Թշնամւոյն մարտուիլը (կ՚ մարտիւն) ծիծաղելի. Լմբ. ոչ:

ՄԱՐՏԱԴԻՐ, դրի, բաց. ա. Ἀθλοθέτης, τηὶ. Arbiter, munerarius certaminis. Կարգադիր և վարձահատոյց հանդիսի մարտի, այսինքն մրցանաց ազգնի, կամ նահատակութեան. հանդիսադիր. նահատակադիր. Ճգնադիր. մարտայարդար. *Դատաւորին և մարտադրին մերոյ կենցաղոյս: Աստ մարտադրին ասի: Մարտագրաւն քեզ. Բրս. հց. է: Եսափ. ի՞ն: Նէղս: * Ինքն հանգիստական և մարտագիր (քո): Ցազմիկ դեմ յանդիման մարտագրին. և այնպես առ մարտագրին մատուցեալ բարձրագլուխ զպատկի պատանի չէ: Ահա հասեալ է մարտագրին, և յաղթեաննակն է ի ձեռին. Սարկ. ւհ: Սարփ. յի: Շ. էդէս:

ՄԱՐՏԱԾՆՈՑ. ա. Ծնուցիչ՝ այսինքն գրգռիչ մարտի. խռովայոյզ. Խոս հանօր. *Սոքա են քնկածք ի լարեաց, և զուարթաչալք, և մարտածնոյցք. Մծբ. ձլ:

ՄԱՐՏԱԿ, ի, աց. գ. Մարտ իմն. մրցումն. վիճաբանութիւն, և առարկած, և Առակ. յաբաղոյց. Դեսիլ, Ընխոխ. ըստ հոմաձայնութեան. Παραβολή. Parabola, և concursus exercituum, praelium. Յաւետ *Մակբայ մարտական, և կամ Ճշգրտութեան. որպէս, զիպէս. որպիսի, զնպիդ, ըստ որոյ, որգոն, հնիպէս. Թր. ւեր. իմն ըստ յն. մակբայ առակի կամ նմանութեամբ. որ և յարաբերական. որպէս, զոր օրինակ, որգոն, ևն. այլ քանզի սպարունական դրոշմեն գրիչքդ, հաւատական և վիճաբանական ևսկնի յերդնակցոյն և յայլոց. կամ (յունղականն առեալ զբառդ մարտակաց՝) իբր մօտակաց և մերձաւակաց ի մարտի, յաւետլն. *Մարտակացն (կամ մարտակացն), կամ Ճշգրտութեանն, որ զնա սատգագոյնս հարցմամբ ոք կամի ուսանիլ. կամ *Մարտակացդ՝ Ճշմարտութեան օգնական կամ միւռնակաց լսի, որ հարցմամբ զատուգութեանն իմանայ. այլ այս իմաստաք օտար են ի մեզ Թրակացւոյն:

ՄԱՐՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Παλαιστρικός, κή, κόν. Cursorius, ia, ium. Որ ինչ անկ է մարտի և մրցանաց. ասպարիսական. հանդիսական. *Մրցական մակայութեան ասի, և մարտական. Աւիտփ. օբակ: * Որոք զքաջասքանական վարժին, և զնարտականն աշխատսւին. Բրս. գկ: *Որ ևն զիսկուսին մարտական և ընթացական մրցմանն. Մոփ. կը.

ՄԱՐՏԱՍՈՒՆ. Φιλόνικος. Studiosus victoriae. Մարտիկ. միջոլ. ըստ յն. յաղթասէր. *Ո՞ապ ոք մարտական ուսոյց զայս հոգևոր պատերազմս. Լմբ. ոչ: *Մասն հոգևոյն՝ որ հաղորդեալ է արուեստ և ցասման, մարտական գոլով. Գլաթ. փխ:

ՄԱՐՏԱԿԱՍԻՐ. ած. գ. Կատաղ մարտի կամ պատերազմական. *Զօրըն բազուկս կազմեցին, և մարտակառս յօրինեցին. Նէրս. ֆոխ:

ՄԱՐՏԱԿԱՑ. (ած. յոգն.) Ցմ՚ի բառն ՄԱՐՏԱՑ:

ՄԱՐՏԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. ւփ. Σύμμαχος. Pugnae seu belli socius, commilito, opitulator, confoederatus. և բարեբ. συμμαχέω, συμμάχομαι, simul pugno. Պատերազմակից. Ներակակից. Նահատակակից. ընկերք կամաւնաւոս ի մարտս. *Չինեալք անցանիցեք յառաջագոյն քան զնզրարս ձեր, և լինիցիք նոցա մարտակիցք. Ցես. ա. ւհ: *Ասոնք լիներ հրեշեն. և մարտակից քոր. Ռոխ. գ: *Ընդ մարտակիցան իւրեանց մարտնչել. Նմ. նոս: *Նիզակակիցք և մարտակիցք քաջ նահատակաց. Եփես. է: *Մարտակից զինուորական դասուն սքեն ներսես. Շագ: *Զարտեսցի առ յինէն մարտակցաւն խմով սերտիւք յիս քեռ. Ճ. Ա: *Մարտակից նոցա չարչարանացն վշտակրութիւք. Սիոխ: *Աճ լեցի բանին (մերոյ) մարտակից: Մարտակից էր մեզ մարտակից եղեալ իւրոցն մանկանց. Աօր. ծք: Նէս. *ի սպանչ: Պիք: *Լիր մարտակից տըկարս անձին՝ ի հոգևոր պատերազմին. Ցս օրէի:

ՄԱՐՏԱԿՈՑ. որպէս Դիմամարտ. ոսոխ. դէմընդդէմ կռուօղ. (նոյն հոմաձայնութիւն է և՛ ի յն.) իբրու լս. Adversarius, oppositus, ևն. *Ոմանք մարտակիցք Քեն ընդ իւրեսւս. Ա՞ օր. ծէ: *Ոչ կարէր և ոչ մարտակից լինել ընդ անհատատան վայել է մեզ. Բրս. հդ: *Ախոյեան յարիցուք մարտակցացն: Անիւնչար այր կանխեաց ի Թողուածի առ մարտակիցն. Կիմփ: *Ինքնուրոյ մարտակից նմին իսկ ինքեան: Սպառազէնք այսական գժնեայ հնարաւորութիւք բուռն մարտակցաց՝ պատկանեալ զինուք. Նար. ծէ. ղ: *Ցկարն ոյ զօրաւոր է, և հանդարտն մարտակից լինի ընդ սատանային. Տծակ: *Մարտակցին (այսինքն սատանայի) զէնք են անիրաւութիք սխտից խազտմանց, և չարութիք. Լմբ. սոակ:

ՄԱՐՏԱԿՈՒԻ, կուի, ացք. ա. Որ մարտիս կռուի. զօրական մարտիկ. *Գէտգեայ գալելիացւոյ մարտակուի, որ ոչ կամեցաւ զոհել ասծոյն. Տր իկէ. ոգր. իփ:

Իսկ գ. Մարտս և կռիւ. կազմութիւն. պայքար. *Ոչ թէ իբրև յարձակեալ երթեմ՝ ի բանս հակառակութիք կամ՝ ի մարտակռիւ ընդ հրէայսն, այլ զբարեկամին երթեմ զարթուցանել. Ոսկ. յհ. բ. 16:

ՄԱՐՏԱԿՈՒԻՄ. եցայ. յ. Մարտիս չափ կռուիլ. մարտնչել. կազել. վիճել. *Որ և զմարտակռուելն ը անուպայ հլւելցն՝ սկզբմունք գրոցդ ցուցանէ. Ճ. Ա:

ՄԱՐՏԱԿՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարտս կռուիս. դիմամարտութիւն. *Ոյք ի չար հոգւոյն չարժեցան ի մարտակռուելս մարդասէր հոգւոյն. Լմբ. հանգ:

ՄԱՐՏԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. Մարտակից լինել, ըստ կրկին նշ. զոր օրինակ ըստ ա. *Ա՛ս նմա մարտակցել. Էր ի մարտակցելոյն յէլիոն. Նմնոս:

Եւ ըստ բ. *Ընդ հզօրագոյնան մարտակցել, առ նուազագոյնն՝ բառնալ զհնազանդութիւն. Բրս. հդ:

ՄԱՐՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμαχία. Societas in bello, auxilium, subsidium. Մարտակից լինել՝ ըստ ա նշ. գործակցուի ի մարտի. օգնականութիւն. *Մարտակցութիւն քոյ, կամ ընծարհաց, կամ աղօթից ձեւոց. Ճ. Բ: Նխս. ի օգնիլ վ՚ր հդ. ծէ: * Ոչ նիս ի քեզ ինքեան զմարտակցութիւն յիշեցի զնծի՝ ասէ, և ուրախ եղէ. Աօր. ծ: *Պատապարեցաւ ի մարտակցութիւն եղեռնագործացս. Ոսկ. յհ. ա. 30: *Զոնի նա պէտս մարտակցութիւն նոցա. Իգն:

Եւ ըստ գ նշ. Բախտուն ընդ թշնամիս. դիմամարտութիւն. որպէս լս. Praelium, congressus. * Չհակառակացն մղէր մարտակցութիւն: Մարտակցութիւն սքեզ վկայիցի ընդգեմ թշնամւոյն. Ճ. ւհ: *Չի մի յիրկոցունց կռղմանց ուխիքիսք մարտակցութիս, տեսութիւն և մտածութիւն. Մոփ. իէ: *Մեծագոյն քաղաքքն փոքրագաւնէին յաղթեն մարտակցութիւ (յն. մաւտուցեալք). Գլաթ. օբին. ա:

ՄԱՐՏԱՄԲՈՒՆ. ա. Որ ինչ հայի ի մարտ ամբոխական, կամ յամբոխ մարտից. *Վասն յիւրականաց յիշատիս պատերազմաց մարտամբոխ ժամանակաց. Ագաթ: *Իբրև զիրս մարտամբոխ ժամանակին սեսին, սկսան վերստին հակառակ լինել իշխանութեն աշոտի. Ղևոնդ: *Զմարտամբոխ ժողովն լեգեոն զօրուն: Մարտամբոխ բազմութիք զօրաց. Ցհ. իթ: Իսկ յաւել նորս, *Գոչիւն աղաղակի, և մարտամբոխի խանգէլեան զօրուն. կամ ընթերցիք, մարտ ամբոխի, և կամ իմն, ամբոխ մարտիկ զօրու:

ՄԱՐՏԱՑԱՐԴԱՐ. տ. ՄԱՐՏԱԴԻՐ. Ἀγωνοθέτης. *Մարտայարդարն, յորժամ ըմբշական մրցութիւնն ոք յաղթիցէ, և յորպէս և պահակ. Ոսկ. ֆ. ա. 13:

ՄԱՐՏԱՆ. Ղ. Ἀβαλε. Utinam, heu! Իգ՚ թէ. երանի թէ. օվա, պա՜լայ փ:* (Մակբայք) ըղձից նշանակութիք են, իբրու թէ, իւղիւ, օշ, գուշ, մարտան. Թր. ւեր: Ուր վիպասկաս՝ մարտն ընծեռնուն Երչն. և Նլ. վասն որոյ հայկին մեկնիչ այսպէս. *Գուշն և մարտն, որ է ինքնահոս ցանկութեչն հարկաւոր ածմունք: Մարտն յորդորական լսի. որպէս ասէ, մարտիցուք զրաւիք մարտն: Իսկ այլք զմարտն յԷ մեկնեցինն: (կայ և ա. Խոբ՚ն. որպէս թէ՝ գայ ուրախալի. ահա գայցէ. իւղ՚ թէ գայցէ:)

ՄԱՐՏԱՆԵՐ. Տ. Գ ԱՅՐԱՔԱՄԱՍԵՐ: Այնոս. ՝ի լմբ:

ՄԱՐՏԱՎԱՐ. ի, աց. գ. Παλαίστρα. Lucta, et luctae locus. վարուժն մարտի, մրցեալն զպատեղ տաղմ. և վայր մարտի, աստղբէս մրցանաց. * Եթէ պատերազմեսցի ևս միայն ընդ միւյն չանձինն մարտավարի անդ. Եսափ. ծ.

ՄԱՐՏԱՑՈՒ, ի, աց. գ. ա. Նիւթական թարգմանութիք՝ի յունէ՝ Μάχαιρα (՚ի ձայնէ μάχη, մարտ.) և μάχιμος, μαχητικός ևն. Երկաթի գործի մարտի՝ որպէս սուսեր, նետ, ևն. և ամենայն ինչ պիտանացու՝ ի պատերազմի. * Ցոլովագոյն մարտացուն ձեռաց զպարտութիք ևեթ առնէ տալ զՀերքուրեա (կամ զՀերքուրէի): Զպատշաճ ձիավարին, զանվրէպ հանդիսումն մարտաւոյնն: Գէս, պէս ունելով մարտացու զէնս, նիզակս, վահանս, աղեղունս, ուեպս: Ի գէմս իւրաց գոլով մարտացու գործուածք. Գիք: *Փողանուն ... որպէս մարտացու, վաղակաւոր, սուսեր, նետ. Թր. ւեր: *Անունս բազմանսի, և գոյացութիք զինն նշանակէ. որպէս՝ Թուր, սուսեր, մարտացու. փղ. չիբակ:

ՄԱՐՏԸՆՏԻՐ. ա. Ընտիր՝ի մարտի. մարտիկ ընտիրութեամբ քաջ զօրական. *Մարտ ընտիր լինել՝ի լուսագոյն կարգս առաքինութիւնն և զօրութեան, և յաղթօղ երևեալ պատկանի յարտրչէն քոյ. Ցձի. ծէ:

ՄԱՐՏԻԿ, տկի, կաց. ա. գ. Μάχιμος. Pugnax, bellicosus. μαχητής, pugnator, bellator. և παλαιστρικός, cursor in palaestra. ἀθλητής, athleta. Մարտընչող. այր պատերազմական. զինուոր. և նահատակ. ըստ բնչ. մրցական յատկարիսի. * Մարտիկքն հրնիցեն վառեալ: Աբանց մարտից: Ի մարտիկ զօրէ (կամ զօրաց) անտի: Զօրաւոր մարտիկք: Եթէ մարտիկ ոք իցէ (ըստ ոմանց՝ ի յն. ἀθλητής, այսինքն մարտիցէ ոք) ևն: *Զօրէն մարտիկ յաղթողի պանծալոյ խրոխտմամբ. Փիլ. լիս: *Որ ինչ իւրեն մարտիկ նահատակին է, նոյնպես ևն. Սեբեր. գ: *Ընդ որս մրցականք, և կամ մարտիկք. Ա. ւիսոփ. պրտ:

ՄԱՐՏԻՒՓ. գ. Στάδιον. Stadium. Սահդիոն. ատագ. ասպարէս մարտի, այսինքն մրցանաց. *Ո՞վ ոք նահատակ ի մարտիկս մերոսոյ Թեոդոսու զդգրոնէն, և զքանս կատարեալ է. Ոսկ. էէս:

ՄԱՐՏԻՉ, և ՄԱՐՏՈՂ. Իբր Մարտիկ. մարտնչօղ. *Մերկանայր յոբ ի պատերազմ

ընդ մարտչին. Վրդան. յոբ: *Խորտակեա անգնին զմարտողին դիմեցմունս. Նար. ծէ:

ՄԱՐՏԻՐՈՂԷՔ, կմ ՄԱՐՏԻՐՈՂՕՔ, կամ ՄԱՐՏԻՐՈՂՔ. Բառ. յն. մարդիրօլօգիօն. Μαρτυρολόγιον. Martyrologium. Վկայաբանութիւն. պատմութիւն մարտիրոսաց. յայսմաւուրք. Ճառընտիրք. *Առեալ բազում գրեանս՝ ճոխական, և մարտիրողէք. Մաղաք. աբեղ: *Ընթերցումն ծնօղքն, և մարտիրողօքն (ուղղական, կամ գործիական.) Ցիշ. հին ճշ:

ՄԱՐՏԻՐՈՍ. կմ ՄԱՐՏԻՒՐՈՍ, } ի, աց. գ. Բառ. յն. մարդիրօս, մարդիրօ. սեռ. մարդիրօս, որ լինի և ուղղական ըստ քերթողաց. այսինքն Վկայ. և մարդիրի. վկայք: Μάρτυρ, կամ τυς, τυρος, ρος. Martyr, testis. Սեպհականեալ անուն սոյն՝ որք հեղին զարիւնս 'ի վկայութիւն Ճշմարտութեան. շահատ, նահատակ. *Մարգարէքն և առաքեալքն, մարտիրոսքն, և ամենայն ընտրեալքն: Առաքելոց և մարգարէից, և մարտիրոսաց, և ամենայն ընտրելոց սրբոց. Ագաթ. Յճխ. ծղ: *Նախասարկաւագ և առաջին մարտիրոս: Սրբոց մարտիրոսաց, և այլն. Շար: *Մարտիրոս, զի մարտեաւ ընդ երեւելի և աներևոյթ թշնամեացն. վկայ՝ զի վկայեաց բազում չարչարանօք: Ի վկայս՝ հանապազորդ մեռեալն աշխարհի. 'ի մարտիրոսս՝ միշտ մարտուցեալն 'ի վերայ պատուիրանացն այն. Երզն. ա. (որ է յարմարաւոր ստուգաբանութիւն ըստ հյ.) Այն և վասն հնազանդիցն. *Եւ այսպիսի մարտիրոսք են, եթէ մինչ 'ի վախճան պահեսցեն զհնազանդութիւն. Վրք հց. ծէ:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ կամ բուսուցանէ զմարտիրոսս. *Զսրբն ստեփաննոս, զմարտիրոսական ծոխից զմարտիրոսաբեր արմատն. Ճ. Գ: *Բուրաստան ծաղկալորդ, դրախտ մարտիրոսաբեր. Թէոդ. խ Ք:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԲՈՅՍ. Նոյն ընդ վ. *Իբրև ջրով արեամբ մնուցին զմարտիրոսաբոյս արմատն. Թէոդ. խ Ք:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Μαρτυρικος. Սեպհական մարտիրոսաց կամ մարտիրոսութեան. վկայական. *Մարտիրոսական պսակ, կամ արիւն. Շար: Կոչ. ծդ: Ճ. Գ: Փարպ: Ճմ:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ի միասին կամ նոյնպէս մարտիրոսացեալ. վկայակից. *Հաղորդակից պաշտօնակցօքն ընտրելովք՝ ընդ անչափ մարտիրոսակցացն իւր Ջոկոց. Հ. կէ:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱՅՈՐԴՈՐ. ա. Յորդորիչ 'ի մարտիրոսութիւն. *Աճաշնորհ բանից, և մարտիրոսայորդոր վարդապետութեան տեառն յովսեփայ և ղեւոնդի. Փարպ:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱՆԱՄ, } ացայ. չ. Մարտիրոս կամ վկայ լինել. հեղուլ զարիւն վասն անուանն տեառն. ՄԱՐՏԻՒՐՈՍԱՆԱՄ. *Անախրգացեալ եպիսկոպոսն մարտիրոսացաւ. Եւս. եր. բ: *Մարկոս աւետարանիչ մարտիրոսացաւ 'ի բուկոլոս ('ի դաշտի արջառոց): Բազում հոյլք սրբոց մարտիրոսացան. Շիր. երոն: *Մարտիրոսանալ թագաւորի դստերն սանդխտոյ. Խոր. բ. 31. կմ 34: *Իմանէ մարտիրոսացեալ (այսինքն սպանեալ վասն հաւատոյ) դուխթ 'ի դուռն քաղաքի. Ասող. բ. 2: *Ցանօրինաց կռապաշտից մարտիրոսացաւ: Վասն նորա մարտիրոսանալ. ՃՃ: Տե՛ս և ՎԿԱՅԵՄ, ՎԿԱՅԻՄ:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱՋՈԿ. ա. Որ իցէ ջոկ սրբոց վկայից. խմբեալ 'ի մարտիրոսաց. *Հայրապետական ախտութե մարտիրոսաջոկ երամօքն. Ոսող:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱՍԷՐ. սիրի, րաց. ա. Սիրող մարտիրոսաց. վկայասէր. *Մարտիրոսասիրդ այսպիսի աջողեալ վիճակ: Ցայտնիկ գտանել մարտիրոսասէր: Իբրու մարտիրոսի՝ մարտիրոսասիրդ ողորմեսցի. Մագ. ծդ. լճ: *Մարտիրոսասէրքն սովիա առ զմարմին սրբոյ կղեմայ. Հ = Ց. և Տէ Իէլ. յնվր. իգ: Իսկ Թէոդ. խ Ք. *Յագենալ 'ի մարտիրոսասէր կերակուրն իբրև ծծմայն հացիւ ». իմա որպէս սիրող մարտիրոսութե:

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱՐԱՆ. Տ. ՎԿԱՅԱՐԱՆ. և ՄԱՏՈՒՌՆ. ՄԱՐՏՈՒՌՆ. յն. մարդիրիօն. *Սրբ և ընտրելոյ առաքելոյն ստեփաննոսի մարտիրոսարանի. Նար. խլ:

ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒՀԻ. Տ. ՎԿԱՅՈՒՀԻ. *Մեծ մարտիրոսուհին (յուլիանէ). Ճ. Ա:

ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻՒՆ կամ ՄԱՐՏԻՒՐՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαρτύριον. Martyrium. Մարտիրոս լինել. մարտիրոսանալն. խոստովանութիւն և վկայութիւն Ճշմարտութեան. նահատակութիւն. մարդիրիօն. *Զի և մարտիրոսութեն ինքն գիտէ միայնուն անուանել. Կոչ. գ: *Առնեն տօն մարտիրոսութե նորա. Նխ. Բղբ. պօղ: *Գրեցաւ անուն մարտիրոսութե քո յասկի տախտակս. Գէոր. Բղբ. առ Հայ: *Գոհացիր զնոյ ('ի միջոս) և տուր փառս, և այն մարտիրոսութե պսակ բերէ քեզ. Ոսկ. ա. Բես: *Մեռանիլ 'ի վերայ ուխտի սրբոյ՝ վիճակ է մարտիրոսութեան. Փարպ: *Գրիգոր զառաքելութեան մերոյ աշխարհիս և զքահանայութեան հանդերձ մարտիրոսութեամբ վարժելով. Խոր. բ. 76: *Հիւսեցին պսակս անթառամս յոգնակորով մարտիրոսութեամբ. Ճ. Ա: *Զվճիռ մարտիրոսութեն սրով ընկալաւ. Ասող. բ. 4:

ՄԱՐՏԿՈՑ. ի, ոց. գ. Προμαχών. Propugnaculum. Ամրոց և աշտարակ մարտընչելոյ. բուրգն մարտկոց. Բառիս, պատղեան, հրահ, պարիսպ. *Պարիսպք քո և աշտարակք և մարտկոցքն քո յոսկւոյ սրբոյ. Տոբ. ծգ. 21: *Ելէք 'ի մարտկոցս նորա, և կործանեցէք. Երեմ. բ. 10: և ւք. 5: Եզեկ. դ. 2: *Վանդակապատ մարտկոցս մենքենայիւք 'ի վերայ փողոցն կազմեցին ». յն. բրգունս փայտեղէնս. ա. Մ. Գ. 37: Տե՛ս և ՄԱՀԱՐՁԱՆ:

ՄԱՐՏՆՉԻՄ, ռեայ. ռիր, ռուցեալ. չ. Μάχομαι. Pugno. ἀγωνίζομαι, ἀθλέω, certo, contendo. ἐκπολεμέω, expugno. παλαίω, luctor. Մարտ դնել. պատերազմիլ. կռուիլ. մցիլ. կագել. հակառակիլ. մաքառիլ. ճէնկլէշմէք, փէօյնէշմէք, փօգուշմագ, ճէնկ էթմէք. *Մարտեաւ այր մի ընդ նմա: Մարտեան ընդ միմեանս երկուքեան յանդի: Մարտնչել ընդ քաղդէացիս: Մարտնչէլ քաջութբ: Մարտնչէին հրէայքն ընդ միմեանս: Մարտեան ընդ իս 'ի տարապարտուց: Մարտիր զպատերազմ մարտն հաւատոց. ևն: *Միթէ մարտնչիցի՞ ինքն ընդ իւր վարդապետս. Յճխ. իմ. Երև: *Սատանայ մարտուցեալ ընդ յովբայ. և այնչափ 'ի նմանէ յաղթահարեալ, մինչև յայտպէս մարդկանէ դիւրաւ մարտնչելի եղև: Մերկ գոլով իբրև վառեալ աճագին երևէր մարտնչողացն. Իմ. ոգւոյ: Գտանի և ՄԱՐՏՆՉԵԱԼ. Եղս. եր. բ. Եւ ՄԱՐՏԵԱԼ. Թէոդ. խ Ք: Տե՛ս և ՄԱՐՏՈՂ՝ 'ի բառն Մարտիչ: *Դարձեալ հրեականն ձևով 'ի ժողովուրդն մտանեն, որպէս զի մի մարտուցեալք լիցին կմ հալածեալք. Ոսկ. գծ:

ՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ՄԱՐՏ. Μαχή. *Ոչ յաղթելով իսկ առ երկրաւ և ծովաւ՝ գեղեցիկ մարտուեց ընկալաւ յաղթութիւս. Պղատ. օրէն. գ:

ՄԱՐՏՈՒՌՆ, առան. յն. մարդիրիօն. Տ. ՄԱՏՈՒՌՆ. *Ժողովեցան բազումք 'ի մարտուռնն յաղօթս: Շուրջ պատեալ ընդ մարտուռն. Սոկր. դ:

ՄԱՐՏՈՒՍՈՅՑ. ա. Ուսուցիչ մարտի կմ մրցանաց. և Մարտադիր. *Մարտուսոյց ոք ամենայն հնարիւք հնարեալ զիւր աշակերտն թեքել առ 'ի ցուցանել զհանգամանս մարտիցն ... ապա եթէ զմարտուսոյցն զմտաւ ոչ ածիցէն, և յաղթութեան և պսակի ոչ ցանկանայցեն, կործանին վատանունն յախոյանէ անտի. Եղիշ:

ՄԱՐՏՈՒՑԱՆԵՄ, տուցի. ն. Ἐκπολεμόω. Bellum alicui conscisco cum aliquo. Տալ մարտնչել. 'ի կռիւ չարժել. Իբրար հէտ ջգէլ. *Ցորժամ ընդ ամենեցուն մարտուցեր (կմ մարտուցես) զմեզ, յայնժամ թողուս զմեզ, և դնաս. Ոսկ. յհ. բ. 30:

ՄԱՐՏՕՐԷՆ. մ. Մարտիւ պատերազմիւ. կռուով. *Ըմբռնեսցէ աւազակաբար, և կմ մարտօրէն. Ոսող:

ՄԱՑԱՌԱԽԻՏ. Տ. ԱՆՑԱՌԱԽԻՏ. *Ընդ լեռնակողմն անջրդի ապառաժ մացառախիտ: Իբրև զանդաստան մացառախիտ: Խոպանացեալ սպառասպուռ՝ փշաբեր և մացառախիտ. Ցհ. կթ:

ՄԱՑԱՌԱՁԵՒ. ա. Նման մացառաց կամ թփոց հծութբ բուսելոց. *Արտևանունս անտառախիտ մացառաձևս. Ոսկ. եղաս:

ՄԱՑԱՌԱՂՕՂ. ա. Դօշեալ 'ի մէջ մացառաց կամ խիտ անկոց և բուսոց. *Զեղգնարնակ թփամուտ մացառաղօղ ազդաքարացն վայրենեաց. Փարպ:

ՄԱՑԱՌԱՄԻՏ. ա. Տ. ՎԱՑԱՌԱՄԻՏ. (որ 'ի յն. և լտ. առի անտառայինն.) *Ստէպ մնացեր 'ի քոյին մացառամիտ անդրդամութեդ. Ճ. Գ:

ՄԱՑԱՌՈՒՏ. ա. Մացառախիտ. տընկախիտ, թփուտ. փշուտ. *Ունէր պարսպաձև կազմութբ ամրութե 'ի խիտ և 'ի խոցոտող մացառուտ փշոց. Պիտ: *Հորդեցէք զհօգւոց ձերոց զՃանապարհ 'ի մացառուտ մեղաց. Շ. մրթ:

ՄԱՑԱՌՔ. ռաց. գ. Միացեալ կամ մած ծառք. որ և Անտառ (որպէս համծառ). խիտ առ խիտ տունկք, թուփք, բոյսք և փուշք. եւս և ոստք և արմատք. որպէս և ռմկ. մօդա սախ բազմութիւն չառաւելաց առ արմին ծառոց. *Զուրուկս փախստեայս առնէին. որոց դադարք՝ անապատք և ամայիք, և ծածկոյթք՝ վէմք և մացառք. Խոր. գ. 20: *Ամենայն օձք ընդ մացառս և ընդ քարածերպս մտեալ՝ մերկանան զհնութիւն իւրեանց. Կոչ. գ: *Ծառ որքան 'ի խոնարհ զմացառսն արձակէ, այնքան ամրագոյն և բարձրագոյն լինի. Երզն. մրթ:

Նմանութբ՝ Թաւ և հոծ մազք արտևանանց, ևն. *Ցեզարէլ պաճուճեաց զանտառս արտևանանցն, և սևացոյց թխացոյց զմացառսն առ բբօքն: Պառաւն սևացուցանէր զմացառս աչացն առ բբօքն ծարրօքն. Մծբ. ծբ: Եղր. բգ:

ՄԱՑՐԱՆ. Տ. ՄԱՑՐԱՆ: Վրդն. ծէ. հզ. մծգ:

ՄԱՒՐՈՒՏ. Տ. ՄՕՐՈՒՏ:

ՄԱՔԱԼՈՒԿ. գ. Անուն թռչնոյ. ըստ յն. դռեբանիս. թ. դըրբանճըգ. այսինքն մանգաղուկ կամ մանգաղիկ. Δρεπανίς. Drepanis, falcula, riparia. *Ծիծռանց, և այլոց թռչնոց, որ անուանեալ կոչին մաքալուկք, որք յօդոցն զմանրամաղ իրս ինչ թռուցեալ բերեն զդարմանս իւրեանց ձագոյն. Վեցօր. է:

ՄԱՔԱՌ, ի. գ. Ἔρις. (լծ. և μαχή,

մարտ ։) Lis. Մաքառումն . պայքար. վէճ. հակառակութիւն. *Ջուամուն և զմարտս բա- նիւք առնելով հրատարակաբ և առանձնա- պէս՝ ի ձեռն մաքառի և գիմաքանութեան. Պղպ. փիմ ։

ՄԱՔԱՌԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն . *Ե- ρίζω. Irrito. Գրգռել՝ ի մաքառումն. գը- ղեցուցմամբ. *Դաստիարակել պարս է հրա- հանգիւք, և ոչ գեղիւք զարմ և զգժուարա- գոյն (ախտ) մաքառեցուցանել. Պղպ. փիմ ։

ՄԱՔԱՌԻՄ, ացայ. յ . Μάχομαι, πολε- μόω , διαλογίζομαι, παλαίω. Pugno, belli- gero , certo , dissero , discepto , disputo, luctor. Մարտնչել. պայքարիլ. կռուիլ գոր- ծով կամ բանիւ . (լծ . և յն . Նախօդ.) Ձեռն- ունկէ , նիւթալամք . *Մարտ եդին, և սկսան մաքառել . ՟ . Ա . ծ՟ . 46 ։ * Եղիցի մաքառիցին (կամ ցեն) . Խոխ ։ *Ա՛յս- պէս ընդ հրէայն մաքառեացիս . Կոչ. ծ՟ ։ *Ապէ՛ղէս ծերունի մաքառեցուս ընդ մեզ ։ Ո՛չ այսոցհիտև հայեացուք յայս ուսումն, և ոչ մաքառեացուք զնոսա նորա. Ես . պիմ. 13 ։ Է . 23 ։ *Զի՛ և ապա ընդ քեզ հարու- զատապէս մաքառեացուք. Ցհ. խ՟. Էրէ ։ *Ո՛չ միայն յանուրժանս մաքառի փորձուիցէ , այլև յարժանաւորսն մաքառի. Երէն. Տիւ ։

ՄԱՔԱՌՈՂ, ի, ացայ . ո . Որ մաքառի . հակառակաբան. գիմախօս . ոսոխ . * Ընդ Ե՛կ ասայ ցիս, ո՛ մաքառողդ խորհրդի՛ն Ե՛կ ցոյց գու զինչ ասես , խնամատուն մաքառող ժողովրդեանն Մ՟Բ . ծ՟ ։

ՄԱՔԱՌՈՒՄՆ , ումն . գ . Διαλεξις. Disputatio . Մաքառիլն . պայքար . վէճ . վիճաբանութիւն . տրամախոհութիւն առար- կուածով . *Որ խիղախէրն՝ յապչութիւն պարտաւոր ընդ մեծ մաքառումն սքոց Ճգնա- ւորացն . Ըար ։ *Բազում մաքառումն ընդ- դէմ նորա ելեալ կշտամբեր . Ցհ . կ՟ ։ * Ի նոյն խօսն իւր է մաքառումն մի , զոր առա- ջեալ է նորա մեծապէս վտան բաշխից։ Միւս ևս գիրք՝ մաքառումն ընտրեաւս ։ Տեսա- նեմք և զմաքառումն գայիոսի , զի էր նա այր կորովի և խնամատուն բանիւ . զի ապա- րեալ է նորա զայս գիրս մաքառման՝ ի հռոմ քաղաքի ընդդէմ պրոկղոսեայ (մինուա- նեան). Ես . պիմ . Ը . 26 ։ Ը . 26։ Ը . 20 ։

ՄԱՔԱՒ, քոյ , քեաց . գ . Πρόβατον . Ovis . Եգ ոչխարս(իակ արուք . Նախիւ, է ոչ- խար , օդիք , խաչն . (Թ. գօյուն .)* Քաղդ և խոյք ելանեն ի վերայ մաքեաց և այծից ։ Զխոյս՝ որ ելանեն ի մաքիան։ Կոպի կովուց. և կաճի մաքեաց ։ Գառինք մաքեաց . ևն ։ *Ոչ գայլք մաքիս , և ոչ մաքիք աղուէս (ծնան). Եզնի ։

ՄԱՔԻ . Տ . ՄԱԳՒ

ՄԱՔԻՍՏՐՈՍ . Տ . ՄԱԳՈՍՏՐՈՍ . *Ո՛վ մաքիստրոս , ընդէ՞ր Թագեր զպատիւն քո . Հ=ց . Նոտ . ծ ։

ՄԱՔՄԱՆ. գ. Բառ. եգր. Նախգոյ. Μαχβα- ραί, στρῶμα. Stragulum. Անկոն . սաւան . պատառա . գաստառական. Նախգամ . *Ա՛ս մաք- մանն, և եմաց ի՛ քնոյն, և ասի զերեսօք իւրովք (կամ նորով) , և ուռաւ . Ե՟. ԺԳ . ը՟ . 15 ։ *Մաքմանի , անկողին . կամ պատառական, կամ գաստառական բարակ . Հին Բառ։

ՄԱՔՈՒՐ . քոյ , ոց . կամ քրի , ից , և աց . ա. Καθαρός. Purus, mundus, immacu- lus. Ցաւոակ . Լինիլ , պարզ . անաղտ . սքո. ան- բիծ . անարատ . Բեկիլ . Նոփ , Նոփիլ . *Գործ մաքուր ի սրբութիւն : Կաուս մաքուրս և պայծառաս : Ի մաքուր ասկեղ . Են ։ *Օդոյ մաքրի և պայծառի. Նխս. Բն.Ը։ *Մաքրութիւն և անարատութիւն . Դիտ . Եղեզ ։ *Մաքրից մա- քրասիրս . Նոր. փագ . *Զոյն՝ որ զարգարի, ոչ ոք ի՛ մաքրից գովի . Ոսի. յհ.Ը.15. *Եթէ ոք զանձին իւրոյ զնախշի մաքուր ունիցի . կնմա . *Ոչ է յոյժ մաքրացն . Փիլ . կին ։ *Ընդ պարս մաքրոց ։ Անշաղախ մաքրոցն։ Ի մաքրոց և յաման ամերձ արանց . Նոր. Ի՟. Յ՟ ։ Սիմ. ի սբ ։ *Սքոց արբարան՝ մաքրոց մաք- րարան . Գնյ ։

ՄԱՔՈՒՐ . որպէս Նուիրական, մակգիր փայլածուի . ւերջ. *Զլուսաբերն, և զմա- քուրն անուանեալն երմեաի . Պղպ. փիմ ։

ՄԱՔՈՒՍ, ի, ից. գ. եգր. և ար . Ազ. Τέ- λος, τέλεσμα . Vectigal, portorium. Ման և հաս տէրունեն ի վաճառաց ծովու և ցա- մաքի . տուրք . բաժ . Ղեօրքաթ , պաճ . *Հա- տուցեալք որում զՀարկ՝ զՀարկն , որում ըղ- մաքս՝ զմաքսն . Հաս. ծ՟. դ ։ *Որ մաքս եղա- նէ յերուսաղէմ՝ այլ մի եղեալ . ա. Ա. ծ՟. 39։ *Մաքս ի յաշխարհէ առեր (սքոյ մաս- թէոս) զքրիստեալ որդիս մարդկան՝ աւետա- րանական , զոր հնչեցեր յամենեսեան. Տաղ։

ՄԱՔՈՒՍԱԺՈՂՈՎ . ա. Որ ժողովէ զմաքս. որպէս Մաքսաւոր, և Սիմոնական. *Անպա- տասխանի մաքսաժողովին լինիցի. Կնմա ։

ՄԱՔՈՒՍԱՆՈՑ , ի, ացս . գ . Τελώνιον. Te- lonium . Մաքսատուն. տեղի մաքսի կամ մաքսաւորելոյ . Ղեօրքաթ . *Ի յանցանելն ընդ մաքսանոցն՝ հատս նատեալ ըզմատ- թէոսն . Ը . խոսփ ։

ՄԱՔՈՒՍԱՊԵՏ , ի, ացս . գ . Ἀρχιτελώνης . Princeps publicanorum . Գետ և վերակա- ցու մաքսի . գլխաւորն մաքսաւորաց . Ղեօր- քթաճի պաչը . *Զակքէոս , և նա էր մաքսա- պետ . Ղ՟. ծ՟. 9։ *Մատթէոս մաքսաւորն և մաքսապետ . Ոսի. մ. ա. ։ *Կապեաց զյու- դա զարձեալ մասերն , և արձակեաց զաքէ մաքսապետան . Սեբեր . ծ՟ ։ *Ա՛յլ ասւր ըղ- ձայն մաքսաւորին՝ բաժ եալ հոգւոյս մաք- սապետին . Ցհ ապէի ։

ՄԱՔՈՒՍԱՏՈՒՆ, ատն. Տ. ՄԱՔՈՒՍԱՆՈՑ. Սիմ. ի սբ ։

ՄԱՔՈՒՍԱՒՈՐ , ի, ացս . ա . գ . Τελώνης . Publicanus, vectigalium exactor , portitor. Ուշոզ զպաշտօն մաքսի . ատօքն զմաքս . մաքսաժողով ըստ արքունի սակի, կամ յոմն իրաւի , որ վճարէ ասելոյ տէրութեանէ , և ինքն կորզէ զպաղատ ինչ . Ղեօրքաթճի . *Ել մաքսաւորք զնոյն գործեն : Մատթէոս մաքսաւոր : Ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղա- ւորս : Բարեկամ մաքսաւորացդ և մեղաւոր- ացդ : Մին փարիսեցի , և միւսն մաքսաւոր. և այլն ։

ՄԱՔՈՒՍԱՒՈՐԱԲԱՐ . } Տ. Իբրև զմաք-
ՄԱՔՈՒՍԱՒՈՐԱԳԻՍ . } սաւոր . և Որ- պէս զպաղատացեալ մաքսաւորն . *Հաս մի առ- կեն՝ ի նոցանէ մաքսաւորացդ . Կանան : *Որք խոնարհութեաբ ապաշխարեն մաքսաւո- պէս . Լք. ի՟։

ՄԱՔՈՒՍԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Պահանջել և առնուլ ինչ որպէս մաքս. և Մաքսաւորաբար կազդուրել . *Մաքսաւորեաց բանսարկուն զանմահութեան ապաւէսյ . Գրիւղ. Նէրէ . ղ ։ *Տարերք վաճառեցան , ձանապարհք մաք- սաւորին , չարք տիրանան . Ոսի. ա՟։

ՄԱՔՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Τελώνιον. Telonium. Պաշտօն և գործ մաքսաւորաց . իակ ըստ յն. Նաև մաքսանոց . Ղեօրքաթճի- պէս , Ղեօրքաթ . *Ընսաէր ի՛ մաքսաւորու- Մարթ. ի՟. ց։ Մրկ. ի՟. ւկ։ Ղյ.Ի՟. չղ։

ՄԱՔՈՒՍԵՄ, եցի. ն. և ՄԱՔՈՒԻՄ, ացայ . հ. Τελωνίζω. Vectigal colligo ut publica- nus. Մաքս, կամ իրքն զմաքս պահանջել ինչ , և առնուլ . մաքսաւորել . իր՟. մաքս կամ որպէս զմաքս տալ . *Եկն դեղի մաքսե առ ի հեթանոսաց. Նշխ. չե։ *Առցե զիրըր- կուի՝ յառ եւրով և ամուելով գեղեցկապէս, զոր չարաչարն մաքսեսայ . Ա՟ծաւ. չոչո։

ՄԱՔՈՒՍ

*Ազգք ամենայն մեծապետ ընչիւք , զորս մաքսեցին մեզք. Իգն։ կամ ըստ հատաքոյն Մէին .վի. *Մաքսապետ և մեծատուն, ազգք մեծացեալ մեղք , զոր մաքսեցին յամենե- ցունց ։։ *Սմ զակքէոս կարճահոգի , և բա- զում չարքս մաքսեցի : Իակ ի ծածուկ զոր կարացի՝ զայն յիմ ամարքն մաքսեցի . Ո՟իիթ-ը ։ *Զբազում միաց սրտի մաքսեցին . Նար . առաք ։ *Ո՛ղ կարացին անփորձ միալ՝ ի չարէ ի գործելն զբարիս , այլ մաքսեցան սասանեալք ընդ բարեաղն զմեզն . Լ՟ի. ծղ ։

ՄԱՔՈՒՐԱԲԱՐ . Տ. ՄԱՔՈՒՑՊԵՍ . *Մաք- րաբար՝ քան զեկ զինասպես : Մօրն յոյն կենդանակից գոլով մաքրաբար . Նար. կ՟. Ե առաք ։ *Մասնիցուք ամենեքեան մաքրաբար սրբութ ընդունել զաչրն մեր . Ոսի.Նոր.Ի՟ ։

ՄԱՔՐԱՊՈՑՆ , գունի , ից . ա . Καθα- ρότερος. Purior . Առաւել կամ յոյժ մա- քուր . անարատաւոր . արդար . * Մաքրա- գոյն և անմահագոյն բնութեամբ հասին (երկ. Նայիկք) ։ Զգայութիւնք՝ մաքրագոյնք և լու- սաւորագոյնք . Փիլ ծ. էան ։ Ե ֆ՟. ը՟ * Հոգւով ի՛ մաքրագոյնս էիցն . Պիպ։ *Հոգևոր և քա- նաւոր պատարագացն կարգք , զոր ութն մատուցանէին սքոյ մասք միայնոյ մաքրա- գունին . Ղևսփ ։ *Ընծայիցն յարութեամբն վեր- ածեաց զնոգիա , տալք յուսոյ նորա ճեպային մաքրագունիցն ոգիք . Կիւրղ . վի։ *Մաք- րագունելոյն գովեաս՝ ապահոցեալոցն նախա- տունիք լինին . Նխս . ի ոգանս։ *Դաշինս առ ասծ՝ երկրորդի կենացս , և վարուց մաքրա- գունից խնամալի է զմկրտութեն զօրութեն . Աճաբ. Ալբ։ *Խորհրդով մաքրագունեալ ար- դարապէս արիացեալ . Շար ։

ՄԱՔՐԱՊՈՒՆԱԹԻՒՆ . գ. տ՟ Καθα- ρότατον . Purissimum . Մաքրագոյնն գոլ . ամենամաքուր ինչ . *Ծայրութեն առվուե- ցան կոչեալ զնուաքանչիւր էութեն մաքրա- գունելն . Ա՟ոփ. ի էրան ։

ՄԱՔՐՈՒԴՈՐԾ , ի, ացս . ա . Որ մաքուր գործէ զայլս . արքարար . ևս և Մաքրաբար գործեալն. մաքուրն . *Խառնարան՝ մաքրա- գործ արեանն քրի . Ընան . նիէզ ։ *Ի մաք- րագործ հոգւոյն անօթիք ընտրեալք (կամ արքեալք) և ձիւնափայլք . Շար ։ *Մաքրա- գործ բանիւն նոցա (առաքելոց) հանգի- սակից գտանել և մանկացու . Սարգ . յալէ ։

ՄԱՔՐՈՒԴՈՐԾԱԿ . Նոյն ընդ վ. Նրկ։ Նաքրեր և մաքրագործակ հրոյ. Աստ. նիէզ

ՄԱՔՐՈՒԴՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Մաքուր գործել . սքո առնել . արքարանել . *Մաքրա- գործեաց զանուրքի ամենայն չորոց. Ջ՟ր.կ։ *Հանգստաւորմ հոգւոյն հանգերձեալ և մաքրագործեալ . Նար . յ ։

ՄԱՔՐՈՒԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Մաքրա- գործելն , իրն . արքարանութիւն . *Ա՛ւհնեա զրաժակս (այսինքն զսկիս) ի մաքրագոր- ծութեն ընդունելութեն արեան միածնի քո. Մաշտ. իէսի ։

ՄԱՔՐՈՒԴՈՐՈՎ . ա . Որ ունի զգործ մաքուր , կամ զգալ հարատաւոր և անկեղծ. և որ գործովնեաք խնդայ ընդ բարին . Ոսի. քան ինչ հաճոյ իցէ ամենաեկեցոյց և մաք- րագործով կամաց քոց . Սարկ . տղ ։

ՄԱՔՐՈՒԱՋԱՐԴ . ա . Մաքրութեամբ զարգարեալ . անարատ . մաքրաձայլ . * Ի զանազան մաքրաազգիդ ականց . Նոր . Ես ։ *Մաքրազարդ և արդարահոգ Հանապար- հորդութեն ի մարմնական կենցաղս. Սիոնաս ։

ՄԱՔՐՈՒԱՆԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Մաքրու- թեամբ զարդարել . մաքրագործել . սքրել . սքո և նուիրական առնել . *Զգեաւթիւն զոր սքա- ծաւն՝ ընկերաւ մաքրաազգիդեաց զգեստուց. սպաս առաքելոցն . Ճչ։ *Զմկրտեալս ի մանն քրի ի բնակութեն իւր մաքրապար-

դեաց. Նար. ՟. ՝Ծառայն զաչերն՝ անեղն ասծ՝ յորով մաքրագործեաց, բարձօղ մեղաց գոսան ոչ գնա քարոզեաց. Տաղ: ՝Ի հողաննիւթեայ հաձեցար այսօր տաճարի բազմիլ փառաց մաքրազարդեալ որովայնի. Շար:

ՄԱԿՐԱԶԳԵԱՑ, եցի, ից. ՝Որ զգեաց.

ՄԱԿՐԱԶԳԵՍՏ, ի, իի. ա. ՝ ցեաղ է զմաքրուքեն. կրօղ մաքրուհ. մաքրակրօն. ՝Հերձոյր սրով կուսական որովայն մաքրազգեաց. Խոր. հատ: ՝Մաքրազգեստիցն լուսատեսակ գաւաք. Խոր. Վրթ:

ՄԱԿՐԱԶՏԵԼ. Տ. ՄԱԿՐԱԶԱՐԴԵԼ. ՝Ընդունատահնարագործութեաբ մաքրազտեալ. Թէոդոր. կոս:

ՄԱԿՐԱՆԱ. ա. Որպէս Մաքրեալ ՝Զհոգիդ պահեաւ յախտից մաքրած, և ի մեզայ միշտ լըւացած. Շ. այբուբ:

ՄԱԿՐԱԾՈՒՆ. ա. Ծնօղ մաքրութեանց, կամ պղց. ՝Սիոնն վերին, մայրն ազատ մաքրածին. Նար. ատտ:

ՄԱԿՐԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Καθάρσιος. Mundus, nitidus, candidus. Մաքուր. պզ. սրբական. Նուիրական. ՝Տապան լինի է մաքրական՝ ի մաքրական քո ծնեալ ծնունդիդ ազատիմեալ: Պատարագ մաքրական, և նուիրումն ընտրական. Նար. հե. յ. և ծբ:

Եւ Καθαρτικός. Purgandi vim habens. Մաքրօղ. մաքրողական. ՝Զօրութեի իմն է մաքրական մեղացն՝ տեառն սպիածանելիւն. Նիս. երփ: ՝Որպէս զերկաթ՝ մաքրական հրով կազմեալ՝ ի պէտս մարդկան. ՁՀՃ. ֆ: ՝Դառնուռւ մաքրական գեղոյ. Վ.ք հց.ֆ: ՝Իւղոյ և տղմի մաքրական սեռն՝ կոչեալն լուանալի. Պզաբ. փխ:(որ բերի՝ի յաչքորդ նչ:)

ՄԱԿՐԱԿԱՆ ՑԵՍԱԿ. իբր Բորակ. որ և ԼՈՒԱՆԱԼԻ ասի. Նետրօն. Nitrum. ՝Որպէս է զօրուի մաքրական տեսակացն. Պզաբ. փխ:

ՄԱԿՐԱԿԵՆՑԱՂ. ա. Մաքուր կեն. ցաղավարութեաբ. մաքրակրօն, կուսակրօն. առաքինի. ՝Մաքրակենցաղ վարուք ձգնաւոր: Մաքրակենցաղ ձանապարհորդութեի. Նար. ծբ. և ատտ:

ՄԱԿՐԱԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Մաքուր կրօնիւք և վարուք. սրբակրօն. կուսակրօն. ՝Մաքրակրօնից բուրվառաւ խնկեալ Մաքրակրօնից ազանց վանձանց. Նար. ղՀ. և գանձ հոփ:

ՄԱԿՐԱՄԱՍՈՒՑ. ա. Մաքրութեամբ մատուցեալ. ՁՃաչաձոյ. ՝Ի մաքրամատոյց նուիրական ալօթս ձեր. ՁՀ. լե:

ՄԱԿՐԱՄԱՐՏ. ա. Մաքուր մտաք. մաքրասէր. անարատ. ողջախոհ. ՝Մաքրամիտ և ամենայն սլակեչտութեաբ զարդարեալ: Բարեմտիդ և մաքրամիտ պատանին: Առաջին մաքրամիտ մարգարէն մովսէս. Ճ. Ա: Հ. յնվ. ֆ: Տօնակ: ՝Մաքրամիտ ի մասաիւք փայլեալ. Եփր. ւ:

ՄԱԿՐԱՆԱԼ. ե. Իբր Մաքրիլ. Καθαρεύω. Purus sum. ՝Զի միոք կարասցեն ի նուիրականացն մաքրանալ. Իրս. Խղ:

ՄԱԿՐԱՊԱՃՈՒՃ. ա. Մաքրասէր պաճուճանալ. մաքրազարդ. վայելչազարդ. չքնաղ. ՝Իշխանի պատնաղի մաքրապաճոյճ պիղով պճնեալ մատնէ ի հարսնարան լուսոյ. Տաղ:

ՄԱԿՐԱՊԱՅԾԱՄ. ա. Յատակ և պայծառ. մաքրափայլ. լուսափայլ. ՝Մաքրապայծառ լուսով կուսութեանն. Խոր. Վրթ:

ՄԱԿՐԱՊԱՏ. ի, ից. ա. Որոց պարն կիմ իւսուքն է մաքուր և սքս. և Պարսեւեալ կիմ շուրջ պատեալ մաքրութեաբ. ՝Ցորդորիչ քաջ Ջուիբեական՝ մաքրապարիսին իրամաձանուածէ: Ջպատաքին որմոյն զարձանս մաքրապատ (կամ պրամպատուր) ուղղոյն բնկրութեի. Նար. ՀԲ. Ն Ի:

ՄԱԿՐԱՊԵՏ. ա. փ. Պետ մաքրոց. գըլուխ և առաջնորդ մաքրութեի. սքսն սքց. ՝Մաքրից մաքրապետ՝ բազուկ զօրեղ իւր զօրութեաբ. Նար. ատտ:

ՄԱԿՐԱՊԻՍ. ֆ. Καθαρῶς. Pure, nitide, sincere. Մաքրապար. մաքրութեաբ. սըրբութեաբ. յատակ մաօք. ՝Ի մաքրութեան մաքրապէս մերձենալ: Մաքրապէս մերձեցարուքեբ Սկսանի երանել զոյն՝ որ մաքրապէս համբերիցէ փորձանաց. Դիոն. Եփէս: Շար: Սարփ. յե. ֆ:

Մերթ ըստ յն. ոձոյ. Καθαρῶς. Prorsus, plane, omnino. Պարզապէս, իսկապէս. ամրապէս. գնապ, զաբար, իսըրվին. ՝Որ զմեծն ըստնի, բազում անդամ և անափառուեաբ առնէ. իսկ որ զփոքրն, մաքրապէս վասն քնի է. Ոսկ. փդ: ՝Եւ ոչ ձանաչէիր մաքրապէս կարեն զօգտակարն, և կիմ զպատեհապէսն: Եւ ոչ ի միում աւուր ծոյնք մեք մաքրապէս կամք ունալք, Թող Թէ յամենայն ի կեանս, այլ և մարմնովք և հոգւովք միշտ հոսիմք և փոփոխիմք. Նար. ղը. ֆ: ՝Թերևս և ոչ լսես, մաքրապէս հրաման եղիցի քեզ. Սէբէր. ֆ:

ՄԱԿՐԱՍԵՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրօղ մաքրութեի. սրբասէր. ՝Ձունկք գուք բարք՝ հնազանդ արարեց, ոչ պատմուճան մաքրասիրաց կրպս. սպ:

ՄԱԿՐԱՏԵՍԱԿ. ա. Մաքուր տեսլեամբ. անարատ. մաքրական. ՝Քոյդ մաքրատեսակ առաքինասէր անձն. Ո-ԼԽԿ:

ՄԱԿՐԱՄԱՆ, ի, ացս. փ. ա. Տեղի կիմ ընդունարան մաքրութեի. մաքրիչ. ՝Ջրոյն կենդանւոյ նորադործն աւազանի մաքրանդ նիւթ՝ նշան նկրկպագրեալ. Նար. Խլ: ՝Սքց սրբարան, մաքրոց մաքրարան. Գնչ:

Եւ որպէս կայարան սրբական ննջեցելոց յայ և նման լատին ձայնիս Purgatorium. ս ակ. Թաարան: ի գիր ատտ:

ՄԱԿՐԱՐԱՄ, ի, ացս. ա. Որ մաքուր առնէ. սրբասար. ՝Սիր նշանիւս ... սքց մաքրասար և զանիչ տմենայնի. Նար. Խլ:

ՄԱԿՐԱՓԱՅԱԼ, ի, ից. ա. Մաքրութեաբ փայլեալ. Չինչ. յատակ. լուսափայլ. պայծառ. սրբափայլ. առաքինազարդ. ՝Առտեղ մաքրափայլ և սահանակիք: Ջաւազանն մաքրափայլ լուսաւորուն հոգւոյն սքց: Մաքրափայլ սրբեսցէ զնա ի յանցանացն: ՋՀՃ. ղտւմն մաքրափայլ լուսոյն ի մեղ արձակեկ. Սհ. իթ. արմատ: Աբեր. ք. ւ: Նեբր. ծն: Մ-փ. իշ: ՝Հատուսցէ մաքրափայլ անձինդ: Մաքրափայլ աչոյ: ի քումմէ մաքրափայլ և վեմական պեռուեթենեդ: վ.ան բալ զոմ մաքրափայլ առաքինութեանն իւրոյ՝ սրդաւ կոչեցաւ. Սհ. ոչեբր. ատ խոր: Մ-փ. ա: Սարփ. յե. ա: ՝Մաքրափայլ քաղաքացի՝ ձչմարիտ որդւոյ մերոյ՝ տարկաւագի. ԱՃաւփ. ծբ. յն. σεμνότατος, պարկեշտ և նազկի. լտ. ornatissimus, քաղեզարդ:

ՄԱԿՐԱՓԱՌ. Տ. ՍՊԻՏԱԿԱՓԱՌ. մակգիր մարգարտի. ՝Ընծայեմ քեզ ոչ ըզմաքրափառն ի Թալասայ (այսինքն ի ծովէ) արտակիտեալ տատրիկային ի խորս. Մ-փ. ՁՀ:

ՄԱՐԲԱՄ. եցի. ն. Καθαίζω, ἀναχαθάρω, καθαρεύω, καθαίρω. Purgo, purifico, mundo. ἐκμάσσω, expurgo, abstergo, σαρόω, verro, scopis purgo. Մաքուր և նը առնել. սրբել. յատակել. անաղտ և պայծառ կիմ ջինչ կացուցանել. (ըստ մարմնոյ կամ ըստ հոգւոյ.) ԲԿՂԼՀՓ, ֆաւլամաֆ, ֆիՀԲ. ՝Մաքրեացես զանդանձ, ի սրբել քեզ ի վերայ նորա: Հիւթով իւրով մաքրել զոտս նորա: Նկիսալ գամանէ պատարագ՝ մաքրել ալ և յատրարել. ևն: ՝Կարգ քահանայական մաքրել է. ոմանց մաքրել, և ոմանց մաքրիլ. Դիոն. Երփ: ՝Մաքրել զմեզ ի մեղաց: Մաքրեա զաս ի յանցանաց: Մաքրեա ի մէնջ զմեզ խաւարին խորհրդոյ: Մաքրեա ըզմիտս և զիորհուրդս, զի և մեք հաղորդեսցուք սրբութեամբ. Շար: ՝Տեսանի սուրբ երրորդութեի մաքրեցեալդն մօրէ: Քահանայն մաքրօղ կոչի, (այսինքն քաւիչ). Խոր: ՝Անաստուածք բժշկիլ նախանձու հրոյն մաքրողի. Լմբ. ոչ:

Մերթ ըստ յն. ոձոյ. Ἀναχαθαίρω. Explico, explano allegorias. Մեկնել. բացատրել. պարզել. ի բաց փարատել և յատակել զմիջոցեի բանից. ՝Ի և այլ ամարձմանէ մաքրել զնմանեալեացն անուաց պատկերացրութեաբ: Խորհրդականեաբ վերաբացուքեաբ պարտ է մաքրել. ևն. Դիոն. ատէպ:

ՄԱԿՐԵՆԻ, նուց, նեաց կամ նից. Տ. ՄԱԿՈՒԻ. ՝Մանկան մաքրենուց (միոյն ի քառասնից) մայրն իւր լինէր բարձող և դեաձ ի յուն. Տաղ: ՝Ուր խահարարքն՝ որք հոգային, ըզզանազան հաց մաքրենին. Գր. պղ. եՀ: ՝Վերովբէից գերագոյն, պիղ մաքրենից մաքրագոյն. Շ. պաղ:

ՄԱԿՐԻՆԱՃԵՄ. ա. Մաքրազարդ. մաքրափայլ. ՝Տիրևս ձիթենեաց տարածանեն ընդ ոտիւք, ընդ ոտիւք մաքրողին մաքրինաճեմ հրաբուխին. Նար. փաղ:

ՄԱԿՐԻՉ. ա. Որ մաքրէ. մաքրօղ. մաքրողական. ՝Մաքրիչք և կիզիչք գեղք յիի են՝ զրկմանք ընչից, ևն. Վ.ք հղ. Ֆ:

ՄԱԿՐԻՉ. փ. Ածելի. ասպասաս. ՝Սրբեսցոյ մինչև ի վայր ոտի մաքրչով. Ո-ԼԽԿ:

ՄԱԿՐՈՂԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Καθαρτικός, κή, κόν. Purgativus, expians, expiator, trix. Ընծող զզօրութեի կամ զպաշտօն մաքրելոյ. մաքրիչ. քաւիչ. սրբիչ. սրբարար. ՝Մաքրողական պարգեւեցան ընորհք... Հուրցն սրբութեի: ի մաքրողականէ և ծախիչ հրոյն: Մաքրողական չարչարանաք: Մաքրողական գեղք. Շար: Շ. հբէաք: ՁՀ. իմ. Ելեր: Վ.ք հղ. Ֆ: Ս-ահմ: ՝Ջքահանայական զարդ (այսինքն զկարդ) ի մաքրողականն, ի լուսաւորականն, և ի կատարողականն բարեկարգութեի որոշել: Պաշտօնէիցն կարգ մաքրողական է, և աննմանիցն ոյոշողական. Դիոն. Երփ: ՝Որ մաքրողականքն են՝ նուաստագոյնքն են. իսկ լուսաւորիչքն վերագոյն՝ վարդապետութեաբ, որպէս քահանայք և սարկաւագունք. Մաս. ի դէմն: ՝Ընդ մաքրողական աւրինի բուժող՝ սխոտաժեռս խայթմանց. Տաղ:

ՄԱԿՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. փ. τὸ Ἀφιερωμένον. Conservatium. Մաքրողականն գործ. սրբագործութեի. սրբազանեցն. ՝Ջքահայր կենացս մաքրողութեին (նշանակէ). Դիոն. Երփ:

ՄԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Καθαρότης, καθαρότητος, καθαρότμτος, τὸ καθαρόν. Purgatio, mundities, puritas. Մաքուր գոլն. պրութեի. յատակութեի. պարզուն. և Մաքրուհի. մաքրեցն, իմն. Եբփղւէ, ֆաւէւէ, ֆաւէ. ՝Ձանապարհ ... ոչ ի մաքրութեի, և ոչ ի սրբութեիւն. Եբեմ. ֆ. ւ: ՝Աւել ածելով բնակամ տանել մաքրուհ. փէ. ֆն: ՝Ջօգոյն մաքրութեիւն: Մարդութեի ղուրց և երկրի. Խոբ. ա. ւվ: ՝Ընծաց, որ ի մաքրութիւն մտաց. Շ. ընծաղ: ՝Կուսական մաքրութեաբ: Ջուր մաքրուհ ի քէն սկսեալսն յարբուհն խմասցիս: Հայցեալով ի ծառայէն մաքրուհ ղրոյ ի լուանալ զմեղս ագամայ. Շար: (ք սկրտութեի, իբր մաքրոտութեի:) ՝Մայր մաքրուհ՝ լուսի և հնազանդուհի. Կէմփ:

ՄԱԿՐՈՒԹԻՒՆ՝ ըստ յն. ոձոյ. ἀναχαθαίρω, explicatio. Մեկնութեի. պարզաբանութեի: Դիոն. ատէպ:

ՄԱՔՐՈՒՄՆ, բման. Նոյն ընդ վ. Կա-Ցարսις. Purgatio. *Ըստ արժանաւորումն մաքրմանն հալորդելով: Ընդունի յօթևանս կենացն ըստ արժանաւորումն մաքրմանն. ՅՀԽ. ծԷ. ծԲ: *Միայն ըստ մաքրմանն՝ անչհաւիցն լինի տեսող: Աբրհամ անբիծ հետևեալ՝ մաքրումն յանօրէն արեանց աչխարհի պարգևեացե. Խոր: *Հայեաց յոսկին՝ որ ի քրայուն, զի ծեծելով առնու մաքրուհն. Շ. այբ:

ՄԱՔՐՈՒՆԱԿ. ած. Ունակ մաքրութեան, մաքրական. *Ցայս տեղ մաքրունակ, վայրք վայելուչ, խնդալի. Գնչ:

ՄԳԼԱՀՈՏ. և ՄԳՈՒԱՀՈՏ. ած. Mucosus. Mucosus. Ունօղ զհոս նեխութեան, աղտեղութեան, բորբոսի. *Պիտի և անուշահոտ ... որ մեզ հոտ չէլինի. Վարք. ՃԿ:*Ոչ էին ընդելք գէշ և գաժան ընչարդել և մըգ ուահոտ օգոյ երկրին. Աստուէլ. պտմ:

ՄԳԼԻՄ, եցայ. յ. ասի. որպէս նեխիլ, բորբոսիլ: Իակ յասելն. Ոսկ. էս. *Ոչ ոգոյիցի և ոչ ջանայցէ, և ոչ մգլիցի, այլ գիւրաւ հեշտասւ իմն զմարմին Թողուցու յն. ի մա առաւելէ՝ որպէս մագլցել, մաքառիլ:

ՄԵԳԱՂԷ, վոց. ած. Բառ յն. ի Μεγάλη, μεγαλεία. Magna. իգ. ի հ. Մեծ. *Ղևոնդիոս արքեպիսկոպոս մեծարպօլիս՝ մեգալէ կեսարու յն. այսինքն մեծին կեսարիոյ. Ագաթ:*Հայրապետիդ զևոնդի՝ մեգաղոնս կեսարու հոյակապ քաղաքիդ. Ջնոյ. (հին տպ. մեծարգոյ, ի վերայ անձին յարմարեալ է):

ՄԵՋԱՅԻՆ. } ՄԵՋՕՑԻՆ. } ած. Մեզ ձեալով. առ ի մեզ. մեզք. (ի յն. ասի, մեզք ինքեանք, ի մենջ յինքեանց). ենչէ, ենչի, ենչով պիղ պիղծի, էենթի էենթիդքեն. *Մինչ մեզէն իսկ չինեացուզ զտուն տեառն: Մեզէն իսկ լուաք ի դմանէ. ԹԷՐ. Գ. 3: ՁԿ. Գ. 42: *Մեզէն իսկ ընծեռնուել արժանաւորեցաք: Մեզէն իսկ ականատես եղաք այն գիւանին. Խոր. ած. 20: ԹԷ. 9: Լսել նոսա՝ զոր աձիցեմքն՝ մեզէն, և ապա յամենայնս ականջն ձգ արկանել. Խոր: *Ցորժամ զգաստանամք, մեզէն տեսանելք զպիտանացուն. Մագն: *Ոչ լսել, այլ ասել միզոյն իսկ ձայնեւ-փիւ, էւ. Թ. 5: *Մեզ մեզոյն (կամ մեզէն) լինելք չգակիչ օրինացս մեծոց. ԵՒՒ. Ճ:

ՄԵԹԵԼ. Փոխանակ գրելոյ Մեհնել. *Աճապարին իսկ ոչ, և այլ ընդ այլոյ մեծեցոյ էին. Ոսկ. մ. Թ. 16:

ՄԵԼԱՆ, ի, աւ. գ. գրի և ՄԵՂԱՆ. Բառ յն. ծլան· τὸ Μέλαν. Atramentum. այսինքն Սեաւ (չեզրաբար.) որպէս Սև ակ, սև ագեղ. Թանաք. Դրէսէսէս. *Տուք բերել քարտես և մելան, և գրեցէք ի բերանոյ գուա. Պտմ. վր: *Եփեալ մելանաւ գրեալ էր: Բէր ինձ քարտէս և մելան: Միւք մարգոյ քարտէս է. եթէ գայ չարն, մելան և բան բերէ, չէ արժան աալ ի նա զիւրհնութդըն, այլ ի ձեռս հոգւոյն Ճարտարի. և ղեզուն նոյնպես. Վրք հց. Գ. ծԳ. Ե յէս: *Մելանաւ պակասալ սպառի, և զանկարգութեսի ազգիս մերոյ ոչ է հնար ընդ գրով արկանել. Խոր. պտմ:

Նմանութ ասի. *Երանի է քեզ ովծածաձին, տախտակ և մելան եղելոյն անեղն բանից. Լմբ. Վերածին: *Անչինչ գրեցաւ կտակ՝ ոչ գրագիծ մելանաւ. Ագ. Բարյէ: Ուր ասէ Շնորհալին, *Թագաւորք կարմիր մելանաւ գրեն զգիրս. և որ մեր այնոսիկն իւրով գրեաց յն. (յօրինակին էր, մելանագրեն:)

ՄԵԽԱՆ. գ. որ և ՁԱԳԱԽՈՏ. Անուն ձալկի, և նամակիչ ձալկի աչխարհին Տլնդկաց. գաբինփիւ. հինգ. գրի և որպէս ոսկի նանաձ: Բդլէն:

ՄԵԽՄԵԽ. ած. ՄԵՂՄԵԽ:

ՄԵԾ, ի, ացս. ած. (յորմէ յն. Μέγας, ἀλη, γα. Magnus, a, um. առնս. Նահան. Առաւել եալն քան քանակի. որպէս և քան որակի, քան քնութեի, քան ժամանակի, և քան որ և է հանգամանաց. Ինձ պիւխ պիւղիւթ, ապէմ, էեպիր. Եբր. Ֆոթոլ. բոպ, ևն: Տե՛ս և ՄԵԾՄԵԾ. որ փոխանակ յոգնականիս Մեծք՝ առեալ Թարգմանի ի մեզ. *Քաղաքս մեծ: Գետ մեծ՝ եփրատ: Վէմ մի մեծ: Աղկմ բանակ մեծ: Ուրախութիւն կամ կոծ կամ սուգ մեծ: Զարմացաւ զարմացումն մեծ յոյժ: Աղաղակեաց ի ձայն մեծ. ևն: կամ *Իբրև եղև մեծ մովսէս: Ի փոքուէ մինչև ցմեծն: Ելցայրս դորա կրասել՝ եղիցի մեծ քան զդա: Մեծ է պատիժ իմ քան զիմ ղուղ զիս: Մեծ է ինձ, եթէ արգարև տաս կասին կենդանի իւրէ որդի իմ յովսէփ: Մեծ եմ ինչ ուրախութիւն քան զայս ոչ ունիմ: Մեծ է սէր, և օրհնեալ է յոյժ: Մեծ եմ դու ասէ. ևն: *Մեծ ունի զինքն կարծէր քան զքնութիւն հայրենի կարգին: Մեծ է սէրն ոչ քան զամենայն մեծութիս երկրաւորս: Մեծաւ անարգանօք տանջէիր: Դուք եմ մեծի մասին վիճակի հասեալ էք: Կայր ցմեծ ժամս յանհնարին պրկոցան. ԵՒՒ: *Ալաղակէին ցմեծ ժամս: Զարմանայ մեծ ժամս: Մեծ ժամանակ պահէցին զհօտս ի լերին ասա յն. այսինքն երկար. ՃՒ. Ա: Վրդ. ծԲ: Եփ. Ի Գ: *Մեծ են ցաւքդ, այլ առաւել մեծ է բժիչին. Գէ. էս: *Մեծամեծ մարտն՝ մեծայն վայել էին: Եհար զովք մեծօք հարուածովք: Ամ մարդիկ ընդ մեզօք են, ոմանք ընդ մեծիս՝ ոմանք ընդ փոքուս. Խոր: *Մեծ նիս յայլմուէք. Աբծր. Ի. այլ սովորականն է, *Մեծաս յայլմուէք: Ուրիսուէք մեծաս: Մեծաս փառաք, ևն: *Վ մեծ հացին (այսինքն կոչնոց), զոր սրսւ յովսէփ. եփր. Ի Գ: *Մեծ է (այսինքն ի վեր է) քան զմեզ պատմել զնմանէ, որպէս արժանի է նա. Եսա. պտմ. Ի. 1:

Մե՛ծ, ՄԵՆ ԻՄՆ, ՄԵՆՍ. } Մեծապէս. ՄԵՆՈՒՆ, ՄԵՆՈՒՆ. ած. } յոյժ. կարի. շատ. *Բնականէր ի մեծ իւրոմաալոյն. ԵւՒՒ. Ի: *Եթաց զբերանն, և գոչեաց յոյժ մեծ. Ոսկիփոր: *Մեծ իմն յուսացեալ էին ի տաճարն. Գէ. էս: *Մի՝ ամբարձցիս մեծս, զի մի մեծագոյնս ի վայր անկցիս. Աճաբ. նոր ՄԹր: *Մի համարձցիս մեծս, զի մի և գուս անկցիս յերկինդ որպէս փայլակն. Ամ. ՀՍԲ: *Ձիք յարդարոց կամ մեծաս, կամ փոքու, որ ոչ էանց ղօրինօքն. Եփր. ԳԼ. (այսինքն ի մեծ կարգի, կամ մեծաս մեջք:) *Փոքու լիմն հաւանեցուցաս նես ... խնդրելի չէ՞ փոքու և մեծաս. Գծ. ԻԸ. 28. այսինքն ըստ չն. ասկաս ուք, կամ բազմօք (քանիւք և իրօք): *Մեռեալն՝ կենդանոյն ոչ մեծաս և ոչ փոքու նկատ կարէ առնել. Ոսկ. մ. Ի. 2: *Որ վաճառէն, մեծու ասէ, և փոքու վաճառէ. և որ գնէն, փոքու ասէ, և մեծու գնէ. Ոսկ. ապօլիս:

ՄԵԾԱԲԱՂՁ. ած. Ուր կայցէ բաղձանք կամ իղձ մեծ. *Մեծաբաղձ պատրաստեաք զնոյն հայցել. Խոր:

ՄԵԾԱԲԱՆ, ի, լց. ած. Μεγαλορρήμων, χομπηόρος. Magniloquus. λόγιος, eloquens. Որ մեծամեծս խօսի. պոռոտախօս. և ՅոլՀաբան. *Սատակէ աեր զլեզուս մեծաբանս. Սղ. ծա. 4: *Ապրեցուսցես ի մեծաբանս լեզուաց. Լմբ. ոգ: *Ի քարոզսն՝ մեծաբան և պայծառագոյն. Եփր. ի ոթէ:

ՄԵԾԱԲԱՆՈՒ ԽՕՍԵԼ կամ ԲԱՐԲԱՌԵԼ. և ՄԵԾԱԲԱՆ ՊԱՐԾԵԼ. Տ. ՄԵԾԱԲԱՆԵԼ. *Եւ առաւել մեծաբանս իսօսեցար: Մեծաբանս սնոտեաց բարբառեալ. ՅոԲ. ծԷ. 11: Է. պէս. Է. 18: *Զի մի՛ մեծաբան պարծեցեալ հակառակորդն, թէ միով ատաուծով յաղթեցայ. Ոսկիփոր:

ՄԵԾԱԲԱՆԵՄ, եցի. յ. Μεγαλορρήμονέω. Magna loquor, jacto. Մեծաբան լինել, մեծամեծս խօսել, կամ կոտորիլ. յանդուգն բարբառեալ. Տե՛ս Սղ. ւԷ. 26: ծԷ. 13: ԵԼԻ. Լ. 13: ԱԳՏ. 12: ՅոՏԲ. Ղ. 13: *Սպրնանէս պարծեր և մեծաբանէր՝ որոտալ իբրև զեւս, և փայլատակունս առնել. Նննոս: *Ոչ առ ձեծ մեծաբանեալ էր յովքայ: Մեծաբանեալ ատէր զնմանէն ընդգէմ ես. Խոր: *Չինչանէ զինի քումմ մոլորուհեդ, և գու մեծաբանիս. ոնչ առնես. Լմբ. պտրք: *Դարեհ մեծաբանելով զայս գրէ. Պտմ. ալէս: *Ի վերայ ծնողացդ մեծաբանել. Ոսկիփոր:

ՄԵԾԱԲԱՆԻՄ, եցայ. յ. Նոյն ընդ վ. (անասովոր ոճով.) *Մեծաբանեցան նոքա ի վերայ նոցա (հգիպատացիք ի վերայ եբրայեցւոց). եփր. էւ: *Ի շաբաթու անդ մեծաբանեցան հրէայքս. եփր. համաբ:

ՄԵԾԱԲԱՆԻՒԹԻՒՆ. գ. Μεγαλορρημοσύνη. Magniloquentia. μεγαληγορία, magnificentia orationis sive verborum, iactantia. Մեծաբանելն. մեծախօսուհի. յորորայ խրոխտս և ունայնարծ բան. *Մի եզիչ մեծաբանութեամբ ի բերանոյ ձերմէ: Ոգի մեծաբանութեամբ ի բերան քո. ա. ՖԿ. Ի. 3: Ցոբ. Ը. 2: Խոր. անդ. ասէպ: *Զդժուարընկալ մեծաբանութիս նոցա յայտ առնէ. Ոսկ. հա: *Զայնքան լսելով ի մեզ մեծաբանութենէս և բասրանա՝ ոչ զՀաւասարն ախորժեմք դարձուցանել փոխարէնս. Սոփ. հանգ:

ՄԵԾԱՐԱՐ. Տ. ՄԵԾԱՑԱԳՆ. (անհարմ Թարգմանութիւն.) *Տունկք ի լերկիր ատաղանդնէլոյն՝ և առ ի բարձունս վերընթացնան մեծաբար. Ոսկ. ի ծն. էՀ:

ՄԵԾԱՐԱՐԱՄ. ած. Μεγαλόφωνος. Magnisonus, altisonus. Ի ձայն մեծ բարբառեալ. մեծաձայն. բարձրաբարբառ. *Մեծարարբառ գոչումն: Մեծարարբառ ձայնիւ որոտալ, կամ տալ: Մեծարարբառ ոգւով հառաչել. Կալ. Գ: ԵւՒՒ. Գ: Շ. Բ:

կամ իբր Տ. Μεγαλοφώνως. Magna voce, alta vel excelsa voce. Մեծաձայն բարբառով. գոչմամբ. մեծաձայն. ի ձայն բարձր. *Մեծարարբառ աղաղակել, կամ գոչակել. հնչեցուցանել. լսել. Ծն. լԲ: Ելս. ԺԵ: Ղևս. ԻԵ: Նաս. ԺԲ: Ոսկ. մ. Ի. 5: Կալ. Գ: Նահայ: Խոր: *Որգնի որոտման համաձայնակապես մեծաբարբառ մռնահ աաւորիկ. Ոսկ. յհ. ա. 1:

ՄԵԾԱՐԱՐԱՄԱՆՈՒՆ. ած. Μεγαλοφωνότατος. Vocalissimus (praeco). կարի մեծաբարբառ. յոյժ մեծաձայն գոչող. համարձակախօս. *Եւ եասյի մեծաբարբառագոյն՝ ասէ, և հանգիսկ ի վերայ նորա հնգի ա. Կալ. ԺԲ:

ՄԵԾԱՒԱՑ. ած. Մեծապէս և ընդարձակ բացեալ. *Բիժշկէ ոլորմութիւն ածելով զմեծացաց կողն. Վրդ. պտմ:

ՄԵԾԱԲԵՒՆ. ած. Ունօղ ղլեզ բեւեռն. ծանրաբեւեռն. ծանրակչիռ. *Գտեալ լցնալ մեծաբեւեռ խատաբեւեռնս. Ագաթ: *(Ոսաք փղի յարմարալ են) բառնալ զմեծաբեւեռն ծանրուին բազմագեղն մարմնոյն. Վ էղօր. Ի:

ՄԵԾԱԲԵՐՁ. ած. Մեծապէս բարձր. բարձրաբերձ. *Արմատքն ի խորս նեւքինս ձգին հասանին, զի մի գուցէ մեծաբեւ բարձրութիւնն յարմատոյն իւրեւոցէ չսասին յողդողդունս. Վ էղօր. Ի:

ՄԵԾԱԲԱՐՁԱՆ. տ. Μεγαλόφωνος Laute.

Մեծ գոլով բնաբար կամ 'ի բնէ . վայելչապէս . գեղեցիկ . *Զմարմնական և զառ 'ի բազմաց մեծաբնաբար զուգահեռեալ տեսակաց և բնութեանց . Մագ . էլէղ :

ՄԵԾԱԲՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Μεγαλοφυΐα . Naturae eminentia, praestantia, magnanimitas. որ և ասի ՄԵԾԱԲՈՒՍՈՒԹԻՒՆ . Մեծութիւն բնութեան . մեծարոյն մեծարոյն գոլ . մեծն լինել 'ի բնէ . մեծանձնութիւն, և ընդարձակ գերազանցութիւն . ազնուականութիւն . լաւութիւն . *Իբրու փոքր և անարժան մարդոյն մեծաբնութեան : Վա գերազանցութէ և մեծաբնութե . Նիւս . խոս : Կիւրղ . գնդ :

կմ իբր ա . Մեծարուն . մեծարարոյ . *Պղատոնի իմաստասիրի լուեալ, եթէ մեծաբնութիւն է գիտնականս սիկիլացւոց բանաւորն , նաւարկեաց առ նա . Նոննոս :

ՄԵԾԱԲՈՅՍ , բուսի , ից . ա . Μεγαλοφυής . Magnanimus, magnificus, amplificus, praestantissimus. Մեծ 'ի բուսոյ բարուց բնութեան, կամ 'ի բնէ . մեծամեծ . գերապանծ . ազնիւ . երեւելի . և հաստարմատ . քաջաբոյս . յուռթի . *Փուշ և պատառեալ տիկք , և անհաւատութեամբ հնացեալք ոչ ժուժեն ունել , այլ պատառին ծանր 'ի մեծաբոյս աւանդութեանցն . Առ որս . [illegible] . յորմէ և Եղն . Տօթ : *Մեծաբոյս ածաբանութիւնք (ոչ գլոց) . Պիտ : Եթէ ոչ կարացէ հասանել 'ի մեծաբոյս տեսութիւն բանս մեր ». այսինքն նուրբ՝ խորին . Նիւս . խոս : *Մեծաբոյս հաւատովք ... իբրև տեսեալ համարէր . Ը . ա . յհ . խբ : *Ըստ կենդաղութե պէսպէս են անձին մեծաբոյս պայծառացեալ . Բրս . ող : *Ոչ ինչ բերաք մեծաբոյս 'ի կենդաղս . Մագ : *Զբազմաց ծաղկեցոյց զհիմաստս ըստ իւրեանց մեծաբոյս և առոք սերմանն զօրութե . Լմբ . ող :

ՄԵԾԱԲՈՒՍԱԳՈՅՆ . ա . Առաւել մեծաբոյս . մեծապանծ . գերագոյն . *Ամենայն աւետարանչացն ձայն՝ մեծաբուսագոյն այլոցն հոգւոյն վարդապետութեանց . Բրս . 'ի ոխակալէ . յորմէ և Սարգ . ա . յհ . ա . *Ամենայնի այլոց հոգւոյն վարդապետութեանց մեծաբուսագոյն են աւետարանչացն ձայնք ». (ուր գրի վրիպակաւ և մեծազբօսագոյն :)

ՄԵԾԱԲՈՒՍՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՄԵԾԱԲՆՈՒԹԻՒՆ . Μεγαλοφυΐα . *Մեծն եսայի , արքեպ ուրախութի . այնոցիկ՝ որք կարէին լսել մեծաբուսութե բանի նորա (տեառն) . հրամայէ . Նիւս . խոս : *Զայսոսիկ ոչ ըստ ածաստուր տախտակին համարիմ պատմել՝ զմեծաբուսութի շնորհաց . (գրեալ վրիպակաւ , մեծազբօսութի .) Նիւս . 'ի սրբոց : *Զերկնայինսն զարհուրեցուցանեմք մեծաբուսութե այսօրիւք . (որ գրի վրիպակաւ և մեծարանութի .) Լմբ . պտրգ : *Եթէ մեծաբուսութե պահիցեմք (զպատուիրանն), զճշմարիտ կենդանութեան ընդունիցիմք : Տեսէք զմեծաբուսութի ողորմածութեան . (մի ձ . մեծազբօսութի) : Զմեծաբուսութի (կամ զմեծազբօսութի) այնր բնակութեան յանդիման կացուցանէ . Սարգ . յհ . է . ը : և բ . գ . ը

ՄԵԾԱԳԱՀ . ա . իբր Μεγαλόθρονος. Magni throni . Ունօղ զմեծ գահ կամ զաթոռ իշխանութե . մակդիր հաւուն . *Որ կայիր վասն քո յերուսաղէմ , և 'ի մեծագահն հաւովն արձակիր . Խոր :

ՄԵԾԱԳԱՆՁ . ա . Πλούσιος . Locuples, dives . πλουσιώτερος, ditior . Բազմագանձ . Ճոխ . հարուստ . [illegible] . *Մեհեանն որ 'ի նմին՝ մեծագանձ յոյժ : Մեհեանն մեծագանձ՝ լի ոսկւով և արծաթով . ա . Մկ . զ . 2 : Ատոմ : *Մեծ իմն մեծ իրք են գանձել մարդ հաւատացեալ . քան զամենայն գանձս մարդկան մեծագանձ երեւեցուցանէ . Կոչ :

ՄԵԾԱԳԵՂ . ա . Երեւելի գեղով . գեղեցիկ յոյժ . չքնաղ . խիստ՝ շատ աղուոր . *Գաբուռն իւրով մեծագեղ վայելչութբ : Արեգական և լուսնի , որ են զուգակիցք միմեանց մեծագեղն զարդուք . Վեցօր . է . է . յորմէ և Շիր :

ՄԵԾԱԳԻՆ , գնի կամ գնոյ . ա . Πολύτιμος , πολυτελής . Pretiosus, sumtuosus . Ծանրագին . բազմագին . թանկագին . պատուական . ազնիւ . [illegible] . *Նարդեան ազնուի մեծագնոյ (կմ մեծագնւոյ) . Մրկ . ժդ . 3 : Յհ . ժբ . 3 : Ընծայութեան բիւրեղի մեծագնի . Ճ . գ . *Մեծագին փոքրագինն լինի . Սեբեր . գ : *Յոսկւոյ ազնուէ , և յարծաթոյ մաքրագունէ , և 'ի մարգարտոյ մեծագնէ . Մագ . ժէ :

ՄԵԾԱԳՆԻ , գնւոյ . ա . Նոյն ընդ վ . *Մարգարիտ մի պատուական մեծագնի . Ոսկ . մ . ի . 22 : *Իւղ անոյշ և մեծագնի՝ ամանիւ ամփոփի : Եթէ ոք զմեծագնին խառնէ : Ի մեծագնի հանդերձից : Մեծագնի ականիք : Որպէս ակունս մեծագնիս . Նար . [illegible] : Բրս . հց : Աճտ . գ . 9 : է . 13 : Յճխ . ժ . *Ունէր գիրք մի մագաղաթեայ մեծագնի . Վրք հց . յ : *Եւես զհեղուլ մեծագնին իւղոյն . Զքր . կբ :

ՄԵԾԱԳՆԻ . իբր մ . 'ի սեռականէ բառիս Մեծագին . Μεγάλης τιμῆς . Pretio magno , πολλοῦ , multo . Մեծաւ գնով . մեծ գնոց . [illegible] . *Մարթ է վաճառել ... մեծագնի . Մթթ . իզ . 9 : *Վաճառեցաւ , և յոյժ գինւորգին , երեսուն արծաթոյ . այլ գնեաց զաշխարհ մեծագնի , իւրով արեամբն . Առ որս . գ . յորմէ և Ը . Բղբ :

Անսովոր երեւի ասելն . *Մեծագնից գնելով (ձեր զհարձս՝) մեծագնոց տուացուածոց . Ղեւոնդ :

ՄԵԾԱԳՆՈՒԹԻՒՆ . գ . իբրու Πολυτιμία . Pretiositas . Մեծագինն գոլ . արժելն բազում ինչ . պատուականութի . թանկութիւն . [illegible] . *Ասան ինչ կնքեալ՝ նշանակիչ իմն է ներքնայնոցն մեծագնութե . Նար . ղգ :

ՄԵԾԱԳՈՅՆ , գունի , ից . ա . Μείζων, ον . Major, jus . μέγιστος , maximus . Առաւել կամ յոյժ մեծ յոր և է կարգի . երիցագոյն . գերագոյն , [illegible] . *Եղեք որդիքն յեսսեայ մեծագոյնք : Երեքին մեծագոյնքն . ա . Թգ . ժէ . 13 . 14 : *Ի մեծէ, և յաւագէ , և 'ի մեծագունէ . Առ որս . բ : *Ի մեծագունէ (այսինքն 'ի հոգևոր) ախտէն են ապականեալ . Ածոբ . [illegible] : *Մեծագունին մի խանդալ ընդ փոքրագունին պատիւ . Նոնոս : *Գործովք մեծագունովք ». փոխանակ գրելոյ՝ մեծագունիւք . Թէոփ . [illegible] : *Տեսանես զարտաքին բազում մեծութիւն , այլ ներքինն եւս մեծագոյն էր . Խոսք . *Ցեւս մեծագոյն լոյս զմեզ եհան . Խոր :

Իբր մ . կարի մեծապէս . յոյժ . (անսովոր ոճով .) *Որպէս մեծատունն , զի մեծագոյն աղաչէր , թէ թերեւս հնար լինի երթալ . Եղն . Տօթ :

ՄԵԾԱԳՈՉ . Տ . ՄԵԾԱԲԱՐԲԱՌ . *Մեծագոչ ձայնիւ խոստովանէր զանէր մեր յե քո . Ոսկ . [illegible] : *Մեծագոչ հնչմամբ աղաղակեմք . Յհ . իմ . [illegible] : *Հրաատրակեմք մեծագոչ բարբառով . Լուծ . [illegible] :

ՄԵԾԱԳՈՐԾ , ի , աց . ա . Μεγαλουργός . Magnificus . Որպէս մեծ ինչ գործեցեալ կամ գործելի . երեւելի . հոյակապ . *Զմեծագործ և զբազմերախտ 'ի քեզ պարգեւեալ մեծ աւանդ . Յհ . իմ . [illegible] : *Մի ընդ վասն ծառայի վասն մեծագործ հրամանի . Սեբ . [illegible] . վասն բազում գործոյ

ՄԵԾԱԳՈՐԾ . Որ գործէ զմեծամեծս . գործօղ կամ ստեղծօղ հրաշափառապէս . *Զփառաւորեցին զմեծագործն արարածոց . Կիւրղ . ծն :

ՄԵԾԱԳՈՐԾԵՑԵԱԼ . ա . Μεγαλουργηθείς . Magnifice actus. Որպէս մեծ ինչ գործեցեալ ('ի մեզ) . *Զմեծագործեցեալ զաղէտս հաստարակս . Փիլ . իմաստ :

ՄԵԾԱԳՈՐԾՈՂ , ի , աց . Μεγαλουργήσας . Magnifice agens . Որ առնէ զգործ ինչ մեծ . *Յորոց (յորմէ) յարարածս մեծագործութե համամատարար տեսեալ լինի մեծագործողին ածութիւն . Կիւրղ . գնդ :

ՄԵԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Μεγαλουργία . Magnificentia . Մեծ ինչ գործելն , և մեծ ինչ գործեալ . հրաշակերտութի . *Փառաւորեալ ած պքանչելի մեծագործութբ եկիր 'ի փրկել զարարածս քո . Շար : *Զնշանացն ըստ կարգի սոսէ մեծագործութի . Կիւրղ . գնդ : *Տաճարին (երուսաղէմի) մեծագործութի . Նիւս . խոս :

ՄԵԾԱԳՈՒԹ . ա . Որոյ գութն է մեծ . բազմագութ . *Մեծագութ ողորմութէ նորա լինիցիք փառաւորիչք . Վեցօր . [illegible] :

ՄԵԾԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Մեծագոյնն գոլ . մեծութիւն . *Ցիւրն ամբողջ պահելով , զմեծագունութիւնն իւր ոչ փոփոխելով . Ը . Բղբ :

ՄԵԾԱԳՐԵՄ . եցի . ն . Մեծ ինչ գրել կմ համարել . յարգել . *Մեծագրեալ քո զմերն՝ վեհս գոհարանիս . Նար . ժէ :

ՄԵԾԱԳՐՈՀ . ա . Ուր իցէ գրոհ մեծ . խուռներթաց , գնդագունդ . *Հուէին մեծագրոհ գիմեցմամբ 'ի սեւս նոր աբքայինս . Բաղ . [illegible] :

ՄԵԾԱԴԵԶ . ա . Մեծապէս դիզացեալ . կուտակեալ . *Ալիքն մեծադէզք ոչ անցանեն ընդ սահման . Մծբ . [illegible] :

ՄԵԾԱԴԻՒՈՒԹԻՒՆ . գ . իբր Μεγαλοδαιμονία . Magni daemonis opus . Գործ դիւի մեծի . չարութի անհնարին . եղեռն . *Ո՞վ մեծադիւութեն և ամբարշտութեանն , եթէ իշխեն ... յաղագս ... մատուցանել . Փիլ . լին . գ . 43 :

ՄԵԾԱԶԱՐԴ , ի , ից . ա . Որ ունի զզարդ մեծ . մեծաշուք . մեծավայելուչ . փառաւոր . *Ի վայելուչ փառաւոր արարածոց անյագ փառաւորութի մեծազարդ ածութե նորա տայցեմք . Վեցօր . գ : *Զմարմինսն մեծազարդ , զառաքելալն շնորհալի , զպայծառ աւետեալ և զմկրտիչն . Ճ . ժ : *Մեծազարդ տապանաւ զարդարեցին զեկեղեցին . Ճ . Ա :

ՄԵԾԱԶԱՐՄ , ի , ից . ա . Որ է 'ի մեծ զարմէ . մեծազգի . ազնուատոհմ . արքայազարմ . *Որ պատճառն է բանիս մեծազարմ իշխօղս մեր (լեռն արքայ) հանդերձ բարեզարմ ժառանգօք . Սխ . յոր :

ՄԵԾԱԶԱՐՄՈՒԹԻՒՆ . գ . Մեծատոհմութի . գերագոյն մեծութիւն ծննդեան . *Զազգատոհմ նորա ... պատմեսցէ , զըստ ածութեն մեծազարմութիւն : Զմեծազարմութիւնն առ ամենեսեան հրատարակել . Սխ . էո :

ՄԵԾԱԶԲՕՍ . ա . Πολυπραγμονέστερος . Occupatior . Ուր են մեծամեծ և բազմապատիկ զբօսանք աշխարհականք , այսինքն զբաղանք , հոգք , ծուփք . [illegible] . *Քան զամենայն տունս շինականաց մեծազբօս գտանիցես զտունս թագաւորաց . Ոսկ . [illegible] :

ՄԵԾԱԶԲՕՍՈՒԹԻՒՆ . փոխանակ գրելոյ Մեծաբուսութի . զոր տեսցես :

ՄԵԾԱԶԳԻ . գւոյ , գեաց . ա . Որ է 'ի մեծ ազգէ . մեծատոհմ . մեծազարմ . ազնուական . *Մեծազգի և իմաստուն . Ճ . Բ .

*Յայտնի եղև, թէ ազնուական է'ի մեծազգեաց տոհմէ. Եփր. ծն: *Եւ մեծազգի կանանց դուստր՝ ազնուական (արուեստին, որ է որպէս թէ հարսն). Երզն. ՚ոփ. Էրխ: Իսկ Բուզ. Գ. 2. *Գաւառատեարք, նախապետք, մեծազգեացք, և ամենայն ուխտք քահանայութեան ». իմա, անձինք մեծազգի տանց, կամ ընթերցիր, նախապետք մեծազգացն:

ՄԵԾԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեծազգի գոլն. մեծատոհմութիւն. ազնուականութիւն ազգի. *Կամեցաւ կին առնուլ զաա վասն մեծազգութեան. Վրք հց. Է: Տէ ԻԷւ. ԻԷՔ. ԻԷ:

ՄԵԾԱԶՕՐ, ի. ա. Μεγαλοσθενής, μεγασθενής. (որ և յատուկ անուն՝ Մեգասթենէս պատմիչ.) Praevalens, magnae virtutis, fortissimus. Որ զօրութիւն է մեծ. որ մեծապէս զօրէ. կարող յոյժ. հզօր. հզօրեղ. ամենազօր. քաջայաղթ. *Ի մեծազօր բազկէ անտի (այ). Գ. Դ. Է. 7: *Տեսչութիւն մեծազօրին այ: Զօրութիւն մեծազօրի: Մեծազօրն հրամանատարութեամբն. Վէյօր. Ա. Է: *Մեծազօրն ած: Մեծազօրն այ: Այ մեծազօր զօրութեն: Առաջի մեծազօր ակրուեդքո. Ղևոնդ: Ոսկ. Եփ. և Տ. Ա. 6: Խոսր: *Յարձակեցան 'ի վերայ մեծազօր վկային: Զինչ մահ անհնարին՝ զոր ոչ ածին անօրէն դատաւորքն 'ի վերայ մեծազօր վկային. Եփր. Ա. արևել: *Մեծ իմն, և մեծազօր են շնորհք. Կոչ. ծԳ: *Ի միտ առ զմեծազօր օգնականս, մի 'ի մոտաւոր վիշապդ հայեսցիս. Գէ. Եզ: *Զօրացուցանէ զանզօրս մեծազօր զօրութբ. Եղնկ: *Մեծազօր արքայն արդար. Սամ. Երէց: *Շնորհալից մեծազօր նահատակին (գրիգորի). Աթան: *Մեծազօրն (մեգասթենէս) ասէ. Նաբուկոդոնոսոր՝ որ ուժգնագոյն էր քան զհերակլէս. Եւսեբ. քր. Ա: յորմէ և Խոր. Բ. 7. *Այսպէս ասելով մեծազօրն՝ Նաբուգոդոնոսոր բանագոյն էր քան զհերակլէս»:

ՄԵԾԱԹԵՒ, ի. ա. Μεγαλοπτέρυγος. Magnas alas habens, magnarum alarum. Որոյ թևքն են մեծ. մեծամեծ թևօք ամրացեալ. *Արծուին մեծ՝ մեծաթև երկայնատարած. Եզեկ. ԺԷ. 3: *Զնաբուգոդոնոսոր մեկնէ արծուի մեծաթև. Գէ. Եզ:

ՄԵԾԱԹԻՒ. ա. գ. Բազմաթիւ. յոքնահամար. և Մեծ թիւ. յն. զեղումն թըւոյ. *Հայեցաք մեք 'ի խուռն մեծաթիւ համարոյ բանիցդ. Բ. Դ. Բ. 25:

ՄԵԾԱԻՄԱՑ. Տ. ՄԵԾԻՄԱՑ:

ՄԵԾԱԼԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեծուն լայնութէ. ընդարձակութիւն. համատարածութի. *Արկանել զխս 'ի մեծալայնութն ծովու »: յն. 'ի մեծ պեղագոս, կամ 'ի համատարած ծով. Փիլ. Ժ. Բան:

ՄԵԾԱԼԵՐԱՐԴ. ա. Որոյ լեարդն է մեծ. *Մեծալեարդք, մեծասիրտք. Ոսկիփոր:

ՄԵԾԱԼԵՂԻ. ա. Որ լեղին է մեծ. *Մեծասիրտք, մեծալեղիք. Ոսկիփոր:

ՄԵԾԱԽՈՀ, ի, իցս. ա. Μεγαλόφρων. Sapientissimus, prudentissimus. որ և ՄԵԾԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. Մեծն խորհրդով. խոհական և գիտնաւոր յոյժ. իմաստուն առաւելապէս. *Մեծախոհն Եսայի. Կէսրց. 'ի Յոյնս: *Մեծախոհից օրէն վարկայ, որք իմաստունք են գերակայ. Լմբ. 'ի Ճոռն: *Մեծութիւն առ իմաստնոյ՝ ոչ զփարթամութիւն ընչից ասէ, այլ զմեծախոհ լինելն 'ի բանս և 'ի գործս. Լմբ. առակ:

ՄԵԾԱԽՈՀՆՈՒԹԻՒՆ. } Μεγαλο-
ՄԵԾԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. } νοία. Մեծահոգութիւն. մեծամտութիւն. և Մեծախորհրդութիւն. *Զմեծախոհնութեն զաւակ սուրբ Դաւթի . . . 'ի մեծահոգութիւն, զաւակն Նոր, Աղօթամատ: *Բոլորելով ազգիս մեծախոհութեամբ կատարելոյն. Պտմ. ասին:

զում մասունս կորուսանէ. Պղատ. օրէն. ԺԱ: *Մեծախոհութբ առնէին զփիանաց. Նխ. յոբ: *Առաւել ևս ճանաչի հանդէս մեծախոհութէն սորա. Ոսկ. Ւորս:

ՄԵԾԱԽՈՐՀՈՒՐԴ, հրդի, իցս. ա. Μεγαλόφρων. Sapientissimus, և μεγαλόψυχος, magnanimus. Զանձնէ ասի՝ որպէս Մեծախոհ. մեծիմաստ. հանճարեղ. ևս և ըստ յն. ոճոյ՝ որպէս ընդարձակ ոգւով, մեծահոգի, մեծանձն. *Համարձակի մեծախորհուրդ կոյսս այս. Նխ. Եփ: *Յամենայնի մեծախորհուրդ էր այրն այ. Մոկր: *Յամենայնի մեծախորհուրդ է այրն, և իմաստասէր: Մանկունք քաջք և մեծախորհուրդք. Աճառ. 'ի կէոր. և 'ի Տակառ: *Մեծախորհուրդն Եսայիս. Կէսրց. 'ի Յոյնս: *Ընդ յոյժ մեծախորհուրդ իմաստակին պիթագորաս իրաւացի է միշտ զարմանալ: Զսոյն և մեծախորհուրդն Իրատոսթենէս սողոմոն. Պիտ: *Ո՛վ անձն մեծախորհուրդ, և զարմանալիդ հանճարով. Առ. Վեր Ջաք: *Մեծախորհրդից իրաւունս թուեցոյց. Լմբ. Ող:

Զերաց ասի՝ որպէս իմաստնական. խոհական. տաւաքինի. *Ըստ իւրում մեծահոգուս և մեծախորհուրդ բարեպաշտութեն. Ոսկ. Ւորս:

Մանուանդ՝ որպէս ինչ սի պարունակող յինքեան զմեծ խորհուրդ. և զգխաւորութիւն. Μυστηρικός, μυστικός. Mysteriosus, mysticus. *Որզան մեծախորհուրդ արեանն սրսկման: Մեծախորհուրդն շնորհի: Մեծախորհուրդ հրաշազարդութէ. Նար. ծա. ղԳ: *Զմեծախորհուրդ զօրս զայս: Նաւակատիս մեծախորհուրդ տօնիցն. Տօնակ: Ոսկիփ: *Որ մեծախորհուրդ քննութբ զհամեմատութիւն հնոյն ընդ նորոյս չարամանութբ ունի. Լծ. Կոչ: և Տօնակ: *Ո՛վ սքանչելեաց անճառ և մեծախորհրդի. Աճառ. Տակառ. (որ հայի և 'ի այ ինչ:)

ՄԵԾԱԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ. մ. Μεγαλοψύχως. Magno et alto animo. Ըստ Մեծանձնութբ. և Մեծամտութբ. *Քեզ թողեալ է աղքատն իբրև այ. թէպէս և զանց առնիցես մեծախորհրդաբար. Աճառ. աղք:

ՄԵԾԱԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Μεγαλοψυχία. Animi magnitudo. Որպէս Մեծահոգութիւն. լայնութիւն սրտի. ընդարձակութիւն ոգւոյ. մեծանձնութիւն. *Վասն մեծախորհրդութեն՝ պարգևատուագոյն է (ած). Փիլ. Լիւիւն Ալէք: *Ո՛վ մեծախորհրդութենս (այլ ձ. մեծախորհրդեանս), և կամ ծըղծմարտագոյն ասել՝ որդեսիրութէ. Աճառ. 'ի պատ:

Եւ Μεγαλοφροσύνη. որպէս Մեծախոհութիւն, իմաստութիւն. հանճարեղութիւն. *Մատուցանեմք քում մեծախորհրդութեանդ. Նխ. կոչմ: *Յոյժ մեծախորհրդութեամբ և երկիւղածութբ ասէին. Կոմբ: *Տեսին զիմաստութիւն նորա և զմեծախորհրդութիւն. Կեչառ. ողբ:

Եւ առաւել հոյակապութբ՝ որպէս Մեծութիւն խորհրդոյ և գխաւորութէ յածայ֊ ինս և 'ի սրբազանս. խորհուրդ մեծ. Μυστήριον. Mysterium. *Մեծախորհրդութիւն ծշմարիտ գառինն այ. Եղնկ. Տօնի: *Մեծ է տէր, և օրհնեալ է յոյժ՝ վասն սկսման մեծախորհրդութենս, քաղաք այ և լեառն սբ նորա. Յհ. Իմ. Եկեղ: *Փրկագործութեան ջանոյ պատուական ամուսնութեանն մեծախորհրդութի. Յհ. Իմ. ատ: *Անուանեաց զառաջին արարչութիւն հոգւոյն՝ շունչ կենդանի, այլ վասն մեծախորհրդութեն՝ զի պատուականագոյն երևեցի մարդն յարարչութեն մեծարելոյ ընա. իբր զի առեալ ձե-

ռօք զմարմինն, և բերանաւ զփչումն հոգւոյն. Եղիշ. հոգ: *Յայսր մեծախորհրդութե դէմս առաջ նաւուն եղկեսցի, գրունք բայան քաղաքայ. Պիտառ: *Որով մեծախորհրդութիւն և շնորհ մերոյ փրկութե միշտ հաւատեսցի. Յիշատ:

ՄԵԾԱԽՈՒՄԲ. ա. Որ լիցէ խումբ մեծ. բազմագումար. յոքնախումբ. համախմբեալ. *(Ի) յիշատակ սբց վկայիցն մեծախումբ ժողովք հանապազ պայծառանային. Բուզ. Է. 31: *Մեծախումբ ժողովով խաղացին առաջի որթագլխոյն. Մծբ. ծԳ: *Եւ նոյա մեծախումբ արարեալ ժողով զիմեցին 'ի գիւղաքնակ անապատն. Կոչճիս:

ՄԵԾԱԽՕՍ, ի, աց. Տ. ՄԵԾԱԲԱՆ. *Մեծախօսք, ամփատակք. Խոր. Գ. 68:

ՄԵԾԱԾԻԱԳ. ա. Մեծապէս պայծառութբ ծագեալ. արփիափայլ. *Ընկեզուն (արեգակն խաւարեալ) 'ի յերկնից ձայնէր, աւետիս մեծածագ լուսոյ փառացն քո. ՄԷԲ. ղէ:

ՄԵԾԱԾԱԽ. Տ. ԲԱԶՄԱԾԱԽ. *Ինորդապէս չինեալն մեծածախ զարդուք: Մեծածախ աշխատութեամբ յարդարեալ. Ճ. Ը: Առաք. Գ. 7: *Ո՛վ ծառուկք և քաջ ցեալք, ձեզ սա (սբն մարտթէոս) սեղան մեծածախ՝ անուշահամ կերակրովք՝ եդ առաջի ըղքս. Տօղ:

ՄԵԾԱԾԱԽՔ. գ. Մեծ կամ բազում ծախք. *Մեծածախք արար առաջի նորա, և բազում ծախիւք անցուցանէր զնա ընդ մեծն ովկիանոս. Բուաւ:

ՄԵԾԱԾԱՌ. ա. Որոյ ծառք են մեծամեծ. *Գերմանիա ունի անտառս յոյժ մեծածառս. Խոր. Աշ:

ՄԵԾԱԾԻՆ. ա. Μεγαλοτόκος, μεγαλοτατόκος. Magni vel majestatis parens. Ծնող մեծին այ, կամ մեծվայելչութեան տեառն. մայրդիր կուսին. *Կենդանածինն, գեղեցկածինն, մեծածինն, ածածինն մարիամ. Պրոկ:

ՄԵԾԱԾՈՎ. գ. Πέλαγος. Pelagus. Ծով մեծ և համատարած. պեղագոս. ովկիանոս, և երևելի մասն նորա. *Մեծն ծով 'ի վեր համբարձեալ . . . յայս 'ի մերս 'ի ներքս հոսեալ անկաւ 'ի մեծածովս. Փիլ. Խնամ:

ՄԵԾԱԿԱԹԻՂ. ա. Որոյ կաթիլքն կամ շիթքն են մեծ. Ջրոյ. *Վասն իջման հոծ և մեծակաթիլ անձրևաց. Վրդն. յոբ:

ՄԵԾԱԿԱԿԱՆ. ա. Որ լիցէ կական մեծ. *Մեծակական ձայնիւ հառաչեմ. Նար. ծէ: *Մեծակական հառաչմամբ. Ճ. Գ: *Մեծակական ողբովք. Ճ. Բ: Սարգ. ա. պետ. Ա: Փիլ. հաւս:

ՄԵԾԱԿԱՆՁ. ա. Որոյ ականջք են մեծ. *Գաղան շանակնճիթ, մեծականջ, ագևոր. Խոր. Աշ:

ՄԵԾԱԿԵՏ. գ. Վերջակէտ. կէտ առաւարտեալ. *Առաւարտեալ լինի տրամախոհութեն, և դնի մեծակէտն. Երզն. քեր:

ՄԵԾԱԿԻՏԵՂ. ա. Μεγακήτης. Որ իցէն կէտք մեծամեծք, կամ վիշապք ձկունք. *Ի մեծակիտեղն անկանել ծովն. Սահմ. Ի:

ՄԵԾԱԿՆ, ական. ա. Որ մեծ է ակն այսինքն աչքն. աչեղ. խոշորաչուի. *Եւեա ցլաօղոս. զի գայր, այր ծաւի, մեծակն, յօնակից. Ճ. Ա: Ճ. Գ: Վրք ասի: *Եւ ինքն մարիամ բարեաեսիլ դիմօք, մեծակն, և անձամբ չափաւոր: Այս ըստ մարմնոյ մեծակն, և լայն երեսօք, որ է պատկեր իմանալի հոգւոյն գեղեցկութէ. Տօնակ: Վրդն. յանբատա:

Կամ որպէս Արատես, և ամենատես. Εὐρύοπα. Late videns. *Մեծակնից արա

մազդ. Պաւթ. օրէն. Ը. ի հոմերոսէ:

ՄԵԾԱԿՈՑՋ. ա. Բառ. ունկ. իբր Մեծ. ականջ. ունօղ ականջս մեծամեծս. *Խոշոր մեծականջ. Վստխ. կա:

ՄԵԾԱԿՈՑՏ. Տ. մեծաւորութիւն. *և մեծախոհութիւն: Մխբ. ծա:

ՄԵԾԱԿՈՂ. Տ. մեծաբարբառ. *Հայր մեծակոչ ձայնիւ քարոզեաց զորդի իւր. Ոսկ. յհ. ա. 16. յն. ձայն արձակեալ մեծ բաբառոյզեաց:

ՄԵԾԱՀԱՆԳՈՑՑ. ա. Յերկար հանգուցեալ. անխոնջ. ժիրաժիր. *Մեծահանդպոյ և վառեալ գունդն զկնի փախստէից ժամանեն. Եփր. Ի փ:

ՄԵԾԱՀԱՆԴԷՍ. ա. Որոյ մեծ է հանդէս արուեստ գործոց. կամ նահատակութեան. երևելի. առաքինի. *Ի ձեռն մեծահանդէս նահատակին գրիգորի: Մեծահանդէս ինքնակամ յօժարութեամբ (նահատակաց): Մեծահանդէս ճգնութեամբ նոցին: Պայծառապայր մեծահանդէս առաքինութեամբ. Ոսկիփոր: Ճ. Ն: Գնչ: Ոսպ:

ՄԵԾԱՀԱՆԴԷՍ. Ուր լոյծ հանդէս բազմութեան. բաղմաժողով. հանդիսական. *Ցօր յիշատակի քո մեծահանդէս ծոնի: Նոր մեծահանդէս ածուիս սքի հայրապետիս: Մեծահանդէս յաւուրս ծոնի: Գրէլ ի սկիզբ մեծահանդէս այսմ ժողովոյ գլխատակ անմարմնական վարուց նորա: Ճ. Ը: Տաղ: Գնչ: Երեմ. ը:

ՄԵԾԱՀԱՆՃԱՐ, ի, լց. ա. Μεγαλόφρων. Cui magnus est animus, vel intellectus, sapientissimus. Մեծն հանճարով. հանճարեղ. մեծախոհ. իմաստուն. չոգ խելացի. էեփ ափըԱԸ, ալիմ, ֆիբաեԲԼի. *Մեծահանճար վիպասիդ իմոյ արիստոտէլի. Պխմ. պէփս: *Մեծահանճարքն կիւրեղ: Մեծահանճար իմաստնովքն. Յհ. խմ. էբ: Պիփ: *Յայսմանէ միայն մեք հզօրագոյնք և մեծահանճարք. Ա ոբս. Ք: *Ուր բազում է փառելոյն, մեծահանճար բժշկի է ակեաց. կվխ: *Գիտէ քոյդ մեծահանճար մսկա. մտածուելի. Մփ. ԼԸ:

ՄԵԾԱՀԱՒԱՉ. ա. Ուր իւրէ հաւաքանք մեծ. հեծեծագին. *Հայեցաւ յերկինս մեծահաւաչ ձայնիւ ասելով. Ճ. Ա:

ՄԵԾԱՀԱՒԱԿ, ի, ից. ա. Հաւասակաւ մեծ՝ բարձր. բարձրաստուակ. *Ոյդի իւր մեծահասակ և ուժգին: Առաւել ուժգին և մեծահասակ լինի: Իր նա մեծահասակ, և վայելուչ երեսօք: Տայր չինել գլուխ արծաթեղէն՝ յարմար մեծահասակ անձինն. Խոր. Ը. 54: Շիր: Մեսր. Երեց: Ճ. Ը: *Զանասուն պաճարս բազմացուցանեն մեծահասակս՝ քաջամարմինս. Խոր. Ք. 59:

Եւ Մեծացեալ սիրօք. չափահաս. *Որ լինին մեծահասակք. Մխ. էփ:

ՄԵԾԱՀԱՐԿԻ. ա. Որոյ հարկիքն և յարդն է մեծ, մեծարդի. պատկառելի. մեծապատիւ. *Մեծահարկի և փառաւոր ծերք: Մեծահարկի և պատուական վաճառականք. Լսոփ. ԹԸ. ԹԸ: *Ձեռնադրութիւն հօրն օծանին եպիսկոպոս մեծահարկի. Լմբ. *Ի ընդհ: *Մեծահարկի մեծարանս նմա դնելոյ. Յհ. ի:

ՄԵԾԱՀԱՑ. ա. Ք. Մեծածախ հայկէլոյթ սեղան. կոչունք. *Պատրաստիցէ առնել ուրախութիւն կոչնոց լսելեաց, մեծահայ գործիցէ զի. յն. լոկ, կոչունք, կամ գինեբարեաց. συμπόσιον. Ը. Ա. Ը. 28:

ՄԵԾԱՀԱՒԱՍ. ա. Ուր ուրն զմեծ և զզօրաւոր հաւատս. և Ուր լինչ լինի աներկբայ հաւատով. *Թագաւորեցուցին իշխանքն վրաց զարփաւս զորդի դաւսերն մեծին արդամոյ աշխարհին հայոց սպրպոյի՝ այր լաւ և մեծահաւատ և իմաստուն. Պմ. վբ: *Մեծահաւատ ոմն ասեփհանոս քահանայ յունական դեղջ. կալանեաք: *Մեծահաւատ կինն (որպէս քանանացին). Ոսկիփոր: *Մեծահաւատ աղախոցմ առաղակին. Մխ. ա. պաբ: *Վստահ լեալ յիւր մեծահաւատ խնդիրսն. Ճ. Գ:

ՄԵԾԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Մեծահաւատութեան գոլ. հաւատոյ մեծ. *Զարմացաւ ընդ մեծահաւատութեան կանանցն այնոցիկ. Ոսկիփոր:

ՄԵԾԱՀՆԱՐ. ա. Որոյ մեծ են հնարքն. Ճարտար. ամենարուեստ. *Ցնծա զմեծահնար հնար իմաստութեին ոյ վասն մեր. Ոսկ. յհ. ա. 36. յն. զոյ իմաստութեին զգերազանցութիւնն:

ՄԵԾԱՀՆԱԻԻՆ. ա. Որոյ հնչիւնն է մեծ. մեծագոչ. մեծաձայն. *Ծագումն փառաց այսօր յարփւոյն փայլեաց՝ լեզուօք հրեղինօք՝ մեծահնչիւն հողմով. Տաղ: *Գոչեցուցանեին՝ ի ժամ զոհին զիտոյն մեծահնչիւնս. Հ. յոլ. ծէ:

ՄԵԾԱՀՈԳԻ, գ. ա. Μεγαλόψυχος. Magnanimus. Մեծանձն. մեծախորհուրդ. *Իբրու թէ մեծահոգին ոչ կենդանւոյն իւրոյ յոյժ փոյթ առնէ. Աբիսք. ասա: *Տան զաղջկին հեթմոյ մեծահոգի հանճարեղ պատմութեան. Վրդ. պմ:

ՄԵԾԱՀՈԳԱՂՈՒԹԻՒՆ. } Μεγαλο-
ՄԵԾԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. } ψυχία. Magnanimitas. իբր Մեծահոգիւն. մեծանձնութիւն. մեծախորհրդութիւն. *Առաքինութիւն բոլոր անձինն, արդարութիւն, և ազատականութիւն, և մեծահոգութիւնն: Մեծահոգութիւն՝ առաքինութիւն անձինն, ըստ որում կարէ հանդուրժել յարեբախտութեան և վատաբախտութիւն, և պատուոյ և անպատուութիւն: Հետևեալ լինի մեծահոգութիւն՝ պարզութիւն և ճշմարտութիւն. Աբիսք. ասա: Ն կիբ. Ը. խհ: *Մեծահոգութիւն և ազատասիրս առաքինութիւն կալ օրինակ զառաքեալսն սքա: Մեծահոգութիւն անցասունն լինելով առ անապատօղսն, և անյիշաչար. Ոսկ. գբ:

ՄԵԾԱՀՈՍԱՆ. Տ. ՅՈՐԴԱՆՈՍԱՆ. *Մեծահոսան ջուրքն անդրէն կատակեալ յետս գարձան. Եփր. յէ:

ՄԵԾԱՀՈՒՉԱԿ. ա. Մեծապէս հռչակեալ. մեծանուն. երևելի և գովելի յոյժ. աքսիչելի. *Մեծահռչակ է անունն այ՝ ի վերայ մեղաւորայց ողորմութիւն. Լմբ. ասաղ: *Աքսիչելի և մեծահռչակ հօրն մերոյ սքին գրիգորի լուսաւորչի հայոց մեծաց. Թղթ. յն. ա Շ: *Մեծահռչակ աղջկին: Սրբոյ հոգւոյն և մեծահռչակ վկային. Ճ. Ա: *Ի տօնին մեծահռչակ, և ի ժողովն. Սինա. ի լմբ: *Կատարեցին մեծահռչակ տօնիւք. Շ. Ի գլ: *Ի մեծահռչակ քաղաքն՝ ի յաղնուանաւորն՝ ի մեծն տարսոն. Տաղ:

կամ ք. Մ՛ծաւ հռչակաւ. ի ձայն մեծ. *Արուեստիւք և նշանօք, և անաղտ վարուք, որ մեծահռչակ աղտղակեր քան զամենայն քարբաւ. Լմբ. ասաղ:

ՄԵԾԱՀՐԱՀ. ա. Հրաշալի յոյժ, կամ հրաշացուցիչ. գերահրաշ. հրաշափառ. մեծ և աքանչելի. *Մեծահրաշ այս խորհուրդ. Շ: *Հայցեցաջես միշտ մայր ոյ՝ քոյին մեծհրաշ համարձակութիւն. Գնչ: *Ուրաս նայք զայնպիսի մեծհրաշ նշանս. Նանայ: *Մեծհրաշ նշանօք հաւատարիմ եղև որդի ոյ գոլ. Տաղ:

ՄԵԾԱՁԱՅՆ, ի, լց. ա. Μεγαλόφωνος. Magnam vocem habens. Բարձրաձայն. մեծաբարբառ. համարձակաձայն. *Մեծաձայն քարոզիչ: Մեծաձայն քարոզեցին. Պաւթ. օրէն. Ը: Ընդ մեծաձայնի հրեշտակապետի. Ճ. Բ: Աբէ: Տօնակ: *Իբրև զձայն վոլոց մեծաձայնից. Հ. կիբ. Երզն:

Եւ ք. Μεγαλοφώνως, φωνῇ կամ ἐνφωνῇ μεγάλῃ, μέγα. Alta, magna, clara voce. Ի ձայն մեծ. ի ձայն բարձր. մեծաձայնապէս. բարձր բարբառով. *Մեծաձայն հնչել, կամ ազազակել, լալ. երդնուլ. ասել ևն. տեպ ի սքի գիրս. *Մեծաձայն գոչէ առաքանիչն փոփոխումն զմահ նորա. Ոսկ. յհ. Ը. 24. (բստ այլ յն. մեծախորհրդաբար. μεγαγοφρώνως.) *Յովհաննէս մեծաձայն ղմահն աղաղակեաց առաջի ազգաց. Նաև: *Մեծաձայնս գաւտախաչէն. Նար. կՀ:

ՄԵԾԱՁԱՅՆԱԲԱՆ. ա. Μεγαλοφωνότατος. Vocalior, vocalissimus. Առաւել կամ յոյժ մեծաձայն. *Լուար զձայնն մեծ (զքո). վասն ղի ղինչ քան զքոյն մեծաձայնագոյն: Ինքն գոչէ դաւթի իբրև մեծաձայնագոյն ոք քարոզ ի բարձրաւանդակէ. Աբէաք. Ադբ. Ա ոգբ: *Ամենայն աւետարանական քարոզութեան մեծաձայնագոյնն (յհ. մկ). Բրս: ի սկզբանէ:

ՄԵԾԱՁԱՅՆԱԳԻՏ. Տ. ՄԵԾԱՁԱՅՆ. ց. *Գոչելով աղաղակիմք ընդ նոսին մեծաձայնապէս: Միաբարբառ եղեալ ընդ արքային՝ գոչէին մեծաձայնապէս. Ոսկ. ը: *Որ հաւանին օրինացն, լուսեղէնն թողուլ պարտ է. իսկ որ անհաւանն իցէ, յետ նահատակացն երգել մեծաձայնապէս. Պաւթ. օրէն. Ը:

ՄԵԾԱՁԱՅՆԵՄ, էցի. ն. ե. Μεγαλοφωνέω. Magna voce profero. Մեծաձայն բարբառել. քարոզել. *Առ որ մեծաձայնէր եսայի: Մեծաձայնէ մարգարէն եսայիաս. Եփէ. Ի ոսա: Մխ. էփ:

ՄԵԾԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Μεγαλοφωνία. Vocis magnitudo, magna vox. Մեծաձայնելն. մեծաձայն բարբառ. ձայն մեծ. հնչիւն. գոչիւն. *Մեծաձայնութիւք քարոզեն. Ա ոբս. Ք: *Ցայտ ի և այս ի ժողովոյն մեծաձայնութենէ. Նիսս. էրգ: *Ըզմեծաձայնութիւն ածութիւնն լուսոյն. Մփս. Եփէ: *Մեծաձայնութեամբ աղաղակէին ի քարձունս: Օրհնի անլռելի մեծաձայնութիւք: Անլռելի մեծաձայնութիւք ազաղակեն. Նար. յվէբ: *Զամենայն արարածս հրաւիրեն մեծաձայնութեամբ լերկրպագութիւն. Կամբլ: *Փողոյդ անուն՝ մեծաձայնութեան է նշանակ. Տօնակ: *Յառնեն հաւատաք ի մեծաձայնութենէն հրեշտակապետ փողոյն. Երզն. Ֆբ:

ՄԵԾԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Առատաձեռնութիւն. կարողութիւն ի բաշխել առատութիւք. *Զանազան են շնորհք բարեաց. և այն առատապէս ևս՝ և լիապատառ: ըստ մեծաձեռնութենէ արարչին. Ի գիբս Խոսր:

ՄԵԾԱՁԻԳ. ա. Զգեաւել յոյժ յոյժ. երկայնատարած. լայնածաւալ. *Մեծաձիգ երկայնութենն նոցա եղ տասնման բովանդակիչ: Բազում բանս մեծաձիգս երկայնատարած: Առ ամենայն մեծաձիգ ծոց աշխարհս. Վէյօր. ա. Ը. (յն. այսչափ տարածեալ, կամ տարածութիւն:)

ՄԵԾԱՁԻՐ. ա. Առատաձիր. մեծապարգև. առատաբաշխ. *Գոհանալով զմեծաձիր և զառատապարգև տեառնէդ: Այսմ մեծաձիր և ամենառատ պարգևաց տրփուտր ևն. Խոսր: *Ընդ մեծաձիր ընտրեին. Ի գիբս Խոսր:

ՄԵԾԱՂԱՂԱԿ. ա. Մեծաձայն. մեծագոչ. *Մեծաղաղակ ձայնիւ օրհնեն զքեզ. Վահան. յօբ:

ՄԵԾԱՄԱՍՆԱԳՈՑՆ. ա. Μεγαλομερής, ρήστερος. Magnis partibus constans. Որոյ մասունքն են առաւել մեծ կամ խոշոր

*Ա յն՝ որ առ մարմինն են գիշխինք, մեծամասնագոյն՝ ի ներքս մտեալ, և զիշողքս դոյնն արտաքս մերժելով. Պլաթ. փիմ։

ՄԵԾԱՄԱՐԽ. ա. Մեծ՝ մարմնով. ահագին մեծութիւք. * Զայս մեծամարմին աշխարհս առանց չարչարանաց ծնաւ։ Ցոս. քրնէ. արար զայս մեծամարմին աշխարհս. Եղիշ. է։

ՄԵԾԱՄԱՐՏ. ա. Ուր իցէ մարտ կամ ճիգն մեծ. քաջայայտի. երևելի. * Հայոց բռապետական անուն ժառանգեցաց մեծամարտն առաքինութիւն. Ագաթ։

ՄԵԾԱՄԵԾ. ած, ծաց. ծագ կամ ծեւագ. ա. Μέγας, μείζων, μέγιστος, ὑπερμεγέθης. Magnus, major, maximus, permagnus. Մեծ մեծ. մեծք. մեծապէս մեծ. երևելի. նշանաւոր. ակնառուր. հնդ, հնդ հնդ. պէս-պէս։ *Զերկուս լուսաւորսն զմեծամեծս։ կէտս մեծամեծս։ քաղաքք մեծամեծք յոյժ։ Նշանս և արուեստս մեծամեծս։ Աւարքն մեծամեծք։ Մեծամեծ դատաստանք։ Մեծամեծ հարուածս առնէին։ Աձեր ի վերոյ իմ մեղս մեծամեծս։ Մեծամեծքն և պատուական աւեաքք. և այլն։ *Ի փոքունսն մեծամեծ մուծանէ չար՝ դևն, և ի մեծամեծսն զանյուսութիւն. Ոսի. ՛ս. ՛ք. 33։ *Պատրեր զմանս պատուով և իշխանութիւն մեծամեծիւք։ Մեծամեծ պարգևօք։ Խնդիրս (այսինքն խոյզս) մեծամեծս արարին. Եղիշ. է. ը։ Եփիկ։ *Անձրևք մեծամեծք. Շիր։

Եւ իբր գ. Μεγαλείον, μεγαλεῖα, լա. Magna, magnifica. Մեծ իմն. իբր մեծք. հնդ բան, հնդ հնդ բանէր. *Ամենայն ինչ յովքայ մեծամեծ է, ամենայն սքանչելմունդ արժանիք։ Այս է արդարև մեծամեծ, քանզի ոչ իսկ ապականի. Խոր։ * Արար ինձ մեծամեծս հզօրն։ Պատմեա դու ինձ զամենայն մեծամեծսն՝ զոր արար եղիսէէ։ Արար ի քեզ զմեծամեծսն և զիսաւսրս՝ զոր ուեսին աչք քո. և այլն։

ՄԵԾԱՄԵԾՍ. ՛ս. Մեծապէս. յոյժ. կարի. * Մեծամեծս վազիցեն։ Մեծամեծս փքացար. ա. ԹԳ. Ճ. 21 ՟է. ՟ի. ՟ը. 4։ Ե Ագաթ։ *Կարի իսկ մեծամեծս սխալէ յայսոսիկ. Ին. ա. ՟ը. ա։ *Մեծամեծս ըստ արժանաւորութեանէ մեծապատուեալ. Ագաթ։

ՄԵԾԱՄԵԾՍ ԲԱՐԲԱՌԵԼ, կամ ԽՕՍԵԼ, կամ ԿՈՏՈՐԵԼ. Տ. ՄԵԾԱԲԱՆԵԼ. Ինձ հնդ խօսիլ կարէլ. Ճառ ճառ էինէ։ *Լէզու՝ փոքր ինչ անդամ է, և մեծամեծս բարբառի. Յակ. ՟ի. 5։ *Հպարտութիւն մեծամեծս բարբառն։ Մեծամեծս խօսին. Խոր։ *Ձի զլսէլոս լսողացն՝ մեծամեծս կոտորելով խափսիցէ։ Ոչ եթէ մեծամեծս ինչ կոտորելով պատրէ. Սեբեր. ՟ի։ * Մեծամեծս կոտորեն, թէ ուխտաւոր եմք... և ապա լուծանեն զուխան. Եղիշ։

ՄԵԾԱՄԵԾԱՓ. գ. Μεγιστᾶνες. Magnates. πλούσιος, ἀδρός, dives, potens, ևն. Աստգանի. աւադորեար. իշխանք. ճոխք. գըլխաւորք. փարթամք. մեծատունք. և Մեծահասակք. երիցունք հասակաւ. հեծեալ. պէս-պէս, բնաւ իպար. զէնիլէնէր. *Մեծամեծք նորա։ Մեծամեծք չուառացան։ Ինև մեծամեծք մեծանան։ Չսեգեկիա արքայ յուգայ, և զմեծամեծս նորա։ Բաղատասար արքայ արար ընթերս մեծամեծաց իւրոց։ Եհար զամենայն մեծամեծս նորա։ Ընկճեացին մեծամեծք։ Նախ զարանեալ ընդ մեծամեծս. են։ * Հաճոյ թուեցաւ խորհուրդն՝ թագաւորին և մեծամեծացն. Նէիլ. ՟ա։ կամ * ի փոքուէ մինչև յմեծագոյնս։ Ի փոքրկանց մինչև ի մեծամեծս նոցա. և այլն։

ՄԵԾԱՄԵԾԱՐ. ա. Մեծապէս մեծապրեալ կամ մեծարեալ. պատուական. մեծապատիւ. պատուաւոր. մեծամեծ. մեծ. գերապանծ. *Մի ոք ամենեցին անուանն լիցի ի մեծամեծար (կամ մեծամեծ, կամ մեծ) ուրախութիւն մերմէ. Խ. ՟ը. 9. յն. ἀγερωχία, որ է անչափ զեղուութիւն, կամ բարտաւանութիւն ի պատուասիրութէ։ * Մեծամեծար պատուով մեծարիցի։ Զնոյն և քոյ մեծամեծար ընծայեցուցեալ սաէ, թէ զնաղաղութիւն Թողամ ձեզ։ Ի սակաւուցն մարթի զչափ առնուլ մեծամեծար պատկերին. Ոսի. ՛ս. ա. 23։ ՟ը. 7. 22. յն. մեծապայծառ. տրժանապատիւ։

ՄԵԾԱՄԵԾԱՐԱՐ. ա. Որ առնէ մեծամեծս. յն. մեծավայելուչ. լս. մեծագործ. *Օգնականն քո, և մեծամեծարարն (կամ մեծամեծարն) հաստատուէ. Օրէն. ԼՓ. 26։

Կամ իբր ՛ս. Մեծապէս. *Տեսցուք, եթէ օգնեցիլն ինչ նոցա դնքն զորս մեծամեծարս պատուէին քան զնծ. Ոսի. է։

ՄԵԾԱՄԵՂ, ի, աց. ա. Μείζονα πλημμελήσας. Multum peccans, maxime culpabilis. Ոյր մեղքն են մեծ կամ մեծամեծ. լսալմամեղ. ՛ջք ձեղսոր. էէէ կիճահսէաբ, գապահսիը պեօյհսփ. * Մեծամեղ այր ապրիլաւ լեցի ի ոտնից։ Զմեծամեղն ինդրէք. որպէս գուք ասէք, նա է մեծամեղ քան զամենեսեան. Եղիշ. ի լուրբաս։ *Մեծամեղին սակաս (քան զարժանն) պատիժս հրամայէ դնել ի վերայ. Ոսի. ՛ս. ա. 18։ *Եթէ զսակաւամեղսն տանջեաց, և մեծամեղսցն ներելոյ է. Ոսի. է։ * Որք ի քրիստեան մեծսդն են մեծամեղքն սրտուրեալ. կանան։ *Անձաւարիշտք և մեծամեղք. Լիբ. պիրգ։ *Ցայնմ երկրի զմեծամեղսն այսպէս պատժէին. Բրս. ՛ժէ։ *Ե՛ւս մեծամեղս զնոսա դնէ. Իգն։

ՄԵԾԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Ὑψιλοκάρδιος. Elatus corde. μεγαλόφρων, magna sentiens, altum sapiens. μεγαλόψυχος, magnanimus. և առաւել քան հյ. μεγαλόνους, νοῦς μέγας, mens vel sensus magnus. Բարձրամիտ. բարձրայոն. Հպարտ. և ձկտեալ ի մեծամեծ իրս. հնդ-էէրք, էէրը հնդ. էէպէր. *Պիղծ է առաջի ՚ծյ ամենայն մեծամիտ։ Մեծամիտ է ի թշնամանս այլ իսաուսիրս։ Ածցէ ի վերայ մեծամտին... իշխանին սատրափանեսցյ. Աստ. ՛ծ. 5։ Ես. ՛ա. ՛է. ՛ծ. 12։ *Սպառնայ մեծամտին սատանայի զնուրտակուեն. Նխ. է։ *Մեծամիտ և ամբարտաւան է ամենայն հերձուածող. Սարգ. է. պ. ՛ա։ *Յանդուգն, և յաւելորդան մեծամիտ։ յն. մեծանձն. Ա որս. ՛գ։ *Ի մեծամիտ ապաստալորէն յիւանէէ. Ցիւսթ։

ՄԵԾԱՄՈՒՐ. ա. Ցոյժ ամուր կամ ամրացեալ. գոյէր գաւէ. *Քակտեալ բաժանեցան ի մեծամուր պատրաստութենէն. Եւէր. է։

ՄԵԾԱՄՏԵՄ, ացի. է։ } Μεγαλοφρονέω, μέγα φρονέω, μέγα καυχῶμαι, ὑψηλὰ φρονέω. Altum sapio, majora vel magnifice de me sentio, efferor, superbio. Փսեմաւ, inflor. Բարձրամտել. փքանալ. ամբարտաւանիլ. Հպարտանալ. պանծանալ. Ճոխանալ. Ճոխաբանանալ. *Հպարտացեալ մեծամտեցաք ի բազում հեռուակացն բաղմութենէ։ Ի սրտի իւրում մեծամտեցան։ Ի զուր մեծամտեցայ աքսաբ՝ առնել չար առաջի տեսուն. Ցոբ. է. 6։ Դան. է. 25։ ՟ճ. ՟ի. ՟ի. 25։ *Մի՛ մեծամտեր։ Մի՛ մեծամտիր. Ոսի. ՛ս. ա. 3. Ին. ՟ծ։ *Ի՞ մեծամտիցես. Հոգևոր ինչ իրօք. այլ մի ինչ ուղղութեի հոգևորացն իսկ է չմեծամտել, և սրդ ընդէր մեծամտիցես։ Վասն էր ի վերոյ խոտոյ այդպէս մեծամտես։ Եւ դու մեծամտիս, և գյօնագ վեր ի վայր տանիս. Ոսի. էէր. ՟է։ Ե ՟ճ. է. 32. Ե 25։ *Կարի իսն մեծամտելին հրէայքն տապարան։ Զխոպոպ փառաւորի ի մեզ. եթէ չմեծամտիմք տանջանօքն։ Ցորժամ մեծամտէ ոք ի մէղն, չկարէ գառնալ ի լաւութի. Ոսի. էէր։ ՟է. ԲՒ։ ՃԱ։ *Մի՛ յաղքատաց մեծամըտիր, որպէս իշխան. Երզն. ոթ. էէի։

ՄԵԾԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Μεγαλόνοια, Mentis magnitudo, superbia. μεγαλαυχία, jactantia, ostentatio. Բարձրամտութիւն. ամբարտաւանութիւն. անապարծութիւն. Տգրգոյնութիւն, զսբոյր, էիպր. * Տեսեր զորս խոնարհութէին. տես և զհրեիցն մեծամտութի. Ոսի. ՛ս. ՟է. 27։ *Զմեծամտութի չարին (սատանայի)։ Մեծամտութիւն (յն. բարբարիսմս) է, որ վինչն մեծարէ. Բրս. ՛ղ։ *Եթէ արդարև զչքնաղ ի մեծամտութէդ յայդմանէ. Ճ. Ա։ *Վարեցեալք ոչ նուազոք առ ի յիսուսատուրութենէն յարձակմամբք, զմեծամտութէին փոխանակ համահանդ յարգելոյ։ այսինքն լաւ համբեալ մեծամիտ երևիլ քան արհամարհ-փիւթեան։ * Եւ եթէ բարձր վերկիսս քան զերկինս սասացուբ, միթէ բան ինչ մեծամտութէ քան զարժանն զանցուցաբ։ այսինքն պարծանաց վան երկրիս մերոյ. Պեթր. սիտ. ի յոյն։

ՄԵԾԱՄՕՐԻ. ի. գ. Աման գեղոյ, իբր մօրոտ, այսինքն տղմուտ. պղտոր. լամբութ, պուլանէփ, պաճուգ։ Ագաթ։ որ պէսպէս թաղտմանեալ է ի յն. և լս։

ՄԵԾԱՑԱՂԹ. ա. } Իբր Քաջայայլի.
ՄԵԾԱՑԱՂԹՈՂ. } Մեծապէս յաղթօղ. *Զմեծայաղթ զօրութէին ի միտ առնուցու. Ոսի. էս։ *Մեծայաղթող լեռն աբրին. Գր. գղ. էէմ։

ՄԵԾԱՑԱՂՔ. իբր Մեծ և յաղթ. մեծամարմին. յաղթամարմին. *Ի բայուսա մեծայաղթ տարերք նոցա (յն. մեծութիւն նոցա) իբրու ասկաւիկ ինչ երևին տեսլ ան ական. Վէնօր. ՟է։

ՄԵԾԱՑԱՄ. ա. կարի յամալ. յիրկար. *Դարձան ի մեծայամ ուղևորութէն. Ճ. ՟ը։

ՄԵԾԱՑԱՆՑԱՆՔ. Տ. ՄԵԾԱՄԵՂ. *Ահ հասիլ ամենայնի՛ ի սակաս յանցաւորն ոչ խնայելով. զի մեծայանցանքն գիտացին զանձինս, և զգուշացին. Վէրդ. Խոսդ։

ՄԵԾԱՑԻՄԱՑ. ռմկ. ոձով. Տ. ՄԵԾԻՄԱՑ։

ՄԵԾԱՑԻՀԱՏԱԿ. ա. Առաւել յիշատակելի. յիշման արժանի. մեծանուն. *Եւ նոքօք մեծայիշատակ լինել առաջի ՚ծյ. Լիբ. պիրգ։

ՄԵԾԱՑՈՑՅ. ա. Ἐυέλπις. Bene sperans, magna spe praeditus, confidens. Որ ունի յոյս՝ վաստուէթի և ակնկալութէի մեծ. քաջայոյս. յարեյոյս. * Ամենեքեան ի մարդասիրութէի ունգր ՚ծյ հայեցեալք՝ մեծայոյսք լինիցիք. Կոչ. է. Ե ՟ը։ *Եւ բազմացութէն այն ՚ծն և հայր սէր պատիւք մեծայոյս լինել. Խոր. պիրգ։ *Այլ որչափ անկցուք, այնքան կանգնեացուք, մեծայոյս լինցուք. Գէդ։ *Լաւ մեծայոյս հաստատցն. Ոսա։ *Մեծայոյսն, և յուսոյ ժառանգն (այն յուսիկ). Երզն. ւ։

ՄԵԾԱՑՈՐԴԻՈՐ. ա. Քաջայորդոր. ազնայորդոր. ինքնայորդոր. գոյչէնէլի. *Մեծայորդոր փութով գանձիցէք անձանց ըստ փրկութէի. Լչէսոսի. Նաւակոտ։

Մեծանամ, ացայ. ւ. Μεγαλύνομαι. Magnus fio, ingrandesco, magnificor. Մեծ լինել. զարգանալ. յարգի լինել. առաւել լուլ յոյն և է կարգի. ինձնալ. պիւխիւք. * Մեծացաւ մանուկն սամուէլ առաջի ՚ան: Որպէս մեծացաւ անձն քո առա այսօր առաւել չի աչաց իմոց, այնպէս մեծացի անձն իմ առաջի տեառն: Երթալով երթայր գաւիթն, և մեծանայր: Մեծացաւ սոզոմոն քան զամենայն թագաւորս երկրի մեծութիւ և իմաստութիւ: Մեծացայր մեծութիւ, և հասին ծայրք քո յամպս. ևն: * Ցեառ թեպետև առաւել մեծացաւ քան զմովսէս, ոչ անցանէր ըստ կարգ վարգապետին իւրոյ-Եդիւն չէ: * Ցարժամ հեռանայ լուսինն յարեգակնէն, մեծանայ ընդ լոյսն լուսնի. Ճիր:

Եւ Πλουτέω, πλουτίζομαι. Dives fio, sum; ditesco. Մեծատուն լինել. փարթամանալ. հարստանալ. վնիկն օյագ. * Մի՛ երկնչիր, յորժամ մեծանայ մարդ: Ցոգի մեծանալով: Մեծացաւ այրն յոյժ յոյժ: Մի մեծասցի, և մի ճոխասցին ինչք նորա: Ցղիսցան լցան մեծասցան: Ցամենայնի մեծացաք ամենայն առատութիւ. ևն: * Ոչ կամօք ոք մեծանայ, և ոչ ըստ կամաց և առողջութի մարմնոյ. Խոփ: * Մեծանան զերկնային և զանապատում մեծութիս նորա. Հմմ. ած:

Մեծանդիամ. ա. Πολύσαρκος. Carnosus. Ցաղթանդամ. մեծամարմին. ճենչ, ճենչ. * Փիլ՝ անհնարին մեծանդամ յաղթ մարմնով և վիթխարի է յանասունս ամենայն. Վէյօր. ի: * Կանդներ զերերանեան նման մեծանդամ՝ քառակուսի. Ջինոբ:

Եւ Μεγαλόσαρκος. Magnae carnis. իբր իշանդամ, ձիանդամ. * Պոռնկեցար ընդ որդիսն եգիպտացւոց սահմանակիցս քո ընդ մեծանդամս. Եզեկ. ծիզ. 26:

Մեծանիստ. ա. լայնանիստ. ընդարձակ. էայէլէը, էայմանէը. պիւխիւ. * Մեծաստիսատ բնակութիւն երկրին, կի գաշտ. քաղաքաւանք. պարիսպ անուղ. աշխարհ յոնեաց, ովկիանոս. Վէյօր. ա. ի: Ոսի. ոգոպա: Լսափ. ծ: Վէրն. պմ:

Մեծանձն, ձին, ձունք, ձանց. ա. Անձամբ կամ մարմնով մեծ. մեծամարմին. և Մեծասիրտ. * Մեծանձունք և յաղթամարմինք հասքն փորն և Թանձրին. Փարպ: * Ի մէջ ամենայն կենդանեաց (մարդն) Թէ ոչեռ ինքն ըստ ինքեան փոքրագիտի և ակայ է զօրութի, սակայն մեծանձանցն տուաւ (ի իմաստութի) կարէ յաղթօղ լինել, և զօրաւորագունից. Պիւ: Ցառաջագահ անդր զնուտէն առաձեռներ քան զամենայն մեծանձանց. Կազանց:

Եւ որպէս Մեծամոգի. (յորմէ յաջորդ բառն):

Մեծանձնութիւն. գ. Մեծութի անձին, այսինքն հոգւոյ. մեծահոգութի. մեծախորհրդութի. և Վսեմութի, ազնուութի. * Ճաւանդ մեծագոյի, որ զնուխնեացն զմեծանձնութ ոչ նուրջէ. Սիր. ի. 28. (որ չիք ի յն:) * Ցանկութի աւուրցն հայելով այլ տեսեալ զհոգւոյն մեծանձնութի. Խոր. ի. 2: * Տէս զմեծանձնութն, զի պյտղով մեան ամենեսին զտպացեալս ընդ իւր ունելով ոչ չիանայ, այլ հեզութի ընդ խիստն բարբառի. Ոսի. իծ: * Տիւանելով զմեծանձնութի, և զկորովութիւն բանիցն, և զանյաղթ խնամատարութի նորա: Ջաւ ի յաճախս ապառաժ այլ քահանայապետիդ ի մեծանձնութի ընկալեալ զնշանս: Ջիսուսեան: Ջիսուին խաչիս մեծանձնութ. Շ. Բարր: * Ունիմ ասէ պատմել ինչ քոյոյդ մեծանձնութեդ. Ճ. Գ:

Եւ որպէս Մեծամարմնին դող. առատրութի. * Մեծանձնութիւն հասակի. Պիւ: * Անկրիտ մեծանձնութիւն միմի կացելոյ. Սիւս. ի սբ:

Մեծանունի. ա. Μεγαλώνυμος. Magni nominis, magnum ac celebre nomen habens. որոյ մեծ է անուն. անուանի, մեծահամբաւ. փառաւորեալ. հռչակաւոր. երևելի (ոք կի ինչ). Նախաբ, հիւնր. * Ա մենակալ մեծանունդ տէր. Երեմ. լէ. 19: * Փառաւորելով զնձ զմեծանունն քո. Կրիտ: * Սերտել եղև մեծանուն կոյսն Եգիպ. ի յոյն: * Ա մեծանունդ Թեոդոս կեսար. Եղիս. Ճ: * Մի՛ նստցիս ընդ մեծանունն մարդոյ. Վր. հց. ի: * Մեծանուն պատծանոք համարձակել: Ըստ մեծանուն ձոխութե անկոյս. Պիւ: * Ջկրկին երկրորդեալսն մեծանունն բառնեթիս. Նար. ի:

Մեծաշահ, ի, ից. ա. Πολυκερδής. Multum quaerstuosus, multum lucri adferens. Շահաւէտ. բազմաշահ. շահեցուցիչ օգտակար. խիսք լսհասր. լօգ ճիսիեէ. * Որ յարդիցէք հասէք ի մեծաշահ շահս զքան. քարան. Ճ. Բ: * Ի վախճան մեծաշահ երթան հասանեն: Ծոմ չահ մեծաշահ է մեծատանց: Մեծաշահ օգտութե գացուք. Վէյօր. ա. Ճ. ի: * Հասանել պատկի, և մեծաշահ պատուոց և փառաց. Ջմիշտ պաշտպանեն մեծաշահ օգտակարութեանցն մարդկան. Պիւ:

Եւ Μεγαλέυπορος. Magnus negotiator. Որ շահի բազումս. ած վաճառէօղ. * Եղէ մեծաշահ վաճառականի, մանաւանդ եղէց. Ա սբ. ծիճ:

Մեծանձնաձառ. ն. Մեծապէս շահս առնելով, ունելով. * Բաւականապէս իսկ, և մեծաշահագոյր ստանալ բարի հրամանագ. Գլոպ. օչին. ի:

Մեծանձնագոյն, գունի, ից. ա. Առաւել մեծաշահ. օգտակարագոյն. * (Արքեպս. Մերոպաեաց) տրպէս զմոս. ի մեծաշահս գունիցն իւրոց ի կալն՝ մատուսցի ինքն ի գովելի վախճանին ի վայելմունս հեշտակեցութիւն. Պիւ:

Մեծանձնաիւթիւն. գ. Շահ մեծ. առատաձեռն. շահաւէտ. շահեհանութի կամ օգուտ մեծ. * Ջինչդ ես, ասէր, միայն գը ասնիցիմ ալ քառատել առ գուրս արքունս. Նեաց քոց յայնքանեաց և յայնպիսեաց մեծաշահութեց. Պալ. ոչ:

Մեծանձնամաս. ա. Շատաւելից. Խոբոխոտ, Խորխոփած. իչինէի, Էորեւը պերէէի. * Ջաէր ոզորմին մի խնայեք շատամեղ և մեծ ծաշատաս խոսայեցեալ վիրօք նեխեալ եղիկեր. Յոյն. Յիւսփ:

Մեծանձնամիտ. գ. Շահ մեծ. առատաձեռն. շահեհանութի կամ օգուտ մեծ. * Ջինչդ ես, ասէր, միայն գը ասնիցիմ ալ քառատել առ գուրս արքունս. Նեաց քոց յայնքանեաց և յայնպիսեաց մեծաշահութեց. Պալ. ոչ:

Մեծանձնամիտ. ա. Շատաւելից. Խոբոխոտ, Խորխոփած. իչինէի, Էորեւը պերէէի. * Ջաէր ոզորմին մի խնայեք շատամեղ և մեծ ծաշատաս խոսայեցեալ վիրօք նեխեալ եղիկեր. Յոյն. Յիւսփ:

Մեծանձնորհ. ա. Ունակ մեծի շնորհաց. շնորհալորդ. * Տիւ զերապիսյ և մեծանձնորհ հովուապետի. Ասող. Վեռնբ: * Հաւանեալ բանից մեծանձնորհ եպիսկոպոսին՝ ընծին ուրախութե. Կազանց:

Մեծանձնութ. ա. Ընդ չինչն և կառուցումն մեծ. հոյակապ. իւսէեւնքճ. * Ջմեծանչէն եկեղեցին չինեալ. Ասող. Ճ. կդ:

Մեծանձնորհ. ա. Ընդակ մեծի շնորհաց. շնորհալորդ. * Տիւ զերապիսյ և մեծանձնորհ հովուապետի. Ասող. Վեռնբ: * Հաւանեալ բանից մեծանձնորհ եպիսկոպոսին՝ ընծին ուրախութե. Կազանց:

Մեծանձնութ. ա. Շքեղ, և մեծապատիս. փառացի. ահեղ. պատկառելի. վեհամանեսի. * Երթիվար մի՛ մեծաշուք (յն. ահեղ) հեծելով հանդերձ. Բ. Ա. Ճ. 25: * Մեծաշուք գինիդ ձերոյ: Էր և անձամբ վայելուչ մեծաշուք և բարձրահասակ: Աբքեպս մեծաշուքը: Մեծաշուք եղև ի մտանել անգր իւրում. Եղիս. Է: Աբեր. Ե. 12: Վէրն. պմ. Եէր. ԼԳ: * Մեծաշուք ծերոյն, կամ երեսք, կամ ցածուն (այսինքն պարկեշտութե) կամ ահարկութի. Ա. Ա. Բ. Գ: Ոսի. Ե. իոբ. իա: * Մեծաշուք փառք, փառատրութե. կամ պատիւ, կամ մեծարանք. Եսթ. ի բ. Ոսի. ծ. Ե. 8: Վբ. հց. ծա: Ե Առղ. Ե. 2: Բառ. գ. 20: * (Ջաստճարն) իւրովի իսկ ած հրամայեաց մեծաշուք քաղաքս կառուցանել զնա. Ոսի. էբբ:

Եւ իբր ծ. Մեծաս. շքով. * Մեծաշուք փառաւորել. Մծբ. ծէ: * Մեծաշուք ի գոչիւն փողոյ... ջճակատն յառաջ մատուցանէր. Ե. Ղ. ծէ. 25. (յն. այլազգ:)

Մեծանձնութ. չէի, ից. ա. Մեծակին, և սրակին. * Կուրայ և խաւարելոց լոյս, մեծաչէից և տեսանողաց արարիչ և տնօրէնամէղ. Կոռի. ազ:

Մեծանգանգան. ա. Որ ինչ պաղատանաք մեծ. պաղատագործան. * Հայրապետն ներսէս մեծապատիս աղաչանս առքային մատուցեալ. ցՀ. կի: * Մեծապատիս Թեոփանէս նօք հաւանեցուցեալ զԱիպարիոս. Պմ. օբէեւ

Մեծապանծան. ա. Եսլամպոս, ծնլամպոս. Splendens, fulgidus. Ցոյժ պայծառ. պայծառատիպ. լուսափայլ. գեղանշոյլ. շքեղ. երևելի. բոսկն, չեօհրեթէի. * Լապտերք մեծապայծառք: Մեծապայծառ պատկ: Մեծապայծառ Ջառագայթք, կի լոյս. Ոսի. ծքի: Սեբէբ: Շէր: * Մեծապայծառ գեղոյ. Վէյօր: Մծբ: * Մեծապայծառ պատարանք, երկնեղէն. քաղաք. ՃՃ: Փորպ: * Մեծապայծառ շինութի քաղաքաց, կամ շքեղութի, կամ փառաւորութե. Պիւ: * Մեծապայծառ փառօք, կամ ծագմամբ. Շար: * Մեծապայծառ վարդապետութե. Եղիւէ: * Մեծապայծառ գործ, կամ փիլոսոփի, կամ ասո. Ե-սս ար: Աբէւ: Եէբ. ԹՖ: Տ֊ իճեւ յոյ. ծՖ: * Հռիփսիմէ հռչակագեղ՝ մեծապայծառ վայելչութե. Շ. փպ:

Մեծապանդ. ա. ն. Գերապանծ. յոյժ պանծալի. և Պանծացեալ. մեծաս պարծանօք. * Ջգերեցմանն ոչ Թագուցանելով, յայրութն մեծապանծ լինելով. Գրոիչ. ի սոեէ: * Մեծապանծ պարծանօք գիրկս արկեալ (մովսէսի) զայն տապատակք՝ քերբ ի նոսս. Լմբ. ովչ: * Ջիւր նահապետին մեծապանծ պսակեցաք: Մխաքանչելին մեծապանծ ցուցանել զքոյն ազգութե. Ճ. ի. Ե ա. գ. Ֆ. Ե:

Մեծապանծութիւն. գ. Պանծալի մեծապէս. մեծամուտիի. * Մեծապանծութե և արհամարհանօք՝ իրոխիտալով յանձն. Լմբ. ոբ:

Մեծապատիկ. ա. Բազմապատիկ, և մեծապատիս. * Մեծապատիկ փառօք բազգաւորեալ ի Թագաւորաց և յիշխանաց. Ոսկիփոր:

Մեծապատիւ. ա. Μεγαλότιμος. Qui in magno est honore. μεγαλόδοξος, magnifice gloriosus. σεβάσμιος, venerandus, colendus, ևն. Մեծապէս պատուական, և պատուելի. մեծաշուք. մեծարգի. մեծամեծար, շքեղ. փառաւոր. գըսիճիւ, չիճգնհիւ, հրեղեղէր. Խղճիւ: * Բարձրութեն փառաւոր, մեծապատիս ամենակալ Հմմարիան ած: Վան մեծապատիս շքեղ տաճարին: Մեծապատիս մեծապարգև պարարաք զնմ կոչմանն քաղաքացն. Բ. Ի. ե. 12: ե. Ի. ա14. Ե 10: * Ցանպատճառէն և ծնեալ մեծապատիս. Ասսս. ե: * Ջվերին մեծապատիս. (յն. մեծի) Թագաւորութեան Ջառա ի միտ արկանել. Ոսի. Ես: * Մեծապատիս փառք, կի աւրոտ, կի Թագաւոր, դչնոյ. Կոս. Ե: Ագաս: Պիւ: * Մեծապատիս սկրով, կամ վայելչութե. Աբեր. Ե. 4: Ճ. Բ: * Մեծապատիս է տօնս. Ոսի. զոի: * Մեծապատիս իչխանն մագիս, որոս որպի վասակայ մարսիրոսի. Երզն. ԹԲ: * Ջի պարագայս մեծապատիս զանասնսն. Սիր. ազ. * Բազում անգամ՝ ի նմանէ մե

ծապատիւ լինէին . Եղիշ. Ե: Ցհ. կԲ :*Մե_ծապատիւ գոհութ երկնի պագանեմք. Ա՛Բ . խչ: *Մեծապատիւ գիտացեալ զմյ փառաւորանիչն լինել ո. այսինքն պատուաւոր յոյժ . Խոսր :

Եւ որպէս Մ. Μεγαλοτίμως. Magno cum honore, ևն. Մեծաւ պատուով.*Զքահանայապետն զոհիս մեծապատիւ մեծապարգև մեծարէր . Ե. Դ. Փ. 35 : Բոով. Փ. 10. 21 : *Ցորժամ մեծապատիւ մեծարիցին , յայնժամ առաւել խոնարհութ ցուցանեն. Ոսկ . Եւ : * Մեծապատիւ զնախարարսն արձակեալ. Խոր. Փ. 64 : *Մեծապատիւ զարդարիցոր . Կոչ. Ւ :

ՄԵԾԱՊԱՏՈՒԵԱԼ . Մեծապէս պատուեալ. մեծարեալ.*Մեծամեծս ը արժանաւորութն արքայութն մեծապատուեալ . Ագաթ :

ՄԵԾԱՊԱՏՈՒՄ . ա. Որ իցէ պատմութիւն մեծ կամ ընդարձակ , և դժուարապատում. *Լաւ զմեծապատում Ճառն ընթերցուածոց : Մեծապատում առաւելութ . Վէցօր . Ա . Ե: * Ընդ յորձանս մեծապատում ծաւալացս նաւեալ մտաւոր սոուցարանութ . Փարպ :

ՄԵԾԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ . գ . Վիճակ մեծապատիւ . պատիւ մեծ . * Ցիշեա զմեծապատուութ քո , յիշեա զհայրենի փափկութիւնն . Մուշ :

ՄԵԾԱՊԱՐԱՆՈՑ . ա. Μεγαλοτράχηλος. Magnas cervices habens. Երկայն պարանոցաւ . և Երկայնօղ զպարանոցն .*Իւ վիշապին քաղցանք և մեծապարանոց եղեալ՝ յարձակեցաւ 'ի վերայ երիվարին . Ճ. Բ : և Հ=Ց. ՃԷեր. Է :

ՄԵԾԱՊԱՐԳԵՒ , ի . ա. Μεγαλόδωρος. Qui magna donat , munificus . Առատապարգև . մեծաձիր . որպէս առատաձեռն , տուող մեծամեծ պարգևաց . * Որ էր այր մեծապարգև և ալքասասէր. Լաստ.ա:*Մեծապարգևդ, տուր ինձ սակաւիկ. Սարկ. աղ: *Հոգւոց մաքրութն կարկառու քեզ մեծապարգևն . ՄէՏէր. Ծ: *Զմեծապարգևին այ մեծ օղնականութի : Մեծապարգևից մարդասիրութեդ . Փիլ. Յոգն : Խոսր: Մուշ :

Եւ ոմ Այն ինչ, որ է մեծ պարգև կամ պարգևական.առատապէս պարգևեալ.*Զմեծապարգևն նորա շնորհս : Մի սրտաքսիցես զմեզ յայսպիսի մեծապարգև շնորհէ : Զայ իմոյ մեծապարգև ողորմութն: Մեծապարգև փառօք գառնայ . Դիոն. Էլեղ: Խոսր. պարգ: Ոսկիբեր : Աւոց. Ե. 2 :

ՄԵԾԱՊԱՐԳԵՒ ԱՌՆԵԼ . Պարգևօք Ճոխացուցանել : Փ. Դ. Ղ. 10 :

ՄԵԾԱՊԱՐԳԵՒ ՄԵԾԱՐԵԼ . Մեծամեծ պարգևօք պատուել. Ե. Դ. Փ. 35 : Բոով. Փ. 10 . 21 :

ՄԵԾԱՊԱՐԳԵՒՔ . գ . Տ . ՄԵԾԱՊԱՐԳԵՒՈՒԹԻՒՆ . *Ցուցալ 'ի մեծապարգևսն այ. Վրք սոփ : (տպ. 'ի մեծապարգևն ած :)

ՄԵԾԱՊԱՐԳԵՒՈՒԹԻՒՆ . գ . Μεγαλοδωρέα , ρία . Donatio magna vel magnifica, largitio magna, munificentia. Մեծամեծ պարգևք . և Առատաձեռնութի . * Ոչ երբեք յաղթեսցես մեծապարգևութեն այ . Անսբ. ադք :*Խնդալ դիւրաբանագոյն պատՃառօքն 'ի ձեռն այ մեծապարգևուեն.Բըս. գոհ : *Տեսանե՞ս , որքան գերազանցէ մեծապարգևուին քան զհայցուածն. Նիւս . Եըգ : *Ցեռ գոհանալոյ զայսպիսի մեծապարգևութեդ՝ խնդրուածս առնէ . Խոսր. պարգ:*Որքան ախորժես , ոչինչ 'ի հակառակացն խափանէ զմեծապարգևութեդ . Սարգ . յն. Ղ: * Ընկալեալ զմեծապարգևութի՝ գոռնայ 'ի տուն իւր . Ցհ. կԲ :

ՄԵԾԱՊԱՐԾ . Տ. ՄԵԾԱՊԱՆԾ . *Մեծապարծ պարծանօք . Ագաթ :*Մեծապարծ ուրախութե . Թէոդոր . Խչ: * Եկին հասին նոքա մեծապարծ երևելի հոգևորազգաց փառօք 'ի հայաստան երկիրն . Բոով. Ւ . 4 :

ՄԵԾԱՊԱՐԾՈՒՆ . Նոյն ընդ Մեծապարծ , կամ սեռականն է նորա . *Կորուսի զմեծապարծուն փառաց առէս . Պիտ :

ՄԵԾԱՊԷՍ . Մ. Μεγάλως. Magnopere, maxime, magnifice, valde, vehementer . Մեծ իմն օրինակաւ . առաւել . յոյժ . կարի . ևս քան զևս . *Որ՛րախ եղև մեծապէս : Մեծապէս զոսկերս իմ շարժեցին : Պաշարեալ եմ մեծապէս յամենեցունց : Մեծապէս գոհանամք : Մեծապէս կարող լինել յամենայն ժամ առ քեզ է . ևն : * Մեծապէս զարմանայրն . Եղիշ. Ե :*Մեծապէս հարստանայ . Իսիտ : * Մեծապէս պատուրազմեալք , կամ պանծացաւ . Շար :

Առընթեր անուանց և բայանուանց՝ իբր ա. և Մ. անխտիր . *Մեծապէս յայտնութ անցուցանել զօրհասն . Փ. Դ. Է . 4 . (յն . մեծամասնեայ . μεγαλομερής, amplus).*Շինէ մեծապէս ծախիւք : Ընդունելութիւն մեծապէս արար . Խոր. Ա. 11: Փ. 60 :*Մեծապէս լինի դիւացն խնդութի : Մեծապէս վիշտ հասանէ : Մեծապէս սատակումն 'ի վերայ մոգուց հասուցանել: Ո՛վ քաջք , մեզ այս մեծապէս է, զոր կատարեաց ած 'ի ձեռն մերոյ բնութեա . Եղիշ. Ե. Փ. Է:

ՄԵԾԱՊՏՈՒՂ . ա. Որոյ պտուղն է մեծ, կամ խոշոր հատիւք : Վարդ :

ՄԵԾԱՋԱՆ . ա. Ուր իցէ ջան , փոյթ և աշխատութի մեծ . *Առորի մեծաջան և անօգուտ ուսմամբքն աշխատեալք . Փարպ : *Մեծաջան բազձանօք մաղթէ. Նար . ԽՒ : * Զամենայն փոյթ մեծաջան կարեօք առնեմք . Ոսկ. յհ. Ա. 37 : *Պա՛րտ է մահուչափ մեծաջան վաստակօքն 'ի շնորհքն անկանել . Մուշ : *Ուսաւ մեծաջան աշխատութ . Տէ ԽԷլ. հոկտ . ԺԷ : *Մեծաջան վաստակօք անյուցանէ զիւր զկեանսն . Նեղոս, կմ Եւնէկ : (տպ. մեծական :)

ՄԵԾԱՋԱՆ . Մ. Մեծաւ ջանիւ . մեծաջանապէս . ամենայն փութով . սրտի մտօք . * Մեծաջան ապաշխարեսցէ . Կանոն : * Ոչ մեծաջան և պտղացաւաբար ·հոգ տանի . Նար . Եըգ :

ՄԵԾԱՋԱՆ ԼԻՆԵԼ . Մեծապէս ջանալ՝ հնայիլ . *Դատաւորն խորհուրդ 'ի մէջ առեալ՝ մեծաջան լինէր . Սիսիան :

ՄԵԾԱՋԱՆԱՊԷՍ . Տ . ՄԵԾԱՋԱՆ . Մ. *Մեծաջանապէս յարմարել ձայն . . . առլսելեաց հեշտութի . Քէր . Ճէրբ :

ՄԵԾԱՍԱՍՏ . ա . Որ ինչ լինի մեծաւ սաստիւ կամ սաստկութե . * Մեծասաստ հրամանաւն այ , կամ թագաւորին , կամ դշխոյին . Վէցօր . Ւ: Ագաթ: Շար : *Մեծասաստ իշխանութե ևս հրաման ունել կայել . Կոչնոց : *Մեծասաստ սաստից , կմ ցասմամբ . Մծբ. ԺԷ : Լաստ. Ե :*Մեծասաստ ատելով . Ածբ. Ա. 3 :

Եւ Որ սաստն կմ հրամանն է սաստիկ. *Ակնարկելով իւրոյ մեծասաստ հրամանատուին տարածեալ սփռեցաւ լոյսն.Վէցօր.Ե:

ՄԵԾԱՍԱՐ, ի : ա . Որոյ սարն՝ այսինքն կատարն , գլուխն , սկիզբն է մեծ . մեծասկիզբն : Այն է ըստ քերականաց կամ ի բաժշտաց՝ երկավանկ բառ , որ առաջին վանկն է երկար , և վերջինն սուղ . (որում հակակայր Մեծավերջ .)*Մեծասարն ՚նէր կոչնէ և ՚նաղօսէ՝ եռամանակ. որգոն, դա՛ւի՞թ . Թր. ՃԷր :*Զանգայոյն և զմեծասարն դործիցէ երկայն : Մեծասար առէ զմեծասկիզբն . որպէս դա՛ւի՞թ , հա՛ւի՞կ Մեծավերջն ընդդէմ է մեծասարին . Եըդ. ՃԷր :

ՄԵԾԱՍԻՐՏ . ա . Որ սիրտն է մեծ չափով . *Մեծալերդք , մեծասիրաք , մեծալեղիք . Ոսկիբեր :

ՄԵԾԱՍՈՒԳ . ա . Βαρυπενθής . Gravi luctu oppressus. Որ սուգն է մեծ . և Եղեալն մեծաւ սգով . *Դժուարաւ միխթարին մեծասուգք . Բըս . յուղիփ : * Մեծասուգ հառաչանացս . Պիտ :

ՄԵԾԱՍՊԱՍ . ա . Ուր իցեն բազում սպասք և հանդերձանք զարդուց . *Այն ամենայն մեծասպաս փառաւորութիւքն իբրև զերազ թռանին . Վէցօր . Է :

ՄԵԾԱՍՔԱՆՉ . ա . Θαυμαστός. Admirabilis, mirus, ևն. Սքանչելի մեծութ, և մեծի սքանչանաց արժանի . մեծահրաշ . հրաշալի . * Մեծասքանչ Ճարտարապետին արարած է աշխարհս:Մեծասքանչ իմաստութ այ: Զարմանք մեծասքանչ են այս . Վէցօր . Ա : *Մեծասքանչ յաղթութի , կամ նշան յաղթութե . Ոսկ. Եւ : * Մեծասքանչ զօրութ . Ղեւոնդ : Աւոց : * Մեծասքանչ զօրութ . Խոսր : * Մեծասքանչ ծնունդ , կմ յարութի քմ . Ոսկ. Մ. Ա. 4 : Ճ. Ա: * Մեծասքանչ խորհուրդ . Իգն : * Չկարացին ծածկել զմեծասքանչ նշանին զօրութիւնն. Նանայ : *Այն իսկ էին մեծասքանչ զարմանալիք . Ոսկ. Մ. Ե. Ծ :*Հեզութի՝ մեծասքանչ շուք և պատկառ է 'ի մէջ բազմամբոխ հըրապարակաց . Ցճհ. ԺԱ .

ՄԵԾԱՍՔԱՆՉԵԼԱՇՈՒՔ . ա. Մ. Որ իցէ շուք մեծ և սքանչելի . մեծաւ պատուով և փառօք .*Զեռնագրեցին ... և մեծասքանչելաշուք յուղարկեցին զնա . Բոով. Ւ . 4 :

ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՈՒՉ . ա . Μεγαλοπρεπής. Magnum virum decens, magnificus, egregius, elegans. Որոյ վայելչութիւն է մեծ և շքեղ . փառացի . վեհ . վսեմ. պանծալի . և վայելուչ մեծի ումեք . *Մեծավայելուչ գահ , կամ թագաւոր, կամ ախր (կայսր) . Ցհ. կԲ.: Ածբ. Ա. 11 : Ճ. Բ .*Մեծավայելուչ և փառաւորեալ է բարեպաշտութի : Մեծավայելուչ են փառք սրբոց . Ար . Է : Իսիտ : * Մեծավայելուչ յիշումն անսանի գերազանցեալ կարգի . Պիտ : * Մեծավայելուչ թշնամանք են , զի ընդ այ թըշնամանիմք . Աս օրս. ԺԷ:

ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ . Մ. Μεγαλοπρεπῶς . Magnifice , egregie , honoratissime . որ և ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉԱՊԷՍ, ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. Մեծավայելուչ օրինակաւ . բազում շքով և պանծալի պատուով.*Երուսաղէմ թաղեա զքո մեռեալս մեծավայելչաբար : Մեծավայելչաբար պատուեցայ . Աճոբ . 'ի Յովբ:.

ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉԱԳՈՅՆ . ա . Μεγαλοπρεπέστερος, ον . μεγαλοπρεπέστατος Magnificentior,ius, magnificentissimus.որ և ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉԱԳՈՅՆ . Առաւել կմ յոյժ մեծավայելուչ . *Աչինչ ոչ երբեք ոք քան զնա իմասցի պայծառագոյն և կամ մեծավայելչագոյն : Այս է մեզ՝ որով չարչարիմք , մեծավայելչագոյն , զի ընդ այ վտանգիմք . Աս օրս. ԺԳ. ԺՒ . (դարձեալ անդ , մեծավայելչագոյն . այլ ձ, մեծվայելչագոյն :)

ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉԱՊԷՍ . Տ . ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ . *Մեծավայելչապէս սպասիւ արարեալ այյ վկային՝ եդին 'ի նմին ամ.ւրեալ օզանազան սքանչելիս իւր արժանաւորայն մեծավայելչապէս երևեցուցանէր.Ճ. Բ. Գ

ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ . * Զինչ մտածութիւն քան զմեծավայելչութիւն այ շնորհալից Իւր մեծավայելչութին Հզևսցէ զմեզ իմ...

իւր · Իւ.ւհ : Լ.ք. պ.ր.գ :

ՄԵԾԱԱՇԱՏԱԿ , ի , ացի . ա . Μεγαλόπονος. Summopere laborans . Որ բազումս կամ մեծապէս վաստակի . մեծաքան . արդիւնական . ազի ալաթգ. գոյչէնէլի , էնէկ պար . *Եկեալ մեսրոբ երանելին յաղուանս՝ մեծավաստակ ընաիր անօթ հոգւոյն սրբոյ . կաղանգ : * Զառաջինն մեծավաստակէ եբևեցոյին ,, . յն . առաջինն մեծավաստակաց. Ե-ագբ. ձ՚ : * Մեծավաստակն արուեստս գտաց. Շիր *Հաւաստարիմ և մեծավաստակ. Ո-ա : *Մեծավաստակ նահատակին մեսրոյ սքանչելագործի լուսաւորչին. կնր. պարմ :*Մըբչակաբ մեծավաստակք. Նիբ. պհ :

Ե- Μεγαλοπονος. Summopere laboriosus. Աշխատասէր , տարժանելի յոյժ . * Մեծավաստակ առաքինութիւք սքանչելագործ. Նոբ. գնդ հոգ : *Հոգւոյն շնորհք , և նոցա մեծավաստակ առաքինութիւնն . Ո-ի. ս. ա. 1 :

ՄԵԾԱԼԵՐՁ , ի , ից , կի ած. ա.փ. Ἰάμβος . Jambus , որ և ՄԵԾԱՁԵՐՁԱԿԱՆ . իբր ἰάμβικός , jambicus . որ և ԱՄԲԻԿՈՒՆ . Որոյ վերջին է մեծ. ըստ քերթողաց՝ բառ երկավանկ , որոյ վերջին վանկն է երկար , և առաջինն սուղ . (հակակայ ՄԵԾԱԱՍԱՐԻ .) * Մեծավերջի յաղօսէ և ներկայնէ եռամանակ . որպիսի , կնրիւն . Թբ . ւէբ : * Մեծավերջ կոչէ , որոյ վերջին երկայն լինի , ի վերջին երկարաբառ . որով իմանի՝ Թէ ընդդէմ է մեծաւարին . Երբ. ւէբ : *Ինքն պրոլոմեոս էր , որ և զմեծավերջ տաղս զայս բարբառեցաւ . Պիտանացու է ինձ (ասէ) կանխիկ բախտի՝ քան իւրեք կարաւանվճռոս: Տես և ի բառն ԵՐԿԱՐՈՒՆ : *Խառնելով զոյր և զերհնութիւնս և զհարուածս ընդ երկադուռն մեծավերջիցն . Պզաբ. օբին. գ: *Ընդ մանց մեծավերջ ստղից . ակբ. ծա: * Գնացի առ քերթողսն ոյբերգուեց , և երկգուռն մեծավերջացն.Պզաբ. ա-իբ: Եւ ապա երկար առագանութ առնել մեծավերջ զիւրաքան. չիւրն , և խառնել սղբ , յընդ լեզուս խօսել նոցա . Ո-ի. փբ :

ՄԵԾԱՎԵՐՁԱԿԱՆ , ի , ացի . ա . Նոյն ընդ Մեծավերջ .*(Ոգւերգակքն) մեծավերջական չափովք զհնդն երգելով պատմութիւնս . Պիբ :

ՄԵԾԱՎԵՐՁՈՒԹԻՒՆ . Նոյն ընդ Մեծավերջ . գ . *Բերէ քաջհոլովակս այս զկնի բազմամանակացն՝ աւարտեալ մեծավերջուբ . Մ-փ. յիչ . ոգ. խալբ :

ՄԵԾԱՎԷՐ . ա . Որոյ վէրքն է մեծ . *Ջուտս և մաքուր ինալով յայսպիսի մեծավէր արատ . Աբձբ. Ե. 6 :

- ՄԵԾԱՎԻՃԱԿ . ա . Որոյ վիճակն և տալ բանծուելի իշխանութիւնն է մեծ . * Երկոտասան գաւառաք մեծավիճակ գաւազանի իւրոյ . Ո-ա :

ՄԵԾԱՎՏԱԿ . ա . Որ ունի զվնասկ մեծ . * Մեծավտասկ քաւակի՝ բոլնեալ սոդբիւր սիոնի . Գ.ղ .

ՄԵԾԱՏԱՀ . ա . Մեծապէս տաչեալ . մեծ և ուշադիր . * Մեծատաչ վխմարգեան կոխածու վնաք . Ա-ղ. ֆ . 47 :

ՄԵԾԱՏԱՐԱՆ . ա . Մեծապէս տարածական . ունօղ զմեծ տարածուն . մեծաձիգ . * Աբիգայն՝ մեծատարած ձառագայթիւք իւրովք Մեծատարած մեծութիւն ունին. Վ.ք.ոբ . ջ. յորմէ և Շիր : *Երկին վերին , և մեծատարած չղեան նորա . Շիր : *Ծով լայնանիստ և մեծատարած բազմրակութիւքն և պարփակութիւն . Խոբ :

ՄԵԾԱՏԱՐՐ . ա . Որ տարրն կի՚նիւթն է մեծ . մեծամարմին . * Փոքր կացուցին զդմեծատարր մեծութիւն , որ երևեցան ի հետ ատոմանէ . Վ.ք.ոբ . ջ.

ՄԵԾԱՏԵՍԻԼ . ա . Մեծ տեսլեամբ . ընդաւաճակ . *Գործակիցք եղեն ի չինութիւն մեծատեսիլ քաղաքին . Պմ . ոգ.ժս :

ՄԵԾԱՏՆԱԳՈՑՆ . ա . Առաւել կամ յոյժ մեծատուն . փարթամագոյն . *Թագաւոր և մեծատնագոյն ոք էրէ քան զնրիւսս . Փիւ . Նի . ք :

ՄԵԾԱՏՆՈՒԹԻՒՆ . փ . Մեծատունն գոլ . փարթամութիւն : *Ցառաջ ընծայեալ լինի յիրաց սատիրականութ , և ի մեծատունութիւնէ երազս . Ո-ի . Տգբ :

ՄԵԾԱՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ . փ . Լինելն ի մեծ տոհմի . մեծազարմին գոլ . ազնուազունմութիւն . *Ցանձինս պանծալին վան մեծատոհմութիւն . Երփ . Տգբ :

ՄԵԾԱՏՈՒՆ , տան , և անոյ , անի , տանց . ա . Πλούσιος . Dives . Որ մեծ է տուն , այսինքն լի ճոխութիւք , ընչաւէտ . ընչեղ . չ՚արիամ . Ճոխ . հարուստ . վչինի , մալթոբ . փեվէնէի . *Աբրամ էր մեծատուն յոյժ անասնով և արծաթով և ոսկւով: Մին մեծատուն , և միւսն աղքատ : Եւ մեծատանն էին հօտք ևն : Սատցուածք մեծատանց՝ քսակաբ ամուր : կանայք մեծատունք արիք : Վասն ձեր աղքատացաւ՝ որ մեծատունն էր : Աճ ընարեաց զաղքատս աշխարհիս , որ են մեծատունք հաւատովք . ևն : *Ոչ մեծատունք ամենեքին կորնչին , և ոչ աղքատք ամենեքին ապրին . Մ-ին. չն : *Կամչն հոյլս մեծատուն , կոչի և որդի մեծատուն , մեծատուն ի մեծանոյ . Սեբեբ . ք: *Բնակեցաւ առ ումեմն մեծատանի . Աբձբ . ք . 3 :

ՄԵԾԱՏՈՒՐ . ա . Մեծ ապարգև . առատաձեռն . *Առատ բարոյիւք , և մեծատուր ի ձիս . կէբ . պհ :

կի Առատաձեռնեալ, առատ . * Մեծատուր պարգևօք չնորհակալիս հաստուցին ծմա . Լ.ոպ . ծէ : * Փառս եռուն վան մեծատուր պարգևացն . Հ.նոյ . իէ :

ՄԵԾԱՐԱՆՔ , նաց . փ . Τιμή . Honor . μεγαλειότης , μεγαλομα , magnificentia , reverentia . սֆոս ֆalitudo , dignitas . Մեծարբեր , իչն . յարգանք . պատիւ . ակնածութիւն . պատկառանք . իդձէբ , իէբմ . *Ահմ՚ասիկ արարի մեծարանս երեսաց քոց. Ծն. ծբ . 21 : *Փառք մարդոյ ի վերայ մեծարանաց հօր իւրոյ . Սէբ . ֆ. 13 : *Եւ ելից ինձ ի մեծարանս առաչի ամենայն ժողովրդոց երկրի : Ցուսոն գեղեցիկ, գաւազանն մեծարանաց . Երեմ. ՃՃ . գ : Խէ . 17 : *Գրկացուք առ նոսա բանս մխիթարութիւն , մեծարանս , և պարգևաց . ա . ի . ծ . 24 : *Ընկալաք զմեծարանս, և արհամարհեա զանարգանս. Եչէն . է : *Անարգեալ պատուականն հանգերձք առ ի զարգս մեծարանաց . անբ . ֆ : *Ընկալաբ զնոսա խաղաղութիւք և մեծարանաք . Խոբ . է. 29 : *Առ ի կարծել մեծարանս գնել որբոյ . . . առ ի մեծարել զքհայր : Մեծարանս եդի քեզ . կ-լ . ծա : Առգաբ : *Ցորժամ գործն գովիցի՝ արուեստս գիտին մեծարանս բերբ . Սէբէբ . ֆ : * Ոչ ցնծայ ընդ մեծարանս ընդ մայրն չարեաց . զի սիրեցն մեծարանաց մարգահաճութիւնն է , և կատարած նորա ամբարհաւաճութիւնն է : Մեծարանաց ցանկութիւն ցնորք են : Որ ցանկայ մեծարանաց , նախանձի ընդ մեծարեալսն . Ե-ագբ . ք :

ՄԵԾԱՐԱՊ ա . Ἀιδεστιμότερος , μεγαλεῖος . Reverendus , venerandus , magnificus. πολύτιμος , pretiosus , ած . Մեծապէս յարգի կամ ալգոյ . որոյ յարգն է մեծ . մեծապատիւ . ակնածելի . պատկառելի . մեծ և պատուական . մեծադին . վիբչմէբ . գեչկինէ . դուրեպեբ . *Մեծարգի լինել կի՚ երևել (անձին և իրաց) . Ո-ի . էչէս . Ե ի-ղս : Ցհ . իմ . պա-ւ : կալ . ք՚ : *Ինձուբ ի սաբատպատ հպարտութիւն՝ չտանել զանձինս առ մեծարգիս . Եղնի : *Առ ինչ արժանաբ ըզգինդան մեծարգի համարեցաւ . Եղէչ . տբ : *Մեծարգի համարեցուբ զբանս ձշմարիտս առանց երդման՝ քան զսուտի ամբարշտութիւն . Վ.էղբ . ք : *Ովիրգնենս՝ մեծարգի եղեալ զեօթանասնից թարգմանութիւնս քան զայլսցն. Շիր. էբ : *Ջան զորպիսի՛ մեծութիւն մեծարգի չիցէ պատիւս այս . Սարգ . յի . ա : *Մեծարգի բան , կամ նիւթ , կատարբոսեալ , կամ պատիւ , կամ հայրապետ.Պիբ : Գէ . ես : Լ.ոպ . իփ :

կի իբր ի . Մեծաւ յարգանաբ. *Ջհոգիբդէն քեռութիս այնբան մեծարգի պատուեալ . Սարգ . ք . պ . ա :

ՄԵԾԱՐԳՈՑ . Նոյն ընդ վ . *Ջի յոյժ մեծարգոյ էր այլոն (գաւիթ) , զնա ած վկայ մատեան և յարուբ . Ո-ի . գբ : *Մեծարգոյ հայրապետին բարոյն : Խնամասեբքն մեծարգոյ . Ճ. Ռ. Ը : *Արարչին մեծարգոյ է մարգոյս բնութիւն . Տճաի : *Աձէ լինի ծառ մեծարգոյ . Շ. Խոսբ : *Խաչն է պատուական և մեծարգոյ քան զամենայն անօթս փրկականս. Շ. Բարչբ : *Ըստ (այս լինքն հոգի)մարգոյ մեծարգոյ է և պատուական. Վ.էղբ . ի. (յն . մարգն ազնուականութիւ ոգւոյ գերյագոյն է ։) * Մեծարգոյ եղոյց զեպրոյսլորութիւն . Վ.բ. հղ . ծէբ : * Որ ընձեռեբն են Լաձաւուբ , նոքին բարգաւաձձեալք ցուցանին , և մեծարգոյք առ սիրելս յամենայնի և ի առհմայինս. Պիբ : *Մեծարգոյ անյաղթ՝ ոգորմութիւք քո պահեցեր (զմեզ գաւառն հեթում) . Տգբ : *Վարուձին մեծարգոյ քան զայլսն կարծեր զանձնէ վերս կանխութիւն . Մ-ի . ա-ա :

ՄԵԾԱՐԵՄ , եցի . ն . Τιμάω , Honoro , aestimo . μεγαλύνω , magnifico . δοξάζω , glorifico. ἐγκομιάζω , laudo . Մեծ առնել . մեծացուցանել . յարգել . պատուել , պատուասիրել . նախապատուել . մեծ համարել . գովել փառաւորել . հնդիցնէլ , պոփընել . պ-ոյ-ի-ն-ի , իդձէբ իէբմ էբ-ի , իայե վէբի . հնդ ոեպէլ . պեօյնաբ այսպէ , իէբ պար էբ-ի . *Մեծարեաբ զնա առաչի ծերոց ժողովրդեան իմոյ: Մեծարեաբ զնա, և դիրկս արկցե զբաբ: Երկիր՝ ի տեսանէ , և զքահանայս նորա մեծարեաբ : Ցգեաց բանս խապաղութիւ , զի մեծարեացեն նոքա զնա : Մեծարեաց զտաճարն . ա . ի-գ . ծ . 30 : Առա-ի . ք . 8 : Սէբ . է . 31 : ա. ի. ծ. 3 : է. ի. գ. ծ. 23 : *Աձ անձնիչխան կամաբ մեծարեաց ըզմարգիկ ոյսէս զիրեղտակս : Թագաւոր կացոյց զմարգն , և մեծարեաց . Ցձ . ք : *Ըզմեր պատասխուրեցոյս առաւել մեծարեցեր զքնութիւն : Ջքեզ մեծարեալ պատուեցուբ . Գբգ : Շբ : *Մեծարեաց նա զմիկիանոս մեծութիւ յոյժ . Խբ . է. 84 : *Գասկաբ և պատուաբ մեծարեաց զքաղաբս մոգուց : Ապրաքին գիրբ մեծարեաց զնա : Մեծարեցեր զաբեբգին՝ յատաբ ձայնիւբով զանուն նորա . Եչէն . ա . ք . է : *Մեծարեսս այբ զկանանց խրատս . Նբ . էբի : *Որ ինչ միանգամ մեզ հրաժարեբիբք , մեծարեբիբ նոցա . Ցհ . իմ . պա-ւ : *Մեծարեաց , և ներսա ի ատն քոմ. ք . ի-գ . իէ . 10 . յն . լեբ փառաւորեալ , կամ ճոխացեբ : *Ո՛րգեն ակ , մի՛ մեծարբ ի վերայ հօր անարգանաց.Սէբ . ֆ . 11 : *Ի բոլորից գրեթէ ի կենդանեաց հնչեալ միշտ նոցայն մեծարբ բարեհամբաւ անուն . Պիբ ,

ՄԵԾԱՐԻՉ . ա . Որ մեծարբ . մեծարող . *Մարտիւրոսացքն մեծարիչ , չարչարանաց նոցին գովիչ . Լ.ք . ի ընդհ .

Մեծամոծ, կամ րու. ա. Մեծ առ. նելի կամ համաթելի, և համարեալ յորգելի. յարգոյ. մեծարգոյ. պատկառելի. պատուական. մեծ. նազելի. պիծաոհան, հնդ. գեղեցիկ, պիոյիտ, մեհաբ, նոհաբ. *Եւ այլն մոխակ մեծարոյ երգև յոյժ առատի և գիսապատուոյն. (յն. մեծ երգիւ.) Ինձ յոյժ մեծարոյ երգեն բաթեկամք քո ես. (յն. մեծացան. երբ. մեծագին երգին). Եւ. ծա. 3։ Սղ. ճէ. 17։ *Մեծարոյ՝ հասարակաց հօրս վարդապետաց է։ Մեծարոյքն և պատուականքն ընդ առաջ ելանեն (Թագաւորին). Սէիէբ. ֆ. ջ։ *Որ զայն քան զայս մեծարոյ համարի (յն. նախապատուեսէ)։ Եւ բազմաց իսկ մեծարոյ երևս. (յն. պատկառելի, կամ մեծ համարեալ). Ոսի. ֆ. ա. 5. բ. 11։ *Ամենայն ուրեք քան զի մատուռիքն զհաւատս մեծարոյ ցուցանէ. Ոսի. ե. (այսինքն նախապատիւ, կամ վերագոյն)։ *Ա յատս իմն մեծարոյ երևին առաքինորդք քերնի՝ իւրեանց հնազանդելոցն. եղիէ։ *Մեծարոյ և հաւատարիմ առաջի գենղապհոյ երևեցոյց վես. փագ։ *Մեծարոյք մարգկան, և քաջհաճոյք եծծոյին լինին կամաց. Պիս։ *Ձմեր կամս արա, և մեծարոյ առնեմք զքեզ. Գաշանագ։ *Մեծ ծարս լինել վարդապետին՝ աշակերտաց օգնականութիւն է, Տաճարն չինուածոյին մեծարս էր. Ոսի. իզ. Ե եէէ։

Մեծամափի, փւոյ. ա. Մեծապայծառ. որպէս զարփի, կամ քան զարփի. *Ջահերն մեծարփւոյն ընդառնօզ երերը (այ կոյս). Շ. փզ։

Մեծագամառ, բ, ացս. փ. *Հեպերօչ Continens, terra continens et mediterranea. Ցամաք երկիր մեծ՝ հեռի ի ծովէ. միջերկրեայք. (յն. Էէիաօս. ուսաի և եսիբուս՝ մեծ ցամաք յառնասանի.) * Մեծածովս վերացեալ յարուցեալ՝ զկղզիս և զմեծացամաքս ողողեաց։ Փիլ. իմասփ։

Մեծագործանեմ, ցուցի. ն. Μεγαλύνω. Magnifico, երբ. յոպաչ. պլօրտիշա, divitem facio, dito, երբ. հեյապէր. Տալ մեծանալ, կամ մեծ առնել, ի կարգի իմիք. որպէս աշնեյուցանեալ. բարձրացուցանել պատուով. Ճոխացուցանել ընչիւք. մեծարել. վերապատուել. գովել. փառաւորել. բարձր առնել. հնդղնել. պիոյիւմիփ. սալաանմափ. *Ջմինչ է մարգ, զի մեծացուցեր զնա։ Մեծացոյց Թագաւորն զՍանիել։ Ջի մի ասիցես, թէ ես մեծացուցի զարքայ։ Տէր աղքատացուցանէ, և մեծացուցանէ. Խրև անտնիկք, և զբազում մեծացուցանելիք եմ։ *Մեծացուցաչ զանձոս նորա քան զամոս սուտառն իմոյ։ Մեծացուցաչ ես զանուն սոզոմանի. Եւն։ կամ *Մեծացուցաչ անձն իմ զտէր։ Խօսիչ լեզուս, և մեծացուցանել զնա. Եւն։ *Մեծացոյց սէր զառնել իւր ընդ քեզ. Յովէլ. բ. 21։ *Մեծացուցեր զմագաւորդ ասիլի քան զառնգակին. Եզիէլ. է։ *Որ մեծացուցեր զայս առաւրա ընորհաց քան զամենայն գործոց քոց հրաչս. Նոյ. Խղ։ *Մեծացուցանել (յն. աձեցուցանել) զքարտզուլքի առնասրանին. Ոսի. իմ. բ. 20։ *Մարգարէքն և զառաքածս մեծացուցանեն, և հերձուածողքն զարարիչն փոքրկացուցանեն։ Զօրս մեծացուցանել զկնորայն։ Մեծացուցանէք ոչ զընուլքի փառաւորելոյն, այլ զօրհնուելքին զրանան։ Մեծացուցիչ գնա գովելքի (առ գովելի)։ Սէիէբ. էր։ *Ջքեզ մեծացուցանելիք, որ օրհնեալդ ես ի կանոյս։ Ջքեզ և զծնեալն ի քէն մեծացուցանելիք. Եւն։ Շաբ։

Ուսուր Մեծացուցանէ՛ է նոյն իսկ օրհնուելի սրբոյն. *Ջկնի հայցկինն՝ մեծացուցաչ ասել. ցմ. իմ. ապ. Ն եէէդ։

Մեծացուցիչ. ցչի. ա. Աչն որ մեծացուցանէ (ըստ ամենայն առմանն). *Վասն էր ի մեծացուցչէն վերկալալ և զչքաւորն ծածանանէս. Ոսի. ե. ֆ. 3։ * Որպէս ըզդանձ անկողոպտելի՝ մեծացուցչէ յերկնից արքայուելի. Տմաչ։

Մեծամափացնեալ. Մեծապէս փայլեալ. փառաւորեալ, պայծառացեալ. * Ի փառս ոչ մեծամփայլեալ քոյոյ երասաստաչոս. Տաղ։

Մեծամափան. բ, ից, կամ ացս. ա. ե. Μεγαλόδοξος. Gloriosus, էն. Ոյր մեծ է փառք կամ վարկ. փառաւոր յոյժ. մեծաշուք. և Մեծ համարեալ. մեծարգոյ. և Մեծաս փառօք. չանչ չեօհրէնչի. *Արտաչինայ և աղճնայ մեծ ապատիչն։ Սբ և մեծափառ վկային գիսմիհեայ։ Հեղգարիոն որդի հիպատայ քահանայի մեծապատիւ և պատուաւորի. Ճ. Ա. Բ. Գ։ * Մեծափառն գրիգորիոս։ Արիստակես մեծ քահանայապետ՝ մեծափառ հօրն փոխանորդ. Վրդն. լ։ Երէն. ը։ *Նոնունք վեհից մեծափառք. Նոյ. իէ։ *Ի պարծանս մեծափառ սբ եկեղեցւոյ. Եղիշ. ը։ *Մեծափառ կառուցիկէն յանի. Սահ. երէց։ * Մեծափառ պատուիս, կամ փարեմանութեան իրք, կամ հիւանդութեան, կամ օր. Բոպ. ֆ. 20։ Պիս։ Սկի. իթ. արմս։ Տմաչ։ *Մեծափառաւեսպատականան պատմութեան. Կչխոպ։ *Մինչ լուսաւորչն խաւարէին. յայնժամ խաւարտեցչն լուսաւորէին՝ մեծափառ պայծառացեալ. Մխի. կ։

Մեծամափառ. փ. (ըստ յն. ոձոյ.) Մեծ վարկ, կամ կարծիք. * Վասն նորա ունելին քաղցրութիւ ի մոխ մեծափառս, և պատշաճ կարծիս այնուհետև. Ոսի. յհ. ա. 30։

Մեծամափառութիւն. փ. Μεγαλοδοξία. Gloria magna, gloriatio. Մեծափառն գոլ. մեծ փառք. պատիւ պանծալի. չքեղութիւն. պարծանք փառաց. չան չեօհրէնչ. * Մեծամափառութիւն չանկացեալ՝ չանչհպելչն մերձ. ձենայր փայտ ապարատանոլաթ. թեէդոլ. մայրափ։ *Ջժամանակիս զգալով զմեծափառութիւն։ Ջմեծափառութիւնն փոզիայ մեզ բան. Սկի. իթ. արմս։ *Հրապարակէր զամբոյս մեծափառուն. Աբծր. ա. 14։ *Լեառն սեռուհ գոզգոթայի մեծափառութեամբն բարգաւաձեալ. երէն. ը։ *Նկն յերասաց զէմ, և այլ ևս բազում ընդ իւր, որպէս թագուհոյ մեծափառութիւն եկեալ. Ճ. ժ։

Մեծամափառաբար. ա. Մեծապէս փոքրամար. կարի ճոխ. * Տանց մեծափառամ չինուելի. Պիս։

Մեծամափափաչ. ա. Ուր իցէ փափաքուն մեծ. մեծասանչ. Չհլմեռ անդին. *Մեծափափաք բազձանաց արժանի։ Մեծափափաք տենչմամբ լցաս։ Մեծափափաք ատենչանօք մաղձեր. Պիս։ Շ. չին. ոզ։ ճճ։

Մեծամափոյթ. ա. Փուճաչան. սամնայորդոր. *Մուտ բերաբաէէ մեծափոյժ փոքով չտապաչ տաղնապալ էէր։ ֆ։

Մեծանաքանչաչ, ի. կ. Μεγαλοπρέπεια. Magna civitas. Քաղաք մեծ. մոլորաքաղաք. *Ա յքաղաք՝ զքաղաքաչ ոչ աեսեալ, զդիւօդն և կամ զգաչելիսն մեծաքաղաք կարծեն, անգիտութիւն ալոգասլև ճշմարիտ մեծաքաղաքին։ Ջմեծաքաղաքս զայս՝ ես իբրև ասինածուս միշտ յտկանէ. Փիլ. լին. ֆ. 34։ եւ. ա. ւ. նխ. ֆ։

Մեծանաքանչ. ցեոյ. ա. Մեծի քաղաքը քաղաքացի. * Ջգեօղն մեծանաքանչ ասել. ցհ. իմ. ապ. Ն եէէդ։

Մեծանաքանչ. ֆ. Մեծասլև քայլիւ. անվն հեր կամ արագ քայլափոխիւք. *Որ՝ի վերայ երկրի մեծաքայլս փախչէի, ի ծովս անփախչելի վիճակաս յանգիսանեցայ. Փիլ. յոէ։

Մեծանաքոթ. ա. Ոյր քիթն կամ ունչքն է մեծ. *Մեծաքիթ և խոշափին. Հ.յնոյին։

Մեծանասնական. ա. Քաջ գիտակ իսչասմաս. տեղեակ ամենայնիս. * Ջամենեցունց ուսի զկրից պատասխանց՝ իբր կցորդ մեծգիտականի կարեաց համայնից. Նաբ. ֆ։

Մեծանեղուն. ա. Եղեռնական յոյժ. չարագոյն. *Մեծանեղուն քան զայս Թզուսուսի չիք յաչիարհի։ Այր է հէդ և մեծանեղուն. գալ. իէ։

Մեծաներինչութիւն. փ. Մեծապատուի. չքեղութիւ. սալ՝ անաի. *Թագաւորն զօրօք և իչխանօքն և հազարապետօք և գաւառապետօք մեծներևելութիւ։ Ոսի. գծ։

Մեծանիմաստ. } ի, ից. ա. Քաջխմաց.
Մեծանիմաց. } քաջխմաց. խոստաւոթիւ մեծ. նրբամիտ. հանճարեղ. մտացի, զգօն. զգօնական. Խելացի. ագուշ. *Երուանի պետնա սրտիւն, մեծախոհան և պերճաբան. Խոր. ա. 23։ * Մեծախնատ խոհականն չատնոյր յանձն զերծալն. ցհ. իմ։ * Մեծախնաց (կամ մեծախնաց կամ մեծախիմայ) կարծեաւ, մի զայնս՝ որ զմեծագոյնս և զլայնս ոգանին, այլ զայն որ չափաւորացն է սխրոց. Ոսի. իզ. ա. ե։

Մեծանիութիւն. փ. Μέγεθος. Magnitudo. μεγαλείον, εἶα, magnificum, ca. ἀυ. Ջεντία, auctoritas. Մեծն գոլ յոր և է կարգի. առաւելութեան. բարձրութիւն. ճոխութիւն. փառաւորութիւն. իչխանութիւն. ևն. հնդղնելի. պիոյիւփ. *Բարձրացաւ մեծութիւ ի մէջ գառաստառնաց։ Ոչ խորչի ի մեծութէ, զի զիմոքր և զմեծ ինքն արար։ Մեծութիւ բազկի քո։ Ըստ արժի քում աբրարս զանձնային զմեծութիւդ քո տեր։ Պատմեսցեն զայդ չան մեծութեի զօրու թեացն ձոյ։ Մեզնէն եղեալ ականատես ևորա մեծութէն. ևն, *ի մարմինս քաւրբաւանդակ, և խորագոյնք ինչ, մեծութիւք և փոքրութիւք. Աբ-ի. ոզ։ *Թէպէտև և յաշխարհ գիմեր *ի հայր, սակայն *ի մէջ գներ և զիւր մեծութէն. Ոսի. յհ. ա. 38։

Մեծութիւն. Πλοῦτος. Divitiae. ὕπαρξις, ὄλβος, substantia, opes. որպէս Մեծատանութեի. փարեմանութեի. և ինչք. գոյք. հարստութիւ. զանիիւնչիփ, փեվէէիէ. Տալ մէլալ. *Ալմենայն մեծութեի և փառք՝ մեր եղիցի։ Յուսացաւս սա *ի բազում մեծութեի իւր։ Ի մեծութէ վառք կալօտաւալ լինին։ Լաւ է անուն բարի քան զմեծութեի բազում։ Մեծութեի խոհեալ անխրատութիւ։ պատասեցէ, եէ։ *Քրիստոնեայն յաղթատուէ եանն առաւել պայծառանայ քան *ի մեծութեի. Ցէսանեէս, զի յաղքատութիւ քան *ի մեծութեի գիւրին է զառաքինութեին կատարել. Ոսի. էէր։ *Ն՝ոչա մեծութեիքն ածէին, և որս աղքատութեին յորվէր։ Ջընդունայն մեծութեիդ բազմաց է փոյթ. Իոխ։ *Արդարահոդով մեծութեամբն ոչ զկին *ի մէնանկնեալոր մեծութեին. Ցհխ. է։ * Մեծ է սէրն Յի քան զամենայն մեծութեիս երկրաւորս, այսինքն զինչս և զփառս. Եղիշէ։

Մեծութիւն. որպէս Մեծամուռութեին. ամբարհատաձոռութեի. փեպր. *Սկիզբն մեծութեի այս է, որ զինծ ոչ ոք քննէ ։ այսինքն խնդրէ. Ոսի. յհ. ա. 15։ (որ *ի Սէրա. ֆ. 14. Սկիզբն ամբարհատաձոռութեի ևն։)

ՄԵԾՈՒԿԻ, հ.տ.ց, հ.տ.ց. ա. գ. Մեծ-ագլխ կամ մեծապատիւ կին. տիկին. *Եւ գարձեալ առ մեծուհի մայր վանացն, ասէ. Ճ. Ա: *Ո՛վ կանայք պատուականք մեծուհիք: Մեծ Թագուհին Թագաւորին, և ա. մենայն մեծուհիքն. Վ.բ հց. ծ֊: (ռմկ. փօճա, փօճիսա. որ է տիրուհի, տիկին:)

ՄԵԾ ՍԿԱՅԱԶՕՐ. կմ } *Սեպհական
ՄԵԾՍԿԱՅԱԶՕՐ. ա. } զօրութեամբ սկայի մեծի. *Մեծակայազօր արիութեամբ յաղթող գոտանէի անմահն առաակի. Պ.բ:

ՄԵԾՎԱՅԵԼՈՒՉ. Տ. ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՈՒԹ. *Փառաւորել զամենապատիւ և զմեծվայելուչ անունդ: Փառաւորեալ է ա. մենապատիւ և մեծվայելուչ անունդ. Ո.ի. պ.բ.գ.–Ե Բր.ս: *Խորամանկ՝ զնմաստունն (ասեն յաչաղկոտք), և զմեծվայելուչն իբրև զամբարտաւան բամբասեն. Բր.ս. Յա.ի:

ՄԵԾՎԱՅԵԼԶԱՒԱՐ. Տ. ՄԵԾԱՎԱՅԵԼԱՒԱՐ. *Երկինք պատրիչ է ՚ի մեծաքաղց զօրութեան, յինքն բերելով զարարչական ներգործութեն զհանգամանս մեծվայելչաբար. Ա՚ֆ.ի. Խ.ս:

ՄԵԾՎԱՅԵԼԱԳՈՅՆ. Տ. ՄԵԾԱՎԱՅԵԼԱԳՈՑՆ. *Քան զսահմանն՝ երկին մեծվայելչագոյն. Ա՚ֆ.ի. Յ.ի.ի:

ՄԵԾՎԱՅԵԼԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ է մեծավայելուչ, կամ վայելչական մեծուհեն ՚ի. *Զմեծվայելչական փառաբանութիւն միշտ ՚ի բարձունս առաքեսցուք. ժ.ի:

ՄԵԾՎԱՅԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Μεγαλοπρέπεια. Magnificentia, majestas. Մեծավայելուչ հանդերձից կամ ահաւորութեան. մեծաճոխութիւն. մեծուհեն ՚ի և ա՚ծայնոց. *Համարձաւ ա՚ մեծվայելչութիւն քո ՚ի վերոյ քան զերկինս: Զայն տեառն մեծվայելչութիւն: Զփառս և զմեծվայելչութիւն դիցես ՚ի վերայ նորա. ևն:

Դուն ուրեք ասի զայլոց իրաց. իբր վայելչազարդութիւն. մեծութիւն. *Զինչ օգուտ է ՚ի մեծվայելչութիւնէ ատի՝ յորմէ կաթիցէ ոսկի, և ինքն (տանուտէրն) թաղելոց է ՚ի խոնարհ քան զերիս կանգունս. Խ.ա.ի:

ՄԵԾՕՐ. ա. գ.) Օր մեծ. այսինքն երկ՚ ՄԵԾ ՕՐ. Տ կայն ասի. *Բացատգոյն եր իբր մեծօր հաստարակօրոյ միոյ հետևակագնացի առանն ձանապարհի. Խ.ս. ա. ի.ի:

ՄԵԿԻՆ, կամ ՄԻԿԻՆ. ա. տ. Ἑν. Unum. Որպէս Միակ. մի. կի՚ մեկինակ. մեկուսակ. մանաւանդ. Տես և ՄԵԿՆԱԿ. Ռի, Ռիկի, Ռի ԼԻՐԳ. գիր, գիր Ի.ԱՆԷ. ՊՂԸ. գիր Ի.ԻՐԼԻ. *Հաւատացիր անուն մեկին է անուանեալ, բայց յիւրկուս ազգս բաժանեալ լինի. Կ.ի. Ե: *Կրկին ապաքէն, և ոչ մեկին սորա է զօրութիւն. Ա.ի. Բ.ի.ի: *Ոչ ունին անցանել ընդ եգեալ սահմանս մեկինս. Շ. Բ.ի.ի: *Եթէ կրկին եղիցի (ծիա. ծանն), զատակիկ անձրևաց չայտ առնէ, իսկ մեկինն զգուշանալ ևն և զգիարատուն. Շ.իր: *Մեկին . . . կրկին: Կրկին է, և ոչ մեկին. Պ.ի: Ի գիր.ս խոս: *Ա՚նորիկ ոչ բազում ինչ, այլ պարզք էին և մեկինք-ևնծ: *Կրկին զմեկին առանց խառնուրդի (գաւանիւ զքանն մարմնացեալ). Պ.ի.ի. խմ բաղադրեալ գալ զպարզն:

ՄԵԿՆ. Σαφής, σαφέστερος. Manifestus, apertus, planus, planior. որպէս Մեկնաբանեալ. պարզ. յայտնի. գիրքին. ար.ս, հեղ. այս էլ.ԼԻ.ԲԷ. ԱԼԳՓ. գԼԱԼ. գօլայ: *Պատուիրի մեկին և գիրքին քան զայս այլ ոք գտանել ոչ կարէ. Ե.ս. պ.ի. ա. ղ: *Զայսմանին մեկին բանիւք յայտնեն. գիրք. ՍԷՐԷ. Է: *Աւանդագրել ՚ի տախտակի մեկին պարզ և յայտնի գրով. Լ.ի. ա՚ֆ.ի: *Որ ոչ միայն են մեկինք: Յոյժ գիւրին և մեկին է ճշմարիտ ա՚ն մերոյ՝ ածել ՚ի դոյ զլեզուդսյն. Վ.իր.ց. Ֆ:

ՄԵԿՆ. Ἁπλόϛ, ἁπλοῦϛ, ἁτός. Simplex, incultus. Պարզ. իբր անշուք, անզարդ. պայազ. *Զգածուն և զմեկին վարուցն ստէպ զհետ երթիցուք. Ո.ի.ի. ա. ի.ս:

ՄԵԿՆԻՆ. ՚Ἁπλῶϛ. Simpliciter Պարզաբար. պարզապէս. սոսկ. լոկ. միայն. ևեթ. առանձին. ՚ի.ի. ասլ, պայազաճա, սաՓՏՃԵ. *Նստեր մեկին վայրապար ՚ի վերայ յատակի: Մեկին չայն հնչի՝ որ առաջի կայ, և առաւել ոչ քննէ: Անդ վասն հացին մեկին խօսեցաւ, եթէ ինդրէք զնս՝ զի կերայք ՚ի հացէ անտի: Ոչ մեկին զգործս նոյա ասաց, այլ զնա ինքն և զսոսա ՚ի մի յօգնակ՝ միապէս սպանօղս ասաց լինել. Ո.ի. յ.ա. ա. 30: Ի. ի. 7. 8: *Որ ոչ եթէ ՃշմարիտՍ ունին զաւ. վորութիւն, այլ մեկին և դոյզնաւոր: Պարզ մեկին ՚ի սկզբանն իսկ պատերազմին նուաճեցան և լքան. Ե.ա. պ.ի. Ի. 25: Ը. 3:

ԿՄ Σαφῶϛ. Manifeste, aperte. Յայտնապէս. պարզ բանիւ. Բ.ց. ա.ԼԳՓ.ՍՃԸ. ա.ԼԸ. *Պարզ և մեկին մեկնեաց (զանսխին), յառաջագոյն ասաց. Ե.ա. պ.ի. Ը. 15: *Ա՚յս մարգարէութեն նմանի է, բայց պարզաբար մեկին ասացաւ: Ցինն մեկին իսկ ասէ. Եէր. ծ.ն. Ե հ.ա.ի:

ՄԵԿՆ. ա. Որպէս Մեկնեալ. ինքնին. յայտնի. *Ինքն բանն՝ պարզ և մեկին է. Վ.բ հց. Ի: *Ոչ պատճ նա լեզուով, և ոչ լինի մեկին՝ խորհրդովք. Եէր. ա.ե.ա.ր. ԸՈՓ ՄԲ. (տպ. մեկնեալ:)

ՄԵԿՆԱՐԱՐ. տ. Պարզաբար. լոկ. տեսն և ՄԵԿՆԱԳԻՏ. *Ընդ վասն զի վէմն զշնչմարիտն՝ չինուած ոչ անուանեաց, այլ մեկնաբար զանունն եգ առաջի. վեմ ասէ կենդանի. Սրբ. ա. պ. Ի:

ՄԵԿՆԱԳՈՅՆ. տ. Ἁπλῶϛ. Պարզագոյնս. պարզապէս. յայտնապէս. *Մեկնագոյնս իմն ճառէ. Ո.ի. տ. ա. ի.ի:

ՄԵԿՆԱԶԵՆ. Տ. ՄԵԿՆԱԳԷՆ. *Մեկնակէն թաւթաւոս գնդից խաւարասիրաց. Ն.ա. լ՚Ի:

ՄԵԿՆԱԾ. ի. գ. ա. Διάστημα. Spatium, intervallum, stadium. Անչափ տարածն. և Անչափատութիւն. միջոց. բացատ. *Յոյժամ արուաքս ընծայեցի (՚ի վայրկէն) որ ՚ի չարութիւն մեկնածնէ, ՚ի հարկէ ՚ի բարին յեղուս չշարժուհին. Ն.ա. խ.ս:

ՄԵԿՆԱԿ. ի. ա. Ἑν, μόνος, μοναχός, μενόμενος. Unum, unicus. ἁπλοῦϛ, simplex. μονοειδής, unius formae. ἐξαίρετος, διαφόρος, exemptus e numero, eximius, differens. Մեկին (առաւել ըստ ա՚ն չ). միակ. միայնակ. զատուցեալ. առանձինն. սոսկ. պարզ. միատեսակ. մանաւանդ. ան. նման. Ռի, Ռիա, Ռի հաթի. *Կրկին փոխանակ մեկնակի տայ զնիքն. Ա՚ֆ.ի. ՚ի գաս: *Արարողք մարդ ըստ պատկերի կերպարանաց մերոց. միեթէ մեկնակ երեսս ցուցանիցէ կարգ բանիցս այսոցիկ: Մեծ և կարևոր Թուականին յաչս քո հաւատոյն իւրով մեկնակն հաւանութիւն՝ քան զամենայն օրինակս անսպառ բանից. Վ.ե.ր. Ը. Ե ա.ի: *Ի մեկնակ հողոյ լինել՝ ոսկերացն կարծրութիւնք, և չնչափորոյն փափկութիւն, ևն. Կ.ի. ծ֊: *Եւ Թուղթ ևս մեկնակ (այսինքն միսկ և ընտիր) եմոյզ նա մեզ. Ե.ա. պ.ի. Ի. 25: *Ա.ա.ձինն իմն և մեկնակ և զատ պատուոյ արժանի առնէն: Մեկնակ ընկալաւ սկիզբն լինելութիւն (մարդն): Լաւ և մեկնակ իմանալ կցորդութիւն ասոյ այրեաց և որբոց. Փիլ. Ե.ա.ա. Ե Ն.ի. ա. Ե Ի.ի. Ի. 3: *Ընդ միոյ մեկնակ անձին՝ բիւրս և հազարս. Ա՚ֆ.ի: *Ա՚նա զմի մեկնակ խնդրեաց, ած երես առնակաք խորհուրդս յայտնեաց նմա. Ե.Ի.ե. Բ.ի: *Մեկնակն և անմանրակն լեառն ՚ի: Տ՚ծ.ի: *Ինչ մի միանձնութիւք մեկնակ մեծ է. Շ.իր:

ՄԵԿՆԱԿ. ա. տ. Մեկին՝ ըստ ք և ֆ. Նչ. Ցայտնի, և յայտնապէս. *Մեկնակ իսկ ասէր, Թէ չմոռնէ յարեաս. Եէր. Ի.ֆ: *Ասաց մեկնակ, և բարբառեաց: Ա՚յս յայտ է և մեկնակ: Մեկնակ յայտնապէս: Մեկնակս քարոզեաց յայտնապէս. Մ՚ծ. ծ֊. ծ֊:

ՄԵԿՆԱԿ. տ. Միակի. մի և եթէ չափով. *Ընդ կնդանուն մեկնակ առուժեացի, և ընդ սպանելոյն՝ չորեքկին. Կ.ի.ր. Ի.ֆ:

ՄԵԿՆԱԿԱՉԻՆ, զնի, նաց. գ. որ և ՄԵԿՆԱԳԻՆ, ՄԵՆԱԶԻՆՆԱՒ. Մեկնակ և ինքնագլուխ զնիւալ. կմ զմի ազգ զինուս կրօղ. սրիկայ. զօրական. ըստ յն. μονόζωνος. միագօտեալ կամ մենագօտեալ. (որ պէս պէս մեկնի.) *Ա՚ս.աքեաց նմա տեր զմեկնակաչգզչեան քաղգէացւոց, և զմեկնակաչզչենն աստուց, ևն. տես ֆ.Ի.ե. Ի. 2: ֆ. 23: ծ֊. 20. 21: ՚ի֊. 2: *Հասին մեկինաչ կավչնքն խումբ այ: Մեկնակաչզչինքն (կամ մեկնաչզչնքն) պատերին չուրչ զեկեղեցեսն: Ա.ր.ե. Ի. 7:

ՄԵԿՆԱԿԱՉԻ, ոյ. գ. ա. Μόνιππος. Qui uno equo utitur, singulator. Հնծեալ ոք, որ ունի զմեկնակ ձի. *Եւ Թէ ասիցէմք եզաձի, նշանակեմք զոմն մեկնակաձի. Ա՚ն. պերիպ:

ՄԵԿՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Միակուճ, միաչնակութիւն. Ռի հաթիլ ըլաւը՝ ճ.ա. *Կեա ասի վասն մեկնականուեմէ. զի կեա՝ մեկնականուեմեան է անուն, քանզի յոր վայր և լինին (կեաք ծովու), սպառեն ուռեալով. մինչ ՚ի մինն գայ, որ հզօրն է քան զայլսն. Վ.քր. ծ֊:

ՄԵԿՆԱԿԱՏԵՍԻԼ. ա. Μονοειδής. Unius formae, sive modi. Միատեսակ, միօրինակ. անխառն. *Որ հապէսն է բարբր, պարզ և մեկնակատեսիլ է բնութեամբ, ամենայն երկպատկութեան և առ ընդդէմն ընդորգութեամբ օտար. Ն.ա. խ.ս:

ՄԵԿՆԱԿԻ. տ. Աւանձինն. առանձնակի. *Ինչ մի միպէնութիւք մեկնակի (կամ մեկնակ) մեծ է իւրով բնութիւք. Վ.որ. Շ: Շ.իր:

ՄԵԿՆԱՀԱՆԴԵՐՁ. ա. Μονοχίτων. Tunica una utens. Ըստ զմի հանդերձ, կամ զատամնաձան լոկ. *Ոչ մեկնահանդերձ եթէ էր, կրկնակի մի (այսինքն կրկնոց մի և ս) զիւրև ունէր. Կ.ա. ծ֊:

ՄԵԿՆԱՆԱՄ. ացայ. ա. ՚Αναχωρέω. Secedo. Մեկնիլ. մեկուսանալ. միայնանալ. հեռանալ, և առանձնանալ. այրեմ֊. *Դու յիմ գրկացս ոչ երբեք մեկնացար. Ո.ի. չ: *Մեկնանալ (կամ մեկուսանալ) յաչխարհէ. Սրբ. գ. յ.ի: *Զմեկնանալն (այսինքն զհրաժարումն յաչխարհէ) կըրթուելի մանուս և փախուստ մարմնոյ հարքն մեր անուանեցին. Ե.ա.գ. Է:

ՄԵԿՆԱՊԷՍ. տ. Ըստ Մեկնելով. պարզելով. մեկնաբանութիւք. *Մեկնապէս Թարգմանեալ ՚ի մեզ պայս գանձ անվաճառ: Սաուգաքանեալ մեկնապէս քան մեզ: Ի դէմս կենդանութեալ մեկնապէս: Որ և անուն իսկ Թարգմանեալ մեկնապէս՝ հիմն է հաստատել. Ն.ա. չ֊. Ե ֆ֊է:

ՄԵԿՆԱՊԷՍ. Σαφῶϛ, σαφέστέρως, σαφεστάτα. Manifeste, diserte, disertissime. Յայտնապէս. պարզ և մեկին օրինակաւ. *Մարգարէքն անուամբ զքն քարոզէին մեկնապէս: Ն.ա և մեկնապէս իսկ ՚ի գանել մարգարէէ ասացեալ է. Ե.ա. պ.ի. ա. 3.

6: տե՛ս և Ֆ. 39. Ղ. 16: *Բայց մեկնապէս հոգւոյ ասաց. ասէ. տեսիլ ոչ երևեցաւ ինձ. եթէ. ծն: *Մեկնապէս ունի առակս զքհան. Մխ. առաւ. ղԷ:

ՄԵԿՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Մեկնակ. մեկին, միակ, միայնակ. *Օրն միանձն մեկնաւոր՝ ոչ ունի հաղորդութիւն ընդ այլ աւուրսն. Վեցօր. Ք: *Արկանէն և ազաբդոնա մեկնաւորա. Եղիշ. դանիէլ:

Եւ Մեկնաբանեալ. յայտնի. *Այս է կերպարանին մեկնաւոր քաջերևութիւն. Նար. ղՖ:

ՄԵԿՆԵՄ, եցի. ն. Χωρίζω, διαχωρίζω, ἀφορίζω, διορίζω. Separo, sejungo. διαστέλλω, discerno, distinguo. ἀποσπάω, abstraho, evello. διαστημάζω, intervalium facio, disjungo. Մեկին առնել, որպէս մեկուսացուցանել. անջրպետել. անջատել. զատուցանել. որոշել. վարել բածնել. ռեւէ ընել. այբմամբ, այբենմամբ. *Զոր ոճծ զուգեաց, մարդ մի՛ մեկնեսցէ: Ով մեկնեսցէ զնոսա՝ ի սկզբան քան: Մեկնեցուք զնոսա՝ ի միմեանց՝ ի բաց, և քննեսցուք զդոսա: Մեկնեաց ածէ՝ ի մէջ լուսոյն և՝ ի մէջ խաւարին: Մեկնեսցեն զչարս՝ ի միջոյ արդարոց: Մահ մեկնեացէ ընդ իս և ընդ քեզ: Մեկնեացուք զնոսա՝ ի քաղաքէ անտի. ևն: *Ա՛յ փառաւորութեի այն էր, թէ յարատածոյն մեկնեալ էր զայսպիս արարչին. Եղ. նիւ: *Մեկնէ զանձն յամբոխիցն՝ կալ առանձինն. Իգն: Իսկ *Մեկնել՝ ի առնէ. Ովս. ա. 8. ըստ յն. ասի՝ Հատուցանել՝ ի կամ ի ձեռն. Մխ. առաւ. ղԷ:

ՄԵԿՆԵՒ. Ἐκτείνω. Extendo. Մեկին առնել, որպէս պարզել, տարածել, սփռել ձգել, կտկտաձել, երկայնել զձեռն կամ ձեռամբ. ռմկ. ևս. ռեւնել, երկնցնել: *Նաև այլ աշակերտքն մեկնէին զձեռն իւրեանց ընդ նմա՝ ի ակաւառանն. այլ յորժամ մեկներ զձեռն իւր յա, վերացուցանէին նոքա: Առաջին ձեռն մեկնեցաւ՝ ի փայտն, և հետ զմահն. երկրորդ մեկնուին ձեռացն՝ ըստ կենդանի, զոր կորուսաք, եգիպտ. Բրս. տրէ: *(Զմեղն մատամբ) երբ մեկնես, մեկ՝ ի գերձանի նման. Վոփ: *Մեկնէ զխորչըրդոսկան անգուն՝ ի վերայ սեզանոյն զգուշութիւն. Ար. պտրգ:

ՄԵԿՆԵՒ. Φράζω, μεταφράζω. Dico, indico, doceo, interpretor. ἐπιλύω, dissolvo, resolvo, explico. διασαφέω, declaro, explano. συγκρίνω, dijudico, conjecto, ևն. Մեկին առնել, ըստ որում պարզ և յայտնի կացուցանել. պարզել զմիտութիւն բանից. յայտնաբանել. բացայայտել. վերլուծանել. թարգմանել. խելամուտ առնել. ռեկնել, բացատրել, հասկըցնել պարզ կերպով. ևսփրել ևմիւ, համաբոյր վերմիւ: *Մեկնեա մեզ զառակ որոմանցն, կամ զառակս զայս: Առանձինն աշակերտացն իւրոց մեկներ զամենայն: Առն ըստ իւրաքանչիւր ելապղյ մեկնեայց: Մեկնէ զերազս, և պատմէ զառակսդ: Կարող է մեկնել մեկնութիւս: Սկսաւ մովսէս մեկնել զօրէնս զայսոսիկ. և այլն: *Միաբ գրոց՝ ի լսողսն մեկնին. Նար. երփ:

Եւ Ἑρμυνεύω, μεταβάλλω. Ցնզուել թարգմանութիւ. *Մեկնեցան ազատ՝ ի հնոմ երգուէ: Մեկնեցյաւ յուսարէն. Եսթ. պտմ. Ը. 12: Նե. 2:

ՄԵԿՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀφίστημι. Sejungo, amoveo. Մեկնել ըստ որում մեկուսացուցանել. հեռացուցանել. զատուցանել. *Մեկնեցոյց Ճանապարհ և ելից առաջի ընդ մէջ յաթոռոյ. Ծն. ւ. 36:

ՄԵԿՆԻՄ, եցայ. յ. Χωρίζομαι, διαχωρίζομαι, ἐκχωρέω, ἀφίσταμαι, ἀπέρχομαι. Discedo, abscedo, recedo, secedo, և այլն. Մեկուսանալ. հրաժարիլ. զատանիլ. ի բաց գնալ. առանձնանալ. զաւթել երեալ. այրբմամբ, ընթրնդեր, ինքնին. *Մեկնեսց յինէն: Մեկնեցաւ իւրաքանչիւր յիդերօրէ իւրմէ: Մեկնեցարուք ի միջոյ ժողովրդեանդ այդորիկ: Մեկնեցաւ անտի՝ ի լեառն ընդ արևելս ի բեթել. ևն:

Կամ նմանութեամբ, և այեպես ոճով. *Մեկնեցաւ՝ ի նոցանէ տէր, և ընդ մեզ է տէր. Թագ. ի. 9: *Մեղաւ, երբ մեկնիցի (ի) յանցանացն. Ոսի. ա. 2: *Մեկնեա՝ ի չար սովորութենէդ, և ես մեկնիմ յիմ սրտմտութենէս. Եսթ. ղԷ: *Ի մտոյ անտի ուղեցն, զի մեկնեալ զատեալ է միս նոցա՝ ի վայրենի երկոց. Եսթ. ծն: *Մեկնիլ՝ ի կնոջէ. Օր. իԳ. 13: *Մեկնիլ յաշխարհէ՝՝. այսինքն վտիճանիլ. Ք. հ. Ե. 40:

ՄԵԿՆԻՉ, նչի. ա. գ. Ἑρμηνευτής, ἑρμηνευτικός. Interpres, interpretativus. ἐξηγητής, enarrator, explicator. γραμματεύς, scriba. Յայտնիչ. պարզող միտութեի բանից, թարգման. պատմող. քարոզ. գաւիր. և մեկնողական. *Ընթերցուածք, և մեկնիչք. Եսթ. Ք: *Երիհեկոս մեկնիչն զվերսխոմանցն գրեաց. Կղ. ծԳ: *Մեկնիչքն՝ հարքն մեր. անդ. Ջիմիդ լուիկեն առանց քարոզչի, այսինքն առանց մեկնչի, որպէս փիլիպոսն ներքինւոյն. Եսթ. կա: *Դասիթ մեկնիչ արխատուէլ. Ոսիէ. Ը: *Զմեկնիչն խրատեէ տեր (զօրինական գործն): Իրաքանչիւր ուրուք՝ ի սոցանէ մեկնիչ՝ սահմանն իմանի. Նէս. կա:

ՄԵԿՆԻԶ. Χωριστής, χωρίζων. Amovens, sejungens. Ի բաց որոշիչ. զատիչ. *Դուս բեզիար՝ հեռացուցիչ յայ, և մեկնիչ՝ ի քենէ, և օտարացուցիչ՝ ի հոգւոյն սքի. Ածոփ. ծԳ:

ՄԵԿՆՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἑρμηνευτικός. Interpretativus, interpretans, explicans. Մեկնօղ. բացատրօղ. յայտնաբանօղ. *Որպէս պատմիչն ածոյնոյ լուսէ, և մեկնողականաս նորա՝ որ յանկոս առ՝ղնն է. Դիտ. ածոյ: *Սահմանն է մեկնողական բան էութեի իրաց. Մաս. ի գիտ: *Խօսեցաւ մեկնողական բանիւս. Սկեա. յոբ:

ՄԵԿՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեկնելըն. Մեկնութեիւն. *Բուռն հարկանել առաքելոյ բանիցս, և գործել զսա մեկնողութեամբ: Վրդն. իէդ:

ՄԵԿՆՈՂՕՐԻՆ. ս. ա. Մեկնելով. Մեկնապէս. և Մեկնողական. *Ծաւսկեալ յառաքինոյն մեկնողօրէն քննութ. Երզն. ֆգ:

ՄԵԿՆՈՑ, ի, այ. գ. Ἀναβολή. Amictus, pallium. περίζωμα, cingulum, cinctura. Վերարկու՝ իբրու զանձամբ առաքածելի. Թիկնոց. ազատորոն. կրկնոց. արկանելի. սփածանելի. սինդոն. Հոթոնձա. *Ծրաթեացես՝ ի մեկնոցի քումմ: Բեր զմեկնոցդ՝ որ՝ի վերայ քո է. և չափեաց վեց չափունիս գարի, և եդ՝ ի վերայ նորա. Եսէ. Ե. 3: Հոռթ. ֆ. 15: *Որպէս ոմն յումեմն մեկնոցի հնոյ ծրարելով վերամայեն ոչ կիզուել մեկնոցին՝ ի հրոյ անտի. Խոսրովիկ: *Զմեկնոցն զոսկեհուռս, զոր արար աննա առամուկ. լի մանկան. Եսթ. ԻԳ: *Լուծանել զչանգոյցս մեկնոցին. Բառ. Ը. 8: *Թաւմուսարգ, իբրու ձաւուկ՝ ի մեկնոցի. զի ոչ զպչեաս մեկնոցին վճարէ. այլ զգեպչկուն. Երզն. ֆէր:

ՄԵԿՆՈՑԱԿ, ի. աց. գ. Մեկնոց փոքրիկ կամ ազքատին. *Զգեստու իմով և մեկնոցակաւ գինքիք զնս. Վրդ հդ. յ:

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Διασάφησις. Declaratio, explanatio. λύσις, solutio. διάκρισις, discretio, distinctio. ἑρμηνεία, interpretatio. ἐξήγησις, enarratio. Մեկնելըն զմիտութեի բանի. բացատրութիւն. վերլուծութեի. լուծուին. թարգմանութի. խմաստ կի միտ բանի՝ ըստ ձառին և ըստ խորհրդոյ. Եաֆեթ, ևաես. *Ի ձեռս ոյ իցէ մեկնութիւն սոցա: Ո՛վ գիտէ զմեկնութիա բանից: Զմեկնութեամբ առակացդ. Ծն. խ. 8: ժ. 30: Իմ. Ը. 8: *Յովսէփ վառաւորի մեկնութեաբ երազոյն փարաւոնի. Նե. ծն: *Շատ են և սոքա՝ ի մեկնութեի սոցա. Պտէ: *Ի մեկնութեի բերեալ զայնս. Մաս. ի էիսն: *Ըզմեկնութեինն առաջի եգեալ մեզ աւետարանչին՝ ասաց, լծէ սեղմամ, և յաւիր՝ որ թարգմանի առաքեալ. Ոսի. յհ. Ը. 11: *Վասն ժողովրդեանս ասէ առնեմ. և զմեկնութեին ինչն թարգմանէ, զի սոքա հաւատասցեն. Մաէր: *Մի լսու միոջէ մեկնուի ընծայեցուցանէ անուանեալոյ կախաղանաւոր բռնրասուանին. Եսս. գբ. ա: *Ջգրոյն զօրութիւն ոչ գիտէին, որ է մեկնութեի. և միայն՝ ի բառան հայէին՝ Մէնն. ղ: *Եղև հողագործ. իսկ մեկնութեի՝ երկիր զմարմինս կոչէ, մշակ զմիտս հոգւոյն. Մէնն. ծն: *Պատասխաց երկուց եղբարցն այսպէս. . . մեկնութեի՝ չար բարքն խնգալ ընդ այլոց գայթասնս. անդ:

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ. Ἁπλότης. Simplicitas. Մեկին գոլն, ըստ որում պարզութեի, անխառնութեի. *Ի պարզ մնութեի և՝ ի մեկնութեի ածուեի. Նէս. կա:

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ. Χωρισμός, ἀναχώρησις. Secessio, discessus, segregatio, secessus, recessus, solitudo. Մեկնելի՝ ի բաց. մեկուսութեի. անջատուին. հրաժարութին. առանձնութեի. այրբմամբ, փոփ. *Մեկնութեի առնելին յաստուածպաշտն անօրէնութենէ. Ք. հ. Ք. 3: *Մահ՝ մեկնութեի է ոգւոյ՝ ի մարմնոյ: Որոց այսչափ մեկնութեի և որչուին՝ ի միջի է. փիլ. այաբ. Ե եւ: *Զգանկութեի թարշամեցուցանէ քաղց և վաստակ, և մեկնութեի՝ ի մեկնութեան անդ յառաջագիմ լինել. Եսափ. Է. ծԷ: *Մեկնութեի, որ է հեռանալ՝ ի կանանց և՝ի խօսից նոցա. (մանաւանդ յաշխարհէ.) կէր. Ը. խհ:

ՄԵԿՆՈՒՄՆ. գ. Իբր Բաժանումն. *Հատանումն և մեկնումն լինել՝ մարմնոց է. Պիպա.

ՄԵԿՆՈՒՄՆ. Իբր Տարածումն և ձգումն ձեռաց. *Առաջին ձեռն մեկնեցաւ՝ ի փայտն, և հետ զմահն. երկրորդ մեկնուին ձեռաց՝ զկենդանին, զոր կորուսաք, եգիպտ. Բրս. տրէ:

ՄԵԿՆՕՐԻՆ. Տ. ՄԵԿՆԵԳԷՍ, կամ ՄԵԿՆՈՂՕՐԵՆ. *Իբրև մեկնօրէն զբանն աւանչի գնէ. Սոփ. ա: յհ. Ը:

ՄԵԿՈՂՄԱՆԻ. ա. Ո՞ր Մեկուսի. հեռի. *Սէր մեկուսի է՝ի հպատուէ. սէր մեկողմանի է՝ի բանից հերձուածոց. Մծբ. ծԷ:

ՄԵԿՈՆ. ի. Ἀφετήρια. գգ. գաղմ. Խգ.

ՄԵԿՈՆԻՈՆ. Ի յն. ֆգծն. Μήκων. Papaver. Բոյս՝ որ ունի ծաղիկ գեղեցիկ, այլ գիւրամաշելի. և ունդ նորա մանր՝ բազմաճիւս, որ լինի Թմրագործ. Խաչատ. *Այլ յայլում լինին՝ ի քրքմի, յասպրասամի, ի մեկոնի. Նիւս. կա: *Մահաբեր սրմաքն՝ մեկոնիոն և զեբեխոս: Լորք և հաւիսլք (ուռաեն) զմեկոնիոն և զղեբեխոս, և ոչ ընասին. Վրդն. ծն: Ե Յայսմս:

ՄԵԿՈՒՍԱՐԱՐ. ս. Διαστατῶς. Seorsim. Ջատաբար. բաժանաբար. *Որը բնաւին՝ ի բաց ելանել՝ ի հօր էութիշն վարկանին զորդի մեկուսաբար և որոշմամբ, ոչ գիտեն յորպիսի անհանին անտեղութիւն.

կի-ւղ· գԿ։

ՄԵԿՈՒՍԱԳՈՑՆ· Տ· ՀԵՌԱԳՈՑՆ· ԳԼ· նաց առ՝ ի նոցանէ մեկուսագոյն, և ելաց· եէր· ծՆ։

ՄԵԿՈՒՍԱԿԱՆ· ա· Որ ինչ լինի մեկուսութ և բաժանմամբ· որպիսի է ծնունդ յալութածս· * Հարկ է մեկուսական ծնըն դեանն երթա տալ ժամանակս (նախ քան ըզ լինելն, յեղանելն, և յեղեալ գոլն)· Պխաա։

ՄԵԿՈՒՍԱՆԱՄ, ացայ· է· Διάσταμαι. Disto, discedo, discrepo. ἀπειμι, ἀφίσταμαι, abeo, absto, absisto. ἀποδημεω, absum domo vel patria, peregrinor, proficiscor. μετατίθημαι, transferor. որ և ՄԵԿՈՒՍՈՒՄ· Մեկուսի լինել· երթալ ի մի կոյս· մեկնիլ· ի բաց կալ հեռանալ· հրաժարիլ· որոշիլ· օտարանալ· փոխադրիլ· այրել՝ագ, ագիագ, լեռիլեգ· * Ամենայն գիծ բոլորակի ոլքան ի նմանէ (՝ի կենդրոնէ), այնքան ի միմեանց մեկուսացան յատաքինութեցն չարութիւնքն· Դ։ին· Ձծայ։ * Ի բարւոյն մեկուսանայ, և նմանիլ լինի սատանայի· ՁՃԻ· Է։ * Մեկուսանան տեսութենէ և լսելութենէ յայլոց երիցն· Սեբէր· ծՀ։ * Ի չար ի վարուցն մեկուսացեալք· Մի՛ ի մեկուսանալ առաջնորդութենէ ձև առյկ գեղբայրութեն· Մեկուսանալ ուրեք· Բր։ հց։ * Զքառասուն օր բոլոր մեկուսացաւ ի կերակրոյ մարմնականէ· ԱՔ· ՁԱ։ * Յաստիճանի ազգատոհմէն մեկուսանալ· Փիւ· ԽՅօպ։ * Զարշահուհան զմեկուսացեալսն ի թաղէն և յայրարատն բնակիլդ· Խոր· Է. 74։ * Ի քահանայական գաւթէն ոչ երթեք մեկուսանայր· Ճ· Գ։ * Որ ախորժեաց հեթանոսաբար առ ի մէնձ մեկուսանալ· ՁՀ· ԽՅ. էԼ։ * Ի գործոց չարեաց ոչ մեկուսացեալ նոր· իՁ։ * Ի մեզայն մեկուսանալ· Մ՚ա՚ՀՀ։ * Մեկուսանային՝ի կանանց· կ՚ամՀ։ * Ա՚յսչափ մեկուսացեալ յիս ժուլովգեանն՝ արժանապես մեկուսացան՝ի լուսոյն, և եղեցին՝ի խաւարի· Մեկ. չԼ։

ՄԵԿՈՒՍԱՑՈՒՅԱՆՆՄ·Ն·)՝Ἀφίστημι,
ՄԵԿՈՒՍԵՄ, եցի, սեալ, ել՝ διίστημι· Seorsum statuo, dirimo, removeo, separo. Մեկուսի կացուցանել· մեկնել· հեռացուցանել· ի բաց որոշել· ձեռէ ընել, ջոռել· այրմաք· * Մեկուսացոյց զնա՝ի ձանապարհէն· Ճ· ԼՓ· ծՁ· 29։ * Մեկուսացոյց սակաւ մի զբանեալսն՝ի միմեանց· ԵՀԼ։ Է։ * Մեկուսացոյց զանձն՝ի բաղմաց· ԼՓՆ։ ոՁ և Նոր· ԽԼ։ Մ՚ծէ· ծԷ։ * Ի բաց մեկուսեալ զնոսա՝ի միմեանց· Պբմ՚ւ· Ի։ * Վայելչաբար մեկուսեալ և՝ի գերակայ մասին եդեալ զընտրեալսն՝ի քահանայագործուէ· Մեկ. չՁ։

ՄՆԿՈՒՍՄ· իր· իբր յ· Տ· ՄԵԿՈՒՍԱՆԱԼ· * Մեկուսեալ էր մարդկութեանս յոյզ· Պբմ՚ւ· * Մեկուսեալքն ըստ զնարդ գոլոյն բանի· կի-ւղ· գԿյ· * Ըստ ծայրագունին առ միմեանս մեկուսեալոց· Նխ։ կաղ· * Անկասայն բարի և կասարունն՝ի բաց մեկուսեալ (են)· Դոյզն ինչ՝ի նմանէ մեկուսեալ· Դ։ին· Ձծայ։ * Զգասս մեկուսեալ՝ի կանանց· Վբ՚ւ հց· յ։

ՄԵԿՈՒՍԻ, սւոյ, սեաց· ա· որ և ՄՆԿՈՂՄԱՆ· * Ի մի կոյս կամ՝ի մի կողմն գՆայեալն կամ գտեալն· զատեալ որոշեալ բացական· հեռաւոր· այրբ· * Ես է մեկուսեաց՝ն՝ լիշումն, ասկայն ոչ՝ի մեկուսեաց լինի· Նխ։ բն։ * Զայսքան՝ի միմեանց մեկուսիս· ի վերայ քալ մեկուսեացն՝ն կի-ւղ· գԿյ։

ՄԵԿՈՒՍԻՐ· ա· ՏՀ· Ἀπων, ὀν· Absens. διεστηκως, distans, ևն· և բայիբ, ἀφίστημι, στομαι, ἀποστρεφω, ομαι, ἀπειμι, ἀπερχομαι, ևն· հեռաւ· առանձինն· ի բացէ· ի մի կողմն· այրբ, եէրաք, պէրէաբաք, պիր էաՆա· * Ուրայուէթիւնն մեկուսի առնէ յայ· Սարգ· յՀ· ծա։ * Անցեալ մեկուսի ի նոցանէ՝ եւսց յովսէփ· Առեալ զնա մեկուսի պատրոսի· ի կանանց մեկուսի եմք յերկիկ և յեռանգէ· ԾՆ· խԷ· 24։ ՄփՆ· ծՁ· 22։ ա· ԼԳ· իա· 25։ * Ի մեկուսի լինել՝ նորա՝ ընկալ յի զհոգ եղբարցն· Բր։ հց։ * Խրատս տալոյ, յերացն՝ զոր եգ՝ի մաի, մեկուսի կալ Ե՚ա։ իբ· ա։ * Փարիսեցին կայր մեկուսի ... և մաքսաւորն կայր մեկուսի· Գնաց մեկուսի· Ղյ· ծՁ· 11· 13։ Գծ· իԳ· 19։ * Առնոյր զԹագաւորն մեկուսի· ԱԳՆ։ * Մեկուսի դասեալ զաշակերտսն· իԳՆ։ * Խրիւ զօտարոտիս մեկուսի դներ· ԵՂԽԻ։ * Եւ ասա զորդի մեկուսի քեզէսցես· Սեբէր· Է։ * Ամենայն դասեալք եւսէի ագեղացան· միայն (մարիամ) դասաւ մեկուսի· ՈՎԻ՚ւ։

ՄԵԿՈՒՍՆ· Նխ· Μακρὰν, μακρόθεν. Longe, a longe, procul. κατ՚ ἰδιαν, seorsum. ἐκτὸς, extra. Զատ· ուրոյն· հեռի· առանձնազատ, արտաքոյ· * Առեալ մոլսէսի զնոսա իւր՝ եհար արտաքոյ բանակին՝ մեկուսի յամբոխիճ անտի· Մրկ·է· 33։ * Առեալ մեկուսի՝ի բանակէ անտի· Նս· ՁՓ· 7։ * Խնդրէր սպրատ՝ մատնել զնա նոցա մեկուսի յամբոխէն· Ղյ· իԲ· 6։ * Առեալ զնա մեկուսի յայլոցն՝ և ասէ ցնոսա· ԵՀԼ· Է։ * Եւ նոքա չէն մեկուսի՝ի պատժոց Ո՚ի· ՀՀ· 23։

ՄԵԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ, գ· Διάστημα, τὸ διάστατον, ἀποστασις, ἀπουσία. Distantia, abscessio, absentia, discrepantia, interstitio, spatium, intervallum. Մեկուսի գոլն· մեկուսանալն, և հեռաւորուի· տարբերութեի, որոշումն· անջատումն· անջրպետ· միջոց· խոր· այրբէՁ, ՓՀՓ, ագա, ագաէՁ· * Մեկուսութիւն և ոչ մի է հօր և որդւոյ· Մեկուսութիս և որոշմունս յաջորդինն էութեի՝ի ներքս բերել անուսումնաբար· ԱՃ· Ձ։ կի-ւղ· գԿյ։ * Առաքինութեեն մեկուսութեի առ հակառակն (չարութի)· Դ։ին· Ձծայ։ * Արարեալն առ ոչ արարեալն՝ բազում՝ նի զմեկուսութի· Պիպա։ * Տուընչեան և գիչերոյ մեկուսութեան՝ն՝ Զերկուասանից տանց աստեղոյց մեկուսութի· Զերբեակ ձևս մայմ նոց ասէ զեռակի մեկուսութենէն, խորութեի, բարձրութի, լայնութի· Մ՚ա։ * Ի էիան։ * Ա՚յս առ մարդկի միաբանութեի, որպես և ընդ դէմն՝ մեկուսութեի· Միչտ մեկուսութ մեհիցն՝ պատուեալ լինի վատթարն, զնոցայն ժառանգելով գգաս· Փիւ· ւԻ՚ն· Ե՚նի· Է։ * Հաւասար չուրչնակի զմեկուսութենն ոՁ նի· Պ՚ւ՚է։ * Սկզբնատիպն ոչ կալացեալ ժուժալ՝ հեռանալ պատկերի իւրոյ, տալ սիրժիլ մեկուսութեի· Պիպա։

Ի ԲԱՁ ՄԵԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ· Նոյն Է՝ ինչ խուսափումն· Ἀποφυγή, կամ ἀποφοίτησις. Declinatio, fuga. * Զկնմամբ, և՝ի բաց մեկուսութեի, և կարծանմամբ՝ի պատշաճիցն նոցա բարութենէ՝ չարք ասին· Դ։ին· Ձծայ։

ՄԵՀԵՆ, հենի, ից կամ ացգ· Τέμενος, εἰδωλεῖον, ἱερόν, ναός Delubrum, fanum, templum idolorum, ևն· (գրի և ՄեՀենիք· ՄեՀենեայ·) լծ· Թ· ՀեՀեան, ՀեՀեան, խանէ· Տուն կուռց· տաճար հեթանոսաց· տեղի՝ գիշ նուիրական· կռապան· քուրմ, պիւՀէեպէ, պեղբա· փայիբ, փեյբ· * Անգա մեհենիչ՝ ի նու իրեալ տեսլի մեհենին՝ն՝ Մեհենիւն հանգերձ՝ ի մեհենն գագռնեալ՝ Զմեհենս քո չինեցին՝ի փղոսկրեից· ևն·

Լայնաբար· Βωμός. և ἔιδωλον. Ara. և idolum. Բագին· զոհարան կամ սեզան գիշ· և նոյն իսկ կուռքն· տես Ես· ծԷ· 2։ ծԷ· 11։ Ով· ծ· 8։ Ե՚ա՚· Է· 22։ Է· խոր· Ճ· 16։

ՄԵՀԵԿԱՆ, ի· } Ամիս հայոց՝ ըստ անՄԵՀԵԿԻ, կի· } շարժ տումարի հասիՀ մատ փետրվարի· * Ցերեքտասանն մեհեկանի· Խոր· Ի· ՆՂ։ տես և Յայսմ· Ե՚ Տ՚մար· Իսկ Վ՚ամի՝ն՝ գրէ· * Մահեկի· զի տունկք և բոյսք որպես զմեհեալ լինին եղեմեայսատ և ձիւնաթազ· մահ և կի· այսինքն ածի ։։

ՄԵՀԵՆԱՒԱՐՁ· ա· Բարձող զհուռա՝ որ՝ի մեհեանս· կամ՝մեհենակալ, որ է քուրմ· * Բարձեալ կրեին զնոսա մեհենաբարձք· և քարտողէին՝ թէ այս են ածք· Ճ՚· Ա։

ՄԵՀԵՆԱԲԻՐՔ· գ· Ἱεραὶ βίβλοι. Մեհենական գրուածք, մատեանք, և գիւան· * Գուրմք ունէին զմատեանս՝ի մեհենագիրս· Ե՚ա՚· ։։

ՄԵՀԵՆԱՊԱՐՊ· ա· Νεωκόρος. Curator, cultor vel cultrix templi. Ջարդարիչ մեհենի· Ջերմ պաշտօնեայ կուռց· քուրմ վերակացու և պաշտպան մեհենից· * Ո՞վ է՝ի մաթկանիչ, որ ոչ գիտէ զեփեսացւոց քաղաքաք (գնչ) մեհենապարպ մեծին արտեմոյ դիցն և գիոպետեայ· Գծ· ծԷ· 35· * Դիւսայն աշակերտ էր մեհենապարպ եղեալ քուրմ՝ Ջմեհենապարպն ոծելով յառաջ հրաշագուշաներ նովաս զազդն· Նխ՚ա՚· ՝ի ա՚ոանէ՝։

Եւ որ ինչ հայի՝ի՝զարդ և՝ի հանդէս մեհենական· *Նուէրս (առնէՀ) զոհից մեհենապարպ խնձոյիւք Ձծոյ իւրոյց· Կազանաք· * Տապարք հոգւոյն տապալէցին զմեհենազարդ տաճարս դիցն մեռեալ պաշկերացն· Տաշ։

ՄԵՀԵՆԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ· գ· Զարդ մեհենից· փոյթ պաշտելոյ զհուռա· * Զմեհենազարդութեցն զմուրթի փայլակնադեռ նեաֆն հարեալ չիշոյց· Աբան· ելիէ։

ՄԵՀԵՆԱՁԵՐԾ· Տ· ՄԵՀԵՆԱԳՈՂՈՒՏ· և ՍՏՂԱՆԱԳՈՂՈՒՏ· Ἱεροσυλος. Sacrilegus. * Ի փովկիդ օրէնք կային՝ զմեհենաձերծն կամ՝ի վախճ արկանել, կամ ընկզմել, կամ այլել· Փիւ· Նխ· Է։

ՄԵՀԵՆԱԶԵՐԾՈՒԹԻՒՆ· Տ· ՍՏՂԱՆԱԳՈՂՈՒԹԻՒՆ· Ἱεροσυλία. Sacrilegium. * Մեհենաձերծութենէ պարտաւոր է՝ զնուիրեալ զոյ տարածոյն մերկացեալ· Փիւ· ծ· բան։

ՄԵՀԵՆԱԿԱԼ, ի, ացգ· Νεωκόρος. Curator templi, aedituus, antistes. Որոյ ընդ ձեռամբ է մեհենն· վերակացու մեհենին· մեհենապարպ քուրմ· * Մեհենակալն զոհս մատուցանէր· Առեալ մեհենակալքն զդիրն· Գիտացեալ մեհենակալին, ևն՝նխ՚ա՚՝ի ա՚ոանէ՝· Ե՚ Շ· Ա։ * Մեհեան՝ի նմա նչանաւոր· և մեհենակալն որպես զմեծ էր պատուեալ՝ի բարբարոսաց անդ· Դուստր մեհենակալին՝ի դիւաց ըմբռնեալ մոլէր· ևն՝ Ա՚ի՝։

ՄԵՀԵՆԱԿԱՆ, ի, ացգ· ա· Ἱερός. Sacer. Որ ինչ հայի՝ի մեհեանս· Նուիրական՝ արբազան ըստ հեթանոսաց· * Մեհենական մատեանք· Ե՚ա՚· ։։ ա՚ատեպ։ * Մեհենական պատմութենէն (կարգեգոնաց՝ոց՝ արբազան համարեալ)· Ե՚ա՚· ։։ Է։ * Մեհենական պատարագն՝ն՝ չիշոյ՝ն՝ Ջմեհենական մարտս նահատակութենէ ։։ այն է ագոնն ոլմպիական· Փիւ· ւԻ՚ա՚։

ՄԵՀԵՆԱԿԱՊՈՒՏ· ա· Ἱεροσυλος. Sacrilegus. կապաՀէ կողոպտիչ սպասուց մեհենին· գողացօղ նուիրական իրաց· մեհենաձերծ· տաճարակապուտ· սեզանակապուտ· * Ոչ մեհենակապուտս, և ոչ հայհոյիչս ածն մերոյ· գծ· ծԷ· 37։ * Անարգող եղեալ գիշ, և մեհենակապուտ· Ճ՚· Ա։

*կարդացէք զԹեկղ մեհենակապուտ գիշն. Ճ. Գ:

Մեհենացին, ինոյ, ոց. Տ. Մեհենակն. *Եւ կայ ներքինագիրս այս նուիրական մեհենային գրովք. Պօմ. ագէտս:

Մեհենական, նուոյ. այսինքն Մեհեանք, ենից. *Երթան ի հեթանոս, և խորտակեն զմեհենանին (կամ ըզմեհեանին). Մագ. ոք. Նահապ:

Մեհենաշէն. ա. Շինիլ մեհենից. մեհենազարդ. *Շինել չինեն (զաշտարակին) ի պաշտօն գից անձանց իմն՝ անուն մեհենաչէն կապեալ գիւաց առ իւրեանց որդիսն Թողոմ. Ագաթ:

Մեհենապետ, ի, աց. գ. Պետ մեհենից և մեհենակալաց. քրմապետ. *Պողիմոն մեհենապետ ... առեւ մեհենապետն. Ճ. Գ:

Մեհենաւոր, սիրի, բաց. ա. Սիրող մեհենից. մեհենազարդ. * Առ այլովք գիցապաշտ մեհենաւոր Թագաւորաց. Բ. Պ. 3:

Մեհենատաճար. գ. Մեհեան, կամ այնման կամնգեալ ի մեհենաս ի տաճարս կուռց և սպասք նոցին. * Ո՞րպէս հնար էր մեհենատաճարս արծաթիս առնել. Թերևս իբրև տապանակ փոքրուն լինէր. որպէս ասի և տաճարս փղոսկրեայ. Ոսկ. գծ:

Մեհենատեղի, ոջոյ. գ. Տեղի մեհենի. * Ցակն աղբերն ի ներքոյ սարաթարձր մեհենատեղւոյն հերակլայ. Բ. Պ. գ. 14:

Մեհեւիանդ, ի, աց կամ ից. գ. Χλιδών, στραγγαλίς, ψέλλιον կամ ἐμπλόκιον. Torques, monile, ևն. Բահուանդ. զարդ կանացի, ոսկի քայտ. մանեակ, քօղէք. լանջագէղ կամարաձեւապարանջանք բազկաց և արուանից. * Ոսկի մեհեանդ, կամ ապարանջանք, և մատանի: Թուղ վզնէ և զանազան և զմեհեանդս. Թղթ. լՁ. 50: Դտ. Ը. 20: Ես. Գ. 20: * Մեհեանդ. լանջագեղ կամար, կամ անթանոց. Հին Բ:

Մեղ, ի. գ. Որպէս Մալեակ. կամ մայօվ (Թ. Հեյնէ.) գաճ ընդ իգականս խաչանց. *Մաքիւ որոյ. այծ. Թալաս. մեղ. (կամ Թալասս, և մեղ. կամ Թալասմեղ). և են այսոքիկ իգական. Մագ. Ե Երկն. Ելբ: Իակ յն. ἡ ἶξ, է խաչն:

Մեղ. գ. Ἁμαρτία. Peccatum. ἄδικον, injuriosum. ἄλλειμα, πλημμέλεια, αἰτία, delictum, culpa. Եգական բառիս Մեղք, անհոլով. (Հծ. լտ. Նալս. չսր.) Ցանցանք. Վնաս. գործ անիրաւ, վնասակար և արժան նի ոգեաւանաց. ասել, ելբեր. *Մեղ ինչ ոչ գոյր նոցա. Ցհ. ծԸ. 22. 24: * Իայց միայն որանգդ այդոցիկ մի ինչ մեղ առնիցէք. Ծն. ծՂ. 8: *Իւիք մեղ ինչ ոչ արար ինձ. Եսա. պօմ. Ը. 15: *Մի՛ ձգեր զձեռն քո՛ի պատասնեակդ, և մի՛ մեղ ինչ առնիցես դու դմա: Իակ կինոջն զի՛ մեղ էր. ԿՀրդ. ծն: *Ընձանց մեղ է, ոչ վրկողին. Իգն: *Ալ և այս կայ մեզ և մեզ, զի զկարծեցեալ զձեր օրհնոգ առ մեզ դրեալ հրամայեցաք ձեզ. Փորգ: *Չի Թէ չկարէին, չէր ինչ մեղ. այլ զի ոչ կամէին, այնու և զկարեւն բառնային յանձանց. ԳԼ. Ես:

Մեղ դնել. Ἐγκαλέω, μέμφομαι, αἰτιῶμαι. Accuso, impono, criminor, culpo, incuso. որ և Մեղադիր լինել, Մեղադրել. Վտգաւանել. վնաս ի վերայ գնել. *Որ մեզ գնէ տարտպարտուց, ոչ տպրեսցի. Եսայ. ծԸ. 5: *Մեզ ևս զի՞ գնէ. Հօ. Ը. 19: * Ընձինն մեզ գնիցէ Թշնամս տկանն. Նխ. Ի. Իզ. Ե Աթգ. ա. չհ. յոյՀ: *Քանզի զն անձամբ զանձինս արկիք ի կլոակ. անձանց գիշիք մեզ. Ոսկ. Իգ:

Մեղաւորութիւն. գ. Մեղայ տանէլ. զղջումն. հնդրեն զԹողուլՀ. *Մնացեալքն ապա դիմեցին մեղաւասացութ առ ոտս Հայրապետին. Ցհ. Ի:

Մեղադիր եմ, կՀ լինիմ. Μέμφομαι, ἀπομέμφομαι, αἰτιῶμαι, ἐγκαλέω. Incuso, culpo, accuso, vitio do sive verto. Մեղ դնել. մեղադրել. պատՃառս և յանցանս ի վերայ դնել. վնասակար առնել. ոտգտաւանել. բամբասել. ամբաստանել. գտանել. յանդիմանել. այբէլամգ, ղՀմՀ ԷԻՀէ. *Մեղաղիր լեալ մարդ, ինքն ցինքն ատիցէ: Ցառաջագոյն իսկ մեղապիր եղեալք հրէից և հեթանոսաց՝ ամենեցուն ընդ մեղաք լինելոյ: Ո՞վ Հցէ՝ որ մեղադիր լինիցի ըստրեալց այ, ևն: *Ոչ էր հաճոյ յակոբոս գործն ղևէսայ և չմատնի. այլ մեղադիր էր նոցա՝ յորժամ գործն գործեցաս. մեղադիր էր և յօրհնուԹիւն. ԿՀուզ. ծն: * Քէզ ոչ կարեմք մեղադիր լինել: Չինուորացն մեղադիր ոչ կարՀք լինել. Եղիս. Ը. Ե Իագ: * Մի՛ զաղադիր եմք յոյժ, զի ամենայն որպէս միտեցեր զհետ հեԹանոս Թագաւորին ... և առաջէալ յայսմ մեղադիր եմք, զի ևն. Խոր. Գ. 57: * Մեղադիր եղեալ առաջինոցն ածիս առ ԹԸ գրեցեր ևն. Ցհ. իմ. երԸ: *Մեղադիր նմա վան գործոյն այնորիկ լիներ. Ճ. Բ:

Մեղադիր, և Ած. Որ ինչ յայտ առ.

Մեղադրական. Տե՛ս զմեղադրուԹիւն. *Բան մեղադիր, կամ մեղագրական. Կոլ. ծԸ: Մի՛. Էրեմ: Զ. ազատասցուցն յորժամ գրըեաց՝ մեղագրական. Շ. ոք. Բարձր:

Մեղադրանք, նաց. ն. Κατάγνωσις, μέμψις. Reprehensio, inculpatio, incusatio, querimonia. ἐπιτίμησις, increpatio. Մեղադրել, իլն. մեղագրուԹ. յանդիմանուԹիւն. ոտգտանք. բամբասանք. *Ոչ ազատ ի մեղադրանաց. Խոր. Գ. 57: *Մի՛ պարբերանաց պատասուր. Ոսի. չհ. Ա. 3: *Դնել առաջի ազբերական մեղադրանս: Ի մեղադրանս մատուցեալ. ԱԸր. Բ. 2. 6: * Մեղադրանս յաւելուլ. Նար. Էրգ: * Ձգել ընդ մեղադրանաք. ԼՀբ. պօրգ: *Լուծանել զմեղադրանսն. Մոսէս:

Մեղադրեմ, եցի. լ. ն. (որ և Հյց. ինդ). Տ. Մեղ դնել, և Մեղադիր լինել. *Մեղադրել անձին, կամ քեզ, կամ ժողովրդեանն. Վրտ հդ. Բ: ԱՂ. Ա: *Հրեշտակք եւայի մեղադրելն, իսկ այժմ զմարիամ փառաւորեն. Եփր. Ի. *Մեղադրեմ զայս քեզ. Աբլ. իԲ: *Ոչ եղ անզգամուԹիւն այ, այսինքն է ԹԸ՝ ոչ մեղադրեաց զկամն այ: Զվերս մարմնոյս և զվնասս մեղադրեցից (այ վան վերայ ևն): Ոչ ոք կարէ ի դատաստան ածելոյն մեղադրել զդատաւորն. Իսէ: *Մեղադրեացէ զժամանակն այ. յն. պատՃառաբանսի. Սիր. իԲ. 6: * Ի հրապարակս ընԹրիսն մեղադրին դուռդ ոչՃնօղքն (կորըն Թացիք). Բրս. հդ: *Զհարդ մեղադրիւբ յետոչն զգուշանալոյ. Ցհ. իմ. երԸ:

Մեղադրութիւն. Տ. Մեղադրանք. *ՄեղադրուԹիւն եդիր զինէն. Յոբ. լՁ. 10: * Տակաւին և նոցա գոյ սակաւ ինչ մեղադրուԹիւն. Իմ. ծՁ. 6: * Մի՛ զինէն իսկ մեղադրուԹիւն, այլ զայնցանէ՝ որք հեղգացանն. Կոլ. ծ: *ՄեղադրուԹիւն մեր այնպիսեացն ի Ձահ պատահէցէ. Խոր. Ա. 1: * Ագաստ լով ի մեղադրուԹ. Կերզ. յոՂբ: * Ցինքն ամբիոխ զմեղադրուԹ խոչորուն. Ոսի. Բ. երբ:

Մեղական. ի, աց. ա. Մեղանչական. մեղաւոր. յանցաւոր. *Սա մեռանի անմեղ, և կենդանի հոգեւով. իսկ ես մեղական, և կորընչիմ հոգեւով. Վրտ հդ. Ը: * Հուր վաճառող անչէղ, որ այրէ զհոգիս մեղական. Գ.Ի: *Չմեղականն յանապատին սպառեալ մահուամբ. Վրտ. Բ. երզ: *Ոչ զի մեղականք են զղջումն. հնդրեն զԹողուլՀ. *Մնացեալքն ապա դիմեցին մեղաւասացութ առ ոտս Հայրապետին. Ցհ. Ի:

Մեղանդիր եմ, կՀ լինիմ. Μέμφομαι, ἀπομέμφομαι, αἰτιῶμαι, ἐγκαλέω. Incuso, culpo, accuso, vitio do sive verto. Մեղ դնել. մեղադրել. պատՃառս և յանցանս ի վերայ դնել. վնասակար առնել. ոտգտաւանել. բամբասել. ամբաստանել. գտանել. յանդիմանել. այբէլամգ, ղՀմՀ ԷԻՀէ. *Մեղաղիր լեալ մարդ, ինքն ցինքն ատիցէ: Ցառաջագոյն իսկ մեղապիր եղեալք հրէից և հեԹանոսաց՝ ամենեցուն ընդ մեղաք լինելոյ: Ո՞վ Հցէ՝ որ մեղադիր լինիցի ըստրեալց այ, ևն: *Ոչ էր հաճոյ յակոբոս գործն ղևէսայ և չմատնի. այլ մեղադիր էր նոցա՝ յորժամ գործն գործեցաս. մեղադիր էր և յօրհնուԹիւն. ԿՀուզ. ծն: * Քէզ ոչ կարեմք մեղադիր լինել: Չինուորացն մեղադիր ոչ կարՀք լինել. Եղիս. Ը. Ե Իագ: * Մի՛ զաղադիր եմք յոյժ, զի ամենայն որպէս միտեցեր զհետ հեԹանոս Թագաւորին ... և առաջէալ յայսմ մեղադիր եմք, զի ևն. Խոր. Գ. 57: * Մեղադիր եղեալ առաջինոցն ածիս առ ԹԸ գրեցեր ևն. Ցհ. իմ. երԸ: *Մի՛ զաղադիր եմք յոյժ, զի ամենայն որպէս միտեցեր զհետ հեԹանոս Թագաւորին ... և առաջէալ յայսմ մեղադիր եմք, զի ևն. Խոր. Գ. 57: * Մեղադիր եղեալ առաջինոցն ածիս առ ԹԸ գրեցեր ևն. Ցհ. իմ. երԸ: *Մի՛ զաղադիր եմք յոյժ, զի ամենայն որպէս միտեցեր զհետ հեԹանոս Թագաւորին ... և առաջէալ յայսմ մեղադիր եմք, զի ևն. Խոր. Գ. 57: * Մեղադիր եղեալ առաջինոցն ածիս առ ԹԸ գրեցեր ևն. Ցհ. իմ. երԸ:

Մեղադրիչ. Տ. Մեղադրանք. *ՄեղադրուԹիւն եդիր զինէն. Յոբ. լՁ. 10: * Տակաւին և նոցա գոյ սակաւ ինչ մեղադրուԹիւն. Իմ. ծՁ. 6: * Մի՛ զինէն իսկ մեղադրուԹիւն, այլ զայնցանէ՝ որք հեղգացանն. Կոլ. ծ: *ՄեղադրուԹիւն մեր այնպիսեացն ի Ձահ պատահէցէ. Խոր. Ա. 1: * Ագաստ լով ի մեղադրուԹ. Կերզ. յոՂբ: * Ցինքն ամբիոխ զմեղադրուԹ խոչորուն. Ոսի. Բ. երբ:

Մեղանչ. Ած. Մեղանչական. մեղաւոր. յանցաւոր. *Սա մեռանի անմեղ, և կենդանի հոգեւով. իսկ ես մեղական, և կորընչիմ հոգեւով. Վրտ հդ. Ը: * Հուր վաճառող անչէղ, որ այրէ զհոգիս մեղական. Գ.Ի: *Չմեղականն յանապատին սպառեալ մահուամբ. Վրտ. Բ. երզ: *Ոչ զի մեղականք են (անաստուածք), այլ զի անօրէնք եղեն մեղականաց. Կանոն:

Եւ որպէս յն. Συνειδὸς. Conscius. գիտակ խղճի կամ յանցաւորու ԹԸ անձինն. *Որ զանձին մեղ ոչ գիտէ, այսինքն որ ոչ է մեղական չար ինչ (կամ չարի ինչ) յանձին իւրում. Ոսի. յհ. Բ. 16. (կամ գթելի էր, ոչ գիտէ մեղական ինչ ևն:)

Մեղանչութիւն. գ. Իր Մեղանչականութ. յանցաւորութ. վնաս. *Քանհանային առաւել զեղջ է ոգւոյն մեղանաւորութ. Կանոն:

Մեղայ, ի. գ. Զղջումն ի խորոց սրտից, ասելով ընդ դատի՝ Քէզայ. *ԶղջաւԹին, ընդ մեղայն ասել, իսկոյն անցուցեր զպատիժ պարտուցն: Անյս արդարև օրհնեալ է հաստատ բանի՝ յուսագրական սրբոյն՝ այսր մեղայի. Նար. ծԸ. Ե Իէ:

Մեղայական. Տ. Մեղաւականութիւն:

Մեղանաւ, ացայ. է. Ἁμαρτάνω. Pecco. Մեղանչել. որպէս անկանիլ ի մեղս, և որպէս վնասակ ուժգք. *Յորժամ մեղանայք մեք կամ այլք, յայնժամ միայն տրամիչն քարի է. Ոսի. յհ. Բ. 32: * Առաւել չարագոյն է, որ ընդանոյն և չերմին (այ չերմ սիրելոյն) մեղանայ. Մանդ. ծԸ:

Մեղանչական. ի. Πλημμελῶς. Vitiose. Մեղանչական և պարտաւելի օրինակաւ. սխալաւորաբար. *Մեղանչաբար յառաջ եւ կեալ: Մեղանչաբար չարժեալ. Մագ. ի էիոն:

Մեղանչական, ի, ացս. ա. Ἁμαρτάνων, կամ տών, և ανούσα. Peccans, delinquens, peccatrix. πονηρός, malus. Մեղաւոր. յանցաւոր. մեղաւապատ. վնասաւապատ. անիրաւ. չար. Իւնահւեաբ, գագահաւլը, ասալլսա. *Մեղանչականին հետ զբաղուածն. Ժղ. Բ. 26: *Եւրիժ և սատակեա զմեղանչականն յիս ամաղեկ. Ա. Թգ. ծԸ. 18: * Չի զմեղանչական երկրին զարգիւնան ապականեացէ. Իմ. ծՂ. 19: *Դաւք ինձ բժիշկք մեղանչականք էք. Ցոբ. ծգ. 4: * Դատաւորք զմեղանչականն տանջէն, և զբարեգործն հրապարակաւ պատուէն. Ոսի. չհ. Ա. 44: *Մեղանչական անձն. Պիա: *Մանուկս մեղանչական: Չար և մեղանչական. Նար. Իէ: Ոսի. փանան: *Մեղք մեղանչականացն. Եփիի: *Չիք ոք մեղանչական և անօրինագործն. քան զնս. Յարի. Ա: *ԹողուլՀ սրա ինձ հայր մեղանչականի ոգւոյ քո. Հ=Ցն. Նար. իգ: *Մեղանչական բերան, կամ մարմին. Խոր: *Մի՛ արկանել ձեռս մեղանչականս յօծեալս այ: Հայցէք ԹողուլՀիւն մեղանչական մոլորութ. Ցհ. Ի:

Մեղանձգական. Βλαβερός. Nocivus. Վնասակար. վտարուբ. էնգեր վերէն. *Օձ ալաքայիկն բնաւ չերևեալն իւրում ունի զմեղանչական զօրս Թէն. Կոլ Ը: *ԽայԹոց տրիգոնին՝ որ է ձուկն ծովու. և չեա մահու իւ ոյ մեղանչական է. վեցօր. Է: * Ջմեղանչական զԹևնաւոր գտգանուԹիւն (օձիկ) իւրում ծառայիս քաղցրացուցանէր. Ագաթ:

Մեղանձգական. որպէս Ἁμαρτητικός, αμαρτηρός. Peccaminosus, caducus, ևն. Որ է ի սոսկ մեղուցելոյն ագամայ. ագամայ. ին կամ պարտաւոր. որ և ասի Անկեաւ Բնութ. *Հատուցանել զպարտիս՝ յինքն առնեալ զմեղանչականն. Իգն: *Ընդեղ արար զմեղանչական, զապականեալն՝ անապական. Շ. Խոսգ: * Առեալ զձուս մեղանչական և ապականականիկ բնուԹի. Շ. Իզբ:

Մեղանձգական. Որ կարէ մեղանչել. գՀբաւեալ ընդ մեղաք, որպիսի է ամենայն մարդ յղացեալ ի սկզբնական մեղս, որ և գիւրաւ անկանի ի ներգործականն. * Ալ զի միշտ մեղանչական եմք, միշտ պատարտե-

լով ի սեղան խաչին՝ միշտ նորոգել զքնութիւն մեր. Խոր. պրգ: * Մեղանչական անմեղանչականի օգնական լինել ոչ կարէ, այլ անսուտականն և անմեղն զմեղանչականացս քաւեաց զպարտիս. ի գիր. խոր:

ՄԵՂԱՆՁԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπήρεια. Injuria, ձն. Մեղանչականն գոլ. չարութիւն. անիրաւութիւն. յանցաւորութիւն. յանցանք. իլար. * Ջնոցայն (զանբանից) ilտասակարութիւն... զմարդկան մեղանչականութիւն. ԵԶԽԻ: * Շահելով զմեղանչականութիւն մոլորեալն. կանան: * Թշնամի այր զինս կոչէ, զի զմեղանչականութիւնն ի մեզ ցուցանէ. և սկիզբն մեղանչականութեան, զի ընդ այ կամայն իշխեաց կայսրացանել Թշնամութիւն. Ոսի. ՀՀ. 20: * Ո՛չ ի սրաէն յանդգնութիւն, այլ խորհելով իբրև մեղանչականութիւն ի նոյն կրթեալք էին. Ոսի. Ես: * Ցընծանեաց չանէլն՝ առաւել գոլութիւն է և մեղանչականութիւն, քան զոր յօտարացն գոլանաս. Եփր. յղ. գ: * Մեղանչականութիւն հակառակութիւն, կամ այսպիսի մտաց և վարդապետութիւն. ՅՀ. կԲ: Պրգ:

ՄԵՂԱՆՁԱՆՔ, նաց. ա. Ἁμαρτήματα. Յցանգնիք. իլտաս. * Զնա վրէժխնդիր ունել քեզ մեղանչանացն, որ ի փիլիպպոսէ անցեալ ընդ քեզ. Պոլ. ագԽս:

ՄԵՂԱՆՁԵՄ, մեղայ, մեղուցեալ. է. (գոտանի և իբր ումկ. մեղանչելի, մեղանչեալ, մեղանչիք, և այլն.) Ἁμαρτάνω, ἐξαμαρτάνω, ὀιαμαρτάνω. Pecco. ἀδικέω, injuriam facio, injuste vel inique ago. πονηρεύομαι, male facio, ձն. Մեղս գործել. յանցանել. խոտորիլ յօրինաց. ունիրաւիլ առ ած կամ առ ընկերն. չարիս գործել. սխալել. ԻՀԽՈՀ՝ ԽԵՒՈ՝ գապահաւ՝ գուսուր ԵՒՀ, էանըմաք. * Չիարդ մեղանչեցեմ առաչի այ: Յաւել ի մեղանչել: Եղիցի երկիւղ նորա ի ձեզ, զի մի մեղանչիցէք. Քեզ միայն մեղայ ասր: Մեղսք առօրինեցաք: Դուք մեղայք վերագ զայդ զիծ: Եա մեղայ, հա հովհաննէս յանկեայ: Ի կշիռս իբրեանց մեղանչէն. ձն: * Մեղուցեալ անձամբ: Մեղուցեալ յոյ նահապատուչնին. Շագ: * Ա յսուիկ մեղանչելին ուղիղ և անմոլար ճանապարհին. Պրգ: * Բարկացեալ մեղանչեցեք (հին տպ. մեղայք), և յանկողինս ձեր ոչ զղջայարուք. Խոր. Ի. 89: * Ա՛հնոյիի որ ըստ մարդկան տկարութեան են մեղանչեալք (իբ. մեղք գործեցեալք) ի ննջեցելոց, Թոլութեի լինել. Դիոն. ԼՍԵ:

ՄԵՂԱՆՁԵՆ. որպէս վնասել. ջարաք ՎԵՐՔ, փոփանաք. * Ձմեղանչէ լինաչ, և մի զանակի իմուս: Մի մեղանչէք մանկանդ: Ոչ եթող մարդկան՝ մեղանչել նոցա: Ի մարգոլսէս իսմ մի մեղանչէք: Զի և հերոյ վարսից նոցա ոչ մեղանչէր հուրն. ձն:

ՄԵՂԱՆՁՈՒՄՆ, ջման. գ. Ἁμάρτημα, ἁμαρτια, τὸ πλημμελὲς Peccatum, ձն. Մեղանչելն. յանցաւորուչ. * Ա՛յս մուրս ի և մեղանչումն ի Ա՛ջմարտուն. Պրգ: * Ա՛ռ ի մեղանչումն և անառակուե սրսալես յե. Դիոն. ՁԵ: * Ջմեղուցեալն ի յես սկսաւ Թեանն մեղանչումն. Ս՛որ: * Ոչ այնպես ծանօթ և յայտնի իմն գիտեին յառաչ քան զորհնան՝ զմեղանչումն. Ոսի. հա:

ՄԵՂԱՆԿ, նաց. գ. Ἁμάρτημα, ατα. ἁμαρτα. Peccatum, ta. Մեղանչանք, մեղք, յանցանք. * Ա՛սարգման մեղանկն. ՓԼ. Ֆ. ֆան. * Ոնք անձանց մեղանայն ղչայցեն. Ոսի. Տ. Ձ. 14: * Խաղաղ անգամ և տանջանք մեղանացն են հիւանդութիւնք՝ առ ի գայթ ածելոյ. Ի՛ր. 49: * Ջմեղանս յանձն առեալ հանդերձ հարիսք, և Թոլութիւն ի նմանէ խնդրեալ. Խոր. Բ. 52 * Ի կենցաղիս ծովու մեղանացս ալեաց ընկղմեալ: Ֆողեալ լեցին քեզ մեղանք քո. Նար. ԼԸ. 48:

ՄԵՂԱՊԱՐՏ, ի, ից կամ ից. ա. Αἰτιος, ἐνοχός. Reus, obnoxius, ձն. Մեղաց պարտական՝ պարտաւոր. յանցաւոր. ինասպարտ. պատժապարտ. առնլոս, գապահաբը. * Ես եմ մեղապարտ. այսինքն ես եմ պատճառ մահու սուն հօր քոյ. Եփր. Ի. 9: * Որչեսցեն զմեղապարտն, զի ուղղեսցի կամ բարեգործ. Ոսի. ա. Ior: * Ինձ մեղապարտս: Մեղապարտս մնաքաւորն. Նար. ԻԸ. 1: * Ի պարթևական մեղապարտ ազգէն (անուակ). Շար: * Որ անձաւ խոնարհութիւ եկեալ յերկիր մեզապարտ, և մեղապալ սիրց. ի գիր. խոս: * Ողորմեա մեղապարտ ծիծաղի քոյ սարգսի կրսերոյ և ողորմելոյ. Սարգ. յեղ:

ՄԵՂԱՊԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Κατηγορέω. Accuso, incuso. Մեղապարտ համարել, և մեղագրել. սոգասանել. բանբասել. * Մի՛ մեղապարտացուք զմիմիանն, այլ հոգւոյն հնազանդեսցուք զնս. Ոսի. յհ: Ես. 29:

ՄԵՂԱՊԱՐՏԻՄ, ևցայ. ի. Մեղապարտ գտանիլ. * Հելոս զարիւնդ ի մաքրութիւն մեղապարտեալ անձանց: Մեղապարտեալ տարակուսութեամբ. Բեն: * Ի բաց սրտչեալ և նզովեալ զմիմեանս մեղապարտեցան. Ոսի. ԻԸ:

ՄԵՂԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ծանցաւորութիւն. պատժապարտութիւն. * Ջկամաւորն կշռամբուն մեղապարտութեամբ անձանցն անարատից. Նար. ի: * Ա՛նմեղդ և անպարտ՝ զմեղապարտութեամբ յայտագս մեր ընկալար գտատատան. Սարի. ագ:

ՄԵՂԱՒԱՅԻՆ. ա. ի մեղս կամ ընդ սկզբնական մեղաց ծնեալ. * Ջերծուսցէ ի մեղսագործն ծննդոց... և ածորդիս կոչեսցէ. Ագաթ:

ՄԵՂԱՒԱՅԻՆ, այնոյ կամ այոյ. գ. Ջոչ վասն մեղացուր և ասի՝ վասն մեղային, որպէս դնի ի յն. Ա՛յս օրէն ի՛ցէ վասն մեղացայոյն. ի տեղւոջ ուր սպանանիցեն զոչխարն, սպանանիցեն և զվասն մեղացոյն՝ առաջի տեառն. Ղևս. Ը 25:

ՄԵՂԱՒՈՒՅՑԱՆԵԼ. Տ. ՄԵՂՈՒՑԱՆԵԼ. * Ջի մեղացուսցէ զորբին խարսխլել. Եփր. Ի:

ՄԵՂԱՒՈՐ, ի. աց. ա. Ἁμαρτωλός. Peccator. ἁμαρτάνων, peccans. ἄδικος, injustus, iniquus. Ոճնող զմեղս. մեղուցեալն. մեղանչական. մեղապարտ. յանցաւոր. անիրաւ, չար. ԻՀԽՈՀԻՒՐ, ԽԵՒՈՒԻՐ. * Ջարդ և մեղաւորք էին առաչի այ: Մի զարուրն և ամպարիշան: Վայ ազգին մեղաւորի: Ի ձանապարհն մեղաւորաց նուչ եկաց: Ի գործս ձեռաց իւրեանց կապեացին մեղաւորք: Դարձցին մեղաւորք անդրէն ի գժոխս: Աճ քաւեա զնս զմեղաւորս: Եւ կին մի էր ի քաղաքին մեղաւոր (յն յայտնի պոռնիկ): Ո՛չ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս: Ցա քու եկին յաչխարհ փրկել զմեղաւորս, որոց գլուխն ես եմ. և այլն:

ՄԵՂԵԴԻ, գ.ոյ, գ.ոց. գ. Բառ յին Ἡλιος. Ἡλιόφι. որպէս Լեզ մեղեդուի, կամ յօդերգուի. Μέλος, μελῳδια, μελῳδημα. Carmen modulatum, modulus, modulatio. Քաղցր և անոյշ երգ. տալ անգամաթիւ. գեղգեղ: Գնդ: Տաղարան. Ե Երգարան ձանը ասանդ:

ՄԵՂԵԽ. ի կամ ոյ. գ. Ξύλον. Lignum. Փայտն վեցասակ՝ յոր մեխ երկաթ ծորս. ըմբռնեալ կացնի, մրճոյ, ձն. խոր. ագ. * Անկանիցի երկաթն ի մեղեխէ անտի. Օր. ԹԸ. 5: * Թէ անկցի կացինն ի մեղեխէն. Նար. Ջ: * Մ՛չակն յորժամ մերձենայ առ նոսա մեղեխուին տապարի. Եփր. Ըթ:

ՄԵՂԵՆՈՒԿՍ ԱՍԵԼ. կամ է ՈՂՔԵԼ, կամ ՄԵՂԱՊՐԵԼ. * Ա՛ռ խորհուրդն՝ որ վասն այսպէս կերակրոց մեղենուկս առեն. Եփր:

ՄԵՂԵՍԻԿ, կամ ՄԵԼԵՍԻԿ, սկի. գ. Ἀμέθυστος. Amethystus. Ակն պատուականն. ուռատակ. ամեթովս. ՃԷՊԵԼԷԳՈՒՆ, գէպրէլ էմաք. * Ջգոճազգին, զակաան, զմեղենիկն, զսակէքարն. Եզեկ. իԷ. 13:

ՄԵՂԿ, ի, ից. ա. Մելմ, կամ մեղմիկ. թոյլ. լոյծ. կակուղ. փափուկ. գիրգ. կամ եղկ և գաղջ ըստ հոգւոյ. կնաս. Խոս. ԼԷվ ԼԵ: (լծ. ևյն. լտ. Մալեփօս. ՏՀԼՒ.) Μαλακός. Mollis. χάυνος, lenis, languidus, remissus, effeminatus. * Ջհեզն բարկացող գործէ, և զյոյժ պինդն մեղկ առնէ. Խոս: * Ի մի միաբանութիւն զմեղկն և զտարածն ածէ. ՍԷԲԵր. Ֆ: * Հայեցեալ յազգն արիական (պարսկական), Թէ իգասէր էր, լսեա նմին նորին մեղկ բնութեան նմա օրէնս կեցուցեաց. ԵԶԽԻ: * Ջլոյծ և զմեղկ կեանս սիրեն ՏԽոս: Գտանի ուղ. ոՃՈՎ և Մեղկի՝ լիր ուղղ և կոչ. * Ի բաց դնա երկրորդ յոդա, ի զանս գնա անհասատ և մեղկի. Հ. օգ. ԻՀ:

ՄԵՂԿԱԳՈՑՆ, գուհի, ից. ա. Χαυνότερος. Mollior. Առաւել մեղկ. Թուլագոյն. * Մեղկագոյնս՝ քան որչափ էիրն, առնիցեմք (գնոսա). Ոսի. Տ. ա. 12:

ՄԵՂԿԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Մեղկ խորհրդով. Թուլամիտ. * Թուլաձամիտք և մեղկախորհուրդք են կանայք. Ոսի. Խ:

ՄԵՂԿԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Թոյլ ասացուած կամ հնչեան ձայնի. բթելն. * Սուր գոչելով ի վէր զեզ ոգւոյն՝ ասի ուղորակ, և մեղկաճառութեին՝ բուբ: Ջինչ սուր, զինչ մեղկաճառութի, զինչ բուբ. Քէր. ԽԵՐԲ. (այլ ձ. մեղմաճառութիւն:)

ՄԵՂԿԱՆԱՄ. ացայ. ը. Μαλακύνομαι. Mollior, mollesco, langueo, remittor. ՀԱԼՍՈՄԱՒ, dissolvor. Մեղկիլ. մեղկ լինել. Թուլանալ. լուծանիլ. Խաղալ. ՀԵՂԱՓ. * Ջայն գասեր սիոնի մեղկանայի, և լքայցէ զձեռս իւր. Երեմ. Ջ. 31: * Ա՛սր բազումս սպանին ի Թուղացեալ մեղկացեալսդն. Փարպ: * Ա՛յլ մեղկացաւ կամաւ յանխոնին, մասնեաց ի ձեռս սւսազակին. ՅՀ ԻՐԲ:

ՄԵՂԿԱՀԱՕՀԱՓ. ա. Որ չօշափիկ կամ զբռաւոր ածէ զմեղկս և զմեղկացեալս. * Եա ոչ մեղկաչօշափ ձեռն նորա կարաց գոլացուցանել զմեզ. ՅՀ. կԲ:

ՄԵՂԿԱՄԲԻՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրօղ զմեղկութեի. Թուլասիրութ. * Ծոյլ մեղկաչէր վասս չամրգիալ: Մ եղկասէր ծուլիցն հանդիսանալ հեղգութեին է գովեստ. Մագ. Ի. խՓ:

ՄԵՂԿԱՑՈՒԱՆԵՄ. Ἐκλύω, κατα. ՄԵՂԿԵՄ, եցի. ն. Ϛλύω, χαυνόω, καταμλακίζω. Dissolvo, mollio, emollio, ձն. Մեղկ կացուցանել. Թուլացուցանել. լուծանել. լքուցանել. կերուցանել. իգացուցանել. Խաղալ ՀԵՂԱՓԵՒ. * Պատրեաց և մեղկացոյց զհինդ զգայութիւնս. Եփր. յեո: * Ցառաքինութիւնէ վատասկոյն մեղկացուցանիցէ. Ոսի. Խ: * Ջօրուելին այ մեղկացուցանէր զնոսա. Եփր. Իգ: * Մի՛ մեղկացուցանէք միշտ մայրն մեղայ, և հայրն չարեաց. Խոր: * Մի՛ պատէլս մարմնոյ մեղկացուսցէ զնոգիս մեր. ՍԷԲԵՒ: * Մեղկեն, ի ծուլութիւնս գործուածանեն: Ամենայն ուսուեաք զանձինս մեղկեցուք, և գիւրինս առ ըմբռնել առնեսցուք սասունայի: Ջախորժականն ասաց, և մեղկեաց զլսոյն: Մի մեղկիցես զիտոյին: Մի մեղկէք զլսոր փութոյն ժամանակօք, այլ ամենայնիւ աձեցուցէք: Ջամենայն ոք ունուսւ մեղկ էր. Ոսի. Խ.

Յոբ. հռ. եւ շլ: Խորշոմաբար զնետ մեղկեն եւ լքանեցանեն: Զանձնութեան մեղկէ. խոսք: Զիմ անքն մեղկեն, եւ զյանկուցանողացն ս. րեն. Նար. Եբգ: Զանխութեան զանդղութեն նողողին մեղկեալ. Մաշ:

ՄԵՂԿԻՄ. եղաց. յ. ց. ՄԵՂԿԱՆԱԼ. (ի բազում ազդոյն) Լեզուն թուլանան, յօդքն լուծանին. բազում զզրութեան մարմնոյն մեղկի եւ անկանի: կանացի ձայնիւք մեղկին լսե. լեք մարդոյն. Մանդ: Թուլացեալ մեղկի ի յայն տասեմերդացն ենիք ասանդոյ ամսա. բաաս զաշարութեն. Եղիշ. յեօ: Զուարձա. ցուցանելի նորաքեալ զամենոյն մեղկեալ մտաս լսողացն. Փարպ: Լքանիմ, եւ խակ եւ խակ առ. Նանն մեղկիմ. Նար. կա: Տիկ 'ի Քնա. նութն հրամ. չորանայ եւ այրի. եւ Քոյով թըր. քնում մեղկի. Վրդն. ող: Որովք անկարա. ցեալ մեղկի սիրտն. Վ. րք եղ. Ժ: Յանխոր. ժականն զինուոր մեղկեին: ի փափկութենեն մեղկին եւ թուլանան ոսկերն. Ոսկ. մ. ա. 11: Ժ. 15: Զիմ 'ի հեշտութեն մեղկեալն եւ մա. լուեալն յերկինս քարձրացուցի. Լմբ. սաղմ:

ՄԵՂԿԻՉ. ա. Որ մեղկէ. թուլացուցիչ. խզացուցիչ: Զմեղկիչ փափկութեան անար. գէր. Ոսկ. մ. ա. 10:

ՄԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαλακία. Mollities. Մեղկ գոլն. մեղկանալն. Թուլութիւն. թուլամորթութիւն. կէլէյլիք. Յամենայն երկչոտութեն զաւթ, այ երկիւղն մեղկու. թեան. Ածաբ. աղ: Յօրանջելն եւ ձգանելն գին 'ի մեղկութենէ եւ 'ի թուլութեն մարմ. նոյն. Եզնկ: Զարթն է անկողն անդոր. հացողութեան զօր, յորմէ մեղկութեան պղպջամնանն քնոյ. Ածաբ. եղ. եմ: Խոնարհութիւն եւ մեղկութիւն, որ է զաւթ եւ ունայն մտաց. Եփր. խոստ: Զաւելան 'ի ձանձրութենէ զեկեն, որ յուլոյ մեղկութիւն 'ի վերայ հասանէ. Յհ. իժ. եկեղ: Զմեղկութիւն խիղճ զայտարութեան զգուշութեան ա. Մե. ալոյ մեղկութեն, թմբրեցոյց ծուլութեան. Նար. խէ. եղ: Մեղքն սուսեալական մեղ. կութեն եւ հասուանն մտաց 'ի խոտորանս հեշտութեան: Յհկեղեցի չարօթիւք վասն մեղկութեան եւ հեշտութեան. Լմբ. սաղմ. եւ պէտք: 'Ի մեղկութեան մտացն զմեղս կենաց զրաշխան փակեցի. Եզնկ: Յանկալ ղմեղմ երկինց, որ փակեալ մեղկութեան ողոմոյ. Ոսկիփոր:

ՄԵՂՄ. որ. ա.(ըծ. թ. գ. լայնմ, գլայնմ. յն. լա. նաղաքօ. ծելլո. որ են մեղմ, եւ մեղկ.) Λεπτός. Tenuis, lenis, placidus, blandus. կակուղ. նուազ. նիազ. հեզիկ. հանդարտ. անուրծ. զուշն. զած. ձգեալ, խամուշ. Զայն մեղմ օդոյ. Գ. թգ. ժթ. 12: Սկսաւ խօսել մեղմ եւ լնուլական ձայնիւ. իմն: կանաչ եմն գոյն է լուսինն մեղմն. Շիր:

ՄԵՂՄ. մ. } Ἡσυχῇ. Tacite. ἀνάπαυ-
ՄԵՂՄԱՎ. } σει, ἐπιεικῶς, μετ᾽ ἐπιεικείας, quiete, placide, leniter. ἠρέμα, lente, sensim, paulatim. Մեղմ օրինակաւ. հանդարտիկ. լռիկ մնջիկ. տակաւ տակաւ. զամ քան զգամ. խաղաղ. խաղաղ, նաշխա, խաշել, առա խաւ, տառալ իւէ. Մեղմ եր. թայր. զի թայր առակէ մանաւանդ մանկանն, եւ ասա երեմայ. Ոսկ. մ. ժ. 5: Մեղմ եւ փոլ. Ոսկ. (որ եւ ա.մ. տարեալ կոչեն) Մեղմով մտանել, կամ երթալ, գոռա. նալ, լռել. Դտ. դ. 21: Փ. թգ. ը. 8: ե. Դ. Ք. 32: Խլ. Ժ. 17: Մեղմով խօսել, լայա. նել, ասանել, սփոփել, խաղաղելացու. նել. Ոսկ. փող. եւ մ. ա. 21: Ժ. 5: եւ յհ. ա. 28: Ուսուցեալն մեղմով անձին 'ի հասարա. զակ զերա, եւ ոչ խռովութեամբ. Կոչաւ: Աղէ

առնս զա. իմձ զայս ամենայն մեղմով. Ա. Գոծ: Ոչ մեղմով եւ հեզիկ. խոր. Ժ. 84: Մեղմով (այսինքն սուր բանիւք) զսդդար. ցուցանել զկասանքն իրանանն. Եզնկ: Մեղ. մով եւ առ. փոքր փոքր սանդել զկերպ. Ճ. Ք. Մեղմով եւ առ. սակաւ առաւս. հասատատել, կամ յաւաջ մտանալ: Մեղմով մեղմով 'ի բաց լուծանել զբեռնակալ զօրեան. Ոսկ. յհ. ա. 30. 41: Փծնե եւ սիրմեանք (զբն), մեղմով մեղմով 'ի զաւթ արկեալ զնա. Վ. րք եղ. Ժ:

ՄԵՂՄԱԳԻՆ. նոյն քան զ. Յուսաւ եւ ձայն ըլլցաղցր օգնն, 'ի անոր իջեան քա մեղմագին. Յմ. որբ:

ՄԵՂՄԱԳՆԱՑ. ի. եց. ա. Որ իջէ մեղմ գնացք. հանդարտաքայլ. Մեղմա. գնաց եւ հանդարտանդաց ոտիւք. Մեծշ. գծ: Սրբեալ մեղմագնաց քայլիւք մեղձեցան 'ի պարիսպն. Ճ. Ա:

ՄԵՂՄԱԳՆԱՑԻ. գ. Մեղմ ընթացք. Փչելն երագընթաց գնայիւք հասաննեն մեղմունց, եւ կեցցն մեղմագնացիւքն յանեն եւ սնդալունեն. Շիր:

ՄԵՂՄԱԳՈՅՆ. ա. մ. Προσηνέστερος, ον. Mitior, tius. Առաւել մեղմ. թուլա. գոյն. թեթեւ. եւ կարի մեղմով. մեղմագին. Առել հրամայէ զեպք եւ զմեղք, զի ապա ոկոր՝ որ առ իմ սիրոյն է, մեղմագոյն երեւեցին, եւ իրր զաւելութեն թուեցի. Մեխ. գյ: Փանկլայ ժակ կակնեցայ, որդ մեղմագոյն իմն կամի ասանել զանոն: Յառաւ. ելն թեթեւն մեղմագոյնս ձունէ վասն առ. ցին: Մեղմագոյն եւ երեւեցայանելի զանն առ անենոնան, զի մի զոք խորտուցանիցէ. Ոսկ. Ժ. Եբր. եւ մ. ա. 'ի Ճ: Փոխարկեցեր զմունեն հոյլն 'ի մեղմագոյն զօղ երկ. նայինն. Յմ. որբ: Այսրան մեղմագոյնս խօսեցան ընդ նոսա: Որմնք մեղմագոյնս, եւ մանք յանդգնագոյնս քարբանեն: Վար. գաքեռեալ մեղմագոյնս 'ի Ճաշ նոցա եւ յա. գուտ. իժն: Շ. Նթ: Նառայ: Նա վասն զայրոյն Ճշմարիտ հոգոյն խօսել մեղմա. մոյն. գնյ:

ՄԵՂՄԱԺԱՄ. մ. Յերկար ժամն. զօ զուտ ժամն. յուշիկ. հանդարտ. Մեղ. մաժամ որոնելով մանրեալ. Վեռր. Է: (կամ Մեղմածամ, այսինքն մեղմով ծա. մելով:)

ՄԵՂՄԱԽԱՌՆ. ա. Բարեխառն. մի. ջասատման, եւ անուշակ. հեղիկ. Մեղմա. խառն զրաւութեան ժամանակաց աշխարհաց. (յորում արեգակն) սկսանի յուցանել զմեղմախառն զնոյս իւր. Վեռր. Փ: եւ Շիր: Հայեցաւ 'ի նոստ մեղմախառն եւ քաղցրա. սեա ակամբ. Եղիշ. նոր:

ՄԵՂՄԱԿԱՆ. Տ. մեղմ. Մեծու. մեղմական զգօնութեան ամենայն ինչ լինէր: Կարի հեզութեամբ եւ մեղմական խոնարհութեամբ. Ոսկ. մ. ա. 1: Փ. 13: Այէ մեղմական ձայ. նիւ. որպէսն իմ բանիւն. Ճ. Գ: Որ մեղմութեամբ մեղմական վանգիւ նկրձնամբ ընտրեալք. Նար. գթ:

ՄԵՂՄԱՆԱՄ. աղաց. չ. Ἀναπαύομαι. Requiesco, sedor, mitigor. ἐλαττοῦμαι, minuor, diminuor. Մեղմ լինել. հանդար. տել. զեղանել. ցածնուլ. նուազել. յետ նել. խոնարհել. իջնել. դադարել. հաճախել. յերփել. մշակել. Մեղմացեալ եմ 'ի յա. ւեալ զոր աստուծ առնել նէզ: Ոչ մեղմա. նաւ անօրէնն 'ի հպարտութեան անոր. Եղնկ. Եբ. 10: Ճ. Գ. ժէ. 5: Այնոր առնել ասեր է սն զպատուհասեան եղային. զի սովոր թեթեւ մեղմանացեն. Մբ. Եղնկ. Նմա պարտ է առնել, եւ ինձ մեղմանալ. Յհ. Փ. 3ս:

ՄԵՂՄԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեղմ ա.

առնել կամ ձայն. Ազարափեն մեզա ձայ. նիւ, բաց մեզ ակք, խոկ զգումնեալ մեղմա. ցուցութեան մտանել յաջերելոյն. Մեսռ. եկեղ. եւ Յնձոր:

ՄԵՂՄԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Մեղմ առնելոյն. հեզիկ. քաղցրահոյզնող. Մեղմացուցիչ եւ քաղցրացուցիչ իրք ապարակ. Վ. րդ. Եբգ:

ՄԵՂՄԵՄ. ցալ. ա. Κατα-πραΰνω. Mitigo, lenio. εὐμενῆ ποιέω, benignum facio. Յօղ մեղմանալ. հանդար. տեցուցանել. խոյզալել. Հանեալ զմնան. մեղմացոյց. Ժ. Գ. ժէ. 26:

ՄԵՂՄԵՆՍ. ի. ալ կամ իչ. ա. Ὕπουλος, δόλιος. Subdolus, dolosus, vafer. եւ 'ի մր գիրս ἀνεπιεικής, immitis, durus, saevus, iniquus. եւ ἐπινοέω, excogitans, versipellis, եմն. գիր ՄԵՂՄԵՆ, ՄԵՂՄԵՂ. Խորամանկ. խեղճամոր. երկլեզու. որ քծնի մեղմ բանիւք, եւ ոչ մեղմանայ 'ի չա. րութենէ. չարահնար. չարարուեստ. ժանտ. գծանեալ. ՔԻՆԵԼ ՔԻ-ՃԵ-Ր. ֆ. ... ... Խորշուրդք անմրբզաց մեղմենք են: ի մեղմեն խորհրդոյ. Առակ. ժէ. 25: Գծ. Է. 22: Մեծամոլոյն բանքն մեղ. մենք են. երկեան սուս խօսն քան հա. Ճուլեան քարդ, եւ երկեալն ծյնյակոն. Լմբ. առակ: Զարագործ եւ մեղմեն եւ ան. մետ կոչեալք: Մի երկիմտոր. այսինքն մի մեղմեն, մի նենգաւորս. քանզի չէք այլ ինչ առաջն անպիտանն յլ. երկլեզուն որոյն զմեղմեն: Մեղմենք, որկորոյք. զատար. կասորդք. Ոսկ. մ. Ժ. 25. եւ ա. ժգ. եւ ժդ: Կաշեալ 'ի կծաւսն մեղմեն եւ 'ի վարդապետ. գաուերս մարգեան. Յհ. կթ:

ՄԵՂՄԵՆՈՒԹԻՒՆ. կամ ՄԵՂՄԵՂՈՒԹԻՒՆ. նոյն. գ. Ὑπουλότης. Vitium latens et occultum. κολακεία, adulatio. κακοτροπία, fraus, stellionatus. ἐκτροφή, inversio, եւն. Կեղծաւորութիւն. մեղմ եւ պատիր գործ ձայն, եւ հոյեցուած. չարարուեստ հնարք. նենգ. գաւ. չարքորդութիւն. հրապոյրք. պատիր. Կեղծաւորն կեղծաւորելով. որ մեղմեանոք ընկերին կամիցի վնասանել. Եզնկ: Ենէ որդի եւ ոմ, մեղմեանոք իմն զպատառոյն ներկ ձանէ: Մեղմենա. նոք ծածկէր: Այէր գիտ վարդապետեա բա. րի, եւ կոյսէր իէ մեղմեանոք կարիքէ անել զնա գիտս: Մեղմենանոք եւ նենգաւ. կամին քանել, զգուշաց աշակերտացն. Ոսկ. մ. ա. 13: Ժ. 2. 5:

ՄԵՂՄԵՂԱՆՔ ՆԶԱՑ. ԶԱՅՆԻ. Ջծամին թողուցու, զղջալոն, զոլայն զմեղմե. զմնա: Մեղմոյն եւ ծաղիկն, եւ սոսկն ձե. մեկք, եւ կնչեալք քարբառոյն, աչքոյն մեղ. մեղանք: Փնացք պղպղանոյ, եւ աղայ մեղմե. զմնք. Ոսկ. Եբր. Ժ: եւ ա. փէ. Ժ: եւ մ. Ժ. 12: Յանդիմանեն զլապարուել ոտիցն, եւ զմեղմե. զանս աչիցն. Մարգ. ա. ա. Է: 'Ի ձայնիցն մեղմեղանաց, զոր քնարացն եւ բամբռանցն երգակեցանալ հեշեն (կանաչք). Ճ. Եւ

ՄԵՂՄԵԽԵՄ. կամ ՄԵՂՄԵՂԵՄ. եցի. չ. կեղծաւորել. նենգաւորել եւ չարա. մտութեամբ վարել. Կեղծաւորն եթէ ոչ զղջա. յոյ գեմն զդեցեալ մեղմեղեցէ. չկարէ. առերեսել յերամ. յզկարահաքեան. Եզնկ: (ըծ. ռամ. ...:)

ՄԵՂՄԵԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԵՂՄԵՆՈՒԹ. Խոկ մտացն այսպիսի մեղմենութեան ընկին սուլեակ իպեանց արժանական լուսու թեանն: Տես որպիսի մեղմենութեանս մերձենայր. Ոսկ. մ. ա. 7. 15: Որ զմորդիկ կամիցի հանել, բագում մեղմեխութեամբ գնայր. Ոսկ. փող. Մեղմեխութեան (ընդդէմ գնել) զաշինութեն, յարատեութեան պլնանս աւութեն. Յհ. ...

նեն զամբարաան անուելի, զմեխանեքսելի, և զչարակնուելիւն. Մաթ. ծէ: Լ ինիցիք իբրև ետնք. ասասցեն զմեղսելոյն ինքեանց. Ոսկիփոր:

ՄԵՂՄԻԿ. ՛ս. Մեղմագին. մեղմով. համոյակ. եւաշտ. ՛Մեղմիկ իւսէր ընդ նմա, զի մի գուցէ լուիցէ. Պտմ. ագէա: ՛Խոտոյցս մեղմիկ և հեզիկ. Յհ. կ: ՛Մեղմիկ շարժեալով (ի կաքաւէն) յայս կոյս և յայն հայէր մանարեր աչքն. Տագ:

ՄԵՂՄԵՂՈՒԿ. Տ. ՄԵՂՄԵԽԱՆԿ:

ՄԵՂՄԻԿ. Տ. ՄԵՂՄ. ՛ս:

ՄԵՂՄՈՒԹԻՒՆ. ՛ց. Մեղմով. ՛Շրջան առեալ յեկեղեցին, մեղմերիւակ անդ ձեմէին. Շ. եղես: այլ ձ. մեղսօրինակ. այսինքն ըստ օրինակի մեղուաց:

ՄԵՂՈՑՇ. կամ ՄԵՂՈՒՇ, ԱՁՐ. Տ. ՄԵՂՈՒՆԿՆ. ՛Մեղուշ աչք, և անձամբն գեղեցիկ. Ածոփ:

ՄԵՂՈՒ, ուի, աց. գ. (լծ. յն. Μέλιττα.) Μέλιττα. Apis. Մի՛զապուծ ճանճն ոսկեգոյն՝ գործաւոր և միաբանական. որ զենն ե խայթոց իւր. Թոյզ վայրենի մեղուս սպրի սպրի. առ, նահ, վերադր. երբ. տեղագրա. ՛Ի Թունտնա փոքր է մեղու, և պատուղ նորա գեղեցիկ: Ելրի առ. մեղուն, և ասմբր: Գունդ մեղուաց՝ ի բերան առնել. ծուն, և մեղս. Սէր. ծ. 3: Ած. ը 8: Դտ. ծէ. 8: ՛Հալատեաց գեղ, որպես պատիկի մեղու, և խոցոտիչին զեղ: Շէնիցան զինեւ որպես մեղուք. Օր. ո. 44: Սղ ձէ. 12: ՛Շէնուցէ աեր ճանճանան և մեղուին. ճանճ զեգլպատցին ասէ ... և մեղու զրաբեպատցոյ ապէն. զի զանազան գունովք ծաղկեաւ են մեղուք ընդ խոյլոցքն. Գէ. ես: ՛Անգործ մեղու ,, այսինքն ապիծակ. Ոսկ. յհ. ո. 16. յն. κηφὴν, fucus. եապան ա. ՀԸՀԸ:

ՄԵՂՈՒԲՈՑԾ, բուծի, ից. ա. որ և ՄԵՂՈՒԳՈՐԾ. Որ բուծանէ և պահէ զմեղուս մեղապործս. ՛Սովոր են մեղուաբոյծք սուղել մեղուաց, և առնին գնոսա ի ծախիկս և ի գալստիս, և գալձալ ածէն գնոսա ի տեղիս իւրեանց. Գէ. ես:

ՄԵՂՈՒԲՈՑՆ, բուծոյ. գ. Իոյն մեղուաց. մեղուանոյ. ՛Իւրաքանչիւր ոք ի ծախսկ ոգւոյն մեղուաբոյնս գործիցէ զմեղս ձածելոյն պատգամոյն. ՍԷԲԷ. Է:

ՄԵՂՈՒԲՈՒՆԵՒ, ՛բուծել ի մեղուաց՝ գործելով զմեղս. իբր մեղուանոյ կամ մեղապիկ լինալ. ՛Ի նոյն տեղի եկեալ տեսանէ զկորիւնն մեղուաբուծելոյ. քանզի մեղուքն զձև ծակոս տեսեալ զբերանն՝ ի նեքս խորխոր գործեցին. փիլ. տ՚ես:

ՄԵՂՈՒԴՈՐԾ, ի, ից. ս. Μελιτοῦργος. Mellarius. Որ պահէ մեղուս մեղապործս. ՛Երկրագործաց, և անկիրթաց, և մեղուագործաց. Պլոպ. օրէն. Ը:

ՄԵՂՈՒԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր մեղապործութիւն. մեղս կաղմելն մեղուաց. ՛Մեղուագործութիւնն յառաջ քան զմեզս յարմարագոյն կարգելն տասնից կատարել. փիլ. նխ. ա: ՛Օգտագործել փուշ ի ծաղկանցն նիւթ մեղուագործութեան փուճան մնասցանել. Եղիշ. դտ:

ՄԵՂՈՒԿԱՆ. ի, ից. ա. Սկոպական մեղուաց. ՛Եւ ոչ քոյդ մեղուական բղզուիս. Շ. Իզ:

ՄԵՂՈՒԿՆ, ական. ա. Որոյ տէր է իբրև պահ մեղուաց. մեղոյ. անուշահոտից. քաղցրատուիչ. ՛Եղեսանդեան տիգրան տիգրան, և մեղուական. խոր. ա. 23:

ՄԵՂՈՒՆԱՑՈՑ, ի, ից. գ. Վ ե ղ ո, տ ի մ բ ղ ո ս. Alveare, alvear, alveus. ՛որ և ՄԵՂՈՑ. Փեղուարդն. վիճակ. պատ. բջիջ, մեղ մեղուաց. առ. փօվ՚ենը. ՛Մեղուաց զգեալս մեղուանոցացն յառաջ քան զգուրան ակամամբ իմոյ. ԵԶԽԻ: ՛Ժողովրդն որպէս ի մեղուանոցաց ոմանց ի քարաքէս արտաքս գիմեալ Բրս-գոց: Յորմէ՝ ՛Զօրէն մեղուս ի մեղուանոցացն արտաքս գիմեալ. Ածէր. ը. 11: ՛Զօրէն գործասէր մեղուի ամբարիստ ի մեղուանոցի այդր. Մաթ. իէ: ՛Եթէ այսոքիկ յայիւրան առլցոմի չին մեղուանցան. Ա՚ որս. է: ՛Վ է ջանկիւնին ըստ մեղուանոցացն. Ոսկիփոր:

ՄԵՂՈՒՈՑԾ. Μελισσών. Apiarium. Տեղի բազմաւէ մեղուաբուծոց, իբր մեղուասան. առ. Ել ելեալը. ՛Եւ անգ էր անտառ մեղուաց հանդէպ անդին. և եմուտ գօրն ի մեղուանոցն. ա. Ի գ. ծէ. 26:

ՄԵՂՈՒՆԱՐԱՂ, ի, ից. ա. գ. Մակդիր իշամեղուաց և սիծակաց, որ քաղեն զմեղս մեղուաց, և զմեղուս գլխովին. կամ անուն թռչնոյ կրկք. ՛Մեղուաքաղ՝ մեղուի ոչ ինասէ, որքան ի տան խրտամ իցէ. իսկ արտաքոյ գտեալ կլուծէ զնա. Մ՚ա-ա-ի-ձէ:

ՄԵՂՈՒՈՑ, ի, ից. Տ. ՄԵՂՈՒՆԱՆՈՑ. Ըստ կրկին նշ. σίμβλον, ἀlvear. μελισσών, apiarium. ՛Գործասէր մեղու ի մեղուոյացն ի բաց ելանէ: Եւ միք քիչ մեղուացքս գաղնալսի առեալ գիմասուելն և զանշամասիրութեն օրինակ ԱՁ-ԲՐ. Նոր կեր. ՛Զուկս զմեղուացն է խմանալ, որ ի ծագկանց վիրաւորան ի մեղուացն բերեն: Եգեալ ի մեղուոց. Յձխ. ը Մխ. դտ:

ՄԵՂՈՒՑՆԵՄ, զուցի. ն. Ἐξαμαρταν. Peccare facio. Ցալ մեղանչել. յանցուցանել. Գէղ ՚ոխէն. ՚Ի մեղաս, և մեղոյց վիրապել. Ճ. Լ. ծէ. 16: ը. Լ. ծէ. 21: Խ. 16:

ՄԵՂՈՒՆԲԻՐ, ի. ա. Որ լուրջ զմեղս որ ալեա պտուղ չորս. մեղաւորին. մեղաւորեմ. և բեբլասն կ վերայ՝ վասն մեղաց. ՛Թեպէտ արդարութեանաբերք լինին, և Թեպէտ մեղ սարեր. Լփաթ: ՛Ի մեղսաբեր և ի ցասմնա հար գարուս: Ցամբոխեալ աւուրքս մեղսաբեր. Վրդ. պտմ. Ն օրէն:. ՛Ի բեկման աւուրս, և յաւերման և կոտորման մեղսաբեր սրոյն. Կեր. պտմ:

ՄԵՂՈՒՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Զանցումն մեղաց կամ մեղօք բան չարի. պատաւիրանազանցուն մեղք. ՛Մի՛ մեղաբանցուելոյն գրաւ եալք. Լ՚ք. պտրկ:

ՄԵՂՈՒԱԹԱԽԱՒ. ս. Թաւալեալ ի մեղս. մեղօք շաղախեալ. ՛Ի հոգեմաւալ մեղսամեամեալ մեղանչական ի մարդկանէս. Ածոփ: ՛Մի գասեմեալ մարմնով զաղտագեալ. Մաթ: ՛Ծոմած աւալ մեղսամեամեալ աչաց իմոց տեսանի. Ր՚ԽԻ:

ՄԵՂՈՒԱԹԱԽԱԼ. ս. Թաւալեալ ի սիրտն մեղաց. ՛Ի խանդուեն գառագացեալ սրկամեցոյր (կամ սրկամեցոյր) մեղսամեամեալ ընկճեցեալոյն. Գնդ:

ՄԵՂՈՒԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Ո՛յր խորհուրդ և միտք յանձին ի մեղս. չարամտոհ. ՛Լեզու առա. և սիրա մեղսախորհուրդ. Մ՚ծ. ծէ:

ՄԵՂՈՒԱԾՈՒ, ս. Ծնող կամ ծնունդ մեղաց. ՛Յորմէ խաւարըն մեղսածին՝ համեամեան անհետ լինին. Յո ոչդտ:

ՄԵՂՈՒԱԾՈՒ. ա. Որ ածէ և ձգէ ի մեղս. ՛Բանասիրեսն՝ որոգայթագիր, և մեղսածու զանազան սխտիւք. Խոր:

ՄԵՂՈՒԱԿՈՐԾԱՆ. ս. Կործանեալ կամ կործանիչ ի մեղս. ՛Ոսորգեացես վերսին ի մեղսակործանս խարտակեանէ. Նար. Խէ:

ՄԵՂՈՒՄԱՀԱՀԱԿ. ա. Ո՛հոգ և տուօղ գՀաչակ մեղաց. եզեալն տասիմ մեղաց՝ Հաչակիսմամբ. ՛Ազատեցեր զմարդն ի տալսամագեաց փայտէն և ի մեղսամահաչակ պողոն. Շար: ՛Ազյօր մեզ և մահաբուսալ մեղսամահաչակ յանցանացն հալածեցաս. Ջ՚ր. կի:

ՄԵՂՈՒՄԱՆԱՐԴ. ա. Մահագործ՝ զանգեալ՝ մահեալ մեղօք կամ ի մեղս. մեղսամեամեալ. մեղսանեզի. ՛Ա՚ամբերգս մեղսամահարդս խորհուրդս ունաց: Մեզսամահարդս գազան: Մեղսամահարդն գոյիք յուզարկիցեմ յորժամն մահու. Գիպ: ՛Մարմին մեղսամահարդ, և յօժարութեամբ երկրաւոր. Նար. ծէ: ՛Մեղսամահարդ միտք. Ի գէր խոր: Ե Բնկի: ՛Մեղսամահարդ. մեղօք մահեալ. Հիւ բ:

ՄԵՂՈՒՄԱՀԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեղսամահարդն գոլ. ՛Ոչ բան իմոյ անարժան սկարութեամբ՝ գուղնաքեալ մեղսամահարդութեամբ ջՈ-ԱԲԵ:

ՄԵՂՈՒԱՅԻՆ, յինոյ, ից. ա. Մեղանչական. ուր լսէն մեղք. ՛Իրրև զասեալս երկնաւոր՝ սրբեալ յամենայն մեղսային կրեցնարբ. յՈՒԲ:

ՄԵՂՈՒԱՆԵՐԿ. ա. Մեղօք ներկեալ՝ չալախտալ. մեղսամահարդ. ՛Ի մեղսաներկ և ի ցաւալից ձեռքս: Մեղսանեզի մարմին. Վրդ. օրէն. Ն ոգ:

ՄԵՂՈՒԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրօգ գմեղս. յօժարեալ կամ անյագ ի մեղս. և Մեղսանական. մեղսային. ՛Ձիք անողորմ քան զմեղսասէր ոգիս գեւս. Հ՚ոհմ. առ: ՛Մի գասասէր աստանայ, կամ իշխան աշխարհիս. մարդիկ, երիտասարդք: Մեղսասիրացն անձինք. Յձխ. ի ծէ: Փիլ սահ: Վրդ հղ. ը: Շ. ընդհ: ՛Հանգիս և գիս՝ յորոց նեզիմ... և ի բանսիդ մեղսասիրին. Յո օրէն: ՛Մեղսասէր կենցաղ. կամ բանս. Ճ. գ: Շար: ՛Ի մեղսասեր բարուց: Յաշխարհական մեղսասեր օձապատիր խոստանց նահանջն իմոյ. Նար. էէգ:

ՄԵՂՈՒԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մեղսասէրն գոլ. սէր մեղայ. ՛Սատանայ կռչեցան և գիք. ըստ անուանցն գՀակառակ բարոյ գործս ունին առ ամենայն մեղսասիրութեն. Յձխ. ի ծէ: ՛Յազագս ծուլութեն և մեղսասիրութեն: Ի պատճառս անգործութեն մերոյ, և ի մեղսակրութենէ. Շ. ընդհ: Տճաւ: ՛Պատճառեաց զպատճառս մեղսասիրութեն: Զգաթոլ մեղսասիրութեն օրէնս. Լ՚ք. ասաւ. Ն յայտ:

ՄԵՂՈՒԱՏԱՓՆԱՊ. ա. Տագնապակոծ յերկեայց մեղայ իւրոց. ՛Զաթ վտանգիս մեղսատագնապ պատկառեցեալ լոյն. Նար. լ:

ՄԵՂՈՒԱՏԵՍԱՆ. ս. Ուշնոյ զանեզի կամ գերեալ և գնչանդակ ինչ մեղայ. ՛Ի նեքսոյ մեղսատեսանի իրաց ծածկեալ խոյհուրդս. Վրդ. էրփ:

ՄԵՂՈՒԱՐՄԱՏ. ա. Որ հան առնել զմեղս. մեղանչական. ՛Եմ ձեզ կերակուր ուրախութեն փոխանակ մեղսարար ճաշակմանն. Լ՚ի. կալ Ն Տծոհ:

ՄԵՂՈՒԱՓԱՓԱՆ. Տ. ՄԵՂՈՒՑԱՍԷՐ. ՛Մեղսափափագ ցանկութեք սիրեր զանազան կոյսն վարդենի. Հ. Տոյ. ի:

ՄԵՂՈՒԱՒՐԱԻԶ. ա. Իբր Ἱλαστήριος, ἵλαος, ἵλεως. Propitius, habens vim propitiandi. Քաւիչ մեղաց. պատճառ քաւութեն մեղաց. մակդիր այ խորհրդոյ մարմնոյ և արեանն առաւն. ՛Մեղսաքաւիչ խորհուրդն կենդանարար: Մեղսաքաւիչ խորհուրդն: Մեղսաքաւիչ պատարագ, կամ մարմին և արիւն առաւն, կամ այ մեղան. Յձխ. ծի Յե. իմ. ոք: Խոր: Յհ. իի.

Շ. ընդհ : Աբան. Եիէ։

ՄԵՂԱՔԱՒՈՂ. Նոյն ընդ վ. *Մրճոյն ձառագայթիս մեղսաքաւող՝ ընդունօղ. Կքր. իմ։

ՄԵՂԱՔԱՒՈՒԹԻՒՆ, գ. քաւութիւն մեղաց. *Եւ ասպա կալցեաց զտօն մեղսաքաւութիւնն. Տօնագ։

ՄԵՂՄՕՐԻՆ. ած. Ըստ օրինակի ղօհին՝ որ վասն մեղաց. կամ որպէս մեղսապարտ. *Յօրում՝ կենդանւոյն մեղում մահացեալ մալխինն՝ մեղսօրէն գտանիմք. Նար. խգ։

ՄԵՂՐ, ղոյ, ղու, կամ ղեր, ղերք. կամ ղուի, ղուաց. գ. (լծ. յն. Μέλι. լտ. Mel.) Մեղւոյ. Mel. գազմ. ՚ի ոք. առնս. Տաքնաս. Թ. պալ. Քաղցր բերք վաստակոց մեղուաց. Տես և Խորհուրդ. *Ոչ եւս խոտ՝ և մեղր, և խունկ : Բղխեն զկաթն և զմեղր : Զքինչ քաղցրագոյն քան զմեղր : Չամ Նորա իբրև ղնուրիսխս մեղու. Կերայ զհաց իմ մեղու իմով. Ճաշակեցի սակաւ մի ՚ի մեղուէս յայսմանէ. Եղն : *Քաղցրութեի առաուել լով մեղր ընկալաւ առաուտութեի. Պղաս. գԽ։ *Մեղր. մեղերբ. մեղուի. մեղուաւ. մեղրով. ՅՃԼ։ Դիոն։ Վրք հց։ Բրս. մրի։ Նխս. երգ։ Զգր. կբ։ Շ. ի պղ. Ես խոսգով. ևն։

ՄԵՂՐԱՆՈՒՂԽ. ած. Որ բղխէ կամ բերէ զմեղր առատ. *Երկիր մեղրաբուղխ (կամ մեղրաբուխ)։ Զկնոք։

ՄԵՂՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Մելւտօսրգեա. Mel facio. Մեղր կամ որպէս զմեղր գործել. *Զխորիսխս գիւղեցիկ առնլծանել յոյժ պաճուճելապէս մեղրագործեալ. Փիւ. լիս։ *Զհեռատան աշխարհն իբրև զմօտս. ւորս մեղրագործեցին (առաքեալք)։ Եղիշ. շգ։

ՄԵՂՐԱԽՈՐԻՍԽ, բսիսոյ. գ. Խորիսխս մեղու. Տանվ կամ էջվ ձեր. Լմեձ գաւը. *Զայսպիսի մեղրախորիսոյ զՅեզեկէն պատգամեացն մեզ գործեաց յանձինս. Սէբէր. ը։

ՄԵՂՐԱԹՈՒՆԴ. գ. Անուն խոտոյ, որ և յն.ձայնիւ գրի՝ Մելիղովաոս, կամ Մելիղոտոն. Μελίλωτον, օς. Melilotus. Խնկիկալ ձէթ, Տաքլան, չախէկ. որպէս և արմատ նորին՝ զանճաղ : Գաղէան :

ՄԵՂՐԱԾՈՒԽ կամ **ՄԵՂՐԾՈՒԽ.** Անուն ձանձի. ազգ չանաճանճի ՚ի ոյսն պլասիս. Πράσσιον. Prassio, marrubium, marrubis. Իր սինձի, ֆարաֆին : Գաղէան : Բծվէր :

ՄԵՂՐԱՆԿԱԹ. ած. Որ մեղր կաճեցուցանէ. *Մրեղրակաթ իմաստութեի առաուն մեղոյ յոի քնի զընդունայն սրտից մեղոյ լցուցեալ. Ոսկ. պկ։

ՄԵՂՐԱՀԱՄ. ած. Ընծոյ զհամ մեղու. Տամեղ իբրև զմեղր. *Մրեղրահամ քաղցրութեի բանքարացն. փարպ :

ՄԵՂՐԱՀՈՍ. ած. Μελίῤῥους, μελίῤῥουτος. Melliflnus. որ և ՄԵՂՐԱՀՈՍԱՆ, կամ ՄԵՂՐԱՍՈՒՀԱՄԱՆ. Որ հոսէ կմեղր. մեղրահաճ. մեղրաբուղխ. *Իբրև եղէգն չաքարաբուղխ և մեղրահոս. Ոսկ. նբ։ *Որ յառաջ հինոյ զդեաս վարդապետութեաց մեղրահաս (յհ. ոսկեբ)։ ՃՄ. յն։

ՄԵՂՐԱՊՈՊ, ի կամ ոյ. գ. Որպէս նոյն ընդ յն. Ձայնիս Մելօբէբօն, Μηλοπέπων. Melopepo. է Գաւուղ անուշահոտ որպէս փոքրիկ սեխ ՚ի ձև ձմերուկի. Ղամամ : Ա յլ ՚ի մեզ վարի որպէս յն. Բեբօն Πέπων, πεπόνιον. Pepo. այսինքն Ձմերուկ. գաբեաւ. որպէս և առ լատինսն Մելօ, melo, է սեխ և ձմերուկ. որ և Պեփէբէօ. բառ Մեղինքաքայ գաւան գաբեաւ. *Զ.եփեն, և զմեղրապտղն. Թուոց. ծա. 5 : *Նուռիկք՝ որ քան զմեղրապտղս մեծ էին. Գծմ. ոգխս։

ՄԵՂՐԱՆՔՈՒՐ. ջոյ. գ. Ըմպելի կամ օշարակ կազմեալ յընծոյ մեղուէ և յանձրևային ջրոյ. *Յաղագս մեղրաջուր չինելոյ. Վոսկ. ձղէ. *Տուր մեղրաջուրն. Մխ. բծվէր : Ե Բծվէր :

ՄԵՂՐԱՍԱՀՄԱՆ. ած. Ընդհերցիր կամ խիճ, Մեղրահոտութ. քաղցր և անոյշ. *Մեղր բոյսահման վարդապետութեի. Ոսկ. զպկ : Ե Նահոյ. Վերբէ :

ՄԵՂՐԵԱՆ. Զանգեալ մեղու. մեղրախառն. յն. մեղր. *Զամենայն մեղրեալ մի մատուցանիցէք ի նոցանէ պատուլ ի զոհ ոճառն. Ղևս. ե. 11։

ՄԵՂՐՈՒԿ. գ. կապուտակ ծաղիկ եղինջեղուի(նահանջվէի), կիմ նման նմին, յորմէ մղի հիւթ քաղցր և մեղրահամ, սիրելի մեղուաց. *Նարգիսն, և մեղրուկն, ևն. Ածաւ. (կայ ձ. մղրուկ։)

ՄԵՂՐՕՂԻ, ղ.ոյ. գ. Օշարակ խմելի օղի կամ դինի սպեղացուցիչ՝ կազմեալ ՚ի մեղրէ (մանաւանդ յեղ[ո]ո լպիս). *Օղի, և մեղրօղի, և սերբաւօղի մի են. Կանոն :

ՄԵՂՔ. ղաց, ղք. գ. Ἁμαρτία, ἁμάρτημα, ατα. Peccatum, ta. ἀδίκια, injustitia, injuria, iniquitas. որ և ՄԵՂ, ՄԵՂԱՆՔ, ՄԵՂԱՆՁՔ. Ձանցանք. անիրաւութի. ապիրաւութի. խոտորումն յօրինաց ոյ, կամ ՚ի կանոնէ ուղիղ վարուց. (լծ. յն. Ձակոմ, Ձակա. այսինքն չար, չարիք.) Ինձնահ, Խաբա, ոոա, Եաչէփ, պեչէ. *Մեղք՝ է ըստ յայտնի բառի մեկուէ, ՚որ լսի հեռութի : Մեղկութեին մեղք առասի. Ը. ա. յհ. Խէ : *Մեղքն սոուգպաանի մեկուէի, և հոսումն ճնաց ՚ի խոտորնակ հնչաւնին. Լ ՚ի. անառակ։ *Մեղք նոցա մեծացան յոյժ : Ածեր ՚ի վերայ իմ և ՚ի վերայ հնգատուրուէ իմոյ մեղս մեծամեծս : Ի մեղս ևւ ի վան եղբօր մերոյ : Թողցես գոցա զայնցանս և զմեղս իւրեանց : Մի հայիր յոմ պատչուէիլ և ՚ի մեղս դոցա : Ըստ ամենայն ասպիրատէ, և ըստ ամենայն յանցանացդ, և ըստ ամենայն մեղաց՝ զոր մեպանչէ.ևն։ *Մեղս զայն ասէ, որ գիտեալով մեպանչէ և յանցանս զայն՝ որ անգիտութ. կի-ըղ-ևս։ *Զմեղս սորա՝ գկամոյ և գակամայ. Մ-ա։ *Եւ մեղք հանդերձ՝ և ՚ի սկզբանէն մեզոյն զդուշապուռ. Ոսկ. ֆ. գ. 33։ *Զմեղան չհամարիլ մեզ՝ առաւել չարէ է. Գէ. ես։ *Եգիպտաս, որ է մըսր. որ ըստ մեզ թարգմանի մեղք. Մխ. ա։

ՄԵՂՍ ԴՆԵԼ. Տ. ՄԵՂ ԴՆԵԼ։ Աբակ. ծբ. 3։

Ի ՄԵՂՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Պատճառ լինել մեպանչելոյ. Գէղ յձէէ՝ խօքնէ. կիճահա օօգ. Տաք. *Մխս գիր և ցանկութեին, մի այնմ՝ որ ՚ի մեղս արկանիցէ. Սէբէր. ա։

ՎԿԱՅԱԳ ՄԵՂԱՑ. այսինքն Անիրաւ վկայք։ Սղ. իէ. 12։

ՎԱՍՆ ՄԵՂԱՑՆ. Զվասն ՄԵՂԱՑՆ. որ և ՄԵՂԳ կոչի. այն է Զոհ վասն մեղաց. տես և ՄԵՂԱՑԱԾԻՆ. *Ընտաուացէ վասն մեղուոյ իւրոյ՝ զոր մեղաւ, զուարակ յանդպ անաքատա ուճառն վասն մեղացն : Ի տէրտ՝ ուր սպանանիցեն զուշակեզն, սպանանիցեն և զվասն մեղացն առաջի տեառն : ԵՒԹ տաս. Ջիք զվասն մեղացն. ևն : *Վասն մեր մեղս արար զմարմին նորա. Եփր. ի. իզ։ *Ո՛վ որ վասն մեր մեղս եղեր, դի մեք լեցուք վասն քո արդարութեի ես։ Լքի. պգբ։

ՄԵՆԱՉԻՆԱԼ. յն. Տնօղնաս (մեհագոտաւ). Տ. ՄԵԿՆԱՒԱՉԻՆ. որպէս միայնակ սպառազէն, կամ Թեթևազէն. *Քև ընթացայք մենազինալ. Ե. Ի գ. Ի Ե. 30։

ՄԵՆԱԾԻՆ. ծնի. Տ. ՄԻԱԾԻՆ. յն. Ἀνωγενής. Monogenus. Unigenitus. *Տեղի անուանելոյն, որ զմենածին ասէն բան սուրբ։ Կեստոր զմենածինն նշխահելով կխօրհ։ Ի կոյս։ *Եւ ոչ եթէ որպէս ժամանակաց վերջին գոլ զմենածինն. *Բրս. ծն։ Մայր՝ մենածնի բանին այ։ Ստեղծ ՚ի ծնէ կուրին աչս մենածինն. ՃՃ։

ՄԵՆԱԿ. ած. ՏՀ. Միայնակ, միակ. Ֆնակ. *Ցորժամ ինձ մենակ աչխատիիր, ես հդգայի գքեզ. Վբր հց. յ։

ՄԵՆԱԿԱՆ. ած. Միայնիկ. առանձնական. *Արդ այժմ կամ տարաբերւալ ծըփմամբ կոհակաք ՚ի մահիճս մենական և մահարուեր. Կնտ. ազխս։

ՄԵՆԱԿԵԱՑ, կեցի, ցայ. Տ. ՄԻԱՑՆԱԿԵԱՑ. Մոսաշծ, մոսաչծ. *Մենակեաց. անապատակեաց։ Ասաքնորս մենակեացս։ Լբնոյր զամենայն անապատս մենակեցաք. Բոզ. ը. 6. 15։ *Զմենակեցսցի պարս, զորս ոչ արժէ աչխարհս. Կխ-ըղ. խգ։

Եւ Միակեցական. առանձնական. *Բազմաց ՚ի մէնջ մենակեաց բնակութիւն հաճոյ Թուի. Վեղոր. ը. յն. հրաժարականն և առանձնականն։

ՄԵՆԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Μοναστικὸν τῆς ζωῆς. Vivendi ratio solitaria. Առանձնակեցութիւն. առանձնին բնակութի. *Եկին անգրատիր ընդ նմին ՚ի քնէ գապանութի առնծոռ, և մենակեցան. որ ոչ ուրի տաղորդ ուր ընդ ուսմանցի իւրոյ, այլ զվայրենամիտ կեղծակուին զմենակեցանին սիրէ. Վեղոր. ը։

ՄԵՆԱԿՈՒԻ. ած. Մենամարտիկ. ըմբիշ. *Մենակուիս մենամարտիկ։ Գիշերամարտս մանակուիս. Նփաղ։

ՄԵՆԱՃԻՒ. ած. Ոյր ձիւրն այսինքն ոտն է միակտուր. միասպաղալ կճղակաւոր. *Միաճիւք կենդանեացն արագագլորք են. և հասաստագոյն երկաճիւքն՝ միւոյ օգնական մատչելով կճղակացն. Իրէն. ած էչ. որպէս յն. Μονώνυξ, μονόνυχος. Unicae ungulae, solidas ungulas habens.

ՄԵՆԱՄԱՐՏ. ի, ից. գ. Μονομαχία. Մենամարտաւճ. *Ձնս փրկութեա հայցմամբ նոցին՝ յաչակոզմեան մենամարտին. Ցբզէ : *Ի պատճառս արիւրեի չրահանգիչ զնս մենամարտիւն. Վանակ. յոբ։

ՄԵՆԱՄԱՐՏ. ած. Մենամարտիկ, և մենամարտական. Μοναμάχος, χής. Gladiator, ևն. *Ելեվլիան. *Ըմբիշ ես մենամարտ : Ի մենամարտս՝ յարեաք մարտուցեալն ըստ օրինի տեառն. Տծակ։ Երբն. ը։ *Եւ կարծեցի զնս ընդ նոսին՝ յաղթել կռուոյ մենամարտն. Ցբզէ : *Օգստոս զմենամարտ և զնաւամարտս կռիւն կարգեաց. Եօս. էբ. Ե։

ՄԵՆԱՄԱՐՏԻԿ, ական, կաց. Նոյն ընդ վ. գ. և ած. *Պետական ընդ վրիպնի զոլտնկնս կանն մենամարտիկ կռուեցաս. Եօս. էբ. Ե։ *Մենամարտիկքն ասաի և անսի փորձէին զիմեանս. Պոմ. վբ։ *Մենամարտիկ հանդէս. Սկօս. ՚ի ըմբ։

Կամ որպէս ս. Իպոս մենամարտութիք. *Մենամարտիկի ոգորել առ վիսուիք, և ընդ գասյան կռուել. Ոսկ. ֆ. Ե. 5։ *Լիառն զմբռայ զմանն (կռէ), որ վասն մեր միայն պատերազմեալ մենամարտիկ կրնաց. Նար. Երք։

ՄԵՆԱՄԱՐՏԻԿ ԼԻՆԵԼ, կամ **ԵԼԱՆԵԼ.** Տես **ՄԵՆԱՄԱՐՏԻԼ.** Μονομαχέω. *Ի մենամարտիկ լինել վկային՝ զարմացաւ ուէրն, և յանչափ սիրոյն յարեաւ պահակել զնա. Եփր. *Ի մենամարտիկն լինելոյ ընդդէմ դաճացն. Ցհ. իբ։ *Մինայն սակաւ սրբ իջեալ առնոսա՝ մենամարտիկս ելանէին. Ասալ. ՃԼ։

ՄԵՆԱՄԱՐՏԻՄ, ուցայ կամ աեայ, տեալ կամ աուցեալ. յ. Μονομαχέω. Singulari certamine pugno. Մենամարտիկ լինել. միայն ընդ միայնոյ մանանչել. գտես մնարտիլ. *Ես և նա մենամարտեսցուք երկո-

քեան . ա . Ի գ . ծ է . 10: *Ցառաջ մատիր : զի մենամարտութիւք (հին տպ . մենամարտիցուք) ես և գու . Ջէնոբ : *Որպէս զքաջս ի զօրականաց՝ մենամարտեան ընդդէմ գաղղիոյ . Գ.Ն : *Մենամարտեալ ընդդէմ չաբրին . Շատ : *Երկակաց ոմանց առ միմեանս մենամարտութելոց . Ցհ . խ. պատ:

ՄԵՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մոլոմաχία, ιου. Singulare certamen, gladiatorium, duellum. որ և ՄԵՆԱՄԱՐՏ ասի . Միամարտութիւն . միոյ ընդ միւսմ մարտ , մրցումն . ՏԷՀԻՎԼԱՆԼԳԷ . *Էր այր պինդ ակամ՝ ուժով զօրութիւն, և վարէր ըմբշական մենամարտութիւն . Ղևոնդ : *ԸօՀեն մարդոցն՝ որ ի մենամարտութիւնն ի զօրուէն վայց մեռան . Ասող . Ճ. 31 : *Ալլև մենամարտութիւն իրրև զմարդ մրցեալ Ը հայրապետին (նահապետին յակոբայ). Կամրէ:

ՄԵՆԱՆԱՄ, ացայլ. Մոլόμαι. Solus sum, solitarius sum. Միայնանալ. առանձնանալ. *Ջիաթդ զատաս՝ նստաս մենացեալ քաղաքն բազմաժողով . Ոչէ . ա. 1: *Որ Ձէմարութիւն պղծին իցէ , և մենացեալ յուսացեալ չծծ . ա. փմ . Ե . 5: *Մենացելոց պարս չքնաին , Ձգնաւորաց ժոյժ զօրութէ . Ը. ոփ . Բարչէ :

ՄԵՆԱՆԶՆ . Տ. ՄԻԱՆՁՆ. *Մենանձնաս ազատս եթող . Վանակ . յոբ :

ՄԵՆԱՆՈՑ. Տ . ՄԻԱՑՆԱՆՈՑ , և ՄԵՆԱԲԱՆ . *Աչք և կանայք՝ որ բնակեալ են յիւրաքանչիւր մենանոցս . Եղիշ . Ե . (ըստ մի ձ:)

ՄԵՆԱՍՏԱՆ , ի , աց . գ . Μοναστήριον. Monasterium; locus, ubi vita solitaria agitur. Մենարան. միայնանոց . վանք միանձանց. Նահաբ.ըբ . *Առեալ զբանիս յաշակերտացն յիւրաքանչիւր մենաստանաց . Ագաթ: *Շինէք եղբայրանոցս , և մենաստանս . Խոր . Գ . 20: *Նա վրդնաւորագ , որք ի վանորայս, և ի մենաստանս բնակէք. Ը. ընդհանր :

Իսկ Ճ . Ա . *Առաքեաց ի վերոյ մենաստանեաց կուսանացն ՟ո . կամ գրեալ ես մենաստանաց , և կամ ուղղակոնն Թեոդոս իցէ մենաստանիք , կամ մենաստանեայք :

ՄԵՆԱՏԵՍԱԿ . Տ . ՄԻԱՑԵՍԱԿ . ա . ѕ. Μονοειδής, δῶς. Uniformis, unâ formâ. *Ցեա պղատոնի և պեթագորի երկակի սահմանեալ զմամասակութիւնն , արիստոտէլ մենատեսակ զնա սահմանէ. Յահմ. ծա :

ՄԵՆԱՒԱՆ , ի , աց . Տ . ՄԵՆԱՑԱՑԱՆ , և ՄԻԱՑՆԱՆՈՑ . *Աչք և կանայք , որ բնակեալ են յիւրաքանչիւր մենարանս . Եղիշ . Է :

ՄԵՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Μονοειδής. Unius modi, vel formæ. μοναχός, monachus. որ և ՄԻՆԱՒՈՐ . որպէս Միայնակ . միակ . մենաւոտակ . և Միայնակեաց . ա ռանձնակեաց . *Մենաւոր են բազք քուսոյ ծնդեանն , և բազմապատիկ են զօրութիք ջուրց . Կ.ղ . ի : *Ցաղագս մենաւորաց: Ձոգաւոր առ աքեն յակոբ մենաւոր . Վ.ք.ի կղ. յ:

ՄԵՆԱՒՈՐԱՆՈՑ, ի. աց . գ. Մենարան. մենաստան . միայնանոց . վանք . *Երթայ ի մենաւորանոց սուրմն ի չէրրակ գաւառ . Ճ. Ա

ՄԵՆԴՈՍ, ի. գ. Բառ չին. գինու, գինեաց. Μαινίς, μανίδος Maena . Ընդ ձկան կամ կիսի մեծի : Վ.ն.որ : Ն Վ.ր.դ. ծն :

ՄԵՆԹԻՆ , ի , աց . գ . Բառ ասիական . գինեան . (ըստ չին . խմբիչ ն .) Ἱματιον. Vestimentum. այսինքն Ձգեստս. հանդերձ. *Ընդ չանդերձիւք պատճառ ձեռալք , և ժամանակ մենթանաց . (մի ձ . մենենթանաց.) Ոսկ. ա. փմ. Ը. չին . քաղաքին հանդերձից կայ ժամանակ :

ՄԵՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ . որ է լատ չին . տնօրէնութիւն . Μοναρχία. Տ . ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ . *Ի առաջին մենիշխանութենէն հաղուիցեալս՝ գայիոս յուլիոս կեսար . Ը.էր . գրն :

ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ , կամ ՄԻՆՈՒԹԻՒՆ . գ. Μόνωσις Solitudo. Մէն միայն գոլն. միայնութիւն . առանձնութիւն . առանձնականութիւն . *Չանապատն տեսանիցես , զմենութէնն նըշմարիցես... ուր մենութէնն է . Ոսկ . ա . փմ . ծէ : *Ի միմեանց բաժանեալք (ի բաւերէն) մի մի ի նոցանէ զմենուն (հին տպ. զմենիուն) չկեցուէ յանձինս իւրեանց բերէին . Ագաթ :

ՄԵՆՔԱՆԱՑ . } ասաւ. ՄԵՆԱՆԱՑԵԼ .
ՄԵՆՔԵՆԱՑ . } ՄԵՆԱՆԱՑՈՒՈՑ , և զորս զինի: չին. ֆիլանէ, ֆենգանէ:

ՄԵՌԱՆԻՄ. ռայ. ռիր , ռեալ . յ. Θνήσκω, ἀποθνήσκω Morior . τελευτάω, vitam finio, decedo, defungor . νεκρόομαι, emorior, demorior. պ . ֆ , ֆ—փէ . լ . ֆ՝ ռիօր . գալմ . ֆռռ . Մահանալ . անշնչանալ . վախճանիլ . փոխիլ յաստեացս . Ննջել աղգալոց ի տէր . և Աստուկիլ անբանից կամ չարաց . կատորիլ և Անգականիլ . ֆռնիչ անդ . նիլ . հոգի փռ՝ ֆէչե էօլֆե , ֆէնի օլմագ , ըիհլէ էֆֆե , ֆ-ւրթ օլմագ , էնէլինֆե , էնպէրֆե . *Մահու մեռանիցէք : Եկեաց, և մեռաւ գիտեաւ , զի մեռանիցէք : Եկեաց և ամենայն որ ինչ քո է : Մեռաւ ի բարւոքք ծերութէ : Մեռան ամենայն արք՝ որ ինդրէին զանձն քո : Եւ եռեաս իսրայէլ զեգիպտացիսն մեռեալս առ ափն ծովու . Եկաց ի մէջ մեռելոց և կենդանեաց . ևն : *Ոչ ետէ մեռանելն չար ի ցէ , այլ չարեաւքն մեռանիլ . Ոսկ . ա . Ի . 10 : *Ցորժամ հոգին արձակի ի մարմնոյն . մեռեալ կոչեցաս . Ցճխ . ծէ : *Մեռանի այն՝ որ չնչէ , և շարժի և գնայ , ուտէ և լմպէ . Եղիշ . է :

ՄԵՌԱՑՆԵԼ , ն՝ մահուռէք , և պէսպէս ոճով . *Վանն քո մեռանիցէք զօրհանապազ Մեռանիլ մեզաց համ աչխարհի . ևն : *Մեռանիլ զմեզաց մահ : կ՝լով կեցցէ զարգար կենան, և մի մեռցի զմեզաց մահ Ցճխ. Ի. ծէ: *Մեռանիլ եմ ցոգռավս : Մեռոյ մեռելոյս անախտ կեանք . Յհ : *Փափկութիւն կենդակրոյ ամենեին մեռանել էր ի նոցանէ ՟ո. այսինքն պահպանել բարեաւոյ . Մաթ . Ճ : *(Արքային) անյագ ուտէ, և հանապազ մեռանի . Եղիշ . է : *Ո՞չ անասնոս զարեգակին ծագեալ, և մեռեալ . Բբո . յոաէիփ . այսինքն ի մայրն մտանալ . ծսոμενον, occidentem. *Իակ բարբառիացուք , զինչ . արձակելոյն . այլ ի մեռանալ լսելիս հնչեմք . Բբո . ատբէեց : *Ընդ որ կարողն եղև պապանձեցուցանել զնաստան բնութիւն , և զարգանգ մեռանալ կալուց էր նորոգել . Եփր . համաբ :

ՄԵՌԵԱԼ, ռելոյ, ոց . ա . գ . Νεκρός . Mortuus, cadaver. վախճանեալն. անկեանն մահուամբ . գի անկենդան . դեռած , դեալ . Եղիշ , ձինուիլ . դառփ . (ըստ յմ՝ռաս ռաս . *Ցարեաս արթասաւ ի մեռելոյն իւրմէ: Թաղեցին զմեռեալս իմ: Թաղեաս զմեռեալն քո : Մերձենայցէ ի վիրաւոր կին՝ի մեռեալ : ի մեռեալս ազատս Ցարիցեն մեռեալք ? Ե. հերձ Ճանապարհ ընդ մէջ կենդանեաց և մեռելոց : Վան կենդաց զմեռելն ապաչէ. ևն : *Ընկիսիմ մեռելոյ , և չարու[թի մեռելոց (գիտ զմեռն փրկչին) . Մեխ . չէ :

ՄԵՌԵՈՒԼ . ոլպէս Θνησιμαῖον. Morticinum. Մեռելոտի . գէշ կենդանեաց , կամ մարգոյ . Եղիշ . *Ցամենեցուն գազանաց... որ մեր ձեացի ի մեռեալ նոցա , և որ բառնայցէ ի մեռելոց նոցա : ի մսոյ նոցա մի ուտիցէք , և ի մեռեալ նոցա մի մերձենայցէք : Ցեղին մեռեալ ընկեցեալ ի Ճանապարհին . և ուռիծն կայք առընթեր մեռելոյն . և այլն :

ՄԵՌԵԼԱԴՈՑՆ . ա . Νεκροτερος. Magis emortuus. Տիրապէս մեռեալ. յոյժ մեռեցեալ . և Ցեռնագոյն կամ վատթարագոյն քան զմեռեալս . *Անբնչահրոմելքէն մեռելագոյն , առաւաւմեռնութէն կենդանագոյն . Աւծէր . Ֆ . 8: *Մէք քան զաճիւն ևս չրատագոյն գոյնք գոտաք , և քան զմեռեալ ևս մեռելագոյնք . Ոսկ . ѕ . ա . 6: *Քան զմեռեալսն մեռելագոյնք են . Երփ . Ֆթ : *Քան զանբանս անբանագոյն , և քան զմեռեալն մեռելագոյն գոտաք Ձեզ . Ցհ : *Քան զմեռեալսն մեռելագոյն է . Փիլ . լին . Ֆ . 77:

ՄԵՌԵԼԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Որ ինչ է իբրև զմեռեալիկամ զմեռելոտի . և Սեպհական մեռելոյ . *Մեռելական խմոր , և հերձուած քացախութէն չարութէն . Երփ . լ . ա : *Ձմեռելական աւուրս իմ ոչ արիանամ ի Թիւ կենդանց իմոց . Հ . Էէվ . լ . ա : *Ձեռագործ մեռելականս իսկ եղոյց (բէլ) ի պաշտօն . Աւծէր . ա . 2 :

ՄԵՌԵԼԱԿԵՐ . ա . Գիշակեր . չաղլաներ ի կերոյ զմեռելոտի . *Ոչ ագռաւս , և ոչ անգղս , և ոչ այլ ինչ մեռելակեր հաւս , այլ արծուիս , որ զգինդանիան որսացեալ կերակրի . Մէն . չ :

ՄԵՌԵԼԱԿԻՐ . Իբր Դիակիր : Ոսկէբ :

ՄԵՌԵԼԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Կրեալ չին . քան ինչ մի իբր զմեռեալ անչունչ . գիաակերն գոլ . *Հաւարակ կանանց յղութիւն մինչ ի իս օրն՝ մեռելակրութէ է . և ապա ընչաքերի և հոգեսրի մանուկն վ.ղդն.ա.եաս:

ՄԵՌԵԼԱՀԱՐՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Հարցանելն և կոչելն զմեռեալս . լատ չին . մեռելահմայութէ . Նեκυομαντία, νεκρομαντεία, νεκυία. Evocatio manium, mortuorum; evocatio magica. *Ձմեռելահարցուածէդ գիւթուածէն . Կ.ղ . Ֆ :

ՄԵՌԵԼԱՀԱՐՑՈՒԿ , ցից , կաց . ա . Դիւթ որ հարցանէ և կոչէ զմեռեալս . լատ չին . մեռելահմայ. Νεκρόμαντις , νεκυόμαντις. *Թուի թէ և այս զմեռելահարցուհան նշանակէ . Գ.ե.էս :

ՄԵՌԵԼԱՃՈՒՆՉ . ա . Որ ուժի ոչնչէ մեռելական , այսինքն բաժանելի ի մարմնոյ մահուամբ . մահկանացու . մեռաս . *Անցաս ու մահկանացու թագաւորք՝ մեռելս չունչ մարգոց սիրեալ . Տիրէ՝ի վերայ մեռելչունչ մարգկան . Ջ.ի.ղ . կթ :

ՄԵՌԵԼՑԱՐՈՑՑ . կի՛ ՄԵՌԵԼԱՑՈՐՈՑՑ . ա . Ցարուցիչ մեռելոյն , կամ գարձուցիչ մեռելոտի : Մեծ.ի : Ոսկէբ :

ՄԵՌԵԼՈՑԹՔ . որ և ասի ՄԵՌԵԼՈՑՆ . գ . Ծախիք ի Թաղումն և ի հոգիսր օժան գակոսէմի մեռելոյն . և Որ ինչ իցէ վաճառելոյն . *Թէ սիրեաս արժան է զմեռելոյն առնել , Թէ ձեռնհաս իցէ պղծի , զմեռելոյն ապասչէ (կնոջն). և եթէ ոչ իցէ , միւրոյն (կենդկոջն). և առն ի ժառանգութէ մի լիցի . Մխ . ԺԲ :

ՄԵՌԵԼՈՑ , ուոյ , ուոց կամ ուոց . գ . Θνησιμαῖον. Morticinum. Մեռեալն կենդանոյ. գի. գէշ. չարիք. գիակուհք , և գիք հերձանոաց . *Մերձեցաք ի մեռելոտի կամ ի գազանաբանի ի մեռելոտիս անասնոց: Մեռելոտի և գազանաբանի ոչ երբեք կերայ : Խորշել ի մեռելոտոյ (չին . հերձուածից) : Թաղաւեցան յարևան մեռելոտոյ: Գիծնչին զերկիր իմ մեռելոտով գարշելեացն իւրեանց (գիշ կամ կոաց). և ալլը՝ *Կերան զգազանալս և զմեռելոտիսդ չին . զգօհս մեռելոյ . Սղ. ՀԷ. 28: *Նման է մեռելոտոյ՝ որ կայ ի սանն հառեալ . համաբ . առաք :

ՄԵՌԵԼՈՑՏ . ա . Θνησιμαῖος, ία, ον. Morticinus, a, um. Մեռեալ . մեռելական . *Քան զգոն մեռելոտի գարշելի եղեալ . Ջէչս և զձիս մեռելոտիս առ սովոյն վտան-

դի անխափար ուսուիչն. Սարգ. յի. Ը: Եւ ինչ. ձ: *կենդանի է ձեզ. իսկ նոքա (չծնեալքն կամ կուռքն) մեռեալոյ, և ոչ մեռեալ. զի ոչ բնաւին իսկ էին կենդանի. Մխ. Երեմ: *Սլաքացէ զխիշտ մտաց ձերոց ի մեռելոյսի գործոց անաւի (յն. ի մեռեալ գործոց), պաշտել զԱծ կենդանի. Եբէր. թ. 14: *Աչի քո սիրուն քնի՝ այսպիսի մեռելոյսի հաւատով առ ի մինչ պաշտի. Լմբ. պիրք: *Եւ մնաշ կեկաւ մեռելոյսին (այսինքն մեռելոսեաւ), անդոյ ընդ կենաս այս երկրային. Ց՝ որբէ:

Եւս և Մահկանացու. մեռաս. *Ազմեռն ընդ մեռելոյսիս միաբանի, Ը սուազակս խոչի. Աֆոթ. Խե:

Մեռելութիւն. ֆ. Νέκρωσις. Mortificatio, mors. սանս. Համառ. Մեռանելու. մահանալն. մահ. *Ձդուժամ մեռելոյսել մեռելոյն հաւատասացեն, ապաս և ի յարուսելեն չլինիկին երկմիտս. Սէրէբ. Ք: *Ի վերայ իսաչին՝ Աբդնին եղելոյ, ոչ որոշումն ԱծոյսելեՆն յայտնեալ, այլ մեռելոյսելի մարմնոյ նշանաւկեալ. Աւ. Ք: *Զմեռաս՝ մեռելոյսել քոյի նշանակ է, և Թազմանն. Նաթ. Երփ: *Ոլդին այ մեռաս, զի ղմեռելոյսել այսրագծոց կենդանացուսցէ: Ոլք կենդանի են առ Ծած... քանզի վասն Ձայ մեռան, կարօղ են զմեռելոյսել քազմայ կենդանացուցանել. Ագոթ: *Ի գերեզմանի եգար անուագական, զի զմեռելոյսելոյս մեր քարձեր. Շար: *Զմեռելոյսել նորա պատուական սրար Ծծ քան զմեր կենդանութի. Ց՝ կե: *Զինչ քան զմեռելոյսել քառօրեայն դիոյ առ կենդանութիւն մեզ անյուսագոյն. Նար. ծա: *Քնի չէք կրկին մեռելոյսել. Լմբ. պիրք:

Նմանութիւն ասի. *Ի մեռելոյսել արգանդին սաղայի. Հմ. Ը. 19: *Նախ քան զմահ՝ մեռելոյսել, անփսութիւն յաճախոյն ի վայր կործանեալ. Խոր. ֆ. 68: *Մեռելոյսել ախոսից, կամ երկրաւոր անգամց: Աչիսայ Ի մեռելոյսել: Զկնոր մեռելոյսել կոչեաց խաչ: Երկուս կենդանութիւն, և երկուս մեռելոյսիս նշանակ. Սահմ. Է: Իփ: Լմբ: Բիւս. հղ: Ամաս. ի պէր: Սարգ. ա. պ. Ը: *Վախճան մարմնոյ ընդ հոգւոյն մեռելոյսել հասանէ նմա. Շ. ընդհանր:

Մեռինէս, կամ Միւռինէս. Տես Մուռուինէս, և Մուրէս:

Մեռոն, կամ Միւռոն, կամ Միւռինն, իս, կամ աս, ով, ան. գ. բաս յն. Μύρον, կամ μύρων. որ Ղարգմանի իւղ անոյշ. և առանձինն է նր իւղն օծանելն՝ ի գլուխ մեզ կարտեալս, յօծանել զքահանայս, և զնր սեղանն և զնր սպասս. Unguentum, oleum odoratum, Chrisma. *Ածագործականաւն մեռինիս կընքեալ զայրն: Մեռոնին կաւարտականն օծումն անուշահոտ առնել զկատարեալն: Նուիրագործելի միռոնին: Խորհուրդ կատարողելի միռոնին. Դիոն. առեալ: Զնր միռոնն, այսինքն զնւան անուշահոտութիւն: Օծանել զնա միռոնովն աքլ: Օծանելն զքահրնան ձեռնայոնքն մեռինաս. Ցհ. խ. ապ. Ե ելնէր: *Մեռոնս այս օրհնաբանեալ Ղարգմանեալ խնամի ինձ մայր: Իակ մոռնամուս՝ որ և այս միւռոն՝ ըստ այլոսմ բառի ցուցանի, այսինքն է մնին, մեայլ առձայնի: Մեռայ՝ որ է գառնութի. որ և միւռոն ստուգաբանեալ մեկնապէս ըստ մեզ՝ մեռելոյսել ազգականութի. Նար. ղէ:

Մեռոն, լսնաբար՝ Ազմենայն իւղ հոտաւէտ կամ ածիկ. *Փոխանակ անուշահոտ խոնկոցն և միւռոնացն՝ զոր հոտոտէի յերկրի, պատառ է ինձ հասոտել զայր հոտս զայս: Անուշահոտ միռոն հասեր ամ քրտունք յանձնէն: Ի գերեզմանի նորա թղխեր միռոն. Վէր հղ. Ե. Ե Ք. Խե:

Մեռոնադիր, կրի. ա. Պաշտօնեայ՝ որ բարձեալ կրէ զմեռոնն. *Իակ մեռոնակիրն մերձ կալով նմա՝ առեալ զչնչն եւսեկ. Լսաք.ֆ:

Մեռոնեմ կամ Միւռունեմ. Եսի. ն. Օծանել մեռոնիս. իւղիւ. *Ցետ մկրտուելն միռոնեն. Բիւս. Տէ: *Սալկաւագք իշխանուն ունին լուանալ յաւազանն զեկեալն ի մկրտուելի, բայց ոչ միռոնել. Վրդն. ա՝ եբ՝ որ: *Եւ ոյր աղագաս միռոնեցաս. Լմբ. պիրք:

Մեռոս, ի, յց կամ ց. Տ. Մուհկանա. 8018, և Մեռունկան. *Խառնեաց զանմեռոն ընդ մեռոսս, զի զամենայն անգամ անմահութիւն ծծուելի Ձծոյ. Ագոթ:

Մեռունմն, ռման. Տ. Մեռունկութիւն. Νέκρωσις. *Ընդսակառնելին, և մեզայ մեռումն. Պրմ:

Մեռուիցանեմ, ռուցի, ռո. ն. Θανατόω. Morte afficio, occido. νεκρόω, enneco. Տալ մեռանիլ. մահացուցանել. սպանանել՝ իրոք կամ նմանութի. Եօղնէնէ. Եօղնէրէ, գոխլ ենմէ, հելաթ ենմէ, գելմագ: *Տէր մեռուցանէ, և կեցուցանէ: Դու չարչարեցեր զորդի նոյա՝ միռուցանել. ա. Ի. Ք. 6: Ք. Ի. ծ. 20: *Նմէ մեռանիմք, կեանք (կամ կեանք). և եթէ մեռուցանեմք, մեզ նոյն կեանք առալի կան: Լաւագոյն զմեռանիլն կամին՝ քան զմեռուցանելն. Եղիշ. է: *Եթանի է որ զանձին իւրոյ զկամս խոպատ մեռուցանէ. Կիմաթ: *Նախ զի զոր մեռուցաս նեղով՝ ի մեզայ: Մեռուցանել զհինգ զդայուսն. Աւր:

Մեռուիցիւ, ցչի, չաց. ա. Որ մեռուցանէ. մեռուցանօղ. սպանօղ. *Ա յա զնոսուն զմահ մեռուցիլ. մեռոյց. Նար. յովէր: *Եհան զմեռեալս, զի գործեսցեն զմեռուցիչս նոքա. Եբէր. Ֆի:

Մեռուիցումն, ցման. ֆ. Νέκρωσις. Mortificatio. Մեռուցանելն. կրթելն ի մեռելոյսել. Տահացուցումն. *Արդ է ժուժկալելի մեզայ ի բաց ընկղմուն, ախոյից օսալոսելի, մարմնոյ մեռուցսմն. Բիւս. հղ: *Չինչ է այլ քան զայ և ծարաս. եթէ ոչ մեռուցսմն մարմնական ախոյից. Սարգ. ա. պ. Ը:

Մեռուօրէն. ս. Զօրէն մեռելոյց. իբրև զմեռեալս. մահուչափ. *Մեռօրէն պակեան չահէն գաւք պանպանացն: Խիւծեալ մեռօրէն տագնապեին զոյահպանին. Շ. փաղ:

Մեռուօրինակ. ա. Որ ինչ լինիցի նման գոյն մեռելոյսել. մանահանգոյն. (զոր օրինակ է քոնն.) *Պահեա՝ ի տեղոյ նման գրասեան մեռօրինակ այլ գործարանն: Ոլծա ֆեկսք ի մեռօրինակս լմպրանեկնաբոյա. Ֆ:

Մեռուեցի, գ. գեայ. գ. որ և Մեսուեցի. կցուրդ երկկրեան սաղմոսերգուեն. նուագ խորհրդաւոր՝ իբր միշնակեալ սաղմոս. (կայ չն բառ. Ֆէրէս. μεσίτης, միջնորդ. որ ի հին վարս հայանց դրի, մեծիս, մեսոն. ուր և կրկնի հայկականն՝ միշնորդ.)

*Զլինի մեսեգի և ուղղեցին ասելոյ: Երգ նոյ երգեն՝ միսիգի անուանելով որ ընդ յոսնարեն բարբառոսին Թարգմանի, այսինքն է օրհնութիւն երգել. Ցհ. խ. ապ. Ե ելնէ: *Մեսեգիք ծննդեան, յարութեն, և այլն. Ֆ: *Զմեսեգիքն ի կարգն սուս յամեն իրիկոն մեկ մի. և ի մեսեգոյն ձայնն զուզկցին. Ցծոց:

Մեսիա կամ Մեսիաց, խոյի. գ. Բառ եբրայերէն, նշանակութիւն Օծեալ. (որպես ինչհասոն իւղով կամ մեռոնաւ.) որ յոսնարէն Քրիստոս ասի, սեպհականեալ Ցոհի փրկչին աշխարհի՝ իւրև Հշմարիտ քահանայապետի, Թագաւորին Թագ սեռոյց, և ամն մարգարէից. Ռեխ. *Զմեսիան մեսիա, և զնաչեան Ցոր զմեսիայն բեսեռեցին. Շար:

Մեսիմ, եցայ. յ. Ἀπτω. Attingo. Ցառիլ. շփիլ. միջամուխ լինել. հասանել. Էզեկ. պուզրբլիս. փօփանմաք, պռալմաք, սոգռոմաք. *Եւ մեր է՝ զի չէ սխան այն (խեղկասակուեն). արդ և յիկիզեցի ես եմուռ, և ի գիրս ևս մեսեցաս. Ոսի. Եէես. ծէ:

Մեսոպթիւն. ֆ. Որպես միջամուխն լինել. ձեռներիցութի. *Մեսոսեն ուսանց կրթուեն, գիսուեն և ուսանց բայի. Ոսիֆոր:

Մեսոխոիր, կամ Մեսիկա. ըստ վայոց այսպես մեկնի *ի Էր. Ե:ը. *Զգործ մասին ոստայնանկուեն, զոր այժմ ասս. մերս գործի, և մեսխոր անուանեսք զնա ը վայց, իակ նոքա մեսիկաս:

Մեստիմ. եցայ. յ. Իբր Հասուիլ աւրուեն. Հասուասուն կամ Հասուարեսս գասուելոյ: Էին պատրաստեալք յատաջագոյն մեսուեալ մահիճք երկսեքիք յատաջնագոյ, զի մի անհնարին ծանրուեն փղացն բեկցի. Փէս. Լ:ս: Իակ *ի Լ. էէս. գրի, *Մեսատեալ, կազմեալ:

Մես. ա. ֆ. Իբր Ցաւեսս, կամ առաւել միսեալ. *Եւ ես մեռ զատարձանայի սակաւվարսիւքն ծաղկեալ. Պէս. (այլ ձ. միս, կամ միչս:)

Մեսական. ա. Միջական կամ հասարակ բայ յատնաց. որպես յն. Ֆէսս. լտ. Ֆեքտս. *Մեսական. ապրեցեալք, ապրեցեալք: Մեսական. եթէ գովեցալք, եթէ գովեցիք, յին. Հէն ենք:

Մեսաղ. բառ ռմկ. Ֆէթալ, փթալ. յն. Ֆէթալօն. լտ. Ֆէթալում. Հանք. բովք. Թ. Տաքին. այսինքն հրանալելիք. և տեղի նոցա. *Կոչելին զայն մեդալ՝ այսինքն Հեղուկ կոլընձոսի. Մարբին:

Մեսաղք, ղաց. գ. Բյուս հին մատենագրոց՝ Μέταλλον. Metallum. և Metallodina. Տեղի ոտրագրուեն վասն աչխատելոյ ի բովս, որպես յոսկեհատս, ի պղնձահատս, և այլ մենայն տեղի ոքտորանաց. և Աքտոյսիք. արատատհմանութի, և բանտ. արգելան. տաքեն եէբէ, ոխրէիան. և ալբնգան. *Դարձցին ամենայն գատապարտեալք, ոչք ի քրնեսկան վերատոյ իցեն. Թղթ. դաշ: *Ետ ատնել ի գաղղիս հանդերձ երկաթի կապանօք՝ գնել ի մեռոսս: Ոարձոյց զամենայն հարս սքս, որք յատաքս ուղղափառութենն արատատհմանել էին ի մեռատս. Խոր. ֆ. 85: ձ. 33: *Արատատհման եղեն ի մեռատս մշտնջենաւորս. Սարգ. ֆ. պ. ձ: *Պիտին ի մեռատս ասէզ հրամանիսք՝ այսականացն գոմոլք. Նար. ղա: *Ըմրռնելոյ եգաս (յովնան) յանկերծանելն մեռատս: Ջոր առաւել կիսատնն՝ եգ ի բանսոյ յորովայնի իսրոսմ իբրև յանըմբռնելի մեռատս. Ասան. ի յոնէ:

Մեսասան. ի, յց, իւք կամ օք. ա. Ենձեսա. Undecim. սանս. Էկադասան. Մի ընդ տասին. այսինքն տասն և մի. փասնա. ձէ. փասնքէ. ծոդիբ. *Զմեռատսան որդիս իւր: Մեռատսան աչակերտքն: Ցարուկեալ պետրոս հանդերձ մեռատսանիւքն. ևն: *Առաքեալոց մեռատսանից. ֆ: *Ի համարս Թզեաց տասն է կատարեալ և եթէ այլ Թուէ, ի մին գառնայ ասէլ մեռատսան, և որ ի կարգին է. նար. Երփ: *Սատակեցին ընդ անդրանկին՝ մեռատսնեքքն Հարուածին. Գր. փղ. Էէմ:

Մեսասանաձամորդ. որդք. ա. Ենկեալն ի մշակոսելի ի մեռատսանէրորդ ժամսս. *Ընդ մեռատսանաժամորդան ընդունի տէր վարձուն. կու. ծէ:

Մեսասաներորդ, ի. ա. Ենձեկատος. Undecimus. Տասներորդ առաջնեքորդ. վերջինն մեռատսան Թուոյ. փասնքնէերորդ. ան. պիրքնձի. *Ցառաւսն մեռատսաներորդին Ցամ

սեանն մեռանելորդումն: Յամին մեռա-
սանելորդի. Թուոյ. Ի. ղշ: Օր. ա. 3: Ե-
զեկ. իգ. 1:

ՄԵՏԱՍԱՆԵՔԵԱՆ, կի՛ քին, նեցուց. ա. գ. (ըստ յն. մետասան ասի.) Իբրաքան-
չելն իսկ ի՛ մետասանից. մետասաներն առ
հատարակ: Մետասան վիպ գործեացես ըզ-
նոսա. չափ նոյն ևղիցի մետասանեցուց
փեղկիցն. Եւ. իգ. 8: իգ. 15:

ՄԵՏԱՍԱՆՕՐԵՆԱՅ, բէի, ից. ա. Մե-
տասան աւուրց. (որպէս գիր ի՛ յն.) որ ունի
զչափ կամ զժիչդ մետասան աւուրց. ՚Մե-
տասանօրեայ ձուներարս ՚ի քուրեբայ մինչև
ցլեռան սէիր. Օր. ա. 3: ՚Վասն մետա-
սանօրեայ ջերմանն. Մխ. բծ:

ՄԵՏԱՔՍ, ի կամ ոյ, ից կամ ապ. գ. (որ ևյն. ՏԷզ«ա«, Տէզ«ո«ի«. որպես բառ
օտար լեզուաւ. զի ը բնիկ յն. ասի ՝ի բէի«ի«, ՚ի ո«, այսինքն ՚ի ըզ-
մամ որդանէ.) Μέταξα, μεταξίου, σηρικόν. Sericum. թել և հիւսք
ջերմամ որդան. և կերպաս ՚ի նոյն ՚ի նիւ-
թոյ. էէեի, էպի-ըւի-ո՛, էպրիւէի, հէբէբ, հա-
բէ, ա՛ւէլ. ՚Ասեն, եթէ ՚ի հնդիկս որդունք
ծնանին զմետաքս կերպասացն. Ոսկ. ա. գխ՛.
բ: ՚Հնդկային աշխարհն, ուստի գային ալըզ-
սեղ, և մետաքս. Ճ. Ա. ՚ Սալորիի իւր
(Թէոնեայն) նիւթ է մետաքսոյ, զոր որ-
դունք ծնանին, յորմէ կերպասք լինին. Մխ-
ա՛ոլ. ծք: ՚Յորդանոյ զաղաքացւոց հարսաս-
նան, յորոց մետաքսի յառաջ գան. ՚Նահայ.
յ՚՚՚: ՚Նշանակապ պալպակապայմետաքսիւքն:
Հանդերձիւք նրևելի մետաքսոյ. Ածաք:
Մագ. ծք:

ՄԵՏԱՔՍԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Գործօղ
մետաքսոյ, և մետաքսոյ իրաց. ԻէէէՀի,
իէէէ իւի իւանէն. ՚Զհարկաւորսն ոմն մետաք-
սագործ միրուել. Խոր. բ. 20: ՚Մետաքսա-
գործք կերպասի (կամ կերպասուց). Մագ.
Ե երբ. ֆէբ:

ՄԵՏԱՔՍԱՀԻՒՍ, ի, ից. ա. Հիւսանել
՚ի մետաքսէ. ՚ Բնհեզազանդուած՝ մետաք-
սահիւս չալաչարման. Նար. խե:

ՄԵՏԱՔՍԱՒԻՉ. ա. Որոյ առէչքն են
՚ի մետաքսէ. մետաքսահիւս. ՚ Բերէին ըզ-
գոյնագոյն նորօսս պատանաց, զմետաքսա-
ռէչս և զոսկեթելս կերպասուցն. Ագաթ:
՚Ընտրելի նմա ... գրաստս (գրաստս) անգոյ
մետաքսառէչս. Կաղանգ:

ՄԵՏԱՔՍԵԱՅ, սեի, ից. ա. Σηρικός.. Sericus. կազմեալ ՚ի մետաքսէ. ապրշմի-
ապրշմեցին. չերամեղէն. իէէնիքն, իէէնիէ,
էպի-ըւի-ֆոքն, իպրիէնիէ. ՚ Զնհերձեան մե-
տաքսեայս՝ զորս և ոչ ՚ի հանդերձեն պատո
էր արկանել, ՚ի կօշկիս կաթեալ գրոշմ.
Ոսկ. ՚. բ. 24: ՚ Զհեռեակս՝ պատկանս
քուրաքացն, որք զմետաքսեայն ունէին զմի-
շապս. Խոր. ֆ. 37: ՚Չովուսց և անդէոր-
գաց մետաքսեայս զգենուլ պատմուճանս.
Նարե. ֆ. 3: ՚ Պատուական նիւթ ՚ի մետաքս
սեից. Նար. Ծթ: ՚Մետաքսեայ զգեստս: Փո-
խանակ մետաքսեհիցն կերպասուց. Լմբ. ա-
լեան: Գէ. էս:

ՄԵՏՈՒՂՓԵԱՆ, կի՛ ՄԵՏՈՒՂՓԵԱՆ. ա.
(Թերևս ածանց են ՚ի յն. Ղէթա, և օւզքիէ.)
Գերաբուն. իսկաբուն. գերակատար. Տրա-
չափառ. ՚(Սաաանայ) ՚ի պատուիրանին Ծա-
նեաս զսեր ՅՀուԹեանն (առ Մարդ), եթէ
Հանդերձեալ պահին մեռուղիեան Տրա-
չունքն. Ճ. Գ: Իակ ՚ի Հին բ. գլխ. ՚Մե-
ռուղիեան. Տրաչք կամ Տրուշից: Մեռուղ-
փեան. լուսլոյս. Համակ լոյս. կամ բաղմա-
ժողովոյ:

ՄԵՏՐՈՊՕԼԻՏ, լսի, տաց. գ. Μητρο-
πολίτης.Metropolita,episcopus metropolita-
nus. գրի և ՄԵՏՐՈՊՕԼԻՏ, ՄԵՏՐՈՊՕԼԻՏ,
լոունք. Բառ. յն. Փերօբէլէիթ. այսինքն
մայրաքաղաքացի. որպես Աղքեպիսկոպոս
մայրաքաղաքի. ՚Զևոդիոս սրքեպիսկոպոս
մետրապոլիտ մեզալէ կեսարու. Ագաթ:
՚ Մետրապոլիտս կացուցանէին: Սիւնեաց
եռուն զպատիւ լինել մետրապոլիտ հայոց՝
իշխանիչ մեծարանօք. Ցհ. իթ: Ոսկիփոր:
՚Գործ է նոցա ձեռնադրել զմետրապոլիտս:
Ժողովեալ զամենայն մետրապոլիտունս իւր.
արար սինհոդոս մետրապոլսոջն. Լմբ.
պտգ: Հ. իէէի: ՚Երկրորդ գործ ևկղեցւոյ
մետրապոլիտք, որք Թարգմանին մայրաքաղաք
քաղքք. Մխ. էտ:

ՄԵՏՐՈՊՕԼՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Եպիսկո-
պատուի մայրաքաղաքի. սրքեպիսկոպոսուի.
՚Կացեալ յաթոռն մետրապոլսուԹէ (սխ.
նեաց). Ո—ոպ:

ՄՆՐ, ոյ, ոց. գերան. ա. գ. Ἡμέτερος,ρα,
ρον, կամ ἡμῶν. Noster, tra, trum. Որ ինչ
է մեր. իրք մեր. մերայինն. գերբ. պիէնմէ.
՚ ՓրկուԹէ մերոյ: Մեղաց մերոյ: Սրտիւք
մերովք: Ի տէառնէ ել մերմէ. էն: Իակ
՚Տէր մեր, հարքն մեր. էն. Լինի հ.ական և
առացական անխտիր. որպես յայտ է և ՚ի
ԹարգմանուԹէ: ՚Կերպացեալ զմեզս (կերբ.
պարան կամ զբնուԹիւն) ՚ի պէյ կուաէն անօ-
բինաբար. Շար: ՚Զմերս պահեալ ՚ի մերոյս
պարսի օրինակ բերել. Նար. երգ: ՚ Որ ըն-
ծայեա զմեզ և զմերսն ՚ի քո յԻ ՚ի տէր մեր.
Ածաբ. խոյիթ:

ՄԵՐԱՒԱՐ. տ. ՄԵՐՕՐԻՆ. ՚ Ոչոգես
խօսի ոչ մերաբար, և տեսանի ոչ մերօրէն.
Վրդ. ծն:

ՄԵՐԱԴՈՑԱԿ. ա. Որ ինչ է ըստ մե-
րում դոյուԹէ և գոյացուԹէ կամ բնուն.
՚Անեղութիւն անակզբնուԹիւն երևեցուս մեր-
գոյակ մարմնոյն. Թէոդոր. Մայրագ:

ՄԵՐԱԶԳԱՑԱՑ. տ. ՄԵՐՆԱՁՆԵԱՑ. ՚Զա-
մինայն զմերազգեայ ժողովուրդն. Ե—ոբ.
ՄԵՐԱՁՆԱՑԵԱԼ. ի մերոյն վերա-
ծեալ. ՚ի ՝ամարի ազգիս մերոյ գաեալ. ՚Ա՛յբ
ոմանք՝ եկք, ընտանացեալք և մերազնա-
յեալք. Խոր. ա. 2:

ՄԵՐԱՁՆԵԱՑ, նեի, ից, կամ նեայ.
ա. գ. Որ է յազգէ մերմէ. մերազգեայ.
քնիկ ազգային. Համազգային. Էր ազգէն.
Էլէնէիմէպէն. ՚ Ո՛վ աք ՚ի ցեղիցս ոյսչելոց՝
ընտանի և մերազնեայ: Թոզոդոմայ զմերազ-
նեայսս սեփականեալ: Զմերազնեայ վկայ-
ից վկոյիգանց: Զմերազնեայ բազմաԹիւնս
լուսաւորեալ: Զի մերազնեայքս գան կոչ-
նասէքքս, հաբէ հոգևորք. Խոր. ա. 2: Ցկ-
կի: Նար. խւ: Սաղ. լ: Երբ. լ:

ՄԵՐԱԽՈՀ, ի, ից. ա. Որ ինչ է ըստ
իսրհելոյ մերոյ, կամ ըստ կերպի տեսուԹե
մեայ մերոց. ՚ Մէլսխոհ ունակուԹեամբ
զգիւսս խմասեց քերԹողականացն բերբ-
լով ՚ի գեմս լսելի և անլսելի. Երբ. էնբ:

ՄԵՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Մերայնի. մեր.
՚ Նախահարն . . . մերոցն և մերականաց ա-
ծանցական քաղկացուԹէ. Մագ. լէ:

ՄԵՐԱԿԵՐՊ. ա. }
ՄԵՐԱԿԵՐՊԱՐԱՆ. } Որ է ըստ մե-
ՄԵՐԱԿԵՐՊԱՑԵԱԼ. } րում կերպի և
կերպարանի. մարդակերպ, մարդկային, և մարդացեալ.
՚ Մերակերպ բնուԹեամբ ընդ սպարչուԹեան
միաւորս ԹԻ. Մաբէ: ՚Քաղցեաւ առաւ գա-
պէս մերակերպ առեցելոյնիս. Թէոդոր. Մայրագ:
՚Անպարագիծդ մերակերպ երևեալ գԹով-
գնէ: ՚ Նոցին կոպրգեալ մարմնոյդ վերարձ.
կուաւ՝ մերակերպարան խառնուԹիւն. Նար.
ծք: ՚ Ի նոյն մերակերպացեալ մարմնոյն
զևականն սպրեբացուցեալ փայլակօղ հա-
ռադայիլ. Խոր. Վրդվ:

ՄԵՐԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. տ. ՄԱՐԴԵ-
ՑՈՒԹԻՒՆ, և ՄԵՐԴԿՈՒԹԻՒՆ. ՚ Ի նախա-
ծանօք մերակերպուԹէն՝ օծեալն կոչմամբ
ծանուցաւ. Նար. զի ՚ԽոստուԹիւնն ամ,
որ ըստ մերակերպուԹէն ժողովեցին մեզ
գնիչ հայրերնի Թագաւորուն (գաւԹի) եղև
ըստ աւետեացն գաբրիէլի. Ցհ. խ. Եկէզ:
՚Զի մի կիսամեռեալ զմերակերպուԹիւնն
բանչացեցեն. Լմբ. հանգ:

ՄԵՐԱՄԱՀԱՑԱԿ. տ. ՄԵՐԱՑՈՒՑԻՉ.
՚ Ողջախոհացն բերկրի ախորժակօք մերա-
կերպատնակ հմմանուԹէն. Մաբէ:

ՄԵՐԱՀԱՑԱԿ. ա. Որ է ըստ մեր հա-
սակի ածման. ՚ Ի վերկս լսուանդակեալ մե-
բահասակ տղայուԹեն. Թէոդոր. Մայրագ:

ՄԵՐԱՅԻՆ, յինի, ոց. ա. ՚Հμέτερος.
Noster. ἡμεδαπός, nostras. Մեր, մերա-
կան. Ազգ, ազգինը. պիէնմ, պիէնմէի. ՚ Մե-
րայինս ազգի: Զմերայինն լուսաւորչի. Սամ
էրէդ: Լմբ. հանգ: ՚ Մերային ազինս (քրիս-
տոնէից). Լծ. իա: ՚ Մերային (՚ի մերա-
կայի՛) կերպիս ՚ի վերայ խաչին տեսաս.
Խոր: ՚Անհառելեաս ձրիս մերայնովքս վը-
ճարիս: Մերայնովս ղբոյինն ծանուցանօղ
Տիրաշապս. Նար. ծէ. խբ:

ՄԵՐԱՆԻՒԹ. ա. Որ ինչ է ՚ի մերմէ
նիւԹոյ. ՀողանիւԹեայ. մարդկային: ՚Մե-
րանիւԹ բնուԹիւն. Թէոդոր. Մայրագ:

ՄԵՐԱՆՁՆ. } ի, ից. ա. գ. Որ է ՚իմեր.
ՄԵՐԱՆԵՐ. } մէ սեռէ կի՛ սերնդենէ՝
մտանաւորէ կամ հանրականէ. այսինքն մեր
ազինեայ, և մարդկային. ՚ Պատրաստեցաք
առաքել առ մերսեռն վեհ: Ալ մերա-
սեր ազին եղեալ՝ զարիան սասելք որ գոր-
ծէցեալ. Շ. Ի՛պ. Ն էիպ: ՚ Մերսահելիցս
բնուԹի: Ընդ մերսեր ազգականուԹես.
Խոր. Վրդվ: ՚Մերսաեռ տոհմն: Մերսաե-
ռիցս գաւառուԹիք, ԹագաւորուԹիք. Մաբէ:
՚Հաճոյք գտան մերսերքս (մարդիկ): Զմե-
րասեր մարմնոյն արեգակնափայլ լուսա-
զարդեալ զգեստն. Նար. լբ. Ն Ծթ:

ՄԵՐԱՍՏԵՂԾԱԿ. Տ՚ա ՄԵՐԱՆԻՒԹ.
՚Սաղմնառեալ միացաւ ընդ մերասեռիցն ակ
բնուԹ մարմնոյ ... զմերն առաստեղծեալ միա-
ցոյց իւր մարմին. Թէոդոր. Մայրագ:

ՄԵՐԱՏԻՊ. տ. ՄԵՐԱԿԵՐՊ. ՚ Եկիա՛
հրոյն վերամարձեալ կառօք ... յոգոյն ե-
կեալ մերատիպ էական լուսոյն. Խոր. Վրդվ:

ՄԵՐԱՅՈՀՄԱԿ. ա. Մերասեռ. մե-
րասերական. ՚Վասասակեալ հանդչի մերա-
տոհմակ տեսակաբ. Թէոդոր. Մայրագ:

ՄԵՐ Թ. մ. Τοῦτο μέν, τοῦτο δέ, νῦν. Nunc,
nunc. ἐνίοτε, ἄλλοτε, interdum, aliquan-
do, aliquoties, alias. Երբեմն, երբեք. Է զե-
էր զի. (որպես ԹԷ՝ մի երԹ, միանգամ, զմի
նուագ.) հեղմէ, հեղմալ, ջէյէ, ջէյալ, կի՛ա,
նա՛բէ. պաբէ բերբէ, իեհ, իեհ. ՚ ՄերԹ ՚ի
նահատոնս և ՚ի նոցանէ ՚ի քա-
րես պաՀ. ի, և մերԹ ՚ի չար. Եւ՚ի՛ ՚ՄերԹ
չանեկէ գալուս, մերԹ պարգեր գոչէր.
Եւիչ. Է: ՚ ՄերԹ առանձինն, և մերԹ ա-
մաքանեաս. Փարպ: ՚ ՄերԹ յայտ, մերԹ
՚ի ծածուկ. Եբէ. Ռգ: ՚ ՄերԹ կոչի, և
մերԹ երԹայ. Եւ՚ի՛: ՚ՄերԹ բանայ, մերԹ
խնու զմարգարէուԹիւն: ՄերԹ հաւատայ-
լին, և մերԹ չհաւատայլին. Ոսկ. Ե. Ն Տթ:

ՄԵՐՃԱԿԱՆ, ի, ից. ա. ՚Ապատուհոյ.
Expellens. Մերժօղ. վանողական. արտաք-
սողական. ՚Կորզական իւին յինքն զպակասին՝
զորուԹի, և մերժական աւերելոյ [illegible] նա-
նին՝ գՆեղով ՚ի մարմնի. Նխս. կպ. լբ:

ՄԵՐՃԵՄ, եցի. ն. ՚Ωθέω, ἀπωθέω,
ἐξωθέω. (լծ. Թ. էօՒէյէ՝ ՚էէրի էՒՀէ.)
Pello, expello, propello, abjicio, rejicio.

ἀποβάλλω, ἀποποιέομαι, amoveo, projicio. ἀφίστημι, μεθίστημι, μεθιστάνω, ἀποικίζω, ἀπέπω, abdico, nego, և այլն. Հեռացեալ, չերծուղ մերձ կալ. մեր չի ասել՝ ի բաց վանել. վանեալ. արտաքսել՝ ի բաց արշիլ ընկնուղ յերիսաց. տարագրել. խոտել. անարգել. հեռի առնել, անգոնանալ. ժխտել. գօվմի, ըէպո էնմէ. *Մերժելեր և անարգեցեր զմեզ: Մի՛ մերժեր զմեզ խօսեա. Ո՛ւր և մերժեցից զնաա անդր: Մերժեալ յինքեան՝ զմերժեալն: Անպէս զորմոյ Թէ՛ ըն լոյ, և զայնգոյ մերժելոյ: Մերժել՝ ի կինաւց: Մերժեցին զաձան օտարոտիս՝ ի միջոյ իւրեանց: Մերժեցին գարուս իւրեանց յհամնալոյ. և՛ն:

ՄԵՐԺԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. նոյն ընդ վ. *Ի սիրոյ սմանի որոշեալ մերժեցուածեն. (յն.՝ի բաց որոշիլ. ἀφορίζω.) Ե՝՝գր. ֆ:

ՄԵՐՃԻՄ, ացայ. յ. *Ἀφίσταμαι. Abstо, abstisto, desisto, recedo. ևն. Ի բաց կալ՝ հեռանալ. խորշիլ. *Մի մերժեսցին՝ ի սըրաէ քոմ մէնք զամենայն աւուրս կենդանի քոց: Ոչ մերժեցան՝ ի նոցանէն (՝ի մէկց): Բայց դու մերժեսջիքդ յայնպիսեացն. Ասէ: *Խորչեցան մերժեցան, և՝ ի բաց փախեան՝ ի նըմանէ. Եւ՝ի.֊ի:(Ուսուի Մերժ. և Մերժ՝ հա կայացք են:) *Երայն մերժեցաւ՝ ի նմանէ, այս է՝ մոռացաւ. Ա՛՝. է:

ՄԵՐՃՈՒՄՆ. ժման. գ. *Ἔξωσμα. Expulsio. πρόωσις, actus propellendi, protrudendi, ևն. Մերժելն, և մերժիլն. վանումն. ի բաց մղումն. տարագրուն. հեռացումն. *Մերժումն՝ ի տեւողէ իւրմէ. ՈԷ՛. է. ՝՝. 14: *Ոդբայր զհրեղեն զմերժումն, և զկորուստ ազգին աբրահամու. Խոխ: *Մեղաւորին ոչ եղև երբեք որոշումն և մերժումն. Լ՛է. պօրփ: *Ոդբային զմերժումն՝ ի վայրագապետութենէ աքին. ՛՝. Ա: *Ի չարժմանց ոմանք դղրդեցուցանեն ըստ միոյ մերժման, զոր կոչեմք վանօղք: Ի ծով կոհակացն՝ ի վերջ ընթացուածքն՝ երբեմն երբեմն մերժումն միայն. Աէխո.֊Ծ:

ՄԵՐԿ, ոյ, ոց, և ի, ացս. ա. Գումոյ. Nudus. ἀνακαλυπτος, retectus, non velatus. (յն. լերկ.) Անվերարկու. անհանդերձ՝ բայց լեզուգ, եաբէն, ուլեփ. *Էին երկոքեան մերկ: Գիտացին՝ զի մերկ էին: Մերկացաւ զհանդերձ իւր, և անկաւ մերկ: Մերկ գնացաք՝ ի վերայ մերկոյ պարանոցի նորա: Գլուխ նորա մերկոյ զրնդեր: Ցացեա՝ ի հանդերձէ քոումէ մերկոյ. ևն: *Մերկ ընդ մերկի Թշնամանի կամ՝ ը լինել դերկբախաւն: Մերկ՝ ի Թագաւորական պատուէն: Մերկ առնել զնա յիշխանական հանդերձից: Գաւել զնա՝ ի ձեռն պատուիրանազանցուեն մերկ՝ ի պատուճանէ ծածկոյ ընդհանուր. Խ՛՝.Ա.Գ: *Ո՛ր մերկ առանց զինու աղէնաւորք լեցին. Եւ՝ի.֊ի: *Մերկաց ոչ ծածկողն, ոչ ծածրաւեաց ալրուցողին. Մ՛՝. օ՛. Նահ՝՝:

ՄԵՐԿ. որպէս Գարգ. յայտնի, մերկապարանոց. և Անպատկառ. ա՛՝ ալէտ, այտ, է՝ն էեսրէ: *Մերկ են դժոխք առաջի նորա, և չիք զդեստ կորուսեան. Ց՛՝. Իէ. 6: *Իբրև բարձաւ՝ ի դմանէ պատուական անուանն ած, մերկ երևեցաւ ամենայն չարագործութիւնն գորա. Եւ՝՝. է: *Մերկք առաջի նորա կայցեն՝ ի գաւ իրաւանց. Ը. ա. պ. ՝է: *Մերկ չարութիւք ձախակողմանիքն տան պատճառեմ Իփն: *Մերկ գլխով անկրաւ քաղաքին զարգար գաւառատանն ած: Անառակեալ՝ մերկ գլխով յետ մեզանէն. Մ՛՝. ա. գ. է՝. է:

ՄԵՐԿ. ա. ՛՝. Գարգ. և պարզապատ. առակ. լերկ. և Անշուք. պրպէս Nudus, purus, merum, mere. գայալը. սալէ. *Անհնարին էր ձածուելն՝ մերկ և առանց մատնոյ երևիլ յաշխարհ. Ճ. գ: *Ոչ առակ մարգկութենէն, և ոչ մերկ ձածուելն. Մ՛՝. ա. պ. է: *Ոչ այր լոկ է, և ոչ ձած մերկ. Ոսկ. է՝ն: *Ոչ ձած մերկ է, և ոչ մարթ առակ: Ոչ ասաց մերկ, Թէ ես եմ. Իփն: *Որ ընդ արեգական մերկ չէաբերիցեն հայել, նայեն ընդ լուսին. Սէբէր. է: *Մարգարէքն օրինակս և նմանութեամբ առաքեցին (՝ի՛ն ասացեալ), և ոչ գործս մերկս և էութեամբ առաքեցին. Մ՛՝. ի՛ն. է՝. 11: *Մերկ գնացաք ՝՝. յն. յայիս γυμνοτέυομαι.

ՄԵՐԿ. իբր նե. Առանց. վերծ. ազատ. *Մերկ՝ի մեղաց զկեանս մեր առօրինեացուք. Սարգ. ա. պ. ֆ:

ՄԵՐԿ. գ. Մերկութիւն, մերկ մնան. *Ա՛՝. կանել զազգեցքն և զմերկով պարանոցին զուլոյն զմորթս. փիլ. լին:

ՄԵՐԿ ԸՆԴ ՄԵՐԿ. Մերկին ընդ մերկի. և Գարպապես. յայտնապես. *Զմեացոյգսն ընկենոյր, զի մերկ մատրիցէ. վանալ. յոբ: *Կատցն պաշուն ոչ մերկ ընդ մերկ վաղվադակի՝ ի ներքս եմուտ յաշխարհն Սարի. պաւլ:

ՄԵՐԿԱՒԱՏ. ՛. Խրւն մերկ. և Ցայտնապես. բաց. ուլեփ. *(Խորհուրդն չարուեն) յայտնեցաւ մերկագար. (յն. մերկագոյն.) Ե՝՝. գա՛. է. 5:

ՄԵՐԿԱԳԼՈՒԽ. ա. ՛. Ըստ յն. մերկ գլխով. այսինքն Համարձակ. անպատրուակ. *Ցայտ յանդիման մերկագլուխ պատմեցէք: Մերկագլուխ ազատապէս առնուն պատճառս զանազ զարգպուելոյս (կամ զշնարտուելն) ցուցանել. Ոսկ. ՛. է. 9: Ե յո. ա. 1:

ՄԵՐԿԱԳՈՑՆ. ա. ՛. Գումոտերος, ον. Nudior, apertius. Առաւել մերկ, և մերկապար, պարզ, և յայտնի. պարզապար. *Ցհետոյ յղջիցիս մերկագոյն ևս քան զառնգիտուն. Առակ. իՁ. 31: *Մերկագոյն յիւրոցն առասցէ՝ ծաղրերաստս յոբնազան հասուցն ևս զանիւրն. Պիս: *Հազարգեցուք առնիս (զասկի) այժմ օրինակաւս ասելն, Թէ՝ զի՞ն քան զչինն մերկագոյն է. Աքոբ. պապ. է: *Զոր մերկագոյն առ հրեայսն մկրտիչն բարբառեցաւ. Նիս. էրփ: *Զայս և հզկկիճլիս մերկագոյնս իմն ձառէ. Բրս. տրէ:

ՄԵՐԿԱԿՈՒՄԻ ԱԳՈՆ. ա. Գումուկός ագոն Մերկի ընդ մերկի կռիւ ըմբշամարտութիւն. Ե՝՝. գր. ա:

ՄԵՐԿԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. } գ. Գումասια,
ՄԵՐԿԱԿՈՒԹԻՒՆ. } γύμνασμα Exercitato nuda, ևն. Կրթութիւն մերկակռիւ մրցման կամ խաղաց. և՝ի մերկաց գանից. *Հանգէաս՝ ի մերկակրթուն (կամ մերկամարտութիւն) ըմբշաց. Գծ. ապՀս: *Զվարչահարութեան, և զմերկակռութեան, և զձիաքեաւան, ՝ի ձեռն բազում իոշոյանց գանաց յայնեայն ժամ լինելով՝ ի մերկամարտութեան. քանզի կրթելով զմանկունսն առաջի արքգականն սային հարկանել զմիմեանս մինչև ցյաղթուելն. Գծաս. օբիս. ա:

ՄԵՐԿԱԿՆՂԱՒԱՂ. ա. Մերկ յաղաքաղենէ. անվերարկու. մերկամատաղ. *Զմերկ աղաքաղսն, որ՝ի Նիգկաց էն. Ոսկ. է՝. է՝ր:

ՄԵՐԿԱՄԱՐԱՄՈՒՆ. ա. Մերկ կամ կիսամերկ մարմնով հանգոյն ըմբշաց. և Գարգ մարմնակէն. *Ոչք մերկամարմին մատաղոց ձեռօք՝ տեսան զնինուրեալք: Մերկամարմին մատաղոց ձեռօք՝ քան Թէ ադուցեալ ոսկեայ կօշկօք՝ զնածանողին խորտակեալ զգեստս. Նար. կէ. Ե տատ:

ՄԵՐԿԱՄԱՐՏ. ի, ից. ա. Պալαίων. Luctator. Մերկ մարտնչող. ըմբիշ. բռնամարտիկ. *Մերկամարտ մարտիկ արանց նըմանեալ. Եփ. ի՛. *Մրցականաց և մերկամարտից՝ ի վերայ հռոմանց. Գծաս.օբիս.է. (գրեալ եր մերկամարտուց:)

Դամ իբր Մերկական. ըմբշական. Գումուկός. Gymnicus. *Ոչք՝ ի մերկամարտան հանգէաս պատրաստեն: Ի մերկամարտ նահատակութենէն, որք՝ ի կռաւարանն ասվար են. Բրս. ազ. Ե գ՛ա:

ՄԵՐԿԱՍԱՐՏԻԿ. ակի, կաց. և ա. Պալη. Lucta. Մերկակռիւ ագան. ըմբշամարտութիւն. բռնամարտութիւն. *Դասս ոչ որ՝ի հանգիսի մերկամարտից չգեալ զարգարեն. Մ՛՝. ի՛ն.

ՄԵՐԿԱՄԱՐՏԻԿ. ակի, կաց. և ա. Պալαίων. Luctator. Նոյն ընդ վ. ամբիմբիչ և ըմբշական. *Մերկամարտիկքն նա զնեն և նետզեն զիմիմեանս: Ճարտար մերկամարտիկ ընդգէմ մրցորուե գասանի. Ե՝՝գր. Ը. ի՛: *Մերկամարտիկ Ճգնուե (ըմբշաց). Ո՛՝. յն. ա. 1: *Սոքա մենամարտիկք եղով ըմբշամարտիկ. Մ՛՝ ի՛ն: *Սպառուածէն ասիուածի՝ մերկամարտիցն մրցուելոյ. Նար. լա: *Ընդ որշափ այժմ ասա մերկամարտութիւս օրինագրեսցին այնոքիկ՝ որք մերկամարտիկքն են, Թէ զինչ է բառդք մերկամարտուցելոյն գործք. Գծաս. օբիս. Ը:

Կամ իբր ՛՝. Մերկ մարանչելով. *Ցակոբ՝ մերկամարտիկ ընդ այ մրցեր. Մ՛՝. ի՛:

ՄԵՐԿԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պալή. Lucta. Մերկ ըմբշաց մարտ. էէՀՀՀՀԵՒ, լեզուգ իՀՀԷ. *Կատարելապես կրթեալ իդէ մրցանաքն, կամ մերկամարտութեն. Գծաս. օբիս. է: *Չմերկամարտութեն զոմանս ասացաք: Ցոյժ յաւելուածոյն մեզ այսպիսի մերկամարտութիւնս: Տե՛ս և ՄԵՐԿԱԳԷՐԹՈՒԹԻՒՆ:

ՄԵՐԿԱՄՐՑԱՆԱԿ. ի, աց. ա. Որ մերկ մրցի. մերկամարտիկ. *Ա՛՝ բռնամարտիկ մերկամրցանակ ըմբիշս. Նար. ՀՀ:

ՄԵՐԿԱՆԱՄ, ացայ, ցիր. ն. ե ս. Ἐκδύνω, ἐκδύω, ἐκδιδύσκω. Exuo. περιαιρέω, ἀφαιρέω, aufero, tollo γυμνόω, nudo, denudo. ἀποκαλύπτω, revelo, retego. ἐκσπάω, detraho, spolio. Մերկ կացուցանել կամ մերկացուցանել զանձն. Հանել զզգեստն. բառնալ զնածկոյթ. յոյանել. հանել, հաներել. բառնալ, բացոխել. լէՀՀԻ, աչանակ, աչափ, ալէՀՀ. *Մերկացայր զպատմուճանն իւր: Մերկացարուք զպատմուճանս փառաց ձերոց, և զզարգ ը՝ի քէն: Մերկացաւ՝ ի տան իւրում: Չի մի մերկացին առաքեալք քո: Մերկանայր զպատրաւանին ևն: *Մերկացաւ մեզզ զիառս արարչին: Մերկացաւ յինքեանէ զծածկին որ հոգւոյն. Շար: *Ցմրքան բարձրութենէ մերկանալով կազապատկին զանձինս իւրեանց. Իփն: *Մերկ կայիր գու՝ ի քէն զառաջինն մեղանչականն զկենացն զգեստութենէ. կալ. է:

Մերկանալ ասի և փոխելն օձի զնորին իւր. ևն:

ՄԵՐԿԱՆԱԼ. որպէս Մերկացուցանել զայլս. մերկել. կողոպտել. լեզուգ էՀՀԻ. այմաք. *Չանդրանիկս մերկացաք՝ ի հանգերձէ իւրմէ, չուրջ ածեալ զքաղաքաս. ԲՀ. Ա. Ե. 58: *Չմանրիմն նորա և զկուսաս կալս գանձիւք՝ ի նմանէ՝ ի բաց մերկանալ. Խոբ. ա. 26: *Կողոպտել զշնաչարն, և մերկանալ զընչից և յառացուածոց. Եղնի: *Մերկացեալ զնոյն յամարչաց. մերկանալ (՝ի) յուգայէ զառաքելսն ընդհան. Նար. յա՛Ե:

Այլնպես Մերկանալ ասի և մորթելգերծ առնելն, կերգելելն ևն. որպես և հանելն զաւր՝ ի պատուհից. *Ասուր մերկացաք: Ի մերկանալոյ սլոյ. Եղնի. իա. 28: իէ. 15.

ՄԵՐԿՈՆԱԼ ՁԵՌԱՆ. իբր Յայտնել. *Եւ Թագաւորն յայսմ օրինակի զբանս իւր մերկանայր ››. յն. զայսոսիկ ասէր. Գ. Ձ. Ը. 19: *Զոր ոչ երբէք կամէր իւրոց սիրելեացն յայտնել, ակամայ առաջի ծառայիցն քոց մերկանայր, և դնէր զամենայն կարգաւ: Մերկացան ամենայն բանք առեննին առաջի նորա. Եղիշ. Բ. Է:

ՄԵՐԿԱՆԱԼ ԱՌԱՒՕՏՈՒ. Διαφάυσκω. Illucesco, են. Լուսանալ. *Յորժամ մերկասցի առաւօտն. և ծագեսցէ արեգակն. Յուդթ. ԺԴ. 2: *Այն ինչ կամէր առաւօտն 'ի գիշերոյն մերկանալ. Ա. Ձ. Է. 30: *Իբրև այգն զառաւօտն մերկացաւ, կամ մերկանայր. Ագաթ: Զենոբ:

ՄԵՐԿԱՆԴԱՄ. ա. ն. Մերկ անդամօք, մերկամարմին. կամ կիսամերկ, առանց ծածկութի, և թեթև զինու, անզէն. ըստ յն. մերկ. Γυμνός. Nudus. կամ մերկ մարմնովք, γυμνοῖς σώμασι, nudis corporibus. ՆԵՐ ՆԵՐԳՈՐԾ. *Մերկանդամք փախստեայք ապրեցան: Մերկ իսկ եկի ես յորովայնէ մօր իմոյ, և մերկանդամ դարձայց անդրէն. Բ. Ձ. ԺԱ. 12: Յոբ. Ա. 21: *Կոյսս մերկանդամս ածեալ 'ի կախ առ 'ի տեսիլ նշաւակութե արանց: Մերկանդամ մարտնչէին, և յաղթէին. Ոսկ. Ն. Ա. 1. 24: *Թշնամանեցէք զմերկանդամն և զխայտառակեալս. Մանդ. ԻԳ: *Ոչ եղիցուք մերկանդամք. Խոսր: *Զի և ոչ զինուորն զմի մասն զինուցն ծածկելով մերկանդամ այլով մարմնովն մարտնչիցի. Նիւս. կուս: *Երեքարիւր մերկանդամ արամբքն քաջալերեաց ելանել 'ի վերայ կուռ վառեալ բանակին. Եփր. Դտ: *Ոմանք մերկանդամք, և ոմանք զինեալք. Փարպ: *Ընդ վառեալս՝ մերկանդամ կռուէր: Զմերկանդամ մարտոն առանց ձիոյ վարել. Եւս. քր. Ա: *Հանին ընդ սուր զզօրսն մերկանդամս մովաբացւոց. Եփր. Դտ: Տես և ՄԵՐԿՆԱԿԱԶԵՆ:

ՄԵՐԿԱՆԴԱՄ. Նմանութբ ասի, *Կեայք 'ի պղլոյ՝ մերկանդամ 'ի հանդերձից և 'ի փոխանակաց՝ եփին արեգակամբ. Վեցօր. Է:

ՄԵՐԿԱՆԴԱՄ. որպէս Յայտնի, յայտնապէս. *Մերկանդամ ոչ յայտնեաց, այլ իբրև ընդ վարագուրաւ Թաքոյց (զմարգարէութիւն). Գէ. Ես:

ՄԵՐԿԱՆՔ, նաց. Տ. ՄԵՐԿՈՒԹԻՒՆ. *Մաշկեղէն հանդերձիւ ծածկել զմերկանս. Երզն. մթ:

ՄԵՐԿԱՊԱՏԵԱՆ. ա. Մերկեալ 'ի պատենից. գրչութեան ՆԵՐԳՈՐԾ ՆԵՐԳՈՐԾ ԳԻՐՔ. *Փայլատակունք 'ի մերկապատեան վաղակաւորայն բազմութէ հատանելին. Յհ. կդ:

ՄԵՐԿԱՊԱՐԱՆՍ ԼԻՆԵԼ. Նշաւակել մերկութբ պարանոցի, կամ 'ի վարապանակէ, 'ի հանդերձից. *Փոխանակ պատուելոյ պատմուճանին, և մերկապարանին լինելոյ՝ զմերկացեալս 'ի կենաց լուսոյն ծածկեա ամայիս ողորմութբդ. Բենիկ:

ՄԵՐԿԱՊԱՐԱՆՈՑ. ա. ն. Τετραχηλισμένος. Nudato cervice, apertus. Մերկ պարանոցաւ. իբր ամենայն իրօք յայտնի, անթաքչելի. այսն ախ. *Ամենայն ինչ մերկապարանոց կայ առաջի աչաց նորա. Եբր. Դ. 13. *Եւ զինչ է մերկապարանոցն. 'ի սովորութէ մրթոցն՝ յորժամ յարենէ ('ի զենլեաց. յն. աջօ ներքնի) մերկանայցեն, սաէ զմերկապարանոցն. գարձեալ զէնուցու որ ինչ, և զմորթ մարմնոյն մերկանայցէ, վամենայն իսկ զներքին անդամն առաջի աչաց իւրոց յայտնէ. Ոսկ. Եբր: *Ամենայն երևելիք և աներևոյթք՝ պարզ և մերկապարանոց կան առաջի ճշմարտութե. Նար. յոյժ: *Անմերկու հրամանն, և մերկապարանոց՝ յանդիմանութեքն: Մերկապարանոց լուսաւորութե՝ անքօղ և անվերարկու. Նար. Է. Ծա:

ՄԵՐԿԱՊԷՍ. Տ. ՄԵՐԿԱԲԱՐ. և ՄԵՐԿ. *Մերկապէս բարեպաշտութն բան ընծեռեցաւ. Նիւս. երգ: *Եւ թէ այս էր վասն, յառաջագոյն բանիս մերկապէս ցուցանէ: Մերկապէս տեսանել զնոցա մարմն. Լմբ. աղ:

ՄԵՐԿԱՎԵՐԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Մերկիմաստակ, որ կամ մերկ լցէ 'ի վերարկուէ, կամ ունիցի լոկ զմի վերարկու. որպէս պարզէ ոմն 'ի լս. reliqua nudos, sed amictu simplici superjectos. *Եռեա զամենեսեան մերկավերարկուս՝ ընդ ասղաւարօք և ընդ այրիւք բնակեալս. Պրմ. աղէտ:

ՄԵՐԿԱՏԻՐԻ. ա. ն. Լոկ տարերբ մարմնոյ. կամ կիսամերկ. *Ի վերայ աղբոյն մերկատարր անկեալ տեսանէր. Ոսկ. 'ի հէբոտ:

ՄԵՐԿԱՏԻՏ. ա. Իբր Մերկածիծ. մերկ ստեամբք. (որպէս և գիլւղ է ծծել.) *Փառանձեմ մերկատիտ 'ի մէջ աշխարհին կոծէր. Բուզ. Դ. 15: *Զանառակութիւն կոծողացն և փետողացն, և զմերկատիտ աղբիւնահանացն. Մանդ. ջանք. (գրեալ էր՝ մերկատիկ:)

ՄԵՐԿԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ἀπαμφίασις. Nudatio, spoliatio, detractio vestimentorum. Մերկանալն (ըստ ամենայն առմամբ). *Յետ բոլորովին մերկացմանն առաջնոյ հանդերձի. Դիոն. Եկեղ: *Զհրաժարումն ընչից և զմերկացումն սատանայութեանց. Խոսր:

ՄԵՐԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ἐκδύνω. Exuo. ἀποκαλύπτω, revelo. Տալ մերկանալ այլոց. կապուտել, հանել, զերծուլ՝ բառնալ զհանդերձս. բանալ. Տես և ՄԵՐԿԱՆԱԼ, և ՄԵՐԿԵԼ. հանուեցնել. սոյանփոխարհաց, սոյահաց. *Մերկացո յաւհարանէ զպատմուճանն: Մերկացոյց յաւհարանէ զհանդերձս նորա: Մերկացուցին զնա: Մերկացուցանել զդիակունսն: Մերկացուսցէ զգլուխ կնոջն: Զհիմունս նորա մերկացուցից. են: *Մերկացոյց 'ի նմանէ զպատիւն արքունի. կամ զնա 'ի պատուոյն, 'ի փառաց. Եղիշ. Ը. են: *Որ 'ի վերայ յորդանանու մերկացոյր, և մերկայուցիր զայն՝ որ մերկացոյց զնախատեղծն 'ի դրախտին. Քմ. յն:

Կամ Յայտնել. պարզել. *Մերկացուցանէ զբանն: Յայտ վայրի մերկացոյց զբանն. Իգն: Սարգ. Ա. Դ. Թ:

ՄԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ մերկացուցանէ. մերկացուցանող. *Առ մերկացուցիչն պատուհասս ապաւինացաւ. Ոսկ. Ն. Ա. 18:

ՄԵՐԿԵՄ. կացի, կաց կամ կեաց, կեա. կր. կեաց. Ἐκδύνω, ἀπεκδύω. Exuo. ἀποκαλύπτω, revelo, retego. Նոյն ընդ Մերկացուցանել. հանել. հանուել. ՆԵՐԳՈՐԾ, սոյանփոխարհաց, սոյանհաց. *Մերկայցեն զպատմուճանն նորա ծաղկեայ 'ի նմանէ: Մերկեա երուսաղէմ զհանդերձ սգոյ: Մերկացին զնա: Մերկեաց (կմ մերկաց) զեչխանութիս և զպետութիս: Ո՛վ մերկացէ զպատրուակ երեսաց նորա: Մերկայից զյետուստ քո. են: *Մերկեաց (կամ մերկաց) յարեգակնէ զլոյս ճառագայթից իւրոց. Եղիշ. Ը: *Քանզի մերկացին 'ի նմանէ զհանդերձն նորա, պատառեաց զվարագոյրն. Եփր. համաբ: *Մերկաց զգլխն 'ի մարմնոյ նոցա 'ի ձեռն որոյ սուսերի. Եփր. Դտ:

ՄԵՐԿԵԼ. որպէս Մերկանալ. Ի՛ր գծերը հանել. հանուել. սոյանհաց. *Մերկաց զպատմուճանս արքայութեանն իւրոյ: Մերկաց զգեստ, իւր, և այլակերպեցաւ. Եփր. Թգ: *Մերկեաց իբր զլմբշամարտիկ. Եղիշ. Ժանդ:

ՄԵՐԿԵԼ. Σπάω, ἐκσπάω. Traho, extraho. Ձգել հանել 'ի պատենից (զսուր). ՓՈԽԱՐԷՆ ՆԵՐԳՈՐԾ. Բառ ԿԱՐԻ. ԳՐԻՉ ՆԵՐ. *Մերկեա զսուր քո, և սպան զիս: Առ զնորին սուսեր, և մերկաց (կամ մերկեաց) զնա 'ի պատենից իւրոց: Մերկացիցի կամ մերկացի զվաղակաւորն իմ 'ի պատենից իւրոց. են: *Մերկաց պետորս զսուր իւր. Ճ. Գ:

ՄԵՐԿ ԸՆԴ ՄԵՐԿ. Տ. ՄԵՐԿ:

ՄԵՐԿԻՄԱՍՏԱԿՔ, տակաց. ա. գ. }
ՄԵՐԿԻՄԱՍՏԱՍԷՐՔ, սիրաց. }
Γυμνοσοφισταί. Gymnosophistae, Indorum sapientes nudi. Իմաստակք կամ իմաստասէրք հնդկաց. որք մերկ կամ կիսամերկ շրջէին. Տես և ՄԵՐԿԱՂԱԲԱՂ, ՄԵՐԿԱՎԵՐԱՐԿՈՒ. *Հնդկաց մերկիմաստակացն՝ վասն ծերութն խարոյկ կուտեալ՝ զինքեանս այրել. Փիլ. իմաստ: *Մերկիմաստակք, որք գործս անիրաւս ոչ գործեն, և զմարմինս կենդանեաց ոչ ուտեն. Խոր. Ա: *Մերկիմաստասէրք ընդ տաղաւարօք և 'ի ներքնատունս բնակեալ էին: Բրահմանք և մերկիմաստասէրք՝ աղէքսանդրի և առն քաջի գրեցաք խնդալ. Պտմ. աղէտ:

ՄԵՐԿՈՏՆ ԼԻՆԵԼ. Γυμνοποδέω. Nudis pedibus sum, vel iter facio. Մերկ ոտիւք լինել. բոկոտն կամ բոկ գնալ. *Եւ միով պատմուճանաւ, և մերկոտն եւս լինել. Ածաբ. պաս. Բ:

ՄԵՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Γύμνωσις, γυμνότης. Nuditas. Մերկ գոլն. ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ա. ՆԵՐԳՈՐԾ. *Ծածկեցին զմերկութի հօրն իւրեանց: Ի սով և 'ի ծարաւ և 'ի մերկութե. և այլն: *Ընդ ապականել մարմնոցն՝ ոչ ինչ հող առնի մերկութե ոսկերացն. Խոսր:

ՄԵՐԿՈՒՄՆ. գ. Մերկացումն. մերկութի. *Մերկումն է գիտութեն և ճանաչութեն. Եփր. առաքել:

ՄԵՐԿՈՒՑ, կամ Ի ՄԵՐԿՈՒՑ. ն. Ἐπὶ γυμνοῦ. Super nudo. Մերկ գոլով. 'ի մերկութենէ. 'ի վերայ մերկ մարմնոյն. *Արկեալ զիւրև կտաւ մի 'ի մերկուց. Մրկ. ԺԴ. 51: *Այծիս զգեցեալ էր Թագաւորն մերկուց 'ի վերայ մարմնոյն. Ոսկ. ԼԵ:

ՄԵՐԿՊԱՐԱՆՈՑ. Տ. ՄԵՐԿԱՊԱՐԱՆՈՑ. *Ի կատարել ճանապարհիս՝ մերկպարանոցք կամք առաջի դատաւորին քո. Մէլք. վէ:

ՄԵՐՁ. նխ. ն. Πλησίον, ἐγγύς, σύνεγγυς, ἔγγιον. Prope, proxime, juxta. ἐγγύτερον, propius, և բայիւ, ἐγγίζω, συνεγγίζω, appropinquo. πάρεστι, adest. Մօտ. հուպ. առընթեր. ներկայ. ՄՕՏ, ՄՕՏԻԿ, ՄՕՏԻԿ, ՄՕՏԻԿ. ՄԵՐՁ, ԱՌԸՆԹԵՐ. *Մերձ 'ի ծովեզերն. Մերձ 'ի տունն փողովրդեայ: Մերձ 'ի լեառն: Մերձ 'ի գեղն: Մերձ ('ի) յոպպէ: Որ է մերձ յերուսաղէմ: Մերձ է տէր առ ամենեսեան: Մերձ է առ դուրս: Մերձ է բանն առ քեզ յոյժ: Մերձ առ երկրաւն եդոմայ: Մերձ է մեզ փրկութի. են: *Ինքն յամենեսին մերձ է, բայց ոչ ամենայն մերձ 'ի նա. Դիոն. ածայ: *Հոգեորականն մեզ մերձ լինիցի. Ոսկ. յհ. ա. 42: կամ *Մերձ է օր տեառն: Մերձ է տէր: Մերձ է ամառն: Մերձ էր զատիկն: Մերձ էին զգրուծն խորտակել: Իբրև մերձ եղեն 'ի գունդն թշնամեաց: Մերձ եղև յամուրսն. են: *Մերձ էին ամենայն զօրքն սատակել 'ի ծարաւոյ. Եւս. պտմ. Է. 5: *Առ արուեստագիտութե մերձ է այս բժշկութե քան առ զօրութե. Եփր. համաբ: *Եհար սիգաւ 'ի վերայ բարձից նորա, և մերձ տարաւ յընկենուլ

զնա. Ջէնոբ։

ՄԵՐՁ. ա. ὁ Ἐγγύς, παρών. Proximus, praesens. Մերձաւոր. Մօտակաց. առաջիկայ. *Ո՛վ մերձդ ի հեռուստ՝ հաստատուն երթագնեցիր. Պիտիք։ *Ջհեռս և զմիտս վերս համբառնալիք առ մերձդ ամենից. Շ. փաղ։

ՄԵՐՁ ԸՆԹ ՄԵՐՁ. ſ. Ἐταχεῖ. Velociter. Հուսկ ընդ հուպ։ ի մօտոյ. յետ սակաւ ժամանակի. ըստ չն. փութով. փոյթ ընդ փոյթ. Տօթէրս, Տօթիներս, ըստ֊փ֊վ. Եա. Գընթերս, հեղն ՆԵՂՃ. *Խոյտակեաց զոսմանայ ընդ ոտիւք ձերովք մերձ ընդ մերձ. Հա. ԺԲ. 20։ *Անդէն ծանեաւ զբեկուծին անձին իւրոյ, որ մերձ ընդ մերձ հասանէլոց էին ի վերայ նորա։ Տացէ ինձ մերձ ընդ մերձ տեսանել զիզբայր իմ զվարդ, և ուրախանալ. փարդ։

ՄԵՐՁԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Παράθεσις. Appositio. Մերձ դնելն. յարադրութիւն. առընթերադրութիւն. *Չի արամականացն մերձագրութ քարոյր արասցէ զչրմռեւէլական վայէլուծին. Նխս. երփ։

ՄԵՐՁԱՀԱՒԱԿ. ա. Մերձաւոր ըստ զաւակի, այսինքն սերնդեսենք, զարմիս. մերձաւոր ազգեան. ազգակից. առմամբիկ. *Որպէս քերթողքն ասեն, մերձազաւակք և մօտասերք են և նոյնասերմանք ոճոյ՝ իշխանք. փիլ. եւ. Ք. 6։ յորմէ և խոր. գ. 65։

ՄԵՐՁԱԿԱՑ, ի, կց. ա. Παρών, ροῦσα, ρὸν. Praesens; qui, quae, quod adest. բայիւ. պարՀստաμαι, assisto. Որ ոք կամ որ ինչ մերձ կայ. առընթերակայ. ներկայ. մօտաւոր. առաջիկայ. Տօթիկ կամ առՂԼը է. ղածը. էագբ, էագբնագի, հոռվրագա՝ ԷՕ. Նիւնագ օլան. *Յորժամ զնօծ ինքեան մերձակայ և սեւսօղ հաւատայ, վիմօղ կարէ մեզանչել. Գբ. հր։ *Բայց ես հոգւով գոլ բացակայ, մարմնով չօգտիմ Թէ մերձակայ. Յ֊ որդէ։ *Մեծ է պատիւ մարգարէիս այսորիկ՝ այսպէս մերձակայ լինել տեառն իւրոյ. ԻԳՒ։ *Ծարաւին սրագեցուցանէ զըմերձակայսն, Թէ սրագեցիք ջուր տալ. Խոբ։ *Դաւնայ մարդ յարատասուս առաջի մերձակայ դիականն. ԵՂԼ. Ք։ *Մերձակայ ոճոյաքանսուհա։ ի կեանս մերձակայս. Դիան. ոճոյ։ Խոբ։ *Կամեցաւ աստէն ի մերձակայիս փոքր ինչ ցուցանել նոցա յանչափ բարձրութենէն անտի փառաց իւրոց. ԻԳՒ։ *Չնա տատիք մեծասուն, որ անտես առնէ զամենայն մերձակայս. Ոսկ. յհ. Ք. 35։

ՄԵՐՁԱԿԱՅԻՄ, հայ. յ. Մերձակայ լինել. առընթեր կալ. մերձենալ. *Առ հիւանդս բժիշկ, իսկ առ վաստաւխասն՝ բարեկամն մերձակայիլ պատ է։ Գիտ է կալ ընդ իշխանս՝ որպէս ընդ կրակի. մի մերձակայիլ յոյժ, զի մի կիզեսցիս, և մի արտաքոյ յոյժ, զի մի հովասցիս. Ոսկիփոր։

ՄԵՐՁԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. փ. Մերձ կալն. *Մերձ կային հրեշտակքն՝ սփոփելով. այս են հրեշտակացն մերձակայութիւնք պատճառք. Ոսկ. հմբ։

ՄԵՐՁԱԿԱՑ. ՏԱ. ՄԵՐՁԱԿԱՑ. *Գաբրիէլ հրեշտակ և մերձակաց ՚ի յաւիժաքար. Բր. լբր։ *Միոյն հաւատ ուղղափառ. ասց՝ երրորդութեան է մերձակաց։ Եւ յերկնային ծառըս կենաց՝ նախ սպասմանքըն մերձակաց. Շ. խոսփ։

ՄԵՐՁԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԵՐՁԱԿԱՑ. ՈՒԹԻՒՆ. *Հաւատարմանայ յեկեղեցւոյ ջրհնութենէն, և ՚ի բարեկամացն մերձակացութենէն. Մխ. գփ։

ՄԵՐՁԱՆԱԿ. Փոխանակ գրելոյ Մրցանակ. *Եւ պատս խրախոյս քաղցրից երկրի՝ ՚ի մերձանակ ճակատուն ձայնեաց. Նոր. Ծբ։

ՄԵՐՁԱՆԱՄ. աս, այի, ալ, անալ. Տ. ՄԵՐՁԱՆԱԼ. *Մերձանամ ՚ի նա։ Մերձանալ յոգի արդարոյն։ Մերձանային առ յովը։ Մերձանամ յաձգային սեղանս։ Ուժե. զապես ՚ի հոգիսն մերձանայ։ Ծագիւ միով միայն մերձանային ՚ի կենցաղս. Ճ. Բ. սահպ։ Խխ. սահպ։ Բր. պարգ. Ն հղ։ Վբ. ՁԾաբ։

ՄԵՐՁԱՒՈՐ. ի, ից. ա. գ. Ἐγγίζων, ὁ ἐγγύς, ἔγγιστα, ἐγγίστατος, παρών. Appropinquans, praesens. Որ ոք կամ որ ինչ մերձ է ուեղեալ և ժամանակաւ. մօտաւոր. հպատոր. առաջիկայ. Տօթիկ. էագբ. *Լաւ է բարեկամ մերձաւոր՝ քան եղբայր ՚ի հեռաստանէ բնակեալ։ Մերձաւորաց և հեռաւորայս։ Հայեցայ եւս շուրջ զիւօք ՚ի մերձաւորս ապրայուելոյ մերոյ։ Աճ մերձաւոր եմ ես. ևն։ *Ահ սրբութիւնդ նորա անկեալ էր ղհեռաւորաց և զմերձաւորաց. Եփես. Ը։ *Անմասուելի հեռաւոր, և անընդմիջելի մերձաւոր. Նաբ. իՁ։ *Զօրու Թիր հեռաւոյս խոտանացն յայլեցեալ մերձաւոր տանջանացն. Եփր. Վ. արՒել։ *Ընդ մերձաւոր կենացս չտպախիլք. Բր. հրկ։ *Զգաստ առ մերձաւորս, նախատես առ հանդերձեալսն. Բր. հղ։

ՄԵՐՁԱՒՈՐ. Συγγενής. Cognatus. ἀγχιστεύων, propinquus, proximus. ἑταῖρος, socius, sodalis. Ազգակից. արեւնակից. և մանրիմ բարեկամ. ծանօթ. ընկեր. ագբ պա, ագբան, Էլաթաչ. *Կերայք մերձաւորք իմ։ Ա՛յն է եղբօրորդին իմ, և այն է մերձաւոր իմ։ Մի լինիցի կին մեւելոյն արտաքոյ առն ումեք, որ մերձաւոր չիցէ նորա։ Բարեկամք իմ, և մերձաւորք իմ։ Մերձաւոր աբեան. ևն. տահպ՝ի սբ գիրս։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԱԲԱՐ. Տ. Προσεχῶς, παραπλησίως. Propinque, proxime. Իբրև մերձաւոր. մերձ գոլով. ՚ի մօտաստ. անընդմիջ. և Մերձաւորութիւն. *Մերձաւորաբար իսկ սովորութեի կալաւ ընտանեհնալ. Պիս։ *Եւ ամեն առաջին անհատից մերձաւորաբար՝ տեւական սուի միոյն, և ոչ ևս տեւ. Պոլթ։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԱԳԻՏ, գիտի, տաց. ա. Որ մերձաւոր իցէ և իրագէտ. *Վասն բազմոց օգտի մերձաւորագիտացն բանի սրժան է ածիլ զայնպիսին յերիցուի. կանն։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. ſ. Ἐγγύτερος, τέρως, ρα. Proximior, me. Առաւել կամ կարի մերձաւոր, և մերձաւորաբար. *Եւ այսպէս ընտանեական և մերձաւորագոյն յաճախ զերեւէր. ԱԳԹ։ *Մերձաւորագոյն հասեալ յաձգային միջատնէնն. Փիլ. ԺԱ. ԺՁ։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական մերձաւորի կամ մերձաւորութեան. *Ընտանութեի մերձաւորական հոգեւոր հաղորդութեե. Նոր. կՁ։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԱՊԵՍ. Տ. ՄԵՐՁԱՒՈՐԱՐ. *Հրոյ հազորդիլք, երբեմն մերձաւորապես ՚ի նմանէ ջեռեալք, և երբեմն ՚ի ձեռն միջնորդից. ըստ նմին օրինակի և զօգս մերձաւորապես ունիլք. Նխս. բՒ։ *Եւ ինքն իսկ մերձաւորապես կցորդ եղև նոցունց. ԱՔ. Ք։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԱՐԱՐ. Տ. ՄԵՐՁԱՒՈՐԱՐ. *Ոչ գոյ բայ ՚ի քէն մերձաւորաբար. Հա. Ք. 4։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. } Ἀγχιστεύω.
ՄԵՐՁԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Jure propinquitatis peto, redimo. Մերձաւոր առնել, մերձեցուցանել. իբրաց ուցանել զինչս կամ զկին. սեպհականՆել. իրաւամբք ազգականութեե առնուլ կամ ստանալ. փեր եԱԼ, փեր յԱՒԻ, իրեն ընՒել. *Մերձաւորեա զոս քեզ զմերձաւորութեի իմ։ Տայր ըզնկեր իւր, որ մերձաւորեցոյց էր զմերձաւորութեի նորա։ Եթէ մերձաւորեցուցցէ զքէզ մերձաւորիչն քո, բարի է. ապա թէ ոչ կամիցի մերձաւորեցուցանել զքեզ, ես մերձաւորեցուցից զքեզ։ Ոչ կարեմ մերձաւորեցուցանել ես ինձ. Հոռթ. Ք. 6. 7։ *Մերձաւորեցուցին որդիքն իսրայէլի զիւրաքանչիւր հայրենի ժառանգութեի իւր. Թուոց. ԼԸ. 8։ *Թէև չնաւոյր իցէ, իշխան է վարդապետն և մերձաւորի մերձաւորիչ (կամ մերձաւոր ինչ) մերձաւորեցուցանել. կանն։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Προσεγγίζω. Accedo. Մերձենալ. մտանՁիլ. յարիլ. զհետ երթալ. Տօթնորիլ, Տնդնաւ, փՒԷ ՏօթիՒաւ. էագբաՂՃագ. *Իմիակ զմեզ զմերձաւորեալքս սիր քում սեպհոյս ըստ բազում գԹուԹիդ քոյ. Բր. պարգ։ *Չի էր աշակերտ քոՒի, որ մերձաւորեալ էր գսուինն ոյ, ուր և երթայր. Եոս. պամ. Ը. 1։ * ՀեղուԹիւն մերձաւորի քոՒի. ՅՃԼ. ֆ։

Եւ Ἀγχιστεύω. Propinquus fio. Մերձաւոր ազգական լինել. *Ալլև և կաւոր հարազատուԹիք մերձաւորեացն իմաւոյ ԹեաՒիք. Խոբ. գ. 55։ *Ի սահուԹիէ մեղացն, զոր ունէիր յառաջ քան յիս մերձաւորիլն. Նոբ. երփ։

Եւ Σύνειμι. Coëo, convenio. Ջուգիլ ըստ մարմնոյ. գալ առ միմեանս. գիտենալ. *Աւաքեցաւ առ կոյս խօսՒալ առն. խօսեալ, բայց ոչ մերձաւորեալ. խօսեալ, բայց պահեալ. Ճ. Գ։

ՄԵՐՁԱՒՈՐԻՉ, րչի, չաց. ա. գ. Ἀγχιστεύων, ἀγχιστεύς. Propinquus, cognatus. որ և ՄԵՐՁԱՒՈՐԱՐԱՐ. Մերձաւոր սրեան. ազգական՝ որ ունի իրաւունս ժառանգելոյ կամ ստանալոյ. *Ո՛ւՃաՃառեցէք ՚ի կալուածոյ իւրոց. և եկեսցէ մերձաւորիչն՝ որ մերձաւոր իցէ նորա. ապա Թէ չիցէ ուրուք մերձաւորիչ. ևն. ՂԼոփ. ՒԷ. 25։ Տես և Թուոց. Ե. 8։ Հոռթ. գ. 9. 12։ Ք. 1 = 14։

Եւ Մերձենցուցիչ. Տօթեցնօղ. *Օտարացոյցէ զնա ամենայն գժնպակաց, և մերձաւորիչ յուսոյ կենդանի յոյս խոստից. ՅՃԼ. ֆա։

ՄԵՐՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἀγχιστεία. Propinquitas. Մերձաւորն գոլ, և մերձաւորիլն. մօտաւորութեի. հարկայութեի. ընտանութեի. կենակցութեի. և Ազգակցութեի. խնամուի. *Փեսի իսկ է անկ ըստ մերձաւորութեան առնուլ ՚ի ստացուած։ Եւ ինքն իսկ մերձաւորութեի (չն. մերձաւորապես. պարՀնցնոս.) կոչի եղև նոյնպես. Երեմ. ԼԷ. 7։ Ն Հոռթ. Ք. 6. 7։ ՆԷր. Է. 14։ *Ապա Թէ առ նովաւ այլ (կին) աւնուցու, զոյնն և զՀանդերձ նորա և զմերձաւորութի (կենակցութեան) մի Հատչ ՚ի նմանէ. Եւ. ԻՁ. 10։ *Ի ձեռն այսպիսւոյ մերձաւորութե (խնամութե) սէր Հաստատուն առ միմեանս ունել. Խոբ. Ձ. 23։ *Ի ձեռն այսպիսեայ ինչ մերձաւորութեէդ ընդ միմեանս Հարեալք. ՅԽ. ԼՒ։ *Երանի մեզ վասն սոցա մերձաւորութեես առ մեզ. ՆՒԼ. Է։

ՄԵՐՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Ὁμιλία. Conversatio. Ջուգաւորութի ըստ մարմնոյ. *Հեշտութե՝ մարմնականք կոչին, որպէս կերակուրք և մերձաւորութիք։ Բան սրինացն մերձաւորութեին. Նխս. բՒ։ *Եհարայց, եթէ չիա քանի՞ աւուր կնոջ առ այր մերձաւորութե՝ արժան է մտանել ՚ի սերունդն. ԳԼոփ։ *Աւետ զօձէ, եթէ ընդ միւսինէս զնունոյ՝ որ ՚ի ծովս է, ՚ի խառնակուծն մերձաւորութե գայ. ՂՆոփ։

ՄԵՐԶԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Παρουσία. Praesentia, adventus. Ընդառնել ի յարակցութեի բարոյական. *Մանաւանդ ի մերձաւորութեիդ անուանէ ամենեին հրաժարիլք. զի չէ բաւական նշանակել զմիութեին (այսինքն դիմիզիական միաւորութիւն). Պոմ. Խե: *Ոչ իբրև մերձաւորութեաբ ինչ լոկ պատուոյ միաւորութեի. անդ:

ՄԵՐԶԵՆԱՄ, եցայ, ձեցիր, ձեցեալ. է. Ἐγγίζω, προσεγγίζω. Propinquo, appropinquo. προσέρχομαι, προσπορεύομαι, advenio, accedo. ἅπτω, ἅπτομαι, tango, attingo, haereo, ևն. որ և ՄԵՐԶԻՒ, ՄԵՐԶԱՒՆԱԼ, ՄԵՐԶԱՒՈՐԻԼ. Մերձ լինել. հպիլ. մօտ երթալ. մատչել. չօշափել. յարիլ. կցիլ. Ֆօթենալ, Ֆօթիկնալ, դպիլ, ֆակիլ. Ֆագլաչմագ, Ֆանալմագ, գաղանչմագ, փօֆանմագ. *Մերձեցաւ աբբամ մոռանել լեգիստոս: Մինչև մերձենալ առ երջայրն իւր: Մինչև ի մահ մերձեցաւ: Մերձեացի ի լեառնն: Մաասամբ միով ի բնութինն ոչ մերձենայք: Ոչ կարէին մերձենալ առ նա յամբոխէ անմի: Մերձեցարուք առ ես, և մերձեսցի առ ձեզ: Մերձենալ ի սեղանի, կամ ի սրբութիս. կամ ի գրօչակ հանդերձի, ի հանդերձս, յոյս. ևն, կամ *Մերձենայցէ առ ձեզ եկամուտ: Ապա մերձեսցի: Առն հրեի հպել կամ մերձենալ առ այլազգի. ևն: *Ոչ կարեաք սեասնել զանեսանելն, և մերձենալ յանմերձենալին. Եփես: *Մերձեցէր և այժմ ի խնդրուածս մեր. Մագ: *Մերձեցեալոցս ի նա սրբութիբ. Շագ:

Եւ Բոաղն հարկանել ի ինասէլ. *Զաձենայն ինչս նորա առամ ի ձեռս քո, բայց ի նա մի մերձենայցես: Մի մերձենայք ասէ յօծեալս իմ. ևն:

Ել Զուգիլ ըստ Ճարմնոյ. *Ի կին մորգ չմերձենալ. Աբիմելէք ոչ մերձեցաւ ի նատ: Ի կին իւր ապարահ ոչ մերձենայցէ. ևն:

ՄԵՐԶԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յոյց. ն. Ἐγγίζω, προσεγγίζω. Appropinquo. ἐπισπάω, attraho. Ցալ մերձենալ մերձ կացուցանել. և Առ ինքն ձգիլ. Ֆօթենել. Եագբնալմագ, Եագլաչբրմագ. *Մերձեցուցից զարդարութիւն իմ: Մերձեցուցին յիս հալածիչք իմ զանօրէնութիւն: Եթէ ոչ առցուք զմարդ, և մերձեցուցուք առ մեզ. ևն: *Ոչք (հերձուածողք) աղանդ մերձեցուցանեն ի գըռնս նորա, այսինքն յանծութիւն. Երզ. Ֆօ:

ՄԵՐԶԵՑՈՒՄՆ, ցման. գ. *Ἀφιξις, πρόσοδος. Accessio, accessus. Մերձենալն. մատչելն. Հպումն. մերձումն. * Թողուլքի մեզաց լինի մեզ մերձեցումն ի սա. Խոսք. պրգ:

ՄԵՐԶ ԸՆԴ ՄԵՐԶ. տ. ՄԵՐԶ:

ՄԵՐԶԻԿ, հից. Մերձակայք. Παρόντες, τα. Praesentes, tia. *Բոլորովին իսկ Թշնամի է մերձիից. Բր. Նահ:

ՄԵՐԶԻՄ, իս, ի. մերձեայ, մերձեալ յ. տ. ՄԵՐԶԵՆԵԼ. (ընդ որում հասարակ են այլ ժամանակք քայիս.) *Մերձի ի լերինս, և ծխեացին: Մերձեայ ի լերինս, և ծիւնք գային: Ցայսմի է ամենեցուն՝ որ մերձին ի նա (կամ առ նա): Մերձեալ է արքայութի երկնից: Գալուստն տեառն մերձեալ է. ևն: *Մերձեալ էր ժամանակ կոչմանն նոցա. Եփես. ը: *Զայսոսիկին մերձիլ յամենայնսն ոտս իւր արժանացոյց. Խոսր: *Եթէ ի Թևս նորա՝ մերձիմ, յորմէ օտարացայ: Մերձիմ ի պարիսպն, այսինքն յօրէնսն. Նոբ. իգ. Ե Երգ: *Իակ որ ի հաց քո երկնային՝ անմոքրապէս ընդ իմ մերձին. Ցո ուղէ: *Դողային ձի ոչ մերձին, յորժամ յանդարատ գազաղին քո մերձեցան. Ժ.Ն:

ՄԵՐՁՈՒՄՆ, ձման. տ. ՄԵՐՁԵՑՈՒՄՆ. *Եթէ ոչ սրբութի՝ առանց խոստովանութեի և ապաշխարութեան ի հոգևոր հուրն մերձումն. Խոսր. պրգ:

ՄԵՐՈՑԻՆ. ա. Ἡμέτερος. Noster. Մեր. մերային. *Մերոյին բնութեամբս միացեալ Նոր. յ:

ՄԵՐՈՎԻ. յ. Մերով կամաւ. մեզէն. մերով մտածմբ. *Ի գալ հնչերին՝ կամաւոր պահքն լուծցին. զի պահքն մերովի է, իսկ սէրն՝ պատուիրան Ցո. Վրթ Հդ. յ:

ՄԵՐՈՒՆԱԿ. ա. որ և ՄԵՐՈՒՆԻ. ՄԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Ունակ մերոյ կերպի, կամ գունակ մերումն. մերականեպ. մերային. մերոյին. մեր. *Մերունակ բնութեաբ, կամ մերունակ բնութեան. Մամբ: Խոր. Վրդ: ՍԿՀ. կն. արմս: *Մերունակ կերպիւ. Մամբր: Մագ: Տոզ: *Յորժամ մարմնովքն մերունակ՝ ծագէ յերկինից որպէս վայրկ. Շ. ազեռբ:

ՄԵՐՈՒՆԱԿԱԲԱՐ. յ. Մերով կերպիւ կամ բնութեաբ. *կամաւ ուէր մեռալ՝ մերունակաբար, գերեզմանի եդար. ԳԱյ:

ՄԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ՄԵՐՈՒՆԱԿ. *Ընմահ բնութեաբ, և մեռաւ Ճշմարիտ՝ մերունական մարմնովքն. Թէոդոր. Մոյզագ: *Մերոյ նմանոյ՝ անմահին րոպ, բայց մանաւանդ մերունական կերպի. Նոբ. փագ:

ՄԵՐՈՒՆԱԿԵՐՊԱԽԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. խառնումն ընդ մերումն կերպի. մարդեղութեի. *Աւաքէ զմարգարէական յառաջքան զքեզ եկաւորութեին, իսկ զառաքեալքան ի մերունակերպախառնումն. Մամբր:

ՄԵՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Մերունակ և մերակերպ գոլն. մարդկութի. *Աւել մարդմին յաւէտ խոկութեաբ, և պարագրեցար մերունակութեաբ. ԳԱյ:

ՄԵՐՈՒՆԻ. ներ. Տ. ՄԵՐՈՒՆԱԿ. *Եթէ ած էր որ յարեան, հանդերձ մարմնովքն մերուներն (կամ մերոյին). Մագ. ոգ. Նահ:

ՄԵՐՈՒՉԱՆ, կամ ՄԵՐՈՒԶԱՆ. Անուն ծաղկի. *Նաև ի ծաղկս զվարդ, զմերուչան, զասպատան արական ասացին. և զշուշան և զմանիչակն իգական. Երզ. ֆէր:

ՄԵՐՕՐԻՆ. յ. ա. Ըստ մերումն օրինակի. մերաբար. ներ պէս, հեզ նման. պէրյիմիպէ. *Ընդար ղէմմանուէլն, մերօրէն զեսեղեալ ի նը արգանդէ. Ճ. Գ: *Որպէս իսօի ոչ մերաբար, և սեասնէ ոչ մերօրէն. Վրդ. ծՅ: *Ո՛չ եթէ մերօրէն ինչ, այլ անձառաբար յայսցար և ծնար զէմմանուէլն: Անփորձ ի մերօրէն հայասանեաց հարան երկնային, և անհարսնացեալ մարիամ. Թէոդոր. նոա:

ՄԵՑ, կամ ՄԵՑ. գ. Σήψις, σηπεδών. (ի տից, ցեց). Putredo, putrefactio. փտուիւն. Նեխութիւն. երր. ցեց. ուտիճ. (կայ և յն. ֆԹսա. լտ. մոթսաս. ալտ ընչից. և լորձունք ժժմակաց.) *Ի նեղքոյ մեցս սարածեսցին. Ես. ծԲ. ու: *Զոր ուտիցէ ուտիճ. սիմքոս՝ մեց, Թէոդիսոն՝ ցեց. Ոսի. Ես: (Թուի լինել ի յն. առաջինն՝ σηψις, երկրորդն՝ σής.) *Ցեցք և մեցք (յն. մի բառ.) և կորուսցեն յինքեանս ըհկալան զմսիմինն. Կղ. ծԷ: *Ցեցք և մեցք չարաչուչ ժայռքեալ որդանցն. ԲՆԻ: *Ես էն ինչ, զորս և մեց նեխութիւն (յն. մի բառ.) ընչացոյց զՆշխին. փիլ նկ. Է: *Ուրդ ի գժուխս իջցես ի խոր, քեզ անկողին մեցք և ցեցեր. Շ. Եէես: *Մեցն՝ գիշերութիւնն է, զգալար մոյ և այլոց զնչախիլն՝ զոտորիլն և յորդն գառանցն նշանակէ. Գ.Ե.Ես:

ՄԵՑԱՄԱԿ, կամ ՄԵՑԱՄԱԿՑ. ա. Իբր մեցս մեց, կամ ցեցումեց. ի ցեցս և ի մեցս համակեալ. մեցոտեալ. խայտառ ցեցոտեր. վուտ. *Ատեպ Թօթափին զՀանդերձան, զի մի ցեցակեր մեցամեա լինիցին: Էր վան բազում հանդերձս ժողովեալ ցեցակեր մեցամեաս առնես. Ոսի. Ե. Ի. 22. Ն Է Էս. Ի. (յն. լոկ, ցեցակեր:) Իակ Ես. Ջ. 9. *Ամենքեան իբրև զձորձան հնասղիք, և ցեց մեցամեա կերիցէ զձեզ. այլ ձե. մեծամեծս կերիցէ. որպես և ի յն. ասի, ցեց՝ չարաչար կերիցէ զձեզ: Իակ գեորգ մեկնէ այսպես. *Մէցն՝ գիշերութեե անուն է ... իսկ ամեան Թուի Թէ իբրև յօգ իմն ըստ պատչաճի անուանեցէ, որպես յիմովհանն և յիւրեանցայոցն ... իսկ ուտիճն (որ և ցեց) կերիչ է և վասնիչ, Թէ լուս զգեճան և զցամաքս, զոր կարծեմ միան գամայն խառնելով ցեց մեցամեա կոչէ, յայտնելով զնոր և զգալար, ուր Թէ զոսկր և զնաւրմին ». ։

ՄԵՑՈՑԻՄ, եցայ, եալ. յ. Իբրու ցեցոտիլ. խպաս ճճեկեր լինել. փտիլ. մաշիլ. ապականիլ. *Հանդերձիկն այն ցեցակեր մեցոտեաեալ փխրեալ ապականին. Ագաթ:

ՄԵՓ, մեր. Տ. ԵՍ:

ՄԵՓԵՆԱՅ, կամ ՄԵՆԵՓԱՆԱՑ, ՄԵՆԵՓԵՆԱՅ, փից. և ՄԱՆԳԱՆՈՆ. յորմէ և Թ. Ինճենիփ. Բառ յն. Փիսաֆ. Μηχανή. լտ. Տմփնս. Machina. Գործի. գործարան. կազմած ուսուեասական, մանաւանդ պատերազմական. *Ընդաբ յերուսաղէմ մեծքինայս սրուեասից Ճարտարութեաբ լինել ի վերայ պարսպաց և ի վերայ անկեանց, ձգել նետս և քարինս մեծամեծս. Ե. Ճ. Իէ. 15: *Սկսան կազմել մեքենայս առ մենքենայսնոցա: Առանց խոյոց մանգղոնից մենքենայից զերլրով կործանեաց. ևն. Ա. Ն Ե. Ճ. սուէպ: *Բաղում անմոսութեի է ի մենքենայս ապաւինել, յորժամ ած ընդ ուժք պատերազմիցի. Գե. Էս: *Ոչ պատերազմական մենքենայիւք, այլ Համբերութեաբ յաղԹել. Ճ. Բ: *Կազմածք, զէնք. և մեքենայք. փիլ. Իմաստ: *Գործի մեքենայից առուեսր. Խոր. Ֆ. 28: *Վերանայք ի բարձունս մեքենայիս խաչին. Աֆոպ. Ֆ:

Իակ Ես Իէ. 27. 28. Լրեքենայք վասկասին կոչնն անկուածք նորս Իբրու Ճարմանգք, յորս յենուն օղքն ոսկիք:

ՄԵՓԵՆԱԳ, կի՛ } Նմանութի, Μαγγανεία,
ՄԵՆԵՓԵՆԱԳ, } μηχάνημα. Praestigiae, machinamentum. որպես մանկուեի. այսինքն խորամանկութեի. չարարուեսա հնարք. խարդախանք. ննեգ. դաւաճանութեի. գարանակալութեի. որոգայթ. և Չարաչար տանջանք. *Չմենքեներայս նորա քակտեր. Ոսի. Ե. Ի. 16: *Պատրանք մեքենայից Թշնամեդն: Չի յաղԹեսցէ ստատասյն, և մի յաղԹեսցեն ինձ մեքենայք նորա: Ցամենայն մեքենայս խաբեութեաբ: Ջոեսի զըմբռնող որոյն ծածուկ մեքենայս կատարեացին մեքենայքն. Ագաթ: Ճ. Ֆ: Իփն: Նոբ. ծԷ. ը: Ամենայն որոգայԹքն մանրեալ էին, և յամենայն մեքենայից մերկացեալ էր: Բազմագիմի են մենքանայք իմ: Փոխվեա զմենքանայս ամպարշտութեեն. Իսիս: *Պատրանս են ի մենեքեան առ ամենայն մեքենայս հարեալ. Ծոց առնչանաց, զոր ապառնայսոր. Եփես. Է. այսինքն գործիք կամ հնարք. որպես յն. μηχάνημα, machinamentum. որ ի Ե. Ֆ. ծՀ. 9. Թ ապրդանեալ է ի մէզ չարաչար տանջանաբ:

ՄԵՓԵՆԱՑԱԳՈՐԾ, կամ ՄԵՆԵՓԵՆԱԳՈՐԾ. ա. Արուեասակեալ. Ճարտար ներկեալ. *Պատկեր մեքենագործ (կի՛ մեքենայագործ՝) պէսպէս գաւեիբք. Իմ. ծԷ. Փ. յն. σπιλοδείς, ապիացեալ, կի՛ պիսակացեալ. maculatus.

ՄԵՓԵՆԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Արուեասական. Ճարտար. *Մեքենայական բանիւք

պատրել զմիաս. Ճ. Ա:

Մեքենացանամ, ացայ. Տե՛ս Մեքենացնել, իբր Ջանալ հնարիլ. Μηχανάομαι. Machinor, molior. *Ջեթևս վարուցն՝ հայրն չարուրեթ մեքենայանայ չարքնամանի յապտուեալ. Ե՝ոփր. ֆ: *Յամենի արտ զամենայն հնարիմացութեիս խորամանկուեբ սատանայի, որովք ի գայթակղութեիչ կորսեան մեքենայանայ մեզ. եփր. ոդ.

Մեքենացահոր. Տ. Մեքենահոր:

Մեքենացահորութիւն. Տ. Մեքենահորութիւն. Κακουργία. Versutia. *Գիաէր իսկ Ճարտար զաստանայի մեինքեն հայտարուրեթին. Ոսկ. Ա. Ի. 24:

Մեքենացեմ, կամ ՝ն. և յ. Μηχανάομαι. Machinor, excogito, struo, agito, molior. որ և Մեքենացանամ. Մեքենանանամ. Արուեստակել. հնարիլ. հայթայթել. յանել. Ճարտարել. խորհիլ. ինասել. ոլոգայթ լարել. մեքենայս կազմել. գաղ ԷՒՒ. փ. լա՝ գոպագ գ՝ուրմագ. *Բնուեթիս մեքենայ. եաց՝ կամեք մարդկանն. յորս եհն, անգիտանալ (գյարգ կուսուեթե). Նիա. ի՝ա՝ա: *Զգիչերին ամենայն զմտաս ածէին մեինքենայել. Գ. Ա. Ի. 11: *Յիւրեանց բարերարան ձեռն. այսիել մեինքենայեին: Մենքենայել յանայ յիչխանուեթէ աստի զմեզ ի բաց մերժել. Ե՝ոի. ֆ՝. 5. 12: * Մեքենայեաց ի սկզբանն հակառակ ագամայ կոլուսեանն. Ոսկ. ի Լուկ՝ա: *Ձարագործն մերուժան հնարարուրեթե մեքենայէր ամուր բեւրդին այնմիկ. Բ՝ա՝. Ե. 24: *Տե՛ս, սա այն է, որում զնաչէն մեքենայեցեր. Լ՝Ե. ԿՀ:

Մեքենացոզ. ա՝ Եղեալն յուզմամբ մեքենայից. չարահնար. չարարուեստ. *Մեքենայողք խորամանկուեթին (Թշնամեաց) յորգորեր խոնարհեցուցանել զերկիրս հայոց ի տեղիս չարչարանաց. Ղ՝ևոէ:

Մեքենացոութիւն. Տ. Մեքենահորութիւն. *Չնենգաւորութեին գաւաճանուեթե մեքենայութեե. Բ՝ա՝. Ե. 26:

Մեքենանանամ, ացայ. Տ. Մեքենացնել. *Բանսարկուն զմեզս արար լեառն և արմատ ամենայն մեքենացեալ պատրանաց իւրոց. Զ՝Ր. ԿԲ:

Մեքենացոր, կամ ՝ա. Μηχανικός,

Մեքենացոր, ի, աց. ՝ χή, χόν, μηχανατικός, μηχανόεις. Mechanicus, machinas fabricandi peritus, ingeniosus, solers, fraudulentus, հնե. որ և Մեքենացահոր. Արուեստաւոր. Ճարտար ոք կամ ինչ. արուեստակալ. և Ձարարուեստ. հնարիմաց. չարահնար. սատրի. խորամանկ. *Հրամայեաց բերել ոմնիւս մեքենաւորս. Ճ. Ա: *Մեքենաւոր գործ. Տանջանարանք մեքենաւոր հնարից: Մեքենաւոր հնարք սատանայի. Ե՝ա՝. ֆր. ա՝: Ճ. Գ: Ա՝ենպ. Ե: Մ՝ա՝: * Մենքեհնաւոր գործիք (որսորդուեթե): Մեքենայաւոր (կամ մեքենաւոր) արհեստիւն իսատուեթե զնաւին ուղեգնացուեթի և զվաճառաշահուեթի գործէ: Զոմանս առագաստիւք, և զոմանս արձակս ի մեինքենաւոր կապոյն. Պիա: *Մենքենաւորս և խորամանկ է հակառակորդն մեր: Մենքենաւոր և պատերազմական է ախտյեանն մեր. Մ՝Ե՝. Ե. Ե: *Պատերազմողն՝ այսպիսի մեքենաւոր է և այնգակամ. Ս՝ոփ. յի. Ե: *Հազարապետ մի յոյժ չարահնար և մեքենաւոր բարուք. Ո՝ա՝: *Ձգէ զնետան ըզմուխն զմեքենաւորս. Եփր. համաբ: *Ի բանս արուեստի մեքենաւոր պատրանացն: Մեքենաւոր նենգուեթ պատրուեթե: Մեքենաւոր խորամանկուեթի. Ս՝ոփ. ա՝. պ. Ե: Ճ. Գ: Լ՝ա՝. Ե՝Ե: * Մեքենաւոր կառապետ: Բազմահնար մեքենաւոր չարչարանք. Ճ. Գ: Աբծր. ա՝. 14:

Մեքենահորեմ, ևցի. Տե՛ս Մեքենացնել. *Նամակս այրն հանձարեղ և Ճարտարաբան յերկոցունց կողմանց մեքենաւորեաց. Նոր. Խ: *Որք և այնպիսի իրօք մեքենահորել հմուտ են. Ոսկ. Ֆ. Ե՝. 9:

Մեքենահորութիւն. Μηχάνησις, μηχάνημα. Machinatio, machinamentum, molitio, stratagema. որ և Մեքենացոութիւն. Մեքենացեացութիւն. Ճարտարուեթի. այուեստաւ. հնարք. պատրանք. Լծրպեփոուեի. ոսոսել, փօլապ, գ՝ոսփ. *Գաղա ընդ գաղտնի գուռն ուրեմն մեքենաւորութեե ի բերդն մտանէին: Ոչ ոք կարէ զչէմ ջանալոե նորա ունել, բայց հնարիւք մեքենաւորութեե ինչ լինիցի հնար. Բ՝ա՝. Ե. 55: Ե. 35: *Ցայն չափ մեինքենաւորուեթի եկեալ, մինչև զտա կերա անգամ զերեխայիցն (կամ զմուռելոց) շարժելոյ չգանգռուել. Ոսկ. Ֆ. Ե՝. 12:

Մեքենանվթ, այ, կամ ի, ացկամ ից. գ. Բառ երբ. էեն, ՀեԹա. այսինքն խաբխիս. մոյթ. պատուանդան. նեցուկ. ամրուեթի: Գ. Ւգ. Ե:

ՄեՕՋանկեր պ. ա՝. Ֆ. Որ ե ըստ կերպի մերում. նման մեզ. *ՄեՕջահկերսլ զձե քրոկեսցուք (զմարգացեալն) յօգտապատ անգամք. Ագաթ: *Անկեզ պահեցար ընորհօք նր հոգւոյն ի մեՕջուկերպ տաճիճանկար ի զուգամանուեթէ. Թէոփր. Խոա:

Մջանկ. նաց, կամ զանց. գ. ՝Լմոյ, ὑμένιον. Membrana, membranula, tunicula. Միշն. Թաղանթի. մաշկ, և չափիկ ուսղմին կամ տղայոց. արգանդ. մըէըէ, Ֆղէի. ՖաՀ. էաա, փղի ընէը. Ֆ՝ատնէի, Ֆէղինէի, ղաբ. փովափ, իէօմէե. *Ցովհանեա մկրտիչ չև եբեալ ի աստմաքոյն մզանացն՝ խաղայր ցընծայր ընդգէմ կուսորդւոյն: Ալուեսատ կոչեմ զսուտացնանկուեթին, մինչ զհանգերձս (և) վերարկուս առնիցէ, և ոչ մզանց և սարդի ոստայնից նման. Ոսկ. Ֆ. ա՝. Ի. 24:

Մջեմ, ևցի. Ն. Ֆամեբ որպես զմուռ կամ խաղմուռ. Ճմրել և ի դուրս հանել զհլեզին. զտել. պաղպել. ոբգՀափ. ոի՝ղէե. *Իւղ մզեալ. Եւ. իԼ. 40: Թոսոց. իբ. 5: Ֆ. Ւգ. Ե. 11: *Մզէ զպատասուս առաջի քո. Սիր. ծբ. 16: *Սերմանել և ոչ հնձել. ոբնի մզել, և ոչ մզել. ԱՀաբ. Լուկ՝ա: *Աբբէք զբաժակդ զայդ, զոր մզեցին ձեռք ձեր. Ագաթ: *Սէր ոբ՝ ձիլնիլի պատչելից, մզելով զձէմ ի լուսաւորութեե. Ցձի. ծա՝: *Ոչկոյզն կճեցաւ և մզեցաւ: Ըմզեցի ի մզեալ պատչին զգինին յիմարութեե. Ճ. Ը. և Գ: *Գեղջին աւուռ, զոր խնդրեաց աեզալ ի վերայ նորա միայն անձրև... մզեցաւ, և լցաւ ի նմանէ կրաս միով չուր. Եփր. զա: *Ջքաղցր ցօղքն բզկնջքն բղխեն, իշխանութեի ունելով գնոսա պարզաբար մզել: Որպես ի լերին ձիւն, ի խոնարհ կոյս յերական մզելով. Նիա. ի Ո. Բէնէդ. Ե կաղ: *Քամեալ մզեցաւ Թանձրամուռեի նորա. Եղիշ. Է:

Մջկոթ, կամ Մջգոթ, մանաւանդ Մսկոթ, քթի, Թաց. գ. Բառ այաբ. ՖեՀբ. ԱլօեԹաստղի հոգաբարձոց՝ փոքր. գի մեծն կոչի Հահ, ժողովարան. *Ի յայօեՀեբն ի մըաքքեթին. Շ. Էէե: *Ջմեծ եկեղեցին անուց՝ զոր կաԹուղիկէն, զոր մզքեթ էին ա բարուեալ. օրհնեաց. Ո՝ոհ: *Եբեր (կայսրն Նիկիփոս) զզարդ մզքեայ նոցա ի պատուհանէն սուիկոյ. Ճ. Ժ: *Ջզարդ և զըսպաստաք նր առաձգայից՝ անդ մըսգըքեացըն ձօնէին. Նեբ: նոյ:

Մջնաձեւ, ի, ից կամ ացայ. Ո՝յաեւծնոց. Membranaceus, tenui membrana constans. գրի և Մղջնաձեւ. Որ ինչ է իբրև զմիշն՝ նուրբ և բարակ. նման Թաղանթի կամ մաշկի. լապիի՝ պէսբիաձեւի՝ զբի պէս բաբոյ. *Ջմզնաձև բիբս և Թաղանթս. Մագ. ֆ՝ը: *Ջանօսրուն զայնոսիկ և զմզնաձև զոյսն (խոյսիխ). Աա՝ոբս. Ֆ: *Որպէս մեղուք (կազմեն) զմոմն մզնաձևս (ձոռոց) ընդ խեՀձեպոյն. Երբ. ֆբ. Ե՝ոփ. Էրի: *Ասեմք զ Ջլացն՝ զմեծացն, և զմզնաձևացն. վ՝ոնի: յոբ:

Մջնատնական, ի, ացայ. Նոյն ընդ վ: Նիաս. իէ: Մագ. Լ:

Մջնարհեսս. ա՝. Մզնաձև արհեստաւ գործեալ. որպէս մաշկին Թմբկի ունկան. *Ջարկուած վերածածկուեթէ մզնարհեստ ուժգնաբարբառ խրոխտահնչական կազմուածոյ Թմբկիս գործականեթէ Թուլադաշնակեալ. Նոր. ղԲ:

Մջնիբ. Տ. Մոջն:

Մջոմն, մզման. գ. Մզելն, իբր. քաշուած. *Կիմն ոչ կենդանի, այլ ի կերա կրոց կենդանեաց մզումն. Շ. Ի՝ղէ:

Մէգ, *միգի, գաւ կամ գով, ացայ. գ. Գնόφος. Caligo. ὁμίχλη, nebula. ա. հյս. ի՝ը. սաեն. Ֆիկա. գաղմ. Տ՝ա՝. Մաուա. խուղ. բալ. սամ վայրիջեալ. մտալ. ուսեի. շամանգաղ. Տ՝ա՝. ֆոսան. *Եկիս խաւար, և մեգ, և մուԹ: Մովսէս եմուտ ի մեգն, ուր էր ած: Եգ զանգն և զմեգ ի մէջ մեր և ի մէջ եգիպտացւոցն: Տեր ասաց հովանի լինել միգով: Ես ոչ միգով սատակեցէ զնս: կամ Թէ ի միգի գատիցի: Եգիե նմա զմեգ ի հանդերձ. և գնաւախուեղ նմա ի խաւնձարուս: Ես զմեգ որպէս փոշի ցանեաց. և այլն. *Մեռցան երկինք միգօք. Նոր. յ՝ա՝Է: *Ցանհաւատուեթէ միգի մոլորեալ. Մագ. լԼ: *Թմրուեթէ մեղայ և զանմեղս ևս ընդ միգով իւրով լծեալ ծնգեր. ցկ. կԼ:

Մէգանդ. Տ. Մեցանդ:

Մէդիան. Տ. Մեցանդ. Իբր Հանք կամ Ձոյլ. *Կոչեին զայն մեգալ, այսինքն հեղուկ կոյնԹոսի. Մաբնի:

Մէջ, միզի կամ զոյ. գ. ՝Ουρον, οὐρημα. Urina. որ և Գոյմէջ. ապ. ի՝ի՝յ. Լ՝ի՝յ. Ցաեբլուած ջրեզէն հիւԹոյ արտաքսեալ ի բերնոեթէ կենդանեաց. Լրվաբ. ոխի՝ի, իոբաբ. (՝ի՝յն. Ֆփօա. Ջուր.) *Ըմմեզ զմեզ, կամ ըզմեզս խարեացոյ. Ե՝. Ւգ. ֆԵ. 27: Եա. ւԷ: *Հօտս միզին: Մուռք միզոյ. Հ=Ց. յա՝. Ի՝ա՝: Գաչիան:

Մէջմոնվղ. գ. Խոտ օգտակար ի մզել զմեզն ի գուբս. որպէս լտ. Fulviana. *Որ զմիզարգելութիւն կրե, զմեզմուղն գինեաւ արբցե. Բ՝ենէ՝ն:

Մեկ. Իսամիականն բառիս՝ Մի, միակ, մեկին. *Ջերկու՝ մասն ապահանեաց, և մնաց մեկ մասն միայն. Պ՝ոփ. օբին. Ֆ: *Ի մեկ հօրէ և ի մօրէ: Ուհիցին ի վեցին զմեկն. Մ՝ոփ: *Վեց վեց գնաս, ինայ մեկ. Տ՝ոակ:

Մեկկն. Տ. Մեսկն:

Մեկն, մեհի կամ մեհն, իւ. ա. Մին. միայն. (ձ. յն. տ՝ոա՝ս.) Μόνος. Solus, unicus. *Վասն միոյ մեհն մեհի ձշմարտին ես. Ոսկ. յհ. ա. 13:

Ես Իւրաքանչիւրմի միորպէս մեհն մի (յաՄենայն հոլովս). *Մեհն չորս արձանս սեամս կանգնէր. (այսինքն միոյ միոյ չորս:) Բազմուեթէ զօրացն մեհն սահաս սատարուեալ չենցին զվկայարանն. Ագաթ: * Ցորնան ի սերմն ասաբ և եղիս իւրաքանչիւր ոմիք մեհն վեց. Գագ. ոգ՝ա՝: Լցցուք մեհն սափոր չուր: Մեհն քանատ ձիեզ. Վ՝ր՝ կղ. յ:

Մեհն. տ. Մ՝ոյոս, μονούχι. Solum, tantum. Միայն. միայնակ. միայնիկ. աեեի. ֆ. նաի, ատաձյին, ասակ. Էալէնըզ. *Ձիս մեհն Թողուս ի յայն տեղին. Մագ. ոգ. Համոս: *Մի

գնար մեն ընդ առն բարկացոյի. Սիր. Ը. 19։ *Մէն իբրև ոչ զայս ևեթ ասէ. Կոլ. Ծ՚։ *Բաւուդն՝ հանդերձ գիտութիւնն վայելել՝ ի գործն. և զպարին՝ գիտել մեն զգործն։ Ցեբրայէգին աստ մեն կայ, ենէ վճռաւ ած. կի՚րզ. ծն։

Աստ և ոմն. ոՃով. *կիսոց չըկայր ոք՝ որ լսային, այլ մեներս մենքս թաղէին. Գր. փղ. ենէմ։

Մէն Մ՚. ա. Գ. (անհոլով իբր յայմենայն հղովս.) Իւրաքանչիւր. մի մի, զմի մի, միոյ միոյ. ըստ մարգաւորութի. ամէն ինէ՚ ենէն, ենէի ենէին, ամէն ինէոն, Յարէ՚էլ-ի. պիէնէր. ոգամ պաչէնա. յն. և լտ. սկսպահս ոՃով. *Առին մեն մի դահեկան։ Ետուն նմա իւրաքանչիւր մեն մի որով։ Տալ ուռՃիկ ալքայի և տան նորա մեն մի ամիս՝ի տաբուղ. ՄԳի. Ի. 9. 10։ Ցօբ. Խ՚. 11։ Ձ. Ի. Գ. 7։ *Մէն մի իւրաքանչիւր (՚ի սէյն) տապան գործել. Ա. Գաբ։ * Մէն մի լուռնաքար աւ այլ՝ հրաժայէին, զի բերցեն ընկեացեն՝ չէրջ կուտալը Բ՚ոզ. Ձ. 7։ *Մէն մի չատ լուցեալ՝ հգ՚ի մէջ ձէտոց նոցա. Եզէկ. Ը՚։

Մէն Մ՚ոմ՚. Միայն մի. մի միայն. միանգամ ևեթ. ես յմ.՝ *Բեր ինձ ապտատուս. եթէ մեն մի կամեցեսցէ, բաւական է մկրտել ց՚քեզ երկրորդ անգամ՝. Վ՚ր՚ հղ. Խ՚։

Մ՚ԷՆԱՒՈՐ. Մ՚ԷՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. Մ՚ԵՆԱՒՈՐ. Մ՚ԵՆՈՒԹԻՒՆ։

(ՈՐ) Ի Մ՚ԷՆՋՔ. Ջեց. Ո՚յՔ են՚ի մէնջ. մեզքն. մերայինք. *Եւ կամ զորս՚ի մէնջեից ասցի հոգին ոչ զարթոյց, զերկասին զնոսա ասեմ սքա՚ զասհակ և զմաշգոց. Ճ՚. յ՚. Էշ։

Մ՚ԷՋ. միջոյ, ով. ՚ի միջի. }

Մ՚ԷՋՔ. միջաց. կամ ջոց, ովք կամ օք. Ֆ գ. լ՚ձ. հյ. Մետ. յն. Μέσος. լտ. Medium, mediocritas. գալ. ենՃ, ենՃգոս. Ջուգաչափ հեռաւորութի կամ հեռաւորն՚ի ծայրից. խտիր և անջրպետ ընդ սկիզբն և ընդ կատարած իրաց, աեղոյ, ժամանակի, Թուոյ. միջին վայր. իտր և նեքքսադոյն կողմն՚ աս. համեմատաութ՚ արտաքին մասանց. ենէ գեՁ. ղՁ. օրհաՁ, օրաՁ. իւէ, ենէգան. ապ. գյան, գյանէ. *Եղելոյի հաստատութի՚ի մէջ ջրոցք. Ի մէջ դրախտին։ Ցօշեաց զնոսա ընդ. մէջ։ Ա՚րձակեաց՚ի միջոյ կործանմանն։ կոչեաց՚ի միջոյ ամպոյն։ Ա՚ռէք՚ի միջոյ յորդանանու։ Բնակեցոյց՚ի միջի քոմ՚։ Ի միջի ձեՐոմ կայ։ Աբի ոմն՚ի մէջ։ Ցարուցեալ քահանայապետն՚ի մէջ հարցանէր. և այլն։ *Մէջ լսի, որ միաչափ հեռակցութի (կամ հեռակացութի) ունի՚ի ծայրից և յիւրեցոյ. խոր. Ե՚։ *Ըստ երկարութենէ եւ մէջ առ միջոյ... մէջ միջաս չարամնեալ պատշաՁէր. Գ՚ոփ. գ՚ս՚։ *Շարժութենէ՚ որ՚ի միում բերեալ միջս առ մէջն. ինչ, և այլն. Գ՚ոփ. օրն. ծ։ *Յովհիանոսի յորդանացն եւանէ աբնգան, և յերկնից՚ի մէջ վերանայ (ասէ հոմերոս). կէ՚րզ. ծն։ *Ա՚ռ միջով ուրեմն ծովուն. Բ՚ր. ի՚ հ՚։ *Ջմէջս գեռոցնոյ. այս ինչքն զմիշգ՚ասս. Բ՚ր. ոչ։ *Եղեալն կատարեալ է, ունելով սկիզբն, մէջ, և աւարտ. Խոսր։ *Թուլանալոյ, և առաւել պնդուելն՚ ամենայն ուսուեք ոք զմէջն առնելով, զառաքինոնէն՚ի չարութէն ընտրեսցէ. Նէոս. Խոս։

Մ՚ԷՋ ՓԻՀԵՐՈՑ. Μέσονύκτιον. Media nox. Հասարակածն գիշերի, այսինքն հասարակ գիշեր. ենս գիշեր. Է՚ՐԸ ենՃ. տես Դ՚ր. ծ՚Ը. 3։ ՍաՁ. ՃՃԸ. 63։ Մրի. ծՓ. 35։ Ղ՚. ծ՚ա. ֆ։ Գ՚ծ. ծ՚Ը. 25։ Ի. 7։

Մ՚ԷՋ կամ Մ՚ԷՋՔ մարդոյ, և կենդանւոյ. Ὀσφύς. Lumbus. γαστήρ, venter, uterus. μηρός, ile, ilium, ilia. Տեղին գօտւոյ՝ շուրջ զորովայնիս. և որովայնիս. փոր. երանէք. զնաս. պէ՚. *Քուսւոյ զգեցաս՚ի վերայ միջոյ իւրոյ։ Գօտիք ձեր ընդ մէջս։ Մի՚ջով կամ միջովք չսափ։ Ի միջոյն և՚ի խրնարհ։ Պնգեա՚ իբրև այր զմէջ քո։ Ձեռք իւր՚ի վերայ միջոյ իւրոյ։ Ցերկիր կցեցան մէջք մեր։ Ա՚ծ զսուր ընդ մէջ քո հզօր։ Զազան եղեալ՚ի միջոյ իւրմէ. և այլն։ *Աստ ետծ ցաբրաՁհամ՝ որգի ասց քեզ՚ի միջոյ քոյումէ. քանզի այր՚ի միջոյ իւրմէ ծնանի, և կին յորովայնէ իւրմէ. Պիգաս։ *Ցղեհնայ զմեզ միջոտուԹեն, և սքա յանօրէնուԹէ ծնանի զմեզ՚ի միջոյ իւրմէ։ Ա՚քանչելապէս՚ի մէջ կոսին յազաչս տէրն, և զարմանապէս՚ի մէջ կնոջ առանց առն ստեղծաւ նա. Եփր. հանաբ։ *Անկա քանզի զառաչին պատուին (զամուէլ) այ նուիրեաց, վասն այսորիկ եղև բերրի մէջն. Ոսկ. Եփես։ *Ընծայեն զպատուղ միջոց իւրեանց տեառն. Վ՚ր՚ն. Էրգ։ *Ցովհաննու՝ որ էր՚ի տուգ վասն յանցանաց նոցա, և՚ի մէջս իւր կրեր զմեռելուԹի նոցա (մանչկեղէն գաւուվ). Մեկն. ղ՚։ *Եհար նիզակ՝ կաւ՚ի վերայ միջոյն, և չեշտակի հանէր՚ի միւս կողին. Պտ. Վր։

Մ՚ԷՋ. ա. Μέσος. Medius. Միջին. միջակ. միջական. հասարակ. կէս. նեղքին. * կա. ասրեալք, մէջք, սկաքք. Վ՚ր՚ հղ. յ։ *Մէն չև՚ի մէջ գիշերի՚ի մէջգեսին անգեալ Ադ՚։ Ընդ մեջ. Նե. ս՚. Ἀνά μέσον, μεταξύ. Inter. διά μέσου, per medium. որպէս ի միջոյ, ՚ի միջի, ՚ի մէջ. *Ընդ մէջ հերձուլ, կտրել։ Ընդ մէջ անցանել։ Անցանել ընդ մէջ նոցա խաղապուԹի կամ խոիր է ընդ մէջ նոցա. և այլն։ *Ընդ մէջ բանից մի՚ անկանիր. Սիր. ծա. 8։ *Սպանէք ընդ մէջ տաճարին և սերտնոյ. և այլն։ *Սակաւ ինչ է ընդ մէջ մահու և ընդ ոչՓմու կենացս. Խոս։ Ցծս և ընդ։ *Ա՚յսպիսեացս է իմն ընդ մէջ։ Ընդ մէջ ասեմ այսոցիկ, որոց իբր պատահումն։ Ոչ միայն զընդմէջնն, այլ և ոչ զներհականն ընկալցի ոք. Ածխ. ոգոյծ։ Իակ *Պետրոս զնդ ընդ մէջ յովհաննու կտակր հարցանել։ Խմա, միմիոդուԹ՚ի, ի ձեռն. Ոսի. յհ. Է. 26։

Ի Մ՚ԷՋ. Նոյն ընդ վ. իբր տր. և ներգոյ. Ἐις μέσον. In medium. ἐν μέσῳ, in medio, inter. * Մտանել կամ անցանել՚ի մէջ։ Ի մէջ բերել, ածել, առնուլ։ Իր խաղագուԹի՚ի մէջ նոցա։ Ի մէջ մեր։ Ի մէջ երկուց զնուորաց կամ ասազակաց։ Ի մէջ ծովու կամ ասան. և այլն։ *Ուր ՚ես հաշա իցէ, և՚ի հրոյ մէջ ցօղ լինին. Ոսի. էս։

Իակ Եվէ. Ե. 3. Ե ՚ձ. 4.*Օգն՚ որ՚ի մէջ տաճարին՝ իսմ ըստ յն. միջավայր բացօԹեայ կամ վաղագուԹի. որ և Միջոց, և Միջնօդ. ասի. ἀϋθριον, locus subdialis.

Ա՚յլ Ե. Ի. ՚ձ. 12.*Ջբագինն՚ որ՚ի մէջ քաղաքին էինդ. իսմ՚ի հրապարակի. ἀγορά, forum, platea. Ֆյոքան։

Ի Մ՚ԷՋ. Նոյն ընդ վ. ներգոյ. զի նոյն է ասել՝ ի միջի միոյմ, և ի մէջ մեր։ Ա՚յս բան ընդ այս և ընդ այն բան՚ի միջի կայ. կի՚րզ. էս։

Ի Մ՚ԷՋՈՑ. բացառ. միշտ է անուն, ՚ենէ և ոչ. կամ նախադր. կարծեացի. Ex μέσου. E medio. *Ելանել կամ բառնալ՚ի միջոյ։ Հալ նել կամ փախչել՚ի միջոյ բաթելընի։ Ի միջոյ մեզաւորաց փոխեցաւ. և այլն։

Դուն ուրեք իբր ներգոյ. *Քանզի Թագաւման կայր՚ի միջոյ. կի՚րզ. ծն։

Մ՚ԷՋԱՆ. որպէս ոմն. Ֆեոփիլ. այսինքն Միջնին մնասամբ։ *Լուսացէ զձեռս իւր փրչբանգ՝ հացի միջաւ, և ջուրբ. ՄաՁ. ջահկ։

Մ՚ԷՋԱՓԱՑՏ. ա. Որոյ մէջն է փայտեայ. *Ընթար պատակեր ոսկի՚ ոսկեպատ մէջափայտ. Տնոպ։

Մ՚ԷՋԵՐԿՐԱՑ. ա. Μεσόγαιος. Mediterraneus. Եղեալն՚ի միջին վայրս երկրի կամ ցամաքի. *Ի մէջերկրայ տանէն յոսնոց՝ հայոց տուեալ պարգևք փառաց. Շար. գրի՚ և ՄէջԷՐԿՐԱՑ, Մ՚ԷՋԵՐԿՐԱՑ։

Մ՚ԷՋԵՐԿՐԱՑԻՔ, բայց. գ. Μεσογειτικὸς. Mediterranei. μεσογειότης, mediterraneae regiones. գրի և Մ՚ԷՋԵՐԿՐԱՑԻՔ. որ և Մ՚ԷՋԵՐԿՐԱՑՔ, լիայք. Բնակիչք միջին վայրացն երկրի՝ հեռի՚ի ծովէ. սահմանք ցամաքի. ցամաքակոյին։ *Ջհոգս միջերկրեայցն՝ հատեալ՚ի միջերկրայս։ Ջմիջերկրեայսն ազմնայն։ Ատաւ և կատ., զոր զգենուն միջ երկրայքս. Խոր. Ի. 13. 14։ Սոփ. ա. գ. ա։ Լ՚ի. ոսոգ։

Մ՚ԷՋԼԱԿԱՏ. գ. կենդրոն, որ և կետ ասի. Κέντρον. Centrum. *Որպէս միջնակետ հասատատելով մի հաւասարակողմ եռանկիւն. Գ՚ոփ. փխ։

Մ՚ԷՋՕՐԵԱՅ, ըեի. իս. գ. Μεσημβρία, ἡμέρα μέση. Meridies, media dies. Միջին ժամանակ աւուր, ըր աբնէնչեան. օր հասարակ. ֆէջօրէ, ենս օր, օր հաբսակ. Էօյնէ. *Նատէր առ դուրս իսրայէլ իբրոյ՚ի միջօրեի։ ՃաչկոյՁ՚ի խորշակն, և վերարկու՚ի միջօրեի. (յն.՚ի միջօրեէ). Ծն. ծՀ. 1։ Օր. իԷ. 29։ Ամվս. Ը. 9։ Սիր. Լ՚. 19։ * Դաշան ամենայն իբրև միջօրեիս լուսաւորեցաս. Լ՚ոփ. ծՀ։ * ի միջօրեայն նահմայաս. Շար։

Մ՚ԷՋՕՐԵԱՑ. ա. Որ ինչ հոյի՚ի միջին ժամանակ տուբնչեան. Μεσημβρινὸς. Meridianus, meridialis. որ և ՀԱՐԲԱՒԱՑԻՆ, չի՚ի միջօրեի արեգակն է՚ի կէտ հարաւային բեեռ. ՚ենօրսան. Էօյնէնէյ. Էօյնէնին. *Ընմուտ արեգական՚ի միջօրէի ժամանակի (տպ. ՚ի միջօրեայ ժամանակի). Մ՚ՀԸ. ա։ *ի միջօրեայ ժամանակի. Կ՚ղ. ծՀ. 27. Ե 28։ *Մինչև՚ի միջօրեայ ժամու. իսկ՚ի միջօրեայ ժամ աւուրն մինչև ցինն ժամն. Վ՚ր՚ հղ. Ի։

Մ՚ԷՏ, միսի, ոսք. գ. Ῥοπή. Libramentum, momentum, punctum. (յորմէ Մ՚ռեՁ.) Մէջին կէս կշռոց, որ գոյՁն իրաք միամ՚ այսինքն հաւի՚ի մի կողմն. չափ. կշիռ. և Մխուռն ինչ դուզնաքեայ. Ֆլ, ֆլան, փեմ, ՚ենէնի, Խաբնեմ. (յն.՚ բօբէ՚. որ և բռաչէ. վայրկեան. Թարեմաի կամ քմեմեՁ ական. գոյՁն շարժուն.) * Մէտ կշռոյ է արդարութի՚ի տեառնէ։ Իբրև զմէտ մի՚ի նժարիկ կշռոյ է ամենայն աշխարհս առաջի քո։ Իբրև զմէտ մի՚ի կշռոյ համարեցան. Ա՚ոսի. ծՀ. 11։ Իմ՚. ծ՚ա. 23։ Ես. Խ. 15։ *Մէտ սրամտութենէ (կամ յաստանն) նորս կոչծանուն նմին. Սիրա. հին. ա. 28։ Ե Ոսի. ս. ծՀ. Ե Բր. ի՚։ (իակ նոր Սիրա. չեմ։) * Ջմէտս (յն. զչափս. σταθμὸς, pondus) կշռոց նոցա՝ զոսկւոյ և զարծաթոյ է ա նման. ա. ճ. ԻԷ. 14։ *Ա յս չնչին մէտ կշռոց յաղԹեաց նմին. Լ՚ի. պ՚ր՚ի։ Իակ Պէտ. *Սաղապելով՚ի սոյն մէտ՝ է բանեացիսդ. կամ է չափ, և կամ նպաստակ. որ ըստ յտ. Հէտ. իակ յն. Հէտ՚ է անդր ևն։ Ա՚յլ Կ՚ղ. Է. * Հաւատոք անձին՚ի մէտ սակաւս ինչ (կամ յանձին՚ի մէտ սակաւ ինչ) զԹուչնեան ընդ իւրև գարմանէ (որպէս զառնկի մանանխոյ). ո. յն. ՚ի սրաՁԹիչ բոպէի մեծամեծս ուղղէ։

Մ՚ԵՐԹ որպէս Ն՚ժար կամ Թամ կշռոց. * Ինձ տիտոյ են ՚ես ՚ի վայրուվԹեան, զի գիտէ զգործս՚ի մի մէտն, և զձեր գործոգ՚ի միւս մէտն, և ինքն տուուգուԹեին բարձիցէ զչծակսըն, և տոպս գիտասցուք՝ ենէ որ կողին հակիցէ. Վ՚ոսի. յոբ։

Մ՚ԵՏ. ա. Εὐκολώτερος. Facilior. ἐπιρρεπὴς, pronus, inclinatus. Մխուռ, հակեալ. գիւրաՁետ. յօժար. * Մանկունքն քան զծերսն գիւրաւ լինն և մեռ են՚ի մեՐդանչէլ։ Մէտ և յօժար՚ի բարեբարուեանն է, և չսխորժէ զսանջանան. Ոսի. ա. փխ. Ե

՛Ա՛ղ. Բ. 22: * Ա՛ռ նոքօք Ճարտարեաց, որ մէտ ՛ի պատրանան էին մոտք. ՍԷՓԷր. Բ:

ՄԷՏ ԱՒՐ ՄԷՏ. } ՛Ս. Ա՛յսր անդր առէպ
ՄԷՏ Ի ՄԷՏ. } միտելով, ՀօՃՃելով, ՃեՃպելով որպէս զվէտ կշռոյ. զմիմեամբք եՂէալ. հլևէՀլո առնելով. * Մէտ առ մէտ ՃեՃպով փոխթայ ուռնել զտղին. ՔՒՐ. ՓԵՐԲ: * Բարկացայտ ալիքն լեռնաձև կուտակին, մէտ ՛ի մէտ խռնարհին. Ագաթ:

ՄԷՏՈՒՔՓԵԱՆ. Տ. ՄԵՏՈՒՔՓԵԱՆ:

ՄԷՑ. Տ. ՄԵԾ:

ՄԹԱԳԻՆ. ա. Σκοτόεις, σκοτοειδής. Tenebricosus. Ոչ կամ որ ի՛ցէ մուխ յոյժ. կարի մէծին. խաւարին. Նահմ. անլոյս. * Ջլուսինն էգ ՈՁԾ լոյս սալ ՛ի գիշերի, և զխաւար զմԹագինն կակղէլ. կԻՐԲ. ՅՒ: * ՄԹագին տարտարոս, կամ տեղի. ՎԻԲ Հց. Բ. Է: * Հսուրն մԹագին ձախակողմնցն սպասեալ սպառնալից. Նաւայ: * Մերժել զչարին յարձակումն մԹագին խորհրդոցն. ՑՃԼ. Յ:

ՄԹԱԳՆԻՄ, եցայ. Յ. ՄԹանալ. մԹադին լինել. Նահմանալ. մԹագձած լինել. (ի բօք, և նմանութ.) * Հայր, մեծամեծք են պատուիրանքն, և բազումք յոյժ. և մԹադնին միտք իմ, և ոչ գիտեն զոր ասնիցեն, կամ զոր Թողցեն. ՎԻԲ Հց. Է:

ՄԹԱԳՈՅՆ. ա. Տ. Տ. ՄԹԱԳԻՆ. * Տեղի մԹագոյն (գերեզման փլուկին), և լուսատու խաւարելոց սիրելեաց. ՄՆԻՆ. ՎԼ: * Փոքրն (լուսին) մԹագոյն է յոյժ քան զբրեգաին. ԵՒԲ. ԾՆ: * Ձի՛նչ լինչ մԹագոյն քան զկուսութեին՝ որ առանց իւղոյ ՐՅԳ. ՈՎՀ. ՅՒ: * Գէտ մԹագոյն և հրեղէն հոսի ՛ի վերուստ ՛ի վայր. ՈՎՀ. ՛ի ՆԵՒՈ: * ՄԹագոյն ծագէ արեգական. Իգն:

ՄԹԱՁԳԱԾ. ա. Σκοτόδινος, ևն. Ձգած էալ մԹով, զգեցեալ զմուԹ. խաւարզգած. խաւարամած. * Արեգական խաւարեալ՝ և լուսին և աստեղք մԹագձած. Տծող: * Գուշակէ մԹագձած լինել զօր խաչելութեանն. Լծ. ՅՈՒ. (տես. մԹագձեաց): * Ձի՛նչ ուրախանալ իցէ մԹագձած լինել (գինւով). ՈՎՀ. Տ. Ք. 4. իմն պտոյտ կրել գլխոյ, և զամենայն ինչ մԹագին տեսանել:

ՄԹԱՁԳԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Σκοτοδίνια, կամ ἰλιγξ, կամ ἴσγη. Vertigo tenebricosa. ՄԹուԹի. միգամածուԹի. նահմանի. խլրտԹուԹի. * ՄԹագձածուԹեանն գԺնդակուԹի (՛ի լերին): ՄԹագձածուԹեն ապագաս. ՊԿ: * Վանքս գեղ արարեալ կայր ՛ի խաւարի ... ՛ի զազիր մԹագձածուԹէն հոտուցանել նախկին փառաւորութեն. ՑԻԶՈՒ:

ՄԹԱԽԱՒՆ. ա. խաւն կամ լի մԹուԹ. մԹագձած. մԹին. * ի բաց կալով ՛ի Թանձրամած մԹախաւն մարմնական կեՀացս. ՎԼՐՆ. ՅՒ:

ՄԹԱՆԱՄ, ացայ. լ. Συσκοτάζω, συσκιάζομαι. Obtenebror, tenebris et caligine obducor. Մրմով պատիլ. մԹագնիլ. նըսեմանալ. խաւարիլ. Թխամոլ. այլագունիլ. Տիւնալ, Տիւնալ, Տիւնալ. Թորմկանգ. ԵՐ. կինք մԹացան ամպովք, և հողմով. Գ. ԻԿ. ԾԷ. 45: * Ցորժամ լուսինն մԹանայցէ: ՄըԹացեալ անօձին լուսատուին առ սակաս ատկաս. ԵՒԲԻ: * Մի՛թէ փո՞ղր էր արեգական մԹանալն. Գէ. Ես: * Ոչ մԹանաս խաւարբաս սնդիտուԹեան: Ոչ մԹանաս ՛ի սիրոյ. Նոյ. Ոճ. Ն Հ՚Ը: * ՄԹանայր լուսաւորնք երկնից. ՅՈՒ. Լ. ԾԷ: * Մրացան նսեմացան միտք մեր ՛ի հանձարոյ անտի. ՄԾԲ. ԾՒ: * Ընդհէր մԹացե՞ր հանգերձք քո՞նաբ. յՎԷԲ:

ՄԹԱՊԱՏ. ա. Մրով պատեալ. մԹագձած. մԹագին. * Արկանել ՛ի վերապատ մըԹապատ. Ճ. Ռ: * Խաւար մԹապատ: Մըթապատ մէգ. ՎէՃՕր. Է: Տծող: * Արեգական մԹապատ՝ ձայնէր ՛ի բարձանց, աւետիս լուսոյ ծագման՝ բնակչաց ՛ի խաւար աղջամուղջ. ՄԵՒՈ. Վ:

ՄԹԱՊԱՏԻՄ, եցայ, եալ. Յ. Տ. ՄԹԱՆԱՆԱԼ. * Սաւթոյր միգութիւն մԹապատեալք. Մանդ. Ե ԵԷր. Խոսոփ: * Մերժեա զդիջեր մեզաց մԹապատեալ հոգւոյս. ԲՒՒՒ:

ՄԹԱՏԵՍԱԿ. ա. Մրոյն. մԹագին. Նահմ. խրոյն. * Մրմատեսակ իմն ձևով և խաչ ընդ աղօտ երևեալ ՛ի ներքոյ կամարացն. ԵՐՒՒ. Ծ. Խորան: * ի մԹատեսակ աստեղն, զոր մնզալուվքն կոչէ. Ո-ԻՒՒՐ: * ՄըԹատեսակ և առակաւոր հանձարով վերծանող:

ՄԹԱՐ, բ, ացս. ա. Գ. Մրմագին, և մուԹն. աղտոտ, և ապտ. տեւս և մԹԵՐ. * Երկամն որպիսի՛ ինչ էր՝ մինչ չև ՛ի հուր մտեալ էր, մԹար երեսօք, ցուրտ ՛ի չօշափել. ՍԷՒԲԻ. Է: * Պարտի զպլտորուԹիւն աջոյն, զաղտն և զբիծն ՛ի բաց պարզել. զի մի մԹարքն՝ որ զբրօքն շողայցեն, արգիլ հայելոյ ՛ի յատակուն լուսոյն լնցին. ԵՒՒԻ:

ՄԹԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ՄրուԹ. մԹարք. (պ. ԽորՒ՚ է խաւար.) * Ընու խաւարասք զյաւծ մԹարուԹիւ զրգուցս լուսաւորուԹիւ: Ամպ խտացեալ մԹարուԹիւ անՀրապետելով ՛ի միմեանց զբանականեալսն. ՊԿ: * Լուսինն յորժամ ՛ի մտնիկեղէնն զնչան կարմրուէ. կամ մԹարուԹիւ ունիցի. ՎէՃՕր. Ե ՇԻԲ: * Ցայտնիկ՝ որ զՀին կատարանն Թարգմանեցին, բազում մԹարուԹիւ է տեսանել. կԻՐԲ. ԾՒ:

ՄԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Σκοτόω, σκιάζω. Obtenebro, obscuro. Տալ մԹանալ. խաւարեցուցանել. նահմանել. մՐնՀՐՒԷ. գաբարՒմաՀ. * Ձոհւ ՛ի գիՀեր մԹացուցանէ. ԱՒՈՂ. Է. 8: * ՄըԹացուցանէ զերկաս նորա ֆրքն զկորՀ. ՍԻՐ. ՒԷ. 24: * Ամպ յորժամ անցանէ ՛ի ներքոյ ՃառագայԹից սրեգական, ծածկէ և մԹացուցանէ զնա սակաւիկ մի. ԵՈՒ. ՊՒՆ. 22: * Ընրեգին զոսկիճաճանչ ՃառագայԹս իւր մԹացուցանէր. ԶԻԲ. ԼՒ: * Որ զարուսեակին մԹացուցեր. Նաւ. ԼԷ: * ԽոնաւուԹի Ջուրց կարմրացուցանէ միայն զարեն, և ոչ մԹացուցանէ. ԵՒՒԻ: * Խաւարն մԹացուցանէ զօդ. Շ. ՐՒ: * Խաւար է արդարև Թշնամին մեր. մԹացուցանէ զմեզաւորս՝ հանեալով յերեսաց լուսոյ. ԻսԻՒ: * Ձի՛ք այլ ինչ էար, որ այնպէս զմիտս մԹացուցանէ. ՍՒՓՒ. Ֆ. յԻ: * Զմտացն ընծայուԹի երբեմն կասկածեցին (՛ի Թուրգմանէն). և երբեմն ամենևին իակ մԹացուցին: ՄԹացոյց զմիտան, և այլ և այլ ետ իմնալ. կԻՐԲ. ԾՒ. Ե ԼԳ:

ՄԹԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Ա՛ի՛՝ որ մԹացուցանէ. խաւարեցուցիչ. * Մրմացուցիչ գիՀերը կորստեան. Ագաթ: * Մրմացուցիչ խորհուրդք. Ան. Բաչէ: Մաֆ. Խ՚Ը: Սիոան:

ՄԹԱՒՈՒԱԿԱՆ. ա. Մրմացուցիչ. խաւարային. * Մրմաւորական ուսմանց խոհալք, որք չՀլինն յաղջամուղջ խաւարասվՐԲ. ԵՐԲ:

ՄԹԵՐ, ի. լց. գ. Որպէս Մրմար. ումխոսԼԵՐ, Տսւ ա՚ա աղտոտ՝ պղտոր ԲաՒՐ. կամ աղտ մԹերիւալ. * Զամենայն աչխարհական հոյլս մԹերից պղտորուէ մաքրիւկ ՛ի սրտե: ԵԹԷ ոչ նախ զբիծ և զմԹեր աչացն մաքրիցեն, ոչ կարեն զՃառագայԹս արեգականն նկատել. Ճ. գ: * Սրբի ՛ի մԹերից մեզացն: Չալէ զմԹերս աղտեղուԹէ. ՑՃԼ. Ի: * ՄըԹերք հոգոց և աղջամուղջք տրամուԹեան գիՀեալ ՛ի վերայ իմ կուտին. Մաֆ. Ֆ:

ՄԹԵՐ. գ. (որպէս արմատ ՄԹերեցոյ.) Ἀποθήκη. Repositorium, reconditorium. περιουσίωσις, abundantia. χρεία, usus, utilitas. λῆμμα, sumtio, lucrum. Ամբարք իրաց հաւաքելոց, որպէս մԹերին սեՒեակ. համբարանոց. չոՒմարան. և իրք համբարեալք. կոյտ և պահեստ որ և է իրաց. * Շտեմարանացն, և մԹերից որբուԹեցն: ի մԹերից ընչից: ի մԹերից իւրեանց արկին չընծայսն Ցի: Զամենայն մԹեր՝ զոր նոքա ոչ կարէին ընուլ, յորքուՆուսս լինչի: Բազում մԹերս ՛ի վէՐայ գնէին: Հասցեն ՛ի մԹերս մեզաց իւրեանց. ՈՒ. Ռ. ԻԷ. 12: ՂՀ. ՅԷ. 15: ԻՈՒ. 4: ՈՒ. Ռ. Յ. 41: Բ. Ռ. ԻԷ. 26: ԻՀ. Ե. 20: * Մրմերս ոսկւոյ և արծաԹոյ և քարանց պատուականաց, և զգեստուց բազմացոյց. Խոբ. ՈՒ. 29: * Նաւաստին ՒԹԷ ոչ զգործեացն և զմեքենայիցն ունիցի մԹերս, խորասոյղ եղեալ կոյնչէ. ՊԿ: * Ոչուռ ցեալ հերձաղ ընդ մէջ, և հեղաւ յերկիր մԹերք որովայնի քո: Ցաւարի եՀար զամենայն մԹերս սատանայի. ԶԻԲ. ԻՒ: * Որովայն պարպատեալ՝ ոչ ասէ չաս ՛ի մԹերս իւր. ՎԻԲ Կց. Է: * Որ ինչ ձեր չայոնի մԹերն է, լցցէ զնոցս զանՀաւոր պակասուԹիւն, և նոցա մԹերքն՝ որ առանց անցանելոյ է. լցցէ զծածուկ պակասուԹիւ ձեր. ԵԲԲ. Ի. կոբ: * Բազում աւուրցն մԹերից. Ոճ. Տ. Ռ. 5:

ՄԹԵՐ ԱՒՐ ՄԹԵՐ. իբր Տ. կոյտս կոյտս. չեղջս չեզջս. գեզ առ գեզ. ԻՒՒՒ ԻՒՒՒ. * Յորժամ չաՃախեալ բազմացի մեղն խուռ ՛ի խուռ, և մԹեր առ մԹեր ժողովեալ կուտիցէ. ՎէՃՕր. Է:

ՄԹԵՐԱԾ, ոյ, ոց. գ. ա.) Մրմերք, և
ՄԹԵՐԱԾՈՑ, ի, ից. } մԹերեալ. * Ժողովեաց զՀուրս մԹերածոյս ՛ի ծովս ՀՀրոյս: Զկայսեաս Հուրցն մԹերածոյ՝ կոչեաց ծով: ի մԹերածոյ անտի խասին չՀՀուՆք. ՄԾԲ. ԾՒ:

ՄԹԵՐԱՅԻՆ, չնոյ, ոց. Նոյն ընդ վ. * ԱմենախոՀեմ և առաւտապարգեւ Թագաւորի՝ անԹերի ՛ի յորդառատուԹենէն զգանձակոյ մԹերայնոցն ունողին. ՑօբՒ. ոչ:

ՄԹԵՐԱՆՈՑ. ի, ացս. գ. Տեղի մԹերից. Հաճարանոց. * Մրմերանոցս բազմապատիկս չինեաց. Խոբ. Ֆ. 59:

ՄԹԵՐԵՄ, եցի. ն. Παραπέτασμα. Appono, ևն. ՃաղուԹել ՛ի մԹերս կամ մԹերս. ամբարել. չոՒմարանել. գոհանՀլ. գիՀել կուտել. չաՒեՐլել. պահել. էՐՒՀՀ. ոաՀլաՀ. * ԳազԹիականք աչխարհին սպառեցին զՀամբարս մԹերեալս. Ռ. Ռ. Է. 53: * ԸնգահուԹ զոսկւոյ և զարծաԹոյ մԹերս փափաքիցի մԹերել. կանան: * Չհամբարս մԹերել. Ագաթ: Խոբ. Ֆ. 32: * Ցաւս մըԹերել յանդամս: Հաւատացի պարարիքն, որ մԹերեցան. ԵԲԲ. Ի. կ: * Ոչ մԹերել ոխս ՈՒխս մԹերեալս ունէին. ԼՀԲ. ՛ի փոքՒն: Ճ. Ա: * Մարգն իմ մԹերեալս Նաւ. ԿԷ: Իակ ԵՈՒ. Է. 25. * Եկին մԹերեցան լցան չարիք նորա ո. յն. ՛ի վերայ նորա եկեն (իբր զեղան):

ՄԹԵՐՈՒՄՆ, ըման. գ. Մրմերել, իլն. մԹերած. մԹերք. * ԶՀայրենի զանազան պատառականուԹէ մԹերումն գանձուցն ա. ռեալ. ՊԿ:

ՄԹԻՆ. ա. Σκοτινός. Tenebrosus, tenebricosus. γνοφερός, caliginosus. ՄուԹ. խաւարային. խաւարին. աղջամՂլին. մի գապատ. Նահմ. անչուք. * Օր մԹին. ՅԲ. ԾԷ. 23: ԵՈՒ. ԾՈ. 8: * Եկին ՛ի մԹինն ո. այսինքն ՛ի մԹին ժամու՝ ընդ երեկ. Ի. Կ. Է. 24: * Ցերկիր խաւարին և մԹին. ՅԲ. ԾՒ. 21: * Մրմին գուսար սիոնի. ՄԻՀ. Ֆ. 8: Եմոյծ զնս ՛ի տուն մԹին. ՎէՀ Հց. ԾՒ: * ՄըԹին աստուերին: Մրմին արհաւրացնող. ԻԷ. ՂՀ: Մրմին է բոյն (գԺոխոց), և խաւարայինն է հուրն. վասն որոյ արտաքին անուանեա-

ցաւ. Եղիչ. ՆՆԼ: *Օրինակ ինչ՝ ի մէջ բեր-
յուք մեզի և ընդ աղօտ. ՍԷԲԲ. Ղ: *Ինձն
իմ խաւար՝ միաքըս մըթին, կամաւ՝ ի բանս
կամ՝ ի խորին. Յ՘՘ ոգբ:

ՄԹԻՆ. որպէս խրթին. խրթնազգեաց. Ճգնողական.* Էր անդ հրաւիրեալ մի խաւակրօն,
որ մեծին վարս վարէր. Բ՘՘ա. Ղ. 28:

ՄԹԻՆԱԿ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. (եթէ
չիցէ գրեալն, մեծին օրինակ.) *Մեզ անար-
գանք են ուսանիլ զընթացս լուսաւորաց՝ ի
վարքունց և՝ ի մեծինակաց. Շիր:

ՄԹԽԱԼ. ա. Բառ ունկ. որ գրի և ՄԸՏ-
ՂԱԼ. Տըգիալ, Տըճգալ, Տ՘ոփալ. Զաւի տրա-
մոյ և կիսոյ. դրամակշիռ և կէս. քսան և
չորս կուտ. *Ընծայն (ունկին) ժԹ մեծխալ
է: Մեծխալ մի ևն. Վ՘ր հց. ծԹ: Վ՘ոփ:

ՄԹՆԱԴՈՑՆ. ա. Ընտանեալ մեծին. մը-
թագոյն. հանճագոյն. անշուք. *Ոչ երբեք
գոգալու, և ոչ մեծագոյն լինի հանգիստն
և փափկութիւնն՝ որ յերկինս է. Ո՘՘յհ.ա.43.

ՄԹՆԱԿԵՐՊ. Տ. ՄԹԱՏԵՍԱԿ, և ԲՈՍՈ-
ՐԱՑԻՆ. *Մրջնակերպ արիւնորակ ձորձոյք
ծածկալու. Նոր. Ի՘՘:

ՄԹՆԱՆԱՄ, ացայ. ը } Տ. ՄԹԱՆԱԼ.
ՄԹՆԻՄ, եցայ. յ. }
*Բնութեի տե-
սողն նիւթովք ոչ մեծանայ (կամ մեծանայ).
Ե՘՘ՓՐ.ԼԹ: *Մինչև նահանջաւ, մեծալն նոմա.
իսկ իբրև մեծնացաւ (տալ. մեծնեցաւ. յն.
երևկոյացաւ), ոչ ներբին չհնդրել զվար-
դապետն. Ո՘՘յ. չհ. ՟. 42:

ՄԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Մուրճն գոլ. մուճ.
խաւար. նահմուճի. *Օաար մեծուճեց (այս-
ինքն՝ ի մեծուճեց) սէր: Մի ընդ ատուերի
այսր մեծուճե ղանձաւելիդ լոյս փոխանա-
կեր. Նոր. Ք. Կ՘՘: * ի սրտիկ մաքրեցան՝ որ
զբէն կարծեցեալ մեծուճի. Ը. Ի՘՘:

ՄԻԵԽ, կի՛ Մժեղ, եխ, իւ կի՛ աւ, աց.
ՄԻԵՂՆ, եղան, կի՛ մժան, ղունք, ղանց.
ՄԻԻՍ, կի՛ Մժիլ, մժոյ, և մժխի, աւ.
ՄԻԻԿ, կամ Մժղիկ. մժղկի, կաց. գ.
ՄԺՂՈՒԿ, մժղկան, անց, կի՛ մժղկի.
Κώνωψ, κνιφ, ἐμπις. Culex, musca parva.
Փոքրիկն՝ ի ձանձիկս՝ խայթոցաւոր, ծծօղ
արեան, և՝ իմեռիչս ձայնասուս թևօք. որ-
պէս և մանրագոյն տեսակն իքր անչիսաս.
ծոքոյ. ծնկէ. ՟իչէի ՟իկէ, ՟իկէ՟ձէ, ՟ձէ-
ձ, հեղձ, խաչէ. *Ձանձիկ և զմժեխաց. Ո՘՘յհ. ի՘՘. 30: * Շանաձանձ և մժխիս (կամ մը-
ժեխս). Սղ. ճի՘՘. 31: *Լցին մժեխիս: Հաս-
րեալ՝ ի մժեխացն Թունից. Վ՘ր. հց. ը.
ծ՘՘: *Մժիւքըն ալեան ծարաւիք. Նոր. ի՘՘:
* Ճանճիս և մժխով և գոռեխով. Եղնիկ:
*Գորատաբ և մժբխով և մոբախով. Նխ. իմ:
*Ջողղուկս, զճանճս և զմժխիս. ՅԹ. իմ.
պաս: *Ջանց արարի և զգորտով և զմըժ-
խան. Ա՘՘ռ՟ի՘՘ր: *Մրջեան և մժխիկ գործ
է. Ո՘՘յ. ՟ա. ֆիմ. ծԸ: * Ջմժղուկս քամեք.
Մ՟ի՘՘.24: *Մժղուկքն անալգաչոյնք. Նոր.
իԸ: * Ճմժեայ անգէն զմժղուկն. եաես զա-
րևն մժղկին. Վ՘ր հց. իԸ: *Ա՟ՆԵնայն ճնճղ
քո զմժղկի մի զօրութի ոչ ունին. ճ. Ա:
*Ջի՟՟ն նման է մրջիւն պաբրիկէի, կի՛ մժիկ
միքայէլի. ՍԷԲԲ. Ծ: *Որ քան զմժղունս և
զմժղուկս և զպսրաս անարդ են. Վ՘ր՟ն. ՟ա:
*Ճանճք և մժիկք: Մկան և մժղոյ: Մժեխ,
և մժղուկ: Մժղոյ, և մժղկի. Վ՟էոլ. Ջ. Ե.
Ը: *Խոտանայ՝ ի վեր քան զմարդ. և քան
զմժիկս ազդեալ ոչ կալուկ. Եփր. ՈՒԵՓԲ:

ՄԻ՛. տ. Նշանակ ա՟ագելման և զգուշուե.
որ ըստ Թրակացւոյն կոչի մակբայ ապաուս-
Թե. սահս. ֆ. և ֆն. Մ՟ի, նոյն ընդ հյ. մի՛.
և ὀὐ, ὀὐχ, ὀὐχ՟ի, նոյն ընդ հյ. ոչ, և Թ. Էօփ.
որպես և ար. ֆա, է ոչ, և լա՛, է մի՛. Ne, noli.
* Մի՛ երկնչիլ. մի՛ երկնչէք. մի՛ տալ. մի՛
դատիլ: Մի ուտիցէք՝ ի նմանէ, և մի՛
հուպ լինիցիք: Ասէ ցնոսա, մի՛. գուցէ մինչ
քալիցէք, ևն. որ և ռմկ. մ՟ի. տ՟ի. (մ՟ի
փոբ, տ՟ևէբ, ֆանէբ.) պրս. մ՟ի. Թ. յետադաս՝
մ՟ի, ֆա, (փէմ՟ի, էնմ՟ի, ա՟լմ, փո՟րմ՟.) Ասի և
՟ի մեզ յետադասուբ՟.* Որ ոչն կամիցի փոր-
ծել, և կերիցէ մի՛. ի՘՘. Ռէս. գ. 10: Որպէս և
կրկնուԹ՟ե.* Մի՛ աղաչեմ, մի՛ այսպէս չա-
բաչալ խորհեսցուբ. Դ՟իան. Ռղ՟ի: * Մի՛ գու-
արքայ, և մի՛ գու զայդ բանդ այլ առ մեզ
ասեր. Եղիչ. ի՘՘:

ՄԻ՛. Դուն ուրեք վարի որպէս լուկ բաց-
ատաԹի. Ո՟՛չ. չ. իբրու հեգլե՟նաբանուբ.
*Երանի Թէ մի լինէր ի ձէնդ այդ մխիԹա-
րուԹի. Յ՘՘բ. ի՘՘. 2: *Եղիցի այնպէս. ապա
Թէ ոչ՝ մի՛ եղիցի: Որք մի՛ ճաշակեսցեն ըզ-
մահ: Մի՛ Թողուլ: Մի՛ գնալ. ևն: *Խնդրէ
մի՛ գալ: Պարտ էր մի՛ աւելիս գոչել, և մի՛
ատել ատել չեծծել. Ի՘՘ա՘՘: *Մի՛ երկնչիք,
գուք մի՛ մեռանիք. Հ=Յ. ՟էոբ. ծ՟ը:

ՄԻ՛ ԵՂԻՏԻ. }իբր Կաւ լիցի. μὴ γένοιτο,
ՄԻ՛ ԼԻՏԻ. }ne fiat, absit. հայս.* Ջի՟՟նչ
ասաց վասն քո՛ որ ընտասեաց զքէզ. մի՛ եղի-
ցի. ոչ ընտասեաց, այլ ևս առաւել զքեզ. մի՛
եղիցի: Ո՟՛չ հայր, մի՛ եղիցի: Աստ ցնա ծերն.
ոչ մի՛ լիցի: Ո՟՛չ, մի՛ եղիցի տէր այլ առնել
զայդպիսիդ. Վ՘ր հց. ի՘՘. ի՘՘. ի՘՘. ծ՟ը:

ՄԻ՛ ԵՒ ՄԻ՛ ԻՒԻՒ. որպէս և Մի ևս. մի
ինչ. մի ոք. մի երբէք. մի՛ արդեօք. մի՛ գու-
ցէ. ոչ մի՛. ևն. Տ՟ես՝ի բառն ԻՄՆ կամ ԻՆՁ,
ԻՒԻՒ. ՈՒՔ. ԵՐԲԵՔ. ՍՐԲԵՐՕՒ.ԳՈՒԹՅՈՒՆ.Զ՟Ի.ևն:

ՄԻ՛. տ. Հրց. } Ըստ չն. ոՀոյ. Մի՛. Տ՟ես
ՄԻ՛ ԵԹԵ. } ՄԻ՛ԹԷ. չն. ՔէՐ. Թ.ոՀոյ,
ոՀոպս,(փէ՟ի՛) ֆ, (ալբ՟ո) ֆբ. ՅԷօյ,ոանֆ՟ի.* Մի՛
անկաւր է առաջի ոյ բանս: Մի՛ փոխանակ
ոյ եմ ես. Փիլ. ԻՀոպն. Ե այլբ: *Մի՛, զոր
սիրեաց անձն իմ, ուեսկէք. Նի՘՘. ԼՐՔ: *Մի՛
ամենեքեան ատաբե՟՛ք. մի՛ ամենեքին մար-
մարիք: Ատաս ի՟՛ս ասէ. մի՛ քահանայ հրա-
մայես լինել. Ա՘՘ ոբս. ա՘՘. ի՘՘: * Մի՛ ազատ
ջերծանի՟՛ կալատցեն. և ոչ բնաւ երբէք.
Գի՘՘: * Ջի՟՟նչ արդեօք. մի՛ և ատեցեալ է
ղեր՝ ի մեծ՟՛. Մ՘՘ֆ. իԸ: *Մի՛ եթէ ձրի պաշ-
տե յովք զսէր. Ի՘՘ի՘՘:

ՄԻ՛ ԼԻՏԻ. իբր Մի գուցէ. մի՛ արդեօք.
գուցէ. Թերևս. *Մի՛ եթէ իբրև ՟ի հարևանն
յի ինչ նոյեցար ընդ մեծ ճգնողն. Խ՘՘ի՘՘:

ՄԻ՛, մի՟ոյ կամ միոջ, միոմ, ՟ի միոյ կամ
՟ի միոջէ, միով, ՟ի միոմ. գտանի և միք, միոց.
Ἑἷς, μία, ἕν. Unus, una, unum. Սկիզբն
Թուոյ, առաջին՝ ի Թիւս. մին. մեծ. մեկին,
միակ. մու. եզ. եզական. անչափ. ոմն.
ոք. և ինն, ինչ. ՟ի՘՘. Ղ՟ը. պէր, ՟էէ՘՘, ՟ի՘՘ի՘՘.
* Օր մի՛ ի ժողով մի՛: Ընուն միսամն փի-
սոնէս: Ար մի՛ ի կողից Նորա: Ա՟ՆՁ ադամ
Հոլ իբրև զմի՛ ի մեծ՟՛: Ար՟ն միոջ էին երկու
որդիք: Աբրաւ՟՛ի միոջէ արեան զամենայն
ազգս մարդկան. ևն: *Քանակ է ժողով միոց.
վի մին ոչ ասի քանակութիւն, այլ սկիզբն
քանակութե. Դամասի: *Ո՟՛չ է բաւմունեի
առանց միոյն, բայց մինն է առանց բաւմու-
Թե. Վ՘ր՘՘ն. պաՀ: *Լաւ է մի՛, որ առնէ ըզ-
կաս ոչ, քան զբիւր անօրէն. Գ՘՘. ե՘՘: *Մի՛
եկուղեցի ասէ զբոլոր կաԹոլիկն՟՛ որ ընդ
առնեզբա. ըստ այնմ, Թէ ՟ի վերայ այդր վե-
մի չենիցիմ զեկեղեցի իմ. ա՘՘ը: * Մի՛ ինչ՟ի
մի իրս ուրեք դնիցէք գայԹագրուԹե. Եփր.
ի՘՘. Նոր:

ՄԻ. տ. } Նախ, և երկրորդ՝ կամ միւս
ԻՒ ՄԻ. } ևս. Ջոյ տբ, Ջոյ տալ. պէր
փէ, պէր փե. *Ջլաղդ հրեշտակաբ՝ ընկեր(մեր)
կոչին. մի՛ զի յարարչէն եմք գոյացեալ. որ-
պէս և նոքայն. երկրորդ՝ զի ոչ հաք հեռի՟՛ի
հրեշտակաց փառաց: Ա՘՘ա՘՘ն. մի՛ զի մարդա-
սէր է. և մի՛ զի եթէ բազում անգամ բարձեալ
ոք զնու կի՛ զձագս սպանոյն, ոչ երկմտեաւ

Թողու զտեղի բունոյ իւրոյ երբէք. Նոր.
Էրփ: *Կրկին տանջանաբ առնին մեղաւորաց.
մի՛ զի միշտ այրին և խորովին, և միւս ևս՝ զի
յայնպիսի փառաց վիսլեն. Ո՘՘յ. տ՟ի՘՘. 22:
*Մի՛ զի ընտրեալ վայելեցեալբ, և մի՛ զի ՟ի
հաստուցումն ապերախտ գոաբ. Եփ՟՛. ֆբ՟ի.

ԸՆԴ ՄԻ, կամ } Συνημμένως. Coniun-
ԸՆԴ ՄԻ ՀԱՄԱՌ.} cte, conjunctim.
Միանգամայն. և Իբրև մի. պէրփէն, պէր,
պէր հիսպ. *Աբեսաարիէլ զառաջին գնալ
զօրականացն առ քահանայապետն, և
զերկրորդս՝ ընդ մի պատմէ. Սի՘՘ա. յոբ: *Ի
հերրայեցւոց գրոց երկոքեան տոքս ընդ մի
համար (կամ համարի) են. Սղ. ի՘՘. Վերս-
նագբ: *Ո՟՛չ ընդ մի համարի է՝ զօրավարի ու-
րուք՝ ի Թիկունս հասանել յասպարիսի, և
Թագաւորի. Սի՘՘ա. յոբ:

ԱՒ ՄԻ (ոմն, կամ ինչ). Ἀναί. Singuli,
lae, la. Ըստ գլխոյ. ըստ մարդաՀծուի. առ
իւրաքանչիւր ինչ. * Տալ ալքային ասորես-
տանեաց յիսուն սիկղ արծաԹոյ առ այր
մի. ՟ի. Ե՘՘գ. ծ՟ի. 20: *Երկու խարխիսք առ
մի սիւն: Ջչորրորդ դորակի գինւոյ՝ նուէր
առ մի գառնն. Եզ. ի՘՘. 19: ի՘՘. 40:

ՄԻ ՄԻ, միոյ միոյ, զմի մի, ևն. Ἕν, καθ՟'
ἑαυτὸ, ἕνα, ἕκαστον. Unusquisque, singu-
li, ևն. Մ՟էն մի, իւրաքանչիւր. Ղ՟ի ղ՟ի, ամ-
ղ՟ն ղ՟ի՛ը. պէր պէր, պէրէր, հէր պէր. *Մի մի
իշխան մի մի օր մատուսցեն ընծայս: Գինգս
ոսկիս՝ մի մի ըստ գահեկանի ձուլոյ: Տա-
նէին մի մի՛ ի նոցանէ մարս երկուս կամ ե-
րիս: Ջորից կէնդանեացն էին միոյ միոյ ՟ի
նոցանէ վեց Թևք: Ըստ միոյ միոյ ամսոյ
ապին զպտուղս իւրեանց: Մի ու միոջ
դիաԹաւալ կացուցանէին. ևն: *Ըստ միոյ
միոյ առաքինուԹե և պատկէն փառաց յօ-
րինին՝ ի տեառնէ. ՅՁի. ծ՟ը: *Ի միոջէ միո-
ջէ լուիցես: Միում միում նոյա չնուհէր:
Միում միում կաշառ գադա խեբէր: Ջմի մի
՟ի նոցանէ՝ ի ծածուկ քաջալերերբ: Ա՘՘ մի մի
փիլ՟ հազար սպառազէնք. Եղիչ. ի՘՘. գ. ի՘՘.
ը: *Ջմի մի անգամ. զմի մի զբայսլան.
Նոր. Էրփ: *Ապաց և զիեիս զօրուն՝ միոջ
միոջ. Նէբ. ա՘՘. ֆ: *Չինքեանդ մի մի ասրի
ընտրեին նահապետս. Ե՘՘ո. ֆբ. ա՘՘: *Իբրև
յանտառի, կամ իբրև միոյ միոյ լերանց. ա՘՘.
Ղ. ՟ի՘՘. 38. յն. ՟ի՛ միում՟ի լերանց:

Իսկ Վ՘ր հց. յ. *Բազում մեծք եղեն ՟ի
հարանց և ՟ի քաջ կրօնաւորութեան, բայց
՟ի նուբք խնդիրս՝ մի մի ոբ՟՟. իսկ սակաւ
ոմնեք. այս ոք և այն. գուն ուրեք. Ղ՟ի ֆա-
նի ղբ. հաֆէ հի՟ֆէ:

ՄԻ ՄԻ, մի զմի, մի առ մի. ևն. Ἕτερος
πρὸς τὸν ἕτερον, ἄλλος ἄλλῳ. Alter ad alte
rum. ἀνὰ μέσον, vicissim, alternis vici-
bus, ևն. Մ՟իմեանց, զմիմեանս. իրերաց,
զերեսաս. և Հետզհետէ. Ղ՟ի Ղ՟ի՟ո, Ղ՟ի՟ղ՟ի.
պէրէ պէրէ՟ի՛ն, ևն. *Աղաղակէին մի առ մի.
Ե՟՟. Ջ: 3: *Մի զմի ԼՁուսցուբ: Մի զմիով
եւեալբ: Մի զմիով եւիւեալ առնելոյ. Վ՘ր
հց. ի՘՘: Փոբպ: Նոր. ի՘՘: * Մի զմիոյ հետ
ատիպէր փուԹալ: ՓուԹացոյց գեսպանս մի
զմիոյ կնի: Մի զմի կնի (իբր զմիոյ). Աճծբ.
՟ի՘՘. 7. 10: *Աղաղակէին մի ցմի, և ասէին.
Ո՘՘յ. ե՘՘: (որ է ոՀ յն. և լտ. զի չուն՟ին
զքաւբս՝ միմեանց, կամ իրերաց:) *Մի ընդ
միով երևեալ ահաւորք և չքեղք. Ա՟՟ղ.
՟ի. 5: *Ջայս աղօԹականս միմեանց տային՝
մի միոջ հրամայելով. Բբ՟՟. ֆս ֆ: * Վիշտ՝
մի՛ ի միոյ վերայ հասանէին: Ոչ միանգամ,
այլ երկիցս անգամ մի՛ ի վերայ միոյ գարձ
արարեալ. Ո՘՘յ. ե՘՘: Լ՟՟սփ. ծ՟ը. (որպես
ռմկ. Էրբ՟՟ո Վ՟ոյ՝ ֆա՛ ֆփե. ֆ՟ր ֆրփս:)

ՄԻ ՄԻ. տ. Ἰδίᾳ. Singulatim, singilla-
tim. Մի առ մի. մի ըստ միոջէ. ուրոյն ու-

րոյն · ՛Ջկի՛ ՛Ջկի՛ · պէրէբ պէրէբ · ՛Եւ զի՞ մի մի ասիցեմ, միանգամայն ասացից · Եղիչ · է : ՛Ոչ մի մի , այլ միանգամայն կշռելով : Ոչ մի մի ևկին , այլ միաբանեալ ևկին առ յովք · Խոր ։

ՄԻ ԸՍՑ ՄԻՈՉԷ · Տ՛ես զկնի՛ ի կարգին :

ՄԻ ՈՄՆ, կ՛ՄԻ ՈՔ · ՄԻ ԻՆՉ · ԻՆՉ ՄԻ · Տ · ՈՄՆ, ՈՔ, ԻՆՉ։

ՄԻԱՌՈՒԵՍՏ, կ՛ՄԻԱՑԱՐՈՒԵՍՏ· (անպէս բարդութի , որպէս Միարուեստ.) Տ · ՀԱՄԱՐՈՒԵՍՏ · ՛Որ չեն միակրօն, և միայարուեստք · Եզն· ՟եէ ։

ՄԻԱԲԱՆ , ի , ից կամ աց · ա · ՛Ոմնօ_ գոց , ՛ոմնոօջ , ՛ոմոգոմաս , սմփոնոս . Consentiens , concors , consonans , nus . Որոց մի է բան՝ այսինքն խօք կամ հաճմնատուե_ համաձայն , միախոհ · հաւեմատ· իՒՒիֆոփ_ ւէ · ՛Գտանին միաբանք եօթանասնիցն թարգմանութե . Եսս · ՟էր · ա։ ՛ Տ՛ես սա_ կայն նմին միաբան· ժղ· Է · 15։ ՛ Եւ ըղ_ գալի տարերց քառից՝ հակառակաց միաբա_ նից· Շար։ ՛Միաբանք իցեն ի սէր միմեանց, եթէ երկքայք · Ղևսդ։ Աթ և ՛Միաբան խորհրդով, կամօք , հաւանութե . ևն ։

Եւ Կոսոնցոս. Socius vitae communis. Միաբանակեաց կրօնաւոր · վանական ։՛Գէ_ նաց երբէմն ի միաբանաց վանս ։ կամեցաւ մնանել ի յայլ վանս միաբանաց · Վ_էփ հդ · Շ· Է ։

ՄԻԱԲԱՆ · ՛ս · նկս. ՛Ոմօ. Simul . օմօՅս_ մաձօ՛ , unanimiter . սմփոնօս , ոս , consone , consonanter, tia . Միաբանաբար· միա_ բանութե . միաբանակի · միաբանապէս· առ հասարակ · ի միասին · և հանդերձ , հան_ դէս · զօրէն · յար և նման · իՒՒիֆոփէն , պէրէփոփ · ՛ Միաբան վառեալ պատարա_ տեալ ։ Եկին առ նա միաբան՝ մխիթարել ։ Էին հանապազորդեալ միաբան յաղօթս ։ Էին ամենեքեան միաբան ի միասին · ևն ։ ՛Միաբան աղաղակէին ։ Միաբան քաջացան, կամ աղաչեցաք · Եղիչ· Է ։ Շար ։ ՛Միա_ բան ամենեքեան գոհացարուք · Կնայցուք միաբան յաղօթս · ԺՀ։ ՛ Միաբան սոցին գրէ ։ Միաբան բանիցն մերոցասվայ ։ Միա_ բան մեծոց գրոց լսօին · և այլն. Եսս· ՟էր· ա։

ՄԻԱԲԱՆ ԼԻՆԵԼ · Սսմփոսէ. Concordat. στοιχέω , ordine procedo . Միաբանիլ· միա_ ձայնիլ · զհետ երթալ · ՛Որ միանգամ այսմ կանոնի միաբան լինիցն։Սմին կանոնի միաբան լինել · Գղ· Ը· 16 ։ ՓիլԻ· Ֆ· 16 ։

ՄԻԱԲԱՆԱԲԱՐ· Տ · ՄԻԱԲԱՆ · Տ. ՛Ջհրեշտակայինն ձայն միաբանաբար ծուա_ գել · ԲՀ· ԻՀ· ոփ ։ ՛Երեքին նոքա միաբա_ նաբար (կամ միաբանաբարս) ասեն զնա_ նայան եկեալս ի գերեզման · ԻՓՆ ։

ՄԻԱԲԱՆԱԿ· ա · Իբրու Բանաւակից · որպէս մի բանակ կազմեալ · ՛Գուշնք հրեշ_ տակապետացն ծաւալեցան յերկնից ի յեր_ կիր, և եկեն միաբանակք հրեշտակք ընդ մարգիսն · Գ՟Ի ։

ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ , ի , աց · ա · Միաբան. որ ինչ լինի միաբանութե . միաձայն · հա_ մաձայն · հասարակաց · ՛ Միաբանական ձայն , կամ բարբառ , խրնդութ , պայման , հաւասարութե , հրաման · Շար ։ Ճ· Գ· ՃՓ· ևի ։ Գիփ ։ Մի · ՟էփ ։

Եւ կրօնաւորական · վանական · միա_ կրօն ։ ՛Բազում բարեաց ընդունակ է միա_ բանական կեանքն · ևսխ · հա ։

՛ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹ · գ · Սսոօձւա. Conventus. Միաբանք վանից · ժողով եղբարց· միա_ բանութե միանձանց · հասարակաց վանք · ՛Իւրաքանչիւր ի կատարելութե միաբանա_ կանաց մի զշնչուն խնդրեաց յառաչնոր_ դէն , այլ զգաւակսն և զպիտանացսն ·

Բբս· հդ ։ ՛Հղում անդնդային ամբոխէ զծով, և հպարտացեալ անձինք բարկութե ամբո_ խեն զմիաբանականս ։ Նաւահանգիստ իսա_ զարեթե է անձն բարեաց, և հանգարտն ի մէջ միաբանականաց սիրով · Նեղսս ։

ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՑ · ա · Որպէս Միաբա_ նական, անք· ՛Վան միաբանակաց սաղմոս_ ելոգութե· կԼՀսփ ։ ՛Թէ կամիս , երթ մնա ի միաբանակաց վանս · Վ_էփ հդ · Իզ

ՄԻԱԲԱՆԱԿԵԱՑ, կեցի , կեցայ · ա· գ· Կսոօβίως . Vivens in communitate . κοινόβιος . Vivens in communitate , κοινόβιον, coenobium , vitae communis societas. Ի մէջ վարի առաւել յոքնակի· այսինքն Որք միաբան կեան ի վանս · միաբանք· միա_ բանականք · և վանք նոցա · ՛Եմուտ նա ի միաբանակեցաց վանս ։ Զի ելցէ ի միաբա_ նակեցայ վանից ժողովոյ եղբարցն ։ Հնգե_ տասան ամ ունէր ի վանս միաբանակե_ ցայ · Վ_էփ հդ · ստէպ ։ ՛Ասէին վասն երկուց եղբարց միախորհրդոց ի միաբանակեացսն · Վ_էփ հդ · Յ ։ ՛Միաբանակեաց վանք երկրա_ ւոր երկինք է · ԿԼՀսփ ։

ՄԻԱԲԱՆԱԿԻ· Տ · ՄԻԱԲԱՆ · Տ. ՛Գո_ հացողք լինելով միաբանակի զամենեցունցն ամ · Գիփ ։

ՄԻԱԲԱՆԱԿԻՑ, կցի , ցայ · Տ · ՄԻԱ_ ԲԱՆ · ա · Տ. ՛ Իմով վախճանիւս եղիցի և ասցս միաբանակցացս իմոց ժողով հանգըս_ տեան · ՃՃ ։ ՛ Աձուսթին Ճշմարիտ՝ կուսա_ կան և մայրական ընդդիմակաց միաբանակից զուգաքանեալ · Գնյ ։

ՄԻԱԲԱՆԱՄԲՈՒՀ · ա · Ամբոխիչ միա_ բանութեան կամ միաբանից· ՛Միաբանամ_ բոխք , կապակոխք , խաղաղամբոխք · ՄԺԲ · ԺԼ ։

ՄԻԱԲԱՆԱՊԷՍ · Տ. Միաբան · կամ Ջոյդ ընդ · ՛Մերձաւորաբար իսկ սովորու_ թի կալաւ ընտանեցնել միաբանապէս ընդ խնամսոութե և համեստ պարկեշտութե վարք · Պիփ ։

ՄԻԱԲԱՆԵՄ, եցի · ն · որպէս ՛Ենօս . Unio, aduno . ἀναρμόζω , adapto , copulo . συνάγω , congrego . Տալ միաբան լինել· միաբանս կացուցանել· միացուցանել· հաշ_ ուեցուցանել · յարել յարմարել · ի մի ձգել հաւաքել · յանկուցանել · ֆոէՀոդՇէն, մէկ ընել · պէրէՀՓէ , պէրէփոփէրէփ · ՛Միաբանե_ ցեք զձեզ նախ ընդ տեառանն , և ապա ընդ աքս նորա · ԱՒ · անփ ։ ՛Միաբանեա զքոյր և զկրակ, զի ուսցուք ի նոցանէ զխաղաղու_ թե · Եղիչ· է ։ ՛Ա՛յսօր զբաժանեալ լեզուս ազ_ գաց միաբանեաց դարձեալ ի սքս վերնա_ տունն · Շար ։ ՛Գողանալ զնա ի հիւղեայն, և յիւր կողմն միաբանել · Եղիչ ։ ՛ Որ ե_ կեալ միաբանեաց զօրս պարսից · ԱՓՒ ։ ՛Միաբանէ և վաղարշակ զօր բազում յատոր_ պատականէ և ի հայոց · Խոր· Է· 4։ Իակ նՒսս · ՚ոմՀ· ՃՀ · ՛Լուծանի , յորժամ մեկ_ նեսցի կրճբանողէն և ի միաբանեցողէն ,,, յն · Չարունակօղ կամ պարունակօղ ։

ՄԻԱԲԱՆԵՄ, եցի · ւ· } Սսմփոսէ՚ա, և ՄԻԱԲԱՆ ԻՄ, եցայ· ց· } օմօփոսէ՚ա, συνάδω . Consono , consentio , concino . ՚ոմոսօէա , concordo , concors sum . σύγκειμαι , convenio . στοιχέω , ordine procedo . συμβραβεύω, coadjuvo , cooperor. Միաբան լինել կամ դառնիլ· միաձայնիլ· ձայնակից և գործակից լինել · հաղորդ հաւան· հաճ_ մնատ գտանիլ · միանալ · յարիլ · յարմարիլ · ՛Միաբանեաց արամ ընդ եփրեմայ ։ ԵԹԷ երկու ի ձէնջ միաբանիցեն յերկրի վասն ամենայն իրաց ։ Ջի ՚ն՝ զի միաբանեցեք դուք փորձել զՏոգին տեառն ։ Միաբանեցեալն ընդ նոսա ։ Ջամենայն միաբանեալսն ընդ նմա ։ Միաբանեալ կայք ի վերայ իմ դուք ամե_

նեքեան ։ ԵԹԷ կԼսմք հոգւով, ընդ հո_ գւոյն և միաբանեացուք։Եւ այնմ միաբանին բանք մարգալէից ։ Միաբանիա և դու պա_ հել զօրէնսն ։ Ընդ հնոյն չմիաբանի կա_ պերան որ ի նորոյն · և այլն ։ ՛ Այլ զքեզ աղաչէմք միաբանել այսմ խորհրդոյ մեզ · փոքո ։ ՛Միաբանի ընդ մեզ յայսմիկ և կղե_ մէս ։ Միաբանէ այսոցիկ և փիղոստրատոսի պատմութիւնն ։ Եւ այն ամենայն միաբանէ (կամ միաբան է) երբայակիր գրոցն · Եսս· ՟էր · ա ։ ՛Ընդհանրին . . . չմիաբանեալքն · Ոսխ · Տ · ա· ւ ։

Կամ իբր ռամկ· ոՃով · Միաբան և եղբայր դրիլ վանաց՝ ստոյգ ինչ հոգեբաժին · ՛Ջա_ նուն այ միաբանեցեալ վանիցս , և ետուս զձո_ վատեղաց հոգերն ։ Միաբանեցարք սբ նշա_ նիս , և չինեցաք զզանգակատունն։ Միաբա_ նեցայ յուսով սբ Ճածածնիս , և ետուս ար_ ծաթիլ խաչ· ՃԼՀսփ ։

ՄԻԱԲԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ· Տ · ՄԻԱԲԱ_ ՆԵՄ · ն · ՛Ընդօք զանձն միաբանեցուցանէ այ · Եզն · Տփ ։

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ· ՛Ոմօսօա , սմփ_ փոսւա. Concordia, consensus, concentus. ἑνότης , unio . փսփոսμա , consultum . σύμπνοια , unanimitas . օμոլογία , concin_ nitas , conventio . Միաբան գոլն · և միա_ բանիլն · ձայնակցութե . համաիսհոութիւն· միութե · յարմարութե · պէրփ· իՒՒիֆոփ , ֆաոփոփոսի . ՛Պահել զմիաբանութե հոգւոյն յօգիւ խաղաղութե ։ Մինչև հասցուք մեք նեքեան ՛ի մի միաբանութե հաւատոց ։ Ի միաբանութե չարութե աղգացն չփոթեցուցս Երգք միաբանութեան · և այլն ։ ՛Ե՛ւս քան զայս անզատական է միաբանութե միասնա_ կան երրորդութե ։ Սոմբ ։ ՛Ցիւր միաբա_ նութե և նմանութե կատարեալ պատկե_ րին կոչիցէ զմեզ· ՃՀ· իմ· էՀս· ՛ Ջփորձ առի միաբանութե ուխտի եկեղեցոյն։ Միա_ բանութե նուիրարացն · Եղիչ· Փ· է ։ ՛ Ի միաբանութե սիրոյ կիւրեղ և սիփգրանայ ։ Ի միաբանութե կիւրեղ և սիփգոնայ · Խոր · ա· 25 · 26 ։ ՛Խնդրէին ասելով ՛ի նմանէ և զնորա միաբանութե ընդ ինքեանս · Փոքո ։ ՛Բարբառ է այն միաբանութե (հոգւոյ ընդ մարմնոյ) · Եղիչ· հոփ ։ ՛Յոյս կայ բազում միաբանութե և առ այլ ևս մեր գիրս · Եսս· ՟էր · ա ։

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ · Սսոօձւա. Communi_ tas , societas· Միաբանական կեանք կրօ_ նաւորաց , կամ ժողով բարեպաշտից· ՚Ջճմա· ՛Թագաւոր երկնաւոր զմիաբանութե մեր օրհնեա · Շար ։

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ · ՛ՈմԼւա . Conversatio. որպէս Ջուգաքանչիւրի ըստ մարմնոյ· ՛Ան_ ցեալ կայր ժողովուրդն սրբեալ ՛ի միաբա_ նութե առ կանայս · Փիլ · ծ· էան ։

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵՄԲ · որպէս Տ. ՛ՈմօՅս_ մաձօ՛ . Unanimiter . Միաբան · համաչունչ գոլով· իբրև մի սիրտ և ոգի· միաբանաբար· ՛Խորհեցան միաբանութե ամն ՛ի միասին ։ Գնայաք միաբանութե ՛ի տան Յ՛ ։ Ջսրբու_ թե օրէնս միաբանութե ուխտին ։ Կան_ խեալ միաբանութե ՛ի տաճարն ։ Միաբա_ նութեամբ ՛ի մի բերան փառաւորատնիցէք զՅ՛ծ · և այլն ։

ՄԻԱԲԱՌԱՉ · ա. Տ. Միաձայն. միագոչ· միաբարբառ · ՛Իբրև զձայն քաղցր քնարի միաբան միաբառաչ արձակեացեն սմենե_ քեան · Ճ · Գ ։

ՄԻԱԲԱՐ · Տ. ՛Եսւեκως . Unice . Իբրև մի· միակի · եզաբար· և Միապէս· ՛Որով (կամ յորում) սմենայն միաբար ժողովի · և գե_ րագոյն միանայ · ՛Իւն· ՃԺ·ոյ ։ ՛Որ ինչ հոս_ ղեն են և բնութե , զայգ և միաբար կրիցն

են և ասին . Վ. Կոր . Երդ :

ՄԻԱԲԱՐԲԱՌ . ա . Ուր իցէ մի բարբառ և մի լեզու . *Զմիաբարբառ լեզու մարդկութեանն չիմացեաց . Աբէր . ա . 2 : *Ընդհատնուն առանց միչորդի և միաբարբառ խօսիք . Գր . պտ . Ի–Ը :

կամ ՛ն . Իբրև ՛ի միոջէ բարբառոյ , ՛ի մի բերան . *Միաբարբառ աղաղակել , կամ զալուկ բառնալ . ա . ն . ֆ . 50 : Ճ . Գ : Աբէր . ֆ . 10 :

ՄԻԱԲԱՐՁ ԱՒՆԵԼ . ԲառնալՁայնմ միամտին . *Միաբարձ արարեալ զամենայնսն տուեալ նոցա , բազում գանձս և գիպաիս . . . առեալ գնաց . Ռոմ :

ՄԻԱԲԱՐՈՑ , ի , ից . ա . Համաբարոյ . ունուղ ընոյն բարս , զբնաւորութիւն . զհունձ Ճար , և այլն . *Եթէ ամենեքեան միաբարոյք էաք , գաւառիկ և անգործ լինէր աշխարհ . Պտմ . ագէա :

ՄԻԱԲԵՐԱՆ . ՛ն . Ընդ մի բերան . Իբրև ՛ի միոջէ բերանոյ . *Գոչեցին առ հասարակ միաբերան . Մեծոփ :

ՄԻԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Բնակակցութիւն . և Միաբանութիւն . զուգայարմարութիւն . τὸ Συναπτόν . Conjunctio , adnexio . *Ասէ օր մի , զի առհմանեաց զչարի տուընկնեան և գիշերոյ ՛ի միաբնակութիւն կողմանցն երկոցունց . Վ.Երդ . Ը :

ՄԻԱԲՆՈՒԹԻՒՆ . գ . որպէս յն . Ὁμοουσιότης . Consubstantialitas . Ունելն զմի և զնոյն բնութիւն . հանգդրուեալ . *Որ է միաբնաւն և միակամութիւն երկրապագելի սի երրորդութեանն . Քեր . ֆեբ . ֆ .

ՄԻԱԲՈՂՈՐ . ա . Բոլորն ՛ի միասին առնել . քոլորական . համագումար . ՛ի մի ամփոփեալ . *Որ եօթն ունեալ միաբոլոր վարսին ուներ ՛ի վերայ գլխոյն իւրոյ . յն . եօթն խորանիս առնէր . Ոռ . ՛ի հերբ :

ՄԻԱԲՈՑՑ . ա . Ի միասին բառնալ . ծնեալ . հասածին . երկուրնակ . *Հասաւերմ միաբոյս զուգաշաւիղ եղջերն յալթեաց (յակոբ) . Նար . ծիբ :

ՄԻԱԲՈՒՆ . ա . Որոյ բուն և արմատն է մի . *Թերևս զի միաբուն էր , և երկձիղ . Կեր . յեռ :

ՄԻԱԲՈՒՆ . Համաբուն . բնութենակից . համագոյ . համազոյական . միասնական . *Միաբուն ինքնութեի , կամ աերութեի , կամ զօրութեի երրորդութեի . Ագաթ : *Ղօղեալ խորհուրդ՝ ասէ Թագուն , երրորդութեանցն միաբուն . Ը . այբաբ : *Համաիւառ երրորդութեի , և միաբուն ծնունդ . Վրդն . պտմ :

ՄԻԱԲՈՒՆ . Բուն իսկ կի՛ն ընդ միասոր . իսկաբուն . իսկական . համարնական . համմակամ . միաբան կամ միակ . *Զի յայս լի՛ն միաբուն խորհուրդ զօրութեի գալստեանն որդւոյ . Ագաթ : *Ամենայն սպրմնաց գրոց միայն և միաբուն պատճառ ինքն է ազանձելն գաւթի . Ոսկիփոր : *Միաբուն բնութի (կամ բնութեան) եզականաց սիրոյ չատաց գովք : Ի միաբուն զուգափառութիւնն անմտնիոյ փառաբանողաց լուսակերպիոյ . Նար . ատատ . և ծիբ :

ՄԻԱԲՈՒՆ . Ի մի բուն կամ յիսկութիւնն ածական անձին միաւորեալ . անբաժանելի միացեալ . *Չհոգի և զմարմին և զմիտս անասական ածախառնութի միաբուն դրոծելով էմմանուէլ ՛ի կուսէն ծնաւ . Խոր . Լեով :

ՄԻԱԳԻՐ . ա . Ի միոյ գրոյ բակցեալ . միատատ . (վանկ կամ հեգ պիսակ .) *Ի պիտոկան ատացեալ հեգան միագիրս . Երզն . ֆեբ :

ՄԻԱԳԼԽԱՊԵՏ . ֆ . Գլուխ և պետ միակ . անկախ և միանձնեան իշխան . առաջին և ընդհանուր սպարապետ . *Արտաւազդ դայ մանդակունւոյ , որ միագլխապետ էր , և ամենայն հայոց զօրավար . Խոր . ֆ . 6 :

ՄԻԱԳԼԽԻ . ա . Μονοκέφαλος . Unum caput habens . Որոյ մի է գլուխ . *Որպէս մարդն յորժամ ծնանի , միագլխի և վեց մատնի . Ոսկիփոր :

ՄԻԱԴՈՑ , ի , ից . ա . Μονοούσιος . Solus , sive unicus in suo genere , և ἐνούσιος , substantialis , vel innatus . Միաբուն գոյութի կամ գոյացութի . միաձոյլ . միատարր . միակ . միական . *Ա՛նկարօտ է այլուստ հուր , և ոչ խառնի յայլ տարր , վասն որոյ և ՛ի տասբերս միագոյ կոչեցին զնա : Յաղագս ոչ ՛ի վեր քան զմիագոյսն գերագոյն միոցելոյ . Մ . ֆ . ՛ի դէտն : *Նա ինքն է կենդանի , և միագոյ անտրժանն ծնիցելոյ . կիւրղ . գիւ : *Հաստատեալ ՛ի հրաշակերտութի միագոյ իրի զբազմաստեղնեան գրուագս գրութի . Նար . յեղ :

ՄԻԱԳՈՑ . Μονοειδής . Unius et ejusdem modi . Միակերպ . միօրինակ . անայլայլելի . *Հոգին աբ մի է , միագոյ , առանց բաժանման , և բաժանէ զշնորհս իւրաքանչիւր՝ որպէս և կամի : Ինքն մի է միագոյն , և բազում (բան զօրութի) . կոչ . ծիբ : Տես և ՄԻԱԳՈՑՆ :

ՄԻԱԳՈՑ . Մի ընդ այլում յիմիք կարգի . համատեղ , ազգակից . *Ըստ անուանն միագոյք են և համանմաք , և իրօք ՛ի գործս անհամեմատք և բացորոշեալք ՛ի միմեանց . Երզ . ֆեբ :

ՄԻԱԳՈՑՆ . գունի , ից . ա . Ὁμόχροος . Ejusdem coloris , concolor . μονοειδής , unius et ejusdem formae vel modi . Ունուղ զմի և զնոյն գոյն . և Միատեսակ . միակերպ . միօրինակ . *Խաղն համակ և միագոյն (կամ միագունի) : Մաղն հաստարակ միագոյնն , որ ծնաւ զնկարչն գունինան . Եփր . ատեփ : *Վասն միագոյն սեռութի անարի բարձիցն : Զպղագոյն զմիանչան զչամահանդերձ զարգու . Եվէ . է : Ռոմ . է . 16 : *Ի չընչին յանկերպարան միագոյն իրացն ծնանիմք , և ՛ի ընչէ ՛ի միագոյն և ՛ի ակարէ կերպարանի մարդն կենդանի : Միագոյն և նոյն անձրև ընդ ամենայն աշխարհս ցօղէ , և իրևաչ լինի ապիսակ ՛ի շուշան ծաղիկ , և մանուշակաչ ՛ի վարդ՝ կարմիր երփին հականէ . և ինքն միագոյն է , և ոչ յայլևայլ կերպարանս բաժանեալ . կոչ . ծէ :

ՄԻԱԳՈՑՆ . որպէս Միագոյ . համագոյ . կամ անայլայլական՝ նոյն և նմին . *Միանգամայն իսկ զշնորհսսուսապէս և զմիագոյն և ըստ միակիւնն ասէ , թէ ես ՛ի հայր , և հայր յիս . Ագաթ :

ՄԻԱԳՈՑՈՒԹԻՒՆ . գ . τὸ Μονοούσιον . Solum esse in suo genere . Միագոյ լինելն . միակութիւն կամ եզականութիւն . *Որպէս ասեցաք . քանզի երբեմն նոցա և միագոյութի մերձ է յանհնութիւն . Մ . ֆ . ՛ի դէտն :

ՄԻԱԳՈՐԾ . ա . ֆ . Համագործ . միով ոգւով գործօղ . գործակից . միաբան . *Կարծեր ես համախուռն և միագործ զնիզակաիցն իւր . Աբէր . ֆ . 2 : *Զարք միգուացն միագործ ճնպհալ վաստակեն համօրէն ոյն . գործ ամենեցուն է մի . Վ.Երդ . է : *Ո՞վ կարիցէ հակառակ գնս հայեր (կամ համարել) , առաքեալով ՛ի միագործ միակամ նմանութի (կամ նմանուէ) ոյ . յն . զնոյնս կարացոյ ընդ հօր . Ոռ . յհ . ֆ . 10 :

ՄԻԱԳՈՒՄԱՐ . ա . ֆ . Ի մի գումարեալ . ՛ի միասին առնել . *Եւ ժողովեալ միագումար՝ ղղ ըսկսեալն և գադարեալ . Շ . խոսք :

ՄԻԱԳՈՒՆԴ . ա . ֆ . Συνεστραμμένοι , πανσθνεί , ևն . Համագունդ . համախուռն . միահամուռ . ամենեքին առ հասարակ միաբան . *Միագունդ գնալ , կամ անցանել , խաղալ . գիմել , երթալ ժողովել . ա . ն . ֆէ . 50 : Խ . ֆէ . 8 : Վէցօր . է : Ոռ . յհ . ա . 1 : Տէ իէլ . հոկտ . է : Եփր . ԼԳ : *Ի սկզբանն առաւն նոքա միագունդ (այսինքն ամենայն խռայիկ) ընդ իշխանութի սատանին . Լմբ . ա՛ն : *Պատրաստեալք միագունդ կոչեցեն մինչև ցառատաս . ա . ն . ֆէ . 27 : *Գալ միագունդ միահամուռ ՛ի մարտ պատերազմի . Եփր . յեռ :

ՄԻԱԳՈՒՆԴ . Ուր իցէ ՛ի մի և ՛ի նոյն գընդ . գաւառկից . *Քառասուն վկայքս միագունդ զօրակոչք . Սիոխան : *Զի իցեն միակամակալք միագունդք ՛ի գունդս հրեշտակացն . Ագաթ :

ՄԻԱԳՈՒՈՒՆԴ . որպէս Միագունդ . միաձոյլ իբրև զմի գունդ կամ զգնդակ . *Միամտոյք եմ միագունդք՝ համանըմանն . Շ . խ եղեան :

ՄԻԱԳՕՏԵԱԼ . } Μονόζωνος . Monozo-
ՄԻԱԳՕՏԻ . ա . } nus . Միով գօտւով ամրացեալ . քաչագօտի . մենագլխնակալ մեկնակաչն . փալ գօտգոփ . *Ըստ որում քաչագօտիք ասորիք , և միագօտիք ոմանք անուանին . Աբէր . պտփ . ֆ : *Միագօտիք , պահապանք գլխոց և գահոյից թագաւորացն . որպէս ասենայն մենամարտիկք միագօտիք արիականք անուանին . Լմ . ՅԹ : *Քաչագօտիս՝ ուժգեղս գոլ յուցանէ , կամ միագօտիս ըստ բանի ոգբացն . Գէ . է : *Միագօտեալ քաչագօտի պնտէին զմիջս . ՅՀ . լի :

ՄԻԱԴԱԽԱՆ , ի , ից . ա . Յուղիչ միոյ և գաւանութի զմի ծնօտի յերիս անձինս , կամ այնպէս գաւանեալ , գաւանելի . *Ձաշնաչէլ զմիագաւան միանական խոստովանութի . խորհրդական երրորդութեն . ՅՀ . ֆ . Եվէլ :

Ի Թիւր միոյ՝ մի անձն ևեթ գաւանող յածՀրեաքարս . *Որոշեալ ՛ի հրէական միագաւան ոսխագրուժ օրինազանցութի՝ ՛ի բաց լինել . Վ.ֆ Հց . իգ :

ՄԻԱԴԱՒԱՆ . իբր Միահաւան . միաբան . կամ գաւանակից . միակրօն . *Ի միասին ընծայեալ (՛ի գերեզմանն) միագաւան յօժարութի . Լմ . ՅԹ :

ՄԻԱԴԻՆ . ա . Միով դիսմամբ կամ առութի երևեալն . հարթ . առափարակ . փՀամ փՀպ . Ընչանակեմք՝ ուշ ՛ի գնգի . այլ ՛ի միագետ բոլորի . Շիբ :

ՄԻԱԴԻՄԻ . ա . Μονοειδής . Uniformis . Միատեսակ . միակերպ . միօրինակ . անփոփոխ . մեկ կերպ . պիբ Թիւրկ . *Հարուածս ծովք ՛ի վերայ հարուածոց . քանզի ոչ երեք միագիսի ինչ էին չարչարանք քրիս : Մարտս պատերազմի քաչացան ուշ միագիսի , այլ բազմադիսի է : Ուսեալ ուշ միագիսի (գալ) զիմաստս ՅՀ , այլ բազմապատիկ . Խոհ . ՁՀա . ծէ : Լմբ . համբ : *Զբազմանուն՝ զամենայն զօրն՝ զմիագիսի հաստատութեն . (իմն ըստ յն . զննեմակսյոսթեն հօր ՅՀ .) Կոչ Է :

Եւ իբր ֆ . Միով կամ միականի հայեցուածով . ըստ միում ևեթ առասելեան . *Ուշ միագիսի , այլ երկու աչօք հայել ՛ի երկնապատիկ բանս գրոց . Շ . խոխ :

ՄԻԱՒՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ի միասին գոսեղեն . կենաց կցորդութի : միասորութիւն . *Ուր հարստակեանն միագրութի համակայութեն՝ ասա օրէնս երկրի անկցորգ . Նար . ՅԹ :

ՄԻԱՔԱՐԴԻՄ , եցայ . ֆ . Իբրու մի զարգ լինել . միանալ որպէս զարգ . *Միասուինք անդամոց գլխոյ գովելոյն ապրմանա-

պէս միազարդեցայք. Նար. ա՜ռա՜ք:

ՄԻԱԶԳ, կամ ՄԻ ԱԶԳ. ն. Միապէս. միօրինակ. Հոլէբ. պիր ինւրնա. Տե՛ս ի բառն Ազգ:

ՄԻԱԶԳԻ. Տ. ՀԱՄԱԶԳԻ. * Տեսանեմք երկուս սրս միազգիս ընդ միմեանս գլորգռեալ. Եփիփ:

ՄԻԱԶՈՑԳ. ա. ն. ի մի զուգեալ. միակցորդ. համահաւասար. զուգապէս. միապէս. * Միաբանեացին ընդ միմեանս. զի գրէ երեք միազոյգ են նոքա. Եփր. ա. ւթ: * Ըստ միազոյգ պտղոց երից ոստոցն. Փոպ: * Ալլև խորհուրդ մարմնոյ տեառն մերոյ է (մանանայն). որ չատ առնու, և որ սակաւ, միազոյգ միոյ կենաց հաղորդին. Վրդն. Բ: * Յորոց միախառն և միազոյգ պնդեալ և հաստատեալ կայ (այնինքն բաղկացեալ) մեր մարմինս. Ոսկ. յհ. ի. 10:

ՄԻԱԶՕՐ. ա. Համազօր. հաւասագոյ և ամենազօր. * Որդի ես միածին, այսինքն է ի զօրութենէ հօր ծնեալ, ոչ եղեալ, միազօր հօր. (որպէս ես չէ յն. ուսիա, իսկ լծ. ընդ հյ. այժ.) Ե—ոփր. ծբ: * Որպէս մին ես միազօր՝ համակ քաղցր, ի մէնջ հարկեալ և տանջէ և ս. Վրդն. պմ:

ՄԻԱԹԱՓ. ա. Ոչնոյ զմի և զնոյն թագ. միահնծան. հաւաքիտ. զուգապատիւ. * Հաւատգոյ և մի ջուռ և միաթագ գաւազանեմք զանւրաժանելի աքեր երրորդութիւնդ: Օրհնաբանեմ զմիաթագ ետնութիւդ հօր և որգոյ և հոգւոյդ սքեր. Յարաւ:

ՄԻԱԹԱՓՈՒԻՆ. ա. ն. Միայնիկ ի թագաքնութենէ. առանձինն. * Գործքըն գազանենք ամենեցուն՝ ի յայտ գայցեն, և զոր արար միաթագուն բիւրքըն պատմեն. Տաղ:

ՄԻԱԹԻԻ. ի, այ. ա. Որոյ իցէ մի թիւ, կամ զոյգ մի թիւոց. * Ի միտենաց մինչև ի բազմաթիւս և զատաթիւս և կցաթիւս և թազանիթաթիւս առ մեզ կենդանեացս են, և ոչ ի վեր անդ. Պիսա:

ՄԻԱԹԻՒ. Տ. ԶՈՒԳԱԹԻՒ. Ὁμοάριθμος. Ejusdem numeri. * Երեք ոտք ուսաւեալ միաթիւք պտղովք. Փոպ: * Մինալ քառատուն և պսակիլ հաւատար միաթիւս: Սոյնգունակ և ուրեմն տասուներկուքն, երեք վեցեակս՝ միաթիւս. Սինան:

ՄԻԱԻԱՄԱՆԱԿ, ի, ացս. ա. որ և ՄԻԱՄՈՒՍԱԿ. Որ ունի զմի և եւթ ամանակ քերթուլական. * Հարատուեցին լինի երկամանակ, և ալքատանալուին միաժամանակ. Քեր. եբր. Ե Երդ:

ՄԻԱՀՈՂՎԱ. ա. ն. Ἀγελικός. Gregalis. և παυδημοί, catervatim. Ի մի ժողուհնալ. համախմբեալ. համագունդ. միաբան. * Ի մի վայր միաժողով են: Միաժողով եղեն ամենայն ազգք և ազինք յոյժ. ա. Ագ. Ե. 27. 38: * Բազում վանորայս միաժողով չիներ. Վրք հց. ին: * Միաժողով անգրեն ի տեղիս գառանն: Երամ երամ միաժողով չրջին, Վէպ. Ե. Ը: * Միաժողով եկեալ ամենեքեան. Ագաթ: * Միաժողով կալեալ զնախարարան հայոց. Ասող Ե. 2: * Ոչ իբրև ի գերուածէ ցիր և ցան վայրս վտանգք. այլ յարգարեալք միաժողով. Ոսկ. ես. յորմէ և Գէ. ես:

ՄԻԱԼԵԶՈՒ. ա. Ὁμόγλωττος. Qui eadem lingua utitur, ejusdem linguae. Որոց լեզուն է մի. միաբարբառ. * Միաժառոհմ միալեզու ազգին բազմացելոյս զքաղկեցին զմիաբարբառ միաբանութեն իւրեանց չիխռուեցեալ. Ագաթ: * Մի հօտ ընտրեալ և զտեալ մի սիրտ և միալեզու. Ածո. էնէաս: * Միալեզու յօդակապութենէն Միալեզու խոսակցութենի, Երզն. փեր:

ՄԻԱԼՈՒԾ. ա. ն. ի մի լծեալ, կամ միայնակ ձգեալ զլուծ. և Անընդհատ. ինչ. Նար. Իւ:

Եւ Միահեծան, տիրելով ըստ բոլորին: * Ի կարմանայ, որ զառաջինն միախուռճ կալաւ զմակեդոնացոց հարաւորութիւն. Ե—ոփր. ա:

ՄԻԱԽՈՒՌՆ. ա. ն. Συνεστικώς. Compositus, conflatus, συνέχων, continens. և Միախուռն ժողով, συνουσία, conventus. իսկ բայիւ. συναθροίζω, congrego, congero. συντρέχω, concurro, և այլն. Ի մի խռնեալ, խռնկեալ. խիտ. խառնիխուռն. միաբան. միահամուռ. յախուռն. * Միախուռն կոչեցից զանհնային Թագաւորութիւնս: Բազմաց չուրջ զինև միախուռն ժողովելոց. Եփիփ. ա. 15. ի. 10: * Եւ այժ պէս միախուռն ժողովեալք առ միմեանս՝ լինէին իբրև աղք ուխտ. Ղեռն: * Ոչ միախուռն ի միասին բնակեալք, այլ ցանկցիր Միախուռն յանգուգն յարձակմամբ գիմէին: Միախուռն յորդորմամբ ի քոյդ հաւաքեալով գաւխիթ. Յհ. կե: Աւծր. ի. 6, Անան. էնէաս: * Այս ամենայն յարուցեալ կայցէ միախուռն. Ե—ոփր. ա: * Միախուռն ժողովեալ ամենեքեան նստիցիմք: Միախուռն ընթանային: Միախուռն ընթացք ձկանցն: Միախուռն ժողովն զսէրն ասձեցուցանէ. Ոսկ. յ. ա. 6. 14: Ե չ. Ե էիր:

ՄԻԱԽՕՍԻԿ. Տ. ՄԻԱԼԵԶՈՒ. * (Նախ քան զաշտարակն) էին բազմակեցիկք, և ի լեզուս միախօսիկք. Երզն. փեր:

ՄԻԱԾՆԻ, ծնի, Նաւ կամ նիւ. ա. Μονογενής. Unigenitus. Միակ ծնունդ հօր ոյ ի յաւիտենից, և կուսի մոր ի ժամանակի. քո յո. բան հօր. բանն մարմնացեալ. * Զփառս իբրև զմիածնի առ ի հօրէ: Միածինն որդի՝ որ է ի ծոց հօր: Զորդին իւր միածին ետ. ևն: * Միածին է, որ ոչ ծնաւ դարս քան զնա, և ոչ ծնանի յետնոյա. Ե—ոփր. ծա: * Ի միոջէ միայն հօրէ՝ մի միածին որդի. ոչ երկոքին անծինք, և ոչ երկոքինն միածինք. կալ ծա: * Ծնաւ ի հօրէ, և ծնաւ ի մօրէ. և ոչ է երկածին, այլ՝ միածին. Պիսա: * Ընդ նոսա մարգարէքիւքն խօսեցաւ. իսկ ընդ մեզ միածնաւ. Ոսկ. էէր: * Միածինն հօր, և քեզ անդրանիկ. որդի քո ծնդգեամբ, և սեր արուրջաթը. Նար. յ: * Ընդ որգւոյն միածնի զմայրն ամենօրհնեալ մարիամ. ևն. Շար:

Աբ և զհոգւոյն սքեր՝ որպէս Միակ ծագումն բոլմամբ. կամ Ամենապարզ. անհամեմատ. անզուգական. * Գոյ ի նմա հոգի մաւոր, սքեր, միածին, բազմաբաշքն (որպէս այրիւր բազմավտակ.) Իմ. ի. 22:

ՄԻԱԾՆՈՒ. ի մարդկան ծնունդս. Միմարդ. միակ զաւակ. * Մարիամ լուսաբաշծառ միածին ծնունդ յայտնեալ ծնողաց. Շար: * Որպէս զի եղիցի միածին (յհ. սկիսս.) քաղրոզ միածնին. Եփր. Համաբ: * Ընդ նահապետն միածնաւն իւրով յառաջեաց. Յհ, իմ. էնէաս: * Եւ յեփեթացեալ գուստրն միածնի. Պիսա: * Ե՛կ տալոցուք զմիածինս մեր անդ: Մի՛ վարատեր զնս ի միածնէդ իմմէ. Ճ. Ա. Բ:

Նմանութիւն ասի՝ որպէս Միակ. եզական. * Պատկեր ալապչին՝ ետ զգալի ... մի երկին սա դոլով միածին. Պիսա. փէմ:

ՄԻԱԾՆԱՄԱՅՐ, մօր. ն. Մայր միածնի. միոյ ևեթ զաւակի մայր. * Թէ զերկուսեան ծնաւ, սպա երկուց ոլգոց մայր է, և ոչ միածնամայր. Ո-իէէր:

ՄԻԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. ի. τὸ Μονογενές. Unigenitum esse. Միածինն գոլ, և միամօրութենի. * Եկիմ մարգկութենս իւր՝ քոի (յն. ի քո) միածնութենի՝ վասն միաւորութեան ընդ նմա բանին. Պէմ. ևէ: * Որդիութիւն բնութեի և մի ածնութեի. կալ ծա: * Միա

նուէթ ունի յանձն իւր ևն. Ն-ոփր. ԼԲ: *Որ միեղբերուն կոչեցաւ՝ միածնուէթ, և բազում զօրութ. Ճ. Գ: Տ՚ն և Ա՚ն. Ե. ուր զմիածնութեին քոյ չարաչար մեկնէ արիանոսն, և քաջկիկ յաղթահարի:

ՄԻԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Համածին. Ծնընդակից. Հարազատ որպէս եղբայր. *Եղ բօրորդիքն միածնութիւնդ խոստովանութեի՝ արքին և արբեցան. Երզն. Ֆիւ:

ՄԻԱԿ, ի, ացի. ա. գ. Ենάς, μονάς, ένότης. Unitas. μόνος, μοναχός, unicus. Մի թիւն. առաջինն ի թիւս. միութիւն. և մի միայն. Ած. Մեկին. միաւոր. Ագ 4ա. փիլ. Եէ+. *Գիտացիր քան զքան՝ բարին, միակն՝ միտրայ ամենայն միակի. Դիոն. ՁԾայ: *Ի թիւս, միակք՝ տասնեկայ են առաջինք: Զեօթնեկրեակն պիթագորեանքն անորոն միակի նմանեցուցանեն. Փիլ. Լին. և այլք: *Ի թիւս միոկաց լսման, և այլն. Արծր. Ք. 13: *Միակն (յորգոց) ըստ կարգի հետեւանայ ի թուաբորուն. Խոր. Ե. 4: *Ուստի և զյօգուտ մալմինն միակ՝ խառնեաց ընդ ՁԾական բնութեն իւր անքակ. Նար. Ի.ա.: *Պատահէ ուժեղն լինել միակ միայնակ առանց ազգատոհմի. Լմբ. Ծղ: *Ե՚կ և մենամարտութիւք եւս և գու՝ միով միակաւ. Ո.ոգ. այսինքն միայն ընդ միայնոյ: * Եւ գերլեզման մին միակին՝ ոչ սպառտահեր, այլ երկակին. Գր. փշ. ԷԷմ. այսինքն ոչ մի մի, այլ երկու երկու թագեալ լինէին:

ՄԻԱՆԱՄ. ա. ն. Ὁμόβουλος, ὁμόθυμος, ὁμόνοος. Unanimis, concors. ὁμοθυμαδόν, uno animo, concordi voluntate. Որոց մի է կամք. Համակամ. կամակից. միահոգի. Համամիտ. և Միով կամք. *Նշանակ է միակամ գնութեին: Միխոռհուրդս և միակամս գոլով. Նանայ: *Գոյացեալք ի համագոյն և ի միակամ արարչական լուսաւորութեէն. Շ. հէյ:*Միակամ ընդ Հօր գործիցէ. Ագաթ: *Միբաբան և միակամ եղեն երկոքեան աշակերտքն. Ոսի. յհ. Ի. 20: *Միակամ ընդ հոխիսին՝ վկայուհին գայլանէ. Շ. գագ:

ՄԻԱՆԱՄԻՆ, եալ. ֆ. Միակամ լինել. միաբանիլ. դաշնաւորիլ. *Ոչ պահէ զուխան, այլ միակամի հնեթանոսականացն. Կաղանգ: *Ընդ վիճիարի սկսիցին միանամեալ:ՅԿ.կԲ:

ՄԻԱՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμόνοια, ὁμοθυμία. Concordia, unanimitas, una voluntas vel sententia. Միակամն լինել. մի կամք. Համակամութեի. միաբան հաւանութի. միաբանութի. *Յայտ արարեալ զմիակամութեին իւր ընդ Հօր: Ա՚ստիսի ձայնք ոչինչ նուազ զմիակամութեին ցուցանեն: Որոնք ասէ՝ կատարութեի ինչ ոչ ցուցանէ, այլ գործակցութեի է, և միակամութեի: Համաբարբառ միակամեն ցուցակ առ ի գնոյն բարի ներգործել. Ագաթ: Ընծաբ. պէնգէյ: Սարգ. յի. Ե: Նար. Խ: *Զմի և զոյգ իշխանութեին ցուցանելով և զմիակամութեին (յն. զմի և գնոյն էութի): Համապատիւ միակամութի էր (յն. համապատասխանութի). Ոսի. յհ. Ի. 18. 24: *Օգայն ամենայն բարութեին միակամեին աձեցուցանէ. և այլք այսպիսի միակամութեք կրօնաւորին, հրեշ. ասէք ցանկան նոցա պատուոյն. Վրք հց. Իէ: *Միբաբան եղբայրութեն սէր և միակամութի. Վահան. յոբ-ոհոյիէ: *Որպէս հպատասութեին զառեւրութի և զլիշամաղ ծնանի, այսպէս և խոնարհութեին զսէր և միակամութի. Նանայ: *Ոչ կալ նմա յայնմհետէ ընդ իւր ի միակամութի սիրոյ և հնազանդութեէ. Ճշ. կԲ:

ՄԻԱՆԱՆ. ի. ա. Ենιαιος. Unicus, և ένοζοις, unitus. Միակ. միաւոր. միայնակ. եզական. և Միաւորական. միացեալ. *Միականի միութի ամի: Իսա նորին միականին պատճառի: Իւութի միական: Միական քնութե և իշխանութ. ընդ հօր. Դիոն. Երիս. Ե ՁԾայ: Եօգր. Լէ: Նանայ: *Մի հայր միայնոյ որուսոյ՝ միական հոգւոյնէ պատուեալ: Միական միածին որդին ամ: Որ. դիդ միական: Քնլ ասէր յա՝ հօր միական. Նար. կԷ: Տ՚ոհակ: Գնէ: Տագ: *Իակ էութենին ՁԾական՝ յատեալ քնութենէն նիւթական, անքակաելի է միական՝ յորովայնէն մինչ յաբեսեան. Շ. Խոսով:

ՄԻԱԿԱՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Μονάς. Unitas. Միութի. միակ իակութի. *Ամենայն թիւ միանայ ի միոնէն, և ըստ որում ոլքան ի միականէն գայ յառաջ, այսքան որոշի և բազմանայ. Դիոն. ՁԾայ: *Ոչ միջոց՝ ոչ միձուէթի, ոչ առաջին՝ միականին. Մոփ. ոփ: *Ընդ անէզին և միական՝ եղեալք բազուէնք միացան. Շ. Խոսփ:

ՄԻԱԿԱՆԱՊԷՍ. ն. Ἑνιαῖος, μοναδιαῖος. Unice. Որպէս միական. միակի. եզակի. միոյն և միրապէս. *Ամենայնի է միականապէս պատճառ. Դիոն. ՁԾայ: *Ջուգաձանապահորդութեան զբարին միականապէս պարունակելով. Մոփս. Եյէղ:

ՄԻԱԿԱՆԻ, նոյ, նեայց. ա. ն. Μονοφθαλμός. Unoculus, luscus. Որ ունի զմի աեթ ակն. գոլով միով ականքն կոյր. միաչեայ. գաչեն. պէր յեօղնիս. *Միականի մանչեղ՝ ի կեանս. Մոփ. ԾԷ. 9. իբր ն. որ ի Մրի. Է. 46. առի՝ միով ականք: *Մի ոձն յերկրայն միականի էր. և քայաւ աչք նորա: Կինն՝ զոր գու գոլեցեր, միականի էր. Վրք հց. Իէ: Բոզ. Է. 27: *Միականեաց նմանի այնոսիսին. Շ. ընդհանր: *Զսմանա միականիս՝ ի թշնամեացն առնէին (նեաց. Ձգու.թէ). ՁԿ. կԲ:

ՄԻԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելի և պահելի զմի և զնոյն կանոն և զկարգ. *Նախ զառաւելութեի երից աւուրցն ասացից, և զմիականութեի՝ ի կամողիկէն մեծ. կամ.

ՄԻԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Միութի, և միանականութի, և միաւորութի. *Մի ՁԾութի, միականուի. Ճ. Գ: *Ընդ ամենակատարն էութեան համանեալ յանչքակտ միականութի. Նար. կԲ:

ՄԻԱԿԱՏԱՐ. ա. կատարեալ միութե, և ամենակատար. *Երիք ստեղծիցն բուրվառին՝ երրորդութի խորհուրդ, և ի մի շուշան միացեալ միակատար քնութի ՁԾութե. Ոսիփոր:

ՄԻԱԿԵԱՑ, կեցի, կեացք կամ կեցուիք. ցայց. Տ. ՄԻԱՑՆԱԿԵԱՑ. *Միակեաց մի շարժեսցի ըստ ինքեան: Միակեաց՝ որ սկսէ զանփառութի. Եօթփ. Իէ: *Ընդեղգիսն յարիք և մենարանք միակեցաց. Վրք.Եփ: *Երիք աքեղեալք գնացին յերկիրն Թզկաց. և տեսեալ նոցա զմիակեցութիւնն՝ փախեան ի նոցանէ. Հ. ոգր. Ֆ:

Եւ Միակենցալ. կենակից. համակցորդ. հաղորդական. *Ձարգացրեցին յարգասէր. յորում միակեաց վայելչութի ամենայն արժանաւոր բանաւորաց. Ագաթ:

ՄԻԱԿԵԼԵՒ. ա. Որ ունի զմի աեթ կեղև միապաղաղ. Նէղնէ. Գաղօթ. Եէ+ Ֆոքե գազօգէս. *Կնկաքն (ի ծառոց) միակեղևք, և կեաքն խաւխաւոյք. Վէյօր. Ե:

ՄԻԱԿԵՆՑԱՂ. ա. Համամկենցաղ. կենց կցորդ. միակեաց. *Միակենցաղ և զուգակցորդ ընդ քոյ գոյք փառաւորեալ. Նար. ագագ:

Եւ Որ կեայ լոկ ի ջուր կամ լոկ ի ցամաքի. *Որմանք (ի լենս նեայց) և սկսեն ցաղք են, և կեաք միակենցաղք. Վրդ. Ծն:

ՄԻԱԿԵՐՊ. ա. ն. Μονόμορφος. Uniformis. μονοειδής, unius speciei, modi. Որ ունի զմի ևեթ կերպ. միօրինակ. միաեակ. * Ոչ կարէ տալ միակերպ ուսուերս ամենեցուն. * Միակերպ տալ ասուերս ամենեցուն. Շիր: *Հրեշտակք հոսր են միաձև և միակերպ. Ոսիփոր: *Աչն իսկ որ կայր, միակերպ էր, հող էր միայն. բայց այնք՝ որ ի նմանէ եղեն, զանազանք և ազգի ազգի են. Ոսի. յհ. ա. 24:

ՄԻԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԻԱՑԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. *Սա սիրեաց զմիակեցութե վարս (մի ձ. միայնակեցաւե.) Խոր. գ. 47: *Գործ միակեցութե գժուարին է. Ֆ. երէփ. Ֆ:

ՄԻԱԿԻ. }ա. ն. Միականապէս. միայ.

ՄԻԱԿԻՆ. Հնակ. և Միական. * Որ զահաւոր զաւիշն միայն միակին հեղձուցանէր. Ոսի. ի հերոտ. (յն. միայնակ.) *Եւ ըղձեզուզոն միակին՝ զայն խառնակացեալ թանձանին. Ըա որդի:

ՄԻԱԿԻՆ. որպէս Միոյ կնոջ այր. Տ. ՄԻԱԿՆԻ:

ՄԻԱԿԻՑ. կնոջ. ա. ի մի կամ ընդ միոնս կցեալ. ևիկ, իբարս նոցա. լուրէ, պիրիչէ. * Աչս ծաւիրս, չօնս միակնոյս. Ոսի. նգ. ֆԷ:

ՄԻԱԿՆ. Տ. ՄԻԱԿՆԻ և ՄԻԱԿՆԻ. *Կիկղոփ այր էր անձոռնի և յաղէ, և միակն (կամ մի ակն) էր ի ձակատն. Պիկառ:

ՄԻԱԿՆԻ, նոյ, նիք, նեայց. ա. որպէս ումկ. փոխիկ. կամ փոխին. Միոյ կնոջ այր լեալ. միանգամ ևեթ ամուսնացեալ. Μονόγαμος. Unico matrimonio contentus. * Որք միակինքն իցեն, զերկկանացան մի քամիրասեալ խոտիցեն. կալ Ֆ: (հին տալ. միակինք:)

ՄԻԱԿՆԻ. որպէս Միականի. փալին. *Միակնի ոք ՁԷ չանէր զակն այլոց զմի, հանցէ և նորայն. իբր զմիակոյն և զամենայն լսյն քառնայ, զնոչ պարտ էր առնել. զնորա զամենայն լսյն առնուլ. Վրդն. էչ:

ՄԻԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Միականի, կամ միաչեայ գոլն. *Պակասքո ականգ՝ որ ասի մի. անցուցեր զմեզ քո միակնութիգ, որ առաւելեալ եմք քան զքեզ քազմականութե. Նար. էզգ:

ՄԻԱԿԷՒՈ. ա. Ἰσόῤῥοπος. Aequilibris. ἴσος, aequalis. Միօրինակ ըստ կշռաչափման. զուգակշիռ. հաւասար. միաչափ. ա. հաւասարափոխոխ. *Ա՚յսու ամենայնիւ գտա՝ ի ծով միակշիռ, զի մի ընուցու՝ ի գե յն, մասանեն՝ ի նաւ: Միով հաւասար ՅԷաաչ միակշիռ տեսանեն զծագել արե՚ւ՚ն. Զհուրն և զլոյսն միակշիռ խա՚նուէծովք խառնեաց արկ՝ ի նա. Վէյօր. Ֆ:ՁԷ և Շիր. *Վասն այն միակշիռ ունի ջուրք զծովու, զի զոր մուծլով գետոցն յաւելու՝ զայն ծծէ սրեգական. Երզն. յշ. Երիս: *Միանգ ամայն իսկ զՁՁմարտապահս և զմիաչ ոյն և զմիակշիռն ասէ. Թէ հա՝ ի հայր, և հայր յիս. Ագաթ:

ՄԻԱԿՈՂՄԱՆԻ. ա. ն. Κύλλος (յն. հղ. խել, և կաղ). Mancus, claudus, curvus. μονομερῶς, ex una tantum parte. Որոյ մի ի՚ՁՁն կամ մասն է՝ ի կայի իւր ոլքն, իսկ միւսն կաղ կամ խղդ. կամ իսանգարեալ. պակաս, Թերի. *անկատար. միագիմի. ա. գաթ, ագաթ, գաաաաբ. ֆէմ, պիր Ռաբաֆիչ. *Կաղս, կոյրս, համերս, միակողմանիս: Միակողմանիքն բժշկեին. Մոփ.ՁԷ. 30. 31: *Երկեսան Թշնամականացն երեսքն միակողմանին սեռաբ որպէս եՁովպացոց: Հ=ց. Նոյ. ԻՁ: *Մարդոյ կարուեթին ասէ միակողմանի է, մինչացուցանէ երաք, և յայուցանէ ոչ կարէ ամենայն ջանիւ.

Լմբ. Խմաստ: *Ո՛չ է անկ միակողմանի լծով ձգել ակօս. Ոսկեփ: *Զձայնս որ 'ի սմ ան- տարանսն, վարեալ միակողմանի, որպէս զեւոլիքէան, կամ որպէս զնեստորն. Յհ. Իմաստ: *Զայնոք՝ հաստարակաց է ջատագով հօր և որդւոյ. իսկ դու միակողմանի՝ սակս հօր միայն ասացեր. Ար. Է: *Ամբաստանու- թիւն հանդերձ թշնամեօքն երթալ. որով միակողմանի գործ յիշմանցն առնէ: Միա- կողմանի գործէին զյիշմունսն. Սոկր. Թ. 32: *Ոչ միակողմանի ունելով զզէնս արդարութ. Ը. Բղբ:

Իսկ Ոսկ. Եւ. *Ցեր և ցան եհան զմիձական նոցա (զնեայ և չմաունի), և ոչ ըստ այլոցն միակողմանի. յն. συννημμένος, միացեալ, որպէս 'ի միում վայրի. ուղկ. մեկնութ:

ՄԻԱԿՈՂՄՆ. Գ. Կողմն մի. մի կոյս. Թէ նի. Իմէ Բոսոփ. *Զբաժին մասինն, զոր գնեին քահանայք 'ի միակողմն անդ: Թող- ցուք զայս ամենայն՝ 'ի միակողմն. Մծբ. ԺԳ. ԺԸ:

ՄԻԱԿՈՒՍԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ՄԵԿՈՒ- ՍԱՑՈՒՑԱՆԵԼ կմ ՄԵԿՈՒՍԵԼ. *Միակուսե- ցոյց զհրամանն 'ի կայսեալ աւագոյ. Մծբ. ԺԷ:

ՄԻԱԿՐՕՆ, Ի, ԻՑ. ա. Μονότροπος. Unius modi, unius sensûs. συμπολιτευόμενος, simul vivens, conversans, contubernalis. Որոց մի է կրօն՝ պաշտօն՝ կարգ՝ քաղաքա- վարութիւն. համակրօն, և կրօնակից. համա- շունչ. միաբան. և Միօրինակ. համանման. *Ած բնակեցուցանէ զմիակրօնս 'ի տան. Սղ. ԿԷ. 7: 'Ի հայրապետական 'ի կեանսն իւրաքան- չիւրոց առանձինն շնորհք՝ հասարակ միակ- րօնիցն լինիցին: Միակրօնքն քրիստոնէիցն՝ վասն մի հանդէս ունին զփառսն այ. Բրս. Հդ: *Պահք միակրօնին. Վրք հց. Ձ: *Քահանայա- կան ուխտք միակրօնից. Յհ. ԿԲ: *Սոցուն վկայից միակրօնից միաբանելով: Սրբափայլ միակրօնիցն (իւղաբերից) հետեւմամբ և զար- մացմամբ. Տօն: *Ոչ միայն հարազատք, այլև միաշունչք միակրօնք. Նար. ՁԽԳ: *Հոգւով միաւոնունդք միակրօնք 'ի կարգս այ. Առաք. Գ. 17: *Միախորհ և միակրօն՝ միաբան նըս- տէին. Ղար: *(Փիլիսոփայք և բանք նոցա) ո՛չ միակրօնք և ոչ հանդիսապաստում մի- մեանց երբեք գտանին. Մագ. Է.

ՄԻԱԿՐՕՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Συνάσκησις, συνάθλησις. Exercitatio communis, concertatio. Միակրօնն գոլ (ըստ ամենայն առ- ման). միաբան ճգնիլն. և Մի հաւատք. *Ե- թէ հաւատքն իցեն 'ի հոգևոր շնորհսն, բար- ւոք է միակրօնութիւնն. Բրս. Հդ: *Ժա- ռանգորդ յետ քոյ է միակրօնութիւն. Եւագր. ԼԳ: *Ցայս զարմանալի միակրօնութիւնս ա- ծեալ զամենեսեան փակեցին. Լմբ. ստ:

ՄԻԱԿՑԻՄ. եցայ. Չ. Կցորդ լինել միա- բանել. *Եթէ ոչ կամիցիս երթալ միակցել, արպացուք մեզ այլ կաթողիկոս. Յհ. ԿԲ:

ՄԻԱԿՑՈՐԴ. ա. Զուգակցորդ. հաւա- սարակից. անբաժան. *Զոր երրորդութեան փառաւորելով 'ի նոյն տէրութեան միակցորդ հաւասարութեան: Ի յոյս աստուածականս կրօ- նից երկուց միակցորդ խորհրդականաց. Նար. ՀԵ. ԽԴ:

ՄԻԱԿՕՐԷՆ. մ. Μοναδικῶς. Singulariter, in unitate. Միականապէս. եզակի. ա- ռանձինն, և տիրապէս. *Զգտիլ միակօրէն առ միոյն (այ) սպասիւ. Փիլ. Իմաստ:

ՄԻԱՀԱՂ. Տ. ՄԻԱՀԱՂՈՑՆ. ('ի Հաղ, իբր համ, կից. կմ ուղկ. հեղ, անգամ.) *Սա- պէս և այլքն՝ որք միահաղ յարանունապար զօրանց ասին. Անյ. արիսփ. (իբր որք միան- գամ, կամ միանգամայն:)

ՄԻԱՀԱՂՈՑՆ. մ. Ἀθρόον, ἀθρόως. Confertim, universim, summatim, confestim, simul totus. Միանգամայն, և միահամուռ. բովանդակ 'ի միասին. խմբովին. և Անընդ- հատ. և Զոյգ ընդ. նոյն ժամայն. Յունարէն- ենն, Փոխաբեր, Յեկեղեցին. Դիւրապէս, հեշտ, Յիսուսեանն. *Զոր իմանալ և գիտել նմ պարտ էր, միանգամ և միահաղոյն յոգիս իւրեանց հաստատեէին. Ոսկ. յհ. Ա. 37: *Միահաղոյն ածեալ լինէր քո զալքայութիւն քո. Ագաթ: *Զչորեքհարիւր ամ ոչ կարացին զափիսիս թագաւորքն վրաց սեպհականել միահաղոյն՝ մինչև ցդաւիթ. Պտմ. Վր: *Միահաղոյն զարս և զկանայս հանդերձ մանկամբք հրամայեաց կոտորել. Խոր. Գ. 31: *Միահաղոյն զօրսն աշխահակայ վաանեալ՝ տիրէ մարաց և պար- սից. Արծր. Ա. 5: *Զի և ոչ կարէին իսկ մարդիկ միահաղոյն բուռն հարկանել զաքան- չելի գիտութեան նորա. Ղեւոնդ: *Պարտ էր միահաղոյն միաբանութիւն զյաղթողն ած կար- դալ. Լաստ. ԺԴ: *Ոչ զամենեսեան միահա- ղոյն տանջէ: Միահաղոյն զմարդիկ և զհող և զջուր ապականեաց. Գէ. Եւ: Բրս. Մրկ: *Կամէր հալածանս՝ տանջանս՝ չարչարանս միահաղոյնս յարուցանել. Բուզ. Գ. 8:

ՄԻԱՀԱՄ. ա. Համակցորդ. միակցորդ. մի և անբաժան. *Զի՞ ջանաս բաժանել ըզ- միահամդ. Ոսկ. յհ. Ա. 2:

ՄԻԱՀԱՄԱՐ. Գ. Ψῆφος. Suffragium, sententia. Միաբան համարումն՝ հաւանումն՝ քուարկութիւն՝ վճիռ. *Եպիսկոպոսունք 'ի մի միտս միաբանեցան, և եդին միահամար. Եւս. պտմ. Է. 23:

ՄԻԱՀԱՄԱՐ. ա. Միանգամայն համարեալ ընդ ամենայն 'ի հաշիւ արկեալ. *Եկն արա- տակէս՝ բերելով ընդ ինքեան զգիրն կանո- նաց թուեալ միահամար կարգաւ տումարս քսան. Ոսկեփոր:

ԸՆԴ ՄԻԱՀԱՄԱՐ. մ. Ἴσον. Aequale. Ընդ մի համար. հաւասար. *Զէ ընդ միահամար՝ առնուլ զիշխանութիւն և մատն լինել, և չառ- նուլ իսկ բնաւ զառաջինն. Ոսկ. Կորնթ. Է:

ՄԻԱՀԱՄՈՒՌ. մ. ա. Ὁμοθυμαδόν. Unanimiter. συλλαλῶν, συνελόντι, summatim. συμπληρωτικῶς, complete. Համօրէն 'ի միասին. հանուրն միանգամայն. համանգա- մայն. ընդ ամենայն. առ հասարակ. միա- բան. համագումար. միախուռն. ամբողջ ժո- ղով. պէրլէոփէ. *Պատասխանի ետ ժողո- վուրդն միահամուռ, և ասեն. Կայր, կային, յլին և ծնեալն միահամուռ ժողովուրդ մեծ: Զայն թագաւորաց և ազգաց միահամուռ ժողովելոց. Եւ. ԺԲ. 8: Եբեմ. Լ. 8: Եւ. ԺԳ. 4: *Ամենեցուն միահամուռ սրբազա- նիցն: Միահամուռ լրութիւն բովանդակիչք: Հրեշտակք միահամուռ կատարեն զամենայն զարգս: Միահամուռ ասել, կմ փակել, կմ ունել. Դիոն: *Պարտ էր լինել արարածոյ, բայց ոչ միահամուռ արար զամենայն. Ոսկ. յհ. Ա. 21: *Միահամուռ՝ ամք Ճ. Եւս. քր. Ա: *Միահամուռ ժողովեալք: Միահամուռ լինին ամենեքեան Ձ և ՄՃ: Ամենեքեան միա- համուռ զերկնայինն նախանձ բերելով. Եղիշ. Ե. Դ. Է: *Հանդերձ միահամուռ զօրօքն: Միա- համուռ վայելչեաք: Ամբողջ և միահամուռ բարեգործութեանցն վարք. Փարպ: Պէտ: *Ժո- ղովեալք էին 'ի միահամուռ հասարակ, միա- բան ամենայն եպիսկոպոսք. Բուզ. Գ. 9:

ՄԻԱՀԱՅՐ. Տ. ՀԱՄԱՀԱՅՐ. *Նորին եղ- բայր միահայր, և ոչ համամայր: Երկուք էին եղբարք միահարք, այլ և ոչ 'ի մօրէ. Եւս. քր. Ա: Սոկր:

ՄԻԱՀԱՆԳՈՅՆ. մ. Միօրինակ. (նէթէ չիցէ գրելի Միահաղոյն.) *Հուրն այն... հար- թայատակ գաշտաձև առնէ միահանգոյն զե- րեսս երկրի. Պէտ.

ՄԻԱՀԱՆԴԵՐՁ. ա. մ. Ունող կմ ու- նելով զմի կերպ հանդերձ. միաձորձ մէկ հա- գոստով. Իմէ բոսոփ. *Դանիէլ՝ միահան- դերձ մաշկանափորան: Միահանդերձք՝ բո- կագնացք. Բուզ. Գ. 14: Դ. 15: *Միաձի միահանդերձ զինքն և զհասարակ գունդն վա- րատեալ փախստականութեամբ. Յհ. ԿԲ: *Ի ձմե- րայնի սառուցեալ՝ միահանդերձ և անվերար- կու. Տօ ԻԷՆ. Յեպր. Ա: *Բնակէր մեծաւ ճգնութեամբ՝ միահանդերձ և բոկոտն. Կէր. պտմ:

ՄԻԱՀԱՆԷՔ. Գ. Որպէս թէ միակ հա- նակ, այսինքն խաղ, կատակ. միմոսութիւն. կամ կեղծաւորութիւն առ 'ի հանել և քաղել ինչ մի յայլոց. (լծ. Թ. Մսխահանէ.) *Միա- հանէք այն էին նորա, 'ի չորք անկեալ յոտս և 'ի ձեռս՝ սողէր առաջի թագաւորացն, և զուղտու զձայն ածէր. Բուզ. Դ. 9:

ՄԻԱՀԱՌԱՉ. ա. մ. Միաբան հառաչ- մամբ. միաբան. միաձայն. յն. ձայնակցութ. μετὰ συμφωνίας. *Միահառաչ երգեն զմար- գարէական օրհնութիւնս. Ոսկ. Ա. փիլ. ԺԲ:

ՄԻԱՀԱՍԱԿ. Ի, ԱՑ. ա. Համահասակ. հասակակից. *Զմիահասակ աղջկունսն և զայլ կանայսն ուսուցանէր. Հ=Յ. յուն. ԺԲ:

ՄԻԱՀԱՐԹ. ա. մ. Իբր Ὁμαλής, ἴσος. Aequalis, par. Հարթ և հաւասար. զուգա- հաւասար. միաչափ. միօրինակ. նոյն և նման. և Համապատիւ. *Ի վերոյ ասինքն միահարթ միաստոր յառաջեալ. Վեցօր. Գ: *Միահարթ նմանութիւն ունի. Անդ. Է: *Համանակն հա- տուած, իսկ յաւիտեանն միահարթ զանըն- կըզբնութիւն և զանկատարածն յայս առնէ. Լծ. ՃԾԹ: *Մի է սրբասացութիւն և փառա- բանութիւն երից անձնաւորութեցն՝ ըստ միա- հեծան և միահարթ բնութեան և զօրութեան և իշխանութեան: Միահեծան և միահարթ ունէր զբնութիւն և զիշխանութիւն առ հայր. Նանայ:

ՄԻԱՀԱՒԱՆ. Տ. ՄԻԱԲԱՆ. և ՄԻԱԿԱՄ. ա. մ. *Միաբան միահաւան վառեալ պատե- րազմել. Ը. Դ. ԺԱ. 8: *Ո՞վ միահաւան պահապանք ազգի մարդկան. Բրս. Խո Դ: *Եթող անդ բազում եղբարս միաբանս և միահաւանս: Այս ամենայն եպիսկոպոսք. միաբանք և միահաւանք. Բուզ. Է. 28: Ե- ղիշ. Է: *Միահաւան ունէին զպաշտօն նոցա և զօրէնս. Փարպ: *Միահաւան հնդութիւն երկնաւորաց և երկրաւորաց. Յճխ. ԺԲ: *Միա- հաւանս բարբառելով սաղմոսական բա- նիցն. Խոսրով:

ՄԻԱՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Միահաւանն գոլ. կամ միակ հաճութիւն. *Արքայական էր միահաւանութիւն հօր. Եփր. աւետար:

ՄԻԱՀԱՒԱՍԱՐ. ա. մ. Զուգահաւա- սար, և Հաւասարապէս. *Զբաժինսն միա- հաւասար տեսցես, և խորհրդականեսցես. Սխոլոն: *Մինն գործէ, և միւսն բամբասէ. և միահաւասար գատին. Մանդ. Ժ:

ՄԻԱՀԱՒԱՏ. ա. Ὁμόπιστος. Ejusdem fidei. Հաւատակից. միակրօն. *Միախորհ՝ միահաւատ. Ագաթ: *Քառասուն վկայքս՝ միահաւատ քնակրօն. Սխոլոն: *Ոչ միաբա- նել ընդ յոյնս վասն միահաւատ լինելոյ նո- ցա. Տօ ԻԷՆ. Յեպր. ԺԵ:

ՄԻԱՀԱՒԱՔ ԼԻՆԵԼ. Ի մի հաւաքել ժողովել. *Զբնաւիր բնաւին ('ի ծաղկանց) միահաւաք արարեալ. Տօնակ:

ՄԻԱՀԵԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ունելն զմի հեգ, զմի վանկ. *Բառն նախադասի անհոլովա- պէս, որ առ գոյգն իւր նշանակութիւն ունի ըստ միահեգութեան. որգոն, զօր, և ու, և թիւն. որ է զօրութիւն. Մագ. Գէր:

ՄԻԱՀԵԾԱՆ. ա. Μονάρχης, μόναρχος. Monarcha, qui solus imperat. և μοναρχικός, monarchicus. Ունող զմի հեծան՝ այս ինքն զգաւազան իշխանութեան 'ի վերայ բա- զում վայրաց կամ ազգաց. բացարձակ և

ընդարձակ աերուժքը. ինքնակալ. միապետ և Միապետական. ապ. եէ+լոգ. * Միահեծան աերուժքեն (ից) ֆչխանուժքի: Զմիահեծան բանն ասծուժքե (յն. զվան միահեծանութիւն ից զքան): վ.ան ից միահեծան իշխանուժքեն. Սփաթ: գոլ. ֆ. ե: *Ցաե ղնոս կայսր՝ միահեծանն կալաե զհռոմայեցիս։ յն. միապետեաց. Եսս. իր. ա: *Խոսղաղականաե զամենայն երկիր գրաեաե՝միաե հեծան կայցի. Պիպ:

ՄԻԱՀԵԾԱՆ. որպէս Միահեղոդ. միաքան, ի միասին.*Փոյթ եղև գրիգորի ասծաքանի բազում չանիւ միահեծան առնել ցսոնէին (զաակի) կատարուժին ընդ ամենայն եկեղեցիս. Տօնաւ:

ՄԻԱՀԵՏ. կամ ՄԻԱՀԵՏԻ. ք. Ὁμοῦ. Simul. Միաղոյն. միանգամայն. ԸՆԴ ՄԻԱՀԵՏ. Ընդհեռայն. զոյգ առնմէն. հեթք ձէ գէղ, նոյն ագէն, ձէնէն. հեձէն, պերագեր, պէրւե. *Ձայն եր և ի գետ՝ տալ զլուեհան, բայց ոչ միահետ (կամ միահեաի) և զշտորհան: Ա.յս առնեայն ընդ միս հետ եղե. Ոսկ. յհ. ա. 21. 24: Տես և ՊԱՂԱՏԻ ՀԵՏ:

ՄԻԱՀՈՄԵՄ, եցի. ն. ի մի բերել. հաւաքել. ժողովել. յարակցել. միացուցանել. իւ. միանալ. *Ջօր, որ է վանգ, և ու, ոյ է հեգ, և ֆեձեն, միահոմեալ զնոսա՝ առնել մի՝ զօրուժքի. Քէր. վերի: * Շարունակ քանակաւն բազադրին միահոմեալք. անդ:*Զի ի ցին ընդ նմին ֆագաւորեալք, և միահոմեալք միագունդք ի գունդս ի ւրունդս հրեշտակացն. Սփաթ: *Ուր պաշտեցեալն, անդ և պաշտելին ընդ նմին միահոմեացիս. Ցիւ սալ. յհ:

ՄԻԱՀՈՑԻ. ա. ն. Որպէս մի հոյլ եղեալ. համախուռն. միասին. *Միահոյլ ի մի վայր ժողովել: Միահոյլ ի չոլ անկեալ: Ի միասին միահոյլ բազան ելանեն յիւրաքանչիւր կայսենից. Վէյոր. ֆ. է:

ՄԻԱՁԱՅՆ. ա. ն. Σύμφωνος. Consonus, concors . συμφώνως, voce inter se conseniente, concorditer. Համաձայն, և համաձայնուժքե. ձայնակից, ձայնակցուժքե. միաբարբառ. միաքան. *Միաձայն բարբառով աղաղակեն: Եւ ընդ սերովբէեան և ընդ քերովբէան միաձայն սրբասացուժքե յօրինել նուագաս Միաձայն ևրդով ի մի հանդէս պատրս ասնեսցուք քեզ. Ամ: Պոլթ: Լ.ր. վերս. ֆոխ: *Որ հաւասարակաց զայս և միաձայն՝ մեզ ամենեցուն ուսուցեր աղօթել. Պոլթ: *Նա ասէն միաձայն ասնենքեին, օրհնեալ ես գոս տէր ասծ մեր. Ցոպն. ֆ. 22:

ՄԻԱՁԱՅՆ. Ըստ քերականայ՝ Ուսնօղ զմի ձայնասոր ասառ. *Են որ երկաբարառք են, և են՝ որ միաձայնք. Որիֆոր:

ՄԻԱՁԱՅՆԵԼ. ն. Միտրան ձայնել. միաձայն բարբառել. *Միաձայնեալ ժողովուրդն զասէնն. Խոսր:

ՄԻԱՁԱՅՆԻՄ. հրայ. ֆ. Συμφωνέω, ὁμοφωνέω. Consono, concino. Ձայնակից լինել. համաձայնիլ. միաքանիլ. * Մինձայնեալ՝ ասէին: Միաձայնեցեալ գովէին զքեզ ղ: Եւ նոցա միաձայնեալ՝ ասէին: Միաձայնեալ եղեն մարդիկ ընդ հրեշտակաբ. Շոս: *Ընդ մեզ միաձայնեալ (հրեշտակք) օրհնեն.նոսր. երք: *Դպիրքն միաձայնեալ երգեն զոյք զքրովբէիցն. Պոլթ. ան: *Ջերկուց և զերկոց միաձայնելոց յանուն քո. Պոլթ: *Եթէ ոչ միաձայնին վկայքն, իւրաքանչիւր կողմանցն լիցի ընտրելի առաջի գատաւորացն. Մխ. ղոս:

ՄԻԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Συμφωνία. Consonantia, concentus, consensus, concordia. Ձայնակցուժքի. միաքանուժքի. միակամուժ. * Ի մէնն այսպիսի յուցանէր առ Նայր զմիաձայնուժքեն. Ոսկ. յհ. ա. 22: *Տես ըզմիաձայնուժքե մարգարէին առ մարգարէ: Անհամաձայնուժքեզ ընդ հողեղինացս միաձայնուժքե ի մի բերել զօրհնուժքիան: Ճ. գ: *Ո՛վ պայծառ տեսուժքե արդարոց անձանցն միաձայնուժքե. Սխէան:

ՄԻԱՁԵՌԱՆԻ. } Χωλός. Debilis, man-
ՄԻԱՁԵՌՆ. ա. ն. } cus. Ունօղ կմ ուՆելով զմի ևեթ ձեռն. փեղկ. լուկ, գօլոփ, պէր եւ իւե, պէր գօլոս սոփոփ. *Միաձեռանի մնանել ի կեանս. Մփ. ֆ. 8: *Մոռանել ի կեանս՝ կոլ, կամ միաձեռն. Շ. յն. ֆ:

ՄԻԱՁԵՌՆ. որպէս Ձեռն ի ձեռն միանալով. մի սիրտ և մի ոգի եղեալ. միաբան. *Եղբարք ամենեքեան, յաղագս միաձեռն սէր միաքանուժքե ղ. յն. ի ձեռն սիրոյն միաքանուժքե. Բրս. ի ա: *Ամենեքեան միաձեռն եկայք ի վերայ իմ ի կռիս. Վ.ան. յոբ:

ՄԻԱՁԵՒ. ա. Μονοειδής. Unius modi. Միասեռակ. միակերպ. Ունի յն. պէր պիւմ,պէր ԻՒ-ՐՒԼ-. *Միաձև միաձևման յամենայնի բարք (այսինքն գոյաւորուժքեն) ոգոց. Կալ. ֆ: *Միաձևք և միասեռակք որոյն քաղմուժքին մեծամասնքք էին. Նանաց: *Հրեշտակք հոգիք են միաձև և միակերպ. Որիֆոր: Իսկ ցոյգ իա. 21. *Եւ էին երկուտասան դրունք յիրկոտասան մարգարտաց՝ միաձևք. և իւրաքանչիւր դրունքն ևն. յն. ἀνὰ εἷς. որ և զնմի դնի ի մեզ, մի մի:

ՄԻԱՁԻ, ձիոք. ա. ն. Μόνιππος, οἱς. Solo equo. Ունօղ կամ ունելով զմի ևեթ ձի. միով ևեթ ձիով. Տես և ԵՋԱՁԻ. ՄԵԿՆԱ-ԿԱՁԻ. *Ցաեւելաե և միաձին յոլունակսն (ընթացք յատպարիզի). Եսս. իր. ա: *Միաձի ձի ճոպալարեալ: փախչէր միաձի. Բոսզ. Ե. 21. 22: Է. ւ. ևն. սահ: *Միաձի միահան դերձ վարատեալ. ցկ. կի: *Ինքն աշտա ՃՈ-զոպալեալ միաձի. Ագծր. փ. 16: *Միաձիզք առնել զնահատուժքեան. Պղոփ. օրի. Է:

ՄԻԱՁՈՑԼ. ա. Πῆγμα ἕν. Concretio una, compactum, coagmentatum. Մի ձոյլ եղեալ. ի մի ձուլեալ. միապաղպղ. *Կացին ջուրքն՝ որ իջանէին ի վերուստ, միաձոյլք. ցԷս. փ. 16:

ՄԻԱՁՈՐՁ. ա. Ունօղ զմի ևեթ ձորձ. միահանդերձ. *Ըստ լծորդին պահանուժքե, որպէս միաձորձ. Ած. սթորփ: *Միաձորձք և բոկք չորքեին. Ոսկ. յ. փ. 37:

ՄԻԱՃԱՀԱՆ. ա. Որ միանգամ ճաշակեք յաւուրն. և Միօրինակ ճաշակելի անխտիր. *Խաղող կրնաւորս կարգեաց միաճաշակաւ. Մաղիս: Այս զձուկն, զձեթ, և զձոս՝ միաճաշակ (լինել) կարգեաց. Որիֆոր:

Եւ ք. Միանգամ յաւուրն ճաշակելով. ծոմապահուժքե. Ցի ձոսմ սթեքուել՝ Ընկարգաւոր առանձնականք, որ ծեք օր ցննգեանն քեզ պահեն միաճաշակ. Զէր. ծորձոր: *Պահք միաճաշակ. Մխ. ապոր:

ՄԻԱՃԵՏԻ. ա. Որոյ մի է ձեռ՝ զարմն, կամ սրմն, և բոնն. պոիք պէր. յն. միաստեղն. Μονοστέληχος. Unistirpis. *Կեզք ի ծառոց միաճեռիք յատակութիւք.Վէյոր: Ի:

ՄԻԱՄԱՅՐ. մոր. Տ. ՄԻԱՄՕՐ, և ՄԻՆ-ԴՒՆ. *Միամայրն մարիամ, արտասո անկոյն անմանդուժքե. Շոս: *Երկինք և երկիր լացին զմահ միամօրն. Նղվ. էփ:

ՄԻԱՄԱՆԱԿ. Տ. ՄԻԱԾԱՄԱՆԱԿ. *Զորս ձայնասոր քառ ամանակ, և չորս անձայն միամանակ. Բէր. վերի:

ՄԻԱՄԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, կամ ՄԻԱՄԱՆԱԿՈՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Ունենալ զմի ամանս ինչ. ևևե. պարզուժքի. *Ըստ եռանկիւնաւոյ միամանակուժքե լուսոյ... ըստ եռանկիւնաւոյ միամանակականուժքե. Շէր.

ՄԻԱՄԱՆԱՆԱՑ. ա. Μονομερής. Unius partis, simplex. Ունօղ զմի միայն մասն անբաժան. պարզ. միօրինակ. *Ջի ի հաւասարուժքի հարթուժքե միամանեայ նկատման խառնեալ միացին. Նար. խլ:

ՄԻԱՄԱՐՏ. } Տ. ՄԵՆԱՄԱՐՏ, ՄԵ-
ՄԻԱՄԱՐՏԻԿ. } ՆԱՄԱՐՏԻԿ. *Պատրաստեաց զքեզ իբրու Ճակատամարտիկ լինի միամարտ: Ապողինար գոյ հաւասանէ միամարտ ի վերայ սեծենայ. Մաթ. իէ. ծ: *Ջօրական ոմն քաջամարտիկ ի թագաւորէ հարկաւորի եւլանել նահատակ ընդ այլսոյ թագաւորի միամարտի. Մխ. ասակ: *Կռատանդիանոս արքայ՝ մեծամարտն անուանեալ, այսինքն միամարտիկ. Մաթ. խէ: *Ցառաջամարտիկք, և միամարտիկք. Կէմաթ: *Ալր մի զօրաւոր, և հզօր միամարտիկ: ի տեղի ասպարիզին՝ յորում միամարտեալ մարտնչէին. Հ=Ց. հոփէ:

ՄԻԱՄԱՐՏԻԿ ԼԻՆԻՄ. } Տ. ՄԵՆԱՄԱՐՏ.
ՄԻԱՄԱՐՏԻՄ, եցայ. ք. } ՏԻ. * Մինչ ընդ բազում փորձի և ուսանի, յայնժամ կարողեցէ միամարտիկ լինել և յաղթել. Վք հց. ֆ: *Կրկին անգամ միամարտիկն լինելոյ ընդ երիվաղեալ արքային: Միամարտեալ (կամ մենամարտեալ) ընդ սպայակոյս զօրուն. Ցհ. կի: *Ե՛կ, միամարտեսցուք ես և գու. Կռվածք:

ՄԻԱՄԵԱՑ. ա. Ունօղ զամ մի ևեթ. միոյ ամի. տարեաւոր. *Ցորժամ եղև (մարիամ) միամեայ, արար յովակիմ ընդունելութիւն մեծ. հ=Ց. սեպ. Է:

ՄԻԱՄԵՂՔ. ա. Ունօղ զոյգ ընդ այլում զմի և զնոյն մեղս. մեղսակից. միօրինակ յանցաւոր. *(Ի պատժիլ մարիամոս) երկեաս ահարոն և վասն անէծինն,զի միամեղք էին. Վ.րդն. Ես.ոց:

ՄԻԱՄԻՏ. մոի, տաց. ա. Ἀκεραῖος (անխառն), ἀκερεότερος. Sincerus, purus. ἁπλοῦς, ἁπλούστερος, simplex, simplicior, integer. Պարզ և անկեղծ մտօք կամ բարուք. պարզամիտ. անմեղ. աննենդ. անխորգտիս. սոփ փիս եալաց սաֆփէրտան. *Խորագիտք իբրև զօձս և միամիտք իբրև զաղաւնիս. Մփ. ֆ. 16: *Որդի ասէ իբրև տալուր, այսինքն ե միամիտ և անփորձ ի չարեաց. Եսս. իր. ա: *(Եսաս ժպիրհ.) յակովբ միամիտ. Լ.ր. ովս: *Պարզ մտօք, միամիտ սրտիւ. Պոլթ: *Ի խորհուրդս միամիտս. Ցհ. ֆ. (որ բերի և ի յաղորդ նշ.)

ՄԻԱՄԻՏ. Մաեբիմ. հաւատարիմ. ողջամիտ. սաթփ. *Եթէ իցէ խորհրդակից միամիտ, մի մեռցի. Եէր. ԼԳ: *Միամիտ կալ ի ծառայութիւն մերում. Խոր. ֆ. 65: *Որով հետև ի սակաւս միամիտ գտար, մեւս յոբ. րահատութիւն տեսան քո. Մ.ալ: *Ընդքինի ոչ միայն զարարածն կռչել սուրբ և գիւք, այլև որ ի տան Թագաւորաց միամիտք իցեն. Մխ. երէմ:

ՄԻԱՄԻՏ. Ընեբկամիտ. անեբկայ յուսով. *Միամիտ և անեբաւորհասատ խնգրողացն. անեբկամիտ խնգրողացն. Փոբգ:

ՄԻԱՄԻՏ. Որ զմի կողմն իրաց խորհի, և ոչ զմիւսն. տգէտ. ածծաղամիտ. սակաւ մտօք. սխմար. տխմար. տգէտ. ուսմանի. ահմագ, պէծ. *Եմուտա խորամանկին առ միամիտ անդր (տգոնիա առ բերրատրէն). Եէր. ԼԳ: *Միամիտ եղբարցն մերոց ոչ աան Թոյլ խորհել զայն ինչ, որ վերագոյն և մեծամեծքն են: Զարմացաուանք այսու գործով զանձինս միամիտս. Եսս. պոմ. Է. 23. 28:

ՄԻԱՄՏԱԳՈՑՆ, գ.ան. ա. Ցոյժ միամիտ. առասել պարզամիտ, կամ տգիտաս գոյն. *Ոչ առնեմ ի գրել, զի մի զմիամեաս գոյնս աչխարհականացն գայթակղեցուցից. Եսս. իա:

ՄԻԱՄՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեռականի

միամտաց, և միամտութէ. *Զի ցուցցէ զպարկեշտութիւն միամտական պաշտօնէին սիրոյ. Եփր:

ՄԻԱՄՏԱՆԱՄ, ացայ. } Միամիտ լինել
ՄԻԱՄՏԵՄ, եցի. չ. } կամ գտանիլ.
ՄԻԱՄՏԻՄ, եցայ. յ. } վարիլ ընդ միամիտ (ըստ ամենայն առմանց). հաւատալ, և հաւատարմութեամբ յուսացանել. սիրով ծառայել. և հաւանիլ մտօք. *Միամտանան 'ի բանն, և յօժարին 'ի գործ. Վրդն. ա: *Զմիամտեալն առ Թագաւորին արշակունեաց. Խոր. գ. 48. *Ի ծառայութիւն մտին առաջնորդացոյն, և ընդ նմին միամտեցան: Զի միամտեալ և հաւանեալ և նուաճեալ էին 'ի անկրօնութեանն արտաքին. Ագաթ: *Ո՛չ հաւատամ, եթէ գործովք ոչ տեսանիցեմ, և միամտիցիմ. Վրք հց. ծի. (որպէս ասկ. խելբ պաշտիլ, անտարակոյս լինել.)

ՄԻԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκεραιότης, ἀκεραιοσύνη, ἁπλότης, ἀφελότης. Sinceritas, simplicitas, integritas. εὔνοια, benevolentia. εὐγνωμοσύνη, gratus animus. ὁμόνοια, concordia. Միամիտն գոլ (ըստ ամենայն նշ). պարզմտութիւն. անկեղծութիւն. ողջմտութիւն. աներկբայութիւն. և Մտերմութիւն. հաւատարմութիւն. ջամբութիւն և համամիտ գոլն. և Տիմարութիւն. *Միամտութեամբ սրտի, կամ սրտիւ: Ի խորհուրդս միամտութեան իւրոյ փրկեցաւ: Երկթայինն միամտութիւ. և ոչ գիտէին անկանելին զգլուխն: Լաւ է աղքատ որ գնայ միամտութեամբ իւրով, քան անզգամն՝ որ շաղակրատութեան իցէ: Փախստական արդարութեան միամտութեան, զոր պահեցին նոքա առ մեզ: Ոչ համոյ նմա ըստ միամտութեան վաստակոց նորա. ևն: *Միամտութիւն յաղթեցին խարամանկութեան. Եղիշ. է: *Աւգեն զմիամտութեան զանխյլաս և զնա ապառնոյն: Յամենայն զօրութէ քում ծառայեցեր ինձ միամտութեամբ: Միամտութեամբ հաւատաց 'ի նա. Ագաթ: *Բարեաց է խոնարհութե. միամտութիւն անոխ ծնանի. Մծբ. ա: *Արանց և կանանց՝ պարկեշտութեամբ և առողջմտութեամբ, անաշխնութեամբ և միամտութեամբ զինքեանս վերակել. Փիլ. ել: *Նուէրքէին և պարգևարանս իւրեանց՝ միամտութեան, որ 'ի կուռսն. Լմբ. օխ:

ՄԻԱՄՕՐ, ի, կամ ոյ, կամ ու, ուց. ա. Μονογενής. Unigenitus, unigena. որ և ՄԻԱՄՕՏՐ. ըստ յն. միածին. Միակ զաւակ միոյ մօր կամ ծնողացն. և Միրեալ որպէս զմիակ զաւակ. հօրը յօրը մէլ հափէլ. պէր Բանէձէ էէլլիւթ. *Մի էի ես՝ միամօր հօրն իմում: Ողորմեցար երկուցունց միամօրուցս. Տոբ. գ. 10: *Զմիամօրն մատուցանէր. Եբր. ժա. 17: Տես և Ղկ. է. 12: ը. 42: թ. 38: *Միամօր և աղքատ եմ ես. Սղ. իե. 17: *Աչխէոյն 'ի նոյին՝ մօր միամօրին. Նար. ծը: *Վասն միոյ զաւակի միամօրոյ: Սուգ միամօրոյ: Կոծեսցեն իբրև 'ի վերայ սիրելւոյ և միամօրոյ. Ոսկ. մ. բ. 27: Լմբ. առակս. և գէր:

ՄԻԱՄՕՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Μονογενές. կամ ըստ հասարակ յն. ἡ μονογενής. Unica, unigena. և ըստ սիմաքոսի՝ μονότης, solitudo. Միամօր կամ որպէս միամօր և անտերունչ գոլն. միակութիւն. *Փրկեա 'ի ձեռաց շանց զմիամօրութիւն իմ: Ի բաց արա յառիւծուց զմիամօրութիւն իմ. Սղ. իա. 21: լդ. 17:

ՄԻԱՅԱՐ, ի. ից կամ աց, օք. ա. մ. Ի մի յարեալ. շարայարեալ. շարունակեալ. շարունակեալ. միաբան, և անընդմէջ. *Լերինք բարձունք, որ մնացեալ լինին 'ի միմեանս խորաձորօք, 'ի հեռաստանէ միայար երեւին. Շիր: *Լուսոյ անդամոցդ քոց ոյ մերոյ՝ միայար շինուածքդ երկնաւոր. Վրդն. երգ: *Գրեցի առ բանիւն ողջաւորդ, և միայար եղբայրութեանդ. Կիր. թղթ: *Զարեա-գալին աղօթան 'ի յառաւօտին յարեն, և միայար տողեն՝ մինչ ոչ առնելով. 'ի Գիրս Խօսր: *Այժմ տեսանեմք միայար և ըստ կարգի, զորս երեք և չորք կրկին էր եդեալ. Եզն. Հէր. այս ինքն 'ի մի ձև և 'ի յարմարութիւն եղեալ առանց կրկնութեան:

Իսկ Ճ. Ի. յանել վասն գիւտի դրոյն 'ի սմին մեսրոպայ. *Զ ցուցեալ նշանագիրսն հանդերձ միայարօքն եւ գրել հանդիսաւոր. խմ. հանդերձ կարգաւորութեամբ և հանդամանօք՝ ըստ անսայթաքութեան առաջի յոնաց. ապա եթէ խմացիս. հանդերձ բաղաձայնիւքն (որք մինչ յարին 'ի ձայնաւորսն), է կարծիք միայարել առըստ փոխանակել առ քանի մի մատենագիրս հայոց, որպէս թէ ձայնաւորք միայն իցեն գիւտ մեսրոպայ. իսկ բաղաձայնքն գիւտ դանիէլի սորբոյ: Թող զի և դանիէլեան նշանագիրքն չէին նորագիւտ, այլ 'ի հին դպրութեան 'ի փոխ առեալք:

ՄԻԱՅԱՐԵՄ, եցի. ն. Ի մի յարել. շարակարգել. շարադրել. *Զ յիշատակ մարտիրոսացն միայարեալ 'ի գիր, որ առանձին գիրն անուանի. Լաստ. գ. 3:

ՄԻԱՅԱՐԿ. ա. Որոյ յարկն կամ ծածկոյն է մի. Թէկ ձադըրլը. և թէկ քաթ. *Խարանքն չորեքկուսի՝ միայարկ առանց ոք. Ոսկփ:

ՄԻԱՅԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀκολουθία. Consequentia. συνάρτησις, connexio, colligatio. σύμπτωσις, coincidentia, concursio. Զուգայարմարութիւն. և Կցումն. զօդումն. շաղկապումն. *Իսկ որ զկնի սորին առն, այնպէս թուի՝ թէ առանց միայարութե է. մեք զմիտսն քննելով յայտնի լինի միայարութիւն բանին. Ոսկ. յհ. բ. 1: *Ցոյնայն միայարութ յինքն ձգելով 'ի ձեռն կաթլոց պղպջոցն. և կաթիլն արտօք ասէ. Նիւս. կազմ. ծգ:

ՄԻԱՅՆ, ոյ, ով. միայնից կամ միայնոց. ա. Μόνος. Solus. Եա և Միայն անհոլով ունի զզօրութի ամենայն հոլովից. մանկբայ կարծեցեալ 'ի մեզ. Մի այն եւեթ. մէն. մեկին. միակ. մին. միական. առանձնական. եզական. առակական. միայնաւոր. առանձին ոք կամ ինչ մի. Թնհա. եալնըզ, եալ, եէկէանէ, մօնէրէր. *Ոչ է բարւոք մարդոյդ՝ միայն լինել: Մնաց յակոբ միայն: Չեմ միայն, զի հայր ընդ իս է: Դու միայն օգնեա ինձ միայնումս: Նմա միայնոյ: Միայն տն: Քեզ միայն. (յն. միայնոյ տն. քեզ միայնոյ:) Նոցա միայն տուաւ երկիր: Ի վերայ գզաթուն միայնոյ (կամ միայն). ևն: *Միայնոյ եկեսցեն յերկրպագութի արեգական. Եղիշ. է: *Նա միայն էր մօրն (այս ինքն միամօր էր), և ոչ գոյր այլ ոք նմա միխթար. Իգն: *Եղէ ես որպէս ճնճղուկ միայն 'ի տանիս. այս ինքն միտաւոր կամ միայնացեալ. Սղ. ճա. 8: *Որոց՝ կամ միայնից, կամ յառաջ քան այլոց՝ հարկաւոր էր հող տանել: Միայնից սոցա ներել հարկ է. Փիլ. ժ. բան: *Ի վերայ միայնից (կամ նից) սոցա հարկաւոր է. Արիստ. հռետ. է:

ՄԻԱՅՆ. մ. Μόνον. Solum, tantum. Եւեթ. սոսկապէս. սոսկ. լոկ. ֆախէթ. եալըզ. *Եթէ սայցէք միայն ողջոյն բարեկամաց ձերոց: Թէ միայն մերձենամ 'ի հանդերձս նորա, փրկիմ: Բայց միայն հաւատա: Ոչ միայն, բայց՝ միայն ցեղին յուդայ. ևն: Տես և ԲԱՑՑ ՄԻԱՅՆ, ՈՉ ՄԻԱՅՆ:

Կամ Μονώτατος. Plane solus, unicus. κατὰ μόνας, καταμόνας, seorsum, privatim. Միայնակ. առանձինն. անձամբ՝ առանց ընկերի. ուրոյն. անօգնական. Թէնհա. էալընըզ, թէքճէ. *Հնձան հարի միայն: Նստէր միայն առանձինն: Նստցի միայն լռիկ 'ի տան իւրում: Միայն եմ ես, մինչև անցից: Զի դու տէր՝ միայն առանձին յուսով բնակեցուցեր զմեզ. ևն: *Միայն գտեր զմեզ 'ի բազում առաքինեացն մերոց. չէմք միայն. Եղիշ. է: *Միայն 'ի լեառնն պէսպէս փորձութեանց յաղթեցի. միայն 'ի խաչին չարչարանս դիմեցի. Լմբ. ձմբ:

ՄԻԱՅՆ. չ. իբր՝ Միայն թէ. բայց միայն. *Միով յանձն առցուք զաղքատութի և զմուրացութի, միայն 'ի բարկութենէն եւեթ ապրեսցուք. Փարպ:

ՄԻԱՅՆ ԸՆԴ ՄԻԱՅՆ. մ. Μόνου, μόνοι. Solum, soli, և այլն. Ինքն միայն ընդ այլում միայնոյ. առանձինն. առանձնաբար. Թէնհա. էլէնահը. եալնըզ եալնըզ. *Խօսեցեալ ընդ նմա միայն ընդ միայն. Փարպ: *Մեղանթաւ միայն ընդ միայն կուսեցաւ. յն. մեկնաբանեցաւ. Եզն. եր. բ: *Առեալ միայն ընդ միայն խրատեցես: Եթէ յանդիմանեսցէ զնա, մինչ դեռ դու և նա միայն ընդ միայն իցէք. Ոսկ. եփես. էբ. և ա. փթմ:

ՄԻԱՅՆ ԶԻ. } չ. մ. Μόνον, μοναδόν, ἐάν-
ՄԻԱՅՆ ԹԷ. } περ. Solum, solummodo, dummodo. Բայց միայն. Ֆաքաթ, ... *Միայն զի աղօթք ձեր ոչ լինիցի 'ի պատճառս մարմնոյ. Գաղ. ե. 13: *Խոստանայ ազատել 'ի քուրձ և 'ի մոխիր, միայն զի նա եկեսցէ և տրասցէ խաղաղութի. Խոր. գ. 29: *Միայն թէ արժանի աւետարանին գնայցէք: Միայն թէ զհամարձակութի, և այլն. Փիլիպ. ա. 27: Եբր. գ. 6. և 14:

ՄԻԱՅՆԱԲԱՐ. մ. Μοναχῶς, μοναδικῶς. Unice, singulariter, in unitate, vel solitudine. Միայնակ. առանձնաբար. պարզապէս. եզականապէս. *Ոչ սեռ և ոչ տեսակ պարզաբար ասին, այս ինքն ոչ միայնաբար, այլ բազմաբար. Լծ. ոգէ: *Ոչ միայնաբար ըստ յանանն 'ի ձկանէն (եղանէր կամ յանէր), այլ լմամբ հոգւոցն մանաւանդ որ յաղանալ 'ի դժոխս. Կիր. թղթ: *Ունի զամենայն թիւ միակն յինքեան միայնաբար, և ամենայն թիւ միանայ 'ի միակն. Դիոն. ածաբ: *Սա է որդին տր՝ միայնաբար, և յոգաւորապէս. Պրպմ. լը: *Ոչինչ է քան զայնպէս միայնաբարն (գոլ) չար և անհամբեր ։։ յն. միայնութեն. Ոսկ. յհ. բ. 32:

ՄԻԱՅՆԱԳՈՐԾ. ա. մ. Միայնակ գործելով, կամ գործեալ վասն իրիք բանի եւեթ. *Անդրէն 'ի խորհրդանոցի մնացն վասն յուշ արկանելոյ միայնագործ հոգացայ. այս ինքն ոչ որպէս պատմութ, այլ որպէս նիւթ յիշատակի եւեթ. Կոչին:

ՄԻԱՅՆԱԿ. ա. մ. Μοναδικόν, μοναδικῶς. Singularis, rius, rie. Մի միայն. միակ. եզական. անհամեմատ. և Առանձնական. առանձինն. *Բարութեամբ անուանեալք աքրան, մի է և միայնակ 'ի հայկազանցս. որ զօժգահակ եղան. Խոր. ա. 30: *Մի և միայնակ 'ի բազումս թէ. Սարգ. առ. ակեան: *Կենդանեաց ամենք երամականք են, և այլք միայնակք. Արիստ. որս. է:

ՄԻԱՅՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. գ. Μοναχός. Monachus, solitarius. μοναχικός, monasticus. Միայնակեաց, և միայնակեցական. *Գնաց 'ի դուռն տեառն մենաւորի. և առէ գնա միայնականն. Ոսկփոր: *Խորհուրդ միայնականի կատարման. այս ինքն արեւելեան: Իսկ քահանայն կայ առաջի ծնդ նոյն սեղանոյ՝ զմիայնական կոչումն արքայ նորաբանելով. Դիոն. եկեղ: *Զմիայնական կարգաւորութեն կրօնաւորացն միաբանեցոց. Մխ. դտ:

ՄԻԱՅՆԱԿԵԱՑ. կեցի, ցայ. գ. Μοναζῶν (յորմէ Մոնոզոն), μοναχός, μοναστής. Monasticam vitam agens, degens; solita-

rius, monachus. Որ միայն կենայ յանապատս. անապատաւոր. միայնաւոր. և Միանձն՝ հրաժարական յաշխարհէ, և ոտ անձնասիրական ի սենեակ կրօնաւոր. վանական. Ճգնաւոր. հերէնս. Նշանակ՝ և անկանգ. միայնակեաց. առանձնական հակաճիրճ և ցնծալ. Աթան. Հարձ. թագոյն կարգ քան զանձնական նուիրեալսն՝ միայնակեացն զարգ է. Դիոն. Եղիշ. Գուշդ դուշդք միայնակեցայ, և գոյք գոյք կուսանաց. կոչ. ք: Միայնակեացք՝ որ քնա. կեալ էին ի վանորայս. Նղէր. Ք: Ցն. և վ. ր. ոչ. ոտկոյ:

ԵՒ ՝ի իր Միայնակեացական. Μοναστικός. Monasticus, solitarius, ia, ium. Մարդ միայնակեաց, և միաբ. միայնակեացք հոգւով. Նաւթ. ՃԸ: Միայնակեաց կեանք, կամ կրօնք. Իր. ՃՂ: Աթան:

ՄԻԱՆՁՆԱԿԸ, ի. ած. ա. Μονοχάτος, μονόστιχος. Solus et sine conviva comedens, neminem ad coenam incitato. Առանձին կերող. որ չունի զանազանից. մակերիս գազանաց, և ագռաւայ. Ընտ և խոզ և գազան միոյնակերս. Մագ. Ը:

ՄԻԱՆՁՆԱԿԾԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Μοναχικός, μοναστικός. Monasticus. Անպատկան միայնակեացս և միայնակեացութեան. միայնական. միանձնական. կրօնաւորական. ՝ի միայնակեացական կարգ մտաներ. Կոչեան: Անուանցէ քեզ զկրօնս միայնակեացական կարգաւորութեան. Վր ՃՂ. Իշ: Պայծառանան անապատք, և ոտ Ճգնաւգաց միայնակեացական պարուք. Ջ՚ր. ԼԸ:

ՄԻԱՆՁՆԱԿԵՑԱՆՈՑ, ի, ած. գ. բնակական միայնակեացս. իրձիթ, կամ վանք. Նրամանէն Տէրն մեր ոչ կոչէին զմենկունս ի սենեկի, և ոչ ի միայնակեացոցս բնակել լծոյ սային. Վր ՃՂ. Ը:

ՄԻԱՆՁՆԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ, ց. Μοναστής. Solitudo, vita solitaria, sive monastica. Անապատական կեանք, և կրօնաւորութեան. Ինքն քո միայնակեացն եղև մեզ ուսուցիչ, յորժամ գնին միտուէ յանապատս եղէ: Սպաս ամենեքեան միայնակեացն էն օրինք. Վր ՃՂ. Ա: Ջմիայնակեացն վասս սուտ յեղալ. Խոր. ՃՀ. ԿՀ:

ՄԻԱՆՁՆԱՄԱՐՄՆ, ման. գ. Մի միայն կողմն. և Միակողմանին գոլ. Յերկուց կալ. ից միայնակողմանի՝ անհաստատ հեռուվքն. Նար. ՃԸ:

ՄԻԱՆՁՆԱԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Մենամնութեան. Ջգաւթի և գպոլիսեցոց միայնակուսութեան. Պիս:

ՄԻԱՆՁՆԱՄԱՐՏԻԿ. ած. Մենամարտիկ. Խոստացաւ միայնամարտիկ լինել ընդ նմա. Պիտ. ալէս. ՝ի հնդկաստանեցւոց ՝ի միայնամարտիկ գլուխուրեն. Ջանի սա. զոյգ միայնամարտիկ սկսցանք իցեն. Ասէր. Ը. Ց. Ի. ա:

ՄԻԱՆՁՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. ած. Մենամարտութիւն. Μονομαχία. Ջայս և լըմբիջամարտս և առանձինս, միայնամարտութեամբ ՝ի գաւազան հնդկիսկն յաղթօղք լինելով. Ջմիայնամարտութիւս ՝ի ցամաքի. Ջգաւնս. ցեալ. Նովիւն հալածել (յանկարծ) միայնամարտութեան: Աթանասեան միայնամարտուէ գաւթի և գոլիաթու. Պիս: ՝Միայնամարտութեան (կամ միամարտուէն) առաքինութիւն. Խոր. Ը. Ճղ:

ՄԻԱՆՁՆԱՆԱՄ, այոյ. ը. Μονάζω. Solitarius sum! Μονῶμαι. Solus remaneo, solitarem dego vitam. ἐρημόομαι, desolor. Միայն լինել կամ մնալ. Աստանալ. առանձնանալ. մոյ կամ երկուց. անապատանալ, հեռանալ կամ ղկոչ չընկերոյց. Հրաժարել յաշխարհէ. միայնակեաց լինել. ՝Ջուր յոյժ ժամ՚ի հրոյ անջատի. և յօգոյ միայնանայ, Նանգաւորապէս լինկի. Գնաց. ՝Իրրև ագռաւ միայնացեալ Թագուհ: Ընդ յուրս ար հնացի միայնացեալ ի բազմոց. Երեմ. Ճ. 2: Խոր. Ճ. 12: ՝Եթէ ոս ասկաս ինչ ՝ի նմանէ միայնացի (կինն յառնէն.) ընծոնեա: ՝Միայնացեալ զսրտով գոչ ոս արքայ յոչ կամաց: Հռոմ. ՃՀ, որ ՝ի ոսմանս էր միայնացեալ. խոր. Ճ. 15. 55: ՝Ոչ զայրքն, և ոչ ոչնդոգեցեալ առնն միայնացեալ: Միայնասցան, յորում միայնանալով նորա գլուխկնեցն և զնազկի վարուց զնա Նոյեան հատարեն. փիլ. ած. Ե. Նաբեան: ՝ի միայնանալ՝ մերկասցա ոս ՝ի զգեստն այնոսիք նոց, յուցանեցով նմա զգիմին այծեղս. Ցն. ՝ի: ՝Նկի յանապատս յոյս, և միայնայոյց. Վր ՃՂ. Շ: ՝Միայնացեալք ՝ի միայնանոցն. փիլ. Ճ:

ՄՈՒԱՉՆԱՑՆԱԼ, կ՚ելոյ, ած. ա. գ. Μοναχός. Monachus, solitarius. Միայնակեաց. միայնաւոր. կրօնաւոր. միանձն. ՝Ջկնի նաստրա) ոմանք կոչեցուցոս, և ոմանք միայնակեացս անուանեալ: Ջկատարեալ խնամասիրութեան միայնակեացն յուցանէ. Դիոն, Եղիշ. ՝Յառաջին սմին գիւղացոր էն անձինք միայնոյելոյն. Վր ՃՂ. Ի: ՝Օրհնեալ էս փայտ ոչ. միայնակեաց սպրիպոպ, Ճգնաւորաց ժուժկալութեան. Ածղ. Բարէր:

ՄՈՒԱՉՆԱՆՈՑ. ի, ած. գ. Μοναστήριον. Monasterium. որ և ՄՈՒԱՉՆԱՐԱՆ. ՄՈՒԱՉՆԱՑԱՆ. ՄՈՒԱՉՆԱՑՈՑ. Տէրն առանձնութեան հրաժարելոյն յաշխարհէ. վանք և խրճիթ միանձանց. ՝Ջվեց սաւորան իւրաքանչիւր ոք միայնակեալք ինքեանք առ իւրեաս յայնիկ. ՝ի միայնանոցսն խնամասիրելն. փիլ. ած. Ե. Նաբեան: ՝Գինի և կամ այլ ինչ զանազանեալ և գոտեի ոչ ՝ի ձեր միայնանոցս նոցա. Եղիշ. ՃՀԿ: ՝Յամենայն տեղիս ա. նապատս միայնանոցս լինէին. Եղիշ. Ճ. (որ լինի և ածակ):

ՄՈՒԱՉՆԱՆՈՑ. ած. Որպէս միայնական. առանձնական. անջին. ամայի. ՝Աւրաքոյ քաղաքի բերեալ ՝ի միայնոցոց վայրի առանի իւր գնեգեղանս. փիլ. ՀՀ. ած. ե:

ՄՈՒԱՉՆԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. ց. Μοναρχία. Monarchia. ՝Ջանալ ընդ յապուր միապետութեան. զի մի ե պատճառ աշխարհիս, և առաջնորդ և ծառայ. փիլ. Ճ. ԼՀ:

ՄՈՒԱՉՆԱՊԵՏ. ց. Μοναρχικός. Monarchus. ՝Մի. միանգամայն խնամք և յոյժ քոյ. Պտմ. ԼՀ:

ՄՈՒԱՉՆԱՑԱՆ. ց. Μοναχός. Monachus, solitarius. ՝Ջգեղոն ջուրսն լուսաւորէս բնակեալ յաշխատանի քրիստոս միայնաւորացն. Աթան. (մի ձեռ. մեհենաւորացոյն): ՝Հաստատեր զմիայնաւորացոն Ճգնաւորացն. ՃՂ. Ա:

ԵՒ ած. ՝Ընտրեալ իւր առանձնակ միայնասան տեղեակ (յն տեղն մի անջուք), ապօթից միայն պատրաստեալ. Ասէր. Ճ. ՃՀ:

ՄՈՒԱՉՆԱՏԵՍԱԿ. ց. Μονασταί. Monachi, solitarius. Միանձն. Ճ:

ՄՈՒԱՉՆԱՐԱՆ, ի, ած. ց. Μοναστήριον. Monasterium. Միանձնանոց. ՝Իւրաքանչիւր ուսմբք ի ներսէ միանձնոցի (կինն յառնէն.) ընծոնեա: ՝Միանձնացեալ զսրտով գոչ ոս արքայ յոչ կամաց: Հռոմ. ՃՀ, որ ՝ի ոսմանս էր միայնացեալ. խոր. Ճ. 15. 55: ՝Ոչ զայրքն, և ոչ ոչնդոգեցեալ առնն միայնացեալ: Միայնասցան, յորում միայնանալով նորա գլուխկնեցն և զնազկի վարուց զնա Նոյեան հատարեն. փիլ. ած. Ե. Նաբեան: ՝ի միայնանալ՝ մերկասցա ոս ՝ի զգեստն այնոսիք նոց, յուցանեցով նմա զգիմին այծեղս. Ցն. ՝ի: ՝Նկի յանապատս յոյս, և միայնայոյց. Վր ՃՂ. Շ: ՝Միայնացեալք ՝ի միայնանոցն. փիլ. Ճ:

ՄՈՒԱՉՆԱՑՆԱԼ, կ՚ելոյ, ած. ա. գ. Μοναχός. Monachus, solitarius. Միանձնակեաց. միայնաւոր. կրօնաւոր. միանձն. ՝Ջկնի նաստրա) ոմանք կոչեցուցոս, և ոմանք միայնակեացս անուանեալ: Ջկատարեալ խնամասիրութեան միայնակեացն յուցանէ. Դիոն, Եղիշ. ՝Յառաջին սմին գիւղացոր էն անձինք միայնոյելոյն. Վր ՃՂ. Ի: ՝Օրհնեալ էս փայտ ոչ. միայնակեաց սպրիպոպ, Ճգնաւորաց ժուժկալութեան. Ածղ. Բարէր:

ՄՈՒԱՉՆԱՑՈՒՄ, եցայ. ի. Միայնաւոր լինել. կրօնաւորիլ. ՝ի միանձնութեան միայնաւորեալ. կրօնաւորեցեր. Ած. ածք: ՝ի լերինս եբնալ և առանձնական միայնաւորական. Գնձ:

ՄՈՒԱՉՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. ած. ոյ Միայնակեցութեան. ՝Ամենայն իրաց հոգևորայ զանձն տուեալ միայնաւորութեաբ: Միայնաւորութեան բնակութեբ յանապատի. Ածք: պտմ: ՝Ջքանչելի վարուք միայնաւորութեբ. Կեր. պտմ: ՝(Ոմանք ՝ի փիլիսոփայից էնէն) միանձնութեամբ զմիայնաւորութեբ կալեալ զվարս. Ագէթ. Նա որպէս Անանիոսն. միայնակ մնալն. ինաւորն. ՝(Մեծարոյալ յեա փոխանն առաքակ) միայնաւորութեբն արամութեբ չըթողոյր զուարթանալ. կոչեան:

ՄՈՒԱՉՆԱՓԱՅՏ. ած. Μονόξυλος. Ex uno ligno confectus. Որ ինչ ՝ի միոյ միայնոյ փայտէ ե կազմեալ. ՝Փայտ իսկ միայնափայտ. զոր ինչ և կամիցի ոք՝ վերագրեսցէ (ի նաւէրս). Պղաս. օրին. ՃՁ:

ՄՈՒԱՉՆԵԱԿ, եկի. գ. Μονάς. Unitas. Միակ. միութեբ. ՝Բաղկացաս ՝ի սասնեկէ, ՝ի միայնեկէ միայնեկան առաւելեցելոյ. ած. Ճ. Ջ. ... ժ. փիլ. ԼՀՀ. ած. 85:

ՄՈՒԱՉՆԻԿ. ած. } Միայն. առանձինն.
ՄՈՒԱՉՆՈՒԿ. ած. } Քեալ. փնաւրիկ. Եաւէսէաշ. ՝Ցարուցեալ էլեծայր առ նոսա միայնիկ ինչիկ: Ջասակալ և որոշեալ ՝ի բաց կոսի միայնիկ. Եղիշ. Ե: ՝Միայն միայնուկ առանձինն էին (յանապատի). Մխիթ. ՃՁ: ՝Ցայսանկէր զնորգարէն միայն միայնուկ: Ինքն միայն միայնուկ եկն մերձեցաւ առ առիւծն. Եփր. ԲԳ:

ՄՈՒԱՉՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Μόνωσις. Solitudo. Միայնաւորութեբ. որպէս առանձնութեբ, և միայնակեացութեբ. ՝Ջմիայնութեբն սիրէ, զանիոալ լինել ՝ի բազմաց լաւ հանարեալ. փիլ. Խ՚ոսփ: ՝Ընկալ զընկերդ քո (զգիտս եվրէմ) ՝ի քոյն միայնութեբ. Մոփ. Ե: ՝Որ սիրէ՝ առէ, ցանգ խրատէ. զոր ՝ի միայնութեբ գտանել անկնար է: Միտանական կեանքն քան զմիայնութեբ ե նախապատիւ. Բրս. հց: ՝Նատ ՝ի միայնութեբ խուցն: Հանգէ զնոսա ՝ի միայնութեբ կեանս: Սանալ զվարս միայնութեբ. Վր ՃՂ. Ի. ԻԷ: ՝Գրիգորիոս միայնութեբ սիրող, անընդմիջաբար միշտ ընդ ած խօսող. Տաղ:

ՄՈՒԱՉՈՒՀԻ. ած. գ. որ և յոմանց Միանձնուհի ասի. Կին կամ կուսան միայնացեալ, կրօնաւորեալ. Խոր. Ճ. Μοναχή, μοναστρία. Monacha. ՝Միայնակեաց, կամ միայնուհի, կամ առանձին. Պիս:

ՄՈՒԱՑՈՒ. ած. Ունիոլ զմի յօգ. ՝ի մի յօգեալ. ՝Տալաբանութեբք արտաքոյ վար-

ժաքանուելիք մրցեալք միայօդ աւարառեալ գծի, զոր դուք կոչիայ (գոռիյե) անուանէք. Մաթ. յիզ. ոթ:

ՄԻԱՆԱՄ, ացայ. է. Ἑνόομαι, ἕνουμαι. Unior, adunor, haereo, conjungor, colligor, ևն. Մի կամ իբր մի լինել. միաւորիլ. խառնիլ. զօդիլ, շաղկապիլ. զուգիլ և միաբանիլ յարիլ յարակցիլ, կամ ֆիլիքգապահս, կամ բարոյապես. ՚ի նմանէ պիր օլմագ, պիր ևղմէդ:

Օրինակ ֆիլիքգականի. * Որ միացար ՚ի մարմնի անձնատապես ՃշմարիտԱ ՝ի ներկուց. Շար. Ցեսս և ԲՆՈՒԹԻՒՆ: * Ընչիսին միութիւն. միացաս ասէ ՚ի մարմին անչինութեաբար. զի ոչ փոխարկումն և ոչ ՚ի քաց բարձումն արար Ճծայնիկամ մարդկային բնութիւնցն, այլ միացոյց զնութեան. Խոսր. պրգ:* Ոչ միայն միացաւ ՚ի զանգուած մարմնոյ, այլև մարդացաւ: Մերոյին բնութեամբ միացելով. Նար. կոս. Ե յ: Իսկ ՚ի խորհուրդ երրորդութեան՝ առաւել ասի ՚ի մեզ Միաւորիլ (զոր տեացես.) * Աբրահամն ասէ. Էութիւն միաև նաև հօր զորդի՝ ոչ աստուածիղիղ ունել. Ասէ. ՚ի:

Օրինակք բարոյականի պէսպէս. * Նոսա բաղքն հայոց՝ որ յաշ և յահեակ թևան էին, ՚ի նա խառնեալ միանային. Խոր. ՚ի. կշ: * Ցորժամ եկեղեցի հարմանացեալ միանայ ընդ փեսայիդ: Որ միացար սրբութիւն ՚ի լոյսն մանուր որպէս զանմալիսին. Շար: * Կապեալ ընդ շնորհիդ ՚ի քեզ միանալ անքաժանելի: Ընդ հաստոլիդ միանալ՝ տէրունի մարմնոյդ Ճաշակմամբ: Միասցի կենիդ լուսոյ ՚ի գեղ տեսակիս: Ընդ քեզ միացուածք առմամբ քո շնորհիդ. Նար. իզ. ծ. ՚ի. ղ:

ՄԻԱՆԳԱՄ. ս. Ἅπαξ. Semel. որ և ՄԻԱՆԳԱՄ. այսինքն ՚ի միում հնուագի. ՚ի ան գամ, անգամ ՚ը, ՚ի հետ, հետ ՚ը. պիր ֆէրէ, պիր ֆէքա. * Միանգամ ՚ի տարւոջ. Պատմեսլիք միանգամ: Հարից միանգամ, և ոչ կրկնեցից: Միանգամ խօսեցայ, և յերկրորդումն ոչ յաւելից. ևն: Որ միանգամ ըՀ. Նացեալ է ՚ի վերայ ծովու, ոչ նաւավար ասի. Լ. ՃԾաբ:* Որպէս միանգամն, և միւսանգամն ցս. այսինքն միշտ նոյնպէս. Դտ. ՚ի. 30. 31: ա. ԻԳ. գ. 10: ի. 24: * Ջոյն միանգամն (մեզաւ) ադամ ՃՀ, և զայլ ամենայն ժամանակս անմեղ յատաշխարհէն եկաց. որպէս սողոմոն վկայէ. Մխ. այբիվան: Տես և ԱՆԳԱՄ. և ՈՐ ՄԻԱՆԳԱՄ:

ՄԻԱՆԳԱՄԱՑՆ. ս. Ἅμα, ὁμοῦ, ἀθρόως. Simul. ἐφάπαξ, semel. ἄρδην, penitus, prorsus, συλλόη, ἁπασαπλῶς, simpliciter, ut semel omnia dicam. Համայն. համանգամայն. միահաղոյն. միահամառ. ընդ ամենայն. բոլորն ՚ի միասին. զոյդ ընդ նմին. Նաև. ՚ի նմանգամէն. ՚ի նէն, ՚ի նէ ոքն. Նաև. ՚ի նմանգամէն. ՚ի նէն, ՚ի նէ ոքն. հետ, հետ, հետ ՚ի, պիրպէն, պիր օղ-ըրան, ՃՀՀն. խոտան, հետ պէ. * Խեթելեսցէ նոքօք զայգս միանգամայն մինչև ցծագս երկրի: Մերձեսցին խոտացին միանգամայն. Զարհուրեցուցից և ցամաքեցուցից միանգամայն: Ելէք միանգամայն: Ագետց և մարգկան միանգամայն: Եւ եր ամենայն եկեղեցին միանգամայն՝ չորք բիւրք: Ապա երեկեալ առէլի քան զինեաց հարիւր եղբարց միանգամայն: Գուցէ եկեալ հարկանիցեմ վերկիր միանգամայն, ևն: * Միանգամայն՝ թագաւորք տասն: Միանգամայն ամենևքեան լինին՝ ՚ի թագաւորք: Միանգամայն ամենայն ազգն, ամէնքն. Ես. ոը. ա:

, կամ, *խակ սա զայն միանգամայն կատարեաց. Եբէր. ի. 27: * Հանդարտ լեր, և միզամենայն միանգամայն խնդրեր ուսանել. Ո՚ի. ՚ի. ա. 2: *Միանգամայն ասացից. Աոր. ևն: *Եւ միանգամայն պարզաբար (ասել կամեցեալ), գուցես պահօք զամենայն ոչն ընդ ա քաղաքավարեալ: Դու՝ միանգամայն պարզաբար, զամենայն ինչ ՚ի վեր հագոյնս փոխարկեցեր. Բր. պհ. ա: Ո՚ի. նոր ՚ի:

Կամ, *Միանգամայն և ակն ունէր, թէ տացի ինչ նմա ՚ի պօղոսէ: Աղօթս արարէք միանգամայն՝ և վասն մեր. Գծ. ՚ի. 26: Կոչ. ը. 5: *Զի՝ հնար միանգամայն զոգիս և զմարմինս զարգարել. չէ հնար միանգամայն մամոնայի ծառայել, և քրի հնազանդել՝ որպէս պարտ է. Ո՚ի. ՚ի. գ. 16:

Կամ, *Աղօթից՝ միանգամայն և պահոց: Յարեալ՝ միանգամայն և յարևմտեաս: Ընդ որում քեզ հօր՝ միանգամայն և հոգւոյդ սքղ. ՃՃ: Փիլ. Խոսան: Պրգ:

ՄԻԱՆԻՍ. ա. Որոյ հիասն՝ դիրքն կամ խարիսխն է մի և միօրինակ. * Հողն միանիստ, ջուրն քաանանիստ, օդն երեք քաանանիստ, հուրն ուրի քաանանիստ. Մխ. այբիվան:

ՄԻԱՆԶՆ, ձին, ձունք, ձանց. ա. գ. Μοναχός, μοναζών. Monachus. Միայնակեաց. անապատաւոր, կամ կրօնաւոր վանական. * Նախասկիզբն միանձանց. Շար: * Ո՚վ եկեղեցիկ միանձանց, և աշակերտաց. Նար. հԳ: տես և ԵՂԻՆ ԴԱՒ: * Եւ յայսմ մասին (կարէր տրտմիլ) միանձն, ՚ի տրտմելէ ասէ միմիայն ընտա ՚ի յատեալ անգ իւրում, ուր մի լսէ՝ անդ եմ և ես. զի մի տրտմեսցին ամենայն միանձունք. Եփր. համաբ: * Ո՞ւ ինչ է ջայ քան զարծաթասէր միանձն: Ո՞վ արծաթասիրութեի, որ զլսէս զմիանձնոն ՚ի դասակարգութենէ հրեշտակացն, որ պտես զլեզու միանձին յանպղտան և յատելութենի: Ա՚յս տեղի միանձանց է. Վրթ. հղ. ԳՀ. ԷՀ. ևն:

ՄԻԱՆՁՆ. Աստուած ոՃով կամ հելլենաբանութեամբ որպես Μοναχός, μόναρχος, և ἀπόλυτος, և μονοουσιος, unicus, solus. ևն: Մի հոգի աստուծին. միայնակ ոք կամ ինչ. մի ևԷթ. եզական. բացարձակ. ապատ. ուրոյն. առանձնական. * Միայնին իրրև զսրեգական միանձն. Ածխ. սթբփ: * Օրն միանձն մեկնաւոր՝ ոչ ունի հաղորդութենի ընդ այլ աստուած: Չնչ ինչ ՚ի նոսա պակուլ և լուկ և միանձն: Ըստ միանձնին մեծութեան երկնի և երկրի և ծովու: Նայեսցի ընդ ծիծաղն անչքատ և միանձն. Վէրծբ. ԳՀ. ՃՀ ՀԵ:

ՄԻԱՆԶՆԱՐՒԱՐ. ս. Իբրև միանձն (լաստմենոյն առաման). * Ո՚լքան բարեաց պատճառ՝ լուկ խոնարհութենի և հանգարտութենի, և միանձնաբար զգուշութենի անձին. Վրթ. հղ. ծբ:

ՄԻԱՆԶՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μοναστικός. Monasticus. ἀφθιαστικός, ἀπεθιαστικός. solitarius, ia, ium. Միայնակեցական, և առանձնական. առանձնակեաց. * Գաւանեին միանձնական պարկեշտականս որքամասոյց կանայս. Ադաթ: * Հայրն պօղոս նախ և առաջին էր միանձնական. Վրթ. հղ. իԷ: * Զոր պատմեաց միանձնական ոմն մեծի հայրապետին. Վրդն. ծն: * Միանձնական վարուց ընդ ոյ միաւորութենն. Տծնէ: * Միանձնական վարքն առ մի միայն հայր զօր նմանապազ՝ վերս զպետսն ընտրէ. Բրս. հղ: իակ Եսփր. ւ. * Հայր միայն գիտէ զօծեալն իւր, և որդին զհայր իւր՝ իբրև զմիանձնական ՚ի միանձնութենն ցս. գուցէ գրելի միանական, ևն. կամ լսմ. միակ ՚ի միութենէ. զի յայրն, և հայրն իբրև զմիաւորութենի ՚ի միաւորութենէ ՚ի միանձնութենէ. մտածելով (այսինքն երրորդ) միանձնութենի. մտածելով (այսինքն լոկ ըստ մարգկութենէ), կամ ՚ի բաժանելի հոգւոյն ՚ի մարմնոյն . . . խնդրեաք սպանանել զիս՝ զայր մի. այս մարգկութեն. Եփր. համաբ:

ՄԻԱՆԶՆՈՒԹԻՒՆ, որպես Աստանձնութենի.

ՄԻԱՆԶՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. կամ ընթեր. ցիր Միանականուն, այսինքն համագոյութենի. և կամ իմս Միաշնչուն, միահոգութենի՝ որպես զաղանդ ապողինարի ուրացողի զմարդկային կամ զբնական հոգի քրի. * Ոչ է ըստ նոյնութենէ բնութենի, կամ ըստ միանձնականութենէ. ՃՀ. խ. Էբ:

ՄԻԱՆԶՆԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. է. Որպես Μοναζω, μονοῦμαι. Միանձն լինել, միանձնանալ. կրօնաւորիլ. և Առանձնանալ. * Կամիմ միանձնանալ ՚ի իմ խնամ: Եկեալ միանձնացան յանապատին սկիզբն. Վրթ հղ. Է: * Միանձնացաւ յանապատի ՚ի վանս. * Միանձնացար ՚ի ծերպս վիմայ. Գհ: * Զմիանձնացեալսն Ճգնաւորական հանդիսիս: Զմիանձնացեալսն ապրեցուցանել ՚ի խաթից թշնամոյն: Միանձնացեալ սկիզբ. ՃԷ: Պրփ: * Միոյն վայ տայ ՚ի գլորելն. և զայս մի մարմնով միանձնացեալ իմանաս, այլ յինքնահաճութենէ աշաատալսն եղեալ. Լմբ. ծղ:

ՄԻԱՆԶՆԱՆՈՑ. ի, աց. Տ. ՄԻԱՆՁՆՈՒՈ. * Գնայր սքն Հոպիան ՚ի գաւառէն ծոփոց յիւրմէ միանձնանոցէն. Բ. ես. ի. 28:

ՄԻԱՆԶՆԱՊԻՍ. ՚ս. Իբր Միաշնչապես. որպես համաշունչ, կամ մի սկզբ և մի հոգի. * Նոքա են նորա սիրա, և հաւատապես միանձնապես միութենի. Փարպ:

ՄԻԱՆԶՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԻԱՆԶՆՈՒԹԻՒՆ, որպես Միայնակեցութենի. * Որ ոչ պահեցէ զայսորիկ, ընդունայն է միանձնաւորութենի նորա. Միանձնաւորութեաբ և այսասուարարս սկզբնիւք լիներ անգ. Վրթ հղ. Է: Տէր իԷ. դեփ. ծէ:

Որպես Մի անձնաւորութենի. Մի ենթակայութենի. * Զանչփոթ միանձնաւորութեն կործեցին քաժանել. Թղթ. Ման. ա գբ. փշ:

ՄԻԱՆԶՆԱՆԹԻՒՆ. ֆ. Միայնակեցութենի. աւանձնակեցութենի. * Զչխիսութենի քո կորուսեր, և զմիանձնութենիեն ոչ դեր: Մինչ գամք ՚ի միանձնութենի, ոչ սատանայք ՃգնուԷն. Վրթ հղ. Ե. ը: * Կոչի տուն հեզութենէ և միանձնութենեան, զի լինին ՚ի նմա միանձնութեբ, ևն. Ե. պմ. Է. 17: * Թե միանձն ոք իցէ, և ապահիցէ. քան զորոյ միանձնութենէն լաւ սակ զիսբանութենի ընկեցաց. Նե. ծշ: * Ազիսն է լուեցուանել զմիանձնութենի տուգութենէդ քո ՚ի յորդ ողորմութենէդ սատի քոց. Եփր. համաբ:

ՄԻԱՆԶՆՈՒԹԻՒՆ. որպես Միանձնաւորութենի. * Զմիանձնութենն (երևեցելոյն) նշանակէ, և ոչ զերիս. Նանայ:

ՄԻԱՆԶՆՈՒԹԻՒՆ. որպես Համաշնչութենի. միաձայնութենի. * Որ գնայ ընդ իմոսուն միանձնութենէ օրինացն ոյ. Համամ. ասէ:

ՄԻԱՆԶՆՈՒԹԻՒՆ. որպես Միութենի. և զսկանաւթենէն. անհնան որոշեալ. * Լուսին մեծ լուկ է միանձնութենէ իբրև ջերկիր. Շիր: * Անյ և այլ գոյն ՚ի միանձնութենի մարմնոյ սկիզբն է լսորոսութենէ. Լմբ. ՚ի Ռղթ. Լոսթ: * Ո՚չ յականէ միանձնութենէ առացեալ. այլ հասարակաց. Եփր. համաբ:

ՄԻԱՆԶՆՈՒԹԻՒՆ. որպես Մի. ինչ իրակնութենի. լոկ մտածութենի ըստ միոյ բանի. առումն ըստ միոյ իրի ևԷթ. * Ընդեք կարդք եղեն աստան մեզոյ. մի ձածուԷ նորա՝ միայնութենէ (առանց մարգկուԷ ՚ի յաբխանիկ). և երկուս՝ ձածուելեն և մարգկուելեն նորա խառնութենէ (՚ի մարգեղուԷ). և երեք (այսինքն երրորդ) միանձնութենի. մտածելով (այսինքն լոկ ըստ մարգկութենէ), կամ ՚ի բաժանելի հոգւոյն ՚ի մարմնոյն . . . խնդրեաք սպանանել զիս՝ զայր մի. այս մարգկուԷն. Եփր. համաբ:

ՄԻԱՆԶՆՈՒԹԻՒՆ, որպես Աստանձնութենի.

միայնութիւն. * Բազմացուցանելով բազմացուցիչ զմիանձնութիւնդ քո. Եփր. Եբր: Ոչ ասի ՄԻԱՆԶՈՒԹԵՄԲ, որպէս Առանձինն. * Նշան մուխի տուաւ և գնդեղանի. այլ որ միանձնութիւն տուաւ նոցա, ոչ ահա առ ձեզ ուսուցեալ գործն յայտնի. Եփր. Համաբ:

ՄԻԱՆԶՈՒԹԻՒՆ. որպէս բացարձակ ինքնութիւն. բացարձակութիւն. ուստի Միանձնութիւն ասի, որպէս բացարձակապէս. * Ինչ մի միանձնութիւն մեկնակի մեծ է իւրով բնութիւն՝ քան միանձնն մեծութեան երկինի և երկրի և ծովու. Վեցօր. Ը: * Լուսաւորն մեծ. իբրու թէ ինչ մի մեծանձնութեամբ մեկնակ՝ մեծ է քան միանձնութիւն երկնից, երկրի և ծովու. իսկ այլքն ևս՝ որ կոչին մեծ, ոմն մեծ քան զընկերս իւր. Հիբ:

ՄԻԱՆՄԱՆ. ա. ſ. Ὁμοίος. Similis. Համանման, յոյն և նման. միօրինակ. * Ոչ զամենեսեան միանման սեռանիէ. Պաղտ. Ի դէմն: * Միաձև միանման յամենայնի բարք ոգւոյ. կոչ. Ք: * Ոչ ամենեքիսն միապէս ընթանալիք ոտիւք, և ոչ միանմանս վաստակիմ ձեռօք առ Ճգնութիւս. Խոհ: Իսկ Ոխ. յհ. ա. 23. Ընդունդ այնոցիկ միանման էին բարքն որ. յն. ἐνίοι, ոմանք՝ ի նոցանէ. ուր Յարգմանն երևի ընթերցեալ ἑνοῖοι.

ՄԻԱՆՇԱՆ. ա. Ունօղ զնոյն նշան կամ նշանակ. միակերպ. * Զմիագոյն զմիանշան պչնամահանգերձ զարդու. Բուզ. Ը. 16:

ՄԻԱՆՈՒՆ. ա. Ունօղ զմիակ անուն. * Վասն էր միանուն, և ոչ յոգնակի. Լմբ. ծղ:

Եւ Համանուն, անուանակից. * Այ կոչին որդիք, և եղբարք քոնի, և միանուն քրիստոնեայք. Տծոակ: Իսկ կէսրէ. ծն. Ասորին՝ նեբքիսեոյ և ատն հաւատարմի միանուն կոչէր ոյ. ընթերցիր զատաբար, մի անուն:

ՄԻԱՆՈՒՆԱԲԱՐ. Տ. ՀԱՄԱՆՈՒՆԱԲԱՐ. ՀՈՄԱՆՈՒՆԱԲԱՐ. * Զևս այս միանուներաբար յոլովանշանակ ցուցանի. Փէր. ⁘էրբ:

ՄԻԱՆՈՒՆԱԿԻՐ. ա. կրօղ զմի և զնոյն անուն. համանուն. * Միանուն(ակիր) է այլոց ծառոց փայտ առել: Միանուն(ակիր) (կամ միանուանակիր), զի նա մահաբեր եղև, զոր գիտասէ փայտ կոչեն, և իսկ՝ մահու դեղ և չարչարանաց. Ածոյ. Ե Շ. Բարէյ:

ՄԻԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Համանուներ, և համանուներ. * Միանուներ (կամ միանուն) ունի. Ոխ. յհ. ա. 13: * Իսկ ի վերոյ առաւակունացն և աղգականացն միանուներ. մուկն ասի՝ ցամաքային և ջրային. խեցգետին՝ ջրային և երկնային. Երզն. ⁘էր:

ՄԻԱՇԱԲԱԹ, ի կի՛ ս, ուց. գ. Μία σαββάτων, Una sabbatorum, vel sabbati. χυριακή (ἡμέρα), dominica (dies). Միով աւուրբ զկնի շաբաթի աւուր. որ և առաջին օր շաբաթուն՝ այլինքն եօթնեկի. կիրակէ, այսինքն աւրունական՝ օր յարութեան քոյ. Բազար Լիւնիս. Եէ⁘էմպէ. Եէ⁘էմպէ. Յեկրեկոյն շաբաթուն, յորում լուսանայր միաշաբաթին: Ընդ առաւօտս միաշաբաթուն (կամ "Թոյն): Բայց՝ ի միաշաբաթուն (կամ "Թոյն) վաղքաջ ընդ առաւօտն: Ի միաշաբաթոյն (կամ "Թոյն): Ի միաշաբաթոյ աւուրն: Ըստ իւրաքանչիւր միաշաբաթուցն (կամ "Թոյն). Ան: * Ընդ լուսանալ միաշաբաթին: Ի այն ծագեաց միաշաբաթ. Շար: * Օրն որ միաշաբաթուն. Վեցօր. Ք: * Յաւուր միաշաբաթին ("Թուն)... մինչև ի նոյն միաշաբաթի. Եզնիկ. Գ: * Որ գոյացուցեալ զայր զայս ի սկզբան արարածոց քոց ի միաշաբաթի. Գանձ:

ՄԻԱՇԱՓ. ա. ſ. Ὁλοκλήρος. Integer, totus. συνεχής, continuus. συνεχέως, continenter, sine intermissione. Ի մի կարգ շարեալ. շարադասեալ. միայար. անընդհատ. շարունակ. ամբողջ. փակաբար. Էէ⁘էպէ, պէ⁘էի, պէր փ⁘էյէ. * Ի միաշար չինուած երկնաւոր. Տծոակ: * Իբր զմիաշար խորհրդոյ ուսեալ. Նար. կոս: * Յերբայրեցուցն և յայլոց Թարգմանացն ժողովեաց, և միաշար արար: Ընդ ժամանակս ժամանակս ուսուցին պատգամս ի հուպէն, և պատմէին. զոր յետոյ առեալ միաշար գիրս կատարեալ. Ոխ. էս: * Ոչ միաշար տուելոյ: Միաշար գրեցան. Գէ. էս: * Միաշար սուղելով. Գր. Վէ. յէշ. Վրուայ ասէ: * Երանելի առաքեալքն՝ միաշար զայս պահս քարոզեցին: Պահէին որբուհիքն միաշար. Խոր⁘էի:

ՄԻԱՀԱՒԱՏ. ա. ſ. Որոյ հաւիտն և ընթացքն է մի. զուգաձանապարհ. զուգընթաց. միաքան. միաշաւիղ. համակցորդ, և զուգաձիանկեր. Նար. կէ: * Հայոյն որդուոյն միաշաւիղք գնացին չարաչ, որպէս քամ և քահանան. Վրդն. ասեցաբ: * Միաշաւիղ ընթացման և ստեղծման արարգական և լուսին. Պոլ. գոմար:

ՄԻԱՀՆԱՒԱԹԻՒՆ. Ὁμοψυχία. Unanimitas, concordia. Միաչունչն գոլ. միաբանութիւն. * Զպատուոյն հոգւոյն, որ նախ քան զայս ի միաշնչութիւնն անդ տայր ամենայն աշխարհ. Լմբ. ոթ:

ՄԻԱՀՈՒՆՉ. ա. Ὁμόψυχος. Unanimis, concors. Ուր լոկ մի սիրտ և մի հոգի. համաչունչ. համաշունչ. հոմաշունչ. փոխիրք. * Միաշունչ հրամայեմ լինել ամենեցուն: Միաբանութիւն միաշունչ լինել: Միաշունչք՝ միակրօնք՝ հաստատեալք. Ոխ. հա: Լմբ. կանոն բենեդ: Նար. յէշ: * Միակամ միաշունչ միախորհ ընդ հոր և հոգւոյն, ինքն բաշխիչ շնորհաց հոգւոյն աչ. Ագաթ:

ՄԻԱՀՈՒՐԹՆ. Տ. ՄՐԱՀՈՒՐԻՆ. * Որ ցայն վայր միաշուրթն համալեզուք էին. Ե⁘էր. ա: * Միաշուրթն լեզուաւ մինչև յաչատուրկն վաղափուլ. Սիր. ծէ. 12:

ՄԻԱՀԱՒԱՓ. ա. Ἴσος. Aequalis. Ունօղ զմի և զնոյն չափ. զուգաչափ. հաւասար. Լսայնութեամբ նուազ և քարտրութեամբ միաչափ, կիվլա. Յայտ. իա. 16: * Մէջ լսի, որ միաչափ հեռակայուն ունի ի ծայրից. Խոր. Ն: * Երիք ոսոք միաչիք և հաւասարապէս տուղք երեքին. փոխ: * Ի հարաւ հանապատ միաչափ լինի օրն և գիշերն. Մխ. այրէ. Լոն: * Թէ միաչափ էն (ի բանս) աուսն և ձմերուան, լինի ճարտասանական. Տծոակ:

ՄԻԱԳԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտելն խաչելի զմի ած՝ առանց յայտնի գիտելոյ զերրորդութեան անձանց. Ոչ համարձակեաց նոցա զհոգիսդրդ երրորդութեին, և քարոզեաց նոցա զմիապաշտուն հաւատն. Լմբ. իս:

ՄԻԱՊԱՂԱՂ. ա. Որպէս Թէ պայթելով պաղեալ և եղեալ իբր մի զանգուած. միաձոյլ. ձուլեալ և սեփտեալ ի մի. շարունակ. անընդհատ. փակաբար. Էէ⁘էպէ, պէ⁘էի. * Առաջի գրոյ այրին սեպ էր ուղղորդ միապաղաղ. Խոր. Գ. 45: * Չորքք բազուկք յամենայն աեղիս վեզեալ կային միապաղաղ. Վեցօր. Ք:

Եւ Պարզ. անշուք. Նալբեգոն, ոսոք, պայազէ. * Որպէս այլքն ամենայն էին (անզարդ), այնպէս և պատմուճանն զմիապաղաղ և զատոտակ ձև ունելով. Ոխ. Ե. 39:

ՄԻԱՊԱՏԻԿ. ա. ſ. Միակ. միակի. զմին իւրև բազմապատկեալ՝ ունայ տպակսին մի. * Չորի միապատիկ (ըստ համեմատութեան չափոյ այլոց տարերաց), ջուրն տասնապատիկ, օդն հարիւրապատիկ, հուրն հազարապատիկ: Հուրն միապատիկ ծանր, օդն տասնապատիկ, ջուրն հարիւրապատիկ, հողն հազարապատիկ. Մխ. այրէվան:

ՄԻԱՊԱՏԻՒ. ա. Ὁμότιμος. Ejusdem honoris, par. Միապատիւ. համապատ. համապատիւ. * Միապատիւ է ած ականն, և ոչ բազմաբար. Ագաթ: Ա կարծի: * Ձերբորդութիւդ արքուա, ի նոյն պաշտօն հաւասարութեամբ միապատիւ զուգականութեան. Նար. ⁘էի: * Բարւոք առաց հոգին որ. (այս բան) զմիապատիւ հրամանս առանձնաւորութեան երրորդութեանն ցուցանէ. Ոխ. էս: * Ի ձեռն միջնորդի բանին Թուականից եղեն, և միապատ և միապատիւ. Սարգ. ա. յհ. ը: * Ամենեքին հաւասարք կամօք, վասն որոյ և միապատիւ փառաց պսակացն արժանացան. Բզ. պոպ: * Չի Թէպետ միապէս է տուեալ չնորհք ի հաւատացեալս, այլ ոչ միապատիւ ամենեքեան կանան:

ՄԻԱՊԱՏՄՈՒԱԾԱՆ. ա. Որ ունի զմի եեթ պատմուճան. միահանդերձ. միաձոյն. միապարեգօտ. * Աբեսաղոմեա աշակերտացն չրամայէ տէր միապատմուճան լինել. Երզն. Ծ. խորան:

ՄԻԱՊԱՀ. ա. Որ ինչ լինէ ի միում պահ. կամ ի պարտաւորութեան. * Միախոստումն դատակնութեան, միապար երգակցութեան, մանրուր օրհնաբանս. Նար. խէ:

ՄԻԱՊԱՐԵԳՕՏ. Μονόχιτων. Unius tunicae. Տ. ՄԻԱՊԱՏՄՈՒԱԾԱՆ. * Մերկս առաքէ զնոսա, և միապարեգօտս, և բոկս. Ոխ. Մ. Ք. 8:

ՄԻԱՊԵՏ. ի, ացս. գ. Μονάρχης, μόναρχος. Monarcha, qui solus imperat. Մի պետ բազմութեան. միահեծան իշխան. ինքնակալ. * Ի սաժանեցիս գովչի միապետս. Ոսկիփոր:

ՄԻԱՊԵՏԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Μοναρχικός. Monarchicus. Պետականն միապետի կամ միապետութեան. միահեծան. և ած պետականն. * Երանալոյ անկապարծիր դրասան՝ միապետական գոյացուցանող ակնարկութիւն. Պիպ:

ՄԻԱՊԵՏԵՄ. եցի. լ. Ն. իր. Նալ իբր յ. Μοναρχέω. Solus impero, dominor, rego. իր. ab uno regor, dirigor. Միապետ լինել. միրել առանձինն որպէս ինքնակալ, կամ ընդ ձեռամբ ունել և ուղղել. * Միապետել ի վերայ ամենայն ակայիցն: Միապետել հայոց՝ խոսրովոյ: Մեզ միապետել. Խոր. ած. 9: գ. 49: Յհ. իե: * Աբմենակայ միապետեալ զմերազնեայս: Զթագաւորութիւն իւր միապետեալ կացուցանէ չորս զօրավարս. Յհ. իե: Աբեր. ած. 7: * Յաղագս միապետութեան (ած), որով միապետեալ լինի աչխարհս. Փիլ. ի. բան: * Իբրև միապետեցաւ Թագաւորութեան պարսից ոյ. այսինքն ընդ միով Թագաւորաւ անկաւ. Աբեր. ած. 5: * Ուսոի նախարարութիւնք սորա միապետեցան ոյ. այսինքն առանձինն առանձինն իշխանութիւնք եղեն. Յհ. իե:

ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Μοναρχία. Monarchia, unius dominatus vel imperium. Միահեծան տէրութիւն. ինքնակալութիւն. սեպհականակալութիւն. * Յաղագս միապետութեան (ած). Փիլ. ի. բան: * Քաղցր և ինդամոյն միապետութիւն ազատ ('ի դրախտին), անկանի ընդ բազմագլուխ և անթիւ ախտից ծառայութիւն. Պիպ:

ՄԻԱՊԻՍ. ſ. Ἴσως, ὁμοίως, ὁμαλῶς. Aeque, aequaliter, pariter. Միօրինակ. համանապէս. հաւասարապէս. անխափար. յար և նման. * Աչմենեքեան իսկ միապէս որքերին ղորոտաս, և յարուցանէին զմեռեալսն Ներ. ցոց, և տղայոց միապէս հաւանէ մահ. Ոխ.

Ս. Ք. 21 : ՅՀ. Ք. 1 : * Մի լինի խոիր՝ ոչ հրէի և ոչ հեթանոսի, զի ամենեքեան միապէս արժանիք լինին ի քո. ԱՓՄ : * Միապէս գեանախչութիք երկոքեանն. ԵՂԻՇ. Է : * Միապէս հարցին, և ոչ եւս պատասխանի միապէս երկոցունցն. ԵԶԲ. ԾՆ : * Որպէս ասէիք, նուաստն և պարտաւորն միապէս ասի ի յոյն լեզու (ձգօղ), և Թարգմանել նոյնպէս յասոյի լեզու չէ մարթ. ԿԻՐՂ. ԾՆ : * Եւ կատարեալ միապէս երկիւղին զգիւրեցն ոչընչն և զիրեն բովանդակ. ՓԻՐՔ : * Միապէս են նոցա օրէնքն դրեալ մերոց նոմոսաց ցայսմ ինչ համանման կամ միաձայն. Հ. ԴԷԿՕՔԵ : * Մի հաւասարութեղ, միապէս իշխանութիւն ցայսինքն մի և նոյն. Ճ. Գ :

ՄԻՒՊԻՀ, ԱՌՆԵԼ. Տալ պչնուլ առ հատարակ: Իսկ Միապիլ ինչ առնել է պրչնուլ իւիք. * Ո՞ դարձեալ միապիլ առնէ զպատգամն (յն. յինքն դարձուցանէ)... թեպետև տեսանիցեմք, միապիլ ինչ չառնեմք. (յն. չհայիմք). ՈԽ. ԵԶԲ. ԻԸ :

ՄԻՒՊՏՈՒՂ. ա. Որոյ պատուղն է մի, կամ միակ և անշամեմատ. * Զորքեղն զորեք (սորեկ) մի թարգման պապաքեր ասմնանեաց, և ակիւղաս՝ միապտուղ. ԿԻՐՂ. Ր Գ :

ՄԻՒԱՒԱՀՄԱՆ. ա. Ո՛նոյ զմի կի՛ զմիօրինակ սահման. և Որպէս զսահման մի (լը՛ ամենայն առման սահման բառին). * Յամենայն չարժմունս առ մի սահման չտղկապաս. և են միասահման. որգան, հոգին՝ որ՝ քեռեալ գիծ՝ յիրկաքանչիւրոց եզեալ ընդ պատճառս. ՓԷՐ. ԽԷՐ. այսինքն որպէս որգին առի բան և սահման հօր՝ եթէ ծնուիս, նոյնպէս և հոգին՝ սահման հօր՝ և որգոյ՝ եթէ եզանի յերկոցունց որպէս ի միոյ պատճառէ : * Օ լեռինս և զբարձունս և զամենայն երկիր՝ միասահման ունէին. Վ Ե՛ՕՐ :

ՄԻՒԱՒՅՐԻ, ըեաց. ա. գ. Ῥομφαία Gladius, framea. Սուսեր՝ որ ունի զմի և ևերեսայր կամ զբերան սրեալ. միաբերան սուր հատարակ. պէր ԱՂԵՂԼԷ ԳԵԼԵՃ. * Ո՛նէներ այր զսուսեր իւր ընդ մեջ իւր, և զմիասայրն ի վերայ բարձի իւրոյ. ՆԵԵՄ. Ը. 18 : * Նա՛ ի ձեռս իւրեանց միասայրիք, և ասպար փեքր. ՄԻ. Դ : * Աձապարէ ի սուրն միասայրի. ԿՕՎՆՈՔ. յորմէ և Ո՛ՀԱԲԷ :

ՄԻՒԱՑԷՐ. ա՛. Միով սիրով զօրեալ. ուր իցէ սէր հատարակաց առ միմեանս. * Զմիասիրս Ժողովիլ միասէրն խնդրել ի վերայ միմեանց հրամայէ. ԱՓՄ :

ՄԻՒԱՒԻՆ. (յորմէ Միասին հական, Միասնական.) Տ. Ի ՄԻԱՍԻՆ :

ՄԻՒԱՒՐՏ. ա. Ὁμοθυμος. Unanimis, concors. Սրտակից. միաշունչ. համաշունչ. մէկ փէր՝ մէկ հոգի. ՃԱՆԱՉ. * Զմիասիրս Ժողովիլ միասէրն. ԱՓՄ : * Վ՚ահան միամիկոն նեանն հանդերձ ընդ իւր միասիրս արամիքս. ՓԻՐՔ : * Յամենայնի համանմանին, համակամքն, միաիրեքն. ԱԵԾԲ. ՟Ա. Ց : * Միաոռոգեալք միասիրեք և միախորհուրդք՝ ասօղս և լս պզգ՝ առ ՟Ա ձայնի Ճառելոյս փեռւելու. Նահաց. ՅՈՀԲ :

ՄԻՒԱՄԱՒԱԿ, ի, ից. ա. Μονάνυξ. Unius ungulae, individuam habens ungulam. Որոյ սմրակն է միապատիլ. միակճղակ. պէր ԲԸՃԱՓԼԸ. * Որպէս ձիոց, և այլոց միասմրակաց. ՆԵՈՍ. ԲՆ :

ՄԻՒԱՄՆԱՒԱՐ. Տ. Ի ՄԻԱՍԻՆ. * Ոսկեզօծ միասնաբար մատչիլ ի սեղանն, և մի ի գոհանալ մեր՝ այլեւայ արանձնել լեզի. Տ՟Ն՟Ա :

ՄԻՒԱՄՆԱԿԱՆ, ի. ա. Ὁμοούσιος. Consubstantialis, ejusdem essentiae. Յօծանչին նշանակէ՝ ի միասին էական, որ և Միասին էական. այսինքն Համէակից. Համէական. Համագոյ. Համագոյական. Էակից. Նոյնագոյ. Համաբոյն. * Միոյ ՟Ա՟ծուԼԵ՝ միասնական լրյորդուԼԵՆ : Խմացուք միասնական զորգի հօր եզ : Միասնական գոլ զորգին հօր : Զոր հոգին միասնական որգոյ և հօր. ԱՓ. Ե. ԾԵ : * Վ՚ասն որոյ և մեք զՀոգին որ ընդ հօր միաւորեալ, և ընդ որգոյ միաւնական խոստովանիմք. Ժ՟. ԼՆ : * Հայքն ժողվեալք ի Նիկիա՝ ոչ զմարմինն, այլ զորգին ասացին միասնական հօր. իսկ զմարմինն ի մարմնոյ ասացին գոլ. Պգ՟. * Միասնական աերուԼԵՂ, և անՃառ ՟Ա՟ծուԼԵՂ. Նաւ. ՅԷ :

ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἐπιτοαυτό. Socialis, comitativus, ևն. Զարարածոց ասի՝ որպէս Համառատն, կամ ի միասին գտեալ ուրեք. այսինքն միաբան. միաբանական. Համօրէն. միահամուռ. և Ընտանի. ընկերական. միախորհ. յարակից. չարկապեալ, և այլն. * Ո՛ևնին և բաղատ ինչ՝ միասնական կեանքն՝ բարուԼԵՂ. Ռշ. Հդ : * Օ միասնական ապգան բաժանեալս: Արարեալ զնոսա միասնական միարանս ի իրըև զմի տուն. ԱՓՄ : * Միասնական կիզիչ. Խ՟. Ֆ՟. Ե պՏԳ. ըա Եպիֆ. ա՟ղ՟ : * Միասնական զուգուԼԵՔ ընդ մեզ իսկ կցորդեցեր (վերջն օծուԼԵՂ). Ն՟Ը. ՀՔ :

ՄԻՒԱՄՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ὁμοουσιότης Consubstantialitas. ἑνότης, μονάς, unio, unitas. Որպէս Համագոյութիւն յՕծայինս, կամ միուԼԵՂ ՕծուԼԵՂ. * Սի՛ ԼրյորդուԼԵՂն և երրորդեալ միասնականուն անբաժին և միաւորեալ է յինքեան. Ց՟Ը՟Գ որ առ հայր բանին միասնականուԼԵՂ : Զոր հոգին՝ որ զնոյն միասնականուն ունի առ որգին. ՒՈ. ՅԵ : * ՄիասնականուԼ որ երրորդուԼԵՆ. Փ՟Գ՟ : Ց՟. Խ՟. ԵՒԷՂ : ԱՓ. ի Հ՟Գ՟ի ՃԵ :

ՄԻՒԱՄՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս ՄիաբանուԼԵՂ կամ միաւորուԼԵՂ յարարածս. * Կամ՝ մարգն ի միմեանս կապակալ՝ միասնականուն է էակցեցեալ, ուր և չինեցան ի ծագս տիեզ. ղերաց, վասն համագաւան խոստովանուԼԵՆ. Տ՟Ո՟Ի :

ՄԻՒԱՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ի միասինն գոլ. միաւուԼԵՂ. յարակցուԼԵՂ. համանըմանուԼԵՂ. * ՄիասնաւորուԼԵՂք՝ ամանց համասեռից են միասնաւորուԼԵՂք. և ըստ նոցա ոչ ևս յարմարի միասնաւորուԼԵՒն առ քեռի : Չի բազում քեռ յարագրեսցեն վասն միասնաւորուԼԵՂ նորա. ՈՒՒԲԵ :

ՄԻՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. * Ա՛յնոցիկ՝ որ յերկինն են, ամենեցունն է յարուԼԵՒն. և միասնուԼԵՂ և կապ՝ ինքն երկինս փէր. ԷՐ. Ե. (իբր զոգ յարեցուցիչ :)

ՄԻՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Ὁμοτροφος, σύντροφος. Simul nutritus, una educatus. Ի միասին սնեալ. Համասնունդ. Համասուն. սննդակից. որ և ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ՝ ըստ ք՟ նչ. * Վ՚ասն դայեկատիմ միասնունդ սիրոյն. Գ՟. Ղ՟. Ե. 18 : * Եղբարք ըստ մարմնոյ, և սուտեալ հոգւով միասնունդք՝ միակրնք ի կարդս ՟Ա՟. Ա՟ղ՟. Գ. 17 : * Զմիասնունդ ազգն՝ բազում մազգս այլազեղուս ընդ երեսս երկրի սփռէր. ԱՓՄ :

ՄԻՒԱՍՏԱՆԻ (սիալ գրչուԼԵՔ). Տ. ՄԻՒՈՍՏԱՒԻ :

ՄԻՒԱՍՏԻ, ՆԵՍ, ՆԵՈՑ. ա. գ. Μονόμαζος. Unam mammam habens. ἀμαζος, ἀμαζων, amazones. Ունոզ մի ևեթ ստին. ազգ սկիւԼացի կանանց պատերազմական նոց, որք ի մանկուԼենէ խորեին զմի ի ստինսդց առ աջմոլակ զինաշարժուԼենի կամ նետաձգուԼենի. ըստ յն. ասին և Ամազոնք, իբր անստինք. * Նէ զմիասնին կոտորեցին. Ք. Ա. Ե. 15 : Ա՛յլ են և Ամազոնք, որ յիշին անդ, ԼԲ. 1 : Բազում են բանք և կարծիք մեկնոց վասն այս տեղեացս ի նք դիրս :

ՄԻՒԱՒԱՆԴ, կամ ՄԻՒԱՒԱՆՍ. Որպէս Միակ կի՛ առաջինն և երևելի վանք միաբանակեցեալ, և կամ միայնանոց. (իբր յառուկ անուն.) * Էր անդ կանանց վանս, որ կոչէր միավանս. ՎԼՓ. Հդ. Ք :

ՄԻՒՆԱՐԱՁ. ա. Ֆ՟. Միակերպ. միօրինակ. միատեսակ. պէր ԲՈՐՂ. պէր ԲԻՈՒԼ. * Ընդ հաստատուԼենէցս (այսինքն արարածոց) միաուեսիլ և միատարազ է ապարչուԼենի. բայց մարդն ոչ այսպէս. Խ՟Ա՟. * Նոյն ինքն խօսի, և ոչ միատարազ խօսի : Քո՛ միատարազ ոչ կոչի, այլ ինքն անուն նորա է մի. (իսկ ձայնս քո՛ այսինքն օՁեալ) եւկուց իւրոց երևի նշանակ, ՁՃուԼե և մարդկուԼենե. Ո՟ԽԲ՟Ը : Տե՛ս և զյաջորդ բառն :

ՄԻՒՆԱՐԱՁ. ա. Միօրինակ տարաձեալ ընդ ամենայն կողմն. * Միատարած է առաքինոյն՝ ամենեցուն ըստ իւրում զօրուԼենէն օգուտ առնել. Փիւ. ԼՒ. Ք. 42. Թերևս գրելի էիցէ Միատարազ. որպես և յայս բան Վ՟ՆԱԿ. յՈՒ. * Ն՟Ա՟Լ արարածք՝ միատարածք և պարզք. իսկ մարդն (կամ մարդոյս) երկդիմի և կրկին ոյ :

ՄԻՒՆԱՐՐ. ա. Ὁμοιομερής. Similibus constans partibus. Ո՛նոյ զմի և եւի տարր, և տարրացեալ ի մի. Համամասն. նմանամասն. պարզ. միաձոյլ. միայար. միաբան. միօրինակ. անխոփոխ. * Լուսոյ պարզ բնուԼենէ և, և միատարր կերպարանք : Մրեով հաւատարուԼենէ միատարր (յն. հաւատար միչոցք) ի վերայ ամենայնի մասանց աշխարհիս ցուցանէ զծագուծն Ճառագայթից իւրոց. Վ՟ՆՈՐ. Ք. Ը : * Յատակն (երկրի) ի վերայ միատարր չլոր. Վ՟ՆԱԿ. Հդ : * Երթեալ զՀետ միատարր ընդերցուածոցն. Նի. ԲՂՒ. պՀ : * ՃշմարտուԼենի միատարր և անցնդելիս. Նաբ. ՀՁ : * Միատարր միուԼենէ : Միատարր խառնուԼենէ. ՁՀ. ԼՒ : * Միատարր հաւատարուԼենէ (յամենայն անցս կենցաղոյս). Մ՟Ա՟ : * Ո՛չ է գործն միատարր բարի, այլ յիւրում ժամանակին. ԼՂԲ. ՃՂ :

ՄԻՒՆԱՐՐԱՊԵՍ. Տ. Որպէս միատարրօ. միօրինակ. միապես. * Չի մի՝ միատարրապէս համարեալ զամենայն ժամանակս՝ անհոգ և ապերախտ ընորհացն ՅՈՒ լեզուք. Հ. ԼԲՒՒ :

ՄԻՒՆԱՐՐԵՒՄ, եցի. ն. Միատարր կացուցանել. յաբեԼ զգեԼ. * Զայս ամենայն մասունս ըղձական (այ՛ նչ՟ափառաց) ընդ խաչին հիւսեալ միատարրեցին. Ե՟Ա՟. ԽԼ :

ՄԻՒՆԱՐՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Միատարր գոլն. զգուեցն. խառնուած. բանկացուած. * Չիք միշիվ և աՃԻԼ. քանզի միանգամ հատ զկատարեալ միատարրուեն, կալ ՅՈՒալ այնպէս. Վ՟ՆՈՐ. Ը :

ՄԻՒՆԵՍ. Տ. ՄԻՒՑՆՍԱՑ. * Որ ի բանն հայի միով միատեռ առաքինուԼենէն կենցաղ, միով հոգւով կեալ վկայի. Նի՟Ա՟. ԷՐՓ :

ՄԻՒՆԵՍՆԱԿ, ի, ից. ա. ֆ. Μονοειδής. Uniformis. Միակերպ. միաձև և համաձև. միագոյն. պարզ. միօրինակ. * Միատեսակ սեռ, փայլուն, պատուականագոյն ստացուած ոսկի. Պ՟Ղ՟Ա. Փ՟Ի՟. * Միատեսակ խառատ, կամ կենաց : Պարզ և անյօդ և միատեսակ. Դ՟Ի՟. ՈՒ. ՅԿ. Ա. 31, ԱՓ. Ք : Պգ՟. ԼՓ. * Ոչ միատեսակ գնէ զպատուհան կամ զչաքչաքանան, այլ բազմատեսակ. Սրգ. ՅՀ. Ճ՟. Ե Ա՟. պ. Ք : * Իբր պատկերակիցք միատեսակք զուգաչափիցք. Ղ՟. ՟Ա՟Ք : * Ոչ ի գոյնս միատեսակս առաց ղբաղմուԼենի ականցն, այլ զանազանս. Դէ.

Է։ * Հրեշտակք չլեզուն ոչ ունին, լեզուս ոչ ունին՝ կրկնա կամ միաբեւսակս, և ձայնն աւետիս բարեաց. Պիտա ։ * Անվայրինափակ միշնածաղկի՝ սահման կենաց, էն միաբեւսակ երկուց ներհակ բազմաշաւիղ. Սիւն. գալ խլ։ * Միաբեւսակ պահել, կամ երևիլ, կամ ասել. Դիան։ Աբեր. ա. 1։ Կնբ. գ։

ՄԻԱՆԵՍԱԿԱՒԱՐ. } Նոյն ընդ վ. իբր
ՄԻԱՆԵՍԱԿԱՊԵՍ. } ſ. Μονοειδῶς, ένοειδῶς. Uniformiter. * Միակաս ամենայն Թիւ միաբեւսակաբար նախագոյացաս։ Միաբեւսակապես յայսցանէ գաւթեալ յիւր միակն ժողովի. Դիան։ * Յորում ամենայն միաբեւսակաբար նախընթակացեալ եղեն. Մաթ. էիէզ։

ՄԻԱՆԵՍԱԿԱԳԱՅՆ. ա. Ἑνοειδέστερος. Աւաւել միաբեւսակ. * Ջգեղեցկագոյնս և միաբեւսակագոյնս. Դիան։

ՄԻԱՆԵՍԱԿԱՐԱՐ. ա. Որ տայ միաբեւսակ լինել. * Վերապատուեցէք պարզք զմիաբեւսակարարն. Սիաթ. ի ԼԲ։

ՄԻԱՆԵՍԱԿԱՒԹԻՒՆ. գ. τό Ἑνοειδές, Uniformitas. Միակերպութիւն, և պարզութիւն. * Ազգաքան և այսպէս բարւոք տես ինձ զմերոյս քաղաքավարութեան միաբեւսակութիւնս։ Ի բազմութիւն ի միաբեւսակութիւն ածել. Դիան. էիէզ։ Ե Մաթ։ * Մարդն ըզմիաբեւսակութիւն ոչ ունի, այլ չարագրեալ յերկուց, ի հոգւոյն ասեմ և ի մարմնոյ. Պրգմ. լԲ։

ՄԻԱՆԵՒԻԼ. տ. ՄԻԱՆԵՍԱԿ. * Միաձուսիլ և միաւարակ է. Խոխ։

ՄԻԱՆԵՍՈՂ. Միով աւաւութեամբ կամ միօրինակ սեռօղ. Ակն միաբեւսօղ անհասոյն և ծածկիցեալոյն. Կնբ. ՃԲ։

ՄԻԱՆԵՒԱԿ. ա. Միաւոյս և անընդհատ սեւօղ. կամ ի միասին տոկայօղ. * Որ դեղ քոյ կցորդակցուիք՝ միաբեւական ժուժկալութիւն. Կնբ. իոա։

ՄԻԱՆՆԱԻԹԻՒՆ. գ. Մի տուն կամ մի ազգասիրմ գոլն. բնակակցութիւ. * Փլուզին քակկցին զմիաբեւնութեանն իւրեանց չհնուելի միաձնութեան. Ագաթ։

ՄԻԱՆՈՀՄ. ա. Որոյ մի է տոհմ մի տոհմ համարեալ. * Միաձոհմ միաբնութիւ ազգին բազմացելոյ. Ագաթ։

ՄԻԱՆՈՒՆ. ա. Որպէս Տնակից. յարակակից. ընտանի. * Սիկոնդոս ասէ. կին չար՝ հայակից գազան, և հարկաւ միաձուն Թշնամի. Ռ։ԳԲ։

ՄԻԱՐԱՆ. գ. որ և ԽԱՌՆԱՐԱՆ. Տեղի միաձրութիւ. մարմնարան բանին. * Միաբան ձոյ կուսին, և կոյան ածածին. Թէոդոր. հայբգ։

ՄԻԱՐԱՐ. ա. } Ἑνοποιός, Unificus. Որ
ՄԻԱՐԱՐՈՂ. } մի առնէ զայլս. միաւորիչ. միաձրիչ. միաձրիչ. սրարօղ միութեան. Բարին՝ միակն, միարար ամենայն միակի. Յոյսն որպէս ի միարար ղօրութիւ միանամք. Դիան. ՁԲ։ * Ընդ միարարողն յանդիմանութեան. Մաթ. էիէզ։

ՄԻ ԱՐԴԵՕՔ. Οὐκ ἀρα Nonne! Մի գոյք. ոչ ապաքէն. ըԼԱ։ Մի ՆԲ, որ յայնէ. ալեւանգմ, ՀԲՀԱ. * Մի ապրեաք դու իցես եգիպտացին են. Գծ. իՁ. 38։

ՄԻԱՐՈՒԵՍ, կամ ՄԻԱԱՐՈՒԵՍ. Տ. ՀԱՄԱՐՈՒՈՒՍ. * Որ և զմարդիկ ցուցանէ, որ չեն միակրօն և միարուեստ. Հին ԿԲ. (գրեալ էր՝ միայարուեստ։)

ՄԻԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Միանալն. միաւորութիւ. * Ընդաժ է միացուելն. Ռ։ԻՓԲ։

ՄԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἑνόω. Unio, aduno. Տալ միանալ. միաւորել որ և է օրինակաւ. զօդել. խառնել. տարբացուցանել. փոխել. * Մեծոց մարմնոց նման առնուլ մարմին, և միացուցանել ըստ ձրըմայաուելե ընդ իւր. Պարգմ. իԲ։ * Արարչին զհողմն բնուելի միացոյց ընդ ինքեան. Մեխ. չ։ * Ցանաբատ սրբուելիւնն փափագանօք միացուցանէ. ՅՁԼ. գ։ * Յաւազանին ջուր միացուցեր. Նար. գանչ հոգ։ * Տպաւորեալ միացն զմեզ ընդ ամենայն բարեգործուելե յորդորմունս. ԺՏ։

ՄԻԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Ἑνοποιός, Unificus, unitor, uniens. Որ միացուցանէ. միարար. * Միացուցիչ զօրութիւն, կամ ըղյս։ Մնելղէն կենացն՝ որպէս միացուցչն զնոսա յԱծատեսակ միաւորութիւն։ Հանձարով միացուցիչ պատուիրանացն. Դիան։ * Երկուց բաժանեալ որմոյ միացուցիչ։ Որպէս զվէմ անկեան քարանց՝ միացուցիչ կրկին կողմանց. Շ. Ռղ. Ե Խոսք։

ՄԻԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Μόνος. Solus, unicus. ένικός, singularis. Ունակ միուել. միակ. մի միայն. Եզական. պարզ. միելեն. մի և նոյն յինքեան. * Եւ ոչ է իակ մին միաւոր քան յերկուս բաժանեալ։ Ո՞ է՝ որ զմի միաւոր չունայն ընդ ամենայն մարմնին սփուէ։ Միաւոր է, և ներկակ ոչ ունի։ Չերկիս հատածայն միաւոր զօրութեն։ Զմիաւոր Ձրըմարտութիւ հրամանայն քոյ պատմէ։ Երրորդութիւ՝ միաւոր ըստ բնութեն ածուէն։ Ոչ ատաց միաւոր կոչմամբ, բարւոյն, այլ՝ հանդերձելոց բարեացն։ Երկինք յոգնակի, և երկիր միաւոր. զի այլ երկիր ոչ է. Պրգմ. Ի՞ է։ կ։ Ե։ Ե՝ ասացր. Իէ։ Եզէկ. է։ ԱՀաւ։ Տծնայ։ Վ.ԶՏ. ։ Ե ։

ՄԻԱՒՈՐ. իբր Միանական. համագոյ. * Ընդ հօր միաւոր. Շար։ Նար. գանչ հոգ։

ՄԻԱՒՈՐ. որպէս Միաւորեալ. ի միում անձին. Ἑνοῦσις, ἡνόμενος. Unitus, conjunctus. * Նոյն ինքն ած ձրմարիա, և մարդ կատարեալ, միաւոր բնութիւ. Խոր. պարգ. այսինքն միաւորեալ փիլիգապես։

ՄԻԱՒՈՐ. որպէս Միաձին. միամօր. * Կայր գրկապատեալ ոտիցն ահաւոր, և ի վեր հայէր յորդին միաւոր. Տաղ։ * Ջաւակ նորա միաւորն քու. միաւոր աղքատ զբնութիւս ասէ. Վ.ԶՏ. ։ ոշ։

ՄԻԱՒՈՐ. որպէս Մինաւոր. միայնակ. առանձնակեաց. միայնակեաց. * Միաւորքն և Թափաձեալքն նասէին անդէն ի տան. Մաթ։ * Մոնաքոսքն, որք են միաւորք։ Մի. գ։

ՄԻԱՒՈՐ. Միօրինակ. միաբան. միակերպ, միապաղաղ. միացեալ. խառն. * Ի Թագաւորէն սկսեալ մինչև յայն՝ որ յայսըմիսն նասեր, միաւոր էզև ամենեցուն կոծ. Լաա. ծա։ * (Հեծոք յարդպոլի) խիտ աստեղք են՝ բազուածք, նուագք. և յոյժ ընդ այսա երևմանէն՝ միաւոր լոյսն սեռանի. Շէր։

ՄԻԱՒՈՐ. տ. իբր Եզակի. * Բայց միաւոր ի դէմն յոբայ ասէ. Վ.ԶՏ. յոբ։

ՄԻԱՒՈՐԱԲԱՐ. տ. Խբրև միաւոր՝ ըստ ամենայն առման. որպէս Եզակի, միելենաբար. և Միացեալ դոլով. անշփոթ միութիւ. ըստ բանի միաւորութե. և Միապաս, անխըլաւոր. * Ա՛յս մի բարիս և ազնիւ՝ միաւորաբար ամենայն բարեաց և ազնուից պատճառ է. Դիան. ՃԾ։ * Անբաժանելի ածուքս և մարդկութիւ՝ միաւորաբար կամաւ կրեմ զամենայն. Ճ. Գ։ * Ածայինքն մարդկութեն ասին միաւորաբար, և մարդկայինքն ածութեն անխառնաբար. Ժղ. ԼԲ։

ՄԻԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἑνικός. Singularis. Միաւոր. որպէս եզական. * Մինն՝ միաւորական անուամբն առանձնացեալ է։ Ջնաքդ նոքա երիք, կամ այսոքիկ միաւորականք։ Այս սովորութիւ է ածային գրոց, երբեմն պաւմաւորականն՝ միաւորականն գնել, և երբեմն միաւորականն՝ բազմաւորական. Աբէսփաէ. ի դրբ։ Աա որս. Է։ Սաթ. ոՀ. Ք։ * Ուղղեացե զձանապարհս ձեր... առ ի միութի հօր և որգւոյ պահել հաւատաւեաւ զուղղացեն եդ ի միաւորական. Պիտա։

Եւ Միանական. անբաժանելի. * Ջուգական և անորոշ և միաւորական ածուութե հօր և որգւոյ և հոգւոյն սրբ։ Անդնդոցխորութե և ահագնութե նմանեցուցանէ ըզմիաւորական բնութին. Նար. յոՂԲ։

Եւ Բացկացական՝ անչփոթ և անբաժան միաւորութեամբ. * Ած ըստ տեսականին, և մարդ ըստ պարզութեան միաւորական խոնութեան. Նար. առաք։

Եւ Միաւորիչ. միացուցիչ. Ἑνοτικός. Vim ũniendi habens. * Ժողովզ և միաւորական է լուսաւորչըն։ Ջմիաւորական զօրութին, ըստ որում յարմարին և պատկանին քաղու մէջն։ Սիրով գործով միաւորական խնամոյ և բնութեան՝ անարձակ կապով։ Միաւորականաւս այսու ուղիղ ամբծութե (օտար ի հերձուածոյ). Դիան. ածայ։ փիւ. Ա՛ն. ա. 15։ ԽՀ. ծԲ։ Նար. ՀԲ։

ՄԻԱՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. իբր Միութե. միանականութի. և Միաւորութիւն. * Տես զզղուգականութեին, տես զմիաւորականութեան զօրութե. Ագաթ։ * Մտերիմ միաւորականութիւն ։։ ըն. միաւորական մտերմութի. փիւ. էագ։

ՄԻԱՒՈՐԱԿԻՑ. ա. Իբր Յարակից. բայորպէս միացեալ. Συνένωσις. Counitus, adjunctus. ըստ մասց նեստորի առեալ. ուր ըստ ուղղափառաց ասի և ένωσις, unitus. այսինքն փիզիգապես միաւորեալ ի մի անձն. * Հրաժարեալ է ասեն (նեստորականք) մարդ պալ կատարեալ զմիաւորակից եղեալ բանին տաճար. Պրգմ։ ԼԲ։

ՄԻԱՒՈՐԱՊԷՍ. տ. ՄԻԱՒՈՐԱԲԱՐ, և ՄԻԱՊԷՍ. * Ընդյատաբար զառանձնաւորութիւն պատչել, և միաւորապես երկրպագել էութեանն։ Ի բաժանել զշնչն միաւորապէս առաջի հեղեալ ամենայն որդիք զոհ. գապէս. Պիտիթ։

ՄԻԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. } Ἑνόω. Unio,
ՄԻԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } aduno. Տ. ՄԻԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, որ և է օրինակաւ. * Կամ պչնին ընդ նոր պատարագս յատարել. և միաւորել սչնչնչնաւորութե։ Խոնարչէ ըզքո ի նելբոյ ընկերին՝ ընդ ած միաւորել ըզքեզ. Փիւ. էագ։ Վ.ԶՏ. հղ. ծԷ։ * Ըստ առ ինքն զառ ի մեզ միաւորելոյ. ՁՀ. իՀ. Եչե։ * Հոգին սէ առաքեալ ի հօրէ՝ հառ մարմին յարգանդն մարիամայ և խառնեաց և միաւորեցոյց ի բանն ած. Խոսր։ պգրգ։

ՄԻԱՒՈՐԻՄ, եցայ. իր. Ե յ. Ἑνοῦμαι. Unior, aduuor. Տ. ՄԻԱՑՆԱԼ, որ և է օրինակաւ. որպէս Նիւթապէս և բայորպէս յարիլ, խառնիլ. կուլ. սերտիլ. միաբանիլ. * Միաւորիլ ասին ըստ պատահման սերոյ։ Միաւորիլ սահմք և զընդումն մեանս կցեալս. ևն. Պրգմ. Ը։ * Հոսանք ջուրց բաբեհմամց ի հիմանց փեղկից լերանց միաւորիլ ի ծաւալուսն գետոց պերձանալին. Խոր. ։ 18։ * Ջայսոսիկ զպատուիրանս ետէ պահեցուք. միաւորիմք առ ած. Վ.ԶՏ. հղ. Ք։ * Միաւորեսցի գործելոյ փերով ընդ հեռացեալսն ի նմանէ. Շար։ * Միաւորեցան ձայնք երկնաւորացն ընդ երկրաւորացս. Միաւորեցաւ ձայն գոռանաց նորա երգոցն

հրեղինաց. Եփր. ֆն։

Եւ Փիղիպպոսէս և գերաբանապէս. զոր օրինակ գոյացական և անձնաւորական միաւորութիւն բնութեանց՝ ի մարդեղութեան. * Ոչ միայն միշնորդաւ անձինն ընդ հոլոյ միաւորեցաւ դիմակ տեսակօք, այլ եռամեան խառնեալ էութիւնք միաւորեցաւ անչփոթելի. Նոր. կոս. այսինքն ոչ միայն մարմին եաւ հանգերձ բանական հոգւով, այլ և միացոյց ընդ ածութեան իւրում։ (որ ի վեր է քան զմիաւորիլ հոլոյ ընդ մարմնոյ։) *Ա յապէս իմա ինձ զքո, պահեալ զածութեան անչփոթս, և ստոգապէս միաւորեալս. Յովէ. հանգ։ * Չիմիրդ և միաւորի անատացականն ընդ ստացականին (այսինքն անեղն ընդ եղականին), և ընդ պատգրելոյն անպատգրելին. Ամ. ֆ։ (ըստ այմ առ նախինս՝ առաւել Մխանալ ասի, քան Միաւորիլ։)

Եւս առաւել՝ Միսանական և Համագոյական միութեամբ ածային անհատ բնութեան յերկրորդութեան անձային. (և ըստ այմ ոչ երբեք Միանալ ասի առ նախինս, այլ միշտ Միաւորիլ, այսինքն միաւոր կի միակ գոլ.) *Յորժամ զմի ոք յերից իմանամք, զերկրորդութեան՝ խոնութեի աստուածեմբ հաւաստիք. վասն զի միաւորի այսպէս որոշմամբ, և բաժանի առանց բաժանման. Բրս. ի չ։ *Սք երրորդութեին և երանելի միսանականութեին՝ անբաժանին և միաւորեալ է յինքեան։ Անբաժանելի զինքն գիտելով ըստ էական բնութեանն, և միաւորեալ ըստ ածականն գոյութեի հօր իւրում ամ. Ամ. ֆէ. ե ը. յորմէ և խորհրդի։ * Զերիս (կամ զերրեակ) անձնաւորութեի՝ բաժանեալ առանձնաւորութեա, և միաւորեալ ածութեա։ Մ՚արէ։ *Երրակի թիւ կատարեալ՝ յերիս անձինքս բաժանեալ, ածութեա (կամ երրորդութեա) միաւորեալ՝ միով բնութեա հաւասարեալ. Շար։ *Որ ի յերկրի մարդ, և ի յերկինս ընդ երրորդութեին միաւորեալ. Գհ։ *Հոգիդ ամ՝ անեղ էութեի, ընդ հօր և ընդ որդւոյ միաւորեալ բնութեա։ Վասն որոյ և մեք վհոդին սք ընդ հօր միաւորեալ, և ընդ որդւոյ միանական խոստովանիմք. Շար։ ֆմ։

Իակ Ոսահ. ասէ Միաւորիլ, որպէս Միսյնաւորիլ. կրօնաւորիլ. (եթէ չիցէ սխալ դրչի.) * կամեցաւ զդինով զգեստ կրօնաւորութեան, և միաւորել ի վանք կրօնաւորաց։

ՄԻԱՒՈՐԻԶ. Տ. ՄԻԱՑՈՒՑԱԶ. և ՄԻԱՒՈՐԱՒԱՆ. *Գիտութեի՝ միաւորիչ է գիտութեացն և գիտելեացն. Դիոն. ածաց։ *Դարձեր զայս միաւորիչ անքակտելի. Նոր. կի։

ՄԻԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Միաւորիլ գոլ. միութեի. միակութեի. եզականութեի. միսանականութեի. որպէս յն. Μονάς, ἑνότης. Unitas. *Մի է՝ ոչ դիմեքն, այլ ածութեի։ Միաւորութեի՝ երրորդութեա երկրպագեալ, և երրորդութեի՝ ի միաւորութեինն գլխաւորեալ. Ա՚ որ. ֆգ։ *Զմիաւորութեի տէրութեանն, զոր ունի աերութեականն մարդ հանդերձ ածեղէնն բանիւ. Ամ. ը։

Որպէս Միանալն, միաւորիլն, անչփոթ խառնումն. յն. Ἕνωσις. Unio, adunatio. որք առէպ ասին ի մեզ նաև Միութի՝ իբր միացումն. * Սք կոյսն մարիամ ածածին՝ գործարան միաւորութեան բնութեանցն։ Ոսասյն՝ յորում անձառապար անկաւ միաւորութեան պատմուճանն։ ի միասին եկին բնութիքն, և առանց խառնակութեի եկաց մնաց ի միաւորութեանն. Գրիգ. ի կոչն։ *Անլոյծ միաւորութի։ Շարադրութիւն և միաւորութի (բանին ընդ մարմնոյ). Ամ.

Ը։ Տե՛ս և Գրգ. ը։ * Անհատանելի միաւորութեին, և ոչ բնութեեցն այլայլութեի. Ցհ. ի՚մ. Էփ։ *Յաղագս միաւորութեան հոգւոյ և մարմնոյ՝ ինդրելի է, թէ զնայրդ լինի միաւորութի անձին և մարմնոյ. Նիսս.բն.գ։

Եւ Միութի բարոյական. միտքանութի սիրոյ. Συνάφεια. Conjunctio, ևն. * Միաւորութի սիրելոյն (ընդ սիրելոյ)։ Ելիցի ի մէջ քո և դերինկիդ անկասկած միաւորութի։ Եկեղեցւոյ անուն՝ ոչ բաժանմամն, այլ միաքանութի և միաւորութեան անուն է. Նիսս. կոս։ Աստ. ձ. ւ3։ Ոսի. ը. կոր։

Զամենայն առաւել ձայնիս տեսանես ի բանն Ամ. ֆ. * Շահեսցուք զմիաւորիլն մեզ առ ած քրիս եղեալ... որոյ զհետ երթեալ՝ շահեսցուք զկատարն առ ած, և զմիաւորութեին զերկական՝ ըստ նմանութեի նորա, ըստ նմանութեան ածոյնոյն միաւորութեան. որպէս ինքն ասաց, ես և հայր իմ մի եմք. այսպէս և սոքա ի մեզ եղիցին։

ՄԻԱՓԱՂԱՒԱԿԱՆ, ի, աց. ս. Συλληπτικός. Comprehendens, complectens, collectivus. Որ փաղաւոնս ի մի. միացուցիչ. պարունակիչ. բովանդակիչ. բագձական. * Զմիափակաս ականն գոլ. և կամ ղկոչելն նմա սեռ. կոչել սեռ, և միափաղառական. զի պատուակից. * Միսփակաս ականն. զի կենդանին զամենայն տեսակս իւր միապես վայելեալ ունի յինքն, և կոչի սեռ. Լծ. պորփ. յայլմէ։

ՄԻԱՓԱՌ, ի, աց. ս. Σύνδοξος. Ejusdem gloriae. συνδοξαζόμενος, simul glorificatus, honorandus. Ընդող զմի և զնոյն փառս. համափառ. փառակից. փառաւորակից. և պատուակից. * Միսփառս և համապատիւ (երեք անձինք)։ Անվերնագոյն և աննուաստական, հաւասարապես և միափառ. Նոր. ասաք։ Ոսիփոր։ * Ի ձեռն միջնորդի բանին Թուակից եղեն և միափառ և միապատիւ. Սոփ. ա. յժ. ը։

ՄԻԱՓԱՌ. ըստ յն. ոմոյ, Ὁμόδοξος. Ejusdem opinionis, sententiae; unanimis. Ընդող զնոյն վարկ գաւանան. համամիտ. համաշունչ. միաձայն ի հաւատս, և այլն. *Զամենայն ի միաքանութեի ածելով սք Թագաւորին՝ համամիտ և միափառս զամենեսին կարդեաց. Ոսի. յհ. ի. 21։

ՄԻԱՓԵՐԹ, ի, ից. ս. Որ է մի փերթ ոլջոյն. միաձոյլ. միապաղաղ. փակաբար, ինչ իպարէ. եէ+ թարէ. * Վերին երուսաղէմ... երկոտասան գրամբք միափերթ մարգարտաւոք յօրինեալ. Մխ. այրիվն։ *Զոսկեղէն զգեստ կիսկ, և զմաղզմայս ի միափերթ ականց տպազիոնաց բազմակշռաց. Թղթ. փալ։

ՄԻԱՓՈՐ. ա. Բառ. ռմկ. որպէս լծ. գաբշփալ. ի միոյ որովայնէ ծնեալ, կամ երկուորեակ. * Ռոմիւլոս և ռեմոս՝ երկոքեանն միափոր եղբարք էին։ Եղբարք միափոր և միահաղոյն ծնեալ էին. Մ՚ոբ։

ՄԻԱՔԱՄՈՁ. ա. Մխսան և միօրինակ քաղցրօղ. * Միսխորհ միաձաւա ձշմարտութեին միաքարոզ. Ագաթ։

ՄԻԳԱԶԳԱՆ. Տ. ՄԻԳԱԳԱՑ. * Խաւարտալս, և առանց լուսոյ. մառախլապատառ և միգագոյացս. Սէթան։

ՄԻԳԱՆԱՒՈՒ. ա. Գոփածոյ. Caliginosus, tenebrosus. խառնեալ միգով և մշոտ, թէ. մառ. * Ամպ միգախառն։ Միգախառն հրով. Եւ. ձէ. 16։ Ագաթ։ * Նախ մտցեալ և փքացեալ շուրք ծովուն միգախառն մխմխալով. Գ՚կոտ։

ՄԻԳԱԿԱՆ. ի, աց. ք Նոյն ընդ վվ.

ՄԻԳԱՑԻՆ. ընոյ, ոց. * Աչխակուսեայ մարգարէին, որ յարիշտակեցաւ ի միգական երկրէն, և մատոյց զձաչն ի բաքելոն. Ա։ *Զկատարան ամենայն և զգաշտան՝ ուր որոն, ունէր միգային խաւար բազում. Ես. ա. 20. յն. մեգ և խաւար։

ՄԻԳԱՆԱՄ. ածայ. և ՄԻԳԱՄ. ածի. ը Μαυρόομαι. Obscuror. Միգապատ իմն լինել. մառագնիլ. պղտորիլ. փխանակածագ. *Խաղ անոյշ միգանայ, յորժամ մերձ առնի ի հոտս գարշելութեան. Վ՚ոբ ածաբ։ *Միգայինն ի վերայ մարդկան. Վանակ. յոբ. ւէ։

ՄԻԳԱՊԱՏ. ա. որ և ՄԻԳԱԶԳԱՑ. Պատառ միգով մառախլով մեծաւ, իրաք կամ նմանութեա. *Միգապատ և մառախղապատ առնէր զլեառնն։ Ի միգապատ լերանէ անտի. Նոր. յովէր։ Շ. մթ։ * Զմիգապատ ափշութեի մեռց չարին յանձանց՝ ի բաց մերկացեալ։ Նահատակեալ միգապատ կոսրութեա աշխարհս այս. Ցհ. ի։ Ս՚ոփ. խ։

ՄԻԳԱՊԱՏԵՄ. ն. ատիմ. ց. Միգապատ առնեցի և լինել. * Միգապատեաց զիս Թշնամին խաւարային ցանկիւքն իւրովք։ Միգապատակ կաս ի հուր հնոցին. Մանդ. ֆինի. Ե խոսք։ Ե եէր. խոսք։ * Սրբեաց զձեռն ձերս ծխամած միգապատեալս զոհից. Ճ.Ա։

ՄԻԳԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Միգապատեալն, իւն. * Փոխանակ ամպախառն միգապատութեանն՝ քերովբէիքն սաւառնազարդեալ պարածածկի Թեզք. Ածան. ելէզ։

ՄԻԳԱՒԱՒ. ա. Միգախառն վառեալ. *Հրատաւթորքը և միգավառ մառախղոս մռեի խաւարատն. Թէոփր. խզ։

ՄԻԳԱՑԱՐ. ա. Միգով տարրացեալ (կամ յինքեան, կամ յաչս այլոց). * Միգատարր հերձուած. Ցհ. իի։

ՄԻԳԱՐԻ, բոլ. Բառ անյայտ. գուշէ իբր Միգանալ. մեգ առնել անձին. *Մեղկեալ եմք միգարելով, և Թուլացեալ գործարանս բանի և գրոյ և մտածութեան. Մաթ. իէ։

ՄԻ՛ ԳՈՒՑԷ. Տ. ԳՈՒՑԷ. և ԶՒ ՄԻ՛։

ՄԻ՛ ԵՋՈՎ ԻՒՐՔ. Տ. ԵՋ։

ՄԻ ԵԹԷ. Տ. ՄԻ՛. և ՄԻՔ։

ՄԻԵՂԻՆ, վնին կամ նոյ, նիւ կամ նաւ, նաց կամ նից. ա. Ἐναῖος. Singularis. Միաւոր. միակ. միական. եզական. և Միածոյլ. պարզ, աննիւթ. *Առ իւր Թագաւորեցոն միեղէն անծանօթութեին. Զմանանայն աչս՝ մերմիեղինիս և անծածկելի լուսով լցոյ. Դիոն. Ե եէզ։ *Առաջին խորանն՝ միեղէն հնամակ ծիւրանի յօրինեալ. Երզն. ծ. Խոսք։ *Պահատեալք ի միեղինիցն իմացութենէց։ Ի նմանէ են յոտնացեալք ամենայն ածանք, և միեղինացն գոսք. Դիոն։ Մ՚ոփ. ը։

ՄԻՆԵՂԷՆ. Միասնաւոր. միայնակեաց. միաբան. միասիրտ. և կրօնաւորական. առանձնական. *Ոմանք միայնացեալս անուանեալ՝ յանբաժանելի և միեղէն կենացն ի միեղինացն միայնացելոց։ Կատարեալ կարգ միեղինացն միայնակեացս. Դիոն։ *Միեղինոյ միբոյսն նուիրելոյ։ Զերգ միեղէն և համակրօն՝ մտքուր և ածածանող վարուց։ Խաչակրօն հօրգ, և ածազգեաց միեղէն որ եղբարցդ. Մ՚ոփ. է. իէ. իէ։

ՄԻԵՂԻՆԱԲԱՐ, ՄԻԵՂԻՆԱՊԷՍ. ք. Ἐναίως. Per unitatem, per unionem. ὁμοῦ, ἡνομένως, simul una. Խրոն. միեղէն. միայն. եզական և առանձնական օրինակաւ. միօրինակ. միանգամայն. միաշաղոյն. ի միասին. միաբանութեա. Աձայնոցն քահանայապետից կատարողականաց զերծութեաց միեղինաբար վճռակեաց։ Միեղինաբար հաղորդութի անուանէ և ժողով։ Առ ածն աերն ածայնաբար և միեղինապէս սրբազնագործեալ։ Ոլքան լինչ է

հօր և որդւոյ, ամենակատարեալն հոգւոյ հաստատակաբար և միեղէնապէս վերագրելն։ Այս բանութիւն (այսինքն որ գիրն) է, ինչ որ միեղէնապէս առանձնէ, և է ինչ՝ որ որոշաբար. Դիոն. էկեղ. և ա. ծայ.։ *Ցուցմունք իմացականացն միեղէնապէս միարան յիմացութեանցն վերայ արկեալ. Մագ. 'ի տիմ.։ *Ած միեղէնապէս հայր յամենայն. Լմբ. սղ.։ *Երկինք և երկիր այսօր միեղէնապէս երգեն. Շ. թուղ.։ *Զնոյն նուագ օրհնութեան 'ի բերան առեալ՝ միեղէնաբար փառք 'ի բարձունս վերաձայնեն. Յհ. իմ. էկեղ.։ 'Միաբանական և միեղէնաբար անձնայելոց խաչակրօն կրօնաւորաց։ Միեղէնաբար կցորդութեամբ յարմարին շարակացեալ։ Զմիակն պատուեցին, և զեւ ամաս նեայ միեղէնաբար յանգեալ. Մագ. ա. ե. է։

ՄԻԵՂԻՆԱԿ. ա.) Միեղէն (ըստ ա և
ՄԻԵՂԻՆԱԿԱՆ.} բ նշ.) *Միեղինակ
ՄԻԵՂԻՆԵԱԼ.) միակին յերկին։ Երկուակդ նկատեալ, միեղինակ ջահափայլեալ։ Ընդ միեղինական դասուցդ (կրօնաւորաց) ընդ երկնայնոյն կցորդաբար։ Միակն միեղինեալ՝ հանդերձ առեցելոյն մահացեալ. Մագ. խդ. և խբ։ և թղ. խլ։

ՄԻԵՂԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τό Ἑνιαῖον. Singularitas, unitas. և μονιμότης, permansio. Միեղէն գոլն. միութիւն. եզականութիւն. և Միաձնականութիւն. և Միաբանութիւն. և Միօրինակ յարակայութիւն. *Զմիեղինութիւն բաժակին ամենեցուն բաշխեալ՝ նշանակաւ ընդմիութեան բազմացուցանէր։ Զմիեղինութիւն բաժանեալ՝ կցորդս նոցա կատարէ զօրս հաղորդին։ Անճառելւոյ և անդիմելւոյ միեղինութեան թաքնոյն. Դիոն. էկեղ. և էր։ *Խորհրդոյն անապականութեան, որ զմիեղինութիւն նշանակէ։ Միեղինութիւն երկնաւորաց և երկրաւորաց։ Մարգարէականացն միեղինութիւնք (ընդ միմեանս)։ Աստուածապէս միութիւն եռանձնական միեղինութե։ Յաղագս երրորդութեան միեղինութե (կամ միեղութեան). Մագ. ա. ծգ. և է։

ՄԻԵՂՋԵՐՈՒ կմ ջիւրու, ուի, ուաց.)
ՄԻԵՂՋԵՐՈՒԻ. րուոյ կմ րոյ կմ րու.}
ՄԻԵՂՋԻՒՐ. րի. կմ Միեղջերի, րւոյ.)
գ. Μονόκερος. Monoceros, rus, unicornus. Էրէ վայրի կմ գազան, որ զմի եւեթ եղջիւր ունի 'ի ճակատուն, և ունի նմանութիւն ինչ եղջերուի, ձիոյ, վարազի, ուղտու, ևն. ...։ *Խոր փառք միեղջերւոյ (կմ րու)։ Եղջիւրք միեղջերոյ (կամ րուի) եղջիւրք նորա։ Եթէ կամիցի քեզ միեղջերուն (կամ ջիւրուն, կմ ջերուին կամ ջիւրին) ծառայել։ Յեղջերէ միեղջերւոյ (կմ ջիւրոյ)։ Որ սիրելին է որպէս զորդիս միեղջերոյ (կմ րու, կմ րուի). ևն։ *Լինի 'ի հնդիկս և միեղջերու, որ է մեծ գազան, և 'ի վերայ ողնին ձանձ. Խոր. ա։ *Եթէ յեղջերէ միեղջերւոյ փախնուցուս։ Եզզօրութիւն ամային միեղջերուիս այս 'ի վեր քան զեղանակս. Նար. կէ. և յաճէտ։ *Միեղջիւր կամ միեղջուր. Լմբ. պարգ։ *Միեղջերի. (ուղղ. և սեռ.) Թղթ. տաղ.։

ՄԻ ԵՐԲԷՔ. մ. Մի՛ լիցի երբէք. բնաւին մի՛. Μηδαμῶς. Nunquam. ...։ *Զի մի երբէք հալեցես զքարի զասն քո։ Զի մի երբէք գարձցին, և թողցի նոցա. ևն։

Կամ որպէս՝ Մի՛ արդեօք, մի՛ գուցէ. Μή ποτε. Ne forte. ...։ *Մի երբէք վայրենի ձիթենի իցէ, և կարծիցես՝ թէ ընտանի իցէ. մի երբէք գայլ իցէ, և կարծիցես մարդ. Ոսկ. ա։

ՄԻ ԵՒ ՄԻ, ՄԻ ԵԻՍ, ՄԻ ԱՅԼ. Տ. ՄԻ. ԵԻՍ. ԱՅԼ։

ՄԻԶ. Տ. ՄԵԶ, և ՄԻԾ. *Հրամայեցաւ մեզ հեղուլ 'ի վերայ սոյն. Տր ...։

ՄԻԶԱԳՐՈՒԻ, ի. գ. որ և ՄԻԶԱԳՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գրաւումն միզի. գժուարութիւն միզելոյ. միզարգելութիւն. որ կոչի և ՔԱՐԱԳՈՐԾ. զի է ախտ գոյացուցիչ խճից և քարանց յանցս միզի. ...։ *Ցախտ գժնդակ միզագրաւի անկեալ՝ վախճանի. Սմբ.։

ՄԻԶԱԳՐԱՒԻԼ. եալ. չ. Կրել զմիզարգելութիւն. ...։ *Անկաւ յախտ ինչ, զոր քարագործն կոչեն. և այնպէս միզագրաւեալ՝ չարաչար մեռանէր. Վրք ... ։

ՄԻԶԱԳՐԱՒՈՒԹԻՒՆ.) Στραγγουρία.
ՄԻԶԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ.} Stranguria. λιθάριον, lapillus. Տ. ՄԻԶԱԳՐԱՒ։ Բժշկր։ *Հիւանդ կամ քար, և կամ միզագրաւութիւն ունիցի, և կամ զառացեալն սրբազան ցաւ. Պղատ. օրէն. ծա։ *Անկաւ յախտ ինչ, զոր միզագրաւութեան գործն կոչեն. Վրք ... Նոր ձ. և այլ։

ՄԻԶԱՐՁԱԿ. ա. իբր լո. Urinae incontinentia laborans, urinam faciens. Որոյ մէզն կամ միզելն է արձակեալ քան զասովորականն. այսինքն թուլացեալ մարմնով ըստ ... ։ *Եթէ ոչ զարխականն բերէ սերմութիւն մարմնոյն, առ տուտ կաթոտք և միզարձակք լինել հանդերձեալ գոն. Մագ. ծէ։

ՄԻԶԵՄ, եցի. ն. Οὐρέω. Urinam reddo, mingo, mejo. Արտաքսել բնութեան ըզմէզն. ...։ *Որ զորմով միզիցէ։ Որ միզիցէ զորմով. (այսինքն արու զաւակ յարքունիս.) Գ. Թգ. ժդ. 10։ ծէ. 11։ իա. 23։ Դ. Թգ. Թ. 8։

ՄԻԶԵՐԱԿ, ի, աց. Տ. ՄԻԶՈՒԿ. *Ի լերդէն առ բաղաբգ. չոն միզերակ առ 'ի հանել զմէզն. Բռ. ...։

ՄԻԶՆ, մզին կամ մզնի, մզնիք, նեաց. գ. ըծ. յն. լտ. Μῆνιγξ. Menix. ὑμήν, hymen, membrana. ... *Ամէն. միզն ։։ որ և ՄԶԱՆՔ. Պարունակ. նուրբ սպանից. թաղանթ. մաշկ բարակ. ...։ *Որ զխեղաւ չուրջ ունի ջլօւա միզին։ Որ զնովաւ միզնն իցէ։ Ի նմանէ 'ի վեր չընչմունք օծեալ մարդէ զպարունակն խեղացն զմիզն. Նիւս. կազմ. ...։ *Զուգ միզն բարակ՝ որ հետ սպիտակին, այն ջրեղէն կամարն է. Եզն. էզն։ *Թէ ոք առնու զհաւու քարձիկն, միզն՝ զայն որ կեղևէն և չորցնեն, խախացի բան առնէ. Վստ. ...։

ՄԻԶՈՒԿ, ուկք. գ. Οὐρητήρ. Ureter, meatus urinarius, fistula urinaria. որ և ՄԻԶԵՐԱԿ. Խողովակ կամ անցք միզի. ջրհեղ անդամ. ...։ *Ի գուբս հօսի ընդ միզուկն։ Յորժամ 'ի միզուկն հասանէ, 'ի մի երակ 'ի բաց գնայ. Բժշկր. և Ոսկ...։

ՄԻ ԸՍՏ ՄԻՈՋԷ. մ. Մի զկնի միոյ՝ յաջորդաբար և նմանօրինակ. հետզհետէ նոյնպէս. մի առ մի ըստ կարգի կամ կարգաւ. ուրոյն ուրոյն հետևաբար. ...։ *Ստասակեցաք զամենայն քաղաքս նորա մի ըստ միոջէ։ Ամենայն ծառայք նորա մի ըստ միոջէ անցանէին առ նովաւ։ Սկսան տրտմել և ասել մի ըստ միոջէ։ Ելանէին մի ըստ միոջէ. և այլն։

ՄԻԸՍՏՄԻՈՋԷՔ. (ջէից կամ) ջէց. գ. τα Ἑξῆς, τα ἐφεξῆς. Sequentia, reliqua, residua. Որք եկն զկնի միըստմիոջէ. յաջորդքն. և այլքն՝ որ զկնի. մնացեալքն. 'ի կարգիս որ առաջի կայ. *Ի յակոբայ, 'ի հեղեայ, և այլս միըստմիոջէքն։ Զգարշապարն յառաջին ատաճան (սանդղոցն) դնիցեն, և այլս 'ի միըստմիոջէսն. Արծր. ա. 1։ Վրդն. ող.։ *Միըստմիոջէց թուեցելոց։ Որպէս միըստմիոջէսն գիտասցուք։ Ի ճաշակման յանցանաց, և միըստմիոջէսն. Պորփ։ Փիլ. լին. բ. 1։ Լծ. ածաբ։

ՄԻ՛ԹԷ, կմ ՄԻԹԷ՞. մ. յն. եւ. Միթէ։ ամեն և ՄԻ՞ ԵԹԷ. Ասի և ըստ հյ. և յն. Միթէ՞. Μήτι; ἐι; μή; Num? an? si? Արդեօք. զիարդ թուի քեզ. ... (...)։ *Միթէ քա՞ր տայցէ նմա...միթէ օձ տայցէ նմա։ Միթէ քաղիցե՞ն 'ի փշոց խաղող։ Միթէ կարօտացա՞յք իմք։ Միթէ անիրաւութի՞ւն իցէ ա՛յ։ Միթէ սա՞ իցէ քնն։ Միթէ ե՞ս իցեմ. և այլն։

ՄԻԹԷ. Μήποτε. Ne forte. ἴσως, forte. τάχα, τυχὸν, forsitan, fortassis. Հելլենական ոճով, որպէս Թերևս. գուցէ. մի՛ գուցէ. իցէ թէ. դէպ լիցի. ...։ *Երանի է նմա. միթէ մեղս ոչ ունի, վասն այնորիկ խնդայ։ Այլ միթէ ասիցէ ոք 'ի ձէնջ։ Միթէ և զայն ես արարեալ՝ մոռացայ։ Եթէ մնամ առ վաղիւն, միթէ վախճանի ծերն։ Գնասցուք առ նա, միթէ հասցուք ծերոյն. Վրք հց. յ. (այս. գուցէ. իցէ թէ։) *Երնչէին 'ի նմանէ, միթէ իջանէ 'ի խաչէն. Զքր. կթ։ *Միթէ կորուսից զկենաց ծառն՝ չարի գիտութիւն ուսուցանել. Լմբ. առ։ *Ապա տարեալ եդին 'ի բանտին, միթէ դառնայ 'ի կամս չարին. Գնդ։ *Ածէք առ իս զանասունն հին, միթէ ողջան ա պատաշաճին՝ զահեղ կորուստ իմոյ զարմին։ Յուսահատիլ չէ պարտ բնաւին, միթէ կարճէ ըզչար չարին. Ոսկ. ...։ *Փնդացի՛ն ազդակեցէք, միթէ 'ի քուն իցէ ած ձեր. Վրք ...։ *Մարգարէս առաքեաց, միթէ ուսցին մարդիկ, և այլն. Ոսկ...։

ՄԻԹՐ, ի. կամ մթրոյ. գ. գրի և ՄԻՏՐ. Բառ յն. ... Μίτρα. Mitra, diadema; fascia, qua caput obligatur. Խոյր. թագ. *Զվակասն իմ պատուական, և զմիթրն իմ ստաստ և սպիտակ. որ է փակեղն յոյն. Թղթ. ...։ *Եպիսկոպոսն նստեալ մթրոյն. Մաշտ. ջահկ։

ՄԻԹՐՈՍ կմ ՄԻՒԹՐՈՍ. որ և ՄԻՀՐ. գ. Μίθρας. Mithras. Բառ պրս. այն է Արեգակն. և սէր, օր ուրախութե, ևն. *Ցաղագս միթրոսի։ Միւթրոս կարծի պարսիցն արեգակն գոլ. Նոննոս։

ՄԻԻՇԽԱՆԱԿԱՆ. Տ. ՄԻԱՊԵՏԱԿԱՆ. Μοναρχικός. *Մին զմիիշխանականն, և միւսն զաղատն սիրելով մեծապէս քան զոր պարտ էր. Պղատ. օրէն. գ։ *Բաժանումնս այսպէս լինելով՝ միջոց թերևս ունիցի միիշխանական և հրապարակակալական քաղաքավարութե. անդ. զ։

ՄԻԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. Μοναρχία. Monarchia. *Այժմ են քաղաքավարութեանց երկու ոմանք իբրու մարք. զմինն խոկ առասցուք միիշխանութիւն ուղղապէս, և զմիւսն խոկ հրապարակակալութիւն. զմինն խոկ ունել սեռն պարսից, և զմիւսն մեք. Պղատ. օրէն. գ։ *Ըստ միիշխանութեան զօրացեալ. անդ. դ։ *Անիշխանութիւն. և բազմիշխանութիւն, և միիշխանութիւն. մեզ միիշխանութիւն է պատուեալ. բայց միիշխանութիւն ոչ որ զմին պարունակէ զդէմս... վասն այնորիկ միակն 'ի յերկեակն շարժեցեալ՝ մինչև յերրեակն եկաց. Նազ. որս. գ։

ՄԻ ԻՒԻՔ. ՄԻ ԻԻՑԻ. ՄԻ ՄԻ. Տես ՄԻ, ԻՄՆ, ՄԻ։

ՄԻՂ, կմ) Տ. ՄՂՈՆ. *Զորս միլ յաւել
ՄԻՂՈՆ. } ըստ ոյց 'ի չինուած քաղաքին, և կոչեաց յանուն իւր կոստանդնուպօլիս. Հ. Լեգեր. Է: *Միլ. և է միլն ժը ոճ, գարձ եղանիցն հերկողաց: Բնակեալ էր յերուսաղէմ հեռագոյն 'ի քաղաքէն հնգետասան միլ. Միխ. ասոր: *Մոլորեալ ուղին էր իբր ժը միլոն: Եւ էր հեռի սեննակ նորա 'ի սկիզբոյ երկոտասան միլոնս: Հեռի 'ի նմանէ տասն միլոն... մի աշխատեցուցից զնա տասն մղոն. Վրք հց. Է. Ը. ծԸ:

ՄԻԼՕՆ, և ածանցք նորա ՄԻԼՕԲՈԼՈՍ, ՄԻԼԱՃԱՐԱԿ, ՄԻԼՈՎՏԷ. Ն յն. ձայնիցս, Μῆλον, μῆλα. Միլոն, Միլա. ոչխար, խաշինք. Μιλόβολος, միլօվօլոս, արօտ՝ բուռ կմ ճարակ խաշանց. և միլօնօմօս. Μηλόνομος, խաշնարած. և միլօտի, Μιλοτή, մորթ ոչխարի, մաշկեակ. *Կրատէս Թողացոյց զվայրս իւր լինել միլօբոււ և միլօբոււ է վայրն՝ ուր արձակեալ լինին ոչխարքն 'ի ճարակս. քանզի միլօն զոչխարն է ասացեալ հոմերոս. ասսուսս և միլաճարակք են հովիւք. և միլովտէ՝ մորթ ոչխարին. Նոննոս:

ՄԻԽԱՐՆ. Տ. ՄԻՍԽԱՌՆ:

ՄԻԽՃԻ. գ. Ծառ, յաղգէ տնկոց՝ զորս լինի տնկել 'ի մէջ այգեաց անմիջաս. *Միխճի, սոնոպրի, բարտի, բծխի, և այլ այսպիսիքս. Վստկ. հԲ:

ՄԻԾ, մծի. գ. Βόρβορος. Coenum, limus, lutum. (յորմէ Մծղնեայ.) Գոյլ. տիղմ. աղտեղութիւն կաւոյ. ցեխ. խոհեմք. (յն. վօրվօրօս. յորմէ բորբորիտ.) Լէն լաճոռս, լօրոգ. պոթոգ. *Ծիծաւն համճարեղ է, 'ի միծէ և 'ի կաւոյ, և յայնցանէ՝ որ ինչ դէպ լիցի պատահել նմա, բոյնս գործէ. Փիլ. լին. *Ո՞ 'ի ժամանակոս միծն գէջ խառնակութիւն անկաւ, եթէ ոչ զհեշտ ցանկութիւն բարի և անեղծալի կարծեաց. Նիւս. կազմ. ԻԲ: *Ցանկութիւ ժամանառեակ իբրև զգորան, և աղմուտ միծն՝ մածեալ արեամբ, և ամենայն գարշ աղտեղութիւք. քանզի խոզակերպ չարին է ծնունդ. Անյ. հց. ԻՄ:

ՄԻՀՐ. գ. Բառ պրս. ըստ այլոց՝ միհրան. Արեգակն՝ չած պարսից. *Արեգական՝ որ անուանեցաւ միհր ած. Եղիշ. Է. ԽԸ:

ՄԻՄԵԱՆՍԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαπληκτισμός. Altercatio. որպէս ռմկ. իրարու հետ ինինալ. գիրք գիրքնէ փիւշէլ. Գժտութիւն. վէճ. կագ. կռիւ. *Ոլք առ գրացիս միմեանսամանկութիւք. Բրս. Բղբ:

ՄԻՄԵԱՆՍԶՐԿՈՒԹԻՒՆ, կամ զՄԻՄԵԱՆՍԶՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Զրկելն զմիմեանս: Բուզ. Գ. 14:

զՄԻՄԵԱՆՍԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ἀλληλουχία.
զՄԻՄԵԱՆՍՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. } Nexus inter se, complexio, ԵՆ. Ունել կամ կալեալ ունելն զմիմեանս, և ունելութիւն յարաբերութեան և կախման առ միմեանս. միայարութիւն. զօգ. շաղկապութիւն. *(Երկինք և երկիր և ամենայն տարերք հաստատեալ կան) իւրեանց զմիմեանսկալութեամբն՝ ըստ կապողին զնոսա ածային բանին ամենիմաստ արուեստիւ, և կատարելագոյն յարմարութեամբ. Փիլ. եւ. Բ. 90: *Զմիմեանսունակութեամբն համաստարերցն. Դիոն. ածայ: *Տոհմ խնամակէ 'ի վերայ մեր և զհոգեւորականս որպէս ազգականս առ միմեանսունակութիւս: Որգին լրումն է ամենայնի՝ միահամուռ ունող զմիմեանսունակութիւ արարածոցն: Տաբերցս զմիմեանսունակութիւս, զորս յօգաւորութիւս առէ: Խառնումն ասանոր իմանալի է զծնչակցութեան, և զմիմեանսունակութիւ զյօդաւորութեան պահպանողն. Մաքս. 'ի դիոն: (որ են հեղինակութեան ամպէտք:)

զՄԻՄԵԱՆՍԱՍԷՐ, սիրի. բաց. ա. Ἀγανός, νῆς. Placidus, comis, lenis, mitis. որ և ՄԻՄԵԱՆՑԱՍԷՐ. Սիրողք զմիմեանս. բարեսէր. բարեբարոյ. *Միաբանեալ, որ 'ի միմեանց վերայ կեան և մեռանին, և զմիմեանսասիրաց՝ արդարոց մարդկան. Փիլ. փեսոյան. 'ի հոմերոսէ:

զՄԻՄԵԱՆՍ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀλληλοφονία. Mutuae caedes. Սպանութիւն իրերաց. կոտորած երկուստեք. *Զմիմեանս սպանութեցն, չնութեցն, երդմնահարութեցն. Ածաբ. 'ի ծն:

ԸՆԴ ՄԻՄԵԱՆՍ ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύμπτωσις. Conflictus, concursus, cohaerentia. Ընդհարումն 'ի միմեանս. մանաւանդ յարումն. 'ի միմեանսայար գոլն. յարաբերութիւն. միայարութիւն. *Ընդմիմեանս հարութեամբ չնչարերբ երակաց 'ի ներքս մուծանէ. Նիւսին: *Դէմք քերովբիմացն 'ի միմեանց կողմ հային, և երկոքին 'ի հաշտարանն ... մշտնջենաւոր ընդմիմեանսհարութիւ. Փիլ. եւ. Բ. 66:

Ի ՄԻՄԵԱՆՍԱՅԱՐ. ի, եց. ա. Συνεχής. Cohaerens, continuus, adsiduus. Յարեալ յիրերաս. միայար. միաշար. շարունակեալ. *Լանջք զոր 'ի բազմաց և 'ի միմեանսայարից և հզօրագոյն ոսկերաց գործեաց. Փիլ. քհ. ծԲ:

ՄԻՄԵԱՆՑ. (սեռ. տր.) 'ի միմեանս (տր. ներգոյ.) զմիմեանս. 'ի միմեանց. միմեամբք. գ. Ἀλλήλων, λοις, λους, λα. Invicem, se invicem, mutuo, alius alterius, alter alterum, ԵՆ. որ և ԻՐԵՐԱՑ. Մի մի. զմի մի. այս և այն. ընկեր զընկեր. երկաքանչիւրոց փոխանակաւ. ռմկ. մէկմէկու, իրարու, իրար ղերար. գիրք գիրքինի, նէ, նի. *Զմիմեանց բեռն բարձէք: Եդ զնոսա դէմընդդէմ միմեանց: Առեսցեն զմիմեանս: Մեկնեցաւ զնոսա 'ի միմեանց: Առ միմեանս կամ ընդ միմեանս զթածք: Ի պատիւ զմիմեանս երեւել. ԵՆ: *Միմեամբք վասն միմեանց պապանել. Խոր: *Դղրդեցան՝ ելեալ առանելով զմիմեամբք. Փարպ. (ռմկ. իրար անցնելով.) *Հազար ամ 'ի շամիրամայ մինչև ցմիտրենոս թագաւոր, եթէ թուէ ոք, զմիմեամբք եկեալ գտանէ. Եւս. քր. Ա. (այս է շղթայած:)

ՄԻՄԵԱՆՑԱՍԷՐ. Տ. զՄԻՄԵԱՆՍԱՍԷՐ. *Ոչ փոքր նշանակ միմեանցասէր բարոյիցն. Ոսկ. յհ. Ա. 9:

ՄԻՄՈՍ, ի, աց. ա. գ. Բառ յն. միմօս. Μῖμος. Mimus, imitator, histrio. Նմանող. նմանեցուցիչ որպէս զկապիկ խեղկատակ. ծաղրածու. կատակօղ. կատակերգակ. *Ահա պճնօղք և միմոսք: Միմոս ոմն զնայր զճանապարհ իւր. Վրք հց. Բ. ծԸ:

ՄԻՆ, մինս, մինդ, մինն, մինում. ա. Մի. մէն. մէկ. գիր. *Զափն երկին անչափութեւ, և առ քեզ կէտ է մին անձուկ. Պիտոյ: *Մինս 'ի մէնջ: Մինն, և միւսն. Լմբ. հմբ. և տաղ: *Մինդ 'ի սէյ երրորդութեան. ժմ: Նար. կԳ: *Ընդ մինում, և ընդ միւսումն. Ա. որս. ծԳ:

ՄԻՆԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Մենաւոր. միայնաւոր. առանձնակեաց. միաւոր. *Մինաւորն՝ որ 'ի հնձանին սպանաւ. Ագաթ: *Գնաց 'ի գուռն տեսողի մինաւորի. և ասէ ցնա միայնականն. Ոսկեփոր: *Աղօթք... 'ի վերայ խաղողին, զոր ասացեալ է ումեմն մինաւորի և վարդապետի. Մաշտ:

ՄԻՆՈՎԱՑՈՒԼ. կամ ՄԻՆՈՎԱՑՑՈՒԼ. Տես 'ի բառն ԽԱՌՆԱԳԱԶԱՆ:

ՄԻՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԻԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. մինաւորութիւն. *Վասն անեղական ամայութեն, և իւրոյ մնութեն զարհուրեալ ոգիէր. Վրք հց. Ա: *(Ի ժամ մահուն) մինութիւն հասեալ է յօդնականաց. Սեբեր. Ժ:

ՄԻՆՉ. նխ. (որպէս թէ ցմի ինչ.) Ἄχρι, μέχρι, ἕως. Usque. *Մինչ 'ի սահմանս գաղիրոնայ. Ա. Թ. Ժ. 15: *Մինչ 'ի տեղի գողգոթային. Շար:

ՄԻՆՉ. մ. Ἄχρι, μέχρι, ἕως, ὡς, ἐφ' ὅσον, ἔτι. Dum, cum, usquedum, inquantum, donec, dum adhuc, ut, ubi. Մինչդեռ. երբ տակաւին. յորժամ. երբ. ուր. այն ինչ. ցորչափ. ցորքան ժամանակս. Էրբոր, քանի որ, ան աթէնն որ. հաւան, նէյն քի. *Յովսէփ եօթնուտասնամեայ էր, մինչ արածէր (յն. յարածել անդ) եղբարբքն հանդերձ խաշինս: Մինչ (յն. որպէս) ելանէի յեգիպտոսէ: Մինչ յուդա կենդանի է, անհնար է: Մինչ փեսայն ընդ նոսա իցէ: Ասէր՝ մինչ կենդանին էր: Մինչ աւուր (կմ աւր) կայ. ԵՆ: *Մահ ոչ էր, մինչ մեղք ոչ էին. Յճխ. Գ: *Մինչ ունէր զանուն քրիստոնէութե. Եղիշ. Է: *Աշակերտն մինչ դեռևս յաշակերտութե իցէ, անհնար է լաւագոյն լինել քան զվարդապետն իւր. Մեկն. ղկ: *Մինչ դու գնայցեր, և զերկիրս ամենայն ընդ քեզ տայիր, ես ուերակացս որպէս թագաւորեմ. Խոր. Բ. 58: *Մինչ հրաւիրեալ է 'ի գուբ տղմոյ, նա 'ի բազմականս գրգեցուցանիցէ: Եւ զինչ է սակաւս և նուազագոյնս յօգել, մինչ անցեալ է ըստ քանակութի. Նար. հԳ. և Է: *Մինչ զայս ամենայն լսէին, ոչ պակչէին: Ոչ կարէ նենգել քրիստոնէին՝ ոչ մարդ ոք, և ոչ սատանայ, մինչ ինքն զինքն ոչ նենգիցէ: Մինչ փութային էր՝ չփութայիր, և արդ զինչ օգուտ է փութալդ. Ոսկ. մթ. գծ. և ես:

ՄԻՆՉ. մ. Ἕως οὗ, ἕως ἄν. Usquedum, donec. Մինչև ցայն, զի. ինչուան որ. թէքի. *Սախպեաց մնանել 'ի նաւ ... մինչ ինքն զժողովուրդսն արձակիցէ: Չէ հնար, թէ մինչ ոչ ժողովեսցին ամենայն հովիւք, արբուցանիցեմք խաշանցս. և այլն: *Մինչդ բազում անգամ ժամանակի ինն թուի սահման գուշակել, այլ ըստ ճշմարտութեն զանորիշ իրս ցուցանէ. Բրս. ծն: *Մինչս բան (բառ) ոչ եթէ ժամանակ ինչ է սահմանակոււ: Մինչն ոչ եթէ կատարած ինչ էր, այլ էր իմն՝ որ զկնի (ևս) երթայր. Կոչ. ծԷ: և Եփր. համաբ:

Ուամկական է, ՄԻՆՉ ՈՐ, իբր ցորչափ. *Ի մեղացն մեռելութեն մինչ որ մեք կամիմք յառնել, քո զմեզ չկարէ յարուցանել. Բրս. մրկ:

ՄԻՆՉ, կմ } շ. Ὥστε. Ita ut, ut. որ և ա-
ՄԻՆՉ ԶԻ. } սի ՄԻՆՉԵՒ. այսինքն Այնպէս զի. այնչափ զի. ց. ռմկ. որ, անանկ որ. անչափ որ. օգաշար քի, եօյլէ քի. *Ըարժումն մեծ եղև 'ի ծովուն, մինչ (կամ մինչև) նաւին ծածկել յալեաց անտի: Մինչ ոչ ևս կարօղ լինել: Մինչ գալ խռնել: Մինչ գրեթէ լի իսկ լինել: Մինչ (կամ մինչև) առաւել ուրախ լինել ինձ: Մինչ զի և հաց ևս ոչ ժամանել ուտել նոցա: Մինչ զի և (կմ մինչև) 'ի հիւանդս տանել 'ի քրտանէ թաշկինակս: Մինչ (կամ մինչ զի) 'ի գիշերի ևս խրատէին զիս երիկամունք իմ: Ըոպէ զայրացուցին զԹագաւորն, մինչ անդէն վաղվաղակի հրամայեաց կոչել զփզապետն: Եւ էր ախտ նորա սաստիկ յոյժ, մինչ ոչ մնաց 'ի նմա շունչ. ԵՆ: *Մոտագոյնս մերձենայր, մինչ ճանաչել նմա զերիսն 'ի նոցանէ. Եղիշ. Ը: *Մինչ զի ոչ տալ քուն աչաց. Ըընդհանր:

ՄԻՆՉ ԱՅՍ՝ ՄԻՆՉ ԱՅՆ. կամ ՄԻՆՉ ԵԱՅՍ՝ ՄԻՆՉ ԵԱՅՆ. Այն ինչ. մինչդեռ այս ինչ լինէր. յայնմ վայրի կամ միջոցի. Μεταξύ, ἐν τοσούτῳ. Interea. Ագաթ: Յհ. կբ:

ՄԻՆՉԴԵՌ. մ. Ἔτι, ἕως ὅτου. Adhuc, dum, cum. Ի կրկին բառ, մինչ՝ դեռ. այսինքն մինչ՝ դեռևս. Այն ինչ տակաւին.

դեռ՝ յորժամ. զոյգ ընդ. ցորչափ. ի. դէռ, փահ. ն՝ինի. ւէն. (խօսելինի, սէօյլէրէն.) *Մինչդեռ լցեաս ընդ նմա ի ձանապարհի: Մինչդեռ նա խօսէր: Մինչդեռ հեռագոյն լիցէ, կամ էր: Մինչդեռ մասուէր, զարկցեր զնա գէն: Մինչդեռ տակաւին չհաւատային ի խնդումէն. և այլն:

ՄԻՆՉԵՒ. նխ. *Ἄχρι, ις, μέχρι, ις, ἕως. Usque. Ցահմանեալ և ցդիտեալ ժամանակ կամ տեղի, յայտ առնելով զեզր ինչ. ինչ ոճան. ի, գոփոր. (սապահոփ, էօյլենէրէն.) *Մինչև յառաւօտ կամ ցառաւօտ: Մինչև յօրն՝ յորում, և այլն: Մինչև ի ժամանակս: Մինչև ցայսօր կի՞ ցայժմ: Մինչև ի հունձս: Մինչև ի մահ: Ցաթրտհամէ մինչև ի գահլիճ: Մինչև ի քո. ևն: կամ *Մինչև ի գազա, կի՞ ի քաղաքն, ի տուն: Մինչև ցանդր: ի ծովէ մինչև ի ծով: ի ծագաց մինչև կամ մինչ ի ծագս. և այլն: Եւ *Մինչև կամ մինչ ի սպառ: Մինչև կամ մինչ ի կատարած: Մինչև չէրք կի՞ ցէրք: Մինչև ցմի վայր. և այլն:

ՄԻՆՉՍԻ. ս. *Ἀχρι, ἄχρις οὗ, μέχρι, μέχρις οὗ, ἕως οὗ, ἕως αν. Donec, usquedum. Ցայն ժամանակ՝ զի. ցայնչափ՝ զի. մինչ որ, ինչոճան որ. ի՞սկ, ւէնչինչէյէ՞սկ. *Լուռս եղև յակոբ, մինչև եկին նոքա: Մինչև յարեաս այլ թագաւոր: Մինչև կատարեսցին: Մինչ չև հասցուք: Մինչև եկեալ եկայց ի վերայ: Մինչև ամենայն եղիցի. և այլն: Կամ *Ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև այս ամենայն եղիցի: Ոչ ելանիցես անտի, մինչև հատուցանիցես, և այլն. որ և ասի ՄԻՆՉԶԵՒ: Այլ անաղվոր է լեռնաւաջուԹ՛ասէրն, *Մինչև եւս զնա ի ձեռս եկեղեցւոյն, ոչ գնաց անտի. Եռ. պօմ. ՟Ֆ. 23. ըստ յի. ոչ յառաջ՝ քան Թէ. որ ի մեզ ասի, մինչչև: Ցանելի է ասել *Մինչև գնայ մեսրոպ յարքունական գրանէն, ոչ զոք ի ձարտարաց գտանէր անդ ի դպրաց. խոր. ՟Գ. 52. այսինքն յորմէ հետէ. ֆանի որ: Այլ ռամկական է ասել, *Ոչ բոլոր առանց մասանց ասի երբէք, մինչև որ ի մասանցն բոլորն բաղկանայցէ. Ոսկիփոր:

ՄԻՆՁԵՒ. ՟. իբր Մինչ, մինչդեռ. և Ցորչափ. (անսովոր գոգցես ոճով.) *Մինչև մեք զայլս կամեաք հնազանդել, մեր՝ որ վարդապետաք օրինացդ էին, զկնի նոցա մոլորեալ խաւարեցար. ԵՂԻ. ՟Ը: *Ապարի զքեզ Թագաւոր, մինչև հովիւն էիր դու. ԵՓ. ՟Ա. ֆ: *Մինչև հրամայիս, կայ ծուռն, և բերէ զքաղմուԹի տերևոց. խոփ. (իբր ռամկ. սոր որ, երբ որ, ֆանի որ:)

ՄԻՆՁԵՒ. ՟. *Ὡστε. Ut, ita ut, sic ut. որպէս մինչ զի, մինչ, որք չեն յաճախեալ ի բրել զմինչև. որ առեպ վարի առընԹեր անեղևոյն բայի, և երբեմն կից ընդ գերանուորի, և գուն ուրեք ընդ գերբայի: Տճս և ըստ յն. ոՃոյ, ՈՐՊԷՍ ԶԻ, ՈՒՍՏԻ. որ, ա, նանի որ, այնչափ որ. ֆի, էոյլէ ֆի, օֆտաֆոբ ֆի. *Ժողովեցան առ նա ժողովուրդք բազումք, մինչև մտանել նմա ի նաւն, կամ մինչև տեղի ևս ոչ լինել՝ և ոչ առ դրանն: Լինի ծառ, մինչև գալ Թռչնոց, և հանգչել յոսկան նորա: Ջարմացան ամենեքին, մինչև հծծել ընդ միմեանս. ևն: կամ *Ա՛նպէս սրեսաց ձեր զաչխարհ, մինչև զերդին եւս միածին եւս: Ա՛նյապի աղէս տարակուսի էր ի վերայ անհնարին վշասին, մինչև սերան ոխակալ և ակն նախանձալից՝ արտասուք քամէին. ևն: կամ *Հարին զնոսա, մինչև չնայոյց ի նոցանէ ապրեալ և փախստական. Ցէս. ՟Ը. 22: յն. ἕως τοῦ. *Ոնէնիցեմ զամէնայն հաւատս, մինչև զերկրին փոփոխելոյ. ՟. իբր. ֆՃ. 2. (այսինքն մինչև ցոչ մնալ, ցփոփոխել:)

ՄԻՆՁ ՁԵՒ. ՟. Πρίν, πρὶν ἤ, πρό τοῦ. Prinsquam, antequam. Ի կրկին բառ, մինչ՝ չև. մինչ դեռ ոչ ևս. այն ինչ տակաւին ոչ. չև. դէռ ւ. ըստ՝ն պահօ՝ղմ՝ըչ իէն, օյմաֆ էվվէլ՝ի յն. և լատ. ասի՝ նախ քան. յառաջ քան Թէ. զոր և յետինք յոմանցեսս վարեցին արտաքոյ հայկաբանուԹեան. *Մինչ չև եկեալ առ միմեանս՝ գտաւ յղացեալ ի հոգւոյն սրբ: Մինչ չև հաւատ խոսեալ իցէ՝ երկեցս ուրացեալ զնս: Գիտէ հայրն ձեր, մինչ չև ձեր ինդրեալ ինչ իցէ ի նմանէ: Որ կուչեցեալ էր ի հրեշտակէն, մինչ չև յղացեալ էր զնա յուլիանէ. ևն: (ի Ճ.Փ. գրի որոշիչ մակաէնիս). *Մինչ չև երկինք և երկիր լեալ էինս: Ա՛յլ ի գնիլ կանխաւս այլոյ բացատականի, ասի նա և Մինչ չև. (որպէս տեսեր ի վեր անդր:) Ուստի և Ղ. ՟Բ. 21. *Մի՛ սեռանանել զմահ, մինչև տեսցէ զօծեանն տեառն՝՝. ի յն. գրի, մինչ չև, կամ նախ քան զտեսանելն զքո. (վի և ռամկ. անխսիլ ասի, չըՃեր՝ ինչոճան փչեսայ, կամ ինչոճան օր չի փչեսայ դ՞ա:)

ՄԻՇՏ. ս. *Ἀεί. Semper, jugiter. ծւապαντὸς, omni tempore, ևն. Հանապազ. յաւէտ. յաւէժ. յար. յամենայն ժամ կամ ժամանակի. անդադար. անընդհատ. ցանգ. ի ժիր. հէր գէհան, հէր գէմ, պայիմ, պայմ, ապ. իպէր. ւսմկ. իթիբ. *Միշտ մոլորեալ են: Երկինչէիր միշտ զամենայն աւուրս: Միշտ ի մահ մատնիմք: Եկից և այսելից, որպէս միշտն. ևն: *Ա՛յժմ, և միշտ, և յաւիտեան յաւիտենից. ԺՀ. ևն: *Զարգեցան միշտ տեսանելով միշտ սքանչանալք. Բրս. գոզդ.

ՄԻՇՏ, մշտի. ա. Մշանջենաւոր. յաւիտենական և հանապազորդեան. անդադարելիւանընդհատ. *Միշտ ի մշտ, մշանջենաւոր ի մշանջենաւորն, որպէ ի հօրէ. Զէր. ՟Ի: *Եթէ գոյր բան վերաբերոյն քան զքանն, զիարդ էր միշտ ի մշտին. Լ.Ծ. ՟Ծ. ՟Ա: *Միշտ կոյս. զմիշտ կոյսն. միշտ կուսին. ի միշտ կուսէ. Ճ.Բ. ևն: *Որ և սպանին իսկ զմիշտ կենդանին. Ն.Բ. յՈՒԷ: *Փայլեալ իւրովքն միշտ խրատաբանութիք. Պիտ: *Ընդդէմ (դպատիոին) լնակեցաւ, և ի միշտ նախանձէն մաչեցաւ. Վ.ՃԱ. հդ:

ՄԻՇՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. (լաւ ևս՝ Միշտագնացութիք.) Դնալոյք անդադար. կի՞, անընդհատ. *ԿՃղակաքաչէն ... միշտագնացութիւն իմն ըստ ներգործութեան գործոց որակաի նշանակ և ասպ. ՄԵՒ. ՀՃԱ:

ՄԻՇՏԱՄԵՂ. ա. (լաւ ևս՝ Մշտամեղ.) Միշտ մեղաւոր. ամենայնիւ մեղանչական. *Քրիստոնեայք միշտամեղք, որք ընդ անօրէնս վաստչին. Պիտ:

ՄԻՇՏԵՐԳԵԼԻ. ա. Ἀοίδιμος. Decantatus, celeber. Միշտ երգելի կամ երգեալ. բազմերգելի. յոյժ գովելի. հռչակաւոր. հանդիսացեալ. *Մեկնելով զծածկինան, ի մաստուածէ զմիշտերգելն և զպանչելի օրէնսն. Փիլ. պեսական:

ՄԻՈՂՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. գ. Սուբ՝ որ ունի զմի ևեթ ոտն կամ զկոնքն. միաապրի. միաբերան սուտեր. *Ցեսեալ զսուտերն՝ ոտքով զվերսն առ. տեսեալ զմիոզնին, որով զազգդ հարուածան ընկալաւ. Ոսկ. Իս: *Ամբարձեալ զմիոզնին, ազգդ վերս ի վերայ եդեալ՝ առժամայն եհատ զնա ի կենաց: Ի վերայ ձգեալ զմիոզնին՝ յերկուս կոտն զշաւասպն. Աբծր. ՟. 14. Ք. 1:

ՄԻՈՍՏԱՑՆԻ. ա. Միաոտաղաղ ոստային. անկեալ. միաՃեր ցանցաւեսակ հիւսեալ. *Եւ իբր զմիոստային վերարկու՝ գեղեցիկս. տիպ յանգուածով զբովանդակն ակոեալ յարմարեաց (հմն տպ. միաստանի)ՀՆաբ. Իս:

ՄԻՈՈՏԱՆԻ. ա. ֆ. Μονόπους. Unipes. որ գրի և ՄԻՈՈՑՆԻ. Ձմի ոտն ևեթ ունօղ կամ ունելով. միով ոտաւոր. *Ձվիմոէն ասաց չուրջ գալ միոտանի: Միոտանի (կի՞ միոտնի) վազելն վասն ոտնահետին է.Վբրն. պֆն: Ն Ոսկիփոր:

ՄԻՈՐՁԻ, ձուոյ, ձեաց. ա. Μόνορχις. Unum testiculum habens. Պակասեալ ի միոյ ի ձուոց արուԹե. *Ա՛յր ձեռնաԹեկ, կի՞ ոտնաԹեկ ... կի՞ միորձի. Ղևտ. Իա. 20:

ՄԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Μονάς, ἑνότης. Unitas. Մի գոլն. Թիւն մի. և Միանալն. միաւորուԹի (քան ամենայն առմամն). անչփոԹ խառնումն. զօդ. յօդաւորուԹի. և ՄիաբանուԹի. *Ἕνωσις. Unio, conjunctio, ևն. Ոչ ընալը՝ որ Ն է ՀերոՎ. պէրԱիս. *Երբեմն միուԹի. Ց.Ի. իմ. ՟Ելիզ: Շար. ևն: *Միաբանեաց ընդ ՃօՃուԹիւն միուԹի, և ոչ երկուուԹի. ԵՂԻ. ՟Բ: *Ընբաժանելի և անչփոթ միուԹի մարմնացելոյ բանին ՃՅ. Ց.Ի. իմ. ՟Բ: *Ընչփոթ միուԹիք մարմնացեալ. Պոլգ: *Երկուց միուԹեան անայլայլականէ կապ պատկանակիր. Նար. խոս: *Թէպէտև միուԹի եղև բնուԹեցն ՃշմարտապԷս, այլ չփոթումն և խառնակուԹիւն, այլ մնացին բնուԹիքն՝ չփոթումն ոչ կրեալք. Սարկ. հանգ: *Ընդ քեզ միուԹ: Ընդ հոգւոյդ սքՅ միուԹե: ՄիուԹիք հոգւոյս իմ ընդ քեզ. Նար. խՃ. ՃՓ. հՇ. ևն:

ՄԻ՛ ՈՓ. և ՄԻ ՈՓ, ՄԻ ՈՄՆ. Տ. ՈՓ, և ՈՄՆ:

ՄԻՋԱԲԵԿ. ա. ֆ. Որպէս Միջաբեկեալ. կորաքաւման. մանաւանդ՝ Սրտիւ բեկեալ. *Սրտաւկտուր միջաբեկ եղեն ազգք քրիստոնէից. Վ.ԶՐՆ. պֆ: *Իւիծեալ միջաբեկ և սրտակոտոր մայրն մարիամ հառաչմամբ յորդոր. Տագ:

ՄԻՋԱԲԵԿԵՄ, էցի. ն. Բեկանել ըզմէջն կամ զերիրս. *Օր վախճանին եհաս ահագին, միջաբեկեաց (կամ սրտաբեկեաց) ըղնա տրտմագին. Գնչ: *Ջսիրտս պատառեալ՝ կամք միջաբեկեալ. ՃԹ:

ՄԻՋԱԳԱՂԻՂԻԱ, կամ ՄԻՋԱԳԱՂՂԻԱ. գ. Միջին՝ վայր երկրին գաղիլեացոց, կամ գալատացւոց. *Գետոյս առաքեալ ի գաղիլիա, ապա և ի միջագաղիլեա. ի պտնտոս ևն, քարոզեաց զՔՇ. Ճ. Բ:

ՄԻՋԱԳԱՒ, ի, աց. ա. Որոյ մէջն կի՞ միջուկն է իանգաւթալ. ԹղԹ. անպիտան. *(փայտ որԹոյն) ոչ զբրէն այլոց կարծր և տեւող ունի զաւորն, այլ միջագար և վաղափուտ և յոյժ տկարագոյն. Պիտ:

ՄԻՋԱԳԵՏԱՑԻ, ՟ ցոյ, ցեաց. ա. գ.

ՄԻՋԱԳԵՏԵՑԻ, ՟ Μεσοποταμίτης. Mesopotamita. որ և ՄԻՋԱԳԵՏԱՑԻ. Ի՞նակիչ երկրին միջագետաց. *ՊարԹեաց և մարաց, աւրաւացոց, միջագետացոց, և իմոց կապադովկացւոց. Աբեր. պՃոփէ: *Առնուամ տարաղ միայնակեցի միջագետեցւոյ. Վ.ԶՐ հդ. ՟Յ:

ՄԻՋԱԳԵՏԵՑԱԳԻ. ա. գ. Բնակիչ միջագետաց. *Եկաք քաղդէացւոցն միջագետացւոյք. Շիր. ԹՐՈ:

ՄԻՋԱԳԵՏԻ. տաց. գ. Μεσοποταμία. Mesopotamia. Երկիրն՝ որ ընդ մէջ երկուց գետոց, այսինքն Եփրատայ և Թիգրիսի. ուր զանազանին և միջագետք ասուցաց, և միջագետք հայոց. Նինուէիմ, ֆոբան, ՃեՀիբէ, և փչ՛ոէ. պեՀիբ, Տօսըլան, ևն. *Գնաց՝ի միջագետս՝ի քաղաքն Նաքովրայ: Ար եր՝ի միջագետաց պաուրաց. ևն:

ՄԻՋԱԳԻՐԵՐ, ոյ կամ ի. գ. Μεσουράνιον. Nox media. Մէջ գիշերոյ. կէս կամ հասարակ գիշեր. Էստը ՀեՃե. *Ա՛յս Ճգնաւորացն բարեպաշտուԹեան միջագիշերն.

Բր․ Բղբ․ : *Զորս 'ի միջի անդ յիշէ, զմիջագիշերն և զհաւախօսն : Երեկամիրհասէրն զմիջագիշերն հրաւիրէ լինել իւր արթնութեան ժամանակ . Ցհ . ԽՏ . ապ :

ՄԻՋԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Գուշակութիւն կամ հմույք գիտելոյ զոր կայ 'ի մէջ փակեալ ամանոց, որպէս և 'ի փորի . *Ի գիտութիւնս, 'ի քուռահարցութիւնս, 'ի միջագիտութիւնս, և 'ի դրարարութիւնս . Մանդ . ԻԷ :

ՄԻՋԱԳՈՅՔ կամ ՄԻՋԱԳՈԳՔ . գ . Κατὰ τὰ ἔντος . Interna, interiora . Միջին վայրք իբրև գոգ խորեալ . կամ 'ի ներքս կոյս շեղեալ . *Զև մանեկի տիրապէս 'ի ծով եզերաց անցլսն . յորս եղէն 'ի միջագոյսն մահկաբար (յն . լուսնաբար) խորացեալ՝ ընդունի 'ի խորշ գծոյն . Նիւս . Երգ :

ՄԻՋԱԽԱՌՆ . ա . Ուր լցէ ինչ խառն կամ խառնեալ . ունօղ 'ի մէջ իւր զխառնուրդ ինչ տարբեր կամ զաղխաղխս միջամէջս . *Խառնեալք և միջառք անուանին . քանզի ըստ կերպարանաց միջախառն տեսլեան (յն . ներհատուածոյն , ἐντομήν) նոյնպէս և անուանեն զնոսա . Վէօր . Է :

ՄԻՋԱԾԵԱԼ . Ի մէջ ածեալ առարչութք . գոյացեալ . *Զմիջածեալսն զոնն ամբողջ պահէ, և զկէսն յօրինեալ յարդարէ . Գէ . էօ :

ՄԻՋԱԾԵՐ, ոյ, ոց . գ . Միջակ 'ի ծերութէ հասակի . միջակ ծեր . *Քաջածեր առաքինին եւ ասի . . . այրն, վասն զի առութէ վարժող է, և աթոռակցաց նորա առաքինութեանց՝ միջածերն արժանապատիւ է . Փիլ . Լն . Գ :

ՄԻՋԱԾՈՎ, ի . գ . Տ . ԾՈՎԱՄԷՋՔ . փէնիզ օրփաղ, փէրէփ էնկինի . *Այլ էմ նըման բեկեալ նաւին, տարաբերեալ միջածովին . Ցր ուրդ :

ՄԻՋԱԾՈՎԵԼ . չ . Միջամուխ լինել 'ի ծով . խաղալ 'ի խորս . նաւել . *Ընդ միջածովելն նոցա՝ իմացեալ սքյն, ասէ ցայնոսիկ՝ որընդ նմա 'ի նաւին էին . Ի միջածովելն նաւին՝ ետես, զի, և այլն . Ճ . Գ : Տբ ԽԷւ . ՏԷԽ . Հ :

ՄԻՋԱԿ, ի, աց . ա . Μέσος, η, ον . Medius, a, um; mediocris , moderatus . Միջին ընդ մեծ և ընդ փոքր . որ է 'ի մէջ ծայրայեղից . միջաասհման . չափաւոր . օրթա , օրթա պօյ, օրթա պաղէթ . *Սոն մարկոս անձամբ էր միջակ . ՃՃ : *Ամենայն առաքինութիւն՝ երկուց չարեաց է միջակ . Նիւս . Երգ : *Ոչ կարի խորութք, և ոչ կարի յայտնութք, այլ միջակ ուսմամբ տալ զգիտութ գրոց . Նար . Երգ : *Տառք միջակք . . . քան զայլսն նուրբք են , և քան զնուրբքն յորք : Եւ են միջակքն, բենն 'ի մէջ մենի, պէի, և փիւրի . Անւ Կէտք երեք . կէտ աւարտեալ, միջակ , ստորակէտ : Միջակ՝ նշան յոգի ոսկս ընդունելոյ (այսինքն չունչ առնլոյ յընթեռնուլն) . Թր . ՔԷր : *Երեք են , որով վարին մարդիկ . բարի, և չար , և միջակ : Եւ աստ միջակք են ապաշխարօղք : Ցորոց ուսանիմք՝ ընդ ծայրիցն և միջակացն լինել դատաստան . Մխ . Դա : *Մեծամեծքն ('ի ձկանց) զմիջակօքն անցանէին . փոքունքն զմեծամեծօքն վարէին . Ոսկ . 'Ի ղէ : *Սկիզբն մաքրութե . . . միջակ մաքրութ . . . կատարութն . Կլիմաք :

ՄԻՋԱԿ . գ . Μέσον, μεσότης . Medium , medietas . Մէջ . միջավայր . օրթասը . *Ամենայնի էացուցիչ, սկիզբն , և միջակ , և վախճան . Դիոն . Ածայ : *Արեգակն զօրով 'ի միջակն երկնի և երկրի հաստատելով անըստուեր զօրն կացոյց . Սարգ . Ա . Պ . Է : *Կանգնեցաւ քառասիկերպն 'ի միջակին . (զի երուսաղէմ միջավայր երկրի համարեալ էր .) Շար :

Իսկ Շ . Այբուբ . *Սա միջակին է խրատ մարդոյս , յորժամ չարժի ախտիցն բոյոց . իմն զբօսականն զօրութք . այսինքն՝ միջակ հասակին , կամ երիտասարդին :

ՄԻՋԱԿԱԲԱՐ . Տ . Μέσως . Mediocriter , moderate, ut medium . Միջակ օրինակաւ . զմիջին վիճակ յինքեան բերելով . և Ախորտիր . *Զգայականն՝ միջակաբար ունելով ըստ իւ րում բնութէն զմիմեանցն և զնիւթականին բնութիւ . Նիւս . Խաղ :

ՄԻՋԱԿԱՁԱՅՆ . ա . գ . Μέσα φωνή . Media vox . Ոյր ձայնն է միջակ . միջակ ձայնիւ կամ բացատրութբ ստորոգման . *Են ինչ 'ի ձայնիցն՝ որք ածականբառք են , և են ինչ՝ որ զմիջին կարգն ունին : Միջակաձայնս զայսոսիկ ասեմք , զորս յորժամ երանելին պօղոս գրէ , յո քո երէկ և այսօր, նոյն և յաւ իտեանս . Պրգմ . ԽԷ :

ՄԻՋԱԿԱՅ . ա . Δ ἄμεσος, ἀνάμεσος , ἐνεστώς . Intermedius, praesens , instans . Որ 'ի միջին կայ . կմ ներկայ . առաջիկայ . *Զմիջակայ զորմն ցանկոյն քակեաց . Եփր . Ամեն : *Յաղթեաս բնութէք միջակայ ժամանակիս (յն . ներկայիցս իրութեան) . Պտմ . Աղէք : *Մերձակայք, միջակայք , վերջակայք . Մաքին :

ՄԻՋԱԿԱՅԻՆ , յնոյ, ոց . ա . որ և ՄԻՋԱԿԱՒՈՐ . որպէս Միջակ . միջին . *Միջակայնոց և պայազատաց , չինականաց և տոհմականաց . Նար . Զ :

ՄԻՋԱԿԱՊԷՍ . Տ . ՄԻՋԱԿԱԲԱՐ . *Զչնչականն , որ միջակապէս առ առաքինութիւն և չարութիւն ունի (զինքն) . Նիւս . Խաղ : *Ոմանք վատթարք են՝ միջակապէս բարեացն և չարին : Որք միջակապէս ունին . Լծ . Ածաբ :

ՄԻՋԱԿԱՑԵԱԼ . Ի մէջն կացեալ . որպէս միջին կամ միջակ գտեալ . (որպէս թէ բայն իւր իցէ Միջակամ, կմ Միջականամ .) *Ի զանազան և 'ի բազմաշնորհ բառացուէն անեղութ միջակացեալ՝ յաւէտ բարորութբ յղփանայի . Պիտ : *Սերովբէքն որբասաց թեւաքօղեալ ծածկէն զդէմս իւրեանց , և միջակացեալ թեւօքն վերաթռուցեալ գոչէին . Ժղ . Հիր :

ՄԻՋԱԿԱՒՈՐ, ի, աց . Տ . ՄԻՋԱԿԱՅԻՆ . *Նախնիքան (լինի) պարզ, շարադրեալ, ժամանակեան, միջակաւոր : Միջակաւորն . որպէս եասուր նմա իշխանութիւն ամենայն մարմնոյ . Երզն . Քեր : Տես և 'ի բառն ՄԻՋԱԿՈՒԹԻՒՆ :

ՄԻՋԱԿԷՏ, կէտի . գ . Միջակ կէտ . *Միջակէտ, որ և ասի բացատ՝ որ է դատարկ անզի . և միջակէտ կոչի ըստ անդւ ոյն . զի 'ի միջին կայ ստորակէտին և կատարեալ կէտին . Գրչ . ԳԷ : *Ոմանք՝ ամանակ և նշան զմիջակէտն ասեն , որ բաժանէ զատորասն , և զբուն կէտն . Նւ ՔԷր : *Շեշտն (ձայնի) յաւարտակէտին գնի, իսկ բութն 'ի ստորակէտին , և պարոյկն 'ի միջակէտին . զի որպէս միջակէտն՝ երկուցն է համեմատ, այսպէս և պարոյկն միջակ է բացորոշակացն . Երզն . ՔԷր :

ՄԻՋԱԿՈՂՔ . գ . Μεσοπλεύρα . Media latera . Միջին կողք . և Որ ինչ է 'ի մէջ կողից . *Ի միջակողսն 'ի ներքուստ կուսէ մկունք և ախոնդանքն և թոքք . Նիւս . Բն . ԾԴ :

ՄԻՋԱԿՈՏՈՐ . Տ . ՄԻՋԱԲԵԿ . *Ելեալ գնացին սրտաբեկ և միջակոտոր . Հայսմ . ԾԷ :

ՄԻՋԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Μεσότης . Mediocritas , modus , medium , medietas . Միջակն գոլ . միջին վիճակ . միջասահմանութի . չափաւորութի . եղանակ . *Զափակիրն Ձինելոյ , որք զմիջակութիւն պատմեն . Փիլ . Լն . Գ . 177 : *Սահման արդարութեան է միջակութի . Մագ . 'Ի Դիոն : *Զծայրագունիցն պղտաժանութի միջակութբն ցածուցանէն . Առ որս . ԺԳ : *Ի տիս հասեալ միջակութե՝ քաջահասակ էր նա . Ցհ . ԽԲ : *Սուր (կամ չեչտ) , բութ . յերկոցունց պարոյկ . որ ունի զմիջակութեան խորհուրդն . ՔԷր . ՔԷրԲ :

ՄԻՋԱԿՈՒԹԵԱՆ կամ ՄԻՋԱԿԱՒՈՐ մակբայ ասի որականն , որ և ՔԵՐԹՈՒԹԵԱՆ . որպէս յն . μεσότητος, կամ ποιότητος , qualitatis . *Միջակութեան . որդոն , բարւոք , յատկապէս (յն . իմաստնաբար) . Թր . ՔԷր :

Եւս և ժամանակականն . *Միջակութ (կմ միջակաւոր) է , որ 'ի նոյն ժամանակացն միջոցսն իրս ինն առնէն . Երզն . ՔԷր :

ՄԻՋԱԿՈՒՐԾՔ , կրծից . գ . Μέσα στέρνα . Medium pectus . Միջին վայր կամ ներքին կողմն կրծոյ՝ ընդ ջաց . *Լինի ազդումն նոցա 'ի ներքոյ ըստ միջակրծիցն՝ որատեսակն անուանեցելոյ ջղուտ մարմնոյն . Նիւս . Բն . Է :

ՄԻՋԱԿՏՈՒՐ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ . Μεσοτομέω . Per medium seco . կամ ա . μεσότομος, per medium sectus . Ընդ մէջ կտրել, իւ . մէջէն կէսէւ . օրթասընտան պէլմէք, պէլմէք . *Միջակտուր արարեալ զորդի աւետիքն . Առակ . Գ . 19 : *Միջակտուր յայնպիսի ահաւոր բազկէ լեալ : Միջակտուր եղեալ : Ծառայն՝ որ վասն ընդ արբեցողսն ուտելոյ և ըմպելոյ միջակտուր եղև . Խոր . Բ . 82 : Մխ . Առակ . ԴԷ : Ճ . Ե :

ՄԻՋԱՀԱՍԱԿ, ի , աց . ա . գ . Μεσῆλιξ . Qui mediae aetatis est, և media aetas . Միջակ հասակաւ կամ տիօք . երիտասարդ . չափահաս . և Միջակ հասակն . երիտասարդութի . առուգութի . *Ով խաղ բարձրաթև, մանկանց պահապան, և միջահասակաց օգնական 'ի պատերազմի . Ճ . Բ : *Ի տոյց անտի երիտասարդականաց մինչ ցմիջահասակ արբունս ժամանակի . Կոչումն : *Որպէս 'ի ժամանակի միջահասակին էկաց, և կամ թէ որպիսի ձգնութիւնս կրեաց . Վրք հց . ԽԸ : *(Անդք) դեռադեռ խոկքամբ 'ի մատաղութէ բուսոյն, և կամ 'ի միջահասակին կանաչայնոյն գեղեցկանան . Պէպ :

ՄԻՋԱՀԱՏ . Տ . ՄԻՋԱՍԱՀՄԱՆ (ըստ յն) . *Ժամանակն այն (դարձեան) միջահատ միջասահման է երկոցունց ժամանակաց . Նիւս . Երգ :

ՄԻՋԱՄԲՈԽ ԼԻՆԵԼ . Մտանել կամ մխիլ 'ի մէջ ամբոխին . *Հանդերձ զօրօքն գայր հասանէր միջամբոխ լինէր յերկիրն հայոց . Բուզ . Գ . 42 . այլ ձ . միջամուխ լինէր :

ՄԻՋԱՄԵՂ . ա . Ոյր մեղքն է միջին կմ չափաւոր կամ ներելի , կարօտեալ մաքրութեան առժամանակեայ հրոյ 'ի քաւարանի . *Մկրտութիւն հրոյն . զոր ածաբան ասէ տաժանելի, և երկայնագոյն . զոր յերկուս բաժանեն . տաժանելի ասեն զմիջամեղ քրիստոնէից (զհուրն) , որ չէ միշտ, այլ զի մաքրեսցին զորս ոչ ապաշխարեցին , զոր ֆրանգն բուրգատոր ասէ . իսկ երկայնագոյնն՝ զանհաւատիցն մեղուցելոց , որ է յաւիտենական . Վրդն . Ածաբ :

ՄԻՋԱՄԽԻՄ, եցայ . Տ . ՄԻՋԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ . *Միջամխեալ ընդդէմ արիանոսացն . Ոսկիփոր :

ՄԻՋԱՄՈՒԽ . ա . Προσβάλλων , συναπεγεννηθείς . Aggrediens, permixtus . μεμυημένος , initiatus . Մխեալն 'ի մէջ կամ 'ի խորս . խեղդամուտ . զգածեալ . մանուկից . խորհրդազգած . և հմտարձակ . Յետնա

մուխ. * Լուխին միջամուխք խորհրդոյն, եթէ յորպիսի սեղան մասչէլոց իցեն. Ոսխ. ՀԱ. ա. 16: *Գիտեք իակ խորհրդոյն միջամուխքդ. Ոսխ. Է: *Ամենայն ինչ ընդ ամենայնի խառն և միջամուխ գոյանի. Վէ՛որ. ա: *Չերանեքլին զուկաս, որ իրագէտ և միջամուխ էր քաղագործ իւրոյն կատարելոց. ԱԳաթ: *Թէամուխ միջամուխ յաճախաւոր հրամանաց հանգամանս: Որ և սկսան իակ սիւնք եկեղեցւոյ միջամուխ ձեռամբ զգոյծըս աւետարանչացն քրի գործել. Կ՚ԻԷՒ: *Միջամուխ հաւատով ընդգէմ նոցա վառնեալ. ՅԱ. խԲ: *Հասակ երիտասարդութեան միջամուխ է և ի բարւոյ և ի չարի գիտութեան. Շ. ա. ՀԱ. խՁ: * Եպայիտա միջամուխ խորհրդազգած է սնօրհնութեան խորհրդոյ. Վ՚ՐՏ. յանեաս: *Վասն խորհրդոյն միջամուխ առնելոյ. ՍԷՓԷՐ. Ձ: *Միջամուխ առնէ զհովիւսն, և ապա ասէ առաջի գնալ. Ոսխ. ՀՀ. Բ. 13:

ՄԻՋԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. Προσβάλλω, ἴσημι, ἔϊω, ἄπτομαι. Me ingero, adorior, invado, agredior, adeo, և այլն. Միխլ ի մէջ, մտանել, ի խորս յարել. յաւել. խելամուտ լինել. և Ձեռնամուխ կամ ձեռնարկել. ՀԷՒՆՔԷ, ՓՀՁՈ-ՄԱՁ, ԵԼ ԼՈՐՄԱՁ, ԲԷՁՈՒԼ ԷՒՁԷ. * Միջամուխ լինալ յասուլեսան: Միջամուխ լինէին ի հեթաւնոս: Համագունդ միջամուխ լինէին ի բանս սպանուելեան արքայի. Խոր. Բ. 68: ԻՓՆ: ՅՀ. խԲ: *Ի քրտունս առաքինութեան միջամուխ լոցուք: Միջամուխ եղէն պատերազմաց. Ոսխ. Հ. ՃԻ. 8: Ե ԷՀԷՈ. ԺՁ: *Միտքն միջամուխ լինել ձեռնարկիչն յազգակիցս և յանհրեայսն: Յիմանալսն միջամուխ լինել հանգերձ զպատուելիքս. Ա՚՚ ՈՐՈ. Ե: *Գուբ ամենայն ժողովրդեանն ի քո փոխանակ, և նմա միջամուխ լինիցի. Ոսխ. ՀՀ. ԻԸ. 28:

ՄԻՋԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. Προσέρχομαι. Ingredior. * Ոչ ժամանեալ միջամուտս (կամ միջամուխ) լինել յաշխարս. Խոր. Բ. 11: *Միջամուտս եղև պատհիյն. Բ. Ա. ՃԻ. 15: *Միջամուտս եղէն, և կացին ի ժողովրդեան աստ մեւրամ գըլխաւորք. ՄԺԲ. ԺՁ:

ՄԻՋԱՉԱՓԻՂ, ուղ. Ք. Διάμετρον. Diametrum. Շաւիղն՝ որ ի միջի. և Տրամագիծ կամ կեդրոնագիծ. *Լուսինն յարեգական միջաշաւիղն գերաբերապէս հասեալ Դիոն. Խղ:

ՄԻՋԱՊԱՏ. Ք. Ուրպէս Սփածանեալ. *Զգեցեալ զձեզ ասէ որպէս ոք՝ զի ածիկն միջապատ զմիմով. Ոսխ. Էս. յարմ և ԴԷ.Է:

ՄԻՋԱՊԻՆԴ. ա. Պնգօղ զմէկս. պըն գեալ միջով. * Զև գօտեւորեալ միջապինդ ամրութեք բանն մարմնապեալ. Ներ. Խլ:

ՄԻՋԱՍԱՀՄԱՆ, ի. ած. ա. Ὁ διὰ μέσου, μέσος. Medius, mediocris. μεσόριος, conterminus. Որ է ի մէջ երկուց սահմանաց կամ ծայրից. միջնակարգ. սահմանակից. ընդ մէջ. օրինա, դՈՒՔՔԻԼ. * Զայն ինչ՝ որ այսոցիկ միջասահման է. Պղոտ. օրին. Է: *Երկվարօք՝ կատարելոյ և մատաղատունկ եղելոյ միջասահմանիւք. ԱԳՏ. Ը: *Հոտատեալք՝ միջասահմանի լուսացն և վաճառացն: Զառ ի յերկրէ՝ միջասահման ամմանակն. Փիւ: *Զբարեխառնն՝ տալին միջասահման: Ի միջասահմանին կալով վայրն: Ի միջասահման ծովու և ցամաքի բաժին. ՊէՔ: *Աստն զբերքսին, թէ միջասահման է. ոչ կարի հով, և ոչ կարի ջերմ, այլ ի չափու ունի զնոր զօրութեն. Նոր. ԵՐԳ: *Նմանութիւն ինչ միջասահման (կամ միջնասահման) սուութեան և չչնարհասութեէ: Միջասահման կացոյց համանալեայն և զգալեացս զիրերս կենդանիս զայս մարդ. ՍՐԳ. յԻ. Է: ա. պ. Ը:

ՄԻՋԱՍԱՀԱՏԱՆ. Գ. Μέσον. Medium. μεσόριον, terminus medius inter fines. Սահման միջին. միջավայր. մէջն. * Չև և առողջացեալ են, այլ կազդուրեալ՝ միջասահման գեհենս ունին զառողջութեէ և զկենդանութեան: Փախիր ի միջագետս, ի միչասահմանս առաքինութեան և չարութեէ. Փիւ: *Սա ի միջասահմանի կալով արուեստից միանգամայն և անարուեստութեց. ՊէՔ: *Ի դերձանն և յեկեղեցւոջ և ի միջասահմանս նոցա եղև կռտորումն. Լսող. ԺԸ: * Եվէ տէր մեր միջասահման հաւատոց և անհասութեան, զմինն յարուցանելով զորութեամբ, և զմիւսն գլորելով սակաւութեէ. Սոփ. ա. պ. Ը: *Ընդ երկան՝ միջասահման է տուընչեան և գիշերոյ. (որ բերի և ի ա նչ.) ՎԸՐԴ. Էւ:

ՄԻՋԱՍԱՀՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Միջակութիւն. *Ցերկոցունչ (ողորկաց՝ ի չէշտէ և ի բեմէ) պատչին, որ է միջասահմանութէ գիտութեն. ՔԷՐ. ԽԵՐԻ:

ՄԻՋԱՎԱՅՐ, ի, ած. Գ. Μέση χώρα. τὸ μέσον. Media regio, medium. Միջին վայր. մէջ. և Միջասահման. *Ջամենայն միջավայրսն ասեն երկիրն ունի: Ալեգակն և լուսին զամենայն վայրս միջավարցոց (կամ միջավայրս վայրագաց) իբրու զմի ինչ ունին միանգամայն. Վէ՛որ. ա. Ը: Ե ՇՀՐ: *Տարօքն միջավայր լինի ընդ մանկութէ և ընդ ալեւորութէ. Մխ. ԲԺՀ. (որ է առաւել ոմն:)

ՄԻՋԱՎԱՐ. ա. Բաւ ոմն. որպէս Միջասահման. և գործ. *Չհիւանդն ի միջավար բաղանիս ասէր, որ ոչ տաք լինի, և ոչ հով. Մխ. ԲԺՀ:

ՄԻՋԱՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ընդհատութէ. անջրպետութէ. Գլխաթաթախ. *Աճապին կատակարանին ընդերցուածս... լինի առանց անջատման և միջատութէ. Փիւ. ԷՒ. Բ. 34:

ՄԻՋԱՏՓ, տաց. Գ. τὰ Ἔντομα. Insecta. կենդանիք մանուանք՝ առաւել Թռչնականք, որոց մարմինք ունին զկազմուածն միջատութէ իւրեք աղկատվին ընդ հատ և ընդ բարակ. *Զազգս մանուկս և զանզօր Թըռչնոց, զձիատատս և զբրիատաց, որք իառնեալք և միջատաք անուանին. Վէ՛որ. Բ:

ՄԻՋԱՐԿԱՆԵՄ, կի. ն. Παρεμβάλλω. Interjicio. Բաւ անտուր. ի մէջ արկանել. գնել ի մէջ. *Ա՚ա այս միջարկցոք և զբանս աղաւից. ՊէՔ: *Եկայք և մեք ի մէջ նոցին միջարկցոք զնչտիս. ՅԳ. պԺՀ. (զորս բերէ սուիփ. լեհ:)

Ուսում և առ յետինս Միջարկութէ տուի ման բանի արտայայտիչ կրկից. որ առ նախնիս ըստ չն. ի համարի մակբայից գրի. որպէս Պարեմբոլի. Interjectio.

ՄԻՋԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Միջակութէ. միջասահմանութէ. չափաւորութէ. և Միջակ կրք. *Ծայրագոյնքն սխալին և չանգուցանեն. իակ միջաւորութէիքն ունին իմն ի բաց գնացս չառաչ պահպանութէ, զի մի ինչ չանկարծօրէն (լեցի) կրել անբժշկելի. Փիւ. ԼՒՒ. Ը. 239:

ՄԻՋԵՄ, եցի. ն. Հատանել անցանել ընդ միջ. Համառօտել. *Բարձր պատուար լուի անուն աւետարանչին. զի բազում բանս միջեալ բարձր անցանէ. ՎԸՐԴ. ԺՀ: Իակ ԱԳաթ. ըստ հին տպ. *Բարբառ... չառաչ քան զասել առողջին չէ չայտ, և կամ չետոյ հետ չմիջի ՚՚. ըստ Ժ. գրի. * և չետոյ անչհետ չէ ի միջի ՚՚:

ՄԻՋԵՐԿՆԵԱՑ. ա. Μεσουρανὸν. Qui in medio coelo est. Որ ինչ է ի միջավայս երկնից՝ իբր ի վերայ գագաթան մեւոյ. *Ո՚ւ-նելով զտաւուն միջերկնեայ, և զըլուգա և այլն. (այս ինքն զգուշն և զըոյլս.) Խոր. Ե:

ՄԻՋԵՐԿՐԱՑ, ՝ այք, եայց. Տ. ՄԻՋԵՐԿՐԵԱՑ, ՝ չԵՐԿՐԱՑ. որ և ՄԻՋՆԵՐԿՐԵՈՑ. Μεσόγαιος. Mediterraneus. *Ջամենայն միջերկրեայս: Թագաւոր միջերկրեայցն: Ամենայն միջերկրեայց. Խոր. Բ. 24: Գ. 5: *Ոմանք ի քաղաքացն միջերկրայք են: Գերազանցեցին զմիջերկրեայ քաղաքքն: Ի լեռնայինս և ի միջերկրայս: Ջորս ապրեաք ասիցէ քանս՝ միջերկրեայ (ոք), առնջին զծով տեսանելով. ՊէՔ:

ՄԻՋԻՆ, ընոյ, ոց. ա. Μέσος, η, ον. Medius, a, um. Որ ինչ է ընդ մէջ երկուց ծայրից, կամ ի միջավայրի. միջակ. օրինա, օրինաՔ. *Ընտր զմիջին պարզունակն ի մէջ սեանցն ի կողմանէ ի կողմն: Բուն եհոս սահիսան զերկուց սեանցն միջնոց: Նստան ի գրանն միջնում. Եւ. Ը. 33: Դա. ԺՁ. 29: ԵՒԷ. ԼԸ. 3: *Աձաջինս և միջինս և յետինս գոլ կարգս. Դիոն. Էրին: *Առաջնումքն՝ միջնովք և վերջնովք: Առաջին գասն ի միջնոյն կարծէր զնա, և միջինն՝ երրորդին. ԵՂԼ. Է. Ը: *Ցերկաքանչիւրոց ծայրատունից զմիջինն կալաս իւր վայր բնակութէ. ՊէՔ: *Ջմիջինն այսոցիկ տեսուելէց ընտրեացուք զբան. ԻՔՆ:

ՄԻՋՆԱԲԵՐԴ, ի. Գ. ա. Միջին կամ ներքին բերդ. վերին կամ բարձր բերդ. դըղեակ. ամուր. ամրոց. և յին. բառիւ՝ Ակառն, կամ միջնաբերդ ակառանց. Ἀκρα. Arx. *Ջօրահառոյց առնէր ի վերայ միջնաբերդին՝ պաշարել գնա: Որ ի միջնաբերդին էին արգելեալք: Պաշարեալ պահէն զմիջնաբերդն երուսաղէմ: Գնաց յուգա ի միջնաբերդ ամրոցն անտի: Որ ի միջնաբերդի անդ էին, և որ յամուրս անդ էին: Եւ ածել զաւրաւսյսն միջնաբերդին ակառանց. ա. Ի. Ջ. 41: Ջ. 18. 26. 32: ԺԱ. 41: Բ. Ի. ԺԷ. 31:

ՄԻՋՆԱԹԻԿՈՒՆԿ, կանց. Տ. ԹՒԿՆԱՄԷՂ, ՄԻՋՈՂՆ. *Տարածեաց զձեռս իւր, և ընկալաւ զնոսա, և համբարձ զնոսա ի վերայ միջնաթեկնաց իւրոց. Փիւ. ԳԷՒԼ. Բ:

ՄԻՋՆԱԼԻՔ, լեաց. Գ. Ալիք ի մէջ խոր ծովու. *Ծով ոահինախառով նաւագնաւոյց՝ ծուխ միջնալեաց. ՍԻՈՒ. գալ Խլ:

ՄԻՋՆԱԼՈՒՍԻՆ. Գ. Διχομηνία. Plenilunium. Լուսին լրացեալ. միջին ժամանակ միոյ չորքանի լուսնի. *Ի որում զմիջնալուսին լցայ. ՍԻՐ. ՀԸ. 16:

ՄԻՋՆԱՆԱԽԻ. Գ. Ծագիկ միջին, կամ բուսեալ ի մէջ վայրաց. *Անվայրինաքիակ միջնածագիկ՝ սահման կենաց. ՍԻՈՒ. գալ Խլ:

ՄԻՋՆԱՆԾԻՐԱՆԻ, նոյ. ա. Գ. Μεσοπόρφυρος. Vestis clavis purpureis, purpurâ intertextus. Զգեստ որոյ թել եզք խառն են ի ծիրանւոյ, կամ ի մէջն կայ գոյն ծիրանւոյ. *Զգզտածիրանին, և զմիջնածիրանին (կամ զմիջնածիրանին). Եւ. Է. 22:

ՄԻՋՆԱՆՈՎ. Գ. Ծով միջին ի մէջ սահմանաց. *Եւ նմա ի գետոյնդն յերբիա նոյ միջնածովէն մինչև ցլեառն մեծ, որոյ նեւքսյ կան եգեսյիք և սոնք. Պմ. ՀԲ:

ՄԻՋՆԱԿ. Տ. ՄԻՋԻՆ, ՄԻՋԱՆ. *Զերկոցունչս պանչափութէնն զմիջնակ առաքինութէն անուանեն. Նիւս. ԵՐԳ: Որպէս և Նիւս. կաՀ. գրի Միջնակ կամ Միջակ:

ՄԻՋՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. կալն ի միջնի վայրի. ընդմիջնութն. անջրպետութէիւն. *Լայնատարած միջնակայութէք նոյ տատիդ (ծովու). ՊէՔ:

ՄԻՋՆԱՀԱՑՔ. յոց. Գ. Միջնի կամ խորին հայք. Ներքսակողմն հայաստան աշխարհի. *Ի հայս մասիս, ի կիլիկիա պար-

խար, և ի միջնահայոց տաւրոս. Մխ. առաք.։

ՄԻՋՆԱՄԱՐՏԻԿ. ա. գ. Մարտիկ կարգեալ ընդ մէջ առաջին և վերջին դասուց բանակին. *Ցօրինեցին զառաջ հանգիսին և րնթացարգեան գնդաց, նախամարտիկս, միջնամարտիկս, և վերջապահս. Պիտ. օրբէլ։

ՄԻՋՆԱՅԱՐԿ, ի, ացի. գ. Մեսօն. Medium. Միջին յարկ կամ դասիկոն տան. օր. ՌԻ գիտ. *Որոց ելանիցեն ի վերնայարկն, և ի միջնայարկացն յերրորդ յարկն... ի միջնայարկացն ի գետնոյ կոլմանէ. Եզեկ. խա. 7։ ԽԲ. 6։

ՄԻՋՆԱՆԻՒ, նւոյ. գ. Միջին կէտն կամ կենդրոնն անուոյ. Ծանկն՝ յոր միջամուխ է լիսեռն. *Երկիրս ամենայն տիեզերօք առ երկինս այնչափ համեմատուի ուղիղ, որպէս առ (ոլորտ չրջանակին՝) միջնանիւն. կալ. Ը։

ՄԻՋՆԱՀԱՒԻՂ, ղի, ղաց. ա. Որ ուղղի զմիջին չաւիղ. ուղղութեաց, ուղիղ (ոք, կամ ձանապարհ). *Քառահեղուկ ան սերով բէն անվայրապիակ միջնաչաւիղ. Գնչ։ *Գրբ. նալ ընդ միջնաչաւիղ ձանապարհն այ։ Ընթացաւ ընդ միջնաչաւիղ ձանապարհս ձըշմարտաձի՝ ի մէջ երկուց եզերաց սուսերաց. Մխ. ապոր։

ՄԻՋՆԱՀԻՆ, չինի. գ. Միջին վայր չինի. գիւղամէջ. *Էօյ օրնաոը՝ իւր. *Եւ եկեալ ղեցւոյն այդի մի (՝ի) միջնաշէնին. կիր. պօս։

ՄԻՋՆԱՀԱՍԱՀ, ի, ացա. ա. Միջավայրն աշխարհի. Նեղքաստղոյն գաւառին. Երէրա մէջ. Ալեյէն օրնաոը՝ իւէրեսի. *Հասանէր ի միջնաշխարհն հայոց ի գաւառն այրարատ տու։ Զմիջնաշխարհն քանդեալ բրեալ զօրքն պարսից ապականէին։ Միջնաշխարհն ձնա ցեալքն յերկուացան յարքային. Բ ա ռ ղ. Ը. 23. 24. 50։ Ը. 4։

ՄԻՋՆԱՊԱՐԻՍՊ, բոպի, պաց. գ. Διατείχισμα. Maceria, murus intergerinus. Ընդ մէջ անկեալ պարիսպ, ցանկ. միջնացանկ. միջնորմն. խորոց. անջրպետ. *Օրէնքն իբրև միջնապարիսպ իմն ի մէջ այ և կռոյն. Ածոէ. ի պատ. ա։ *Փերսվբէական գուժարասակ՝ լինել միջնապարիսպս ի մէջ քո գառանցն և գայլոցն. Նահայ։ *Մեղքն առացաւ միջնապարիսպ՝ ի մէջ այ և մարդկան. Շ. ա. 1. 6։ Ն վ. 1. 2. ՀԳ։

կամ նմանութիւն. Διαφράγμα. Septum. *Միջնապարիսպ առասպօր (՝ի փղոսկր) ի մէջ աղցունց եղեալ. Պզատ. փխ. *Նովաս իբր միջնապարսպով բաժանեացին ի միմեանց. Դամասկ։

ՄԻՋՆԱՏԱՐՐ, բեր, երց կամ երաց. գ. Μέσον τοιχεῖον. Medium elementum. Միջին տարր. օդ և ջուր՝ ընդ մէջ հրոյ և տղոյ իբրու ծայրից. *Միջնատարրեցն ջրոյ և օդոյ. Լծ. ՁԳԾ։ *Զմիջնատարեալքս զօդ և զջուր. Տօնակ։ *Անհաւ յերկաքանչիւրից ծայրից տարակութիւս. և այսպէս միջնատարերցն լինել. Նիս. քն. Է։ *Զերկիր, և զմիջնատարբրս բնախօսն վասն օդոյդ. որ ի միջնատարերացդ է. Վահակ. յոբ։

ՄԻՋՆԱՏՈՒՆ, տան, տանց. գ. Διώρυφος, ον. Միջին տուն. միջնայարկ. (ըստ ոմանց՝ կրկնայարկ.) *Նեղքնատուն, և միջնատուն, և վերնատուն գործեացես ի նմա. Ծն. ը. 16։ *Ի նեղքնատանն գազանքն էին և անատուն, և ի միջնատան նոյ իբրայովքն, և ի վերնատանն թռչունքն. Տնտակ։

ՄԻՋՆԱՑԱՆԿ, ի, կամ ոյ. գ. Միջին ցանկ. միջնորմն. և Միջնորդ. միջին. *Միջնացանկ էր երկուց կտակարանացն. Եփր. ի յհ. ՃԻ։

ՄԻՋՆԱՔԱՐ, կամ ՄԻՋՆԱՑԱՐ ՔԱՐ. Քարն՝ որ ի մէջ որմոց. *Որոյ հիմունքն շահիւզայ, անկիւնաքարքն յասպիս, և միջնաքարքն (կամ միջնայարքն) վանեալք. Տաղ. (գրեալ էր՝ միջնայաքրն։)

ՄԻՋՆԵԿ, ի, ացա. ա. գ. Որ գայ մտանէ ի մէջ. միջնորդ եկեալ. մէջ խոնջ. հանճը. *Խաբեաց միջնեկն զկատակապահն, և առ զկստանդինուպօլիս. Վրդն. պտ։

ՄԻՋՆԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ. ա. Որ է ի միջին երիտասարդութենէ. կբրէճ. *Նայր մի միջնաերիտասարդական գոլով յայլմահացեաց զմեզ ՚ռ ոլիէյոր։

ՄԻՋՆԵՐԿՐԵԱՅ, եայք. որ և ՄԵՋԵՐԿՐԵԱՅ. ա. գ. Μεσόγαιος. Mediterraneus. Միջին վայրք և բնակիչք կղզեանց, մանաւանդ յաստրուս. *Անցանէր ընդ կիւլիկիա յասորւոց աշխարհն միւսիգիոն, որ Թարգմանին միջնաերկրեայք. Ղևոնդ։ *Ի միջնաերկրեայն ասպատակեալ։ Անցեալ զօրօք բազմօք ի միջնաերկրեայն. Խոր. Է. 61։

ՄԻՋՆՈՂՆ, ղան կամ ղին, ղունք, ղանց. գ. Μετάφρενον. Dorsi pars, quae retro septum sita est, sive cui renes adjacent. Միջին վայր ողանց կամ քամակի. Թիկնամիջ. միջնաթիկունք. կոնքիին մէջ փեղը. ուրիա օրնաոը. *Հարձեալ բեւեչ զնա ի միջնողնոյն իւրոց. Օր. ւԷ. 11։ *Որպէս Թևոցն խառնուածն ընդ միջնողնոյն՝ Միջնողնոյնք՝ ածուածեն և մարդկուձեն խառնուածն. Թիկ քամի հայր և հոգի։ Ա յս է խառնուած միջնողնոյն։ Գոյք ամենայն ի վերայ միջնողնոյն քոյ. Փիլ. երէ։

ՄԻՋՆՈՐԴ, ի, աւ կամ իս, ացի, զք կամ ովք. գ. Μεσίτης. Mediator, medians. μέσον, medium. μέσος, medius, և այլն. Որ մտանէ ի մէջ երկուց կողմանց. հաշտարար. բարեխօս. միջին գործադիր. գործի. հանճը, հանգոյ, արա ՚իբէձի՝ ՚իբէն. *Կարգեալ հրեշտակքդ ի ձեռն միջնորդի. իսկ միջնորդ միոյ ուրուք ոչ է։ Մի է ած, և մի միջնորդ այ և մարդկան՝ մարդ յիս քոյ։ Լաւագոյն ևս ոմեսի, կամ նորոյ ուխտիս է միջնորդ։ Ի նորոց կտակարանաց միջնորդն յիս. և այլն։ *Ի ձեռն միջնորդի ուրուսն մարդկ հաշտեցուցանին զած. Փիլ. երէ. ծա։ *Զմիջնորդն ամենայն աչխարհի զսրբուհի կոյսն. Խոր։ *Ան քեզ ունիմ միջնորդ վաւերիամ կոյսն ամբարձին. Գնչ։ *Ցիշեա զսօնողքս քո՝ ով համարձակ միջնորդ (յհ. ովկ). Տաղ։ *Միջնորդ օրինաց և նուիրաց։ Միջնորդք մանուկ և չարութեաբ. Շար։ *Առանց իւրեք մարմնական միջնորդի առ վսեմին յանդգնէ կուգան. Եփէ. Է։ *Ան զգայարանս միաւորի ՚ի ձեռն ընկոյզի միջնորդի անձին (այս ինքն հոգւոյ) և մարմնոյ. Մաթա. ՚ի դէմ։ *Միջնորդաբ ծնանիմք մեք (այս ինքն ոչ ՚ի միոյ, այլ) ՚ի հօրէ և ՚ի մօրէ. Սեբեր. ա։

ՄԻՋՆՈՐԴԱԲ կամ իս. իբր Միջնորդուքեա. ՚ի ձեռն. *Միջնորդաբ մարք միաւորեցաւ ընդ մարմնի. Ած որս. գ։ *Միջնորդաբ անձին (կամ հոգւոյ) ընդ հողոյ միաւորեցաւ։ Ընկալցի այսոր միջնորդիս (՚ի ձեռն աղօթից) ձեռն քո գնաս. Նար. կոս. Ը գ։ *Միջնորդաբ օդոյն։ Միջնորդովք առաքեալքն. Սարգ. յն. ա։ *Խնդրեմ յայ միջնորդիս կենդանակր սրբոցս. Կեր. պտ։

ՄԻՋՆՈՐԴ Ի. որ և ՄԻՋՆՈՐԴԵ. Ընդ մէջ անկանի որպէս սահմանագլուխ. *Քանզի երուսաղէմ միջնորդ է (կամ միջնորմ է) սահմանաց. Եփր. օրբ։

ՄԻՋՆՈՐԴԱԿԱՆ, ի, ացա. ա. Իբր Միջնորդոյ, կամ միջնորդ. *Աքեն յովհաննէս ձայն միջնորդական. Գնչ։

ՄԻՋՆՈՐԴԵՄ, եցի. լ. ն.) Μεσιτεύω. ՄԻՋՆՈՐԴԻՄ, եցայ. յ.) Medio, intercedo. προξένω, procuro. ի մէջ արկանել կամ անկանիլ. ընդ մէջ մտանել՝ առնել. լինել որպէս միջնորդ, պայման, սաստար. ևն. աբայ՝ օրնայա իէրմէ, դանձըլըգ էրմէ, չէփայէր էրմէ։ *Միջնորդեաց երդմամբ. Եփր. ը. 17. այսինքն ՚ի մէջ արկ զնաստատուն երդմամբ։ *Ցեղելոցս ոչ լինչ է, զոր կամիլն այ ոչ միջնորդեաց. կիրղ. գանչ։ *Պատոյ է ժամանակօք միջնորդել. կալ ծա։ * Ամենայն ուղղութիք միջնորդեսցեն (քահանայք ընդ ած և ընդ մարդիկ). Խոր։ *Զնոր ժողովուրդս ուխտիս միջնորդեալ. Նար. գանչ խլ։ *Համբարձմամբ ձեռաց առ քեզ միջնորդել (կամ միջնորդիլ) ». այսինքն միջնորդ լինել, կամ ընծայիլ. Շար։ * Ուր ոչ յաւետեան, և ոչ ժամանակ միջնորդեաց. Բրս. ծն. փե. յն. ՚ի մէջ եմնա։ * Շինուի միջնորդի յիւսդ (այսինքն ընդ մէջ մտանէ). Կանոն։ *Ցեասանեա կերպակուր, որ զմահ միջնորդեաց։ Զքիրան երեսաց (գունե եւայ) միջնորդեցեր ինձ յանմոռութիւն. Ոսկ. ծն. յն առթել։ * Եւ նա միջնորդեացաւ, և եկաց դասաւոր երկոցունց կողմանցն. Եզնիկ խա. չէ։ * Միջնորդին պարտ է առ երկոսինն միջնորդիլ, և ածել ՚ի խաղաղութիւն. Սահակ։

ՄԻՋՆՈՐԴԵԼ. որպէս Բարեխօսել ըստ ոճոյ յետին գործոց. *Չի միջնորդես ընդ մեր աղօթիւք առ բանն ած ծնեալըն մարմնով. . . առ միածինն քո միջնորդեալ. Գնչ։

կամ որպէս Միջնորդ և բարեխօս ունել. *Ան նա գիմե, յոսով հայցէ, զնատաճամալական միջնորդէ. Գնչ։

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Μεσότης, μεσιτεία. Medietas, intercessio, կամ ծած, mediante, opera, per. Միջնորդ կամ միջին գոլն, որ և է օրինակաւ. միջոց. սաստար. ձեռնտուութիւն. էֆէնտիլէր. հանճըլըգ. *Անանց իւրիք պատճառանաց և միջնորդութիւն (որդին այ է ծնունդ հոր). Եղնիկ։ *Խոսք զուարթ ասարչի իւրով միջնորդութիւն. Իգն։ *Ոյսամ զհրեշտակսն միջնորդութիւն հաւատոյ. Խոսք։ * Զգեղեցիկ տկարագոյնն՝ ի բանից միջնորդութիւն յուսալ ածել պարսին ՚ի քոյ նմանութիւն. Բրս. հղ։ * Հնչ դու ակնարկեա ՚ի մեզ զթութիւն (որ կոյս), կարօտ եմք յաւետ քումմ միջնորդութեն. Տաղ։ *Միջնորդութիւն աղօթից քոց. Սարկ. ազ. կոս։ *Բնաւորեցան հարքն ի միջնորդութիւն ՚ի միջնորդութիւն չարակայիլ այսինքն ՚ի համեմատութիւն. իսկ հաստատութիւնքն յերկուց միջնորդեց. Նիս. քն. Է։

ՄԻՋՆՈՐՄ, ոյ. գ. Μεσότειχος, ον. Paries medius, vel intermedius, intergerinus. Միջին որմ. միջնապարիսպ. խորոց. *Զմիջնորմ (կամ զմիջնորմն) ցանկոյն քակեաց. Եփէ. Է. 14։ * Մերձեալ է վախճան քո. և զի գեղեա միջնորմն կայ քո և այ. վ. 1. 2. հղ. Է։

կամ իբր ած. Եղեալն որպէս միջնորմ. *Սակս ծառայական միջնորմ օրինին. Ած. ծբ։

ՄԻՋՈՑ. ա. ի սեռ. բառիդ Մէջ. որպէս Միջին. *Պատրաստեր զինքն միջոյ տեղւոյն յարձակմանն. Փոթ։ * Ելին փառքն տեառն ՚ի միջոյ օդոյ սահարին ». (գրի և ՚ի միջօգոյ, ՚ի միջօդոյ.) այսինքն ՚ի միջին բացօթեայ վայրէ. յն. ՚ի վայրագաւելէ. Եզեկ. ՃԻ. 18։

ՄԻՋՈՑ, ի. ացա. գ. Μέσον, μεσότης. Medium, medietas. διάστημα, intervallum. ἀϊδριος, locus subdialis. Միջին տեղիք և իրաց. միջակայր. միջին տեղին կամ դիրքն. բացատ. բացօթեայ վայր. միջնաչխարհ. մէջը, մէջ փեղը. օրնաո, օրնաոլըգի, արա, մէյդան. * Սրբեաց զմիջոց սրահին։ Ջերկիր, զառ ՚ի ներքոյս երկնից, և զամենայն որ ՚ի միջոցի։ Եգ զՀան ՚ի մէջ երկուց ձեռացն, և կապեաց ՚ի միջոցին զՀան. ևն։ * Ած իսկ զսկիզբն և զվախճան և զմիջոց հակայն

ամենեցուն ունելով ուղղապէս կատարել զամենայն. Գրաբ. օրին. ֆ: * ի միջոցի ե-
կեղեցւոյ: ի միջոցի երկրի ո. այսինքն՝ ի
միջ. Եսա. պամ. Ի. 28: Աբդ. իշ: * Ցրուեցի
ընդ ամենայն միջոցս աշխարհս. Եզէկ. Ճ:
* ի հայոց՝ որ՝ ի միջոցի աշխարհիս: Հասա-
նէ՛ ի միջոց աշխարհիս: Մատեաքը ի մի-
ջոցեան ձիգ ասպարիզիզ միջոցացն. Խոր. Ի.
5: * Զմիջոցաւ ձանապարհին երևեալ՝ չըր-
տոյց զնա յաչաց. Նիւ. Ղղ. պօղ: * ի բացեայ
գոլով միջոցաւ մեծաւ. Նար. ծԷ:

ՄԻՋՈՑ. Մէջն ժամանակաց և գործոց.
պատաղ. ումի. եւս ինոյ. ապաւէգ. * Բազում
միջոցաւ (ժամանակի). Պիք: * Ասա՝ ի միջո-
ցի է այն, զոր մատթէոս գրեաց. Իգն: * Ոչ-
ինչ զմասս ածէ որ՝ ի միջոցին գերութիւք.
Մխ. Եղիմ: * Գտանին և միջոցք լեալ պա-
տերազմացն. Խոր. ա. 1. 10: * Գայ պատա-
հէ աղքայ զմիջոցաս ուազին. Աւծր. Է. 9:
* Եթէ գիպեսցի ժամանակ լուսնի կամ՝ ի
լմնուն, կամ՝ ի միջոցի, կի մերձ՝ ի հինան.
Շիր:

ՄԻՋՈՑ. Մէջն բարոյապէս. և Միջին ին-
չ. միջամտհմանութիւն. * Ընդնէ զմէրդն միջոց
մեծութեաբ և խոնարհութեաբ. Աշխ. ծն: * Ա-
մենայն առաքինութեաբ՝ ի միջոցի տեսեալ լի-
նի: Զմիջոցն երկոցունց կողմանց՝ առաքի-
նութեաբ բանս գիտէ. Նիւս. Ղղա.

ՄԻՋՈՑ. Ներքին կողմն. խորք. Բաձօց.
Imum. * Դառնականիւ բոցով հատանիցես
՝ի միջոցէ սրտիդ. Մաղ: * Մի՛ նուազեսցէ
հատաչութեան սրտին միջոցի առաքեալ. Բրս.
յոան իթ:

ՄԻՋՈՑ. որպէս խոսիր. փոխերաբանիւն.
* Ա՛ինչափ միջոց է ընդ իս և ընդ յովհաննէս,
որչափ ընդ լուրն և ընդ հոգին. Ոսկ. գծ:

ՄԻՋՈՑ. որպէս ումի. ինոյ: * Փչեաքն օդ
միջոցի հացի, և լուրք լուանայ զձեռն.
Մաղ. լահ:

ՄԻՋՈՑ. ա. որպէս Մէկուսի. * Եթէ
յանկարծ միջոց և փարատ գտանիցէ զնա
՝ի լաոյմէջէ. Զքր. իվ. այլ ձ. մեկուսի:

ՄԻՋՈՑԱՓՈՓՆ. ա. բառն միջինն կամ
միջակայինն. * Աչեգակն կչորրորդն և զմի-
ջոցագոյն գօտին զարփին վիճակեցաւ. Շիր:

ՄԻՋՈՑԻՄ, եցայ. յ. Ընդհատիմ, հե-
ռանամ. ընդունել զմիջոց տեղւոյ կամ ժա-
մանակի. * Հատանի կամ միջոցի յերկուց
վտաանացն. Մխ. էփ:

ՄԻՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Μεσότης, μέσον. Me-
dietas, medium. Մէջ. օրէն. օրինալէք.
*(Ձնք ոչ) ոչ սկիզբն, ոչ միջնեմի, ոչ կա-
տարուն, ոչ ժամանակ: Չկարդորդն Թէոփ.
պատուեցին՝ պատարուն դնա գտեալ, ունե-
լով սկիզբ, միջնեմի, և կատարած. Մագ.
ե: * Զմիջնեմի, և զերերումն. Սարկ. ս:

ՄԻՋՈՒԿ. ի. գ. որ և ՄԻՋՈՑ (ըստ
վերջընթերց ն). Որ ինչ կայ՝ ի մուն մէջն
կամ՝ ի ներքս անգ՝ իբրու ծուծ և սերմն.
Ին, իւի: * Ձուի միջուկ: Միջուկ սերկևլի.
ևն. Գաղթան: Բծղնէն: Ոսկիէ: Վարի:

ՄԻՋՕՐ, կամ՝ ՄԻՋՕՐ՝ յոլով ՋՄԻ-
ՋԱՒՕՐԻՑ. գ. Օր հասարակ. զհասատական
աւուրք. ի միջօրէի. ևս օրը, ևս օրուան ա-
փինը. Եւյնն. * Զմիջաւուրքն ի ձանապարհ
տի աեսի. Կ.Ծ. իԷ. ն: իղ. 13:

ՄԻՋՕՐԱՅԻՆ. յինի, ոց. Տ. ՄԻՋՕՐԵԱ-
ԿԱՆ. * Գալուն առնէ միջօրային հոգւոյն
(հոյմով), որ զայնպիսի սաաեանմեան լու-
ծանիցէ. Նիւս. Երփ:

ՄԻՋՕՐԵԱՅ, ՄԻՋՕՐԻ. } ըէի, իցս. Μεσημβρινός. Meridianus, nalis. որ
և ՄԻՋՕՐԻԿԱՆ. որպէս Հասարակօրեայ,
և Հարաւային. * Յայս միջօրեայ աուրինչն ան
ժամուս. Շար: Ա՛յլոց միջօրէ լայս, և նոցա
խաւար. Մխ. Երեմ: * Կոչէ միջօրեայ հողմն
զԵրեմն: Որք լուսաւոր միջօրէիւն այնուիկ
հոգմով չնչեցեալք. Նիւս. Երփ: * ի միջօրէ.
(կամ միջօրեայ) կողմանէ դէպ ուղիղ առ
երկին հայելով. Խոր. ա. 15: * Ընկուզից
զարեգաքին՝ ի միջօրէի ժամամտակի. Մծբ:
* Զանձրուքն գէն՝ որ և միջօրեայն կոչի,
քան զամենայն գևս է նա ծանրագոյն.
Եսփր. Ր:

ՄԻՋՕՐԵԱՑ. } Μεσημβρία. Meridies.
ՄԻՋՕՐՆ. գ. } Կէս կամ հասարակ օր.
Ճաշատեամբ. և Հարաւ. զի յայն կողմն լինի
արեգական զմիջաւուրքս. * Ընդ իս ուսեալոց
են՝ ի միջօրէին: Մինչ չև եկեալ էր յովսէփ
՝ի միջօրէին: Ընկնեաց մինչև ցմիջօրեայ: Ի
միջօրէի իբրև՝ ի խաւարի խարխափեացէ:
Խաւարն քո իբրև զմիջօրեայ. ևն: * Գրե-
թէ յորմէ հետէ յաղագս օրինացն սկսաք
ասել՝ ի վաղորդայնէ, միջօրեայ իսկ եղև.
Գիպաս. օրին. Ֆ: *Ընդ առաւօտս, ի տուէ,
և՝ ի միջօրէէ. Խոսի: *Մինչ օրն՝ լայս և արևն
անաուսեր է. վասն այնորիկ ասէ՝ ի միջօ-
րեի. Նար. Երփ: * ի միջօրեայ. փիւ: Ե ա-
որս: *Լոյս կայծէի՝ խաւարեցայ, և միջօ-
րեայ (կամ միջօրէ՝) նըսեմացայ. Ցհ որդի:
* Ցառաջ քան զմիջօրեայ հասեալ՝ ի գաս-
տակերան երուանգայ. Խոր. Ի. 43: * Թե-
ման միջօրեայ կարգացեալ, որ լոսս երբայա-
կանին հարաւ համարեալ. Նար. իւ: Ցա-
րևելեայ և յարևմտեայ, և՝ ի սայլ և՝ ի միջօ-
րեայ. Փիւ. Իմաստն:

ՄԻՋՕՐԵԱՑ. ա. որպէս ումի. Դիջօրէ. ք
կէս. միջին. մեջ. *(Գիշերային) սկսան երա-
նել՝ ի պատերազմ, զի լուսինն միջօրեայ եր.
Ջնոյ: * Ցայնմ տեղի գերեզմանին, որ էր
միջօրեայ. Բրս. Տրէ: * Թեմման Թագրգմանի
միջօրեայ, վասն տեղեացն հրէաստանի, որ
առանձ գրիրկութեի՝ ի մեջ երկրի. Ճ. ի:

ՄԻՋՕՐԵԱՑ (Ջերմն). Ἀμφημερικὸν. Quo-
tidianus. Տենդ օր ընդ մեջ. * Եա այս բա-
ւականն է առածուսին միջօրեայ ջերմանին.
Մխ. էծդ: *Ջերմութիք միջօրեայ, և երեք-
օրեայ. Պղաո. փէ:

ՄԻՋՕՐԻԿԱՆ. ի, աց. ա. Μεσημβρι-
νός. Meridianus, nalis. Միջօրային. միջօ-
րեայ. Հասարակ աւուր, և հարաւային.
միջօրեան. *Ընկալցուք զպատհապանն՝ ի մի-
ջօրէական դիւէն՝ որ չքնին՝ ի խաւարի,
զլոյսն կենաց. Մխայել. Իւ: * ի միջօրէա-
կան տապոյ փորձութեան. Նար. իշ: * Մի-
ջօրէական գիծ, կամ չքնանակ: Ընդ հա-
րաւակողմն միջօրէական գծին: Յայրեցեալ
գօտւոյն, զոր կոչին միջօրէական գիծ.
Խոր. Ե:

ՄԻՍ, մսոյ, ոց. և մսի, մսաց. գ. Σάρξ.
Caro. (որք Թարգմանին՝ ի մեզ և մարմին,
իբրու σῶμα, corpus.) սանս. ամիս. գսպմ.
Հմս. Փոփոխ մսան մսոյնոց կենդանեաց.
տես և ՄԱՐՄԻՆ. ԷՒ, լեհմ, փեաչ. * Զմիս ա-
րեսոյն ընչոյ մի ուտիցէք: Միս խորովեալ,
կամ սպան եփեալ ջրով, կամ հում: ի մսոյ
անտի: Խորովեաց միս. և այլն: * Բեմիչհեմ
Թարգմանի սուն մսոյ. Ճճ: * Ծնաւս՝ ի տան
մսի, զի կերակրեացէ զտովմաճաքս. Տբ ինէ.
նվէր. Ե: * Զոր և արիւն անուանեիք՝ բաշ-
խուսն (անգհան) մսոյ, և ամենայն մարմ-
նոյ. Պղաո. փմ: * ի բաց ձեռացեալն՝ ի մսոց
և՝ ի ջրոց: Յորժամ մաշեսցին միսքն, ևն.
անդ: * Ո՞ ուսոյց քեզ զամենայն օր պայ-
Թռեցանել զորովայն՝ մսոց (կամ միսեաց) և
գինեաց զանազանութիք. Սարկ. հանգ:

ՄԻՍ ԱՃՆԻ. որպէս ումի. ին կապէլ. Գի-
բացաբանել. գէրեզմանել՝ Մին բանալ, և միւսն
կնքել. Մին միս ածէ, և միւսն հալէ: Կէսքն
զինուան հալկանեն, և կէսքն զինուն ածեն.
և ոչ մին զամենայն ցաւս բժշկէ. Կիւրղ:

ՄԻՍԹԱՀԱՂ. } գ. Μεσθαάλ. Me-
ՄԻՍԹԱՂ, ի, ացս. } sthael. Բառ երբայ-
եցւոց որ է վերակացու կոչնոց. * Եա ասէ յհե-
ցամիսթաղան (կամ ցամիսթաղան), հանեք
զպատառճանագ՝ ամենայն ծառայից բահու
ղաս. Ե. ի. 22:

ՄԻՍՏԵՒՈՒՄՆ, կամ ՄԻԻՍՏԵՒՈՒՄՆ,
ՄԻԻՍՏՈՒՄՆ. գ. Բառ յն դիպ. Mu-
στήριον. Mysterium. խորհուրդ. խորհըր-
գակատարութիւն. նուէր. որպէս միջին և
նեղքին կամ խոր ինչ. * Աթ այսպիսի ասեղ-
առ եղբենացւոցն՝ միւառուն: Աճառանեղով
զեկեղեցւոյ միւառեւիոնան: Ա յլ խորհուր-
գըն ասացեալ է առ՝ ի խորութիք միւառե-
ւիոնին, կամ առ խորս ինչ և անճառս կա-
տարելոյն. Նոնոս:

ՄԻՏ, մտի, գնաս. գ. } Νοῦς. Mens.
ՄԻՏՔ, մտաց, մտաք. } διάνοια, ἔννοια,
νόημα, cogitatio, intellectus. գրոյ, ingenium. ἐνθύμησις, φρόνησις, intellectio, consilium. Իմացական և էական զորութիւ հոգւոյ՝
ծնող ներքին բանի. վարի և իբր հոգի. խոր-
հուրդ. սիրտ. կամք. հանճար. ուշ. խմաստ,
դիտաւորութիւն. հաճոյք. կարծիք. (Ըծ. հյ.
մէտ. մուտ. և լտ. իտ. մինս, մինդէ. ատեա.
մոխ, մոնաս.) ումի. փիտ, խէտ. փիւթ, տգէ,
փիւտաքի, խաիըր, գուլդ. մէրդ. * Մինչ չև իմ
կատարեալ գնացս՝ ի մոի իմում: Աստր ե-
սաւ՝ ի մոի իւրում: Աստր ընդ միտս իւր:
Աստ ընդ միտս իւր: Խօսեցաւ ըստ մտաց
կռանին: Զարմացաս՝ ի միտս իւր չակոբ:
Հայիցես՝ ի նա մտօք: Որ գիտեաց զմիտս
մարդկան: Կուրացան միտք նոցա: Գերեմք
զամենայն միտս՝ ի հնազանդութիւն քրի. ևն:
*Զորս ոչ էր կարողութիւն առանց գրոյ՝ ի մոի
պահել. Նիւս. ծն: *Որ յիւր միտս չէ, և սպա-
նանէ զանձն. կանոն: * Բանիքն չկարիցեն՝ ի
մոհ հանել (զսովորութիւն). Ոսկ. յհ. ա. 18:
*Ա յս է միտ բանիս՝ որ զնին. Համաս. առ:
*Եթէ կիսմա գոյն ոք՝ ի միտն (բանիս) կամի-
ցի նայել, զոր ինապ խնամոց ասէ. Ոսկ. էս:
*Զհանդ միով բանիւն այնչափ միտք ծարգ-
մանէին: Ոչ կարաց ոքէ բերել զմիտս բա-
նին: Երկու միտք են բանիս. Կնորդ. ծն. էւ:
*Ի գործ արկեալ (մեկնեալ) զմիտս բանին.
Սեբէր. Ի: *Մի վայրապար և խառնիխուռն
զմիտս ածիցէք, և չհամանայցէք զաղքի ողքի
դէմս մատց բանիցն և գիրաց. Սեբէր. Ի:

ՄԻՏ ԴՆԵԼ. Ոչ առնել. միտ դնել.
դիպ ընել, ոաշ դնել. Փարչբնա վարմագ.
* Ցուպա կարկառեալ ձեռն իւր՝ և միտ
ցաս՝ ի սկսառնական, և ոչ առարին միտս ա-
շակերտքն. Զքր. կի:

ՄԻՏ ԴՆԵԼ. Καταμανθάνω, κατανοέω, συνίημι, προσέχω. Considero, animadverto, specto, contemplor, attendo, ևն. Ոչ ու-
նել. դիտել. ուշով. ունկն դնել. արհամն կմ
սրտի մտաք. աղէնայիլ. ոաշ դնել. խելք փա-
գէլ. վերկէ, փշգիալ. էնկէ. * Եա այդն միտ
դներ նմա: Միտ դնեին նմա առք քաղաքին
յերեքաներ նորա: Միտ էդեալ ձանապարհին:
Եա ես միտ (կամ՝ ի մտի) դնեի: Միտ դիր
ընթերցուածոց. և այլն: * Միտ դիր յովսէ՝
զինչ ասէ: Սովփսայ միտ դիր: Որ ընթանայ
ընդ նմա զգնել միտ պատուիրանաց տեառն.
Սեր. իգ. 3: * կարդացին ինձ, և ես ոչ դնեի
միտ. Սեբէր. ք:

ՄԻՏՍ ԴՆԵԼ. Νουθετέω, παιδεύω. Ad-
monco, educo. խրատել. ազգել. խելք տը-
վեցնել, խելսը խօթել. * Ձէ պարտ նախա-
տել, այլ խրատել և միտս դնել: Ունկն

գրայն միտս եդ՝ մի 'ի բազմայն բարեկեցու֊թիւս հայել, այլ 'ի նակաւուցն վաստակս. Ոսկ. մ. ա. 25: *Ամենեցուն միտս դնէ՝ որ 'ի կենցաղումս. (յն. օրինադրէ.) Բրս. գոհ: *Միտս դնէ նոցա, որ շուրջն կային. Սեբեր. Բ:

Ի ՄՏԻ ԴՆԵԼ. Ἔχω κατὰ νοῦν, κρίνω. Judico, statuo. Հաստատել և վճռել 'ի միտս. յառաջադրել. լաւ վարկանել. դատել. խելամտել. յիշել. և Միտ դնել. Ֆիքիր դութմագ, տիւշիւնմէք. ագըլը գօյմագ, հաթըրը կեթիրմէք, գըզգըթ էթմէք. *Դնել 'ի մտի զգործոց քաջութեն զառաջինս: Եդ 'ի մտի իւրում հասանել ինքն 'ի վերայ քաղաքաց: Արդեքի 'ի մտի՝ զնա ածել ինձ կենաց կցորդ: Զի 'ի մտի եդեալ էր պօղոսի նաւել առ Եփեսոսիւ. ևն: *Ոչ գլխացին իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէն, և ոչ եդին 'ի մտի ». յն. յոգւոջ կամ 'ի սրտի. Ես. ԽԲ. 25:

Ի ՄԻՏ ԱՌՆՈՒԼ. Νοέω, κατανοέω, συνίημι, καταλαμβάνω. Intelligo, comprehendo, cognosco, cogito, considero, animadverto. Իմանալ. ըմբռնել մտօք. Հասու լինել. միտ դնել. ուսանել. իմաստասիրել. քաջ խորհել. խելամուտ լինել. հանլամագ, ֆիքր ետ֊մէք, խեյալ դուրմագ, դուշունմէք, ագըլը կէթիրմէք, անլամագ. *Ի միտ առնուլ զարդարութի, կամ զառակս և զբանս խորհնս. կմ զհանճար: Նուարութ. և 'ի միտ առէք: Յայնժամ 'ի միտ առին: Ի միտ առից, և զարհուրեցայց 'ի նմանէ: Զգործս ձեռաց նորա ոչ առնուն 'ի միտ: Զյանցուածս իւր ո՞վ կարէ առնուլ 'ի միտ: Ի միտ առ զաղաղակ իմ. ևն: *Ած ինքեան բնութբն, ամենայն որ ինչ գոյ հնար 'ի միտ առնուլ բարի, այն է. այնա անդր ևս է քան զնոսա. Նիւս. կազմ. ԺԲ:

ԶՄՏԱՒ ԱԾԵԼ, կամ ԱԾԵԼ ԶՄՏԱՒ. Ἐννοέω, ἐνθυμέομαι, νομίζω, ὑπολαμβάνω. Cogito, in mente agito, considero, existimo, ևն. խորհել, յածել ընդ միտս. խոկալ. ոռոճել. իմանալ. և կարծել, համարել, դընել 'ի մտի. փիւշիւնմէք, գըյաս՝ զանն էթմէք. *Զմտաւ ածել զնմանէ կատարեալ իմաստուն է: Պետրոս զմտաւ ածէր վասն տեսլեանն: Զմտաւ ածէր՝ թէ իմաստին եղբարք նորա: Մինչդեռ նա զայս ածէր զմտաւ: Իսկ նա ոչ այսպէս ած զմտաւ: Այդպէս ածէք զմտաւ: Ա՛ծ զմտաւ զբանդ, և 'ի միտ առ զտեսիլդ. ևն:

Ի ՄԻՏՍ ԳԱԼ, կմ ԼԻՆԵԼ. (յն. պէսպէս ոճով.) Յինքն գալ. զգաստանալ. զգալ անձին. խորհել, և պօրանալ. Քէնտիրէն գալ, խէլաբերիլ. ագըլը պաշընա կէլմէք. *Եկեալ 'ի միտս իւր ասէ: Պետրոս իբրև 'ի միտս եղև: Եւ լեալ 'ի միտս ասէ. Ղկ. ԺԵ. 17: Գծ. ԺԲ. 11. 12: *Մի երկնչիր դանիէլ, 'ի միտս քո լէր, յոտն կաց. Կոչ. ԺԲ:

Ի ՄՏԱՑ ԱՆԿԱՆԻԼ. } Մտաթափ լինել.
Ի ՄՏԱՑ ԵԼԱՆԵԼ. } ցնորիլ. չըլտըրմագ.
*Եւագորտս 'ի մտաց անկաւ. Եւս. քր. Բ:
*Ոգիք ըմբռնեալ 'ի չարիս՝ և 'ի մտաց ևս անկանին. Ոսկ. մտթ: *Յանկարծակի սկսաւ ելանել 'ի մտաց իւրոց. Եւս. պտմ. Է. 16: *Զի այնպիսի ոք կին և 'ի մտէ իմն սովոր է ելանել. Ոսկ. Եփ:

Ի ՄՏԱՑ ԱՍԵԼ. որպէս Ըստ մտի և ըստ հաճոյս խօսել. իւ խէյէէն՝ իւ գօյէն ըոէլ. *Եթէ 'ի մտաց ինչ ասիցեմք, մի՛ հաւատար. Սեբեր. Գ:

Ի ՄԻՏ ԱՐԿԱՆԵԼ. որպէս Զմտաւ ածել. *Ի միտ արկեալ զբանս հրեշտակին՝ մրկաւ անյուսութեն ծփէր. Բրս. մրկ.

ԸՆԴ ՄԻՏՍ ՀԱՐԿԱՆԻԼ. Անցանել ը միտս քննութբ. բովանդակել մտօք. *Ած ոչ միայն 'ի ձեռաց չզննի, այլ և ոչ ընդ միտս ուրուք հարկանի. Եղիշ. Բ. (որ և ասի, չանկանիլ ընդ մտօք. ումկ. խէյալէ տըւէ լանմըյօր. տըւի կամ խէյալի մէջ չի սըղմըր:)

ԸՆԴ ՄԻՏ ՄՏԱՆԵԼ. } Հաճոյանալ.
ԸՍՏ ՄՏԻ ԱՑԼՈՑ ԼԻՆԵԼ. } մարդահաճել. հաճել զայլս կամ զմիտս այլոց. պողանալ զմիտս. այը աօնալ, հաճոյ ըլլալ, ուրիշին քեֆը ընել կէօնլէ կէրմէք. *Կամէր ընտանեբար ը միտ մտանել անօրինին: Նաև առն այնպիսի իսկ ընդ միտ մտանիցես: Ոչ խոբէութբ ընդ միտ ինչ մտից մեծին: Ապրեցուցին զյոմնաթան, զի ընդ միտ մտցեն հօր նորա: Ընդ միտ մըտանել այ: Աւետարերն կարծեաց, եթէ ընդ միտ ինչ մտանիցէ դաւթի. Եղիշ. Դ: Ոսկ. Եբր: Եփր. թգ. ստէպ: *Հաճեաց ըզմիտս նորա. և եղև նա ըստ մտի թագաւորին պարսից. Բուզ. Դ. 50: *Մարդահաճութի, ամենեցուն ըստ մտի լինել՝ բարեաց և չարաց. Սարգ. յկ. Է:

ԸՍՏ ՄՏԻ անձին. Ըստ հաճոյս իւր. ը կամի. ըստ քմաց. քէֆինէ, քէֆինճէ. *Հանդըստեամբ վայելել, և ըստ մտի շրջել: Եւ ոչ զայսուիկ ըստ մտի ունիմք. Սարգ. ա. պ. Բ: Ե Բ. պ. Է: *Ամենայն ինչ ըստ մտի էր սորա. Լաստ. ԺԲ:

ՍՐՏԻ ՄՏՕՔ. Տե՛ս 'ի բառն ՍԻՐՏ. որպէս և զայլ բազում ոճս առընթեր այլոց բառից կամ բայից:

ՄԻՏԱԳՈՅՆ. ա. մ. Ἐπιῤῥεπέστερος. Pronior. σφόδρα, nimis, ultro. Առաւել կամ յոյժ միտեալ. դիւրամէտ. և Մտադիւր. *Միտագոյն 'ի չարիս եմք. Ոսկ. մ. Բ. 12: *Զօրս և եռայեալ մարգարէիւ միտագոյնս ընկալեալ այ՝ ասէր, յո՞ հանգեայց, այլ 'ի խոնարհսն. ևն. Ոսկ. մ. ա. 15:

ՄԻՏԵՄ, եցի. ն. և չ. և կր. իբր յ. Ῥέπω. ('ի ῥοπή, րոպէ, մէտ.) Vergo, propendeo. κλίνω, ἐκκλίνω, inclino, declino. Ըղձել 'ի մի կողմն որպէս զմէտ կշռոց. ծանրել. հակել. թիւրել. խոնարհել. թեքել, իլ. յօժարիլ. խոտորիլ. կուսակից լինել. ակնարկել. մէյիլ էյլէմէք՝ էյմէք. *Ի պետրոս միտէ զբանն: Ապականացու մարմին միտէ զանձն (զհոգի): Գողանայ զմիտս մեր՝ յիւրն միտելով կամս: Ի մանկածուն կողմն միտեալ կարկառէր զանիրաւ ստահակութեցն տուգանս. Ոսկ. մտթ: Մագս. էլէղ: Յհ. իմ. էկէղ: Պիտ: *Յայն իմն միտել սովոր եմք: Ի պձնելն յաճախ միտեցին. Ոսկ. մ. ա. 4: Բ. 24: *Ամենայն սրտիւ միտեցեր (կամ միտեցար) զհետ հեթանոս թագաւորին. Խոր. Գ. 57: *Միտել ընդ բազումս առ 'ի խոտորելոյ զիրաւունս: Յովսէփ միտեալ էր զհետ ադոնիայ. և ոչ միտեցաւ զկնի սողոմոնի: Միտեցաւ սիրտ նոցա զկնի աբիմելեքայ. Ել. ԻԲ. 2: Գ. թգ. Բ. 28: Դտ. Թ. 3: *Նաև ոչ զկնի շաւղոյ միտեցաւ ամենայն սրտիւ. Խոր. Գ. 19: *Ասէ, 'ի մանկութէ մարդիկ 'ի խընամս չարին միտեալ են. զի ցուցցէ, թէ որ միայն՝ կամք միտի, և ոչ ուրուք բռնութբ. Եղնիկ: *Ի չարն միտել. Բրս. մրկ: *Թերևս և առ այս ազգ միտէր բանն մարգարէական ». այսինքն հայէր. Բուզ. Գ. 13:

ՄԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ῥοπή. Propensio,
ՄԻՏՈՒՄՆ, ման. } inclinatio, և libramentum. τὸ ἐπιῤῥεπές, pronitas. Միտելն. հակումն. հակամիտութիւն. խոտորումն 'ի միջին կշռութէ. յօժարութիւն. բերումն. մէյիլ. *Ունիմք բնութբ միտութի ինչ յոզրմութի. Ոսկ. մ. Բ. 27: *Ծանր իմն է և վայրաբեր՝ մեղացն միտումն: Եղեւ 'ի սեղծանածին իւրում զառ 'ի վատթարն միտումն. Նիւս. կազմ: *Որ զկարծրացեալ ոգիս շարժէ 'ի միտումն վատթարաց. Սոկր:

*Միտումն յաղթութեան 'ի վերին խնամոցն լինի: Դիպուած բախտի, որ ոչ կայ հաստատուն՝ անցեալ 'ի վերայ միոյ միտման. Պղտ. օրէնս:

ՄԻՏՔ. Տ. ՄԻՏ, միտք:

ՄԻՐԳ, մրգոյ, ոց, կամ գի, գաց, իցգ. գ. Ὀπώρα. Fructus arboris, poma. Պտուղ, բերք ծառոց և տնկոց. եմիշ, միվէ, մէյվէ. *Ժողովեցէք զգինի և զմիրգ: ժողովեցէք գինի և միրգ բազում յոյժ. Երեմ. Խ. 20. 12: *Ի վերայ մրգոց (կամ մրգաց) քոց, և 'ի վերայ կթոց քոց. անդ. ԽԸ. 32: *Մրգաց հաւորդութիւն պարտ է առնել ամենեցուն: Արդ եղիցի յաւագս մրգաց այս ինչ օրէն կարգեալ: Յայլոց մրգից ճաշակել ... որպէս և մրգոցն ևն. Պղտ. օրէն. Ը: *Եթէ 'ի դրախտ մի լի մրգով մտանեմք, թէ զամենայն միրգն ուտել ոչ կարեմք, կամիս թէ քաղցեալ ևս գնասցես 'ի նմանէն. Կոչ. Է: *Ի պտղոց երախայրիս, և 'ի մրգոց կողովովք Հուսկ յետոյ մրգոցն 'ի ներքս մուծեալ (յընթրիսն). Փիլ. Եւ. Ե Լիւս: *Ամենայն ազգ. մրգաց: Յամենայն մրգաց բերէք ինձ: Վրք հց. Դ. Է: *Զխթենւոյն միրգն. Նիւս. բրգ: Ե Պիտ: *Կերակրեցի զքեզ նախ սըրաղովք դրախտին, փոխանակ մրգոցն քոց՝ որովք դու զմեզ. Արշ: *Զդրախտն՝ 'ի հատանել մրգին՝ անխնամ թողուն. Վրդն. ող:

ՄԻՐՈՒԻԿԻՆԱ, այ, կամ այի. Բառ յն. միւրիքի. Μυρική. Myrica, genista. Տ. ՄՈՇԻ. *Դատք յանապատն ծառ մի միւռիկինայ. Վրք հց. Յ:

ՄԻՐՈՒԻՆԷՍ. գ. Բառ յն. միւռինօս. Μύρινος. Myrinus. Անուն ձկան. *Ասեն զօձէ, եթէ ընդ միւռինէս զեռնոյ՝ որ 'ի ծովու է, 'ի խառնակումն մերձաւորութեան գայ. Ղևոնդ:

ՄԻՐՈՆ. Տ. ՄԵՌՈՆ:

ՄԻՒՍ, ոյ, ում, ով, 'ի միւսմէ. սոց. ա. Ἕτερος. Alter. ὁ μέν, ὁ μὲν, կմ ὁ δέ, unus, alter. գրի և ՄԵԻՍ՝ նովին հնչմամբ. Որպէս թէ Մի ևս. որ և ՄԻՒՍ ԵՒՍ. մի այլ 'ի վերայ առաջնոյն. այլ. երկրորդն. և Ոք, ոմն. մէկու, մէկուը. օ պիր, օ պիրի. *Զմին ատիցէ, և զմիւսն սիրիցէ. կամ զմին մեծարիցէ, և զմիւսն արհամարհիցէ: Ասէ ցմիւս ևս: Եղև ոմն իբրև զմիւսն: Ի միւս նաւն. 'ի միւսում շաբաթուն. միւս մարխումն: Միւս ևս այլ կորիւն: Զառաջին պարիսպն, և զմիւսն ևս. ևն: *Այլոյ մեռանիցի յոյժ սիրելի մանուկ, և միւսոյն կեայ անառակութեամբ. ողորմելիք են երկոքեան. մինն զմահ որդւոյ, և միւսն զկեանս ողբան: Ոմն մորթովք այծից, իսկ միւսն ստեովք ուղտուց ծածկէր զինքն. Նիւս. խօս: *Ի միւսում վայրի. Եւս. քր. Ա: *Ի միւս ևս 'ի գլուխ սարսոյն: Ի դալ միւս ամին, կամ ամին միւսոյ: Ի միւսում աւուրն՝ ընդ այգըն ընդ առաւօտն. Ագաթ. ևն:

ՄԻՒՍՔ. իբր Այլք. (անսովոր ոճով.) *Ոմանք արդարապէս՝ ասեն սմա գործել, և միւսք՝ անիրաւապէս. Պղտ. եւթիփռոն:

ՄԻՒՍ ՔԱՆ ԶՄԻՒՍ. (յն. և լտ. ոճով.) Մի քան զմի, կամ քան զմիմեանս. այր քան զընկեր. *Ո՞վ ոք միւս քան զմիւս առաւելեաց 'ի հոգաբարձուի աշխարհի. Աշխր. Ա. 1:

ԵՒ ՄԻՒՍ. } մ. Ἕτερον. Alterum. Երկ-
ՄԻՒՍ ԵՒՍ. } րորդ. դարձեալ. մէյմալ. պիր տէ. *Մի՝ թողուլն զչծ՝ չար. և միւս՝ երդնուլ 'ի չածսն. Մխ. երեմ: *Յաղեաց զնոսա (զջուրս ծովու), զի մի՛ նեխեսցին. և միւս ևս՝ որչափ աղի են, ըմպեն և կլանեն պքսողցր ջուրսն որ իջանեն անդր. Եփր. ծն:

ՄԻՒՍ ԱՆԳԱՄ. } մ. ա. Πάλιν, τὸ δεύτε-
ՄԻՒՍԱՆԳԱՄ. } ρον, ἔτι ἅπαξ. Iterum,

rursum, us. secundo. δεύτερος, η, ον. secundus, a, um. Երկրորդ անգամ. յայլում նուագել. դարձեալ վերստին. անդրէն. և Երկրորդ. մեյմալ, ոարիւ անգամ, նորէն. պէր փահա, օպէր էերրե, ԻԷէրաբ, օպէր, իւէնէ ձի, առնիչէ. * Միւսանգամ եւանել, կամ բնակել, լինել, երևել, տեսանել, չարժել, ևն: Խօսեցայց՝ ևս միւսանգամ: Խօսեցայց դարձեալ միւսանգամ: Որպէս միանգամին և միւսանգամին. ևն: կամ * Միւսանգամ ծնունդ. միւսանդամ գալուստ. ևն: * Զյարութենէն՝ միւսանգամ լինելութիւն կոչեաց. Խոխ: * Կօշկաւն՝ ի միւսանգամ թիւնիցն Թշնամւոյն ամրացուցանել. Մանր. ապաւէն:

ՄԻՒՍ ՀԱՂ. ոմկ. հետ հեղ. հեղմ ալ. Ընդն ընդ վ. * Միւս հաղ դարձեալ պէսպէս քննութիւնս ի մէջ բերել. Պիսա:

ՄԻՒՍԻՒՆ, ի, ոց կամ ից. գ. Բառ լտ. Musivum. իտ. musaico, ca. ψηφὶς, lapillus. որ և ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ասի. Մանրաքիճ քար կամ ապակի ոսկեզօծ՝ յեռեալ ի զարդ որմոց ևն. Խէր գործէ, ՀՀօզ պօձ ձոզաս. (այլ է և յին. լտ. մոսիճն, մոսէյճոս իբրու. ձեմարան մուսայից ևն.) * Ոսկեզէն միւսիոնս ժողովելով արկանէ շուրջ զորմովքն. Ոսկ. յհ. Ը. 36:

ՄԻԻՐԻԿԵ. Բառ յն. գործիք. որ և ՄԻՒՈՒԿԻՆՆ. Տ. ՄՈՃՆ, կամ ՄՈՃԻ. *Նայեաց գարձեալ և ընդ միւս ևս ծառ, որ կոչի միւրիկէ, որ ևրարքին է, և (որ) ոսանին է. Վէյօր. Ը:

ՄԻՕՐՆԱՑ, կամ րէ, ի, ից. ա. Mo. νημέριος. Diarius, unius diei. Որոյ տևողութիւն է զմի օր. միոյ աւուր. առօրեայ. գործել օրառուն, օրական. պէր կիւնէփ. *Կարիցէ կեալ միօրեայ ժամանակաւ, կամ միօրեայ ժամանակի. կոչ. Ը: * Ցաղագս սերմանելոյն և բուսանելոյն միօրեայ հակայիցն (ըստ առասպելաց). Նոննոս: *Ի միօրեայ պտղոտային սամարացւոց վաստակեալ հանգչի. Թէոդոր. Մոյրագ:

ՄԻՕՐՆԱՑ. Ἐφήμερος. Diurnus. Ըստ. նակ. օրըսաօրական. հերկիւնէփ. Էփիմէռոս, հիւմմայի եաւիայ, որ Թարգմանի միօրեայ կերակուր. իբր օր ըստ օրեայ. Մխ. բծվ:

ՄԻՕՐՆԱՑ. Ընծայն առ օրին. որպէս լուսին նոր. *Այն երկմտիննայ այսպէս, Թէ միօրեայ ստեղծած լուսին. Շիր. գոփ:

ՄԻՕՐՆԱՑ. Ἑνημέρου. Unico die. ἀνθημερὸν, uno eodemque die. Ընդ մի օր. զմի օր. * Տոկալ միօրեայ՝ ահագին վտանգի: Կալ միօրեայ՝ի խոր վիրապի. Ագաթ: * Տաճար՝ միօրեայ քակեալ, և երկքօրեայ յարուցեալ, և մեացեալ յաւիտեանս. Աթան. Նոր կիր: *Ոմանք միօրեայ (կամ միօրէ), ոմանք երկպահք, ոմանք երեքօրեայ՝ պարկեշտութ կատարեն. Մանր. կամ Եփր. պկ:

ՄԻՕՐԻՆԱԿ. ած. Μονότροπος. Unius modi. ὁμοίως, pari modo, similiter. τοῦτο συμφώνως, huic consonanter. Միակերպ. նման, և նմանապէս. *Ի գրախօսին՝ միօրինակ ոմն գոլով. Ագաթ: *Սմին բանիս միօրինակ (յն. համաձայնապէս) ասէ և տէր մեր յաւետարանն. Կոչ. Ը: *Ի խոստովին գիշէրի վայոն և քարն առ հաստարակ մի ինչ օրինակ Թուին. Ոսկ. յհ. ա. 6: *Զփորքր և զմեծ ինքն արար, և զմիօրինակ խնամ ունի ամենեցուն. յն. նմանապէս նախախնամէ. Իմ. Ը. 8:

ՄԼԱՂԱՑ, ի, ից. ա. Աղացօղ՝ի միլ, այսինքն յերկանի կամ յաղօխս, որ ըստ յն. ասին՝ ἥλοι, ἥλοι. *Ջտանել գաւառաց նոցա ուսապնանկու և մլաղացս և հայթփեացս. Եփր. Ըգ:

ՅՄԼԱՄ. գ. Նոյն ընդ Մռայլ. մգ. մառախուղ. ՀՀուշ. *Հայեցայ ի խոնարհ երկիր, և տեսի լոյս, և մլաղ, և խաւար. ճ. Ը: * Մլաղն հերձուածողական աեղի էտ, և ուղղափառութիւնն իբրև զարեգակին համատարած սիրեցաւ. Սարգ. Ի. պ. Ի: *Երբ լինի լուսին հերքօրեայ, և ի ծայրսն ի վերայ զերդ մլաղ լինի, անձրևոյ նշան է. Վոպ. ծԻ:

ՄԼՄԼԵՄ, եցի. ն. (իբր Մալեզով մալեզ.) Τρίζω. Confrico. Շփիլ. քերել. այլայլել պէսպէս շարժմամբ. * Ի քուն լինի գիւրաւ, մլմլէ զերեսս, և ձգտէ զձեռս. Վրս հդ. ծԻ:

ՄԽԱԽԱՒՆ. ա. Իբր Ծխախաւն. եթէ էիցէ գրելի Մոխրախաւն, կամ Մեղմախաւն. որպէս ոմկ. Տաշտոց. զի յն. է Μαλθακὸς. Mollis, lentus, remissus. այսինքն մեղմ. Շուշ. * Հուր միախաւն եդեալ ի ներքոյ նոցա, և ի ծխոյն հեղձնուին. Ես. պսգ. Ը. 12. յորմէ և ՁԽ. լիր. * Միախաւն հրոյն վախճան մահու ի վերայ ածէրպ:

ՄԽԱԾ. ա. Մխեալ. Տոպ փառաւ, Լսար փառաւ, Լսաւ. * Ցարծաթագործական հատածս՝ սակաւ միասն նուազագնիւնն լի նի. Փէր. էէրի:

ՄԽԵՄ, եցի. ն. Βάλλω, ἐμβάλλω, ἐπιβάλλω. Mitto, injicio. βάπτω, ἐμβάπτω. mergo, tingo, ևն. Մղելով իմն մուծանել ի ներքս, կամ ի խորս արկանել. ընխոթել. որպէս Թաթաւել. և Ձգել կամ արկանել զձեռն. բուռն հարկանել. խօթել, ինխնել և յէաւ զորինել կամ գոյնել. օգխագ, գալբըխագ. պանըխագ, էլ ռաղխագ՝ վարխագ, փալգանագ. *Մխեցից զձեռս իմ՝ ի կողս նորա: Բեր զձեռն քո, և մեսւ՝ ի կողս իմ: Մխեսցէ յիւղ զոտն իւր: Որք քահանայիցն մխեցան յեզր ջրոյն յորդանանու: Որ մխեաց ընդ իս զձեռն իւր՝ ի սկաւառակդ: Որ մխեաց ընդ իս՝ ի սկաւառակդ. ևն: կամ * Մխեաց զքազուկս իւր՝ ի գործ ՚ն: կամ * Ոչ ոք մխեաց ի նա ձեռն: Մի մխեր զձեռն քո՝ ի պատանեակդ: Ձեռն տեառն մխեցաւ յիս. ևն: կամ * Ի հրէաստան մխեցաւ (այսինքն միջամուխ եղև): Որ կամիցին մխել՝ ի բանս մատենիցդ՝ այգրէն՝ ի գոյն Թաւալել. ևն: *Որք մխեցան ի սէր նորա՝ զպատուիրանս նորա պահել. Ագաթ: * Ո. վանն գազանի՝ ի ծով մխել. Ես. իբ. ՚ա: *Չարկ եղև՝ ի սիրոյ բարեկամաց մխել՝ ի խնդիր Ճառիցս. Եղիշ: * Մխիլ՝ ի քննութիւն առակացն սոլոմոնի: Սկսանի յառաջին հասանն, և՝ի մխելն յաշխարհս բնութեան ծննդոց. Լիբ. առաք:

ՄԽԵԼ. Βάπτω, ἀκονάω. Tingo, acuo, որպէս կարծրացուցանել զերկաթ իբրև ըզպողովատիկ. իմն մխելով՝ ի ջուր ջերմ, կամ նախ՝ ի հուր, և ապա՝ ի ջուր. (իրաք կամ նմանութիւն.) * Ի հուր դներ զսա, և յետ այնորիկ մխեր՝ ի ջուր. Պղատ. փխ: *Որպէս նեռք հզօրի, զի մխեալ կայծակամբք կաղնեաւոյ. Սղ. ՃՀ. 4: *Եւ գու մխեալ ես բարկութիւն. Յոբ. ծԸ. 4: * Ջ՝ իջալին, որ էր արեամբ զեռնոց՝ մխեալ. Խոր. Ի. 8: ՁԽ. լիր Շ. Վիպ: *Ջձուլեալ մալմինդ՝ ի հրոյ ՃՃուրեցիդ՝ ջրով յորդանանու այսօր մխեցեր. ՃՀ: *Ջրով կիզգի մարմինս մեր. սէրն մեր առ քո Ջրով մխեսցի. Սխոն: * Մըխեա զմարմինդ նեղութիւն, և զսիրտդ երկիւղն ՃՅ. Վրս հդ. խՀ:

ՄԽԻԹԱՐ. Ի. գ. որ և իբրև յատուկ անուն, ՄԽԻԹԱՐ, այ. Παράκλησις, παράνεσις. Consolatio, admonitio. Մխիթարութիւն. սիրամարութիւն. արդահատանք. քաջալերութիւն. յորդոր. սիրատկցութիւն. կարեկցութիւն. խրիատութ. Ընեռնալ, Ընեռնչել, խօչի. * Մխիթար է սգաւորացն՝ ողբալն. Մաս. էրէմ: *Պատառատուն հանդերձիւ նրա աեալ առանց մխիթարի. Լսոպ. ծՀ: *Ծնանիմ. և դարձեալ կուտրեն, և այդ զինչ մխիթար է. այլ այս է մխիթար անձին, զի մնացեալն իմ որդիք պղպաքեր լինին. Մաս. ա: Ը: * Մի համարեսջիք, եթէ զայս իբր մխիթար իմն (կամ ինչ) առնեմ մուաց ձերոց, զոր ասեմ. Ոսկ. յհ. ա. 9. յն. ոչ վասն զոգիս ձգելոյ:

ՄԽԻԹԱՐ ՏԱԼ, կամ ՄԱՏՈՒՑՈՒԱԾ. Παράκλησις. Consolor. Մխիթարել. քաջալերս տալ. *Տալ նոցա մխիթար. Գ. Ի. ա. 4: *Տալ մխիթար վշտաց նոցա: Մխիթար տայր ակնունելոյ տեսանել զնա: Մխիթար յիւրոց փորձութիւնց տալ աշակերտին. Ոսկ. ՚ա. Ը. 5. Ն Ը. փխ. ա: * Զի զնորս արժան նագտլ աչխատութիւն մխիթար տացէ՝ որոց կամին յետ պղերգութենն զուղղութիւնն. Ագաթ: * Մխիթար մատուցանէր մեացն լքեալքն. Եղիշ. Ը:

ՄԽԻԹԱՐ. ած. Տ. ՄԽԻԹԱՐԻՉ. * Ի ֆիձ խորհրդակից բարեաց, և մխիթար (կամ մխիթարիչ) հոգւոց և արտմուքենց. Խ. Ը. 9. յն. մխիթարուն, կամ յորդորու. * Մխիթար լինցի յղեաց. Ես. խ. 11: * Որք մխիթար են օրինաւն՝ յուսահատելոց. Նար. Ի: *Նե՛ղելոց գիւրիչ, վշտաց մխիթար. Շար: *Փեղ մխիթար սակաւ այս բան, չափով տառիցըս հայկական. Շ. Ի.Ը. խիւ. (իմն քեզ մխիթարուքի կամ մխիթարիչ լինցի բանս սոյ մխիթար. զի Թուի գրեալ առ Մխ. բժիչկ:)

Եւ իբր Մխիթարական. *Եւ այսու մխիթար և քաջալեր բանիւք վառեր պատրաստեր զնոսա. Ը. Ա. Ը. 21:

ՄԽԻԹԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Παρακλητικός, παραμυθητικός. Consolatorius, exhortativus. Առիթ մխիթարութեան. քաջալերական. յորդորական. * Մեկնեաց ի Թզենին իւրում մխիթարական, որով զԹեմաղոնիկեցիան սիրեքեր. Ագաթ: * Ո՛չ եթ բանս մխիթարական, այլ խոցոտիչ և յուսահատելի. Բէս. Տրն: * Մխիթարական (բան) այսպիսի գրեր. Ոսկ. Ի:

ՄԽԻԹԱՐԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συμπαρακαλέομαι, λοῦμαι. Communem adhortationem ac consolationem percipere. Միաբան մխիթարիլ՝ մխիթարելով զմիմեանս. և կցորդ լինել մխիթարութեան կամ ուրախութեան այլոց. Ընեռնչի ալգպ ՁԸրՁԻ. *Ա՛ի հաստատել զձեզ, այսինքն է՝ մխիթարակից լինել ձեզ վասն ընդ միմեանս իմոյ և ձերդ հաւատոց. Հմ. ա՝. 12: * Եղև նոցա կցորդ սգոյ, զի լիցին մարդիկ մխիթարակից այլ. Մամբ:

ՄԽԻԹԱՐԱՆ. անք, նաց. Տ. ՄԽԻԹԱՐ. գ. և ՄԽԻԹԱՐՈՒԹԻՒՆ. * Մխիթարան ցաւոցն ունել զորութիւն (ասի քրքում). Նիւս. երգ. (գուցէ գրելի՝ մխիթարական, իբրև մխիթարիչ մեղրիչ:) * Մաշ՝ որ ոչ ածէ սուգ, այլ առաւել սիրտդիակք և մխիթարանք. Հ. էէսբ. ծԲ: * Առանց մխիթարանաց ինչ կայր յերկիւղն ՅՅ. Վրս. էւ:

ՄԽԻԹԱՐԵՄ, եցի. ն. Παρακαλέω. (որ Թարգմանի և Աղաչէլ.) Consolor, adhortor, recreo, suadeo, և advoco, oro, obsecro, intercedo, ևն. παραμυθέω, mulceo verbis, sedo, medeor. Մխիթար առալ կամ մատուցանել. սիրտքել. քաջալերել. արդահատել. կարեկցիլ լինելով յորդորել. պաղատելով և խաղաղասիրելով հանդգել. կամ մաղթելով իմն հանգուցանել զսիրտ. (քանզի և ի յն. Բառաֆպէօ, է անհարթ առալիլ՝ և մխիթարել.) Ընեռնչի էնմէ, փխ.

նի-վազգէ էմ-ից-ի-ց ։ *Սուգ ունէը , և եկէն մխիթարել զնա , և ոչ կամէր մխիթարել (իւ) ։ Մխիթարեաց զնոսա , և սփոփեաց զսրտս նոցա ։ Մխիթարէր զնոսա յօրինացն և ի մարգարէից ։ Եկեալ էին , զի մխիթարեսցեն զնոսա վասն եղբօրն ։ Ջնուրաքանչիւր ոք ի ձէնջ իբրև հայր զորդիս մխիթարեաք և սփոփեաք ։ Մխիթարեցէք զնարճամիտս ։ Մխիթարել զամենայն սգաւորս ։ Մխիթարեցին զանձինս , և գնացին ի ձարտ ։ Ի ծառայս իւր մխիթարեսցի ։ Մխիթարեցաւ տէր ի հնծռութենէ նոցա ։ և այլն ։ * Մխիթարէին զմիմեանս ։ Ոչ ի սպառնալեաց զանգիտեաց , և ոչ յաւետեան մխիթարեցաւ ։ Եղիւ. է. ե. ը ։ * Ոչ պատուեաց գերեզմանաւ (զորդիսն) , ոչ մխիթարեցաւ արտասուօք ըստ օրինայ քնուելեն ։ Խոր ։ * Որ մխիթարեաց զառաքեալսն՝ հանգչելով ի նոսա հրեղէն լեզուաք ։ * Մխիթարէ զդուս յաչառամայ տրտմեցեալց , և այլն ։ Շար ։

Մխիթարիչ , րչի , չաց . ա . ց . Παράκλητωρ , παρακαλών. Consolator , consolans , hortator , admonitor, advocatus, intercessor . որ և Մխիթար . Որ մխիթարէ . սփոփիչ . յորդորիչ . քաջալերիչ . ըստ յն . ո. Ձոյ՝ նաև Բարեխօս . փաստաբան . խրատատու . ազգաբարւոյ . * Աւետարանաց առ քէղ դաւիթ մխիթարիչս ։ Եւ մխիթարիչ ոք ոչ գտաւ ։ Հեռի եղեն յինէն մխիթարիչք իմ ։ Մխիթարիչք չարեաց ամենեքեան . և այլն ։ * Եղեն վարդապետք մխիթարիչք բանասրտեցեալացն ։ Եղիշ. է ։ * Եսայիա անհնազանդի մխիթարչացն , զի յագեսցի ողբովք ։ Լ ա ա ։ ծ ։

Մխիթարիչ . Παράκλητος . Paracletus . Որպէս սեպհականաւոր մակդիր հոգւոյն սրբ . յն . բառագիտ . որ թարգմանի նաև Բարեխօս . * Եւ ես աղաչեցից զհայր , և այլ մխիթարիչ առցէ ձեզ ։ Մխիթարիչն հոգին սրբ , և այլն ։ Լինել մխիթարիչ եր առաքեալսն ։ Մխիթարիչ սբ առաքելոցն առաքեսցեր սբ հոգիդ ։ Զմխիթարիչ սբ հոգին , որ փոխան միածնին իջեալ ի հօրէ . Շար ։

Ասի և զքեզ որպէս Բարխ. օս. * Մխիթարիչ և քաջուելիւն անուանի որդի . քանզի կարգեաց զամենեսեան ընդ խնամով հօր . Պարպ . լբ ։

Մխիթարութիւն . գ . Παράκλησις , παραμυθία , ου. Consolatio. որ և Մխիթար . Մխիթարանք . բան և գործ մխիթարիչ . սփոփութիւն . հանդարտութիւն սրտի . յորդորութիւն . քաջալերութիւն խառն ընդ աղերս . արգահատանք . Ռեհ. ե. ի , Ռեհ. ի. ե ։ * Ըստ բազում ցաւոց սրտի իմոյ մխիթարութիւնք քո ուրախ առնէր զանձն իմ ։ Լալով և լլոյն , և մխիթարութիւն ածիր վնոսա ։ Դիւիցէք և յագիցիք ի տուանց մխիթարութեանց դորա ։ Գրեացուք առ նոսա բանս մխիթարութեան մեծարանաց և պարգեաց ։ Բառնաբաս՝ որ թարգմանի որդի մխիթարութեան ։ Եւ ոչ յաղուն յանդիմանուեւ՝ մխիթարուեւ ։ Ի մխիթարութիւն էլ նոցա լորումալոյ ի ծովէ ։ Մարդկան խօսի չինուելի և մխիթարուի և սփոփուելի ։ Եթէ մխիթարուելի ինչ իցէ ի քէ , եթէ սփոփուելի սիրոյ . և այլն ։ * Ի հանգստանել քնոյ , զոր ընորհեաց մեզ մարգարէն ասե ի մխիթարութենի և ի սփոփանս տկարութեան մերում . ժմ ։

Մխիթարութիւնական . Եթէ իցէ տոյժ գրչութեան , նշանակէ բերօղ և տուօղ զմխիթարութի . * Աւետուացն խոստացեալոց ևս մխիթարութենականաբեր առքեր հոգւոյն սրբ . Ագաթ . ։ Ի ի յեռ . ուս այլ ձձ . ունին ,

* Վասն մխիթարուեւ ապրեր։ (առանց կրկնութեան վանկիս՝ բերս)

Մխիւճ հարկանել . Մխիլ . մխրճիլ . մխլճիլ . խորամուխ լինել . սուզանիլ , և չքլան առնուել ի ջուրս . որպես դնի ի յն . περιέρχομαι, percurro. * Որպես ոք ի լեղւոր-դայ կամի վազել ի նաւէ անտի ի ծով և մխրճ հարեալ՝ ձախոր առեալ՝ զմարգարիտն խնդրիցէ առ ի գտանել . Ոսկ . խե ։

Մխլճիմ , եցայ . յ . Նոյն ընդ վ . ֆբը . Ճլիլ . սոփուածագ , փալագ , պոլճագ . * Եղիցին ամենայն որ ծածկին յաւազան մկրտութենէն՝ մխլճել ի ջուրսն . ճճ ։

Մխլիճ . ա . ն . Մխլճեալ . սուղեալ ի ջուրս . (որպես թէ ի լիճ մխեալ .) * Գայր փախուցեալ մի խիստ գիտուն (յով նան մարգարէ) , գընացաւ մխլուճ ընդ մէջ ծովուն . արար օրէն ի գնայուն տուն , հոն այլօրէք զողջ օրն ի բուն . Շ . ոոայ ։

Մխմխանդ . նաց . գ . Բառ անյայտ , որպես Մխելով մխելն կամ մխրիչն . խիտ առ խիտ հոծութեամբ , միաւորութեամբ . (այլ ըստ ձ. Ա. միմեանս .) * Ա՛ու քարինս անշուշտ ան-մռունչս առ մխմխանս նատել ։ Ոսկ . յհ . ա. ։

Մխոց , ի , ից . գ . Մխելն կամ մխրիչն ի խուս . ընկղմելն և հանելն . * Գտաք մեք անդ ջուր դանդաղամած թանձրացեալ . ապա էտ նոցա հրամայն երթալ մխոցաս առնուլ (կամ մխոց առնել) , և քերել . է . ՚ի . ա . 21 . յն . ἀποβάπτω , immergo et haurio. պարբերաց ա՛ֆգ ։

Մխոին . ա . ց . Մխանձ , և Մուխս . ջրաձ . * Ջուլաքս նետիցն ի պէտս զքեզ կարեվէր խոցելոյ՝ այրմամբ և ջրով մխեալ՝ զի այս ի այրեցելովքն մխուն լինել . Լմբ . ոչ ։

Մխրճիմ , եցայ . յ . Տ . Մխրճ հերկանել , և Մխլճիլ . Հլսնաւիզոմաւ. Fluctuo. ὑποβρέχομαι , imbuor , demergor . * Մխրճեալ (կամ միւռճաեալ) . սուզանել ընդ ջրով . Հին բ ։ * Կղզի է ասէին , և կիսաս էր . և ժամ մի իբրև հանց , յանկարծ օրէն մխրճեցաւ գազանն ի խորս ծովուն . Պամ . ազէս ։ * (Պետրոս ի ծովն) իջեալ մխրճեր . քանզի երկեաւ ։ Յորժամ այնու ախտիս մխրճեալ ընդ ջրով կայցեն . Ոսկ . յ . է . 25 . և 15 ։

Մխիր . ռմկ . ճձէր . Տ . Մոնիր , և Մուր ։

Մխղնագործութիւն . գ . Գործ մձղնելից . մձղնելութիւն . պղծագործութիւն . փճագործութիւն . * Մձղնագործութեի , որ առաւել է քան զամենայն մեզս , և սոդովմայեցւոց չորոյն արժանաւոր . կէր . է . խհ ։

Մխղնեաց , նէի , ից . որ և Մխղնի , լք , եաց . ա . (՚ի Մեծ . մձելոյ . իբր փճ . ռմկ . էիս .) Պիղծ . պղծագործ . փճագործ . զազրագործ . որպես պաւղիկեանք , բորբորիտք , Թոնդրակեցիք , սոդոմայեցիք . * Որպես մարկիոնն , և մանի , և մըճնեայք . Եղիի ։ * Ոչ է պարտ ի չարաղնդագ մձղնելիցն ուելիս օձել ուսեք . Յհ . իմ . ոփ ։ * Զմձղըղնէիցն զելոյն զիցեն նոցա կարգ . և մձղնեայք են պաւլիկեանք ։ Թե յորում ժողովիցեն մձղնեալ գոցի ։ Լինէր յաձախումն մձղնելոյ . կանոն ։ * Ի առ այս և մձղնելիցն անբևլելի անօրէնութիւն . Իգն ։ * Որք զսոդոմայեցւոցն զընձղնէիցն սխալանան սխալս . Սոփ. ա. յհ. է ։ * Տէ վեհայեալ նոցա մձղըղնեալ կրօնիցն . Լոսփ . իբ ։ * Մձղնեալք , կամ մձղնիք . պաւլիկեանք , կամ փճագործք . Հին բ ։

Մխղնիացի , ցիք , ցւոց . Նոյն ընդ վ . * Մձղնեացոց ալանդն ի պիղծագործակաց նացն բուսաս . և զոր ինչ գործեն , գարշելի է խօսել մեզ . Ռոմիք ։ * Քալլիս

Մխղնիութիւն . Տ . Մձղնագործութիւն . լծ . և յն . լտ . Mixtio. Mixtus. ըստ որում խառնակութիւն . * Եթէ ոք ի մձղնէութենէ գոցի ։ Ապա թէ ինքն և ընդ ընտանիան ի մձղնէութի գոցի . կանան ։

Մխղնի , իք , նեաց . Տ . Մձղնեաց ։ Հին բ ։

Մխրի . Բառ անասոյգ . կամ է բայ , իբր ռմկ . ճձրի . մձիր լինի . և կամ անուն՝ իբր մձիր , մձրի . ռմկ . ճձիր . (եթէ ջրեզ որպէս մեծրայիմեան ցորեան . մրսրացորեան . ղբբր պոպոյի .) * Թէ գարին հասեալ լինի , յառաջ զայն հնձէ . զի թէ յամէ , մձրի , գյորենի հեան հնձէ . Վ ոփ . ը ։

Մխրկանել , ՋՏԻԳՍ . Բայ անասոյգ . որպէս յն . մերկանալ զբազուկս . Βραχίονας γυμνοῦντες . Brachia nudantes . * Մի զհեղս փետել , մի զձամն խզել , մի զտիգս մձրկանել , մի զայտս ցտել . Ոսկ . էիւ . ձ ։

Մկան , ի . գ . Ὀσφύς . Lumbus, coxa. ալ . ֆան . Ման . երանք . մեջք . պեւ . օ. նորքս , պեոյր , պոտ , ոչյոտ . * Զամենայն ձառայ նորա առջ , և զմկանն , և զձառայ Թաղանթ քաղքենին ։ Եւ առ զձայսն և զմկանն . Ղ ոփ . է . 3 ։ ը . 25 ։ է . 19 ։

Մկանանկ , նանց , կամ մկանք , նաց . գ . յոքն . վերնոյն . թիկունք . ոսն . մեջք քամակին , կամ վերին երեսք միջաց . միջնողն . Թիկնամեջ . որ և Նուս . (լծ . յն . Նծ. ջօս .) Կռնաք , ջամակ , ջալակ . ուջա , սբբն , պեւ . և Նմանութենէ՝ վերին երեսք ջուրց . կռնակք իբրև կողք . կռասակեալ սչիք Թիկնամէն . Էբբ . Իսոկր . Νῶτος, ου. Dorsum, tergum, regio lumborum , և ἐπάνω (մակ , ՚ի վերայ) , super , superficies . * Մկանունք ազգաց քաղցոց , իբրև զջուր գոչեսցեն ։ Ի վերայ ջուրցն մկանաց . Եւ . ծէ . 12 . (յն . Թիկունք .) Ե ծէ . 2 . (յն . ՚ի վերայ ։) Սոյնպէս և յայլ գիրս՝ ըստ ա ամանն . * Կռկորդելոսի մկանացն Թևի անարգել աղեսելք և կապեալք . Դելփիսի ղմանուն բազում անգամ ՚ի ծովեզերն ՚ի ներքս ՚ի խորս ՚ի վերայ բառնալով մկանացն՝ վերամբարձ բերեր՚ի վերայ ալեացն . Փիլ Ա ։ * Ոտրկոտ կերսպարանս պատեհնից գաղտակրի ունի ՚ի միջողոցն . . . սկսանի բանալ ղպատեհանսն՝ զոր ունի ՚ի մկանսն՝ ի նմա նուելե գաղտակրի . Վէյզ . է ։ * Մի բեռնիս անձանց մերոց կուտեացուք , զոր բառնալն ծանր է , և ունելն ողորմելի , և Թողուլն ՚ի վերայ մկանաց՝ երկես եղկելի . Խոր ։ * Ձապայէկ գաղափար լինել իւրն այն ՚ի մկանունս մեր՝ ունելոցն նորա . Ոսկ . յ . ֆ . 11 ։ * Ծառայ՝ որ ընդ ունին ոչ լսէ , ընդ մկանունսն առն լսել նմա (գանիս) . Եղիի ։ Նոյն է և ասելն . * Զի լուիցեն Թիկունք , զոր ոչ լուան ականջք . Վ ոփ . ծ ։ Տես և Մուկն , մկունք , որ ըստ յետնոց՝ մկանունք ։

Եւ ըստ բ առումն . * Ծովային մկանունքն (յն . Թիկունք) զգուշութիւն ունի զնաւորդսն (՚ի գարնան) տարածեալ ալեաքն . Ոսկ . ծ . ա ։ * Ի վերայ մկանաց ծովուն քարափացեալ՝ վերամբարձ չղջիկ . փիւ . ՚ի յոնէ ։ * Մինչ չաւժէրով որպէս նաւ ՚ի վերայ մկանայ ջուրց . Պշոփ . օրէն . է ։ * Թռուցեալ ՚ի վերայ ծովուն մկանաց (կամ մկանց ջուրցն) ալեաց կուտակելոց . Ի վերայ մկանացն (կամ մկանաց) ՚ի լիւղ անցանէր ընդ գետն եփրատ . Ագաթ ։ * Գնալ ՚ի վերայ լոյծ մկանացն յորձանուտն ալեաց . Պիտ ։ * Ի վերայ մկանաց կոհակալիր կուտակմանցն ։ Ի վերայ անհաստատ մկանաց հաստատուա ջուրց ։ Պետրոս ՚ի վերայ խոհաւականն մկանացն գնաց . Նչեր . է . 11 . Իգն Ոսկ . ֆգ ։ * Քալլիս

չունէ սողոմ վէտս վէտս զմկանունան Ճօ-
ՃԵալ: ՃԵմԱալ ՃօՃԵալ 'ի վերայ վայէ-
լուէ ջուրցն միանաց. Վ.Էղ՛ր. Ք. Ը: *Ծոմ
օրինակ իմն իբրև ձի դիւրաբաստն 'ի ներքոյ
քո ունի զմկանունան (կամ զմկունն). Նի-
ւս. Էրգ:

Ըստ ե և ը. միանգամայն, կամ նմանութ
իւիք. *Ոաք նորա՝ որ կարող եղեն գնալ 'ի
վերայ միանաց աւետցն, զի մի՛ ընկղմեսչե
զնա, կարող էին կոխել զմկանունս Թշնա-
մեացն, զի մի՛ հանցեն զնա 'ի խաչ. Եփ.
Համաբ: *Ընօ6ա այս (միշոցի երկնից), որ
այսարեալ է իջուէ խորան, բաւեալ ուշի
'ի վերայ միանաց իւրոց զնուրան. Եփ. Ծն:
*Զկէան (տիեզերաց) 'ի վեր 'ի միանունս իւր
(բաշեալ քերւէ), և զկէան 'ի խոնարհ.կ՚ուղ-
ծն:

ՄԿԹԱՄ, կամ ՄՔԹԱՄ. ացայ կամ
ացի. է. (չծ. ընդ յն. ψθγγίζομαι.) Μυκτη-
ρίζω. Naso suspendo, subsanno, derideo.
Ուռնչս առնել. յընչաց քերել. ծաղրել. այսն
առնել. պըշկ պոռմգ, մեղգա ալմգ. *Խակ
Թագաւորն ծաղս առնէր զաճան կաճռղե-
կոսին, և ակԹայր զնորա առացեալքն. Բ.Ես.
Ը. 13: Խակ էին բա. *Ընքեալ կի՛ ընքեալ.
չարպտեալ, կամ հեՃկալ, կի՛ քրԹիՆէլ:

ՄԿՆԱԿԱՆՋ. գ. *Ալσίνη. Alsine. իբր
Ընտաւային խաս. և ἀδήν, glandula, ton-
silia. որ և ՄԳԱՆ ԱԳԱՆՋ. Մարգանոն. սա-
մուխ. բզուռվ կի՛ ազուռվ խոսի, որ բուսա-
նի յանտառս. և խոյլ 'ի նոյն ձև. սբլան գո-
լոշը, Տարգանիօշ, ՏարՃանիօշ: Գազան:
Բծ.չր:

ՄԿՆԱԿԵՐ, ի, աց. } կերեալ կի՛ Ճա-
ՄԿՆԱՃԱՐԱԿ. ո. } բակեալ 'ի միանց-
Դան կերոփ. *Ա՛ր'քան վնասակար է մկնա-
կեր մեղրն, որ Թէ մարդ ուսէ, գոգենայ.
Լ՚.Նար: *Մկնաճարակական Ճողոպրեալ պար-
առաբոյր յեզափոխեն. Մ՚ոփ. Ֆ՚ա:

ՄԿՆԱՆԿ, ի, աց. ա. Ան ինչ՝ յոր
մուկն անկեալ լցէ, մկնապիղծ. *Ուսեալ
զգաջանաբեկ, կամ զվեռեւլոսի, կամ զմըկ-
նանկ. Մ՚ալ: *Զմկնանկն յանգէաս ուսեալ
կամ ըմպելՀ առանց պատուհասի լինել ար-
ժան է: Աւաւելեալ եղկյի իբրև մկնան-
կին: Ի բաց խոսեսյին առաւել քան զըմկ-
նանկին. Կանան:

ՄԿՆԱՊԷՍ. ՛ն. Որպէս զմուկն կամ
զմկունս. Դան պէս. *Գաղք՝ որ ոկարքն են,
մկնապէս որմփոր լինին, գազաւոբաւր շոր-
Թեն և գողանան. Երզ. Ֆգ:

ՄԿՆԱՊԻԳՆ. ա. Ի միանց պղծեալ ա-
պականեալ. մկնանկ. *Ընոյա մկնապիղծ կե-
րակուրն. Շ. ընդհանր:

ՄԿՆԱՍԱՈՒԽ, կամ ՄԿԸՆԱՍԱՒԽ, ի, կամ
ոյ. գ. Σκίλλα. Scilla, squilla, herba
bulbum insignem habens. Ոսոխ կի՛ պրաս
վայրի. Էապան սողանը, էիյավի փեղկի. այլ է
և մանրիկ սոխն. ռակ. ՀեՀնձկի. *Ա՛րկ զմըկ-
նասոխն 'ի քացսին: Օչինդրի շարաչն,
կամ մկնասոխին: Մկնեղն գան և սասաակին
(Ի սեաս խարբաբել). այլ և մկնասոխն այն-
պէս պայ, և օգտէ: Յաղագս մկնասոխին
գինի շինելոյ. առ մկնասոխ 'ի լեռնէն. և
Թէ չգասուի, 'ի պաղձանեւրէն առ. քանզի
մկնասոխ փռասային սաեն. Վ.օգ. Ը. ՃՀ.
ՀՃԹ: իսկ 'ի Բժչկարանի գրի. *Մկնասոխ
կամ մկնսոխ. Եռունսէլ. օնսուլ:

ՄԿՆԱՐՋ, ոյ կամ ի. գ. *Αρκτομύς.
Mus ursinus. Գազան մկնակերպ, որ կա-
յէ գնալ և 'ի վերայ երկուզ ոտից որպէս
զարջ. *Գասանի անդ և մկնարջ գազան.
Բ.ես. ոգէՀ. Լ՚ես:

ՄԿՆԱՓԻՍ, քսի, սաց. գ. Μυγαλή,
λεή. Mus araneus, sive mustela. Աքին

նման մկան, կամ մուկին նման աքսի. ոՀվէՀ
սբլան, կամ ՀեԼԷՃկի, սանսոբ, փոփոմ. *Ա-
քին, և մուկն, և մկնաքին. ՂԼոփ. ՃՀ. 30.
յն.ՀղսԼՀ. ուսոտի 'ի բաուս Գաղլիանոսի գրի,
*Մուգազէ, մկնաքին»:

ՄԿՆԴԱՀԱՐ. ա. Մկնդաւ այսինքն գե-
ղարդեամբ կամ աչսեՀիս Հարեալ. *Պատե-
լազմ մորիվիլկեայ, և մկնդահար մահ ... .
աչսեՀիս Հալեալ սատակեն զքաջն.Խոր.Ե.5:

ՄԿՆԴԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Ոնեօզ կամ
կրօզ զմկունդ. գեղարդնաւոր. սիպաւոր.
*Քսան հազար մկնդաւոր սրամբք. ա. Ագ.
4. (յն. լոկ, սրամբք:) * Հետևակազօր,
մկնդաւորաք և սբևինաւորք. Ագաթ. յն. գե-
ղարդունս բարձօրք: *Զբրահատորք՝ մը-
կընդաւորք, Ճօշնւք ծածկեալ բոլոր ան-
ձին. Շ. Էդես: Տես և ՄԱԿԱՆԴԱՒՈՐ:

ՄԿՆԴԵՂ, ոյ կամ ի. գ. Դեղ սատա-
կիչ մկան. սբլան օրես: Բծչկարան. ուր մե-
կնի և մարմուռ կամ մարկիմուռ, չաք, ևն:

ՄԿՆՈՐՍԱԿ, ի, աց. ա. գ. Որսօղ մկանց.
մակդիր կատուի. *Մկնորսական լինելով
պաշտօնամատոյց. Ցհ. իմ. պատ:

ՄԿՈՒՆԴ, մկնդի, գաց. գ. Σιβύνη.
Hasta. որ և ՍՈՒՒՆ, ՍԸՎԻՆ. Գեղարդն
մեծ. նիզակ. աչսէ. կամ ուէգ նիզակի.
մական կամ ձող յոլորաձեւ. ևն. *Ձու-
լեսցեն զսուսերս իւրեանց 'ի խոփս, և
զկունդս իւրեանց 'ի մանկասլս. Ոսի. Էս:
*Նիզակօք, սուսերօք, վահանօք, Թանձր և
սուսալ մկնդօք. Գ.իսու. Իես. ա ՎԼՀ:
*Պահպանակօք և մկնդօք վառեալք՝ խըմ-
բեցին զմարտն. Պտմ. սա ԼՀս: Իսկ 'ի Հին
Բ.ես. գնի վիսպատաս. * Մկունդ. սասպար»:

ՄԿՊՈՒՒՈՆ. Փոխանակ գրելոյ Սկիպ-
սառն, կամ սլակսիրոն. որպէս յն.
ագիբբոս կամ վագրխոն. այսինքն Մա-
կան, գաւազան. *Ոնէր աչսիՃան փառա-
ւոր, և մկսոռիոն, որ Թագաւորի գաւա-
զան իշխանական. ճ. Ա:

ՄԿՍԱՐ. գ. Բառ ուսկ. որպէս Մկնաձև
կոՃ արմատոց. *Մտադրծն ասաց ընդ
խաղս, Թէ իմ հօր անունն մկսար է. զոր
ոմանք սատուրի կոՃ ասեն. Ոսիիթոր:

ՄԿՐԱՏ, ի, աց. գ. որ և Թ. Մգբոս, Մը-
գեաս, Ֆագիաս. Ψαλίς. Forfex. Կարոց.
Ձևիչ. գործի երկաԹի երկձոյլ կարկնաձև'
'ի Հատանել և ձևել զկատաւս, զթուղԹս,
զգեստ, ևն. *ԶմորԹն խզեալ մկրատաս'
արար պատան. Հ. էեփր. իԹ: *Ցանձև
մկրատ (այսինքն յոչ ձևելոյ մկրատաս),
և յանկար ասլանէ՝ հանգերձ առաքէ
(աբգալ յնի). Դնյ:

ՄԿՐՏԱՏՈՒՆ, տան. }գ. Βαπτιστήριον.
ՄԿՐՏԱՐԱՆ, ի, աց. } Baptisterium,
lavacrum. Տեսն և տեղի մկրտելոյ, մա-
սուռն' յորում կանգնեալ կայ աւազան
մկրտութԼ: մօտ առ մեծ եկեղեցին, կամ
'ի մէջ նորա 'ի կողմն մի. *ԵԹէ եկեղեցիս
ունիմք, պարտ է և մկրտատուն առնել:
Մեռ 'ի տաճարն մկրտատունս չլինեսցեն, և
աւազանս. կանոն: *Աւազան քարեղէն հաս-
տատեալ մեռք յեկեղեցին 'ի մկրտատունսն.
Պարտ և արժան է առ գրունս մկրտարանին
կատարել. Ցհ. իմ. ապ:

ՄԿՐՏԵՄ, եցի. ն. (գրի և հնչի Մըկըր-
տել. բայց գասուի գրեալ և ՄԿՐԸՏԵԼ.
որպէս լծ. ընդ Մխրձել, և ընդ մաքրտել.
Βαπτίζω. Baptizo. 'ի յն. βάπτω. Թ.պոխ.ըբ.
Տգ. Mergo, immergo, tingo, lavo. և
φωτίζω, illúmino (որ է լուսաւորել).
ՎոփիդէՆՏէ, օՀմգ, էայգոմգ, էայգան.
Տգ. Ջրով լուանալ և մաքրել. մխել 'ի
ջուր 'ի լուսաւորսին. Իր. լուանիլ, մաքրիլ:
Անխարկ ասի զմկրտութԼ յովՀաննու, և

քրիՍ, և զլոկ լուսաւմանէ, և զջրացանուէ.
Ես և զմարիրոսուէ. *Ես մկրտեմ զձեզ
ջրով յաստչհարուԹԼ. բայց որ գկնի իմ
գայ, նա մկրտեսցէ զձեզ 'ի հոգին սբ և 'ի
հուր: Եկի ես ջրով մկրտել զնա է 'որ մկրտե
հոգւովն սբով: Մկրտեցէք զնոսա յանուն
հօր և որգւոյ և հոգւոյն սբոյ. ևն: *Մխան-
գամ մկրտելոցն, որ Ճաշակեցին յերկինա-
ւոր պարգևացն. Եբր. Ը 4: *Ա՛սօր հուրն
'ի ջուրն մկրտի, և մկրտեալ զնա սրբէ. Ֆմ.
յն: Տես և ԳՆՈՒ ՑԱՆ, ԳՆՈՒԵԼ, և ԼՈՒ-
ՍԱՒՈՐԵԼ:

վասն մարտիրոսուէ ասի 'ի Շաբ. *Մկըր-
տեցար արեամբդ քով: ՄկրտուԹԻՆ արեան
ընդ քեզ մկրտեցան: Մկրտեալք արեամբ
իւրեանց. ևն: *ԶմկրտուԹԻՆ արեանն ընդ
քեզ մկրտեցան. Գնյ:

վասն արտաքին լուացման գրի. *Ե՛րԹ
լուա. և էջ նեեւման, և մկրտեցաւ 'ի յոր-
դանան եօԹն անգամ ըստ բանին Էղիսէի:
Մկրտէր 'ի ջուրն անդ յաղՔիւրս ջուրցն
ըստ օրինի հրէից (յուգիԹ), և իբրև մկըր-
տեր, կայր յաղօԹս: ԵԹէ ոչ բանսլիր
լուանան զձեռս, հաց ոչ ուտեն. ԵԹէ ոչ
նախ մկրտին, ոչ ուտեն: Զարմացաս, զի
նախ ոչ մկրտեցաս յառաջ քան զձաչս Ամե-
նեքին 'ի սեղսէս մկրտեցան' յամին և 'ի
ծոՒն: Մկրտին վասն մեռելոց. ևն:

Պարզապէս' որպէս թանալ. ԹաԹաւեւլ.
βάπτω, tingo. *ԴաւանուԹԻՆն իսկ (մաղէի
կամ լեղւոյ) արեամբ մկրտեալ' դոյն կար-
միր ընկալաս. Պզաբ. գնյ:

Ընտվոր է իր. Մկրտիցուք. բայց առ
հարկի գասուի եդեալ ըստ հնի ձեռ. առ
որոշելոյ 'ի ներգործականէս' մկրտեացուք:
*Ադ մկրտիցուք, զի յաղԹիցեմք: Մկրտի-
ցուք այսօր, զի մի՛ վաղիս բռնագասիցեմք.
Աֆաբ. Ա.բգ:

ՄԿՐՏԻՉ, տչի, չաց. ա. գ. Βαπτιστής.
Baptista. Ան' որ մկրտէ. մկրտօղ. առա-
ւելեալ սեպհականեալ մականիր սբոյն յովՀան-
նու կարապետի. մինչև և յովսեպոսի նո-
վին անուամբ նշանակել զնա' որպէս մակա-
նուն նմին տովորական առ հրէայս. *Ցա-
ւուբան յայնոսիկ գայ յովՀաննէս մկրտիչ:
Ձէ յարուցեալ 'ի ծնունդս կանանց մեծ
քան զյովՀաննէս մկրտիչ: Ցաւուրսն յով-
Հաննէս մկրտչի մինչև ցայժմ. ևն: *Աղաչա-
նօք մկրտչին ջուրըք. Նար. գանյ խ: *Բարւ
ձող զՔեղս աշխարՀի (յն), և մկրտիչ գղ 'ի
հոգի և 'ի հուր. կխրգ. վ: *Ո՛ւր յաջո-
ղուԼԹեցն իրք լմոց մկրտացան: Դժնդակ է,
Թէ մկրտչաւն բարեսոհմուԼԹիւն իմ Թշնա-
մանեսցի. Աֆաբ. Ա.բգ: *ԿոմնԹացիք յանուն
մկրտչայն կոչեցեալ լինելին. Տճակ:

ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Βαπτισμός. Bapti-
smus. βάπτισμα, baptisma. ՄկրտեՔն,
իրն. մխումն 'ի ջուր, լուացումն ջրով:
ՆերՔման որպէս արտաքին լուացումն ըստ
խոյանաց հրէից, կամ ջրացանուԼԹիւն.
*ՄկրտուԼԹիս բաժակաց և սասմանաց և
սրՔնձեաց և մահճաց: ՄկրտուԼԹեցն վար-
դապետուԼԹ: կերակրովք և ըմպելեօք, և
պէսպէս մկրտուԼԹիք. ևն:

ՄկրտուԼԹի յովՀաննու յապաշխարուն.
*Տեսեալ զբազումս եկեալս 'ի մկրտուԼԹիւն
իւր: Մկրտուին յովՀաննու ուսամ էր. ևն:

Սբ խորհրդ ՔրիսԹական մկրտուԼԹԻ. որ և
ասի ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, ՆՈՒՌ. *Մի հա-
ւատք, մի մկրտուԼԹի: ԹաղելցուՔ ընդ նմին
մկրտուԼԹիւն 'ի մահ: Որ և զձեզ բան նմին
օրինակի կեցուսցէ մկրտուԼԻՆ. ևն: *Ընդ-
ունէր 'ի նոցանէ զոՔ մկրտուԼԹին: Մկրտու-
ԼԹիս այս լնի լինի 'ի լուացումն մեղաց ի-
մոց. Եփէս ը: *Կոչումբ մկրտուԼԹի (յն.

վ՝էբէիմա), իբրև ընդ նմին Թաղեաք ի ջուրն զնոսն. և լուացումն (յն. լօթրօն) իբրև զմկրտութիւն (յն. Ե՛բէլիսին). Աքեբ. ի հիւթ :

Ե՛. որպէս Մարտիրոսուն Թէ կամ չարչարանք . *Մկրտութիւն ու ունիմ մկրտել (իս)։ կարիք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոց եմ, կամ զմկրտութիւնն՝ զոր ես մկրտելոցն եմ, մկրտել. ևն : *Մկրտութիւ արեան ընդ քեզ մկրտեցան . Շար : *Չի և մարտիրոսութիւն կինքին գիտեն մկրտութիւն անուանիլ. կոչ. Ք :

ՄՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Մխուիլ. Թխուիլ. *Զմձուլեմ ծխոյն ի ապիտակութիւն շուշանի չքնհցեր . Գիւտ. Ի.Ա. ա՝ վանք :

ՄՂԵՂ, ի, ից կամ ացս. գ. Χνοῦς . Lanugo, pulvis. τέφρα , κόνις, cinis , favilla . Մանրամասն իրք ցիգելիք. ոտն ածուք. փոշի . աշհուն . մոխիր . չամանդաղ . ծուխ . Ֆա. ղոսէի կամ մոխի պէս բան , կոյտ , մոխիր. Ի՛ի, փոշ. Գէնէսիմ. *Ամենայն նոցա իրրև զմղեղ եղեցի , և ծաղիկ նոցա իբրև պիտիչ ելանիցէ. Ես. Ի. 14: *Ի քարանձն և ի փայտից կազմածք՝ մղեղ և մանր աշհուն լիներ . փիւ. ի՛ոսպ՝ : *Ի մղեղ փոխեացի հրով՝ն Նիսա. կոչ : *Ետես զոյս եկեալ յերկինից իբրև զմղեղ հրոց- Վ՛ր հղ. Ը :

ՄՂԵՂԱԿ, ի, ից. գ. Մղեղ կարի մանր . կամ մղեղեալ բինչ . *Զմերս աւերիլ կապատցին քաղաք, և հուրբ մղեղակ զգեղեց. կատեսական կիզուլ չինուածս . Պիտ :

ՄՂԵՂԵՄ. եցի. ն. 'Αποτέφρω . In cinerem, fumum, vel ad nihilum redigo . Ի մղեղ լուծանել . յաշհուն և ի մոխիր դարձուցանել. ցնդել իբրև զծուխ. *Չհեթանոսական բոյն՝ մղեղել, և արտաքս ընկենուլ: Անցեալ՝ի բաց գնաց մղեղեալ և լուծեալ. ՁՀ. ի՛. գալ. Ե ապ: *Ցուցաչնեն զնախնեացն մեռելոյ զապականութիւն, որոց հրոյն մղեղեցան նշխարքն. Նիսա. կոչ :

ՄՂԵՄ, եցի. ն. 'Ωθέω, ἐξωθέω Pello, propello, expello, amoveo , admoveo, ejicio, injicio . կր. Feror, moveor , ruo, irruo . Մխելով կամ խթելով վարել՝ի բաց կամ՝ի մի կողմն. դրդել. վանել. մերժել. ձգել. հոսել՝ի վայր . դրդիլ. գրգռել. վարել. հրել, ելնել. փոթրիլ, էնիլ, իմիլ. վերմիլ, սիրմիլ, ներմիլ՝ ալ՝ Եօթե էմիլ. (յն. օՒՁօ.) իր . թերիլ. ձգիլ. յօժարիլ. դիմիլ. *Նա Թշնամուն մղեացէ զնա : Եւ ոչ առ Թշնամուն մղեացէ զնա . Թուոց. Լ. 20,22: *Մղեմք և ընկենուամք, և յարուցանեմք զգլորեալն՝ նովին ձեռամբ. Սէբէր. Ե : *Նա զմեզ յերկինս կոչեաց , և մեք մղեցաք զանձինս՝ի գետհեղն . Ոսի. Եբր : *Ցետս մղեն զդեղն կենաց. Ոսիէոր : *Աչխոհն աստենայն ընթացաւ անդր , մինչև մղել զմիմեանս . Ճ.Գ: *Բանիւ առ ընկերն մղել և ձեռամբ առ ինքն յանգուցանել . Զնիւթ իբրև զանարգ ինչ անգոնեալ՝ի բաց մղեն . ՁՀ. ի՛. պաալ. Ե երս : *Ընդհէր հակառակ անձին քումմղես զսուրն՝ ի ներքս մտանի , և ոչ զոր զնոսա՝ի դուրս կարասցէ մղել. Ոսի. յո՛. ա՛. 38: Ե . 13: *Մղել ընկենուլ՝ի կորստեան գուբ՝ Ի գահոյ կամ՝ի վախից մղել. Սիրի. ֆհ: Բբս. Տրի: Երբն. Տպե : *Ցիւրեանց բանիւ մղեացք անկանել. Խոհ: *Ի թիւս ձգեալ (ձգուեալ) ընչեղուլեն՝ ևս առաւելուս. յերկիր մղի , և յանձառելեան պահի. Բբս. ընչեղ *Զայլան Թողեալ (ուղիս՝) ի մի յայս գաղթ և մղեք , ոյ քանի և առաւելեցս է. Ա՛ ապս. ա՛: *Ճաղք զձուլս մղեցեն , և ընձեղրեք զընձեղեալք անցանիցեն . Ոսի. ՛. ֆ. 16:

ՄՂԵՒ ՋՈՑԵՐԱԶՈՒ կամ ՋՁԱԿՑ , է՛ գործ գնել, և յառաջ վարել. իսկ ՄՂԵՒ ԶԱՒՈՑԵԱՆ՝ է վանել, յաղեթահարել. *Պատերազմ իսմատուեցք մղեացի: Առաջ նորդուեցք մի պատերազմ: Մարտ կամ ճակատ , կամ մղել պատերազմի. Ասաի . ի. 19: իՒ. 6: ա՛. ի. ի. 22 : *Սքանչելագործ մղեաց զպատերազմունս. Խոր. ի. 84: *Քաջ լինել մղել ղճակատն . Իփն : *Եւ ոչ՝ի ճակատս քաջացեալ՝ մղեն զահոյեանս. Պիփ :

ՄՂԵՒ . որպէս զորմուլ կենդանիս. այսինքն վարել՝ի գործ . վարժել. կրթել. բանեցնել, սորվեցնել. իւրացնել, սովորեցնել, իւրն գօրմագ , իւր գօրմագ . *Երինջ էգ զմարմինս ասէ , զի երինջ երկրագործ է՝ և ակօսաձիգ. զորս պարտ է մղել, զի զլուծն յուս առցէ , որ է խաչն քրիս . Մեխ. ծն :

ՄՂԶՆԱՁԵՒ. տ. ՄԶՆԱԶԵՒ :

ՄՂԿԵԱՄ . փոխանակ գրելոյ ՁղկեամՀ, այսինքն յղկեմ . որպես 'Αποξέω. Expolio. *Մշակեն զշնորհն, և առաւել ևս՝ի լուսոյ Թէս զինքեանս մղկեան . Աքեբ. հիւթ :

ՄՂԶԿԵՄ, եցի. ն. *Ագχω. Ango, ἀποπνίγω , praefoco. Հեղձուցանել. ՛ի նեղ արկանել՝ որպես խեղդելով նեղել յոյժ. *Ընդքեր խեղդես , և մղձկես զերկայն . Ոսի. ՛. ա՛ . 15 :

ՄՂԶԿԻՄ, եցայ. յ. 'Αποπνίγομαι . Suffocor, valde angor . Հեղձամղձուկ լինել . հեւնինուլ. խեղդիլ սլսի , կամ վրդկիլ մաղձիս . նեղիլ և պղտորիլ սրտի գառնութբ . խեչտութիւ . պօղ-լոր ինի օլմագ . *Հեղձնում. և մղձկիմ (գժգամակութբ կամ ցասմամբ). Ոսի. ՛. ա՛. 8: ի՛. 10: Առաւել մղձկելին. զի լաւ համարեին զմեռանիլ առաւել քան գյասելն յօտար աչխարհին. Բաղ. Ե. 20: Առ մղձկել սրտին չգիտէր՝ Թէ յո՛ Թափեսցէ զլեռնիս գառնութ. Եւիլ ի՛. յորմէ ՁՀ. ի՛ն. առեպ. *Առ մղձկալ սրտին: Զմղձկեալ սրտին Թողնուն՝՝: *Մղձկեալ սրտիս ի սիրտ մղձկալ. Նար. Խ.ի՛է: *Ցորմէ հեղձեալք մղձկեին (նախանձու). Իփն :

ՄՂԶԿՈՒՏ. ա. Որ ինչ տայ մղձկիլ. խեղդիչ. անմաուն՝ի շնչառուէ . խեղդուղ. նեփքուի փեչն . *Չասուցին զբարբրութիւնն յոլեձուտ և՝ի մղձկուտ յօդն. որպես ասէ, ուր ոչ կարեն ընթանալ Թռչունք . Վրդն . ծն : *Անցուցանելով ընդ կենսաբեր օդդ՝ եւսանել՝ի մղձկուտ՝ի ընսասբեր կայանս աստեղաց . Պաս. վ՛ :

ՄՂԶՈՒԿ , ձկի, կաց. գ. Արմատ Մըղձկելոյ, իբր մղձկումն . ափսոսանք . *Ի վերայ մղձկաս ախտացելոցն աղօթս արար . Բաս. սբէի . Լեհ :

ՄՂՂԱԿ . գ. Որպէս արաք . Տղոյզ . այսինքն՝ նպաստակ . նշաւակ . *Մուսէ այր ժանտ զմարդիկ կանգնէր փոխանակ մղլակի՝ նետաձիգս առնել՝ի նոսա՝ ի վարժուսին անձին իւրոյ . Ղևոնդ :

ՄՂՈՆ , ի . ացս. գ. Μίλιον , μιλιάριον . Miliare , rium, mille passus . ուկ. ֆիլն . ֆիլ (յն. ֆիլիօն. ֆիլաթիօն . լտ. ֆիլիարէ , ֆիլ ի՛ն Բ՛սսոսս. իտ. ֆիլյո. պ. ֆիլ.) Չափ ճանապարհի և հեռաւորութբ չհազար քայլ երկրաչափական. որ և երկու հազար քայլ հասարակ . *Տարապարհակ վարիցէ զքեզ մղոն մի . Մթ. Ե. 41: *Մղոնն՝ եօԹն ապարէզ է (այսինքն ձիրնԹացք). որպէս զի լինել գետնաչափութբ մղոնն հազար քայլ. և իրասարն է երեք մղոն. Խոր. Ցն: *Մղոնն ֆարսանգն է, զոր ձիրնԹաց մի ոմանք անուանեն . . . ասպարէզն է, (որ և) հազար քայլ բան երկրաչափական արհեստին . Երբն. Նիս: *Մի Թռուիցէք զմղոնս , և ոչ ձանձրանալք: Եթէ ումն նստէր յանապատ՝ հեռի՝ի ջրոյն մղոնս քան . Վ՛ր հղ. Ը :

Տեսս և ՄՂՕՆ :

ՄՂՈՒՏ. ա. Միգապատ. բալոսք , մղոտ, մաւ. (լծ. հյ. աղօտ. կամ մղեղուտ. Թ. պօղլուխ.) *Ի մղուտ օդոյն մոլորեցան ոտքն . Պիմ. ա՛ա լ՛ե :

ՄՂՏԱԳՈՑՆ , գ. ունի , իցս. ա. Առաւել մղուտ . մածալոտ . և առաւել մթին , մթագոյն . աղօտագին . լղիագոյն . * Լուսին նուազ լոյս . որպէս հայելի՝ որ ծովու հանդիպի , մղտագոյն երևի . և որ ցամաքի՝ մաքրագոյն . վ՛ամ՛. ՛ի փարխաքն : *Պետրոս և պօղոս , ձառագայթի մղտագունից սէզ . Ճ. Ա :

ՄՂՏԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ՄթագնուԹիլ . նսեմ գոյն . *ԱրծաԹի լուսափայլ լուԹքն , և սնագ և կապար ըստ իւրեանց մղտագունուԹենն . Խոր :

ՄՂՏԱՁԵՒ . տ. ՄՂՏԱԳՈՑՆ . *Ընդանսար օգս սփռեալ չամանդաղաձև՝ հանդերձ խաւարին ժամուն՝ մղտաձև՝ի վերայ նսեմացուցանէ մարդկան առեւր. Ան.բ.իբ.իբ:

ՄՂՏԱՆԱՄ, ացայ. ը. Մթնանալ. մթագնիլ . մղտալ լոպէ , մղտալ . * Մղտացաւ օգս ընդ ամենայն աչխարհ. ԻՀ. հ՛ոմ՛ի: *Արեգական՝ գիշերաւս է ծածկեալ . ամպովս է Թաքուցեալ . փոչով է մղտացեալ , մրրկով է ալեկոծեալ. Գիւտ. Ի.Ա. ա՛ա վանք: *Ի չաղախմանէ մեղացն մղտացեալ մտացն՝ ոչ կարէ մաքրուԹենն առաքի մտել. Լ՛է. ՛ի փնթեան :

ՄՂՏԱՓԱՐԱՏ. ա. փարատիչ մթագնի, և միգի և չամանդաղիցս*Լուսակիրն՝ օրակչիռն՝ մղտափարատն՝ ակնառապարար ականն արևուս. Նար . չիշ:

ՄՂՏՈՒԹԻՒՆ. Իբր նսեմութիւն: Պիփ. ա՛ա լ՛է :

ՄՂՕՆ, օնք. գրի և ՄՂՈՆ. Իբր Մղուսն. հրեղէ . փոթրիլ, փոթրիմ. *Մղօն տուեալ՝ ընկէց ղոմն՝ի վայր . յերկրավարէն . Զքնար :

ՄՃՆՇԵՏ . գ. Լատկականն ձայնիս Մեն. քենայ . վնՃՆՇինգ . *Եգիպն՝ի մեքենայն մեծ վեմ ահագին . որ ե այր քարչէին զսլաքանս ՁՃՆՇԵՆԻՀՆ . Հ.Նոյ. ծ՛է :

ՄՃՐՈՑԵՄ, եցի. տ. ՄՐՃՈՑԵՒ. արմատն երևի մ՛ծիր.ում.ՀՃՐ:*Դուռ (ագռաւագ) առ բաւդնով և ծխով միշտ յատելով՝ մՀրոտեցեր զձեւագ . Ոսի՛է՛ր :

ՄՄԿԻՒ , յ. Μίγνυμι. Admisceor, commisceor. Խառնակիլ . շաղիլ . չաղախիլ . գիշանալ . մեղկանալ . *Դարձեալ ինքն իգաՆայր այլոց , և այսպէս ումեկեալ Թաւալեալ էր. Բաղ. Ե. 44: *Արիւնք՝ի վերայ արեանց մմկեալ իսանութեան . Կոչ. ծ՛է:

ՄՆԱՄ, ացի. ա՛. լ. Μένω. Maneo . ἐπιμένω , παραμένω , permaneo , ևն. որ և ԿԱԼ ՄՆԱԼ . (լծ. յն. լտ. Ֆնօ. Տանէօ. ապ. Տանգեն , Տանիգեն.) Զկայ առնուլ՝ի նմին տեղւոջ, կամ՝ի վՀՃակի. հաստատուն կամ անշարժ կալ. գեգերիլ. գադարել . Տանդադարեալ . յետուիլ . յետս կալ . գալՃագ, փոթՃագ . * Խորհուրգ սեռան մնայ յաւիտեան : Ինքն մնաց անդէն՝ի գալիլեա : Ի խաւարի մի մնացէք : Կալ մնալ՝ի չնորհան այ : Ան ձեզ մնացից , և կամ ձմերեցից : Հանին դնոսա եգիպտացիքն , և ոչ կարեին մնալ. ևն : *Ետես զնա՝ Թէ ոչ մնայ՝ի խնգրուածոց իւրոց . Եփր. Եւ. այսինքն ոչ յեանի , ոչ յետս կայ : *Ոչ առին նոքա յանձն մնալ՝ի պատերազմի անտի. Եփր. օրէն :

ՄՆԱԼ . Ὑπομένω , περιμένω. Expecto, sustineo, ևն. Սպասել. Համբերել. սկնուՆել . *Մնացի , զի թերեցէ խաղաղ . և եթեր փուշ: Կացից մնացից այ , և եկեց յուսացիալ՝ի նա: Մնալ փրկուե տեառն: Մնայ ինձ տակաւին սակաւիկ մի , զի ուսուցից

քեզ. եմ: *Ոչ եկաց մնաց ամենայն եպիս-
կոպոսացն : Որում ոչ ևս մնայաք , եկն
երևեցաւ. Եղիզ. գ. ը: *Ամենայն ուրեք ա-
պաշտաց, մնայ, և ապա բժշկէ. Ռ.ի. ս. ը. ղ:

ՄՆԱԼ. Լείπομαι, καταλείπομαι, և այլն. Linquor, relinquor, եմ. Պահիլ, ապրիլ. տևել, կամ Թողեալ լինիլ որպէս մնացորդ. յաւելեալ լինել. ուստի ՄՆԱՑԵԱԼ է նոյն ընդ մնացորդ, յաւելուած որպէս նշխար. *ՉՆկեցոյն յերկրէ, և մնաց միայն նոյ, և որ ընդ նմա էին 'ի տապանի անդ: Ոչ մնաց 'ի նոցանէ և ոչ մի: Ոչ մնաց կանաչ: Որ ինչ իւրեանց մնացեալ էր՝ վաճառէին: Ոտտերքն ձեր և դաստերք ձեր, որ 'ի ձէնջ մնացեալ են : Չնեզբալ և զմնացեալն ինքսայէլէ: Որդիք մնացելոց Ժողովրդեան քոյ : Չմնացելոց տունջնոց ըզգեն զպատմիժս , և այլն : *Ամենևին խայծ ոչ մնաց 'ի մարմինս երանելեացն: Ոչ մնացին ամենևին զարդք. Եղիզ. ը : *Մնացին 'ի մրրկեալ բարկութենէն Հարտարապետք . Մաթ: *Գինեաւ 'ի միտս իւր՝ թէ մնալոց է 'ի կործա-
նումն (այսինքն պահեալ կայ). Ցոբ. ծ. ը. 23:

Անուղղ է առեալն . *Մնացայ ես յառա-
ջինն ուղեկցաց անհաւատայինքն քեռեալ Թողայ. Եփր. ը. փխ՛:

ՀՄՆԱԼԻ. իբր Անկայուն . անցաւոր. *Չի՛ այնչափ ծնգիցեմք ընդ չկայսս և ընդ չմնա-
լիս . Ռ.ի. էէլէս. ծ :

ՄՆԱՄ, ի, ից, կամ ու, ուց. գ. Μνᾶ, ας. μνέα, ας. Mina. (վր. Ճանաս, ճա . որ և ճէ , Ճան, Ճանէ , ըստ երր. և ալ. Ճէն , Ճնա . յն. ճա, սեռ. ճաս. կամ ճէա, ճէաս. լտ. Ճնա.) Չափ՝ մեծ կամ փոքր . աման, և կշիռ . գումար դրամոյ . քանքար . քսակ . Տես ա. Եզր. ը. 45: Նեհ. ը. 7: Եզէ. խը . 12: Ղէ. ծը. 13. և այլն : *Որ մեծագոյն գին ու-
նիցի , յորիոյ իցէ մեսասից , երկորդն՝ երից , երրորդն՝ երկու մեսասից, և մնասի միոյ յոր-
րորդն. Պղաթ . օրին. ը: Տես Ճոխագոյն 'ի բազասորաէ չափուց և կշռոց , ոսիպ մեր :

ՄՆԱՑ. ացի , ցից. գ . Μονή . Statio, status. Մնանլն. կայք . դադարումն. *Ըստ-
Ժուէնց և մնացից և կայից և սեբռուէնց պատՃառ-Դիւն.ՃՃայ: Տես և ԿՑԱ ԵՒ ՄՆԱՑ:

կամ ա. Μένων. Manens. Որպէս մնա-
ցական . *Մինչև յերբ ոչ հարկանիցեմք յուսն զկայիցի և զմնացիցի . Ռ.ի. էէլէս. ծ:

ՄՆԱՑԱԾ. Նոյն և ունի . որպէս Մնա-
ցուած . մնացորդ. *Ճնաւքաղ արարիք իբրև զայդի զմնացածս իսրայէլի . Գ.է. է ա :

ՄՆԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μένων, ἐπιμέ-
νων , ον , μόνιμος , παράμονος. Manens, permanens, stabilis, constans. Մնացօղ. կայուն . որ կայ և մնայ : Հաստատուն. տևո-
ղական . մշտնջենաւոր. անանց . անապական. պաՃէ, ևէլէս. *Չէ ասա մարդկան ազգ մնացական , այլ հաստատուն է առաքինու-
թի. Նի. ծղ: *Մնացականացն յանախատա-
կան առաղնութէ՝ զգուշութէն տայր պա-
տուէր: Ընտրին չինուածք գործոց այրելեաց և մնացականաց . Սրի. էմ. Նազ : *Լինել հանապազ մնացական և անփոփոխելի փա-
ռաք : Երևելին նորա ոսոք խաչին , և պատուղ նոցա մնացական. Ածազգ. գ. ը: *Փոփոխէ 'ի կայսեանն և 'ի մնացականն : Ո՞վ զանց ւրաւսչ զանցաւորաքս , ո՞ յարեացի 'ի մնա-
յականն. Սա որ. ծ՝ ա. Ն ապ : *Չփոփո-
խականացն իբրև զմնացականաց հոգ յանձն առնուք , և զմնացականէն իբրև զանցաւո-
րէ անփոյթ առնեմք : Ա.ինոքիկ ժամանա-
կեաք , և այս՝ մնացականք. Ռ.ի. ա. փխ.ծէ: Նանայ : *Մնացական և յաւէժական բա-
յեբանութէ. Պիս. *Սէր ոչ պարտի անցա-
նել. զի մնացական է. Աբ: *Լուսպոյն և մնացական ընչաւետութէն. Աբծր. ա. ւ: *Չարիքն իմ մնացական, և ես կորստա-
կան : Զայծ տեսանել , և զմնացականացն իմաստասիրել. Նոր. է. խը:

ՄՆԱՑԱԿԱՆԱԳՈՅՆ . Μονιμότερος. Magis durabilis , stabilior, diuturnior. Առաւել մնացական . կարի տևողական. յաւերժական . հաստատագոյն. *(փայտ ձիթենւոյ լինի) 'ի նիւթս մնացականա-
գոյնս կահիցն կազմուէ. Պիս : *Մնացա-
կանագոյն կերակրոցն Ճաշակէ : Ծայրագոյն և մնացականագոյն է հայն՝ զոր ասաց ասել Նոցա, քան զմանանայն. Նահայ : *Աչիսարհ այլ մեզ յոյժ քարձրագոյն է քարձրա-
գոյն և մնացականագոյն. Աֆ. : Համ : *Մերն յոյժ քարձրագոյն և մնացական ագոյն. Նի. . 'ի ոփան:

ՄՆԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տևողութէ . յապահովութէ. *Առ 'ի յանշուշտ մնացա-
կանութէ պահիլ գանձուն . ՃԿ. կբ :

ՄՆԱՑԵԱԼ, յեալ, ոց. Տես 'ի բայն ՄՆԱՄ :

ՄՆԱՑՈՐԴ, ի, աց. ա. գ. Παραλειπόμε-
νος, ον, ενα , νων . Paralipomenon . Λοίπος, ἐπόλοιπος, ὑπόλοιπος , καταλοιπος , ον , reliquus, residuus, a.λεῖμμα, κατάλειμμα, և այլն . reliquum, reliquiae, և այլն . πε-
ρισσός , ον , amplior, us. Մնացեալն (ոք կամ ինչ). մնացուած . նշխար. յաւելեալն. յա-
ւելուած . հետևորդ . յաջորդ . և այլքն . ճայծէ.է-եղ-ուէ . գալան, գալբէ, պաՃէ . *Մնացորդք ժողովրդեանն, կամ իսրայէլի, կամ յահոգեայ՝ ի մնացորդացդ յուդայ : Նա մնաց 'ի մնացորդաց հակոյիցն: Ի վերայ մնա-
ցորդացս այսոցիկ: Մնացորդք ոչ եղիցի նոցա: Կերակրեալ զձեր մնացորդս մեծամեծս. և ևն: կամ *Չմնայորդս Թրթրոյ եկեր մարախ, և զմնացորդս մարախոյ եկեր ջրեակ: Մնա-
ցորդք բանիցն սողոմոնի կամ յերոբովա-
մայ : Թողի զմնացորդս կենաց իմոց : Մնա-
ցորդաց առաջին կամ երկրորդ (գիրք) . եմ: *Իսկ զի կոչի գիրքս մնացորդք յիրին առեալ զանունն . զի բազում ինչ զմնացեալն 'ի մէջ ածէ . Նի. ա. ճ: *Ճաւանդել նոցին մնացորդաց : Կատարեցից առ մնացորդս աշխարհին . Խոր. գ. 51 : Եզէկ. ը: *Մնա-
ցորդով (իբր մնացորդաւ) . Վ.ա. ղ. ծը : Իակ յասելն Համաս. ա : *Սողոմոն առա-
ւել արատաւոս հեղոյր, որպէս և գրեալ է 'ի գիրս մնացորդացն ոմանց 'ի յաւելուածս գրոցն մնացորդաց , ըստ օրինակի իմիք. ուստի առնու և Նոր . եմ :

ՄՆԱՑՈՐԴՈՒԹԻՒՆ . Նոյն ընդ վ: *Տալ ալքատաց զմնացորդսն Թերին պարտ է մեզ. Եզէկ. ա ա. ՃԿ:

ՄՆԱՑՈՒԱՆ, ոյ, ոց. Նոյն ընդ վվ. Որպէս մնացեալ ինչ. յաւելուած . և պա-
կասորդ . իբր յն. καταλοιπον , ἐγκαταλειμ-
μα, ὑπομονή. *Ցագէցան կերակրովք , և Թողին զմնացուածս տղայոց իւրեանց : Չի գոն մնացուածք առն խաղաղարարի : Իբրև զատեր են աւուրք մեր 'ի վերայ երկրի, և ոչ գոն մեր մնացուածք ինչ. Սղ. ծը. 14: ղը. 3դ: ա. ճ. իը. 15: *Չմնացուած գիշե-
րիս. ժ.: *Մնացուածք բարի գործոց ա-
ռաքինոյն՝ առնու լրումն 'ի վերջնոցս ասսի: Չմնացուածս մարդարէիցն լցին առաքեալք. ՑՃի. ծՃ: *Ուր անապատ պահի մնացուած մեզերիցն: Փամեպին չարեացն մնացուածք: Ի ձեռն սակաւ հասողութէն ճանաչէ զան-
բաւս մնացուածոն. Նոր. կի. իը. Ե երփ:

ՄՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վվ. *Տացի մեզ մնացորդ մնացուէ 'ի զուակ, և 'ի իւրոր մարդկութէն. Եփր. համաբ :

ՄՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Καταλεί-
πω . Relinquo . Տաշ մնալ . Թողուլ. պա-
հել. գադարեցուցանել. *Մի՛ ոք ընչասէր լինիցի 'ի սակս մանկանց, զի փարթամագոյն մնացուցէ զսոսա . քանզի մանկանց պարտ է բազում պատկառանս, և ոչ ոսկի մնա-
ցուց անել. Պղաթ. օրին. ը: *Տանեսպատիկ զգլխոն զչարժեալ իրին հատուսեք մնացու-
ցոյլն սորա . անփ. ծա : *Բայց ևս մնացոյց անսի գահեկանս տասն. Վ.ա. կղ. ե: *Այլ գեռ մանուկ էր իբրև ամաց հնգից , մնա-
ցուցանէր կասարման ամացն . Ճ. Ա: *Մի՛ զվիսուէթ նեխուէ ցաւացս ինձ տնկակից մահու մնացուցես. Նոր. խը: *Աւարառեալ աստանօր զբան պատմուէթ իւրոյ՝ մնացու-
ցեալ հանգոյց : Այսքան միայն ասացեալ՝ մնացուցաք զանս . Փարպ :

ՄՆԱՑՔ. Տ. ՄՆԱՑ, և ԿԱՑ ՄՆԱՑ :

ՄՆԵՒ, ի կամ ոյ. գ. Ընդեղէն ինչ. ա մսիկ նման հաճարոյ . *Հաճար և մնեւ 'ի միասին ուրախ լինէին, իբրու անդժրեւիկ էին ճգնեցող. Մխ. ասա . լը :

ՄՆԻՆԱՑ, ի, ից. գ. Μίλιον որպէս մանր մուն . կամ մանրատեղ մժգուկ . մինչեւ . որ ումկ. ասի հաղ, հլաղ . * կամ անձրևաց գալ անչափին, կամ դալընկին և մինիսային (կամ մինինային). Շ. էէս:

ՄՆՇԵՍ, եցի . ն. ՃՀուէլ, ՃմՀել. չաղել. Թրեւ. չՀեւել, և զանգել. ՃմՀել, չաղ-ուէլ. *Զպահելոյ սեբմունէն գինով մինչ և պա-
հէ : Ցառաջ ջուրն զսերմն մնչեն : Շմեհ և մնչէ ալեհ : Զյուլեանն մնչէ այնիւ : Խօսո-
ղն (Տաւուղ) արեաւքե մնչէ , և ցանհ . Վ.ա. ի. ի. ի. ՃՃ :

ՄՆՇԵՍ, եցի . լ. Μηλεταω, ομαι. Me-
ditor, curo, declamo. φθέγγομαι , vocem edo. Մրմռալ ընդ ունչս վարանական հո-
գւով . մռնչել . մրմնջել . ձայնել որպէս մռնչէ. խմեալ չլեամբք մեղմիկ հեծծէ. 'ի խորոց Հառաչէլ հոգւալով. *Իբրև զազաւնի այնպես մնչեցից: Իբրև զազաւնիս 'ի սրտից իւ-
րեանց մնչէին. Ես. լԷ. 14 : Եզէկ. է. 16 : Նա. է. 7. *Չհեղուսն արեան անձինն 'ի վերայ չլինուէթ ուխտի եկեղեցւոյ մընչէր ըմբռնել. Փարպ : *Մնչէին միայն, և ոչ իսա-
սէին առ անձևուէթ սրսիցն. Պմ. ա ԼԿ : *Գազանքն 'ի գառագիւղն զմնչէլն և զմռըն-
չէլն Լեթ կիրթ ունին . Վ.յօղ . է:

ՄՆՉԻՒՆ. գ. Մինչելն. մռնչիւն. հե-
ծուէթիւն. * Տեսեալ Ճրչեմ առ Թշնամին, նուազ ձայնիս որպես մընչիւն. Ցռ ութէ: *Լսեալ զմնչիւն խոցելոցն, զմռնչիւն վիրաւո-
րելոցն . Եղիս. է: *Գազանաբար մնչիւն ար-
ձակել. Նի. ա. կմ. է:

ՄՆՉԵՒ, կամ ՄՆՉԵՒ, ի, աց. գ. Մժեղս . մժղուկ . ծծոյ, ճայ, հլաղ . * Ցա-
ղագս մնչեւիկ . ձայնատ և ծծուսբ ծխէ , մնչեւին սմեն փախչին : Եւ Թէ զամբի կա նանչ ցահն խեչդ պահես, մնչեւին 'ի քեզ չմերձենայ. Վ.փխ. ՃՀ: ուր և խ. կայ մնչեւ' անուն ծառոյ .

ՄՆՉԻԿ. } ն. ա. Լռիկ որպէս զմռնչէ.
ՄՆՉՈՒԿ. } ան ձայն անչչունչ . կամ միայ-
նակ, առանձինն . Ցարուցեալ երթայր առ նոսա միայնիկ մնչկիկ. Եզէկ. է: *Ողորմեալ ես՝ արբահամու , որ միայն մնչուկ խնդրեր զնա. Իբ. է. ա ԼԿ : իակ Հինն բա. *Մրն-
չուկ, միայնուկ ՚՚ . որպես ումկ. ճնաչոյ :

ՄՉԱԿ, ի, ացի . գ. Γεωργός, γεώργιος (ոյ և գեորգ). Agricola , vinitor . Երկրա-
գործ , հողագործ . գործաւոր կամ վարձական յանդի . այգեգործ . արգիւնաւոր . աշխա-
տաւոր . լէքճաճ, պաՃէ, էէլճաճ . (իակ պրա-
ճուգ՝ է սպասաւոր , ծառայ . որպես թ. ուգ՝ է մանուկ, և ծառայ . այլ է և թ.

ըղալի, որ է թառ. յն. երգարդիս. այսինքն գործաւոր. ամբևա-, բևնձգեր.) * Գործ երկրին պակասաւոր, յամոթ եղեն մշակք: Ողբացեալ մշակք առաջուածովք՝ի վերայ ցրտենոյ եւ գինւոյ: Մշակ երկայնամտեալ սպասէ: Վարձք մշակաց՝ որ գործեն զանգս ձեր: Հունձք բազումք են, և մշակք սակաւ: Ունել մշակս յայգի իւր. ևն: Մշակ՝ առանց ծուլու վաճառականի, ծառաց տրնկիչ, բժիշկ հողմոյ, ժամուց դասախօսակ. Պիպա:

Նմանութ առի. * Հայր իմ մշակ է: Մշակ առանց ամօթոյ: Մշակեգ անիրաւութեամբ. ևն: * Որ կթեր զգրախտն, մշակ փշոց եղև. Խ-ինչ: * Նաւավար՝ ալեաց ճանապարհորդ, ծովու մշակ. Պիպա:

ՄՇԱԿԱԳՈՐԾԵԼ-Ց-ՄՇԱԿԵԼ. * Տունկս բանաւորս մշակագործեն. Սիմ. ի մբ:

ՄՇԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ: Վբ. հդ. ֆ:

ՄՇԱԿԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Γεωργικός. Ad agricolam et agriculturam pertinens. Սեպհական մշակի և մշակութեր. երկրագործական. * Օրինակաւ մշակական հանճարոյ. Փիւ. լին: * Ոչ կս վայելելով՝ի մշակական ձեռնէն՝ ցամաքեցաւ. Ոսի. յհ. ի. 30: * Զմշակականն հանդամանաց տեղեկուիլ: Մշակական գործառնութք վարեին: Մշակն՝ի ձեռն առնու զմշակական գործիս. Պիպ: * Արհեստ, կամ վարք մշակական. Պտմ. ա. 4: Վբ. դր. ոգ:

ՄՇԱԿԱԿԱՆ. գ. ի Γεωργική, τὰ γεωργικά. Agricultura, և georgica. Մշակութիւն. երկրագործութիւն. և ճառ յաղագս երկրագործութեան. գիրք վարակոց. * Ոչ թողում զմշակականն. Պիպ:

ՄՇԱԿԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Վշտակրութիւն՝ի մշակութ. * Անկատարիցն, լուծ իմ քաղցր է, և բեռն իմ թեթև. իսկ կատարիչըն՝ խոչ և բեռ՝ մշակակրութ. Լծ. իզ:

ՄՇԱԿԱՆՄԱՆ. ա. ՛ս. Նման մշակի. իբրև երկրագործ. * Զեզ՝ որ մշականանձք վնասակարացն յապաւողք կարգեցայք, և օգտակարացն օգնականք. Պիպ:

ՄՇԱԿԵՄ, եցի. ն. Γεωργέω. Terram colo, agriculturam exerceo. Գործել զերկիր, արդիւնացուցանել, յայգիեզ զպաշտօնն՝ մարմնաւոր կամ հոգևոր. Երիիբզ բնեղնեէ բնիլ. * Սկսաւ նոյ այր լինել՝ մշակ երկրի. զանազանեալ է մշակ լինել և գործօնեայ երկրի. (որպէս՝ կային) գործեցեք զերկիր, ոչ մշակեցէք. զսա վատթարն և չարն գործեսցէ իբրու վարձկան անարուեստ. իսկ աս ուղիղն մշակեսցէ. մշակն փոյթ յանձին է պտուղս օգտակարս առանալ. Փիւ. լին. ի. 66: Ա յգեգործն մշակէ զայգին. Լմբ. պգբ: * (Մխայնացեալքն) զաերն մշակեն բազում առուգութիւն. Ոսի. յհ. ի. 32: * Որ սիրէաք գրեալ միշտ՝ և մշակես զսահմանս հոգւոց առ բանիգ կենաց արդիւնաւորու. Նբ. ծը:

ՄՇԱԿԵԼ. Մաատակտարեալ անաւսեալ (որպէս թէ մաատակտարն իցե նոյն ընդ մշակաքար, կամ արքանեկօղ և մաատացանօղ, մաատաւակօղ, ևն.) * Մշակել զքարի աանդն՝ի փլոկուի հոգւոց և մարմնոց: Զքանս օգ- ակ հոգւոց և մարմնոց մշակեմք. Ցհն. ի. Ագբ: * Զողկոյզն ուրախուելն մշակեսցէ նոցա. Սբգ. ի. յհ. ա:

ՄՇԱԿԵԼ. ե. Ծառայել. աշխատիլ. վաստակիլ. պատրաստել՝ի գործ ինչ. * Միշտ պատրանոց նորա մշակեցի. Մագ: * Ցորժամ յուզան մշակեիք, և գողանայիր զգորտական. Վբ. հդ. ծէ:

ՄՇԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յոյզի. ն. Տալ մշակել, մշակ առնել. ձգել՝ի մշակութիւն. ծառայեցուցանել. * Ամէ կերցուսցէ զնոսա, և մշակեցուսցէ այգւոյն տեառն. Ա. Ա:

ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Γεωργία, ιον, ημα. Agricultura, agricolatio. Երկրագործութիւն. արդիւնաւորութիւն. ծառայութիւն. վաստակ. պատշաճ (մարմնաւոր կամ հոգևոր). * Երկրորդում լինելոյն մարդկան սա (նոյ) եղև և սերման և մշակութեան, և այլոց կինացն սկիզբն. Փիւ. լին: * Բաղդատութիւն մշակուե և զնուորութե. Պիպ: * Հոգևոր մշակութիւն: Մշակուն հաճոյիցն ես: Մշակութիք հոգւոյ: Մշակուն անձին. Խոր. ի. 71: Ցձն. ի. է: Վբ հդ. իէ: * Ազատեաց՝ի չար մշակութենէ բանսարկուին. Ը. ընդհանր:

ՄՇԿՆԱՀԱՄ. ա. Ունօղ զհամ մշկոյ. հոմ համ ա հոգ ունէցօղ. * Ցաղագս խաղողոյ, որ մշկահամ առնես. Վպիւ. մ՝ը:

ՄՇԿՈՒՈՐՏ. ա. Որոյ պտրտն ունի ըղմուշկ կամ զհոտ մշկոյ. * Եւանեն՝ի հայաստան գաւառ՝ի խորին խորշ լերինն մշկոնեաց. ի սմա ասի այծեւնուն մշկապորտս լինել. Խոր. պմ. հ-իբ:

ՄՇՏԱԲԱՐԱՄ. ա. Որ միշտն բարբառի. անդադար ձայնիւ. * Մշտաբարբառ բազեաց բարեխօս. Մագ:

ՄՇՏԱԲԱՐ. ա. Միշտ բարի. * Փարատեա որպէս զբարեբար ըստ քումմ մշտաբար ողորմութեդ. Բենիկ:

ՄՇՏԱԲԱՑԻԿ. ա. Միշտ բաց. հանապազ բացեալ. անփակ. * Պատուհանք հրաշագեղք քաքաւելոյնքեզ՝ մշտաբացիկք, երկնածագ լուսոյն գերափայլեալ. Ածն. եիէդ: * Որ՝ի մեզ մեղսն պատուհանաց մերշ տաբացիկ թափանցանցուիք. Նաբ. ղէ:

ՄՇՏԱԲԵՐ. ա. Որ միշտն պաղաբերէ. անպակաս բերութք. * Սահմանինոս՝ մշտաբեր այգւոյն բազմաբեր որթ. Պրդղ. ի սթէ:

ՄՇՏԱԲՈՑԾ. ա. Որ միշտ բուծանի և պարարի. մշտակեր. անյագ կերօղ զբուտ. * Մոլուցեր անմեղաւոչ կերակրոց՝ իբր գազան մշտաբոյծ. Նաբ. իչ:

ՄՇՏԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Միշտ բորբոքեալ. լուցեալ. անչէզ. * Ա յս նիւթ չահասուցաս մշտաբորբոք անաղտուելի: Հրափայլ և մշտաբորբոք և ահաւոր ասծուձն. Նաբ. ղճ. Ա յակէթ: * Գեհենի զմշտաբորբոք և պարակէզ հնոցն անուանէ. Երզն. ֆթ:

ՄՇՏԱԲՈՒԽ. ա.) Ἀένναος, ἀείναος.
ՄՇՏԱԲՈՒՂԽ.) Perennis, semper fluens. Որ միշտ խլխէ՝ հոսի. միշտն ընթացուխ. մշտահոս. յաւէժական. անսպառ. * Ալբիւրք մշտաբուղխք հանապազ բղխեն. Եղնի: * Մշտաբուխ ալբերց, և գետոց նորածնաց, և ուխից. Փիւ. խ-ապան: * Եգեմածին ալբիւրն մշտաբուղխ եռացեալ զուսպաշնայ. Չփր. կբ: * Ոչ երկեաք ժուժէին տակեալ և մեկուսանալ՝ի մշտուրեղս ալբերէն վարդատեղուելոյ սգին. Փիւռ: * Պիւթագորեականք ասէին, երդուեալ յաւանդօղն մեզ զքառեանն զնշտաբուղխ աղբիւրն բնութ: Մշտաբուղխ կոչէին զյորս զթիւսգ վասն չորից տարերցգ. Սահմ. ֆգ: * Մերթ գնեմ սահման բաւական, և խառնարան հոգևոր մշտաբուղխ. Ա՝ ոբս. ֆգ: * Լուսինն ցուցանէ զնշտաբուղխ արիւնն՝ի նոցին ամսինոց. Ագաթ: * Ըստ որում չուր մշտաբուխ է, այնպէս և հոգին. Լմբ. պուբգ: * Որոց չարժուելոյն լինելոյն ընկալեալ մշտաբաղխ գոյացուելն հնարեաց. Պտպ. օբ:

ՄՇՏԱՐՈՒՆ. ա. Որոյ բուն իսկուելոյն է միշտ մի և նոյն. ի բնէ մշտնջենաւոր և անխզելի. * Զիաւրգ փոփոխի բնութիքն մշտաբուն բարերոյդ՝ սակս անտի անձին իմոյ դառնութեան. Բենիկ:

ՄՇՏԱԳԻՐԵՐ. ա. Որ միշտն է որպէս ի գիշերի. որ կայ ի մեծն՝ անմասն ի լուսոյ տուրնջեան. * Ընդ աչացաւացն նեղելոց մշտապիշերն խարխափանօք. Նբ. ֆէ:

ՄՇՏԱԴՆԱՑ. Տ. ՄՇՏԱՒԱՂԱՑ. Ἀέναος. Perennis. * Ակունք մեծամեծք, որք բղխեն յերկրէ՝ անդադար և մշտահոսութ վըտակովք. Վբ. ոբ. ֆ: * Սահմանեաց զաղբիւրս, և զգետս մշտադնացս. Մխ. այբ:

ՄՇՏԱՆՈՑ. ա. Ἀεὶ ὤν, ὀντ. Qui semper est, sempiternus. Որ միշտ գոյ. մշտնջենաւոր. * Ի մշտագոյ յաւիտենին վերանաքանն վիճակեսցին հանգիստն. Դիոն. Խղ:

ՄՇՏԱՌԱՏ. ա. Միշտ գաւտօղ կամ գտաեալ. և Միշտ աչխատ առնօղ այլոց վասն իւրոյ գոյութ. * Ահա ինձ անդորր՝ի մեղացս աչխատութենէդ. զի և քեզ լինիցէ հանգիստ՝ի մշտագնաց հեծութենանց ձանձրացուցիչս Թախանձանաց. Նբ. հ:

ՄՇՏԱՋԵՂ. ա. Միշտ զեղեալ. մշտահոս. մշտաբուխ. * Ջերմութեդն և անընդմիջեալ մշտազեղ արտասուօք. Սիմ. ի մբ:

ՄՇՏԱՋՈՒՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Միշտ զուարթն գոլ, կամ մշտազուարճ գալարութիւն. * Մշտազուարթութիւն գալարուն պայծառանայ. Թէոփ. պհ:

ՄՇՏԱՋՈՒՄԱՃ, ի, ից. ա. Ցարտզուարճ. մշտուգալար. միտասաղարթ. մշտատափթիթ. անթառամ. * Դրախտ քաջզուարթ սաղարթացեալ ծառովք չիսպաղովք մշտապտուղ՝ն. յն. և մշտազուարճիք-ո՝ն. յհ. ա. 31: * Մշտազուարճ առուիքինութեն ծաղիկք նորափետուր զարգարեալ. Խոր. վբ: * Որոց անդն տոնեալ մշտազուարճ և զեալ հնչուձն և անդադարվանա՝յ-ութեամբ:

ՄՇՏԱԼՈՑՍ, լուսոյ. ա. գ. Ἀείφωτος. Semper lucens. Միշտ լուսաւոր. և միշտ լոյս անաղօտ. * Մեծ այս և քաղորափայլ և մշտալոյս յարեգական. Դիոն. ՁԲոյ: * Հանապազորդ վառումն լուսոյն զմշտալոյս պայծառութեն արդարոյն ցուցանէ առ՝ի յՅոյ. Ցհ. իմ. Եիէդ: * Զհեռ քոյ հարսինն միշտ լուսոյն փուելոյ՝ի նշանակեալ նպատակ. Խոր. հ-իբ:

ՄՇՏԱԽԱՂԱՑ. ա. Ἀεικίνητος. Mobilis perpetuo. Որ միշտ խաղայ կամ շարժի և բերի. մշտագնաց. մշտաչարժ. * Մշտախաղաց և նուրբ հրային բնութենն նմանութիւն բերէ օգտ: Վասն մշտախաղաց օգոյն՝ի բաբերութենէ նոցա չնչելոյ. Նիսս. իալմ. է: Վէյօբ. է: * Ի չարժմանէդ մշտախաղաց անկայական, զանչարժելին չարժող բնաւիցս որ այժմ կան. Երզն. ոբ. էրի: * Մանկանցն բնականաբար չարժեալ՝ի գուբե ծնողին, և հարկաւորաբար զընուին ունելով մշտախաղաց յայսոսիկ. Ածն. ի պեբ: * Մեկնիչ հնոց և նոր կասկի՝ մշտախաղաց հոգւովն անմահին. Գնդ: * Զառաքինին մշտախաղաց չըրջադարձեալ կարգն կալեալ. Ցհ. կբ. (այն է շարժական ուսմանն, որպէս և անշարժն կոչի անխաղաց:)

ՄՇՏԱԽՈՀ, ի, ից. ա. Որ միշտ խորհի, և միշտ խորհեալ՝որոշեալ՝ երկնեալ: Զորդ- փուսն մշտախոհ՝ զյանկ ըղձմանն քո որա- մախոհական մնասածուե. Մագ. ֆ:

ՄՇՏԱԾԱՆ. ա. Միշտ ծնուցեալ իբր նոյնպիսի. քաքածանօթ. * Զայրական սերուսէի քո մշտածան յարակայութ աեղեակ եմ. Մագ. իէ:

ՄՇՏԱԾԱՒԱԼ. ա. Միշտ ծաւալեալ. ամենայնիւ ամենայն ուրեք նեբկայ. հնամտփեւս. մշտազեղ. * Մշտածաւալն և անվայրապիտն բնութիւն. Ցհ. իմ. Եիէդ: * Ծայրագոյն մշտածաւալ ծագողութ. Աբդ. Վերբ: * Նիր մշտածաւալ անփոխ (ծագումն բանին առ՝ի հօրէ) Տաղ:

ՄՇՏԱՆԻՆ, ծնի. ա. Որ միշտն ծնանի

զգաւակս. * Աւազանն՝ մկրտածին որովայն հարսինն քրի է, որ է եկեղեցի: Ի նմանէ ջրհեղեղ ընկլոյ, իսկ ի քէն աւազան մկրտածին: Մշտածին աւազանաւն հարան քրի կոչիմք. Ճ. Գ: Գր. պտնէ: Ոսկիփոր:

Եւ Միշտ ծննեալ, անպակաս բուսեալ, վերընդհիւղեալ. * Ունի մշտածին ինքնաւար անաւօրադիր բոյս բիւրատեսլունս. Նոր. Ֆբ:

ՄՇՏԱԿԱԹ, ի. Տ. ՍԵՐՄՆԱԿԱԹ. *Մի՛ առէ մերձինսր ի բորոտն, և մի՛ հուպ լինիր ի մշտակաթն. Եփր. Կողս: *Մշտակաթն պիղծ է. յոգիսգ իմացիր զմշտակաթն, զի՝ որդ ցանկ վտանգ զսերմն բանին. Ոսկ. փիս: * Եւ նոցա զպատարագս և զօրէն բոլոտին և զմշտակաթին և զուեատեսին. Մծբ.ծա: (առմ. զմշտակսին:)

ՄՇՏԱԿԱՑ, ի, ից. ա. որ և ՄՇՏԱԿԱՑՈՒՆ. Աեւ ὲστὸς. Semper stans, sempiternus. Որ միշտ կայ ի նմին վիճակի. միշտ կայուն. յարակայ. միանդհնաւորս. անշարժ. անփոփոխ. * Բղխումն և ծագումն մշտակայ լուսոյն. Ճ. Գ: * Անդ մշտակայ լուսոյն զուարճանալք. Նանայ: *(Հանգնակք փառս) յանցեսցին՝ յայժմուս, և յապագայ, երրորդութեանն մշտակայ. Շ. խոսփ: Ընդ մշտակայնին. Տօնակ: * կանոնն զմշտակայ (վիճակ), և զանմահութիւն նոցա նշանակէ. Երզն. Ֆ. Խորան: * (Հիւսիսային աստեղք՝ սայլքն) մշտակայ երևմամբ չրջագծեանան. Շիր: *Տախտակքն մշտակայ՝ տեւաւն մասին գիծն որ ի նմա. Տաղ:

ՄՇՏԱԿԱՑԻԼ, յեալ. յ. Միշտ կամ հաստատուն կալ, կայանալ. * Զարատփելն զդաքիրա, յորում մշտակայեալ կայր արկղն կտակարանաց: Ըստ մշտակայեալ անշարժութեանէ: Պարք անմարմին լուսատուքաց պարտուքեամբ մշտակայեալ վերանալ ընդառաջ քեզ, և այնպէս մշտակայիլ ի խորհուրդս, ՃԱ. Ածան. Եփէ:

ՄՇՏԱԿԱՑԼԱԿ. ա. Միշտ կայլակեալ. մշտագնաց. մշտաքաղ. * Խղճմտանք հանապազհոգ՝ մշտակայլակք. Նոր. ոոոփ:

ՄՇՏԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՄՇՏԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Միշտ հաստատուն կալն. յարակայութիւն. անփոփոխուն. մշտնջենաւորութիւն. * Միայն երկնային դասք զմշտակայուքիւն առեալ զարգարեցան ոն. յն. միշտ գիւրն պահեալ զկարգ. Աբէոփ. Ֆ: * Մշտակայութիւն երկրի: ի մշտակայութիւն եղելոցս Բբս. Ֆրի:

ՄՇՏԱԿԱՑՈՒՆ. Տ. ՄՇՏԱԿԱՑ. * Զի մի՛ անհաստատութիւնքն ըմբռնեսցէ՝ ի մշտակայուն տաղտկալքեմք. Նէոս. Կոս:

ՄՇՏԱԿԱՆ. Տ. ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ. * Անբիծ մշտական՝ բղխեալ յարական. Գնչ:

ՄՇՏԱԿԱՒՈՒՑՑ. ա. Միշտ կամ հաստատուն կառուցեալ. անդրդուելի. անշարժ. *Մշտակառոյց հիմամբ անսասանելեաւ զսա հաստատե. Նոր. հէ:

ՄՇՏԱԿԱՏԱՐ. ա. Որ միշտն կատարի ամ ըստ ամէ. սովորական. սարևոր. *Զմշտնոտակատար զսորա կէնդանի յիշատակն. Բոզս ՃԴ. ոո:

ՄՇՏԱԿԱՑ. ա. Որ կայ և կացցէ միշտ. մշտակայ. Գէա ՀԷՃԴ, ՀԷՃԹ. հեր պոյիմ պոսբան. * Նատէրյն ընդ հօր ուրքային փառաց հուպ մայր մշտակաց, ի բարձունս առ նոյն լեր մեզ բարեխօս ՃԷ կոյս մարիամ Շ. փաղ:

ՄՇՏԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄՇՏԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Շրջեան բոլորին ըստ երից յեղմանց բալկանայ. որ է տպաւորուն, բացեալուսն, մշտակացուքեմ: Ի գոյէ և յիրէ՝ անգոյ և անիր ասի, և ի մշտակացուքեմ և յանփոփոխ նախնիէ՝ անցական և անքնական. Տօնակ:

ՄՇՏԱԿԻՐ. ա. Որ միշտն կրէ՝ կայ՝ գոյ յիմիք կալպի. յարակայ. Հանապազորդեան. * Վասն պատուհիրանակատար մշտակիր հանապազորդուեն նորա. Բուզս Ճ. ղ: *Մշտակիր յարամնաց հանապազամուխ բևեռեալ նոր. Խճ:

ՄՇՏԱԿՆ. գ. Ակն (այսինքն աչք, կամ աղբիւրակն) մշտնջենաւոր. *Զարեգակն ասեմ, զմշտական տուընջեան. Վ.դրն. ծն:

ՄՇՏԱԿՈՒԽ. ա. Միշտ կամ առէպ կուխեալ. որպէս ոսուիք՝ արատհետ ճանապարհ. և առատմուիք՝ ծասկելի ինչ. * Ուժեմն զինեղն և կանկոխն ընտրել բազմոց. և այլուս զընդարձակագոյնն և զմշտակոխն. Ցիշոփ. ի կբ: *Զանուանակիրն ճաճակիր պատգամսցն ընդմիջմուխ իմաստուե զմշտակոխ որոշմունն. նխ. գծ:

ՄՇՏԱԿՈՑՍ, կուսի. գ. Աειπαρθένος, ἀειπαῖς. Semper virgo. Միշտ կոյս. միշտ սրընջենաւորակոյս. (իրօք՝ սեպհական սուրբ ճաճածնի. և նմանութեամբ՝ եօթն Թուոց). *Արարմնաւորութեմ էմմանուէլի յանամուս նական որովայնի մշտակուսէն. Պտպտյ. խբ: *Ցամենանուշակ մշտակուսէ, երիկածին մանուկ, կուսաստօր որդի՝ ճծ գոլով. Պիփաս: *Եօթներորդն (կամ եօթն Թիւ) մշտակուսի և անմոր միակի նմանեալ է. Լբ. ՃԾսբ: Ե Նլ. էպէ:

ՄՇՏԱՀԱՑՑ. ա. Պարագեաւն ի միշտ հայցուածս. միշտ հայցօղ՝ հայցողական. *Մշտահայց աղօթիւք յանձն ալասցես նմա. Խոր. հոէփ: *Մշտահայց և բազկասարած մաղթանօք. Սկնա. ի կբ:

ՄՇՏԱՀԱՄՈՒՏ. ա. Միշտ հարուստ և ճոխ. աննուազ փարթամութեամբ. *Աղքատասէր պաշտպան, մշտահարուստ տուիչ. Նոր. ֆ:

ՄՇՏԱՀԵՂ. ա. Մշտաղեղ. մշտահոս. մշտաբուղխ. *Մշտահիւս առաքինութեան լուսեղանգ պսակեալ ծաղկօք. Խոր. հոէփ. (գրեալ էր մշտաստիսս:)

ՄՇՏԱՀՈՍ. և ՄՇՏԱՀՈՍԱՆ. ա. Աείῤῥοος, ἀείῤῥυτος. Semper ac jugiter fluens. Որ միշտ հոսէ՝ բղխէ՝ ծաւալի. անհատահոս. մշտաբուխ. * Ըստ չորից մշտահոս գետացն. Նանայ. յօքբ: *Մշտահոս բղխեալ իւր իրրև զաղբիւր. Սկնա. ի կբ: *Ընծայ խորհրդի մանուածակ բարի՝ մշտահոսանի հոգւոյն պարգևի. Գնչ:

ՄՇՏԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Միշտ և անընդհատ հոսումն. *Զազբերց հեղեղեալ մշտահոսութեմ. Նոր. իէ:

ՄՇՏԱՄԱՏՈՑՑ. ա. Միշտ մատուցեալ՝ ընծայեալ՝ նուիրեալ՝ պատարագեալ. մշտանուէր. *Սակս որ ի սմա մշտամատոյց և հանապազաբուղխ ծորման իղձին կողաչան կաթուածոց. Ածան. եիէ: *Մշտամատոյց աղօթից սահման: Ի մշտամատոյց աղօթս նուէր հնուսին. Ոսկիփոր: Գնչ:

ՄՇՏԱՄԱՏՈՑ. ա. Միշտ մատուցօղ. ուր իցէ միշտ մրցումն. * Մշտամատոյ հանդիսիս յատպարիսի կենցաղոյս. Նոր. յէ:

ՄՇՏԱՄՈՒՈՒՆԶ. ա. ն. և ՄՇՏՆՋԵՆԱՄՈՒՈՒՆԶ. Որ միշտ մնունէ, ծնչէ, հեծէ. և Որ ինչ լինի անչգունչ հեծութեամբ. միշտ հառաչելով. անդադար ձայնիս. *Տեսի անդ զոս կուսակրօնս մշտամունչ յաղօթս. Ցկ. իբ: * Մշտամունչ հեծեծանօք ընդ ճծ խօսէին. Ճ. Ը: *Մշտամունչ փառաքանեսալ զերկրորդումն ամենօրհնեալ. Շ. վիպ:

ՄՇՏԱՅԱՂԹ. ա. Աεὶ νικῶν. Semper victor, vincens. Միշտ յաղթօղ՝ յաղթական. * Դասիլեմ մշտայաղթ՝ ի պատերազմունս, և հսկայիցն ծախօղ. Սկն. իբ. ոբ՛ծա: *Զերոյդ զօրաց մշտայաղթ բազմութիւնք. Պտպտյ. կէ:

ՄՇՏԱՅԱՐ. ն. Միշտ և յար, յարաժամ. անդադար՝ յարելով կցելով. Երգել մշտայար զդաւթեանն նուագ. Մագ. իէ:

ՄՇՏԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Միշտ յարմար՝ յարմարեալ. շարայար դեղեցկայարմար. *Ո՞ւր նորայր. վասն զի նոր արիւնեմ յուցաներ մշտայարմար զօրութեամբ: Ի վերայ իմ ոչխս առից մշտայարմար, որպսի՛ կենցաղոյս ծփեալ իբրև զանկենդան կեամ. Մագ. իէ. Ե ծէ:

ՄՇՏԱՅՈՒԵՐ. ա. Աειμνημόνευτος, ἀείμνηστος. Semper memorandus, memorabilis. Միշտ յուշ բերելի. յիշելի. յաւերժական յիշատակաց արժանի. * Զանուան իւրոյ մշտայուշ քաղաքք չինեացէ: Զքրոյ անուանն մշտայուշ քաղաքք չինեացէ (զաղեքսանդրիա): Պտմ. ոգէփս:

ՄՇՏԱՅՕԺԱՐ. ա. Միշտ յօժար՝ յօժարբեալ. *Ամենափոյթ առ ի գթութեմ, միտս յօժար ի բժշկութեմ. Նոր. ղէ:

ՄՇՏԱՆՈՐՈԳ. ա. Միշտ իբր նորոգ՝ նոր. անհնանալի. անթառամ. *Ցնէ մինչև յանապատ մշտանորոգ յաւիտեանսն. Խոր. Վրդվ: *Մշտանորոգ ծաղկով պայծառութեմն. Ճ. Ը:

ՄՇՏԱՆՈՒԻՐ. ա. Միշտ և անպակաս՝ անդադար նուիրեալ. մշտամատոյց. *Մշտանուէր ձայնի: Մշտանուէր աղօթից հայցուածս: ի մաղթանս մշտանուէրս. Նոր. յա. Նաոփ: Գր. հբ:

Եւ Միշտ նուիրօղ, նուիրագործօղ. *Թագաւորք յաւէտ, և քահանայք մշտանուէրք (հրեշտակք). Շ. փաղ:

ՄՇՏԱՉԱՀ. ա. Միշտ չահեհան կամ օգտակար. և Շահեցուցիչ. *Մշտաչահ շնորհի նշխար (աջին ոսեփ.) առեալ ընդ աշխարհս բաշխեաց. Շ. փաղ:

ՄՇՏԱՇԱՐԺ, ի, ից. ա. Աεικίνητος. Sempiternum motum habens, perpetuo motus vel mobilis. Միշտ շարժուն, կամ շարժեալ: Զայլ ասի՝ որպէս անշարժ շարժօղ, կամ ինքնաշարժ, միաք բոլորովին՝ ամենայնիւ ներգործական. * Հուր մշտաշարժ՝ ինքնաշարժ, շարժօղ այլոց. Դիոն. Էրփ: * Ինքնաշարժ մշտաշարժ, ինքնիշխան, ինքնազօր, ամենազօր. Աճաբ. Կպենդէ: Ե Շաբ:

Իսկ զարարածոց՝ իբրու հաղորդ իմացա կանուիմ առաւելապէս. կամ գիւրաշարժ. գիւրաշրջիկ. գիւրափոփոխ. և մշտայած. կամ ինքնաբերեալ. յօժարափոյթ. * Ըստ դերագունին՝ ի հրեշտակս մշտաշարժ հասատատէ. Դիոն. Էրփ: *Հոգի՝ ինքնաշարժ. ինքնաշարժն՝ մշտաշարժ. մշտաշարժն անմահ է. Սահմ. ծՃ: *Ո՛վ մշտաշարժ՝ երկինի բնութեմ. Գիսփ: * Մշտաշարժ ասեմք զարեգակն. Եզիկ. յեո: * Զարեգակն ոչ ոք պարտաւէ ուղղապէս վասն մշտաշարժ իւրոյն շրջաբերութեմն. Մագ. ի: * Զոգս յորինեաց անուաձև բոլորեալ մշտաշարժ խաղացմամբ. Ճղ. ՀԷփա: * Ի մշտաշարժ չարժամանն և ոչ մի ինչ ի բնութեմ կայանգաւալ. Նիոս. Կպվ: *Հոգ և ջուր վայրաբերք ծանրութեմ՝ մշտաշարժ երկրասղութեմ. Եզիկ. հոգ: *Մշտաշարժս առ գիւաս սատանայական. Նոր. է: *Մշտաշարժ պարտ է լինել յառաքինութեմն, և գիւբաշարժ: Մշտաշարժ լինցուք յառաքինութեմս. Սբգ. է. պ. է: *Մշտաշարժ իշխանութեմ ոն. այսինքն անձնիշխանութեմ. Ոսկիփոր:

ՄՇՏԱՇԱՐԺԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄՇՏԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. *Անսասանելի մշտաշարժե-

լուծի. Մաթ. ելել։

ՄՇՏԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀεικινησία. τὸ ἀεικίνητον. Motus perpetuus, perennis motio. Մշտաշարժն գոլ (ըստ ամենայն առ. ման). և Հանապազորդեան շարժումն. անդադար արծարծումն՝ խաղացումն՝ բերումն. * Մշտաշարժութիւնք նոցա յԱծայինս։ Ան. Թոյլ և անխոտոր մշտաշարժութ։ Հրեշտա. կոսականին մշտաշարժութեան. Դիմ. առեալ։ * Մշտաշարժութի նոցա առ ի բարիս ըստ հրոյ բնութե. Շ. հրեչ։ * Արեգական և լուսնոյ մշտաշարժութիք գոգարեն. Սարկ. ազ։

ՄՇՏԱՋԱՐԱՋԱՄ. ա. Ուր իցէ միշտ չարչարիլ կամ չարչարանք. * Մշտաչարչարին մեռելութի անճնատոչոր սոթով խարուկեաց. Նար. կոա։

ՄՇՏԱՊԱՅԾԱՆ. ա. Ἀειλαμπής. Semper lucens, splendens, perpetuo fulgore rutilans. Միշտ պայծառ. մշտափայլ. անսղօս. * Լոյս մի, ՚ած, մշտապայծառ՝ երևքապայծառ. Աբեր. Նոր կիր։ * Դու լոյս իսկ բնութի, և արեգակին մշտապայծառ. Նար. ղէ։ * Մշտապայծառ փառաց դերա. կայութի. Խոր. Ւրէվ։ * Մշտապայծառ լուսով լցանալ։ Ըստ արեգակնային մշտապայծառ վայելական զարդու. Մագ. կէ. կէ։ * Լոյսք մշտապայծառք. Նար. առաք։

ՄՇՏԱՊԱՀՏԵԼԻ. ա. Միշտ պաշտելի՝ երկրպագելի. արժանի ամ՚ պաշտամանն։ * Փրկիչ և օծեալ մշտապաշտելի ՚Նար. ղէ։

ՄՇՏԱՊԱՀՏՕՆ. ա. Որ միշտ պարապի պաշտամանն ՚ած և աղօթից. որպիսի էին առ. կուժիոք, կամ վանականք անդադարից վանից. * Միաբանակեաց վանն Թանահատի վանից, որք էին մշտապաշտօնք։ Եւ առքա մշտապաշտօնք։ Երիցավանք՝ որք էին մշտապաշտօնք. Ոսկ։

Եւ Որ ինչ հայի յանդադար պաշտօնն ՚ած կամ յաղօթականացութե. * Մշտապաշտօն բազկատարածութե մաքուր միանձանց. Նար. գանձ Ի։ * Սրբազանք և երկնայինք՝ ՚ած մերձ հոգիք, քահանայապետք մշտապաշտօն քուրմամբ. Շ. գազ հրեչ։

ՄՇՏԱՊԻՐ ԼԻՆԵԼ. Միշտ կամ յերկար պնդել, պըղտկեալ հայել. * Զմշտապիրն լինել բերանաբացութե յաստեղս. Ան. ելել։

ՄՇՏԱՋԱՆ. ա. Ուր իցէ միշտ ջան և փոյթ. բազմավաստակ. ձգնողական. բազմահոգ. անձանձիք. անխոնջ. * Մշտասէան վաստակօք և պաղատանօք զօրն ունգուցա. նէին. Մանդ. կի՚ եէր. պէ։ * Ի մշտասէան աղօթից սքին ներսեսի. ՅԿ. իվ։ * Մշտասէան ձգնութե քնակէին ՚ի նմա. Ոսկ։ * Հաստցի կապն կպողգութեան մշտասէան աւազակին (սառամայր). Նար. ղ։

ՄՇՏԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Որոյ սաղարթք՝ տերևք և ոստք են միշտ դալար և անպակաս. մշտազուարճ. * Որպէս մշտասաղարթ՝ կենսաբուխ և մաքուր. Լմբ. յայց։ * Մշտասաղարթ արմատ գոլով, ոչ յետ պտղոյն թօթափիելով (՚ի տերևոց). Ցագ։

ՄՇՏԱՍԱՀՈՑՑ. ա. Միշտ սառուցեալ պաղեալ. * Եթէ հասցէ տեսանել զառագնաց պեալս մշտասառոյց՝ յերանական գործեան մեռ. Նար. իէ։

ՄՇՏԱՎԱՑԵԼԵԱԼ. Զոր ինչ լինի միշտ վայելել. որոյ վայելքն է հանապազորդ. * Նաեւ ծով մշտավայելելով ինձ անկարօտութե չտեմարտանիւր. Պիս։

ՄՇՏԱՎԱՄ. ա. Միշտ վառեալ. մշտաբորբոք. անչէջ. անաղօս. հրա վառաց. սեմ. հեղ. * Մշտավառ լուսով քահազգեաց՝ Մշտավառ լուսովքն երկին պշնա նը յատագաստն լուսոյն. Խոր. հոիէս։ * Անշէջանելի պահեցէք զձեռագայթս ածուածքն մշտավառ ապաքինութե. Շ. ընդհանր։ * Մշտավառ գեհենն. Գր. հր։ * ի մշտավառ հուր առաքուծին. Սիմ. ազ։

ՄՇՏԱՏԱՆԱՆ. ա. Միշտ տատանեալ՝ երերեալ ծփեալ. * Ընդ որս և զսպաչօղս մշտատատան ՚ի նաւահանգիստն խաղաղուե պրծեալ տպրեցի. Նար. յէ։

ՄՇՏԱՏԱՐԱԾ. ա. Միշտ տարածեալ. * Զվերլամբարձ ձեռն՝ մշտատարած կարկառ. մամբ յաղօթս. Երզն. լ։

Եւ Ամենայն ուրեք տարածեալ միօրինակ. համատարած. * Լոյսն ՚ի սկզբանէն հատ մատիւս և մշտատարած. Ջէր. կի։

ՄՇՏԱՏԵՐԵՒ. տ. Մշտանդադրօ. * Դադկաբերի և զարգանալ առ սակաւ սակաւ մշտատերև պակղին. Կլիմ։

ՄՇՏԱՏԻՒ. ա. Ուշոյ զմիշտ տիւ անկիլեր. մշտալոյս. աներեկ. * Արժանի լինցուք և ՚ի սկիզբն վաղորդայնի մշտատիւն ժամս փառաւորել զքեզ կենսատու. Նար. խը։

ՄՇՏԱՏՕՍՐ. ա. Ուր իցէ արտօսր միշտ. որ ինչ լինի անդադար արտասուօք. * Արժան նի արդարև ատրակուսանաց, և մշտարտօսր կականման. Մագ. ծէ։

ՄՇՏԱՓԱՅԼ. ա. Միշտ փայլեալ՝ փայլուն՝ լուսափայլ. մշտապայծառ. * Փառաբեղ մշտափայլի ՚ի մշտափայլ յարակայ վառմամբ։ Նար. ղա. ղէ։ * Ա յսու (առաքինութե) զքեզ մշտափայլ տեսանելմք. Մագ. իէ։ * Իբրև անմուտ ասող փայլելով ՚ի մշտափայլ արեգակինէդ քեզ. ՃՆ. յն։

ՄՇՏԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Միշտ փայլումն. անաղօս պայծառութիւն՝ լուսաւորութիւն. * Զահից մշտափայլութիք յեկեղեցի զլուսաւորութե արդարոցն յայսմեր. Տօնակ։

ՄՇՏԱՓԱՓԱԳ. } ա. Ուր իցէ փափաք.
ՄՇՏԱՓԱՓԱՒԱ. } քոսմն անընդհատ և անյագ յարատեւիչ. * Մշտափափագ սիրով ցանկ իանդգակաթ լեցի փեսայն երկնաւոր։ Մշտափափաքք բաղձանօք անասհմանելիք ՚ի նոյն հոտոտեալ. Ան. ելել։ Նար. ղէ։

ՄՇՏԱՓԹԹԻԹ. ա. Միշտ փթթեալ՝ բացեալ զծաղկս իւր. հանապազ ծաղկեալ. մշտատազարծ. մշտազուարճ. * Մշտափթթիթ ծաղկօք ուռճացեալ, կամ զուարճացեալ. Երզն. լ. Ե ԽԷր։ * Ցարազուարճ է մշտափթթիթ լուսեղէն կանաչութեն ծաղկեալ. Խոր. հոիէս։ * Ձիթենին մշտափթթիթն լինի նեղով. Պիս։

ՄՇՏԵՐԵՒ. Սխալ գրչութե. Պօտպ. գա. 113. ուր ըստ ձեռագրաց, ընթերցիր, * Միշտ երևի ։։

ՄՇՏԻԿ, տկի, կաց. գ. Ἴσσωπος. Hyssopus, pum. Տրցակ՝ խուրձ իրրև աւել փոքրիկ ՚ի սրակել ինչ. վասն ոյոյ ՚ի հին բառսն, * Մշտիկ, ցանիչ։։ (Հե. իտալ. մ՚ոյօ. իակ յն. է փէսի. կապոց. այլ առաւել խոօբօս. որ է Զոպայ.) * Առնուցուք մշտիկ զսպայի թաթաւեալ յարեան, և սրսկեսցէ ՚ի ձօղնս յիս մշակաւ. Շուրջ եդեալ զմշտիկաս զոպայի. ևն։ * Ի զոպայ մշտիկիկ։ Զոպայիւն մշտիկաս։ Ի մշտկաց սրսկմանց. Կալ. ճ. ծէ։ * Մշտիկ զոպայի, որ է արցակ ծայրերի. Բրս. մէ։

ՄՇՏԻՒՆ. որպէս Սպունգ. Σπόγγος, για. Spongia. * Զմորքին տեսանն ... և ապա զքրիքեր ներքոյ ունելով ծակոտեալ իրրև զմշտիկ. Գազաթ. փմ։

ՄՇՏՆԱՆԱՆ. Տ. ՄՇՏՆԱՆԱՆ. Ա յս պէս ածէր զնոսա, թէ մշտնջեան իցէ իւրոց խորհրդոցն իշխանութիւն. ճ. ի. ճ. ղ. այլ ձձ. մշտնջենական, կամ մշտնջենաւոր. յն. մշտնջենապէս. ἀιηνεκῶς.

ՄՇՏՆՋԵՆԱԲԱՐ. Տ. ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. * Ի ձայն ապրողորմ զայնպիսին մշտնջենաբար ողբայիւն. Մաթ. յի. ա։ * Անմեռնելիք մշտնջենաբար ընդ ած ձեռն բանեալ միայեալ մարդկայինքն. Խոսրովիկ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱՐԱՐՈՑ. ա. Միշտ ուղղ ՚ի նոյն բարս լաւութե. ուղղական. քայնապինդ. * Հիանալով հայրենի մշտնջենաւարոյ (կամ բուոյ) սրբմանցն գասուիւբ. Ցհ. կի։

ՄՇՏՆՋԵՆԱՐՈՐԲՈՔ. Տ. ՄՇՏԱՒՈՐԲՈՔ. * Ցարակէզ և մշտնջենաբոլորդք յորգահատեալց հրոյն ուղորման. Սիոն. ազ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱՐՈՒՆԻ. ա. Ἀείναος, ἀένναος. Perennis. ἀειῤῥοος, ἀειῤῥυτος, perpetuo fluens. Մշտաբուխ. մշտահոս. անհատահոս. անսպառ. * Մշտնջենաբուղխ անսպառ աղբիւր՝ որ հոգիդ ՃշմարտութԻ։ Մշտընջենաբուղխ լցուցիչ և ալբիւր կեն. դանարար։ Ի մշտնջենաբուղխ աղբերէ գեղք յառաջագային. Ճ. Գ. * Մշտնջենաբուղխ չնորհաց հոգւոյն. Վրք. ա։ * Խոչն կանգ. նեցաւ ՚ի վերայ նախահօրն Թոմայնն, և վերբղխեալ մեզ անմահութիւն ՚ի մշտնջենաբուղխ աղբերէն կենարար կուիցն. Կիւրղ. Խ։ * Ուրախ լեր բերկրեալ, որ քաղցրութե մշտնջենաբուղխ աղբերքն զծարաւեալսն յադեցուցիր. Եղիէ. իա։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԳՈՎ. ա. Միշտ և յաւիտեան գովելի՝գովեալ. * Ընակիքն հայր ամենակալ, և մշտնջենագով արարիչ երկնի և երկրի. Սոփ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԶՈՒԱՐԶ. Տ. ՄՇՏՆՋԱՐԱՐՁ. * Ուր ոչ լսի համբաւ մահու, այլ մշտնջենազուարճ ուրախութե. Ցհ. կի։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԼՈՑՍ. Տ. ՄՇՏԱԼՈՑՍ. * Ղապսի՛ն հանապազորդեան ՚ի սմա՝ յերկինս սքեղն իմանի մշտնջենալոյս պայծառութե. Ցհ. իմ. ելել։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱՑ. Տ. ՄՇՏԱԿԱՑ. * Ած ինքն մշտնջենակայք են. Նիս. ՚ի ոսանլ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀείναος, ἀένναος. Sempiternus, perpetuus. Մշտնջենաւոր. յաւիտենական. յաւերժական. անմահ. հանապազորդեան. * Կենդանին և մշտնջենական ած. Նորս մեծութեանն և ածութեան մշտնջենականի արքայութեան. Մշտնջենականի փառացն իմոց մեծութիւն. Ճ. Բ։ Ագաթ. Ցհ. իմ. երս։ * Որ եմս մշտնջենական, առ սահեմ զձեզ զի փոփոխիք ոճս. Ոսկ. Ես։ * Մշտնջենական և ածաւորք կենացն վայելութեամբ. Ագաթ։ * Կորուսին զանուն և զկեանս մշտնջենական. Ցհ. կի։ * Մի լեցի ինձ փրկիլ յայց ուսանս, քանաց, այլ ՚ի մշտնջենականացն փրկեացէ զիս. Ճ. Բ։ * Զգեցցի մարմին մշտնջենական՝ անթրակ և անփուկ յաւիտեան. Ճ. Գ։ * Մշտնջենական և ոչ առաջամայն զինուն զի սմա զենեալն հաւատայ եկեղեցի. Անյ. Բուէյ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱՐԳ. ա. Ունոյ զկարգ մշտնջենաւոր. յաւէժաքար կարգեալ. միշտ պահելի որպէս սահման անդրկլի. * Թոռ ըզհնս հոգեպատուոն ածախօսս ծաղկեցուցեալ, զի կանոնք մշտնջենակարգք աշակերտիւրցն լինիցին. Ագաթ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱՑ. Տ. ՄՇՏԱԿԱՑ. * Կէպէն կալ մեալ մշտնջենակաց։ Տուիչ այնմ կենաց՝ որ հանդերձեալն է յաշխարհն մշտնջենակաց. Վեցօր. ա. Եղ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱՆԱՑ. ա. Որ միշտ կեսանվախճան. * Անգէն և անդ կամիր, զի ՚ի մշտնջենականաց անմահութեն փոխեսցին. Ագաթ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԻՑ. Տ. ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈ

րանոց. *Եղիզ մշտնջենակից է, որպէս ա-ւետեան: Մշտնջենակիցք նորա իցեն. Եփես: *Հոր մշտնջենակից և անսկզբնակից և աճո-ռակից: Իմաստուն ես՝ մշտնջենակից բանն հոր. ՃՀ. յ: *Որ ղորդի և հոգի մշտնջե-նակից հոր ասէ: Անսկզբնակից և մշտնջեն-ակից հոր և հոգւոյն սէ գոլով: Արտաքսել-մանդ 'ի քէն՝ մշտնջենակցի հոգւոյդ. Սուր. Է. 6: Դամասէ: ԲԵՆԻ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՀԻՍ. ա. որ և ՄՇՏՆ-ՀԻՍ. Հիւսեալ 'ի յաւիտենից, կամ հա-նապազորդեան հիւսմամբ, կամ անեղծա-կան յօրինուածով. *Ա յսոր մշտնջենահիւս առաքինութեանն պակաս ընդելուզանին հրա-շալի. Ճ. Գ. (գրեալ էր Մշտնջենահաս:)

ՄՇՏՆՋԵՆԱՀՈՍ. Տ. ՄՇՏԱՀՈՍ, և ՄՇՏՆՋԵՆԱՐՈՒՂՍ. *Հոգի նորա՝ բղխումն մշտնջենահաս: Մշտնջենահաս աղբիւր, կի-ղնորհք. Ճ. Ա. Ե. Գ: Պրւխէ 'ի յոյն: *Մշտըն-ջենահաս լուսով անթառամ պսակեալ ոսն. Խոր. Վրդ.:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Միշտ և անապառ հոսումն. *Մշտնջենահոսութեի դետոյն զանհատութեի բնութեն ցուցանեն. Նանայ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՃԻՒ. ա. Որ ունի զՀիւ՝ զոգևոյ՝ զլսողող անապական. *Ուրախ լեր բերկրեալ՝ մշտնջենաՃիւ այգի (կամ որթ), որ ուրախ առնես զանձինս քոյոց փառա-աորչաց. Ճ. Գ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՃԻՒՂ. ա. Ունօղ միշտ զՀիւղ դալար. մշտատղաղթ. մշտազուարճ. *Սա մշտնջենաՃիւղ (կամ 'Ճուղ) և անապա-կանութեե դրախտ. Ճ. Գ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՄՈՒՆՉ. Տ. ՄՇՏԱՄՈՒ-ՌՈՒՉ. *Ալսոքա մշտնջենամունչս. Ագաթ: Կոչեցեալ: Յ4. կթ: *Մշտնջենամունչ աղո-թըս: Ի մշտնջենամունչ սաղմոս. Յ4. կթ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՆԱՄ, ացայ. ը Καθεστήκω. Consto, persto, constanter permaneo. ἐφεδρεύω, insideo, subsideo. որ և ՄՇՏՆՋԵ-ՆԱՒՈՐՆԱԼ. Հանապազորդել. յաւերժա-նալ. կալ միալ. *Ընկալեալ էր նոցա զաւեր-տարանն. և զի մշտնջենացան առ նոսա հեթ-րոյեցիքն և հեթհանուք. Եփէ. Ի.ղ.: * Ա-ռաքինոյն Թողոյր մշտնջենանալ առ նոսա: Մշտնջենացաւ իսկ երկնչել. Ես. պաւ. Ը. 14: *Մնացականացն յանախատական առատ ջուխե՝ զգուշութե տայր պատուէր, և ըմ-պել՝ մշտնջենանալոյ 'ի նմին. Սարկ. 44:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՊԷՍ. Տ. ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈ-ՐԱՒՈՐ. *Ընծայն արարածք մշտնջենապէս փու-թանակի առնեն զկամս նորա. Մաթ. Ի.

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒԱՌ. Տ. ՄՇՏԱՎԱՌ. ՄՇՏԱՒՈՐՈՓ. *Զնա նզովիւք որպես փուշ տայր յայրումն մշտնջենավառ հրոյն. Խոր. Գրիգ.:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՏԵՍ. ա. Միշտ և յաւի-տեան տեսանելի՝ ալշելի. *Վայրկենի նմա-նութիք 'ի մշտնջենատես կերպարանն փու-թային հասանել. Ագաթ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἀείναος, ἀένναος, ἀέννααος, ἀεΐδιος, ἀιώνιος. Sempi-ternus, perpetuus, perennis, aeternus. μόνιμος, permanens, stabilis. διηνεκής, συνεχώς, continuus. և իբր ն. ἐίς τὸ διηνεκές, διηνεκῶς, in perpetuum, jugiter. որ և ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՆ. Որ կայ և միալ միշտ. յա-ւիտենական. յաւերժական. անվախճան. անփոփոխ. և Մնացական. տևողական. հաս-տատուն. անդադար, և չարունակ. անընդ-հատ. յաւէժաքար. էպէտ, էպէտէ ապաք. *Նշոլ է մշտնջենաւոր լուսոյն. Մշտնջենա-ւոր է՝ որ լուծանելոյն է զնս: Ի բերանց կի-ելոց կամ բազկաց մշտնջենաւորաց: Կայ Ճեայ քահանայ մշտնջենաւոր: Մշտնջենա-ւոր նստաւ ընդ աջմէ Հոյ: Միով պատարա-գաւ կատարեաց զսրբեալսն՝ 'ի մշտնջենա-ւորս: Մշտնջենաւոր կապանօք պահեաց 'ի խաւարի: Եղիցին հիմունք քո մշտնջենաւորք աղբաց յաղգս. ևն: *Ած մշտնջենաւոր, ած յաւիտենական. ՃՀ: *Բան է մշտնջենա-ւոր՝ մշտնջենաւորին Հոյ. փիլ. Եւ. Ի. 118: Ե ԱՒ. ա. Ի. Ը. ստեպ: *Լի լուսով մշտըն-ջենաւորաւ. Դիոն. Երին: *Ցայտնեցին զզ-խորհուրդ հարսնութեաց մշտնջենաւորաց ած-որդւոյն. Ագաթ: *Մշտնջենաւոր զօրութի: Ամենեցունց պատճառն մշտնջենաւոր: Նոյն էական և մշտնջենաւոր: Ցայս է թէ այլքն ոչ էականք են, և մշտնջենաւորք. Եփէ: *Աղբերք մշտաբուղիք՝ 'ի նմին յորդութե կան մշտնջենաւոր. Եփէ: *Մշտնջենաւոր սովովք և պէսպէս մահուք. Ես. պաՀ. ա. 2: *Թևատարած և մշտնջենաւոր ասօթիւք և պահովք. Նար. յաղթ: Ցայս 'ի վկայու-թե էք, զի յաւիտենականն ասի և մշտըն-ջենաւոր՝ որպէս անսկիզբն և անկատարած. իսկ մշտնջենաւոր ասի նաև այն՝ որ սկսեալն իցէ, այլ չունի սահման տևողութե:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. Տ. Διηνεκῶς. Perpetuo, iugiter. որ և ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱ-ՊԷՍ. Մշտնջենապար. մշտնջենապէս. յա-ւէժապար. յաւիտեան. միշտ և հանապազ. անընդհատ. միշտ միօրինակ. *Թագաւորե-լով մշտնջենաւորապար ամենայն տիեզերաց. Յճ. Ի. Ա. Ա: *Ներորդութեի սը, մի գոլով կամք մշտնջենաւորապար. Ը. Ի.ղ: *Զի՞նչ է, խապառ սիրեաց զնոսա. կայր 'ի սէրն սի-ըելով մշտնջենաւորապար. Ո. Ի. Ե. 24: *Մշտնջենաւորապար կենդանի պահելոյ. Պիտ: *Մշտնջենաւորապար ունին, զոր 'ի լինելութեն ընկալան յարարչէն. Ը. ագ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱՒՈՒՂՍ (աղբիւր). Տ. ՄՇՏՆՋԵՆԱՐՈՒՂՍ. Իր. ագ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԳՈՑՆ. ա. Իբր Մշտ-ջականագոյն. տևողագոյն. *Ոչ է կարողու-թի՝ բռնաւորագոյն և մշտնջենաւորագոյն եւ. Նիս. կամ. Իփ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԿ, կամ } ի, ացՏ.
ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, } ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ. *Որ էին և միշտ է՝ 'ի մշտնջենաւո-րակէն 'ի հօրէ. Ձէր. կթ: *Մի էուր մշտըն-ջենաւորական է, և պատճառ ամենեցուն լինելոյ. Եփիփ: *Վտտակքն առ ժամանակ մի են, և պսակքն մշտնջենաւորականք: Մշտնջենաւորական օրհնութե (այսինքն անդադար). Ո. Ի. 29. Ե հերոդ: *Զայդ ևիւեհականն և զմշտնջենաւորականն ունի նշանակ. Լ. ՃԻՍՓ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԿԻՑ, կցի. ա. որ և ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԻՑ. Συναΐδιος. Coaeternus. Յաւիտենակից. միասնական՝ համագոյ յա-ւիտենից ցյաւիտեանս. *Մշտնջենաւորակից զէակից ոդին: Ի հրեշտակաց մշտնջենաւո-րակից հոր քարոզեցաւ. Ըաբ: *Չմշտնջեն-նաւորակից քո և զէակից սը հոգիդ. Պրփ: Ե Մ***: *Արդ պիտոյ է ոչ պարզաբար մշտնջենաւորակից ՃՀ վարկանիլ՝ որ նախ քան զյաւիտեանան է, զյաւիտենական ա-ասցելս. Դիոն. ՃՀայ: *(Հեղլենք) դնեն և բնաւ իսկ զաչիարհ մշտնջենաւորակից նը-մա: Ի բազում ՃՀան անկանել և զաչ-խարհս նմա մշտնջենաւորակից գնել՝ ան-հնարին ամբաստութե է. Եփիփ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԿՈՑՍ, կուսի. գ. Ἀειπαρθένος. Semper virgo. որ և ՄՇՏՆ-ԿՈՑՍ. Միշտ կոյս. *Եօթնեքրեակն ոչ ծնա-նէ զոր զներքոյ տասնեկի Թուոյն, և ոչ ծնանի յումէքէ. քան որում ասելով զնա ակնարկեցանքն՝ մշտնջենաւորակուսին և անմօրն միակի նմանեցուցանեն. փիլ այլոք:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԿՑԱՊԷՍ. Տ. Որ-պէս մշտնջենաւորակից, միասնապէս՝ հա-մագոյապէս 'ի յաւիտենից. *Զիարդ 'ի հայր և յինքեանս և 'ի միմեանս որդի և հոգի՝ մշտնջենաւորակցապէս, և առանց պատառ-ման և անանջատաբար յամփոխաբուն կայս ևն. Մաթ. 'ի էին:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Συναΐδιον. Coaeternitas. Ընձեզ զմի և զնոյն մշտնջենաւորութե նուիրեալ եաք. *Ի սկզբանէ էրն՝ զմշտնջենաւորութե-ն ցուցանէ. ... սա էր 'ի սկզբանէ առ ՃՀ՝ զնոյն մշտնջենաւորակցութե մեզ ցուցանէ. Ո. Ի. յհ. Ա. 3:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱՃԵՂ. Տ. ՄՇՏՆՋԵ-ՆԱՃԻՒՂ. և ԱՆԹԱՌՈՒՄ. *Փառաւորեալ ՃՀածին, բողբոջ գարնանային՝ մշտնջենա-ւորաՃեղ. Գ.Ի:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱՆԱՄ, ացայ. է.
ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԵՄ, հցի. ն. Ե է.
ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԻՄ, եցայ. ի. Ե յ.
Καθεστήκω, παραμένω, προσανακείμαι, προσδιατρίβω, ἐνδιατρίβω, σχολάζω. Consto, permaneo, persevero, commoror, vaco. Մշտնջենանալ. յաւերժացուցանել, և յա-ւերժանալ. հանապազորդել. յերկարել. տևել. տոկալ, կալ միալ, դեգերիլ, պա-րապիլ. *Ի փայտից անփտից տապանին. այն՝ որ ընդ նմա մշտնջենաւրանալն կարեր. Փիլ. Եւ. Ի. 53: *Ձմեռն այսպէս լինի, յոր-ժամ արեգակն 'ի հարաւ մշտնջենաւորէ զգնացս իւր. Վեցօր. Ը: *Մինչ 'ի գալուստն իւր երկրորդ զվարդապետութն մշտնջենաւո-րեաց. Հ. Ինխ: *Վասն մահուս արդեալ լի-նելոյ 'ի մշտնջենաւորել. Եփիփ. Ի. 23: *Մշտնջենաւորել անհնար է հոգւոյ 'ի մարմնի (յաստիս). Փիլ. Լին. Ի. 29: *(Ո-մանք 'ի ձկանց) յատաղին կայանան՝ յոր սկը-սանին, 'ինձին մշտնջենաւորին: Կորիւն կո-ղեն անուանագիսք իրաց բազմաց, որ հա-նապազ 'ի նոյնն մշտնջենաւորին (զաւսմն). Վեցօր. Ի. Ե Ի:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱՊԷՍ. Տ. ՄՇՏՐՆ-ՋԵՆԱՒՈՐԱԲԱՐ. *Որդի միայն 'ի հօրէ մշտըն-ջենաւորապէս ծնեալ. Ա. Ի: *Զորոյ անվրէպ ըստ բնութե բերին մշտնջենաւորա-պէս զնանուն. Սարկ. ազ: *Ո՛ւր և գնաս-ցէ և կամ կացցէ, մշտնջենաւորապէս յոգի և յորտոտալ կացցէ. Վ.ր. ոյ. Ը:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԵԼ. Տ՚ա 'ի ՄՇՏՆՋԵ-ՆԱՒՈՐՆԱԼ:

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀειδιό-της, τὸ ἀείδιον. Aeternitas. և մշտնջենաւորութե, perennitas, perseverantia. որպէս Յաւիտենական-նութե ՃՀ անսկիզբն անվախճան. և որպէս անկատարած տևողութե սկսեալոյն. միաբանա-նութե. հանապազորդութե. և Ἀποσχόλασις. Vacatio, studium. անընդհատ պարապմունք. *Մշտնջենաւորութե, և զօրութե, և ՃՀոս-նորա. Հ. Ա. 20: *Մշտնջենաւորութե. Ա. ստեպ. իբր մշտնջենաւորաբար: *Յարակայ մշտնջենաւորութե: Ի հանդերձ ձեալ մշտնջենաւորութե. Նար. Ի. ԻԷ: *Ընդ նմին Թագաւորեացեն յաւիտենական մշտըն-ջենաւորութե. Ագաթ: * Աղբի մշտնջենա-ւորութե. փիլ. ստեպ: *Մշտնջենաւորու-թե 'ի ստեպ (այսինքն 'ի ստուգութե) մե-ծութե և զարմանալի իրացն: (Ախտարաց) մշտնջենաւորութեն 'ի անոտիս. Վեցօր. Ը. Ը:

ՄՇՏՕՐԵԱՑ. ա. Տ. Հանապազօրեայ. հանապազորդ. * Մշտօրեայ տեղեաքս. Մագ: ԻԷ:

ՄՈԳ, ոս, ուց, կամ ի, ացՏ. գ. ա. Μάγος. Magus, praestigiator, incantator. Ան-

լու. Նայեցս, Նայիս. ապ. Նաղել, յոր. Նաղան. ար. Ղեձիս, Ղեձիսի, Ղանձձիմ. վր. Նոգաս, Նոգվի. Մարգարէ հեթանոսաց. սուտ գուշակ. հմայօղ. քաղդեայ. գէտ. աստեղագէտ. օրենագէտ ըստ գենից. քուրմ. կրաւապաշտ. և Դիւթ. կախարդ. *Գաղին անգ այր ղոմն մոգ՝ սուտ մարգարէ՝ հրէայ. եւթ. մաս (իբր՝ ալիմ, գիտնական) մոգ: Առաւել քան զամենայն գէտս և զմոգս: Ահա մոգք յարևելից եկին յերուսաղէմ: Խաթեցաւ ի մոգուց անտի. և ն: *Մոգայ և մոգպետաց: Մոգպետն լինքնին մոգոքն հանդերձ: Բռնի մոգ արար զնա: Ի բնէ մոգք էին, և գուքրիստոնեայ արարեալ: Եվիւ: Ե փոգ.ստէպ: *Ցունայն հեթանոսաց, և արանց մոգուց, և հերձուածողաց. Եվիւ: *Մոգքն ազգք են պարսիկք՝ պարապետալ յաստեղաբաշխութէ, յզգուածի և ի հմայս. Ջ.բ. կ: * Մոգս և դեզիչս առաքեաց սպանանել զնս. վ.բ հց. ծե: * Մոգի ուրուանն երազահանի. Խոր. Բ. 45:

ՄՈԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Μαγικός. Magicus, praestigiatorius. Սնգհական, մոգուց և մոգութե. դիւթական. յորմէ

ՄՈԳԱԿԱՆՆ. գ. Է Մոգութի, դիւթութի. ի Μαγική. Ars magica. *Եաեաս մոգական կախարդութեանն զորութեամբ. Պիտ. ալէս: * Զմոգականն ասէ գամիլոք գոլն, և ասպ պարսիկք (կամ մոգք): Զանազանի մոգականն ի կախարդութենէ. Նոն. նս:

ՄՈԳԱԿՐՕՆ. և ՚ս. գրօնիք մոգ. և

ՄՈԳԱԿՐՕՆԻԿ. Ն մոգական. * Զմոգակրօն գլքագղէական մոհրապաշտութեցն զնդանս. Անան. Եփես: *Առաքեաց ի մոգակրօնիկ աշխարհ զմոգան: Զմոգակրօնիկ աշխարհն ոչ հրեշասիրս կոչեաց, և ոչ մարգարէիս, այլ աստեղս. Ոսի. ՚ս. 6. Ե գիս:

ՄՈԳԵԱՆ. Ա.յսինքն Մոգք. Նոգանի. Նոգան. * Ազերբէջք զատրուշանան, ապա նէք զմոգեանն. Փարպ:

ՄՈԳԵՄ, եցի. ը. և Ն. Μαγεύω. Artes magicas calleo, vel exerceo. Մոգութիւն առնել, և կախարդել. *Ալյր ոմն սիմոն... մոգէր, և ապէշ ցուցանէր զազգն սամարացոց. Գծ. Ը. 9: *Որպէս բարբչեսուն այն, և սիմոն գեԹացին, որք մոգէին, և ապէշ ցուցանէին զաեստղան. Ջ.բ. կ: * Առեալ ծովային բազէ՝ զսա մոգեաց նէքջասեներաս. Պիտ. ալէս: *Ի պատիրս արկանել, զուշ և զուրուշ մոգել. Ոսի. Եբր. իչ:

ՄՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Μαγεία. Magia. Մոգական արուեստ. սուտ գուշակութի. հմայք. և գէն մոգուց. կրակապաշտութի. և Դիւթութի. կախարդութի. յն. Նոգիա. լտ. Նագիա. Թ. Նգիաութիւնէ, Նունգիմիփ, սբ. Հրէրփ. պեօլիս, պիսիս. * Հայեին ի նա վասն բազում ժամանակաց մոգութեամբքն առչեցուցանելոյ զնոսա. Գծ. Ը. 11: *Մոգութի է մանակոչութի բարեգործ (կարծեցեալ) գիւաց՝ առ ի սուրց իմիք հաստատութի. իսկ կախարդութի է մանակոչութի դիւաց չարագործոց. Նանոս: *Ընդ աձէր զմոգութի և զքաւգեաւի: Գրեալ զօրէնս մոգութեն՝ տայր բերել ի հայս Ռոմիք յաղագս մոգութեան գահ և պատիս չտայք. Եվիւ. Բ: Փարպ: *Մոգութի և սպանութի գործէք. Վ.բ հց. իչ:

ՄՈԳՈՒԸՏԻՔ, էի, էից. գ. Պաշտօնեայ մոգութե կամ մոգուց. * Աշտկերտս մոգի ուրուանն երազահանի, որ յայն ասէաս է մոգ պաշտէ անուն կարգային. Խոր. Բ. 45:

ՄՈԳՊԵՏ, ի, աց. գ. իբր Ἀρχιμάγος. Praefectus sive magister magorum. որ և ՄՈԿՈՒՏ. ապ. Նոգպետ. Պետ և գլուխ մոգուց. մեծ մոգ. քրմապետ. վարդապետ մոգութե կամ մոգուց. Նանէձձիմ պաղէ, Նաղան ֆիբի. *Զմեծ ոմն իշխան մոգպետ կացուցանէր ի վերայ նոցա: Զազգսումն ի մոգուց, և զրազմագոյնս ի մոգպետացս: Հրամանեառն մոգացն և մոգպետացն. Եվիւ. Ե. Բ. ևն: Փարպ:

ՄՈՂ. կամ ՄՈՆ, ղոյ, ոց. գ. Բառաօսար. որպէս Նէդ, Նաղդ, Նաղպ. Մόδιος. Modius. իտ. Moggio. Մόգիօս, Մόգիսս, Մόձձիօ, Մόձձօ. Գրուան, կամ երեք գրիւ, կամ չորք ադուք. Ճէր. իչ. Ե լտ: Վպուլ. Բ. Նէ. ևն: Ոսհ: Սամ: կէր: Հ=8. Նոյ. ծե: Ոսիխէոր: Դամասի:

ՄՈՂԱՆԱՄ ացայ. է. Մեծանալ. առաւելուլ. զօրանալ. Ջին. Նկղն. և ագմանալ.) *Եւս քան զևս ի նոյնս մոզանան, և յաձախեն զփոյթն. Ոսի. Ո. ՚ս. 6: * Եւ այս իրք (հալածանաց) բազում ժամանակս մնայցեալ էին. Ես. պամ. Ը. 40. (գրածն, մոզացեալ, կամ մոռացեալ:)

ՄՈՂԻ, զոյ. գ. յն. Նόσχος. Μόσχος. Vitulus. Զուռայակ.որթ. *Ակրկառն ոչ նշանակեաց զարականն և զիգականն և զէգզոքն (իմն զՀաւասարսին), Թէ ոչ ասեաք, եզն, և կով, և մոզի. Եբր. էբ: (ռակ. Նոդի. յոգն. Նոդնէբ, է առաւել արու որթ ասբուր:)

ՄՈՆ. Տ. ՄՈԴ:

ՄՈՆԹԻՈՆԹԻԼ. Ն. Որպէս ռակ. Խոխոջ ընէլ. Մղել խնթելով. յորդորել. յառաջ վարել. * Մաեւրիմ վարգապետք՝ աշակերտացն հարկ առնեն գիրհատուածն՝ մեԹիոնԹիլով զնոսա առ ի հաստատութի զայնցիկ, զոր լուանն. Փիլ. լԲ. Բ. 106:

ՄՈԼ. գ. Ի բառս գաղիանոսի գնի որպէս ոչակի կամ ոչոխիկ (ձայն ունոյատ). զոր Սիբէ. լԷհ. իսնայ Թիփիկ անպիտան բուսեալ յայսմասս ծառոց: Ալլ ի հայս ոչ ասի շաղախ յարդախառն, որով առնեն զառաջին ծեփ տանց. որպէս և ծեփելն մոլով ասի Նոլել:

ՄՈԼԱԲՈՑՍ. ա. Բուսեալն որպէս զնոսա ինչ մոլի և անպէտ. *Նախ քրտամբք և աշխատանօք հատանիցեն զընդվայր սրմատոս մոլաբոյս. Ագաթ: * Ծաղկի արգարոլեի, առաւոտեալ զմոլաբոյս սխան անիրատուէ. Գր. փշ. Ելփ:

ՄՈԼԱԹՋԻՆԻ, Նոյ. } գ. Συκάμινος.

ՄՈԼԱԹՈՒՋ, Թզոյ. } Sycaminus. տև. χομωραία, sycomorea, sycomorus, morus. լատ սէ գծոց, ուր երբր. է ղիսէնդիւ, ղիսէնդիմ, ղիսէնդիմ. իսկ յայլ գիրս. ἀγριασυκη, ficus silvestris. լատ ոմանց նոյն ընդ ὀλύνθος, caprificus. որ և ԾԵՆՑԱՋԵՆԻ, ԿԱՑԱՂԵՆԻ. Թզենի վայրի՝ ազգի ազգի. կայ և փշրատն տերևով և կեղևով պտղոյն, հնդկային Թուզ կոչեցեալ՝ ի սեղկելիս. ուր լի են գաշտք նովին անկով. Նէպտն Ինձիրի. ևն. * Իբրև զմոլաթզենիս՝ ի դաշտի բազմութե: Ի վերայ ձիթենեացն, և մոլաթզենեացն որ ի դաշտս. Գ. Ի.գ. ճ. 27: ՚ս. ճ. իէ. 28: Բ. ճ. ՚ս. 15: Է. 27: *Ցորժամ գյն տեսցէ, գեր ի վերոյ քան զմոլաթզենին ամբարչկի. Աֆոբ. յոյն: *Գոյ ի Թզենիս, որ անուանեալ կոչի կատապենիս, այսինքն վայրի մոլաթզի. զՀոգն մոլաթզենւոյն քաղեն բերեն կախեն ընդ ընտանի Թզենւոյն. Վ.էոբր. Է: * Որոնենք, և մոլաճոլզք, և մոլաձիթենք նիք առանց մշակութե արուեստի բուսանին. Փիլ. Նի. Բ:

ՄՈԼԱԹՈՒՋ. գ. Որպէս Պատուղ մոլաթզենւոյ. *Եթէ այծարած, որ մոլաԹուզ կծուխէ, մարգարէ գործեն: Զինչ և ասվա, ոչ այծս արածէր, և կծուէր մոլաթուզս. Աֆոբ. պենք. Ն ասս օբս. Բ: (որ ի սբ գիւս դնի Թուզ, և Թզենի. տրբենի. Թզենի:)

ՄՈԼԱԽԽՆԴ, կի ՄՈԼԵԽԽՆԴ. խնգի, ի. գ. Κώνειον. Cicuta, և ἀκόνιτον, aconitum. որ և ԽՆԴԱՐՈՒԻ. (իբր մոլեգնիչ խնդալով. ռակ. Խենեցնօղ.) Խոտ Թունաւոր. որպէս և մահագործն կազմեալ ի հիւԹոյ նորա. նոյն է և կոնիոն՝ յատկական ձայնիւ. պալպէրան, չոփէրան. * Քան զչէղի դառնագոյն է. և քան զմոլախխնդ սատակիչ. Ճ. Ա: *Դառնանայ յօշընգիրն, և յապականագործ հիւԹասկամ մոլանդիւն փոխեալ լինի. Նխս. Ղամ: *Մոլախխնդ ի կոնիոն արմաստոյ. Մեսր. Երեց: * Ի հարկէ առվոյն բերելոյ՝ զմոլեխխնդն և կամ զայլս ոմանս միասակար բանիարս ըստ գիպաց իմն Ճարակեալ. Ցհ. կԲ: *Տան նմա արբուն, որպէս անդ ուրեմն ի հինան աԹենացիքն սակրատայ՝ զմոլեխխնդն. Խոր. Բ. 8: *Վախճանեցաւ՝ զմոլեխխնդն արբուցեալ դատաճանեալքն. Ոսհ: * Ի բառս գաղիանոսի՝ Մոլեխխնգ, որ գրի և Մոլեհմունգ, դնի որպէս յն. գόνϊον. իսկ խնդամոլի, որպէս յն. ագόνϊτον:

ՄՈԼԱԽԽՆԴ՝ երևի շփոԹիլ երբեմն ընդ Մոլախատ. * Խոպանանայ, և մոլեխնդիւք ընանի. Համամ. առ: *ԶարդարուԹին խլեցուլ, և զմոլախխնդ արմատն ունկելով: Ցանգործութենէ հնկական մոլախխնդ բուսեալ (այլ Ձ. մոլախատ), և զսերմն կորուսանէ. Սարգ. յն. Ճ. Ր:

ՄՈԼԱԽՈՏԵՍ, եցի. ը. } Χορταμανέω.

ՄՈԼԱԽՈՏԻՄ, եցայ. յ. } Gramine luxurio. իսկ Մոլախատեալն՝ ըստ յն. մոլեալ. մոլեգին. մաւնծնոյց, furiosus, furens. Մոլացեալ լինել անպիտան խոտովք. մոլեգնալաց ուռճանալ վատԹար խոտոց. * Եթէ Թողուս զնա, խոպանանայ և մոլախատէ. Առակ. իԲ. 31: *Մոլախատեալ. և անտառախիտ լեալ: Ցանգործութենէ մշակացն մոլախատէ (կամ մոլախինգ բուսեալ). Սարգ. յն. Է. Նս Բ: * Զամենայն և զմոլախատեալ շուրջանակի բացաբառնայ սա ի յոչ հեղձուցանել. Աբ. Է:

ՄՈԼԱԽՈՒՄԲ. ա. Խմբեալ ի բնամոլ Թէ մոլելոյ՝ մոլեգնելոյ. * Եա երԹեալ առիւ գնս, ասարեալ Թագուցից յայն ի հրեական մոլախատմբ ժողովոյն. Տագ:

ՄՈԼԱԿԱՆ. Տ. ՄՈԼԵԿԱՆ. Ἐμμανής, μανόμενος, βακχείος. Furiosus, furens. *Իբր ի մոլականաց հեռանալի էր. Մխ. երէմ: * Կակուղ ցանկութիք և առմնունք ոչ մոլականք. Պղատ. օրին. Է: * Իբրու բաժակ խառնեալ, յորում գինի մոլական հեղեալ՝ եռացուցանէ զնա. անդ. Է: * Որոն մոլական իսկ է. անդ. Է:

ՄՈԼԱՃԻԹՆԻ. Տ. ՃԻԹՆԻ ՎՆՑՐԻ. *Մորենիք, և մոլաՃուզք, և մոլաձիթենիք նիք. Փիլ. Նի. Բ:

ՄՈՒԼՈՊԱՏԻՐ. Խմն կամ ընԹերցիր Մոլորապատիր. *Ստատուն ՃծոցՆ մոլապատիր պաշտամանցն. Անան. Եփես:

ՄՈԼԱՐ, ի, աց կամ ից. ա. Πλάνος, πλάνης. Planus, impostor, seductor, և erraticus, erro, erroneus. (որպէս Թէ մոլոր, կամ մոլորար.) Մոլորեցուցիչ. խաբեբայ. պատրիչ. *Իբրև մոլարք, և Ճշմարիտք. Բ. Նոր. Ջ. 8: *Ցիչեցաք մեք, զի մոլարն այն ասէր: Պատրել կամի մոլոր ոգին: Զխաբեբայդ և զմոլարդ կենդանւոյն այրեցէք. Կալ. ԾԲ. 6: Խոխ: Վ.բ հց. Է:

ՄՈԼԱՐ. Մոլորեալ. պատրեալ. և Ցնորեալ (որ լինի մանգամանի և մոլորեցուցիչ.) *Տէր յիչեցաք, զի մոլարն այն ասէր. դ.ք զար-

տուզի էք ՚ի Հշմարտութենէն, և նման մոլար և մոլորեցուցիչ կարդայք, և ուսոյ՛ գիտէք՝ թէ մոլար է նա. եթէ մոլար է, ապա՟ տուք, ոչինչ պարտ է կասկածել ՚ի բանիդ նորա. եղիւ. ԲՈՂ. *Ջինչ խօսիք դուք մոլորեգ վասն կռոցն անշնչից և անխօսից. Ճ. Գ: *Ոմանք ՚ի մոլար քահանայից զծածկեալ գաղտահոտ պղծութենէ անիծելոյ ամբաւոյ Թեոդրաևկեցւոյ վերատին չարժեն. Շ. Ի՟Ր:

ՄՈԼԱՐ. Մոլորական. սխալ. վիպասկ. տուս և մոլորեցուցիչ (բան). *Խրատս ս՟ուանց յանդիմանութենէ մոլար էր. յն. մոլորի, կամ սխալէ. Սաա. ՚ի. 17: *Դադաևեսցեն յիւրաքանչիւր մոլար օրինացն. ԵՒԻ. Ի: *Մոլար խրատուն խաբեպէք. Խոսր: *Խնամոտս մոլարս: Մոլար ուսմունս. Նար. երգ: Ան՟դ իբր մակեայ ասի. *Զայնս տե՟ս ասնէ՝ զոր կրի ՚ի մարդն, և ոչ մոլարս, խաբեաբ յաչսին »:

ԱՍՏՂԱՑ ՄՈԼՈՐԱ. Տ. ՄՈԼՈՐԱԿԱՆ. և ՄՈԼՈՐԱԿ. Πλανήτης. Planeta. Յոան. 13:

ՄՈԼԱՐԱԿԱՆ. Որպէս Մոլորական, Թափառական. Πλανητής. Vagus. *Մոլարա՟կան դոլով և բնակութեամբ իւր առանձին ոչ բնակեալ. Պղատ. փխ:

ՄՈԼԱՐԱՆՈՒՆ. Տ. ՍՏԱՆՈՒՆ. որպէս դնի ՚ի յն. *Պահեա զաւանդն, իատորեալ ՚ի մոլարանուն գիտութենէ. ա. Թիմ. Ը. 20:

ՄՈԼԱՐՈՒՄՆ, բոլոր. Տ. ՄՈԼՈՐՈՒՄՆ. *Մոլորումն ոչ փոքր զբաղում մարդկան ազգ կալաբ. Փիլ. Յ. Բան: *Զանձինչեան կալեաք ՚ի մոլարմանէ ուղղէ. Լմբ. առաք. (նոր Ա. ՚ի մոլրմանէ:)

ՄՈԼԵՐԱՐ. Տ. ՄՈԼԵԳՆԱԲԱՐ. *Զի մի զանցանիցեն մոլեբար իբրև զգազանս աղաւեսս. Եփր. օրին:

ՄՈԼԵԳԻՆ, գնի, նաց, կամ նեաց. գ. Ἐμμανής, μαινόμενος, ἀπομαινόμενος. Furiosus, furens, insanus, demens. δαιμονῶν, daemoniacus. Մոլի յոյժ. կատաղի. վայրենամիտ. անկեալ ՚ի մտաց. ցնորեալ. այսահար. և ցնորական. մոլեկան. *Կամ զմոլեգին յայնց կրօնից անհաւատութեանս բերեալ: Նզիւ. և զև նմա մոլեգին գնալ՝ քի՟լնպատիւ. Իմ. Ծ՟Բ. 23: Ի: Ա. Ծ՟Գ. 23: *Ո՞վ էրեք ասեն այնչափ մոլեգին, որ ոչ սիրկեք զտէրն իւր: Մոլեգին և մոլորեցուցիչ կռչեին զնա, սամարացի և դիւահար. Ոան. յհ. ա՟. 19: Ի. 42: *Հեբրայեցիք սպանանէն զմարգարէս նորա որպէս զմոլեգինք սպանանիչք. Եփր. Ծն: *Ա՟յս ամենայն են մոլեգինին (Նեռին) արուեստքն. Ճ. Գ: *Նմանեալ եւս մոլեգնեաց. Ճ. Ա: Իսկ Ի՟. Ա. Ե. 6. *Ո՟ւր յասոնն մոլեգին յանիւնայ անկեալ գործեր մեծամեծ կատարած »: իմա՛ Ա. մոլեգնաբար. զի ՚ի յն. դնի լոկ, անխնայաբար:

ՄՈԼԵԳՆԱԲԱՐ. Ա. Իբրև մոլեգնեալ. մոլեգին օրինակաւ. մոլեգնութե՟ամբ. կատաղաբար. *Լուսոյդ զմոլեգնաբար (կամ զմոլեգնոտաբար) գոչումն. Եղիւ. Ե: *Զըղջումնն ուժգնապէս, և մեղանչելն մոլեգնաբար: Ա՟ռին մոլեգնաբար, և գայթակաբ մատուցին անպատկառապէս. Նար. Ծ. 45:

ՄՈԼԵԳՆԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ՄՈԼԵԳԻՆ. *Մարգս մոլեգնական: Մոլեգնական տալ հրաման. Նար. ի՟Բ: Աբեր. ա՟. 2:

ՄՈԼԵԳՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Կսոյդ լինել կամ նմանիլ մոլեգնութե՟ամբ. *Մի՛ մոլեգնակից լինիր բանսարկուին. Ճ. Ա:

ՄՈԼԵԳՆԱՃԱՄ. ա. Ըս ճառէ զմոլեգին բանս. ցնորաբան. մոլար. *Սուաբ խորհեցարուք հերձուածողաց մոլեգնաճառ բարբանք կարկին: Զմոլեգնաճառս բանսարկուին զգլուխ վերակարեցին. Նար. հե՟. Ա առաք:

ՄՈԼԵԳՆԱՊԱՏԻՐ. ա. Մոլեգին և պատիր. կամ պատրիչ մոլեգնելոյ. *Զմոլեգնապատիրս հալածեցին. Նար. առաք:

ՄՈԼԵԳՆԻՄ, ւցայ. յ. Μαίνομαι. Insanio, furo. Մոլիլ. ցնորիլ. լքաբբմաք. *Դև գոյ ՚ի նմա, և մոլեգնի. ՁԿ. ՃՐ. 20: *Թշնամիք Հշմարտութենէն այնչափ մոլեգնեցան, (մինչև) ասել, եթէ այսպէս գիտեմք զնա, որպէս և ինքն. Ոան. յհ. ա՟. 15: *Ան՟դ մոլեգնեալ՝ այլ իւրաքանչիւր սուր ՚ի կող ընկերի իւրոյ ձգելով. Խոր. ա՟. 9: *Ամեհաբար մոլեգնեալ լինէր. Եփր. Համաբ:

ՄՈԼԵԳՆԻԼ. Ἐξίσταμαι. Obstupefio. Ապշիլ. արտաքոյ իւր լինել. մարգարէանալ. աճապարիլ հիփնիլ օշաք. *Համարէին՝ թէ մոլեգնեալ էիցէ. Մրկ. Գ. 21:

ՄՈԼԵԳՆՈՑ, ի, ոց. Տ. ՄՈԼԵԳԻՆ. (քան սահնային առմամն). Μανιώδης, μεμηνώς. Furiosus, furens, insanus. խՒոյծ, կապուծ. լբաբբ. ապբբ. *Մոլեգնոտ և ժրխտող ազգին հրեից: Նմանեալ ես մոլեգնոտի: Հանդերձ սոյմակաբ մոլեգնոտս աբեղայիւբ. Նանայ: Ճ. Գ: Աբեր. ա՟. 14: *Մոլեգնոտս զնոսա համարիմք: Որպէս ՚ի վերայ մոլեգնոտացն և ափշեցեալոցն: Ո՞ւմ հաւանիլ արժան է, պօղոսի, թէ մոլեգնոտացն՝ որ արհամարհեն զգիրս սբս. Կանան: Նխա. բն: Խոր: *Մոլեգնոտաց են ձախտակի այդոքիկ ընտրութե՟ամբ և կարծիք. Սոփհանգ: *Մոլեգնոտ առաքեալ աենչալը առ Թէզ ինքեան. Խոր. հոիբ: *Եբ այս արիոսի մոլեգնոտ ամբարտաւանութե՟ամբն են բաբջալանք: Զարափաւացն, և արիոսի մոլեգնոտ անուանին. Լմբ. հանգ:

ՄՈԼԵԳՆՈՏԱԲԱՐ. Տ. ՄՈԼԵԳՆԱԲԱՐ:

ՄՈԼԵԳՆՈՏԵՄ. Եցի. Ն. ՚ի Տ. ՄՈԼԵՄ, ՄՈԼԵԳՆՈՏԻՄ, եցայ. յ. ՚ի և ՄՈԼԻՄ: *Զար գնքն պատրեալ զբեզ մոլեգնոտեն. Հ. Հայ. իբ: *Հերևակլէս մոլեգնոտեցաբ. Պփմ, աղէս: *Կաբն առ ժամանակեայ, աձիւն մոլեգնոտեալն. Ոան. ազ:

ՄՈԼԵԳՆՈՒԹԻՒՆ. փ. ցնորումն. կատաղութե՟ամբ. որ և ասի Մոլորեալ, և Մոլորութե՟ամբ. *Դժնդակագոյն՝ մոլեգնութե՟ամբ կատաղութեան խորհրդոյ՝ մոլեգնութե՟ամբ բնական (այսինքն քան զբնականն). Փիլ. Բեռնան: *Մոլեգնոտե՟ամբ անձն. Նար. ծբ: *Ա՟ռ ՚ի յոյժ ցանկականն մոլեգնութե՟ամբ. Խոր. ա՟. 14:

ՄՈԼԵԳՆՈՒՑՔ. փ. որ և ՄՈԼՈՒՑՔ. Իբր Մոլեգնութե՟ամբ, կամ մոլեգնոյթե՟ամբ. կրօցք. *Վկայեն մոլեգնուցք կնոջն (՚ի յովսէփ). Կեսրդ. ՃՆ:

ՄՈԼԵԽԻՆԴ կամ ՄՈԼԵԽԻՆԴ. Տ. ՄՈԼԱԽԻՆԴ:

ՄՈԼԵԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐμμανής, μαινικός. Furiosus, insanus, ևն. Մոլի. մոլեգնեալ. մոլեգին. մոլեգնոտ. վայրենի. կատաղի. խելագար. այսահար, ցնորեալ. և խելագարական. այսահարական. ցնորականն. լբաբբն, փիճանն, ռեհանն, փբբբբն. Զանձանց ասի. *Դուք մոլեկանք էք, և կարծէք զմեզ լինել մոլեկանս: Բարկացողք և մոլեկանք: Յասուսին մոլեկանաց: Իբրև մոլեկանս քանդագուշեալս. Ճ. Բ: Աբեր. որակ: Ճ. Գ: Վէ՟բ. Ե: *Իբրև երաց նա զաչս կուրին, մոլեկան կոչեցին զնա. Եփր. Հաճոբ: *Դադարեսցէ գուշդ մոլեկան (յն. հրեայ): Զմեռնեալսս զերկայր մոլեկան (յն. նախանձայնակեալ) սիմոնի. ա՟. Ա. Ծա՟. 50: Ի. Ա. Ե. 23: *Մոլեկան մանկքեցիք. (զի և Հանիփա, Հշանակէ մոլեգնոտ.) Եսա. փբ. Ի:

Աբի և զդիւաց, մանաւանդ զբանսարկու սատանայէ. *Զքառնուքեմ չար և մոլեկան գիւաց հալածեաց ՚ի մարդկանէ. Ճ. Գ: *Շուրջ կայ մոլեկանն, և սահեալս և ծփեալս առնէ: Ա՟յսպէս և զառաքինի սուեղծուածն՝ մոլեկանն տանէր և հանէր ՚ի դրախտէ անմահ. Ոան. յհ. ա՟. 6:

Եւ վերայ. *Մոլեկան կատաղութե՟ամբ, կամ սուիք, սխալ, տափանք, վաւաշոտութե՟ամբ, խելայեղութե՟ամբ, վարք, բարք, և այլն. Սեբեր: Նանայ: Եղիւ. Բփ: Խոր.հոիբ: Պիփ: Փորպ: Նար. յԲ: *Շամբուշ ցանկութե՟ամբ, և տըափանք իբրու մոլեկանք. Պղատ. օրին. Ե: *Դարձեալ այլ մոլեկան հուր հրդեհի բորբոքեբ ՚ի կողմանց արևելից. Ղևոնդ: *Մի՛ ՚ի դժնդակ չարայն ձանաչի մոլեկանգ տունկ՝ որթ. Պիփ: *Ա՟նուալ վարձս ըստ մոլեկան խորհելոյն իւրոյ (այսինքն խորհրդոյ) զթագաւորութե՟ին իակ հայոց. Փորպ: *Մոլեկան արտակայութե՟ին, ափշութե՟ին. Աբիփ. որակ. յն. մի բառ. *Εκστασις. Extasis, mentis amotio.

ՄՈԼԵԿԱՆԱԲԱՐ. Տ. ՄՈԼԵԳՆԱԲԱՐ. Μανικῶς. Furiose. *Մոլեկանաբար և անզգամութե՟ամբ հակառակ զայրացուցանողացն չարժեալք. Բրս. Բարս:

ՄՈԼԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Մոլին. մոլեգնութե՟ի, և տափուն. տարփուն. *Էր այր ժանա, և մոլեկանութե՟ի չարժեցեալ բազում չարեօք մարանչէր ընդ ազգիս քրիստոնէից. Ղևոնդ: *(Հոգևորս) այս մոլեկանութե՟ս սէր՝ պարծանաց արժանի է. Նար. երփ:

ՄՈԼԵՄ, եցի. ն. Մոլեցուցանել. ցնորեցուցանել. տալ մոլիլ և վայրենանալ կամ յիմարիլ. խելթ հանել, խելթ առնել, խենթեցնել. լբաբբմաք. *Վտանգէ զիս ոտվայն իմ, յորժամ ընուր զնա. մոլե և կիզէ զմարմին իմ: Զմեզ մոլեն գնք առ նոսա (՚ի պաշտել զարեգակն և զՀուր). Վբհ հդ. ՇԵ:

ՄՈԼԵՆԱԽԱՆՁ. ա. Մոլեալ նախանձու. ունայն գնախանձ մոլեգին. *Մոլենախանձ զաբաքանողք. ՁԿ. ԼԲ:

ՄՈԼԵՊԵՍ. Տ. ՄՈԼԵԳՆԱԲԱՐ. *Մոլեպէս սրմռեալ գազանութե՟ք ծովուն հնազանդին. Նբղ. Տթ:

ՄՈԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ՄՈԼԵՄ. Ἐκμαίνω, ἐξίστρέω. In furorem ago, oestro exagito, concito. *Որ բռոցակիզն և մոլեցուցանէ՝ սեղան, և աւելորդք սուտ ցուածոցն: Զիարդ մոլեցուցանէ բարկութե՟ին. Ա՟ռ. ծբ: *Թիւնաբեր խայթոցաս զմարդիկ մոլեցուցանել. Աբեր. ծզ:

ՄՈԼԻ. Լոյ. լեաց. ա. Ἐπίληπτος, μανόμενος, μανικός, μανιωδέστατος. Furiosus, insanus, furens, և այլն. որ և ՄՈԼԵԳԻՆ, ՄՈԼԵԳՆՈՑ, ՄՈԼԵԿԱՆ. (զբ, կամ ինչ). Կատաղի. խելայնոր. բախած. յիմար. այսաչար. և բուռն. սասիկ. խոբղած, խենդ, ոգեղէն, լբաբբ. *Զի՛ եկն առ քեզ մոլին այն. Բ. Եփ. Ե. 11: *Կուբի և մոլոյ կարծիս: Դործ մոլեաց. Ոան. Տ. Ե. 34: Ն. յհ. Ե. 22: *Իբր անյագ պաճարիւ, և անարդել մոլոյ. Փիլ. լԻ: *Խրատեաց ասելով ՚ի բաց կալ քեզ ՚ի մոլոյդ հայհոյութե՟ենէ. Կեսրդ. ՚ի յոյն: *Ո՛վ մոլի և կատաղեալ հրեայք. Զոբ. ԼԲ: *Ա՟յսօր մոքնուր հոգեկիր, և վաղիւ մոլի խելագար. Նար. հԳ: *Ո՛չ այնչափ չարչարին մոլիքն ՚ի դիւաց, որպէս բարկացողն. Մծոբ. ծԲ: *Լոյծ զիս ՚ի մոլի մեղաց խոց. Վբհ հդ. Ե: *Ցեսաբր զքեզմ գաբեթեն, տեսբր զմոլն և զանյագ սէրն. Ոան. Ե. փխ:

ՄՈԼԻՄ, եցայ. յ. Μαίνομαι, ἐμμαίνομαι, ἐκμαίνομαι, ἐπιληπτεύομαι, ἐπιληπτίζω. Furo, insanio, demens sum, corri-

pior a daemone, laboro epilepsia sive morbo comitiali, et incendor amore. μαντέυομαι, divinor, hariolor. Ցնորիլ. Երևանիլ առտաքոյ անձին. անկանիլ ի մտաց. կատաղիլ. յիմարիլ, այսահարիլ. զայրագնիլ, և Ցաւիլ յանչափս. զանկատիլ. անկղնատանալ. առփիլ, և տարփիլ. և Հմայել. իրմն գոյս եալ, խելագ ի՞ղձնել, խենդենալ, խնդալ, կապիլ. ալմաք, ագլէնը ուղղմաք, լեզուցմաք, գոռոզմաք, ազգի օյմաք. * Կամ Թէ ուրախ եղեալ՝ մոլին, կամ Թէ մարգարէանան՝ ստուեմի: Արբցին և քամեցին, և մոլեցին յերեսաց սրոյն: Մոլեցարուք, սուտ առէք: Աստն ցնոտ, մոլիս: Ըահս բազում տայր աստրանց իւրոց մոլելովն (իբր խօսելով զզեղծութիւն): Մոլեալ ի վերայ նոցա՝ հալածելի: Մոլիս այնզ . . . ոչ մոլիմ քաջգ վերատես: Ո՞չ ասիցեն, եԹէ զի մոլեալ է այլն: *Դև ունի, և մոլի: Մոլեալք ի գիւաց. Ճ. Գ: Իգն: *Ջի մի զարհուրեսին մոլեցիմք: Ընդգէմ միմեանց մոլեցան. Աոր. Ե. ՅՁ: *Մոլեցան ի վերայ նորա հեթ բայեցիքն յերուսաղէմ սպանանել զնա: Մոլեցաւ իբրև զկատաղի շուն. Եփ. Ե. փխ: Տբ ՅԷւ. յնս. ՅԼ: *Մոլին մարդիկ. և եԹէ տեսանեն զոք՝ որ ոչ մոլի, ասեն՝ Թէ գու մոլիս. վասն զի ոչ եզև նման նոցա: Եւ լեալ էր յաչեսարհէ, և մոլէր գարձեալ ի կին իւր. Վբ. հդ. ՅՁ. Նբ Ը: * Փոխ և տասանակ մոլեցան յիս իբրև ի խոպանի. Սաքի. աղ. այսինքն կատաղաբար բազմացան:

ՄՈԼԻՉ. ա. Բառ անատոյգ. իբր Ա յն՝ որ մոլի. մոլեգնեալ. այտահար. * Խզին և կոծին իբրև զմոլիչն չարաչչուկ գիւահարեալս. Մաթ. ՅՁ. (գուցե գրելի, զմոլեան:)

ՄՈԼՈՐ, ի, ից. գ. Μολόχη, μαλάχη. Malva. (յՅ. յն. մօլէխի, կամ մալէխի. լտ. մալւա. ալ. փուխէ.) հյ. բաղբօսի. Թ. էպէՅ ԼՒՀԷՅի, ԲԷՒԲԷԼԷ. Բանջար կակուղ և փափկիկ՝ ախորժահամ, օգտակար. * Տեսանէ ի ուղին չայն բանջար մոլոչի. Վբ. Ձղ. ՅՁ: Իսկ ի Բժշկարանի գրի, * Մօլօչ. մօլօչնա. մօլոխիա. խիւպպազի ածուցոյ. որ և ԱղՋ. ԿՒ տԱԿ:

ՄՈԼՈՐ, ի, ից. ա. ſ. Πλάνης, πλάνος Erraticus, erro, erroneus, errans. որպէս Թէ ոլորեալ և խոտորեալ. Մոլորեալ. Թիւրեալ. մոլար. սխալեալ. Թափառեալ. ոլոր մոլոր, ծուռ. * Մոլոր առաջնորդ: Անէրկրպագուացն քեզ՝ մոլորիցն և ծուռիցն: Ջի մի պատճառս տացէ մոլորիցն պաշտել զնա. ՄԻ. դփ. Անյ. բաՅԸ: Վբդե. ՅՒ: *Ջի մի՛ մոլորք քրիստիկք յամենայն հողմոյ վարդապետութեՀ. Ոսկ. ը: * Ջի կարծիցէ ի թարաւոն, Թէ մոլոր գնացին, և զղջացեալ դարձան. Վբդե. Եբ:

ՄՈԼՈՐԱԾ. Նոյն ընդ վ. * Մոլորած բանք. Վանակ. յոբաքաղիչ:

ՄՈԼՈՐԱԿ, ի, աց. գ. Πλανήτης. Planeta, errans, erraticus, vagus. Աստղ մոլորական կամ մոլար՝ անհաստատ յընԹացս իբրև մոլոր և Թափառական. որ են եօԹն երևելի լուսաւորք. Թոզ և զմանուկս յետոյ ուրեմն գիտակամբ ՅեղմուԹալս. ԱեյՏԲԲ. *Ընդմոլորքն ամենայն ընդ նմին ընդ երկինի չրջարուԹեալ լինի. բայց մոլորակքն ոչ նոյնի յառաջագունիցն հասքնԹաց չարժիլ բնաւորեալ են. Աբնսփ. Ֆ: * Առակելովք զմոլորակացն պաթայածուածն. Փիլ. Եւ. Ե. 79: *ԵօԹնասաներն մոլորակացն և մոլորեցուցչացն (զՀեԹանոսս). Մաթ. Ե: * Որք են եօԹնից՝ մոլորակացըս կայսրան. Շ. ի՛ Եվաէ: * Մոլորակաց Թիւ և անուն՝ որ աստցան, են ի վերոյ և առ ներքոյ արեգական. Երզն. սփ. Երկ:

ՄՈԼՈՐԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Πεπλανημένος, πλάνος, πλανήτης, πλανητικός. Errans, aberrans, erroneus, in errorem adductus, et seductor. Նոյն ընդ Մոլոր և Մոլար. խոտորեալ, խոտորնակ. սխալական. պատիր, և պատրիչ. * Ի Ճշմարիտ քրէէ անտի հրաժարեցան, և մոլորականին մոլորականքն ակն ունին. Կոլ. ԸԷ: * ՀեԹանոսականն (պաշտօն) մարմնական և մոլորական էր. Ոսկ. Կա: *Բառնալ ի մտաց զնմանատուԹիւն մոլորական. ՑՃԽ. ԸԱ: *ՍԹափեացին և ըզգաստացին մոլորականքն: Մոլորական նախնեացն յիմարուԹիւք. Ագաթ: * Նմանեալք զայն՝ որ են ամենևին առանց մոլորուԹեՀ, զմեր մոլորականքս հաստատեացուք յուղղուԹիւն. Գէորգ. փխ: *Մոլորական միտք, կամ կարծիք: Խոտորնակս ինչ և մոլորական. Եսփեր. Է: Նխս. Լոս: * Ուրմպիա մոլորականս կրեաց (այսինքն պատրեցաւ) ի կախարդական զօրուՀէն. Պգմ. ազԲոս: *Եւ յարարչէն իւրեանց լինին մոլորական. Շ. ի՛ Եվաէ: * Կամ ի համար հաշուոյն եղեն մոլորական. Երզն. սփ. Երկ:

ՄՈԼՈՐԱԿԱՆ. ա. ſ. Թափառական. Թափառեալ. մոլորեալ. տարտամ. տատանեալ. * Եղեցին մոլորականք ի մէջ ազգաց ՈՆ. Է. ՅՅ: *Տաղտկացեալ էր ի մոլորական ԹափառականուԹենէն. Եսս. Ֆր. Ա: *Էշ առակաւ է մարմինս այս, և մոլորական է ամենևին և ընդվայրածու. Փիլ. Եւ. Ե. Կ: *Էաք իբրև ոչխարք մոլորականք. Լբ. Ի: *ԱնտեղուՀիք հօան քոի և մոլորականք չրջին. Խոսե: *ԳերուԹեՀն մոլորական չրջին յայգս. Լ՚Ֆ. ալս: * Շրջեցայց մոլորական յանապատի. Վբ. Կղ. ՃՁ. ՃԷ: *Շրջէր մոլորԹովք մեռեալ մաչկին, մոլորական յանապատին. ՑՁ որդի: *Ի միում գիշերի հասանի չաւ յանկարծակի իբրև զնեա մոլորականսյ. իբր վրիպակաւ կամ յանապատապահից եկեալ. Վէյօբ: Ե:

ՄՈԼՈՐԱԿԱՆ. գ. Մոլորեցուցիչ գիւ, և նեռն. *Եւ ահա առեալ տանէր մոլորականն. Վբ. Կղ: *Առեալ ունիս դու նշանս գաւտեան մոլորական. Գլ. ՃԷ:

ՄՈԼՈՐԱԿԱՆ. ա. գ. Πλανήτης. Planeta. Մոլար աստղ. մոլորակ. *Արեգական և լուսին, և հինգ այլ աստղ, որ ունին մականուն. նուԹեի մոլորականք. Պգաբ. փխ: *Աստեղս մոլորականս, և անմոլորս: Ցաստեղաց մոլորականաց: Ջմոլորականացն աստեղաց չարժուԹիս. Վբ. Կղ. Ա: Մաք. Ե: Մաբս. ի էիւն: *Ցգրուեցան զօրէն աստեղաց մոլորական կոչեցելոց: Աստեղացն՝ որ մոլորական անուանակոչին. Լաոս: Ջբբ. ԼՒ: *Ի՛ և պատճառ՝ մոլորական ոտցս կոչման. Երզն. սփ. Երկ: *Անմոլարիցն բազմուԹեՀ անգիտելի է մարդկան. իսկ մոլորականացն՝ առ եօԹն մնան գԼխատելի. Աբնսփ. Ֆ: *ԵօԹն բազմակքն նշանակք են մոլորականացն: Մոլորականքն ոչ ի Հեռն ամենայն մնասանցն և կողմանցն երկնային գնդին չուրջ յատին. Փիլ. Եւ:

ՄՈԼՈՐԱԿԱՆ. ա. իբր Մոլի կան. μανιχός, insanus. *Խոյչել՝ ի մոլորական ունայնուԹենէ համբակաց. Գլսփ. օբՒն. Է:

ՄՈԼՈՐԱՀՈԳԻ. ա. գ. Որ ինչ է որպէս հողմ մոլորական՝ աստանդական. *Ուղղ խացան ջուրցն բազմուԹեՀ մոլորահողմի խնբեուԹեան. Ագաթ: * Մոլորահողմ խաբեուԹեՀ մտաց նոցա ընդ կրունկն ի փախուստ գնոսա գարձուցանէր. Յհ. ԼՒ:

ՄՈԼՈՐԱՄԻՏ. ա. Մոլորեալ մտօք. մտամոլոր. *Տրամեցուցի զքեզ՝ անուղղայ և մոլորամիտ, չար և ամբարիշտ գործովք ի մովք. Մաթ:

ՄՈԼՈՐԱՆՔ, Նաց. գ. Πλάνη. Erratio, error. ԹափառուՀիւն. մոլորուՀիւն. *ՋօտասրուՀենն ստէպ, և զմիմեանց վերայ Թափառանս մոլորանացն. Փիլ. խմսփ:

ՄՈԼՈՐԱՉԱԻԻՂ. ա. Մոլորեալ ի չաւիղս, կամ խոտորեալ յուղիղ չաւղաց. * Ոտնս մոլորաչաւիղ, հետք խոտորնակ. Նաբ. ԾՀ:

ՄՈԼՈՐԱՊԱՏԻՐ. ա. Մոլոր և պատիր. մոլար և պատրիչ. լի մոլորուՀեՀ և պատրանաՀք. *Ջպաշտամունն մոլորապատիր կոապաշտուՀեՀ. Ածան. Նիկ: * Կործանական կլինուՀիւն, մոլորապատիր վարժուՀիւն. Նաբ. ԽՀ:

ՄՈԼՈՐԱՊԻՆ. ſ. Մոլորական և Թափառական օրինակաւ. *ԱնզգուշուԹիւն իսոլ, և որպէս Մոլոլսակ. *Ատեղաց, որ կոչին մոլորեալ. Եսս. պմս. Է. 30:

ՄՈԼՈՐԵԱԼ, եցյ, ոց. Տես ի բայն ՄՈԼՈՐԻՄ: Անսովոր ոՃով լատ յինդնի և որպէս Մոլոլսակ. *Ատեղաց, որ կոչին մոլորեալ. Եսս. պմս. Է. 30:

ՄՈԼՈՐԵԱՄ, եցի. լ. Տ. ՄՈԼՈՐԻՄ. *Էին մոլորեալք . . . մոլորեցին ի ՃշմարտուԹենէ. Ոսկ. Ես:

ՄՈԼՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պλανάω. A recto itinere abduco, seduco, errare vel aberrare facio. Տալ մոլորիլ. խոտորեցուցանել. Թիւրել. պատրել. խաբել. մոլորցընել. ՃմՀէ դասս հանել. սոփերմաք, ալամխագ. *Անիծեալ որ մոլորեցուսցէ ըզկոյրն ի Ճանապարհէ. Մոլորեցուցանէ զոմն զնոսա մանաւանդ՝ առնիել էար առաքի աեառն: Մոլորեալք, և մոլորեցուցանիցեն. ևն: Ջազգս մոլորեցուցանել և կորուսանել. ոչ ինքն մոլորեցուցանէ, այլ Թողացուցանէ առ՝ի մոլորել, և անկանիլ ընդ կորստեամբ ի մոլորուԹեն, որք ոչ կամին դառնալ. Իսխ:

ՄՈԼՈՐԵՑՈՒՏԻՉ, ցչի, չաց. ա. Πλάνος. Seductor, planus. Այն՝ որ մոլորեցուցանէ. Տես և ՄՈԼՈՐ. *Ցիշեցաք, զի մոլորեցուցիչն այն ասէր: Բազում մոլորեցուցիչք ելին յաշխարս: Կա է մոլորեցուցիչ և նեռն. ՄԻ. ՅԸ. 63: Ը. յՀ. 7: *Բարձան ամենայն գայԹագլուխք, որք միանգամ մոլորեցուցիչք Հին մարդկան. և ի ներքս եմուտ Ճշմարիտ ծծածանօԹուԹի. Շ. բաբՅ:

ՄՈԼՈՐԵՑՈՒՏԻՉ. Անսովոր ոՃով որպէս Մոլորական կամ մոլորեալ աստղ մոլորակ. Πλανήτης, πλανώμενος. Errans. * Շրջնաւք աստեղաց, որ կոչին մոլորեցուցիչք (որպէս Թէ զընԹացս իւրեանց): Ընդ աստեղսն չմոլորեցուցիչս (այսինքն հաստատունս): Որ մոլորեցուցիչքն կոչին, հանապազորդ գնացս ունին, և այլն. Վբջօբ. ՅՅ. Ը Շբբ:

ՄՈԼՈՐԻՄ, եցայ. յ. Πλανοῦμαι. Erro, digredior, seducor, vagor. ἀποπλανοῦμαι, aberro, evagor. Ոլորեալ կամ ոլորտանաւորեալ ինն՝ սրտագէղ ելանել ուղիւ Ճանապարհի, իրօք կամ նմանութ. խոտորիլ. չեղլել. Թիւրիլ. աաերթրիլ. սխալել. խաբիլ. պատրիլ. և Թափառիլ. ընդ վայր յանձիլ. աատանիլ. գանգատիլ. Եաղլմաք, ալփանմաք, խափ՝ աեհվ էնմէք, ալմաք, սոփմաք, ավրէ ՅեղմէՀ. * ԵրԹեալ մոլորեալ չրջէր յանապատի. Մոլորեալ ի դաշտին: Եզին Թշնամոյ քո, կամ իշոյ նորա մոլորեալ: Մոլորեսցին իբրև զարբեալ: Գինեովմոլորեալ են: Մոլորեցան վասն ցբուոյ: Միչտ մոլորեալ են սրտիք: Մոլորեցան չենէն զՀետ խորհրդոյն իւրեանց: Ի մոլո-

րել տանն խարայելի լինէին : Մոլորեցայք յանապատի : Մոլորեցայ ես որպէս զոչխար կորուսեալ : Մոլորիլի մի՛ ի նոցանէ... խըն. դրիչք զմոլորեալն. և այլն :

ՄՈԼՈՐԻԼ . Μαίνομαι. Furo. ἐζίσταμαι, mente capior. որպէս Մոլիլ. մոլեգնիլ. *Մոլորեցան, զի այն ինքն է յիմարուիլն . Ե՝ . ԻԷ . 7 : * Եթէ ոք խելագարուիլ մոլորեալ իցէ, ոչ չքվեսցի յայտնապէս ի քաղաքին . Պղտ . օրին . ՃՁ : * Ձևանայր մոլորիլն . իսկ պալամիդէս յանդիմանէր զայն ոչ գոլ մոլորեալ . Ն՝՝՝՝ :

ՄՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Πλάνη, πλάνησις. Error , erratio , seductio , vagatio . Մոլորիլն . խոտորումն . Թէրուլիք . մոլար ընթացք կամ վարդապետուիլ, խաբէուիլ . պատրանք . և թափառումն . եւ՛ արտաքոյ ուղղոյ իւրոք կամ նմանուիլք. Եանչըէ, խաչ, Ե՝ , Լաֆոիր , ռէհվ, դալաթ . *Մոլորուիեան Ճանապարհօք երկնադղյնս մոլորեցան : Մի՛ ցանկայք մահու մոլորումբ կենաց ձեռոց : Անմտուիքիւն անզգամայ մոլորումբ : Գնայ ըստ մոլորուիլ սրտի իւրոյ: Մոլորուիլիք մեր և անօրէնուիլիք մեր՝ ի մեզ էն : Ընկալցին զանարգանս իւրեանց մոլորուքն՝ զոր մոլորեցան : Լինիցի յետին մոլորուիլն չար քան զառաջինն : Որ՝ ի մոլորուիեանն չըմկնցին : Ըստ մոլորուիլեն բազմապիսի զեղխեցան զհետ վարձուց . և այլն :

ՄՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ . Μανία. Insania. ἀπόνοια, dementia . Մոլուիլ , այսինքն մոլեգնուիլ . ցնորումն . բանգագուշանք . խելագարուիլ . յիմարուիլ . ագեւբէւնէւթ . լեմբնէւթ . * Մէք անմիաք զվարս գորա մոլորուիլն համաբերաքը Ջիմաստուիլն խորհուրդան իբրև մոլորուիլն համարէին : Իբրև զմաքդարէ յիմարեալ, իբրև զայր մի այսակիր, ի բազմուիլէ անիրաւուիլեց քոց յաՃախեաց մոլորուիլե : Մոլորուիլն ի տան ձոյ անկեցին : Մոլիս պօղէ . բազում գարուիլիք զքեզ ի մոլորուիլն գարձուցանեն . և՛ն : *Աւերդ է ապա լեզուագարիցն մոլորուիլեն . կԻՐՒ . գՃՀ : * Ի մոլորուիլեն եկեալ՝ պատառեցաց զՁագաւորական պատմուՃան իւր . Ճ . Ա : *Իբրև ի մոլորուիլէ ըմբռնեցաւ յարծաթասիրուիլենէն . մանաւանդ զի չարաչար է աիան . զի քան զմոլորուիլե այն չարաչար է . Ոսկ . ՅՔՒ :

ՄՈԼՈՐՈՒՄՆ , րման . գ . Πλάνησις.Erratio, erramentum . Մոլորիլն . մոլորուիլի (ըստ ա՝ նդ) . * Դաւանալ ի մոլորմանէս : Ո՛չ եմ ի Ճշմարտուիլէ մոլորումն : Զգեաց զնոսին նոցին հոգւոյն յօժարուիլին յայսպիսի մոլորումն . Լ՝ք . ՝՝՝ Լ՝՝՝ . ծղ . Ե պ՝՝՝ք :

ՄՈԼՈՒԹԻՒՆ . գ . Μανία, τὸ μαινώδες. Insania , furor . Մոլի գոլն . մոլիլն . մոլեգնուիլե . կատաղուիլե . յիմարուիլ , անյագ բերումն . սաստկուիլ կրից՝ ցասման , սիրոյ . տարփումն . ուռփումն . գ՝՝՝փ՝՝՝ր՝՝՝ռ , ագ ընէւթ , ՒՒՒՆՒ , ևն . * Ոչ հայեցաւ նա ի ներումբ , և ոչ ի մոլուիլի սուտ . Սղ . լԻ . 5: *Իսկ փղապետան յանհնարին մոլուիլն (կամ մոլորումբ) զգազանսն վառեալ այսպարտաւեր . ՔՒ . Ի . Է . 25 : *Ձևանայր մոլուի , և լծեալ էշ և արլառ՝ իբր ԼԻ այրագրել ձևով մոլուիլե : Ցաղագս հեթակլի մոլուիլեն : Հասուցանէ նմա մոլուի , և նա մոլեալ՝ սպան զզուսական . Ն՝՝՝՝ : * Ողջախոհ քան մոլուքս առ այսոքիկ վառեալք բերին . Սահմ . : *Գեղեցիկ և չափաւոր մոլուիլբ (կամ մոլորուիլբ) յայսոսիկ մոլեալ և զակատեալ . Խոր . ՝՝՝ . 1 : * Մոլուիլբ ամենազաղձ կեղծկերոց . Նար . յԺ :

Ի յետին դարս՝ մանաւանդ յետ ջոցն առաքինուիլեց և մոլուիլեց՝ սովորութիւն կալաւ Մոլուիլի առեալ իբր ՈՒնակուՃ ախտաւոր , կամ աղտ և ախտ հոգւոյ . ըստ լատ. Վիցիում . vitium . որ ըստ յն . և հյ . ասի առաւել , չարութիլի , մեղք , ախտք , պակասութիլ , Թերուիլի , Թերութիւն , ևն . գէտ խոյ , ՔՒՆԱԼԷՔ , ՏԷՕՒՒՆՈՒՔ :

ՄՈԼՈՒՑՔ-Տ-ՄՈԼԵՑՈՒՑՔ . *Իրեանց ապտեղուեցն պարարի՝ առ մոլուցս անհնարին ցանկութեց . Ոսկ . Է՝՝՝ :

ՄՈՒԽԻ . խրոյ , ոց . գ . Σποδός, σποδιά, τέφρα, χοῦς, αἰθάλη, κονίον. Cinis, pulvis, favilla, fuligo. Աշիւն . գազալ . փոշի իրաց այրելոց . Ղուխր , Ղուբ . ֆէւլ . ըէմոք , խաֆէրՒԷր . *Հոլ եմ և մոխիր : Ուր զմոխրին հեղուցուն : Դիպեացին պւրՃուկքդ ձեր հանգոյն մոխրոյ : Նսաաւ ի վերայ մոխրոյ : Խորգով և մոխրով : Փոխանակ մոխրոյն օծուիլն ուրախութիլե : Բերին մոխիր , և ցանեցին ընդ ամենայն մեհեանն : Այրեաց զնոսա , և արկ զմոխիրն նոցա ի բեթել . ցանեաց զմոխիրն նոցա ի գերեզմանս : Առէք գուք լի ձեռօք ձերովք մոխիր հնոցի ... առին զմոխիր հնոցին , և ցանեաց զայն մուխս ընդ երկինս : Մոխիր լինի մարմինն : Մոխիր է սիրտ նորա . ևն : *Արդ՝ ի մոխիր և յաՃիճն Թաւալիցիք (կրակապաշտուէ) . Եղէն . Գ :

ՄՈԽՈՒԱԳՈՅՆ , գուռի կամ նոյ . ա . Որ ինչ ուռնի զգոյն մոխրոյ , գորշ . Թխագոյն . *Կենդանի մի այլ մոխրագոյն . Վ՝՝՝ակ . հց : *Մոխրագոյն մորթ , և սևագոյն գիւանման . Վ՝ք . հց . Ք :

ՄՈԽՐԱԹԱԻԱԼ . ա . ֊ . Թաւալեալ ընդ մոխիր . մոխրամած . *Չնինուէացիս մի մարգարէի սպառնալ քրձազգածս և մոխրաթաւալս ելալ սրար . Լ՝ք . ա՝՝՝ակ : * Մոխրաթաւալ ողորմագին՝ ծեղք և տղայք գառն ողբային . Գ՝՝՝ : *Ջօրէն ոտից գեանաքարշ և մոխրաթաւալ լինիցիք՝ զերկրաւորս ևեթ խոյհելով . Եր՝՝՝ . Լ՝՝՝ :

ՄՈԽՐԱԼԻՑ . ա . Լցեալ մոխրով . զանգեալ ընդ մոխիր . ապտեղի և անարգ . *Մոխրալից ատրուշանացն սովսրումբեցն . Աբծր . ա . 14 : *Ձբերել ընդ մեզ զմիւնաւոր՝ զմոխրալից՝ զպղծախառն ցանկութիւն . Եպիփ . Բ՝՝՝ :

ՄՈԽՐԱԽԱԻՆ . ա . Խառն ընդ մոխրոյ . * Երկիկ (այսինքն եկն) ձիւն ապխտակ և մոխրախառն . Ո՝՝՝ :

ՄՈԽՐԱԿՈՑՑ , կուտի , լից . գ . կոյտ մոխրոյ . յն . տեղի մոխրոյ . *Հանեկ զնա առ սեպհականին ի տեղի մոխրակուտին : Ի վերայ մոխրակուտին այրեսցի . ՂՒ՝ք . ա՝՝՝ . 16 : Ք՝՝՝ . 12 : * Ալրաբաչուց մոխրակուտին (այլ ձ՝՝՝ մըիրականին) , որ ըստ անուանն իակ ոչ Թըլին . Շ . էԷ՝՝՝ :

ՄՈԽՐԱԿՈՒՏՈՑ , ի . Նոյն ընդ վ . * Եգիտ Ճշմարտուիլբ զոր խաչն քրիստոսի Թաղեալ ի հրէիցն ի մոխրակուտոցի . Հ՝՝՝Յ . ֊ոյ . ԻԲ :

ՄՈԽՐԱՄԱԾ . ա . Մածեալ ի հող և ի մոխիր . * Ջոյժ խոնարհուիլբ աղօթիցն ասէ՝ մոխրամած գիմեք . Վ՝ք . ոչ :

ՄՈԽՐԱՄՈՐԹ . ա . Ոյր մորթն է մոխրագոյն՝ Թոռն . *Մոխրամորթ և սև և գիւանման կոչեաց զնիքն : Մոխրամորթ և սեաւ դևանման դու . Վ՝ք . հց . Ք . ծՀ :

ՄՈԽՐԱՆՈՑ , ի , աց . գ . որ և ՄՈԽՐՈՑ . ՄՈԽՐԱՑՈՒՆ . Իբր Տեղի մոխրոյ , մոխրակոյտ . և անարգական հեգնուիլբ՝ կրակաթիւն պարսից . ատրուշան . *Մտեալ ի տուն մոխրանոցին՝ զկրակն ասաց գոլ ՅԽ . Երեալ ի տուն մոխրանոցին : Բազում տուն՝ մոխրանոցս չինեալ յաչխարհին սիւնեաց . Փարպ :

ՄՈԽՐԱՀՈՒՆՉ ԼԻՆԵԼ . Զմոխիր ձգել լինքն ի տեղի կամ ընդ հնոյ . *Մոխրաշունչ եղև . անխոհն օդոյ , զոր պարկին արդելոյր ի փոլան կապեալ . Վ՝՝՝ . լ : *Մոխրաշունչ եղեալ (կամ եղեր) քացախ ընկալեալ հոգիաշունչ ընդգամբդ . Շ՝՝՝ :

ՄՈՒԽՐԱՋԱՓ . ա . Որ ինչ հայի ի չափ մոխրոյ՝ ըստ օրինի ատրուշանաց . * Ըստ կաւաձաթիւ մոխրաչափ կարգին . Եղիչ . Ք :

ՄՈՒԽՐԱՊԱՏ , ի , ից , կամ աց . ա . Որ պաշտէ զկրակ լուծանելի ի մոխիր . կրապաշտ . և Հրապաշտական . * Ի վերայ եւ լեսաց մոխրապաշտացն նոյն կերպարան մոխրոյն իշխեալ նստէր . Փարպ : *Աւրեցի զանմաք տեղի մոխրապաշտից : Ի մոխրապաշտս Թագաւորէն : Ի մոխրապաշտս վայրենագործս : Ճ՝ Բ : *Սոխպէին լինել մոխրապաշտս. կազմնք : *Հնազանդեցան մոխրապաշտս վարդապետուիլեն. Աբծր . ա՝՝՝ . 14 : * Կործանիլ եւլով կռապաշտս տաճարացն , մոխրապաշտս և մոխրալից ստրուշանացն սովորութեանց . Անան . Է՝՝՝ :

ՄՈՒԽՐԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Պաշտօն մոխրոյ՝ այսինքն մոխրելի կրակի . հրապաշտուիլի . *Մոխրապաշտուիլե նախնեաց մերոց : Մազդեզական մոխրապաշտուիլեանն : Զմոգականսն զքազդեական մոխրապաշտուիլեցն վկոյս. Ագաթ : Աբծր . ա . 14 : Անան . Է՝՝՝ :

ՄՈՒԽՐԱՋՈՒՐ , ջրոյ . գ . Ջուր եռացեալ ընդ մոխրոյ , և քամեալ . Ղուխրջոր . պօղպա . * Մոխրաջրով և աղջրով պարս է լուանալ . Վ՝՝՝ . Ղ՝՝՝ :

ՄՈՒԽՐԱՒԻՐ , սիրի , րայ . Տ . ՄՈՒԽՐՕՂՈՒՏՑ . *Ոչ երբէք լուեր յարատասուելոյ զոգմոխրասիրացն զմոլորումբեն . Փարպ :

ՄՈՒԽՐԱՏԱՐԱՆ . ա . Տարածեալ կամ ընկողմանեալ ի վերայ մոխրոյ . և Ցորոյ վերայ տարածեալ կայցէ մոխիր . * Փրձաղգած , և մոխրատարած իշտեաւ զամենայն աւուրս կենաց իւրոց կրօնաւորեր . Ոսկ . Ղ . Ք . 14 . յն . լոկ՝ քրձազգած :

ՄՈՒԽՐԱՏԵՍԱԿ . ա . Ἀιθαλῶδης. Iu favillas conversus, fuliginosus . Ունօղ զտեսիլ և զնմանուիլի մոխրոյ , և մոխրագոյն . սևերես . * Որ մոխրատեսակ փոշի բերէ . Աբ՝՝՝ . Ց : *Ուժգին բախմամբ հարկանէին զմոխրատեսակ կեզարացին . Նէր . Ղոսկ :

ՄՁԽՐԱՑՈՒՆ , տան , տանց . Տ . ՄՈԽՐԱՆՈՑ . *Ո՞ւր են նկեղեցւոյ Թշնամիիչքն, չինիչք մոխրատանցն . Փարպ :

ՄՈՒԽՐԱՑԱՆ , ի , ից կամ ից . ա . Որ ցանէ զմոխիր յիւր վերայ . և ուր ցանեալ իցէ մոխիր . *Կանանցն հերարձակաց՝ արիւնաշաղախ խզելոցն , և մոխրացանացն : Հալածեցէք զարիւնահանսն և զմոխրացանսն . Մ՝՝՝ . Ը : * Ջայսոսն մոխրացանս (յն . մոխրեալս) իբրև զորմ գերեզմանաց բռնելոց . Ոսկ . Ղ . Ք . 5 : * Ի վերայ հոգմամալ մոխրացան գեռնոյ նկարագիրս գրշմեալ . Վ՝՝՝ :

ՄՈՒԽՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . Տ . ՄՈՒԽՐԵՄ . * Հուր եկի արկանել՝ ի մարմինս , զոր երկիր անուանեաց , զի մոխրացուսցէ զնորհուրդս մայմնոյ , և ծախեսցէ զնոսա , և՛ն . Մ՝՝՝ . ղ :

ՄՈՒԽՐԵՄ , հցի . ն . և կր . իբր յ . Κονιάω, τεφρίζω.Verto, sive vergo in cinerem, pulverem . Ի մոխիր դարձուցանել . և Ի մոխիր կամ յաՃիճն դառնալ . * Ջնահապատասցն մոխրեցից զարմատս . Կէտ՝՝՝ . ագԷ՝՝՝ : * Ա՝՝՝ յնին զոսկեբս Թագաւորացն եգուիմայեցուց ի մոխրեա՝՝՝ . Ք ցմոխրէ . յն . ցմոխիր . Ամո . Ք . 1 : *Եմեք քար մի տեսանիցես (ի տոգոմ) , մոխրեալ գասանես . Ոսկ . ՝՝՝ . Ի՝՝՝ . * Եւ մեր տեսեալ միայն զկրակն առանց մարդոյ մոխրեալ , առաք զմոխրն՝ հեղաք ի բաց . Փարպ : * Իբրև օձն առաջինն ամենայն Թշնամիք նոցա մոխրին , և ընդ մոխիր գնան.

ա յբն. ոչ։

ՄՈՒՐՈՑ ԱՒՆԵԼ. Κονιάω. Pulvere impleo, aspergo. Ա՛մխրալից առնել. Ամխրոփել. * Ընդեր մխրոտ առնէր զալիան, պատաւան զգեան փետուփիւռ լցե՛ի յոչխան, ՝ ՄՈՒՐՈՑ, ի, ացի. գ. Մոխրանոց. մխրակոյտ. և Աղբիւսք. փուլփուլ. * Ի կրել արտաքս զաւելորդ թրքածս մոխրոցացն. Փոխ՝ * Ի պարապէն մինչև ի գուռն մոխրոցին, Եւ զգուռն մոխրոցին կալաս մեղքիս. Նեեմ. գ. 13. 14. յն. κοπρία. գոբրխա. (լծ. թ. ինդրե. ալթրխա։)

ՄՈՒՐԻՐ, ծրոյ կամ րի. գ. որ և ՄԾՒՐ. Մախիր. աշխեն. և փոչի ածխոյ և այլոց իրաց. * Եղև իբրև զփոշի և մուրիր, և ցընդեցաւ յերկիր. Ա՛ր հց. ի՝։ * Եանայ լեառն զմուրիր, և զբոյն ի վերայ երկրին տարածէր։ Տաճար ձեր այրեալ է, և ի մուրիր գարձեալ. Մաքին։

ՄՈՂԱՆԱԼ. Տ. ՄՈԶԱՆԱԼ։

ՄՈՂԻԶ, կամ ՄՈՂԻԶ, եզի, կի իզի, զաց. Σαύρα. Lacerta. գրի և Մողղ, Մուղէզ, Մուլէս. Ջեռուն քաւոտանի՝ ոյզ օձ կարճիկ, կամ կոկորդիլոս փոքրիկ, խայտաբղետ և բազմագունի, փոքր և մեծ. Տես և ՀԱՐԱԹՈՇ, ԿՈՎԱԴԻՆ, ՏԻՏԵՒՆ ՈՍՏԻՆ. * Եւ ՚ի ՚ի ՚ի ՚ի. * Գետնատ. ռիւծ, և կովագիսյ, և մողէզ (կամ մուղէզ). Ղ. ՚ի՝. 30։ * Մողիզք, գորտք. Եղիւ. ԷՒ։ * Կանաչ մողէզ. Վ՚ահ՚. հղ։ * Մողղէզ քան զվիշապս մեծ էին. Պտմ. ագ։ Իսկ ՚ի բառս գաղիանոսի գրի. * Սաւրա (յն.) կամ սորա. մողէզ, կամ մայլաղէզ »։

ՄՈՄ, ոյ, ոց. գ. Թ. Տոմ. խմ՚ ի մեզ առաւել. որպէս մեղրամոմ. Ռ. ԼԷ. Տ. պալ. Տ՚ոմ՚ոյ. Κηρός. Cera. (ուստի ՚ի բառս Գաղիլա նոսի, * կերոյ, մոմ՚ոյ.) Գործած մեղուաց ՚ի ոչխաս մաղի իւրեանց կամ բճճոց, զոր ընուն մեղուս. և լինի ազնիւ. նիւթ ճրագի. * Եղև սիրա իմ որպէս մոմ հալեալ։ Որպէս հալի մոմ առաջի հրոյ. ևն. Պ. ՚ի՝. 15։ ՚ի՝. 2։ Ես. ՚ի՝. 1։ Մի՚ե. ՚ի՝. 4։ Ց՚ոփ. ծ՚ե. ՚18։ * ի մոմի զօրութիւն են ամենայն կինիքք։ Զմիտան կերպարանել զօրէն մումոյ խոր կերպարանօք։ Մոմ է ՚ի պնակիան, որ գիւրաւ փխրի. Փխ՝ * Իբր զնիւթ մոմոյ ապառեցայց. Նար. ՚ի՝։ * Մեղուն զմոմ մաղուցն ՚ի ծաղկաբեր մարգոյն մեծաւ փութով անդադար ժողովէ. Վ՚եղօր. ՚ի՝։ * Որպէս ոչ գոյ ՚ի մոմ կինիք՝ առ օտարոտին յարմարել գլօչուածս. Նխս. կաղ։ * Մոմ եթէ լուծեալ ոչ ճմլեացի, ոչ ընդունի յինքն զդէր կնքոյն. Վ՚ե հղ. ՚ի՝։ * Ոսկի մատանի ՚ի բազում մոմս տպաւորեալ, մատանին նախ է քան զտպաւորութիւնն՝ որ ՚ի մոմն. իսկ տպաւորութիւնքն՝ որ ՚ի մոմն եղեն, ՚ի բազում ասին գոլ. Ածխ. գ՚ե։

ՄՈՄԱԶՕԾ ԿՏԱՒ. որպէս ոսկ. Տմ. ղոր. Տ՚ոմ՚ոյ. * Դպիրքն զսպեալ կազմեցեն զնա մոմազօծ կտաւովն ըստ օրինի. Մ՚ագ. կահ։

ՄՈՄԱԿԱԼ. Տ. ՄՈՄԵՂԻՆԱՑԱԼ, և ԱՀՑՈՒՆԱՑ. * Եւ թագաւորն ՚ի նոսա մոմակալ ոսկի. ՏՐ ԻՀ։ դեկ. ՚ի՝։ * Մոմակալ սպիտակ ՚ի քարէ պատուականէ։ Մոմակալն կամ ճրագն այն. Մաքին։ * Ակօլիտին պարտ է զմոմակալն կրել։ Ա՛ռ զմոմակալս հանդերձ մոմեղինաւ։ Եկուսս մոմակալս մոմեղինօք լուսեղովք. Մ՚ագ. կահ։

ՄՈՄԱԿԵՐՏ. ա. ի մոմոյ կերտեալ. * Զմեզն ՚ի խորս մոմակերտ գլցոյն հաստքս լեալ դնէ։ Բաղում գուբք մոմակերտք զմեզ մեամբք հոծք (այսինքն քճիճք)։ Ծածկեալ խաղողեալ մոմակերտ ծեփօքն. զի յորդոյզ գեալք խորտակեսցին մոմակերտ հիմունք

մաղոցն. Վ՚եղօր. ՚ի՝։ յն. փրέար, գուբ. և κοιλότης κηρίων, խորք մոմոյ։

ՄՈՄԱՁԵՒ, ի, իւ. ա. Որ ինչ ունի զձև և զնմանութիւն մոմոյ. * Ցոգւոյնն մոմաձեւի երայ ամենայն տիպք պարունակին զօրութիւն. այլք։ * Պարտ էր իբրու զմոմաձև ինչ կազմածն դնել ընդ զգայութիւք ներդործութեցն, այն՝ որ կարէր ընդունական տալ պովք կնքիլ. Նխս. կաղ։

ՄՈՄԱՏԵՍԱԿ, ի, ացի. ա. Κηροειδής. Cerae speciem ferens. κήρινος, cereus. Որ ինչ ունի զտեսիլ կամ զնմանութիւն մոմոյ. * Մոմատեսակ և իւղկային մարմինք բաղկացան. Պ՚ագ. պ՚ետ։ * Զյաստմունս (կակղելով) մոմատեսակ գործիցեն. Պ՚ագ. օրին. ա։

ՄՈՄԵՈՑ. ա. Κήρινος. Cereus. Մոմեղէն. մոմատեսակ. մոմակերտ. Տմ. Տոմական. * Սուեղծանէ մարմին մոմեայ։ Ագարիկ մարկ. Ճակս մոմեայ. Պտմ. ագ։

ՄՈՄԵՂԻՆ, ղինի, նաց. ա. Նոյն ընդ վ. * Ձեռաքն ստեղծանէր ՚ի մոմոյ նաւս, և մալուիկս մոմեղինս. Պտմ. ագ։

ՄՈՄԵՂԻՆ. գ. Ճրագ կամ ջահ ՚ի մոմոյ. մոմ. որպէսյն. Κηρός, κήρινον. յոյմեն. ունի։ իբրեն. Cera, cereum, candela. (լծ. կանթեղ.) Տմ. ՚ի՝մ, ՚ի՝ն. * Կանթեղք և մոմեղինաք զմեռեալսն յուղարկէին. Բառ. Ե. 31։ ՃՃ։ Ղ. ստէպ։ * Մոմեղէն լուսոյ փոխանակ տկար մեղուացն գործոյ. Սիմ՚ան։

ՄՈՄԵՂԻՆԱԿԱԼ, ի, ացի. գ. Λυχνία. Candelabrum. որ և ՄՈՄԱԿԱԼ. գրի և Մոմեղընկալ. Աշտանակ՝ որ ՚ի վեր կալեալ ունի զմոմեղէնն. Ճրագարան. բազմանկ. բազմակալ. չմփան, չ՚ճփան. * Սէր՝ մոմեղինակալ ոսկի։ Աւետարան ոսկեգիր, և մոմեղինակալս երկուս. Սիմ՚ան։ Ճ. Ե։ * Ջահ՝ ընկալչն ունիցին ՚ի ձեռս զմոմեղընկալսն, և զմոմեղէնսն լուցեալս, և զաշտանակսն ճրագաբեր. Մաշ. իխիկ։

ՄՈՄՆԵՄ, եցի. ն. Մոմով պատել կամ օծանել. Տմ՚ոփել. Տոմ՚ոյ պատել կամ օծանել. * Զմոմեցեն հանեալ մոմեալս իբրև զպարկ. կ՚ե. ՚ի՝. (՚ի յն. լոկ, իբրև զպարկ։)

ՄՈՄՈՍ, ի, ացի. Տ. ՄԻՄՈՍ. Μίμος. Mimus. * Լքեալ զառնն մոմոսք և գուսանօք ՚ի մոմոս և ՚ի կաքաւիչս. Ոսի. Տ. ԷՒ. 23։ 24. ԷՒ. 36։ * Գեռնեաքարշ և մոմոս (կամ մոմոշ) իցէ. կանոն։ Իսկ Մոմոս. Մոմոս, ըստ յն. է չծած խեղկատակ՝ որպէս դէրւս միմոսաց։

ՄՈՑԳ. Տ. ՄՈՑԿ.

ՄՈՑԹ, մուլթի, լոյ. գ. Ὑποστήριγμα, ἀντιστήριγμα. Sustentaculum, fulcimen, fulcimentum; fulcrum, firmamentum. Նեցուկ. յեցուկ. հաստարան. ամրուն ՚ի ներքոյ կողմանէ՝ կամ առ ՚ի կողմանէ. փայագ. փէրնէ. (իսկ նմոտ, հաստատուն, ինչ, հաստատուն. որպէս և խոխոյ, ամոտ, յոյս.) * Ագար սողոմոն զծուխն, և զմոյնն։ Նեցուկ ՚ի ներքոյ նորա, երկու կարգ մուլթից ձուլեալք։ Ագար արքայ զփայտսն անասաչս՝ մոյնս տանն տեառն, և տանն ալքայի։ Կոր. ծանեսցին մոյնքն եգիպտացւոց, և իմք հպարտութեի զօրութեն նորա. գ. Ե.Գ. Ե. 35։ Ե. 24։ Ծ. 12։ Եզեկ. ե. 6։ * Իբրև զմոյնս ինչ հաստատուն տայ զայատուիրանս. Գե. ե։ * Մոյնի յեցուկ մակարդական. Մ՚ագ. ոգ. խ՚ե։ * Զայս տուն հաստատեալ էր (յոբ) ՚ի՚ զդալի մուլթիւք, այլ ըստ խմաստեղն ե օրէն ան ամիք. Վ՚ահ՚. յոբ։ Իսկ հին Բ՚ա. * Մոյ-Թլս. խեչան, կամ վերուն՚ել »։

ՄՈՑԿ, մուկի, կայ. գ. գրի և ՄՈՑԳ, և ՄՈՑ. (ուստի Մուճակ.) պ՚ոսպ՚ի կօշկի. լին. Ես և սանգալ. Հոլաձաձի՝ ազգի ազգի. ագանեղիք ոսկի. գոսկագոյս, գեզ բազագեղ. * Զվարտիսն զգեցեալ, և մոկս ագուցեալ։ Մոյգս անգամ ոչ ագանէր. Բառ. Ե. 6. Ը. 8։ * Մոյգ մի զերծեալ յոտանէն՝ Թաղեալ ՚ի մոյր ՚ի մերին. Փոխ՝ * Մի այսօր բոկք, և վաղիւն մոկս (կամ մոգս) և կօշկս ագցուք. Ճ. ժ։ Վ՚ե հղ. յ։

ՄՈՑՆ, ՄՈՑՆԿ. ա. գ. Ոյնք կամ ունելութեի բնաւորական յատկութե ըստ լուսուԹե. վայելչուն. և վայելուչ. բարեվճակ. խնիկ, ենգամ, և խնիկի, ենգամի, եաԹեչէ. * Ցրտահարութ, և արեւակէզ բերատացուցչանեն (զմարմինս), և զմոյնն ՚ի ոչմունեսի փութն, և զգոյնս ՚ի ոգուեսի. Գիա։ * կամ տրտմութե հոգք հասանիցեն, և զմոյն տմոյն առնիցեն. Ոսի. Եէ։ յն. լոկ, λυμοίνω. խանգարել։

ՄՈՑՐ, մուրոյ, կամ մոյրոյ. գ. τὸ Προσαιτεῖν. Mendicatio. ἔρανος, collatio. ևն. (յոր. մ՚ե Մուրանալ.) Մուրոյրել. և ինչ մի ժողովել ՚ի մուրոյութե. և տուլք ողորմութե առ մուրոյս. փիլէնճ, և սոփագա. * Մի՚ոյն նստեալ լերին յիւրաքանչիւր կայեանս, և մի ելանել ՚ի մուրոյն տասանպատիս։ Ապքաստք ՚ի մոյր ելցեն։ Յամն ներսիսի զաղքասս ամենեսին ՚ի մոյր ոչ տեսանէր (ոք) Ը ամենայն ասպմանն հայոց. Բառ. Ե. 4։ Ն Ե. 31։ * Ապքաստաց, և այնմիկ՝ որ քնաս իսկ ՚ի մոյրոյն ևեթ կեցցէ. Ոսի. Եէ։ * Մոյրն աղքաստուԹ էր մնուցեալ բազութեայ մուրոյով (կամ մուրականութ). Վ՚ագ. պտմ. * Անազգի և օտար, և մուրոյ պատճառաս եհեալ ատտ. Ոսի։ * Ջինչսն (զաս ժինս աղքաստաց) անիսգճաբար կորզես, և ոչ կասկածես՝ Թե հաւատար է այս մուրոյ. կանոն։ * Մոյր՝ աղքաստաց բաշխի. մեծատուներք չեն կարօտ նովաս. Մծխ. Ե։ Ոչ տամ ինչ ումեք, այլ և մոյր ևս ինգրեմ. Վ՚ե հղ. յ։ * Մեծատուներք յորժամ կարօտեալքն մոյր տայցեն. Ոսի. գաս։ (յն. ἔρανος, իբր ուտելի ինչ).

ՄՈՑՐ. Իբր Միոյր, միոյ. Տ. ՄՈՒ, ՄՈՑՐ։

ՄՈՆԱԴ. գ. Բառ յն. Μόνας, μόναδος. որ է միուն, միակ։ Վարի և որպէս Տաղանդ, քանքար, մեսա։ Շէր. կաս. Ն կտ։

ՄՈՆԱԶՆ, զնի. իւ. } գ. Բառ յն. Տճմ՚ՄՈՆԱԶՈՒՆ, ի, ացի. } ղոն, Տճո՚զս. որ և Տճմ՚ակոս. Μοναζων, μοναζος, μοναχος. Monachus, solitarius, religiosus. Մենակեաց. միայնակեաց. կրօնաւոր. աբեղայ. * Ասն միուսմ մնացեալ։ Առ մնուսզն մի՝ որ էր ե. ըեց վանիցն։ Հօրն տացեն վանաց, զի մնացեալ ՚ի նմանէ ձեռնադրի։ Քահանայ և կրօնաւոր և մնոզոն մի մեղեն ՚ի դասատուսան, զի մի՚ հարկ լիցի երկմանց. Ածխ. Ե. 40։ Ե. 13։ Մի՚ս. ԺԲ։ * Մոնազն (կամ մնոզոն) մի՚ իշխեսցէ ամուսնանալ. կանոն։ Խաբեալք ՚ի մնոզնէ (կամ ՚ի մնոզունէ) միոչէ. Վ՚ագ. պտմ։ * Ընդ քահանայս և ընդ մնոզունս և Ը պաշտօնակիցս նոցին. Ղ՚անդ։ * Ի կերպարանս կի՚ ի մէջ մնոզոնաց. Վ՚ե հղ. Ի՚։ * Մոնոզունաց ցուցար ծայրագոյն, անուսնիկ. Ժ. յ։ * Հրեշտակութե միոյ մնոզոնի. Ղ՚ե. ա՚ա Լ՚ան։ իսկ Տճո՚ն։ * Զգեցեալ էր մնոզն. որ և այս ձև ազօթողի »։ իմն զգեստս որպէս մնոզունի։

ՄՈՆՈԶՈՆԱԿ. գ. Իբր փոքրիկ կամ խոնարհ մնոզոն. * Տեսայ փոքրիկ մնոզոնակ, ւուսնէր պըլուզ իւրըն կընկզակ (արտուսն). Շ. ա՚ա՚։

ՄՈՆՈԶՈՆԱԿԱՆ. Տ. ՄՈՒՑՆԱԿԱՑՈՒԱՆ. * Սատացի զմնոզոնական ձև. կանոն։

ՄՈՆՈԶՈՆՈՒԹԻՒՆ, կամ ՄՈՆԱԶՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄՈՒՑՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. ԿՐՕ. ՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. * Որք առնուն զձև զգեստուս և զօրհնուԹի մնոզունուե. (արք կամ

կանույք). Մի՛ տար՝ *Որ մոռոզոնուլեն խոս. տացեալ է կամք, և ոչ՝ ի հարկէ : Որ մոռնաղնուլեն խոստացեալ է պահել : Կամաւ եառն զանձինս ի կարգ մոնոզոնուլե՛ն. Կանան:

ՄՈՂԱՑ, ի. ից. կի՛ } գ. Myuրική. Myri-
ՄՈՂԱՎԱՑՐԻ. բոյ. } ca, genista. ա-
գրեսթսրική, myrica agrestis. Անուն ծառոյ. ռակ. Տալէ. որպէս յն. Միւրիկէ. վասն որոյ դնի՝ ի բառս Գաղղանոսի.*Մուրիկ, մոշի՝ ես յն. ապրիօմիրիկի՛, Թարգմանի՝ ի մեզ Մոշավայրի, կամ մոշայ վայրի. Ելե՛մ. ծէ. 6. 31 : յն.ձայն փոխիկ՛, է որպէս թէ մեռոնական, այսինքն իւղային, խմային, կամ իբրև զմրուռնի : *Ջմրուռնին (մռվսեսի) ոմանք ասեն Թուփ անթառամ և անուշահոտ և անպտուղ. սակայն մոշավայրի, որ է քերք լերին, բարակ, տկար, և անպտղաբեր.Վրդն. ծն : Իսկ ի Բնէլիս գրի, * Մոշի. գաղ. կազ. տարիքս ՟՟. իւղի՛ աղանձ, իսւ. և *Անծուղ մոշին. յաթաչն. և * Մոշու պտուղն. կաղնաշուն ՟՟. հապըլիսւ փարմէլիփ. Ան լաւինս ծառն ասի, փռիգա, ձէնիդոս. և գռամ՛էիփս. իսկ պտուղն՝ փռռիգոս գռամ՛էլի :

ՄՈՂԵՆԻ. գ. Որպէս նոյն ընդ վ. *Ապտաքոյ պարտպին՝ ի պրակս մոշենեաց արաբի ինձ գադարս. Պփ. վը :

ՄՈՌՈՒԱՆԱՄ, այց, ցիր կամ ան. ն. և հ. լինի իր. նաև մոռանիմ. (որպէս թէ մոռանիլ իրաց՝ ի յուշն.) Ագոնάνω, λήθομαι, ἐπίλανθάνω, ομαι. Obliviscor, oblitus sum, latet me. Հանել յուշոյ. չիշել. անչիաստակ լռոռոլ և ծնալ. զանխուռլ լինել. (լտ. մչմոռ, է յիշող. և իմնէմոռ, մոռացօղ.) Տառնալ. անոռնմագ, փէբռմռուլ կամ նիղեան ԷՒՆԷԳ. * Ընդէր զաէր մոռացան ամբարչաւաշաչք: Մոռա զՀոգոյում ուդ քո և պտուն Հօր քոյ : Ոչ մոռացաւ սէր զաղօթս անաննկաց : Մի՛ մոռանալեա զամենայն բանս զայսոսիկ: Զօաոռսիրուլեիւն մի՛ մոռանայք. ևն :*Թէ մէք յիշեցիք զնէլան, ես մոռանայ. ապա եթէ մէք չյիշեմք, և ոչ ես մոռանայ. Ոռխ. ԷԲԲ : * Ապարքո բարի ինչ. մոռա՛ զի ուէրն քո ինչեանի յիշեսցէ. Ճ. ժ : * Զչարեացն իմոց մոռացեալ՝ զբարեացդ քո յիշեսցես. Նաբ. հա :

Կբ. *Մի՛ մոռացեալ լինցին Ճգուիչքն յովքայ. Խիսւ :*Մոռանայցի բանն յայտաց ժողովրգեանն : Աստուն մեր մոռացի ժամանակաւ. ՂՆթ. ճ. 13 : Ե. 14 : Իմ. Ե. 4 : Ա պաքինեացի ասօճեն, մոռացային պատկառանքըն. Նաբ. Ղէ : * Լքեալ մոռանի. Նաբ. ճ: *Ի՛ օրն Նէղուլեինքն և արտմուէնքն մերժեալ մոռանին նմա վասն ծնանելոյն մարդ յաշխարհ. Նանայ : * Լիուլեիւնք աշխարհս յանկարկելն մոռանին. Վանոխ. յոբ : *Նա նեաւր ով մարիամ՝ որ ինչ Հայրապետացն և մարգարէիցն մոռանիւր.(յն. ոչռով. այսինքն ծածկիւր.) Ճ. Գ: *Թողնք իմի արկեալ՝ ի փոր՝ ոչ կարեն մոռանիլ՝ ի բազում ժամս. (այսինքն Թաքչել.) Խիսւ :

ՄՈՌՈՒԱՆՈՒՄՆ. } Տ. ՄՈՌՈՑՈՒՄՆ.
ՄՈՌՈՒԱՑ, ցք. } *Սառնդանիցեք, և մոռանուամն առնիցեք կարգեալ չարագրուլեցդ. Ռաաց : *Քաղցն՝ ի մոռաց անկանի. եէբ. Խրաբ :

ՄՈՌՈՒԱՑԱՐԱՄ. ֆ. Իբրու մոռացեալ գոլով. լռելեայն. զանխուլ. *Չասուարակ ամենեցուն ըստ յոլովից ստորգիլ. ՝ի հասարակութեէ մոռացաբար՝ և զանազանուլեի սանդգ սլորփիւրիոս. Աչ. պօրփ :

ՄՈՌՈՒԱՑԱԿԱՆ. ա. Մոռացօղ. մոռացկոտ. *Իբրու մոռացական և սպասխատարար այսպիսւոյ նախածանօթուլեէ. Մաթ. Խ՛է :

ՄՈՌՈՒԱՑԱՍԷՐ. ա. Սիրօղ մոռացուէ. երախտամոռաց. *Իբրև զմոռացասէրն յաղագս յաւելուած մեզ յանօրէնուէս. Սամ. Էէ՛էդ :

ՄՈՌՈՒԱՑԿՈՏ, ի. ից. ա. Սոեպ մոռացօղ. գիւրամոռաց. մոռացական. չյիշօղ. անհոգ. անմտաբեր. *Ցիշողքն յիչեացին, և մոռացկոտքն չայլուսմ ժամանակի յիչեցուացին. Ճ. Գ : *Մի՛ բնաւ մոռացկոտք լինցուք ի սաղմոս և յօրհնուլեն. Եէ՛էդ. Հայր ՝ի՛ր : *Մի՛ Թուեսցի քեզ Հաշուել զնս կարի մոռացկոտ. փոբգ : *Մարդիկ հանապազ յանմնայնի տկարք են, և պակասամիտք, և մոռացկոտք. ՂՆանդ : *Ոչ վայելուչ է լուսաբ և մոռացկոտ մոբք անփոյթ առնել. Ածբ. Է. 6 : *Մոռացկոտ է քնուլեի մարդկան, և ոչ կարեն առանց գրոյ պահել զիշատակս : Որպէս այժմ մոռացկոտաց զմսան կապեն. Եբէ. ֆէբ. Ե. Խաբ :

ՄՈՌՈՒԱՑԿՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մոռացկոտն գոլ. սակաւ մոռացուլեի. *Ընդվայրաբանուլեի... մոռացկոտուլեի. Վբ. հղ. Է :

ՄՈՌՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Էπιλησμονή, λήθη. Oblivio. Մոռացումն, և մոռացկոտուէ. ոռնոռմոբ, ոռնոռթսմոբ. *Ոչ եղև նա լսող մոռացուէ, այլ առնելի գործոյն. Ցկ. ա. 25 : *Դևն մոռացուէ յաւաչ քան ղգերուլեին վազէ. Եռաբ. ծ : *Գոհուա բահաւասալի լիներ ՀՀմարտուլեի յաղագս բազմաժամանակեայ մոռացուլեին. Բրս. տբկ : *Մեղայ երախտեացդ՝ մոռացուլեիան. Նաբ. իԷ : *Ողբ Ճաշակեցին ՝ի մոռացուլե՛ ՝ի մոյ ՝ի չորեքշաբաթու կամ յուրբաթու. կանան :

ՄՈՌՈՒԱՑՈՒՄՆ, ցմանե. գ. ԼήθՏ. Oblivio. Մոռանայն, և մոռացեալ լինելն. մոռանուամն. մոռացուլ. մոռացօղք. *Ընդէր ոչ արարեր մոռացումն անօրէնուլե՛ իմոյ. Ցբէ. Է. 21 : *Մոռացումն է՝ յիչման՝ ի բաց ընկեցուամն. Նիաս. էն : *Մոռացմանն միանգամայն և անզգաչուլեե պատճառ լինի. Փիլ. ԽԳ. Ը: *Ա՛չ մոռացումն ոչ է, այլ ձևացուցանե. Մի՛ էբէմ : *Մի՛ զինեն մոռացումն եղիցի քեզ տէր. Սաբ. ազ :

ՄՈՌՈՒԱՑՈՒՄՆ ԵՒՆԵՒ. Մոռանալ. և Մոռացուցանել. *Մոռացումն արար զպատուիրանսն ոյ. Եվէբ. յԷ : *Սկոսկինգք լցուսցէ զձեզ, մոռացումն առնելով ծանր և մեծ վշտացդ. Ցհ. ԼՒ : Իսկ կբ. *Մոռացումն արարեալ մանուկ՝ ընկեց զինքն ՝ի հուր. Ճ. Ա. խմս Թողեալն մոռացմամբ :

ՄՈՌՈՒԱՑՈՒՄՆ կի՛ ՄՈՌՈՒԱՑՈՒՄՆ ԵՒՆԵՒ կամ ՏԵՒ. Մոռանալ. *Մոռացումն առնուիք բազում ժամանակաբն զգործոց մերոց : Մոռացումն զաչխատուէնե առնուիր վասն հեկեղնի ՝ի վերայ քո հանդստին : Մի՛ ՝ի մոռացումն առցուք զարարչին. Խոխ : *Քաւ լինի ինձ տալ ՝ի մոռացումն՝ զոր աաէն, Թէ որ սիրէ զկին և զորդիս ևն. Փոբգ : Ի ՄՈՌՈՒԱՑՈՒՄՆ ԱՆԿԱՆԻԼ կամ ԳԱԼ. Մոռանալ, և մոռացեալ լինել. *Զի մէ՛ ՝ի խոր մոռացումն անկանիցին. Խ. ծէ. 11 : *Ի մոռացումն եկն արդեօք (մեզ) յաղագս սենեաբերիմոյ. Խոբ. ա. 22 : *Ի մոռացումն անկաւ նա, և որ ՝ի նմանէն են : Ի մոռացումն եկեացեն անէծքն՝ որ եգան ՝ի վերայ մեր. Խոխ :

ՄՈՌՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Էπιλήθω, ἐπιλανθάνω. Oblivisci facio, oblivionem affero. Տալ մոռանալ. Տոպչէնէլ. ոռնոռթսրմագ. * Մոռացոյց ինձ ած զանմեռնայն զվիշաս. Ծն. Խա. 51 : *Մոռացուցէ նոցա զսովորուլեի. Ագաբ : Ոռխ. ֆ. ա. 17 : *Զի մի՛ մոռացուցեալ Թշնամւոյն, և այլն. Խոխ :

ՄՈՌՈՒԱՑՕՆՔ. գ. ԼήθՏ. Oblivio. Նոյն ընդ Մոռացումն. և ընդ բայի՝ որպէս Մոռանալ, մոռանիլ. (գրի առ յետինս և Մոռացունք.) *Պղծիցի, և մոռացօնք լինիցին նմա. ՂՆաբ. Է. 3 : *Ուրանալն է զինքն՝ առնելիմբ անցեալցն մոռացօնքն, և կամաց իւրոց մերժուամն. Բրս. հղ : *Մոռացօնք են նոցա, զոր միայն յիչել արժան եր, կամելին արարեալ զայս մոռացօնս Թշուառականքն. Փիւ. Ի. Բան : *Ցորժամ յայ երախտիսն վայելեացեն, մոռացօնս առնիցեն. քանզի սովոր են պարգևք բարուլեաց ածել զմեզ ՝ի մոռացօնս. Ոռխ. Ես : *Կոյր է և զաչացուս, ՝ի մոռացօնս դարձուցեալ զորբուլեի առալչնոց իւրոցն յանցանաց. Է. պԷաբ. ՟՟ 9 : *Ի մոռացօնս դարձուցեալ զկենսաբեր աւետիսն յառաչագիրս. Ագաբ : *Անցեալ գարձեալ ՝ի մոռացօնս՝ զամենայն կարգեալսն տապալեր յետ նորա եղիցն յաչխարհես. Բառս. Է. 31 : *Մոռացօնք եղեն նմա գալուստ որդւոյն ՟՟. Եվէբ. Է : *Ոչ գիտեմ զիարդ նոցին գիտակացն այսոքիկ մոռացօնք եղեն (կամ են). Նիաս. Իսս : *Մոռացօնք սիրեալ են, կամ սիրեն: Ա՛չ մոռացօնք ոչ է, այլ վասն անտես առնելոյն ասէ. Խոսբ : *Ի մոռացօնս եղև մեզ այս : Ի մոռացօնս եղև ապաղմոսական երգն. Լաագ. ծ՟՟ : *Մի՛ մոռացօնս առներ գործելեաց իմոյ ընդ քեզ երախտեաց՝ իմ անօրէնուլեքս. Նաբ. էզգ : *Բնաւ գիտես իսկ ոչ, Թէ մեղար. քանզի մոռացօնս առնես ամենայնիս (կամ ամենայնի). Ոռխ. ֆ. ա. 3 :

ՄՈՎԱՊԵՏԱՆ ՄՈՎԱՊԵՏ. Որպէս պրս. ֆոպէիան ֆոպէիփ. այս ինքն Մոգպետաց մոգպետ. գլուխ մոգպետաց : Եվէբ. Է : իսկ հին բս. մեկնէ, իշխանաց իշխան, կի՛ պարտնաց պարոն :

ՄՈՎԱՍԵՍԱԲԱՐ. } Տ. ՄՈՎՍԻՍՄԱԲԵՐ.
ՄՈՎԱՍԻՍՍԱՊՍ. } *Ալչ՝ որ մովսեսաբար պարոեր ղկորցին Թշնամեացն. Ճ. Ը: *Մովսեսապէս անմոռնչ գոչմամբ աղաղակէ. Լ՛ի. պօրփ :

ՄՈՎՍԷՍԱԿԱՆ. կի՛ ՄՈՎՍԵՍԱԿԱՆ. } Տ. ՄՈՎՍԻՍԱԿԱՆ. *Մովսէսական աԹոռոյն ամբարտաւանեալք՝ հզօրագոյնս պարծէին. Նաբ. յովբ : *ԵԹէ զղնեաորան յանկոյց, ոչ ես առաւել զձեզ, որք միչտ ըզմովսէսականան աեԹ լսէիք. Ոռխ. Ես : *Մովսէսեան գիրքն, կամ հինգ գարուիք. Եսս. էբ. ՟՟ :

ՄՈՎՍԻՍԱԲԱՐ. ֆ. Իբրև զնախամարգարէն մովսէս. նման մովսէսի. *Զմեզն լուսաւորիչ ընտրեալ մովսիսաբար : Մովսիս ազբար զաւրեալ ունելով ՝ի մախաղի մտաց վերոյ զոսկերան յովսէփայ, որ է նշանար պատուիրանաց փրկչին մերոյ յոհ. Խոսբ : *Անգիտեալ բնաւից վահճանեացն մովսիսաբար. Վբ : *Թէպէտև մովսիսաբար ՝ի լեռնըն եւանել ոչ կարեմք. Տօնակ : *Մովսիսաբար հայցմամբ ալօթիցն (նոցա) ՝ի մէզսն պարտեաց զերծայք : Մովսիսաբար մաՀիցուք ՝ի մէջն անձանօթ բազմաց. Եբէն. Լսաս. Ես ՟՟. Խբան :

ՄՈՎՍԻՍԱԲԵՐ. ա. Ի մովսիսէ քերեալ և տուեալ իսրայէլի. *Մովսիսաբեր օրինաքն. Ագաբ :

ՄՈՎՍԻՍԱԳԻՐ. ա. Ի մովսիսէ գրեալ. ևս և քերեալ՝ ըստ չն. ոՀոյ. *Զարմանի մովսիսագիր քերեալ ՝ի քարանց կարծրանի ւեթ վիմաց. Նաբ. խա :

ՄՈՎՍԻՍԱԳԻՐ. ա. Ի մովսիսէ հդեալ՝ կարգեալ՝ աւանդեալ. *Օրէնքնմովսիսագիր : Մովսիսագիր օրինացն կարգ : Մովսիսագիր օրէնսգրոբն : Ըստ մովսիսագիր աւանդից. Ագաբ : Աբէսթսի՛. ՝ի Հիբ : ճէ : Սբգ. յի. ՟՟ :

ՄՈՎՍԻՍԱԿԱՆ, և ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ, ա. Աստղական մոլեռսի. որ ինչ հայի ի մովսէս. *ի մովսիսական պատմութեէ յայտնի է. կորիւն: *Որ զաստուերական օրէնս մովսիսական (կամ մովսեական, կամ մովսէական) տուաւիցի. Շար: *Զմովսիսեան խորանացն պայծառաւսի. Երզն. ծ. խոսք:

ՄՈՎՍԻՍԵԱՆՔ, գ. Մովսէս և իւրքն. *Թուէ և ժամանակ սիոյն մովսիսեանց. Նե. եւ:

ՄՈՎՍԻՍԱԳԻՍ, տ. ՄՈՎՍԻՍԱԲԱՐ: Վրդն. եւ:

ՄՈՎՍԻՍԱՓՈՑԹ, կամ ՄՈՎՍԵՍԱՓՈՑԹ, ա. Եղեսեան ի ձեռն փուլոյ մով ւսիսի. կամ որ ունի զփոյթ վասն աւանդից մովսիսի.-*Մովսեսափոյթ օրինացն զորս ի Թանձրագոյնսն կայրն, ասեմ. Մխի. վեռ:

ՄՈՐԻ, ըրկ. գ. Μυρίνος. Myrinus. ռմկ. Մորինա կամ Մաուրինա. Ձերին պաւլեր. (իսկ Μυρίκη. Myrtus. Ձերին ազաձը. է մրտենի. որպէս մեռնանգոտ.) *Ձու, ձուկն, կաճառ, խեր, և ձկան մորհ. Մանր. լ:

ՄՈՐԵԽ. Ռամկականն բառիս Մարախ. *Ջմեռացորդս մորեխին եկեր ջորեական: Թըրքերէն և մորեխն. Լապ. ծա: *Մորեխ աւեբուեաց զբաղշամ գաւառս. Վրդն. պխ:

ՄՈՐԵՆԻ, նուոյ. գ. լծ. յն. Μορέα. Morus. մանաւանդ ի Βάτος. Rubus, sentis. ռմկ. Մորինի. թուփ փշոտ՝ի ցանկս այգեաց՝ որպէս վայրի Ազնեռի, և պտուղ նորա մանր՝ հնուխ կամ մոռ գաւնով. սա է՝ որ ի՛ւրի՝ ի սուրբ գիրս, և՝ի բառս Գաղիանոսի գրի. *Աուխծ մորենի (կամ մորմորենի)». ոչորբի. լէն. և լուզ, գաբա փչէն. որ է գժնիկ. *Երբ ւեջաս նմա հրեշտակ տեառն բոցով հրոյ՝ի միջոյ մորենւոյ. և տեսանէր՝ զի մորենին վառեալ էր հրով, և ոչ այրեր մորենին: Երեւեցեալն՝ի մորենւոյն: Փոխանակ ցորենոյ բուսցի եղէճ, և փոխանակ դարւոյ՝ մորենի. և այլն:

ՄՈՐԹ, ոյ, ոց. գ. Δέρμα, δορά, βύρσα. Pellis, corium, cutis. Մաշկ Թանձր. կաշի՝ պատող մարմնոյ կենդանեաց, լերկ կամ Թաւ. Ոսրնի, կաւ. փէրի, կեծ, ֆօօպ, փեօսէ. (իսկ սանս. Մաուռի, է մարմին.) *Մորթ մարմնոյ: Մորթ ընդ մորթոյ: Մորթս խոյոց: Մորթ զուարակի: Իբրև զմորթ Թաւ: Զմորթ նորա մորթեացն: Կարեցին քուրձ ընդ մորթ իմ. և այլն: *Մարմնաւոր ակ քնուքեն ոչ ցամաքելով... մորթ անուա նելք. Պզաթ. պխ: *Մորթն ծածկոյթ էակ ամենայն մարմնոյ. Նիսս. էն: *Ի վերայ մորթ և մխ է. Եղիկ: *Սև ացեալ ներկան մորթք մարմնոյ նոցա. Եղիշ. է: *Ոչ կոխել մեռեալ մորթովք (կօշկաց) զտեղին. Շ. ընդհանր:

ՄՈՐԹԱԳՈՐԾ, ի, աց: ա. գ. որ և ՄՈՐԹԵԳՈՐԾ. Որ գործէ կամ կարէ զմորթ. խաղախորդ, և փոկագործ. Ճոն. կոն. կեծ, ֆէրճի, և այլն. *Ովքիգենէս մորթագործ՝ի Ճշմարտուէ, վասն մաշկեզին հանդերձի առոյնն մարդոյն ասէ, միեռէ մորթագործ էր ասծ. այլ յետ ուսեալոյ՝ի փայտէն զգեցոյց (ասէ) ոգւոց նոցա զայս զմարմինս. Շիր. փրան:

ՄՈՐԹԱԶԳԵՍՏ. ա. Զգեցեալ կամ արկեալ զիւրն զմորհ. *Մարդիկ Թաւք մորթազգեստք՝ ձկնակերք. Պխ. ազէփս:

ՄՈՐԹԱԶԵՐԾ. ա. Որոյ մորթն է զերծեալ՝ այս ինքն քերեեալ. *Մանի մորթաց զերծ մահուամբ պակասեցաւ՝ի կենաց. Եղիկ:

ՄՈՐԹԱՂ, ի, ից կամ աց. գ. Ըստ ձայնին երևի Մորթ ազեալ կամ ազաղեալ՝ գործեալ՝ի խաղախորդաց. յորմէ կազմի և սեղան ուղևորի, և պարկ. կամ անօթ պէս պէս. *Վասն տաչտի, կամ Թափոնւրի (այս ինքն սեփուրի), կամ մորթաղի: Ի վերայ մորթաղի կամ քրձի՝ յորս իցէ կերակուր: Այլ Թէ՝ի մորթաղին գտանիցի՝ որ չոր և ցամաք իցէ: Եթէ դալար և խոնաւ իցէ մորթաղն, խորտակեսցի. Կանոն: *Թէ կատու յազեալ իցէ՝ի մորթաղէ, կէս լիտր՝ի բաց կորուալ ձգեսցեն. անդ:

ՄՈՐԹԱՆԵՐԿ, ի, աց. ա. գ. Ներկօղ մորհոյ, կամ մորհի. Հալի Նէրկօղ. Հոխոխանճի. *Մորթաներկքն, և որք զծիւանի պատմուճանաւն ներկանեն. Բրս. Տրկ:

ՄՈՐԹԱՆԿ, Նաց. գ. Մորթելին. մորթազգեցն լինել, կամ խողխողուիլն. *Ո՛չ են չար՝ մորթանք քան զմաքսառուսն, և ոչ հատանել պարանոցի քան զերկմտուն. Նէր. համաբ:

ՄՈՐԹԵԱՆ. այս ինքն Մորթք. Տրինինէր. *Արկեալ սոցա մորթ ազգի ազգի կենդանեաց. և ես Հարցի զնոսա, Թէ ընդ իրիք են մորթեանս. և նոքա ասեն, առիւծուց և ընձուց. Պոմ. ազէփս:

ՄՈՐԹԵՂԻՆ, ղենի, նաց. ա. Որ ինչ է՝ի մորհոյ կազմեալ. Տրինէ, կաւիէ. փէրիպեն, փեղի. *Անձապանօք և բարձապանօք մորթեղինօք. Պոմ. ազէփս: *Պատմուճանն մորթեղինդ՝՝. որ և մանկեղէն. Փիլ. լին. ա. 59: *Մորթեղէնն տապանակ՝՝. իբր մորթապատ. Աշ:

ՄՈՐԹԵՄ. Եցի. ն. Ἐκδέρω. Pellem detrabo, excorio. Զմորթն վերծուլ՝ հանել՝ քերթել. Տրինն հանել. Էօպէփ. *Մորթեսցեն զողջակէզն: Զմորթ նոցա մորթեացեն, կամ մորթեցին՝ի նոցանէն. Ղևս. ը. 1: Մխ. է. 8: ձ. 8: *Փչելով այնպես կենդանի նոյն մորթեցին զընձն զերեսին՝ի ներքուստ՝ի վեր մինչ՝ի ասկինն. Ագաթ: *Կախել զնա, և՝ի գլխոյն մինչև՝ի լսկնէն մորթել. Ճ. Բ: *Զայլոց զգլուխս՝ի Ճակատէն մինչև՝ի մրուսն մորթեին. Հ՝=Ց. Տրս. իէ: *Զկէսս էարաչար մորթեցին, և ապանանեին. Եէր. Վ. ասՆէլ: *Մանի, զոր ինքեանք մորթեցին (որպես սիկ հանելով). Եղիկ:

ՄՈՐԹԵԼ. ռմկ. ոՃով. իբր խողխողել. զենուլ. ըստ յն. չարաչար ոպանանել. Αποχτείνω. Occido, interficio. պօզաղլամագ. *Որպես Թէ զշուն ոք մորթիցէ. Ես. ի՛. 3:

ՄՈՐԹԵԳՈՐԾ կամ ՄՈՐԹԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ Մորթագործ. որ գործ և կազմէ զմորհ, որպես խաղախորդ, փոկագործ, և մորթանեւլկ. գագախ. և ասխ. փանճի. *Ոչ ևս հասեալ ես գու գեւուս՝ի չափ մորթեգործի ուսմանն. Վրփ հդ. իՃ: *Որպէս՝ի ձողաձև մորթեգործք, որք սրատ քոյ և ներքոյ քերածուք զմորթեան կազմեն. Երզն. էեր: *Խալսխուրդ ոմն էանց ընդ դուռն մորթեգործի. Մխ. ասաւ. ձի՛:

ՄՈՐԹԻ, Թւոյ, Թեաց. գ. Իբր ուկ. ոՃով. այսինքն Մորհ. *Զմորթին տիկ հանեալ. Գնչ: *Ան զմորթիքն՝ ձգեաց՝ի գետին. և տարածեաց՝ի մորթացն զկաուսն. Հ. յնէր. ծ՛: *Ի Թաղկեալ մորթւոջ. Փիլ. լէսս: *Մորթեօք այծենեօք. Աշ. (որ մարթի ընդհանկել և մորթեղինօք:)

ՄՈՐԹԻԿ. գ. Փոքր և անշուք մորհ. էէօսկէէի. *Մորթիկ մի փոքր՝ի ներքոյ նոցա՝ի տախտի. Վրփ հդ. ծ:

ՄՈՐԻ, ըւոյ, րեաց. գ. Καταλυμα, μάνδρα. Caula. և փանէաց, lustrum, latibulum. գրի և ՄՈՌԻ. Որջ գազանաց՝ի մէջ մայրեաց, ուր են և կորիւնք ընդ մօրն. կաղաղ. խչքի. դագաղք. ծորի, ծորն. երբս երօր, ֆէնոս. *Թողին իբրև առիւծ՝զմորի իւր: Եզ առիւծ՝ի մորւոյ իւրմէ: Ուրպես զառիւծ՝ի մորւոջ իւրոմ՝: Ի՛ մորիս իւրեանց դազարեն. Երէմ. իէ: 38: Նհ. ղ: Սէ. ի. 30: ձՃ. 22: *Գալանացն, յորոց կիսոցն և մորիքն արտաքոյ ընտելութեան մարդկան են. Եղիկ: *Իրիւ զառիւծ՝ի մորոյ իւրմէ եւ լեալ. ՁՀ. կի:

ՄՈՐԻ, բւոյ, կամ ՄՈՐ, ի. որպէս Մորեխ. մորենի. Ռոսիկն. և պատուղ նորա. յն. Μόρον. Morum. որ երևի չփոթեցեալ և ընդ Μύρρα. Myrrha. զմուռս. *Ակքանն քանչար ինչ է, և կամ Թուփ փոքրիկ՝ նման մորի կամ կաղնչեան. կիւրզ. Ռփ: Իսկ՝ի գիրս Աստփեն. ասի, *Ցուցեալ եւլև արիւն խաղողոյ և մորւոյ փղացն՝ առ՝ի յորդորել զնոսա՝ի պատերազմ՝՝. որ՝ի ա. Ռ. ը. 34. ի՛ Հյ. զմուռս. յն. Σίσωθι. այսինքն Թուէ, կամ պտուղ մորենւոյ:

ՄՈՐՃ, կամ ՄՈՐՉ, ոյ, կամ ի. գ. Դալար գաւազան. ոստ. չառաւիղ. վրայքրէն՝ Տրչլէ: Նաչէ էզոտգ, փիսան, չոխ. *Հան գիցէ՝ի վերայ նորա հոգի ա՛յ՝ի վերայ դաւազանի, և կայ ծաղկի, կամ ոստոյ, կի մորճոյ. ըստ ասելոյ ակիւզացի և սիմմաքոսի և Թէոդոտիոնի. Դամասի:

կամ ա. Դալար. նոր. կանաչ. էչէլ, էնէն, Նաչէ. *Մորչ գաւազանն վասն բազաւկունէճ իւրոյ կրկնի յամենայն կոյս: Ստեղն մորչ և ուղիղ. Ի գիրս Աստփէն:

ՄՈՐՄ, ոյ. գ. և ՄՈՐՄՈՑ ՊՏՈՒՂ. Στρύχνος. Solanum. իտ. Solano, morello. Թուէ և խոտ, և պտուղ նոցին մանրահաս և մանրոլիոյզ՝ սեաւ կամ կուրմիր անուտելի. ընկնաղոզ, ընկաղոզ. իւ Իւչխափ, Իւլէի Իւչխափ: Գաղիան: Բէչլէր:

Եւս և պտուղ մորենւոյ. զի գրի դարձեալ՝ի Բժշկարանի. *Մորմ. մազաչ. պէօ, կիւրթլէչն Եէվիչլու՝՝. լտ. ածպոմ, է պտուղ մորենւոյ. իսկ արաբ. ասպոմ, է չանխաղող: Աս մի յերկուց հայի ասելն՝ի հին իտ. *Քաղոնիջ մորմոյ պտուղ՝՝: (Իսկ Սթէֆ. Եմ. իմանայ զմորմ որպես մոկեզ փոքրիկ:)

ՄՈՐՄՈՔԱՆՔ, Նաց. գ. Մորմոքութիւն. եռացուսն կակծագին. կակիծ մարմնոյ և սրբոտի. Տչչնօ, խլխլօ. (մորմոք է լծորդ ընդ մարմոջ, և ընդ բորբոք.) *Ի բազում մորմոքանացն և՝ի խիսա տանջանացն աւանդեաց զհոգին առ ասծ. Տր ՆԷ. սեպտ. ծ:

ՄՈՐՄՈՔԵՄ, եցի. ն. } Մարմաջել.
ՄՈՐՄՈՔԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } ցուցանել. կակծեցուցանել՝ զմարմին, կամ զսիրտ. որ և ԶԿԾԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տչնգոնել, խլխլըլել. *Խոցեն և մորմոքեն զհոգիս իմ. Մոբսէ: *Կնկունք ճիրանք աղկաղկաց մեռոյն մորմոքոյց զնս կէղբաեցեն. Նաբ. կը: *Անուշացոյց աղուն ճշմարտութեէ, այլև զազգուսն մորմոքեցոյց, որք նեխուածը ապականեալք են. Պզաթ. ասւ: *Զաբրահամ յիշելով մորմոքեցուցանէ զնոսա. Երզն. Տպէ:

ՄՈՐՄՈՔԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ մորմոքեցուցանէ. *Վէրք վատնիչք, և հոյլք մորմոքեցուցիչք. Նաբ. ղբ: *Ցորժամ մորմոքեցուցիչ բանիւ ոչ յանգիմանէնք զնս. Շ. Տպէ:

ՄՈՐՄՈՔԻՄ, եցայ. յ. Ὀδυνάομαι. Dolore afficior, crucior, augor. (լծ. բորբոքիմ, և մարմանջեմ.) կրեմ զմարմնոյ, զեւսւացուսն, զայրուսն. կակծիմ. ցաւագնիմ. ՃՀիմ. տրտրիմ. Տչնալ, խլխլալ. ցաոիմ. *Մորմոքեսցի յանձն իւր: Մորմոքեսցի յոյժ. Աստ. իմ. 21: Զաք. ի. 5: *Մորմոքին սնանեւանդ՝ի վերայ բանին, Թէ ոչ ևս աւանեւլոց են զերեսս նորա. Գծ. է. 38: *Մորմոքիմ, ոչ աւեսանելով զնս իրացն. Մագիբ:

ՄՈՐՄՈՔՈՒՄՆ, բանն. գ. Մորմոքել, իլն. մորմոքանք. *Դնեմք առաջի նեխեալոյ զաղին օրինակի յանդիմանական մորմո-

քումն. Շ. ընդհանր:

ՄՈՐՆԻ. ք. Նոյն ը Մորի, առաւել ոմն. որպէս Դաւադրք անասնոց. գոմ. Համբրա. *Մանդրինն (այսինքն 'ի մանուրայն) մորնի պարտ է չինել ծնած ոչխարացն: Գիշերն 'ի մորնին հանգչել. Վսպ. յԽ:

ՄՈՐՈՍ, ի, աց. ա. Բառ. յն. Μωρὸς. Stultus, fatuus, ineptus. Ցիմար. անխիտ. խելագար. բաիւած. ոակայ. խենթ, խել, բախտ. փելի, փիլանէ.*ի խորհուրդ մի մի տաներ ընդ առն մորոսի. Սիր. ը. 20. եւն: *Որ ասիցէ ցեղբայր իւր, մորոս: Մորմոք և կոյրք. Մտ. ե. 22: իք. 17: *Ժողովուրդ մորոս, և ոչ խիաստուն. կալ. իք:*Արծաթ սկսաւ Լիհնեն մորոս և անմիտս գործել. Ոսի. ֆգ: *Եւ ընդէ՞ր արդեօք ւ մորոս գեղ ոչ օգնեցեր նմա. Ոսի. է.: *Անխորհուրդ փայլեսցեքն, և մորոս սադուկեցեքն. Հաճոյ. ա՜ա: *Մորոսաց բան առաւել զայրացուցանէ՝ քան Լե մխիթարէ զսգաւորս. Մխ. ա՜ա: *Մորոսն' յառ. է գաւառի Հաստրա. կաբար ասացեալ Լշնամանօք առ ընտանի. Երզ. ֆգ: .

Մեր իբր Մորոսական. *Մինչև յե՞րբ զմորոս բանս բարբառիցեմք: Մորոս բանս առես, և զանօգուտս բարբառիս. Ոսի.նէէ.ը՜:

ՄՈՐՈՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Μωρολογία. Stultiloquium. Ցիմարաբանութիւն. մորոսխօսութիւն. խօսք անմտութիւն. *Լի ամենայն անօրէնութ, մորոսաբանութ. Ոսի. ի՜գ. ծէ:

ՄՈՐՈՍԱԳՈՑՆ. ա. ս. Առաւել յիմար, և Անմտաբար. *Որ մորոսն է, մորոսագոյնս խօսեսցի. Եփգ. իա՜:

ՄՅՈՐՈՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ցիմարական. և Նախատական, որպէս յասելն՝ վահ քեզ մորոս. *Վահն ոանաՀարական է, և մորոսական. Երզ. ֆէր:*Չիինչ քան զայն բանս մորոսականս կացցէ. Ոսի. էէե. է:

ՄՈՐՈՍԱՄԻՏ. ա. Ցիմար, մաքս. անմիտ. *Արտաքոյ միանն մորոսամիտ կուսանացն. Ոսի. 'ի նէա՜:

ՄՈՐՈՍԱՆԱՄ. ագայ. է. Μωραίνω,ομαι. Stulte ago, infatuor. Ցիմարիլ. անմտանալ. խենթենալ, խելագրի ընել. ափլընը գայդ եմ. ֆէդ, էզլաբրագ. *Ընդէ՞ր մորոսանաս: Պէս պէս մեղաք մորոսացան. Ճ. Գ: Տծոա՜:*Լաւ է մորոսանալ քան հպարտանալ: Մորոսանա՜նաս, և չիմանաս. Ոսի.էէլ.գ.ե՜:ե էէր.իա՜:*Ցիմարեսցին իշխանք տայանու, և խորհրդա՜կանք նոցա մորոսացին. զի՞նչ իցէ մորոսա՜նալ. զի ոչինչ գտանիցեն հնարս իրացն դիւրուլեի. Ոսի. էա՜:

ՄՈՐՈՍԽՕՍՈՒԹԻՒՆ կամ ՄՈՐՈՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄՈՐՈՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Խոչկատակութի, մորոսխօսուն. Ոսի. էէե. ե իդ՜ա:*Տայ աղազակել բարկութեին մորոսախօսուլեը. Մանդ. ֆէ:

ՄՈՐՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Μωρία. Insipientia, stultitia. Մորոսն գոլ. յիմարութիւն. անմտուի. խաւարիան, խենթութի. գէլէվէ, փիլանէվէ. *Լաւ է մարդ, որ ծածկէ զմորոսութի իւր, քան որ ծածկէ զիմաստուի. Սիր. ե. 33: *Լաւ է մորոսութ՝ քան հը. պարտաճար. զի անդ մորոսութին միայն է յանմտութե, և սաս Եա չար մորոսութիւն. Ոսի. իէլէփ. է:*Կալտեաւ էր, զի որթ մի լինիցի նմա, որում անուն իցէ որմզդ. ով մորոսութե... Ո՛վ անմտութե, և աճ՜համ մորոսութե. Եղիի: *Ա՛յսպիսի իւօք բամբասել զանշունչսն մորոսութե մեծ է. Ընբ:*Չփոխամտոլուէն մորոսութե: Սրբեա՛ի քրէական մորոսութեց. Նար. խե՜ղճ:*Հրէական կամաւոր մորոսութե. Սարկ. կանգ:

ՄՈՐՈՒԻ. Տ. ՄՕՐՈՒԻ. *Կարճահասակ էր, և քարց. և 'ի վերնին շրթունն ունէր սակաւ մի մորու. Հ=Ց. Ղբ. Ը:

ՄՈՐՉ. Տ. ՄՈՐՃ:

ՄՈՑԵԼ. ն. ը 'Αφίστημι, μαι. Amoveo, abscedo. Ի բաց հեռացուցանել, կամ՝ հեռանալ. քեցել, իլ. *Չերնիջոյն զորթման ան, ջրպետաւալ քեցիցեն, զի ժամանակաւ ընդելու զանիցեն (իմա՛ ընդելացուսցեն) մոցել 'ի կամենն տաւորուէ. Ոսի. Ս. ա՜. 17:

ՄՈՒ, մոյր, մուտ. ա. Անպէտ բառ, փոխանակ ասելոյ, Մի, միոյ (կամ միոյր), միուտ Εἷς, μία, ἕν. Unus, a, um. *Զանազանեալ է միակն (այսինքն միուելին) 'ի միոյէ. ցոյց է միակն, և նմանուելի միակին մու. Փիլ. լին. ֆ. 110: *Թուական է, որ զմիս նշանակէ. ոդոն, մու, երկու, երեք. Թղ. ֆէր: *Մու բացասուելի լսոտ միոյ ստորասուելե, մու բացասուելի մուտ ստորասուելե հակակայէ: Մու զմիոյէ նշանակելոյ Մու մոյր (յն. φῶ φώς.) երկուք մոյր. (յն. φῶε φῶτα:) Ազարկուելի՝ հակասուելե մոյր՝ է մասն. Պէրէաբ՜:*Ոչ է կարելի զմուգ յատուկ իւրովին մասամբք՝ յոլովին սպանանել մահու: Որով մուս՝ հրճուելի բոլորագոյն նմանուելեն գելեցկանալ, և. Պիպ:

ՄՈՒՉ, մոյդ կամ մզի. ա. գ. Արմատ Մզելոյ, իբր Հիւթ մզեալ քամեալ (լծ.հյ. հոյզ. թ. էօզ. լտ. sudo=ս՜ոսոպաճ. պ.ս՜ոսոպաէ). *Կերակուր ազատրով և նմանի ջրով ուսէ, որ մուզ լինի. Մխ. իթչ: *Ա՜ռ մուզ նուռն (կամ նռան), և 'ի քարէ պտուկ ածրկ, և մեզմ եփէ: Ա՜ռ մուզ, և անոյշ գամին. Բժ.վէր.:*Տես և խՁՄՈՒՉ:

ՄՈՒԹ. մեծ, ով, ոց, կամ ից, 'ի մեծ.}

ՄՈՒԹՆ, մեծան, 'ի մըեծան. գ. } Μυχὸς. Penetrale, intimus recessus. σκότος, tenebrae. Σκέλλα, γνόφος, ζόφος, caligo. ἀόρια, situs invisibilis, obscuritas. Խաւար. աղջամուղջ. մեգ. մեծուի 'ի մուտս խորշից. վայր անլոյս. աղջ. Նոր. գաբանէզէգ. *Խաւար և մեգ և մուեի: կալաս զիս մուեի անհնարին: Գիշերի ծածկեալ զնս մուեի: Ընդ մուեի չորէցան: Յարեան և փախեան ընդ մուեն: Յանմատուցից մեծից գժոխոյն, ևն: Իսկ Աա՜ի. է. 9. *Դադարեալ 'ի մեծոյ գիշերոյ ա՜. լաւ ևս այլ ձեռ. ըստ յն. *Դադարումն և մուեի գիշերոյ ա՜: *Մեծով գիւսոյն խաւարեալք. Եղիի: *Հայեցեալ 'ի ներքս ընդ մուեի դիշերոյն. Եղիէ. է: *Կեդար' խաւար և մուեին Թագրամանի. Ջէր. իե: *Գերանաս կուրացեալոյս զմուեի այլոց սրատեսել. Ցհ. իե: *Բազում մուեի ածեալ ունի: Մուեի մեղացն փարատի: Ընդ մուեի չորէել: Ջհրծանի 'ի մեծոյն: Ջմուեիս վշասանց և նեղուեց: Կրկին իսկ մուեի յանձինս կորզեն: Գուցէ որպէս 'ի մեծի այդր ծիրցիմք. Ոսի. ֆգ. ոդ. է:*Մուեի ընդ մուեի մածեալ նսեմ ('ի Թագոր') լոյս եղև ծագմանէ լուսոյն. Շ. փազ: *Մեկնէ իսկ, ընդ յորմա՜մեծ էին. Սէրէր. ֆ: *Կամ աղաեղն կոյր խոշորդան, որ կայ յանդոյս խաւար մըեծան: Եւ նաստոցեր զնս 'ի մըեծան, իբր ըսկսեալ 'ի գիւսեցման. Շ. էէե: *Ձհամատրն զմուեին մուեի, զի պայծառ քո լուսով աչք մեացս զուարճանոյ. Գէ. է.: (որ լինի և ածական): *Մուեին անհնարին (խորհրդոց) անկաս 'ի վրպիլատոսի. Ջէր. իե:

ՄՈՒԹ. ա. Γνοφώδης. Caliginosus, tenebrosus. Ան. Խաւարին. մեծին. աղջամըղջին. միգապատ. մեծագոյն. Թխաղոյն. նեամ. տխուր. և Բռոտրային. *Իբրու 'ի մուեի խաւարի լոյս խաղաղուեեն ծագեաց մեզ. Եա՜. պամ. ի՜. 9: *Մուեի է գոյն գիմայ մերոց. վասն զի ոչ զուարեցայսն երեսք մեր 'ի խոյհուրդս սրբուեեն. Եղիէ. ի՜ա՜:*Ի մուեին աուն զօրէ. Լյի. պէրփ: *Բռսակաս մի մորու. Հ=Ց. ի՜բ. Ը:

ՄՈՒԽ, մոյ. գ. Որպէս ոմն. նոյն է ը Ծուխ. Κάπνος. Fumus. Խիւխիւն. *Ի ձեռն հոտոտուելեաց 'ի մուխս և 'ի ձենձերս պատրեցոյց. Փիլ. լին. ա՜. 7: *Նշան միոյ արարէք 'ի վերայ բերդիդ. Ոսհ:

ՄՈՒԽ, մուխք. ա. Արմատ Մխելոյ. որպէս Հրացեալ միմամբ 'ի հուր. չանեցեալ. հրաշէկ. Πεπυρώμενος. Ignitus, igneus, candens, և այլն. Իրոյ դաշյած. *Զամենայն նեաս մուխս չարին չիկուանեցէ. Եփս. ը՜. 16: *Նետք մուխք բորբոքեացեն զանձինս. այր արդիւնական չիկուսցէ զնս. Չիկուանէ զամենայն զհրացեալ նեաս մուխս չարին: Զմուխ նետից նորա յարձակմունս չանձն իմ բժշկեա. Եաագր. ֆգ: Ոսի. չհ. ա՜. 31: Սաչի. ագ:

ՄՈՒԽ. գ. Βαφή. Tinctura. Մխոամն երկաեոյ 'ի հուր և 'ի ջուր, և կարծրութե 'ի միանգամ անուի. *Բովք փուձեն զասլրադիկ 'ի մուխ. Սիր. ւէ՜. 31:*Դանիել որպէս մուխ երկաեոյ զմարմինն սրեալով անվանելի յանուածոյն. Բբ. գհ. ա՜: *Որպէս մուխ երկաեոյ, այնպէս զմարմին առնն պատչ սրբեցին: Որպէս մուխ երկաեոյ սրեալ՝ դաժանագոյն զնա և աւել յոյժ 'ի կակղութե և 'ի Թուղութե արար. Բբ. գհ. ե իաչ: *Առաւել հաստատեցաւ 'ի հաւատս քոյ՝ որպէս երկաեի, որ մուխս առնու. Հ. յոել. իէ՜: *Տեսուի յական, և հուր յերկաեի, և մուխ 'ի պղոզատա. Վանա. հա: *Թեքեալ զմանկաղ բանին 'ի մուխս հոգւոյն. Վրդն. լսա: *Մինչդեռ ևս 'ի մուխս չարչարանացն էր, զօրհնութե և զգովութե (այ՝ յոր) առաչի. կարգեաց. Խոհ. ե Վանա. յոբ:

ՄՈՒԽ. ա. Որպէս Մխեալ 'ի հուր և 'ի ջուր, և կարծրացեալ. Βάπτος. Tinctus. *Մինեզ տաապար՝ Թէ և կարի մուխ իցէ կամ պղոզվատիկ, կոտորիցէ զպայատս ա ոանց ձեռին ուրուք. Գէ. ես:

Կամ Մխիչ, կարծրացուցիչ երկաեոյ. *Եզնւցի հատս այս. ա. մուխ կրկնեոանց և բաբեփսիւք ջերմութե. Նար. ղէ:

ՄՈՒԽԱՏՐԱՅ. գ. Բառ. ոմն. (Լ. fumarium.) Վառանգ, փուձանք. իսկ վ. ըրին. ե ագ. վարդ իբր վառանգատար. Տոհանաբուէ էին. *Ի կասկածոտ և 'ի մուխատրայ կենացս մերոց երկուցեալք: Տէր պահեսցէ զքեզ 'ի կասկածոտ և 'ի մուխատրայ կեանս:

ՄՈՒԽՄԱՆԵՄ, մուծի, մոյծ. ն. Εἰσάγω, ἐπεισάγω, εἰσφέρω. Induco, introduco, infero. ἐμβιβάζω, deduco, impello, impono. որպէս Թէ Մտուցանել. Տալ մտանել. մուել 'ի ներքս. յառաջ վարել. Ֆոշնել. Խոխել. իէրփրէվէ, իէրփրմէ, իէբէր ոօֆամգ. *Երկու երկու յամենայնի մուծցես 'ի տապանն: Մոյծ ընդ քեզ: Դու էիր՝ որ մուծանէիր և հանէիր զնարայէլ: Եմոյծ 'ի ներքս զպետրոս: Ածին և մուծին 'ի տուն քահանայապետին: Խնդրէին մուծանել զնս 'ի ներքս, և ոչ գտանէին՝ Թէ ընդ որ մուծանիցեն զնս 'ի ներքս՝ վասն ամբոխին: Գտեալ նաս մի՝ եմոյծ ընդ մեզ անդր. և այլն: *Որ զաղջմծածան պաշաոամունեան մուծին. Եղիի:*Որդեհայրուելե 'ի ներքս ածեալ մուծանեա. Ցհ. իմ. էբ:*Ձմուծանեալք օտարոտի (բան), մի և գուք մուծանիցէք. Ոսի. իագ:*Մուծի զնս 'ի տուն մեր իմն: Ջհաւատաի ըմբռնեուն ասէ, որպէս մուծանիցէ 'ի մորն 'ի տուն. Նար. էբգ:*Մոյծ զնս յայրուենական բանասացութեն. Եէր. ագ:*Եմոյծ զանձն իւր 'ի լուծ, և եհար զուա իւր 'ի խոչ անդր. Եէր. համաբ:*Ընորդ մուծին զգանան 'ի հայրապետութ. Եաա. պամ. է. 16:

ՄՈՒԽՏԱ· ա· Որ մուճակն է. մուճակաձող. խոխոզ· *Ալ. նոր աւանդութենէ (կամ թեան) մուճակիչ. Լմբ· պոլիտ:

ՄՈՒԽՈՒՄՆ, ծման· գ· Մուճակելն, և իրն· մուտ· *ի ձեռն այսորիկ (բարեպաշտութենէ) մեզայ Թողութենէ յայ բաշխեալ լինի, և մահու յաղթութենէ, և յարքայութենէն երկնից մուճակումն խնդրողաց զնա· Աւ· ը:

ՄՈՒԿՆ, մկան, մկունք, մկանց· գ· ումկ· նոյ· (որպէս թէ միուկ, կամ մնուկ·) լծ· և յն· լտ· մ՛ս, մ՛սս· ապ· մուլ· գաղմ· հլ· Mūs. Mus. Փոքրիկ կենդանի աւանին՝ բայց անընտել, գող, ծակամուտ, որս կատուի, չարահոտ, և խոզաձև մարմնով· *իշան, ձկէ, գ՛ոբէ· *Աքիս, և մուկն, և մկնաքիս: Որ ուտեն միս խոզենի, և վգարչելեան, և զմուկն: Եռացոյց երկիր նոցա մուկն: Արարէք հինգ մուկն ոսկի ... զնմանութենի մկանց ձերոց ... և զմկունան ոսկիս ... մկունքն ոսկիք· Ածն·

ՄԿՈՒՆԻ, ևս և ՄՈՒԿՆ· Mūs. Musculus. Նմանութենէ՝ է Միսն մարմնոյ կենդանեաց իբր մկնաձև, կամ գնատձև միս՝ ներփաւոր և ջղուտ՝ դիւրաշարժ· որ և Դնդերք· պ՛նդ՛ր· ի ձի, գոբաճէ ձի, ձէձէի, ձէղձէի· *Ձուտեալ զմուկն ազգերն, ուստի ձգի ամրաջիլն· ոյ յդ՛ն· ձն *՝ Ծրծաղելն ի ձեռն մկանց և ջղաց լինի: Մկունքն և ջիլքն: Ուներն մկունս և ջիլս· Աբ՛յ· պ՛ոլիտ: *Ծալք՝ անբան շնչոյն ընդալաձակութենէ է ի մէզ՝ ջղոք և մկամբք կաստրեալ· Պիպաս: *Յորմէ ամենայն յօդիցն խաղալիք, և ամենայն մկանցն ձկտումն: Մկունքն չարաձայնին ի մարմնոյ, և ի ջղուտ ներարից չարաձայնեցելոյց: Ընդքան ինչ ի ձեռն ջղաց և մկանցն չարժի, այսոքիկ ամենայն անձնականք են· Նիս·· կամ· Ե՛ն: Յեսունք վերկական սկսան ասել Մկան, մկանունք· որոց այլ է նշանակութենէ: Ընդ հակառակն՝ սխալ գրոէ է Մկունք, մկանց, որպէս Մկաձուկ, նանց, և նաց· զոր տեսցես:

ՄՈՒՂ· ա· Արմատ Մղելոյ՝ որպէս Մղեալ՝ վարեալ՝ և վարժ՝ ի գործ՝ գրասաս· (որպէս և լա· ծ՛ալաս՝ է ջորի· և ի մէզ՝ տրտեալ կըրմուղ, է յաւանակ իշոյ·) ալեզէփ· *Լինի երիվար մուղ և վարժ· Ոպ· էս: *Իշի օրինակ կեաց զհրեայն· քանզի ոչ մուղ ի Թամիս և ի բևռն և ի պահուցս, այսպէս և հրեայքն վարժեալ էին օրինաքն և մարգարէիքն և օրինացն պահպանութենէ· և որ յաւանակ՝ անմուղ և անվարժ է, նոյնպէս և հեթանոսք առանց օրինաց· Զ՛ր· իբ:

ՄՈՒՂԻԶ· Տ· ՄՈՂԻԶ:

ՄՈՒՂՏ· Տ· ՄՂՏԱԳՈՑՆ, և այլն:

ՄՈՒՃԱԿ, ի, ացս· գ· Մոյկ փոքրիկ, կամ կանացի· որպէս և պրս· ծ՛ալէ, կօշիկ, ագանելիք ոտից· *Ծուռնկք, սրունք· կօշիկք, մուճակ· Երե· էէր: *Եղեալ զանձգալ իւր, և հարկ յոտս զմուճակ կնոջն· Վ՛ր՛ հղ· ը:

ՄՈՒԿ, մնոյ կամ մունի· գ· Σκνίφ, κνίφ, Culex, vermiculus, pediculus. κνήφη, prurigo, pruritus. վ՛ր· մ՛ամ՛ի· Մժեղս խայթոց ցաւոր· կամ այլ ձճի կերիչ և խոցոտիչ· տիզ· ոջիլ· որգն, երը· մարմնոյ· (որպէս յն· ψήνα, ψῆνες, ψηνὸς· եբր· *իննիմ, իննամ, Իբէս·)*Եղիցի մուն ի մարդ և յանասունս: Հարցէ զքեզ քոսով և մեռուլ: Բղխեսց երկիր նոցա մուն· Եւ· է· 16=18: Օր· իը· 27: Ի՛· ձ՛ը· 10: *Մժիւով և գոռեխով, մնով և մկամբ· Եզնի·: *Ի ձեռն մունի և գորտոյ զեգիպտոս ատնջեաց· Եշ՛ն՛· ժ՛: *Նկուն ձիլսանք աղկաղկաց մնոցն մորմոքողաց զիս կեզեքեցին· Նոր· իը:

ՄՈՒՆՋ, մնոյ կամ ջի· ա· ումկ· Խանձ· Համր· անխաս· անպարքաս· պասպանձեալ լեզուաս· լռաս· փլօթիլ, լալ, *Համլսեալ լինկիր իբր զմունջ, և մի՛ լինիր նոցա յանդիմանիչ· Մծբ· ծ՛ը· (լը Եզնի· ֆ· 25· *Եղիկիր դու համրս:)*Զոմն մի մոգ ալօթիւք մունջ արար վասն անառակ խօսիցն· կապեցաս լեզուն, և եղև մունջ· Ճ· Բ:*կայր անդ և կին մի մունջ· Հ՛ նոյ· ա՛:*Խուլ և համր և մունջ դևս խուլ և մունջ գոլով ի դիւէն· Բբս· մ՛ղ: (Արմատն է Ընէ՛ն· որպէս Թէ ընդունչս և եթէ մրմռացօղ· ուստի և Մնչել· և Մնջիկ·)

ՄՈՒՃԹԱՐԻ· Բառ պրս· Տ· ԼՈՒՍԸՆ· ԹԱԳ· Շ՛ր՛ Տ՛ամ՛ր՛:

ՄՈՒՇԿ, մշկոյ· գ· Μόσχος. Muscus, moschus moschiferus. Թ· գ՛ս՛, գ՛ս՛ էաչը, գ՛ս՛չ· յն· լտ· մ՛ս՛ա՛օ, մ՛օ՛գ՛ս՛ս, մ՛ս՛ս՛գ՛ս՛ս· (ի պրս· բառէ մ՛ս՛ղ, որ է մուկն·) Մկնաձև և մկնաչափ կենդանի՝ի հնդիկս՝ անուշահոտ, և իւղ նորա· և լայնաբար ամենայն անուշահոտ իւղ և պտուղ և ընկերք· որպէս և բէշկ մշկոյ՝ է էիւոխ, այսինքն կատու մշկաբեր· (ուստի և գ՛ս՛ղէ, մ՛ս՛չ՛ս՛ն, և այլն·) Լինի՝ի հնդիկս մուշկ երէ: Շինհաստան ունի և հրեչ, և մուշկ, և սիրամարգ շատ· խոր· Ց: *Գնհոն բերէ անուշահոտ ծխանելիս, և բանչարս խոտոյ՝ որ խառնի ընդ մուշկս, զոր կազմեն մարդիկ՝ի պատրաստս ունգաց՝ի հոտ առնոյշ· Պ՛ղ· Վ՛ր՛: *Գնացին՝ի հնդիկս, և առին հարկս՝ մուշկս և ամբարս, և ծխանելիս· անդ: *Գնեցին խոտնկս որ է յամպար, մուշկ, ծը՛ խանելիք· Բբս· մ՛ղ: *Յեմէն երեսոց՝ վայրի անասնոց՝ կոյս քեզ հոտ մշկոց (կամ մուշկ հոտոց)· Գնյ: (Անյայտ է գրեալն՝ի բառս գասլիանոսի· *Ակխոշալ· մշկան եղինջ կամ եղինճ· որ է լեզակ»: Եւ՝ի հէն բ՛ս· *Մշկի ծաղիկ· որ է սոգ· գոհս· և նարդոս մշկի· նարշչ»: Իակ՝ի Բ՛ծ՛ղ՛ր՛ի՝ Սօգ մեկնի՝ Թօբասլոս· կիպեռիս· խոտի տակ է:)

ՄՈՒՇՏ· Բառ անյայտ· (գուցէ որպէս ումկ· ծ՛ոյգա պ՛ղ՛ր՛ե՛ն· ծ՛գ՛ե՛ն·)*Մուշտ մուշտաս կեալ ասի· մուշտ կամ հաւեղ՝ի հոյլս, կամաս՝ի ջրոյս անասնոց· Երե· էէր:

ՄՈՒՇՏԱՆ· գ· Բառ ումկ· որպէս Մաշկեակ· էիոբէ· *Ինք խառ՝ի վեր մուշտակ ունէր (արջն)· Շ· ատ՛ա՛է·

ՄՈՒՒՈ· Տ· ԶՄՈՒՒՈ· Մ՛ր՛ձ· Բ՛ձ՛ը՛ն՛ Ն Վ՛օ՛ի· ձ՛ի՛ե՛· ձ՛ի՛ե՛: Տ՛ես և ԼՈՒՒՈ ՄՈՒՒՈ:

ՄՈՒՒՈՒՆԻՆ, ՄԵՒՒՆԻՆ, ՄՒՒ· ՈՒՆԻ՛· Բառ յն· գ՛ն՛ն՛ի՛, կամ գ՛ա՛օ՛· Μυραίνη, να, νος, μύρος. Murena, myrus. որպէս Մորկ, որ է ձկնէն պ՛ղ՛ղ՛ը՛ղ՛ը՛· և ազգ ինչ նորա կայ օձաձկան՝ զօրաւոր և ատամնաւոր· *Դրակոնասիս և մուռոնիս: Իժ ընդ մեռինես զեռնոյ: Շ՛ղ՛, և ածձ՛ի՝ի ներքուստ՝ի խորոյն զմ՛ռ՛ի՛ն՛ա՛ն· Վ՛ղ՛ո՛ր· ի՛·

ՄՈՒՍՏԱՖ· գ· Բառ ումկ· որ է ըստ մեզ Մուշ· քաղցու· լտ· մ՛ս՛ա՛գ՛ո՛մ՛: Վ՛օ՛փ՛· ձ՛ը· ձ՛ւ· ձ՛ի՛ե՛· և այլն:

ՄՈՒՏ, մնի կամ մոյ· գ·} Εἴσοδος. Introitus. Մտանելն. մուտս. գալուստ. միտումն. որում հակադիր ելք· ի՛ե՛ի՛ւ· ի՛ե՛ի՛, ի՛ը՛ի՛ ի՛ե՛վ՛ե՛ս՛՝ վ՛ե՛ր՛մ՛ա՛ը՛, ի՛ե՛ի՛ւ՛ի՛ե՛· *Խաղաղութի իցէ մուտդ քո: Մուտս քո և ել՝ի բանակի աստ ընդ իս: Եւ ես եմ մանուկ փոքր, և ոչ գիտեմ զել և զմուտ իմ: Տէր պահեսցէ զմուտս և զել քո· Ո՞վ ժուժկալեսցէ աւուր մոյ նոյս· ևն: իակ Ղ՛ա՛· ծ՛ը՛· 22· *Ընդ արուբ մի՛ մտանիցես զմուտ կանացի՝ն· յն· մի՛ քոս՛ նեացես զքուն: *Ըստ ճանապարհին պահպանութենէ յատուկ պատրաստեալ յերկիրն մուտ· փիլ· ես: *Անձին չարժութենի է չքոյա գայուրենէ յինքն մուտ արտաքուստ կուսէ· Դիտ՛· ա՛ծ՛այ: *Որ՝ի դրաց անտի ուրացեալ է, զնմ՛դ ատ հայր մոյն արժանի լինիցի՝ն· Եթէ ուրանաս դու զդուռն, փակեալ է քեզ ճանապարհ մոյն ատ հայր· կո՛ւ· ի՛· Ն ծ՛:

*Հրաժեշտ՝ի ինատակարացն, և մուտ յորդեգրութենի· Ցձ՛ա՛· ծ՛ա՛:*Խաղաղութենէ զմուտն առնել· Խոր· ֆ· 26: *Ելի և մուխ նաւացն գեղեցկայելոց· Պ՛ա՛ե՛: *Աբ՛ ուրիք գտանէ մուտ ատտանայ· Ո՛պ՛· էէբ:*Զարմուրեցոյց զնոսա մուխ այլոց որդւոց փոխանակ նոցա· Ո՛պ՛· մ՛· ա՛· 11: *Զդուռն պրսիդ փակեա՛ ի չար խորհրդոց մանկն· կ՛ե՛մ՛ա՛: *Մուտ իմն գտանեն ոմանք ի բանիս (կամ՝ի բանքս), և ասեն· կի՛ւրդ՛ ղ՛ա՛:*Միով մուխն, և միով պատարագաւն բանեալ զմեզ աշխարհի: Աւազանաւն (կամ աւազակին) մուխ՝ի վայելչութենէ հանգստեան դրախտին փակուեր· Տծ՛ո՛պ՛:*Զխոցոտած տիգին ցուցանէ խորացոցեալ լաւ աչաւքին մտոյ· Շ՛· էաբ՛ը:

ՄՈՒՏ, ՄՈՒՏՔ· Տիղն մուտնելոյ կամ անցանելոյ· անցք· դուռն· սեռմք· սկիզբն· բերան· ափն· ստմին· տեղի· *Զմուտս Թագաւորին զարտաքսին դարձոյց՝ի տուն հաւ: Որ բնակեալք ես՝ի մուտս ծովուդ· Մինչև՝ի մուտս եմամեայ: Ի դրունս հզօրաց սպասէ, և՝ի մուտս օրհնի: Պահէ ղսեամն մտից իմոց: Ի մուտս նորոյ դրանն: Առումչի մտից դրանն· (որպէս նախնագրունք· πρόθυρον, πρόπυλον, vestibulum) Լայնութենի մտին չորեքասան կանգուն, կամ երկուս կանգունս· Զմուտսն վեց կանգուն: Երկու մուտք տաճարին, և երկու մուտք սրբութենէն: Երկոցունց չորանակաս մտին: Երկու մուտք միոյ, և երկու մուտք միւոյ դրանն· և այլն:*Մուտն (նաւահանգստին) պատնէշոցի անախտ աջոզ՛ութենէ· Պ՛ա՛· *Ի մուխ ուղևորութենս· Խոր· ֆ· 26: *Մտի գալնայնոյն· Նա՛· ի՛ը:*Զաքանչս մուտ առնէն ինասակարաց· Ցձ՛ա՛· ի՛: *Թերևս գոյր մուտ այնպիսի բանից»· այսինքն տեղի· Եզնի՛:*Ուխինչ մուտ ունի՛ի վերայ նորա՝ և որ՝ի կարգիս կայ· Իսիս՛:*Անարժան է այս մտից· Կ՛ե՛մ՛ա՛:

ՄՈՒՏ, մուտք· Πρόσοδος. Proventus, reditus. Եկամուտ· հաս· ի՛ե՛ի՛ը՛:*Ցիւրոց մտից ծախսէր: Եւ յայլոց մտից ուրախանայ քանքար: Զկարգս մտից՝ի մտից որդւոցն ըստ հայմարոյ տարբերին· և այլն·*Զմտից և զսակից, և որ այլ ևս են հարկք աշխարհին· Եշ՛ն՛· ի՛: *Ամենայն մտոյ և ելոյ հաւասր պահանջել՝ի ձեռաց նոցա· Լ՛ի՛· պ՛ո՛ի՛ա՛:

ՄՈՒՏՔ ԱՐԵՒՈՒ· Մտանելն և տեղի մտանելոյ արեգական, արևմուտք· *Իբրև ասլեան՝ի մուտս լինէր, կամ եղև· Ծն, ք՛ե՛· 17: ի՛ե՛· 11: ա՛· Ֆ՛· ք՛ե՛· 27: *Արեգակին ծագելոյնիս, և վերանալոյնիս, և՝ի մուտս գառնալոյնիս· Եզնի՛: *Ուսէր միանգամ՝ի մտից արևուն· Ա՛ե՛· ա՛ա՛ի՛:

ՍՈՒՏ ՄՈՒՏ· Տ· ՍՈՒՏ:

ՄՈՒՏ ԵՒ ԵԼ· Տ· ԵԼ ԵՒ ՄՈՒՏ· իսկ Եէր· ա՛· փ՛ն՛· *Շրջողք, մուտ և ելք՝ի տանէ՝ի տուն ոյ· իմս, մուղ և ելոյ:

ՄՈՒՐ, մրոյ· գ·՝Αἰθάλη (այրեցած). Fuligo, fumus crassior. (լծ· մառն· որպէս և յն· ս՛ա՛ր՛օ՛ա· իտ· տ՛ա՛օ, է Թուխ· մուրիտանացի·) Ծուխ Թանձր կամ Թանձրացեալ· մրոր ծխոյ կամ հրոյ· ն՛ա՛ի՛· է՛ը՛ա՛ե՛· գ՛ա՛ա՛ա՛մ՛, ա՛ե՛վ՛ա՛· փ՛ա՛ա՛· ի՛ա՛, ի՛ւ՛ի՛ւ՛ի՛ն՛, փ՛ա՛ա՛ն՛ա՛ն· *Մուրն տեսակ ինչ է ծխոյ Թանձրացեալ· գունին՝ն՛ն՛ա՛ա՛:*Խանձրահոտ մուրն, և ծուխն այրեցածոյն· Ածաւ·՝ի ձեռն հոգւոյն անցանէր ընդ մուր լուսաւորեալ գործոյն· Բբս· մ՛ղ:

ՄՈՒՐ· Μέλαν. Atramentum. Նկաթ սևաւկ· սևակ· մելան· ի՛ը՛ի՛ա՛ի՛ա՛:*Գրեալ ո՛չ մբլով, այլ հոգւովն յոյկենդանեցոյ· ք՛· ի՛ը՛· գ՛· 3:

ՄՈՒՐ· ա· ուստի՝ Սև և մուր· որպէս ումկ· ա՛ա՛ա՛ա՛ը՛· *Ընքան՝ի՛ ու՛և և՝ի մուր կեանքս պանդխտիմք· Լ՛ի՛· ո՛ւ՛ը՛ի՛:

ՄՈՒՐԱԳԻՏ· ա· (՛ի բառէս Մոյր· մուր

րոյ.) Մուրոզուլթ գտօղ, գտեալ. *Ջ[ի]նչ արդեօք այսպիսիքս կարծիցին զԻսրաէլնոյ ծայրակոտոր իմաստան. ապ՛ ասասցեն մեզ մուրագիտ աղանդաւորքդ. Թէոդոր. Խոյրագ:

ՄՈՒՐԱԿ. Տ. ՄՈՒՐԱԿԱՆ. *Մուրակ չջլիլ. Շիր:

ՄՈՒՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Մուրօղ. մուրիկ. մուրացիկ. և Մուրոզուլթի. *Տառապեալ և մուրացիկ. Շիր: *Աղքատ եմ մուրական. Վրք հղ. յ: Վանակ. հղ: *Լինի Թագաւորն անանկ, մեծատուն՝ մուրական. Ոսկիփոր: *Եթէ տեսանիցէ ոք զոք ազատի կերպարանօք ի մուրականս, խաբեբայ է առաջ. Ոսկ. Եփր. ծա:

ՄՈՒՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ՄՈՑՐ: Վրք. պահ:

ՄՈՒՐԱՄ, ասլի, ա. Տ. ՄՈՒՐԱՆԱՄ. *Վիճ կալօսաեւլոց մուրայր. Վրք հղ. ծիգ: *Եւ ոչ մուրալ յորոց ունին, զի ամաչեմ յոչ տալ նոցին: Ցն որէբ: *Մուրայց զձեն նուէրն յայրսրածոց. Լմբ. իմ: *Անարդ և արհամարհ երևի մուրալն. Վանակ. յոբ: *Ի վերայ ճանապարհին նստի, և մուրայ. Բրս. մրկ: *Մուրային զնուրս ողորմութեան. Տիր իկԼ. էնփ. ը: *Մուրայց մուրճա, և ակսաւ ի գործն իւր. Վրք հղ. յ: *Ա՛յլ առկարուլթի ունիս, մուրայ ի առացողացն. Բրս. վալխ:

ՄՈՒՐԱՆԱՄ, ացայ, ցիր. ն. որ և ՄՈՒՐԱԼ. Ապաւէս, պրօսաւէա. Mendico, stipo. ζητέω (ձն. ժառԼ), quaero. προσδέομαι, supplex sum, rogo (բէձա էնդէ.) Մուլր խնդրել ողորմութեան հայցել. առ կարօտս. ՀՀ խընդրելով հայհոյութիւ զպէտս և զպարէնս. փիլէնդէ, խաոդէն. *Գործել ոչ կարեմ, մուրանալ ամաչեմ: Որ նստէրն և մուգամայր: Մուրանայ հաց: Հաց մուրանայցե՛ և այլն: *Հաց մուրանային, և բերէին նմա ծառայքն իւր. Եփ. ը: *Մինեւ զվայրզ ինչ գալ, և մուրանալ պարտ եր վարդապետին. Սարգ. յոդ. ը:

ՄՈՒՐԱՆԳ, նաց. գ. Մոլր. մուրանալի, և իրք մուրողուլթը ժողովչալք. *Բաճկոնակ ինչ կամ տալմալուկ, ուր զմուրանան ժողովեր. Տօնակ:

ՄՈՒՐԱՆ. Տ. ՄՈՐՍ:

ՄՈՒՐԱՑԱՆ, ի, իս. } ա. Մուրա-
ՄՈՒՐԱՑԱՆԻ. ծւոյ. } ցեալ. ի փոխ
ՄՈՒՐԱՑԱՆՈՑ, ի, իցս. } առեալ. օտարլին. և կգիտուր. կարկատուն. *Մուրացածիւն, կամ մուրացածոյիւն այնուիկ գծաղրութ. Փորգ: Խոր. ը. 52: *Կարկատուն մուրացածի բանիւք. Ագծր. ը. 7: *Գուրձն՝ մուրացածոյ և եկամուտ զԶուրն ունի. Սէբէր. ը: *Ինքեան ձայնիւ, և ոչ մուրացածոյ բարբառով. Փորգ: *Ի բազմացն ասակս ինչ բեբուլթ ի մէջ մուրացածոյ բանիւք. ճ. ե:

ՄՈՒՐԱՑԻԿ, ցկի, կացգ. որ և ՄՈՒՐԻԿ, ՄՈՒՐԱԿԱՆ. Մուրօղ. դրանի աղքատ. հոգոյնոյն. փիլէնճի, փիլէնճի, խոպ. փէր պէ փէր. *Մուրացիկ էր: Կոյր՝ նուէր մուրացիկ. ՁԿ. ը. 8: Մրմ. ծ. 46: Ղկ. ծը. 36: *Ոչ էր սեւ սանձել մուրացիկ ի ժամանակին. Սահ. ը. 22: *Զարտաքին եկեալն մուրացիկս. Բրս. հղ. ճծր:

Իրք ս. Մուրոզաբար. մուրողուլթը. *Մուրացիկ չջլնացեն, կամ չջլէր. ՁՈ. իէ. 14: ՁԿ. ի:

Մերթ որպէս Մուրացածոյ. ըստ յն. ի փոխ առեալ. *Քանզի մարդ արար զնոսա, և ոգի մուրացիկ առեղծ զնոսա. Իմ. ծը. 16: *Ոչ կարօտանային մուրացիկ իմն առնլոյ յայլոց աղգաց. ՁԿ. ի:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ, ի. աց. գ. Իրք Ուսմանկանն վերնոյն. *Ցեսանե՞ զհամարձակուլթի մուրացկանի առ արս դպիրս և փարիսեցիս. Ոսկ. յհ. ը. 12:

ՄՈՒՐԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ՄՈՒՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. *Որպէս սքան բարեկէ ի գիրս կանոնացն ասէ, եթէ որք անարժանուլթ յօրէնսն մատչին, հանդիպի նոցա... մուրացուլթի, աղքատուլթի. Ոսկիփոր:

ՄՈՒՐԻԿ, լկի, կաց. Նոյն ընդ Մուրացիկ. Խոսոյնն. *Մուրիկն կոչին Ցամենայն աւուր մուրիկ լինին. Ոսկ. յհ. ը. 12. 14:

ՄՈՒՐԿ, մրկի, կաց. գ. (յորմէ ռմկ. էրէւ տրէնէ.) Χόδρον. (որ է չասկ. որպէս գնի և ՛ի չէն բ.) Arista, spica, far. Ինչ մի մըրկեալ՝ խանձեալ՝ խորովեալ՝ յարեգակնէ կամ ի հրոյ. մննաւանդ հասկ նորահաս և հասուն, կամ հաս ցորենոյ. հոգիկ. ասէս և եղէն: *Մուրկ նոր փխրեալ և մաքրեալ: Չանցե քահանայն զառ յիչատակէ նորա ի մրկէ անտի (կամ՛ի մրկաց): Զամենայն մուրկ փրխրեալ. Ղևտ. ը. 14. 16: իգ. 14: *Մուրկ է, յորժամ՛ի հասեալ հասկերն առեալ փրխրեսցէ ձեռօք և աղասցէ. Մեծ. ղևտ: *Եթէ մուրկ ոք բերիցէ. Փիւ. էւ. ը. 92: *Տեառն է սկիզբն արմատաց. զառաջինն զմուրկն մատուցանել հրամայէր քահանային. Մխ. էրեմ:

ՄՈՒՐԿԱՆ. Ընձերեցիր, կամ իսկ Մուրացիկ. ա. ս. * Գայցէ գառ. ման ի ձեռնաց իւրեանց առանց մուրկան չջլելոյ. Վեղց. ը. որ առ Շիր. գրի. *Առանց մուրակ չջլելոյ. իբր մուրիկ կի մուրական:

ՄՈՒՐՀԱԿ, ի, ացգ. Սպիգրաֆի. Syngrapha, conscriptio. βιβλίον, libellus. χάρτης, charta, թուղթ մրով գրեալ կամ կնքեալ. տոմս. յեսկար. գիր վաւերական՝ իւրով ձեռամբ գրեալ կամ ստորագրեալ. գիր պարտեայ կամ առնլեաց, գաշանց, արքունի գրան, ևն. Ընդհանուր. Ընդէնէ, եւ եաէրը, խոդ. և հեծձէր. * Հաստատեր մուրհակօք, և կնքէր: Ցանուն նորա կնքիցին ամենայն մուրհակք աշխարհի: Մուրհակ զոր ունէի զու մէջէ, ոչ պատառէի զայն: Զամենայն մուրհակս անիրաւութեան պատառեա: Գրեցէ մուրհակս, և կնքեցի: Առի ըզմուրհակ ստացուածոյն զկնքեալն և զարձակեալն: Թուղթն (զպատոն), և զմուրհակն այրեցին. Նոր. իր. ա: * Ցուրժամ Թագաւորն ձեռն արկանիցէ (ի գիր ալերատաց), պարգեւաց մուրհակ անուանի. Սէբէր. ը: տե՛ս և խոր. ը. 43. 58: Նար. իր. խը:

ՄՈՒՐՀԱԿԱԳԻՐ, գրի, րաց. ա. Գրօղ զմուրհակ. Նամակագիր. գրօղ զմուրհակ ամբաստանութեան. * Պատուհասմամբ սրսին՝ մուրհակագիր ոգւոյն՝ ոգին չարութե՛ փակ. խըստական լիներ. Գնչ:

ՄՈՒՐՃ, մրճոյ, ոյ, ոց, ովք կամ օք. գ. Պելոչ, πέλεκυς. Securis, bipennis. λαξευτήριον, ascia, instrumentum ad incidendum. σφύρος, malleus. Գործի երկամէի՝ հատիչ, փշրիչ, չախիչ, տաշլիչ. որպէս տապար. սակր. ուրագ. ունձն. նիգ. պալ. ետեր, լերեճ, նաճախ, փուլունդ. *Իբրև զմուրճ, որ հատանէ զվէմ: Մուրճ և ամենայն ինչ երկաթի ոչ հնչէաց ի շինել նորա: Փայտատօք և մրճովք կործանեցին զնա. Երեմ. իգ. 29: ճ. իգ. ը. 7: Սչ. կգ. 6: *կոտորեսո մրճօքք փորել զհիմունն. Խոր. ճ. 27: *Եհար մրճովն՝ի վերայ գագաթանն, և գոգեաց զառաջարան... առնլի տապր սաղաւարան մրճին սմրատայ. Մամիկ: *Որչափ մուրճս մանրեաց մի վէմն. Իսդ: *Հատու իբրև զմուրճ. Մխ. էրեմ: *Մրճօք խորտակեցին զմարմինն. Տիր իկԼ. իվը. ի: *Հրամայեաց կապարեայ մրճօք հարկանել զկուրծս նորա. ճ. Ա:

ՄՈՒՐՈՂ, ի, ացս. ա. (՛ի Մուրալոյ՝ որպէս և ՛ի Մուրանալոյ՝ Մուրացօղ.) Մուրացիկ. մուրիկ. Ապաիտոս, προσαίτης, ἐπαιτέων. Mendicus, mendicans. *Որդիք նորա մուրօղք եղիցին. Սղ. ճը. 10: *Տառապեալ և մուրօղ լինի. Վեղց. ծ: *Դեղզօք, և ոչ վիրօք կարօտ է մուրօղն. ողորմութե, և ոչ սրոյ. Ոսկ. մ. ի. 10: *Զգեցեալ հանդերձ մուրօղի՝ եկն՛ի գեօղն իւր. Վրք հղ. յ: *Հայցիկ ողորմել և տալ մուրօղին. Ոսկ. մթ: *Ելանեն յայլ մուրողացն վիճակաց՝ առնուն զմուրօղին. կանան:

ՄՈՒՐՈՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոխառեալ բանից իբր մուրանալով յօտարաց. *Ցանօգուտ մուրողաբանութենէն ի ստոգ հոգեչահ և եկեղեցաշարդ բանաւորութենս աւաչնորդեա. Փորգ:

ՄՈՒՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ապաիտոյս. Mendicatio, mendicitas. Մուրողի գոլ. մուրանալն. մուրացուլթիւն. Խոսոյնոսնիւ. փիլէնճիլիք. * Ո՛րդեակ զկնանս մուրողուլթ մի՛ կեաս. լաւ է մեռանել, քան զմուրթնալ. Սիր. խ. 29: * Սիրով յանձն առցուք զաղքատուլթի և զմուրողուլն: Թէ մուրողուլթը իցէ, և թէ օտարուլթը, նովաւ ևեթ կեցցուք: Կամ թէ յօտարուլթէ մուրողուլթէ և վախճան. Փորգ: *Պանդխտուլթը չջլիլ յաչխարհի, և մուրողուլթը կենցաղավարիլ ի կեանս. Սարգ. գ. յհ:

ՄՈՒՐՈՒԻ. Տ. ՄՈՐՈՒ. *Ուղեին մուրուկռասպաչա. և ասէ մուրուն, առքա խորթ են իմ. հ=ց հւիք. լ:

ՄՈՒՐՈՒԿ. Տ. ՄՈՐՈՒԿ:

ՄՈՒՐՏ, մրտոյ կամ պաի. գ. Մύρτος, μυρτίς, μυρσίνη. Myrtus. Ծառ, որ կոչի նաև ՄՐՑԵՆԻ, ՄՐՏԻ. և Պտուղ նորա. μύρτον, bacca, sive fructus myrti. պ. Ի. ը, Ի. ինն. Թ. Ի. ին ազաձը. Տունկ կամ Թուփ մանրատերև մշտականաչ անուշահոտ. որոյ պտուղն է իբրև համեմ կծու՝ ախորժելի սուեպ ճաշակողացն, այլ անախորժ անտոլորից: * Տերևս մրտոց խնկեենեաց: Զաօասան, զմուրտն, և զնոճենս փոխանակ դինը կին՝ մուրտ եղեկ. Նէեմ. ը. 15: Ես. խա. 19: ծէ. 13: * Մուրտ և տօսան, գիք և դաղնիք. Վեղց. է: * Ծառք պտղաբերք, ընդ նոսին և մուրտ, և այլ բազում անուշահոտք. Վրք հղ. իա: *Ի մուրտն այլ հոտոյ զօրութի տայ, ի մանիչկին այլ. Լմբ. պրք: *Առեալ ի ներքոյ Թաւ Թփոյ ծաղկոցն, որ էր մուրտ. Ագծր. է. 3: *Անուշահոտեալք նման մրտի. Մխ. ասալ:

ՄՈՒՐՑ. գ. Ամման Մրցելոյ, որպէս պղինձ. ռմկ. Խոսոյնոս, Էսոխրոգ. այսինքն կռուսփ. բուռն. և Բռնամարտուի. *Մուրց առնէին ընդ միմեանս. Պահ. ասա լեհ:

ՄՈՒՐՑԱՅԻ. Մրցելով. բռնամարտութե. բռնցի. կռփահարուլթե. * Մուրցայիք, ծղոցի, ալքայի. Թր. փէր: *Մուրցայիք, մրցին. հարկանելն չարաչար, կամ մուրցաց (մրուռաց) ըմբռնել և հարկանել. Երբ. Ե Նև. փէր: *Մուրցայիւ մանկիւք ըզպարանոց նորա և զկզակս: Կոյս մի ընդ միւսոյ կուսի (այսինքն կոպին ընդ կոպման) մուրցայի ընդհարեալ. ՁԿ. իի:

ՄՈՒՑԱԼ, ի, իցգ. գ. Ὀμίχλη. Nebula. ἀυχμός, aestus, siccitas, ևն. Մառ. մառախուղ. մէգ. չամանգալ. մուլթ. նաեմառ. Ի. Տաբ, Տաեճ. գալ, Տլաչ. փխան, գաբրթը. *Ջլոյսս ի մուալ չջլէաս: Իբր գոյզն մուալ ի տապ արևուս: Ջաեալ զմուալս: Փարատի մուալն: Ի մուալ մնալ տարտարական կուրուլթէ գնացի. Նար. աեալ: *Թագոգմա, նեալ՝ մուալ առեալ է ի հայ լեզու. Նար. էզգ:

ՄՈՒՑԱԼ. ա. Ἀυχμώδης. Aestuosus. Նաեմ. մԻին. միգապատ. գուլ՝ գուլգաիէը

ջաք, ինձամէջ. փխանէջ. * ի մեայլ էերինն՝ ի մէջին երկրին. ա. Ի՛գ. իգ. 14. 15։ *Եւ վախճանգ (՝ի պատերազմ՝) ՝ի մեայլ ա-ւուր. Գիմ. վբ։ * Իբրև զամպս մեայլս. Ե-ագբ. Լ։ *Ա՛առնամուտս, այսինքն ի մէջին, մեայլ առաջնի. Կար. գէ։ Իակ Կար. ծէ. *Որ ինձ մեայլն է, քեզ Ճառագայթ է ա-լինի ածակ. և գոյակ։

ՄՈՒԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Մեայլ արկանել. Նաեմացուցանել. * Որոյ աեւսուէթի սաստկութէ լուսոյն մեայլեցու-ցեալ ծածկէր զարեգականն զլոյս. Փագ։

ՄՈՒԵՂ, (յայդի) Ռամկականն բառիս Մլեղ։ Վ-օփ. ՃԷ։

ՄՈՒՋԳԱՑԼԻՄ, եցայ. յ. ՙեմբօրէա, օμαι. Repleor, ingurgitor. Մամռալ իբրև զգայլ և զխոզ և զայլ գազանս յուտել անձդ. ուտել՝ անյագաբար. խճողել զորովայն. չուայտիլ յուտելիս և յըմպելիս. զեղխիլ. փխէլ, ՝ուռ. * Ո՛չ փսիկանաս, և ո՛չ մոզդայլիս (կամ մոզայլիս) կերակրովք ամենիքուքիք, գինւով առատել ևս լցեալ. Ա՛ֆ-ք. ծգ։ * Ա՛նյագաբար մոզդայլին յա-ռաջիկայիցն. Ա՛ռ-ոբս. ծԷ։ * Մոզդայլին յուտել և յըմպել՝ փոխանակ միշտ ալթե-յութէն մոզդայլելոյն՝ ուտելոյն ըստ բա-ւականի և ըմպելոյն չատացեր. Լ՛ֆ. ռա-ա։ Ե փխէս։ * Ըուայտառալ կենաք մոզդայլին ոմանք. Եբէ. ֆգի։ *Ըուայտէն զարբեցու-թիւն ասէ, յորժամ զգայուն և մոզդայլի մարդն. Ո-ոիֆոբ։

ՄՈՒՄՈՒԱՄ, ացի. } ը. Βρεχθμόμαι, փւ-

ՄՈՒՄՈՒԻՆ, եցի. } Ցսրիշա. Murmuro, murmurillo. ձմբրիամբօμαι, fremo, rugio. որ և ՄՐՄՈՒՆԱ, ՄՐՄՈՒԻ. (լատ. ֆնաոֆսաոս. Թ. ֆըռըլթամաֆ.) Մռնչել. գազանաբար կամ սպառնալեաք ձայն հանել. չչել. չչնրիլ. ընչել. *Իբրև մռմռալոյին (կամ մռմռիլով) և մռնչելով հարցանէին. Ոա՛. յհ. Ի՛. ււ։ *Հեծեծին մռմռային մռնչէին ՝ի նեմանութէի կորեանց առիւծուց. կանան։ * Մռմռայր վայրագն ոռիրել ոռիւղերաց. Ցա՛. Էրեց։ *Պարանոցիգ վերայ չողան (սաւեւրք). ըմ-ւլել զարիւնզոգ մըռմըռան (կամ մըրմըռան)։ Հողմով հանգերձ սաստիւ հնչեն (գեաք նրևւղնիք), և միգսխաթրն մըռմըռին (կամ մըրմըռին). Շ. Էէս։ Ցա՛ ուրէի։ *Փարիսեա-ցի ուսմամբն մռմռէր. Երվն. ֆգի։ * Իբրև զգազան մռմռեալ (կամ մրմռեալ). ՃՃ։

ՄՈՒՄՈՒԻՄՆ, ումն. գ. որ և ՄՐՄՐ-ՈՒՄՆ. Մռմռալն. մռնչիւն. մըրմըր, մը-ռըլնը. լատ. ֆնաոֆսաոս. * Ծանոյցաւ մեզ մռմռումն և սպառնուքեն։ Մրմռումն ըս-պառնուքեն. ՃԿ. կի։

ՄՈՒՆՉԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Մռնչող, և մռնչողական. *Ի գազանաց՝ ինձ և առիւծ մըռընչական. Երվն. ոգ. Էրէս։ *Շարժմանց չորք հողմք են, յորոց մին մռնչական կոչի. Կ՛ոգ. ՃԿ։

ՄՈՒՆՉԱՄ, ացի. Տ. ՄՈՒՆՉԵՄ. յին. չընչել կամ փչել. *Ցորժամ հաղորդիմք մոր-մնոյ նորա, իբրև առիւծ՝ որ հուր ընչէ և ըստ մռնչելոյ, այնպէս երև իմք ահաւոր սա-ատանայի. Ոա՛. յհ. ա. 45։

ՄՈՒՆՉԵՄ, եցի. ը Μυκάω, ομαι. ώρύο-μαι, ἐρεύγομαι, ἐμβριμάομαι. Mugio, fremo, increpo, rugio, eructo. Մռմռալով գոռնել կամ ձայն հանել գազանաց, բառա-ալ գոռալ. ուժգին հեծեծել. մնչել զայրագին. ընչել փչել. սպառնալ. ահեղ բարբառիլ. սոսմոբսանմագ, մըռընչամագ, խնչէնչէ, պա-ղըմագ, պեօլիոբմէ, ղարիթքէ. հնչէնչէն. *Մռնչել առիւծու, կամ կորեանց առիւ-ծու։ Մռնչէէ առ հեծեծել սլտի իմոյ. Սղ ՃԷ. 8։ *Ի մռնչել բարկութէ իւրոյ. Ոգբ։ Ի-6։ * Մռնչելով բարբառ տրձակեաց, և ա-սէ. Եզէ. Ի՛։ * Մռնչեաց աստրատան երգ-կիր, և ձայնն յուռնանու մռնչեաց ՝ի նա. Եէր. Նի՛։ * Մռնչեաց ՝ի չաք գազանն, և ցրուեցան. Ճ. Բ։ *Ցեսեալ զնոսա զի լայիր, մռնչեաց (յի՛) հոգւումն. զի՞նչ է մռնչեաց հոգւումն. իսն զայրացաւ յոգի իւր. Ճ. Գ։ *Ո՛չ մռնչեցեր ամենազդեցիկ փոդգ մեծու-թէ. Կար. հէ։ *Ի ծանրութէէն մռնչեաց ո-զոլմագին. Տի՛ իէև. հոկ. իէ։

ՄՈՒՉԱԻՆ, } չման. գ. Ձրմամա, ՄՈՒՆՉՈՒՄՆ, } βρυγμός, ἐμβρίμημα, μύκημα, ησις. Rugitus, fremitus, mugi-tus, sonus. Մռնչելն. գոչիւն զայրագին. մնչելն կամ հեծեծութէ. շչիւն. ձայն ահեղ. ընչումն. խնչիւն. * Ի մռնչիւն լայոյ. Ֆ. Ա. Ի՛. 7։ *Լսեալ զինչիւն խոցելոյն, զմռնչիւն բեկեղոյն. Եզէ. Ի՛։ * Ձայնք ողբոց, հե-ծութէի սրտի, և մռնչմանն մասց. Սբփ. յոբ. ա. Նյհ. Ձ՛։ * Ա՛յլ ևս բազումս ա-ռանց չարժման լինին մռընչմունք երկրի, յորժամ հողմիս (՝ներքինն) չարժեալոյ ոչ իցէ բաւական. Աբիոբ. Ֆ։

ՄՈՒՆՉՈՂԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Ուր իցէ մռնչիւն. մռնչական. * Ա՛յլև լեալ լինին մռնչողական չարժմունք՝ չարժելով զերկիր ժահահոտութէի. Աբիոբ. Ֆ։ *Ի՛ զի մռըն-չումն և-ի գործէ (աստանութէունն). զոր մռընչողական կոչեն. Սբի. չբէ։

ՄՈՒՈՒՂ կամ ՄՈՒՈՒՏ. ա. Որպես թէ նմանական մռմռոցոյ չանց՝ ՝ի ձև ամփոփ ու-ռուցիկ կզակի. * Ա՛նէքն (Թաթարաց) կր նեղ իբրև զձագս, քիմէն կարճ իբրև զկա-ռուսի, գոնչն մեռուղ իբրև զշան. Մոզոփ. աբէղ։

ՄՈՒՈՒՆՉ-փ. Մռնչիւն, մռնչումն. *Մը-ռունչո տրձակելով գազանի երբեմն զմայ-րիս հնչեցուցանեն. Գիմ. ա՛ա. լէհ։

ՄՈՒՈՏ. թուի Մռուղ. այսինքն իբր մռմռացող, մականուն ուրումն ահասկայ՝ մռուտն կոչեցեալոյ, առ Ասողկայ։ Տճա և գյսոյորդ բառս։

ՄՈՒՏԵԼ. որպես Ապատամբել. (ռամկ. յմուէս.) *Երբեմն ապատամբեալք յայոյ. ՝ի լուսանցս գրի՛ մռատէլ. Գե. էս։

ՄՈՒՏՈՒԻՆ. գ. Իբրու Մռուտն կամ մռուզն գող. մռմռուտին. ապրեկ. ապատատ բուքի. * Օգոստոս կայար զլուսխաւինս կղզի քահեաց, և սկսաւ զմի մի կղզեաց քա-հել. քանզի գոսա մռուտի ՝ի կղզիս. Մինո-ասոբ։

ՄՍԱԳՈՐԾ, ի, ացի. ա. որ և ՄՍՈՒԳՈՐԾ. գաստ. գասասգ. *Ո՞ արար զիս փոպահար, զի ես հանապազ մնագործ էի. Վբգ. ա՛ա։

ՄՍԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ մաս-վաճառուց. գասասգութէ։ Ոոիֆոբ։

ՄՍԱՂԻՉ. գ. Դէզ մսոյ. կոյտ մարմնոց ՝ի վերայ միմեանց. *Եւ այնչափ զմահագէզն բարձրացուցանեն, որ յանկանելն (՝ի վե-րայ՝) այլ ոչ միաւանեին. Ֆ. էեգբ. ծէ։

ՄՍԱՁՈՒՆԳՈՒՆԴ-ա. Ո յր զանգուածն է ՝ի մսոյ. մարմնեղէն. հողեղէն. * Ջան-նոնեան նմանեաց մսազանգուած ազգի մարդ-կութէս. Կար. ւ՛ա։

ՄՍԱԼԻ. ա. Լի մսով. գէզ մարմնով. ֆնաբ. էիլէ, փլբա. * Ընդամենեան (՝ի մոյ) մեծ, և մսալի բոլոր. Վ-օփ. յէ։

ՄՍԱԽՈՑՉ. ա. խոզոզ, խնդրօղ, և գասօղ յայոնօզ զմիս. * Ցազգդա որկորա-ժէտութէի գիւաց. . . կասակերգական հեր-մէս ասի մսախօչոյ, իբր մսոց ունոց ցուցա-նող, զոր և յեղջերան ունի կառուցեալ. Կ՛ևննա։

ՄՍԱԿԵՐ, ի, ացի. ա. Կրեաֆագոս. Car-nes edens, qui carnibus vescitur. կե-

ղոյ՝ Ճաշակող զմիս. *Լինիմք հյապարակաս մսակեր. Լ՛ֆ. ա՛ա լ՛ան։ * Ցորոց ուրախա-ցեալ բերկրին ձկնակերացն և մսակերացն անձինք. Փագ։ *Հայրն մսակեր է, մայրն հընդակեր է. Ոոիֆոբ։

Իակ յասելն Աոզ. Ի՛. ձ. Ն վ.բդն. պիմ. *Ա՛չտ որդի նորս. որ մսակերն կոչիւրս. իսն, կամ շառակեր, կամ քաջ ՝ի մարտի, կամ յաղթամարտին։

Ա՛յլ յասելն՝ կանան. *Եթէ ոք գարչես-ցի ՝ի մսակերաց, նզովեալ լիցի ս. իսն կամ ՝ի կերոյց զմիս, կամ ՝ի մսակերութէէ։

ՄՍԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրեաֆագία. Car-nium esus, victus a carnibus. և χραιπάλη, crapula. Սովորութէն ուտելոյ զմիս՝ չա-փով, կամ յանչափս. որ և ասի Մասրցու-թէի, որպէս չուայտութէի. *Ոմանք ասեն, ՝ի ձեռն այնր՝ իբրու զբանչար խոտոյ եւոս ձեզ զամենայն, մսակերութէի հրաման տալ. Փիլ. լէն. Ի՛. 58։ * Ոչ էր ՝ի դրախտին դի-նի, ոչ կենդանեաց զենմունք, ոչ մսակե-րութէի։ Որոյ անկան ոսկերքն յանապատի անդ, եթէ ոչ մսակերութէ սեղնոտցան. Բբս. գկ. ա՛։ * Ա՛բբեցութէնք և մսակերու-թէնք։ Մասակերութէ և քինախնդրու-թիւն. Դիմ. ա՛ֆ-ք։ *Ցանկան մսակերութէան չաւարս սոնից. Ե-ագբ. Ի՛։ *Ցաղագս երից նաւա-կասեաց, յորոսմ մսակերութէի ոչ գոյ. կանան։ Ցճակ։ *Ո՛մսակերութէի պիղծ հա-մարիքին. կանան։ *Ո՛մսոնանութէի և զմսակե-րութէի խոտեն (մսակիսնիքսք)։ Ոքբ մեծաց մեծս կոտորեն, թէ միք անգասին իակ չա-ւազանէն ուխտաւորիք ՝ի մսակերութէնէ և չամոնանուէ. և ապա լուծանեն գուխան. Եզէի։ *Ցագամայ մինչև ՝ի վախճան չկհե-պէղնն ոչ գոյր հրաման մսակերութէ (ըստ կարծեաց ոմանց)։ Մի՛. ապբ։

ՄՍԱԿՏՈՐ. ա. Որոյ միսն է կարասեալ կոտորասալ. չոչ չոչ. * Եթէ ոչ չուա-նեաքս լինէ, մսակտոր (եղկչիս, կամ ապա-բիս զբեզ). Ճ. գ։

ՄՍԱՀԱՆ, ի. ացի. գ. Դործի հանելոյ զմիսն ՝ի կառայէ. մեծ պատառաքազ. Նի-չաւ. * Ցառչանի և զմսահանն։ Նյնբժա-նի մսահան ՝ի ձեռին իւրում։ Ցմսահանացն և նուիրատուցն. Նև. Ի՛. 3։ ըբ. 3։ ա. Ի՛գ. ի՛. ւ4, ա. ֆ. իբ. ւ7։

ՄՍԱՀԱՆ ԼԻՆԵԼ. } Հատանիլ ՝ի մսոյ.

ՄՍԱՀԱՆՏԻ. յ. } այսինքն հրաժա-րել ՝ի մսակերութէէ. * Ձեր ուխտաւորքն՝ ասեն՝ ընկէր են մսահատք. Եզէի։ * Եթէ ոք մսահատ լիցի (կամ մսահատի) վասն պղծութէէ, նզովեալ լիցի. Կանան։

ՄՍԱՄՐՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրաւպալη. Crapula. Մսակերութէի մրցմամբ ընդ սեպա-նակիսյս. չուայտութէ. զեխութէ. * Ցի՞նչ խառնուսին պինեայն է, և գայթակղել ի՛է զի՞նչ լետս արբւկցութէնն այ մսամրցութէնն. Դիմ. ի՛գբ։

ՄՍԱՆ. ի, ացի. կամ } գ. Μηρίον, μηρός.

ՄՍԱՆՈՒՆԳ, նանց. } Ile, ilium, ilia. ὀσφύς, lumbus, coxa. ὀσχεος, ὀσχέαον, scrotum. Ասի և ՄԿԱՆ. լատ որում՝ ՝ի չին-ին է մուկն. և պես. ֆյան, իբրու միջնաք։ Իբր զի Մասոն է Մասուամասն մարմնոց կե-դանեաց, կամ փափուկ միսն ակնաձև. և միանգամայն վտիտ ոտիկս Մէկ՛ք, երանք. ոտիք. բարձք. զիսա. գաւակ, համեմատու-թիք այլևայլ բառից յունաց. յինին, ՏԸՏ-ղաց, ՀՓ ին. ՝ներ՝ին էբի, իև էբի՛ր. և ՝ներ՝ք. ա՛ա՛ք. պաա՛ք, ղեւ. պաւբբ, պաճաք, գաւբփ. * Ցերկուս երկամոնան, և ղՇար-պան՝ որ ՝ի նոսա, որ առ մանամանիքն իցեն։ Ցճնպան և զմսանն անապատ հանգիպ ոյս. ապբ. Ղ՛աբ. գ. 4. 9. 10. 15. Ֆ. 9։ *Ա-

սոքիկ երակք և շնչերակք լինին գնդաձև իմն մանուածո առ մասնամբքն, ուրանօր սպիտակութեամբ հիւթ մտանէ. Նխ. բ. իբ։ * Մսանքն տափակ զերդ լապտակուս. Վ.օրէ. յբ։

ՄՍԱՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հատուածն կամ թուղթ մանանց, կամ միոյց. * կարկատեալ կինն մանահատուածք եր զգածեալ։ Մինէն զախտ ախտնգծեան և զմանահատուածն ոչ ներգործէ գինին. Երզն. Տիտ։ Ե պիտ. ըտտ լեհ։

ՄՍԱՂԱՏ. ա. Մսով պատեալ. մարմնեղէն. մարմնազգեաց. * ի մեսպատ դէզ պատկերաւոր՝ ըստ արփիաբնակ խմբին լուսաւոր. Նաբ. ծիբ։ * Ոչինչէն գայթագղեցեալք վասն մսապատ մարմնազգած լինելոյս։ Վասն մսապատ լինելոյ մարգկէղէն մարմնոյս. Ոսկ. Ա. իբ. 15։ Երզն. Տիտ։

ՄՍԱՂԱՃԱԻ, ի, ոց. գ. Որպէս Մսագործ, և Մսավաճառանոց. * Ոչ լինի՛ի մսավաճառան ճանճ, կամ այլ ինչ ի վերայ կուան. Ճ. Գ։

ՄՍԱՂԱՃԱՒԱՆՈՑ, ի, ոյ. գ. Μάκελλον, Macellum. Խանութ մսագործաց. սպանդանոց. տեղի վաճառելոյ զմիս. գաղապ փոխէանը. գասապիանէ. * Որ ինչ վաճառիցի ի մակելոնի (յն. Մάգειρον), որ է ի մսավաճառանոցի, կերրիլիք. Եղնիկ։

ՄՍԳԻԿ. գ. Գին մսոյ վաճառելոյ. * Ցուշն քարկոծ լիցի. և վաճառեալ յայլ ազգիս՝ վերագինն յաղքատս տայցեն. Մխ.Բ։

ՄՍԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ն. Որ նիւթն է միս կամ մարմին. մարմնեղէն. Մանէ. էնգէն, ՌՆՆԷ. * Դաւիթ ի մանկութեան ժամանակին քարիւ կործանեաց զմեծ բլուրն մսեղէն (զհսկայն գողիադ). Եվիւ. Է։ * Ի ձեռն փոքր տղայոյն սպան զմսեղէն բլուրն. Գէ. Ես։ * Մարգարէք՝ մսեղէնք էին, և ագգաց կինք մերոյ սեռիս. Հին. ԻԷր։ * Ոչ ևս ըստ ժամանի մսեղէն յարկիս ծառայել. Երզն. Տիտ։

ՄՍԵՂԻ, ղ-ոյ, ղ-աց. ա. Σαρκικός. Carneus, carnalis. Որպէս նոյն ընդ վերնոյն, Մարմնեղէն, մարմնաւոր. հողեղէն. մահկանացու կենդանի, ր։ նօղ զմիս և զոսկերս. * Ընդհանրայն է ամենայն մարդ մսեղի (յն. կենդանի). Սէ. իբ. 6։ * Որոյ մսոյ մին և տրիւն, ճարպ, և ոսկերք են, հարկ է թէ մսեղի է և կենդանի. Եղնիկ։ * Եթէ յոյս ապաստանի իւրեանց ի տաճարն քո, րեղէն, և փրկու[ի] նոցա ի գառն մսեղի. Եփր. Եւ։ * Հազազանգուածս հիւթոյ մսեղիս մարմնոյ. Նար. կոս ։

ՄՍԵՂԻ. գ. Σάρξ. Caro. Գոյացութիւն մարմնաւոր, շնչաւոր և կենդանի. մանուածոյ մարդ մահկանացու. ըստ յն. տարմին, նոյնին նշանակութիւն. * Ո՞ մսեղի իցէ, որ լուսաւ զձայն ոյ կենդանւոյ։ Եղնիկ ի տեսիլ ամենայն մսեղեաց։ Բայց եթէ դիքն, որոյ ոչ է բնակութի՛ի մէջ ամենայն մսեղեաց. Օր. Ե. 26։ Ես. իէ. 24։ Դան. Բ. 11։ * Ողորմութի տեառն ի վերայ ամենայն մսեղոյ։ Ինքն մսեղի է, և պահէ սիս։ Գործք ամենայն մսեղոյ առաջի նորա. Սիր. ծԷ. 12։ իԷ. 5։ լՒ. 24։ * Որպէս փորձ ի բացն իսկ յուղելս ամենայն մսեղեաց ցոյցանէ։ Զմիս շնչաւորացն հրամայեր չուտել, որպէս թէ հոգի ածելէն իցէ ի մսեղենայս. այսինքն յանբան կենդանիս. Եղնիկ։

ՄՍԻՄ, եցայ. ց. Նեղել ի ցրտոյ. պալղիլ. Խ-ի-Ա-է. * Ցոլովք մսեալք և ծայրատեալք լինէին։ Ի ձմեռնային սառնամանեացն մսեալք ծայրատէին. Ցհ. իՒ։ * Բազումք մսեցան, և կիսամահք եղէն. Պամ. առ ՒԵհ։ * Ի սառնամանեաց մսեալ մարմինն՝ հաշել և մաշել և մեռանել. Սարգ. յոտ. Բ։

* Մսեսցի ոտն, զի հանապազ ընդ հրեշտակս պարեսցէ. Բրս. ի՛ Ղ. յն. սյրեսցի, որպէս լեհ կակծեսցի յերեսաց ցրտոյ. ռմկ. Ղզխալ, խվխալ։

ՄՄԽԵԼ. Ռամկականն բառիս Ծախել, այսինքն վատնել. խարճ մսոքս ելմէ։ * Սակաւ դրամիկ մսխել. Վրդն. պահ։

ՄՄՄԱՐԱԶԱՐԿ. ա. Ռամկական բառ դուրթ, իբր Բևեռասպինդ. (՝ի Ղևմայր, որ է բառ արաբ. այսինքն բևեռ.) * Եղկամաւգամն, պղնձագամն, մմմարազարկս, Թակակոփս. Վրդն. ծն ։

ՄՄՈՂԻՄ, եցայ. ց. Բայ անտոյգ, որպէս յն. Ἀπολεπτήνομαι. Extenuor, premor. որպէս Թէ Սղիլ, սզանալ, բարականալ, կամ տափակիլ, ամխսխիլ. կծկիլ որպէս զմեամն. (Թերևս գրելն է, Մռողիլ, ի բառէս Մռու ղ զոր տեսցես.) * Որպէս զչորքոտանիս՝ երկայնագոյն զկերպարանն ունել, և լրնդգունս կոյս մսողել. Նխս. կպՂ. Ե։

ՄՄՈՑ, կամ ՄՄՈՒՏ. ա. Որ ունի զմիս ի բնէ. և հպեալն ի միս. Ղբսի ԷԸսսածք. * Թէ ոք պիղծ համարիցի զՀոց՝որ մտոյ իցէ ևն. կանոն։

ՄՄՈՒՏՈՒ. ա. գ. Օր միս ուտելոյ. սպիտ. * Ջերկու չաբաճի մսուաւս և պանրաւտու եդին. Տօնակ։

ՄՄՈՒՐ, մրոյ, կամ ի, ոց. գ. Φάτνη. Praesepe, praesepium, և stabulum. παρὰ Ցσσις, appositio. Տախտակամած տաշտաձև խոռչ յախտուս և ի գոմս՝ որպէս սեղան կերակրոյ անասնոց. լայնաբար՝ Ախոռ. գոմք. ՆԷՆՃ, ՌՆՔՓ. * Ուր ոչ գոն եզինք, մսուրք սքէ են։ կամ Թէ գոչիցէ եղն առ մսուր, յորժամ ունիցի զկերակուր։ Եգ զնա՛ի մսուր, զի ոչ գոյր նոցա տեղի յիշևանին։ Ո՛չ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ՝ի մսոյ. և այլն։ * Զանասունս՝ի մսրոց՝ի բաց հալածէին։ կերակրոց և լսմսելեաց և մսրոց (գիտակն են անբանք). Փիլ. յոէ. Ե Լ.սս։ * Ժողովեալք առ մսրոյն (բեթղհեմի՛) մարգարէուքն սաղմոսաց զծնունդն պատմեն. Աչ. ծա։ * Ի մսուր եդաւ, այլ զմարուին հրեշտակք պարարեցին. Պիպա. * Մսրին նման երկնանման՝ յորում եդաւ ած բանն, լցին և սիլոք մեր արժան՝ լինել նմին օթարան. Տաղ. յհ. Եղբօր հեռ.նոյ։ * Ի մսրոյ սկսաւ, և առ յուվանակն կատարեաց. ի բեթղհեհմ մսրով, և յերուսաղէմ յովանակով. Եփր. հառաբ ։

ՄՄՈՒՐ կամ ՄՄՈՒՐՔ ԲԵՐԱՆՈՑ՝ են Շերբեռնոյ բացեալք. * Ջկզական, և զմսուր բեհ բանոյն խորտակել։ Մսուրք բերանոյն փշըրեցան, և ատամունքն չարաչար ի բաց թափեցան։ Դանել. քարամբք զկզակս նորա, մինչև չաղչախաչ խորտակեցան մսուրք բերանոյ նորա. Հ. իէւիի։ Ճ. Ա. Ե Բ։

ՄՄՈՒՐ, և ՍՄՈՒՐԻ. } Տ. ՑԱՐԴՈՈՂ. * Եհեբելին պատուիրէն են ի կառս մսրի ժողովեալ սառնական օդքն. Պիպա։

ՄՄՓԻԹ. Տ. ՄԶՎԻԹ։

ՄՏԱԲԱԽ, ի, իոց. ա. գ. Φρενιτικός. Phreniticus. φρενῖτις, φρένησις, phrenesis, mentis delirium. Բախած. խելացնոր. և Ախտ խելացնորութեան. մտաբախութիւն. * Չհիանդութիւ՛ տկարանալ զնորհլուգական որոչելով, որք ի բժշկութեն են հմուտ, մտաբախ զախտ զայս կոչեն. Նխս. կպՀ. ծԳ։

ՄՏԱԲԱԽՈՒԹԻՒՆ. Տես ի բառն ՄՏԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆ։

ՄՏԱԲԱՆԵԼ. Բառ անատոյգ. խօսել ընդ միտս. տրամաբանել. * Ջմարդ դործին մտաբանել կարէ ի գործել. Սնխս. ի մբ. այլ ձ. մեծաբանել։

ՄՏԱԲՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացուն մտաց. և Արթնութիւն. * Վտան մտաբացուե. Վրթ հդ. յ։ Ե Ծօննագր։

ՄՏԱԲԵՐԵՄ, եցի. լ. ն. Βιβάζομαι, ἐπεχείρέω, ἐπιτίθημι. Aggredior, impono, ևն. Մտօք բերիլ, կամ խորհել. կամիլ. յօժարիլ. անկէհանձնալ. ցանկալ. Թևակոխել. ձկսիլ. չարժիլ. ձեռնամուխ կամ ձեռներէց լինել. երկինել. համարձակիլ. իշխել. գնել ի մտի առնել. ինչ չար կամ բարի, և բուռն հարկանել. * Մտաբերիցեն ոք յերկնիցն իւր՝ սպանանել զնա ևնեղութիւ։ կին մի կացցէ առաջի ամենայն անասնոյ՝ մտաբերել ի նա. Եւ. իա. 14։ Գաս. ծԷ. 23։ * Ցապաստամբութեն մտաբերեցին։ Ի ցանկութեն մտաբերեցին ասպատակ սփռել. Եսս. իր։ * Ո՞ ոք էր՝ որ յայն մտաբերեր անհամբոյր չարութեն. Պիպա։ * Ցանօրէն իրս մտաբերութեամբ։ Ի խեղդիկդ մտաբերեաց. Ոսկ. Տիտ։ * Ի սուր մտաբերեցին (ընդդէմ ունելեացն քոյ). Իգն։ * Մի յորս ինչ մտաբերիցեն։ Ի նախանձ մտաբերեալք։ Ի բարձրութեն փառաց մտաբերէ. Մխ. առ. Ճ. Ի։ Տօնակ։ * Ի զուարճունս հրեղէնս մտաբերեցին (սոդոմայեցիքն). Սարգ. Ե. պ. Գ։ * Ջի թէ ոչ ոք բարկանայցէ, և ոչ զգործ սպանութե մտաբերէ։ Որք զնձն ոչ Ճանանչէն, զնարդ զոյ Ճառել մտաբերիցեն. Եղնիկ։ * Իսկ թէ և զգործս ևս նոցա մանր հասարեալ մտաբերիցիմք, երկայնածիգ տողին պատմուճիքն. Եսս. կբ։ * Մտաբերեցի ընթեռնուլ ըստ գխսցն և ըստ տանցն. Նխ. գծ։ * Ուրեմն ի ձեռն պարգևացն ոչ մտաբերեաց երթալ ի տուն իւր։ Եւ ոչ մտաբերեցին այլ մարտնչել ընդ յովսափատու։ Որ զերկաճեն գողանալ մտաբերեաց, նա թէ և ոսկւոյ երգէք գիպէր, ոչ ակնածէր. Եփր. Ա. Ե. Ե գլ. * Ամենայն արուեստաւորի ի կամել իրս արկանել առաջի, ոչ առնոց նիւթոյ գիւտի մտաբերէ. Երզն. կբ։ * Ի նոյն չաւիղ խորհրդոյ քաղուոյ հանդիսացեալ մաաբերէին. Նար. Խև իբր թևակոխել։ * Ցանցաւոր եղէն., և յատկհատաբութիւն մտաբերեցին. Եսսփր. ծա. իբր խելաբերիլ. յն. և գարձեալ ապաշխարեցին։

Եւ որպէս ն. Զմտաւս կամ յուշ ածել. * Ո՞վ ոք զգաղտնին մտաբերեաց, և ոչ խոյովեցաս. Նար. իՀ։

ՄՏԱԲԵՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ցօժարեցուցանել. ձկտեցուցանել. քարշել. ամքաձնալ. Ἀίρω. Extollo. * Պատիւքն յանձն գովուքի (կամ ի մտաքաուքի) մտաբերեցուցանեն. Ոսկ. մ. Ք. 15։

ՄՏԱԲԵՐԻԿ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՄՏԱԲԵՐԵԼ. * Պատուէր հրամանի եռս քարկոծ լինել անատնոցն, յորում մարդն մտաբերիկ լինէր. Եփր. Եւ։ * Փանիցս անգամ մտաբերիկ եղէ յայն իրն, որ ընդ բնութիւ մարդոյ ոչ բերի. Պիպա։

ՄՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Խորհուրդ սրաի. մտածութի. յօժարութի. ձեռներիցութի. * Աւազ յիմարական մտաբերութենն. Ածբ. ա։ ։

ՄՏԱԳՈՂ. ա. Մոզք կամ մսաւոր գողյն. լրկ, գողացող. Κλέπτων. Furans, furtim subtrahens. * Որ զինի բանն է, մտաքցեալ եռս ում մտագոյ դու (բանսարկուդ), որ վասն քո և քոյոցն է մտպարուեացեալ, եթէ ի վերայ իմի և քարքի գնասցես. Աքեղբ. ծգ։ (Կամ է մարգագող).

ՄՏԱԴԻՐ. գրի, բաց. ա. Προσέχων, νοῦν ἔχων, προσεκτικῶς. Animum adhibens, intendens, obtentus. Որ միտ գնէ. ուշագիր. ուշակալ. զգաստ. փոյթ. * Ջգաստիկն և մտագրացն առ ի յուղղութի բաւական է։

Ոմն 'ի մտադիր մարդկանէ, որ միտ եդեալ նայեսցի. ՃՃ: *Որ ամենայնիւ բաւական էին տալ պատճառս մտադրացն՝ դառնալոյ զկրօսցն հաստատուն: Զուշակալն և զմտադիր: Մտադիրս և ուշակալս առնէ: Զհեղգաբն իսկ մտադիրս յարդարեաց: Ցուցանէ մտադրացն զպաշտելեացն. Ոսկ. մտթ.ա յհ:

ՄՏԱԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Միտ, կամ ունկն դնել. ուշ ունել. *Այլ առաւել ևս արժան է մտադիր լինել՝ որ ըստ կարգիս կայ. Խոսր.: *Մտադիրք ասացելոցն եղեն. Եւսեբ. մտթ:

ՄՏԱԴԻՒՐ. ա. Ἡδύς. Suavis, lubens, եւն. Ուր իցէ դիւրութիւն կամ անդորրութիւն մտաց և սրտի. անդորր. քաղցր. և Դիւրալուր. յօժարական. որ ինչ լինի սրտի մտօք և ամենայն ոգւով. *Մտադիւր զուարթութեամբ. (այս է) ըստ մտաց դիւրի զուարթութեամբ՝ զերկարութիւն աւուրն անցուցանել. Խոսր. ծմ: *Ոչ մտադիւր ախորժակօք գրեմ զճառս պատմութեանս. Ագաթ. ա. 11: *Մտադիւրն զկամաւորն ցուցանէ. Սիսու. եւ: *Առնել զկամս նորա յանձինս մտադիւրս և 'ի սիրտս կամակարս: Մտադիւր սիրով: Մտադիւր հաւանութեամբ. Ճ. Ա. ա. 3: ծա. 24: ծէ. 30:

ՄՏԱԴԻՒՐ. մ. Ἡδέως, ἥδιστα, ἴδιον. Suaviter, libenter. εὖ, bene. ἐκτενῶς, ἐκτενέστερον, extense, vehementer. εὐγνωμόνως, ingenue, ex aequo bonoque animo, եւն. Դիւրութեամբ մտաց և սրտի. յօժարութեամբ. սիրով. կամաւ. սրտի մտօք. ամենայն ոգւով. սիրանիւ. հեշտաւ. լաւ. քաջ. *Հաց զաղանի մտադիւր կերիջիք, և ջուր գողունի ախորժելով արբջիք: Որ մտադիւրն ծառայեաց բազմաց: Մտադիւր մարանչել, համարձակ մեռանել: Մտադիւր լաց 'ի վերայ մեռելոյն, զի հանգեաւ. Առակ. թ. 17: Եսա. ծգ. 11: Ճ. Ա. ը. 21: Սիր. իբ. 11: *Մտադիւր զհետ երթալ. Եւս. քր. ա: *Եւ ոչ երկրի՝ որ զսերմն ապականեսցէ. մտադիւր մշակն գործան տանիցի. Ոսկ. մ. ա. 2: *Մտադիւր իմն (կամ մտադիւրութեամբ) անսայրք անմտացն ձեռամբ խմատութեամբ. Ճ. կոր. ծա. 19:

ՄՏԱԴԻՒՐԱԴՈՅՆ. Նոյն ընդ վ. *Խորախամիտ լիցին, մտադիւրագոյն չրջիցին: Մտադիւրագոյնս ներքուստ արտաքս մարտնչէին. Ճ. Ա. ծա. 26: ծէ. 27:

ՄՏԱԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւրութիւն մտաց և կամաց. յօժարութիւն. *Ցուցաւ ևս իցեմք յուզղոց ունկնդրաց 'ի կամացն մտադիւրութիւն. Եղնիկ:

ՄՏԱԴԻՒՐՈՒԹԵԱՄԲ. Տ. ՄՏԱԴԻՒՐ. մ. *Մտադիւրութեամբ ծախեցից, և ծախեցայց վասն անձանց ձերոց: Եւ ոմանք մտադիւրութեամբ իսկ զքն քարոզեն: Եւ մտադիւրութեամբ ևս կայր յաղօթս. Ճ. կոր. ժբ. 15: Փիլիպ. ա. 15: Ղկ. իբ. 43: *Մտադիւրութեամբ ծառայել, կմ խոստովանել, ունկն դնել, հայել, ուսանել. Սիսու. եւկոչ. ը: փարպ: Խոսր.: Տես և ՄՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. (ընդ որում շփոթի 'ի գրչաց:)

ՄՏԱԴՐԵՄ. եցի. չ. Προσέχω. Attendo. Մտադիր լինել. միտ դնել. ուշ ունել. ունկն դնել. *Իսկ Թագաւորն բազում յօժարութեամբ և ժուժկալութեամբ մտադրէր ասացելոցն, և ածէր զնոսա 'ի միաբանութիւն. Սոկր: *Ոմն աստեղակամն գալիք մտադրելով խօսից սորին, և նշանագրելով. Ճ. Գ: *Ոչ մտադրէր հայրապետական խրատուն. Վրք հց. ծէ:

ՄՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Προσοχή, ἐπιμέλεια. Attentio, diligentia, cura, curatio muneris. Ուշադրութիւն. զգուշութիւն. հոգաբարձութիւն. փոյթ. *Մտադրութիւն (գրեալ՝ մտադիւրութիւն) օրինացն՝ հաստատութիւն անեղծութեան: Առեալ դրօշեաց մտադրութեամբ գործոյն իւրոյ. Իմ. զ. 19: ծգ. 13: *Ոչ ամենայն ոգի ընդունի մտադրութիւն և զխրատ: Խրատ մտադրութեան ընդունել: Գրեցան առ 'ի խրատ մտադրութեան. Փիլ. նխ: *Ունկնդիր լերուք մտադրութեամբ (գրեալ՝ մտադիւրութեամբ). Ոսկ. 'ի ժամն: *Աղօթեսցեն սովաւ՝ մտադրութեամբ, ջերմեռանդ սրտիւ, և արտասուօք. Շ. 'ի հաւատոյ խոստ: *Ցայսմ վայրի ճշմարիտ մտադրութեամբ վատակեսցուք, զորէն առաքինի մշակաց 'ի խոր հերկեսցուք. Եղիշ. ծոփն. փն:

ՄՏԱԹԱՓ, ի,ից. ա. Թափեալ 'ի մտաց. թափեալ ուղեղ. անմիտ. *Ովքէ աղաւնի մտաթափ կոչէ զեփրեմ. Լմբ. առակ:

ՄՏԱԽԱԲ, ի, աց, կամ ից. ա. Φρεναπάτης. Impostor, seductor. Խաբող զմիտս՝ զայլոցն կամ զիւրն. խաբեբայ. պատիր. և խաբեալ մտօք. *Բազում են անհնազանդք, զրախօսք, և մտախաբք. Տիտ. ա. 11: *Ի մտախաբ և 'ի բանսարկու մարդկանէ: Հոգեկորոյս, և միշտ մտախաբ. Բուզ. գ. 5: Նար. իբ: *Նուազք երգ ոյ մտախաբաց. Ոսկ. մ. բ. 12: *Աքիսոփէլ մտախաբ. Հաւմ. առակ: *Արդ զայսպիսի մտախաբ կեղծաւորութիւն 'ի բաց արասցուք. Եփր. ոչ. գող: *Զիարդ է չինուածդ, մտախաբ ոմն ես. (գուցէ մտաբախ). Եւսեբ. մտթ:

ՄՏԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Խաբումն մտաց. խաբէլն, էլն. մոլորութիւն. գուաճանութիւն. *Մեղայ մտախաբութեամբ գիւաց. Մագ: Իսկ Նիւս. կոււ. *Մտախաբութիւնք ոմանք զնկբեանս մոլորեցուցին, զայն վարկանելով բարի՝ յոր ինչ իւրեանց միտքն միտեցին. ընթերցիր ըստ յն. մտաբախութիւն:

ՄՏԱԽՈՀ. և ՄՏԱԽՈՐՀ. } ոյ. մ. Σύννους; στοχαζόμενος. Cogitabundus, conjectans. Որ խորհի ընդ միտս իւր. խելամուտ. զգաստ. յուզեալ 'ի միտս. զգաստական. և որոճելով. քննելով. *Փոխանակ ծիծաղկոտ՝ մտախոհ. Աճառ. նոր կէր: *Մտախոհ, և սէ սրտիւ է. Ոսկ. մ. ա. 15: *Ակն ցած, ամփոփեալ դնալք, երեսք մտախորհք. Բրս. պհ: *Օրինակօք ոմանք կամի միսիթարել զնոսա, և մտախորհս առնել. Ոսկ. գծ: *Լինիս արթուն և աղօթական և մտախորհ. Վրք հց. ծ: *Մեծաւ ծփանօք մտախոհ հասի առ քեզ՝ վասն արանցն անմտութեան. Ճ. Ա. ծգ. 8: *Մտախորհ կայր վասն յանկարծահաս դիպելոյ անքնին սքանչելեացն. Ագաթ: *Անդ կային լուռ մտախորհ, և գալստեան ակնունէին. Մագ. ոփ:

ՄՏԱԽՈՀ, կամ ՄՏԱԽՈՐՀ ԼԻՆԵԼ. Διανοέομαι, νοέω, ἐνθυμέομαι. Cogito, considero, intelligo, mente agito, expendo. Խորհել 'ի միտս. զմտաւ ածել. 'ի միտ առնուլ. որոճել. հոգալ. փիւշիւնմէք, ֆիքիր էթմէք, ֆիքր էթմէք. *Մտախոհ եղև 'ի սրտի իւրում. Ծն. զ. 6: *Ի գալստեան նորա մտախորհ լինիցի: Ցայսոսիկ ոչ մտախորհ եղիցի սիրտ: Ցամենայն իրի մտախոհ լեր: Մտախորհ լինիցի յօրէնս բարձրելոյն. Սիրաք. առակ: *Իբր մտախորհն եղև, եկն հրեշտակն առ նմա. Ոսկ. մ. ա. կ: *Խոռովէր, մտախոհ լինէր, գուցէ խաբէութիւն ինչ իցէ. Իգն: *Էր մտախորհ, և խորհէր 'ի միտս իւր վասն տեսլեանն՝ թէ զինչ իցէ. Բուզ. ը. 8: *Մտախորհ լինէր առ ինքեան. Ճ. Բ: *Եդին 'ի սիրտս իւրեանց. այսինքն մտախորհ եղեն, սկսան քննել. Մեկն. ղկ: *Ցայսոսիկ մտախորհ եղեալ՝ գրէ հեզինէ առ որդի իւր. Վրք հց: *Այնուհետև աշակերտքն մտախոհք լինէին վասն ինքեանց՝ յոյժ ծանուանս զքանն համարելով. Նանայ: *Զայս ամենայն մտախորհ լինիմ 'ի տուէ և 'ի գիշերի. Վրք հց. իբ.

ՄՏԱԽՈՀԻԼ. Նոյն ընդ վ. *Իբրև տեսին, թէ մեռան անդրանիկք նոցա, սկսան մտախոհիլ, և սգալ. Մծբ. ծէ:

ՄՏԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ կմ ՄՏԱԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Περινοία, σύννοια. Cogitatio, consideratio, consilium. Մտածութիւն. խորհուրդ. խելամտութիւն. *Ի ծովէ բազմացաւ մտախոհութիւն նորա. Սիր. իդ. 39: *Զիարդ սպասաւորեսցէ մտախոհութեանց լեզու. Բրս. ծն: *Միտքն ընկալեալ զայսպիսի յարձակմունս, ինքեան մտախոհութեամբ զառ 'ի փափաքելին պատճառ պաճարել շահս մարմնոյն. Նիւս. կազմ: *Ցայս մտախոհութեան էի՝ գրել առ ձեզ. Շ. յհ: *Տրտմութեան յումեք եղելոյ՝ աչքն մտախորհութեամբ լի են և սորջանօք. Փիլ. իմաստ: *Զիարդ երկուութեացն միոջ, և կամ զիարդ տպաւորեսցէ մտախոհութիւն լեզու, զի հայր էր, և որդի ծնաւ. Պիտառ:

ՄՏԱԽՈՑԶ. ա. Միտք խուզող. հետազօտող. *Իյոմանց ազգաց փանաքի մտախոյզ ախտարական խոլադիմայ հմայից. Նար. ծծբ:

ՄՏԱԽՈՐՀ. Տ. ՄՏԱԽՈՀ. և այլն:

ՄՏԱԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄՏԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. *Զի առ նոսա զայս մտախորհրդութիւն ունելով՝ անմոլար ակնկալութիւն քաղաքավարութեան ստասցուք. Խոսր.:

ՄՏԱԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Στοχαστικός. Conjecturalis. Որ ինչ լինի մտածութեամբ. քննողական. գատողական. *Դուռն իմանալեաց զմտածական ղանճառիցն խմատոս. Նիւս. եւգ:

ՄՏԱԾԵՄ, եցի. ն. Διανοέω, ἐννοέω. Cogito, excogito. Ածել զմտաւ. խորհել. խոկալ. հնարել. մտաբերել. նիւթել. Ֆիքրլէմէք. փիւշիւնմէք. *Մտածեսցես միշտ զմահ, զի գործեսցես զչար նորա: Մտածեսցուք. զի գտանել զոք կամ արդարացուցանել՝ ոչ. և ոչ մեր իշխանութիւն է. Վրք հց. ծէ. և ծա: *Միշտ նորոգ մտածեալ զձեզ 'ի ձեռումդ սէ խորանի. Նար. յիգ. ը: *Զթագաւորն գաւաճանութեամբ մտածէր կորուսանել. Պիտ: *Ես մտածեալ եմ ննջել ընդ քեզ, և դու դատարկ բանիւ խափանել կամիս. Հ. յուլ. իզ: *Իսկ զկն մտածեաց գործ նման չարութեան իւրոյ. Վրք հց. է: *Զիւր անօթն ոչ մտածէ. Կլիմաք:

ՄՏԱԾԻՆ. Տ. ՄՏԱՑԱԾԻՆ. *Մտածին և նորաստեղծ տարակուսանս առաջի մեր արկեալ՝ պարապէր. Մագ. 'ի ժամուլ: *Զի մի բանագրօսութե ինչ մտածին, բանից կարծեսցի. Սեբեր. գ:

ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Διανόησις, διάνοια, ὑπόνοια, ἐνθύμημα, ἔννοια, λογισμός. Cogitatio, ratiocinatio, consideratio, consilium, intellectus, sensus. φρόνησις, prudentia. Մտածելն. մտախոհութիւն. խոկումն. խորհուրդ. տեսուն կամ յածումն մտաց. քննութիւն. հոգ. որոճումն. արամախոհութիւն. կարծիք. իմաստ. խոհականութիւն. հաւաքարանութիւն. հանճար. հնարք. ճարտարութիւն. շրջահայեցութիւն. եւն. *Վարկասցուք առ չրջաբերութիւն այսոսիկ, որ առ մեզ են մտածութիւնք. Գրիգ. փխմ: *Խորին մտածութեամբ հազիւ հասանելի. անդ: *Մարդկային մտածութիւն կամ մտածութիւնք: Ըստ իմում մտածութեան: Որքան ինչ 'ի մերս են մտածութիւն: Բազմաժամանակեայ մտածութիւն իւր: Մեք որպէս անհասս եղեալ մտածութեամբ՝ լռեմք: Սիրողք վերնում վիճակին՝ առանց յետնոցն մտածութեան: Ի մտածութիւն գամք արարչին. Դիոն:

ցհ. լե։ փիլ։ Ի֊ն։ փոբդ ։ խոբ ։ նոբ։ Սահմ։ *Որ վասն քոյ մարմնոյն մտածութիւնք և ճառք ։ Զքանից և զգործոց և զմտածութեցս ի սուկ մտածութիւն կայ ։ Զարտաչար մտածութիւն՝ հերձուածողացն մտածութիւնք։ կղէանթէս այսպիսի իմն չարամանկ մտածութիւնս։ ցհ. իմ։ ցհ. լե։ Գ֊բդ ։ Ամն։ նիւս. բն ։ *Բանքս սակաւ են, և մտածութի անհաս ունի. խոսբ. գբգ ։ *Մեծ օգուտ է մտածութիւն վասն անցելոցն, զի մի նմանապէս անգրէն կործանեսցուք ի մեղն ։ Գարտ է յոյժ մտածութիւն փորձել, առ որ իւրաքանչիւր ոք պատշաճ ունի։ Բազում մտածութիւն ըստ կամաց ոյ առնել պարտ է. բբս. հղ։ *Նստել ի տունս, և մտածութիւն առնուլ զաւուրն այնորիկ. Բբս. աբբեղ։ *Եւ զի ասաց՝ ձեր, մտածութիւնս տայ, Լեհ և այլն. Եբբ. ա֊եփաբ ։ *Բանիւ և գործով և մտածութիւն։ Հալոցաներ հայրն միոյն՝ զմտածութիւնն ուսանել ։ Մտածուի մահու զխոկումն մահու ծնանի. կլիմաք։

ՄՏԱԾՈՒՄՆ, ծման. գ. *Ἐπίνοια, ἔννοια. Մտածելն. մտածութիւն. *Ըստ սմանս մտածման ։ Մտածումն իմն նենգութեան ի վերինամարտ մտածմանց ։ Զամենայն սատանայական մտածմանցն. Դիտ ։ Նիւս ։ Նոբ. ը֊։ ճէ։ *Ոչ կարեմք զդեմ ունել զոբոց նորա, և միայն աչխատութիւն և վտանգ հասուցանեմք ի մտածմունս մեր ։ Ղևոնդ։

ՄՏԱԾՕՐԻՆ ։ ս. Մտաւորաբար. իմաստական օրինակաւ. խորհրդով ։ ըստ տեսութեան կամ տեսութեաւ մտաց ։ *Մտածօրէն չանձն իմ խոկացայ ։ Գլաթ. փխ ։ *Հոգի մտածօրէն (գործէ), և մարմին ներգործօրէն։ Զի մանեալիս միշտ առնէ ասծ մտածօրէն ։ ճ. Ի։ Վ֊բդ. ծն։ *Ոչ գիտեմ, զիւղդ հաւանեալ, մտածօրէն մինչև յիս իսկ՝ տրամական ախոթիւ յոբզեալ։ Մագ. իբ ։ *(Դործնականն և տեսականն) առ միմեանս տատչորգեալ մտածօրէն՝ իւրաքանչիւր ոք ի տղանէ զիւրն կատարէ ։ Դիտաւորութեաւ մտածօրէն իմն ըստ տնաչինութեան առակի. Մագ. ֆէբ ։

ՄՏԱԿԱՆ ։ տ. Մտածական և մտակատն ։ Խոսրովիկ ։

ՄՏԱԿՈՑՔ, կուբի, բաց կամ ըից. ա. կոյր մտօք ։ *Վայ քեզ անձն իմ մտակոյր. Մ֊վ։ *Ի զգաստին, և ի մտակուացն (կամ ՝ի մտակուրցն) ։ Ոսկիփոր ։

ՄՏԱԿՈՐՈՑՍ, բուսի, սաց. ա. Σκαιὸς. Stupidus, perversus. Ոյր կորուսեալ է գմիտս. մտաթափ. խելացնոր. խելագար. խորհրդակորոյս. և ցխմարական կամ կորուսիչ մտաց ։ *Հրէայքն և գծեալք և մտակորոյսք. Ոսկ. ֆ. 3։ *Ամենայն անգամքն է ի խաւարն (արբեալն), խելացնոր և մտակորոյս ։ Լալ և ողբալ զկատական մտակորոյս, որ ի մէջ լկտի բազմականացն. Մանդ. աբբ. և Եագբ ։

ՄՏԱԿՈՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. կուրութիւն մտաց. (եթէ չիցէ դրելի ըստ յն. Տկարութ.) *Ծերունիք եւ. տուր զոր պահանջիս զի մաստութեն, փոխանակ ընդ որոյ ունիս այժմ զմտակուրութիւդ ։ Աճգբ. Ալբա։

ՄՏԱՀԱՃ. ա. Որպէս Հաճեալ ընդ միտս իւր. ինքնահաճ. *Ոչ մտահաճ հպարտութեաբ ըստ խոհմի ինչ կամի. ցհ. լե ։

Եւ որպէս Հաճելի մտաց այլոց. *(Մենքեշահ ոլգի ալչիասլանայ) մտահաճ եղեալ զնորայն (զՀնօրն) բասրեր իմացմունս իբր եղեալ հայհոյական խաղաղութեն և կեղեց մարդկան. Սարկ. ապ. առ սմ։ (Իակ առ կիւրակոսի. վրկսակաս գրի, Մտահաս եղեալ ։)

ՄՏԱՀԱՃՈՑ, բ, ից. ա. Հաճոյ մտաց այլոց, և հաճելագուցիչ. ախորժելի. հաճոյական. կամ. կամակատար. հղու ։ *Ի բաց առաքել զոր կամին, և առ ինքն կոչել զմտահաճոյսն. Նէս. էրգ։ *Իբրև զոյժ սիրելի և զմտահաճոյ. Բբս. մղ։ *Իւրաքանչիւր ամուսին՝ զուգակացն լինել մտահաճոյ ։ Սիրելիք ոյ, և մտահաճոյք արանցն։ Եթէ մտահաճոյ ոչ է (զաւակն), և ոչ մանկութեն ոլորմի (ծնօղն). Պիս ։ Սբգ. ա. գ. Է. Ե ։ Իակ կալ. ։ *Մտահաճոյ բանիւք և պատճառաճանօքս։ յն. հաւանականութեաբ, կամ հաճոյական ։

ՄՏԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս ինքնահաճութեի. հաւանութեի ընդ կարծիս մտաց իւրոց՝ իւրիք պաշարմամբ. յն. նախագատուածեի. Πρόκριμα. Praejudicium. *Զայդ պահեցեալ առանց մտահաճութեի, մի՛ ինչ առնիլ աչառանօք. ա. փխ. Է. 21 ։ *Զհաճոյսն ըստ մտահաճութեի իւրոյ, և ոչ ըստ ճշմարտութեի. Ընբ. վթփ ։ *Տես զմտահաճութեին, զի մեծատունն ըստ հպատուէն իմն գնայ. Ոսիփ. էս ։

ՄՏԱՀԱՍ. ա. Հասու լինելի մտօք. ըմբռնելի ըստ կարի. *Մարգատուիլ և հրեշտականման երևեալ՝ մտահաս ըստ հանգուրժելոյ աչաց. Ագաթ։(իակ իբրև հասու, խելամուտ, գտանի ՝ի կէր. պմ. *Մտահաս եւրեալ։ . այլ ուղիղն գրութիւն է, Մտահաճ եղեալ։)

ՄՏԱՀԱՐՈՒՍՏ. ա. Հարուստ՝ այս ինքն զօրաւոր կամ ճոխ մտօք. կորովամիտ. մտացի՛ հանճարեղ. իմաստուն. գիտնասուր. *Աբրահամ վիպասանացն՝ աչխատասէր և մտահարուստ արանց ։ Զօրաւոր մտահարուստ արանց կատարատեալ։ Ալլոց ուժեղագունից և մտահարուստ արանց Թողի ։ Զոր այլ մտահալուստ ոմն հնեւոր նախ քան զնեզ վերադրեաց. Աբծր. ատեպ։ *Մտահարուստն յովհաննէս բազում ինչ աչխատասէց. կէր. պմ։

ՄՏԱՀՈՍԱՆ. ա. Հոսանուտ մտօք. դիւրաւոհ. դիւրահոտիմս կամ դիւրամոտաց. *Մտահոսան խորհուրդք երկրասիրաց ՝ի հոգս ilիաստակաբս ծփին. ցճթ. իա ։

ՄՏԱՄԱՏՈՅՑ. ա. Մտօք մատուցանել. նուիրեալ. *Գրեացես աղօթս մտամատոյցս զայս նորընծայ տուս. Նոբ. կա ։

ՄՏԱՄՈԼԱՐ. ա. Φρενηπάτης. Mentis deceptor. Մտախաբ. մոլորեցուցիչ մտաց. *Մտամոլարն չարութի զանգգամանցն դեպլուվ զինական բարան. փիլ. նխ. ա։

ՄՏԱՄՈԼԱՐ. ա. Մոլորամիտ. մոլորեալ կամ մոլեալ մտօք. *Մտամոլոր յիմարութեաբ խորագոյն Թաղեցայ ի վհիս մեպսոյ. Մոբաթ

ՄՏԱՄՈԼՈՐԵՄ, եցի. ն. Φρεναπατάω. Seduco, decipio. Մոլորեցուցանել մտօք, պատրել զանձն կամ զայլս ։ *Ամբարհաւաճեալ մտամոլորւք զինքն. որպէս Թէ կոյր ծնեալ ՝ի վերայ ծայրագունին եւլանել ըմբռնելոյ. Նրսան ։ Բբս. Խղի ։

ՄՏԱՄՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մոլորութիւն մտաց. ցնդութիւն ուշոյ. *Եթէ մտամոլորութեաբ Թիւր սկսանի (զսաքմոս կամ զերգս) կանան բէնէդ ։

ՄՏԱՑՈՑԶ. ա. Ցուզեալ ՝ի միտս. ծփեալ մտօք. վարանեալ. մտախոհ. հետաստեալ մտօք. *Խորհուրդք քո մտայոյզ առնէին զքեզ յանկոլնի քաւմ. Դան. Ե. 29։ *Մըտայոյզ եղեալ՝ խնդրէր գիտել ։ Փբգ ։ *Մտայոյզ մտախորհ լիներ մատաթիա։ Նովա՝ աչխատեալ և մտայոյզ լռեցին, և այլ ոչ ևս խոռվին. Ճ. Բ։ *Խորհի մեծ մտայոյզ խորհրդով՝ մեռանել օտարին. Եբբ. Խգ։ *Մեղայ մտայոյզ լինել պատճառի առեղծութեի. Մ֊վ ։

ՄՏԱՑՈՒՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցոյզք մտաց. վարանք. մտախոհ. հետաստեալ մտօք. *Զայդ պահեցեալ առանց մտահաճութեի, մի՛ ինչ առնիլ աչառանօք. ա. փխ. Է. 21 ։ *Զհաճոյսն ըստ մտահաճութեի իւրոյ, և ոչ ըստ ճշմարտութեի. Ընբ. վթփ ։ *Տես զմտահաճութեին, զի մեծատունն ըստ հպատուէն իմն գնայ. Ոսիփ. էս ։

ՄՏԱՑԱՆ. ա. Հասու լինելի մտօք. ըմբռնելի ըստ կարի. *Մարգատուիլ և հրեշտականման երևեալ՝ մտահաս ըստ հանգուրժելոյ աչաց. Ագաթ։(իակ իբրև հասու, խելամուտ, գտանի ՝ի կէր. պմ. *Մտահաս եւրեալ։ . այլ ուղիղն գրութիւն է, Մտահաճ եղեալ։)

ՄՏԱՑԱՐՈՒՍՏ. ա. Հարուստ՝ այս ինքն զօրաւոր կամ ճոխ մտօք. կորովամիտ. մտացի՛ հանճարեղ. իմաստուն. գիտնասուր. *Աբրահամ վիպասանացն՝ աչխատասէր և մտահարուստ արանց ։ Զօրաւոր մտահարուստ արանց կատարատեալ։ Ալլոց ուժեղագունից և մտահալուստ արանց Թողի ։ Զոր այլ մտահալուստ ոմն հնեւոր նախ քան զնեզ վերադրեաց. Աբծր. ատեպ։ *Մտահարուստն յովհաննէս բազում ինչ աչխատասէց. կէր. պմ։

ՄՏԱՑՈՍԱՆ. ա. Հոսանուտ մտօք. դիւրաւոհ. դիւրահոտիմս կամ դիւրամոտաց. *Մտահոսան խորհուրդք երկրասիրաց ՝ի հոգս ilիաստակաբս ծփին. ցճթ. իա ։

ՄՏԱՑՕԺԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցօժարութեի մտաց. ինքնայօժար կամք. Ոչ յահիշատակութեի զտիրելն առեալ, այլ մտայօժարութեի (առաղին)։։։ յն. առեալ յինքնայօժարսէն. կ֊ը ծ ։

ՄՏԱՆԵԼԻ, լ֊ոյ, լեաց. ա. Իբր Մտանօք. մտեալն. *Մտանելեացն և ելանելեացն. Բարսղ. Խգ ։

ՄՏԱՆԵՄ, մտի, մտեա, մտեք. ը. տես և մտեմ, մտայ. Ἐισερχομαι, εἰσειμι, εἰσπορεύομαι, ἐμβαίνω, εἰσάγομαι. Intro, introëo, ingredior, introducor, inducor. διαδύνω, penetro, և այլն. Մուտ առնել. ՝ի մէջ կամ ՝ի ներքս գալ հատանել. միջամտիս լինել. միխլ. Դպչել, դպնալ. կիրճել. պոխիլ օլմգ. *Մուտ դու և ամենայն տունքո ՝ի տապանդ. և ես։ Եմուտ արբամ յեգիպտոս ։ Մտանել ՝ի տաճարն, կամ ՝ի սրբութիւն ։ Ընդ դրունս, կամ ընդ դուռն քաղաքի ։ ի տուն ։ անգր. ՝ի սեղեակ. տանէ ՝ի տուն. ՝ի նաւ. ՝ի ծով. ՝ի կաւ. և այլն։ կամ՝ Մացէն ՝ի ներքոյ անգնգոց երկրի։ Եմուտ գլուխ իմ ընդ փապարս լերանց ։ Սուրբ նոցա մացին ՝ի սիրտս նոցա ։ Եմուտ քարն ընդ սաղաւարան ՝ի ճակատն։ Խոնարհեցին յերկիր բանք քո, և պատգամք քո ընդ գեղին մացեն, և այլն ։ *Եւ ոչ կոբացեալ մտանէր ընդ գեղին.փբգ ։ *Գնէհոն յեգիպտացւոց ծոլիս մտանէ. Ընբ ։

ՄՏԱՆԵԼ. ոլորեալ ցանգիման լինել. տեսաւորիլ. իջեվանիլ. մատչել և այլն. *Մտի առ փարաւոն ։ Եմուտ պօղոս ընդ մեզ առակսրոս ։ Նա մտեալ է առ սիմոնի իւսպախորդին։ Մտիք առաջի նորա ։ Եձանել ՝ի մայրմեոյ ատաի, և մտանել առ ասծ. և այլն ։

ՈՅՎՀ ասի. *Աղաղակ իմ առաջի նորա մտցէ յականջս Նորա ։ Մտցեն աղօթիք իմ առաջի քո սէր. և այլն ։ *Մտանել ՝ի ծառայութեի, կամ ընդ լծով. ՝ի հանգէս. ՝ի ձակատ. ՝ի պատանդիսպիր. ընդ նովին օրինագ. և այլն։ *Ի հնարս հայթայթանաց մտանէր։ Ի պայքարկի յոխտ մտանել։ Ընդ միտ մտանել։ Եկն եմուտ ընդ մերով մարդկութեաբ, զի և մեք մտցուք ընդ Նորա ասծութեին. Եվէն։ *կարծիք ինչ կարօտութեի ՝ի ներքս մտանիցեն. Եվէն։ *Ոչք խօսին , չգիտիցեն՝ Թէ ուր մտանեն (այսինքն ազգեն) բանքս։ Երաչխաւոր մտանէ (այսինքն լինի) ընդ իմ։ Սէբէր. Ճ. Ե։

ՄՏԱՆԵԼ Ի ԴԱՏԱՍՏԱՆ, կամ ՝ի դատ ՝ի գիր ընդ Թիւ. ՝ի հաւատր. ընդ աղեղն. ընդ գիրկս կամ ՝ի գիրկս. ընդ քիրճան. և այլն. տես ԴԱՏԱՍՏԱՆ, ԴԱՏ, ԳԻՐ, և այլն ։

ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԱՆՁԻՆ. Ոգորիլ. կռուիլ. հակառակիլ անձամբ անձին. *Ամենայն ուրեք մոլորութեին ընդ անձին մտանէ, և այ կամայ լինի ջառապով ճշմարտութեն։ Ոսկ. ֆ. Ճ. 36։

ՄՏԱՆԵԼ ԱՐԵՒՈՒ. Δύνω, δῦμι, δύομαι. Occido. արեւը ֆարը ֆրնել. պոխիճ. *Եւ մտանիցէ արեգակն ՝ի մէջ ջրերի։ Ընդ մտանել արեւուն մտցէ ՝ի բանտին։ Իբրև երեկոյ եղև ՝ի մտանել արեգակն։ Եւ ընդ մտանել արեւուն ։ Մի՛ մտանիցէ արեգակն ՝ի վերայ այնորիկ։ Արեգակն ՝ի վերայ բարկութեաբ ձերոյ մի՛ մտցէ. և այլն ։

ՄՏԱՆԵԼ ԱՌ ԿՆ. Γινώσκω. Cognosco, novi συνοιχείω, εἰσπορεύομαι, cohabito, concubo. է Մերձենալ, ննջել. որ և ասի Գոյանել. *Եմուտ ադամ առ եւայ կին իւր. և յղացաւ և ծնաւ։ Եթէ առնուցաս ոք կին, և մտանիցէ առ նա ։ Մուտ առ աղ

ջնիկդ իմ, զի արարից ինձ որդի ՚ի դմանէ : Մտանէին որդիքն ՚ի (սեթեանք) առ դուստերան մարդկան (կայինեանս) . և ծնան ի նոսա որդիս . նոքա էին սկայքն , ևն :

ՄՏԱՊԱՀ ԼԻՆԵԼ . պահել ՚ի մոխ զբան ինչ . և Մտապահ լինել . ոխս պահել . ՚Ընդ որ յոյժ մտապահ եղեալ նախարարն ընդ սպառնալիսն . Ճ. Ա :

ՄՏԱՒ . ա . իմն կամ ընդերցիր Մըտաւոռս . ՚Եւ այս առ այժմ բաւականացի մտաւ ուսումնական անձանց. Աւծր. Ե. 11: (ուր զօրուքեր գոգցես կրկնի վանիգ՝ ու :)

ՄՏԱՒԱԿԱՆ , ի, աց . ա. ն. Որպէս Մըտաւոռ , և որ ինչ հայի ՚ի մտաւուքեի . և ի միտ առնելով . ՚Եւ այս առ ներհունան և առ մտաւականան . Ցծնակ : ՚Ա՛ռ յիմաստս մտաւական տեսուքեանց զարթուցանէր . Սկնա. ՚ի լբ : ՚Սովաւ զարթնուն և զգաստանան , թէ ընթեռնուն մըտաւական . Ցեղրէ :

ՄՏԱՒԵՄ, եցի . ն . ի միտ առնուլ . ՚Ոչ մտաւեցի զծածկեցելոցն յայտնուքեն հանդես : Մտչիմք , և ոչ մտաւեմք : Ոչ իմացայ, և ոչ մտաւեցի : Արագապես մտաւեալ լսէ. Նար :

ՄՏԱՒՈՒՆ , ի , աց . ա . ի միտ առօղուչիմ . մտավարժ . մտայի . և Մտաւական . ՚Ոգիք մտաւուսայ ածեսցեն մեծուքեր և բաղմութ առաքինուքեցն տեսլեամբք : Հարկաւոր է մտաւուսին աւելի գոլ վարդապետուքեն , և նուազքն՝ անմտին. Փիլ.ԼԻՆ : ՚Ջմբ ՚ի քալ մտաւուսյն և ՚ի վատաւուսն զնոյն պահանջես հազարս : Ուրախասցուս ցեալ զգոգիս մտաւուսյն . Պիա : ՚Կենդանի բանաւոր մտաւուս . մտաւուս՝ զի ուսմամբ աճէ. Պիաա : ՚Զայս լուեալ մտաւուսին (կամ մտաւորին) ալէքսանդրի. Պա. ալէա : ՚Համ բերուէ մեծ ստացեալ ունիք յանձինս , ոչ ընդունայնութ , այլ մտաւուս իմաստութ . Աթ. ԱԳ. Ե : ՚Բազում մտաւուս և յօժարական փուռթով զնորին աղօթան յօգնականուքեն կոչեցաք . Պրուկ. ոա : ՚

ՄՏԱՒՈՒԹԻՒՆ . գ . ի միտ առնուլն . խելամտուքեիւն . հանճար . ՚Յայ ընդհայն ունին զմտաւուքեն . Ցձ. Ե : ՚ Սակրատես իւրով քաջուչեզագոյն մտաւուքեն և անձանձրոյթ երկասիրելովն արդարև գերազանցեալ զամենեքուքեք . Պիա :

ՄՏԱՒԱՐԱԾ , ի , ից . ա . Διανόουν, ἐνφυὴς . Studiosus, ingeniosus, bona indole praeditus . Վարժ մտաք . աչողամիտ . մտաւուս . ուշիղ . ուշիմ . ուսումնասէր . մըտայի . ՚Մանկունս մտավարժս հանճարով . Դան. ա. 4 : ՚Մանուկ էի մտավարժ . Իմ. Ե. 9 : ՚Բնուքեցն օրինակք , և գրոցն վկայուքեիք բաւական էին հաւանեցուցանել զըմտավարժս . Եղնիկ : ՚Ջամենեսին անգուսա ՚ի վերուստ մտավարժս և ածապաշտս կամեր լինել ասծ . Ցօչք . գծ : ՚Անանիայի հոգեղարդ և մտավարժ փիլիսոփայի. Նար. չիշ Իւ : ՚Մտավարժ բանիս գործուքեամբ և նհանգնեսցուք զհորհուրդս . Ոսկ. ԲԵա :

ՄՏԱՒԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Ուչեղուքեի , և ուչիմուքեի . խելամտուքեի . մտաւուքեի . ուսումնասիրուքեի . ՚Ջքո մտավարժուքեին կրթեսցէ . Սէբէր. Ե: ՚Ջուսմանցն ընորհալի մտավարժուքեին : Եղն. կս : ՚Տացէ ասր ընթերցողացդ իմաստուքեի , սաղմոսողացդ մըտավարժուքեի . Ոսկ. ՚ Ա՛յսպիսի մտավարժուքեի և լսելուքեի ՚ի բաց մերժեն ըզխորհուրդս մեր յայ . Վ. գ. Ե :

ՄՏԱՏԵՍ . ա . Սրատես մտաք . մտայի . հանճարաւոր . ՚Ջհասկն ետ գլխել իւր իսկ կորովմիտ և մտատես իմաստուքեն . Պա. ալէա :

ՄՏԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Ներքսհայեաց տեսուքեի մտաց . մտաւորուքեի . ՚ Աւաչ. Նորդ հոգիդ (բանական՝ զմտատեսուքեիւնն թեմիև և սուր ունելով , և հանճարիչ . Մ՚ալ :

ՄՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ . գ . ի միտ արկա-

ՄՏԱՐԿՈՒՄՆ, կամն . ՚ նեղն . յուշապարուքեի . և Մտածուքե . խորհուրդ . ՚Խորհին և զայս ևս՝ ՚ի մտարկուքե . փոքր: ՚Չսրցախորձէ ուսրակուսուքե զնոհական մտարկումն . Ո՚ՒՒՒ՚ր :

ՄՏԱՑԱԹԵՒ . ա . Ունօղ զմիւս միաց կամ զպատճուչ թևարկուքեի . ՚ Ի՚ր գեբանեւեար մտացաթև հանճարով . Թեոփր. Այբագ :

ՄՏԱՑԱԾԻՆ . ա. Πλαστός. Fictus , πλασματώδης, fictitius. որ գրի և ՄՏԱԾԻՆ, ՄՏԱԾՆՈՑ . ի մտաց ծնեալ՝ երկնեալ հնարեալ՝ յօգեալ . ինչնաստեղծ . կեղծ . ՚ Ագահուքեք մտացածին բանիւք առնիցեն զձեզ վաստրանդիս . Է. պէտ . Է. 3 : ՚ Ոչ հետաքնին լինիմ մտացածին բանիւ . Ոսկ. Նար ևր : ՚Ոչ վայրապար բանք , կամ մտացածին (այլ ձ. մտածին) իմաստք : Ոչ մարդկեղէն մտացածնին բանիւք աւանդեցան . Սարգ . Է . պ . ա . 3 :

ՄՏԱՑԵԱԼ կամ ՄՏԱՑԻԲԱՐ . ձ. ա. Մտացի օրինակաւ . ՚առն մտացեայ ՚ի գէպ . ՚Ծանեաւ Թագաւորն , թէ սատյգ և մտացեբար են խօսք սքյն . փոքր :

ՄՏԱՑԻ. ցՀղ , ցեաց . ա . Νοῦν ἔχων , νόημων . Mentis compos, intelligens, prudens, solers, acutus. Միտս ունօղ. միւրաչաւ մտաւոր . մտավարժ . Հանճարեղ . բանիբուն . ուշիղ . ուչիմ . Խելք ասնեղօղ , խելացի . ՓՓԼԼԸ՝ ՔԻՒՐԼԻ . ՚ Զի մտացեաց աւելի ահ և երկիւղ ՚ի միտս արկանիցէ : Ճշմարիտ է , և մտացեաց յոյժ յայտնադոյն . Ոսկ. Եա. Ե ՄՔՒ : ՚Մտայեացն անգամ, լծոյ թէ իմաստնագունիցն . Պիա : ՚Էր այր մտացի : Ձերով մտացի ակամբ հայեցարուքք . Փոքր : ՚Ո՚վ մտացի գու , և ոչ ասար վիրաք զվէր բժշկել. Լ՚ՓՓ. (հեգնուքեք , իբր անմիտ :)

ՄՏԱՑԾՆՈՑՑ . Տ. ՄՏԱՑԱԾԻՆ . ՚Վանի խաբէուքեի , և մտացծնոյց կեղծաւորուքե ՚ի պատրանս կաշառակրծուքե . Նախ. յՁՁ :

ՄՏԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Νοερός , νοητός . Intelligens, intelligendi vi praeditus . ՚Ըմբռոն , prudens, sapiens. Ունակ մտաց. մըտաք ձեռնացեալ . բանաւոր , իմացական. մըտացի . խոհեմ . Հանճարեղ . ագԸԼԼԸ . Զանձ նաւորաց ասի . ՚Գոյ ՚ի նմա հոգի մտաւոր . Իմ. Ե. 22 : ՚Հրեշտակ է հոգի մտաւոր . ոխ նա առաւել քողոր միաք , քողոլոմին անմարմին . Փիլ. Եւ : ՚ Հրեշտակք ազատ Թողեալ ՚ի կամս անձանց իւրեանց , զի մտաւորք են. Եղնիկ. Է : ՚ Աւրար զմեզ բանաւորս և մտաւոր , զի ծանիցուք զսրարիչն . Ցձ. Ե : ՚Ա՛ր զանբանաւորս և զանբանաւորս , զմտաւորս և զանմտաւորս . բանաւորաց և մտաւորաց յիւրաքանչիւր առաքինուքեեց կարգեաց առանալ զբարուքեի . Եղնիկ : ՚Բանաւոր և մտաւոր մարդկային տեսակիս . Պիա : ՚Անթանիւն զմտաւորս զգաստացուցանես . Նար : ՚Զմտաւոր գաւխնս տածիցեք : Վասն էր իսկ բնաւ եղաք բանաւորք և մտաւորք . Խոսր : ՚Զմտաւոր և զբանաւոր հոգին (քան զմարդկային) ՑԷրն մեր յն զմարդկեղէնն մտաւոր ոգին արձակեաց առ հայրն. Ցհ. Ի. Ե. Ե : Շ. Բ. Ե : ՚Մտաւոր և քաջ այրն վահան : Ականաւորք ՚ի խորհրդի , մտաւորք և իմաստնագիւտք : Ո՚վանմիտ ՚ի մտաւորաց. փոքր : Նար :

ՄՏԱՒՈՐ՝ ասի և զգործոց և զբանից , իբր

Մտաւորական . իմանալի . ներքին . հոգևոր . իմանական . ՚Ամենայն իրաց բաւական՝ մտաւորայ , սքյ, նրբից. Ի. Ե. 23 : ՚Զնիներն՝ ոչ մարմնաւոր , այլ մտաւոր հոգևոր . Կ. Ե. ա : ՚ Քան զծալը երեսաց՝ բարկուքեի մտաւոր պատուականագոյն է . Աթ. ծ. ՚ Ոչ ամենայն գնայուն՝ կենդանուքեի մտաւոր և բանաւոր ունի . Եղնիկ : ՚ Անատունք՝ մտաւոր չունչ ոչ ունին. Կ. Ե. ծ : ՚Ընաւեքեալ ամենայն լաւ և մտաւոր մասամբք . Փոքր : ՚Մտաւոր խորհրդիս , մտաւորն պատպատաւք : Որ մտաւոր իմաստուքե իմանան : Մտաւոր փառաբանուքե, կի հառաչմամբ կի յիշողաք : ի մտաւորն եկաք բան. Պէտ : Նոր : Շ. Բ. Ե : Վ. Ե հղ. Ե : Լ՚Ե . ա Ե . Մ՚ալ : Շ. Ե :

ՄՏԱՒՈՐԱՒԱՐ . ձ . Νοερῶς , ևն . Իբրև մտաւոր . մտաք . մտագրուքե . իմանալով . իմանալի և հոգևոր օրինակաւ . և Ա՛ռ ՚ի փառս խորհրդաբար . ՚Մտաւորաբար լսել ընթեռնուլ աղօթել . Մ՚ա. ՚ի էֆես. Գր. Վ. յԼԵ Շ. ընդհանր : Կան. ԲԵՆԵՏ : ՚Ընթեռնուլ մըտաւորաբար տեսուքե . Սարգ . յՁԼ : ՚ Խակ մտաւորաբար , մտեալ ՚ի մտրմին մահկանացու ևն . Երզն. Ֆր :

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Νοητικός . Intellectualis, mentalis . Մտաւոր՝ ըստ ք նչ. տեսական . իմանալի . ՚ Մտաւորական ներգործուքեի՝ կամ զօրուքեի Մտաւորականին երկու հատածք են : Քաւսէն մտաւորական : Գիտուքեի՝ գործական և մտաւորական . Նէա. ԼՁ. Ե Էրգ : Փիլ. Էւ : Նեղսուքեագր : ՚ Առ քեզ Տամբառնամք զմտաւորական աչս իբր ծառայ առ տր : Ի մտայլ մտաւորական կուսուքեի գնացէ : Մտաւորական զօրուքեի իմաստից : Մտաւորական շարժմունք. Ցհ. Իմ. Եւեչ : Նար. Ի՚ք : Շ. հրեայ : Գր. հր : ՚Լցոյց զշահմարանս մտաւորականս : Գնացուքե զՀանապարհս մտաւորականս և հոգևոր՝ հոգևոր աստարհին. Հաճ. ա Ե : Եւս և Ը ա նչ . ՚ Հոգի բանական՝ մըտաւորական , մարմին զգայական . Գ.Ե :

ՄՏԱՒՈՐԱՊԷՍ . Տ. ՄՏԱՒՈՐԱՒԱՐ . ՚Մըտաւորապէս ըստ խորհրդոյ առ նա տրամախօսելով . Մ՚ա. Եչեչ : ՚Որ կարկ մտաւորապէս զեկեղեցի չինել ուղիղ և անարատ խորհրդածուքե . Գէ . Ե :

ՄՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Մտաւոր , և մտացի գոլն . ուչիմուքե . իմաստուքե . խոհականուքեի , և մտագրուքեի . մտավարժուքեի . Խելք , խելացուքե . ՚Կենդանական չունչ իմաստակիր մտաւորուքեե . Աթ. : ՚Գրիգոր ասծաբանի աշակերտեալ՝ յառաչանայ ՚ի մտաւորուքեի . Սոկր : ՚Մտաւորուքեեցն զորուքեիք . Ե. ա Ե : ՚Ցամենայն գործ մտաւորուքեե և հանճարոյ առաչնի . Խոր . Ե . 7 : ՚Ջքոյ այգպիսի արարուած և զմտաւորուքեի . Փոքր : ՚Որ զգիրս մտաւորուքեք ոչ ընթեռնուն . Սարգ . Ֆ. չհ : ՚Ոմանք ասեն վասն չիշատակի , և այլք վասն առաւել մտաւորուքեի . Երզն. ֆեր :

ՄՏԱՓՈԽ ԼԻՆԵԼ . Ցայլոյ խելս լինել . փոխելանալ . ափչիլ . ՃՃ :

ՄՏԵՄ , մտայ . Տ. ՄՏՆԵՄ , մտի . ՚Մըտեմ ՚ի բոյնն ազաւնի , և անտուստ ագռաւս ելանեմ : Մտել ՚ի նաւահանգիստն հանդարտուքե հոգւոյ : Մտելոց են ՚ի քաջպէս : Մտին և բնակին : ի բաւարն վայելս մտել : ի վերջին ժամանակս յեկեղեցի մտել . Նար . հա : Ցձ. Ի. Ֆ : Ի՚Ֆ . Լ՚Ե . ոչ . ա ա . ևն . ասեպ : ՚Մտաւ ՚ի սրբուքեի սրբուքեանցն : Մտաւ լուացաւ : Երուսաղեմ մտաւ առաչնորդս : ի միասին մտայք յասպարիզին , ՚ի միասին յաղթեցիք թշնամւոյն , և այժմ ՚ի միասին մատեռուք առաչին նահատակդ իւրոյ.

Մոգ. ա: Լ. ասպ. ի: Լմբ. պոլգ: Թեոփիլ ի Ա. Յերկիր եւ յայլ մերկ, և մերկ ընդ երկրաւ մտայց. Ոսկիփոր:

ՄՏԵՐԻՄ, ըմի, մաց. ա. Γνήσιος. Genuinus, germanus, sincerus. Հաւատարիմ մտաց. Հարազատ. ընտանի. խորհրդատակից. սեռն և սերտ. արտակից. սիրելի. քարեկամ. և Բարեկամական. մտերմական. միամիտ. սրտից սիրելի ա սիրոյ. Ճանաչի ապամ, սբ. պաւղ. Ես. Ա յո աղաչեմ և զքեզ մտերիմ իմ և ընկակից. յն. մտերիմ ընկերից. Փիլիպ. ի. 3: Ի ձեռն մտերմաց պատմեն եղբարն զնեղութիւնն: Իբրև զմտերիմ քո աւելի ևս խնացուցանեմ ի ձեռն գրոյս. Խոր. ա. 28: ի. 30: Ծառայի և աղախնոյ մտերմի և տիրասիրի գործ այս է. Խոր: Որ զմտերմացն հանգիստ յայտնէ: Զմտերիմ սէրն ցուցանեն: Մտերիմ սիրոյն. և այլն. Ճղ. ի. առեպ:

ՄՏԵՐՄԱԲԱՐ. ս. Γνήσιος. Genuine, sincere, legitime. Իբրև մտերիմ. մտերմութիւն. Հաւատարմութիւն. Հարազատաբար. անկեղծութիւն. սիրով. սերտիւ. մտապիր. և Մաերմական. սրտից. Ճանապ. Պահել մեր տերմաբար դաշնաւորութի: Մտերմաբար ուղնել, կամ վայելել: Մտերմաբար երկասրութի: Մտերմաբար և վստահալից կամաւորութիւն. Պիտ: Մտերմաբար նմա ի ծառայուն քերքեր. Ցհ. ին: Մտերմաբար հատուցանել ըղ. պարտան, կամ աշխատիլ, կամ ապաւաւորել. Ճ. գ: Սրտ. յն. ի: Վ. ի. 2. ծ: Մտեր. մաբար վասն ի ասնա ժողովելոցս զսէր Թա. խանմնել. Լմբ. պոլգ: Զնայն գեղ գիտոլին ինքնակարծան մտերմաբար արքունեաւ (ե. ազ, ագաթանգ). Գնձ:

ՄՏԵՐՄԱԳՈՑՆ. ա. ս. Անաւել մտերիմ, և մտերմութիւն: Պիտ: Որ յայտնապես խօսի, չունի ինչ պէտս քննուե. իսկ ծած. կագիմն ի հարցաքննութեն ածէ, և մտեր. մագոյնս յօրինէ. Ոսկ. յհ. ա. 23:

ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ. ա. Մտերիմ, և որ ինչ լինի մտերմութիւն. Հաւատարիմ. Մտեր. մական ծառայութի, կամ ծառայութիւն: Զպարտս մտերմական սակին վճարել Ցհ. ին:

ՄՏԵՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Γνήσιον, εὐνοια. Genuinitas, sinceritas, integritas, benevolentia. Հաւատարմութի. հարազատութի. անկեղծութի. ողջմտութի, միամտութի ծառայութի. Վ ասն այլոց փութոյ, և վասն ձերոյ սիրոյ՝ զմտերմութիդ փորձեմ. Ի. Կոր. Է. 8: Մտերմութի եղ. բարդ: Բնաւորական մտերմութի. Փիլ. կհ. Ե. Ի. բան: Զհանդէս մտերմութե իւրեանց ցուցանել առ ամենեցուն տէրն. Ճղ. ը: Ընչսու կինդեր մտերմութի առ արարչին ցուցեալ. Խոր: Զքեզ մտերմութի զ քո ընկերդան առաքի իմ. Խոր. ի. 30: Զանաւակ բարեացն ուսոյց պահել մտերմութի և վարդապետաց առ մանկունն. Պիտ:

ՄՏՂԱԼ. տ. Θᾶμυξ. Ծղոտ, ոսկիս, հազար և հինգհարիւր մապալ. Պտմ. ալխ:

ՄՏՂԵՄ, եցի. ն. Παρασαλεύω. Concutio, demoveo, deflecto. Ուժգին մղել. բախել. չարժլել. սալլաֆմամ. Ի դմենդա. կաց մնղեալ և խաբեալ զանհաստատ ոգիսն. Փիլ. Նխ. ի: Ուր Լմ. ի զուր գրե. Մրմղլլ, փղրուելլ:

ՄՏՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի. ն. Πωλέω. Մուծանել. տալ մնանել. Եւ այլ կուրս ածեալ ընդ յոլով տեղիս մտոյց անյայտ գնացիւք. Խոր. գ. 56: և Վ. ի. 2:

ՄՏՐՈՒԿ, ակի, ացի, և լկի, կաց. գ. Μάστιξ. Flagellum. (որպէս ԹԷ գործի վաւերեայ զմտուկս, կամ որ ինչ մտղե.) Վարոց. վարիչ. խարազան. ձաղկիչ. գամչը, գերդաստ, մըգերեցիկ. Մտրակ ձիոյ, և խթան իշոյ. Աստ. իղ. 3: Մտրակ ի կուշտ արարեալ երիվարացն. Ագաթ: Որ միտքանեցելոց ձիոցն իցէ երեսանաւակալ, ոչ զարագն փութացուցանէ մտրկաւն. զոմն ուղղէ, զոմն արագելու, և զոմն վարէ մտրկաւն. Նխ. ի. (որ է հոլով որպէս ռասկական. քաղաք, քաղքի. գանակ, գանկի. ականջ, ականջի, և այլն:) Կայթեացուք մտրակաւ հոգւոյն ի վերայ եդիպտական զօրուն սատանայի: Զծուլութիւն մտրդևային ազգիս իբրև մտրակաւ պարեցուցանէ ի առագիս. Նար. յ. Վէր: Մտ. ա: Ամէն ոք յայնպիսի տանջանս (այսահարութե) մատնիցի. զոր իբրև մտրակ կախեալ ի մեծի տանս ցուցանէ ած տեսչութին. զի հայեցեալ ընդ այն բազմաց՝ ամենիմեացին. Եղիի: Տանջելին զնա յատաջադոյն մտրակօք, և յետ այսորիկ Հզքանչին ընդ երեսս նորա: Եւ զերիկունս իւր ի հարուածս մտրակացն պիղատոսի. Խոխ: Լմ. ի:

ՄՏՐԱԿ. որպէս խթան. Κέντρον. Stimulus, calcar, aculeus. Ծօտ., ելիճախիբէ. Իբրև մտրակաւ յիշատակաւս (սքց) առ ի հաւատարութե ընդաստուղծողաւք. Աճաբ. Ծոխ:

ՄՏՐԱԿԱՎԱՐ. ա. Վարեալ կամ վարելի մտրակաւ. Ստուցեալ զնա ի վերայ մտրակավոր երիվարի դիմմոսականին. Վ. ի. ոսկ. (որպէս ռամկ. խախոբ, կամ լափչի, կամ ՀԵՆԻՒ Թագաւորական:)

ՄՏՐԱԿԵՄ. եցի. ն. Μαστιγόω. Flagello, flagris caedo, verbero. և χένω, stimulo. Մտրակաւ հարկանել, վարել, կամ ձաղկել. և խթանել. Փոխանել. Փոյմէ, ոխրմէ. Մտրակել զերիվարն, կամ իբրև զերիվար. Խոր. ի. 82: Ճ. Ա: Նար. յիչ. Ել: Կելաս. ուղիս: Մտրակեա զերիվար լիզուդ առ ի յասպարէս ։։ յն. խթանեաւ զմտրուկն. Աճաբ. ծն: Ցորդոլական հրամանս տերունեդ քո միշտ մտրակեաց զիսաւ. ցի հեղգ երկչոտուի մտաց իմոց. Աստ: Անարգեցաւ ի հերովդէէ, մտրակեցաւ ի պիղատոսէ. Խոսր: պտրգ: Մանկունքին բերի այսր անգր անհարթութե, եթէ գասագաւնին մտրակելոյին ոչ ուղղեցի. Լմբ. ասոպ:

ՄՏՐՈՒԱԿ-Իր Մտրակ. Գանեալ երբեմն ի պիղատոսէ մտրուակաս, երբեմն և ղեղամբ ի զինուորացն. Խոսր. պտրգ:

ՄՏՐՈՒԿ, ըկի, կաց. գ. Πῶλος. Pullus. Ցաւանակ. ձագ իշոյ. ոլմուղ կրմուղ. ֆոռոսկ. սբէս, սբէս, Խնբ ևիսոե, ֆէսրէկ. Իշու քսան, և մտրուկս տասն. Ծն. նբ: ի5: Ահա Թագաւոր քո գայ՝ հեզ, և հեծեալ յէշ, և ի նոր մտրկի: Նոր մտրկաւն զեկեզկի գուշակեր: Միա դիր և զգօնուե մտրկին. զի կրմուղ էր և ոլմուղ, և հանդարտագոյնս գնայր. Ոսկ. մ. գ. 13: Իշոյ զկոյսս, և մտրկի զհեծանոսս նմանեցուցանեն: Նստեալով նորա ի վերայ մտրկի՝ ի խորհրդ կոչման հրեից և հեծանոսաց. Բբս. մրկ: Ճղ: Ցծոսկ:

ՄՏՐՈՒԿ. գ. Արմունկ ինչ, Թերևս ոտն զգեանախնձոր. Որպէս պեհիարոն և մտրուկքն և դիքանքն՝ խոզի կերակուր են. Համամ. ասոկ:

ՄՐԱԴԻՐ. ա. գ. Գրեալն մրով մելանաւ՝ սևակաս. Ոչ մրագիր օրինաք եցոյց զորութի ինչ զառաչինն. Ոսկ. Ես: Գրելով իւրով արեամբն մեզ կտակ, ոչ մրագիր՝ որպէս ուխտն կտակի հրէիցն: Քան զմրագիր ինչ փութով չնչեցաս. Ցծոսկ: Բբս. մրկ: Եմոյծ զմեզ ի կենաց գիրն՝ ոչ մրագրով, այլ Հեղմամբ աւետանն իւրոյ ի խաչին. Ոսկիփոր:

ՄՐԱԴԻՐ. ա. Ակադիր գեռատոյս մա.

ՄՐԱԶԱՐԴ. Հզիչ կամ հերաց մօրուաց, և ձեղյօնիչ, հանգոյն գծագրութե մրոյ. Ի՝ փրէէէէղ ևիպի, Եաչբբբ ևիպի, գալմ նա. գալ գաալբբ. Գեղ երեսաց, և մրազարդ յօ. նից. Ագաթ: Սրտ. ա. պ. ի: Մրազարդ կամարաձև կցուածք յոնից. Աբծր. ի. 11: Որոյ չև ևս էր փալփլուղեալ բողոքեալ մըբազիր բոյսք մօրուացն ընդ ծնօսան: Մրազարդ մօրուքն ի ծնօսան դեռևս էր տիւեալ և ընձիւղեալ. Ցհ. ին:

ՄՐԱԹԱԹԱԽ. ա. Մրով թաթախեալ՝ շաղախեալ՝ ներկեալ. Խոխ, գոբոսիա. Հեփսաոս էր ասէն արուեստիս դարբին. (մղ) ած մրաթաթախ և ծխոտեալ կոչէ զնա. Նոնոս:

ՄՐԱԿԵՐԳ. տ. Μύραξ. Ջուխիլ կնոջ պտունկի. զգոյն երեսաց նորա, և զմերակերպ (կամ զմրրակերպ) ծակիր արտևաց նոց նորա. Ոսկ. յհ. ա. 17:

ՄՐԱՑՕՆ. ա. Մրազարդ յօնիւք. Էր նա զուարթերես և մրայօն. Ցհ. ին:

ՄՐԱՆԱՄ, ացայ. է. Մրով ներկանիլ. մրոսիլ մրձոտիլ. խանձոտիլ որպէս այրեցած պուտան. Անփախուստ արարեալ մարգալբին զպատանեաս անհաւատին յամենայն կողմանց խաւարաւ և հրով, և խորասակմամբ, և մրացեալ գիմեք. Աբէ:

ՄՐԱՀԱՐ. ա. Շարագրեալ մրով սևագրով. Ընծայիչալ մարմնոյս զմըրաշարս գիծ, և զգայական շնչոյս զպատկեր բանիս. Նար. ի.ա.ս:

ՄՐԱՓ. գ. Բառ ռամկ. որպէս նիրհ. քնափուղեի. յոյմէ

ՄՐԱՓԱՆ. ա. Նիրհեալ. Թմբրեալ իբրև ի քնոյ. Ննացեալ ի մեռան աչօք փակելովք հանգոյն ննջողի. Ալ քեզ միտք իմ մրափած, զի ի Հմարիտ սիրելոյն տեսլենէ կուրացար: Մրափած քաց զաչս դոգւոյդ և մտրմիտդ. Մ. ի: Մի՛ ոք մըրափած, ծոյլ ժամասեղագ, սիրող հեշտ կենաց. Գնչ:

ՄՐԱՓԵԼ. տ. Նիրհել. Մի՛ ծոյլ կեներ մըրափելով: Ոսկիփոր:

ՄՐԳԱԲԵՐ, ի, ացի կամ ից. ա. գ. Καρποφόρος. Fructiferus, fructificans. և ἀκροδρύον, fructus arboreus, nux, bacca. Բերող կամ տուօղ զմիրգս. պտղաբեր. պտղատու ծառ. ըստ յն. Նաև պտուղ ծառոց. (որպէս Թարգմանի ա. Ի. ֆա. 34:) Անկատար ժամանակօք տունկք մրգաբերք. Իմ. ֆ. 7: Դրախտ նեռնեռաց՝ հանդերձ ալտղովք մրգաբերաց: Մարգագորք եռուն զհոտ իւրեանց, և առ դուռս մեր ամենայն մրգաբերք. Երգ. Է. 13: Ի. 13: Ոչ լցեհնի, և ոչ այլ ինչ՝ի մրգաբերացն. Նխ. Երգ: Ծառս մրգաբեր. ծառք մրգաբերք. մրգաբեր ծառոց. ծառովք մրգաբերօք. Մծբ. ֆե: Ագաթ: Պիտ: Ոսոպ: Գերազանցեալ առ ա. մեներքուստք մրգաբերօք (ձիլեհենին). Ցնկե այգիս և ձիլեհենիս և այլ մրգաբերս. Պիտ: Լմբ. ասոպ:

ՄՐԳԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. տ. Φυτόκαρπον. Թուին. Ի չերմուեէն մրգաբերութե. Տոմար:

ՄՐԳԱԹԱԳ ԱՒՆԵԼ. Թափել ի ծառոց զպտուղս. զգկել զտունկս ի մրգաց. Խոստ է Տղմին հիւսիսի, և մրգաթագ առնե զտունկս. Վ. բբ. ոչ:

ՄՐԳԱԼԻ. ա. Լի մրգք. պտղալից. Վեր յարեալս կայր քաղաք մի՝ խոստ բազ բերեաս և մըրգալի. (այն է գրասան.) Շ. ասոպ:

ՄՐԳԱՄԱՏՈՑՑ. տ. Μυρόπωλις. Տունկ պտղածինս մրգամատոյցս. Նար. Խ:

ՄՐԳԱՊԱՀ, ի, ացի. գ. Պատրիզպան՝

որ պահէ զմիրգս պալասիզին՝ նաեւլով ի խուղմ, որ կոչի Տաղաւար կամ Հիւղ կամ Հովանի մրգապահաց. յն. մի բառ, Ὀπωροφυλάκιον. իբր մրգապահարան. Custodia sive locus ubi custodiuntur fructus autumnales. Տես Ես. ա. 8: ԽԴ. 20: Մխ. ա. 6: Ճ. 12: Սղ. հԲ. 2: Երեմ. ԻԲ. 18:

ՄՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահպանումն մրգաց. և Տաղաւար մրգապահաց. (ըստ հոմանձայնութեանն նախագրեալ յն. ձայնին.) *Եգիպ զերուսաղէմ ի մրգապահութիւն: Իբրև զմրգապահուն ի սեղևեներս. Նխ. Երփ:

ՄՐԳԱՊԱՅԾԱՒԱ. ա. Պայծառացեալ մրգօք. բերրի. բազմաբեղուն. *Դրախտ և բուրաստանս անկաւեւս և մրգապայծառս. Մագ:

ՄՐԳԱՋՈՒՐ, ջրոյ. գ. Ջուր պղտոց՝ քամեալ. *Մրգաջրով և լիլեփուրի շար ապով կակղացո. Մխ. Բժշ:

ՄՐԳԱՒԻՏՍ. ա. Մրգալի. պտղաւետ. բերրի. միշտ անպակաս մրգօք. *Էին ծառք պտղաբերք մրգաւէտք. Վրք հդ. ԻԲ: *Դարարութեամբ ծագկեալ մրգաւէտ պտղոյն անուն չունին. Ագաթ:

ՄՐԳԱՒՐԱՂԵՄ, եցի. ն. Ὀπωρίζω. Colligo. Պտղաքաղել. կթել զմիրգս. *Զհնակ Թուզն անուանեալ մրգաքաղել կամիցի: Զանհաս միրգն մրգաքաղիցէ. Պգաթ. օրին. Ը:

ՄՐԳԵՐ, կամ ՄՐԳԱՆՔ. Որպէս Միրգք: Վեռ. ծԳ. ԼԶ:

ՄՐԳԻԿ. ա. Ἀκρόδρυον. Bacca. Միրգ վայրի և դաղնաքեայ. *Ջվայրենի մրգիկն առնեն զքաւանս. Ոսկ. ՛. Գ. 16:

ՄՐԳՈՒՀԱ. ա. Սառիլն. յեռանեալ. փառաքի. անարգ. անաւագ. անյագն. սինլը քոր. նուաստ. ընկեցիկ. երկրաքարշ. (արաբ. Ճրփ֊ով է յերկիր հարսեալ, միեալ, իբր ի կենդրոն. լծաղեալ ծածկեալ.) *Մրգուզքս ոչ չատեալք միայն ամուանովք՝ արտաքոյ չուրջ հայելով. Փիլ. լխա: *Ոմանք սորուկք և մրգուզք ի ծառայական սպասաւորուէն փախուցեալք. Ած որս. Ը: *Մրգուզք անյագք եղաք ի կերակուրս. Եւթ. Գանյ: *Ընդարմացեալ մրգուզ մտօք, և մորոս վաշխառուեք. Հաճ. ասող: *Մրգուզ փառնաք ծրդեալ. Մագ. Ի: *Պարտ է լռուելք պատուել, և ոչ պատմել մրգուզ չինակացաց. Նչ. Խլի:

ՄՐԵՄ. եցի. ն. Καταμελανόω. Infusco, nigro. Մրով ներկել՝ սևացուցանել մրոտել. խանձոզել. *Եւ ոչ մրեալ զարտևանուշեան. Ոսկ. ՛. Ի. 5: *Ի վերայ ազանց խզելոց փետելոց մրելոց. Երեմ. խԲ. 31. յն. սափրելոց մրոյ կամ մռայլի: *Ոյոց զերեսս իւրեանց մրով մրեալ լինէին. Եսա. պամ. Ի. 11: *Խանձեալս մրեալս՝ յաշխարհէն կորնչէին. Կոբէն: *Որ լոկ գիւթեն, և ոչ կախարդեն, խանձել և մրել: Խոչզել, մրել, և Ծալուր ձաղել: Գան արըցեն, խանձէսցին, մրեսցին. Կանն:

ՄՐՃԱԻՈՐ. ի. աց. ա. Ուռիոլ և վարոլ զմուրճ. *Որպէս զմրճաւորս քարահատաց, կամ իբրև զուռնաւորս. Մաիկ:

ՄՐՃՈՑ. ա. Մրոյ սևացեալ. տրտաճ, երճ տխաճ. և այրեցածն պուտան. *Եւ ոչ մրեալ զարտևանուշեան (կամ զմրճաճոտ) պուտան. Ոսկ. ՛. Ի. 5:

ՄՐՃՈՑԵՄ, եցի. ն. Մրեալ մրոտել, մրճաճոտիմ. եցայ. յ. Իրիլ մրոտիլ ի մուր և ի ճէնճերս լծաքուլ. ճէնճոփիլ ներսփիս, ոչոփիլ, սեռալ. *Մի մրճոտիլ. (զոյս մատեան), մի բաց բերան և մերկ ընկենուլ. Սորփ. յիշ: *Արդ ի ճէնճերս զոհից և ի չարաչս ազտեղիս մրճոտիցիք. Եւթ. Ի: *Մրճոտեալ ազտեղեալ գոնով զազուելք իբր զպաշտօնատար մեհենի: Մաքրիմ, և այլ մրճոտիմ. Նչ. իա. 4ա:

ՄՐՄՆՋԵՄ, եցի. ը և ն. Μελετάω. Mussito, murmuro. ἐπάδω, κομῳδέω, ἐκτραγῳδέω, cano, recanto. ἀποκλαίω, defleo, և այլն. Մրմունջ առնել. մռմռալ ը ունչս կամ իբրև զմունջ. յերգ առնուլ և հենգնել. հծծել. հեծեծել. ողբալ. մեղմաձայն հնչել. ճռչել. չչնչել և Քրթմնջել սրսնջել: *Մրմնջեացեն ի միասին, որպէս մրմնջին ի միտս իւրեանց: Եւ ոչ այնպէս՝ որպէս ողբան ի մովաթ. մրմնջեսցես, և ոչ պատկառեսցես: Մրմնջեացե իբրև զալհնեն յապերայ: Այս ամենայն կ՝ ղոր մրմնջէին զքէն առակօք. Ոլ. ե. 2: Եսա. ծԸ. 7: Երեմ. իԸ. 32: Եզեկ. ծԸ. 44: *Զվիշտն ալերսիս մրմնջէք: Զայս զերկոսեան խորհուրդս յամենայն վիշտս յանձինս մրմնջեալ՝ ցածուացուք զորոմանէն: Զի՞նչ քան զայն բերան յանկալի կայցէ, որ չդիտիցէ Թշնամանել այլ զօրհնուն մրմնջել. Ոսկ. ՛. Ա. 13. Ե 10: Գ. 25: *Զայս և յայսոսիքոյն ումն իբրգ արկեալ մրմնջէք զիւր զոսոխ. Ոսկ. Ես: *Ա յապես մրմնջէն (այս ինքն քաջ վերծանեն) հնեւոտրացն մանկունք. Մագ. լ: *Որպիսիս ձայնս մրմնջեցից վհատեցուցիչս. Նչ. լԸ: *Ա՛ մարդկօրէն խորհուրդան, որ մրմնջին մեզ, եթէ ոչ յօգուտ է հակառակ կալ ամենևին ընդ դմա. Եսփր. իԳ:

ՄՐՄՈՒՆՋ, ունջոյ, ոց. գ. Ψιθυρισμός. Susurratio. որպէս և μελέτη (յորմէ մելեդի), declamatio, և այլն. Մռմռումն ը ունչս կամ որպէս զմունջ. մրմնջելն. երգ մեղմաձայն. մեղմ ձայն երգոց. հեծծուլթէ, ողբոց և այլն. Խոլոց, փխին փակէն երգեցը. Բրճնջալը. *Սաղմոսք էին նոցա մրմունջք երգոց: Սաղմոսք էին մտնջելեալ մրմունջք ի բերանս նոցա. Եւթ. Ը. Ը: *Ջնոյն մրմունջ մրմնջելոցն. Ոսկ. Ես: *Որ երբեմն յեղեգս մրմնջողն, այժմ ՅՅաթանէ. Ոսկ. ՛. Ա: *(Լաւ. կան կանայք) ձայնիւք մրմնջոցն ի վերայ ըսպանելոյն ի մէջ կածղն բարբառէին. Բոզ. Ը. 15: *Եթէ (սատանայ զինի) գուսանօք և մրմնջօք, մեք սաղմոսիւք և օրհնութիւք. Նչ. Խ: *Պոեետս, որ զծովական մրմունջն առեղծ: Որ և զծովական առեղծանէ մրմունջս. Եսա. փր. Ի: Մագ. լ: *Տաղ ի տէր նեղսիսէ. մրմունջ ասա (այսինքն իբրև զմրմունջ, կամ մեղմաձայն). Նոր ծաղիկ այսօր բղխէ յարմատոյն յեսսեայ. Տաղ:

ՄՐՄՌԻԼ իւ. եաս. Տ. Մռմռուլ. Մբմռել. *Բարկութիւք լցեալ մրմռէր Թագաւորն. Կաղանք: *Մրմռելին հրեայքն ի վերայ նիկոդեմէի, և կրճատէին զատամունս իւրեանց. Ճ. ժ: *Դիմեալ մրմռեալ յարուցեալ գայր: Զայրագնութիւք մրմռեալ ընդդէմ ամբաստայ. ՁՀ. ԼԸ: *Գազանեղէն զայրացամբ մրմռեալ յոգի իւր ի վերայ կորուտեան ոչ հաւատոյ. Աբծր. Ի. 1: *Ցորժամ ծով մրմռիցի, և արշաւանք ալեացն կուտան, կելոյց սպասիսյեն զամենայն ցամաք առ հասարակ ծածկել. Ոսկ. Ես: *Սկսաւ (ծովն) մուռճել՝ ելանել տարածանել, ապականել զղաչտս և զլերինս. Դխոս. ՌչԸ. ասս Վրէ: *Ցայնպիսի ծովու, որ միշտ ալեաքն մրմռեալ սպառնայ: Մրմռեալ գազանութիւք ծովուն հնազանդին. Գէ. Ես: Երզ. Տող:

ՄՐՄՌՈՒԻՄՆ. Տ. Մռմռուիմն:

ՄՐՈՏՆԱ, իլ. Ն. յ. Մրել և մրիլ ևս քան զևս. *Որպէս Թէ զսեաս գէմն մրոտել. Լծ. Նոր: *Երեսք մեր մրոտեալ են ի խոնաւուէ Թանձրութեան ծորին ծխոյ. Եւթ. Ը:

ՄՐՈՒԻՐ. մրոյ. ոց. գ. Τρυξ, τρυγίας. Fex, faex, retrimentum, sedimentum, amurca. (ծանձր յաւելուած հիւթից իբրև զմուր. սիկ. տիղմ. փէրփ, փէլոփ. փ֊ըփ, փիրփ, ֆօրֆօս, չէօփօփ, էիրէ, պաւլէգ. Ռեւչ, Ռիւք. *Գինի լի անապակ սրկեաւ. մրոյ նորս ոչ սպառեսցի: Արբցին գինի, օծցին իւղով ի մրոյ պարզելոյ. Սղ. հԲ. 9: Ես. իԸ. 6: *Որ ինչ մրոտահան էր ի նմանէ, յայնմ մրոյ են (ասեն) չարիք մարդկան: Կիւթոյ անուն ի նոցա լեզու ի մրուր մերձ է (այսինքն չն. իչ, հիւլէ, և նիւթ և անտառ և մրուր. և իչ, տիղմ.) Եպիփ: *Դիւցախեալս մրոյին գնային ի մէջ ծովացեալ մեղացն չարութեն. Ագաթ: *Լինի ի լիկիա խուն ի ծառոյ ծորելով որպէս զնիժ. լոյծ որպէս զմեղս և կամ որպէս մրուր. Խոր. Ց: *Ջմրուրն մնհու փոխեցի. Նար. իԸ: *Իբր մրուր յատակի ժողովեալ են. Երզ. Տիւ:

ՄՐՈՒՐ ՏԱԼ. որպէս ունի. Տոբ փալ. Նախատել. Թշնամանել. ցաւս և վիշտս բերել. Ὀδυνάω. Dolore adficio, կամ συνοδυνάομαι, condoleo. *Մի քծնիր ընդ նա (ը որդիդ), զի մի մրուր տացէ նա քեզ. Սիր. լ. 10:

ՄՐՋԻՄՆ, ջման, ջմունք, մանց. գ. }
ՄՐՋԻՒՆ, ջեանք, ջիւնք, ջեանց. } Մրմոյճ. Formica. ունի. Տրչոան. (պ. Տոբ, Տոբչ, Տոբչոանէ. յն. Ռրփփ. լտ. փ֊ըրփփ.) Մի ջատ փոքրիկ՝ սեաւ, արագաչարժ, գործասէր անխոնջ՝ խմբովին. գործնէ. *Մրջիւնն, և ազաւնին: Ազաւնին տերև ետ մրջեանն, որ ոչ խեղդէր ի ջուրն: Եւ մրջիւնն եհար զերծանս որսորդին, յորմէ զերծեաւ ազաւնին. Ոսկիփոր: *Եթէ առ մրջիւնն ոմ վնաս: Մրջիւն որոյ ոչ գոյ զօրութեն, և պատրաստէ ամարայիոյ զկերակուր իւր. Ածաւ. Ը. 6: ւ. 25: *Եւ ոչ զմրջիւն նախահոգական ոք կալցէ: Ի մրջմունս կամ ի լուս. Փիւ: *Եւ մրջեան յամարայիոյն պատրաստեալ զկերակուր, և ընդ երկուս զհատն կարելոյ, զի մի բռնասնիցի. Եղիչ: *Գորտք և մրջմունք. Եզնկ. Ի: *Մրջեանց բազմութեն. Ճ. գ: *Նմանեսցի՛ք գոնէ մրջեանն. Վէպօր. Ի: *Քաջմուի մրջմանց. Վրք հդ. Ը: *Որպէս զմրջմունս գետնագնացս: Ի մրջենէ առնուցուք օրինակ: Երկանն երագէ քան զընթացս մրջեանն. Շէր: *Ի բազում ոսկեղ հպարտասնաս. Հընդ. մրջիւնն ոսկի լերինս է կուտեալ: Լինի ի հնդիկս մրջմունք մեծամեծք: Ուր ոսկին է ազնիւն, որ բուսամամբ է, զոր պահեն մրջմունք մեծամեծք. Ոսկ. էիլիպ: Խոր. Ցե Վրթ. ծն:

ՄՐՋԻՒՆԱՒԻՒԾ. }
ՄՐՋՄՆԱՒԻՒԾ. } ոյ, ոց. և մրջեանաւիւծ ի, ից. գ. Μυρμηκολέων. Leo formicarius. Մրջիւն մեծ նման առիւծու. կամ առիւծ մրջիւնակերպ Թշնամի մրջմանց. (յն. Ճրփփօլէօն. որ պէսպէս մեկնի ի նախնեաց և ի յետնոց.) *Մրջիւնաւիւծն (ըստ խիւքիոսի՝ մրջիւնաւիւծն) սատակեցաւ. կոլիւնք առիւծու լքին զմիմեանս. Ցոբ. Ը. 11: *Լինի ի հնդիկս մրջմունք մեծամեծք, և մրջիւնաւիւծք. Խոր. Ց: *Ջանազան են ոսկիք. և հնդկացինն ծքաձև. զոր սուեն մրջիւնաւիւծոյն ժողովել. Շ. Բոչյր: *Ի մրջիւնաւիւծոց (կամ ի մրջիւնաւիւծոց) ծիլ ոսկեքարոյց՝ կոյս քեզ գընդանոց. Դխ:

ՄՐՋԻՒՆՈՑ. } ի, ից. գ. Μυρμηκία.
ՄՐՋՄՆՈՑ. } Formicarum domicilium, cubile, nidus. Բոյն մրջնանց. մրջնոցի բոան. գործնէ. Եւթ. *Եթէ խոնաւացին նաքն, Հանե առ եզերբ մրջնոցին, արկանէ տարածոց, և ցամաքեցուցանէ. Վէպօր. Ը:

Նմանութեամբ՝ կելի ինչ, որոյ սպիքն են իբր հեաք խածուածոյ մրջմանց, կամ նման բունոյ նոցա: Ասի և սրպես ումն. մրջնոցի. Μυρμήκια. Formicans vel formicaria veru-

ca, formicatio. Կիծիւ. *Պխակութեան, մրջմնոցի, և կամ այլ ինչ խաղաղութեան. Փիլ. ժհ. ա: *Զմրջիւոյնն քացախով և բորակաւ շփէ, և զաւելուկն մանր 'ի վերայ ցանէ. Բժշկր:

ՄՐՋՄՆԱԿԵՐ. ա. կերեալ 'ի մրջմանց. Մրջմանի կերուած՝ կերած. *Ընծայ չարայուշի մրջմնակեր պատարագ է. Վրք հց. ճ. յ:

ՄՐՍԻԼ. Տ. ՄՍԻԼ. *Զի մի մրսեալ և փոշիացեալ երկիր, և 'ի հեղեղաց ապականեսցի. Ոսկիփոր:

ՄՐՏԵՆԻ, նւոյ. Տ. ՄՈԽՐՏ. գ. ա. *Առակէ զնոսա 'ի մրտենի և 'ի տօսախ 'ի ժամ աղատութեան. Գէ. Ես: *Ի տեղւոջն բուսաւ ծառ մի մրտենի. Հ=Յ. Նոյ. Գ: *Տերև հիթենի, բողբոջ մրտենի. Գնչ: *Զարդարեալ սառովք մրտենեօք (կամ նօք, կամ նովք). Ճ. Բ. Հ=Յ. յուլ. ծԴ: Տեռ և Վարք. Ղա:

ՄՐՏԻ. տւոյ. գ. Մրտենի, մուրտ. *Նման մեղ լինելով մրտի՝ անուշեամբ, և փտանգութեամբ՝ վարդ. Մխ. առակ. ԽԷ:

ՄՐՏԻՏԱԿ. գ. կամ է Այսինքն Մրտենւոյ. և կամ մանաւանդ՝ Մատուտակ. ա.մկ. Տորփուկ. Հրոցի կոճ. տեկկներ. *Առ չար հոտ (կամ ծարխնոտ), եղին եղջիւրն, և մրտի տակն, և այծու կճղակն. եթէ ծխէ ոք, փախչին 'ի նմանէ օձերն, ամենայն ժժմանք: Առ աֆիոն, և մրտիտակ, և աղա մանր. Վստկ. ճծգ:

ՄՐՏԻՄՆ, տման, մրտմունք, մանց. գ. Հաւ ջրային ձկնակեր՝ նման բադի. որ յոմանց կոչի նեսարիմ ('ի բառս գաղիանոսի). և ըստ Լեհ. մկնի 'ի լտ. bruntus, querquedula. *Ձկնաքաղ, և մրտմունք. իսկ մրտմունք զաւետարանիչսն նշանակեն. Երզն. ծ. խոր:

ՄՐՐԱԽԱՌՆ. ա. } Τρυγικός, τρυγώδης.
ՄՐՐԱԿԱՆ. և ● } Feculentus. Որ իՄՐՐԱՏԵՍԱԿ. } ցէ խառնուրդ կամ նմանութեն ինչ մրրոյ, նա և մրոյ. *Զի մի՛ ոք յանհաւատից կարծեսցէ սակեւ, թէ կուռ ինչ մրրախառն 'ի ներքս 'ի թակոյկն մնացեալ էին ։. յն. մրուր. Ոսկ. յհ. ա. 21: *Որ ինչ մրրախառն էր 'ի նմանէ, յայնմ մրոյ են. Եզնիկ: *Ի մրրական ժիպակէ քարն շամիրա (կամ շաքիրա), յորոյ վերայ ծեծեն պղինձն, և ոչ վնասի. և քօշի արիւնն հալէ զինքն. Ոսկիփոր: *Եւ զայլ աղտ թանձրատեսակն և մրրական (զլոյս՝) խումբք առաեղացն են ընկալեալ՝ որ բազմազան. Երզն. օփ. Եզին: *Եկն լոյս մրրատեսակ, և կարկառեցաւ 'ի պատրոյգն. Վրք հց. յ: *Այլ փոփոխեա զմրրատեսակ՝ յանապական սերըն յատուկ. Շ. ոչփոփ:

ՄՐՐԻԿ, մրրկի. կաց. գ. Ἀτμίς, Vapor. ὀμίχλη, fuligo. λαῖλαψ, καταιγίς, procella, tempestas, turbo. συστροφή, conversio, contorsio. Մրուր կամ մուր ցնդեալ յօգս հողմակոծեալս. շոգի՝ գոլորշի՝ ծուխ ցնդեալ և ծփեալ. փոթորիկ. խռովութիւն օդոց, և ալէկոծութիւն ծովու. Բուրբեր բող փոսան, Բուրխան, Բուֆան, Փրթըթա, Փոյ, Գոռըրգա. *Ելանէր բոց երկրէն իբրև մրրիկ հնոցի: Մրրիկ ծխոյ: Իբրև զմրրիկ էք. Այս մրրիկ բաժին բաժակինոցա: Շուրջ զնովաւ մրրիկ յոյժ: Հալածեսցես զնոսա մրրկաւ քով: Կործանումն 'ի նմանութեն մրրկի գայցէ: Մրրիկ հողմոյ շնչեսցէ 'ի թեւս նոցա: Իբրև զփոշի՝ զոր տարաւ մրրիկ: Ի մրրկէ հալածեալ: Իբրև զմրրիկ հոսեսցէ զնոսա: Ածէ ամպ ցյոբ 'ի մրրկէ և յամպոյ: Եղև մրրիկ մեծ 'ի ծովուն: Իբրև զնաւավար 'ի մէջ բազում մրրկի. ԻՆ: *Եւ էն 'ի միասին ամենայն հոսք՝ ծուխ, և կամ մրրիկ. և 'ի սոցանէ՝ այն, որ յօդոյ 'ի ջուր հասանի, մրրիկ է. և այն՝ որ 'ի ջրոյ յօդ, ծուխ. Պղատ. փնմ:

ՄՐՐԻՄ, եցայ, եալ. չ. Լինել իբրև զմրրուր. սևանալ. *Զթանձրունսն և զծանունսն, այսինքն զմրրեալսն և զպղտորեալսն անդէն թողու: Թանձրունքն և ծանունքն, այսինքն մրրեալքն և պղտորեալքն. Վեցօր. Գ: Շիր: և Վրդն. ծն: Իսկ Ոսկ. ս. Բ. 10. *Որ զծխծառունսն շրջեցուցանէին՝ մրրեալս և օծեալս ։. ընթերցիր. մխեալս, այսինքն մրոտեալս, ծխոտս:

ՄՐՐԿԱԲԵՐ. ա. Բերեալ որպէս զմրրիկ. մրրկեալ. կամ բերող յինքեան զմրրիկ. *Խուլայր որպէս զգետս յարուցեալս մրրկաբեր բարկութեն. Ոսկ:

ՄՐՐԿԱԼԻՑ. ա. Լցեալ մրրկաւ. լի մրրկօք. *Զմեռն սառնասառույց մրրկալից յերկարացեալ: Օդն խառացեալ թանձրացաւ միգախառն մրրկալից: Զկոհակսն մրրկալիցս գաղարեցուցին. Խոր. Գ.68: Արծր. Բ. 7: Գ. 4:

ՄՐՐԿԱԽԱՌՆ. ա. Խառնեալ մրրկաւ. կամ մրախառն. միգախառն. *Դիմեալ եմուտ յամպն մրրկախառն. Մծբ. ԺԷ:

ՄՐՐԿԱԾԻՆ. ա. Որ ծնանի զմրրիկ, կամ 'ի մրրկէ. մրրկաբեր. մրրկալից. մրրկեալ. *Ի մէջ ընդոստուցեալ ալեացն՝ որ ընդդէմ պառնան մրրկածին օդովքն. Ագաթ: *Իջին առ նոսա օդք մրրկածինք. Գիւտ. Բղբ. առ Վաչէ: *Իբրև 'ի բարձրաթռիչս եղեալ զամենայն վնասակար մրրկածին օդովքն անցանիցեմք. Եղիշ. ա: *Գերազօրոն մեալով տառանման մրրկածին շնչոյ ընդոստմանն. Նար. ծԲ: *Ի վերայ ծովուն ճանապարհ առնէ, և մրրկածին ալեացն սաստեալ լռեցուցանէ: Դու զհամօրէն ախեղերս փրկեցեր 'ի մրրկածին ծփանաց կենցաղոյս. Զքր. կԹ: *Մրրկածին ալիք վտանգանաց. Ոսկիփոր: *Արբեալ զճաշակ դառնութեն մրրկածին բոցոյն. ԲՆՆԻ:

ՄՐՐԿԱԾՈՒՓ. ա. Ծփեալ 'ի մրրկէ կամ մրրկօք. *Համօրէն 'ի խաղաղութեն մրրկածուփ շարժմանց կացուցար. Նար. կա:

ՄՐՐԿԱՑՈՅՑ. ա. Ցուցեալ 'ի մրրկաց կամ մրրկօք. *Դեմեանաւեալ ընդ յորձանուտ կոհակս մրրկայոյզ բքաբեր և հողմոտալափ երեքալեանս կենցաղոյս. Անան. Եկեղ:

ՄՐՐԿԱՏԱՐԱՓ. ա. Խիստ և ուժգին սեղմեցեալ՝ որպէս զտարափ մրրկալից. *Գործք չարեաց իբրև զմրրկատարափ նեսա տարածեցաւ: Հան 'ի խորոց սրտ զալաքս մրրկատարափս. ԲՆՆԻ:

ՄՐՐԿԵՄ. եցի. ն. Ծփել մրրկօք. խռովել. *Սրտաթափս անդէն և անդէն մրրկեալ ընդ միմեանս պաղէր պղտորէր. Բ. Դ. ծԲ. 22: Իսկ Աճառ. ծա. *Անհանդարտ գաղանն՝ որ բնակեալ է 'ի նոսա, յամենայն ժամ մրրկէ և հալածէ զնս ։. ընթերցիր. մոլկէ կամ մորակէ. յն. νύττω, pungo, խթանել. խթել:

ՄՐՐԿԻՄ, եցայ, եալ. չ. Συστρέφομαι. Convertor, contorqueor. իսկ մրրկեալ. καταιγιδώδης, procellosus. Ծփիլ մրրկաւ. յուզիլ. խռովիլ. փոթորկիլ. պտտիլ. մրրտանալ. *Բարկութի մրրկեալ: Ի մրրկեալ նեղութենէ. Իբրև զփոշի անուոյ 'ի փոթորկէ մրրկեալ. Երեմ. ԻԳ. 19: Լ. 23: Սղ. ծԸ. 9: Ես. ծԷ. 13: *Յորոց մրրկեցան զօրութեցն. Փիլ. ել. ա. 10: *Մրրկեցաւ ծովն ալեօք իւրովք. Ոսկ. գծ: *Ծովածուփ եռացումն մրրկիցի. Պիտ: *Մրրկեալ ալիք թշնամին ինձ յարուցանէ. Շար: *Ամբարձան 'ի ծովու աշխարհի մրրկեալ սատանայական ալիքն. Իգն:

ՄՐՐԿՈՒՄՆ, կման. գ. Մրրկելն, իլն. ծփումն. *Յանձն առնու զալիս, զմրրկումն նոցա. Կլիմա:

ՄՐՐՈՒԹԻՒՆ. } Տ. ՄՐՈՒՐ. *Ոչ եղա-
ՄՐՐՈՒԿ. } նէ ջուր 'ի վերայ երկրի, որ պարզէ զմրրութեն նորա և զպղտորութ. վասն այնորիկ է դառն և աղի (ասէ՝ ծով). Շիր: *Ճշմարտութեն ոչ դարձեալքն արբեցեն զմրրուկ դառնութեն գեհենին. Արդ. Դա:

ՄՐՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ἀθλητήρ, ἀθλητικός. Certator, athleta, athleticus. πυκτικός, ad luctam sive pugilatum aptus. Մրցօղ. որ կարէ մուրցացի կռուիլ. ըմբիշ. և Որ ինչ անկ է մրցողաց. *Մտաւոր մարտիրոս մրցական. Շ. թուղ: *Մրցականք կամ ընթացականք սոփն՝ վասն զօրութի ունելոյ առնել ինչ դիւրեաւ: Մրցական մակացութի սափ, և մարտական. Արիստ. որոտ:

ՄՐՑԱԿԱՆՆ. գ. } Արուեստ մրցելոյ. մրցումն.
ՄՐՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. } *Ընթացականն կամ մրցականն, որ ըստ զօրութէ մրցականութի սափցի. Արիստ. որոտ:

ՄՐՑԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Գործակից մրցանաց. մարտակից. օգնական. *Կարօտի առ զօրաւոր մրցակիցս: Ճշմարտութէն քնի գաւթինն այ մրցակիցք են. Լմբ. պորգ. և յայտ:

Կամ Դիմամարտ. հակառակորդ. ախոյեան. *Խնդան 'ի սպանանել զմրցակիցս: Ապա թէ անզեղջ միան յամբարտաւանուէ, մրցակից ունին զած, և կործանիչ. Լմբ. առակ: Ի կրկին միտս բերի առկն, *Ցիւր ուղղութենն փոյթ ղհպարտութեան ունիցի մրցակից. Կլիմա:

ՄՐՑԱԿՑԻՄ, եցայ. չ. Մրցակից լինել (ըստ կրկին նշ.) *Ցայժմ մարտի դժուարաւ մրցակցի. Կլիմա:

ՄՐՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Մրցակիցն գոլ (ըստ կրկին նշ). *Որպէս զի խնամոցն 'ի բաց թողցէ զարժանախնամելին մրցակցութ նորա. Լմբ. ող: *Ցաւք և նախանձք (վնին կնոջ շնացողի) յառն մրցակցութենէ. և 'ի տեսողացն և 'ի լսողացն դատափետ առնելոյ. Լմբ. առակ:

ՄՐՑԱՄԱՐՏՔ. գ. Ἆθλος. Certamen. Մրցութի ասպարիզի իբր 'ի մարտի. գօտեմարտութի. հանդէս նահատակութե. *Ոչ 'ի պատերազմունս, ոչ 'ի բռնամարտիկս, և ոչ 'ի մրցամարտս. Ոսկ. եփես. ծԳ:

ՄՐՑԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Ἆθλον. Certaminis praemium. Յաղթանակ. վարձ և պըսակ մրցանաց. բրաբիոն յասպարիսի նահատակութե. փոխարէն. *Մրցանակ յաղթութե. Ագաթ: *Մրցանակ գովութենց, աշխարհագովութենց կամ դարովանաց՝ հասուցանել, կամ տանել, ընդունել. Պիտ: *Ազատութե, կամ ամօթոյ մրցանակ (իբր նպատակ): Երկրորդ մրցանակօքն շատեալ. Փիլ. ժհ:

ՄՐՑԱՆԱԿ. որպէս Մրցութի. մրցումն. մրցամարտք. նահատակութե. Ἆθλος; ἄθλησις. *Ի մրցանակս ագոնին առաւելեալ քան զկղիտոստրատոս հռովմայեցի. Խոր. Բ. 76: *Որք զհանդէսն մրցանակի յերկրի կատարեալ՝ ապագայիցն և երկնաւորացն յուսոյ հաւատացին: Զմրցանակ փրկչին յաղթութէ քարոզեն յանապական մահուն. Նար. ծ. և առաք:

ՄՐՑԱՆԱԿ. ա. որպէս Մրցական. արիական. *Որք մրցանակ յաղթութե վանեալ հեղքեցին զխորհուրդս ամպարշտացն. Գնչ:

ՄՐՑԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Մրցական. և Պատերազմական հնարք՝ իբր, բախմունք. *Արշաւանօք և ասպատակօք և հրասուզմամբ և մրցանականօք ճակատեսցին ինձ. Մագ. Խէ:

ՄՐՑԱՆՈՒՆՔ. փոխանակ գրելոյ Մըցանունք. *Ցուղղոյն գայ և երթայ 'ի ներքոյ պտոյն 'ի մրցանունսն, և 'ի մրցանացն 'ի ներքոյ երկկամանց. Ոսկիփոր:

ՄՐՑԱՆՔ, նաց. Տ. ՄՐՑՈՒՄՆ. Πυγμή. Pugilatus. որ և ԲՌՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. *Կրթեալ լիցէ մրցանօքն. Պղատ. օրէն. Է: *Իբրև 'ի մըր-

ցանաց (կամ մրցմանաց) վճռ տեղ դնէ զպատասխանիս. խոփ։

ՄՐՑԱՐԱՆ, ի, աց. ա. Ἀγών, σταδίον. Stadium, certamen, et locus in quo certamen editur. Ցեղի մրցելոյ ըմբշաց կամ նահատակաց. առապարէս հանդիսի, և նոյն իսկ հանդէս մրցանաց. ասի և յն. բառիւքն՝ ստադիոն, և ագոն. * Երրև զքաջ նահատակ եկեալ ի մրցարանէ։ Յողոմպիական մրցարանին. Ճ. Ա։ * Պայտ էր իմանալ քեզ ով. գաւառաւոր զհաւատաւուրեցի հաւատոյն մերոյ յառաջին մրցարանէ անտի. Ճ. Բ։ * Քաջ ըուէցց և մրցարանաց և պատերազմաց։ Զմրըցարան մահու կամ կենաց՝ նպատակ անձին եդեալ. Ցհ. կի։ * Ի հոգևորական մրցարանի զամենեսեան մարզին (օծմամբ) անըմբրնաւելի լինել ընդդիմամարտին. կ՚երէ։

ՄՐՑԵՄ, եցի. ն. կրճել ի մրցանս. մարզել. նշանադել. * Տես, թէ որպէս անդէն ի ներքս ի հանդէսն ի վկայուածս մրցէ զանձն իւր. Ռո։ գծ։

ՄՐՑԻՄ, եցայ. յ. Πυκτέυω. Pugilor, pugilatu certo, dimico. ἀγωνίζομαι, ἀθλεω, certo. ի բառիս Մուրց. Մուրցայն կռուիլ. բանամարտիկ կռւիմամարտիկ լինել. գաւազմարտիլ. և գաղջապես մեներամարտիլ. մարտնչել. պատերազմիլ. կռոբ կռոբի գալ, ծեծկոտիլ, կիւնէ բառնել, կռոտիլ կիւնէնէ, գեօյհնէ, գօգոնչագ. * Ա յնպէս մրցիմ, որպես ոչ թէ զհողմն ինչ կոծելովլ. ա. կոր. Ե. 26։ * Յաղթեր ի սուագին. զի զայն ևեթ մրցէին մինչև ցերեկքասասներորդ ողոմպիադն. Ես. կր. ա։ * կարծելով ընդ ահեանն մրցիլ՝ յաղթեցի. Նար. ծԷ։ * Ի մոմ ևս ի անդուլ մրցին. Ցա որդի։ * Ոճգագնապէս մրցի ընդդէմ հակառակամարտին. Ի Ա. ասաի։ * Գայ ի վերայ քո բէՀ սկսիլոք մրցողոք. Խոր. ա. 10։ իսկ Լծ. կալ. * Մրըցեալ գիմօք ՚ր. ընթերցիր, մրեալ գիմօք։

ՄՐՑՈՂԱՒԹԻՒՆ. } Ἀγών, ἄθλος,
ՄՐՑՈՒԹԻՒՆ, գ. } ἄθλησις, πύκτευσις.
ՄՐՑՈՒՄՆ, ցման. } Certamen, pugilatus, dimicatio. Մրցիլն. մրցանք. մրցահանուելի. ընթացք և պէսպէս հանդէս սպարիսպն. Ճգնուելի. մեներամարտուն. ըմբշամարտութեի. մարտ. մաքառումն. պայքար. կիւնէ, Էռրէն, գեօյհնէ. * Ի ձեռն անյապաղ աւելի մրցողութեե. Գր. ոփ. ի ոփէ։ * Վասն ագոնին դնելոյ, որ են մրցութեե հրահանգք. Յայնժամ ստադին միայն մրցութիւն էր։ Փանդռնահարացն մրցութեի. Ես. կր. ա։ * Մերկամարտին մրցութեք. Նար. կա։ * Ըմբշական մրցութեեն ոք յաղթիցէ. Ռո։ Ֆ. ա. 13։ * Ցորժամ ՃՀդիւ մրցութիք լինիցին (բանից), դիւրաւ գայտնուելի Ճառիցն յանդիման կացուցանիցեն. Եղէն։ * Նկատեցն առաջի ձեր ընդ մեզ ի մրցումն։ Ի մրցումն գան ի վերայ պարտական աշտարակի սրբութեե. Լմբ. ա. Ես. ե. Ե խմաոփ։ * Ի մէջ ըմբշական մրցմանցն մասնէրով ի մարզումն. Պիփ։ * Ի մրցմունս գեզանաց, սրոյ և հրոյ՝ մենամարտուածք. Շոր։ * Ազեկ առ սակաւ ինչ կուսաւ զՃգնուելի, և զմրցմունս համառօտս։ Խնդրէ զնա առ ի մրցումն ընդ ինքեան։ Ո՛րչափ համբերութեե եցոյց Ճգնողն մրցմամբքն։ խոփ։

ՄՐՔՈՒՈՂ. Տ. ՄՐԳՈՒՈՂ։

ՄՑՈՒԵԼ, ն. Անյագ ուտել ցյափրուի. խճճուել զորովային ցպայթուցն. * Մինչ մեք ուռուցանիցեմք զորովայնս որկորատուելոքե, չուայտանալովքեմք, մշուիցեմք. (յն. լոկ, պայթիցիմք յորկորատուելոնէ,) նոքա օրն նուելոքն զմայլիցին. Ռո։ ա. փխ. ծէ։

ՄՔՔԹԱԼ. Տ. ՄԿԹԱԼ։

ՄՔՈՒԱՅ. Հերձիք կամ պատառուած հողոյ։ Վոփ. ծէ. ծէ. ԱՃ։

ՄՕՏ. նե. ս. Πλησίον. Prope. ἐγόμενον, contiguum, conjunctum. ἄσσον, propius. և բայիւ. πάρειμι, adsum. ἐγγίζω, appropinquo, accedo, նե. Մերձ. հուպ. առ. ընթեր. մատուցեալ. մատչելով. կից. ծօք, ծօքի, ՚ովը. ևիգ. էօփը, էան, պէՒՒէփ. * Մօտ ի լեառնն, կամ յեզեմ, կամ ի լալօնան։ Մօտ ի նոսա, ի քեզ։ Մօտ առ նոսա։ Մօտ առ իս։ Մօտ առ նմա։ Մօտ առ տաճարն իւրով։ Մօտ անցանէին առ կրետեաւ։ Մօտ ևկ. և չոգան մօտ. նմն։ * Ճշմարտութեանն մօտ է (կամ մօտէ)։ Մօտ ի մեզ թևակից երթային։ Ոչ թողոյր զոք մօտ երթալ ի գուբս բանտին. . . Չերկոցունց ականջն մօտ կտրել. Ցճի. ծ։ Փոբպ։ Եղէն։ Որ ոչ ընդ արգարան է, և ոչ մօտ առ արդարոց։ Մօտ եղեալ զտրիւք նորա՝ զամենայն վիշտս նորա տեսցեն։ Մի վհատիր, զի որ մերձիթարէն՝ մօտ է. Խոփ։ * Չի՞ հոգայցեմ կատարածի, թէպէտ և մօտ է. իւրաքանչիւր կեանք կարճ են, և մօտ ի վախճան. Ռո։ եէր։ * Չէ՞ ինչ օգուտ մօտ լինել ի քո. թէ հաւատովք ոք չիցէ մօտ. Ռո։ Տ. ի. 25։ * Եւ զծառս, որոյ սկիզբն մանուէն՝ մօտ ի բոյսս, և կատարուին յարմաւենին՝ մերձ ի կեն դանիս. Վ.դ. ծն։

ՄՕՏ, մօտի. ա. Մօտաւոր. * Զանցաւորդ գնեցիր. զոր և զայդ ևս ընդ մօտ աւուրս կորուսանելոց ես. Եղէն. է։ * Ոյք ի ծո վէքն՝ մօտի եղոյ, որ ելանեն ասէպ ոտիպ սպրիք օդոյ. Փիլ. փեսալան։ Խ խոր. գ. 62։

Ի ՄՕՏ ԿԱՒ. Մերձ կալ. առաջի կամ առընթեր ներկայ գտանիլ. * Ի մօտ կացեալ տայր խրատս. Տի իէն. գէփօ. իէ։ * Ձկայ մօտ թագաւորս, այլ ի մօտ կան մոլեկան փառք. Ռո։ ա. ես։ * Յաւուրս հեղհեղ քահանայի իսկոն հրկեզ եղև, և քաջքն ի մօտ կային. Ճէր. կրսե։

Ի ՄՕՏՈՑ, տէ. } Ἐγγύθεν. Prope, e proximo. ἐ՚χέγγυος, proximus, me. Մերձ, մօտ ըստ տեղւոյ և ժամանակի. տես և զկնի՝ ՄՕՏՈՑ, ա. ծօքերէ, ծօքեր, ծօքն, ծօքինէն, ծօքանդ, ՚ովը, ՚ովքն. էածքնէրթա, էածքն. * Պատեցին զքաղաքն ի մեծոյ։ Ա յժմ ի մեծոյ հեղից զքարկութիւն իմ. Յես. ղ. 14։ Եղէն. է. 8։ * Վկայ ի մեծոյ երուչխաւորեաց զաքարիա. Ես. կր։ * Թուի նմա թէ անտի ուսանիք ի մեռ էլա. Նիցէ արեգական. Եղէի։ * Ընդ մեծոյ ունիմք տեսանել զՀմարիտ վկայն քոի. Եղէն. ը։ * Ոչ ի հեռուստ, այլ ի մեծուստ ուսանիք լով լինքենէ, և որ չուրջ զինքեամբ ինչ իցէ. Փիլ. Խ՚ասպ։ * Ի մեծուստ ունելով զնորս զվկայութեեն և զաւրհնութեան։ Մեծուստ ունէին զգիւղութեի իրացն անդ եղելոցն ի յովհաննէ. Նահ։

ՄՕՏ ԱՒՐ ՄՕՏ. } Նոյն ընդ վվ. Մօտ յոյժ տեղեաւ, կամ ժամանակաւ. Իրաքանչիւր ծօք, ՚ովը ՚ովը ևս ծօքերս. էան էանս, էածքնիս. * Ի քազմութեենէ անկեալ գիսականն մեծ առ մեծ խտացեալ. Եղէն. ը։ * Ոչ մեծ ի մեծ են իբրև ի քաղաքս։ Ճագուեմ որպես մեծ ի մեծ առ միմեանս կուտեալ թողուցուն. Փիլ. փեսալան։ Փոբպ։ * Ձաուաւ հեռագոյն, քանզ այժմ մեծ ի մեծոյ յօրինի պատեհ րագմ. և մերձ առ միմեանս. Խոփ։ * Գամ սակ մեծ ընդ մեծ, եթէ տեր հրամայէ. Ռո։ ա. Խոր։

ՄՕՏԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Մօտ քնաց կեալ. մեծակաց. * Սահնս անուանէ զնոսա վմեծաբնական ի սիրոն. Նար. երփ։

ՄՕՏԱԳՆԱՑ. ա. Որ մեծ գնայ, ի մերձուստ ընթացօղ. * Զօրականքն ի գաւառս վանհանապատաց՝ մեծագնաց առաջի թագաւորին. Հ=ց. հոփ. ի։

ՄՕՏԱԳՈՑՆ. ա. ե. Ἐγγύων, ἐγγύον. Propinquior, propinquius. Առաւել կամ կարի մեծ. * Գոյ և այլ ևս մեծ մերձաւորիչ՝ մեծագոյն քան զնա. Հաոե. ի. 12։ * Եւ այնպէս մեծագոյնս մերձենայր, մինչ ձանձնալել նմա զերիան ի նոցանէ. Եղէն. է։

ՄՕՏԱԶԳԱՑ. ա. կամ է. Զգացօղ ի մեծուստ. քանզ իրազգած. և կամ հոգովանն բառիս Մօտազգ կամ Մօտազգի, այսինքն ազգակից. * Իբրև ոչ մեծազգաց իրագիտողին զերաքանչիւրս համանգամայն կապտէին. Պիփ։ Ձ։

ՄՕՏԱՒՈՒՏ. ա. ե. Παρὰ πόδος ἐν ἑτοίμῳ. Imminens, imminenter. Մօտ ընդ մեծ. մեծ առ ոտս. առ գուբս հասեալ. գիբրապատրաստ. կարի մեծաւոր. անյապաղ. * Ածցուցանել զերհսան, որ անդէն մեծալուտ (կամ մեծաչուտ) զտուիք զձեռօք պատեալ է յն. յն. առ ոտս ի պատրաստի. գ. ՚ր. Ե. 4։ * Եւ էր՝ որ անդէն իսկ մեծալուտ առաջոյ ի նոյն ի նմին ժամանակի գեմ յանդիման ցուցանէ. Ագաբ։ * Գուցէ ի գաղբան մաեալ՝ մեծալուտ զքեզ անդէն ի քեզ արշաւեսցէ կողոպտել. Եղէն. փեսալան։ Սպատնացեալ լի սպասկանուելիք և մեծալուտ բանիք։ Դեւսպանս առ Թագաւորն առաքեր մեծալուտ և գիբրագոյով հաշտուէ. Ցհ. կե։

ՄՕՏԱԼՈՒԻՐ. ա. ի մեծոյ լսելի կամ լուեալ. դիբալուղուր. * Մարգկապիսաբար առ մեզ խօսի, որպէս զի կարող գոլ իմանալ մարդկայինս բնութեե զմեծալուտն Ճառեալս. Ան. ը. յն. παραπλήσιος. որ և նմանաբար։

ՄՕՏԱՆԿԱՑ, ի, ից. } ա. Παρών, ἐφεστάς. Praesens, adstans, assistens.
ՄՕՏԱՆԿԱՆ, ի, աց. }
ՄՕՏԱՆԿԱՑ, ի, աց. }
Որ մեծ կայ, կամ ի մեծ կացեալ է. մերձակաց. առընթերակաց. մեծաւոր. ներկայ. և Ընտրել. ընտանի. * Գտահերձ լինիցին, և քան զայլսն առաջինք, և մեծակայք նորա. Ռո։ Ֆ. ի. 12։ * Մօտակայիցն պահապան, նախնդակ հանդերձելոցն (լեր). Բբ. հայեաց։ * Ծնունդն՝ որ յայսմ աւուր եղև, մեծակայ է մեզուն սպանելեան. Եէր. ծն։ * Ի մեծականացս հարկ է սովորաբար վարեցլոցս ստորագրել զազգս (որ ի գիրս). Հմմ. առ։ * Նաև մեզէս ոչ մեծակաց ինչ էր ՚ա, յորժամ զարարածս առնէր. Ռո։ Ես։ * Գուցէ կաշառս բաղումս տայցեն մեծակացադգ արքայի. կերդ. ի։ * Չի լիւ նիցիք սիրելիք և մեծակոգք անձին իմոյ. Ճ. Ա։ * Ոչ վասն առաքելոցն, այլ վասն մեծաւկացաց հրեից երևեցան լեզուքն բաղմացն խրախոյսք, մեծակացացն յարգանք. Ռո։ Ֆ. ա. 15։ * Հրեշտակք՝ մեծակացք են ՚ա՚ցային աւուռցն. Ռո։ իփ։ * Որ մեծակացդէք։ Տեսանել զմեծաւկացն։ Մեծակաց տեսանէր։ Զմեծաւկացան լուսաւորէր։ Մեծակաց Թախծուելե։ Որք ոչ տեսին, հաւատացին իբր մեծակաց. Մաթբ։ Պմ. ալէս։ Եղէն. յես։ Սարգ. յն. ա։ Նար. իփ։ Շ. Բոյէր։ * Մեծակաց հղբայրք. Ճ. Բ։ * Վրէժ՚ ինդիր լինել մեծակաց Ճշմարտութեան. Եղէն. է։

ՄՕՏԱԿՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. Մօտ կոլիլ՝ իբր յարմատոց. յն. ի բաց կոլիլ. Ἀποκόπτομαι. Abscindor. * Երանի՛ թէ մեծակատոր իսկ լինէին, որ զձեզն խռովեցուցանեն. Գղ. է. 12. ուր Ռո։ * Եթէ կասին՝ ասէ, մի միայն թլփատուցին, այլև քաւարիսկ կտրեցին։

(Որպէս և առ Եղիշէի.՝ Զականջան մօտ կըտրէլը, յուշանէ՝ յարմատոց՝ ի բաց կտրել։)

ՄՕՏԱՀԱՍԵԱԼ. Մօտ հասեալ. մերձեալ մօտագոյնս. այն ինչ մատուցեալ. ՝Տեսի յարձակեալ. որ մօտահասեալ՝ կամ մեր կործանեալ զդիմն. Խոր. ՝՝. 25։

ՄՕՏԱՆԱԼ. ե Որպէս Մօտենալ, և որ ւպէս մօտաւոր գտանիլ. ՝ Ի հեռաւորաց և յանծանօթից մօտացայ և ծանօթացայ. Խոռ.։

ՄՕՏԱՉՈՒՏ. Տ. ՄՕՏԱՒՈՒՏ։

ՄՕՏԱՅԵՐ. ա. Մօտաւոր սերնդեամբ. աղգական. ՝Աձոց մերձաւերմունք և մօտաւերք. Մերձաղուսակք և մօտաւելք. Փիլ. Ա՝՝. Ե էլ. ՝՝. 6։ Խոր. Գ. 65։

ՄՕՏԱՒԱՅՐ, ի, ագ. գ. Մօտաւոր վայր. չուշակաց տեղի. ՝Մերս լոյս (՝ի ձրագալըլոյն) ըմօտավայրն պայծառացոյց. Լծ. ՝՝ծ։

ՄՕՏԱՒՈՐ, ի, ագ. ա. գ. Παρών, ὁ ἐγγὺς, ὁ ἀγχοῦθεν, ἐχόμενος. Praesens, adstans, qui prope est. ὁ ἔγγιστα, proximus. ἔναγχος, nuper. οἰκείος, familiaris. Որ մօտ է. մերձակայ. որպես անձն մերձաւոր տեղեաւ. ՝Իբրև զմօտաւոր զհեռաւորն ոդոքեսցեն։ Մօտաւորք են, և անդէն առնոսա բնակեն. Ի՛. ծ՝՝. 17։ Ցեռ. ե՝. 16։ ՝Ոչ միայն մօտաւորացն, այլև բացականն արևելեայց. Ագաթ. ՝ Ահարկու մօտաւորաց և բացեից. Ընդ։

ՄՕՏԱՒՈՐ. Մերձաւոր ազգակցութե կամ ընտանութեամբ. ՝Բայց յերից պատանեաց աննդակցաց ազաչի, և ի մօտաւոր մերձաւորաց. Խոր. Գ. 43։ ՝Տոհմիցն՝ զորս միշտ կամի մօտաւորս և պաշտօնեայս գոլ հօրն. Փիլ. Եւ. ե՝. 30։

ՄՕՏԱՒՈՐ. Մերձաւոր (վայր, տեղի). ՝Յերկիր Թշնամւոյ՝ ի հեռաւոր կամ՝ ի մօտաւոր։ Եբ յայլ մօտաւոր գեղաքաղաքն. Գ. Ութ. ե. 46։ Մրի. ՝՝. 38։ ՝Ի մօտաւոր կողմանց աշխարհի։ Հաւաքալ՝ ի մօտաւոր ՝՝ պարսից. Եղիշ. ե՝։ ՝ Ի մօտաւոր տեղիս. Ճ. Բ։

ՄՕՏԱՒՈՐ. Մերձաւոր ժամանակաց. առաջիկայ. որ ինչ է փոքր ի յառաջ կամ ղկնի, կամ ներկայ յաւուս. առժամանակեայ. ՝ Ածդ բարձրացայց. արդն ասելովք զմօտաւոր ժամանակն յայտնէ, և ոչ հեռաւոր ինչ կանխասաց. Գէ. է՝։ ՝Կարգիչ զհեռին (ժամանակաւ) մօտաւոր. Խոր. ՝՝. 4։ ՝Առ այժմ՝ ի մօտաւոր ձառիս տնօրէնք. Եւ. որ. ՝՝։ ՝Ջմտաւ ածեալ զնոցա մօտաւոր ապագեալն։ Ջի արժանի երկնից լինիցիս, արհամարհես զմօտաւորսս։ Խընդրեա՛ զհանդերձեալն, զի առնուցուս և զդ մօտաւորսս։ Ոչ հրէն հանդերձեալ բարուք Թէքն ևեթ յորպսբէ, այլև մօտաւորքդ՝ վերհրամիսիս լսողացն, որք նախ քան զհանդերձեալն՝ զնոցա մօտաւորսս ինդրեն. Ոսկ. Տիտ։

ՄՕՏԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. Տ. ՄՕՏԱԳՈՅՆ. ա. Տ. ՝Մօտաւորագոյն մատուցեալ. Փիլ. Լ՝՝։

ՄՕՏԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. } Մերձեցու-
ՄՕՏԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. } ցանել. մօտեցուցանել և մերձենալ, մօտիլ, տեղեաւ, ժամանակաւ, ընտանութ, Լն. ՝Նախ հարցանելով՝ առ սերն իւր մօտաւորէ զնա. Ոսկ. յհ. ՝՝. 36։ ՝Զարն քծնելով կամեր մօտաւորիլ առ նա. Վ. Ր՝ Հդ. Իե։ ՝ Երանութեանց մօտաւորիլ։ Մօտաւորին՝ ի տեսիլ փառացն. Նոր. Երգ։ Ոսկ. Ես։

ՄՕՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Մօտաւոր և մօտ գոլն որ և է օրինակաւ. ՝Ձիք հեռաստան, Թէ փսխեսայց. և ոչ խորխորատ մօտաւորութեանէ կայցեն. Եղիշ. Ռշ։ ՝ Գիտեն՝ Եթէ մօտաւորութեան նոցա է նշանակ. Սարգ. յ՝. ե՝։ ՝ Ըստ հեռաւորութեն և մօտաւորութեն աչխարհաց. Վ՝ՆԱԿ. փարէմք։ ՝Գործոց արգարոց մօտաւորութ՝ մեծամայնութե է (առ) ՚՚յ. Բրս. ՚՚։ ՝Ա՛լ աստանօր անվայելուչ է առանց լծակցի մօտաւորութե զքանս յաւուալ մատուցանել. Սարկ. ը։

ՄՕՏԱՓԱՂԱՔ, ի, ագ. գ. Քաղաք մօտաւոր. արուարձանք և աւանք մեծի քաղաքի. ՝ Հրաման առաքեցին յամենայն մօտաքաղաքսն. Ե. Ա. Ը. 8. յն. ἀστυγείτων πόλις. ասիրնեայե էագըն օլան ՚՚ՀԲր. urbi vicina civitas, suburbanus.

ՄՕՏԵՄ. ևցի. ն. որ և ՄՕՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Մերձեցնել. մօտաւորել. ՝ Ի բաց որոշեցին զնոսա, և ոչ մօտեցին՝ ի քահանայութե. ՚՚. ԷԶ. Ե. 39. յն. որոշեցան՝ի քահանայելոյ։

ՄՕՏԵՆԱՄ. հցայ. է. Մերձենալ. մօտիլ. ՝Ջայն առնոն զդէզերկումե, որք՝ի նա հային, և՝ի նա մօտենան. Նոր. Երգ։

ՄՕՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ՄՕՏԵՄ. Ծոքեալ. Նէր. Ծոքիլընէլ. ՝Մօտեցուցանէն՝ի մէջ, և հեռացուցանեն. Ընդ։ ՝Ընենել՝ի մօտ ղնմասունս, և զանմիտն ոչ մօտեցուցանել. Փարպ։

ՄՕՏԵՒՈՐ. Տ. ՄՕՏԱՒՈՐ. ՝Ոչ յայլմէ ցեղէ, այլ՝ի մօտւոր ազգակցութ. Մօտաւոր ազգական։ Ազգական մօտաւոր. Ոսկ. Տիտ։ կէր. պահ՚ վ յ՛. Ը։

ՄՕՏԻՄ. եցայ, եաց կամ եցիր. յ. Πάρειμι, σύνειμι, ἐγγίζω. Adsum, propinquo, accedo. Մերձենալ. մերձիլ. մատչիլ. յարիլ. Ծոքենալ. Ծոքիկալ. Էագլալագ, Էանալ. Ծագ. ՝Հեռացեալք, և մօտեալք. Ի՛. ծ՝՝. 12։ ՝Մովսէս միայն մօտեցի առ ՚՚ծ, և նոքա ոչ մօտեցին. Փիլ. Եւ. ե՝. 29։ ՝Ի ձէնն սիրոյ մօտիմ, և յուսով մերձենամ. Գ՛՝՝. Բղ՚. ՚՚՚ Վ՚Ա։ ՝Ալլք մօտեցան առ մեզ հեգիպտոսէ. Ե՛՝. պահ. ե՝. 11։ ՝ Մօտեցիր՝ի բերան, և ուսանիս՝ի նմանէ. Ճ. ՛՝։ ՝Մօտեալք՝ի միմեանս ձիգ ասպարիզօք մի՛ջոցացն։ Հեռանալ՝ի նոցանէ, և մօտել՝ի մեզ. Խոր. ե՝. 4։ ՛՝. 19։

ՄՕՏՈՑ. ա. Ի սեռականէ բառիս Մօտ. Մօտաւոր. Ծոքիլ. Էագըն. ՝Մի կարծեացեն, Թէ՝ի մօտոյ ժամանակս լինելոց է։ Ջոր հանդերձեալ եմ՝ի մօտոյ աւգուրս առնել. Սարգ. ե՝. պ. ՚՚։ Ն ե՝. յհ. ե՝։

Ի ՄՕՏՈՑ. Ի ՄՕՏՈՒՍ. Տ. ՄՕՏ։

ՄՕՐ, ի, ից կամ ացի. գ. Βόρβορος, πηλός, τενάγη. Lutum, coenum. ἕλος, λίμνη; palus, (paludis). Տիւմ. ցեխ. գայռ. չաղախ ջրախառն. սիկ. Ճահիճ. եղերբ. վայր աղտալային. ջրիվղ Թանձրահիւթ. Բըն, պալըգի. պոշագ, ՀԻՀՀԻՒ, ՚՚ծաւիշտաւկիա զայն մեծուռեի, որ մօր և տիղմ ցոյցանէ քեզ զոսկին։ Անձրևք և ձիւնք և մօր փողոցաց. Ոսկ. յհ. ՚՚. 8։ ե՝. 12։ ՝ Մօրաց և ջրաշեղմայ։ Եբ ոչ մօրք անգամ տղմացեալք մնացին. Վ՚Ե՛՝. Ե՝։ ՝Մօրից և եղեգնաւակաց Ջհզերք մօրին չտիքք. Խոր. ե՝. 21։ Գ՝. 59։ ՝ Ցանգիտաւ Թէ տեղացն գիպեցան Թանձրախոտ աստղիկ մօրից։ Թաղեալ մնայր (մոկին) անդէն՝ի մօրին. Փ՛՝։ ՝Ա՛րեգակնս այս անկենդան ... զկարակուծն մօրից ցամաքէ, և զտհաս պատղս հասուցանէ. Նոր. ՚՚։ ՝Մօրից պատահեալ երի վարին. Լ՝՝՝. ե՝։ ՝Վ՚ահանայ տուեալ զնա՛ս մօրացն՝ զպաղումս կոտորեաց, և՝ի մօր անդր ընկղմեաց. Մ՝՝։

ՄՕՐ. ա. Իբր Մօրուս. տղմուտ. ՝Ի խոնարհ և՝ի մօր տեղւոջէ՝ի սկսիսառն առաղց. Վ՚ՐԴ. ծ՝։

ՄՕՐԱՓԱՄ. ՛. ա. Իբրև զմօր կամ ըզՁահիճ. և Տղմային կամ ՚Ճային. ՝ Բղխեն ակունք, և հանգարտ գնացիւք յառաջացեալ ծովանան մօրաբար երևւոքիւք. Խոր. գ. 59։

ՄՕՐԱՓԱՓԱՆԽ. ա. Թաթախեալ կամ ՚Թաթաւեալ՝ի մօրի. ՝ Աչքանէին հանդէպ մօրաթաթախ օձ քաղաքի. Մ՝՝։

ՄՕՐԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Լճայնոց. Palustris. որ և ՄՕՐԻՆ. ՚Ճային, և սկսխառն. ՝Ձկանց, և հաւուց վայրենեաց և մօրականաց. Եա. ԽԸ. ՝՝։ ՝Ծով զի ոչ ընդունի զչնացս գետոց, մօրական տղմոյ նմանի. Ճ. Գ։

ՄՕՐԱՀԵՂՁ ԱՒՆԵԼ. Հեղձուցանել՝ի մօրի. ՝Ինքն ասի, և քաղաքացիքն անտի՝ քառասուն այր մօրահեղձ արարին. Մ՝՝։

ՄՕՐԱՄԻՋ. ա. Ցոյոյ՝ի մէջն իցէ մօր՝ տիղմ կամ ՃահիՃ. ՝Վ՚ասն մօրին կուռին... եկեալ պատերազմեցան ընդ նմա՝ի մօրամէջ դաշտին պայիկայ. Ղ՚՚։

ՄՕՐԱՆԱԼ, ացեալ. է. ՚Ելլիմնάζω. Stagno, restagno. Լինել իբրև զմօր խոնաւ և տղմուտ. ՚Ճանալ. ՝Գինեալ կիզեցելոյն բերանք՝ մօրացելոյ գինեղէն՝ լի իմն է և խոնաւագոյն. Բրս. ուրէեղ։ ՝ Ծովացեալ մօրացեալ կայցեն բազում ջուրք յանդասանս։ Ձիցէ՞ տեսեալ մեր ամպոսին զբազում տեղիս մօրացեալս ջրով, որ գան հասանեն՝ի ոտիցն և՝ի կաւ. Վ՚ԷՐԲ. Բ. Ճ. յն. τεναγώδης, madidus et coenosus. ՝Տէր՝ որ մօրացեալ է, և ոտատղէն. Սարգ. յ՝. Է։ Խակ Ցհ. յՒ. ՝ Սակս չուրջանակի մացառախիտ մորացեալ Թաւալոցացն ո. Թուի գրելի, մօրի-ացեալ կամ մայրիացեալ։

ՄՕՐԱՍԵՐ, սիրի, լաց. ա. Որ սիրէ զմօր կամ զտիղմ, և զՁՃ. տղմասէր. աղտեղասէր. ՝ Ի ձև տղմին խմանալք զկերիչ չար բոլոր կենդանեաց զասանալ զմօրասէրն. Համան. առ՚։ ՝ Բաղուկք մօրասէր և տղմասէր տղունք կային. կէր. պահ՚։

— ՄՕՐԱՑ, կամ ՄՈՒՐԱՑ, ի կամ ոյ. ա. Գ. որ և ՄՕՐՑ, իբր Մօրուս. այսինքն տղմուտ. և խոնաւ տեղի. ՝ Ի՛ջեալ կայր՝ի տեղի գետաձկանց և մօրատ յոյժ. Ո՛՝՝։ ՝Տեսի ես զայր ոմն Թաղեալ մինչև ցծունկսըն՝ի տղմոյ մուլատոյ յերդ գետոյն. Վ՚Ր Հդ. ծ՝։

ՄՕՐԱՔՈՑՐ, քեռ. գ. ՚Αδελφὴ μητρός. Soror matris. Քոյր մօր ուրուք. Մօրփոր, Մօրփոր. Ընկէզ, խահէրի Ֆոֆէր. ՝Զառականաս մօրաքեռս քոյ մի յայտնեացես, վի ընտանի մօր քոյ է. Ղ՚՚Ա. ծ՝Ը. 13։ ՝ Մի առներ այր՝ զաւ զմօրաքոյրն մօրուս մատաղ մանկանց. Բրս. Ի՛ղ։

ՄՕՐԵՂԲՕՐՈՐԴԻ, դ.ոյ՝, ւոց. գ. Որդի մօրեղբօր, այսինքն քեռւոյ. ֆոյԸ ԷՎՖՓԸ. ՝ Պարտ է ժողովել զազգականն իւր մինչև ցհօրեղբօրորդւոց և մօրեղբօրորդւոց, և ծննդոցն սոցունց. Պ՚՚Ա. օրԻ՝. ծ՝։

ՄՕՐԻՆ. Տ. ՄՕՐԱԿԱՆ. ՝ Եղեալ պատերազմ յերզ ծովուն գեղամայ՝ի մօրին տեղւոջ. Աբծր. ՚՚. ւ՛.

ՄՕՐՈՒ, ի, ից կամ ոց. գ. Μητρυιά. Noverca. խորհ մայր. փոխանակ մօր. Ը՚՚ՆՔ ՚՚Ա՚՚. ՝Մեր օրէնքս՝ և ոչ որգեայ առնել զմորուն կինն՝ Թողացոյց. ,վասն զի մօր և մօրուի անուն ազգակից են ... վասն զի որ յայլոց՝ի բաց կալ ուսաւա, ՝վասն զի մօրու անուանեցաւ, կապի յոյժ՝ի բաց կացցէ՝ի բուն մօրէն. Փիլ. Ե՝. Բան։ ՝Դիմոնիւսոս առ՝ի մօրուէ իւրմէ հեռայայլայլեցաւ (այսինքն օտարացաւ). Պ՚՚Ա. օրԻ՝. Է։ ՝Ծոխ՝ որ ընդ մէջ մօրուին և ըրջուացն ծխելի. ՍԷԲԷՐ. Գ՝։ ՝Մօրուն կի-

ասմայր է. Գրչ. աչխոփ: *Ընկերին մօրու կառապաչա. Տր խել. հոկփ. լ: *Մլեայն ազգ մրուաց և քան զմահ անդր ևս վարէ զիթըչ. նամուրթին. Բրս. Նղմ: Իակ Հ. հոկփ. իէ. *Ամբաստան եզեն զմօրոչէն իւրեանց ո. է հոլով ուսկական, որպէս զքրոչէն ևն:

ՄՕՐՈՒԱՆԻ, նաղ, նեաց. ա. որպէս Γενειήτης. Barbatus. Ընկակ մօրուաց. մօրուեղ, կամ դեռաքոյս մօրուօք. և ըստ յետին առմանս արդեօք ասի. Եսեէ. իր. ա. *Սարսաոնիկոս ի նմին աւուր զմանկաւոյ և զմօրուանեաց չորս պասկս առ ո. ուր ըստ չն. անմօրուաց. ἀγένειος, imberbis.

ՄՕՐՈՒԱՆՉԱՆԿ, կաց. գ. Γένειον. Gena, mentum. Արձակ վայր մօրուաց. ծնօտ. կզակք. * Տեսի յերկազն զոմն աստուած գեղեցկակերպ՝ ալևւոր հերով, և ի մօրուաբրական եղջերս խոյի ուներով առ ծամելեօքն. Գած. ագեփս:

ՄՕՐՈՒԵՂ, ի, աց. ա. Ընծող զմօրուա՝ մանաւանդ զերկայն. Մօրուտուր. ωφειλέτ. *Մակավաքեանն հրաշունչ մօրուեղ յոքնայածուկ իգովքացի աւուրս (այսինքն այծեղջիւր) Մագ. խէ:

ՄՕՐՈՒԿ, կի ՄՈՐՈՒԿ, ՄՈՒՐՈՒԿ, լուաց. գ. ատանի և եզ. Մօրու. ուկ. Մօրուտ, Մօրաս, Մրուտ. (Ձ. և յն. Փրաս.) Μείραξ, πώγων. Barba. ἰούλος, lanugo. ասի և γένειον, γένυς, gena, barba. Հերք արանց՝ ի կզակս՝ սկսեալ՝ ի ծամելեաց, պատելով զծնօտս ոզջոյն, ի հատանելն յարբունս. ա. գ. (իակ յն. Մրաս, Մրափօն, է յարբունս հատեալ, պատանի, երիտասարդ.) *Ան կամ կնոջ եթէ լինիցի արած բո. րոտուլեան ի գլուխ կամ ի մօրուս: Մի ապականիցէք զսեսիլ մօրուաց ձերոց: Կալաս զմօրուացն ամենայն: Ականային մի. րուք խղեացին: Որպէս իւղ զի իջանէ ի գլուխ և ի մուրան ահարոնի. ի մուրացն իջանէ, ևն: * Գերծցէ զմօրուան ... զմօ. րուք ... Ցեռին անարգանաց ցոյցք է՝ զգլուխն մօրուաքն գերծուլ. Գե. էգ. *Նահի. քան զմօրուագ վարդապետես ձերոց. Ածաբ. յոյգ: * Հերքն ոպիսակ են, և մուրքն սեաս. Բոզ. Ֆ. 56: * Էր. կարճահասակ, և մօրուան երկայն մինչև ի ծունկն. Տր իէլ. ինէր. Ի. *ի մօրուս քօչեց. Խոր. Ճ: *Ձես նման Թագաւորի, այլ քօչի ունիս պարանոց և մօրուս. Պագ. Ձր: * Ձձեւն ձգեն՝ զմուրուացն կախեն. Եփր. ղձլ: *Գերծուին ըստ մուրուաց, որ է նշանակ ատն, ի բաց եգեալ զմեղս. Մէ. ծն: *Կատակէին ի վեյայ նորա, և փետէին ըզմուրուան նորա. Ճ. ժ: *Մօրուք զհանճարեղս և զիմաստունս ասէ. զի մօրուք կատարելոլեաէ պատկեր. Գէ. նս. տճս և ԱԼԻՒՏ: *Ան ինչ մօրուաք ծնօտքն գալարացեալ էին: Ձև ևս մօրուացն ի խոր ածեցեալ էր. Նխս. կամ. իէ:

ՄՕՐՈՒՏ. որ և ՄՕՐՈՑ՝ իբր ռմկ. Ծաղկ, զորմէ ի բառն ՀՕՐՈՑ, կամ Հաւրուտ. Հօրուտն և մօրուտն (կամ հօրտն և մօրտն). Ածաբ: Մխ. ատաւ. լ:

ՄՕՐՏ, ի, կամ Մօրուս, մօրտի. գ. Սասաիկ մօր. որ և ՄՕՐՑՏ ասի. *Ի քուն եղեալ ի մէջ մօրտին և ազդրին. Բրս. մրի:

ՄՕՐՏԱՆԱԼ, Տ. ՄՕՐՏԱՆԱԼ. *Ածսպի. սի ամպ երկնաւոր անձրևաք մօրտացեալ. Սէբեր. է:

Ց

Ց. Տառ երկձայն, երբեմն բաղաձայն համարեալ՝ որպէս հ Թոյլ և անհպապ. և երբեմն ձայնաւոր գաւտեալ՝ որպէս սկզբնաւորուլեի հնչմանցս է, և ի. ուստի և ա. նուն նորս Ցի:

Ըստ առաջնոյն՝ ի սկիզբն բառից հնչէ կի. սաձայն հ, կամ ըհ. զոր օրինակ՝ յայգ. յաձիմ. յամէմ. յանկարծ. յետ. յիսուս. յուզիմ. ևն. այլ՝ ի վերջն միայ անձայն. զոր օրինակ՝ գայ. տայ. ուրբայ. գոյ. երեկոյ, ևն: Բաց՝ ի քանի մի բառից՝ յորոց՝ ի վերջն հնչէ որպէս է, Թերաս. զոր օրինակ, վայ, հայ. ըստ ոմանց նաև բայ, մակբայ, խոյ:

Իսկ ըստ երկրորդին՝ ի մէջ բառից հնչէ որպէս է, կամ որպէս արաբ. էէ. լատ. երկայն է, յ. յասելն մեր՝ պայ. պայ, պայգ, այն. պայթ, գայլոր, գայր. ապիպայից, արքայուն. գոյք. գոյից, ևն:

Ց. Դնի՝ ի սկիզբն յատուկ անուանց ուր ուրեք յայլ լեզուս իցէ՝ յատուկ քան զայլ ձայնաւոր. զոր օրինակ Ցակոբ յետս ՝, յովը, ևն: Ուստի՝ ի քէբ. էրէն. յովհաննէս՝ գրի նաև իովհաննէս, զի յայլ լեզուս ասի իօհաննէս, կամ էօաննէս:

Ց. Երբեմն և՝ ի մէջ յատուկ անուանց, իմն ընդ մէջ երկուց ձայնաւորաց՝ մնանէ զօրուլեի տո. քաղցրուլեե հնչմանց. զոր և ոմանք ներգործուլեի գրեն, այն է ասելն Արիստակէսյ գրչի. * Եսայի՝ որ էառ զմիջին յիդ, վասն զի բերանն ի լարման կայ, յայն մէջն վասն այնր ի պիտի, որ թերատ էգայ. են և այլ անուանք՝ որ ունին ի միջին իի, բե Թեսայիդա. միքայէլ, նաեմանայէլ:

Ց. Յերկբարբառագ այ, ըծրդ է ընդ ՝ այ, կամ ի հոլովին փոխի ատեպ ի ա. զոր օրինակ գրի յոմանց Թողոյի, Թողոյիր, Թողոյր. իմա հնչելով Թողոյի, Թողոյիր, Թողոյր. այլ նովին հնչմամբ առաւել սովորական է գրել, Թողուի, Թողուիր, Թողոյր. որպէս և գոյն, կոյս, լոյս, ևն, հնչեն՝ գոյն, կոյս, լոյս, վասն որոյ և հոլովին՝ գուինոյ, կուսի, լուսոյ. ևն:

Ց, կամ՝ որպէս նշան Թուոյ՝ է երեք. հարիւր, զի է երրորդ տաս զկնի Ճ տասի, որ է հարիւր:

Ց. *Յին, յինէն ասէ մանուկ ընկալ, զայս բան իսրէատ՝ յաչիարհն սիգալ. ունայնուեց ըղքեզ մի տալ, անոտի խաղաք անհետանալ. այլ իմաստնոց գրուելոս գընալ, և յուսմանէ ոչ ձանձրանալ. զի մի անձին տան զպչանալ, յորժամ հընար չէ յետ գառնալ. Ճ. այբ:

Ց. Նախդիր՝ որպէս Ի. տր. բացառ. և ներգոյ. ի սկիզբն բառից սկսեալ ձայնաւորաց. * Ձոգաս յանդ. գայր յանդէ. գործէր յանդի. յայլ յայլմէ կամ յայլոյ, յայլումէ կամ յայլոյ. յանձինս, և յանձամբ, ևն:

Կամ՝ *Ցամենայն ժամ. յայնժամ, յորժամ. յոյժ. ևն:

Կամ՝ *Ի յառնել զկամն նորա. առ՝ ի յօդուտ նոցա. ևն: *Ի վերին՝ ի յօդնականութեէն ծագեաց. մէզ հանդէս բարեպաշտու. թեէ. քէրի. փազ՝ ի փրփոփ: * Ի յանմահաբար ծառայն՝ նախատունկ յայտնեալ արմատ. Շ. փազ՝ ի սթէէ: *Ի ծնանել ձայնին՝ ի յամէոյն՝ ծնաւ զքարբառ զաբսորիաս. Գնչ: (ուր անտեղը է գրելն, յ՝ի ծնանելն:)

Ց. Դնի և՝ ի սկիզբն բաղաձայնի, որ զորութիւն ունիցի զձայնաւոր ը. զոր օրինակ. *Ես յղևատցիսն. բաց յղևատցւոյն. Նխ. էն օր: Ղևս: Թուոց: ա. ճ: * Ոչ եթէ յղևատցւոց անտի էր. Եփր. էէր: * Ոչ՝ ի շնաւոն և յղևի կատարեցաւ, այլ յաղգն նոցա. Ոսի. ես: * Զորոյ զօրինակն յղաջարէ և ի մեծատաղն նէն առցես. Մէին. վէ: * Գողտցաւ զանձն իւր յղաբանայ. Եփր. ծն: * Ի յղուկատաւ աւետարանին. Մ«ս. ի էիոն: Այնպէս գրի, յշտեմարանս, յատոյգ, յսկիզբն, յնիցաց, յնտանեաց, յռնգացն, ևն:

Ց. Լոկ գնի առեպ, փոխանակ գրելոյ ի յ. զի և անմարթ էր գրել կրկին յյ. * Ցաւնական բարբառոյն՝ ի հայերէն գարձուցեալ. կոբէս: * Ցաւիսեհնական մահուանն ապրեաց: Ոչ յաւիսեհեան, և ոչ յաւիսեհեան յաւիսեհնից. Եվիս. է: * Պահեսցէ զմեզ յարձակմանէ չար գազանին. փս: *Ցոյնս չոքաւ ինքն: Տուեալ էր (զանի քաղաք) յոյնս. Մագ. իէ: *Մինչև յարկն լուսոյ ածեր: Որ յաշխարհն ընձեռեալ բազում փառաւորիս: Ոչ է այլայլեալ յարմարութենէ. Նաբ: *Ցիմարութենէ հրաժարեաւ: Ցառաջնադդն յայտ իսկ էր, եթէ յուպայ ծագելոց իսկ էր առ մեր յ՝ քս. Եէր. էէր: * Ոչինչ օգտին յետնումս աւուրն: Ցաշխարհ կերակուրան և յըմպելիսն տաղտկալ. Լծ. ածաբ: *Մինչև յետին չունչն՝ եթէ յանցանս ինչ հատանիցէ անկանել: Մարթի, մինչ աստէն եմք, յարդէ ի ցորեան փոխել, որպէս ի ցորենոյ բազումք ի յարդ. Ոսի. մթ: *Զքո Թագաւորին յիշատակի սորա բարձր արարէք. Շաբ: * Ցիշատակի քո գոհաբանեմք զքո. Գնչ:

Եվբեմն գրիչք ի բաց Թողուն զկիրդ՝ զկնի նախդրիս ը. անհտիր գրելով զյորձանս կամ զորձանս. զյօդ կամ զօդ. զյանձնաւուն կամ զանձնաւուն. զյաւանակ, զաւանակ. զյատակս, զատակս. զյոլովուլեի, զոլովուլի. զյատակուլ, զատակուլ. ևն:

Ց. Որպէս Թարմատաւ՝ կամ ի վայելուլեե և կամ ի սաստկուլեի սակս դնի ի ըսկիզբն բառից սկսելոց ձայնաւորաւ, պահելով զնոյն նշանակուն. զոր օրինակ նոյն են Ալօղ, Ցաշուլ. Ականել, Ցականել. Ապահով, Ցապահով. Եղանակ, Ցեղանակ. Թմոյ զզանազանեալս նշանակուլեե. Ածիմ, Ցածիմ. Ընծնեմ, Ցառնեմ. Եղանակեմ, Ցեղանակեմ. Հելուեմ, զելուեմ, Ցելուեմ. ևն:

Ց. ի մէջն գերանուանց ընդմտանել ի քաղցրացուցանել զնչիւն առընկեր յօ. դիցս ա, փ, ն. զոր օրինակ՝ քո կամ քոյ, քոյդ, նայն, սոյայս, նորայն, նուցայն, ևն:

Իակ ի վերջն բայից յարի յոմանց, զի մի յանգեացի բայ ինչ ի պարզ ձայնաւոր, և կամ երկարեացի և ևս ձայնն. զոր օրինակ դրեն՝ արայ, պլուեայ, կեցոյ, լծոյ, ևս և սյ. լիր արա. պլբեա, կեցո. լցո, ո. ևն. այլ իսափանեալ է առ մեզ այգպիսի գրչէն:

Ցն. Ունի զինչական իմն խրթին բարդուե (իբր Թ. այգ. հյ. աբ. այսինքն ասն.) ի բառն Ցախճապակ. Ցախնեղու. Ցալեկը. Ցատակ. զոր տես ասդիս:

ՑԱԲԵԹԱԿԱՆ, ի, աց. } Սերտական
ՑԱԲԵԹԵԱՆ, եանք. ա. գ. } յաբեթի որդւոյ Նոյի և սերնդոց նորա. Տես և ԹՈՐԳՈՄԱԿԱՆ, ՀԱՑԿԱԿԱՆ. *Ցաբեթեական տոհմիս տոմարի. Նաբ. իէվթ: * Ածէ հարսիլը ընդ բոլոր յաբեթեան նահանգի. Մգ:

տարուձն հրամանաց . ՝ Ինձերորդ առաքեան խոնարհութեճե, որ վասն հրամանակատարուե. Լմբ . խն . բեն էբ :

ՀՕՑՈՑՆԵՄ . Ն . ՝ Տեսի եա զնաբէուԹիւնե դնեաց , և հոտոտեցի զսար հոտս նոցա . Վ բ . հդ . Ը :

ՀՐԱՄԱՔՈՒՐ . ՝ Ծանուցեալ ազատայ զեայ (ընդ տեսանելն զառաջինն), և խանգագատեալ զնովաս հրամաքաւր ձեծային ան, սխտ սիրոյնե, որպես է այսօր քն ՝ի վերայ հարբին եկեզեցւոյ . Եպէփ . ծն :

ՀՕՐՔՈՑՐ . Տ . ՀՕՐԱՔՈՑՐ . ՝ Հօրեղբայր, և հօրքոյր : Եպէօրորդի ոչ կարէ հակատակ խօսել հօրեղբօրն կամ հօրքօրն (հօրաքեռն) ՝ի յ՝առնել զսխտհեկն . Մխ . ԹՔ . (հին ձձ :)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՄ . ՝ Ջերկուսեանն ձե խա փանեսցե . յայտ է՝ զի զանկարգ ցանկուԹես հրապարակէ սուաս . Վբ ի հդ . ա . յ :

Զ

ԶԱՑՆԱՒՈՐԻ . ՝ Երանու Թիք ձայնաւորեալ են, երանեալ է այր . երանի ոմ ԹողուԹի . երանեալ են ամբիծք . ԱՔ . սդ :

ԶԱՆԶԱՐԱՑԿՈՑ . ՝ Իակ եԹէ եմք ձանձրացկոտք յոյժ , յայնմի եմք իբրև զմատնիչս (անձանց). Վբ ի հդ . յ :

ԶԵՌԱՀԷՆ . ՝ Որով և օծանին բանաւոր և ձեռաչէն եկեզեցիք (ձեռակերտք ա՝ մարդիկ), քրիստոնեայք կոչելով, և որուԹիք խորանայ և ձծոցնակ ատձարայ (նովին մեռանիս) . Վ . դ . գ . :

ԶԵՌՆԱՓՈՒ .) փոխ ձեռամբ տուեք .

ԶԵՌՆՓՈՒ , ոյ . գ .) որ և Ա՛ր ձեռն փոխ ասի . ՝ Վասն փոխոյ գրով և անգիր , և որ լինի ձեռնափուխ : փոխ տայ ըստ վաշխի , տայ և զնի առ ձեռն փոխ . . . ոչ կարէ զձեռն փոխին արդելուլ , և պատճառել փոխատուին ևն . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

ԶԵՌՆՏՈՒԻԼ . Ն . խօսել ՝ի տարտնաւի . Նշանէս . ՝ Ազ չլիկ , զոր ձեռնտուէն , և մեռաև խօսնայն . Մխ . դփ :

ԶԵՌՍ Ի ԿԱՊ . Տ . կապիտը կամ մատձեալ ունելով զձեռս ՝ի վերայ կրծոց . ձեռն ՝ի ձեռին վերայ դնելով ՝ի լանջս , կամ ապխեկով զձեռն . յէոփ յէոփ էրայ . ՝ Ընդեալ կային (երեք մոգքն) ձեռս ՝ի կասի՝ աչք ՝ի նս հայեցուլ : Եւ կային ՝ի կարգի՝ ձեռս ՝ի կասի լինելով ըստ օրինի . Եպէփ . ծն :

ԶԻՆԴՈՈՂ . ա . Որ գաղանայ կձի , կամ գող ձիաւոր . ՝ Մեծացեալ ապան՝ եղև ձիագող և անուանի աւազակ . Ռ ի ֆ է ր :

ԶԻԱՎԱՋ . ա . Տ . Որ վազէ ձիով . և վազելով ձիով . ձիարշաւ . ՝ Ձիավազ գնացին ՝ի գուան պալատին . Ռ ի ֆ է ր :

ԶԻՔԱՑՈՒՈՂ . ՝ Բարձեալ էր զանկիզ լի հացիւ և ձիթապտղով . Վբ ի հդ . յ :

ԶՈՂԱՆՄԱՆ . ա . Նման ձողոյ . ձողաձև . ՝ Օձն պլնձի կախեալ զփայտէ ձողանման . Պիսա :

Ղ

ՂԱՆՋԵՆԱԿ . Իբր ղենջակ , և կոտւի որպիսի և իցէ . ՝ Ղանջեակ փոքրիկ զգլխով Նոբա . (ռմկ . խաՒնց , աորբ . ղոչ) Վբ ի հդ . յ :

ՂԵԲԻՏՈՆ . Տ . ԼԻԲԻՏՈՆ . ՝ Եւ էր հան գերձ նորա ղեբիտոն , զոր ոմանք կողովքիս նայ Թարգմանեալ կոչեն . Վբ ի հդ . յ :

Ճ

ՃԱԽՃԱՀԱՊՈՒԹԻՒՆ . Իբր ձահոզուլիճ , կամ ձահաւոր ձոխուլիճ . ՝ Ցովիմանեա՝ որ զանկաս ծնունդն հօր սկսեալ ձեռնարկէ , և խօսի պարզ և առանց զգաղման զուտն և զանարատն ՝ի ձհաձհոհուլիճ մարգացելոյ բանէն . Ցձչաս . ՝ ի Ի ա ն ն ե ն ե յ Ե :

2

Մ

ՃՈՊԱՂ . որպէս ձասպաղիք . ՝ Սրով խողխոսէ , և արեան ձապաղ առնէ . Եղիշէ ի ա ա :

ՃԵՆՃ . Տ . ՃՆՃԵՐ . ՝ Սև ացեալ գգեստ հանդերձից նորա ՝ի ՃենՃոյ և ՝ի ձարպոյ անտի . Ռ ի ֆ է ր . հին :

ՃԻԴ . և) ՝ Ա՛ր ժամայն ոչ խոնարհեալ
ՃԻԴ .) Ճղոյն . և նա ՝ի վայր քարչեցաւ
ՃՈՒԴ .) լով յանդգնաբար՝ բեկեալ եկն . Եպէփ . ծն : ՝ Խոնարհեցուցանել ըզՃուղս : ՁՃուղն ՝ի վայր խոնարհեցուցանէր . Ռ ի ֆ է ր :

ՃՈՊԱՆ . գաւազան կամ մահան որպէս զլախտ . ՝ Ճոկանոցն հարեալ զգունդն (կի զգունդն) , Թռեալ վերացաւ և բարձրացաւ յոյժ գունդն : Հարեալ յետոյ Ճոկանոցին : Ունէիր զՃոկանն ՝ի ձեռին քում . Ռ ի ֆ է ր :

ՃՈՒՈՄՄԱՐԱՆԱԿԱՆ . ա . Ուր իցէ բան Ճռւոմ . Ճոխաբանական . ՝ Իւ մեծն իսկ և սայլ Ճռւոմաբանական իմն և ասձխմասս ազդողական ձայնիւ ասէ . Եպէփ . ծն :

ՃՈՐՏ . ՝ Վասն արձակուսն առնելոյ Ճորտոսն , և գարձուցանելոյ . արձակուսն ընդ ձեռամբ անկելոյն յիշխանէն . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

Մ

ՄԱՄՈՆԱՊԱՀՏ . ի . իգ . ա . Պաշտօնեայ մամոնայի . ծառայ և գերի ոսկւոյ , արծաԹասէր . ՝ Աշխարհասէրք և մամոնապաշտք ոչ կարացին հաւատով և սիրով Ճանապէլ գնա . Եպէփ . ծն :

ՄԱՆԿԱԼԱՒ , ի , կամ ոյ , ով . գ . Լախտ . բիր . որպէս լտ . Manualis clava . յորմէ յն . ՝ի միջին դարս , Μαγκλάβιον . (ուստի Թերևս և մանկլաւան է բրաւոր՝ պաշտօնեայ ՝ի դրան .) ՝ Որ զնարգաս իբրով յաւուր մարսին զանց առնէ , մանկլաւով ծեծեն , կի զվնին իւր հանեն ՝ի նմանէ . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

ՄԱՆՐԵԼ . ռմկ . Ճանաչբել . որպէս՝ Զմեծ գրասին ՝ի գիտունս լուծանել . ահճ պզմեաց , ոճփափ ոտճե էնմէ . ՝ Աձեալ զդահեկանին (կամ զդեհկանին), և տարեալ ՝ի չուկայն՝ մանրեաց , և ետ ազքատաց . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՅՆԵԼ . ՝ Կնքեալ զանկիլդ . է զի ՝ի մսի ունել պահել , և է զի գրել և մատանել և առ հաւատարիմ տալ յանդ . Վբդն . գ . :

ՄԱՆՆԵՀԱՐԵԼ . Տ . ՄԱՆՆԵՀԱՐԵԼ . ՁԸգուս տանն , զոր փակեալ եմ և մանանեհարեալ , մի բացցես . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՐԱՆ . ըստ վերջին նշ . ՝ Խոտ ինչ . . . արմատ նորա է քաղցրահամ զորհն խորխոտ մեզու . և կոչի անուն նորա մարախ . Ե . պէփ . ծն

ՄԱՐԳԱՊՈՅՆ . ա . Ո՛ր իցեն մարգք և մարգագեամք չատ . ՝ Ի տեղի մի վայելչուէ և գեղեցիկ , որ էր մարգագոյն առհասնք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐ , ըք . գ . Մատեներագիր , կամ մատենագրուԹ գարուց՝ի գարս . Տուին ազգացն չուք առանց ստուԹե կան գրեալ յամենայն մատենագարս . Աբծր . ա . ւ :

ՄԵՆԱՒԱՐՈՒ . ա . Որ է կարի մեծ բարի . անզուգական . ՝ Զի մի հպարտացեալ՝ ի մեծ ծաբարի առաքինուէ անաւ զրկեցայց . Վբ ի հդ . յ :

ՄԵՆՈՒՆԻՔ . գ . Մեծամեծք . իշխանք . Թագաւորք . ՝ Թագաւորն մեծաս սիրով և պատուով ընկալաս զմեզ , որպես արժան է մեծամեծաց ընդունել զոք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԻԱՑԱՏԵՑ . ա . Միատ մեռեալ . զի և առն զքն . ՝ ԳուԹե մեռելոյն՝ չափ արասս առապ , մեռեալս ազեղապատոր քորք . նոր գաղ ղչր :

ՄԻՋԱՆՁՈՂՈՑ . Տ . ՓՈՂՈՑՄԻՋ . Պատահեալ նմա հրեշտակն ընդգՃելով ՝ի մեջ ջափողոց այգեստանեաց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՍՀԱՒՈՑ . ՝ Ընբռհամ և մեղքեսեգիկ կարի քաջ սերկին զմիմեանս , միաչաս սաս լինելով սուս ՁՃ բարձրեալն , և ըստ մարմնոյ արեանսուս (՝ի սեմայ) . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՒՈՐ , կամ) ա . Բաս անաւոյգ , որ
ՄԻԻՆԱՒՈՐ .) պես Միակերպ , կամ միօրինակ . (պէր Խաչ . .) ՝ Ի Թագաւորն սկսեալ մինչև յայն՝ որ յաղօրին նսաեր , միաւոր (այլ ձ . միգաւոր) եղև ամենեցուն կոծ (՝ի նինուէ) . Լսաք . ծՁ :

ՄԻՋԱՒԱՑՐ . ՝ Եկեալ տապանն ՝ի միջավայր ապարածոց՝ գնայր և գայր : Ոյ ետ սեմայ զմիջավայր ապարածոց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՋՕՐԱՑ , որպես կէս աւուր . Կէս օրաան . Էաբը կէսնվ . ՝ Հեռվ եղեն ՝ի քաղաքէն որպէս միջօրայ ձանապարհաս . Եպէփ . ծն :

ՄՆՁՂԵԽ . Տ . ՄՁԵԽ . ՝ ՁանՁ և մընՁղեխս բազում նեղուլիճ հատուցանէր մարդոյ և անասնոյ : Ջի՛նչ էր ձանՁն այս և մընՁղեխս՝ որ եկն ՝ի վերայ մեր . Ռ ի ֆ է ր . հին . (նորն , մձեխ :)

ՄՈՒՐ . ՝ Փոխեալ էր մրով գիրն , և ոսկւով էր գրեալ . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՈՒՂ . ՝ Եաես լոյս եկեալ յերկինս իբրև զմեռեղ հրոյ , և վառեալ զՇրագ նորս . Վբ ի հդ . ը . յ . (տպ . տկեղ :)

ՄՏԱՐԱՑՈՒԹԻՒՆ . Ա՛յն՝ որ գրի Վբ ի հդ . տալ . ըստ վերջին պարզ Թարգմանուլիեան , ՝ Յաղագս զղջուԹե՛ն ,, գնի ՝ի ձձ . ըստ հին Թարգ . ՝ Վասն մտաբայուԹեան ,, խնդ ընԹերցեալ փոխանակ բառիս յն . κατάνυξις , compunctio , զայլ բառ՝ որպես κατανόησις , animadver·io . ոլ պէս և ապաշխարուԹիւնն ասի ըստ յն . μετάνοια , որպես Թէ փոխելն զմիտս . resipiscentia , poenitentia .

ՄՈՒՈՑ , ի . գ . Լատ . անյայտ . որպէս Ալմուկ . չփոԹ . խառնակուլեի տերուլեն . ՝ Յերկուս բաժանեցաս տունն յուսնց . . . արգ ՝ի լինել մուռանն հոռոմոց՝ որպէս լինալոսին խավանէ իբրև լուաս զայն , ԹՀ Թագաւորուլեն յերկուս բաժանեցաս , ևն . Լսաք . ծԸ . (ուր յայլ ձ . խմաստակ գրիչն գրոչմե ՝ի կարգի , մարախն , և ՝ի լ . գնի՝ մուռանին , հանդոյն լինդրին :)

ՄՏԱՆՈՆ ԼԻՆԵԼ . կածիլ մազք . վրանիլ մոլորիլ . ՝ Չի մի այսք կամ անգր մտանագ լինելով՝ ՀԱաս ինչ խօսեայն սք . Ե պէփ . ծն :

ՄՏԱԳՈՑՐ . ՝ Ի քաղմաՀէ լալոյն և յամաքեն մնակոյր նսեալ մնագոյ . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . ըստ ձ . կամ Մտաւորս Թիւ ըստ տալ որպես Մտագրաւ : Ա՛ն . պէս :

ՄՐՈՑԵԼ . ՝ Եաս առաւել փախիր ՝ի կանանց , զի ոչ մրոսիս և սևանատ մեղք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՕՐԱՑ . Վբ ի հդ . ծՁ . յ . ուր տպ . Մուբատս :

Յ

ՅԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՑՑՑՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ . ՝ Աչեմնատս վերատուլեն գտաեցաք զանյայտին զայտարակուլեի . Եպէփ . ծն :

ՅԱՆԳԱՒԻՉՆ . ՛ . Ջգաստուլեիչ , կի՛ հանգըստատաք . ՝ Հանգաստուլեի արարիչ զկամս ՁՃ . և յանկարձ գնացիր զՃանապարհս նորս . Վբ ի հդ . ծԸ . ձ . (տպ . ոչ անգդոյշ :)

ՅԱՆԿԱՐԾՕՐԵԱՅ . ՛ . Յանկարծօրեայ օր . յանկարծօրեն . ՝ Որ յանկարծօրեայ հնասն ինձ ՝ի յեղակարծ ժամու . Եպէփ . ծն :

ՑՑՈՒՅՈՒՄՆ . որպես Յաստաջադիմուլեի .

ասմայր է. Գրչ. աչխոփ: *Ընկերին մօրու կառապաչա. Տր խել. հոկփ. լ: *Մլեայն ազգ մրուաց և քան զմահ անդր ևս վարէ զիթըչ. նամուրթին. Բրս. Նղմ: Իակ Հ. հոկփ. իէ. *Ամբաստան եզեն զմօրոչէն իւրեանց ո. է հոլով ուսկական, որպէս զքրոչէն ևն:

ՄՕՐՈՒԱՆԻ, նաղ, նեաց. ա. որպէս Γενειήτης. Barbatus. Ընկակ մօրուաց. մօրուեղ, կամ դեռաքոյս մօրուօք. և ըստ յետին առմանս արդեօք ասի. Եսեէ. իր. ա. *Սարսաոնիկոս ի նմին աւուր զմանկաւոյ և զմօրուանեաց չորս պասկս առ ո. ուր ըստ չն. անմօրուաց. ἀγένειος, imberbis.

ՄՕՐՈՒԱՆՉԱՆԿ, կաց. գ. Γένειον. Gena, mentum. Արձակ վայր մօրուաց. ծնօտ. կզակք. * Տեսի յերկազն զոմն աստուած գեղեցկակերպ՝ ալևւոր հերով, և ի մօրուաբրական եղջերս խոյի ուներով առ ծամելեօքն. Գած. ագեփս:

ՄՕՐՈՒԵՂ, ի, աց. ա. Ընծող զմօրուա՝ մանաւանդ զերկայն. Մօրուտուր. ωφειλέτ. *Մակավաքեանն հրաշունչ մօրուեղ յոքնայածուկ իգովքացի աւուրս (այսինքն այծեղջիւր) Մագ. խէ:

ՄՕՐՈՒԿ, կի ՄՈՐՈՒԿ, ՄՈՒՐՈՒԿ, լուաց. գ. ատանի և եզ. Մօրու. ուկ. Մօրուտ, Մօրաս, Մրուտ. (Ձ. և յն. Փրաս.) Μείραξ, πώγων. Barba. ἰούλος, lanugo. ասի և γένειον, γένυς, gena, barba. Հերք արանց՝ ի կզակս՝ սկսեալ՝ ի ծամելեաց, պատելով զծնօտս ոզջոյն, ի հատանելն յարբունս. ա. գ. (իակ յն. Մրաս, Մրափօն, է յարբունս հատեալ, պատանի, երիտասարդ.) *Ան կամ կնոջ եթէ լինիցի արած բո. րոտուլեան ի գլուխ կամ ի մօրուս: Մի ապականիցէք զսեսիլ մօրուաց ձերոց: Կալաս զմօրուացն ամենայն: Ականային մի. րուք խղեացին: Որպէս իւղ զի իջանէ ի գլուխ և ի մուրան ահարոնի. ի մուրացն իջանէ, ևն: * Գերծցէ զմօրուան ... զմօ. րուք ... Ցեռին անարգանաց ցոյցք է՝ զգլուխն մօրուաքն գերծուլ. Գե. էգ. *Նահի. քան զմօրուագ վարդապետես ձերոց. Ածաբ. յոյգ: * Հերքն ոպիսակ են, և մուրքն սեաս. Բոզ. Ֆ. 56: * Էր. կարճահասակ, և մօրուան երկայն մինչև ի ծունկն. Տր իէլ. ինէր. Ի. *ի մօրուս քօչեց. Խոր. Ճ: *Ձես նման Թագաւորի, այլ քօչի ունիս պարանոց և մօրուս. Պագ. Ձր: * Ձձեւն ձգեն՝ զմուրուացն կախեն. Եփր. ղձլ: *Գերծուին ըստ մուրուաց, որ է նշանակ ատն, ի բաց եգեալ զմեղս. Մէ. ծն: *Կատակէին ի վեյայ նորա, և փետէին ըզմուրուան նորա. Ճ. ժ: *Մօրուք զհանճարեղս և զիմաստունս ասէ. զի մօրուք կատարելոլեաէ պատկեր. Գէ. նս. տճս և ԱԼԻՒՏ: *Ան ինչ մօրուաք ծնօտքն գալարացեալ էին: Ձև ևս մօրուացն ի խոր ածեցեալ էր. Նխս. կամ. իէ:

ՄՕՐՈՒՏ. որ և ՄՕՐՈՑ՝ իբր ռմկ. Ծաղկ, զորմէ ի բառն ՀՕՐՈՑ, կամ Հաւրուտ. Հօրուտն և մօրուտն (կամ հօրտն և մօրտն). Ածաբ: Մխ. ատաւ. լ:

ՄՕՐՏ, ի, կամ Մօրուս, մօրտի. գ. Սասաիկ մօր. որ և ՄՕՐՑՏ ասի. *Ի քուն եղեալ ի մէջ մօրտին և ազդրին. Բրս. մրի:

ՄՕՐՏԱՆԱԼ, Տ. ՄՕՐՏԱՆԱԼ. *Ածսպի. սի ամպ երկնաւոր անձրևաք մօրտացեալ. Սէբեր. է:

Ց

Ց. Տառ երկձայն, երբեմն բաղաձայն համարեալ՝ որպէս հ Թոյլ և անհպապ. և երբեմն ձայնաւոր գաւտեալ՝ որպէս սկզբնաւորուլեի հնչմանցս է, և ի. ուստի և ա. նուն նորս Ցի:

Ըստ առաջնոյն՝ ի սկիզբն բառից հնչէ կի. սաձայն հ, կամ ըհ. զոր օրինակ՝ յայգ. յաձիմ. յամէմ. յանկարծ. յետ. յիսուս. յուզիմ. ևն. այլ՝ ի վերջն միայ անձայն. զոր օրինակ՝ գայ. տայ. ուրբայ. գոյ. երեկոյ, ևն: Բաց՝ ի քանի մի բառից՝ յորոց՝ ի վերջն հնչէ որպէս է, Թերաս. զոր օրինակ, վայ, հայ. ըստ ոմանց նաև բայ, մակբայ, խոյ:

Իսկ ըստ երկրորդին՝ ի մէջ բառից հնչէ որպէս է, կամ որպէս արաբ. էէ. լատ. երկայն է, յ. յասելն մեր՝ պայ. պայ, պայգ, այն. պայթ, գայլոր, գայր. ապիպայից, արքայուն. գոյք. գոյից, ևն:

Ց. Դնի՝ ի սկիզբն յատուկ անուանց ուր ուրեք յայլ լեզուս իցէ՝ յատուկ քան զայլ ձայնաւոր. զոր օրինակ Ցակոբ յետս ՝, յովը, ևն: Ուստի՝ ի քէբ. էրէն. յովհաննէս՝ գրի նաև իովհաննէս, զի յայլ լեզուս ասի իօհաննէս, կամ էօաննէս:

Ց. Երբեմն և՝ ի մէջ յատուկ անուանց, իմն ընդ մէջ երկուց ձայնաւորաց՝ մնանէ զօրուլեի տո. քաղցրուլեե հնչմանց. զոր և ոմանք ներգործուլեի գրեն, այն է ասելն Արիստակէսյ գրչի. * Եսայի՝ որ էառ զմիջին յիդ, վասն զի բերանն ի լարման կայ, յայն մէջն վասն այնր ի պիտի, որ թերատ էգայ. են և այլ անուանք՝ որ ունին ի միջին իի, բե Թեսայիդա. միքայէլ, նաեմանայէլ:

Ց. Յերկբարբառագ այ, ըծրդ է ընդ ՝ այ, կամ ի հոլովին փոխի ատեպ ի ա. զոր օրինակ գրի յոմանց Թողոյի, Թողոյիր, Թողոյր. իմա հնչելով Թողոյի, Թողոյիր, Թողոյր. այլ նովին հնչմամբ առաւել սովորական է գրել, Թողուի, Թողուիր, Թողոյր. որպէս և գոյն, կոյս, լոյս, ևն, հնչեն՝ գոյն, կոյս, լոյս, վասն որոյ և հոլովին՝ գուինոյ, կուսի, լուսոյ. ևն:

Ց, կամ՝ որպէս նշան Թուոյ՝ է երեք. հարիւր, զի է երրորդ տաս զկնի Ճ տասի, որ է հարիւր:

Ց. *Յին, յինէն ասէ մանուկ ընկալ, զայս բան իսրէատ՝ յաչիարհն սիգալ. ունայնուեց ըղքեզ մի տալ, անոտի խաղաք անհետանալ. այլ իմաստնոց գրուելոս գընալ, և յուսմանէ ոչ ձանձրանալ. զի մի անձին տան զպչանալ, յորժամ հընար չէ յետ գառնալ. Ճ. այբ:

Ց. Նախդիր՝ որպէս Ի. տր. բացառ. և ներգոյ. ի սկիզբն բառից սկսեալ ձայնաւորաց. * Ձոգաս յանդ. գայր յանդէ. գործէր յանդի. յայլ յայլմէ կամ յայլոյ, յայլումէ կամ յայլոյ. յանձինս, և յանձամբ, ևն:

Կամ՝ *Ցամենայն ժամ. յայնժամ, յորժամ. յոյժ. ևն:

Կամ՝ *Ի յառնել զկամն նորա. առ՝ ի յօդուտ նոցա. ևն: *Ի վերին՝ ի յօդնականութեէն ծագեաց. մէզ հանդէս բարեպաշտու. թեէ. քէրի. փազ՝ ի փրփոփ: * Ի յանմահաբար ծառայն՝ նախատունկ յայտնեալ արմատ. Շ. փազ՝ ի սթէէ: *Ի ծնանել ձայնին՝ ի յամէոյն՝ ծնաւ զքարբառ զաբսորիաս. Գնչ: (ուր անտեղը է գրելն, յ՝ի ծնանելն:)

Ց. Դնի և՝ ի սկիզբն բաղաձայնի, որ զորութիւն ունիցի զձայնաւոր ը. զոր օրինակ. *Ես յղևատցիսն. բաց յղևատցւոյն. Նխ. էն օր: Ղևս: Թուոց: ա. ճ: * Ոչ եթէ յղևատցւոց անտի էր. Եփր. էէր: * Ոչ՝ ի շնաւոն և յղևի կատարեցաւ, այլ յաղգն նոցա. Ոսի. ես: * Զորոյ զօրինակն յղաջարէ և ի մեծատաղն նէն առցես. Մէին. վէ: * Գողտցաւ զանձն իւր յղաբանայ. Եփր. ծն: * Ի յղուկատաւ աւետարանին. Մ«ս. ի էիոն: Այնպէս գրի, յշտեմարանս, յատոյգ, յսկիզբն, յնիցաց, յնտանեաց, յռնգացն, ևն:

Ց. Լոկ գնի առեպ, փոխանակ գրելոյ ի յ. զի և անմարթ էր գրել կրկին յյ. * Ցաւնական բարբառոյն՝ ի հայերէն գարձուցեալ. կոբէս: * Ցաւիսեհնական մահուանն ապրեաց: Ոչ յաւիսեհեան, և ոչ յաւիսեհեան յաւիսեհնից. Եվիս. է: * Պահեսցէ զմեզ յարձակմանէ չար գազանին. փս: *Ցոյնս չոքաւ ինքն: Տուեալ էր (զանի քաղաք) յոյնս. Մագ. իէ: *Մինչև յարկն լուսոյ ածեր: Որ յաշխարհն ընձեռեալ բազում փառաւորիս: Ոչ է այլայլեալ յարմարութենէ. Նաբ: *Ցիմարութենէ հրաժարեաւ: Ցառաջնադդն յայտ իսկ էր, եթէ յուպայ ծագելոց իսկ էր առ մեր յ՝ քս. Եէր. էէր: * Ոչինչ օգտին յետնումս աւուրն: Ցաշխարհ կերակուրան և յըմպելիսն տաղտկալ. Լծ. ածաբ: *Մինչև յետին չունչն՝ եթէ յանցանս ինչ հատանիցէ անկանել: Մարթի, մինչ աստէն եմք, յարդէ ի ցորեան փոխել, որպէս ի ցորենոյ բազումք ի յարդ. Ոսի. մթ: *Զքո Թագաւորին յիշատակի սորա բարձր արարէք. Շաբ: * Ցիշատակի քո գոհաբանեմք զքո. Գնչ:

Եվբեմն գրիչք ի բաց Թողուն զկիրդ՝ զկնի նախդրիս ը. անհտիր գրելով զյորձանս կամ զորձանս. զյօդ կամ զօդ. զյանձնաւուն կամ զանձնաւուն. զյաւանակ, զաւանակ. զյատակս, զատակս. զյոլովուլեի, զոլովուլի. զյատակուլ, զատակուլ. ևն:

Ց. Որպէս Թարմատաւ՝ կամ ի վայելուլեե և կամ ի սաստկուլեի սակս դնի ի ըսկիզբն բառից սկսելոց ձայնաւորաւ, պահելով զնոյն նշանակուն. զոր օրինակ նոյն են Ալօղ, Ցաշուլ. Ականել, Ցականել. Ապահով, Ցապահով. Եղանակ, Ցեղանակ. Թմոյ զզանազանեալս նշանակուլեե. Ածիմ, Ցածիմ. Ընծնեմ, Ցառնեմ. Եղանակեմ, Ցեղանակեմ. Հելուեմ, զելուեմ, Ցելուեմ. ևն:

Ց. ի մէջն գերանուանց ընդմտանել ի քաղցրացուցանել զնչիւն առընկեր յօ. դիցս ա, փ, ն. զոր օրինակ՝ քո կամ քոյ, քոյդ, նայն, սոյայս, նորայն, նուցայն, ևն:

Իակ ի վերջն բայից յարի յոմանց, զի մի յանգեացի բայ ինչ ի պարզ ձայնաւոր, և կամ երկարեացի և ևս ձայնն. զոր օրինակ դրեն՝ արայ, պլուեայ, կեցոյ, լծոյ, ևս և սյ. լիր արա. պլբեա, կեցո. լցո, ո. ևն. այլ իսափանեալ է առ մեզ այգպիսի գրչէն:

Ցն. Ունի զինչական իմն խրթին բարդուե (իբր Թ. այգ. հյ. աբ. այսինքն ասն.) ի բառն Ցախճապակ. Ցախնեղու. Ցալեկը. Ցատակ. զոր տես ասդիս:

ՑԱԲԵԹԱԿԱՆ, ի, աց. } Սերտական
ՑԱԲԵԹԵԱՆ, եանք. ա. գ. } յաբեթի որդւոյ Նոյի և սերնդոց նորա. Տես և ԹՈՐԳՈՄԱԿԱՆ, ՀԱՑԿԱԿԱՆ. *Ցաբեթեական տոհմիս տոմարի. Նաբ. իէվթ: * Ածէ հարսիլը ընդ բոլոր յաբեթեան նահանգի. Մգ:

ՑԱԳ, ոյ, ոյագ. գ. ն. Պկղմոսի, հօրոց. Satietas, saturitas. Արմատ ցագելոյ. որպէս ցագուրդ. յագուածն. լիութեի. կշռաքաշը. փոյթ. *Ոտեւեաք հաց յագ (այսինքն ցյագ, ի յագուրդ): Ընդ առաւօտս հաց յագ։ կերիջիք ձյագ. Եւ. ծէ 3. ա 8։ Ղեպ. իէ. 19։ իէ. 5։ * կերիջիք ձարպ ցյագ, և արբջիք արիւն ցարբենալ. Եզեկ. լէ. 19։ *Ոչ հաց և ոչ ջուր յագ ոչ ընդունէր. Ձ. Ա։ * Ոտեւէ յագ երկու անգամ։ Եւ ոչ ի կերակուր ընթանայր յագ. Վրք հց. է. իէ։ *Երբէք մինչև յագ ոչ կերայ։ Վանն ուտեցոյ և ըմպեցոյ առաւելապէս, և ննջեցոյ յագ. Վրք հց. յ։ * Ծնուելոյն զինաւ կարիսն ի բաց թօթափէ առ յագ. Ոսկ. երր. է։ *Եւ ղի կերակուր առ յագոյ սակաւ էր, առ Թօ չուներ կենդանիսն հայեր ուսոյց. Եւբէ. մթև։

ՑԱԳ, ՑԱԳՈՒ. ա. որպէս ցագելաւ. ի՝ոլոթոփ. * ցագք և լիքն հացիս նուազեցան. ցագք և լիքն կարօտութ նուազելաք. Եէր. ԼԳ։ Պիսա։

ՑԱԳԱՃՈՒՄՆ. գ. Իբր հագագուսն կամ հայհայուսն. գանչուսն անպէս. պատպաշուսն. կակազուսն. * ցաւէտաղոցանք ձեալ՝ զանգիրսն մարգարէսլով յախմայոյն յագաչմունս. Թէոդոր. Խոյրագ։

ՑԱԳԵԼԱՊԻՍ. ՛. ցյագ. լիով. *Որ ի ձիսն երասանան յագելապէս. Կանոն։

ՑԱԳԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց. ա. Պրօսքորիջ. Satietatem inducens, fastidium adferens. ցագեցուցիչ. յագրացուցիչ. տաղակալի. *Ա՛յն ինչ՝ որ հոգոց է, վասն անչահ տոմարութեի յագելի լինի. Ոսկ. յհ. ԲԼ. 15։

ՑԱԳԵՆԱՄ. լ. Տ. ՑԱԳՈՒՄ, եցայ. *Տեն. չալի տեսելոյ տուր ինձ յագենալ. ՛ի՛։ *Հայոն ախորժելով տայ մանկան ի սրամըտութեան յագենալ. Բրս. ՀՂ։

ՑԱԳԵՑՈՒԹԻՆ. փ. ՛. Հօրոց, պկղմոսՑԱԳԵՑՈՒՄՆ, ցմամ. ՛ ոյ՝. Satietas, saturitas, fastidium. Ցագենալն. յագ. յագուսն. յագուրդ. և ցագիրութեիւն. *Ցագեցուելին՝ թշնամանաց սկիզբն։ Մի՛ վասն յագեցուելին թշնամանեացուք։ Ցորժամ յագեցուելին գնայ, տով տիրէ. Բրս. գկ. ՟։ Ա՛ռ ոբս. ծ՟։ Լ՛ի. յանառն։ * Եթէ սահման արբեցուելի՛ յագեցութիւն է, ապա և ատհման ոչ արբենալոյ՝ անյագեցուելի է. Մ՛ի. փ։ *Ցագեցուելեն նշխարք անդ եր. կոտասան սակաւ։ Հացիւք սակաւուք յանապատի կերակրեալ մինչև ի յագեցուսն. Ածաբ. պնփ. և ապ։ * Ի բանին յագեցան՝ նէն փախի աք. քանզի յագեցուսն բանի պոյ տրտունջոզ է լսելեաց. Ածաբ. ՀԷր. յորմէ և Համան. առ։ * Ի յագեցման բանիցն ընդդեմ եղեալ փակիցէ զախորժակսն ըզդրունս։ ՔՀ՝ ի սովոյ ապականի, և գուս՝ի յագեցմանէ պատառիս. Ոսկ. յհ. ԲԼ. 13։ *Ցամենայնի զնոսա խնդրեն, որ են յագեցմունք հոգւոյ և գերք. Վրք հց. Ը։

ՑԱԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Խորտակ, հօրեա, հօրեսյա. Pasco, saturo, satio. եմպլՀա, պլՀա, impleo, repleo. Տալ յագենալ. կերակրել. լիացուցանել. ՝ոյ՝ներէն փոյթ։ * ի վիմ մեղր յագեցոյց զնոսա։ Ցագեցոյց զանձինս քաղցեալս։ Ցագեցուցանել զբազս հացիս։ ի պատոյ բերանոյ աչր յագեցուցանէ զուրովին իւր։ Արդարն յուսեալ իւրում յագեցուցանէ զանձն իւր, և անձինք ամբարշտաց կարօտանեալք։ Ցագեցուցանել զանկոնն և զանչէնն (անձիսք.) են։ *Ջքաղցեալս յագեցո։ Տ՟ ՛ՀԷ։ * Սրով զինի ընկճացեալ՝ ոչ գադարէ, մինչև յագեցուցանէ զքաւսն. ուսոի՛ է այն անյագ յաւսն. Եզնի։

ՑԱԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱԳԵՑՈՒՄՆ. *Ընա է սեղան լի բարեաք և յագուսն. Մ՟ծբ. ծէ։

ՑԱԳՈՒՄՆ, գման. Տ. ՑԱԳԵՑՈՒՄՆ. Հօրոց. Satietas. * Հալածեսա տեր զքուն ի գլխոյ, և զյագուսն յորկորոյ. Եէր. ոդ։ *Կերակրոյ և քնոյ և երգոյ յագուսն. Առ. ծէ։ *Առն ցանկացողի ընչից՝ ոչ լինի յագուսն. Ա՟ծբ. ծդ։ *Ընպատակ հասարակաց եղիցի մի, անսալ յագմանն (այսինքն լցման պնոտից). Բրս. հդ։ * Ցագուսն ոչ ունի ետ սաբեր հոգի։ Ա՟յս պատահէ նմա, յորժամ յագուսն առնու ելանելի վայելչուսեն. Բրս. ԼՂ. Ե լոյս։ *Եւ լսելիք յագուսն ունին, որպէս որովայնն ի կերակրոց։ Ցագուսն լսելեաց ոչ առնէ. Ճ. ՛ի. Խոխ։

ՑԱԳՈՒՐԴ. գ. Պկղմոսի. Satietas, saturitas. հօրոց, expletio, fastidium. կշռապնդ վայելուսն. որ ասի և Ցագ. յագեցուսն կամ յագուսն. յագեցութիւն կամ յագուսն. և Լիութեի. յափրութիւն. և նոզկուսն. *Ցագուրդ ընդունելութեանց։ Հաց արգեանց երկրի քո եղիցի յագուրդ։ Ձվաստակ ձեր ոչ ի յագուրդ։ Ոչ լիներ ի յագուրդ. Օր. ՟ք. 23։ Եռ. ը 23։ ծէ. 2. Ա՟գ. ա. 6։ *Ջամենայնչուսեդ ոչ գիտացեր զյագուրդ. Ցկ. ՛ի՛. էբ։ * Եղերուկ գուք ինձ յագուրդ. այսինքն յաւելութի (նոզկացաց). Գէ. էռ։ *Ի հինգ հացէ զհինգ հազարսն յագուրդ (այսինքն ցյագուրդ) կերակրեցեր. Ոսկ. ի ԸՂՆռ։

ՑԱԳԱԻՄ. յ. Իբր Ցանկչել. յարիլ. կցիլ. ֆռլՀն իռլՀ, դանալ. *Մաշկք (կամ մուշք) հանդերձեցն քաջիկ ինն ցածնուն ի մալսինն, և բարւոք յագչին. Ոսկ. ա. փՂ.ը։ Եւս և իբր Ցագիլ. * Ոչ էր քաղցեալ կերակրոյ, այլ արասաւոզք պոռնկին յագչիւր, հանգուցեալ յարատասուց՝ որսամ քաղցելոյն էր. Սանահն. յէէրՀայ։

ՑԱԳԱԳԻԼ. Ըսսաձձա. Pello. Խթել (ձեռամբ. որ է երբ. և ապ. եռփ.) գրգռել. յուրժիլ. (յին. սինօվկո լձ. Թ. էօվէնէ փէրՀէ.)։ *Եթէ կացուցանես պահապան անձինգ զծառայս և զկինն և զպարեկսանս, յագագիսալ ըստգտեալ՝ գիւրաւ մերժիցես ի չար սովորութէն. Ոսկ. Ն ա. 17։

ՑԱԶԱՕ կամ ՑԱԶԱՆՕՑ. (ուղղ. կամ սեռ.) Ցագելալ, զղՀելալ. *Կնքաւոր մարդկանն յաչսն ոչ միուտել սալ եղէնս։

ՑԱԶԱԿԱՆ. ա. Իբր Ցածական, կամ Ցուզղական. երազական. ցնորական. *Եթէ կամ ի քուն հասանէ ասանել, և զայն ցնորական և յագական երազովք հանգերձ. Ոսկ. էիւնգ. ծէ. յն. լոկ, երևակայական. փանտասիսմենոս.

ՑԱԶԵՄ, եցի. ն. Ծնա, Ցուսաձձա, Immolo, macto, sacrifico. ևն. Զոհել. Նուիրել գինչ զղենլիս՝ հանդերձ պէսպէս արարողութիւք կամ լկանօք յատակ քան զզենուսն. և ևս յօշոտել. մասնասանել. *Ցազբէ զխոզս, և խատնակ զանատնս. ՟ա. ՟։ 50։ *Կերան զյազեալն ի յաշխիցն կերակուր՝ որ յազեալ է յանօրինաց, զայն չունիք կերիցեն. կանոն։ *Բնաւ զի՞նչ լոկ յազեր, զի անասունք չև ևս էին արարեալ։ Իբր ոչ եթէ յորմզդի կամ ի յազելն էք զրուելին, այլ ի զաւազանն. և ոչ գաւազանէն բանական էին այժանի առնել յազելոյ զանարժանն։ Մոգքն նախ յազեն, և ապա զգայանսն զանասունն, զի յանգգայ եւանիցեն չունչքն ի մարմնոց անտի. և զայն ոչ գիտեն, եթէ երկուս մահս ապականեն, մի յազելոյն, և միւս ևս զհոգսանելոյն. Եզնիկ։ (ըստ այսմ Թուի յազել լծ. ընգ Թ. էխոզ. ՛ե։, ոլորել զպարանոցն, կամ մորթել այսինքն հանել զմորթն. կամ էաղէգ էնիկ, ձեռամբ իւրիք. են։) *Իակ զՀում միսն՝ զոր առնուին. վասն զի յազեցի, և եղիցի նոցա առ ի պէտս կամաց իւրեանց. Եէր. Ի՟ե։ *Մորթեցան զոզջակէզն, և անգամ անգամ յազեցան զնա. Մեկն. ՛ե՟ս։

Կր. Ոսաել զզՀել կամ զպզծեալ ինչ. կամ ուսանելոյն պղծել եզծանել. * Եմէ ոք ի սէ ապուհացան յազեցաս յանգեաս, ամ մի ընգ ձեռամբ ապաչխարեացե։ Թէ յազեցի կերակուր։ Թէ ոք յազեցի ի մեղ՝ յիւր կամաց, որ յանօրինաց զենեալ են, երկու ամ ընգ ուենկդիրսն կացցե. կանոն։ *Ի չանէ զյազեալ կերակուրն, և զլակեալ ըմպելիսն։ Թէ կատու յազեալ իցէ ի մորթալէ, կէս լերր ի բաց կարեալ ձգեացեն. կանոն։

ՑԱԶԵՐ. Տ. ՑԱԶԵՐ։

ՑԱԶՈՒՄՆ, զման. գ. Ցագելն, իլն. *Ջոր ինչ ընդ յազուսն պղծուսեն իւրեանց չիցէ անցուցեալ, զՀաց, զգինի, զկենդանի անասուն, Համարձակ լինի. կանոն։

ՑԱԻԱՆ. Տ. ՑԱՒԱՆ։

ՑԱԽԵՐԿԱՆ. Տ. ԱԽԵՐԿԱՆ։

ՑԱԽՃԱՊԱԿ կամ ԱԽՃԱՊԱԿ, ի, ացգ. գ. Ψηφός, ψηφίς. Lapillus, calculus, scrupus. Խիճ ապակւոյ և բանիր ընտիր քարանց ի յատակս կամ յորմն յեռելալ ի զարգ. որ և ՄՈՆՐՈՒԽՈՒՄ. մանրամասն. միւսիսն. լսյնաբար՝ Ո՛ր և է յօրինուած ապակեզէն կամ կճեայ և ասկեզօծ. Խիճ, յիճ. *Ցառակը յախճապակւոջ ծաղկեալ։ Որ՝ զախճապական գնեն կենդանագրացն. Բրս. ընՂ։ *Ո՛մանք արտաքոյ յուլկոյ Թշուառանացեն. խակ մեք բնակիցեաք ի տունս ոսկւով և արծաթով փայլեալս, և մանր յախճապակոք յերեսաս. Ածաբ. ապ։ *Կազմեցին զայրն (մանկանցն երեսասի). և գնեցին կացուցին՝ յախճապակի արարեալ. Ճ. ՛ի։ * Երևեալ ախճապակեք քո բիւրեզ սառնացգոյն. Ը. փՂ. ելէղ։ *Եւ առարկայ՝ ախճապակեք, յարեալ (կամ յերեալ) ի նա կճեայք։ Ցաղ. յհ. էզբ. հելնոյ արփայի։ Ջյատուսն առնն յախճապական կճոյ ծեփեաց. Պսմ. առ լՀէ։ (խակ հին էռ. *Ցախճապակի, կճեայսառակ։)

ՑԱԽՃԱՊԱԿԱՊԱՏ. ա. Լիթօխոլլետոց. Lapillis compactus, distinctus. Պատեալ յախճապակեք, կամ մածուկեալ մանր քա-

բամբք պատուականաց. *Յաձարս ի կրայի պատենից և ի փղոսկրէ կազմեալս և ի պատուականագոյն նիւթոց, որոց բաղում ինչ ի՝ որ յախճապակեսպաս է. Փիլ. բժշկ.

ՅԱԽՃԱՊԱԿԵԱՅ. ա. Յօրինեալ ի յախճապակէ. * Ջյատակն յախճապակեայ կեայ զարդարեաց ՚ն. յն. լոկ՝ դեղեցկազարդ. Դես. Ոսկ. ՚ն. ք. 25։ * Ջյօրինմունս երանգոցն, և կամ ջյախճապակիայ հարթատակն յատակացն. Պիտ.

ՅԱԽՃԱՊԱԿԵՄ, եցի. ն. Յախճապակօք ընդելուզանել. մանրամասամբք քարանց յօրինել. *(Ջեկեղեցի) լուսով քո լցեր, յախճապակիեցեր, սեղան ոգեզ եդեր. Գանձ։ *կձեայարկ տաճարացն լուսափայլն ձեղունն, և յատակք յախճապակեալք. Ածան. Եղէզ։ *Թուղտ ասեղ զոսկիազօծ ձեղունացդ, և զյախճապակեալ յօրինուածոց. Ի գիրս Խոսր.

ՅԱԽՆԹԱՐ. ա. և ՅԱԽՆԹՈՐԱԳՈՑՆ. և ՅԱԽՆԹՈՐԱԿԱԳՈՑՆ, } Ἀνδράποδον, ἀνδραποδώδης, ἀνδραποδωδέστατος. Mancipium, servus, servilis. գրի և ԱԽՆԹՈՐ, ՑԱՂԽՆԹՈՐ, ՑԱՂԸՆԹՈՐ. (ի ձայնիկս, այգ, աք. որ է ոտն. և աՅուր. կամ ենեմ, ընդ. որպէս և յն. անφրաֆօφն, է՝ այր ընդ ոտիւք կամ յատին. լծ. և ալախին.) Ստորին որպէս ստրուկ և ծառայ. ծառայական՝ ռամկական. ցած. Թանձր. խոշոր. վրէյ, հասփ. գապա. *Էգլի էգլի, և ոչ էլի էլի. զի այս Թանձր է, և յախնԹոր. Գէլ. արիստոպ։ *կենդանագոյնք և յաղնիսն, Թորագոյնք հնգիցն երեք զգայութիւնք են. Ճաշակելիք, հոտոտելիք, և շօշափելիք։ Թմբրեալք (ի գինւոյ) և Թրջեալք և զոմբրեալք, ոչինչ ոչ դիտելով, և ոչ լսելով, իբրև մի միայն ունելով զգայութիւն զոյն. Թորակագոյնն Ճաշակասորութիւն. Փիլ. ի. հասփ. Ե պէսպան։ *Ցորոց երկուքն իմաստասիրականք են, և երկուքն յախնԹորագոյնք. Երզն. Տիմ։ *ԱկանՁորագոյնք, որոց օրինակիք զէշն՝ են, ևն. Վանակ. յոբ։

ՅԱԽՈՐՏ, ի, ից. ա. Τολμητής. Audax, arrogans. որ գրի և ՑԱԽՈՒՐԴ-իբր Յոխորտ. խրոխտ. յահոռ, անահ. անվեհեր. *Յորժամ տեսից, զորս այժմ երկչոտս, յանկարծակի յախորտս և համարձակս եղեալս. Ոսկ. յհ. ք. 30. տպ. յախօրտս. *Յանդգնութիւնք, յախուռդք, ամբարհաւաճաք. Ոսկ. ք. փխ։

Եւ գ. Τόλμα, τολμημα. Audacia, arrogantia, temeritas. որպէս Յախորտանք. խրոխտումն. յանդգնութիւն. *Ապա եթէ ի կարի ինչ ի խժգան և յախորտի կայցեն (հերձուածողք), լուիցեն պօղոսի՝ որ ասէ. ՍԷՓԷ. Ե։

ՅԱԽՈՐՏԻՄ, եցայ. Տ. ՑՈԽՈՐՏԱՆԱՄ. *ՈՉքՅոլովութիք յախորտիք ստրկաց և չորքոտնեաց. Մաթ. Ի։

ՅԱԽՈՒՐՆ. ա. Προπετής. Praeceps, temerarius. որ և ԱՑԽՈՒՐ, ՑԱՀՈՒՐ. խմուն և յանգուգն. համարձակ. անխորհուրդ. հարևանցի. պարզ. անշուք. խառնակ. ըստոփ ՚էէ, պայզ, Ռէվ։էէվ. * թմղ զայգպիսի յախուռն և յանդուգն բանս։ Յախուռն յարձակմամբ յարեան ի վերայ նորա. ՃՃ։ *Ոչ առնել զյանդգնմունութիւն յանդգնութիք և յախուռն բանիւ. Լմբ. ատ։ *Ոչ եթէ յախուռն և վայրապար սիրով սիրէր, և ոչ ըստ հանգիստին. Սարգ. ա. յհ. ը։ *Մինէն պակասի արդեօք անուն Թագաւորին ի՝ նոր յախուռն (կամ չարչիպաղի) բանից. Եփր. ի ծն. փէի։

ՑԱԽՈՒՐՈՒ. ս. Ἁπλῶς. Simpliciter, temere, obiter, inconsulto, utcumque, generatim, absolute. Յախրապէս. յանդգնա-բար, խառնիխուռն, անխորհրդաբար, պատահական. վարկապարազի. վայրապար. ի հարևանցի. վերի. պայազբա. Ռէվէէվի, խոսքն էօյի։ *Ոչ եթէ յախուռն և յայտնի պատերազմին, այլ հնարիւք։ Ոչ յախուռն ընդ օտարոտին հաւասող խառնիլ։ Ոչ յախուռն ընդ ծերս Թերել ինչ գոռայցեմք, այլ ընդ լկտի մտացն։ Մի վասն մեռելոց ինչ սուգ ունիցիք վայրապար, և մի կենդանի նեացս ուրախ լինիցիք յախուռն. Ոսկ. էէ։ էէր. էէլէ։ *Եթէ յախուռն ի բանն (այս ինքն ի բառն) ոք ևեթ հայիցի, յոյժ և անհնարին գժուարին են առ իմանալ։ Մանաւանդ զևս ի մի յախուռն անկանիցի ի վէյաս. Ոսկ։ *Մի յախուռն միապէս զամենեսեան սիրել. Սարգ. ա. յհ. ը։ *Յախուռն արդեօք զաւանդութիս այսպիսի ընկալաւ ենկղեցի. Սոքր. հանգ։ *Որ զամենայն յախուռն յանդգնեացին. Սէբէր. ք։ *Ջնմասն արտաքինոցն ոչ եթէ յախուռն ի մի հաւաքեալ ղարս և զբարիս՝ ժողովելին. Վարդ։ *Իսկ զի մի յախուռն նախատող քեզ երևեցայց, զայս և ի սքղ աւետարանացն և ի քոց իսկ պատմեցեց յայտնի քեզ արարիցս. Ղևոնդ։

ՅԱԽՈՒՐՆԱԽՕՍ. ա. Ի հին բա. դնի որպէս փողանուն ընդ Պոռոտաբան, պաճուճաբան։

ՅԱԽՏԻԼ. Անատոյգ գրչութիւն ռամկական, որպէս Յալթիլ. կամ յախորթիլ ևն. *Որք ի գազանս և յանասունս յանդգնին, նման են այնոցիկ՝ որ ընդ գէս յախտին. կանն։

ՅԱԽՈՒՐՆ. ս. և ՅԱԽՐԱՊԷՍ. } Տ. ՑԱԽՈՒՐՆ. ս. * Ո՛չ կամ տեսանել զձիոյ։ Այնպէս յախուռն տանել ի տուն որսալով. Ոսկ. հա. Ե ք. փխ։ *Մի՛ ոք զառաքեցոյ բանս վարկապարազի յախրապէս պարծանս համարի. Ոսկ. ք. ՚ն ր։

ՅԱԾԱՆՔ, նաց. Տ. ՑԱԾՈՒՄՆ. *Ձար խորհ,դովք յածանօք պղտորեալ միոք. Ոսկ. գչ։

ՅԱԾԱՁՈՒ. ա. Որ ինչ լինի յածելով ի չոլ. յոքնայածեան. Թափառեալ. *Ջգիրս անանիայի չերակայնոյ, որ բազում աշխատութիք և յածայնոյ ի բազմազան և յոքնաբեղուն մատենից։ Բայց Թէ զբոլորիցն կամիցիս գտանել, զի մի յածայնոյ խոնջմամբ տարակուսեսցիս, ևն. Մագ. էէ. Ե ծ է։

ՅԱԾԵԶԱԶԻ, ոյ. գ. Ἐπακτροκέλης. Navigium litorale vel piraticum, actuarium. Կաւակ հինից՝ որ յածի առ ծովեզերբք. փոքրիկ նաւակ նման միաձի կառայ. (ըստ յն. առափնեայ մակոյկ. ԷՓագԳօփէ։ Լս. Թ. էէլէ+.) "նէր գեղեցկաձիոջք՝ ձիդ, յածեզաձիովն՝ եզաձին (այլ և այլ են նշանակութիք). Պերբեր։ *Յածեզաձի ասէ լոլ նշանակեմք տեսակ ինն փոքու նաւի. Այս..պէրիաւր. ուր ի լս. գրի, *զոր ասորիք ԹալուԹայ ասեն ՚ն։

ՅԱԾԵՄ, եցի. ն. և ՅԱԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } Ῥέμβω, καταρρέμβεσθαι. Circumago, vagari facio. Ա յոր անգր ածել. տանել բերել. տարաբերել. չորլ ածել. տատանել. յուզել. *Մի ըզդիեի քընաս սիրել, մի տարաճամ ղբերանդ յածել. Շ. այբ։ *Ճգնեա ոչ յածել լեզուաս. կէ՛մա։ *Յածեցոյց զնոսա յանապատին առն քառասուն. Թուոց. ԼՔ. 13։ *Յածեցուցեալ զմիտս՝ խռովիներ։ Յածեցուցեալ զմիտս ի բազում յուսմունս խնդրոց. Փիլ։

ՅԱԾԻՄ. եցայ. յ. Ῥεμβέυω, ομαι. ῥέμβομαι, πλάζομαι. Vagor, erro, temere inambulo, ևն. περιάγομαι, circumagor. ἐμπεριπατέω, obambulo. Յայսկոյս յայնկոյսընդ վայր ածիլ. տարաբերիլ. չորլիլ. Թափառիլ. յուզիլ. տատանիլ. ծփիլ. չարժիլ այսր անդր. դեգերիլ. մոլորիլ. պոչփիլ. ապրիլ անդէն երթալ գալ. ելմէն պերի ՚էէվէ+, ՚էէվէՒէ+. *Ժամանակ ինչ արտաքոյ յածի։ Ա՛ւ քնար, յածեաց կոծեաց։ Յածիք ընդ ծով և ընդ ցամաք։ Շրջեալ ընդ երկիր, և յածեալ ի ներքոյ երկնից։ Յածեալ Թևոցն՝ յառաջագէմ սլանայ։ Ընդ գործս նորա յածեալ քննեն. ևն։ *Յածեալ ընդ անհուն համաատած ծովին. Ե՛՛՛. էր. ա։ *Անհանգիստ հալածանօք ի վերայերելի հալածեալ յածցին. Պիտ. (ուստի կազմի Յածուցանել։)

ՅԱԾՈՂ. Իբր Յածեալ որ յածի. *Աչք մեր յածողք յարատ հայեցուածովք են ի մեզ։ Փարատեցի զտրտմ վնասուց յածող հայեցուածոյս (զոր մտալի է խմանալ և յածեցուիչ). Մանր. ապաշ. Ե աղբ։

ՅԱԾՈՂԱԿԱՆ. ա. Յածեցուցիչ, կամ ուր իցէ յածումն ինչ. *Ախատական և յածողական խնդրոյն արտաքոյ մտեալ զքեզ՝ զկնի իւր ձգէ. Մագ. Ե։

ՅԱԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Ῥέμβη, ῥέμβος, ῥεμβασμός, περιφέρεια. Circumagitatio, circumlatio, evagatio, aberratio. ἀποπλάνησις, circumerratio. Յածելն որ և է օրինակաւ. *Յածումն (կամ յածուցիկ) յանկուսեցեալ խուճապաւ վխտից անմեղս։ Վերջինք բերանոյ նորա յածումն չար (կամ ծուփ չարուսեցեալ). Իմ. Ե. 12։ ժղ. ծ. 13։ *Բազում ինչ տեսի ի յածման խմում. Սէր. ՃՃ. 12։ *Յածմամբք մոլորիլ. Փիլ. նկ. ք։ *Փառասիրելոյ յածմամբ պատահել ուրացուցեալ և կորնչել. Փարպ։ *Միաբք զբաղեալ յածին ընդ զգալի արարածոց յածմունս (յերկինս և յերկրի)։ Զաստեղային յածմունս. Պիտ։

ՅԱԾՈՒՆ. ա. Իբր Յածող և Շարժուն. կամ յածօղ զաչս. * (Կաւավարք) իբրև զկենդանի յածունս ի տապանի՝ նային բբջջին ևն. Պիտ։

ՅԱԿԱՄԱՅ. Տ. ԱԿԱՄԱՑ։

ՅԱԿԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἐπιτροπεύω. Procuro. βλέπω, ἐπισκέπτομαι, intueor, visito. որ և ԱԿԱՆԵԼ. Ակն կամ յակն արկանել. դիտել. նկատել. այց առնել. քաջ նայել աչալուրջ առնել. աչէլ. ապէ՛ Վրան ըստ. պաճագ, ՚էօրՒէ+, ՚էօվէՒէ+. *Ջօրուսի (այսինքն զգօրսել) բարձրուսեցե երկնից ինքն յականէ. Սէր. ծէ. 31։ *Գաւառապետաւորս յականէ։ Շուրջ գալով յականէ՝ ոչինչ մնան Թողեալ նորա անգնին։ Ջամենայն ինչ յականես այցելուսեցիք, և գէտ ոմանք ոչ երևին։ Ամենայն անսուտ մարգարէ՝ կոչիւր աչառնօղ կամ յականօղ ըստ հոգւոյ. Փիլ։ *Տէս իբրև զայծեաւին զմտածուսեցեն մարգկան յականելով. Նիւս. երգ։ *Հովիւքն յականեսցին զհօտս իւրեանց ուշի ուշալիս. Մծբ. ծէ։ *Ջոյս յականէի աքանչելի գերեզկուսեցեալ վայրն. Պիտ։ *Եւտես ասէ ակն՝ որ զամենայն յականէ. Վահ. յոբ։ *Աճ միշտ մտս կայ, և յականէ զամենայն գործս մեր. Վրդ. ծն։ *Աչք աստուածական և յականող են սրբեցելոց ժողովրդեանն ՚ծյ. Տծան։ *Հրեշտակք յականեն զգործս մարդկան, և հանեն առ Ած. Վահ. յոբ։

ՅԱԿԱՆՔ ՑԱՆՈՒԱՆՔ. ՑԱԿԱՆ ԹՕԹԱՓԵԼ. Տ. ԱԿՆ։

ՅԱԿԻՆԹ, կնԹի, Թաւ. } գ. Ὑάκινθος. ՅԱԿԻՆԹՈՍ, ի, իւ. } Hyacinthus. և Χρυσόλιθος. Chrysolithus. գրի և ՑԱԿՈՒՆԹ, ՑԱԿԻՆԴ, ՑԱԿՈՒՆԴ. (յն. ՚ծակինՒէս.

լտ. հիւլէնեոս. Թ. Խաֆտաբ.) Ակն պա-
տուական, է որ երկնագոյն կապուտակ, է
որ կալմիր ոսկեգոյն կամ դեղին, և է որ
կարմիր վարդագոյն: Ոսկեգոյնն կոչի ըստ
յն. և Ոսկեքար. Ոսկեհակն. * Մեսասանն՝
յակինթ: Կարդն չորրորդ՝ յակինթ և բիւ-
ղեղ և եղինդն. Ցայտ. ԻԱ. 20: Ես ԻԷ. 20:
*Ցաւիրիկ լինի և կարմիր յակուռդ. Խոր.
Տ: *Ի պատուհանան (աչատարակին) դնելով
ակունս լուսատու՝ յակինթս և զմուռիստս.
Պիմ. Վ.: *(Բիծք լուսնի) խոյլք են խոռո-
չաց, որպէս յական յակինթի. Շիր:

Եւ որպէս ա. Ὑακίνθινος. Hyacinthi-
nus. Իբր Ցակինթեայ. կապուտակ. *Ու-
նէին զրահս հրեղէնս, և յակինթա՝ հրդե-
հեալս հրով. Ցայտ. Ի. 17:

ՑԱԿԻՆԹ. Ծաղիկ անուշահոտ, կապու-
տակ և ոչխալեա գունով. Նարնաֆար, սիմ-
պիւլ. *Նոյն անձրև՝ ծիրանի զմռնուշակի
երևեցուցանէ. կապուտակի հարկանի (ի)
յակինթ ծաղիկ: Ի մանուշակն ծիրանի, ի
յակինթին՝ կապուտակ. Կոչ. ԺԲ: Ոսխ. ՁԸ. Ի-
ղոր: *Վարդս և մանուշակս, և շուշանս, և յա-
կինթոսս. Տճակ. ուր և ասի վասն ականց
(ի դեպ ՔԿեալ և ծաղկանց). *Ցակունդն
է ասս. և յակինթիցն բաղում ապգ ՚:

ՑԱԿՆ ԱՌՆՈՒԼ· ՑԱԿՆ ԱՐԿԱՆԵԼ·
Տ. ԱԿՆ:

ՑԱԿՆԵԼ· Տ. ՑԱԿՆՏԵԼ. *Նախ զաղ-
քասան յակինէ և կերակրէ. Լբ. Նար:

ՑԱԿՆԹԱԿՈՊ. ա. Ցակինթ ականջք
կապեալ՝ յեռեալ՝ ընդելուզեալ. *Տալ որ-
դամոյ պսակ յակինթակապ. Խոր. Ը. 44:

ՑԱԿՆԹԵԱՑ կամ ՑԱԿՈՒՆԹԵԱՑ·
Տ. ՑԱԿՆԹ, ա. Որ ինչ է ի յակինթէ. յակընթ-
թակապ. *Թագս և պսակս յակունթեայս և
յասպիս. Թղթ. Գալ.

ՑԱԿՈԲԻԿ. իմք. Ասորեք հեաւօղք յա-
կոբայ ծանծալոս կոչեցեալը, կամ դիսակո-
րեանք. * Աւուանելով զհաւանեալսն իւ-
րեանց յուլիանիտս և յակոբիկս. Խոր. Ը. 44:

ՑԱԿՈԲՈՒԿ. գ. Որպէս Թէ խաղողի տե-
ղոյ. Ազգ կալմիր չանխաղողի. Ւէ՚էօ՚էս-
նէձ, Ւէ՚էօ՚էնձ, ՚է՚էկէձի. Halicucabus,
vesicaria, solanum. իտ. Acquaquengi.
*Ցակոբուկ կալմիր մերգ է՝ ի չնիսաղոյնն
ցեղէն. քաքանաձ. քուքումաճ. հապըշ
յարուս. Բ֊ՂՐ:

ՑԱԿՈՎԲԵԱՆ. ա. Սեպհական յակով,
բայ հաճախապէս, կամ յակովբոսի առաքե-
լոյ, ևն. *Ամենայն զաւակին յակովբեան
(յն. յակովբայ, այսինքն խոյսկալի) փառս
ասոր արասցին զնա. Սղ. ԻԱ. 24: *Ցակո-
բեան զաւակին. Ագաթ: *Ցուգա յակո-
բեան. Շար. որ և Թագէոս եղբայր յակո-
բայ արդարոյ՝ եղբայր ՚ն կոչեցեալ:

ՑԱԿՈՎԲԵԱՆՑ. գ. οἱ περὶ Ἰακωβον,
Յակովբոս և որք ընդ նմա. *Ջիայիդ, ա-
ւետն, եղբարք նորա անուանին յակովբեանք.
Ոսխ. Մ. Ա. 5:

ՑԱԿՐԻ, բոյ. գ. ասկ. ՚ալէի. Թոփ
փշոտ, որ պատղն է անուտելի՝ Թիսա-
գոյն կարմիր, սլինդ. ի չափ սխտան. Որ-
պէս գին և յակրին և նռանն և մայլոն: Փշա-
քերք որպէս պչակրի և զգժնիկն. Սարգ. Ի.
գ. Ա. Ն յոգ. Ի:

ՑԱՀ. Իբր Եահ, Եա. որ է ըստ եբր՚՚. Աստ.
*Եբրայեցին սլլևալ անուամբ կոչէ զաստ-
ղերն եվ կոչէ զնա, և մերթ յահ. կԵՒԲՒՅԵՒ:

ՑԱՀԵԼ· Տ. ԱՀԵԼ:

ՑԱՀՈՆԱՐԱՐ·՝Ա յահոնքՑախռնաբար.

ՑԱՀՈՒՐ. ՏՀ յահուռն. յոխոր. յան-
դգնաբար. անահ. անվեհեր. և Աստ-
խորհրդաբար. *Ոչ ոչինչ համարեալ պա-
հռնարար գործան՝ զոր գործեաց, փոխե-
ցաւ ետ ոտքնդն ազքայի. Աստր. ա. ղ:*Ցան-
դուգն և յահուր ձգտի առ խորհ. Լմբ. ոչ:
*Սէր ոչ յանդգնի յահուր ի չիւսս և ի կո-
րուստս այլոց. Ոսխ. ա. Ղոր:

ՑԱՀՈՒՐ. ա. Տ. ՑԱԽՈՒՌՆ. և ՑԱԽՈՐՏ:
Προπετής. Praeceps, temerarius. γενναδὸς,
generosus, * Բնութիւն յանդուգն և յա-
հուր: Եղիցի յանդուգն և յահուր: Ցան-
դգնուձին և յահուրն լինելոյն. փիլ. լիս. Ը.
197: Աստ. ոչ: Նիստ. ՚ն: *Անօրէնն և
յահուրն և ապստամբեալն յօրինացն ՚ց.
Համամ. առ: *Ան բարկութիւնն յահուրք.
Մէին. զնա: *Ցահուր և անպատկառ բար-
բառովքն: Ցանդուգն և յահուր բերա-
նով: Ցահուր բարութ: Խօսիլ յահուր:
Մի յահուր, մի զրկօղ, մի յանդուգն: Ցա-
հուր չարժամայն ՚ինասիցէ. Շ. Ի.: Ն
Գ. յհ. Ե: Մաչ: կանան: Մխ. Ը:

ՑԱՀՈՒՐԴ· ա. Ցախորտ, կամ յահուր.
*Մի լինիս յանդուգն և յահուրդ. Աստ. ծգ:

ՑԱՀՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցահուրն գտ.
յանդգնութիւն. յանդուգն բերումն կամ
յորձակուտն. *Ջինչ յանցեայ առ ձեզ,
զի դուք զնս սպանջիք խուժադուժ յահ-
րութիւն. Պիմ. ապէս:

ՑԱՂԱԳ· նխ. Περὶ, ἔνεκα, ἕνεκεν.
διά, ἐπί, χάριν. Ob, de, pro, propter.
Աղագաւ. վասն. սակս. ՚ի պատճառս. ՚ի
պէսս՚ի վերայ.զ. (պատմական.) (ի ձայնէս
Աղագ. Թ. ըստ. դեղ. հնար.ճար. նպաստ.)
համբ. իւն. *կեցցէ անձն իմ յաղագս քո:
Մի ինչ պատճառս սակ հակառակորդին ՚ի
հայհոյութեան յաղագս (կամ հայհոյութե
աղագաւ). ևն: *Ո՛չ յաղագս իւր մեռաւ,
այլ վասն մեր. Աստ. ա: *Ցաղագս ձեր մար-
միացայ, ձեր աղագաւ տանջեցայ. յաղագս
ձեր թաւք առի, վասն ձեր ապտակեցայ.
յաղագս ձեր խաչեցայ. Եփր. գալոտ: *Ըստ
ամենայնի, և յաղագս ամենեցուն: Ցա-
ղագս հարց և եղբարց մերոց, ևն: Որ յա-
ղագս մեր մարդկան, և վասն մերոյ փրկու-
թեն իջեալ ՚ի յերկինս. Պտրգ: ՚ն: *Խոնար-
հեցար ՚ի բարձանց և առեր մարմին ՚ի կուսէն
յաղագս անկելոյն յանկուծիչ կենաց բան-
արկուին խաչմամբ: Լեղեաւ կերակրիցար
յաղագս անկելոյն ՚ի ճաշակմանէ մահաբեր
պտղոյն. Շար: Իսկ Ա՝ արս. ծա. *Ցաղագս
անհարթուեն երևելացս խոտորեցուցանե-
լով փոփոխէ ՚ի կայունան և ՚ի մնացականս.
սիրեր Թարգմանել ՚ի ձեռն, կամ ընդ, կամ
անհարթութեն. զի յն. διά, այլևայլ ինդրով՝
է յաղագս, և ՚ի ձեռն. որպէս և per ՚ի լտ. է
՚ի ձեռն. իսկ յիտալ է՝ վասն:

ՑԱՂԱՂԱՐՁԻՄ. եցայ. ՚ի. Ἀσελγαίνω.
Petulanter et lascive ago. Իբր Ցեղափոխիլ,
կամ յաղ դառնալ մեղկիլ. Թուլամորթ լինիլ.
խնճոյական. անառակիլ. ցոփանալ. ՚ք՚անաս
խեղէ՚ի՚ա. *Ջիմարդ ակնածիցէ ՚ի քէն մա-
նուկն՝ յորժամ դու ևս չար քան զնա յաղա-
դարձիցես. Ոսխ. ԵՒԲ. Ե:

ՑԱՂԱԿԱՐԾ. ՏՀ իբրու Ցեղակարծ. կամ
այլակարծ. ՚ք յանկարծ. *Ցաղակարծ դի-
մեալ չուեալ գիշերի. Ցհ. ի՚ն:

ՑԱՂԵՄ, եցի. ն. Ἁλίζω. Salio, sale
condio. Աղել. աղիս համեմել. աղցանել.
դառնամատ, դառն է՚նէ, դառա գօմաճ. *Ա-
մենայն պատարագ զոհից ձերոց աղիւս սեառն
յաղեսցի: Աղիս ոչ յաղեցար: Եթէ աղն
անհամի, ՚ն յաղեսցի: Ամենայն ինչ հրով
յաղեսցի. ևն: *Հրաւիրեզ զօրութիւնն յաղել
սինդել ՚ի ներքուստ մեղացն: Հաւմեալ յա-
ղել զանկարդուճ աղիւն ձեռնութեն. Ագաթ:
*Անասնական ազդ երկնային՝ որ յաղեցիր
զազգ մարդկային. ալ անուանեալ Տպցմանին
դնդին՝ զնս յաղեսցես բանիս քոյին. Ցո-
ւրէի: *Ցաղիսց զնասս (զշուրս ծովու), զի
մի՛ նեխեսցին. Եփր. ծն:

Ռամկական առմամբ՝ Ցաղել ՚ն ուսկանել
ըմբռնել (՚ի Թ. ապ. որ և Բօա, ըստ.) *կե-
տոսն յաղեաց զյունան. Մխ. ապաց: Որպէս
և ապոթել, ասմ. է ապել, և Թռնաւորել.
՚ի Թ. ապը. ՚ն՚էր:

ՑԱՂԹ, ի կամ յ. ա. Πολύς, λλή, λὺ. Mul-
tus, a, um. Արմատ Ցաղել՚ելոյ, որպէս Ցաղ
Թական կամ յաղեօղ յիմիք կարգի՛ մեծաս-
ղեր, վեհամեղ, բարձուղեր, բազմուղեր,
զօրուղեր ևն. (ձե. Թ. ալ ՚է՚էձ. կամ այգ
ալ՚ընա ալան. և լա. ալ՚ոաս, բազմ. և խոր.
և սլոս. սախ, քաջ և մեծ, ևն.) Վարի
որպէս ԲՀալում. բազմաս՚ոյ. յորդ. ահագին.
ընդարձակ. (յն. ԲօլՀ. Բօլ՚Ի.) պօլ, լօգ, Տա-
պալէ. *Խռովեցան յաղեղ ջուրքն. Ամէոն. ՚ի
ազ. որ Ամբ. Ե. 15. գրի *Պղտորել զջուրս
բազում մեծ: *Ի վերայ յաղեղ ջուրցն բազմուեն:
Անցին ընդ ծովն յաղեղ. Ագաթ: *Բազմահոս
արտաքուսացն ՚ի վեր բղխեալ ՚ի յաղեղ աղ-
բերացն. Բաբէլ. *Ի չհ. Ի: *Տ՚ր ամ քո տարցի
զքեզ յերկիրն բարի և յաղեղ. Օր Ը. 7. (յն.
բազում.) զոր Վ՚էր. մեկնէ, *Ցաղեղ՝ որ յաղ-
ղեղ ամենայն երկրի պարարտութեա՚՚:

ՑԱՂԱ· որպէս Ցաղեօղ. մեծ, զօրաւոր.
վեհխորհ. բարձրահասակ. քաջ. վանհ պիոյ-
նօտ, պալապան, պեհապքր, եաղուղ, ՚էեօ՚էն,
պըղման, իբի, իսոփան. *Ճշմարիտ ամեն մեր՝
Թագաւոր յաղեղ է. Եփր. ատեփաբ: *Ջ յաղեղ
իշխանութեեն մանկտունայ ՚՚. յն. զմեծուղ
իշխանութեեն. Եսա. իր. ա: *Ջամենայն բնա-
կութեեն մարդկան յաղեղ զօրութեըն երկնից
կալայ ես. Ոսկիփոր: *Վեմն արատոյս յաղեղս՚
ծանուցես: Բուսն ոսկերաց, և յաղեղ մար-
միով Ագաթ: *Երկոքեան արքն յաղեղք էին.
Բուզ. Ե. 43: *Ի չսւթ հաւաքալ երուանգայ՝
լինի արատայ, և անդամովք յաղեղ. Խոր.Ե. 34:
*Անդամոք ոք յաղեղ իցէ. Ոսխ. Ե: *Ցաղեղ
մարմնով, անձնովն հասակաւ. Պիս: *Կիկլոպ
այր էր անձնովն և յաղեղ. Պիսաս: *Ցաղեղ
և ահագինք են գազանք ծովու. Մ՚էփ. ծԸ:
*Գալ առ ՚ի գեղեցկութեեն յընտրութեեն, զի
ամենայնի լիցի՛ որ յաղեղն է, հաւատոյ Թա-
գաւոր. Ոսկիփոր:

ՑԱՂԱ. փ. որպէս Ցաղեղութիւն. *Ի պատ-
ճառս լման ախտին՝ ակիզքն առնու յաղ-
ղեղն՝ ի յատպարիզին. Սկեսա. ապ:

ՑԱՂԱ. ՏՀ Տիրապէս. քաջկեղ. *Ցաղեղ կա-
պեաց զնա. վանակ. յոթ:

ՑԱՂԹԱՒԵՐՁ. ա. Բարձրաբերձ. վեհա-
*Երանեն զառ յաղեղաբերձ բարեաւ նեկալն
վախճան. Դիան. էնէզ:

ՑԱՂԹԱԳՈՅՆ. ա. Ὑπερέχων. Excel-
lens, eminens, superans, altior. Առաւել
յաղեղ. զօրագոյն և բարձրագոյն. վերագոյն.
գերազանց. *Ցաղեղագոյն և ուժգնագոյն
իւր կոյսն էր բազմուղեր և զօրուղեր. փիլ
իմաստն:

ՑԱՂԹԱՁԳԱՆ. մանաւանգ՝ա. Νικη-
ՑԱՂԹԱՁԻԵՑ, զգեցի, ից. ՚ֆ φόρος.
Victor, superans, antecellens, victoriosus.
Որ զգեցեալ է կամ կրե յինքեան պաղեղուղ-
ղեւն. յաղեղական. յաղեղօղ. վեհագոյն.
*Մեծ այր ՚ի քաղաքի և կատարեալ սա կո-
չեսցի՛ յաղեղազգաց առաքինութեե: Ան-
տոնիոն՝ որ յաղեղագածս են արուեբ (կամ
լաւուղեբ). Պիպ. օրբ. Ե. Ն ծԵ: *Միայն
յամենեսեան ես ցուցայ յաղեղազգեաց թա-
գաւոր. Ոսխ. Համբ: *Ցաղեղազգեացք պատ-
ճառանօք յաղեղութեեն կոչեցան. Շ. Գ:
*Ցաղեղազգեաց վկայքն: Հաստատ գլուխն
յաղեղազգեաց վկայուհւոյն. Մխայեբ իս:
Շ. Ն: *Էր Ձմին և յաղեղազգաց, և հարկա-
գիր և լծատանջ ամենայն ըղձակայ ազգաց.

վ.դրն. պմ:

ՑԱՂԹԱԿԱՆ, ի ած. ա. Νικητής, τήρ. Victor. νικητήριος, ἐπινίκιος, ad victoriam pertinens. և քայիւ, νικάω, ἰσχύω, vinco, valeo. Ցաղթող զօրագոյն. վերագոյն. յաղթազգեաց. ուսուի ՑԱՂԹԱԿԱՆ ԼԻՆԵԼ՝ և Ցաղթել. *Ցաղթական լինէր ոգոց աղէքատն. դ.ղոս. ա. Ա. ։ Ք. 49։ ևս և՝ ԱՒ. ։ Ա՝ օրս. ՟։ կ։ ը. ֆ. ։ ֆ. ։ *Որոց նա կամի՝ յաղթական կանք կարեմք լինել. և որոց ոչ կամի, չկարեմք յաղթել. Եփ։ *Աղաչեմք չլինել յաղթական մերոց մեղացն քան զքոյ մարդասիրութիւդ. Խոս: *Ցաճախ են չարիքս, այլ յաղթական են համայնից՝ հզօր ամենակալ քոյդ մարդասիրութիւն: Ախտից և մահու վչտաց սիրութիւն՝ ի հրամանէ էին յաղթականք: Ցաղթականք, և ոչ պարտեալիք. Նար. կբ. ։ ա ած:

Եւ իբր Ցաղթողական. յաղթուն. *Ցաղթական քեզ օրհնութիւնք. ևն. Շար:

ՑԱՂԹԱԿԱՆԵՄ, եցի. ն. Ցաղթական կամ գեր՝ ի վերոյ կացուցանել զերազանց ցուցանել. *Այլ միշտ զինքն յաղթականէր՝ ի աչս նորա. Ցհ. ։ի:

ՑԱՂԹԱԿԻՐ. Տ. ՑԱՂԹԱՀԱՐՑԱ. *Երդնուսմ յարամազդ, և յաղթակիր ասծան ամենայն. Պիտ. ոդ։ա:

ՑԱՂԹԱՀԱՍԱԿ, ի, ած. ա. Ὑπερήκης. Praelongus, praealtus, praegrandis, procerus. Ցաղի հասակաւ. բարձրահասակ. երկայնահասակ. ոգնդան պոչոս, պալպան. *Արք յաղթահասակք են. Թուոց. ֆ։ 33: *Ածր յաղթահասակ (սաւուղ). Մ։ ։ ոթ:

ՑԱՂԹԱՀԱՐԱՆՔ. նաց. Տ. ՑԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Պահել զնա առանց յաղթահարանացս. յն. անյաղթելի. փիլ. իմաթ:

ՑԱՂԹԱՀԱՐԵՄ, եցի. ն. Καταδυναστέω, κατασχύω, κατακρατέω. Opprimo, sub potestate redigo, praevaleo. ἡττάω, ἡσσάω, convinco. νικάω, πλεονέκτω, vinco, supero, և այլն. Ցաղթելով՝ ի գեսին կամ առ ոտս հաթկանել. պարտել. նուաճել. ընկճել. ի նեղ արկանել, նկուն առնել. հարստահարել. զօրանալ՝ ի վերոյ. նչխել. տիրել ընաւել յոյժ. մեծ առնել. ոտնառել. բռնադատել. ալ էնմէթ, զօռ էնմէթ, զօռս օգմագ, ալ կամ հելլաթ էնմէթ, էէնմէթ, և այլն. *Ցաղթահարեին եգիպտացիք զորդիսն իսրայէլի բրնութիւն: կամ յաղթահարեցի՞ զոք՝ ի ձէնջ: Ո՞ չ մեծատուն յաղթահարեն զձեզ: Իբրև յաղթահարեցին որդիքն իսրայէլի, արարին ղքանանացին հնազանդս: Ցո ած մեր, մի յաղթահարեսցէ զքեզ մարդ: Բազուկ փառաց նորա յաղթահարեաց զքնութիւն առաջի երեսաց նոցա: Դրունք գժոխոց զնա մի յաղթահարեսցեն. և այլն: *Դրունք գժոխոց զքեզ մի՝ յաղթահարեսցեն. Եզէկ. ոչ: *Գիրն տեղի տայ, հուրն յաղթահարէ. Աթոբ. ֆն: *Խոստովան լինէին, եթէ յաղթահարեցան. Եսս. պմ. ե. 1: *Երկնչեմ՝ ի սիրոյդ ձերոյ, գուցէ յաղթահարեցէ զնս (կամ՝ ընաւիցէ ինչ ինձ). Աթագ. ե: *Ի գարնանային հասարակաւորուն, յորժամ սիւն սկսանի յաղթահարել զդիւնին. Սիր. փոթ: *Կորնեղուի ժողովին յաղթահարեալ եր զսերնով, այսինքն առ ոտն կոխեալ. Նիս. ։ Խոր:

ՑԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἠττημα. Superatio. Ցաղթահարիլն. պարտութիւն. նկուն լինելն. յաղթահարութիւն. ինաս. *Ա՛յս ժամանակ ոչ էր՝ ի ժամանակի իւրոյ յաղթահարութիւնն վրէժ առնուլ՝ ի յաղթողէն: Առաքինութիւնն նախատանաք (չ)են յաղթահարութիւն. փիլ. ոմիթ. և նմատ:

*Առաւել զմարմինս գործանել և գիրացուցանել, առաջինն՝ իւր մարմնոյն իցէ չար, և ապա յաղթահարութիւն հոգւոյն. Մաղ:

ՑԱՂԹԱՄԱՐՄԻՆ. ա. Ցաղթ մարմնով. մեծամարմին. հարստամարմին. բազմամարմին. ստուար և քարձր. *Մեծանձնութիւնք և յաղթամարմին հաւքն՝ փորն և թանձրն և ապչն. Փիլ:

ՑԱՂԹԱՆԱԿ, ի, ած. գ. Ἔπαθλον. Praemium victoriae, sive certaminis, palma. Վարձ և պսակ յաղթութեան. մրցանակ. բրաբիոն. և նչանս յաղթութեան կամ յաղթութեան. *Աճ որոց զյաղթան գործեն՝ յաղթանակս բաշխեն. նիս. ին: *Ասա հասեալ է մարտադիրն, և յաղթանակն է՝ ի ձեռն. Շ. էէս: *Որ զմեծ յաղթանակ գովուեցին երեսեալ տանի: Որք զմեծն գովութիւն ունին յաղթանակ. Պիս: *Չյաղթանակ բարեմանութիւնն խոսեցիս: Չմրցանակն յաղթանակի թագաւորին մատուցանելով. նար. խղ. իա: *Որ ընդհմամարտութիւն. Շար:

ՑԱՂԹԱՆԱԿ. ա. իբր Ցաղթական. յաղթողական. արժանի յաղթանակի. *Ցաղթանակ հաւքերութիւք կատարելիք զընթացս ձեր: Չյաղթանակ մարտ վկայիցին. Շար: *Ժողովեալ հաւատացեալս ասնեմբ զյաղթանակ զիշատակ տոցա. Գնչ:

ՑԱՂԹԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Ի ձեռս բերել զյաղթանակ. *Որպէս բժիշկ լուսաւոր յաղթանակես զՀոգևորական զառոյնութիւն. Գնչ:

ՑԱՂԹԱՆԴԱՄ. ա. Ἐυμήκης. Praelongus, procerus, և այլն. Ցաղթ անդամք. երկայնահասակ. մեծամարմին. վեհխարտ. հսկայ, և կորովի. *Չյաղթանդամ զորդիսն եհնակայ. Օր.ին. 2: *Պոլիդամոս յաղթանդամն. Ես. իր. ։: *Ազգ սկայից՝ ան հեգեդք յաղթանդամք մարմնով և վիթխարիք: Ոչ ոակաւք յերկոցունց կողմանց սկայիցն յաղթանդամք. Խոր. ։. 8. 10: *Ցաղթանդամ բնութիւն (առիւծոս): Գազանք յաղթանդամք մեծութիք. Վեցօր. ը: *Ի կանանցն եղև կոմայ սխոն՝ ի ծնանել զյաղթանդամ կորիւնս. Վ.դրն. պմ:

ՑԱՂԹԱՆԴԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Μέγεθος. Magnitudo, proceritas. Մեծութիւն հասակի կամ մարմնոյ. իրիւթ, պեօյ-ուվուս. *Առաջինոցն (հսկայից) զորութիք և յաղթանդամութիք յուզացեալք: Բել յօրացեալ և սպասաւանեալ՝ ի յոյժ բազկի և ի յաղթանդամութիւն հասակի. Եսս. իր. ։: Աբդր. ։. 2: *Վասն կոթի ինչ յաղթանդամութեան. կիսրէլ. ղես: *Ալ և այլ կերպարանք՝ ի մարմնի են, դիմաց. յաղթանդամութեց (յաղթ անդամոց) հիւթից, յօդուածոց, երակաց, մարմնոց, ոսկերաց. Ոսկ. Ես:

ՑԱՂԹԱՆԿ, նաց. գ. Յաղթութիւն. կամ յաղթանակ. *Որոց և վարձս իսկ խոստանայ, և պսակս յաղթանաց. Հ. յոսլ. ֆէ: Իսկ Բ.ոս. է. 4. *Ձերբակալ արասցուք զզօրսն յուսոց... զի կալեալս կապեալս տարցուք յաղթանաց. կայ և ձ. յաղուսնս:

ՑԱՂԹԱՋԱՒԻՐ. ա. Ուսիոլ զյաղթ ջուր՝ խոր, կամ բազում. *Գետովք՝ որ են յաղթաջուրք, և գնացք նաւուց. Վեցօր. ֆ. (յն. լոկ, նաւարկելիք:)

ՑԱՂԹԱՒԵՐ, սիրէ, րաց. ա. Φιλόνεικος. Rixae sive superationis studiosus, contentiosus. Սիրող յաղթութեն. որ սիրէ և ներքոյ յաղթօղ հանդիսանալ՝ ի կռիւս և ի հակառակութիս. *Ձէ սուժան յաղթասիրի պարծանս առնուլ՝ ի վերոյ ձշմարտոյ բանութեն նորա. Վանակ. յոբ: *Մի լեսի՝ ի հաւատասկալս յաղթասէր անիրաւութիք միմեանց քինել՝ ի հրապարակի անգ. Մ։.փ:

ՑԱՂԹԱՒԻՐԵՄ, հցի. ն. ւ. Φιλονεικέω. Rixor, contendo, nitor, aemulor. Ջանալ յաղթել հակառակասիրութիք. վիճել. կագել. *Կարելի գոլով բանին ունել զվիճան ուղիղ, դուք որպէս յաղթասիրեալք (կամակորիք զդիրս). Ալ. ֆէ: *Ձայսոսիկ և այսպիսի նոցա յաղթասիրելով, ոսաց առաքեալն, ոչ պէտս ունել նոցա այսպիսիս՝ ի մէջ իւրեանց հակառակութեանց. Ճ. Բ: *Դու առ յաղթասիրելն ինձ՝ սխորժելով յանդգնիս կամակորել և զդիրս. Սարկ: հանգ: *Ցաղթասիրող իսօք. Իր. ։. ոբէ: *Ոչ՝ ի գինարբունս և՝ ի դանէս զինուորական ինքեան յաղթասիրելով առնիցեր կանանց և կնամարդեաց. Պիփ։:

ՑԱՂԹԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλονεικία. Rixarum amor, studium vincendi, contentio, pertinacia. Փոյթ յաղթահաւելոյ զոսոխն. հակառակասիրութիւն. վէճ. կագ և կռիւ. իփոխ, ինաք, նէլա. *Երիսասարդացն գործոց զերկուսին յաղթասիրութեան ելոյծ. նիս. ։ի ոխան: *Անօգուտ բանս կռուութիք, և սնոտի յաղթասիրութեամբ. Շ. նղ: *Ոչ յագի փափաք յաղթասիրութեն դիւաց յապաւինելոցս՝ ի քո. Լմ. ոդ: *Ազրգելոյ կամելով զմարգարէական բանս նորա յաղթասիրութիք. Վանակ. յոբ:

ՑԱՂԹԱՒՈՐ. ա. գ. Βραβευτής. Arbiter. Տուօղ և առիթ յաղթութեն, կամ յաղթանակի. հանդիսադիր. *Սպրիս յաղթասուր իսազողութեն. Իր. ։. ։: *Որ (այսինքն պարիսան) այսպէս յաղթասուր ստացողացն իսոստովանեցաս լինել. Պիս:

ՑԱՂԹԱՐԱՆ, ի, ած. գ. Տեղի կամ գործի և ասպարէս յաղթութեն. *Կատարեցին զյաղթարանն իսոստովանութեան իւրեանց. Ճ. Ա: *Անպարտելի ձեռինն յաղթարան (տապանն նոյի). Նար. ֆթ:

ՑԱՂԹԵՄ, եցի. ն. (հասարակօրէն տր. ինդ.) Νικάω. Vinco, supero. κρατέω, κατακρατέω, teneo, obtineo, compos factus sum propositi. Պարտել. վերագոյն լինել. զօրանալ՝ ի վերոյ. տիրել. նուաճել. ՝ի ներքոյ կամ ընդ իւրև առնուլ, ընդ ստիպ արկանել. (լծ. թ. այագ ալըբնա ալմագ, ալ էնմէթ.) յեղինել. էէնմէթ, գաւ էնմէթ, ակս էնմէթ. *Ցաղթեաց բազում ամբոխի: Ցաղթեցաք ամենայն քաղաքացն նորա: Ես յաղթեցի աշխարհի: Մի յաղթեսցէ քեզ ցանկութիւն գեղոյ: Որդւոց քոց և ոչ թունաւոր վիշապացն յաղթեցին ժանիք: Մի՝ յաղթիր՝ ի չարէ, այլ յաղթեաւ բարեաւն չարին: Ցաղթեաց նմա իսրայէլ: Ցաղթեկին աւարի նորա (այսինքն տիրեցին, առին): Ցաղթէ բարիութիւն. ևն: *Որ կամի ասծ, յաղթէ բնութիւն զօրութեան. Եփր. ասէսթ: *Կամաց մարմնոյն՝ կամիք ասծութեան յաղթեր (քո). Ալ. ֆ:

Հյց. խնդ. գուն ուրիք. *Ցաղթէ զամանայ յօրինակ փառասիրելի: Ի պիտոս զբռնամարտիկան յաղթելով: Ցաղթեցեալ զամենայն մարտ պատերազմաց իմոց. Աբչ: Խոր. ֆ. 40: Եփր. ԻԳ: *Ոչ կարեմ՝ յաղթել զքուն և զծուլութիւնն իմ: Լինի բաղում անգամ, որպէս կլ միոյ սուտր անձրև յաղթեսցէ զանձրև բոլոր ամին. Վչ. հդ. ։:

ՑԱՂԹԻԼ, և ՑԱՂԹԻԼՈՒՄ ասի յայլևայլ միտս. *Ոչ յաղթելիք վասն անչափ բազմութեն,,. այսինքն չեմք ձեռնհաս՝ ի փոր անցուցանել զամենեսեան. ։. Ա. ։. 14: *Իբրև այս խոյհուրդք յաղթեցան,,. այսինքն յաղթել և զօրաւոր ցուցան. կամ յաղթիչին առաջիկայ իրաց. յն. զօրացեալ՝ ի վերայ

բայ խորհրդոյն. Ֆ. Ֆ. ա. Հ։ *Ամենայն արդար՝ առ մարդիկ է արդար. բայց յոյն արդարուն՝ յաղթեալ է. Իսէ. որ հոյի ի բանն Ա՛ղ. Ֆ. 6. *Յաղթեացես ի դատել քումն կամ յաղթօղ ի դատել քեզ։ *Յաղթեցար ածե՛ ի սիրոյ քումմէ։ Զի եթէ ոչ հիր յաղթեալ ի քումմէ գիտդ՝ քո, զքէզ ոչ մատուցանէիր յաղագս մեղաւորաց զենուամն և պատարագ. Եփր. գալաթ։

ՅԱՂԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Ն. Տալ յաղթել. յաղթօղ և վերագոյն կացուցանել. *Զչարչարեալ բնութի ադամայ առաջնոյ՝ չարչարանաց յաղթեցուցանե՛ քո ի չարչարանս մատանելով. Սարկ. ազ։

ՅԱՂԹԵՑՈՒՑԻՉ. ցչի. ա. Որ տայ յաղթել. *Ոչ ընկալաւ զնա ի պատերազմի, և (ոչ) խափանեաց զյաղթեցուցիչն նորա. Ես. պտմ. Ը. 2. (յն. պյլաղգ.) *Պատատուորեցուս սատանայ, և յաղթեաց ադամ յաղթեցուցչաւն ամենայնի. Եփր. համաբ։

ՅԱՂԹԻՒՆ. փ. Իմն կամ ընթերցիր Յաղթութիւն. *Թէ որչափ իցէ յաղթիւն զօրութեան նորա. Եփր. համաբ։

ՅԱՂԹԿՈՒ ԼԻՆԵԼ. Ὑπερνικάω, κρατέω, ἐπικρατέω. Exsupero, praevaleo, potior, supero. (գրի և Յաղթու. իբր յաղթիչ.) Յաղթական կամ յաղթօղ հանդիսանալ. յաղթել. յաղթահարել. սիրել. զօրանալ ի վերայ. *Յաղթկու լինել նմա (մարմնոյ), կամ ընդ իմացմանն, կամ սիրոյ, հեշտութեանց. Ամ. Ֆ։ Փիլ. Լին։ Նիս. Բ։ *Յաղթկու լինելով Թշնամոյն. Ը. Բարձր։ *Յաղթկու (կամ՝ յաղթու) լինիցես բան սարկուին չարութեն. Մաշ։ * Ծերունին նախ յառաջագոյն խոյնուրդ ի մէջ առեալ, յոր յարձակի, յաղթկու եղև։ Ա՛ղբատագրոս ոչ բոլոր աշխարհի յաղթկու և գեր ի վերոյ լինցի. Պտմ. ազէս։ *Թէպէտև սիրեալ էր ի վերայ նոցա հռովմայեցւոց աւերութեան, այլ ոչ խոպան յաղթկու դեռևս էին. Նանայ։ Իսկ Փիլ. այլոք. * Արգելուղքն և յաղթկուքն՝ հարկաւորք մանկանացուին գան ի կրակարուս և չրմպելոյ. յն. ἐγκρατής, ἐγκρατέστατος. այն է ժուժկալ, որ չանայ ալոգելով զանձն յաղթողացոյ, և յաղթել ցանկութեց։

ՅԱՂԹՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է յաղթողաց, և յաղթութեի. յաղթական. յաղթօղ. *Որոյ գոյն բան իմաստ նագոյն, նմա տայէ զյաղթողական պարգեն ». յն. տուցի յաղթութեին, կամ իրն յաղթութե. Ա. Եզր. Ֆ. 9։ *Զյաղթողականն ընկալեալ զպատկ։ Բարձր ոյրդէ յաղթողական ձայնիւ զերակեալն ի մէջ աքեցն. Շար։ *Յաղթողական վերադարձուք՝ դրօշնիւք հռչակեալք։ Ածային հրամանիք յաղթողականք. Նար. Ի. Ծ։

ՅԱՂԹՈՂԱՆԱՄ. ապայ. Ե. Յաղթօղ կամ յաղթկու լինել. *Յաղթողանայր քոյն բաբիկ. կաղնանթ. յորմե և Ո՛ղ։

ՅԱՂԹՈՒ. Տ. ՅԱՂԹԿՈՒ։ Իսկ կալ. Ը. *Յորժամ յաղթուն կանգնեալ լինիցի. այլ Ա. յաղթութիւն։

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Νίκος, νίκη, νίκημα. Victoria. Յաղթելն. զօրանալն ի վերայ հակառակորդին. յաջողելն մարտի կամ մրցանաց. այլ Էնդեսի, Իսոս օլմպ., Էնդիս. *Ոչ եթէ բաղում զօրաք յաղթութիւն կան, գնի, այլ յերկնից է զօրութի յաղթութե։ Քաջ անուամբ զյաղթութի պատրաստեաց ի ձեռն իսրայէլի։ Ետ մեզ զյաղթութի ի ձեռն տեառն մերոյ յի քի։ Ո՞ր է մահ յաղթութի քո. ան։ *Զոր ինչ այլք դատաստանաւ առնուն զյաղթութի, աւեր մեր լատութիւն հատ. Երէ. Տիտ։ *Յաղթելն ինքեան անձին իւրոյ՝ յամենայն յաղթութեանցն նախկին է և արիագոյն (այսինքն լաւագոյն). Պլաս. օրին. ա։ Յորմէ և Ոյնիւթոս։ *Անձին իւրում յաղթել քան զամենայն յաղթութի քաջ է և առաջին »։

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ. Μέγεθος. Magnitudo, sublimitas, proceritas, amplitudo. Յաղթի գոլ. յաղթանդամութի. մեծութիւն. ընդարձակութի զօրութեան կամ տերութե. *Ո՞ կարէ պատմել զմեծամեծ ձեռնացն յաղթութիւնս. կոլ. Է։ *Կործանեցեր զյաղթութի զմարաց և զպարսից. Պտմ. ազէս։

ՅԱՂԹՈՒԿ ԼԻՆԵԼ. Περιγίνομαι. Supersum, superior sum, supero. Յաղթկու և տկուն լինել. *Երկայնմտութեամբ յաղթուկ լինել փորձութեանցն. Բր. ոզ։ *Մի ասեր, թէ ոչ կարեմ յաղթուկ լինել և տևել քրտանցն, որք յաղագս առաքի. նութեանց. Ոխ. յհ. Է. 29։

ՅԱՂԹՈՒՄՆ, Թման. Գ. Յաղթելն. յաղթուի. *Պատ է ձեզ փութալ ի յաղթութն. Նիս. Ֆ. Բէնէդ։ *Ամդ շինական այր պատահեալ, և չար յաղթումն գործեցեալ. Շ. Վ։ *Բառնալով զյաղթումն մահու յանցանաց նախահօրն. Շար. (այն է բանն գրոց, ուր է մահ յաղթութի քո։)

ՅԱՂԿԻՄ. եցայ. Յ. Հնչիլ միաչիւ. լուծանիլ որպես զաղ, կամ իբրու հեղհեղկիլ. յեղկեղկիլ. Լեզուիլ. *Նեխեցան մարմինք նոցա, և կոլոպտեցան, և յաղկեցան, քակեցան, լուծան ի միմեանց. Բ։ Ֆ. 19։

ՅԱՂՆԹՈՐ. և ՅԱՂՆԹՈՐ. Տ. ՅԱԽՆԹՈՐ։

ՅԱՃԱԽ, ի, ից. ա. Συνεχής. Continuus, frequens, creber, adsiduus. (լծ. հյ. Ճախ, և ամեցուն. և Թ. լփ, սփ.) Բազում. յոլով. խիտ. հոծ. հանապազորդեան. անընդհատ. շար, շարունակ. *Բազմաց և յաճախ վշտաց համբերեցաք. Ոխ. ա. Ներ։ *Ի ձանուսպարն չքաւուանի ինչ, և ոչ ի միտս կոխեալս ի յաճախ խորհրդոց. Վք հղ. յ։ *Ախդեսի յաճախ քինուելիդ ձեր վրնջ իցէ. միշէ և դուք կամիք նմա աշակերտիլ. Նանայ։ *Ես հրաման՝ ժողովել փայտ յաճախ, և բոց մեծ առնել. Ճ. Ա։ *Ա՛ռ յաճախ սիրոյդ որ լիս. Նար. յձ։ *Եհաս համբաւ գիտութեան նորա և յաճախ խնամոց նորա։ Յաճախ քարամբք զբարի պատուն կրճկին. Հ. օփ. ծձ։ ԹՆԻՔ ՀԻՆ ՅԱՃԱԽ։

ՅԱՃԱԽ. գ. իբր Յաճախուել. Հանապազ ղորգութի. *Եղաք մեք զհացն յաճախագ առաջի։ Դնել զնուէրս հանապազորդաց յաճախաց հացին ». յն. զհաց, կամ զառաջնադրութի հացի. Բ. Ֆ. ա. 8։ Ե. ձ. 3։

ՅԱՃԱԽ. Տ. Συνεχῶς, συνεχές. Continuo, frequenter, jugiter, saepe. πολύ, ἐπὶ πλεῖον, ἐπὶ τὸ πολύ, multum, valde, diu, plerumque. որ և ՅԱՃԱԽԱԳՏ, ՅԱՃԱԽՈՐ, ՅԱՃԱԽԱԿ, ՅԱՃԱԽՈՒԹԵԱՄԲ. Ստեպ. բազում անգամ. անընդհատ. Հանապազորդ. անդադար. յերկար. շար, շարունակ. լծձէ, սբձէ, լծփ լծփ, սբփ սբփ. *Ընձի՝ զոր դուն պաշտես յաճախ, կամ յաճախ պաշտէիր։ Մեք և փարիսեցիքն պահեմք յաճախ։ Ի խոսել սլօղոսի յաճախ. լն։ * Ա՛յրելով, և յաճախ սլրելով. Փիլ. Ֆ. Բան։ *Յաճախ գիմէր ի դայր, ուակայն ի մէջ դնէր և զնոր մեծութիւնն։ Յաճախ ղեաստատանի՝ զկենաց և զարուճ չլջեցուցանել զքոնն. Ոխ. յհ. ա. 38։ * Յաճախ կոչել, կամ անուանել, առնել, գործել, վարդապետել. Խոր. ա. 21։ Խոր։ Նանայ։

ՅԱՃԱԽԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Որ յաճախ կամ բազմապատիկ բան ձառէ (անձն, կամ գիրք.) որ և ՅԱՃԱԽԱՊԱՏՈՒՄ. * Ըզքոյն մեր գրիգորի, և ըզհայոց լուսաւորչի, ըզգիրս իւր հաւատոյ, յաճախաբանն՝ որ անուանին. Մագ. ոփ։

ՅԱՃԱԽԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Յաճախուելի կամ ձոխուելի բան. * Զնկարագիր եւկայնապատում յաճախաբանուեցն. Կրպ. ի սոփ։

ՅԱՃԱԽԱԲԱՐ. Տ. ՅԱՃԱԽ. ք. * Երկիր յաճախաբար՝ երկնչելով յերեսաց տեառն՝ չարժի ի նեղոյդ մեր. Ճ. ժ։

կամ որպէս գերազանցապար. լփոպանօրէն. Ὑπερβολικῶς. Supra modum. *Զայս յաճախաբար իմն առէ. Ոխ. է։

ՅԱՃԱԽԱԳԻՆ. ա. Բազմագին. մեծագին. գնոյ. պահալը. * Ի պատուական ականց գումարաւոն գրքնաչաշն և զյաճախագինն. Նար. ծբ։ *Ծախէին զյաճախագինն ընդ դոյզն գնոց. կիր. պտմ։

ՅԱՃԱԽԱԳՈՑՆ. ա. Πλείων, συνεχέστερος. Frequentior. Յոլովագոյն. ձոխագոյն. առաւելագոյն. *Անչամար և յաճախագոյն տեսիլս արարեալ։ Սկսեալ երանելոյն գրիգորի ի ձառս յաճախագոյնս՝ գժուարապատում. Ագաթ. յորմէ և կոբիւն։ * Ցաճախագոյն վարդապետուել, կամ ձեւ ժամանակաց. Ոխ. յհ. Է. 5։ Եսա. փբ. ա։ *Գան ղշուխաւորն ի ձեռն անչագուելեան յոյժ վարիմք յաճախագունին. Պլաս. փմ։

կամ ֆ. Συνεχέστερον. Frequentius, crebrius. կարի յաճախապէս. սաեպ. առաւելապէս. ևս քան զևս. * Ցաճախագոյն ասեմ զբանս սիրոյն. վասն զի այս է բարի. Ցճ. իփ։ *Առաւել յաճախագոյն հինքն զայսոսիկ ասեն յիշատակաք. Խոր. ա։ 5։ *Ցաճախագոյն ևս յեղյեղե. Ոխ. յհ. Է. 33։ *Ցաճախագոյնս ելանեն արտաքոյ քաղաքի. Փիլ. Խոսփ։ *Ընկալաւ զշնորհ յաճախագոյնս ընդ մեծագունիցս պարտեաց։ Դոյզն ինչ գլեցին, և յաճախագոյնս հասաստեցան. Նար. Լ. հա։ * Ցաճախագոյնս խօսէցան մարգարէքն և վասն բանին հաւատոյ. իգն։ * Թուով աւուրցն յաճախագոյնս կարօտանայցէ. Երզն. Ֆգն։

ՅԱՃԱԽԱԳՈՒՆԴ. ա. Բազմագունդ. բազմախումբ. բազում. *Առաքեաց յաճախագունդ զօրաք՝ բազմատարած բանակաք. Եսա. փբ. ա։ *Ոչ զօրաց (և զօրավարաց) յաճախագունդ գումարուելիք. Ոխ. է։

ՅԱՃԱԽԱԳՈՒԹ. Տ. ԲԱԶՄԱԳՈՒԹ. Φιλοστοργότερος. *Եւ այս խնամածի և յաճախագունդ հօր է՝ ասակաւ ինչ տանջել։ Որ քան զամենայն հարս յաճախագունդ հայրն է. Ոխ. է։ Ե ֆգն։ *Զքաղցրն և ըզյաճախագունդ հայր և զմարգասէր տէրն. Սէբէր. Ը։ *Կայցուք երաշխաւոր առ յաճախագունդն ածե. Տծոհ։ * Յաճախագունդ գրուածոց գիրկս արկեալ. Աճան. Եվէդ։

ՅԱՃԱԽԱԴԱՒԱԼ. ա. Մեծապէս ծաւալեալ. յորդառատ. լայնածաւալ. *Զըսպեալ ամենեսեան զյաճախածաւալ ձայ պարգեալն առաւուրեցէ. Սարկ. հանգ։

ՅԱՃԱԽԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Յաճախ. ձոխ. բազում. և նշանակ յաճախութեան. *Զհայոց մեր որ յերկինսն՝ նիւսացին աքե գրիգորս, և աքեն ուսկիբեան յովհան յաճախական բանիւք մեկնեալ են. Խոր. պտփ։ *Յաճախական (ձև բանի). օրհնեցից զաեր յամենայն ժամ. Երզն. ֆեր։

ՅԱՃԱԽԱԿԻ. Տ. ՅԱՃԱԽ. ք. *Դարձեալ նախանձ, դարձեալ յաչաղանք յաճախակի. Ճ. ժ։

ՅԱՃԱԽԱՀԱՍ. ա. Յաճախ և չատ. (կամ գրելի է ըստ յաջորդ բառիդ՝ Յաճախապաշտ.) *Անուանեալ ըստ յաճախա-

շատ պաշտաման տեղեացն յաշտիշատ. Տբ ԽԷ. հոփ. ծբ:

ՅԱՃԱԽԱՊԱՀՏ. ա. Որ իցէ յաճախումէն պաշտաման կամ զոհից. * Ընտրեալ ըստ յաճախապաշտ պաշտաման տեղեացն յաշտիշատ. Ագաթ. (կամ գրելի եր ըստ վերնոյն՝ Յաճախապաշտ:)

ՅԱՃԱԽԱՊԱՏՈՒՄ. ա. որ և ՅԱՃԱԽԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. Որ իցեն յաճախ պատմելիքնք՝ այսինքն ճառք և մեկնութիք վարդապետաց, որպիսի է մատեան լուսաւորչին. *Յաճախապատում վարդապետութեի սքոյն գր. լուս: Գիրքս՝ որ կոչի յաճախապատում. Յճխ. Վերնագր. Ե յիշաք: *Զկնի ա մեկնոյն բարեաց գրեաց և զճառս պայտոիկ յաճախապատումս: Առնէ ճառս յաճախապատումս. ՃՃ. գով. լոե:

ՅԱՃԱԽԱՊԻՍ. Տ. ՅԱՃԱԽ. ſ. Ἐπὶ πολύ, συνεχῶς. Plerumque, frequenter, πολλα μαλιστα, longe magis. * Տօնս առ նէն եղբայեցոցն ազգն յաճախապէս. Փիւռ Ճ. բառ: * Յաճախապէս յեղկլոլ, կամ շրջեցուցանել զբան, կամ ճառել. Ոսկ. յհ. Բ. 1. Ե ի ֆէվբ: *Սրբեցաւ յայսոյն պըղծոյ, որ յաճախապէս լկեր զնա. Ճ. Գ: *Յաղօթս կայք յաճախապէս. Ամ. անք: *Յաճախապէս և խորհրդովք մերովք մարթընչի և կռուի ընդ մեզ. Խոր: * Յաճախապէս լուսաբերիցն: *Ոչ եթէ բանիւք միայն զայս ցուցանէր, այլև իրօք յաճախապէսյն. ին. բազմօք առաւել. Ոսկ. յհ, ա. 37: *Յաճախապէս ուղղագոյն յարմատոյն ելեգնաձև ի վեր ընթանալով ցօղուն չու չանին յն. այսինքն իբր ի բազումն, սովոյրաբար. Նխա. երգ:

ՅԱՃԱԽԱՏԵՍ ԼԻՆԵԼ. Սակպ տեսանել, կամ երևել բազմութե. * Ղեքսանդրիա ոչ կամեցեալ յաճախատես լինել տեսարանին՝ այլափոխել զինքն. Պոմ. պշէա:

ՅԱՃԱԽԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Յաճախիական. բազմապատիկ. Ճոխ. * Յաճախաւոր բանիւք և թանձրախիտ մտօք զսկզբնէ ճառի ի ներքս մուծանէք: Սուղ բանիւք, սակայն յաճախաւոր (մտօք), և լի խոստութեամբ. Սարգ. ա. յհ. ֆ: յոգ. ֆ:

ՅԱՃԱԽԵՄ, եցի. ն. Πληθύνω, πλεονάζω, ἐπιτείνω. Multiplico, abundare facio, amplificoπλατύνω, dilato. Բազմացուցանել. աճեցուցանել. յաւելուլ. սակպ երկրորդել. Հանապազորդել. յերկարել. լցնել, աբխբմագ, ռեխբալմագ, ռաղմագ. *Բերան քո յաճախէր զչարութիւն: Յաճախեցէք յոյժ զվարձանս և զօժիտս, և տաց որչափ և ասիցէք: Յաճախեցից զնչանս իմ և զարուեստս յերկրիդ եգիպտացւոց: Ոչ յաճախեցին որդիս. ևն: * Զարմ ամպարշտաց ոչ յաճախեսցէ ոսոս. Սիրաք հիս. իս. 15: *Որ սիրէ զորդի, յաճախեսցէ ի վերայ նորա դան. Սիրաք. ե. 1: *Յաճախեմ քեզ նեղութիս: Յաճախես ինձ ըզպատրաստեալ ուրախութիւն քոյ: Զամենայն թշնամանս յաճախեցեր. Ագաթ: *Յաճախաց զգթութիւն ողորմութիւնէ իւրոյ առնա, և ողջացոյց զնա. Մծբ. բ:

ՅԱՃԱԽԵՍ. ե. Πλεονάζω. Abundo. πλησθύνομαι, multiplicor. πολύ ἐιμι, ἐνδελεχέω, ἐπιμένω, assiduus sum, continuo, remaneo, և այլն. Բազմանալ. ածել. առաւելուլ կամ յաւելուլ. հանապազորդել. սակպ երթալ. անդադար ի նոյնս բերիլ ևս քան զևս. տևել. կալ մնալ. լցուլմագ, պայանմագ, փաթանմագ. *Յաճախեցեր ի զօրութեիս քո: Եթէ ամօրհաս յաճախիցէ ասվն: Խնգրեմ զպատուն՝ որ յաճախէ ի քան ձեր: Յաճախէ սէր իւրաքանչիւր ձեր ամենեցունն առ միմեանս: Աղաղակ սոդոմացւոց և գոմորացւոց յաճախեաց: Մի յաճախեր առ օ. աւորս: Մի կարի յաճախեր ոտիւք քովք առ բարեկամ: Ի բազմանալ ամպարշտաց յաճախեն մեղք: Զինչ ասիցեմք. յաճախեսցուք ի մեղն, զի շնորհքն բազմասցին. ևն: *Յաճախէ ի նա լոյն. (զկնի ասի, ածէ.) Եփիլ: *Յաճախեն ստացուածք քո ի սրտիդ ուրեն քան ի ձչդեն. Նար. լ:

ՅԱՃԱԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ՅԱՃԱԽԵՄ. ն. կամ տալ յաճախել. *Որ յաւէտ յաճախեցուցանէ տեառդացն զչիացումն: Յաճախեցուցանէ զմերձակայ իւրեանցն զուրախութիւն. Նխա. երփ: * Մի գոնէ յաճախեցուսցես զնուռվայդդ հաւատնուելիս նոցա. Մծբ. ծբ: * Յաճախեցոյց զիայլասանկունս բարկութե: Յաճախեցոյց արկ նմա ապառնալս, զի երկիցէ. Եփր. Կգ. Ե համաբ: *Գիտութեն յաճախութեն ցաւս յաճախեցոյց ինձ. Լմբ. ծշ: * Յաճախեցուցանէ զերկիւղն, աճեցուցանէ զսէն: Յաճախեցուցանեմ զահն, զի պատրաստեցից զիրկութեին. Ոսկ. էս. Ե պ:

ՅԱՃԱԽԻՄ, եցայ. յ. Տ. ՅԱՃԱԽԵՄ. լ. Պեսպես անօրէնութիք յաճախին ի յերկրի. Յճխ. ը: * Յամի անդ՝ յորում ծնան զմոսէս, յաճախեցան նեղութիք չարչարանաց նոցա: Յաճախեցաւ, և այլն. Եփր. ծն. Ե ի գ:

ՅԱՃԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐνδελεχισμός. Assiduitas, continuatio. Հանապազորդութե. որ և ՅԱՃԱԽՈՒԹ. * Պատուղ յաճախութե է: Զոհ յաճախութե: Խոստնկն յաճախութե հանապազորդ. Եւ. իմ. 38. 42: յ. 8: *Խոստունք իմաստից ի ժամանակի փոփոխմանն յաճախութե. Դան. ծբ. 11: *Երկուս գաւինս առ օր ի վերայ ուզանոյն յաճախութեամբ յն. այսինքն անընդհատ. Եւ. իմ. 38:

ՅԱՃԱԽՈՒԹԻՒՆ. Πλῆθος, ἐσμός. Multitudo. ἐπίτασις, incrementum, amplificatio. διπλασιασμός, duplicatio, ևն. Աճումն. ածութե. աճումն. շատութե. բազմութե. բազմապատկութե. կրկնութե. յերկարաձգութե. * Եւ ետ տէր կրկին՝ քան որչափ ինչ էրն յառաջագոյն՝ յորոյ ի յաճախութե. Յոբ. իբ. 10: *Ի յաճախութե պաշտաման զանգետան հաւարձակեաց. Ի. ծբ. 18: *Յաճախութե կերակրոյ ոչ միայն ըզհիւանդաց, այլև զողջոց մարմինս ապականէ: Աչխարհական հոգոց բազմութիք, և չար ցանկութեացն յաճախութիք: Ո՛չ թէ ընչեցն (հարսին) յաճախութի, այլ աղնութեին գանձ (առն) զմեծութի. Ոսկ. էս. Ե պ: *Յաճախութե անձրևաց, կամ բազում ամաց. կամ չարեաց, չարութեան, մեղաց. Եսա. ւր. ա: Սէբէր. է: Աբ. ծշ: Խոր. ա. 32: * Յաճախութեամբ արեանն հուրն չնչացներ. Ճ. Ա: * Զասաց լոկ՝ ահիւ, այլ թէ՝ և գողութեք, որ յաճախութի է երկիւղին. Ոսկ. էիւդ: * Առնել յաճախութիք քան զոր խնդրեմքն և իմանամք. այսինքն աւելի քան. Եփս. գ. 20:

ՅԱՃԱԽՈՒՄՆ, խման. գ. Յաճախելն. յաճախութի. * Ոչ զուարճանայ ընդ յաճախումն ընչիցն. Կեր. է. խ: * Ի յաճախութիքն գթոյ. յաճախումն (այն լինի) ստրկանաց և երկիւղի պատճառք. Սարգ. յոե. ֆ: *Զոր փութայինն առնել ի նեն. գութի փառաց փչիչն, այս լիներ առ ի յաճախումն և յայտնութի նորա. Խոխ:

ՅԱՄ, ոյ. գ. յորմէ՝ ՅԱՄՈՎ. ſ. Անգան. այսման բառիցս Յամել, և Յամր. որպէս Յամուն. յապալուսն. և Յապալաձնոք. * Ոմանց փութով, և ոմանց յամով սաղմոսք և այլոք գոն. Կլիմաք: * Զի չէ յամով այս լինելոց, ոչ առ յապա կատարելոց. Շ. Եփս: Տմս և ՄԵԹԱՑԱՄ:

ՅԱՄԱՅՐ. ա. Իբր Յամել. կամ ի բառէս Ամ, ամեր՝ իբր ամք, յամն. ուստի և ՅԱՄԵՐԱՄ. վասն որոյ ասի Յամայր ամն, իբր յամաց յամն, ընդ բազում կամ ընդ երկար ամն և ամանակս. ի բազում ժամանակաց հետէ՝ և ընդ բազում ժամանակս. Διὰ χρόνου πολλοῦ, διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου. Per vel ad multos annos, post multum temporis. *Ահաւասիկ անուն տեառն գայ յաճայր ամն՝ յետ բազում ժամանակաց վառեալ բարկութե և լի փառաք Ե. ւ. 27: *Առ սակաւ սակաւ սերեալ, և բազմանալ յաճայր ամն՝ գարուց ի գարս չըկագալիլ Զէր: Ե: *Դուք սրագ զձերն չինեք (առնիս), և զնմն յամայր ամն ծողիք. Լմբ. ոե: *Յաճայր ամն մարդարէին երևեալ... և յետ բազում ժամանակաց գարձ ալարին անդրէն. Ոսկ. ſ. ա. 10:

Կամ ա. իբր Երկար. *Յամայր զանագանն ասէ (ինձ, յերկար). Արիսթակ. գրբ: * Յաճայր յաստիւբէն յերկարաձգելոյ. Նար. յա:

ՅԱՄԱՒ, ի, ացս. ա. Φιλόνεικος. Pertinax, contentiosus. Ջրասէց καὶ τολμήτης, temerarius, ևն. Ան՝ որ յամէ յառաւ և յառածս իւր, կամ համայն յարեալ է ի խորհուրդս իւր. խիստ և սլիգ մտօք և կամօք. խստասլաւանոց. յամլմասէր. յահուբ. յանգուգն. կամագաց, պնդագլուխ. ինագէի, պաղ էէս. (ձն.-լու.դէ.ձ.ա.բ.ա.ա, ևն.). *Յոյժ առաւել քան զարարածոց բնութի յամաւէ մարդկան անձնիշխանութե. Ոսկ. էս: *Որ յամաւեալ կայցեն, փչրեսցէ զառատունս ի բերանս ամբարչտելոցն յամաւացն. Ագաթ: *Ա՛ւ իմ յամաւս թշնաւուութի. Նար. ծգ: *Խիստ էր և յամաւ յոյժ: Յամաւ և անզգամ և անմիտ ժոլովուրդն: Ոչ անհնազանդ և յամաւ գտաւ: Ոչ յայտնեաց, զի մի լըրբեսցի և յամաւ լինիցի. Եսա. պա. բ. 23: Մծբ. ծբ: Ոսկ. յհ. ա. 31: բ. բ: *Ի յամաւ խորհրդոց քոց: Յամաւ կամացդ. Ճ. ֆ. և գ:

Իբր ſ. կամակար մտօք. համարձակ. անդգնաբար. *Մի ոք իւրովի յամաւ դիմեսցէ ի փութռնելիւն. Ոսկ. ֆբ. ը Ճ. (որ ի բուն Թարգ. դնի՝ յամբայր:)

ՅԱՄԱՌԵՄ, եցի. լ. } Θρασύνομαι. Te-
ՅԱՄԱՌԻՄ, եցայ. յ. ſ merarius sum. ἐπιμένω, ἐπιτίθημαι, ἐγκείμαι, persevero; incumbo, insto, ևն. Յամառ գոանիլ. յաւել յարիլ խոստանալ յանդգնութե ի խորհուրդս սրտի իւրոյ. յայլասկրել կալ ծալ (ի ջրն կամ ի բարին) իբր անխոտորելի. պնդել. պնդիլ. *Չէաւեցին յամառեցին, և ոչ մտին ի չաթաթ անդր. Եփր. Եբր: *Ես ոչ ասէ յամառիմ. զի յայս արասցէ, եթէ մարթ էր նմա յամառել, որպէս երեքիայն յամառեաց: Յորժամ կամին՝ լսեն, և յորժամ կամին՝ յամառին. Ոսկ. էս: *Եթէ վերին վարուք անուանեցաւ հրեշտակ, և ոչ վասն այսորիկ յամառիմք ինչ. Եփր. համաբ: *Յամառի և կամի, զի մի անարժանք լինիցին. Դիոն. Ռզե: *Պնդեալ յամառեալ էր: Ի մոլի եգեալ՝ յամառեալ պնդեալ. գ. ſ. ա. 13: բ. ſ. ը. 19: *Տակավին և յամառիս ի նոյն: Ի նմին յամառեալ ի մոլորութե. Ճ. Գ: *Յամառէին ի չարութենն: Յամառէին՝ ասելով, ի խաչ հան զնա: Յամառեալ Յուվմա ի քում անհաւատութեդ. յամառեա, զի ես առաւել ևս հաւատացից հաստատութե. Ոսկ. յհ. բ. 3դ. 38. Ե ի նոր ԽԷ: *Պնդել յամառել վճռեալ: Յամառեալ քարացեալ սրտիս: Կայ-

ցէ յամառեալ մինչև ի մահ իւր. ԱԳաթ: Նար. ԼԳ: Ը. ընդհանր: *Եղևաքէթի ոչ յամառեալ այնուհետ: Վասն սիրոյ նորա յամառեալ կան առ նա. իգն:

ՑԱՄԱՒԿՈՍ, ՝ի, ագ. ա. Φιλόνεικος, ՑԱՄԱՒՈՍ, Contentiosus. Ցամառատ. յամառեալ. խստասիրտ. հակառակասէր. *Ցոյժ առաւել քան զարարածոց բնութիւն յամառկոտ և մարդկան անճնիչխանութիւն. Գէ. Ես: *Զայլազգիս վտղվտղակի ածէն ի հաւատս՝ յամրիթ և ի կշռամբանս հրէից յամառկոտագ. Ոսկ. Գծ: *Վասն յամառկոտ կամացդ. Ճ. Ա: *Անմիսք, չարք և յամառատք: Զհին այնչափ յամառատք. Մծբ. Ը: Ոսկ. Ս. ա. 12: *Ժողովուրդ ժպիրհ յամառատ է նա: Ցայսմ նշանի խրատեայ զժպիրհս յամառատս: Ոչ կամեցաւ, զի վտրեսցէ բրբ. նութ զյամառատ կամս նոցա. Եփր. Ես զԼ:

ՑԱՄԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλονεικία. Contentio, pertinacia, temeritas. Ցամառն գոլ. յամառելն. խստասրտութիւն. յաղթասիրութիւն. այնգելն զքանս. պինդ կալն. յարատևութիւն. պնդաբերանութիւն, յամառատութիւն. Ննա, ինապհզութ. *Զչհեատեալ յամառութիւն չնչուցանել: Վասն առաջին պնդութեանն յարատևութեան խստութեան. Ք. Ի. ա. 13: ը. 16: *Պահանջել ի քէն զանարգանս դիցն, և զյամառութիւնդ քո՝ որ ոչ կամեցար պաշտել զնոսա. ԱԳաթ: *Ի նմին յամառութեանն կան. Նէնի: *Վասն ձերոյ յամառութեանդ եղև այդ ամենայն: Եթէ ի դոյն միաս յամառութեանէ կայք: Մի կայք ի նոյն միաս յամառութեան. Եզէկ. ը: *Անտես և անլուր ձշմարտութեանն սիրէ լինել անբան յամառութեան. Ցհ. Ի. ագ: *Ցածուցանել կամ քակել զյամառութիւն նոցա. Ոսկ. յհ. ա. 38. 39: *Ո՞ բռնութեամբ կնոջն, ո՛ յամառութեամբ անձինն (ոգւոյն). բժիշկն չառնու յանձն, և կինն ասէ, այո սէր. Ոսկ. ի ֆանաս: *Որք զբռնաւորագ զամառութիւն (այսինքն զյամառութիւն) խափանեցին. Գնչ:

ՑԱՄԱՌՈՒՄՆ, ումն. Նոյն ընդ վ. *Կամին զքոյդ տեսանել զյամառումդ. Ճ. Ա:

ՑԱՄԲԱՑՐ. ա. Իբր Ցամբակ. խպառ. կամ Ցամաս. պնդագոյնս. համարձակ. և կամ Ցամբոյր, խոստովանակի. *Մի անյոյս լինիցիս, վի ոչ յամբայր կոստրէ պատուհասն. (յն. ինքնակատար, կմ արձակաբար.) Ոսկ. Տ. ա. 11: *Մի որ իւրովի յամբայր դիմիցէ երթալ ի փորձութիւս. (յն. ընդոստնուլ, կամ ի վերայ դիմել.) Ոսկ. Տ. ա. 13. (որ ի Ճ. Գ. դնի՝ յամառ.)

ՑԱՄԲՈՑՐ. Տ. գրի և ՑՑՆԲՈՑՐ. որպես ումն. Եօվհ-րի. Խոստովանակի. խոստովել. տարագէպ. վայրապար կամ անհամբոյր, օասար. *Հերակլոս ոչ վայրապար և յամբոյր ասէ, այս ցամաքը հոգիս իմաստուն և առաքինի է. Փիլ. Նխ. Ը: *Ոչ վայրապար և յանբոյր. (այսինքն) ոչ անգէպ և հեւի ի բանէն. Լ. Է: *Ապա Թէ ոչ՝ յամբոյր և յախմուն արդեօք զաւանդութիւս այսպիսի ընկալաւ եկեղեցի. Սոբ. հանգ:

ՑԱՄԵՄ, եցի. ը որ և ՑԱՄԵՆԱՒ. (Ընմնան է Ցամ. և նորա՝ Ամ. իւր Ամնակելը որպես ասի ի յն.) Χρονίζω, ἐγχρονίζω. Longo tempore duro, moror, immoror. μένω, ἐπιμένω, βραδύνω, tardo, cunctor, remano, persisto. ἐνδημέω, πολιτεύομαι, conversor. προσεδρεύω, ἐνδιατρίβω, immoror, ևն. Ժամանակ անցուցանել. յերկար կալ. Ցնալ. անագանիլ. յապաղել. դեգերիլ. տարաւսմ լինել. տևել, և դանդաղիլ. ոտքն անշրնել, ոաղանալ. զման ՝ի՛էլիրվ՝ի, էյ. ա՛ն՝ի՛, ՝ի՛ձ՝ի՛ր՝ի՛, գալմգ, գաոբմգ՝ի՛. Ընդ լաբանայ կեցի, և յամեցի մինչև ցայժմ: Ոչ յամեաց պատանին առնել զբանն: Ցամիցէք յերկրին: Մի յամեսցես հատուցանել: Ցամեցին հետք կառաց նորա: Ցամեաց ի ժամանակէն՝ զոր եգ նմա: Լ՛սեր տէր, և մի յամեր: Ցամէ տէր իմ՝ ի գալ: Որ յամենն ի դիւրով: Ոչ միչ՝ ի սպառ յամեաց բարկութենէն: Ուրեմն յամենք՝ ի մարմնի աստ: Ի դմին յամեալքիր. ևն: *Ցայսպիսի բանս ոչ վայրապար յամեցի: Դարձեալ նովին բանիւք զնոյն միտս նշանակէ, և յամէ՝ ի բանին: Ոչ անցանէ փութով, այլ յամէ ևս ի բանն. Ոսկ. Եռ-ի՛ծ: *Ի արամականն յամէ, և զկեղծականն հարևանցի իմն պատմէ. Ոսկ. Ես: *Մէք տամք յամել նոցա ի սովորութեն. Ոսկ. յհ. Ք. 25: *Ոչ յամեաց նա ի կնսարիա. Խոր. Ք. 77: *Ուրեմն յամէ ոք ի հաղորդութէ, ուրբանան գնա. զի գիւրորսալի է նոցա հետացեալն ի փրկական խորհրդոյն. Խոր: *Ցամելի ,, իբր յամեցող. Սէբեր: Վէյո:

ՑԱՄԵԼ. իւր երկայնամտել. յարատևել. հանապազորդել. *Ուրչափ ինչ ևմ արեաց բարեկամութեին, զայն վճարեաց յամելն: Թե պկտև շուն լցես (որպես զքանանուհւին), և յամիցես, նախ ամէնքն զոյզ որդին լինիցիս: Ոչ վայրապար խնդրել, այլ յամել ի խնդրուածսն: Թեպէտև ոչ վաղ վաղակի բանայցէ զդուռնն, այլ յամել պարա է. Ոսկ. Տ. ա. 22. 23:

ՑԱՄԵՄ, եցի. Ն. Տ. ՑԱՄԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ուշացնել. *Տէր իմ յամէ ՝ի՛գալ. Մփռ. Իէ. 48: *Ի ուրեք՝ զի յամէ զտալն. Խոր: *Բայց քո յամէ զզարթնուլն. Լ. ոփ. ՃԷ:

ՑԱՄԵՆԱՄ, եցայ. Տ. ՑԱՄԵԱ. լ. *Աճի իմ մի՛ յամենար: Տէր իմ մի՛ յամենար. Աղ. ԼՔ. 18: ԼՔ. 6: *Ցօրէնսն ՝ա՛յ այլ մի՛ ևս յամենալ. (յն. քաղաքավարիլ.) Ք. Ի. Ը. 1: *Ցամելով ոչ յամեացին առաքեալքն առնոսա. Եփր. Հա:

ՑԱՄԵՆՈՒԱՏ. ՛ի. ա. Ամենայն ուստեք. յամենայն կողմանց. ամենայնիւ. և Ճամնւոյն. ամնդն փիէն՝ փիոց. հէր խոբաֆփան. *Ցամենուստ պարտեալը Աղքատութեն հրնոց յամենուստ մասանց մրրկի. Նար. ՝ի՛ը. և ի՛ը: *Իսկ ես տառապեալս յամենուստ որմատախիլ եղէ. Ճ. Բ: *Ի ձեռն մարդկութեն՝ զոր հաս, յաձախեաց յամենուստ փառաւորութի ածութեն. Գէ. Ես:

ՑԱՄԵՐԱՄ, յամերամս. գ. ՛ի. Ցամայր ամն. և Ցերկար. *Նոր և հահեկան և ածեցուն տարի և ժամանակ ածելով յամերամս ժամանակաց. Վանակ. փոբէնոփ: *Նմա փառք յամերամ ժամանակաց և յանվախճան. Ոսկ. յհ:

ՑԱՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. որ և ՑՑՄԵԼ. Ն. Βραδύνω. Tardo, morari facio. Տալ յամենալ. յապաղեցուցանել. ուշացընել. ՝ի՛ձ՝ի՛ձ՝ի՛ն. *Ոչ յամեցուսցէ աչր զաւետիսն, որպես ոմանք յամր ՝ի՛մանալ զմեզ առ աղեքսանդրոս. Պփ. ա. ղէս: *Զհարկ բանիս հատուցի քեզ յամրագոյն. Աբզ: (Ո՛չ է պարտ չփոթել ընդ Ամրագոյն՝ որպես յասէն կրկին նախդրիւ. *Պարտ է զայնպիսիան ի յամրագոյն ի բանտս դնել. Մխ. Դա:)

ՑԱՄՐԱԼԵԶՈՒ. ա. Βραδύγλωσσος. Qui tardioris est linguae. Ցամր լեզուաւ. Ծանբարբառ. Ծանգր ՝ի՛մ ՝ի՛ա՛ի՛ր լեզուաւ. ոդղր փիւ լի. *Մովսէս՝ աղօտաձայն ասելով զինքն, և յամրալեզու. Բբս. Ի՛ղի:

ՑԱՄՐԱՆՕՍ. ա. Ցամր ի խօսս. Ծանբարբառ. *Կէաք յամրախօսք, և այլք չուտափոյթ ի խօսել՝ն. Լ՛ի. ոոաւ: *Գիր՝ անբարբառ է, և Ճարտասան. երագաբան, և յամրախօս. Ճ. Ը:

ՑԱՄՐԱԾՆ, ծնի, ծաց կամ էց. ա. Ὀψίγονος, ὀψιγενής. Sero genitus, tarde natus. Անագան և յետոյ ուրեմն ծնեալ. (ումկ. ո. Ճուվ ասի, փաղի ՝ի՛էրոո՛ի՛.) *Ցամրածնիցն մոլեալ լինի կատաղին (գթով սիրոյ) ի վերայ՝ ծնօղքն. Փիլ. իմասփ:

ՑԱՄՐԱՀԱՍԱՆ. ա. Ցամր ի հասանալ. գծանարտահասան. *Ընդեն քանից պատմողացն յամրահասացք, մանաւանդ զի ամենեքին անհասացք: Ցամրահասացն լինէին ի յուսոյ ողորմութեն. Լ՛ի. պփգ:

ՑԱՄՐԱՅԻՆ. ա. Ցամր. գանգաղ. *Ցամրային գործաւորք, կաղակործ ընկալեալ. Նար. Խէ:

ՑԱՄՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ցամր գտանիլ. գանգաղիլ. յամել. յամենալ. յուսանալ. ծուսանալ. *Եւ որք յառաջագոյն յամրանային ի քրուն, նմանեալք վերնոցն՝ անքուն

եղեն. փոխ. *Որդիքն ահարոնի յամրացան ի պաշտօն խորանին. խոս. *Եթէ յամրանամք, երկայնամտեսս. նոյ. ծա:

ՅԱՄՐԱՀԱՐ, ի, ից. } Որ յամր
ՅԱՄՐԱՀԱՐԱԿԱՆ. ա. } չարժի. յամրացնաց. *Գիր է երագընդաց, և յամրահարժ. ճ. ը: *Յամրահարժուկ, յարահաստ. զոյ. Ընդ:

ՅԱՄՐԵԼ, ի, ացս. ա. կարի յամրագոյն. յամրային. գանգատկոտ. անարի. *Յարաքն գոլով՝ արագել, և ի յամր գոլով՝ յամրել: Ըստ երկուց օրինակաց, արագել, յամրել. Մագ. Ն եւ պէս. ֆէր: *Տեղեկանայր զորութիւնս մարդկան զորացն հայոց... քաջայաղթք էին, եթէ յամրելք. Ղևոնդ:

ՅԱՄՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Βραδύτης. Tarditas, cunctatio, segnities. Յամր գոլն. դանդաղութիւն. անագանութիւն. յերկարութիւն. *Զի մի զասմանեալ ժամանակն ծախեսցէ ձանապարհագնացութենն յամրութիւն. փիլ. յոբ: *Զպատասխանութենն յամրութիւն (կամ յարմարութիւն) սպաժամ հասուցանէ. Պիտ:

ՅԱՄՕԹ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. տ. ԱՄՕԹ:

ՅԱՆ ԿԱՐԴԱԼ կամ ԱՒՆԵԼ. Ἐπιτανύζω. Irrideo, effuse cachinnor. ἐγκαλέω, σωτρίβω, accuso, contero. Հեգնական կամ անհաստատ բանիւ այսր առնել. ծաղրել, և աշխատ առնել. պարտաւոր առնել. Եա, հա, հա՛, հա՛, ես՝ահա ըստ լուծ ծաղր ընել, լարել. Ես *Ոանհոգ լինել, և վա՛զ և յայ կարգալ. Ոխ. մ. ք. 23: *Եթէ տալ չկամիցես, ընդ էր պատուհասիցես, և յայ յո՛ւ, և հայ հո՛ւ զտառապեալ ոգին և զվարանեալն առնիցես. անդ. 10:

ՅԱՆԳՈՐԵԼ. տ. ԱՆԳՈՐԵԼ:

ՅԱՆԳՈՒԻ. ՅԱՆԳՈՒՅՆ. տ. ԱՆԳ:

ՅԱՆԼԱԿԱՐԾՈՒՅՆ. տ. ՅԱՆԱԿԱՐԾ. ՅԱՆԱԿԱՐԾ. *Յանպատրաստից յանկարծօրէն յայլակարծուց զնոսա ըմբռնէին. Բոժ. ֆ. 20:

ՅԱՆԼՈՒՍՏ. տ. ԱՅԼՈՒՍՏ:

ՅԱՆՆԺԱՄ. մ. Τότε. Tunc. Յայն ժամ յայնմ ժամու կամ ժամանակի. ան ոփէն. ո ղաճան, ո ահեմ. * Յայնժամ հերովդէս դալտ կուշեաց զմոգան: Յայնժամ, իւրև եւս՝ թէ խաբեցաւ, բարկացաւ: Յայնժամ կատարեցաւ ասացեալն: Յորժամ սկսաս նամ, յայնժամ զօրանամ. և այլն: *Յայնժամ զարմանալի են բարիքն (վարուք), յորժամ ի մէջ չարացն իցեն: Ա յժամ լուիցուք երկիւղիւ, զի մի յայնժամ լուիցուք սաստիւ. Ոխ. մ. ֆ. 28: Ն եէր:

ՅԱՆՆԿՈՑՍ. մ. նխ. Πέραν, ἐις τὸ πέραν, ἐπέκεινα. Trans, ultra. Յայն կոյս. ի միւս կողմն և կողման. անդր քան. Ռվել էին, էիմաշը. անէին. ո պիր Նարաքա կի Նարաքաս, Էօնէյե՝ Էօնէգոե, գարշը գօցա գօշտա: *Երթալ յայնկոյս: Յայնկոյս յորդանանու. յայնկոյս ծովուն յայնկոյս գեռոյն. յայնկոյս աշտարակին. ևն: *Եթէ այս յայնկոյս արծաթսիրութիւնն է, այսինքն ոչ երբեք դադարել ի ժուլուիլոյ, ապա այն յայնկոյս անընդհատ է. կնմա: *Եհաս ոմն ի վերծէլոց անտի, և պատմեաց աթոռոմու յայնկոյս կացելոյ. Ծն. ծէ. 13. ուր ին. պերատէց. երր. էգեբէ. (լծ. թ. պերէ.) ուսաի համարին ոմանք զանունս երբայեցի: (Ի յն. ձայնէ անտի բէերս, որ է եզը, ծուլեզը, և հանդիպակաց կողմն կոստանդինուպոլսոյ ի լատ. կոյն բէերս. և թ. պեյօղլու:)

ՅԱՆՆՄ ՀԵՏԷ. տ. ՀԵՏԷ:

ՅԱՆՆ ՍԱԿՍ. տ. ՍԱԿՍ:

ՅԱՆՊԱՆԱՊ. կամ ՅԱՊԱՆԱՊ, ի, Բառ ունկայա՝ որպէս Զաբ սատանայ. կամ թ. ՝ոպանս. վայրենի. (իսկ լուս. Թարգ. իմանայ Ա յպանօղ.) *Պարտաւորիչք արդարոց և որդիք յայպանաւք. Մծբ. ծէ. տես ծ ծէ:

ՅԱՅՍԿՈՑՍ. մ. նխ. Ἐντός. Citrą. Յայս կոյս. յայս կողմն, կի յայսմ կողման. ասպին, ինքս. պէրի, պէրէյե, պէրիպե. * Յայսկոյս ջրոյն. վրդն, ծն:

ՅԱՅՍՎՈՑՍ ՅԱՆԱՂՈՑՍ. մ. Ἐνθα καὶ ἔνθα. Hic et illic, ultra, citra. ἔνθεν καὶ ἔνθεν, hinc et illinc. Ա յսր անդր. ասահ և անտի. յալ և յահեակ. շուրջ. ասպին անդրին, լրս դին. ևօրէ պէրի, փէօրի ՝ուրաքա՝ ՝ուրաքիւա. *Զգունդն ամենայն յայսկոյս յայնկոյս ցրել: Հայեցեալ յայսկոյս յայնկոյս ի՛: Եւ ահա խռովեալ էր բանակն յայսկոյս յայնկոյս: Զիք երթեալ ծառայի քո՝ ո՛չ յայսկոյս և ո՛չ յայնկոյս. ևն: *Մինչև գայսօր ժամանակի յայսկոյս յայնկոյս շրջելն կաթծիք զնմանէն ի բազմաց. Եսա. պտ. ֆ. 24:

ՅԱՅՄՄԱՒՈՒՐՔ, բայ, կամուրջ. ֆ. (ռմկ. Ա յմաւուրս.) Գիրք համառօտեալ վարուց և վկայաբանութեանց սրց, առեալ զանուն ի տաճպ կրկնութենէ բառիցս. *Յայսմ աւուր կամ ի սմին աւուր տօն է ևն. Յիշապ. է: *Որպէս ցուցանէ կարգեալ յայսմաւուրքն նորա. Մխ. ապար: *Ոչ էր եգեալ ի գիրս յայսմաւուրցն. է. կիրակ:

ՅԱՅՄՄ ՀԵՏԷ. տ. ՀԵՏԷ:

ՅԱՅՍ ՍԱԿՍ. տ. ՍԱԿՍ:

ՅԱՅՏ, ի, ից. ա. Φανερός, δῆλος, η, ον, γνώριμος. Manifestus, ևն. տ. ՅԱՅՏՆԻ. որոյ է արիսա. (լծ. հյ. Ա յտ՝ որպէս ի գուռս երևեալ և այտուցեալ. մանաւանդ թ. այթէ, այտ, պէյտ.) պէ ևի, ալբէ. *Վասն յայտ աւուրն չլինելոյ. Ոխ. մ. ֆ. 24: *Որքան ինչ մեզ յայտն է, տեացուք. Դիոն. ՝ձէայ: *Հրէից և հեթանոսաց, յայտից և անյայտից, արդարոց և մեւաւորաց. Մխ. ապար: *Յայտից, և անյայտից. Տ ծաց: *Ի կշիռ զորութենէ անիմաստ յ յտից չափեացես. Սիաա. մբ: *Որոց հաւատքն իւրեանց ժրագլուխ էին, յայտ երեսաք ինդրեալ ընթանային. Եփր. հաճոբ:

ՅԱՅՏ ԱՒՆԵԼ. Φαίνω, δηλόω, καταδείκνυμι. Manifesto, declaro, ostendo, ևն. Յայտնի առնել. յայտնել. ծանուցանել. ցուցանել. պէյտ էնմէ. * Միւսան, դամն յայտ առնէ զչարժէլոցն: Յայտ առարկի զքեզ: Յայտ առնել զկատարումն աւուրցն սրբոյ ընթե. ևն: Նոյնպէս ասի, *Խապատ զկործանումն Թշնամւոյն յայտ (յն. յանդիման) կացուցանեն. Բրս. լար:

ՅԱՅՏ. գ. իբր Յայտնութեան. ուսաի ՅԱՅՏ ԱԾԵԼ, է Բնութ. ի յայտնութեան. յերևան ածել: *Զչարիս իրենց յայտ ածէին. Աբէթ. ք. 2: *Գիննեցից, և ածից յայտ զգիտուածի նորա. Խ. ը. 2ի:

ՅԱՅՏ կամ Ի ՅԱՅՏ ԳԱԼ, է Յերևան գալ. երևել ի հրապարակի, և յայտնի լինել: *Եկն յայտ (կամ ի յայտ) անդր զայրագին լի բարկութենէ. ք. ՚ի. ծք. 45: *Ոչ եղև ինչ գաղտնի, որ ոչ ի յայտ գայցէ. Մրն. ք. 22: *Զի յայտ եկեսցէ աեսուածեան հաւատքս. Ոխ. եւ:

ՅԱՅՏ. մ. տ. ՅԱՅՏՆԱԳԻՏ. Φανερῶς. Manifeste. *Զիշխէ յայտ հրամանն տալ: Զկարէ յայտ երեթալ և տալ, թէ դու իսիատ ես. Եփիի: *Անտի յայտ եկաք, և տասի գալ. տագոլի արձակէ զմեզ. Ոխ. մ. ա. 8: *Մերթ յայտ՝ մերթ ի ծածուկ. Եփր. ԻԳ: *Որպէս յայտ ցուցանի. ճ. գ:

ՅԱՅՏ ՅՆ, եալ. բ. Φανερόν ἐστι, πρόδηλον, καταδῆλον, ἐμφανη, ἐμφανῆ. Manifestum, clarum, notum est, patet, liquet. Յայտի է. ծանուցեալ է. երևի ամենից. ուն. որ հայի ի ա՛ն է. ա. յայտի. պէ ևի. էվէ՛ոբէ, պէյտ, մալիմ փէր. *Յայտ իսկ է, թէ յազգէ յուդայ ծագեաց աէր մեր. և ևս առաւել յայտ է, թէ ըստ նմանութեան մելքիսեդեկի յառնելոց է այլ քահանայ: Ա յս մի ինչ յայտ եղև, եթէ ի ձեռս էր իմ. ևն: Ա յլ անսուտքր է ասել. *Յայտնի է յայտ ես՝ի պատուիրանէն հեռի գոլ Բրս. ընէ:

ՅԱՅՏ Ի ԹՒ. } իբր ել. Δηλονότι, δῆλον
ՅԱՅՏ ԻՍԿ Ե. } (ἐστι) ὅτι. Patet quod, nimirum, quippe, omnino, profecto. Իբրև զի. այն է. այսինքն. ապազէն. անշուշտ. ուրեմն. * Հնազանդեալ է նմա ամենայն, յայտ է թէ բաց յայնմանէ՝ որ հնազանդեցոյց նմա զամենայն: Զի օրինաքն ոչ ոք արդարացաւ առաջի այ, այն յայտ իսկ է, զի արդարն ասէ՝ի հաւատոյ կեցցէ. ևն: *Բայ նիւք իսկ ոչ մեղաւ. իսկ եթէ բանիւք ոչ, յայտ է եթէ և ո՛չ խորհրդովք. Իսիա: *Զի՞նչ է, բացան աչք երկոցունց. սակաւ մի յաւաքագոյն ամենայն կենդանեաց դնէ հոդածինն անուանս, և յայտ է՝ զի յառաքագոյն սեսեալ. փիլ. լին. ա. 39:

ՅԱՅՏԱԲԱՐ. տես ՅԱՅՏՆԱԳԻՏ. *Զի յայտաւոր հաւատք յամենայն ումեքէ գովեալ լինին. Եփր. համաբ:

ՅԱՅՏԱԲԵՐԵԼ. ն. ի յայտ բերել. յայտ ածել. * Յա քո վիւրոյ գալստեանն ծրագրեալ յայտաբերեր. մեզ զօրինակն ի սկզբանէ. Փոխ:

ՅԱՅՏԱԳՈՑՆ. տ. ՅԱՅՏՆԱԳՈՑՆ. *Յայտագոյն առնէր գաստցելսն. Բոժ. ֆ. 5:

ՅԱՅՏԱԹՈՐԵԱԼ. Յայտնապէս թարեալ (որպէս արուսեակ). *Վասակ ի վուակ խառնեալ՝ յայտաթորիլոց պայից. նոր. փոչ:

ՅԱՅՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Δηλος. Manifestus, patens. որ և ՅԱՅՏՆԱԿԱՆ. Որ ինչ յայտ է. յայտնի. պարզ. մեկն. *Յայտական երևմամբ կայր գունդն. Փոխ: * Լուսաձև յայտական (կամ յայտնական) տեսած. Սարգ. ա. գ. ա: *Յայտական բանս: Յայտական բանիւ. Եսփր. լֆ: Ընան. Եյէէ:

ՅԱՅՏԱԿԱՆ. Δηλωτικός. Declarativus. Յայտարարօղ, երևեցուցիչ. նշանակիչ. *Դանուն նութեան է որոշեալ դիմաց յայտական, թր. ֆէր:, *Իբր ոչ անմանութեան է յայտական: Ոչ յայտականք զլխոն են. փիլ. լին: * (Աստանօր) այսօրն՝ ժամանակի ոչ է յայտական. վրդն. ոչ:

ՅԱՅՏԱՆԱԽԱՏ. ա. մ. որ և ՅԱՅՏՆԱՆԱԽՏ. Յայտնի և հրապարակաւ նախատեալով, թշնամանեալով, կամ նախատեալ. հրապարակագոյժ. խայտառակ. *Խրատէր, սպառնայր, եղուկ կոչէր, քսյց ոչ յայտնանախատ ինչ (յն. յայտնապէս), այլ՝ի ծածուկ. Ոխ. մ. ֆ. 27: *Յայտանախատ արարի, թէ ո՛ւր իցեն ածքն՝ որոց նուէրս նուիրեցիք. կի զոհսն մատուցանէիք. Ոխ. եւ. յորմէ և գէ. եւ:

ՅԱՅՏԱՆԱԿԱՆ. ա. Յայտնի նկատեալ կամ նկատելի. բացերև. *Յայտանկատ աչաց տեսողաց: Յայտանկատ սեսարան. Նոր. իվ:

ՅԱՅՏԱՆԱՆՇԱՆ. ա. Յայտնի նշանակեալ. քաջայայտ. և Յայտարարող նշանակութ և խորհրդոյ իրիք. *Ճառդ յայտանշան է. իսկ նշանակի զայն զհուսանաս է, և այլն. փիլ. լին, ֆ. 134:

ՅԱՅՏԱՆՈՒՆ. ա. Որոյ յայտնի է անուն. Ընաբ.

ՅԱՅՏԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Երևեցուցիչ պատկերի և կերպարանաց. *Աբարին կուռս կարկատունս յայտապատկերս մարդոյ ա. յն. մարդակերպս. անդրոպոմորֆոս. կուլ. ֆէ.

ՅԱՅՏԱՊԱՏՈՒՄ · ա · ն · Յայտնի պատմել, պատմեալ և պատմելով · Վարդապետք յայտապատուք և առակախօսք · Նար · Երփ · Արձանագրեցին զայտապատում իրս Թադեւորաց · Որ յայտապատում իակ ալարեալ է զըղյցս պայազատուԹէ աշոտոյ · Յհ · կԲ · Ոչ այնպէս իւքն յայտապատում լինէին · Երզ · Խոր · Յայտապատում զմիտս ասացեալոցս մեզ առալՀն գնէ · Սարգ · ա · պ · Ը ։

ՅԱՅՏԱՏԵՍԱԿ · ա · Յայտնի աչեանէլի · դիւրիմաց · բացերև · Որ յայտատեսակ է, և ոչ յոլովանիգիր · Քէր · Երբ ։

ՅԱՅՏԱՐԱՆ · գ · ա · Գործի կամ միջ նորդ յայտնուէ · յայտնիչ · Հաւատոց գըլխոյդ յայտնէ · յայտարան (կամ յայտնարան) նուէրն քո ա՛յ · ԼՀբ · պԲրգ ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐ, ՚ի, աց · ա · Յայտ-

ՅԱՅՏԱՐԱՐԱԿԱՆ, Հյարօղ · Ծանուցանող յայտնապէս · հրատարակիչ · յայտական · հանդիսացեալ · Ա՛յն՝ որ ասէ ոք, Թէ յաուաչ կամ զկնի, այս նշանակ յայտարար է մուտց մարդկութեՀ ժամանակս երկնէցս յաՀնէլոյ · Ոչ · յհ · ա · 3 · Յայտարարական գրով գրոյլ · Յայտարարական բերմամբ առ հանճարեղութեՀ կատարելագործէին · Ածբ · ա · 1 · Ը · 4 · ՅոյցանՀ յիւրումն յայտարարական մատենին · Մագ · ծԷ ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Յայտնութիւն · բացայայտութիւն · Ծանուցումն · յուցակութիւն · բացադրուն · ստորագրուն · Հանդիսացուցանէին · Զյայտարարութեան մերոյ ազգս բանութեՀս յանդիման կացուցանել · Յայտարարութեան սակաւուք, Թէ բեզդ ներքովՀ է · Խոր · ա · 1 · Ե 6 · Սակաւիկ ինչ յայտարարութեՀք ասացից · Յհ · կԲ · Յայտարարելոյ կերպագրութեՀ անձին և փաւաց գաւկայ · Ածբ · Է · 11 · Մի փոքր համարիր զԻմն ասելով, այլ մեծապատիւ և պատկառելի երեսաց յայտարարուն · Սարգ · յհ · ա · Եւ ոչ մերոյ ՀշմարտութեՀս՝ պրամ տեղեակ Էք, և՛ յայտարարութեՀք վրէժխնդրութեան պահանջեալ · ԼՀբ · ա ա Լ ։

ՅԱՅՏԵՐՈՒՄՆ · գ · Ի յայտ ածելն · յայտաբերելն · Ի դուրս տալն և երևիլն · ՅուդանՀ զմեզայն յայտներումն զանազան փըչովք · Խոր ։

ՅԱՅՏԵԼ · Խմ կամ ընԹերցիր Յայտնել · Աղաղակն նոցա յայտ գյալԹումն · Բր ա · Տրի ։

ՅԱՅՏԵՐԵԻԱԿ, կամ կի · ա · Յայտնի երևեալ · բացերև · քաՀայայտ · սրտէն ծանուցեալ · Ի յայտերևակ իրաց զՀմարիան ծանուցանել կամիք ,, · յն · ἐναρχα. սկզբնաւոր, կամ հին և հիմնական · Աբ · Է · ԶամմԹանայն յայտերևակի գիտուէն (իրս) անՀրևելիս պարտ էր առնել · Պխ ։

ՅԱՅՏԵՐԵՒԵՑՈՒՑԻՉ · ա · Յայտնի երևեցուցիչ · յայտական · Յայտերևեցուցիչ և յայտնիչ բարուց է անունն եսաւայ · Փիլ · Լին · Է · 161 ։

ՅԱՅՏԿԻ · կամ ՅԱՅԴԿԻ · ն · Բառ ռմկ · որ և ասի ապիէց · այս ինքն Ա՛յտի · չոռիկան · Յայակի փախիր, ասէր, այ չէ ծեաւ · Գնյ ։

ՅԱՅՏ ՅԱՆԴԻՄԱՆ · ն · ԽՀ · ա · Ես παρρησία, ἐπίδηλος, φανερώτερος. Palam, manifestus, clarissimus. Յայտնապէս յանդիման տեառղոյց · աչերև · հրապարակաւ · համարձակ · և Յայտնագոյն · ափ ալՀէաբ · Յայտյայտնդիման խայտառակեաց · կախեաց յայտյանդիման ամենեցուն · կոդ · Է · 15 · Է · Ա · ծԷ · 35 · Յայտյանդիման մեծի բանակին զպաշտօնն յուշանէին · Յայտյանդիման ձայն արձակեաց առ մեծ հրապարակին · ՆէԼ · Է · Ընդա կերպարանողք են, և ստքա զիրիք և յայտյանդիման անձնադիւրք · ԵՓԷԿ · Խակ հովիւքն քանզի վայրենագոյնք էին, և նոցա յայտյանդիման տեսիլ պիտոյ էր · Ոչ · Ն · ա · 4 ։

ՅԱՅՏՅԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՑ · ա · կացեալն յայտյանդիման · բացերև · Քանզի յոյժ հաւատացեալ էր այրն, չէր ինչ պիտոյ տեսիլ երեսաց յայտյանդիմանակաց · Ոչ · Ն · ա · 4 · ըա ճ · Գ · Իակ ի բուն օրինակն, յանդիմանակաց ։

ՅԱՅՏՅԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ · իբր Ն · Յայտնապէս յայտյանդիման · Որպէս յայտյանդիմանութեՀ ասաց մովսէս յօրհնութեՀ իւրում · Կամեցաւ նիկոդեմոս յայտյանդիմանութեՀ զՀնամոլեՀ յայտնել · ՅայտյանդիմանութեՀ չարեաքն իւրեանց հանդերձ խայտառակեցեր · Ե · Ն · Է · 6 · ծԲ · 39 · Գ · Ն · Ե · 3 ։

ՅԱՅՏՅՆԱԲԱՆ, ի, ից · ա · ՚Եմփատիկός, ἐμφατικός. Significans cum emphasi. Յայտնաբանող · յայտնաբանիչ · բացատրող · Թարգման · Մարմնականքն արարողուԹք՝ ապագոյցք և յայտնաբանք հոգևորացն · Ա յայտ (սիրոյ) եղև յայտնաբան և միՀնոյդ քան · ԼՀբ · պԲրգ ։

կամ Որ ինչ է յայտնի բանիւ · դիւրիմաց · σαφὴς, perspicuus. Յայտնաբան դիւրաբան իմաստութեՀ · Ոչ · յհ · ա · 1 · Յնդուղ աչրեանն ի բևեռացն է յայտնաբան · Շ · ոգ · ԲաՀբ ։

ՅԱՅՏՅՆԱԲԱՆԱԲԱՐ · Ն · ՚Եմփատորիκῶς. Expressive, declarando. որ և ՅԱՅՏՆԱԲԱՆԱԳԻՑ, ՊարզաբանութեՀ · մեկնաբանՀլով · բացատրութեՀ · յայտնապէս · ԸնԹռուքն յայտնաբանաբար՝ ըստ միտումն բարեսէր ունի զվերակոչումն՝ հանգիստ ոչ լեալ և անուանեալք · Դիւան · երի ։

ՅԱՅՏՅՆԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, ացկամ Ից · ա · ՚Եմփատորικός, ἐμφατικός. Explanatorius, planus. Յայտնաբան · յայտնաբանիչ · Ասացեալոյն (որ գրոց) յայտնաբանական աւանդութեՀք · Յայտնաբանականէն ասացեալոց նմանութեՀք · Որոց են յայտնաբանական կանք պատկերք · Դիւան · երի · Ե ԹգԲ · Իակ Պխիտ · Յայտնաբանական յատակել զուզադատուԹեՀ ,, · իմա զյայտնի, կամ յայտնապէս ։

ՅԱՅՏՅՆԱԲԱՆԱՊԷՍ · Տ · ՅԱՅՏՅՆԱԲԱՆԱԲ · Ն · ԶՀանձաւ որբաշտնին յայտնաբանապէս խորհրդազգածեցուցեալ · Որոց մերձն են՝ յայտնաբանապէս ցուցեալ · Դիւան · ԷյէԼ ։

ՅԱՅՏՅՆԱԲԱՆԵՄ, եցի · Ն · ՚Եմփանίζω. Manifestum reddo, expono, exprimo, enarro, interpretor. Յայտնի բանիւ բացատրել · մեկնաբանել · յայտնել · Զսնայ օրինակաս յայտնաբանէնել · Նար · Երփ · Քաղցրահայեացն սիպ զսերոյն Հշմարտի հպատակութեՀն յայտնաբանէր · ՍԼա · ՚ի Լբ ։

ՅԱՅՏՅՆԱԲԱՆԻՉ · Ն · ՚Εφάντωρ, ἐκφαντορικός. Expressor, enarrator, interpres. որ և ՅԱՅՏՆԱԲԱՆ · Բացատրող · մեկնիչ · Թարգման · Քահանայք յայտնաբանիչք են ոչ · Ընծայինն քահանայապետ յայտնաբանիչ է ամենպետականացն արգարուէց · Դիւան · ԹգԲ · Ե էյէԼ · Յայտնաբանիչք սիրաւէս ասացան, որք զնուիրըդ գոն անՀատուԹիս նշանակիք յայտնեցին մեզ · Մագ · ՚ի դիւան ։

ՅԱՅՏՅՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ · գ · ՚Εφάντορία. Explanatio, interpretatio, expressio, manifestatio. ἀπόδειξις, demonstratio, declaratio. ՄեկնաբանութեՀ · բացատրութեՀ · ապագոյցք · արտայայտուէ · Հրատարակումն · հնչակ բարեբանութեՀ · ՅայտնաբանութեՀ ասացելոյն (որ գրոց), կամ գերազարգիչն զարգուց, կամ անու անց նոցա · ՅայտնաբանութեՀք հոգեշարժ զորութեՀն ածաբանիցն · Դիւան · ստէպ · Զայսոսիկ ուսուցանէ յայտնաբանութեՀ աերովբէիցն մանաւանդ · Շ · հրէպ · Ընդորիւն այ յայտնաբանութեՀ արարեալ եկեղեցական կարգաւորութեՀց · Խոր · պԲրգ · Յայժ յայտնաբանութեՀ գրեցի · կամբք · Զայս ամենայն նախաձայնութեՀ մարգարէիցն լուեալ, և յայտնաբանութեՀ սեւեռարանչացն ծանուցեալ մեր · Սկաա · Ե · Յայտնաբանուէ ասէ զվարդապետուէ խորհրդոց յայտնուէ · Մաա · ՚ի դիւան · ՕրհնութեՀ, զի յայտնաբանուէ Թարգմանի ըստ ոգին գիտելեւոյ մեկնութեՀն · որ է յայտնութեՀն յաի խորհուրդ · Յհ · խ · էյէԼ ։

ՅԱՅՏՆԱԲԱՐ · Տ · ՅԱՅՏՆԱԳԻՑ · Զկերպարանս անգիրութեՀ յայտնաբար ունիք · Որ յայտնաբար անիրաւութեՀք հարստանային · ճ · Գ · Հաւատաս ի չըԹանց անաի յայտնաբար պահանջէր · Եէբ · Համաբ ։

ՅԱՅՏՆՆԱԲԱՐԲԱՒ · ա · ն · Յայտնի բարբառեալ, կամ բարբառելով · Դարձեալ սկըսայց զՀաւ պաղատանացս խոստովանօրէն զղջկականաբար՝ զգալտնածածուկն յայտնաբարբառ · Նար · Է ։

ՅԱՅՏՆԱԳԻՑ · ա · ն · Προφανῆ. Manifesto. Առաւել յայտնի · յայտնապէս · երևելի օրինակաւ · անչուշտ · Ամենայն որ յայտնագոյն գՀնաւն ունի, հրաժարելի է · Բր ա · Հց · Յայտնագոյն ասել · Յայտնագոյնս ցուցանել կամեցաւ · Զոր կարծեմք՝ եԹէ Հնասիմք, զայս յայտնագոյն չահիմք · Խոխ ։

ՅԱՅՏՆՆԱԿԱՆ · ա · ն · Տ · ՅԱՅՏՅՆԱԳԱՆ ըստ ա Նշ · Որ ի ծածուկ՝ աւ ոչ յայտնական, փորձ զչաՀինըն քեզ Նըման · Շ · Էէբ · Մատուցանգրել յայտնական պատմուէ, որ առ մեզ գործեցան · Ագաբ · Առեգական նման յայտնական, պայծառ բանիւ՝ վարդապետական · Գնյ ։

Եւ ըստ ա Նշ · Սահման է բան կարճառօտ՝ յայտնական բնութեՀ եղԹական Հրոց · Դամոգ ։

ՅԱՅՏՆՆԱԽԱՏ · Տ · ՅԱՅՏՅՆԱԽԱՏ · Առաջի այնչափ զորաց յայտնանախատ լինել · կալ · ծԲ ։

ՅԱՅՏՆԱՊԷՍ · Ա · Φανερῶς, ἐν τῷ φανερῷ, ἐμφανῶς, μετ' ἐμφανείας, σαφῶς, ῥητῶς. Manifeste, perspicue, certis verbis, diserte, plane. Յայտնի որինակաւ · հրապարակաւ · առապարուակ · և Ամերկեայ · անշուշտ · յայտնի · ալիւէաբէ, ալէի, պէս պէյան, պէս պէսէ · Յայտնապէս ի քազաք մտանել · Աձ մեր յայտնապէս եկեսցէ · Խընդրեցից վրէժ յայտնապէս · Եաեա ի տեսլեան յայտնապէս · Յայտնապէս ասէ · Գրեցեա ի վերայ քարանցն զամենայն զօրէնս զայսոսիկ յայտնապէս յոյժ · Գրեա զաեսիլդ զայդ յայտնապէս ի սահսակս · և այլն · Յայտնապէս պարտ է վայելել յօգնութեՀն այ, զոր կատարեն զօրէնս նորա · Խոխ ։

ՅԱՅՏՆԱՏԵՍԻԼ · ա · Յայտնի աչեաւել կամ տեսլեամբ · աչերև · բացերև · յայտաչեսակ · ԶխորութեՀն զանչափուն, Թէ զամենածածան յայտնաւորիլ · Նար · էբ ։

ՅԱՅՏՆԱՒՈՐ · ա · Յայտնի · յայտնական · երևելի · (կամ անուն բարձր տեղւոյ իրիք ·) Հայր այ եղեր յայտնաւոր (գու գաւիթ), Թագաւորաց լինել աՀաւոր · Գնյ · Ելեալ կային ձակատեալք ի վերայ բարձրաւանդակի լանչակողմանցն յայտնաւորին · Փարպ ։

ՅԱՅՏՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ · գ · Յայտնուէ · բացերևութիւն · պարզութիւն · Աիւղաս և գյայտնաւորուէ մեռցն ժԹաղցոյց · կՆրզ · ծԲ ։

ՅԱՅՏՆԵՄ, եցի · ն · Φανερόω, ἐμφανίζω, δηλόω, ἀναλύπτω, ἀποκαλύπτω, ἐξ. Manifesto, patefacio, declaro, revelo, retego,

ևն. լր. φαίνω, φαίνομαι, ἐπιφαίνω, luceo, appareo. Յայտնի կամ յայտ առնել. յանդիման երևեցուցանել. արտաքուստ ևս ցուցանել. բանալ. ծանուցանել. յայտնաքանչել. լր. յայտնի լինել. երևել. *Յայտնեցից նոցա զՀոգիւն խաղաղութեան և զՏաւատս: Յայտնեաց զիաուս իւր: Յայտնեցի զանուն քո մարդկան: Գիտութիւն ոչ յայտնի է ի նոսա, քանզի ոճ իսկ յայտնեաց Ն֊ը: Ծածկեցեր յիմաստնոց, և յայտնեցեր տղայոց: Չէ ինչ ի ծածուկ, որ ոչ յայտնեսցի: Չի և կեանքն յոի ի մարմինս մեր յայտնեաց ընկն: Յայտնեցաւ հրեշտակաց. ևն:

ՅԱՅՏՆԻ, նոյ կամ նոյ, նեաց. ա. Փաներօս, ἐμφανὴς, δῆλος, προδῆλος, σαφὴς, γνωστός, εὐγνωστος, ևն. Manifestus, patens, perspicuus, notus, ևն. Յայտ եղեալն. ծանուցեալ. ծանօթ. ի վեր երևեալ. երևելի. նշանաւոր. բացերև. ակներև. պայծառ. պարզ. հաւաստի. համարձակ. (չբ. թ. այ. փշնէ. այսինքն լուսաւոր.) այտ, պէյտ, պէեւի, ալիւէ. *Պարզ, անարատ, յայտնի: Յայտնի եղէ այնոցիկ, ևն: Յայտնի է ի հրեաստանի ոճ: Յայտնի լինին բանք ձեր, կամ փառք ձեր ընդ ամենայն երկիր: Որոց մեղքն յայտնի են, և բարի գործքն յայտնի են: Ամենայն գործք խոնարհին յայտնի են առաջի ոյ: Չեղև են ճանապարհք նորա, և ոչ յայտնիք: Որ ինչ ծածուկ և որ ինչ յայտնի, գիտացի. ևն: *Արգել ի նոցանէ զյայտնի պաշտօնն. Եչէզ. է: *Զանմեղսը թիւն չուշանայ զբեզ միայն յայտնի՝ ի ձեռն մանկանն դանիէլի յայտնեցեր ամենեցուն. Սոբ. ոչ: * Ի յայտնութիւն զանյայտն յայտնի արար. Ոպ. ս. ոճ. 21: * Ճառդ յայտնի է: Ճառիդ յայտնի եղելոյ: (կամ որ նայն է,) Ճառիդ յայտնոյ. փիւ: *Սակաւ ևիր յայտնով (զօրօք), և անթիւ եղեր անյայտիք (հրեշտակօք). Գիս. բղ. ոօ վէ: *Չաւատալիմ եղև այն՝ որ ծածուկն էր, յայտնեաւն. եփր. համաբ: * Նշանաւ յայտնեաւ ամենեցուն քարոզել. Բռ. բղ: * Դուռ ինքնին իսկ վկայիչ վասն յայտնեաց մերոց, և ոճ վասն գաղտնեաց մերոց. եփր. ոճ. ընս: *Ի չխնամք և գործակալք և գլխաւորք, և որք միանգամ յայտնիք էին ի կողմանն (այսինքն երևելի անձինք): կապուտն գլխաւորաց, և բանաք յայտնեաց. Խոր. գ. 58. 68: *Ռոմանդակ զինի յայտնիսն, և զնոսին կատար լեզուաւ ի հայ բան. անտ. 53. այն են ինչ գիրք հնոյ կաւակի ի սկզբանէ հետէ ծանուցեալք իբրև ընդունելի ի կաթուղիկէ եկեղեցոջ. որ և կոչի կանոն եբրայեցւոց ըստ ինքեանն տուուց նոցա. որպէս և արտաքոյ մնայեալքն կոչին անյայտք, կամ ծածուկք, կիմ ծածուկ յայտնութիւք. յորոց ոմանք յետոյ ընդունելի եղեն, և ոմանք անընդունելիք:

ՅԱՅՏՆԻ. ն. տ. ՅԱՅՏՆԱԳՏՈՒ. Փաներաբար. Manifeste. ὁμολογουμένως, ut in confesso est. * Եւ ի ոմանն՝ ոչ յայտնի, այլ ծպտեալ ի ծածուկ: Եւ յայտնի իսկ (այսինքն հաւատաւորեալ՝ ըստ խոստովան լինելոյ ամենեցուն) մեծ է խորհուրդն ծածկութեան. ՅՀ. է. 10: ա. փխ. գ. 16: *Ոչ յայտնի ինչ չանգիմանեաւ ոչ յայտնի չանդիմաներ զոք. Ոպ. ս. բ. 2: *Վկայք՝ յայտնի մեռեալք, և ի ծածուկ կենդանիք. ոյք քարոզէին յայտնի զկենդանութիւնն իւրեանց. Ածաբ: * Մարտեաք յայտնի ընդ անմեղս, և ի ծածուկ ընդ խորհրդականս: Որ յայտնի ուրացեալ են զՔրիստոս մարդիսն ոճ, ոչ գիտեն զինչ գործեն և կիմ ինչ խօսին. Նէհէ. բ. է:

ՅԱՅՏՆՈՂԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Փասատոտիկός, δηλωτικός. Explicans, manifestans, denotans Որ ինչ լինի յայտնող կամ կարող է յայտնել. յայտական. յայտնական. բացատրող. * Ոչինչ արգելու և Բան տիրապէս կոչել զՈրդի՝ յայտնողական էութեան նորա զոյս ունելով մանանութիւն: Եկեղն՝ ոչ ամենայն իրօք էութեն է յայտնողական: Եթէ անէզութիւնք անուն՝ զոչ եղանիլն նըշանակելով, էութեն եղիցի յայտնողական, ևն. կնրզ. գնչ:

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փանէրաուս, δῆλος, δήλωσις. Manifestatio, patefactio, declaratio. ἐπιφάνεια, apparitio. σαφηνεία, perspicuitas, ևն. (չբ. թ. այ. փ֊ը.) Յայտնի և երևելի դոյն. յայտնելն, և յայտնիչն. արևանման երևումն. տեսիլ. բացումն. բացերևութիւն. բացայայտութիւն. պարզութիւն. պայծառութիւն. լոյս կամ ազդեցութիւն ծածկին. Յայտնեալ բանիւ քոյ: Յայտնութիւն ճշմարտութեան: Յայտնութիւն հոգւոյն: Որ ինչ յերկինից յայտնութիւնք եղեն: Ի յայտնութիւն գարձուցանել (այսինքն յայտնի առնել), ևն. Նորա ձևիւ յանուանն յայազգս յայտնութիւնն. (այսինքն պարզաբանութիւն.) Աբաբ. յայտն: *Տեսանել զյայտնութիւն յառաջիսս մարգարէիցն. (այսինքն յատակաւ, բացերևութիւն.) կալ. ծգ: * Յայտնութիւն գործոց՝ կատարումն մարդոյ. Սիր. ծա. 29:

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. Ἐπιφάνεια, Θεοφάνεια. Epiphania, theophania. Երևումն ոյ ի մարմին. ածայայտնութիւն. և Միւսանգամ գալուստն քոյ. * Ա֊ժամ քոյ յայտնութեանն ասն է. Աբաբ. ծն: *Յայտնութեամբ քո ակր ցնծայաւ երկիր. Շար: *Ի սափանի սգէ յայտնութիւն գալստեանն իւրոյ: Սինչև ի յայտնութիւն սեառն մերոյ յն քր. ի. ՌԼս. ի. 8: ա. փխ. չ. 14:

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. Ἀποκάλυψις. Apocalypsis, revelatio, Գիրք յայտնութեան յովհաննու. և նոյն իսկ տեսիլն նորա. *Յայտնութիւն յիսի քան, ի ձեռն ոյոյ եւտ ածաւ ցուցանել ծառայից իւրոց. Յայտ. ա. 1: *Յայտնութիւն կոչի, զի բազում ինչ ի հանգերձելոյն լինելոյ քան յայլ գիրս՝ ստուգաւս լինի գիտելի. Նիս. յայտ: *Աւագաբեալն յովհաննէս ի պատմին կոչի տուաւ, ուր գայտնութեան ասէն լինէր նմա սեառնէ. Եսս. իր. ի:

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ. Χρηματισμός. Oraculum, responsum. Պատգամ և հրաման ածային. * Մի համարիր այլ ինչ ազգ արարեալ առ քեզ յայտնութիւն. Յոբ. խ. 3:

Իսկ կոչ. ծ. 45. Ն 48. *Ածուկ կամ ծածկեալ յայտնութիւնք ... կոչին անյայտ մնաւանքն արտաքոյ սովորական կանոնի որ գոյց. այն է ըստ որ. աբծֆէֆ:

ՅԱՅՏՆՈՒՄՆ, նման. գ. Յայտնելն, իլն. յայտնութիւն. *Ամենայն երկնայնոցն ի. մարգութեց մակնանութիւն՝ յայտնութեան ուրեք իւրաքանչիւրումն ածատեսակ առանձինս ևորութիւն. Դիոն. երկ: *Յայտնութեան այ մեծոյ, զի յայսմ աւուր սկսեալ ... ՀՀ = Յ. ինչ. ե:

ՅԱՅՏՈՒՄՆ, տման. Գրչութիւն անաղտից. որ կամ ի Յայտնութեան, և կամ Աստուծոյ. *Յոյն (յետ հինգ ամենան) ընդերքայն յայտմամբ թաքչել ոչ ունի. Իգն:

ՅԱՅՐԱՆ, կամ ՅԱՐԱՆ, ի, կի ոյ, ոց. ա. Ակոլաստոս, ἰταμὸς. Impudens, impudicus, petulans. ἄτακτος, inordinatus, immoderatus, male curiosus. Θρασύς, audax. temerarius. (առ յետինս գրի Լ Ալբատ, ալատ.) Ընդառակ, որպէս Թ. ոոոըզ. Համարձակ. լրկր. անամեթ. անպատկառ. պարծրտատ. խեղճ. անժուժկալ. անկարգ (անձն, կամ աչք, և այլն.) * Չհոգալ և զոյր յամենի առնել յայրատն (կին): Սիր. իվ. ն: * Յայրատն և ատահական: Ընդ իւ-

զոյն առեալոյ ի յայրատ կնոջէն. Յճխ. է: Նոր. լէ: * Ընդ յայրատ և ընդ վատաչատ կնոջ: Ի բաց կայ ի գրացք դու յայրատ: Յայրատս և անամեթս կազմէն զտեսօղս. Ոպ. չհ. վ. Ն Տիս: *Ժուժկալ, որ ամենայն իսկ կեղտից յազգէ, լեզուի և ձեռաց և աչաց յայրատաց. Ոպ. փխ: * Ոչ զայրատս հայհոյ ցուածան, ոչ զանչափ լսելիսն. Ա֊ ոչս. ա: *Մերկայ յայրատ հայհոյուածովք: Մաքրել զաչս յայրատ և ի պագչոտ հայհոյուածոց: Մի յայրատս սեռսութիւն զգին պղծեսցուք. Մավ: Նանայ: Սարփ. յն. է:

Կամ իբր ս. Աշառակաբար. լրբաբար. անպատկառաբար. պագչոտութիւն. * Ոչ և ս հայել յայրատ (կամ յայրատ). Ը. հ֊ս. Խոսփ: * Որ ոչ հայեցի յայրատս (յն. յայրատ աչքաք) ի կին ընկերին, յայտ և ձէ ոչ պատրնկ. Ոպ. ս. ա. 17: * Զգայսյայրանքդ բժշկին յարատով չարժմանցն. Ի յբ. ասաչ:

ՅԱՅՐԱՏԱԲԱՆ. ա. Բասյեալ ի յայրատ հայհոյուածս. պագչոտ. * Ամենայն սկն յայրատասաց. կալ. ծբ. յն. ձտղրօս, անպգոյչ, կամ վնասակար:

ՅԱՅՐԱՏԱԳՈՅՆ. ա. տ. Իտամώτερος, ον. Impudentior, ius, ևն. Աւտել կամ կարի յայրատ, և ժանսն. *Չիք ինչ պոռնկագոյն և յայրատագոյն քան զակն՝ որ զանպիսին տեսանել ախորժիցէ. Ոպ. տ. ա. 6: *Յայրատագոյնս նայել. անբ. 17: * Յայրատագոյնս իմն մատուցեալ ց֊յն. խոսատագոյնս. (որ կայ զկնի և ի հյ.) Ի. ղ. ծբ. 30:

ՅԱՅՐԱՏԱՀԱՅԱՆԱՑ. ա. որ և ՅԱՅՐԱՏԱՏՍՆ. Որ յայրատս հոյի. անպատկառ հայհոյիչ կամ տեսուիքն. * Յայրատահայհայեաց (կամ արատահայհաց) աչք նոցա կենսաբեր արատաւոյք բնկին. Վբրն. ա֊նբոսբ:

ՅԱՅՐԱՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. որ և ՅԱՅՐԱՏԻ. Անառակիչ. անամեթիչ. * Յայրատանալոյ (կամ այրատանալոյ) և չոգմգելոյ, և պիղծ ցանկութեամբ ակնարկելոյ: Եւ այլ այսպիսի յայրատութիւնս յայրատանայ, և անշնապանգի առնն. Մանր. ը: Սբփ. ա. պ. ը:

ՅԱՅՐԱՏԱՏԵՍ. տ. ՅԱՅՐԱՏԱՀԱՅԱՑՈՑ. * Յայրատատես և հզեռնաչար: Ակնս յայրատատես, ականջս վերկալոր. Նոր. իբ. ծը:

ՅԱՅՐԱՏԻՄ, եցայ. տ. ՅԱՅՐԱՏԱՆԱՑ. * Յայրատեցայր, քրքջեցեր մեծամեծս: Որչափ կանայք յանգիտեալք կան՝ յայրատեալք, ընդ ամբոխն խոսելով. Ոպ. ի֊ը. ծը: Ն ս. ը. 12:

ՅԱՅՐԱՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ՅԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ակոլաստία. Impudentia. Ձգյեւա, lascivia. Յայրատի գոլ. անառակութիւն. լրբութիւն. անժուժկալութիւն. խնդիչութիւն, և համարձակութիւն չարաբարբառիւ. բարբառիւ. * Վը յայրատութիւն և որկրամոլութիւն իւրեանց: Յանկութիւք յայրատութիւ անարգեցաւ և տուր. Սիր. ծը. ծը. ծը: Չհայել յայրատութեամբ ի գնդ կանայս: Անձիգիւրութեամբ չլսելին, փարկութիւք, յայրատութեամբ. Ոպ. ս. ա. 16. Ն ը. փս: * Զայրատութիւն կամայն լուծանել ի չարէ, և ի բարին չարժել: Զայրատութիւն, զանդգնութիւն, զանզգամանի: Յայրատութեն զհամեստսն (ընդգեմ գնել). Յճխ. ը. ծա. ի: * Բազումք սպրդելին գալ յայրատի յայրատութիւս, արք սրդեալք և յանդգնեալք գրեցին յիմաքանց Հաւրու ընդունայնս. Փբդ:

ՅԱՅՑ ՆԱՆԵԼ. տ. ա֊ց:

ՅԱՅՑԵՄ, եցի. տ. ա֊ցեմ. *Յայցեալ արարիչն և փրկիչն ազատմամբ. Եչէզ. ոտ:

ՅԱՆԳ, ի, ից. գ. Λῆξις. Cessatio, ՅԱՆԿ, finis, desinentia. πάυσις, quies, sedes. Πέρας, τέλος. Ora, exitus. իտ. cadenza, occorrenza, ևն. (ի Յայնէս Անկ,

անկուածն. կամ յանկչելն. և հանդիստ.) Աւարտ, վերջք, կատարած. սահման, հզը, (տողի, քառի, բանի, գործոյ, ճանապարհի, և ն.) ածն. ած. *Որ նանգին ունի զոլորսանն: Նախեզով յանգէն ունի զոլորսկն: Ցանգին ունի զպարոյկն. Թր. ԽԵ: *կէն և քէ և ցոյ գոլով 'ի յանգի անուանն՝ զբաղումս նշանակէն. Երզն. ԽԵ: *Եւ մեք բանիւս 'ի ներքոյ յանգի հարցն ճոպացոք զ՚՚. յոյնիքն սահմանի. Լմբ. ած: *Պղատոն առեղուվ յաղագս յանգիցն և վիճառէ անձանց՚՚. այսինքն կայսնից հոգւոց. Ագաթ. Տճն և ՑԱՆԳ, կամ ՑԱՆԿ. իբր մինչև 'ի կատարած. 'ի սպառ: Խոկ փոքգ. *Ամենայն իրք մեր վճարեալ են, և յանգ ՚՚. իսկ 'ի յանգ հասեալ:

ՑԱՆԳ կամ ՑԱՆԿ ԻԼԱՆԵԼ, կամ ՀԱՍԱՆԵԼ. 'Αναπληροῦμαι, ἐκβολήν ἔχω. Adimpleor, cesso. կատարիլ. 'ի գլուխ ելանել. գլխատորիլ. լրանալ. գագաթիլ. սպառիլ. լճնալ. պիւիւթ. ըւլալ. օլմգ. * Ցանգ ելանէին ասուրք հարսանեացն. Եսթ. ՚՚. 3: *Ժամ էր նոցա ալաչանացն յանգ ելանել. Նխն. 'ի սահանչ: *Ալ նորա աղօթքն յանկ ելանէին, վասն զի փուքայր վաղվաղակի ելանել յաշխարհ. Ճ. Գ: * Ցանկ ելանել թագաւորաց ՚՚. այսինքն գագարել. Եսն. փբ. ՚՚: *Ոչ յանգ հասեալ ալեացն, կամ թէ ծերուեն. Ւն. Մգ. Շ: * Ոչ կարես հասանել յանգ գործոյդ քո. Ճ. Բ:

ՑԱՆԳ կամ ՑԱՆԿ ՀԱՆԵԼ, կամ ՑԱՆԵԼ. 'Απαρτάω. Absolvo, dirimo. Ի գլուխ հանել. կատարել. աւարտել. գլխաւորել. վճարել. լիշըէել. պիւիւթմէ, պալ էիմէ. *Ցանգ հանեալ պղտոմանցն գիժամանակ թագաւորութեացն: Տայ հրաման յանգ հանել գհարուհուրդ սնոքէն ածատեաց առն. Աբծբ. ՚՚. 8. 14: *Ըստ կարի տկարութեաս մերում զբէնս քո յանգ հանեալ. Մագ: ՃԷ: *Ոչ ես բաւական յանգ հանել գնոսա. Վբգ հգ. ծԷ: * Ցանկ եհան զողորմութեն զձառս, որպես պարա և պատշաճ էր. Ոսխ. Է. խօ: *Տարաւ յանգ գլուխտուհաւեր կործանումն. Լ ասփ.ծԷ:

ՑԱՆԳ կամ ՑԱՆԿ. ած. Οἰκεῖος, καθῆκον. Proximus, aptus, accommodatus, congruus. որ և ԱՆԿ. Ցանկաւոր. պատշաճ. վայելուչ. գիպող. յանկուցեալ. յարմար. ընտանի. մերձաւոր. փուչէր. եաց գէզէր, եաֆէն. ած յ՚՚. * Վ՚ասն յանկ և մերձաւոր հաղորդութեանցն: Ցանկ և մերձ են 'ի բնութիւն մեր հաճոյքն, որ լինին 'ի կամաց մերոց. Վբգօր. ՚՚. Է: * Ապաստաւորութեաբ կարի իսն յանկ են կանայք. Ոսխ. ՚՚. փմ: *Եւ զայս ոչ վայրապար ինչ ասացի, այլ այնր յանկ անձանէ, եթէ բաղկաւ իւրով ժողովեսցէ զգաւրնս. Ոսխ. Ես: * Ոչ էր նմա յանգ գործն այն. Վբփ հգ. Է: *Եթէ ինքն խմանալին կամեսցի, նորունն յանգ (պատշաճեալն) անկցի մնացի, եկեսցէ 'ի Հառեբլին. Շէբ. (կամ թերևս դրէլի, յանգակցի մնացի:)

Եւ կամ Հանդարտ. ուշիմ. վայելչական. զուարթ. Προσηνής. Jucundus. *Եթէ ակն յոսի՝ անգայտ և բիրտ՝ կալօղ է լինել գեղեցիկ, հանդարտ, և մեղմ, և զգօն, և յանգ: Ջարմանաս բարուքեաց յանձին ուներին, և միտս յանգս, և կամս հաճոյականս. Ոսխ. Տ. Է. 9. 20:

ՑԱՆԳԱԳՈՅՆ· } ած. Տ. Ἐγγείτερος. Pro-
ՑԱՆԿԱԳՈՑՆ· } pior. συγκείμενος, conveniens, conjunctus, ևն. կարի յանկաւոր. մերձաւորագոյն. յարմարագոյն. կցորդ, վայելչական. վայելչապէս. * Հրեշտակացոյցն ՅՈՀաբաննագոյնքն, և որք մնանաւանդ 'ի մեզ էին յանկագոյնք: Մխմանց ազգակիցք և յանկագոյնք. Ա՚՚ ՚՚. Է: *Յատանոյ յանգագոյն է 'ի ձեզ հայրութ՚ քան աբրահամ. Նանայ: *Տայ խորհել թատրոսիս ինձ և այլանգակ, որպես բարիոքն զառ ինքն յանգագոյնն (կամ անգագոյնն). Սբլ. պապ: * Քաջայհաճոյ յանկագոյն 'ի յողջունել 'ի բարեկամուէ. Պիպ: *Եկեղեցին, զոր յանգագոյն անուամբ առաքեալս անուանեաց. Անան. Էլէդ: *Որպես արժան է ոտնել, և յանկագոյն սքոյն, այնպէս ոտնեսցուք. Սխոան: *Ամենուքեն ՚՚ յանգագոյն նմա ՚՚ հաւատրին տալ. Մագ. ԾԷ: *Զլեառն անուանէ յանգագոյն յիւր անուն արագած. Խոր. ՚՚. 11:

ՑԱՆԳԱԿԱՆ· } ի, ած. ած. Λήγων. De-
ՑԱՆԿԱԿԱՆ, } sinens. τέλειος, perfectus. Ուհոզ զյանդ կամ զվերջ այսպիսի կամ այնպիսի. աւարտական. եզերեբալ. կատարեալ. *կատարեալ թեուով և յանգականաւ տանեկին. փիլ. լին. Է. 32: * Յաշխարհի ոչ ոք զծայրանալն եգիտ յանգական հասմանք. Մագ. Ի: *Ցանկական փաղաւուքք ՚՚. այսինքն վերջին վանկք. Ան. սթրագ. (որ առ Սանահն. գրի Ցանգակի): *Բանիւս գրեցաս աղօթական, երկնազարեան տամբ յանկական (կամ յանգական): Ոչ մի տատիւ վերջ յանգական (կամ յանկական), զի մի ծուղից լուր ծանրանան. Ցո արէբ: * Մանաւանդն յանգական է և աւարտական. (գր) մանաւանդ ՚՚ն: Ոչ ունելով և գա սկիզբն յուսիքէ, և ոչ աւարտ յանգական. Երզն. ԽԵ: * Բազմաւորականք՝ յանգականք անուանց են սէ, և քէ. գիցես և զկէն, այլ ոչ յողով անգամ. Տճսի: Ե Երզն. ԽԵ:

ՑԱՆԳԱԿԻՑ· } ած. Συγγενής, συνεληθων.
ՑԱՆԿԱԿԻՑ· } Affinis, conveniens, οἰκεῖος, familiaris. Մերձաւոր. յարակից. աղգակից. կցորդ. ընտանի. *Մի մերժեր և զոր կոչեցեր քեզ պատկեր՝ զյանգակից և զնմանաւորքեզ էռւթի. Սբլ. ած: *Ցանկակից միմեանց են հաղորդութեք, և դարձեալ հակառակ միմեանց գտանին: Աստն. ասեղգս այս յանկակիցք են պատկերայ, և աստեղասանց կերպարանաց: Բնութիք լողակաց՝ են ջուրցն յանկակից. Վբգօր. Բ. Ը. Է:

ՑԱՆԳԱՀԱՅԵԱՆ· Թուի Անհոգացեալ. Պիպ: կամ մանաւանգ՝ ցյանգ, այսինքն խաղառ ահագեալ, երկչոտ:

ՑԱՆԳԱԸԵՏ· Տ· ՀԵՏՏՈԼՈՐ· *Ամենայն անուանք՝ որ 'ի վերջին հեգին ունին զայբ կամ զեչ կամ զին, ամենեքեան նոքա յանգաշեչտ ասին. ոչգամ, հեբեր, զամբրի· Գրէց աբիոփոխ: Երզն. ԽԵ:

ՑԱՆԳԱՊԱՐՈՑԿ· Տ· ՊԱՐՈՑԿԱՆՈՒՆ. *Ամենայն անուանք՝ որ 'ի վերջին հեգին ունին զչ կամ զիվ, ամենեքեան յանգապարոյկք ասին. որգոն, երակղէս, ասգովկ, ապաւօշ. Երզն. ԽԵ: Ցայն. ՂԷ:

ՑԱՆԳԱՒՈՐ, } ի, ած. ած. Իբր Ցանգ կամ
ՑԱՆԿԱՒՈՐ, } յանկ, ած. Պատկանեալ. յարմար. յարմար. ընտանի. հակամիտեալ. և Ցանգական. ծայրացեալ. հատեալ. * Որ երդնու ընկերի իւրում, նմա յանդաւոր է չլինել 'ի խորանին. Մագ. ծԷ: *Գե զապատրուն ՚՚ն... և յանգաւոր բարբառքն է որհնել զՅԾ. Սբգ. ած. պ. Է: Ընդ խոզին յանկաւոր սէր ունին սա. տիզին. անգ. Բ: * Որք գաւազանաւ են յանգաւորք. (ծայրագոյն վարդապետք.) Երզն. ԽԵ:

ՑԱՆԳԱՒՈՐԵԼ· Տ· ՑԱՆԳԵԼ. *Աւարտեալ մեծ ավերջու Թիք, վերացանկեամբք յանգաւորեալ քաւիւք ձայնաւորօք. Մագ. Խ:

ՑԱՆԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ· Տ· ՑԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. ՑԱՆԳՈՒՄՆ. * Ջոյզդ մնաց խորհրդոցս գազանեաց իբր զգվեաւորեալ յանգաւորութեն չարուէ գործոց խոստովանեալ Նար. Է:

ՑԱՆԳԵՄ, եցի. Ն. } Λήγω, ἀπαρτάω,
ՑԱՆԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ· } ἀναλίσκω. Desinere sive cessare facio, termino, concludo. գրի՚՚ըստ որում և հնչի՝ նաև ՑանկեմՀ. և և Անգեմ. Յանգ հանել. կատարել. բովանդակել. յարմարել. հանգուցանել. գագաթեցուցանել. վերջացնել. լմնցնել. *Ի գոհութ՚ սրբազան յանգէ: Գոհութ՚ սրբազան նիւ յանգէ. Դիոն. էլէդ. Է: *Ի սաղմոսողգն և 'ի հրեշտակական պատուէն ակաեալ՝ տանին յանգել յեպիսկոպոսն և 'ի քրովբէական դասն. Ցհ. իմ. ոք: * Ամս յանգեն և բեռուն հազար. Մագ. Է: * Զգիշերն ամենայն ընդ օրհնութիւնն յանգիցեն. Ոսխ. ՚՚. պիմ. ծԷ: * Վաղագրատ կենաքն զիւրն յանկեաց աւուրս՝ Մեղսամակարդս գազան զանողոմս յանգէ (կամ յանդէ) գործ. Պիպ: * Յայնժամ զմկրտութիւնն, յորժամ յանգեցեալ ոք կքեբէք զշարիսն, ընկալայց ասէ. Բր. Ոիք: * Զնւրն յանգէ կամս. ըստ այնմ, ոչ իմ կամք՝ այլ քոյդ լիցին. Սինաս. Ես: *Մբքիւն երկայնմտութ՚ և համբերութ՚ յանկէ զգործ. Մխ. ասաչ: *Պատշաճ յաղագս երիսասարդութ՚ տեսեալ 'ի նա յանկեցուսցեն յերկուցն, եթէ անսան. Մխ. գփ: * Ա՚ն նոսա անգէ գամբասանանութիւնս, որք զշնմարտութ՚ն անիրաւութ՚ ուսուցանեն. Ոսխ. Գվ: * Միշտ պահանջէ, և ոչ երբէք յանգիցուցանէ: Ոսխ. Ես:

ՑՄՆԳԵՄ, եցի. է. } Λήγω, καταλήγω,
ՑԱՆԳԻՄ, եցայ. յ. } περάτομαι. Desino, desio, cesso, terminor, concludor. συμπεριφέρομαι, conversor, ևն. որ և ՑՆՆԻՄ. Ցանգ ելանել. աւարտիլ. կատարիլ. վերջանալ. դագաթիլ. բերիլ. 'ի գէպ գալ. յարմարիլ. յարիլ. յանգչիլ. * Արմանն է հայել, թէ յոր յանգեաց իմացումն՝ պօղոս ձայնն. Կիւրղ. գանյ: *Մարդասիրագոյն ևս յանկիցէ 'ի ձեզ. զիմոյ բարուց զինէ հայեցեալ. Է. Ղ. Ի. 27: *Ի նոյն վախճան երկոցուցից անչափութ՚ յանգի: Տօքա այս մի՝ զկայ առեալ յանգելցին. Նխն. ես: Ե Իէոդոբ: *Ուր կաւկաս յարևմտեանն յանգի ծով: Ոչ անկատար վարժմամբ յանգեալ արուեստից՝ ինքնացաք. Խոր. ՚՚. 7: Գ. 62: *Կենացն ժամանակ թէ յերկայն և թէ 'ի սուղ աւարտեալ յանկիցի. Պիպ: *Ցայնտանկ հպեալ յանգեցան. Մագ. Է: * Իմայատունն իբրև ընկ զբան հանձարեղին, գովի զնա, և յանգի 'ի նա. Սբ. Ի՚՚. 18: * Ոչ այնպիսի ինչ պահպանան՝ որ յանկէին 'ի նա. Ոսխ: *Եւ որ 'ի վախճան յանգի սաղմոս, իրաւամբք առ իս քան առ խարայել: Ա յս ՚՚ն նմին տեսակի մտանի յանգեցաւ և յարմարեցաւ. Նար. կ՚՚. Ե խ.: *Հոգևարն սուգ յուրախութ՚ յանգի. Մխ. ասաչ: *Իրք դասասանի երդմամբ յանկի: Վեցեանն 'ի կողմանց իւրոց յանկի, և կրկնելով ծնանի զերկոսասան Թիւս. Մխ. գփ: *Հօրն միտք 'ի նա յանկէին քան յեղբայրն. Ոսխ. ֆ. ՚՚. 9: * Տասնեկաւ աստենակատարիս յանգելցէզ: Որք միանգամ մակացութ՚ հանձարոյ ՚՚ յանգեալք լինին, դարձեալ շարժին. քանզի վախճանք նոցա՝ այլոց են սկզբունք. Փիլ. ծ. էան. Ե այլոք: * Կէտ աւարտեալ տրամախոհութ՚ յանգեցելոյ նշան: Ցերկուս բազմաձայնս յանգեցելոյ նշան: Ցերկուս բազմաձայնս յանգեսցի, ևն. Թր. Ի: * Ցանկեալ կատարեցաւ ՚՚ն ածախօս մտեռանս. Ցիլոփ:

ՑԱՆԳԷՑՍ· Տ· ԱՆԳՑՏ:

ՑԱՆԳՈՒԱՆ· Տ· ԱՆԳՈՒԱՆ:

ՑԱՆԳՈՒԱՆԱՀԱՐԵԱԼ· Ցծայրս անթերի առչեալ կամ անկուածոյ նման առչեալ

Նկարակերտ յանդուգնածառաչեալ կարմրերփեան փայտիւք. Նար. խե:

ՅԱՆԳՈՒԹԻՒՆ, կամ ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγγένεια. Affinitas, convenientia, ևն. Ցանգ գոլն. յարակցութիւն. աղգակցութիւն. յարաբերութիւն. բերումն. յանկաւորութիւն. յանկչելն. դիպողութիւն. յարմարութիւն. յաբումն. կախումն. կապակցութիւն. մերձաւորութիւն. հանգանակութիւն. հանդիպումն. *Ո՛վ կին, քաղաք մեք եմք քեզ. բայց դու միաբանութիւք յանգութիք միայն զուգեցար ընդ օտարին (ամփոխի). Փիլ. առ.:*Այսպէս աներկբայ ունի առ պարտաւելիսն յանկումի բանի: Ոյց գրեթէ անորիշ յիրերայ և անբաժանելի Թուէր յանկութիւն զմիմեանք ալբունելն խառնուածոյն. Պիտ: *Միտքն զնաիդ կարացեն հասու լինել սն. Ճառելոյն, եթէ ոչ ունիցի յանգութի՛ն նմին իմանալոյն: Իսկ զորոյ ունին յանգութի՛ն, բերել և զնորին ճշմարտութի՛ն. Շիր: *Զայնիս երգեին՛ ի տաճարին առաւել ևս յանգութի՛ն և մարդարէական հոգւով քան զգաւթեան սաղմոն. Նար. երգ: *Ցանկութի՛ն ընտանեգունի առ ած մեծագոյնն սըրբեցութե՛ն. Մեխ. գնա:*Ցամաքն (անուն) ինչ մի է երկրի, որ ունի յանկութի՛ն բնուն նորա. Վեցօր. ը: *Երկաքանչիւր կ սոցանէ յանգուռի ունի առ իրեարս. Երզն. ֆեր:

ՅԱՆԳՈՒՄՆ, գման, կամ յանկումն, կման. գ. Λῆξις, καταληξις, πέρας, συμπέρασμα, συνεμπτώσις, ἀπάρτησις. Terminatio, terminus, consummatio, cessatio, quies, finis, conclusio. Ցանգիլն. յանգ. աւարտ. եզր. վախճան. սահման. հանգիստ. դադարումն. լռումն. կատարումն. *Իւրաքանչիւր էիցն գոլ իմն յանգումն և չափ. Նեսս. կաղ:*Ցանգումն է ածման (ասն հասակի իւն): Ցանկումն տուընչևան, և դիչերոյ սկիզբն. Փիլ. ոչեբ. Ն լին: *Ցանդման գրոցս՝ կարգեաց գյաղագս ունելոյն բան. Աչ.ասոգ:*Ցառաջին ապրեթիցն մինչև՛ ի կս նոնին յանգումն. Խոր: *Ցանկումն ածել, կամ բերել,, քրյանգ հանել, կատարել. Ցհ. իմ. ոգ: Մոգ. է:*Ցանգումն առնել,, այսինքն վերջ գալ. Ո—ոգ: *Ցանգումն առնուլ. կամ գալ՛ի յանգումն,, այսինքն առնուլ զկատարումն, կամ զվերջ կատարելութեան. Փիլ. ոչեբ: Դիան: *Ամենայն ինչ յանկումն ունել բնաւորեցան՝ ոյք ըստ մեզ են, բայց միայն յատաքինութեց. Անոգրէ: * ի սկզբանցն մինչև յանկումն գալ կենցաղոյս: Յաւէտ քան զնա յանկումն՛ի բարւոքն ցուցանէ ձևի: Ի յանկումն եկեալ նոցա քաջալաւ սպառուածովք: Գալ յանկումն կատարելութե՛ն. Պիտ: *Կատարումն զոա (այսինքն զիմոխումն՛ի կենաց) կոչելով նմա, և սպառոյն յանգումն: Ածատեսակ յանկումն: Երանականի յանկմանն: Պարգեւ նոցա հատուցումն ըստ յանգման,, այն է չհանգիստ ննջեցելոց. Դիան. եիեչ. ք: * ի յանգմունս անուանց ունելով զնուն և զրկ և զլսոն, զնոյն յանգմունս և սեռական կանին պահեալ. Երզն. ֆեր: Իակ նեսս. բն. է. *Առաքեալ Ճառագայթս աշոյ ական՛ի ձախկոյս, իակ ձախսն յաջկոյս, և՛ի յանգմանէն նոցա կատարիլ կռնոն,, լման հանդիպումն. որ և ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆ:

ՅԱՆԳՈՒՑԱՆԵՄ, ՅԱՆԿՈՒՑԱՆԵՄ, ածի, ուցեալ. ՅԱՆԿՈՒՑԱՆԵՄ, ՅԱՆԳՈՒՑԱՆԵՄ, ՅԱՆԳԱՅԻՄ, ՅԱՆԿԱՅԻՄ, ևն.) Καταπάυομαι, ἐπαναπάυομαι. Quiesco, requiesco. ἐσυχάζομαι, νομίζω, adsuefio. Հանգչիլ. հանգարտիլ. յարիլ. յենուլ. կասիլ՛ի սէր. ընդելնուլ. *Ի կալն իւրեանց յանկչէին թևք իւրեանց. Եզեկ. ա. 24: *Հրէայ անուանեալ ես, և յանկանեալ ես յօրէնսն. Ո՛ոմ. յհ. ք. 6: * Հանատազ առ նմա լինելով նախապարգն՝ յանգչելոյին խօսիւք, առւրեաւրեք, խրախճանութե՛ն. Խոր. ֆ. 55: *Սովորութի՛ն առնուն յանկչել յօրինս մեր հանատազ խօսիւք ընդ միմեանս. Փորպ: *Ոչ ձմեռն յանկչէր, և ոչ նաւն դադարէր: Չի՛ ոչ յանգչէր ձմեռն. Փիլ. յոե:

ՅԱՆԳՐԻՃԵԼ. Տ. ՀԱՆԳՐԻՃԵԼ:

ՅԱՆԴԳՆԱԲԱՐ. ս. Θρασέως, προπέτως. Audacter, arroganter, temere, temerarie. Յանդգնութի՛ն. յանդուգն օրինակաւ. յոխորտաբար. յախուռն. յահնար. Տամարձակ. անխորհրդաբար. *Չքաղաւմ ամօթով յաւաչ մատուցեալն՝ յանդգնաբար ոտանաւոր Տարեր. Դիան. Խղ: *Մի՛ յանդգնաբար բարբառիր: Լուայ զձայն բարբառոյն յանդգնաբար խօսելոյ. Ա՛ե. ե: Եզէկ. ք:*Յանդգնաբար յաւաչեալ ընդ խորութիւնն հոսելով վտանգս. Ցհ. իմ. ոգ:

ՅԱՆԴԳՆԱԳՈՅՆ. ա. ս. Τολμηρότερος, ον, Θρασύτερος. Audacior, ius. Աւաւել յանդուգն. կարի յանդգնութի՛ն. *Չեւեռալ առ՝ի յանդգնագոյն գարովանս. Խոհոս: *Ցանդգնագոյնս զնուաւ ածել և սակս լուեցչոյն. Ա՛ե. ֆ: *Ցանդգնագոյնս սրշաւել ընդ խորութիւնսն. Խոր. ֆ. 55: Իակ ք. խոր. ֆա. 23. * Ցանդգնագոյնս ասացից ,, ս. պարաբրώνων, անզգամութի՛ն, կամ իբր յայլոյ խելս եզեալ:

ՅԱՆԴԳՆԱԳՈՐԾ. ա. որ և ՅԱՆԴԳՆԱԲԱՐ. Ոյր գործն է յանդգնութի՛ն. որ գործ զանբաւելի իրս. խառնարար. *Իբրև զմի լորեցուցիչ և զյանդգնագործ խորհեցաւ մտանել զնա. Ո՛ոմ. ֆծ:

ՅԱՆԴԳՆԱԽՕՍ. ա. Որ յանդուգն է՛ի խօսս. յանդուգն բանիւք. *Անզգամս կոչէ զյանգգնախօսս՝ի մարդկանէ, որք լիբք և անկարգ բանս բերեն արտաքս՝ի յաւելուածոյ սրսկոյ իւրեանց. Լմբ. ա—ոչ.

ՅԱՆԴԳՆԱՐԱՐ. Տ. ՅԱՆԴԳՆԱԳՈՐԾ. *Ապա ուրեմն ոչ օտար է պսակս և ոչ նոր՝ բէկ ոք, և ոչ յանդգնարար, թէ՛ի բազում ամաց հետէ զգաստասորն, ևն: Ոսի. գծ:

ՅԱՆԴԳՆԵՄ, եցի. ն. } Θρασύνω, Յանդգնեցոյցանեմ. Audacem reddo. Տալ յանդգնիլ. գործել սպրիլ՛ի յանդգնուն. *Իակ գևն լկտիալ յանդգնեաց զերպարան վանուցն գարանել վան գրոյն այնորիկ. Վր. կդ. ը: * Աչլ և գլխատաւել յանդգնեցուցանէր վան զարդարն խօսելոյ. Սարի. հանգ:

ՅԱՆԴԳՆԻՄ, եցայ. յ. Τολμάω, Θρασύνομαι. Audeo, praesumo. ἐπιχειρέω, manum admoveo, aggredior. Յանդուգն բերիլ. յանչափս համարձակիլ. ժպրհիլ. ժոիլ իշխել. ձեռնարկ լինել. *Ընդէր յանդգնեցաւ սկիզբ ք: Յանդգնին ոմանք՝ի չոչոլ հրէիցն: Սէր ոչ յանդգնի (յն. ոչ անամօթի). ևն:

ՅԱՆԴԳՆԻՄ. հ.ն. Իշխել առնել ինչ ընդ գեմ այլոյ. * Դէմք գազանի քո Թիւսացի. իբրու որք զբրիգոյն յանդգնեցան գնահատ կանգսցին. Մագ. ֆէ:*Ջնոյն գնոյացոյն յանդգնեցան. Ո՛ոմ. յհ. ա. 10:*Ոյք զոյնպիսի յանդգնուն՛ յանդգնիլն յայնպիսի հեգն և՛ի հատարան. Ո՛ոմ. ֆա:

ՅԱՆԴԳՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τολμη, Θράσος, τό ἐπιχείρον. Audacia, arrogantia, praesumtio, temeritas. ὁρμή, ὅρμημα, impetus. προπέτεια, praecipitantia, petulantia, ևն. Յանդուգն գոլ և յանդուգն կամ անխորհուրդ բան և գործ. անչափ համարձակութի՛ն. անամօթութի՛ն. ժպրհութի՛ն. յաչրհութիւն. ձեռներէցութի՛ն և Ցանդուգն յարձակումն. *Ցանդգնութի՛ն հասեալ էք՛ի վե՛ր իմ: Այր ամպարիշտ յանդգնութի՛ն հարկանի՛ի դիմի: Ցանդգնութի՛ն նորա խորտակեցաւ: Առիւծացաւ, որպէս յանդգնութի՛ն իւրով: Աւկեր փառս լանջաց նորա (ձիոյ) կչանդգնութի՛ն: Դու ինքնին գխուես զյանդգնուն ժողովրդեանդ: Զյանդգնուն իւր պահեաց՛ի հակառակութի՛ն: Բարկացաւ սէր ոգւոյ, և եհաս վնաս անդ ած վասն յանդգնութե՛ն. ևն: *Ցանդգնութի՛ն անուսումնութե՛ն ծնուեդ. Աս ոչս. ֆէ:*Եկի յայսպիսի յանդգնութի՛ն, որ իմն նուաստ անձին անմարթ էր: Տուք ինձ գնվեցիկ յանդգնութե՛ն լինել եզս՛ի միչի ձերում. Լմբ. պոչ. Ն ոգ:

ՅԱՆԴԻՄԱՆ. նե. Ἔναντι, ἀπέναντι, κατέναντι, ἐξεναντίας. Ante, coram, e regione, ex adverso. Հանդէպ դիմացի. առաջի երեսաց. որ և ասի Ընդդէմ. գիմացը, առջեւը. գաբչըընկաց, հանդուրանաց. ԷՕիՆեՆե: *Տիգրիս, նա է՝ որ երթայ յանդիման ասորեստանի: Զորոյն կայսեցանէր յանդիման մաքեացն: Նսաէր յանդիման նորա. Բնակեցոյց յանդիման դրախտին: Յանդիման աբեգական, և այլն:

կամ որպես ՛ս. Ἐνώπιον, κατὰ πρόσωπον. In conspectu, ad faciem. Յանդիման ասացկել, կամ հառաչանել, կամ պատուել. և այլն: *Յանդիման խօսեր Թագաւորն: Մատուցեալ յանդիման՝ ասէին ցԹագաւորն. Եզէկ. է. է: Իակ ք. խոր. ֆա. 20.*Երթէ ոք զձեզ յանդիման հարկանէ,, յն. յերկաս հարկանէ (գան):

ՅԱՆԴԻՄԱՆ ԱՒՆԵԼ, կամ ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Συνίστημι, παρίστημι. Constituo, sisto, exhibeo. որպես Աւաչի առնել. ներկայացուցանել. ընծայեցուցանել. ցուցանել. *Յանդիման արար նոցա մեսիա զեվիպտոս, և պեսու. Թոոոց. լ. 28:*Աբին զնա յերուսաղէմ յանդիման առնել աւանն. Ղ. ք. 22: *Յանդիման կայցոյց զինքն կենդանի. Գծոս. 3: *Չերկսցուելի գործոյն Տամառօտ բանիւ յանդիման կացուցանել. Խոր. ա. 15.

Եւ Παρίστημι, ἐλέγχω. Probo, reprehendo. որպէս ի դէմս քերել. ապացուցանել. յայտնի առնել. և Ցանդիմանել. իրաւ տել. *Եւ ոչ յանդիման առնել կարեն քեզ Գծ. իԲ. 13: * Ջայ արդարութիւն յանդիման կացուցանէ. Հմ. գ. 5: * Ցանդիման արս զբարեկամին, Թերևս չկրէ իսկ զանցուցեալ. Սիր. ծԲ. 19:

ՑԱՆԴԻՄԱՆ ԼԻՆԵԼ, կամ ԿԱԼ. Συνίσταμαι, παρίσταμαι. Coustituor, asto, adsto. ἐντυγχάνω, ad orandum accedo. Ներկայանալ. կալ առաջի կամ զառաջեաւ. երևիլ. տեսանորիլ. *Ցանդիման եղև նմա, կիմ արքային: Ցանդիման լինել քեզ (աղօթիւք): Կայսեր ևս քեզ պարտ է յանդիման լինել, ևն: *Ի մեծի շաբաթու զսակին յանդիման լինէին Թագաւորին. Եղիշ. Ք: *Եւ կացին յանդիման. Շար: Առի և Ցանդիման կալ առնուի, կիմ Թշնամեաց, ևն. ա-ՂԸ ԷԼԱԼԵ

ՑԱՆԴԻՄԱՆ, ի. գ. Որպէս ՑանդիմանուԹիւն. (եԹէ չիցէ այսպէս գրելի.) *Ես բըռնաւորեալ եմ ի խրատուէ ոչ խուսափիլ, և յանդիմանէ ոչ հրաժարիլ, մանաւանդ զԹագաւորականն, և զալքունի. Մագ. Ք:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԲԱՐ. ս. Ցայտ յանդիման. դէմ յանդիման. յայտնապէս. անպատրուակ. * Ապողոն գիւԹելով ոչ հաւատապէս, և ոչ յանդիմանաբար զհրամանատուէն, այլ անհաւատաբար և չեզոպէս. Նոնն.:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԽՕՍ, ի, ացս. ա. Որ դէմ յանդիման կամ դէմ ընդդէմ խօսի. *Ցանդիմանախօս ընդ այ մովսէս ՃանաՃիւբ. Ա գօս: *Լեզու յանդիմանախօս և ժանտ զառատուի ձեռաց արհամարհել տայ. Սիրա. վերջ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Դէմ յանդիման խօսակցուԹիւն. * Ոչ հաՃեցաւ ՃԺ՝ իւր յանդիմանախօսուԹիւն առանց մարմնոյ առ ժողովուրդս մարգկան՝ խրատել զնոսա, բայց մարգարէս ի նոցունց ընտրեաց. Ղեռնդ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՑ. ա. ս. Դէմ յանդիման կալով. երես առ երես. * Ոչ ընդ ուրմէք այնպէս յանդիմանակայ խօսեցայ, որպէս ընդ իմոմ ծառային մովսէսի. Պիտ: Տես և ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՑ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՑ ԱՌՆԵԼ. Ցանդիման առնել կամ կացուցանել. յայտնի առնել. քաջիկ ցուցանել. ի վեր հանել. խոպոՔ կմ պեւէւ էԲմէ.*Պիւլատոսի պարտ էր խոստվել, և յանդիմանակայ առնել զՃշմարտուԹիւն. Նաւայ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Էλέγχος. Argumentum, judicium, probatio. Ցանդիմանակայ առնելն. ցուցումն. ցուցակուԹիւն. ապացոյց. հաւաստիք. և ՑանդիմանուԹիւն. *Ծանօթ իրաք վարի առ ի յանդիմանակայուԹիւն Ճշմարիտ օրինացն. Բրս. հդ. (որ և ասի անդ, Ցանդիման կացուցանել:) *Ոչ եԹող առանց վկայուԹեաՆ զոր ասաց, բայց և յանդիմանակայուԹիւն պատրաստեաց խօսիւքն. Ոսկ. յհ. ա. 8. (ապ. յանդիմանակացուԹիւն. յն. ἐλέγχοι:)

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Որպէս կշտամբողական. *Հրէիցն ոչինչ ասաց յանդիմանական. Ոսկ. յհ. Ք. 17: *Հեղուն ի մեզ նախատինս յանդիմանական բանից. Երզն. ֆաԲ:

Եւ որպէս Ցայտյանդիմանական. բացերև. *Ոչ միայն զՑանդիմանական գործոյն, այլև զսրսին լուսաւորուԹեանն առաջի հրեշտաց կաց և մարգկան բերէ. կոչման: *Տես ի տաժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնուԹ. Նար. ծՔ.

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՑ, ի, ացս. ա. Պարզտուկս, պարսս. Adstans, praesens. որ և ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՑ. Որ ոք և որ լինէ յանդիման կայ, կամ կացեալ գտանի. ներկայ. առաջակայ պաշտօնեայ, և առաջիկայ ինչ.* Նա բուզարդան գաՃձապետ յանդիմանակաց զքաջային բաբելոնի: Հինգ այր ի յանդիմանակացս արքայի. Ե. Ի. Ի. 8. 19: *Մի պտկաեսցէ այր՝ յանդիմանակաց (կամ յանդիման կալ) առաւջի իմ զամենայն աւուրս երկրիդ. Երէմ. Լ. 19: *Ակն ապիտականայ այժմ ի յանդիմանակայ ապիտակէն. իսկ յոչն յանդիմանակացն ոչինչ կիրս կրե. իսկ միաքն և ի վերայ ոչ յանդիմանակացին չարժին. Փիլ. այլաբ: *ՉամսդործուԹիւն իւրի յանդիմանակաց եղելոյ ոչ կալուցանայ անուանակոչուԹեան. Ցհ. իմ. պաւլ: *Ցանդիմանակաց անտուստ առ նմին մարմնոյն տեսակի. Նար: *Որ ինչ բանիւք է, խաբեուԹի է, եԹէ զգործն յանդիմանակաց իւր ոչ ունի. Սոփ. յի. Ե: Իսկ Եսփր. Ե. *Հրաժեշտ է քեզ յամուանուէ, զի կինդանի իցես յանդիմանակացդ այ. ընԹերցիր, յանդիմանակաց. և կամ յանդիմանակացդ այ, այսինքն հրեշտակաց: Սկսալ դրչուԹիւ մեռանել է և աւրէն Աբծ. Ե. 11. *Առ իմասն յանդիմանակացդյցս առնել զգուրգէն»:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցանդիման կալն. առաջկայուԹիւն. Παράστασις. Assistentia. *Շատ ևն և սրքա ի մեկնուԹիւն սոցա, և ի հասարակուԹիւն յանդիմանակացուԹիւն. Պորփ:

Եւ որպէս ՑանդիմանակայուԹիւն. յանդիմանուԹիւն. ցուցակուԹիւն հաւաստի. Էλέγχος. Argumentum, probatio. * Պարգևաց առաստուԹիւն, և այ անեզական գԹուԹիւնն յանդիմանակացուԹիւն. Սոփ. յի. Ե:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱՄԵՐՁ. ա. Որ մերժէ զյանդիմանուԹիւն. * Խրատատեւացդյք, յանդիմանամերժք. ՄԾԲ. ծԲ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱՊԻՏ. Տ. ՑԱՆԴԻՄԱՆԱԲԱՐ. Էξ ἐναντίας.* Մի յանդիմանապէս իբրու առ արեգական ի բաց հայելով, զդիշեր ի միջօրէի ի վերայ ածելով ատցուք զպատասխանին. Պղպ. օբՔ. ծ: *Տեսանել յանդիմանապէս ոչ կարէին: Այս ամենայն յանդիմանապէս կալոց է առաջի աչաց մերոց. Նա օբ. Ե: Լ՚Ք. պորփ: *Ցանդիմանապէս զբառս անուանդն ի կիր առնու հրոմիկայ և մղղոյ, Թերևս զափրոդիտոյ և զարեմեայ. Ոսկ. գծ: Իսկ Դիոն. երին. *Ամպոյ տեսակաւ նշանակելով, զնախերևակ լուսաւորուԹին յանդիմանապէս ընկալեալսյ». ընԹերցիր, անյանդիմանապէս. քանզի ի յինասի, առհանդիսապէս. ἀνεκπόμπευτος.

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱՏԵՍ. ա. Որ դէմ յանդիման և ակներև տեսանէ. *Ընտեւլացուցյս, ևէր նմանութիքն, զի մերձաւորս և Ճծամուխս և յանդիմանատես ՃշմարտիսԱ հերպարանայն պատրաստիցէ. ԱգաԲ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱՏԵՍԱԿ. ա. Ցանդիման տեսեալ երևելի. յայտնի. *Ունի և այլ ևս պիտառուԹիւնս հաւաստիս, և յանդիմանատեսակս գործառնուԹիս ձայն խոչեըրն. Ճ.Ի:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարզտիսյ. Praesentia. Ցանդիման առնելն, լինելն. *Ընդ միարարողն սկզբ յանդիմանարարուԹիւ. Մագս. էիէլ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԱՒՈՐ. ա. Ցայտնի, հրապարակական. և կշտամբողական. * Եկեալ ի մէջ ժողովրդեանն յուշ առնելով զյանդիմանաւոր և զհրապարակախօս վարդապետուԹիւն իւր. ԱգաԲ:*Վասն սէրտրսի յանդիմանաւոր վարդապետուԹիւն՝ վկայեցաք և խրատուուԹիւ վասն փրկուԹ նոցա. Նիւ. գՐծ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἐλέγχω, ἐξελέγχω, διελέγχω. Arguo (չ. հյ. առակիլ), redarguo, increpo, corripio, convinco. Ցանդիման ցուցանել. յանդիման առնել զյանցանս ուրուք, և կշտամբել, խրատել. մեղադրել. ի գաս կոչել. հրապարակել. դատ առնել. յատեան հանել. իր. կշտամբել. և յատեան ելանել. ի գատ մտանել. այբէլամագ, ապրլամագ, փալ եԲմէ.* Ցանդիմանեաց ապրատամ զաբիմելէք վասն ջրհորոյն: Ցանդիմանեաց զքեզ (ՃԺ) ես: Տէր մի՛ սրամտուիր քով յանդիմաներ զնո: Որ յանդիմանէ զամպարիշտս, առեալ զանձն: ԶօրուԹիւն փորձ յանդիմանէ զանգամս: ՏկարուԹիւն անպիտան յանդիմանի: Ոչ գայ առ լոյսն, զի մի՛ յանդիմանեսցին գործք նորա. և՚ն կամ *Դիր առաջի եղբարցս իմոյ և եղբարցս քոյ, և յանդիմանեսցեն ի մէջ մեր երկոցունց: ՑանդիմանուԹիւն յանդիմանեսցս զընկերս քո, և մի՛ ընդունիցիս վասն նորա զմեզս: Ցանկարծ գայր միՔնոյն, և յանդիմանէր և լսեր ի մէջ երկոցունց: Մինէ յանդիմանիցէ զՃԺ, և տայցէ նմա պատասխանի: Դատաստան է տեառն ընդ ժողովրդեան իւրում, և ընդ իսրայէլի յանդիմանեսցի: Ցանդիմանեցայց առաջի նորա, և այլն:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԵԼ. Ենդեւքսյմ. Ostendo. Ցանդիման առնել. նշանակել. յայտնել. ցուցանել. ներ. ի յայտ գալ. յանդիմանի կալ. երևիլ. *Ջտոհմին՝ զոր յանդիմանեսցէ աեր: Տուն՝ զոր յանդիմանեսցէ աեր: Եւ որ յանդիմանեսցի ի նզովն, այրեսցի: Ցանդիմանեցայս ակքար. Ցես. է. 14=18: *Հայելի ժանգոտեալ ոչ երևեցուցանէ յատակ զյանդիմանելոյ երեսս. ՆէՔս:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԵԼ. Συνίστημι. Constituo, exhibeo, commendo, adjungo. պարիստեմι, expono. Ցանդիման կամ առաջի կացուցանել. ներկայացուցանել. ընծայեցուցանել և բացայտրել. *Առընկալաւ զնա փառաւորութ, և յանդիմանեաց զնա ամենայն բարեկամացն իւրոց: Ցանդիմանեաց նմա զգործ սպարապետս զայր քաջ. ա. Ի. ծԲ. 43: Բ. Ի. Ը. 9: *Զինչ այնմ պատուոյ զուտական կայցէ. որ բան զայն մեծապատան յանդիմանել կարիցէ. Ոսկ. յ. գ. 24:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԻՉ. նչի, չաց. ա. Էλέγχων, ουσα, ον. Arguens, redarguens. Որպէս կշտամբիչ. յաղԹահարիչ. *Ոչ սիրէ անխըրատն զյանդիմանիչս իւր. Առաւ. ծԲ. 12: աես և իԲ. 1: Եա. իա. 26: Ամովս. Ե. 10: ԵՔԲ. գ. 26. ևն: *Ցանդիմանիչք հիք աստուԹեն. Եղիշ. գ: *Դաւաճանող յանդիմանչայն լինին. Շ. ապՔ:

ՑԱՆԴԻՄԱՆԻՉ. Παρεστηκώς. Exponens, exhibens. որպէս Ցանդիման կացուցիչ. ի յայտ ածօղ. *Աձել ընտրացն օր քան զօր՝ լիներ յանդիմանիչ (յոյն գողգ). Ոսկ. ֆ. ա. 4: *Լաւ է այր յանդիմանիչ քան զայր խոստապարանոց. այր յանդիմանիչ զայն կոչէ, որ զի՛ր յանցանսն ոչ Թաքուցանէ, այլ պարզմտուԹիւ յանդիմանէ, և զղջացեալ՝ ներուն խնդրէ. Լ՚Բ. ա-ա:

ՑԱՆԴԻՄԱՆՈՂԱԿԱՆ. ա. Իբր պշտամբողական. *Կամ նեխելոց՝ զայնմ օրինակի յանդիմանողական մորմոքուաՔ. Շ. ընՔհաբ.

ՑԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔλεγχος, ἔλεγξις, ἔλεγμός. Coargutio, increpatio, correptio, convictio. ԿշտամբուԹիւն. խրատ. սաստ. յաղԹահարուԹիւն. * Դատաստարաք եղեն յանդիմանուԹեց: ՑանդիմանուԹիւ

խոց ոչ անսայթք: Արհամարհեցին զյանդիմանութիւն իմ: Եւս ի յանդիմանութիւն մեռց մերոց: Ջուրն յանդիմանութեան (յայտնիչ գաղտնի յանցանաց). ա. ն:

ՑԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ἀπόδειξις, ἔλεγχος. Demonstratio, argumentum. διάγνωσις, cognitio, dijudicatio. δήλωσις, manifestatio, declaratio. որպէս Ցուցակութիւն. երևումն. ապացոյց. քաջայայտութիւն. յանդիմանն կալն յատենի. քննութիւն. յայտնութիւն. *Ցանդիմանեալ որոց ոչն երևին. Եբր.ծ՟. 1: *Ցանդիմանութիւն անյայտ իրաց. յանդիմանութիւնն է, որ աչիւրհական բառով դէմ ընդդէմ առն. Ոսկիփոր: * Որպէս յանդիմանութիւն յայտ առնէ յոմիս յաճիկ անաի. Է. Ա. Ջ. 33: *Պահեսցի ի քաջի արանցն յանդիմանութիւն,, այսինքն յանդիման լինել առեալի և քննութեան կայսեր. Գծ. իէ. 21: *Ինքնին Թագաւորն ականատես լինէր իրացն յանդիմանութեան: Հայեցեալ մարդիկ ի յանդիմանութիւն ապականացու տարբերացս՝ միայն անապական զկատարումն սոցա իմացին. Եւիս. Է: * Ըստ՝ ունիս զյանդիմանութիւն վկայութեան բանիդ: Որ ինչ մեծ ցեալ լցէ յանդիմանութեանդ ասել: Եկայք ընծայեցուք ի յանդիմանութիւն մարգարէին (վասն քոյ): Ի՛կ և վասն յարութեանն հաստատութիւք զյանդիմանութեան հաւատարիմ ցուցցուք. Կոչ. Ջ. ծէ. ծՔ. ծէ. (յն. ապացոյց): *Ապ եթէ այնպես էր, պարտ էր յանդիմանութիւնս ինդրել. Երզն. Ժա: *Եդ ի վերայ տախտակին զյանդիմանութիւնն,, յն. յայտնութիւն. կամ յայտարարութիւն. Ղկոփ. Ը. 8: *Ո՛չ կալցին յոյս, և ոչ յաւուրն յանդիմանութեան վկիւթարութիւն,. յն. ծանօթութիւն, կամ գատողական ընտրութիւն. Իմ. Ք. 18:

ՑԱՆԴՈՒԿՆ, գգունք. ա. Θρασύς, τολμητής, αὐθάδης, προπετής. Audax, praesumens, arrogans, praefractus, temerarius, praeceps, audens. ἀπηνής, ferox, ferus, և այլն. կարի համարձակ. խրոխտ. յոխորտ. յանդուգն. անխորհուրդ. յուռն յարձակեալ. ժպիրկ. և Անվեհեր. արի. վստահ. յանձնապաստան. ամենի. պերպեռն, փնռնաթ, պիէէրվ, եավ-պ. * Թագաւոր յանդուգն անկի ի չարիս: կին անզգամ և յանդուգն: Խիտն և յանդուգն և հըպարտն ժանտ կոչի: Ցանդուգն չյիմանիք: Բերան յանդուգն: Անիծեալ արտուսեալ նոցա, զի յանդուգն էր: Ժպիրկք յանգգունք: Մատնիչք, յանդգունք, ամբարտաւանք. ևն: Քան զառիւծուն եղեն հզօրագոյնք և յանդգունք. Ոսկ. յհ. Է. 30: *Ցանդուգն և անձառնի զօրութիւն ամբոխն որպէս յորձան ինչ սաստիկ ընդ զառ ի վայր հեղեալ. Խոր. Ա. 10: *Ոչ կարէ կալ առաջի դոցա յանդուգն չարակամանն. Եւիս. Ք: * Ի յանդուգն վաստակ ոչ հաձի Ած. (այսինքն անխոհեմ և անչափ.) Վրք հդ. Ը:

Կամ իբր ՛ս. Ցանգգնաբար. ուժգին. *Ցանդուզն յառաջեալ բռնկեին երեսգապէս. Խոր. Է. 43: * Չարին զժամահարսն յանդուգն. Մոմ:

ՑԱՆԶԳԱՑԻՆ. տ. ԱՆԶԳՈՑԻՆ, ԱՆԸԶԳԱՑԱՆԱԼ. *Զայն յանզգայելոց ի գինւոյ լեալ ես. Եւ. լԷ. 18: *Ցանզգայեալ կան ախտի (յն. անզգայաբար): Ցանզգայեալ հնարաւ այնուհետև ի սէրն քոյ (այսինքն վնասեալ ամենայն ուժով). Ոսկ. ՛ս. Ա. 6:

ՑԱՆԻՐԱԻ. տ. ԱՆԻՐԱՒ:

ՑԱՆԽՆԱՅ. տ. ԱՆԽՆԱՅ:

ՑԱՆԿ, ՑԱՆԿԱՊՈՑՆ, ԼՆ, տ. ՑԱՆԳ, ՑԱՆԴԱՊՈՑՆ, և այլն:

ՑԱՆԿԱՄԱՆ. ՛ս. տ. ԱՆԿԱՄԱՆ. *Ա ղէտք հասանիցեն քեզ յանկարծ յանկասկած. Գէ. Ես:

ՑԱՆԿԱՐԾ. ՛ս. Ἐξαίφνης, αἰφνιδίως, ἄφνω. Repente, subito, improvise, so; illico, protinus, cominus. որ և ՑԱՆԿԱՐԾԱՊ. Իբր Անկարծ. անկարծելի օրինակաւ, և յանկարծելի ժամու. իսկոյն. իսկ և իսկ. յանդիմնկալ պահու. յանպատրաստից. ի մի վայրկեան ժամանակի. անդաման. գոփիւս հնդն, փիւնաս անուշըն, ոֆանըշ. *Ցանկարծ գովէ: Ցանկարծ ըմբռնեսցի. Ղկ. Ը. 39: Գղ. Ը. 1: * Վասն յանկարծ գալոյն (այսինքն գալելոյն) ի պարսպէ անտի մերժէին. Ը. Ի. Ե. 5: *Եթէ յանկարծ զըննուորսն Ը ինքեանս միաբանեսցեն. Եւիս. Գ: *Ցանկարծ յերկակարծումն ժամանակի զենս վերացուցեալ. Ագաթ: *Ցանկարծ փաղաքչելի բանիւք աղաչեն զքեզ. մի հաւանեսցիս նոցա, Ճ. Ա: * Ի նետէ հարեալ յանկարծս մեռանի. Վրդ. պ՟:

ՑԱՆԿԱՐԾ. Ոչ. Εἴθε, ὄφελον, εἰ ὄφελον. Utinam. Իգէ Թէ. երանի Թէ. հայ ՚ն, ա՛ն ՚ն: * Իսկ յանկարծ գոյր միշտորդ, և յանդիմանէր և լսէր ի մէջ երկոցունց. Յոբ. Ը. 33: *Ցանկարծ երթայր տէրդ իմ առաջի մարգարէին այ. Ը. Ի. Գ. Է. 3:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԲԱՑ. ա. ՛ս. Ցանկարծ բացեալ կամ բացմամբ. *Ծոմիկ անդնդափակ՝ յանկարծաբաց բաժակներ. Ան. Խ:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԲՈՒԽ. ա. Բռնկեալ յանկարծ կամ արագընթ կարծեաց. *Ցայրիւրէ սեղովայ, որ յանկարծաբուխն է. Կ՟Ը. Ը. 4: *Ջյանկարծաբուղխ յարեբարու Թիւն յայտ առնէ, և զգովացումն ոգ. ոչ ծարաւեաց: Ջի այնպիսի են պարգևքն այ՝ մեծամեծք և յանկարծաբուղխք. Գէ. Ես: *Գ.Հոն՝ նեղոս ուխտորութեայ, որ յանկարծաբուխ Թարգմանի. և յայտ անուն է՝ որ յանկարծ յորդեալ ծածկէ զդաշտն. Ոսկիփոր:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԴԻՒՏ. ա. Ցանկարծ կիմ անակնկալ օրինակաւ գտեալ. *Ցանկարծագիւտ հաւատովք արդարացեալ: Աշեալ զյանկարծագիւտն (նշանագիրս գանիէլի). Կոչ:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԳՈՑՆ. ՛ս. Ցանկարծ ամենեին. *Ցնետս բնաւ իբրև զմարդ յանկարծագոյն (եռեա զհրեշտակ). Ագաթ:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԳՈՐԾ. ա. Ցանկարծ գործեցեալ. Նորահնար. անակնկալելի. յանկարծական. *Մի ինչ խռովելոյիք, եթէ յանկարծագործ ինչ իւրք լինիցին. Ոսկ. ՛ս. Բ. 10. (յն. արտասովոյ ակնկալութեան:)

ՑԱՆԿԱՐԾԱՀԻՄ. ա. ՛ս. Ցանկարծ ի գէմն երևեալ. յանդուգն. *Հրամայէ երկիր պագանել զի մի՝ չարհանցի յանկարծագեմ սեացն զայս մեծ խորհուրդ. Խոր. պտ: *Չի մի կարծիցեն, եթէ վայրապար ինչ և յանկարծագէմ՝ (կամ յանկարծագէպ) իրքն գործեցին. Ոսկ. Ես:

ՑԱՆԿԱՐԾԱՒԻՊ. ա. ՛ս. Ἀπροσδοκήτως. Praeter expectationem sive opinionem. Ցանկարծ դիպեալ, որպէս յանկարծագործ. յանկարծահաս. արտաքոյ ակնկալութեան. գոփիւ. *Չորժամ զվիշտն կրիցեն, մի ինչ յանկարծագէպ և առանց ակն ունելոյ չքնդն կարծիցեն: Մի յանկարծագէպ գիտասցեալ խռովեսցին. Ոսկ. ՛ս. Բ. 8. յորմէ և Երզն. Ժա: * Ոչ յանկարծագէպ ինչ իրս առնէ, զի մի արշաւիցս առնիցէ. Իգն: * Ջյանկարծագէպ կատարածն կերպասուրեցոյց: Իբր յանկարծագէպ հինից ասպատակ. Նար. իէ. յԲ: * Ի յանկարծագործ դէպն տրտմութիւ անզգայացեալ քարտնալ: Ոչ ի յանկարծագէպ իրաց: Ոչակ յանկարծագէպ ինչ իրսպ առանդ խորհրդոյ: Յանդուգն բերմամբն զյանկարծագէպն յաջորդէ գահավիժութիւն: Ջյանկարծագէպն հեղեալ ի վերայ հիքութիւ: Երթեալք հարկանէին յանկարծագէպ յերապազն. Պիպ:

ՑԱՆԿԱՐԾԱՊԷՊ. Συντυχία, ἐκ περιφορᾶς τινός. Fortuito casu. Ցանկարծ գիպեալ, իբր գիպուածական. ըստ բախտի և ըստ հասն. գիպման. ասաց ՚նէնէ. * Վ.իՀանկն՝ յանկարծագէպ իրաց է, և ոչ կամաց կամ առաքինութեան: Ապա յանկարծագէպ ինն են չարիքն եկեալք հասեալք ի վերայ: Զայսոքիկ լինիցի, եթէ յոմէ իցեն հարուածքն, և եթէ ինքեանք ինչ յանկարծագէպք: Ոչ վնրատպար կամ յանկարծագէպ ինչ իրք գործէին, այլ ըստ ամենեցին ինն առաջնորդեալ. Ոսկ. Էէ: Ե ՛ս. ա. 6. 8: *Ցանկարծագէպս համարեցաւ զվիսկէն նորա. Ճ. Ա. (իբր յանկարծական դիպուածէ:) Ոչ յանկարծագէպ ինչ փրկեցան ի գերութէն, այլ ամենայն հրամանաւն՝ որով գերեցան,, այսինքն ոչ գիպուածով. Գէ. Ես:

ՑԱՆԿԱՐԾԱՋԵՂ. ա. Ցանկարծ հեղալ զգեալ. *Անչափութեի անձրևաց եւեալ (կամ եղեալ) յանկարծագեղ կալմանս:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԹԱՓ. ՛ս. Ցանկարծագոյն թափով կամ յարձակմանէ. անխուրդաբար. * Ոչ անդէն և անդ յանկարծաթափ՝ ըստ զօրութեէ հոգւոյն զնորընծայսն յաւրինեցէ լական մեծամեծս ձկտեցու ցանէին. Ագաթ:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԾԱԳ. գ. Ցանկարծ և խոկոյն ծագեալ. *Բնութեի լուսոյ նուրբ և ընդրագ բնութեի է, յանկարծածագ և վաղահաս ծագումն. Վէոր. Է:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԾԻՆ. ա. Ցանկարծ ի դոյզն վայրկենի ծնեալ. ի վեր երևեալ. ուռղ և վայրկենական. *Ըստ՝ կարօղ է լուսաւորս այս զանչափ մեծութի երկրի միտնն երևեալ յանկարծածնն ժամուն լուսաւորել: Անհամար և յանկարծածնն բոպէիւք սահմանեցին զծնունդս այնոցիկ՝ որ ծնեալն լինին. Վէոր. Է: Ե Շէր:

ՑԱՆԿԱՐԾԱՒԱՆ, ի, աց. ա. Ἀιφνίδιος. Repentinus. Որ ինչ յանկարծ լինիցի. անակնոնելի. նորահրաչ. *Բարեպատապարոն որդուոյ յանկարծական կենացն ասմնչական (լեալ քրիստոնէութէ), ցանկալի ամենեցուն լինէր. Ագաթ:

ՑԱՆԿԱՐԾԱԿԻ. ՛ս. տ. ՑԱՆԿԱՐԾ. Ἀφνω, ἐξαίφνης, αἰφνιδίως, ἐξάπινα, παραχρῆμα, αὐτοσχεδίως, ον. Improvise, repente, subito ex tempore, e vestigio, cominus, temere, casu. *Ցանկարծակի գալ. հասանել, կամ պահանջել, ձգել, յաւբ լինել. առնել: Թշուառացաւ ամենայն երկիր յանկարծակի: Ածիցես ի վերայ նոցա յանկարծակի ուաձակս: Ցանկարծակի կործանեցաւ բաբելոնիս: Ցանկարծակի հայեցեալ այսր անգր՝ ոչ ևս զոք ուրեք տեսին. ևն:

ՑԱՆԿԱՐԾԱՀԱՍ. ա. ՛ս. Ցանկարծ հասեալ. յանկարծագէպ. * Ցանկարծահաս ուղիք. Կեսս. ի ՚սէսիւ Պիպ: *Ցանկարծահաս պանդխտիք. Ճ. Ա: Վրք ՚սկ: *Ցանկարծահաս գալուստ, կամ դիպեալ: Ցանկարծահաս տնանկութեիւն, կամ մեռելի. շտապ տագնապի. սրհատցաւ, փոփոխումն, հընչմանն. Նխ. ա. Ի՚ս: Թէոդոր. ի ՚ոյն: Ա գՔ: Ցձի: Ցհ. ի՚ն: Լասպ: Մխ. Դպ: Գէ. Ես: Շար: *Մահս՝ որ յանկարծահաս հղեքեռս իմոյ, ոչ եթէ ընդունայն ինչ էղև. Ճ. ի: *կարծեր զծփեալ նաւն եկեղեցոյ յանկարծահաս ալեացն անդէն յառաջին նաւահանգիստն հասուցանել. Ագէ. Տաղ:

ՑԱՆԿԱՐԾԱՐԱՀ. ա. Որ ինչ հայր ի մահ յանկարծական. *Ցանկարծամահ հան գիպմամբ դատեցան ընդ սմա. Մխ. ապր

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ ԼԻՆԵԼ. Յանկարծ մահանալ՝ մեռանիլ. *Եվև սուտ մեռեալ՝ յանկարծամահ լինելով վասն այն յանկարծամահ եղեն: Յուսանէ զթագաւորն վախճանեալ՝ յանկարծամահ զնա (լեալ) հաւատեւով. Ճ. Ա: Մագ. ոբ: Լսող. Ե:

ՅԱՆԿԱՐԾԱՀԱՐԻ. ա. Յանկարծ շարժեալ կիշարժօղ. *Յանկարծաշարժ բաղխիմամբ զգոյն հարեալ երկիր՝ առ ական ծօթափել ի վեր բերէ գլուխեանից մեռեալն. Ոսկիփոր:

ՅԱՆԿԱՐԾԱՑԱՍԻՄՆ՝ ԼԻՆԵԼ. Ἀκροχολέω. Excandesco ira. Յանկարծ բերվի ի ցասումն. սակս զայրանալ. *Թէրուլիանէ ի ծերուլեան, կասկն, վասկեն, յանկարծ ծայրասումն լինելն. Ոսկ. փիս:

ՅԱՆԿԱՐԾԵՐԵՒԱՑ. ա. Յանկարծ երևեալ. յանկարծագէպ. * Ի միում յանկարծ երևելեայ ժամու սեռանեն զվիսեանս. Վեցօր: Ե Շէր:

ՅԱՆԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Յանկարծ գոլն. յեղակարծ դէպք. *Յանկարծութիք յեղաշրջութիք հիացոյց զայնոսիկ՝ որ ընդ նմայն էին. Բզ. Ի Ղ:

ՅԱՆԿԱՐԾՈՒՍՏ. ս. Տե՛ս ՅԱՆԿԱՐԾ. *Յանկարծօրէն և յանկարծուստ մատանէր ոտն ի վերոյ. Խ.ՅԷ.14: *Շուինդն իմն յանկարծուստ հասբեալ հարկանէր. Է. Ղ. Ե. 5: *Հասեալ յանկարծուստ ի վր. Աբծր.Գ.12:

ՅԱՆԿԱՐԾՕՐԷՆ. Տ. ՅԱՆԿԱՐԾ, ՅԱՆԿԱՐԾԱԿ. *Նկն յետս ի վերայ նոյ յանկարծօրէն. Ցես. ԺԸ.7: *Թեթև է յաչս ոհն յանկարծօրէն արագ մեծացուցանել զալքատն. Սիր. ԺԸ. 29: *Յանկարծօրէնի է անյուսաբարն. Դիոն. Բ.լը: *Յանկարծօրէն ի վերոյ անկեալ. կամ լեցի յաչողութիւն. Փիլ. Ժ. բաե: *Յանկարծօրէն զնաուացանէ. կամ ի քաղաքէ պտտաբո գնան. Բզ. պՀ. Ը: *Հասցէ ի վերոյ քո յանկարծօրէն սատակումն. Սէբէր. Ե: *Յանկարծօրէն քանդէցան. Բ.ա.Ը. 12: *Ոչ կարողս առ կատարելոյն յանկարծօրէն ընթանալ. Մ Ելն.Ղ.Ե.: Տես և Խոր. Ռ. 31: Պիտ. սահ. իգ: Պերիարմ: կամ ա. իբր Յանկարծական. *Սոսկացուս ընդ յանկարծօրէն լուրն. Ճ. Գ:

ՅԱՆԿԱՒՈՐ. ՅԱՆԿԻՄ. ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՆԳԱՒՈՐ, ՅԱՆԳԻՄ, ՅԱՆԳՈՒԹԻՒՆ:

ՅԱՆԿՈՒՅԱՆԵՄ. ՅԱՆԿՉԻՄ. Տ. ՅԱՆԳՈՒՅԱՆԵՄ, ՅԱՆԳՉԻՄ:

ՅԱՆՁԱՆՁԱՐԱՐ. ս. Յանձանձելով. ինամով. *Ի մէնջ սա առաքակս յանձանձարար լուրեցէ. Փիլ. Նթ. Ռ:

ՅԱՆՁԱՆՁԱՆԱԿ. նաց. գ. Յանձանձելի, իլն. ինամակալութիւն. դարման. *Նմանե լասեր յանձանձանաց ինամածուն. Զյանձանձանս աձելական (անկոց). Պիտ: *Զյանձանձանս բազմացուցանէ. զի ոչ միայն ըզհնձնելու կս ինամէ, այլև զչերս. Ըզն. Ֆգ:

ՅԱՆՁԱՆՁԵՄ. ևցի. ն. Ἐπισκέπτομαι. Inspicio, visito, curo, procuro. ἀντιλαμβάνομαι, παραλαμβάνω, suscipio, և այլն. Յանձն առնուլ զինանս այլոյ անձին. խըզնամարկել սիրով. հոգալ. գարմանել. այլ առնել. յինքն ձգել. ժողովել. հանգուցանել. գեռ ընէլ. փայըմաք. *Ի ոուք ցլուեք ցկք զնաչինս իմ. և ոչ յանձանձէնկք զնոսա: Չովիս ոգեա զվատաչն ոչ յանձանձիցկ: Անդ յանձանձէր զկաց մնաց ժողովրդեանն. Երեմ. իգ. 2: Ե Եզեկ. ԼԸ. 4: Զաք. ԺԸ. 16: Ա. Գ. Ե. 55: Ե Եզիւ. Ճ: *Ա յայսկս ջանիւ պատա ի յանձանձէլ զնիւանդացեալսն. Բզ. ՃՀ: *Զկալանաւորս սեռանել և յանձանձել ի բանսի. Ոսկ. Ֆոի: *Որպէս Հայր գիտաց զորդիան յանձանձիցկ. Ագէ: *Օրինաց և մարգարէիւք որպէս գաստիարակաբ յանձանձեաց. Նար. Երգ: *Յանձանձեալ ի ընորհաց հոգւոյն սրբ. ՅՃԻ. Ի: *Թէ ըզհարթուցեալս յանձանձեացես. Նար. յ:

ՅԱՆՁԱՆՁԻՉ, ձլի, չաց. ա. Παραληψόμενος, ἀντιλήψόμενος, ἐπισκεψέμενος, ἐπισκέπτης. Acceptor, susceptor, curator, procurator, visitans. ἀναψυχή, refrigeratio, recreatio. Որ յանձանձէ. ինամակալ. դարմանիչ. այցելու. հոգաբարձու. վերակացու. ոստիկան. ընդունելի՝ այսինքն ընդունօղ. վասն այսորիկ յասելն Երեմ. Խ. 1. *Միթէ որդիք ոչ իցեն իսրայէլ, կամ յանձանձիչ չիցէ նոցա». իսմ հոգատօղ հայրապատ, կամ ըստ այլոց՝ ընդունօղ ժառանգութեան, ժառանգ: *Հովիւս մեծ՝ յանձանձիչ ամենայնի խնամով. Ոսկ. Ես: *Հասաւսայր, ով ած յանձանձիչ լինելոց էր մանկանն. Կ Ե Գ. ԺՆ: *Մերձաւորաց և հեռաւորաց յանձանձիչ և հանգիստ. Կ Ե Գ. ի կոյն: *Սկր՝ մարմնաւոր վարուց յանձանձիչ ՅՀ: *Թէ ոչ ոքով քո պաշապանեսցես, յանձանձիչ էս. Նար. հե: *Յանձանձիչս կալ իրացն պարտնի: Լիներ յանձանձիչ իշխանութեն: Ոստիկան յանձանձիչ: Քաղաքին յանձանձիչս. Ես. ԽԲ. ա:

ՅԱՆՁԱՆ. Ոձով ասի՝ իբր Յանձնեալ լինել. Ըմր: *Զմեր հոգի և զամենայն հաւատացեալց, մանաւանդ զայնոցիկ՝ որք ապօթս ի մեզ հայցեցին, պարտիմք յանձնել ած. քանզի և զայս իսկ առիր եւք պատուխանել նոցա, Աստուծոյ յանձն. Խոսր. (իբր ոմկ. պաբահա էմանէի:)

ՅԱՆՁԱՆ Ի, ևցի, ելից. Πιστεύεται. Creditum vel commendatum est. ἐπιγράφεται, adscribitur, refertur. λειπόμενόν ἐστι, relictum est. ἐν παρακαταθήκη, in deposito, և այլն. Լինել յանձնեալ, տալ պարեալ, աւանդեալ, հաւատացեալ, թողեալ. Ելմանէի՝ ըզբաբէ՝ Ռեւելի օմագ. *Տրն տեսուածի յանձն է ինձ: Նմանն առնեմ զսա քեզ, և յանձն լեցի. ա. Ելր. Ե. 17: Ե. Ղ. Ե. 28: Ե. 24: Տոբ. Ժ. 13: *Մեծի թագաւորի, որում հաստատ զդուշութի յանձն է: Հարց՝ տղայ մանկանց, և շահապաց՝ որոց հոգաբարձութիւն և ապրանց՝ կանանց խնամածուի յանձն է. փիլ Ժ. բաե. Ե վ.ա: * Ոչ է պարտ և արժան զդիբեր ամենայն ի քուն կալ առն խորհրդապարերի, որում ժողովրդեան յանձն են և այլոցանն հոգք. Պիտ. ա վ.ա: *Ամենայն ոք միոք էար է արբեցուի, և առաւել իշխանաց՝ որոց ամենայն ինչ յանձն է. Գ.Ե.ա: *Յանձն է քեզ պահպանութիւն բանիս. Եզիւ. Ը: *Փոխանակութեան յանձն է փրկութիւն և խնամ անմահի և ապականելոյ անձին. Սարկ. ԺՀ: *Զպատուոն՝ որ յանձն էր նոցա. Մ Ծէ. Ժ: *Փեղ տեսանդ յանձն եղեալ զբաբ. Ժ: * Յանձն եղեալ նորին կամաց. Շ. Խոսք: *Յանձն եղեալ սը հոգւոյն. Նեղ. ա:

ՅԱՆՁԱՆ ԱՐՆԵԼ. Տ. ՅԱՆՁՆԵԼ. Պարատիթեմաւ, παρακατατίθημι. Appono, depono, commendo. ըզբաբէ՝ Ռեւելի էմագ. *Ի ձեռս քո յանձն առնեմ զհոգի իմ: Յանձն արար նմա զսրտս և զկանայս: Յանձն առնէին նոցա ըզկաց: Բազմաց ուժք յանձն արարեալ և ի ձեռն հեաւալ. Սկ. Լ. 6: Եզեկ. Խ: 7: Խ. 10: Ա. Գ. Ե. 35: Ե. Գ. Ե. 25: *Զամենայնի ինձ յանձն արարեալսն ոչ կորուսից. Նար. յԷ: *Ընտրին գանիկեանք, և առնին յանձն նեղբինապետին. Նի. Ժա:

Եւ Սուստեմ Constituo. Կազմել առնել. յանդիման կացս ցանել. ընծայեցուցանել. *Յանձն արար զնոսա գահճապետ յովսեփայ: Առեալ զնեռս . . . արար զնա յանձն: Յանձն առնեմ ձեզ զփրեբ զբոյր մեր. Ծն.խ. 4: Թուոց. ԽԷ. 23: Հ. ԺԷ. 1:

ՅԱՆՁՆ ԱՌՆՈՒԼ. Ἐπιδέχομαι, ἀναδέχομαι, ἀποδέχομαι, προσέχομαι. Suscipio, recipio, excipio, accipio. ἀγρέω, eligo. ἐπαινέω, innuo, annuo, adsentio. συγχωρέω, concedo. Ի վերայ իւր առնուլ ըստ անձինէ. ընդունել. զկնանիլ. հաւանել. հաձիլ, տանել. անյձ առնել, լըսան առնել. խոսփանե ալմագ, գապուլ երմէե. գապուլսան. մագ, գայիւ օլմագ. *Յանձն առին ազգք ամենայն ըստ հրամանին արքունի: Յանձն առ յոնիացեան զառաքելութե: Ոչ յանձն առին: Զառնուս յանձն: Առ յանձն չմաւեան, և հաձեցաւ: Զաչխատութիւնս զայս յանձն առաք. ևն: *Վասն քո յանձն առին զդժնդակ տանջանս. Շաբ. ևն: *Զերկմբառութիւն ժողովրդեանն առ նա յանձն, և մասցյց առ ած. Եէր. Ել: *Ալ գերն չառնու զայս յանձն: Յայլ միտ՝ զոր և ոչ բանքն իսկ յանձին առնուցուն. Կ Ե Գ. ԺՆ: *Զհոգի իմ դու բորբոքեցեր, և ոչ կարեմ յանձն առնուլ զայդ քո. Կէմաբ: Անտուր է աւել. *Յանձն էաւ ազկիբնադեա ամենեցուն նոցա». այսինքն հաւանեցաւ՝ հնազանդ եղև. Ես. պՀ. Է. 3:

ՅԱՆՁՆԱՊԱՏԱՆ. ա. Տ. Պեποιθός. Confidens. (ի պείθομαι, confido.) Ապատանեալ յանձն իւր. աներկիւղ վստահ. անձնահամձ. յանդուգն. *Տյտմեցաբ՝ ըզ յանձնապատանեգ: Որ նոսիբ յանձնապատան: Իբրև զառիւծ յանձնապատան է: Անզգամն յանձնապատան խառնակի ընդ անօրինին: Յանձնապատան իցէք ի բանս ատուեն (այսինքն ապատնեալ). ևն: *Ահիւծ զթագաւորութեն զօրութի, և զանձնապատան հաստատուեն ցուցաներ. Կ. Ե. Ժ: *Խրատեսցին մի յանձնապատան լինել, այլ զվերին օգնականուեն աղաչել՝ ձեռնտու լինել. Իգն:

ՅԱՆՁՆԱՌԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κατάφατικός. Affirmativus. συγχωρέων, concedens. Ընդունելի. խոստովանելի. հաւանելի. ատորատական. խոստովանական. *Յանձնառական խոստովանութե. Նար. լԷ. ԺԷ: *Զյանձնառականն ընդ առաջ տաներ լով բան, ատաւիկ եմ. Յհ. իմ. ոգ: *Հայցմբ ի ձենջ զերկու իրս. զոմն հրաժարականն, և զոմն յանձնառական: Ա յսոքիկ յանձնառականք, յորոց ուներմք հնար չերլիլ. Վ Ր Ե. պմ: *Յանձնառական (բան). քեզ միայն մեղայ տէր. Երբ. ԺԷ: *Ճանձնառական օրենվան. Նի. ա. Ե Ե գ ա ր. իբր տանելի, դիւրիչ ἀνεκτός, tolerabilis, commodus.

ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγχώρησις. Concessio, consensus. λῆψις, acceptio. Յանձն առնուլն. ընդունելութե. հաձոութե. հաւանութի. կամաւորս, կամ կամայական յանձնառութե. Նի. ա. Խոսք: Նար. հԲ: *Ի քեզն տանջանք, և ի մէնջ յանձնառութիւնք: Տեսին զայր յանձնառութիւնն: Ա յսոքիսի խնդրուածս աղջկանն լատագոյն է քան զանձնառութիւն պատարագելոյն. Եզիւ. Ը. ՃՀ. Ե գ ա ր: *Զյանձնառութիւն բռնադատեալք օրինաց, որոց ոչ եմք եղեալ ընդունօղ: Զոր և առնէր ըստ յանձնառութե՝ն իւրոյ. Փ ա ր գ: *Երկու ունի գաւեր անկակիցս միաբն. խորհուրդք, և յանձնառութի. Փիլ. Լն. Ը. 55. 56:

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ (Թուլի կամ գիր). ա. Συστατικός. Commendatitius. Գիր ընծայութե. կամ բարի վկայութե. Վ ա գ.

ման. ընհաթքեր նամէ, ընքաչեր նամէ. * Ոչ է պատշաճ յօտարաց՝ առանց յանձնարարական թղթոյն ի քահանայութիւն մատուցանել. կանոն:

ՑԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Յանձն առնել. ապապարտուհի. ընծայուել. և թուղթ յանձնարարական. սքէարէլա. * Յանձնարարութեամբ ոմանց ծառայի փախուցելոյ՝ նմա էէվմ: * Քաջքերէ զմիս նոցա յանձնարարութեամբ աղօթիւքս առ գութիւն իւր. Ոսկ. երէ: * Յուզարկիմք ի ձէնջ, տանել ողջոյն և ցանձնարարութեամբ առ քաղաքացիսն քո, և առ սի գունդն ամենայն սքեպ. Փարպ:

ՑԱՆՁՆԵՄ, հցն. ն. Պատուիրեմ. Depono, commendo. Յանձն առնել. աւանդել. հաւատալ կամ վստահանալ զինն ի ձեռս ուրուք. ապաւարել. ընծայեցուցանել. ՆԵՎՍ՝ սքէարէլ եմ ինչէ էնէլ, սքեարէլամ. * Քահանայքն որպէս զդաստի յանձնելոյն զմարիամ յովսեփայ. Ճ.Գ: * Ի ձեռս հօր յանձնել զհոգին գոչմամբ մեծաձայն: Աւետ: * Յանձնեալ եր երկու ցեղիցս այսոցիկ(զկոզմանն). խոր. ա. 13: * Յանձնեալ ձեզ ի նոցանէ աղօթիւք. եվէ. է: * Գոանիցիմք ելիալ պարտականք արեան անձանց և յանձնելոցս. Ցհ. իմ. ապ: * Յանձնելոյն ահաւադիկ մեզ յաղօթս. Պտրգ: * Ցեսուայ յանձին ժողովուրդն. Նի. օր: * Որ զմեծն յանձնեցար շահավաճառութեանդ. որ և ասի՝ հաւատացեալ (ըստ յն. ոՃոյ), այսինքն յաւանդ առեր կամ ընկալար. Ցարէ. ֆհ:

ՑԱՆՁՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Նոյն ընդ վ. կամ ընձեռեալ (ըստ յն). էդՀեւիՀՁա. * Որպէս գԹածի մեր յանձնեցոյց նմա. Ոսի. ապա:

ՑԱՆՁՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Յանձնառութեան. ընդոստնելութիւն. հաւանութիւն. և յանձին ունելն զհոգաբարձութեան. * Յարձակումն լինի ոզոցն և չարժուման. և սոքա տագնապին զնեա երթայ յանձնկալութիւն, կամ օսարութիւն: Յանձնկալութեան ձասկ. արբահատու, այսն: Ոչ մանին, այլ խոտորելցան. ունին յառաջատութիւնս, ոչ ամենայն կատար յանձնկալութիւնս. փիլ. լէ: * Մատուցանեն նմա վարկ յանձնկալութեանն Թա. գաւորութեան. Պահ. ապէտ:

ՑԱՆՑՈՒՍՑ. ս. Ὀἰκοθεν. Semetipso. Իբր ընտրեաս. ի տանէ. ի բնէ. յանձնէ. * Ո՛չ իբր է մարդոյ՝ յանտառս ունել կալ լիւ կեանս. Պտրգ. լԷ:

ՑԱՆՑ, ի, ից. գ. Ἁμάρτημα. Peccatum, delictum. Ընդ զանգք ընդ պատուիրանս՝ զհրամանաս. յանցուածն, յանցանք. յանյաւորութիւն. զանցուածն. առանցանք. մեղք. * Եւ պարգևեալ զղջմունն անձին՝ և թողութիւն անցեալ յանցին: Աղտ եթէ նա վասըն յանցին՝ տուժիւք պատժեալ յօրինակին: Ի հարցանելն ըզքեզ (կամ ընդ քեզ) վհմին՝ քանից թողուլ եղբօրն յանցին: Ալ լէր քաւիլ իմոյ յանցին, որպէս նոցա յանցս վայրին: Խրատքանչիւր ոք զարժանին՝ առցին ի քէն չափով յանցին. Յո ոտէ: * Ձ[ինչ ինչ ինոս գործեալ է իմ, և կամ զմր յանցս (կամ յանցանս) յանցուցեալ. Եվէ. գ: * Ի թողուլ զյանցս ընկերին, և ի չպահելոյ սխս. Ոսկ. երէ: * Ձյանցիցն յաձախութիւն. Նար. իՀ: * Ցիչխցեր ի վերայ իմ փոքր յանցս ալՀման մի ոչ վատթարի. Եէր. Ե:

ՑԱՆՑ. ա. Իբր Աւանդեալ. զառանցեալ. * Բաղուկք (ի) յանցիցն ի պայծառս յայտնութիւնէ խոսբեալք. Փիլ. ՆԽ. է:

ՑԱՆՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἁμαρτικως. Peccans, peccaminosus. Յանցաւոր. մեղանչական. * Եթէ մեղաւոր յանցական իցէս: կամքն ասի զմեր ընկնին, և անմտին զյանցականն նման առնեն: Ընդհէր վասն տանջականացն տրտմիմք և սգամք, այլ ոչ վասն յանցականացն. Ոսկ. ապօլա. Ե ֆա. նան. Ե չվ:

ՑԱՆՑԱՆԵՄ. ցեայ, ցուցեալ. է. Παραβαίνω. Transgredior. πλημμελέω, delinquo. ἁμαρτάνω, pecco. παραπίπτω, decido. σφάλλω, erro, labor, ևն. որ և ցՑՑ. ցԵՒ. Անցանել զօրինաց. զանցանել ըստ պատուիրան. պատուիրանազանց լինել. մեղանչել. անիրաւիլ. առնել ինչ վնասակար. սխալել վրիպակս գործել. ղալէնաս խուլխիս խալաթ՝ խէնա՝ գապահաթ՝ սուլէնմիչ, էանըլմաֆ. Յանցեան, և արհամարհեցին զնս: Եթէ յանցանիցէ կին իւր: Եթէ չկեցս յանցուցեալ առ արամբ քով. յանցուցեալ իցէ կին: Ամենայն որ յանցանիցէ, և ոչ կայցէ ի վարդապետութեան քոյ: Վասն յանցանացն իւրոց՝ զոր յանցուս սեառն: Յանցեան որդիքն իսրայէլի յանցանս: Ձ[ինչ են յանցանքդ այդպիսիկ՝ զոր յանցեալք առաջի սեառն. և այլն: * Յանցանիմ զօրինաց. Խխ: * Յանցանէ ինչ առաջի նորա: Ձմի յանցանս յանցուցեալ է իմ կամ առ ազգս կամ առ լեզուս. Եվէ. Բ. գ: * Խակ եղբայրն յանցէ առ ալամանն ո. այսինքն չփոթեաց և սխալեաց. Վ.Ր: Ղ. է:

ՑԱՆՑԱՆՔ, նաց. գ. Παράβασις, πλημμέλεια, παράπτωμα, ἁμαρτία, ևն. Transgressio, delictum, lapsus, peccatum, ևն. որ և ցՑՑ. Յանցուած. յանցուումն. օրինազանցութիւն. պատուիրանազանցութիւն. մեղք. անիրաւութիւն. ինաս. սխալանք. վրիպակ. խալաթ, խէնա, գապահաթ, սուլ, իննահ, զարբ. * Չանիւ ընդ գլուխ զանիրաւսն յանցանս: Ձ[ինչ ինոս է իմ, կամ զինչ յանցանք են իմ: Ձյանցանս իմ ի չէեցս յանիւմ այսօր: Եգիտ ասծ զյանցանս ծառայից քոց Որ ծածկէ զյանցանս, խընդրէ պարտկամութիւն: Անանց իրիք յանցանաց (պատճառի կամ ինաս) լինելոյ. ևն: * Մէկ զայն առէ՝ որ գիտէլով ոք մեղանչէ, և յանցանս զայն՝ որ անգիտութեամբ կատարեցաւ:

ՑԱՆՑԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Παραβάτης. Praevaricator. ήμαρτηκώς, peccans, delinquens. ևն. Յանցուցեալն. մեղաւորս. մեղաւոր. ինասապարտ. ինասակոր. օրինազանց, և որպէս մակդիր յուլիանոսի ուրացողին. ըստ յն. ԲաՃաՃէՒՆ, ևն. * Յանցաւոր գառնիկիւք առաջի տեառն: Ձյանցաւոր օրինաց. և այլն: * Որ յանցաւորքն էին, ոչ կամին առանց մեծի պատճառի խորտնել գալ և խառնիլ. Եվէ. գ: * Բնաւ կեցոյց զագամ յանգիման գրասիրին, որպէս զյանցաւորսն հանէն յերկրէ զեցոյն ի ժամ պատուագին, զի լայցեն զմեղս իւրեանց. ՄԽ. ոչրիվն: * Մի տանչեսցին յանցաւորք ապաշխարել ի ձեռն չմասնի յանցաւորի, որ յարդարեալ զնոսա գալ առ ասծ. Մէկն. վ: * Ի թագաւորել յանցաւորին յուլիանոս. Նոսի. Շ. Ի.Ր: չ=Յ. ՆՎ. ա:

ՑԱՆՑԱՒՈՐԱՊԻՏ. ս. Որպէս յանցաւոր. * Որում և էս կցորդիմ յանցաւորապէս: Իմոյս կարեկցեալ յանցաւորապէս: ի ձիմ անուն յանցաւորապէս եմն. Նար. լա. ծ. ֆձ:

ՑԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράβασις. Praevaricatio. Յանցանք. պատուիրանաց զանցուցեալ. * Ամենայն յանցաւորութիւնն և անհնազանդութիւն. Եէր. Բ. 2: * Աչքատուութիւն մարդոյն ի յանցաւորութիւն: Բազմացաւ յանցաւորութիւն. Նչէ. Բ

ՑԱՆՑԵՄ. է. ի. հցի. ցեալ. ցոյց. տ. ցՑՑՑԱՑԵԼ (ըստ ամենայն առման). * Եթէ յայցանէ ինչ յանցիցես: Որ զայն կալծէ, յանցիցէ. փիլ: * Տեսանեմ յանցեալ ինչ զընկերն: Ընդ յանցելոյն կրկին արասցես զայն (սէր): Նոյնպէս և ես յանցեայ, և յանցելոց եմ. Վ.Ր: հդ. ֆ: * Եթէ մարգիօրէն ինչ յանցեալ է առաս: Ձոր յանցեալ իցէ ի յանցանաց աչխարհիս այսոցիկ. Մ: * Ա[յսպիսի ինն ի վերայ ոգւոյն ընդ միտ ածեալ՝ ի վայելչականէն ոչ յանցիցէ»: այսինքն ոչ վրիպեսցէ. Նիս: Յով. լ: * Յոլհաոս յանցոյ»: այսինքն ուրացօղ. Տի իէ. ՆՎ: ա: ֆէՒր. է:

ՑԱՆՑԵՑՈՒՑԱՉ. ա. (լուս ևս՝ Յանցուցիչ.) Յանցուցանօղ. որ տայ յանցանել. * Մի կոյր է մեզոյ, զի յանցեցուցչէք են. այլ որոց երկու կոպմանք են. Եէր. Համաբ:

ՑԱՆՑՈՒՈՒՆ, ոյ, ոց. Տ. ցՑՑՑԱՑԵԼ. Սղ. ծէ. 13: Հ. է. 14: Գղ. ֆ. 19:

ՑԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ցՑՑՑՈՒՄՆ. Ἁγιάζειν. * Յանկաւ յանցուելի յանցանաց ա[ռաջի սեառն. Ղ.Ա: է. 19: * Յայլ ազգս օրինաց յանցուելն անարգես զնա. Ա[էէր. ֆ:

ՑԱՆՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Πλημμέλημα. Delictum, peccatum. ἀιτία, causa, culpa. Յանցանելն. և յանցուած. յանցանք. պատուիրանազանցութիւն. ինասապարտութիւն. * Գիտացից վասն որոյ յանցման պնդէս ազազակէին զնմանէ. Գ.Ա: է. 24: * Եթէ կամաւ, և եթէ ակամայ. և կամ եթէ ըստ մոռացման ի յանցումն եղե. Բէս. 43: * Ոչ ինչ ամենևին յանցումն ընդունել տեղոյն՝ վասն Եւսեբեայ յայտնի թէն հօր. փիլ. էլ. է. 32: * Ընդ գազանաքեայ յանցմանն այն, չափ ի զայրացումն գալ. Պէս: * Որպէս փայտիւն եղե յանցումն, նոյնպէս և ի ձեռն խաչին եղե վրկութիւն. Ոսկ. Իս: ԸՆդ ամենայն կիրս անցանել առանց յանցման. ՑՀՒ. է: * Յանցմամբ պատուիրանին. Ճ.Գ: * Ձյանցումն՝ զոր ի բանսութիւ յանցանել եաւաք. փարպ: * Սկիզբն ամ ի բոլոր սրսէ՝ զյանցմանս նախնեացն՝ իւր վարկանիցի. Նար. ի: Իսկ փիլ. ֆհ. ծէ. * Ի վերայ յանցմանսն ի մէջ անցանել». ևն. հոմանդ, կիմ արսկարանի:

ՑԱՆՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցեալ. ն. Ἐκαμαρτάνω, ἐξαμαρτανω, ἁμαρτανω. Peccare facio, ad peccandum induco. Տալ յանցանել. մեղուցանել. ձեղ խՒՒնէ. * Եթէ քահանայապետն օծեալ մեղանչիցէ առ ի ղժողովուրդն յանցուցանելոյ: ի մեղս իւր՝ որովք յանցոյց զնաւրհել: Նա ի յանցուցանելոյ զյուդայ. Ղ.Ա: է. 3: ֆ. Ի.Ծ. ծէ. 26: ԵրԷմ. լէ. 35: * Յանցոյց զնոսա ահա րոն յոտնահարութիւն Թշնամեաց իւրեանց. Ես. լէ. 25. (չի. յուլաց, կիմ քայքայեաց:) * Ոչ յանցուցանէ զնոսա այս ևրկիւղ (մահս), յորժամ ոչ կան ինան ի նմին. Եէր. համաբ: * Ձամենայն ժողովուրդն յանցոյց (ոսկին) յանապատի անդ. անտ: * Ոչ այն չափ միայն յանցուցանէ, որչափ գինին զնմանէլնան, և գայթակղեցուցանէ զտեսօղսն. Եփհ: * Մէզանչական կիրքն ի յանցուցանելն գլուխն գարձցի: Երևեացին մարդիկք անպարտ ի յանցանելն, և յանցուցանօղն պարտականն. այն է առաջանալ. Լ[էր. պտրգ. Սհ. է:

ՑԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ. ա. Որ տալ յանցանել. տես և ցՑՑՑՑՈՒՑԱՉ. * Ձկամեցոյց տարս ծնաց գատաւորն զՀարցանելն իւր ի վերայ ամենեցուն, որպէս զի որսալն ի նոսա զյանցուցիչն ամենեցուն. Եէր. ծՒ

ՑԱՆՑՕՓ ԱՒԿՈՒԻ. Տ. ԱՒՕՓ

ՑԱՆՑՕՓ ՏՈՒՆ. Տալ ի պէաս առ ժամանակ մի. Նչ[Ե՛ի՝ ֆՀՀՃՃՆ[ՀՀ համար տալ.

*Ցանօթ եւս քեզ զայն (ինչ՝ ՃԾ), զի այնու առաքինանայցես. արդ ունուր զնորայն նորա (նմա)։ Ոսկ. ՚ֆ. ՃՀ. 24։

ՑԱՀ, ի, լց. գ. Ձոհ՝ մանաւանդ հաշտուեր. ձօն. նուէրք. ուխտ. աղօթք. ընծ. պաշտօն. Հաշտութիւն. և էնէլիէ, նուէրս զոհ.լու. հ՚ոդիա. զոհ. ՓՅուդաս, տօն, իբր յն. Տյսւա, τελετὶς.(գրի և ԱՀՑ, և ՑԱՀՏ.) *Ցաշտիկ տեղիք Թագաւորացն հայոց մեծաց(յաշտիչսու կի՚աշտիչատ տարոնոյ)։Ագաթ։*Ցաշտ առնէր զՅաղուզ սա։Մին յաշտ առնելով, և միւսն Թերեա ասելով...ցայժմ ես քեզ յաշտ ապարի. ԵՂԻՇ. Ի։ *Ձհաղաղ սա յաշտարար։ Ի յաշտն առնելոյ։ Ցայժմ ես վասն քո յաշտ առնեմ. ԵՂԻՒ։ *Կերան զյաղեացն ի յաշտին։ Ձոհեցին, և կերան յաշտինն։ Ընդ յաշտ առնելին մի մեղանչել. կանոն։

ՑԱՀՏԱՆՈՒԼ. ա. Ծռեալն ի յաշտ առնելոյ զօրասնայ՝ (ոսմիղդ)։ *Ընդէմ ոչ յաղթեաց յաշտածին ծնունգն, և եղև ապագել յերկրաւական ծնունգեանն(այսինքն արհմին)։ ԵՂԻՒ։

ՑԱՁԱՂ, ոյ. գ. որպէս Թէ Աչքք աչելն՝ աղարտելն՝ այլայլութիւն.չորակնութիւն. և Ախտն յառաջ եկեալ յաչինահարութէ. ապիկնէլ, ապիկած ըլլալը. նաղար. *ԵԹԷ ոք Թողիչ իցէ, և կամ ձեռն ինչ ածիցէ յաչաղոյ, և կամ այլ ինչ ցաւոց։ կանոն։

ՑԱՁԱՂԱՓՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունի նշանակել Ջարամաութի առ նախանձու. այլ Թուի գրվի, Աչքոմնմութիւն. ըստ յն. ապրնիացութի. գիւրաասհարհի. Օξύρροπον. իակ օξυωπία է սրատեսուի. *Աչաղամտութէք իւրացն ի բարեաց կործանելոց՝ ի խոստովանեալ չարին փոփոխեցելոյ։Աագաթ։

ՑԱՁԱՂԱՆՔ, նաց. գ. Βασκανία. Fascinatio. որ և ՑԱՁԱՂ, ՑԱՁԱՂՈՒՄՆ. Ջարգանիութի. մխանք. զչարին առ նախանձու. ուխ. ապիկնէլն. Նաղար. իբրև գործ չարգանիութի. նախանձ. գբոգանձելգի. *Ձէք ինչ վատթար քան զչաչաղանս։ Ընդ ոչ նախանձ, ոչ յաչաղանք։ Մեղմով զչաչաղանան չիջուցանէր։ Խափանէր զնոցա յաչաղանան, և զնախանձան սփոփէր. Ոսկ. յհ. ՚ֆ. 9. 10։ ՃԾ. 28. 30։ *Ցաչաղանք նախանձու։ Ցաչալանք ոչ Թողացուցանեն տեսանել զարժանն։ Ծանեան և կոյրքն, զի յաչաղանք էին. Փիլ. բոգն։ վչ՚ ՚եղբ։ Իգն։

Կամ Ցաչալ. իբր ակնահարութի. ապիկնէլը. Նաղար. *Երազք և հմայք և յուսթք և յաչաղանք (կամ աչապանք) և գիւթութիք. կանոն։

ՑԱՁԱՂԵՄ. եցի. ն.) Βασκαίνω. Fascino, ի invideo, odio habeo, criminor, obtrecto. Ջարգանիել. մխալ. նախանձիլ. և առ նախանձու զչարիլ ընդ վայր հարկանել՝ զապարատել, և կամիլ ինասել իբր ակնահարելով։ *Ձար է այն, որ յաչալէ ակամբ. Սիր. ՚ֆՃ. 8։ *ԵՀԹԷ յաչալես զփրկութէն ողորմելոյն, անմարդի ես. Փիլ. յ-ՃՀ։ *Մի՛ յաչաղէք (զնս) յերանելի յուսոյն. Բբս. փ՚ՀՐ։ * Ջարչակունին յաչալելով զանուն. Խոր. Ճ. 65։ *Ո՞վ ոք ոչ ցանկացաւ ընչից ընկերին, և ոչ յաչաղեաց զնա, կամ գողացաւ. Սրփ. յհ. գ։ *Ջի պատճառս ինչ կարացեն գտանել, և այնու յաչաղել զնիծասքանչ նշանագրութէնն. Կանաչ։ *Մի՛ յաչաղեր գիրկութէն գաւանուին. Պիփա։ *Նախանձելով յաչաղեմք զորս առ միմեանս ուղղութէն. Չիրեցաց պատիւ յաչալեն. ԼՃ՚. ՚ա՚. Ե ՚ա։ *Շունք զաւեառս սիրեն, և ընդ բարեկամին ոչ յաչաղին։ Վասն նորա (ի րկինս փոխելոյն) յաչալիմ նախանձիմ.

Մագ. ֆէ. ֆԷ։

ՑԱՁԱՂԱՈՏ, ի, աց. ա. Βάσκανος. Fascinator, trix; invidus obtrectator, malevolus. Որ յաչալէ. չարակին. մխասցող. մխող. Նախանձոտ. գբոգանձ. *Ցաչաղկոտն նախանձոտ խմաստակաց ազգ. փիլ. ՆԱ. Ի։ *Ցաչաղկոտն ոչ միայն զընկերն, այլև զանձն իւր կորուսանէ. Ոսկ. յհ. Ի. 9։ *Ո՞ ոք յաչաղկոտացն և ի թշնամեացն յանդգնեալ կարաց բանալ զբերան. Մագ. ֆէ։ *Ցաչաղկոտքն և տգէտքն։ Ափիբերան առնէ զնոցին յաչալկոտ կամն. ԼՃ. պգրգ. Ա ի փնթան։

Եւ Որ ակնահարէ կամ նախանձ առնէ. ապիկնէլ. Նաղար ՎԷրէՃՏ. *Դեղաչատուացն, յաչաղկոտացն, յուսթիցն։ Աաեն, Թէ (ի) յաչալկոտէ հիւանդացեալ է. կանոն։

ՑԱՁԱՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՁԱՂԱՆՔ. *Տնասնէս յաչաղուելոյ աւելորդ. Ոսկ. յհ. ա. 22։ *Հրացեայն նախանձ չնջելով էր, և լոցն յաչալութեան հնոցին զովացեալ. Մագ. ՃԷ։

ՑԱՁԱՂՈՒՄՆ, զման. Տ. ՑԱՁԱՂԱՆՔ. *Նախանձ յաչաղման. Փիլ. ֆ. բան։ *Ցաչալմանն և մխանանց. Ոսկ. յհ. Ի. 3։ * Ի նախանձ չարակնութէ յաչալման ընդ միմեանս բերեալ. ՑՀ. ԼՃ։

Եւ Ցաչալ. ակնահարեցն. ապիկնէլն. Նաղար. * Մի՛ առցէ զարձեալ յաչաղումն. կանոն։

ՑԱՊԱՆ. Տ. ԱՊԱ։

ՑԱՊԱՀՈՎ. որ և ԱՊԱՀՈՎ. ա. Ἀσφαλής. Securus. ἀπηλλάγμενος, vacuus, liber, immunis. Ապ, այսինքն Հեռի՝ յահէ, կամ ի հոգէ՝ այսինքն ի հոգմոյ. խաղաղ. անքոյթ. անկասկած. աներկիւղ. անհոգ. հեռաւոր. *Աքհամորհել զանձն, և զընկերն ոչ գաւաէլ աւելի յապահով է. վբ՚ հղ. ֆ։ *Խաղաղ և յապահով ժամանակ իցէ, և ոչ գոլցէ երկիւղ իւրև զառաջինն. Գէ. Ես։ *Ցապահով հանդարտութեամբ. փիլ. փեսախն։ *Ոյր ի հոգոյ յապահով իցէ։ Որ զաստանային յամենայն չարեաց յապահով է։ Նախ զնոսա յապահովս առնէ յերկիւղէն, և ապա Ճառէ զյարութենէն։ Բարւոք ասաց ի գալիլէա. զի յապահովս առնիցէ ի ապագնալէս. Ոսկ. մՓբ։ *Մինւս անգամ յապահովս եղեն ի քնակութիւնս իւրեանց. ՂԼանք։

Իսկ ԵՒԷ. ԷՃ. 11. *Եկից ի վերայ յապահով (կամ ապահով) երկրին՝ .ին.ի քաց ընկեցեալ։

ՑԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր ՑՃապահովութէի. անհոգութէի. Պիփ։

ՑԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ. Տ. ՑԱՊԱՀՈՎ. *Ցապահական խորին խաղաղութէն վայելել ի բարութէն. Պիփ։

ՑԱՊԱՀՈՎԱՆԱՄ. ացայ. լ. որ և ՑԱՊԱՀՈՎԱՆԱԼ, ԱՊԱՀՈՎԻԼ. Ցապահով և անքոյթ լինել. աղատ և անհոգ մնալ, և դադարել. հանդարտիլ. կասիլ. ի բաց փախտիլ. Աիգա. Cesso, desino. *ՑանդորրուԹէն կեանս յապահովանայր երկիրս հայոց։ Երկիրս հայոց յապահովանայր ի հինեցն պատերազմէ. Ասծր. ՚ա. 13։ Ի. 1։ *Ցապահովացեալ յարուսքնոցն յայնմանէ հրոսակաց. ՑՀ. ԼՃ։ *Բարեկեցուէցն ծայրիւք յապահովացեալ յօրանան։ Ի քարեփառ տեսանէք չինութէն յապահովացեալ։ Ցապահովացեալ ի խաղաղութէ զքնակիչսն պահէն ի թշնամեաց. Պիփ։ * Դադարեալ յապահովացեալ։ Որով ամենայն յապահովանայ։ Ցեռ յապահովանալոյ չարին (այսինքն ի բաց փարատեալ չչեներին)։ Փիլ։ * Ազազէին զնա ապահովանալ ի բարկութենէն.

Պօմ. ֆէ։

ՑԱՊԱՀՈՎԱՆՔ, նաց. Տ. ՑԱՊԱՀՈՎԱԹԻՒՆ. *Ընդմէ բազում երկիւղք հանգերձեալ էին զապահականացն աճել յապահովանս. Պիփ. (իբր զչուխութէն, կամ վերջին ապաստան անքոյթ։)

ՑԱՊԱՀՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ցապահովս առնել. անքոյթ կացուցանել. *Ձէի և զշուն (պաշտելին) ի գազանացն յատիչսակուածէ զտեր իւր յապահովացուցանելոյն սակս. ՑՀ. խմ. պաա։ *Չէկեղեցիս յապահովայր. Գ՚Հ։

ՑԱՊԱՀՈՎԵԼ. ն. Նոյն ընդ վ. ի՚. և լ. իբր Ցապահովանալ։ ԼՃ. ա՚ա՚։

Եւ իբր Դադարել. ցածնուլ. հանդարտել. *Տեսանել, եԹԷ յապահովեաց ջուրն. Փիլ. ԼԻՒ. Ի. 38։

ՑԱՊԱՀՈՎԱԹԻՒՆ. գ.) Ἀσφάλεια. ՑԱՊԱՀՈՎՈՒՄՆ, վմնն.) Securitas. Անչնչ, cessatio. Ապահոնէն գոլ. ապահովանալ՝ անքոյթութէի. խաղաղութէի. հանդարտութէի. *Վտանն խաղաղութէի և յապահովութէի Թագաւորացդ. ՑՀ. ԼՃ։ *Ընդ ապատուհաս Թողու զչարութէի, և ոչ արձակութէի և յապահովութէի տայ նմա. Փիլ. ԼՒՒ. Ի. 54։ *Ցապահովութէք խոսղացանալ օրինակ իմն յանքոյթ նաւահանգստի։ Խաղաղութէց միչտ փափագեալ բազձանօք՝ ոտկս իւրեանց յապահովութէ։ Ցանդրաղ յապահովութէն վերաստկաչ. Պիփ։ *Ընծային իմն յապահովութեան եղև յանկարծօրէն առաքինութէն։Հանդարտութէ յապահովնան։ Փիլ. ԼՒՒ. Ի. 47։

ՑԱՊԱՂ, ի, աց. ա. (չծ. հյ. ապա՚ այլ. և Թ. եփճա.) Որ յապաղէ կամ յերկարէ գոյսս իւր. երկայնամիտ. անչփոթ. *Մեծախորհուրդ ասէ պյապաղոն և զառաքինն, որք մեծամեծացն ապաստն պարգեւաց. Լծ. ՃԾաբ։

ՑԱՊԱՂԱՆՔ, նաց. գ. Υπερημερία, ὑπέρθεσις, ἀναβολή. Procrastinatio, dilatio, mora. Դանդաղանք. գանգաղուի. դեգերանք. յամուին. յամրանք. յերկարուին, որպես յառաջ յայլ ժամանակ Թողուլն. փնփնալ. էյէնիլ. խալենիլ. ոյալանմաբ. *Ըներկ մեզ և պյապաղանաց աւուրս (կամ զաւուրց յապաղանս)։ Աագաթ։ի ՚ինգր։ *Ջ յապաղանաց ի բաց Թողեալ զդեգերանս. Ասծր. Ճ. 10։ *Առանց յապաղանաց ո. այսինքն անյապաղ. Լսօփ. ֆ. Ե ՚ա։

ՑԱՊԱՂԵՄ, եցի. ն. Υπερτίθημι. Procrastino, differo. αναβάλλω, ὑπερβάλλω, παρελκύω, protrabo. παρείδω, despicio. Ցաւնեցուցանել. յերկարաձգել. առ յապա ժամանակ Թողուլ. յետս ձգել. ապահաս առնել. երկնչնել, ուշանչնել ՚ենձգիչ. ուժս պրգ. ֆգ. *Ցապաղեն զիարկնուրդս, որ ոչ պատուեն զիարկրդակից։ Ցապաղեաց զնոսա փեղքս։ Մի յապաղեր զտուրս կարասելոյն։ Ի ժամանակի հատուցմանն (փոխոյն՝) յապաղել զժամանակին. Աաագ. ֆէ. 22։ Գֆ. ՚ի՚. 22։ Սիր. Ի. 3։ ՚իՃ. 6։ *Աա ոք արգելոք ժամանակ յապաղեցուք զՀնազանդութէնն քոյ. Բբս. ՚իբն։ *Ցապաղել ինչ ի հրամայեալ արժանաւորացն. Փիլ. ֆվ. ֆ։ *Ջգաստասանն որ ի վերայ մեր է՝ տապաւնէն յապալել. Խոսփ։

ՑԱՊԱՂԵՄ, եցի. լ. Χρονίζω, μένω, ἀναμένω, ὀκνέω, βραδύνω, μέλλω. Moror, maneo, tardo, cunctor. որ և ՑԱՊԱՂԻՄ. Ցամանալ. յամիլ. գանգաղիլ. յուշանալ. յետնիլ. փնփնալ, ուշանալ, եք ՃալՀ. ՚ենձգիչ. էյէնիլ, ոյալանմաբ, խալենիլ, ՚ենմաւլըգ ԵՂՀ. ՚ենի գալմաբ. *Ընծ իմ մի յապաղեր (կամ մի՛ յամենար)։ Մի յապալիք խոստովան լի.

նել նմա: Ո՞ւմ կայք, զի՞ յապաղէք: Լուաւ զայս տէր, և յապաղեաց: Ոչինչ յապաղեցի: Ողորմութիւ մի յապաղեր առնել: Զպատուիրանս իմ՝ մի յապաղեր (կամ մի յամեր) առնել. Սղ. կի. 18: Տոբ. ի. 6: ի. ի. 6: Ես. 30: Սղ. կե. 21: Դն. ին. 17: Սիր. է. 9. 10: *Ոչ յապաղէն երթալ առ նոսա. Եզի. ը: *Ցապաղել եղիցի, և հեղգ և յամր. Փիլ. ի. բ:

ՑԱՊԱՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ՑԱՊԱՂԵՄ. ն. և ԽԱՓԱՆԵԼ. Ἀναείρω, κολύω. *Ոչ գոյր նախանձ, որ յապաղեցուցանէր: Եւ ոչ զի խաբեութիւն մարգկան յապաղեցուսցէ. Ես. պխ. ը. 2: *Ի ձեռն գրաց նոց փափկութիւն իւրեանց յապաղեցուցանէին զնա ի պահելոյ զօրէնսն: Ինքեանք ոչ դործէին, և զայլս ևս ի գործելոյ յապաղեցուցանէին. Եփր. հա. Ն. ի. ԱՒ: *Կամ զղջանալ և խոտովանել, և ընդունին յապաղեցուցանէ. Եփր. Խոսի.

ՑԱՊԱՂԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ յապաղեցուցանէ. խափանիչ. *Եղիցին քարոզք փոխանակ խաչահանուացն, և աւետարանիչք փոխանակ յապաղեցուցչաց. Եփր. հա:

ՑԱՊԱՂԻՄ, եցայ. յ. Տ. ՑԱՊԱՂԵՄ, լ. *Մի յապաղիցիս գառնալ առ տէր ի մեղայ. Սիրաք. հին. ը. 8. (Նայն, մի յապաղեցես:) *Զի՞ յապաղես, և ոչ շարժիս և ընդոսոսիս. Փիլ. լին: *Թէպէտև նա ամենագէտ է, մի յապաղեր խոստովանել: Ոչ յապաղի ժամանակն յումեքէ, որ տուեալ է քարոզել նորոյն, եթէ ոչ կատարի. Եփր. Խոսի. Ն ը. ԱՒ: *Վարձկանն ի հօտէն յապաղի առ ի պահել յաձամարս գայլէն: Ցամեաց և յապաղեցուս (յերթալոյ). Ող. յհ. ը. 14. Ն ը. Ւոր: *Եւ առ այս յապաղիք. Լմը. ոպ:

ՑԱՊԱՂԻՉ. Տ. ՑԱՊԱՂԵՈՒԹԻՒՆ. *Զի նա ինքն է փուշն յապաղիչ նորա. Եփր. հաճբ: *Ոչ ինչ գոյին ի նեղոյ յապաղիչք, որ լինէին նոցա խափանիչք. Վեղր. ը:

ՑԱՊԱՂԱՏ, ի, աց. ո. Μελλήπης. Morosus, tardus, segnis. Ցապաղոյ. դանդաղկոտ. յամրաշարժ. յոյլ. տարտամ. Եհմաչքը, Ռեհգել. *Առ ամենայն ալդարն և բարին՝ յապաղկոտ և յամր. Փիլ. լին: *Հարկ է ծուլացեալոց և յապաղկոտաց՝ համարս տալ անդ. Ող. յհ. ա. 44:

ՑԱՊԱՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՊԱՂԱՆԻ. *Առանց ամենայն ծուլոյն և ամենայն յապաղութեան. Բոզ. բ. 4: *Ցապաղել ոչ այլ ինչ ալազակէ քան զայս. Սեբեր. ը:

ՑԱՊԱՂՈՒՄՆ, ումն. գ. Παρελκυσις, ἀναβολή. Protractio, dilatio, mora. որ և ՑԱՊԱՂԱՆԻ. Ցապաղելն. դանդաղումն. յերկարաձգումն. յամուրդ. անդադանումն. *Մի կարծեսցէ, թէ գուցէ յապաղումն հինոյ նորա. Ցոբ. իե. 3ա *Սա միայն ոչ ընդունի զյապաղումն, մարդասիրութիւն. Աբեր. ոգ: *Մի համարիր ասել, եթէ յապաղումն օգտեսցէ ինչ զպատժաւորն, եթէ ոչ փոխարկեսցի. Ող. յհ. ա. 27: *Բարւոք թուի ինձ սակաւ մի յապաղումն առնել պատմութեաս (այս ինքն մեկնութեա). Սահմ. ա: *Չի յապաղմամբն երկարեսցի փափագ նոցա. Երզն. հաի:

ՑԱՊԱՑ, ԱՒՐ ՑԱՊԱ, ԱՊԱՑ ԻՒ ՑԱՊԱՑԱՅՆ. ա. ած. գ. Ցեա և ԱՊԱ, ԱՊԱՑ, ի, ից. Ապա լինելի. ապառնի. հանդերձեալ. ապագայ. հետագայ. յետոյ. *Զառ ի յապա իսկ անդ... ամենայն ինչ որ հանդերձեալ է լինել. յապայ կոչի: Ցապա է խաչ՝ սիոնի, և աւետարանի՝ օրինացն. Շ. բոգյ: *Ի յիշատակ առ յապա ժամանակաց. Ես. իր. ա: *Անուն քաջ առ ի յապայն թագաւորին անմոռաց յիշատակ. Պխ:

ՑԱՊԱՆԱ. Տ. ՑԱՑՊԱՆԱՅ:

ՑԱՊԱՒԱՆՔ, նաց. գ. Ցապաւէնն, իւր. յապաւումն. *Ոչ ոստաքանչիւրն յապաւանոց պահանջոյ. Պխ:

ՑԱՊԱՒԵՄ, եցի. ն. Περικαθαίρω, περιχείρω, χείρω, ἀποθέω, κόπτω, ἀκροτηριάζω. Circumquaque purgo, circumcido, circumtondo, amputo, succido, incido, decacumino, mutilo, trunco. Ցատանել. հատանել զմասն. շուրջ կտրել. թլփատել. ի բաց մաքրել. հարթել. սրբել. փոքրել. սափրել. խուզել. յօդել, ևրբել. խոնել. պոպռմոփ, ևեսքե, գըբեմոփ, գըբգմոփ, ՌԻՐԱՀ ԷՒՆՔԵ, ևէԳ՝ ԽՈՒՒՆԷՒ՝ ԱԻՆՆԷ ԷՒՆՔԵ.

*Ցապաւեա զամենայն ծառ: Ցապաւեսցէ յեսու զորդիսն իսրայէլի. զամենեսեան թլփատեաց յեսու: Ցապաւելոյն զերեսաք: Զապաւեալսն առ երեսաք. Եզեկ. իա. 10: Ցեր. է. 4: Երեմ. ի. 26: Իե. 31: *Ցապաւեն զծառս մշակք դամմանաք: Զաւելորդ բոյս ի սերմանց և ի ծառոց յապաւել և խլել... զաւելորդ ուղեչս յապաւել. Փիլ. Նե. ի: Պխ: *Կէսքն (ի ծառոց) իբրև յապաւին, կան մնան աւանց շառաւիղաց. Վեղր. է: *Ջերագութիւն թևոյն յապաւեցին. Շ. ա. պ. իի: *Ցապաւէ զվերան. Լմբ. պրբ: *Հրաման եմ վաղվաղակի յապաւել զնա, և ընդ եղբարսն կարգել. Կլմա:

ՑԱՊԱՒԻՉ. ա. Որ յապաւէ. *Սուր յապաւիչ. Շ. յն. ծ:

ՑԱՊԱՒՈՒՄՆ, ւմանն. Տ. ՑԱՊԱՒԱՆՔ. *Ձարուելթ յապաւումն, առաքինութեաւ վերադրուի. Մոսո. Եվեզ: *Ցապաւումն կամ հարկաւմն հերացն (այն է խուզումն). Մոչո. ջահ:

ՑԱՊՈՒՐԱՒԻ. ս. Իբր առ և ապուր առնելով. յափշտակելով. իբրև զաւար փութապես շորթելով կողոպտով. *Որ յանկարծակի յապուրակի զայնպիսի փափկութեան ի բաց թօթափիցին, և միշամուխ եղիցեն պատերազմաց. Ող. էէնո. ծի:

ՑԱՋՈՂ. Տ. ՑԱՋՈՂ:

ՑԱՋՈՂ. ե. գիմ. ի դէպ է. ժամ է. *Ցաջող է ըստ ոտանաւ և ի մանկտնացուց թագաւորութեն գալ. Եոս. իր. ա:

ՑԱՋՈՂԱԲԱԽՏ. ա. Որ բախտն է աջով յաջողակ. բարեբախտ. *Ա՛յս զօրաւոր և յաջողաբախտ աչխարհակալս աղեքսանդրէ. Պխ. աղես:

ՑԱՋՈՂԱԿ, ի, աց. ա. Ἐπιδέξιος, εὐφυὴς. Expeditus, prosper, commodus, opportunus. ևլադրյς, agilis. որ և ՑԱՋՈՂԱԿ. և ՑԱՋՈՂԵՑԻ. Անխափան և աջողաձեռն. քաջայաջորմար. բարեդէպ. և (հոլմ) Բարեշրջիչ. *Գրիչ յաջողակ օրինացն մովսիսի: Գործն էր յաջողակ, և յաւաչէր ի ձեռս նոցա. ա. Եչր. ը. 3: ի. Եչր. է. 8: *Տէր ամենեցունց զայրն յաւետնայնի յաջողակ: Էր յաջողակ ի գործս պատերազմի. Փոբ. կէր. պխ: *Որ պանծայ ի գործ իւր յաջողակ, կորուսանէ զվարձս. Նեղես: *Զ յաջողակ (կամ զաջողակ) խրատուցն կարգաւորութիւս յաւետարանի. Պխ: *Ցաջողակ է հողմն: Մղեցայ գնալ վանն յաջողակ հողմոյս: Գնացին յոյժ յաջողակ հողմով. Վբ. կղ. բէ:

ՑԱՋՈՂԱԿԱԲԱՐ. ն. Աջով օրինակաւ. աջողաձեռնութ. *Չէնս չարժել յաջողակարար (կամ յաջողաբար). Խոր. ի. 76: Սոբ. ես:

ՑԱՋՈՂԱԿԱԳՈՑՆ. ա. Ἄριστος. Optimus, egregius. կարի աջողակ. լաւ ի քաջաւաքին. *Որոշեալ ի վատթարագունից ի յաջողակագոյնան. Ան. ը:

ՑԱՋՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՑԱՋՈՂ: Այլ տարատեսակ. Պխ:

ՑԱՋՈՂԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՋՈՂԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Ցորոյ միջոյ հաւեալ յաջողակութ (կամ աջողակութ) ի գերազանցեալն ամբարձաւ աչսիՀան. Պխ:

ՑԱՋՈՂԱՆԱՑ. Տ. ՑԱՋՈՂԻ. *Շինի, յաջողանայ, որպէս յառաջն. Գե. է:

ՑԱՋՈՂԱՊԻՍ. ս. Δεξιῶς. Prospere. Ցաջողութ. անխափան. դիւրաբ. ի դէպ. *Ցաջողապէս ինքեանք գործեցուվ. Աբեր. ոգ: *Ցորժամ զփուշն ի բաց խլեաց, յայնժամ յաւետարութ և յաջողապէս արկաներ զսերմն քանին. Ող. յհ. ա. 29:

ՑԱՋՈՂԵՄ, եցի. ն. և է. Εὐοδόω. Prospero, prosperum facio. κατορθόω, κατευθύνω, εὐθύνω, dirigo. որ և ՑԱՋՈՂԵԼ. որպէս ԱՋՈՎ ուղղել, առաջնորդել, կամ յաջողմնի ի լաւ անդր ուղղել. դիւրել. յարմարել. օգնել. *Ցաջողել զձեռն տանն և զօդնական լինելն ասէ. Խոսր: Իսկ ըստ յն. ասի, ի լաւ ձանապարհ տանել, կամ ուղղել զուսլն, և այլն. *Ցաջողեա առաջի իմ այսօր... աջողեաց տէր զձանապարհ նորա: Եւ ինձ յաջողեաց տէր ի տան եղբօր ամի իմոյ: Որ յաջողեաց ինձ ի ճանապարհի աստ ձչմարտութ: Զամենայն զինչ և առներ, տէր յաջողէր ի ձեռս նորուս: Զարքայութի նորա յաջողեսցէ: Աւրին զսօն՝ յաջողելով առառն. և այլն: *Որ երկնչի ի տէառնէ, աջողէ զարութեամբ. Սիրաք. է. 17:

ՑԱՋՈՂԵԼ. Ἐνεργέω. Efficaciter operor, ago. Ներդործել. ազդել. կարգել աջողութ. *Որ յաջողէ (կամ աջողէ) զամենայն յամենայնի: Աջողեաց ի ձէզ զզօրութիս: Որ յաջողեացն պետրոսի յառաքելուն Թլփատութեն, յաջողեաց և ինձ ի հեթանոս: Չաւատք սիրով աջողեալք. և այլն:

ՑԱՋՈՂԻՄ, եցայ. կր. վերնոյն. և Ցաջողի, եցաւ. գիմ. Ցաջողութի գտանել ուրուք կամ իրիք. յառաջ իսաղալ. ուղղիլ. ի գէպ գալ. յարմարիլ. *Ն՛ւ յոամովթ գաղատ. և յաջողեսցիս: Ուստի ոչինչ յաջողիցիք: Ոչ յաջողեսցի ձեզ: Նոսաւ սողոմոն յաթոռ դաւթի հօր իւրոյ, և յաջողեցաւ: Աստ ակք հակ հակ. և ոչ յաջողեցան խօսել այնպես: Ցաջողեցաս ի վերայ նորա հոգի աստ: Եթէ յաջողեսցի իւրէ ալքայութի՝ ն այ: Զամենայն զոր ինչ արասցէ՝ յաջողեսցի նմա: Ոչ յաջողեսցի մարգոյ յանօրէնութ. և այլն: *Ցաջողեցաս տէրութի նորա: Որ սիրէն զնա, ամենայն ինչ յաջողի նոցա ի բարութի: Որ քոյ լինի տաճար, մեհեան գիւաց անգր ոչ յաջողի. Եզեկ. ա: Եփր. հա: Խոսր:

ՑԱՋՈՂԻՉ. ա. որ և ԱՋՈՂԻՉ. Որ յաջողէ. ուղղիչ. առաջնորդ. ձեռնտու. *Նա է տուիչ և յաջողիչ երկնաւորաց և երկրաւորաց. Ցճխ. ի: *Օգնական էր նմա ա, և աջողիչ և գործակից. Ած. ոե: *Ամենեցուն օգնական և յաջողիչ ած է. Սոփ. յն. ը: *Իմ յաջողիչն քո է, որ զնդուն չիջոյց, և զքեզ յամօթ ալար. Ձճ:

ՑԱՋՈՂՈՒԱԾ. ած, ոց. գ. որ և ԱՋՈՂՈՒԱԾ. Ցաջողութի. յաջողուն. և Ցաջողակութի. *Ամենայն յաջողուած բարեաց ի Թշնամութի (գաւնայ). Ցճխ. ը: *Տըչերութի յաջողուածոց ոներ ի մարսս առաւել քան զամենայն ոք. Խոր. ի. 49: *Մի փակեր գիմած իմ հանդեպ զյաջողուած հոգևոր օգտիս: Ուղղեսմ հոգւոյդ քո խնամոտութի զյաջողուած ձեռինս գործոց. Նոր. յե. յե:

ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐοδία. Prosperitas, prosper successus. εὐθυτία, com-

moditas . որ և ՈՂՈՂՈՒԹԻՒՆ . Բարեբախտութիւն . բարեդէպ առիթ և իրք . յարմարութիւն . դիպողութիւն անխափան . դիւրութիւն . ԻԳՊԱՆ ԳԷՆԼԻ , ոսբսոբ , խոբ . ՙՑերկայն մտութիւն յաջողութիւն թագաւորի : Խնդրել դիւրութիւն և յաջողութիւն մեզ և որդւոց մերոց : Եկեսցէ յաջողութիւն՝ Յաջողութեամբ բազում աշխարհաց եկեսցէ . ևն : ՙՀպարտացաւ ՚ի յաջողութիւն . Ես. ւբ. ա : ՙԻ յաջողութիւն ուրուք անուանին փառք , որպէս ՚ի չաջողութիւն ուրուք անուանի թշուառութիւն . Եփիփ : ՙՆկատել որսալ զաջողութիւն աւուրց . Խոբ. ա. 12:

Եւ Յաջողիլն . ձեռնտուութիւն . ՙԱյս մեծին կատարէր այսպէս յաջողութիւն այ՝ ըստ կամացնոցա . Փաբդ :

ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ . Ἐνέργεια , ἐνέργημα . Efficacitas, efficax operatio, energia. Ազդեցութիւն . գործունէայ ըստութիւն . ներգործութիւն . ՙԵթէ բաժինք յաջողութեց են : Ըստ յաջողութիւն զորութիւն իւրոյ , զոր յայլոցաց ՚ի քէն : Ցոր և աշխատիմ պատեւլաձեալ ըստ յաջողութիւն (կամ աջողեալ) նորա , որ յաջողեալ (կամ աջողեալ) էյիս զորութիւն . ևն: ՙՄրծամեծ զորութիւն և յաջողութիւնք կատարէին ՚ի ձեռն զորականին . Եփիփ . գ :

ՑԱՋՈՂՈՒՄՆ , զման . Նոյն ընդ վվ . ՙՉլինէր նմա այն յաջողումն ինչ ՚ի բարութիւնս . Ցհ. կբ : ՙՑաջողումն յաւաջադիմութիւն վահանայ . Փաբդ : ՙԲազմաց ըստ առաւկիս պատրաստեաց պատրիկ միով յաջողմանէն թագաւորիւ . Մխ. առաւ : ՙԱչքառմանէն և բարեկամէն մի վտառհանալ և բարձրատմութիւ . Պիփաա :

ՑԱՋՈՐԴ , ի , ից . գ . Διάδοχος . Successor , secundus, sequax, posterior. Հետևորդն նախորդին (իբրու երբեմն աջակից կամ Ձորտ Նորա). պայազատ. Ժառանգ. փոխանակ կամ փոխանորդ . ամուսակալ , որպէս ուՆօղ չէտ նորա զնորա տեղի և զաթոռ . յետնորդ . զաւակ . մնացորդ . եաՆէն Նոբօղ կամ էնօղ, փէչը բաՆօղ. խալիճ, ոնոլոփ , էվլոփ . ալոլոճ . ՙՑաջորդք ՚ի յաջորդաց փոխանակեցին . Լսոփ . ա: ՙՑետ վայ մովսիսի յաջորդին : Ա յլազդ հրեից յաջորդք ունին զպիր օրինաց , և այլազգ՝ չամրտաւոց . Ես. ւբ. ա :

ՑԱՋՈՐԴ . ՚Ακόλουθος. Sequens, consequens. ἐπαγωγή, ordinum series . Հետուգայ (ժամանակ, կամ բան) . առաջիկայ . յաւերջած . որ է ՚ի կարգին . էգեր . ոբփ փոխ , եանըբբս ՚ի յաջորդաց ժամանակաց : Ցաջորդօքս զսոյն մարդարէս ցեալ՝ ասէ . Ես. ւբ. ա : ՙՑՀս զնմրդ յարդարէս յետ՝ ասէ . Ես. ւբ. ա : ՙՑՀս զնմրդ յարդարէս . Ոխ. ՛ս. ա. կ: ՙՉորև յաջորդն յայր առնէ՝ յասելն . Ցհ.ւ՛ս. Եղէկ : ՙՑայս ՚ի յաջորդէն է : Զոր և յաջորդաւն ցուցանեմ : Զոր և յաջորդս ցուցանէ . Խոսբ : ՙ Զոր յաջորդաւդ է իմանալի . Նոբ. Նա : ՙԶայս ասացեալ՝ զյաջորդն նոցունն Թողացուցանէ քննել և ՚ի միս առնուլ . Իփն :

ՑԱՋՈՐԵՄ , եցի . ն . Καθίστημι, ὑφίστημι. Constituo, colloco, ordino, creo. և δευτερόω , repeto . Յաջորդ կարգել զոք. և Յարել զնմն զնոյն իրիք . Երկրորդել . ՙԻ ուեղի Նորա յաջորդէ ալքայ խոսրով զաջհակ . Խոբ. գ. 49: Ցհ. կե : ՙՀամարձակիմք յաջորդել զոք փոխանակ մեր . Լ.ՖԷ. պբբգ : ՙԵս վկայեմ ... և զյովհաննէս (այսինքն զնկայսրեալն յովհաննու) յաջորդէ , որսմ այնքան հաւատացին . ՙՆոաց : ՙԶոր մարգարէն (մովսէս՝ ասաց), սկի կալցի որպես զանձրև բարբառ իմ, զնոյն և յաջորդեալ ՚ուծ այնոյն գաւթին. Լե ինչ որպէս զանձրև . Ճ՛. Գ:

ՑԱՋՈՐԴԵԼ . Διαδέχομαι . Excipio, recipio . Յաջորդութիւն ընդունել և պահել . փոխանակել . փոխանակաւ ըստնել . չառնակել . և Առնուլ . ՙՀալածանք զՀս լածանս յաջորդէր փոխարկելով . Ոսի . գ՛ : ՙՀինել , տնկել ... զայս զանազան գործքս մեր յառաջնոցն յաջորդեցաք . Լ.ՖԷ . ՃՀ : ՙԱբրահամու հայրն ամպարիշտ էր , այլ էյաջորդեաց զանօրէնութիւնն . Ոսի. ՛ս. ա. 8: ՙԴաներ գիշեր , օրինակ խաւարին՝ որ յաջորդէլոց էր վնասս . Ի՛. ՃԷ. 20: ՙՉապա կանութեն յաջորդեալ վիճակ . Պիփ :

ՑԱՋՈՐԴԵԼ . Διαδέχομαι . Succedo . Պայազատել . յաջորդութիւ ունել . փոխանակել զաեղի և զանոռս . ՙՉորոյ իչխանութեին յաջորդեաց նորին որդի : Ցաջորդեաց զպետութեին փիլիպպոս . ևն. Եսս . ւբ. ա : ՙՉաթոռ եպիսկոպոսապետութեն յաջորդեաց յովսէփ . Խոբ. Ճ. 67: ՙՈրսմ փոխան սուրմակ նստեալ , և լպիչըղ զնա յաջորդեալ . Շ. Վ՛ս: ՙԻսկ զպ սոճոն յաջորդէ սէր խաչիկ . Վ.ԴՖ. պփ: ՙՉկնի մանկարհսի զաթոռ հայրապետութեն երուսաղէմի յաջորդէ կիւրեղիոս . Սանահն:

ՑԱՋՈՐԴԻՄ . հ. յ . Ցաջորդ լինել . հետևել . յաջորդաբար ընդունել . և յաջողիլ , հանդերձիլ . ՙԱրժաքելական բանինչն զկնի և գործն յաջորդի . Պիփ: ՙԱմենայն հարքն՝ որ յաջորդեցան յառաքելական կանոնացն . Ագաթ : կոբիռ : ՙԱռ սա հակաւ և դպրութիւնք հայոց յաջորդեալ . Եփիփ էբէց : ՙԳնալ յաջորդեալ էր նա անսի . Վ.ԻԳ հղ . ը:

ՑԱՋՈՐԴՈՒԹԻՒՆ . գ . Διαδοχή, διάδεξις. Successio. Փոխանորդութիւն զկնի իրերաց . պայազատութիւն . կարգ . ՙՈր ըստ հայրենի յաջորդութիւն քահանայապետութիւն և իշխանութիւ . Եսս . ւբ. ը :

ՑԱՒԱՆԱ , ՑԱՒԱՆԱՅԻ . գ . Ի բառէս Առաջ , առաջք . իբր ֆ.) ՚Εμπροσθεν . Ante, anterius . և բայիւ , προβάλλω, προβιβάζω , projicio, promoveo . προέρχομαι , ἐκπορεύομαι , προείμι , progredior , procedo , ևն . Ցառաջակոչին կոյս . դէպ ՚ի առաջ . ՚ի կոլին երեսաց առաջի աչաց ընդ առաջ . առաջս , առաջէս , առջէ իմմէ , առաջ . էծէ , էնէրի . ՙԳնաց յառաջ ելանել յերուսաղէմ : Ընթացեալ յառաջի՝ էլ ՚ի ժանուաթզենին : Եւ ելեն յետս , և ոչ յառաջ: Առէք յառաջ զգեղարդունս : Ցամբոխէն բազմութենէ յառաջ կալան զանգրոս , և իբրև ածին զնա յառաջ՝ և այլն : ՙ Կերպ ՚ի յառաջ դիմեալ , ոսյք ՚ի վերկոյս յետահարեալ . Նոբ . ԼԳ : ՙ Բաժանեալ յերիս յառաջս զզօրսն : Զհնորսացն մանկունք ընթացեալք ՚ի յառաջ նոսխարարադունդ որերոյն . Փոբդ : ՙ Սոքին ՚ի յառաջ խաղալով ՚ի յուստ բարութենէն վտակք . Պիփ: ՙՈր ՚ի հարա չարժ ՚ի յայրերէն յառաջ բղխեալ անհատարար ՚ի յորդւոյ տիրապես աքէ հոգին : Որ ՚ի հայրական խակութենէն յառաջ բղխեալ աղբիւր լուսոյ : Որ հրաբորբոք ծաւալմամբ յառաջ խուսացեալ . Շոբ : ՙ Ցառաջ գայ երկոքումբք և հոգին կենդանարար . Պոբսփ . ՟ : ՙԱնուանք՝ որ առանձինն. ոնրս կըզրանն հայր, և որ առանց սկզբանն ծնաւորդի. իսկ որ առանց ծնանելոյն յառաջ եկն և երևեցաւ, հոգի սբ . Ա՟ ոբս . ՟ : ՙՕմի և զնոյն գիտել զծնումեն ՝ անըս կըզրանն , և ծնեցելոյն . և յառաջ եկելոյ . անբ . Ճ՟ : ՙ Բարձ տալ և յառաջ ձգել : Ցառաջ վարել զինքն : Ցառաջ առնուլ զՀակառն : Ցառաջ կոչել կամ մատուցա-

նել : Ցառաջ Հն մտոռ զկարգացումն . Ագաթ. Խոբ: Եփիփ: Նոյնպես ասի, Ցառաջ բերել , գալ , մատչել . ևն: Իսկ Նիս Բիլ. ՙՈչ տալ յառաջ զբարեկամն ,, իմա , չմատնել :

ՑԱՒԱՋ . ած . ὁ՝Εμπροσθεν . Anterior, superior . Առաջին . յառաջն . հին . վաղ . առաջի , անցած գացած . ԷՎԷԼԻՒ , ԷՎԻՒ . ՙՈՀ էին օրէնք զայն Ճանապարհ երթալ յառաջ Ժամանակաւ : Ցառաջ Ժամանակաւ հաստել ձեր ՚ի գործ պատերազմի . Եփիփ . ա. Ը: ՙՍոյնպես և յառաջ Ժամանական չէր պարտ յիրկուանալ : Ոպրսացոյք, Թէ ընդէր յառաջ Ժամանակս ծառայեցաք մամոնայի . Ոսի. ՛ս. ա . 6. Ն 7:

ՑԱՒԱՋ . ՍԻ ՑԱՒԱՋ . Նխ. ՛ս. Ἐξῆς, ἑφεξῆς , καθεξῆς, καὶ τὰ ἑξῆς . Citra, huc, deinceps, exinde . Եւ անդր . և այսր. հետ. հետևաբար . ըստ նմանէ կարգաւ , յետոյ . անվիդ ոՀՀԷՎԻ, ԷՎՀ . պէրի , ոծդրս . ՙՄինչքմ ՚ի սամռէլ . և անտի յառաջ խընդրեցին Թագաւոր. Գ.Ի. ՃՓ. 21: ՙՑիշմամբ երանելեացն որ առ Նոսս յեգիպտոսէ և յառաջ : ՑուԼեբորդ օրէն և յառաջ, ապա Նուիրել զծնունդս արջառոց և ոչխարաց : Ի սկզբանէ աւետարանին և յառաջ մինչև յեօթնապլուխ վիշապն , որ է նեռն : Նխ . էպէի . Ն օրին: Նխ. չՀփ. Ն յոպոն: ՙԵւ Հն յառաջ ամենայն ինչ Նոյնպիսի չար հիւսի ստղեալ. Ոսի. ՛ս. Ճ. 28:

ՑԱՒԱՋ . ՑԱՒԱՋՆ . ՛ս՛Εμπροσθεν. Prius, ante, antea, jam, olim. և բայիւ , προεῤῥέω, praedico, cis. προορίζω , προγινώσκω, praenosco, praescio. προτίθημι, propono, ևն, Նախ զառաջինն. ՚ի սկզբանն. յառաջագոյն. յառաջնմէ. յառաջ Ժամանակաւ. երբեմն. ասաջ , նախ և ասաջ, ասաջոց. ԷՎԷԼ. ԻՀ ԷՎԷԼ, ԷՎԷՀԷՒ . ՙԱՀուն քաղաքին էր յառաջ լուսս : Ցառաջ ՚ի մէջ իարայէլի այպէս ասեր իւրաքանչիւր ոք : Զմարգարէ յառաջ սահանոզ կոչէր Ժողովուրդն : Ցառաջ սահմանել : Ցառաջ իսկ ասէլ յառաջն Ճանաչել կամ դնել . և այլն : ՙԿատարեալ եկեղեցւոյ ՚ի սահակայ յառաջ Թագաւորեցան . Եփիփ էբէց : ՙ Ցարեաւ , որ (կամ ղոր) յառաջն ասաց . Շոբ :

(Տես. ինգ. ըստ յն.) ՙԶհարատնչն կամս յառաջ գնել մերոց կամացաւոյ. այսինքն Նախապատուել քան զկամս մեր . Բոս. Տբ:

ՑԱՒԱՋ ՀԱՆ. Նխ. Πρό. Prae, prius, ante . Նախ քան . յառաջագոյն քան . վաղ քան . կանխագոյն քան . մինչև . անկից առաջ ան ընդ . ծոպան ԷՎԷԼ, ՕՀՓան . ՙ Ազգքն՝ որ էին յառաջ քան զնեզ : Որ գործեցան յառաջ քան զնեզ : Ցառաջ քան զյուսին : Ցառաջ քան զոյսն : Ցառաջ քան զնբերնս հաստատել : Ցառաջ քան զյաւիտեանս : Երկու ամնք յառաջ քան զդետնաշարժն . և այլն : ՙ Ի ձեռն աչաց յառաջ քան գործով մեղանչեն մարդիկ : Եփիփ . Խաչէ . (որ է օրպէս՝ մակբայ .) ՙՑառաջ քան չև էր եկեալ բաբելացին . Վահր . յոբ . (այսինքն մինչչև) :

ՑԱՒԱՋԱԲԱՆՈՒՆ , ՀՒ . գ . Προνομία. Primae , praerogativa , principatus . որ և ասի ՑԱՒԱՋԱՍՏԱՆ . Նախամտանութիւն . Նախաբաժնուն . Ցառաջհաստ . Ցառաջհասս պատիւ . այսինքն Նախապատուութիւն. առանձին չնորհ , ձիրք . Նախաւորութիւն . պոփս , ընրկս, ապոփսի . Խէսմ , ՀայՀ , Նոփ. ՙՉասացեալ քաղաքս (ապաստանի) արձան արար , սակս քնակչաց աչխարհի յառաջաբանի և պատուոյ . Փիւ . կհ . ՃԷ :

ՑԱՒԱՋԱԲԱՆ , ի , ից . գ . Πρόλογος , προλεγόμενα, προοίμιον.Praefatio, prologus,

prolegomena, prooemium. տե և ՑԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, ՆԱԽԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, ՆԱԽԵՐԳԱՆԿ, ՆԱԽԱԴԻՐՈՒԹԻՒՆ. այն է կանխաբանութեի յառաջ քան զմատեանն կամ ըստ ճառն. սկիզբն բանի. փղոմէ. (կարծէք գրիլ և Առաջաբան, ուր զօրութեք կայ, կամ 'ի.)՝ի թեզաւորուեցն յառաջաբանն առաջաք. Նխ. ա. ԻԹ. ՝ Ցառաջաբան տեղի ոչ ունի. այլ զյառաջաբանին առեղծանեմք զօրինակս. Պիս. ՝Ջսոցուն խուհուդն յառաջաբանի անդ հաւաստեաւ յայտնեցաք. ՑԿ. իմ. ոփ. ՝ Ամենայն ուրեք ոչ յառաջաբանին (քր անդէն և անգ 'ի սկզբանն) յայտներ զամենայն, այլ նախ 'ի տարակուսի կացուցանէր զաւօլան. Ոսի. յհ. ա. 33. ՝Ցառաջաբանի իւրմէ կամի զամբաստանուիլ զնովաւ արկանել. Յանդիմանել զնա յառաջաբանն իւր. Բուռն հարկանել զյառաջաբանէն քաղղատայ. Ա՛սափիկ յառաջաբանէս առաջի՛ գնէ զյաղթութիւն. Խոխ. ՝ Եւ ի զառաջաբանս և զգլուխս կալցեաց. Ճ. Ի.

ՑԱՌԱՋԱԲԱՆ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՑԱՌԱՋԱԲԱՆ, նդ, լաս ա նչ. ՝ի բանից խորհրդի յառաջաքան լինել մի յօժարեացիս. Ես գբ. ՝ Ցառաջ քան զհարցարիւրօք գիտասուրին՝ սկսաւ յանդիմանել զամպարշտութիւն նոցա. (վ՛) գիտասուրն սակ, ոչինչ օգտիս յառաջաքան լինելով. Ճ. Ք:

ՑԱՌԱՋԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ հայի 'ի յառաջաքանութեի. ՝Գիտահոգ ատա յառաջաքանական մտածութեցն. Պիս:

ՑԱՌԱՋԱԲԱՆԵՄ, եցի. լ. ն. Պրολոգիζω. Primus verba facio, praeloquor. Ցառաջարան լինել. յառաջել 'ի բանս. կանխել 'ի խօսել. առաջին խօսով լինել. ՝Եթէ յառաջաքանեալ էր (մեզայիս) քան զնոսն յանդիմանել, արժանի էր լեալ մարգարիտրուե: Ա՛ր յամեր, մինչև գատախազն քո յառաջաքանէ: կարկեա յառաջաքանելով զնորա լեզուն. Մ՛ալ. ՝ Մովսէս զահաւոն ունէր յառաջաքանօզ. Կլիմաք:

Եւ Պրոօմիαζομαι. Praefationem dico, prooemium edo. Ցառաջաքանութեի առնել. կանխաբանել. սկսանիլ խօսել. Նմանութե՝ Տալ զնախկին նշանակս. ՝Ոսն հարուե այսպէս սկսաւ յառաջաքանել: Սկսաւ ասել յառաջաքանելով. Խոխ: ՝Ջյարուցեալ յառաջաքանէ զօրութեի. Նխս. կալմ: ՝ Թզենի և այլի զերեսանց զլինելոյ փափկութեիւնն երևեցեալն յառաքաքանեն. Նխս. էզփ:

ՑԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՌԱՋԱԲԱՆ. ՝Ցիրս յառաջաքանուեաս ծախել զժամանակս: Ա՛յսոքիկ բաւականացեալ յառաջաքանութեի. Ցկ. իթ: ՝ Ցետ միոյ միոյ յառաջաքանութեցն. Նխ. գօղ: ՝ Ցառաջաքանութեի արար առ այժմու Ճարտարապետս. Խոխ: ՝ Առաջաքանութե զօրաւորեաց. Բուղ. ՚ի. 1:

• Եւ կանխել 'ի խօսել. յառաջաքան լինել. ՝ Լուդարն գաւոսխազե զինքեանե յառաջաքանութե. Մ՛ալ:

Եւ Ցառաջաձայնութեի. նախասացութեի. ՝Սեց աւետարանչացն (կի՛ աւետաւետչացն) յառաջաքանութե՛ի ձեռն իւրացն եղելոց. Կի՛ր. ԷԷՒ. ա՛ա խոսփոխ:

ՑԱՌԱՋԱԲԵՐԱԿԱՆ. ա. Προσυηγμένος. Prolatus, prolativus, enunciativus. որ և ՑԱՌԱՋԲԵՐԱԿԱՆ. Ցառաջ բերեալ 'ի բերանոյ. ապտաբերեալ. բարբառեալ. ՝Բանս այս մարգկային, զյառաջաբերականս ասեմ: Ցառաջաբերական բանիւն. Ճ. Գ: ՝Ցառաջաբերական բանիւն՝ ձայնմամբ՝ յօգս ցչնդի. Փիր. ֆեբ:

ՑԱՌԱՋԱԲԵՐԵՄ, եցի. ն. Προφέρω. Profero, produco, exhibeo. Ցառաջ բերել՝ ածել. 'ի մէջ ածել. 'ի լոյս ընծայել. արտագրել. մատուցանել. ՝Մարգարէն յառաջաբերեալ զլինելոցս. Ագաթ: ՝Կոյսն ըզբաղձագին մարդարիտն յառաջաբերեաց: Ցառաջաբերեաց պատմուճանս 'ի տանէ փեսային անկեալս 'ի ջրոյ և հոգւոյ. Ճ. Գ. և Ը: ՝ Ջմուռս և կնդրուկ մաքրութեե վաթուց յառաջաբերեսց. Նար. ղՁ:

Եւ Ցառաջոյ տանել, կրել. ՝Ջոր արաբեսալ սիւդոն, և յառաջաբերեալ յալեեաց պատերազմայն. Խոր. Ք. 8:

Կր. իբր Ցառաջ գալ. և Ցառաջ իսաղալ. ՝Ամենայն չարեաց սեռակք՝ որ սերմանին 'ի մեզ, 'ի հորայն չար սիակութեե յառաջաբերլր. Շ. հրեչք: ՝ Ի բնաւոր առաքինութեիս յառաջաբերիւր. Ցկ. իԲ: Իսկ յառեն գՀ. ՝Ցոյժամ Ճգնաւորական հանդէս յիշատակաւ յառաջաբերիւր պ. խմ յիշատակիւր:

ՑԱՌԱՋԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՑԱՌԱՋԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Ցառաջ բերումն, մատուցումն. արտաբերութե, և ընթացք. ևն. ՝Ցառաջաբերութեի բանից այսպիսեաց, որպիսի են մարգկայինք. Կիւրղ. գՀ: ՝ Ցառաջաբերութեիւն անմահ զենման որդւոյն ՚ոյ. Թէոդոս. Խս: ՝Հզօր 'ի վերծանութեիւն՝ անվճար յառաջաբերութեք. Մ՛ագ. լ: ՝Երկու Ճարտար բժիշկ կարգաւորութե զառաջաբերսումն. Պրուկ. Նէրէ. չՀ:

ՑԱՌԱՋԱԳԱՀ. ա. Προέδρος. Praeses, praesul, primae sedis, նախագահ. գահագլուխ. նախաթոռ. և նախապատիւ. ՝Պօղոս զօրաց յարգի յառաջագահ. Ճ. Ա: ՝Պարտ է Ճշմարտութեե յառաջագահ լինել քան զբնտուերն (կամ տուերին). Կամբ: Տծ՛ա: ՝Վասն տալոյ սմա տեղի 'ի հայրական խնամոյն յառաջագահ դասուն. Մ՛ագ:

ՑԱՌԱՋԱԳԱՀԵՔ. գ. Προτοκλησία. Primus in convivio locus. Նախագահութե. առաջին բարձ. ՝ Սիրեն զյառաջագահս յընթերս. Մ՛ագ. իՀ. 6:

ՑԱՌԱՋԱԳԱՅԻՄ, եցայ, եալ. յ. Προβαίνω, προέρχομαι, προφέρομαι, πρόειμι. Provenio, prōgredior, procedo, prodeo, proferor. Ցառաջ գալ. ծագել. յառաջ խաղալ. բղխել. յառաջաբերիլ. պատճառիլ. ՝Իմատոք 'ի մարդկէ 'ի նմանել յառաջագային: Զիմպդ չարն ասեն յառաջագայն, և ոչ բարին միշտ յառաջագայի. ՑՀ. Ե. Ը. ՝Ոչ 'ի ձոռնէդ յառաջագայիլ, և ոչ 'ի լոյս կենաց հանանել. Նար. Բ: ՝ Ցորմէ գեաք առատութե և կենդանութե յառաջագային. Համամ. առ: ՝ Որպէս 'ի մշանչենաբուղս աղբերէ գեաք յառաջագայ են, այսպէս և յայս մշանչենահոս և միշտ կենդանի աղբերէ յառաջագայի լոյն Ճշմարիտ և մշտնջենաւոր: Ի նը կուսէն յառաջագայիւր Ճշմարիտ ՝ծածուէն և կատարեալ մարդկութէն. Ճ. Գ: ՝Ցարուցմունք փորձանաց 'ի նոցանէ յառաջագային. Վ՛ռ հղ. Ը:

ՑԱՌԱՋԱԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցառաջ խաղացումն. և Ցառաջադիմութե. ՝Ա՛ռ 'ի բարեպաշտութեի յառաջագնացութիւք. Փիլ. Եւ. ա. 7:

ՑԱՌԱՋԱԳՈՑՆ, գոյնի, ից կամ ից. ա. Πρότερος. Prior, anterior. Որ ինչ առաւել յառաջն է. առաջին. հնագոյն. կանխագոյն. նախընթաց. վաղեմի. ՝Ո՛ պատմեցէք, զի գիտասցուք զնա յառաջագոյնն. Ես. խա. 16: ՝ Ցառաջագունէն զերկրպրդն պատրաստէր. Ոսի. յհ. Բ. 14: ՝Ջնիի եկեալն յառաջագունացն ծանօթական լինելոյ. Ագաթ: ՝Ոչ միայն գյառաջագունէսյն, այլև զնիի եկելոցն: Ըստ յառաջագոյն սովորութեն. Կոչեան. ՝ Ցառաջագունիւքն ոչ կարաց զնա ապրեցուցանել. Բես. Տրի: ՝ Ցառաջագոյնսն ասացաք բանս. Պտպ. փխ:

ՑԱՌԱՋԱԳՈՑ. ՛. Πρότερον. Prius. πάλαι (լծ. վաղ. ԷՎԼԼԻՒՆ) . antiquitus, olim, jam. ἀπ' ἀρχῆς, a principio, ab antiquo. Ցառաջ ժամանակաւ. կանխուս. վաղագոյն. նախ. զառաջինն. յառաջոյ. յառաջնմէ. ԷՎԼԼԻՒՆ, Տոփափսէմ. ՝ Եւ էր անուն քաղաքին յառաջագոյն զայիաս. Դպփ. Ը. 29: Տէս և Ցկ. Ի. 8: Ա. փխ. Ա. 13: Եբր. Բ. 6: Ես. Լ. 26: Յոե. 4: Հոսի. Բ. 7: Դպփ. Ա. 11: Ի. ճ. Ի. 11: Եվխ. Ա. 16: Յես. Իբ. 2: ՝Ցառաջագոյն ասել, կամ պատմել, նմանել, երևալ, աւետանել. և այլն. Ա՛ն. բարդ բայիւ. πρόειπω, προεῖδω, praedico. προ-

απαγγέλλω, praenuncio. προβλέπω, praevideo. προάγομαι, praecedo. տե՛ս ի բազում տեղիս ասի գրոց:

ՑԱՌԱՋԱԳՈՑՆ. իբր Առաի յառաջ. յառաջիկայսւ. ի մօտոյ. վկնի. Նախ. հայկ, արամենակ, և զայլսն ի կարգի զորոյ յառաջագոյն ասացոյք. Խոր. ա. 8:

ՑԱՌԱՋԱԳՈՑՆ ԿԱՆ. Նխ. ա. Տ. ՑԱՌԱՋ ԿԱՆ, ՆԱԽ ԿԱՆ. Πρότερος, ον, α. Prior, ius. առաջ. իւէրի, եվԱէւ. *Ցապանակ ուխտին տեառն յառաջագոյն քան զնոսա երթայր երեքօրեայ ճանապարհաւ: Առաքեաց զնոսա յառաջագոյն քան զնեզ արս: Զերեզմանսն յառաջագոյն քան զնեզ. Նե՛ *Ասա կաս ինչ յառաջագոյն զայս ասաց, եհէկ, Նե. Խոխ: *Մարդ և յառաջագոյն քան զարուեսան է. բայց արուեստն չէ, եթէ ոչ նախ մարդն լիցէ. Եղնիկ:

ՑԱՌԱՋԱԳՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρχαιότης. Antiquitas. Յառաջնմէ գոլն. Նախագոյութիւն. Նախնութիւն. *Իւր իսկ քոյ զնոյսն էուլեթ անեղելոյն յառաջագոյութիւն հրեիցն նշանակելով. Պրպմ. լէ:

ՑԱՌԱՋԱԳՈՒՇԱԿ. ա. գ. Յառաջագոյն գուշակող և գուշակողական. Նախագուշակ. և Նախագուշակութիւն. *Յառաջագուշակ եղեալ եսայեայ. Յհ. իմ. ապ: *Յառաջագուշակ սեռողութիւն, մարգարէուն. Ածաե: Տբ իէև. ինվր. իք: *Մկսեալք զմանկունս, որ էր յառաջագուշակ իւրոյ քահանայապետութեան. Տբ իէև. ինվր. ծէ:

ՑԱՌԱՋԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Յառաջագոյն գրել. կանխաւ ձառել. վերագոյն լիշեալսակեալ: *Զոր և ոտոլվմեն յառաջագրէ. Նաբ. էրգ: Եկեալ ի յառաջագրեալ քաղաքին: Յառաջագրեալ սլրն հոգևոր. Կորէ՛ն: *Յառաջագրեալն աշուչայ: Ըստ առաջագրելոյն կարգի. փաբպ:

ՑԱՌԱՋԱԴԱՒ. ի. ա. Առաջին ի դասս. յառաջագնաց. որ է յառաջնին կարգի. որ զառաջին տեղին ունի. Նախասպասիս. Նախադաս. *Յառաջագ ասքն ի հետ մեծին մովսէսի յուղի անկեալք: Ի ստոյգ բարիս գոսա բղխորովին յառաջագաս: Սա իսկ է սկիզբն և յառաջագաս ամենայն գեղեկակարգութեան բարեացն. Պիփ:

ՑԱՌԱՋԱԴԱՒԵԼ. ն. Յառաջագասեւ. նախադասել. * Նախ բանականն յառաջագասի որպէս վեհ քան զայլսն. Գր. հր: *Յառաջագասել զառաւելն. Երզն. էեր:

ՑԱՌԱՋԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Յառաջ դասեն. Նախագասուն. *Յառաջագասուն սորա քան զքայ. Վեր. էերե. չչ. անոան:

ՑԱՌԱՋԱՂԵՑԵՍ. ա. Προκόπτων. Proficiens. βέλτιων, melior. և բայիւ, προκόπτω, προβαίνω, proficio, progredior. οἰοδέυω, permeo, transeo, և այլն. Որ յառաջ գնամ կամ գիմեալ է. լաւութիւն լեալ օգտեալ. զարգացեալ. յառաջ խաղացեալ յիմիք կարգի. *Յառաջագէմ էի ի հրէութեանն քան զաւգոմ հասակակիցս իմ. Գծ. ա. 14: *Յառաջագէմն պօղոս. Ածաե: Կորէ՛ն: *Անյք կրօնաւորք և յառաջագէմք յաւետարանական սպասաւորութեանն: Վառեալք յառաջագէմք հրով: Յառաջագէմ եղեալ զաւագութեան թեկն ածէ. Կորէ՛ն: Պիփ: Խոր. բ. 10: *Ընդ այս է միութարութիւն վարգապետին, աշակերտացն յառաջագէմն լինել: Ընդէր գոս ոչ երախտեաք եղեր յառաջագէմ. Ո՛ւխ. բ. իոր. Ե ես: *Ոչ յառաջագէմք լեալ ի յանդիմանութենէն. Վբփ ոա: *Առ ոակաս ոակաս յառաջագէմս առնել ի բարձրագոյնս. Ածաե. պենոբէ: *Ընդհանական հասակ ասէ իբրև զյառաջագոյնս առաքինութիւն յառաջագէմս. Կորէ՛ն. յոհէև: *Գինի կոչէ սէրն զբանական ուսմանութիւնն. զորոց յառաջագէմ միտք ոչ փոքր ինչ ունին ըստ հնամանալութեան. Բրս. յոպիիս: Իսկ ձ. յճ. 9. * Որ յառաջագէմն է ի նոցանէ՝ գիտութեսն. իսմ, սիրոյ նախագահութեան. փիլոպրատեսաս, primatum ambiens.

ՑԱՌԱՋԱԴԻՄ, դ. ձք. գ. ա. տ՛, տձ՛ Ἐμπροσθεν. Priora. Առաջք. առաջնակողմն. յառաջոյ եղեալն. *Զառ ի յետոյսն մոռացեալ է, և ի յառաջագէմսն նկրտեալ եմ. Փիլիպ. ձ. ւ3: *Ալացեալ հատուածէր երագ երագ ի յառաջագէմսն, այս է ի լեսուն ամ ի քորեք. Պիփ: *Ջմեհենութեան նոցա յառաջագէմ կոյս ձառիս լսելոց ես ամ՛ն. ի մօտոյ, արգ. Վէղբր. ձ:

ՑԱՌԱՋԱԴԻՄ. ն. Յառաջ խաղալով գիմելով. զարգացմամբ. առաւելութիւն. *Յառաջ ել թևոցն՝ յառաջագէմ պտնայ: Երթայր յառաջագէմ, և մեծանայր: Գամ՛ք զգամ իրք առնն յառաջագէմ աճողսին. Յհ. ե. ւ: Ամն. իձ. 13: ձ. Ա. ձ. ւ: *Ապրադ ի փութալսն յառաջագէմ ժամանելով. Պիփ:

ՑԱՌԱՋԱԴԻՄԱՆԱՄ, ացայ. լ. Προκόπτω, προβαίνω. Proficio, procedo, promoveor, incrementum capio. Յառաջագէմ լինել. զարգանալ. աճել. առաջ երթալ. ճնճնալ. իւէրի իւրմէ, իւէրևմէ, սերևէրևմէ. *Կատարեալն աճէ, անփոփոխելին յառաջադիմանայ. Պրպմ. լէ: Նմանապէս մեզ մանուկ յն՝ յընդունելոյն իւր զանազանաբար յառաջադիմանայ իմաստութիւն և հասակաւ և շնորհօք. Նխոս. երգ: *Ո՞եր արդեօք երբեք յառաջադիմութի՞ն ոչ զբրէ յառաջադիմանալ, այլ կարձի ի խնամոյն ասյ. Լյե. ոգբգ. Նաաա:

ՑԱՌԱՋԱԴԻՄԵԼ. Որպէս նոյն ընդ վ (առաւել առ յետինս վարի:) Ասի և յն. ոձամ, իբր իբ. ՑԱՌԱՋԱԳԱԴԻՄԻ՛. այսինքն լինի յառաջագիմանալ. *Ալ ոչ ևս յառաջագիմի ի կռոյն պաշտելութիւն. Ճ. Բ:

ՑԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Προκοπή. Profectus, progressus. τὸ πρόσω, πρόαν, ἐπίδοσις, incrementum. Յառաջագէմն գոլ. զարգացումն. յառաջատուի. աճումն. առաւելութիւն. * Զի քո յառաջագիմութիւդ ամենեցուն յայտնի լիցի: Որ ինչ վասն իմ էր՝ ևս քան զևս ի յառաջագիմութիւն աւանարանին եկն. ա. գիմ. Ե. ւ5 ֆ փիլիպ. ա. 12: * Փափագեսցէ յառաջագիմութիւն, և ըստ ոսկեն զչեռ երթիցէ առ աջնորդին և ուղղչին. Ածաե. ապ: *Զհանգամանս ջորին խաթիւ ցանել հանդիստուր յառաջագիմութիւն: Յձ. իք: *Որով զվարձաւորոյց միտ թարուեցի ընկալան յամենապարգևողն ամ իւրաքանչիւր յառաջագիմութեցն. Կորէ՛ն: *Յորս իսոհականն զպղտացեալ յառաջագիմութիւն. Պիփ: *Յառաջագիմութիւն ի լաւ ոնդր. վբփ կդ. ձէ. ձէ: Տճս և Կորէ՛ն: Խոր: Մխ. ա. ա:

ՑԱՌԱՋԱԴԻՐ. գբլ. ա. Առաջի եդեալ, և յառաջ սահմանեալ. յառաջագրեալ. և նախակարգեալ նախդիր. *Յառաջագիր չարչարանաց. կամ խորհուրդ չարչարանաց. կիմ աւետարան (զկ. նախ քան զգործս առաքելոց). Ածաե: * Ըստ յառաջագրին պայմանի զազգն սեմայ նշանակեցաք. Սամ. երեց: *Թագաւոր քո գայ հեզ և իոնարհ. բարձեալ զնիզն և զխոնարհն յառաջագիր հասատեաց. Սէբէր. ձա:

ՑԱՌԱՋԱԴՐԵԼ. ն. որ և ԱՌԱՋԱԴՐԵԼ. Առաջի դնել. * Զնոյն ձայն՝ ի՛կեր մոացս յառաջադրէ: Յաղագս յառաջադրելոցս սեռից. Նաբ. Եե: Աբէոբ. սթրգ:

ՑԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Πρόθεσις. Propositio. Առաջի և յառաջագոյն դնելն. Հաստատութի՛ն ի միտս. գիտաւորութիւն. *Զի ըստ ընտրութեանն յառաջադրութիւնն (կամ առաջադրութեանն) այ հաստատեսցի. Հա. Ե. ւ: Ե եէև. ա. ւ: Ե. ւ:

ՑԱՌԱՋԱՋԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Անցումն զանցումն յառաջ քան զայլս. առաւելութիւն. *Խրոս յառաջազանցութե սոցա տացե տանել զմեծ գովաբանութեն զՀաոուցումն. Պիփ:

ՑԱՌԱՋԱԶԱԳՈՂ. ա. Προμηνύσας. Praemonens. Որ յառաջագոյն ազգէ կամ աղգեաց. կանխագեղ կոյց. Նախագուշակ. *Գոհանայ զյառաջազգող մարգարէէն. Պիփ:

ՑԱՌԱՋԱԽԱՂ, կի } ա. Յառաջ խա-
ՑԱՌԱՋԱԽԱՂԱՑ. } ղացեալ, յառաջագնաց. շարժական. *Յառաջախաղ գունդք և լրտեսք. Խոր. գ. 26: *Երեքեքին յառաջախաղաց, և կոյանաւորք են. Եղնիկ: *Ըստ չորից գեռոյն յառաջախաղաց եղեալ առ տիեզերաց ոտոգուսին. Նաևայ: *Եպին զկարգ թուականութե, որ է չարժուսն յառաջնորդաց. Յհ. լն: *Յառաջախաղաց նշան. Կորէ՛ն:

ՑԱՌԱՋԱԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՌԱՋԱԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ:

ՑԱՌԱՋԱԽՆԱՄ. Տ. ՆԱԽԱՀՆԱՄԱԿԱՆ. *Յառաջախնամ գիտուն ես այ. Խոր:

ՑԱՌԱՋԱԽՆԱՄԵԼ. Տ. ՆԱԽԱՀՆԱՄԵԼ. *Զայս՝ ես ըստ յառաջախնամելոյն ... գործել. փիլ. Նխ. է:

ՑԱՌԱՋԱԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱՀՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. Πρόνοια, προμήθεια. Providentia. *Յաղագս յառաջախնամութե: Յառաջախնամութեն գիտելով ճանաչէ զանխնամութի: Յառաջախնամութեն ուսոքի՛նութե: Կայ ի մէջ հաստատութե դոլ յառաջախնամութե: Յառաջախնամութե ասի այժան արար. փիլ: *Յառաջախնամութե արդելու զմոդն (ի ծառոյն գիտութե). Նխոս. կպ: *Բայց ես յառաջախնամութի վարկանիմ յայ. Կմրգ: *Յառաջախնամութե մինչև յայս ածելս հասոյց. Սկնոս. ի մբ:

ՑԱՌԱՋԱԽՈՀ, ի. լց, կամ աց. ա. Πρόβουλος, πρόνοος. Providus, և consultans, consul. Որ յառաջագոյն խորհի. Նախատես. խնամածու. և Գլխաւոր ի խորհրդեան. *Յառաջախոհ լինի մարդ՝ որգուդ, և հօմի՝ հովիւն: Մեկոս՝ խնամատուն, և մերլինն՝ յառաջախոհ: Ջնոնոյքն ընդ գատաւսեսուն, և ընդ յառաջախոհս՝ խորհօլքն. փիլ. Նխ. ա. ե. Ե ւհ. ձա:

ՑԱՌԱՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. կանխատեսխորհելն. Նախահայեցուց սեռսուելի. * Մբսացոյն յառաջախոհութե ժողովէ զոր ինչ և կամի. Երզն. Տիլ:

ՑԱՌԱՋԱԽՈՐՀՈՒՐԴ, հրդի. ա. Յառաջմէ խորհեալ. առաջոց տպաւոյ. *Նառանց յառաջախորհրդի գիտաւորսե. Պիփ:

ՑԱՌԱՋԱԽՕՍ. ա. Προαγορεύων. Praedicens. Նախաձայնող. կանխաբ խօսող. *Յառաջախօս մարգարէք: Յառաջախօս գիտող մարգարէն. Կալ. ձք: Ածաե: *Յառաջախօս լինելով մարգկան զայս ինչ իւաց. Աբէոբ. Ցե:

Եւ Προπέτής. Procax. Որ յառաջաբան լինի. յանդուգն ի բանս. առաջ նեռօզ. աբելան ակօսպելիք. * Թեբսիտես եր կալ, լերկ, սրագլուխ և յառաջախօս. Կոննս:

ՑԱՌԱՋԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Προφήτης.

ցւց. Praedictio. կանխասացութիւն. կանխաձայնութիւն. *Ոչ մարգարէիցն յառաջախոսութիւնք հաստատեն զմեզ. կոչ. ծէ:

ՑԱՌԱՋԱԾԱԳԵԱԼ. Ցառաջնում ծագեալ՝ երևեալ. *Ծագեցաւ այսօր արեգական արդարութիւն, և զյառաջածագեալս (որպէս զաստեղս) ծածկեալ. Պրուղ. ի լոյն:

ՑԱՌԱՋԱԾԱՆՕԹ. ա. Προεγνώσμενος. Praecognitus, jam notus. կանխաւ ծանուցեալ. ծանօթ գտեալ. առաջուց գիտացածի՝ յայտնի. *ԵՒս ի գիշերի յառաջածանօթի հղիս հարցն մերոց: Որ յառաջածանօթի էր նախ քան զի սկզբանէ աշխարհի. իմ. ծէ. 6: ա. պէտ. ա. 20: *Ցարգարոց արանց մի զանց առներ, որ յառաջածանօթ են այ. եփ. Խոսիա: *Կանխաւ հրաւիրեաց և արդարացոյց և փառաւորս արար զյառաջածանօթս ինքեան. Սարկ. 443: *ԵՒս էի, որպէս յառաջագոյն անծանօթի իրի ասէիք. իսկ այսր ևէն զյառաջածանօթ իրս նշանակէ. Սահմ. է:

ՑԱՌԱՋ ԱԾԵԼ, բերել. Տ. ՑԱՌԱՋ, (բայիւ). Προάγω. Produco. *Ցառաջ ածէ զամենայն էուհայ՝ ի դոյացութիւն. Դիտ. ՃԺայ:

ՑԱՌԱՋԱԾՈՒ. ա. Προάγων, προαγωγικός, προβολεύς, παρακομιστής. Productor, adducens, deducens, pararius. Որ յառաջ բերէ զի և է օրինակաւ. արտադրօղ. յառաջացուցիչ. յինքն ձգօղ. պատճառ, առիթ, և այլն. *Ամենայն միակի և բազմունէ յառաջածու: Ուժեղն պատճառ, և որպէս յառաջածու և ծնօղ: Ինքն ինքեան՝ ինքեամբ (և առ ինքն) է յառաջածու և շարժողական. Դիտ. ՃԺայ: *Զհարդ և ինքն առնչի լինել վիրկիչ աշխարհի, և ոչ յաւէտ մարդոյ առիթ, ի յառաջածու. Պտղոց. լԸ:

ՑԱՌԱՋԱԾՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Παραγωγή. Productio. և προόδος, processio, emanatio. Արտադրութիւն. և արտադրօղ. յառաջածօղ. *Ամենայն ինչ՝ ի նա հաստատեցաւ. և գոլս այս՝ բոլորիցս յառաջածութիւն և գոյացուն ոմն այսինքն դոյացուցիչ. Դիտ. ՃԺայ: *Բազմապատկանալ ասի մինն, իբրու նորա յիւրմէ յառաջածուի զբազումս: Մինվինիւ յառաջածութիւն բազմացն. անդ:

Եւ իբր Ցառաջատութիւն. էլք. որ և ՑԱՌԱՋԱՆԱՊԱՐԱՀ ասի. *Ան՝ի բարերար յառաջածութիւն ետպատուէին. անդ:

ՑԱՌԱՋԱԾՈՒՄՆ. Ֆ. Նոյն ընդ վ. որպէս Ցառաջ բերումն. և Ցառաջատուն. Προσαγωγή. Deductio, adductio. *կամ հմտակին աճումնն, կամ անուանն յառաջածումն. Ար. Ֆ:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՄ. ա. Προαιρετικός. Lubens, spontaneus. Ցօժարակամ. Նախայօժար. *Ցառաջակամ չնչով ներդործել. Նոս. կազ: *Հաստատեալք յառաջակամ պատրաստութիւն կամացն ետծութիւն առ՝ի պատիւ մարդոյն. Ագաթ:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Προαίρεσις. Propositum, voluntas. Ցօժարութիւն. հաճոյք. և կամակարութիւն. գիտաւորութիւն, և Ցամառութիւն. *Զինչ է յառաջակամուէ օրինադրութիւնն: Պարտ է ոչ՝ի ձեռն վիճողի բանից բժշկել զսոցա յառաջակամութիւնն. Փիլ. լիս. Գ. 3: Նո. ա:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՑ. Տ. ՑԱՌԱՋԻԿԱՑ. *Տճես զնպարտ բանիւ ընտանեգոյն վարի առ յառաջնակաց պատճառան. Ոսկ. ա. կոր:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՒՈՑՑ. ա. Ցառաջ կառուցեալ. կանխագոյն կազմեալ. *Սկզբնաւոր յառաջակառոյց քան զբնակիչս: Ցառաջակառոյց զայս կերպարան հաճեցար լինել. Նոբ. կէ. Ե գանչ երէց:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՏԱՐ. ա. Ցառաջինմ կատարել. վաղակատար. *Ցառաջակատար խորհրդովք եծե (զամենայն ինչ). կամբէ:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՐԳ. ա. Ցառաջագոյն կարգեալ. և Առաջին կարգաւ. *Ցառաջակարգ յաւիտեանցն, և յապա եկելոցն. Զոր յառաջակարգ մարգարէան է տեսանել. Ագաթ: Ե կոչին:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Ցառաջագոյն կարգաւորութիւն, յօրինուած, չինուիլ եկելոցեաց. *Ա յս տեղիք վասն յառաջակարգութեան պատուհասիլք լինելին. Բ-ոց. ժ. 14:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՐԿԱՒ ԼԻՆԵԼ. Προβεβλῆσθαι. Eminere. Ցառաջ կոյս կարկառիլ, երկայնիլ. ի գուբս ցցուիլ. *Ըստ չորքոտանեաց յառաջակարկառ լինել չըրթանցն քան զբերանն. Նիս. կազ:

ՑԱՌԱՋԱԿԱՑ. ա. Πρωτοστάτης. Qui primus stat in acie, princeps, dux. որ և ՑՈՒԱՋԱԿԱՑ. Որ յառաջն է կացեալ. առաջնորդ. գլխաւոր. պարագլուխ. *Իբրև զօրավար յառաջակաց. Ց-Ե. ծէ. 24: *Ինքն իսկ են, որք յառաջակաց են, և վերակացուք. Փիլ. լիս: *Ցառաջակացն առաքելոց, գլուխն եկեղեցաց: Ցառաջակացն առաքելոցդ, փակակաղ երկնից պետրոս. կոչ. ծա. ծէ: *Այն սուրբ փանտոս՝ թագաւորին մերոյ յառաջակաց զինուորն. Ճ. Գ:

Եւ Առաջի կացեալ, կի՛ անկեալ. յանդիման եղեալ. *Առաջի անկանելով գոյաւորին յառաջակաց լինելոյն, և ողորմած՝ի վերայ ինքեանց զգաուսւորն առնիցեն. Ոսկ. յհ. ա. 38. յն. ընծայելն առ գաւսւորն:

ՑԱՌԱՋԱԿՈՂՄՆ. Ֆ. Առաջոյ կողմն. առաջի փեղք. *Եւ այսպէս կարգի կարգի յառաջակողմն պատրաստեցին զդիրս սրբոյն հռիփսիմեայ, և զկնի նորա զերեսուն և զերկուսին. Ագաթ:

ՑԱՌԱՋԱԿՐԹԱԿ. ա. Ցառաջագոյն կրթեալ՝ընդհելացեալ. *Որոց են յառաջնակրթակք՝ի սոցանէ երկնչին և՝ի բաց փախչին. Փիլ. նո. Բ:

ՑԱՌԱՋԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ: Փիլ. նո. Բ:.

ՑԱՌԱՋԱՀԱՅԵՑԱՑ. Տ. ՆԱԽԱՀԱՑԵՑԱՑ. Προβλεπων. Prospiciens. Ցառաջահայեաց և իմացող մնոց գիւրին է անաշխատ ձանաչել. Փոլմ: *Սողովմոն յառաջահայեաց եղև (՝ի գալոյն քո). կոչ. ծէ:

ՑԱՌԱՋԱՀԱՍ. ա. ſ. Ցառաջագոյն հասեալ. կանխաւ ժամանեալ. *Քան զյառաջահասն ոմն՝ այր աւուրս սուն մեծագոյնս ցուցանէ զաճուն պաճուճելացն. Ճ. Գ: *Զինչս տեառն լսոյ յառաջահասս քո ընկալաւ. քաղի՝ի ձեռն սղքաւոց բազմացեալ զամենայն ինչ սէրն իմ. Ճ. Բ: *Ա յսոքիւք յառաջահաս լինելով՝ի միոմ նոցա, և ըմբռնելով զնոսա իրօք՝ որ ոչինչ էր ինաս. Ոսկ. կծ:

ՑԱՌԱՋԱՀԱՒ ՊԱՏԻՒ. ՝ Տ. ՑՈՒՐՑ.

ՑԱՌԱՋԱՀԱՒՈՒԹԻՒՆ. ՝ Տ ՑՈՒՐՑԱԽՆ. Προνομία. Praerogativa. *Արժանաւորութիւք և յառաջահաս պատուով: Ցառաջահասութեանն արժանի եղեալ. Փիլ. կհ. ծէ: Ե ՝. բան:

ՑԱՌԱՋԱՀԱՏԵԼ. Տ. ՑՈՒՐԱՋԱՏԵԼ. Ἀκμάζω. *Ի գիրացդն գոյն գոյացեալք՝ յառաջահատելով՝ի յոդնապիսութեան. Եչէզ. ցա: *Ի վասնզարագունին՝ի վի հագոյնն յառաջահատեաց ըստ քէ. Ա՛ն. ը: *Ճանին զօրութեի յարաժամ յառաջահատեալ. Մ-ես. նիէզ:

ՑԱՌԱՋԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑՈՒՐՑԱՏՈՒԹԻՒՆ. Προκοπη. *Ըստ հասուսոյն վարգապետութեի, և զյ սուռաջահատութեիւն հասուսացելոցն. Մ-ես. նիէզ:

ՑԱՌԱՋԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. ա. կանխագոյն հասուսացեալ. և որ ինչ անկ է նմին. *Ասէր լինել յառաջհասուսս քան զվիրս և զղուանս. Ո-ի՛ե-ը: *Աբրահամ՝ յառաջահասուսն պարծանօք արգարև իսկ հայր անուանեալ. Ագաթ:

ՑԱՌԱՋԱՀԵՏԵՒՈՂ. Որ հետևի յառաջոյ. յառաջընթացս. *Ի բարեմանութեի բաժանողաց սրոյն, և յառաջահետևող հրոյն. Ասող. ֆ. 21:

ՑԱՌԱՋԱՀՈԳԱԿ. Տ. ՆԱԽԱՀՈԳԱԿ. *Գործիք են ստանջանաց, ոչ զի մարդատեսք իցեն Թագաւորք, այլ յառաջահոգակք. Շիր: *Ցառաջահոգակ նախախնամութեի զնուս անօրինէ. Սիմ. ՝ի լիե:

ՑԱՌԱՋԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ յառաջահոգութեի՝ նմայ յանցուցեալ լինի. փիլ. լիս. Բ. 69:

ՑԱՌԱՋԱՀՐԱՒԻՐ. ա. Ցառաջագոյն հրաւիրօղ. նախատահմանօղ, կամ նախատահմանեալ. *Եցոյց զյառաջահրաւէր կանխատես օգտակարութիւն... զորս յառաջագոյն գիտէր ասէ և նախատահմանեալ. Ոսկ. գծ:

ՑԱՌԱՋԱՁԱՅՆ, ձայնք. ա. Ց. Ցառաջագոյն ձայնօղ. և ձայնեալ կանխատես. և կանխատայութիւք. *Լնուլ զառաջաձայն զնատմունս իւր. Ագաթ: *Մովսէս նախագրեալ յառաջաձայն ձաղանօք սատիկս իմն ամբաստանէ. Նոբ. ԽԸ: *Զի՞նչ է՝ զոր ասէն, եթէ՝ի սկզբանէ խօսեցայ, եթէ ոչ զառաջաձայնսն (կամ զյառաջաձայնս) սքց մարգարէիցն. Ագաթ:

ՑԱՌԱՋԱՁԱՅՆԵՄ. եղ. ն. Προφωνεω, προαναπφωνεω. Praeloquor, praedico, ante profero. Կանխաձայնել. նախաձայնել. գուշակել. *Ցառաջաձայնէ զառ՝ի գերութիւնն զի ընծայնն յանքաբ բարուիլեն այ եղեալ. Նիս. ոչ: *Եւ եասյիսս զսոյն յառաջաձայնեալ վասն իմ: Մարգարէիւքն յառաջաձայնեաց՝ի սա և յիսրայէլ զանկուածն՝ի գլխահարն մարգկային քնութեանս: Զսա յառաջաձայնեցին մարգարէքն որ գուշակեցին զգալուստ քանին. Ցհ. իմ. երս: Աւգ: Ա՛ն. ՝ի յհ. Ա:

Եւ կանխաս ասել, բարբառել, անուանել. *Փրկիչն յայտնագոյնս յառաջաձայնեալ՝ ասէր. կիոզ. եէր. առ կոս: *Պարտ էր յառաջաձայնել (՝ի կուսէն առ եղիսաբէթ) խնգուիլեանն. Ճ. Գ: *Առ քակտուածն աղանդական ամբարշտութե այսպիսին յառաջաձայնեալ է բան. Նիս. կազ: *Ցառաջաձայնեալս՝ի սմառնէ վեմ. Պխ:

ՑԱՌԱՋԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Προφώνησις. Praedictio. կանխաձայնութիւն. մարգարէութիւն. կանխաս բարբառիլն. *կատարեցեալ զյառաջաձայնութիւն մարգարէիցն: Ցառաջաձայնութիւնք սաղմոսց և մարգարէից: Ըստ եասյիայ յառաջաձայնութեան. Ագ: կի: Աւգ: Խոս:

ՑԱՌԱՋԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Προκοπη. Profectus, progressus. Ցառաջ ձգուիլ. յառաջագիմութիւն. յառաջատութիւն. *Ոչ ժամանակաւ չետ չարչարանացն յառաջձգութիւք մատուցեալ Գահոս յառաջձգութիւք մատուցեալ գահոս յառաջագիմութեին: Ի ներհակէն զյառաջաձգութեին արտադրել. կոչ. ծա: Աւծբ. Ֆ. 12: Քէբ. ոէրի:

ՑԱՌԱՋԱՁԵՒՆ. Տ. ՆԱԽԱՁԵՒՆ. *ԵՒայտարկեալ մարդ մի զքաջ, որ յառաջաձեռն էր բարեգործութիւք. Սարկ. է. պ. ա:

ՑԱՌԱՋԱՁԵՒՆԵԼ. Տ. ՆԱԽԱՁԵՒՆԵԼ. *Վաճառեալ զոյն, կամ փոխանակել, և կամ ըստ այլ օրինակի յառաջաձեռնել. Բ-ոս. հց:

ՑԱՌԱՋԱՁԻԳ. ա. Προμήκης Prominens, oblongus Ցառաջ ձգեալ. երկայ-

նաալ. * Երկոցունց եռանգիւնիցն հաւասարատրուն զմի ընկալեալ ի քնուլթի, և յառաջաձիգն՝ անեզը քնուլթին. Պղատ. փխ՝ *Միանգամայն բոլոր և յառաջաձիգ ձևք բաժանելին. անդ:

ՑԱՌԱՋԱՃԱՌԵԱԼ. Նախաձառեալ. Նախասացեալ. * Զյառաջաճառեալ զրկուս յարուլթին գայ ի ընուլ. Մ՚ովիր:

ՑԱՌԱՋԱՄԱՆ, սին. գ. } Տ. ՑԱՌԱՋԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. } ՌՈՒՉԱՑԲԱՅԽ. Prærogativa. *Որք պատուոյ արժանիք և յառաջամանին են. Փիլ. էլ. Ք. 27: *Թափեալ ի հարցն պատուոյ, և յառաջամանինն գահոյէ. Խոր. Գ. 65: *Պատուոյ և յառաջամանուլթեան մեծի արժանի առնել զմարգարէն. Փիլ. էլ. Ք. 43:

ՑԱՌԱՋԱՄԱՏՈՑ. ա. Էից προκοπήν ἐρχόμενος. Ad progressum veniens. Յառաջ մատուցեալ. յառաջատեալ. ի յառաջադիմուլթի եկեալ. *Ճշմարիտ որդի քնաւոր, ոչ ի ծառայուլթէ յառաջամատոյց սրդեւ գրուլթ, այլ ի քնուլթէ անհաս ծննդեանն. Կոչ. ֆա:

ՑԱՌԱՋԱՄԱՏՈՑ ԼԻՆԵԼ. Προσέχω. Attendo. Ունչ ունել. ուշնդիր լինել. *Հնազանդելով յառաջամատոյց լինել նմա. Ոսիյհ. ա. 30:

ՑԱՌԱՋԱՄԱՐՏ. ի, ից. ա. } ՑԱՌԱՋԱՄԱՐՏԻԿ, ական, կաց. } ՑԱՌԱՋԱՄԱՐՏԻՉ, չի, չաց. } Προαγωνιδής, ἐναρχούμενος τοῦ πολέμου. Primus certator, propugnator. Նախամարտիկ. ախոյեան. յառաջակաց մարտիկ, և պաշտպան. *Ի յառաջամարտիցն ի Ճակատն եթեր ոք հարու զթշնամին: Ցառաջամարտ եղեալ (ընդգէմ) սատանայի. Մխ. ԹԲ: Ճ. Բ: *Կոչեաց յհսու զամենայն իսրայէլ և զյառաջամարտիկս. Յես. ֆ. 24: *Պահանջեսցուք (ի) յառաջամարտիկացն: Յառաջամարտիկի զօրքն զնա ի մէջ իսկէր: Ցառաջամարտիկ մարտիրոսն, և քաջ նահատակն. Փիլ. նկ. Ք: Եւիւ. Ը: Ֆ. ԽԲ. ֆՁ: *Ցառաջեալ ի զօրավիգն պաշտպան օգնականին և յառաջամարտի արգարոյն՝ ՚ից. Փիլ. էմ. ա:

ՑԱՌԱՋԱՄԻՏ ԼԻՆԵԼ. Προθυμέομαι. Prompto sum animo. Յառաջել յօժարս մէջ ի լաւ անդր. յօժարամիտ՝ դիւրապատրաստ և զուարթառատ պատրել ի տուրս. *Որ ոք յօժարիցէ մտաք ընուլ զչեռս իւր այսօր ուեառն. և յառաջամիտք եղեն իշխանք տոհմիցն: Եւ զուարճացաւ Ժողովուրդն յաղագս յառաջամիտ լինելոյն (իշխանաց). վասն որ ի սրտիւ եղեն յառաջամիտք ուեառն. ա. Ն. Խ. 6. 9:

ՑԱՌԱՋԱՄՈՒԽ. ա. ն. Ցառաջ մտեալ. կանխաւ յառաջելով. յառաջընթաց. *Ոչ միայն ներկայանային երկոտասանիցն, և կամ զյառաջամուս վկայասիոն, այլև զայլոց մատուցելոցն. Կոչ:

ՑԱՌԱՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Προθυμία, ἐπιθύμησις. Promptitudo, desiderium, alacritas. Նախայօժարուլթի. զուարթամտուլթի. մտագիւրուլթի. փափաք. *Բաւական է բանի բնուլթի զպղելգին և զնեղգայլոյն յարուցանել զյառաջնուլթինն. Բւս. պՀ: Ք: *Զօրավար մարզողական բանիս յարուցանող (ի) յառաջամտուն. Սիմ. ի նմ:

ՑԱՌԱՋԱՆԱՄ, ացայ. լ. Προάγω, προβαίνω. Progredior, præcedo. προλαμβάνω, præoccupo. ֆθάνω, προφθάνω, prævenio, anteverto. προτερεύω, priores partes obtineo. որ և ՑԱՌԱՋԵԼ. Ցառաջ երթալ. յառաջ խաղալ. աճապարել. կանխել. վաղ ժամանել. անցանել. առաջ էքլալ. ինչոյ ինքնին, գաթխ օլմագ. * Ցառաջանայ քան զձեզ ի գալիլեա: Հասանէին ձայնք փողոցն ի քաց յառաջացեալք. Մ՚ար. իԷ. 7: Եւ. ֆԲ. 19: *Իւրաքանչիւր ոք զիւր ընթերիս յառաջանայ ուտել. ա. Կոր. ֆա. 21: * Իբրու Թէ մարմնականին յառաջանայիցէ ի նմա, և միւսն վերջանայիցէ. Նխս. Խաչ: *Անկարելի է անցանել ընդ իւր տուեալն՝ և յոյժ փութայելոյն. վասն զի յառաջանայ միշտ այնքան՝ որքան հասանալն լինի. Ա՚ր. ը: *Ցառաջանայ քան զաւանն՝ փոփոխումն հակացն. Սահմ. ա: *Հանգիստաւոր իրն ձգեալ յառաջանայ ի բոլոր ծագս տիեզերաց. Պիս: *Ընտիք յընծայեան յառաջանալ. Եղիշ. Խազմ: *Բայց ինձ քան վասն առաջինն գալստեանն յառաջասի, որ է մերձակայ ժողս. Բր. վ: * Ի պատերազմ յառաջանան: Ցիւրաքանչիւր տեղեաց մի քան զմի յառաջանալ ի կռչումն բուհայի. Աբծր. ա. 14: Ք. 10: *Ցառաջանալ գարուց ժամանակաց՝ և բևեցան ոմանք. Լմբ. պփգ:

ՑԱՌԱՋԱՆԱԼ. Προκόπτω. Proficio. Ցառաջադէմ լինել. զարգանալ. զօրանալ. յարդի լինել. առաւելուլ. յառաջասել. *Ըստ ամենայնի յառաջանալ ի սէր, և սիրել զնա, ի բարեպաշտուլթէ չանս յառաջանալ միշտ. Ցճխ. է. Խ: * Կործանեալ կռոցն պատկեր՝ պատուականուլթէ խուչին յառաջանայր ի մէջ ամենացուցն. Շ. Բ:յ: *Կենդանին ոչ կենդանոյն՝ երկուք (այսինքն Լուկս և իրաք) առաջայեալ և առաւելեալ է, երևւուլթիւ և յարձակմամբ. Փիլ. այլ:

ՑԱՌԱՋԱՆԱԼ. Προβαίνω. Provenio. Ցառաջագալիլ. ծագիլ. սկզբնաւորիլ. *Ցայն են յառաջացեալք ամենայն ածականքս (և զայ. կանք). Մ՚ագ. Ի: * Ի լուսաւորչէն յառաջացան կրօնք հեթանոցդ. Շ. Բ:յ:

ՑԱՌԱՋԱՆԻՍ. ա. Նստեալն յառաջ. Ջին բարձի և ի պատուի. նախագահ. *Ասէ ցնա, որ յառաջանիսան էր (ի մէջ դիւաց). Վ՚ր. ԽԹ. յ: *Ցառաջանիսան լինել վեհագոյն պատուով. Ոսիյհ:

ՑԱՌԱՋԱՆՑԱԿ. գ. } ՑԱՌԱՋԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. } ՑԱՐԱՆ. որ և ԱՆՑ, ԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Զատիկ, պասեք, և զատկական գառն. և Ցառաջ անցումն. * Ան՚ն ոչիարն յառաջանցական, որպէս նոյն ինքն անուանն յայտնէ, ըստ յառաջանցուլթէ ասացեալ է, ՚ից հնգոց յառաջասուլթի. Փիլ. էլ. ա. 3:

ՑԱՌԱՋԱՇԻՒՂ. Տ. ՆԱԽԱՀԱՒՂ: *Վսեմական վարուց նախընթաց և յառաջնորդիչ՝ որ ասծածին. Նոր. Խոս:

ՑԱՌԱՋԱՓ. գ. Առաջին չափ և կանոն. *Բան ՚ից, առաջին սկիզբն, յառաջ չաչափն ամենեցուն. Փիլ. լԻ. ա. Կ:

ՑԱՌԱՋԱՊԱՀ, ի, ից. ա. } ՑԱՌԱՋԱՊԱՀԵՍՑ. ի, ից. } Προφύλαξ. Excubitor, custos. παρατήρων, observans Նախապահող. զգուշնուլթ պահոլ. պահպանի. դիչերապահ. գէտ. պահպանող. պարեկապան. և Դաւադիր. պէտճի. *Փոլթացին ի պարիսպս, և պատրաստեսցեն զառաջապահն իւրեանց. Նոռոտ. Ք. 5: * Վառեսի յառաջապահ բանիք զուշակերտսն քո ի հնգեղոյ պատերազմ. Վ՚ր. հղ. ֆա: *Զարի յառաջապահ լիներ իւրաքանչիւր ի կուսից, որպէս ՚ի ուրիք զգացեալ, պայսատանս յրեայք. Ոսիյ. յոէփս. յորմէ ՚ն Տ՚ ՚էլ. ՚ն՚լ՚ը. Ք: *Օրհնեալ են փայտ ՚ից, քննասէր զօրաց յառաջապահս. Ածդ. Բոչիր:

Եւ գ. Պրօֆիլակի. Observatio, custodia, excubiae. Պահպանուլթի. պահ. գիտողուլթի պահապանաց. պէտճիլիք, նէօպէճիլիք. *Որպէս յառաջապահ իմն պատերազմին կատարելով զգիչերն անցուցանէին. Բր. Ն: *Պատրաստեայց, և եղիցես ինձ յառաջապահ. Եւէ. ւԷ. 7: *Գիչերի՝ որ է յառաջապահեստ տեառն. այն գիչեր յառաջապահեստ տեառն. Եւ. ֆԷ. 42: Ուր եթէր. գրէ. *Այս գիչեր յառաջապահ պահեստ տեառն ՚ից:

ՑԱՌԱՋԱՊԱՀԱՀ ԴՏՏԱՒՈՐ. Προρρέυς. Ad proram sedens. Դէմ կարգեալ յառաջնուլն ի պահպանուլթի. *Ոչ ուղղիչ նաւին (զեկավարն) ի թիկանց, և ոչ յառաջապահ գիտաւորք. Ոսիյ. Խ:

ՑԱՌԱՋԱՊԱՏՄԵԼ. Տ՚ես ՆԱԽԱՊԱՏՄԵԼ. *Ցառաջապատմեալ մեզ զհանդերձեալ լինել փրկուլթին. Բր. պԲ:

ՑԱՌԱՋԱՊԱՏՈՒԵԼ. Տ. ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԵԼ. Προτιμάω. *Զգաւառն իւր Թոզեալ՝ յառաջապատուեր զնոսա. Ոսիյ. յհ. ա. 34:

ՑԱՌԱՋԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. *Զքրկեալ յառաջապատուուլթէն՝ անդէն մոլեգնեաց. Փիլ. լԽ:

ՑԱՌԱՋԱՊԱՏՈՒՄ. Տ. ՆԱԽԱՊԱՏՈՒՄ. Προαγγελτικός. Praenuntiatus. *Ցառաջապատում (վկայութիս) գրով գտցես. կԻ՚ր ԷՁի. ա՚ա Խոփ: *Ա՚ր ՚ի յուշ առնէլոյ նոցա օրինաց զյառաջապատում չարչարանաց իւրոց. Ագաթ:

ՑԱՌԱՋԱՊԱՏՐԱՍՏ. ա. } ՑԱՌԱՋԱՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ. } Παρασκευάζόμενος. Praeparatus. Կանխաւ պատրաստեալ. *Ոչ յառաջապատրաստ եղեալ՝ պանծացեալ ի զօրուլթի իւր. Ոսիյհ: *Ցառաջապատրաստ մարքրուլթ՚ հաղորդիլք տօնից. Կանան: *Իակ նա յառաջապատրաստ ծանուցանէ նմա զրոգայլ ինաստն. Մխ. ԹԲ: *Գիտեիր զքո խելացդ անօրէնուլթիդ, յառաջապատրաստ եղեր. Ոսիյ. Ը: * Ցառաջապատրաստեալ կայ ատուգապէս. Կմխ:

ՑԱՌԱՋԱՊԱՐԳԵՒ. Տ. ՆԱԽԱՊԱՐԳԵՒ. * Խրատս խաղաղուլթէ յառաջապարգև ողորմուլթ՚ քո ընծայեցի. Նոր. հԷ:

ՑԱՌԱՋԱՌԱՔՈՂ. } ՑԱՌԱՋԱՌԱՔՈՒՄՆ. } Προβολεύς. Productor. և Πρόβλημα, ἐκπόρευσις. Processio. Ցուշնական ոճով իբր Բղխող. փչող. և Բղխումն, փչումն. որ և Արտաքս առաքումն՝ իբրու ընդ բերանն. *Միոնն՝ ծնող (որդւոյ), և յառաջառաքող (հոգւոյն): Ցերկուցն՝ միոնն ծնունդ, և միւսն յառաջառաքումն. Ա՚ր. ֆ:

ՑԱՌԱՋԱՍԱՑ. ա. } ՑԱՌԱՋԱՍԱՑԵԱԼ. } Նախասաց. կանխասաց. գուշակեալ. և գուշակօղ. *Կատարեցաւ յառաջասաց ընծայիւք մարգարէուլթեցն: Մար. գարեկանօքն յառաջասացեալով. Ագաթ: *Ըստ յառաջասաց մարգարէին. Ճչ:

Եւ փոքր մի յառաջ՚ի վեր անդր ասացեալ. *Ասացից երկրորդելով ըստ յառաջասաց ձայնին: Ըստ յառաջասացուլթեան. Պիս: *Արդ յաղագս յառաջադրելոցս սահմոյ բաւական են յառաջասացեալքն. Ա՚ր. ֆոգ: *Հեռանալ յառաջասացեալ հայհոյուլթէ: Խոստովանեսա յառաջասացելոցն զքեզ մի ոք գող ի չորսպաշտից. Ցհ. ի՚ն. ԷՀ: *Ծառայից իւրոց յառաջասացելոց: Ցառաջասացեալ բաղմուլթի. Նոր. յՎէԷ: *Դարձցի՛ք յառաջասացեալ Թագաւորս. Լսող. Ք: * Զ յառաջասացեալսն երկրորդել գարձեալ. Սիմ. Ե:

ՑԱՌԱՋԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. } ՑԱՌԱՋԱՍԱՑՈՒՄՆ. } Տ. ՆԱԽԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Ըստ յառաջասացուլթէ (կամ ա-

ռաջառացուԹՀ) ՛ի սկզբանն՝ կատարեաց ՛ի վախճանի. Ագաթ. ՛Ախտաւորմղական յառաջասացուԹիւն, որ են քաւ դեպ՛քն. Խոր. Ք. 67: ՛Ոչ ածեալ զմասս զԹծային գյառաջասացուԹիւն, այլ պատեալ լինէր ՛ի մահաբեր Թիւնաւորս վիշապին. Գնձ:

ՅԱՌԱՋԱՍՏԵՂԾ. Տ. ՆԱԽԱՍՏԵՂԾ. ՛Նորոգել զՀնուԹիւն յառաջաստեղծ մարդոյն. Մաշ:

ՅԱՌԱՋԱՎԱՍՏԱԿ. ա. որ և ՆԱԽԱՎԱՍՏԱԿ. Յառաջագոյն մտեալ ՛ի վաստակս աշխատուԹեան. ՛Զոր և յառաջավաստակ աշակացն մարգարէիցն զկնի գալոցն գաւանեալ. Ագաթ:

ՅԱՌԱՋԱՏԱԾԵԼ. ն. կանխաւ կամ առաւել տածել, ածխարծել. ՛Յորմէ յորգորմամբ յառաջատածի բերկրական խրատս. Յհ. ոսկ. չհ:

ՅԱՌԱՋԱՏԵՄ, եցի. ն. Ե. } Յառաջատիմ, եցայ. ֆ. } Προκόπτω. Praecedo, progredior, proficio. որ և ՅԱՌԱՋԱՀԱՏԵԼ. Յառաջան հատանել, և յառաջ խաղալ. անցանել զանցանել. կամ անցուցանել զինքն. յառաջատու կամ յառաջագեմ լինել. զարգանալ. յառաջել. յառաջանալ. ՛Խորհրդ առցին ՛ի գնալն իւրեանց, և զմիմեանս յառաջատեն, և միմեանց տեղի տան ՛ի կռիւն. Մխ. առաւ: ՛ՑՀս կատարելագոյնն առեալ՝ յառաջասէ: Յառաջասեալք՝ զմիմեանս առնեն ելևէջ: Յառաջատեալ իւրովք գերազանցեցեալ Թռչմամբ. Պիտ: ՛Ոչ կորնչի, որ յառաջատացն: Լաւանայ և յառաջատէ: Որ յառաջատեն ՛ի փրկուԹիւն: Յառաջատեալ՝ է ՛ի բուն ՛ի ծայրսն: Յառաջատեալ ոգւոյ ձևք կերպարանաց. Փիլ: ՛Յառաջատեալ ՛ի գիտուԹիւն, կամ ՛ի կատարեալ առաքինուԹիս. Ճ. Գ: Վ՛բ. առ: ՛Զյառաջատեալն ՛ի յետս նահանջեաց. Նար. ծԳ: ՛Բոլոր մարմնւոյն գունդք յառաջատեալ յուսով իմանալին գեղոյ. Գր. ոփ. ՛ի ոգէ: ՛Օրըստօրէ յառաջատէր ՛ի պատասրուԹիւնն իւրում. կազմ: ՛Յառաջատիս ՛ի գիտուԹիւն. Լմբ. ՛ի գիտուԹիւն. ՛Ե առաւ: ՛Ոչ նոցունց պատասրուԹեան կարօտ գոլով արար զոյն, այլ զի յառաջատացին. Ոսկ. չհ. Ք. 30: ՛Յառաջատէրոյ (չև և կատարելոյ) կենաց ոչ ամենայն մասամբ ուզեղ գնան, այլ կաղ ի իւրք իւրք և զարկուցեալ. Փիլ. Լմ:

ՅԱՌԱՋԱՏԵՍ. Տ. ՆԱԽԱՏԵՍ. ՛Յառաջատես տեսօղ մարգարէն: Յառաջատես նուագերգողն. Ագաթ: Աթան. ԵՒԷդ: ՛Տեսաղողայն յառաջատես և նախագուշակ երգ. դասնութիւնք: Զոր յառաջատես եղեալ և հայր սորին առդվմնի՝ Աճ յառաջատեալ է քան զառաջնուԹիւն. Նար. խլ. Ե Երփ: ՛Եղոյզ մեզ զմեծ խորհուրդ յառաջատես արարչուԹիւն իւրոյ. Փարպ:

ՅԱՌԱՋԱՏԵՍԱԿ. Նոյն ընդ վ. ՛Որ յառաջատեսական է հանդիպ նախասնամուԹ. Փիլ. Լմա: ՛Ըստածօրէն իմն, և յառաջատեսակ խոհականուԹիւ. Մագ. ԹԵր:

ՅԱՌԱՋԱՏԵՍԵԼ. ն. Յառաջատես լինել. Նախահնամել. ՛Զաճոզական քաղաքացւոցդ ուրգուԹեամբն պատճառ նշանակեալ յառաջատեսել հայոյն. Աբէր. ա. 1:

ՅԱՌԱՋԱՏԵՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Յառաջատես ուԹողուԹիւն. գուշակուԹիւն. ՛Ամպ ԹեԹև, ըստ յառաջատեսողուԹեան եստեայ. Պիւոր. սիա. ՛ի յոյն:

ՅԱՌԱՋԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόνοια, προμηθία. Praevidentia, providentia. ՆախատեսուԹիւն. Նախահոգութիւն. ՆախահնամուԹիւն. ՛Ինամ. Նախահայեաց զգուշուԹիւն. ՛ՅառաջատեսուԹիւնն այ. Խոր. Ք. 77: Ճիր. ՛Ինքն չըլլի իրմով. ըլլ զարմանաւորն, և որք սիրեն և իրն. դրեն զկամս նորա ծանուցեալ յառաջատեսուԹենն. Նաւ. Երփ: ՛Զչև եղեալսն յառաջատեսուԹեն. Նաւ. Երփ: ՛Զչև եղեալսն յառաջատեսուԹիւնն ճշմարիտ զուշացաց զմեծապատիժ նշանացն. Նաւայ: ՛Ակն քո յառաջատեսուԹիւն առնէ քեզ հոգալով և ինամելով. Բր. Ստէ: ՛ԽոնարհուԹեանն ծնանի զառաջատեսուԹիւ. իսկ յառաջատեսուԹիւնն ծնանի զսէր. Վ՛բ հց. Ք: ՛Ցեսեալ օրըստօրէ զօրաւորել յառաջատեսուԹիւ (կամ զառաջատուԹիւ). Փարպ:

ՅԱՌԱՋԱՏԻՄ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՏԵՄ:

ՅԱՌԱՋԱՏԻՊ. Տ. ՆԱԽԱՏԻՊ, ՍԿԶԲՆԱՏԻՊ. Πρωτότυπος. ՛Քո մեզ յառաջասիպ նկարագիր եղեալ: Առնուցուք զյառաջատիպ պատկեր և լոյս զածս հայր՝ գոլով ՛ի լոյս ընդ որդւոյ և ընդ սբ հոգւոյն. Շ. յԹ. Ք: Ե ա. չհ. Ե: ՛Կենդանի իցեմ ամենայն իրօք յառաջատիպն առանձնաւորուԹեանն. Նիս. կա:

ՅԱՌԱՋԱՏՈՒ. ի, աց. ա. Յառաջատող, կի՛ յառաջատեալ. յառաջագէմ. որ ուէս և սբրաչհամ ասի կատարեալ, և զովւոյ յառաջատու. ՛Յորժամ հայրն յիշեսցէ ըզկատարեալ ազգն, ասլրեցուցանէ և զազգ գակիցս նորա, և գյառաջատուն. Փիլ. Լին. Ք. 54:

ՅԱՌԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } ՅԱՌԱՋԱՏՈՒՄՆ, ման. } Προκοπή (որ է յառաջատուԹիւն). Processus, progressus, profectus, incrementum. Յառաջատիւն. յառաջատու գոլն. յառաջագիմուԹիւն. զարգացումն. յառաջնալացուԹիւն. ՛Զանգիր յառաջատուԹիւնն լեալ բարեաց գործոց, ապա կիւնի ընԹանոյ յուս ՛ի սկզբանէն տուրուԹիւն. Բր. ասբէց: ՛Ոչ խոհեալ և ըմբռնել յառաջատուԹիւնէ ուսմանն: Որք ուՆին յառաջատուուԹիս, ոչ ամենակատար յանձնկալուԹիս. Փիլ. Լին. Ք. 31: Ք. 34: ՛Եկիպեցի այ հանապազօր յառաջատուԹիւն աճէ և հարստանայ. Յհ. իմ. ոք: ՛ՍրբուԹիւնն յառաջատուԹիւնէ (կամ յառաջատուԹիւնք). Գր. հր: ՛Ի վատԹարս յառաջատուէն ոչ գադարիմ. Սիմ. ազ: ՛ԿըրԹեըուիս տացէ նմա յառաջատուԹիւ՝ վերանալ ՛ի կատարելուԹիւն արհեասի: Այս պիսի յառաջատուին և յաւելմանէ յառաջատիճան ալդարուԹիւնէ իւր յուցանէ. Լմբ. ոչ: ՛Հայելով յընկերացն յառաջատուին և ՛ի չնորհս. Երզն. ՃԲ:

ՅԱՌԱՋԱՏՕՆԱԿ. Տ. ՆԱԽԱՏՕՆԱԿ. ՛Յառաջատնեաւ է չորեքտասաներորդն (լուսնի) իրրու ճանապարհ իմն առ ՛ի ասնեուս ածելով ուրախուԹիւն. Փիլ. Եւ. ա. 9. (գրեալ էր, յառաջատունակ, կի՛ յառաջատուակ. որպէս ԹԷ յառաջատու:)

ՅԱՌԱՋԱՐԿԵԼ. } ՅԱՌԱՋԱՐԿԵԼ. } որ և ԱՌԱՋԱՐԿԵԼ. Առաջի դնել իրրու լաւ և ընտիր. ՛Զկիւս բոս իրրև զկուսեր և զսիրեցեալ յինքնէն մայրն յառաջարկէր (՛ի Թագաւորիվ). Նանաց: ՛Ոմն յայնցանէ՝ որ յառաջարկիցեն: Յառաջարկիւցէ զմիւսն: Սոքա յառաջարկեցեն և այլն. Պղատ. օրին. Ք:

ՅԱՌԱՋԱՐԿՈՒ. ա. ֆ. Προβολή. Ինչ մի յառաջ արկեալ՝ որպէս պիանալ, պաշտպան. ՛Զմարմինն իսկ յառաջարկու առ տապան, և վերարկու առ ձմեռնային չեզոս. Նախ. Պղատ. փխ:

ՅԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ (պէսպէս առմամբ). որպէս ՆախագաստուԹեն: Ածխ. Վերլծ. սրիսփ. ստեպ:

Եւ որպէս ԱռաջագրուԹ. ՛Զի մի՛ խափանեսցին յառաջարկուԹիք խնամոյն ՀոգւոյՎ՛բ: Ծն: կամ որպէս ՅառաջնապացուԹ. ՛ԱղօԹք՝ Ճանապարհորդաց ուղեկից, Նաւորդաց յառաջարկուԹի. Խոր:

ՅԱՌԱՋԱՑՈՑ. ա. կանխաւ յուցանող, յայտնող. ՛Նախ ասաց բանս յառաջայայտնողս. պատմուԹեն հանդերձելոցն, ապա անց յառաջակայսն, և ՛ի լինելոցն նշմարեսցուց. Նէ. Ագաթ:

ՅԱՌԱՋԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՛Զիւրաքանչիւր գործն յառաջացուցանել փութասցէ. Յճխ. Լ՝ք: ՛Յորդորել, և ՛ի բարիսն կոյս յառաջացուցանել. Մագ. Լա:

ՅԱՌԱՋԱՒՈՐ. Տ. ԱՌԱՋԱՒՈՐ. իբր Յառաջակաց. ՛Պատասխանի եառն յառաջաւորքն հանդերձ զինուորօք, և ասեն. Ճ. Ա:

ՅԱՌԱՋԱՒԱՔՈՂԵՐԹ. ա. Προκοίλιος. Ventrosus. Որ քաղեղիւն մեծացեալ յառաջ կոյս ձգի. քաղցեալ. մեծափոր. Ե՛ք գառնէլը, գառնը պէսյԼ՛ք, Լ՛ցը. ՛Աահեմք զսոկրատէս, լայնեղունկին, յառաջաքաղեղեալ. Ան. պղք:

ՅԱՌԱՋԱՔԱՂԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ղաղցեալ կի՛ մեծափորն գոլ. Լ՛ցը. ՛Սոկրատէս անհնար գոլով, ՛ի յատկուԹենէ գոյ բաղկացեալ, այսինքն ՛ի կնաւուԹենէ, և յառաջաքաղեղեալ, և յուշլմուԹենէ, և ՛ի գոլոյ սուիրոնիսկոսի որդի. Ան. պղք:

ՅԱՌԱՋԲԵՐԱԿԱՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱԲԵՐԱԿԱՆ. և ԱԲՑԱԲԵՐԱԿԱՆ. Προφορικός, προσνηγέμενος. Prolativus, enunciativus, prolatus. ՛Բան՝ ըստ ներքոմադրականին, և ըստ յառաջբերականին: Մի է բնուԹիւն ներարտադրականին, և յառաջբերականին: Բան ոչ յառաջբերական, և ոչ խոհական: Յառաջբերական ուրեմն և լուծական. Ա. Է. Ը: ՛Բան ասի միածինն, այլ ոչ ԷԹէ յառաջբերական, այլ գոյեղեալ և անձնաւոր. Ճ. Գ:

ՅԱՌԱՋԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ, և ԱԲՑԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Προφορά. Prolatio. ՛(Մբերս բան) ասացման ինչ գատարկ յառաջբերուԹիւն. Կիւրղ. գՃԺ: ՛ԱնվԹար յառաջբերուԹիք... Նախ կըրԹուԹիք զվերծանուԹիւն ուսցի, և տիրապէս զնոցայն յառաջբերուԹիւն Երզն. ԹԵր: ՛Զոր և յառաջբերուԹիւնէ սբ սաղմոսարան կոչէ. Վ՛բ: ոչ:

ՅԱՌԱՋԲԵՐՈՒՄՆ. գ. ԱրտաբերուԹիւն. արտադրուԹիւն. յառաջագոյուԹիւն. ծագումն. ՛Բան մեր՝ չրԹամբք և առամոքք յառաջբերուԹեան է ձայնի. Շ. Խլ: ՛Լոյս ՛ի լուսոյ յառաջբերուԹեան, և ոչ նրման ծննդեան մերում՝. Շ. խոսփ:

ՅԱՌԱՋ ԳԱՒ. Տ. ՅԱՌԱՋ:

ՅԱՌԱՋ ԳԱՒԼՈՒՍՏ. Տ. ՅԱՌԱՋԱՁՆԳՈՒՐՀ, և ՅԱՌԱՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆ: Դիտ:

ՅԱՌԱՋԳԻՏԱԿԱՆ. Տ. ՆԱԽԱԳԻՏԱԿԱՆ. ՛Բանն մարգարէական յառաջգիտական. Բ՝ոչ. գ. 13:

ՅԱՌԱՋԳԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՌԱՋԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. ՛Որ ՛ի մարգարէսն վէմ՝ այ յառաջգիտողուԹիւն. Ոսկ. համբ:

ՅԱՌԱՋԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Προγνωσις. Praenotio, praescientia. և προφητεια, προόρησις, prophetia, praedictio. որ և ՅԱՌԱՋԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ՆԱԽԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. կանուխ գիտուԹիւն. ՆախատեսուԹիւն, ՆախախնամուԹիւ այ. և կանխագոյն տեղեկուԹիւն. ՛Կատարեալ ՛ի մեծուԹիւ. կատարեալ յառաջգիտուԹիւ - Զոր ընտրեցեր յառ

տուլթիւ զիրկուլթիւ հայաստանեայց սկզբնա-
ւորեալ: Որ մատակարարել յառաջգիտուքիւ
զհատուցմունս: Մինչ չև արարեալ էր զա-
րարածս, ի մտի իւրում ունէր յառաջգի-
տուլթիւ զպայման կազմածոյ արարածոց. Կոչ
ել: Շար: Եփես. ա: Եբեր: * Յալագա յա-
ռաջգիտութեան խնամոյ. Փիլ. Նխ. ք: *Ոչ
յառաջգիտութեանէ ինչ ունէր ծանօթութիւն.
Պիս: * Մարգարէն յառաջագոյն երգեաց
յառաջգիտուլթիւ գուշակուքիւ հոգւոյն սրբ.
Ագաթ: *Յ յառաջգիտութենէն ոչ ըստ ընտ-
րեաց ի նմա (յադամ) ասեմ գոլ նախատես-
ութիւն. Յհ. իմ. երե: * Յառաջագոյն ու-
խտեաց (ազգեաց) պատմի, որ ինչ անցք
անցանելոց էին ընդ նա, զի բարեմտագոյն
ևս լիցի յառաջգիտուլթէ անտի առաւել.
Կոլ. ծչ:

ՅԱՒԱՌԷԵՄ. եցի. ն. ՓՅձվ. Praevenio, praverto. կանխել. զառաջս առնուլ. *Յառաջեաց զնեղուլթիւ հերովիդ՝ սեսիլն հրեշտակին: Յառաջեաց զՀպարտուլթիւնն ամբարտաւանուլթե նորա փեսլքա. Եսա.ոգմ. ա. 8: ղ. 21:

ՅԱՒԱՌԷԻ. Προάγω, παράγω. Proveho, promoveo. Յառաջեցուցանել. յառաջ վա-
րել. *Վարժոլքն պղերգագոյնք ոչ զքաջա-
միտն ի կատարեալութիւն յառաջէն. Պիս: *Զարդարուլթի օրինացն մովսիսի յառաջել
Քանայելն. Բրս. Տրէ:

ՅԱՒԱՌԷԻՄ, եցայ. յ. } Προέρχομαι,
ՅԱՒԱՌԱԻԻՄ, եցայ. յ. } προφθάνω, προάγω, προλαμβάνω. Praevenio, antevertо, producor. προκόπτω, proficio. ἡγέο-
μαι, duco, praecedo, և այլն. Յառաջ կամ
յառաջոյ երթալ. յառաջ խաղալ. յա-
ռաջանալ. յառաջագէմ լինել. և կանխել
և խչնել. և Աւաջնորդ լինել. առաջ առ-
լեան երթալ. խնբրնկել. * Յառաջեսցէ տէր
իմ քան զծառայ իւր: Մտանել ի նաւ, և
յառաջել յայնկոյս Յառաջեցից քան զձեզ
ի գալիլեա: Յառաջեսցին քան զձեզ յար-
քայութիւն երկնից: Յառաջեաց քան զնա
յն, և ասէ. ևն: *Յառաջես դու յերկիւղն
այ յոյժ: Ի ծուլուլթէ ծնացի, և ոչինչ յա-
ռաջեցի ի գործս. Վրփ հղ. ֆ. ֆշ: * Յա-
ռաջիցաւ լինել կալապետ. Եղիշ. է: *Բա-
րեացն յառաջեալ լինին (այսինքն առաջի
երթան, կամ առաջնորդեն) առաքինուլքն,
և դարշելեացն չարուլթիքն. Ագիսք. առաք:
*Յառաջեցան (այսինքն կանխեցին) նիւ-
թեցին ի վերոյ նորա պատճառս նենգու-
լթե. Եսա. պմ. շ. 90: * Բանս այլ ոչ
ախորժէ յառաջիլ ճ. Ը: *Չի մի յառա-
ջեսցի (այսինքն ձեռնարկեց լիցի. ռմկ. առ-
առ նէբուխ.) ինքն իւրովք լինել իւսաւա-
գեա. Մխ. դբ:

ՅԱՒԱՌԷԻՊԻՍԿՈՊՈՍ. գ. Առքեպիսկո-
պոս, եպասպետ, և նախկին եպիսկոպոս.
* Զյառաջեպիսկոպոսն զնախավաստակն
գրիգորիոս. Բուզ. ճ. 14:

ՅԱՒԱՌԷԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Յա-
ռաջացուցանել. յառաջ տանել. տես և
ՅԱՒԱՌԷԵԼ. առաջացնել. և առաջ դնել. խնբրի
ինձիւրմէ, և ինքնրմէ. * Զձեռնասպարէս
(կամ զգնացս) քո խաղաղուլթիք յառաջե-
ցուսցէ. Աստ. ճ. 27: *Զպտուղիկն յա-
ռաջեցոյց յերկնային արքայուլթիւնն. Նար.
ւճ: *Սկիզբն կատարելագունիցն արարեալ
յառաջեցուցին. Պիս: *Զուսումնասէրսն և
ղդիտունսն յառնիքեցուցեն ամենայն պա-
տուով. Կանոն:

ՅԱՒԱՌԷՂՆԹԱՑ. ա. Προδρόμος, Praecursor. Նախընթաց. կարապետ. յառա-
ջոյ ընթացող. յառաջագնաց. *Յովհաննէս
յառաջընթացն նախ քան զկրաուլթիւնն
զխոստովանուլթի ինդրէր. կնխմա: * Յա-
ռաջընթաց կարապետ ,,. յն. մի բառ. Ոսխ. ճ. 12: Ագաթ: Շար. ևն: *Ոչ սպասա-
ւորք յառաջընթացք, ոչ գոչումն փողոյ
կարապետ. Յէբ. կմբ: * Հրովարտակ յա-
ռաջընթաց անտի առաքէր. Ցհ. ին: * Յա-
ռաջընթաց լինէին կեանքք, զի կարկեսցէ
սանձեսցի մահ. Կոլ. ֆ:

ՅԱՒԱՌԷՂՆԹԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Προ-
δρομή. Praecursio. Յառաջընթացն գոլ կա-
րապետութե. *Զյառաջընթացութե քո,
և զկարապետութե ասդ բանին. Ժմ:

ՅԱՒԱՌԷՂՆԴԱՑ. տ. ՆԱԽԸՆԴԱՑ. *Նա
էր քարոզ բանին կենաց, և յառաջընթաց ի
հանգէս մարտիրոսական պսակին. Շ. Ռ:
*Տեսանեն զերկն յառաջընթացս: Որում
յառաջընթաց իսկ եղեալ յերգ սաղմոս-
յանին մարգարէն: Որպէս ասէն իսկ յառաջ
ընթաց մարգարէութե. Ագաթ:

կամ գ. որպէս Աւաջնապատուլ. երա-
խայրիք. և Նախիկին հաւատացեալ. * Յա-
ռաջընթացս մատուցանել ապ. Շ. Ռ: *Յա-
ռաջընթացն քոյ թագաւորն սրդատ. Բուզ.
ֆ. 14:

ՅԱՒԱՌԷՂՆՏՐԵԱԼ. Նախընտրեալ.
իբր կանխաւ ընտրեալ, և ընտրական և յառ-
գի յոյժ. *Եռատուր մեզ նշան յաղթութեան
զյառաջընտրեալ պատուական փայտ խաչի
քո սէր. Մաշ:

ՅԱՒԱՌԷՂՆՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Προαίρεσις. յն. ոճով, Յօժարութե. կամք. *Զայն որ
բարիւք էր յառաջընտրութեամբ, զոր ի նա
միաւորեաց անուշահոտուի հոտաւեցաւ.
Դամասկ:

ՅԱՒԱՌԷԻԿԱՑ. տ. ԱՒԱՌԱԳԱՑ. իբր
Հանդերձեալ. պատրաստեալ. ἀποκείμενος, expositus, repositus. * Հաղորդեցոյց յա-
ռաջիկայից հաւատացելոց պսակացն. Ոսխ.
ա. իդ: (այլ ձ. յառաջնակաց. կամ առա-
ջիկայից, կամ առաջնակայից:)

ՅԱՒԱՌԷԻՄ, եցայ. տ. ՅԱՒԱՌԱԻԻՄ. է:

ՅԱՒԱՌԷԻՄԱՑ. տ. ՆԱԽՈՒԱՑ. Πρό-
νοιος. Providens, providus, prudens. *Աչք
հանճարեալ և յառաջիմաց. կոչիան: * Որ
ոչ յիմաստնոց և յառաջիմացից է. փիլ. Նխ.
ա: *Յառաջիմաց եղեալ ապեն խոսիլ. ցեղ. Հերակաւս ասաց զսմենեսեան. Ոսահ:

ՅԱՒԱՌԷԻՄԱՑԱԿԱՆ. ա. Πρόνοιος. ըստ յն. ոճոյ, որպէս Յառաջատես, Նա-
խախնամող. *Այն՝ որ ամենայնին մեծապէս
իւնամ տանի, յառաջիմացական ասացցուք.
Փիլ. Նխ. ա:

ՅԱՒԱՌԷԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. կամ ՅԱ-
ՒԱՌԷԱԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Προκοπή. Progressus. Յառաջ խաղալն. յառաջելն.
յառաջադիմութե. *Պատճառաք կենդանութե
մերոյ, և յառաջնաղացութեաս (կամ յա-
ռաջախաղացութեաս): Ըստ անցնիւրն ար-
հեստից յառաջնաղացութե հանդերձ կըր-
թութե: Պատճառ զանազան արհեստիցն
յառաջիմացութե. Պիս:

ՅԱՒԱՌԷԻՆՕԹ. Լաս ևս՝ Յառաջա-
ծանօթ, զոր տես ցեսս:

ՅԱՒԱՌԷԿՈՑՈՒ. ֆ. Πρόϊων. In sequentibus. Յառաջիկայ կողմն. յառաջիկայս.
փոքր մի զկնի. Էփես. պէրպ. ծծդբ. Տես
և ի լատն ԿՈՑՈՒ. * Յառաջիկայս ևս յայտ-
նապէս ասէ. Խոս: * Ե՛ւս յառաջիկայս ա-
ռիցէ, կամ ասէ. Ոսխ. ֆ. ա. 23:

ՅԱՒԱՌԷԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. տ. ՆԱԽՕԳՐԹ-
ԹՈՒԹԻՒՆ. * Օրէնքն յառաջկրթութիւն
(կամ յառաջակրթութիւն) էր ուսուխսի՛
մարդկան, և ոչ ասպատուն կատարելագոյնք.
Ղևոնդ:

ՅԱՒԱՌԷՂՄԱՐԿԱՒԱՑ. տ. ՆԱԽՕՐՈՍ-
ԿԱՒԱՑ. *Զնախավկայն և զյառաջնարկա-
ւագն ստեփանոս. Բուզ. դ. 4: *Սքնն ստե-

փանոսի և յառաջաբանից և նախա-
վկայի. Գ.Կ.: *Ցուր սմա զշնորհս աստիպանոս-
ի առաքելոյ և զնախավկայի և զառաջաբա-
կաւճի. Մագ. յն:

ՑԱՒԱՋԵՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑՈՒԱԶՈՒ-
ՑԵՍՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ որպէս ըստ պատահման
ինչ, այլ ըստ յառաջատեսութեան. Նանայ:

ՑԱՒԱՂ ԿԱՆ. Տ. ՑՈՒԱԶ:

ՑԱՒԱՑՈՒՑԱԿ. Բառ անտոոյգ.
Թերևս որպէս Ցառաջեցուցեալ, և կի Ցա-
ռեցուցեալ. * Կարգէ զնոսա՝ կրել այ-
ծուխս և բաղէս, և ի գիներբուան ի տեղի
մատռուակութեան յառայուցեալ. Աւծ.
ա. 5:

ՑԱՒԻԳԼԵՄ, եցի. Ն. Բառ անյայտ. իբր
(ի գառագիզս) Արգելուլ, սանձել. Ἀνα-
κόπτω. Retundo, inhibeo, ևն. * Ձյառ-
գլխէ, չածեմք ի խրատ զսատհակս. Ոսխ.
բ. փխ. ա:

ՑԱՒԻԵՄ, եցի. Ն. Ἀποστέλλω. Mitto,
porrigo. որ և παρακύπτω (որ Թարգմանի
և կարկառիլ). (ի ձայնէս Ա, կի Ցարել
լծ. և յեռուլ, և կարկառել.) Մերձ կա-
յուցանել. ձգել, ձգաել. կցել. երկայնել.
ուղղել. ի վերայ բերել. * Եղբօրորդին իմ
յառեաց զձեռն իւր ընդ ծակոյն (կամ ձը-
գեաց ընդ պատուհանն). Երք. Ե. 4: *Ընդ
պատուհանն զգլուխն յառեալ. Նխս. Երք:
*Ի մաքմինս յորայ յառեաց զտանջանս.
Վրք հդ. բ:

ՑԱՒԻԼ ԶՑԱՅ կամ ԶԱԿՆ. Ձգտել զտե-
սուն. քաջ նկատել, անշարժ դիտել. ակն-
կառոյց լինել. փոյթալից, պագմագ. * Եթէ
յառեցից զաչս իմ, զբոյդ տեսից փլկուի:
Եթէ աչս յառեսցեմ, ամաչեմ: Ոչ յառե-
սի զակն ոգւոյս ի գլուխն իմ կենաց քո.
Նար. Բ. ԻԵ. ծԵ: *Չիմանալն ակն ոգւոց
մերոց յառեսցուք առ աւր ՅՀ մեր. Խոսք:
*Բացէք զեմամաքի աչս միտաց, և յառեցէք
ի լերկինս. Լմբ. համբ:

ՑԱՒՈՒԻՄ, եցայ, եայ. ֆ. Παρακύπτω,
ἐισκύπτω. Prospicio, inspicio, intueor,
specto. որ և ՑԱՒՈՒԻՄ. կարկառիլ. երկայ-
նել. բերիլ. ձգիլ աչօք կամ մտօք. դիտել.
նկատել. *Ցառեալ (կի կարկառեալ) ընդ
պատուհան: Ընդ Ճանապարհն որ հայեր ի
գառամբ յառեալ ի գայն: Ցառեալ ի կա-
տարեալ օրէնս ազատութեանն հայեցի. Երգ.
Բ. 9: ՅՀ. Խփ. ծԳ. 18: ՅՃ. ՅՀ. 25: * Ի
ներքս յառեալ նայեցի. ՅՀ. Իմ. ԵՐԼ: * Ի
յատակս մահու յառեալ դիտեցից: Ի յայս
խորհուրդ խորին յառեցան. Նար. ԻԸ. Լ
ՅՈՀ: իսկ ՍԹփ. ի բանն ՅՃ. ՅՀ. 25. կար-
ծելով նախդիր լինել զատադ, ի բառն յա-
ռեալ, հարկաւորի մեկնել որպէս առեալ,
և վիրապաւ ասել. *Ոմանք զատեալս փո-
խանակ հայելոյ մեկնեն աստանօր, որ չէ
ինչ ՃՇմարիտ, և սակայն ՃՇմարիտն այդ
է ըստ բնագրին:

ՑԱՒՆԵՄ. յաւեայ, արի, յարուցեալ,
ե. Ἀνίσταμαι, ἐπανίσταμαι, ἐφίσταμαι, ἐξα-
νίσταμαι, ևն. Surgo, resurgo, exsurgo,
assurgo. և ἐγείρομαι, ἐξεγείρομαι, excitor,
erigor, expergifacior, in vitam reddor,
ևն. *Արիթաբար ի վեր ելանել. կանգնել.
յոտն կալ. և ի վեր երևել. վեր կալ. ոտ
ելանել, ելանել յայնէլ. փոփոխ, գըայ էնէ.
երբ. գիսմ. արս. ղմմ, ղսմ. (յորմէ՝ տալիմ
կուսմի, տպիկ արի:) *Արի՛ ՀՂԵԱՑ ի երկիրդ:
Արիք ելէք: Ա՛յժմ յարեալց ասէ տէր: Սո-
քա խոսփոխեցան, և անկան, մեք յարեաք
և ուղիղք եղաք: Ցարեան ամենայն կոչնա-
կանք: Ցառնեք յընթերեաց անտի. ևն: կի
*Եւ ի ՀՀՆՂ յարիցեն աղք: Բազում տուտ
մարգալիք յարիցեն, ևն: *Եթէ յարիցէ ի

նա պատուէրն, և ընդելանիցի ընդ նմա.
Եփ. ծՒ. իմա ելանիցէ, և կամ ընթերցի՛ր
յարիցի:

ՑԱՒՆԵՒ. Զարթնուլ ի քնոյ. ելանել
յանկողնոյ, և Աբրիանալ ժրանալ ի գործ.
արիանալ ելանել. օյանմագ գալչմագ. *Ցարեաւ
սրբասամ ընդ առաւօտեան: Ցարուցեալ ի վա-
յելս անդր: Եւ եղև ի յառնելն նր գիշերի:
Յորժամ ննջիցեմ, յորժամ յարիցեմ: Ա-
րիք և չլինեցէք: Ա՛յժմ յարեայց ասէ ՀՀ:
Արի՛ ՀՀ, և փրկեա զիս ՀՀ իմ (որ և ասի,
զարթի՛ր տէր.) և այլն:

ՑԱՒՈՒՆԵՒ. Վերսին կենդանանալ մեռ-
լոյն. Ելանել ողջ ի գերեզմանէ, և Նորո-
գիլ. այծայծիլ. * Ոչ յարեաւ մանուկն:
Բազում մարմինք ննջեցելոց սքդ յարեան:
Որդի մարդոյ ի մեռելոց յարիցէ: Ցերիր ա-
ւուր յարիցէ: Ցարեաւ. չէ աստ: Ցարեաւ,
որպէս ասացն: Քո յարուցեալ է. ևն: Քո
յարեաւ, ընդ նմա յարիք (կամ ընդ նմայ
արիք), աւետիս. Շ. փագ. (ուր պահի յ, զի
մի նոյն ձայնաւոր կրկնեսցի, ընդ նմա արիք:)
*Զիրկեալն ի յի րկնիկ հուր՝ ոչ ոք նուա
ղեալ ինչ, և անդրէն յարուցեալ, այլ ան-
շնջաբար մնալ. Մեխ. չԽփ:

ՑԱՒՈՒՆԵՒ Ի ՎԵՐԱՑ. Ցարձակիլ ի մնա-
սել. *Ցարիցէ ազգ յազգի վերայ: Ցարեան
ծառայք նորա ի վերայ նորա: Ցարեաւ
կայսն ի վերայ արիւն ի զքօր իւրոյ, և սպան
զնա: Բազում յարեան ի վերայ իմ, ևն:

ՑԱՒՆՈՒՄՆ Ի ՎԵՐԱՑ. Նոյն ընդ վ-
րայեն բայանուն. *Մինչ զի մոռանալ նմա
զի վերայ մեր յառնումն. Լսող. ծՀ.

ՑԱՒՈՒՄ, ռեայ, ռիր. Ե. Տ. ՑՈՒՈՒՄ,
եցայ. Παρακύπτω.. *Ցառուցու ը պատու-
հանս նորա. ՍԼբ. ծԲ. 24: * Եվրթ յառիր
յայս լինէ. Վրք հդ. յ:

ՑԱՒՈՒՄՆ, ումն. գ. Ցառիլն. յա-
ռելն զաչս կամ զմիտս. * Ճահաւորեցան
մարդկային ընթացք առ միայնակ յառումն
նպատակի ընտրեալ. Նար. ծԲ: * Չերկնայ-
նոցն բերելով լինեքան զնմանուն՝ առ ՀՀ
յառմամբ. Խոսք. պոլգ:

ՑԱՄՄԻԿ, մկի կամ մկան. } Նոյն ձայն
ՑԱՄՄԻՆ, կի ՑԱՄՄԻ. գ.} ևս և յայլ
լեզուս. Ἰάσμη, ἰάσμινον. (Ի՛ ἴον, որ ևս մա-
նուշակ.) Jasme, jasminum. իտա. Gelsomi-
no. Եռեխ, Եռըմ Եռղը. Ցունկ մանրա-
տերև՝ երկայն և բարակ և կակուղ գաւազա-
նօք. և ծաղկի նորա սպիտակ՝ անուշահոտ
յոյժ. իսկ իւղն յասմեան ասի կազմեալ ի
սպիտակ մանուշակէ. * Ցասմիկն, անբարն,
մանուշակն. Ագաթ: * Ուսի. լինի ի նմա
ձիՀՀնի, վայրկենի, և յասմիկ: Ցերքանիկն
արաբիա՝ յասմիկ, վարդ, մանուշակ. Խոսք:

ՑԱՊԻ. պւոյ. գ.} Նովին ձայնիւ ասի
ՑԱՊԻՍ, սոյ. } և յայլ լեզուս. Ἰάσπις. Jaspis. իտ. Jaspide, diaspro. Եպ. Է-
ԱԷպ. ԷՀՀ, ԷԷւԻՄ, ԷԷսԻՄ. Ակն պատուական՝
այլևայլ դունով. աշխիւն կանաչագոյն՝ նը-
ման զմիւռոյ. Տ՛ս ԵՒ. ԻՀ. 18: ՀՒ. 11: Ես.
ծՀ. 12: Ցայտ. Ը. 3: Իա. 11. 18. 19: *Ցապ-
պիս տեսլեամբ զմրըխտոյ է. է որ Թխադոյն
դեղին, այլև բազմագոյն, ևն. Ցծակ:

ՑԱՍՈՒԱԾՈՒԱՍ. Ս. Θεόδευ. Divini-
tus. տես և ի յառն ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԱՍ. Ցայ-
առ ի յոյ. յաձակոյս կողմանէ. ասպասծմէ,
ՀՀ. աւլտփան. *Ցաձտուստ առաեալ Հրաման.
Նխս. ի սփանէ: *Ո՛չ յաձտուստ ամենազարի
գանձուցդ էարիս. Նար. ծՀ: *Ցաձտուստ ար-
ժանանալ քեզ այսպիսի մրցմանց. Ոչ ի մար-
դոյ ընկալաւ զնորհս առաքելութեանդ, այլ
յաձտուստ. Մփփ. ա. Ի:

դեր ի, կամ յատնէն զնախդիր ը, կարծի
գրեալ ի բնէ Ատակ. լծ. ռմկ. փակ. մա-
նուածադ ոգից փակ. զի յա, է որպէս այակ.
այսինքն ոտն, որ և աք ասի. Նոյն է վր.
խոփանի. լծ. և հյ. գեսին. և յն. Ἐκφοβοι.)
*Ἔδαφος. Solum, pavimentum. Ոտնատե-
ղի. երես երկրի. հոյն կոխեալ. ստորին
կողմն ամենայն խորութեանէ. Ներքոյք. խա-
րխոխ ստորին. և խորք. Ես. ղէմին, փիղ,
ալի, Եռնըմ, պատահագ, փոխանէ, գայլըրըմ,
եամ եաղ Ես. *Ի հղոյ անտի՝ որ իցէ առ
յատակաւ խորատին: Ցանեսցես առ յատա-
կաւ սեղանոյն: Ի յատակէ տանն մինչև ցորմ-
ոյն և ցգերանան: (Պարիսագք) իջցեն մին-
չև ի յատակս: Ի յատակայն մինչև ի պա-
տուհանան: Ցատակաց մինչև ի յարկան:
Զև էին յատակս դրոյն հատեալ: Հայեաց
ընդ յատակսգ (կամ ընդ ատակսգ), և տե-
սիր է հետգ այգ: Ի ջրոյն ցամաքումէ, որ
ի ներքոյ կայր յատակք երկրին՝ երևէին.
ևն: *Զքաղաքն մինչև ցյատակ քանդէք. Սոփ:
*Աւերել, և յատակաց բրել. Ոսխ. Ե. 12:
*Գնասցի, քո՛ ի՛ վերոյ ծովու իբրև ի յա-
տակի. Խոփ: *Ի յատակաց յորդանանոս.
Բբս. Տբ: * Կարեալ զքարինան մինչև յա-
տակս (կամ ի յատակս) բլոյնն՝ հաւատար
գետոյն: Քակեաց զմեհեանս մինչև յատակս:
Անլուաց ոտիւք մոռնել յատակս տանջա-
բինս այ. Խոր. Ե. 39: Գ. 33: Փիլ. Եւ. ա. 2:
*Ընթագանն իբրև ձրագ մի ի մեծի տան՝ ի
մէջ ձեղուան և յատակի լուսեցաւյս. այսինքն
յօգս ընդ մէջ երկնի և երկրի. Եղեխ: *Թո-
ւեսաւ յատակ իսկ չարեացն հատանիցեմք,
սակայն ատգտանեն միտք զգործան յոռու-
թեաց. Ոսխ. Եբր:

ՑԱՏԱԿ ՀԱՑՐԵՆԻ ԿԻ ՀԱՑՐԵՆԵԱՑ. Բը-
նիկ երկիր կամ հող. * Հիւղալի է և աշ-
խարհս այս, և հայրեն յատակն. Ածաբ. ի
Ֆաթբ: *Պատեբազմ տան վան հայրենեաց
յատակի, և փրկութեանէ ազգի. Սարխ. կճ:

ՑԱՏԱԿԱԲԱՑ. ա. ֆ. Ոյր յատակն է
բացեալ. և Բացմամբ յատակի ջուրց. *Ով-
վըն անդնդային բաժանեալ յատակաբաց՝
կազմեր չաւիղս ժողովրդեանն. Նահայ: և
Ճ. Գ: *Զծովն յատակաբաց (կամ յատա-
կարար) բաժաներ. Մանդ. ը. և Ճ. Դ:

ՑԱՏԱԿԱԲՈՒԽ. ա. Ὀρθοτόμης. Recte
assurgens, pullulans, natus. ի գետնոյ և
ի վեր ուղղաբերձ բղխեալ. ընթակ բոսաՃ
վէր ելաՃ. *կէաք ի ծառոց միաՃեռիք և յա-
տակաբուխք, և կէաք բազմատաք. Ա յեղբ. ը:

ՑԱՏԱԿԱՆԱՄ, ացայ. ե. Լինել իբրև
գյատակ կամ զաւազյատակ. *Գետոս այս պա-
ղեր ձեռամբ, մինչև յատականալ նմա. Պամ.
աղխս:

ՑԱՏԱԿԱՒՈՒՐ. ա. Իբր Ցատակացեալ,
և որպէս գետին կործեցեալ. * Ա յս ծով
անդորր երևի մարդկան ըստ գաւԹի՝ յատա-
կաւոր կարծր սնդուԹեաՀ. Նար. ծԲ:

ՑԱՏԱԿԵՄ, եցի. Ն. (որպէս Թէ ՀՀ յատա-
կել. լծ. և ատատակել.) Ἐδαφίζω. Solo aequo, humi prosterno. καταςκάπτω, καταστρέφω, ἐρημόω, suffodio, subverto, everto, desolo, devasto. կր. ἐδαφοῦμαι, ἐδαφίζομαι, solo aequor, ut solum fio. Որպէս զյատակ գետնոյ կացուցանել. քանդել մինչև ի յա-
տակն. տապալել. հիմնայատակ՝ հարթայա-
տակ առնել. և Բնաջինջ առնել, կորուա-
նել կործանել զչինուած և զմարդ. փո-
փոխել ՀՀ. * Զլերինս և զբլուրս յատակեցից: Ցատակեցից զորմն՝ զոր ծե-
փեցիք: Քարինք որմոց նորա յատակին: Զյա-
տակեալս նորա վերստին կանդնեցից: Ցա-
տակեցից զքեզ, և զորդիս քո ի քեզ. ևն:
*Զաշտապակ չարին յատակէ. Գ.Կ: *Զքա-

զաքն 'ի հիմանց յատակեցին : Ջգեբրանա-
յիս սատակեալս մարկոս ղուկիոս յատա-
կեաց. Եւս. ից. ք : * Ի ձեւն կնոջ զորդիան
հեղեւոքահանայի յատակեր. Ոսի. 'ի հերոդ :
*Յատակ գնորա ամանս. Բրս. ոչ :

ՅԱՏԱԿԵԼ. Սալայատակ լինել. որպես
զհարթ գետին յօրինել. հարթել. * Լցու-
ցեալ զհրապարակսն անտիոքացւոց՝ յատա-
կեաց սպիտակ կճասալ յատակօք. (ուխ.
պեօ՚ԷՀե գաւբբըմ էաճոգ.) Խոր. ք. 24 : *Ծով
է գարձեալ ճանապարհ յատակեալ 'ի շահ
վաճառականաց. Վէպ. ը : * Հաճեալ և բը-
նակեալ ընդ հոգիս յատակեալս խոնարհու-
թիւ . Լմբ. պոփ :

ՅԱՏԱԿՐՆԹԱՑՓ. փ. Յատակաւոր ճա-
նապարհ գիւրընթացանալի. * Ջծով յատակ-
ընթացս սէտրոսի գործեաց. Երզն. ֆսի :

ՅԱՏԱԿԻՉ. ա. Որ յատակէ. տապալիչ.
*Խլիչք յատակիչք չնորհացն ոլորմանէն.
Մծբ. ծԶ :

ՅԱՏԱՆԵՄ, յատի, յատա, յատեալ. կամ
Յատեմ, եցի. որ և ՅՕՁԵԼ. Ն. Τέμνω. Pu-
to, amputo, incido. Հատանել մատաւք.
յապաւէլ. կտրել և սրբել զաւելորդ ուռա
և զսուտ. պռաօֆոփ. (լծ. լտ. բ՚ուտօ.) *Յատա-
ցեա զայգի քո. զայգի քո ոչ հատցես : Թո
ղից զայգի իմ, և մի յատցի, և մի բրեսցի :
Ժամանակ յատելոյ եհաս, ևն : * Մշակն հո-
գաբարձութիւք յատանէ. Իխ. : * Սրբէ և
մաքրէ ըստ յատանոլայն օրինի. Մ՚ագ : * Ե-
հաս ժամանակ խմաստաւն երկրագործացդ
յատելոյ զայգի ևկնկեցոյ քեզի. Լմբ. ոփ :

ՅԱՏԿԱԲԱՐ. ն. որ և ՅԱՏԿԱԳԵՍ. Ի՚ծուց,
ἰδ ικῶς, ἐιδικῶς. Proprie, speciatim. Յա-
տուկ և սեպհական օրինակաւ. սիրապես.
մանաւանդապես, ոլոշակի. * Յատկաբար ա
սել ոչ. այսինքն սիրապես խոսելով. Դիոն.
երկն : *Որոշելով զինքն՝ զևւրոյն Ձառէ յատ-
կաբար. կԻ-ւրզ. վ : * Հաստատակապես, և
յատկաբար. Սարկ. ֆ : * Ա՚ծ էր՝ որ երևե-
ցաւն մարդ, պարտ էր՝ զի զմարդկայինս և
զծածկեիս ցուցցէ յատկաբար. Իփն :

ՅԱՏԿԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Ἐιδικώ-
τατος. Specialissimus· Տ. ՅԱՏԿԵՂ. * Են
ինչ սեռականագոյնք. և գոյժեալ այլք
յատկագոյնք. և ընդ մէջ սեռականագոյ-
նին և յատկագունիցն այլք : Յատկագոյն,
որ է տեսակագոյն. Պոփ :

ՅԱՏԿԱԴԻՄ. ա. Ունօղ զյատուկ գէմ
և զանձն սեպհական. * Չհաստատէք զՀայր
պատճառ միոյն ծննդեամբ, և միւսոյն բըղխ-
մամբ, յատկագէմք, և համագոյ զուգապա-
տիւ. Վանակ. յոբ :

ՅԱՏԿԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἰδικός, ἐιδικός,
ὀἰκεῖος, ουσα, ον. Proprius, specialis, pri-
vatus. Յատուկ. սեպհական. առանձինա-
կան. իւրական. մասնաւոր. * Յատկական,
կամ հասարակաց օգտութեի. Դիոն. ՁԵոյ :
* Ոչ հասարակական, և ոչ յատկական ու-
նել չարաստութեի. Սարկ. ԽՀ : *Ամենայն ու-
րեք հասարակն յատկականացն նախագա-
սին. Ոսկիփոր : *Յատկական անձնաւորութիւք,
կամ կիրք· կԻ-ւրզ. գՈՅ : Սարգ. ա. պ. ա :

Եւ Ի՚ծուտիկոս. Vulgaris. (ըստ յն. ոձոյ)
իւր Սոակական, ռամկական. Նուաստ. պոյա-
ղը. *Հեռի ուրեմն 'ի յատկական և 'ի գեղ-
չուկ նուաստութեի ոլոշեալ. Նխս. կոչ :
*Որ 'ի նիւթան են կամ յատկականս, և կիմ
յարլուսնական. փիլ. լԽն. Ք. 108 :

ՅԱՏԿԱԿԻ. ն. Յատկաբար, որպես զա-
տուշմամբ՝ բաժանաբար. * Յա՚, քա՚, յատ-
կակի զանուանն անկար է և անբան՝ կար-
ծել և ասել. (զի յա՚ է քա՚, և քա՚ է յա՚.)
Սարկ. ֆոբրեչ :

ՅԱՏԿԱՆԱՄ. այոյ. ե. Որոշիլ որպես
յատուկ և սեպհական. սեփականիլ. և
սիրապէս եղանիլ. * Ջեփրեա՚՝ զտասն ցեղն
ասէ, և բենիամին՝ զինքն և զյուդա, որ
յատկացան առ բոթովամ՚՝ 'ի տասանցն.
Վրդն. ոզ : * Ի յուդա 'ի կոչեցեալն իսկարիով
ուսցի. քալպաչան յայտնէ, զի յատկացոյն
'ի միւս յուդայէն. Տծաւ : * Սատանայ 'ի
վայր անկեալ՝ ամենայն չարեաց պատճառ
յատկանայ և ինքեան և այլոց. (յն. եղանիւ.)
Դիոն. ՁԺայ. Ք : *Որք զարգանան յայս, յնս
երանելի սուգն յատկանան. Կլիմաք :

ՅԱՏԿԱՊԱՏԱՒՈՐ. ա. Ուրոյն ուրոյն
մանրամասնաբար պատմեալ կամ պատմող.
*Ահ լուսաւորչին մեր յատկապատուհի գո-
վութիւք մանրակրկիտ յաճախ Թուէ. Նար.
երփ : Տես և ՅՈՏԿԱՊԱՏՈՒՈՐ :

ՅԱՏԿԱՊԱՏԻՍ. Տ. ՅԱՏԿԱԲԱՐ. * Հատա-
րակաբար, այլ ոչ յատկապէս ունիք : Հա-
սարակաբար, որգունակ, մարգ. և յատկա-
պէս, որգան, պօլոս : Յատկապէս յանուա-
նէ յիշեալ. Պոփ : Թր. ֆեր : Բրս. տրի : *Ջա-
տուցեալ որոշէն յատկապէս 'ի սատիկ գը-
լեցոյն յամենայն Թուէնց. Պխ :

Եւ Սոսկապէս. լոկ. *Յատկապէս մարդ
(կոչէր արիոս զքո՚ ուբանսլով զԾծուէն).
Ան. է :

ՅԱՏԿԵՂ. ա՚. Ἰδιότατος, ἐιδικώτατος.
Propriissimus, specialissimus. որ և ՅՏՏ-
ԿԱԳՈՑՆ. կարի յատուկ. սիրապէս սեպհա-
կան. որպես մարգոյ՝ բանականն. *Յատկեղ-
քըն՝ տարբերիլ այլ այլոց առնեն : Հաստա-
րակաբարն և յատկապէսն՝ այլայլակ առ-
նեն, իսկ յատկեգքն՝ այլ. Պոփ : *Յատկեղ,
որ զպղպատելի յորկայոցէ, որպես բանա-
կանն : Գոյացուի առնէ զյատկեղն, որպես
բանականն. Անյ. պոփ :

ՅԱՏԿԻԻՄ. յ. Ἐγκόπτομαι. Intercido-
dor, intercludor. Տ. ՀԱՏԿԱՒՄ. այն է ընդ-
հատիլ ընդոյ. չկարել համարձակ կլանել
ջուընչն. *Յատկլիմ ձայնիւս, և լքանիմ (յն.
լնանիմ) արատատաբ. Նա որս. ծՁ :

ՅԱՏԿԱՒԻՄՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἰδιότης. Proprietas.
որ և ԱՌԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Սեպհականաւ-
թիւն. հանգամանք. որ ինչ յատուկ և սեպ-
հական լիցէ ունիք կամ իմիք. * Ի յատկու-
թեց բարկացաւ իւրացանչիւր (քան անհա-
տի) : Մարգոյն (ըստ տեսակի) յատկութիւն՝
էրկոյն նոյն 'ի վերոյ յորվից (այսինքն ամե-
նայն մարդոյ) . Պոփ : * Ընդունելոյն բաւա
ընդունական բայից և անունից յատկութեց.
Թր. ֆեր : *Ջծնունդս կենդանեաց, զունկոց
յատկութիս. փիլ. Նխ. է : * Ի յատկութեցն
ըստ բնութեն երկաքանչիւրոյ. ՁԽ. իմ. էբՆ :
*Ջերկուց յատկուէ յոտեանէ մէ. Ը. իւք :

Եւ Սոսգութիւն. սովորական կատարումն.
*Գայր 'ի յատկութիւն բան գրոյն ձշմարտա-
պէս, թէ ած լոյս է. փոքոյ. (գուցէ յայտ-
նութիւն :)

Եւ Առանձնահատուկ. խրատ առանձինն.
*Ջայս յատկութիս յետ սեպհոյն յաքեննա-
լոյ ասաց. Վրփ հգ. իԹ :

ՅԱՏԿՕՐԻՆ. ն. ա. Յատկաբար. և Յա-
տուկ. *Բնութեան յատկօրէն իմն կազմա-
ծով. փիլ. լԽ :

ՅԱՏՈՑ. ի, ից. գ. որ և ՅՕՏՈՑ. կեռ
դանակ՝ գործի յատանելոյ զորթ այգեաց.
հօփոց. պլուքը, պոռփոյիչի պլուղը. յա. Po-
tatojo. *Ա՚յգեգործն սրեալ զյատոցն (կիմ
զյատոյցն) ընդդէմ երիվայ հատանէ զան-
գործ անպտղութեի ուսոյն. Նահայ : *Ա՚յգե-
գործ ժիր և արթուն յատոցաւ սպասնա-
կան և կսկծեցուցիչն բանի զուսլեջան յա-
պաւէր. ՍկԽա. 'ի ըմբ :

ՅԱՏՈՒԿ, ակի, կաց. ա. Ἴδιος. Proprius.
և privatus, peculiaris, specialis. իւր Յա-
տեալ՝ զատուցեալ՝ իրօք կամ մտօք. Սեպ-
հական. իւրական. քնիկ, առանձնական.
մանաւանդ. իսկ. Բոան իրենը. Ախտաս, էօվ,
խաս, ասլ, ֆենգինին. *Սիրելի է իւրաքան-
չիւր ումեք յատուկն. Նխս. 'ի ԻՀերոդ :
* Յատուկ իւրաքանչիւր ումեք բան բացա-
յութեցէ. Աբէաթ. ագրիգ : *Յաղագս յատկի:
Մալզոյ ծիծաղականն, և ձիոյ խնձկականն,
այսոքիկ իսկապէս յատուկք ասին. Պոփ :
*Պարտ է զհատարական յատկան բարդել. և
հատարակ է մարդն, իսկ յատուկ է պետրոս.
Ոսկիփոր : *Ասրսօր Թորել. որ է յատուկ ա-
ւանձինն միայն զգայական կենդանեաց.
Պխ : * Ջմարմնոյն յատուկքն է՝ զի ածոու-
թեն ասն. որպէս՝ ած խաչեալ, և սրիւն
ած. Շ. Խղ : * Ի կնոջէ ծնանելն՝ մարդոյ
է, իսկ 'ի կուսէ՝ ած յատուկ. Իփն : * Ջարի
առն յատուկ է մախալ ընդ վհհագոյնս.
Ան. է : *Ոչ յատուկ անուամբ ասէ յուդա:
Տալոտապիլ և նեպիլ. զի այս է չարին յա-
տուկն. Բրս. տրի :

ՅՕՏՈՒԿ. Χωρισμένος. Separatus. Որո-
շեալ. զատեալ. * Ջատ և յատուկ է նա 'ի
ձէնջ ամենեցունն. Եփբ. է. իոբ : *Դատաւրքն՝
որ 'ի գնդէն յատուկ դարձաւ 'ի փախուստ.
Պխ :

ՅՕՏՈՒԿ. ա. նխ. ֆ. Μόνον. Solum. χωρίς,
separatim. καθ' ἑαυτόν, seorsum. ἰδίκως,
proprie. Անկցորդ. անմասն. որիշ. զատ.
լոկ. սոսկ. միայն. ևեԹ. * Ի բարուԹեանց
խառնից քաղաքուԹեց յատուկ՝ համն չար.
Նար. ծէ : * Տեսցեն՝ ոչ յատուկ հրէայքն,
այլ ամենայն ծագք երկրի զիրկուԹիւն ել
մերոյ, որ է յն քա՚ - Գէ. Նս : * Իրուև առա-
քինի ալանց և արգարոց ետես զձև նոցա՝
յատուկ յայլոց. Ոսի. գծ : *Ոչ 'ի մտաԹէո-
սէ և 'ի յովհաննէ յատուկ, այլև 'ի բոլորից
աշակերտացն. կԻ-ւրզ. վ : * Ոչ մարդ լոկ,
և ոչ ած սոսկ կամ լոկ կամ յատուկ, այլ
ած և մարդ. ՁՀ. ևն : * Ոչ ևեԹ յատուկ
մեռանալոլագոյնք կատարեն մարդիկ : Յա-
տուկ զզոփալն միայն յիրաւի յինքեանս բե-
րեն. Պխ :*Ջանձիսեաց ինքեամբ յատուկ
մարանչել ընդ չապհոյ. Խոր. Ք. 84 : * Ոչ
պետրոսի յատուկ սաստեաց, այլև զունկն
բժչկեաց զվիրաւորեցելոյն: Ջքո պատուհա-
յուք մի սեղանով միայն, մի գերեզմանաս
յատուկ. Աճոբ. ոչ : * Որ ոչ հաւատայ
նմա, ոչ նմա յատուկ, այլև Հօրն անհաւատ
մնայ. Ոսի. յհ. ա. 29 : *Յատուկ առանձինն
գտանել. Ան. է : *Ետես (ադամ զամենայն
կենդանիս) արու և էգ. և նա միայն յա-
տուկ էր (առանց ընկերի) : Որպէս զի եղ-
ցի և օգնական եւոյն, զի մի եղիցի նա յա-
տուկ. Եփբ. ծո : *Երկինից և երկրի որ գո-
լով ասեմք մեզ յատուկ, առաւել գուբ այ-
նու ձգել. Նբբ. ֆսի :

ՅՕՏՈՒՄՆ. ման. գ. Ἀποκοπή, ἀπόκο-
ψις. Amputatio. Յատանելն, իսն. յօտումն.
*Միջակին երկնաւորի յատմամբ խնամոց պըտ-
զաբերեալք. Շ. փաղ ասաս :

ՅՈՒ. ա. նխ. ֆ. Παρά, παρ', ἐπί, ἐφ', σύν,
πρός. Penes, juxta, junctim, cum, ad, ևն.
Առընթեր. կից. առ. կցորդ. յարեալ. յայ-
մարեալ. գիպուղ. Համաձայն. յանկաւոր.
ղոյզ. հետ զհետե հարուածակեալ. կոծ.
հեթ. ֆովը. յորմբ. պիՀիչէ, ոչյոան, եա-
գըն, պիՀե. * Յարանուն է, որ յոր յանուն
ինչ քերլիոցեալ է. Թր. ֆեր : *Յար առ բա-
րին : Յար՚ի նա. Դիոն. ՁԺայ : * Միանգա-
մայն յար 'ի ժամանակին Թուիցեմք զպա-
տուէրն իսուն ածուն: Յար 'ի միմեանս
են ձեռք. Բրս. հղ : Վէպր. Ը : * Ջձեռան

'ի միմեանս յար գնելով. Մաշք։ *Ընդ ամենեսեան յար ե. Փիլ. սահ։ *Ոչ հին յար բանքն փիլիպպոսի՝ պատգամաց մարգարէիցն. Ո՛ւխ. չհ. ա. 19։ * Արդար էր, զի ոչ եղև յար 'ի խորհուրդս և 'ի գործս նոցա [ը] չարախօսան. Եփր. սահ։ *Շուայտասէր է և արբեչուճի. և յար յայս անուանս է արբեցուին. Իգն։ *Ցար և 'ի նոյն (այսինքն ընդ նմին). Մագ. ծէ։ *Զգայուն, և յար են բանականացն. Վ.Ք.Ն. ծ։ *Եթ ագամ անուանս յար ըստ բնութեանն ամենայն կենդանեաց. կանոն։ *Նաև այլ միւս ևս իմն միջոյն յար սուն. (յն. ստ այսոքիւք. Ո՛ւխ. ՟ս. ՟ը. 11։ *Ոչ յանկարծակի մեռանէ, և ոչ յար միանգամայն (այսինքն անդէն առ նմին), այլ նախ բազում ընդունելութիւն գործէ. անդ. ՟գ. 28։ *Ցար և մեր. ձաւար վկայեն գրոց բնաւորական բնութիւնք մարդկան. Լմբ. ովս։

ՑԱՐ. ՟ս. Մի իշտ. հանապազ. անդադար. անընդհատ. սաէպ. իբր՝ յար 'ի միմեանս և չարունակեալ. *Որ ինքն յար 'ի փոփոխման կայ, ոչ կարէ հաստատուն կեանս ունել ընորհել. Եղիշ. ը։ *Ցար ածխեցեալ յօրանան. Պիս։ Խակ խոր. ՟գ. 49. * Սատցաս ա չակերտս, որ յար ընդ նմա չքնէին ։։ [ը] յիս. ուձոյ իմա՛ նմա, զոյդ ընդ նմա։ * Անկեալ դնի խնամաբար յար 'ի չարիս 'ի մանկուէ։ Ցար հատուցանիցեմք։ Ոչ 'ի միում ժամանակի միայն, այլ յար հանապազորդաւ վրեժեցեալ քաչպեբերութ։ Ցար պահել։ Զկերպարան զամենայնի ածնել յինքեան երևեցուցանիցէ յայն տեսլինէ. փիլ։ *Ցար ծառայ առասցի։ Ցար մին եղիցի ճշմարիտ, և մինն սուտ. Աբիսա. սթր։ *Որ և յարն ազաղակեր. Սինա. 'ի ՟ջ։ *Ոչ հին յար կալոց ընդ նմա. իգն։ * Անչէջանելի բոցոյն, և յար արթուն որդանցն լիցուք ճարակ ուանց սպառելոյ և մահու. Սարկ. ԺԵ։ *Ոչինչ է անպիտանագոյն, եթէ մարդ յար հանգստեսէր և խրախուճ փափկացեալ. Ո՛ւխ. գծ։

ՑԱՐ ԵՒ ՅԱՆԱՊԱՉ. } Սաէպ, ստէպ. անընդհատ. միշտ և հանապազ. *Զոգան 'ի կափառանում, ուր յար ևեթ լինէին։ Աս 'ի յերմերանել ըզհրէայն, որք յար ևեթ զայն պատճառէին, եթէ հակառակ կամացն այ է. Նա նայ։ *Ցար և հանապազ լայր և ողբայր [ը] գէմ այ. Վրք ԿՅ. ծԶ։ *Տէրունեան մարմնոյ և արեանն յար և հանապազ պատարագել (իլ). Ը. Բոյնր։

ՑԱՐ. որ և ՑԱՐ ԵՒ ՑԱՐՄԱՐ. ՑԱՐ ԵՒ ՆՄԱՆ. } ա. ՟մ. Ամենայնիւ յարմար. հանդոյն ամենայնի. նևին նման կամ 'ի գէպ. ոսկոն, Բըտիը. *Ցար անկար անքանից և անմոռաց, և նմանեցուր նոցին. Բրս. ասբէց։ * Դուստր սաղմոսոյ յար և յարմար. Տաղ։ *Զանան և հնարին յար ինչ և նման ասել (զայ). Սարգ. յի. ը։

ՑԱՐԱԲԱԴԻՆ, գնի, նաց. ա. Παραβάμιος. Qui vel quod apud aram est. Որ ինչ լինի կամ նուագի յար ատրնեղեր բանգնի. մտ 'ի սեղան զոհից. բժնական. *Երգոց փրկաւետաց, նուիրականաց, յարաբաղնաց. փիլ. պեսական։

ՑԱՐԱԲԱՐԴ. ա. կից ընդ այլում բարդեալ յիրերաց վերայ դիզեալ չարունակութեամբ. * Կարկառք լեռնակոյտք ջրոցն անքաւուեց, որ յարաբարդ բարգմամբ իջուսցեալք. Աստ. էվէչ։

ՑԱՐԱԲԱՐՈՒ. Ըստ քերականաց. Παρασύνθετος. Decompositus. Ցերից բաղից բարդեալ 'ի մի բառս. զոր օրինակ՝ արծաթաթափոխատու.*Զկք անուանց են երից պարզ, բարդ, և յարաբարդ. Թր. ԹԵր։

ՑԱՐԱԲԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Բարդել յիրերաց վերայ յաճախուիք. յաւելուլ 'ի վերայ. յարելով կցկցել. բաղկացուցանել. *Բազում կարասիս յարաբարդեալ 'ի վերայ գլխոյ նորա. Ցհ. իԲ։ * Ի վերայ ոլմպոսի դնել զսեդրոս (լեառն), և յայնր (վերայ) յարաբարդել զսերևաչարժին բիլոն։ Ի քաղից ծնեալ (տարերաց), և յերկուց յարաբարդեալ՝ հոգւոյ և մարմնոյ. Մագ. իԷ. ծՁ։ *Եւ ես չարագրականն չինոզական, որ յայլական սեռիցն յարաբարդեալ ժողովի 'ի մի գոյութիւն. Աստ. էվէչ։ *Ցարաբարդեալ լեռնահանդէս և յոգնակոհակ կոյտս մեզաց. Սիաա. ազ։ * Թիւս ամաց և ամանակաց յիրերաս յարաբարդելով. Տօնակ։ * Եւ որ այլ յարաբարդին (բանք) 'ի կազմուածին խորհրդոյս. Պիսա։ Իսկ ՃՀ. Ա.՝ Զարմուեցեալ 'ի հրեական կարգացն՝ յարութարդի առհեղծանոսս յն. իսմ, յարի յաւելուածով մոլորութեանց։

ՑԱՐԱԲԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցարաբարդելն, և իրն. յաւելուած. * Թիւն յարաբարդութեան յանգաւս ելանէ, և ոչ ունի ատարաումն. Ո՛ւխիթար։ *Եօթնանկիւնքն յերանկեանցն բանկացեալ կրկնապատիկ վեցանկիւնիս ծնանին, միոյ կողսուացելոյ միակկն յարաբարդութենէն. Մագ. խԲ։ *Բառս նալով զանյաչ և զանգաւ բարձրութեան յարաբերութենէ լեռնաձև անկոխ կոհակացն կուտակմանց. Աստ. էվէչ։ *Վաթսուն [ը] վեցեցն յարաբարդմանն 'ի տասնեկացն ատարտի թիւս. Նչ. էվէի։

ՑԱՐԱԲԱՑ, կամ ՑԱՐԱԲԱՑՈՒՆ. ա. Ցար բացեալ. միշտ բաց. *Ցարաբացուն ունեղով զբերան մտաց առ 'ի ընուլ սովուս զրօվայն ներքին մարդոյն սքի՝ ածել զաճուն այ. Ցհ. խ. յիչ. կան։

ՑԱՐԱԲՂԽԵՄ, հցի. ն. Ցար և հանապազ՝ անընդհատ բղխել անսպառութիւն. *Հնձան ածահրաշ, որ յարաբղխեցեր վհոսանս վտակաց անուշահամս. Թէոփոր. կոս։

ՑԱՐԱԲՈՒՂԽ. ա. Միշտաբուղս. միշտն ջենաբուղս. * Ցականականիս և յարաբուղս աղբերաց (ըմպել). Սահահն։

ՑԱՐԱԳԱՑ, ի, ից. ա. Որ անընդհատ գայ կամ գոյ և լինի. յարագոյ. յարակայ. *Հարկաւորն՝ զանազան գոյ կամ յարագայ, և կամ լինելոյ։ Խակ յարագայ կամ միջոցն ջենաւոր, կամ ապականելի. Ան. վերծ. արիսա։

ՑԱՐԱԳԵՄ, եցի. ն. Էξηλιάζω, ἀνδριάζω. Soli expono, ad solem exsicco, sub dio expono. Առաջի արեգի գնել. պարզել յաբևս. տարածել կախմամբ յանդիմանն ուբեգական, և 'ի բացօթեայ վայրի. (գուցէ՝ որպէս ձօնելով. որով լինի և արմատ բառիս Պատարագել.) *Ցարուգեացուք զնոսա ան 'ի դաբաս։ Ցարագեցին զնոսա 'ի լերինն առաջի տեառն։ Ժողովեաց և զյարագելոցն (զոսկերս). Ը. Ի.Գ. ՟ա. 6. 9. 13։ *Ցարագեցան, այսինքն յարևուն եգան. Կ՟ս.Ր. Ի.գ։ *Ա՛յժմ՝ վկայք յարագին, և առաքին. Աճաբ. Նոր կիր։ *Ածարեան վեհից՝ յարագոյն գողայն վրիժուց մատնե. Նար. կա։ *Ցարագեալ ասէ զպատարագելոյն նոցա խորհուրդ, և կամ զիմոյթ (զարագելն) նոցա նահատակութեան. Լծ. ՁԵաբ։

ՑԱՐԱԳՈՄ, կի՞ ՑԱՐ ԳՈՄ, ՑԱՐ ԵՄ. Πάρειμι. Adsum, praesens sum, praesto sum, intersum. Առընթեր և անբաժան գտանիլ. առաջիկայ՝ ներկայ լինել. *Միշտն յարագոյ ընգուռնոցաց. Պորփ։ *Վասն յարգոյն ողջախոհութեցիչն բանի։ Հանապազ զորդ ամենայն ուրեք յար էր (ուստա ընդ արբահամու)։ Ցար եղեսմ ժ ամանակիս (այսինքն 'ի ներկայիս). փիլ. խմասփ. Ե ծ. բան։

ՑԱՐԱԳՈՑ. ի, ից. ա. Πάρων. Praesens, qui adest, vel inest. Ներկայ անմեկնելի. ընդարձոյս. տէս և ՑԱՐԱԳԱՑ. *Որպէս ամենայնին և միշտ յարագոյ է յաստուկն, այսպէս և անանձնաւորական պատահումն։ Յաստուկն՝ միայնոյմ տեսակի յարագոյ է, որպէս ծիծաղականն մարդոյմ. Պորփ։ *Ընդհէր միայն բանիս (կամ բանականիս) է յարագոյ ծաղականն և լոլականն. Եփր. ԻԸ։

Կամ որպէս ներկայ, առժամանակեայ. * Ապրեցելոցն ձանապարհ՝ որքան բարիս խոստանայ զնանգերձեալսն, այնքան ավնաս տելիս տայ ղյարագոյսս. Բրս. ազ. ա։

ՑԱՐԱԳՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ներկայութիւն. առաջիկայութիւն. *Հզօրացեալն 'ի վերայ մարդկային բնութեաս մահ՝ յարագոյութեամբ ածութեեն աներևութացաւ. Բրս. ծՅ։

ՑԱՐԱԳԱԼԱՐ. ա. Միշտ գալար. մշտասակաւոյ. մշտագուարճ. * Ջքաղմախիտ անկոցն յարագալար սալարթաւորաց. Եփր. ԻԸ։

ՑԱՐԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Παρατίθημι. Appono, propono, adjungo. Առընթեր՝ մերձ՝ առաջի գնել. յառաջ բերել. հցկցել. կցորդել. յարել. յաւելուլ. *Ջսոցաս (որ վէճոյն) զոմանս տալս յարագրէ ածայինս գրիգորիոս. Կանոն։ *Արիստոտէլ զամենայն գոյսս 'ի տասն տոհոգութիւնս եգիտ յարագրեալս։ Բեր զարիստոտէլական բանաժանումն յարագրեացուք։ Բեր զառ 'ի նոցանէ աստցեալսն յարագրեացուք. Ան. պորփ։ *Առ իրեարս յարագրեալ։ Զգաւազականն յարագրեաց խորհուրդ։ Ի վերայ զոհերունականն յարագրելով սրձակել ձայն։ Զսոզ զուգամանելով բերեալ յարագրեաց առ առ։ Ցարագրելով առ իրեարս։ Ըստ անցնելոյ պատշաճի յարագրել անուն. Պիս։ *Ջմահն և զպատկանութիւն 'ի մերումս յարագրեաց բնութեե. Ցհ. խ. ԼՐ։ *Ջոգբ լուսաւորիչն մեր գրիգոր զկնի չարագրեցից, զկնի յարագրելով զորդիս և զթոռնեայն նր։ Սաստիկ սուգ տրտմութեե զմեզ զեկեալ յարագրեր. Ցհ. իՔ։

ՑԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράθεσις. Appositio, adjunctio. Ցարագրելն, իրն. *Առբեան և ոգւոյ՝ յարագրութեբ մարմնոյ և ջլոց, և այլոց բարեխառնութեե զօրութիւն է. Նիսս. Բ։ * Ի յարագրութեե հաւատոյ համեմատութեցս առ իրեարս. Պիս։

ՑԱՐԱԶՈՒԱՐԹ. ա. Միշտ արթուն և զուարթուն. *Ցարաղուարթ պաշտօնքս անդադար, և մշտամատոյց աղօթիցս սահման. Ո՛ւխիթ։

ՑԱՐԱԶՈՒԱՐԾ. ա. Ἀεὶθαλής. Semper vigens, splendidus. Մշտաղուարճ. միշտ զուարճացեալ՝ ուռճացեալ իրօք կամ նմանութեե. յարագալար. անթառամ և զուարթագին. կայտառ. առոյգ. արծարծ. անսպառ. *Ցաւէտասփիւրիմ և յարագուարճ են տունկք իբրու ածային դրախտին. փիլ. Սին. ա. 9։ *Չի առանց սուսերահան նիւթելոյն և յարագուարճ տունկք են, Շ. Բղ։ * Ցարաղուարճ ծառ լինի՝ ջրոցն հոսմամբ սլարարեալ. Նիսս. էզ։ * Ցարագուարճ և մշտափթիթ՝ լուսեղէն կանաչութեամբ ծաղկեալ. Խոր. հռիփս։ * Արգաւանդութիւն գաւառի յարագուարճ լինելով։ Ցարաղուարճ պայծառութեամբ, և քաղցրաձայնակ պտղոյն. Պիս։ * Ցարագուարճ ինդութեե, կամ բերկրանոք. Խոր. վրթ։ Պրուիլ. յոան։ * Ցարագուարճ հարմնարանին. Ճ. Ռ։ * Ցարագուարճ ձայնիւ օրհնել զնծ յաւիտեան. Տաղ։ * Ի յարագուարճ ուրախութիւն ցնծան. Մխ. ապոբ։ * Լոյս զուարթ կուչէ, որ զան-

մահուամբ յայտ առնէ, և զիշխանջինաւո-
րութիւն, և զայրագուարձ լինելն. Խոր:

ՅԱՐԱԶՈՒԱՐՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Յարա-
զուարճն գոլ. յարադալար գտանիլն. *Պան-
ծայր ձիթենի յարազուարճութիւն և ի պըտ-
ղաբերութիւն. Մխ. ա՟ա՟կ:

ՅԱՐԱԹԱԹԱՒ. ա. Միշտ թաթաւեալ
իսպառ չալախեալ. *Զ յարաթաթաւ տըղ-
մարնակութիւնս. Կոր. խե:

ՅԱՐԱԹԻԵԼ, ելայ, ող. Միշտ թռու-
ցեալ կամ ի թռիչս. * Ի սաւառնութենէ
յարաթռչելոց ոլովքէից. Ըմբ:

ՅԱՐԱՀԱՄ. ս. ա. Διαπαντὸς. Jugiter,
semper. Յար յամենայն ժամ. յար և հա-
նապազ, հանապազորդ. միշտ. անդադար.
անընդհատ. հէր պոյիմ, պէր գոբոր. *Ջուր
կենդանի յաւէտ ասի, որ յարաժամ քղխէ,
և աղբերն հոսումն ոչ հատանի. Ոսկ. յհ. ա՟.
31: *Հոգացեալ յարաժամ ոլտմեր. Փարպ:
*Յարաժամ ուսնելոյ, կամ ըմբռնեալ կըշ-
տամբել: Յարաժամ խուղարկանին պա-
րապուկ կենաց. Պիտ: *Խնդրել, կամ ժրա-
ջանալ կամ կանխել յաղօթս յարաժամ: Կան.
խոստիք յարաժամ աղօթից: Յարաժամ
կանխութիւն աղօթից. Խոր: *Ա յապիսի բա-
նիւք յարաժամ ժամանակի զամենեսեան
մխիթարէր. Վրք ոա:

ՅԱՐԱԼԻՋ, կամ ԱՐԱԼԻՋ. գ.
Σωδάφος, βλιτύρ. Ut consumens, expri-
mens ևն. κένταυρος, centaurus. որ և ՍՈ-
ԼՕՋ. Յար և իսպառ լիզանող. լսփլիզօղ.
(գուշկ և Արայի լիզօղ.) ըստ չն. Ծախօղ,
ծծօղ. և ձիացուլ. Ճիւաղ մսացածին ըստ
քերթողաց որպէս դէղձերուաքաղն. *Ցկրո-
ղութենէն ոմանք անգոյք են, որպէս էղջե-
րուաքաղն և արալէզն (կամ յարալէզն), և
որչափ ինչ մերս վերասուղծէ մսածուխն.
Սահմ. ա՟: *Ոմանք անուանեալք, և ոչ են,
Թակայեսլք, որպէս արալէզն և էղջերուա-
քաղն. անդ. է՟: *Զաուլէզն ի չանէ... զոր
արալէզն կոչեն. Եզնիկ:

ՅԱՐԱԽԱՂԱՑ. ա. Յար խաղացեալ.
մշտաբուղխ, և մշտաշարժ. * Յարախաղաց
բղխմամբ: Յարախաղաց չարժուածն. Անան.
յժէ. Ե՟ի պէտբ: * Յամրաշարժուկ, յարա-
խաղաց. Շէր:

ՅԱՐԱԽԱՒԻՒԻՄ, եցայ. յ. Յարիլ և խառ-
նիլ. կցիլ. զօդիլ. *Յորժամ մսքուր կար-
գըն գասի, ակումբն ի գլուխս յարախառ-
նի. Շ. բաղխ: *Յարախառնիմք անգամք
մարմնոյն ընդ գլուխն մեր և ա՟ծ. Լմբ. պէրփ:

ՅԱՐԱԽՈՐԾԵԼԻ. ա. Միշտ և իսպառ
ախորժելի. ամենայնիւ ցանկալի, ախորժա-
կան. *Անձկութիւն փափաք յարախորժելի.
Նար. ղՓ:

ՅԱՐԱԾԱԾՈՒԿ. ա. Իսպառ կամ միշտ
ծածկեալ. Թաքուն. նեւքին. *Եւ արդ հայ-
սունք՝ որ նաւէին յարաժածուկ առագաս-
սի, ի սուգ մտեալ էին. Ճ. Բ. (կամ Թեւրես
գրելի էր՝ յամրածածուկ:)

ՅԱՐԱԾՈՒԽ. ա. Յար ի ծուխս կամ
ծխեալ. միշտ ալեկոծեալ. մշտաստատ.
մշտայոյզ. * Շաղապատին ընդ յարաժուխ
կենցաղս. Ոսկ. ա՟. կբ: *Ցանկալ և յարա-
ծուխ գարշելոյն (ի ծովոս). Պիտ:
*Որպէս զօդս յարաժուխս (այլ Ճ. յարա-
ծուսն), և զամպս անձրևաբերս. Եզնիկ:
*Յարաժուխ չղջանք, և հանապազորդեան
հոգս եկեղեցւոյ. Ասող. Վրլաբ:

ՅԱՐԱԿ, ի, աց. ա.Գ. Յարեալ. միացեալ
սերտիւ. և կցուած. * Յայս յարկ տիրա-
բնակ և երջանիկս այս պատկանեցաւ պնդա-
պես հոգւով ի կամս նորա յարակ. Նար.
ՃԲ: *Յաւելլին զերկուս Լիւան ի վերադիրսն
և ի հանապազորդս զատկաց, որ կոչի յա-
րակ. Սարկ. գոմար:

ՅԱՐԱԿԱՅ. ի, ից. ա. Մնեμος. Con-
stans, perpetuus. Որ յար կայ և մնայ. մշտ-
տակայ, մշտատև. մնայուն. մնացական. տևո-
ղական. մշտնջենաւոր. պաճը. հեչհէչ. *Յա-
րակային և անփոխանորդելոյն նոցա սերտու-
թեանն: Առ հաստատուն և յարակայ իմա-
ցուածոցն. Դիոն: *Յարակայ ի կեանս յեր-
կնային քաղաքն առաքինորդես. Անյ. ԲՃՐՃ:
* Ընդ քեզ միացեալ յարակայ ի կեանս
թեոդոս. Խոր: *Յարակային և օրաւորին, եր-
կնայնոյն և անցաւորին. Նար. ՃԲ: *Յարա-
կայ մշտնջենաւորութիւն: Պատուիրանաւոր-
ցուելի յարակայ: Իբրև զանցաւորս, իբրև
զյարակայս. Նար. Է՟. ՃԸ. ԼԸ: *Զոր կտակս
գրէն (ՅԾ), յարակայք և հաստատունք են.
Փիլ. եւ. Է՟. 106: * Յարակայ և անփոփոխ
արգուիք. Լմբ. պէրփ: *Մինչդ խոստումն է
յարակային. Երզն. Ֆգ՟. առեալ ի Բրա-
ծն. ուր ասի. *Խոստումն յարակայիս ոչ է
հատուումն հանդերձելոցն ՚՚, կամ ըստ յն.
*Խոստումն՝ ներկայիս գյարակայն նշանա-
կէ. ոչ է հատուումն հանդերձելոցն ՚՚:

ՅԱՐԱԿԱՑ՝ Ըստ քերականաց. Παραχεί-
μενος. Անցեալ ժամանակ՝ անկատար, որ իբր
առընթեր կայ. որ և ՅԱՐԱԿԱՑԱԿԱՆ. (ըստ
արդեաց՝ յարակատար.)* Անցեալն ունի զա-
նազանական չորս, յարաճգական, յարակայ,
գերակատար, անորիշ. որոց բանալաձուկք
են երիք. ներկային ընդ յարաճգին (զոր
օրինակ գործեալ եմ), յարակային ընդ գե-
րակատարին (զոր օրինակ գործեալ էի), ա-
նորոշին ընդ ապառնոյն (գործելոց գոլ):
Յարակայի եղական, էկոփէի, ևն. (այս-
ինքն կոփեալ էր իմ, ևն). Թր. ֆէբ:

ՅԱՐԱԿԱՑ՝ Ըստ տումարագիտաց. Վերա-
դիր, կամ յարակ՝ կցորդ վերադրի. *Որ կո-
չի վերադիր կիմ յարակայ. Վահան. փարէնփ:

ՅԱՐԱԿԱՑ՝ Ըստ հին աստեղաբաշխից ասին
մասունք ելեերաց՝ ի պարունակս լուսաւո-
րաց. *Յարակայ կամարք արեգականդ: Եւ
այս են օգնք առ լուսաւորսդն, որ յարակայք
անուանին. Պիտ:

ՅԱՐԱԿԱՅ. ս. } Μονίμως. Persève-
ՅԱՐԱԿԱՅԱՐ. } rantes, constanter.
Մշտնջենաւորապէս. հաստատուելիք. ան-
փոփոխելի կամ անյողդողդ կալով մնալով.
միշտ. ստէպ. անդադար. *Առ կենօքն յա-
րակայ մնանել. յն. յարաճեան. Աբիսփ. որա:
*Մինասցուս յարակայ ի սոյն համառօտագիծ
մատենի. Նար. յէ. Խե: *Յարակայ զնեալք:
Յարակայ կապեալ ընդ բնութեաս. Նար. խՃ.
յՃ: *Իսկ մեք հանցուք փառս ընդ նմա (կամ
փառս նըմա), հոր և հոգւոյն միշտ յարա-
կայ. Շ. խոսփ: *Ոչ թռուցս զնորա գառնուն
թիւնոյն ի մեզ յարակայ. Մաղ: *Ոմանք յա-
րակայ մոլին, զոր լուսնահարն կոչեն. Կանոն:
*Ռօղորովիմբ բարին ... յինքեանէ յարակայա-
բար զգերապոյ սերտուէն Ճառագայթի երևե-
ցուցանէ: Յարակայաբար պատչաճմամբ
նոյն խառնուածոն եկաց. Դիոն. ՁԲոյ. Ե՟ԲՃ:

ՅԱՐԱԿԱՅԱԿԱՆ. Տ. ՅԱՐԱԿԱՑ ըստ ք.
նշ. այն է յարակատար ժամանակ բայի.
*Յարակայականին, էկոփէիսփ. այսինքն կո-
փեալ էր իմ. Թր. ֆէբ:

ՅԱՐԱԿԱՅԱՆԱՄ, ացայ. է. Տ. ՅԱՐԱ-
ԿԱՑԻՄ. *Ընդ և ծուխ և փոշի ոչ կարեն
յարակայանալ: Ոչ կարէ յարակայանալ՝ ոչ
ի բարի և ոչ ի չար: Ոչ յարակայանան
յայս. Լմբ. ովս. ա՟ա՟կ. ծՃ:

ՅԱՐԱԿԱՅԵՄ. եցի. ն. Յարակայ կացու-
ցանել. Հաստատել ամենայնիւ. *Զնորայն
կորեաց զսուհասաւչեայ, և զինն առանց
խզելոյ յարակայեաց: Ընկերական կանոնս
յաւիտեան յարակայեաց. Նար. լԷ. Ե՟ծբ:

ՅԱՐԱԿԱՑԻՄ, եցայ. յ. որ և ՅԱՐԱԿԱՑԱ-
ՆԱԼ. Յարակայ և հաստատուն կալ մնալ.
հանապազորդել յարատևել. *Ածայինն սեր
որքան յարակայի, բորբոքի. Շ. ա՟. յհ. ծԷ:
*Հանդերձ յաւերժական յաւիտենին յա-
րակայեալ. Անան. Եվէչ: *Որ ի նախատինս
ինձ յարակային՝ հանապազ երգել խմվո
տաւղաք: Ընդ իս յարակայեալ քարինք պար-
սից: Եւ ինձ չարագործս կրկին յարակայի.
Նար. կա. կԷ: *Յամեալ և յարակայեալ
ի հոգևոր հրճուանս աղօթից. Նար. յէ. Խը:
*Ոչ յարակային ի չարուն: Ապականեալքն
վասն այնորիկ նորոգին, որպէս ղը (ի) մշտնջ.
ջենաւորուն յարակայեացին. Լմբ. ա՟ա՟կ. Ե
պոբփ: *Հանդէպ միմեանց անշարժ են կէաք,
որպէս ի ճախարակի շրջաբերեալ բոլոր,
ի յոր յարակայեալ շուրջ շրջանակի բոլորիս-
ն. յոր հաստատուն մնացեալ. Աբիսփ. Ֆ:

Մուրճ՝ Ասբլնեբր, կամ ընդդէմ կալ.
*Ի չարակայել նմա ջրոյն՝ ոչ կարելով սո-
վովի ծաղաւով մաշեալ լինի. Նանա: *Հան-
դէպ աստցելոցն բաղմամանագոյն ջրոցս
յարակայեալ գոլով պտնտոս. Աբիսփ. Ֆ:

ՅԱՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Μονή, διαμο-
νή. Persistentia, constantia. Մշտնջենաւո-
րութիւն. անփոփոխ տևողութիւն. հանապազոր-
դութիւն. յարատևութիւն. կալ մնալն. *Ան-
փոխական յարակայութիւնք և սերտութիւնք
ի նմանէ և զնէն և զգոլն և զյարակայութեն
ունի. ևն. Դիոն. ՁԾայ: * Անշարժ յարա-
կայութիւն. Պաւագ. լՓ: * Առ ի տևողութիւն
յարակայութիւն բոլոր աշխարհս. Եզնիկ. Է՟:
*Մշտնջենաւոր յարակայութիւն. Եզնիկ Ագաբ:
Տճս և Նար. իՓ. լՓ. ւՓ. Խե. յԷ:

ՅԱՐԱԿԱՆ. ա. ս. Յարակայ. և Յաւէ-
ժաւար. *Ազբիւր մշտական՝ բղխեալ յարա-
կան՝ յերկուց միական, յանկէ հայրական՝
գեռսէ ծննդական՝ ծով ծաւարական. Գանձ:

ՅԱՐԱԿԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Առընթեր կար-
գել. յաւելուլ ըստ կարգի. չարակարգել:
* Ի նոյն յարակարգեացուք և զռոմիոս, և
զայլսն՝ որ յետ նոցա ի հռոմ թագաւորե-
ցին. Եսե. ֆր. ա՟:

ՅԱՐԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաստա-
տուն կարգաւորութիւն. * Ընչից յարակար-
գութիւն, զգայութեն ուղղութիւն. Նար. յՃ:

ՅԱՐԱԿԱՑ. Տ. ՅԱՐԱԿԱՑ. *Որդիք ա-
գամայ անկեալք (ի) յարակաց գրախտէն.
Վահան. յոբ:

ՅԱՐԱԿԱՑԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տճս
ՅԱՐԱԿԱՑԵՄ. *Զսուտս արարիչն յիւրաքան-
չիւր բնութենին յարակայացոյց. Լմբ. ծշ:

ՅԱՐԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Յա-
րակայել, կամ հաստատել. *Չի զքնութեն
համապատուական յարակացուսցէ. Ոսկիչ:

ՅԱՐԱԿԻՉ. ա. Յար կիզօղ. միշտ կիզա-
նօղ կամ կիզանողական. և կիզեալ, կի անչ
էջէ բորբոքեալ. *Զառանց լուսոյն և զյա-
րակիզն հնացուցանելով զհուր. Անյ. ԲՃՐՃ:
*Հուր ոլքան զօրէ, յարակիզ առնէ զծը-
նողն. Շ. ԼՂԲ: * Յարակիզ միշտնջենաւոր
մատնեալ քոցոյ. Սիոն. ա՟. * Գեհենն զմշ-
տաբորբոք և զյարակիզ հնոցն անուանէ.
Երզն. Տճս: *Մի մտներ յարակիզ տաղոր-
մանն տապակաց. ԲԵՒՒ:

ՅԱՐԱԿԻԼ. ի. Բառ անստոյգ. Թերևս
գրելի Յարակցիլ. վարակիլ ևն, և կամ իմա-
նալի՝ Յարանալ, հանապազորդել. *Ցիմա-
րումէ և յանխրատ հակառակութենէ, յո-
րում տգէտքդ յարակեալ են, հրաժարեա-
եէբ. Է՟. փՃ:

ՅԱՐԱԿԻՐ. ա. Յար և յաստիր կամ միշտ
կրեալ. յար և նման գտեալ. * Գրիգորիոս՝
արհուն կոչեցեալ Թարգմանութեն, յար-
կիր և նիւթական անուամբ. Վրդն. լոա:

*Զպատուղ չար՝ մահ, յարակիր անօրէնութ կրեն. Պիտառ:

ՅԱՐԱԿԻՐԹ. ա. Յար կրթեալ. յերկար դեգերեալ յուսմունս. *Յարակիրթ Ճար_տարօքն յունաց. Կողբացի. յարմէ և Ոսկիփոր. *Յարակիրթ Ճարտարացն յունաց ։։

ՅԱՐԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Συναπτὸς, συναφθείς, συνήμμενος, συνάδων. Connexus, copulatus, adunatus, adhaerens, cohaerens, consonans. Յարեալ կցեալ. կից. կցորդ. զօդեալ. բարոյապէս միաւորեալ. բարեկամ. ընտանի. սրտակից. ձայնակից. հետևորդ. յարմար. *Որ յարակիցն է ումեք ըստ պատույ, ոչ է մի, կամ միոյ ամենայն իրօք, այլ յաւէտ այլոյ: (Նեստորի է) յարակից առնել մարդ ոմն. Պղատոն. ԼԲ. և ԻԹ: *Հետևութեն առաւել յարակից, և բանիցն հետևաբար. Ոսկ. յհ. ա. 26: *Զի լցէ սորայն (երկիրն) նմա յարակից. Արծր. Է. 3: *Խաղաղ ընդ յարակից մանկունս քաղաքին. Հ. յնհր. ծԶ: *Ի յորդորմանէ յարակցաց յայս ժամարեցաք. Երզն. Փէր:

ՅԱՐԱԿՈԾ. ա. Որ միշտ կոծէ կմ կոծի. բախէ կամ բախի. յարածուփ. *Իբրև զվէմ անշարժելի, որ յարակոծ ալեացն դիպմանց միշտ հարկանիցի. Սկևռ. 'ի լմբ:

ՅԱՐԱԿՈՅՍ. կուսի. ա. Մշտակոյս. միշտ կոյս և անարատ. *Անցեալ զերկնային և զյարակոյս մօրք. Փիլ. ւբն. Ծ. 242:

ՅԱՐԱԿՑԱԲԱՐ. } մ. Իբրև յարակից.
ՅԱՐԱԿՑԱՊԷՍ. } հետևաբար. ընտանեբար. *Ի նորին անուն յարակցաբար արմանեաւս զմեզ անուանեն. Յհ. կթ: *Բարեգործացն խնդրել՝ բարիս՝ բնութե են օրէնք, անբռնադատ կրիցն յարակցապէս առ սոյն բերումն. Նար. ԿԴ:

ՅԱՐԱԿՑԵՄ. եցի. ն. } Συνάπτω, συν-
ՅԱՐԱԿՑԻՄ. եցայ. յ. } αφθῆναι. Connecto, conjungo. Յարելով կցել. զօդել. կցկցել. կապակցել. շարակցել. շարագրել. միաւորել բարոյապէս. յարմարել, ել. *Վէմ անկեան երկու ումն 'ի մի յարակցէ. Ճ. Գ: *Ամենայն ուրեք զպատուիրանս զայսօսիկ յարակցէ. որպէս զի զառ 'ի յընկերն զբարեգործութի՝ յինքն փոխադրէ. Բրս. հց: *Ամենայն իրօք յարակցէին յինքեանս զկատարեալ խաղաղութեն դաշինս. Յհ. կբ: *Զայս ամենայն յինքն յարակցէր. Արծր. Է. 4: *Զերկուսն յեօթանասնիցն թիւ յարակցեալ. Նար. առաջ: *Զերկոսեանս զայսոսիկ յարակցէ 'ի միասին: Ի յաւանդելն սիրել զոծ՝ ընդ նմին յարակցեաց և զսէր ընկերին. Սարգ. ատէպ: *Ասեն (Նեստորականք), թէ ոծն բան մարդ յարակցեաց յինքն: Որք որոշենն յերկուս որպիսս զմին քն և որդի՝ մարդ յոծ յարակցեալ ասելով: Յարակցի և աշակերտ առ վարդապետ իւր ըստ ուսումնասիրութե. Պղատոն. *Թագաւորն եգերացւոց յարակցէր ընդ նմա 'ի բոլոր սրտէ. Յհ. կբ:

ՅԱՐԱԿՑԵԼ. *Դուն ուրեք ասի վասն բնական միաւորութե. *Որպէս էին հոգի և մարմին յարակցեալ 'ի մարդն յոյն արարեալ. Եղիշ. յոր. կամ Ոսկ. յեղէկ. ըստ Ճ. Գ:

ՅԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Միաւորութիւն յիմիք կարգի. որպէս բարոյապէս ընտանութիւն. Συναφεία. Connexio, adunatio. *Զյարակցութեանն եղանակ պատմելով պարգևեալ նմա ասեն առ 'ի նմանէ զհաւատարութե պատուոյն: Ո՛չ ուրեմն է սոսկ յարակցութեամբ առ ոծն բան՝ պատուեալ մարդ քն. Պղատոն. ԻԹ. ԼԱ: *Համ_բոյրն մարմնոյն՝ առ միմեանս յարակցութե լինի, և միութի. Ը. ա. պէտր. ՃԴ: *Լսա_ ւտերս զկուսութեն շնորհս կոչէ, և զարբու_

թեն յարակցութի. և իւղ զմարդասիրութեն և զողորմութի. Ոսկ. Մտթ:

ՅԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ, կամ ՅԱՐԱԿՑՈՒՄՆ. Միաւորութի բնական, կամ անձնաւորական. Ἕνωσις. Unio. *Մարմնոյ և ոգւոյ յարակցուի է մարդ. Բրս. հց: *Ի յարակցուի բնութեցս՝ անփոփոխելի մնան յատկութիքն միացեալ անձնաւորութեն. Ը. Եղբ: *Բանն էր առ ոծ. զի որպէս զյարակցութիւն և զմշտնջենաւորութի ընդ հօր ցուցանէ (ըստ բնութե), գնէ և զանձնաւորուէ նշանակ. Նանայ: *Կատարեալ ունի տէր ('ի մարդանալն՝) յարակցմամբն առ յարակցութիւն. Եփր. աւետար. (որ է ոճ օտար 'ի հայկաբանութե):

ՅԱՐԱՀԵՏԵՒԻՄ. եցայ. յ. Παρακολουθέω. Subsequor, sector, adsector. Առընթեր հետևիլ. անմեկնելի զհետ երթալ գալ՝ լինել. *Առաջին սահմանն յարահետևի ամենեցունց առընչիցն. Արիստ. ստոր: *Յարահետևօղք խմաստասիրացն. Խոր. Գ. 62: *Նմային խաղաղութե արժանացեալ բանականքս՝ 'ի ծագման բանին ոյ, և նմին յարահետևեալքս. Առաք. Գ. 21:

ՅԱՐԱՀԻՒՍԵՄ. եցի. ն. Յարելով հիւսել. բաղհիւսել. շաղկապել. զօդել. *Ոչ միայն թագ, այլև պսակ փառաց յարահիւսեալ 'ի գլուխ քո. Թէոդոր. Խչ: *Բնաւորեցան վերատին դառնալով յարահիւսել: Ի ծածուկ ընդ ինքեան յարահիւսել ջանալով. Յհ. իմ. ատ. և պաւլ:

ՅԱՐԱՀԻՒՍՈՒՄՆ, սման. գ. Յարահիւսելն, իլն. *Յարահիւսմամբ Ճաւխս բաղկացաւ. Նար. ՄԾԲ: *Առանց յարահիւսման մարմնոյ ծնեալ՝ ոչ կարէ մարդ լինել. Եփր. աւետար:

ՅԱՐԱՀՈԼՈՎ. ա. Որ յար հոլովի, կմ միշտ թաւալեալ շրջաբերի. *(Արեգակն) անուաշրջիկ յարահոլով գնացիւք, և այլն. Առաք. Վերջոբ:

ՅԱՐԱՀՈՍՈՅՍ. ա. Միշտ հոսանուտ և հոսանելի. *Ողջակէզք պատարագի յարահոսոյք, լեառն խնկենեաց. Վրդն. Երգ:

ՅԱՐԱՁԱՅՆ. ա. մ. Անդադար ձայնեալ կամ ձայնելով. *Զեռահիւսակ երեքսրբեանըն յարաձայն՝ երգաբանեն ոն որ 'ի խաչս 'ի մի բերան. Ը. օփ. Բարձր:

ՅԱՐԱՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. Անդադար ձայնիւ օրհնել. *Զեռահիւսակ սրբասացութիւն խմանալի ձայնիւ 'ի սմա վերելեղյն ոյ յարաձայնելով. Անյաղթ. Բարձր:

ՅԱՐԱՁԳԱԿԱՆ, ի. աց. Տ. ՅԱՐԱՁԻԳ. ըստ ո նչ. Σύντονος. *Որք ոչ գնացին ընդ ոծայինսն յարաձգականիւն և անթոյլ հետևմամբ: Ըստ մշտնջենաւոր և յարաձգական յաւիտենին. Դիոն. էկեղ: Կոմբք:

Եւ ըստ ՟Բ նչ. Παρατατικός. *Անցեալն (ժամանակ բայի) ունի զանազանակս չորս, յարաձգական, յարակայ, գերակատար, անորիշ. Թր. Քեր:

ՅԱՐԱՁԳԱԿԻՑ. ա. Որպէս Մշտնջենաւորակից. Συνεκτεινόμενος. *Իսկ թէ համանգամայն հայր և ոծ, համանգամայն և որդի ընթացակից մշտնջենաւորութեանն հօր, և յարաձգակից: զի պահեսցի ծնողին միշտ գոլն հայր. Կիւրղ. գանձ:

ՅԱՐԱՁԳԵՄ. եցի. գ. Διατείνω, συντείνω, παρατείνω, προτείνω. Extendo, protendo, propago, continuo. Յերկարաձգել. շարունակել. համասփիւռ ծաւալել. *Զժուժկալութեն զգուշութի ուղղել, և յարաձգել յամենայն ժամակարգսն զի բաց հրաժարումն: Պաշտօն յարաձգեալ և հանապազորդ. Բրս. հց: *Լռմատ ձեր յարաձգեալ մինչև ցայժմ, և ևս. Պղատոն. ՟Ը:

*Ե՛ւս յարաձգելով զտարակուսանսդ. Սահմ. ա: *Աղօթք յարաձգեալ. Վրք. հց. ծա: *Հաւատոց մասն, որ յարաձգեալ ոմայ անվթարի վեր քան զմտաց անարգելութի՝ յարաձգեալ ամենայն ուրեք բովանդակ (ներկայութի ոյ). Նար. ձ. ձԷ:

Մերթ Յինքն ձգել, իբր առձգել. *Եւ ոչ կթագաւորս բարեկամեաց՝ յինքն յարաձգելով. Աճառ. Խչ:

ՅԱՐԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Συντονία, εὐτονία, ἐπιτονία, παράτασις, διαμονή. Extensio, contentio, duratio, assiduitas, vehementia. Յերկարաձգութիւն. համապարգութի. շարունակութի. տևողութի. *Յաւիտենական յարաձգութեամբ: Յարաձգուի ժամանակաւոր էառ մշտնջենաւորուի: Զբոլորին դարձեալ ժամանակի՝ որ ըստ մեզ զյարաձգութին՝ է երեք զի յաւիտենական անուանէ. Դիոն. էկեղ. և ոծոյ: *Միշտ յարաձգութե գաւազանի թագաւորութե: Ածային բնութին անշարժելի ունի զիւրն յարաձգութի. Պղատոն. ԼԲ: *Ոչ ըսելի լեալ (յաղօթս), յերկարելոյ պէտք են, և յարաձգութեան: Կրճատելոյ ատամանց վասն յարաձգութեան ցաւոցն. Բրս. հց: *Ի կանուխն ժամանակի, և յանապանն յարաձգութի. Նար. Խչ. (իբր յապաղումն յերկարաձգութեա):

ՅԱՐԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ձկտումն, դիմեցումն. անդադար բերումն. *Միշտ առ բարձրն կոյս, որպէս հասանելի է, յարաձգութբ. Դիոն. էրկն:

ՅԱՐԱՁԻԳ, ձգի. ա. Σύντονος, ἐπίτονος. Contentus, extensus, productus, assiduus. որ և ՅԱՐԱՁԳԱԿԱՆ. իբր Յերկարաձիգ. տևողական. շարունակ. անընդհատ բերեալ. *Զմեծն և զյարաձիգն առ փրկութի պատուիրանս լքանել: Յարաձիգ աղօթիւք, և անմեղկելի պահօքն: Առ 'ի յաղօթս յարաձիգս: Նշանակ յարաձիգ խաղաղութե. Բրս. հց. Ճ. Ա. Վանակ. յոբ: *Զանարգելութին առցուք 'ի վերայ յարաձգի և անդարձի. Դիոն. էրկն:

ՅԱՐԱՁԻԳ, ըստ քերականաց. Παρατατικός. Imperfectus. Անկատար ժամանակ բայի. *Անցեալն՝ յարաձգական, յարակայ ևն: Բաղզանութի ներկային ընդ յարաձգին. Թր. Քեր. ուր կոչի և Երկարաձգական:

ՅԱՐԱՃՕՃ. ա. Որ միշտ Ճօճի և շարժի. *Սահեալ 'ի վերայ յարաՃօճ անդնդապատոյս ալեացն. Ագաթ:

ՅԱՐԱՄԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Յար՝ այսինքն կից կամ անընդհատ մնացեալ՝ յարահիւսեալ. շարամանեալ. (որպէս ամկ. Տօղուիքա.) *Ի կարծրակուփ վիմացն մանրագոյն զնուաց տարակայացն ոլս առ միմեանց հոծ և խիտ յարամանական ձևացեալ. Մագ. ԺԳ:

ՅԱՐԱՄԱՆԵՄ. եցի. ն. Շարամանել. յարահիւսել. բաղհիւսել. ընդելուզանել. յարել. յաւելուլ. կցել. *Եր և յայսոսիկ յարամանեալ քո նախ զմովսէսին, եթէ որ խօսեցաւն առ նա՝ ո՞ ով էր: Ողբերգական շարամանութբ յարամանել նորագոյն բանս: Եթէ ոչ պարունակեալ յարմարեսցէ Ճախարակին (հիւսն զփայտն), ոչ դնա գահաւորակ կամ յաթոռս յարամանեալ գործիցէ. Մագ. Է. ՟Ը ԾԷ:

ՅԱՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Շարամանուի. հիւսուած. զօդ. կիտուած. կցումն. *Յոծպետական բանն միացելոց, անգոսացեալ անդամոց, և յարամանութբ յօդելոց: Քաջամուխ լինել յարամանութ օդոյ. Մագ. ԽԳ. Լ:

ՅԱՐԱՄԵՐՁ. ա. մ. Յար և մերձ, կամ միշտ առընթեր. *Յարամերձ առ իս կայցեն

չնորհաց քոց պահպանիչ զգուշութիւնք. Սոփ. ոչ:

ՑԱՐԱՄՒՏՅ. ս. Միշտ և յարաժամ. յաւիտան. անդադար. յաւուանի. *Մշտնջենաւորապէս գալ նմա յարամիշտ. Պտրպմ. խէ:*Խմանալի ձայնիւ յարամիշտ վերադայ. նեղով. Շ. էոյմ:

ՑԱՐԱՄՆԱԿԱՆ. ա. իբր Ցարամնայական կամ յարամնացական. Տ. ՑԱՐԱՄՆԱՑ. *Քանզի անձնիշխան ես, ի հարկաւորն ոչ յարամնական երևի: Իսկ կամաւորն ոչ միայն յարամնական (կամ յարմնական) է, այլև զվերին փութան նօթձէ. Երզն. ծգն:*Միմեանց լինին նիւթ և պատճառ յարամնական. Երզն. ոփ. երն:

ՑԱՐԱՄՆԱՄ, ացի. լ. Διαμένω, ἐμμένω. Permaneo, persevero. Ցաւ կալ մնալ. պինդ և հաստատուն կալ. յարատևել. տևել. հանապազորդել. յամառիլ. մշտնջենաւորել. յաւերժանալ. *Ո՛րչափ և մարթ է նմա յարամնալ ի լարին: Ոչ յարամնայ ի բնութենէ մասին. Նիսս. կոմ:*Եթէ յամառարշաւեն իւրեանց կամեացն յարամնալ, լինելոյք միայն յագեացին ապնորհիւք: Պատրաստելով զնոսա առ ի յարամնալ ի հաւատն. Աւ. ե. ը:*Արժանի լինցուք արժանահաս ողորմութեն այ հասատնել. և ընդ նմա յաւիտեան յարամնալ յաւիտենական ի կեանսն. Պիսա:*Ցաղատութեն օրէնս ոչ միայն հայել, այլև ի նմին յարամնալ: Ոչ կամիմ ի նոյն յարամնալ ձեզ. Սոփ. յն. ը. ե. պ. ա:*Ի ձեւն երկաքանչիւրոցն մի և նոյն յաւարամնայ. Մսս. նիէ:*Նոյնպէս երկիրս առ միմեանցի՝ յարամընան. Երզն. ոփ. երն:*Ցալարամնացեալքն յոգւոյ մաքրեալոյն են պատուղք. Մխի. զնփ:

ՑԱՐԱՄՆԱՑ, ի, ից. ա. Μόνιμος, ἐμμόνος, ἔμμενος. Permanens, perseverans, durabilis, stabilis, perpetuus. Որ ինչ յար մնայ. ապական. մշտատև. հաստատուն. կայուն. անացական. մշտնջենաւոր. *Կենդանագործ հաստատուն և յարամնայ. Դիոն. իպ:*Ամենեցուն ոչ որպէս իրիք յարատևի է նշանական: Ընկալութեի ասի որպէս կուիքին յարամնայ. Մսս. ի դիոն:*Հաւատարիմ, զի յարամնայ և մշտնջենաւոր, և արժանի հաւատալոյ խոստացելոցն. Պտրպմ. ը:*Ոչ կալ ի թաց ի պղծութենէ, այլ յարամնայս առնել ի մեզ զկայան. Մխի. զնփ:

ՑԱՐԱՄՆԱՑԱԲԱՐ. ս. Μονίμως. Perseveranter, perpetuo. Մշտնջենաւորապէս. հաստատութեք. *Յանշարժ նոյնութեն յարամնայաբար կատարեալ. Դիոն. էրն:

ՑԱՐԱՄՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαμονή. Permanentia, perduratio, perseverantia, constantia. Մշտնջենաւորութեի. հաստատութեի. հանապազորդութեի. յարատևութի. *Ոչ ի գոլն պայազաբար, և ոչ յարամնայութեի ազգի, այլ ի բարւոք գոլն: Ամենայն ինչ կազմեալ է այ կամօքն, և ի նմանէ առնու զյարամնայութիւնն և զգիրկութիւնն. Նիսս. էն:*Մշտնջենաւոր յարամնայութեք. Շ. հրէա:*Երզն. լ:*Ըստ հոգւոյն յարամնայութեի. Երզն. ֆէր:*Առ ի նմանէ ունին զնոսին զէանալն՝ զգոլն, և զյարամնայութիւնն. Ոսիփէոս:*Օչ մահկանացուաց կենաւոք ես, և անմահութեի յարամնայութի. Մխ. ոչ:*Նշանակ համարիմ զայս մտերմութեի, և յարամնայութեն ի սրտութենէն. Մխի. զնփ:*Ցարամնայութեի է լուսն արիութեի. Մխ. ոպօ:

ՑԱՐԱՄՆԱՑ. տ. Տ. ՑԱՐԱՄՆԱՑ, և ՑԱՐԱՄՆԱՑԱԲԱՐ. *Ցարամնացս ունելով զպայծառութիւնն. Պտրպմ. իէ:*Մշտակիր յարամնացս հանապազամուխ բևեռեալ. Նոր. իփ:

ՑԱՐԱՄՆԱՑԱԿԱՆ. Տ. ՑԱՐԱՄՆԱՑ. *Ἔμμενος. Immanens. *Ոնկալուի է որպ կուիքն յարամնացական. Մսս. ի դիոն:*Բռնադատեալ և հարկաւորեալ օրինքն ոչ է յարամնացական. Երզն. ֆիս:*Ցարամնացական՝ յարատզուարճական, յար անշարժական. Գնչ:

ՑԱՐԱՄՈԼԻ. լոյ, լեաց. ա. Միշտ մոլեալ կամ մոլորեալ. *Չերծեալ յասկրաիսա ազգէն տիրասպան՝ յարամոլեացըն Թրշուառական. Գնչ:

ՑԱՐԱՄՈՒՐ, ՑԱՐԱՄՐԻ. ա. գ. ս. գրի և ԱՐԱՄՈՒՐ. մանաւանդ ՋԱՐԱՄՈՒՐ, զոր տեսցես. Պնդապէս յարեալ և որպէս Թէ յարելով ամրացեալ. խստացեալ. բուռն. սաստիկ, հոծ. խիտ. խռկեալ. մշտագին. մուրճն. միգամած. որպէս և Բուռն առնելով անձին, և իբր ընդ նեղ ծակ սպրդելով ի մէջտն, կամ ի մուր ծխոյ. որպէս յն. Βίαιος, ον. γέμων. Violentus, violentia. և plenus, onustus. և ἀχλύ, tenebrae, caligo, ևն. (սույգ նշանակութեին հայկական բառիս է և ևս ստուգելի այլուստ. լծորդ է և յն. πρέμα, secusim, paulatim, laute, tacite.) Ցեմ և ՈՏՆԹԻ. *Մատուցեալ ի գերեզմանս բռնապլս, ոսկերս յարամուրս գտանիցես. Ոսի. յհ. ա:*Առաքիցիկ զձեզ ընդ ամենայն տիեզերս, որք յար ի յարամրի և ի չարի իսկ կայցեն: Ի հոգւոյն պատրանաց ի բազում յարամրի և ի միգի կան. Ոսի. ս. ա. ւճ. 20:*Ջնոսա սպրդուս անուանէ, որ կերպարանին և նեղին յարամրի առ մեզ ի նեղքս մտանել: Ջկերպարանս ամպաշուութեի, և առաքինութեի զգեցեալք յարամրի ի նեղքս մտանեն. Սարգ. յոթ. ա. ե. պէտ. ի:

ՑԱՐԱՆԱՄ, ացայ. ե. Ցաւ գտանիլ. որպէս յարամնալ. և յարիլ, կամ չարանալ կիլ. *Եւ մեզ ի նմին պարտ է յարանալ. Ցհ. իմ. ոփ:*Ընդ կամելն՝ անդէն և հանդիպումն առ ձեռն պատրաստ յարանայ:(Գալատն և առաուն) յարանան առ միմեանս ընտանեբար դրակցութեք. Պիս:

ՑԱՐԱՆԱՆ. ի. Παρονομάζω. Denomino. կոչել կամ յորջորջել իւիք յարանունութեք. *Դպիր ի գպրութենէ յարանունանեցաւ, և տրդտար յարդարութենէն. Դամասկ. (իմն զայս ըստ արտմաբանից. ուր ըստ քերականաց՝ ի գպիր բառէն ածանցմամբ յարանուն լինի գպրութեի, որպէս և յարդարոյ արդարութեի:)

ՑԱՐԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. } Παρωνυμία.
ՑԱՐԱՆՈՒՆԱԲԱՐԻՒՆ. գ. } Denominatio. παρώνυμον, և συνώνυμον, denominativum, և univocum. Ցարանունն գոլ. յարանանելն, իլն. յարջորջումն. և Համանունութեի. *Ցաղագս յարանունութեց... յաղագս յարանունութեի. Դամասկ:*Սահմանն յարանունութեան է, որ հաղորդութեի տայ անուան և իրի՝ վասն փոխադրութեան յանգակի փազանութեի. Սահման:*Կոչի և օրինակաւ յարանունութեք աղօթարանս այս և տաճարս ձեռագործ՝ եկեղեցի. Վրդն. ասէփար:

ՑԱՐԱՆՁՏԻՄ. փոխանակ գրելոյ Ցօրանջոտիմ. այսինքն ստէպ յօրանջել. *ՁարադիւՀն յուսութենէն յարանչոտ, ի ձախ գիւեթ, և ի յալ ձեռնէն. Մանր. իէ:

ՑԱՐԱՉԱՐ. ա. ս. Շարայարեալ. կից անընդմիջ. *Ցարաչար չարայարեալքն սրբ և իսօսուն քարինքն. Տօնակ:

ՑԱՐԱՉԱՐԱԺ. ա. } Տ. ՄՐՏՑԱՐԱԺ.
ՑԱՐԱՉԱՐԱԺԱՑԻՆ. } *Դիւրին է կենդանոյ կեալ ի միում տեղւոջ, իսկ յարաչարաժ չնչոյ (հոգւոյ) նորա՝ անհնարին է. Եփես. յե:*Ոչ յարաչարաժ հանապազազաիսն, այլ մշտակառոյց վտա հաստատեհ. Նար. կե:*Նա ի սիրտս բանիս հրացեհ. և յարաչարաժ բեռն.(իբր միմամբս նե ՀԿՏԵ.) Աբծր. ե. 11:*Վերին բոլորին յարաչարաժային. Գնչ:

ՑԱՐԱՉԱՐԱԺԻԼ. ժ. ս. Միշտ չարաժիլ. ամենայնիւ բերիլ. *Ջօրէն ծագաչեաց բնաւորաբար յարաչարաժեալ առ ի ընուլ զպատճառն հոգեառեհ ըստ. Սահման:

ՑԱՐԱՀԱՐԺՈՒԹԻՒՆ, գ. Անընդհատ շարժումն, բերումն և փոփոխումն։ *Ջրլոնան տարեւոր կենցաղոյս յարաշարժութեամբ իւրով նմանեցոյց գրաց. Համամ. առ։ *Բնու. թիւն ուներ մարդն զյարաշարժութիւն՝ առ սկզբնատիպն վերաբերելով. Անան. *Ի պէտ։ *Ի փոփոխմունս տուընկենաց և գիշերոց՝ աւուրց և ամանակաց՝ եօթնամիւթ յարաշարժութիւն. Ցծնակ։

ՑԱՐԱՀԵՑՑ, ա. } Պրոպերիսպόμενος.
ՑԱՐԱՀԵՑՑՈՒՆ, ի. } Ընդող զընչոյն միով հեգիւ յառաջ քան զվերջինն վանկն, իմմ ըստ յունական առոգանութեան. *Ամենայն անուն՝ որ միով հեգով յառաջ քան զվերջին հեգն ունի զայր կամ զէզ կամ զին, ամենեքին յարաշէշտ կոչին. որպէս, մարկոս, քերթուն, սիմոն. Ցխ. ղէխ։ *Յարաշէշտելոյր անուն է, որ նախ եզով յանգն ունի զոլորակին. ուրպիսի, պետրոս. Թր. փէր։

ՑԱՐԱՀԵՑՑ, գ. Անուն խաղի ըստ երաժշտից։ Ոսկիփոր։

ՑԱՐԱՀՐՁԻԿ ԱՒՆԵԼ, կից ընդ իւր չորիցուցանել. *Կանայս ընդ իւր յարաչըրջիկ առնելով մարգարէս կարդայր զնոսա. Ճ. Ա։

ՑԱՐԱՁԱՓԵԼ, ն. Καταμετρέω. Dimetior. Յուգաչափել. զուգակշռել. *Կաառեաց ի վեցերորդում զգործան, զմահկանացուն յարաչափելով վեցեկին. Փիլ. այլք։

ՑԱՐԱՊԱՐՈՑԿ, ա. Ունոյզ զպարոյկ միով հեգիւ յառաջ քան զվերջինն վանկն, ըստ յունական սովորութեան. *Ցարապարոյկ անուն է, որ նախ եզով յանդէն ունի զպարոյկն. ուրպիսի, պաւղոս. Թր. փէր։ *Ամենայն անուն, որ միով հեգով յառաջ քան զվերջինն հեգն ունի զէ, կամ զով (գրն. ժդէա), սոքա յարապարոյկ ասին. ուրգան, մոմփեա, սէիր և կամ զին ոգւոյ երկրքարթառացն. ուրկէն, գամբիէլ, ոսրոքիէլ, զէնէի, զոյի. Ցխ. ղէխ։

ՑԱՐԱՊՏՈՂ, ա. Ունակ պաղոյ անպակաս կամ յարատևական. *Բերեալ պտուղ անթարշամ, և յարապտուղ անծախ. Նար. երփ։

ՑԱՐԱՔԱՆ, ա. Միշտ չանաչօղ կամ ձգնօղ. անխոնջ. փութաջան. *Որ մաշեալ է սրտիւ, և յարաքան խոնարհաւանքն վրէ հոյ։

ՑԱՐԱՌՆՈՒՄ, առի, առեալ. } Ն.
ՑԱՐԱՌՈՑԵՄ, եցի, ոցեալ. } Παραλαμβάνω. Assumo, accipio. կից ընդ այլեսում կամ ի միասին առնուլ և յար ի կիր առնուլ. վարել. *Ալ և յարաբերալ յայտ է ձեզ անկեղակարծ խոտովանեացդի յամենեցունց. Պիս։ *Որք այլ առեակ առնեն, և որք ներքոմ զինչ ձեն գոլ յարաբերին. Գ-ուբ։ *Իակ այլքն ի բաժից փոխանակ բաղկացուցչաց զանազանութեանց յարաբերեալք գոն. Սահմ. ճ։ *(Ցարքերութիւնք հասարակք և յատուկք) յենթագրութիւն յարաբառոցին. իակ յատկեղքն ի սահմանս. Այ. պորփ։ *Ձեռք ... առաւելագոյն՝ քանին ի պէտս օգնականութիւն ներկայութեալք և յարաբառոցեալք. Ցհ. իմ. ապ։ *Եւ առ նմա յարաբառոցեալ լիներ զնակառակութիւն միոյն առ բազումս. Ցհ. իե։

ՑԱՐԱՌՈՒՄՆ, առման. գ. Παράληψις. Assumtio, acceptio. Ի միասին առումն. *Արտացուցեր զմեզ միով ոչաց քոց. զոր ի մտացալ մեք լուսո յարաբառմանն ի միում յոգւոյ. Նիս. երփ։

ՑԱՐԱՍԱՑԱՆ, ա. փ, Παράφρασις. Paraphrasis. Ուր ուրեք լինի ասել անընդհատ գիրքն՝ զորմէ է բանն՝ պարզաբանութիւն. և պարզաբան ուրեմն. բացատրու յմն. * Չներ բառականան ասելով, և զյարատակմանն պիպ։

ՑԱՐԱՍԻՐ, ա. Ուր իցէ սէր անպակաս. *Ցարասէր ընդունական խնամովքն հասատատուն պահեացեն. Սփեփ. սնան. ի նոյն։

ՑԱՐԱՏ, տ. ցցցրատ։
ՑԱՐԱՏԵՒ, ա. }
ՑԱՐԱՏԵՒԱԿ, }
ՑԱՐԱՏԵՒԱԿԱՆ, } *Էμμονος, παράμονος. Perseverans, permanens. Ցարատեւական ածական անուն. յերկարատև. մշտատև. յարատեւոյ. *Առաքինասիրալ ոգին ունի իմն ուրատեւ դրութեամբ յարատև. փիլ. վեր։ *Ցարատեւական ածական կենդանութեան զանազանելի կետանս հատարակաց ընդհանրէ։ Ցարատեւական ածական լուսով մաքրեցելոցն անլուծանելի ընձեռէ կետանս. Մովսէս։ Ե խոր. վերվ։ *Ցամենեան ժամ յարատեւական հանդիսիւք. Սիոն։ *Անամենք քնութեան ոչ ստորակայի յայսոսիկ կրթութեան յարատեւական հասանել։ Ցարատեւական արտահանութեամբ մշուշարժ ի գերակատարն. Մագ. իէ։ իե։ *Իրրու նշանակք ինչ անջինչ գրոյ յարատեւականք եղեն առ իս. Պղատ. փիլ։

ՑԱՐԱՏԵՒԱՆԱՄ, ացայ. }
ՑԱՐԱՏԵՒԵՄ, եցի. ել. } *Էμμένω, παραμένω,
ՑԱՐԱՏԵՒԻՄ, եցայ. ի. } συμπαρατείνω. Permaneo, persevero, producor, contendor. Տևել յար՝ յերկար՝ իսպառ. յարնանալ, յարամնալ. յաւերժանալ. հանապազորդել. փայնմաք, ինքնավիմ օլմագ. *Ընդ մշտնջենաւորութեամբ կենացգ յարատեւանայ գերգեցկութեանգ. Նիս. երփ։ *Ցարատեւելով յանդգնական ուրախութեանգ ընդ ամենայն աքս քո. Մաշտ։ *Բառնել տուկայր, և զմարմինդն այնգուշեմ անհանգիստ առ ձակատամարտան յարատեւել։։ (որ լինի և ներքգ.) Աբծր. գ. 12։ *Արժանաւորեա զմեզ յարատեւել ի պատուիրանս քո. Մաշտ։ Ե ճէ. ի։

ՑԱՐԱՏԵՒՈՂ, ի, ացի. }
ՑԱՐԱՏԵՒՈՂԱԳՈՑՆ, }
ՑԱՐԱՏԵՒՈՂԱԿԱՆ, } տ. ցցրատեւ. ցցրատեւագոցն. ցցրատեւական. Մնայմութիւն, պարամոնիմոս, պարամոնիմոտերος. Permanens, constans, constantior. *Ածային հաւատ է որպէս յարատևող սիրտուքիւն հաւատացելոց. Դիտ. ածայ։ *Չիւրն կարասցէ տանել երկարաձգութեան յարատևողն եղով ի փոխանորդութեանցն. Պիպ։ *Մակացուն Թուի ի յարատևոլացն գոլ և ի գիժաւարաշարժիցն։ Ցախիտից ոմանց գիժոխաշարժից և յարատևողաց սկիզբն հատ. ԵՒրիպ. ոբպ։ *Ցարատևողացն և գիժաւարաշարժից հոգ տանելով ձգել ձեռն։ Եւ այնպէս յարատևողագոյն գոյացութեամբ անձառելեցաց երթեալ Հանգիպանայր կետնաց. Ցհ. իմ. ապ. Ե երփ։ *Եւ ոյք այսպիսեմ հետևին՝ յարատևողական արկանեն զով. և անորակ պատուեն. Մագ. լ։

ՑԱՐԱՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆ, գ. } Παραμονή.
ՑԱՐԱՏԵՒՈՒԹԻՒՆ, } Permanentia, perseverantia, assiduitas, ևն. Հանապազորդութիւն. մշտնջենաւորութիւն. և ի սպառաժամանակութեան կամ հաստերութեան. յարատևութիւն. հոգալութիւն, պայմանգուգք. *Զանգրաւականն ուրախութեանցն յարատևողութեան. Խոր. վերվ։ *Ցարատևողութեամբ վան և բնաւորաբար յօգնութեամբ մեզ սոքա ի ստեղծչէն պարգևեացան. Խոսրովիտ։ *Հանդերձ բազմապատիկ կենդանեացն յարատևութեամբ անհատ և զքանաւորիս ունի ըստ կենդանութեան. Պիպ։ *Օրինակ յարատևութեան ծնութեանգ նորա (հմմտ. երեմկայ). Փիլ. վեր։ *Արեգակն և լուսին ի սահմանեալ ժամանակս ընթացից՝ ըստ հրամանի արարչին, որ ի փուն և ներգոյ յարատևութեան. վանական. յօթ։ Իակ Ոսկիփոր. սահմ. խմասփ. * Ցարատևողութեան է հաստատուն և մշտնջենաւոր կացութիւն ի բարին ... է Թարգմանութեան կնշանեցոց ի լատինէ։

ՑԱՐԱՏԻՒ, գ. Որ է որպէս տիւ մշտընջենաւոր, օր աներեկ. *Ուրախ լեր մարիամ, զի ծնաւր զլոյսն առաչինն՝ զյարատիւն քոյ. Ճ. Գ։

ՑԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ, տ. ցցրատութիւն։
ՑԱՐԱՐԿԱՆԵԼ, ն. Παρατίθημι. Appono, comparo, confero. Առընթեր դնել, համեմատել. բաղդատել. *Չբարի ընդ բաբիս յարաբկանելոլ։ Պարս է զդիմոմեենի զազգն ասել, և ապա յարարկանել զնոսքեանի զազն. Պիպ։

ՑԱՐԱՑԱՆԳ, տ. ցցրատուցս. * Փորձումելիք դուզնաքեայ կենցաղոյս յարացանգ միշտ պարառնել հնաւանի. Մագ. կէ։

ՑԱՐԱՑՈՑՑ, ցուցի, էց. գ. Παράδειγμα, ἰδέα. Exemplar, plum; argumentum, idea. Ցար և յարմար յառաջ բերեալ ցոյց, ցուցակումելիք. նմանումելիք. օրինակ. տարացոյց. խոպան, փելւքէն, էօրնէկ. *Ըստ որոյ ի յարացուցիցն նիւթոց սորա գործեր զսա. Պղատ. փիլ։ *Ցորժամ հաւասարատն զհաւասարն ցուցանեմք, յայնժամ յարացոյց կոչի։ Վասն զի գիժաւարիմանալիքն են աստցեալքն, յարատցուցիս հաստատեացուք զնոյնս. Անդ. պորփ։ Ե Սահմ. ա։ *Կենդանեացն են սննդականք և տարազարգք ձայնք. և յարացոյց քեզ փող և քնար. Փիլ. վեր։ *Թէ պատկերքն զշմարտութեամբ ունէին, ոչ ևս էին յարատցոյցք. այլ նախատիպք. Մագ. ի դէտ։ *Եղ չիւրեք սեղանոյն զձև քառաթև խաչիս յարատցուցիչ գուշակեր. Շ. բոյէ։ *Նուազք են յարացուցիցս զօրութիւք, բայց տանին մերմ ի շշմարտութիւն։ Ցարացոյցք յաձայնէ գրոց. Պարապմ. կէ. Ե ծէ։ իակ անդ. իէ. *Հպիցայց յարացոյց օրինակաբք ։։ ածական իբր յարացուցական։

ՑԱՐԱՑՈՑՑ. Օրինակ նախատիպ. գաղափար. որ և ցծնակ, և ցծնութիւն կոչի. յն, իգէա. *Ցազգագս յարացուցից։ Ցարացոյցդ ասեմք գոլ, զոր ածաբանողքին (այ գիրն) նախատանմանութեամ կոչէ, և ածային և բանի կամ՝ կիցս որոշողական և սրարողական. Դիտ. ածայ։

ՑԱՐԱՑՈՒՑԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Παραδειγματικός. Exemplaris, originalis. Գաղափարական. որ ինչ անկ է բուն նախատիպ օրինակի. օրինակական. *Անտեսանելի և յարացուցական տեսակ։ Ցարացուցական սկզբունք և տիպք, տեսակք արժանապես. Փիլ։ *Նովաս (կամ ի նմա) ամենայն սկիզբն յարացուցական, կատարական. գործառորական. Դիտ։ *Ցարացուցական պատճառ՝ այսինքն սկիզբն է, առ որ լինի եղեալն. Մագ. ի դէտ։ *Ջորոյ որպէս յարացուցական առեալ պատկեր ամենայնիւ յայս կարգեալքն. Սոփ. կն։

ՑԱՐԱՓԱԿԵՄ, եցի. ն. Միշտ կամ ի սպառ փակել. *Ցարափակեցեր բնաւորացն գիտուքիւք զինիշ մտաց. Եփր. սեբաց, կմ յենոխ և յեղիա։

ՑԱՐԱՓԱՑԻ, ա. Մշտապայծառ. անաղօտ. * Մշտավառ ճրագ էր անհատազելի, լոյս էր յարափայլ. Ոսկիփոր։

ՑԱՐԱՓԹԻԹ, ա. Մշտափթիթ. միշտ ծաղկեալ և փթթեալ. *Լուսատարերն ոսոտվք քաջնորհել և յարափթիթ պտղաստեաղք. խոր. վերվ։

ՑԱՐԱՓՈԽ, կամ **ՑԱՐԱՓՈՓՈԽ**, ա. Ցար փոխեալ. փոփոխական. * Կիսապար գիտեալ ընդ հարաւ յարափոխ յերեղուկ պահման. Շիր։

ՅԱՐԱՓՈԽԱՆՑԵԱԼ. Հետզհետէ փոխանցեալ, յաջորդեալ. *Յապագայն ներգործէ մեզ այլ ամենից աւելուն յարաւորհանցեալովք նահանջիւք. Սարկ. գոմար:

ՅԱՐԱՓՈԽԵԼ. Παραλλάττω, σσω. Alterno, alternatim vario. Հետզհետէ փոխել. փոփոխել. յերեսափոխել. *Զանազան հեշտութիւք յարափոխեալք զկենցաղս, և յետոյ լի վշտօք և արտասուօք եղանեալք. Մագ: *Նկերեցիք ամենայն յարափոխեալ միանան և միաւորին ի նա. Երզն. ֆ. խորհ:

ՅԱՐԱՒԱՐԵԼ. ն. Παρασύρω. Attraho. Առ ինքն քարշել. ինքն ձգել. ձգձգել. գել. *Երկաքանչիւրոցս այսոցիկ առ ինքն յարաքարշելով: Ասի դիտաւորութեի յարաքարշել զմեզ առ ինքն. . . սիտանացուն ասի յարաքարշել զմեզ առ ինքն. Անյ. պրէպ:

ՅԱՐԳ, ի, ից. գ. Τιμή, ὑπόστασις. Pretium, valor, subsistentia, substantia. պ. երգ, երգիչ. Արժէք. դին. պատուականութիւն. վարկ. լաւութեի գովելի. իսկութիւն. գերմեծ, գերազանց. *Եւ կահին երիք սկիզբ էին. խոտիլ և կաց. նոյ և մանգաղի յարգ հանգոյն նմին. ա. Եփ. ձգ. 21: Իսկ վերջն. ձն. *Ի յարգ և ի յանսահման վարուց». իմն ածակ. ի յարգի և յարտուղի վարուց:

ՅԱՐԳ. որպէս լծ. ընդ յն. αρχών. Հերիւք, բաւական. *Ոչ ունէր պէտս անտի օգնականութեի, այլ ինքն անձամբ իւրով յարգ էր, և ինքեամբ ի գլուխ հանէր զաշխատութիւնն. Ոսկ. յհ. ա. 29:

ՅԱՐԳԱԳՈՑՆ. ա. Προτιμωτερος. Pretiosior, praestantior. Առաւել արգոյ կամ յարգի. պատուականագոյն. *Յարգագոյն այնոցիկ որ ի մարդն իմանին, և ըստ մտացն գործառութեի. Նխա. խազ. ձէ:

ՅԱՐԳԱՀԱՏԵԼ. տ. Αποδοκιμάζω, լսոյ ընշ. (իբր լծ. թ. երձա ընձա երդ. լսոյ. ըծկ.) *Զառ քեզ գայլն լեզուական յարգահատեալ. Նար: հձ:

ՅԱՐԳԱՆՔ, նից գ. Ἐγκώμιον, ἔπαινος, τιμή, τιμημα. Honor, veneratio, aestimatio, laus, laudatio, benificium, և այլն. Յարութիւն, իմն. յարգութեի. մեծարանք. պատուականութեի. գովաբանութիւնն. Ներբող լաւութեի. պոռթ, գովեստ. խղճի, խորհ, ասէն, ելոյնչ, ձգող. *Յարգանս խոստնեալ ընդ պատուհասն սեւսանէ: Կարծեր յարգանքն զմիտան գողանալ: Չեն ինչ պէտք յարգանացդ, և ոչ կայենելոյգ և հնչելոնս հանելոյ. այլ զմին ևեթ կամիմ. եթէ առնէիք՝ զոր լսէիքն, այն էին ինձ յարգանք: Եւս առաւել յարգանք են, և մեծամեծ գրուածք են. Ոսկ. տ. ա. 11. 12. 17: Գ. 11: *Յարգանս իմն յաձախէ: Այն գովութեի և յարգանք են գնոցանէ: Յարգանս իմն յաւելու քաղաքին. Ոսկ. կղ: *Յաւէտս գերազանցեալ ազաւնիս երգեալ տանի զմեծագոյն յարգանացն երկնցուն. Պիտ: *Յարգանք և մեծարանք ի մեծամեծաց և ի փոքունց. Ճ. Գ: *Մեծ են յարգանք հրամանաց ուեառն. Յձխ. ձն: *Նա և զաղաքսաս մեծացուցանէն փոքր ինչ յարգանօք. Եփան: *Ընդ երջանիկ պսունկացն ի քէն ընկալեալ լոյն յաւէտահրաչ յարգանօք: Զունիմ զանձն իմ քեզ ընծայել յարգանօք բանից իբրև զնոսա: Բանականութեէն յարգանօք կրկին Աստուածայար. Նար. ևթ. ձն. և խղ:

ՅԱՐԳԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Ուշոզ գարգագարգոյ. յարգոյ. յարգի. գովելի. պատուական. ոսկեայի. * Առ ի յարգաւոր լինել կամ ընտիր կամ երանելի. Ճ. Գ: * Մեծ են երկինք, և բարուք և յարգաւոր է երկիր: Ըստ Աշխարհիս և յարգաւոր իմաստութեի. Ոսկ. ֆ. ա. 17: Ե. 13:

ՅԱՐԳԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Τιμάω. Honoro, honorifico. Պատուասիրել. մեծարել. արգոյ կացուցանել. * Պատուականին հարստութեամբ զանարգն յարգաւորեալ. Նար. կե:

ՅԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Τιμή, φίλοτιμία. Honor, honorificatio. Պատուասիրութեի. մեծարանք. *Ընդ համօրէն աշխարհ քարոզել զսահմանադիրն իւրոյն յարգաւորութեի: Նիւթեացին ներկայիս հայցմունք ի բարգաւածին յարգաւորութեի: Յուսոյս օրինակ յարգաւորութեի գրել զնս ի փառս. Նար. ղե. Ն. Ե. ֆե. (յորոց վերջինքն հային և ի յաջորդ նշ:)

Իբր Յարգելի, ըստ որում ածեցուցանելն. * Տաղանիգ ընկալաք. գործեացուք տաննեկի և հնգեկի յարգաւորութեի. Սիւն. ի յար:

ՅԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Τιμάω. Honoro, decoro. μεγαλύνω, magnifacio, aestimo, magnifico. προαγω, eveho. ἐγκωμιάζω, laudo. ἀναχηρύττω, praedico, laudibus celebro. Պատուել, պատուասիրել. մեծարել. մեծացուցանել. դովութեի. գրուատել. քարոզել. ընծայեցուցանել, նախասլատիկ առնել. յառաջեցուցանել. վարկանել. յարգ ընծայել. Եւթ՝ իղձն ելմէ, եօյմէ, գերմէն ի պիւնէ. *Յարդեր զնոսա ժողովուրդն: Պատուեաց զիմաստուն, և յարգեցաւ (այսինքն արգոյ եղև, յառաջեաց): Եւ ոչ յարգեցաւ (յն. ἀξιόχρεως) Թիւն ի գիրս բանիցս աւուրց Թադաւորին գաւթի. Գծ. ֆ. 13: Աստ. ղ. 8: ա. ֆ. իֆ. 24: * Յարգեն զիժչուսուրն, և պարսաւեն զյաջողուածս: Յարգեն զանարգս քան զպատուականս: Եւ տես՝ եթէ ոչ ինչ յարգեցաւ ծածուկ հնապատիսութեին. Եփ: ֆ: *Աճուրն ոչ յարգի յաւելոցէ, և ոչ անպատուի. Յձխ. ֆ: * Ո՛վ այսուհետև զմերս յարգեսցէ զուսումն. Խոր. ֆ. 68: *Ոչ եթէ որ զանձն իւր յարգէ բանիւք, նա է ընտիր, այլ զոր տէր յարգէ ի ձեռն գործոց. Եփ. ֆ. խոր: *Ինքն ոչինչ յարգէ զանձն: Վասն զամենեսեան յարգէր (զհարիւրապետին հաւատս): Պօղոս զբանբասեալսն յարգէ: Մինչ անձամբ զանձինս մի յարգիցեմք. և եթէ այլք ևս կամիցին յարգել, մի առնուցուք յանձն: Որք պահօք զանձինս յարգել կանայցեն. Ոսկ. հթ. ատեպ: *Որ զզգայութեի յարգէ որ է ոտն, ի խաւարի ունի զմիտան. Նխ. ձղ: (Եւ ար. ինգ.) *Չօր և մօր բարիոք յարգել՝ հալատակութեի է. Եսեփ. ի:

ՅԱՐԳԵԼ. որպէս Խրակել (լսոյ յն). Πραγματεύομαι. (որ և Հանդերձել.) Negotior. և ρυθμίζω, ad certum numerum redigo, moderor, mores informo, compono, apto. Ի գործ արկանել. յառաջ տանել՝ կատարել. ուշեցուցանել. վճարել. և Յանգեալ. յարմարել. բանեցնել. գլուխ հանել. Իղձնիմ, եձրա երմէ. և յարմարցընել. ասյասարմագ, փիւղերմէ. (լծ. և յն. երղάζω.) *Եթ նոցա սատն ինատ, և ասէ ցնոսա, յարգեցէք զայդ, մինչև եկից. Ղյ. ֆի. 13: *Ի վաճառս վերնային չհոյս օգտութեէ բանիւգ որ ի քէն՝ յարգեալ Հոխանանեք. Նար. յֆ: * Ոչ բարւոք յարգէր զգործ և կեղեցոյն. Վ յ. կղ. ֆչ: * Մարգարէից քանիցն յարգին, առաքեալցուն վճարին. Շար: և ցո ուրէ: *Զայս ասեմ՝ ոչ զի ի ցոյց ինչ, այլ զի յօգուտ տեսողացն զանձինս յարգեսցուք. Ոսկ. ֆ. ա. 4: *Ո՛չ զգօրութեէն իսուկ, այլ ոչք ի չարիս զոյժն յարգիցեն. Գե. ես: *Ուռկին բարաղամոս յարգի սմս: Յարգի սմս առակն աւետարանին. Լծ. Նար: Իսկ զբան եֆէր. աբեփար. *Վարձեցայք յարգեցէք զայգ զայգ, մինչև գամ ես». այսպէս ընգօրինակե Լմէր. *Վարձեցէք և յարգեցուցէք զայդ»:

ՅԱՐԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուսի. ն. Յարգի ցուցանել. յարգաւոր վարկանել. մեծացուցանել. *Առաջինն է հնազանդութիւն՝ լսել երկիւղիւ զբանս աց. զոր ընդ մեծ բանեգործուձս յարգեցուցանի եսայի. Խոր. պպզ:

ՅԱՐԳԻ. ա. (լծ. արժօլ. և յառաջ. առաջին.) որպէս Յարգաւոր. յարգոյ. պատուական. մեծ համարեալ. նախամեծար. գերմեծ, գերեգէր. * Յարգի և մեծ եմք քան զձեզ. Ոսկ. ա. 32. յն. բայիս, πλεονεκτούμεν, praestantiores sumus. *Յարգի եղև արծաթսիրութեի քան զնծասիրութեին. Լսոպ. ֆէ: Իակ Սիրաքոր. ձ. 32. *Իրուան ի հոգս կայ վասն գործոյ իւրոյ, և յարգի է ամենայն բան նորա. ա. ըստ յն. համալով կքի Թուաւոր. ուսոյի և հինսիրացն մեր ունի: *Թիւս է ամենայն գործ նորա»:

ՅԱՐԳԻ ԼԻՆԵԼ. որպէս յն. Ἀρχόμαι. այսինքն Հերիք լինել. *Նորա միայն յարգի լինցուք վկայութեէն». յն. Հերիքացուք սուսութեէ. Ոսկ. յհ. ա. 2:

ՅԱՐԳՈՑ, ի, ից. ա. որ և ՈՐԳՈՑ. Յարգի. յարգաւոր. յարգոյն. մեծացոյց. ընդունելի. Խղճելի, երկեմ, գերեգէր, վեհ. րեմէ: *Մինչ յարևմտեաս մեծ արքային՝ առ յունականս յարգոյ լինին. Լմէր. ի ընդհ: *Խաթերբայքե կէ ղծաւոյքե բազում ինչ բանս խօսին պատրանաց, մինչ յարգոյ լինիցին. Մխ. ատ. կա: * Չշաթաձա ձեր և զօրս յարգոյս մեծամեծ պատուականաց ձերոց ոչ առնում յանձն. Մծբ. ֆձ: (ըստ Եսայ. զօրն մեծ:)

ՅԱՐԳՈՑՐ. տ. Յարգոյ օրինակաւ. որպէս պատուաւոր. մեծապէս. *Զձէրն ծանեալ յի ի մէջ մարդկան՝ մեծ և յարգոյր փայլեալ. Տաղ:

ՅԱՐԳՈՒՄՆ, գման. գ. Յարգելն, իւն, ըստ ամենայն նշ. * Կրկնապատիկս արարէ յարգմամբ գործոյն. Երզն. ֆպ: * Զիւնչ են գործք և յարգումն աշխարհաց նորա. Կլիմաք:

ՅԱՐԳՈՒՆ, ի, ից. ա. Προτιμότερος. Pretiosus, praestantior, issimus; probus. Ունակ յարգի և արժէից. յարգաւոր. յարգի. մեծագին. պատուական. նախապատիւ. ընտիր. փոյթ. գերմեծի, գերեգէր, վեհագոյն. *Ամենայն պատեհաստաւոր զերն կամի յարգուն յուսուցանել. Մագ. Ե Երզն. վեր: *Աղաչին ոսկի մի զգեցցի, Թէ ոչ յարգուն լիցի. Ոսկիփոր: (Աձվաւեր է եգեաձ ի հին բա. *Յարգունել, հաստատել. Հարգունանալ, բնակել:)

ՅԱՐԳՈՒՆԱԿ. Նոյն ընդ վ. * Ցօժար մտոք նայեսցուք ի Ճգնութեի նահատակացս սքեղն պատկի յարգունակ պատկէ փառաց նորա. Տօնակ:

ՅԱՐԴ, ի, ից. փ. *Ախչօրօն. Palea.

Ցօղուն հասկաց ցորենոյ և գաբաւոյ չորաց եալ և ջարդեալ. չէրթ. սման. Տ՚ես Ծն.իզ: Եւ. Է: Դտ. ծԼ. 19: Ձ. Ի. Ֆ. 28: Ես: Երեմ. ւձն:

ՑԱՐԴ. գ. (լծ. Թ. Եչգամ.) Ա՚րմատ Ցարդարեալոյ. Տ. ԱՐԴ. ՋԱՐԴ. * Ջնա՚ի զարդ և՚ի յարդ, կամ՚ի զարդս և՚ի յարդս և՚ի կերպարանս ածէր. ԵՂԻԿ:

ՑԱՐԴԱՏԵՍԱԿ. Տ. ՑԱՐԴԱՂ:

ՑԱՐԴԱՏԵՍԱԿ. ի, աց. ա. Ἀχυρών. Palearis. Որ ունի զտեսիլ և զնմանութիւն յարդի. յերդի նման. սման ինաւը. * Ի կաւոյն և յալիւսոյն ազատիլք, և ոչ որքան յարգատեսակ խորշդով՚ի յոլովից ըմբռնեալք. Աճաբ. գոս. Ը: * Ջ յարդատեսակ և զմիթին ալևս չարին խորշդոյ յաղթականն զօրութիւն ՚ի առ ոտն կոխեացուք. Նաբ. յովէտ: * Ջ յարգատեսակ ժողովս մեզս. ւորաց ձախակողմանն . . . արկանէ՚ի հուրն անշէջ: Ջպատուղ չարչարանացն առեալ ընդ ձեզ ասնիք. իսկ յարդատեսակ չարչարանքն ասառնօր մնան. Սարփ. ա. գ. ծԲ: * Ցարդատեսակ ամբարիշտքն հողմով մարսին՚ի նոցանէ բաժանեացին. ԼՂԲ. յոպ:

ՑԱՐԴԱՐ. ա. Ἐξητάσμενος. Accuratus. Իբր Ցարգալեալ. ողորկ. վայելուչ. * Ոչ յարդար էին կերպարանք աղաչանացն. Ռուխ. Ֆ. ձ. 3:

ՑԱՐԴԱՐԱԿ, ի, աց. ա. Ցարդարիչ. բարեկարգիչ. * Երկիւղդ առաքեակն (ժ պատուիրամաց), որ մարդկան է յարդարակ, և օժընդակ վայրանկեալ բնութեանս սորա Ֆ. Տծնակ: Տ՚ես և ԱՐԴԱՐԱՒ:

ՑԱՐԴԱՐԱՆՔ, նաց. գ. Ցարգարուածն. զարդարանք. յօրինուած. հանգերձանք. Ա՚ձաքին յարդարանք և հոգևոր վայելչութիւն. Աբբ. Նախ: * Լուսոյն պայծառութիւն՚ի արդարոցն լինի զդէտ յայրգարանաց. իսկ այրեցողականն՚ մեղաւորացն կարգի տանջանարան. Ճ. Իսբյբ:

ՑԱՐԴԱՐԵՄ. եցի. ն. Κοσμέω. Orno. κατασκευάζω, apparo, fabrico. ῥηθμίζω, apto. τάσσω, ordino. διόρθω, corrigo. καθίστημι, constituo. ποιέω, facio, paro. (արմատն է Արդ, զարդ, յարդ. հարթ. արդար.) Զարդարել. յօրինել. կերտիւրել. յարմարել. կարգաւորել. դիւրել. հանգերձել, կազմել, պատրաստել. կարգել, առնել, կացուցանել. ասպէս. լծիլ, գոյրել, ղոյֆել, ի՚ւիլ, հաթրել. ընել. վինել. փոդիլ, փիոդիլիլ, փծախոգ, էօրգամ վերմել. էօլոնա փօմգ, էնիլ, էաֆոգ, էաֆըզըրմգ. * Մաքրեալ և յարդարեալ: Ցարդարեացէ զՀանապարհ քո առաջի քո: Ցարգարեաց զնոսա իւր երկն զերկիրս գեղեցիկ պատարբոյժի: Ի նմանէ գիւտաց, և՚ի նմանէ յարգարեաց: Բարեկամն ձգ և մարգարէս յարգարէ (կամ առնէ): Իբրև սապմոսարանաւ իւրաքանչիւր յարդարեալ Ձայնիւք (կամ Ձայնիւս յարմարեալք). ևն: * (Գահքն) հրեշտակ՚ի մարդոյ յարգարէ. Ռուխ. Ֆ. ձ. 4: * Ցարդարել զՀակատ, կամ Ճակատ առ Ճակատ. զիրս երկրին. Խոր: Եսա. ի: * Ջառ՚ի ներքոյ արեգական յաւէտ ծխասատութիւն՝ յարդարեալ հնազանդեցոյց. Գիւտ: * Մխսաւորեալ ընդ վերնոյն ընդերկնս, և մի յարգարէ. գասս՝ զոր յերկինս և զոր յերկրի. Կիւրղ. ձԼ: * Ցարդարեացես զմեզ օթևանս պատուականս. Նաբ: * Ա յապէս առնելով և գասեալով Եւս գժնդակադոյն քեզ յարդարեա առեան. Ռուխ. յհ. Ի. 40: * Սպանանէ մեզջ. և այլոց պատճառս սպանման յարգարէ. Սարփ. ա. յհ. Ի: * Նաև այլոցառ յարգարէ զքանն: Տ՚ես զիւրաք յարգարէ յաջորդաւն. Ռուխ. Ֆ. ա. 4: * Սովորութիւն է գրոց, յորժամ այլ ինչ կամիցին յարգարել, այլ իմն նշանակել. կիւրղ. ծն: * Մրմաջեալ անօթին լուսաւորի առ ասկաս ասկաս, մինչև ամենեին յարդարի. ԵՂԻԿ: * Ցարդարիմք՚ի սէն հոգւոյն, յորժամ՚ի մեզաց ապերուխէ՚ն որոչէ զմեզ. Լմբ. պրփ: * Ըստ սողոմոնի՚ն՝ տեսանէ յարգարի կին առն. Մեկն. չն: * Ձրագն այ մինչ չև յարգարեալ է, այսինքն է Թէ մինչ չև չիկեալ է (կամ անկեալ). Կիւրղ. Ի.Ֆ:

ՑԱՐԴԱՒԱՏ, բչի, չաց. ա. Ա՚ն՚ որ յարդարեի (ըստ ամենայն նշ). * Ա՚ռաքեացդ զանուիոքոս յարդարիչ իւրոյ պաղատանն հուզարարեաս. Խոր. Ֆ. 5: * Ե՚նա աւանիկ նաեի ընդ աչմ հօր յարդարիչ պատերազմայն ո՚ն. յն. հանդիսապիր. Ռուխ. ԵԲբ. ծԲ: * Ի փոքուանն ևս և՚ի մեծամեծն կամքն են յարդարիչք նոցա. Իգն:

ՑԱՐԴԱՐԻՉ. գ. Բազմակալ. սկրատ՝ որ յարդարել զծայլ պատրուգի ձրագին. ֆնաւիչ. Տոմ Մգաւոր, Մալ. ըստ երբ. Մխեֆ, ֆեւֆայիմ. Forceps, forcipes. այլ ըստ յն. ἐπαρυστήρ, ἐπαρυστρίς, haustrum. որ է գործի հանելոյ կամ հեղոյ. * Ա՚զատ զՀրագապատան նորա եօթն, և զուանելնս և զյարդարիչս նորա յոսկւոյ սքայ. Ջձբլագուանն. և զյարդարիչսն ոսկիս. Եւ. ւԲ. 23: Ֆ. Ի.Ֆ. Է. 49:

ՑԱՐԴԱՐՈՒՆ. ա. Κόσμιος. Moderatus, modestus. որ և ՑԱՐԴԱՐ. Ջարդարուն. բարեկազմ. վայելուչ. ողորկ. Ցարդարդարակ. Ճարտար. փոփոխիլ, Նիշմիլ. Հիւսխանիլ. * Ի զգեստս յարգարուն, որ է զարդ խոնարհութիւն. Բրս. հղ: * Ցարգարուն առնել զբանս մեր: Ջանկիւնագիտակալ քարին առաւել յարդարուն առնեն. Սարփ. յն. Է. Ե ա. գ. Ֆ: * Ցարգարուն հմտութիւնքդ յառաջեալ (՚ի քերթուածս): Ջի յարդ. սուն չքար կամացն առաջորդութիւն գիւրաւ կարասցէ կատարել: Ցարգարուն և ամենահաճելի կատարելութիւն բարւոյ: Ցարդարուն կազմուածով. Պիտ: * Ընդհատ պարտի պահել յարդարուն զդպրոցն՚ի վանս. կանոն:

ՑԱՐԴԱՐՈՂ, ի, իս, կամ ՑԱՐԴԱՂՈՂ. գ. որ և ԾԻՐ կամ՝ ՀԵՑԳ ՑԱՐԴԱՂԻ. ըստ յն. և լտ. կամ՝ Ճնաձիր կամ Ծիր կամին. Գալաξίας κύκλος. Lacteus circulus, galaxia, via lactea. խտ. Via lattea. Սպիտակ. կարաւ. ման երկնից՚ի պարզ գիշերի՚ի հարաւոյ ընդ հիւսիս չեզակի. այն է հոծուածի խիտ առ խիտ մանուանց կամ բարձր առտեղաց. զորմէ առասպելքն քերթողք, Թէ՚ի գողանալ վահագնի կամ հերկակիւսոյ գայարդ՝ անկեալ իցեն զՀանապարհսն մըզնդք յարդի. ուստի կոչի և կաւգ մարի, կամ Մուսու. սման ծղբօսի, (այսինքն յորդի փոչ) ֆեհֆեհվան, ֆեհֆեհան, (այսինքն յորդ փոչ.) հաճիւք էօլ. * Ցարգագոլիգ ծիր յոյր ոսկս երևի. ոմանք կարծեն լուսոյ աղտմոզուածն, զոր աստղքն փայլակեն. ոմանք զգերիմոյ զանգւոյն զՀանապարհն, ընդ որս երակէնս ած (զանգեայս և գյարդս՝ի պէտս նոցա). և այլք՝ի գազակասացոց (այսինքն՝ի կաթնոյ) երայ տարածեցեալոց առանցն: Կամար չուլափ արագընթաց յարդագողի: Կաթինն ծիր. (՚ի լս. յարգագող). Փիւ. նչ. է: * Ցազագս կաթին ծրոյ. ոմանք յաւագնոցն հայոց ասացին, Թէ՚ի խիսս ձմեռան վահագն նահնի հայոց գողացաւ գյարդ բարչամոյ ասուածատուեայ նահնոյ. զոր և մեք սովորեցաք բնախօսել՝ յարգագոլի հետ անուանել. Ընդ: * Եւ որ յարգագոլն կոչեն. Ռուիէօ: * Օգքն երկնայնոյն են՚ի կաւս մարի, զոր՚ի հայերէն բարբառ յարդագող կոչեն, և այս է մտաւ՚ ամեն օգոյն Թանձրանեաց. զոր տեսանելիք՚ի ոյնի սպիտակագոյնի (կամ սպիտակ օդանի). Պիտաս:

ՑԱՐԴԻՄ. եցայ. յ. Որպէս յորդ կամ յալիւսատեսակ լինել. * Որ ոք կամի լինել ցորենահատ, ընծայեացէ զինքն ինձ, և կեցցէ. և որ ոք չետս ընկրկեալ յարդեացի, այրեսցի, և մի՛ չիջցի. Փոր: * Ի յարդ տրամայ կայեալ, միտեալ յարդեալ. Մաթ. է:

ՑԱՐԵԴԵԱՆՔ. եանց. ու περὶ τὸν Ἰάρεδ. Ցարեդ նահապատս երիայեակեաց, և նմանիք նորս: Եսս. ոբ. ա:

ՑԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Παραθεσις, συναφεία. Appositio, conjunctio. Ցարիլն. յարակցումեն. ընտանումեն. և Հմտումեն. * Եւ ոչ յարեւլումեն կարդ ինչ է խմանալ: Եթէ ոք միայն մերձաւորումեն յարեւլումեն ասիցէ պատուով, նզովեալ լիցի. Պաթաղ. Խ: * Ռնաւորական է եղ՝ փուսաց և պատուոյ գերապայծառութիւն, և ոչ արտասքուստ յարեւլութ. Սարի. Հանգ: * Ցիչ Թագաւորն զոմն ապուաէթ անուամբ ըստ տաճկական լեզուին յարեւլութ երբայական գըլոքումեանն. Աբծր. Ֆ. 5:

ՑԱՐԵՄ, եցի. ն.) Συνάπτω, ομαι,
ՑԱՐԻՄ, եցայ. յ.) ἐρείδω. Conjungo, copulo, confirmo, fulcio, haereo. προστίθημι, appono, addo. κολλάω, προσκολλάω, ομαι, agglutino, or, adhaereo, և այլն. Ցար՝ այսինքն առընթեր՝ կից գնել. կցել, լլ. յարմարել. միաբանել. զօգել. յանեւլուլ. յանկուցանել. յանկչել. միանալ՝ միաբանիլ. յօդիլ. կուռիլ. կոյընեւ, յբոռիւ, կռւիւ, ֆալէւ. (լծ. յն. լտ. ἐρίφω, ἔρίεω. Թ. էաբան, ևն.) * Որ յարեն տուն՚ի տուն: Ցարեցի զձեզ առ իս: Ցարևսջիք՚ի ձեզ զամենայն օրինակիրս օրինաց: Ջկնի տեսան այ ձերոյ երթիջիք, և՚ի նա յարեսջիք: Ի գեաս մի յարիցիք: Ցիւրաքանչիւր ժառանգումեի յարեսցին: Սահմանք մանասեի յաւեր յարեսցին (կամ յմր իցեն): Ազէ գուք եկայք յարեցայուք ամենքեան: Ցարեաց յաղջկունս իմ. և յարեցաւ հառումեի յաղջկունան բառասայ քաղել. հակ: Ցարեաց՚ի կառադ: Բորոտումեին նեեմանայ յարեացի՚ի քեզ: Ի միմեանս ոչ յարիցին (կամ ոչ յարիցեն), զոր օրինակ ոչ իսառնի երկաթ ընդ իւեցի. և այլն: * Ջի զմեզ անդրկեն առաձումեին յարեացե իւրով նմանումեքն: Ընդ լուսոյն մտին և իւաւար յարեմ: Ջմի և զերկուս՚ի նշանացն յանուանէ գրեցին, և ասյա զքազումս՚ի նոյն յարեցին: Ցարե զայս յառաջին նոյն միաս: Ցառաջինն՝ որ ասացան, յուրեցից: Ի նոյն և զայս ևս յարեալ գրե: Ի նոյն յարեալ ասե: ԵՒրատ ինչ յարել՚ի մաքուրն գրիգորիոս. Ագաթ: Խոր. հա: Իգն. նխ. ոչ: Ես. ւ. Նես. ՚ի ոճանչ: * Ալր մի օտարական և անաչխարհիկ եկիր յարեցար՚ի մեզ: Ծողջէ այր զհայր և զմայր իւր. և յարեսցի՚ի կին իւր: Իւրովք զօրօք, և այլովք սիրելովք յարեցեալովք յինքն: Ջար է ամբարհաւաճումեի, և որ՚ի նոյն յարին ախոռք հոգւոյ: Ցարի այս և յայնոյն ոք որ՚ի վիշտն լցեն. Ագաթ: Խոր. է. 70: Իգն: Նխ. ոչ: Ոչ յարեր՚ի նա այր նորա, զի՚ի հուաքել կոյս միասգոյն էր նա. Եէր. ծն:

ՑԱՐԵՆԱՄ. եցայ. Նոյն ընդ Ցարիմ. * Թող լեա իւրեանց սովորումեքն յարենալ՚ի առեր. Վրդն. ոչ: Որպէս և Եէր. էէես. (անյայտ մեօք) * Ոչ միայն մահադիպն, այլ և որ յարենայ՚ի մահադիպն, և նա սպանանէ. Ի գիւս առաւ:

ՑԱՐԵՑՈՒՑՆԵՄ. յուցի. ն. Ցարիլ. տալ յարիլ. * Պատուիրեաս զոմանս, և յինքն

յարեցուցանէր (կամ յարեցուցեալ) աչս. կերասեալ. Ագաթ։ Կրթեաւ։ *Ջսա տեսեալ՝ կոչեաց և յարեցոյց յինքն. Աճեր. Ի. 4։ *Ցանգաման եկեալեցուց յարեցուցից զքեզ. Վրդն. ծն։

ՑԱՐԵԻԱՆԱՄ, ացայ. լ. Παρέπομαι. Consequor, subsequor, adsector. Ցարիլ ամենայնիւ. անվրէպ զհետ երթալ, հետևիլ. *Հետևեին անուան հինգ. և յարևանայ բային ուղի (պարագաւքը). յարին նմա այսք՝ որք և բային. Թր. 1ԵԲ։ *Ցանկականն և ցասմնականն՝ զդայականին յարևանայ, զոր օրինակ խոհականն՝ բանականին. Խոսբ։

ՑԱՐԵԻԱՊԻԿ. ս. Հետևաբար. ոչ յետ բազմաց. (կամ գուցե՝ Արևապէս, ի զբաւարթածաղիկ տիս.) *Տեառն իւրոյ յարևապէս վախճանելոյ՝ վաճակայ սիմեոնայ իշխանին. Սթէփ. ևԵան։

ՑԱՐ ԵՒ ՑԱՐՄԱՐ. } Տ. ՑԱՐ։
ՑԱՐ ԵՒ ՆՄԱՆ. }

ՑԱՐԵԻՈՒՄՆ, ևմունք. գ. Հետևանք. զհետերթալ. յարմարական կոչմունք. *Ի. մանալըն և զպալըն՝ երկաքանչիւրոցն ասին՝ ի վերայ քոյ յարևմունք անուանցն. Խոսբ։

ՑԱՐԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Συλλήψις. Opitulatio. ի միասին առնումն. որպէս Ձեռնտուութ. գործակցուիւ. *Ոան առանց այլ մասանցն յարընդունելոյքն և ոչ զերբ ներգործուելին կալող և բաւական գտանէ իւր կայանին. Բր. 49։

ՑԱՐԸՆԹԱՑ. ա. Մշտախաղաց. մշտահոս. *Բղխմունք հանապազահոսք, մշտակայնչակք. և յարընթացք (կամ յարակայընթացք). Նար. ոոա։

ՑԱՐԹՄՆԻ. Տ. ԵՐԹՄՆԻ, և ՋԱՐԹՄՆԻ։
ՑԱՐԻՄ. ացայ. յ. Տ. ՑԱՐԵՄ, բրմ։

ՑԱՐԿ. ի, աց. գ. Δίαιτα. Habitatio, domicilium. στεγή (լծ. գտիկոն, և ձեղուն.) tectum, tegmen. ὄροφος, ὀρόφημα, tectum, camera. φάτνωμα, laqueare. σκηνή (լծ. չէնք). σκήνωμα, scena, tabernaculum, tentorium. σκέπη, tegumentum, operimentum, և այլն. Շինուած ի վերայ արկեալ բնակչաց. բնակարան. տուն. տաղաւար. խորան. ապաւանք. տաճար. և Ծածկոյթ տան, ձեղուն. և խրաքանչիւր գտիկոն և սենեակ տանց մինչև ի վերնայարկս. վէտ, փատ, փան ծածկ, փանք խան. էվ, օթագ, խանէ, օթա, գան, էվ էոնիս, լռիը. *Մահին ընդ յորկաս դերանաց իմոց։ Ընդ յարկաս իմով մըտանիցես։ Ցարկք ամպարշտի ոչ ևս էին։ Աւորէնուն ի յարկի քումմի ագցի։ կաշկանդակաք ընդ յարկօք։ Ջախեաց գյարկս կամարին։ կամարքն և յարկքն։ Ցարկք տաճարին։ Ցարկք արգասրոց. ևն։ *Ջտեսանեմն, զի ոչ յարկ անգամ գտանի իմ, որպէս Թըռչնոց գագաւիք. Ող. յհ. ծ. Ե. 2։ իակ Ես. ԼԵ. 16. *Աբարեր քեզ յարկ ի վիմիդ ։։ իմն չկրիմ։ *Ցարկք (չն. սրահք), հրանդակ, սենեակք. Փիլ. Նխ. Ե։ *Ոչ տուաւ նոցա յարկի տեղի ի տապանի անդ. Եփր. ծն։ *Ցայս յարկ նուիրանաց։ Ի յարկի սրբուն ԼԵ. ՃՀ. և այլն։

ՑԱՐԿ. գ. (հյց. գյարկ, կամ զարկ.) Թագկարդ. Ծուռակ. *Ի վերայ ածէ և զարկն. այլ յարկն է ինչ տեսական ուռեկաց Թռնաբաշարժ. զոր կազմեն յորդայիք արջոց և եղանց. Ն՚ննոս։

ՑԱՐԿԱԲՆԱԿ. ի, աց. ա. Որոյ բնակուելի է ընդ յարկաւ ի տան. *Լեռնականաց և դաշտականաց, յարկաբնակաց, և բացօթեզաց. կազմած։

ՑԱՐԿԱԸՆԾՈՒԾՈՒԻԿ. ա. Ընդ յարկաւ ծածկեալ. միացեալ ընդ վիլատակաւ. *Հեղ ձամբձուկ յարկածածուկ սատակումն դիակոյտ բազմութ. ՃԿ. ԼԲ։

ՑԱՐԿԱՒԻՅ, կցի, ցաց. Տ. ԲՆԱԿԱՒԻՑ. Ὁμορόφιος, σύσκηνος Contubernalis. *Ցարկակից և սեղանակից լինէր այնպիսի յանցաւորաց։ Յաւիտենից յարկաց նորա կարասցուք յարկակիցք գտանիլ. Ող. յ. Ե. 5. 8. *Որք արժանի եղեն լինել յարկակից տեառն. Տծնայ։ *Ոգիք մարդկան՝ խնամեցեալ բնութեան... յարկակից մարմնոյ. Եւիս հագ։ *Ամենևին անիրաւութեամբ յարկակից լինել ոչ հաւանեալ. Իսխ։ *Քոնն՝ ծուլիցն իսոսկից և յարկակից և վարդապետ. Մաշ։ իակ Բրս. ՃԳՀ. *Անիրաւութիւն է յեղբայրակցութեան գտանել առանձնականս չոկս, և յարկակցութիւն ։։ յն. յարկակցութեաս. Συσκηνία. Contubernium.

ՑԱՐԿԱՑՈՒԹԻՒՆ, կամ ՑԱՐԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԵՐԿՆԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Ցորում (ի միաս) յարկայութեի և հաստատութեին է յաւաքիուածք։ Ոչ ապականուիլ, այլ յարկացութեի հաստատագոյն. Փիլ. Բագն. ա։ Լին. Ե. 153։

ՑԱՐԿԱՆԵՄ, յարկի. ն. } Στεγάζω, փատնóω. Tego, laquearibus tego. ἐξοικοδομέω, exaedifico. στορέω, sterno. καταχαλύπτω, operio, և այլն. Վերածածկել որպէս պարկի. չինել զվերնայարկի կամ զտուն. Ծածկել ի վերայ. պատել. վերարկել. *Փայտս ի գերանաւ՝ յարկանել զտունն։ Ցարկին զնա, և կանգնեցին զդրունս։ Էյարկ զտունն ի վերայ կողմանոցաց սեանցն։ Ցարկար (կամ յարկեր) ի վերայ ջուրց զվերնայարկս նոքա։ Ի վերայ քո որդն յարկցի. Ե. ճ. ՃԸ. 11։ Նեեմ. Գ. 14։ Ֆ. ԻԿ. Ե. 3։ Սչ. ՃՀ. 3։ Ես. ԽԸ. 11։ *Ցարկեար զհաստատեալ ջրամած կամարիդ. Գնյ։ *Ի սենեակն մոր հրամայեաց յարկանել (գլատաին) տախտակաձեք զնա. Փիլ. Նխ. Ե։ *Ի պահիցն հայելի գնեցկուհիւն, որ չուրջ զնովս յարկեալք ամենապայծառն վայելչութեք. Գիս։ *Ցորոց (քեզ եգիպտոս) և քաղաքին ամենայն ձեղունքն յարկեալ էին. Գամ. ոգԽս։ *Հաստատեցից զքեզ զնս իւղով, և գնեցիկազարդ ինձորով յարկեալ ծածկեցից. Նար. ՂԸ։ *Վէմ կամ փուրիչ ի վերայ յարկել. Ող. յ. Ե. 2։ *Որ զերկինսդ այսպէս յարկեաց, և զերկիր հաստատեաց հիմունեցոյց. Լմբ. զԽ։

ՑԱՐԿԱՑԵԱԼ. (ի Ցար կամ, կացի.) Մինչ կալ մնալ անշարժ. ընդգէմ կալ. տալ կալ. *Դիմոխայնն անհաւատութեամբ մոխիցն յարկացեալ (կամ յայլ կացեալ) անյաղթելի. Սիոն. ի մբ։

ՑԱՐԿԱՑՈՑԵՄ, ևցի. ն. } Παρίστημι. Sisto, exhibeo, in medium profero. Ընդ ի ներ կամ առաջի կացուցանել. յանգիման առնել. կացուցանել, առնել. հաստատել. *Զոյնս վերծանողացն ծիծաղելիս յարկացոցեն. Թր. ԽԲ։ *Ամենեցունց զանունեցն արուեստի զանկնչս լսողացն զանխուսս ի բանէն յարկացոցեն. Նրսե. ԽԲ։ *Զոյնս վերծանողացն ծիծաղելիս յարկացուցից. ՃԿ. ԼԲ։ *Աստանօր անգլակի յարկացոյց ի քարոզ ՃՀմարտաւորն բան տեառղացն. ՃԻԼ. ոսի. յհ։

ՑԱՐԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ՚ն ի ՑԱՐԿԱՑՈՒԹԻՒՆ։

ՑԱՐԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ընդօղ զյարկս, զդաւիթկունս, զսենեակս ևն. *Նկաք յարքունի նիստ և դաշտականացդ յարկաւորեալ. և բացօթեզից. կազմած։

ՑԱՐԿԱՒ. Տ. ՑԱՐԿԱՆԵԼ։

ՑԱՐՁԱԿ ՑԱՐՁԱԿ. ն. կարի արձակ. համարձակ. անարգել. *Եւ ինքն յարձակ յարձակ խաղայր. Ա. Դ. Ե. 9. (չինք ի ին։)

ՑԱՐՁԱԿԵՄ, ևցի. ն. } Ἐπαφίημι
ՑԱՐՁԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } (ի վերայ Թողուլ). Immitto, instigo. συντείνω, ἀνατείνω, διατείνω, promoveo, extendo, intendo, և այլն. Տալ յարձակիլ կամ դիմել. Թողացուցանել. արձակել. յարաձգել. ի վեր կամ յառաջ ձգել. զեղուլ. գօյ վերէն, առէ վերէն. *Ի վերայ միմեանց յարձակիցեք զառաքսին։ Զհետերգս մեղացն յարձակեցի ի վերայ մեռցս. Ող. անմ. Ե։ Լմբ. պգԽ։ *Զորս կետ ասցս հետերթիքն՝ առ փափաքեալն սուքս յարձակեցուցանեն։ Մեր առ նա յարձակելոյ և յարձակեցուցանելոյ։ Ցարձակեցուցանել զարուեան յառաջ կոյս, իսկ նոցա և յառաջ երթալ։ Որպէս գոյուԹիք բարի՝ յամենայն էսս յարձակեցուցանէ զքաջերուրեան. Դիոն. *Ան նոյն յարձակեցուցանելով զառնուեց գիտուն։ Զքանանի յարձակեցուցանէ առ ՃԽ, յով երթալոց յոգւոյ քումմէ. կԻ։ Բղ։

ՑԱՐՁԱԿԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ յարձակեցուցանէ. գրգռիչ. *Պարարիչ մարմնոյ, և ի վաւաշոտուԹ յարձակեցուցիչ. Մէն. ՂԽ։

ՑԱՐՁԱԿԻՄ, ևցայ. յ. Ὁρμάω. Impetum facio, irruo, appeto. ἐκπηδάω, ἐξάλλομαι, insilio. ἐπιτρέχω, ἐπέρχομαι, incurro, supervenio, և այլն. Արձակիլ անձամբ կամ սասակութ. դիմել. ի վերայ վազել. խաղալ. խոյանալ. սրանալ. արշաւել. վրայ վազել, վրան կամ եԹեՔն երթալ հասնիլ, նետփուիլ. սիրսալ խոսՔէ վարմագ, սալըբրմագ, իրիսյիրլ՝ հիւծիմ էնիգ, հալամագ. *Ցարձակեցան գաւանամուռքն։ Ցարձակեցար դիմել ի վերայ աւարիգ։ Կորիւն առիւծու. և յարձակեցաք ի բաւանայ։ Ցարձակեցաս ի վերայ գնգին, յալ և յահեակ կոտորեաց։ Ցարձակեցան ի ներքս ի քաղաքն։ Ամենայն հեթանոսաց յարձակելոց ի վերայ երուսաղէմ. և այլն։ *Էր ազգաս արգելօք, եԹէ ի մեզ էր երբեմն յարձակելն, և երբեմն ոչ յարձակելն. Նխս. բն։

ՋԿՆԻ կամ ՋՀՆՁ ՑԱՐՁԱԿԻԼ. Καταδιώκω. Persequor. Հալածել. վանել. զՔեմ մըտանել՝ պնգիլ։ Ցն Օր. ծա. 4։ ա. ԼԿ. ծԷ. 52. և այլն։

ՑԱՐՁԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Ὁρμή, ὁρμημα. Impetus. Դիմեցուած. սասակի խաղացուած. ուժգին բերուած. Թափ. ԷիւրիՀուղ, գօփուղ. *Ա յասպէս յարձակմամբ անկանի բաբելոնին։ Ցայգ. ծԷ. 21։ *Ցուցանի Թէ ոչրչակի չհնչք էին նմա ի յարձակմանէ պատերազմողին. Իսխ։ *ԲառնուԹիւ յարձակմանն ի վայր արկեալ ի քարշ արկեալ. Փիլ. այլաբ։ *Իակ ես աչգահակ խարոյ ընգ մեջ անկեալ, և յիս զայնպիսի եղեալ յարձակումն ընկալայ. Խոր. ա. 25։ *Ոմն, և յարձակմունք իւր. ոմն, և գիմեցմունք իւր. Նար. Ը։

ՑԱՐՄԱՐ. ա. (իբր յարումար. կամ յարկայր.) Ἁρμόνιος, ἁρμόδιος, ἁρμοστός. Aptus, concinnus, idoneus, congruus, conveniens, moderatus. կարի գիտող. համամատ. յանկատար. վայելուչ. պատշաճ. (ասատի և յն. արմնիօս. լտ. հարմնիբզուս.) ասյնոան, փիւնէնի, Ճայիլ. *Մարդիկ յարմար և վայելուչ էր։ Ծածկել զինքն յարմար և պիտանացու էր. Փիլ. ծ. բան։ Իգն։ *Մի՚ի լրոյն ոչ էր յարմար բարուք. Բր. Տբ։ *Ցարմար յերբիւրամբ. Նար. Խ։

ՑԱՐՄԱՐ. գ. իբր ՑարմարուԹ. *Ածողգ՝ի յարմար զերին կատարումն. Նար. գԽ։ ԵիԷ։

ՑԱՐՄԱՐ. ն. իբր Ցարմարապէս. ի գէպ.

ի Ճահ. *Ցարմար պատահեաց և այս համ- բաւ՝ այսոցիկ բանիցս. Իգն. *Ըստ ինքեանց Թանձրամտութեանց և տկարութեանց՝ և զպատ- ճառսն յարմար ինն կարկառեն, որոտումն առնն լինել. Նանաղ:

ՑԱՐՄԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἁρμολόγησις, ἁρμολογία. Coaptatio sermonis, conjunctio, compaginatio sententiae. Ցար- մարուածի՝ հիւսուածք՝ յերիւրուածի՝ բարեդէպ շաղկապութեամբ և կազմուի բանի. բովանդա- կութիւն, և համեմատուի իմաստից՝ ի բանս. բացագրութիւն. *Աբիստոտէլականք սեպա- ւորութիւք դիւրք են, իսկ յարմարաբանուին դժուարապատում: Պղատոնականքն սեպա- ւորութիւնք՝ ամենևին խորինք և դժուարք, իսկ յարմարաբանուին դիւր և հոմ: Աես- լոմիք՝ համաձօտ ընձեռութիւնք յայտ արար, թէ՝ ի ձեռն երկայն յարմարաբանութեան ոչ առնեմ անհաւասաւորութիւն. Անյ. պոէտ:

ՑԱՐՄԱՐԱԳԻՐ, գրի, րաց. ա. Ցար- մար և աջող՝ ի գրութ, ի շարագրութ. Ճար- տար. *Ալք բանիքուն գիտութիք, և յար- մարագիր՝ ի պատմուճս ասացուածի իւրոյ. Փարպ:

ՑԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Ἁρμοστος, ἐπιτήδειος, καταλλήλος. Idoneus, congruus. և բայիւ, ἁρμοζει, συντέλει, convenit, con- ducit. կարի յարմար. Ճահղագոյն. *կերա- կուր ոչ նոյն ամենեցուն յարմարագոյն. Ա- րիս. ծէ: *Ցարմարագոյն է առ իմաստասի- րել՝ ամայութիւնն. Ոսկ. յհ. ա. 41: *Ցար- մարագոյն է առ անզբաղութիւն ոգւոյ՝ և ա- ռանձնանալ քնակութիւ: Ցարմարագոյն է նմա և ցնետ նորուն ապացեալքն. Բրս. 49: *Մարմնոյն՝ որ՝ ի քնութիւն յարմարագոյն էր՝ զպատուհասին ընկալեալ. Ցհ. խմ. Եփ.: *Ցարմարագոյն լնոյր սքանչանալ և գովել. Պիտ:

ՑԱՐՄԱՐԱԳՐԵՄ, եցի. գ. Συγγράφω. Conscribo. Ճահղակի գրել. շարագրել. յօրինել. *Ձեռնարկէր և յարմարագրել բանս, որք մինչև ցայժմ կրին. Սուր. ա. 36: *Իբր զսրբուհի տեառն այս փայտ կենաձային յարմարագրեցաւ: Քարն անուանի՝ եօթ- նութիւ դաւանութիւ յարմարագրեալ. Նար. ղէ. Ե առաք:

ՑԱՐՄԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ՛ի գ. Շարա- ՑԱՐՄԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. ՛ի գրուի. շա- րադրութիւն. որպես յին. «Ինդաւխս. σύντα- ξις. որ և Խալիւսաւի. և Ցարմար դասաւո- րութիւն քանի և այլոց իրաց. ըստ յին. յարմար գրութիւն. *Մի յոյժ սուտ պաճուճել զբանիցն յարմարագրութիւնն, այլ՝ ի պատշաճութիւն իմաստիցն հայել: Ընտանեաց գովուի՝ կարծ- րութիւն, և յարմարագրութիւն. Նիս. Երգ:

ՑԱՐՄԱՐԱԹՌԻՉ. ա. Ցարմար՝ ի թը- ռիչս. սրաթռիչ. *Ընտս սրձակեցեր օդա- չուս և յարմարաթռիչս. Նար. ղէ:

ՑԱՐՄԱՐԱԼԻՑ. ա. Լի յարմարութիւք. բարեյարմար (քերթուած). *Ցարմարալից և կշռակի չափովք արտայայտեալ. Պիտ:

ՑԱՐՄԱՐԱՆ. ոյ. Տ. ՑԱՐՄԱՐԱՒԱՆ:

ՑԱՐՄԱՐԱԿԱՑ. ա. Որ ունի զյարմար կայս. յարմարական. *Երևեր կարգեալ յար- մարակաց յօրինուածով. Պիտ: *Ըստ յարմա- րակաց տեսուն երևելի լինելով. Նիս. Երգ:

ՑԱՐՄԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἁρμονικός, εὐαρμόνιος, τακτικός, ἀκόλουθος, συνᾴδων. Aptus, coaptatus, concinnus, congruus, ordinatus, moderatus, consequens, con- sonans. Ցարմար. բարեյարմար. կարգաւոր. դիպող. ձայնակից. համեմատ. առչեան, առ- ար, էօւքա, հնչառիպ. *Ճարմարական է ա- սել, կամ տեսանել. Ոսկ. յհ. ի. 25. 26: *Անկարգ և արտաքոյ յարմարականին ասա- ՛ցեալ եղև: Ցարմարական կանոնաւ զօրէնս ամենանոցին փութացան կազմել. Պիտ: *Հանդերձ յարմարական առաքինութիք. Ցճխ. ի: *Ոչ յարմարական է բարւոյն և չա- րին ՛ի միասին առկայանալ: Երիվար յարմա- րական առ ընթացս պատերազմականս. Ածբ. ի. 6. 12: *Ցարմարականք քերդ: Ցարմա- րական իմաստնոյն խրատս. Նար. ղի: Տե- նակ: *Ցարմարականքն չուրջ յածմունք (լուսաւորաց). Փիլ. հմ. ի: *Ճշգրտիւ գործէին յարմարական ոճով. Ըէր. վպ: *Եւ ոչ յայս գայ յարմարական. Երզն. Տիւ:

ՑԱՐՄԱՐԱԿԱՆ. իբր Երաժշտական. *Ձին- քեան ունին զամենայն համեմատութիս, զիմաստական, զերկրաչափական, և զյարմա- րականն ևս. Փիլ. ստեպ:

ՑԱՐՄԱՐԱԿԱՆՆ. գ. Ἁρμονία. Տ. ՑԱՐ- ՄԱՐՈՒԹԻՒՆ՝ իբր երաժշտական. *Ցարմա- րական բաղաղանս ունելով քերմունս՝ այ- սոցիկ, որ՝ ի մեզ են հոգւոյ չքնաղագոյնք. Պիտ. փխ:

ՑԱՐՄԱՐԱԿԱՆ. ՛ի գէպ. *Գեղեց- կապէս և յարմարական ասացեալ է նոցա ՛ի բազում տեղիս. Սարգ. ա. յհ. ա:

ՑԱՐՄԱՐԱԿԱՐԳ. ա. Ընտակ դիպող և վայելուչ կարգի. *Ցարմարակարգ պարզ արդարոցն ծաղկեալ. Պիտ:

ՑԱՐՄԱՐԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵ- ԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. *Որ զքաղաքացն զանազան յարմարակարգութիւնն գովեն. Պիտ:

ՑԱՐՄԱՐԱԿԻՑ. ա. Συναρμόζειος. Coa- ptatus. Համեմատ. պատկանեալ. պատշաճ. սեպհական. քաջայարմար. միաբան զօգեալ. *Մինան յարուեն, մինչև անդրէն զնծակիցն (կամ կինս) իւրեանց և զպարմարակիցն (կամ կիս) առցեն զմարմինս. Եփէ. կմ ա. ՛ի յոր. ՛ն: *Ցարմարակիցք լինելով միաւո- րութիք հաւատոցն և կապանաք խաղաղութե. Նիս. Երգ:

ՑԱՐՄԱՐԱԿՈՒՄ. ա. Ընթերցիր կամ իմն Ամրակուռ. *Ապարանս դէղեցիկս, բարձրաբերձս, հաստահիմն, և յարմարա- կուռս. Մանդ. ք:

ՑԱՐՄԱՐԱԿՑԻՄ. եցայ. ՛ի. Συναρμό- ζω, ομαι. Coaptor, coagmentor, congruo. Քաջ յարմարիլ. պատկանիլ. զօգիլ. միա- բանիլ. *Զգայութիք և կիրք և.չարիք և բա- ղում այլք ընդ այս ընդ միտս լծակցեալք և խառնեալք են և յարմարակցեալք. Փիլ. այլք: *(Արարածք) յարմարակցեցան առ սպասաւորութիւն (մարդոյ), և ձայնակիցք եղեն. Լծ. ա՞ծաբ:

ՑԱՐՄԱՐԱՆՔ, նաց. Տ. ՑԱՐՄԱՐՈՒ- ԹԻՒՆ. ՑԱՐՄԱՐՈՒՄՆ. Ἁρμονία. *Օ իմաս- տութիւն նորա ցուցանեն պայծառաւորք արա- րածոցս, յարմարանք, և կարգաւորութիւն. Խոր: *Եկաժշտականն ձայն պիտանացու է առ մեր լսելիսն, և ՛ի սակս յարմարանաց է տուեալ. Պղատ. փխ: *Վասն ձածային յարմարանացն նմանութիւն. անդ: *Ջ՚ինչ ակեաք անմիտ և անհանճար բանից յարմա- րանք (կամ յարմարանս). Խոր. ա. 33: *(Ի բանիս) ոչ դոյ յարմարանք մարգարէականք, զի ՛ի բազմից լեզուաց է առեալ փոփո- խումն. Նար. Երգ:

ՑԱՐՄԱՐԱՊԻՍ. ՛ս. Ἐπιτηδείως, εὐαρ- μόστως, ἀκολουθως, κατὰ τὸ ἀκολουθον. Ap- te, commode, rite, consequenter. Ցար- մար. ըստ կարգի. ՛ի դէպ. հետեւաբար. ընտրաղութիք. օրինաք. միաբան. *Ցարմա- րապէս և ըստ կարգի յառաջ իսաղան. Նիս. Եոս: *Ցարմարապէս և գիտութիք սոյնպէս մեռածուիլն ինդրոյն լինիցի. Բրս. 49: *Որ յարմարապէս զհետ քարշի՝ ի շարս շրջոյց. Սիս. ոչ: *Զոր յարմարապէս պարտեալ ծանոյց մեզ երանելին ադաթանգեղոս. Փրպ: *Եկեղեցի սայ կեանս, և մահու իշխէ, ըստ օրինակի ադամեան պտղոյն յարմարապէս ճաշակելի. Նար. կէ: *Ցարմարապէս աս- տուածուեն որովայնի սպաս ասնին. (իմն հեգնաբար.) Աճաբ. ծն: *Մարգարէքն յար- մարապէս նմին խօսեցան. Երզն. Տիւ:

ՑԱՐՄԱՐԱՒԱՐ. ա. Ուր իցէ վէպ ՛ի գէպ պատմեալ. սուտ պատմուած. *Զհա- ւատոցն սչս փակեցին առ անցեալ դարուցն յարմարավէպ և անվնաս գործս. Նար. Տիւ:

ՑԱՐՄԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ցարմարա- կան. պատկանաւոր. յանկաւոր. *Որ ինչ ինձ է յարմարաւոր: Վ.հ.հագոյն մնծութիւ խոր- հրդոյ յարմարաւոր դիմակերպութիւն. Նար. ՛ի. ղի:

ՑԱՐՄԱՐԵՄ, եցի. ն. } Ἁρμόζω, ἁφ-
ՑԱՐՄԱՐԻՄ, եցայ. ՛ի. } ἁρμοττω, ομαι. Apto, adapto. πλέκω, συμπλέκω, ne- cto, connecto, և quadro, convenio, con- gruo. Ցարմար առնել, և լինել յարել. յար- գարել. յերիւրել. ՛ի դէպ պատշաճել. միա- բանել, իւ. յօրինել. կարգաւորել. յօգել. կպկցել. չարսպարել. ձեւացուցանել. կիղ- ձել. յարմարցընել. «այսոքա՛ փ, «այ՛ն» ՏԸՊ. կը կերիրմէ՛ կեմէ, փիմէ, փի՛մէ՛. *Զան- յարմարն յարմարէ պէսպէս յօրինուածովք ՛ի բարիսն. Ցճխ. ը: *Զառանցին իւրեանց յարմարեալ իրս: Ոչ ինչ անպատշաճ՝ ՛ի սմա յարմարելով բան: Խորհրդականն, որ խրա- տէր և յարմարէր ՛ի պատերազմ. Խոր: *Զա- մենայն կարգս անդրէն յարմարել ըստ ա- ռաջին սովորութե: Կարգեալ և յարմարեալ կային առաջի նորա իւրաքանչիւր մասանց տեսակք. Եփ.: *Ընդ նմին յարմարեալ որ- պէս անձն ընդ գլխոյ. Շ. ընդհանր: *Ի ատեն յայսմանէ կին առն. Իգն: *Զի նոքօք յար- մարի Թագաւորութիւն քո. Եփ. ԼԳ: *Ոչ ամենեցուն յամենայնի արժան է ասել, այլ յարմարելոցն՝ որք ընդունելին. Փիլ. փխ. ծա:

ՑԱՐՄԱՐԵՑՈՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Նոյն ընդ վ. *Աւրդ հովիւ և անդհորդ յար- մարեցուցանեն փողս, և զհովուականն հընչ- ձեցուցանեն նուագս. Աճաբ. նոր ՝ի իր: *Որ զայս գեղ փրկութե կենացս մեզ յարմարե- ցոյց. Նար. իէ:

ՑԱՐՄԱՐԻԶ, րչի. ա. Որ յարմարէ. յօ- րինիչ. *Հնոցք ներհնան, յարմարիչ քնոյ, պարգևիչ ննջման. Նար. յէ:

ՑԱՐՄԱՐՈՍՏԵԱՆ. ա. Որոյ ոտք կի- ՀԻ ղք են յարմար. Նմանութ՝ Աքիղակ (մա- տուռնք կամ ձեռք). *Ձեռինդ հաստամարմ՝ յարմարոտ ան մատանդ չառ աւեղոք ըզ- գործականացն անօրինել զննահատութիւն. Նար. խշ.

ՑԱՐՄԱՐՈՒԱՆ. ոյ. } Ἁρμονία,
ՑԱՐՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } εὐαρμονία.
ՑԱՐՄԱՐՈՒՄՆ, լման. } Harmonia, concinnitas, congruentia. ῥυθμός, rhy- thmus. ἀκολουθεία, consequentia. Ցարմա- րել, իլ. համեմատութիւն. կարգաւորութիւն. պատեհութիւն. ձայնակցութիւն. կատարելու- թիւն. յարաբերութիւն. յօրինուած. հիւսուած. «այ՛ուն՛ը փ, փ՛ուիւ՛ն՛ւ, փ՛ո- ՛ն, լէյ՛ափ. *Կարգ յարմարուածոյ (կամ յարմարածոյ) քաղաքին այսպէս ունի, զոր ասացաք. Պղտ. ագէփ: *Գեղեցկագիր յար- մարուածովք ըղձակերտեալ կառոյց. Պիտ: *Ջյարմարութիւն և զմիաբանութիւն (ձայնից և տարերաց) զանգակքն երևեցուցանեն: Որք ըստ երաժշտականութե յարմարութիք են: Անհնար է ձայնակցութիւ ՛ի յարմարու- թէ և յանյարմարութէ լինել երբեք. Փիլ: *Ձայնին իսկ սրա չունին և ծանրագունին համանգամանչն խառնել՝ յարմարուէ առա-

տասցի անուն: Օցտիցեն քերթողքն զարմանալի իսկ և զձևս՝ առանց գաշանց տոկ բանս առ չափս դնելով: Զերգ և զարմանալի երթալ առանց բանից՝ տոկ փանդռնահայելութիւք և փողաֆարուածիւք վարելով. Պզոփ. օրէն. Է: *Յարմարուելի քնարի: Յարմարումն քնարի. Ա՛ որ. Է: Սահմ. Գ: *Եւ իմն օրինակուելի ոչ է այլոյլեալ յարմարութիւն. Նար. հ: *Անդամոյն առ միւեանս յարմարուին: Որպէս գլուխ առանց անձին յարմարելեան ոչ կարէ կրել կենդանութիւն. Բրս. հդ: Շ. ընդհանր: *Յարմարումն (կամ ձև) բարձից քոյ՝ նմանուելի ուլանց լեռելոյ. Երգ. Է. 1: *Յարմարումն բանից. (իբր առ սեթևեթեալ կարգաբանութիւն. փխ-ովք որ.) Փիլ: *Եւ որ յարմարումն է այս՝ ասէ՝ առ նոսիկին Ճառեալսն. (այսինքն հեռուելի.) Ոսկ. յհ. Է. 26:

ՑԱՐՄՆԱԿԱՆ. Տես ի բառն ՑԱՐԱՄՆԱԿԱՆ:

ՑԱՐՄՆԻՄ. յ. (ի բառէս Արմն.) ոգի Արմատանալ. յարանալ. տևել. հաստատուն կալ. *Լայեք ի վերայ յոլովայ. քանզի նա ելիւ պատճառ արգարութեանն, այն որ պլխատն և զեօթն ամ յաւուրս նորա յարմիւեցաւ (կամ յարմիւեցաւ). Եփր. Է. ճ:

ՑԱՐՆՁԻՄ. յ. Իբր Ցարիլ. ի գէպ գալ յարաբերելոյ. Հայիլ. *Ոչ եթէ զայսպիսի ընչից (այսինքն ղիւոց) Ճառէն, զոյոց մեքս իսօսիմք, և չարընչիլ մեզ. Ոսկ. մ. Ֆ. 16. (յն. որ ոչ իւիք առ մեզ:)

ՑԱՐՈՑՑՓ. գ. Ցառնելն. բարձրպնալն. զայրացումն գեռաց. *Չարոյցս գեռաց, զոգոց զփոփոխմունս. Փիլ. նխ. Է:

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. *Անաստասις, ἀνάστημα, ἔγερσις. Resurrectio, suscitatio, surrectio, erectio. Ցառնելն ի վեր. կանգնումն. մանաւանդ ինքնիշխան կենդանութիւն քոյ ի մեռելոց. և յառնելն մեռելոց նովաս ի կեանս. Գ-ՓԷԷ. ԽԲՒԼԻՀ. ԵՕԼԻ-ԷՐԻՒ ՀՎԵ օլոմ՝ոսէ. *Ցարուն մեռելոց: Ցեա յարուն իմոյ: Ցեա յարուե նր. ևն. Է. Ղ. Է. 14: Ա. Յոր. ծԷ. 12: Մ Փև. ԻԷ. 33. ևն: *Ցարուքն իւրով զյարութիւն մեզ պարգեւեաց: Ծանուցեր քո յարութիւքդ զյարութիւն մեր: Դու ես քո, կեանք և յարուն ազգի մարդկան (այսինքն Յարուցիչ). Շար: *Մեռանիցէ ըստ բնաւե է, և յարութիւն ի վերոյ քան զնուիլիւն. Ոսկ. ճ. Է. 5: *Կորուսցուք զանձինս, և զարձեալ գացուք զնա յաւուր յարութեէ, կացցուք ընդ աջմէ քումմէ. Ածաբ: *Ի յարուն (զազարու) յաւուր գալոեան փրկչին առ բածծանեին մանկունքն վշանդեբդս. Շար: *Ցարուն կոչի երկրորդ անգամ կանդնումն անկելոյն. Դամասկ:

Ցն. ոձով ասի. *Ջերծից ի քէն զյարուելի ամբարտաւանութէ քո. Սփռն. Ք. 10. (այսինքն վերացումն, փքացումն:) *Ջնչէից զամենայն յարութիւն բուսոյ (այսինքն Հասակ). ոչ վախճարար տասցիլ զյարութիւնն. քանզի սա ամբարշտաւանուելե է ամ բարուսանուելե է անուն. Փիլ. Է. 16. 24:

ՑԱՐՈՒՆԻՒՆ ասի անաւղոյ աւամոյ և Ցար գոլն. և Ցարիլն. և Ցարումն. յատկացութեի. զօդ. յարմարուելի. և Ցարատուելի. Յարամնայուելի. *Հայր յորդւոյ և ի հոգւոյ առաքեալ անուանիլ անյար է. այլ որդի մարդացաւ, զի անուանն յարուէ՝ անձամբ որդի մարդոյ անուանեցին. Ոսկ: *Ա՛ինոցիկ՝ որ յերկինին են՝ ամենեցուն է յարուելի և միանուելի և կապ ինքն երկինի, ոչ յօրինեալ ի մարմնի անդամք եմ յարմարեալ են և բնաւորեալ: Որ հաստատուն բերնուելի ընդ միմեանս իսանելալ են, յարութեան պատճառաք. ընչաւորոյ նախ առաջին հեղակուր է (օգն): Ցեկեղոկ բնաւելի ուղղելով, զյաւութիւնն ոչ յինքեանց ուներով: Այն որ ի ու յարութեէն մանաւանդ երթայ: Երկնայնոյ հաւատարեաց բնաւելի հաւերեկոյ, որոյ անուն Թարգմանեալ է յարութի. վասն զի ոչ նուազութիւն և ոչ յերկարութի ևս ընդունի: Բանականի բաժին առեալ է կոյսն յարութի և ի մշտընջենաւորութի հաւերեկա, ևն. փիլ. ասէպ:

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԱՆ. ա. Որ ինչ հայի ի յարութի մեռելոց. *Զյարութիւնական յոտանին ծաղկեցուցեալ. Ածաբ:

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԱԿԻՑ, կամ ՑԱՐՈՒԹԵՆԱԿԻՑ. ա. կոյոզ յարութէն քոյ. *Զարքարակից լինել, խաչակից, դերե զմանակից, ի ձեռն որոյ և յարութիւնակից. Ածաբ. ըա կամբ. Ե լ. իւ. Իսկ լէհ. *Մահակից և յարութենակից »:

ՑԱՐՈՒՄՆ. լման. գ. Ցարիլն. ևս և անաւղոր աւամոյ Ցառնելն. յարութի. *Ա՛պա յայտնեցաւ աքանչելեաք յարմանք մեռելոյն. Հ. հայ. Է: *Սէ՛ք աղօթիւք յարմանք մեռելոյն. Գնչ:

ՑԱՐՈՒՑԱՆԵՄ, լուցի, լմ. ն. Ἀνίστημι, ἐξίστημι, ἐξανίστημι, ἐγείρω, ἐξεγείρω. Suscito, surgere facio, erigo, excito, expergefacio, vitam reddo. Տալ յառնել. իբր կանգնել. զարթուցանել. վերացուցանել. կառուցանել. նորոգել. գրգռել. գոլոբբսֆ, օյանգբբֆ. *Հանդեաւ իբրև զառիբծ. և ո՛ յարուցանիցէ զնա: Տեսանիցես անկեալ ի ճանապարհի, յարուցանելով յարուսցես ընդ նմա: Ցարուցանել զատաւորս, կամ մարգարէս: Հողմ հիւսիսոյ զամպս յարուցանէ: Եւ տէր յարոյց հողմ ի ծովուն: Ցարուցանիլ բանս, կամ հալածանս, կի սատան, կամ վրէժխնդրութի: Զամենայն ե լիսատարգս յարուցից ի վերոյ նորս. ևն: *Ցօրինագրին վերոյ յարուցանել բանբասանս յանդգնի. Բրս. գոհ: *Զհնս ի վերոյ (կի ի վերի) յարուցեալ զմագաւորն դիս Թաւալ կացուցանէը. Զհնոբ:

ՑԱՐՈՒՑԱՆԵԼ. կենդանացուցանել զմեռեալն. կանգնել ի գերեզմանէ. փխրէլիցէ, լհէս էնգէ. *Սիլեզ մեռելոյ առնիցես աքանչելիս, կամ բժիշկք յարուցանիցեն: Ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում: Զպզոզ կոչաց ևեթ ի գերեզմանէն, և յարոյց զնա ի մեռելոց, ևն: *Զքարի կաբէ ասեն նման գոլ յարուցեալն ի մեռելոց՝ յարուցողին զնա ... Լուծէք զսաձարս զայս, և յերիս աւուրս յարուցից զսա. ոյզ յայս է որոյ զդուշանային, եթէ մարիանցն յարուցեալ՝ որդի ասի յարուցեալ ի մեռելոց. Աբ. ա:

ՑԱՐՈՒՑՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցարուցանելն. *Եթէ ձչնարիա է բան դիւելին, ձրըշմարիտ է և յարուցելոն նորա. Եփր. Ի Փ:

ՑԱՐՈՒՑՈՂ, ցեմ. ա. Ցարուցանօղ. յարուցօղ այն որ յարուցանէ զմեռեալս. *Ես ոչ միայն յարուցիչ եմ, այլև յարուն: Ինքն իսկ է յարուն և կեանք, և յարուցիչ և նոյոյիչ ամենայն մարդկան: Կամիցին տեսանել զյարուցիչն, և զյարուցեալն. Մաբր: Ա. Գաբ: Նանայ:

ՑԱՐՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Ցարոյցք. յառնելն. յոյզք. գրգիռք. և բարձրանալն. զարթնուլն գեռաց. *Ցարուցմունք պատերազմաց զկատաբածէ գուշակեն. Ոսկ. յհ. ա. 33: *Ոչ ընդմանք հողոյց, և ոչ յարուցմունք գետոց կարեն չարժեզ. Սարգ. ա. պ. ֆէ: *Գետոց յարուցումն լինի. Շէր:

ՑԱՐՏԱՌՈՒՍՏ. Տ. ԱՐՏԱՌՈՒՍՏ. ն. ա. *Տառապանաց և վշտաց յարտաքուստ և ի ներքուստ. Մագ. լ: Իսկ Պիս. յասելն ըզմշակաց, *Ընմիքձէնալիս զինքեանս յարտաքուստ օտարոտի պատմուճանաս առնեն (կի արտասին) »: Իմմ, յարտաքին:

ՑԱՐՏԵՒԱԿԱՆ. Տ. ՑԱՐՏԵՒԱԿԱՆ. *Զկարևորն և զպիտանացուն յարտևականն՝ բաշխելով: Բնականագոյն յարտևականն որակութի. Մագ. իէ. Ն ԿԷ:

ՑԱՐՏԵՒԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՑԱՐՏԱՏԵՒԵԼ. *Մշտնջենաւոր և աղուծանեալ կենացն յարտևացեալ կայունն. Աբծբ. Է. 3:

ՑԱՐՏԵՒՈՂԱՆՈՑՆ. Տ. ՑԱՐՏԵՒՈՂԱՆ. գոհն. *Որ որակութի յարտևողագոյնն և յաքնամանակագոյնն: Այս որակուե է յաքնամանակագոյն, և յարտևողագոյն. Մագ. ծԷ:

ՑԱՐՏԵՒՈՂԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՑԱՐՏԵՒԵԼ. *Պատահումն որակուեաս այս (կերման) եռաբեայ ցուցակաւե բերե նշանակուելին, եթէ յարտևողանայ (կամ յարտաևողանայ). Մագ:

ՑԱՐՓՈՒՆՈՒՍՏ. Տ. ԱՐՓՈՒՆՈՒՍՏ. *Ցօքքնուստ պարգեք և պատիւք նոցա լինիցի ընտրեալս: Առնուլ պարգես և պատիւս յարքունուստ. Ագաբ: Ցհ. իի: *Ինոձ կաց կարգեցոյ յարքունուստ. Խոր. Է. 7:

ՑԱՒ. որպէս արմատ բառիցս Անյաւ, Բաւ, Ցաւէստ, Ցաւիտեան, Տեւել, Աբարտ, Աւելի, Ցաւելուլ. զորս տես ասեղոյս. (լծ. յն. այի, էյծն. լտ. Էստ. այս. էպէս, ապաբ:)

ՑԱՒԱԿԱՆԻՄ, եցայ, կամ ՑԱՒԱՑԱՑՆ ԳԱԼ: Բաւել հասանել. տևել. աւարտիլ. բովանդակիլ. կատարիլ. գիմանալ. ԷՒՄԱՆԱԼ. ԷԷՒՒՆԷ, ԷԷՒՒՆԷ, ԳՒՆԷ. իբր սբննալ. *Ցաւաչ քան զղջհւելն պայազատութիւք ազգաց մի ըստ միոջէ ի տասներորդ Թիւ համարոյ ձգեալ յաւականերեան. Եսա. իբ. ա: *Նախասահմանեալ նովաս ամենայն, նախագիտապէս զլինելոցն նախ քան զյաւաչն գալ. Մաբ. ի գիտ:

ՑԱՒԱԿՆԱԶԵՂՑ. ⟩ ա. Տ. Անցեալ իբ
ՑԱՒԱԿՆԱՑԵՂՑ. ⟩ չափ. յանդուգն և Ցանդգնաբար. *Մեռանի անդ անզգուշապար ի յաւակնայեզդ դիմազուածոյն. Աբծբ. ա. 11: *Ցանհպեբլին մերձենայր փայտ ապարատանաբար, և գեղաղեչագիտակ ըզխայրին կապուեր յաւակնազեղդ. Թէոփոբ. Տայբագ:

ՑԱՒԱԿՆԻՄ, եցայ. յ. Ցանչափս ակն դնելով յանդգնիլ. կբբիլ. Ժարհիլ. (լծ. լտ. աաբէօ, աաբսաս.) *Ոչ բաւականացաւ չաւեօք մարգկան, այլև առ ասբս նորա յաւակնեալ: Ածորդի զնա ձայներ, զի այնու փքացեալ՝ առ հուրն յաւակնալ զինքն ասլցէ. Աբծբ. ա. 14: *Եթէ ոք հաւատական բանիս յաւակնի կապուել ըզհայր ի լիւրիք բանէն. Նար. իբ: *Երիս ասեն ասել ոչ յաւակնիմք, այլ մի. Պիսա: *Ալ ինձ ոչ փոքր յաւակնելի էր յայգեան ձիաել ի բաժանութիւն՝ ամենեին ստորանկելոյս. Նանայ: *Տուաւ պատճառ գոռոզապատաեն յաւակնելոյ լսելն. Եբե. Ֆի:

ՑԱՒԱԿՆՈՑ. ի, ացս. ա. Ցանգգուգն. յանդուգն. *Ոչ յաւակնոտաց, այլ հլուաց տայ զընորհս իւր ասե. Նար. Խբաս. ասս Լ:

ՑԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. *Քաջք քանոյ պատահելաք՝ անմեղադրելի կան ինան գյաւակնութիքն. Աբծբ. ա. 7: *Զօրինցն զաւակնութէ. Նար. Խէ: *Ընկերկի սառութէ յաւակնութիւն. Գբ. փղ. Ի Լ: *Զգուշացեալք ի բաժանապիրութէ յաւակնութէ. Սարի. հանգ:

ՑԱՒԱՆԱԿ, ի, ացս. գ. որ և ՑՈՎԱՆԱԿ. Պաղոս. Pullus. Ձագ չորքոտանեաց. (իբր գիւրահաւան՝ հլու.) մանաւանդ ըստ հն. որպէս քուռակ իշոյ. մորուկ. որմուղ կըրմուղ. յագ. էշոխ. եավրս, ոբէս, էհբէս.

(հծ. յն. ὀϑόη, էչ. պ. ճիվան, և սոնա. Էօա-վանա. որ և լտ. Էօ-վինո. իմ. ճիծվինէ. իսկ լտ. Էօ-վինգօ, Էօ-վինգա, որթ մատաղ.) *կատիսոյ զորթոյ զյաւանակ իւր, և զգընդակէն զյաւանակ իշոյն: Հեծեալ յէշ և յաւանակի իշոյ, ևն: *Իշավայրաց քինացեալոյ՝ զարու յաւանակս 'ի մատաղուե կորեալ · Եղիի:

Որպէս Մարուկ ձիոյ.* Ոչ ձի 'ի տան լ-ցէ, մի յաւանակ (նորա տացէ 'ի հոգեքա-ձին). կանան:

Զագ ընտանի կենդանեաց առ հասարակ. ուստի նմանութիւն ասի.* Իբրև զհանդարտ որով անարատ, և իբր յաւանակ կամոց անբաւին. Նար. կոռ: Որպէս և օրինակաւ ս սի զնորոյ հարանէ.*եղի սերոյ, և յաւանակ քոց չնորհաց խօսեացի ընդ քեզ. Առակ. Ե. 19:

ՅԱՒԱՆԱԿԱԿԱՆ, կամ ՅՈՎԱՆԱԿԱ-ԿԱՆ. և Յովանակեան կամ Յովանականա. Պωλικός, Pullicus. Սեպհական յաւանակի, և ուր իցեն յաւանակք (իշոյ, ձիոյ, ևն). *Նէրոն 'ի կառս յաւանակականս, և 'ի տան յովանակեանսն յաղթեաց: Յաւելաս յովանական կառատարուիկ: Յովանական երկեին: Մրճաձին յովանական. Ես.որ:

ՅԱՒԱՑ, 'ի յաւատ. գ. ս. այսինքն ի հաւատ. հաւատարմութիւն. Ἐν πίστει. In fide. * Ոչ առնէին համար արանցն՝ յորոց ձեռն տային զարծաւթն՝ տալ գործաւորաց գործոյն, զի յաւատ (կամ 'ի յաւատ) գործեն. Բ. Ել. ժէ. 15:

ՅԱՒԵԺ, ՅԱՒԵԺԱԿԱՆ, ևն. Տ. ՅԱՒԵԺ, ՅԱՒԵԺԱԿԱՆ, ևն:

ՅԱՒԵԼԱԳՈՅՆ. Տ. ԱՒԱՒԵԼԱԳՈՅՆ. *Յաւելագոյն արա զգթութիւնս քո քան զբազմութիւն յանցանաց մերոց. Մաշ:

ՅԱՒԵԼԱՒՈՐ. Տ. ՅԱՒԵԼԱԳՈՒԹԻՒՆ:

ՅԱՒԵԼԱՒՐԵՄ, ևգ. ն. Աւելի լինել դնել. յաւելուլ. աճեցուցանել. Առ հօրն յաւելագրելով չնուածս իւր. Աւծր. Ե. 11: *Ն'հանջնիգ երեք ժամն յաւելնի յաւելագրեալ: Նոցա գարձեալ այլ ևս յաւելագրէ սարկաւագն զնոյն, ասելմնո ասացեք: Աւելին, օրհնեալ եկեալ անուամբ տեառն, գաւ-թեան ձայնիւն յաւելագրեալ. Խոսր. ծմ. Ն պարգ: *Նմանո լեր և դու յովսեփայ, և յաւելագրեա զբարիս. զի յովսէփ յաւելագրեալ զթարգմանի. Բրս. մրէ:

ՅԱՒԵԼԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, կամ ՅԱՒԵԼԱ-ԴԻՐ. գրի, րաբ. գ. Προσθήκη. Additamentum, accessio, incrementum, auctus, adjectio. և ἄρθρον (յորմէ արթր. Թ. արնմա, արնգէ). artus, articulus, copula. Յաւելումն. յաւելուած. յարակցուի. աճումն. վերադիր. և Յօդ քերականական. արթր. աթր. *Ո՞ր յԱծելէն գիրս գասնի հոգին սուրբ ասացեալ սոսկ ոգի առանց յաւելագրութեան, ասելով կամ ոչ, կամ հօր, կամ Թէ իմ, կամ նորա, կամ քոյ, և որգւոյ, կամ յինէն, որ է ոչ. կամ ընդ յառաւելագրութեան, զի մի սոսկ ասիցի հոգի, այլ հոգին: Ընդ յաւելագրին ասի. սնկեաց. և արար փուչ: Ասաց յաւելագրաւ, Եթէ ես եմ այգի (կամ որթ) ճշմարիտ. Աբ. ձԲ. ստեպ. Ե Ը:* Յոմեսի յաւելագրութեան թարգմանի. Բրս. մրէ:

ՅԱՒԵԼԵՄ, ևգի. ն. Տ. ՅԱՒԵԼՈՒՄ. Էօեյնել. *Նուաղեաց զաստնէն, քան Թէ յաւելեաց. Աւծր. Ե. 7: *Ներհիւսին կուտին յաւելին 'ի յոքնատարն յաճախուեն. Նար. ՃԲ: *Ի բազմաց գոհութենէ անտի յաւելեալ ցին 'ի փառս Ա. Եփր. Ե. Ի:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ. ոյ, ոց. գ. Περίσσευμα, περίσσεια, πρόσθεμμα, προσθήκη. Abundantia, incrementum, additamentum, augmentum, auctus. Յաւելուածն. յաւելադրուի. վերադիր. աճումն. առաւելուածն. ինչ մի աւելի. Էօելուած. Էօելցոած. իլվէ, արնմա, գոնմա, արնգէ. Էօրնգէ. * Ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան: Յաւելուած վիճակաց: Յաւելուած ձեզ լինիցին բերք նորա: Ի բաց Թօթափել զանհնայն աղտեղութենէն և զյաւելուածս չսրեաց. ևն: *Յաւելուածք հարիւրապատուոց ժամանակաց (այսինքն ամաց). Ես. ԽԲ. Ա: *Մինչք ոչ եթէ մեզ միայն յաւելուածով ծածկի, այլ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ. Ոսի. Մ Ե. 25: *Առ փոքր փոքր յաւելուածով կատարումն մեզ եղիցի. Բրս. կդ: * Առ փոքր փոքր յաւելուածոնէն գալ 'ի կատարումն: Օր ըստ օրէ յաւելուած լինի լաւութեան. Յհ. ծԲ. Ի: * Շինուածն յաւելուածով 'ի նուաստութենէ 'ի կատարումն ելանէ: Նոքա չորչարէին, զի յաւելուած արդարոյն առնիցեն. Սարգ. Ա. պ. Բ. Ե Ի: * Վերսին յաւելուած. Նար. ատպ: * Ի նոսա Թողով զչէնս ամենայն՝ հանգերձ յաւելուածով մսից առանձինն, և ոռճկաց կարգելոց յարքունուսս. Խոր. Ե. 7: *Ա յտոքիկ գիւրաս յօրինէին փորր ինչ բանի յաւելուածով. Ը. Ի: *Բազում ինչ մարգարէիւքն խնամարկեաց. և առ սյս Լս յաւելուած չնորհի, զի և ինքն առ նոսա եկն. Իգն:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾՔ ՈՐՈՎԱՑՆԻ. Կղկղանք. Περίσσωμα. Excrementum. ազբ. Նեձաուէր. *Գնաց՝ի կողմնինաւին՝ Թափել զյաւելուածս որովայնին. Վրք հդ. ծԲ:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ. ա. Յաւելեալ. աճեցուն. *Որ նախ փոքր գոլով, և յաւելուած չնորհիւ գոյր (գայր) 'ի մեծութիւն. կէսրդ. ղ: *Զի կրօնաւոր երևեցի և խստակեր, յաւելուածովքն վարի պատուիրանաքն. (որ լինի գ. և ա.) Սարգ. չի. Ե:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ. Նոյն Ը վ. *Երբեմն բացարձականք, և երբեմն յաւելուածականք. Շէր:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա Նչ. *Յաւելուածութենէ նէղուեր, կամ հաւատացելոց: Մասունք յաւելուածուեր. Եփր. էէւէիգ: Նիս. գծ: Քէր. էերի: * Յաւելս (օրէն) վասն յանցաւորութենէ. և Հոյոյ վն նոցա, Թէ յաւելուածութենի եղև: Խընդրնացուք զարքեպիսկոպոսէն և զորդաւուն նորա, զի ընկալցուք 'ի տեառնէ զյաւելուածուն. Մրթբ. Ե. Չ: *Աձեցուցեալ յաւելուածութենէ կարգաւ: Նևւթական աշխարհս յաւելուածութենէ առ զկատարեալսն Թէ (՝ի բուսոց մինչև 'ի մարդն). Աղ:

ՅԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՒԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. *Կոչեաց զսնուն նորա յովսէփ, յաւելութիւն. Եփր. ծՆ:

ՅԱՒԵԼՈՒՄ. լի, ւեալ. ն. Προστίθημι, προσθίδωμι. Appono, addo, adjicio, jungo, augeo. Առաւելուլ. ածեցուցանել. առաւոցուցանել. 'ի վերայ բերել. բարդել. ժողովել. ամփոփել. կրկնել. երկրորդել. յաւելել զքան 'ի բան. Է-ԵՅԸԼԵ. արնգմագ, Էօ-գնե գօմագ. պէրէ-գէրմե, Ռէ-բարլամագ. (եբր. Էաաֆ. յորմէ Է-օօ-ֆ.) *Չարցեն զնա Թզեւոյ քառաւուն, և այլ մի յաւելցուցեն: Եւ Թէ սակաւ իցէ, յաւելից քեզ գոյնչսին: Աւուրս յաւուրս յաւելեր Թագաւորիս Մեծոյ Թէ յաւելու բարեկամս բազումս: Յաւելմ մեզ հաւատս: Յաւել տէր խօսել: Ոչ ևս յաւելից անիծանել զերկիր: Յաւել ծնանել զերդայր զնորա զՀաբէլ: Գործիցես զերկիր, և ոչ յաւելցէ տալ քեզ զզօրութիւն իւր: Յաւելոյք յամենայն մեղս մեր և 'ի չարիս, և խնդրեցայք մեզ, Թագաւոր: Որ յաւելու 'ի կերոզացն: Ոյր գուցէ, տացի նմա, և յաւելցի: Մեռաւ, և յաւելաւ առ ժողովուրդ իւր, կամ յազգ իւր: Յաւելցիս առ ժողովուրդ քո. ևն: *Որպէս ոք՝ վ 'ի հուր բոլորքեաք յաւելուցու բազում նիւթ ևս փայտի: Յաւելին ցաւս 'ի ցաւոց վերայ. Եզէկ. ա. է: *Յաղք և լիք հացիս նուազեցան, և քաղցեալք յաւելին զհաց. Եփր. Ի Ե: *Յաւելլի (կամ յաւելելի) է. Ճ. Գ: * Ծով ասեն զուգեալ կայ՝ յաւելլոյ գետոց և ոչ ևս, և 'ի պակասելոյ գոլորշոյն. Շէր: *Յաւելաւ հայր իմ ('ի յառաջադիմութի), և եհան գև լիպզօրէ. Վրք հդ. ծԲ:

ՅԱՒԵԼՈՒՄ. է. Ե. ն. Πλεονάζω, περισσεύω. Abundo, excello. որ և առ ԱՒԱՒԵԼՈՒԼ. Էօելնալ. արնմագ. *Որ յաւելու 'ի գիտութի, յաւելու 'ի ցաւս. (յն. զգիտութի. զցաւս:)

Առաւել ևս յաւելուին հաւատացեալքն 'ի տէր: Ամենայն որ յաւելուցուն քեզ, առնիցես ողորմութի: Եւս քան զևս յաւելուցուք 'ի նոյն. ևն: * Որչափ ժամանակք անցանեն, նոյնչափ յաւելուն ցանկութիւնք առ 'ի նոսա. Խոհ:

ՅԱՒԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Յաւելուլն. յաւելուած. * Ո՛վ հոսիւք ասելոցն՝ յաւելումն տացէ ոքանչելեացն. Նիս. 'ի ոՒանչ: *Եւ արդ 'ի փիւնիկեացոց վիայութենէն պիտ պարտիցէ աւելի յաւելումն (յն. յաւելուլ). Ես. Ի. Ա: *Զանանեղիս աչաց հաւարեալ՝ կրկին յաւելմամբ լուսաւորեցին. Նար. ՃՁ: *Յովսէփ՝ յաւելումն (Թարգմանի). Եփր.:

ՅԱՒԵՏՅԱՓՈՅՆ. Տ. ՅԱՒԵՏՅԱՓՈՅՆ. ևն:

ՅԱՒԵՐԺ. Տ. ՅԱՒԵՐԺ, ևն:

ՅԱՒԵՐԺԱՀԱՐՍՈՒՆՔ. Տ. ՅԱՒԵՐԺԱԿԱՆ ՀԱՐՍՈՒՆՔ:

ՅԱՒԻԺ. ս. Διαπαντός. Semper. ἀεί, perpetuo. որ 'ի յածանցս գրի և ՅԱՒԻԺ. Նոյն ընդ Յաւէս, ըստ որում միշտ. փայմա. * ԵՒսէ յաւէժ զմիշն և զՀանապազ. Վահան. յոթաներորդէն: *Եւ յաւէժ ուրախանան միշտ հաւատացեալք: Նմա յաւէժ յանձն ալաս զանձինս մեր. Շար: *Սէր զերկեղեցի անշարժ պահեա յաւէժ: Մաքուր կուսութիւն ուրախանան յաւէժ. Շ. փագ: * Ոչ բանիւք ևեթ խնդրել յորաժամ, այլ արդեամբք և գործովք յաւէժ արժանի առացուք միշտ զմեզ ուղղմանեթն ՀՅ. Խոսր: * Զկնորսք ոչ սակաւակեացք, այլ յաւէժ կենդանականք. Ոսի. Մ. Ա. 1:

ՅԱՒԻԺ, եժ, ի, աւ. ա. Յաւէժական. յաւիտենական, հնանջնինաւոր. անանց. անապատ. անեզրական. անշարժ. անփոփոխ. *Յաւէժ կենդանութի. Ածխ: Եփիի: Էօբ: * Յաւէժ սքանչելնուորութիւն ընդ քեզ միացեալ. Թէոդոր. Խ: * Ընկալ զալարին քո յանապատ բարիս, յաւէժ պայծառուիս, յանտուռեր լոյն. Ճ. Գ: *Ուրիի՝ բոցագոյն է, և շրջի շուրջ գալով զյաւէժսան (այսինքն զանշարժ շրջանաւս). Փիւ. Լ. Ա. Ա. 57:

ՅԱՒԻԺԱՒԱՐ. Տ. ՅԱՒԻԺ. ս. * Փնզ յաւէժապար հնչմամբ ընդ հոգելինացն գասս վերերդեսցուք. Շար:

ՅԱՒԻԺԱԳՆԱՑ. ա. Մշտախաղաց. մշտահոս. *Գնաք յաւէժագնացք. Զ. Ի: Ե:

ՅԱՒԻԺԱԳՈՁ. ա. Որ իցէ գոչիւն անդադար. անլռելի. *Յաւէժագոչ ապտակաւ ղեկուցանեն զերեքանձնեան սէրսն Թիւն. ժՀ. ԼԻ. Ի:

ՅԱՒԻԺԱԼՈՑՍ. ա. Որոյ լոյսն է յաւերժական. անտրօտ. անշէջ. *Նորին յաւէժալոյս Հառատպայճիւք. Մոտ. Ելէզ:

ՅԱՒԻԺԱԿԱՑ, կամ ՅԱՒԻԺԱԿԱՑ, ի, ից. ա. Յատակայ. կայուն. հաստատուն. յաւիտենական. անանց. *Յաւէժակայ ըստացուածով (իմաստասիրեան) մեծացեալոց: Հանդերձելոյ և յաւէժակայ բարութենէն:

ի յաւէժակայ գոյացութեցս (տարերաց)։ Զձեռս ՚ի վեր համբառնալով զհնացականն և զյաւէժակայ բարերանութեն ընծայէր. Պիտ։

ՅԱԻԻԺԱԿԱՆ, ի, ից. ա. որ և ՅԱՒԻԵՐԱԿԱՆ. ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ. *Յաւէժական յոյսով պաշտպանեալք. Նար. ոտ. *Զատարագրեալ մարդն յաւէժական կենացն՝ վերագարձուցեալ. ԶԹր. իԲ։

ՅԱԻԻԺԱԿԻՑ. ա. Յաւէտակից. մշտնջենաւորակից. *Յիմարութեդ ցոյցք՝ զնիւթս զայս յաւէժակից ասել այսպիսական զօրութեն. Յհ. իմ. երԲ։

ՅԱԻԻԺԱԿՈՅՍ. Տ. ՄՇՏԱԿՈՅՍ. *Սուրբ և անբիծ և յաւէժակոյս զսէ (ըստ զեօթներեակ թիւն) գիտեն. փիլ. փեսախ։

ՅԱԻԻԺԱՄՆԱԼ. Տ. ՅԱՒԻԺԱՆԱԼ. * Իբրու լեռ ՚ի նմին էր ձևի մնալ աքանչելացն. այլ նա ոչ նոյնպես յաւէժամնայր. Պիտ։

ՅԱԻԻԺԱՆԱՄ, ացայ. լ. Διαιωνίζω. Permaneo. Յաւերժանալ. մշտնջենաւորել. յարանալ. յարամնալ. յարատևել. հանապազորդել. պաՀել օշմաՓ, փայռնմաՓ. ՚Ոչ կայ ինայ, և ոչ յաւէժանայ։ Սիրեսցին զանցեալ ժամանակն երևեցուցեալ. իսկ սիրելին միշտ յար է, և՚ը նմին յաւէժանայ. փիլ։ *Զգաստութեդն պսակեչտութեւն ՚ի յաւէժացեալն հաստատեալ տեղոյն է։ Ամենեին բարգաւաճեալ յաւէժանայ։ Սոցին և զօրութեւն յաւէժացեալ գործով ՚ի մէջ անցեալ տեսանի։ Ընդ աշխարհիս կազմուեն երկրեան և յաւէժանան մինչև ՚ի բոլորևլեացս յանկումն. Պիտ։ * Յաւէժանայ մինչև յաւիտեանս. Տծոակ։

ՅԱԻԻԺԱՊԷՍ. ս. Յաւէժ. յաւէժապար, միշտ. անգադար. *Յաւէժապէս միշտ փառաւորեալ։ Ազաչէին զնա յաւէժապէս. ԳԺ։ Ճ. Ա։

ՅԱԻԻԺԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Յերկարել յաւէժ. հանապազորդել. *Իբրև ըզհանդիսապիրս քաջալերութեն ունելով յաւէժացուցանէ հանդարտակիւ ՚ի յանկեալն նահատակութեն. Պիտ։

ՅԱԻԻԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀϊδιότης. Sempiternitas. Մշտնջենաւորութեն. յարակայութեն. հանապազորդութեն. *Յաղաչանս եկեալք սպարչին բոլորեցան՝ խնդրեցին ըզնորա գործոցն զյաւէժութեն։ Սկիզբն լինէ լուեն է ՚ի մատնոյ սերմանս յաւէժութեն. Փիլ. լին. Բ. 13։ * Եւ նոյն միշտ լինի ընդունողին յամենայն յաւիտենից յաւէժուն. Նէոս. էրԳ։ *Գոյական յաւէժութեի երկրաթաքիգ տմանակաս. Պիտ։

ՅԱՒԻՏ. ա. ս. Μᾶλλον. Magis, amplius. Աւելի. յոյժ. կարի. անչուշտ. ասելի. ղէոպէ. (ղծ. և ՏՂՂՆԵ, ՏՂԷՒ.) *Յաւետ, և նուազ. Աբիսա. ոգոյգմ. ատեպ։ *Դոյղն զյաւէտն պարունակէ. Նար. ՅԲ։ * Չի յաւետ մեզ բանս բարւոք որոշեցար։ Ոյք յաւետն հաղորդին միոյ և անթաւ պարկեշին ՚ա, յաւետ են մեծի առ նոս. Դիան. *Ոչ չգիտեալ յիւր յաւետն պարունակել. ՃՂ. ՀԷԲ։ *Էր տեսանել քան զաբրտնամ յաւետ ղկինն օսպարսիրագոյն. Ճ. Ճ։ *Ե՚ս ևս յաւետ մեծ ՀԷցաւ ՚ի վերայ իմ սղբայրէին ՚ա։ Որ քան զամենայն գԺնեայս յաւետ վերկեցայ։ Ի գգուշանալն առաւել յաւետ վերատեցայ. Նար։ * Եւ զայն ոչ միայն քաջութեն՚ քան եթէ յաւետ իմաստութեն յարդարեալ հնազանդեցոյց։ Իմաստնագոյնք ցուցան քան զամենեսեան, և յաւետ բարգաւաճեալք։ Եղծանելի է ոչ զոյժ հաւատոյն, և ոչ զըստ յաւետ կարելին. Պիտ։

ՅԱՒԻՏ ԶՒ. ՚Ա. Μᾶλλον δὲ. Imo, potius. Մանաւանդ. մանաւանդ եթէ. և՛ս առաւել զի. ապնա. Իլլա, Խոսոսա. * Ծառղս արժանի է բանիս կանգմուեթէ, յաւետ զի՝ հառաչանաց։ Ոչ գոյացեալն հաւասար է ոչընչի, յաւետ զի՝ բոլոյովինք ոչինչ։ Որոց ՚ի գէպ էր, յաւետ զի՝ հարկաւորս կիսէդգեան։ և Պարապ։

ՅԱՒԻՏ. ՛ս. որպէս արմատ Յաւիտեան բառին (ղծ. յն. այէ. արաբ. ապապ, էպէպ). Ἀεί. Semper, perpetuo. Յաւէժ. միշտ. հանապազ. իծիէ. *պայմ, հէր պայմ՚. Ա յժմ և յաւետ հօր և որդւոյ և Նը հոգւոյն ամեն. ԺՀ։ *Ի փառաբանութեթէ ՚ա յաւետ և միշտ պարապելով։ Միշտ բանիւ վարդապետիցէք, և գործով զնոյն յաւետ առնիցէք. Խոսր։ *Ընդ նոսին երդիլ միշտ օրհնութեթէ յաւետ (իբր յաւէժական), Նը երրորդութեեն փառք յաւիտեանս՝ ամեն. Շ. փագ։ *Ան ատացօղն՝ միշտ նեղգաւորս, և առ բանսարկուն յաւետ հաստատիս։ Ոչ նոր ինչ գտեր յիս, այլ նոյն ևս յաւետ նովին պատահմամբ յանցաւորութեթէ. Նար. Է. իՃ։ (յորս փակի և իմատոս ձայնիս ըստ ՚ա ՚նշ.)

ՅԱԻԻՏԱՌՈՒԹԻՒ. ա. Միշտ և անապատ բաշխօղ կամ բաշխեալ։ Իսկ Ո—ահ. *Որչափ և առաւել ՚ի վերայ բանին ՚ա յաւետատարածութեան և ըստ Ճշմարտութեթէ մարմնոյն, թուի գրելի գոլ յՅաւետ անբաղդատաբար։

ՅԱԻԻՏԱՌՈՒՄ. ՛ս. Յաւետ. յաւէժ. յաւէժաբար. *Յաւետաբար միշտ և գերադրոյնս ինքն զմեզ ուսանեալով. Թէոփոր. Խ։ *Փոյթ յաւետաբար ունելով սա ՚ի գիտել, թէ պահանջելոց է ՚ի մէնջ զատանութեթէ վարդապետութեթէ շնորհացն. Կիւրղ. ղԺ։

ՅԱԻԻՏԱԳՈՅՆ. ՛ս. ա. Μᾶλλον. Magis. μάλιστα, maxime, potissime, mum. Առաւել. Աւելագոյն. *Ոչ գոյ իւր՝ յորմէ պարտ է յաւետագոյն խորհել, քան եթէ յաՅծմն բանիս և գործով մեզանէ. Պղոտ. հնովս։ *Յաղթեսատեսակ պարտ է գոլ ամենայն առն, և հեզ խթիս յաւետագոյն. Պղոտ. օրին. Է։ *Քանզի և սէր իսկ յաւետագոյն վնաս սիրեցեալ քան զթինեական զայն ղլեսան. Նան. էնէղ։ *Յաւետագոյն իմն պատուով անցեալ վայելչանայ։ Յաւետագոյն խըմբեալ երկնանկութեթէ։ Օժանդակեալք յաւետագոյն ՚ի զօրացն բազմութեէ։ Յևս յաւետագոյն *փոխէ անզանգիտելի նահատակն Յհ. Ա։ Նմանապէս սոցա՝ և յաւետագոյն ևս ծանիր զպարապատուութեթէ քաջարութեն զօրավիգն։ Կրկին արգասութեթէ է, և յաւետագոյն իրատացի ևս գործ. Պիտ։

ՅԱԻԻՏԱՋՈՒՄԲ. } ա. Ἀειθαλής.
ՅԱԻԻՏԱՋՈՒՄԲԱՀ. } Semper virens. Նանաղալով զտարթ և զտարձագեալ. յաղագաւորդ. յարագալար. *Տնկեսցուք զվիթեանին յաւետազուարթ (կամ յաւետատազարթ). Ոսխ. չՃ. ա. 23։ *Յաւետազուարձ ցնծութեթէ խնգա. Ասան. էնէղ։

ՅԱԻԻՏԱՌԱՂԱՑ. ա. Ἀέγναος. Perennis. ἀειχαινότος; qui nunquam non moveturՄշտաթարագ. յաւէժագնաց. մշտարթ. մշտագործ. մշտաշարժ. արծաթեալ ՚ի քնէ. անսպառ. *Ոգի մշտաշարժ և յաւէտաթարագ։ Յաւէտաթարագս ալքիւրք, կամ շնորՀք, կամ խնատութեթէ. փիլ։ *Յաւէտաթարագ հոսր, և միաք։ Յաւէտաթարագ գեաք, կամ փառք վերինն երուսաղէմի. Նէոս. կագմ։ փոփ. ա ղէր. իլ։ Դիան. Ելք։ *Յաւէտաթարագ շնորհիւ ցոլացեալ յիմնալի Ճառագայթիկ Նոգևորաց. Խոր. Ֆ. 62։ *Յաւէտաթարագ բարութեէց մատակարար։ ՚Ա՚ը ՚ի յաւէտաթարագ իմն ալքերէ։ Զյաւէտաթարագ արգասիս։ Հոսեալ յաւէտաթարագ վտակ. Պիտ։ *Հեռւիմ յաւէտաթարագ հրձուանալոյ հրձուանալութեթէ. Թէոփոր. ՚ի Նյան։ *Հարկեալ յաւէտաթարագ գիոյ՝ զոր ուՆիս միշտ առ մեզ. Ասան. ՚ի պէսբ. յորմէ և Տծոակ։

ՅԱԻԻՏԱՆՈՒԱՆ. ա. Միշտ խնամոլ անպակաս խնամով. * Մեծդ միքայել և գաբրիէլ իշխանք, մարգկային ազգի յաւէտաթնամ տեսողք. Լմբ. փագ հրեպ։

ՅԱԻԻՏԱՑԱԿԻՑ. Տ. ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐԱԿԻՑ. Συναΐδιος. Coaeternus. * Որք ասեՆ յաւէտակից գոլ ՚ա զնիւթն։ Ոմանք ինքնեղ ասացին զարարածս, և յաւէտակից ՚ա. Նէոս. կագմ։ վէրն. ծՆ։ *Յաւէտակից են բանն, և ՚ա՚ծ հայր, և Նը հոգին. Պիտոս։ *Յիշեսի, զի օտար է քեզ չոլորմէն, և կամեաց զոր յաւէտակից բնաւորապես ունիս (զգնեմութեի). Սուխ. ազ։

ՅԱԻԻՏԱՑԱՒՈՅ, կուսի. Տ. ՄՇՏԱԿՈՅՍ. *Զնիւթն (ՆշանակԷ) յաւէտակուսին մաքրագին էութեէ, որոմ հասաւ անմոլար գունդն. փիլ. լին. Բ. 1։

ՅԱԻԻՏԱՀՐԱՇ. ա. Աւաւել կամ միշտ հրաշալի. հրաշափառագոյն. ՚ի վեր քան զհրաշս. *Մշտնջենահաս լուսով անեթառամ պսակեալ տօն՝ յաւէտահրաշ և Ճառագայթաւէտ։ Յաւէտահրաշ եօթնալուսեան Ճառագայթիւք Ճոխանալ. Խոր. Վերվ։ Ան. Նան. էնէղ։ *Ընդ երջանիկ պտոնկացն՝ ՚ի քէն ընկալելոյն յաւէտահրաշ յարգանաւք. Նար. ՃՀ։ *Զգերազանցն և զյաւէտահրաշ նուագ գերգէ երգ. Պիտոս։

ՅԱԻԻՏԱՁԵՒ. ա. Միշտ համաձև. բնաւորական. ընտանի. *Յաւէտաձև իւրաքանչիւրովք ձայնիւք փողին զաւուրս վայելչութիւն. Սկի. լԲ. ապոս։

ՅԱԻԻՏԱՆԱԽԱՏ ԼԻՆԵԼ. Միշտ և յաւէտ նախատիպ ևս քան զնս. * Ի վերուստ հրապարակին, և յաւէտանախատ լինին. Չամամ. ոոկ։

ՅԱԻԻՏԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՅԱՒԻԺԱՆԱԼ. Διαιωνίζω. Perenno, perpetuo duro. *Ած՝ ոչ յաւէտանալով ասել՝ չէ արժան։ Իբրա քանչիւր ոք իմասանդն տի՝ գովելի է, և զանազանեալ յաւէտանայ։ Նշանակաւ զուգութեեն, որով իւրքն յաւէտանան. քանզի առաւելութեէ և անզուգութեէ յարձակմունքք պատերազմին՝ լուծանք են էիցն. փիլ. ծ. բան. Ե լին. Ե նէ։ *Ի սուկաբեան եղեն յաւէտացեալ Յաւէտացեալ ցուցանին զօրութեամբ։ Որով քաջանալուք մանկանց յաւէտանան. Պիտ։

ՅԱԻԻՏԱՊԷՍ. Տ. ՅԱՒԻԺԱՊԷՍ. *Յոյժ է այս յաւէտապէս, և ոչ նուազաբար առ քաղաքսն. Պղոտ. օրին. ա։

ՅԱՒԻՏԱՒԱՆԱՐԹ. Տ. ՅԱՒԻԺԱՋՈՒՐԹ.

ՅԱԻԻՏԱՒԱՆԻ. Տ. ՄՇՏՆՎՆՈՒ. *Ի կիզումն յարաբոյբոք և յաւէտավառ հրոյ. Սկնա. ազ։

ՅԱԻԻՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՅԱՒԻԺԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Անհնացուցանել և յաւէտացուցանել արժանի առնէ։ Նկարիչք փութացան յաւէտացուցանել զիւրեանց անմահացուցանելով վաստակս. Փիլ։ Ե։ Ե լին։

ՅԱԻԻՏԱՓԱՓԻԹ. Տ. ՄՇՏՎԱՓԱՓԻԹ. *Ձաւէտափթիթ և յարազուարձ տունկք. Փիլ. լին. ա. 9։

ՅԱԻԻՏՈՒՂԻՉ. ա. Որոյ ուղիչքն են յարագալարյաւէտաղուարձ ոստովք. *Խուսափել ընդ յաւէտուղիչ անկովքն (կամ անկոյն). Թէոփոր. Խայբափ։ Ե գՆյ։

ՅԱԻԻՐԻ, կամ ՅԱԻԻՐԻ, ի, ից. ՛ս. ա. Տ. ՅԱՒԻԺ. *Ձաւերիժ ՚ձալ առանց հնալոյ և ակարութեթէ. իփն։ *Որ զի յաւերիժ նոքա կատարին գէպ վերոյ ամենայնց լինել

մարգման. Պէս։ *Յաւերժ եկեղեցի ցնծա (կամ ցնծայ) եկեալ ի քէն փեսային. Շ. փոպ։ *Միաւանգամ յարուցեալք յաւերժ կեանս ընդունելոց եմք ի քո յ՝ անպակաս և անյաղորդ. Ճ. Գ։ *Դիմեալ գայ ի վերայ քո բեկ յաւերժիւք քաջօք, և սկսցին մրցողք. Խոր. Ա. 10։

ՅԱՒԻՐԱԿԱՆ. Տ. ՅԱՒԻԺԱԿԱՆ. *Եհան զմեզ պատրանաց ի յաւերժական կեանսդ։ Ագրատաց անկեալ լինէր յաւերժական կենացն. Մագ։ Զէր. ԼԲ։ *Յաւերժական փառաց. Գնչ։

ՅԱՒԻՐԱԿԱՆ ՀԱՐՍՈՒՆՔ. } Ըստ ՅԱՒԻՐԱՒԱՐՍՈՒՆՔ, ասեց. } Ճըշմ. մարտուքեր՝ հոգիք սքեց անարատ հարսունք անախտ փեսային քոմի յերկինս. *Երկնային զօրքն վերինք անմարմնական, և յաւերժական հարսունք անախտ հարսանեաց. Նար. յ։

Ըստ քերթողաց՝ Նύμφαι, μαχραὶ νύμφαι. Nymphae, sponsae. Ուրուական և մըտացածին ոգիք կամ չքնաղուհիք զուարճալի վայրաց, են որ մահկանացու՝ և են որ անմահ կարծեցեալք. *Ան ղնէ ազէնէրը. հէռ. Ի. Գէզէլտէ. *Մտաց և հանճարոյ ընդունակ ասելովորուհեաց զնա յաներևութից և ի մահկանացուաց արարածոց, որք և յաւերժական հարսունք (կամ յաւերժահարսունք) անուանին, որք և բնութիւ ունին ըստ գիտութիւն, և ոչ ուսանելով. Սահմ. Բ։ *Մահկանացուն յանմահից որուհեաց. իսկ միաքն և հանճարն ի յաւերժահարսանցն հետացոյց. Սէն. Բ։

ՅԱՒԻՐԱՀՐԱՇ. ի, ից. Տ. ՅԱՒԻՏԱՀՐԱՇ. *Յաւերժահրաշից արանց յոգնատպատիս հռչակաւոր. Փոպ. ԽԴ. ԿԲ։

ՅԱՒԻՐԱՆԱԼ. Տես ՅԱՒԻԺԱՆԱԼ. Դաւաոյշ. * Ան որով խաղաղութիւն յաւերժանայ. Երզ. Տիմ։

ՅԱՒԻՐԱՊԵՍ. Տ. ՅԱՒԻԺԱՒՐԲՐ, և ՅԱՒԻՏ. * Ելանել յաշխարհէ անմեկնելի հրաժարմամբ յաւերժապես սուրբ մեռ. Դիան. Ի։ *Զի ժողովուրդ քո լեալ ուրախացուք ի քեզ յաւերժապես. Յհ. Իմ. Ելից։

ՅԱՒԻՏԵԱՆ, ենի, իս կամ աս, տեղից, իք. կամ տանց, եամբք. գ. Αἰών. Aevum, saeculum, aeternitas. Յաւէտ գոլն. մշտատևութիւն. մշտնջենաւորութիւն՝ անսկիզբն և անվախճան, կամ սկսեալ ան. կատարած. և երկար ժամանակ. գար մի հարիւր ամաց. կեանք. աշխարհ. (լծ. սբոյբ. Եպէսէ. ապոս. յն. էօն, այբ օն. լատ. Եվում, եդէռնում, սէկուլում. եբր. այօլամ, Էօլամ, լէյօլամ. թ. եպէսիւէ, պաշէՀէթ, փէՀէր վէՀան.) *Պետ է ևՀ ղժամանակի և զյաւերժեան բնութիւն տեսանել. ի լեզն՝ յաւերժեան (ասի, ըստ յն. լեզուի)։ Յաւերտան ի միշտ գոլոյն ասի. Դիան։ Ե Մոսես։ *Ազքայութիւն քո աքքայութիւն յաւերժենից։ Յուշ լեցին քեզ աւուրքն յաւերժենից։ Զամենայն յաւերժեանս ետ ի սիրտս նոցա։ Գնաց մարդ ի տուն իւր յաւերժենից (յն. յաւերժենի իւրոյ)։ Են։ *Յայնմ յաւերժենի։ Ի հանդերձեալ յաւերժեանն. Խոսէ։ *Այժմ զառ ձեռն ժամսնային ասէ, և միշտ զՀանապազորդեանն. և յաւերժեանս յաւերժենից՝ որ ի հանդերձելոյն է անապատութիւն. Խոսր։ *Ողորմութիւնն այ չափ սահմանեալ է, և յաւերժենիւս այսու ձգի. Իգն։ *Որ ի ջրոյն են կեանք, զանց արասցեն զըստանալի յաւերժեանսս. Աբէթ. Ծգ։ *Ես որպա վերակացու եղէց ձեզ ամենայն յաւերժութիւք. Պօմ. ագեէս։

ՅԱՒԻՏԵԱՆ, կամ ՅԱՒԻՏԵԱՆՍ. ն. իմա, ի յաւերժեան, ցյաւերժեան, մինչև ցյաւերժեան. որ և Մինչև յաւերժեան ասի. Լուս տὰς αἰῶνας. In secula. εἰς αἰῶνος, per seculum. ἕως τοῦ αἰῶνος, usque in saeculum. եղեալ ապաս. ասեպ ի ձեր գիրս, և յամենայն մատեանս։

ՅԱՒԻՏԵՆԻՑ. վարի իբր ի յաւերժենից. և Մինչև ց յաւերժեան. Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. Ab aeterno, a seculo. և εἰς τὸν αἰῶνα, in seculum, in aeternum. Իսկ ՅԱՒԻՏԵՆՍՆ ՅԱՒԻՏԵՆԻՑ ի Մինչև ց յաւերժեան ամենայն յաւերժենից։ Տես ասէպ ի ձեր գիրս և յամենայն մատեանս. եղէ՞ իւ եղէ՞ եղէ՞ եւ ապաս։ տես և ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ։

ՅԱՒԻՏԵՆԱԻԻՐ. ա. Ի սկզբանէ աշխարհի եդեալ, և մնայուն յաւերժեանս. *Զայրն արդար՝ հայր աշխարհի երկրակալ յաւերժենադիր ուխտիւն կացուցեալ։ Յաւերժենադիր սահմանացն ձոյ հնազանդեալ գնացեն. Ագաթ։

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱԼ. (եմէկ չկոչ դրելի Յաւերժենական.) Յաւերժեան ի ձեռին ունօղ զամենայն. ինքնակալ յաւերժենից յաւերժեանս. *Տէր ոչ ամենակալող, ամենակալ, և յաւերժենակալ. Մագ։ Իևլիկ։

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Αἰώνιος. Aeternus. Որ կայ յաւերժեան (ըստ ամենայն առման յաւերժենի.) մշտնջենաւոր. յարաւ կայ. Եղեսէ. *Աճ յաւերժենական։ Ի կեանսն յաւերժենականս։ Ի տանջանսն յաւերժենականս. Են։ Ալ սակպ ևս՝ ուր չի. իցէ յաւերժենական, ի մեզ սսի հայկաբանօրէն՝ Յաւերժենից. զոր օրինակ *կեանք և մահ յաւերժենից։ Ազգ կամ յիշատակ կամ նախանձիք յաւերժենից, են։ *Մէք նորա մահուամբն յաւերժենական մահուանէն ապրեցոք. կամ յաւերժենական ի մահուանէ հոգւոյն. կամ յաւերժենից ի մահուանէ. Եղիս Յհ. ԼԲ։ Շար. են։ *Ժառանգիցեն զկանգիստ յաւերժենական (կամ յաւերժենից). և յաւերժենականք լինին ի բարիսն յաւերժենականս. Խոսէ։ *Ոչ էր պարտ առաժամանակեայ կայսեր՝ հարկս ի վերայ դնել յաւերժենական թագաւորին. Անբիպոբր։ Ալ սակպ ևս ասի. *Թագաւոր յաւերժենից. կամ Թագաւոր յաւերժենից, այսինքն յաւերժենից մինչև յաւերժեանս։ Անուղղ է ասել որպէս մակբայ, *Քանան և քամ յաւերժենական դառապարտեցան. Եփր. ասէսբր։ (իսկ զոր յեսինք ըստ այլ լեզուաց Յաւերժենական. Նուեմի ասեն, առ Նահնիս մեր՝ Անանց յաւերժենք կոչի, կամ Անանց մշտնջենաւորութիւն։)

ՅԱՒՂԵԼ. ընթ. ըմբռնել։ Յօղեցողութեան։

ՅԱՒՈՒԵԼ. կամ ՅՈՒՈՒԻԼ. Տ. ՅՕՈՒԵԼ։

ՅԱՓԵՏԱԿԱՆ. ած. Որ ինչ լինի յափըշտակութիւք և յանիրաւի. բռնական. * Ըստ այսմիկ է պիղծ և յափշտակական և բռնադատանօք. Մէխ. ՀԼԲ։

ՅԱՓԵՏԱԿԱՍԻՐ. ա. Որ սիրէ յափըշտակել զպարշտակութիւն. * Գայլ անուանի վասն յափըշտակասէր մտայն. Լմբ. ԽԱԱ։

ՅԱՓԵՏԱԿԵՄ. եցի. ն. (որ ըստ հին մեկնչաց քերականի ասուդաբանի, Յափշտ չատ արկանել գոշդ լաւ ևս՝ յափ չոտով կամ չոտապատ ձգել. և անշուշտ նոյն ընդռւկ. գաբբաձգաք, գաբմաք. լատ. փաբբօ.) Ἁρπάζω, διαρπάζω, συναρπάζω. Rapio, diripio. են. կատարել ի բաց. բանի կորզել. չորթել. յանկարծ քարշել. բռնն հարկանել. աղաղակել կամ յայտնի գոլանալ. առնուլ և փախչել. տես և Յափաքել, որ է յափըշտակել զկին, կամ առնանդիլ. Խէս, ուրէ. չի յԻՀոէն հանել. պ. բՀոսոսքն. լատ. բմքբօ. յն. ապձաբ. իսկ իա. ռուսպարէ, գողանալ)

*Գազան յափշտակեաց զյափնէփ։ Հատուած ցե զյափշտակողին՝ զոր յափշտակաց էշ քո յափշտակեալ ի քէն, և մի գարձցի առ քեզ։ Յափշտակեաց զինչսկն ի ձեռաց նգիպտացւոյն. ևն։ *Հինաբար յափշտակեին. Եղիշ. Ք։ *Մեծ հատառավ յափըշտակեին զլժշկուհին. Ոսկ. Տ. Ք. 25։

ՅԱՓՇՏԱԿԵԼ ՄՏՕՎ՝ կամ ՀՈԳՈՒՈՎ. և վիրտանալ. և արտաքոյ անձին լինել, կամ վերառեալ լինել ի հրաշմանն. *Գիտեմ ... յափըշտակեալ զսյնպիսին մինչև յերրորդ երկինս։ Յափշտակեաց ի դրախտն. Ք. Կոր. ԺՔ. 2. Ե 4։

ՅԱՓՇՏԱԿԵԼ ԶԱՆՁՆ. որպէս Զերծուցանել, և ան հետ առնել. *Ալրեցի զանձն քո, և յափշտակեա՛ զքեզ ի սանջանաց. Ճ. Ա. ՊՀ և ԲՈՒԺԵԼ սսի. (ուսմ. Խալըբնէ.) *Յորժամ ծանոյց ղինքն, յայնժամ յափշտակեաց զանձն յոչոց նոցա. Իգն. այսինքն անեւրևոյթ եղև։

ՅԱՓՇՏԱԿԵԼՈՎ. յն. ոձ, իբր ս. փոյթ փոյթ. արագ արագ, անյապաղ. անդադար. *Յափշտակելով արար ղՀրամանն։ Յօժացրագոյն արար՝ յափշտակելով ղՀրամանն. Ոսկ. Նա։

ՅԱՓՇՏԱԿԻՉ. } ա. Ἁρπαξ. Rapax, ՅԱՓՇՏԱԿԻՈՂ. } raptor. Որ յափշտակէ. յափշտակօղ. *Այս ընդ յափշտակել զմեծուհին՝ առ ոտն Տարկաիեր դաւիչսս կիչան. Իսոս։ *ԲՀեռիմին գայլ յափշտակօղ։ Ի ներքոյ են գայլք յափշտակօղք. Ծա. Խ. 27։ Մ. Ե. 15։

ՅԱՓՇՏԱԿՈՂԱՊՈՅՆ. ա. կարի յափշտակիչ. բուռն յափշտակօղ. * Յափշտակողապոյն էր նա որպն ամենեցուն. Կոլ. Ե. յն. յափշտակողական. ἁρπακτικος.

ՅԱՓՇՏԱԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. ի. Յափշտակողն գող. բարք յափշտակիչ. * Գաղտն ա. ռիւծոյն (նշանակ) զուժգնութեն յափշտակողութեն. Լմբ. յապս։

ՅԱՓՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. ի. } Յափշտակողն ՅԱՓՇՏԱԿՈՒՄՆ, կման. } կեղն, և իմն. կապտութեն. չորթութեն. և ինչ յափշտակեալ. * Զբպտութեն անանկի, և յափըշտակութեն իրաւանց և արտարութեն։ Յափըշտակութեն ընչից։ Չատուսկ պյափշտակութիւնն՝ զոր յափշտակեաց։ Ի միջոյ ժանեայ նոցա կորզեի զյափշտակութեն. են։ * Աչք իբրանց տեսին զյափշտակութեն արարոց իբրանց. Եղիշ. Է։ *Յափշտակութիւն է՝ յափշտասրկութեն. որպէս թէ չատին և յոլովին ձեռնարկելով ոչ իրաւ զանիրաւութեն. Երզ. ԺԷ։ *Դատաւ զընկերն՝ յափշտակութեն է աթոռոյն և դատաստանի միածնին. Ա. Կոր. Կդ. Բ։

ՅԱՓՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ԿՈՆԱՉ կամ ԱՂԱՉԿԱՆ. Տ. ՀԱՓԱԶԱՓՈՒՄՆ, ԱՒՏԻՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. * Ընդոստայ յափշտակութեն. Ես. Իր. Ա։

ՅԱՓՈՒՅԱՆԵՄ. փուսի. գ. Հափաշանել. խառնցանել. խէնէ ուգիւնէ. գաՀմաք, պաոգբմաք. * Ջծարաւն յափոյց (ի ծնօտս իշոյն). Եղիշ. Իգ։ *Հագաքել որ յափոյց զզօրութեն նորա, և նուաձեաց զնա առ լիս. Եփր. Ծն։

ՅԱՓՁԻՄ. փիսյ. յ. Հափչել. հեղձանել. գաֆանմաք, պօզաբմաք. * Իբրև սպաւի՝ որ ինչ ծծին (ի պաորուգէ Հրագի), չիջանի յափչի և այն՝ որ ղչերմութեն ունիր. Վ. Իոր. Գ։

ՅԱՓՍԻԹԵՐՍ ԵՐԹԱԼ կամ ԽՆԳՆԱԼ. դրի և ՅԱՓՍՍԹԵՐՍ. (ի բառիցս Ափիւ Հեր. կոչին, կամ գարձ.) Թաւալգոլոր խաղալ. կամ ըստ յն. գլորիլ, և չղծաբերիլ ի վերայ ձեւոյ. Κατακυλισμαι. Devolvor. πεσσὸς ϛομαι ἐν ταῖς χϑοσὶν, circumferor vel colla

bor in manibus. Բեռնելեանք, Բազմագրեալ. *Յափշտակութիւնս երթիցուք առ նոսա: Յափշտակութիւնս խաղացր. Ա. Եզ. ԾԳ. 8. ԻԱ. 13:

Կամ որպէս Թոթափել. Թօթափել. *Որպէս հաւ մի՝ որ զձագսն գրգալով 'ի վերայ յափշտակութիւնս խաղացեալ գգուիցէ. Կիւրղ. ծն:

ՅԱՓՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. 'Αφίσταμαι. Recedo. կամ ըստ հյ. fastidio, satior, expleor, taedet me. երբ. նաւա, luxor, divellor. և ծառ, sperno. Առ յոյժ յագելոյ՝ յետս կալ. տաղտկալ. նողկալ. ձանձրանալ. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. *Յափրացաւ անձն նորա 'ի նոցանէ. Յորոց յափրացաւ (կամ յափրեցաւ): Յերկիւղ, յորմէ դուք յափրացաւ րուք. Եզեկ. ԻԳ. 17. 28: Թուոց. ԺԱ. 31: *Ոչ եթէ զմեծութիւն սիրէ ամծութիւն, և ոչ յագեցողութեան յափրանայ. Փիլ. Էլ. Բ. 99: *Ի ցոփացնացս ինչ ցանկութեան յափրացեալք. Մանդ. ԻԱ. *Նոքա 'ի չարեացն ոչ յափրանային. Եղիշ. [illegible]:

ՅԱՓՐԱՆՔ, նաց. գ. Յափրանալն. յափրութիւն. տաղտուկ ձանձրոյթ. անչափութիւն. *Մինչ մաշրեալք ցոփացնացութեանք և յափրանօք վաւաշտութեանք. Մանդ. ԾԷ.

ՅԱՓՐԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ տայ յափրանալ. խիկ Վեցօր. Է. *Յածուցիչք և յափրացուցիչք ցաւոց». Թուի գրել, յափուցիչք. (յն. մի բառ, παραμυθία, սփոփութիւն, կամ փարատումն:)

ՅԱՓՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԱՓՐԱՆՔ. *Մարմնապարար յափրութեանք յուսացեալք. Մանդ. ԻԱ.

ՅԵԳՈՒՑ, կամ ՅԵԳՈՒՑ. մ. Ռամիկ ձայնի բառ իսս Ռայդուց, յայգուէ. այսինքն 'ի վաղիւ անդր. *Ի վաղիւն. զոր գուեհիկքն յեգուց ասեն. եգուց դառնամք. Երզն. Քեր. *Յեգուց 'ի յայսմ ժամու: Գնամք այսօր և յեգուց և կեալ բժշկեցուք ըղ-լեղ. Յեգուց զամ առ քեզ: Ի յեգուցն օր վախճանեցաւ անդ ծերն. Վրք հց. Է. ԺԳ. ԾԷ. ԾԲ.

ՅԵՋԵՐ. ի. գ. Երբ. Նեղէր. այսինքն Պըսակ, Թագ. կամ սրբութիւն, իբր սրբալան նշան արքունի. Βασίλειον, ἁγίασμα. *Առաքեաց զարքայութիւն, և եդ ի վերայ նորա և զյեզերն և զվկայութիւն, և Թագաւորեցոյց զնա, և օծ զնա. Դ. Թգ. ԺԱ. 12:

ՅԵԼԻՑ. այսինքն Յարեկէից կողմանէ. Տ. ԵԼ, ԵԼՔ:

ՅԵԼՈՒԶԱԿ, կմ ՅԵՂՈՒԶԱԿ. ի, ած. [illegible] ... ԵԼՈՒԶԱԿ ... կամ [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... ազգրս [illegible] ... կամ [illegible] ... Եր. [illegible] ... 15. *[illegible] ... [illegible] ... [illegible]:

[illegible] ... *Զխորոտ և [illegible] ... Ներսէս [illegible] ... [illegible].

ՅԵԼՈՒԶԱԿԱԲԱՐ. մ. Աւաղակաբար. [illegible] ... *Յեղու[illegible] ... Եւս. Ա. 44.

ՅԵՀ [illegible]. Վահ. որպէս ամի. Եահ, ԵԷհ, Եա. Եոյէ Եա. *Հեգնականն, ուհ, յեհ. Թր. Քեր. եյ

ՅԵՂԱԴԻԱՐՁԱԿԱՆ. ա. 'Εντρεπτικός. Reprehensivus, pudore afficiens. (Յուխակն ոճ): Որ ինչ տայ ամօթով զերեսս դարձուցանել, կմ դումարիլ յինքեան. որպէս Յանդիմանական. պատկառեցուցիչ. *Արում ես Թացեալ զպատուան տաց. և օրինակն յեղադարձական. Ոսկ. յհ. Բ. 26:

ՅԵՂԱԴԱՐՁԵՄ. եցի. ն. փոխադարձել. յեղաշրջել. յեղափոխել. *Որպէս վերագոյնն տաւոց զայս, և աստ սաէ յեղադարձելով. Ոսկ. յհ. Բ. 25:

ՅԵՂԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Յեղափոխութիւն. փոփոխականութիւն. խոտորումն. ամօթալի ինչ. *Թողեալ զքաղաքաց դուեհս, զդատաւորաց կոչատանութիւն ('ի) յեղադարձութիւնս. Վրք ՃԾԱԲ:

ՅԵՂԱԿԱԳՈՅՆ. ա. մ. Τροπικῶς, ἀλληγορικῶς. Tropice, allegorice, figurate. որ է ոճ հելլենական. ասի և ՅԵՂԱՆԱԿԱԳՈՅՆ, ՅԵՂԱՆԱԿԱԲԱՐ. այսինքն փոխաբերաբար. այլաբանօրէն. նմանաբանութեամբ. նշանակաւ. խորհրդաբար. *Այր է նշանակաւ միտ, և սորա կող մի՝ զօրութիւն զգայական. և զգայութիւն խորհրդոյն յեղակագոյն եղիցի կին: Գոյ հնար և յեղակագոյն լսել: Հոգեալ մարդ յոյժ՝ ասի յեղակագոյն, ոչ խիկապէս: Եւս այս յեղակագոյն լեառն անուանեցաւ, բայց Ճշմարիտ անուն նորա խմաստ ի. Փիլ:

ՅԵՂԱԿԱՆ. ա. Իբր փոփոխական, այլայլակ. *Յեղափոխ յեղականացս (կամ յեղանակացս) յարմարել. Յհ. ԿԲ:

ՅԵՂԱԿԱՐԾ. ՅԵՂԱԿԱՐԾՈՒՄ. ած. մ. Ն. ա. 'Εξαπιναίως. Praeter opinionem vel expectationem, ex improviso, subito. ἐξαπιναῖος, inopinatus, inexpectatus, subitaneus. Յանկարծ. յայլակարծուց. յանտեսկալ պահու. յԵկարծած ազէն, անզգամն. կիսամահուց, անդամուղ. գաքիլ. *Յանկարծ և յեղակարծ տագնապ նեղութեան ժամանեալ ունի վերկիր. Հաւաքին համօրէն ազգք մարդկան յեղակարծ ժամու. Զքր. ԿԲ: Յեղակարծ ժամու եկեալ 'ի վերայ զօրն բուլղարաց. Ասող. Գ. 33. *Յեղակարծ ժամանակի սրախողխող լեալ բարձաւ. Սամ. Երէց: *Յանկարծակի յեղակարծում ժամու: Յանկարծ յեղակարծութիւն ժամանակի: Յանկարծօրէն յանպատրաստից յեղակարծութիւն ժամու: Յանկարծօրէն յեղակարծութիւն հասանէր անկանէր 'ի վերայ բանակին: Յեղակարծութիւն անկեալք 'ի վերայ միոյ Թեկի. Ա. Դ. Է. 28: Ագաթ: Բուզ. Փարպ: *Յեղակարծում ժամու. Յեղակարծութիւն իբրև զօրութեամբ իմն 'ի վերայ հասանէր. Յհ. ԿԲ. *Յեղակարծում ինչ պատահ ի վերայ հասցէ. Փիլ. [illegible]

ՅԵՂԱԿԱՐԾ. Իբր դարձեալ իմն. դուշակելով միւսք. Նաւաբեկ. *Յեղակարծ վնաս կարօտէին, Թէ քն է Նոր. [illegible]

ՅԵՂԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Կցորդ յեղման. փոփոխական որպէս զայլս. *Ոչ մարդոյ յեղակցի է շաղիս իմ. Վանակ. յոբ:

ՅԵՂԱՆԱԿ, ի, աց. ա. Τρόπος. Modus. որ և ԵՂԱՆԱԿ. (սրմասն ոչ այնչափ է Եղանակ, որչափ Յեղումն 'ի ձայնէս Այլ. Թ. Էլ. [illegible]) Կերպ. ասպով փոփոխութեան կամ պէսպիսութեան. որպիսութիւն. օրինակ. ձև. (յն. τρόπος. այսինքն՝ դարձուած. Յուղ.) *Զանազան յեղանակօք (կամ եղանակօք) խնամեալ սփոփեցեր. Պորփ. Յեղանակօքն՝ դարձուածովք է. զի երբեմն ... և եր երբեմն, և այլն. Նար. Պորփ: *Եւ ոչ միով յեղանակաւ Յեղանակաւ իմն: Ըստ երկուց յեղանակաց: Իբր նմանութեան յեղանակի: Ըստ քանի՞ յեղանակս: Յեղանակ հակադրութեան նոյն է: Յեղանակաւ տարբերի. Ըստ հինգ յեղանակս նախկին այլ այլոյ (այսինքն միւ քան զմիւս) ասի. Դիոն: Պորփ: Սահմ: Արիստ: *Որով յեղանակաւ, զնմորդ. զմարդն խուզելով, և զյեղանակն խնդրելով. Ար. Բ: *Յեղանակաւ կոչմանն հագարու՝ փոխեալ ողախնոյն 'ի սինայէ 'ի սաղեմ. Նար. գանձ Էկեղ: *Զտարերս ամենայն չորիւք յեղանակօք յարդարեաց, բարձրութեամբ և խորութեամբ, լայնութեամբ և երկայնութեամբ. Յճխ. Գ: *Որպէս զուարակք հաւասար յեղանակաւ զենեալք. Մէկն. ղեւ:

ՅԵՂԱՆԱԿ. Τροπή. Conversio, solstitium, aequinoctium. χρόνος, tempus, tempestas. Քառեակ փոփոխութեան տարւոյ. որ և ԺԱՄԱՆԱԿ ասի. Տ. ՅԵՂՈՒՄՆ, և ՅԵՂՅԵՂՈՒՄՆ. Եղանակ, արևադարձ. Եյամ, Ջագիր. *Շրջագայութեամբ չորիւք յեղանակօք կատարելագործեն զտարեոր սպասաւորութիւն. Եղիշ. Բ: *Յետ ամառնային յեղանակացն դարձման. Պղատ. օրին. Է:

ՅԵՂԱՆԱԿ. Զանազանեալ միճակ իրաց, կամ փոխից անցելոց. ըստ նմին և դլուխ բանից. *Նշանագրեցի յոյսմ յեօթն յեղանակիս. առաջին զժամանական, երկրորդ՝ զերրորդն սպասաւորութիւն, և այլն. Առաջոյ եօթն յեղանակին՝ ութերորդ, և այլն. Եղիշ:

ՅԵՂԱՆԱԿ. Բարք. բնաւորութիւն. Բարք. Բնօրէ. *Իբրու 'ի վերայ մարդոյ բանս ներ, բողական առացեալ եղև. և զեկուցանեն և յեղանակք ոգւոյ. Փիլ. Իմաստ. *Աշխիկ ոճի՝ յեղանակաւ գովելի. Ճ. Ա:

ՅԵՂԱՆԱԿԱԲԱՐ. } Տ. ՅԵՂԱԿԱ-
ՅԵՂԱՆԱԿԱԳՈՅՆ. } ԳՈՅՆ. *Յեղանակաբար ամպք մարգարէքն, և ջուր շնորհք հոգւոյն սրբոյ. Վանակ. յոբ: *Յեղանակաբար զգնացս ողջոյնութեան և զանլուր խաբէութիւն դիւական պատրանաց 'ի գինի առասէ. Համամ. առակ: *Յեղանակագոյն (հին ձ. յեղակագոյն) կերակուր էր ասի բարեպաշտ և արժանաւոր առաքինւոյն բարք. Փիլ. Լին. Գ. 141:

ՅԵՂԱՆԱԿԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Յեղյեղուկ. այլայլելի. փոփոխական. *Քնքուշն գիրն, և յեղանակաւոր օրինակն, և խափանելի կատակն. Նար. ԾԱ:

ՅԵՂԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Τρέπω. Verto, converto. Յեղուլ. յեղափոխել. դարձուցանել. այլադգ իմն կացուցանել. *Զգոյնս հերաց նոր յեղանակեաց: Յեղանակեսցես զփառս հերաց քումդ բարձրութեան: Նոր յեղանակեցեր: Յեղանակեալ ինձ զաւուրն չար առ մեծ աւետիս ամենակալութեան. Նար. ՃԺԲ. և Բ. ԾԷ. ԻԲ: *Քաղցր և հեշտալի դաւրուն 'ի ձմեռային ագաւորութիւն յեղանակեցաւ. Յհ. ԿԲ:

ՅԵՂԱՆԱԿԵԼ. Στρέφω. Verso, repeto. Յեղյեղել. սաէպ կրկնել, պէսպէս յեղանակաւ զնոյն բան ասել. երկրորդել. *Վասն էր իսկ յարութեն և դատաստան 'ի վեր և 'ի վայր յեղանակելով դարձուցանէ. Ոսկ. յհ. Ա. 38: *Ոչ վայրապար զայս յեղանակեմ բազմօրինակաբար. Խոսր: *Բազում անգամ յեղանակէ զհացին վարդապետութիւն վասն 'ի յերկնից իջիցն. Նանայ: *Աւելորդ է մեզ զնոյն յեղանակել զանհասանատ օրէնսն. Բազում անգամ զնոյն յեղանակէ. Սարգ. յհ. Բ. և Ա. պ. Բ:

ՅԵՂԱՆԱԿԵԼ. որ և ԵՂԱՆԱԿԵԼ. Պէսպէսաւորուցանել զեղանակ երգոց. նուագել. երգել. գեղգեղել. *Ոչք զանկացն յեղանակեն բանաստեղծութիւն: Զայնիս նուագեալ աղերս հառաչման ... զառ քեզ դարձն յեղանակեն. Նար. ԻԳ. ԿԳ:

ՅԵՂԱՆԱԿԻՉ. ա. Որ յեղանակէ. յեղաշրջող 'ի լաւ անդր. բարեկարգող. *Յրեհ ցնորից, յեղանակիչ անրջոց. Նար. ՁԴ:

ՑԵՂԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, ի. գ. Ցեղանա-
ՑԵՂԱՆԱԿՈՒՄՆ, ի. կեղծ՝ ըստ ամե-
նայն առման. այլափոխութիւն. պէսպէսու-
թիւն եղանակի երգոց. և այլաձայնութիւն
իրաց. *Ներոգիկից ՚ի յերդ հառաչանն պա-
ղատանաց յերանելոյն ազիոզորմ հե-
ծեծանացս. Նար. ՟ք։ *Բարեկարգ յարմա-
րութիւն չարժեալ վեր ՚ի վայր՝ ՚ի տարաձայն
գասեալ լինելոց յեղանակութիւն. Պիտ։

ՑԵՂԱՀԱՐԾԵԼ, ՏՑԵՂՓՈԽԵԼ։ Աստ։

ՑԵՂԱՐՁԱԿԵԼ, ՏՑԵՂՓՈԽԵԼ. Τρέπω. Verto, converto. *Գինիս յեղաշրջ-
ՁԱԿԵԼ. Նար. ՟ք։ * Որք յեղաշրջին յընթա-
ցից՝ յայլհարս. կլինիս։ *Ցայլ էութիւն տա-
րազ յեղաշրջել ՚ի ծերութիւն յեղաշրջելոյն։
Ցեղաշրջեաց զտունս իմ ՚ի պատիւ կոչոյն.
Լմբ. հմբ. պրզգ. ովս։ *Հոգին ՈՁ յինքն առ-
պիղոս մարգարէին՝ յեղաշրջել զնա ՚ի բար-
քառս խաւսութիւն ՚ի վերայ քրմին. Լմբ. ամվս։

ՑԵՂԱՐՁԱԿԵԼ, որ և ՑԵՂՈՒԼ. որպէս
Թարգմանեալ. *Զոր յեղաշրջեցի ՚ի հայ բար-
քառս. Նոցա (յունաց) բարբառոյին ուրեք
ուրեք եգեալ են բանք և անուանք, և ոչ
յեղաշրջեալ. Լմբ. յիշ. Ռղի. պագին. Ն պրզգ։

ՑԵՂԱՐՁԱՒՈՒԿ, ա. Դիւրաշրջման։
*Մի լինիր յեղաշրջուկ ՚ի նոյն, և փոփոխա-
միսա ՚ի նոյն. Լմբ. սչ։

ՑԵՂԱՐՁԱՒՄՆ, յղման. Տ. ՑԵՂՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. *Չի մի՛ առանց բանի և անի-
մաստ և անլոյս ՁԾ, և ՚ի յեղաշրջմանէ հայր
լիցի ՁԾ. Ագ. ՚ի հոգին ՟բ։ * Երկին ՚ի լա-
ւագոյնն յեղաշրջումն առնու։ Ցեղաշրջե-
մամբ իմանամք, և ոչ պարզ բանին տեսու-
թիւ. Լմբ. յայտ. Ն սչ։

ՑԵՂԱՓՈԽ, ա. Փոփոխական. յեղա-
ՀՂԿուկ ՚ի պէսպէս փոփոխեալ
կամ փոխուելի. *Վասն յեղանակաց յե-
ղափոխ պատեհարարեաց. Ագաթ։ *Ցեղափոխ
յեղականացս (կամ յեղանակացս) յար-
մարել։ Ցեղափոխ եղանակ ժամանակաց։
Ալլոց խժականաց յեղափոխ պատեհարարեալ
՚ի գիմի հայւեալ. ՁԿ. ՚ի։ * Ո՛րչափ յեղա-
փոխ մայրինս եմք, չիք մեզ անեղկիւղ փըր-
կութիւն. Լմբ. սչ։

ՑԵՂԱՓՈԽԵՄ, եցի. ն. Ἐντρέπω. Con-
verto, inverto. μετασκευάζω, μεταβάλλω.
commuto, transmuto. Ցեղուլ և փո-
խել. փոփոխել. յեղանակել. յեղաշրջել.
այլափոխել. դարձուցանել. Եթէ ոչ յայն-
ժամ յեղափոխեաց զբանն. Ոսկ. յհ. Ք.
26։ *Ան ՚ի լինել սատրագրական սահման՝
բաւական է և մի բառ յեղափոխիլ. Սահմ.
Ք։ *Անհնարին վասն փափկացելոց զսեռանին
մեր յեղափոխել։ կակուղ բնութիւն չուրցն
ըստ ձմեռնութեան քարանցն յեղափոխեցան.
Բրս. հց. Ն ֆն Ղ։ *Չքնականագոյն զսէսան
յանբնականագոյնն յեղափոխեալ։ Բնա-
ւորեալ է բնութիւն ընդ հանուր լուսոյ յիւրն
յեղափոխել զսեռսդաց սեռսութիւն. Մագ.
Ե. ՚ի։ * Չօրինան յեղափոխելով ՚ի նուռս
չորեր. Երզն. ՃԳՌ։ * Տարերքդ և սա զյափո-
խեցին ՚ի մեզ զդառնարկութիւն չարի. Մինչև
ամառնայինն յաշունն յեղանակեալ յեղա-
փոխեր. ՁԿ. ՚ի։

ՑԵՂԱՓՈԽԵԼ, որպէս Թարգմանեալ. * ի
յոյն լեզու յեղափոխեաց փոփ. սա պիտի։

ՑԵՂԱՓՈԽԻԶ, ա. Որ յեղափոխէ և
Օրինակող գրոց. Ներկրորդ ՁԳՀ սմին յեղա-
փոխիչ յառաջնոյն. ՁԻՀ. Ը. յն։

ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ, Տ. ՓՈՓՈԽՈՒ-
ԹԻՒՆ. Μεταβολή. * Ցանկարծակի յեղա-
փոխուբ զարմացոյց զայնոսիկ՝ որ ընդ իւրն
էին. Բրս. ի՛ն։ *Չժամանակաց և զյա-
րուց աշխարհիս Հայոց բազմադիմի յեղափո-
խութիւնս. Փարպ։ * Առանց յեղափոխութեան
(՚ի լաւ անգր). Պիտ։ *Հայեցարուք և լիով
յեղափոխութիւնս (ասէ արեգակն), զի ՚ի
ձմերայնի ցրտանամ, և այլն. Շիր։

ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԿ, Տ. ՑԵՂՓՈԽ, ՑԵ-
ՂՈՒՑԻՉ ՈՒԿ. *Ցեղափոխուկքն, զորոց ասէ
յովհաննէս, առ ՚ի մէնջ ելին, այլ ոչ էին
առ ՚ի մէնջ. Կանոն։ * Չի՞նչ է հեղն. ուչ
յեղափոխուկ յընտրուն հաճոյիցն ՀՀ փու-
թացելոցն. Բրս. հց։

ՑԵՂԱՓՈԽՈՒՄՆ, խման. գ. Ցեղափո-
խիլն. յեղաշրջումն. փոփոխումն. դար-
ձուած. *Ողորմելի յեղափոխմամբ նուաս-
ուացաս։ կեալ չքնաքերական յեղափոխ-
մամբ (ընդ աշխարհս). Աբծր. ՁՁ. ։ ։ ։ ։
13։ *Մարմնանայ՝ ուչ յեղափոխմամբ, այլ
՚ի մարմին մանչկեղէն բովանդակի. Լմբ. հանգ։

ՑԵՂԵՂԵԼ, ԱՆ. (սխալ դրչութեան.) Տ.
ՑԵՂՑԵՂԵԼ։

ՑԵՂԵՄ, զեմ. Տ. ՑԵՂՈՒՄ, և ՀԵՂՈՒՄ.
*Առաւել և ա՛ն նոյն յեղելով տապալիչացն.
Եղիշ. ՟ք։ *Ցեղելն ՚ի չար՝ ասաց ոչ մեռալ
հոգի ՚ի մարդկան. Մխ. Դտ։

ՑԵՂՄ. Ընթերցիլ, կամ խմ Մեղմ.
փուլոյմ, եավել. *Եւ ասեմ յեղմ ձայնիւ.
Վրփ հղ. ՟ք. յ։

ՑԵՂՑԵՂԱԿԴ, գ. եղանակք տարբեր-
արեւագարձք. որպէս յն. τροπή. * Մօտ ՚ի
յեղբեզական ամարայնոյ և ձմերայնոյ. Փիւս
եւ. ՟բ. շ5։

ՑԵՂՑԵՂԱՆԻԼ, յ. Ցեղեղիլ. փոփո-
խիլ. *Իգուե ՚ի գլաց ծիանոջ յեղբեզանին
անցաւորքն. Համամ. առաք. (գրեալ էր, հե-
ղեղանին։)

ՑԵՂՑԵՂԵՄ, եցի. ն. Στρέφω, περιστρέ-
φω, ἀναστρέφω, ἐπιστρέφω. Verso, repeto.
որ և ՑԵՂՑԵՂՈՒԿ. Յաբէ յեղուլ կամ այ-
լայլել. յեղանակել. որպէս երկրորդել,
կրկնել զբան պէսպէս օրինակս. չորչորել.
հետազօտել. ՚ի՛ցրաքննաք. *Զայս ամենայն
ստուգեցուք ՚ի միտս, և յեղբեզացուք ՚ի փորձս ՚ի։
Բանք տրամածինք յորժամ յաձախաբար
յեղբեզին. Ոսկ. ֆմ. Ե յհ։ *Զայս ամենայն
պաղող յաձախապէս յեղբեզ. Խոր. պրզգ։
*Զայս տուն (բանի) յեղբեզ. Նար. ՟ճ։
*Զհերձուածական բարբառն յեղբեզեմ։ Բա-
զում անգամ զնոյն յեղբեզեաց. Սեբեր. ՟ի։
Սիօն. Ն։

ՑԵՂՑԵՂԵԼ. Τρέπω. Verto, commuto.
διάγω, traduco, diduco. Ցեղափոխել.
յեղաշրջել. յեղուլ. փոխել և Շրչելչրչել ՁՃ.
ՁԵԼ. ՚ի՛ցպիւ ենկե, աուլաքնագ. *Չլինճ մի
ծուլուց ՚ի յորակութիւն դեղոյ յեղբեզից
(կամ յեղեղից). Նար. ՟ի։ *Որ յեղբեզին՝
և այլայլի. Նիս. կազ։ *Նախ յեղբեզին
զոյն գինի ՚ի հայերէն այբուբենս (այս-
ինքն վերածին ՚ի չարագաստութիւն ըստ կա-
նոնի սահմանադրութեան), և ապա զԹերին նո-
րա լցոյին ՁՃՆՈՒՀ պարգևօք. ՏՐ ՒՀԼ.
ԴԵՒԿ. ՒՔ. Ն Հ. ՒԼՒԿ։ *Ջմեհաբեր վասա-
կաւորն ՚ի վերայ խաղողոցեաց յեղբեզեր.
Պիսա.

ՑԵՂՑԵՂԻՉ, ա. Τροπικός. Commutans.
Ալլափոխիչ. այլայլող. *Ոչք էականին են
յեղբեզիչք՝ զոգեալք ընդ արեանոսս։
Ցեղբեզիչք զհոգին նոյնպէս ընդ արարածս
Թըւեն. Ալ. ՟ք։

ՑԵՂՑԵՂՈՒԹԻՒՆ, գ. փոփոխութիւն.
և գործ (՚ի մեզոց). *Կամի զմեզ խրատել,
կամ եթէ յեղբեզութիւն (կամ յեղեղութիւն)
իսկ վերաբերիլ. Մագ. ա։

ՑԵՂՑԵՂՈՒԿ, ա. Ἐυμετάβολος. Fa-
cile mutabilis. τρεπόμενος, versabilis, va-
riabilis. Փոփոխական. յեղափոխ. յեղա-
ՀՂԿուկ. գիւրափոփոխ. այլայլակ. * Ալր
յեղբեզուկ լեզուաւ՝ անկեալ ՚ի չարիս. Ասող.
՟ք. 20։ *Ցեղբեզուկ զայն կուէ, որ չլինի
Հշմարիտ ՚ի խօսս, առ աչս գովէ, և արտաքս
ելեալ պարսաւէ. Լմբ. ասող։ *Ցեղբեզուկ
բնութիւն եղականաց. Փիւ։ Ն կ՟ւղ. գն։
*Ցեղբեզուկ ալիք, կամ խորհուրդ. Ագաթ։
Վէցօր. ՟բ։ *Ոնկն գնէին յեղբեզուկ լեզուի
նորա։ Հաւատալ էին ՚ի վերայ յեղբեզուկ
հրամանաց Թագաւորին. Եղիշ. ՟ճ. ՟ք։

ՑԵՂՑԵՂՈՒԿՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Ցեղբեզել. յե-
ղանակել. և Թեքել. ծռքել. բեկլկել
զձայն. *Առաւել զայն ձայն յեղբեզուկս
(կամ յեղեղուկս) արկանէր՝ յոգւոյ ելա-
նելով. Եսս. պտ. ՟ճ. 8։

ՑԵՂՑԵՂՈՒՄ, յեղի, յե՛ղ. Տ. ՑԵՂՑԵ-
ՂԵԼ, ըստ ՟ա նչ. *Բազում անգամ զ՚որոյն
և ՚ի ձեռն նորա՝ յեղբեզուն։ Սակս վեր ՚ի
վայր զայն յեղբեզումք։ Քաղցր Ձառիս՝ զոր
ասէպ ոչ դագարեմք յեղբեզել, լուիցուք։
Ցաճախապէս յեղբեզու զանոս զայս. Ոսկ.
ֆմ. Ե յհ։ * Ցեղբեզու զլուսոյն հանգա-
մանս։ Վասն ՚ի՞ր ազգաւ այնքան յեղբեզու զյաւու-
Թէն։ Ի՞ր ազգաւ այնքան յեղբեզու զՀօ-
րէ. Նահաս։ *Պարզ է, գիւրահաս, և անկա-
րօտ յեղբեզուել քննութիւ. Լմբ. ծղ։

կամ իբր ՚ի։ * Նոյնք բազում անգամ
յեղբեզուն (խորհուրդք ընթերցուածոց)։
այսինքն կրկնին պէսպէս օրինակաւ. Աբծ ՟ի։
Եւ ըստ ՟բ նչ. * Նախ յեղբեզին զոյն
գիրս ՚ի հայերէն այբուբենս. Հ. ՒԼՒ։
*Ցեղբեզու զլուրս, որպէս և կամի։ այս-
ինքն չլչլչլչէ որպէս ղեկաւ. Ցոհ. Ե. 10։
*Մինչև ցփրփրել անգամ, և զաչս յեղբե-
ղուլ. Եղիշ։

Կբ. *Միտք միշտ յեղբեզուն, ամենապա-
տուական ընդունելով փոփոխմունս։ Կայ միայ ՚ի
նմանութիւ՝ ոչ յեղբեզել։ Որք զինի երկնի
են, յեղբեզելիք և փոփոխելիք են. Փիւ։

ՑԵՂՑԵՂՈՒՄՆ. զման. գ. Στροφή,
τὸ στρεφόμενον, τροπή. Conversio, versatio,
mutatio, commutatio, variatio. Ցեղբե-
ղելն, և իւն, որպէս Ցեղափոխութիւն. փո-
փոխումն. այլայլութիւն. դարձուած. այլա-
փոխութիւն. աեղափոխութիւն. քայլափոխ.
*Շարժումն ոչ միայն ըստ տեղական փո-
փոխման իմացեալ լինի, այլև յեղբեզմամբ
և այլայլութիւ։ Աչքարժին (երկրի) զբեղբե-
ղումն գործեաց։ Նիւթականն ամենայնիւ
յեղբեզման և յայլայլութիւն կայ. Նիս.
կազ։ * Ոչ մի ինչ ոչ ընդունելով յեղբե-
ղումն և փոփոխումն։ Ոչ մի ինչ ոչ քաղ-
ցեալ յեղբեզումն՝ ոչ ըստ մարմնոյ և ոչ ըստ
մտացն։ Ցեղբեզմունս ոչ առ ՚ի վատնոյն առ-
նու։ Տարերցն ՚ի միմեանս փոփոխումն և
յեղբեզումն. Փիւ. ստ.ա։ * Զանձինս իւ-
րեանց վերաթռուցիկ և յայնմանէ ոստեալք
յեղբեզմամբ յերկիր թաւալեցան. Կիմաք։
*Զուրք ինքնասանձ եղեալ ընդ կրունկն դա-
նայինն, և գէզագէզ յեղբեզմամբ կուտակեալ.
Պրոկղ. յայտ։ *Ոչ փութացեալ ոսից յեղ-
բեզումն (կամ յեղեղումն). Նար. ՟ճ։

ՑԵՂՑԵՂՈՒՄՆ. Τροπή. Conversio. որ և
ՑԵՂՈՒՄՆ. իբր Շրչան եղանակաց տարուց-
և արեւագարձ. * Ցեղբեզմունք արեգական
զարեւորան յայտնի երեւեցուցին զժամա-
նակս. Փիւ. ԼՒՆ. ՟ճ. 1։ * Արեգական զյեղ-
յեղմունս ժամանակաց գործէ՝ փոխելով
յատուկ զատուածան. Պիտ։

ՑԵՂՑԵՂՈՒՄՆ. Στροφή. Repetitio. Պէս-
պիսեալ բանից կրկնելոց. կրկնուած Ո՛ր-
ինաւանիցս յեղբեզմամբ բանիս ըստ իւ-
րաքանչիւր սահմանաց և ընթերցուածոց.
Աբե։

ՑԵՂՈՒԶԱԿ, Տ. ՑԵԼՈՒԶԱԿ, և այլն։

ՑԵՂՈՒՄ, ղի, յ. ն. իսկ ի. յեղում կամ յեղանիմ, ղայ. Որ և ՑԵՂԵՄ, ղիմ. (Ի ձայնէս ԱՂ, ԱՂԱՂԼԵԼ.) Τρέπω, περιτρέπω. Verto, converto, muto, verso, rediguo. Ցեղլեղել. փոխել. փոփոխել. յեղափոխել. յեղանակել. չրջչրջել. չրջել. դարձուցանել. (լծ. և չեղել, և հեղուլ.) *Գինին կնացուցեալ յեղոյ ի խեներէ վատասրտուն. Պիտ: *Ջրոլոր ոգիսն իբր զնաւ անննեցուկ յեղեալ կործանեսցէ. Փիլ. էլ: *Ոչինչ ևս է՝ որ հարկաւորեէ զմեզ՝ յեղուլ զայն՝ ի դէմս որգուոյ. Պրմ: *Դիւրին է զայս յեղուլ՝ ի մեզս տեսուն: Ցեղուն զանձինս ի լաւագոյնս. Իգն:

Կր. *Սկսաւ յեղուլ և հոլովել առ վատնայն: Ալէք ամենայն յեղուն, բայց միայն ինքն անյեղ և անփոփոխ է: Աւանդ յեղոյ: Նրկիր հաստատուն է, և (ասկայն) ոչ ա. ռանց յեղոյ. Փիլ: *Ախորժաբար սիրեն՝ ի վատնայն կոյս յեղուլ: Ոչ՝ ի մարմնաւոր կարեաց իմքէ յեղուլ՝ ի վրնասս. Պիտ: *Յուրս՝ ի ջերմոյ յեղեալ չրջեցաւ, քանզի այլայլեցաւ. Աբիսպ. սպրդգ: * Պանդոյտս զանան՝ ի մարմին և յոսկերս յեղեալ ասէր. Ցհ. խ. երե: *Որք ոչ կամին յառաջինութենէ՝ ի վատնայն յեղանիլ. ոչ երբեք յեղուժն կրեսցեն. Ածյ. սպրդգ: * Ջվերինդ ինդրել զիաւս՝ սերտեալ և անփոփոխ, մի զատորինս լուծական և յեղլի. Սիսա. ոչ:

ՑԵՂՈՒԼ. Τρέπω. Verto, transfero. որպէս թարգմանել. վերածել յայլ լեզու. *Ջգիր գիւանաց յեղուլ՝ ի յայն բան: Փոխեաց զամենայն՝ ի լեզու ասորի, որ և ապա անուն լեզու՝ ի յայն բան: Ջքան և զերկու յայտնիսս, և զնոր կասկս յեղուլ՝ ի հայ բան. Խոր. ա. 1: ք. 63: գ. 53: *Ջսուտս յորժամ յեղու ոք յայլ լեզուս. Իգն:

ՑԵՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Τροπή, παρατροπή. Versio, conversio, deflexio, digressio. Ալայլուլեն. փոփոխումն. յեղափոխութեն. սլեապիսութեն. չրջչրջուն. *Հիացումն՝ յեղուման մտանն՝ քուն է նորա: Եթէ յեղուման արդարն կրէ, սա ոչ է արդար. Փիլ: *Ցեղուման կրել: Ցեղուման ընդունել. Ան. սահմ. Ե սպրդգ: *Ցեղուման ինչ է նոցա չարն (գող), և՝ ի պատուհասին իւրեանց՝ ի բաց ելուման. Դիան: *Եղև մարմին բանն՝ ոչ լսա փոխադրութեն կամ յեղման. Պրմ: *Ոնի (բնութեն մեր) տրամութեն յեղմանս, և մեզաց, և արդարութեն. Եպէփ. սպ: *Որպէս անկատար ինչ յարմարի անոց, յիւր ինքեան բերեալ գիւրապատիր յեղմանս. Պիտ: * Ի բարիս ունին զյեղուման՝ օրինօք դասախրատեալ. Իգն: *Սուրբ ծածամանս՝ ի ձեռն աղօրկակ աչքին յաի յեղմամբ չուչրզեալ. Նար. խլ:

ՑԵՂՈՒՄՆ. Երանակ տարբ. Ալեագարձ. Շրջան լուսնի, և քառասրդք նորա. Ջուգջութենք, և յեղմունք ամսոցն և ձմեռնային: Ցեղմունք լուսնոյ եօթնեկրեակք լինին. Փիլ. լին. գ. 1. և այլբ:

ՑԵՂՑ. որ և ՉԵՂՑ. Առաւել վարի՝ ի յանգս բարդութեց. իբր լի. զեղուն. Հոծ. երևի լինել և արմատ Ցղփանալոյ, և Ակըղձելոյ: Իակ հին բա. գրե, *Ցեղց, յոլով:

ՑԵՂՑԵԼ. Նոյն ընդ վ. որպես հեղեալ զեղեալ. լնապատար. Հոծեալ. խձեալ. զեղուն Թաթաղուն. (իբր յն. ղξόω. Թ. թ-ալբ, փօբ փօբ- ռմկ. ևէ ևեռան.)' Ամենայն՝ ծայրապատար յեղեալ չտեմարանօք. Պիտ:

ՑԵՆՈՒՄ, յեցայ, ցիր, ցեալ, յենօղ. լ. (լծ. Թ. եան ևէնէ, փայանգ.)'Επαναπαυομαι, ἐπερείδομαι, ἐπιστηρίζομαι, προσκείμαι. Requiesco super, fulcior, innitor, adjaceo, և այլն. Տալ զԹիկունս կամ զձեռս՝ ի նեցուկ ինչ. յողն գալ. յարիլ կամ հաստատիլ յմտրութիւն ինչ կամ ի գործան. որպէս անկոյ՝ ի խեղակ, և այլոց իրաց՝ ի մոյնս. Նմանութեք՝ Յարիլ՝ ի խումբ ինչ. և Ապաւինիլ՝ ի նպաստ այլոց, կամ ապաստան լինել յանձն և՝ ի զօրութեի իւր. Ի-ոնչնէ. *Ցենուցու՝ ի ձեռս իմ: Սպառազէնն՝ յորոյ արքայ չենոյր՝ ի ձեռն (կամ՝ ի ձեռս) նորա: Եղեր գաւազան եղեգնեայ, յենուն՝ ի քեզ: Ի ցուան եղեգնեայ յենուցու: Զննեկից զսիւնս, և յեցայց՝ ի նոսա ... յեցաւ՝ ի նոսա, ՝ի մին աջով իւրով, և՝ ի միւսն ձախով իւրով: Փայտ կենաց է, որ յենուն՝ ի նա իբրև՝ ի տէր հաստատութեք: Ցեցեալ (կամ յենու գայ) յեղբօրորդի իւր: Ցեցեալ ես յօրէնն: Ի հպարտութեի ամբարտաւանութեք յեցեալ: Ցեցեալ՝ ի ծերութեի (յն. վիձակիալ): Եկեալ յեցեալ (յօտաւրաց յազգն իսրայէլի). և այլն: *Կործանեցաս՝ ոչ ունելով յոր յենոյր. Գէ. ես: *Եթէ այս երկուք գործեցկացդին հաւատոյ ոսիք առ Ձէմարտութեին՝ ի վեր կանգնեալ ոչ հաստատիս, առ որ և յենուցուս առ մինն՝ ի նոցանէ՝ կաղ գտանիս. Ցհ. խ. երե: *Կենայց փայտ անուանեալ, յոր յենոլացըն յոտնացեալ. Մագ. խ: *Մեզ յանարգութեն ինդ իւրում յենու՝ ի միտս իւր, և համբերե. Մծբ. ֆէ:

ՑԵՆՈՒԼ. ն. իբր Ցեցուցանել. * ի սոյն յենոյր առաքեալ զաշակերտան՝ ասելով մի յամենի համարիր զվկայութեի տեառն մերոյ յի քի. Լմբ. սոտ:

ՑԵՒ. ա. որ և ՑԵՒԵՆԼ. Շարեալ կից առ միմեանս. ընդելուզեալ. փակ փակ գործ. *Ճաշակելիքն ըստ նմանութեի ջաղցցաց, որ միշտ յեռ գոլոյն՝ ծալքն առատանալն զկերսկուրն. Տծնպ:

ՑԵՒԱՆԴ. ս. Եռանդ, այսինքն երեք աւուրքք անգր. Էրնի ձեռ. Ջգանն՝ զոր առացեր ինձ յեռանդ, ոչ կարացի իմանալ. Վբփ հց. ֆա:

ՑԵՒԱՆԴԵԱՆ. ա. Տ. ԵՒԱՆԴԵԱՆ. Ձելոլ օբոան. *Ո՞ր են քո յերկեան և յեռանդեան չար գործքն. Վբփ հց. ք:

ՑԵՒԵՄ. հգլ. Տ. ՑԵՒՈՒՄ. *Ջանիւքեն՝ ի նուէք յեռեցին. Ճ. Ը: *Ցորժամ միաքն յերկնաւորն յեռի, և՝ ի նոյնն զուարճանայ. Լմբ. սոտ:

ՑԵՒՈՒՄ, ռի, յեռ. ն. Περιζέω, περιτιθημι, ἀρτέω, συναπτω. Circumpono, apto, connecto, suspendo, appendo, ևն. (լծ. յարեալ յիւրէ, յերկերել.) Շարայարել. յարմարել. յարագրել. ընդելուզանել. ագուցանել. զոգել. անցուցանել զնին ընդ ծակ, կամ զծակեալն ընդ այլ ինչ. Արէն, ի՝ ձեռ ընդ մատանեաքո: Ոսկի ինձորընդ սպրդիսն յեռ. եալ: Յարմարումն (կամ ձև) բարձից զոց նմանեալ ուղտից յեռելոց. Ածաք. ե. 3: իէ. 11: Երգ. է. 1: *Որպես ոսկի չղթայք՝ ի միմեանս յեռեալ են առաքինութենքն, և ոչ անջատին՝ ի միմեանց. Կէր. ճ. խ: *Ի մատուռ (կամ՝ ի կնդրոն) գրոց ղոգիս յեռցուք. Եսփր. ֆ: *Լուսին աւանչոյն (սիրոյն ասի՝ եգ ասրն), և զնմանէ յեռեալ՝ առ՝ ի յընկերն զսէրն. Բր. հղ: *Ոչ յեռի ընդ միմեանս զնձխօսութենն և զոնտեսութենն. Սեբէր. ֆ: *Ջաւազ քինութեցն պատուիրանս յեռու ընդ միմեանս. Լծ. ասֆսբ:

ՑԵՒՈՒԻ. Ջբանն. Շարակարգել. տոզել. հիւսել. *Բազում բանս յեռու. Սեբէր. ֆ: *Տուր առանցելոցն բանից յեռուս. Ո-ի. Ռնս: *Ջի մի բան ընդ բան յեռլով յայտագս նոցունց երկայնաբանել թուելիքիք. Փիլ. Նիս. ֆ: *Կարդ ըստ կարգի՝ ի նոյն յեռեալ յարեզնորին յեանոց պայազատացն զհամար: Ցեռուլ և՝ ի շարի հարկանել զբարեցեաց ժամանակագրութենն. Եսս. փր. ա:

Կր. իբր Ցառիլ կարկառիլ և երթալ՝ ի ուեւ և՝ ի խօսակցութի. *Ցեռաալ ընդ պատուհանն, և ետես. Ճ.Ե: *Ցորժամ կամի եզբայր առ եղբայր յեռուլ. Վբփ հց. յ.

ՑԵՒՈՒՄՆ. գ. Ընդելուզումն. աղխաղնումն. չարունակուն. Հեռալափայլ մաքուր ուլանցն յեռմամբ. Նար. խսս: *Ցեռումն և կարգ յարմարման երևեցուցանէ մի ըստ միոջէ պատկանեալ յոճ տերուեան պատգամն. Փիլ. Լին. ֆ. 179:

ՑԵՍԱՆ. ի, կամ այ, աւ կամ իւ, ազ. գ. Ἀκόνη. Cos. Քար մաչիչ և մաշելի՝ ի սրելն զերկաթիս՝ ի վերայ նորաւեան պիւնչի, դնչնն. *Բազումսանութենք յեսան իցեն է մնացք և քանի. Փիլ. Լին. ֆ. 20: *Ցեսան չհանանիչ, այլ զառւերն սրէ առ՝ ի հասանել. Վարազն սրեր զառամնաս իւր մեծ աշխատութենք և յեսանիս. Ոսիիթոբ: *Տպալզեան՝ լեսեալ յեսանաս, և է կարմիր. Վբփ. ոչ: *Եւ կամ քարին այն յեսանայ, որ առաւերաց ըզսուրըն սայ. Ցա արէր: *Նման յեսանի զայլըս սըրեմ, ի սրոյ բանին զնս յոյժ բըղեմ. Երզ. այբսբ:

ՑԵՍԱՆԱՈՒՐ. ա. Ὀξύς. Acutus. Սրեալ իբր յեսանաս, սայրասուր. *Ա՛ռ գառ քեզ սուսեր յեսանաւոր՝ սուր քան զսրբեզ վարսավիրայից. Եզեի. ե. 1. (մի ձեռ. վրիպակաս, յեսանաւոր:)

ՑԵՍԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἀκονάω. Acuo. Սրեմ՝ ի վերայ յեսանի. պիւնչի. *Ջայս եղ. Ջիւր խեղճիչ մոլի գոռոզին յեսանեալ սրեցեր: Սուր ծածամուխ փայլակնաձև փայլմամբ յեսանեալ. Նար. էլ. Ն խլ:

ՑԵՍՂԱԳՆԱՑԵԱԼ. Բառ անաստղոր. պէս Ցերեսս՝ ի վայր անկեալ. Ὑπτιάς. Cernuus. * Երբեմն ընկղմանեալ և երբեմն յեսղագնացեալ. Գլաս. փմ:

ՑԵՍՍԱԾԻՆ, կամ ՝ ա. Ծնեալ՝ ի յեսսէ ՑԵՍՍԻԱԾԻՆ. ՝ սեայ. որդի յեսսեայ. յեսսեան. (գաւթի և որդի գաւթի Ցա.) *Որում՝ ի դիմի հարեալ մանուկն յեսսածին՝ ընձիւղեալ ծալին նորին արմատոյ. Աբիսփ. Ալբ: *Որ ըզդաւիթ յեսսեածին՝ օծեր իւղովն որ եղջիւրին. Ցա արէր: *Իսահածին ազգային դաւիթ, հայր ըստ մարմնոյ՝ հօր միածնին. Շ. փազ մարգ:

ՑԵՏ. նխ. Μετά, ὕστερον. Post. ἐχόμενος, consequenter. Ջհետ. զկնի. (արմատն է Ե, հետք.) եփե, եփը, եփեն. օձնլբ, որբբըբ. *Ցետ գերումնէ: Ցետ նեղումնէ: Ցետ չարումնէ: Ցետ տանելոյ. յետ խմանալոյ: Ցետ վեց աւուր. յետ երից աւուրց. յետ բաղում ժամանակի. յետ ամենեցուն. յետ սորա. յետ այնորիկ. Եմ: *Ցետ այսորիկ. յետ որոյ. յետ մերկանալոյն յամենայնէ, յետ գալոյ բարեկամացն. Իոխ: * Ցետ այսր ամենայնի այլ բանիւք զմեզ մի հարցաներ. Եվէս ք: *Որ ետ յայնժամ յետ կիւրոյն քահանայապետին. Ճ.Ա: Աստ և խառն ոճով ընդ հյ. և յն. *Ցետ սակաս միոյ. Մփե: Մբէ: Ղյ: Եսս. փբ: Վբփ հց: Ճ.Բ: *Ցետ սակաս միոյ. Եսս. պփե. ք. 10. 17: Աբծբ. ք. 3: *Ցետ փոքրս ինչ. Ամ. ը: *Ցետ սակաս իրիք. Եսս. փբ: *Ցետ փոքր ինչ իրի. Ո-ի. *Ցետ սակաս ժամի. Ամ. ֆք: Եսսփբ: *Ցետ սուղ ինչ. Ամ. ա: Գբ. սփ. *Ցետ սպրդգ:

դարձուցանէ զքաւարան յորդանանու. Ի֊ն. (ապ. յետս.) ՙՑետ գառնայ ջուրն: Ցետ կալ յերկրպագութենէն այ. Տբ խորհել: ՙՄերժեալ յետ արար յիւրմէն. Հ. էնոք. Փ: ՙՓոյթ ընդ փոյթ յետ հայի՝ երկուցեալ. Լմ. ՚ա: ՙՋամենի՝ ի յետ ընկեցեալ լսէր զքաւութիւն. Ոսի. Ս. Է. 27: ՙՋամենին յետ ընկեաց. Երէ. Ֆպ: ՙՊահեաց և յետս երթս քաւատունս, երկուս ընդ մովսէսի, և մի յետս. Տծած: ՙԲարդուսմս մինն՝ ի յետ անկեալ յառաքելոց գասէն միացեալ գՅ:

ՑԵՏԱԾԻՆ. ա. Ցետոյ ծնեալ կամ վերածնեալ. յետս այլոց եկեալ՝ ի հաւատս. Նորադարձ. ՙԸնտրեալ լեցի քեզ յետս ծինդ այգ. Վբ հց. յ:

ՑԵՏԱԿԱՑ. կամ ՑԵՏԱԳԱՑ. Տ. հՑ. ՏԱԿԱՑ, և հՑԵՏԱԳԱՑ: Իսկ Օրին. ֆ. ՙԱ֊տի չուեցին՝ ի գագգադ. և՝ ի գադգադայ յետակայ յերկիր վտակայ Ջորդ՝՝՝. է յաստուկ անուն տեղւոյ. յն. էէէլՖ:

ՑԵՏԱՀԱՐՒԻ. ՚(Ցետնահանջիլ. յետ. ՑԵՏԱՀԱՊԿԻԼ. ՚Ն. ՙԿերպ՝ի յառաջ դիմեալ. ոտք՝ի վերջ կոյս յետահարելոյ Նոբ. իգ: ՙԳիտացեալ արհմն գյետահարկին իւր (քան զորմիզդ)՝ խռեալ առամբակեաց. Ածբ. ա. 5:

ՑԵՏԱՄՆԱՑ. ա. ՚Եκγονοι, ἐπιγγόμενοι. Posteri. Ցետ մահու ծնողին միացեալ զաւակ. Ժառանգ. յաջորդք. յետինք. և նմն. Նուիրեաք՝ առաքինութենէդ իբր ժառանգութիւնք. ՙ Թողում յետասնոյց (կամ յետսնոյց) փոխանակ իմ զՔանն և զնմասուելն և զարիութիւնն իմ. Ո֊ի֊ի֊բ: ՙ Ցետասնոցդն չետն ալքասաց: Որդիքն և յետասնոցդն առնեն ոլորմութիւն և պատասխանի նորա. Ո֊ի֊ի֊բ:

ՑԵՏԱՄՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ՚Επουσιώδης Adjectivus, substantiae adjunctus. Որ ինչ յետոյ է մաեալ. ոչ ընդաբոյս. մակդրտուտ. մակագրեալ. ՙՈմանք յետասմտականք՝ի մէզ եղեն (ախաք). Ցհ. խմ. երբ: ՙՊատահմունքն վերջասեռք բնաւորեցան, և յետասմտական քնութիւն ունին. Պորփ:

ՑԵՏԱՄՏԱԿԱՆԱԲԱՐ. ն. Իբրև յետասմտական. որպես յետոյ՝ի նեղքս սպրդեալ. ՙՆե ոչ յետասմտականաբար՝ի միւսացն՝ի նեղքս անկեալ՝ի բնութիւս. Ցհ. խմ. երբ:

ՑԵՏ ԱՅՆՈՐԻԿ կամ ԱՅՍՈՐԻԿ. Տ. ՑԵՏՍ ՑԱՅՍՐԻԿ.

ՑԵՏԱՆԿԵԱԼ. Իբր Ցետնեալ. ուտառապէալ. ՙԳրիգոր արքնացեալ լուսաւորն և չքաւալ ազգիս յետանկեալ. Գիմ:

ՙՑԵՏԱՆԱՂԱՑ. ա. Որ յետս կոչուա լայտնել բերի. ՙՁի մի ելցեն ի բոլիս յետս սպրաց խոհասուս ձեղն սուսպաց ամենաց ոչ ելանմարանաց տարտաղչմալ հերձուածոց. Ագթ. Ե:

ՀՑԵՏ ԵՒ ՑԱՒՈՒՔ կամ ՀՑԵՏ ՑԱՒՈՒՔ. Յետս կոչս ա յառաջ կոչ: ՙԴադձեալ յաշ և յահեակ ասելով նշանակէ և յետս և յառաջ. որ զքառակուսի սիեզերս յոյժ առաւ. Ագթ. Եռ. ՙՕսուցս ասեալ յառաջ յետոյ. յն: ՙ Բան ասաց յետս յառաջ ցձէ. յռ.

ՀՑԵՏՁՑԵՏԻ. Տ. հՑԵՏՁՑԵՏԻ. ՙ Դարձ ազգն յետս գնահ՝ի բաբելոնէ ընդառաջ ՚ն: Կնարկ գաւոյն յորդոբք զդարձն նոցա յաջ ետս. Նի. Ա. էպ. և եվի:

ՅԵՏԻ. Ց. ՑԵՏՍ. էփ: էփի. ՙ Եւ յետ նոքաքակիան խնդրի սցի. Մ՚՚՚ ՚՚: ՙՌնէր՝ի վերայ սպասարանին պատկեր գայլոյ յառաջի կոյսն, և յետի կոյսն առիւծու. Վբ. պ. պմ

ՑՆՅԻՆ, անոյ, ոց. ա. ՚Εσχατος. Extremus, ultimus. Որ ի յետոյ տեղեաւ կամ ժամանակաւ. վերջին. Հուսկ. յետս ծնեալ. էփի. էփի, վերջինը. ասղ. ասուածի. ասնդրուածի. ՙԻնդէր լինիք յետինք դարձուցանել զալքայ: Յաւուրս յետինս: Յաւուրն յետսնում: Ցետնի ժամանակ է: Զյետին տեղին ունիլը Ցետին նաթարակիս կի՚՚ բնիւն: Ցետին մոլորուին չար քան զառաջինն: Ցետինն մարդոյն այնորիկ. ևն: ՙՑետնուէն ասուր այցելուիւ. Ցհ. կի: ՙՁյետին Թոչակն ըստ պաշտպանի ընդունել առնիաստեայ յաբիսեռնական կենաց. Խոր: ՙՀիւանդացեալ, և յետինն (ժամ) հիեալ որպէս ժամ մի ասուգարպէս փոխեցաւ. Կլիմաք:

ՑԵՏՆ. իբր Ցայդագոյն. յետ վերջին հաւատն. ՙՑետինն չար է քան զառնայն չարլիս: Զյետին չարիս գործեաց: Որ յետնոյ աղաբչասութենէն է: Ցետնին չարաքսոհութիւն լինի: Ցետնին անմոռելի, ևն. Եղիս Վբ. հց. Եղիի: Պարապ: ՃՃ: ՙՈՉ ապաքէն յետնոյ է մոլորութիւն. Սաւ. հանգ:

ՑԵՏՆ. ՙԵλάχιστος. Minimus, parvus, infimus. Սոտիագոյն. անաւագ. որոտ. կրտսեր. փոքր. Ֆ֊ի֊ե. էփ. ՙԻ ծառայից սեւտն իմոյ՝ի յետնոց: Որոսացեն յետինք զինչս նոցա: Արդ ծիծաղին զինև յետինք. Ցետինք ոչխարացն. ևն: ՙԵս յետինս գաւանողաց. Նոբ. ծ:

ՑԵՏՆՆ ԻՆՔ. փ. τὸ ՚Εσχατον. Extremitas. ἔσχατοι, posteri. Վերջն. ծայրն. և Ցետագայ կամ յաջորդ անձինք, և վերջին ծայրք իրաց. ՙԴու սեր ծառեաց զԻսին իմ, և զառաջինն իմ՝ Սդ. ճՁ. 5: ՙ Հետծեծեսցեն՝ի վերայ նորա յետինք. զառաջինս կալան զորմանք. Յոբ. ծՁ. 20: ՙ Լուա ցեալն ոչ է կարօտ այլ իմիք, բայց միայն ծայրիցն՝ այսինքն յետնոցն իւրոց լուացման. Դիոն. էնէ.

ՑԵՏՆՆ ԿՈՂՄՆ ՆԱՒԻՆ. Տ. ԽԵԼԿ ՆԱՒԻՆ. Գծ. իՁ. 41:

ՑԵՏԿԱՐ, լ, լս կ՚ս, ացս. Գ. ΒιβλίδιοΝ. Libellus. (ընծ. էփ֊էս, էփ֊իէս.) իբր արաբ՚՚. Ձեռագիր կամ ձեռագործ. և իբր պրս. Ցիշելիք. յիշատակ. մուրհակ. գիր (երդման). հեօճէի, ինքիրի, ահռամ. ՙ Տայցես ինձ յետկար երդման: Ցետկար երդման գրէ: Աշխուհիկ յետկարիս. Ցհ. իի:

ՑԵՏԿՈՑՍ. Տ. ՑԵՏՍԿՈՑՍ. ՙՑետկոյս կորացան կրունք ոտից նոցա. Եղիս. Ֆ:

ՑԵՏՄՆԱՑ. Տ. ՑԵՏՍՄՆԱՑ:

ՑԵՏՆԱՒՈՒ. ն. Իբրև յետին կամ՝ի յետնոյն. ՙի յետնոյն կարգի կամ ժամանակի. Նոր սուտ / առ նուսոր օրինակ. Ցաղագսիկ սիրելք ի յետնոյն չհամասան. Ագթ. Ե. 17 ՙՁ ոչ ունին չետ նոցա նոր սուտ ոչ ի նոր սահմանսն և չնորհսն՝ քանզի ՚՚՚ ՚՚՚ Ճնոյ. ՙ Քնութիւսքս, այլ ոչ առաջնոցսէս և չանաքաս. Էփ. հանգ:

ՑԵՏՆԱՆՈՒՀԻԹԻՒՆ. փ. Ցետրոյս. Նկ Տera poenitentia Ցետոյ ուրեմն խոր֊հելի զօդասակս ու զգալ ուսուցին. Իմ տա֊ցես չքեռ կեանս ի չետնահատուածէ Ֆ:֊ Վարք:

ՑԵՏՆԱՆԵՐ. ոյ. ի Ցետագոյ, որոց. Ես֊ուեման senectutem agens, senex decrepitus. Ցետին ծերս. ալեւոր. ՙ Ցետ խրատուց անմոռ, և յիմարի, և չհանճարեղոյ՝ ոչ գա֊տ վասն պահպանութեան. Ոյբ. խէ. Ե:

ՑԵՏՆԱՄԵՆԻ. ի. ից. ա. Ցետոյ ուրեմն. մեղանչեալ. Եւ այնպիսի ինչ առաջ ոչ կեցեն մեզս ելի պատճառ, այլ ոչ ետին նեն գնաց. Եղիի:

ՑԵՏՆԱՄՆԱՑ. Տ. ՑԵՏՍՄՆԱՑ. ՙՀոգիքն հոյան զյետնամնացս իւրեանց. Հ֊էի֊ֆ֊Ֆ:

ՑԵՏՆԱՆԱՄ. ացայ. լ. Տ. ՑԵՏՆԻՄ. սս տեղեաւ. ՙԻ նոսա յետնանայ, որ ոչ չայ պաշտպանիցին լինել զանձնասին (գիտեմք). Ս֊ի֊:

ՑԵՏՆԻՄ. եցայ. ի. ՚Υστερεω, ὑστερίζω. Posterior sum, deficio, indigeo, careo. ἐλαττίζω, moror, tardo. Ցետնի լինել. մնալ որպես յետին. անագ անիլ. վերջանալ. կասիլ. պակասիլ. նուազիլ. կարօտիլ. զրկիլ. ոկսալ կամ անպիսան գանիլ. ՚՚էրի գալմագ, Տահրամ օշմագ. ՙՄի յետնեսցուք՝ի մատուցանելոյ պատարագ տեառն՝ի ժամանակի իւրում. Գուցէ ոք յետնել՝ի չնորհսյն այ: Ցետնեցան կառք նորա՝ի գալոյ. ևն:

ՑԵՏՆՈՐԴ. ի, ացս. Տ. ՑԵՏՍՆ. ՚Εσχατος. Ultimus, nouissimus. ՙՁվեզ զառաքեալս՝ յետնորդս արար ամ իբրև զնահապետս. ա. խոր. ֆ. 9:

ՑԵՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Εσχατια, τὸ ἔσχατον. Extremitas, և humilitas, vilitas. Ցետին՝ յետնեալն գոլ. վերջին ծագ. նուաստութիւն. էֆ֊ա֊ւ֊ֆ. ՙ Յամենայն յետնութիւն անչեզաբար վերարնակեալ: Անկեալ՝ առ հակառակն յետնութիւն ածաս. Դիոն: ՙԸստ իւրեանց յետնութեն կորուսին յաչխարհս հայոց զքաջութիւն և զանուն բարի. Փարպ. ՙ Անլուսոյ խորհրդով (աղօթելէն) այն է ամենայն յետնութեն չարեացն. Ոսի. յհ. Ե. 27:

ՑԵՏՈՑ. նի. ս. ՚Οπίσω, ὄπισθε, Ֆεν. Post, a tergo, pone, posterius. Ի յետին կողմն. յետկոյս. ՚ի թիկանց կուսէ. զկնի. էֆ֊Ե, էֆ֊էն, էֆ֊է. ա֊ֆ֊ա, ա֊ֆ֊ա. ՙՈւնկն դներ առ դրան խորանին, քանզի յետոյ նորա կայր. Ե֊ն. ֆ֊Ե. 10: ՙ Թագեաւ յետոյ դրանն. Վբ. հց. ֆ֊Ե: ՙ Նուիրեալն կայ յետոյ քահանային. Դիոն. էնէ: ՙ Մաուցեալ յետոյ մերձեցաւ՝ի գրօչակ: Եկին՝ի մէջ ամխունն յետոյ: Լի էին աչօք առաջոյ և յետոյ. ևն՝ Ամենայն մտանէ, յետոյ կայ. իգն Է:

ՑԵՏՈՑ. գ. (որպէս հոլովականն բառիս Ցետ, ոյ.) ի թիկանց. զկնի. ՙ Սինչև դարձցին խնդրելքն յետոյ ՀերմԷ.Ցէ֊Ե.16:

ՑԵՏՈՑ. ա. Ցետնեալ. զկեալ. ՙի չքնաղ և՝ի աքանչելագործ սքն յետոյ գոսք, և՝ի մեծ բարկութիւն անսի պաշարեալք եղեսք. Սերեփն. յչ. անգնի:

ՑԵՏՈՑ. ա. Զկնի եկեալն. Նորագոյն. ՙՈչ ոք է առաջինն քան զնա, և ոչ ոք է յետոյ նման նմա. Եղիի:

ՑԵՏՈՑ. Տ. ՚Εσχατον. Extreme, ultimo. ὕστερον, postea, postremo. Ապա. զկնի. երկրորդ կամ յետին կարգաւ և ժամանակաւ. յետս այնորիկ. էփ֊ը. ՚ի֊ֆ֊ա. ա֊ն֊ը֊ա. ՙՑետոյ լուացան: Երիսաչին յետոյ ընդ քառասս: Ընդ ժամանակ մի տարակ զքիմն քո, յայց յետոյ յառաջ ոչ ոք տասոյ քան զնի: Ցետոյ ա փրկ, թէ զիշոցայ Ցետոյ զգիշացաս: Ցետոյ գան: Ցետոյ մանուցեալ երկու ուսա վկայք: Նախ Թագաւորն ասպրեւտանեցայց, և յետոյ արքայս բաբելացոց. և այլն: ՙՁ. ՀՀԷ ի֊ոլն յետոյ նմացաւ Նէրէ. ր:

ՑԵՏՈՑ ԿՈՂՄՆ } Τὰ ὀπίσθια. Posterio-ՑԵՏՈՑ ԿՈՂՄՍ. } ra. τα ὀπίσω, quae

ՑԵՏՈՑՓ. փ. } post, vel retro. Ցետնին կողմն. կողմն թիկանց. և Թագեալն յետս կոյս. ՚՚՚ի֊ֆ֊ա֊ն֊ը֊ա. արբ. ա֊ֆ֊ա֊ն֊ը֊ա֊ն՝ հակառակ. ՙՑետոյ կողմն մարմնոյ այծի ոտս էր. Վբ. հց. ֆ֊Ե. ՙ Նահանգեաց զասպարսմն փեզգից խոյանին յետոյ կողմանէ. Նի. ֆ֊Ե2: ՙԹևս և բազուկս և յետոյս կոյս. Դիոն. ՙՁոյոյ զասեպհականն յետոյս կուսէ անձինն. Վբ. հց. ֆ֊: ՙՏուցես զյետոյսն իմ, բայց երեսք իմ քեզ մի երևեսցին Ծոմէ՝ի վերայ նոցա, և յետոյքն իւ֊

լ. անց ՝ի ներքոյ · Եւ· ղ֊ · 23 : ֊ · ֆ · ֊ · ֊ · ՛Ջառ ՝ի յետոյն մռռացեալ է, և ՝ի յառաջագէմն նկրաեալ եմ· փիլպ· ֊ · 13 : ՛Աչտրիկ են այ յետոյքն · զնիի նորա ծանօթութիւք նոքա · Ա֊ որ· ֊ : ՛ Որք զգ յետոյն մռռացեալ են, և ՝ի հպրեներ տա֊ նէն ՝ի բաց գնացեալ ըստ ամենայնին սիրոյն յանկոսիմ · լ ֊ · յայտ : ՛Մինչդեռ արշա֊ ւեմս, առ ՝ի յետոյն հակամիտեմ· Նոր · հա : ՛Յորժամ ՝ի մռռաս գլետոյն իսանձի֊ ցէ · Շէր :

ՅԵՏՈՑ ՀՈՒՍԿ · } Տ· ՀՈՒՍԿ ՅԵՏՈՑ · և
ՅԵՏՈՑ ՅԵՏՈՒՍ· } ՈՒՐ ՈՒՐԵՄՆ· Էσχα֊
ՅԵՏՈՑ ՈՒՐՄՆ· } τος, ἐσχάτως , ὑστε֊
ρον . Postremo , deinde , tandem . ամ ամ֊ նամպա , են ամպրա , Նեպէն ամպրա . ՛ Մին ՝ի սկզբանէ , և միւն յետոյ հուսկ · փիլ· լին · ֊ · 51 : ՛Ջի գոնեայ սպա յետոյ յետասա իշխելոյին ծանիցէ զշորհն · Բոպ· ֊· 5 : ՛Ապա յետոյ յետասա երևեցաւ այն ինքն, որպէս և էրն իսկ ինքն ՝ի սկզբանէ · Ո֊ի· յհ· ա֊ · 2 : ՛Յետոյ ուրեմն մաերնալ ՝ի վտասա֊ կոց առ Թագաւորն մեր ցուցեալ լրգիշխա֊ Թիւն կողմանցն արժանաւորեցան առնուլ · Խոր · ա֊ · 22 :

ՅԵՏ ՈՐՈՑ · (ըստ հին ոՃոյ ·) Յետ այսց բանից · յետ այսորիկ · ՛Յետ որոյ՝ ոչ բանի ինչ ամենայնոյ, և ոչ յայտնութիւն ինչ իրիք նպ֊ լոյ, սա քաջայայտ եղեալ կոչէ զնոն : Յետ որոյ նոյն ժամանակագիր յառաջ մռռաս֊ ցեալ՝ ասէ, և այլն · Խոր · ա֊ · 4 · 8 : ֊ · 63 : ֊ · 60 : ՛ Յետ որոյ ՝ի չարփ փորթամութիւն ձնողաց իւրոց հասեալ, և այլն·Վրփ հդ · ֊ : (Քան նոր ոՃոյ ·) Յորմէ հետէ · փոխ որ· ՛ Յետ որոյ էառ զիրկական մկրատն, ոչ երդուաս · Վրփ հդ · յ :

ՅԵՏՈՒՍ· ֆ· Յետոյ · հուսկ յետոյ· էφէն · ամպրափան · էφէը· ամպրա· ՛Յորժամ առնէր ՁԾ զարարածս , յետասա որար ըզ֊ մարդն· Բոպ· ֊· 5· Յետ և ՅԵՏՈՑ ՅԵՏՈՒՍ:

ՅԵՏՈՒՍ · նե· ֆ· Ἐκ τῶν ὀπίσω, ὄπισθεν. Posterius, pone, a tergo . Յետոյ , այսինքն ՝ի յետին կողմանէ . ՝ի Թիկանց . էφէն, կռնչլին · ուրփշան , ուրփան . ՛ Յետասա խորանի, կամ որմոյն մերոյ · Եւ· իչ· 22 : ԵրԳ · ֊ · 9 : ՛ Ծակել զոմն յետասա : Հողմն յետասա վոլէր · Տր իչէ: Վրդն · Եւ :

ՅԵՏՈՒՍՏ ԿՈՂՄԱՆԷ · Նոյն ընդ վ· ՛Յետասա կողմանէ ընկեցին խաբխոս չորս ՚՚ · այսինքն ՝ի ևէլաց նաւին. Գծ · իչ · 29 : ՛Կարվալութիւ ձգեալ յետասա կոչմանէ ՚՚ · կռնչլին · ուրփշանշան · Խոր · ֊ · 82 :

ՅԵՏՈՒՍՏ · գ · Τὰ ὀπίσθια . Posteriora . Յետին կողմն · գասակ· կռնչ, էφէի կողմ· ուրք, ուրքս, փոպիր · ՛ Յայանեցաւ յե֊ տասա քո: Մերկացիր զյետասա քո:Յայտ նեցիր զյետասա քո · Երեմ· ֆզ · 22 · 26 : ՛Նաոամ· ֊ · 5 : Նար· ֆզ֊ :

ՅԵՏՈՒՍՏ · ֆ· Ὕστερον. Postea, post modum , demum . Յետոյ՝ ըստ ժամանակին . յետոյ ուրեմն· ապա էφէն · ամպրափան , էն ամպրա · ՛Յետասա՝ ի վախճան ժամանակի ինքն զինքն երևեցոյց · Ո֊ի· յհ· ա֊ · 9: Տես և ՝ի վեր՝ ՅԵՏՈՑ ՅԵՏՈՒՍՏ :

ՅԵՏՍ · ֆ· Ὀπισθ, εἰς τὰ ὄπισθεν , ὀπι֊ σθίως. Post, retro, in posteriora , retror֊ sum . և քայլիւ , ἀποστρέφω , ἐπιστρέφομαι , averto, reverto, or . ἀποκρούομαι, propello. Յետկոյս · ՝ի Թիկունս կոյս · ընդ կռնչկն · և ՝ի բաց · էա , տէղ ՝ի էան , էաներանց· իէ֊ րի · որա , Ռէբուիէ · ՛ Դառնալ չետս : Յետս գարձուցանել: Դարձոյց զնս յետս իմ: Ընկաս հետզ յաՃռոյն յետս : Եղեն յետս , և ոչ յառաջ· և այլն : ՛ Յետս կա֊ ցին ՝ի սէ պատուիրանէն · ֊ · ֆ · ֊ · 21: ՛ Ի հպրենի օրինայն յետս կալ· Եվէ֊ · ֆ· ՛Ընկ կևցեալ յետս զնարհնական պատիճն զհետ ընձանայր երկաւորին · Խոր· ֊ · 47:՛Յետս հարեալ վատթարիցէ գնա · Եվէի : ՛ Յետս արարեալ՝ գարիոյդ գնասա յարտայս · Ո֊ի· ֆ· ֊ · 31 : ՛Որպէս ամենայն հետզոլթիւ յետս հարկանէը զամբաստանութիւնն · Ո֊ի· յհ· ֊ · 2 : ՛Որչափ չանայ ոք հասու լինել (՚՚) , այնչափ յետս հարկանի յանհետազօտելի բնութիւն ՚՚ · Պ֊ի֊ · ա֊ի : ՛ Ջամենայն ան֊ արժանս յառաջ մտաուցանէը, և զարժա֊ նաւորս յետս ասանէը : Ջաչխարհն աղճատեայ բան նմին իսկ օրինակի յետս կալաւ (այս֊ լինքն կատեցոյց) · Եվէ֊ · ֊ · ֊ : ՛Նոքա զայս լուեալ՝ յետս ձգեցին· Երէ֊ · ֆթ: Իսկ ՁԵՏՍ ՅԵՏՍ · Տ · ՁԵՏՆ :

ՅԵՏՍ ՅԵՏՍ · Նոյն ընդ վ· ՛Εις τὰ ὀπίσω. In posteriora. ὀπισθοφανῶς , retrorsum . ՛Գնասցին յետս յետս, և ծածկեցին զմեր֊ կումն հօրն իւրեանց : Յետս յետս չոգան , և զարկան զգեստնի · Ծն֊ · ֊ · 23 : Ց֊ · ֆ֊ · 6:

ՅԵՏՍԵՐԵՒԱԿԻ · Նոյն ընդ վ· յն· ո֊ ՀՈՒ· Ὀπισθοφανῶς · ՛Գնացին յետսեւևա֊ կի , և ծածկեցին զմեղկումն հօրն: Միայ յետսերևակի գնայ, այսինքն ՝ի յետոյ սե֊ ռանէ · զամենայն ինչ ամենայն ուշադիր ըս֊ սոյգ սեռանէւով· փիլ· լին · ֊ · 72: ՛Յետս երևակի գնան ծածկեն· վրդն · Ծն :

ՅԵՏՍ ԸՆԴԴԻՄ· Ὀπισθοφανῶς , ἀντι֊ στροφως . Retrorsum, in adversum . ὀπισθο֊ φανής , oppositus . Նոյն ընդ վվ· կամ ֆ· ա · Դէմ ընդդէմ, ՝ի հակառակ կողմնչըը֊ ջեալ · հակառակ · ՛Ջերեսս իւրեանց յետս ընդդէմ ունէին· Ծն · ֊ · 25 : ՛ Յետս ընդ֊ դէմ ընթերցաք զդէվլչիկ դիւռչն· Եվէ֊ · դԱյ : ՛Եկիր, և ամենալից դ ոտքար · գնա֊ ցեր գու յետս ընդդէմ և ամենով· Ճ · ֆ: ՛ Սկսան երկրորդել (զբանն) յետս ընդ֊ դէմ: Յետս ընդդէմ աւադիկ գործին ՝ի ձեզ· Եէր · հա· Ե ա · ֊ : ՛Բերան ունէլ, և ոչ իբրև ծառայիւն վճարել նովաս պէտս ինչ , այլ յետս ընդդէմ, զի յանօգուտ և յանպատշաճ իրավաբեմբ · Ո֊ի· ֆ· ա· 2 : ՛Ընձնազանդ և յետս ընդդէմ գնացիք · ՅձԽ· ֊ : ՛Ձախողակի յետս ընդդէմքն ոտ֊ ասահեաց նմա : Մրեք ըստ յետս ընդդէմ գնացից մերոց զձախողակի հատուցումն ըն֊ կալաք · Եվէ֊ · ֊ · Ե Խալէ :

ՅԵՏՍԱԳՈՅՆ · ա· ֆ· Առաւել յետս · չաք եգե֊ լցի Իէրի · ՛Չկինի եղեալ սակաւ մի չաւասան՝ յետսագոյն ծնացեալ· Բոպ· ֊ · 12 :

ՅՆՏՍԱՄԻՏ· ա· Յետնեալ մտոք և Յետս ընդդէմ խորհօղ· հակառակ· ՛Յետ֊ ռամիտ խորհրդովք, և անկակից խորամանի֊ կութեամբք զոյն բարիս յանձանց մերժե֊ ցին · ֊ · ֆ· ֊ · 15 ,

ՅԵՏՍՈՂՈՒԹԻՒՆ · գ · Յետս գար֊ ձումն · հետուալթիւ · ապաստամբութիւ · ՛Չա֊ րան յիս մեղք յետսդարձութիւ: Ջոմանս լիսնուելթեամբ պատրեալ յետսդարձու֊ թեամբ · Ճ · Ա:

ՅԵՐԱՋԱՆԱՄ, ացայ , ցէր · } է· և ֊ ·
ՅԵՐԱՋԻՄ , եցայ , ղեա · } որ և Ե֊ ՐԱՋԱՆԱՄ , ԵՐԱՋԻՄ· Ἐυπνιάζομαι. Somnio. Երազ կամ յերազն տեսանել, և ե֊ լևիլ· փ֊ւ֊ փ֊ւիսիք իէօրէ֊ իէօրիանդ֊ ՛Յերազանն յանկոլնն իւրեանց : Ծ֊ւլք ձեր երազովք երազեսցին · Ես· ֆէ· 10 : Գծ · ֊ · 17 : Ծ֊ւք ձեր երազ յերազես֊ ցին · ՍԷՒԷր· ֊ : ՛ Երազ յերազեցաւ ինձ · Երեմ· իֆ· 25 :

ՅԵՐԱՋՄՈՑՆ · գ · Յատուկ անուն տեղոյ , իբր տեղի յերազանցից և ըղձու֊ Թից քրմաց : Ագաթ :

ՅԵՐԱՒԽԻ ԱՒՆՈՒԼ· Տ · ԵՐԱԽ :

ՅԵՐԱՍԱՆ · ՅԵՐԱՍԱՆԱԼ· Տ · ԵՐԱ֊ ՍԱՆ, և այլն :

ՅԵՐԲ, ՅԵՐԵԿ, ՅԵՐԵԿՈՑՍ·Տ· Ե՛ՐԲ, ԵրԵԿ , ԵրԵԿՈՑ :

ՅԵՐԻՒՐԵՄ , եցի · Ն· Διαπλάσσω, τττω. Formo . ἐπείμι , accedo et moderor. Ի֊ րընդ իր յարել· յիրեարս յարմարել· յօրինել· կարգաւորել· բարեկարգել· ուղղել· կոչել, ղէլբել· Ռեփոիր ԷՒՓէ, փէ֊ղէփ · ՛ Ջամե֊ նայն ոգի ՚ի ջանայր յերլուրել հատուցանել ՝ի գիտութիւն ճշմարտութիւն· Ագաթ : ՛Եւ այս֊ պէս գիտել գիւտի նշանագրացն՝ ձեռն ՝ի գործ արկանէր երանելին մաշկոց, յերլու֊ բելով զնա սի հայրապետին հայոց սահա֊ կայ · փոլպ : ՛Ածէլէն զօրութիւն էր, որ յե֊ րիւրեր և ուղղէր զամենայն յամենեսեան : Ջոգիդ յերլուրել կամի, և ամենևին յամե֊ նայն պիտէ սառնել ազատ · Ո֊ի· ֊ · ա֊ · 1 · 19 : ՛ Եկի խրատել ուղղել յերլուրել, և գոլք ոչ լսարուք · Ո֊ի· է֊ : ՛Ջօրեզապէս ձեռն էտ, և յերլուրեալ հաստատեաց ըզ֊ մերոսմն քնութիւն կառք · Լֆ · էոփէ :

ՅԵՐԻՒՐՈՒՄՆ, բմն · գ · Ցերլուրելն , իլն · ՛ Յարմար յերլուրմամբ կայի յարգա֊ լել · Նար· ֊ : ՛Ցերլուրման և բեկբեկելոյն համարոց · Լֆ· պգրէ :

ՅԵՐԿԱՐ · յերկարս · ֊ · Μακράν. Longe , prolixe . Ընդ երկար · ընդ երկայն ժա֊ մանակ ձգեալ· էրինէլ· ապանաձա · ՛ Խօսե֊ ցար վան տան ծառայի քո յերկար · Է֊ւգ֊ է֊ 19: ՛Ցերկար հիւանդացեալ վանձանե֊ ցաս · Խոր · գ֊ · 12 : ՛ Ձնձղուկ ոչ յերկար , այլ սակաւ ինչ Թռչի· Իսիս: ՛Խոտատանութիւք չքաշանայանալ և ոչ քեզ առ յերկարս ՝ի վերայ աշխարհիս մերում: Չկարացեալք հանդուրժել առ ՝ի յերկարս : Ոչ ևս առ ՝ի յերկարան հանդուրժել կարացեալ֊փոփ:

ՅԵՐԿԱՐ · ա· Μακρός . Longus . Երկա֊ րեալ · յերկարաձգեալ· ՛ Ի գորա յերկար խաղալութենէն և մեք առողջութիւ վարեցաք զկեանս մեր : Հասեալ ՝ի յերկար ծերութի՝ վախճանեցաւ · Եվէ֊ · է֊ : Փոփ :

ՅԵՐԿԱՐԲԱՆ· ա· ֊ · Երկայնաբան, և երկար բանիւ · ՛Պակաս է համառօտել , և ոչ յերկարաբան խնամատանքիւ · Կէմ֊ :

ՅԵՐԿԱՐԱԳՈՑՆ · ա· ֊ · Μακρότερος , ον . Longior, ius . ἐπιπλέον , longinquus . Աւաւել յերկար· ՛Յերկարադոյն նուագօք զբանիւք անկանէին · ֆ · Ֆ· է֊ · 9 : ՛Ցերկա֊ րադոյն ժամանակաւք ժառանգեցոյց · Մ֊ի֊ է֊ : ՛ Խօսեցար յապագս տան ծառայի քո յերկարագոյն · ա֊ · ֆ֊ · ֆէ֊ · 17 : ՛Ի նայել ինձ յերկարագոյն (կամ յերկարագոյնս) ՝ի լեառնն · Խոր · ա֊ · 27 :

ՅԵՐԿԱՐԱԺԱՄԱՆԱԿ · ա· } Πολυ֊
ՅԵՐԿԱՐԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ· } χρόνιος.
ՅԵՐԿԱՐԱԿԵԱՑ · կեցի · } Diuturnus, longaevus . որ և ԵրԿԱՑԱՆԱԿԵԱՑ , ԵՐ֊ ԿԱՐԱԿԵԱՑ · Որ կայ կամ կեայ ընդ երկար ժամանակ · բազմաժամանակեայ · և երկայ֊ նակեաց· ՛ԵԹԷ յերկարաժամանակ լինէիր: Յերկարաժամանակեայ ապաշխարութեամբ ուղղէլ· Մի֊ · ա֊ա֊ : Բր֊ · հդ : ՛ Յերկարա֊ կեաց զծնունդան չնոյնէլ, կամ առնել : Յերկարակեաց եղեալ՝ մեռանի : Եղկելի յերկարակեաց ծերութի՝ ամպարշաց · Ա֊ փոփ : Վրդն · պոմ : Նե֊ իմ :

ՅԵՐԿԱՐԱՀԱՄԲԵՐ · ա· Յերկար համ բերող· երկայնամիտ · ՛Ի վերայ յերկարա֊ համբեր ուխտապահացն բանակին · փոփ:

ՅԵՐԿԱՐԱԶԳԱԿԱՆ· ա· Παρατατικὸς. Protendens.Յերկարաձիգ·և Յերկարաձ֊ ղ· ՛Յերկարաձգական դրամանաւն մչանչնեա֊

ւոր. Նխ. Է։

ՑԵՐԿԱՐԱՁԳԵՄ, եցի. Ն. Παρατείνω. Protendo. Ցերկար ձգել. յերկարել. Ի-իբր յ. յերկարիլ. երկնչնել, երկան ոտքն պահել, դիմացնել, ուշացնել. Ե երկնալ. ուշանոտգ. *Վասն նոցա ետ զԹագաւորին սե- նեքերիմայ յորդիս քո դարձուցեալ՝ յեր- կարձգէ յերկրի. Խոր. ա. ար. ծր։ *Զի մի՛ յերկարաձգեալ զերկնատուցական բա- նիս՝ յեանեալ գացուք յառաջիկայ մեզ գրաւորութիւն. Աբծր. ՟Ը. 6։ *Զայս մար- միոյ իմ ցաւ յերկարաձգել ինձ խնդրեմ՝ ի սեառնէ մոյ խոյ. Վրք հց. Ը։ *Ոչնչ նուազ ընդ երկրիս սահմանել յարատեանել և յեր- կարաձգել. Պիտ։ *Ցերկարաձգեր պատե- րազմին՝ ի մէջ երկուցունց՝ մինչև ի գլուխ ե- լանել ամին այնմիկ. Ղևոնդ։ *Իակ ոմանք ի բուսոյ տհաս հասակին՝ չարուքն յերկարա- ձգեալ։ Մի օր՝ ի յոր յերկարաձգեացես. Նար. ՟Ը. ՟Ը։

ՑԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. ց. Παρατέ- νεια. Protensio. Ցերկարութիւն. տևողութիւն. և ցաւագուժին. *Անհատանելի և անեզրա- կան ունի զյերկարաձգութիւն. Ագ. Բ։ *Կատարեցեր զյուսոյն յերկարաձգութիւն։ Թվեն բիւրուց ամաց ունիցի յերկարաձգու- թիւն։ Ոչ է ժամանակ յերկարաձգութիւն առ՝ի զպարտան հատուցանել. Նար. ՟Ը. ՟Ը։

ՑԵՐԿԱՐԱՁԻԿ. ա. Παρατεταμένος. Protensus. μακρός, longus. որ և ԵՐ- ԿԱՐԱՁԻՔ. Ընդերկար ձգեալ. յերկարա- ձգեալ. երկար. ձիգ. *Ցերկարաձիգ ժամա- նակաւ, կամ ամք. Նար. Երփ։ Մաթ. Ը։ Ոսկ. Եբր։ * Ցերկնարաձիգ ալօթք, կամ բանք. Վրք հց. ՠ։

ՑԵՐԿԱՐԱՆԱՄ, ացայ. Լ. Ἐγγρονίζω, παραμένω. Immoror, permaneo, duro. Ցերկարիլ. յերկարաձգիլ. յամել. տևել. երկնալ, դիմանալ, ուշանալ. ուշանոտգ, ներ- ձիգիլ, փայտնտգ. *Ձմեռն յերկարապաղալ։ Ցերկարացան գործք պատերազմին մինչ՝ի տասներորդ ժամ աւուրն. Խոր. Ը. 68։ Աբծր. Ը. 4։ * Ոչ յերկարանամ՝ ի բանս մեհինութեան. Նար. Երփ։

ՑԵՐԿԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ յերկարանալ. յերկարաձգել. յերկարել. յամեցուցանել երկնչնել, դիմացնել, ուշաց- նել. *Կարձել և յերկարացուցանել (ըժա- մանակ ապաշխարութեան). Մխ. ՟Ը։

ՑԵՐԿԱՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Երկար. յերկարաձիգ. երկայնաձիգ. յին. ի միջոցէ. ἐκ διαστήματος, ex intervallo. *Ա- մենայն ի քարանց պատուականաց չափով յանկոփից կցեալ ընդ միմեանս յերկարա- ւոր նեղոյց և արուաքոյց. Ագ. Ի. 9։

ՑԵՐԿԱՐԵՄ. եցի. Ն. Ἐκτείνω, μακρύνω, μηκύνω. Extendo, elongo, prolongo, pro- lixo. որ և ՍՐԿԱՐԻԼ. Երկայնել. յերկարա- ցուցանել. յերկարաձգել. *Ցերկարէի ըզ- բանս իմ՝, և ոչ անասիք։ Ոչ յերկարեսցէ աւուրս։ Ցերկարէն զտալօթս։ Ցերկարեսցէ ած մարգկան։ Խօսեցայ և արարից, և ոչ ևս յերկարեցից։ Ոչ յերկարեսցես առնել զայդ. և այլն։ *Ոչ յերկարիալ ղնեանս իւր՝ վասնձանի. Խոր. Գ. 10։ * Ցերկարեն հա- րուածս՝ի ծնօտսն. Բրս. ՟Ը։ * Ցերկարէ (յն.) զհայցուածսն (քանոնս.Հ.այն)։ Ցերկարեցի զտուրսն, զի ցուցից ընորա հա- ւատան. Ոսկ. Ա. ա. 10։

ՑԵՐԿԱՐԵՄ, եցի. Լ.) Տ. ԵՐԿԱՐՑ.

ՑԵՐԿԱՐԻՄ, եցայ. յ. Ինձ. * Մի յեր- կարեր վասն իմ (այսինքն երկայնատևեր). Երեմ. ՟Ը. 15։ * Թշնաւոքդ յամենայն կողմունց յերկարեն. Խոր. * Զ յովհաննէ առաքելոյ մինչև ցթագիանոսի ժամանակն պատմէ յերկարել իրինէոս. Ե. ար. Ի։ * Ի յերկարել ձմերայնոյն. Խոր. Ի. 36։ * Տուիք արդարոց յերկարեացն։ Ցերկարի արդարոց ուրախութիւն. Ա. ա. Ը. 7. 29։ * Եթէ յերկարիմ (ի քանս). մի վատա- կիր. քանզի զնաչէն ի ձառս. Ճ. Գ։

ՑԵՐԿԱՐՈԳԻ. Տ. ԵՐԿԱՐՈԳԻ։

ՑԵՐԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Μακρότης. Lon- gitudo. μέλλησις, cunctatio. որ և ԵՐԿԱ- ՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՐԿԱՑՈՒՈՒԹԻՒՆ, և ՑԵՐԿԱՐԱ- ՁԳՈՒԹԻՒՆ. ուշանմաբ. *Չի մի՛ յերկարուի ձառիցս լինցի՝ ձանձրութիւն ընդհերդողաց. Խոր. Ը. 67։ *Եւ զայս յերկարուիս ասեմ լինել առաւել բաժանմանն պատճառ. Ը. Ռա։ * Կարգաւ իմն յերկարութիւ գալոց են՝ի վերայ փորձութիւք. Կիւրղ. Ֆիւ։ * Ոչ ինչն ինչ կամի յապաղել զաւրսն, այլ զի յեր- կարութիւն զառեալ հանապազորդութիւն(յա- ղթիս) հնարիցի. Ոսկ. Ա. ա. 10։

ՑԵՐԿԲԱՑԱՆԱՄ, ացայ.) Ἀμφιβάλλω.

Ց'ԵՐԿԲԱՑՍ ԼԻՆԻՄ.) Dubito. Տ. ԵՐԿԲԱՑԱՆԱԼ. որ և ԵՐԿԲԱՑԻԼ. ըստ յն. Նաև իբր կր. Երկբայելի լինել. փաթխոխիլ. լիոգհկելնիմք. *Յորժամ ած այսպիսի աւե- տիս տայցէ, մի՛ յերկբայանար. Ոսկ. Հա. ծԸ։ *Նոյն ինքն խաչեալն՝ ած անուանչ. և ոչինչ յերկբայասցի. Ան. Բարբ։ * Ո՞ ոք կարիցէ լինել յերկբայս, եթէ չեցէ մարգա- բէութիւն վասն քրի. Խոխոխ։

ՑԵՐԿՆՈՒՍՏ. Տ. Οὐρανόθεν. Coelitus. Ցերկնից անտի՝ի վէրուստ. լրինելն, վերեն. կեղոքն. *Ասեղք ցոլանան յերկնուստ. Ճ. Գ։ *Ցերկնուստ իջանել. Մաթր։ Ոսկ. Ֆի։ *Ի վերուստ յերինուստ ունի զանուստ օրհնագրութիւն. Եղիշ. Բ։ *Ցերկնուստ ե- լեալ՝ուն ի վերայ իմ պատերազմ. Ագ. Ի։

ՑԵՐԿՈՒԱԿԱՆ. ա. Երկբայական. ուր իցէ յերկուանալ. * Ցերկուական ծնունդն (արմնի). Եփիփ։

ՑԵՐԿՈՒԱՆԱՄ, ացայ. Լ. Διστάζω, ἀμφιβάλλω. Dubito. Ցերկու բաժանիլ մտօք. երկմտիլ. երկուանալ. երկբայիլ. խրխաչ. կասկածիլ. փաթխոխիլ. լիոգհկելնիմք, էլիկնէմք. *Ոմանք յերկուացան. Մաթ. ԻԸ. 17։ * Տակաւին յերկուացեալ ես։ Ո՞վ է՞ որ յերկուացեալ է՝ի ձշմար- տութիւն ունաի. Կալ. Ֆ։ *Եւ է ձշմարիտ, և մի՛ ոք յերկուացի. Խոր. ա. 4։ *Որմընդդէն՝ի յաչսն առնելոյ, և արհնին՝ի յերկուանալոյ անտի. Եփիփ։ *Կարի յոյժ յերկուացեալ եմ՝ի նմանէ (այսինքն խրխաչմամբ). Ճ. Գ։ *Բա- զում անգամ յերկուանալն իրաք և ա- նուամբք (վարք)։ Երկմիտ և յերկուանօղ (է) անզգամն։ Մարդն յերկուանօղն բնու- թիւ. Փիլ։

ՑԵՐԿՈՒԱՆԱԼ. որպէս Ցերկուս բաժա- նիլ. լռնալանամգ. * Զյերկուանալն հայրա- պետութիւնն (յաբրահամ և՝ի յովհան) խո- տեսլին տեարքն սիւնեաց, և ոչ հաւանեցան ընդ մի ոք յերկուցն. Սահակ։

ՑԵՐԿՈՒԱՆՔ, նաց. Տ. ԵՐԿԲԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Եւ զայր ասէին՝ ոչ հրամանաւ, այլ յերկուանօք երկիւղալի. Ոսկ. յհ. Իբ. 11։

ՑԵՐԿՈՒԱՑՈՒՑԱՆՈՂ. Որ տայ յեր- կուանալ. երկբայեցուցանօղ. լքուցիչ. *Ե- հաս՝ի վերայ իմ պատերազմիալ յերկուա- ցուսյանօղ դևս այս։ Զգուշանան՝ի չա- րութենչ յերկուացուցանօղ դիւէս յայս. Վրք հց. Բ։

ՑԵՐԿՈՒՈՒՄՆ. գ. Երկբայութիւն. յեր- կուանք. յերկուանալն. * Գուցէ կասկա- ւեալ զձեռն՝ առցէ՝ի փայտէն՝կենաց. այն՝ մի գուցէ, ոչ է յերկուումն սի, այլ ակն- արկութիւն առ մարդն յերկուածողն բնութ. Փիլ. Լին. ա. 55։

ՑԵՑ. ա. ս. Ցեցեալ. կից յարեալ. և ա- պաւինեալ. տպատասան էլեալ. սերտ կա- պեալ. խոնջած. փայծղել. էան իէնէի, փայ- ծղել. նէի. *Նկաց ալաքայ յեց առ գրանն. ՟Ի. Ի. ՟Ը. 4։ *Ընդ միմեանս հարեալ յեց յեց ան- բաւ գԹռուիլ խանդաղատանաց. Փիլ. լին. ՟Ը. 52։ *Մատնեաց զարքաւնի առնն, որ յինքն յեց էր. Բ. ա. Ի. 6։

ՑԵՑԱՄԻՏ. ա. Ցեցեալ՝ի միտս իւր. հաստատուն՝ի խորհուրդս. *Ալէր երկայնա- միտ է, յեցամիտ, և անդորրամիտ. Մխ. ՟Ը։

ՑԵՑՈՒԿ. գ. Նեցուկ. յոր ինչ լինի յե- նուլ. *Ցուպ նեցուկ և գաւազան... մոյթ յեցուկ մանգրական. Մաթ. Խ։

ՑԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Ἐρείδω, ὑπε- ρείδω, ἀπερείδω. Fulcio, sufflulcio. Տալ յե- նուլ. հաստատուլ. ամրացուցանել. լռնլ- նել. փայլնգ. *Ցեցուցանէին զնոսա՝ի տե- ղի։ Ցեղուցեն զձեռս իւր յորին. Ֆ. Ի. ՟Ը. 28։ Ամ. Ե. 19։ * Ի վերայ վիմին հաստատանդ յեցո՛ (զոսոգ). Ա՟Ը. Գ։ * Զգրգռուեալ աշակերտագ յեցո՛ի ստոգ. գուԹէ զո յոյս. Տալ։

Ցե՛. Ցե՛. Ցե՛! Օ! Ո՛վ ո՛. այ. կե՛. կե՛, ե՛, է՛. * Ընդհէր զմարդն, յե՛ մարգաբէ, ոչ է բարւոք գոլ միայն. Փիլ. այլք։ * Չինչ խո- սիս յե՛ մարգաբէ։ Չինչ չահ՝ի խօսելոյդ յե՛ մարգաբէ. Գէ. Ե։ * Ցե՛ տառապեալ. Վրք հց. ՟Ը։

ՑԵՐ ՎԵՐԱՑ. այսինքն Ցո՛ր վր. Տ. Ե՛ր։

ՑԻՄԱՐ, ի, ացս. ա. Μωρός, ῥαιὰ, ἠλί- θιος. Stultus, fatuus, demens, amens, in- sanus. Անմիտ. չարխուշ. պակասամիտ. ախ- մար. ախմար. մորու. ռակայ. խենթ, խե, անխելք. ահմագ, գեւլ փլանէ, պոռալա. չա- փըն, ափչուռը. *Ծողովուրդ յիմար, և ոչ ի- մաստուն։ Ցիմարն յիմարութիւն խօսեացի։ Նմանեսցի ատն յիմարի։ Ցիմարք և կոյրք։ Հլինգն՝ի նոցանէ յիմարք էին. Նն։ * Ե՛րթ ասա գու ցյիմար առաքինորդն ձեր. Եւիս ՟Ը։ *Իսկ արդ այնչափ յիմար ոք կաց. Ոսկ. ա. 12։ *Իսկ յիմարաց կուսին ունայնագեալք՝ի լիւղսն ՟Ճ։

ՑԻՄԱՐԱԲԱՐ. Տ. Μωρῶς. Stulte, fatue. Իբրև յիմար. յիմարութիւ. անմտութիւ. Ընդ- ծիր կորնչիմք յիմարաբար. Աշ. Գ։ * Ան- պատուեալ գյիմարաբար պատուեացն. Ցհ. Իմ. գ. Զյիմիթրս գանձուն կենաց յիմա- բարար արարաբս հանեալ. Նար. ՟Ը։ * Ցիմարա- բար՝ի խնդիր լինել բանի՝ի կործանումն ա- ւիւտաց. Շ. Խ։ * Խօսէր այլ ընդ այլ յի- մարաբար. այսինքն իբրև յիմար ձեացեալ. Վրք հց. Իշ։

ՑԻՄԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական յիմարաց կամ յիմարութիւ. * Կուսանքն յի- մարք անուանեցան, զի յատագս յիմարական կենցաղոյս (իրաց) պարապեցան. Ոսկ. յհ. Ի. 6։ * Տեսեալ արարչին զյիմարական միտն՝ գայ առ նոսա, և հարցանէ. Ճ. Գ։

ՑԻՄԱՐԱԿՈՐՈՑՍ. ա. Ցիմարութիւ կո- րուսեալ. * Որ իբրև քուն ընդ արթնոնս և- զեալ յիմարակորոյս անմտեալք ընդ վայր Թօթափեցան. Նփտ։

ՑԻՄԱՐԱՄԻՏ. մտի, տաց. ա. Ցիմար մտօք. անմիտ. մոլարամիտ. * Ցիմարամիտն այն ապուղնոյ. Ցհ. Իմ. Ես։

ՑԻՄԱՐԱՆԱՄ. ացայ. Լ. Որպէս յիմար լինել, կամ ձեւանալ. յիմարիլ. * Որ յիմա- րանայն վասն ես, ած իմաստնացուցանիէ զնա. Ցիմարանալով գասլճացանիէ զմեղաւորս յա- պաշխարել։ Վրք հց. Ծ։ * Մարտիրոսն քրի արդաղնոն՝ կատակող էր, և յիմարա- նայր անաչխի մաքսիմիանոսի. Հ. ատր. ծԸ * Ջոր՝ի ձառելըն՝ կորուսեալքն յիմարա- նան, այլ փրկելոցս է զօրութիւն ած սկան

Շ. ոփ. Բ.ԽՐ: *Յիմարասցին (կամ յիմարեսցին). Նա. ՅԼ. 11:

ՅԻՄԱՐԱՐ. ա. Որ ինչ յիմար առնէ կամ յիմարեցուցանէ. Խնդիրն ինձ. *Ընդ յիմարաւոր լեմբրուել գիւուոյն՝ զքաժակդ արեան արարչիդ. Նար. ւՀ:

ՅԻՄԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՅԻՄԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Յիմարացուցանել զնմաստուսն մտացն. Նար. Խրոփ:

ՅԻՄԱՐԵՄ, եցի. Տ. ՅԻՄԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Զչիարիսեցիան վտանգէ, և զչպիրան յիմարէ. Զոր. ԼԲ:

ՅԻՄԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Մաքսիմ. Stultum reddo. ἐξίστημι, obstupefacio, ևն. Յիմար առնել կացուցանել. ի յիմարութիւն դարձուցանել. ցնորեցուցանել. ապշեցուցանել. Խնդրեցնել, խաբեբայ առնել. ափեղբը ասմք. *Յիմարեցուցանել զնուիրեալս խմաստնոց, կամ զնմաստութեաց, կամ զդատաւորս երկրի, կամ զնմաստուսն աշխարհիս: Յիմարեցուսչ զորգիս ջուրց: Յիմարեցոյց զնա յետզետէ կին իւր: Յիմարեցուցանէ զիմաս երիսասարդաց. են: *Անչափ յիմարեցոյց ափչեցոյց զիմաս մոգուեսն, մինչև ոչ ետնմա խմանալ վէրս իրացն. Եղիշ. ՁԻ:

ՅԻՄԱՐԻՄ, եցայ. յ. Մաքսիմաւ. Insanio, desipio. ἐξίσταμαι, obstupefio, a mente alienor, ևն. Յիմար լինել. անմտանալ. չմտրշել. ցնորիլ. ափչիլ. Խենդենալ, խենաւ գեւափչիլ, չաւշրմագ, լեաբրմագ. *Յիմարեսցին խորհուրդք նոցա, կամ իշխանք: Զանձինս առ խմաստնս ունէին, յիմարեցեալ: Յիմարեցան ժողովուրդք. Չարմացարուք. յիմարեցարուք. ևն:

ՅԻՄԱՐԱՒԹԻՒՆ. ֆ. Մաքիա. Stultitia. ἔκστασις, exstasis. παραφρόνησις, παραπληξία, amentia, vesania, ևն. Յիմարն գալ. յիմարիլն. անմտուիլ. խելագարութիւն. չմտրշութիւն. մոլեգնութիւն. ափչութիւն. Խենդութիւն. խաւխիւն. գեւիւափ, չաւշրւգագ. *Ճառ խաչին՝ կորուսեալոցն յիմարութիւն է: Իմաստութիւն աշխարհիս այսորիկ յիմարութիւն է առաջի Ցի: Յիմարութիւնք և արհաւիրք եղեն՝ ի վերայ երկրի: Եա զնոսա՝ ի յիմարութիւն և յապականութիւն. ևն: *Յիմարն յիմարութիւն խոսեացին. ՝ք բանս յիմարուսն կամ յիմարականս:

ՅԻՄԱՐԱՒՈՐԴ. բոան. Նոյն ընդ վ. *Որ է անտեսող, և սատանայական մտաց յիմարուսին: Զվեզ յիմարուսին և ափչութիւն ունի յոյնիմ ժամու (մահուան). Աճաբ. Խչնան:

ՅԻՆՈՒՆԱՔ, Նանց. փ. Յիսուն աւուրսք՝ի զառակէ ցպենտեկոստէ: Տօնաց: Տօնաբ: *Յինուհնաքն կամ կիւրակէքն ունին զօրինակ հրկնաւոր փեսային քոի հարսանեաց. զոր և անուն իսկ աւուրցդ յայտ առնէ՝ ինուհնաք վերակոչելով. Շ. ընդհանր: Ուր մնին մնայ իմասան, եթէ ոչ աւցի որպէս յն. սմոյ, հարսնեաք. սմոյ, երգ հարսանեաց. կամ որպէս Հյ. ինն. և ըստ այսմ արդեօք գրի՝ի Տօնաւ. *Աչքև բազումք յինուհնաք կոչեն զսոս ինն գասուցն հրաբուն զօրացն:

ՅԻՆՔՆԱՔԱՐՉՈՒՄՆ, շման. փ. Յինքն կոյս քարչել կամ իլն. *Յինքնաքաշուիմբ զոնշնաչարս տանց Նոցա՝ի միմեանս՝ խարխափ. լեալ փլուցին՝ի վերայ գլխոց նց. Եէր. գԲ:

ՅԻՐԱՉԱՐ. ա. Չարայուչ. ոխակալ. *Յիշչարս լինի եպարց, և ոխակալէ. Վ.ԲԻ հղ. Ճ՝:

ՅԻՐԱՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Չարայուչուիւն. ոխակալութիւն. *Հրաժարեսցէ յամենայն յիշչարուսէ և՝ի հպարտուսէ. Վ.ԲԻ հղ. ֆ՝:

ՅԻՐԱՏԱԿ, ի, ից. ֆ. Մոյմդ, մոսէա. Memoria, mentio, recordatio. Յիշելն, յիշուիլն. յուշ ածելն և դալն. (որպէս Յիշ կարողութիւն յիշելոյ, կամ ստորայիշուիլն կամ վերայիշուիլն. ի Ճայնէս ատակ). անմա, անըմա, էաթ, էաբ. եթբ. գէ.բ. *Ոչ գոյ յիշատակ առաքինոյն: Հեծուելի անցելոց յիշատակաց: Բարեաց յիշատակաց սրժա. նի: Խոստովան եղերուք յիշատակի սրբոյն նորա: Զյիշատակ բազում քաղցրութեան քո բղխեացին: Յիշատակ սրդարոյ գովութ: Յիշատակ յաւիտենական Թողու: Յիշատակ առնել. և այլն:

ՅԻՇԱՏԱԿ. Մոյմօսսոր, ἀνάμνησις, մոյմօսյօր. Monumentum, որպես memoriale, և sepulcrum. Յիշելիք. իբք արժանի կամ պարտուորիչ յիշելոյ. որ և ասի ԱՒՐ Ի ՅԻՇԱՏԱԿ. եբր. էպէաբա. պ. էաթէաբ. (յոր. մէ յետկաս. ՌԷդէբէ.) *Այս է անուն իմ յաւիտենական, և յիշատակ սզգաց յազգս: Եղիցի ձեզ արիւնդ այդ՝ի յիշատակ: Զոհ յիշատակի, զոհ յիշատակելոյ զՔեզ: Դիցէ քահանայն զյիշատակ նորա՝ի վերայ սեղանոյն: Հանկէ՛ի զուհէն զառ՝ի յիշատակ նորա: Հանկէ քահանային զառ յիշատակ նորա, զի պտուղ տեառն է: Եղիցին՝ի հաց յիշատակի զառաջնոյր տեառն: Զայս առյասկիք առ իմոյ յիշատակի. և այլն: *Յիշատակ տեառն մերոյ յի քէ. Պօրփ. իմա ՚ի. ՚ի յիշատակ, կամ առ՝ի յիշատակ: Որ ՚ի վերայ յիշատակաց. կամ Դպիր յիշատակոյց. Է. ԲԳ. Է. ՀԿ. իմա ըստ յն. յիշատակ կէ. յիշեցուցիչ. գրէզ յիշելեաց. յիշատակ կապիր: *Մի՛ ևս հղկցին տանն իսրայէլի յոյս յիշատակի անօրէնութեաց. Եղէկ. ԻԷ. 16. յբ ըստ յն. ՚ի յոյս յիշեցուցիչ զանօրէնութիւն. *Անհաւասի ոգւոյն յիշատակ հաստատեալ զարձանն ասլի. Իմ. Ֆ. 7. իբր չիրիմ, կամ յիշատակնոց: *Ի յիշատակ Թողում յետս իմ՝ զհամբաւ չարեաց պատասս անձին. Ցօ որդի:

ՅԻՇԱՏԱԿ. Մոյմդ. Memoria. Ուշ. յիշողութիւն. վէբր, էաթ. *Զյիշատակն արբեցանել, որոյ են ուղտքն նշանակք: Վարդապետք և ուսուցիչք աշակերտացն հարկ առնեն զյիշատակն: Տեսութեն ազդակից է յիշատակի, և յիշատակի՝ ուղտ նշանակ է. Փէս. լԻ. ֆ. 106. 109. 136: *Զի մի հեղձ ձուսցոք զյիշատակս ձեր բազմութեք բանիցս. Ոէ. ՛. ա. ։:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐ, գրի, րաց. կամ րոց. ա. գ. Ումոյմդատօգրաֆօս. Commentariorum scriptor, a commentariis, commentariensis. Գրիչ կամ դպիր յիշատակաց. սբբ էաթ. Ռէգէ. եբր. Տաչէէրէ. իւր գէէր եչեն, իշաբեն եչեն՝ էէռէիզ. *Ոյք են յիշատակագիրք մեռելոց յուսին ըստնիցն. Նէա. կաղ:

Կամ իբր ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. *Կարգէ յիշատակագիր արձանի՝ի վերայ ոչ եկելեցւոյն. Ո՚ա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ումոյմդատօգրաֆիա, ὑπόμνημα, ατα. Commentarius, monumentum, gesta, annales. և մոյմօսսոյօր, memoriale. Գրոց յիշատակաց. արձանագրուելի յիշելի իւրց. յիշատակաբան. գ՚ր յիշատակաց. և Յիւսկա. մռբ. Հակ. *Զայս խոսի յսվեսպաս՝ի ժամանակս յիշատակագրուելի իւրոյ. Զոբ. լԲ: *Յիշատակագրուելի պատուելի իսրչին. Նար. Խր վէրսբբ: *Հաստատէ տուն կրնաւորաց, որոյ յիշատակագրուելի ունի օրինակ զայս. Ո՚ա: *Սէևերիանոս յիշատակագրուելի ամ բաստանեաց զքեն. Ճ՝. Գ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ անկ է յիշատակի և յիշողութեի. *Զի՝ի վեր յուսան եղ, բայս և կրօնս յուսանի՝ զոյն, որ առաւել քան զյիշատակական տեսական է. Փէս. լԻ. ֆ. 136: *Ընարժանիք եղեալ գրոց և յիշատակական պատուոց. Պէա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Մոյմբսյօս. Monumentum. Ըստ յն. ոՀոյ, Տեղի յիշատակի մեռելոց. գերեզման. չիրիմ. Ռէ՚ըզեն. *Ա՚ինք՝ որ խօսին օրինակք՝ չիրիմ, յիշատականոց կոչեն. իսկ խմաստնն ոչ չիրիմ յիշատականոց, այլ յիշատակի՝ի ժառանգութեի, և կամ գեւեզմնի ստացուած: Ի ժառանգութեի չիրիմ տացի ինձ ոչ չիրիմիս յիշատականոցն, այլ յիշատակք ամենակատարս ժառանգութեի. Փէս. լԻ. ֆ. 77. 78:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ, ի, ից. գ. Ումոյմդա, ὑπομνηματισμός, ισμա. Commentarius, monumentum, archivium. Ընդունարան յիշատակաց՝ մատեան, դիւան. պատմական մատեան ոբ գրոց. յիշատակագրուելի. արձանագրութեի. և վերջաբան մատենագրի կամ գրչի. *Գացեք գիր յիշատակարանսայ: Գրութեաբ եր՝ի գիրս յիշատակարանին. ֆ. էպր. ֆ. 22 ֆ. էպր. ֆ. և այլն: *Ընտիրք զանսուս՝ յիշատակարանն զառաքինի նախնեացն ձերոց: Զքաջաց արանց գյիշատակ կալանս հանապազ երկրորդեր առաջի նոցա: Զայն ևս յայտ առնէ՝ի ոբ յիշատակարանին (յաւետարանի). Եղիշ. Ճ. Ե. Ն ԲԳ: *Յիշատակարան մատենիս գրութեան. Նար. ՎԼ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ. Ումոյմդա. Memoria, commemoratio. Յիշատակ. յիշելիք ինչ՝ գրով կամ բանիբ կամ գործով. *Յիշատակարան արարեալ արուեստաւորը բանս: Երևեցուցանել զեգեալ օրէնսն՝ ոչ այլ ինչ, այլ յիշատակարան գոլ կենաց վարուց Հնոցն. Փէս. նԲ. ա. Ե խ.ոփ: *Անխափան կացցէ մեծ յիշատակարանս այս (պահոց) ընդ ամենայնին անանց ժամնին: Գրեցաւ յիշատակարանս այս վանն Նորա (չարչին վանակայ) առ՝ի կշտութեի յանդիմանութեան մեզայ նորա. Եղիշ. Ճ. Ֆ: *Ագռաւիք երկին՝ յիշատակարան ողորց ինձ նմանեցաւ: Ա՚յս եր. կոտասան Թիւք խորհրդական՝ որբազան ա. նուան ձերոյ յիշատակարանն. Նար. Խ. Ե ա ա ա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ. Ումոյմօսյօն. Monumentum. յն. ոՀով, Յիշատակնոց. չիրիմ. *Ցղեա զիս՝ի հրէաստան՝ի քաղաք յիշատակարանաց հայոյն մերոց. Նէէմ. ԻՀ. 5. երբ. էէզր. ութ կՁփար:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ. Ումոյօսկօն. Pars animi reminiscens, memoria. Յիշողականն. յիշողութեի. պահարան ուշոյ. *Մնայ (՚ի) յիշատակարանի հոգւոյն տուբնջենային գործոցն գուլշատեալ. Ժ.իմ.ոյն. Նէա. կաղ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ, ի, ից. ա. Որ առնէ զյիշատակ այլոց. յիշող վախճանելոյն. *Անզուսակ էանց յաշխարհէս, չնուաց յիշատակարար: բարձաւ անուն նորա՝ի միջոյ կնն. դանեաց. Մ՚ոխբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Ոյր կայցէ յիշատակ կամ յիշատակող: Լ.ՓՀ. գԲՓ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅԻՇԱՏԱԿ. Ումոյմդ. Memoria. *Քո առաւել պարծիմ առաքինութեդ, և յիշատակաւորութեդ (սփոփիմ). Աճաբ. ՝ի Լիզր:

ՅԻՇԱՏԱԿԵՄ, եցի. ն. Որպես Յիշել. Ումօսաէ, μιμνήσκω, ևն. Memini, reminiscor, recordor. *Յիշատակեալ զորատաստան քո: Ողորմութիւք քո յիշատակեցան առաջի ՑՅ. և այլն: *Յիշատակեցով յիշեա զսատգեաղն. Կէհմաէ:

Եւ որպես Յիշեցուցանել. Ա՚նամիմոյսկա, ὑπομιμνήσκομαι. In memoriam revoco. *Ագնոյիք փողով և յիշատակեսջիք փողով առաջի տեառն: Մտեր առ իս յիշատակել զանօրէնութիւս իմ. Թ՚ա. ֆ.ՈՀ: Փ. Ի.Փ. ֆԸ.18:

ՅԻՇԵԼ՝ Ե. էԻՄՀ. Մոյմօսէսէօն. Ο-

portet, vel debemus meminisse. Պարտ և արժան է յիշել. *Զչաւսն մանաւանդ յիշելի է. և զոր յիշելն պէտ է և օգտակար: Յիշելի է զնծ առաւել՝ քան թէ զլռելն կլսելի. և թէ է կարողութեի առել, ոչինչ այլ քան զայս գործելի. Աֆաբ՝ի կիզբ:Աա գրս. ա:

ՅԻՇԵԼԻՔ, լեաց. գ. Մνημόσυνον. Memoriale, memoria. Իրք տուեալք և առեալ՝ի յիշել զտուօղն. յիշատակ. առ՝ի յիշատակէ. Էաթէաբ. *Եա զնուսանէին, և ասէ, պահեա զյիշելիքս զայս: Ահա յիշելիքն քո: Ոչ եղէ արժանի, որ ունիցի ապքսան զիմ յիշելիքն. Վրթ հդ. ծէ:

ՅԻՇԵԼՈՒԹԻՒՆ, կամ ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԻՇԵԼՈՒԹԻՒՆ. *Ἀνάμνησις. Recordatio. Յիշելն. յիշումն. յիշատակ. *Լոկ զնա բերէ՝ի մէջ առ՝ի յիշելոլեի բանի նորուն զյաէ. Ոսկ. գծ: *Խոյտացին՝ի ներքս՝ի սրսի ի. մուտ խորհուրդք խոր յիշելութե, և բարձրագոյն տեսուե. Եփր. *Ի կոյան: *Վերստին յիշելութե՝ կաթիլ է խոհեմութե՝ի բաց պակասելոյ. Պզաբ. օբՒ. Ը:

ՅԻՇԵՄ, եցի. ն. Μνάομαι, μιμνήσκομαι, μνημονεύω, ἀναμιμνήσκομαι. Memini, recordor, commemoro, memor sum. Յուշ բերել. յիշատակել. զանցեալն ածել զմտաս. Նորոգել զերեալսն՝ի մտի. անմոփ, խաբբա ՀԷՒԻրՀէ. ՊԻԿր՝ ֆՊաՊէրԷ՝ էաբ ԷՒՀէ, էաբ ՊԷրՊԷՒ. Եբր. գաՊբ. *Ցիշեաց ածծ զնոյ: Ո՞վ է մարդ, զի յիշես զու զնա: Ցիշեա տէր զգԹուեթիս քո: Ցիշեան զիս տէր ըստ ողորմութե քումմ: Ա՛լ զիս յիշեսջիր, յորժամ բարի լինիցի քեզ: Ցիշեացես զիս առաջի փասաւոնի: Ցիշեցի զնծ, և ուրախ եղէ. և այլն: *Յորժամ զարիսն՝ զորոց հաստատացան, և զորոց խնացաւն՝ ամբողջ պահէ, յիշել ասի. Նէաս. ԷՒ: *Եթէ ցանկ զնծ յիշելոք՝ չսխորժիցեսք զչարիսն յիշել Ոսկ. ԷԷբ: *Յանկալի են գործքն, զի զյիշաւսկն մեր անմահ պահեն. զի մի՛ յիշեցիսք միայն, այլ զի՛ի բարս յիշեսիցեք, և մի՛ ի չարս. որպէս յուդա և այլք. Գէ. էս: *Զյիշեցան նոցա ո. այսինքն ոչ յիշեցին նոքա, կի չէզեն նոցա յուշ. ԵՂԼ. Ը: Ռասկական ոճով ասի, *Ուր ոչ յիշուի անուն խաչին. Գբ. փշ. ԷՀՀ:

ՅԻՇԵՑՈՒՑԱՆԵՄ,ցուցի. Μιμνήσκω, ὑπομιμνήσκω, ἐπαναμιμνήσκω, προσυπομιμνήσκω. In memoriam revoco, admoneo, commonefacio. Տալ յիշել. յուշ առնել, այլեամ (որպէս և սնձին)՝ի միտս արկանել. ապդ առնել. զեկուցանել. զգուշացուցանել. յիշեցնել. փոխ յՀէՒ. խաբբա պՀաֆ. էաֆէ ՀԷՒԻրՀէ, ՊԻԿր՝ ԻՀՀբԷՒ ԷՒՀէ. *Զ յանցանս իմ յիշեցուցանեմ այսօր: Յիշեցուցանել զաւուրս մանկութե քո: Ա՛ւ յիշեցուցանել (կամ ըստ յն. առյիշեցուցանել) նոցա զմոյս պատերազմսյ: Յիշեցուսցէ ձեզ զՀանապարհս իմ: Յիշեցուցանեմ քեզ արծարծել զՇնորհսն՝ որ: Յիշեցուցանել ձեզ զի չնորհացն՝ որ տուեալ են ինձ յոյ. և այլն: *Ա՛լսոյն անկ է յիշեցուցանել զնս (այսինքն զգուշացուցանել): Պարտ է զառաջնորդն յիշեցուցանել (այսինքն՝ իլ) յաւագս եղբայրութէն, եթէ երբեք սխալեաց. Բրս. հդ:

ՅԻՇԵՑՈՒՈՂ, ՅԻՇԵՑՈՒՑԻՉ. Ἀναμιμνήσκων, νουθετῶν. In memoriam revocans, monitor, relator. Որ յիշեցուցանէ. յուշարար. ազդ արարօզ. *(Պարզէ) և զյիշեցուցանօզս երկուս՝ի ձեռն գրոց... և բարի յիշեցուցանողին հրամանս տայ՝ի բարկութե արքայի և յաներաս հրամանս յիշեցուցանել զնսւան և զմարդասիրեն. Խոր. Ը. ղ: *Որ լինի յորդորիչ և յիշեցուցիչ խոստացեալ անպատում պարգևացն. Ցճս. Ը: *Բազում ինչ յիշեցուցիչ իրացն կազմէ ասծ, զի մի յորժամ պքան չէզիքն անցանիցեն. մոռանայցեն. Ոսկ. ֆ. Ը. 3: *Եվկյին նոքա յիշեցուցիչք օրինացն՝ մուացն նոցա. Եփր. ՀՆաբ:

ՅԻՇՈՒՄՆԱԶ. գ. Գրապանակ, յորում գրեալ էին օրէնք՝ի յիշեցուցանել. *(Օրինսկանք) որք ոչ կամին յիշել ինչ՝ յորոց ե՛ պՀն և եգան, զի պահեալ լեցին, այլ զպՀչեցուցիչն զարգու սակս կրեն լսանելոլիս և երկայնելով. Իգն:

ՅԻՇՈՂԱԿԱՆ. գ. Μνημονευτικόν. Memoria consignetur. որ և ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆ ասի՝ առաւել ռմկ. Ուշ. կարողութիւն յիշելոլ կամ յիշատակօղ զսնցեալս. *Ցաղագս յիշողականին: Յիշողական է՝ յիշման և վերըսմին յիշման պատճառ և շաւեմսյան. Նէաս. *Ի չսեմարանս յիշողականին մնալ անծախապես. Շ. Ռ՚ՊՀ: *Յիշողական խեբացս՝ գանձարան միշտ աղդմանց քոց լինի. ՄԻ. աղՀ: *Նորոգիլ՝ի աեսուեթիս յիշողական նուեթէն. Մաս. *Ի ՏԻՒ:

ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Μνήμη. Mentio, memoria, recordatio, commemoratio. Յիշօղն գոլ. յիշելն. յիշելութե. յիշուսմն. յիշատակ. և Յիշեցուցանելն. անմոսբ. *Երից սրժանի առնէ՝ յորոց բաղկացաւ յաղողակ բնուեթին, քաջալեսկուեթ, սեսղուեթեան. յիշողուեթ. Փիլ. ասյաբ: *Յիշողութե իրաց: Զաստացեալս յիշողութ պարտուրեւ: Եթէ ոք ցանկասցի անօթոյն, և ոչ ունիցի զնս, ոչ ևցէ նորա՝ քոց՝ի յիշողուեթէն. Ոսկ. յհ. ա. 41: Ճ. գ: Վրթ հդ. ծա: *Համբակ ունի՝ի յիշողուե սրագոյն, և գիւրին առ ուսմունս. Պզաբ. օբՒ. Ը: *Դրեցան յիւրեանց յիշողութե վերսկացուսց (որ՝ի վերոյ յիշատակց): Ոմն զբարի յիշողութե առնելով, և այլ ոմն զվրէժիմդրսւթեցն. Խոր. ա. 20: Ը. 7: *Անմոռացաբար հայցեմ ընդունել՝ի ձէնջ զյիշողութե զհն փոխուբէնս. Ցհ. խ. չէ: *Զայս միշտ արարէք մահսն իմոյ՝ի միոս ձեր վերսանն յիշողութե առաջի հսր: Զի թէ նա յիշողութե ունէր, զնոսա նախ յիշէր. Լ՚ՂԷ. գբրգ:

ՅԻՇՈՑ, ոյց, ցոյց. գ. Ἀισχρολογία. Turpis memoratio, obtrectatio. Յիշումն զազիր իրաց՝ի նախատաեւ զոր, զաղտաբանութե՝ի անարգական. բան թշնամանագիր. լռեանք. նախատինք. իւղ, յիշոյն. (սեռ. յիշոյ. ցոց.) հայհոյանք. այլ և և Հայհոյութե՝ի. *ԷիՀբէաբ, սեօյնէ ասյաՀբ. (ալ. էաբպէիէբ, էաբ պէիՀ, այսինքն յիշումն անարժան բանիդ.) *Մի՛ ընդ անմիաբս սրսղոյդ, փոխան վկմանցն ըղչար յիշոց: Եւ ոքք յերգմնիդս յանդգնին. և՝ի յիշոցս զազրալին: Բա՝ նիցն գործոյ՝ թէ՝ յիշոցս զազրալին և անարգելի՝ զի՝ի ամենայն ժամ ասի՝ Հայհոյութե. որ ըստ գիրոյն բարեաց յոչոցք (կամ յիշոցք՝ անուանի, և ըստ գրոց սովորութե՝ն՝ անէծք և թշնամանք, և որ այսպիսի են անուանք. Շ. այբոսբ. Եւ ընդհանր. յոյն պէտ՝ն. Եւ ընդհանր. յոյսի՝ և Եբէս. Յ՚ԷՒ. Մեզայ յիշոցոք. Մ՚ՀՀ: *Ա՛լ վասն յիշոցոց զինչ պարտ է ասել. յիշոյն հայհոյութի է ասյ (ըստ որում հայհոյն մարդ՝ որ է՝ի պատկեր ասյ): Յիշումն առնիլ ամենայն չարեաց, ուսոի և յիշոց անուանեցաւ. Կանն: *Յիշոցաց ոչ դադարեցան. և յամենայն չարիս էին. մինչև մեռան. Ճ. Ը:

ՅԻՇՈՑԱՏՈՒ, կամ ՅԻՇՈՑՆԱՏՈՒ, ի, ած. ա. Տուօղ զյիշոց. Թշնամանագիր կամ հայհոյիչ ընկերին. ասի և ՊՂԸԱԳՈՐԾԱՒՕՍ, ԶՍԸԶՐԱՒՕՍ. Իւղ փսօղ, յիչընծոյ. փսս. *Ի՝ՔՀ՝ԻՐՊԱՒ ՍԷՕյՀՀՀ ասյՀՀբ. *Վասն յիշոցասուաց: Յիշոցասուն կցորդ է ամենայն մեզաց, զոր գործեն մարդիկ. Կանն: *Յիշոցասուիս Յիշոցնասուաց կամ յիշոցասուաց: Ոչ յիշոցնասուս: Յիշոցնասուքն փակեն զդուան ողորմութե՝ն այ. վՀբ. Ը Եբէս. Իբաբ: *Աասւեթ զգուշացարձք՝ի պիղծ և յանօրէն յիշոցնասուէն. զի որդնալոց լեցի բերան յիշոցնասուին յասուրն գատաստանի. Կէբ. Իբ: *Յիշոցնասուս լինէին նմա. Վրթ հդ. ծէ:

ՅԻՇՈՑՆԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Յիշոցասուս լինել. յիշոցք. *Ձսովարել՝ի խօս ապսեսլս, և՝ի յիշոցասուսթե. Շ. ընդհանր: *Զանօրէնն և զկոգեկորոյս բանս յիշոցասուսթե. Գբ. հբ:

ՅԻՇՈՒՄՆ, շման. գ. Μνήμη, ἀνάμνησις. Mentio, memoratio, recordatio, revocatio in memoriam. Յիշելն. յիշելութե. յիշողուե. յիշատակ. և Յիշեցուցանելն. *Յիշումն է սեսուե՝ի ներքս միսգեաչ: Վերըսմին յիշումն ասի, յորժամ մտացսումն ընդմիջէ յիշումն. քանզի է վերսին յիշումն՝ յիշման սկարացեալց զարգացումն. Նէաս-էՒ: *ՑաՀաւսե սպառնալս յիշմամբ երախսացաց՝ որ առ նոսս. Նէ. ԷՀՒ: *Ո՛ր ազգ յիշմանց բերցեն զոզբս, զայն յիշեցսցս. Վրթ հդ. ֆ: *Ո՛ր ոք են սլսրեբ.և մաքսր մտօք, և գյիշմանցն ոչ միշտ կսիւեալ կան: Ո՞ր որդի է՝ որ ոչ պատուէ զՀայրն իւր, և ոչ ցանկ կախի գյիշմանց նոցս, որպէս սլայքն զմարցն. Սրփս. յհ. ֆ. Ը: *Որոց այժմ զարբազանն յիշումն սլարբաք: Զորոց այժմ յիշումն արարաք: Զորոց այժմ գյիշումն սլսրբաք. Դէոն: *Ցիշումն գալ յայնժամ պարտի սեսուն առ պետրոս բանիցն. այսինքն յիշել զբան ՀՒՒ. Բբս. հդ: *Անուն ղաքարիայ՝ յիշումն ոչ (՚ի վերբ, և Եա.)... եղիսաբեթ, ոչ իմոյ լօթ նեբսակ (՚ի էղև, և յաբաթ). Մ՚ՀՒ. վ: *Զոր յիշեցից զերանելն, զայն՝ որ յիշման է արժանին. Ը՚ ոբՒՒ:

ՅԻՍ ՏԻՐ. Ձև ապերասանց, իբր ՏՂ. Նայեաց առ իս տէր. ունկնգիր՝ ապաչեմ. յուշ սէր. (ըստ յն. ՚ի յիս. ներգոյ՚՚.) Ἐν ἐμοί. In me. Տ՚ՀՀ Գփ. Ը ւՅ. ւԾ: ծՀ. 8: Ը. ԲՀ. Ը. 26: իսկ ԾՀ. ՒՀ. 11. *Զիս գարձ տէր ՚՚. յն. առ իս լեր. Ւ՚ծ՚Ի նայէ. Ւ՚ծ՚ՀԻ ըբէ. պՀՀ պՀՀ, ԻԵրԷ՚ ԷյՂԷ:

ՅԻՍՆԱԿ, ի, ած. գ. Յիանեակ Թիւն. յիսներիակ մի աւուրց. և Յիսնեակ պահոց ծննդեան կամ յայսնուեթե, որ երբեմն սնընդհսաս պահիւր զաւուրս երեք եօթնեակաց՝ ի սկիզբն, ՚ի մէջն, և ՚ի կատարած յիսնեկին. Ը, կոչի յիսնակաց պահ. Ը, որ յաԼկոբայ. Ը, յայսնուեթե: Տճաի: Տ՚ՀՀ: *Եա էր յաւուրսն ձմեռայնոյ՝ի մուսան յիսնակին. Ոսկ: *Պահս ՚ի սլսնի՝ կանոնաբ գնի՝ երկոյ յիսնակի. Գնյ: *Երես յիսնակք (Թուոյ ձը. կանցն ըմբռնելոյց, ձծգ.) զբաժնեւեթե մեզացն գաւշակեին ընձսեն. Նաեայ:

ՅԻՍՆԱԿԱՄՈՒՏ, մսի. գ. Մուտս յիսնակի, այսինքն սկիզբն պահոց յիսնակաց. *Սբ գՀոյսբն մինչև ցյիսնակամուտն այսչէս (արա): Ցիսնակամուտն յետ՝ երկու շաբաթ կատարեալ, սբ յակոբայ պահքն է. սբ յակոբն մինչև՝ի ջօրհնեւեաց պատն այսպէս (արա). ևն. Տ՚ՀՀ: *Այսմ աւուր յիսնակամուտ է ... Թէ պատկեր աւուրս յիսնակամուն՝ի ՚ՒՂբի և ՂՂբի լինի, յետ բերբ, ՚ի կիրակի տուբ. Հ. Նայեմբ. ծՂ:

ՅԻՍՆԱՄԵՍԱՆ, եան, լոց. ա. գ. Πεντη-

հօտաբետին։ Quadraginta annos natus. Որ ունի զամս յիսուն։ յիսուն ամաց. Խոսան փաբէյան՝ փարան։ *Մինչև ցյիսնամեանս։ Ի յիսնամենից՝ ի բաց կացցեն ի պաշտամանէ անտի։ Թուոց. Ը. 23. 50։ Ը. 25։ *Թաղեաց Թալա զնաքովն ի քսանամենից, և ծնաւ զբերսաժամ յիսնամենից։ Եփր. Ծն։

ՅԻՍՆԱՒԻԹԵԱՑ։ ա. Որոյ նիւթն է ի յիսուն կամ ի բազմապատիկ իրաց։ *Վաւեալ յիսնաւիւ Թեայ զրահիւք։ Ռոտա։ (կիմ այլազգ ինչ վերծանելի։)

ՅԻՍՆԱՊԱՏԻԿ։ ա. ս. Բազմաւոր յիսուն Թուով։ *Եւ մեք իսկ ակնունելիք աեսանել զնծն՝ որպէս և էն, յիսնապատիկ աչջք։ յիսնաւոլք՝ աչացեալք յամենայն կողմանց։ Վրդն. Եփ։

ՅԻՍՆԱՊԵՏ, ի, ից. ա. ֆ. Պեւտիկոնտարքոս. Quinquagenarius princeps, qui quinquaginta militibus praeest. Պետ և գլուխ յիսուն ասելոց, կամ զինուորաց։ Խոսան Տարտ։ Վոխեդոս։ Եւս պաշը. Եր. սար Խոխէյ։ *Հարիւրապետս և յինսապետս։ Ես Ծէ. 21։ *Իչհան յինսապետ, և զյիսունս նորա։ Այլ յինսապետ ևն։ Ղ. Ի. ա. 9. 11։ *Ջծեր, և զյինսապետս։ Ես։ Ք. 2։

ՅԻՍՆԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ։ ֆ. Պեւտիկոնտարքիա. Պաշտօն և գործ յինսապետի։ *Ի ձեռն վարչելոյ յինսապետուքէ և նաւապետուքէ պետպես գոլով մարդկան։ Պղպ. օրին. Ք։

ՅԻՍՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գրի և ՅԸՍՆԱՒՈՐ. Պարունակօղ կամ ունօղ յիսուն Թուոյ։ *Ունջ մեր յինսաւորք (կիմ յբանաւորք.) Ետփ. Վլ։ *Յիսունն կէս Թիւ որպէս զՀինգ. արդ վկէս աչս ունի մարդ, և ոչ զկատարեալ։ այսինքն (է) յբանաւորք։ Նար. Երփ. յ–ԼԷ։

ՅԻՍՆԵԱԿ, նեկի, կաց. ա. Յիսուն. յիսնակ մի Թուոյ։ *Երիք տօնքս այս՝ երիք յիսնեակ աւուրբք պատուին. պարս է յերիս յինսեակս մաքրիլ։ կնան։ *Եւ զգիր պահոյ յինսեակ խորհրդոյ (այսինքն յինսակաց)։ Գնչ։ *Բաղկացեալ է ի յինսեկէ. ևն. փիւ. լին. ֆ. 39։ *Յինսեակ աւուրքս հոգոյ մեզ վարքայսլեմի. Տծած։

ՅԻՍՆԵԿԻ, կիմ ՅԻՍՆԵԿԻՆ. ա. Սիւռա. կանն վերնոյն, և ուղղական, իրը Յինսերեակ կամ յոթեկեան։ *Յիսուն յուղղանկիւնով երեքանկիւնով։ և զօրուլին՝ ըստ որում յիսնեկին Թուոլեմի մորպարին յառաջագոյն քարոզէ։ փիւ. լին. Ք. 27։

ՅԻՍՆԵՄԵԱՆ։ Տ. ՅԻՍՆԱՄԵԱՆ։ * Ի քսանամենից մինչև ցյինեմեանս. Նիւ. Թուոց։

ՅԻՍՆԵՐՆԱԿ, լեկի, կաց. ա. ֆ. Պեւտիկոստոս, στή, στον. Quinquagesimus, ma, mum; pentecoste. Յինսեակ. յինսակ. յինսունչք. միջոց յիսուն աւուրց, և Թիւն յիսուն. ըշէ. ասի, պեհնտե կոսաէ, կիմ բենդեքոստէ, տօս, տօն. յն յինսերորդ. և ը Եր. յոբելեան, կամ Էօպէլ, այսինքն Թողուլեհան, կամ արձակումն, ազատուլեի՝ ի յինսերորդ ամի ըստ օրինաց. զի ևօթնիցս եւթն է քառասուն և ինն, որ և ասի ևօթն ևօթներորդ մինչև ցամն Թողուլեհան։ *Ընտուն և ինն ամսոյն Թիւ բակկացեալ է ի յինսեկէ և ևօթն ևօթնեից կաց. քանզի յինսերեակն Թողուլեհն անուանի յոբինադրին՝ ամենեցուն ազատացելոց, անշինից և որ շունչն ունին. փիւ. լին. ֆ. 39։ *Պատուէն եբթայելքն զյինսերեակ օր. և մեք խորհրդաբար զյինսերեակն պատուեմք, և զհոգւոյն գալուստ. Աքոբ. պէնթէկ։ *Յինսերեկին երևեցաւ հրեշտէն լեզուաք առաքելոցն. Եփր. ասէփոբ։ *Յինսերեակ աւուրբք և ամեք զաչխատութիւն ի բնութենէ լուծանէ. Ցհ. խմ. ոփ։ *Բաւսում ընորհէ զյինսերեկին (ասելով, կամ զգիր քո, և գրեա յիսուն), որպար բնութենն պատճառին։ Որ յինսերեակ յոբելենին, ի կատարման պենտեկոստին. Ցոր ոշդէ։ *Ուհնել զաւանդութենէ պահոց յինսերեկին. յորութենն է կատարումն պահոցն յինսերեկի աւուրց. և անտի սկսանէն զասակի պինդկոստէք յինսերեակ աւուրսն։ Առաքինիքք և պարկեշտք (միանձուիք) զերթս յինսերեակսն և զերթս երեսներական ի տարւոջ, և զերթս աւուրս ի շաբաթու անսխալ պահեն. Խոսրովէ։ Ք խոտակրօն միաձնակեացք պահեն ի տուելոջն զաւուրս 291. և միայն ուաքք է նոցա դ4 օր։

ՅԻՍՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. ֆ. Պեւտիկոստός, στή, στόν. Quinquagesimus, a, um; pentecoste. Երր. խոխէյ. վերջինն յիսուն Թուոց. յինսեակ. յինսերեակ. պենտեկոստէ. *յոբելեան. *Որբեւոջիք զամն յինսերորդ՝ տարւոյն, և քարոզեսջիք Թողուլեհ ի վերայ երկրին. զի տարի Թողուեհ եղիցի։ Այն յինսերորդ եղիցի ձեզ տարեկան. Ղ. Ի. 10։ *Ցամի յինսերորդի, կամ յամի յինսերորդի և երկրորդի ազարիայ. Ե. Ի. Ջ. 23. 27։ *Էջ ի ման ինչ յինսերորդաց բանակին. Դ. Ե. 11։ *Յինսերորդք. Եւէս. Ե։ *Մտին ի պաշս յինսերորդացն. Վր. Հ. (որ էր մինչերից մեծ պահոց Ճգնաւորաց։)

ՅԻՍՆՈՐԵՔԻՆ, սին. Երր Յինսապետք. գլուխք յիսուն որերոյ։ *Նոյն և այրեաց զյինսորեսին հանգերձ զերքք. Գր. Պղ. ԷՀ։

ՅԻՍՆՕՐԵԱՑ։ ա. Որ տեւէ զաւուրս յիսուն, կիմ քառասուն և ինն։ *Ի կատարման պահոցն յինսօրեայ յաւէքս ուրախութենէն. Տծած։

ՅԻՍՈՒՆ, անի, նից. (գրի և յբսունց, յիսունց կամ յիսանց.) ա. Պեւտիկոնտա. Quinquaginta. կէսն հարիւրի. հնդից տուան. (որպես Թէ հինգտասուն.) խոսան, խոսան. եււի. երր. խոխէյ. *Ի յիսուն կանգնոյ ըզլայնութենէն։ Յիսուն արդար ... վասն յիսուն արդարոյն։ Աւաքեսց առ նա իչհան յիսնակտա, զյիսունս նորա. ևն։ *Իչհինէ ըսկսաւ, և ի տան կատարէ. փիւ. լին. Ք. 27։ *Եռակի յիսունց, և երից յարտաքարդեալ (այսինքն Ձ Ձ. Ձկանց). Մ Գ. Ֆ։

ՅԻՍՈՒՆԱՄԵԱՆ։ ա. Ունօղ զժամն յիսուն։ *Ձանձրութենէ դևն զարեգակն իսկ երև եչուցանէ գժուարաչարժ, կամ բնաւ իսկ անչարժ, իբրև (Թէ) յիսունժամեան լ. ցէ օրն. կէս. Ը. խհ։

ՅԻՍՈՒՍ, ի, իս. Ἰησοῦς. Jesus. Բառ երր. նշ–ա. ՚ր փրկիչ։ Այլ ի կալ. ընծ. յարմարութենէ իւիք մեկնի և ոմ՚ ին. Էաբրծն. ՚ր Բժիչկ. ուսում և ի Տծած. գլի, * Յիսուն՚ փրկիչ, և Բժիչկ ասի ՚ն. որպես եղեն և մեք ի հ. մեկնէից, Դու Ես Յոյս, կիմ Յիս յոյս։

ՅԻՍՈՒՍԱԾՒՆ, ծնի. ա. Աճածին աւուրբ կոյս. ծնօղ յոր քոն տեսան մերոյ. ծնօղ փրկութենէ. *Ուրախ լեր Յիսուսածին Մարիամ. Տր իէլ. ապր. Ջ։

ՅԻՍՈՒՍԱՆԻՆ, ծնի. ա. Աճածին աւուրբ կոյս. ծնօղ յոր քոն տեսան մերոյ. ծնօղ փրկութենէ. *Ուրախ լեր Յիսուսածին Մարիամ. Տր իէլ. ապր. Ջ։

ՅԻՍՈՒՍԱՆԴ. ա. Աւանդեալ ի Յոհէ փրկչէն մերմէ. *Մաասւցին զոչնոյնն Յիսանդ. Հ. օգոսթ. Ծէ։

ՅԻՍՏԱԿ. Տ. ՑՍՏԱԿ. * Սրտիւ սրբով. և յիստակ մտօք. Նէր. հոմօէ։

ՅԻՐԱԿԵԼ, կամ ՅԻՐ ԱՐԿԱՆԵԼ. ի վար արկանել. գուն գործել. հնարիլ։ *Կալ խորհուս յերարկեալ քանացաւ ձնասել զիս. Վր. հդ. յ։

ՅԻՐԱՒ. Տ. ՑԻՐԱՒ, և ԻՐԱՒ. * Աֆի ամենեցուն՝ որոց պատմին զնորա չարախոսութենէն վասն իմ, եթէ յիրաւ է։ Բաւուղ և յիրաւ (կամ իրաւ) ասես. Վր. հդ. Ք։

ՅԻՐԱՒԻ. ſ. Δικαίως, χρεσει, ἀληθῶς, զգիր քո, և գրեա յիսուն), որպար բնութենէն պատճառին։ Որ յինսերեակ յոբելենին, ի կատարման պենտեկոստին. Ցոր ոշդէ։ *Ուհնել զաւանդութենէ պահոց յինսերեկին. յորութենն է կատարումն պահոցն յինսերեակ աւուրց. և անտի սկսանէն զասակի պինդկոստէք յինսերեակ աւուրսն։ Առաքինիքք և պարկեշտք (միանձուիք) զերթս յինսերեակսն և զերթս երեսներական ի տարւոջ, և զերթս աւուրս ի շաբաթու անսխալ պահեն. Խոսրովէ։ Ք խոտակրօն միաձնակեացք պահեն ի տուելոջն զաւուրս 291. և միայն ուաքք է նոցա դ4 օր։

ՅԻՍՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. ֆ. Պեւտիկոստός, στή, στόν. Quinquagesimus, a, um; pentecoste. Երր. խոխէյ. վերջինն յիսուն Թուոց. յինսեակ. յինսերեակ. պենտեկոստէ. *յոբելեան. *Որբեւոջիք զամն յինսերորդ՝ տարւոյն, և քարոզեսջիք Թողուլեհ ի վերայ երկրին. զի տարի Թողուեհ եղիցի։ Այն յինսերորդ եղիցի ձեզ տարեկան. Ղ. Ի. 10։ *Ցամի յինսերորդի, կամ յամի յինսերորդի և երկրորդի ազարիայ. Ե. Ի. Ջ. 23. 27։ *Էջ ի ման ինչ յինսերորդաց բանակին. Դ. Ե. 11։ *Յինսերորդք. Եւէս. Ե։ *Մտին ի պաշս յինսերորդացն. Վր. հդ. յ։ (որ էր մինչերից մեծ պահոց Ճգնաւորաց։)

ՅԻՍՆՈՐԵՔԻՆ, սին. Երր Յինսապետք. գլուխք յիսուն որերոյ։ *Նոյն և այրեաց զյինսորեսին հանգերձ զերքք. Գր. Պղ. ԷՀ։

ՅԻՍՆՕՐԵԱՑ։ ա. Որ տեւէ զաւուրս յիսուն, կիմ քառասուն և ինն։ *Ի կատարման պահոցն յինսօրեայ յաւէքս ուրախութենէն. Տծած։

ՅԻՍՈՒՆ, անի, նից. (գրի և յբսունց, յիսունց կամ յիսանց.) ա. Պեւտիկոնտա. Quinquaginta. կէսն հարիւրի. հնդից տուան. (որպես Թէ հինգտասուն.) խոսան, խոսան. եււի. երր. խոխէյ. *Ի յիսուն կանգնոյ ըզլայնութենէն։ Յիսուն արդար ... վասն յիսուն արդարոյն։ Աւաքեսց առ նա իչհան յիսնակտա, զյիսունս նորա. ևն։ *Իչհինէ ըսկսաւ, և ի տան կատարէ. փիւ. լին. Ք. 27։ *Եռակի յիսունց, և երից յարտաքարդեալ (այսինքն Ձ Ձ. Ձկանց). Մ Գ. Ֆ։

ՅԻՍՈՒՆԱՄԵԱՆ։ ա. Ունօղ զժամն յիսուն։ *Ձանձրութենէ դևն զարեգակն իսկ երև եչուցանէ գժուարաչարժ, կամ բնաւ իսկ անչարժ, իբրև (Թէ) յիսունժամեան լ. ցէ օրն. կէս. Ը. խհ։

ՅԻՍՈՒՍ, ի, իս. Ἰησοῦς. Jesus. Բառ երր. նշ–ա. ՚ր փրկիչ։ Այլ ի կալ. ընծ. յարմարութենէ իւիք մեկնի և ոմ՚ ին. Էաբրծն. ՚ր Բժիչկ. ուսում և ի Տծած. գլի, * Յիսուն՚ փրկիչ, և Բժիչկ ասի ՚ն. որպես եղեն և մեք ի հ. մեկնէից, Դու Ես Յոյս, կիմ Յիս յոյս։

ՅԻՍՈՒՍԱԾՒՆ, ծնի. ա. Աճածին աւուրբ կոյս. ծնօղ յոր քոն տեսան մերոյ. ծնօղ փրկութենէ. *Ուրախ լեր Յիսուսածին Մարիամ. Տր իէլ. ապր. Ջ։

ՅԻՍՈՒՍԱՆԻՆ, ծնի. ա. Աճածին աւուրբ կոյս. ծնօղ յոր քոն տեսան մերոյ. ծնօղ փրկութենէ. *Ուրախ լեր Յիսուսածին Մարիամ. Տր իէլ. ապր. Ջ։

ՅԻՍՈՒՍԱՆԴ. ա. Աւանդեալ ի Յոհէ փրկչէն մերմէ. *Մաասւցին զոչնոյնն Յիսանդ. Հ. օգոսթ. Ծէ։

ՅԻՍՏԱԿ. Տ. ՑՍՏԱԿ. * Սրտիւ սրբով. և յիստակ մտօք. Նէր. հոմօէ։

ՅԻՐԱՐԿԵԼ, կամ ՅԻՐ ԱՐԿԱՆԵԼ. ի վար արկանել. գուն գործել. հնարիլ։ *Կալ խորհուս յերարկեալ քանացաւ ձնասել զիս. Վր. հդ. յ։

ՅԻՐԱՒ. Տ. ՑԻՐԱՒ, և ԻՐԱՒ. * Աֆի ամենեցուն՝ որոց պատմին զնորա չարախոսութենէն վասն իմ, եթէ յիրաւ է։ Բաւուղ և յիրաւ (կամ իրաւ) ասես. Վր. հդ. Ք։

ՅԻՐԱՒԻ. ſ. Δικαίως, χρεσει, ἀληθῶς, ἐυλόγως. Jure, juste, juridice, merito, vere, certe, rite, utique, equidem. (՚ի ձայնէս՝ Իր, իրի, իրաւ. իրօք.) Իրաւամբք. արժան և իրաւ. արդարութենէ. Ճշմարտութենէ. ստուգապէս արդարև. ՚ի գէպ. կալի յիրաւունս. Իրա. հաճաճա, հաճգ իաղրէ. Մոսեհահագ պըր, վերան. (Ձ. լա. Եսրէ.) *Ճշմարտութենէ և յիրաւի ածեր զայս ամ՚ի վէր մեր վան մեզայ մերոյ։ Ցիրաւի է տալ նմա։ Որոց գաստատանիքն յիրաւի են։ Ցիրաւի խոնարհեցուցեր զնա։ Ցիրաւի կոչեցաւ անուն նորա յակոբ. զի այս երկիցս խաբեաց զնա։ Ցիրաւի չարչարեցան ըստ իւրեանց չարութենէն։ Եւ մեք յիրաւի, զի արժանի սրոց գործեցաքն՝ առնուաք զկատաղեցումն. ևն։ *Եւ զայս ոչ յանիրաւ սահմանեաց ամն, այլ յոյժ յիրաւի. Խոխ։ *Գովութենէն զոր ետուր նմա եպիսկոպոսիդ, և ասա ինձ, յիրաւի արարեր. Եւէս. Ք։ *Ցիրաւի սքանչացեալ զարմացի ոք. Պէտ։ *Վերջին կարգաւորութենէ հանդիպելով, և յիրաւի. Սհմ. Ը։ *Ի յիրաւի (կամ, և յիրաւի) ասացի առմուր և անել. Եւէս. Ք։

ՅԻՐԵՄ, հցի. Ն. } գրի և ՑԻՐԵԼ. ՅԻՐԵՑՈՒՅԱՆԵՄ. } (յորմէ ասի. իրօք ևղել, և չըղել, հըբէս.) Իր ընդ իր յարել. ընդ իրեարս կցել. կեռուլ, և միւել. մլել, յարել. կարկաուել. երկայնել. * Ցիրեա զանձաս միաւորութենի բանին և մարմնոյն. Փէր. ֆէրի։ * Հպեալ և յիրեալ յերկաքանչիւր ոք ինչ (է միջինն). Փիւ. լին. Ք. 47։ *Ելոյր որդի իմ յիրեաց (յն. առաքեաց) զձեռն իւր ընդ ծակն։ Ընդ վանդակապատին՝ որ ընդ պատուհանան է, ակամբն ի ներքս յիրեալ. (յն. յառեալ.) Նխս. Երփ. յորմէ և Վրդն. Երփ։ * Երկայնեա զառաւնս քո. ապիւլաս ասէ, յիւրեա զապաւանդակս քո. Ոսկ. Ես։ *Աշխատունս գործելով ընդարձակս և ս և անոլորտս զիւրեանցն յիրեցուցանել սահմանս. Պիտ։

ՅՂԱՆԱՄ, այայ. Ն. և 4. Συλλαμβάνω, χύω, χυέω. Concipio. ἐν γαστρὶ ἔχω, կամ λαμβάνω, in utero habeo sive accipio. որ և ՑՂԵՆԱԼ. Ցղի լինել կնոջ. սաղմն առնուլ. ըմբռնել զսերմն յարդանդի իւրք կիմ նմանութենէ. Ծոդոբրիւ. հափէ՝ կեղէ. ելմփ. *Ցղացաւ, և ծնաւ զկային։ Եմուտ առ նա, և յղացաւ ի նմանէ։ Ցղացաւ և ծնաւ արու։ Ցղասցին և ծնցին որդի։ Գ. առաւ յղացեալ ի հոգւոյն սքի։ Մինչև յղացեալ էր զնա յոբովայնի։ Տարայց զնա ի առն մոր իմոյ, և ի սենեակ յղացելոյն զնա։ Ցլսցաւ զցաւկ, և ծնաւ զանօրէնութենէ։ Ցղանան զցաւս, և ծնանին զանօրէնութեան։ Ցղացաք և որսձեցաք ի սերտս մեր զքանս անկրաւեւն. ևն։ *Ցղացեալ անուրատաբար, և զծծ վայելչապես ծնաւ։ Ցղացելոյն ի քէն՝ որդիք սրոնի երգեն զգիաւս ի բարձունս. Շաբ։ * Լեզուս ըբազում օրինակի հայելի է խորհրդոց. քանզի զոր նայն յղանայ, սա բղխեալ ծնանի. Խոխ։ * Ոլաք յղացեալ ամբարտաւանութենէ՝ ծնան զամբարիշտ խրհուրդ աշտարակաշինութենէն. Խոր. Ա. 9։ *Ցղացաւ զգիւղ նոբա ի ծածուկ տեսլեամբ, որպես և որոշքն զգեղ գաւազանացն. Եփր. Ծն. իսմ, որպես սպաւորել ի սրսի։

ՅՂԱՐԿԱՒՈՐ. Տ. ՑՈՒՂԱՐԿՈՒՈՐ. *Ո. րոց առաջնորդ եղև, նոցին և բարւոք յղարկաւոր (ի մահուան). Ճ. Ռ։ *Հրձնուին նա, հապետութենէ հրեշտակաց՝ յղարկաւորք եղեալք առ ի ձէնջ համբարձեալ արքային. Լ֊Ֆ. ՀՖ։ *Ի հասանելն յոլնանու յաշխարհն իւր գարձուցանէր զղարկաւորսն իւր. Եփր. Նինոս։

ՅՂԱՐԿԵՄ, հցի. Տ. ՑՈՒՂԱՐԿԵԼ. և

ՑՂԵԼ. Παραπέμπω. Comitor. πέμπω, ἀποπέμπω, mitto, dimitto, remitto. ՈՂՋՈՒԼԵԼ, ՂՐԻԼ. * Ցղարկէին (կամ ուղարկէին) զնա հրեշտակքն: Ի յղարկել զնծամայրն. Աֆթ. պասք. Ը: Խոր. ա՟ ա՟ ա՟ծք: * Բազում աղեր. սանօք (պատգամաւորս) յղարկեցին. Մամբ: *Ցղարկել արժան է առ տեսլս (զնուագս). Բրս. հց: *Զհարդ մարէին ուխտի յղարկել. Խոր: *Զուխտս իւր 'ի կորուստ յղարկէ. Սարգ. ՟. պ. Ե: * Դուք լուսազգեստքդ ընդ ձեր յղարկեցայք ընդ հոսս 'ինոյն խաւարն. Եւթ. Գ: * Ի բաց յղարկել. Փիլ. Ե. բան: Բրս. հց:

ՑՂԱՐԿՈՒՄՆ. Տ. ՑՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ. * Հիւրոց ընդ առաջ և ընդունելութեի, և յղարկումն. Նար. Էրփ: *Քահանայական յղարկմամբ ('ի Թագումն). Ճղ: *Ցղարկումն տիգրանահեայ 'ի մարս. Խոր. ՟. շդ. ուր և Ե. 91. * Ընդ փրկչին մերոյ ծննդեան եղեն ապաստաւորք, լինել և աշակերտի յղարկմանն (կամ ուղարկմանն) ապաստաւորք ։։

ՑՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ցղանալ, և
ՑՂԱՑՈՒՄՆ, ցման. } յղացեալ գոլն. յղութեի (ծնողին, և զաւակին). *Զար յղացութեէն' չարաչար և ծնուեդ. Սարգ. յի. Ե: *Ինամանեայ ժամանակաց յղացութէ՛ եւ ևեցաւ ազոյ. Ցհ. խմ. Էր: * Ընեսքմ և անաւրինն յղացմամբ երկնեաց աւետանն: Առաջք մալգարեին հոգեկիր յղացմամբ' խոյակէլի ծնօղք ասացան: Ոչ կենցաղոյս էերկրէ յղացմունս, այլ արքայութենն երկնից ժառանգս կրեէ. Նար. յովէր. Ա խոս. Ա կէ: *Աճեն ահաւոր և անչարչարելի' 'ի յղացումն և 'ի ծնանել եկն. Ճ. գ: * Խորհուրդ' յղացումն բանի, և բանն' ծնուեդ խորհրդոյ. Ակյ. հց. խմ:

ՑՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ յղացնալ' մանաւանդ կնոջ օտարի. Ծ-ցուցընէլ. հմիք' կեպ էնմէ. * Ո՞վ յղացոյց զքեզ: Բառնագատեաց զաղջիկն մեր, և յղացոյց զնա. Վչ հց. Ը: * Կուսութենէն զէգն յորժամ զգացէ խառնեալ և յղացուցեալ, մնգլոքն պատառեալ զընկերան լակէ. Փիլ. Լխս: *Նախանձ յղացուցանէ զապականութեի, և ծնուցանէ զպատառս գառնութեե. Մծբ. ձԼ: *Զայն տեսան չարժէ զանապատն. սխոլքոս (Թարգմանեաց), յղացուցանէ. (որպէս և ակիւղաս, երկինեցուցանէ.) Վչփ. ոչ: *Ցղացո զքիտս իմ և զՀոգիս սիրով քո և երկիւղիւ. Մաթաե:

ՑՂԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Ած՝ որ յղացուցանէ, կամ յղացոյց. *Խոստովանեցաւ յանուա նէ զյղացուցիչն զնա. Վչփ հց. իէ:

ՑՂԵԿԻՐ. ա. Κυοφόρος. Ferens parturientem, vel praegnantem. Մակգիր անկող նոյ, որ կրէ զպղի կին մերձ յերկունս. * Ո. լոմպիագա անցեալ նաեր 'ի վերայ յղեկիր գահաւորակին' երկնեալ. Պիտ. ագխս:

ՑՂԵՄ, եցի. ն. Πέμπω, ἐκπέμπω, ἀποστελλω, προσαποστελλω. Mitto, immitto, mitto, ablego. Ցուղի դնել. առաքել. արձակել զոք ուրեք, կամ ուղղել զնոր առաք. ասի և ՑՂԱՐԿԵՄ, ՑՈՒՂԱՐԿԵՄ, ՈՒՂԱՐԿԵՄ. ՂՐԻԼ, Խրիել, Մարտ կամ խոպոր խաւրել. լծ. Թ. Եօթ գօմագ, Եօլամագ, Իւաւլ ենմէ.*Ցղեաց կղեաց զորդի իւր:Ցղել զնա առ արքայ: Ե'կ այսր, յղեցից զքեզ առ արքայ: Եա յղեցի, զի զարծաթ քո տացես ինձ: Ջպատագամն՝ զոր յղեաց արքայ. Ած: *Ա՟յր ըստ առաջ յղէր: Ի ձեռն հրեշտակաց յղէ առ կայսրն 'ի հռոմ (զինգիբ). Եւէս. Ի: Խոր. Ի. 24: * Ցղեաց զՀօրէն և զբոլոր տանէն վասն կարեաց ուժոյն (գալ առ ինքն). Նիս. ծն: * Ոչ ըստ բանիցն, այլ ըստ մտաց յղեցան (այսինքն յղուցաց) առնէր պատասխանի. Ոսի. ՟. Ի. 2:

ՑՂԵՆԱՄ, եցայ. Նոյն ընդ Ցղանալ. Ցղի լինել. *Ցղեցաւ (կամ յղացաւ) և ծնաւ սատա աբրասամու որդի ծերութեե. Ծն. իա. 2: * Օրիորդ յղեացի, և ծնցի որդի. Եսա. պմ. Ի. 8: *Ասի կին, զի յղենայ և ծնանի: Ոչ յղենալ, և ոչ ծնանել հնար է. փիլ. լին. ա. 18: Ի. 49: *Ցղեցան (կամ յղացան) առաքեալքն 'ի հոգւոյն սքի. ծնան լեզուս իսու ամենեցուն անմահութե: Ցղեցան լեզուք առաքելոցն զանչափութեի հաւատոյն իւրեանց: Ջպղմունս զիստոսվանութի ապաշխարութեէն յղեցեալք. Ակթ: * Ցղենալ ղարդարութեի. Ճ. գ: * Ցղենան զցաւս, և ծնանին զանօրէնութի. Ոսի. Ես: * Ցղենայ զմէզ միրտութեին, և սիա յանօրէնութէ ծնանի զմեզ. Եփր. հոմաթ: * Մինչդեռ նա պարս խորհէր, որմիզդ և արհին յղեցան յարդանդի. Եղնի: *Պատրաստեցար յղենալ (այսինքն երկնել 'ի սրտի), զի տեսցես զյաւսիկեր մեռելոյ. Եփր. Ի4:

ՑՂԻ, յղւոյ. յղեաց. ա. (որպէս Թէ' 'ի լի. լի եղեալ). Ἐν γαστρὶ ἔχουσα, συλλαβούσα, ἔγκυος, κυοφορούσα. In utero habens, praegnans, gravida. Սաղմն առեալ կին յղացեալ. Ծ-ցոր, Էրկոս հգաւել. հմիւք, կեպ, իէի ձաւկը, մխ-ս. Ցղի եմ ես: Եւ էր յղի: Եւ նա յղի է 'ի ծերութեան իւրում: Երկին յղւոյ: Յաղագն զի յղւոյ: Մխիթար լինի յղեաց: Ցղեաց և ամուսուաց: Ցղին և ծնեալն. ևն: *Զոր կերս և կրե որովայնն յղեաց. Ի-ս-ի-ս: *Ցղիքն երկուս ոգին են. Ջէր. կի: Ի էին էս. Նեւթական հեղեղնաքանութի գրի, *Ցղի, ներքս, փորոտ ։։

ՑՂԿԵՄ. եցի. ն. Ἀποξέω. Polio, expolio. καθαίρω, purgo. գրի և ՑՂԱՏԵԼ. Ցղորկ կամ ուղիղ առնել. ողորկել. ղորկել հարթել. կոկել. տաշել. քերել. մաքրել. յարդարել. ղերդել. դ-ս-ել. ղեղնել. փ-ղ-ել. գաչքաթ. աչնոքելիք. ձերբաձելիք. ձիլա վերմէք. *Ցակաս ին և յղկեացոյք զքանն. Ոսի. յ-ս-ի: * Ցղկեացոյք 'ի գեղեցկութի իբր զպատկեր (արձանի) ղեծծարանութէն. Ա՟ ագս. ա: * Ի բաց յղկեցար 'ի չար նիւթոյն, և զպատկերն ամբողջ առեր. Աֆթ. Ի,ք: *Ցղկեալ մաքրի: Ցղկեալ մաքրեալ. մնելին: Ճախարակեալ և յղկեալ ձայն: Չաչակերտան յիմաստուն արանց պղկեալ. աբն. փիլ: *Նախ առաջին 'ի իւոչորութէն յղկէ զպախտակն, և ապա յօրինէ 'ի նմին զպատկերն. Սարգ. յի. Ե: * Ցղկել զկարգ, կամ զքան. Կամբէ: Ոսիխ-ս:

ՑՂՈՒԹԻՒՆ. փ. Συλλήψις, κύησις. Conceptio, conceptus, praegnatio. Ցղանալն. յղի դոլն, և յղացեալ լինելն. ասի և ՑՂԱՑՈՒԹԻՒՆ, ՑՂԱՑՈՒՄՆ. Ծ-ցոր-ութի. հմիւքեւիփ. *Լինէր ինձ մայրն իմ գերեզման. և արգանդ յղութե յաւիտենից: Ցերկանց և յղութե: Եա նմա տէր յղութի, և ծնաւ որդի. Երէմ. Ի. 17: Ոէս. Ե. 13: Հ-ս-ի. Ե. 13: *Ոչ 'ի միւռեալ մայրնոյ առ 'ի յղութի զօրութէին հատանի, այլ 'ի ընչաւորէ և 'ի կենդանւոյ. Նիս. խպ:

ՑՂՈՒՄՆ. փ. Ցղէն, իչն. այլ դառնի և իբր Ցղացումն. Նիս. խպ. Ը:

ՑՂՔԿԱՆ. Ըմնէթերցիւր կամ խնի Ըղղչիկան. * Եկեր իբրև զարծուի չռաւչմամբ, և եղեր որպէս յղկեան անդօր. Հ=Ց-Ե եւ փ. ծ:

ՑՂՓԱԳՈՑՆ. ա. Կարի յղփացեալ. առլցեալ (բարեօք կամ հոգւով). *Որդիքն խարայէլի առաւել ևս յղփագոյնք. որ մեր. գարէքն ճանչէին. Ակթ:

ՑՂՓԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ կարէ յղփացուցանել. *Խմնալի աեղան, ոչ յղփական խորակօք պայծառացեալ. Նար. յովէր:

ՑՂՓԱՆԱՄ, ացայ. ւ. (*'ի Ցեղց, կամ ուղի. ուղս. իւղ. կամ Թ. Էօլէֆէ, ուռճիկ. պ. Էվան խորքէն, խճողել զորովայն.) Ἀρκέω (Հերիքանալ). Sufficio, satior. πλούτεω (Ճոխանալ), dives sum. ἐπάρομαι (վերամբառնալ), efferor. լաւ ևս՝ Ἀναπίπλημαι. Repleor, impleor, expleor. Լիանալ ուտելիւք և ըմպելիւք, ընչիք, ևն. առաւելուլ. մեծանալ. բարձրանալ, յօրանալ. յաւերաժնալ. ւղտ-իւ. պօլմագ, պօյմագ, արկմագ Խաչմագ. *Ցղփացին հօտիւք: Յորս յղփացան լցան մեծացան (յն. մի բառ.): Ի չմարիտնոյն գովութիս բարձրացեալ յղփացեալ. Երէմ. ւ. 24: Յ-ս-ի. ծ. 7: Եզե. ծ. 4: *Վարձ կանչն յղփացեալ են հոգիս: Յօրանալ և յղփանալ այսպիսի կրօնիւք մեր վարդապետութիս. Ճ. գ: * Ան-ւշահոտութէն քոի յղփանալ. Նիս. խոս: *Ցղփացեալ մեծութէն: Ցղփանալ չարեօք մեղաւորացն. Ի-ս-ի: * Ցղփանալ, և ելանել արտաքս քան զսահմանն. Յճխ. Ե: * Ամենայնիւ յղփացեալքն ոչ ապաւեն փչրանաց. Նար. ծի: *Ամենայն փառաւորութէք յղփացեալք յօրանան: Ի պարգևացն երկրի յղփանայի երջանկութէ: Ցղփանային ոսկւով և արծաթով: Ի քաջավայելչութենէն բարիս յղփանալ. Պիփ: Ա յապիսի ախտիս յղփանան' հայելով լընկերացն յառաջատուին և 'ի չնորհս. Երզն. Ֆի:

ՑՂՓԱՒԵՐ, սերի, բաց. ա. Սիրոյ ջղփութե խորտակ կամ մեծութե. * Եա ոչ ըղմահ յղփասիրին, որ 'ի գըժոխս էլ լսատորին. Ցա արդի: (Ա՟ յեսինն ասի խորտակաձաշ մեծատուն. որպէս յն. լտ. Δαιτυμών, δαιταλεύς. Epulo.)

ՑՂՓԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Πλεωνάζω. Redundare facio, onero. κατασαρκόω, carnosum vel obesum reddo. πιαίνω, pinguefacio. Տալ յղփանալ. լիացուցանել. Ճոխացուցանել. պարարել. յարիրացուցանել. * Կերակրոց և ըմպելեաց հեշտութէք յղփացուցանեն զկենսակրողսյն անչափութիւնն. Նիս. խոս: * Պարարելով զքեզ, և յղփացուցանելով. Բրս. պե. ա: *Մի յղփացուցաներ զմարմին բազում կերակրովք. Վչփ հց. Է: *Մարմնով անկանիս, և գարձեալ զնա յղփացուցանես. Մ՟ա: *Ընչիք յղփացուցանէ: Ամենայնի բարեաք վայելչացուցեալ յղփացուցանէ. Պիփ: *Ցղփացոյց զնա բերկրմամբ ազգիւ. Եփր. հոմաթ: Թագաւորական հանդերձանաց, որովք յղփացուցաք զեօթանասուն հազարեան հայաստանեայց. Թղթ. գ-ս:

ՑՂՓԻԼ, եալ. Տ. ՑՂՓԱՆԱԼ. *Ա յապէս աւետնոյն չարագործութէք յղփեալ, որ ըստ մարմնական ախտից չագեալք. Մփ. ա:

ՑՂՓՈՒԹԻՒՆ. փ. Πλεονασμός. Satietas, redundantia, repletio. εὐθηνία, abundantia, ubertas. Ընչիւք լիութէ. առատութէ. ղեղուն. զեղխալէ. չագուդ. պարպառութն. պարարութն. * Ի լիութէն հացի, և յղփութէն գինւոյ. Եսէ. ծէ. 49: *Ընդ յղփութէ որովայնին' պահաք ձնդել ղբատուաց մարմնի. Ցա արդի: *Բազում են պատերազմունք, որ լինին 'ի յղփուէ մարմնոյ. Վչփ հց. է: *Ցղփուի ընչից: Խարեփառութէն առաւ յղփութէք. Պիփ: *Մեծութէի լինել զյղփութէն սահմաներ, ալքատութէ' զամենեսեան զչափաւորութն. Բրս. հց: *Չարկ առնեն մարմնոյն զոչ ախորժելին չարեացն յղփութէս. Նիս. խոս:

ՑՇՈՂ. Բառ անյայտ, իբր ՃՂՇՈՂ, կիմ ժխտող. * Եթէ գտեալ լինի պատուական և յշտոյլ, մեկուսին գնա. Մծբ. ծա:

ՅՈ՞. ՅՈՎ. տ. Ποῦ; Ubi, ut quo? quor-

sum? Հոլովականն հարցականիս Ո՞, ումէ. իբր Ո՞ւր. այսինքն գէպ ի ուր. յոր կողմն կամ տեղի. Նմ՛էէյէ. *Ուսոի՛ գաս, կամ յո՛ երթաս: Ո՞յր եա, և յո՛ երթաս: Եւ ես ասդ յո՛ երթայց: Յո՛ երթայց ես յոգւոյ քումմէ, և կամ յերեսաց քոց ես յո՛ փախեայց: Յո՛ ասր: Ո՛չ գիտեմք, յո՛վ երթաս, ևն: *Յո՛ չոգաւ: Յո՛ տանիցիք. Եղիէ՛: Եւ՛ես ե՛: *Յո՛ եհան զմեզ քե՛, և յո՛ իջուցանք մեք զանձինս. Ոե՛. էէր: *Արդ յո՛ գեմ եգեալ փախիցուք. Ածա՛. (մի ա. *ի յո՛ դիմեալ փախիցուք:) *Օ՛մեր վատթարութիւնս յո՛ ատարայց. (այսինքն ո՛ւր եգից զատ մեզ եղեալ թշնամանս.) Բաղ. ե՛. 11. * Յերեսաց քոց ես յո՛վ փախեայց. Ած. ա՛: * Գնասցեն յո՛վ և կամեսցին: Յրուեցան, յո՛վ և կարաց աշապարել վախչել այր իւրաքանչիւր: Յրուեցան՝ յո՛վ և աշտապարեայ ոք. Ածբ. ա. 9. 13: ե՛. 16: Աստի կազմին և ՅՈ՛ՒԿԱՄ, ՅՈ՛ՒԳԵՏ, զոյս տեսցես:

ՅՈՒԲԵԼԵԱՆ, կամ ՅՈՎԲԵԼԵԱՆ, բեղինի, իգ. ա. գ. Ἰωβελ, ἄφεσις. Jobel, dimissio, remissio, annus Jobeleus կամ jubileus. Յիսնամեայ ժամանակ, որ և եօթնից եօթնեակ, կամ յիսներորդ տարին մեծ շաբաթ և հանգիստ. յիսներեակ մի ամաց. ամ Թողուեաւ իսրայէլացիս զի յեբր. էօպել է Թողութիւն, արձակումն, ազատութիւն. *Յոբելեան կոչեին, որ Թարգմանի ազատութիւն. Տճակ: Աշն յոբելեան, զի նա ինքն է ամն յիսնեւորդ. Եէր. էլ: *Վասն յիսնեւորդ ամին, որ է յոբելեան. Նե. ղե: *Սկիզբն քառասուն և մի յոբելինին. յոբելն ըստ երեսփեցւոց յիսուն ամ է. Շիր. ե՛ր: *Նոյ ասի կեալ ամս երիքարիւր յիսուն. եօթն յոբելեանս կեցեալ նոյի՝ յօրինակ եօթնից գալստեդ. Մին. ծն: *Յեօթնից եօթնեւորդ յոբելինին (այսինքն ի լման խե՛ ամաց՝ ի յիսնեւորդ ամի): Ի յաւարտուսն կատարման իննհարեակ յոբելինին, ի սկիզբն պասկելոյ ամի տասնեկին յաբեթեական տոհմիս առ մայրի (այսինքն յետ իննեակ յիսնից՝ ի սկիզբն տասներորդ յիսնեկի. խնամ ի Թուին Հայոց նե՛): Նար. ղե՛. Ե յիւ: (Իսկ առ մեզ Յոբելեան տալի ասի՛ կէսն յիսնից, այսինքն իններորդ ամ:)

ՅՈՒԲԵԼԵԱՆ. Յիսնօրեայ ժամանակ՝ ի զասակ ցպենտեկոստէ. *Եւ ապա յետ այսր յոբելինի տեսանելիք յերերորդ ժամու ըղձնորհս հոգւոյն սըն հեղեալ յառաքեալսն. Յե՛.իմ. էլէչ: *Ի յոբելեանն գալուստ հոգւոյն սըն. կանոն:

ՅՈՒԲՆԼԵԱՆ ՓՈՂ. Փողն նուիրական վան հնչեցուցանելոյ յերևելի հանգիստ իբր ի յոբելեան ամի. * Նմանի քահանայ ատգէն ղեօթնաւորեալն եղջերուայս յոբելեան առաջ չի տապանակին: ԵՒս ցեն եօթն փող եղջերեայ յոբելեան. Յես. ը. 4. 6:

ՅՈՒԲՆԼԵԱՆ. փոխանակ գրելոյ ՅՈՒԲՆԼԻԿ:

ՅՈՒԲԵԼԻԿ. } գ. որ գրի և ՅՈՒԲՆԼԵԱՆ.
ՅՈՒԲԵԼԻՔ. } Բառ. յն. ὀβελίσκος, ὀβελός. Obeliscus, obelus. Բուրգն. րրգաձև ինչ. կոմոդ. չամ. փոր. և նմանութիւք՝ նշանագիծ՝ ի ձև չամ. փոր՝ ի նշանակ ապբերեալ կամ մեծաձ. լեան առաջիկայ ընթերցուածոյն. ըստ վեց. իշեան օրինակին ոտոգինեայ՝ ի սե՛ գիրս. *Ցորում և զյոբելինին եատես, որք մինչև ցայժմ կան՝ ի սարապեան տաճարին: Հարցանէր, Թէ զի՞նչ են յոբելիքքս (կամ յոբելիքն). Պմ. ապէտս: *Յոբելեանն է կէս գրոյ առ ի չեղ՝ ունելով՝ ի ներքոյ տակաս. Վ.բեղ. յա՛ջէ: * Բան՝ որ կրկին էր յօրինակին, և եօթանասունքն Թողին, զայն ոմանք գենեա տասեղր նշանակեաց. և ուր պակասերն և յաւելցուն, յոբելիս ասրար. Ընդ. ե՛բն:

ՅՈԳՆ, յոգունք, ունց. կամ Յոքն, յոքունք, ունց. ա. Πολύς, πολλοί. Multus, multi. πλείονες, plures. Բազում. յոլով. շատ. բազում՝ յոլովք. (յն. Ճոխ. յաճախ. ահաւոյն. լո. ա՛փդ՛սս. Թ. լօփ, էէօփան.) *Եկսիսատհասոյց լինել ձմ յոգն սիրոյն, և յաճախս նեղոցելոյն. Խոր: * Բազում էր զօրութիւն սասոյին, և յորդ և յոքն սեր լսողացն. Ոե. ֆ. ի՛. 10: *Ոմանք սուղ, և ոմանք յոքն ունին զվերոյիչ սրամտութիւնն սեասակս: Յոքունս բուսուցեալ չսուսուեղս. Պիփ: *Յոգունց անտառաց: Բամբասանս յոքունս. Նար. ի՛. Խի՛. ևն:

ՅՈԳՆԱԲԱՐ, կամ ՅՈԳՆԱԲԱՄ. ա. Πλειοναχῶς. Multis modis, multifariam, varie. Բազմապատիկ. բազմագիմի օրինակաւ. յոգնակի. յոլով անգամ. * Եւ է որակութիւն ի յոգնաբար ասիցելոյց. Ակիսփ. օրակ: *Ունակութիւն և պակասութիւն ի յոգնաբար ասիցելոյն: Իբր ի յոգնաբարն ասիցելոյն. Ընդ. արիսփ: *Աստաբլին իմաստասիրացն ասացեալքն (զայ) յոգնաբար սատրասացեալք եղեն. Մ՛ափ. ի՛: *Քան զլափաւսրինամեալն՝ յոքնաբար երախտաւորութեան. Խոր:

ՅՈԳՆԱԲԱՐԲԱՆ. ա. Πολύφθογγος. Multisonus. Բազմաձայն. մեծաձայն. * Ի ձեռն անձառախօս և յոքնաբարբառն լեռութեանն առակոչելով. Մ՛ափս. Եփէչ:

ՅՈԳՆԱԲԵՂՈՒՆ. ա. Πολύκαρπος, εὔφορος. Ferax, fertilis. Բազմաբերութիւն. բերրի. առատ արդեամբք. յուսութի. յորդ. բազմապատիկ. *Յոգնաբերութեան գարասատան, կամ պարարտ երկիր, կամ պտուղք. Ածա. Եփէչ:Գր. կր: Շ.Ի՛վ: *Յոգնաբերութեն զարմ, կամ հանդէս, կամ լսպաեերք, կամ կերակուրք. Մ՛ափ. Ի՛վ: *Յոգնաբերութեն պրոհմամբք և յեղանակօք. Մ՛ափ. ֆէր: *Յոգնաբերութիւն լինել. Լծ. ՅԵ՛ֆ: *Յոգնաբերութեն և արգասաւոր անուամբ. Վ.ծնակ. յոբրա. Խոյիբ՝: *Զ.աւելորդս չարութեան, և յոգնաբերութեն՝ զանբերս առաքինութեն զուլչեան յապաւեր. Սիմա. ի՛ լ՛ֆ:

ՅՈԳՆԱԲԻԾ. ա. Բազմաթիթ. խայտաբղետ. կամ պիղծ բազմօրինակ. *Յոգնաբիծ և մարդախառն գազանացն. Ցհ. լ՛ի:

ՅՈԳՆԱԲՈՑ. ա. Բուսեալ յաճախութի՛. որպէս խոտ անպիտան յաճախեալ. *Յայտ առնէ յոքնաբոյս խոտոյին գրասմանբերդութեան և բերբարերով մեսաբարական չարժմանցն սխալանս. Գր. կր:

ՅՈԳՆԱԲՈՒՆ. ա. Իբր ի բնե կի բնութի՛ բազմաթիւս. բազում յոյժ. բազմագիմի. ազգի ազգի. *Գո յօրինիչ ձեռն՝ յոգնաբոյն վկայից կազմեաց խորան: Ի միում սյարտիզի յոգնաբոյն ծառք. Մ՛ափ. ծ՛ֆ.ծ՛է: Կամ՝ ի. բազում անգամ. յոլովակի. *Եւ այս ոչ միանգամ, կամ երկից, այլ յոքնաբոյն. Մ՛ափ. ծ՛է:

ՅՈԳՆԱԲՈՒՍԱԿԱՆ. ա. Յոգնաբոյս. ազգի ազգի զանազանեալ բուսովք. *Յոգնաբոյսական վայելեացես՝ ի յոքնաբուսական մնկոցն, բայց առ այդ մի հպեացիս փայտ. Թէոփր. Խայրափ:

ՅՈԳՆԱԳԻՏ, գիտի, տաց. ա. Գիտող զբազում բնչ իրս. (որպէս գնի՝ ի յն.) *Ի մասասասիրուն կոչեմ ես ոչ զյոգնագիտան, այլ զայն՝ որ է գործական իմասասասիրի. Սահմ. ա:

ՅՈԳՆԱԳՈՒԽ. ա. Ունող զբազում գլուխս (որպէս վիշապ բազմագլխի). *Յոգնագլուխն պոռնկուի. Նար. իէ: Կէր. է՛ւ:

ՅՈԳՆԱԳՆԱԼԻ. ա. Յոգունց գնալի. ունող զբազում գնացս. յն. բազմայեղանակ. Պաւտօսպոչ. Varius, multiplex. *Եւ այլ ճանապարհք են (յառաքինութիս անդր՝) բազումք, և յոգնագնալիք. Ոսի. յհ. ի՛. 27:

ՅՈԳՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Բազմագոյն. բազմապատիկ. յն. բազում. Πολύς, Multus. *Յոգնագոյն օրինակք յայտնէ՛ր Ազգի ազգի յոգնագոյն ախորժակացն բերմանիքս. Յոգնագոյն ունիմք զարդս տարազոյց: Յոգնագոյն կերակրօք. Եփէ՛: Պիփ: Մ՛ափ. ֆ. ծ՛է: *Յոգնագոյն՝ ի ներքս յոգին ամբարեն զայրծառուԹի. Ոսի՛ անմ. է: *Բազում միայնակեացք առ նա ժողովեցան, և այլ ևս յոգնագունի կարօտեր. Վ.բ՛ հց. իէ:

ՅՈԳՆԱԳՈՂ. ա. Գոչեալ՝ի յոգունց. միաբանական, կամ մեծաձայն. * Յոգնագոչ ձայնիւ երգէին առ միմեանս, համբարձէք իշխանք. Գնի:

ՅՈԳՆԱԳՈՒՆԱԿ. ա. ն. Բազմագիմի. և Յոգնաբար. *Գլորեալ զանազանեալ յոգնագունակ զմեզ՝ի տղմի ծովածուփ կենցաղավարութե՛. Մ՛ափ. կ՛է:

ՅՈԳՆԱԴՐՈՒԱՏ, ա. Յոյժ գրուատելի, գովելի, և Բազմագրուագ, Ճարտար. *Զհայոց պատմութի՛ շաբադրեաց բազմահանձար և յոգնագրուատ բառիւք. Կիր. պփ:

ՅՈԳՆԱԶԱՆ, կամ ՅՈՒԶՆԱԶԱՆ, ի՛ց. ա. Պաւտօսպոչ, πολυποίκιλος. Varius, multiplex. Բազմանման. բազմագիմի. բազմատիպ. զանազան. *Յոգի ազգի. *Ճըշմարտապէս՝ի ձեռն հեղեղեցոյ Ճանաչի դերաշխարհիկ զըրութե՛ց՝ յոգնազան ևոյ ի մատուռն. Նի՛ս. էէգ: * Յոգնազան եբամբ: Յորնազան հաւք, կամ բուսակք. Պիփ: *Յոգնազան չարութե՛, կամ պիտառուն. Ցհ. ի՛ն պատ: Ասղ. ֆ. զ՛ւ: *Յոգնազան պտղոք: Դազիկք յոգնազոյնք. կամ՛է: *Յոգնազան պարգևք, կամ կազմուածք. Նանայ: Վ.յ՛ տ՛ն: *Յոգնազան առաքինութե՛ց մնկոք. Սիմա. ի յ՛է: * Ըստ յոգնազան ներդործութե՛ն ունի կիսչուն: Յոգնազան լուսով առ լյսան. Երզ. ֆի՛. Նւ:

ՅՈԳՆԱԶԱՆԱԳՈՒՆԱՆ. Նոյն ընդ վ և Յոգնագունակ. *Արբուցանես զյոգնազանագունակ տունկս գրախտին փափկուն. Թէոդոր. ի կոյս:

ՅՈԳՆԱԹԱԽԱՆՁ. ա. Ուր իցէ բազում Թախանձանք. *Դրունք յոգնաթախանձ բանից օգտակարաց. Նար. ի վերնագիր:

Եւ իբր Յոգնաթախիծ. *Ջի՛նչ ունիմք հեշտալի յոքնաթախանձ և գառն կենցաղոյս. Մ՛ափ. խ: *Ընդ ի յոքնաթախանձ կասկ կենցաղոյս. Ցմա՛կ:

ՅՈԳՆԱԹԱԽԻԾ. ա. Ուր իցէ Թախիծ կամ Թախծութի՛ բազում, և յաճախեալ Թախանձանք. տես և ՅՈԳՆԱԹԱԽԱՆՁ. * Իցէ՞ արդեօք տեսանել զյոքնաթախիծ սիրտս վշտացելոյս բերկրեցեալ: Աստուածէ և յոքնաթախիծ արգահատութի՛ք. Նար. իէ: *Ախտոքերելով զծարաւ լուծման յոքնաթախիծ կենցաղոյս. Վ.բ՛ն. պփ:

ՅՈԳՆԱԹԻՒ. ց. ԲԱԶՄԱԹԻՒ. *Յոգնաւեթիւ՛ չաւաւեղաց, կամ աշակերտաց՝ բազմութի՛. Ած. ը՛ւս և. Նար. խւ՛ն ի՛սս:

ՅՈԳՆԱՀԱՂՈՒՎ. ց. ԲԱԶՄԱՀՈՂՈՒՎ. * Ի մէջ յոգնաժողով հրապարակին: Ի յոգնաժողով յաշխարհագումար ասելին. Ճ. Ն: Պիփ:

ՅՈԳՆԱԽԱԹԱՆ. ա. Ուր յաճախ խոհ, խոհանք, խայտիճ. * Անձն իմ կշռասկեալ

յոգնախթանգ բանիւ. Նար. խէ:

ՅՈՂՆԱԽՄԲԱՆ. ա. Սնափական յոգնախուռմբ բազմուէ. *Երգեմք ի սմա յոգնախմբեան փառաբանութիւն. Գնչ:

ՅՈՂՆԱԽՈՒԶԵԼ. ա. Շատ խուզարկել, հետազոտել. *Մի յոգնախուզել ասէ զնորա գոյութիւն (կամ զգոյացութիւն). Ոսկիփոր:

ՅՈՂՆԱԽՈՒՄԲ. ա. Բազմախուռմբ. բազմերամ. բազմաժողով. բազմագունդ. *Յոգնախուռմբ մարտիկ զօրականք, կամ ժողովարան. Պիտ: *Յոգնախուռմբ հրապարակ, կամ հրապարակ. Պիտ: Սարգսյի ծա: Ն ա. պ. ի: *Յոգնախուռմբ հոյլք անանոց, կամ զօրք. Աճառ. Եղիշ: Ճ. Բ: *Արիստոտէլ, պղատոն, և այլքն յոգնախուռմբ ի Հեմարանան աթենայ գտեալ: Վերծանեալ զյոգնախուռմբ հոյլս հանդիսացեալսն: Արի իբրև զԼեսու քաջամարտուԹիՀ յոգնախուռմբ ձախատամնիւոս հրուչից. Մագ. Է. Է. ծէ: Իսկ Շար. *Բաղմերամ վէՀագունիցն հոյլքն յոգնախուռմբս եղանակ կէին ոմն. իմն իբր ՛ն. անթիւ բազմուԹիւն կամ բազմօրինակ նուագօք:

ՅՈՂՆԱԽՈՒՒՆ. ա. Բաղում և խուռն. խիտ և խառն. *Յոգնախուռն ամբոխիս ելեալ յարուցիս. Ճ. Բ:

ՅՈՂՆԱԾՈՂՈՂ. Ծախիչ և վատնիչ բազմուԹիՀ անխնայ. * Տեսեալ իսկ եղիս մեզ յերեսաց հարաւոյ յոգնածախող տան. Ջանարանք. Ցհ. իւ:

ՅՈՂՆԱԾԱՂԻԿ. ա. Πολυανθής, πολυάνθεμος. Multos habens flores. Բազմածաղիկ. ունական բազմուԹիՀ ծաղկանց. *Ա յօր այլն բեԹղեհեմի՝ Հեմեալ պարծեսցի ընդգէմ եգեմայ յոգնածաղկի. Ճ. Գ: *Ոչ կամիմք վայրապար անցանել ընդ յոգնածաղիկ բերինս գեղեցկուԹի. Տօնակ:

ՅՈՂՆԱԾԻՆ. Տ. ԲԱԶՄԱԾՆՈՑ. * Իսկ դու ոչ բազմածնուիդ Հարան մարթալ ըստ յոգնածին լինելոյդ և զընակուԹեդ ընդարձակեա տեղի. Սկեռ. էս:

ՅՈՂՆԱԾՈՒՓ. Տ. ԲԱԶՄԱԾՈՒՓ. *ՅօԹևան ինքեան յարդարեալ ի յոգնածուփ երկոց չարուԹե. Սկեռ. ազ:

ՅՈՂՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ՅՈՒՆԱԿԱՆ. Πληθυντικός. Pluralis. Բազմաւորական. Նշանակ բազմուԹե Հոգոյ ըստ քերականաց. ՀԵՀ, ՀԵՒ, ՀԷՕՒՔ, ԻՔՐԱ. *ԹիՒք երեք. եզական, երկական, յոգնական: Եզական, իմ, քո. յոգնական, իմք, քոյք: Եզականն, գանեմ. յոգնականն, գտեմք. ԹՒ. ՒԷր: *Եղիջիք իբրև Հածք. Ուստի՞ եգիտ օՀն զյոգնական անունս՝ զԱծս. իբրու զի մի է Հչմարիտ Հած, լինելոց էր ի մարդկանէ բազմածուելե կարծիք. Փիւ. ԼՒՒ. ա. 36: *Որ արասցուքն ըստ մերում (պատկերի)ասաց, ի Հեռն յոգնական նշանակին զսե երրորդուԹեան զհկոյց. Նիսա. կազ:

կամ Πλείων, πλεῖστος. Plurimus. ԲազմաԹիւ. մեծագումար. յոլով. բազում. բազմապատիկ. լաւ. լօԹ. * Ի միում նուագի կանգնեցաց լինկական ի վերայ յոգնական Հաճախեալ վերաւորաց. Խոր. Ի. 79: *Յոգնական նշանօք զբազմորիւ չարին ցուցանէ զիրս. Նիսա. էրփ: * Յոգնական կարասեաց զարդու: Յոգնական առաքինուԹե ի մի Հաւաքեալ: Յոգնական չանիւ Հնարին: Ոչ միայն ինձ, այլ և յոգնական բոլոր մարդկումեաս. Մագ: *Ընդ յոգնական խմբից գասուց. Շ. Ված: * Ընկալեալ զյոգնական պարգևսն. Ճ. Ը:

ՅՈՂՆԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Ք. Բազմօրինակ կերպ. բազմապատիկ օրինակ. *Տիւնս և յոգնակերպուԹե ակներև իսկ տեսլեամբ յօրինակի անդ յուցանիւր. Աճառ. Եղիշ:

ՅՈՂՆԱԿԻ, կամ ՅՈՒՆԱԿԻ. ս. Πληθυντικῶς. Pluraliter. Բազմաւորակի. յոգնաբար. յայտ առնելով զԹիւ յոգնական. *Եզակի ասէ, կէր. յոգնակի ասէ, մի ուսից՝ Իբրև զԹածան՝ յոգնակի ասացեալ է: Յոգնակի ասաց՝ մանկունս: Բաւուք ասացեալ է յոգնակի (աչք). ոչ մի ակն բացեալ, այլ զամենայն աչս, որ յոգւոյ են. Փիւ:

կամ Πλείστον. Plurimum. Բազում ապան. յոլովակի. ստէպ. * Զյոգնակի ասացեալսն զարձեալ յեղդիէ: Յոգնակի այսպէս ասացեալ նորա՝ եԹող զընկերան. Սկեռ. էս: Վք+ Հդ. ծԹ:

ՅՈՂՆԱՊԻ. ա. Πλείστος. Plurimus. Յոգնական. բազմաԹիւ. բազում. բազմապատիկ. յոլով. շատ. բազմօրինակ. * Յոգնակի յանցանաքն նախատեղծին. Եփր. էտ: *Յոգնակի և բազմարծաԹ շահիւք փարեալ. մանայր. Պիտ: *Սակաւ է սա քանակուԹե, և յոգնակի ունակուԹե: (Ատտիկ) յաչս մարդկան են յոգնակի և անԹուական, իսկ յարարչէն ի Թիւ անկեալ՝ անուանեցան. Շ. այբ. Ե ՀՀ էդական: * Տունս յոգնակի անուամբ զօԹևանան անուանէ. ԼՀ. փ: *Չի ԹԷկնո մի է Հանապարհ կենցաղոյս յորովայնէ ի գերեզման, այլ յոգնակի շատիլք ի նմին բաժանեալք. Սկեռ. էս: *Կամ որք հմուտ են արուեստ բերմունական. ի յոգնակի ծաղկանց լինին հաւաքական. Երզն. ոփ. երի:

ՅՈՂՆԱՊՈՂԱԿ. Տ. ԲԱԶՄԱԱՍՈՂՈՒ. *Յարաբարդեալ լեռնահանգիստ և յոգնապողակ կոյսս մեղաց. Սկեռ. ազ:

ՅՈՂՆԱՊՈՐՈՎ. Տ. ՓՈՒԶԱՊՈՐՈՎ. *Չիւսեցին պապս անԹառամս յոգնապորով մարմրելոսուԹեամբ. Ճ. Ա:

ՅՈՂՆԱՊՈՒՒ. ա. Սաստիկ կուեալ Հոծեալ. յամախեալ. անընդհատ. * Նուաստեալ յախտէ խուճէ սակս յոգնապուռա ընԹերցմանն: Ընդեղբիր ուշելապէս յոգնապուռա վերծանուԹե. Մագ. Իա. ծէ:

ՅՈՂՆԱՀԱՋԱՐՔ. գ. Հազարաւորք բազում. * Ականոյր զօրավարն զյոգնահազարս զարս հեծելոց. կազիանոս:

ՅՈՂՆԱՀԱՄԱՐ. ա. ԲազմաԹիւ. և որ ունի տալ համար բազում. * Յոգնահամար բռնութԹե նմանեալ ալեաց ծովու՝ խազային. կազիանոս: *կարի զբիր մուրհակի պարտեաց յոգնահամար մեղուցելոյս. ԲԷՒԲ:

ՅՈՂՆԱՀԱՄԲԱՐ. ա. Համբարեալ յոլովութԹե իրաց. մԹերեալ շատութեամբ. *Խոստնեցաք ի յոգնահամբար զարգս ա մԱնագէտս երկնային գանձուցգ. Նար. յէս. խչ: * Յորենատարագ յոգնահամբար՝ ալ տեղի գործով լցեալ. Սկեռ. ազ: * Վասն յոգնահամբար և բազմամեզ անձին խմոյ. Ցէփա:

ՅՈՂՆԱՀԱՆՁԱՐ. Տ. ԲԱԶՄԱՀԱՆՁԱՐ. *Ընդան զերեալ ամենալին՝ յոգնահանձար խաչարարին. Ցե որդէ: *Որ այդքան յոգնահանձարս գանեին ժամանակիս առ խուզմունս իմասիրին խորս. Նանայ: * Ցառալչեալ ի գիտուԹի յոգնահանձար իմաստիցն իրողութԹի. Ճ. Ա: *Չիւրն ի վերայ բերէ գնն զնրբագոյնն և զյոգնահանձար իմացուԹիս. Կիւրղ. էի:

ՅՈՂՆԱՀԱՒԱՔ. ա. Բազմահաւաչ. լի հաւաչմամբ. *Յոգնահաւաչ պաղատանս նոք լուսաւորչին մերոյ. Գնչ:

ՅՈՂՆԱՀԱՒԱՔ. ա. Բազմահաւաք. բազմագումար. յոգնահամբար. *Զյոգնահաւաք ասանդս ուղղուԹե. Նար. լԹ:

ՅՈՂՆԱՀԵՂ. ա. Πολύχυτος. Late fluens, multum diffusus. Բազմահեղ. յորդառատ. համասփիւռ. * Մովսէս տեսանէ լոյս՝ բազում և մաքուր փայլատակեալս և յոգնահեղս ճառագայԹս. Դիտ. ՁԷաբ:

ՅՈՂՆԱՀՆԱՐ. տ. ԲԱԶՄԱՀՆԱՐ. *Ընդնիմք և մարտակից Թշնամի՝ յոգնահնար և բազմարուեստ: Հետամուտ եղեալ յոգնահնար որոգայԹիւք զօրէն զօրեալ պատերազմող. Գր. Հր: Սկեռ. ազ:

ՅՈՂՆԱՀՈՆ. ա. Հոծեալ յաճախուԹեամբ. խիտ առ խիտ. յոգնախուռն. *Յոգնահոնձ և Թանձրատարափ մԹացեալ ողովք. Ոսկի:

ՅՈՂՆԱՀՈՅԼ. ա. Բազմահոյլ. բազմագումար. * Ամենայն յոգնահոյլ երկնապարգև շնորհացն զօրուԹեանց մասունք. Աճառ. Եղիշ:

ՅՈՂՆԱՀՈՍԱՆ. ա. Յորգահոս. յորդառատ. * Յոգնահոսան արտասուաց ելիւք. Նար. խԷ:

ՅՈՂՆԱՀՈՒՇԱԿ. ա. Ἀοίδιμος. Celeber, decantatus. Բազմահռչակ. մեծահռչակ. մեծագով. մեծանուն. *Եկեալ յոգնահռչակն պօղոս վկայել ՀմարտուԹեանն՝ ասաց. Աճ. Ը:

ՅՈՂՆԱՀՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ. Ք. Ἐξοχή, τὸ ἐξοχότατον. Eminentia, excellentia, praestantia. ՀոյակապուԹիւն. գերապանծուԹի. *Սակս գերազանցուԹե և յոգնահռչակուԹեան և մեծագունից ինչ իրաց. Աճ. Ը:

ՅՈՂՆԱՁԱՑՆ, ի, ից. ա. գ. Բազմաձայն, և մեծաձայնուԹիւն. հնչիւն մեծ. *Յորմէ յոգնաձայնիս ընկք որ ի սմա զերկնայարկն հնչեցուցանեն. Գնչ:

ՅՈՂՆԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Πολυχειρία, πολυχειρία. Multitudo manuum, ut opum, copiarum. ԲազմաձեռնուԹի. ունեն զազգում զօրս կամ իշս ձեռնասուն՝ իւրում գՀեռս բազում. * Ա՛ռ մեզ իշխանուԹի՝ ակս ունի յոգնաձեռնուԹեան. Աբէսա. Ֆ:

ՅՈՂՆԱՁԱՃԱՁԱՆՁ. ա. Բազմաճաճանչ. բազմափայլ. *Պայծառացեալ ի մէջ աստեղաց յոգնաճաճանչ նշողից. Գր. ա+. ի սաՀի:

ՅՈՂՆԱՃԱՐԱԿ. ա. Παντοδαπός. Omnia consumens, et omnifarius, multiplex, varius. Զբազում ինչ ճարակող, և ընդ բազում տեղիս ճարակեալ. բազմածախ. բազմապատիկ. բազմադիմի. ըստ հոմանայնուԹե յին. Բանտօսթ:. * Փախիցուք ի գազանէս յայսմանէ (ի մնափառուԹենէ) յամենայն ժամ. վասն զի բազմազան է և յոգնաճարակ. Ոսի. յհ. Ի. ձ3:

ՅՈՂՆԻՄԱՆԱԿ, ի, աց. ա. Πολυχρόνιος, πολυετής, χρονιώτερος. Longum tempus durans, diuturnus, diuturnior. Բազմաժամանակեայ. յերկարատև. ոտկուն. և վազեմի. գԷմոյեան, լաւ ապՀաւան. *ԸնտակուԹի եղեալ ի նմա տարրասցի, և գժոխաչարժ լիցի՝ ի յոգնամանակն գոլոյ. Ան. ապոր: *Յոգնամանակագոյն և յոտի, եԹե սղամանակագոյն և վեհ գործիչն զսե ա. Գաբ. փՀ: *Ցարքիր է ունակուԹի ի տրամադրուԹի՝ վասն տևողագոյն և յոգնամանակագոյնն գոլ Զայսոսիկ կամին ունակուԹիս ասել, որք են յոգնամանակագոյնք և գժոխաչարժագոյնք. Աբէսա. սբա: * ԵԹե ոչ զդուշասցի (Ներսէս), յոգնամանակագոյն զնա իմանայ. (որ լինի

և ն.) Մագ. ՀԸ: *Յոգնամանակեայ խաւարաւ ընբռնեալ. Սարկ. ֆհ: * Յոգնամանաւ կեայ բազմանացն ընդուն իղձք. Սկաւ. *ի լՖ: * Ուղիղն հաստատուցյց յախորժակս զառաքինութիւնս, և յոգնամանակեան եղեալ *ի նմին տարբասցի: Դիմաւարաչարժս և յոգնամանակեանս. Ածխ. ոթորթգ:

ՅՈԳՆԱՄԱՍՆԱԿԱՆ.) Տ. ԲԱԶՄԱԿ.

ՅՈԳՆԱՄԱՍՆԱՑԱՅ.) ՄԱՍՆԱՑԱՅ. *Ո՛չ զհոգին բանական՝ մարմին կարծեմք չարագրական, և ո՛չ գալեալ զյոգնամասնական մարմինն՝ պալզ հոգի բանական. Սարկ. հանգ: * Յոգի Թախծութիւնէ յոգնամասնեայ տարակուսանաց. Նար. կՁ:

ՅՈԳՆԱՄԵԾԱՐ ԱՒՆԵԼ. Բազում իրօք մեծարել, մեծապէս պատուասիրել. * Յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ հայաստանեայսն առաքէր. կալենաք:

ՅՈԳՆԱՄԵՂ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԵՂ. *Յոգնամեղս և բիւրապարտ պատժապարտիս: Յոգնամեղս և ամենաձշուառս. Սկաւ. ոչ.

ՅՈԳՆԱՄԻՏ. Ց. ԲԱԶՄԻՄԱՍՏ. * Հմաստասիրութեամբ և յոգնամիտ մանկացութեան. փոթ. ոոթ ղբր. կԲ:

ՅՈԳՆԱՄՐՑԻԿ. ա. Ուր իցէ մրցումն և ձիգն բազում: *Յոգնամրցիկ մարտուցմամբն ընկալնոյր ընորհս. Մագ. ծԸ:

ՅՈԳՆԱՅԱՆՕՒԿ. ա. Ստէպ յածեալ այսր անգր. վազվազող. * Ջմակավազեանն հրաշընչիչ մրուսիզ յոգնայածուկ լգովքայի տուար (ղայծերկիւրն). Մագ. խԸ:

ՅՈԳՆԱՅԱՐԴԱՐ. ա. Բազում իրօք և յեղանակօք յարդարեալ. քաջայարմար. *Յոգնայարդար և բազմօրինակ բանիւք մեզ ուսուցանէ: Հաւատարմացոյց սուղ բանիւք, և յոգնայարդար օրինակօք. Սրփ. ա. պ. Ը. Ֆ:

ՅՈԳՆԱՆԿԱՐ. ա. Բազմանկար. գեղեցկանկար. վայելչազարդ. *Պակ յոգնանկար կար՝ յարփից եօթանց փայլատակման. Նար. կոթ: *Հիւսէ պըրակ զարմանալի, յոգնանըկար քոմ գովեսի. Շ. փագ. *ի յհ. Ա:

ՅՈԳՆԱՆՈՒՆ. ա. գ. Պολυώνυμος, μα. Multa nomina habens, և celeber. Բազմանուն, և մեծանուն. ևս և Բազմանուանութիւն. *Յեղյաչիղ և բազմակարօտ մեր քնութիւնս և յոգնանուն՝ երբ պարզի և մաքրի, անկարօտ լինի. վերն. պգ: * Յոգնանունք են՝ ստուգաբանական կռչեցեալքն *ի վերուց միոյն. Դաման: *Ջվերամբարձեալն և վերկ. նային իմաստութիւնն բազում անուամբ *ի յոգնանուն. փիլ. այաբ:

ՅՈԳՆԱՐԱՀ. ա. Մեծաշահ. բազմադին. որ և Բ՝ ԶՓՈՒՑՏԻԿ. ըստ հոմաճայնութիւնէ յն. Παντοδαπός. Sumptuosus, et varius. * Յոգնաշահ ընչեղութիւն, կամ ինչք. նիս. *ի ոթան: նար. խ: * Ի պատուականն ականց գումարտակին զյոգնաշահն և զյաճախագինն. Նար. ֆԲ:

ՅՈԳՆԱՐԱՐԻ. ա. Ուր ստէպ չարժի. չարժուն. գիւրաշարժ. *Յայս առնէ եղեգաւորն զյոգնաշարժ բանիւ յանցանն *ի ձեռն լեզուոյ. Դր. կր:

ՅՈԳՆԱՐԱՒԻՂ. ա. Ուր իցեն չուիղք բազում՝ իրօք կամ նմանութիւն. * Եւ համօրէնն նոցին ծնընդոյ, յոգնաչուիղ բարեզարմոյ. Շ. իոոգ:

ՅՈԳՆԱՐՆՈՐՀ. Տ. ԲԱԶՄԱՐՆՈՐՀ. *Յոգնաշնորհ առաքեալն: Յոգնաշնորհ իմաստութեն ՚ի պարգևք. Ոսկ. Հա. Ն էէե:

ՅՈԳՆԱՐՈՐԹ. ա. Բազմագունէ. յոգներանգ. և բազմօրինակ. (որպէս ածգոյնն՝ ռակ. ասի, պոզբրի. Լծ. և Թ. լոոոոռ. օրէն. օրինակ.) * Ջմեռաս ածելաւ ուղղակի դատմամբ զյոգնաշորթի խառնուածոյն նկալողաց, որ ըստ զանազան գունոյն և զգեղն զգենու. վարբ. ոգ. յէչ:

ՅՈԳՆԱՁԱՐ. Տ. ԲԱԶՄԱՁԱՐ. *կեղտ անուն յոգնաչարս. ԲԷՒՒ:

ՅՈԳՆԱՁԱՐԱՐ. Տ. ԲԱԶՄԱՁԱՐԱՐ. որպէս Ըստ չարչարելոյ, և չարչարեալ. *Ջի մի՛ ճաշակիմբք կենաց անմահասցի յոգնաչարչարին: Յոգնաչարչար վտանգիւք տանջեալ. Սկաւ. ոչ:

ՅՈԳՆԱՁԵՒՑ.) Տ. ԲԱԶՄԱՁԵՒԱԾ.

ՅՈԳՆԱՁԵՒՆ.) * Բազմատեսող յոգնաչէից. Նար. խԸ: *Յաշխոս *ի գիտութիւն, և առատս յիմաստութիւն ըստ յոգնաչէային գոլոյ. Սկաւ. ոչ. առեալ *ի Շ. հրէից. ուր գրի. *Յաշխոյք *ի գիտութիւնս իմաստից ըստ յոգնաչէան (կամ յոգնաչէային, կամ բազմաչեան) գոլոյս:

ՅՈԳՆԱՊԱՃՈՅՃ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՃՈՅՃ. *Յոգնապաճոյճ պշնութիւն բանին եզնկիւղի առ իմանալին փարաւոն. Նար. ղՁ:

ՅՈԳՆԱՊԱՆԾԱՑԵԱԼ. ա. Մեծապէս պանծալի ցուցեալ, հռչակեալ. *Իւսամբք երգուելք յոգնապանծացեալ. Դնդ:

ՅՈԳՆԱՊԱՏ. ա. Բազմամտնուած. չապատած. ալբրէք չաթ. * Որպէս օձին չարժուն, այսպէս և հեշտ ցանկութիւն՝ շուրջ զամենայն անասնական մասամբք անձինն պատի, բազմամտն է, և յոգնապատ. փիլ. այաբ:

ՅՈԳՆԱՊԱՏԻԿ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ. ա. ն. * Յոգնապատիկ վայելչութիւնք, կամ տոյժք. Ոսկ. լ: Ցհ. ԺԸ: * Որպէս յաղագս քո մեւեալ՝ յոգնապատիկ երանեսուրի. ԼՁ. ՁՖաթ: *Յոգնապատիկ յաւէտ քան զսոյն՝ չարիքն իմ յաճախեալ: Ե՛ւս յոգնապատիկ պատրաստեր նմա պարգևս և պատիւս նոր. Ֆ: Ցհ. ԺԸ:

ՅՈԳՆԱՊԱՏԻՐ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՏԻՐ. *Յոգնապատիր է, և սողոսկոտ (ծով աշխարհս). Մագ. խԸ:

ՅՈԳՆԱՊԱՏԻՒ. ա. Բազմապատիւ. մեծաշուք. մեծավայելուչ. *Աստ՚ուածդ գըտեալ յոգնապատիւ կարգաց և ուղղուեց. Ցհ. ԺԸ:

ՅՈԳՆԱՊԱՏԿԱԲԱՐ. ՛ի. Պολυτελῶς. Sumtuose, magnifice, laute. Բազմաք. բազում չքով պատուով և ծախիւք. մեծավայելչաբար. * Պատեաց յոգնապատկաբար որպէս զլեռ զոք և աբանելի. Ոսկ. ՛ի. Ֆ. 39:

ՅՈԳՆԱՊԱՏՃԱՌԻՒԱՆ. ա. Ուր ուշիզլով պատճառս կամ պատճառանս կամ ձևաոս և յանդամս. * Մոլեկան մարմին, յոգնապատճառեան ամենավարան. Նար. լ:

ՅՈԳՆԱՊԱՐԳԻՒ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԱՐԳԻՒ. *Ո՛վ յոգնապարգև և բազմերջանիկ՝ ամենահրաշ, և երանելեաւ ծաղկեալ. Պիփ: *Որ յոգնապարգև երախտեացն՝ քոց եղեր ապէրախտ. Սկաւ. ոչ:

ՅՈԳՆԱՊԻՍ. Տ. ՅՈԳՆԱՔԲԵՐ. *Յոգնապէս զարդասքին զաշխարհս մեր. կէր. պգ:

ՅՈԳՆԱՊԻՍԻ. Տ. ԲԱԶՄԱՊԻՍԻ. *Յիշատակս քարոզելիս՝ բազմապիսիակս և յոգնապիսիս. Նար. խը:

ՅՈԳՆԱՊԻՍՈՒԹԻՒՆ. փ. Պէսպիսութիւն, զանազանութիւն կամ աձուծն բազմօրինակ. * Անդրինադարձական յոգնապիսութիւն բազմանայ: Յառաջահասելով *ի յոգնապիսութիւնէ: Յոդնապիսութիւն առաւելեալ և բազմացեալ. Եփ. Ցոթ:

ՅՈԳՆԱՊՏՈՂ. ա. Բազմապտղոյս. բազմահոլով. ունօղ զբազում չքնաղս կամ յորձանս. *Բարեպաշտ կարդագ՝ յոգնապտղոյս պտղոյ պարագայական կենաց քաղաքավարիլ մինչև *ի յետին ժամանակ. Ճ. Ի: *Վերառեալ առ *ի խորոց յոգնապտղոյ փորձութեց. Գր. ոթ. *ի ոթեթ:

ՅՈԳՆԱՊՏՈՒՂ. ա. Πολύκαρπος. Fertilis, ferax. Բազմապտուղ. բազմաբերդուն. բերրի. յուսալի. *Ունելով յինքեան ըզյոգնապտուղ ձիթենին: Որպէս զձիթենի յոգնապտուղ. Նիս. երգ: *Յոգնապտուղ գայ յուլիւղին մեծամասութեն: Քաջածաւիկ և յոգնապտուղ վարուց առաքինուհին. Սկաւ. ոչ: * Բազմբոյս և յոգնապտուղ են գիւտական սերմանքն. Մարաք:

ՅՈԳՆԱՋԱՆ. Տ. ԲԱԶՄԱՋԱՆ. * Ըստ խոմ յոգնաջան Թախանձանացն ազատել զնս յայսպիսի գործառնութենէ. Մագ. կՂ:

ՅՈԳՆԱՒԱՏ. ա. Բազմառատ. առատաձեռն. * Հրաւիրեն յոգնառատ խոստմամբ զնուժադուժան *ի մարտակցութիւն. Սարկ. պգ. ոո Ցհ: *Պարգևասէր և յոգնառատ բարութեի. Գր. հր: Սկաւ. ոչ:

ՅՈԳՆԱՒԱՂԱՐԹ. ա. Բազմաստաղարթ. աստղարթազուարճ. * Իբրու զտուն՝ յոգնաստղարթ *ի գնացս ջուրց. Մագ. կԳ:

ՅՈԳՆԱՒԵՒ. ա.) Բազմասեռ. բազ.

ՅՈԳՆԱՒԵՒԵԱՆ.) մատեակ. ազգ ազգի. *Վասն այսորիկ տայ նա լեզուի՝ ըզյոգնասեռեան (կամ ըզյոգնաստեռ) ազգըս բանի. Ցհ որդի:

ՅՈԳՆԱՒԵՐԵԼ. Սերել և սերիլ *ի բազմութիւն. * Ջորս ոչ միայն յոգնաստերել և յաձիգուցանել ածէ, ևն. Պիփ:

ՅՈԳՆԱՒՆՈՏԻ. ա. Մուտի ըստ բազում գլխոց. *Արքանիկել որովայնի միայն, և ըզբաւլիանց՝ բազմաստամոի և յոգնաւնոտի տարբերութեամբ. Մագ. խ:

ՅՈԳՆԱՒՈՒՆԴ. ա. Πολύθεος. Բազմեծ, և բազմածեան. *Ըմբռնեալ *ի նոցին յոգնեած մոլորութենէն. Ճղ. ՀԸրակ:

ՅՈԳՆԱՒՈՒՆԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱԶՄԱՒՈՒՆԴՈՒԹԻՒՆ. Πολυθεότης. *Մակեդոնացին աղեքսանդր բազմարիւր յոգնեածուքն սիեզերակալեաց. Ճ. Բ:

ՅՈԳՆԱՎՐԴՈՎ. Տ. ԲԱԶՄԱՎՐԴՈՎ. *Թեթեւանայր ինքն *ի հոգոց յոգնավրդով հիւթից ծանրութենէ. Ճ. Բ: *Ջյոգնավրդով. գով կեանքս թողեալ զոր և երազ էր ծանուցեալ. Շ. Վպգ:

ՅՈԳՆԱՒՕԳՆԱՆ. ա. Ստէպ և յոյժ տանաւնալ. միշտ յերկրի. * Ընդ հովանաւոր մեծուածով լասաիւն յոգնաւոգնան հիմանն հայլհայլանոք՝ յանուն գեածին յեչեալ աւրեցան. Նար. յՁ:

ՅՈԳՆԱՏԱՐ (կամ Յոգնաւարր). ա. Որ զյոքունս տանի յինքեան. և ընդարձակտարր. *Յոգնաւարած տաճարացն հեթանոսականաց: Վասն լայնանիստ և յոգնաւարած գետոյն: Ալս ծով մեծ լիռձիր և յոգնաւարած. Ածան. Ելէչ: Պոմ. ազէտ: Նար. ֆԲ:

ՅՈԳՆԱՏԱՐԱԾ. ա. Ընդարձակատարած. լայնածաւալ. *Յոգնաւարած տաճարացն հեթանոսականաց: Վասն լայնանիստ և յոգնաւարած գետոյն: Ալս ծով մեծ լիռձիր և յոգնաւարած. Ածան. Ելէչ: Պոմ. ազէտ: Նար. ֆԲ:

ՅՈԳՆԱՏԵՂԵԱԿ. ա. Ունօղ յինքեան զբազում տեղեկութիւն. * Սկիզբն առնելով համառօտիւք հին և նոր զրուցոց յոգնատեղեակ վիպագրութենէս. Ո՚՚ոգ:

ՅՈԳՆԱՏԵՂԵԱՆ. ա. Ուր կայցէ տեղի կամ բազմական շատ. ընդարձակ. * Երգ ներառաղական՝ յոգնատեղեան բանիճան. Տաղ:

ՅՈԳՆԱՏԵՍԱԿ. ի. ած. ա. Πολυειδής. Diversos species habens, multifarius, multiplex, varius. Բազմատեսակ. ազգի ազգի. բազմապատիկ. բազմերիմակ. *Բժիշկք յոգնեայն գեղոց զօգտակարագոյնս՝ յոգնատեսակ խառնուածովք պատրաստեն. Մագ.

ա։ * Գոքէ եզև ոչ միաեակ չարի, այլ յոգնատեակ չարեաց։ Ցոգնատեակ և զա նազան չարչարանս կրեաց։ Զանազան չը նորչքն ՅՀ և յոգնատեակը ։ Սարկ ։ ա ։ պ ։ Ֆ. Ն Ի։ *Ցոգնատեակ ինատուբ.վ.բդն. լ ։ *Ի բազում արուեստս, և յոգնատեակ վարս կենեաց բաժանեալ եմք ՚ի կենցաղս յայս։ Տ՚ոմ։

ՑՈԳՆԱՏԵՍԱԿ։ ՛ա. } Πολυειδῆς. Va-
ՑՈԳՆԱՏԵՍԱԿԱՊԵՍ։ } rio modo, variis speciebus, vel formis. *Իակ զգեցուցա նեալ՝ յոգնատեակ լսի ։ Սարկ։ ԿԱ ։ * Նկատ զցս երեսք բազմօրինակաբար և յոգնատեակ տակապէս երևուելիք Է։ Նիսս։ Յով։

ՑՈԳՆԱՏԵՍԻԼ։ ա։ Բազմատեսիլ, բազմադիմի։ Յոգնատեակ։ * Ի սարձումն յոգնատեսիլ զարմանահրաշ ընդարձակուԹեան ։ Նար։ զԳ։ *Եւ յայլոց յոգնատեսիլ ներսից և արմատոց հերքեալ։ Ցոգնատեսիլ ծագմանցն սաղարԹացեալ բրաբիոն ։ ՄաԹ։ ԼԲ ։

ՑՈԳՆԱՏԽՈՒՐ։ ա ։ Ցոյժ տիրագին ։ *Ցոգնատխուր գեղ։ Նար ։ ԼԲ։

ՑՈԳՆԱՐՈՒԵՍՏ։ Տ ։ ԲՆԶՄԵՐՈՒԵՍՏ։ *Բազմահնար և յոգնարուեստ՝ ՚ի չար առ նելն խմաստուն ։ Սիաս ։ ազ։

ՑՈԳՆԱՓԱՅԼ։ Տ։ ԲՆԶՄԵՓԱՅԼ։ *Զազնազան և յոգնափայլ առաքինուԹեամբք ։ Կիրզ։ Խզ ։

ՑՈԳՆԵՏԵՍԱԿ։ ԸնԹերցիր կամ խմա Ցոգնատեակ ։ ՛ * Զծայրագոյն յոգնետեսակ ճոխաբանուԹեաբ քո բանս։ ՄաԹ ։ ԽԲ ։

ՑՈԳՆԵՐԱՄ։ Տ։ ԲՆԶՄԵՐԱՄ։ *Իակ ըզմարարսըն յոգներամ՝ ուսուէ հալէ սարսին բերան ։ Շ։ ԷԲԼ։

ՑՈԳՆԵՐԱՄԵԱՆ։ Նոյն ընդ վ։ * Բառուսն հանձարոյ որդւոցն յոգներամեան դնդից։ Տաղ։

ՑՈԳՆԵՐԱՆԵԱՆ։ Տ։ ԲՆԶՄԵՐԱՆԵԱՆ։ *Ցոգներանեան հայրն մեր ։ Ոսկ։ լ ։ *Ցոգներանեան այրն ՅՀ, կամ առնն մաշտոցի ։ Ոտաց ։ * Ցոգներանեան մեծապատիւ ոսկն (սբցս)։ Սիսիան ։

ՑՈԳՆԵՐՋԱՆԻԿ։ Տ ։ ԲՆԶՄԵՐՋԱՆԻԿ։ *Ջճշմարտաբարող վկայն քոյ՝ զյոգներջան նիկին գրիգոր ։ Թէոդոր։ Խայտագ։

ՑՈԳՆԸՄԲՌՆՈՂ։ Որ ըմբռնէ զբազմուԹիւն. մակդիր գերեզմանի, կամ Դողոց։ *Ամենառնակ և յոգնըմբռնող նախածին ծոց մօրն որովայնի հղաձին զաւմի ։ Նար։ աաա։

ՑՈԳՆԻՄ, եցայ, յ։ Ὀλιγοψυχέω (որպէս փոքրոգի լինել)։ Pusillo animo sum, animo deficio, կամ fatigor, defatigor. գրի և ՑՇՈԳՆԻԼ, ՑՈԳՆԻԼ։ ոմի. հոգնիլ, հոգնել։ Ի յմէն վաստակոց յոգնի ապաստան լինել։ խոնջիլ։ վաստակիլ։ աշխատիլ՝ իբր տկարանալ յաշխատուԹենէ։ կմոտիլ։ լքանել։ պարտասիլ։ Էօբ.ՀՀԱ, հէլՀԱ օՀԱ, ՒագեՒի փալՀԱԳ։ * Ցոգնեցաւ։ (կամ յոգնեցան) ժողովուրդն ՚ի ճանապարհին։ Թուոց։ ի՝ա ։ ՀԱ ։ *Մինչև յոգնեցան՝ որք հալականէին զնա ։ Դահճացն յօգնեալ ՚ի հալականըն։ Ճ։ Ա։ Բ ։ * Ի նաւաքարչուԹենս և յընդունայն վաստակս, յորոց յարաժամ յոգնեալ (կամ յօգնեալ) անկանին յուժոյ։ Պիս ։ *Ցոգնեցան երկոքեան կողմանքն ՚ի մեծ պատերազմին։ Աւծր։ Ի՝ 3։ (Տես և ՚ի բայն ՑՈՒԻՒՈՒՄ ։)

ՑՈԳՆԻՄԱՍՏ, ի, ից։ ա։ գ։ Բազմիմաստ. խմաստակից. և Բազում խմաստուԹ, գիտուԹիւն ներչնչանակաց։ *Նա ժողովող զյոգնիմաստին (կամ յոգն խմաստին) ա. նուանեցաւ խրատչէին (կամ խրատչէլին)։ Ցուհականին ներհուն և զեալ՝ յոգնիմաստակ

զըն մանացեալ։ Շ։ յ՝ ՈրԳԻ. Ն Վպ ։

ՑՈԳՆՈՍԿԻ. ա։ Πολύχρυσος. Multum auri habens, auro adfluens. Ունոզ ոսկի չատ. *ԲազմարծաԹի և յոգնոսկի ՚ի մէջ չատից էր (աբրահամ)։ Փիլ. Իմաստ ։

ՑՈԳՆՈՐԱԿԱԿԱՆ, կամ ՑՈԳՆՈՐԱԿԱՆ։ ա։ Բազմատիպ. բազմադունի. բազմերանգ. պէսպէս. * Ցոգնորակական գոնով չարամանեալք (քարինք)։ Բիւրաթելն և յոգնորական մանկատացականուԹիւն։ Սպասազինեալ մեր յոգնորական զգահիւք։ Եւ ՚ի տղոյնից այլք յոգնորականք հղեալք. Մաթ ։

ՑՈԳՆՈՒՂԻԸ. ա։ Բազմուղիղ. բազմուսեան. աՃունաձիւղ. * Ցոգնուղեղ ընձիւղեալք՝ բողբոջք անօրինուԹ։ Սիաս. ազ։

ՑՈԳՆՈՒՍՏ։ ՛ն. Ի յոլով ժամանակաց հետէ. անդստին. ղաոնդ. չօփան. * Ցոգնուստ ապատորեալ ՚ի քէզ աստանօր խորհուրդ ներմարգուԹիւն. Թէոդոր. Խղ։

ՑՈԳՆՕՐԻՆ. ՛ն. Բազմապատիկ օրինակաս. պէսպէս. ղաո ՀերոՀղ. ղԳ ՒիւրԱԻ։ *Հայցեմք ՚ի ձաշակողսդգ յայմ սեղանոյ յոգնօրին և ախորժահամ հանդերձեալս։ Նար. յԻղ։

ՑՈԳՆՕՐԻՆԱԿ, ի, աց։ ա։ Բազմօրինակ. բազմապատիկ. ղաո ՀերոՒիւրԱԻ։ * ՎարչուԹիք մարդկայինք, և կենցաղոյս օգուտք՝ բազմաքաշ և յոգնօրինակք։ ՆախաձառուԹիւն նշանակուԹեանց յոգնօրինակաց։ Բազմամանն և յոգնօրինակ ամբաստուԹիւն։ Սարկ. ԻՀ. Ե ազ. Ե հանգ։ *Տեսօրք լինէին յոգնօրինակ գեղեցկուԹեան. Մով. ասաա։

ՑՈԳՆՕՐԻՆԱԿԱԲԱՐ. ՛ն. Բազում օրինակք. յոգնօրէն. * Բազմամանաւոպէս և յոգնօրինակաբար. Ճ։ Գ։

ՑՈԳՆՕՐԻՆԱԿԱՆ։ Տ. ՑՈԳՆՕՐԻՆԱԿ. *Համաուսաբար հրատարակեցից յոգնօրինական յուսով ենԹայգուԹիւն ի քս. Թէոդոր. Խզ ։

ՑՈԳՈՒՆԴ, կամ ՑՈԳՈՒՆԴ։ Տ. ՑՈԳՆ ։

ՑՈԳՈՒՈՑ ՀԱՆԵԼ, ԵԼԱՆԵԼ։ Տ. ՈԳԻ ։

ՑՈԳՈՒՈՑ ՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ ։ Հաուաքանք. հեծուԹիւն. ահիւր. * Ի խորոց սրտին մռնչէ յոգաւոյհանուԹիւն. Խոր. ա. 25 ։

ՑՈԼՈՎ, ի, ից ։ ա։ Πολὺς, πολλοί. Multus, numerosus, amplus, plerique, bona pars, multitudo. Πλείων, πλείονες. Plus, plurimus, plures, complures. Բազում. չատ։ յաձախ ։ յոգն ։ մեծ մասն ։ (լծ ։ և հոլ. ժողով. հոլով. բոլոր ։ յն ։ ծլօս, բօլՀ. Թ. ասլաս, պօլ։ որպէս լՀԳ ։ ԻՀբաԻ ։) *Տուր ասկաս. յորմէ յոլովդ ունիս (այսինքն չՀՀ)։ Ցոլովից առնչանաց։ Ի բանից յոլովից ոչ ինչ է օգուտ ։ Աիաբ ։ *Լինի պայԹագրուԹիւն ըստ յոլով պատճառանաց. Բրս. կդ ։ *Ուն. նելդ ըստ յոլով եղանակս ասի։ Ի վերայ յոլովից (ըստ յին. ոՀՀոյ ։ էոլ πλείον, իբր առաւել)։ Աւիսաս. օրակ ։ *Զյոլով մասն աչխարհիս։ Եկեալ յոլովից կուգանից ։ Մինչ յոլովից (կամ չասից՝) մկրասել չանհաւատից. Խոր ։ * Ցոլով ժամանակս առանձնանալ. Պիս ։ *Ցոլով գաւառէր զիւր անկեալս քան զՀայոց գիՀին. ԵՀԼ.Ը։ *Ցոլով են առ այսմ սակ սքան քանք ։ Ցոլովից մնալեանց, կամ պատասխանաց։ Ցոլով չնորհակալուԹ. Խոր ։ *Վասն յոլով սաս չարչարանացն՝ առաւաւգայն են անդ բարուԹիւնքն. Գէ. էս։

ՑՈԼՈՎԱ. գ. Բազում մարդիկ. բազումք ՚ի մարդկանէ. *Ցոլովք ՚ի նոցանէ ։ Ցոլոլք ՚ի ժողովրդենէն. ա. ճ. ՅԲ. 29։ Բ. ճ. Լ. 18։ *Ցոլովք ՚ի նախարարաց ։ Զյոլովից կորզեալ զեչխանուԹիւն. Խոր ։ Իակ *Ցոլովիւք ո մամբք ։։ լինի ած. և գոյ. Պիս ։

ՑՈԼՈՎ. Տ. Πολὺ, πλείον. Multum, plus, valde, plurimum. Շատ. բազում. յոյժ. առաւել. յաձախ. ատէպ. բազում անգամ. լՀԳ, գաԲը, ԻՀբաԻ ։ *Ոատուցանէր մանկանց՝ սակաւ խոսել, և յոլով իմանալ ։ Ի ոմն մարդ, որ ոուսէ յոլով, և գեուս քայլեաց Է. Ճ. Բ ։ Վբ. հղ. ՅՀ ։ *Ցոլով աչխատ եղէ գտանել զորպէան ։ Եւ յայնմանէ յոլով փառաւորեցաւ անուն քոյ։ Վբդն. պոմ։ *Այսոքիկ ասին ՚ի մինչ յոլով, և լինին և ոչ բբնաւ. Բրս. Տբ։

ՑՈԼՈՎԱԲԱՆ։ ա։ Բազմաբան. չատախօս. կամ Զորմէ լինի բան չատ. *Ցոլովբանն ամապԹեղջիւր վկուսականն տարբերեն գէմս. վանոմ. յոբ ։

ՑՈԼՈՎԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ։ Տ. ՀԱՏԱՕՍՈՒԹԻՒՆ ։ * Զի մի՝ ընդ յոլովաբանուԹիւն պարապաւանօք անկցուք. Վահր. ԿՅբ ։

ՑՈԼՈՎԱԲԱՄ. Տ. Ցոլովակի, յոլովան գամ. * Անցաւորքս փուԹով զարկածս յոլովաբար չեզնեն յոգիս. Համամ. ասաի ։

ՑՈԼՈՎԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Πλείων, ον, πλεῖστος, πολὺς, ἐκανὸς. Plus, plures, plurimus, satis. ὀαφιλέσ:ερος, largior. Բազմագոյն ։ չատ կա։ առաւելագոյն։ երկայնագոյն ։ * Գոտան որդիք եղկայպորս յոլովագունիք յիշխանս զօրաւորացն՝ քան զորդիան իմ ամարայ ։ ա։ ճ։ ԽԲ. Ի ։ *Ցոլովագունիկն ցուցցէ։ Բրս. Կղ ։ *Փոխանակ յոլովագունից մեղաց.ԱՃաբ.ծն։ *Իմն յոլովագոյն կենացն։ Խոսփ ։ * Ցոլովագոյն պաշտօնեիւք։ Աքան չելեցք յոլովագունիւք։ Ցոլովագոյն կշռովք. Ճ. Գ։ Սարկ. ազ։ Պիս ։ *Եւ այլ յոլովագոյն բանս գրեաց առ նմա։ Ցոլովագունիւք հրապարակել բանիւք։ Թերևս յոլովագունից պէտք էր բանից. Ի=Ց. ԴԷԻՀ. Ի։ ՑԻ. իմ. էրԼ ։ Փոփ. ասա պղոփ։ Որք սակաւագոյնք հարին զմեզ, և յոլովագոյն հարեալ գտան ՚ի մէնջ. ԵՀԼ. Ի. որ ունի զգօրուԹ մակգաբի ։ *Իմանալոյն արտաքոյ յոլովագոյն գտանի սկիզբն. Բրս. ՚ի ԱԻԼՔՈՒՔ։

ՑՈԼՈՎԱԳՈՑՆ, կամ } ՛ն. Πλείων, ἐπὶ
ՑՈԼՈՎԱԳՈՑՆՍ. } πλείων, πλεῖστον. ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Plus, plurimum, pluries, majori ex parte, saepe. μειζόνως, μᾶλλον, majus, maxime, nimis. Ցոլովակի. աւելի. առաւելապէս. բազում այն Է՝ զի. իբր ՚ի բազում. մեծապէս. մեծաւ մասամբ. յաձախ. յերկար. աաէպ. * Ցոլովագոյն ոչ ոլորԹիւ կենացն մարդոյ յաղքատանէ առաջ նորդէ. ԱՃաբ.ծն։ *Ցոլովագոյն բեկուսն սրտին։ ՄիսԹարէ իակ այսու յոլովագոյն ըզնոսա ։ Ոչ եԹէ ՚ի տանջելն միայն, այլ և ՚ի բարի առնելն պատրաստ է ամե. և յայսյոլովագոյն քան յայն ։ Ոսկ. ՛ն. ա ։ 15 ։ Ի. 9 ։ *Ցոլովագոյն բուրէ զքոյ զանուշահոտուԹիւն։ Ցոլովագոյնս աչխատիս յառաջագոյն քան Թէ գոցես։ Աա որս. Ե. Ե Ֆ։ *Ցոլովագոյն բնդ միմեանս խօսեցան. Հ=Ց. ԴԷԻՀ. Ի ։ *Ջինչ առնիցես ՚ի յերդնըդն, և այն առաւԹ՚ յոլովագոյն. Շ։ այԲոբ ։ * Արիաստաեւլն կրԹուԹիւնքն յոլովագոյն էր հրահանգեալ։ Ցոլովագոյն զդՀիգական հասեալ կալաս վայրս. Պիս ։ * Ընդդեմն յոլովագոյն գործեն ։ Գտանի ՚ի քեմոնԹեին յոլովագոյնս ՚ի քարինս և յերկաԹեո, և ասպաւագոյն յօդ և ՚ի ջուր. ԵՀԼ. Ի ։ *Որպէս Թէ բազում անգամ օրհնուԹիւնքն յոլովագոյնս ՚ի ներքս յիւրն կռչել զչնորհն. ՀՀ. իմ. ապ ։ * Ցոլովագոյնս մատԹեն՝ զոյս չարաչար փակեցինն։ Նար։ Երփ։

ՑՈԼՈՎԱԳՈՑՆ։ ա։ Տ. Πλέον. Praestantius. ըստ յին. ոՀՀոյ, որպէս Առաւելեալ ՚ի լաւուԹեան։ լաւագոյն ։ աւելի ագէի ։ ԷԷյ ։ *Տգէտ գոլով ուսպասէս ասացելոյն առ ՚ի յեսիոդոսէ, Թէ կէսն բազում անգամ քան

զբոլորն յոլովագոյն լինիցի : Յորժամ իցէ զբոլորն իսկ առնուազն տուրժական, և գկէսն՝ չափաւոր , յայնժամ չափաւորն քան զառ-ջին յոլովագոյն վարկանի , և վեհագոյն գոլ, և միւսն վատթարագոյն.Պղպ. օրինի. *Ա յաքանղային յոլովագոյն էր.Ոսկ. ՟ա. 15 :

ՅՈԼՈՎԱԳՈՒԹ. Տ. ԲԱԶՄԱԳՈՒԹ. ա. և գ. իբր առաւել գԹուլթ. τὸ Φιλόστοργον. Commiseratio. * Արդ պարտ զհաւատարա-կանն և զյոլովագուլթ առ մերձաւորսն ցոյց ցոյք . Բրս. յոյ-էից :

ՅՈԼՈՎԱՅՆԴԻՐ. ա. կարօտ յոլով խըն-դրոյ. չատ և յերկար քննելի.*Որ յայտատե-սակ է , և ոչ յոլովախնդիր . Փեր. ւէբր :

ՅՈԼՈՎԱԽՈՒՄԲ. ա. Բազմախուռմ. յոր-նախուռմ : * Անհամար երիվարօք , և յոլո-վախուռմ ևս հետևակազօրօք . Պիտ :

ՅՈԼՈՎԱԽՈՒՆ . ա . Բազմախուռն . յոքնախուռն . *Քահանայականն խուռմ՝ յո-լովախուռն ժողովրդովք . Սկևռ. ՝ի մխ:

ՅՈԼՈՎԱԾԻՆ . Տ. ԲԱԶՄԱԾԻՆ . Պολύ-γονος. Foecundus. *(ի կէնդանին էն) բազ-մածինք , և ոչ յոլովածինք . երկայնակեացք, և սակաւակեացք . Ա՚ պրս. է : *Զորդի իւր զջարայ զյոլովածին և զջատակեր առաքէ ՝ի դաշտ մի . խոր. ա. 11 :

ՅՈԼՈՎԱԿԵԱՑ . Տ . ԵՐԿԱՅՆԱԿԵԱՑ . * Յոլովակեաց եղեալ՝ հանգեաւ ՝ի մայրի ժէ (կիւրեղ երուսաղէմի) . Տծռ՝ :

ՅՈԼՈՎԱԿԻ . ՛ս . Տ . ՅՈԼՈՎ ԱՆԳԱՄ . Πολλακις . *Ա յինքիկ յոլովակի և յոքունց աստ հանդիպեցան . Ոսկ. անտ. ՟ը . *ստէպ : *Չուաւասար հաւասարի յոլովակի հնա-զանգի տնօրինաբար . կիւրղ գԿ : *Յոլովակի երկնային զբոլոքելիք կոչին : կոչի յոլովակի զգայութիւն՝ և զգայարանքն . Դիոն . էրբ : *Նէս . բ :

կի իբր ա. Յոլով. յոլս լսգոյն.*Խաղալի անգամ գրեցաք՝ յոլովակի բանիւք.փոփ. ա՚ ա՚ը : * Յոլովակի ձիր խոստացեալ, և գե-րագոյն գահ առացեալ. Շ. Վիպ :

ՅՈԼՈՎԱՀՈՒԱՆ. ա. ի յոլով մասունս կտրեալ . հաւուածական . * Ձևքս յոլովա-հատածք լինի ՝ի զգեստ և ՝ի սահմանս.Քեր. ւէբր :

ՅՈԼՈՎԱՁԵՒՆ . Տ. ԲԱԶՄԱՁԵՒՆ.*Ա-ճապարեալ յոլովաձեռն գնգաս.Խոր.Ֆ.45 :

ՅՈԼՈՎԱՄԱՐԴ. Տ. ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ.*Յո-լովամարդ եվս տեղին վասն չկոյն.Վրդ.Ծն :

ՅՈԼՈՎԱՄԵՂՁ . ա . Բազմաբիծ . տղ-տեղի . մրոտ . փիծ . խալ , էէս . * Յոլովա-մեղձ ծուխ , շոգի ցնդելի . Նար. խԷ :

ՅՈԼՈՎԱՆԱՄ , ացայ . լ . Πλεονάζω , πλησίον . Copiosior sum , mutiplicor . excresco, abundo, redundo . Բազմանալ . առաւելուլ . յոյգել . և յոլովել . յաճախել . * Յորժամ արիւն ոչ ՝ի կերակրոյ և յըմպելեացս յոլովացի ըստ բնուե . Պզպ . փիմ : * Սեռքն յոլովանան ընդ ինքեանքն պարուրանալեօք . իսկ տեսակքն քան զսեռն յոլովանան իւրեանց տարբերութիւնն. Պորփ : *Բարութիւն յոլովացի . Նեղս : *Սոփն և մարգախանձութիւնն յոլովացաւ . Սամ. էրէց : *Յոլովացեալ և ՚ի ծաղս յաղթականութիւնք . Փիլ . լէն : * Արիստոտելէս մանաւանդ յա-ղագս քնաբանական մասինն իմաստասիրեան յոլովացեալ . Նանա :

ՅՈԼՈՎ ԱՆԳԱՄ . ՛ս . Πολλάκις. Saepe. Բազում անգամ. յոլովակի . յաճախակի . շատ անգամ . լօգ ւէբրէ , լօգ ւէքՓ.*Ա յինքիկ յոլովակիև յոքունց աստ հանդիպեցան.Ոսկ. անտ. ՟ը : *Ընդհէր յոլով անգամ ասաց զայս առ նոսա . Ոսկ. յհ. ա՚. 29 : * Ընդ այլով յո-լով անգամ նուաճեալ թագաւորութ. Խոր. ա՚. 2 :*Ա մարդիկ յոլով անգամ զայս առ-նեմք : Ոգւոյ յոլով անգամ գիրք չունչ կո-չեն : Յոլով անգամ ասացաք , թէ բազում են փորձութիք . Խոր : *Դարմանիէր զնոսա՝ յոլով անգամ և անձամբ սպասաւորելով . Վրդ . պտմ :

ՅՈԼՈՎԱՆՇԱՆԱԿ . ա . Որ նշանակէ զբազում ինչ . ունօղ այլևայլ նշանակութ. *Ձևս այս միանուաքար յոլովանշանակ ցոյ-ցանի . Քեր . ւէբր :

ՅՈԼՈՎԱՊԱՏԻԿ . Տ . ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ . Πολλαπλάσιος. Multiplex. * Ընկալցիս յոլո-վապատիկ զվաստուցումն. Բրս. ոչ : * Տացէ եւթնատաւորաց մնլոց գարձուած , և յոլո-վապատիկ խնամոուելեն սահման : Օրհներ-գու է ՚ով իւրով յոլովապատիկ բարութիքն. Վրդ . ծն . Ե ոչ :

ՅՈԼՈՎԱՊԵՍ . Տ . ԲՈԳՆԱԳԻ . *Ըստ ա-ռանձնաւորելե , իմ, քո , նորա . և յոլո-վապէս , մերն , և ձերն , և նոցայն. Երզն.ւէբր :

ՅՈԼՈՎԱՏԵՍԱԿ.Տ.ԲՈԳՆԱՏԵՍԱԿ.*Յո-լովատեսակ խնդոց անուշաբուրիչ . Վրդ . էրփ :

ՅՈԼՈՎԱՅՈՒՅԱՆԵՄ . } Πλεονάζω .
ՅՈԼՈՎԵՄ , եցի . ն . } Multiplico . ἐπιτείνω, extendo. Բազմացուցանել . առա-ւելուլ . յաճախել . յերկարել . չարչըներ զը-զուխգ . *Յոլովացուցեալ ցանկութիւնն՝ ա-ւելորդ է , միանգամայն և ՚ի ծաւսակսւ մար-մնոյ և հոգւոյ . Փիլ . լէն . Ը. 48 : *Յոլովէն զոսկի իբրև զկուռս . Ճ. Գ : * Աձեցուցանէ զսոյն , յոլովէ զկատածն : Քանզի եցոյց զիրան՝ եթէ մեծ է , յոլովէ և զերաժանն: Անձանց չահս յոլովեմք . Ոսկ . եռ : Ե ՛ս . ՟ա. 21 : Ե ՚ի էլէիպ . յորմէ և Սարգ . յոտ . Ը : *Վանեսցէ զհակառակամտսն , և ՚ի չար-թուլեն յոլովեցէ ինքեան տւար . Պխաա :

ՅՈԼՈՎԵՄ , եցի . լ . } Πλεονάζω, πλεο-
ՅՈԼՈՎԻՄ, եցայ. յ . } νέκτω, προστίθη-μι, ὑπερβάλλω. Abundo, appono, supero , ևն . Յաճախել . բազմանալ . առաւելուլ կամ յաւելուլ . ևր . իբր զօրանալ . յոլովա-նալ . հանապազորդ ել . ստէպ գեգերիլ . *Որ յոլովեաց ՚ի գիտութիւն , յաւելցէ ՚ի ցաւս . (կամ որ յաւելու ՚ի գիտութիւն, յաւելու ՚ի ցաւս) . Ժղ . ա՚. 18 : *Երկիւղ տեառն քան զամենայն յոլովեաց . Սիր . իԷ . 14 : * Թէ մի ինչ ակասիցէ կի յոլովիցէ, ցաւս գործէ ՚ի մարմնին. Եփիփ : * Ժամանակաւն յո-լովէ ուղղագործն. և յաւելով ՚ի պատժոցն կարծէ չահել ինչ յանցաւորն. Ոսկ. ՟ս. Ք. 9: * Ի պաշտաման գիցն յոլովելոյ : Զցայգ և զկերեկ յոլովէին ՚ի նոյն պաշտամունս (հո, գևորս) : Յորժամ մոռանայցեմք զերկինքն այ , և ՚ի չարիսն յոլովիցեմք . Ագաթ: փոփ : Մանր . իա՚ : *Չանգէսն յոլովի , և յաճենայն կողմանց զճգնողսն հոսին քրտունք : Ա ձեն նմա (բարկութիք) յաչխարհական լի-ուեներս , և յոլովեն ՚ի զօրուէ աշխարհս: Նոցա մեծութիքն ածէին , և սորա աղքա-տութիւն յոլովէր . Խոռ : *Գիտիցեմք յաւե-լոյթ յոլովել : Յոլովեսցէ յոլորմունք : Ցեգիպտոս յոլովեաց ածպաշտուելն. Խոր : Յհ. գառն: Վրդ. առեփաբ : *Մեծագոյն յետ գաթքին զյոլովին ՚ի սուննս քան զառաջինն ասէ լինել . և ոչ միայն յոլովիլ , այլ ածել յուղղութիւս . Մխ. էրէմ :

ՅՈԼՈՎՅՈՅ ԱՆԳԱՄ . Տ. ՅՈԼՈՎ ԱՆ-ԳԱՄ .*իսկ զոր գաթձեալ գրի.ցէքն յոլովիցս անգամ, ևն . Աբր . սա ևթրխն :

ՅՈԼՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλῆθος, περιουσία, πλεονασμός. Multitudo, copia, abundantia, amplitudo, frequentia. Շատուլթ . բազ-մուլթ . յաճախուլթ . առաւելուլթ . յոր-գուլթ . * Ի բազմուլթէ իմաստուլթէ՝ յոլո-վուլթի (կամ բազմուլթի) գիտուլթեան: Եւ շնայ և յոլովուլթիդ այդ ... հանդերձ ա-մենայն յոլովուլթիւ . Ժղ . ա՚. 18 : Ը. ճ . ւա՚. 10. 18 :*Իբրև յոլովուլթիք մարախաց, կամ ընչից , կենայց : Յոլովուլթիւ բուրաստաց : Աձ՚ոբ . ծղ. Ճ. Գ : * Յոլովուլթի անօրինե-լոյն. Բրս. կղ :*Փակէ զերկինս ՚ի վերայ մեր գժողգակ երաչտուլթիւ , և բանայ չարաչար յոլովուլթիւ . Մաթփ. իա՚ :*Ջառատուի ՚ի ջուրց յոլովուլթէ: Ամաց յոլովուլթի . Նար. ՀՀ. Ե ոչէ : *Յոլովուլթի տղմոյ , կամ փշոց , կի զի-նուց . Սարգ. ա՚ . պ . Ը: Իգն: Գէ. է՚ : * Երկոց և քրտանց յոլովուլթի . Սարի. խբ :

ՅՈԼՈՎՈՒՄՆ , վման . գ. Յոլովանալն . յոլովելն , իլն . *Ոչ զուղիղ վարս , և ոչ ըզ-բարեացն գործոց յոլովումն . Խոռ :*Զուրք չայ ունին զյոլովումն և զպակասումն . Հ . էէիփ . լա՚ :

ՅՈԼՈՎ ՈՒՍՏԵՔ. և ՈՒՐԵՔ. Տ: ՈՒՍ-ՏԵՔ , ՈՒՐԵՔ :

ՅՈՂՈՂՎ . Տ . ՅՈԼՈՎ . ՛ս. Յոլովս մե-ղանչէն , կամ ծիծաղին . ի գէրս խոռ: Բրս. ՟ր : * Ոչ միայն զկերթանցն , այլև յոլով անգամ (այսինքն յոլով իսկ) զբշնամեացն զարգաւանդահողն վաստէն երկիր . Պիտ :

ՅՈԽՈՐՏ . ա. որ և ՅԱԽՈՐՏ , ՅԱՀՈՐԴ. խորխոտ . յանդուգն . * Իբրև զյանդուգն և յոխորտ : Իբրև զյանդգնն և զյոխորտս. խոռ :

ՅՈԽՈՐՏ . ՛ս . } Յանդգնաբար . ան-
ՅՈԽՈՐՏԱԲԱՐ.} խորհրդաբար . աներ-կիւղ համարձակութիք . յահոգ . յայրըն-նաբար . վայրապար .*Աւորի մեծաքան և ան-օգուտ ուսմամբք աշխատեալք յոխորտ . փառս : * Առաւել յոխորտաբար և քաջա-փայլ ձեռնարկութք զգործն ՚ի կատարումն աւարտեաց . խոռ . ք . 58 : * Յոխորտաբար առ կռուարարուեան յարձակել.Յհ.ՀՀ. պաա :

ՅՈԽՈՐՏԱՄ , ացայ . } Յոխորտիլ .
ՅՈԽՈՐՏԱՆԱՄ . ը ն . } յանդգնիլ . խրոխտալ . խրոխտանօք պարծիլ , և ոգեառ-նալ . *Յոխորտանալ չտրաց : Խմաստասէրքն աշակերտօքն թերմնասանային : Ակամայ յո-խորտանայ . Աձ՚ոբ : ծղ : Սարգ . յի . Է : Փեր . էէն . ք : *Ձի իբր օրինօք իմն բնաւորականօք յոխորտացեալ յուսցանի . Պիտ : *Ջքոլոր ա-պա աշխարհս զարիրէն յոխորտային : Յայս առաւել յոխորտացեալ՝ զմեզ որպային գա-զանացեալ . Աձ՚ոբ . ա՚. 14 : Հեռմ . ոգ :

ՅՈԽՈՐՏԱՆԱՔ , նաց . } Յոխորտանալն .
ՅՈԽՈՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ.} խրոխտաւմն . յանդգնափաս վաստհոմէն . յահոգութիւն . յան-գըդնութիւ.*Ըմպահկելով գժոխախուռ յոխոր-տանօք: Ջմիմեամբք եւանելով անձռնէի յո-խորտանօք . Պիտ : կիր . պտմ : *Յոխորտութիք լի՝ զանձն առեալ հրապարակատես : Ի լաց դնել երկայնմտութիք զմարդկօրէն յոխոր-տութիւն . Պիտ :

ՅՈԽՈՐՏՕՐԻՆ . Տ . ՅՈԽՈՐՏԱԲԱՐ . *Յանդգնաբար անկանելով յանգունդս (ըզ-հետ իարայէլն) , և յոխորտօրէնս. Պիտ :

ՅՈՂԱՄ , ացայ . լ . Περιεργάζομαι, πε-ριέρχομαι . Curiositate utor , curiose per-quiro, circumeo . Յողն կալ . յողնիլ . թիկ-նայեց յանհոգս նոսին . յուլանալ և հանգ-չել , առաւել ՚ի ՚լնդդիր լինելով ՚ի պատա-կառ հետաքրքրուեն . յառիլ . անկղնտանալ . թարթափիլ և գեգերիլ յումպեաս . * Ձէ պարտ վայրապար յողալ և պշնալ առլի : Ընդ օտար գեղ կինդ պշուցեալ յողայ-ցես : Արծաթասէրն իբրև զգժոխս՝ զբոլորս կլանէ , հասարակաց թշնամի է , սահեալ յողայ զամենայն աղքատ մարդկան : Քան-գակս ՚ի նկալ կօչնայն հանդերձեալ յողայ-ցէ : Անմտաց և իդաշեալ ոգւոյ են իրքն , յողալեաց և զպաշտիլ.Ոսկ. ՟ս.17: Ը.Ֆ.24:

ՑՈՂԱԼ. Ἐφεδρέυω, ἐφεδρίζω. Tergo insideo, subsideo, insidior. Նստել ի թիկանց. դիտել. հսկել. նստել ի դարան. գաղտին. սպասել. *Զորովք ամենեքումբք (զզեայարանօք) յողալով իմաստունն, յան կարծօրէն սպաս ալսւրեալ՝ անկաս ի վերայ: Ո՛չ, որպես ոմանք, զյաջողական բարեօքն յողայր: Ա՛յն՝ որ առ գրօքն յողայ՝ մահ: Ցողայցէ մինդ (ի զգայարեթեանց) միւսոյն. փոխանակ արբանեակք եղեալք միմեանց: Փիլ: *Լկտի խեղկատակութիւն յողացաւ գերել զմիտս կնոջին: Անագորոյն բարուքս յապա կանուխն համատոհմիցս յողացաւ: Ալաւնիք հանդերձ ծննդովք յանդիման ստացողին յոլան: Դարանակալ քինու ինձ սպասելով յողայր աւերել (կամ յողանայր աւասրիլ) զգեղեցկայարմար յօրինուածս. Պիպ:

ՑՈՂԴՈՂՊ, կի՛ ՑՈՂԴՑՈՂՊ, ի, ացս. *Աստήրικτος, σαθρός. Instabilis, infirmus, debilis, fragilis. Անհաստատ. անկայուն. գողգոլուն. խարխուլ. դիւրաշարժ. զաղիպղփուն. տկար. *Պատրեն զանձինս յողդողդաց: Անուամուններն և և յողդողդքն. ի. պէս. ի. 14: գ. 15: *Վէրսածգին (Թռիչք լուսոյ) որպես փայլակն, զոր անուանք և յողդողդք աստեղաձիգք կոչեն. Պիպս: *Որ ըստ հոգւոյն հիւանդքն են, և կամ ըստ մարմնոյ յողդողդք. Բրս. հդ: *Ամենայն առանց հաստատութեան է, յողդողդ և դիւրափոխ. Խոհ: *Մի տար Թոյլ մեղանչել յողդողդ և Թոյլ մտաց իմոց. Եփս. ա՛ց: *Մեծութիւն ընչից և դիպուածով լաստից՝ երկուց ամաց յողդողդաց՝ փունկացեալ. Պգմ. ալէս: *Զի այնպէս իմն յողդողդ է աղգ կանանց. Ոսի. ա. պմ: *Վէ՛ իւրեանց անհաստատ և յողդողդ մտաց. Աբդ. գ. 6: *Ցողդողդքն կազդուրեսցին. Սիս. *ի լմբ: *Իւեկմամբ բարձիցն և յօգուածնի՝ զնմանս անգեա յողդողդ մարմին. Ցո օբդ:

ՑՈՂԴՈՂԴԱՄԻՏ. ա. Ցողդողդ մտօք. անհաստատ սրտիւ. *Ցողդողդամիտ և առասպելական մրցանաք յածիք այսր անդր. կազմնք:

ՑՈՂԴՈՂԴԵՄ, եցի. ն. Κατασείω. Ելα: agito. προσίστημι, offendo. φαλεύω, moveo, agito. խախտել. խարխարել. շարժել. տապանիլ. յուզել. վրդովել. սալկանաֆ, սալանմաֆ. *Եհան ի մտաց զահն և զկասկածն: Որ յողդողդէր զմիտս նոցա: Ցողդողդէր զբարոզսն Թի. Ոսի. մ. ի. 9. 11: Ե հա: *Զանմեղս յողդողդեն. կատարելոց ինչ օգուտ ոչ լինին (այք ի լեզուս ևեթ խօսին). Եփս. ա. ի՛ց: *Եթէ գԹացի և ոլորմեցի, միթէ անիրաւութիւնն յողդողդեաց զնա. Եփս. հմաֆ: *Ոչ կարաց յողդողդել զնա. Լմբ. պգմ: *Եւ յողդողդեալ գերի գնայցէ. Նաա. գ. 10: *Ոչ չարժեցաւ կամ յողդողդեցաւ՝ Թիւրեալ ի հաւատոց անաի. Եփս. ի. ի՛ց: *Զյողդողդեալսն վերստին հաստատէր. Խոր: *Նախ հաստատեսցին, և ապա յողդողդեսցին. Երե. ֆի:

ՑՈՂԴՈՂԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի՛նոյն ընդ վ. *Ցողդողդեցուսյք և կասեցուսյք զսպասիչս գալստեան ի ձշմարիտ գալստենէ անտի, որում սպասէին. Եփս. ի. ի՛ես:

ՑՈՂԴՈՂԴՈՒՄՆ, գմն. գ. Σάλος. (լծ. Թ.ա.ալ.ընդ.) Agitatio. Յողդողդելին. խախտումն. տատանումն. ծփումն. յուզումն. *Պինդ կացէք (ասէլն) զյողդողդումն նոցա յայտ առնէ. Ոսի. գաղ: *Ի սոցա անհարթ յողդողդմանէ. (այսինքն ի լեզուփոխութենէ օդոց): Ցողդողդմամբ խորհրդոց: Ցողդողդմամբ խառնակութեանէ սրտին խորհրդոց. Փիլ: *Զի մի երկիցէ ժողովուրդն վասն յողդողդման. Եփս. յես: *Ասի և անսի յողդողդումն ալեացն ամբոխեալ շարժէր. Պիպ:

ՑՈՂԴՈՂԴՈՒՆ. Տ. ՑՈՂԴՈՂԴ. *Մեծաբերձ բարձրութիւնն յարմատոց խլեսցէ զտապկուն յողդողդունս. վ Կեղծ. Ե:

ՑՈՂՆ ԱՆԿԱՆԻ, ԿԱԼ, ԵՐԹԱԼ. Տ. ՈՂՆ:

ՑՈՂՆԻՄ, ելայ. յ.Ցողն կոյս յենուլ. Տես և ՑՈՂԱԼ, և ԸՆԴՈՂՆԻԼ. *Ի լանջոց՝ի վերկոյս յեսկոյս յողնեալք.փիւլն.Ե.24: ՑՈՑԶ, յոյզք, յուզից, զիւք. գ. Արմատ Յուզելոյ. որ և ՑՈՒՅԶՈՒՄՆ, յուզման. որպէս Ἐξέτασις. Inquisitio. Խոյզ և խնդիր. որոնումն. քննուԹ. վէՀ. պրզբ. փնթ, ֆնֆոֆնէն. արայըս Թարայըս. *Ցոյզ (այսինքն ի յոյզ) առեալ զսուտն և զկայեանս: Ցոյզ արարեալ՝ գտին զծառայն. Յե. կԸ: Աստ. Ե. 4: *Ընդէ՞ք ի յոյզ և ի խըն դիր հոգևոր ուղղութեՁ, կամ մանուկան ձրից. Լմբ. ատ լեան: *Ցուզէի ի յարկս իմ նամակս ինչ. և զդիրս զայս ի յոյզ նամակաց գտի. Վբգ հդ. ծԸ: *Յամէ այս քննութեամբ մինչև ի իԸ աստ. Թէ անցանէ ընդ այս, իսափանէ օրէնքն այլ զյոյզ նորին. Մխ. դա: *Ընչիատեալ՝ յուզիք մեծ գանձուցն. յոր հասեալ ցանկութեՁ՝ հանդչի. Նաբ. էզգ:

Եւ որպէս Σάλος. Agitatio. χειμων, χύμα, tempestas, aestus. ἐπιδεσις, rerum novarum molitio, tumultus. Խփումն. շփոթ. վրդով. շրնդուն. աղմուկ. պղտորումն. փոխու վայ ըստալ. իբրու անդոյն. լալ գանմաը, ամ իսու օմաը, Էնէնէ. *Լսեին զնիկանովայ զարշաւանն, և զայնչափ յոյզն հեԹանոսաց. Ե. Ղ. ծԸ. 15: *Ցառաջ քան զքոցն յոյզսն՝ զմտաց նոցա զյոյզսն ցածուցանիցէ. Ոսի. մ. Ե. 3: *Պարսիկ զինիս յատակել, և զխորհուրդս սրբել, զյոյզս շարժմանց պարզել. Եղիի: *Մինչ դեռ յայն յոյզ քննուԹեան էին. Ագաթ: *Մեծ յոյզ խռովուԹե լսեալ. Խոր. Ե. 11: *Բազում յուզից և ինդրոցն, և զբաժանոյնն լինելոյ. Աբդ. գ. 14: *Որ կատարեալն իցէ հասակաւ, և յուզից եռանգման մանկուԹե հասեալ. Ոսի. եա: *Վասն բազում յուզինն և մեծամեծ աւերսիցն. կանն: Ե Մխ. դա:

ՑՈՑԻ. մ. (իբր յոյժ. ուժով. ուխ. իծ-ե.) Λίαν, σφόδρα, πολύ, πολλά, πολλοῦ, ἐπὶ πολύ, περισσῶς. Valde, valide, nimis, multum, vehementer, admodum, և այլն. Ուժգին. սաստկապես. կարի. խստապառ. մեծապէս. չա՛ս. Խիսթ. էՀէլէ. գայլէ. ղիթաք, լգի, էեէ, պէրէ, գաՀը, հայլը. ռւմկ. Խէլ մը. *Բարկացաւ յոյժ ի խնդացին յոյժ: Երկեան կամ զարմացան կի՛ երկեաւ կամ զարմացան յոյժ: Անձն իմ յոյժ խռովեցաւ. ևն: *Ցոյժ զարմացեալ եմ. ԵվԼ. Խոյլ: *Ցոյժ և բաւական է աւհնայն մարդոյ. Եփս. հաաֆ:

ՑՈՑԾ. Սակս սաղմնեցոյ բաժնի դնի ոձով, որպես Սասուիկ. կարի. ուժգին. առաւել. յեսին. *Ուշխարումն յոյժ: Էր բազմեալ յոյժ: Ի լճաւն մի բարձր յոյժ: Գազան ահագին յոյժ: Շարաչարք յոյժ. և այլն: *Ցոյժ մեղք են: Ցոյժ քաջալերեՁ: Աւ յոյժ խնդութեամն: Աւ ի յոյժ բազմութեՁն. ԵվԼ: *Աւ ի յոյժ ցանկականի մըլեգնութեամն: Ցոյժ բարեբաստ էղելոյն. խոր: Պիպ: *Զյոյժ անմոռնալի ցուցանել: Զյոյժ անմիտն հաւանեցուցանել: Տեսաներին զվերսն յոյժ և սաստիկ: Ցոյժ յիրաւի կարգեաց: Զաւրնեթերակայ կենացս յոյժ անարգութեամբ զմտաւ ածելոյ. Խոխ:

ՑՈՑԾ ՑՈՑԾ. Տ. } կարի յոյժ. կաՑՈՒՑԻՑՈՒՆ ՁՑՈՑԾ. } րի մեծապէս. հաս

քան զհաս. առաւել քան զառաւել. Խիսթ ջաա. գայլէ լգի, հաՀիքէն էիաքէ. *Սաստկացայր լուրն յոյժ յոյժ ի վերայ երկրին: Մեծացաս այրն յոյժ յոյժ. Ծն. Ե. 19: ե. 43: *Նա զարմանայ առաւել քան զյոյժ: Ցոյժ զարմացեալ եմ, և առաւել ևս քան զյոյժ սքանչացեալ. ԵվԼ. դա. Ե Խալէ:

ՑՈՑԼ, յուլի, խց. ա. Ցոյր, և ծոյլ. Թոյլ. յողն եկեալ. դանդուլ. ծանրամարմին. յօրացեալ. գեր. հեզդ. պղերգ. *Եգոյմ էր այր յոյլ յոյժ. Դա. Ե. 17: *Ի մեզայ ոգին առ վկայութիւս այ յոյլ և վատ լինի. Բրս. հց: *Յուլից և ծուլից փաՑվալ է գուռն ալքայութե. Ոսիէաց:

ՑՈՑՆ, յունի, իս, յոյնք, յունաց. գ. Ἴωνες, Ἕλλην. Ιones, populus graecus, hellenus. Ազգ հելլենացեալ կամ կռնադաց՝ ի յաւանայ կամ ի յովանայ յաբեթեան. ըստ ալատաքնոց՝ ի յոյնայ յորգոյ քսուելի որգոյ հելլենի. և առանձինն՝ որ ինչ ի յոնիայ գաւառէ. Եահիայէ. Եահնան, Եունան. հառամ. ասբամ, բամ, այսինքն հռովմայեցի՝ ըստ որում անկեալ ընդ կայսերութե հռովմայ. վասն որոյ և ի դիրս Աքսէ. կայսրն հռովմայ կոչի Թագաւոր կի՛ իշխան յունաց. Տես բռ. յակ. ան:

ՑՈՑՆ. ա. մ. Ἰωνικός, ἑλληνικός, Ἕλλας. Ionicus, graecus, cum; hellenicus. Ցունական. հելլենական. և Ցունարէն. հառաՀ, հառաՀբէն. ասբառի, բամՀա. *Երթայեցոց գիրք սիք ի յոյն լեզու Թարգմանեցան. Նսա. ար. ա: *Ի յոյն լեզու գիր աշխատութե Թեն ժողովեաց: Վարք քաղդէացի և յոյն գրով: Մի ոք իշխեսցէ յոյն խօսել և Թարգմանել. Խոր. ա. 1. 7: գ. 36: *Թարգմանել գիրս ի յոյն լեզուէն ի հայ բարբառ: Տէր գիւտ՝ այր լի գիտութե հայով, և առաւելեալ յունիւն. Փարպ: *Զի կարօղ լինիցեմ մեկնել ի ձեռն յոյն լեզուին յունացն. Եփս. ա. ի՛ց:

Իակ յատէն Մխ. էբեմ. *Յոյնդ քաջաՑեթե Թարգմանիչ, կամ ակնարհէ ի հյ. բառդ Ո՛յնք (արմատ Ոնհէլոյ), և կամ չփոթեք ընդ անունդ Հռոմ, հռովմ, որ յունաց լեզն ռո՛մ ասի, և նշանակէ զբռութե, քաղաքութե. որպէս և ի լտ. ռոմռոբ:

ՑՈՑՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Ցունական ազգ և լեզու. յատկութե յոյն բարբառոյ. *Եթէ ասիցէք բան ինչ լեզուով, որ օտար իցէ յոյնութեդ ձեր. Եփս. ա. ի՛ց:

ՑՈՑՍ. յուսոյ, սվ. լինի և յոյսք, յուսոց, կամ յուսի, յուսից. գ. Ἐλπίς. Spes, exspectatio. (լծ. ապաս, ապասել.) և confidentia, fiducia, refugium. Ո՛չ ունէլն ապատեալ բարւոյ իմիք, և և չարի. ակն կալու Թե լըման խոպոմանց կամ հանդերձեալոց իրաց. վատահութիւն. ապաւինութիւն. և ինչ մի ակնկալեալ. վատահելի ապաւէն. յոս. ապաք. էյիսէ. (ուսոի Ղէյոս՝ է անյոյս.) ասմաք, խմիք, խմիչ. *Ցոյս իմ է աստ ած: Ցոյս իմ ի ստեանց մեր իմոյ: Այծ օգնական յուսոյ իմոյ: Մի զյուսոյիս զվարձս անանկին, զի անանկ է, և այն է յոյս նորա: Բնակեալ նաեր յուսով: Հանդարտաբոյսն յուսով: Բայց արդ մնան հաւասք, յոյս, սէր. ևն: *Ցոյս հանդերձելոյն քան զայս և յայտնապոյն է. Ոսի. մ. Ե. 6: *Հաստատաք յանսոա յոյսն մէր: Ա՛նսոյ յոյս ոգւոց առաջի գնէր. ԵվԼ: *Գնացայս յուսով խաղաղութե: Ի՛ յոյս, որ խոովեցուցանէ զմեզ, յորժամ պատուհասի սկն ունիմք. Լմբ. ատ: *Սոցա յոյս էր կորուսան անձինն յովքայ, և յոյս նոցա ընդգեմ կամ նոցա դիպէր: Եթէ դատաստանի յոյս կայ, ապա և պակաս յոյս կայ. Խոխ.

Վասն յուսոյ բարութեանց որ ասաէն է՝ գործելին նոքա. Եփր. համաբ: Աննոտի են յոյսքն քո: Ո՛ սնոտի յոյսք: Նոցին հաղորդին ընդ մեզ օրինաց, խորհրդոց, յուսոյ: Բարութեանց յոյս առաջի դնէ: Մեծամեծաց յուսոյ տային աւետիք աշխարհաց. Ագաթ: Մագ. ա: Ածաբ. աղօ: Ոսկ. մ. ա. 4. 8: Զի ծոււթիւնս յաղթեաց յուսոյն, երկրաւորիս եւ երկնայնին. Յհ. որդւ: Իսկ Եւսեբ. յոր. մէ եւ Յհ. իթ. Յոյսք առ կենդանեօք՝ անյոյսք մեռանին»: լինի գ. եւ ա. այսինքն կամ այժմու ակնկալութիւնք չինչինին, եւ կամ յուսացեալքն ՚ի սնոտիս՝ անյոյս մնան:

ՅՈՅՐ, յոյրի. ից. ա. Ὄγκον ἔχων, ὀγκύλος. Tumidus. πλάτος, longus. δασύς, densus, եւ asper. Յօրացեալ եւ յոյլ. գէր. պարարտ. թանձր. ստուար. թաւ (մարմին, կամ հնչիւն). Գիրութ, հաստ. ըղձեգ, գուլծ. Զանսասուն պաճարս բազմացուցանէն, մեծահասակս, քաջամարմինս, եւ յոյրս (կամ յուղս) ցուցանեն համակեալս ՚ի գիրութեան. Խոր. գ. 59: Զյոյրսն եւ զուռուցեալսն: Զպարարտսն ՚ի կուրծսն ժողովեալ ըստ նմանութեան վարձակացն, զի մի՛ կարի յոյր թուիցին. Ոսկ. ժիւմ. է: Ն ա. փիմ. է: Բալաձայնք՝ միջակք, քան զյոյրսն նուրբք են, եւ քան զնուրբքն յոյրք, ՚ի մէջ բարակացն եւ յոյրիցն. Թր. քեր:

ՅՈՊՆԱԿ, ի, աց. գ. Բառ անյայտ. որպէս Սայլակ, սայլիկ. եւ կամ Յովանակ. իշուկ. Նաեւ զփայտ եւ զքար այնպէս կրեն սայլիւք կամ յոպնակօք. Ոսկ. մ. ա. 23. (չիք ՚ի ձե:)

ՅՈՊՈՊ, ոյ. գ. (ըծ. յն. եբօփս.) Ἔποψ. լտ. ուբուբա. Upupa. ռմ. պուպէ. իտ. upuga, bubbula. Թռչուն ՚ի չափ տատրակի՝ մոխրագոյն թուխ, խայտ ՚ի թեւս եւ ՚ի տուտն, եւ կատարքն փետրալից խայտաճամուկ, յուղակ աղբեաց եւ ձաձեաց. բոբոլ, հոպհոփ, բողեղ, իղիղի. եբր. դուխիֆաթ, խուխու. Յոպոպ, եւ չիղջ: Զյոպոպ եւ ըղջիղջ: Եւն թեւք նոցա իբրեւ զթեւս յոպոպոյ. Ղեւտ. ժա. 19: Օր. ժդ. 17: Զաք. է. 9: Յոպոպ արդարախոհուք զծերացեալ հայր կերակրէ. Մխ. առակ. (որ ըստ այլոց է յատկութիւն ճայի կամ արագլի:)

ՅՈՌԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Πονηρότερος. Pejor. որ եւ ՅՈՌԵԳՈՅՆ. Առաւել յոռի. վատթարագոյն. յետին. Ոչ է աւել, թէ այս քան զայն յոռագոյն է. Սեր. ըղ. 40: Ո՛չ վերնագոյն գոյացութեան է, եւ ոչ դարձեալ յոռագունին. Անյ. պորփ:

ՅՈՌԱԾԻՆ. ա. Ի յոռի ազգէ ծնեալ. ցածազգի. վատթարազգի. վատասերմակ. (Ո՛վ Նեստոր) որչափ ՚ի վեր ելեր ՚ի բարձրութիս, գարշելի գոլով եւ յոռածին, յանչափս իջեր ՚ի վիհս հայհոյութեան անկեալ. Կիւրղ. ՚ի յոյսն:

ՅՈՌԱՆԱՄ, ացայ. չ. Φαυλίζομαι. Vilipendor, contemnor. Յոռի եւ անպիտան գտանիլ. վատթարանալ. արհամարհ եւ անարգ երեւիլ. Փողովուրդ յոռացեալ, եւ ոչ գոյ լոռէն ՚ի միտ առնուլ. Եզ. ժգ. 19: Որպէս զի եւ կուսութիւն պատուեսցի, եւ ամուսնութիւն մի յոռասցի. Բրս. ծն: Արիութեանն ոչ հետեւեալ, եւ հաւակաւ յոյժ յոռացեալ. Շ. ՚ի տրդ:

Կամ Χυδαῖος γίνομαι. Abundans sum, ut vulgaris et vilis. Հասարակ ինչ գտիլ առ շատութեան. Որդեկն իսրայէլի աճեցին եւ յոռացան, բազմանային եւ զօրանային յոյժ. Ել. ա. 7: Իսկ Մանդ. իա. Մարմնապարար յափրութեանբ յոռացեալք...: ընթերցիր կամ խմա, յօրացեալք:

ՅՈՌԱՊԷՍ. մ. Ոչ բարւոք. չարաչար. Ոմանք այսպէս սահմանեն զնա, եւ կարի յոռապէս. Անյ. պորփ:

ՅՈՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. գ. որ եւ ՅՈՌԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Յոռի կացուցանել, կամ ցուցանել. տալ յոռի եւ անպիտան լինել, եւ ընդ վայր հարկանել. Առ խորհուրդն սրտմտութեան, որ զկամս մտաց մերոց յոռացուցանեն. Եւագր. իդ:

ՅՈՌԵԱԿ, եկի, կաց. ա. Յոռի իմն. արհամարհ. չնչին. անշուք. թեթեւագին. Սա ինքն տէր եւ իշխան էր ամենայնի, եւ այսու յոռեկաւ իւիք, եւ գծուծ եւ խոնարհ հանդերձիւ. Ոսկ. յհ. ա. 11:

ՅՈՌԵԳՈՅՆ. Տ. ՅՈՌԱԳՈՅՆ. Իսկ եթէ մասնական գոյ, յոռեգոյն գոյ քան զայլ արհեստ եւ զմակացութիւն. Սահմ. ա: Նա նոցա զպատուիրանս եւ զդատաստանս յոռեգոյն. Մծբ. ժգ:

ՅՈՌԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՅՈՌԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Κακίζω. Male accipio. Զերկոսին (ճանապարհս՝ քնի եւ յովհաննու, հրեայք) իբրեւ զգաղան ինչ չարաբարոյ՝ յոռեցուցանէին». որ զկնի ասի՝ պարսաւել. Ոսկ. մ. բ. 12:

ՅՈՌԻ, ռւոյ, ռեաց կամ ռից. ա. Κακός, πονηρός. Malus, malignus. σαπρός, putris, rancidus. φαυλός, pravus. αἰσχρός, turpis. ἄτοπος, absurdus. ἐλάττων, ἐλάσσων, minor. εὐτελής, vilis, frivolus. (ըծ. ռմ. խուռ, հօռ, հառ, թառա. յն. խիառն.) Վատթար. չար. անպիտան. անարգ. ստորին. նուաստ. խոտան. չնչին. խորթ. թեթեւ եւ թիւր. անտեղի. անարժան. գարշ. Գէշ. ֆենա, ճօր. դէտ. Յիշեա, զի յոռի է ակն չար. Սիր. լա. 14: Յոռի է քան զայլ արհեստս. Սահմ. ա: Մի փոխանակեսցես զլաւն ընդ յոռւոյն, եւ մի՛ զյոռին ընդ լաւին: Յորժամ արբենան, յայնժամ զյոռին. Ղեւտ. իէ. 10. 12. 33: Յհ. բ. 10: Յոռեացն եւ անպիտանեաց: Զյոռի յոռին արտաքս ընկեցին: Որք մեծամեծ վաստակս կրեցին յանձինս, ՚ի փոքունն յոռի դատան. Ոսկ. մթ: Զլաւն ՚ի յոռեաց ընտրել. Կոչ. ..: Ածատեացք իսկ, եւ յոռիցն թշուառականագոյնք. Պղատ. օր. է. յն. յոռեացն յոռեգոյնք: Յետին եւ յոռի պտուղ (չար զաւակն), անհաւատ եւ պիղծ վարուք. Մէկն. ղէ: Պատուհասեալք ոչ վասն յոռի ինչ հաւատոյ (յն. ո՛չ վասն չարահաւատութեան), այլ վասն իւղոյն նուաղութեան. Ոսկ. բ. փիմ. զ: Քան զկայսն, որ ուստի եւ կորզեաց հասկս յոռիս արհամարհանօք. Եփր. եբր: Ո՛չ է պարտ ընդ քաղցր ջրոյն խառնել զաղին եւ զյոռին: Կերիցես զյոռին, եւ թողցես զլաւն. Իսիդ: Վրք հց. բ. է. ռ: Զամենայն տեսակս յոռի բանիցն ՚ի միասին խառնեալ՝ անկարգաբար ՚ի նոսին բերի. Սարգ. յկ. է: Ի ժամ ալօթիցն յոռի եւ ցոփ մտօք յընդունայն իրս զվաղվաղտանին ծախէ. Երզն. մթ: Զխնդիր ոչ էր յոռի (յն. անտեղի), եթէ յայնժամ էր լռելոց. Ոսկ. յհ. բ. 32: Ի ձեռն կնոջ հոռեցան ՚ի մեզ յոռիքն. ՚ի ձեռն կնոջ աղբերանայ ՚ի մեզ լաւագոյնքն. Ոսկ. յաւետ:

ՅՈՌԻ. մ. Տ. ՅՈՌԱՊԷՍ. Թէ մի ոք յոռի խօսեցաւ, այլ ամենեքեան իսկ ընդ դարձուածք են. Սեբեր. դ:

ՅՈՌԻՆ, ինք. Նոյն ընդ վ. ա. Αἰσχρός. Turpis. φαυλός, pravus. Արիագունիցն (լաւացն յեղանակք՝) ազնիւք են, եւ վատացն՝ յոռինք ... ոչ գովել, այլ յոռինս առել. Պղատ. օրին. բ: Առ յոռին հեշտութիւն: Առ դիւրութիւն յոռին հեշտութեանց. Արիստ. առաք.

ՅՈՌՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Φυλαν, τὸ ἄτοπον, ἀτοπία. Pravitas, absurditas. τὸ αἰσχρόν, turpitudo. εὐτελεία, vilitas. πονηρία, malitia, եւ այլն. Վատթարութիւն. անպիտանութիւն. խոտանութիւն. յոռի ինչ. անտեղութիւն. գեչութիւն. Բան ինչ յոռութեան (յն. բան ժանտ) մի՛ դիցես ՚ի սրտի քում. ա. թգ. իթ. 10: Չգոյր ինչ յոռութիւն, եթէ ամենայն ինչ ըստ մտաց կամացն լինէր. Սեբեր. է: Վկայութիւն լաւութեան, վկայութիւն յոռութեան. Սիր. լզ. 29: Եթէ յոռութեան ինչ գործ իցէ. Ոսկ. մ. ա. 18: Այն՝ որ ըստ նիւթոյն է յոռութ. Նիւս. կազմ: Ըստ գամնեն միտքն զգործսն յոռութեանց: Յոռութեան գործովքն պարծէին: Չար է յոռութիւն գործելն. բայց անթողլի մեղք այն է, որ ոք գործիցէ եւ պարծիցի: Հին աւելոյն՝ զյոռութիւն նորա կամի ցուցանել, զտկարութիւն եւ զտգեղութիւն նորա. Ոսկ. եբր. ժիւմ. կողոս: Մարթի եւ այլազգ ՚ի վերայ հասանել յոռութեան (այսինքն անտեղութեան) հրէից օրինակացն: Թէ ոք պարզաբար ընկալցի զայս, զբազում յոռութիւն երթիցէ զհետ. Եւս. քր. ա: Ոսկ. յհ. բ. 35: Անմիտ մարդկանն յոռութիւն. Ագաթ: Անմասն էր ՚ի չարեաց. եւ ՚ի յոռութենէ ելին. Եղիշ: Եթէ մերկութիւն յոռութիւն ինչ էր բնութեանս, ապա ոչ մերկս թողոյր զնոսա ՚ի սկզբանէ: Յորժամ ասէ՝ թէ զլնացոյ, ո՛չ զի զօր ասէին կրիցէ, այլ զյոռութիւն՝ որ լինի յայտ առնէ. Կիւրղ. ծն: Ոչինչ է օգուտ հօրն լաւութիւն, յորժամ որդիքն յոռի իցեն. Նոյնպէս եւ հօրն յոռութիւն ոչ կարէ աղարտել զորդւոյ քաջութիւն. Լծ. կոչ:

ՅՈՍՏԻՆ. ՅՈՍՏՆԱԿԱՆ. Տ. ՈՍՏԻՆ, ՈՍՏՆԱԿԱՆ:

ՅՈ՛Վ. Տ. ՅՈ՛:

ՅՈՎԱԶ, ի, աց կամ ից. գ. Πανθήρ. Panther, panthera. իտ. Pantera, lupo cerviero. գրի եւ ՅԱՒԱԶ. արաբ. եւ պրս. ֆահտ, վաշագ, թարշ. թէլէնք. եբր. նամէր. Գազան իբր ազգ գայլոյ՝ խայտաբղէտ իբրեւ զինձ. վասն որոյ չփոթի յոմանց ընդ մատակ ինձ. Ես եմ իբրեւ յովազ (կամ յաւազ) ՚ի վերայ եփրեմի. եւ իբրեւ զառիւծ ՚ի վերայ տանն յուդայ: Եղէց նոցա իբրեւ զյովազ, եւ իբրեւ զինձ, իբրեւ փիղ քաղցեալ. Ովս. է. 14: ժգ. 7: Եղեն երընգունք նորա իբրեւ զյովազի. Ամբ. ա. է: Զառիւծս եւ զինձս եւ զյովազս. Եղիշ:

ՅՈՎԱԶԱՌԻՒԾ. որ կայ ՚ի Խոր. ա. Եթէ իցէ միբառ, լինի նոյն ընդ ընձառիւծ:

ՅՈՎԱՆԱԿ. Տ. ՅԱՒԱՆԱԿ. Յովանակս անհամբոյր: Ընտանեցոյց զյովանակն. Նար. իա. եւ յովէտ: Ի մտոյ սկսաւ, եւ առ յովանակն կատարեաց. ՚ի բեթղահէմ մըսրով, եւ յերուսաղէմ յովանակով. Եփր. համաբ:

ՅՈՎԱՆԱԿԱՃԵՄ. } ա. Ուր իցէ ճեմել կամ շրջել
ՅՈՎԱՆԱԿԱԶՈՒ. } յաւանակաւ. հեծեալ ՚ի յաւանակ. Յովանակաճեմ գալուստ նորա: Զյովանակաճեմ մուտ յերուսաղէմ: Յաւուր զոգոմենին՝ յովանակաչու ճանապարհին յոր. Տօնակ:

ՅՈՎԱՏԱԿ, ի, աց. գ. որ եւ ՅՈՎՏԱԿ. Առու երկվար. կամ Յովանակ ձիոյ. մտրուկ. Նժոյգ. կամ հետեւակ ձի. լծ. թ. էէփէլ. Բաժին արուին ղէգն սահմանելով. մատակին զյովատակ, մաքւոյ զխոյն. Ոսկեփոր: Արականք են եւ ձիոյ՝ յովատակք (կամ յովտակք), նժոյգ, փաշլ, երկվար: Բազէի արական՝ ձուռակ (յն. ...). որպէս յովատակն (կամ ՚ի յովտակ՝ ակն)

է արական։ Թէպէտև ակն յերկբարբառ (կամ յերկուս բարբառս) յանգինն նշանակէ, մասակ, ճակ, յովատակ (կամ յովտակ). Մագ. և Երզն. ևեր։

ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՆՔ. գ. Յովհաննէս և ընկերք նորա. *Յառաջին դնդէն, յազնուականացն և յընտրելոցն, 'ի սեպրոսեանցն և 'ի յովհաննեանցն. Ոսկ. մ. գ. 27։

ՅՈՎՏ. ի. գ. Փոքրագոյնն 'ի նշանագիրս եբր. քաղդ. ասոր. կոչեցեալ եօդ կամ եօդ կամ եօտ. յորմէ և յունականն եօտա է. իբր ի, յ. *Յովտ մի, որ նշանախեց մի է. Մտթ. ե. 18։

Լայնաբար՝ որպէս Նիշ, կէտ. *Ջսեղլ սրտեանցն յովտ մի ծրագրեալ ոչ ոք կարէր նշմարել. Կոչման.։

ՅՈՎՏԱԿ. Տ. ՅՈՎԱՏԱԿ։

ՅՈՏԱՆՆԱԻՈՐ, կամ ՅՈՏՆԱԻՈՐ. ա. մ. որ և ՈՏՆԱԻՈՐ, ՈՏՆԿԱՑ կամ ՅՈՏՆԿԱՑ. Յոտին կացեալ կամ կալով. ոտնակացութբ եղեալ. *Պահօք և աղօթիւք՝ յոտնաւոր սքնութբ. Յհ. կմ. տփ։ Պիտառ։ *Յոտնաւոր սքնութբ. Մաշ։ Ճ. Գ. և Ը։ *Մինչ դեռևս յոտնաւոր նոցա կալով կենդանույն, սրով զորովայնն հերձուին. Ոսկիփոր։

ՅՈՏՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. } գ. Յոտին կալն
ՅՈՏՆԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. } կանդուն. ոտնակացութիւն. *Հանդերձ յոտնաւորութբ առանց ծունր կրկնելոյ կատարել. Յհ. կմ. տփ։ *Համապազ յոտնկացութբ առ 'ի յաղօթս։ Յոտնկացութբ զամենայն գիշերն 'ի գլուխ հանէր յաղօթսն այ։ Ինքնին թա գաւորն ունէր սովորութիւն յոտնկացութբ սպասել զժողովեալսն. Մաշ։ Ճ. Բ. և Գ։

ՅՈՐԱԼ. և. (լծ. թ. եօրամագ.) Κοπτομαι. Crucior. Տանջիլ. ծփիլ. աշխատ լինել. կրել զանձկութիւն. ճէճուիլ՝ լուրալ։ *Զօր հանապազ հոգալ, և զգիշերն ամենայն յորալ. (լս. յիրալ.) Ոսկ. մ. բ. 13։

ՅՈՐԱՆՋԵԼ. Տ. ՅՈՐԱՆՋԵԼ.

ՅՈՐԴ. ա. Πολυς, γονιμος. (լծ. թ. պօլ, շահիմ. կէռ.) Multus, copiosus, affluens, abundans, և այլն. Առատ. լիաբուղխ. բազմահոսան. *Ածցէ ակր 'ի վերայ ձեր զջուր գետոյն զհզօրն և զյորդ. Ես. ը. 7։ *Առատ և յորդ ալիւր. Եզն. պտմ. բ. 5։ *Յորդ և առատ արտասուս հեղուին։ Յորդ արտասուք մորդկանն 'ի դուլթ մեծ ածին զմօծն մորդայեալ. Եղիշ. է։ Մամբր։ *Առ առատութիւնն յորդ, առ յանձնխութիւնն զեղուն. Նար. խբ։ *Յորդ և աննախանձ առատութբդ. Եղիշ. է։ *Յորդ և քաղցր անձկաւ. Յճխ. ժա։ *Ի յորդ ողորմութեց այտի քոյ։ Յորդ և բուռն ցոլութբ էն. Եփր. համ.։ *Յորդ էր բանիւ. Եզն. պտմ. բ. 5։ *Նշաց յորդ ձայնիւ. Վրդն. ծն։

Մերթ իբր գ. Յորդութիւն. լիութիւն. *Յաղթէ յէ անոի մինչև ցյորդ գրեցի քեզ. Մծբ. ժ։

ՅՈՐԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճոխաբանութիւն. պերճախօսութիւն. *Վատահանային հելլենական յորդաբանութբն յաղթող լինել. Կոչման. յորմէ և Ոսկիփոր։

ՅՈՐԴԱԲԵԿ. ա. Բեկեալ 'ի յորդուէ, կամ յորդութբ բեկօղ. (եթէ չիցէ գրելի Յորդաբեր, յորդութբ բերեալն.) *Ի ձեռն նշանի խաչին յորդանան յորդաբեկ սանձահարէր յանցս ոտիցն իւրայելի. ՍԳ. Խչ։

ՅՈՐԴԱԲՈՐԲ. ա. Ունօղ կամ բերօղ զյորդ բորբոք տօթոյ. տօթագին. *Յամառնային հիւսիսական յորդաբորբ ջերմութենէն կիզեալք այրէին. Յհ. կթ։

ՅՈՐԴԱԲՈՒՂԽ, կամ ՅՈՐԴԱԲՈՒԽ. Տ. ՅՈՐԴԱԲՈՒՂԽ. *Յորդաբուղխ ալիւր. Փարպ։ Ալւ։ Ճ. Բ։ *Աղբերք արեանց յորդաբուղխք. Նիւս. Ա. բէթղ։ *Ջուր ամենիմք 'ի նորա յորդաբուղխ վտակացն. Ոսկ. մ. ա. 23։ *Արիւնն իբրև զյորդաբուղխ առուհոսէր։ Խնդրէին յորդաբուղխ արտասուօք. Ճ. Բ։ *Եւ ջուր յորդաբուղխ, և առատ. Վրք հց. իզ։ *Զյորդաբուղխ զքաղցրութին առաքելոցն՝ գետոյ նմանեցոյց. Ոսկ. ամբ։ *Հոսեալ յորդաբուխ արտօսր։ Այսքանեաց յորդաբուխ մատակարարութեց. Պիտ։ *Բազմացոյց զյորդաբուղխ արդիւնսն 'ի չաւմարանս արքայութե. Բուզ. գ. 4։ *Յորդաբուղխ բանիւ շնորհաց լուսատու եղեն մանկանց. Շար։

Կամ որպէս գ. Յորդութբ. առատութբ. լիապէս. *Ո՞ր աղբիւրք այնպէս յորդաբուղխ բղխեցին, որպէս նորա աչքն զարտասուսն. Ոսկ. եփ. ժբ։ *Իմաստութեն բան է, որ համեստութբ յորդաբուղխ ուրախացուցանէ զլսօղսն. Ոսկ. ա. եր։

ՅՈՐԴԱԳՆԱՑ. Տ. ՅՈՐԴԱԽԱՂԱՑ. *Որպէս Ճրագ առ ոսկեգական, կամ չիթ քրտան առ յորդագնացն եփրատէս. Ոսկիփոր։

ՅՈՐԴԱԳՈՅՆ. ա. մ. Առաւել յորդ. առատագոյն. Ճոխագոյն. առաւելապէս. մեծապէս. կարի յոյժ. կարի շատ. պօլ պօլ ղէօպէ, չօգ. *Յորդագոյնս պարածեցաւ աղանդն նոցա։ Եւ քան զջրհեղեղն ևս յորդագոյնս բազմացուցանել։ Յորդագոյն նշանակելովն 'ի վարդապետեալն իւրում. Ագաթ. *Իսկ երուանդ առաւել ևս յորդագոյն սայր զպարգևսն. Խոր. բ. 82։ *Նա ևս յորդագոյնս յուսացաւ կոչել այցելու ինքեան զած. Արծր. ա. 1։ *Յորդագոյնս ևս սաստկացուցանել զաղանդ նոցա. Յհ. կբ։ *Յորդագոյն գոչմամբ ճայթիւն հանէին. Պիտ։

ՅՈՐԴԱԳՈՒԹ. ա. Առատագութ. բազմագութ. *Ապրեցոյց զնա ըստ յորդագութ ողորմութեց իւրոյ. Մծբ. ժբ։

ՅՈՐԴԱԴԻԵՄ. ա. Որ յորդագոյն դիմէ. յորդախաղաց. *Հուսեցան իբրև զյորդադէմ բազմութի բանութե ջուրցն բաղմութեց. Ագաթ։

ՅՈՐԴԱԼԻ. ա. Լի յորդութբ. յորդառատ. ճոխ. երկար. *Ծովանման աշխատութբ, և յորդալի ընթերցուածովք. Ջահկբ։

ՅՈՐԴԱԼՈՅՍ. ա. Առատ լուսով. լուսափայլ. *Որպէս զարուսեակն յորդալոյս ծայրափայլ ածաբանութբն պայծառացեալ. Գր. տղ. 'ի տփ։ *Գեղ բնութե արեգական՝ յորդալոյս ական նման է. Վեցօր. է։

ՅՈՐԴԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ խաղացեալ հոսի յորդութբ. յորդագնաց. յորդեգնաց. յորդահոս. յորդաբուղխ. *Անձրևք յորդախաղաց ուղխից բանութե. Յհ. կմ. էկէղ։ *Ի յորդախաղաց ջուրն՝ որ իջանէ 'ի լերանցն։ Բղխեցոյց աղբիւր յորդախաղաց ուղխիւք. Լմբ. ծ. եբ։ *Յորդախաղաց գետոյն հրեղինայ։ Յորդախաղաց հրոյն տաչորման։ Յորդախաղաց վտակաց ոգէ շնորհ վարդապետութե։ Զյորդախաղաց վտակսն յորդանանու. Սարկ. ող։ Մխ. ող. և 'ի մծ։ Ճչ։

ՅՈՐԴԱԽՕՍ. ա. մ. Յորդաբան. Ճոխաբան. և ճոխաբանելով. *Յորդախօսն և առատաբանն 'ի պատգամս տեառն. Առակ. գ. 6։ *Յորդախօսն բարբառելովս. յն. իբրև զանիւ. Եւագր. ծ։

ՅՈՐԴԱՀԵՂԵՂ. ա. Յորդ իբրև զհեղեղ. յորդահոս. *Ըստ նմանութե ամպոյն իբրև զյորդահեղեղ ինչ անձրևաց սաստկութի զվարդապետութիւնն 'ի վերայ հոսէին. Բուզ. գ. 13։

ՅՈՐԴԱՀԵՂՈՒ. ուս. ա. Յորդ հեղեալ. յորդահոս. *Հեղուն զարտասուս յորդահեղուս վտակ. Նար. փող։

ՅՈՐԴԱՀՈՍ. և } ա. Առատահոս. յորդաբուղխ. յորդախաղաց. որ յորդագոյն հոսէ կամ հոսանս ունի. արագ վազօղ. կէռ, հօռ հօռ. *Յորդահոս անձրև, անձրևք. աղբիւր. վտակ. գետ։ Գետն այ յերկնից յորդահոս իջեալ զտիեզերս արբուցանէ։ Յորդահոս արտասուօք. Կոչ. տ։ Մամբր։ Արծր. ա. 1։ Գնձր։ Պիտր. սխոն։ Շար։ և Վրք հց. ծէ։ *Յորդահոս արեանցն իջմամբ՝ զմեղաց շիջուցին զբարձրացեալ զբոցն. Տօն։ *Քրտնեալ թորէր յորդահոսակ առուս։ Յորդանան յորդահոսակ սահանօքն սանձակոծեալ գիղանիւր. Թէոդոր. մայրագ։ Նանայ։ *Յորդահոսան աղբերք, կթ վտակք աղբերաց։ Գետք յորդահոսանք։ Գետք հրեղէն առաջի նորա յորդահոսանք դնայցեն։ Զչորեքվտակեան առաջին գետոյդ յորդահոսան ծաւալմանցդ։ Յորդահոսան լեզուն բանիւ 'ի բանս առատացեալ. Պիտ։ Արծր. գ. 12։ Եւագր. խզ։ Նանայ։ Նար. կէ։ Կամրջ։ *Սիրալիր համբուրիւ ընդ արտասուաց յորդահոսանց (՚՚ոսանաց, կամ սաց) ողջոյն եղբարցն տուեալ. Սկեւ. 'ի լմբ։

ՅՈՐԴԱՀՈՍԱՆՔ, ՅՈՐԴԱՀՈՍՔ. գ. Յորդահոսանք, կամ հոսումն. *Առատ բանիւ իբրև զյորդահոսանս գետոց. Ը. Մկբ։ *Ծաղկալից դաշտքն դաւնայլն յորդահոսանս ('ի յորդ հոսանս) արեանց բազմաց. Եղիշ. գ։ *Յամաքեալ սպառեցաւ յորդահոսք ջրոյն. Ճ. Բ։

ՅՈՐԴԱՀՈՍԵԱԼ. } Տ. ՅՈՐԴԱՀՈՍ.
ՅՈՐԴԱՀՈՍԵԱՆ. } *Յորդանան յորդահոսեալ՝ շրջան առեալ շուրջ մանուածով. Տօն։ *Ի յորդահոսեան վտակսն յորդանան գետոյ. Ճ. Գ։

ՅՈՐԴԱՀՈՍԻՄ, եցայ. չ. Հոսիլ յորդութբ. յորդախաղաց լինել. *Մինչ գետք հրեղէն յորդահոսին, իբր ըղհեղեղ ջուրց ծաւալին. Յոհ. օձն.։ *Գարնանաշարժ սլօք գետք յորդահոսեալ ծփին. Գնձ.

ՅՈՐԴԱՁԱՅՆ. ի,ից. ա. Որ ունի զձայն յորդ. մեծաձայն. *Ահագնագոչ չփօրայիւք, երգեհոնօք, և զանոնօք յորդաձայնիւք։ Գովեցէք զնա ծնծղայիւք յորդաձայնիւք. Թղթ. դաշ։ Վրդն. ող։

ՅՈՐԴԱՆԱԽԱՆՁ. ա. Որոյ շատ է նախանձ, կամ նախանձաւորութի. *Ոչ ուսեալք 'ի բարիս նախանձել, այլ 'ի չարիս յորդանախանձ. Սեբեր։

ՅՈՐԴԱՆԱՆԱԲՈՒՂԽ. ա. Բղխեալ 'ի յորդանան գետոյ. *Հրաշագործեալ յանցն յորդանանաբուղխ ջուրցն. Կիւրղ. խչ։

ՅՈՐԴԱՇՈՒՆՉ. ա. Որ յորդագոյն շնչէ՝ փչէ. մակդիր հողմոյ. *Հարաւ յորդաշունչ բանութբ յոգս բարբառի. Վեցօր. է։ և Շիր։

ՅՈՐԴԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Չափ յորդ և զեղուն. առատաբաշխութի. *Շնորհաց քոց յորդաչափութիւք մի ալօտասցին իբրև առ անարժանս. Սարկ. ող։

ՅՈՐԴԱՉՈՒ ԼԻՆԵԼ. ա. Յառաջ խաղալ 'ի չու՝ ընդ ցամաք և ընդ գետս. *Յորդաչու լեալ է մէջագետս ասորւոց. Յհ. կթ։

ՅՈՐԴԱՋՈՒՐ. ա. Որոյ յորդ է ջուր. շատաջուր. յորդահոս. ջուրը չօք, հօռ հօռ ջուօղ. *Բազում գետք յորդաջուրք մտանեն 'ի նմա ('ի ծովն). Վեցօր. է։

ՅՈՐԴԱՌԱՏ. ա. Յորդ և առատ. առատահոս. յորդահոսան. բազմազեղ. չէօք կէռ. պօլ չօգ, բօլլը. *Յորդառատ անձրև, կամ գետք շնորհաց, գետ ոք հոգւոյն. Փարպ։

պ։ոկ. յոգ։ Ի յբ. սգիպ։ *Յորդառատ վար. դապետութեի, կամ վտակք բանի. Վ յ։ ոգ։ Շաբ։ * Յորդ առատ բանիւք գիտեր զէլ ի բրացն իմայուսյանել նոցա։ Յորդառատ գո. հութի. Եւիս։ * Յորդառատ արտասուք. Եւիս։ Աճդ։ Շաբ։ *Լինու բազմութիք յորդառատ զղջմամբ. Յճի. ձ։ *Խոտաւվանիմք յորդառատ ողորմութեդ։ Ցեւս զյորդառատ ողորմուեդս։ Մծբ։ *Ինքն ած խոնարհեցաւ յորդառատ քաղցրութեն. Եփ. ի։ *Լի յորդառատ զևլմամբ սիակուի։ Անկարօտ ընչեղուէն յորդառատ գոյիւք։ Յ ֆեալք աւարառու և յորդառատ շահիւքն. Պ։ ։

ՑՈՐԴԱՌԱՏ. ՛. Յորդագոյն. յորդութիք. * Յորդառատ երկիղ զարտասուս։ Յորդառատ զգետս արտասուացն հեղհեղել։ Ի յորդառատ բղխեցոյն զարմատն լիուր. Ճ. Գ։ Լ՚բ. գթբ։ Պ։ ։ *Թէ զանեղծականս իընդ լինեցէք, հզծականքս յորդառատ գայցեն մեզ Ո։ի. էէբ։

ՑՈՐԴԱՍԱՀ. ա. Յորդութիք սահեալ. յորդահոսող. յորդահոս. *Հրաիտան կայ. լակք կոլատհս հիւթից յորդատահ վտակաց ամենակեցոյց բոլորիցն արարչի. Ածն. Եիէ։

ՑՈՐԴԱՍԱՑ. ա. Յորդ ասիբ. Ճոխաբան. Ճոխաբանական. * Հմուտ հնութոյան յորդատաց յայտնաբանութեիք։ Յորդատաց բանիւ, և առատաբուխս վարդապետութիք. Փաբղ։

ՑՈՐԴԱՎՏԱԿ. ա. ՛. Յորդ վտակօք. *Գետ յորդահոս, գետ յորդավտակ. Գնչ։ * (Ջուրն) յորդավտակ ի վէր բիւէր. Վ. Նահ. հղ։

ՑՈՐԴԱՑԱՐԱՓ. ա. Ուր իցէ տարափ յորդ. սաստկատարափ. *Շտնիք յորդատարափ վայլատահմանց. Բննիչ։

ՑՈՐԴԱՓԱՅԼ. ա. Առատ, և պայծառ. * Յորդատիպայլ պարգեւք հոգւոյն շնորհից. կ։ըզ. Խ։

ՑՈՐԴԵԼԱԿ. ա. գրի և ՑՈՐԴԵԼԻԱՑ. Յորդութիք լինեալ (հնչիւն, ձայն). վիրատասս. շէշտաւ. սուր. բարձր. սաստիկ. *Յորդելսկն և բանաբարեաց։ Յորդելսկ շէշտիւք. Քէբ. ֆէրի։ *Լինի գարձեալ ձայն յորդելակ ի բողոքելն ինչ կամ ի սաստելն կամ ի հրամայելն. Մֆ. ֆէբ։ *Ախտիձակք են բաժշտական ձայնիցն, յորում յորդելակ ձայնին, որ և վերատատ ասի։ Սուր և յորդելակ հնչմամբ. Երփ. ֆէբ։

ՑՈՐԴԵՄ, հցի. ն. Ῥυέω. Fluo, influo. Առատանալ. հեղուլ. բղխել. հոսել. ծաւալել. յաշխարհել. հոս հոս ափբզմամբ. ըղալնմամբ. *Բղխեսցին լերինք դքաղցրութիւ, և ըլսւրք յորդեացն զկաթն. Յ։վիչ գ. ։ի։ *Զգիւտս շնչաւետութեիք և զարտորութեիցն յիկիր յորդել. Պ։ ։ * Եղիցու անուա նոյց. . . և ի գուբ խնամոյն Նոր գրգեաց յորդեաց ընեայց զնոսա. Ածն։ * Բազմայուսցին և յորդեսցին զուսումն քարոզուեն. կ։ըզ։ * Հնարեին և յորդեին զանձկան. Ես։ պմ. ը։ 12։

ՑՈՐԴԵՄ, հցի. ը։ } Ῥέω. Fluo. ἐκρέω.
ՑՈՐԴԻՄ. հցայ. յ. } ρῆμα. πλεονάζω, ἐξυγρίζω, abundo, redundo, extra alveum erumpo. φερομαι, ευρομαι, feror, trahor. κλυσμαι, κυλεομαι, διερχομαι, inundor, volvor, procurro, ևն. Յորդութիք խաղալ. հոսել իբրև ընդ ուրբս, կամ պպես գյորձանս. որպես առուս վտականալ. առատանալ. զեղուլ. ծաւալել. աձել զոյլսնալ (ջրոյց). բազմանալ. առաւելլսլ. բղխել. սորվել. ծորիլ. (իրօք կամ նմանութ.) ասաք Հոպ։ պօ։ ֆֆաֆ, ի։ֆաֆ, ևն. *Յորդեաց ձեն իբրև զձուռ իրաւունք։ Իբրև զվիզիզատ կամ զգետ յորդեալ։ Գետ հրոյ յորդեալ. լաներ։ Իբրև զձուռ ձորալիր պատանոցաթազ յորդեսցէ։ Յորդեաց ջուրն իբրև զյորձանս հեղեզաց։ Յորդեր առաւել բանն զնմանէ. ևն։ Իսկ Դ։ֆ. ։. 40. *Նշանակն սմբարձաւ յորդեալ։ իսկ առաւելապէս *Յորձորեցն քաղցրանան միաք, մինչ ի թնդմանէ սրսին յորդեն արտասուք. Մէ։ն. վ։ *Առուեալ ևս բղխեաց յորդեաց ուսումն նոցա. Ածն։ * Վտակք գիտուեն յորդեալ բղխեն ի քաղաքէն. Փբղ։ * Որչափ մեծացան շնորհք քո, յորդեցին յանցանք իմ. Սբ։ա։ *Յորդեն լիշատակք տանջանաց. Խ։ֆ։ * Ըստ յորդել ատացուածոց զօրանայ չարակնուէ. Մծբ։ձ։ *Ի վերոյ՚ք գլերինս յորդեցան ջուրք. Եփ. ծ։ * Հոգի նման է աղբեր. եթէ ոք բրէ զնա և մաքրէ, սրբի և յորդի։ Վբ։ հղ։ձ։

Մերթ՝ Դիմել. հորդան տալ. ընթանալ որպես զջուր խաղացեալ. Լուկ։ * Ահա ո. մանիք ի պահապանացն յորդեցան մտին ի քաղաքն՝ պատմել քահանայապետին. Ես. ղիւ. յոբ։

ՑՈՐԴԵՒԱՆԴ. ա. } Ուր իցէ եռանդն
ՑՈՐԴԵՒԱՆԴՆ. } յորդ. հրալից յորբորքմամբ. ջերմանդամ. ջերմագոյն. գովովալից. ի բանականէն. ձճ։

ՑՈՐԴՈՐԱԽՈՑՉ. ա. Ինքնայորդոր խուզող. փութաջան ի խուզարկել. *Յորդորախոյզ աշխատողացն զառ ընդ երկրաւ ծածկեալ օգուտս ուսուցանեն։ Փբղ։

ՑՈՐԴՈՐԱԿ, ի, ացի. գ. Προτρεπτή, παραίνεσις. Exhortatio. Բան յորդորական. յորդորակ։ (չծ. լտ. հորդածին, ապհորդածիս.) *Յորդորակն, յորդորումն յուն ինդրութիւն դրոց։ Յորդորակն. ընթանալ յեկեղեցին, ևն. Յ։ն։ Ո։ի. ֆբ։

ՑՈՐԴՈՐԱԿ. Հիւանդ և գնացք ձայն երկոց։ ժմ։ Տ։ղ։ Գն։ի։

ՑՈՐԴՈՐԱՆ. ա. որպես Յորդելակ. * Ամին առաք (ա, է, ի) չէշտք՝ վասն յորդորակ ձայնին. Մ։ֆ. ֆէբ։

ՑՈՐԴՈՐԱՒ. ա, որպես Յորդորական. Προτρεπτικός. Exhortativus. *Խօսք յորդորակ ի մկրտութիւն. Բ։ա. Ա։ա։

ՑՈՐԴՈՐԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Προτρεπτικός, παραινετικός, παρακλητικός. Exhortativus, adhortativus, suasorius, consolatorius. կարգեալ և գիսլոլ ի յորդորել. յորդորիչ. սկսիթարական. շարժիչ սրտի. և Յորդորամբ. * Յորդորական խրատու բանն։ Զյորդորականսն գրել։ Յորդորականք ի յաղաջնութիւն. Աճ։ * Ինքնահաս բանիւք յորդորականօք զամենեսեան չահեցուցանէր. Վբ։ ոգ։ *Յորդորական հրամանն աերուեդ քո միշտ մարակեաց զիրաւացի հեղգ երկչոտութեի մտաց խոց. Ածբ։ *Հարպա բառս այս է ուրիք յորդորական. որպես ի մակաբայեցիսն. Գե։ ես։ * (Յիշատակք) յիշատակել յորդորականք են. Պ։ ։ * Ձայնս ձգողականս և յորդորականս։ Յորդորական ձայնիւս այսու ի գերակայիցն բաղձանս ելս նել. նէ։ս։ * Յօրինել քեզ երգս, յորդորականս, և նեբրեղեանս. Շաբ։ * Երեք և ընթերցմունք սրբազնաբար ննջեցելոցն ընդունականք են, և տակաւին կենդանեսցին յորդորականք առ նմանապէս կատարումն. Դիտ։ Ելիս։ * Ջսիմեոն և զաննա՝ յորդորական ծերոց և սրբեաց. Բ։ա։ ձ։ *Քաջալերիմք հաւատով, և յորդորական սիրով. Եփ։ ոշ։

ՑՈՐԴՈՐԱՀՆԱՐ. ա. Ուր հնարի յորդորել, և հնարեալ է ի սկսս շարժելոյ զսիրտ։ *Դասելիմ յորդորահնար քնարնուա գարանաւն ասէր. Թէոդոր. ի յոյն։

ՑՈՐԴՈՐԱՄԻՏ. ա. Προθυμος. Prom-

ptus, alacer, sedulus. Մաքք կամ ոգևոյվ և սրտիւ յօժար · յորդոր կամ յորդորագոյն, յօժարամիտ և փութաջան.՝ Փոյթք և յորդորամիտք. Պիս ։ ՝Ցորդորամիտս լինել առ ՆեղուԹիւն ։ Ի նոյն միտս չարչարանաց յորդորամիտս լինել· Վ.բ· ոս։ Սարկ. ՙ. պ. ՚։՝Զգաստերս երուսաղէմի յորդորամիտս առ նէ ։ Վասն յորդորամիտս առնելոյ զնոսա ՚ի հաւատս ։ Զի յորդորամիտս արասցէ զպատուիրանն կատարել· Նիս. Երգ ։ Իգն ։ Սարկ. ՙ. պ. ՚։

ՑՈՐԴՈՐԱՊԱՀԱՆՆ, ի. ս. Ցորդոր սրտիւ պահանջել կամ պահանջող · Թախանձապին ։ ՝Եռանդնաբար և յորդոր փութով, և յորդորապահանջ հարկապահանջութիւնս · Թէոդոր · ՚ի Լոյսն ։

ՑՈՐԴՈՐԵՄ, եցի · ն. (յորմէ և լատ. hórtor.) Προτρέπομαι, ἐπιστείω, ἐρεθίζω, ἐρέθω, παροξύνω. Hortor, adhortor, exhortor, propello, impello, incito, incutio, irrito, provoco, acuo, concito, induco. Ցորդոր կամ յորդորամիտ չանալ առնել · յօժարեցուցանել · շարժել զսիրտ · Թէ լադրել · խրատել · ադրել · խոյսիւրդ տալ դրդռել · հրապուրել · մխիթարել · յորդորընծեալ, հառնեցընել, երտեալ, իրաւ փալ, սիրտը առնել · փառաբանել · փութրմիլ, նաահաւ՝ ԷօյԼ-ա վէրմէս · ՝Ցորդորեաց զնա գոգոնիւել՝ ինդրել ՚ի հօյէ իւրմէ ագապակ ։ Ցորդորեաց և զարթեցոյց կամին ։ Զեր նախանձն զարազոյս յորդորեաց · ևն։՝Ցորդորեցին զԹադասուցն։ Որ և ւրիւբիոս ոմն յայս յորդորեաց· Եւէս Ֆ։ Խոր · ՚. ։ ՝Վասն այսորիկ խօսել հարկաւորիմ, և յորդորիմ ՚ի հեծել· Խ.Խ.ս ։ ՝Մի անմտաբար յորդորեսցուք (այսինքն յօժարեացուք) ուտել զայն՝ որ ոչ է մեր· Ոսի. յհ. ՚. 38 ։ ՝Ոչ ՚ի չարեացն զարհուրեցաս, և ոչ ՚ի բարեացն յորդորեցաս · ՄԼ. Երեմ ։

ՑՈՐԴՈՐԵԼ, որպես Քաջալերել· փերթ փալ ։ ՝Ցորդորէ ևս զմիտս նոցա · ընդ ձեզ եմ ասէ։ կրԹեաց և յորդորեաց զմիտս նոցա · Ոսի. յ. Ֆ. 37 ։

ՑՈՐԴՈՐՆԻ, որպես Ցորդեղ· յաձախել · ծաւալել· զեղուլ· ՝Ցորդորեցին գոնդս գոնդս հաւատացեալոց, և զամենայն երկիր լցին · Ագաբ ։ ՝Տէսանէր զքրիստոնէութիւնն, որ օր քան զօր յորդորեալ տարածանէր · Եւէս· Ֆ ։

ՑՈՐԴՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ· ցուցի · Նոյն ընդ վ· ըստ ա Նշ · ՝Օրինադրին ոչ է պարտ զքերԹողն յորդորեցուցանել՝ քերԹել զայն ինչ զոր իւրեանցն իցէ սիրելի·Պաւս·օրինաց։

ՑՈՐԴՈՐԵՑՈՒՑԻՉ· ս·) Προτρέπων ·

ՑՈՐԴՈՐԻՉ· լչի, չաց·) Exhortator. προτρεπτικός, exhortativus. Որ յորդորէ · յորդորող · յորդորական · յորդորչող · ՝Լրուեաց ձայնն յորդորեցուցիչ ։ Ես այլ բանս աոյնպիսիս բազմապատիկս, յորդորեցուցիչս. Խոր· Ֆ· 68։ Սարկ· ս· պ· Ե· ՝Ոչ սոքա զԹագաւորութիւնն երբէք լուծցեն, և ոչ այլոց առ այլ ինչ յորդորեցուցիչք լինիցին·Պաւս· օրին · Ֆ ։ ՝ Ո՛չ է պարտ յորդորեցուցիչ լինել· անդ· ՚ի ։ ՝Ցորդորիչ գասոյ ընարեալոց ընդ քեզ սքղ· Շար։

ՑՈՐԴՈՐՈՒԹԻՒՆ· Տ· ՑՈՐԴՈՐՈՒՄՆ· ՝Զինչ ինչ ասէ՛, և ոչ զպատճառս դնել· քանզի և նոցա բազում յորդորութիւնք են ՚ի ծածկուածսն· Ոսի. Խս ։ ՝Անասելոյ յորդորութիւնք տերունականն բան զգաւշացուցանէ · կանն ։

Կամ Ցորդումն · յորդուՀ · բուռն գիւղացումն · ՝Գնեացն յորդորութիւն (է խմանալ) զգօրան աւուրց · Ոսի. Խս ։

ՑՈՐԴՈՐՈՒՄՆ, լման · գ· Προτροπή · Adhortatio, exhortatio. παροξυσμός, exacutio, provocatio. Ցորդորել, իլն · յորդորական · վառելն ՚ի փոյթ · եռանդն · փոյթ · ՝Զգաւշացուցէք միմեանց յորդորմամբք սիրոյ գործոց բարեաց· Եբր· ՚ի· 24 ։ ՝Եւս առաւել զյորդորումն սիրոյ ։ Տպաւորեալ միացն զմեզ ընդ ամենայն բարեգործուԹ յորդորմունս · ՚ի ։ ՝Ցորդորումն յառաքինուԹիւն· Ոսի. Եբր ։ ՝Տայ զհոգին յորդորման. Լ.Ի.պրփ։ ՝ Ոչ այնպէս մարդիկ դիւրաւ յորդորմանէ բանիցն, որպես յառաքինի դիմաց քարոզին՝ զօգտաւորի ընդունել սովորին · Սարկ · ԥԽ ։

ՑՈՐԴՈՒԹԻՒՆ · գ· Δαψίλεια. Abundantia. ῥεῦμα, fluxus, eluvies. ἔκχυσις, redundatio. ἄφεσις, dimissio, ևն. ԱւատուԹի. առատանալի. յորդուԹիւն· ՝ՑորդուԹիք ծովու ։ Ջուր յորդուԹեցին ։ ՑորդուԹիւն ջուրց հոսելոց լուսնուԹիւ · Ի· Ի.Ի · ԻԲ · 16 ։ ԵԼԼ · Խ· 3։ Խ· ԺԲ· 17 ։ ՝ Աղբերք մշտաբուղիք ՚ի նմին յորդուԹիւ կան ։ ՑորդուԹ բղխմանցն · ԵԼԼ ։ ՝Ցագեցան յորդուԹիւ անտի արեանն · Ես. պԽ· Ը· 12 ։ ՝ Սիրոյն նուազի յորդուԹիւ ։ ԲարեբախտուԹիւն զեզնի յորդուԹիւ · Պիս ։ ՝Աւազանին նորաձին որդւոյ՝ անհաս յորդուԹիւ · Նոր · ւ։ ՝ՅորդուԹիւ բարեբարուԹիւ՝ ընդակիզ (կամ ընդանակիզ) քո է · Սարկ· ազ ։ ՝ Ցիշմամբ հլոյն զյորդուԹիւն շնորհացն ցուցանէ · Շ. Նխ ։ ՝Երանելիս կոչէ, զի սաստիկ յորդուԹ ղէջս հոգւոյն նոցա պարգևեաց· Ներս· Նվ ։

ՑՈՐԴՈՒՄՆ, դման · գ· Ցորդելն · յորձանք · ծաւալումն · զեղում · ՝Փակել զաՄենայն յորդումն չարին · ՑհԽ · Ը ։

ՑՈՐՀԱՄ· ս· ՝Ὅτε, ὅταν, ἐπάν. Quando, quum, cum · Ցոր ժամ· յորում ժամու · յայնմ ժամանակի՝ յորում· երբ· իբրև· ԵրԲ· որ, որ ոՓԷն որ · ՆԷղաման, ՆԷղՓԻԼ, հալան · ՝ Կալող եմ այսօր , որպէս յորժամ առաքեաց ղնա մնվևս ։ Եւ լինէր՝ յորժամ մտայ ներ արքայ ՚ի տունն տեառն ։ Զոր արար դաւԹի , յորժամ քաղցեաւն ։ Ցորժամ գԸ· ամանիցէք, ապդ արասջիք ինձ ։ Ա.յժմ մերձ է մեզ փրկուԹի, քան յորժամ հաւատացաքն ։ Ցորժամ դարձցին և յուշոց հանիցեն, յայնժամ կեցցեն ։ Ցորժամ եկեսցէ, յայնժամ նոտցի ։ Ցորժամ դարձցին առտեր, տպա վերասցի առագաստն, ևն ։

Կամ իբր չ· Ὀπηνίκα. Postquam, quandoquidem. Մինչ· որովհետև · արդ քանզի· երբ · ուր · ԵրԲՎ՝ · ր · լԻՆՈՒ·՝Ցորժամ ալարին զայս մեզս, և մասինն ՚ի աստաղուստն. Յ·ՎՐ· ՃՈ· 12 ։ ՝ Ցորժամ գլուխս էր ՚ի կողմն արևմտից, հարկ էր աջակողմեան լինել ընդ հալաւ · Բր· ՏրԼ ։

ՑՈՐՃԱՄ, կամ ՑՈՐ ՃԱՄ· որ է ՚ի մեզ կրկին բառ հարցմամբ · Πότε ; Quando ? ἕως πότε ; usque ad quod tempus? Ցորնմ ժամու · յորում ժամանակի· երբ · և ցԸրբ· ցորքան ժամանակս· ՆԸ զամն, ՆԸ զամանաքս· ՝ Ցորժամ ժամանեսցես դու, և կամ երբ դարձցիս· ՆԵԼ· Ք· 6 ։ ՝Իսկ յորժամ լի եղև փառօք Ներ ամենայն երկիր· Ոսի· Ես ։ ՝Ցորժամ Ճանաչեմք որդիս ՚ի գոլ զմեզ, և յորժամ սատանայի · Նխ· Ա· յհ ։

ՑՈՐՁ, ի, ից· Տ· ՈՐՁ (ոչխար ·) ՝Ցորձիւք և պատարագօք երԹիցեն ինդրել զԹո· Ոսի· Ք· 6 ։ ՝կայցէ ՚ի հօտի նորա յորձ (կամ ՚ի հօտի նորայ՝ որձ) · Մանդ· Ը· ըստ ՄաԹէ· Ա · 13 ։

ՑՈՐՁԱԽՈՐ· ա· որպես Թէ Ցորձախոր· յորձանուտ · ՝Սահեալ ՚ի վերայ յորձախոր լայնանիստ ալեացն · Ագաբ ։

ՑՈՐՁԱՀՈՍ· ա· Իբր Ցորձահոս · որ և ՑՈՐՁԱՆԱՀՈՍ · ՝Մի ծածկեսցեն զիս յորձահոս մրրկեալ ալիք կենցաղոյս · Շ· Բ ։

ՑՈՐՁԱՆ, ի, ից կամ աց· օք · գ· Ῥύσις, ῥεῦσις, ῥύμη, ῥεῦμα, ῥείθρα, πλημμύρα, χύσις, ἔκχυσις, χείμαῤῥος. Fluxus, profluvium, inundatio, redundatio, effusio, irruptio, torrens. (որպես Թէ Ցորդանք.)Ցորդումն կամ յորդուԹիւն ջուրց՝ եռաչմամբ հանգերձ որպէս զեռանդն կամ ծայր · գրդանք · հոսանք · չքնաղք · պտոյտք · ալիք · ուղիք · հեղեղ · զեղումն · վազք · յարձակումն · ևԼ· կիրպող, ափընԹը, հոսս հոսս՝ հառալ հառալ ափամբ, փայնամբ, ԲաշՀաւը, էիսրիայէս· ՝Ահեաց յորձանն՝ յորժամ ոչ ունիցի տեղի ապականելոյ կամ վնասելոյ, զինքեանք · Ոսի. յհ · Ի· 41 ։ ՝Որպէս յորձան ինչ աստիճ ընդ զառ ՚ի վայր հեղեալ Խոր· ՚. 10 ։ ՝Ընդ ձորս հոսելով յորձանօք ։ Ցոր և ԻՀՁ կողմ հեղոյր զեզեբրն յորձանն· Նիս· ՚ի ոՓանԼ ։ ՝Ցորձեաց Ջուրն իբրև զյորձանս հեղեղաց· ԵԼԼ · Խ· 5։ ՝Իբրև զառիւծ եԼՁՁ ՚ի յորձանացն յորդանանու · Երեմ· Ֆ· 44· (յն· ՚ի վեր ելցէ ՚ի յորդանանէ· զոր նախինքն մեր ստէպ առնուն որպէս գեօ յորդ կամ յորձանուտ ։) ՝Զօրէն յորձանաց ուխից Աւիք յորձանաց ։ Գետոյն (Նեղոսի) յորձանօք զեղման ծովացուցանելոյ ՚ի ժամանակի զդաշտսն։ Բազում և ստուար յորձանօք · փԼ· ՝Բռնեալ Թէ յորձանիցն ։ Ցորձանիցս անարգելուԹեամբ · Լեռնօրէն յորձանօքս բարձրացեալ· Պիս ։ ՝ Ի յորդանանու յորձանսն · Շար ։

Ն.մանուԹիք ասի · ՝Քանզի և յովբայ իսկ ոչ ՚ի.ասեցին յորձանք բանից նոցա ։ Ընկուլեալ զյորձանս նախատողացն՝ ՚ի բաց մերժեաց համարձակուԹիք արդարուՀն · ԽոՓ· ՝Ցորձանս (՚ի յորձանս) անօրէնուԹիք տապարեալ · ԵԼԼ · ազ ։

ՑՈՐՁԱՆԱԳ կամ ՈՐՁԱՆԱԳ· Ζέσις, βρασμός. Fervor, aestus, ardor. Եռանդն ջոյ եռացեալ հրով · ՝ Աւեալ գնՈՀի ՚ի խարուկէ անտի՝ յորժամ եռայր ուժգին յորձանօք · Ա.յնպէս որձանս առնոյր մակաւեին, իբրև ԹԷ առքայմեալ է ՚ի կաՁամանից հրոյ· այն պէս որձանս առնոյր, որպէս ԹԷ ՚ի բորբոքմանէ հրոյ ստիպեալ լինէր · Շ· Ա· ԵՀԼԼ ԳԼԼԼ ԳՁՁԼ·

ՑՈՐՁԱՆԱԽԱՂԱՑ· ա· Ցորձանօք խաղացեալ, եռացմամբ կամ ՀեղմունԹիւ յորգեալ· յորդահոս · ՝Պղպջաձիգ արտօսր իբրև յեռանդնոտ կաուսայէ ՚ի վեր յորձանս խաղայց սահին · ԱրՁր · Ֆ· 2 ։

ՑՈՐՁԱՆԱՀՈՍ· ա· Նոյն ընդ վ· որ և ՑՈՐՁԱԼՀՈՍ, ՑԱՐԿԱԼԱՀՈՍ. ՝Ո՛չ սեանահս զյորձանահոս կարկառեալն արեան քո ՚ի բեբանոյ քումմէ · Շ· Բ։ ՝Գտանել զՀուն անցից յորձանահոս գետոյ · Ոսի ։

ՑՈՐՁԱՆԱՁԻԳ· ա· Ձգեալ յորձանօք, կամ որպէս զվնտղս յորձանաց · ՝Յոյժ ձանաձիգ յարձակմանն (կամ յարձակմամբն) հաստանէ անցանէ բանն · Ոսի· Ես ։

ՑՈՐՁԱՆԱՈՑՔ· ա· Որ յորձանօք ուսզանի կամ ուսզանէ · ևԼՊաՀԼԼ· ՝Բռնմահոլով գեռաց յորձանասպղ պտոյտք· ԹԷոդոր· ՚ի Լոյսն ։

ՑՈՐՁԱՆՈՒՏ, ի, ից· ա· Պրջρέων. Profluens, և այլն· Ոնօղ յորձանաց · ուհական · եռացեալ · ՚ի վերոյ լցն սկատանցն յորձանուտն ալեաց· Պիս ։ ՝Զ յորձանուտս ձորս (հնղեղատաց) լցուցեր· կԼԼա · ալԼԵս·

Մանուանդ՝ գ· Σύρτις. Syrtis, gurges. որպէս Ցորձանք · տեղի յորձանօք լի ՚ի մէջ ջոց· և գետ հասանուտս· ևԼՊաՀԼԼ ափընԹը. ափաբ ԱԱԱ· ՝Երկուցեալք՝ Թէ գուցե ՚ի յորձանուտն անկանիցին · Գձ · ԻԷ · 17։ ՝Մինչ դեռ ընդ ալեան դեռ անցուցանէր զղօրսն, անկեալ ՚ի յորձանուտ՝ վասնանեցաւ· Եսս· ԻԲ ։ ՝Եղիսէ զյորձանուտսն բաժանէ ընդ-

հարմամբ. Ալ՝ա. ՝ի լմբ:

ՅՈՐՁՆԵՒԱՆԴՆ. ա. Եռացեալ յորձանաց. ուր իցէ եռանդն իբրու յորձանաց. ՝Զօրէն յորձնեռանդն հեղելի. Լ՝ա. ծբ: ՝Հուրն՝ արտաքոյ բնութեան յորձնեռանդն զլուրն կացուցանէ: Եւ ծովն յորձնեռանդն եղեալ ցամաքի. Սոփ. ա. պ. ծ: Ա՝ե. պ. Ը:

ՅՈՐՁՈՒՏ. ա. Ցորձանուտ. յորձնեռանդն. տատապին ջերմութիւն. ՝Հատուցին զբարձրութիւն (աչտարակին) յորձուտ և ՝ի մղձուտս օդն, որպէս ասեն, ուր ոչ կարեն լինել ծուլութիւք. Վ՝ր. ծն:

ՅՈՐՄԻ ՀԵՏԻ. ՛ս. ՝Ապ՛ ովն, ափ՛ ին. Ex quo, a quo (tempore), posteaquam, ի ժամանակէ անտի և այսր. յետ այնր ժամանակի՝ յորում այն ինչ գործեցաւ. ՝Ասէ ոք, ան ինձ ըլլալն էպե. օ չեյ օլուը, ծոգան պէրի՛ ։ի. ՝Յորմէ հետէ մեր առ փրատուն, չարչարեաց զժողովուրդն: Պատմեցէ, յորմէ հետէ արարի.զմարդն: Յորմէ հետէ բարձունք են, մեզաւ իսրայէլ: Յորմէ հետէ մահեալ եմ, ոչ գադարեաց և այլն:

ՅՈՐՈՑ ՀԵՏՑ. (ըստ յն. ոՀՀոյ.) ափ՛ ών. ն,ոյն ընդ վ. ՝Յորոց հետէ առի ես զձեւս զայս, ոչ Հաշակեցի զնոհալ ինչ. Վ՝ր հդ. յ:

ՅՈՐՈՆՉԵԼ. Տ. ՅՈՐԱՆՉԵԼ:

ՅՈՐՈՆՉՈՒՆ. ա. Խբր Յորանջոլ. Ծոյլ. ՝Որովայնասպարապաս, յորոնչուն, չարակեր անյագ. Ա՝յ. հդ. ՀՀ:

ՅՈՐՋՈՐՋ, ի, ից. գ. (Προσαγόρευσις, ՅՈՐՋՈՐՋԱՆՔ, նաց. ՀՀ ἐπίκλησις, ὀνόμασια. Appellatio, nuncupatio, vocatio, cognomen. (Ի կրկնութիւն ձայնիս ոգուածի, այսինքն ասութիւն, կամ կոչ.) որ և ՅՈՐՋՈՐՋՈՒՄՆ, ՍՏՈՐՈԳՈՒՄՆ. Կոչումն. անուանակոչութիւն. անուն. մականուն. ՝Յորմէ՞ք քեզ՝ վերոյին ծնունդ ՝ի ջուրցն աւազանին լուսոյ. Շ. փաշ ՀՀէ: ՝Ախոյեաքին իմաստութեի, սուտ յորմէ՞քանք. Խ՝ա: ՝Բազում անգամ զքենոս յորմէ՞քանս, որ հակառակ իմն Թուի բանիս. ՍԷ՝ՀԷ. ՀՀ: ՝Դեմետրիոս, որոյ անուն յորմէ՞քանց էր ոյաշարիչ: Որոյ անուն յորմէ՞քանց գեղեցկիկ կոչէր. Ե՝ա. փբ. ՙ:

ՅՈՐՋՈՐՋԱՆՕՔ. իբր ս. Καταχρηστικῶς, κατὰ θέσιν. Abusive, secundum adoptionem. Անուամբ լոկով. կոչմամբ և ոչ ՝ի ճշմարտաբար. ըստ գրութեի. որդեգրութեի: ՝Մարդկան, որպէս ասացաք, յորմէ՞քանօք Հայր կոչեցաւ. իսկ քրի միայն՝ իսկութեի՛ ինուքն, և ոչ յորմէ՞քանօք և ես Հայր. Կ՝ե Ն:

ՅՈՐՋՈՐՋԵՄ՝ հցի. ն. ՛Αγορεύω, προσαγορεύω, ἐπικαλέω, ὀνομάζω. Appello, nuncupo, nomino, voco. որպէս թէ Ոգեւով ոգել. Կոչել սաւգ. սորոգել. Նանուա նել. վերաձայնել յանուանէ. կարդալ. և մականուանել. յայտնուանել. լաւբ՝ա՛ք, ա՝ գօ՝ա՛ք, ՌՆսիյէ ԷՆՀե. ՝Ի՛իս ըստ սովորութեի իւրեանց փոխանակ ՀՀ յորմէ՞քանցին: Որ սեբաստան յորմէ՞քացաւ: Հերոդէս զանարքիպատրիգա (քաղաք Նորոգեալ) ՝ի սուսիւ անուիպատրոյ Հոն իւրոյ յորմէ՞քեաց. Ե՝ա. փբ: ՝Իբրև անձամբ ի լրով այս շատ էր, յորմէ՞քացոյ զանձն իւր սման Հոգւոյն սքի. Եէբ. Ռ՝ե: ՝Զ՝ա մերայն որդւոյ աՀուռամբ յորմէ՞քրէեաց. Խ՝ա. ՀՀ. 3. որպէս և Է. 77. 85: ՝Յաւազանէ կոչեցայ սրհեան (գրիգոր)... ՝ի փրկու թեն աւուր հսկօղ յորմէ՞քեցայ. Ն՝ե. հԷ:

ՅՈՐՋՈՐՋՈՒՄՆ, ջման. Տ. ՅՈՐՋՈՐՋԱՆՔ. ՝Գիր՝ երկաքանչիւրից անուանց առնէ զյորմէ՞քուսինն, ՀՀ և մարդոյ. Ա՝ե. Ը: ՝Ոչ ոք յորմէ՞քումն (կամ յորմէ՞քանս) յանուն ուսնու. սա իւրում բարերմութեն. Ա՝Էէբ. Ը: ՝Նա Հայր կոչէր, և սա որդեակ յորմէ՞քէր. յորմէ՞քմանք՝ (յն. անուանքն) ազգականութեի են, և օգնական նութեի ոչ ուսանք. Ո՝ի. Վ՝ե: ՝Խժական ժառանգելոյն յորմէ՞քումն. Խ՝ր. Ը. 62:

ՅՈՐՋՈՐՋՈՒՄՆ ՓՈՓՈԽԵԱԼ ԿԱՄ ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ. իբր Ալլաքանութեի. փոխաբերութեի. մեταφορά. և մնկալական, μεταφορικῶς. ՝Զայս բան՝ փոփոխեալ յորմէ՞քումն այգեկեցաց և հնձողաց Հառաչ: Մայրս և բլուրս աստ գնմարդիկ զօրաւորս կոչէ. բարձրութեի ծառոց փոփոխական յորմէ՞քմամբ զզօրութեիս նոցա յայտ առնէ. Ո՝ի. Ես:

ՅՈՐ ՍԱԿՍ. իբր յմր սակս. Ա՛ր ի՛ն՝ ընդէր. վասն ի՛ր. ՝Յմր սակս առներ: Եւ յմր սակս. զի փրկեաց զմեզ, և այլն. Եէ՝ի: Խ՝ր:

ՅՈՐՍԱՅՍ. ՛ս. ((չծ. Երես. Թ. է՝ե.)

ՅՈՐՍԱՅՍԵԱԼ. ՛Υπτιος. Supinus. Յերեսս ՝ի վեր. ՝ի վերայ Թիկանց. ուսալատաս անկեալ՝ երես ՝ի վեր. գետնատարած՝ ՝ի վեր հայելով. պրկեալ կաշկանդեալ, անշարժ. անհոգ. յուսալութեի. Էրեան ՝ի վէ՛ր՝ Հանելի վերայ պառկած. արեա խոսքեանէ, վերպէրել. ՝Յետս արարեալ զաթկոյց զնոսա յորսայս. Ո՝ի. ՛ս. ՛ի. 31: ՝Պրկեցին ՝ի յորսայս, և փոկով ձաղկեցին զկուրծան. Տէ՛ էէլ. ոեպ. ծ՝ա: ՝Նոյ ըմպէր գինի, կայր յորսայս ՝ի վէ՛ր անկողնոյ: Բազում անգամ կաթք յորսայս ՝ի մահճան. Ո՝ի. վ. Ե՝ի ՀանՀ: ՝Ո՛վ էր գեղջուկն այն, որ կայր անդ յորսայս. Վ՝ե հդ. ծ՝ա: ՝Մի ոք յայսոսիկ Հայեցեալ յորսայս կացցէ, և անհոգ լիցի. Իփն: ՝Եւ մի յաղթահարեալք յորսայս լիցուք: Մի յորսայս լինելով. Փէլ. Բ՝ն. Ե՝ն. Բան՝ ՝Մինչի՛ երբ յորսայսեալ (կամ անկեալ) կաս ով վատ. Լ՝ա՛ի. Ը. 9: ՝(Յետս այրեցուցեն) յորսայսեալ անկեալ. Կանան:

Գրի և ՈՐՍԱՅՍԱՆԱԼ. իբր Պրկեալ, տապածեալ. և Ամխոփեալ. ընկրկեալ. ՝Եւ ըզդաշան արեւելից իմն գոգցես իբր որսայսեալ ձիւք յարուգային կոյս զերկայնութեի պարզեալ. Խ՝ր. ՛ա. 11: ՝Ծուխն ընդ աւազուս դրունան ոչ անցանէ, այլ անդրէն յինքն որսայսեալ անկանի. Պ՝ե՛ր. (յն. յորսայս վերոնեցանաս:)

ՅՈՐՍԱՅՍԵՄ, եցի. ն. Καταβάλλω. Dejicio, prosterno. ի՛ լ. ՛ῦπτιος κείμαι, κατάκειμαι, supinus jaceo, decumbo, ած. Յորսայս արկանել. տապաստս արկանել: զգեանել. Կանգնել Վրայ պառնեցնել. ՝Զհաւրիւր ուրեմն հազար յաղուց ՝ի ձեռն հրեշտակին յորսայսեաց. Լ՝ա՛ր. ծ՝ք: ՝Ոչ ՝ի կնքէն զշիրմին փականս՝ անդրէն յորսայսեաւս ոնոսին յանդուգնս երկրի սուզեցեր. Ն՝ր. ԼՀ:

ՅՈՐՍԱՅՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Յորսայս լինելն. ըստ յն. վերանիարկութեի. ἀνάπτωσις. ՝Պարանոյիս շրջանակք, և դլխոյս ՝ի վեր յոյսդյուքեիք և յորսայսութիք. Ն՝ա՛ս. Հայ:

ՅՈՒ. Տ. ՅՈՒՅՆ:

ՅՈՒԴԱՅ, այի, այ. } ա. գ. Ἰουδα, ἰουδαῖος,
ՅՈՒԴԱՅԱԿԱՆ, անք. } αἴα. Juda, judaeus, judaicus. Ազգն յուդայի որգաղ յակոբայ իսրայէլի. յեղն յուդայ, յորմէ ծագեաց և քո՛. այլ յետ քրի՛ ՝ի խառնել ժ՛ք ցեղից ցրուելոյ՝ ամենայն երբոյեցցիք կամ հրեայք՝ յուդայեան կոչեցան. Եահուդի, ՆեՀեմիա, ԼըՀ՛ա. Ես՝ա. փ՛ես, է՝ա՛ես. Իտ. գղ. ճ՝ա՛ե, ծէ՝ա. ՝Յուդայ, և բնիկումին: Յուդայ, և ամենայն իսրայէլ: Ի՛չևանք յուդայ: Ի մի՛ի քաղաքացն յուդայ: Եւ գու բնակեսիր երկիր յուդայ. և՛ն. որ և առեալ Թարգմանի, երկիր հրեաստանի, հրեաստան: ՝Հաւրօրհամ որդի սողոմոնի Թագաւորեաց յերուսաղէմ երկու ազգաց, որոյ անուն յորջորջանաց յուդայ կոչէր: Վասն յաղգէն յուդայ Թագաւորաց ազգին իշնաելոյ. ուստի և ամենայն իսկ ազգն յուդայեանք. Ե՝ա. փբ. Է: ՝Հանապազ զզպարտողք և սպանօղք են յուդայքն. Եէբ. ՝ի ոբէի: ՝Յուդայէ է ընտրութեի Թագաւորութեի. Եէբ. օբէի: ՝Յուդայական ազգին Թագաւորութեին: Զյուդայական միայն ազգէ ասէ. Ո՝ի. Ես: ՝ՔաՀ զի յուդայ ազգէն սերէր անուն յուդայական, այսինքն հրեական. Ո՝ի. ՛ս. ՝՝. 3: ՝Ի ջորջորջէ որդւոյն յակոբայ, յորմէ Թագաւորութեի էր. և կալաւ անունն զամենայն ազգն՝ յուդայական. Եէ՝ի: ՝Ազգն յուդայեան (բուն ցեղի յուդայ). Ո՝ի. ՛ս. ՝՝: ՝Մեծ իմն գովեստ կարծէին զնակերն յերուսաղէմ, և զհրեաստանեայս գոն, որ է յուդայեան վիճակին. Ո՝ի. գբ: ՝Ընարգին խոտին ամենայն ազգն հանդերձ յուդայեան ազգաՀն: Եկին ժողովեցան ծերակոյտ յուդայեանց. Եէբ. Ռգ: ՝Ծնաւ քո՛ ՝ի բեթղեհէմ յուդայեանց. Ե՝ա. պմ՛. ՝՝. 8: ՝Ոչ եղկենացի, և ոչ յուդայեանց. այսինքն ոչ հեթանոս, և ոչ հրէայ. Ճ. Ա:

ՅՈՒԴԱՑԱՊԵՍ. ՛ս. Որպէս զյուդա. ՝Մարմնապէս, ոչ մի ասացից յուդայապէս, և ոչ հոգեբղէս ասոքեին. Կ՝ե՛ա՛ս:

ՅՈՒԴԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰουδαϊσμός. Judaismus. Վիճակ և օրէնք՝ կրօնք և սովորութի յուդայեանց, այսինքն հրէից. հրէութեիւն. Եահուդիէբ. ՝Յուդայութեի ՝ի յուդայէ, որ է հրէութի. և ՝ի վախճանի հրէութի՝ Քրիստոնէութեն անուն ՝ի քեռ. Եէ՝ի:

ՅՈՒԶԱԽՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Ցոյզ և իրնդիր առնել. յուզել. խռովել. յուզաքինն լինել. ֆնոռաբել, փնգալել. ապաճաք ԲաՀաճաք. ՝Ի կողմանս կողմանս յուզախնդիրք լինէին. Ա՛գա՛ե: ՝Յուզախնդիրք եղեալք ըստ աշխարհն ամենայն՝ ոչ գաին գերութեի մանուկն: Ա՝ա է, որպէս յուզախնդիր եկն ներքինին այն. Վ՝ր հդ. Է՝ը: ՝Բազում էր հրէիցն յուզախնդիր լինելն. Ո՝ի. գ՝ա:

ՅՈՒԶԱԿ, ի, ից. ա. Որպէս Յուզել. ինգրակ. գաւակ. և Որսող. գրգռիչ. շարժիչ. Էφευρέτης. Inventor. և δελεαστικός, inescans, alliciens. ՝Յանդիմանեալ ամենայն ուսուցք, յուզակք չարեաց լինին. Ա՛ե. է: ՝Ամենայն խաղիկք յուզակք ցանկութեց. Կ՝ե. ծէ:

ՅՈՒԶԱԿ. որպէս Յուզական. շարժելալ. κινητός, motus, turbatus. ՝Սահեալ ՝ի վերոյ ջրակոծական յուզակ ալեացն որավարաց մոլեգնելոցն. Ա՛գա՛ե:

ՅՈՒԶԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Յուզիչ. յուզելի. ծփական. ալեկոծ. ՝Ի բաց ընկեա ՝ի քէն զհոգս, և զյուզական միտս. Բ՝. Եէբ. ծէ՝. ւ4:

ՅՈՒԶԱԿԱՆ. Յուզող. յուզակ. խռովարար. ՝Խնդրելի է յուզելն և գաւանելն՝ զերկն յուզականայն ասացեալ չանց, որք գիտենն, այսինքն ՝ի շաւղացն և ՝ի հոտոցն զբաանեն զորչս գազանաց. Ա՝ր. վերջ. ոէ՛ա՛ս:

ՅՈՒԶԱԿԱՈՑՏ. ա. Ζαλόεις, ζαλώδης. Procellosus. Կատակալալ յուզմամբ հողմոց. մրրկայոյզ. ալեկոծ. ՝Ոչ մոլելոց ալեացն վայրենի սրամասութեի, և ոչ յուզակոյտ եռալութեն արկ ՝ի հեղգութեն. Կ՝ուզ. ՝ի ֆոյան:

ՅՈՒԶԱՐԿ. ա. ՝Ի յոյզ արկեալ եռացմամբ. յուզեալ. ծփեալ. ՝Ջերմութեին ալալքեն՝ յուզարկ է, և անհաստատ. Վ՝ե հդ. ֆ:

ՅՈՒԶԱՐԿԵՄ. եցի. ն. ՝Ի յոյզ արկանել. եռացնել. խռովարկել. հեռաղաբել. ՝Ջրթեութեանքն իւր ա՛ալքեն՝ յուզարկ է, և անհաստատ. Վ՝ե հդ. ֆ:

յուղարկելով զնա. Բրս. ՛ի՛։

ՅՈՒՂԱՐԿՈՒ, ի, աց. ա. Յուզարկօղ. յուզակ. որսօղ, կողոպտիչ ոտանց. *Ջօրաս կանչ գինարբուք, յուզարկուք, համաքաս բոյք աւազակաց. Խոր. Ք. 68։

ՅՈՒՂԱՓՆԻՆ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՅՈՒՂԱԿ ԽՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. *Ոչ վայրապար, այլ բազում յուզաքնին լինելով խնդրեաց ՛ի գտանել. Լմբ. ծղ։ *Ի խորհուրդս մտաց քոց յուզաքնին լինիր, թէ զի՞նչ լինելոց է յետ այսորիկ։ Ա յո ՛ի մտացն յուզաքնին լինելոյ, և ՛ի յայտնուէ այ եղև. Լմբ.՛ի գր. պտ։

ՅՈՒՂԵՄ, եցի. ն. Երեսյակա (հմ. հյ. որոնել), ἐξερευνάω. Scrutor, perscrutor, investigo, perquiro. Ցոյզ և խնդիր առնել. ՛ի խնդիր ելանել. խուզել. քննել. հետազօտել. խնդրել ըստ որում որոնել. (իակ ունկ. ՚՚ուչէ, ե խնդրել, որպես կամիլ. այլ որոնելն և յուզելն ասի՝ ինպոպէս, պրպտել, փնռչել, երնել.) ուսմամբ խոհեմագ. *Ցուզեաց, և եգիտ զակիհն յամնոյն քեհնամանին։ Ցուզեաց լսեան զամենայն առանն, և ոչ եգիտ գկուռան։ Ցուզեցեր զամենայն զինչս իմ։ Ո՞ արար զիրս զայս. և յուզելին և քննեին. ևն։ *Ցուզեաց, և եգիտ զոմն. Խոր. Գ. 39։ *Ցուզել ՛ի յարկս իմ նամակս ինչ. և գալ զդիրս զայս ՛ի յոյզ նամակաց. Վ.բ. 49. ծԲ։ *Զամենայն զգաստասէ Ճառս յուզեցի (՛ի խրատ լսողաց). Ոպ. ՛. Ք. 18։

ՅՈՒՂԵՆ. Ταράσσω, ττω. Turbo, conturbo. Ἐξαγείρω, διαρείγω, στασιάζω, παρέχω. Suscito, excito, concito, seditionem moveo, և այլն. Վեր ՛ի վայր առնել. շարժել. խառնել. յեղյեղել շարժիլ. խռովել. աղմուկ յարուցանել. վերուվար. շփոթել. խարխլել. գրգռել. արծարծել. պլինօսի էնմէ, լուկաւմագ, այագա գալոբմագ, ֆիննէմէ։ *Ցուզեր զքուրան... զուրքն յուզիցին։ Ցուզեցաւ խնամք իմ։ Ալազակեին յուզեալ ՛ի քահանայապետութիւն։ Ծուլն ՛ի սաստիկ հողմոյ ընչեղոյ յուզիր։ Ցոյժ յուզեաց զսրտմտութիւն բարկութիւնն անտիոքայ ՛ի վերայ անօրէն հիմնիսի։ Յուզեն հանապազ զժոգով նոցա որ մանաւանդ խըն դիրս յուզեն. և այլն։ *Սաչալ ստեպ հողիքն յուզեացին ՛ի վերայ միմեանց։ Որովք յուզի հոտ ապականութեաց, և բուրէ հոտ նեխութեան. Խոր։ *Ցուզեր և չարժեր զբուք ձմեռայնոյ։ Զողոմած գաստատանն յուզեցաք՝ վրէժ առնուլ. Եղիշ. Ք. Է. *Դադարեցոյց զյուզեալ ալիսն։ Զայս ամենայն յուզէ, զի մերժեսցէ զմարգարէն. Իսն։ *Եր. կայնագոյն Ճառս յուզել. Սարկ. Ք. չհ. Ք։ *Անդ ապա և գուրք խնամոց յուզիցին աբարչական սերոյն. Ագաթ։ *Երիվարքն սկըսան վրնջել, և պատերազմ յուզել. Չիւնէ։

ՅՈՒՂՈՒՄՆ, զման. գ. Ցոյզ յոյզ. յուզելն, իլն. իբր Որոնումն. *Խնդրելին զնա յուզմամբ, և ոչ գտանէիին։ Գիտաց պյուզումն աքերկիոսի. Տէ իՀԼ. Տրգ. ծԷ։ հուկ. ՚ի՛Է։ *Ա՛յլ մեք գարձցուք ՛ի յուզմունս և զանց ամոլիցն. Ճ. Ա։

ՅՈՒՂՈՒՄՆ. իբր Շարժուածն. շարժըլուծին. *Սրտնոլթի է յուզումն ՛ի վերայ մեղուցն, և կամ որ Թուի Թէ մեղանչել կամիցի (մեզ). Եսփր. Է։ *Լռեալ գադարեցին ամենայն խռովութեանն յուզմունք. Եղիշ. Ք։ *Շարժմունս յուզմանց ներհակականաց։ Թէ ՛ի խռովութեացս յուզմանց փոխեսցես զնս խաղաղարար. Նար. ՚՚. յ։

ՅՈՒՂՈՒՐ. Տ. Ῥᾳθύμως. Remisse, seginiter, oscitanter. Իբրև յոյզ շարժելով. յուզութիւն. գանգատանաք. *Բժիշկք ոչ յուզաբար և ծուլապէս բժշկել ձեռնարկեն. Փիլ. Նխ. Է։ *Ցուզաբար (կամ յուզաբար) ուղևորեալ, և ծուլաբար գնդերեալ. Խոր. Գ. 60։

ՅՈՒՂՈՒՆԱՄ. ուցայ. Է. ՛Αμελέω. Supersedeo, curae non habeo, negligo. ὑπερείδω, ὑπερράω, despicio, contemno. χαυνοῦμαι, laxor, mollior, resolvor, langueo. որ և ՅՈՒՂԱՆԱԼ. Ցոյզ և Թոյզ և յոյր լինել. յողն կալ. յուզն յենուլ. յողալ. ծուլանալ՝ Թուլանալ. դանդաղիլ. անհոգ լինել. անփոյթ՝ անառես ստնել. Խուշալ. ծուշալ. խալէնմէ, էհմալըզգէնմէ, ինվէնմէ։ *Մրմեր յուլանալով յուլայայ ինչ երբեք։ Եւ նոքա յուլացեալ գնային, և այլն։ Գոլծ ինչ ոչ գործեն, այլ յուլացեալ՝ հետաքրքիր չըլլին. Թուղ. իԷ. 30։ Մաթ. իԷ. 5։ Է. Ինս. Ք. 11։ *Ցուլայեալ և կապեալ աշխարհի ցանկութիւ՛ վերջացան գնալ զհետ կոչողին. Իգն։ *Ջհաչակ համեղ գիտութենս ջամրել անձին յուլացաս։ Ընդէր ձգմարիտ ճանապարհան առ նա հանդչիլ յոր լանաս. Լմբ. համբ։ *Ջօրութի՛ և յալճանգամուլի՛ յուղայեալք. Եսա. փբ. ։։ *Առաւելութենէ փուԹոյ քան զնրեին յուղայելոց. Աբէ։

ՅՈՒՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Տալ յուլանալ. և Արհամարհոտ կայուցանել. առնել յուլն կամ յողն կալ և բարձրամիզիլ. *Ցուլայուցանել, հպարտացուցանել, և բարձրայուցանել. Ոպ. յհ. ։։ 2։

ՅՈՒԼԻԱՆԻՏ, իտք. գ. Հետևող աղանդոյն յուլիանեի աղիկաւանացւոյ. *Յուլիանիտ է արդարև, որ այնպէս ամբաւշտեսցէ։ Յիւրեանց անուն զանունն քրի փոխեցին, անուանելով զհաւանեալսն իւրեանց յուլիանիտս և յակորիկս և սեւեհանիտս. Խոսրովի՝ Ն Սարի. հանգ։

ՅՈՒԼԻԿ. Տ. ՈՒԼԻՍ։

ՅՈՒԼԻՍ, ի. գ. ՛Ιουλιος. Julius. Եօթն ներորդ ամիս հռովմայեցւոց՝ յանուն յուլիոսի կեսարու։ Տօնէ։ Յայսմ. և այլն։

ՅՈՒԼՈՒԹԻՒՆ, կամ ՅՈՒՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ῥᾳθυμία, ἀμελεία. Desidia, segnities, ignavia, vecordia, negligentia. χαυνότης, mollities, ևն. Ցոյզ գոլն, և յուլանալն. գանդաղութիւն, գանդաղանք. ծուլութիւն. պղերգութիւն. Թուլամորթութիւն. անհոգութիւն. անգործութիւն. յօյայսութիւն. էհմալըզգէ, ինվէզեէ։ *Բազում մեղան վասն յուլուն. Սիր. իԷ. ։։ *Ի յուլութի՛ անզէնք և անկալք չրլեացին. Փիլ. Նխ. Է։ *Գիտացեալ զԹուլասրտութի՛ նորա և զյուլութի՛. Խոր. Գ. 9։ *Մի՛ յուղուէ և ՛ի ծուլութեաս յայսմիկ մեսպարեալք. Բրս. կբ։ *Չի մի քարեպն մարգարէութեն ծուլացեալք գտանիցին, և խաղաղութեն աւետեօք յուղութիւս հատանիցին. Ոպ. Ես։ *Իւրև առագաստ իւն յուղու թեն իւրեանց՝ զանցելոց ժամանակաց զգործան առաքի արկեալ. Եսփր. ծ։ *Սարգանապաղլոս անցոյց զանցոյց գամբ նեքուսքք բարեկեցուբ և յուղութի՛. Եսփր. ծ։

ՅՈՒԿԱՄ. Տ. որ և ՅՈՒԳԵՏ. Յո և կամիցի ոք երթալ. ուր և կամք իցեն. յոր վայր՝ ուր և պետք իցեն. *Յուպետ յուկամ առանց պետուս գնալ. Եսփր. ։։

ՅՈՒՂԱՐԱՐ. Տ. ՅՈՒԼԱՐԱՐ։

ՅՈՒՂԱՄ. կամ ՅՈՒՂԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՅՈՒԼԱՆԱՄ, և ՅՈՂԱՄ. *Յուլան չրլին, և խասին զեղբօրէն չալուեմի. Մաթ. Է. (այլ Ձ. յուլացեալ հետաքրքիր չրլին։)

ՅՈՒՂԱՐԿ ԵՐԹԱԼ. կամ ԼԻՆԵԼ. Յուլարկաւոր լինել. յուլարկել. Ճամբա դնել. Եօթ գօմագ, ևեօթերէ ևիմէ, Եօլըմագ. *Առաքէ ՛ի վերայ նոցա արաւաչէս զսրմբատ սահնայն զօրագն հայոց, ինչն ալբայ յուլարկ (մի Ձ. յուլարկաւոր) երթալով աւուրս եօթն. Խոր. Ք. 50։ *Դու ընդէր երթիցես, և լինիցես նոցա յուլարկ ՛ի գըժոխս. Եփր. Ք։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Παραπέμπων, παραπομπός. Comes, deductor. ἐκφόρων, efferens in funus, exportator in funerátione. Որ յուլարկ լինի. յուլարկօղ. ուղեկեցվով յուլի դնօղ զձանապարհորդս, մանաւանդ զվաճառս. Ճամբօղ. ևեօթերէճի. *Խնդրէ՛ ՛ի Թագաւորէն հետևակս և հեծեալս յուլարկաւորս ընդ մեզ. ա. Եզր. Ք. 52։ *Ողորմութի՛ ընդ հետ յուլարկաւորացս, և զհետ եկեալ ժողովրդոցս։ Յուլարկաւոր լինել ինձ աղօթի՛ք։ Մեռելոցն յուլարկաւոր լիր. Մաչ։ Ճ. Ա։ Լմբ. կան. Բենեդ։ *Կնասիոզնով յերիվարաց ՛ի վայր կոչծաներ (զնոսա ՛ի դէտ), յուլարկաւոր նոցա զնոսն տալով. Ասող. Ք. 5։

Մերմ՝ Արձանական. դամբանական. Ἐπιτάφιος, ἐντάφιος. Funeralis, funereus, funebris. *Գերեզմանական և յուլարկաւոր Ճառիւք մեծարել. Վրդն. յանբառաճ։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκφορά. Elatio funeris, funus. παραπομπή, comitatus. որ և ՅՈՒՂԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Հանիգս Թաղման՝ ուղեկցութի՛ ընդ դագաղաց մինչև ՛ի գերեզման. *Ա՛րարին նմա յուլարկաւորութի՛ (կամ յուլարկուն) մեծ յոյժ։ Եւ ոչ այսր նմա ժողովուրդն յուլարկաւորութի՛ երբև զյուլարկաւորութի՛ն Հայոց ընդ այսոսիկ. Խոր։ *Հոգւոյն յուլարկաւորութի՛ն Հայոց ունի. Ք. ճ. ծՀ. 14։ Իա. 19։ *Ջհոգւոյ հոգոյ ունիք՝ աղօթից յուլարկաւորութի՛։ Սիմ. ՛ի ՀՔ։

ՅՈՒՂԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Προπέμπω, ἐκπέμπω, συμπροπέμπω. Praemitto, deduco, emitto, concomitor, ևն. որ և ՅՂԱՐԿԵՄ. Ցուլի սլկանել. հանդիսիս. յուել պատուով և ընկերլով. ՛ի ձանապարհ դնել. ուղեկցութի՛ առ փոքր մի, ձմբէն, ուղուէն, իրեն, խոսրեն, զառրէն. Եօլա գօմագ, Եօլըմագ, ևեօթերէ ևիմէ, ևեօթերէ։ *Աբրահամ Երթայր ընդ նոսա՝ յուլարկելով զնոսա։ Յուլարկեալին նոքա խաղաղութի՛ երկրին հրեաստանի։ Յուլարկեցին զնա ՛ի նաւ անդր։ Յուլարկեալ զնէզ ամենեսեան հանդերձ կանայիք և որգուովք մինչև արտաքոյ քաղաքին. ևն։ *Լաւագոյն է քան պղծելն՝ յուլարկելն. Հասարակագոյն և միամբանութ բարս ցուցանեք. Փիլ. Նխ. Է։ *Գիտացեալ զԹուլասրտութի՛ նորա և զյուլութի՛. Խոր. Գ. 9։ *Մի՛ յուղուէ և ՛ի ծուլութեաս յայսմիկ մեսպարեալք. Բրս. կբ։ *Չի մի քարեպն մարգարէութեն ծուլացեալք գտանիցին, և խաղաղութեն աւետեօք յուղութիա հատանիցին. Ոպ. Ես։ *Իւրև առագաստ իւն յուղու թեն իւրեանց՝ զանցելոց ժամանակաց զգործան առաքի արկեալ. Եսփր. ծ։ *Սարգանապաղլոս անցոյց զանցոյց զամբ նեքուսքք բարեկեցուբ և յուղութի՛. Եսփր. ։։

ՅՈՒՂԱՐԿԵԼ՝ ասի և զմեռեալոյ, և զմեռ՛ի մահ հղելոց. Παραπέμπω. Prosequor, ևն. *Առատապէս սրտացաւութի՛ն հանդերձելոյն զնոսա (կարևոր իւրաք ՛ի Թաղումն), և յուլարկեցին. Ք. Ա. Ը. 49։ *Ջգուստրիկն իմ յուլարկեցի՛ ՛ի գերեզման, և զքեզ Թեկղ յուլարկեմ՝ տալ գաղտնաց կերակուր. Ճ. Գ։ *Ի յառագաստս սը՛ Հարսանեաց գնս ստնեալով յուլարկեցէք. Շ. փպ։ *Օրհնութի՛ն յուլարկեն զընացեալն. Ոպ. ։։ փՀ. ծԲ։ *Ի մահուան սրգացն՝ ոչ յուլարկեաց որպես սովորութ է յուլարկել ՛ի Հայոց ՛ի բարեկամս և յաղգականաց։ Պատառէին զպատմուճան իւրև ՛ի վերայ մեռելոյ, և յուլարկեցելոյ իբրև ՛ի գերեզման։ Ջիարդ յայտնգէ ՛ի գերեզման յուլարկիցս. Խոս։ *Հոգւքն յուլարկին առ ՚՚ած, որ ետ զնս։ Նայսոքիւք յուլարկել զՀրաժարեն տլին ՛ի յոյս կենացն յաւիտենից։ ՅՀԼ. ծԲ։ *Ա՛սուիկ յուլար-

կիմք մեք ի ձենջ առ ած: Ածցէ զձեզ ի գաւառն, ուր զմեզ յուղարկեցէք. փոքր: *Յանգիստ կորուսան յուղարկի ի մահուանն իւրում. Նէհ. է: *Որպէս Ճանապարհն յուղարկէ զուղիսն, նոյնպէս և կենցաղս զկենցաղավարն. Տօնակ:

ՅՈՒՂԱՐԿԻՉ. ա. Παράπομπος. Transmissor. Որ յուղարկէ դր և է օրինակաւ. փոխանցօղ. *Ականց Թուղուցումք զմեծունն, և նոքա դարձեալ այլոց, և նոցա յետինք՝ իւրեանց յետնոց. իբրև յուղարկիչք ընչիցն մերոց և ցասցուածոցն մերոց եմք, և ոչ տեառք. Ոսկ. ՚. ՟. 6:

ՅՈՒՂԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. }Տ. ՅՈՒՂԱՐ. ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ, կման. } ԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Προπομπή, ևն. *Օրհնութիւք յուղարկեն զդնայեալն. յուզարկումէն կոչեն, և ոչ գիահանումէն. Ոսկ. ա. գԻ. ՟. 36: *Ար քային երկնաւոր ամենայն զօրագլխօք և զօրօք իւրովք ժամանէր արագապէս ի յուզարկումէն մօրն իւրոյ անարատի. Ճ. ՟.: *Աշակերտին յուզարկման ապաւաւորք: Բարձեալ տարան զնա արժանի յուզարկմանէ. Խոր. Ի. 88: Ք. 67:

ՅՈՒՂԱՅՈՒՑԱՆԵԼ. } Յուլացուցա. ՅՈՒՂԵԼ. յօրա. ցուցանել. Թուլացուցանել. մեղմել. մեղկել. ամոքել. *Բարու Թէք միշտ սուրբ են յուղացուցանել զվայելչեան, և ի սուս հանումէն ածելը. Ոսկ. Ե.: *Որ զնախճամէջ սլարն յուլացուցեալ մանկացուցանէ. Բ.ես. Ր. 5: *Բանս իսօրն յուղօղս ախտից. Նէղս. (այլ Ճ. յուզօղս. բայց յն. մեղկացուցիչս:)

ՅՈՒՂՈՒԹԻՒՆ. Տ ՅՈՒԼՈՒԹԻՒՆ:

ՅՈՒՆ. ՅՈՒՆՔ. Տ. ՅՕՆ, յօնք:

ՅՈՒՆԱԼԵԶՈՒ. ա. Որ վարէ զլեզն լե զու. և բնական յոնիայ գաւառի. *Յունա լեզու հրէայքն գարձեալք ի գերութենէ, մուսացեալ զհայրենի լեզուն. Տօնակ: *Եւ ամենայն իսկ յունալեզու նշանաւորք յն. յն. յոնական կղզի. Ոսկ. Եփես:

ՅՈՒՆԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Ἑλληνικός. Hellenicus, Graecus, a, um. Սկսկական ազգին և աշխարհին յունաց, և յոնիացւոց. եւլադական. հեթանոսական. որ և Հեթանոսական. Եբր. Էօթ. *Յերեսաց յունական սրոյն. Եբէմ. Խ. 16: Ջ. 16: *Ի յոնական առասպելարուեստին: Զյունական պատմութեան գուամարեին զժամանակագրութիւն: Եւ յայլ յունական յիշատակս գտաք. Եսա. Ի: *Յունական պերճ և ողորկ առասպելքն. Խոր. ա. 32: *Զ յունականացն չլսել զկուռ մունքն. Ածր. Ֆ. 13:

ՅՈՒՆԱՑԱՆՔ. գ. Ἑλλήνες. Graeci, pagani. և Ῥωμαῖοι. Romani. Յոյնք. հեթանոսցիք. յոնիացիք. և Հռովմայեցիք և Հեթանոս. բաս. *Անմիտ կարծեաց յունականացն: Գիտեր դուն գիտնեսիս զկարծիս յունականացն. Մ. ՟. *Ի դէմն: *Ի գեղրաւի յունականացն զնուա մատեաւր. Յհ. Ի: *Ես աւասիկ ախոյան ելանեմ քեզ ի մերոց աստի, և դու ինձ՝ ի յունականացդ այսոր. Ագաթ:

ՅՈՒՆԱՊ. ի, ից. }Գրի և իբր ռամ. ՅՈՒՆ.

ՅՈՒՆԱՊԻ, պւոյ. } ՆԱՊ. Թ. ռանեաց, խնձոր ազռձի. Պատ ղ կարմիր ի չափ պտղոյ փշատի ՟ի Իւրեի. որոյ մէջն է իբր ալեւր անոյշ, իսկ յունատն մատ. և ծառն երկայնուց՝ փշատապ և այլ օրինակաւ. փշատին է ծառ ուղղաբերձ և ուղիղ չառաւիղք, իսկ յունապին Թուփ կարճ և խորաթաթոր ոստովք. ռամ. ԺԻՆԺԻՓ. լա. գԻՂՓՈՄ. Ղ. ՂՓՈՈ. իտ. ՁԻՈՁՁԻՐԼԱ, ՁԻՈՁՁԻՐԼԱ. ըստ ՄՐՆԻՆԱՔԵԱՅ՝ ռանեաց. և և ի խնձ, ՂԻՂՓՈՈ. *Յունապ. զիլան. զիլանա. ՀուՀՀղէ. ԲՁՂՐՆ: *Նուռն և Թուէն, դեղձ և յունապ. Վր. ԿՅ. ի: *Ցանմտից ոք և հար զյունապն, կարձելով զնա գԺնիկ. Մխ. ա. ՟. ԺԸ:

ՅՈՒՆԱՒԻՐ, սիրի, լսց. գ. Սիրօղ յու նաց, և լեզուի և գիտութեամբ հելլենացուց. *Որ և վասն առաւել յունաւեր բարու ուսնելոյ՝ ի յոյն լեզու զնա աշխատութեան ժողովից. Խոր. ա.:

ՅՈՒՆՈՒԱՐԵՆ. ՟. Ἑλληνιστί. Graece. Յունաց բարբառով կամ գլով. հռոմերէն. ա. ՟. Եւ էր գրեալ երբայերեն, գաղղիատերէն և յունարէն: Յունարէն գիտեա. Ց. ԺԸ. ի: ԳԺ. ի. 36: *Զի Թէնէն յունարէն ելէա կոչի: Բաժանումն յունարէն մէրիսմոս կոչի. ԵՂԻՒ: *Եւ զբերելոյն ասեն, որ յունարէն գիտս Թարգմանի, և հայերէն սրամտագէտ. Եսա. փր. ա:

Կամ իբր ա. Ἑλληνικός, ակի, ակόν. Graecus, a, um. իբր Յունական. *Յունարէն և գաղղիատերէն և եբրայեցերէն գրով Ղ. Ի. 38: *Յունարէն գպրուն կամ ուսումն. Խոր. Գ. 36: փոքր: *Յաշխարհին բարբառոյ ի յունարէն գարձուցեալ. Եսա. փր. ա: *Ըստ յունարէն Թուոյ. ԵՒՐ. Համաբ:

ՅՈՒՆՆԵՐԷՆ Տ. ՅՈՒՆԱՐԷՆ. *ԵղՀԻւրն է անդամ մարմնին անբեղուն ըստ բուսոյ. և անհամ ըստ Հաչակոյ յունէրէն. փոքր: (Իբր զի յունարէն գՀՀասա՝ է եղՀիւր. և գՀասագիծ՝ պատուղ եղՀերենոյ:)

ՅՈՒՆԻԻ. ի. ևս և յունի. գ. Ἰούνιος. Junius. Վեցերորդ ամիս Հռովմայեցւոց: Տասը: ՅոյՀաս: ևն: *Յամսեանն յունի, որ է մարերի. նխ. Բզմ. պզ:

ՅՈՒՆՈՒԱՐ, կամ ՅՈՒՆՎԱՐ, կամ ՅԱՆՈՒԱՐ. գ. Ἰανουάριος. Januarius. Առաջինն յամիս Հռովմայեցւոց. (՚ի Եա նուա. որ է գուռն. և կամ ՚ի յանուսէ ուս մեմեէ.) Տասը: ՅոյՀաս. ևն:

ՅՈՒՇ. իբր Ղ. (ի ձայնէս ուշ. յորմէ ՅՀՀէլ.) իբր Յուշ լեցի քեզ. զգոյշ լեր. կամ ժամանակ է յոյս ինչ ազատութեան Տնաւելոյ. *Յուշ ոսեր, յուշ. այսինքն՝ Թէ Տնաւ ինչ է՝ ի ժամուս տեղւն ասալ. և անձին զգուշանալ ... Յիս արդ յուշ մի ասէք. զի ինձ յուսալ ի մարդ, և կամ պարծել մարդով քան լիցի. փոքր:

ՅՈՒՇ ԸՆԴԵԼ ԱՒՆԵԼ. ևն. Տ. ՈՒՇ:

ՅՈՒՇ. ՟. }Որպէս ռամ. ուշ. այսինքն

ՅՈՒՇ ՅՈՒՇ. }յամր. Տ. ՅՈՒՇԻԿ. *Պատանեաց իմ երկայն է, և յոգիս յուշ է. լանէ. ՈսԻՒՓ: *Հարեալ չորից օգոյն ... մեկնէն ի միոյ ամպոյն յուշ յուշ. Պփաա:

ՅՈՒՇԱՒԵՐԻԼ. Տ. ՈՒՇԱՒԵՐԻԼ:

ՅՈՒՇԱՓԱՓԻԼ. Տ. ՈՒՇԱՓԱՓԻԼ. *Պատանին յուշամաւիեալ անգ. և յոյժ յուշ յոյժ յուշարերեալ՝ եւ ի վեր, և զոչ ոք ետես. ՈսԻՒՓ:

ՅՈՒՇԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ յուշ կամ յուշ չիկ խաղայ. յամրաշարժ. ծանրաշարժ. *Ուր խոշորութիւն առաւել յայտնէ (զբան), Թէպետև յուշախաղաց է, պատուելի է. Ագ: *Ճշմարիտ զկերպն ցուցանել յուշախաղաց և փութաՀոտող. Շիր:

ՅՈՒՇԱՆԱՄ. տցայ. ւ. Որպէս ռամ. ա. լանալ. Անագանիլ. յամրալ. ՒնձԻՒՓՒ. *Եւ հաւերդող եմ, Թէ և ի ինձ օր ևս յուշ չանաս ի մեռանելդ: Եղեալ գնաց, և յուշ չացաւ մինչև ցերեկոյ. ՈսԻՒՓ:

ՅՈՒՇԱՊ. փոխանակ գրելոյ Վիշապ: Բր. Տրկ. ԵՒն:

ՅՈՒՇԱՐԱՄ, ի, ացս. ա. Ὑπομνήτης. Monitor. Որ յուշ առնէ. յիշեցուցիչ. աղդ արարողո. զգուշացուցիչ. Գա ՅՀօղ. *Փորձն ընտրօղ զոր ուսիլք ի գիտութեէ մեզուս, յուշարար է ինձանակարարին: Ի սմին յուշարար յիշատակէ ի միա առեալ իմաստից. ՎԷՀՀ. Է: *Գրոց և առաքեալաց, (և) նոքօք յուշարար յիշատակի լինելին պէտք: Պիտոյ լինէր այնուհետև և առ ի գրելոյն յիշատակ յուշարար. Ոսկ. ՟. ա. ։: *Տիս, Հանգէս՝ որ լի է աշխատութէ... յուշարար անդադար՝ բնութէն հայելի. Պիտա:

ՅՈՒՇԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπόμνησις. Monitio, monitum. Յուշ առնելն. յիշեցուցանելն. ազդումն. խրատ. *Ոչ իւրովի յիշեաց, այլ կամաւորապես միւսանգամ վարդապետին յուշարարութէնն: Բնութէն որդւոց մարդկան մոռացօղ է բանից. վասն այսորիկ կարօտ է բազում յուշարարութէ. Ոսկ. ՟. Ֆ. 32: յՀ. ա. ։: 17:

ՅՈՒՇԻԿ. ՟. ռամ. ուշ. Թ. եաւթ, եաւթից, եաւթամ. Հանդարտիկ. մեղմիկ. մեղմով. յամր. Ծանր չարժամսիս. Հասց, ծանր. ազգեցիկ, անկուռն. *Իսկ ծերն յուշիկ ուսանէր. Վր. ԿՅ. իԸ: *Որպէս տիկնին յուշիկ գընայ, պարան յեռուն ի քարչ կուգայ. Ե. ասուի: *Զայս ամենս աղա և մաղէ, և ընդ մարմինն չնիէ յուշիկ յուշիկ. Մխ. ԲՅՀ:

ՅՈՒՇԿԱՊԱՐԻԿ. ըկի, կաց. գ. ա. ՀԻ. ւական ցամաքային, կամ ջրային, և կամ երկակենցաղ. առաւել մասացածին՝ խառնակ կենդանի. որպէս Պարիկ իշուկ. այս ինքն իշացուլ. յն. Ὀνοκένταυρος. Onocentaurus. որ և Համբարուս. և Զիացուլ. յն. ἱπποκένταυρος, hippocentaurus. κένταυρος, centaurus. ՀԻրի, ՀԻրիւր, ձին, փեվ. (որ և ԼԻՀ.) *Անգ հանգիցին համբարուք, և անգ գեք կաքաւեսցեն, և յուշկապարիկք բնակեսցին ի նմա: Պատահեսցին գեք յուշկապարկաց. Ե. ԺՁ. 22: ՟. 11. 14: *Զլապիճեայց և զուշկապարկացն կուիւս. Գփմ. ալՀփ. յորմէ և Խոր. Ի. 60: *Յուշկապարկաց, կամ համբարուաց, կամ պարկաց: Զամն յուշկապարիկ, զոմն պարիկ, զոմն համբարու կոչելոցն: Նոյնպես և գրոց ըստ մարդկան կարծեացն եկեալ, յուշկապարկաց անուն գնակեալ յաբերական, զոր յոյն լեզու իշացուս ասէ: Այնուամք առանց անձանց են յուշկապարկաց և իշացլուց, իբրև զծովացուլն, և զպայն, և զառլեզն, զոր արալէզն կոչեն. ԵՂԻՒ: *Համբարուք կամ յուշկապարիկ ոչ եմք անձն ինչ ունելցին, այլ ի մարդկան ստվոլուէ առնուն գիլք. Ոսկ. Ես: *Երևեալ ի.կարմիր ծովէ՝ զնոյնօրինակ մարդկան և ձկան կերպարանս ունել՝ չորից յուշկապարիկ գազանաց: Որ զձիացուց յուշկապարիկ կերպարանս ունելցին: Եւ ձկունս յուշկապարիկս (որպես Թէ վիշապակ պարիկ. վիշապ ձուկն): Արգիական նաւելաստացիչն, և յուշկապարկացն, ուր Հերակղէս զնահատակուելոն գործեր. Ես. փր. ա: *Սա երբեմն յուշկապարկի միւսմ տատեաց, որ երևեր և ապականեր զանդատանս. Վր. Կ. ի:

ՅՈՒՇԿՈՊԱՐԻԿ ԾՈՎԱՑԻՆ. Որ առաւել ի ծով պտնտոսի սակ երևել, որպես միջով չափ նման կնոջ. և ի միշոյ ի վայր ձկնաձև. յն. Σειρήν. (որպես Թէ քարշօղ.) Siren. Տ. ՍՒՐԵՆ, և ԾՈՎԱՑԻՆԻ. *Բարբարոսեան ասէ վասն յուշկապարկաց. Թէ մահաբերք են, և ի ծովու են. և երգեն երգս քաղցրաձայնս. և կերպարանիք նոցա միջէ ի պորան կին մարդոյ է, և միւսն Թռչնոյ է. նոյնպես և իշացուլն՝ մի կողմն արու մարդոյ, և վայր կողմն իշոյ. (կամ կէսն իշոյ, կէսն ցլոյ.) եպիփ. Իոաոյ:

ՅՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ. անատոյգ, իբր ՁիշողուԹ կամ յաստղուսին. Թերևս գրելի էր ՅուղուԹ. *Ոչ առաջին հեշտուԹն ձեր ևս հնարի յուշուԹէն. Ոսկ. ՟. ա:

ՑՈՒՐԱՏ. Տ. ՑՈՒՐԱՏՈՒ։

ՑՈՒՐԹ. Տ. ՑՈՒՐԹՈՒ։ * Երազք և հմայք և յուռթք. Կանան։

ՑՈՒՐԹԱՆԱՄ, ացայ. ը Ցուռթի լինել ուռճանալ. բազմանալ աճմամբ սերնդեան. * Ցոր աճեցեալ և յուռթացեալ, որպէ ըզհայր փոխանորդեալ. Ճ. Վիպ։

ՑՈՒՐԹԵՄ, եցի. Ն. Ἐπιδέω, ἐπίδεσμὸν ποιέω. Alligo, obligo fasciis. ἐπᾴδω, incanto. Ցուռռումս առնել, կամ ասել. դիւթել. հմայել. թովել. չընչել. կարգալ և կապկապել կախարդանօք. պիւրս՝ պայճառ. ւբգի ելիմ, պազլամգ, օձոամգ. * Ցուռռումս յուռթել, և զաստանայական բարբանջս բարբանջել. Մանր. իշ։ Ոսկ. իղ. ը։ * Մի զոր յուռթեն ինչ, և ընդ անձն կապեն, մերձեցուցես * ի քեզ. Կալ. ը։ * Դիւաց ոմանց, որք * ի յուռթել պիղծ կախարդացն կցորդեալ բարեգործել ձևանային. Ոսկ. Ես։ * Ցուռթըն՝ հմայել է. Դրէ. աւիոպոկ։ * Դիւաբնակն բագնաց, յորս յուռթեալք հիւթանոսական յիմնորութիքն (զոհելին զզաւակս). Անան. Նիկէ։ * Յանդիմանել հրապարակաւ զյուռթողն, և զնատելիկեցն. կանան։

ՑՈՒՐԻ, Թէց, Թեաց. ա. Ποτιζόμενος, καταῤῥητος. Irrigatus, irriguus, potatus, և fertilis. (ձծ. Ցորդ, իբր յորդաջուր.) Ուռճացեալ առատմամբ. ջրալրի. արգաւանդ. բերրի. պիւրւը. պիւրուց, և պէիդ, իւալը. * Եսաս զամենայն կողմանս յորդանանու, զի ամենայն յուռթի էր... իբրև զդրախտ ես. Ծն. իգ. 10։ * Երկիր յուռթի, և բուրաստան ծաղկաւէտ քո՛ ըստ մարմնոյ. Քէր. էերի։ * Ոչ պարարտ և ըրկիր ազ և յուռթի է, այլ ցամաք և ծարաւուտ և անապատ. Նիւս. Երգ։ * Քրտունքն յուռթի արեամբն զանգեալ վրկչին աշխարհ. Նար. իշ։ * Ցուռթին զյորդ և զմանձր հոսիլն ասէ (քրտանց) խառնեալ արեամբ. Լծ. Նար։

ՑՈՒՐԹԻՉ. ա. Ἐπῳδός. Incantator որ յուռթէ, գիւթիչ. հմայող. կախարդ. * Քուրձ զգեցաւ, ի վերայ մինիպոյ նստաւ, այլ գիւթ չայծ, և ոչ յուռթիչս. Ոսկ. իղ. ը։

ՑՈՒՐԹՈՒԹԻՆ. գ. կախարդութիւն. հմայք. մոգութիւն. * Մոգութիւ է մակակոչուն բարեգործ (անուանեալ) գիւաց առ ի բարկոյ իմիք հաւատոտութիւն. որպէս ապաղանի սիրանացոյց յուռթութիւնքն վասն բարկոյ եղև. Նանաս։

ՑՈՒՐՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ անստոյգ. թէևս որպէս Մունուսին, տրտունջ. * Զնա՛ ի անձ ի բաց մերժեսցուք, զարմանութիւն, և դյուռմարութիւն, և զաւանդ բարբառոյ ազգային հաւատոյ. Ճ. Գ. ըստ Ոսկ. Ֆիւ. ա։

ՑՈՒՐՈՒԹ, ութի, մանաւանդ գ. Ἐπίδεσμος. Ligamen. ἐπωδή, incantamentum, և այլն. (ձծ. և յն. իէաօիէս. որպազանեալ ըստ հեթանոսաց.) Հմայք. բժժանք. կախարդութիւն. թովչութիւն. կարդայմունք՝ կապք և ծարք վհկաց և գիւթից. պիւրս. պազ, ի՛ւալը՛ց. * Ոչ գոյր նմա յոմիոյակ յուռթութ կախարդանացն, յոր յուսայն * ի բանիս սէնն զկատուածն իմ՝ յուռթի բժժանաց. Բաղ. Ե. 48։ Լիբ. հաճ։ * Ցուռռումս յուռթութ. Ծն. իզ։ Մանր. իէ։ * Թողուցու զբժշկութիւնն գէղս, և յուռռումս ասիցէ. Ոսկ. իղ. ը։ * Ընչեսաք զգօնացուցանել զձմս գիաեն, մինչև կոչել յուռթիւք * ի տունս. Նէնի։ * Ջմահն ասէ չամիրամայ... և գյուռռումն * ի ծով, և բան * ի նմանէ, ուլուիք չամիրամայ * ի ծով. (որ և յուռռումուլուիք.) Խոր. ա. 17։ * Հմայիւք, յուռթիւք, դեզհասուիք, և ամենայն բժժանօք դիւթականօք. կանան։ * Ցուռռումք և հմայք ոչ դիւթական հմայից պատճողք, և ոչ յուռթոյն պահանջողք. Մանր. ը։ * Բժժանօք ինչ յուռթից խորամանկել։ Դիւապատիր յուռթից, քակաիչ հմայեկաց. Նար. իը. կը. գը։

ՑՈՒՐՈՒԹԻԻՆ. փոխանակ գրելոյ Ցուռռումք. եէր. ա. իր։

ՑՈՒՐՈՒԹՈՒԼՈՒՆՔ, կամ ՑՈՒՐԹՈՒԼՈՒՆՔ. գ. Ἱερόμα Quod consecratum est, sacrum. Ցուռթեալ ուլունք. կամ յուռռումք կապեալք յուլի՛ և ընդ անլծովք. նուէրք. ձօնք. * Գաւանէին * ի նմ. քոյ հանդերձից նոցա յուռռումուլունս, և բժժանս յամենայն կոյս ուս ընդ անուեթ ունէին. Ե. Դ. ծԵ. 40. որ * ի նմ. Ե. Դ. գրի. * Ցուռռումս ուլունս. ասս և * ի ՑՈՒՐՈՒԹ, զրանս խոր. ա. 17։

ՑՈՒՍԱՐԱՐ. տ. Իբրև յոյս. ակնկալութ և յուսով լինք. * Եթէ թէ * ի սրոյն այն մահարար՝ մնացեալ առ իս էք յուսարար. Շ. Երես։

ՑՈՒՍԱԲԵՐ, բ. ա. որ և ՑՈՒՍԱԿԻՐ. Որ բերէ յինքեան կամ ընդ իւր զյոյս. * Ցոյս յուսաբերին, ժամայն հասէք լեառն, լեառն գալիլեա, անդ տեսանիք զայր. Նար. փազ։

ՑՈՒՍԱԳՆԵԱԼ. Տ. ՑՈՒՍԱԿՆԵԱԼ։

ՑՈՒՍԱՊԻՐ. ա. Որ յուսագրէ. քաջալերօղ. միխիթարիչ. * Ընչարմարագիր՝ անձին յուսագիր. Քաջաբիր մշակք՝ յուսագրիք մեղուցեալոց. Նար. ծգ։ Ճ. Ա։

ՑՈՒՍԱԳՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. կարօղ յուսագիր լինել. * Ահա արդարև օրհնեալ է հաւատացեալ բանի՝ յուսագրական սրտի՝ այսր մեղայի. Նար. իէ։

ՑՈՒՍԱԳՐԱՆՔ, նաց. Տ. ՑՈՒՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. * Ցուսագրանաց բանիս իսաէլին, մի լար սուեն վերնդր սրովքէից. Գնիւն։

ՑՈՒՍԱԳՐԵՄ, եցի. Ն. Յուսագիր լինել, կամ յոյս սագրել՝ սալ. քաջալերել. յուսացուցանել. * Ցուսագրէ զժողովուրդն, Թէ մի վհասիք տղայեալ զքեզ. Ցուսագրէ տրտմութիքն. Ցայնժամ արքայն քաջալերեալ զամենեսեան, և յուսագրեալ. Խոր. Դէ. Ես։ Վահր. սփ։ * Զի որք յուսան կուսիդ յորդին, մնասցեն այսոքիկ յուսագրին. Նէրս. Տաղ։

ՑՈՒՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՑՈՒՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. Յուսագրութ, իլն. քաջալերուիւն. * Ցուսագրութ և քաջալերութ (մօր) առ որդիս. Հասատատուն * ի յուսագրութ հաւատոյ. Սիոն։ Մագ։ * Իբրև զվհծն յուսագրութ * ի սէրունի սուն դիմելոյ. Ըստ քոյինաչունչ գրոյն յուսագրուէ. Ցուսագրուէ բարեբարուէ ամենողորմ քաղցրուէ. Նովաս ունի զսպագայիցն յուսագրութ. Նար. խը. յը. գա. Ե ծի. * Տուք մեծատանց ըզգուշացութ, և աղքատաց յուսագրութ. Շ. ոփ. հրեպ։

ՑՈՒՍԱԼԻՐ. ա. Լի կամ լցեալ յուսով,

ՑՈՒՍԱԼԻՑ. ի և ակնկալութ. * Ոչնչից կիր լինել ՚ա՛ պայծառ և յուսալիր ունի զյանգուծն. Պիտ. լէ։ * Որպէս վասն երկոյսնումն հոմբերոսացն, և յուսալից սպասելոյն գայցէ երևել. Ագաթ։ Ե բառ. Ճ. 5։ * Չամարձակուի առեալ յուսալից վուշ Թով զվիրանց մշակութին յուսացանեն. Կոչ։ * Հանգո՛ զնա յուսալից հաւատով. եէր. ծե։

ՑՈՒՍԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Պատկանեալ ի յոյս. յուսալի. * Եւ այս է իրք յուսականք, զոր ունին և սպասեն սուենայն բնութիք. էին։ եէր։

ՑՈՒՍԱԿԻՐ. ա. Ἐλπιδοφόρος Spem praesefe.ens. կրօղ կի՛ բերօղ յինքեան զյոյս. յուսաբեր. յոյսաժ ապաւէն. * Լուսակիրն, յուսակիրն, ածածինն մարիամ. Պտմ. իբ

ՑՈՒՍԱԿՆԵԱԼ, կի՛ ՑՈՒՍԱԳՆԵԱԼ. Ցուսով վերակնիալ. դէսակն կալեալ յուսով. կի՛ իբր Ցուսագին, այս ինքն յուսալից եղեալ. * Ի հեզասլոյուսին գտաւելին յուսակնեալ (կամ յուսագնեալ). Թէոդոր. Հայբաց. Ե գնդ։ * Ի քեզ յուսակնեալ այս ծառայ կուսիդ. Տաղ. Աւգ և ընդ գաթայ յուսագնեալ ասացից. Վրդն. պտմ։

ՑՈՒՍԱՆԱՐՈՑՍ. ա. յ. Որ կորոյս կամ կորուսեալ է արդէն զյոյս իւր. անյոյս. յուսահատ. * Ցուսակորոյս յոյնմանէ, որ զսիւ սիրոյ իւրոյ կորոյս * ի նոսա. Աբծր. ա. 1։ * Մոռացան զարարիչն՝ յուսակորոյսք * ի կենաց անտի ՚ա՛. Ագաթ։ * Ինք և ամք քան զազգս բազումս խաւարատանջ մնա սակաւ մած յուսակորոյսք. Վրդն. լս։ * Հայցէին պնամոլ ներոլոսի նոցա հասանել յօգնականաւք սարակոս սեղոյն և յուսակորոյս և զերծոյն * ի կենաց աշխարհի։ Ցուսակորոյս սատակէր սնդէն ընդ հուպ * ի նմին ամի. Ղեռնդ։

ՑՈՒՍԱԿՈՏՈՐ. ա. յ. Իբրու կարեալ * ի յուսոյ իւրմէ. անյոյս երևեալ. պատակաւոր՝ հանդերձ յուսով. պատաբեկ. * Ցուսակոտոր օգով ցամաքեմ, և գառնաշունչ հոգմով զնչանիմ հնաբ. իբ։ Ձի մի * ի դիտուբ մի. զանչէլին մնդիկ կուս սկատար լինիցին. Շ. ա. չհ. ծ։ * Ձնոյդ մխիթարեցայց յուսակոտոր կործանեալս * ի կամոյ իմոյ։ Ցուսակոտոր սակաւուբ կայր * ի յերեսման. Լմբ. պտրփ. Ե վէրափ։

ՑՈՒՍԱԿՑԻՄ, եցայ. յ. Միաբան յուսալ. միխիթարակից լինել. յուսագրել զմիմեանս. * Ձուարճ և զուարթ իւրախուբիք յուսակցեին առ սիրական նախախնամով հոգաբարձուի չինուբ աշխարհիս. Աբծր. բ. 4։

ՑՈՒՍԱՀԱՏ. ի, ից. կամաց. ա. Ἀνέλπιστος, ἀφῤῥνοσμενος, ἀδύμος. Desperans, desperatus. Հատանօղ զյոյս իւր, կամ հատալ * ի յուսոյ. յուսակորոյս. անյոյս. յուսակասուբ. և Ադյուսալի. Ագյոս. * Ցուսահատ (գաւառ), և առանց խոստովանուելոյ. Ձյուսահատան * ի յոյս կենդանի ածէ. Ցձխ. ծգ. է։ * Ալ եմ նման յուսահատին, քանզ ծուսալից հարկանողին. Բ ուրէէ։ * Ցուկահատան վհատութիւն կամ անձկութիւն հոգւոյ։ Անապատ յուսահատ. Նար. լէ. խ. ծէ։

ՑՈՒՍԱՀԱՏԱՑ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. ԳՈԼ. Տ. ՑՈՒՍԱՀԱՏԱՑՈՒՄ, և ՑՈՒՍԱՀԱՏԱՑՈՒՄ. * Ցուսահատ արարի զքեզ, և ոչ հեռացար։ Ցուսահատ առնէ զնա յոյսդրմութիքն այ. Ոսկ. ծգ։ * Ի գէրս խոր։ * Ձէ պարտ ուժիք յուսահատ լինել վասն բարեմութիք մեզայ։ * Ի տուայտութիք մի լինել յուսահատ։ Վասն յուսահատ լինելոյ անփոյթ զբժշկայ ապարեալ. խոր։ Նիս. ա. ա։ Ինէ։ * Ցուսահատ էք * ի ձշմարիտ կենաց անտի ՚ա՛. Ագաթ։

ՑՈՒՍԱՀԱՏԱՑՈՒՄ. եցի. Ն. Իբր Ցուսահատացուցանել. Ἀπέλπιζω. Ad desperationem adduco. Ցուսահատ առնել. բառնալ զյոյս. տալ յուսահատութիւ. Լքեցուցանել * ի յուսոյ. յուսահատացընել. ոմոօոօնաա էեոիչէէ։ * Ցուսահատեցեր դու զերկեսին. Նէղէք և յուսահատէք զնս. Վրէ հդ. Ը։

ՑՈՒՍԱՀԱՏԻՄ. եցայ. յ. Ἀπελπίζω. ἀθυμέομαι, ἀπογινωσκω. Despero, spe destituor, deficio. Հատանիլ զյոյս իւր, կամ հատանիլ * ի յուսոյ. յուսահատ՝ յուսահատ կորոյս՝ անյոյս լինել. ոմոօոօնաա էեոիչէէ, ոմոօոօա էեոիչէէ։ * Միանգամայն իսկ յու-

սահատեցան զնմանէն. Խոխ:

Եւ Յուսակատար լինել. արատբեկիլ. վարանիլ վհատիլ լքանիլ լուծանիլ սրխրիլ. ի սուգ նստիլ. էյ-էյ էյ-էմէ՝ գբ. ըլլամգ. *Մի յուսահատիք որտմուխեամբ: Մայր խաչեցելոյն, զի լաս յուսահատեալ. Շար:

ՅՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόγνωσις, ἀνελπιστία, ἀδυμία. Desperatio. Յուսահատիլ. անյուսութիլ. և լքումն. վհատութիլ. * Յուսահատութիքն վատթարագոյնք լեալք. Աքոբ. ին: * Մեր կեանքս չեն յուսահատութիք. Ագաթ: * Չանակնկալն բարի՝ չարիս ի յուսահատութեանն աւուր շնորհեսցես. Նար. ք: *Զայս ասէր ելնիփաս՝ ձգելով զյովբ առ ի յուսահատութիլ: Հասանէր յոյս լալեաց, որ հեռի առնէր զհարկաւոր զյուսահատութիլնան. Խոխ: *Ոչ ոք ի նոցանէ ոլբայր յուսահատութիք զանկեալն ի սրոյ. Եղիս ք:

ՅՈՒՍԱՄ, ացայ, ա՛, ացեալ, ացոյց. կամ առ. լ. Ἐλπίζω, ἐπελπίζω, προσδέχομαι. Spero, expecto. πείθομαι, ἐπιπείθομαι; confido. Ցոյս ունել՝ կամ գնել. յուսով ապառել՝ մնալ. ակն ունել. և Ապաւինիլ. ապաստան լինել. հաւատալ. վստահիլ. ասմամգ, ասմաք ընդգ, գայանմգ, ինանմգ. *Յուսացաւ կոչել զանուն ոմն ոյ: Յուսա, կամ յուսացարմաք ի որ. առ ած: Յոլովումն կամ յիրաւունս քո յուսացայ: Աչք ամենեցուն ի քեզ յուսան: Յուսացաւ յած: Ո՞ւր են ածք նոցա, յորս յուսացեալ էին ի նզոա: Յուսացեալ էին ի դարանամուտն: Յուսացաւ սա ի բազում մեծութիլն իւր: Յուսագելոց լինչր: Եղէգ յականս պատուականաս յուսացայ: Զսպառազինութիլնն նորա հանէ, յոր յուսացեալ էր: Ցոր կողմն և յուսացեալ իցէ. ևն: *Յուսացելոցս ի քեզ: Յուսալացս ի քեզ որ. Շար: *Եւ ես նա զերկիրն յուսացեալ բերգիւք. Եբր. ծ:

Հյց. ինդ. իւր Ակնունել. սպասել. տեսանել կամ առնուլ. *Յուսալով զկանգնուն գլուխըլոյն: Ջմերն յուսային զգաթե: Առին և զոր յուսային, և ըոր ոչն յուսային. Խոր. գ. 63. 68. Ե 52:

Կամ Ապաստան առնել. ապաստարել. յանձնել. վստահանալ զնին ուժք. սբ. ֆարըլէնմգ, սբմարլամգ. * Չպատերազմին խումբ գրգռիցի, զդիմագրուի գիմեցմանն բանիդ ոյ յուսացայ. Նար. կէ:

ՅՈՒՍԱՊԱՏԱՐ. ա. Յուսով պատասխան. յուսալիր. յուսալից. *Յուսապատար խնդութիք, և հրճումարական հնչմամբ. Դիտ. ի՛ր. ծա. յոյսի և Շար: *Յուսապատար բանիւ սիրելաբ. Շ. գնդ ՀբՓ:

ՅՈՒՍԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Յոյս ասէն. որպէս Յուսագրութիլն. քաջալերութիլնն. *Ալ մեծիդ ոյ գթութիլն ամենաժամանն՝ կանուխ ազդեցաս յիմ յուսատուութիլն. Նար. լք:

ՅՈՒՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐπελπίζω, πείθω, πεπεῖσθαι ποιέω. Sperare, sive confidere facio. Տալ յուսալ. վստահացուցանել. *Մի յուսացուսցե զձեզ ընչիկա ի որ: Ցոր և յուսայուցեր զնս: Ի զուր յուսացուցեր զժողովուրդդ զայդ ի նանրութիլնս. ևն: *Յուսացուսցէ, թէ ի ոռնէ է թագաւորութիլ նորա. Եբր. ըգ:

ՅՈՒՍԱՓԱՓԱԳ. ա. լի յուսով և փափագանօք. * Աճամայրն հայելով յուսալ փափագ տնչյանօք ւոռ որ ծնեալն ի նմա նէ ած մեր և որդի իւր. Պիսա:

ՅՈՒՍԿՈՒԼ, կի ՅՈՒՍՈՒԼ. Տ. ՅՈՒՍՈՒԼ:

ՅՈՒՐԱՄ. Տ. ՍՈՒՐԱՄ. (հծ. և թ. էխ-ի-մէ, էխ-ի-յէ-էլ-մէ). *Ախոյանքն յարձակեին, կապարձակիքք յաղեզանցն յուրային (կամ յօրային). Աբծր. ք. 6:

ՅՈՒՐԱՆ. կամ Է Բրգաձև աման. կարաս, ախ-ըաչի, սեվրի գաղ. Տ. ՅՈՒՐԱՆ. և կամ Է Մաւան ցորենոյ, չտեմարան, ամբար. *Սպառէր թափէր զամենայն յուրանս, և զնոր ամանս, և զմատանս գինւոյ. Բ-ոզ. ք. 12:

ՅՈՒՐԱՍՏ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՈՒՐԱՍՏ:

ՅՈՓԽՆԱՃԵՄ. Իբրու Սիգաճեմ. Տճն և գյայլորդ բառնե: *Հաւ սկլրճաբարոյ յոփխնաճեմ սեգ ուսեալ ի խաղ այն սկլյամարգն ասէր. Նար. գագ:

ՅՈՓԽՆԸՆԹԱՑ. ա. կամ Է իւր Հասպ ճեպ ընթացիւք, և կամ ընթանալով յ'Ոփ, (այսինքն ի գուբ չերմի). *Ճեմ յոփխնընթաց դեւրվամանի գուռն. Նար. գագ:

ՅՈՓՆ, յոքունք. ՅՈՓՆԱՉԱՆ, և այլն, տես ՅՈՓՆ. (ուր տեսցես անխարիր գրեալ գ և փ, յայլևայլ կամ ի նոյն գրչէ:)

ՅՍՏԱԿ, ի, ից. ա. Καθαρός. Purus, nitidus, limpidus. ἀπηλλάγμενος, purgatus. καθεστηκώς, insidens. εἰλικρινός, distinctus, sincerus. (որպէս թէ՝ ցասակ կամ ցյատակ գինտեալ պարզեալ. գրի և ՅՍՏԱԿ. ռմկ. խոթէ, խոթէ.) Պարզ և անպղտոր, զուա. անխառն. անաղտ. ջինջ. մաքուր. վճիտ. սբ. պայծառ. սլկանակիտ. վէ-լէչ, ինէ՛ի, ֆաք, ըլտկ. (այլ է և հյ. Սատակ. Թ. ապէս.) *Իբրև զջուրն յատակ: Ջջուր յատակ ըմպիկիք: Խմասուսի չրմանդ խոց յատակ խմասցի. Եկէխ. ի՛. 18: Յոբ. ծա. 15: լի. 33: *Ցատակ ջուրք գետոյն յայիւն գառնային: Ցատակ լոյս, կամ Ճաճագայիքք: Ցատակ հաւատք: Ցատակ և սբ սկրոնիւ որ առ ած: Հէգուհի ապրիւր յատակ է. Եվէչ գ. ի՛: Սէբէր. ֆ. Ոսի. չհ. ա. 34: Ցճի. ծա: *Իբր զյատակ բջոք անկեալ չար մակաս: Ցատակ ի բարկութենէ արար զքեզ. Ոսի. ՏՏ. ա. 20. 24: * Ցորժամ յատակ իցէ երկինք յամպոյ: Ցորժամ յատակ և խաղալ իցէ օդն: Ամենայն երկնայինք մաքուրք են և յատակք յալտիր: Սա օրինակ է յատակ ալօթից. Վէյօր. ք: Շէբ: Շ. ԲՀբէբ: Վ՚ամսի. հղ:

ՅՍՏԱԿ. որպէս Թափանցիկ. Διαφανής. Pellucidus. *Որ յալտագս գոնիցն է ... հաւատալոյն առանց զգայութեան (աչաց) են. զորս արդեօք և յաստակս կոչեմք. Պտա. փմ:

ՅՍՏԱԿ. որպէս Դիւրաշրուր. *Ի չէռն յԱստակ ձայնին այսպէս սկիզբն արար. Եբր. համաբ: *Չանայ մերթսխատն զյատակն պղտորել. Եղէխ:

ՅՍՏԱԿ. Տ. Καθαρῶς, εἰλικρινῶς.

ՅՍՏԱԿԱՐԱՐ. Pure, nitide, և այլն. Յատակութիւն. պարզապէս. պայծառապէս. յայտնապէս. սրբութիւն, անխառն ի ներհակաց. *Որ առողջ են տեսանելեօք, յրստակ հային զՀառագայթս արեգականն. Վ.բ.ս. ոսի: *Փառաց անճառ լինի գուշակ, որոց զածն սիրեն յատակ. Շ. ասբ: *Մաքուր և յատակ վայելել ի խրախուճան. Բրս. ֆբի: *Զոր և գանիել ազգեաց մեզ յրստակ. Նար. խլ: *Եւ յատակաբար քեզ Ճառեցից ով ոք իցեմ. Նաճայ:

ՅՍՏԱԿԱՑՈՒՑՆ. ա. Տ. Առաւել կամ կարի յատակ. Ջինջ. պայծառ. Թափանցիկ. * Ցորգահոսան յատակագոյն ալբերացն: Տեսեալ զպղբերացն յատակագոյն բղխմունս: Ագբիւրք յատակագոյնք կամ յատակագոյնս բղխեն. Պիս: Խոր. ա. 14: Զոբ. լե: Պիս: Ագաթ. Նոր ի՛բ: *Հրախառն և յատակագոյն աեսակք: Հարթ և հանդարտ և յատակագոյն մասամբքն. Պտա. փմ: *Ցատակագոյն աեսանել. կամ նկատել. քարոզել. կոչել: Ե՛ս յատակագոյնս տեսանել. Մփս. ի դէմս: Ագաթ: Նահայ: Խոր. ա. 11: Աբծր. ա. 1:

ՅՍՏԱԿԱԽՕՍ. ա. Յատակ խօսող. որք բանքն են յատակ. լուսաւոր վարդապետութիք. *Մերն լուսաւորիչ պարզաբան, լուսատախոս, և օգտեցուցիչ էր. Վբդ. ա:

ՅՍՏԱԿԱՄԻՏ, մտի, ասց. ա. Որ է յատակ մտօք. մտքոբ և անպղտոր՝ պարզ և անկեղծ մտօք. *Հարցանէր շատուղ խոբամանիկ ցշմտէլ յատակամիտ: Խոստացաւ յատակամիտ մտօք (այսինքն պարզմտութ): Ցատակամիտ մտօք առաքեցան (հրեշտակք խաչելոցն) առ նոսա. Եբր. ի՛գ. Ե ն:
*Ցատակամտաց հովիւ, ընդգխմացողաց գաւառ. Եբր. ա՛եթբ: *Ի յատակամիտ և յանգղեխ զգաստութիլն վարս հաստատուն պահելով. Պիս:

ՅՍՏԱԿԱՄՏԱՐԱՐ. Տ. Ցատակ մտօք. սբ արտիւ. *Տնեմք պարերգութ հրեշտակօբըն յատակամտաբար. Նար. ղձ:

ՅՍՏԱԿԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՅՍՏԱԿՄՏՈՒԹԻՒՆ. Մաքրութիւն մտաց. պարզմտութ և միամտուն որտի. *Ցատակամտութ, և անպղտոր խորհրդով Սաբգ. ա. պ. ի՛: *Խրատեսցին աստենքին գովաս ոչ հայհոյելըզած-սըն, այլ զհեհել յատակամտութ. Ճ. Ա:

ՅՍՏԱԿԱՍԱՐ, ացայ. է. Ցատակիլ. մաքրիլ. զտիլ. սբ գտանիլ. *Լռուսի խառնեալ ի միաս յատակացեալ՝ առաւել է քան զձայն բարբառոյ, եթէ ոք աղաղակիցէ. Մծբ. ի՛:

ՅՍՏԱԿԱՊԱՏՈՒՄ ԱՒՆԵԼ. Ցատակաբար պատմել՝ Ճառել. *Ցատակապատում սրարեալ ուսուցանէր ամենեցուն. Ագաթ: (մի ձ. յատկապատում:)

ՅՍՏԱԿԱՊԵՍ. Տ. ՅՍՏԱԿ. ք. *Ջգալի լուսոյս ծագումն առողջ զգայարանք յատակապէս ընդունի. Խոր: *Ցատակապէս տեսանել զփառս ոյ, կամ զօգուտ անձանց. Խոխ: Ոսի. չհ. ա. 17:

ՅՍՏԱԿԱՊԱՍ. ա. Ἐιλικρινής, ἀκραιφνής. Distinctus, sincerus, purus, in summo suo vigore apparens. Որոյ սպաք և հանգերձանք կամ հանդամանք են յատակ ամենայնիւ. ամենապայծառ. անաղօտ. *Հրեշտակք տեսանէն ըստ իւրաքանչիւր չափու կարգացն, այլ յատակապաս տեսիլն հօր՝ որգւոյն միայն պահեալ է. Կոլ. է:

ՅՍՏԱԿԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Պայծառ տեսութիլ կամ տեսողութիլ. արատեսուն. *Աչաց քոց յատակատեսութիլն և ատուգատեսութիւն՝ որ յիս, ընդոստուցին զիս. Նար. էգ:

ՅՍՏԱԿԵՄ, եցի. ն. Καθαίρω, καθαρὸν ποιέω, διακαθαίρω, διατράω. Mundo, purgo, expurgo, lustro, nitidum reddo, declaro. Ցատակ առնել. մաքրել. սրբել. զտել. պարզել որոշել. պայծառացուցանել. յեսփոխենայբսփոյնքեւ.բսրվեւնե բսրվեյնեւնեֆեղեւնէ, ֆաքմգ. *Պարարի զմիաս յատակել և զկորհրդս սրբել: Ցայտնագործական յատակել զուղղափառուն. Եղէխ: Պիսփ: *Քամել, և յատակել. Ագաթ: *Ցատակ ի փշոց զանդս մեր ընձեռեսցուք սերմանող մշակողին, և զկնի յատակելոյն ոռոգեսցուք զայն հոգևորական ջրովք. Ոսի. չհ. ա. 23: *Չտատասկաբերն պատրաստացաշ է մաքրել և յատակել, և պատրաստագոյն յօրինել. Ոսի. Եսայ: * Չնախաքանաւորեցաւգ (բառ.) փութալ է մեզ իմանալ. քանզի զոյլոն ամենեսեան յատակէ զկին. Մփս. ի դէմս:

ՑՍՏԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼԻՆ ընդ վ. *Զի յաստակեցուսցէ և պարզեսցէ զմիտս քննակիցս աշխարհին. Եփր. Ես:

ՑՍՏԱԿՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑՍՏԱԿԱՑՈՏՈՒԹԻՒՆ. *Սուտակեալ ունէր զանմեղութիւն յատակմտութեանն սամուէլի. կիր. պօմ. Ե վբ. հդ. յ:

ՑՍՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Καθαριότης, εἰλικρίνεια. Mundities, puritas, nitor, sinceritas, simplicitas, distinctio. Ցաստակն գոլ. մաքրութիւն. սրբութիւն. զտութիւն. պարզութիւն. պայծառութիւն. խաչէիս, ԲՀԿԼԻԵ. *Ընդմտանէ ընդ ամենայն վան յատակութ. ԻՀ. Ե. 24: *Անպղտոր յատակութիւն ձկտեցուցանէ զհայեցուածս. ԵՂԼ. Ե: *Զի մի՛ մեծարքն՝ որ զիրքօքն շողշղեն, արգել հայեցղ ի յատակուի լուսոյն լնցին: Լուսաւորուի արևուն մտեալ ընդ սպիտակուի ապակւոյն, և ընդ յատակութիւն ջրոյն. ԵՂԼ: *Հանգոյն արեգական ի խորս ուրիք ընդ յատակուի ջուրցն առաքելով զնւր ճառագայթսն. ՁԻ. ՅՀ. ապ: *Ցստակուի օգոյդ ընկալաւ զնաեմուելի լուսաւորացդ իւաւարելով. Ը. ԲԱՅԸ: *Ցստակութի թղերսին խալաո պղտորեալ: Կամ Հոգ ընդ յատակութե ոսկւոյ. Նոր. ՅՁ. ՅԸ:

Եւ իբր Ցստակամտութե. անկեղծութի. (Ձերւս ԼԸ. և ընդ ստուգուի). *Զամպաս բրիչս կարծէը բամբասել տովիսր, այլ յատակ կուձ ոչ էին նորա կամք. այլ զովասյ ակն արկեն. Իսփ: *Ո՛վ յատակութիւն արբաս համու. Եփր. ԾՆ:

ՑՍՏԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Ցստակեցնել, լոյս. *Թէ ոք արկանէ. ջուր յաւազանն, և արկանէ աղր, մինչ հնար է յատակումն ջրոյն. Ո՚ՒՓՓոր:

ՑՕԳՆ ՀԱՅԱՆԵԼԻ. Տ. օգն:

ՑՕԳՆԻՄ. Տ. ՑՈԳՆԻՄ:

ՑՕԴ, ի, ից. գ. որ և ՁՕԴ. *Ἀρθρον, Articulus. σύνδεσμος, colligatio, ligamen, conjunctio, connexio, nexus, junctio, junctura. ἁρμός, ἁρμονία, compages, commissura, harmonia. կապ, շաղկապ որ և է մասանց. յօդուած անդամոց. յարուածն. կցուածն. յարմարութի. պաղ, պօղ-ս, ան, օյնագ, ագբ. *Ցօդք նորա իբրև զվէմ գայլակապ մի զմիով կնի կցեալ. Յոբ. խա. Ծ: *Ամենայն մարմինն յօդիւք և խաղալեօք տարաբերեալ. կոր. Ե. 19: *Մինչև ցորոշումն շնչոյ և ոգւոյ, և յօդից և ուղղ. Եփր. Ե. 12: *Մերձեցաւ ոսկր առ ոսկր առ իւրաքանչիւր յօդս. ԵՂԼ. Է: *Ցօդիւք (յն. ζωῇ) դանդերձ ստուակեալ զմարդիկ. Ա՚՚ա. ԻԸ. 32: *Անդամալոյծ՝ լուծեալ ամենայն յօդից (յն. անդամոց). Ֆ. Ղ. Ե. 40: *Պահել զմիաբանութի հոգեւոյն յօդիւ խաղաղութե. ԵՂԼ. Ե. 3. *Զգալի մարմնոյ յօդիւն պատեաց. Նոր. ՅՈՈ: *Եւ զայլսն յամենայն անդամոնան սերմանեաց՝ շարամերձելով յօդ առ յօդի. Պղտ. փիս: *Ջայլս, քակելով զ'օգս (այսինքն զյօգս) թիկանցն առ ի պրկել և ի ձգել բազում արանց, լուծանէին, և սպանանէին. Եփր. Վ. ապ. Ել: * Եւ ծայրակուռը փողից յօգին: Եւ ընդ հատեալ մասանց յօգին, ևն. Ցօ ուրէի: Իսկ Ա՚՚ ուս. ա. իբր յն. διαιτά, ընթացք կենաց:

ՑՕԴ ՑՕԴ, իւր յօդ առ յօդ. ս. Անդամ անդամ. յօշ յօշ. *Ցօգ յօգ զմարմինն կոտորէին. ՀՀ=Ցօ. Նոյ. ԻՁ: *Փակաեալ ցրուեցեալ մարմինն յօդ յօդ. Պիսա:

ՑՕՆ՝ քերականօրէն. *Ἀρθρον. Articulus, որ և ԱՓՐ, ԲՐՓՐ, ՑԱՒՏԼԱՒՏԻՒՐ, ՑԱՒՏԼԱՒԼՈՒԹԻՒՆ. Տառ որոշիչ դիմաց, և հանաուածրիչ իրաց, զօգեալ ի վերջն բառից. ի ին՝ ա. ե. իսկ լատ. և հաւէ մասնիկ եզեալ ի սկիզբն բառից առ որոշել զեռ նոցա. ὁ, ἡ, τό. il, la, lo. իսկ լա. դնէ դերանուն hic, haec, hoc. այսինքն՝ այս (տրիպ. չէզ). Ցազգս յօդի: Ցօգ է մասն բանի ևն (լատ յն. ՈՁՈՅ). Թր. ԽԲԲ: *Ցօգդ ասի արդարև իսկ յօդ. որ է կցուածն գրոյ յանգի անուանն և բայի, որ ցուցանէ զմերձաւորն կամ հեռաւորն: Երիեք գիրն են, որ յօդ կոչին. Լեհ. Եբէս. ԽԲ: Տճս ի տուտ ,ս, դ, ն. յորոց կազմին և դերանուանքս, այս, այդ, այն. աստ, դա, նա. ես, գու, դա: *Ոչ եթէ ընդ վայր ինչ կարդաց զնս լոկ Բան (յն. ῥῆμα), այլ յօդ յաւելը ասէ, բանն (յն. ὁ λόγος), զի յայլմէ մեկնեացէ զնս. Ո՚ի. յհ. ա. 1. (ուր վերնագիր գրի. եդ և յաւելը) *Սրտմտաւի նոցա ասէ ըստ նմանութե օձին. ոչ վայրապար օձի. այլ յօդին յաւելուած զսկզբնաթիւ չարն առակաւ եցոյց. Ա՚՚ ուս. Ֆ: *Ո՛չ վայրապար ասէ կոյս, այլ կոյսն. յաւելուած վերադրին նշանաւոր իմն և միայն զայն ակնարկէ, որպէս ամենայն ուրիք յօդիւ ակնարկէ, որպէս ամենայն ուրիք յօդիւ զնշանակեալն զմիոյնն ցուցանէ. Գ. Ե: *Հոգի յինէն ելցէ, և զամենայն չունչ ես ապրեի. Հոգի ասա զմարդոյ ասէ առանց յօդի. զի զծծայինն, ոչ ուրիք ասէ առանց յօդի. Գ. Ե. յաի-ա՚ա:

ՑՕԴԱԹԱՓ, ի, ից. ա. գ. Ἀρθρέββολος, ου, ὁ. στρέβλη. Laxandis artubus accommodatum (instrumentum), tormentum, equuleus. Թափիչ կամ խախտիչ յօդից՝ գործի տանջանաց. *Ոչ յօգաթափիք, ոչ ա նիւք: Գազանքն ի գործ պատրաստ լինցին, յօգաթափիքն յոյժ հնարեսցին. Աֆ. Տակ:

ՑՕԴԱԹԱՓՈՒՄՆ. գ. Թափուն կամ խախտումն յօդից. * Տայր զմարմին իւր ի կիզումն, և յօգաթափումն ծնգաց. Սբփ. ա. գ. Ֆ:

ՑՕԴԱՂՑԵ. ա. լուծեալ և խախտեալ յօդիւք. *Իբրև զգահեալս և զյօգալոյծս առհասարակ անկեալ գնէին. ՁՀ. ԼՀ:

ՑՕԴԱԽԱՂԱՑ ԱՌՆԵԼ. Տալ խաղալ յօգից. յօգաթափ առնել. *Զքաղցկանորա յօգախաղաց առնէին. Ճ. Ա:

ՑՕԴԱԾ. ա. Իբր Ցօգեալ. զգեալ. կցեալ. *Ա՚ա երկրորդ բանքս լիտոյ այլոթական ձևով ի վերայ է յօդած. Ի գէբս խոսբ:

ՑՕԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ցօգեալ բաղկացուած. բաղադրեալ. ոչ պարզ. *Թանձր և յօգական բնութիւն. կիր. պօմ:

Եւ Ցօգիչ. կապակցօղ. շաղկապ. որպէս Եւ, ու, ս. *Իւիւն յօգական միայն է տուտ, բայց զոր յօդ՝ քեզ ի խրատ ա՚ա. Ը. այբ-բ:

ՑՕԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցօգաւորուի. բաղկացուածի. բաղադրութի. Թանձրութի. *Միաւորեալ միացոյց ընծն զպարզութիւն ընծայի բնութեան իւրոյ ընդ յօգականութիւն սարրական բնութեաս սերոյ. Աստ. Եվեչ:

ՑՕԴԱԿԱՊ, ի, ից կամ աց. և ոյ, ով. գ. Σύνδεσμος. Connexus, colligatio, ligamen, vinculum. Ինչ մի յօգիչ և կապիչ. յօդ զօգ. կապ. շաղկապ յոր և է կարգի. *Ցօգաս կապ կամ յօգակապք կամ յօգակապուիք խաղաղութե. Սբփ. յի. Ֆ: Ե՚՚ա. Նե՚՚ս. Երփ: *Խաղաղարարք եղեն տիեզերաց, յօգակապք ի քաղաքն լուծանեալոյն: Մարդն է յօգակապ իմանալոյ և զգալի աշխարհ. Հաց բնակչաց. ԼՀԲ. ապ. Նպգփ:

ՑՕՒԱՑԱԳ. ա. Որ ինչ յօդիւք էիցէ կապեալ. * Ոչ կարէին ոտքն յօգակապք հանգուրժել ժոյժ առնել բաղմակոյս յաղթանդամ մարմնոյն Թանձրութե. Վէյօր. Ե:

*Խոստովանութե յօգակապս բարառնութե. Նոր. Խէ:

ՑՕԴԱԿԱՊԻԼ. յ. Ցօգիւ կապիլ. շաղկապիլ. *Բանական հոգիք մարգկան յօգակապեալք հաւատոյն. ԼՀԲ. յայբ:

ՑՕԴԱԿԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցօգիւ կապումն. շաղկապումն. յօգակապ. յօդ. *Ընդնա յօգակապուն հոգւոյն խառնեցան: Տարբրանայ ի դլուխն քո յօգակապուք հոգւոյ. ԼՀԲ. պբփգ: *Պահել զնոյն միաբանութիւն յօգակապութք հոգւոյն: Անդամ սպականեալ, ոչ կարէ պահել զյօգակապուն գլխոյն. ՍԼՈ. յայբ:

ՑՕԴԱՆՈՏՈՐ ԱՒՆԵԼ, կի՛ ՔԱԿՏԵԼ. կոտորել և քակտել զյօգս սարմնոյն. յօգալոյծ առնել. յօդ յօդ յօշատել. *Սրով խոլխոլեա, հրոյ մատնեան, յօգակոտոր արաս: Ցօգակոտոր արարեալ սպանին. Ճ. Բ: Վբէր. պօմ: *Զի թէ էին բազմակապ յօդիւք ոտքն (վոյն), բազմայօդքն լքեալ անկանէին, և յօգակոտոր ի միմեանց յօգքն քակտէին. Վէյօր. Ե:

ՑՕԴԱԿՑԻՄ. եցայ. յ. Συναρμολογούμαι. Connector. Կցիլ յօդիւք. զօդիլ. կապակցիլ. *Զայն գլուխ ասեմ, որ է քո, յորմէ ամենայն սարմին յօդակցի. Նէսս. Երփ:

ՑՕԴԱՁԱՑՆ, ի, ից. ա. Ունօղ զձայն յօգաւորի, կի՛ զբարբառս սարգկային. *Անձայնքըն և յօդաձայնքն. Հին. փեբ:

ՑՕԴԱՆԱՄ. ացայ. ը *Ἀρθρόομαι. Articulor, fingor, formor. Ցօգաւորիլ. յարմարիլ. կազմիլ. ձևանալ. տարրանալ. *Դէմք են, որով յօգանայ ձև կերպարանաց բանից. Իգն: *Բազումք են (ի կենդանեաց, ասէ գիմախաոն), որ յօդացեալ է ի ձեռն նոցա (բարբառ իբրու սարդկային): Բազմայ և այլոց գէպ է լեզուս՝ ձգբրեա և տոյգ յօգանալ փիլ ԼԲ: *Անաբեկին զմեզ յաղեքսան դրիա ի լեզու պանծալի՝ ի տոյգ յօգանալ ձեմարանին վերաբանութե ին. այսինքն՝ ի տարրանալ կամ քաջ ուսանել զամենայն հանգամանս յունական լեզուի և ուսմանց. Խոբ. ֆ. 61: *Լեզու սուր և հատու կոչի հոգին սբ, որպէս նովաս յօգանայր գաւիթ. Հմամ. ա՚՚ա:

ՑՕԴԱՊԱՏ, ի, ից. ա. Ցօգիւք պատեալ. որպէս զօգեալ անգամք. սարմնիք. ոսկերէն. տարրերէն. բաղկացեալ. *Աֆ՝ ի յօդապատ սարմնոց՝ ի վեր է: Հայր ոչ յօդապատ բնութե պարունակեալ: Տայ զոյժ զօրութե ամենայն յօդապատ ճնդամոցն. Նէիի: Ճ. Գ: Մֆբ. ֆֆ. (ուր տպ. վրիպակաւ. օդապատ. ուսոի լա. օգով պատեալ:) *Յուսիկ ամենայն մարմին յօդապատ հաստատեալ. Ոսկ. յհ. ա. 6:

ՑՕԴԱՑԱՑ. Շաղկապեալ բարեյարմար բառիւք. կարգաւոր շարադրեալ. սեթևեթեալ. և Ցօգաւոր ձայնիւ բարբառեալ. *Ցարմարեալ է Թուղթս այս (երբայեցւոց) յօդապատ զարդարագիր բանիւք (յն. շարադրութե և բառիւք) իւրովք ըստ յոյն լեզուի առաւել քան զայլ Թուղթս առաքելոյ. Ե՚՚ա. պօմ. Ը. 25: *Ի բազմապատիկ յօդապատ բանիցն նոցա. Եփր. Կա: *Առ յօդապատ պնդելոյ (զբանն). Ոսկ. յհ. ա. 11: *Ոչ եթէ ինքն կարօտ ինչ էր յօդապատ բանիւն: Զինչ պէտք էին յօդապատ կերպարանք պիտոյից բանին. Վէյօր. Ե:

ՑՕԴԱՊԱՏԻՄ. եցայ. յ. Ցօգիւք պատիլ կցիլ յօդմամբ. *Մերձեցան ոսկր առ ոսկր, և յօդապատեցան. ԼՀԲ. հանգ:

ՑՕԴԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցօգապատն գոլ. բաղկացութե. տարրերէնութե. *Ոչ թէ ՅԸ մարմին ունի, կամ ձեռն, և կամ

յօդ ասպատուել կերպարանս . Ո-ՎԻՓՈՐ .

ՅՕԴԱՏՆՈՒԱԿ . ա . Յօդական . յօդաւոր . տարբ. ձևին . * Ի յօգատնական մարմնոյ խառնուածի . Նար . Խ :

ՅՕԴԱՐԱՐ . ա . Որ յօգէ . զօդիչ . * Տալ բագրեղոցս հաշտարարն , և ի գլուխս յօդարարն . Ցագ :

ՅՕԴԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀρθρίτις. Arthritis, morbus articularis. Ցաւ յօդից մարմնոյ . յորս գլխաւորն կոչի ոսնաուուի . Նիերր . Նգիրբ . Գազիան :

ՅՕԴԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի . ն . Ἀρθρόω, διάρθρω. Articulo, formo, fingo. որ և ՅՕԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . Յօդիլ . ձևացուցանել զը. բարբառ կամ գրան . յարմարել և զայլ իւս . * Յօդաւոր ձայնին գործի՝ լեզուս , զձայնն յօդացուցանէ և ձևացուցանէ , բանական արդարև գործի ելով փիլ . լին . ե . 3 : * Մարդկային ձայն գործի իցէ բանին՝ յօդացուցանելով ինքեամբ զբարին շարժմունս : Ըստ հոգւոյն յօդացուցանելով զՀոգևոր ուրեք բանն . Նիս . երգ : * Զհամանձևացն բնութիւն և բնակութիւն Թանձր օրինակօք յօդացուցանէ . իգն . (ռմկ . Մարկոսնէ .) :

ՅՕԴԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Ἀρθρώδης, ἐναρθρος. Articulosus , compositus . Ունօղ զյօգս . յօգական . յօգիւղ . բազմօգեալ . բաղադրեալ . բաւղակացեալ . տարբ. ձևին . մարմնեղին . նիւթական . * Ոչ եթէ յօգաւոր անդամք գոն այ . Խոր : * Զվիշապն յօգաւոր ընդ պարզականին (այսինքն մարմնաւոր ընդ անմարմնոյ) : Խաչս փրկական՝ անմահն իսկ եթէ՝ յօգաւոր մարմնոյն խառնմամբ՝ եղեալ օձարան : Յօգաւոր մարմնով ի քէն ծնաւ : Զ յօգաւոր մարմինն միակ՝ խառնեաց ընդ ածական բնութեն իւր անքակ . Նար . ՃԽ . Ն Խ . Ն Խ՚ա :

ՅՕԴԱՒՈՐ . Ἐναρμόνιος . Harmoniae aptus, consonus, congruus, appositus. Բարեյօգ . բարեյարմար . պատկանեալ . պատշաճեալ . համեմատական . * Պատուհասներս բանիցն հարցողաց յօգաւորս և պատշաճաւորս առնէ . Նար . երգ : * Ըստ Թուղ յօգաւորի . Նիս . Բն : * Յօգաւորի առ ածայինն , և կարգևցելոյ : Ամենեցունց գերբաղարդի , և լսոյ կարգի յօգաւոր՝ չաղկապականի կցուդութիւն . Դիոն . երբ . Ն նիեր :

ՅՕԴԱՒՈՐ . Ἐνάρθρος. Articulatus. Բարեաւեալ ձևաւոր հնչմամբ . յարմարաւոր յօգմամբ ձայնաւոր և բաղաձայն տուից արտաբերեալ ընդ բերանն . նշանական . ոյսչևալ . * Ձանազանեալք ի միմեանց յօգաւոր ձայնիւս . ԱՃաբ . ծգ : * Ձայն ինչ յօգաւոր բացակաապէր : Յօգաւոր ձայնս լսել ասի . Նաննա : * Իմացուածովք զբանն բևբիչեմք , և յօգաւոր ասիք պաուչաՃեմք . Խոր : * Ձձայինիչ յօգաւորաց , և անյօգիչ . Սարկ . կճ : * Կիսաձայնիքն բարբառս գործեն կաղս և անկատարս . տպա եթէ ինչ ի ձայնաւորացն շարադասեսցի , լի ձայն յօգաւոր առցէ : Թևպէտև զանազանագոյն բարբառեսցին (կենդանիք) , յօդ աւոր ոչ երբ . բեք . փիլ . լին . Ն լին :

ՅՕԴԱՒՈՐԱԲՈՒՄ . Տ . ՅՕԴԱՒՈՐԱՊԷՍ :

ՅՕԴԱՒՈՐԱԿԱՆ . Տ . ՅՕԴԱՒՈՐ ըստ ա . և ք նշ . * ԵՒս բարձրեսցի ածծ յօգաւորականն չրթամիւք կարդաս . Նար . ք : * Ոչ յօգաւորական ձայնիւս , այլ անձառելի իւնաձայն ձայնիւս . Շ . Բոլիր :

ՅՕԴԱՒՈՐԱՊԷՍ , կամ ՅՕԴԱՒՈՐԱԲԱՐ . ն . Որպէս յօգաւոր՝ ըստ ա նշ . Ἐναρθρώς . Junctim, ut compositus . Իբրու բաւղակացեալ . բաղադրեալ . միացեալ . միացեալ մարմնով . * Վկայեաց , Թէ սա է որդին այ՝ միայնաբար , և յօգաւորապէս . Պարտ . լէ : * Մտալ ի սենեակ կուսին արգանդ պարզաբար , և ելեալ անտի յօգաւորաբար . Նար . ւէ :

Ըստ յօդս նշ . Ἐναρμονίως. Harmonice, congrue, apte, rite, consonanter. Իբրոտ բարեյարմար . յարմարաբար . և Ջուգաձայնական . * Ջանձնաւորականս մեր ունայ զուԹիս յօգաւորապէս դնէ : Յօգաւորաբար և ընտանեբար ի վերայ իսնասլեացն և զգալեաց առանձնաւորութեց սահմանեցեալց : Յեիցս ամենեցուն յօգաւորապէս օրհնաբանի . Դիոն :

ՅՕԴԱՀՈՐԵՄ , եցի . ն . Յօգացուցանել յօդել : Ըստ քերականաց * Յօգաւոր առնել իր . ունել զյօգ . * Ոչ ուղղակի զանուանս մեր կենդանեացն յօգաւորեալ . Երբէ . ւէր : * Երկուս բանաձայնիւք Թոյիւ , նոյիւ , և յօգաւորեալ է նոյիւ . (որպէս Թեան .) Մագ . Խ :

ՅՕԴԱՀՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ῥυθμός . Rhythmus. ἁρμονία, ἐφαρμογή, harmonia, consonantia. Բարեյօգ կազմութիւն . չափակցութիւն և կապակցուի . համաձայնուի . համեմատութիւն . յարմարութիւն . * Որ ինչ առ յօգաւորութիւն են , և ամենայն երաժշտական կանոն յէլանակաց , նմանութիւք են լաւագունից և վատթարագունից մարդկան . Պլատ . օրէն . է : * Յօգաւորութիւն բանից՝ չափ տողի առեալ եղև : Յօգաւորութիւն չորից տարերց : Ամենայն կազմուին յօգաւորութիւն . Նիս . Բն : Ա . ք : * Յօգաւորութ ածայնով և համեմատութ : Ամենեցուն գերագոյն յօգաւորութիւն : Ի լերկնայինն և անիրատ . նեցոյն յօգաւորութիւք ածայնոյն նմանուեց ի վայր անկաւ : Յօգաւորութիւք և սէրք և կապակցութիւք : Պահէ զմիմեամիք յօգաւորութ տարերցս և խառնուածն՝ անչփոթելի . Դիոն :

ՅՕԴԵՄ , եցի . ն . Συναρμολογέω, συναρμόζω, συμπλάττω, συντίθημι. Concinno, compingo, coapto, compono. ἁρθρόω, articulo, formo, figuro, ած . Յօդիլ կապել զօդել շաղկապել բազադրել յարմարել յերբիւրել . պատկանել . յանգել . * Յորում ամենայն չինուածն յօդեալ և պատշաճեալ : Ուստի ամենայն մարմինն յօգեալ և պատշաճեալ ամենայն խաղալիք տարաբերութ . Եէէս . ք . 21 : ք . 16 : * Ամենեցուն արարողական , և միշտ զամենայն յօգող , և անլոյծ պատկանաւորեալ և կարգի ամենայնի պատշաճ . Դիոն : * Իբրև չինեաց յօգեաց զկոյն , ամենայն պիտոյիք կազմեաց զինս . Եէր . ծն : * Ջանալոյ բնութիւն ընդ արարեալ բնաձեն յօգեաց , եթէ ոչ մկրտուիք ասէ՝ ի Ջրոյ և ի հոգւոյ . Սէբէր . ձ : * Իւրաքանչիւր պարզքըն և յօգեալքն . Վէյօր . ա : * Ի չորից հիւթոյն յօգեալ էն : Նախ զչորս հիւթոյն մեկնեալս արարել , և ապա նոքօք յօգեաց զամենայն . Եպիփ : * Իբր շաղկապաւ յօգեալ ունին զմիմեանս . Եր . Խէ : * Յօգեալ ի քէդ միութ . Շար : * Վէմն անդրդուելի յօգեր զՀանուրս զբնն այ գաւանելովդ . Շ . փագ : * Ջխորդ ընդ մեծին մաղթանաց զնմա յօգեցիլ . Նար . կ : * Ամենայն քաղդէ յայս յօգի . վան հոգւոյն հանգուցեալց են . Խոր :

ՅՕԴԵԼ . Յարմարել զյօգաւոր բարբառ կամ զնշանակ խմաւորին . կցկցել զբան . հայԹհայԹել , կտրկատել . ձևացուցանել , խոխոսել . հնարել պատճառանս . * Ածքանք և լռեալք , բայց միայն սակաւ նշանիւք յօգէին միմեանց՝ զոր պարտն էր գործել . վրփ հդ . ի : * Երևի Թէ զամենեսին անյայտուԹեն յօգէ առասպելաբանուԹի . Պիտ : * Յօգեաց զպատճառ պատանեկին և վնասին ձգելոյ . Եէր . ի գ : * Ոչ պատճառս յօգեա մահու , այլ հնարս ինդրեա կենաց . Նար . յբ : * Վ յան գատակնիքաց , զոր յօգեցին զուտառնէ մերմէ . յօդեցին իսկ զպատակնիք փրկչին մերոյ . Նաս . ի . 5 : * Սուտ պատճառս յօդելով . Շ . ընդհանր : * Ոչ լուաք ինչ ի չենչ յայնժամ . արգ իմն յօգեք , արդ իմն կսկիծք , յորժամ իւրաք եկին հասին ի վերայ . Ոսի . Ես . (Թ . ՈՃՈՐՃագ , Եպիգ , փՈՂԷԵ , ՂԵՂՀԵ . որպէս ա . և բ նշ .)

ՅՕԴԵԼ . որ և ՅՕԴԱՒՈՐԵԼ . Ցարել զյօգ ըստ քերականաց . * Մարդն յն քն , ուր զն գիրն յօդելով ի վերայ մարդոյն , ցուցանէ զի մի անձն է ածուանն և մարդկութ . Մի . ապոլ :

ՅՕԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . Տ . ՅՕԴԱՑՈՒՑԱՆԵԼ . և ՅՕԴԵԼ ըստ բ նշ . * Լիզուն (ի հոգեվարս) ոչ կարէ բանս յօդեցուցանել . Մաղ :

ՅՕԹՈՒԱԾ , ոյ կամ ի . գ . Կազմութիւն յօգմամբ . բաւկացութիւն . բաղադրութիւն . կապակցութիւն , յօրինուած . կազմած . * Հաստատեսցի ներմութ յօդուած ամենայնի : Ջյօդուած տապանին : Պարզ ինչ բնութիւն իցէ , եթէ յօդուածով : Աչխարհս ի յօդուածոց և ի պէսպէս բնութեանց և ի խառնուածոց հաստատեալ է . Վէյօր . ք : Նար . գաւիթ եիէ : Եղիի : * Ջսակաւամասնեալ բանից յօգուած : Ոչ յօդուածովք բանից ուսեալ . Նար . ա . ք : * Ջինչ առ այսոսիկ կարասցեն գտանել բայրանաց յօդուածոս . Սարկ . հանգ :

ՅՕՂՈՒԱԾ . Յօդ . կցուած . կապ անդամոց , և կարան զրահից . * Միայնում գլխոյն յեի երկուասան յօդուածք անգամոց . Նար . ասաք : * Բեկմամբ բարձիցն և յօդուածին զնմա այնպես յողդողդ մարմին . Ց ար . ք : * Կչռեսցին կորովութիւն իբրև ընդ յօդուածս զրահից . Եէր . ԼԳ :

ՅՕՂՈՒԱԾՈՑ , ի , ից . ա . Συγκείμενος . Compositus, fictus. Յօդմամբ կպկեալ . բաղադրեալ . յարմարեալ . * Որ իմ ինչ բանք յօդուածոյք են զսիւբացուց մատնագրութիւն : Գլուխ գիրս յօդուածոյս , էր ինչ՝ որ ի սոյդ լիշողութէ , և էր ինչ՝ որ կարծողական բանք . Նաս . ար . ա : Ասծր . ի . 4 : * Ջի մարթ յօդուածոյիցն ի միոյէ պարզ բնութէ ունել զհաստատութիւնն . քանզի յօդուածոյքն ի պարզական բնութէն յօգին . Եղիի : * Ոչ ի պարզ , և ոչ ի յօդուածոյս ի միասակարութիւն անկաք , այլ ի բազմութ և յանհնարինս և ի պէսպէս դառնութիւնս . Ե . Խ :

ՅՕԴՈՒԻՄՆ , դմանն . գ . Ἑρμός (յորմէ եռմս) , ἁρμονία (լծ . ընդ յարմարութիւն) . Nexus, series, harmonia . Ջօդումն . շաղկապումն . և բարեյօդ յարմարութիւն իրաց և ձայնից . * Փեսայ լինել հոգւոյս հարսին՝ յօդմամբ ի գլուխս քս վերսին . Ց ար . Ք : * Դինարքոս յօդումն կոչեաց զմնձն (այս ինքն զՀոգի) : Ցօդումն ասէր գոլ զանձն , առելով Թէ նման է յօդման ազեաց , իսկ մարմին՝ քնարի : Ցօդմանէ իմն յառաջ գայ իրն . Նիս . Բն : * Ցօդումն ասի գաշնակումն ձայնի , որպես ասէաց քնարի յօդանալ ընդ միմեանց . Լծ . Նիս :

ՅՕՃԱՐ . ա . Πρόσθυμος. Promptus, promtus. (լծ . հյ . յոյժ յարեալ , կամ յորդոր . Թ . հաղբ .) Հաճ և հաւան . ինքնայորդոր . դիւրապատրաստ . յառաջամիտ . կամակար . * Հոգիս յօժար է , բայց մարմինս տկար . ՄԹ . իէ . 41 : Մրկ . ծէ . 38 : * Աւաւել սիրով յօժար ես ի աւելն . Խոր : * Որ ընդ զպեաս իւր ի վաստակոց եզանց

խոյոց, եղեցի յօժար 'ի գործ բարութեան.

ՅՕԺԱՐ. մ. } Προθύμως, προαιρετικῶς.
ՅՕԺԱՐԱԲԱՐ. } Prompte, sponte, ultro, libenter, alacriter. *Յօժար կամօք. կամակար. ախորժ հաճութեամբ. յօժարութ. մտադիւր. սիրով. խոհարձ. կամովին. Նկատել եղանակ ... Ամենայն յօժար զանկումն նման իւր յերկիր. Երեմ. Մաղաքիա. Քաջապես մտին յօժար 'ի կապանս բանտից. Տաղ. Յօժար զգուշալ են զկարասեաւ. Ոսկ. եբր. 'Ի մեզ մտութեան լինել յօժարաբար. Ջկատարելութեան յօժարաբար ընծայեալ ախորժակս. Կիւրղ. գնձ. Պիտ.*

ՅՕԺԱՐԱԳՈՅՆ. ա. մ. Προθυμότερος, αὐθαιρέτως. Promptior, ius, volens, և այլն. *Կարի յօժար, կամ յօժարութեամբ. Պնդագոյնս յօժարագոյնս և առնէր զնոսա. Բ. Կ. ծէ. 10. Յօժարագոյնս առյանգան ձեռն. սեր. դ. 14. փութացաւ յօժարագոյնս զիմեաց գալ առ ձեզ. Բ. կոր. ը. 18.*

ՅՕԺԱՐԱԽՈՐԺ. ա. *Յօժարական և ախորժական. ինքնայորդոր. Զայս ամենայն յօժարախորժ կամօք կրեցեր 'ի քեզ վասն մարդկան. Սարգ. ... Ընդ որ ունէր զառաքելութիւն, յօժարախորժ կամօք ընկէց 'ի պատուոյն, կողոպտեաց յոչինչն. Գր. ...*

ՅՕԺԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Αἱρετός, προαιρετικός. Electivus, voluntarius, spontaneus. *Ախորժական. զիւրապատրաստ. կամաւոր. ընտրողական. Որ.քոյին յօժարական համբերութեամբ զզարկածումն յանձն առեր. Շար. Յօժարական սիրով յօժարանձինք. Խոսր. Մոգքն լի եղին յօժարական ուրախութեամբ. Ջահ. ... Ոչ ունէր զանձն յօժարական կամօք խոնարհեալ. Շ. Բարձր. Զկնի չարին ընթանան յօժարական կամօք. Յօժարական սրտիւ առնիցեք. Շ. ընդ. Է՛ որ բնական, և է՛ որ յօժարական. Յօժարական կենդանութեան է, յորժամ յաւեգոյնն յաղթէ լաւագունին. իսկ յօժարական մահն է բուն առաքինութեան կենդանարութեան. Սահմ. է.*

ՅՕԺԱՐԱԿԱՆ. գ. բառ յն. ոճոյ, ή Προαιρετική. Voluntarium, praelectivum. *Կարողութեան յօժարութեան ընտրութեամբ. կամաւորն. ընտրողականն. և Աստուծոյն յօժարելի. Նախայօժարական է՛ մին քան զմիւսն յօժարականն. Ջի թէ անյօժարական (կայցէ) 'ի ձգակատարիլն, 'ի չարիս և յօժարականն. Նիւս. բն. Որպէս պատկեր, և ցուցանումն օրինակի. որ բնութեամբ է նորա, եղեալ յօժարականիս մերոյ միութ. Կիւրղ. գանձ.*

ՅՕԺԱՐԱՄԻՏ. ա. Πρόθυμος. Promptus animo, և բայիւ. προθυμέομαι, promptus sum animo. *Յօժար մտօք. յառաջամիտ. զուարթառատ. ինքնայորդոր. Յօժարամիտ լինել քեզ յայսմ ամենայնի. Պարզ սրտիւ յօժարամտութ եղեալք յայսմ ամենայնի. Եղեալ առ քեզ յօժարամիտ ('ի նուէրս). Ա. Կ. ի. 14. 17. Ջի գոնեա այժմ յօժարամիտք լիցին. Զմանկունս ուսման 'ի փոյթ սուրբն յօժարամիտ արարեալ. Ոսկ. ... Որպէս առաջնորդն յօժարամիտ է առաջնորդել ամենայնի եղբայրութեանն. Բրս. ...*

ՅՕԺԱՐԱՄԻՏ ԱՌՆԵԼ. իբր մ. *Յօժարագոյնս. ամենայն յօժարութեամբ մտաց և կամաց. Յօժարամիտ կամօք փութալ, կամ պատրաստական լինել, կամ ոգորել, կամ զգեստ գնալ. Պիտ. Նար. Գր. ...*

ՅՕԺԱՐԱՄՏԱԲԱՐ. մ. Նոյն ընդ վ. Προθύμως. Prompto animo, alacriter. *Յօժարամտաբար առնուլ փող, այգ առնել. Պարզ. ...*

ՅՕԺԱՐԱՄՏԱԿԱՆ. ա. Προαιρετικός. Praeelectivus. *Յօժարական. ընտրողական. կամաւոր. անձնիշխան (որպէս գնի 'ի լս.) Կենդանին և յօժարամտական. Նիւս. ...*

ՅՕԺԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Προαίρεσις, προθυμία. Animi promptitudo, praeelectio, institutum, voluntas. որ և ՅՕԺԱՐՄՏՈՒԹԻՒՆ. *կամաւոր յօժարութեան ընտրողական հաճութեան. նախայօժարութեան. յառաջամտութեան. Վկայէ փենեհեզ, որ առնուանեցաւ յօժարամտութեամբն. Գովեսցէք զյօժարամտութեան օրէնս. ... Զյօժարամտութիւնն (կամ զյօժարամտութիւն) միայն ոչ բառնալ, զի մի 'ի հարկէ իցէ ձեր փրկութիւն. Եփր. ... Բոլոր յօժարամտութեամբ ախորժելով եղև զգեստ. ... Յորդորական զբանին առաջի գնէ՛ առ 'ի յարուցանել զյօժարամտութեան նոցա. Սարգ. ... Առաքինութեան յօժարութեամբ, և ոչ 'ի հարկէ լինի, և յօժարամտութիւն 'ի քէն կատարի. Մաղ.*

ՅՕԺԱՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Տ. ՅՕԺԱՐԻՄ, եցայ. Προθυμέω. *Սակս որոյ իրի 'ի հարսանիս ոչ յօժարանայ. Թերևս յօժարացեալն. Ճ. Ա. ... փութացաւ յօժարացաւ յառնուլ. Եփր. ... Իբրև 'ի ժամանակի ամարանոյ 'ի տապոյ տօթոյ աշխատեալ ոք յօժարանայ անկանել 'ի մէջ հովանոյ. Սերեալ յօժարանայ. Յօժարացաւ անսանել. Յօժարացեալ 'ի գիւտ. ... Յօժարանալ մեզ պարտ է. Յօժարանալ պարտ է քեզ ևն. ... և օրէն.*

ՅՕԺԱՐԱՊԷՍ. Տ. ՅՕԺԱՐԱԲԱՐ. Πρόθυμος. *Գրեցաք յօժարապէս հոգալով. ... Եկն, և յոյժ յօժարապէս. ... Ընկալարուք հաւանեաբար, և առաւել ևս ընկալարուք յօժարապէս. ... Յուսաբեմ կամօք և յօժարապէս ապաշաւեալ էր, ապա ոչ էր անձին ինչ մասն եղեալ. Բրս. ...*

ՅՕԺԱՐԱՍԷՐ. ա. *Յօժար սիրով եղեալ. կամակար. Արժանիընկալ են վէրք բարեկամի քան զյօժարասէր համբոյրս թշնամւոյն. Եւսեբ. Ե.*

ՅՕԺԱՐԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ. իբր մ. Ἐκθύμως, εὐθύμως. Prompte, fortiter. *Յօժար սիրով. յօժարամիտ կամօք. սրտի մտօք. Մարտնչելի է յօժարասիրութեամբ՝ բանակաւ, այլ ոչ զինուորաբար. ...*

ՅՕԺԱՐԱՏՐԱԿԱՆ. ա. Προεκτικός, προετικός. Ad largiendum propensus, liberalis. *Յօժար 'ի տուրս. յօժարամիտ. առատաձեռն. ... Ազատականութեան է յօժարատրականն գոլ յերբ գովելիս, և առատանալն 'ի ծախս պատշաճաւորս. ...*

ՅՕԺԱՐԱՑՈՅՑԱՆԵԼ. Տ. ՅՕԺԱՐՑՈՅՑԱՆԵԼ. *Եւ այս նախանձ ձեր զբազումս յօժարացոյց նմանող լինել ձեզ. Եփր. Բ. կոր.*

ՅՕԺԱՐԱՓՈՅԹ. ա. մ. *Յօժար և փոյթ. յօժարական փութով. փոյթեռանդն, հեշտեռանդն. ... ընդ փոյթ հանդիպից. Յօժարափոյթ ընթանալ 'ի չինութեն միաբանութեան. ...*

ՅՕԺԱՐԵՄ. եցի. ն. և չ. Տ. ՅՕԺԱՐՑՈՅՑԱՆԵՄ, և ՅՕԺԱՐԻՄ.

ՅՕԺԱՐԵՑՈՒՑԻՉ. գ. *Յօժարեցուցանելն. յորդորումն. գրգռումն. Յօժարեցութեան տուրս մեզ տալոյ. Յօժարեցութեան գործոյն (այսինքն 'ի գործ). Յօժարեցութեան առ 'ի յաճումն. ... Յօժարեցուց մարդարէից եղև 'ի վերայ նոցա. ...*

ՅՕԺԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի, կմ ՅՕԺԱՐԵՄ. եցի. ն. Προαιρέομαι. Consulto, confero, hortor, suggero. *Հաւանեցուցանել. յորդորել. ... Զոր ոչ են կարող փոխարէն հատուցանել, բարի առնել յօժարեցուցանեմ. ... Ջմարդիկ 'ի կրապաշտութեն յօժարեցուցանել. ... Յօժարեցուցանէր զնա՝ մերկանալ 'ի չարեաց. ... Իշխանութեան բարեաց ինչ արարեալ կամայն այ յօժարեցուցանելն գործել. Ոսկ. մ. Բ. 15. Յօժարեցին զորքայ փոյթ առնել վասն պիտոյին այնոցիկ. Եղբայրն ակսաւ յօժարել զնոսա, և ասէ, ձայն հայր, զի քաղցրիկ է. ...*

ՅՕԺԱՐԸՆԹԱՑ. ա. *Յօժարութեամբ ընթացող զինուոր. Յաղթանակ ատեանց քանանու՝ յօժարընթաց 'ի բարեկենդանէ. ...*

ՅՕԺԱՐԻՄ. եցայ. յ. կամ ՅՕԺԱՐԵՄ. եցի. չ. Προθυμέομαι. Prompto sum animo. προαιρέω, praeeligo. πείθομαι, persuadeor. δοκέω, videor, caveo. φέρομαι, feror, և այլն. (որպէս թէ յոյժ յարել.) *Դիւրապատրաստ գտանել. յօժարանալ, յօժար լինել. յորդորել. բերել. հաճել. ախորժել. ցանկալ. կամել. յառաջամիտ լինել. հաւանել. յանձն առնուլ. բարւոք համարել, լաւ վարկանել. ... Զոր ինչ յօժարեսցին գործել. Իւրաքանչիւր որպէս և յօժարեսցի ոք սրտիւ. Ամենայն որ զլինոյ և յօժարեսցի 'ի սրտի իւրում. Բերին իւրաքանչիւր որպէս և յօժարեցին սիրտք իւրեանց. Մեծութեան թէ առուրս գայցէ, մի յօժարեսցին սիրտք ձեր. Յօժարել եղբարք գրեցին. Ոչ յօժարէին ձեռք նորա գործել ինչ. Բազում անգամ յօժարեցի գալ առ ձեզ. Յօժարեցին իմանալ 'ի ժողովրդեան անտի երթալ յանդիման լինել թագաւորին. Ամենայն ոք՝ որ յօժարեսցի. Որ ոք յօժարեսցի մտօք լինել գձեռս իւր այսօր տեառն. Մասէաս որդի զաքարիայ յօժարեալն 'ի տէր. և այլն.*

ՅՕԺԱՐՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅՕԺԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. *Յօժարմտութեան 'ի մեզ կատարի. Յօժարմտութեան ցուցանէ. ... Զինչ է այն ազգի ազգի լեալք առաքինութիւն և յօժարմտութիւն. ... Յօժարմտութիւն (կամ յօժարամտութեան) ... Զյօժարմտութիւն միայն ոչ բառնալ. ...*

ՅՕԺԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Προαίρεσις, προθυμία, πρόθεσις. Praelectio, promptitudo animi, propositum, և այլն. *Յօժարելն. կամք. ընտրութիւն. հաճութիւն. յարումն. բերումն. ցանկութիւն բարւոյ կամ չարի. փոյթ. դիմեցումն. ... Յօժարութեան ոգւոյ. Գնացին այր բառ յօժարութեան սրտից իւրեանց 'ի չարիս. ... Իւր յօժարութեան է պատրաստ, խափանումն և ուրիշ. ... Ամենայն յօժարութեան կամին. բայց ոչ ամենայն կամին՝ յօժարութեամբ. ... Ոչ ևս բառ կամաց, կամ յօժարութեան. Յօժարութեան և բնութեան տալով նմա.*

կ՝ուշ. գանչ։

ՅՈՃՈՐՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ս. Յօժարաբար. Προθύμως, ἑκουσίως, ἀσμένως. Տես Գծ. Բ. 41։ ԽԲ. 10։ Հա. Ա. 15։ Ա. պէտ. Է. 2։ Բ. Ա. Ը. 28. և այլն։

ՅՕՂԵԼ, եցի. ն. իբր Օղ ընդ օղ յարել. Յարմարել կամ յօգել օրինաք. Հաստել. յօրինել. յն. Διαπλάσσω. Formo. *Կարգի ինն աղագաւ յարեաց զնոսա յառակն, և յօղեալ վան զկերպարանն. Ոսկ. ս. Բ.22։

ՅՕՆ, ի, մանաւանդ՝ } գ. գրի և ՅՈՒՆ,
ՅՕՆՔ, յօնից կի՛ նայ. } ՅՈՒՆՔ. (ռմկ. ընթոխ, ընթուընքէր.) Ὀφρύς. Supercilium. Կրկին կարգ կիսակամար մազից՝ ի վերայ դարմանդաց աչաց՝ ի գահաւանդս ճակատոյն։ Նմանութիւ՝ Բարձրայօնութիւն. գալ, գալաբ, հառնիլ, եպրիս. (լծ. և ԷՕՆ, առաջք.) *Գերծեալ զսմենայն զմազ իւր, և զդէմս և զյօնս։ ՅՕՆՔ (կամ յօնիւք) ակնարկէին. Ղեսբ. ԺԲ. 9։ Ես. Գ. 16։ *Վիղ բարձր, և առեալ ատեպ շարժուն յօնից։ Ի սերունեան օրինաց՝ ի գալոց երթալ՝ ի վայր արկեալ գլօնն, ուսանելով զլինասս հպարտութեան. Փիլ։ *Ամբառնան զլօնն յանմտութենէն զլօնն. . . յօնաս։ Վանեալ ինձ զձեմարտանին գլօնն. Աբեղ։ *Չայնին յօնացն կերպարանս. Սեբեր. Ը։ *Ամբարձեալ յօնաք գլեզ խրատեն. Ներ. ուբեբար։ *Ոչ ակն առնես վասն թագաւորական յօնին. Երզն. Ֆի։ *Յունից (կամ յօնից) դարձանգաց։ Յունինչն նրբենից՝ ի մի կից կամար։ Մեծութիւ յունինչն, և չարժութիւ հերացն։ Յունքն և բիւրքն Թիւրեալ յարաատուացն. Խոր. Բ. 39։ Նար. փաղ։ Նանաս։ Վ յ+ հղ. ծԸ։

ՅՕՆԱԿԻՑ. ա. Ոյր յօնքն երկոքին կից են ընդ միմեանս. *Տեսանէր զպօղոս, զի գայր, այր մեծակի, յօնակից (կամ յունակից). ՃՃ։ Հ. հոխ. ւ։ Վ յ+ ոսկ։

ՅՕՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. կցել գյօն ընդ յօն առցաւոց, կամ ակնարկել յօնիւք. *Ի միմեանս գարձեալք արտատուալից աչօք. յօնակից լեալ վշտաբ վարատեալ ոչխարին, սղալին. Սխոխ։

ՅՕՆԱՃՕՃ. ա. Ուր լցկ Հօճուճն յօնաց. գյր յօնք ատէպ խալան ակնարկի առնելով. գաւառբնբ օյնաբարբ. *Յօնաճօճ և աչակաբաւ դիմաք. Սխոխ։

ՅՕՆԻՂ, ի, ացս. ա. Թաւ կամ առատ յօնիւք. ԿԼ գաւլբ. *Իր սքն մարկոս անձամբն միքայէլ, երկայնաքիթ, յօնեղ (կամ յունեղ). Ճ. Բ։ Հ. ապր. ԽԲ։

ՅՕՃԱՏԻՄ, եցի. ն. Σπαράττω. Lacero. Յօշելով հատանել. յօդ յօդ՝ անդամ անդամ կորատել. գիշատել. քաչքայել. փոբելնէլ։ (առաւել վարի իբ. գրի և ՕՃԱՏԻՄ. իսկ յեսոյնք գրեն ՅՕՃՈՏԻՄ.) * կամ զորդիսն յօշատեն, կամ զնոսա 'ի բաց մղեն օտարս կարծելով. Ա գբս. ա։ * Կապալանք զբաւին հաստատածոյ յօշատեցաբ։ Սակս սուտերաբ սատակ զգայութեան բնութեաբ յօշատի. Նար. ԽԲ. ԽԸ։ *Ի փայտէ կախեալ գմարմին յօշատեալ։ Սպղոյնք յօշատին։ Զի գյօշատեալ մարմին մեռելոյ՝ դու յարուցեր չնորհիւն ՅՈ. Գնչ։

ՅՕՃԵՄ, եցի. ն. Μελίζω. Membratim concido. διχοτομέω, διαιρέω, κερανομέω, διαπίπτω, divido, decido. ἐκδέρω, pellem detraho, և այլն. Յօդ յօդ բաժանել (կամ իբր յօտել). կարատել. յօշատել. սնան սնան հատանել. *Մորթեցցեն զգուշակեզն, և անդամ անդամ յօշեցցեն զնա։ Զնեին ըզպատեզն, և զնատացիքն յօշեցին (յն. մորթեցին)։ Յօշեաց զնոսա ընդ մէջ. և զերբուչնան ոչ յօշեաց (յն. բաժանել). և այլն։ *Մինչև յօշեցին ծուռկք նորա։ Անդամ անդամ յօշեցին գնա. Ագաբ։ *Ի տեղ նիզակի զմարմինս երկաքանչիւրոցս յօշելով. Խոր. Ա. 25։ *Զերազ բազմագուէթ կանանց ոչ կերակուրս կարկառեցին մանկանց՝ ի զօրանալ պաշարմանն, այլ՝ ի կերակուր զնոսա յօշեցին, և սովոյ գեղ զիւրեանցն արաբին սիրելիս. Ա. ԺԲ. ծՁ։ * Ըստ անառրուեսա խոհակերի, որ ոչ գիտէ ըստ յօդից յօշել զանգամն. Գէբ. ԿԷ։

ՅՕՃՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Σπαραγμός. Laceratio. Զարաչար յօշումն. *Եւ ոչ ոսկրեայ յօշոտութիքն, և ոչ խեայ հիքուածքն. Աբեբ. յայոն։

ՅՕՃՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Διχοτόμημα, μερός. Segmentum, pars, portio. Յօշեալ անդամ. անգամածիք. *Զխոյն յօշեացես, և դիցես 'ի վերայ յօշուածոյն։ Զամենայն յօշուած գեղեցիկ։ Զորձն զոր կուրեցին, և անցին ընդ մէջ յօշուածոց նորա. Եբ. ԺԵ. 17։ Եբեկ. ԺԲ. 4։ Եբեկ. ԼԲ. 18։

ՅՕՃՈՒՄՆ, չմանի. գ. Յօշելն, իլն. յօշատիլն. յօշոտութի. *Պատրաստ եմ 'ի սուր, 'ի քերանս, 'ի յօշումն անգամոց. Ճ. Ա։ *Պատճառ եղեալ նոցա գիմանեսեալ յօշման. Մգ. ԺԲ։

ՅՕՍԱԿԱՆ, կամ ՅԱԽՍԱԿԱՆ. տ. ՅՕՍՆԱԿԱՆ։

ՅՕՍԵՄ, եցի, կամ սիս. ՚ւր. սայ.) (կամ ՅՕՍՆՈՒՄ, սայ.հ.) Յաւեսեմ) Երբեմն ե որպէս հյ. հիւսել. որ գրի և հիսել, հուսել, հուսուլ, հուսկուլ. *Գործեին հնակս առագաստեայ։ Թոկ և ես յօսիչ. և յօսեալ նորա, և այլն. Վ յ+ հղ. յ. ատեպ։

Եւ երբեմն իբրու լծ. ընդ թ. էօսմ, էօսուն, հեղէս, նեքս, ե որպէս հիւսիլ միսոբրէն խառնակութիք. Անառակիք. խառնակիք. մտանել առ բազ. պոռնկիք. չնալ. պականել. պղծել. իլ. առնանդել. *Յաւուրս նոյն եղև ջրհեղեղ վասն այնոցիկ, որ յօսէին զդաստրս կայենի։ Եթէ զիւր խաչեցեալ ոք կին յօսցի, մի խառնիկք զնա յաւիտեան. զի գայլ եղև, և ոչ էս օրհնել զՀարսանիս իւր։ Եւթէ ոք զոր ոչ իցէ խաչեցեալ՝ յօսցի, անիծեալ լիցի. Կանան։ *Ե. բիսաւարդք ի բազս յօսնուին. Փիլ։ *Յանէն առին նոցա խրայէլեանքն՝ յօսնուլ յափրշտակել իւրեանց ի ժողովրդենէ անտի կուռ սանս. Եբէր. ծն։ *Յօսնուլ, կամ յօսուլ. պոռնկիլ, կամ ծանակել. Հին բ՝։

ՅՕՍՆԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Պոռնկական. գիշխական. ճակաձան. *Առեալ 'ի պաշտօն յօսնակացն (կամ յօսակատացն) ախտ. արծաթիցն պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան. Նար. ։

ՅՕՍ, ոյ, կամ ի, լց. գ. (արմատ Յօսեցոյ.) Յօսեալ ուռ՝ այսինքն ճիւղ որ թոյ, կամ յատեալ ոստ. որ և իբր ռմկ. գրի ՀՕՏ 'ի գիրս Վոփ. Ը. ճՁա։ *Օլինչ լինիցի փայտս որթոյն... զի ամ 'ի յամէ զյօտ նորա ծախէ հուր. Եբեկ. ծԷ. 4. (այլ ձ. զ'օտ, կամ զհօտ։)

ՅՕՍՄԱՐԻՍՏ. տ. ՕՏՄԱՐԻՍՏՍ։

ՅՕՍԵՄ, եցի. տ. ՅՍՏԱՆԵՄ, ՅՍՏԵՄ. ռմկ. հօտել. որպէս գրի և 'ի գիրս Վոփ. ծա. ԽԷ։ *Գնասց 'ի յօտել զարմանեղիս իւր. Վ յ+ հղ. Է։ *Ժամանակ յատանելոյ եհաս, կալել և յօտել զպիղծս 'ի սէց. Նար. Երփ։ *Ջուռ սիրոյն յօտեալ սրբեաց՝ լինել սքանչաբեր. Շ. փաղ։

ՅՕՏՈՑ. տ. ՅՍՏՈՑ. որ 'ի գիրս Վոփ. Խէ. գրի ռմկ. Հօտոց։

ՅՕՏՈՒՄՆ. տ. ՅՍՏՈՒՄՆ. * Մրշակին երկնաւորի յօտմամբ խնամոց պտղաբերելոյ. Շ. փաղ։

ՅՕՐԱՑ. ի, ից. գ. Պատրոյծ, պատրուճ. Vitricus. Հօրու. խորթ հայր. Էոլէ պոպս. *Զօրութեամբ յօրայն հայր է. փիլ. ծ. բան։ *Եւ ևս չար ազտուկ այն, որ 'ի մէջ յօրային և խորթիցն կայցէ. Սէբէբ. Փ։ *Զօտար հայրն (զսուրմակ), և զեկամուտս յօրայն (զգրգիչդ և զչմուէլ ասորիս). Խոր. Փ. 68։

ՅՕՐԱՆ, ոյ. գ. Հօրան. որայ. և շիղջ ցորենոյ. ըստ յն. բերք. γέννημα, fruges. *Որպէս եղեն յօրանոյ բերանակապ չգործ եկեալն 'ի կալն. Նիս. ։

ՅՕՐԱՆԱՄ, ացայ. ։. Եմպլնալ. Impleor. στρηνιάω, luxuriose vivo, turgesco, և ἐναβρύνομαι, mihi valde placeo, jacto me. χαυνόω, laxor, և այլն. (լծ. յօրան. յոյր. զօրանալ. յուռանալ. յուռելնանալ. ուռճանալ.) Պարարիլ. գիրանալ. առատելուլ և զեղնիլ յորդութիք բարեաց մարմնոյ, և և հոգւոյ. յղփանալ. լնանալ. յագիլ և Սոյքանալ. Ճոխանալ. պանծանալ. պխիս Խալանմագ, և պեպիսնէ. * Եկեր յակոբ, և յագեցաւ, յօրացաւ. Օրին. ԼԲ. 15։ *Վաճառականիք երկրի 'ի նորա զօրութիւն յօրանալոյ մեծացան. Յայտ. ծԸ. 3։ *Զղիացեալք յօրանան։ Յաչխարհի յօրանան։ Բարութիք յօրանան։ Գիտութիւնն յօրանայր հմտութիք գեր զմարդիկ։ Հոմերոս՝ որ այնչափ իմն յօրացեալ գիտութեամբ։ Անկասկած յօրացի 'ի կենցաղումս բարեբաստութիւ։ Ի յաւար յափշտակողացն առձեռն պատրաստ յօրանոյ։ Բարեփառութիքեր յար առձեռնեալ յօրանան 'ի միաբան սիրոյն կապանաց. Պիպ։ *Եթէ ոք վասն քաթերնի պայծառանալ համարիցի, և ոչ վասն զի մարդն է՝ յօրանալ։ Կարի իմն յօրացեալ էին (իբրու յարեալ էին պարծանօք) մարդիկն յայնժամ 'ի յուվհաննէս. Ոսկ. ս. ։. Ա։ Բ. 12։ *Յօրացեալ և ոտպատառնեալ 'ի յոյժ բազկի և 'ի յաղթանդամութեի հասակի. Աբեր. ։. 2։ * Ի փառս մարմնականաս յօրանալք։ Յանձնապատոսն եղեալ յօրանային. Խոսր։ *Մի՛ մեծասուքք յօրացին, և մի ալքասալ վհատեսցին. Իփ։ *Սիգաքայլ երիվարօքք յօրանալ. Շ. ընդհ։ *Ակք որք գեղեցկութեամբ զմիւսոյս յօրանայք։ Միշտ մահուամբ սիրելի որդւոց ձերոց յօրանային դևք. Ճ. Ա։ *Յօրացեալք և յպիսացեալք ստութեբ. Մծբ. ծԸ։ * Յօրանայ իմաստասիրութեամբ՝ վիրաբն (յոլր)։ Ածպաչտութեբ յօրացեալ է. Լբ. յայտ։

ՅՕՐԱՆԱ, կամ ՅՕՐԱՆ.Ա. գ. գրի և ՅՈՐԱՆԱ, ՅՈՐՆԱ. Ամման Յօրանչելոյ, իբր յօրանչումն. օրանէ, օրանք, օրանաբք, Եբեթիոպ. էանէնէ. * Թէ գայ յօրանէն անանասպես, այնդեսա զչբեռնուսդ մարդկապէս. Կրպ. ոպ։

ՅՕՐԱՆԱԵՄ, կամ ՅՕՐԱՆ.Ա.ԵՄ, եցի. ։. Χασμόμαι. Oscito. գրի և ՅՈՐԱՆԱԵԼ, ՅՈՐՈՆԱԵԼ, ՈՐՈՆԱԵԼ, ՀԼ. Որոշտալ. հառաչելով բերանաբաց ընդել՝ առ յօրանալոյ կամ յոյր լինելոյ. առ ձանձրութեան կամ ծանրանալոյ քնով. Երեթիպ. էանէնէ. *Յօրանիքեն և ձգտեն 'ի մեծերելոյ մաղատոց։ Յորժամ ատեպ ոք յօրանչիցէ, սարսափիւն գայ զոսկերաբն. Եբեկ. *Կես ննջեմբ, կես յօրանջեմբ. Գբ. պւ. Ի։ *Մերթ յօրանջէ՝ մերթ ձկտել. Ա Ֆօբ. Է։ *Գվնաճանրեսալ՝ յորանչելով և ձգտելով. Բբ. պւ. ։ *Յորժամ 'ի ձեռն մարգարէից և առաքելոց խօսի ընդ մեզ յօրանջեմբ և վհհերիմբ. Ոսկ. յհ. Բ. 12։ * Պառաւունք անօրէնք յօրանչեն, և ձկտումն

աւհնն զհիւանդացեալ մանկամբն. կանո. *բհեբեհելով և մձնչելով. յորոնչելով և ձգտելով ընթանայ յհկհզեցին. Եփր. գհ. Ե աղ: *Ցընթհեռնուլն զիբրա՝ որոնչէ (կամ որանչէ. տպ. օրնչէ). Վ.բ գղ. ֆէ:

Ասի և իբ. ՑՕՐՈՆՉԻՄ. յոյր վերայ լինիցի յորոնչել կամ փչել. *Ցորոնչեցաւ (մանուհն յեզնեէն) եօթն անգամ. Եփր. ԲԿ:

ՑՕՐՈՆՉՈՒՄՆ կամ ՑՈՐՈՆՉՈՒՄՆ. գրի և ՑՈՐՑՈՒՄՆ, չման. Յօրոնչ. յօրոնչելն. *Ցազագս քնոյ, և յօրոնչմանն: Ըմբռնեցելոյ յօրոնչմանն չնչոյն. Նհ. կազ: *Ի ժամու աղօթիցն մի զուցայտրուհեամբ և յօրանչմամբ. Ոսկ. գծ: *(՝ի ժամ աղօթից) զամենայն հոգս կենացս արկանէր *ի մ. ս, և յորդորէր *ի յորաչմունս. Ճ. Գ:

ՑՕՐԱՑՈՒՄՆ, չման. գ. Յօրանալն. յղկումն. զնդհուն. *Ոչ դանդաչէր ազ. ջամիջաս հեշտասուհեանն *ի մահճին մարմնական յօրացման. Տճած: *Ջքաղեալ *ի յօրացմանս կենցաղոյս՝ անգործ *ի բարեաց. վ.ռնա. յոբ:

ՑՕՐԻՆԱԿԱՆ. ա. Ցօրինեալ. յօրինած. կարգաւոր. բարեյարմար. օրինաւ. փ.ղքհ.ն. *Ոչ երկինք բաւեն, և ոչ պարքն աստեղաց յօրինական կայանիւքն զյօրինիչն (Ճառաբ). Սէբէր. ա:

ՑՕՐԻՆԵՄ, նցի. ն. *Արմաշ, ևարմաշ. Concinno. κατεργάζω, conficio, elaboro. κατορθόω, erigo, dirigo. ἐπιτίθημι, συντίθημι, appono, compono. οἰκονομέω, dispenso. διαγράφω, describo. διατάσσω, κατατάσσω, dispono, ordino, և այլն. Օրինաք՝ ըստ օրինի՝ բարւոք օրինակաւ կազմիլ, առնել. յարգարել. յերիւրել. յարմարել. յօգել. կարգաւորել. ուղղել. ոնօրինել. կարգել. յարագրել. յեզնանակել. շարադրել. շարագրելը օրինաց ՝ներպվ.ինենը ՝ւիեւ, ՝ւիոեւ, բանիւ. ենլանաճա եաֆոփ, փ.ղքհ, ոչոճաւրաճ. *Ցօրինել երգս. Եվեի. լբ. 3ձ: Շաբ: կամ *Ցօրինել հնուագս, պարու. Պիբփ: Պիբ: կամ *Ցօրինել գոհուն, զհամքերուն. ք. ի՛ր. ի. 11: Ցի. ա. 4: կամ *Ցօրինել զարտաքուրակ. զգլուխ զարգու իւրով. զհացն *ի վերայ սեղանոյ. խորհիկս. զպէտս. զգան *ի գատաստանի: Ի բարուէ արդարոց յօրինի քաղաք: Ցօրինեցաւ գործն *ի տանն սեառն. և այլն: *Որ յոչնչէ զամենայն յհեուի յօրինեցեր: Ցօրինեացեն անձանց պատկս. Ագաթ: Ցձի. ք: *(Աղբերացն) զյորդուհիճ բղխանացն յօրինեաց, որ աղբիւրն է բարուհեան. Եվնիի: *Ցօրինէին քեզ տուգաւար. Շաբ: *Ջկեանս մեր բարեաք յօրինել: Խրատս յօրինէ: Համբերութ զգանն յարժանիս յօրինեմ: Որ ինչ կամքն ես են, առ *ի փառս և *ի պիտանացու յօրինի. Իոխ: *Ա յտոքիկ գիւրաս յօրինէին՝ փոքր ինչ բանի յաւելուածովք: Ջմի և զնոյն օդ *ի միում ժամու՝ ե. գիպատացուցն խաւար, և իսրայէլացւոցն լոյս յօրինեաց. Շ. Խղ: *Ջոր ոչ յօրինէ խրատ, բազում անգամ յօրինէն ոյքք. Գէ. է: *Բհր այսուհետև զջրինակգ յօրինես. ցուք առ նախաստիպ. Ագաթ:

ՑՕՐԻՆԻՉ. ա. Որ յօրինէ կամ յօրինեաց. յօրինող. հասարիչ. ստեղծող. ոնօրհն. *Ընձ է արարիչ և յօրինիչ աշխարհիս: Պարքն աստեղաց յօրինական կայանիւքն զյօրինիչն (ևկարեն Ճառաբ): Սոեղծիչ գոչ. ից. և՝ յօրինիչ ամենից: Ամենայն բարեաց յօրինիչ ես է. Իոխ: Սէբէր. ա: Նաբ. խե: Խոսք:

Իբր Համմիչ կամ բարւոք յարդարիչ. *Ջձէհեի զյօրինիչ կենսագրանացն Նիւթոյ. Պիբ:

ՑՕՐԻՆՈՒԱԾ, ոյ, ոց, կամ ի, աց. գ. Διάταξις. Dispositio, ordinatio. ἐκτύπωσις, expressio, efformatio. κρίμα, judicium, πολυτέλεια, sumptuositas, magnificentia, և այլն. Յօրինուած, և Ցօրինեալ ինչ. կազմուած. գործած. գրուագ. Հանգերձանք. զարդ. վայելչուհի. կարգաւորուհի, իբր կարգ, և անուսուհի. հրամանի. օրէնք. *Ցօրինուածովք հղևնափայտից: Պատեալ ոսկւով իմնլով *ի վերայ յօրինուածոյն (կամ յօրինուածին): Ջձև և զյօրինուած: Ք. Խգ. Ը. 9. 35: Եզեի. Խք. 10: *Արար զաշտանական ոսկիս տասն ըստ յօրինուածոյն իւրեանց: Եւ զշրագունան լուսոյ ըստ յօրինուածոյն ա. իմն ըստ օրինաց կամ կարգաւորուհե. Ք. ճ. ը. 7. 20: *Կազմեցեր զյօրինուածս երիւելի և աներևոյթ պատրաստոց: Ջի զոր բանն յօրինեացէ, լցոյն զյօրինուածան ցուցանիցէ. Ագաթ: Ցճի. Ք: *Ցօրինուած մարմնոյս: Սքանչելի յօրինուածս. Իոխ: *Ի յապիսի յօրինուածս դարմանեալ զհոգիս նոցա յատակագոյն քան զնարմինս. Ածբ. Խը: *Նա բերել պարգևս և պատիւս աշտսի ըստ իշխանական յօրինուածի. Ածբ. Ը. 6:

ՑՕՐԻՆՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըստ.ձիա. Բարեկարգուհի. և Տնտեսուհի. հոգսոլուհի. ինամակալուհի. *Գունդքն վերնոյն բազում յօրինուածուհս ցուցանեն յանձինս: Շհսարկանէ զվիզդ (լուծն քոի), այլ վասն յօրինուածուհ ևեթ կայ *ի վերայ. Ոսկ. ֆ. ա. 19: Բ. 13: *Շնիք ինչ՝ որ կազմեալ իցէ, թէ պակասեալ գտանիցի *ի մասանց յօրինուածուհն. Վ.նյօր. Ի: Ցօրինել (Նուագս). ըստ նոցա յօրինուածուհեն կազմել. Խոսք. պբգ:

ՑՕՐԻՆՈՒՄՆ, նման. գ. Ցօրինելն, իւն. յօրինուած. *Երրակի յօրինմամբ աստղաբաշխն խորհրդոյ. Շաբ: *Մնայ յիշատակ անդրեօքն՝ հանդերձ գեղեցիկ յօրինմամբք: Ջընդձեռամբ հաւատացուցանել անօրինեալ յօրինուհն կարգաւորուհ: Ջանազան ծաղկանցն յօրինմամբք: Գեղեցկակարգ նաւացն յօրինմամբք. Պիբ:

Ն

Ն. Տասն բազուձայն *ի կարգի կիսաձայ. նից և նոյից՝ նուրբ. և անուն նորա Նու, կամ Նոյ. սեռ՝՝. Նուի կամ Նոյի. յայլ լեզուս՝ նոան, նէ, նէս, էն կամ էննէ. *Դայն *ի մէջ ասէնի և Թոյի. զասն՝ Նուի և լինի. Թր. ֆէբ: *(Ցանգա, Թիւն, Թեան) յօգաւորեալ է նոյիւ, իսկ բազմեցեալ Թոյիս. Մագ. յեւ. ոթ. Խբ: *Փեին և Աշ ասէլով, զնոյն (կամ զնուն) վերագրի եգ. իսկ ես՝ ոչ եգ (գյօգ). քանզի քն իսկ ես է ձնմանբհտ. Ոսկ. էֆէս. ֆէ:

Ն. Սահէպ գնի *ի մէջ որպէս Թարմաստարզի գրի Ընդամանգ, և անգամանգ. ազգիւսնոս, անգրիանոս. կրուկ, կլունկ. ցասկանիլ, ցանկանիլ, և այլն:

Ն. Երբեմն լծորդ է ընդ յ. զոր օրինակ անբիծ. ամբիծ. հանգոյն, իբր համգոյն, նմանգոյն. հանգէպ, իբր համբէպ, և՝ Ն. Տայ հնոտորդ բազաձայնից մէջ *ի հնչել. զոր օրինակ, Ինդի, անգանիմ, ինձ, հանձ, և այլն. իբր անահ, անգանիմ. ինձ, հանձ, և այլն:

Ն. *Ի յանգս բառից երբեմն *ի բաց ձգի առ դիւրաս հնչելոյ, որպէս զանակական ձայնքս, բեռ, գառ, սառ, լիշոտ, լռտ. և այլն. *Հարցի վան սառինն. գոյ ջերմուհ *ի սառս յայս: Թէ և արեգական ծագէ *ի սառս յայս, ոչ ջեռնու. Ճ. Ը:

Ն. Ն. Որպէս նշանակ Թուոյ է Ձորիք. հարիւր:

Ի խորհուրդ անուան տառիս գրի. *Նուն (կամ նոյն), Նոյ յաջգի անգ. առէ ընտրեալ միայն գլուսաւ իւրոլքն առաքեալ. Շ. ոչ.ոբ:

Ն. Յօգ. որպէս ռամկ. ը. յարի *ի վերջ կոյս անուանց՝ նշանակուհեք դերանունացս ծագելոց յիւրմէ, այն, նա, նոյն ինքն. որպէս յն. ὁ, ἡ, τό. և իտ. il, la, lo. *Ոչ ասեն նման մարգարէ՝ իբրև մի *ի բազմից, այլ Թէ գուա ես մարգարէն: Ոչ ասաց լոկ Քս. այլ Քն. Ոսկ. չհ. ա. 15. 18: Սահպ յարակից ունի և դերբանունգ՝ այն. զոր օրինակ, մարգն այն, զմարգն զայն. այրն այն, արքն այնարքիկ. և այլն. ան Ֆարէբ. Ֆարէիկ. Նէբբ:

Ցարի և *ի գերահաւանս. *ի բայս. և *ի մակբայս. *ի պէտս զարգու. և առ *ի յարաբերել զնախանշանակեալ ինչ գէմ, կամ զներկայութհն նիրգործուհեց և կրից. զոր օրինակ. *Նան. գուն, նայն ո. իբր ես ինքն. գու ինքն, նա ինքն: *Ջոր առհեմն, զոր գործեմքն. զոր արարքն. որ հովուէն, որ յաչխոյէն. վասն որոյ խոսէիրն ո. այս ինքն զայն՝ զոր ոչ. մինչ նոքա ոչ. որպէս երբեմն, յայնժամ կամ նա վկայեաց: Ուր յերկրորդ գէմն բայից գիտեաս քաչ, զի մի՛ լինցի չիոհեել զանգուս էական բայից յօգիս, են, էն, ընդ յոգնականս անյօգս են, էն. զոր օրինակ. *Ջի որ սրբէն, և որ սրբին, *ի միոչէ էին ամենեքեան. Եբէ. Ի. 11. այս ինքն նա՝ որ սրբէ, և նուքա՝ որք սրբին: *Ամենեքեան մահկանացու եմք. այն՝ որ բժշկէն, և որ բժշկէն. Նէբ. Ը. այս ինքն որ բժշկէ, և որ բժշկի. Նէբ. Ը. այս ինքն որ բժշկէ, և որ բժշկի:

Ցօգդ Ն, դնի և փոխանակ գոյական անունաւն՝ զոր *ի մէջ բերէ զորուքն, մանաւանգ *ի յարիլն *ի սեռական բառս, և *ի ստացականն գերանունանս. զոր օրինակ, *Տուք զկայսերն կայսեր, և զնզնն ես: Եւ ոչ զնզնն ոք քննէ, եթէ ոչ հոգին ես. և այլն: *Ջորդուոյն՝ հոգւոյ աստ, և զհոգւոյն՝ որդւոյ. Ոսկ. հա: *Ջանաչեմ զնմն, և Ճանաչիմ յիմոցն: Ջիւրան զամենայն. և այլն: Ըստ այսմ կազմին բառքդ, նորայքն, նոցայքն և այլն:

Անսովոր կարծի ասէլն Աքսէ. *Ի հակէ. *Ոչ առանց *ի քն հաւատոցն՝ այսմն հանդիսաչ ո. այս ինքն՝ այսմ իրի:

Ն. Նախգիր անաչեա՝ նախ քան զձայնաւորս առաս. իբր ընն. որ է յն. ἐν. լտ. in. *Ի հինն Թարգմանուհեն մականուհեց կազմի զհոգւով ներգոյական. որպէս *ի. յ. *Ն՝ենթակայում՝՝ ոչ յումբք է: Ն՝ենթակայոջն. *Ի ն՝ենթակայոջէն (այս ինքն յայնցանէ՝ որ յենթակայում են): Ցաչագա ոյոյ ն՝այլս Ճառաբլի է. Ջն՝այամ աեզուղ ասիցեալ պակասուհեն: Ն՝երկոսին ամանակս: Ոչ միայն ն՝որակուհ, այլ և ն՝այլս գտանեմք սատրգուհեն: Որպէս ն՝ամանոջ (այս ինքն յամանի): Ըն մարմնոջ կնիգաներաց, ն՝ոգւոյն մարդոյն (այս ինքն *ի մարմնի, յոգւոջ). Աբէոգ. ստեպ: *Ի ներում զինչ էն

տարուձն հրամանաց . ՝ Ինձերորդ առաքեան խոնարհութեճե, որ վասն հրամանակատարուե. Լմբ . խն . բեն էբ :

ՀՕՑՈՑՆԵՄ . Ն . ՝ Տեսի եա զնաբէուԹիւնե դնեաց , և հոտոտեցի զսար հոտս նոցա . Վ բ . հդ . Ը :

ՀՐԱՄԱՔՈՒՐ . ՝ Ծանուցեալ ազատայ զեայ (ընդ տեսանելն զառաջինն), և խանգագատեալ զնովաս հրամաքաւր ձեծային ան, սխտ սիրոյնե, որպես է այսօր քն ՝ի վերայ հարբին եկեզեցւոյ . Եպէփ . ծն :

ՀՕՐՔՈՑՐ . Տ . ՀՕՐԱՔՈՑՐ . ՝ Հօրեղբայր, և հօրքոյր : Եպէօրորդի ոչ կարէ հակատակ խօսել հօրեղբօրն կամ հօրքօրն (հօրաքեռն) ՝ի յ՝առնել զսխտհեկն . Մխ . ԹՔ . (հին ձձ :)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՄ . ՝ Ջերկուսեանն ձե խա փանեսցե . յայտ է՝ զի զանկարգ ցանկուԹես հրապարակէ սուաս . Վբ ի հդ . ա . յ :

Զ

ԶԱՑՆԱՒՈՐԻ . ՝ Երանու Թիք ձայնաւորեալ են, երանեալ է այր . երանի ոմ ԹողուԹի . երանեալ են ամբիծք . ԱՔ . սդ :

ԶԱՆԶԱՐԱՑԿՈՑ . ՝ Իակ եԹէ եմք ձանձրացկոտք յոյժ , յայնմի եմք իբրև զմատնիչս (անձանց). Վբ ի հդ . յ :

ԶԵՌԱՀԷՆ . ՝ Որով և օծանին բանաւոր և ձեռաչէն եկեզեցիք (ձեռակերտք ա՝ մարդիկ), քրիստոնեայք կոչելով, և որուԹիք խորանայ և ձծոցնակ ատձարայ (նովին մեռանիս) . Վ . դ . գ . :

ԶԵՌՆԱՓՈՒ .) փոխ ձեռամբ տուեք .

ԶԵՌՆՓՈՒ , ոյ . գ .) որ և Ա՛ր ձեռն փոխ ասի . ՝ Վասն փոխոյ գրով և անգիր , և որ լինի ձեռնափուխ : փոխ տայ ըստ վաշխի , տայ և զնի առ ձեռն փոխ . . . ոչ կարէ զձեռն փոխին արդելուլ , և պատճառել փոխատուին ևն . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

ԶԵՌՆՏՈՒԻԼ . Ն . խօսել ՝ի տարտնաւի . Նշանէս . ՝ Ազ չլիկ , զոր ձեռնտուէն , և մեռաև խօսնայն . Մխ . դփ :

ԶԵՌՍ Ի ԿԱՊ . Տ . կապիտը կամ մատձեալ ունելով զձեռս ՝ի վերայ կրծոց . ձեռն ՝ի ձեռին վերայ դնելով ՝ի լանջս , կամ ապխեկով զձեռն . յէոփ յէոփ էրայ . ՝ Ընդեալ կային (երեք մոգքն) ձեռս ՝ի կասի՝ աչք ՝ի նս հայեցուլ : Եւ կային ՝ի կարգի՝ ձեռս ՝ի կասի լինելով ըստ օրինի . Եպէփ . ծն :

ԶԻՆԴՈՈՂ . ա . Որ գաղանայ կձի , կամ գող ձիաւոր . ՝ Մեծացեալ ապան՝ եղև ձիագող և անուանի աւազակ . Ռ ի ֆ է ր :

ԶԻԱՎԱՋ . ա . Տ . Որ վազէ ձիով . և վազելով ձիով . ձիարշաւ . ՝ Ձիավազ գնացին ՝ի գուան պալատին . Ռ ի ֆ է ր :

ԶԻՔԱՑՈՒՈՂ . ՝ Բարձեալ էր զանկիզ լի հացիւ և ձիթապտղով . Վբ ի հդ . յ :

ԶՈՂԱՆՄԱՆ . ա . Նման ձողոյ . ձողաձև . ՝ Օձն պլնձի կախեալ զփայտէ ձողանման . Պիսա :

Ղ

ՂԱՆՋԵՆԱԿ . Իբր ղենջակ , և կոտւի որպիսի և իցէ . ՝ Ղանջեակ փոքրիկ զգլխով Նոբա . (ռմկ . խաՒնց , աորբ . ղոչ) Վբ ի հդ . յ :

ՂԵԲԻՏՈՆ . Տ . ԼԻԲԻՏՈՆ . ՝ Եւ էր հան գերձ նորա ղեբիտոն , զոր ոմանք կողովքիս նայ Թարգմանեալ կոչեն . Վբ ի հդ . յ :

Ճ

ՃԱԽՃԱՀԱՊՈՒԹԻՒՆ . Իբր ձահոզուլիճ , կամ ձահաւոր ձոխուլիճ . ՝ Ցովիմանեա՝ որ զանկաս ծնունդն հօր սկսեալ ձեռնարկէ , և խօսի պարզ և առանց զգաղման զուտն և զանարատն ՝ի ձհաձհոհուլիճ մարգացելոյ բանէն . Ցձչաս . ՝ ի Ի ա ն ն ե ն ե յ Ե :

2

Մ

ՃՈՊԱՂ . որպէս ձասպաղիք . ՝ Սրով խողխոսէ , և արեան ձապաղ առնէ . Եղիշէ ի ա ա :

ՃԵՆՃ . Տ . ՃՆՃԵՐ . ՝ Սև ացեալ գգեստ հանդերձից նորա ՝ի ՃենՃոյ և ՝ի ձարպոյ անտի . Ռ ի ֆ է ր . հին :

ՃԻԴ . և) ՝ Ա՛ր ժամայն ոչ խոնարհեալ
ՃԻԴ .) Ճղոյն . և նա ՝ի վայր քարչեցաւ
ՃՈՒԴ .) լով յանդգնաբար՝ բեկեալ եկն . Եպէփ . ծն : ՝ Խոնարհեցուցանել ըզՃուղս : ՁՃուղն ՝ի վայր խոնարհեցուցանէր . Ռ ի ֆ է ր :

ՃՈՊԱՆ . գաւազան կամ մահան որպէս զլախտ . ՝ Ճոկանոցն հարեալ զգունդն (կի զգունդն) , Թռեալ վերացաւ և բարձրացաւ յոյժ գունդն : Հարեալ յետոյ Ճոկանոցին : Ունէիր զՃոկանն ՝ի ձեռին քում . Ռ ի ֆ է ր :

ՃՈՒՈՄՄԱՐԱՆԱԿԱՆ . ա . Ուր իցէ բան Ճռւոմ . Ճոխաբանական . ՝ Իւ մեծն իսկ և սայլ Ճռւոմաբանական իմն և ասձխմասս ազդողական ձայնիւ ասէ . Եպէփ . ծն :

ՃՈՐՏ . ՝ Վասն արձակուսն առնելոյ Ճորտոսն , և գարձուցանելոյ . արձակուսն ընդ ձեռամբ անկելոյն յիշխանէն . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

Մ

ՄԱՄՈՆԱՊԱՀՏ . ի . իգ . ա . Պաշտօնեայ մամոնայի . ծառայ և գերի ոսկւոյ , արծաԹասէր . ՝ Աշխարհասէրք և մամոնապաշտք ոչ կարացին հաւատով և սիրով Ճանապէլ գնա . Եպէփ . ծն :

ՄԱՆԿԱԼԱՒ , ի , կամ ոյ , ով . գ . Լախտ . բիր . որպէս լտ . Manualis clava . յորմէ յն . ՝ի միջին դարս , Μαγκλάβιον . (ուստի Թերևս և մանկլաւան է բրաւոր՝ պաշտօնեայ ՝ի դրան .) ՝ Որ զնարգաս իբրով յաւուր մարսին զանց առնէ , մանկլաւով ծեծեն , կի զվնին իւր հանեն ՝ի նմանէ . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

ՄԱՆՐԵԼ . ռմկ . Ճանաչբել . որպէս՝ Զմեծ գրասին ՝ի գիտունս լուծանել . ահճ պզմեաց , ոճփափ ոտճե էնմէ . ՝ Աձեալ զդահեկանին (կամ զդեհկանին), և տարեալ ՝ի չուկայն՝ մանրեաց , և ետ ազքատաց . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՅՆԵԼ . ՝ Կնքեալ զանկիլդ . է զի ՝ի մսի ունել պահել , և է զի գրել և մատանել և առ հաւատարիմ տալ յանդ . Վբդն . գ . :

ՄԱՆՆԵՀԱՐԵԼ . Տ . ՄԱՆՆԵՀԱՐԵԼ . ՁԸգուս տանն , զոր փակեալ եմ և մանանեհարեալ , մի բացցես . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՐԱՆ . ըստ վերջին նշ . ՝ Խոտ ինչ . . . արմատ նորա է քաղցրահամ զորհն խորխոտ մեզու . և կոչի անուն նորա մարախ . Ե . պէփ . ծն

ՄԱՐԳԱՊՈՅՆ . ա . Ո՛ր իցեն մարգք և մարգագեամք չատ . ՝ Ի տեղի մի վայելչուէ և գեղեցիկ , որ էր մարգագոյն առհասնք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐ , ըք . գ . Մատեներագիր , կամ մատենագրուԹ գարուց՝ի գարս . Տուին ազգացն չուք առանց ստուԹե կան գրեալ յամենայն մատենագարս . Աբծր . ա . ւ :

ՄԵՆԱՒԱՐՈՒ . ա . Որ է կարի մեծ բարի . անզուգական . ՝ Զի մի հպարտացեալ՝ ի մեծ ծաբարի առաքինուէ անաւ զրկեցայց . Վբ ի հդ . յ :

ՄԵՆՈՒՆԻՔ . գ . Մեծամեծք . իշխանք . Թագաւորք . ՝ Թագաւորն մեծաս սիրով և պատուով ընկալաս զմեզ , որպես արժան է մեծամեծաց ընդունել զոք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԻԱՑԱՏԵՑ . ա . Միատ մեռեալ . զի և առն զքն . ՝ ԳուԹե մեռելոյն՝ չափ արասս առապ , մեռեալս ազեղապատոր քորք . նոր գաղ ղչր :

ՄԻՋԱՆՁՈՂՈՑ . Տ . ՓՈՂՈՑՄԻՋ . Պատահեալ նմա հրեշտակն ընդգՃելով ՝ի մեջ ջափողոց այգեստանեաց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՍՀԱՒՈՑ . ՝ Ընբռհամ և մեղքեսեգիկ կարի քաջ սերկին զմիմեանս , միաչաս սաս լինելով սուս ՁՃ բարձրեալն , և ըստ մարմնոյ արեանսուս (՝ի սեմայ) . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՒՈՐ , կամ) ա . Բաս անաւոյգ , որ
ՄԻԻՆԱՒՈՐ .) պես Միակերպ , կամ միօրինակ . (պէր Խաչ . .) ՝ Ի Թագաւորն սկսեալ մինչև յայն՝ որ յաղօրին նսաեր , միաւոր (այլ ձ . միգաւոր) եղև ամենեցուն կոծ (՝ի նինուէ) . Լսաք . ծՁ :

ՄԻՋԱՒԱՑՐ . ՝ Եկեալ տապանն ՝ի միջավայր ապարածոց՝ գնայր և գայր : Ոյ ետ սեմայ զմիջավայր ապարածոց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՋՕՐԱՑ , որպես կէս աւուր . Կէս օրաան . Էաբը կէսնվ . ՝ Հեռվ եղեն ՝ի քաղաքէն որպէս միջօրայ ձանապարհաս . Եպէփ . ծն :

ՄՆՁՂԵԽ . Տ . ՄՁԵԽ . ՝ ՁանՁ և մընՁղեխս բազում նեղուլիճ հատուցանէր մարդոյ և անասնոյ : Ջի՛նչ էր ձանՁն այս և մընՁղեխս՝ որ եկն ՝ի վերայ մեր . Ռ ի ֆ է ր . հին . (նորն , մձեխ :)

ՄՈՒՐ . ՝ Փոխեալ էր մրով գիրն , և ոսկւով էր գրեալ . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՈՒՂ . ՝ Եաես լոյս եկեալ յերկինս իբրև զմեռեղ հրոյ , և վառեալ զՇրագ նորս . Վբ ի հդ . ը . յ . (տպ . տկեղ :)

ՄՏԱՐԱՑՈՒԹԻՒՆ . Ա՛յն՝ որ գրի Վբ ի հդ . տալ . ըստ վերջին պարզ Թարգմանուլիեան , ՝ Յաղագս զղջուԹե՛ն ,, գնի ՝ի ձձ . ըստ հին Թարգ . ՝ Վասն մտաբայուԹեան ,, խնդ ընԹերցեալ փոխանակ բառիս յն . κατάνυξις , compunctio , զայլ բառ՝ որպես κατανόησις , animadver·io . ոլ պէս և ապաշխարուԹիւնն ասի ըստ յն . μετάνοια , որպես Թէ փոխելն զմիտս . resipiscentia , poenitentia .

ՄՈՒՈՑ , ի . գ . Լատ . անյայտ . որպէս Ալմուկ . չփոԹ . խառնակուլեի տերուլեն . ՝ Յերկուս բաժանեցաս տունն յուսնց . . . արգ ՝ի լինել մուռանն հոռոմոց՝ որպէս լինալոսին խավանէ իբրև լուաս զայն , ԹՀ Թագաւորուլեն յերկուս բաժանեցաս , ևն . Լսաք . ծԸ . (ուր յայլ ձ . խմաստակ գրիչն գրոչմե ՝ի կարգի , մարախն , և ՝ի լ . գնի՝ մուռանին , հանդոյն լինդրին :)

ՄՏԱՆՈՆ ԼԻՆԵԼ . կածիլ մազք . վրանիլ մոլորիլ . ՝ Չի մի այսք կամ անգր մտանագ լինելով՝ ՀԱաս ինչ խօսեայն սք . Ե պէփ . ծն :

ՄՏԱԳՈՑՐ . ՝ Ի քաղմաՀէ լալոյն և յամաքեն մնակոյր նսեալ մնագոյ . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . ըստ ձ . կամ Մտաւորս Թիւ ըստ տալ որպես Մտագրաւ : Ա՛ն . պէս :

ՄՐՈՑԵԼ . ՝ Եաս առաւել փախիր ՝ի կանանց , զի ոչ մրոսիս և սևանատ մեղք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՕՐԱՑ . Վբ ի հդ . ծՁ . յ . ուր տպ . Մուբատս :

Յ

ՅԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՑՑՑՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ . ՝ Աչեմնատս վերատուլեն գտաեցաք զանյայտին զայտարակուլեի . Եպէփ . ծն :

ՅԱՆԳԱՒԻՉՆ . ՛ . Ջգաստուլեիչ , կի՛ հանգըստատաք . ՝ Հանգաստուլեի արարիչ զկամս ՁՃ . և յանկարձ գնացիր զՃանապարհս նորս . Վբ ի հդ . ծԸ . ձ . (տպ . ոչ անգդոյշ :)

ՅԱՆԿԱՐԾՕՐԵԱՅ . ՛ . Յանկարծօրեայ օր . յանկարծօրեն . ՝ Որ յանկարծօրեայ հնասն ինձ ՝ի յեղակարծ ժամու . Եպէփ . ծն :

ՑՑՈՒՅՈՒՄՆ . որպես Յաստաջադիմուլեի .

՝ Գոհացան զնոյ՝ ի յառաջուընն տղայոյն՝ վկայուածէ աբաւոն. Վ.բ. հղ. յ:

ՑԱՏԵԼ. ՝ Գնայ՝ ի յատել զարմուհնին իւր. Վ.բ. հղ. Ե. յ. (տպ. յոտել:)

ՑԱՄԱՃԵԼ. այլ ձ. Ցաճախել փխ. լէն:

ՑԱԽԻՃԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ յաւէժ խաղայ. անպատա. ՝ Որոյ զնեա գան աղբիւրք յաւէժախաղաց բարեացն. փխ. լէն:

ՑԱՄՈՒԱՂԱՑԱՆՑ. ի. ա. Ցառաջագոյն յանցաւեալ. ՝ Երկրորդն մեղաւեալ, և ոչ խրատեալ յառաջայանցին պատուհասիս. փխ. լէն:

ՑԵՂՄ. ա. գ. ՝ Եթէ ասեմ յեղմ ձայնիւ, տիրուհի անլուսին, օգնեա ինձ. Վ.բ. հղ. յյ: ՝ Ցուիժամ ձաշակես, յեղմ կերիցես. Վ.բ. հղ. Ե. յ. հէն. (նորն, մեղմ:)

ՑԻԶՑԻԼ, կիմ ՑԵԶՑԻԼ. Որպէս չանդչէլ կամ փոքր մի ցամաքիլ՝ ի հոնաւուրէ. ՝ Զի լեցի յիզգիլ գետին՝ ընչեղչին զգուշացեալ. փխ. լէն. Ե. 6կ: ՝ Ցեզգիլ վերկիր ասէ. չայ Թոյլ՝ ի վերայ երկրի ելանել ընդհեղհղին. Լ.ի. էէլ:

ՑԻՀԱՏԱԿԱԳՐԻԼ. ն. Արձանագրել՝ ի յիշատակագիրս. գրել՝ ի յիշատակարանս. ՝ Եւ այս յիշատակագրի՝ ի նամակի տեառն իւրոյ հինգ վկայիւքն կիմ երիւքն. ՄԽ. ՃՓ. յօրէնս Ռ.ի:

ՑՈՏՆԱՒՈՐ. ՝ Ընթերցաւ յայ զգիրս եայ. հայ յոտնաւոր պատուով. Եպէի. ծն:

ՅՕԴԱՒԱՆ, ի, իյ. ա. Որ յօգէ բանս լսատ կամի. սասիաս. ՝ Արդ դու ով յօգաբան և զայսոցուր, իբր գերաթեւեալ, հէն. թեոդոր. մայրագ:

ՏՆԱԽԱՀՈԳ. ա. գ. Գլխաւոր հոգաբարձու. տնտուչ գաւառի. նախարար. ՝ Կայուցուներ նախահոգս ձին. զի ասէն՝ այնքան լինել գաւառագ ընդ Թագաւորութիւն նորա. Վ.բրն. դան:

ՆԱԽՆԻՔ. իբր Ծնօղք. ՝ Տղայ ոմն տուաւ ի վանս ի նախնեաց իւրոց. Վ.բ. հղ. յ. (ուր և վկնի ասի՝ ծնօղքն:)

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԱՆ. ա. Սեպհական նահատակաց (ըստ ամենայն նշ.) Աւ նահատակական չանգիսան. փխ. լէն:

ՆՆՉ, ոյ. գ. որպէս Նիզռել. ՝ Ցառաւեալ յաւոյ գլխոյն և ի սասիկ նեղոյն՝ լոյս աչացն պակասեալ էր: ի սասիկ նեղոյն և յառաւել տանջանացն լուծեալ քակտեցան ամենայն անդամք մարմնոյ իմոյ. Ո.ի:

ՆԵՆԳԱՒԵՒ. ա. Որ խեռայ և նենգ. չարամիտ. ՝ Չտմարձակեալ նենգաբուծս սղոսէան (հերովդէս՝) հրամայեաց կոչել առ ինքն զդաշնաւորսն և զդաշինս. Եպէի. ծն:

ՆԵՏԵԼ. որպէս Զգել գնեա. Նետաձիգ լինել. (յորմէ ազգ նետողաց՝ Թաթարք.) ՝ Ոմն բարկացեալ վասն ոչ ունելոյն չայօդումն ի իւալն՝ նետեաց ընդգէմ երկնից՝ իբր Թէ կամելով վրէժ առնուլ յայ. և ի միւսում ասուրն ընդ նատելն ի խողալ՝ նոյն նետն ուժգնակի չարձակմամբ և արիւնաթաթաւ անկաւ առաջի նորա և ցցեցաւ ի վերայ սասիսակի իաղոցն. Ո.ի:ը: ՝ Հրամայեաց զնոյսն (զմեռեալ) կապել ի սիւն, և նետ տաժիգ լինել ի նա որգւոցն... երկուքն նետահիգ եղեն, և երրորդն յոյժ բարկացաւ ընդգէմ նոցա, և ոչ բնաւ կամեցաւ նետաւել ի հայքն. անդ:

ՆԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐՈՒՆԱՑ: Ա.ի. ագ:

ՆԵՐՔՍՈՒԱԾԱԿ, ի, իւ. գ. Փակ կիմ տալիս որ ի ներքին կողմանէ դրաց. ախորիւռ. ՝ Փակեալ զդուրս բուրաստանին ներքսափակիւն, և սինգեալ ամրացոյց. Շոսէի. ծն:

ՆԻՀ. Նոյն. փ. Բառ ալս. նէհ, նէհաց. այն է գին կամ արժէք եգեալ յարքունուստ ի վերայ վաճառելեայ. Նարդ. ՝ Ջոր ինչ աւելի առնուա քան դնաստարակաց նիհին, այն ղոկոնք է: Ազավաճառն՝ որ քան զնիհն աւելի խոթէ, և առնու. ևն. Վ.բրն. Խր:

ՆԿՆԱՀ. գ. պ. Նախեահ. Անդէտ. տգէտ. ՝ Ահա՝ այն որ չէդէ, նրկահ եկաց իւրըն բանն. Մ.գ. ոգ. Տանուել:

ՆՇԱՆԱԿԱՆԱՏՈՑՆ. ա. Առաւել նշանական, կամ խորհրդաւոր: փխ. լէն:

ՆՈՑՆ. ՆՈՑՆ ԶՆՈՒՑ. ՝ Ո՞ւր իցէ փոքրիկ աւետարանն այն. առ ծերն. զոյն՝ որ միշտ ասէր, վաճառէցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն աղքատաց, նոյն զինչն ես վաճառեցի, և ետուս. Վ.բ. հղ. ծէ:

Ի ՆՈՑՆ. ՝ Ցայսուցեալ քո՛ ի քնոյ, ի նոյն յառաջին բան՝ փառաւորեացէ զնոճ բերան քո. և ի նմին՝ սկսիր յօրհնութիւնն այ և ի սաղմոս. Վ.բ. հղ. յ:

Ի ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. Տ. ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. ՝ Ի նոյն ժամուն յանկարծակի յայտնաւ՝ որպէս ի քնոյ զարթուցեալ. Ի նոյն ժամուն յանկարծակի չարժեցան. Ո.ի:ը:

ՆՈՑՁԱՓ. ա. ս. ՝ Գնեա տան լիար հաց, և նոյնչափ գինի, և նոյնչափ միս. Վ.բ. հղ. յ:

ՆՈՐԱԳՏԻՏՈՑ. ՝ Ընդունեցէ՛ք ինձ զնորագիւտ կեանս. Ո.ի. ՝ Է.ԷՀ.ԿԶ:

ՆՍՏԱՒԻՑ. Տ. ԲԱՐՁԱՑԻՑ. և ԱՔՈՒՆԿՈՑ. ՝ Սմանով է քոյ, և նատակից նորա. Ընէզ:

ՇՂԱՄՐԻՀԱՆ. ՇՂԱՄՐԻՆԴԻԱՆ. Անուանք բուսոց: Վ.փի. ղէ. ՃՅ. ևն:

ՇՈՂԱՐԻՆ. ՝ Փախուցեալ փուլթանակի յահաւոր շաչմանէն. Պ.փ.ա:

ՇԻՆԱԳԱՀ. ա. Որ ագա հէ՝ ի չէնս և կոզապատ. ՝ Զաղքատացեալսն՝ ի չաՃմանէ վաչխիցն և տոկոսացն, և՝ ի չինագահ և չարծաթոզով ամպարշտաւալ մարդկանէ. Ե.պէի. ծն:

ՇՒՒԱՆ. Բառ ումկ. որպէս ՃՀչ, ողբ. ՝ Կէս քէն չնաւան մեծ քաղէին. կէսքն ըղվարսիցըն փեաէին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՇՆՁԱՒՈՒԱԿԱՆ. Տ. ՇՆՁԱՒՈՑ. ՝ Ումանց բուսականաւ գոլ, և ումանց չնչականս, և այլոց չնչաբուսականս ... Իսա մասանցն անորոշաբար՝ որպէս զչնչաբուսականան. Ընդ. բանի:

ՇՂԹԱՅՕՐԻՆ. ա. Ս. Չանգոյն չղլեայի: Շղլեայորէն աեսակս պինգ ունին զկրեսս. Պ.փ.ա:

Ի ՇՈՒՐՋ ԳԱԼ. որպէս Շրջիլ և ինդրեր. ՝ Թագեաւ ի նոցանէ. գայլն ի չուրջ, և ոչ գտանէին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ինդրէին, և ոչ գտանէին:)

ՇՐՈՒՇԱՆ. ՝ Իբրև փախստական զբնն գոնեան չրուչակաս կապեցաւ. Ա.ի. անդ:

ՈԽԱՊԱՀԵԼ. Որս պահել. ՝ Թէ որս պահէ (կամ որսապահ է). Կանան:

ՈՂՐԱՆՔ. որ և Ողբ, ողբք. ՝ Թողուեմք զողբանքըս ցաւագին, առնեմք ուսարս լաչեայ բանին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՈՍԿԵԳՐԱԼ. Ոսկի գրով գրոչմեալ. ՝ Տեսին զգիրն սեագիր՝ փոխարկեալ յոսկեգիր... և առեալ զգիրն ոսկեգրեալ՝ համբուրեցին. Ո.ի:ը:

ՈՍԿԵՀԱՑ. ՝ Քան զայս մանուկս յառաջ ունէի այլ գեղեցիկ մի ոսկեհատ, և՝ ի մեռանել մանկանն՝ ես յոյժ լայի անմխիթար. Ո.ի:ը:

ՈՍՊՆԵՑԱՑ. ՝ Հայ նորա էր ոսպնէ և գաւ.

ՈՍՊՆԷ. ՝ լբ. Վ.բ. հղ. Է. հէն յ. Ե փո. (իսկ նոր ձ. ոսպն և պարի:)

ՈՍՏԱՅԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. Որս այծ. կեղ. ուռճանալ. ՝ Փուլթան արմատանալ, ոստայարձակ լինին՝ կրկնատատիկ պղտուեսիլ. Ցիշաք. ի Խոխ լէյէ:

ՈՍՏԵԼ. ՝ Զգեալ զձեռն իւր զալ՝ ի պըստուկ մի... և ոստեալ գնաս. Եպէի. ծն:

ՈՐՄԵԼ. ՝ Առեալ զնայատատ, քակեալ զդուռն սեռեկին, որ որմեալն էր. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. յոր մռեալն էր:)

ՈՐՔԱՆ. ՝ Ընդքանի օր եկեալ ես, այնչափ հեռի ես՝ ի սեռեկէն. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. ոչքան օր:)

ՈՒՂԵՂ. ՝ Հերձաւ գլուխն նորա, և ուրիշն հանդերձ ընդ գանն ցրուեալ՝ ի վերայ վիմին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ընդ գոլն:)

ՈՒՂԵՑ. ՝ Բռուռն հարեալ զուղէչ (զուղէչն) միոյ, յորում էր պատուղ բազում. Եպէի. ծն:

ՈՒՆԱՑՆ. յ. իբր վայրապար, և ծաուԹէ. ՝ Ոչքիչ ունայն, և ասէր. գԹեալ և մոլորեալ եկի առ. Վ.բ. հղ. է: ՝ Զանակոզմեան աւազանն՝ ունայն կրեաց զժամն զայն փրկուԹէ. անդ. Ֆ:

ՈՒՆԿՆԱԼՈՒՐ. Տ. ԱՊԱՆՁԱԼՈՒՐ. ՝ Որպէս ականատես և ունկնդալուր առ ի նմանէ. Եպէի. ծն:

ՈՒՐ. ՝ Զամենայն գուշով ածեալ ասէր, լիշեցի զաւուրսն զառաջինս: Զուշով ածեալ վկայս ամբարշիռն՝ որ բերանով օձին. Եպէի. ծն:

ՈՒՍՏ. ՝ Ո՛չ պիտեմ, Լ.Թէ ոՃսա, այլ եղև նմա կարծիս լինէն. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. ուստի՞:)

Զ

ԶԵՁ. Յաւէլ՝ ի մէկնուԹիւն. Աւաւեալ ասի ումկ. որպէս չիւ կամ ձիոՃ խաղողոյ. և որպէս գառասրկ մալ մեղու:

ԶԻՒ ԱՐՆԵԼ. ՝ Սասաւեալ սկզբնաչարին՝ չէք արար գնա՝ ի սահմանաց անտի. Եպէի. ծն:

Պ

ՊԱԼԱՐԱՒԱՐ. մ. Իրրև զպալատ. ՝ Ի բաց ընկենուալ և ըստանալ... որովՀ պալատաբար ըծոտեալ լիներ. փխ. լէն:

ՊԱՒՐԻՔ. ըստ ան և ք նշ. ՝ Ասէ անդամալոյծն. վսյեալ է ինձ մուրացիկն պախրէին. Վ.բ. հղ. յ:

ՊԱՏՃԱՌԱԳԱՑՆ. գունի. Գլխաւոր և զօրագոյն պատճառ. ՝ Ազաչեածին (՝ի ծբ. նոցա) արուն, և պատճառագունի զօրուէն. փխ. լէն:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐԱԴՈՑՆ. ա. Առաւել պատուաւոր. պատուականագոյն. ՝ Ի դիրկս բանաւոլով պատուաւորագոյն ևս լինել բազկացն, և բարձրագոյն քան զսիմուս քառակեցիցն. Եպէի. ծն:

ՊԱՏՈՒՀԱՒԱՊԱՐՏ. ա. Արժանի պատուհասի. պատժապարտ. ՝ Տեառն հաՃոյ լինցի, և մի պատուհասապարտ. Ա.ի. անդ:

ՊՍՐԶՈՒՆԱԳ. որպէս ումկ. էՃԸ, պինա. կազմած չինագործոյ պարկեալ տարբեր ծամանէ՝ ի վերայ հիման և որմոց. ՝ Սկիզբն որա. բեալ չինուԹէ՝ ի վերայ հիման սեղանոյն՝ կամեցաւ ձգել՝ ի վերոյ զպարզունակն. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, զպարուճանն:)

ՊԵՏԱՆԱԼ. ՝ Ես զիմ աման ձիմոյն ոչ բացեալ էի, այլ մանսԹով ծակեալ էի զկծեմ նորա. քանզի փոքր ինչ պնասցաւ՝ ի նմանէ. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. պետոյացաւ:)

ՊՆԴԱՒԱՐ. Տ. ՊՆԴԱՊԵՏ. ՝ Զհաս ունեալ պնդաւար եկաց նա յալԹել Վ.բ. հղ. յ:

աւհնն զհիւանդացեալ մանկամբն. կանո. *բհեբեհելով և մձնչելով. յորոնչելով և ձգտելով ընթանայ յհկհզեցին. Եփր. գհ. Ե աղ: *Ցընթհեռնուլն զիբրա՝ որոնչէ (կամ որանչէ. տպ. օրնչէ). Վ.բ գղ. ֆէ:

Ասի և իբ. ՑՕՐՈՆՉԻՄ. յոյր վերայ լինիցի յորոնչել կամ փչել. *Ցորոնչեցաւ (մանուհն յեզնեէն) եօթն անգամ. Եփր. ԲԿ:

ՑՕՐՈՆՉՈՒՄՆ կամ ՑՈՐՈՆՉՈՒՄՆ. գրի և ՑՈՐՑՈՒՄՆ, չման. Յօրոնչ. յօրոնչելն. *Ցազագս քնոյ, և յօրոնչմանն: Ըմբռնեցելոյ յօրոնչմանն չնչոյն. Նհ. կազ: *Ի ժամու աղօթիցն մի զուցայտրուհեամբ և յօրանչմամբ. Ոսկ. գծ: *(՝ի ժամ աղօթից) զամենայն հոգս կենացս արկանէր *ի մ. ս, և յորդորէր *ի յորաչմունս. Ճ. Գ:

ՑՕՐԱՑՈՒՄՆ, չման. գ. Յօրանալն. յղկումն. զնդհուն. *Ոչ դանդաչէր ազ. ջամիջաս հեշտասուհեանն *ի մահճին մարմնական յօրացման. Տճած: *Ջքաղեալ *ի յօրացմանս կենցաղոյս՝ անգործ *ի բարեաց. վ.ռնա. յոբ:

ՑՕՐԻՆԱԿԱՆ. ա. Ցօրինեալ. յօրինած. կարգաւոր. բարեյարմար. օրինաւ. փ.ղքհ.ն. *Ոչ երկինք բաւեն, և ոչ պարքն աստեղաց յօրինական կայանիւքն զյօրինիչն (Ճառաբ). Սէբէր. ա:

ՑՕՐԻՆԵՄ, նցի. ն. *Արմաշ, ևարմաշ. Concinno. κατεργάζω, conficio, elaboro. κατορθόω, erigo, dirigo. ἐπιτίθημι, συντίθημι, appono, compono. οἰκονομέω, dispenso. διαγράφω, describo. διατάσσω, κατατάσσω, dispono, ordino, և այլն. Օրինաք՝ ըստ օրինի՝ բարւոք օրինակաւ կազմիլ, առնել. յարգարել. յերիւրել. յարմարել. յօգել. կարգաւորել. ուղղել. ոնօրինել. կարգել. յարագրել. յեզնանակել. շարադրել. շարագրելը օրինաց ՝ներպվ.ինենը ՝ւիեւ, ՝ւիոեւ, բանիւ. ենլանաճա եաֆոփ, փ.ղքհ, ոչոճաւրաճ. *Ցօրինել երգս. Եվեի. լբ. 3ձ: Շաբ: կամ *Ցօրինել հնուագս, պարու. Պիբփ: Պիբ: կամ *Ցօրինել գոհուն, զհամքերուն. ք. ի՛ր. ի. 11: Ցի. ա. 4: կամ *Ցօրինել զարտաքուրակ. զգլուխ զարգու իւրով. զհացն *ի վերայ սեղանոյ. խորհիկս. զպէտս. զգան *ի գատաստանի: Ի բարուէ արդարոց յօրինի քաղաք: Ցօրինեցաւ գործն *ի տանն սեառն. և այլն: *Որ յոչնչէ զամենայն յհեուի յօրինեցեր: Ցօրինեացեն անձանց պատկս. Ագաթ: Ցձի. ք: *(Աղբերացն) զյորդուհիճ բղխանացն յօրինեաց, որ աղբիւրն է բարուհեան. Եվնիի: *Ցօրինէին քեզ տուգաւար. Շաբ: *Ջկեանս մեր բարեաք յօրինել: Խրատս յօրինէ: Համբերութ զգանն յարժանիս յօրինեմ: Որ ինչ կամքն ես են, առ *ի փառս և *ի պիտանացու յօրինի. Իոխ: *Ա յտոքիկ գիւրաս յօրինէին՝ փոքր ինչ բանի յաւելուածովք: Ջմի և զնոյն օդ *ի միում ժամու՝ ե. գիպատացուցն խաւար, և իսրայէլացւոցն լոյս յօրինեաց. Շ. Խղ: *Ջոր ոչ յօրինէ խրատ, բազում անգամ յօրինէն ոյքք. Գէ. է: *Բհր այսուհետև զջրինակգ յօրինես. ցուք առ նախաստիպ. Ագաթ:

ՑՕՐԻՆԻՉ. ա. Որ յօրինէ կամ յօրինեաց. յօրինող. հասարիչ. ստեղծող. ոնօրհն. *Ընձ է արարիչ և յօրինիչ աշխարհիս: Պարքն աստեղաց յօրինական կայանիւքն զյօրինիչն (ևկարեն Ճառաբ): Սոեղծիչ գոչ. ից. և՝ յօրինիչ ամենից: Ամենայն բարեաց յօրինիչ ես է. Իոխ: Սէբէր. ա: Նաբ. խե: Խոսք:

Իբր Համմիչ կամ բարւոք յարդարիչ. *Ջձէհեի զյօրինիչ կենսագրանացն Նիւթոյ. Պիբ:

ՑՕՐԻՆՈՒԱԾ, ոյ, ոց, կամ ի, աց. գ. Διάταξις. Dispositio, ordinatio. ἐκτύπωσις, expressio, efformatio. κρίμα, judicium, πολυτέλεια, sumptuositas, magnificentia, և այլն. Յօրինուած, և Ցօրինեալ ինչ. կազմուած. գործած. գրուագ. Հանգերձանք. զարդ. վայելչուհի. կարգաւորուհի, իբր կարգ, և անուսուհի. հրամանի. օրէնք. *Ցօրինուածովք հղևնափայտից: Պատեալ ոսկւով իմնլով *ի վերայ յօրինուածոյն (կամ յօրինուածին): Ջձև և զյօրինուած: Ք. Խգ. Ը. 9. 35: Եզեի. Խք. 10: *Արար զաշտանական ոսկիս տասն ըստ յօրինուածոյն իւրեանց: Եւ զշրագունան լուսոյ ըստ յօրինուածոյն ա. իմն ըստ օրինաց կամ կարգաւորուհե. Ք. ճ. ը. 7. 20: *Կազմեցեր զյօրինուածս երիւելի և աներևոյթ պատրաստոց: Ջի զոր բանն յօրինեացէ, լցոյն զյօրինուածան ցուցանիցէ. Ագաթ: Ցճի. Ք: *Ցօրինուած մարմնոյս: Սքանչելի յօրինուածս. Իոխ: *Ի յապիսի յօրինուածս դարմանեալ զհոգիս նոցա յատակագոյն քան զնարմինս. Ածբ. Խը: *Նա բերել պարգևս և պատիւս աշտսի ըստ իշխանական յօրինուածի. Ածբ. Ը. 6:

ՑՕՐԻՆՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըստ.ձիա. Բարեկարգուհի. և Տնտեսուհի. հոգսոլուհի. ինամակալուհի. *Գունդքն վերնոյն բազում յօրինուածուհս ցուցանեն յանձինս: Շհսարկանէ զվիզդ (լուծն քոի), այլ վասն յօրինուածուհ ևեթ կայ *ի վերայ. Ոսկ. ֆ. ա. 19: Բ. 13: *Շնիք ինչ՝ որ կազմեալ իցէ, թէ պակասեալ գտանիցի *ի մասանց յօրինուածուհն. Վ.նյօր. Ի: Ցօրինել (Նուագս). ըստ նոցա յօրինուածուհեն կազմել. Խոսք. պբգ:

ՑՕՐԻՆՈՒՄՆ, նման. գ. Ցօրինելն, իւն. յօրինուած. *Երրակի յօրինմամբ աստղաբաշխն խորհրդոյ. Շաբ: *Մնայ յիշատակ անդրեօքն՝ հանդերձ գեղեցիկ յօրինմամբք: Ջընդձեռամբ հաւատացուցանել անօրինեալ յօրինուհն կարգաւորուհ: Ջանազան ծաղկանցն յօրինմամբք: Գեղեցկակարգ նաւացն յօրինմամբք. Պիբ:

Ն

Ն. Տասն բազուձայն *ի կարգի կիսաձայ. նից և նոյից՝ նուրբ. և անուն նորա Նու, կամ Նոյ. սեռ՝՝. Նուի կամ Նոյի. յայլ լեզուս՝ նոան, նէ, նէս, էն կամ էննէ. *Դայն *ի մէջ ասէնի և Թոյի. զասն՝ Նուի և լինի. Թր. ֆէբ: *(Ցանգա, Թիւն, Թեան) յօգաւորեալ է նոյիւ, իսկ բազմեցեալ Թոյիս. Մագ. յեւ. ոթ. Խբ: *Փեին և Աշ ասէլով, զնոյն (կամ զնուն) վերագրի եգ. իսկ ես՝ ոչ եգ (գյօգ). քանզի քն իսկ ես է ձնմանբհտ. Ոսկ. էֆէս. ֆէ:

Ն. Սահէպ գնի *ի մէջ որպէս Թարմաստարզի գրի Ընդամանգ, և անգամանգ. ազգիւսնոս, անգրիանոս. կրուկ, կլունկ. ցասկանիլ, ցանկանիլ, և այլն:

Ն. Երբեմն լծորդ է ընդ յ. զոր օրինակ անբիծ. ամբիծ. հանգոյն, իբր համգոյն, նմանգոյն. հանգէպ, իբր համբէպ, և՝ Ն. Տայ հնոտորդ բազաձայնից մէջ *ի հնչել. զոր օրինակ, Ինդի, անգանիմ, ինձ, հանձ, և այլն. իբր անահ, անգանիմ. ինձ, հանձ, և այլն:

Ն. *Ի յանգս բառից երբեմն *ի բաց ձգի առ դիւրաս հնչելոյ, որպէս զանակական ձայնքս, բեռ, գառ, սառ, լիշոտ, լռտ. և այլն. *Հարցի վան սառինն. գոյ ջերմուհ *ի սառս յայս: Թէ և արեգական ծագէ *ի սառս յայս, ոչ ջեռնու. Ճ. Ը:

Ն. Ն. Որպէս նշանակ Թուոյ է Ձորիք. հարիւր:

Ի խորհուրդ անուան տառիս գրի. *Նուն (կամ նոյն), Նոյ յաջգի անգ. առէ ընտրեալ միայն գլուսաւ իւրոլքն առաքեալ. Շ. ոչ.ոբ:

Ն. Յօգ. որպէս ռամկ. ը. յարի *ի վերջ կոյս անուանց՝ նշանակուհեք դերանունացս ծագելոց յիւրմէ, այն, նա, նոյն ինքն. որպէս յն. ὁ, ἡ, τό. և իտ. il, la, lo. *Ոչ ասեն նման մարգարէ՝ իբրև մի *ի բազմից, այլ Թէ գուա ես մարգարէն: Ոչ ասաց լոկ Քս. այլ Քն. Ոսկ. չհ. ա. 15. 18: Սահպ յարակից ունի և դերբանունգ՝ այն. զոր օրինակ, մարգն այն, զմարգն զայն. այրն այն, արքն այնարքիկ. և այլն. ան Ֆարէբ. Ֆարէիկ. Նէբբ:

Ցարի և *ի գերահաւանս. *ի բայս. և *ի մակբայս. *ի պէտս զարգու. և առ *ի յարաբերել զնախանշանակեալ ինչ գէմ, կամ զներկայութհն նիրգործուհեց և կրից. զոր օրինակ. *Նան. գուն, նայն ո. իբր ես ինքն. գու ինքն, նա ինքն: *Ջոր առհեմն, զոր գործեմքն. զոր արարքն. որ հովուէն, որ յաչխոյէն. վասն որոյ խոսէիրն ո. այս ինքն զայն՝ զոր ոչ. մինչ նոքա ոչ. որպէս երբեմն, յայնժամ կամ նա վկայեաց: Ուր յերկրորդ գէմն բայից գիտեաս քաչ, զի մի՛ լինցի չիոհեել զանգուս էական բայից յօգիս, են, էն, ընդ յոգնականս անյօգս են, էն. զոր օրինակ. *Ջի որ սրբէն, և որ սրբին, *ի միոչէ էին ամենեքեան. Եբէ. Ի. 11. այս ինքն նա՝ որ սրբէ, և նուքա՝ որք սրբին: *Ամենեքեան մահկանացու եմք. այն՝ որ բժշկէն, և որ բժշկէն. Նէբ. Ը. այս ինքն որ բժշկէ, և որ բժշկի. Նէբ. Ը. այս ինքն որ բժշկէ, և որ բժշկի:

Ցօգդ Ն, դնի և փոխանակ գոյական անունաւն՝ զոր *ի մէջ բերէ զորուքն, մանաւանգ *ի յարիլն *ի սեռական բառս, և *ի ստացականն գերանունանս. զոր օրինակ, *Տուք զկայսերն կայսեր, և զնզնն ես: Եւ ոչ զնզնն ոք քննէ, եթէ ոչ հոգին ես. և այլն: *Ջորդուոյն՝ հոգւոյ աստ, և զհոգւոյն՝ որդւոյ. Ոսկ. հա: *Ջանաչեմ զնմն, և Ճանաչիմ յիմոցն: Ջիւրան զամենայն. և այլն: Ըստ այսմ կազմին բառքդ, նորայքն, նոցայքն և այլն:

Անսովոր կարծի ասէլն Աքսէ. *Ի հակէ. *Ոչ առանց *ի քն հաւատոցն՝ այսմն հանդիսաչ ո. այս ինքն՝ այսմ իրի:

Ն. Նախգիր անաչեա՝ նախ քան զձայնաւորս առաս. իբր ընն. որ է յն. ἐν. լտ. in. *Ի հինն Թարգմանուհեն մականուհեց կազմի զհոգւով ներգոյական. որպէս *ի. յ. *Ն՝ենթակայում՝՝ ոչ յումբք է: Ն՝ենթակայոջն. *Ի ն՝ենթակայոջէն (այս ինքն յայնցանէ՝ որ յենթակայում են): Ցաչագա ոյոյ ն՝այլս Ճառաբլի է. Ջն՝այամ աեզուղ ասիցեալ պակասուհեն: Ն՝երկոսին ամանակս: Ոչ միայն ն՝որակուհ, այլ և ն՝այլս գտանեմք սատրգուհեն: Որպէս ն՝ամանոջ (այս ինքն յամանի): Ըն մարմնոջ կնիգաներաց, ն՝ոգւոյն մարդոյն (այս ինքն *ի մարմնի, յոգւոջ). Աբէոգ. ստեպ: *Ի ներում զինչ էն

ստորոգեալ. ՚ի ներսում որպիսի ինչ ո. այս ինքն յորում, յում. Պոլ.։

Եւ երբեմն կալվի զբացառական. որպես ՚ի. առ ՚ի. յ. իբր յն. ἐκ, ἐξ. լ. ex, e. * Բարդիցն զաբանազանութիւնք, են որ յերկուց աւարտելոց են, են որ ըմբ պակասեցեալց և նաւարտեցելոց։ Մեծաբան ներկայնէ և նաղտէ. մեծաբերըն նաղօտէ և ներկայնէ. անգայտն ներկուց ա ղօտաց։ վերջաւորնն ներկուց նաղօտաց, և ՚ներջ ներկարէ. լն. Թր. ԽԵր։ * Հուր և ջուր, և այլ այսպիսիքս. Նորոց և կենդանին բաղկացեալ է. Արիսթ. առ.ին։ (Ա յորիկ եդան առ իանձալ. այլ վարել ոչ երբէք է օրէն)։

Ն. Իբր բաղադրական մասնիկ՝ բնական բաղադրութիւ ՚ի սկիզբն բառից՝ աստակացուցանէ զայժ նշանակութիւն նոցա. որպես ըն, ներ, ՚ի ներքս, տերապէս, քաջ, լն։ Ցայտնի օրինակաւ տեսանես ՚ի ձայնիցս, հայիմ, Նայիմ. Հիւթ, Նիւթ. կրթիմ, Նկրտիմ. և Նեցուկ, որպես յեցուկ կամ գործ յենլոյ. Զիստ, Նիստ։ Որպէս և Նստիմ ըստ լո. ՚ՀՀէօ. իսկ ՚ՀՀէս. լծ. ընդ Թ. ՚ՀՀիէր. յն. Ἕπομαι, գաՒՀՀիմ։ Եւ առաւել անյայտ օրինակաւ տես ՚ի բառադ. Նախ, Ներքէ, Ներքոյ կամ ՚ի ներքս. լն։

ՆԱ. Նորա, Նմա, Նովաս, Նոքա, Նոցա, Նոքօք. գ. Αὐτός, ἐκεῖνος. Ille, ipse; is, ejus. Դերանուն ցուցական, յայտնիչ անձին կամ իրի ցուցելոյ իբր յերկրորդ կարգի, ոչ սա, ոչ դա, այլ երրորդն. նոյն այն. Նոյն ինքն։ Տես և ՆՈՑՆ, Նորին. Նոքին, Նոյնին, որ է ա. և գ. ա, անի, անիկ. օ, օլ, Ան.՝Նա ասաց։ Նա արար զմեզ։ Կոչեսցես զանուն Նորա յն։ Նա փրկեսցէ։ Վասն Նոցա։ Նոցա չէ առեալ. լն։

Գրի յոմպէաս և ՆԱՑ, Նորայ. Նոքայ, Նոցայ. իբր Թարմատար յ՝ անձայն. այլ ե. Թէ յարևացի զկնի և յօդ, յայնժամ պահէլի է տառն յ՝ հանդերձ ձայնաւոր հնչմամբ. * Զոր նայն առնէ։ Որ ՚ի նմայն ծննալ է, լն։ * Որ զնայն սիրեսցին, և որ ՚ի նայն հաւատացին. Ծ.ե. ՚Երանի՛ տատ նմա, և երանի՛ երկրին՝ ը որ նայն անցայնիցէ, և տեղւոյն՝ ուր նայն (կամ նա) վախճանեսցի. Եղիշ ը։ Դիան ։ Ա Մ.ա.ս. Տես և ՆՈՐԱՑ կամ Նորայն. ՆՈՑԱՑ կամ Նոցայն։

Իակ ՆԱ ՒՆՔՆ, է կրկին դերանուն յարաբ. կցեալ. Տ. ՒՆՔՆ։

ՆԱ՛. ՚ւղ. Δέ, δή, μέν, οὖν, μέν οὖν γε, ἀλλά. Vero, autem, etiam, verum, sane, profecto, ac quidem, quinimo. որ և գրի ՆԱՑ՝ նոյն հնչմամբ. Որպէս Թէ՝ Ցայտնի. տես ա. հա. աւանիկ. քէզ ասեմ. և զինչ ասեմ. ապաքէն. աՒՀՀնա. մանաւանդ Թէ. բայց այդ. արդարև. իակ. այլ. Թող. ՆՀՀ, ՆՀՀա, փՀՀա, փՀ, իւլՀՀ. իւլա. Տես և ԴԱ՛, ՍԱ՛. * Նա ես տեսի՚Նա երանի՛ ժողովրդեան՝ Նա երանի՛ այնոցիկ է՝ որ լսեն զբանն այ, և առնեն։ Նա՛ նոցա Ճանապարհն չէ ուղիղ. Ցոբ. ե. 3։ Այ. ձԽե. 15։ Ղ.ի. ծ. 28։ Եզեկ. ՀՀ ՀՀ. 17։ * Նա՛ քնաւ և ով իակ կարէ պատմէ. Նա՛ փոքր է օրինակ։ Ո՛չ նիւթ, ոչ տեսակ (է ասծ). Նա՛ ոչ լսյա, Թէպէտև ասի, և ոչ խուսար. Եղիշ. ը։ Խոր։ Մանդ. ը։ տես առէպ՝ և Պիս։ Գալ. ա. ը. ծ. ծՀ։ * Իակ նա՛ արդ ոչ իսրեանց ակնունէին Թագաւորելոյ, այլ այլոմ օտար ազգի. Ոսի. ՀՀ. ա. 6։

ՆԱ՛ ԱՒՆՈՒ. ՚ւղ. Δέ, δ՚, γάρ, γοῦν δέ, οὖν δέ. Nunc autem, enim, լն. Իբր սաստկացեալն վերնոյն. ըստ յն. իակ. արդ. զի ասՀա. այլ այժմ. բայց արդ. * Նա՛ աւանիկ՝ հակառակ ձայնաւոր էր։ Նա՛ աւանիկ բամբառեաւ զնոսա։ Նա՛ աւանիկ ազնուականի իմն ցանկացեալ են. Իմ. ծը. 10։ Եփր. ը. 8։ ծ. 16։ * Նա՛ աւանիկ յարգանս իմն յաՀաիեւ. Ոսի. ՀՀղ.ս։ Նա՛ աւանիկ (կամ Նաւանիկ) տեսանելմբ, Թէ չեպէ ընդունելի. Ոսի. ՀՀԼԻՀ։

ՆԱ՛ ԵՒ. ՚ւղ. եԹէ կից գրեսցի, և եԹէ

ՆԱԵՒ. } ուբոյն, նոյն է. Δέ, ἀλλά καί, ἀλλά δή, ἀλλά μέν. Autem, sed etiam, verum etiam, nec non. իակ՝ Նաև ոչ. οὐδέ, οὐδὲ γάρ, neque quidem, nec enim. Ահա և. այլ և. և և. և և. իակ և. այլ. ալ. ՀՀՀ, փՀ, ՀՀՀ փՀ. պԼՀ, փՀՀ. * Նա և առղվմն չՀնեաց նմա տուն։ Նաև ՚ի մեզ ծեր և հին աւուրց գոյ։ Օրինացն այ ոչ հնազանդի. Նա և կարէ իակ ոչ։ Նաև արդ իակ ոչ կարՀք. ևն։

ՆԱ՛ ՋԻ. } ՚ւղ. Մանաւանդ զի. Թող զի.

ՆԱ՛ ՋԻ. } տրնա. Նա՛ զի և չՀք իակ առ քեզ յաստուն սրտի։ Նա զի զաղջամՀքին սևաւորՀք գունդն փոխարկել ՚ի ձեան պայծառաւորՀք։ Նա զի և տապան իմն է մաքրական։ Ամենայն ինչ քեզ ջրւրլի է. Նա՛ զի և ընդ անտկալս կարեղդ և կամեղդ է ախորժելի. Նոբ։ * ՍրՀՀէ ՚ի Նորուսս միայն խըն. դրիցի ոյս. Նա՛ զի ՚ի հնուսն իակ. Գ.է. Ե։

ՆԱ՛ ՈՒՐՆՈՆ. ՚ւղ. Καίτοι, ταχα που, τύχα δε, τυχόν. Atqui, quasi, aut fortasse, ևն. Ապաքէն. բայց ապՀ. այլ. Թերևս արդեօք. անշուշտ. Թուի Թէ. * Նա՛ ուրեմն զնախանձն զայն և զպատուականն արհամարհեաւ հասատ, ևն. Ոսի. չհ. Ք. 31։ ՚ընդ. ՀՐ կոչեցաս տուն վկայուՀՀ. Նա ուրեմն վասն մարգարէին, որ ասաց, յաւուր վկայուՀՀ իմոյ. Կ.ւ. ծՔ։ * Զառ մեզ նախախնամուԹիան զամենեսեան սակաւք դիտային. Նա ուրեմն և ոչ սակաւք. Մ.ա.ս. ՚ի դէռն։

ՆԱՒԱՂԵՄ, եցի. Ն. Ըստ եբր. և ասոր. Նաեէլ. յոմՀկ անուն Նաբաղուս. Անարգել մերժել որպես զնաբալ Ժանս և անզգամ. * Նաբաղեմ ես զքեզ, այսինքն եԹէ անարգեմ ես զքեզ. Եփր. Ի.Գ։

ՆԱՐՈՒՆ, կամ ՆԴՐՈՒՆ. գ. Νιτρόν. Nitrum. Բառ ռմկ. որ ըստ գրոց՝ Բորակ. Նչէրեան, պեՀէՀԷը երՀՀի, պօբա, ՀՀօչերՀԼԻՀ. յն. լտ. Նիտրն, Նիտրամ. * Նադրունն զերգաղ է, և ինքն ՚ի մերայ գայ։ Զբակլայն ՚ի ջուր որ Թրջել կամենաս, սակաւ մի նադրուն ձգէ ջրի մէջն։ Ոմանք ՚ի խմորի տեղն նդրուն գնեն ՚ի հացն։ Նդրեան ազ (որ և բա. սալՀիդրօս.) Վ.փ. տեսպ։ Բ.ձ.ՀՀ։

ՆԱԶԱՒԱՆԵՄ, եցի. Ն. Σεμνολογέω. Graviter et speciose loquor. Նազելի բանիւք՝ յարպանօք և մեծաբանօք պատուասիրել. պատուաբանել. պանծաբանել. * Հրեա՛ չհաՀՀի գովութիւն նազաբանել զմեծ և ըզգեցուցչականն աղէքսանդրոս Թագաւոր։ Մեծագոյն պատուով նազաբանել զՀՀչակեալն սոկրատես. Պիս։ * Զի ասաց պատկառելով, դերանուամբն վարեցաւ՝ նազաբանելով ըստ պիՀՀագորականացն (Թէ նա ասաց, ինքն ասաց). Վ.ր.ն. ծ։

ՆԱԶԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Σεμνολογία. Dictio gravis ac magnifica. Խօսք մեծաբանաց. Ներբող. պատուաբանութիւն. պանծաբանութիւն. * Ցերկարեցի զՀատգ ով սիրելիք՝ նազելի առնելով. քանզի ոտցա նազաբանութիւնՀ ներբողեան առ ՀՀծուն է. Փիլ. սահ։ * Հռչակեալսն եսիոգեայ զհրաշափառագոն նազաբանուն նմա հատուցանել վարկ։ Գամմէն զՀոյակապ նազաբանութ պանծաբանաց. Պիս։

ՆԱԶԱԳԱՑՆ. ա. Σεμνότερος, σεμνότατος. Nimis venerandus, magnificus, majestosus. որ և ՆԱԶԱԼԱԳՈՑՆ. Աաւել կամ յոյժ նազելի. արգոյ. նուիրական. մեծաՀռչակ. մեծավայելուչ. * ՀօմՀնազի քնարն գրեԹէ քան զամենայն գործիս լաւագոյն է. վասն զի ներգայմաքագոյն ներագաւոր երգոցն սեռաՀ՝ նազագոյն և հռչակաւոր. Փիլ. այլՔ։

ՆԱԶԱԿԱՆ. ա. Ուր իցէ նշանակ նազելոյ. * Դարով նազականն, վերիպող.Նլ. էեր։

ՆԱԶԱՆՔ.Նայ.գ. Σεμνότης. Majestas, gloria, jactantia. Նազելն. պանծանք. շուքս և ՆերՀՀծուքիւն. և ՔաղցրաբանութիւնՀ. սեԹևԹեք. պարծանք. * Որ շքեղազարդոխ նազանաք զօրացար ՚ի վերայ պատկերացն դրօշելոց. Ան. ՀՀէղ։ * Ան զպՀկանց նազանք են. Ոսի. էԼԻՀ։ * Ներագոյիս առնէ զձայն իւր գորովալիր նազանօք. Համ. ա։

ՆԱԶԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σεμνοποιΐα. Reverentia, magnificatio, dignitas. Նազելի և պանծալի առնելն. մեծարանք. յարգանք. * Եգիպտացիք ՚ի ձկանց կամ զամենայն մարմնոյ, և կամ մասունս ՚ի նոցանէ ՀՀծացուցին. իակ ոՀք յուղիլ խրատուէ ՀՀաշակեցին. ընդ պանծալի իրան նազարարութիւնն հխանդալով գԹան, ՚ որդորմբլով ոչնոպիկ ոՀք այնու վարին, լեշուառագոյնս կարծեցեալք և նոցա քան զպատուեալսն. Փիլ. Ծ. էա։

ՆԱԶԱՐԱՑԻ. որ և ՆԱԶՈՎՐԱՑԻ. գրի և ՆԱԾՐԱՑԻ, ՆԱԾԱՐԱՑԻ. Ναζαραίος. Nazaraeus. Տ. ՈՒԻՍՑՒՈՐ, և ՔՐԻՍՏՈՆԵՑԻ. * Պահք պՀազարացին զրուխսաւորն սրբեն. Բր. պՀ։ * Նազարացիք քարՀեցան (՚ի գերութիւն), ոՀքս փոխանակ օրհնութիւնՀ բարբարացուցին. Նմ օր. ծՔ։ * ԵԹէ սրամտութիւնՀ վՀշապց գինին է, պարտ է նազարացիս գոՀ՚ի գինւոյ և ՚ի ցամաքէ նմանապէս ո. այսինքն հրաժարել ըստ օրինի ուխտաւորացն այ. Եսոփ. լԷ։ * Մեծարեալ պատուէին զոսկերսրբ նածլուցուց՝ Զի մի՛ մոլորիցին զկնի նածարացուց աղանգին. Եղիշ. Է։

ՆԱԶԱՐՕՑ. Տ. ՆԱԶԱՐՈՎԼՔ. * Զնազարօթ ասուղ ասեն. Շիր։

ՆԱԶԵԼԱԳՈՑՆ.Տ.ՄԱԶԱԳՈՑՆ. * Զինչ է նազելագոյն և սրբագոյն նուէր արգադիր մարդոյ (այսինքն քան զմարգ)։ Նազելագոյն պարծանք են, որ բնութիւնն տեսանի. Փիլ. Ծ. էա. Ն լին. Ք. 60։

ՆԱԶԵԼԻ, լ.ոյ, լեաց. ա. Σεμνός. Venerabilis, gravis, honestus, magnificus, gloriosus, pudicus, amabilis, ևն. Պանծալի. շքեղ. արգոյ. մեծարոյ. պատկառելի. ծանր. պարկեշտ. պատուական. հռչակելի. արբազան. նուիրական. պաշտելի. մեծավայելուչ. փիղոբ. Նաէփ. * Աբ. ամենեսինն նազելի և հռչակաւոր (առաքինի գործն)։ Զպարկեշտ և զնազելի վարուց զնուրհամբուան կատարեն։ Նազելի քահանայութիւնՀ. Նազելի պարկեշտութիւնՀ։ Նազելի պարկեշտ կամ պարկեշտագոյն. փիլ։ * Ընորհել քոմ նազելի պարկեշտութիւնՀ. (որ ըստ յեռնոց ասի, սրբազան անձինգ.) Նիսս. Համ. ա։ * Զի պարկեշտագոյն և նազելի բա երևեցուցեալ էր առեն զաշակերտսն քոյ։ Զնազելին նոցա զպարծանս քակեալ. Ոսի. չհ. ա. 28. 32։ * Պարկեշտ և նազելի զինքն կազմեալ ՚ի քեմ. տայցուԹիՀ ձեւի. Խոր. Ք. 65։ * Նազելի և վայելուչ պատկառանօք պատուէ զքէ հայրապետ. Ցհ. լՒ։ * Ազատնին յաՀա բարգաւաճեալ գեզեցկազարգութիւնՀ երևելի նազելի. Պիս։ * Նազելի նշան։ Նազելի յարկի մը կարապետին. Նոբ. Խլ։ * Պաշտօն բանի և նուէր նազելի այ։ Բանք սքոյ նազելիք

և պարկեշտք են. Հմամ. առ.:

ՆԱՋԵՄ, եցի. Տ. ՆԱՋԻՄ:

ՆԱՋԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուշ. ն. Սեմոյա. Venerandum et augustum reddo, magni facio. ὡραΐζω, decoro. Արդոյ ընծայել. մեծացուցանել. վեհապատուել. շքեզացուցանել. * Որուժ պատիւ մատուցանեմք, զնա ոչ իշխեմք կոչել իակ անուանմամբ, այլ ինքնին. աստուա և պիւեթագրականացն առեալ զսկիզբնն, ինքն ասաց, նազիցուցանելով և պանծալի առնելով զպատմօղն վարդապետն. Փիւ. լին. Ը. 99: *Նմանութեան որգւոյ կիսուածովք արծամեցոյ զգեղեցկութեն նորա նազելացուցանեն. Նիսս. երփ:

ՆԱՋ. ԶԻ. Տ. ՆԱՋԻ. ՂՂ:

ՆԱՋԻՄ, եցայ. յ. ևս և ՆԱՋԵՄ. եցի. ը. Սեմոյօմաւ. Gravitatem praeme fero. γαυρόω, γαυροῦμαι, efferor, glorior, jacto me, superbio. Նազանս յուցանել. նազելի վանձն համարել և յուցանել. պանծալ. պարծիլ. ճոխանալ. անձնանալ. վիրանալ. սիգալ. և խնգամիլ. խայտալ. փիսուրէփ՝ փիսիրէփ ասիմափ. (ը. և Ը. նազանմափ. ապ. նազիսէն.) *Ինքեւ զանձն նազեսցի: Ընդ էր գու նազիս ի վերայ վեր լերամիգդ. Թուղ.ի.Ի. 24: ա. Ղ. ք. 70: *Նազելով և սիգալով իբրև զկորիւն առիւծու ձեռներ. Ածբ. Ի. 2: *Կը. նով մայրդոյ այնչափ ոսկի զանձամբ արկանել և նազել: Ցայն Թասար (երկնից) զարդարացին, անգ նազիցին, անգ յօրանայցեն: Ցորժամ չսիգայցես, չնազիցես: Ոսկ. էխլիպ. Ե էբր: *Խրատս լինի ի վերայ միայնոյ իւրոյ հօրն, ցնծալով և նազելով և հերձաճռնչով այց. Փիւ. այսք: *Մեծ հաւատով խնդրեր չայ՝ որպես որդի, որ խնդրեսցէ ի հօրէ սիրով և նազելով. Ճ. ժ: * Եւ մայր նորա սակր որպես մարդոյ նազելով, եթէ հակր քո և ես ասեաւպիաք խնգրելաք զքեզ զմեր: գ:

ՆԱՋԱՑԱՑ, ի. փ. Բառ. ոմկ. Նոպէնք, Նոպէա, Նէլէպէլ. այսինքն Իլուսածո գլխոյ. Տարբառ. գլ. * Խաշհայոյի շուրաբ, որ օգտէ հաղի և նազայի. Բժգիր:

ՆԱՋՈՎՐԱՑԻ. Տ. ՈՒԽՑԱՒՈՐ. և ի բառ. յոհ. ան. ՆԱՋԱՐԲԻ. և ՆԱՋՈՎՐԴԻ. *Նազովրայի սահարթ ի ծոցոյ գաւազանիդ՝ որ չեսեայ, ոչ կոյս մարիամ, անթառամ ծաղկեցաս. Լմբ. վերափոխ: Իակ ի Ճ. ժ. գրի. *Նազարէթէն մեքուր ասի, և Նազովրին՝ գաւազան ,,. այն է ըստ երր. Նեչէր, ուխաս. և պաւազան կամ նշան արքունի. որպէս և Նազար, ուխտել, արքել, և Նազիր, ուխտաւոր, և այլն:

ՆԱԻԻՐՏ. ժբտի. առց. գ. *Աբբա, Δεσπαινα. Ancilla, famula, serva. Աղախին. աղջիկ կամ կին ապառաւոր տիկնոջ. խոյտիճ, ճարիյէ. էանաչմ, պէնչէ. * Ներեսկա; և Նաժիշտք իւր: Դուստրն վարաւունի, և Նաժիշտք նորա: Առաքեաց զնաժիշտս մի: Տայ կերակուր ընտանեաց, և գործ Նաժիշտ. առց. ևն: *Ոչինչ երևէր ի Նոսա, եթէ ոմն տիկին իցէ; և կամ ոմն Նաժիշտ. Եչէն. Ը: Իակ ի բանն Նաւումայ.Ե.7՝ ինքն ելաներ. և Նաժիշտք իւր առաջի դայլն ո. գրէ ոմն ի հին վարդապետաց. * Փրկիչն ընդ իւր ելս տրարեալ հոգւոյն և ազատեալ. Նաժիշտս անուանելով զգիս հպարտացեացն և մարգիցն սգց. ինքն հոգին (յմի) ելանէր, և Նաժիշտքն ընդ նմա ելնէալ գային. Գիտա:

ՆԱԻԻՏԱՒԱՐ. ն. Իբրև Նաժիշտ. ըստ օրինակի Նաժշտաց. * Գալով այսոր իբրև գշխոյի՝ առաջնորգի եկեղեցւոյս, և քանզի լինի Նաժշտապար առաջի Նորա. Ածբ:

ՆԱԼ. գ. Բառ. ոմկ. Եւրկաթ լուանամէն. ի ներբանս ձիոյ կամ կաշկաց. * Եաթքրել զնալ ծանրագին և բարձրահասակ, և գնել ի վերայ կանուղիկեին անուոյ (զի լինի մեղկիմ). Վ յդ. պմ:

ՆԱԽ. ն. Պրῶτος, ον, πρότερον. Primum, prius, ante, anterius. Ցառաջն. յառաջ ժամանակս. կանխաւ. և Ջառաջինն. յառաջոյ. յառաջագոյն քան ժամանակի՝ ըստ տեղւոյ՝ ըստ կարգի. (որ յածանցս լինի Նահ. արմատն է ոտքի, յարգի. առաջ. առաջինն. յորմէ յն. էն առիչ, ի սկզբան և էնառխօս, նախկին.) առաջ, առաջոյ, առջևն. Եվէլ, Եվէլքեն, էօնքեն. Նախ և առաջ, ես չը որ. իւ էվէլ. Եվէլա, պէր ֆէ, պէրիւնճի. * Նախ ժամանակական է ձայն. Բէր. ի Ակէմանէ: * Ոմմինքն նախ քնակեալ էին ի Նմա: Տարցի նախ զվան մեզացն, և զերկրորդն արասցէ յողջակէզ: Նախ վան իւրանց մեզացն պատարագս մատուցանել, և ապա վան ժողովրդեան: Կամէի նախ առ ձեզ գալ: Ե՛րթ նախ հաշտեաց ընդ նմա: Հան նախ զգերանգ: Նախ հրեի, և ապա հեթանոսի: Նախ զառաքեալս, երկրորդ զմարգարէս. և՝ Որ ծնանի ոք բարի ինչ կամ չար, իրաւունք են՝ զի նախ ինքն վայելեցէ. Ոսկ. երբ: * Իրաւունք նորա են վեց. նախ՝ վերծանութիւն, երկիր՝ զուսատորութեն, երիս, են. Թր. փեր:

ՆԱՒ. ա. Պρῶτος, η, ον. Primus, a, um. Առաջին. դէմսուր. Նախկին. հին. առաջ. Իւր, էիր, եվէնտի, պէրինճի, պաչ. *Նախագ ի վկայս. Ըսր: * Նախն նահապետ ադամ: Մովսէս, յետս, և Նախն քան զնոսա յովսէփ: Նախն մեր յովսէփ. Ե՛՛՛. փր. ա: * Նախ տեսակ արժանի գոռոզութեն ո. այսինքն առաջինն տեսչական, կամ նշանաւորն արժանի է իշխանութեն. Գործ. յէ՛էի. պիդէայ: *Նախն ժամանակի ո. այսինքն որ է յառաջ քան զժամանակս և զյաւիտեանս. Ճճ: *Արգ այսք և նախիք ըստ սարդոյն ի մտաստեր կազմեցաս. Նիսս. կազմ. Ե:

ՆԱԽ ԱՐՈՒԱԾՆ. ն. } Նոյն ընդ Նախ.
ՆԱԽ ԵՒ ԱՐՈՒԱԾՆ. } Իւ էվէլ. * Լաեր
ՆԱԽ ՋԱՐՈՒԱԾՆ. Նախ առաջինն սր. ժան է, և ապա գործել: Նախ առաջինն ծառայինն գնէ տիրասերս լինել, երկրորդ անանգամ, ևն. Փիւ: * Մարքելի է նախ առաջինն զինքն, և ապա ընդ այլն խոսելի: Ծանիր զքեզ նախ առաջինն. Ա՛՛ սրս. Ե: Նախ և առաջինն կամիմ լսել ի Հէնդ. եթէ զինչ համարեալ եմ ես ձեզ. Փրգ: *Յանհաւան նախ և առաջինն տեսանի պատահումն, յետ այտորիկ ապա ի տեսակս. Լծ. գործ:

ՆԱՒ ԿԱՆ. Նխ. Տ. ՑԱՌԱՋ ԿԱՆ. Պրό. Ante. *Նախ քան զամենայն՝ սէր սերտ ունել: Տալ նախ զկրտսերն քան ջերկ. ևն: *Նախ քան զյաւիտեանս. Ըսր: Ժ. ես.

ՆԱԽԱՒՆԵՄ, եցի. Տ. ՑԱՌԱՋԱՒՈՒ. ՆԵՒ. * Եւ որդ առեալ նախաբանեցուք: Որպէս և նախաբանեալ յառաջագոյն ասացաք. կոբ.ն: Նար. յ՛ՎԷ:

ՆԱԽԱՒՆԵՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս կանխամտածութեի. *Նախաբանութեամբ ասաց յառաջիկաւութեէ. Ոսկ. յհ. Ը. 4:

ՆԱԽԱՒՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. ըստ յն. ո. Ձոյ, Προνομία. Praerogativa. Տ. ՑԱՌԱՋՈՒԹԻՒՆ. որ և Նախամանութեի. յառաջահաս պատիւ. յառաջահասութ. * Ցիրաւի յառագաստնին նախապատուութեէ ետս, և նախաբաշխութեէ: *Ի նախաբաշխութեան եւ յառաջ եւ ի պատիւ: Նախաբաշխութեան պատուոյ եղիցի իմն առաւել տեսչական (յո տեստանեցեալսդ): Նախաբաշխութեան հասաստքան զայն, ևն. Փիւ:

ՆԱԽԱՒԱՄ. Տ. ՆԱԽ. ՏՐ. Պρώτας. *Արգ է տիրապէս և նախաբար երանելի՝ Աշխարհս բաժին. և այս է ՅԾԲ. Բրս. ապ. Ա: *Լարով իւրաքանչիւր ումեք նախաբար առաքեցի Ճանապարհ առնել. Գործ. ապէտ:

ՆԱԽԱՒԱՐԲԱՆ. ա. Առաջին բարբառեալ. նախկին ասելի. * Մեր առաջին և նախաբարբառ պատասխանի այն է. Նէիի:

ՆԱԽԱՒԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Առաջին բարձ պատուոյ. նախագահութեի. *Որ ինչ կենցաղիս բաղձանք են, սաացուածոց և գնառաց և նախաբարձութեան յայտնիչ է. Ըէր:

ՆԱԽԱՒԵՐԵԼ. Ց. ՑԱՌԱՋԵՐԵԼ. *Երեկ ծնանի (յՅ), այսօր առեւանանս նմա նախաբերի. Գր.ի. ի ոթէ:

ՆԱԽԱՒԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցառաջամատոյցն լինել ինքնագլուխ առաջնորդութ. * Հրեշտակքն հուր սեռանին, հուր չնչեր վան գառնութե նախաբերուեն քո: Աստեղց ոչ է իմաստութե, ոչ նախաբերութ գնացս. Մաչ. (երկրորդն գրեալ էր, նախաբարութե):

ՆԱԽԱՒՐԻՉԿ. բժշկի, կաց. ա.գ. Ἀρχίατρος, πρωτοίατρος. Medicorum princeps, archiater. իա. Protomedico. Բժշկապետ. հին և երեւելի բժիշկ. հեթիմ պաչը. *Գալիաց նոսի նախաբժշկին: Ի Ձատտարուէ նախաբժշկացն գալլիանոսի և հիքոկրատեայ: Ոսաս զամենայն փիլիսոփայութեի, նոյնպես և գնախաբժշկացն. Ճ. Բ: Հ.հոկ. ծԷ: էեբր. Է: Ճ. Գ:

ՆԱԽԱՒՆԱԿ. ա. Կանխաւ բնակեալն ուրեք. *Խրատեաւ ի նախաքանակ Ձգնաւորացն ի վայս կրօնաւորութե. Վ.ք՛ հց. յ:

ՆԱԽԱՒՆԻՒՐԻՄ, եցայ. յ. Προφθάναμαι. Ante sum, praeexisto. Նախաւաս բնաւորիլ. ի քնէ գոլ. գտանիլ, ի սկզբանէ հատատաիլ. Նախակայիլ. *Որով (այսինքն յորում) ամենայն Ձառ ամենայն գիտութե գերագոյ անՁառութե նախաքանաւորեցաւ: Ամենայն տղին միատեսակապէս ըստ պատՁառացն նախաբնաւորեցաւ ի յապնուէն յոյնմանէ գոլ. Դիոն. Ոճայ: *Ցաւիսեանին համարիալ էր առ ինձ նախաբնաւորիալ անօբէնութիւն քոյ: Մովսէս և փարաւոն նախաբնաւորիալ առ յոյ խորհրդոյս տուան նախագիծք. Լ՛ք.առ.ի.Ե ոչ:

ՆԱԽԱՒՈՁՈՒ. ա. Ցառաջագոյն բառնալ. առաջին բառնալ. * Հերքս գտնեա հնգետասան ամաք քան զմուրուս նախաթոյս են. Բ.առ. Ը. 56: * Ի՛՛վ Ձշմարիտ ՁԾային տունկ. նախաթոյս, և ինքնագոյակ կառուցմամբ պատկանեալ. Թէ.ոբ. Խ:

ՆԱԽԱՒՈՒՐԱԿԱՆ. ա. Կանխաւ բառնալ. *Կառոս զինի գարանեալ հեծեալն յայծ, և հոտ քաղին անժամանակ իմն նախաթառնալական պատահեաց մեզ.որ. այսինքն ցուրան ձմերան կանխեաց. Ա՛՛փ. լէ:

ՆԱԽԱԳԱՀ, ի. ից. ա. Πρόεδρος. Praeses, praesul, antistes, և բայիւ. προεδρεύω, προκαθίζομαι, praesideo, praesum. Իր ունեալ զառաջին գահ, զաՁառ, զնշխանութի, զպատիւ. գահերեց. և Նախապատիւ. Նախագահական. մեծագահ. գլխաւոր. արքայական. * Ոչ գիտեր, Թէ ով իցէ յայն ժամ եկեղեցւոյն հռոմայ նախագահ.Ա.Գ: *Մին իշխէ, և նախագահ նստի. և մինն ծածկալ լինի (այսինքն առաջնորգի) և ուզղի. Ա՛՛ սրս. ծԲ: * Ամոթակալութենէ նախանձաւիցէ արքանուէր տեսողութեանց. Նար. Ճ: * Ի գաւառսն՝ նախագահիցն ոչ երգմամբ սակ լինէ. Գլար. օրին. ծԲ: *Նախագահ (գահուն) ի տէրութեան իսկ է բարգաւառՁեալ մատենից. Գիտ: Իակ Ա.ի. յհ. ա. 21. 27: *Նախագահք լինցին ի կնքոգրս: Նախագահ լինիցի ի խաւարին: կա-

մին ի չարիսն նախագահ լինել»։ պիտի՝ գահակից լինել իբր կցորդել։ յն. էռօսէօ-չէօ. զորընթեռնոյր (թարգմանն էռօէգրէօ. *Հաւասար յաշխարհն վասց ի մծխիթա ի Նինուա քաղաք նախագահ։ Երթալ ի նախագահն քաղաք առ. կայսրն. Խոր. Բ. 83։ Գ. 14։ *Պատրաստեալ նոցա զնախագահ աթոռան։ Տաղ։

ՆԱԽԱԳԱՀ, գահք. գ. Նախագահութիւն. գահերիցութիւն. *Զնախագահ նախարարացն հայոց մի՛ կալուցեն փոփոխել. Խոր. Գ. 65։ *Զինքնանսիրութեան, զնախագահին աներազութեան. Նար. Խե։

ՆԱԽԱԳԱՀԱՆԱՏԵԱԼ. Նստեալն յառաջին. գահ. Նախագահ. *Զնախագահանստեալն զաշտոն. Ածր. Գ. 1։

ՆԱԽԱԳԱՀԵՄ, եցի. ն. Նախապատիւ առնել. Նախագահել. յառաջին տեղոյ դնել. *Նբուսալական ասի, յորժամ չէշտն նախագահէ զնուագն քան զարւեկն. քանզի արեկ է չինօղն քան զչինուածն. Երզն. ֆեր։

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Προεδρία, ρεια, ρα, ριον. πρωτεία, πρωτοκλησία. Praesidentia, principatus, principalis sedes. Ունել զառաջին գահ. գահերիցութիւն. առագոլեմի. գլխաւորութիւն. իշխանութիւն. բարձ և պատիւ առաջինի. որ և ասի Յառաջագահք. Նախագահք. *Վարդապետութեամբ և նախագահութեամբ։ Զուսուցանել նախագահութեան։ Վասն նախագահութեացն հաւասարութեան. Լ՚Ք. ոփ։

ՆԱԽԱԳԻԾ. գ. Ὑπογραμμός, προχάραγμα. Exemplar. εἴσον, aequale, par. Նմուշական օրինակ. նախկին գծագրութեամբ. հաւասարն գրութեամբ. դէպ ի էջ, այսինքն զոյն կամ նմանն. Երզնկ. *Նկարաց գրութեամբ իմն և նախագիծ անեւրևութեանն ե ցոյց վերև եկեալս. Աբեղ. պոփ. Բ։ *Զի որ կամիցի գրել ի մոմ, յառաջ եղծանէ զնախագիծն, և ապա գրէ զօրինակ պատկերի զոր և կամիցի. Մաշ։ *Թէ այր ոք առնէ իսօն (քառ. չի. հաւասար), այսինքն նախագիծ կտակի, և ոչ գրի նշին հաստատութեաբ, ոչ է ընդունելի կտակն. Մխ. գպ։

Եւ Սկզբնատառք տողի. գրելն կամ գրշմանցն ի սկզբան անդ. *Ի խնդրոյ ա նուան նախագիծ տալն (կամ տառիս) առնց. Շ. դշ էէդ. Վրնգբ։

ՆԱԽԱԳԻՏԱԿ. ի, աց. Տ. ՆԱԽԱԳԷՏ. Προγνώστης. Praescius futurorum. *Նախադիտակ է ամենայնի։ Ոչ եմ ես անգէտ ես նախագիտական. Մագ. Է։ *Նախագիտակք է գալ Հրաշալեաք բուռն հարկանիցեն զանձառելն չնորհէն. Նանայ։ *Ոչ ի վան ձիոյն նախագիտակ գոլ պատրաստ մի՛ ես. այսինքն գոյալ, իբր հոս առնուլ. Ոսկիփոր։

ՆԱԽԱԳԻՏԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Προγνωστικός. Praescius, prognosticus, sagax. Որ ինչ անկ է կանխագիտութեամբ. և գուշակական. *Սըն հոգւոյն նախագիտական ինն զօրութեամբ։ Նախագիտական զօրութեամբն յառաջ. Ջագին հաւատոյ զօրհնութեան (ի վերայ յաղկոյսյ). Նիւս. ի ութեաւ։ փիլ. Վն. Բ. 212։ *Զչերկուս մասեանն պղատոնի, յորս բոլոր ձառան նախագիտականին այն պարփակեալ կայ. Մագ. խէ։

ՆԱԽԱԳԻՏԱԳԻՏ. ս. Προγνωστικῶς. Praecognitione, providenter. Որպէս ձառիսխոլով. յառաջագիտաբ. *Նախաստահ մտանել նուիրս ամենայն, նախագիտապէս ղվինելոյն նախ քան զյառաջն գալ Մոփս. ի երեն։

ՆԱԽԱԳԻՏԵԼ. ն. Յառաջագոյն գիտել. *Չդանգիտելն նախագիտեալով. Նանայ։

ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐԵԼ. է. Նախագաղափար ընծայել կամ լինել. *Նախագաղափարել նոցա ինալ ի հաւատս. Նիւս. Եղծս։

ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀρχέτυπον. Archetypum. Նախագաղափար. և նախանկար օրինակ. *Ոչ եթէ սկզբնատպաւորութեամբն և նախագաղափարութեամբն էր. Նիւս. Եղծս։ *Բոլորն այն պատկերք նախագաղափարութեամբ էր նոցա գալստեանն. Սարգ. ա. չհ. ք։

ՆԱԽԱԳԵՏ. ա. Յառաջագէտ. կանխագէտ. Նախագիտակ, և նախագիտական. կամ նախագիտելի. *Նախագէտն ասծ։ Նախագէս աղգմամբ օգտակալ լինին. Ճ. Գ։ Հին կեր։ *Ապրդ թէ փոքունք ի յիղելոց հաւատացան, զի նախագէտ լինել յինէն պատրաստեցան. Շ. իմ էեղ։

ՆԱԽԱԳԻԾ, գծի. ա. Προϋπογραμμένος, ὑπογραμμένος. Praescriptus, delineatus. Կանխաւ գծագրեալ. նախագրեալ նախանկար. *Նախագիծ նոյաստեաց թեանցն դիտմանց։ Նախագիծ գիտմամբ նկատեալ զհրաշալի քո խորհուրդ։ Որոյ առնչութեամբն ասի նախագիծ ի ծովէ քարն պատուական. Նար. Խե. Ե ի՛ա։ *Զինքն առաջի եդեալ նախագիծ օրինակ այսմ առաքինութեան. Սարգ. յե. Ե։ *Ըստ որում և նախագիծ յարացուցիդ պատուհասեցան. Լմբ. ոփ։

ՆԱԽԱԳԻԾ. գ. Ὑπογραμμός, προχάραγμα. Exemplar. εἴσον, aequale, par. Նմուշական օրինակ. նախկին գծագրութեամբ. հաւատարն գրութեամբ. դէպ ի էջ, այսինքն զոյն կամ նմանն. Երզնկ. *Նկարաց գրութեամբ իմն և նախագիծ անեւրևութեանն ե ցոյց վերև եկեալս. Աբեղ. պոփ. Բ։ *Զի որ կամիցի գրել ի մոմ, յառաջ եղծանէ զնախագիծն, և ապա գրէ զօրինակ պատկերի զոր և կամիցի. Մաշ։ *Թէ այր ոք առնէ իսօն (քառ. չի. հաւասար), այսինքն նախագիծ կտակի, և ոչ գրի նշին հաստատութեաբ, ոչ է ընդունելի կտակն. Մխ. գպ։

Եւ Սկզբնատառք տողի. գրելն կամ գրշմանցն ի սկզբան անդ. *Ի խնդրոյ ա նուան նախագիծ տալն (կամ տառիս) առնց. Շ. դշ էէդ. Վրնգբ։

ՆԱԽԱԳԻՏԱԿ. ի, աց. Տ. ՆԱԽԱԳԷՏ. Προγνώστης. Praescius futurorum. *Նախադիտակ է ամենայնի։ Ոչ եմ ես անգէտ ես նախագիտական. Մագ. Է։ *Նախագիտակք է գալ Հրաշալեաք բուռն հարկանիցեն զանձառելն չնորհէն. Նանայ։ *Ոչ ի վան ձիոյն նախագիտակ գոլ պատրաստ մի՛ ես. այսինքն գոյալ, իբր հոս առնուլ. Ոսկիփոր։

ՆԱԽԱԳԻՏԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Προγνωστικός. Praescius, prognosticus, sagax. Որ ինչ անկ է կանխագիտութեամբ. և գուշակական. *Սըն հոգւոյն նախագիտական ինն զօրութեամբ։ Նախագիտական զօրութեամբն յառաջ. Ջագին հաւատոյ զօրհնութեան (ի վերայ յաղկոյսյ). Նիւս. ի ութեաւ։ փիլ. Վն. Բ. 212։ *Զչերկուս մասեանն պղատոնի, յորս բոլոր ձառան նախագիտականին այն պարփակեալ կայ. Մագ. խէ։

ՆԱԽԱԳՆԱՑ. ա. } Προηγούμενος,
ՆԱԽԱԳՆԱՑԵԱԼ. } προοδευκός. Praecedens. Յառաջընթացս. և կանխաւ երթեալն. *Գնացից զնդ անձամբ ձառնապարհն՝ համարձակ, վասն նախագնաց առաքելոցդ յիս. Ոսկ. Ի. Բ. 1։ *Զօդոս նախագնաց առ սէր. Շ. Ա։ *Օգնական իւրանց ազօթիցն զնախագնաց զօրաց ունիցին. Խոր. պոփգ։ *Մի՛ հեռավքն մոլորիր նախագնացելոցն ընդ կենցաղս. Նիւս. էրգ։

ՆԱԽԱԳՈՒ. ոյ. Կանխաւ ի բնէ գոլ. անել գրելի եղ. *Զնախագոլն յառաջագոյն

ունելով, և գերագոյն ունելով զգոն. Դիոն. ՁԾայ:

Եւ Անգատին ՚ի նախնեաց գոլ. * Սբ կոյսն որպէս Թագաւորական հայրենեաց նախագոլով ՚ի Թագաւորական հայրենիսն դաւթի առաքիւր. Գր. սփանէ:

ՆԱԽԱԳՈՅ, ի. ա. ՊրօՒպάρχων, προών, προὐφεστὼς, կամ στιχὼς. Prius existens, qui est, ens primus. Անգատին ՚ի բնէ գոյաւոր. ինքնագոյ. որ էն. առաջին էն՝ ՁԾ. * Ինքն բարեգործօղն՝ ՚ի բարւոյն ըստ գերազանցութեէ նախագոյ: Ամենայն յաւիտեան և ժամանակի, և ամենայն զիարդ և իցէ էի՝ նախագոյ սկիզբն և պատճառ: Եւ պարզապար՝ որ ինչ զիարդ և իցէ է՝ ՚ի նախագոյէն և է, և հնարաւորի, և ապրի. Դիոն. ՁԾայ: * Աճ նախագոյ է, և գոն ամենեցունցն ՚ի նմանէ է. Մ ա ա. * ՚ի դէոն: * Քանզի որով ամենայնն, և նախագոյ քան զամենայն հարկ է իմանալ: Որ կոչէն զոչխան երբեմն ՚ի գոյութեէ և ՚ի լինելութեէ, նախագոյ է հարկաւորապես. Պրպ. լԷ: * Ոչ յոմեքէ նախագոյէ ծնան հայր և որդի, կի եղարբք կարծեացին, այլ հայր սկիզբն է որդւոյ. Կ ի ր ք. գանձ:

Խոկ Շ. յ՚Է. * Զնախագոյս ամենայն զօրութեէ նորա (այսինքն սատանայի) ընկճեաց ... լոմ, զնախկին հանգամանս կամ սպառազինութիս:

ՆԱԽԱԳՈՅԱԿ, ի, ացւ. ա. Նախկին գոյացիալ. որ ինչ եղեալ է կանխաւ. նախընաւորեալ. բնիկ. * Սա (կիւրակէ օրն) է նախագոյակ լուսոյն ծնօղ, և սկիզբն ղէական գոյացուցանողացն աւուրց. Յհ. իմ. ա: * Աւի մահկանացու մարմինն ըստ նախագոյակ իւրոյ բնութեէն. Խոսրովի: * Որով բոլորք՝ վախճանելոք և կենգանիք գոցեն զիրկութեէ հանգամանս, և աշխարհ ՚ի նախագոյական ժամանակսգ հաձուրեէ. Պիս:

ՆԱԽԱԳՈՅԱՆԱԼ. լ. ՊրօՒφίσταμαι, προὐπάρχομαι. Praeexisto. որպէս Նախագոյ. Նախագոյ գտանիլ. անեղութիւն ՁՅ. և որպէս Նախագոյակ լինել, կանխաւ գտանել երջց. Նախաձնաւորիլ. * Վ ա ան ազնուի և բարւոյ նախագոյացեալ: Միեակաւ ամենայն Թիւ միաձեակաբար նախագոյացաւ: Ո՞րչափ և առաւել և ՚ի նորս պատճառին վերոյ նախագոյանալ զամենայն էիցս ցուցմունս: Ինմանէ ըստ պատճառսն միասեռ սակապէս նախագոյացաւ. Դիոն. ՁԾայ:

ՆԱԽԱԳՈՅԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Տալ նախագոյանալ. Նախ գոյաւորել. * Զամենայն, ասեմ զնոյն ըստ նորին՝ գոլ նախագոյացոյց. Դիոն. ՁԾայ:

ՆԱԽԱԳՈՅՆ, ունի, ից. ա. Πρότερος. Prior, anterior, pristinus, antiquus, antiquior. Ցառաջագոյն. Նախկին. Նախնի. առաջին. երիցագոյն. հնագոյն. վաղագոյն. անցեալն. * ՚ի գիրկան ընդունի, և ոչինչ արանձնչ յապուգս նախագոյնիցն (յանցանաց). Դիոն. Ելք: * Երից աւուրցն նախագոյնից լցան. Շիր: * Ամենեցուն քան զքեզ նախագոյնսն ճանաչես վկագոյն. Խոր. ՁՁ. 2: * ՚ի յերկու քանի մեկնութեէ նախագոյնիցն. Սոփ. յիլաս:

ՆԱԽԱԳՈՅՆ. ՏՀ. Πρότερος. Prius, ante, jam. Ցառաջագոյն. կանխաւ. * Ծանուցեալ նախագոյն զպատճառս: Նախագոյն յառաջեալ ՚ի տեղի մարտին: Զորս կալեալ էր նախագոյն. Փարպ: * Ծանուցեալք նախագոյն: Որպէս և առացեալ է նախագոյն. Շ. Բուզ: Վրդն. Եփ:

ՆԱԽԱԳՈՅՁԵԼ. ն. Կանխաւ գոլել, նախաձայնել. * Զոր ՚ի ձեռն ջնոյն մաքրութեէն նախագոյչելով օրէնքն. Մ ե ն. վաս:

ՆԱԽԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Πρωτουργὸς. Primario effϋciens. Նախկին գործօղ. Նախագլուխ գործոց. և Նախագործական. * Նախագործիւք լուսափայլութեաք՝ ՁԾպետութեէն անընդմիջաբար հպագոյն: Նախագործ զօրութեէ: Նախագործ լինել: Նախագործ քահանայապետ. Դիոն. Երէն:

Կամ Նախկին գործեալ. Նախագործեցեալ իրք. ա. գ. * Աճէղէն և նախագործ հրաչս. Մ ա ա: * Յայնժամ զարհուրեալ դողան առաջի բեմին զնախագործն հրաւարակեալ. Գ ի ր:

ՆԱԽԱԳՈՐԾԱՐԱՐ. ՏՀ. Իբրև նախագործօղ, և նախագործեալ. * Որպէս ՁԾ. Նմանութեէ նախագործաբար արժանաւորեցեալց. Դիոն. Երէն:

ՆԱԽԱԳՈՐԾԱԿԱՆ. ա. Նախ գործօղ և նախագործեալ. * Սկիզբն է և նախագործական. որպէս սիրտ կենդանւոյ նախ գոյանայ, և հիմն տան, և ողնափայտ նաւի. Վ ր դ. ՃՆ:

ՆԱԽԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Նախ կամ կանխաւ գործել, առնել, կատարել. * Նախագործեալ ՁԾէղէն և նախագործս հրաչս. Մ ա ա: * Նախագործելոցն յամենայն եկեղեցւոյն քահանայապետականացն ևն. Դիոն. Երէզ: * Տոգնապաս նախագործելոցն միշտ տարակուսալ. Նար. էՁ: * Մոռացեալ նոյ զնախագործեալ լսարիսն. Լ ՚Է. ՃՀ: * Պատրիք նախագործելոց մեզոյն: Ի խոստովանութեէ նախագործեալ յանցանացն. Գր. հր: * Նախագործեալքն հրապարակին. Գ ի ր:

ՆԱԽԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախ գործելն. * Զառ ՚ի յաՁ անընդմիջաբար հաստատեալն, և զնախագործուելնան ՁԾայնոցն երևմանց. Դիոն. Երէն:

ՆԱԽԱԳՈՒԻՐ. ա. Կանխաւ գուշակօղ, և գուշակեալ. մարգարեական. և Ըղգացողական. Նշանական. * Կարապետ գողով, և նախագուշակ գալոտեան որդւոյն ՁՅ: Նախագուշակ հոգւով քո ասացեր ՚ի ձեռն մարգարէին: Բայս նախագուշակ առսոլին: Սաղմոսս մի ըստ միոջէ խորհրդոյս զօրութեէ են նախագուշակ. Շ ա ա: Մ ա ա: Ցհ. լի: Լ ՚Է. պ ա գ: * Ըստ նախագուշակ պատգամսց իւրոց: Բայս նախագուշակ ձայնն յովՀէլ: Ի բանս յօրինակս նախագուշակս. ԱՁ ա գ. Է: Նար. յ ա Ձէ: Հ. ի Ի. ԼՀ: * Բայս նախագուշակ խորհրդոյն. Ո ա յ. յհ. Ե. 7: * Ցուսով սպասել նախագուշակացն յայսմէնէ. Լ ՚Է. գազ: * Զոր և մարգարէն նախագուշակ բանիւ ՀՀքէ. Խոսրովի: * Նախագուշակ լինել մարդկան՝ չոյս պատահմանն. Շ. իմ Եղ: * Կենդանիքն՝ զոր ժողք, և միմիտք. նախագուշակք, և անգ ա ա ր:

ՆԱԽԱԳՈՒՐԿԱՆԱՆ. Նոյն ընդ վ. իբր Մարգարէական. * Գրովք նախագուշակական տատիք յիշատակ սուրբ յապայ եղէ. Լոյս Թողին. Մ ա ա:

ՆԱԽԱԳՈՒՐԿԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Վաստագոն գուշակութեէ. * Ցաղագս մարգարէիցն նախագուշակութեէ. Մ ա ա: * Դարձուցա նել իւր նախագուշակութիւն, և կարապետել. Կ ի ր ք. զՀ:

ՆԱԽԱԳՑԱԿ. Տ. ՆԱԽԱԳՑԻՑ. * Սքան չելի հանձարոյս յառաջագոյն նախագոյացք այլք լինելով ոմանք: Աքանչանան ընդ նախագոյացս արուեստս. Պիս:

ՆԱԽԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Προγράφω. Praescribo. կանխաւ գրել. նախաձեռնել. նախանկարել. Նկարագրել. և ի վեր անգր գրել. * Որ զնախագրեալսն յոտ աչագոյն: Որ զնախագրեալսն առ ՚ի քէն մարդ արկիլք. Շ ա ա: * Մովսէս նախագրեալ յառաջագոյն ձաղանօք սատանիկ իմն ամբաստանէ. Նար. խՀ: * Սաուհրական ոճն, որ զաւետարանին նախագրէր զՀշմարտութեէն: Ջխորհուրդս ՚ի նորա (սողոմոնի) դէմս նախագրէր. Խոր. վրէՀ: Նիս. երփ: * Զոր ՚ի մանկ վերաՁառնեալգդ նախագրեցին: Նախագրեալ համարդ սակաւութեէ: Ընդ նախագրեալ երջանկացն վիճաստրական ալեբարկուեէ. Նար. իէ. իէ. յէ:

ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπογραφή. Praescriptio, tabula praemissa, index. Նախագրելն, իլն. լինչ ի նախագրեալ (ըստ ամենայն առման.) Նախագիր. ցանկ. * Նախագրութիք մարգարէիցն եկն: Աչեւսրանչացն նախագրութեէց. Գէ. էս: Սկնաւյար: * Աննոյ՝ որ տուաւ յովակիմայ ըստ նախագրութեէդ (այսինքն ՚ի վեր անգր գրութեէ). Ճ. ժ: * Գանձ է անուն գրոցս. Շնորագրեալ է ըստ հենթագրեցելոցս նախագրութեէց, որոց ՚ի գիրս են գլուխքդ. այսինքն ըստ առաջիկայ ցուցակիս. որպէս և ասելն ձեր գնի ցանկն. Կ ի ր ք. գանձ. յ ա ՀԷ:

ՆԱԽԱԴԱՍ. ա. Προτασσόμενος. Praepositus, ante collocatus. Նախ գասեալ, և գասելի. Նախակարգեալ. Նախասաստիս. * Սկիզբն ամոց, որ է արեգ, ամիս նախագասս, և ժամանակ գարնանային. Եփէ. Ֆաթ: * Նախագասն ... և երկրորդն. Պիս: * Նախագասն է, և պատուական ամենայնիւ անձն քանական քան զնմրմինն: Ջնախագասն ինքեան՝ սիրոյն Ջերմութեաք առաւել զօրացուցանէ ՚ի բնաւորսն ունականութեէս. Գր. հր:

ՆԱԽԱԴԱՍԱԿԱՆ. ա. Իբր Նախադիր կամ նախդիր. որպէս յօգ յօնական, ՚ն, ՚ի, տն. * Յօգ՝ նախադասական է այս. սր գոն, ո. թր. ֆէր:

ՆԱԽԱՀԱՍԵՄ, եցի. ն. Προτάσσω, ττω. Ante pono, praepono, ante colloco, և praefero. Ցառաջ գասել. Նախակարգել՝ ըստ աեղւոյ, կամ ըստ պատուոյ. * Հոգւոյն բանից զերբեանց կամաց նախադասեն չարժումն. Կ ի ր ք. գանձ: * Զյառնին նախագասելով. Սահմ. Ֆ: * Ընաալագիր ձայնաւորք աստի, վասն զի նախադասելով շաղաշար կասպեին: Ցօգ է ման բանի հոլովական՝ նախադասեալ (լատ յն.) Թր. էէր: * Նախագասեր ՚ի մարտակցութեէ զաբւանս. Նանս: * Զօրլոր նախադասեալն սմս (այսինքն գնախընթացն) պարս է յուղարկել զքեզ Ջեր. Ցհ. իմ. ա ա: * Օտարբերութեէն նախադասեալ տեսակի (իբր պատուականագոյն). իսկ զատեսակն նախադասեալ յատկի և պատահման. Ընդ պարէ: * Պարտ է ամենայն բարւոյ ասացն զէեզ նախագասել. Մ ա գ. իէ: * Ոչ նուաստութեէ Նոգ. ոյ զրգեն նախադասեմ: Ցեանցն Նուաստացեալ, որով ընդ նախադասելն ՚ի բազմականն երանութեէնն համարձակեցայց. Նար. ՃՀ. Ֆ:

ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόταξις, πρότασις. Praepositio, praelatio. և προθεσις, propositio. վերագոյնն գոլ ըստ տեղւոյ կամ ըստ պատուոյ. * Ոչ նախադասութեէ. կամ երիցութեէ. Մ ա գ. է: * Քրովբէականն նախադասութեան եղեալ վճհական. Նար. խոս: * Հասարակաց բաշխի Նորհս, և ուսուցանել և նախադասութեէ՝ կենդանեաց քան մեռեալսդ. Լ ՚Է. պ ա գ: * Բռնականն որպէս դերս զվէՀն և զառաջինն ընկալեալ նախագոնութեէ յանդամս մարմնոյն՝ է իբրև զԼադատաւոր. Գր. հր:

Բայս որամբքանիսդ՝ նախադասութեէն է Հան բացկայեալ յենթակայէ և ՚ի ասոյս

գելոյ իբրև յերգերաց խրոց · եզևրքն ի դաւ-
թէ անյաղթէ սահմանք կոչին, և նախագա-
ւուքեան ասի նա և Առաջնորդութիւն կամ յա-
ռաջարկութիւն · Սահման կրչեմ, յոր վեր-
լուծանի նախագաւութիւն, ի սաղոգեալ և
ի նենգակոյն · վասն զի ամենայն առաջար-
կութիւն ի հարկէ ենթակայ ունի և սաղո-
գութիւն · ի նախագաւութենէ ոմանք են սաղո-
գական, և ոմանք բացասական · և այլն ·
Ան · Վրդ · տրէտ ։

ՆԱԽԱՐԱՏ · ա · (Προκρίνων. Praeju-
ՆԱԽԱՐԱՏԱԿԱՆ · dicans. պրօկրիտոց.
praejudicatus, praelatus. Ընծրոզ, և ընծրո-
զական՝ իբր լաւագոյն դասեալ · նախըն-
թաց դատմամբ ընտրեալ · Որ ճանաչոյն է,
և նախագաւ իմաստութեան, այն է նախա-
ցեալ · Լմբ · ազ · Արտագծեալ ի թիւս որ-
քանութեան չափոյ սիզղբայլիցն նախագասն
ընծրականութ · Նար · Խ։ Զնախագաւա-
կան ապացուցեցին զմահկերևութեն · Թեո-
դոց · Խ։

ՆԱԽԱՐԱՏԵՄ, եցի · ն · Προκρίνω. Prae-
judico, praepono, praefero, deligo. Լա-
ւագոյն դասել · ընտրել առաւել · Որ ոք
նախագաւել ինչ, եթէ ոչ խորհևայի · և ոչ
յօժարի, եթէ ոչ գասեսցի · Խորհուրդ ի
վերայ ասկաւին ինդրելեացն է, իսկ յօժա-
րութիւն ի վերայ նախագասել լոյն · Նախա-
գասելոյն ի խորհրդոյն փափագեալք յոյժ
յօժարական լաք · Նիս · բն ։

ՆԱԽԱՐԻՊԻԼ · ի · Προαπαντάω, προτυγ-
χάνω, և προσαπαντάω. Primum obvio. Նախ
հանդիպիլ · զառաջինն ընդ առաջ լլանել · և
Առընթեր պատահել · Նախադիպեալ ի ձա-
նապարհի ելոյզոցոյց պաշտամանն մեհեան ·
Ագաթ · Ամենայն ուսումք քեզ յայացոյց
չարախօսեցելոց ընդհղիս նախադիպեցի ·
Բրս · ազ ։

ՆԱԽԱՐԻՐ, գրի, րաց · ա · Πρόδετης. Pri-
mus institutor, auctor. Նախ գնող · Նախ-
կին յօրինիչ · Տէր յոհան մանդակունի · առ
նախագիր գասս հայոստանեայցս ժամա-
կարգութենց (զկնի վարդապետաց խրոց) ·
Ց · կբ · Կարօտանան հաստատել ի նախա-
գրէ ի առուղէ ամենեցունց վկնասուին ·
Հին · էբ ։

ՆԱԽԱԳՐԵԼ, գ. Προδήκη, πρόδεσις. Praepositio. Նախադնել ինչ · Ցառաջագան, և Գրեցակա-
նական նախագիրս կմ նախագրութիւն և ըստ յն-
լո · նան բաղագրիչ մասնիկ · և առաջնագիր
տառ · Նախագիր բանից առ ամենասս անո-
րոցացի · Խորհրդ ։ Վասն նախագրին ·
ուսոյի (յորմէ), և որով, և յորմէ · Աս-
րս · Ջ։ Նախագիր (կմ նախագրութ) ասի
այնր աղագաս, զի նախ եգեալ լինի քան
զնոսն և գրոյ · Նախագիր կարէ լինել, և
առարագիր, յորժամ ասիցես · ասկս քո, և
քո ասկս · Նախագիրս (բաղագրական մաս-
նիկն կամ նախդրն) առ ի զարդ գեղեց-
կութենէ յօրինեալ յարուեն սասխոսից · Երդն ·
էբբ · ուր և վասն առաջադիր ձայնաւորացոյ
ասի · Նոքա սոցա ոչ կարեն լինել նախա-
դիր · ինք · բնութիւնդ կարէ լինել նախագիր ։։

ՆԱԽԱԳՐԵՐ · Նախկին գիրք, կամ նա-
խագրութիւն · Թուոցանեի զհոգիդ, և Թե-
թևացուցանէ յերկնային ձանապարհն առա-
քելով · և մանաւանդ ի նախագիրս չլինես
զգործակից մեղինդ · Մաղ ։

ՆԱԽԱՐՆԵԼ · Նախագրել · վերագրել ·
Ցառցաս ինձ գոյնն և կերպարան բանակի
այնր, և զորու, յորոց բանակ նախադնելոց
և վերանալոց էր · Փարպ ։

ՆԱԽԱՐՈՒԹԻՒՆ · գրան, անց · կամ նա-
խագրութիւն, գրաց · գ · Πρόδρομον, προπύλαι-
ον, λον. Vestibulum, limen. Առաջին գոռն
արտաքին · գուռք գրաց · Նախկին մուտք
(տան, և իրաց) · որ և Դրանգիք գրան, Ա-
զնւատգոռն · և Միջավայրն ի մէջ երկուց
գրանց · սրահ · գաւ իմ · Երդ՝ առջի գեղ
գռոցը, և բակ · ավտ · Ագաթ · Կացոյց զնս
ի նախագուռն գրանն ներքնոյ · Եղէկ · Ջ · 3 ։
Մի զնախագրութիւնս պահեսցուք · Աճաբ ·
ծն · Կաց առ նախագրութիւնս եկեղեցւոյն ·
Ելանէ ի առջի նախագրացն · Ճ · Գ · Ի բաց կաց ի նախագրացդ · Նշանք առանց ա-
ռաքինութեան ոչ կարեն ի նախագրութիւնս արք-
քայութենէն առաջնորդել ումեք · Անչնար է
առանց ոյզրմունք մտանել առ նախագրութիւնս
արքայութեան · Ոսկ · վ · գբ · չհ · Օրս (քա-
րեկենդանի) նախագուռն է պահոց · Ոչ ոք
ի նախագրութիւնն պղծեալ արժանաւորի
մասնել ի պատենին · Բրս · պհ · Ջ · Ա-
բրահամ նախագուռն իմն բարեպաշտութեն
հաստատեցաւ · Այս է նախագուռն կրկա-
րանիս · Պէք · Նախագուռն մարմինս բոսոց
և սարկաւագաց (առեփանոս) · Գնձ ։

ՆԱԽԱՐԱԿԱՆ · ա · Նախագիր · և Նա-
խագուռնական · Ցոլովգոյն առաւուիս նա-
խագրական ածապատել մըզին զմիմեանիք
եւանել (ազդք սնկոց) · Ա · գ · Ջ։ ։

ՆԱԽԱՐԵՄ, եցի, գրեալ, գրել · ն · ։ ·
Προτίθημι. Praepono, antepono. Նախ գնել ·
Նախակարգել · Նախագասել · առաջագրել ·
Նախադրէ և զպատճառս նորին իրաց · Ո-
ՀԳ · Նախագրութենի է բան նախագրեալ
յամենայն մասանս բանի · Թր · էբբ · Ի սե-
զան անբանից (ի մասս) նախագրեցաս երկ-
նային հացն կենդանութ · Ճ · Գ · Հաւատած
մերկութենէ նախագրեալ է · քանզի և մեղքն
նախագրեալ է ընդդէմ յաջխկութեն · Մ · Ա ։
Որ զնախագրեալ սահմանն չարժէ և փոխէ ·
Մ Խ · Դս · Բաւական համարիմք զնախա-
գրութիւն ի նմանէ պատճառն · Վ · Ր Դ · Ե Գ ։
Ցի մասանէն, որ է նախագրեալ կամ ընտրեալ
կէ յատաքելոցն, և դարձեալ նորագեալ ի
ձեռն հեղինեայ · Տ Ծ · Ե · Բաժակ մեզ նա-
խագրեալք (են) ապաքինարութ, ոչք անգր
բեկրկեալ են միխիթարութիւք · Ոսկիփր ։

ՆԱԽԱՐԻՒԱՆ, ի, ից · ա · Նախ կամ
կանխաւ դրուատեալ · և վերադրուատելի ·
երկայն գովելի կամ երանելի · Բամբասանս
չարգարեալ ձեր նախագրուատին գրիգորի ·
Թէոդոր · Մոյզ ։

ՆԱԽԱՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Πρόθεσις, προ-
θήκη. Praepositio, propositum, propositio.
Նախագրեալ բան · Նախակարգեալ ինչ · ա-
ռաջագրութիւն · կամք · վճիռ · և Սկզբնաւո-
րութիւն · Նախանաւան բանից · Նախաշաւիղ
ասացուած · յառաջաբան · Ածաբանական
նախագրութիւք մեծն յովհաննէս կարգեաց
ասելով · ի սկզբանէ էր բանն · Ճ · Ի · Ցնետ.
Նեալս ի նախագրութէ արժանաւորաց (այս
ինքն ի նախակարգեալ լաւութէ) · Նար · Լ։
Լսկ կէ · Լ լրուի ասացմանց, և նախագրու-
թիւն (կմ նախագրութ) սկզբանցն · իմն, հիմն
և սկզբնապատճառ · Իբրև զնախագրութիւն
և զչիմն չինուածոյս · Ի գէս խոս · Նա-
խագրութիւն ծննդոց, կամ ելից, կամ մաս-
թեոսի աւետաւորչին ։։ և այլն · Ի սկիզբն էր
գրոց · Վ ախճանի լոյց ասցս նախագրութիւք ...
և գիրք · Պղաթ · չբն · ձբ ։ Նախագրութ
բաւական է, և ոչ պահանջիմ առաւել քան
զրութիւն · Լմբ · յոյթ · Ընկալաւ և մնաս-
ւանդ Թագաւորութիւնս մեր զքո պատուա-
կանութիւդ նախագրեալ ։։ այս ինքն առաջ
արկուի · Ակտ · ան · ա գբ · Լ։ Իսկ Սոփ-
ռ · ց · Նախագրութիւնս առնէր, իմն կամ
ընծէրցիր ըստ չն · ձեռնագրութիւնս առնէր ։

ՆԱԽԱՐՈՒԹԻՒՆ · Ըստ հին կամ յոյնքա-
կանաց՝ է Մտանիկ եղեալ ի սկիզբն այլոց
մասանց բանի, որպէս բալագրիչ, կամ իրն-
դրառուս, և որպէս նախդիր հոլովակերա-
խակ առ մեջք՝ միայն ինդրառուքն կոչին նա-
խագրութիւք · Ցալագաս նախագրութիւ · Նախա-
գրութիւն է բառ նախագրեալ յամենայն մա-
սանս բանի՝ ըստ բարդութենէ, և ի բազդա-
սութենէ · Թր · էբ · Ուր բարդութիւք իմանայ
զբազագրական մասնիկսն ըստ ինքեան նշա-
նականս · զոր օրինակ՝ ներ, արտ, ապ, բազ,
շար, վեր · ընդ, և այլն · իսկ բազդ ասութիւք
իմանայ նոսք՝ զինդրառուս նախդիրս կամ
պրառս ի կարգի շարադրութենան · զոր օրի-
նակ՝ վասն, յաւազաս, չուրջ, և այլն · և երկ-
բորդ գհոլովակերս նախդիրս, զ, ի, յ, ց,
առ, ընդ, ն ։

ՆԱԽԱԶԱՐԴ · ա · գ · Προκόσμημα.
Res ornatûs causa praeposita. Նախկին և
արտաքին զարդ · Ճոխութիւն առ ժամանակ
մի ի նախազարդուն նորա երևի · Նիս · էբգ ։

ՆԱԽԱԶԳԵՑՈՒԿ · ա · Զորյառաջին զգե-
ցեալ հանդերձ ոք · Նախաշնակ · Իակոն ի Ճա-
շակելն՝ ի նախազգեցիկն արատամբկանայր
ի փաւացն · Թէոփր · Խայտագ ։

ՆԱԽԱԶԳՈՒՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Զգես-
շուելի կանխակալ · Նախապատրաստութի-
ան պահպանու Թիւն · և Իոք զգուշու-
Թեան · Անկարելի էր աեսանել այնչափ
նախազգուշութենից ի մէջ եղելոյ · Գիրս
խրատու և նախազգուշութենան · Վ յառաջա-
կեալք յիւրաքանչիւր նախազգուշութենան
(կամ նախգուշութէն) · Ջճանապարհոր-
դութենան նախազգուշութենան · Պիս ։

ՆԱԽԱԶՉԵՄ, եցի · ն · Կանխաւ ազ-
գել · Ելք իրաց նախազգեցաս · Խնգրե-
լով ի մինչ այս տեսնուցս զնախազգեալ վայ-
ելչութենան ծաղկին · Լմբ · յոյթ · Ե ։։

ՆԱԽԱԶԵԿՈՑ · ա · կանխաւ զեկու-
ցեալ, և զեկուցանող · կանխազեկոյց · Ցա-
խազեկոյց աւետաւորոյն փառաց գալըս-
տեան՝ ի գէնոյն պահեալ առրբ Թագաւո-
րիք · Նար · չբ ։

ՆԱԽԱԶԵԿՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի · ն ·
կանխաւ զեկուցանել · Նախազգալ · Ջի
քոյդ լսութէ ի մէջ վիրկութէն և օծչութէն
գերաքնաւէս նախազեկուցիր · Նար · չբ ։

ՆԱԽԱԶԵՂՈՒՄ · զբ · ն · Նախ զնչուզ
բղխել յորդել · Հոգին (կամ պիրան) է, որ
նախազեզուս պատճան · ի նա հայի ասծ · Ռոմ ·
յհ · Բ · 7 ։

ՆԱԽԱԶՕՐԱՎԱՐ · գ · Ἀρχιστράτηγος.
Princeps militiae. Նախկին և գլխաւոր
զօրավար՝ որպէս ապայապես, գլուխ երկ-
նային զօրաց · Ի Միքայէլ անմարմին հրեշ-
տակաց նախազօրավար · Մոլորեալց առաջ-
նորդ և խրատիչ կարգեցար՝ ըստ նախաղօրա-
վար գաբրիէլ գիտաւոր · ժհ · ն ։

ՆԱԽԱԹԱՐԳՄԱՆԵԼ · Ցառաջագոյն
Թարգմանեալ · Ջնախաթարգմանեալ գիրս
յաստրոյ՝ վերսին ուսցեցին · Հ · էեզբ · ֆԼ ։

ՆԱԽԱԹԻՒ · ա · գ · Προαριθμένος. Prae-
numeratus. պրօարիթմոյոց, praenumeratio.
Նախաթուեալ · կանխաւ ի հասար արկեալ
և Առաջին համարեալ · Նախակարգեալ · Նա
իւագաս · գլխաւոր · և Նախկին Թիւ · Ծա-
նիցէ զնախկին Թիւ · Ծա-
նիցէ զնախաթիւ մասանս արկածիցդ վերա-
գրելոյ · Եւ ասի լոյս՝ իբր զնախաթիւ գոլ
առեզծուածոց · Նար · Ջ · Ջ։ Ծաղը առնեմ
զքս և զնախաթիւքդ, և վհատակցութենէն
յոյս գնս մեծամեծս պանծաս · Աբ · ոբս · Ջ ։

ՆԱԽԱԹՈՌ · ոյ · ոց, կամ է, ից · ա · գ ·
Προκαθηγούμενος. Praesedens, antistes,
praesul. Նախագահ · գահերէց առաջնորդ ·
գլխաւոր · վերագոյն բարձիս և առագաւթ ·
Ջնախաթոռ իշխանան ընդ իւր բնլոյե ։ Որ
այժմ է նախաթոռ քաղաքիս՝ պատանեալ

պատրիարգ. Մխ. գք ։ * Եղբայրութիւնն զգ-
հրամանն նախաձեռնին անխիղճ ընկալեալ.
Բզս. հց ։ *Նախաձեռնացան և առաջնորդացս
խրատս տալ միասլ ի նախաձեռնացն սահ-
մանադրութիւս. Լմբ. ռոա ։ * Ջոր չնորհն
ձգ ընտրեաց նախ ի քահանայութիւն, նա և
նախաձեռն յերկնից. Կանտ ։ * Նախա-
ձեռն քաղաքն, նախաձեռն իշխանութիւն Ոսկիփոր ։

Կամ որպէս Բասիլեւոց. առաջին յեա
նախկին աձռազ. *Կարգէ զսինեք նախա-
ձեռն պատրիարգին. Ոսոա ։

ՆԱԽԱԹՈՌ. գ. Πρωτοκαθέδρια. Prima sedes, primus in consessu locus. Առաջին
աձեռն. յառաջագահք. * Սիրեն զնախա-
ձեռնս ի ժողովուրգս (այսինքն ի ժողով-
յանս)։ Խնգրել զնախաձեռնս ի ժողովուրգս.
Մաթ։ Մրկ ։ Ղկ ։ * Ի պատիս նախաձեռնացն
յաջորգեցիս։ Ուղղածեցար ի յաջորգուհին
նախաձեռնացն տղայապետիք քահանայապետ
առւթիք. Գիպ։ ցիչ. ոսկ. յհ ։ (որք հային և
ի ա նշ.)

ՆԱԽԱԹՈՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱԳԱՀՈՒ-
ԹԻՒՆ. *Ընծայի ի փառասիրուէ և ի նախա-
ձեռուեձէ. Սարկ. յն. Ը ։ *Ընտրի ի նախա-
ձեռուեձէնն՝ գառել և ուղղել զազգն.
Լմբ. ռոա ։ * Ոյր ընախաձեռուեձդ տիեզե-
րաց յաջորգեաց ընծային ընտրութիւք. Մխ.
պոգբ. ռո գբ. Լբ ։

ՆԱԽԱԹՈՒԵՄ, եցի. ն. Προαριθμέω. Praenumero, priore loco numero. Նախ ի
թիւ սրկանել. Նախագառել. * Ոչ նախա-
ձեռեալին յերրորգութիւն ոք մեծ ինչ քան
զմիւսն, և կամ զկնի անուանին նուաստա-
գոյն առ նմանն. Նաբ.ւիբ ։ *Նոյնք և նախա-
ձեռնին, և զկնի ձեռեալք լինին ի գլոց.Ա-
գբս. ը ։ *Ընծանք զօրաւորացն գաւթի նա-
խաձեռեալսք լչ. Նխ. ը. ԲԳ ։

ՆԱԽԱՀԱՄԱՆ. ա. կանխաւ հասեալ.
կանխեալ. * Կործանման մանու նախաժա-
ման մեծ ասեսագիր. Նաբ. ծա ։ *Նախաժա-
ման էր հոգին ի կոյսն քան զկղպացումն մար-
մնոյն. Պիգա ։

ՆԱԽԱԺԱՄԱՆԱԿ. ա. Նախ քան ըզ-
ժամանակ. կանուխ. արագահաս. (կամ
գրելի է, Նախաժաման.) *Գարտ էր նախա-
ժամանակ իւրականին յառաջել զինակրին.
Տր ԻԷւ. ԺՎբ. Է ։

ՆԱԽԱԺԱՄԱՆԵՄ, եցի. ը Προφθάνω, προλαμβάνω. Praevenio, festino, prior attingo. Կանխաւ ժամանել. վաղագոյն հա-
սանել. գառաջս առնուլ. կանխել. յառա-
ջել. *Նախաժամանեսցէ առ իս գԹոռ Թեան
քո ։ Փոգբ անգամն ես ի վերայ քո նախա-
ժամանեցից ։ Նախաժամանեցին ի պատ-
սիս այնորիկ. Նբ ։ ւբ ։ Զ.բ ։ ԼԲ ։ Ըա ։
*Սկսանի առել (անառակ որդին), և հայրն
նախաժամանեն. Բզս. ոգա.Լ ։ * Ցորս Թէ
ակեան այնքան անագանաւսումն էր, յորժ
սատակումէք քան զնախաժամանեալն զբ-
բանայր ։ Նախաժամանելոյն արժանաւոր.
Աճբ ։ ի ԼԲոգ ։ Նրկնից անգամ զնոյն բար-
բառի յաղագս վերջացելոյն ի նախաժամա-
նողացն. Ցհ. խ. ոգ ։

ՆԱԽԱԽԱՌ. ա. Նախկին խաթող. ա-
ռաջին պատրող. * Նախահաւք Թշնամին ա-
ռաց ընդ եւայ. Կելաս. ազբ ։

ՆԱԽԱԽՆԱՐ. ա. Πρόνοος, προνοητικός. Providus, a. Նախախնամող. յառաջատես.
և Նախահամաճանաւն. * Ինքն անք նախախնամ
լինել կամեցեալք՝ չեզ զնախախնամումէնն
բարձին. փիլ. Նխ. ա։ * Ակ նախախնամ գի-
առւթէնն ոչ անուաս առնէ՝ որք յուսան ի
նա ։ Լնու նախախնամ ողորմութիք զծագս
տիեզերաց. ԱՔ. անգ. Ճ. Ա ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄԱՐԱՐ. ՛ս. որ և ՆԱԽԱ-
ԽՆԱՄՈՂ. Προνοητικώς. Provide, summa cura providentiaque. Իբրև նախախնամող.
նախախնամ տեսչութիք. մեծաս խնամով.
խնամարկութիք. նախահոգաբարձութիք. յառա-
ջատեսչութիք. *Ցամենեսեան նախախնամա-
բար մերձ է ձօ ։ Նախախնամաբար զբր-
ծուցանել, կամ զուգիլ. Դիոն ։ * Ջյուրքն
առ միմեանս և առ ինքն նախախնամաբար
պարտականգէ. Մաթս. Եկէղ ։ * Ջամենեսին և-
ղեալքս յինքենէ նախախնամաբար ընգուզ-
նի. Լձ. Ւսղ ։ * Ջորս և առաքեալ նախա-
խնամաբար յաղագս իւրոցն՝ հոգւով սրբով
արտագրեաց. Սարի. հանգ ։ *Ջոր ետ պար-
գեաք բազմաց նախախնամաբար. Վրդն.փբղ ։
*Որ զամենայն գուռնդ քահանայական յինքն
նախախնամաբար գումարեաց. Ոսկիփոր ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄԱԳՈՅՆ. ա. ՛ս. գՀաք խը-
նամող. մեծապես խնամով. *Ծրիծառն առ-
նէ և զայն նախախնամագոյն. փիլ. Լիա ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Προνοητικός, προμηθής. Providus, a; circumspectus, consultus. որ և ՆԱԽԱԽՆԱՄ,
ՆԱԽԱԽՆԱՄՈՂԱԿԱՆ. Սեպհական նախա-
խնամողի կամ նախախնամել (ըստ ա-
մենայն առման). *Նախախնամական սէր ա-
բարւոյն, կամ ողորմութիք, տեսչութիք, բա-
րիք. մարգասիրութիք, զորութիք, հաձոյք.
ՑՁԹ. ք ։ Նոբ. երգ ։ Ճ. Ա։ Սոփ. կն։ Դիոն։
Գիպ ։ * Երկայնամիտ հեզութիք հնազանգե-
ցուցանէր զաչխարհս ըստ սովորական իւրոյ
նախախնամական տերութեանն. Կալվին ։
*Ո՛ զնմանատուն զնախախնամականացն խոս-
հրդոց՝ այնմ, որ առաքինութիք է ցանկա-
ցեալ, եւտ. փիլ. Նխ. ա ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄԱԿԱՆ. գ. Նախախնամելի
ձօ, և նախախնամութիք նորա. իսկ ի մար-
գիկ՝ հոգաբարձութիք. խնամ։ փիլ. Նխ. ատեպ ։
* Տեսի ի նմա միանգամայն չայգագս եկե-
ղեցւոյ նախախնամականս զբո մեռցեք.
Բզս. Խչբ ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄԱՊԵՍ. Տ. ՆԱԽԱԽՆԱՄԱ-
ԲԱՐ. *Տրուպքն ի վերհագոյնսն գարձոյա-
պէս տրփին, և վերհագոյնքն ի տրուպսն նա-
խախնամասպես. Դիոն. ոձ ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄԵՄ, եցի. ն. Προνοέω, προμηθέομαι. Provideo, prospicio, procuro. διοικέω, rego, administro, guberno. կանխել ի խնամել. կանխաւ հոգ տանել
մեծաս խնամով. խնամարկել. անուսել.
անօրինել. ուզղել. վերակացել. յառաջա-
տես լինելով հոգալ. *Աձ չիւրմէ եղելոյ
նախախնամէ ամենեցուն ։ Կամի ցուցանել
զմիտս նախախնամելի եղ՝ տարածողս ի
ձեռն բանին իւրոյ ։ Նախախնամեալ պա-
հեալն. Լսոփ. ծէ. Լմբ. ռոա ։ Ամի. ։ * Օրի-
նագրին պարտ է ջանալ՝ քաղաքացին խոհե-
մութէ, որչափ հնար իցէ, նախախնամել, և
զանխոհեմութիքն ի քաց բառնալ. Պլոփ.
օրին. Գ ։ * Մարգ՝ որոց ոչն նախախնամէ,
վասն տկարութէ ոչ նախախնամէ.Նիս. բ ։
*Երեքքս մեք այսպիսիք նախախնամիք. կամ
ասանձնաքնաք, կամ վերհուածեն յաւսով, և նա-
հատակութիք առաքինութիքեն։ Ա՝ ոբս. է ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄԻԶ. ա. ՛ Որ նախախնամէ
ՆԱԽԱԽՆԱՄՈՂ. ՛ (ըստ ամենայն
առման). *Գիտել զաջարիչն և զնախախնա-
միչն. Լմբ. պբգ ։ * Նախախնամօղն այն է,
որ յառաջինն լինի առ հոգ ուրուք։ Անուն
կենդանի, նախախնամօղ մասն.Խոսրնաբ.գ ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՆԱԽԱ-
ԽՆԱՄԱԿԱՆ. *Նախախնամողական բարեբաս-
րութիք, կամ սեսչութիք. ՊրՀիչ յոա ։ Ճ.Ւ ։
*Կամք քո նախախնամողականք. Ճ. Ր ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱ-
ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. *Ի՝ ոյգան այլ ինչ ևն ի լուկ
բորգիցն նախախնամողութիք. Դիոն. Էբ ։

ՆԱԽԱԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόνοια, προμήθεια. Providentia, praevidentia, provisio, cura, ևն. Ցառաջատեսուէ ոյ՝ հան-
դերձ բարեխնամ տեսչութէ. յառաջգիտու-
թէ, և նախահայեցս տնտեսութէ. գաթգ,
գաթգբ-ԼԼահ. տես Ճոխագոյն՝ նխս. բ ։
Խա. *Ցաղագս նախախնամուէ ։։ և փիլն.
Նխ. ա. բ. ուր գնն և այս առած. * Նախա-
խնամութէ առումնէն է՝ իւրաքանչիւր ո-
ւէք իմամ առնել ։։ * Ջի ոչ եթէ՝ քան
զաւդմոյ պարմանալի արարչութէն կրասե-
րագոյն ինչ իցէ ի վերայ մեր իւրաքանչիւր
արարչութէս որ եղեն նախահնամութէքս.
Խոթս ։ *Արարչագործն ըստ ծայրագունէն
իւրոյ նախախնամութէ՝ չարամտեսից ընդ
քնաբարոյականն զանձնականն. Նխս. կաղ.
իբ ։ *Տեսրնէք ա երկրաւորքս զչէսապես նա-
խախնամութէս. Լմբ. պգբ ։

Իսկ վարարածոց ասի որպէս Նախահո-
գութէ. հնամնչութէ. աչալուրջ զգուշութէ.
խոհականութէն. կանխաւ գիտելն և կա-
մելն զնոն. *Ջողորմածութէ. զնախահնա-
մութէ այրեաց, զորբոց ձեռնկալութէ. Ի-
սթս ։ * Ի յերկրորդսն՝ առաչնոյն նախա-
հնամութէքն. Դիոն ։ ՁԷ.ա ։ *Ի ձեռն ծնո-
ղացն նախախնամութեան իմոսից. Գիպ ։
* Բազում ծնօղք զաւտերս առաւել պա-
տուեն. և զայս՝ նախախնամութէ. զի որդւոց
գիւրին է տպրել քան գաւերաց. Մխ. գպ ։
*Ցոյժ բազում պատս է միշտ առնել նախա-
հնամութէն, յորժամ հանգերձեալ իցեն
զայր ումն պատասաւել կամ գովել. Գզաթ.
Ինովս ։ *Թէ նախախնամութէ խոչէ, մահ
իցէ գաս ձնատու. Գզաթ. օրին. Է ։ * Եթէ
կամաւ նախախնամութեամբ ձնասցէ զոք.
անգ. ֆՁ ։

ՆԱԽԱԽՈԿՈՒՄՆ. գ.) Նոյն ընդ Ն.ա-
ՆԱԽԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ.) խախնամութէ՝
ըստ յն. ոՀոյ. և Ո՛յսիսն և է յառաջատես-
սութէ. կանխաւ խորհելն. * Վասզ ուրեմն
լինէր նախախոհումն ոյ գալստեանն. ա-
ռաջինքն խոհասուն էին նորագունեցս և այժմ
եզելոցս. Ճ. գ. ։ *Ընտրութէք զամենայն ինչ
գատի նախախնամութէն. արգ ոչ մեզանէ
նախախոհութէ, ևն. փիլ. Նխ. ա ։

ՆԱԽԱԽՕՐՀ. ա. Խոնարհեալ նախ
քան զայլս. կարի խոնարհական. *Ցաւիչսա-
կէ զպարգեա և զպահակ վասն նախախոնարհ
նահատակութէն իւրոյ. Մանգ. ֆա ։

ՆԱԽԱԽՕՍՏՈՎԱՆԵԱԼ. Προομολογητέω կանխաւ խոստովանեալ, ասացեալ, և
ընդունելի լեալ. * Նախախոստովանեսցէ յա-
մենայն լսմանէ եկեղեցին՝ հանրակա-
նին օրհնասացու թէ. Դիոն ։

ՆԱԽԱԽՕՐՀԵԱԼ. կանխաւ խորհե-
ցեալ. * Նախախորհեալն (կամ նախախոր-
հրդեալն) անվրէպ ուղի յինքն ձգէ.Սիմ.
ի լմբ ։

ՆԱԽԱԽՕՐՀՈՒԹԻՒՆ. գ. կանխաւ
խորհելն. հնազանգէ. * Եւ կիսիւ իցէ նա-
խախորհրդոյ վերայ. Կլիմաք ։

ՆԱԽԱԽՕՐՀՐԴԱԿԻՑ. ա. կանխաւ
գիտակ խորհրդոց մարդկան. * Նախախոր-
հրդագէտ գողով ուսոյց (աբրն). Մխ. ռոա ։

ՆԱԽԱԽՕՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախա-
խոհութէ. յառաջատեսուէ. * Ամենայն
իրաք պարտ է նախախորհրդութէ և քաջ ի-
մաստութէ նախ յառաջագոյն ձգծային իմն
նախախնամութէն արժանի համարել. փիլ.
Նխ. ա ։

ՆԱԽԱՀՏՈՒԹԻՒՆ. գ. (ըստ յհատոց՝ Նա-
խակիւք.) Նախդ այն չարժանն կրկին ինչ.
որպէս յուսոյ նախ քան զուրախութէն, և
նշանաց ակարութէ նախ քան զնձանդո-

թէ. *Ցոյս՝ նախախառնութեան իմն է խնդումն. Փիլ. լին. ա. 79։

ՆԱԽԱԽՕՍ. ա. Նախ խօսօղ, և յառաջաբան. *Սերմանքն պաղոցն են նախադիրք՝ ծննդոց, և նախախօսն՝ ամենայն թէատրոնին ապաղակին. Հին. ԺԵր։

ՆԱԽԱԾԱԳԵՄ, եցի. ն. կանխաւ ծագել, իլ. *Արուսեակ, որ հուպ շաւղօք մերձ նախածագեաց արդարութեան արևու. Հ. յուլ։

ՆԱԽԱԾԱՆ. Տ. ՆԱԽԱԾԱՆՕԹ. *Սակս նախածան լինելոյ գոլոյ, կամ ըստ մերձաւոր ազգականութեան. Նանայ։

ՆԱԽԱԾԱՆՈՒՑԱՆԻՄ, ցայ, ցեալ. յ. Προδιαγινώσκομαι. Ante cognitus sum, vel revelatus. կանխաւ յայտնիլ կամ ճանաչիլ. նախածանօթ լինել. *Մարգարէին ընտրելոյ 'ի խորհուրդ ծածուկ նախածանուցար. Նար. խը։ *Եղիցի քեզ նախածանուցեալ։ Ա յսորիկ նախածանուցելոյ. Դիոն. երկն. և եկե։

ՆԱԽԱԾԱՆՈՒՑԵԱԼ. ա. Տ. ՆԱԽԱԾԱՆՕԹ. *Ի վերնատունն խորհրդոյ շուրջ զսեղանովն բազմեցոյց զնախածանուցեալս իւր. Յհ. իմ. էլէլ։

ՆԱԽԱԾԱՆՕԹ. ա. որ և ՆԱԽԱԾԱՆ. Յառաջանօթ, յառաջնմէ ծանուցեալ՝ յայտնեալ, ծանօթ գտեալ, եւ և ճանաչօղ, անգեալ. *Ի նախածանօթ մերակերպութեան անեալն կոչմամբ ծանուցար. Նար. ղդ։ *Թագաւորին արդ աստ, որ արժանին լեալ էր նախածանօթ 'ի քոյն հաւատոյ. Բուզ. Դ. 14։ *Սիւնհոդոսական հրամանաւ առաքելոցն՝ նախածանօթս ուսուցելոյն հեթանոսաց զմեծ թեւագոյնան աւանդելոյ. իբր նորա հաւատոյ. Ագաթ։

ՆԱԽԱԾԱՆՕԹԱԳՈՅՆ. ա. կանխաւ քաջ ծանուցեալ. քաջայայտ. *Որ քեզն է նախածանօթագոյն քան զամենայն ումեք. Սարգ. ազ։

ՆԱԽԱԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախընթաց ծանօթութիւն՝ ակնյեկութիւն. և Մերձաւորութիւն 'ի մէջ ծանօթից. *Իբրու մտաւոյական և աղախնաւոր այսպիսւոյն նախածանօթութեան։ Եւ նոյն նախածանօթութիւն և գրաւական։ Դպիրքն և փարիսեցիք առաջինք էին վասն նախածանօթութեանն. Մաշ. խէ։ Լմբ. խմ։ Նրբ. Մաղ։ *Նախածանօթութեան և ազգականութեան ջատագովութեամբ զմեզ կարծեն. Նանայ։

ՆԱԽԱԾԻՆ, ծնի, նայ կամ նից. ա. Πρωτόγονος, πρωτογέννητος, πρωτευής. Primogenitus, primigenius, primitivus. Նախկին ծնեալն, երեալն, լինելն. նախածին. ըսկզբնածին. անդրանիկ. նախաստեղծ. առաջին. նախկին. *Ցայսմ գիշերի, յորում նախածինն լուծանի խաւար։ Լոյս էր, և նախածնին տուեալ նախածին պատուիրանն. Ագաթ. գաւք. Է. Խ. Դրբ։ *Որպէս և սուրբ նախածին, բայց ըստ հոգւոյ գոլով վերջին. Ցն. օրհ։ *Ես եմ և սա նախածինն քո. Փիլ. լին։ *Ծնունդ գոլով նախածինն, և բնաւորապէս նորին ախոյից հեռեւալ. Սիոն. ազ։ *Զնախածին ծառոյն զճաշակն. Գնձ։ *Նա զերկրորդ վայր գտանանցեալ կալաւ՝ իբր 'ի թիւս երկեւոյն. իսկ սա իբրև զնախածին՝ զառաջին գահ թագաւորական բազմականին. Պիտ։ *Նոր ծառոյն կենաց ամենակ գրախտին՝ ծաղիկ նախածին փթթեալ բուրմամբ անուշից՝ պտղաբերելով զկերն անմահութեան. Շ. տաղ։

ՆԱԽԱԾԻՆ. Πρόγονος. Progenitor, իբր Նախածնող. Նախահայր. նախամայր. *Զի՞նչ սորա անուն. կամ ում, որ և սորա հայր, և հաւ նոյն նախածին. Ագաթ. Յէ։ *Զանազանեալ նախածինն, և առաջնածինն. առաջնածինն՝ որուն, իմաստունն (իբրև հայր). իսկ վասն զի, իբր թէ ընդհանուր նախածին ընտանիացեալ ընդ ախտաւորս հիւթանիւթեան, որք զօրէն մօր ծնանին. Փիլ. լին. դ. 160։

ՆԱԽԱԾՆԻՆՔ. գ. որ և ՆԱԽԱԾՆՕՂՔ. Πρόγονοι. Majores. Նախնիք. *Ցայնժամ իսկ սատարացան՝ բնակելով առ ձեզ նախածինքն մեր. Պղատ. օրին. ա։ *Լակեդեմոնն և արգոս ընդ ձեռամբ նախածնացն մերոց (յն. ձերոց) լինել բաւականացաւ ես. ան. Ա։ *Ցայսպէս սատուածոցն պատուոյ, և նախածնից իսկ հաճոյութեան. անդ. Ր։

ՆԱԽԱԾՆՈՂ, ի, աց. ա. գ. Πρόγονος. Progenitor, majores. Նախահայր, նախամայր. նախահաւ. նախնիք. և Սկզբնապատճառ՝ ած. *Եհան արձակեաց զնախածնողսն մեր 'ի դրախտէն փափկութեան. Վրդն. յան. Ծննդ։ *Զնախածնողսն բեռնեցելէ 'ի տանէն փարթամ. Նխ. ա. Ծ։ *Դնել զայրն, և զնոյն բաժանել 'ի գաւառս, և 'ի նախածնողս և 'ի հարս։ Նախածնողն սորին լինելութեան։ Բարութ նախածնողին (այսինքն սատարչին). Պիտ։

ՆԱԽԱԾՆՈՒՆԴ. Որպէս Նախածնող. (ըստ յն.) կամ նախկին ծնունդն անդրանիկն. *Յառաջնմէ լեալ էին քրիստոնեայք. և 'ի նախածննդենէ անտի (յն. 'ի նախածնողաց) ընկալեալ էին զբարեպաշտութին. Ոսկ. յհ. ա. 27։

ՆԱԽԱԿԱԶՄԵԼ. ն. Յառաջագոյն կազմել՝ հանդերձել՝ պատրաստել. *Զխորդ համբերելին զձիւդ օր (եզփերացիք). անսանելով զմիս իւրեանց (զոչխարս) նախակազմեալ 'ի պատարագ. Վրդն. ել։

ՆԱԽԱԿԱՊՈՒՏ. ա. Ընդ առին վաղ կապեալ. *Զեղեգն զնախակապութեան հանդերձին ծածկոյթ. Զնախակապուտ բայան սեպհականեաց գուբձեալ նմին մարդոյ յարուցեալ. Նար. խն. և խլ։

ՆԱԽԱԿԱՏԱՐ, ի. ա. Προτέλειος. Praeperfectus, perfectissimus. Ընդ առին 'ի բնէ կատարեալ ամենայնիւ. գերակատար. ասացեալ Բէտի Գծ. *Գերագոյն լոյս, նախակատար ինքնակատար պէտութ։ Նորին քան զամենայն բան և միաս ինքնակատար և նախակատար իմաստութեան։ Ընկալօղն և նախակատարին։ Ի նախակատար կատարողագործութիւն համեմատաբար լցեալ կատարելագործի։ Իւրաքանչիւր ոք հաղորդ լինի նախակատարին կատարմանց. Դիոն. երկն։ *Նախակատար որպէս թէ են բնութեա ուղղեալք. Լմբ. պորֆ։

ՆԱԽԱԿԱՏԱՐ ՊՏՈՒՂ. τὰ Προτέλεια. Վաղ կատարեալ. վաղահաս. կանխահաս. երախայրիք. Բուրժանդ. *Այսոքիկ են ածանիքն առաջապտուղք նախակատարք. Փիլ. խնդր։

ՆԱԽԱԿԱՐԳ, ի, աց. ա. Προτεταγμένος. Jam ordinatus, dispositus, praemissus. Նախակարգեալ. նախապատրաստեալ. նախընթաց. *Եկեալ սքանչելի խորհրդակից որդին Ած՝ կատարել զխորհուրդ նախակարգ յաւիտենից։ Նախակարգաւ և խելամտութեան զօրէնութեան անպատեհ յարդարել. Ագաթ. Պիտ։ *Ասն՝ զոր 'ի նախակարգ բանիս նշանակեցաք, էր մոլեթոց անուն. Կոր. *Յետ նախակարգ յօրինուածոյն՝ առաջնաստեղծ լինելութեանն։ Նախակարգ յառաջագրութիւ՝ կանխահանդես խմբիւ ամենեցուն. Նար. կզ. և խլ։

ՆԱԽԱԿԱՐԳԱԲԱՐ. մ. Πρωτοταγῶς. Primo ordine. Նախ ըստ կարգի. *(Վերինքն) որպէս թագաւորութե նախակարգաբար հպեալ՝ թագուհութ վարկանելի է քահանայապետել երկրորդին. Դիոն. երկն։

ՆԱԽԱԿԱՐԳԵՄ, եցի. ն. Προτάσσω, ττω. Praestituo, praeordino, praepono, constituo. Յառաջագոյն կարգել, սահմանել. վերակարգել. Նախ կամ 'ի վեր անդր կարգել. *Տօն սքըն յոլհանննու միրտին և վկային, զոր նախակարգեաց առաքեալն և խոստովանողն քնի գրիգորիս. Կանոն։ *Ցանձն քո կատարելով զամենայն նախակարգեալ ('ի կանոնաց) զառաքինութիս. Մաշտ։ *Զնա ես նախակարգել 'ի պատիւ պատրիարգութե. Յհ. կթ։ *Ըստ պատշաճի նախակարգէ ըզբանն (զմարիամ նախ յիշելով). Նանայ։ *Առ որս արժան է նախակարգել զբանս. Շ. ընդհան։ *Նախակարգէ զանունն՝ ամենայն մասանց բանին. Երզն. քեր։ *Ոչ փոփոխեցայ 'ի նախակարգելոց (իրաց). Նար. խա։

ՆԱԽԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Յառաջ կարգումն, կարգաւորութիւն. նախակարգեալ ինչ. *Իսկ ընթերցուածքն չարամտեալ խորհրդով համաձայնին նախակարգութեանց. Յհ. իմ. էլէլ։ *Նախադաս նախակարգութեանց վեհագոյն տերանցն սիրոյ. Ոսկ։

ՆԱԽԱԿԱՐԾ. ա. կանխագոյն քան զամենայն կարծիս մնացք. նախայայտեալ. *Հայր ասի, նախակարծ և յառաջ իմն քան զամենայն արարեալս, այլ և ոչ որդի կրտսեր է ժամանակաւ. Ճ. Գ։

ՆԱԽԱԿԵՐՕՂ, ի, աց. գ. Նախ և յօժար արտիւ ճաշակօղ. *Նախակերողացն սեղանաւորել. Եղիշ. 'ի յոյն։

ՆԱԽԱԿԵՐՏ. ա. } Նախ չինեալ, և
ՆԱԽԱԿԵՐՏԵԱԼ. } դնեալ, ստեղծեալ.
*Նախակերտ փայտ (տապան նոյի). Նար. ծբ։ *Գիր պատմութեց զնախակերտն արարչութե. Երզն. քր. ա։ *Ի նախակերտեալն իւր վնաս 'ի գաւառն գողթան. Հ. ծննդ. ծե։

ՆԱԽԱԿԻՐ. ա. Կրօղ իբրև զառաջինն, կամ ըստ նախկին վիճակի ախտակիր. *Ոչ է յարութեն նախակիր և զարմանալար մարմնոյ. Մխթ. խռ։

ՆԱԽԱԿՆԻՔ. գ. Նախկին կնիք անվըթար. Նարագոյն պատկեր և նմանութիւն. *Զազատութեան ազգականութեան ամբողջ պահեաց առ սկզբնատիպն՝ իբրև նախակնիք 'ի վեր հայելով ըստ աննիւթ գոյին. Սարգ. լուս։

ՆԱԽԱԿՈՉ. ա. Նախ կոչեցեալ յառաքելուն. *Նախակոչ առաքեալն անդրէաս. Մխ. ապոր։ *Զնախակոչ քո աշակերտն անդրէի։ Բոլոր առաքելական գնդին նախակոչ լինելոյն կատարումն. Հ. յուլ։

ՆԱԽԱԿՈՉԵԱԼ. } Προκαλούμενος.
ՆԱԽԱԿՈՉԵՑԵԱԼ. } Praevocatus.
Յառաջագոյն կոչեալ. հրաւիրեալ. ազդեալ. *Նախակոչեալք յերկրպագութեն խաղաղութե. երկիր պագաք մանկանս այս նախակոչեցեալքս. Ճ. Գ։

ՆԱԽԱԿՈՐԾԱՆ. ա. կանխաւ կործանեալ կամ կործանելի. վաղափուլ. *Անդուստ իսկ 'ի շինել նախակործանն և վաղաստանականն բրգան. Նար. խը։

ՆԱԽԱԿՐԹԱԿ. ա. գ. Նախակրթօղ. արամադրօղ. և Տրամադրութիւն. *Զհովուականն ախորժելով ընկալեալ գործն, որ է իշխանութեան և թագաւորութեան նախակրթակ. Փիլ. լին. ա. 59։ *Վայելչացեալ ծաղկեայ պատմուճանաւն, որ իբր նախակրթակ գոգցես մեծամեծացն լինէր պատուի. Պիտ։

ՆԱԽԱԿՐԹԱԿԱՆ. ա. Այն ինչ յոր լինի կանխաւ կրթիլ անձամբ. *Գոյ և այլ առաքինութի, որ յաւանդելոյ և 'ի պատուիրելոյ է. և չէ հաւ. մտանախակրթական հանդիսի,

և ընտրութիւն ուղղեցելոյն. Լծ. առհ։

ՆԱԽԱԿՐԹԱՆՔ, նաց. Տ. ՆԱԽԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. *Հովիւ խաշանց (եղեալ). որ նախակրթանք է Թադաւորութեան և քահանայութեան. Վրդն. ծն։

ՆԱԽԱԿՐԹԵՄ. եցի. ն. Προγυμνάζω. Exercεo, praeparo. կանխաւ կրթել. նախավարժել. յառաջագոյն փորձել, և հրահանգել. *Նահապետն դիրք զսպայական հասակին նախակրթէ յառաքինութիւն. Նխ. ծղ։ *Ներհմտութեամբ՝ նախակրթեալ. այսինքն փորձեալ բազում հմտութիւք. Սահ. ծէ։ *Խնացաք զէշն (նշանակ) նախակրթեալ հրեից. իսկ զյաւանական՝ հեթանոսաց. Բզ. ծ։ *Որ վարդապետք եղիցին ըստ իւրաքանչ. նախակրթեալք հին և նոր կտակարանաց, և կանոնական հրամանաց յերկուց և յիցս վարդապետաց. Մխ. դփ։

ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. փ. Προγυμνασία, προγύμναστμα. Exercitatio praevia, praeparatio. Նախավարժութիւն. հրահանգ նախընթաց. ուսումն և սկզբունք իրաց կարեւորաց և մեծանաց. Բ.ել.ք. *Իբրև զնոսա նախակրթուելոյ ի պատերազմ. Որ զվարժուսն ունէր զնախակրթուելեն։ Վասն տղայոցն ոչ ունին։ Սակաւուք ձգնողակից եղբարբք զառաջինն բնակէր՝ իբրև զնախակրթուելի ինն առաջականին. Եփր. է։ Լ.ք. գբգբ։ Լ.ՃՃ.բ. Սիմ. ի ք.։ *Պատուն զուսանիս կանն ոչ կարծէ մանն գալ խնամատարկուած, այլ նախակրթուելի ինչ, որպէս և քերթողքն. Սահ. ա։

ՆԱԽԱԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Բարեկիրն ի հին օրինաւ, կամ անդասին յառաջին վարուց. *Անդրէն կոնդնեցան բիւրաստակեան գեղացազանցութիւք քան զնախակրօնիցն առաւելութիւն. Նար. ծա։

ՆԱԽԱՀԱՂՈՐԴԱԿԱՆ. կանխաւ մատնակից գտեալ. *Զնոյն հաղորդուն գտանէ՝ զողոյն նախահաղորդական. Վրդն. ՃԵ։

ՆԱԽԱՀԱՃՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱՁՕՀՈՒԹԻՒՆ. *Ցեղապարական նախահաճոյութիւն ասացաք, և մի՛ ի տալն տրամել. Շ. յն. իէ։

ՆԱԽԱՀԱՄԱՐ. ա. Նաւային ի ղեկավարն նախաթիռ. Նախ Թուխ. *Չի որպէս վարդապետն (անուն ի մեզ) ոչ նախահամար վարդապետ, և այնպէս և ոչ հայրն. Ներս. ծթբ։

ՆԱԽԱՀԱՅԵՑՈՒԱԾ. ա. Προβλεπτικός. Futura prospiciens, praevidens. Նախատես. յառաջատես. *Նախահայեացդ աչաք նկատեալ զպատժ ապարատես չարագործութիւն և յօրինեցեր. Նար. ծԷ։ *Ըմբռնումն երևելեացն. որպէս անմարթ է հեռանել նախահայեաց բնութեան. Լմբ. համբ։ *Նախահայեաց արատեսո՛ ըն ամն ասայ. Պեղէտ։

ՆԱԽԱՀԱՅԵՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Յառաջատեսուն. Նախմեաց յառաջգիտուն. *Զայն վիճակն զոր չիտ լինելոցն էր ի տղայեն, նախահայեցուածքն եռես. Լմբ. ոդ։

ՆԱԽԱՀԱՅՐ. որ, հարց. փ. Πρωτοπάτωρ, πρωτόπατωρ. Primus pater, generis pater, patriarcha. և avus, և auctor. Նախնի հայր. Ադամ, և նահապետք. *Պարտեաց զնախահայրն։ Ըստ պարտեաց նախնեացն. Են. Շ.ր։ *Նոյ եղև երկրորդ նախահայր աշխարհի. Ճ. Ղ։ *Նախահայր ազգին (աբրահամ)։ Յազգս նախահօրն առյաղանս։ Նախահայրն յակոբ։ Նախահարք (աբրահամ)։ Փիլ. կԻ-ԻԲ. Գանձ. Ճ. Ի։ Պիծ։

ՆԱԽԱՀԱՑՈՒԱԾ. տպպէս Նախահաս. նախածնող մարմնաւոր կամ հոգևոր. *Ծնող մեր բան աւետարանին և նախահայր. ՃՀ. ԼԱ։ *Աղօթիւք մերոյ սբ քահանայապետի և լուսաւորչի և նախահօր։ Աղօթիւք նախահօրն և հաւուն իմ սքնչ դրիցուրի. Մագ. ա. Բ։

ՆԱԽԱՀԱՑՐ. Սկզբնապատճառ. արարիչ. առաջնորդ. *Նախահայր երկաքանչիւրոց (մշակութեն և վնտրութեն) ամենաբարի Թագաւորն (ասծ). Պիծ։

ՆԱԽԱՀԱՅՐԵԱՆ. ա. Προπατορικός. Տ. ԱՒԵՄԱՑՈՑՆ. *Որ առ ի նախահայրեան պատաւորութեէ զնեղութիւս. Մագ. էՂէ։

ՆԱԽԱՀԱՅՐԱԿ. ա. Որ իւրէ ի նախկին յառաջ հատակի-ծակատասակ. *Աբէլ և նահապետական զուգակցին. Պիծ։

ՆԱԽԱՀԱՆԻ. ու, ուց. փ. Πρόπαππος. Proavus. Նախնի հաւ. հին պապն. Լ.ք պապէ՝ պեպէ՝ պեպ. *Նորին նախահաւն ո կորուս լեալ էր յերուսաղէմ յաւուրս ասն մերոյ յի քն. Ճ. Դ։

ՆԱԽԱՀԱՒՆ. որպէս Նախահայրն ադամ. ամենաւ աւելի պապը. *Ամանեաց նմա վհիւս նախահաւտն, քանզի որդի էր և նա ադամայ. Վրդն. պփ։

ՆԱԽԱՀԱՒՆԱԿ. ա. Սկսեալ անդասին ի ընէ, ի մանկութէ. իսկ Նախահաւակ լինել իբր նախահաւել. ի սկզբանէ անտի ճառել. *Ազգաբանեաք մոգեան ախտիւք նախահաւակ ի սկզբանէ մինչ ի կատարած ստրայս բաշխայեալ իսատավանեցաւ կատարելոյ. Ոչ էր ևթէ կամեսցի իսկ ոք, նախահաւակ ոչ կարասցէ լինել. Պիծ։

ՆԱԽԱՀԱՒՆԱՑ. ա. Նախնի հնաստատ ցեղ. կանխեալ ի հաւասս. *Ի նախահաւասս ի քՁ մեծն անտիոք. Ոսկիփոր։ *Գան գնոյսատանեսցս նախահաւատ երևելեան սբհիւք. Ոսոգ։

ՆԱԽԱՀԱՒԵԼ. է. Սկսանիլ. սկիզբն առնել. նախահաւակ լինել. *Այս նախնական սովորուն ի վարդնջոյ հնաւ նախահաւել. Ցհ. իմ. ապ։ *Յորդորօղ զոք և առաջնորդ նախահաւելոյ ծերունիս յանօր. խալ առաջնորդուն հաւատոյն ոչ էա ի մեզ. կանէ լինի ուրեք. Պիծ։

ՆԱԽԱՀԵՏԻՈՂ. ա. Նախկին հետևօղ. առաջին յընկերացս. *Նախահետևօղ վերնականն ամենանձուկ ճանապարհին՝ փայտ նոր բոդրոմեն. Նար. խե։

ՆԱԽԱՀՆԱՐԵԼ. Նախ կանխաւ հնարել. *Նախահնարեցեալվք վերատաւղծուածովք տպատարականացն նշանակաց. Դիոն. Բղ։

ՆԱԽԱՀՈԴ. Տ. ՆԱԽԱՀՈԳԱԿ. *Նախահոդ լինելն վասն ամենայնի. Բզ. ծղ։

ՆԱԽԱՀՈԳԱԿ. ա. Προμηθής, προνοητής, προνοητικός. Providus, provisor, procurans, ևն. կանխաւ հոգացօղ՝ խնամակալու. Նախահնամօղ. յառաջատես. փութաջան և զգուշաւոր վասն ապագայից. *Նախահոգական ուծ նախաձառեալ նշանակէր։ Ընտրին այլ ոք նախահոգակ քաց ի տեառնէ։ Քանզի և արուեստ իսկ ասյ բարելրատրէին այս է, նախահոգակ լինել առ իւր ապրաստս. Լմբ. գփգ։ Վահան. յոբ։ Խոսր. *Ոլ կալի նախահոգական է, առանց վերին նախահնամանէ վճարել ինչ ոչ կարէ. Ճփն։ *Ո՛վ նախահոգակ քահանայք՝ յարբուք առնէք, զի զգուշանայք դևլ զնահին. Եղիշ. Ռաղ. *Նախահոգական ծնող։ Քննողս և նախահոգակս գիտէր զղջաստօրէ զաստանօր կէնացն պէտս. Պիծ։ *Նախահոգակք՝ առաջնորդք բարեշաւիղք. Նար. ՃՃ։ *Նախահոգակ բժիշկին։ Հայեաց ի քեզ սՀամքեր, նախահնոգակ հանդերձեալոցն. Բզ. հայեաց. յորմէ և Մաղ։ *Կնդգանեաց ոմանք գործատէրք. և կէաք նախահոգակք։ Մեհրու խնամատուն, և մրջիւն յառաջահաս, խնամատուն և նախահոգակ. Ած օր. է։ Փիլ. նխ. ա։

ՆԱԽԱՀՈԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նախահոգակաւ որ ինչ ակ պահական նախահոգուած. *Զամենայնին (այսինքն զտիւքվերաց) մասունս խնամատուս գալ և նախահոգականաց։ Զորս ի ներկայումն նախահոգականաւն զորացուցեալ զապառնեացն օգուտս ցուցանէ. Փիլ։

ՆԱԽԱՀՈԳԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Նախահոգականի դոլ. նախահոգուիլ. Ած մրջիւնն առաքելով յուսումն նախահոգակուած. Լմբ. ոաի։

ՆԱԽԱՀՈԳԱՆՄ, ացեալ. ն. կանխաւ հոգալ. նախահոգակ լինել. *Զայս ահա ի վաղնջուցն իսկ նախահոգացեալ ծնողքն՝ յաթմարեցին ըստ աշխարհի. Պիծ։ *Իբրև զնախահոգացեալ ինն գործ՝ ինդրեաց ղերձաչին իւր (Մարմինն յիսի). Բզ. ծէ։

ՆԱԽԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. փ. Προμήθεια, πρόνοια. Providentia, provisio, procuratio, ևն. որ և ՆԱԽԱՀՈԳԱԿՈՒԹԻՒՆ. Նախահնամանի. յառաջատեսուածիանտեսուի. ղգուշութիւն. փայթ. կամք խորհրդածելոյ կամաւորի. գործելն գիտութիւք. *Ընդ նախահոգութիւնն ամենայն ինչ ըստ պատշաճի ամենայն ուրեք վճարեալ լինէր. Ի։ *Ընդ որ ամենայնին նախահոգութիւն իմոյ ասեի՝ բնութիւն, բանիւեաց ևս զայս. Փիլ. այբ։ *Խնամեցն՝ իւրիւրգործեցն նախահոգութիւնէ. Պիծ։ *Պահպանութիւն և նախահոգութիւք՝ ոչ երբեք անզգուշութիւք յորոգայթն ընկնելոյ լինէին։ Յոլովագոյն առնէ զնախահոգութիւնն. Նիւս. կոս։ *Նախահոգութիւնամբ ղեպա և վկնլուս և ղյոյս ոգա դիցեն։ Ոչ վայելէ քեզ աշակերտացն նախահոգութիւք խոսել առաս. Մխ. դփ։ *Կամաւոր և ինախահոգութիւն իրրև ի մտաւոր յատգս մեզանէլոյ առաջնին գոլ հակառակեին. Փիլ. Իմաստ։ *Նախահոգութիւն և խորհրդով պատրաստն գործէին. Գէ. նս։

ՆԱԽԱՀՐԱՄԱՆ. ա. կանխաւ հրամայօղ կամ հրամայական. հրամայողական. բուռն. *Ոչ էա օրհնաբանելի և գուռ երկրորդաւս. ողորմածութիւք, քան նախահրամանն առաւկութիւն. Նար. խէ։

ՆԱԽԱՀՐԱՆՔ. ա. Գերատրաչ. ի վեր քան զնրաչս. *Յորժամ զմասս ածեմ զքոյդ նախահրաչ զարմանդ, զօրանայ ակարութիւն վճռաեալ հոգւոյս. Բէնէկ։

ՆԱԽԱՀՐԱՆԻՐ. ա. կանխաւ հրաբրօղ, և հրաբրիչ, հրաբրական. *Ոչ խոհրաբեր կարապետ փառաց (առեփսեռս)։ Բարեխոսութիւն մեծին ի ծնունդս կանանց՝ նախահրաբեր այսմ շնորհի սկզբնաւին յովհաննու։ Լռելեայն ան ինդն ի Հակոբ նախահրաբեր կոչեցելոյն յարքայութիւնդ երկնից. ԳԱյ։ *Ջնա դէլուզանդն նախատիպ նորաստեղծութեան դիմանդ նախահրաբեր հրճուանաց. Նար. խե։

ՆԱԽԱՀՐԱՆԻՐՈՒԱԾ. Յառաջագոյն հրաբրիչ. նախատեսանող. *Ջսումն նմանեան ի խորհուրդս հոգևոր զնահատն ասելոյն կոչէ. Սիմ. ի ք.։

ՆԱԽԱՀՐԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆ. լման. փ. Յառաջագոյն հրաբրիչն, իւր. կանխաւ արուեստն. նախատեսութիւն. *Խորհրդով նախահրաբերմամբ՝ կազմեցեր զարիւն մեզ քոր պատուական. ԳԱյ։

ՆԱԽԱՁԱՅՆ. ա. Նախաձայնօղ, կամ նախաձայնեալ. *Նախաձայն յայտնութիւք աւետարանողացն։ Լսիցի ի կատարումն մարգոլսիցն նախաձայն քարոզութեանցն։ Լսես նա նախաձայն հոգևրդոցին. Նար. խե Շ. Սիմ. ի ք.։

կամ իբր յ. Նախկին ձայնիւ, որ ընդ ծնանիլն մանկան. *Արձակեաց արգանդն զոր ունէր. արտաքս անկաւ ի կենցաղս, նախաձայն եւլոց. Մագ։

ՆԱԽԱՁԱՅՆԵՄ, եցի. ն. Προφωνέω, προαναφωνέω. Prius vocem edo, praeloquor, praenuncio, praedico. Կանխաձայնել. գուշակել. քարոզել անգամին. յաւելուածոյն ասել կամ նուագել. *Զհանգիստն նախաձայնէ ի մի ցնծաքուէին։ Ոչ փոքր ինչ տանջանաց և աւուրս նախաձայնէ նոցա. Ոսի. յհ. Ը. 14. 31։ *Եւ լերին ըստ բարձրաբերձն խորշոդոյ օրինակաւ նախաձայնի մարիամ. ՀՌ. Բ։ *Նախաձայնեալ աստուծոյ. Նոր. ծ։

ՆԱԽԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Προφώνησις. Praenunciatio, praedictio. Կանխաձայնութիւն. նախասացութիւն. գուշակութիւն. *Զայս ամենայն նախաձայնութիւք ի մարգարէիցն լուեալ։ Զգեցին յինքեանս մարգարէքն զնախաձայնութիւնեցն մեկնիչ. Սկնա. է. Ն. Ս։ *Զնախաձայնութիւն երկնաւիկ տեսողին ի մէջ առնլով. Եզեկ. ծգ։ * Պատմութիւք անցելոյն, և նախաձայնութիւք հանդերձելոյն. Տօնակ։

ՆԱԽԱՁԵՌՆ. ա. գ. Πρόχειρος, ον. Qui, vel quod est in promptu, expeditus, aggressor, aggressus. Առ ձեռն պատրաստ. Նախայօժար. Ձեռներէց. մեծագիւր. Նախապատրաստ, և նախադրաստութիւն. *Այս բազագոյն նախաձեռն ընծայ ըստ կամից մատուցից զնիւթն վաղվաղակոյս. Խոր. Բ. 3։ * Նախաձեռն հարկանել զգօրս պարսից. կռվանք։ * Որ յառաջն մատեաւ, նախաձեռն եկն (ի կռիւ). Կիւրղ. օրին։ *Իւրաքանչիւր ոք երևիցի առ յոյժ ջերմեռանդն կամաց և քաջակենդ արուեստիւն նախաձեռն ի խառնուածին մարտին առնել. Պիտ։ *Ծաղր անվայելուչ, ձայն ապիկեալ, բարկուն նախաձեռն. Մ ԵՒՆ. վ՝ոթ։

ՆԱԽԱՁԵՌՆԱՐԿԵԼ. Տ. ՆԱԽԱՁԵՌՆԵԼ։ *Եւ որպէս և ոչ մի ինչ իշխանութիւն լինել զՀաղոյս իւրեանց նախաձեռնարկել, և կամ անուանս կոչել. Սոփ։

ՆԱԽԱՁԵՌՆԵՄ. եցի. ն. ւ. Προχειρίζω, ομαι. προχειρέω. Prompte aggredior, praesumo, instituo, designo, commendo, destino, eligo, ordino, creo. Ձեռներէց լինել առնել ինչ. ընձեռել կամ ընծայել զանձն կամ զայլ ոք. յառաջ մատուցանել. ընտրել և ձեռնադրել. * Անմարթ է յայս նախաձեռնել... անհետաքննելի է. Գր. փղ. Ել։ *Ոչ նախաձեռնել, ոչ ձեռնադրել ուրեմն առնել. իշխանութիւն ունին նախաձեռնել, և անուանս կոչել արժանաւորացն վճռակին։ Ջօրոյս յեպիսկոպոսութիւն նախաձեռնէին։ Ի կարգ քահանայութեան նախաձեռնեալ (լուս)։ Ձեպիսկոպոսութիւն նախաձեռնեցաւ փոխ գացաց. Սոփ։ *Ձեռնադ գաւազանագիտութեան պատուանեկին նախաձեռնեն զնա ի կայսերական պատիւս. Վչ՛ոթ։ Ե Ի ոսգ։

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձեռնադրութիւն. մատուցումն. *Քահանայիցն քաւչայեաւել աղօթից նախաձեռնութեամբ. Ղ. Նոյ. Ը։

ՆԱԽԱՁԻԳ. ա. կանխաձգեալ (ի ծով. եթէ չիցէ գրեալ նաւաձիգ.) * Ակն եւայի ... յայնման նախաձիգ, ոմն գշրէյմարտութեան. Տագ։

ՆԱԽԱՆԴԻ, զս. գ. Ἀπέρδισμα. Առաջին աղիքն մեծ՝ սկսեալ ի ստոծ. ոտղաձիգ ծայր ապեաց ի վայր կոյս. Ին ձեռն, գ-ծոյտ. *Կոչեցեալն ի բժշկաց նախադի՝ ուղղակի նոյն ժամայն անկանէր ընդ տեղի նստոյն. Ս։

ՆԱԽԱՃԱՆԱՊԱՐՀ. գ. Προσίμιον. Նախաչուխիզ. յառաջ ճանապարհ. սկզբնաւորուն. *Առաւօտին ծագումն՝ լուսոյ է նախաճանապարհ. Նիս. երփ։ * Զդիտաւորութիւն նախաճանապարհին եռաս զկրսմանն ածային. Ա՝ ոբ. Բ։

ՆԱԽԱՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Προοδοποιέω. Viam praestruo. Առաջնորդել. հորդել զճանապարհ. յառաջ խաղացուցանել. *Բանիւք և հարցմամբ նախաճանապարհորդեցուցանէր՝ թէպէտ տալով երթալ ի լանջսն. Ոսի. յ՛ոթ. Բ. 26։

ՆԱԽԱՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόοδος. Ցառաջ խաղացուցումն. յառաջդիմութիւն. *Ուրով ըստ նախաճանապարհորդութիւն անձին չորժելով՝ այն թուլորից միաւորի. Մոփ. ելիէ։

ՆԱԽԱՃԱՌԱԿ. ա. գ. Πρόγευμα. Praegustatio, jentaculum, իս. Colazione. Նախկին ճաշակելի ինչ. տուեալն իբր զնախկին ինչ ճաշակ. համբէս, նախաճաւիկ. ընդի, գհաւնիկը. *Սը մէկ լլցուք ի ձեռն գորին, այս է մարմնոյն քրիստոսի նախաճաշակ մատուցողին. Լմբ. պոփգ։ * Կասկածանօք ահի լերկսրեալ զսպհանջումն վարկին. լաւ համարեցաւ թողուլ ի յուսոյն նախաճաշակ բարիս՝ քան թէ ուշացն ձեռաք ցուցանիլ ի ժամու հատուցման. Վ՛բն. էդ։ * Ի խիղճ մտացն այրելով, որ նախաճաշակ է հանդերձեալ հրոյն։ Կախաճաշակ նշանագրս այսոցդիւք ակնունել մեծի հրոյն հանդերձելոյ. Ոսի. գծ։

ՆԱԽԱՃԱՇԱԿԻՉ. ա. Προγεύστης, υτής. Praegustator. Կսիս առօղ զճաշակ ինչ. համբէս ընդ. ընդիւիչ, գհաւնիչը եպէն. *Ոչ վայրապար նախաճաշակիչս զհաւատիչսն առաջին եղ ոմանք, և բժիշկք՝ այնոցիկ, որ ի վտանգս ցաւոց մահառել էն, յորժամ ոչ կարացեն կերակուր առալ. հոգս մատուցանեն. փիլ. Լին. Բ. ի ի՞։

ՆԱԽԱՃԱՄ. ա. Նախաճառեալ. Նախաձայնեալ. Նախասացեալ. *Մարգարէիցն քանիք նախաճառ. Նախասացեալ մատակարարութիւն մարգարէիցն. Ըստ. ա։ * Նախաճառս բանագրութեան յապաւենացս խորհուրդ հոգւոյ ակամբն նայի. Նոր. Խ։ * Ցայսմանէ ըզնիւորըս նախաճառուն քննուեցի. Ըստ. ոթ. Բ՛ոյր։ * Մեզաք, և տնաք, ըզնախաճառ խրհուրդս մեք կատարեցաք. Տագ։

ՆԱԽԱՃԱՒԵՄ. եցի. ն. Προρρέω. Praedico, cis. προφωνέω, praenuncio. Կանխաւ ճառել. Նախաձայնել. կանխաւ ասել. *Ըստ որում նախաճառեցաց մարգարէն. Լմբ. ոթիզ։ * Հոգեկիրքս զհանդերձեալ ածողութեան զպաճնէլսգործութիւնն նախաճառեալ ածաքանեցին. Սհ. կե. Ծբ. Տաս։ *Զայս աւետեան վասն այսորիկ նախաճառեր, զի մի վիրաւորեսցին. Գե. Ես։ *Ի յսուսիկ այլ նախաճառեալ ձայն (յն. նախաձայնութիւն) առնու վախճան. Ոսի. յհ. Բ. 39։

ՆԱԽԱՃԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Προρρήσις, προαναρρήσις. Praedictio, vaticinium. Նախաձայնութիւն. կանխասացութիւն. գուշակութիւն. *Ապառնեացն մարգարէականաց նախաճառութիւնս. Զնոսին նախաճառութեանց սուրբս կատարելագործութիւնս զկրկմարտութիւնն հաւատարմացոյց. Դիոն. Եիէ։ *Ըստ մարգարէին նախաճառութեան. Նոր. գն։ *Աւ ի գիտաւորութեան հայի մարգարէիցն նախաճառութեան։ Ի գլուխ ածէ զնախաճառութիւնս. Լմբ. պոփգ. Ե ւէր։ *Ամենայն նախաճառութեան տեառն ի ձեռն եկեալ նոցին. Ս։

ՆԱԽԱՄԱՆԱՊԱՐՀ. գ. Προσίμιον. Նախաչուխիզ. յառաջ ճանապարհ. սկզբնաւորութիւն. *Առաւօտին ծագումն՝ լուսոյ է նախաճանապարհ. Նիս. երփ։ * Զդիտաւորութեանն նախաճանապարհին եռաս զկրսմանն ածային. Ա՝ ոբ. Բ։

ՆԱԽԱՄԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Προοδοποιέω. Viam praestruo. Առաջնորդել. հորդել զճանապարհ. յառաջ խաղացուցանել. *Բանիւք և հարցմամբ նախաճանապարհորդեցուցանէր՝ թէպէտ տալով երթալ ի լանջսն. Ոսի. յհ. Բ. 26։

ՆԱԽԱՄԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόοδος. Ցառաջ խաղացուցումն. յառաջդիմութիւն. *Ուրով ըստ նախաճանապարհորդութիւն անձին չորժելով՝ այն թուլորից միաւորի. Մոփ. ելիէ։

ՆԱԽԱՄԱՄՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՑԱՌԱՋՈՒԹԻՒՆ։ *Բազում ցուցանելով նախամանութիւնս պատուոյ։ Որ նախամանութեան ի քնութենէն հասին. Փիլ. Լին. Ե Լոս։

ՆԱԽԱՄԱՏՈՑՑ ԱՒՆԵԼ. Ցառաջ մատուցանել կամ ձգել. Նախաձեռնել. *Ապա ամենեցունցն նախամատոյց արարեալ զԹանասիոս՝ ի գլխաւորութիւն հաւատոցն կոչէին. Ճ. Բ։

ՆԱԽԱՄԱՐԳԱՐԷ, ի, յց. գ. Πρωτοπροφήτης. Primus propheta, princeps prophetarum. Նախկին մարգարէ. առաջինն մարգարէից. մովսէս. էեչմարէրէր պոչը՝ էէրի. *Նախամարգարէն մովսէս։ Երանելոյ նախամարգարէին. Պիտ։ *Չանգոյն նախամարգարէին մեծի. Խոր. Ճ. 30։ Շագ։

ՆԱԽԱՄԱՏ. ոյ. գ. Առաջին մարդն. Ադամ. Իւ ոգէմ. (յորմէ ամենայն մարդ՝ ոգամ)։ Նոր. Խւ։

ՆԱԽԱՄԱՏԻԿ. ական, կաց. ա. գ. Πρόμαχος, προαγωνιστής. Antesignanus, propugnator. Ցառաջամարտիկ. ախոյեան. նահատակ. զօրավար. * Նախամարտիկ քոց մանկանց եղիազար՝ Մեծ՝ Ձմարտութեն նախամարտիկ և վարդապետ (պօղոս)։ Ոչ յաղագս անարգութեան նախամարտկաց. ԱՃոբ. Ժակոբ։ Ա՝ ոբ. Է. ծէ։ * Մեծաց մեծք հաւատոցն նախամարտիկք. Նիս. երփ։ *Ա՝ազէլին զվախճան նախամարտկացն չզօրաց և քաջաց։ Տայր ի պահեստս բանակ չանձինս զօրավարաց նախամարտկաց և քաջից. Ղևոնդ։ * Նախամարտիկին զինուորութեն երկնային պարտուն (միքայէլ զօրավար երկնից). Նոր ըէ։ Խակ Ա՝ոզ. Բ. կ։ * Թողեալ ամենայն պայիկք նախամարտկացն ի պարապին. մարթ է իմանալ և նախամարտկոցաց. նախապատրաստին։

ՆԱԽԱՄԱՐՏԻՐՈՍ. Տ. ՆԱԽԱՄԱՐՏԻՐՈՍ. *Որպէս զնախամարտիրոս պտակաւոր, և անդ լսանիկ մարտիրոսաց. Գր. ոփ։ ի ոթէ։

ՆԱԽԱՄԱՐՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցառաջամարտութիւն. զօրավարութիւն. * Եղէց հմուտ առ պատերազմել. քոյով նախամարտկութեամբ. Սոփ։ ոզ։

ՆԱԽԱՄԱՓՐԻԼ. կանխաւ մաքրիլ՝ սրբիլ. յն. նախ մաքրիլ. Πρώτον καθαίρεσθαι. Primo purgari. *Որ մատչին (ի սե խորհուրդս), պատշ է նախամաքրիլ վարդապետեամբ յանձնառուականացն մեզաց իառնականէ. Մոփ. ի էիւն։

ՆԱԽԱՄԵՆԻՄ. ա. Πρότιμος. Praelatus. բաչխ. προτιμάω, προκρίνω, προτάσσω, praefero, praehonoro, antepono, և այլն. Մեծարեալ կամ մեծարելի յառաջ քան զայլս. Նախապատուական. նախապատուական. գոյն. յարգի. յարգոյ. նախագաս. լաւագոյն. ինքնէէր. *Նախամեծար ընտրելի զնա քան զիշխանութիւնս և զաթոռս. Իմ. Է. 8։ *Թէպէտև չուն իցես, նախամեծար

քան զայլ որդին լինէիս : Ոչք քան զնա նախամեծարք են . Ով. ա . 22 : Ք . 3 : *Հաւատայն և սիրոյն , որ քան զայն միութիւնն չիք նախամեծար. Աֆոփ . ֆ : *Քառատուն Թիւ նախամեծար իմն երևի ի հնուումն և ի նորումն. Բր . վ : *Աշտա պատորիկ՝ այր երևելի և նախամեծար ի մէջ նախարարացն հայոց . Ղ.Ա.ոփ : *Քան զամենայն իշխանս՝ զնա նախամեծար և մեծարգի ցուցեր. Ագթր. Ք. 3 : *Մի՛ ինչ նախամեծար քան զնա և զնորա օրհնութիւնս համարեսցուք: Ջպտուղ փայտին Ճաշակել՝ նախամեծար քան զծառան համարեցաք . Խոր : *Սկզբնաթիւրն և նախամեծար՝ վկայն հաստատեալ (պետրոս կերփաս) . Նար . ոոոփ :

Մերմ՝ իբր նախամեծարօրէն . *Նախամեծար չարի եղեն . Մխ . Երէմ :

կամ ք. Նախամեծարաբերով . որպէս առաւել ընտրելով. *Նախամեծար յանձինս բերել ցուցք զայ վկայութիւնդ . Նանայ :

ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱՒՆԵՄ. } ա. Պրոտե-
ՆԱԽԱՄԵԾԱՐԵՄ, եցի . } մաօ. Praefero , և այլն. որ և ասի ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԸՆՏՐԵԼ կամ ՀԱՄԱՐԵԼ . Նախապատուել . նախադասել . պատուասիրել . ի վեր հրաւիրել . *Նախամեծար առնելով զբանս վսիպական Թշնամւոյն պատրոյլ՝ քան զքո ճշմարիտ օրինադրութիւդ . ՃՂ : Մ ոոք : *Եթէ զքո իսկ ոգիդ նախամեծար քան զիմ սէրն առնիցես , չես ինչ մնուելոց յիմ աչսկէրտութենէ . Ով . ք . 8 . 10 : *Ի յայլսքան տագնապի նախամեծար զքեզ արարեալ, աշակերտին սիրեցելոյ՝ ապաստատել (քեզ) հրամանատարալ . Սկ . ոզ : *Արդեօք նախամեծարեսցէ՞ զանձին իւրոյ զիրկութիւն քան զպատուիրանն : Նախամեծարեսցուք զայսոսիկ . Նար : * Ի դասս հոյլ-սպետաց նախամեծարեցար . Ով . Լոոո :

ՆԱԽԱՄԵՆԻ, ի . ա . Ընտրելի մեղուց (եւայ) . *Ոչք ցնծալի ձայնիւ մտուցին՝ զլուր աւետաց մոր նախամենին . Գ.Ոյ :

ՆԱԽԱՄԵՌԵԼՈՒԹԻՒՆ . գ. կանխաւ մեռանիլն . *Մեռեալ մեռանիլ՝ նախամեռելութեամբ խորհրդոց . Կ.Ա.ոփ :

ՆԱԽԱՄԻՋՕՐԵԱՅ . ա. Որ ինչ լինի նախ քան զօր հաւասարակ . *Մի Թողուր ըզնախամիջօրեայ աղօթս . Ո.Ի.թոր . իբր լս . Antemeridianus .

ՆԱԽԱՄՈՒՏ . ա . ք . Որ նախ միջամուխ լինի . յանդգնի . և Ձեռներէց լինելով . *Լեզու ունիս, նախամուտ ինքնագործել քեզ զմեզս . Մ.ով :

ՆԱԽԱՄՈՒՏՔ. Տ. ՆԱԽԱՏՈՒՐՆ . *Նախամուտք տաճարին ,, յն նախատաճար . Պրոկոպ. փիլ :

ՆԱԽԱՄՐՑՈՂԱԿԱՆ . ա . Որ ինչ հայի ի նախկին մրցանս . *Պատճառ անհատամ պահապանութեանդ՝ փափագողացդ նահատակումդ որ՝ի քո՝ նախամրցողականն հանգիսաբեր . Գր . ոփ . ի ոթէ :

ՆԱԽԱՑԱՑՏ. ա . Պրոտոփանէς , որ ծղոլօս. Primum apparens, prospicuum. Նախածանուցեալ, և քաջայայտ . *Յայտնադոյն , որպէս նախասուր , և նախայայտ . Դ.Ոփ . Երէմ : *Ըստ նախայայտ արարելոյդ . Կ.Ա.ոփ : * Նախայայտ է, վի ոչ մի երկպատառական էր յամենեսին : Նախայայտ էլեալ և այլն . Բր . հղ : Կ.Ե.ղ . գանչ : Կ.Ե. տան . ա. գէ . կի :

ՆԱԽԱՑԱՑՏԱԲԱՐ . տ. ՊրոտոփանոՓς . Primordialiter . Իբրև նախայայտ , և նախայայտնելով. սկզբնապար և յայտնապէս . *Ջերբոյն լուսաւորութեանն պայծառութեամբ նախայայտապար և բազմերկանիկ հնչմամբ գերագունիցն էութեանցն յայտնէ . Դ.Ոփ . Երէմ :

ՆԱԽԱՑԱՑՏԵՄ, եցի . ն . կանխաւ յայտ առնել . և Պատրաստել . *Ջխորհրդոյն զօրութեի նախայայտեալ որպէս առաւկաս . Գաբապ . իէ : *Ջսա և օրհնեքն ածած տուրք նախայայտեցին ի մարեհաւորն յատկէս . Ճ . ժ :

ՆԱԽԱՑԱՑՏՆԻ , իք , նեաց կամ նից . ա . որ և ՆԱԽԱՑԱՑ . ՊրոտոփանոՓς. կանխաւ յայտնեալ կամ ծանուցեալ . և Քաջայայտ . *Ջևոցն կատարմունք նախայայտնիք են , և մնակացողացն Ճանաչին. Նիս . Բ : * Ցնոյնիքն զերկրացաւունիցն գերագոյ բոլորմունս ոչ ունին, բայց մնանաւորս ի նախայայտնից լուսափայլութենց ի Ձեռն առաջնոյն հաւատացաբար ի նոսա անյեալ . Դ.Ոփ . Երէմ :

ՆԱԽԱՑԱՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Նախկին յայտնութիւն , կամ պայծառ ծանօթութիւն . *Նախ ի Թաքնոյն ածի նախայայտութիւ ի Ձեռն առաջնոյն զօրութենց . Դ.Ոփ . Երէմ . (յն . ատ. յայտնութիւն :)

ՆԱԽԱՑԱՆՑ, ի , ից . ա . Նախամեղ . և ի չնուելն յանցագեալ նախ քան զնոր օրէնս . * Ուր տապանն՝ նախայանցիցն , և կտակարանն՝ սերանարդիցն դատախազեն . Նար . հէ :

ՆԱԽԱՑԱՆՑԱՆՔ . գ . Նախկին յանցանք , առաջին մեղք նախատատիճից . *Ներգործութեի որովայնամոլութեան՝ գուռն է ախտից , և նախայանցանք ագամայ . Կ.Ա.ոփ :

ՆԱԽԱՑԱՋՈՐԴ . ի , ից . գ . Պրոդիգօմենոս . Praedecessor, antecessor . Նախորդ , որ յառաջ յաջորդեալ է զաթոռն . * Ի չորն մեր և ի նախայաջորդէ սքի սեթոտոյս ի տեսան ներբսիսէ գրելոց նամակացն : Գր . փղ . Ի.Ի :

ՆԱԽԱՑԱՒԱՋԵԱԼ . կանխաւ յառաջեալ՝ հրաժարեալ յաշխարհէ . մեռեալ յառաջագոյն . * Ջամենեսեան զնախայառաջելոյն և զնախայարուցեալն ընդ առաջ լինել յառաջագոյն յամենեցուց գալըստեան փեսային . ՃՃ :

ՆԱԽԱՑԱՐՁԱԿ . ա . Որ ինչ լինի առաջինն կարգել յարմարութիւն . նախադասել . *Ձայն ուսմանցն գեր քան զմարգարէութիւն զնծեալն նախայարմարեաց . (յաստէն, մի՛ մերձենայք յօծեալս իմ, և՛ի մարգարէս իմ մի՛ մեղանչէք .) Նար . ղէ :

ՆԱԽԱՑԱՐՈՒՑԱԿԱՆ . կանխաւ նախ քան զայլս յարուցեալ . * Յորժամ երկնաՀաչիւն զնախայարուցեալ զքոյն՝ ի քո կենդանեացդ հանդերձ ընդ առաջ հրաւիրեսցեաս . Ան . Բարյ : Շ . անթ : Ե Երէն . Տպ :

ՆԱԽԱՑԱՒԻՏԵՆԱՆ . ա . } Պրոաւիոս.
ՆԱԽԱՑԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ . } Qui est ante secula , aeternus. Որ յաւուրն է քան զամենայն յաւիտեանս . անեղ . անժամանակ . միշտ էն . *Նախայաւիտեան որդին , կամ բանիդ , և այլն . Շ.Բ : * Դու նախայաւիտենական . համանգամայն և առժամեան . դու երկնային , և երկրաւոր . Ով . նոր կիբ : * Ջնախայաւիտենական բանն Տօր ընկալեալ : Ջնախայաւիտենականն ածի . Եղիէ . ի կոյն :

ՆԱԽԱՑԻՀԱՏԱԿԵԱԼ . կանխաւ կամ ի վեր անդր յիշատակեալ . * Որպէս այսպար զնոսին վնախայիշատակեալսն . Լ.Ք . ասաք . Ե ձգ :

ՆԱԽԱՑԻՉՈՂ . Որ նախ և կանխաւ լիչէ կամ սրտէ զկարելիս՝ ի գէպ կամ յանդգնութիւն . *Ուրճ աԹասիւն է՝ ծնրութեան չորքարիւ , տակաւ նախայիչող . Կ.Ա.ոփ :

ՆԱԽԱՑԻՒՔ . լց . ա . (ելիէ չիցէ կրկին բառ .) Ընկալ ստացվինք . նախինք . * Եթէ չայրգացի այս անձին բանի պատասխ քեզ ի հաճոութիւն , նախայլոյն ընդ իս քո ընծայեացի . Նար . ֆ :

ՆԱԽԱՑՈՒՄ . ա . ՊրոաիրետոՓς , προαιρετικὸς . Spontis , spontaneus , volens , lubens . Յօժար . յօժարական . նախայօրդորինքնայօրդոյ . յօժարամիտ . նախահոգակ. ընտրողական . *Նախայօժար կամաք չարժիլ կամ անարդել , կամ մեղանչական . Վ.ք.հղ . ծէ : Լ.Ք . ովւ : Սարկ . փհ : * Ոչ նախայօժար կամաք, այլ իբրև ի հարկէ . Շ . հրեչ : *Նախայօժար կամայն ընծայութիւ տեղի տայ չարին : Ըստ նախայօժար կամայ առեցուք զՏնգաւորն խաղաղութեի . Շ . ամ լոր : Լ.Ք . ոթ : *Չանգդոյն մեծի ալքայիք և համեմատ նախայօժար սրտի նորին և պէսրդ հասարակաց ծանեալք գկոմսկացութեի . Շ . Ի.Ի :

ՆԱԽԱՑՕԺԱՐԱԿԱՆ . ա . Առաւել ընտրելի , յօժարեցուցիչ , կամ ձգող յինքն զյօժարութեի մեր . * Նախայօժարական է՝ մին քան զմիւսն յօժարականն. Կ.Ա.ոփ.Ի.ի :

ՆԱԽԱՑՕԺԱՐԻՄ, եայ . յ . Պրոաիրօμαι. Praeeligo, praefero, sponte feror, inclinor, adhaereo. Նախայօժար գտանիլ ինք նակամ անձնիշխան յօժարութեի ընտրել, բերիլ . յարիլ . * Մանկունք և անասունք կամաւ (այսինքն յօժարութեի իւրեք) առնեն , սակայն և ոչ նախայօժարեալք : Ոչ ամենեցունց՝ որոց պատշաճ է և նախայօժարել , նոցունց պատշաճ է և ախորժել . քանզի աստ ախորժել զոմն գոլն , բայց նախայօժարել զոմն գոլոչ ոք ասէ : Աստ ախորժեմ անմահ լինել , բայց նախայօժարիմ անմահ լինել ոչ ասեմք : Ջայսոքիկ միայն նախայօժարիմք , զորս ի Ձեռս մեր կայ չմարիմք լինել . Նիս . Բ . ի :

ՆԱԽԱՑՕԺԱՐՈՒԹԻՒՆ . փ . Պրոαίρεσις . Electio, propositum, voluntas, studium, consilium. Ինքնակամ ընտրութ յօժարութի . ընտրութ . և դնեղն ի մտի հաստատութ . *Ջինչ արդեօք իցէ նախայօժարութենն : Ախորժէն վախճանին է , իսկ նախայօժարութենն՝ որոց մերձ առ վախճանն : Ամենայն գործոյ նախայօժարութին առալ նորգէ . և սկիզբն մեղաց և արդարագործութե՝ նախայօժարութի է : Ոչ միայն գործն , այլև նախայօժարութենն ընդ գաստատանաւ է . Նիս . Բ . ի . մ : * Մեզայ կամաւորութե՝ ի նախայօժարութե ոգւոյ . Մ.ով : Ն՛ զկամակորն ի նախայօժարութե գործոյն սովոր ես Թողուլ ի վեր քան զքան գոլով մարգասէր . Սարկ . ոչ : *Իակ կամաւ զնախայօժարութի փափագանացն ուն ասել . Շ . Բարյ : * Տեսանեմք զկնա կամաք հրաժարեալս, և զկնա նախայօժարութե մերձեցեալս . Սարկ . ա . գ . ի :

ՆԱԽԱՆ , կամ ՆԱԽՀԱՆՆ . գ . Իսր եբրայերիք . * Ի վանս ուխտաւորեալ աեվինն երիվեցէ նահանն հանապազ . կանն :

ՆԱԽԱՆԱՀԱՏԱԿԻԼ . յ . } Պրոա-
ՆԱԽԱՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . } γωνίζομαι, προαγών . Antepugno , և praeludium certaminis . կանխել ի մրցանս . և Նախապատերազմ . կանխել . *Նահատակութիւք , և նախանահատակութիւք սմանց՝ ոչ այլոց, քան լիել ի սակս այսոցիկ պարտ է նահանահատակել . Պղա . օրին . է :

ՆԱԽԱՆԵՐԱՌՈՒԹԻՒՆ . գ . Προειαγωγή. Նախկին ներածութի, որ առաջնոյ գէ ի ներքս կոյս . նախադուռն և սկիզբն մսիկ բանիցն . * Ի նախահետածութի ասա-

ցելոց (այսինքն՝ ի մուտս ու՞ր պրոց իմաստու-
թեան) պացեա գալն, զի առաջ յայտագոյն ածայ-
նայն իմաստասիրեալ, լեալ առաքեալ և գե-
ղեցկութեան նորա. Կիր. ած:

ՆԱԽԱՆԻՍ. ա. Նախաձոն, նախագա
հական. *Յուցանել զնվիրեալ զնախասահմանն և
զնախաընտիրսն պատիւն. Ո—ց:

ՆԱԽԱՆԿԱՏ. ա. Յառաջագոյն նկա-
տակաւ կամ դիտօղ կանխաւ. *Ի նախանկատ
ժամանել տալոյս: Նախանկատ հայեցուա-
ծով դիտել յաճախելոյս. Սիմ. Ի լմբ: Ոսկ.
էջ. կմ՝ նոր. խր:

ՆԱԽԱՆԿԱՐ. ա. Προυπογεγράμμενος. Praescriptus, ante delineatus. ἀρχέτυπος, originalis. Կանխաւ գծագրեալ. նկարա-
գրեալ. և նախատիպ օրինակ. *Խնամով
հայել ի նախանկար ինչ պատկեր, և անոյն
ի մէս ևս տախտակին գրել. Սարգ. ած. կ:
*Ըստ նախանկար տեսուչ նշանակեալ մով
սէս. Շար: *Նախանկար օրինակաւ գրոթեալ
յատաչագրէն ի գուշակեալ հանգիստն.
նխ. էջը: *Նախանկար հրաւիրանօք ըս յա-
ռաջ գուշակելոց հոգւոյն քոյ. Նար. խլ:
*Օրինակ լինչիր, որպէս զպատկեր ինչ՝ որ
առաջի կայցէ, նախանկար գործոց բարեաց.
Ոսկ. ած. գխ: * Օրինակ բարւոյ, և տիպն նա-
խանկարք լինին մարդկան. վրք ՛ց. իկ:

ՆԱԽԱՆԿԱՐԵՄ. եցի. ն. Προυπογράφω. Ante delineo, describo. Կանխաւ նկարել.
տոհմագրել. *Ըստոյ գովութիւն զքաղաքն
անուանն նախանկարեցաք. Նար. խլ:

ՆԱԽԱՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախանկա-
րութիւն, իւն. Նախանկար օրինակ. * Թուղաթ
առեալ զնախանկարութիւնն յանդրանկացն խո-
սեալն. Լմբ. անառակ:

ՆԱԽԱՆՁ, ոյ, ոյ, ոչ. գ. (οἶφ Թէ՝ Նա-
խանձէ, կամ ի անդոյ.) Φθόνος. Invidia, invidentia, livor. Մրախանք. խանդաղն.
խնդաղն. յաչաղանք. չարակնութիւն. Նա-
խանձ, էհա: Ջնախանձ և զամենայն չա-
րախօսութիւն, ևն: *Ա՛ման ելոգոյն նախանձ
կրեալ ի զբաղոյն յովսէփ՝ վաճառի. Նխ.ծնթ:

ՆԱԽԱՆՁ. Ζῆλος. Zelus, aemulatio. Նա-
խանձայուզութիւն. նախանձաւորութիւն. վրէժ-
ինդրութիւն. եռանդն. փոյթ. *Նախանձ
տեառն զօրութենէդ ապացէ զայս: Նախանձ
տան քո կերիցէ զիս: Տես զնախանձ իմ վո
տեառն, ևն: կամ *Լի է նախանձու արդա-
մութիւն առն նորա: Ռուտն է իրրև զնախ
սեր, և խիստ իրրև զդժոխս նախանձ. ևն:
*Ամենեքին ի նախանձ բարւոյն բղխեցան.
Նէիս. գ:

ՆԱԽԱՆՁ ԱՐԿԱՆԵԼ. Շարժել գրգռել ի
նախանձ. նախանձեցուցանել: Տես Սկ. կե.
58. Հմ. ֆա. 11: 14: ա. կը. ֆ. 22: *Ոչ ի
հնթանոյս առնէր միշտ զընթացս իւր, այլ
այնչափ՝ զի նախանձ արկցէ նոցա. Եզր. ֆխ:

ՆԱԽԱՆՁ ԱՍՏՈՒԱԾ, ԲՆՈՒԹ, ԴՆԵԼ. ի ՆԱԽԱՆՁ ՄՏԱՆԵԼ, ԲՆՈՒԹ. Ֆխան-
ձիլ շար կամ բարւոյ նախանձաւորութեամբ.
*Խնդրից սուտդ ևարկանել զնոսա, նա-
խանձ առեալ վա՛ ոգեղոյն խարկելն և յոչ-
գայ. Ե. ի. Ոգ. իա. 2: *Նախանձ վասն հայ-
լելոյն կրօնիցն առեալ. Եսթ. գբ. ա: *Որ նա-
խանձ ընդ անձինն բերիցէ: Ընդ իւրեանց
ընկերս ցանկ նախանձ բերէ. Ոսկ. Ֆ. Ի. 15:
գ. 8: *Բարւոք է նախանձ գնել ընդ միայ-
նակեացս եգիպտոսի. Ած. անթ: Հասանիցէ
ի վերայ առն նորա ոգի նախանձու, և նա-
խանձ բերիցէ ընդ կնոջ իւրում: Ի նախանձ
մտանիցէ ընդ կնոջ իւրում. թեսս. Ե. 14. 30:

ՆԱԽԱՆՁ ԱՌՆԵԼ. Βασκαίνω. Fascino. Չարակնել կամ չարաչարել, ըստ որում աչօք
չարիս առնել, տեսութիւն վնասակար. ակնաբէլ.
նազար վերնէ, նազրա ևերնէրնէ, պազլամաֆ.
*Ո՞ նախանձ արար զձեզ. Գաղ. ֆ. 1:

ՆԱԽԱՆՁԱԲԵԿ, ի, ից. ա. Βάσκανος. Invidus. Նախանձու բեկեալ՝ մոլեալ. մա-
խոցոլ. *Իրրև զնախանձաբեկս, և ամենայն
մարդկան փրկութիւն ծշնամիք. Ոսկ. Ֆ. Ե. 4:
* Բազում են գունդք նախանձաբեկաց և
չարաիւօսաց: Դախանձ նախանձաբեկացն
յուչեութիւն գառնալ. Լմբ. ածած. Ն ֆէ:
*Դուստր հր հաւատոյն սրբոյ հոմոն. և ոչ
նախանձաբեկ ժողովարանին. Լմբ. անածած:

ՆԱԽԱՆՁԱԲԵԿ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ζηλόω, παροζήλοω, ομαι. Ad aemulationem provoco, aemulor, invideo. Նախանձեցուցանել,
նախանձիլ. Նախանձու մուծել, իլ. *Մի՛ նա-
խանձաբեկ առներ զկին գրկաց քոց. Սիր.
ի. 1. հն: *Որ ուսուցանէ զորդի, նախան-
ձաբեկ առնէ զքշնամիս. Սիր. ը 3. Նար: *Ըն-
արեաց ած զհեթանոս, զի նախանձաբեկ
արասցէ զհրեայսն. Լմխ: * Փեննա նախան-
ձաբեկ առնէր զիսաննա՝ բարկութիւ. Եսթ.
ԲԿ: * Ջանայր զվրէժ խնդրել մեծաւ քի-
նու նախանձաբեկ լինելով. Ագաթ: *Բանս-
արկուն նախանձաբեկ լինէր ի տեսանել
զերանելին յայտնիսի հանդէս բարեպաշտու-
թեանն. ճ. ֆ: * Ջորմէ նախանձաբեկ եղէլոյ
մարդարէն ասէր, այլ նոքա կամէին՝ թէ
հրոյ ճարակ լեալ էին. Ոսկ. Ես: *Նախան-
ձաբեկ գոլով նոցին՝ առ փրկութիւն հեթա-
նոսին. ցի՞ օրդի:

ՆԱԽԱՆՁԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ, եալ. Նախանձա-
բեկ լինել. *Նախանձաբեկեալքն՝ եղեալ կան
ապատակիք. Ոսկ. հա: *Նախանձաբեկեալ
վասն պատեառի մեծանձնութեանն, կամեցաւ
եղծումն ինչ առնել իրացն. Կիր. գխ:

ՆԱԽԱՆՁԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Նա-
խանձ. Հաշուեմ նախանձու. *Ո՛չ է մարթի
ջկալ գայթագղուէ՝ վո սատանայի նախան-
ձաբեկութենէն. Երզն. ֆի:

ՆԱԽԱՆՁԱԿԻՑ. ա. Նկատել նախանձու.
լի մարմնոյք. *Ոչ երբեք կատեալ լեաւն ի
չար նախանձալից խօսից. Փարպ:

ՆԱԽԱՆՁԱԽԴԻՐ, դրի. ա. Ζηλωτής. Aemulator. Նախանձայուզ. Նախանձաւոր.
վրէժինդիր. քինախնդիր. *Նախանձախըն-
դիր էի իմոյ հայրենի ասանդութեանն. Գաղ. ա.
չ: *Էհղևաս նախանձախնդիր. Պիտ: Ոսկ. Ֆո:
*Տեսանէր (մովսէս) նախանձախնդիր զվրէ
ժառուն հէրևաս. Եսթ. այլոլէրս: *Փանդի
և դա ա նախանձախնդիր էիր. Ոսկ. Ես:
*Դաւաճանեցեր զպատուին բարկութեան քո՝ ի
ձեռն նախանձախնդրութեանդ քո. Նեհ: Ոսկ. Ֆ.
չ: *Էհղևաս նախանձախնդիր. Պիտ: Ոսկ. Ֆո:
*Տեսանէր (մովսէս) նախանձախնդիր զվրէ
ժառուն հէրևաս. Եսթ. այլոլէրս: *Փանդի
և դա ա նախանձախնդիր էիր. Ոսկ. Ես:
*Դաւաճանեցեր զպատուին բարկութեան քո՝ ի
ձեռն նախանձախնդրութեանդ քո. Նեհ: Ոսկ. Ֆ.
ազ: *Նախանձախնդիր լինել տեսան հաւա-
տացելոց. Բ—ղ. 10: *Էհղևա ծնիցելոցն յա-
րամազդայ նախանձախնդիր էր. (այսինքն
ընդդէմ օտար զաւակաց առնն.) Նոնն:

ՆԱԽԱՆՁԱԿԻՑ. ա. Նախանձաւորու-
թեամբ ընդդէմ. որ կանոյ հաւատարիլ այ-
լոյմ կամ զանցանել զնովաւ. * Եւ ոչ նա-
խանձակից առի խակապէս և տիրապետ խոս-
տուն ընդ անդրամին. Փիլ. էն. ֆ. շկ:
*Նախանձակից եղեալ եղբայր ոմն. կնքած:

ՆԱԽԱՆՁԱԿՈՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Ζηλοτυπία. Zelotypia. Կոծիլն նախանձու. Նա-
խանձայուզութիւն (ի մէջ ըծակացս.) Ոչ
ընացես ... նախանձակոծուն ախտ գժիլն
գակագոյն. փիլ. ֆ. բան:

ՆԱԽԱՆՁԱՄԻՏ. ա. Նախանձոտ. չա-
րախնամ. *Ոչ կամէին (իմանալ), քանզի
նախանձամիտ էին. Երզն. ֆգ:

ՆԱԽԱՆՁԱՅՈՅՑ, յուղի, ից. ա. Ζη-
λωτής, ζηλότυπος. (ի τύφος. որ է Թ. ՌԻՒ-
ՀԵ, և ՌՈՒՓԱՆ.) Aemulator, aemulus. (երբ-
ֆանա, ֆաննա. ի ֆէնա, որ է քէն, ֆին. վասն
որոյ նոյն է սիմն կանանացի, և շմաւոնի
նախանձայոյզ. Կաւանէտց. Cananita, cananaeus.) Յուզեալ կոծիւ նախանձու՝ առա-
ւել որպէս օրինաւոր նախանձաւորութեան.
նախանձաւոր. նախանձախնդիր. եռանդ-
նոտ. *Ջնախանձայոյզ զվրէժինդիր զօրի-
նացն: Ըստ Աշմարաւոթեն հայրերի օրինացն
նախանձայոյզ էի ես: Ըստ նախանձայոյզ լի-
նելոյ հալածէի զեկեղեցին: Շմաւոնի նա-
խանձայոյզ, կամ կուչեցաւն նախանձայոյզ
են: *Նախանձայոյզ եղէն ամենայն ժողո-
վուրդն առհասարակ: Ոչ լսէն նախանձա-
յոյզ՝ առնել զառապանսն ես՝ ի չերմուեէր-
գոս. ԲԿ: * Հէրա նախանձայոյզ էր հերակ-
լեայ (սակս զաւակաց նորա յայլմէ). Ննոնս:
*Ազք նախանձայոյզք քինախնդիրք պահէն
զկանայս իւրեանց. Եսթ. ծն:

ՆԱԽԱՆՁԱՄՈՒՏ. ա. Որ նախանձ առ-
նու. որպէս դնի՝ ի յն. այն է նախանձախըն-
դիր. *Ա՛նպիսի նախանձառու վասն տանն
տեառն ոչ մեծագոյն նշան էր առաքինուե.
Ոսկ. յհ. ա. 22:

ՆԱԽԱՆՁԱՄԻՐ. ա. Սիրով՝ ի նախանձ
բարւոյ բերեալ. * Ո՛վ ած ասացէրք, և նախան-
ձասէրք պահոց. Ոսկիփր:

ՆԱԽԱՆՁԱՐԿՈՒ. ա. Որ նախանձ ար-
կանել սլաց. գրգռօղ՝ ի նախանձ և ի վրէժ-
: *Բարբառեալ կոչէ զհեթանոս նախանձ-
արկու ժողովրդեանն իսրայէլի. Մծբ. ծէ:
*Նախանձարկու բարեբարին, և ամենակալ
Թագաւորին: Նախանձարկու (ած՝ ընդգէմ)
պատկերի աւերածոյն անապատի. Նար. իձ:

ՆԱԽԱՆՁԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախանձ
արկանել. և Օրինակ նախանձելի. *Ասա-
ջի արկեալ մեր նախանձարկութեամ (վարք
լսմբրնտացոյն): Զանձուկ ընթացից բուռն
հարկանելով բարեբանելոցդ էր նախանձար-
կութե. Նէս. աբէլ:

ՆԱԽԱՆՁԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Ζηλωτής. Zelotes, aemulator. և բայիւ. Ζηλόω, ομαι. Zelo prosequor, aemulor, imitor. Ընտ
զնախանձ բարւոյ. փոյթ ի նմանել, ի պա-
հել, ևն. Նախանձաւոր. Նախանձայոյզ. Նա-
խանձախնդիր. *Նախանձաւոր օրինացն են:
Նախանձաւոր գործոց բարութե: Նախան-
ձաւորք լերուք շնորհացն, որ լսան են: Նա-
խանձաւոր լերուք հոգևորացն: Ջի նոցա
նախանձաւորք լինիցիք. բայց լաւ է նախան-
ձաւոր լինել՝ ի բարիս յամենայն ժամ. ևն:
*Նորա և մեք եղիցուք նախանձաւորք. Ոսկ.
յհ. Ֆ. 37: * Ա՛նխաւսաւոր մարն մեռաց չեզ և
ինչ երբեք նախանձաւոր. Եսա. ֆբ. ա: *Նա
խանձաւոր և հեռասոյ հայրենի առաքինու-
թեանցն լեալ. Խոր. ած. 8: * Նախանձաւորք
Ճգնուե մեծ նահատակին յովքայ արգա-
րոյ՝ հոյք Ճգնաւորաց. Շար: * Ա՛նպակա
լաւութե է առաքինութե, զի և ի նոցանէ
իսկ որ լինիցին նախանձաւորք նորա, զար-
մանալի երևին. Ոսկ. էջբ:

Մերթ՝ որպէս Նախանձընդդէմ նախան-
ձորդ (քանաւրկուն.) *Ա՛ն յինչափ առաւելու-
թե էր յովքայ ի վերայ նախանձաւոր պա-
տերազմին. Խոխ:

ՆԱԽԱՆՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ζηλωσις, ζηλοτυπία. Zelotypia, aemulatio. Նախան-
ձայոյզն գոլ. նախանձակոծութե. նախանձ
բարւոյ՝ կամ խիճալն կամ չար. *Ունկն նա-
խանձաւորութե լսէ զամենայն: Ջահ նա-
խանձաւորութե ի մէջ առն և կնոջ: Ա՛յս
օրէն իցէ նախանձաւորութե, որոյ չանցու-
ցեալ իցէ կին. Ի՛մ. ած. 10 = թես. ե. 15 = 29:
* Յառաջագոյն հայեցեալ ի նախանձաւո-

րուեն յովսիայ արքայի (ընդդէմ կռապաշտութեան)։ եղնիկ։ * Զտաճարս հոգւոց մեր՝ զոց նախանձաւորութեամբ արդարոցն օծցուք։ Խոհ։

ՆԱԽԱՆԶԵԼԻ. ած. Ζηλωτός. Aemulandus, expetendus. Արժանի կամ ենթակայ նախանձելոյ. փափաքելի. հետեւելի. * Որդեակ աձեցեալ նախանձելի։ Նախանձելիս առնել զինացորդս ժողովրդեան իւրոյ։ Տիր ածգ անուն նախանձելի ի (յն. ἐπιφανὲς)։ ած նախանձոտ ի (յն. ζηλοτὴν)։ Ծն. խէ։ 22։ Դտ. ծա. 11։ Եւ. ա. 24։ *Նախանձելի յօրինեցին զառագաստս կուսանէ. Շար։

ՆԱԽԱՆԶԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուզել. ի. Παραζηλόω, ζηλῶ. Ad aemulationem provoco, aemulari facio, և aemulor. Տալ նախանձիլ. գրգռել վառել՝ ի նախանձ (բարի կամ չար). Նախանձ արկանել. Նախանձաբեկ առնել. գԼգոֆանգ։ֆոգ. *Ընդէս նախանձեցին զիս չածովք, և ես նախանձեցուց ինչ զնոսա չազգաւ։ Նախանձեցուցից զձեզ ոչինչ ժողովրդեամբ։ Նախանձեցուցանեմ զձեզ ոչ ի բարի։ Նախանձեցուցանեմ զձեզ ի նախանձն այ. ևն։ Իսկ Թուոյ. իէ. 11. * փենեէս ցածոյց զբարմտուն իմ յորգւոցն իսրայէլի, ի նախանձեցուցանել ինձ ընախանձն իմ ի նոսա ,, ։ Իմն, ի նախանձել իւրում (կամ ի յուցանել) զնմ զնախանձն ի նոսայ. այսինքն ի քննախնդիր լինել այ իւրում (որպէս ասի ի 13)։ *Զայրոյժ աթոռէ աքայեցոցն վասն պաշտաման սիջոն ի Մակեդոնիա պատմեալ՝ նախանձեցուցեալս յորդորեաց. Բուզ. ը. 4։ Ե կորնթ.։ *Նախանձեցուցեալ զամենեսեան ի բարի նախանձս. Փորտ։

ՆԱԽԱՆԶԸՆԴԻՄ. ած. ս. Αὐτίζηλος. Aemulus, zelotypus. իտ. Geloso. և ընդբայի, ζηλοτύπως ἴσχω, per aemulationem facio, invideo. Ընդոլ զնախանձ ընդդէմ այլոց. Նախանձայոյզ դէմ ընդդէմ. Նախանձակից գոլով դիմամարտութեամբ ընդ այլոյս. *Կին առ քերբ իւրով մի ուսնուցաս նախանձընդդէմ. Ղեփ. ը. 18։ *Ցաւ սլաք և տուգ՝ կին նախանձընդդէմ առ միւս կին. Սիր. իէ. 9։ *Նախանձընդդէմ լինն թուէին նմա աչակերտքն յովհաննու։ Նախանձընդդէմ էին նմա աչակերտքն յովհաննու։ Նախանձընդդէմ էին միշտ աչակերտքն յովհաննու առ աչակերտան քոյ։ Ող. ս. ած. 14։ ը. 6։ Ե յհ. ած. 28։ յորմէ և իգն ե Եբէր. Տգ։ * Նախանձընդդէմ ամենեսեան խորհեցան և զայլ սրբասնեալ կուսանս չարաչար քաշրիլ. Ճ. Ա. (իբրու նախանձընդդիմամբ։)

ՆԱԽԱՆՁԻԿ, կամ ՆԱԽԱՆՁԻԿ. Բառ անկայա, նշանակ նախանձաւորութեան, կամ ուժի պատճէնն, որ ասի անցարան։ * Աբնուին որոջ մի ի Ճ. ԼՀ յետս երիք ամի առնուին երեսուն դրամ, և անուանէին զնա նախանձիկ. այն է անցարանին խորհուրդն. Տծող։

ՆԱԽԱՆՁԻՄ, եցայ. յ. Φθονέω. Invideo. ζηλόω, παραζηλόομαι, aemulor, zelo prosequor. վառիլ ի նախանձ, ի ի նախանձաւորութեն. մխալ. յաչաղել. չարակնել. խանդալ. քննալ. ֆախէլ. գԼգոֆանգոֆ. *Նք նախանձեցան ընդ նմա փղշտացիքն։ Նախանձեցան ընդ նմա եզբարքն իւր։ Նախանձեցաւ ռաքէլ ընդ քեռն իւրում։ Մի՛ նախանձիր ընդ չարս. ևն։

Կիմ վառիլ ի նախանձ բարի, և՛ի վրէժխնդրութեն փառացն այ. * Նախանձել ընդ բարիսն՝ և լինել բարի, բարի է. և ընդ չարս՝ չար է. և նախանձն նոյն է. ՅՃԲ. է։ *Նախանձեցայ զնախանձ տեառն ամենակալի։ Նախանձեցան զնախանձ քո. ֆ. ի֊. ֆէ. 10։ ՅՈՒԴ. ե. 3։

Ըստ յն. ռձոյ, վառիլ՝ ի սէր զինչ և է իրաց, և որպէս թէ ըստ չի֊ խանձիլ. խանդալ։ * Ի գազանաբարոյութենէն նախանձեալք, և ի համապղծին հումք և մարդատեացք. Մ֊ին. ղԼ֊։

ՆԱԽԱՆՁԱՈՑ. ած. ՆԱԽԱՆՁՈՒ. ՓՁονερός. * Ակն չար նախանձկոտ ի հայի, և կատղած է ի սէրն իւր. Սիր. ֆէ. 10։

ՆԱԽԱՆՁԱՈՂԱԿԱՆ. ած. Սիպհական նախանձողաց։ * Եղբարք յովսեփայ յամենի ելեն վան նախանձողական և սպանողական համարձակութենն. եէր. էրեյ։

ՆԱԽԱՆՁՈՑ, ի, ացս. ած. որ և ՆԱԽԱՆՁԿՈՑ. ՓՁονερός, βασκάνος, βασκαίνων. Invidus, invidens. Ցաչակոտ. չարակն. մխայոյզ. ֆախէլ. գԼգոֆանգ, զոէեւէլ։ * Սոյնպէս են և նախանձոտքն. միայն ի վիշտս նախանձողին (այսինքն նախանձելոյն) հոյին, և զկեանս իւրեանց արհամարհեն։ Աչք նոյ նախանձոտին տրամոլեցի ծնանին։ Գազան է Թուշնաքոր նախանձոտն (կամ նախանձն)։ Ող. յհ. ած. 36։ ֆ. 9։ *Ինքնահաճք, նախանձոտք. Խոր. գ. 68։

Ես Ζηλωτής. Zelotes, aemulus, vindex. Նախանձայոյզ. վրէժիսնդիր. քննախնդիր. * Ես եմ ած քո, ած նախանձոտ, որ հատուցանեմ։ Աձ նախանձոտ և վրէժիսնդիր ած։ Եւ. ֆ. ֆ։ Օր. ֆ. ֆ։ Նաա. ած. 2։ Տես և եզէկ. ֆ. ուր բացատրի խնամոտ գործոյն։ * Հուրն նախանձոտ կերիցէ զձիշտսիսն. եէր. էբր։

ՆԱԽԱՆՁՈՐԴ. ի, ացս. Նոյն ընդ վ. ըստ ած նշ. որպէս Մախացոյզ ՓՁονερός. Նախանձորդ թշնամին եսայն զնա. Ճ. Ա։ * Եւ ոչ զղպարտութեն պատճառս տայր նախանձորդոց։ Եւ ոչ խափանել կարաց զնա նախանձորդն (քանսարկու). Խոհ։ * Չսալ տեսչ լսելո զնախանձորդացն զքանսարկու. Փորտ։

Եւ ըստ ի նշ. որպէս Նախանձաւոր. փոյթ. հետեւող. Ζηλωτής։ * Նախանձորդք էք հոգեւորացն. ած. Խոր. ֆէ. 12։ * Ա յամիկ և մեք լինցուք նախանձորդք. Ող. յհ. ֆ. 38։

ՆԱԽԱՆՁՈՒԿՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Ζηλόω. In aemulationem provoco, exsequi studeo. Նախանձ արկանել. նախանձեցուցանել. և իբր նախանձ ընդդէմ վառել զմիմեանս. չարժել ի փոյթ ինչ։ * Մի՛ արկաներ գու ինձ նախանձուկս. Թուոյ. ծա. 29։ *Ոչ միայն ուսան, այլև միմեանց արկին նախանձուկս. Ող. յհ. ած. 1։ * Ոչ ի պարծանս անձանց, այլ առ ի նախանձուկս միմեանց արկանելոյ զմիմեանիք քաջալերեալք. Կոչ։

ՆԱԽԱՆՄԱՆՈՂ, ԼԻՆԵԼ. Նախկին նըմանիլ կամ նեռեալ լինել. *Նախանմանիլ փրկչին լինելով չարչարանաւքն. Գր. ա֊։ ի ածէ։

ՆԱԽԱՆՃԱՆ. ած. ՆԱԽԱՆՃԱՆԱԿ. Նախանձոտ կամ նախատինք կատարելոյն ի մեռն խորհրդաբար կատարեր. Ճ. Բ։ *Յոյզ ապացոյց նախանձանակ՝ մարդարէն ընտրեալ որոշեաց ի քարանց յղեալոյն զփայլականանալոյսն. Նոր։

ՆԱԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. ած. Նախ նուիրեալ. զառաջինն պատարագեալ. * Ի վերնատանն նախանուէր բարեշնորհութենէ. Նոր. ֆէ։

ՆԱԽԱՆՈՒՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Προεδρία, τον. Praesidentia. Նախանիստ պատիւ. Նախագահութենէ. * Տեսցես զնդ գեղեցկութեն ... զնախանուտութեամ սեռոցն. Ճ. գ։

ՆԱԽԱՃԱՌ. ած. Πρότακτος. In fronte collocatus, antesignanus. Նախկին ի չարա֊ նախագաւա. նախապատիւ. գլխաւոր։ * Պետրոս նախաճառ առաքելոց. և վէմ տաւտոց կամարակեզ եկեղեցւոյ. Գր. ած. ի ածէ։ * Դրիդորի հայոց մեծաց լուսաւորչի, և նախաճառ վարդապետի հայոց։ Նախաճառ վարդապետին՝ լուսաւորչին մերոյ՝ այլն գրիգորի. Հ=Յ. ածգ. ե։ Ոսկիփոր։

ՆԱԽԱՃԱՐԻՒՆ, կամ ած, ացս, գ. Πρόοδος. Progressus, ssio. προοίμιον. prooemium, praeludium. Նախկին չարիչ. ելք ի ճանապարհ. նախագուման. սկզբնաւորութիւն և բանից. յառաջաբան. * Պատեք, յերկեր աւետարանի նախաճառիդ, և ի վեր ելք։ Ծուխ բարկութենէ՝ պատուհասին նախաճառիլ. Աճած. գած. ի. Ե կորնթ։ * Եւ թէպէտ պատերազմի չէր մերձ, այլ հուպ էր նախաճառիլն. Մխ. Եչեմ։ *Ծաւիկք սկզբունք և նախաճառելք ոտոցն լինեան. Վահր. հմբ։ * Ջերմ գիմոլ է գոչումն նախաճառիլ։ Նախաճառիլ ոտիթիցս. Խոր. ֆմ. Ե պոէտ։ *Ա յոտիկ բառականացեալն մեղ ֆմ. Ե պոէտ։ *Ա յոտիկ բառականացեալն մեղ ի նախաճառել բանիս։ Եւ վասն այր արդեօք լսել նախաճառիլս այս բանի. Տծող։ *Ի գովելն պատ և սրժան է նախաճառիլ առնել ըստ սեղոյ պատճառին. ատ կըՆել զարգն։ Ի բաղդատելն պատ է նախաճառալոյն վառել։ Եւ գործեցես զնա ա֊ռաջին նախաճառաղան. Պէտ։

ՆԱԽԱՃԱՐԻՒՆ. Նմանուիլ։ Եկեալն պատես ուղի և ուղեցոյց նախկին. յառաջընթաց հորդիչ ճանապարհի. առաջնորդ. կոթասիտ. հեղինակ. հաւակ. աթոյեան. սկզբնապատճառ. *(Ած) սկզբնաճոյր և նախաճառիլ սերոյն ընթացից. Նոր. ը (հրատես և քո սաս, եւ եմ ճանապարհ ևն։) *Ես՝ զնացից՝ նախաճառիլն նոր օրինաց. Շար։ *Ճառել զորդատայ որպէս զդործակից և զհետատար ձգնոյն մերոյ նախաճառի և լուսաւորուելոյն նահապետի. Խոր. ը. 89։

ՆԱԽԱՃԱՐԻՒՆ. ած. իրք Նախաճառական. յառաջընթացական. նախկին. առաջին. *Կոչեմ և զնա նախաճառիլ ճանապարհ, և լուսաւորուելոյն մերոց հայր երկրորդ. Խոր. ը. 89։ *Յառաջագոյն անգամին ուրուն ի տղայականն զարգացեալ՝ ի հասակէն նախաճառիլ կրթուի ընդ ամենայնս էր անցեալ թիւրուիս չարեաց. Պէտ։ *Կատարեաց զաս պարզս նախաճառելոյ օրինագրուէ քո. Մ֊։ *Որք ըստ այսմ նախաճառիլ՝ յաւիտենական նին բաժին՝ են պատճառք. Շ. ֆէ։

ՆԱԽԱՃԱՐԻՒՆ. ն. իրք Յառաջընթացական. *Որք նախաճառիլ ճանապարհորդն ի ձշմարիտ բարին։ Որք ուղղակ հաւատով նախաճառիլ ճանապարհորդ ըստ աւետարանին ի հանգիստ աբան յօթեւանս արդեալ. Ճ֊։ ֆ։ *Նախաճառիլ զոտ ոտնի՝ քան զոտն գալաւեան նորա յերուսաղէմ. Տծող։

ՆԱԽԱՃԷՆ. ած. Նախ չինեալ. հաստատել. եղեալ. * Ադամ, որ՝ ոչ նախաճառեցն էր, քան զամենայն մարգիկ նախաչէն. Եպիփ. Ռաշ։

ՆԱԽԱՃԽԱՐ. ի, ացս. ագ կամ եագ. * Բառ ատրճամ նշանակութ. որ՝ Աւազանն և երեսելի ինչ յատիարսի, կամ բնիկ հայրենի գաւառ. և կամ որպէս յն. Προκόσμια. նախկին և չքեղ զարգ, սպաս. *Ընդ այլ և նախաճառ հանապատակ զարգացիցն, յորմէ եւ նախաճառ. ծագ (կամ նախաճառնեագ) յաճախորդ սոսկ բարգեցայ ժամանդութ։ Պէտ։

ՆԱԽԱՃԱՐ. Տ. ՍԿՉԲՆԱՁԱՐ. * Ջնախաճառ վիշապն իսատուրն քո կարճեցեր.

Մ՚ալ՝ Երկիր պագանէննախաչար վիշապին. կ՚ուղ. չ՝։ ՚Յայս դրախտ նախաչարն չա-նայլ մտանել օձ. խոր. հոխ։ ՚ Տր կա-պեաց զնախաչար օձն. Սէբէր՝ ՚Յայս կամս է առաջին նախաչարն առաքնայ, և այս չարասէրք՝ ի մարդկանէ. Շ. ա՛ լոր՝ ՚Լինէր բնակարան նախաչարին կամօք. Տ՚ղ։

ՆԱԽԱՊԱՏՏԻԼ. Նախ պաշտիլ, պա-տուիլ, պատասխարկիլ. ՚Ի կողոսոսելոցիս (կանանց) նախապաշտեցար. Գ՚ն։

ՆԱԽԱՊԱՏԻՒ. ա. Գատրօղ՝ ի սկզբանէ. սկզբնապատիւ. ՚Հոյլէ նախապատիւն՝ ի քարանց Հաց լինել. Պիտա. ՚Զնախա-պատիւն ամաչեցուցանել յոյս. Թէոփր. Տայրաք։

ՆԱԽԱՊԱՏԻՒ, տուի, ւոց. ա. Պրո՛տե-մոյս. Praeferendus, praeponendus, pluris aestimandus.πρσέχων,antecellens,egregius, major, superior. որ և ՆԱԽԱՊԱՏԻՒՆ, ՆԱ-ԽԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. ասէլի պոռնկել և պիղծս-կանալ, գեղեցկել, նեղ՝ ՚Միանական կեանք քան զմիայնուն է նախապատիւ։ Ա՛ծասէրն ոչ զատէն, և ոչ զՀանգիստիւսլ փառայն ինամ տանիցի, այլ առ ՚ուծ զսէրն՝ ամե-նեցուն նախապատիւ համարեացի. Բրս. հց։ ՚Նախապատիւ առնել զսէրն քան զչարս. Նիս. ՚Ի սփանէլ՝ ՚Պատուական ասէ զամուս-նութիւն, և նախապատիւ զկուսութիւն. ՚Յ՚ն-է։ ՚Գիրք եղիցս նախապատիւ գոլ ասի առ հրէայն քան զամենայն գիրս. Նիս. եւ։

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. Ընտիր պատուաւոր ոք. ազատագոյն. գեղապատիւ. ՚Որք նախա-պատիւքն Հն քան զնս Հասակաւ և իմաս-տութիւն. վ՚ս հց. ի՚։ ՚ Դարձ առնէր ՚ի հայրապետական աԹոռն առ նախապատիւ եպարքն տէր գրիգորիս. Պմ՚ն. ՚Ն՚ար-կամ, տուրնախապատիւս քո տ՚ղի. Լ՚ը. ա-ռաջ։ ՚Բաւական է նախապատուացն մե-ծութեան հնոյդ նոցին. Մխ. ԹՓ։

ՆԱԽԱՊԱՏԻՒ. փ. Նախապատուութիւն. ՚Որն կապապաշտի, որ էր նախապատուով առաջին ՚ի քաղքէնին. Հ՚ԱԼԼԻ՝ ՚Ինդունել-լութիւն և նախապատուի արժանի եղեն. ՓԻԼ-ՔՓՈՓ։

ՆԱԽԱՊԱՏԻՒ. ՛ն. իբր նախապատուու-թեամբ. Նախկին պատուով ելբրադունս. ՚Որ նախ խոնարհի, նախապատիւ բարձրացի. Լ՚ը. ապ։

ՆԱԽԱՊԱՏՃԱՌ, ի. փ. Սկզբնապատ-Ճառ. առաջնին պատճառ առնեցյնի՝ ՚ուծ. ՚Ի սկզբան լինելոյ Հ՚ուծ առաջագոյն պատիւ պատճառիս ՚ի նախապատճառէն ամենե-ցուն. Պիտ։ ՚Նախապատճառն գիտութիւն է, այսինքն արարչագործուն ՚ուս՝ ի գոյու-յսա յաւիտեանս ստեղծելոցն նախապատճառ և զրա-դոյն է ՚ուս անքաժանելի միութենէն. Մ՚ափս. ՚Ի դէմն։

ՆԱԽԱՊԱՏՄԵԼԻ. ա. Իբր Գովուելի հռչակելի. նախատճառելի. ՚Մարդկան սի-րելի՝ յայտգս փրկագործութեան, տրևչաս-կաց նախապատմելի՝ յայտգս ՚ուծոյն. Ա՚ն-կ՚ն. արմատ։

Եւ իբր ՚նախապատմոյ. որ յառաջն ա-ստց. ՚Նոտն ասէ ախս առաքելոյն, եԹէ յա-յնս նախապատմելին. Շ՚ր։

ՆԱԽԱՊԱՏԱՄԵՄ, ևցի. ն. կանխաս պատմել. նախատճանել. ազդել. ՚Նախա-պատմոյ մարգարէից՝ զիմնադրելն քո յեր-կինդ. Շ՚ր։ ՚Որ առ ՚ի քէն Հաւատք՝ ՚ի մար-գարէիցն նախապատմեցաս. Նի. ա. գԼԲ։ ՚Ո՚նախապատմեալ չնորհս պարգև մարգ-կան. Լ՚ը. պ՚ր՚ք։ ՚Զանապատի լինակ լսով ս՚ծին նախապատմեալ եղեն նմա. Նիս. ՚Ի ա՚ն։

ՆԱԽԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. փ. Նախկին և հին պատմուԹիւն ըստ աբ գրոց և արտաքնոց. ՚Ջհոդւոյ մեծագրի եգին զնախապատմու-Ւեան. Ածր. ա. ։ ՚Խակ զպատմեալ (հայոց) զա-զատատոմ, և զնոցին նախապատմու-Ւեան ոչ կարացաք գիտել (ասէր վաղարշակ). կաղանփ։

Եւ իբր ՚Նախաճառութիւն. ՚Մարգարէիցն նախապատմութիւն, առաքելոցն աւետարա-նութիւն. Շ. ա. պ. ձ՚։

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԱԾՈՑՆ. գ. ան. ի, ից. Պրո-ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԻԵԼԱԾՈՑՆ. ա. Ֆτιμά-τερος, τιμιώτερος. Առաւել նախապատիւ. պատուականագոյն. կայի նախամեծար. ՚Ըս-ած հնազանդութիւնն ոչինչ նախապատուա-գոյն. Իրս. հց։ ՚Ի նախապատուագոյնից (աբերոց՝ կայնի) ինքն զմայլեալ, ած՝ ՚ի մեա-ցորդացն նուիրեաց. Նիս. երփ։ ՚Որպէս Թէ նախապատուագոյն իցէ նոցայն (նկալչաց) արուեստ քան զգրչաց. Սարխ. հանփ։ ՚Ա՚ն-նեցուն նախապատուելագոյնն և երևելագոյն. Նիս. ՚ի ա՚ծնէ։

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԵԼԻ. տ. ՆԱԽԱՊԱՏԻՒ. ՚Ակնանի այնուհետև աստիճանաւոր պա-տուով զնախապատուելին լարեպաշտել։ Զևնարկեն զնախապատուելին պատուել. Յհ. խ՚. ա՛։ ՚Զաակոտելն և նախապատուե-լի յոքունչ գոտւոյ ազգից. Մ՚փ. ձ՚ր։ ՚Չարկուղացն կարևորագոյնն նախապա-տուելի է. Ո՚ի. փձ։

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԵԼԻ. տ. ՆԱԽԱՊԱՏԻՒ. ՚Ակնանի այնուհետև աստիճանաւոր պա-տուով զնախապատուելին լարեպաշտել։ Զևնարկեն զնախապատուելին պատուել. Յհ. խ՚. ա՛։ ՚Զաակոտելն և նախապատուե-լի յոքունչ գոտւոյ ազգից. Մ՚փ. ձ՚ր։ ՚Չարկուղացն կարևորագոյնն նախապա-տուելի է. Ո՚ի. փձ։

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԵՄ, հցի. ն. Պրոտիμάω. գ. ժ. Magis honoro, praefero, antepono. Առաջին պատուով յարգել. նախամեծա-րել. նախապատիւ առնել. նախադասել. ՚Խորհ բազում քաղաքաց և հրամանաց այս, զի նախապատուիցեն զառ ՚ի բազ-մաց բարեվարուքիւն. Պզտ. ՚ոչխ. ձ՚ր։ ՚Ո՚րպէս հնչուղիճ կենցաղն քան զպա-տուիրանականն նախապատուելով. Բրս. առմ. կբ։ ՚Ո՚ձծային զհորհուրդն առնելով քան զայս նախապատուեաց զարծաթն. Գ՚ն։ ՚Ո՚կուսութիւն նախապատուեաց, և զամուս-նութիւն ոչ արհամարհեաց. Վ՚ս ՚ՈՒՔ։ ՚ԶՅ՚ն քո՚ ՚ի կուսէ ծնեալ, զի և զծնունդն պա-տուեսցէ, և նախապատուեացի կուսութիւն. Ա՚ն՚ր։ ապ։ Ե՚ն՚ղ։ ՚Զազգագս մեծա-մանդ պատուիրէ, զի մի՛ նախապատուե-ցին քան զալքատան լեկելոցիս. Նի. յ՚։ ՚Ո՚նախապատուէ զնոր ազգային ումն. Ա՚ծր. ՚ր. ւշ։ ՚Բայց այժմ ինձ քոյդ նախապա-տուեսցի յիշատակ և տօն. Մ՚փ. ձ՚ր։ ՚Ոչ կարեցաք գիտել՝ ի՚նչ նախապատուեալ զնոսա. Ն՚ր ՚ՈՐ։ ՚ր։

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԻՄ. ա. Նախապատուիլ կամ նախապատուեալ. Նախապատուեալ. Ա՚ն՚ր։ ՚Արարիա ՚ի ժամանակսն կանոնի նախա-պատուի Հանդիսին մերոյ Ջատեցաք. Շ՚ր։ ՚Ո՚գորով Հարցն ևկեալ՝ ըստ նախա-պատուի նոցայն Հանգիսի դասուիցս կացու-ցից։ Ըստ նախապատուին խնդրն բանի. ՚Ձն։ ՚Ո՚չ լինի ձայն բանիդ ՚ուր ունուսնիմ նա-խապատուի և կատարումն. Ն՚ր։ ՚ր։

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒԻՈՒԹԻՒՆ. փ. Պրոτιμάτης. Primatus, praerogatiua, praeferri. Առա-ջին և գլխաւորս պատիւ. նախագահութիւն. նախագոՀութիւն. աւագութիւն. յատկա-մանութիւն. ՚Աստ վէմ կոչի, և միւս ոմն սկիզ առաւել. և Հաստիւրեան այլք զնախապա-տուելն։ Պապս և սրճան էր՝ ծննդեանն պատիւ ընդունել և կուսութեան նախապա-տուելն։ Ո՚ր՚։ ՚Ա՚ւ ո՚ պարտ է երթալ (յերկուց վիրակացուաց). ա՚ն և նախապատուոյն ոմն սրտմուխ, և վիրկաքան չնորն Հանել անկնար. Ն՚ր։ ՚ր։ ՚Ո՚վ-Ճակ լրիսանելոյ նախապատուս Թէ ոմն. Ն՚ր։ ՚ր։ ՚Մի և զանազանել նախապատու-տուելն (մի քան զմի) արհամարհեացուք. Լ՚ը։ ապ։

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԵԼ. ն. Κατασκευάζω. Apparo, praeparo. կանխաս պատրաստել. Հանգերձել. կազմել. ՚Զոյն զոյս և օրէն-քըն սերմանելով նախապատրաստեցին. Ո՚ի. յհ. ա՛. 33։

ՆԱԽԱՊԱՐԴԵԻ, ի, ից. ա. Առաջագոյն պարգևեալ. կանխաս չնորհեալ. ՚Նախա-պարգևիցն փառաւորդուԹէ գարժեալ Հա-ւանել. Ն՚ր։ ՚ր։

ՆԱԽԱՊԱՐԻՊ, բուլ, պաց. փ. Προτεί-χισμα. Antemurale, propugnaculum. Ա-ռաջին պարիսպ՝ որ առաքին. պատուար. աշ-տարակ. մարտկոց. ՚Ե՛կ ՚ի Հովանի վիճին մերմ առ նախապարիսպն (կա՛ առ պատուա-րաս պարապիդ). Երփ։ ՚ի։ ւվ։ ՚Աւետա-բանն բարձրացեալ քան զրկին օրինացն, զոր ասա նախապարիսպ ասէ։ Զոր նախապարիս-պաւ՚մովսէս ոչ կարաց տեսանել. Վ՚ր՚ն։ երփ։

ՆԱԽԱՊԵՏ, ի, աց. փ. Նախահայր. Pa-triarcha, և Princeps. Նահապետ. (որպէս յորինակս ինչ ԵԱԳ. Հ. ւկ. և այլն.) ՚Մար-գիկ գոլով մեր, և ՚ի սկզբան առեղծմանն մերոյ նախակումն կերպարանան գնդա-զանեալք. վ՚ր՚ն։ ՚ի։ ՚Կորքն զա-զարու, այս ինքն նախապետքն և մարգա-րէքն։ Բևբանով նախապետացն և մարգա-րէիցն. Տ՚ծ՚ա։ ՚Ա՚նուանք կանանց նախա-պետացն (այս ինքն նախահարց). Ո՚ԱԼԼ՚ր։ ՚Էին նոքա նախապետք իւրաքանչիւր գա-ւառաց. Երփ։ ՚ի։

կամ ա. իբր Գլխաւոր. Նախին. Princi-palis, praecipuus. ՚Ի նախկին Հարցն, և ՚ի նախապետ մարգարէիցն ՚ուց. Հ. ՚ԱԼԼ՚ի։

ՆԱԽԱՊԵՏԱՐԱՐ. ՛ն. Προηγουμένως. Principaliter, praecipue. Իբրև նահապետ և գլխաւոր. առիրաբար. իշխանաբար. գլխաւորաբար. սկզբնաբար. առաւելապէս. նախ. ՚Միայն բարեսցի ինձ պատճառ, քանզ չարին և ոչ միոյ իրիք նախանպետաբար (կամ նահապետաբար)։ Նախապետաբար նորա երևումն Թարգման Թուեցաւ Հա-նանել. փիլ. ՚Ի՚ոփ. ՚Պատահումն առորո-գի նախապետաբար զանհասին, քանզ ըստ երկրորդ՝ բանի՛ պարունակողացն զանհաս. Պ՚ր՚ք։ Ե ԱՆ՚. պ՚ր՚ք։

ՆԱԽԱՊԵՏԱԿԱՆ. ա. Գլխաւոր. առաջ նորդ. սեռ. ՚Իսկ գու ով վամական, և սրբաշնուԹեցն նախապետական (այս ինքն քահանայապետ). Մ՚փ. ի՚ը։

ՆԱԽԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Նահապե-տութիւն. Հայրապետութիւն. գլխաւորուԹիւն. իշխանուԹիւն. ՚(ԱւաքինուԹիւն աբրահամու), զոր բնութիւն առաջնորդուԹէ և նախապե-տութիւն մեծարեաց. փիլ. ի՚ո՚ն։ ՚ր։ ւշ։ ՚Ցա-ռաջ քան զայս նախապետուԹիւն իմագաւո-րելոցն նոքա։ Նոքն նախապետուին ՚ի ձեռն գաւԹի։ Ջնոխուսէն նախապետուԹ Թերևս իւր յաջխլսակեր նա։ Ո՚ովսես ուներ զնա-խապետուիս ժողովրդեանն. ՚ե՛ր. ծն։ ՚Ի ծննդարանուԹէ նախապետուԹիւնն նեբրով Թող (այծրունիք յատորնասանեայց). Ն՚ր։ ՚Ի՚ր՚ր։ ՚Գրիգորիոս նախապետուԹ ընորհի ար-ժանացեալ. Ո՚ի. ւ՚ս։ ՚Մինչամեա և գնեն և կայնի ՚ի ժողովրդեան ատ մերում գլխա-ւորք նախապետուԹիւ. Մ՚ՅԲ։ ՚ի։

ՆԱԽԱՊԻՍ. ՛ն. Տ. նուս, նաս ԱՈՒՔՅՒՆ. Πρώτως. Primum, in primis. ՚Երկրորդ գոյ-ացուԹիւնք ասին, յորոմ առաքք նախապէս (անուանեալ) գոյացուԹեանց են. և այս-քիկ՝ և տնտեսական սոցա աստք. Ա՚ր՚ս։ ՚ի։

ՆԱԽԱՊԱՆԱԿ. փ. ա. Նախկին պատկ. և

նախ պսակեալ *թագաւորակից քո եղեալ նախապսակ բոլոր մարտիւրոսաց. Գր. ած. ՚ի ոթէ. *Խրատեա՛ք յարգարէ ալքայէ, և նախապսակ թագաւորէ, որ առաջին ձեռն եւս ՚ի քո՛ Մխ. ոոր:

ՆԱԽԱՊՏՈՒՂ, պտղոյ. ոց. գ. Առաջին պտուղ. նախկին բերք. երախայրիք (իրօք կամ նմանութիւն). *Զնախապտուղս արմատեացն. Նխ. Բ.ոց: *Ցասանորդ, և նախապտուղ. Բր. Տրէ: *Պարտ է ՚ի նախապտղոյն՝ այլ ընծայն նուիրել. Նխ. Երգ: *Զկարգս նախապտղոց և պատարագաց. Ճ. Գ: *Նախապտուղ ածածսնօթութիւնն ցուցան ՚ի հեթանոսաց (մոգք). Պտ.ղ. ՚ի կոյս: *Ա՛յս իսկ է մեզ յուսոյ մուտք, և այլ չնորհին մեզ նախապտուղ. Գէ. Ես: *Դու աբրահամ՝ ՚ի ձեռն ածպատուիրէն եղեր նախապտուղ: Մեղքն էառ զնախապտուղս բանաւորական բնութեա. Եփր. Երաւ. Ե յենովս Ե յեղիա:

ՆԱԽ ԱՒԱՆՋԻՆ. կամ ՆԱԽ ԵՒ ԱՒԱՆՋԻՆ. Տ. ՆԱԽ:

ՆԱԽԱՒԵԱԼ, եալոյ, ոց. Կանխաւ առեալ և առօղ՝ ըստ չն. Պրօլաբօն. ոյսպէս Praecedens. յաւաջեալ, կանխեալ, ՚ի վեր անգր Ճառեալ. նախասացեալ. *Բիւրեցուցանէ զյօժարութիւն նախառեալ աշխատութեցն՝ անպատուհ. Հոգիդ ընդՀր ոչ առաւեբանայ գիտութիւք նախառելովք. Բր. ոբ. էեց. Ե հայեաց: *Նախառեալ բանն զնոնարհամուռին հարկաւոր եցոյց. Պիսա: *Դու ես պարտական նախառելոյն. Լխ. պգ:

ՆԱԽՍԻՒԹԻՒՆ. գ. Προείληφεία. Antecipatio. կանխաւ առումն՝ գրաւումն. կանխումն. *Զամենեցունց բովանդակուիս համինգամայն, և զամենեսեան գերազոյս պէս նախառութիւք. Դիան. ՃԵ:

ՆԱԽԱՍԱԿԱՆ. ա. Իբր Նախասացեալ. Πρόῤῥητος. Praedictus. և Նախապատմեալ. դուշակ. գուշակական. προῤῥητικός, vaticinans, vates. *Ոչ նախասականն այն ծաղկի թօթափեալ, զոս կոչեն կեանս: Ստուհաբար ինձ վարկի նախասականն տրամախոհական. նին այն արիասագացոյ, եթէ զնդկալն ուսումնականին արժան գիւցազանցն պատուաւիքեալ: Զգուշացուցանէ այսպ նախասականն հնդկրատես. Մագ. Ը. իՃ. իէ: *Ըստ որումմասէր նախասականս այս (եւրիպիդ էս), եթէ ոք արուագոյ ուխտերկիս (ձայնից) անցցէ, զգոյսն ապականէ. Մագ. Ե Երբ. կեր:

ՆԱԽԱՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱՍԱՀՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. Προορισμός. *Գիր նախասահմանագրեա կոչէ զսեսական (՚ի միտս այ). Մոփս. ՚ի դիան:

ՆԱԽԱՍԱՀՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Προορίζω. (չծ. չյ. նախորոշել.) Praedestino, praedefinio, praescribo. Ցառաջագոյն սահմանել՝ որոշել, և հրաւիրել այ զընտրեալս. կարգել. և Սահմանաբար ասել կանխաւ. *Ըստ որոց գերագոյն էութեք զԵսս ամենայն նախասահմանեաց, և յառաջ էած: Ցայ առնէ խոլալոլութեի անձառելի, և ՚ի յաւիտենից նախասահմանեալ. Դիան. ՃԵայ: *Պատկառաւոր ժամանակ առ մարդեղուլին տեառն նախասահմանեալ և նախակարգեալ ՚ի հիմ. նաւորու թէ աշխարհի. Բր. ծն: *Թէպէտ նախասահմանեալ էր, այլ գործ սպանիք: Եցոյց զյառաջ հրաւէր կանխատես օգտակարութիւն, զոր յառաջագոյն գիտէր ասէ, և նախասահմանեալ. Ոխ. կծ: *Զայն՝ որ նախասահմանեալ էր Ած, և համարեալ արդար, իրաւամբք փրկել զմարդիկ. Լխ. առաւ: *Ոչ է հակառակ բանս, որպէս վարկանիմ, նախասահմանեցելոցն (այս ինքն նախաՃառելոց). Դիան. Երբ:

ՆԱԽԱՍԱՀՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Προορισμός. Praedestinatio, praefinitio, ordinatio, dispositio. կարգաւորուած՝ ՚ի յաւիտենից. քան որոշեալ ՚ի միտս այ ըստ գնական և գերգնական նախահնամուելթէ. հրաւիրան ընտրելոց. *Ցարացոյցս (կամ տեսակս) ասեմք զոլ, զորս ՚ի յածծ էացուցիչս և միւղէնս նախագոյացեալ սահման էիցս, զոր ածաքսնուելթին նախասահմանուելթիս կոչէ. Դիան. ՃԵայ: *Պօղոս սամոսատցի խոստովանի(զքանն ածծ կամ զքո՛) նախասահմանուելթէ յառաջ քան զյաւիտեանս գոլով (որպէս զայլ մարդիկս անգոյս), իսկ էուելթէ ՚ի նազարէթէ ցուցեալ (այս ինքն ՚ի կուսէ սկիզբն առեալ). այսպիսի է նորա ամպարշտուելթին. Ա. Ք: *Կենդանացաք ՚ի քո՛ նախասահմանուելթէ կամաց նորին. Լխ. ոգ:

ՆԱԽԱՍԱՒՈՑՅ. ա. Կանխաւ սառուցեալ. *Ձիւն լինի ՚ի Թանձրացեալ ամպոց բեկմանէ, նախասառոյց ջուրն ՚ի փոփոխմանէն հստուսն առեալ. Աբէոփ. Ծ:

ՆԱԽԱՍԱՐԿԱԻԱԳ, ի, ացս. ա. Ἀρχιδιάκονος. Archidiaconus, primarius inter diaconos. Առաջին սարկաւագ. սարկաւագապետ. սաւագ սարկաւագ. գլուխ սարկաւագաց կամ պաշտօնէից ՚ի սեղանոյն. *Նախասարկաւագ և առաջին մարտիրոս. (սբ. ստեփաննոս). Ճար: *Յայտնեալ երբասացն ՚ի հոր՝ Հշմարիտ քահանայապետին մեզոյ յԻսի, պարտ էր և նախասարկաւագին կալ առաջի նորա ՚ի սպասաւորուն. Ճ. Փ: *Ա՛Թանասիոս նախասարկաւագն քո՛ նա հովուեացե ուղղափառուելթէ ժողովուրդն աղեքսանդրացւոց. Ճ. Բ: *Առ որ մատուցեալ նախասարկաւագն՝ զնչհարն գնէ ՚ի մալզմայն: Ցետ որոց գայ հայրապետն՝ պաշտպանեալ յիւրոց նախասարկաւագին. Պոփթ. ոոՀԵ: Մոլք:

ՆԱԽԱՍԱՑ, կամ ՆԱԽԱՍԱՑԵԱԼ. ա. Πρόῤῥητος. Praeditus. Կանխասաց. նախասական. իբր գուշակեալ, և նախաՃառեալ. ՚ի վեր անգր նշանակեալ. *Եկեալ ՚ի վախճան ժամանակիս բացակատարեաց տէրն զնախասաց բարբառն ածազդեստից: Եկեալ կատարեաց զնախասաց բարբառս մարգարէիցն. Զփր. կե: *Զսա և հնձան ևս յորջորջէ յաւետածս նեռնասաց նուագ ի. Ասաե. Նկէզ: Զիմաստնականն նախասացն բան (սողոմոնի) ՚ի յանձինս գծագրեցին. Նոր. խլ: *Զոր մարգարէն գանհել նախասացիկ բարբառուելն գուշակեր. Ոխ. Ֆսե: *Ըստ նախասացեալ բանին: Սկսանիմ քեզ զնախասացեալս: Զի մի՛ ՚ի նախասացեալ չարիսգ անկանիցին: Եկին ՚ի նախասացեալ գաւառն. Յհ. իե: Մագ. Է: Գր. կր: Ճ. Ա:

ՆԱԽԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Προῤῥήσις, προῤῥημα. Praedictio, praedictum. կանխասացուելթի ՃԵագային. նախաՃայնուն մարգարէից. բան գրոց. *Մի բռնուի ինչ հնմարիցիս զնչ նախասացոն. Գէ. Ես: *ՑԵրբեր աւուր՝ նախասացուելթէ պատմեաց՝ վերակենդացուել փրկանաին բան. Թէոփր. Տայ. բագ: *Զովսեայ Հթագաւորէ ունի նախասացուելթի. Նխ. ոչ: *Ըստ ժողովողին նախասացուելէ. Նոր. Ֆէ: *Վկայէ զնախասացուելի մարգարէիցն. Լխ. պոբգ: *Զինչ նշանս արդեօք արարեր, կամ զոր նախասացուելի ցուցեր. Մագ. Է:

ՆԱԽԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. կանխուելն քանի. նախերգուելթէ. յառաջաբան. նախաշաւիղ. *Պահանջեացու զյառաջամարգայն նախասացուէ զպատՃառս: Ի՞ ինչ՞ որ վեր՝ի վայր է նախասացուելթի լեզուին. Փիլ. Նխ. Է. Ե լիս: *Նախասացուելթի բանի՝ բան՝ նախասացուելթէ. ԵՒոչ. ա. ւ: Ե Է. ւ:

ՆԱԽԱՍԵՐՄԱՆԵՄ, եցի. ն. կանխաւ սերմանել՝ իրօք կամ նմանութիւ. *Զայս ա՛ւետեան՝ ի սիրոս բնաւ ից նախասերմանեաց Ժողովողս. Նոր. խէ:

ՆԱԽԱՍԵՐՏԵԱԼ. գ. Ὑπεριδρύμενος. Supra collocatus, praefixus. Գերասերտեալ. կանխաւ հաստատեալ. *ԵՒս պարզն և գերաբաւեան և նախասերտեալն Ճշմարտութիւն նշանակայն. Դիան. ԲղՀ:

ՆԱԽԱՍԿԶԲՆԱԲԱՆ. Տ. ՆԱԽԱՊԵՏԱԲԱՐ. Προηγούμενος. *Որպէս և ոչ քո միաքն նախասկզբնաբար ուներ ՚ի տէղւոջ զգնացս, այլ ՚ի ձեռն մարմնոյ միաւորութէ՛ ՚ի տեղւոջ լինիս. Բր. ս. հայեաց:

ՆԱԽԱՍԿԶԲՆԱԿԱՆ. ա. Նախկին և գլխաւոր. նախապետական. *Զնախասկզբնաբար բնական տեսուելթիս գասանէաք. Ո.ՙՙիթ:

ՆԱԽԱՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախկին սկզբնաւորութէ՛ հասակի, և բանից, և իրաց. *Որ զբնական միտս յայսպիսի նախասկզբնաւորութէս վարժ ունի, դիւրաւ տայ տեղի պատուիրանի օրինացն յանձն. Լխ. առաւ:

ՆԱԽԱՍԿԻԶԲՆ. սկզբան. գ. Ἀρχηγός, ἀρχηγέτης. Primus, auctor, dux, princeps. Նախկին սկիզբն. հիմն. սկզբնաւորութէ. սկզբնապատՃառ. հաւակ. հեղինակ. առաջնորդ. կարապետ. *Կատարումն օրինաց, և նախասկիզբն չնորհաց: Նախասկիզբն միանձանց. Ճար: *Նախասկիզբն իբր առաջին հիմն ցնծալեաց իմոց հաստատեցաւ այն. Պիս: *Ա՛ս աշակերտան գործացանէ զբանն իբր ՚ի նախասկիզբն գործոյս. Լխ. փՀԵ:

ՆԱԽԱՍԿԶԲՆ. ա. Ἀρχέγονος. Primigenius, priscus. Նախեալ, նախնին. նախաստեղծ. առաջին. *Ցէէ իմէնէ մեր մարմինս, և ոչ յէէ. Հակառակաբար առ նախասկիզբն նիւթն գոյացեալ յոչիմքէ (այսինքն յոչնչէ). Ա՛ ոբ. Ֆ:

ՆԱԽԱՍՀ. Նախ առաջին. *Ոչ նորոգ լինչ, և կամ նախասկիզբն (կամ նոսն սկիզբն) յայս գալ բռնադատիմք. Պիս:

ՆԱԽԱՍՈՂ. ի, ացս. Προλέγων. Praedicens, praenuncians. Նախաձայնօղ. նախասական. *Ոչ հաւատացին մարգարէից նախասողաց ՚ի վերուստ. Ոխ. չհ. Ֆ. 31:

ՆԱԽԱՍՊԱՆ. ա. Առաջին սպանօղ. ՚ի նախկին նեռատգուելթեան հարկանօղ պատ. *Ցորս թեթևաշարժք, և նախասպանք. Փոբդ:

ՆԱԽԱՍՊՆՋԱԿԱՆ. ա. Πρόξενος. Proxenita, qui primum hospitio accipit. Առաջին սպանջական՝ հիւրընկալու՝ վտնասուր. *Պահքն (մովսէսի) օրէնսդրութէն նախասպինջական լինին. իսկ ՚ի խոնարհ՝ որս. վայնամոլութէ (Ժողովրդեան՝) զկռապաշտուելթին բորբոքեր. Բր. պհ. ա:

ՆԱԽԱՍՏԱՑԵԱԼ. իբր Նախաստեղծեալ՝ ըստ չն. ոՃով. Πρωτόκτιστος. Primo creatus. *Ոչ վասն արեգական, այլ վասն ձևացելոյն չարեգական՝ նախասաացելոյն լուսոյ աւուցուս. Մագ. ՚ի դիան:

ՆԱԽԱՍՏԱՑՈՂ, ի, ացս. ա. Առաջին աստացօղ. նախկին տէրն. *Նախաստացողիս անդաստանին վաՃառեցի. Մխ. փա:

ՆԱԽԱՍՏԵՂԾ. ի, իցս. գ. Πρωτόπλαστος. Primo formatus. Առաջին կամ յառաջագոյն ստեղծեալ. նախկին ստեղծուած. և Առաջին մարդն Ադամ, և Եւայ. *Յատանայ հրեշտակ էր յերկինս նախաստեղծ. Ճ. Գ: *Ծնունդ հողածնի նախաստեղծին: Օնախաստեղծն զչայր աշխարհի. Իմ. Է. ւ: Ֆ. ւ: *Ադամ նախաստեղծն: Պատրանօք նախաստեղծին: Որ զօրհնուելի նախաստեղծիցն. Խոր. ա. Յ: Շար: Նոր:

ֆաս. տառ. և այլն:

ՆԱԽԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. } Նոյն ընդ վ. տ.
ՆԱԽԱՍՏԵՂԻԿ. } * Ջնախասահմանել. ծեալ նիւթս չինուելոյ յարմարեալ. Լմբ. Վերբ. * Վասն գոլոյն ի նախատեսչծեցեալսն բնաւորականաց կրկին. Խոսրովիկ: * Ուր ադամային մարմինն նախատեղծիկ մարդոյն անկեալ կայր. Կիւրղ. Խլ:

ՆԱԽԱՍՏԻՃԱՆ. Տ. ԳԵՐԱՍՏԻՃԱՆ. վերին. * Ցուցանել ձեզ զնախատիճանն և զնահանիսան սլատուին. Ոսկ:

ՆԱԽԱՐԲԵԱԼ, եալ կամ եցեալ. տ. Προηγιασμένος. Praesanctificatus, ante consecratus. կանխաւ քահանայագործեալ. տառ. սրբացուցած. * Ընծային պատարագ նախապատրեցեալ (կամ ոց). որ կատարի առ ղուտհոգից: Մատուցանել քեզ անարիւն զոհատարագս նախապատրեալ: Պատմութիւն. ի նախապատրեալ սրբութենս սեց. Պտրփ. յն:

ՆԱԽԱՒԱՃԱՆ. տ. Նախկին կամ վաղագոյն վաճառել. և կանխավաճառ. Եւագարաւ. * Անդ կապեալ կայր ադամ նախատեղծն և նախավաճառն. Եփէ. Ռագ: * Ա յսօր անմեղ սեր մանկունքն ի ոտոյական հատակի նախավաճառ չարչարանօք վկայք եղեն քո մարդեղութեանդ. Շար:

ՆԱԽԱՒԱՃԱՆԵԼԻ, ելոյ, ոց. Յառաջագոյն վաճառեալ. հին ննջեցեալք արդարք. * Ի մահուն սպար Ճանապարհ ի գԺոխս զնահատվաճառելոցն ոգիք արտաքս կորզեալ անտի. Շ. ա. պէտ. ծԷ:

ՆԱԽԱՒԱՂ. տ. Πρεπαλαι, πρῶτον. Dudum, jampridem, olim. կարի վաղագոյն. ի վաղուց կանխաւ. վալ ուրեմն. * Մակբայիկս՝ պարզք, վալ, նախ և լոկադիրք են, վաղվաղ, նախավաղ թր. ԹԷ: * Ջարձնելով իսկ, և յաւնելով միշտ նախավաղ. Պզպտ. օրին. Է: * Նախավաղ զլինելոցն հոգին սեր օրինակեաց. Կանոն: * Իսկ նախավալ եղեալ (եչելոյն յերկրէն) սկիւթացիքն գառնային. Կոչոս:

ՆԱԽԱՒԱՃԱՌՈՂ, ի, ից. ա. Ա՛ն՝ որ առաջին եղև ի վաճառել. առն ծախողը. Իգ ասման. * Նախավաճառողն ոմն և իցէ իրի՝ այնմիկ, որ ոչ իրաւասիս (ունի) վաճառել, և կամ ոչ արժանապատուաբար, և պատուական իցէ գատապարտութենն նախավաճառողն, որպէս և բացատրողն. Պզպտ. օրին. ծԷ:

ՆԱԽԱՒԱՅՏԱԿ. ա. Նախ քան զայլսն վաստակել. մեծավաստակ. բազմավաստակ. * Ջյատաղէսիկոսական զնախավաստակն զգրիգորիոս. այն է՝ գր. լուս. Բառաց. Գ. 14:

ՆԱԽԱՒԱՐԿԱԲԱՐ. } տ. Անտվոր
ՆԱԽԱՒԱՐԿԱՆԵԼՈՎ. } Թարգմանութիւն
ՆԱԽԱՒԱՐԿԵԼՈՎ. } ըն. ձայնիւ,
Προηγουμένως. Principaliter. նախասկզբնաւորաբար. գլխաւորաբար. յատուկին կարգի դնելով վարկմունք. * Ընդ ոչինչ ուրեք զնշանակեացդ նախավարկարար ըստ ընդունելեացն տարբերութենէ և չարժման վերդովոյն: Ըստ որոյ և վասն որոյ նախավարկանելով և պրեալ է, և գիւղ ասին: Զքանականէն և զնմանալին նախավարկելով մնչ զ մանաւանդ և է և ասի. Մաթս. Եփէ:

ՆԱԽԱՒԱՐՁԵԼ, իլ. կանխաւ վարձել. * Վաճառականք նախավարձին յարծաթին (կամ ահա վարձին արծաթոյ). Մծբ. Ը:

ՆԱԽԱՒԵՐԱԿ. ա. Որ նախ է ի վեր բարձրացեալ. * Ի նախվերակ մասունս աբեգականն մերձ լինելով արևելական սուգ մունս առնէ. Շէր. (որոյ հակառակն ասի Ստակավերակ:)

ՆԱԽԱՒԿԱՅ. ի. ա. գ. Πρωτομάρτυρ. Protomartyr, primus testis Christi. Նախն ի վկայս յետ քրիստ. առաջին մարտիրոս, սր ստեփանոս. լսելոցնաբար՝ նախկին մարտիրոսք. կանխաւ նահատակեալք. և վկայ իրիք Ճշմարտութեան. * Ջոր և ասեր իսկ նախավկայն, թէ ած փառաց երևեցաւ: Ջսոյն և ի նախավկայէն ուսիր: Առաքեալ և նախավկայ քրիստ սր ստեփանոս: Բարեխօսութիւք սրոյ նախավկային քո. Ածաբ: Խոսր: Շար: * Նախավկայիդ Ճշմարտութեանն (մանկունք քեԹզնէմի). Գր. գգ. * ի գգէէ: * Ի գաւառն սյլատատեան զնախավկայն քրիստ, ուր գայիանէն և հռիփսիմեն կայքին՝ իւրեանց հանդերձ գործակցօքն. Բառգ. 14: * Ջմարգարէն հասյի իրրև նախավկայ ածցուք ի մէջ: Քան զնախավկայն՝ բարձրագոյն և փառաւորագոյն երևեսցի. Ճ. Գ:

ՆԱԽԱՒԿԱՅԵԼ. ա. Προμαρτύρομαι, προδιαμαρτύρομαι. Ante testor, praenuncio. կանխաւ վկայել, կամ վկայութիւն դնել յառաջագոյն. * Յառաջ քարոզել զևրսրքանչիւր, և նախավկայել աւետաւորութենէ զառ ի յետ կէնացն. Բրս. 49:

ՆԱԽԱՒԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Նախավկայ գոլն. * Նախավկայութիւք պսակեցաւցուսյեր զարեզբս սր ստեփանոս ի գԺ:

ՆԱԽԱՒԿԱՅՈՒՀԻ, հւոյ. ա. գ. Ընդալ լինն վկայուհի. որպէս Թեկլ յիկոնիոն, և սանդուխտ ի հայս. * Վասն սրոյ նախավկայուհւոյն պատկերի. Ճ. Ն:

ՆԱԽԱՒՃԻԵԼ. կանխաւ կամ նախադասելով վճռել, վճարել. * Ջքաւութիւն մեզաց ախտացելոցն նախավճռիր (քան զառաջնոյն Նոյ. ղէ:

ՆԱԽԱՒՆ. տառ. (արմատ նախատեալոյ.) գ. Ονειδος. Opprobrium. Անարգանք առ նախկին կամ յոյժ ատելութիւն. նախատինք, և ենթակայ նախատանաց. և յոգեպանք. այս, նչեա, բառվայ. * Քան զամենայն թշնամիս իմ եղէ ես նախատ գրացեաց իմոց: Եղև նա նախատ գրացեաց իւրոց. Սղ. ղ. 12: ՅԷ. 42: * Նախատ ևս էր իսրայէլի այրուձին. Իգն: * Վատն վասն մնալոյ ի գանգատուածն՝ արհամարհէ զնախատան (կամ զնախատինսն). Լմբ. առաք: * Հատանէ ըզգլուխս նորին, բառնայ զնախատն իսրայէլին: Հաւրեր զՀակատ գողիաթին, բարձեր զնախատ իսրայէլին. Մագ. ոթ. Համառ: Յտ որդի: * Տեսէք զնմ փառքըն զառաջինն, տեսէք զվկայն նախատս առաջին. Ոսկ. ոչէ: * Ի յանձին նախատ՝ ջուր ընդ վայրագոցն հելլադ. Տաղ Ի լծս: * Վնչտ ինձ, և խելթ մնայս, ի նմանէ նախատն. Լմբ. Նար: * Ոչ ըստ այնմ տոյ պատասխանի սակս նախատ ինչ գտանելոյ, այլ զնմուտութենէ զնորան դիմադրէ. Համամ. առ: * Բարձէք զնախատն զոր ցուցին. Գր. փղ. ԷՀ:

ՆԱԽԱՏ. ա. Ονειδιστος. Exprobrabilis, probrosus. Նախատելի. նախատեալ. անարգ. անարգեալ. * Յամենայն ժամս, նեակի նախատ լինցի: Աստ կրկ, և նա իստ լինցի: Ջնմ մի նախատ լինիցիս. Աստ. ծԷ. 1: ծԷ. 26: ԺԷ. 10: * Պէն պատուիրէ կալ անբամբաս, և մի նախատ ի կենացս սյա. Շ. այբ: * Նախատ եղեալ էր ի նեղոյ անտի իւրմէ. Եփէ. Ւփ: Նախատ լինել ի մարդկանէ. Ճ. Գ: * Բարեկամ մարդոյն ած էր. յորմէ նախատ եղև հայրն մեր՝ ասելով, կինս զոր ետուր. Համամ. առ: ուր կամ ընդերկիր, յոր նախատ (այսինքն նախատօղ) եղև ագամ. և կամ իսկ, յանդիմանեալ եղև, և ետ պատասխանի անտեղի: Որպէս և յասելն Նար. Իէ: Ընդունօղս զերամանս. . .նախատ վարձիանութեանցս. կամ է նախատինք, և կամ նախատական:

ՆԱԽԱՏԱԿ, ՆԱԽԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. տ. նախատանք, նախատանկութիւն. * Լսատ զորգին՝ զհօն խէ գնել, և նախատակ ասել. վրդն. սղ: * Ջպատակաց, և զբարբոյ նախատակութենէ վարձուն Ճառէ. Ոսկ. Բ. փհ:

ՆԱԽԱՏԱԿԱՆ. ա. Ονειδιστος. Probrosus, ignominiosus. Որ ինչ ի մէջ բերէ զնախատինս. անարգական. * Որ Թուրէ նախատական և ատելի գոլ: Որ առաւել նախատական Թուին գոլ, այն իսկ են հիմունք մերոց բարութեանց. Ոսկ. յհ. Բ. 33:

ՆԱԽԱՏԱԿՈՒ. ա. տ. կոծեալ նախատանօք. խայտառակեալ. * Մերկացեալ նախատակոյն ի փառացն՝ նախատակոծ ամբոխեաց. Ջգր. լՀ:

ՆԱԽԱՏԱՆՔ. նաց. Տ. ՆԱԽԱՏԻՆՔ. Ονειδος, ονειδισμός. * Ջնախատանս (կամ զնախատինս) նոցա գործուսցէ յերեսս նոցա. Իեր. ք. 18: * Ջնախատանս և ըզսաստրժա ունելով. Պզպտ. օրին. Է: * Ոչ ի նախատանս առաւել քան ի գութ նախատանաց: Ականջօք միանգամայն ժողովեալ նախատանս, ի ձեռն որոյ չինկնացեն. Փիլ. բագ. Ե ք. բան: * Տճն, Թէ ուստի լինին նախատանքն: Ա՛ն ի նախատանս յովբայ, և այլն. Իսոս: * Ձիշել զխոցոտին կողին, զնախատանան ամենայն. Խոսր. պտփ: * Նախատանս կրել, կամ լսել. Շ. ընդհանր: Լմբ. առաք: * Ամեն և նախատանք (են վարգապետի՛) գործեալ վարք աշակերտի. Ոսկ. Բ. Նոբ:

ՆԱԽԱՏԱՐԱԾԵԼ. ն. Προτείνω. Protendo. նախ առաջի առնել. յառաջ ձգել. * Երբեմն նախատարածելով զանունն՝ զանձն հայցել. և երբեմն զձանն նախատարածելով հարցանել զանունն. Պզպտ. օրին. ք:

ՆԱԽԱՏԵԼԻ. ա. Իբր նախատական. նախատուտ. անարգական. * Նախատեալի մահ հուսամբ մեռանել. Բրս. ծբ:

ՆԱԽԱՏԵՂԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. լաս. ևս՝ ՆԱԽԱՏԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. Յառաջագոյն տեղեակ և գիտակ գոլն. վաղագոյն հմտութենէ. * Նախատեղեակութենէն նոցա, և տեղոյն անշարժութենէ վկայք աւանդութենէն Ճշմարտութեան. Լմբ. ապէն:

ՆԱԽԱՏԵՄ. եցի. ն. Ονειδίζω. Exprobro, probrio afficio, vitupero, convicior, carpo. Սակս կանխաւ կամ յոյժ ատելոյն՝ Թշնամանել. կամ իբր նեխեալ և հոտեալ ատել. անարգել. ընդ վայր հարկանել. ծանր բանիւք պարսաւանս գնել. մեղ ի վերայ գնել. լուտալ. հայհոյել. յամօթ առնել. յանդիմանել. ախԷՀ վերմէ, այբգլամաք, ղէՀՀ էՀմէ, իբրքալամաք, ևօյմէ, բառվայ էՀմէ. * Ի նանիր նախատեցին զանձն իմ: Նախատեսցին զիս Թշնամիք իմ զօրհնութեացդ, և զուիչք իմ ինձ երդնուին: ԵԹէ Թշնամւոյն նախատեալ էր, համբերէի արդեօք: Հատո նախատինս, զոր նախատեցին ոչխարք զքեզ տէր: Նախատեալ զձօն կենդանեաց: Նախատեսց զձնակատս այ կենդանւոյ. և այլն: * Ջմեզ նախատեք մարմնոց ցաւովք. Եփէ. Ը: * Սամարացի և գիւաղհոր կուչէին, նազովրեցի նախատէին. Բրս. տբ: * Ջյանուն նախատողացն: Նախատօղքն զքեզ ասել էին զծիրանին, և նա զվէրս. Իսոս:

ՆԱԽԱՏԵՍ, ի, ից. ա. Προοίδωμ, προορατικός. Praevidens, praescius, providus. Յառաջատես. կանխատես. նախատես. նախահայեցուց. նախագէտ. նախահոգած. * Լի. Նիչքեք իբրև զմեծ նախատես գիտեալ զբարի և զչար. Ջգր. լՂ: * Ջօր իմ, զնաչէն ասաց,

նախատես եղեալ (յն. նախատապատրեալ) առ իսահակ՝ ի պատարագ խոյին. Ոսկ. յհ. ա. 9: *Ըստ իւրում նախատես գիտութեանն ընտրեաց զամենեսեան. Խոր: *Ըստ նախատես հրամանի քո. Մագ: *Զգաստ առ մերձաւորս, նախատես առ հանդերձեալն. Բրս. հդ:

ՆԱԽԱՏԵՍ. Ցետնաղ ապագային. մարգարէ. *Որպէս ասէ նախատեսն գանիէլ. Ճ. Գ: *Ասաց զքարքառ նախատես մարգարէիցն: Կատարի բարբառ առաձնութեանն նախատեսաց: Զնախատեսաց զմարգարէութեանն կատարեցեք զքարքառ. Ջէր. ԼԲ: *Նախատեսացն գուշակեալ մայր և կոյս. Շող:

ՆԱԽԱՏԵՍԱԿԱՆ. ած. Պրոօրատիկός. Providus, praevidens, prudens. որ է ՆԱԽԱՏԵՍ. Յառաջատես. Նախահայեաց. Նախահոգած. խոհական. *Դժուարագիւտ ոգի՝ կարացեալ ակն լինել բազմաց. Նախատեսական, և զգաստ. Բրս. հդ:

ՆԱԽԱՏԵՍԱԿԻԼ. յ. Տիրապէս տեսականաւ՝ սերտիլ՝ հաստատիլ, տպաւորիլ. *Բոլորովին սղտուի և բարւոյ է առաքինութեանն և տգիտութեան (այսինքն սէրն), և յայնմանէ և ի բարւոջն նախատեսակի. Դիոն. ՃԾ. յն. προεδρεται, praecollocatur.

ՆԱԽԱՏԵՍԵՄ, եցի, եալ. ն. Προείδομαι. Praevideo. Կանխաւ տեսանել. Նախատես լինել. մարգարէանալ. գուշակել. *Դանիէլ նախատեսեաց զանհոգոյս Թագաւոր, որ եմուտ յերուսաղէմ. Ջէր. ԼԲ: *Գրեմք յայդմանէ հոգւոյն զլինելոցսն նախատեսալ. Ցհ. իմ. ոգ: *Մարգարէն և ասյիսա նախատեսալ աւետարանէ. Անան. էինէ: *Ցարմատեալ ի նախատեսականն զՅծայշունչ զքանան. Նիս. երգ: *Անհնայն նախատեսալ և եղեալ բարիքն. Վրդն. երգ: *Գաղանի ննիգումեմ Թշնամեաց նախատեսող. Աբծր. Է. 11: *Բանին հօր բանբ. նիս քարող, մեծի լուսոյն նախատեսող. Շ. գող. յհ. Ճ:

ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Προνοια, πρόγνωσις, πρόνοια. Praevisio, praesensio, praescientia, provisio, providentia. Կանխատեսութիւն. Նախագիտութիւն. Նախագուշակութիւն. և Ցառաջատեսութիւն. տեսչութիւն. անտեսութիւն. Նախահոգութիւն. գիտողութիւն. *Հասանէ նմա առաջնկայեցս յայսնութեան՝ ի ձեռն անբջական իմն նախատեսութեանց Ցառաջական իմն նախատեսութեանց հրամայեալ. Խոր. Ա. 24: Է. 85: *Կատարբերցաւ նախատեսութեանն նորա: Ըստ նախատեսութեանն եսայեայ. Վրդ. հդ. ծԲ: Լ՚Ք. Վերծին: *Ըստ նախատեսութեանն հայրապետին յակոբայ. Կիւրղ. գ՚: *Նախատեսութեանցն յոգնօրինակաց. Սարկ. ոգ: *Ական ունել զօրութիւն՝ ի նախատեսութեանէ և խորհրդածութեանէ լինելոցն (որ լինելոցն, լեցայն): Զիմոյնն ձեր որպէս զհարկաւոր (առ.) նախատեսութեան (գիտեալ նպատակ) ընկալաք. Բրս. հդ: *Ընկալ և այժմ զքնորհս նախատեսութեան նորա. Ոսկ. լօա: *Նախատեսութեամբ սրբասնելոց (տեսչութեամբ եպիսկոպոսաց). Նար. հԲ: *Ապա թէ ըստ նախատեսութեանէ (այսինքն ճծայնի տեսչութեանէ) իրիք ետ ակր ի ձեռս անիրաւին զարգասն; միայն գոհութեամբ համբերիցեն. Մխ. զա:

ՆԱԽԱՏԵՍՈՒՀ. ած. Ցառաջատես. Նախահնանեզ. *Նախատեսուհ հոգին սքա և զայն ևս ի հաւատս մեզ վերընոցս անօրիւ. Նեսց. Մագ. յօգ. Ք:

ՆԱԽԱՏԻՆՔ. տանաց. որ և ՆԱԽԱՏԱՆՔ (յոլովք ե և հոլովի). Ὄνειδος, ὀνειδισμός, ὀνείδισμα. Opprobrium, probrum, vituperatio, convicium, ignominia. Նախատինք, մանաւանդ նախատին, և առարկայ կամ նիւթ նախատանաց. անարգանք. Թշնամանք. պարսաւ. լուտանք. անպատուութիւն. անպատուեմամբ. անթեհաւանութիւն. խայտառակութիւն. ախէկմ, այլով. *Նախատինք նախատելոց քոց: Բառնալ ըզ նախատինս իմ՝ ի մարդկանէ: Մի երկնչիք ի նախատանաց մարդկան: Դարձի՝ ի քէն զգանս նախատանաց: Նախատանաց համբեր սիրտ իմ: Եհան յինէն ած զնախատինս իմ: Ոչ կարեմք առնել զայդ բան, քանզի նախատինք են մեզ: Եդից նախատինս ի վերայ աւետեանն իսրայէլի: Նախատինս դնէ մեզ զյանցանս օրինացն: Նախատինս անզգամաց արարեր զնս: Նախատինս ոչ առնու: Եղև ինձ բան տեառն ի նախատինս և ի կատականս: Լցցի Նախատանաք. և այլն: *Եղէք մեզ նախատինք առ նոյն Թշնամին. Եւթն. Ճ: *Զոր նախատինս ոչ նախատեն զնս. Ճ. Բ:

ՆԱԽԱՏԻՃ, տչի, չաց. ա. Ὀνειδίζων. Probrans, vituperator. Նախատող. Նախատարած. *Նախատինք նախատչաց քոց անկան ի վերայ իմ. Սղ. կԲ. 19: *Զնախատինս նախատչացն զմեզ բարձին ի մեջ. Եւթ. Բա: *Զնախատիչ բարեկամացդ զքանս ուղղեխոխա: *Իբր զասր ցիցակեր՝ կամ զնախատանան ասէ, կամ զնախատիչն. Ոսկ. Է:

ՆԱԽԱՏԻՊ, տպի, պաց կամ պից. ա. գ. Ἀρχέτυπος, ον, πρωτότυπος, ον, πρότυπον. Originalis, le, principalis, le; exemplum, archetypus, primaevus, և այլն: Սկզբնատիպ. Նախանկար. Նախագաղափար. Նախկին օրինակ. Բաց օրինակը. Իւր, առել Եօթնեի՝ գալոց՝ պատմ. *Աւ նախատիպ ինչ տեսակ անխուսոր հայի գրոցն. որպէս վի առեզծեզ ղՀմարտութեանն՝ ի նմանութեանէ նախատիպն պատկերի: Ի նախատիպացն պատկերաց: Նախատիպի գծագրին. Դիոն: *Ի նախատիպէն, և ի պատկերէն: Համբերողացն նախատիպ՝ մեծին յովհ: Ըստ նախատիպին կերպարանեալ. Ցհ. իմ: *Ոչ պատկեր առանց նախատիպի: Ցարացոյց ունել (կամ լինել) ասի նախատիպն, ըստ որում պատկերն եղև. Շ. Ելք: Սահմ. Ջ: *Ցամենայն երկրէ եպիսկոպոսունք իրրև զնախանձիպ պատկեր տեսանէին զարբութեանէ նորա. Ոսկ. ԽՎ: * (Ծով լեռ մերկաց) յիւր գառնայ նախատիպին բնականագոյն. Մագ. Խ: *Հայեա յանձ ի նախատիպն յովսէփ: Զկուզ և զընկունն (գրօշեալ) պաշտեցին, զորոց նախատիպ կենդանիան որսոյին ի կորուստ. Լմբ. ծղ. Ն իմ.

Կամ իբր ս. Πρωτοτύπως. Primario loco. Որպէս նախատիպ. գլխաւորապէս. *Զայս հրաշափառապէս և նախատիպ՝ առ քահանայս առնուլ յայտնագոյն է. Բրս. հդ:

ՆԱԽԱՏԻՐԵԼ. լ. Προκατάρχω. Anteverto, antecedo. Ջառաջն առնուլ. յառաջել. կանխել. *Ցձեռայինն միութիւնքն զորոշմանցն բուռն հարեալ, և նախատիրեն. Դիոն. ՃԾ:

ՆԱԽԱՏՈՐԴ, իւ, կամ ոյ, ուց. Տ. ՆԱԽԱՏՑ. Ὀνειδίζων. *Ի ձայնէ նախատորդին և չարախօսի. Սղ. կՁ. 17: *Ցառ է ինձ՝ ի վերայ բեկանին, որ՝ ի նախատորդէն խորասկեցայ. Աբծր. Բ. 2: *Ցոչ առներ և զնախատորդն. Ղևնդ:

ՆԱԽԱՏՈՒՆ. գ. Նախկին տուն՝ բնակութեի. *Ձոյն աւղի բիւր օգուտութեի քան զնախատուն զեգեմեական գրութիւն առլցոյց. Հ. իԼԱ:

ՆԱԽԱՏՈՒՆԿ. ա. Նախկին անկեալն. առնի գեղածք. Իս. փխ.ԼՆ. *Ի յանմահացար ծառոյն նախատունկ յայտնեալ արմատս. Շ. գող:

ՆԱԽԱՏՈՒՐ. ա. Πρωτόδοτος. Prius datus, primitivus. Նախ՝ կանխաւ՝ ի հնուէն տուեալ. զառաջինն անընդմէջ աւանդեալ. նախապարգև. առաջուց գոյացած. Էնի, էեզին. *Դարմանն օրինին՝ նախատուր կասկին. Նար. Խս: *Նախատուր գիտութեի և ճանաչարոյ հաղորդ. Աճայնով կերակրով լցեալ՝ բազում և նախատուր հեղմամբ. Դիոն. Էնէս:

ՆԱԽԱՏՊԱՏՈՒՅՆ. ած. Առաւել մերձ առ նախատիպն. իսկագոյն. *Նախատապատգոյն և գերամարձագոյն չարժութեի մտայ առ ած՝ աչրն է. Մագ. ՝ի էիսն:

ՆԱԽԱՏՊԱՒՈՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Հոգիք արտարոյն ընդ քեզ հէնալք յերկինս՝ էզնն տարացոյցք նախատապատրաստ կանք բոլոր արգարոց մեծ ացելոց՝ ի քո. Գր. ոգ. ՝ի ոգէ:

ՆԱԽԱՏՊԱՒՈՐԵՄ. եցի. ն. Προτυπόω, προϋπογράφω. Praefiguro, depingo, delineo. որ և ՆԱԽԱՏՊՆԻ. Նախանկարել. Նախանշանակել. կանխաւ գծագրել կամ յոգնանել. *Որ նախատապատրեաց ի սահմանաւ զնորհուրդն. Անդ յառաջագոյն նախատապատրեալ այնմ աւազանաւ տանզանս այս որ. Ոսկ. հմբ. Ա յհ. ա. 35: *Գուռ ես ասէ՝ որ արբեաս զինէ, որպէս ընտրեցեալսն քո նախատապատրեցեր մովսէսի. Նար. Լ:

ՆԱԽԱՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱՏԻՊ. *Նախատապատրութիւն բարի՝ բոլորից, որոց չարչարանաք ի քո կատարեցոց. Գր. ոգ. ՝ի ոգէ:

ՆԱԽԱՏՊԵՄ, եցի. Տ. ՆԱԽԱՏՊԱՒՈՐԵՄ. *Եւ զայս գարձեալ մեզ և այլով պատկերաւ նախատապեաց մովսէս՝ օրինադրու ը ից. Պարապմ. իԼ: *Ի յոգւոյն, և յեռնով օրինակաւ նախատապեաց: Երանելի և արքահամ, զի՝ ի քեզ և յորդւոջ քում քո նախատպեցաւ. Եփր. առեփ: *Նախատապեր կանխաւ զօրինական. Ճ. Գ: *Նախատապեցին խնամք արարչական սիրոյ քո առ արարածս քո. Մագ: *Աբրհամ այս ի վերուստ (անգամին) նախատապեր. Ոսկ. յհ. ա. 45:

ՆԱԽԱՏՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρχέτυπία, πρότύπωμα. Primitiva forma, praefiguratio, exemplar. Նախատիպ. և կանխաւ ցուցեալ օրինակ լինչ. *Հաղորդեցելոցն տարբերութիւն՝ անձանն առնէ զկերպարանն միոյն և բոլորի, և նորին նախատապատրեմն. Դիոն. ՃԾ: *Զևուաց տարածմամբ՝ խաչին նախատապատրութիւն՝ ի չեռուստ խորհրդաբար. Աթս. ծԲ:

ՆԱԽԱՏՐԱԲԱՐ. ս. Πρωτοδότως. Prius dando, primum. Իբրև նախատուր. նախ տալով. կանխաւ աւանդելով. եվՀՒԵՒՆ, էեւԼՒՆ. *Եւ զայսոսիկ իւր չիր անընդմիջապար աշակերտեալ, և նախատրապահ (կամ նախատրաբար) յայտնեալ վիւրն մարգատէր բարերարեաւն. Դիոն. էԲՒ:

ՆԱԽԱՏՐԱՊԵՍ. ս. Πρωτοδότως. Prius dando, primum. Իբրև նախատուր. նախ տալով. կանխաւ աւանդելով. եվՀՒԵՒՆ, էեւԼՒՆ. *Եւ զայսոսիկ իւր չիր անընդմիջապար աշակերտեալ, և նախատրապահ (կամ նախատրաբար) յայտնեալ վիւրն մարգատէր բարերարեաւն. Դիոն. էԲՒ:

ՆԱԽԱՏՕՆ. բ. գ. ա. Προεόρτιος, ον.

ՆԱԽԱՏՕՆԱԿ. Profestus, festum diem praecedens. Նախապատրաստութիւն ոմն ի նախընթաց օրէ. Հանդէս յատկացեալ Թց Երկոյին. և Որ ինչ Հայի՝ ի ասնաւորմ բուեի և յուրահութեի մերձակայ. *Եկայք զնախատօն ծննդեանն վերապատուհասցուք. Շ. գող. Ճրագալոյի: *Ուրբաթս որ է յաւուր պատրաստելոյ և նախատօնի՝ որ ասլուսնդոյն ծնունդն: Նախատօն ՁծածնինՀայելեի. Հ. իԼՒԼ: *Նախատօնակ ասս, կամ առնիկիր. Տ՚ածոյլ: *Նախատօնակ և քնի ծննդեանն: Նախատօնակ է և Հրաշալոյ յայտնութեի. Հ = ՅՀ. ասէպ: *Եւ Հ նա

իստօնակ մեծի տունին յիսնեւրեսին. փիլ. պէօական: *Գեղեցիկ էր և երէկ մեզ պայծառագեղութիւն, իբրև ուրախութիւն լմն նախատօնակ. իսկ այսօր զնոյն ինքն գյալութիւն տօնեմք. Աճաբ. պատ. Ը: *Երեք տօնքս այս պատուին նախատօնակ մաքրութիւ, և որբութիւ պահոց. Կանան:

ՆԱԽԱՐԱՐ, բ, աց. գ. Σατράπης, Praefectus, satrapa, satrapes. Նախկին և դըլխաւոր արարեան՝ այսինքն յիշխանութեան եղեալն կամ կարգեալն. սատրապ. մեծ իշխան գաւառի և նահանգի. նահապետ. աւագ իշխան. խորհրդական արքայի. աւագանի. մեծամեծք. կուսակալ. բդեաշխ. դուքս. արքայիկ. շահապ. խան, պեյլեր պեյ, ֆըխ ֆրան, ֆալա, սեպիր սահապը. սաթրափ, սերվէր, սերթար, իլեբէյ, իլերլեբէյ. *Նախարարք այլազգեաց: Թագաւորաց այլոր կողմանի, և նախարարաց երկրին: Ի քաց արա զԹագաւորն, և զիւր ընդ նոցա նախայարս: կացոյց *ի վերայ Թագաւորութեէն նախարարս հարիւր և ի. ևն: իսկ Ղ. էՀ.50. *Ցովսեփ, որ էր նախատար. յն. խորհրդական, Βουλεύτης. Consultor, senator. տրպէս և Մրմ. Ը 21. *Նախարարաց իւրոց. այսինքն *աւագաց. մեծամեծաց. μεγιστάνες, magnates. իբր մի *ի ծերակուտէ: *Հայկ, անուանի և քաջ նախարար (յաբեթեանց, իբր նահապետ). խոր. ա. 8: Տես անդ, Ը. 7. *ման կարգի նախարարաց կարգելոց *ի վաղարշակայ: Անտոլո է ասէլն, *Զօրք հրեչտական ուրախանան ընդ սէր հօտապետի, և ընդ քահանայական նախարարացն (այսինքն դպրաւորացն). Գ.Ն:

ՆԱԽԱՐԱՐԱՒՈՒՆԴ. ա. ի գնդէ նախարարաց բակտացեալ. խմբեալ կուսեալ յաւագաց. նախարարակոյտ. *Ածեալ զամենայն նախարարագունդ աւագանւոյն ամբոխ: Ընծայեալք *ի յաւաչ նախարարագունդ օրերոյն. կոբխ: փարպ:

ՆԱԽԱՐԱՐԱՀՆ, զին, զունք, զանց. գ. Որ է յաղգէ նախարարութէց. նախարար. *կուսեալ զամենայն նախարարագունդն. խոր. Ը. 58:

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ, բ, աց. ա. Սեպհական նախարարի և նախարարութէ. և Նահապետական. նախնական. *Նախարարական ազգայ և տոհմից: Նախարարական նայն ծննդոց յերից անուն որդւոցն Նոյի: Ի ծննդոց երից նախարարականացս այսոցիկ արանցս. խոր. ա. 2. 4. 8: *Հպրոնատ աշխարհս, և զիաւթիւր լինելն *ի նախարարական տոհմէն. Ղ.Ն:

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՑ. ա. կուսեալ *ի բաղմանէ նախարարաց և արանց նոցա. նախարարագունդ. *Աւանալ ընդ իւր զՀաւանեցոյն զորսն Հանդերձ զորէն նախարարսն. Եղիշ Ը: կմ Ո՛ր և է իշխանութիւ, կամ նախարարագործ. *Զնոյն ինքն զքահանարկուն ցրուեաց, և զընդ նովաւ զնախարարութիւ գիւտց. Ճ.Գ:

Եւ Ձառայագործութէ, կամ նախկին ապրուստէ. զի անորիշ է բանս, *Պարտ է քէզ ըստ կարգի ասել ալաքսախանել, և ոչ նախաւարութէ քարկաւել. Ճ.Գ:

Եւ Ձառայագործութէ, կամ նախկին ապրուստէ. զի անորիշ է բանս, *Մորմին մարդկան ոչ մեզաց նման է, և ոչ արդարութէ, այլ նեղութիւնակ յարարչէն հաստատեալ նախարարութէ. ԺՀ. ՀԷԽ:

ՆԱԽԱՐԴԱՄ, ոյ. գ. Առաջին արդարն յորոյ ազգմանէ. *Անդ *ի քանսիւ հաբէկ նախապատարագօղն և նախարդարն. Եղիէ. Ի.Ա:

ՆԱԽԱՐԿԵԼ. Տ. ՅԱՒԱՋԱՐԿԵԼ. *Որ ինն յայնցանէ՝ որ յաւաջարկիցեն... որոյ փոխան նախարկիցեն. այնոքիւ՝ որ զզօրավարան նախարկիցեն. և այլն. Պզոք. օրէն. Ը: *Նախարկելով միշտ միաեանց դեգերումն խաղալեացն. անդ. Ե:

ՆԱԽԱՐՉԱՒ. ա. Ուր իցէ նախկին արշաւանք կամ յարձակումն. *Ի յաւաջէն պըշնդիւն և *ի նախարչաւն պատերազմին բուռն են և խստագոյն քան զայլս *ի մարդկանէ. Մաթթ:

ՆԱԽԱՅՈՒՅԱԿ. ա. գ. Առաջնորդ. նախկին ցուցանօղ. *Յոյս քաւութէ պարտաւորելոց, նախայուցակ համարձակելոց, կատարելոց անձանց խմբական. Նար. գանձ էՀԷ:

ՆԱԽԱՅՈՒՅԱՆԵԼ. ն. Προαποδείκνυμι. Prius demonstro. կանխաւ ցուցանել, ապայուցանել. *Ի գիւն պղատոնի կայ, և է մի *ի նախայուցելոցն նմա. քանզի նախայուցանի, եթէ ուսմունք վերսին յիշեցմունք են. Նխ. բՆ:

ՆԱԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρχεότης. Antiquitas. πρωτεῖον, primatus. Նախնութէ. հնութէ. և Նահապետութէ. *Եգիպտացւոց յաւաչին ժամանակին քան զԲաբելացւոց ծէր վասն նախաւորութէն Ձեգիպտոսացւոց նախաւորութէն և զժամանակագրութէն. Ե.ա. փբ. ա: *Ձնախաւորութէ երկուց ազգացն սեմայ և զքամայ արտատանեալ համատօսեցաք. Սամ. երէց:

Կամ Ցառաջնութէ. նախապատուութէ. *Ձէ քո նախաւորութէդ, քանզի զսխարա կէն սպան, նորա է քաջութէն. կԻ.ըշ. Դփ:

ՆԱԽԱՓԱՅԱՆՔ. ն. կանխաւ կամ քաջ փայլիլ. *Հոդւոյ կենացն գիտութեան լըսոն նախափայլէ. Լմբ. *ի գր. պապ: *Նախափայլեալ յաւաչնոյ (*ի փոյթ հոգւոյ). Միփ. պաբ. ա Շ:

Եւ ն. Ար. այայ. բացայայտել. *Նախափայլեալ զաւանդութէն երանելի հարցն որ *ի նիկիա. Ո.ԱԻՓ:

ՆԱՆԱՓԱՐՈՉ. ա. Նախկին քարոզ բանին. կանխաւ քարոզիչ. *Եթէ ոք քան զքնախաքարոզն գրիդոր (լուս.) խորհեսցի լինել խմաստուն. Թէոփ. Տայրաք: *Քոմ նախաքարոզք. Շ. պաշ Տրեբ:

ՆԱԽԱՓԱՐՈՉ. գ. կանխաւ քարոզեալ բանք՝ խրատք. *Ցառաչ կուչեր զնզրարան, զնախաքարոզն սակաւ ուքերիորդ էր. Ս.Ն. ի լբ:

ՆԱԽԳԻՏԱԿԱՆ. ա. գ. Իբր նախագէտ. գուշակող. և Ցառաջգիտութէ. *Թէ *ի չարժմանց սոցա լինին նախգիտական. Շ. իմ էջ: *Աճուրեանն օրինակ էտ, նոյնպէս և ընդ արարչականին և զնախգիտականն յայտ առաբ. Ոսկ. Ես:

ՆԱԽԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽՍԱԳՏՈՒԹԻՒՆ. *Վասն նախգիտութէն, որ ոչ միայն է գործ: Տես զնախգիտութէն. Ոսկ. Ես:

ՆԱԽԳԻՐ. Ընձեռեալ կամ իմն նախադիր. *Նախկին կարգադիր. *Մանդակունին նախգիր զտաս հայաստանեայց ժամակարգութէնց. Ո.ԱԻՓ:

ՆԱԽԳՈՅՆ. ա. տ. Իբր նախագոյն. նախկին. *Ընդհէր նոցա Թագաւոր խորհիլ. նոյն. քանզի նախգոյն Թագաւորն հայոց արշակ, և այլն: Նախգոյն հարցեալ ցհայոց տանուտեարսն՝ ասէր. փարպ:

ՆԱԽԴԻՐ, գրի, բաց. Տ. ՆԱԽԳԻՐ, և ՆԱԽԳՐՈՒԹԻՒՆ (ըստ ամենայն առման). Πρόθεσις. Praepositio. *Ընդ՝ բառ է *ի քերականէն նախդիր բանի. որով ճոխացուցանէ *ի խորութէ զաւսացեալն: Տի, նախդիր է բանի. Ը. Բարբ: *Նախգիրս ծննդագործ է բան, և զծնեալսդն չատսն նիշդատնու: Նախգիր ասի, զի նախ եգեալ լինի քան զանուն և զբայ. Երզ. փբ: *Սերմանքն են նախգիրք պտղոցն. ծննդոց. որպէս մի Թիւրն՝ րիւրոցս. Հին փբ:

Կամ իբր Նախաշաւիղ. յաւաչաբան. *Ցերկար նախգրաւս եւևեցուցանէ կամ զինքն յայ իմաստասացեալ. Վ.ՃոյՀ. յոբ:

ՆԱԽԵԼԻՒԶԱՆ. գ. Գողապետ. քաջանուն յԵլիզավ. այն է վասիլ քաջ իշխանն հայոց՝ յայլազգեաց գող վասիլ տացեալ. *Որոյ վասիլ անուն ձայնեալ, նախելուզակ մականուանեալ. Ը. Վիգ:

ՆԱԽԵԿԵՂԵՑԻ. գ. կանխադոյն չինեալ եկեղեցի. գլխաւոր տաճար. *Զնախավկայն քաՀ... և զնախեկեղեցին. այս տեղիքս սմա էին յանձն. Բ.ա.ղ. գ. 14:

ՆԱԽԵԿՈՂ, բ. ա. Ցառաջագոյն եղեալ. կանկաւծ ահս. կանխիչ. (գև կամ փութաչէ). *Որ ակամայ ըստ մտաց նախեկողին մեղիցէ. վաղվաղակի Թողութիւն աստադրի յայ. Մ.Ա:

ՆԱԽԵՂԱԿ. ա. Նախագոյ. նախագոյակ. կամ որ յառաչ է քան զեղականս, միածին ոչիզին այ. *Ընդ նախեղակ գոյական միայեալ. Նար. կոա:

ՆԱԽԵՂԱԿ. ա. Ցառաջագոյն եգեալ.

ՆԱԽԵՂԵԱՆ. } գտեալ. նախատեղծեալ. *Նախեղակ վհիմ իմանալեացն իսկ մր. Շ. գաչ: *Բոլորիցն ածէ ընդգէմ նախեղակ մարդոյն փակէ զՃանապարհս ծառոյն կենաց. Պիսա: *Նախեղելոց հոգեղինաց զորութէց զվերինն կայանան սալով. Լմբ. գաբգ: *Մինչ զի և զնախեղելվքն են. Նխ. էրգ:

ՆԱՆԵՂԱՒԹԻՒՆ. գ. կանխագոյն լինելութէն. վաղագոյն առեղծումն. *Գարնանայնն զուգաւորութէ ժամանակին քան զայլսն նախեղութէն երկայագոյն է. Պիս: (Ըստ յն. ոճոյ է և նախածնութէն:)

ՆԱԽԵՆԹԱԿԱՑ. և } Προϋποκείμενος. ՆԱԽԵՆԹԱԿԱՑԵԱԼ. } νος. Praesuppositus, praesubjectus. կանխաւ ենթակայացեալ. ենթադրեալ. *Զգալին՝ իբրու նախենթակայ իմն զգայութէն իբրու նիւթ. փիլ. այլք: *Նախինթակացելոյ էութեան՝ առարկուածք առեղեալ լինին. կԻ.ըշ. գաչ:

ՆԱԽԵՐԱԽԱՅԻՒՔ. Նոյն ընդ երաւսայրիք. Ἀπαρχή. Նմանութէ Անդրանիկ. *Գին հատանել նախերախայրեացն արծաթ. այժ.ութէ. փիլ. էՀ. ՅԷ:

ՆԱԽԵՐԴԱՐԱՐ. ն. Իբրու նախերգապաշտ. կանխաւ. կամ դուցէ իբր Նախայար-

գումբ։ *Յարգարապետն ընձեռելոյ, յորոց նախերգաքարն (կամ՝նախաերգաքարն) առաջեցաւ՝ զիմաքարէնսն հաստուցմամբ։ Պիւռ։

ՆԱԽԵՐԳԱԿ, ի, ացս. գ. Նախաքայլող, կամ՝ նախերգումբ, նախաշաւիղ։ *Մկըրտուեցաւ պարգև՝ երկրորդ փրկուեցե լինի նախերգակ։ Աճխպոփ։

ՆԱԽԵՐԳԱՆ, ի, ացս. գ. որ և ՆԱԽԵՐԳՈՒԹԻՒՆ։ Որպէս թէ սկզբնաւորութեի երգոց և նուագածուեցանց. էիչէնէ, էեչէնքճ. այլ վասն որպէս՝նախագուման գործոց՝ մանաւանդ բանից. այն է Յառաջաբան. Նախաշաւիղ. Պրօէմիւօն. Prooemium, praefatio, praeludium. առաջաբանութիւն. գիպագէ. *Զնախերգանդ ընդունեցաք աքանչելապէս. զքանդ արդ մեզ ըստ կարգի կատարեա։ Յառաջագոյնն էր ամենայն նախերգան օրինացն. զի՝ի բանի աւետնայն և որչափ ձայն հաղորդեալ է, նախերգանք իսկ գոն։ Պարտ է ոչ անմասն առնել՝ի նախերգանէ. Պիպա. օրէն։ *Յետ նախերգանին հարկաւոր է օրէնս ստորագրել. անդ։ *Նախկինն է նախերգանն, և երկրորդ՝ արտադրութի իրացն։ Աղգուստ իսկ՝ի նախերգանէն պորփիւրի, որ սկսանի, Ելլսր հարկաւորի քրիստաւորիկ։ Ի նախերգանի նորին չարագրութե. Անդ. սպօրգ. Ն պօրէ։ *Զոր օրինակ մարդ՝ի սատանկերէն իւրմէ ՃանաչՀ, ոյնպէս և գիրք՝ի նախերգանէն. Կրպս. յոչԷ. սրգ։ *Գրեցայ զնախերգանս Թղթոյն այսպէս. յորմիզէ առ վաստանդ ախոյեան տան Թագաւորուց խնդալ. Պմ. վէ։ *Որոյ նախերգանն՝ տըրտընչական զսեղուոյ հարկի գործոյն. Ասէ։ *Արդ սկսմունք են և՝նախերգանք առ զնազանութե պատուհասիչն, որ կան առաջի քո. Ճ. Ա։

ՆԱԽԵՐԳԵՄ, եցի. Ն. է. ՊրօօիւմիաՀօմաւ. Նախերգան առնել. կանխաւ ասել. *Յաղագս կենդանի ծնողաց և վարձանելոց յոյժ բաւականապէս իսկ նախերգեցաք. Պիպա. օրէն. Բ։

ՆԱԽԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԵՐԴԱՆ. *Նախերգութե քան զպատմութե նախկին է գասիւ. Աբէսթ. Նախին։ *Որպէս պատճի՝ի սկիզբն նախերգութե նորին. Եբէր. Տիւ։ *Յետ երկակի նախերգութե՝ խնամատարիս, և մեր, քուռն հալոցուք, և այլն. Ընդ. պոբէ։

ՆԱԽԵՐԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ք. ըստ յն. Աներեսութե. Պրօսօպիս. Հայեցուած, տեսութե նախկին. Ւրևոյթ. *Ըստ նախերեսութե զգայականացս պատմողութեցելոյ. Մպօս. Եիէչ։

ՆԱԽԵՐԵՒԱԿ. ա. Պրոտօփոյն. Primum apparens, primilucus. Նախկին երևեալ. նախայայտ. *Ամպոյ տեսակաւ նը. չանաչելով զնախերևակ լուսերևուին յանդիմանապէս ընկալեալս. Դիան. Երկն։

ՆԱԽԵՐՋԱՆԻԿ. ա. Գերերջանիկ. բարեբաստագոյն. *Յայդ իսկ որոշեալ զատուցայք նախերջանիկ գահերիցութե. Պիպ։

ՆԱԽԷ, ից. գ. ո Պրօծ. Qui praecisti. Որ էն նախայաւետեան. ՅՀծ. *Ամենայն էից սկիզբն և վախճան նախէն. ըստկիզբն՝ որպէս պատճառ, իսկ վախճան՝ որպէս որոյ աղագաւս. Դիան. ՅԺպոյ։

ՆԱԽԷ, էի. ա. Նախընթաց. նախկին. առաջին. *Աւուր իմոմ նախէին բախտի։ Աւուր իմոյ նախէին բաստի. Պիպ։

ՆԱԽԷԿ, էից. գ. կանխաւ եղեալ կամ գտեալ իրք. *Իրս և տեղիս(ասէլ)՝ի նախէիցն, և որ՝ի նոսա է, և յետ այնոցիկ հանդիպեցելոցն. Պիպ։

ՆԱԽԸՄԳԵԼ. ն. Պրօպինաւ. (յորմէ լատ. propino վորի որպէս մատուցանել.) Antebibo, praegusto. Առնուլ նախ ումեք ինչ. փորձել զՀաշակ ըմպելոյն. Խոսի համբես ընէլ չէնէն առնէլ, չէնինիչ ըլլալ։ *Ո՛վ ընկեր, դու ուժգին ես՝ի նախընպելդ և՝ի կոկորդելդ։ Նախընպելն այսպիսի ինչ է. Թագաւորք ընդունէին զդինին՝ի մատուռակէն, և փոքր ինչ արբեալ անտի, ուամ և կամեին՝ շնորհէին զքաժակն. և կոչէր այն՝ նախընպել. Նանոս։

ՆԱԽԸՆԴՈՒՆԱԿ. ա. Նախկին ընդունող. նախընկալ. պատրաստ առ ընդունել. *Ա՛յ միաբանութե՛ն ծարաւի և նախընդունակ. Միխ. պոբէ. աա Շ։

ՆԱԽԸՆԹԱՆԱՄ, ացայ. է. Պրոտրέχω. Praecurro. Նախընթաց լինել կարապետել. *Աւաքեցաւ առաւօտն (գաբրիէլ) նախընթանալ լուսոյ տրունջեանն. Ոխ. յաեթխ։

ՆԱԽԸՆԹԱՑ, ի, ից. ա. գ. Պրօδրομος. Praecursor, praecedens, praevius, antecessor. Յառաջընթաց. որպէս կարապետ. նախաշաւիղ. և նախորդ. առաջնորդ. և նախկին. *Յովհաննէս խոյսապէր, և որպէս նախընթաց չուրջ ընթանայր ցնծութ։ Որպէս զկարապետ և նախընթաց նմին։ Արուսեակդ առաւօտուայ՝նախընթաց Ճանապարհի որդւոյն ոյ անօրինութե. Ճ. գ։ Շ. Ի՛չ։ Շբ։ *Նախընթաց կարապետն, մեծն՝ի ծնունդս կանանց. Զէր. ի՛ե։ *Նըշանս և արուեստս առնել առաջի սուտ քրիստոսին, և նմա վկայ լինել և նախընթաց. Լ՛ք. յոյս։ *Զգաստացէտ զօրուեց վերնոյն նախընթաց քում գալստեանդ առաքեցեր յաւազանդն։ Որ եղեր նախընթաց թագաւոր՝ կենդանց ճանապարհին. Շբ։ *Յորժամ զառնէս հանճարոյ հրոսակք նախընթացիդ ազգեցին մեզ. Մգ. ծբ։ *Ի՛ւդ լալով սերմանել՝ նէ բանիւ՝ի նախընթաց չուս ասպետնանց օթևանացս պատրաստուե՛ք, գարձայց բերկրեցեալ. Նբ. ք։

ՆԱԽԸՆԹԱՑԻԿ. Ն. ըն վ. ա. իբր Յառաջնորդաց. նախընթացական. *Բեզիկ զիմպեեռն նախընթացիկ շահատակմամբ յղեր առպառակ. Մգ. ի՛ե։

ՆԱԽԸՆԹԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Պրօδրομή. Antecessus, praecursio. Յառաջընթացութի. յառաջնյ երթք. յառաջէն. զարգացումն. և նախաշաւիղ. նախերգութե. *Որ և զառաջինն՝ նախընթացութե՛ն ընկալար գաս։ Զնախընթացութե այսպիսեաց ուզիգնայութեան ըմբերանեալ սպարուեն (վասն գլորման՝ի խորխորատ). Մգ. ծբ. ի՛ե։ *Սակաւք ուրախանային յայսպիսւոյ ձրադիր նախընթացութե, քան թէ բազում։ Նէբս. աբէղ. *Ի՛ մի յոլովութ ձառ իս նախընթացութե՛ն՝ի սուրն ճեռոցուք խորհրդոյս զօրութեան. Լ՛ք. ոգ։ *Սկզբնացոյց նախընթացութեան ապէչպարայ չուքակաց. Նբ. ղէ։

ՆԱԽԸՆԹՐԱՆ, ի, ից. գ. կերակուր յետ ճաշոյ և նախ քան զընթրիս. *ՅօրաՀային նախընթրեցակաւ նախասրարին հայոց. Պմ. ոս Լ։

ՆԱԽԸՆԾՈՒՑ. ա. Նախ ընծայէ տալն. կանխաւ մատուցանել։ *Այս են ազաչանք նախընծայ՝ սկզբան պատարագին։ Կանխաւ բարեգութե նախընծայ քաղցրութե։ Խրատ խասյիր յոլոյն նախընծայ՝ երկնային աւետաւորին. Նբ. ֆ. Լ՛ե. Ն ւոս։ *Նախընծայ փառաւորութե՛ն յորդորեացոյք զըրբերար տէրն մեր. Խոբ։

Կամ գ. որպէս երեսխայրիք. *Ա՛յլ ամենայն բարեգործութե՛ք՝ նախընծայք են ոյ. իսկ աղօթքն սուռչի նորա կալով իսըն գրուածք բարեաց Լն՝ի նմանէ. Սարգ. ա. գ. Ե։ *Վ՛արգաստ սակ ասին՝ն որ վկայիցն. որոց նախընծայ՝մանկանցն բերեի Հմ ծաղկաւ ծաղ. Տծոմ։

Եւ իբր ս. Նախ ընծայելով. կանխաւ. նախկնաքար. Պրոηγουμένως. Prius. *Զի մի պատճառս ինչ լսողացն ասցէ, ոչ նախընծայ առ հեթանոսս ճառէ ղբանն. Ոխ. ս Ե։

ՆԱԽԸՆԾԱՑԵԱԼ, կի) Նախընծայ.

ՆԱԽԸՆԾԱՑԵՑԵԱԼ.) յառաջ մատուցեալ, կամ ընտրեալ յառաջագոյն. որպէս նախաւնտրագարէն. *Զհրեչտակն՝ի մերենումն՝ի մարգկէիզէն բարբառս ածեալ՝ տայր ընդ նախընծայեցելոյ առն ՅՀ ընդ մովսէսի խօսել. Եբէի։

ՆԱԽԻՆԱԿԱՆ. ա. որպէս Ն. սեռ ՆԱԽԸՆԴՈՒՆԱԿ։ Այլ առաւել վարի որպէս կ. Նախընկալեալ. կանխաւ ասունդեալ. և նախհիւրընկալեալ. *Զդիր նախընկալ հոգեվից մարգարէութե՛ան կատարեցեր զմարգանացըս քո. ԳԺ։ *Յորոց նախընկալն եղև, աՀոգւի արկեալ նոցա զնշանաւիրն ՅՀծատուրկրճե։

ՆԱԽՆԱՁՆԻԵԼ. Որպէս նախաձեռնել. կանխաւ ձեռնարկել Ճառել. *Եւ այս երևելի է ըստ իւրաքանչիւր ումեքէ նախնձեռեցելոցն. Արէսթ. Փ։

ՆԱԽՆՆՏԵԼ, կամ ՆԱԽՆՆԴԵԼ. ա. կարի ընդհել ընտանի մերձաւոր՝ի սկզբանէ անտի ընտելացեալ. *Յակոբոս իբրև զնախընտեալ պաշտօնեայ՝ի տանն յուսեփայ։ Յակոբոս սեռառնէզբայր իբր նախընտեալ սպասաւոր (սիրոյսր կուսի). Լ՛ք. Վբ֊Ե։

ՆԱԽՆՆՏԻՐ. ա. Ընտրելութի. քաջընտիր. ընտրական. *Փաղդ յիմաստակ, և նախընտիրդ՝ի վարդապետս. Ոխիէ։

ՆԱԽՆՆՏՐԵԼ. Ընտրել՝ի սկզբանէ. և նախընտիր. *Ընդունող տալեին, և Հաձեցօղ պատարագ նախընտրեալ սիցն առաջի քո. Մ֊ա։ *Լոյծ զվեզաց մեր կապանս, նախընտրելոց մարգեանաք և ամենայն քոց սից. Տոդ։

ՆԱԽՈԳԶԻԿՓ. կամ ՆԱԽՐԴԶԻԿՓ. ա. գ. Ըղձասլատուած քրմոյ կամ գից պատգամք. *Հնազանդ լիւրաք ամենայնի, զոր ինչ իւրեքն ձեզ Հրամայն ասցեն. և հեղհեղացոյն այսպիսի ինչ նախիշխիկս բարբառել Թէ հեղհեղացիք ևն. Եօ. գբ֊ա֊յն. Προαγορεύω. Praenuncio, denuncio.

ՆԱԽՈՒՄԱՑ. ա. Προεννοῶν, πρόνοος, προνοητικός. Qui praesagit, praescius, providus. Յառաջնմաց. կանխաւ իրազեկ գիտող. նախագէտ. նախագիտական. Նախնամ. *Վ՛իրահնչակ զոչ նախիմացոն չարելՀե, և ոչ յառաջոյս. Դիան. Ի՛ք։ *Նախիմաց լեր զուրբուհական օրինագրուելն Թէոդոր. Յայրաք. *Կրօնաւորքն նախիմաց եղեալ գնացին. Ո֊ա֊ւ. ւՀ։ *Որոց մանն խիստուն է և նախիմաց, ոչ ասա և բոլորն խիստուն. փիլ Նխ. ա։ *Որ նախիմաց խիստուեցՀ՝ անօրինեցեալ զնորհուրդ սը եկեղեցւոյ. Շբ։

ՆԱԽԻՄԱՑԱԿԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ. *Զոր խիստուեցՀ նախիմացական և սրարչական բնութ՝ սրարիչն ունի։ Էր արգեօք նախիմացական և խիստուական. Աե. փիլ. Նխ. ա

ՆԱԽԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Προνοια. Praescientia, provisio, providentia. Յառաջ գիտութե. նախատեսութե. նախամտութե. *Իրս ստուգելոյ սիցն ոչ նախիմացութ, ի վայրս անդր բոլոյս չտեսանկի աչք կոլրին. Հ֊Գ։ *Զսրարանք են զնախիմացութի փորձ առնուլ. Պիմ. ոգԷա։ *Ի բաքանչելոր ոք չէզվելոյ կատարի լոյն՝ նախիմացութ իմոմց, և առաքինաւոր Տանճարով լինին. Զի (այսինքն գնորդ) նախիմացս կանն առ անոյ նախիմացութի լինի և խնա

առնեն առանց խմասառնե. փիլ. նխ. ա: ՙՁև աչխարհիս, ոլսկես և ինչն իսկ աչխարհս, եզև նախնմսոլթի գնգասև. անդ. ք:

ՆԱԽԻԽՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Առաջին և սերական իշխանութեի ա. և Սկիզբն առաջին. ՙՈր ոչ միով իւիք սկիզբն ունելով նախիչխանութի, և ամենայնի գոլով սկիզբն եզելոցս. ՃՂ:

ՆԱԽԻՐ, խրի, րաց. ֆ. (ասի. նախրի, պոիրի, վոիրը. եբր. պաթր.) Bouκολιον. Armentum boum, bos et vacca. ἀγέλη, grex. Հօտ արջառոց. անգհայք. Լոկ կովուց կամ եզանց. տղբւ. ՚ևէն, հեր՚ևէն. ախուիս. ՙՀաստատական նախիր ՚ի հաստարակէ ժողովեալը Հորթասանի կենդանեացն հոյլք. յոլով անգհոցն նախիրք (յն.մի բաս). Նիստ. կամ. Աքոբ. ծգ: ՙԿանի՞ գառինն ծնան ոչխարքն, քանի՞ որիմն նախիրքն. Լքբ. առաւ: ՙՀոգայ և ՚ի սակս հօտի խաչանց, նախրաց և եզանց: Մինչ մանուկ էի, արածէի զնախիրս ընդ այլոց մանկանց. Վբ. հց. ֆ. ք:

ՆԱԽԻՐ ասի նմանութի և անարգաբար զրաստոհէ չծոց կմ փիլիսոփայից. ՙԾայն չափ ՚ի բաղում ՚ի նախրաց փիլիսոփայիցն ծաղ՝ և ոչ մի ծծ ըմբռնել (եպիկուրեանց). ԵՊԻ:

ՆԱԽԾԻՆ. ա. ֆ. Πρωτογενής, πρωτόγονος. Primum natus, primigenitus. πρεσβύτατος, major natu. Նախ ծնեալ. Նախածին. անդրանիկ. երէց. և Նախկին. ՙՍրբեւ գու ինձ զամենայն անգրանիկս նախածին. Եւ. ծՓ. ւ: ՙՆուիրել ասէ յերուսաղէմ զնախածինս հօտից. Նիս. օրին: ՙՆախածին (կամ նախածին) զարմ. Գիս: ՙՆախածին որգին ևեթ ցանգ ՚ի ծնոզաց Թագաւորէր. Ես. փբ. ա: ՙՈրորիգինացիք (լա. ապօճ. ՃՒնք, հին հռովմայեցիք) Թարգմանին իշխանք ազգապետք, կմ նախածինք, կմ Թագաւորականք. անբ:

ՆԱԽԿԻ, կոյ. Տ. ՆԱԽԿՒՆ. ա. Πρῶτος. Primus, prior. ՙԿրկին պատուհասից պատրաստեան իցէ մեզ իսկ և յնծոցն՝ և նախկոյ, և երկրորդում ՚ի ձեռն օրինաց. Գզաբ. օրին. Ը: ՙ Ըստ նախկի բանիցն և խնամոյ. Նոեմ: ՙՈչ ինչ խոր արկեալ նախկի այցիլոնն. ՃԿ. լՒ: ՙԱռ ժողովուրդն նախկի. Ես. լԷ: ՙ Ի նախկի տանս առնի. Ը. բայբլ: ՙՁնախկի ընտրութիւն հոգևոր առաձարին: ի ձեռն նախկի բանիցն զինգութիւն նոցա յայտ առնէ. Սոբփ. ա. ղ. Ֆ. Ֆ:

Եւ ֆ. Πρῶτον. Primum, prius. Նախ. կանխաւ. ՙԱնդգեաց մեզ նախկի, զոյ և ընկալաւ. Գղմ. իԷ: ՙՁոր նախկի պահանջէր ՚ի մարգկանէ. կնբղ. վ:

ՆԱԽԿԻՒ, կնի. ա. Πρῶτος, τερος, τιστος. Primus, anterior, prior, potior, primarius, ևն. ոյ և ՆԱԽԿԻ. Առաջին. հին. Նախնի. Նախգոյն. առաւելագոյն. գլխաւոր. սկզբնական. առաջի. ԵՎԱՏԻ, ՊԻՐԻՆՁԻ, ԵՒՒԻ. ԻՒ. ՙՆախկին (կամ առաջին) գոյացուն զինչ ինչ ՚ի ներհական: Նախկին է ամենակին և վերջին: Մինն նախկին է ՚ի Թուել երկուց (այսինքն քան զերկու): Չոչ առջին՝ նախկին զգայու ինն: Ցաղագս նախկնոյն: Նախկնին չէզանակք այս են. Աբիսք. օգոբգ: ՙԴասիս նախկինք՝ սկզբունք: Ոսկի քան զարծաթ բնութ ոչ նախկին՝ իսկ պատուական առվոյնաց ասիլ. և ՚ի զգեստս պարկեշտն քան զգեղեցկութին նախկին առվոյնաց ասիլ. Ածյ. ոգոբգ: ՙՀայր նախկին ասի որգուց լոտ պատճառաւ ՚ի միայն, այլ ոչ լոտ բնութ կամ երկոցութ. Քբբ. փբբ: ՙՄատաց առ ՚ի յածոյին կոյս նախկին չարժտութի աբրն. Դիոն. Եւիւ: ՙՆախկին առաւութ չարուեստ. լոյն արժանաւորութ: Նախկին աւետս հնչեցուցանեն. ՃՂ. Գ:

ՆԱԽԿՆ. ֆ. Πρώτως, πρώτῳ, πρότερον, πρώτιστον, τα. Primum, primario, in primis, prius, antea, primo loco. Նախ. զառաջինն. յառաջագոյն. գլխաւորապար. սկզբնապար. որ և ՆԱԽՆԱՐԱՐ. առաջ. ՙԻՒ ԵՎԱՒՆ ՙՓարա է մեզուցելոյն՝ նախկին արգասիաւոր ապաշխարութի՝ և ապա ևն: Գոհացաւ նախկին, և գարձեալ այլ ևս գոհանալ հրաման առայ. ՃԿ. իՀ. ափ: Խոսր: ՙՈչ պարզապար սահմանեցաւ. այլ առաւ գապակ քննեցաւ նախկին. Ս՚իբ: ՙՆախկին յայտակի մտաքն առնանել զմարգն. Խոսր.ՎԻԻ: ՙՈր իսկապէս և նախկին մանաւանդ ասի. Աբիսք. գոյայ: ՙՁի նովաև և նախկին՝ մարգկայինս ազգ վերաստեղծի առ որ ՚ի սկզբան. Պարպմ. ԼՒ: Տես և Ոսի. յՀ. ա. 15. 16. 20: Ֆ. 5:

ՆԱԽԿՆԱՐԱՐ. ֆ. Նոյն ընդ վ. Πρώτως, προηγουμένως. Primario, principaliter. ՙԿՆԴգանաւոյ նախկնաբար, բայց մարդոյ հետևաբար. Նիստ. ք: ՙՆախկնաբար և զեւաց հաղորդք ծածայնոյն: Ոյոց նախկնաբարն յարժանին առ ածութիւն, քան զոր ՚ի ձեռն միջնորդութենան: Զնախկնաբար սեռականսն պարգևեաց ինձ. Դիոն. էլի. Ե էլէ:

կամ որպէս ա. ՙ Ցէիցս, և մանաւանդ ՚ի նախկնաբար էիցս: Քան զնախկնաբար էան գերագոյն գոյ. Դիոն. ՃԲ: ՙՆախկնաբար է զանմարմին զօրութիւն ասէ. Մոփս. անբ:

ՆԱԽԿՆԱԳՈՑՆ. ա. Πρότερος. Prior. Առաւել նախկին. յառաջագոյն. վերագոյն. ՙՁօրագոյն և նախկնագոյն կարկաց կարապետն գՅՈ. Ոսկիփոր: ՙԻ ձեռն առաջնոյն քան զինքն յետն նախկնագոյնն, և ՚ի ձեռն նոցա յառաջինն որպզնաբար վերասցի. Դիոն. էլէ: ՙ Ըստ նախկնագոյն մարգարէիցն հայցէ. ՃԿ. իՀ. էլէ:

ՆԱԽԿՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. τό Πρωτεῖον. Primatus. Ցառաջնութի. նախաւորութիւն. ՙՈրգոյն այ ըստ բնութ ունելով զնախկնութի, և յորժամ և ևն մարգ՝ ամենայն առաջնութի, և յորժամ և ևն մարգ՝ ամենայն առաջնութի զնախկնոյն. Սարկ. իԿ:

ՆԱԽԿՆՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ֆ. Նախկնաբար. Πρώτως. Primario. ՙՍոքա են նախկնութի և բազմապատկապես ածայնոյ և անխոտոր առիմեան յարմակօդք. Դիոն. էրի:

ՆԱԽԿՐԹԱԿԱՆՔ. ֆ. Իբր Նախակըրթութիւնք. ՙՎարդապետն բազական իցէ տալ ոմանց նախկրթականս, իսկ ոմանց զմիջինս հանճարոյն, և այլոց զծայրագոյնն. Սարկ. իԿ:

ՆԱԽՀԱՃՏՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Հաշտութի կանխաւ. կանխաւութի ՚ի հաշտութիւն. ՙԵւ մեր առնեալ զնախհաշտութիւնս՝ նախ գոհանալք. Լքբ. պոլփ:

ՆԱԽՃԱՄԻՆՁ ՊԱՐ. Առնք կմ փորոտիք մեծ. քաղիլթ. վիրք կմ մէջ շուրջ զերկրամասիք. Իւնէմդե, կամ պոմպոլ, Ինօփեն. ՙԹուղ Թէ գմիս կամ զդինի ճաշակել. որ զնախճամիջ պարն յատկացուցեալ, մանճակացուցանել, և զճարսն և զերկրկամասիքն պատեալ. Բոպ. Ֆ. 3:

ՆԱԽՃԻՐՔ. ֆ. Կոտորած ասատիկ յորս կենդանեացս, և ՚ի պատերազմի մարդկան. ՙԱսա.պան.ճիր. Հարուած.պրան.նախչիր, որ և Վիճար, որ որս. և Նախչիլաս, Հարուած. (որպէս և Նօփան. լա. Նօփաս, վնաս.) ՙՄեծ ինչ նախճիրս արասց կոտորել. Բոպ: ՙԻակ կոտորվին վարգան իւրոյիք քաջ Նիզակակցացն ոչ սակաս նախճիրս գործէր ՚ի ոեզբէրն: Ցառնինաց կոտորելոյ նախճիրս տարեան գործէին. Եւիւ. Ը. Ե: ՙՈչ սակաս ինչ գործէր նախճիրս ընդ էմ նոյս. ՃԿ. իՀ: ՙ Բազում նախճիր ՚ի տեղոն գործեալ. Յսպ. ծԷ:

ՆԱԽՆԱԳՈՑՆ. ա. Ἀρχαῖος, ἀρχαιότερος, πρότερος. Antiquior, prior, priscus, pristinus, primarius. Առաւել նախնի. նախկին. նախագոյն. յառաջագոյն. հնագոյն. գլխաւոր. ՙՆախնագոյն էր մովսէս քան զամենայն իսմասառնս հև զղինացս. Մով. էփ: ՙ Ի նախնագունից սկսեալ, և ՚ի ժեռն մինչ նոցն ՚ի յերմիան կոյս իրէալ. Դիոն. ՙՁիսբ: ՙ Զարեայն վարդապետքն նախնագոյնք ՚ի բազասականս են կողմանս. Խոր. ՙ. 60: ՙԸնդ գիմամարտութենէն առանայի համբերեաց, և զնախնագոյնս ամենայն զօրութեաց նորա ընկճեաց. Շ. յՀ. Ը:

ՆԱԽՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀρχαῖος. Antiquus, pristinus, priscus, vetus. Սկսիսկան նախնի իրաց և նախնեաց. հին. վաղեմի. հայրենի, և նախկին. առաջնին. նախագոյ. սկզբնական, և անսկզբնական. ՙԱրբասին կազմութեաբ բարութեաց ՚ի նախնականն կոչելով զմեզ (վիճակ). Դիոն. էլէ: ՙԱ առաջնին վան նախնական ինքնութենն ասէ. Ագաթ: ՙՆախնական է այն առանգութիւնն նոցա. Մով. էբՀ: ՙ Մակաբայեցիք մեռան նէին ՚ի վերայ նախնական օրինացն. Ճ. Գ: ՙ Ազգի նախնականի: Զհամեաս հինս, և զորոց նախնականս. Խոր. ՙ. 1. 13: ՙ Փառաւորեալ ՚ի փառս նախնական մերոյն փառաց. Եւիւ. Բփ: ՙՆախնական պատմուիք: Նախնական սիսումն ազգաց. ՃԿ. ՙՍկիզբն ՚ի հօրէն մեր նախնական՝ (յակոբայ), մինչ ՚ի վերջին գտոցս վախճան. Շ. վԻԳ: ՙ Քրիստ, և քրիստ արանց նախնական. Աբիս. Ե. 6:

ՆԱԽՆԱԿԵՐՏ. ա. Ի սկզբանն կամ առ նախնեօք զառաջինն կերտեալ. շինեալ. ՙԻնձ մոզրէնն պաշտպանութեաբ նախնակերտ յարկին տեսչութեաբ. Նար. ծ ա:

ՆԱԽՆԵԱԿ. } Նախնի. Նախկին. ա.

ՆԱԽՆԵԿ. ա. } ռաջին. ՙԸստ նախնեակ մարգոյն: Զոր կորուսաք նախնեկ յանցանօք. Տժամ: Լբ. ա ծաբ:

ՆԱԽՆԵԱԿԱՐ. ֆ. Առաջինք արմատաց. ՙԵրախայրեաց նախնեական բարձեալ բերէ. Փիլ. լին. ա. 60:

ՆԱԽՆԻ, նեոյ կամ նոյ, նէ կամ նմէ. Նիք. Նեաց. ա. Ἀρχαῖος. Antiquus, pristinus. πρῶτος, primus. πάτριος, patrius. προγονικός, avitus. Նախն. առաջինն. նախնական. նախկին, հին. հայրենի. գլխաւոր. աւագ. բուն. ՙՆախնի մարգն ադամ. Ես. փբ. ա: ՙ Ցարուցեր զմարգն նախնի: Նախնուամ տան ակիգ. ի նախնուամն աւուր: ի ինգրել զ, ւդն՝ զնախնին կորուսեալ նոր. ՙի նախնին աւանգութենէն. Դիոն. էլէ: ՙՆախնի բանն ձշմարիտ գոլով, քրոմ՝ հաւատարուն զսիրելեաբ գործէ. Պղպ.օրին. Ը:

ՆԱԽՆԻ. ֆ. Գլխաւոյն. աւագն. պետ. նա հասեալ. գլուխ. նախահայր. սկիզբն. բուն. ՙՑառաջինն նախնեայն, որ ՚ի գլխաւորեն անկաւ: Մեծրայիմ էր նախնի և գլխապատուին. Ես. փբ. ա: ՙՆախնեայն մերոյ հայկայ: Այս հայկ որդի Թորգոմայ, նախնի հայաստանեայց. Խոր. ՙ. 10. ւ: ՙԳիտէք զնոսա նին ամենայն Թագաւորացն զնեբրովթ, որ պէս գրեալ է զնմանէ, եԹէ զտուբ և զայծեամն ՚ի հետևակուց ըմբռնէր նա, և զամէ նայն երէ և գգազան. Գիմ. Վբ: ՙՈր զնախնեայն (ագամայ) առիթ մահու. Շբբ: ՙՁնախնեայն պարտիս ինքեան վարկիս ցեալ: Նախնեայն ամբարչաց՝ գլխոիս մեզատրաց: Գրէլ. խաչորն ընտրելոց պատս, որ երթային նախնեայն էր անսլինաց. Նար:

ՆԱԽՆԻՔ. ֆ. Πρόγονοι. Majores. Հնագոյն

անձինք. նախահարք. * ի նախնեացն օրի-նաց: Ըստ օրէնս նախնեաց իւրեանց: Զոր պաշտեմն ի նախնեաց. Բ. Դ. Ե. 24: ԹԵ. 17: ծՁ. 25: Բ. փխ. Ա. 3: * Զնախիս քո նա-խատե. Սիր. Ը. 5:

Եւ Պրոտոգένոημα. Primae frugi. Նախ-կին բերք. երախայրիք. * Գոչին նախինքն ար-մտեաց առուգապահս, վասն զի են սկզբունք արմտեաց և պտղոց: Շնորհակալութեամբ մա-տուցանել նախիս. Փիլ. ծ. բան. Ե փխ. ծԲ:

ՆԱԽՆԻ, և հոլովք իւր՝ իբր Ս. Նախկնա-բար. և ի սկզբան անդ. ի սկզբանէ անտի. ի բնէ. "Նախնի գասեցի զԶշնաւհացն իմոց ազերսանս՝ քան զերախտաւորացն բարիս: Զծնօտն՝ վասն ի սկզբան մատնին գլխոյ, և բանի՝ որ եւանէ ի դուրս նախնին. Նար. ՃՁ: Փիլ. Կփ. ծԲ: * Որ ի նախնումն զանկեալն ի մեղս. Շար: * Ոչ ոք է ծառայ ի նախնէն. Ռոմ. Վ:

Ի ՆԱԽՆԻՄԷՆ. որպէս Ցառաջինմէն, և յա-ռաջնոյն. ի հնմէն, ի հնոյն. * Զոր և ՅՕծա-տեսակ նուիրակատարքն մեր ի նախնիմէն աւանդեալ խորհրդազգած եղեալ ուսու-ցին մեզ. Դիոն. Եվեղ:

ՆԱԽՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Աւագութիւն. (յն. Թագաւորութիւն.) * Զառաջնորդութիւնն և զնախնուԹիւնն մարդկային իրաց զնմանէն կա-խեն. փիլ. բագն:

ՆԱԽՈՂՋՈՅՆՔ. գ. Ողջոյն նախկին. ողջունելն նախ քան զայլս՝ կամ յայլոց. յն. ողջոյն կամ ողջունումն. ἀσπασμός, salutatio. * Զնախողջոյնս խնդրել ի հրապարակս. Սիրաք զնախուզոյնս ի հրապարակս. Մրկ. ծԲ. 38: Ղկ. ծ. 43:

ՆԱԽՈՒՆԱԿ. ած. Պրէչաս. Praehabens, antecipans, praecedens, praecellens. յն. ոճով. Նախկին ունօղ. նախագլուխ. բո-վանդակիչ. և Ունօղ զնախկին աեղի. գե-րագոյն. գերունակ. և Նախկին. նախնա-կան. * Որպէս գիտօղ, որպէս զնախունակ ամենայն գիտութեաց: Աստենայն էլոյս հա-ւաքիչ և նախունակ. Դիոն. ՁԾայ: * Մինա-ցուած ինչ պահեաց նախունակ երկդիմի կերպին. Նար. ԼԲ:

ՆԱԽՈՒՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. Ամենե-ցունց պարունական և չարունական և նախ-ունական. Դիոն. ՁԾայ:

ՆԱԽՈՒՄՆԵԼՈՑ. Բառ անստոյգ. որ-պէս գՔաջուա եղելոյ, կամ նախուսանելոյ, կամ նախուսան եղելոյ. Եկին եհաս առ մեզ յղեալն ի մերոյ նախուսնելոյ ալքայի. Մագ-ծԷ:

ՆԱՆԱՈՒՍ.) տ. ա. Դաւաճանէ, ի նա-
Ի ՆԱՆԱՈՒՍ.) խընամ. անդաստան. յա-ռաջագոյն. հին. նախկին. * Ընդնախուսս նուիրականն: Հռովմայեցւոց նախուսս դը-տեալք: Որք ոչ նախուսս կրնալք են: Պա-տուի նախուսս ի դրախտին փոյան կենաց: Զարին, որ նախուսան պատճառն է ամե-նայն չարուԹեաց: Ի նախուսան իսկ ինդրէ ի մէնջ, քննեցէք զգիրս, և գտէք զնս. Մագ: * Նախուսանն օրինադրին հետեւեալով: Ընդ-խուսս օրինադրուԹիւն քննեսցուք. Պղատ. օրին. ա:

ՆԱՆԱԳԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցառաջա-պահեստ գէզ և գարան. յն. նախապահո-ղական. προφυλακτικός, ad praecautionem aptus. * Զառաղջոյն նախապահպանուԹեան օգնականուԹիւք ամրացուցանեն բժիշկք. Բրս. արբեց:

ՆԱՆԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱՆԱՏԵՍՈՒ-ԹԻՒՆ. * Աւ որ հարչեալ մարգարէին նախա-տեսուԹեաւ, տէր իմ ընդէր վերք ի քո ձեռս անպարսական. Շ. ոփ. բարյբ:

ՆԱՆԴՈՒԱՅԻ, կամ ՆԱՆԴՐԱՅԻ. Տ. ՆԱ-
ՁԱՐԱՑԻ, և ՆԱՁՈՎՐԴԻ:

ՆԱՀԱՆԳ, ի, այ. գ. Էπαρχία. Provincia. Գաւառ կամ երկիր նախարարուԹեան, կամ նահապետական, և բդեշխական. կուսակա-լուԹիւն. ըստ յն. եպարքոսուԹիւն, և նոմոս, այսինքն օրէնք. և կլիմայ, բաժին կամ կողմն երկրի. Նահեա, Նահիյեն, Եյալէն, Վլոյեն, Ղեվկէեն, Քալաբէգ, պեյլիք, սանճագ. * Յոր-մէ նահանգք իցէ... ի հիւրհկեայ է. Գծ. Ի. 34: Տրայիանոս զգակի ընդ նահանգաս-արար: Գաւառաւոր նահանգի ուրուն: Ի Թրակ մինչև յայսոլայր ԹագաւորուԹեանն կա-ցեալ, ի նահանգի համարի լինէր այնուհե-տև. Եսս. ԺԲ: * Ըստ անձինւբ եօԹն նահան-գացն վոփոխմամբ սահմանաց. Խոր. Ա:

ՆԱՀԱՆՋ, ի, ից. գրի և ՆՀԱՆՋ. ա. փ. Որպէս Նահանջումն. կասուցումն. սանձումն. Նուաճումն. և Նահանջօղ. յհաս ընկրկիչ. սանձիչ. * Օրհնեալ ես փայտ նը, անդգա-մաց զգասուԹիւն, ստահակաց խրատ, ընդ-վայրաց նահանջ (կամ Նհանջ). Ընդալ. Բաբյ: * Ընդ վայրագնացաց նահանջ, որք արտաքոյ շրջին օրինացն սեաւոն, լծընկէց և հակառակ իրատուց ... սանձին. Շ. անգ:

ՆԱՀԱՆՋ. Էμβολισμός, βίσεξτος, ἐμβόλιμος ἡμέρα. Bisextilis, intercalaris, vel bisextus dies. Ըստ տումարի՝ միօրեայ յերկարումն տարւոյ ի չորրորդ ամի միանգամ՝ Նանդէտ չորեքամեայ ոլոմպիադայ. զի յաւելուա-ծով միոյ աւուր յամիսն փեպրվար՝ յետս ընկրկի տարին այն աւուրք միավ. ԺԷպէՃ. (ըստ յն. միջանկեալ ասի, և ըստ լտ. կրկին վեցեսն, զի վեց աւուրքն յառաջ քան զը-կաղանդս մարտի՝ կրկին Թուեալ լիներ ի նահանջ ամի.) * ՃՁ ամիսք լուսնի՝ ՃՁ ա-ւուրս պակաս են քան զՃՁ ամիսս արեգա-կանն, որ ունին 365 օր, և ժամս 3. վասն որոյ միաւորեալ չորից երրորդացն ի չոր-րորդում ամին՝ օր մի կատարի, որ կոչի Նա-հանջ. և լինի յայնմ ամի 366. Դամասէ: * ՋիՆչ է նահանջ. զերթիս ժամուն՝ որ ի Ճ ամի՝ օր կատարի, որիչ կարգեցին, և կոչե-ցին նահանջ. որ է որոշումն ժամանակաց. Տամոբ: * Ականեն զագոնն (ոլոմպիադաց) ի հինգերորդ ամին, յորժամ Ճ լնու, և Ե սկսանի. և այս է նահանջն, որով տոմարա-կան արուեստն յառաջանայ ի ժողովումն. Վահակ. փարեմփ: * Ոլիմպիադն, և նահանջն մի է. (զի յոլոմպիադէ յոլոմպիադ անցա-նէր ժամանակ Ճ ամաց, և ժԷ աւուրց.) Ընէր. Կա. Ե լՃ: * Ցերրորդ ժամուն սահել ծաւ ագամ. որպէս յայտ առնէ և Նանա-ջինգ (կամ Նահանջինգ) երեք ժամն յաւելման յաւելագրեալ. Խոր: * Նահանջեցի Նահանջ ծԲ ամ. Տամոբ:

ՆԱՀԱՆՋԵԼ, եցի. ն. Ἐνέχω. Cohibeo. ἐπιδεσμέω, religo. ἐμβάλλω, injicio, intersero, intercalo, repono. χαλινοω, freno. գրի և ՆՀԱՆՋԵԼ և ՆԱԽԱՆՋԵԼ. (ծ. Նուաճել. և պահանջել.) Սանձել. յետս ընկրկիլ. կասեցուցանել կաշկանդել. սինգլ. արգելուլ. Ը մէջ արկանելով զանձն՝ խափա-նել. Ելէլ ԷՆՁԷ, փԷվԷՒՒՒՆ ԼԷՆՁԷ. * Պղատո-նական գիրն զնմա նահանջէր գյարձակումն. Սահմ. Ը: * Տանջանօք գառնութեամբ հատուց-մանց նահանջէր զնոսա. Եսս. պմ. Ա. 2: * Սասս արարչին նահանջէր զնոսա. ԵՂՒԿ: "Նահանջին զչնացս յանդուգն չարուԹենէ իւրեանց. Շիր: * Ջուսալաւսեան ի յետս նահանջիս: Նահանջին հնծութիւք. Նար: * Արեգական նահանջեցաւ (յն. սանձեցաւ), և լուսին կասեաց ընԹացից. Ռոմ. Ես:

ՆԱՀԱՆՋԵԼ. Ցառաջկոյս դրդել. մղել. չարժել. նուաձել. ՃՁՐՈՒՆՁԷ, ՃԵՐՄԷ. "Այն-պէս իսկ սուր է տէրն օգտակարագունիւք վարդապետուԹիւն նահանջել զմեզ առ լա-ւագոյնն: Չի առաւելագոյն նահանջիցէ զնոսա առ ժուժկալուԹիւն և համբերու-թիւն. Նանայ: * Զքնաւսն նահանջել ի հնազան-դուԹիւն Տերին աեղուԹիւ. Սիսաա. ի մէ:

ՆԱՀԱՆՋԻՉ. ա. Որ նահանջէ. նահան-ջող. * Թէ վասն իմ մտցես ի հանդէս՝ մտ-նու նահանջիչ. Նար. ի:

ՆԱՀԱՆՋԻՄՆ, ջմանն. գ. Նահանջ. նահանջելն, իլն. և Ալեադարձ. * Ո՞չ տե-սանէք զնահանջմունս երկիցս ի տարւոջ. և զուգաւորուԹիս հանդոյն նմին. Շիր:

ՆԱՀԱՊԵՏ. ի, այ. ա. Πατριάρχης. Patriarcha, auctor generis, familiae; aut patriae princeps. Նախատեա տղի ըստ ա-ջըՆդեան, և ըստ իշնանուե. կի որպես Թէ նահանգապետ. նախարար աւագ, իշխան երկրի. ցեղապետ. և հայրապետ կամ պետ հայրենեաց. (զի յն. պատրիարք՝ է անիսիկր հայրապետ, և հայրենապետ.) Սոքա էին նահապետք ցեղիցն իսրայէլի: Տուիք նահա-պետաց: Իշնանք նահապետաց զնուացուցին: Նահապետք սուրբ տղմոյ: Աբրահամ նա-հապետն: Վասն նահապետին դաւԹի. ևն: Իսկ Աստ. ԺԳ. 5. * Դաւնայ ի տուն նա-հապետ իւրոյ ... այլ Ճ. լաւ ևս, ըստ յն. վերնակցուԹիւն իւրոյ: * Աժգանակ մարդոց նահապետ և նախարար: Թագաւորք կորըն Թագուց. յետ որոց տարեւոր նահապետք կային. Եսս. ԺԲ: * Նախարարքն և նահա-պետքն պարԹևաց. Ագաթ: * Ջրագաչաս մոգ և նահապետս մարաց: Ջմանահձիր նահա-պետ աղգին ոչխուներաց, և զվճան նահա-պետ սմատուներաց: (Սէնն գրիգորի) մերոյ նախաչափ, և լուսաւորչէց նահապետի. Խոր. Ա. 16: Բ. 83. 89: "Նահապետ հայրու-ԹԷ նոցա (արբահամ)... յն. նախնի և նախա-հայր. Եսս. պմ. Ա. 4:

ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհա-կան նահապետաց և նահապետուԹէ. * Ա-ւսոլինքն նահապետական տունին չառա-վիղք՝ սեռասեղք անուանակոչ ալքՆար. Ա:

Կամ իբր Հայրապետական. քահանայա-պետական. պրաեֆեկտ պետական. "Նահապե-տական նախաղահուԹիւն տանին յահդեվ-պիսկոպոսն, և ի քրովբէական գան. ՃԳ. Խ. ապ:

ՆԱՀԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πατριάρχης, կամ ըստ նը գրոյ՝ πατρ α. Patriarchatus, principium generis, և familia. ἡγεμον.α. principatus, ducatus. ՆախապետուԹիւն ազգի. ցեղապետուԹիւն. աւագուԹիւն նա-խարարուԹե. տաւղնորդուԹիւն (զօրաց). և ՀայրապետուԹիւն. * Իշնանք նահապետ-տուԹեց ցեղիցն իսրայէլի: Իշնանք նահապե-տուԹեց ցեղիցն իսրայէլի: Ընդ ըստ իւրա-քանչիւր նահապետուԹե հանդերձ զօրու-իւրեանց: Դնիմ ծուրս տու Հայր սեաւն մերոյ չնի քրի. ուստի ամենայն նահապե-տուԹիք յերկինս և յերկրի անուանի, ևն. (այսինքն ՀայրուԹիւ ՀայրապետուԹիւն և իշ-խանապետուԹ): "ՆահապետուԹիք մանա-ւանէան և բղնուներաց. Խոր. Ա. 11: *(Թա-գաւոր) եԹէ գուսոր իկէ նորա, նահապե-տուԹե տուն կարգեցէ. հանդերձ արամբ՝ կէս եղբօր սման առեջ. Մխ. Բփ:

Կամ τὰ Πρώτα, πρωτμία. Princeps locus, major dignitas, praerogativa. Նախա-ւորուԹի, յառաջամնուԹի. "Ընդ այնս սիկ՝ որք առաւելագոյն զնահապետուԹիւն սինկղետոսին հռոմայեցւոց ունէին. Եսս. պմ. Ը. 15: * Ունէին պատիւ նահապե-տուԹե վերջն. փիլ. փեռական:

ՆԱՀԱՏԱԿ, ի. ած. ա. (նահատակ, իբր նահատող. կամ նահայարձակ. չահատակ՝

վկայ քաջ.) Ἀγωνιστής, προταγωνιστής, ἀθλητής, τήρ. Agonista, athleta, primus certator, propugnator. μαχητής, pugnator, bellator. πρότερος, prior, ևն. Նախամարտիկ. ախոյեան ի ճակատու, և յընթացս ասպարիզի. մարտիկ առաքինի. ըմբիշ ճըգնող, ճգնաւոր. մարտիրոս. աէրպէն ՚ի լեզուէ. *Նախ զգունդն նահատակաց բեկանէր: Նահատակքն յառաջագոյն խաղացեալ էին: Սուր ի վերայ նահատակաց նոցա: Ոչ է ձայն նահատակաց զօրութեան: Հրամայեաց զնահատակն յառաջ կացուցանել, և այլն: *Մանկունք քաջ, Տէմարտուէն նահատակաբ. Աձոբ. Յոաբ: *Նահատակ բարի քեմ եղեր, ճգնաւոր քոյ: Նահատակք յաղթօղք քաջք ՚ի մարտի երանելի ընդ մարտիրոսք. Շար: *Ո՛վ նահատակք պատերազմօղք՝ զօրաւորք զօրութեամբ, առաքինեալք զինուն արդարութեամբ. Եփր. Ա. ածԲել: * Տէր ողորմութեամբ, նախնի նահատակդ համբերութեամբ վկայից. Նար. կՁ:

կամ Գեննաիος. Generosus. Քաջ. առաքինի. *Ոչ ՚ի հարցն չարիս նայէին, և ոչ ՚ի նահատակաց ծնողացն ինչ զանգիտէին. Ոսկ. Ես: * Որ հանդերձեալ լինել, ոչ ումեք է դիտելի, բայց միայն ՚ի, որպէս նահատակին պիւտոն ասէ: Մեծահոգին պարզ է բարբոյքաք, և նաշատակ, կարող անհրաւել, և ոչ պատուհասող. Աբէսք. Ծ. Ն ածաք: * Զարեհ էր այր սէգ, և յորս երեոց նահատակ. իսկ առ պատերազմունս վատ և տապուսուկ. Խոր. Ե. 50:

ՆԱՀԱՏԱԿԱԲԱՐ. Ս. որ և ՆԱՀԱՏԱԿԱՊԷՍ. Կրկն զնահատակ. արիաբար. * Նահատակաբար զբաղրութիւնն յիւրաքանչիւրումն զօրացուցանելով ՚ի բարեդործութեան. Պիսք:

ՆԱՀԱՏԱԿԱԴԻՐ, դրի, բաց. ա. Ագոնոθέτης, ἀγωνάρχος, ἀθλοθέτης, տիր. Agonotheta, certaminum arbiter, numerarius. որ և ՃԳՆԱԴԻՐ. Պարապիր. հսկիչ հանդիսից, վերակացու մրցանաց և տուօղ դասդիմանակ և զուգակ. *Ա՚յն որ ՚ամի իշխան առնչորդն է (ԱԾ) զօրէն նահատակադրի: Եդեալ լինի նահատակացն մրցանակն առաջինն և երկրորդ և երրորդ ՚ի նահատակադրացն. Փիլ: *Նահատակադիր զնահատակ պսակէ. Ոսկ. յՀ. Ի. 13: * Օժանդակաւ յընթացան նովին նահատակադրան վարեցեալ. Նիւս. ոԲէէ: *Ցառաջինն հայեցուք. ՚ի նահատակադիրն հայեցան, և կատարեցան. Եփր. հայր մեր: *Ի նոյն միաւանդամ յուսացեալ ՚ի նահատակադիրն ԱԾ. Պիս: * Զօրացան ՚ի նոյն ինքն ՚ի նահատակադրին քէ: Ի սէր նահատակադրին քէ. Յհ. կի:

ՆԱՀԱՏԱԿԱԴԻՐԵԼ. ե. Նահատակադիր լինել. Ἀγωνοθετέω. Certaminibus praesum. * Եւ որ նահատակադրէ նոցա բանսարկուն. Բրս. ՈՐԷԲ:

ՆԱՀԱՏԱԿԱԶԳԵՆԱՑ, զգեցի, իւ կի ով. ա. Ἀθλοφορος. Որ յանձին կրէ զնահատակութիւն. Ճգնազգեաց. յաղթազգեաց. առաքինի. *Պատասխանի ետուն ընդ մի բերան հանդերձ նահատակազգեցութիւն եւթիմեաս. Ճ. Ա:

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀγωνιστικός, ἀθλητικός. Սեպհական նահատակաց և նահատակութեաց. *Աս նահատակական հանդիսան. Փիլ. ԼՒ. Ի. 29: * Արժանի լինիք նահատակական պսակին. Ճ. Գ: * Ոչ իցէ տեսեալ զնահատակական մարտիկան մերկասկեալս պատրաստեալս. Ոսկ. Ես:

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συναγωνιστης, σύναθλος. Certaminis socius, et adjutor. Ընկեր ՚ի նահատակութեաէ. Ճգնակից. մարտակից. մրցակից, հանդիսակից. *Խորհրդակից բարի, և նահատակակից յոժարամիտ. Աբ ածր: Ի: *Հանդերձ յուլիա նիւ նահատակակցաւ իւրով: Հանգիր ընդ նահատակիցն քո. Ճ. Ա: *Նահատակիս կնիք մեր լինիցիք ՚ի աղօթիւք ձերովք. ՃՃ:

ՆԱՀԱՏԱԿԱՆԱԼ. Տ. ՆԱՀԱՏԱԿԻ. *Եկն Յանապարհին՝ վայր ունի զդաշտն, կրճել և նահատականալ և վարժել ՚ի ածային օրինաքն. Փիլ. ԼՒՒ. Ի. 140:

ՆԱՀԱՏԱԿԱՊԵՏ, ի, աց. Գ. Գլուխ նահատակաց, կամ գլխաւոր նահատակաց. * Ասիցէ որումն և կամեացի ՚ի նահատակապետացն. Պղաթ. օրին. ԺԲ:

ՆԱՀԱՏԱԿԱՊԻՍ. Տ. ՆԱՀԱՏԱԿԱՐԱՐ. Գեννաίως. * Աւերելով սոցա հայրենի գաւառին, նահատակապես հատանելով ՚ի վերայ. Պղաթ. օրին. Ի:

ՆԱՀԱՏԱԿԵՄ, եցի. ն. Որպես նահատակեցուցանել. և Մարտիրոսացուցանել. * Յորժամ հանդերձեալ էր զդաւիթ նահատակել ՚ի պատերազմի, և զոյնպիսի մեծաւքանչ նշան յաղթութեան նուաւ կանգնել. Ոսկ. Ես: * Հիւրմգէս՝ որ յաւուրսն յակոբու, որ և զնոյն նահատակեաց. Ոսկ. գԲ: * Բազում վկայս քոյ սպան և նահատակեաց. Մաբիւ: * Չերկրս վկայսն նահատակեալ: Զոսկեանքն սնդգէն նահատակեալ սոգքիասանց սպանեացեալ. Գ.Ն:

ՆԱՀԱՏԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀθλα ἐθίζω. Adsuefacio, exerceo. որ և ՆԱՀԱՏԱԿԵՄ, եցի. Հանդիսացուցանել. կրճել ՚ի նահատակսն որ և ի իրաց. *Նահատակեցուցանէին հարքն զմանկունս իւրեանց ՚ի հաղնեցդուիս. Պղաթ. փխ: Զմարմինս և զոգիս ածծ առնէ, և զանձնիքնանութեի և զատաքինութեի մարդկի նահատակեցուցանեն. Ոսկ. Ես:

ՆԱՀԱՏԱԿԻՄ, եցայ, եաց կի եա կամ եցիք. յ. Ἀθλέω, ἀθλεύω, ἀγωνιάω, ἀζομαι. Certo, certamen ineo, compugno, mala tolero, malis exerceor, և այլն. Ճգնիլ. մրցիլ. մարտնչել. հանդիսանալ յասպարիզի. ախոյեան ելանել. յառաջ խաղալ. յարձակիլ. չահատակել. և Մարտիրոսանալ. սերպէն ՚ի ՚ի, ասլըմաք, օխ-բուալ էխ-բէ-յիւ-էնմէ, էչէխ օյմաք. * Ցառաջ ինքն նահատակեցաւ (անցանել ընդ հեղեղատն), հապա զզրկն միագունդ զկնի փողեցան: Մի ՚ի նոցանէ նահատակեցաւ յառաջադոյն: Ա մէնայն այր ինքնակամ նահատակեալ ՚ի վերայ օրինացն: Միով ընդով նահատակեցիք ՚ի հաւատս աւետարանին: Ոըք յաւետարաք նին նահատակեցան ընդ իս. ևն: *Եթէ նա հատակիցի ոք, չպակաի, եթէ ոչ ըստ օրինին նահատակիցի. Ոսկ. Բ. փխ: * Ոչ զօրէն քաջացն ըմբշական բազկամրցութեի նահատակին. Պիս: * Նահատակեցիր ընդդէմ հանապազորդեան թշնամւոյն. Ճ. Ա. և Աօրս: * Զգեղեցիկ հանդէս նահատակեցիր: Ոըք զաւաքինութեե նահատակութեան նահատակեցան. Փիլ. ոյաբ. Ե նԲ. Բ: * Չոյն նահատակութեի նահատակեցաւ և աչխարհս հոյոց. Եղիշ. Է: * Նահատակութիս բարի նահատակեցայ. Ոսկ. ղԺ: * Նահատակեցան ՚ի յերկրի, և ՚ի յերկինս պսակեցան. Ոըք նահատակեցան վասն քո ՚ի մահ: Ի վերայ ածային քո օրինաց նահատակեցան. Ճըգ. Նեալ նահատակեցան յերկրի յաղթօղք ՚ի պատերազմի: Նահատակեալք Ճգնութեի ՚ի փորձ զանազան տանջանաց: Աբեսաբ նահատակեալ, ևն. Շար:

ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀθλος, ἄθλησις, ἀγών, ἀγώνισμα. Certamen, labor, pugna, exercitatio, concertatio. Ճիգն. Հրճնութեի, մրցումն. ագոն. հանդէս մարտի. նահատակութի. յառաջ խաղացումն ախոյեանի. առաքինութի. և Մարտիրոսութի. * Քաջ ըմբիշք նահատակութեի ՚ի վերայ ազգին նահատակեալ: Վնեառատ նահատակութեեցն պատերազմի յաղթեալ. Ե. Ղ. ծԵ. ՅՀ: Խ. Ե. Յ: *Նահատակաց կրճութիւն: Օծեալ ելէն ՚ի մարտս նահատակութե: Եդան նմա առաքի նահատակութիքն (իբր մրցանակ. ԱՁՆԱ). Փիլ: * Յողմպիական նահատակութիան. Տօնաւ: * Բազմադիմի է նահատակութիդ անուն. և նա բազմադիմի ընորհս բաշխէ ամենեցուն. Եղիշ. ա: Ե. Բոյիբ: * Նահատակութեան ցուցեալ գազաւոն՝ գրուէ զհետամուտսն. Խոր. Ե. 44: * Ջնոյա նահատակութեցն բարեպաշտութիս: Կատարէր զպահոցն նահատակութի (ՃԳնութի). Պիս: * Տուր մեզ, զի արթնութ զքաժակն նահատակութեան. (յն. և լտ. մրցութեան.) ԱԳաք: * Նահատակութ և հեղմամբ արեամբ ծաւալին քո սքան ստեփանոսի. Մաբ:

ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԻՀ, հւոյ. գ. Նահատակ կոյս, կին. վկայուհի. * Ջայսոսիկ ասէլով նահատակուհին, լուաւ հայրն, և հնարէր անհանդուրժելի հատուցանել զնահատակուհոյն տանջանս. Ճ. Ա:

ՆԱՀԱՏԱԿՈՒՄՆ. գ. Նահատակիլն. նահատակութի. * Աս ՚ի նահատակումն մրցանաց ընդդէմ թշնամւոյն. Գբ. սփ. ՚ի սթէէ:

ՆԱՃԱՆ. գ. Բառ պլըզգ. Նէի, սէփճաթէ, Նէհալէչ. Ակումբ մազեայ, կիմ հիւսեալ ՚ի տերեւոյ. կապերտ. գորգ. պարեխ. խալի, էէօսթէէի, հասըր. * Եւ նոցա երկոցունցն մի փոխեաի, որ է նաճա.վ.ր հց. իա:

ՆԱՃԱԿ. գ. Բառ պլըզգ՝. նաճագ, նաճա-խ. որ և ՃԻՒՆ, կամ ՃԿՒՆ. Սակր կամ տապար պատերազմական. * Պողովատ նաճակունէ հարկանէր զերկաթի գուռն քաղաքին, և պատուռեալ զերկաթեն՝ յայն գետն անցուցանէր. Ոսկ. իա: (ուր գրեալ էր՝ նՃկունէ. իակ հա, գրի ՃկունէՒ:)

ՆԱՄԱԿ, ի, աց. գ. պ. նախ. Ἐπιστολή. Epistola, litterae, literae. χειρόγραφον, chirographum. γράμμα, γραπτόν, scriptum. Թուղթ գրեալ առ ոք. գիր ողջունի կամ պատուոյ կամ հրամանատրութե, ամբաստանութե. Հրովարտակ. ձեռագիր. գրուածք. Բարեաբիէ. Ագիաթոպ, պէրէ, էեազէբ. * Որ ինչ միանգամ մակաբեի նամակ էտ ցլիւսիան. Բ. Մ. ծ. 15: * Ջաղբիւրն նամակաց. (երբ. աղբիւր գրոց. յատուկ անուն է քազաքի.) Յէս. իա. 29: * Արարէք բան առ բան նամակիգ պատուհանի: Վասն նամակին՝ որ քո ՚ի մեր աշխարհս տուեալ էր. Եղիշ. Բ: * Ջարագործուէ նամակն՝ որ զմինչ գրեալ է, գործովք բարիօք ընդել կարասցուք. Կոչ. Բ: * Մի բերցես ընդ առաջ զնամակ պատուոյս: Նամակ ընտրուէ՝ բանիւք բարեգեալ. Նար. կԲ. Ե իա: * Նամակ հաւատոյ. Պմ. ծչ:

ՆԱՄԱԿԱԳԻՐ. ա. Διαβαλλων, ἐνδεκτής. Deferens, delator, proditor, և այլն. Ամբաստանօղ գրով. գրօղ զնամակ ամբաստանութե. բանաբերկու. մատնիչ, գուշակ. *Ամբաստանօղ նամակագիրն: Որ գանձին և գաւառին նամակագիր էր: Նամակագիր եղեն զերկուց կանանց վասն զոյգիս իւրեանց Թլփատելոյ. Բ. Մ. Գ. 11: Ե. 1: Է. 10:

ՆԱՄԱԿԱԿԻՐ. ա. Բերօղ և տարօղ նամակաց. Թղթաբեր. Թղթատար աուրհնագակ. Ագիաթոպէր, ասյը. * Հրեշտակ գոհն նամակակիր ՚ի սեպհականն իւր հայրենական գաւառն առաքեաց. Նար. իա:

ՆԱՄԱԿԱՄԱՏՈՑ. Նոյն ընդ վկ. Որ բերեալ մատուցանէ զնամակ. * Հեռեսցուցաք զսուրհանդակ բանիս ընծայիցդ՝ առաքապատճէն նամակամատոյց՝ առ մեծի հօ-

վրեպ պատուասիրութիւնէ. Նար. Ծիբ:

ՆԱՄԱԳԱՆԻ. Նոյ, նմաւ կամ նեռվ կամ նիւ. ֆ. Նամակք. Թուղթք. Նամեակ, նամիկեան. *Հրամայէր նամեկանի առնել... և ինքեան նամեկանին իւրաքանչիւր մատաղ նեռաս... և առուեալ ցնոսա զամենայն նամեկանին: Զքաջն վարդան և զընկերսակիցսն նոցա խաթերներ նամեկանիւ առ կայսր և առ Նորին ապարապետն. Փարպ:

ՆԱՄԻՏ, կամ ՆԱՑԱՄԻՏ. ա. (որպէս թէ նամանեաս կամ նայատեաս.) լծ. և յն. Ναματώδης, νηρώδ. Humidus, riguus. խոնաուտ. տաւկացուել. Թմնուտ. Ջրի. Ջարբի. գէշ. նէմ, նէմբար, նէմձ, նէմնափ, տաղաւ, տաղաս, նաղ. *Ցարեցայց յատպաշխարհումէն զղջմանն հանգերձ խիղճին համատարագաս, Թորեցից վտակ ի նամէտ (կամ նայատեաս) բնուելի ի մէզաստհայեաց վկայարանաց (աչեաց): Ալէկսիի անհնարին ձգմանօք յովկիանէանոս նայամետս (կամ նամետս) բնուելի առ ի յընդունումն արդասյակ և բազմահտս արեանս. Պիփ: *Հրով մաքրութին վերատաքեմբ իննագար երգ ի նամետ (կամ իննամետ) եօթնագի ընորհաց հոգւոյն սկզ. Նար. փագ:

ՆԱՄԻՄ, երգայ. ֆ. Նաւ. Fluo, madesco. խոնաւանալ. Թրջիլ. Թանալ. Ջարարի լինել. ուռգանիլ. տաւկանալ. Նէկնափ, տաղնանափ, ընդնափ. *Նամիլ երաշտից, զանալեալ ջերից, ջերանալ ցրտից. Գնձ:

ՆԱՄՓՈՐՏ. Տ. ՆԱՓՈՐՏ, յն. χιτών, ϕάρος. Խիտն, փարս. այսինքն պատմուճան, և փեշտ. *Զնամփորտն կամի սևացուցանել: Ի վերայ սպիտակ սուգասին զմեռելն նամիրոսն յօրինեսցէ: Նամիրոստուհքն արժանի ալք, պարի գօտք լծկնեալք, գօտիքն սեթեւեթեալք. Ոսկ. ա. փխ. է: *Զգենու նամիրոս: Որ զգեցեալն զայս նամիրոս. Մագ:

ՆԱՑ, ի, յց. ա. Ὑγρός. Humidus, madidus, fluidus, liquidus, leniter fluens, lenis, mollis, tener. Նոյն ընդ խոնաւ (որպէս համաձայնութիւն նորին). գէշ. Ջրի. տաւմուկ. Նամեակ. լոյծ. Թոյլ. կամ կուզ. մեղմ (տաս). Նէմ, ըսլգ. նէնձափ, նամնափ. (իսկ յն. Նամա. է խոնաւութիւն. և իգ. Նաժս, խոնաւ. որ և Նիոժս. յորմէ ածի Նեոժ, Ջրար.) *Ցառաք բազաձայնք... նայք ևն չորս, ղ, մ, ն, ր: Երկու ձայնորդք, ոյց երկրորդն նայ է. Թր. փէր: *Ցի նա և նայի բնութի. իբր Թէ խոնաւ ասդոյն: Եւ նային հարթատեանն և նուաստանայն. իբր Թէ հոգմ յերկնգանէ, եղեգն ի հոգմոյ (անիարիկելով ի պրս. Նայ, նէյ. եղեգն, սրինգ). Քէր. փէրի: *Նայս (կամ նայքս) ըստ խոնաւութեն և ըստ ցամաքուն համանգամայնք են. վասն զի սովորութեն է նային զօրէն մոմոյ երբեմն կակղանալ, և երբեմն խտանալ. Մագ. փէր. յորմէ և Երէն. և Նէ *Միաւորութեի՝ որ ի նայէ և ի չորոյ բնաւորեցաս լինել: Ոսկիփոր: *Նաւատատեան իրիս արուեստս զնայ առաքին (այսինքն զնաւատատրեան) Ճանապարհորդութեի քան զկերկրի գնացս Եա գիւրագոյնս կալցի: Զերկուս անկեալատեալ ազգ մարգկան՝ միկնակայութեն նայ առաքիգ ի միաբանութեի յորմէ բանական սկրոյ ածիցէ. Պիփ: Ա՛լլ և գերանաւն, Նա, նայ, նայն:

ՆԱՑԱՄԻՏ. Տ. ՆԱՄԻՏ:

ՆԱՑԱՊԷՍ. ս. *Αὐτως, ἐκείνως. Ad modum eius, ipsius modo, pariter. Իբրև զնա. Նորա պէս. Ըստ օրինակի Նորա. Նոյն պէս. անր պէս. Ինձան ինպի. * (զՅն որպէս զուգաւոր) Ճաշակելով իբր նայապէս զմեռ, ապանաւեալով վերայն մահ. Ածդ. Բարձր:

*Զնարայն էգեալ ստղաւարտ յուսոյ, զվճռեան հաւաստոյ, նայապէս զկամարն ընդ մէջ ածեալ սրբութեի. Խոր. Լաբէս: *Ոչ զորդին պատարագելով ի վերայ սեղանոյն նայապէս: Ոչ առակաւ և առուերաւ նայապէս. Սբգ. յն. Ն ա. պ. Ֆ: *Հանճարեալ նայ բնութեի հօր՝ որդի, որ նայապէս գիտէ զնմանոյն: Ընդապէս զանձն ի վերայ դնելով հօտին. Սկաս. Ես. Ն չբ:

ՆԱՑԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Խոնաւացուցանել. տալ նամիլ. տաւկացուցանել. Թանալ. Ջրել. ուռգանել, և առդյգառնել. Նէմնէմէ, սալափ, ընդնափ. *Զցամաքեալս անկոցն նայացուցանեն երկրագործք. Պիփ:

ՆԱՑԱՑՈՒԱՆԵՄ, յուցի. ն. Խոնաւացուցանեմ. տալ նամիլ. տաւկացուցանել. Թանալ. Ջրել. ուռգանել, և առդյգառնել. Նէմնէմէ, սալափ, ընդնափ. *Զցամաքեալս անկոցն նայացուցանեն երկրագործք. Պիփ:

ՆԱՑԱՑՈՒԱՆԵՄ, յուցի. ն. Խոնաւացուցանեմ. տալ նամիլ. տաւկացուցանել. Թանալ. Ջրել. ուռգանել, և առդյգառնել. Նէմնէմէ, սալափ, ընդնափ. *Զցամաքեալս անկոցն նայացուցանեն երկրագործք. Պիփ:

ՆԱՑԵԱՆ, աց. փ. Նայեցուած. հայեաց. հայեցուած. *Ցեաւներ զչէզնեցկուեվնա վաղցան, զնխա չքեղուեան ի բարձրաւանդակ աեղեացն, և զնայեացն ի խոնարհ. Բաղ. Ծ. ւվ:

ՆԱՑԵԼԻՓ. փ. Ցեաւնեղիք. ակաւնողիք. աչք. *Որոյ նայելիքն յատակ են յիշատակս արքեալ. Ցձխ. ծ:

ՆԱՑԵՑԱԾ, ի կո՛ց. } *Օψις. Aspectus, visus.
ՆԱՑԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ, փ. }
ՆԱՑԵՑՈՒԱԾ, ոց. *Նայեաց. հայեաց. հայեցուած. Նկատուեն. գիտողութեի. տես. սեռս. Թե. և Ցեսիլ. Նայուածք. պիքէ, ևօրիւ. Նազ, Նէղարէի, Նէյեի. *Զայսպիսս նայեցածսն ի տեսլական հրապուքս: Զայսպիսս նայեցածսն յատակ քան ըզգործսն հրամայել խափանել, զի մի երբեք և ի գործսն ևս գայցէ. Ոսկ. ա. ա. ւդ: *Ընդգեմ ծիծաղելով ծովուն ի հիւսիսի հայեցուածով... ընդգեմ նայեցածն ունելով զմեծ լիսանն մասիս. Ցերիկոս կիսմանս քաժանեալ զնայեցած խորհրդոցն: Համատս ի բանս, համատս ի նայեցուածս. Աբծր. ա. 11. ւվ: *Ոչ սակաս մի նայեցուած փայլեան. Նար. կբ: *Զլուսեիւն, և զնոսորս նայեցուղեի (ապ. նայեցուեիւն): Ա՛ծ զնայեցուղուն մտաց քոց յանճառուի լոյսն. Վբփ ւդ. է: *Նայեցուղեի մեր հոգւոյ ա կամեք յայնոսիկ կոյզէ վերամարձեալ. Սիսիան:

ՆԱՑԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Տալ նայել. ուղեել զնայեցուած. Հայեցուցանել. *Գալոտ է մեզ զաչս մտաց մերոց ազօթիւք ընդ ամ նայեցուցանել. Խոխ:

ՆԱՑԻՄ, երգայ. Հայ կամ եա, եցեալ, եցօղ. ֆ. Νοέω, κατανοέω, βλέπω. Specto, aspicio, inspicio, cerno, considero. προσέχω (յորմէ պատոխումն), attendo. ամես. Նայանս, աչիս. Հայել (որպէս թէ ընհայել, Ներհայել). Նկատել. գիտել. ուղղել զաչս. ակնարկել. ակնկատոյց լինել. ուշ ունել. անսալ. զգուշ լինել. պագմագ, Նազար էնէ. Նազէր օյմագ. էնօղ փէրէ. էնօղնէրէ. (իսկ յն. Նօ՛ւօ. Նշմարել աչօք մանրեայ կամ մեռայ.) *Նայեցան Նոքա յերեսս (կամ ընդ երեսս) Նորա: Նայեցեալ ընդ խորամանկութեի Նոցա: Զարեմ զաչս իմ, և Նայեցայց ի զաչսն աղաղնելիս օրինաց քոց: Ի կայքին և ի զոհս Նորա ոչ Նայեցաւ: Նայեցարուք երկինք, և խօսեցայց: Ած յօգնել ինձ Նայեա: Որ հոգվուեաց խարայելի՝ Նայեաց: Նայեաց ի ձայն աղաղեիդ իմոց: Խոյտել յես ինչ ոչ Նայեցաւ. էն: *Մի յառաջագոյս այս անեի Նայեսցես զոր: Նայեցող. Խոր: Նար: խղ:

ՆԱՑՈՒ. Նորայն. Նորացն, Նոցայն, կամ Նայիք, Նայնց: Նա գերանուն հանգերձ յօգեի. ած, անիկ. *Զոր Նայն առնէ: Որ ի Նաձայն ծնեալ է. ևն: *Որոց ի Նայն ամփարըշտեին: Միկնեին՝ զոր յես Նոցայն. Դիւան: Մ՛ա՛ւ: *Ընդգէր ոչ Նայն-Եա որպես Նայն և Նեղիկ: *Ոչ ինչ Նայնցն (այսինքն Նոցա, որպես) է Ներհական. Աբիսա. ւանակ:

ՆԱՆԻՐ. Նրի կամ Նրոյ, Նրաց. ա. ֆ. Μάταιος, ια. Inanis, vanus, a. ματαιότης, vanitas, inanitas. Ունայն իր. ընդունայն. սին, սնամ. և Ունայնութեի. (լծ. լտ. Ինանէս, Ինանիտաս, վանուս, վանիտաս. երբ. ա. վան. Թ. ավարա. պօչ. որ և Ա՛ՒՒՐ, ԱՒՈՒՒՐ. ՎԱՑՐՕՑՈՒՐ.) *Ոչ Նստայց ես յամեռանանց (յն. Նանրութեի): Մարդ Նանրոյ (այլ ձ. և յն. Նանրութեի) Նմանեաց. Սղ. իէ. 24: ՃՁՔ. 4: *Մարդ Նանրոյ Նմանեաց. սիմաքոս՝ չոգնեկի ասաց զնանիին. ունիք խոսսանին գիւրանց. Վրդ. սղ. *Ընդկի Թօմասփելոյ և Նանրի Նմանիլ անցաւորի. Աբծր. է. 12: *Զանգուածիսս և ի սուգ եմք ի Նանիրս կեանք. Լիմ. պփփ: *Եմէկ ոչ այսպիսի խոնարհութեի ի սուգ մտցես, Նանիրս և ամենևին. Կիմա: *Աբծաեաստատ Նանրովքն՝ որով զքեզ ատիպեցուցանէին. Ոսկ. է:

Ի ՆԱՆԻՐ. ա. ֆ. Ματην, ματαίως, εἰς μάτην. Inaniter, vane, in vanum, frustra. ἀδίκως, injusto. որ և ՆԱՆՐԱՑԻՍ. Ի զուր. ընդ վայր. ընդունայն. տարապարոյր. վայրապար. յանիրաւի. * Ի Նանիր խօսեցաւ այր ընդ ընկերի իւրում: Ի Նանիր Թաքուցին ինձ որոգայթ: Ի Նանիր Նախատեցին զանձն իմ: Ի Նանիր վճռապկին չինօղք Նորա: Ի Նանիր է ձեզ յառնել կանխաւ. Եւ: *Եմէկ լուծեալ երգն. ի Նանիր է և յոյս փրկութեի մերոյ. ՃԿ. ի՛. էբ: *Հեռեւիմք ի Նանիր գործոց. Վբփ ԿՅ. է:

ՆԱՆԻՐԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. փ. Ունայնաբանութեի. ընդունայնախօսութեիւն. զրուխսութեի. *Ամեի է քանից Նոցա Նանիրխոսութեի. Լիմ. ծէ:

ՆԱՆՐԱԳԻՐ. ա. ի Նանիր գրեալ. Κενὴ γραφή. կամ ըստ այժմու յն. Նոր գրեալ. καινὴ γραφή. (զի ԿԵՒԻ է Նանիր, սին. և ԿԱՒԻՔ, որ Կնչի ԿԵՒԻ, է Նոր: Թ. ԵՒՒԻ.) *Ընդգեմ գրեցին, եդին զգիրս Նանրագիրս. Ես. պփ. Ը. 20:

ՆԱՆՐԱԼԵԶՈՒ, ի, աց. ա. Նանիր և անիրաւ լեզուաւ. զրահոս. ունայնաբան. *Ձարեամհ սատակմամբ կորեան Նանրալեզուքն. Սահ. էբէց:

ՆԱՆՐԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. փ. Խորհելի ի Նանիր և զնանիս. խորհուրդ Նանրուեն. *Ձի Նանգեայց ի տանեանաց Նանրախոհութեէս, Լիմ. սղ: *Ձմիտս մոլորական Նանրախոհութեէս. ևն. Ես. ա:

ՆԱՆՐԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. ֆ. Ո՛ր խորհուրդք են Նանիր կամ անիրաւ. և Նանիր խորհրդով. *Նաեալ ընդ ամբարչտացն Նանրախորհուրդ ժողովելոց: Ա՛ռեաս Նանրախորհուրդ, բերեալս չարաիսս. Նար. Ջ. ծէ:

ՆԱՆՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նանիր. ունայն. սնոտի. և Ա՛ինիրաւ. * Ի Նանրականն չար խորհրդոցն ոմանց հրապուրեալ: Նանրական մտաք Թագ կապեալ սպարապետին հայոց. ՃԿ. իԲ: * Որպէս զի զմեզ փրկեացե ի Նանրական աշխարհէս. Ջփբ. իԲ: * Ա՛յլ յուսացաւ յ՛ոչ մարգեական, ու ի՛մեծու Թի իւր Նանրական. Շ. էէե:

ՆԱՆՐԱՀԱՒԱՏ, ի, ից. ա. Ո՛ր հաւատայն է Նանիր կամ Թիւր. անհաւատ. * (Միտէ) ի խաւարային կողմն մոլորելէ քանասարկուեն, և հեռանի Նանրահաւատիցն. Լիմ. ծչ:

ՆԱՆՐԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. ե. կո՛ ՆԱՆՐԻՄ, եցայ, րեալ. ֆ. Ματαιόομαι. Vanus et irritus fio, evanesco. Նանիր պատրիլ. ունայնանալ. անօգտիլ. ի դերև ելանիլ. և Անմտանալ. անիրաւիլ. *Նանրացան ի խոր-

հուրդս իւրեանց. Հա. ա. 21: * Նանրաբանեալ եւ խաբէութիւն բանասիրութեան. Ճ. Ա: * Ոչ գոյ ի բերանս նոցա ճշմարտութիւն, և սիրտք նոցա նանրեալք են. Սղ. Ե. 10:

ՆԱՆՐԱԳԱՏԻՐ. ա. Ի նանիր պատրօղ, և պատրեալ. անուռնապատիր. անապատիր. * Մինչ չև ե ընկալեալ նանրապատիր անհնա ի գուքն. Բենիկ:

ՆԱՆՐԱՊԵՍ. ն. ի նանիր. ի զուր. յանիրաւի. * Մի խօսիցիք առ Հիմն, զառնալն իրրև ղչառեալ նանրապէս համարեալ. Ցհ. իե:

ՆԱՆՐԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Սնափառութիւն. պարապառութիւն. * Պատերազմիլ ընդ նմա նանրափառութեաբ. Վրք հդ. է. յ:

ՆԱՆՐԻՒ, ըստ. Տ. ՆԱՆՐԱՆԱՒ:

ՆԱՆՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ματαιότης, ματαίον, κενόν, ἀδικον. Vanitas, inanitas, vanum, injustum. Ընդայնութիւն. ընդունայնութիւն. իրք նանիրք. սնոտիք. և Անիրաւ ինչ. անիրաւուն. Տես Սղ. Բ. 3: ԼԲ. 6: Ծա. 9: ՃԽը. 3ղ: ՃԿ. 8. 11: Ե Ես. իԲ. 1: ԼԲ. 6: Եսէ. իա. 29: Սղ. իԳ. 4: Ոկ. Ծա. 1: Երեմ. իԲ. 15: իԲ. 31: * Զքերս գործոց նանրութեաց: Զքաղդ ի մէջ նանրութեաբ զամբարշտացն աթոռս բանբասեցից. Նար. Ը. 1:

ՆԱՆ, ի. գ. Բառ այլազգ. այն է Դատաղք. Ճաղ. Խաչափ, սալ, սերիր. * Զարդարեն զնաչն, և բազմեցուցանեն ի վերայ նուրս. Մաթ. փաւանայութեաղ: * Նառաս մեւեաչն վաղվաղակի ի վերայ նաչին. Հ. սեպտ. Ծա: * Յանդ ուղն յորմակնալ, ի նաչն մերձեալ. Գնյ: * Ձորս մարդ առնուն զնաչն, և ուանեն. Ոսիփոր:

ՆԱՃԻՀ, չհոյ, կամ (նաչհի) հւոյ. և ՆԱՃԻ, չս ոյ. գրի և ՆԱՃԻՒ. արս. պ. Ներս, Նիւսոպա. Σεμίδαλις. Semila, similago, և և πέμμα, χονδρίτης, ևն. Գերմանի ալիւր՝ ապինի և բարակ. որ և ՍԻՄԻՆԱՐ, ՍԻՄԴԱԳՆ. չարմանան ալեսր. սիմի ալեսս, խաս ան. * Թրեակ գրիւս երիս ալեր նաչհոյ: Երիս խանս նաչհւոյ: Նաչհիչ ցորեանոյ: Նաչհիչ լիսի պատարագն: Խան մի բաղարջաց նաչհւոյ: Ի նաչհւոյ անտի: Ալի նաչհւով զանդւոլով ընդ իւղոյ: Նաչհիչ և մանանս: Իւղ ըստ նաչհւոյն. ևն: * Ոչ գոք խարայէլացիք մատուցանեիք նաչհիս և գինի: Նս մերձիք. ուեգիկ նաչհիս և գինի մատոյց. Պիսա: * Ոնին նաչհ, ոնն իւղ, ոնն գինի, ոնն խունկ գեղեցիկ. Ցհ. իհ. ևյէ:

ՆԱՊԱՏԱԿ, ի, ացս. գ. Λαγωός, λαγώς, ός, θαλάπους. Lepus. (իբր նա որ ասասան լինի ի վեմս.) ա մկ. Նապտպակ, լամպտպակ. (լտ. Lepus. յն. լագոս, և փասիբաս, իբր Թաւտան.) Երէ երկտոտ կայծոան և ի լատգոան, մի ծականչ, պոչատ, որաճօղ. այլ ոչ Թաթաւհերիւ. լինի պէսպէս գունով, և սպիտակ իսկ. Թավշան, երնեգ, խէրիւս, փերանիւս. * Վէմք ապաւէն նապաստակաց. Սղ. ճԳ. 18: Տես և ՂԱԳ. ծա. 5: Օր. ծԲ. 7: * Որ ի տուարածի նապաստակի եհատ. Ես. որ. ա: * Ի մարտի երկիւղածումբ ոչ երբեք ատրցի նապաստակ վերկորգումբիւն երկնի լուսի. Փիլ. Լես:

ՆԱՊԱՍՏԱԿ ԱԿԱՆՋ. լապտօրլի անիճան. Լինուն խոտոյ. Խավշան զօտզի, ազան խալ երնեգ: Ռծվրն:

ՆԱՍՏԻԿ, կամ ՆԱՍՏԻՓ. գ. Φոխանակ գրելոյ Նատրիկ. յն. Նասթիֆօս. Ναστίσκος. (ի ναστός, placenta.) placentula. Պատկինդի փորրիկ. պօղատյեկ, պօղատճէք. Տես և ՊՂԱԿՈՒՏ. * Խնդրեաց Նատրիկ. Վրք հդ. ծԵ: * Պղնեա ինձ պղակունդա, այսինքն Նատրիկ. Վրք ... յ:

ՆԱՐԳԻՍ, գիսի. գ. Νάρκισσος. Narcissus. որ և ՆԱՐԿԻՍ, ՆԵՐԳԻՍ. Թ. Նէրկիկ, Նէրճիչ. յն. Նարգիսօս. Ծաղկի չիկագոյն գեղին, բալորշի. ի ձև. երիցուկ ծաղկան, ծանրահոտ. Էրրն գագաճ, (իբր ոսկեքաւսակ, կամ ոսկի բաժակ.) Տօչան, Հերհէքն: ի գիրս Ագաթ. գրի Ներգէս. կամ Նարգէս, որպէս և Վրդն. յանիաստան: կամ Նարկիս, Նարկէս. Բծվրն:

ՆԱՐԴ. գ. } Անուն ծաղկի. Տ. ՆԱՐ-
ՆԱՐԴԱՆ. } դէս. * Նարդ նարդիանաբեր. Տաղ Խոսպանէայ: ի գիրս Ագաթ. գրի Նարգան:

ՆԱՐԴԵԱՆ. կամ Հ Նարգոսեան, և կի սեռ. իբր Նարգոսի:

ՆԱՐԴԻՍ. } դիսի կամ գոսի, կամ
ՆԱՐԴԻԻՆ. } գեան. կամ գնիայ. եբր.
ՆԱՐԴՆԻՍ. } Ներգ. յն. լտ. Նարգոս, Նարգոս. Νάρδος. Nardus, silex, oleum nardeum. իս. Spigo, nardo. Ագնիս բոյս, և ծաղիկ, և իւղ նորին. կրկին ասի լինել իբրև բանջար, և իբր Թագիս. ծաղիկն ծիրանագոյն՝ անուշահոտ յոյժ. և առաւել իւղն վինջանէ հառակաց, և մչկնահոտ տեղուց. Նարգին, օխմիսի բոմ կամ հինգ, էեգնի գ-ւթ. * Նարդոս իմ ետ գհոտ իւր: Ծաղիկ Հանդերձ նարգոսիս: Նարդոս և քրքում. Երգ. ա. 11: գ. 13. 14: * Ընչ իւղոյ նարդեան ազնուի մեծագնոյս: Լիսոր մի իւղոյ նարդեան ազնուի մեծագնոյ. Մրկ. ծԳ. 3: ցհ. ծԲ. 3: * Նարգոսն ծաղիկ է ահոտաւոտ, և ի տունս Թագաւորաց գտանի. Նէս. Ե Նար. Երգ: * Մանուշակաբ և վարդք, և քրքում և նարգոս. Փիլ. Նս. Բ, * Ընչ նարդնիսայ լի՝ քաղցրահամբոյր չբրմանց. Տաղ:

ՆԱՐԹԻՆ ՎԱՑԵՐՆԻ. } Ἀκαρνα. և Նάρθηξ.
ՆԱՐԹԻՍ ՎԱՑԵՐԻ. } Ագգ բուսոց և անկոց: Գազիան: Ե վէյօր:

ՆԱՐԴԻՆԱՀՈՍ. ա. Որ հոսէ յիւրմէ զնարդոս. * Նարդիանաբեր հոս՝ ձմարտն Թագաւորին, արքայից արքային բուրաստան ցանկալի. Տաղ Խոսպ. ի Խոխոսն Խոսի:

ՆԱՐԴԻԻՆԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ յիւրմէ զնարդոս. * Նարդ նարդիանաբեր գարնան ծաղիկ նոր բողոքեալ. Նար. գաղ:

ՆԱՐԴՈՍԱԿԱՆ. ա. Ունոյ զանուշահոտութեի նարդոսի, նարդեան. * Նարդ ազգական իւղոյն բուրմունք և անուշահոտութիք. Անան. Նիէզ:

ՆԱՐԻՆՋ, ընկի, Ջաց. գ. ապ. Նարնգ, Նարնկ (այսինքն հրագոյն). Թ. Նարնճ, Նարնճ. ուսաի լտ. Narantium malum, pomum aureum. իս. Narancia, arancia, melarancia. Պատուղ գեղեցիկ իբրև ոսկի խնձոր, կամ անոյշ Թուրինջ. և ծառ նորա. ունի. ֆօրնագալ, և Թաբանճ. ի Ի ժշկարանի և ազ ՊԻՆԻՆՋԱՅ անխաթր գինին՝ Նարնճ. և Թաբնճ. (Թերևս իբր կրկին աբասակ նոյն բերոյ:) * Ջոմանս (ի անկոյ) ի տուն բնակեցոյց, որպես զնարինջ. Մխաստ. Ֆ:

ՆԱՐԿԱ. կամ ՆԵՐԿԻՍ. գ. Բառ յն. Նարկա, կամ Նարկի. Νάρκη, νάρκα. Torpedo. որ է Թիխտ Թի, կամ ընդարմացուցիչ. Ունուն ձկան. Թմրուռաւուն. * Իսկ որ ասն նարկա, զհամանուն ախտն յորժամ կոզ. մնացէ այնոցիկ՝ որ ի նա հպին ձկուդքն, դիւրաբար զնոսա կարէաբար որոյ. Փիլ. Լես: * Փոկք և գկիթինք և ներկէսք, որ անուանեալ կոչին անզուկք. Վէյօր. Ֆ:

ՆԱՐԿԵԼ. Բառ անաստոգ. (գուցե Նիեթ արկել.) իբր յն. Ծιὰλύω. in materiam abeo. Ի նիւթ փոխարկիլ կամ իջանել. * Խրտու Ճարտարաց նիւթս առասի մեզ է. գաւ՝ զսեռս պատճառացն նարկելով. Պլաթ. փիմ:

ՆԱՐԿԻՍ կամ ՆԱՐԿԻՍ. Տ. ՆԱՐԳԻՍ:

ՆԱՐՄԱՀԱՐԱ. Բառ անյայտ. Թերևս Նամաշարժ կամ Նայաշարժ, իբր հոտաւոտ, կամ տարմաշարժ, բազմայոյզ. * Դարձեր յերդ գեռոյն ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ գեռոյն. Կաղանթ:

ՆԱՐՏ. գ. պ. Նէրթ. Գործի խաղալոյ, և խաղն ի վերայ տախտակի քաւէիւք, ուր խաղն է բաիսս ընդ Ճարտարութեբ. Խավշս, Խավշ. (լծ. հյ. տաւլի ղ. լտ. tabula.) Fritillorum lusus. իտ. Giuoco di sbaraglini. և Alveus lusorius, tessera. իտ. Scacchiere. * Նարտ, և Ճարտարակ: Նարտ խաղալն. Ոսիփոր:

ՆԱՐՏԱՒԱՑՔ. Խոր՝ ի բայէ. Տ. ԱՐՏ՝, ԱՐՏԱ՝:

ՆԱՐՕՏ, ոս, ուց, կամ ի, ացս. գ. Ποίκιλμα, ποικιλία. Variegatio, ornatus versicolor. βάμμα, tinctura. Ներկուած բազմերանգ գունագոյն. Թել, և հիւսք, կամ հիւսուած և կերպաս՝ բազմագունի նկարբէն. ալա՝ ալաճա՝ Նոգբաւը չէ. ար. Նիյ, է գոյն զգոյն նկարել. * Նարօտ պէսպէս նկարուց: Երկին երկին նարօտուց. Դոպ. Ը. 30: Եսէ. իԲ. 16. 24: * Բերբին զգոյնագոյն նարօտս պատանաց. Ագաթ: * Զարդարբէն զհանդերձս իւրեանց պէսպէս նարօտօք: Զժապաւինեալս նարօտօք ագաներ. Բոզ. Ը. 2: * Կոչին զգեան յաղ, յերկաթ, ի լոյր, ի նարօտս, յիւղս, ի գարի, ի յուլունս. Մագ. իէ: * Կորմիր արկանելոքք ծածկեն զանասունն, և յեղջիւրսն նարօտ՝ըստ հնոյն, մի առնէք. Շ. Բղ:

ՆԱՐՕՏԱՆԵՐԿ. ի, ացս. գ. Βαφεύς, ποικιλτής, ἀνδοβάφος. Tinctor, artifex variegandi, infector. Ներկող նարօտուց. Ներկարար. պօյաճի. սեպագ. բեհնիբեգ. բեհնիչի. * Ոթոռս մազ ի սպիտակ փոխակ. զոր ամենեին նարօտաներկաց Ճարտարապետ չէ ձեռն հաս ներկանել. Սեբէր. Է: * Գոչնակ գունանակ ծաղկովք զարդարեալ է առ. հասարակ ամենայն երկիր. որոց ոչ կարեն նմանեցուցանել նարօտաներկք իւրեանց Ճարտար աբուեստագիտութիբ: Ոչ երբեք ուրիք յիմաստուն նարօտաներկաց կարաց յայնպիսի գոյնս ներկել յաչխարհի. Վէյօր. Է: * Շմանան և պիսակաց սղակ քաղաքի և սիսքոնի. զոր անուանեցին որդի նարօտաներկաց. Շ. Բ: * Նարօտաներկս լինել (հրեից), և օդագործս, և որ այլ այսպիսիս. Պիսա:

ՆԱՐՕՏԱՆԵՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Βαφή, βάψις, ποίκιλσις. Tinctio, tinctura, artificium variegandi. Արուեստ նարօտաներկաց. Ներկելն զնարօտս. պօյաճլըգ. * Ի նարօտաներկութեա, յոտատոյնանկութա, այլև յամենայն հրեական արուեստից. Կանոն:

ՆԱԽ, ոս, ուց, և ի, ացս. գ. Νᾶυς, νηῦς. Navis յն. նաւս, նէիս. լտ. նաւիս. վք. նաւ. սանս. նաւ. իսկ պրս. նավ. ամենայն ինչ ապառաժև. և πλοῖον, navigium, navis oneraria. և πλόας, πλοῦς (որ և նաւագիտութիւն). navigatio. Լաստաձիայս. սատան. կանգաժև մեքենայ մեծ ասիատակոմած, որ գնայ ի վերայ ծոյ ատրբ Լարց. Կեղ, էեբի, վեբէս, գանի. եբբ. անի. * Ընդառաջ ապրեալն ի գաւսինգաբեր: Ի նաւ եբեալ ոք ՆԱՒԱՑ հնոյ Ճանապարհի: Նաւագք քաղքեր: Թիւրեցին զնաւն. և այլն: Իսկ * Հանգրուան նաւաց. Փիլ. Լոգոփ. Տ. ՆԱՒԱՑԱՑԻ:

ՆԱՒ. Τριήρης. (անս և ՑՐԻԵՐ.) Triremis, navis bellica. Նաւ պատերազմիկ երկայն. ցհակառակ. Յէգիպերի. * Վարս նաւաց

գործելոյ · Ք · Ղ · Շ · 20 : *Ի պատերազմիկ նաւս : Պատերազմիկ նաւք · Փիլ · ԻԿ · ՃՁ · Ե իմաստ : *Ընդաս ոչ ևս ստացեալ էին նաւս պատերազմականս , որպէս այժմ · Պղատ · օրէն · Շ :

ՆԱՒ · Σχέδια. Ratis. Լատ. ասլ · *Բերեն նոքա ի լիբանանէ մայր փայտ , և բերեալ նաւք ի նաւահանգիստն յոպպէ · Ա · Եզր · Ք · 55 :

ՆԱՒ · Πλοιάριον. Navicula. Նաւակ՝ միջակ կամ փոքր · գ · այլք : Տես Մրկ · Շ · 36 : Ցհ · Շ · 22 · 23 : Ի Ա · 8 :

ՆԱՒ · Σκάφη. Scapha, cymba. Մակոյկ · կուբ · սանդալ · *կանամբք և մանկտուվ ածել զնոսա նաւուք ... ընկղզլին ի ծով · զնաւահանգիստն հրձիգ ալարին , և զնաւսն այրեցին · Ք · Ղ · ՃՔ · 3 · 6 :

ՆԱՒ ԿԱՐԵԼԵՆ · որ և ԿԱՐԻՆԱՒ · Λεῖψηνάξις. Vas cavum et oblongum , և այլն · Սման ի ձև նաւակի կամ կոնքաձև , մանաւանդ ընդունարան գինւոյ , և քաղցուոյ · որպես սուկաս · Թաղոյկ · տաշտ · հնձան · (իսկ պրս · Նաչ , է կոնք · և Նաչէյէն , փորել զմէջն ·) *Եթէ գինի ունելով նաւն ի ներքս անկանիցի , գինին հեղցի , և նաւքն քակեսցի , և զքարինան յայլ պէտս առցեն · Կանոն :

ՆԱՒԱԲԱՀ , ի , ից · գ · (իբր նայապաշխ) . Λίμνη. Palus , stagnum , lacus. Լիճ , կամ ծովակ , ուր կայ բաժին ինչ ջրոց կամ ծովոյս , (յն · ԼՀճի · յորմէ Թերլեա և Լիճն անուանպատ ի ծովէն բզնունեաց ·) *Օգոց՝ որ ի ծովային ծոցոյ , ի գետոյ , և ի նաւաբաշխից չնչեալ լինին · Աբէսթ · Ե :

ՆԱՒԱԲԵԿ · ա · Ναυαγός. Naufragus. Որ նաւն է բեկեալ խորտակեալ · կրօղն զնաւաբեկութեն · *Փրկեա՛ ի վտանգէ զնաւաբեկեալ՝ կամ ծովոյ · Ը · ը :

ՆԱՒԱԲԵԿ ԼԻՆԻՄ · } Ναυαγέω, εο-
ՆԱՒԱԲԵԿԻՄ , հեայ · } μαι. Naufragor, naufragium patior, vel facio. Կրել զխորտակումն նաւու · վտանգիլ կամ կորընչիլ ի ծով յերեսաց խորտակման նաւին (իրօք կամ նմանութ) · Է Էթէթ Էօբլանմագ , գաբայա վօրմագ , գաբէ օմագ · պռնմագ · *Ի ներքոյ կալով նաւելն մեզ , հետեւի նաւաբեկ լինել կամ ոչ · Նէօ · բն : *Նաւաբեկեցայոյ և ի յոտոյ : Նաւաբեկեցելոյն տուր ձի ուն · Աֆօբ · առ օր · Ը · Ե ազ : *Ահ նաւասհանդսարին բիւրաւոր բեռամբքն նաւաբեկեցաւ · Սարգ · յի · Ի : *Մի՛ քրիստոսէ վասուց չարութ նաւաբեկեալք ապաշաւսջիք · Ցհ · ԻՌ :

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Ναυαγία, ά-γιον. Naufragium. Բեկումն կամ խորտակումն նաւու · նաւաքեկն լինել · Էմի՛ կամ Էմիսի ֆօբալանմաք , զարգ , զարգագ · *Փոբիսեցին ի նմին ի նաւահանգստին ընդ նաւաբեկութ անկաւ : Նաւաբեկութեն ընդունել : Հաստատեցաւ սիւն խաչին ի նաւաշխարհս , և աշխարհս առանց նաւաբեկութեն մնաց · Ոսկ · վ · Ե գրգ : *Հանգիպեալ նաւաբեկեալ · Նէօ · կաօ : *Նաւաբեկութ խորասոյզ եղեալ կորնչի : Եթէ հատարակաց գիպեսցի նաւաբեկութե մահ : Եւ չարագոյն զնաւաբեկուեցն ունի ըզտարակոյս · Գիպ : *Եռացոյց ի վեր զալիս , և առատիկ նաւաբեկութք լինէին · Ղևոնդ : *Ի նաւաբեկութե կորնչէցի · ՃՀ · ԻԲ : Տես և Գիպ · 39 · 248 · 423 :

ՆԱՒԱԳՆԱՑ , ի , ից · ա · գ · Որ գնայ նաւու · նաւորդ · նաւարկող · *Աստեղք սպասաւորեն ի գիշերի նաւագնացաց : Զնաւս գնացս նաւասբեռեալ յուզարկես · ՅՀԻ · ԻԲ : Զ Էր · ԼՒ : *Զնաւագնացն (առանձ) նաւական մնծութե ի բաց գնացեալ · Փիլ · Նի · ա :

ՆԱՒԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ · Նաւել · նաւարկել · *Նաւագնաց լինին ընդ ծով ի հեռաւոր աշխարհս · Լ Ք · Խ :

ՆԱՒԱԳՆԱՑԿ · գ · Նաւարկելի վայրք · (լսուն · բնակելի վայրք ·) *Կէտք արտաքոյ քան զամենայն նաւագնացս գնացից ծովուն շրջելն · Վ Էօր · Ք :

ՆԱՒԱԳՆԱՑ · ա · } Որ ինչ հայի ի նա-
ՆԱՒԱԳՆԱՑԻԿ · Հագնացութե · Նաւական · *Ծովն մեծ , զոր ոչ երբեք կոխեալ ոտն մարդոյ նաւագնաց գնացիք · Վ Էօր · Ք : *Նաւագնացիկն ձանապարհորդուն մեգեայ · Պիս :

ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ · գ · Πλόος, πλοῦς, σύπλοια. Navigatio. Նաւարկութիւն · Ձանապարհորդութե ընդ ծով · *Զնաւագնացութեն ունէին իբրեանց հակառակորդ · Փիլ · յոէ : *Եւ սէ ի ծովակս աշխարհիս նաւագնացութք : Ովկիանոս ծանօթ նաւագնացութք է : Քան զայս կոզիս այլ նաւագնացուե ոչգոյ · Խոր · Ք · 56 · Ե Ֆ · *Կարգե և կայմուած նաւագնացութե · Վրդն · պմ :

ՆԱՒԱԳՈՐԾ , ի , ից · ա · գ · Ναυπηγός. Naupegus, navium fabricator. Գործօղ շինող նաւաց · Նաւակառոյց · Էնի Էոէքձը , էեչ Ռիկէր , օֆֆքան · *Լինին նաւագործ , և շինող , և Ձարտարապետս · Կ · Ծ : *Եւ էր այրն նաւագործ և նաւապետ · Ճ · Ե : *Հարկեցաւ ազգ առնել յաշխարհն նաւագործաց , յորում էին արուեստաւորք յոյժ հմուտք · Ճ · Գ :

ՆԱՒԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ · գ · Ναυπηγία, γηοία. Naupegia, navium fabricatio. ναυτική, nautica. Շինուի՝ կազմուե նաւուց · Նաւակառուե · և Ա րուեստ նաւական · էեչ Ռիկէր , օֆքանէր · *Նաւագործուե , և գարգնուե , և ոստայնանկուե : Ջատուն գործ նէր զգործ նաւագործուե ... Նաւ գործ · Սէհմ · Ե : Ե Ան · պօբ : *Սակաւ Թերևս (նիւթ) գտցէ ոք , որով վարիլ նաւակառուցան հարկաւոր է · Պղատ · օրէն · Ք : *Որպէս նաւակառոյց ոմն զնաւ կառուցանէլոյն սկիզբն արկանելով · անդ · Է : *Նաւակառուցաց պաշտօնն · Պղատ · Էմբէքան : *Նաւակառոյցք բիւրաբեր կառուցանելով նաւ · Բրս · ոչ : *Ջնոյն ինքն զնաւակառուցէն (զնոյէ) , և զայլոց նահապետաց : Նաւակառոյցն քահանայ (նոյ) · Խոր · Ա · 3 : Մագ · ԿԲ :

ՆԱՒԱԿԱՏՈՂ ԼԻՆԵԼ · Նաւ գործել · և վարել զնաւս · *Գիտեմ և ես , զի բարի է նաւակառոյց լինել · Լ Ք · ոչ : *Որ ոչ է հմուտ նաւակառոյց լինել (ասպ · Նաւավարել) , Թողուլ (ուն) ի սեղեկագրին , որ գիտէն ընդգէմ կալ աչեացն · Իգն : *Նաւակառոյցք լեռագէմ կալ աչեացն · Իգն : *Նաւակառոյցք արագավար Թիակօք իբր՝ ի տապանի ինչ · ՃՀ · ԻԲ :

ՆԱՒԱԿԱՏՈՒԱ , ի , ից · Նոյն ընդ Նաւակառոյց · Նաւագործ · *Նաւս արուեստաւս հանճարով կազմեալ տեսեալք՝ զնաւակառուն գովմք · Փիլ · Նի · ա :

ՆԱՒԱԿԱՏՈՒԻԹԻՒՆ · Տ · ՆԱՒԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ · *Որպէս յորժամ անուանակոչուլեն մանն ասիցէ զնաւակառուն . Ան · Վերջ · արխ : *Յաղագս երկրագործուե , և նաւակառուե · Նննոս :

ՆԱՒԱԿԱՏՈՒՑԱԿԱՆ · ա · Ναυπηγήσιμος. Navibus fabricandis aptus. Որ ինչ հայի ի կառուցումն նաւի , կամ առ նաւագործ ծուե · *Զխմիզ էցէ նաւակառուցական Նիւթեիս տեղի գաւառին այնորիկ · Պղատ · օրէն · Ք : *Գաւառ լի նաւակառուցական ծառօք · իբրու գիւրապէս զնաւակառուցականն առտուիցեն զորուե : Ա յսորիկ ի նաւակառուցական զինուորուե բանք · անդ :

ՆԱՒԱԿԱՏՈՒՑՈՒԹԻՒՆ · Տ · ՆԱՒԱ-

դուրծութիւն. *Աւե արդ ըծայինն գրիգորիս, թէ՝ և նաւակառուցուի գտաւ յաթեն նացուց. այլ կարծեմ թէ յաղագս նաւամարտական տրուեանն ասէ. Ն՚ննոս:

ՆԱԻԱԿԱՏԻՔ, տեաց. գ. Ἐγκαίνια. Encaenia, dedicatio, festus dies novi operis memoriae dicatus. (որպէս Նորակերտիք. *նոր կերտել. ըստ պ. Նէվէրքեն. Նէվ ՚ի էաւ, Նիւէան. ղի և ըստ յն. ասի ἐνκαίνια, ներնորուելի. ἐνἐνἰα.) այն է Տօն և հանդէս ուրախութեան վասն կատարման նոր կերտուածոյ, կամ նորոգութեան նոցա. և Նորոգութիւն յիշատակի այնր ինչուէ՝ ամ ըստ ամէ. որպէս և պսակադրութեան և Թագաւորութեան Թագաւորաց և քահանայապետաց. *Նաւակատիքը նորոգութեի Թագաւորին, կամ ուրախութի: Նաւակատիսն նորոգութիւն Թագաւորին: Եւ զի նաւակատիս անուանէ, զնորոգութի քեռեաս մերոյ յայտնէ. Տօնակ. ըստ Աքեբ. *ի նոր իբր. և Շար: *կատարեցաւ սաձարն, և արարին նաւակատիս տանն ՚ոն մի Ծաւ. ուրախութիք: ի նաւակատիս տանն տեառն: Եղեն յայնժամ նաւակատիքն յերուսաղէմ: ի նաւակատիս տեղանոյն: Ա՚յս է օրէն ՚ի նաւակատեաց տեղանոյն՝ յատուկն, յորում օծ զնա: Շինեալ իցէ տուն նորա. շէն, և ոչ արարեալ իցէ նմա նուիրակատիս: Դալ ՚ի նաւակատիս պատկերին, զոր կունդ. նեաց ալքայն նուռեքրգոնոսոր: Ելեթիցուք ՚ի գաղդալա, և արասցուք նաւակատիս Թագաւորութե. և այլն: *Առաքեցք ըստ նաւակատեացն քաղաքին (՚ի ՚ն՚երորդ ամի շինուէ հռովմայ) ընծանոյին: Վասն ոտնից նաւակատեայ եկեղեցեաց. Ե՝ննոս. ԺԵ: Ե պօմ. ՚ի. 3: *(եկեղեցին) առանց նաւակատեաց օրհնուէ և օծման՝ լոկ տուն է. Շ. Ն՚ղի: *Ա՚սարին նաւակատիս մեծ հարսանեաց՝ փեսայութե գերանկին (յերկրորդ նուագի). Աբեր. գ. 3:

ՆԱԻԱԿԱՏԻՔ. որպէս Շաբաթ օրն չաբաթապահոց՝ կանխեալ քան զտօն վարդավառի, վերափոխման, և խաչի. *Շաբաթ տօն է նաւակատեաց որ խաչին. Տօնակ: Խակ յաւելն Տօնակ. *երեք նաւակատիքս առանց մանկերութե ՚ո. ակնարկէ ՚ի Հրաշալոյս, և ՚ի խաչ, և ՚ի վարդավառ, քան զորս գնէ կանխել մի մի յիւրմէնակ պահս:

ՆԱԻԱԿԱՐԳ. գ. կապաւորեալ նաւ, կամ կարգ նաւաց. *Նաւակարդ արագագնաց ՚ի աւեր. ՃՈ. Ա:

ՆԱԻԱԿԻԿ. գ. Σκάφη. Scapha. Նաւակ փոքրիկ. կուբ. մակոյկ. *Անկեալ գնի լուծեալ իբրև գնաւակիկ ինչ յայեաց ծփալոյ. Ո՚ով. ՛ի. գ. 4:

ՆԱԻԱԿԻՑ. ա. Σύμπλους. Navigationis socius. Որ ՚ի միասին նաւարկէ, կամ է ՚ի նաւի ընդ այլս. *Նաւակից մեզ եղև փիլաքր՝ սարկաւագաբ հայրապետին կոստանդինուպօլսի. Շէր. գ՚ննդէ: *Ոչ նաւակից լինել և Հանապարհորդ, և ոչ քաղաքակից առի իսկապէս իմմուտնէն ընդ անզգամին. փիւ. լՆ. Ե. 7ՀՆ:

ՆԱԻԱԿՈՆ. ա. Նաւակոծեալ և նաւակոծոյ. *Ոչ զՏոմն կոծելով. այլ զնաւապային իշխանն առնէր նաւակոծ. Ա՚ստ. ՚ի գեբբ: *Եղեալ պօղոս ՚ի նաւակոծ ծփանաց ալեաց. Ճ. Ա:

ՆԱԻԱԿՈՆ ԼԻՆԻՄ, հոլէ. } Ναυαγέω.

ՆԱԻԱԿՈՆԻՄ, եցայ. ֆ. ֆNaufragor. կրել ալեկոծուէ. և բախիլ նաւու ղքարի. նաւաբեկիլ. *Երիցս նաւակոծ եղէ. Ե. Ի՚որ. ՃՈ. 25: *Նաւակոծեցան ՚ի հաւատոն. ՈՒ. գՀՄ. ՈՒ. 20:

ՆԱԻԱԿՈՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նաւակոծիլն. նաւաբեկուէ. որպէս չն. Ναυαγία, ιας. Naufragium. *Ընդէր նախ քան զնաւակոծուէնն՝ նաւաբեկուէիւն (չն. նոյն բառ) անձին գործիցես. Ո՚ով. ՈՒ. Ի՚ո. Գ: *Ապրեալ էր ՚ի նաւակոծուէ. Վ՚ր. ԻՀ. ՃԸ: *Ի նաւակոծուէի անկեալ՝ հանին զնա ալիք ծովուն ՚ի ցամաք. Տբ ԻՀ՚. ՚ե՚պ. ԻԸ: *Նաւակոծիս արար (այսինքն յարոյց) ՚ի ծովու. Ն՚ննոս: *Ամենայն ընդ հեծուէիք անկաւ, և տուէն նաւակոծուէիք լցաւ. Իսի:

ՆԱԻԱԿՈՆՈՒՄՆ, ծման. գ. Նաւակոծիլն. ալեկոծուէն. *Մի ննջեցցես ՚ի նաւակոծմանն յայսմիկ կենցաղիս. Մ՚ա՚յ:

ՆԱԻԱԿՈՒԻՈՒ. և } Տ. ՆՈՒԱՄԱՐ.

ՆԱԻԱԿՈՒԻՈՒԹԻՒՆ. } Տ՚ՈՒԹԻՒՆ. Ναυμαχία. *Սպանումն յամենայն տեղիս լինի, այլ և ՚ի ծով նաւակուիւք. Լ՚ք. յ՚ոյ: *Պատմեցին զնաւակռուէիցն ՚ի ծովու: Զնաւակուռուէցն ՚ի ծովու, զքաղաքամարտուէեանցն ՚ի ցամաքի. Պիւ:

ՆԱԻԱԿՑԻՄ, եցայ, եա. ֆ. Συμπλέω, συμπλώμι. Una navigo. Նաւակից լինել. նաւել ՚ի միասին. *Որոց նաւէնն՝ նաւակցեա, որոց ՃանապարհորդէնՆ՝ ՃանապարհակցեաՆ: Նաւորդացն նաւակցեա, ուղեդնացացն ՃանապարհակցեաՆ. Ո՚ով. Ե Բրս. պ՚ր՚գ:

ՆԱԻԱՀԱՆԳՈՒՍ, գստի կամ տից. գ. Λιμήν. Portus. Հանգիստ նաւուց. ծոց կամ խորշ ծովու՚ի հանգիստ նաւաց, (իբրեք կամ նմանութե). Իւիման, ւիման, (՚ի չն. ւիմին.) իո՚եւէ, (՚ի լտ. ո՚՚ոլո.) պէնփէր, պէռէրիէռա. *Ա՚ռաքնորդեաց նոցա ՚ի նաւահանգիստ կամաց: Ի տեղի ինչ՝ որ կուէր գէ՚ւէցիկ նաւահանգիստ: Զմերել ՚ի նաւահանգստին կրետացւոց, և այլն: *Նաւահանգիստաւին կրետացւոց, և այլն: *Նաւահանգիստաւք արդեօք էՆ առ սովաւ, եթէ ամենևին առանց նաւահանգստի. Պ՚ղոս. օրիՆ. Ե: *Ռնակութեանց, և չինութեց, և նաւահանգստից. ՈՒ. Ը: *Ի նաւահանգստէն ՚ի քաց գնացեալք: Իւր ՚ի նաւահանգստաց համարձակեալք. փիւ: *Ա՚րդ նաւ ՚ի նաւահանգստաց ՚ի վեր ձգի. Ա՚ստ. Նոր իբր: *Նաւաչնանգստացն վայրք: Ի դիւղուզագոյն սխորժուէն նաւահանգստան: Նաւահանգըստեանն չքեղութիք. Պիւ: *Ի վերայ նաւահանգստացն քնակեալ նստէր նա. Եբր. օբիՆ: *Փոխանակ երկուսեր նաւահանգստիս՝ հրեշտականան երկնաւորնաւահանգիստքն եկին ՚ի քեզ. կ՚ո՚ղ. ՚ի յոյն: *Ի նաւահանգիստն կենաց՝ օճևանս պատրաստեաց նոցա: Խուռներց հանգիստ, աշխատելոց նաւահանգիստ: Հասցուք ՚ի նաւահանգիստ կամաց քոց. Ա՚ստ: *ժամանեցաք յանքոյսի և ՚ի խաղաղ նաւահանգիստ յատեանական՝ ՚ի կեանդ. ժ՚ն: *Զնաւահանգստաց և զաճառաց պատմէ: Ի նաւահանգստանն նաւաբեկ լինիցիս. Ո՚ով. ՚ն. ՃՈ. 1. 16:

ՆԱԻԱՀԱՆԴԷՊ. ա. Որ ինչ կայ հանդէպ նաւու, կամ ընդդէմ ելանէ. *Ընդ այլոց նաւահանդէպ կշռական հոլմոց հայեցեալ գիւղիցէ զուղղական Ճանապարհն. (չն. Նաւաց. վասն պոյց անատոյգ դրչուէիցն տեառնի ՚ի հյ.) Ո՚ով. Իւ:

ՆԱԻԱՂՕՂԱԿ, ի, աց. ա. գ. Πλωτῶν. Navigans. որ և ՆԱԻԱԼՈՒՂԱԿ, ՆԱԻԱԼԻՒՂ. Որ լուղի նաւաւ, այսինքն նաւէ. (զի ըստ չն. Նաւէն նշանակէ և լուղիլ.) Նաւօղ. Նաւորդ. *Ամենայն նաւալուղակն (կի՚ նաւալուղական) ՚ի մի վայր ժողովեալ՝ ոչ բարձանէն Թեվ մի ՚ի տանոյ նորա, և ՚ի նաւս ՃՀնորաց խաչալ նորս. Յ՚ե. Խ. 26:

ՆԱԻԱՄԱԿՈՑԿ. գ. Σκάφη. Scapha, cymba. Մակոյկ նաւու. կուբ. սանգալ. *Իբրու զանհաստատս և զանհեգուկ նաւամագկոյկն չարժեալ գեգևացուցանէն Ն՚փիւ. Ե՚ննն:

ՆԱԻԱՄԱՐՏ, ի, լոյ. ա. գ. Տ. ՆՈՒԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ, և ՆՈՒԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. *Ծայրագոյն նաւամարտք էին աթենացիքն. Ն՚ննոս: *Ի պատերազմունս, ՚ի ձիամարտս, հետևակամարտս, նաւամարտս. փիւ. լԻՆ. ա. 100:

ՆԱԻԱՄԱՐՏԱԿԱՆ. ա. Սեպհական նաւամարտուէե. *Յաղագս նաւամարտական հանդիսին ասէ. Ն՚ննոս:

ՆԱԻԱՄԱՐՏԻԿ, տիկ, կաց. ա. Ναυμάχης, χος. Navali praelio decertans. Մարտիկ նաւաւ ՚ի վերայ ծովու. նաւամարտ, և նաւամարտական. ՚ի ՃՀ՚ի՚ն՚ի՚ի. *Նաւամարտիկ լինէին ընդ նմա: Տոյժիլ նաւամարտիկ նաւաց. կամ նաւամարտիկ տոյժիլ նաւաց: Յաղթեալ ՚ի նաւամարտիկ կռուին: Նաւամարտիկ պատերազմաւ. Ե՝ննո. ԺԸ. ա. Ե: *Զնաւամարտիկ հնարս հնարեցաւ. Ո՚ով. Ե՝ննո: *Նաւամարտիկ ընծայեցաւ կազմեալ. Աբեր. Ը. 11:

կամ գ. իբր նաւամարտուէիւն. *Որ ՚ի Թերմոպոլիս կռիւն, և ՚ի սաղամին նաւամարտիկն. Ե՝ննո. ԺԸ. Ե:

ՆԱԻԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ναυμαχία. Navalis pugna, navale praelium. Նաւական մարտ՝ պատերազմ. Նաւակռուէիւն. ՀՀ՚ի ՃՀ՚ի՚ի. *Երկիր և ծով ընդ նաւամարտութիք և հետևակ զօրաք. փիւ. Ֆ. բՆ: *Ոչ է նաւամարտուէիք յաղթել ուժիք, եթէ ոչ նաւական զօրուէիւ իցէ ՚ի նաւին. Ն՚ննո. Երգ: *Տասն ամաւ յառաջ քան զնաւամարտուէիւն՝ որ ՚ի սալամինա. Պ՚ղոփ. օրիՆ. Ե: *ԶնաւամարտուէիՆ՝ որ եղև յԵլլենացւոցն առ բարբարոսսն, մեք ասեմք. ՆՈՓ. Ե: *Ֆարկ է լինել նաւամարտուէիւն վաղիւ, կամ ոչ լինոցել. և այլն. Պեբիոբմ: *Եղև պատեբրազմ և նաւամարտուէիւն սաստիկ ՚ի մէջ ծովուն. Աբեր. Ե. 1: *Իբր և տուն մեծ, յորում գեաւել էր նաւամարտուէիւն քբսերբսի ընդ աթենացիս. Պ՚ղ. ա՚ի՚ո:

ՆԱԻԱՄՈՒՏ. մոի, տաց կո՚տից. գ. Ἐπιβάτης (իբր վերելակ). Epibata, ascensor, և vector. Մտեալն ՚ի նաւ. նաւորդ. և թիավար նաւու. *Նաւավարք քո, և նաւամուտք քո, առաջապահք նաՃայ. Եբե՚ի. իԸ. 29:

ՆԱԻԱՆՍՏԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ Նստեալն ՚ի նաւ. կամ թիավար պատերազմական նաւու. *Ի պատերազմիկ նաւս ընդ նաւապետան ղեկավարք և վարձ (այսինքն վարձաւոր) նաւանստականն. փիւ. ի՚ի. ԺՀ:

ՆԱԻԱՉՈՒ. ի. գ. Ձու նաւու. նաւարկուէիւն. *Նաւաչուն պօղոսի յեվեսեայ մինչև ՚ի կեսարիա պաղեստինայոց. Նի. գԺ:

ՆԱՒԱՉՈՒ. ա. որպէս Նաւաչուական. նաւագնաց. *Գալ կիւրղի նաւաչու ուղևորութե ՚ի ժողով սբե Հարցն. Սահակ:

ՆԱԻԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Ναύαρχος. Navarchus; navis, vel navium, sive classis praefectus. Պետ և առաջնորդ նաւու. գլխաւորն ՚ի նաւի. որպէս նաւիչքան. որ աւի և ՆԱՒԱՎԱՐ. և ԾՈՎԱԿԱԼ. գոփոթ, գոփոթ ֆոշ. *Նաւորդքն ընդ նաւավարս, ընդ նաւապետան ղեկավարք: Որպէս նաւի զօրագլխական. զի Թէպետև ոչ իսկ անդ նաւապետն (առաջին), սակայն լինին մի ըստ միոջէ նաւապետացն. փիւ: *Պատերազմ՚ի գիմի հարկանէր նմա ՚ի նաւապետէն. Ե՝ննո. ԺՀ. ա: *Առաքեալք և մարգարէք, և վարդապետք են նաւավարք, ունելով նաւապետ զմարմնացեալ և զմարգացեալ բանն ՃԾ. կանան: *Նաւապետ բարի, կամ բարեգործ Շար: ժ՚ի:

ՆԱՒԱՊԵՏ. Κυβερνήτης. Gubernator. Նաւուղիղ. ղեկավար. որ ասի և ՃԱՐՏԻՐԱՊԵՏ. և ի, ըստ ուե ղօղն միանգամայն պետ

նաւուն. փոխ ինձ, փոխատու. "Նաւավարք, և նաւապետք :Նաւապետին (ղեկավարին). և Ի նաւավարին (նաւատեառն) առաւել անասայր, քան բանիցն պօղոսի. Եղէկ. իէ. 8. 27: Գ՚. իէ. 11: "Նաւավարս (այսինքն նաւասղս) կառանեն, և զնաւապետան ապտչեն. Ովս. յհ. ա. 1: "Եւ նաւապետին 'ի նոյն պատիս վայելէլ. Եսա. փբ. ա. (որ կոչի անդ և Ճարտարապետ նաւի:) "Ոյպէս իմաստուն նաւապետ ուղղելով զնաւս մարմնոյս 'ի ծովածուփ աշխարհական ալեացս. Յճխ. ծ: "Նաւ մի՝ անթիւոտութեան գնայ զուլորուին 'ի ձեռն հմուտ և ճարտար նաւապետին. Եղէկ. է: Իակ ցոէ. ա. 6. "Մատեաւ առ նա նաւապետն. յն. Πρωρεύς. Gubernator prorae.

ՆԱՒԱՊԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական նաւապետից և նաւապետութեան. "Պարեզօտս նաւապետականս զգեցեալ. Ճ. ի:

ՆԱՒԱՊԵՏԵՄ, եցի. ն. և լ. Կυβερνάω, διακυβερνάω. Guberno, rego. Ղեկավարել. ուղղել զնաւս. առաջնորդել ումեք. վարել ճարտարուբ. "Իմաստուին... արդուլոյն նաւապետեալ: Քո ձեռամբդ նաւապետեալ (կր.) Իմ. ծ. 4: ծ՚ 6: "Ած զամենայն, աւազ հանգիպումն և ժամանակ ղնորդկայինս զամենայն նաւապետեն. Պղսփ. օրին. ջ: "Զկեանս մեր նա ուղղեալ նաւապետէ. Վ՚ք հոգւ: "Նաւապետեալ ղքեզ՝ փայտ զօրութեամբ և իմաստութեամբ՝ սքէ հոգւոյն. Գ՚ն: "Ոյր խաղաղացուցանես և նաւապետես զամենայն իմաստութեամբ. Ժ՚. յն: "Նաւապետեալ զնաւդ (ընդդէմ ցանկութ): Տեսեր զմրրիկս, նաւապետեա զքո ձմեռն. Մ՚ա: "Ընդ ծով աշխարհիս հոդմով հոգւոյն ուղղակի նաւապետեալ (կր). Շ. ընդհանր:

ՆԱՒԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κυβέρνησις. Gubernatio, ևն. Պետութեամբ նաւու. և Ղեկավարութեամբ. "Լաւ է ընդ խոհեմութեան լինել նաւապետութեամբ. Սիմ. 'ի լմ: "Նաւապետութեամբ, մշակութեամբք, վաճառականութեամբ. փիլ. լին. գ. 16:

կամ որպէս թիավարութեան. Ἐρετική, Remigium. "Ի ձեռն վարչութեամբ յիմանապետութեամբ և նաւապետութեամբ պտղով մարդկան. Պղսփ. օրին. ջ:

ՆԱՒԱՅԱՐԴ, ի, ից. գ. գրի և յուղղականն՝ Նաւասարդի. (որպէս թէ՝ Նոր այս արդ կիս արտ. և կիս որպէս ապ. Նէկէմբեր, այս է՝ Նոր ժամանակ կամ եղանակ.) Առաջին ամիս հայոց և տարեգլուխ, ըստ շարժական տոմարի յայլևայլ ժամանակս. և քան անշարժ տոմարի յայսմաւուրսդ՝ որ յասմնաւեալ է ՁԾ-ականէն, կամ գոլոր սքզ թարգմանչաց, համեմատ մեծասանեորդ աւուր օգոստոսի. "Զնաւասարդաց ժամանակաքն: Զոսնա նաւասարդաց. Բ՚ասդ: ջ. 15: "Ի ժամանակի գիշն ամանդրաեր Նոր պտղոց ածնին ... յօր ուրախութեան նաւասարդ աւուր. Ագաթ: "Ի նաւասարդէ 'ի նաւասարդ. Եսէն: ք: "Սկիզբն տոմարի հայոց, նաւասարդի, Հոռի, ասհմի, տրէ, քաղոց, ևն. Տ՚մար: "Նաւասարդոյ ըզգալ հարեալ. Շ. վ՚ա: "Նաւասարդի՝ Նոր ասի, այսինքն սկիզբն տարւոյ, կամ սկզ է ժամանակ նաւելոյ: Հայոցս է 'ի վերայ տրգոց հայկինն, ասհմն արու, Նաւասարդ, Հոռի, ևն. և երեք գուստր, մարեւի, և ապն. և երկու 'ի վերայ եղանակագ, մարգաց, և հրոտից: Իակ ամենան ամիս նաւասարգուն որ է նաւասարդեցին, այսինքն 'ի Թոռանդ է, 'ի յոտասերեաց կոմ 'ի գուտեւոց. Վ՚անակ. փաբեմ: "Նաւասարդ. որ Թարգմանի նաւասարդ. (որպէս Նոր օր որ և գարնանամուտ, Նէկտեմբ) Ովս: իակ Սիէփ. Հոմարի զնաւասարդն եդեալ յանուն նաւասնասարդ ամսարագէտ արքայի բաբելացւոց:

ՆԱՒԱՍՏ. տ. ՆԱՒԱՍՏԻ. "Աչխարհս և ծով աչխաստաս, լեր դու արագ դիտօղ նաւաստ. Կրպփ. ոփ:

ՆԱՒԱՍՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ναυτικός. Nauticus. Սեպհական նաւաստւոյ, կամ նաւաստեաց, նաւավարաց. "Նաւաստական տեղեկութ: Նաւաստականին, կամ բժչկականին. փիլ: "Նաւաստականն տեղեկութ: Նաւաստական իրիս արուեստս. ևն. Պիփ:

ՆԱՒԱՍՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. որ և ՆԱՒԱՍՏԱԿՈՒՆ (արուեստ). տ. ՆԱՒԱՍՏԻՒԹԻՒՆ. "Երաժչտութին, իմաստասիրութին, երկրաչափութին, նաւաստականութ. փիլ. նի. ա:

ՆԱՒԱՍՏԵՄ, եցի. ն. Κυβερνάω. Guberno. Վարել զնաւս. նաւասպետել. նաւավարել. ղեկավարել "Զիմաստալի զիշխանն և զաւաչնորդն և զնախկինն, յորմէ պղչն տերին և վարին և նաւաստին: Ընդ նաւաստւոյն՝ միայն ընդ գեղեցկութ հրաչացիալ է (անմիտն), ոչ ընդ գործն. փիլ. իմասփ. Ե՚ն. ա:

ՆԱՒԱՍՏԻ, տւոյ, տւոց. ա. գ. Κυβερνήτης. Gubernator navis. Այն՝ որ նաւաստ. Նաւավար կամ նաւապետ քաղ և հմուտ. ղեկավար ճարտար. վարիչ. ևս և Տէր նաւի, որպէս նաւելաստաց. իբր յնակնդրոյ, որ է նաւաժառանգ. ևէմէն, գ՚ասփ. "Մրիսն հանանեալք հրամանի առաջիկայի ոմն՝ իբրև նաւաստւոյ վարչի: Իբրև նաւստի 'ի քաղաքի, զօրավար 'ի պատերազմի: Նաւաստւոյն տալ նիւ և բերել վնասկին, և ուղիղ վարել թռչնալ նաւաստւոյն գործին, և նաւազքն զայլ ևս զգործս, զձեռան չաղօթան պարզեալ տարածունեին. փիլ: "Նաւաստին հմուտ տեղեկութ՝ զի վերայ լոյծ մկանացն ճանապհորդելով. ևն: Նաւաստին արիացեալ զնաւն ձգէ 'ի խորագոյն ծովուն, և մեքենայաւոր արհեստիւն խնամոտութ զնաւին ուղիգնացութ. և զվաճառաչահութ գործ. Պիփ:

ՆԱՒԱՍՏԻԿ. ա. Որպէս նաւաստի, և նաւաստական. "Եւ նաւելոյ՝ որք 'ի ծովու, ղեկավարք և նաւաստիկք. Շ. հրէչ: "Ճանապարհորդ, նաւապետ, նաւաստիկք, և վաճառականք. Սիմ. 'ի լմ: "Ի զինուորական նահատակութենն, և 'ի նաւաստիկ վաճառաշահութեց գիւրաւ ձանաչի. Պիփ:

ՆԱՒԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. փ. որ և ՆԱՒԱՍՏԱԿՈՒԹԻՒՆ, նաւաստելն, նաւաստի գոլն. արհեստ նաւարկութ. Համառօտ նաւավարութ. Նաւապետութ. ղեկավարութ. "Ի զինուորութենէն հոյլս, և 'ի նաւաստութենէ: Զնաւաստութեն շահաւճառութ: Գարտ էիր զնաւաստութ՝ ձծային և մարգկային արուեստ ասել. ևն. Պիփ. ասէպ:

ՆԱՒԱՒԱՐ, ի, ից. գ. Ναύκληρος. Nauclerus. Վարօղ զնաւս. որպէս Նաւասպետ. Նաւապետ, կամ Նաւիշխան. մանաւանդ յԱզգականն. գոփոփան, եչէիպան. "Նաւապետին և Նաւավարին առաւել անասայր. Դ՚. իէ. ։: "Գոտաւ անդ Նաւավար մի: Ասէ Նաւավարն, կամիմ առագաստ վերացուցանել: Իբրև լուաւ Նաւավարն զհրամանն Թագաւորական, ևն. Վ՚ս հց. ծ՚:

ՆԱՒԱՒԱՐ. Κυβερνήτης. Gubernator. Վարիչ նաւու որպէս ղեկավար. նաւուղղիչ (որ բազում անգամ լինէր ոմն ինքն նաւապետն). փոխ ինձ, բեչիս. "Նաւավարք քո: Ամենայն նաւավարք և նաւազք. Եղէկ. իէ. 27. 28: Ցոյս. ծէ. 17: "Նաւորդքն ընդ նաւավարս, հեծեծալք ընդ հազալապետան. փիլ. ին. ծ:

ՆԱՒԱՒԱՐ. Ναύτης, ναυτικός. Nauta. Նաւազ. նաւորդ. Թիավար. որ վարէ զսլաշն ոմն ինչ 'ի նաւի. ևէմէն, ևայֆա, գայէթէ. "Կարծէին նաւավարքն :Նաւավարքն խըն դրեին փախչել:Երկիւն նաւավարքն երկիւղ մեծ: Եղեն արագագիրք նաւավարք. 'ի չորս բաղումս վարեցին զքեզ նաւավարք քո. և այլն: "Ո՞ զայս՝ որ 'ի ծովու, և յանչափ լայնուին չորից զձանապարհս եհաս, և եցոյց նաւավարաց. փիլ. ին. ։: "Խաչն՝ նաւավարաց նաւապետ, տագնապելոց նաւահանգիստ: Ապրեցուցանել յանուն քո զնաւապետս և զնաւավարս յալեկոծուէ. Ովս. խ: ճ. ե:

ՆԱՒԱՒԱՐԱԿԱՆ. տ. ՆԱՒԱՍՏԱԿԱՆ. Ναυτικός. "Որ զնաւավարականն ունիցի միայն մակացութ. Պղսփ. օրին. ա:

ՆԱՒԱՒԱՐԱՆ. իւր. Յարմար 'ի վարել զնաւն յառաջ. "Գլուխ է ասօթոյ նոցա՝ հողոյն հանդարտագոյն և նաւավարական անկանել յառագաստն. Նիսս. երփ:

ՆԱՒԱՒԱՐԵՄ. եցի. ն. և լ. Լինել նաւավար. Նաւապետել. վարել զնաւս. ղեկավարել. ուղղել և նաւարկել. "Աստուծով բարեաւ և ժամանակ զվարգիկ նաւավարեն. Ո՚ւիէսր: "Նաւավարի բանն հանգերձ իւրովք 'ի ձեռն ձայնի 'ի վերայ օգոյ. Տ՚ծակ: "Արբեցողն ոչ նաւավարի (յայլոց). Ո՚ւիէսր: "Ուժգին յայնցանէ, ոյք 'ի նաւավարէն փոյթք. Պիփ:

ՆԱՒԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ναυτιλία, πλόος. Navigatio, և այլն. Նաւավարն գոլ (քան ամենայն առմամն). Նաւաստութ. վարչն զնաւ, և վարին նաւու. Նաւարկութ. Նաւորդութ. "Եւ է այս իսկ նաւավարուն և վարչութ: Ի ձեռն նմանուէ նաւավարութ նիւթանաք նաւավարք եղեալք' վասլ վալակի յայնժամ զիշնամին վանեցին. Պղսփ. օրին. ջ: "Ոչ ինչ միանգամ երթայ առ 'ի պէտս նաւավարութ: Դու 'ի նաւավարութ, և սա քեզ ուղեկից. փիլ. ք. բան: Լմ. պփգ: "Ա յս իսկ նաւավարութեանն է կապ. իսկ զիմդր զգամաքան զնաւավարութ (կամ զնաւվարու) ածէ փղբր փայտիս և հողմով. Ե՚ տր. է:

ՆԱՒԱՏԻՒՆՈՍ, ի, ից. ա. գ. Աղան գաւոյ յաղանդոյ նաւատիսի կամ նովատիանոսի հերետիոմոսպետի. "Ա՚ն նաւատիանոսն ասէ, որք անուանք միայն մնքուրք. Լ՚ք. ՈՁտ:

ՆԱՒԱՏՈՐՄ. ի, ից. գ. }Στόλος. Classis, ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂ. կամ միւ.} apparatus, expeditio. Տորմիղ նաւից. գաս՝ հանգէս՝ և հանդերձանք պատերազմիկ նաւուց. Ւէմ՝ փերէա փօնանմոբ. "Նաւի զօրագլխականի՝ նաւատորմին զարգոս: Զնաւատորմիղն տեսեալ՝ խռովանէ զնաւատորմին. փիլ. էւ. իէ. Ա. ։: "Նաւատորմիղն պատերազմիկ նաւն է. Լ՚ք. իիւ: "Չէ նաւատորմիղ այլ յանուն նաւատորմիղս տանել ընդ իւր. Ե՚տ. փ: Իակ անդ, "Արգիւսցուց նաւատորմիղքն ։, իսկ նաւարկութ արգելեան նաւս ուղեկցութ այլոց նաւաց: Եւ "Նաւատորմիղ նաւաք անցանել՝՝. իսկ ածակ. իւր տորմիղական:

Սէրէթ որպէս Նաւատուն. պարան նաւու. հալաթ. տեւս և ՄԱԼՈՒՒՈՒ. "Զուգուն՝ մալուխս կոչէ արուեստին (այսինքն կամ. ճամալ, ևիմիլ) և այլ զնաւատորմիղ նաւուստեն մալուխս. Երբն. ֆ՚ր:

Իակ յաթեբէն Չին բ՚ա. "Նաւատորմիղ ձիակ, կամ ձիականն նաւ՝՝. Երևի իմանալ նաւ ոմն տրմուղ: (Տես և ՏՈՐՄՈՒՂ. որ է լծ. ընդ Տ՚ոդ, Թևլ. ընդ յն. փօլօս. և ընդ լտ. փօրմա, որ է ամբոխ ։)

ՆԱՒԱՐԱՐ, ի, աց. ս. ք. Ναυπηγός. Fabricator navium. Նաւագործ. Նաւակառոյց. Նա՛ և ՀԻՒՂ. ՚Նաւապետ է, որքան յայրուեստին է. Նաւարար է և նախ քան զկորնաւն առնել՝ զանն արուեստին. Կիւրղ. գԱԳ.

ՆԱՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Որպէս Նաւագործութիւն. ի Ναυπηγική. ՚Զնաւարարութիւն առնել՝ զարուեստ. Կիւրղ. գԱԳ.

Լայնաբար, կամ իբրու ասի. որպէս Նաւագործութիւն, կամ նաւարկութիւն. Թերևս ոմն ՚ի նաւաբանութիւն, նաւաբանականն. ի ναυτιλογική. որ շփոթի և ընդ ναυπηγική. ՚Վարժեսցուք զբանիդ ՚ի վերայ նաւարարութիւն. զի նաւարարութիւն (կամ նաւարկութիւն) ունի ենթակայ, ունի և կատարուած, և՚ն. Յհմ. Ը։

ՆԱՒԱՐԿԵՄ, եցի. ե. Πλέω, ἀναπλέω, ἀποπλέω, καταπλέω. Navigo, a portu solvo, provehor in altum, navi devehor, appello in portum. Երկանիլ ընաւն ՚ի ծով, և յաւազ իսազալ կամ վարել. Նաւել. Ճանապարհորդել ընդ ծով. միջամուխ լինիլ ՚ի խոտս, կամ ՚ի ծովէ ՚ի ցամաք գալ. ՚Անտի նաւարկեալ գնացին յանապիւք. Գծ. ժէ. 25։ ՚Լմնեան կազմած ովք պատրաստ լինել ՚ի նաւարկել. Հայցեալ՝ Թէ յո՞ ուրեք նաւարկիցէ. Առաքոստ ձգեալ՝ նաւարկել ՚ի հայս կամէին. Ես. ԽՐ. ՟։ ՚Նաւարկեալք հմտաբար ընդ զարհուրել կատաղութեան, ընորհալարդ փայլմամբ փայլէ աչք ՚ի յերկնային նաւաստեանդիան. Շող. ՚Նաւարկեալ՝ անհուռովական՝ ընդ ծով կենացս այս հիւթական. Շ. փաղ ՚ի ՆԺՌ. Նէրսէս. ՚Ծով է կենացդս. և նաւարկեն ՚ի սա մարդիկ զանազան և բիւր չաւազք. Լմբ. ՠՠԱ։

ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. ք. Πλόος, πλοῦς. Navigatio. ἐλαυνειν, impellere, և այլն. Նաւարկելն. և Նաւորդութիւն. Նաւավարութիւն. Նաւաստութիւն. վարչութիւն. ՚Բազում վնասս լինելոյ ՚ի նաւարկութենէ. Գծ. ԺԷ. 10։ ՚Ի նաւարկութեան վաճառան կորոյս. Ըզգբեռն ընկեցին ՚ի նաւարկութենն կորոյս. Վրք ՀԳ. ՃԸ. ՚Պիղատոս զարհուրեալ ՚ի ցասմանէ Թագաւորին՝ գաւ անձինն արար ՚ի նաւարկութիւնն ՚ի խորս ովկիանոս ծովու. ՁԽԸ. ՟։ ՚Նաւորդս հմուտս նաւարկութեան ծովու. Ճ. ՌԳ. Ի. 27։ ՚Պարասս նաւարկութեանն. Նաւարկութիւն և ոչ ՚ի ունի միսիթարութիւն. Պփ։ ՚Նաւարկութիւն (կամ նաւարարուն) ունի ենթակայ, ունի և կատարուած. Սահմ Ը։

Ա յլաբանութիւ՝ Ո՛ր և է Ճանապարհ, ընթացք. ՚Անդրադառնի (լինել է նախկին գործլին). և երկրորդ առեն նաւարկութիւն, արդարև երդնուլ Քրոյց երկրորդ, որպէս ասի. ՚Ես ոչ, նաւարկութիւն՝ այս է. Փիլ. Ճ. բան. Ե յմասն։

ՆԱՒԱՁՈՒԿ. գ. Ցառուկ կամ քիթ նաւու երկայնաձալ. ՚Ե՛ՓԷՐԻ՝ ՚Ե՛ՆԷՆԶԼ պատճառս կայ յն. ἐνωτηρία, pars navis prope carinam. ՚Շինեաց աշտարակս ժայռաւորս իբրև զնաւայարուկս. Խոր. Գ. 59։ (գոյկ լինի իմանալ և իբրև ցցկանաւս. ուստի կազմի և յաջորդ բառն անաւոյգ։)

ՆԱՒԱՁՈՒԿԱՎԱՐ. իբր վարիչ ցնկա. նաւու. զի այսպիսի ինչ ընթեռնու Սփէ. ՚Ե՛. ՚ի ՊԻՔ. յ՚։ ՚Քաջ նաւացկավարն տանի զգովութեանցն փառս։

ՆԱՒԱՓԱՅՏ, ի, ից. գ. փայտեայ նաւելաստափայտ. ըստ յն. նաւ բարձով զինչն. ՚Նաւ փայտ՝ որ քան զնաւափայտն տակաւ դոյն է, աղալակէ. Իմ. ՃԲ. 1։

ՆԱՒԱՓԱՐՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաշչումն՝ Ձգումն նաւու. ՚Ի նաւաքարշումս և յՁՁուսայնական վաստակս. Պփ։

ՆԱՒԱՑԱՅ. ս. կազմ. նաւուք կամ ՚ուակաք, որպէս նաւակամուրջն. ՚Կապեցին կամուրջս նաւեայ ՚ի վերայ գետոյն (այսինքն գետոյն) մեծի. կէր. պԺ։

ՆԱՒԵԼԱՍՏԱՑ, ի, ից. ս. Որպէս Նաւաստաց. ըստ յն. Ναύκληρος. որ և ՆԱՒԱՍՏԻՒ, ՆԱՒԱՊԱՐ. ՚Վասն արգիական նաւելաստացեցն ՚։ յն. արգոնաւորդաց. Ես. ԽՐ. ՟։

ՆԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Նաւելն. Նաւարկութիւն. ՚Խորհրդական Ճարտարապետք, որք զօգային նաւելութիւս, և զՀանգիստս հրէշատակ վարս յերկրի տարածեցին. Կիւրղ. ՚ի յոյն։

ՆԱՒԵՄ, ից. ե. Πλέω, ὑποπλέω, καταπλέω, ἐμπλέω. Navigo, subnavigo, և՚ն. Ճանապարհորդել նաւու ընդ ծով. Նաւարկել. ՚Եգիտ նաւ, եմուտ ՚ի նա՝ նաւել ընդ նոսա ՚ի Թարսիս յերեսաց տեառն։ Ընդ ծովս և ընդ գետս նաւէ։ Մինչդեռ նաւէին, ՚ի քուն եմուտ։ Նաւեցարք յատարիս, կամ ՚ի կիպրոս, կամ խոնարհագոյն ՚ի կրիտէ. և այլն։ ՚Զկամս նաւելոցն։ Նաւելոյ նաւահանգիստ. Ածո։ ՃՃ։

ՆԱՒԸՆԹԱՑՈՒԹԻՒՆ. տ. Նաւագնացութիւն. ՚Նաւս ծով, և գկնի նաւագնացութիւն. Թէ զծով բարձեր, և ոչ մի նաւընթացութեան արհեստ. Ոսկիփոր։

ՆԱԻԹ, ի կամ ոյ, ից. գ. որ և յայլ լեզուս՝ ՆաֆԹ, ՆաֆԹի, ՆաֆԹա, ՆեֆԹ, ՆեֆԹի, ՆեֆԹ եաչը. Ναφθη, θα, θας. Naphtha. Ազգ կարոյ՝ լոյծ և դիւրավառ և գժուարաշէջ. որ և ԱՍՓԱԼՏ ասի առ յոյնս. ՚Ասֆալτος. Bitumen, pix. ՚Նաւելիւ և ձիւթով և սրտեղով նաւելութիւս ծեփել. ոչ ՚ի ծովս նաւելոյ և արտաքոյ. Զկրօնք նաւելիւնէ՝ ՚ի ծնփածոյ նաւին նաւելոյ. ի նիւթծուն (կամ Թրծուն) ապնստոյ, և ՚ի նաւելէ չինէր. ի Թրծուն ապնստոյ և ՚ի նաւելոյ կազմեցան. Ես. ԽՐ. ՟։ ՚Աղմնիւք ունի և ևրկաթ և նաւելո. Խոր. Ց։ ՚Գոտանին ՚ի նոսա նաւելո, և ազ. կաղանիք։ ՚Յողով աղբիւրք բացան Ջրոյ, և կարոյ և նաւելոյ. Սամ. ԵՐԷԹ։

ՆԱՒԹԱՃԻ. տ. ՆՕԹԱՃԻ։

ՆԱՒԻՆԵԱՄ, ներոյ. գ. Նաւակք. Նաւակիկ. ՚Նաւախնէր, Նաւխինէր. գայլէլոյ, ասն. գալոյ. ՚Զկնելոնց նաւակինեարն բարձին Թողին։ Զնաւակինեարն մակիւք իրր ՚ի կղզւոջ կապեալ հանգուցանէին. Նաւակինեար էին ՚ի գետն ՚ի տախտակաց եղեալ գանց. Պատ. ագԷԽԱ։

ՆԱՒՈՐԴ, ի, աց. ս. գ. Ναύτικός, ναύτης. Nauta. πλέων, navigans. Նաւօղ. Նաւարկօղ. ի ոք և գոյի ՚ի նաւու՝ իբրև Նաւազ, Նաւավար, և Ճանապարհորդ. ՚Ընդէ՞ր, ՚Ընդ ինչ ՚Ի՞ՓԷ, ՚Ընդ՞ԵՔ. ՚Ասաքեաց քերթմամ ընդ Նաւսն ՚ի ծովակոյս իւրոց Նաւորդս հմուտս Նաւարկութեան ծովու. գ. ՌԳ. 27։ ՚Նաւորդքն ընդ Նաւավարս. ՓԻԼ. ԽԳ. ՟։ ՚Նաւորդք արգեալ՝ իբր արգանաւորդք. Ես. ԽՐ. ՟։ ՚Ամբոխեալ Նաւորդքն ՚ի ծովէն՝ ընկեցին վիճակ յումեանս. Երզն. ՃՔ։ ՚Պատահեցաւ Նաւորդ մի, որ ապրեալ էր ՚ի Նաւակոծութենէ. Վրք ՀԳ. ՟։ ՚Զնաւորդս ՚ի ծովսն յայնմիկ ուտէր։ Եւ էր այնպիսի աւուր Նաւորդացն լի վշտագնութիւք և մանչամբ. Ն՚ՈՒՈՒ։ ՚Յարուցաս Ճանապարհորդաց, և Նաւորդաց. Ժմ։

ՆԱՒՈՐԴԱԿԱՆ. տ. Ես ՆԱՒԱՍՏԱԿԱՆ. ՚Վարք զինուորական, վանական, Նաւորդական, մշակական. Վրդն. ոչ։

ՆԱՒՈՐԴԵԱՑ. կամ ՆԱՒՈՐԴԵԱՔ Բառ անաւոյգ. իբր անուն, Նաւորդ, Նաւավար. կամ իբր ըսոյ, Նաւարկեա, խաղացո զնաւդ ՚ի խորս. ՚Փոքր ինչ փոխ տուր զնաւդ քո Նաւորդեա՝ առ փոքր ինչ տուր ինձ փոխ զնաւդ քո Նաւորդեա. Ոսկ։ ՃՃ։

ՆԱՒՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. տ. ՆԱՒԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. ՚Նմանապէս եմ որոց ՚ի ծովու ՚ի Նաւորդութէ անփորձութեան (՚ի Նաւորդութէ անփորձութէ) կորուսեալցն. ԲԺ. ԻՂԲ։

ՆԱՒՈՒՂԻՂ, ղղի. զագ. գ. Κυβερνήτης. Gubernator navis. Ուղղիչ Նաւու. Նաւավար. ղէ կավար. ըէյիս, փՒՒՆՁԻ. ՚Իբրև զնաւուղղի ՚ի բազում ալէկոծութենէս. (այլ ձ. իբրև զնաւավար ՚ի մէջ բազում մրրկի.) Ամ. ՆՀ. 34։ ՚Հողոյն հանդարտագոյն քան դիտաւորութեան նաւուղղին։ Իբրև քաջ ոք նաւուղիլ ուղղելով զնաւն ՚ի վերին դիտաւորութիւնն։ ի նաւուղղէն քնի զկնի ողջախոհութեանն ուղղեալ. Նխ. ՚։ երգ. Ե յմս։ ՚Ծովս ալէկոծութիք հարկանին նաւուղղին յուղղընթաց Ճանապարհէն. Եփ. ա֊եփ։ ՚Եւ ոչ զնաւուղիղ գովեմ, որ փոխանակ զօրանալոյ առ նաւելոյն՝ ործացեալ և լքեալ. ԲԺ. յ֊ղԻԲ։ ՚Նաւուղիղքն՝ որք յուսահատին ՚ի ծովս, զնաւն հոգոյն մատնեն։ Նաւուղիղն արտաքսեցաւ ՚ի նաւէն, և կուրքն ոչ ընկղմեցաւ. Ոսկ. յԽ. ՟։ ՟։ ՚։ ՚։ Ե ՚ի ՌԼԻ։ ՚Ընանց առաքնորդի և Նաւուղղի։ Ցիշեցուցէք յանցոյն ժամու զալէկոծութէն, և ՚ի մրրկիս զնաւուղղին. Ա՛ն. ԻԺ. Ե֊ՃՁ։ ՚Նաւուղղին հանդէպ նաւին դեգերեալ ողբայ. Նար. ԻԷ։

ՆԱՒՈՒՂՂԱԿ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. ՚Եւ Նաւուղղակին զնաւ ծովս ընծայեցուցանելով ՚ի բազմալին ժամանէ երկիր. Սկհ. ԻԲ. արմա։

ՆԱՒՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ. գ. վարժ Նաւու, և վարձելն զնաւ. ՚Մտեալ յեր ՚ի Նաւն սիմոնի խոստմամբ Նաւվարձութեան. Ոսկ. վ։

ՆԱՒՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. տ. Նաւավարութիւն։

ՆԱՓՈՐՏ, ի, կամ տան, ամբ, տուն. գ. (ի դէպ գայ որպէս ընդորդ՝ զանազան բառից հյ. և յն տեսս և ՆԱՄՓՈՐՏ.) Աղաբղոն. մեկնոց. Թիկնոց. վերարկու. փիլոն. շուրջառ. ՚Տուր ինձ զնափորս քո. և ըստ բանի նորա մերկացեալ ետ ցնա։ Սկսեալ զնափորս քո, և աւռ։ Սպիտակ նափորտամբ պատեալ. Վրք հդ. ՃԲ. Իէ։ ՚Առեալ հասոյ մի նափորտան՝ ծածկեցի զուս նորա. Վրք հը. յ։ ՚Օձդ զի դիզէ նափորտաւքն (այսինքն մաշկեկաւ). Եփ. Ի֊գ։ Ե ՄՃԲ. Ջ։ ՚Եղիա և զնափորան անգամ՝ զոր ունէր, և զայն ևս Թոզ աստէն. Եփ. ա֊եփ։ ՚Մերկացուցին զպատմուճանն անկար, և նափորտն. Երզն. ՟։ ՚Ի՞նչ նափորտաւքն (իբր չափկաւ կամ կաւուով) միայն, և հողաթափունիք եկաց ՚ի վերայ հանգերձին։ Զնափորտն իւր արարեալ պատան՝ զպատց. ՏՀ ԺԷ։ ՟Եղ։ ՚Ի վերայ սկուառեղն կայր նափորտ մի բևհեղեալ ծալեալ և եդեալ։ Նափորտն քեհելեայ, և գունդն ոսկի՝ որ կայր ՚ի վերայ նափորտին, նշանակէ միոնն զքահանայսն, և միւսն զՔագաւորսն. Փոքղ։ ՚Քահանայ և եպիսկոպոս իւրով նափորտամբն։ Եպիսկոպոսն հանէ զեմիփոռնն, և գայ առաջի սեղանոյն՝ միայն նափորտամբն. Պփգ. ՃՒ։

ՆԱՓՈՐՏԱՆԻ. այսինքն Նափորոք. Նափորտաւոք. Ջուրջառք. ՚Ըզպատուական Նափորտանին, զեմիփորոն որ խորհրդին. Ը֊ԷԲ։

ՆԱՓՈՐՏԱՊԱՏ. ա. ՚Ն Նափորտամբ պատեալ, կամ պատեալով. որպէս ջուրջառապատ. պատմուճանապազեաց. ՚Նափորտապատ՝ սեբրով զմեզ զգեստաւորեցեր. Ըզբ։

ՆԱՓՈՐՏԻԿ. գ. Աղքատին Նափորտ. պԻՆԻՉԻ֊, ՚ԵՐՓՓՉԻ֊, գԸԳՓՃԸ֊. ՚Մերկացուցին զանկար պատմուճան նորա, և զնափորտիկն. ՄԷԻ. ՀՒ։ Ե Տճ։

ՆԱՓՈՒՐԱԿԻՏ. կամ. գ. Κοδράντης. որ է բառ լա. Quadrans, antis; quarta pars

assis. Քաառորգ մեան փողոց. քնհոն. երկու լուսնյ. փչօրփհանձիս ֆայը, պէր լէյրէ, ոռաց, ոռօռաց,հանփէր.՝Հաառուցանիցես զյեսին Նաքառակիան: Ակրկ երկուս լուսնյս, որ է Նաքառակիս մի.Մ փի.Ե.26: Մէի.ֆԵ. 42: ՝Նաքառակիս մի, այս է ռուսպ մի՝ի դրասին, որ օրինակէ զի չորրորդ բաժինէն զինն. Բրս. ՝Տէի: ՝Եթէ տացես նաքարակիս մի՝ի ժամու, ընկալցին՝ի քէն ուրախութիւն. Վ.ր.ս հդ. Ք:

Կամ՝Ասσάριον. As, assis. Դանգ. գանկ. փենի. ՝Երկու ձնձղուկք նաքարակի միոջ վաճառին. Ո.ի. ՛. Ք. 9: ՝Հաառուցանիցես զյեսին՝նաքարակիան...մինչև ցյեսին գանգն առգանս առալով. Եզն. ՛ի.ի: Իսկ՝ի Հին Բառգրէ. ՝Աքարակիս, չափ գաղուց միոյ ո:

ՆԳԱՔԵԿԵԼ, և ՆԳԱՔԱՔԵՐ ԱՒՆԵԼ. ՝Ἐκμοχλεύω, ἀνοχλίζω. Vecte submoveo, vel elevo, vectibus evello, excito. Նգով խորտակել, խափտել, խաչխարհել. քայքայել. շարժել, շարժվել, տապալել. փխոի իւէ եբէմագ, գանգըմագ՝ եթէ ունիցի իշխան այր, բանիւք իւրովք զնս մղել նգաբեկէ, և առ ննգուեթի սպանման արկ. Ո.ի. հեբոգ. (գրաել էր, ընգաբեկէ)՝Փայրնքն (այսինքն զքարինս) նգախարխար առ. նեղով՝ի վայր արկանել. Պ.ի. ապ.ս: ՝Փոխրաել զհիմունս, և նգախարխար արարեալ. Խոբ. ֆ. 28: ՝Թոքին՝ի ձեռն հանապազորդ շարժման ձգելով առ ինքն զայնի՝ ընդարձակէ առ՝ի ձգուելն օդոյն զանցս մնիցին, և նգելով դարձեալ՝ի դուրս փչել զի ներքս արգելէլն պատրաստ. Նէոս. կալ. լ.Ք: ՝Զերկին՝ի վեր, և զերկիր՝ի խոնարհ նգել. լով. Վ.ր.ս. ֆն: ՝Զաէդն նգեալ. Մ՝ոի. այլ ձ. ձգեալ զոէգն:

ՆԳՈՏԻԼ, տեալ. յ. Ἐυρωτάω. Cariosus sum, situ obsitus sum, marceo. (ռալկ. ֆզփ լ՝ոիս.) Բորբոսիլ. Նեխիլ. երլս և տապալ. նուաձի կրել փսիլ. ֆ՝ոՔՀՀնմէ, լ՝ոբ՝ոմէ. ՝Ցոյզ արեգական զնգոտեալ տեղիսն. Բրս.ոգ:

ՆԴ, Դ. Տ. ԸՆԴ. ՝Նդ անառուսկին որդոց գհէմք առ հայրըդ գբնձած.Շար:՝Զան մարմնականս՝ ւորք՝ի մարմին, դ եկեղեցոյ քոմ մարտնչին: Որք ընդ վարձու գործեն զբարին, դ ապրեցելոցն երկրորդ կարգին. Ցո՝ օրէի:

ՆԴՐՈՒՆ. Տ. ՆԱԴՐՈՒՆ, ԲՈՐԱԿ:

ՆԵԱՐԴ, Նեարդի կամ Ներդի, յց. գ. ՝Ից, ՛ոսց. Fibra, rae. νεῦρον, nervus. τένων, tendo. ἀρτηρία, arteria. χόνδρον, cartilago. Գիք և ՆԵԱՐԴ, ՆԵԱՐԴ, ՆԱՐԴ. ՀԸՀ. ղաչին ԹեՀՀ և մազմլուկք՝ի մարմնի և յհրեական կենդանւոց. Լիղք և աՀառք պնդիՀք և ձգձգիՀք. սինր, էեյ, ասէգ, ինձ՝ գոմար, ՀՔՓ. և ՝ՀեյրէԹ, ՀեՓ-ՐՓեՓ, ոարը սինր.՝Ըստ բնութեան միաք և ՂիՀք յարենն լինին. Ղինն իսկ՝ի ներգին. (էՀ ՛ոՀա, a fibris, et ligamentis) վան յաղազանութեան. և միաքն՝ի մաճել յարենէն յայնմանէ, որ մաճի՝ անշաճելով՝ի ներգին. Գպոփ. փխ՝՝Նեարդք, մազք, երկնգունք: Կարիք չարագրութեաց են՝ի չաղկապաց, և՝ի ՀղուԹ նիարգաց: Մկունքն չարաձգականք՝ի մարմնոյ և՝ի ՀղուԹ նիարդից չարաձգեցելոց. Նէոս. բն.ս ՝Անօրնութեի կարի զնեարգս, և խզել զՀիւս ներս: Զխմրդ յիւրաքանչիւր կարգս բաժանին երակքն, և նեարգքն. և կամ ՝ոՀ է՝ որ խոնաս Ղոգքն և նեարգիւքն արար (կամ յարեաց) վայելչապէս. Կ.ի. ֆ. ֆ:՝Միաքն և ՂիՀքն և ազձաքն և նեարգքն. Ագփ.ս ՝Ի ձեռ՝ի աղդողութեե զԹոյն նարգից և Ղաց կարող է զգալ. Լ՝ֆ. պրփ:

ՆԵԱՐԴԱՁԱՆ, կամ ՆԵՐԴԱՁԱՆ. ա. Նեարգիւք պատեալ, Ղղուս. կարՀնել. յնձգեալ. ՝Խորտակեցից զբազուկս նորա հը-զօրս նեարգապատս և աճառապատս. Եզեի. Ւ. 22:

ՆԵԱՐԴԱՏԵՍԱԿ, ի, ացս. ա. Χονδρώδης: Cartilaginosus. Աճառատեսակ. աճառուս. Նման ներգի. ՝Ներարգատեսակ քն նոցա սեռքն: Եւ յայսցանէ մանաւանդ ներարգատեսակքն: Ի խոշոր ընչերակացն ներարգատեսակքն՝ ձայնին գործարանք. իսկ մընատեսակքն նորա կապ՝ տուրևաուի չընչոյն: Շարակացեալ՝ի յերիցն՝ի մեծագ ներարգատեսակաց (յն. ներարդից)՝Նէոս. բն. ֆ. թԵ. իՀ:

ՆԵԽ. ոյ, և ի. գ. Σηπεδών. Putredo. որ և ՆԵԽՈՒԹԻՒՆ. ՀիւԹի նգատեալ. ժահ. ժահահոտութեի ներգիչ. փտուԹի. ապականութի. ցեց մեց. շարաւ. զազուԹի. ե.ր. ՝Ի ներխոյն հոտոյ (կամ վանն հոտոյն ներխ, կամ վանն ներխուԹե հոտոյ) զօրացն ամենայնի ներգել տուգնապաւ. Ե.ի. Ի. ց:՝Վերկայ լիցի հոտ ներխոյդ ըռնկացդ ամենցուն: Մարգկան՝ի մեռելոյ գայ հոտ ներխոյ, և այ՝ի մեռելաւորէ. Մ՝ոիբը: ՝Մ՝իուաւ զազար, և ներխ անկաւ՝ի մայմինն: ՈւՀնչ՝ը՝ որովք ձաչակեցին զհոտ ներխոյն, զի աասչին, այդ հոտեալ է. Կ.ս Ե: Ո.ի. յհ. Ե. 17:

ՆԵԽ. ա. որ և ՈՒՆԱԿ ՆԵԽՈՒԹԵ.

ՆԵԽԱԿԱՆ, ի, ացս. Նեխեալ. ժահահոտ. ՝Ի ներխ և՝ի փտեալ վերացն. Կանան: ՝(ՉՀուրն) ընեխականն և զանհամականն և զպղտորն պարզեսցէ. ԱծաՀ:

ՆԵԽԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. ժահահոտուս. Թիւն. չարահոտութե. շարաւահոտութե. ՝Իբրև՝ի փետեկեալ գերեզմանէ զներխահոտութեին արտաքս արկանելոյ. Ածիբ. Գ. 10:

ՆԵԽԱՀԱԼԻՐ. ա. Որ ունի զներխուԹ շաղգի՝ մարմնոյ մեռելոյ. ՝ԸնՀեացեալ կուտեցան որպէս անգՀիք՝ի ներխաշաՀիլ ինչ գեՀ. ՁՀ. ԽՀ. պաւ:

ՆԵԽԱՒԱՅՐ. ա. Նեխեալ կամ ներխեալ (ըստ Նաիս.) սրտիս ուստօղ. բռնեալ զայրագին. կատաղի. (յն. ցնորեալ. արտաքոյ անձին եղեալ.) ՝Մի լինիր իբրև զառիւծ՝ի տան քումմ, և մի ներխասաս ընդ ծառայս քո. Սիբ. Ք. 35. (Նոր Թարգ. օձաօղ. լաՀնուաձօղ:)

ՆԵԽԱՒԱՅՐՔ. գ. Σηπεδών. Putredo. Նեխեալ վայրք կամ մասունք. ըստ յն. ՆեխուԹիք. ՝Որոյ բովանդակապար կաՀառի (արեգակն), և զնեխավայրսն ևս չորացու ցանէ. Բրս. ֆ:

ՆԵԽԵՄ. եցի. ն. Σήπω, σαπρίζω. Putrefacio; putridum, foedum, marcidum reddo. Փտեցուցանեմ. Նոտեցուցանեմ. ապականեմ. ՖոփեֆՀնէլ, ՆոփեֆՀնել. լ՝ոբ՝ոմէ, փոֆ-ՔՀոգ. ՝Ողկոյզ որ՝ի Նոյ կացցէ, արագ ներխ զնա: Փտէ և ներխ գամենայն անգամս նորա. Վ.ր.ս հդ. Ք. ֆԵ: ՝Պատուհեր հրամանի ներխաց զմանանայն. Եբէ. ֆ՝ո: ՝Տարր Նողոյդ, որ զմարմինս և զյօգս ապականէ և ներխէ՝ սովորեր, զնեխեալն և զապականեալն կանգնեցուցանել. ԱծաՀ:

ՆԵԽԵՄ. եցի. ն. Σήπω, σαπρίζω. Putrefacio; putridum, foedum, marcidum reddo. փուեցուցանեմ. Նոտեցուցանեմ. ապականեմ. ֆփեֆՀնէլ, ՆոփեֆՀնել. լ՝ոբ՝ոմէ, փոֆ-ՔՀոգ. ՝Ողկոյզ որ՝ի Նոյ կացցէ, արագ ներխ զնա: Փտէ և ներխ զմենայն անգամս նորա. Վ.ր.ս հդ. Ք. ֆԵ: ՝Պատուհեր հրամանի ներխաց զմանանայն. Եբէ. ֆ՝ո: ՝Տարր Նողոյդ, որ զմարմինս և զյօգս ապականէ և ներխէ՝ սովորեր, զնեխեալն և զապականեալն կանգնեցուցանել. ԱծաՀ:

ՆԵԽԻՄ, եցայ. ՀՔ. և յ. Σήπομαι. Putrefio, putresco, marcesco. ἐπόζω, πῤῥοόζω, suboleo, male oleo. Փտիլ. ապականիլ. Նոմոլ. ֆփեՀՔ. լ՝ոբ՝ոմէ. ֆօՀՓագ. ՝Նեխեաց ցիւ մազմինք նորա: ԶԹաղուսն իշոյ Թաղեսցի, ներխեալ ընկեսցի արտաքոյ դրանն երուսաղէմ: Պատուղ Նորա ներխեացի: Նեխեցան և փտեցան վէրք իմ: Նեխեացի գեայ...ներխեցաւ գեան կամ երկիրն: Եռաց՝ի Նմոդ՝ն, և նեխեցաւ. և այլն: ՝Նեխեցաւ դիւ Նորա. Խոբ. ա. ՀՀ:՝Նեխիլ կամիմ՝ի վէրս իմ: Իբրև՝ի ներխելոյ գիշոյ փախչէին՝ի մէնջ: Մխ՝ որ ոչ ունիցի յինքն զաղն, ներխեացի յոյժ. Վ.ր.ս հդ. Ք. ֆ: ՝Ամենայն աչխարհ առ հաստարակ ներխեալ էր. ոչ գտոչիցաւ (ասէրն): Մշակին ոչ գայ հոտ՝ի ներխեալ սերմանէ. Մ՝ոիբը:՝Ի յերկրի աղ անհամից՝ ներխելոց մեղք. Ցաղ:

ՆԵՒՈՒԹԻՒՆ. Σαπρία. Putredo. Նեխ, ՆԵԽՈՒՄՆ. գ. և ներխիլ. ՝Ի ներխուէ նորա ելլէ չառաւիղ խր. Ցոբ. Ք. 16:՝Նեխութ ապականեցան. Շ. ընհանր:՝Որգուն զս ծնանին՝ի Թաղսխաս ներխանցն. իսկ մինչ արկանի աղ՝ի նմա(՝ի միսն), սառակին որք՝ի ներխմունս են որգունքն. Վ.ր.ս հդ. Ք:

ՆԵԽՈՒՐ. Տ. ԼԱԽՈՒՐ, և ԿԱՐՈՍ. փէրէվիչ, ֆաղաՀոս.՝Ներխուն ջերմ է, և ազ, սիս յամենայնի:Ներխուր կամ՝ նիսխաղ ներխուր. կարօս, քաղաւս. Բ՝ֆչէն:

ՆԵԿԱՔ, կամ ՆԵԿԱՏ կամ ՆՈԿԵՏ. գ. Բաառ. Երբ. Խաչնաւոյծ. Հատաւոյծ: Ք. Ւ՝ֆ. Ք. Ա: ՝Նովկէան (կամ Նովկեան.) հոմ վուասպետ է. Կ՝ո-ըչ. Ւ՝ֆ: Ոաստի՝ի Հին բառ. գրի. ՝Նեկատ. չպետ, խաչնաւոս, հոմվիս: Նակեգ. Հովուապետս ,,:

ՆԵՂ, ոյ կամ ի. ա. Στενός. Angustus. τεθλιμένος, pressus. իբր Նուաղ կամ սեղմ, Նուաղ՝ի լայնուԹենէ. անձուկ. բարակ. էնչ, փառ,ԼՔՆփ, սՀբ, ինձ:՝Նեղ աեղւոցն ղիս Նեղ է մեզ: ՀրՀոր Նեղ:Նեղ փուռն:Նեղ ճանապարհ: Եթէ Նեղ էդ քեզ լսատնեգ եվրեմ. և այլն: ՝Նեղ բերանօք սափոր. փիւ լին:՝Բնակեալ էր ըստ մարմնոյ՝ի Նեղ խցկան. Եվ.ս. Ք:՝Ի փորր և՝ի Նեղ տան քնակէր՝ի գազափ. Հ=Ք. Տրփ.՝Ոս. Նեղով ոկն Նեղ և արագաւոս. կէր. պփ: Իակ Աբիսփ. Ծ.՝Նեղ պարանոց: Նեղ գնացք՝ի պարանոցս,,: Իսս Նեղ անցք. Նեղոցք, στενόπορος, angustos et arctos meatus habens.

ՆԵՂ. ա. Իբր Նեղեալ, տառապեալ:՝Զքաւ քաղցոյս՝ լկկանց Նեղոյս Նուաղեցելոյս՝ կենաց քո հացիւգ բժշկեսցես. Ս.ր. խԵ:

ՆԵՂ, ՆԵՂԷ. գ. Նեղ աեղի և վիճակ. Նեղութի. անձկութի. ՝Գիան երասխ հաաեալ զքարանձաւս լերանց՝ անցանէ ընդ խոխոմաձիգս և Նեղս. Խոբ. ա. ԻԻ:

Ի ՆԵՂ ԱՐԿԱՆԵԼ կամ ՀԱՍՈՒՑԱՆԵԼ, կամ ՄՂԱԼ, և Ի ՆԵՂ ԱՆԿԱՆԻԼ, ՄՏԱՆԱԼ, ևն. Στενοχωρέω, ῥούμαι, θλίβω. Angusto, coarcto, constringo, vexo, affligo, or. Նեղել. Նեղել. Նեղը խօթել. ֆխալ. խնդալ. սբեցա՝ զօա սօֆսֆ, կիրէթ.՝Ի Նեղ արկ զքաւզսքն՝ի ծովն և՝ի ցամաք կուսէ: Ի Նեղ ևս արկ զԼաՀատուրն հնոյս: Եւ այնպէս՝ի Նեղ արկանէր զնս և զանենայն զօրսն, զի ևն: Կաքերդնացիք զմեռղոյս հիպատոս՝ի Նեղ արկին, որ փախստական լինէր. ա. ՀՀ. ֆԵ. ւԿ: ԵվԷս. ա. Ք: Ե՝ա. բ. ՀՀ. ֆա. 5: ՝Ցանկ ձեր մղեալ է զմեզ՝ի Նեղ, զձեր անձինս՝ի բաց ունելոյ. փՀոգ: ՝Աբեննգիոս՝ի պատերազմի ուրեմն պուսարձանեացն՝ի Նեղ մտեալ՝ անկանէր առ բլլով. Ե՝ա. փբ. ա:

ՆԵՂ. գ. Նեղուսուցանել. հեղձամղձուկն լինել սրտի. ֆՓֆՀՀ. ՝Կիսոցն ձրագուն գեղ Նեղի լինի (կամ գեղնեղի լինի). Եվնիկ:

ՆԵՂԱԲԵՐԱՆ. ա. Στενόστομος. Os habens angustum. Նեղ բերանով. ՝Մանրեաց զորն (զՀաց)՝ի սափոր մի Նեղաբերան. վ.ր.ս. հդ. ԻՔ: Հ. մրփ. Ք:

ՆԵՂԱՆԱՐՇԱՒՈՒՂ. ա. Որոյ Նեղ է գարշապարն (եթէ ոտն, և եթէ կօշկին.) ՝Զկօշկեան սրակաուցս՝ Նեղագարշապարս. Ո՝ոի. ա. փփ. Ը. (չնք՝ի յն՝ի:)

ՆԵՂԱԴՈՒՈՑ, գունի. ա. Στενότερος. Angustior. Առաւել կամ կարի նեղ. անձկագոյն. * Մտանել ի նեղագոյն տեղի մի յառաւամէջս այգեստանոյն. Ագաթ: * Հանդիպեցաւ ինձ ի մէջ փողոցի նեղագունի. Ոսկիփոր: * Զոր երկինք տանել ոչ կարէ, ի նեղագոյն մտաւ գնի. Ճ.Գ: * Ցեղին այն նեղագոյն՝ լայնատարած ցուցաւ քան զնաս տաւուքեին երկնից: Գերեզման նեղագոյն, և աթոռս բարձրագոյն. Մեխ. ղկ: * Ցեսաս նել զանձնայն եկեղեցիս նեղագոյն լեալ ի բազմութիէ ընթացելոցս. Ոսկ. ծն. ։էի:

Ո՛չ յետնոց է ասէլն. * կարճ անուն յատկապէս և նեղագոյն միայն առեալ է ի վերայ բանական բնութեաս. Մխ. ապոր:

ՆԵՂԱԾԵՐՊ. ա. Ո յր կամ ուր ծերպն՝ ձեղքուածն՝ ծակն՝ անցքն՝ է նեղ և անձուկ. իբր յն. Στενόπορος. * Օձն իբրև ծերպացի, գիմէ նա ընդ տեղի ինչ նեղածերպ վիմաց, և ընդ կրճելն կեղևէ զապականեալ զմորճն. Ագաթ:

ՆԵՂԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նեղելն, նեղութի բնութեա. * Խոյացաց տալոյն ի նեղակարութեան (արգանդի). զի դժուրնկալ է ըստ բնութեան բանի. Մագ. (այլ է և հրբաշիւք խայտալն յհ. ակ:)

ՆԵՂԱԿԱՒԱՍ. ա. Ո յր հաւասքն է նեղ՝ նուազ՝ թեթև. ըստ յն. գիւրաշփոթոս. եὐρίπιστος, versatilis. * Բազումք են՝ որք զանունն ունին զհաւատոց, և նեղուհաւատք են. Ոսկ. յհ. Բ. 23:

ՆԵՂԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Στενοφωνία. Exilis sonus. Նուազութի կամ նուազութի ձայնի. կիսաձայնն գոլ. * Ե, ո, ւ. հնչագործարանին առ գրոյն միութի եղոյզ զնեշաձայնութիէն երից նշանակութիէց անուան և ձայնի ... կիսաձայն՝ ո, ւ, ե. Քերբ. տերր:

ՆԵՂԱՂԻ. կի՛ Նե՛Ղ ԱՂԻ. գ. Նեղագոյնն յայլեա՝ կից ընդ սաստիզս. * Ի մարդն ի ըստատիզս է նեղալին, յորմէ մղի կերն յորովայն. Նխ. հազ. ըստ Լ:հ:

ՆԵՂԱՄԱՀ. ա. ն. Մահացեալ նեղութ կամ ի նեղ անկանելով. * Որպէս ոչինչ մի գտանիցի նեղամահ արարեր զնս: Զոյս ասւաղ տամ անձին իմոյ, զի նեղամահ կոչեսցի. Մեսր. երեց:

ՆԵՂԱՆԱՄ, ացայ. ւ. Στενόομαι. Angustor. Ընձկանալ. որպէս ոսկ. Նեղնալ. գառնմագ. * Ցորժամ նեղանայ (տատամքն) և ոչ կամի զբազում կերակուրս. Կլիմաք:

ՆԵՂԱՆԱԼ. իբր ոսկ. ոձով է Նեղասըրսիլ. սրանեղել. գժաւարիլ. ի-ձենդ, գա-ուլեմագ. * Ժողովուրդն նեղանայր ընդ այն: գաղեաց զդուռն, կարծելով թէ նեղանայ պօղ. Հ. ՅՒԼ. ծԵ: ԳԼԻԳ. Ե: * Ցայնմ հետէ սայր լըմնութեաք ալքատաց, և ոչ նեղանայր. Վրք հղ. ծԳ:

ՆԵՂԱՆԱԼ. Ձքաւորիլ. ի նեղ մտանել. և Ցանհնարս մտանել. հայիհայթել զդըժուարին ինչ. սբԳԸմագ, սբԳԸա ՅիրմԳ. * Ան. հեալ յեղութէն (ի գոյից), նեղացայ յոյժ. Վրք հղ. ծԳ: * Նեղացաւ Թամար՝ ի սկեսրայրէն զսերմն գոլանալ. Բրս. տղ:

ՆԵՂԱՊԱՏԻՄ, եցայ. յ. Պատիլ նեղութ սրտի. կարճամտիլ. * Մի ոք նեղապատեալ ձանձրութ Թողեք զսակաս բանք նախադրուեաս իբրև զաւելորդ. Երզն. ԳԷր:

ՆԵՂԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Նեղասրտութի. կարճմտութի. * Տարակուսանաք նեղապատութե չըՀապատեաց զնս. Ո—ագ:

ՆԵՂԱՊԻՍ. ճ. Նեղ օրինակաւ. անշուք և ալքատին կենաք. * Նեղապէս էր նա, զի ոք պատճառանաք մի աշակերտեացի նմա. Իփր. համաբ.

ՆԵՂԱՍԻՐՏ, սրտի, ից կամ ացայ. ա. Ὀλιγόψυχος. Pusillanimus. Նեղ սրտիւ. կարճամտիս. փոքրսրտի. անհամբեր. ցասկոտ. Նեղիրտ. փա՛ռ ԷՒ-ՐԷ-ԼԻ, փառ՝ի՛ն. * Ասէն նեղասրտի ոմէ ունիցի ժոյժ. Աբա՛. ծԸ. 14: * Խիստք, և նեղասիրտք և ցոփասիրտք մի մերձեսցին ի պաշտօն քահանայութե. Կանան:

Եւ իբր Նեղասրտական. * Ըստ ինս ձեր առնս մատուսջիք, և մի նեղասիրտ դանդաղանօք: Ջի եթէ որդիքն զառաջի եգեալ մօրն կերակուր նեղասիրտ դանդաղանօք կերիցէն, տրամութի ոչ սակաս դեղոյ մօրն ի վերայ ածիցեն. Բրս. ի ոգէ:

ՆԵՂԱՍՐՏԻՄ, եցի. ւ. Նեղիլ սրտի.

ՆԵՂԱՍՐՏԻՄ, եցայ. յ. Նեղասիրտ լինել. կարճամտիլ. գժաւարիլ. զայրանալ. հեղձամղձիկիլ. սիրտը նեղանալ. ճանը սըԳԸմագ, իի-ձենդ, փաբըմագ. * Վտանգեալ ի քաղցոյ և ի ճանապարհէն՝ սակաս նեղասրտեցի, և անկեալ կայի ի գետնի. Վրք հղ. յ: * Նեղասրտեցայ յոյժ ի բազում աշխատութե: Մի՛ նեղասրտիր, այժմ արձակեմ զնս, և խօսիմ ընդ քեզ: Ոչ նեղասրտեցաւ, և ոչ խոժոռեցաւ ինչ. Վրք հղ. իՁ. իՁ: * Կարձամտեք, տիրի, և նեղասրտի. Խոսր: * Ընդսաին իսկ ապամելոյն դիպի, յորժամ նեղասրտիցի. Ոսկ. մ. Ք. 28: * Նեղասրտեալ ի խորին արամութենէ՝ չցգայր խեղդեցար. Ջ.բր. ԼԸ: * Մեղայ նեղասրտելով ընդ յաւելուած վշտացն. Մագ: * Նեղասրտեալք՝ զգչարելով խօսին. Մխ. ԷրԷմ:

ՆԵՂԱՍՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀλιγοψυχία. Pusillanimitas. παροξυσμός, exacerbatio. Նեղասրտն գոլ, և նեղասրտիլն, կարճմտաւութի. փոքրսրտութի. հեղձամղձիկութիւն. գժկամակութի. զայրոյթ. քարկոծ. սաստկութի կամ բորբոքուիլն կրից. փա՛ռ ԷՒ-ՐԷ-ԼԻ, փառ՝ի՛ն-ԼԷ, * Ջի խռովիս տրամութե, և արբենաս նեղասրտութե. Ոսկ. ննչ: * Ի սաստկապէս սրտմտութէն չարժտումն՝ նեղասրտութե անուանի: Ջսաստն մի նեղասրտութե մեղսագեղոցն առաչնորդն ի վերայ ածցէ. Բրս. հղ: * Ի լինքեան խեղդմանէ ի նեղասրտութէ, որպէս յոտգաս և ակիատփէլ. Ճ. Գ: * Ոչ սակաս ինչ փղձկեալ նեղասրտութե. Ցհ. իՒ: * Ի նեղասրտութիւնս արկանէ, մինչ զի ի խեղդմտաբերցէ. Խոսր: * Ցեկար արամէն ի նեղասրտութի անկանի, և ի նեղասրտութէն ի վհատութի. Սոփ. յի. ծ: * Ան ի չժուժել նեղասրտութէն և արամութէն, զոր ի յիշատակէ մեզան կրեն, յեղուն զանձինս ի լուագոյնան. իփՒ:

ՆԵՂԱՋՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. գ. Տալ նեղանալ. նեղել. * Երկիւղահաւան նեղացուցանէին զքեզ այրն այ: Մի թախանձեալ նեղացուցանես զնս. Վրք հղ. ծԸ. իՁ:

ՆԵՂԼԱՓՈՂՈՑ. տ. ՆՐՓՍՓՈՂՈՑ. * Կամ ըստ լայնափողոցս, և կամ ըստ նեղափողոցս յորձակեալ գնան. Նխ. հազ:

ՆԵՂԵՄ, եցի. ն. Θλίβω, ἐκθλίβω, προθλίβω, συνθλίβω. Affligo, adfligo, premo, opprimo, vexo, և comprimo, constringo. և այլն. Նեղացուցանել. տագնապեցուցանել. չարչարել. վշտացնել. տագնապել. հալածահարել. տաքել. ձնիեցուցանել. նեղոցնել, լարչելել. ինձնիմ, սբԳԸմ՝ եվԼԸվ՝ Վրմ: * Ցեսի ես զնեղուելն, զոր նեղեն վնասս հդիպացիքն: Մի՛ նեղեցէ այր զընկեր իւր: ի նեղուելե քումմ, որով նեղիցէ զքեզ Թշնամին քո: Նեղեաց զնպատչել: Խ-

ղաքանչիւր զընկեր իւր նեղելով նեղեն զնեղեցից զմարդիկ, զի տեսան մեզան. և այլն:

Կր. իբր յ. Տառապիլ. նեղուելն կրել, կամ ի նեղ անկանիլ. * Նեղեցան որգիքն իսրայելի յոյժ: Եւ նեղեցաս դաւելոյ յոյժ: Ողորմեա՛ ինձ աէր. զի նեղեալ եմ ես. Եէ: * Հրաման պատուիրանին նեղեաց զնս (այսինքն ստիպեաց). Այս է ծծ մեր, որ նեղէ սիրոյն իւրով զմահկանացուս, զի եղիցին ամք. Եէր. ծն:

ՆԵՂԵԼ. իբր Սեղմել. ամիսփեալ. իր. Նեղ համարել զսելին. վշտագնիլ. սբԼԻՆ, իէր-փբ սբԼԻՆԸ-ԻՒ. * Ջի մի հրէօրէն և սաբեքլաթայ նեղեալ և ամիսփեալ (ի մի անձն) զնծուին Թուխցեմք. Լ:ր. հանգ: * Ջոր երկին, և երկնից երկինքն ոչ պարագրեն, ի կուսական ողովարնդ ոչ նեղեցաս. Պօ՛Լ. ՆԷր:. ղկ: * Երկինք նեղի տանել զմնծուն նորա, և դուստր աղքատաց տալեալ է զնա ի ծոց իւր. Եէր. ի ծՆ. ոՀ:

ՆԵՂԻՉ, ղչի, չաց. ա. Θλίβων. Affligens. Որ նեղէն. տառապեցուցիչ. * Տէր զնի բազում եղեն նեղիչք իմ՝ Սրամտուի նեղչին քո: Ակն յանդիման նեղեաց իմոց: Որգիք նեղեացն քոց. և այլն:

ՆԵՂԿՈՒԹԻՒՆ. Բառ անասցդ. որ կամ գրելի է Մեղկոտի, կամ իմանալի նեղասրտութե. * կարձմտութե, նեղկութե, ձանձրութե. Մանր. իէ:

ՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Στενότης, στενοχωρία. Angustia, coarctatio. Նեղ գոլն. անձկութի իրաց, և սրտի. ենՆԼԻԻ, փաբԼԸՓ, սբՓԸՆԸ. * Վան գժուարամասոյց նեղութե ամրութե վայրացն: Առ նեղութե անձանց յոգւոց հանցեն: ի նեղութե սովոյ. ԱՀ: * Նեղութի ճանապարհի՝ որ ի փրկութի ածէ, զընդարձակութիւն մեղաց ի բաց առնէ. ՍԷԲԷր. Է:

ՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. Θλῖψις, Θλίμμα. Afflictio. Նեղելն. տառապանք. վիշտ. ձՆշուած. սբԳԸՆԸ, ինձՆիՆ-ԻՒ, պեւա, եվԼԵՒ. * Լուաս ինձ յաւուր նեղութե: Արհամարհեցաք զնեղութեն ոգւոց նորա, յորժամ ազաչէրն զմեզ, և ոչ լուաք նմա. վասն այնորիկ եկն ի վերայ մեր այս նեղութե: Ի նեղութե իմում ես առ տէր կարդացի: Նեղութեք և վիշտք գտին զնս. և այլն:

ՆԵՂՈՒԹԻՒՆԱԿԻՐ. ա. ն. կրօղ կամ կրելով զնեղութե. Նեղեալ. * Ա յապէս նեղութիւնակիրս ամ արարածք ընդունայնութե ծառայեցին. Ագաթ:

ՆԵՂՈՒՄ. որպէս Նեղեմ, նեղմ. Ἐνοχλέω. Turbo, molestiam creo, molestus sum. որ և ԶՈՆԶՐՈՑՈՑՈՆՆԻ. * Դու ինքնին վրէժ հատուցեր, այնուհետև մի նեղուր ինչ, զի ի մենջ իրաւունս ոչ գտանիս. Ոսկ. յհ. Բ. 5:

ՆԵՂՈՒՑ. Նեղուցի կամ Նեղջի, ցաց. գ. Ἰσθμός. Isthmus. στενοπορία, ρου, στένωμα. angustus meatus, vel locus. Նեղ անցք կամ ճանապարհ և տեղի. կիրճ. պատաղնոց ծովու. * Նեղուցն՝ որ կոչի սեփտե: Ընձեալ ընդ նեղուցս եվփրատայ կամրջին՝ ընկենջին զփայտն զկնի իւրմանց. Խոր. Ց. Ե Ք. կօ: * Ցոլոմպիադան ... ըստ նեղջին. Փիլ. լիաս. այն է իսթմիա անուն խազուլանուալ նէ տէղւոյն. զի նեղուց ըստ յն. ասի Իսթմոս: Իսկ Ճ. Բ.՝ Հասանէ ի նեղուսս քաֆսոյայ, և պաշտպանց զնոսա ո. կամ է իբր նեղուածք, և կամ յատուկ անուն.

ՆԵՂՈՒՈՑ. ա. Նեղ. * Թաւի Թէ կիրճք էին, այսինքն նեղուց անցք գետոց, ուր փախըսականքն անկանէին. Գե. Էս: * Ցանձուկ և ի նեղուց վայրս արկանէր. Գիւտա:

ՆԵՂՍՐՏՈՒԹԻՒՆ. տ. ՆԵՂԱՍՐՏՈՒ-

ԹԻՒՆ. *Ի կարճմտութեէ, 'ի զայրանալոյ, և 'ի մրրկեալ նեղսրտութէ. Առ. ծԴ. 9: *Նեղսրտութե խնդրէ զնաւահանգիստն. Լմբ. սաղ:

ՆԵՄԷ, նեմէի, 'ի նեմեւոջ, նեմեայք. գ. Νέμεα νέμεια. Nemea, ludi nemaei. խաղ ելլադայ կամ որմզդական ագոնի յանուն տեղւոյն՝ որ յելլս կամ յարգոլիդէս. ըստ յն. Նէմէա. այսինքն անտառային թաւուտ՝ վարսաւոր ծառոց վայր. *Յաղթեաց յողոմպիոջն վէցիցս, 'ի նեմեւոջն վէցիցս: Ի նեմեւոջն չորս պսակս առ: Նեմէին նախ է դաւ ագոն յարգիացւոց յետ արքեմովրայն. Եւս. քր: *Բացեալ գիւցազնայից տեսլարանաց և ձևոց յոլոմպիադսն, 'ի նէմեայսն. Փիլ. լիւս:

ՆԵՄԷԱԿԱՆ. ա. Νέμειος. Nemaeus. Սեպհական խաղուց նեմէի. *Ոչ իսթմիական շոճի, ոչ նեմէական լախուր, որովք երիտասարդք թշուառականք պատուեցան. Ածաբ. կիպր:

ՆԵՆԳ, ի, աւ կմ իւ, և ոյ, ով. գ. Δόλος. Dolus, fraus, stratagema, ars. և բայիւ, ἐπιβουλεύω, molior, insidior. իսկ գործիականն իբր մ. ἐν δόλῳ, δόλῳ, dolo. δολερῶς, dolose. որ և ՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. Դաւ. դաւաճանութի. խաբէութի չարարուեստ. հիլէ. հըլէ, ալ, փէնտ, ըէնգ. նիրէնգ, փօլտդ, փէ... (իսկ նէնգ՝ է նախանձ.) *Նենգաւ ջանալ ը ամրականան: Զխօրդ զնա նենգաւ կալեալ սպանանիցեն. Ծ. Ղ. ծԳ. 21: Մրկ. ծԴ. 1: *Նենգ գործեալ սպանին: Նենգաւ սպանին: Որ զնենգն գործեաց նմա: Նենգ գործեալ նմա յիւրմէ որդւոյն կամ փեսայէն՝ մեռանէր. Եւս. քր: *Վասն նենգին՝ որ 'ի սրտին իւրում: Նենգ գործեալ՝ կամեցան նենգիւ սպանանել. Խոր. ա. 27: գ. 2: *Մեծութեն բեռինք ոսկեղէնք, բազմաց ըղձալի . . . իրք են ամենեցուն նենգի և ճխասի. Պիտառ: *Ասէ ցզօրագլուխն նենգիւ: Կամեցան նենգիւ սպանանել. Ճ. Ա: Ոսկիփոր: *Ի կասկածանաց նենգոյ եղբօր նորա. Ագաթ. Գ. 29: *Արիւնահեղն, և նենգովն լին. Շ. Եղեւ: *Նենգով նուաճել, կամ երդմնեցուցանել, կամ սպանել. կմ կործանել. Փարպ: Մեսր. Երէց: Եփր. աւետար:

ՆԵՆԳ. ա. իբր նենգաւոր. նենգական. պատիր. չարարուեստ. *Փախչել 'ի նենգ. խորհրդոց: Մի՛ նենգ խորհրդով մերձենալ առ ատեան սեղանն: Հարցանէին 'ի նենգ մտաց. Նխ. իմ: Ոսկ. ես. և յհ. Ը. 5: *Զճանապարհ նենգ սիրոյն ես յայտնէ: Այխտղոմ զնենգ բանսն խօսելով յականջս ժողովրդեան՝ քակեաց 'ի հնազանդութեէ հօրն. Լմբ. սաղ: *Զինքն գողացաւ 'ի նենգ սրտէ նորա. Վրդն. ծն:

ՆԵՆԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան նենգութե. նենգախօսութի. *Աչաւանօք երեսաց չոգմոգէ նենգաբանութե. Սարկ. քհ:

ՆԵՆԳԱԲԱՐ. մ. Δολερῶς. Dolose. Նենգաւ. նենգիւ. նենգով. նենգութե. *Եհարց քաջանայապեան՝ թաքուն և նենգաբար. Ոսկ. յհ. Ը. 37: *Ո՞վ դաւեաց նենգաբար. Կեղտա. յաղէտս:

ՆԵՆԳԱԲԱՐՈՅ, կամ րու. ա. Նենգաւոր բարուք. կեղծաւոր. խարդախ. փէնփ. դող. *Ահագինն՝ այն և նենգաբարուն՝ զբոյց իմն առնէր. Ճ. Ա:

ՆԵՆԳԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Ἐπιβουλεύσας, ἐπιβουλεύων. Insidiator. ἐπίβουλος, insidiosus. Որ նենգ գործէ. նենգաւոր, դաւաճան. դաւող. խարդախող. դարանակալ. չարախոհ (անձն, միտք. իր). *Զնենգագործն սպանանել: Խնդրել քէնս 'ի նենգագործացն. Ոսկ. մ. Ա. 1. 8: *Ի նորա սաստկել՝ ժողովքին նորին նենգագործքն. Եւս. քր. Ա: *Նենգագործն նախանձեալ ը շինութիւն աշխարհիս հայոց. Ագաթ. Գ. 4: *Նենգագործ խորհրդով: Նենգագործ վնասակարութեցն. Արծր. Գ. 2: Պիտ:

ՆԵՆԳԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործելն զնենգ. գործեալն նենգ. դաւ. դաւաճանութի. *Զայս լուեալ՝ գիտաց զառ 'ի նոցանէ հաստատուն նենգագործութիւն. Արծր. Գ. 2: *Ուք յայտ օտար են հաւատով, նենգաւորք են, և նենգագործութե առաջնորդք. Լմբ. սաղ:

ՆԵՆԳԱԺԷՏ, կամ ժետ. } ('ի ժիտ, ժտել. յն. զիդէօ, խնդրել.)
ՆԵՆԳԱԺՈՏ, ի, աց. } Որ ժաէ կամ ժտի նենգ գործել. չարարուեստ, չարահնար. նենգաւոր. խորամանկ. աղուեսաբարոյ. հիյլէպազ. *Զես նենգաժէտ մարդկան սիրելի: Ամենեքին խորշին և խուսափեն 'ի նենգաժետ բարուցն. Լմբ. սաղ. և պատար: *Զփարիսեցին անուանէ աղուէս վասն նենգաժետ բարուց նոցա, (այլ. նենգաժոտ.) Իգն: *Բարիատեացն և նենգաժոտն գև. Գոմաց: *Աղուէսք նենգաժոտք աւար հարկանին զգեղեցկացեալ այգի տեառն. Նէրս. տէեղ. 'ի Լմբ: *Նենգաժոտ հրէայ, կմ այր. Գնձ: Մեծոփ: *Թոթովախօսն զնենգաժոտն կոչէ, որ խօսին խաղաղութե, և նիւթեն զչարութի. Գէ. Ես: *Նենգաժէտ, խորամանգ, նենգաւոր. (իբր փոխանունք.) Հին. բա:

ՆԵՆԳԱԼԻ. ա. Լի նենգով. լցեալ նենգութբ. *Տնկէ զարմատս նորա 'ի խորշս նենգալիս խորհրդոց իւրոց. Մծբ. ծԸ:

ՆԵՆԳԱԽՈՀ, ի, աց. ա. Որ խորհի ըզնենգութե, կամ ունի զխորհուրդ նենգութե. *Բազմապատիկ տանջեալ նենգախոհն այն (գող), ապաստանի 'ի մր քաղաքն երուսաղէմ. Ճ. Գ: *Հրամայէ 'ի նենգախոհաց որոշել. Մաղ:

ՆԵՆԳԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Խորհելն զնենգ. խորհուրդ նենգութե. *Արհամարհանք և զրկանք, նենգախոհութիք (կամ "խոխութիք), և զրպարտութիք. Մաղ:

ՆԵՆԳԱԽՈՇՈՐ. ա. Որ նենգաւ խոշոշէ՝ սպանանէ. դաւող. *Տակաւին ևս ներգործէ զչարութի իւր նենգախոշոշ բանաւորն. Սարգ. յոհ. Ա: *Նենգախոշոշքն զայրացեալք. Եփր. ծ:

ՆԵՆԳԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԵՆԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ի գրգռութե ջանացեալ՝ ոչ կամէր բժշկել զնենգախօսութի իւր. Բուզ. Գ. 20:

ՆԵՆԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ լինի նենգաւ. ուր նենգ կայցէ. նենգաւոր. *Ըզնենգական դաւն ընկալեալ, և ըզհրամանըն յանձն առեալ. Շ. Հիգ:

ՆԵՆԳԱՄԻՏ. Տ. ՆԵՆԳԱԽՈՀ. *Մարդ նենգամիտ. Վրք հց. Է:

ՆԵՆԳԱՆ, ի, աց. Տ. ՆԵՆԳ. *Խար գործեալ նենգանաւ. Եւս. քր. Ա: *Եթէ նենգանօք ինչ չիցէ գնացեալ ամենևին ընդ տեանդ ընկերին իւրոյ. Ել. ԻԲ. 11:

ՆԵՆԳԱՊԱՏԻՐ. ա. Ուր իցէ նենգ և պատրանք. խաբէպատիր. ստապատիր. *Նենգապատիրն ստաբանութիք (կամ խաբէութիք). Պիտ: *Ի նենգապատիր միտս բերեալ: Խոնարհեալ 'ի նենգապատիր բարբաջանս ոմանց: Կրաղզած իսկ լեալ նորա նենգապատիր արբանեկութե չարի. Յհ. կթ:

ՆԵՆԳԱՒ. իւ, ով. իբր մ. Տ. ՆԵՆԳ:

ՆԵՆԳԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Δόλιος, δολερός. Dolosus, fraudulentus. Նենգող. նենգով լի. դաւաճան. խարդախող. նենգաժէտ. նենգական. հիլէքեար, փէնտքեար, հիլէճի, փօլտդճը. *Զայր արիւնահեղ և զնենգաւոր: Ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ: Ի շրթանց նենգաւորաց: Շրթամբք նենգաւորօք: Զլեզուս նենգաւորս: Վկայ անօրինաց նենգաւոր է: Ոչ պատահեսցէ որս նենգաւորի, ևն: *Նենգաւոր իշխանն սիւնեաց վասակ. Փարպ: *Շարժեա՛ տէր զկամակոր խորհուրդս նենգաւորին (սատանայի կամ գործակցի նորա). Եղիշ. Է: *Որ երանեսն՝ խաբեն զձեզ ասէ. նենգաւոր դևն՝ յորժամ զառաքինին այլապզ ոչ կարէ մեղկել, երանէ 'ի խորհուրդսն՝ իբրև 'ի ծայրս առաքինութե հասեալ, զի յամբարտաւանութիւն արկցէ. ուստի հրաժարել պիտոյ է. Գէ. ես:

ՆԵՆԳԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կմ յոյժ նենգաւոր. *Իսկ դուք քան զնոյն ինքն զօձ թիւնաւոր էք, և նենգաւորագոյն. Ղևոնդ:

ՆԵՆԳԱՒՈՐԱԳՈՐԾ. ա. Իբր նենգագործ. կամ 'ի նենգաւոր դիւէն առթեալ. (յն. նենգաւ, կմ նենգաբար.) *Զնենգաւորագործ պիղծ խորհրդովն ներքուստ 'ի ներքս հաստատեն. Եւագր. ծԷ:

ՆԵՆԳԱՒՈՐԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՆԳԱԿԱՆ, և ՆԵՆԳԱՒՈՐ. *Զամբաստանութե այլազգեացն ցուցից. և զնենգաւորական (բերումն) կամացն նոցա ցուցից. Փիլ. սամփս:

ՆԵՆԳԱՒՈՐԵՄ, եցի. Տ. ՆԵՆԳԵԼ. Δολόω. Dolose ago. *Որ ոչ նենգաւորեաց լեզուաւ իւրով. Սղ. ծԴ. 5: *Զի մի՛ կործեսցի նենգաւորել, այլ խնամակալ երևել. Կիւրղ. ծն: *Մեծաւ յանցանօք նենգաւորեաց ը թագաւորին միքայէլի. Ուռհ:

ՆԵՆԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նենգաւորն գոլ. նենգութի. նենգ. *Նենգաւորութբ զմերոյ կոյստեան խորհուրդ 'ի միտ արկեալ՝ տայաւ 'ի գլուխ: Բանսարկուն 'ի վայր արկեալ զնենգաւորութի իւր: Նենգաւորութիքն իւրեանց տայցեն 'ի յստար երկիր. Փարպ: Սարգ. յկ. Գ: Ուռհ:

ՆԵՆԳԵԺՈՏ. կամ ՆԵՆԳԷԺՈՏ. Տ. ՆԵՆԳԱԺՈՏ. *Նենգէժոտ և բարձրավիզք և անհնազանդք են. Մեսր. Երէց:

ՆԵՆԳԵՄ, եցի. ն. և չ. Δολόω, δολιόω. Dolose ago, decipio, depravo. ἐπιβουλεύω, insidior. Նենգ գործել. նենգաւորել. դաւել. դաւաճանել. սպրդել. սուտել. խարդախել. անիրաւել. զրկել. վնասել. սանանել. թ. հիյլէ՝ փօլտդ էթմէք, ալտաթմաք, խըյանէթլիք էթմէք. *Նենգեցին զձեզ փոփորաւ: Նենգել զարդարն: Ի նենգել զծառայս իւր: Մի՛ նենգեսցուք զբանն այ. Նենգեաց առաջի նորա. ևն: *Զայն նենգէր, և զերախտաւորն մատնէր: Զմիմեանս խածանել, և նենգել այր զընկեր և զեղբայր: Յանցգայս զմեզ նենգեալ՝ յայս չար մղեաց. Ոսկ. մթ: Բուզ. Գ. 13: Փարպ: *Եթէ մեք զանձինս մեր ոչ դաւաճանիցեմք, ոչ այլ ոք կարէ նենգել զմեզ: Ոչ կարէ նենգել քրիստոնէին՝ ո՛չ մարդ ոք, և ո՛չ սատանայ, մինչ ինքն զինքն ոչ նենգիցէ. Ոսկ. գծ: *Նենգեն (դպիրք) զընթերցուածսն, և հակառակին. Եփր. համաբ: *Նենգեալ յիւրոյ բարեկամաց՝ մեռանէր: Ի դրունս մարդկանն նենգեալ՝ սատակեցաւ: Նենգեցելոցն 'ի նոցանէ առիթք սպանելոյ լինին. Եւս. քր. Ա: Խոր. Գ. 56: Իսէփ: *Արքահամ զաւառ գործակից ունէր, իսկ ձկնողն (յոպայ) նենգէր կինն. Իսէփ: *Իմացաւ, թէ նենգեայ նմա: Անձամբ անձին նենգել: Առ նենգելն՝ նենգէ նմա հիւղն. Եզնիկ:

Անօսրօր ոճով ասի. *Յաչացաւութեան անկաւ ախտ, և նենգեցաւ 'ի տեսութենէ (այսինքն զրկեցաւ). Սոկր. Ե. 25:

ՆԵՆԳԻՉ, գչի, չաց. ա. Δολόων, ἐπιβουλεύων. Dolose agens, insidias parans. Որ նենգէ. դաւող. դաւաճան. *Ոչ եթէ

յաղթեմք միայն, այլև զնենգչքն իսկ յաղթեմք. Ոսկ. հա: *Թէպէտ և գաւաներ զնեն գիչն իւր, ոչ ուստք զիմոխարէն չարին հաւատացեր. Աբծ. ֆ. 12: *Ջառնուլ վթժա՛ի ներգչաց հօր նորա և եղերաց. Սամ. երէց: *Ամենայն աշխատուել և պաղոց ներգիչ գործուլ (անփառուելին). Կլիմաք:

ՆԵՆԳՈՂԱԲԱՐ. ս. Նենգելով. որպէս զդաւաճան. *Եւ ոչ ներգողաբար զբնակութեի ինքեան լքանէ. Նար. ղէ:

ՆԵՆԳՈՆ. ա. Նենգաժոտ. ներգաւոր. *Կշռամբեալ յանդիմանեաց զնոցա չարաչար հարցուածօն, և զներգոտ խայտառնան. Կիւրղ. վ:

ՆԵՆԳՈՒԹԻՆ. տ. Նենգ. Δόλος, δολιότης. Dolus, fraus, fraudulentia, ars. ἐπίβουλή, insidiae. իսկ ներգութի՛ իբր ս. δόλῳ, μετὰ δόλου, δολίως, dolo, dolose, fraudulenter. *Եկին եղբայր քո ներգութե՛ն, և ստ. զօրէնութի՛ն քո: Պատասխանի եւտուն ներգութե՛: Ներգութե՛ կալցին զա՛, և ըստանցեն: Ամենայն բարեկամ ներգութե՛ գնայ: Որովայն նորա կրնացէ զներգութի՛ն: Շրթունք քո մի խօսեցին զներգութի՛ն: Ջներգութի՛ զօրհանատալ խորհեցան: Անաւգիտութք են ամենայնիւք ներգութեանց: Յայտնեցաւ ստգոյն ներգութիւնն նոցա: Ի ներգութե՛ն հրեխց: Ազգ հզև ինձ ներգութե՛ յայրդ լինելոյ ի նոցանէ. ևն:

ՆԵՊԱԿ, ի. ոյց. գ. Ճճի բազմոտանի.

ՆԵՊՈՒԿ. ֆ որ ի կծկիլն գնասանայ ի չափ սիսեռան. լինի ի խոնաւ վայրս. Ռեռպէկ՝ պօճաճափ պէօճեյի է իս. Mille piedi, հազարոտանեաց. իսկ բերբերատին՝ Μυριόπους ասի որ և է բազմոտանին. որպէս և Լ. կըգոյագ. *Մոզեցք և կովվեցայք և ընդունիք, ըստ ներգակի գեղջն կապճասմար ժժակք. Աբծ. ա. 5: *Նպատակ. գերուկ ճիճին, որ շատ ոտվի ունի, որ ի փուչին յատակն կըփչի. Բժ.:

ՆԵՌՆ, ռին, ռինք. գ. Ἀντίχριστος. Antichristus. Դ. բարձր. անտիքն. այսինքն հակառակ քրի՝ կամ փոխանակ քրի սուտ քն. վերջին սուտ մեսիան, և կարապետք նորա. ի մեղ Ներո՛ն՝ կարծի առեալ յաներոնէն նեռոնի կայսրի՝ նախկին հալածչի, առ որով և սիմոն կախարդ դատ առաջին Ներո՛ն. *Ներո՛ն գալոց է. և սրդէն իսկ ներոնիք բազմութ եկեալ են: Նա իսկ է ներո՛ն, որ ոբանայ զՏայր և զորդի. և այս ներոնին է. ևն. ա. յհ. բ. 18. 22: գ. 3: Ե բ. յհ. 7: *Խողովակիք առ գերաքո՛ն, որ է ներո՛ն. Պիտա: *Ջներո՛ն, և զսուտ քրի. Ոսկ. յհ. բ. 13: *Խորհուրդն սնօրհնութե՛ սպրէն իսկ զօրանայ. զնիւրոհ սուբ, որպէս Լ. օ. բինակ էր ներո՛ն. Ոսկ. բ. ԲՆ.: *Թէ այլ ոք եկեսցէ յիւր անուն, զնա ընդունիջիք զգեցաքո՛ն զներո՛ն, որ ասծ զինքն քարոզէ. Նաւ: *Ջներո՛նին չարաչարնոյն և բազմապատիկ քան զնոյնս ընդ մեզ բերեմք. Յհ. խ. պաւլ: *Մինչ՝ ի վկայն բնաւից վերջին, որ ի ներո՛ն՝ կատարածոցին. Յա ածք: *Իսկ որ առ ներո՛ն լինին, ևն. կոչ ծբ: (Թիւ անուան ներո՛ն 666). Նշանակեալ ի Յայտ. ծգ. 15. ի մեզ ի գէպ գայ առաքից ձայնիս, Մենք գաղան և ըստ յն. լեզուաբ, բայիս Ռոբանաչ. և այլազգ ևս յայլ լեզուս: (Նզեն և որք յարմարեցին ի թիւ անուանն ներո՛ն. յոյսս նզեն զայմանալի փոփոխութիւք աշխարհի:)

ՆԵՍԱՐ, կամ ՆԵՍԱՄ, ի, աս. գ. Բառ հբր. Նէէսարաթ. Nεεσαραὰν, νεεσὰρ. Neessaran գրի և ՆԵՍՍԵՐ, ՆԵՍՍՐ. որպէս Լվիեաս, այսսիար. (Թ. սբ. ԱԲ.) կի լևկիչ՝ այս չար: *Ի երկիր ևս ասորոյ առաւել տեսան, գովեկ ասորի. ա. Բ. Իբ. Իա. 7: *Փախիցեն նեսաքը ներկակք՝ առապատիրն ստորնակա նաց. Նար. Ջ: *Եւ էր անդ ոմն ի ծառայիցն շաւուղն նեղեալ ի նիւսեր: Նեղեալ ի նեսեր, փորանակ ասելոյ՝ Թէ վասն մեղաց. Կիւրղ. Լթ:

ՆԵՍՏՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ք ս. Սեպհական

ՆԵՍՏՈՐԱՅԻՆ, ինոյ, նոց. ք կան ներոտրի, և աղանդոյ նորա. կամ գ. Հետևող ներոտրի. որ և ՆԵՍՏՈՐԻԱՆՈՍ: Պաֆ. պէոպէս: Յայսմաս: Ռ-ԻՖԻՈ: Խորէնի: ևն:

ՆԵՍՏՈՐԱՆՄԱՆ. ս. ֆ. Նման ներոտրի: Տճառ:

ՆԵՍՏՈՐԱՊԷՍ. ֆ. Որպէս զներոտոր հերետիկոսապետ. *Արիոսաբար և ներոտորապէս բաժանել. Ռոմիոս:

ՆԵՍՏՈՐԻԱՆՈՍ, ի, աց. ս. գ. Νεστοριανός. Nestorianus. Ներոտորական, որպէս հետևող ներոտորի կամ աղանդոյ նորա. *Տճս զայս ընդդէմ ներոտորիանոսացն: Ընդդէմ ներոտորիանոսացն և եւտիքիանոսացն. Մ՚՚ս. ի դիոն:

ՆԵՍՏՈՐՔ. Անուն ազգի և աղանդոյ. ոմն. Նասթոռ. կամ ներոտորիանոսք. *Քրիստոնեայ էր ըստ ասուոց ոմանն, որ ներոտորքն կոչին. Վրդն. պ՚՚:

ՆԵՏ, ի, ից. գ. (յորմէ ոմն. Նեթել՝ ի ձգել իբրև զներս.) Βέλος, βολίς, τοξευμα. Jaculum, telum, sagitta. փքին. պաթաւորի եղիգն կամ մական բուռն ձգել աղեղամբ. օգ. էէյէթան, նեյե, սէհմ, Ռիբ կամ Ռիս. *Ջներոս իմ սպառեցից ի նոսա: Ապբեցուցից զնեռս իմ յորմէ: Ներոք իւրովք ներոտիգ լեցի ի Թշնամիս: Իբրև զէղբերու հարեալ ներու ընդ լերդակոյտին. և այլն: *Սկսաւ ծածուկ նետիւք խոցոտել զմիտս չարուելն իւրոյ. Եղէս. ք:

ՆԵՏ ԱՐ Ի ՑԱՍՏՈՒԾՈՑ. Շանթ երկնառաք. Կայծակ. Եբրայեցի. *Որոտմունք, և կիսառ ի յայ ներս ինչ հասանելով. Պղպ. օրէն. ք: *Ալ զորութիւն է սլեղն յամպոյ՝ վասն փարատելոյ զնատուելն օգոյն. Նեռս կոչէ զՏուրն. Մէին. ծն:

ՆԵՏԱԹԱՓ ԼԻՆԵԼ. Թափել զներոս ի վերոյ. Թափով ներոտիգ լինել. *Ներոտաթափ ի Թշնամին լինեցի, և կոտորիցէ. կՏուզ. ծ: *Յորս բազուէք իսկ ներոտաթափ լինին, և հարկանել ոչ ոք կարէ. Պիտա:

ՆԵՏԱԼԻՑ ԱՌՆԵԼ. Լնուլ ներոիք. չարաչար խոյոտել. *Եղից զնս ներոիք իբրև զնպատակ. արար զնս ներոալից. Ոգ. գ. 13: *Գուռալ անդ զպատկերս Թագաւորին պարսից՝ ներոալից եգեալ ներոալից առներ. Բ. ղ. 39:

ՆԵՏԱԿԱԼ, ի, աց. գ. Βελόστασις (ներոակոյք). Locus ad tela explodenda constitutus, machina bellica, balista, aries. որ և ասի ՆԵՏԱՁԻԳ ԱՀՏԱՐԱԿ. Պանդղնոն. բաղխար. Տեղի ի մարտկոցի կամ ի բանակի ի պէտս ներոաձգութե՛ն. և գործի ձգելոյ զնեծամնի ներոս և զքարինս, որպէս իսկ բաքան. *Շինեցին շուրջ զնովաս մայակոցս, ածգեա շուրջ զնովաս ներոակալս: Պատնէշս և ներոակալս չինեսցէ՝ սատակել զանձինս բաղմաց: Արկանել հող, և չինել ներոակալս: Կանգնեցէք զնովաս ներոակալս: Շինեցին պատաւարս և ներոակալս և մեքենայս բազումս. Եզեկ. ք. 2: ծէ. 17: իա. 22: Երեմ. ծա. 27: ա. ֆ. ղ 20:

ՆԵՏԱՆԱՐ. ա. Նետիւ ծարելոյ. *Գազան վիրաւոր, Թռչուն ներոահար. Նար. ծղ: *Որք ի կարդն խրեանց ներոահարք լինին, և կամ ծալուածոն ի Թշնամեացն առնուն. Մխ. ք:

ՆԵՏԱՍԱՐԵՄ. եցի. ս. Τοξεύω. Sagittis ferio. Ներոիս հարկանել. օգ ոլա վիրաւոր. *Ալ հերակլէս իմացեալ՝ ներոահարէ զնեստոս. Նանաս:

ՆԵՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ներոահարելն, իյն. *Չամբերել քարաձգութեան և ներոահարութե՛ դիւացն. Մաթէ:

ՆԵՏԱՁԳՈՂ, ի, աց. ա. Τοξότης. Sagittarius, jaculator. Ձգօղ զներս. ներոաձիգ. ներոող. աղեղնաւոր. օգ աբան, օգձաս. *Ձէ տային ճապաղել ներոաձգողացն. Մ՚՚ս. էէյց: *Բաղուէք ի ներոաձգողաց խոցոտեցան և մեռան. Հ. Յայ. ձ:

ՆԵՏԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Τοξευμα, τοξου βολή. Sagittatio, jactus teli, jaculi; jaculatio. Ձգումն ներոից. ներոաձիգն լինել. ներոահարութե՛. աղեղնաւորութե՛. օգ աբՀասը, օգձաւլաց. *Ծածկեաց ներոաձգութե՛ք (զօրաց) և սուռւոցցոյց զարիգակն: Ջձին սատակեցին ներոաձգութե՛ք.. Խոբ. բ. 12. 79: *Ձգուէր ընդ նոսա ներոաձգութեամբ ի հեռաստանէ. Պաֆ. ՀՀ: *Ցորս երկոց և ի ներոաձգուելս. Ը. ընդհանր: *Ջերշամանոյն գաղտնաձիգ ներոաձգուելս խմանալ. Սինոս. ի ՀՖ: *Ազօքք զեն են քիզ, և ներոաձգութի ընդդէմ սատանայի. որ և սատանայի ներոաձգուելն պէսպէս խորհուրդք են. Վրդ կղ. իէ:

ՆԵՏԱՁԻԳ. ա. Որպէս ներոաձգող. *Ցոյժ սրումեցուցանէր զաներևոյթ ներոաձիգն: Բազուէք ի ներոաձիգ զօրացն մեռան. Խոխ: Տէ իէլ. Մարբ. ծէ:

Եւ որպէս ներոաձգական. *Ի ներոաձիգ սպիզանէ անտի (երկինէ՝) նոցա մխիթարութե՛. Եփր. ծն: *Ներոաձիգ սատակութե՛ զգունդս պարսկացն ահաբեկեին. Փարպ: *Ներոաձիգ աշտարակ. (Տճս ՆԵՏԱՒԱԼ.) ա. ՀՀ. Ը. 51:

ՆԵՏԱՁԻԳ. գ. որպէս ներոինկեզ մի. չափ ձգման ներոի. * Մզոնն, զոր ձիընթաց մի ոմանք անուանեն, և ոմանք ներոաձիգ մի. Երզն. Մբ:

ՆԵՏԱՁԻԳ. գ. որպէս ներոաձգութիւն. *Ընդ ներոաձիգն՝ որ առ նոսին, զնս խոցեցեալ սիրով քոյին. Ցա որդի: *Ներոաձիգ եգեալ՝ ներոալից առներ. Բառս. ք. 39: Տճս և ԶԻԳ ԳՆԵԼ:

ՆԵՏԱՁԻԳ ԱՐՆԵԼ կամ ԼԻՆԵԼ. ն. Τοξεύω, κατατοξεύω. βάλλω. Jaculor, sagittas emitto, sagittis impeto, configo, ferio, confodio, sancio. Ձգիլ զներս. ներոահարել. խոցիլ որպէս ներոիք. օգլամաք, օգոլա վրմաք. *Հրամայեաց ներոաձիգ առնել զնա: Ինքեանք զինքեանս ներոաձիգ առնէին միշտ յանիւք իւրեանց: Ջգազամս ներոաձիգ առներ բանալուկան ի գեղ նոր: Գնք ներոաձիգ առնեն ի միտս քո զչար և զանպէտ մտածութիւն. Տի իէլ. յոլ. ծբ: Ոսկ. յհ. ա. 20: Վրդ հղ. իէ: *Ներոաձիգ ասպարին ի սբ վկայն քրի: Եւ ներոաձիգ առարեալ ի նա՝ ասանդեաց զհոգին առ ած. Հ=3. յոլ. ծբ: *Ջմարդիկ կանգնէր՝ ներոաձիգս առնել ի նոսա՝ ի վարմանն անձին իւրոյ. Ղևնդ: *Ի վերստ ի պարսպացն ներոաձիգ լինին: Ներոաձիգ եգեն սլեզնաւորքն ի ծառայս քո ի վերուստ ի պարսպէ անտի: Ներոիք իւրովք ներոաձիգ լեցի ի Թշնամիս. Ը. ԻԳ. ծա. 20. 24: Ցոյոց. իբ. 8: *Ներոաձիգ լինէր Թշնամեացն յովքայ: Ջի մի երեսեալ մարտիցէ, և մի ներոաձիգ լեցի՝ զօդեալ. Իսխ: Աֆ. ի իկզ: *Ջկնի փախստէիցն նաւացն ներոաձիգ լինել: Ջկնի նաւավարացն և փախստէիցն ներոաձիգ լինէր. Փարպ: *Աւաւել ի ժամ աղօթիցն ներոաձիգ լինել սովոր է բանաստ-

կուն : Ի նպատակ հաւատոյս մերոյ նետաձիգ լինել : Նետաձիգն յամրաւտաւանիցն լինելով գլուխս : Հանին զնա ի խաչ , նետաձիգս լինելով ամենայն բազմութիւն զոբայն . Խոսր : Լսող . Է : Սկնա . Ե : Ա. Ա

ՆԵՏԱՁԳՈՒԹԻՒՆ . գ . Ռիփις, βολή . Jaculatio . Ձգումն նետից . Նետաձիգն լինել . *Աչխատանք ազէնաւորութեցց , և ամենայն նետաձգութեանց . Գլաթ . օրին . Է : *Նետաձգութիւն ինքնաձեռն որաալով . անդ :

ՆԵՏԱՄՈՒԽՍ . Ընթերցիր կամ խնա , նետս մուխս . * Հէնդն և հաւանն արտաքս մերժէ զամենայն նետամուխս չարին . Նեղոս :

ՆԵՏԸՆԿԵՑ , կեցի , ցաս . գ . Τόξου βολή . Jactus sagittae . որ և ՆԵՏԱՁԳ ՄԻ. Ձափ ընկեցեալ նետի , կամ նետաձգութեամբ միոյ . վաւաս . *Միով նետընկեցեալ հեռագոյն . Ճ . Բ : *Մերձ ի քաղաքն՝ երկուս նետընկեց : Իբրև նետընկեց մի հեռի ի պարսպէն . Ռոմ :

ՆԵՏԵՄ , եցի . ն . Ռամիօրէն վարի , որպէս Ձգել զնետ , զքար , և զամենայն ինչ ձգելի . և ըստ այսմ ասի ի փէս ասացին . * Քո գիտէ նետել , և ուժգնակի քարշելն : Բայց նետող է ըստ ոճոյ նախնեաց :

ՆԵՏՈՂ , ի , աց . ա . գ . Նետաձգող . Նետաձիգ . ազեղնաւոր . և սեպհականեալ մանկտի սկիւթացւոց Թամթարաց . *Նետողք և ազեղնաւորք մեցին անդր . Ես . Ե . 24 : *Զաղարանցն քաղաց՝ որոսակր նետողացն . Փարպ : *Մինչև սերել ազգին նետողաց : Ցարիցեն ազգն նետողաց յարևելից աշխարհէն . Մեսր . Երէց : *Զոր գունչակաց այրն այ պէն ներսես վասն ազգին նետողաց . կիր . պտ :

ՆԵՐ , ներբ , յց , կամ ՆԵՐ , ներբ . յց . գ . (ոպէս Թէ Նուեր . Նուանք .) Σύννυμφος . Connurus , jauitria . Նուագկից . Համշէարան . Հարսնակից կանայք երկուց եղբարց , կամ մի և նոյն ասն ի հինս օրէնս . ԵՒԲ . *Աահ Նոոմին ցՅուդա , ասա Ներ քո դարձաւ . գարձիր և դու զհետ նիրին քոյ . Հռութ . Ա. 15: *Հաւբակա երևեցաւ տհաճ լինել վասն առաջնոյն կանանց (եուաւայ) , զի էին նախանձողք ընդ նմա (այսինքն ընդ միմեանս) . փիլ . լին . Բ . 241 : * Ցոտմեցոյց զնա (զաննա) ներն իւր (փեներս) : Տեսցես զանազգութիւն անձին իմոյ ի ներսէ անտի իմմէ . . . ի ներոյ անտի իմմէ . Եէր . Ի4 :

ՆԵՐ , ներբ . գ . Որպէս բառ քաղաքական՝ է իրրու Դար իմն . բազմամեայ չափ ժամանակի . *Ներ մի ասէ ի ներիցն է վեց հարիւր ամ : Թագաւորեր ներբս չորս : Շարն է ել և վեցհարիւր ամ . և ներն վեց հարիւր , և ոտն վեհասուն . Ես . գր . Ա :

ՆԵՐ . նբ . Ես , Ιο . ի . յ . ընդ . ի կազմեալ զներգոյական . (արմատ բառիցս ի ՆԵՐԲ , ՆԵՐՔԻՆ . ևն , իսկ (արմատ իւր է Ն . և եր . լծ . ընդ հյ . վայր , և Թ . էԷր , որ է աեղի . որոյ հնեաք կան և ի բառս ներել , և երկինք , երկեր .) *Ներ աեզւոյ : Ներ ի ոտն : Ներ որհնեաց . Թր . էԷր : *Ոչ Թողուցու պատերազմանեաս և հիւանդուհս ի ներ մարմինսն ծնանելոյ . Գլաթ . գԻՀ : Ար . աանեայն պատկեր , և ներ գիր , և ներ երաժիշտ . . . խոհեմական գոլ գաստաւոր պարտ է . Գլաթ . օրին . Է : *Չի այս անկայ՝ չարագրողին , այլ և նոցոյն ներ արհեասին ոչ . այսինքն ներկուս երգելոց անգամ յայրհեասի անդ . Շ . էԷԵ : *Ներ սոլա . ներ նոլա ոչ . այսինքն ի նոսա . կամ ի միջի սոցա , նոցա . Պեէիսրմ : *Որ եթէ իբր բազագրութիւն կրկին Տղոլվեաց , յայնժամ իմն ոլպէս չն . τὰ ἐν , τῶν ἐν . ոյք ի , կամ այնց՝ որ ի : *Արգ՝ են ներ-

ձայնողքն՝ ներանձին աիւոից նշանակ , և գրեչեալքն՝ ներձայնողքն . (այսինքն որ ինչ են ի ձայնի՝ նշանք են որոց ի յոգւոյ կրից . և գրեալքն նշան են որոց են ի ձայնս) Եւ են ներձայնողքն ստորաստիքն և բացաւոտութիւնքն՝ նշանակք ներանձին : Ներ ձայնողքն հետևին ներխորհրդոլոցն . Պեէիսրմ : Ա յոլքիկ որպէս հելլենաբանութիւք առ իմանալ եգան , և ոչ ի վար արկանել :

ՆԵՐ . Ես , էւς . In. մասնիկ ի բազագրութեան զնշանակութեի հաստատելոյ կամ մեծանալոյ ի ներքս , ի մէջն , ի խորս . (որպէս տեսցի ի հետագայ բառս բազագրեալս հելլենական ոճով որ բազում մասամբ օտար են ի հայկաբանութենէ) . *Ներքսլեան . Ներ՝ բառ է ի քերականին՝ նախդիր բանի , որով Ճոխացուցանէ ի խորութի զասացեալն . Շ . էսՀէ :

ՆԵՐԱ . Տես ՆԵ . զի է սեռականն այդը անպէտ գերանուանի (իբր , Նա նորա , յիգա կանն) :

ՆԵՐԱԲՆԱԿ . Տ . ԲՆԱԿ . Ἐπιχώριος . *Եթէ ներքնակ գոլով առ այսոսիկ անզգուշութի արասցէ . Պլաթ . օրին . Է :

ՆԵՐԱԳՈՐԾԵԼ . Տ . ՆԵՐԳՈՐԾԵԼ . *Ա յն որ միանգամ ըստ զգայութե ներքս գործի , ահիւ և ցաւոք խառնեալ է . փիլ . լին . ա . 49 :

ՆԵՐԱԳՐԵԼ . ն . Ἐγγράφω . Inscribo . Ի ներքս՝ յ միջի՝ ի գիւանի գրել , արձանագրել . *Ի պատուականն առեալ ըստ ներքս գրելոց օրինաւոր կրօնից արտագտել զնախադրն խնդիր . Պիս :

ՆԵՐԱԳԱՁԵԱԼ . ՛. Ἐμπαλιν . Amplius , contra. Դարձեալ վերստին . անդրադարձեալ . ընդ հակառակն . *Ակնկալութե են երկոքեան (յոյս , և երկիւղ) . այլ միոյ՝ բարեաց , իսկ միւսն ներագարձեալ՝ չարեացն . Փիլ . խ Ճոսփ :

ՆԵՐԱԴԻՏԵԼ . ն . Ἐνορᾶω . Inspicio . Քաջ գիտել . նոյել . նկատել . * Ներագիտելով իբր (ի) հայիլոլ տեսցես զնդգրելին գեզ անուն . Պիսա :

ՆԵՐԱԴՐԵԼ . ն . Ἐντίθημι . Impono , insero , indo . Ի ներքս կամ ի միջի դնել . հաստատել . սերտել . գրաշմել . պատուաստել . անկել . *Դուսնաքեայ բանիս ներադրելով ծանուցանեմ քեզ վատագոյն հանճարեզ խմաստութեցդ . Ճ . Ա : *Զպտուհսն ծառոյ պտուղս առագանապէս ներագրէ յայուհետսուսկին . ՅՀ . ԼԻ : *Զերկոսեան առ մին շարամանելով տապալու մն ներագրեսցէ զքառս . Խոսրվ : *Տնօրհնութեամբ որդւոյն կատարեալ , նախախնամող հոգւոյն ներագրեալ : Ոչ պատրեսին տագնապք պուզելի , որ ներագրի յայսմ ատրեի . ԳԼԺ :

ՆԵՐԱՂԱ . ս . Ἔγγαστρις, συγγενής. Genitalis, intestinus . Եղեալն ի մէջ ազգին կամ յազգի անդ . ցեղական , առանին , ընտանի (պատերազմ) . * Ելոյծ զմարան ներազգի զքեալն ի քաղաքին . Նահան :

ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Εἰσαγωγικός. Isagogicus , introductorius . Ի ներքս ածոզական . մուծիչ . սկզբնաւորիչ . կրկնողական . Նախակրթական . * Ներածական համարձակեսն կատարողականիս այսորիկ սրբագործութեան . Դիոն . էՒէԷ : *Առ ներածականս առնէ զբանս իւր . (այսինքն առ իւր Նախակրթութե . կամ առ կրթիչն հանճարեալ .) Ան . գԻՀ : * Յորս յարձակեցան , ստուգագասէ յեննեակսյէ ներածականն : Թևակոխեցի մերով մակատացականն և ներածական վարժմամբ : Չներածական քո մուծութե տրամակայութեն դիտաւորութե ծանեալ . Մաթ . ւ . Խա . ԼԲ .

ՆԵՐԱԾԱԳԻՍ . ՛. Ἐισαγωγικῶς . Isagogice , institutionis modo , sive causâ. Ներածելով . իբրու նախակրթելով . պլպէս հրահանգ ինչ . * Ներածապես սլրագնաց գրելով զօրինացն քահանայապետութեն . Դիոն . էՒէԷ :

ՆԵՐԱԾԵՄ , ածի , կամ ածեցի . ն : Ἐισάγω , ἐνάγω. Introduco , induco , refero , instituo. Ի ներքս ածել . մուծանել . ի մէջ ածել . յառաջ բերել . վիրածել . ձեռնարկել . հետևեցուցանել . նախակրթել . հրահանգել . *Աճ՝ որպ ես եմ , և պղշտիմ զնա , ասէ , ներածելով զնոսա ի հաւատս . Ոսկ . գԲ : *Աւաչինն գրութե յառաջելոյ՝ ներածէ զհետևեցեալն . եթէ մարդ , և՛ կենդանի . այլ արդ մարդ , ապա ուրիմն և կենդանի : Զի զմարմինս գաստաց նախ ասնամարմնոյն . և աստ , թէ վասն ներածիցելոցն (կրթելի համբակաց) . վասն զի նոցա ստոգագոյն է մարմինն քան զանմարմինն . Ան . Վրդ . արխ . Ե գլխ : *Տաւրոսք , ուր պատուեալ լինէր արտեմիս . այդ իմիւգենիայի գաւեղն ազամենոնի ներածելով անդ , ևն . Նանոս : *Մի՛ ինձ ատ զնոյնուհութե ներածցես վերկիւղ սի գոս , այլ զնաւորա կանին : Թէ ախտ ներածես վարկանել (կամ ներածիլ վարկանես) յերկիւղն , սակս էր ոչ ի քայլն և ի ծարաւն . Թէոգոբ . Մոլեգ : *Գոգցես Թէ յանդոլութիւն զգոյն խնդրէ ներածել . Յհ . խ . երս : * Յիւրեանցն շաբաթութիւնն ներածեալ էյէ երջանիկ հաբանց զուռնակութե և զպահաստութե բան . Խոսրվ : *Սղբջք ներածիլ ի բոլոր չրջագրականս . Երէ . գեբ : *Ջանազանութի ներածէ զլոլուիլ և զնուազն . Գիսա :

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἐισαγωγή. Isagoge , introductio , inductio , institutio . Ներածելն կամ մուծանելն , իլն . մուտք . նախագուռն . նախաշաւիղ . նախակրթութի . ներվարժութե . սկզբնաւորութի և սկզբունք՝ հմտութե , մուածութե , սովորութեանց , ևն . *Ներածութի պղպիսլի : Փորձեցայց ի ձեռն սակաւուց իլլ ներածութե յեզնակի զառ ծերութենացն անցանել բանիս . Գրէք . յորմէ և ՅՀ . լԲ . * Փորձեցայց սակաւ զբ՝ ներածութե ելանակաց . և այլն : *Ներածութի մակագրեցաւ , վասն զի նա է՝ որ ի ներքս ածէ զմեզ յամենայն իմաստասիրութի : Ստորոգութիւնք արիստոտելի ներածութի են ամենայն իմաստասիրեան . Ան . գրէք : *Ա յս իսկ մանաւանդ հեթանոսաց է պատշաճաւոր առ ի հաւատոյ ներածութի . Ոսկ . գԲ : * Ներքոլականս ներածութիս , որ մասնահատականիս այս մուածութե . Մագ . ւ . 4 : *Զաւագրութի հին զատկին , զներածութի նորոյ զատկիս . Կամէլ : *Ի՝ զոլս յայլոց այլոց ի գիրս գրեալ . և Է զորս ի մերոց ներածուհց . Շ . Ֆսի : *Զմարմնատակ ներածութի օրինաց իարայէլի հոգևոլկս առնուլ և գրել . Լէի . ոչ *Ներածութե արքունական , առ սկիզբնականս ահեղ գոչմամբ . Շ . սա ագիրգ . (իբր յառաջ իսաղացմամբ մուտ ունելով :)

ՆԵՐԱԿԵՐՏԵԼ . Տ . ՆԵՐԳՈՐԾԵԼ . *Նորա զքանչ անդ հրաշից ներակերտեալ ի յերկրի . Շ :

ՆԵՐԱԿՆԵԼ . Տ . ՆԵՐԱԲԵՏԵԼ . *Ստուերածի և գիշերայոյս յանդղլն նորա ներակնելով անհասուհնէն անդունդ . Պիսա :

ՆԵՐԱԿՐԹԵԼ . ն . Ἐγγυμνάζω. Exerceo , instruo . Քաջ կրթել . ներվարժել . հրահանգիլ . իլ . միջամուխ լինել գիգերիլ յուսումն . *Եթէ ոք իմաստասիրական խորհրդով ներկրթել զինքն կամիցի : Յորդորեաց զնոսին յիմաստասիրականն նիւ ակը-

թել վարժման : Ներակրթիլ քաջուշիմն վարժիւք յիմաստս : Ի յայս ներակրթեալ երկասիրսքար . Պիտ : *Աչառքիւք ներակրթեալք , և ի սոյն զգեդերումն երկասիրեին. Աճխ . ա. 1 : *Չոր սիրաքար յինքն ընկալեալ յիմաստ տառից ներակրթեալ . Շ . Ա 4 :

ՆԵՐԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἐγγύμασις , γύμνασμα. Exercitatio, instructio. կրկնութիւն . հրահանգ . *Զկտեցան ի լուսաւորացն չաւիղս . յորս ներակրթուեցեք ստացան բազում իրաց կանխագիտուն ի գիտելի միայն վարժմամբ ներակրթուեցեք բանականին ի սոյն խորհուրդս . Լ՚Ք . ա—ա՛ . Ե պիտ :

ՆԵՐԱՁԻԳ . գ . Τόνος . Tentigo, intensio . որպէս թէ Ձգանք. ուժգնապէրկ մասունք մարմնոյ . *Ներաձիգ իսկ , և ստորագոմիք, և ջիլք մակաւարածք. Պտգ.օրին.ֆ՚ե :

ՆԵՐԱՄ ՀՈՑԼՔ. Անյայտ գրչութ. որպէս Նորերամ, կամ երամահոյլք . և կամ իմն որպէս ալ . Ներ , այսինքն տգեղ, գարշ . *Նզովեցին զձէզ և զձերն զներամ հոյլսն գազանաբեկ . Մգ . ք :

ՆԵՐԱՄԻՋԱԿ . ա . Ἔμμεσος. Intermedius, medius. Միջակ . միջին . միջնորդական . կամ որոց մնանէ ինչ ընդ միջ . *Ներարբեալ ներհակացն տրամատուեցէք , ասաց զոմանս ի նոցանէ անմիջակս գոլ , իսկ զոմանս՝ ներամիջակս . Ան . պտրգ :

ՆԵՐԱՄԻՏ. ա . *Ἔννοος , ἔνους . Mentis compos, sapiens, prudens. Մտաւոր, միտք ճոխացեալ. բանական . և Մտացի . հանճարեղ. *Ներգործեաց իւր մարմին ներանձնաւոր ներամիս . Ճ . Գ : *Մի զանց առնէր զքանիս խորհրդոյս սի ներամիտ լսող. Ճ . Խ :

ՆԵՐԱՄՍԵԱՅ. ա. Անական. սմնօրեայ. անձական . պէր այլազգ . *Ոտասյն՝ ոչ յողովածոյն՝ քան եթէ ներամեայ գործ միոյ ատաւարի . Պտգ . օրին . ֆ՚ե :

ՆԵՐԱՄՏԵԼ, կամ ՆԵՐՍԱՄՏԵԼ, կամ ՆԵՐԱՍԱՄՏԵԼ . ե՚Εἰσέρχομαι, εἴσειμι, ἐμβατεω. Intro, intróeo. Մտանել ի ներքս. միջամուխ լինել . *Աներկրաչափական ոք մի ներամտեսցէ : Աներկրաչափ ոք մի ներամտեսցէ . Պահմ . ա . ֆ՚ը : *Պղատոն ի վերայ իւրոյ համալսարանին մակագրեաց , աներկրաչափ ոք մի ներքսամտեսցէ : Աներկրաչափ ոք մի ներամտեսցէ . Պահմ . ա . ֆ՚ը : *Ցորմէ հերձուած սպրեալ ներամխին . Երզ.ժէր : *Ներսամտեալ խաւնի հրոյ որակութեն առ բոլորակսն երկաթոյն . Խոր.Ա.ի : *Ա՚ն ինչ մինչ ներատաւ ելին զգուռն . Մ՚բ.ի :

ՆԵՐԱՆԻԹԵԼ . Ն . Νήθω. Neo , astruo . Նիւթել . հիաւել . ձեւնարկել . *Շուք են՝ որ ներանհեղեն . երիք անքակցելիք . և մի բաղ կացէլն : Ոչ մարթ գոյ ներանհեղել զնոսաս վանն՝ ի խոտովանելոյ , և ոչ զերկքայն չերկիւղ : Ոմանք ներանհեղեն ոչ գոլ պատրեհլութեի . այլ ներանհեղեն ի ձեռն երկուց այսոցիկ աւատից . Ան . պտրգ :

ՆԵՐԱՆՁՆ , ձին , ձինք , ձանց կամ ձ՚ոյ կամ ձից . գ . (որ իբր ա . ասի՝ Ներանձնական , Ներանձնաւոր .) Անձնաւոր , անձնացեալ . հոգիաւոր . ընչաւոր . առանձնաւոր . այնինքն . իւրաքանչիւր . հոգի . անձն . *Յերկուց ներանձինց (հօր և որդւոյ) : Ա՚յս ի բնից ներանձինց (երրորդութեէ) լծորդուի՝ չափեալ միակամութ . Ր՚է . ֆ՚ը : *Բոլորիս. յես քեզ պատկ հոգեծախիկ վարագոյ՝ ունել՚ի ներանձինդ սի Թէոդորէ : Երամ ի յամ գնդիւքն բանականին . որոց հանդէսք ներանձնին բոլորակամ քաղաքացիս՝ ի վարդն՝ . պէա

ՆԵՐԱՆՁՆԱԿԱՆ . ա . *Ἐμψύχος, ἔμπνους. Animatus, spirans,vivens, vivus. որ և ՆԵՐԱՆՁՆԱՒՈՐ. Հոգիաւոր, և հոգեկան. ընչաւոր, ընչական . կենդանի . հոգեղէն, բանական. *Կամեցող ցուցանել եթէ մարդ ներանձնական է,այսինքն ընչական, յընդհանրականացն զայսոսիկ ցուցանեմք . ամենայն կենդանի ընչական է : Զգանազանութիւնս սոցա ասաց գոլ ներանձնականս, այլ ոչ մարմնականս. որ է առաքինութիւն և մեկացուին . պտրգ . Ե ապրգ : *Ոչ յոլովագոյն դեդերեալք տեղիկագոյնն լեալ իմաստուեն ներանձնական արհեստից . Սէ՚ն . ա— գ՚ր :

ՆԵՐԱՆՁՆԱՑԵԱԼ , ելոյ , ոց . Ներանձն, և Ներանձնական . այսինքն անձնաւոր , և առանձնաւոր . հոգեւոր . *Զանազանութիւնք ներանձնացեցոյն . . . ասեն՝ եթէ ոչ բաժանի, զի մի է յերեսեան . Քէր . ֆ՚ր : *Ընդ րեալք և ներանձնացեալք այցելու . Նար . յիշ . Խ :

ՆԵՐԱՆՁՆԱԻՈՐ . ի , ից . ա . *Ἐμψυχος, ἐμψυχόμενος . Animatus, animâ rationali praeditus, spirans . որպէս Ներանձնական. հոգիաւոր. որ և ՀՈԳԵՒՈՐ ասի . ունեալ զհոգի բանական . *Ի կուսական յարգանդիդ ներգործեաց իւր մարմին ներանձնաւոր ներամիս : Աստուածածին ներանձնաւոր մարմինն . Ճ . Գ : Թէոդոր . Խ :

կամ Շնչաւոր . ունեալ զշունչ բանական, կամ անբան . *Մարդ կենդանի. կենդանին ներանձնաւոր. ասպա և մարդ ներանձնաւոր. Ան . Վերլծ . արիս .

Եւ Ընտանձնաւոր . միանձնացեալ . հոգևոր . *Տեսան դրիդորի ներանձնաւոր քաջ հանայի , և հոգեշնորհ վարդապետի . Վէր. Նագր . Նար . Երփ :

ՆԵՐԱՆՁՆԱՒՈՐ . ա . Անձնաւոր . հոգիաւոր . հոգևոր . շնչաւոր . *Զքանաւոր և զներանձնական տաճար պատեսցագործուեն զմարիամ կոյս . Թէոդոր . Խ՚ա :

ՆԵՐԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Որպէս Ներանձն. անձնաւորութիւն. առանձնաւորութիւն. անձն, և յատկու՚ն անձին . *Զքաղաքանուն ցուցանեն երկոյ ներանձնութեց , ոչ պատասխաբար, այլ գոյեղապէս : Հօրն ներանձնութիւն ևն . Փէր . ֆէրե :

Եւ Ինքնանալն . ինքնագիտութիւն . փքացումն . *Այսոսիկ հպարտութիւն իմն էթէր ի միտս իւր , ներանձնութիւն , ընդգեմ ամենակալին ոչ ընդվզաց, և անկաւ ի փառաց իւրոյ . Ճ . Գ :

ՆԵՐԱՆՈՒԱԳ . ա . Ἐμελής. Modulatus nem habens, concinnus. Ներդաշնակաւոր . բարեյարմար . *Եւ այսոքիկ հանդերձ իւրք ան Նածուք ներանուագք, և հեչտուք զմիտսն ողջախոհ ունելով. Բր . ա . ա :

ՆԵՐԱՌԱՍԱԿԱՆ . տ . ՆԵՐԲՈՂԱԿԱՆ . *Նկ բառասական հրաչաբանութ մակագրել Մ՚գ . ի :

ՆԵՐԱՌԱՍՈՒԹԻՒՆ , կամ ՆԵՐԱՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Ներբողական և ստուգաբանական առասպելութիւն . *Նուռն , իբրու կուռն , փոխագրեալ նոյն ներառասուեն : Ա՚յսոքիկ են նուանդգ ներառասուելք. Մգ . ք :

ՆԵՐԱՏԵՒՉ , ի իս . Բաւ անյայտ . որպէս Ցոյժ առելի , կամ առեյօղ , արհամարհող . *Չունել յանձին ոչ զարաքուսա պատիւս , և ոչ զներատեսիս գործելոս . Գբ . գ . Ի՚ե :

ՆԵՐԱՒԱՐՏ . ա . Ոո ինչ է յատարան . վերջին . կատարեալ . Եթէ ոք խոնարհ . զինչ է ներաւարտ ուհակութեի , և քանակ . Ան . պտրգ :

ՆԵՐԱՒԱՐՏԻՒ , յ . Յանդիլիրը յատարտ վերածիլ . ըստ լանդակիլ . *Ախտաձայնքն ըստ տարորոշ քանակին յոլովն գլխաւորեալ ներաւարտին : Բաղհիւսեալ ի մի մարմին ներաւարտին : Խմոստուելի տեսականաւն և գործականաւն ներաւարտի . Փէր . ֆէրե :

ՆԵՐԱՓԱՂԱՓԱԿԱՆ . ա . Ἐμπολαῖος , ἐμπολεύς . Negotiator, mercator . Մակդիր հերմեսի չաղ առ հելլենս , որպէս վաճառական կամ տեսուչ քաղաքաց շահավաճառութեան . *Չերմիս՝ ներաքաղաքական զաս սերտեսցուք , այսինքն շահից. վերատեսուչ. Պիտա : Իսկ որպէս պահապան քաղաքի կոչիւր դիոս՝ Πολεύς.Urbis custos et tutor.

ՆԵՐԲԱԺԱՆԵԼ . Ն . Բաժանել՚ի ներքուստ , այսինքն զանազանել որոշել առանց բաժանման.*Ընձիւղեալ որթին ձշմարիտքն, և ներբաժանեալ երկուս մանուկս դնդակայ , և այլն . Թէոդոր . Խա :

ՆԵՐԲԱԿ ԱՒՈՒԼ՝ ՆԵՐԲԱԿԵԼ . Ն . } Ἐγκυκλόω . Circumdo , ciugo . Բակ չառնուլ . բակառել . բազմաձել . պարսպանակել . չուրջ պատել . չրջափակել . *Բազմաձականն՝ պարագայ չրջաւորութեէն ներբակ առեալ ըստ իրին . պրգոն , տուն և տեղի և յարկ ապահովի . Ան . Ն յէդ : *Ներբակ առեալ սէց առաքելոցն՝ ստուբանաան չուրջ զմահչաջ նորս : Ընձարմին բոցափայլ սերովբէն ներբակեալ պահէ զնա նապարհ ծառոյն կենաց . Զ՚ր . ի՚ե :

ՆԵՐԲԱՆ , կամ } Τέλμα. (իբր stirps).
ՆԵՐԲԱՆՔ . գ . } Planta (pedis). Նկելքին կամ ստորին կողմն ոտից , որ կոխէ յերկիր . Տէ՚ս և ԳՕՐՇԱԳԻՐ . գոպան, ագաց այսոք . *Ներել բևեռս երկաթիս , և վարել ընդ ներքանս ոտից նորա : Հալաթափ. քըն՝ երկայն և սատարասուր բևեռաք իբրու թաթանգիկ լինէին ընդ ներքանս ստից նորա : Հերձեալ լինէին ներքանք երկու ոտից . Ագաթ : Ճ . Ա՚ Վ . ֆ . գ : *Ընդ ներքանս կօշկի նորա . Եփր . օրին :

ՆԵՐԲԱՆ . Նմանութիւք՝ կոճղ , յոր պնդեն զոտս կապելոց . *Զոտան նորա պնդեաց ի կոճղ ի փայան զոր ներքան (կամ ներբոն) անուանէին . Ոռ . գծ :

ՆԵՐԲՆԵՐԲՆԱԿԱՆ . ա . Իմն կամ ընթերցիր երկներփնական . գ՚ա՚ե՚ա՚ . Ներկեօն . *Երանգ երանգ ներբընբրնական ծաղկօք . Քէր . Ռեղէր ի էր . լ՚ա :

ՆԵՐԲՈՂ , ի , ից . Տ . ՆԵՐԲՈՂԱՆ . *Ա մենապատիկ ներբողիս կրկնեալ զգովեսս զղջմանն : Օրհնաձայն գոհաբանութ անգնին ներբողիս գովեալ . Նար . Խ՚. Կ՚ : *Ցարմարեալ ձայն ներբողի . Շ՚ր : *Ա՚րժանանայ փոխարինոց ներբողիցս . Ն՚ա . Ր՚է :

ՆԵՐԲՈՂԱԲԱՆԵԼ . Տ . ՆԵՐԲՈՂԱԿ . *Ցիւսաւ ասպա օրինօք լինցի ներբողաբանել զսա . պէտ : *Իւսամամբ նուէր ներբողաբանեալ , ի սակարութ մնաց մեր վարժեալ . Գ՚ն :

ՆԵՐԲՈՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՆԵՐԲՈՂԱՆ . *Ձանբաղդատելի հրաչափառ ներբողաբանութ տուրս ժամանակս (գարնոյնոյ) : Սոցա վերբերեցի արժանաւոր ներբողաբանութ : Սմա տացէ ի գէպ զքան չելի և զյաւէժ ներբողաբանութեան . Պէտ :

ՆԵՐԲՈՂԱՆԱՕԹ . ա . Ո՚ր ինչ ներբող յայտնի կամ ծանուցեալ , կամ արտայայտիչ . ներբողական . *Հետևիմ՚ի նոյն յորդորումն վերագունիցն՝ հանձարեղացն արտասանութ ներբողաձանօթին հանդիսիւք . Թէոդոր . Խա :

ՆԵՐԲՈՂԱԿԱՆ , ի , ից . ա . Ἐγκωμιαστικός . Laudatorius. ἐγκωμιαστὸς , laudandus . Գովաստանական . գրուատական . և ներբողել . գովել . *Բանս ներբողական : Ներբողականաց՝ ի մէնչ արժանի է ձեն ասից.

Ներբողական բան, կամ փոխարէնք ։ Ներբողական ձայնիւ. Փիլ։ Խոր։ Պիտ։ Ղւկ։ *Երգ ներբողական՝ քաղցրանուագ հնչմամբ. Տօմ։ *Որք զներբողականս (անձինս) արժանապէս մատենագրեն, նման սոցա վարս յանձինս ստացեալ են. Մագ. ծը։ *Ի սեստղաց ներբողական, և լրտողաց զարմանական. Ղ. Եդես։

ՆԵՐԲՈՂԱՆՔ. Որպէս ներբողք. ներբողեանք. *Տօնից ո՞ց՝ որ կատարի, նոր դըրուատէ ներբողանի. Լմբ. 'ի Ղ։

ՆԵՐԲՈՂԱՆՈՒՆ. ա. Գովելի անուամբ. բարեհամբաւ. ունող զկոչումն գրուատական. *Երջանիկն յոհան՝ ներբողանունն ոսկեբերան. Թէոդոր. 'ի մայրագ։

ՆԵՐԲՈՂԵԱՆ, ղենի կամ ղինի, իւ. գ. 'Εγκώμιον. Laudatio, praeconinm, encomium. որ և ՆԵՐԲՈՂ, ՆԵՐԲՈՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գով. գովեստ. գովասանութիւն. գովաբանութիւն. գրուատ. գրուատիք. երգ կմ ճառ գովեստական. Թէփ, նէտ, Նաւուտ, Եօյէուլ. Որպէս յն. էնգօմիօն. իբր ներփողութիւն, ներգիւղութիւն. կամ ներխրախուսն. որ ըստ հյ. լինի և ներփողական, կամ ներբափողեան, եւ և ներափողոցեան. և յայս ամենայն հայի ասելն, *Ներբողեան է բան արտադրական եղելոց բարեաց. և ասացեալ է այսպէս՝ յաղագս հնոցն 'ի գեղս գովութիւնս առնելոյ, գեղս կոչէին զնրբափողոցս։ Զմեծ գլուխ ներբողինին գնել զգործն ։ Կարգ ներբողենի ։ Ներբողեան մովսէսի, կամ ձի-թենոյ, և այլն. Պիտ ։ *Ներբողեանս և գովութիւնս. Փիլ. բագն ։ *Ներբողեանն՝ գովասանութիւն վերակացի. Ղ. Եփեսէ։

ՆԵՐԲՈՂԵԱՆ . ա . որպէս ներբողական . *Երգս՝ յորդորականս և ներբողեանս։ Երգս՝ յաւէժս և վայելչաս, մտերիմս և ներբողեանս. Ղւկ ։ *Ճառիւք ներբողինօք, պատմութիւք հոգեորօք. Ճ. Ը։

ՆԵՐԲՈՂԵՄ, եցի. գ. 'Εγκωμιάζω. Laudo, laudibus celebro. Ներբողիւ հռչակել. ներբողաբանել. գրուատել. գովել. գովաբանել. Թէփ էթմէք. *Զհռնարկեսցուք զայս բանիւք ներբողել, զճշմարիտ զգովսն սոցա արժանացելոցս յերկնի ասեղաց. Փիլ. ինաթն։ *Ներբողելի է զգեստ և զերս, եւ։ Դնել ըղբաղդատութիւն յարադրութը ներբողեցելումն զմեծագոյնսն ընդունել. Պիտ ։ *Ներբողեալ զայս ասէին. Ղւկ ։ *Զինչ ևս ներբողեցից զարդիւնաւորութիւն ազօթից. Խոր։ *Ներբողեալ գու յառաւօտութեն ։ Ներբողեալ ևս մաքուրդ փայլումն. Նար. ժե. և յայլ։

ՆԵՐԲՈՂԻՉ, ղչի, չաց. ա. 'Εγκωμιαστής. Laudator. Որ ներբողէ. գովիչ. *Զի ոչ պատմիչ, այլ ներբողիչ է ։ Ներբողիչ լինի նմա արհեստութիւն երգոցս. Լմբ. 'ի մարգ։

ՆԵՐԲՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Տ. ՆԵՐԲՈՂԵԱՆ.
ՆԵՐԲՈՂՈՒՄՆ. } *Եւ գլուխ ներբողութեան՝ 'ի վերայ զանեռութեանն յարադրելով արձակել ձայն. Պիտ ։ *Գրէ ներբողումն զնմանէ. Յհ. կբ ։

ՆԵՐԲՈՆ. Տ. ՆԵՐԲԱՆ (որպէս կոճղ)։

ՆԵՐԲՈՒՆ. ա. Բուն խոկ. կամ գ. ոտք Բուն անկոյ. կոճղ. փիտիլ. *Բարատաբար բախոհական ներբուն բայի շարամանեալ. Մագ. խը. (իմաստն է անյայտ. ուր կան և այս բառք ։ նախբուն, ներբուն, ներբուն, նոյնպէս անյայտք ։)

ՆԵՐԲՈՒՍԱԿԱՆ. ա. Ընդաբոյս, կամ նորաբոյս, կամ արմատական. *Սա զարթուցէ (կամ զարդարէ) ներբուսական, համող յաճումն արդիւնական. Ցր. օրէն։

ՆԵՐԳԵՒ. ի, իւ. ա. Λεπτός. Tenuis, gracilis. (լծ. արուգ.) որ և ՆԵՐԳԵՒԵԱԼ. Նուազ. նուաղ. աղօտ յոյժ. ակար. հիւծեալ. վտիտ ։ Այս ղեռավանկ բառից անդայտագունից, որոց երեքին վանկքն խակ են աղօտ կմ սուղ. (որում հակադրի սոնքն, սուար, կմ հաստ.) Ճըսըղթ. նազիք, նաբին, զայիֆ, խըսսա, ըռըզար, տըրզ. *Ներգևն ն'երեց աղօտոյ ևս ամանակ. որպիսի, Բանհանկ. Թրակեր. ուր Եւրդ. և Նէ կարծելով թէ բանն իցէ ղհաւատարութէ երից ամանակաց, ասէն. *Ներգևն տուկառ կմ միաշափ ասի ։ Իսկ 'ի հին բռ. ասի. *Ներգև, միաշակ, կմ ակար, կամ նիհար ։

ՆԵՐԳԵՒԻՄ, եցայ. չ. Λεπτόομαι, μαραίνομαι, τήκομαι. Diminuor, languesco, delique. ξηραίνομαι, aresco. συστέλλομαι, coarctor. Ներգև լինել յոյժ արուգ պատնիլ. նուազիլ. նուաղիլ. հիւծիլ. մաշիլ. թոշնիլ. զասիլ. լքանիլ. կթոտիլ. վտտիլ. Ճըմըղէլ, թաղարէս ըէխմըլէլ տըրզ օլմագ, զայիֆլէնմէք, խըզէբլէք, չէքիլմէք. *Սկսան նըսղել. ծարաւել, նուաղել և ներգևել. Բռոլ. ը. 6։ *Յոյժ ներգևեալ էր 'ի բաղում պահոցն, կամ 'ի ճգնութեացն, կամ 'ի սաստիկ ստվոյն, և 'ի տանջանաց ։ Ներգևեալ էին ամենայն անդամք մարմնոյ վկային. Ճ. Բ ։ Վրդն. պտմ ։ Կիր. պտմ ։ Տօ էէլ. հոէփ. էը։ Ճ. Ա։ *Յորժամ ոչ այսայց իցէ, և ոչ ներգևեալ, զինչ ինչ այնր ուրախութէ զըգկայցէ. Ոսկ. եփես. ծը։ *Այնպիսին է ներգևեալ և նահանջեալ զանձն. Համան. առկ. (գրեալ էր ներգովեալ ։) *Յաղքատաց և 'ի ներգևելոց. Նանայ ։ *Ի սակաւ նեղութեացն՝ զորս կրէին յանօրինացն, ներգևեցան. Բռոսեբ. լէհ ։

ՆԵՐԳԵՒՈՏ. ա. Իբր ներգևելն. *Դեղ ներգևոտաց այսպէս արա. Բժշկրն ։

ՆԵՐԳԵՒՈՒՄՆ. գ. Ներգևելն. *Յաղագս յաւակիր ներգևման մարմնոյ եպիսկոպոսին. Յհ. կբ ։

ՆԵՐԳԷՍ. Տ. ՆԱՐԳԷՍ կամ ՆԱՐԿԻՍ ։

ՆԵՐԳԻՒՆ, կմ ՆԵՐԳՈՅՆ, կմ ՆԵՐԳԵՒՆ. գ. Λωτός. Lotus. Անուն ծառոյ և խոտոյ. թէզ, հէնթէգուգա, էչգէնէբ, ծնուծնուանի մըրրի, ղէշնին ։ Գաղիան ։

ՆԵՐԳՈՄ, գոյ, գոն, գուցէ. 'Ενειμι. Insum. Գոլ 'ի ներքս կամ 'ի միջի. գտանիլ 'ի նմին հաստատութը. բնաւորիլ. էոյ. էմըբըր, զաւլանար. *Յերաժշտականութեն և ձեռք իսկ ներգոյ, և գաշինք առ յեղանակս, և յարմարութիւն. Պղատ. օրին. է ։ *Եւ ոչ որքանք ներգան ներքնութեանն ներգոյ ներ մարդումն երկոտանին և կենդանին ։ Յորժամ ներգուցէ, ոչ միշտ ճշմարիտ. և յորժամ ոչ ներգուցէ, ոչ միշտ ճշմարիտ. Պերիարմ ։

ՆԵՐԳՈՅ. ի, իւ. ա. 'Ενών, ἐνυπάρχων, ουσα, ον. Qui, quae, quod inest. որ և ՆԵՐԳՈՅԱՑԵԱԼ. Որ ինչ ներգոյ. 'ի ներքս կամ 'ի միջի եղեալն, գտեալն 'ի բնէ. բնաւորեալ. ընդաբոյս առլրացեալ. Դէլ էդմիշ. էչինդէ օլան, գուլընան. *Ներգոյն խաւար 'ի սաստ վերածութեամբ լուսոյ լուծանի. Բրոսծն։ *Վասն ներգոյ սոցունց ակարութեան. Արիստ. Յ։ *Անեղն, անմահն, և որքան այլ ինչ են այսպիսիք՝ ըստ բնութեանն ներգոյք՝ յած ։ կոչէ և ձեռն՝ վասն ներգոյին 'ի նմա ամենագործ զօրութէ ։ Ի ներգոյէն բարեփառութէ նորա ։ Ի ներգոյեգ 'ի ձեզ բարեփառութեէդ ։ Ներգոյին 'ի նմա 'ի վերայ ամենեցունց գերակայութեէն ։ Գիտեմ զներգոյիդ 'ի ձեզ հաւատոյ անշարժութե. Կիւրղ. գանձ. և ղուկ. *Ներգոյից 'ի գմա կարծեաց. Գէրմ։ *Իսկոյն առեալ 'ի բաց զերծանելով համանման իւրոյինն ներգոյից (փեարոյ). Պիտ ։

ՆԵՐԳՈՅԱՑԵԱԿԱՆ. ա. Իբր Աստուծով՝ կամ այսակիր. 'Ενθουσιαστικός. Numine vel furore adflatus, correptus. *Ի ձեռն դիւթական և ներգոյացական բնութեն. Պղատ. օրէն ։

ՆԵՐԳՈՅԱՑԵԱԼ. Տ. ՆԵՐԳՈՅ. *Ի ձեռն սգոյ կակղեսցես զներգոյացեալանձին քումզխստութիւն. Վրք հց. ծէ ։

ՆԵՐԳՈՐԾԱԳՈՅՆ. ա. ն. 'Ενεργέστερος. Magis activus, efficacior, illustrior, ius. Առաւել ներգործօղ կամ ներգործելով. զօրագոյն. ազդու. յայտնագոյն. *Ի ձեռն ներգործագոյն պաշտելեացն ։ Բնութին՝ քան զամենայն ներգործագոյն. Նիւս. խաղ. *(Զէ կնքոյն կայ) ներգործագոյն և յայտնագոյն առաւել 'ի վերայ պծեցելոյն ։ Զառ 'ի յիս շնորհն ներգործագոյն քան 'ի հայելւոջ սեսանեմ ։ Ի բաց բարձեալ զքօղն 'ի ներգործագոյն հասումն. Փիլ ։

ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. 'Ενεργός, ἐνεργητικός. Activus, operativus, efficax, acer. Ունող զզօրութիւն ներգործելոյ. ազդողական. ազդոյ. գործօնեայ. կարող. հզօր. աչող. աչողակ. ուժգին. սաստիկ. էթըրլը. թէսիրլի, ամէլլի, մուգթէտիր, մուէսիր, բէսիրլի. *Ած յոյ, բան ներգործական, ամենայն ստացականացս արարիչ. Նիւս. 'ի տեառն ։ *Ներգործական զօրութը վերաբերեաց ըստ ինքեան. Եղիշ. տր ։ *Զօրութիւս ներգործականս (յն. բարեգործականս). Մագն. 'ի տեառն ։ *Աղօթք բարիք՝ ներգործական (յն. յայտնագոյն) արարեալ զայ իմացուածոն՝ անձին. Բրս. Եղբ ։ *Ներգործականք են, որ յայլմէ առ այլս 'ի զօրութէ նոցունց անցանէ օգտութիւն. Խոսրովիկ ։

ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՂՔ ասի, ըստ բարոյականի, այն՝ զոր անձամբ առնէ իւրաքանչիւր ոք. *Սկզբնական մեղք, ներգործական մեղք. Ոսկիփոր ։

ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ԲԱՅ կոչի ըստ քերականաց, այն՝ որ յայտ առնէ զներգործութիւն գործողին. ու և ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ, և ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ասի. *Բայ, սահմանական՝ ներգործական. կոփեմ, կոփես, կոփէ. Թրակեր ։ *Եւ է ներգործականն՝ իշխանականն առ այլս, և զօրութե 'ի վերայ ուրուք, յորժամ եւ 'ի յայլս ազդեմ։ Յորժամ լինի ձայնն կրաւորական, և իրքն ներգործական, որպէս տանիմ. և կամ յորժամ ձայնն ներգործական, և իրքն կրաւորական, որպէս զգենում. Եղբ. թէր ։

ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԻՑ. ա. Ի միասին ներգործօղ. գործակից անբաժան. *Այսէ երանելին աթանաս, նորա է մարմին ներգործակից ածութեն գործոց. Սեաւ. առ փեր։

ՆԵՐԳՈՐԾԱՆՔ. նաց. գ. Ներգործութիւն. և ճարտարութիւն, հայթայթանք. *Ցեակք հնարքս ներգործանաց, գուք մովսէսի որդիք օրինաց ('ի ծածկել զյարուին քնի). Գնձ ։

ՆԵՐԳՈՐԾԱՐԱՆ. գ. Գործարան. գործի. *Գործի սպանմանն՝ եղեալ կենաց ներգործարան (կամ ներգործական). Ղ. ոփ. Եփեսէ ։

ՆԵՐԳՈՐԾԵՄ. եցի. ն. 'Ενεργέω. Operor, ago, facio, efficio, perficio, conficio, perago, agito, imprimo, constituo, եւ. Գործել 'ի ներքս՝ 'ի խորս՝ ուժգին՝ աչողակի. ազդել. հասանել. տիրապէս առնել. կատարել. տպաւորել. գոյաւորել. կացուցանել. (յն. էնէրղէօ. որ սակս թարգմանի և Աչողել, յաջողել.) Բէէօթէր էթմէք. *Որ ներգործէ զամենայն յամենայնի ։ Զայս ամենայն ներգործէ մի և նոյն հոգի. Ա. Կ. ա. *Ի վեցերորդումն զմարդն իւրով ներգործէ ձեռամբ. Մագ. *Զոր հայր և որդի՝ զնոյն և հոգին ներգործեաց. Զլուսաւորս սպա-

կէր՝ անհրժեշտ ներգործել։ Յորժամ ապա-
ուին առ ի մէնջ բարիքն, պատասխել զպատ-
նելիան յայնժամ ներգործես. Նար։ * Ներ-
գործեալ իմով ի վեր քան զհրաշս։ Որ ի
լուսոյ լոյս ներգործեալ զնմանելեաց գոյ-
ական։ Զանհատանելի անօրէնութիւն ներգոր-
ծեալ բանին յայտնեալ։ Ագաթ։

ՆԵՐԳՈՐԾԵԼ. Ներգործութիւն գործել.
զայնինքն արդեամբք և ներկայ զօրութիւն առ-
նել. * Յորժամ ներգործեսցէ. որպէս. կա-
րելին գնալ՝ յորժամ գնասցէ։ Զայսպէս
կարելիս, որ չև ներգործէ, այլ ունի զօ-
րութիւն ներգործել, ոչ ձշմարիտ հետեւա-
նալ հարկաւորին։ Յաստմանի ածայնոյն յա-
էհսախաղաց գոլն, որ է միշտ ներգործել.
Պերիարք։ Ե ընդ. անդ։

ՆԵՐԳՈՐԾԵԼ. լ. Ազդել. միսել. գծել.
* Զգեցեալ զլուսս, յորում ոչ կարէն ներ-
գործել նեսք. Ագաթ։

ՆԵՐԳՈՐԾՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐԳՈՐ-
ԾԱԿԱՆ. * Ներգործողական՝ քան այրա-
բար՝ ոյ զօրութիւն հովանի եղեալ կուսին.
Պաւագ. խզ։ * Ի ձեռն բնութեաց ներգործո-
ղագունից օրինակաց գուշակիցին օրինքն
զքոյ խորհուրդն. Մեխ. վեպ։

ՆԵՐԳՈՐԾՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐԳՈՐԾԱ-
ԿԱՆ. * Ներգործողական գոլ ասեն զծնուածն
որգոյ. այլ որպէս է ներգործողական,
նոյնպէս և քնաւորական. Կիւրղ. գանձ։ * Ի-
մանալիքն զօրութիւս ունին ի բարեգործու-
թիւն՝ ներգործողականս, և շարժութիւն իմն
գերազարդ. Մաշտ. * ի դէմս։

ՆԵՐԳՈՐԾՈՂԱԿԱՆԱԲԱՐ. Ն. Ներ-
գործութիւն. ներգործելով արդեամբք և ի
ներքուստ. * Հարկ ուրեմն է, Լեհաբանե ներ-
գործողականաբար ծնոյի ղորդի հայր, գոլ
միանշնաւորակից. Կիւրղ. գանձ։

ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Էներգեա, ἐνέρ-
γημα. Efficax operatio, actio, actus, ef-
fectus, efficacia, muneris functio, և այլն.
Գործողութիւն զօրաւոր՝ գործունեայ՝ ազ-
գոյ՝ աշխոյակ և որպէս քնական, առնելու-
թիւն. ազդեցուԼթիւն. աշխուԼթիւն. յա-
ջողուԼթիւն. զօրուԼթիւն. ՀՀԲ, ԲՀԲՒԲ. ասէ,
գՀՀՎՀՔ. * Ներգործութիւն է չարժութիւն ա-
րարածոցն։ * Ներգործութիւն է ըստ բնութեան
չարժութիւն. իսկ ախտ (կամ կիրք՝) արուածոյ
բնութեան. Նիս. բն։ * Եթէ բաժինք ներգոր-
ծութեանց, այլ ևս նոյն։ Բանասիրական յա-
ռնային մարդիկ տարածեաց զչարութիւնն իւ-
րոյ ներգործութեանն. Ածաֆ. ա. բ. Հ ը։ * Ընդ
ներգործութիւնն՝ ի սակս նուիրոյ ցուցանել
զնորա սակարութիւնն. Ագաթ։ * Խոսիանեցւոյս
ներգործութեան մասնաւոր թնչնոյն։ Ընտար-
միոն զօրութիւնքն մարմնական լինին, այլ ոչ
մարմնացան. սա միայն կրէ զնիւթս ներգոր-
ծութիւնս. Մաշտ։ * Ագ անմարմնաբար և
միայն ձևացութիւն ներգործութեան, իսկ սուտ
մարմնով և հանգերձ ձշմարտութեան՝ այն՝ նը-
մանութեան գործոյ, իսկ այս՝ գործ ձշմար-
տութեան. Յհ. խ. Հ։

ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Գործողութեան կամ
գործ արուածոյ և ներկայ. * Զօրութիւն ու-
նել, բայց ներգործութիւն ոչ։ Ներգործո-
ղ (զօրութիւն). որպան, կարելի գնալ, զի
պատ. և ունակք եղբեք ոչ են ներգործութիւ,
այլ զօրութիւք միայն. Պերիարք։ Ու-
նակութիւն, և ներգործութիւն. Ադամ։ Նշան։

ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Գործողութեան անուա-
նոյ յայտ. որ և ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ. Բայ է,
որ ներգործութիւն կամ կիր յարկացոյցէ։
Ներգործութիւն է, գանեմ. և կիր, գտանիմ.
իսկ միջին է, որ երբեմն ներգործութիւն, և
երբեմն կիր յարկացոյցէ. որպան, մեռանիմ,
տանիմ, խորհիմ ափսեայ, մուսացայ։ (այս-

ինքն հասարակ, և չէզոք.) Թր. վեբ։

ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ներգործելն. ներ-
գործութիւն. զօրութիւն գործողական. * Ներ-
գործութիւն զոր ինչ ասեմ, զայն ես ներգոր-
ծութեան ածային. Պաւագ. լ։ * Ագ է ներ-
գործութեան աերութիւն յարութիւնն. Լմբ. կանգ։

ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԻՆ. ա. Ἐνεργούν. Agens,
activus. Ներգործօղ արդեամբք. * Զերկուսին
Հշմարիտ ասել. որ ահա դեռ գնայ և զներ-
գործունն, և զդնացականն. Պերիարք։

ՆԵՐԳՈՐԾՕՐԷՆ. ս. Ներգործելով. ի
գործ դնելով. արդեամբք. * (Կատարել ըզ-
գործն) հոգի մտածօրէն, և մարմին ներ-
գործօրէն. այսպէս և ածութեան մարմնով
իւրով կատարեր. Ճ. Ե։

ՆԵՐԳՈՒՆԱՆԱՄ. ացայ. լ. Գունաւոր-
րիլ. գունուլ գոյն հատատուն. * Ոչք բազ-
մալի պաղովք ծագիկեան, խայծեցան, ներ-
գունացան, քաղցրացան և համեղացան. Հ.
Իւիի։

ՆԵՐԴԱՀՆԱԿԱՊԵՍ. ս. Ἐμμελῶς, λῆ.
Cum modulatione, concinne, commode.
Դաշնաւորութիւն ձայնից եղանակաց. զու-
գայարմունք ըզձից կերգելի նուագ ներգոր-
ծեալ. յարմարապէս. վայելչապէս. միաբանութիւն.
* Ոմն ի մէնջ ներգաշնակապէս, և ոմն ըզ-
ուեղով առ այսոսիկ չարժիցէ. Պաւագ. օրին։ * Ի
երծանեսցուք զքնարական քերթողուե-
ներգաշնակապես. Թր. վեբ։ * Որպէս ի պա-
րի՝ զանազան ձայնիւք արագունիւք և ծան-
րագ ուեիւք ի մի յօդաւորութեի ներգաշնա-
կապես խառնելով։ Օրինք մեր մի ել ասե.
և նորին առաքինութիւնք ներգաշնակապես
ընդ նմին ամենայն առօրինեալ լինին աչ-
խարհ. Աբէսա. Ե։ * Փոդեալ քնարական
ներգաշնակապես. Մագ. ծի։ * Փոդը ինչ
այգեօք առասպելաբ վարիլ պարտ է, եթէ
հանդերձեալ է մեք ներգաշնակապես յայտ-
նել զպյժմոս ասացելոյդ. Պաւագ. օրին։ Ք։
* Ուղղապես ասացեալ է, և ներգաշնակա-
պէս. անդ. Ջ։ * Ուեի զարհնաս զայս, և
ներգաշնակապես ուսուցանեք. Պաւագ. ասիր։

ՆԵՐԴԱՀՆԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. Ἐμμελὴς.
Concinnus. որ և ՆԵՐԱՆՈՒԱՓ. Յարմարա-
կան. զուգայարմար. Համեմատ. * Տնօ զներ-
դաշնակաւորն ձայնաստուածութիւս բազմութեամբ ա-
զեսցի. Յհ. զրիմ։

ՆԵՐԴԱՀՆԱԿԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐμμέλεια.
Apta modulatio, concinnitas. Բարեյարմար
յօդաւորութիւն. չափակցուի. Համեմատուե
ձայնից և չարժմանց. * Ըստ համեմատուե
եգեալ ոգւոյ անուն ամենեցուն՝ ներգաշնա-
կութիւս անուանեաց։ Կաթուածային՝ ապա-
ուղղնական և խաղալական ներգաշնակութ-
պաղաց. Ցհ. զրիմ։

ՆԵՐԴԱՏԱՒՈՐ. Տ. ՆԵՐԴԱՏԱՒՈՐ.

ՆԵՐԴԱՏԱԿԱՆ. ա. Ἔγκριτος. Dijudi-
catus, probatus. Բարւոք գաւեալն ի միւս.
փորձ և ընտիր համարեալն. * Ներգատական
և ընտրելաչնորհ ոք քո անուամբդ՝ կամ ըս-
զիակ գոլով լերկիր. Ագան. եիէ։

ՆԵՐԴԱՒԱՒ. ա. Ալն՝ որոյ հնութիւն է
նոր արդ, կամ ջիղ. որպես արջառաջիւղ. փոկ.
յորոյ վերայ պատեալ զքնոտ խոտ՝ վարելին
որպէս ձոպան, այսինքն չուան՝ պարան կար-
կամ և անուկանելի. * Ինէրպեն և. ինէր,
ինէրէ. * Հանեալ յասպազինէն զներգեալ
քսմբելաստպատ պարանն։ Ագեսի ձեռնարկն
ի ներգեալ այն ձգապարկ ալ հնակային. Խոր. Ք. 82։
(Լծայն. լատ. Ἀσχώνης, ἀσχονος. Nervus, nervus.)

ՆԵՐԵՆԱՅ, եան, եայ. Տ. ՆԵՐԵՄ, եա,
է. * Թոյլ սայ և ներեցայ ա. յն. Թղթոս.
Ռոմ. Հնոց։

ՆԵՐԵՒԻ, լ. ոյ, լ. ից. Σύμφωνος. Ve-
nia dignus, venalis, ex usu habilis. Ալն ոք

կամ ինչ, որոյ ընդ ներել. * Խոստնձա-
զանջն (կամ ոսկին) ներելի ողորմութեե
(կամ թե) է. Խ. Ջ. 6։ * Դարձեալ և նոքա
ոչ են ներելիք. անդ. ծՀ. 8։ Ուստի ասե յե-
սուս՝ ներելի մեզ ասի թեեն յանցանքն։
Խակ յասելն, * Նով մեզ ներելի է առ ի
չահան. Բրս. յոսւիփ. խոն թոյլ տուեալ է։

ՆԵՐԵՄ. եցի. լ. և ն. Ἀνίημι, ἐπιχωρέω,
συγχωρέω. Locum do, cedo, concedo, per-
mitto, dimitto, missum facio, indulgeo,
veniam do, են. (ինչ, թ. ընէր. այսինքն տե-
ղի.) Տեղի տալ. թոյլ տալ. թողուլ. թո-
ղացուցանել. անտես առնել՝ ընդհնել. քա-
ւել զյանցանս. զիջանել. անտալ. խնայել.
ՒՀՀ փալ. ալ խէՒԼ. գոյ ՀՒՐՒԼ, պոլ ՀՓԼԼ-
ՀԼ, ՒԼօզ գՀՓՎՀՔ. * Կորուանիցիմ զնոսա,
և ոչ ներեսցես ամենայն տեղեացն վասն յի-
սուն արդարոյն։ Ոչ ներիցէ մեզայց և անօ-
րէնութեանց չերոց։ Ոչ ներեցից նոյ։ Ցանձն
առ, ներեաց, և արար ընդ նոսա խաղաղուի։
Զայլ սուսեմ՝ ներելով, և ոչ հրամայ տա-
լով։ Ներելով առնել զպատուհասն. ևն։
* Գնեղեցկագոյն ասացեր, և ներել պարտ է
ատցունց (բանից). Պաւագ. օրին։ Ե։ * Ի կատուին
հրեշտական ներքեր յանդրայ, և ոչ եմէ նո-
րա ինչ զօրութեի ժուժկալելր. Կիւրղ. ծն։
* Գաւ եղն՝ արքել է. և ներելն՝ չածել զպա-
տիժն ընդ մեղացն ի վերայ, այլ տալ աեղի
ապաշխարութեան. Խոր։ * Ներեսցուք զի
ներեսցի մեզ. Աա օրս. ծա։ * Համբաս նե-
զութեանս մերոյ հասեալ է ի ներօզ լսո-
զութեի ինքնակալիդ. Խոր. Ք. 57։

ՆԵՐԵՆ. Καρτερέω, ἀνέχομαι. Patior,
sustineo, contineo me. Կալ միասլ առ ե-
տեղ հաստատուն. տոկալ. հանդուրժել.
համբերել. յարատևել. յանձն առնուլ.
տանել. դիմանալ. դինչ բռնել. փայծըղ
փորձագ. * Ջօրացան, և իբրև անմարմին նե-
րեցին ի մարտի։ Ներեսցի յասպարիզիդ, զի
պատկեսցիս Մարդիկ մարմնաւորք իբրև ան-
մարմինք ներելին ի տանջանս։ Ներեսցուք
առ. տուղ ժամանակ մի մարմնով. զի գյաճ-
ռենական կեանս վայելեսցուք։ Հոգեավ.
Թեոփիլ. ի Ա։ * Արքայքն զիմպգ համեմ-
րութիւն կան, և զիմպգ ներեն ասոյ տրամու-
թեանցս. Խոր։ * Որում ոչ կարացեալ նե-
րել՝ Թագաւորին. Խոր. Ք. 80։ * Ոչ ներելոք
լսել լինչ յասացելոյն։ Ընդկէն վաստակք
քանզի ընդեցաք չվաստակելոյն։ Զոյս և
ած կամեցաւ, բայց ոչ ներեցեր իւրև մըթ-
նացաս, ոչ ներեին չինդրել զարգագանան.
Ոսկ. յհ. ա. 30. 33. 42։ * Խնամքն ձայ ոչ նե-
րէ, այլ բազում անգամ փրկէ. Ցհ. առաք։

ՆԵՐԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. որպես յն.
Ἐμφασις. Երևելի կամ արտաքին նշանակ՝
ներքին և աներևոյթ գիտաւորութեի. ան-
արկութեի իմն. և Աբրաքեն երևոյթ. ըստ-
ձոխ մը. իւրեքն. և այլ երեցուն բան. Ին-
ներէն. * Ջոյլն ի յոգւոյն ծածկեալ. ներ-
երևութեի մատոյց եղելոյն՝ ի խանդաղատա-
նաց գորովոյն, և լռեալ գագաթեաց. Փիլ-
իմաստ։ * Որ զինչ յօգս լինին երևմունք, ո-
մանք են ըստ ներբերութեի, և ոմանք ըստ
ենթակայութեան. իսկ ներբերութիք՝ իրի-
գէս, որ են աղէ զուգք (ծիածանք), և ցօղք,
և այսոքիքն. Աբէսա. Տ։

ՆԵՐԵՐԶԱԿԱՆ. ա. Բղձական, կամ
ըղձալի. յաջարական. * Ընդ տատամսագոյնն
առանց ձանձրանալոյ զներբղձական տնտե-
սութեանդն տալագանեալ զանբարգաւաճելի
քանից ձնհաւորու թի. Ճ. Ա։

ՆԵՐԵՒՆԴՈՒՆԱԿ. Տ. ԸՆԴՈՒՆԱԿ. * Հո-
գւով խնով զօրացեալ, անձառելիացն ա-
ձնոյնի լինիք ներելոնակ. Պիսա։ * Ջայս
նիւթ գտանի ներելոնակ, որ սիրապես

ընդ նա խառնի. Լմբ. պրպ: *Ներընդունակ չնորհացն անվախճան. Գնձ: *Ներընդունակ են վաստաց. Մխ. ապոր:

ՆԵՐԸՆԴՈՒՆԱԿԱՆ, ի, աց. ք. Ἐνδεκτικός. Contingens, probabilis. Որ անխափար կարէ ընդունել զգալ և զվճակ ինչ, և կարէ չընդունել. կամ կարէ ընդունելի և անընդունելի լինել լսելեաց իբր կարելի ինչ. անվստահաբար. (հակագրեալ Հարկաւորի.) *Ցաղագս ներընդունականին, և ոչ ներընդունականին. և յաղագս անկարին, և հարկաւորի: Հակագարձէ կարելւոյն ոչ գոլ, և ներընդունելոյն ոչ գոլ ոչն հարկաւոր ոչ գոլն, և հարկաւոր ոչ գոլ. իսկ ոչն կարելւոյն գոլ, և ոչ ընդունականութեն ոչ գոլ՝ անկարելին ոչ գոլ, և հարկաւոր գոլ. Գիբիւք: *Կարէ ոչ գնալ գնալին, և ոչ հաւանիլ հաւանելին. վասն զի ներընդունական զբնութեիս սոցա պատահեալ գոլ: Կարելին և ներընդունականն յայսմ տեղւոջ հակագարձեն առ միմեանս, ևն. Այս. պերիոյ:

ՆԵՐԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդունելն յինքն ի ներքս. *Աչքն խաւարեալ ոչ ձգի ներընդունելութեան լուսոյ ի տեսուն արարածոցս. Վքս. ծղ:

ՆԵՐԸՆԴՈՒՆԻՄ. հ. Ἐνδέχομαι. Recipio, suscipio, sum capax. Ընդունել յինքն, և ընդունակ գտանիլ. *Աչք ոչ ներընդունին են նիւթոյն, այլ միայն զուարթականս նոցա կրեն: Քաղցրուն լուսոյ զուարճացուցանէ զներընդունող աչսն. Լմբ. ծղ: *Գաւատահաւն է, որ ներընդունի նոյնոսմ գոլ, կամ ոչ գոլ. Գրիգ. Ն Գիբիւք. տես:

ՆԵՐԻԽԱՆԱԿԱՆ, ի. Տ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ. ա. գ. *Ջբանականն, որ է ներիչ խանական ի մէզ, և ոչ պատկեր՝ երկուկի երասանակ ի ձեռն առեալ ներիչխանական նիւ, և բանական սեռի. Քէբ. ւերբ:

ՆԵՐԻՍԿ, ի, ից. ա. գ. Ներսանձն. ա. նոզ գլաստուկ անձն ախրակա. քառն անձն խակական, էական. *Անձնին, և ծնիցելոյն, և ելոզուածք յերկաքանչիւրոյ ներիսկիցն որ հոգին. Քէբ. ւերբ:

ՆԵՐԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Լինելութիւն. եղանութիւն. ծնունդ. *Ապականութիւն ներլինելութեան ներհականայ: Համանգամայն ընդ ներլինելութիւնն բանին (այսինքն բանականին) առեալ լինի մարդումս: Ներլինելութիւնն է ներհական (եղծումն). Ցհ. խմ. երե:

ՆԵՐՀՈՀԵՄ, ի, ից. ք. Ἐμφρων. Prudens. Ունակ խոհեմութեան. խոհական. զգաստ. զգայուն. *Ցայնժամ ոչ իցէ ներխոհեմ. Գլագ. օրին. ը: *Ներհական ներխոհեմ խաղալիկս մինչև աստանօր հասաւ այժմիկ խաղացիալ. անդ. էլ: * Որ առ ներխոհեմն բարեփառ Թուին: Մանաւանդ *ի ներխոհեմին միշտ լինիցի. անդ: *Ա յաղբիկ ամենայն մարմնոյն են ջրեալ, և որչափ ներխոհեմականքն են, նուազ մարմնոյն. Գլագ. փխ:

ՆԵՐՀՈՐՀՈՒՐԴ, հրդոյ, գոմ. ա. գ. Ներքին կամ բուն խորհուրդ, կամ ունօղն զնորհուրդ գազանի. *Տուր զքեզ ներհոր հրդոմանն բանի, և մի զնորհուրդ բանէն առ քեզ բանագտալ Թիւրիմացիս. Ցհ. խ. եշ:

ՆԵՐՈՒԱԾԿԻԼ. ք. Ծածկիլ ի ներքս. Թաղիլ. *Ի տապանին ներծածկիլ սնարինով: Ի տապանի (կամ ի գետնի) ներծածկիլ. Թէոդոր. Խլ. Ե Հայրապ:

ՆԵՐՈՒԱՒԱԼԵԼ. Տ. ԾԱՒԱԼԵԼ. * Տաւածափիւռ ներծաւալեցաւ ուղէշ արձակ. Թէոդոր. Խոռ:

ՆԵՐՈՎԱՑԻՆ. լաւ ևս՝ ներծոցային (լատ յն). Ἐγκόλπιος. Encolpius, sinualis. խո. Golfico. Որ ինչ գտանի ի ծոց ծովու. * Որ ի գիշերացեալ երկրէ ընչեալք լինին (օգք), գետնայինք լինին ասացեալ. իսկ որ ի ծովային ծոցոյ լինին ոստուցեալ, ներծովային. Աբէոփ. ՃՁ:

ՆԵՐԿ, ոյ, ոց. գ. Βαφή. Tinctura. Կաւիճ՝ որ տայ զգոյն կամ գերանգ, և նիւթ գունաւորելոյ պոյ, և պոյանչէ վէ. *Ջներկն ոչ ընգունիցէ (յանձինս). Բրս. մէ: *Ապականեալ զնմա ներկս. Ս. էեփ. Ը: *Ջմարմինս լոսաց ալիւնն սքեց, զորս ընկալցիս քեզ կոյս վառ ներկոց. Գնձ:

ՆԵՐԿԱՓՈՐԸ, ի, ացս. Տ. ՆԱՐՕՑԱՆՆԵՐԿ. Βαφεύς. Tinctor. պօտաճը. և խաս պօյա էգիձի. * Գոհանաւագ, որ Թարգմանի ներկագործ ծիրանեաց այլազգեայն գեղեստս, շմաւոն եպիսկոպոս. Աբէր. ա. ւ. 14: * Ներկագործ զընկով զընկալ (այսինքն ըստ արուեստի ներկագործաց ընտրելի առնելով), և կազմիչն կերպասագործք, ոսկերձիկ յօրինիչն, զայլ հասանելոց պատրաստիչն. Շ. փազ հոխ:

ՆԵՐԿԱԶՄԵԼ. Տ. ԿԱԶՄԵԼ. * Ձեռք ի պէտս օդնականութեան ներկազմելոյ. Ցհ. խմ. ոգ:

ՆԵՐԿԱԼՈՂ. Κατακρατής. Ըմբռնօղ և արգելօղ. *ի գերեզին՝ որ բռնաժականքն են, ներկալօղք են ապականողացն ընտանեաց ցեալք մարմնոցն. Բրս. ծն. (այլ Ա. ներկալ ցողք, որ է սխալ:)

ՆԵՐԿԱՆ, ոյ. գ. Իբր ներկուած. ներկիծ. ասի. *Կարմիզ է ապաչխարուին ներկանա մեզացն ապիտակացուցանել. Մանգ. ք:

ՆԵՐԿԱՆ. ա. իբր ներկեալ. տոգորեալ. *Մերկեաւ յինէն ըղ քաւթ մեզաց՝ ըզտորմաւգինն արեամբ ներկած. Շոչ: և ցՁ օրդէ:

ՆԵՐԿԱՆՈՑ. ա. Իբր ներկեալ. * Գարչելի ալևոյ՝ ներկածոյ (կամ ներկուածոյ) ունելով զչէրտ. Խոր. ք. 85:

ՆԵՐԿԱՆԱՆ, ի, աց. ա. Βαφικός. Tinctorius. Ունօղ զգործութեն ներկոյ կամ ներկելոյ. որ ինչ առնէ ներկոյ. * Գիտացեալ հովուեին, եթէ կանքեալն այնպիսի ներկական քնուն ունի, հրապարակեաց զայն. Ն. ննս:

ՆԵՐԿԱՄ. կացի կամ ցայ, ցեալ. ե. Ἐνίσταμαι. Insisto, insto. կալ. ի վերայ կալ. կայանալ. գտանիլ ներկայ. հաստիլ. կարգիլ. * Պահականաւոր ժամանակ ի յայնժամ ներկացաս. Բրս. ծն: * Կայանան և զտեղի առնուն. ոգւոյն, որ ընկնիցէ վախճան՝ գիշերոյ է սկիզբն, և զամիս և զտարի ներկացեալս. Փիլ. այլաբ:

ՆԵՐԿԱՑ, ի, ից. ա. գ. Ἐνεστώς, παρών. Praesens, quod adest. Որ ի միջի աստ յանգիման կայ արդ և այժմ. առաջիկայ. այժմու. արդիւ. այժմեան ժամանակ ընդ. միջ անցեալոյն և ապագային. և Անցաւոր կենցաղս. առնենիս եղածը, հէմոնաան. հազբրգոփի, հոզբրգոփի, էխիթի, իլզոս. *Երկեզ զանցեալ ժամանակն ասէ, և այսօր զներկայ ժամանակս, և յապեռեան զհանդերձեալն ասացառ. Ոսկ. էէբ: * Ներկայ ամմանակիս գիշերային հանգիստս. Ցհ. խմ. ոգ: * Ի ներկայսումն և ի հանդերձելումն: Ջներկայիցս, զոր արգէն ունիմ, թէ զանցելոցն, զոր միճ ըրեցի: Ի ներկայսումս, և առ ի յապայսն: Ոչ միայն ի ներկայսումս, այլ և յապառնեիսն: Ի ներկայսումս նախահոգականաան զբարացուցեալ զապառնեացն օգուտս ցուցանէ. Խոր: Նար. իէ: Պիւ: *Ձանապարհ հանորեաւ ըզ ներկայ վայրս լցեալ աւազակօք, և քարիք գարի գայեիտնից կենդանի. Վբ. հր. Ե: *Ընդ ի մարդկանէ ոչ ոք է՝ որ ի ներկայիս յաժարութիւն ելանէ. Կլիմաք:

ՆԵՐԿԱՑ. Ըստ քերականաց՝ ժամանակ բայի յայտնիչ գործոցն. *Լայ... ամմանակք երեք. ներկայ, անցեալ, ապառնի: Բազազանութեն ներկային ընդ յայտ ձգին. Թր. էեբ: *Ստոյգ բայ է ներկայն. իսկ անցեալն և ապառնին՝ հոլովմունք ազգման: Կոչի ներկայ, որ այժմ կայ: Ներկայ, որ է միշտակայ. Երէ. էեբ:

ՆԵՐԿԱՑԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. * Բայց ի հաստել ներկայական՝ ժամանակիս՝ որ դիպեցան, բարի աւձն ըսպառեցան, և քազ յորութիւնք գառնացան. Շ. եէես:

ՆԵՐԿԱՆԵՄ, կի. ն. իբ. կայ, կիմկեայ. որ և ՆԵՐԿԱՄ, կեցի. Βάπτω. (լծ. Թ. գալ. Ներմ.) Tingo. (լծ. Հ. Թանալ.) իսկ կարմրով ներկեալ, ἠρυθροδανώμενος; rubia tinctus. և φοινίζω, φοινίσσω, rubefacio. Ներկով օծանել՝ շաղախել՝ տոգորել. գունաւորել, Թանաւել. ներկել. պէլէյբէլ. պօյաֆ, պօյալաֆ, պալաչքըֆ. * Սաստակեալ ալտով ներկ (կիմ ներկ) գնա: Ի ցօղոյ երկնից մայրին նր ներկաս (կիմ ներկեաս): Աբրկեալ զնա. հանդերձ ներկեալ արեամբ: Մորթս իսյոց կարմիր ներկեալ: Խոյրս ներկեալս. ևն: * Սաստկացեալ ալտով ներկեր գնա ... յայնմ ալտոյ՝ ասէ յովք, եթէ ներկ ած զմարդ. Խոխ: * Սևացեալ ներկան մորքք մայրինոց նոցա. Եղիշ է: *Ծխոյ ազատգութիւն ներկանի. Պիփ: * Բռսորային կայլակք ներկեաս: Որոց արևամբն ներկեան ազկոյզք խաղողոյն. Նար. խաս: Լապ. ծէ: * Որք զծիրանի պատմուճանան ներկանին: Ընգկէր յարեան քո ներկեաս. Բրս. մէ: * Ձագք աղաւնեաց ի քեզ ներկեան երես. ասէմ. Գբ. փգ. էէմ:

Նմանութիւն ասի. *Ո՛վ ազատութեն անձն իշխան, որ ներկանէ զանձինս ի պէսպէս գոյնս՝ յոյ և կամի. եթէ կամի, ի ագելութեն, և եթէ կամի, ի ապիտակս. Երէ. Ա. արեաէլ: *Միշտ ներկեալք ի չարութիս. Ոսկ. ես: *Օգք ներկան խաւարասաս: Ներկան նոքա նախանձս. Երէ. համբ. Ե ծն: * Ա՛յր ումն ներկեալ բազում յանդգնօք ո. այսինքն ծրգեալ, ազատ ղեալ. Լմբ. յայտ: * Ջի մի ներկեալ այսպիսի բանիւք, գտանիցի անզգօ ո. այսինքն պղտորեալ. Ճ. Ա:

ՆԵՐԿԱՏՈՒՆ, տան. գ. Տուն կամ գործարան ներկանելոյ. ներկոց. պօյախանէ. * Ցայգբունի ներկատունն գև բնակեալ. ապականեր զամենայն ներկան. Ս. էեփբ. Ը:

ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ἐνίστημι. Instituo, constituo. կացուցանել. հաստել. *Աձ ի մարմնոյս բուսական ինքեան և միաւորեալ ներկացուցանելով զմարդն. Բրս. ծն:

ՆԵՐԿԵՑԱ. կեաս. ա. Իբր ներկայ, կայիս. * Ճանապարհ վիրկեալ զներկեալ վայրս: Ծիծաղի զներկեաս. Վբ. հդ. յ:

ՆԵՐԿԵՄ, եցի. Տ. ՆԵՐԿԱՆԵՄ, կի. *Ոչ զարիւնն ներկել մարթի, և ոչ զմիանգամ կալմիլ ներկեալ ի սպիտակ գարձուցանել. ՍԷէբ. Ը: *Անսի եւլալ արիւնն ներկէ զեղջիւր քառանկիւնի խաչիս. Շ. էոյէբ: *Չարք նոյա կերպասս ներկանէին օսար արեամբ. և նա զգեստս ոգւոյն ներկեաց արեամբ մայնոյ. Ճ. Բ: *Ջարեանն կարմրութեն, յորմէ ներկեցաս լեզուդ: Յաղագին աւենին ներկիցի. Ոսկ. ն. Ի. 5: Ճ. Գ: * Ջարայուցին զկաման, և բանիւք բանաարկուին ներկեցին զնորդուրդան. Լմբ. ասակ:

ՆԵՐԿԵՍ. Տ. ՆԱՐԳԵՍ կամ ՆԱՐԿԵՍ:

ՆԵՐԿԻՉ. ա. Ներկող. Ներկագործ. Նաթսանակ. պօյաճի. * Տանջկէն զներկիչն: Եւ ներկիչքն մեծաւ գոհութիւ վասս և առն ՃՂ. Ֆ = Ց. էեփբ. Ը:

Ներկոց, ի, ից. Տ. Ներկածոյ։

Ներկուած, ոյ, ոց. գ. Βαφή. Immersio, tinctura, color, macula. Ներկելն, լուն. Թաւաւումն. և Ներկին առեալ գոյն. Նարօտ. անգոյր. բիծ. արատ. սպաս. պոյտ. և այլն։ *Ցօրինէր զգլուխն երկին երկին Ներկուածօքն գունակաց. Եփր. ի. 64։ *Ներկեալ երանգ ներկուածով ձորձոց (անկեղծին՝ ի ձեռս աւազակաց). Նար. ծիբ։ *Զերկաթոյն սրուելիւն և ներագուելի ունկնի գրոցն, և զկապարոյն զներկուածն գրոյն, զի հանապազ մնացեն գրեալքն. Խոր. ։ *Սէր սիրով լուացին զկապուտակ ներկուածոյ նախանձուն. Եղիշ. ը։ * Որպէս ջուր լուանայ և մաքրէ զալտ մնրմնդոյ, այնպէս և խոստովանութիւն սրբէ զներկուած անուրէն հոգւոյն. Մագ։ *Առանց ներկուածոյ էր, և գեղեցիկ. Տօնակ։ *Աւրտասուքն զամենայն ախտ ողողէ, և զամենայն ներկուածս սրբէ. Խոխ։

Ներկուածոց, ի, ից. Տ. Ներկածոց։

Ներկուիւ. ա. Ἐντριβής. Tritus. և diligenter versatus, eruditus, peritus. Կըռեալ յոյժ. Հոմ. խիտ և կուռ, ապահեծ. ի ածի, ալեկ ի ինած. ուշիմ. և ուշ ուշ։ *Ի կոհակաց կուտակելոց ներկուռն ալևայն յաբուղելոց յուզեալք։ Ներկուռ ուղևորութիւն անմոլար ետուժամբ. Մագ. իշ։ Նար. ։։ ։ *Իբրև զօրավար ռազմանել՝ թէ որ մասն իցէ սպառազինեալ, կամ ներկուռ և գիւրաւար ըստ բարձրագոյն Ճանապարհին. Ոսկ. գծ։

Ներաւել նմանութիւն, կիրթ. քաջ կըրթեալ. միչամուխ ի խորս ուսման. ներհուն. հմուտ, և հմտական. ալեկ վարժած ուղղածած. վարժ. վարգոփ, ալեմ. *Ներկուռ իսկ ոչ եմ լեալ այգպիսի արհեստից. Պլաք. օրին. ։։ * Վերծանութիւն ներկուռ քան առողջանալ թէ՞ն. Թր. ։էր. իմն ըստ նմանութիւն կուռ պողոտայի։ * Ներկուռ զանգագար կրթութիւն ասէ. Մագ. ։էր։ * Ներկուռ. ներ՛գ նախիգիր միայն է (բաղագրական). իսկ կուռն ասելով զանգագար կրմուռի ասէ, այսինքն ազդուցապես կռալ, կրթել զինքն ընդհանրացուցութիւն։ Իբր ներկուռ ձանձարով գոլ ծանօթ նոցա. Եփր. ։էր։ *Օչ հրաժանգից վարժարանի՝ չեմ ասելոյն ներկուռ բանի. ՁՈ՞ ։էրէ։

Ներկուցեալ. նոյն ընդ վ. * Որպէս ասէն Հոգիաբոյրք՝ ածային աեսարանին ներկուռալքն. Քէր. ։էրէ։

Ներկրնել. ՁԻնքեան բերել. պարունել կել. ։ր. պարունակել. Ἐμβέρομαι. Contineor. * Տերունեան օրինացն՝ ի հինգ գիրս վերագրեցելոց ... և ոսկայն բազում այլոյն ներկրեցելոցն իրացն. ևն. Փիլ. իմաբ։

Ներհակ, ի, աց. ա. Ἐναντίος. Contrarius, oppositus, adversus, adversarius. Հակեալ՝ի միւս կողմն. հակառակ, հակակայ ծայրէ՝ի ծայր. ընդգեմ. ընդդիմակ. և հակառակորդ. գաբեաբ. ըբե. * Ձմարդ ներհակք միաբանեսցին՝ բայց՝ի տարերց. Սաթ. հանթ։ *Ներհակայն գոլ ընդունական։ Ընդունական ներհուակացն է (անհաան)։ Ոչինչ թուի համանգամայն վներհական ընդունել. Աբիսա. աթոր։ * Խարոյն կամ ներհակեալ քեզ պատահելոյ. Շ. ՌԸՒ։ *Ի մասունեք ընդնա բղխեն, և անվհատ վնորին ներհակն. Նխ. ծը։ *Ե՛ նոցա առ ամենայն բան ընհերհակն մերձ գնել. Իգն։ * Ցամաքնայն ներհակս, որ են ախտք և առաքինութիւնք, գնեացուք ներհակով առաքինութիւնք ժամ չարժելոյ ախտին. Վրք հդ. ։։ * Խափանեսցէ զամենայն ներհակս իշխանութիւն. Ան. ելիչ։ *Ներհակս ինձ զօրացուցի ապառումս և անկուելիս։ Բազմահատուած էութիւն բնութիւնս՝ ներհակք միմեանց՝ի պատերազմի։ Ընդհ՚ր զինեցար ընդդեմ քո ներհակ. Նար. իա. իէ. իշ։

Ներհականաբանել. Ընդդիմաբանել. կամ հակառակ խօսել. * Որպէս յաւետարանին համառօտել վերծանութիւն՝ ներհակաբանելով ա՚ծամարտին. Քէր. ։էրէ։

Ներհականար. ս. Ἐναντίως. Contrarie, contrario modo. Հակառակաբար. ։ր հակառակն. գէմընդդէմ. * Ներհակաբար անկարելին հարկ եղուծն բացատուեալ լինի ։։ այսինքն ընդ հակառակն՝ հակագրին անկարելին և հարկաւորն. Պէրթոս։ *Ներհակաբար տալով զոր ատ ընկալան. Շ. ։ *Ջնոյն և հուր ներհակաբար բերէ յինքեան, լուսաւորել և հրդեհել իւր զորութիւն. Շ. իմ եղէ։ * Ներհակաբար՝ խրատու լըրին. Գր. ռչ. եչմ։ * Մի ներհակաբար վարիք ի վարժ քրտանց վատակաւորի. Եփր. ։էր։

Ներհականական, ի, աց. ա. որ և Ներհական. Ներհակ. գիմամարտ. անմրաան. * Ցոյժ հակառակեալ ընդ քեզ ներհականական վիճաբանութ. Մագ. իէ։ *Ըստ ժամանակս յուզմունց ներհականացս։ Դիմամարտութիւն անհակից, և խառնութիւն ներհականաց. Նար. ։. ծէ։ *Իակ զընձայից լուսաւորացըդ չարժական, դեմ յարևելս ասէն գնալ ներհականաց. Եփր. ։ա. իր։

Ներհականապէս. ա. Կրօղ կամ ունօղ զներհակութիւն ինչ. * Սկիր և հագար ընդդիմամարթ միմեանց (և) ներհականապէս. Նար. իև։

Ներհականամտութիւն. գ. Ունելն զըք հակառակ միտս կամ վնասհատրդս. * Զայր անուանէ զներհականամտութիւն այլազգեացն. Համամ. ասա։

Ներհականայի. էրմոլ. այսինքն ներհակ կայ. որ և Ներհականանա. Հակակայի. ընդգեմ կայ կամ եւանէ. հակառակի. Ἐναντιούται. Adversatur, opponitur, repugnat. (ըստ յեանոց ասի Ներհակել.) էեմ իելլոց. գաբեաբ լըգիաբ. * Խառնուած բնութեն ոչ ներհակայի ցանկութեաց մարմնոյ, այլ և գործակից լինի։ իակ անձն (այսինքն հոգի) ներհակայի. Նիաս. բն։ * Ջկամաւորն պահանջէս զերկրպագութիւն. և ոմանց ակամայն ներհակայի. Շ. բաբէբ։

Ներհականն. ա. Ἐνάντιος. Contrarius, oppositus. Իբր Ներհականական. ներհակ. հակառակ. էեմ. գաբեաբ, ագօր. * Ներհական մասանցն երեսաց առ ներհական մասունս լինիցի վերահասութիւն. Պլաք. գխմ։ * Կիր ինչ ներհական՝ի ներհականէ լինիցի պատճառ. անք։ * Ներհականաքն զներհականան բժշկել պարտ է. Պլաք. օրին. ։։ * Բայց է գոյացութեցն՝ ոչինչ նոցա ներհական գոլ. քանզի նախկին գոյացութեն զինչ ինչ լիցի ներհական. Աբիսա. ագօրգ։ * Ներհական տարրութիւնք, կամ պատահմունք. Պօրթ։ * Ոչինչ է նմա ներհական։ Բարեաց պատճառ մի է. եթէ բարոյ չար ներհական է, չարաց պատճառ բարոյութ. Դիոն. ։ճծ։ * Ոչ է ներհական էութեն էութեի. կիւրղ. գանչ։ * Նա զի ներհական խաւարի է լոյս, ուսման ինչ ոչ են պէտք. Սաւի. ։ա։ * Վասնել զներհական զօրութեցս ոչ օծելոցն խաւսարազետից. Մագ։

Ներհականագոյն. ա. Ἐναντιότερος. Magis contrarius. Առաւել կամ յոյժ ներհական. * Եթէ ներհական սոցա միոն, և ներհականագոյն բացատութեն, յայտ է՝ զի սա եղիցի ներհական. Պերիաբ։

Ներհականանալ. Տ. Ներհականութ. * Պատանութեի՝ ներլինելութեն ներհականայ. Ցհ. իմ. երե։ * Թէ երկոքին նոքա միմեանց ներհականան. Երզն. ոթ. երի։

Ներհականութիւն. Տ. Ներհականութիւն։

Ներհականապէս. Տ. Ներհականաբար. * Որչափ ներհականն այսոցիկ պատահէ, լինիցի ներհակապէս. Պլաք. օրին. ։ * Խոհավաճառութիւն յամենայն քաղաքի եղև՝ ոչ՝ի սակս ինասու, այլ ամենեին ներհակապէս. ած. իա։ * Ի բաց զպարձումն ներհակապէս դրութեցն օրհնաբանել ։։ այսինքն բացառ քան դրութ խօսել զնա. Դիոն. ճծ։

Ներհականաբեր. ա. Հակառակաբեր. մակգիր սատանայի. *Ներհականաբերն հակառակապատիս պատրաստութեալ. Ածան. եիչ։

Ներհականաիոր. ա. Ունօղ զներհակ. ներհականիկ. * Անեղն՝ ներհակ ոչ ունի. ներհականաւոր՝ եղականքն և կցուածոյքն են. Եփ։ իէ։

Ներհականութիւն. գ. որ գրի և Ներհականութիւն. Ἐναντιότης. Contrarietas, repugnantia, oppositio. Ներհակն գոլ. հակակայութ. գիմամարտութ. իգիմանի. հակառակութ. Ներհակութ քանակին առ՝ի տեղին Լուսի գոլ։ Ե ներհականութ և յաբընչոյն. սրկէն, առաքինուի չարութ ներհական է։ Գոյ և ներհակութ ևս ըստ որակին. հիւան, արգարութեի անիրաւութեի ներհական է, և սպիտակութեի սեւութեի։ Ընդունի առնելգ և կրելգ ներհականութեի. Ածիսա. գաբեաբ։ *Փրկեաց զիս՝ի ներհակութէն Թշնամանցն։ Մի ներհակութ ինչ առներ Ճանապարհիս, զոր ընտրեցի սիրով վս ՁՈ՞. Վրք հդ. ծիբ. իէ։

Ներհաձիմ. Տ. Նաճիմ. Ո՚ԱՒՔ։

Ներհաւ. (կամ Ներհաց, կամ՝ Ներհիւս.) Բաւ անասոյգ. որպէս Միաձեալ, կամ՝ մերձաւոր. *Պօղոս հաղին երկնաւորի սեղան օրինաց, և ներհաս սեռոն յոի. Ճ. Ա։

Ներհիւսական. ա. Ներհիւսական բաղ կացեալ. զօգեալ. միացեալ. * Ներհիւսական մարմնով. Քէր. ։էրէ։

Ներհիւսեմ, եցի. ն. Հիւսել ընդ միմեանս. շարահիւսել. բաղհիւսել. յօրինել. *Ներհիւսեացուք քաղցր եզանակ՝ վայելչահիւս երբեակ անձանց. Շ. փա։ * Փողին ներհիւսին բազմատիպ պատուածք՝ի թելս բանի. Նար. ծբ։

Ներհիւս. ա. Հմուտ յոյժ. խելամուտ. Ճարտար. փորձ. կիրթ. * Ջմարդինն և ներհմուտ բժիշկք բժշկեն. Եփր. ոգ։

Ներհմութիւն. ա. Հմուտ յոյժ. խելամուտ. Ճարտար. փորձ. կիրթ. * Ջմարդինն և ներհմուտ բժիշկք բժշկեն. Եփր. ոգ։

Ներհմտանալ. ս. Քալ հմուտք. ուիք բառիս. * Ընյլ կրթելով ներհմտաբար սեղեացան. Եփր. ոթ. երի։

Ներհմտական, ի, աց. ա. Ἐμπειρικός. Experientiam sequens, habens; peritus. Ներհմուտ. կիրթ. փորձ. և կրթական. փորձական. փորձառական. Ճարտար. * Որպէս այնք՝ որք՝ի ներհմտականաց բժիշկացն են, որք բաղում ղեղս գիտելով անգիտանան զպատճառս ներգործմունք գեղոցն. Սահմ. ծբ։ * Ներհմտական քերթողն հոմերոս։ Ներհմտական քերթողքն։ Ներհմտական բժիշկ. որ գիտելով մի գեղ հմտաբար զբերականութէի. Քէր. ։էրէ։ * Ջգուշացուցանէր զմեզ ներհմտականս առնել այսպի-

սոյ խոհականութեանէ. Մ գ. կ։ *Գանձացեալ. մարդական, ձիւաւորիչ ներհմտական. Ը. առ գդիբ գ ։

ՆԵՐՀՄՏԱՆԱԼ. ց. հմտանալ. *Ա՛ւ ի առցուն ներհմտացեալք ամենայնի խնամոյ. Ը. հրեայ ։ *Ներհմտացեալ յարհեստ գինուց՝ ըստ հրահանգին հաւատմեցուց. Ը. երես ։

ՆԵՐՀՄՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Հմուտացուցանել. խրատմուտս առնել. *Կամեցաւ ապա մարգասէր սէրն երկնային խորհրդոյն զնոսին ներհմտացուցանել. Լմբ. յայտ ։

ՆԵՐՀՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. *Եμπειρία. Peritia, experientia. Խորին հմտուի՝ մանաւանդ փորձառական. վարժուի. կրթուի. սեղկուիլ գիտուիլեց. փորձ. *Գիտուիլ (է չորեքկին). հմտուիլիւն, ներհմտուիլիւն, արհեստ, մակացուիլիւն։ Հմտուիլիւն է միոյ իրի անպատճառ գիտուի. իսկ ներհմտուիլի է ընդհանուր անպատճառ գիտուիլի. Սահմ. բիբ ։ Ա գբեր. ։ երբ. ։ երբ ։ *Ներհմտուի քերականի, այլոյ քերթուիլն քերթողի. Ը. վիպ ։ *Ցոր խնամոյնիք՝ ներհմտութեամբ յայս վարժեցան. երբ. ։ երբ ։ *Իւրաքանչիւր ցուցանելով զկարողութիւն բնական ներհմտութենէ առ ի գնուցն մարտակցութիւն. Ճ. Ա։

ՆԵՐՀՈՍԻՄ. եցայ. ց. Հոսիլ ի ներքս. ընդ մէջ մտանել. *Ներհոսեցեալ պատահ անքնաւական տարերաց. Մգբ. Լ։

ՆԵՐՀՈՐԴԻՄ, եցայ. ց. Հորթիլ, հարթիլ. բաղեալ լինել Ճանապարհի. յատաղ խաղալ. *Եւ եղեգ ներքսանկոնէ նմա (սատանայի) յանընդհատակալուս բազմերախտութեանն ոչ ներհոդեսցի. Ցհ. խ. ոգ ։

ՆԵՐՀՈՒՆ. ի. ած. ա. Մինչամուխ ի հունն իրաց (որպէս յանցս գեսոց). ներկուռ. հմուռ. հասու. իրազէկ. գիտակ. գիտուն. Ծանօթ՝ որպէս Ճանաչօղ, և ծանուցեալ. *Ի ներհունայ գովիս յատուիս, և անդ փայլիս որպէս յատուիս. Կրգգ. ոգ ։ *Ձի դրահանդից վարժարանի՝ չեմ տակաւին ներհուն (կամ՝ ներկուռ) բանի ։ Մինոյն ինքեանց ներհուն եղեալ, որ յայն ապդէ գոլով սերեալ. Ը. վիգ ։

ՆԵՐՀՈՒՆԱՆԱՄ. ացայ. ց. Ներհունի խելացուռ՝ հասու լինել. բաւել գիտել. *Բազում հասան ի կէսն ուսման, (Եզեկիա անշնորհ՝ ներհունացան. կրգգ. ոգ ։ *Ընդ նապէս և վիճուռցն, եզականին, երկուռրա կանին, և յոգնականին ներհունանալ. երբ. ։ երբ ։

ՆԵՐՀՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հասուն. հմտուիլի. *(Ընդհերցուած) ներհունութիւն որոնել, և տալ իւրաքանչիւրում կիսոն գիւղ մնան. երբ. ։ երբ ։

ՆԵՐՃԱԻԵԼ. ն. Քաջ Ճառել. մի ըստ միոյնէ մեկնաբանել. *Որ յոյժ ընդարձակ տարր բանիւք ներճառելիք են. երբ. ։ երբ ։

ՆԵՐՃԱՐԱՊԵՍ. ս. Խրոտ կարի կամ ըստ կարի Ճարտասան. Ճարտասրութիւն. հնարիւք. հնարատրասէս. *Գարտ էր ներճարտասէս այսպէս հիւսել. մինն երկրորդում, և երկրորդն երրորդում հանգէտ. իսկ որ նոյնում գոն հանգէտ, ապա և մին երկրորդում հանգէտ. Ածխ. վերնագ. (այն է առած տրամաբանից. որք նոյն են ընդ միում երրորդի, նոյն են և ընդ միմեանս ։)

ՆԵՐՄԱԿԱԳՐԵԱԼ. ի ներքս կամ ըստ ներքնոյն սահրագրեալ. *Ներմակագրեալն՝ նուռն, կնուռն. . . բազմատեսակ հարցմատուիլիւ. Մգբ. Ը ։

ՆԵՐՄԱՆԵԼ. ն. Ընդ միմեանս մանել. շարամանել. ի ներքուստ միաւորել. *Ընդ յանին՝ ներմանեալ (մարդկութիւն). . . ներմանեալն բանի. գբեր. ։ երբ ։

ՆԵՐՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Շարամանուի ներքին. Ճշմարիտ միաւորուի՝ սերտ և անշըփոթ. *Բազազանին՝ ի մի ներմանուիլի. . . բանն ոչ կանխագէտ մարմնոյն. . . երկուց գոյիցն ի մի ներմանուիլի. գբեր. ։ երբ ։

ՆԵՐՄԱՐԴԱԿԱՆ. ա. Մարդկային. մարդկեղէն. որպէս իսկական յատկութիւք ի քո, կամ ի խորհուրդ ներմարդանալ բանին. *Ուստի հոգին ներմարդական՝ արձակ կեցցէ հօր բարձրեալին. Ը. ոգ. իոբյբ ։ *Ա՛յլ զմարդկայինն՝ ածային լիր խոստովան, և զաստուածայն իսկ Ճշմարիտ ներմարդական. երբ. ։ ոգ. երբ ։

ՆԵՐՄԱՐԴԱՆԱԼ. ացեալ. ե. Ἐναν-θρωπέω, πίζω. Humanam naturam induo, incarnor, incarnatus. Իսկապէս մարդանալն քո. մարդ եղանիլ բանին. մարմնանալ. (որ ի յեսաւոց ասի և ներմարմնիանալ.) *Ներմարդացեալ բանիդ ամ ։ Որդին ամ՝ հրաշափառ ներմարդացեալ։ Ներմարդացեալ յանարատ և ի նը կուսէն մարիամայ ածանծնէ. Ը. բբ ։ ի ։ Մգբ. ե Ճբ ։ *Ներմարդանալոյն կատարումն, և մերոյին էութ Ճառումն ինքնաբերեալ՝ յասելն, մարմնացելոյ. Գիգա ։

ՆԵՐՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆ. ց. ՆերմարդՈՒԹԻՒՆ. *Արժանապաք հասանիլ. . . առ ոսրատփեղլին՝ ներմարդկութեան ազատ խոստ նումիցն միաւորիլ. Ո։ յճ. ։

ՆԵՐՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ἐναν-θρώπησις, ἐναν-θρωπότης. Assumptio humanae naturae, incarnatio. Մարդեղումի կամ մարդանալն բանին ամ. մարդկութիւն քո. *Զմարմնանալոյն և ներմարդանալին ընկալեալ Համագոյ մեր։ Ըստ այնմ իմացիս և զնոյն բանն ի ներմարդութիւս։ Անորիչ ի ներմարդութիւն։ Ճշմարիտ ներմարդութեան մանուկ էմմանուէլ։ Ջներմարդութիւն անօրինութիւն. Ճ. Գ։ Բբ ։ ։ Թէ-գբգ. խ։ Զգբ. կի ։ Դբ. կբ ։ *Ցնօրինական ներմարդութիւն խոնարհեալ՝ ի ծունկս աշակերտացն առ ի լուալ նոցա զտաս հոլիկին. Մգբ ։ Ե Ճբ ։ *Պատմ. մեր Հօրն զպէսպէս անօրինութիւն որդւոյն ի ներմարդութիւն ։ Ջեւաւիքեաս զներմարդութիւնն ուրացան յաղագս յորդորիր (սատանայ) ։ կմբ. գգբգ. Ե ագ ։ *Ի-ևէքն մարդոյ մանկեան՝ ներմարգութիւնն պատմող. Տագ ։

ՆԵՐՄԵՂԱԿԱՆ. ա. Ἐναμάρτητος. Peccato obnoxius. Մեղաւոր ծրդեալ. մեղանչական. *Ի-նովք ընտրեցին զարծաթ անպիտանն, և տրամուրթի զարերս ներմեղական. Նէգա ։

ՆԵՐՄԻԱՆԱԼ. ե. Ἑνόομαι. Unior, conjungor. Իսկապէս միանալ. ի ներքս սա միաւորիլ. *Իւր էր անտ սկզբան, ընդ որում անչփոթ քնարար ներմիացեալ և խառնեալ. Թէ-գբգ. խ։

ՆԵՐՄԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἕνωσις. Unio, conjunctio. Անչփոթ խառնուիլն. Ճշմարիտ միաւորութիւն, որ և Միութիւն ասի, այս ինքն միացումն. *(Քիր) ոչ երկու, այլ մի Ճշմարտապէս, ըստ օրինի իւր մարմնոյն ներմիութեան։ Գայ՝ մարմնեղիչն զքեզեալ քնուի՝ ներմիութեամբ ածն քան. երբ. ։ Նգբ ։

ՆԵՐՄԻՒԱՆԴԱՄ. ց. որ և ՆերԳՈՐԾԱԿԱՆ. Հեղինակաբանութեամբ որպէս յն. Ἐμπαλιν. Դարձեալ. անդրադարձեալ. ընդ հակառակն. *Ոչ ևթէ որ կենդանի, մարգ. և ոչ ևթէ՝ որ կինդանի, ծիծաղական. և ներմիանդամ ևս՝ յատուկն ամենայն տեսակին է, որոյ իցէ սեռն, և միշտ. այլ ոչ և միայնում. Գբգ ։

ՆԵՐՄՏԱՆԱԿԱՆ. ա. Մտածական. խոկացողական. *Ջներմտածական տրամաբանութեամբ մտակգրեալ տառս վերծանեալ. Մգբ. ծէ ։

ՆԵՐՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Մտածուիլ. խորհուրդ. *Ջնէզ առ այս՝ իմն ներմտածուիլի կամի գտանել գագաւառին, ոչ գիտեմ. Մգբ. կբ ։

ՆԵՐՑԱՐՄԱՐԱԳՈՑՆ. ա. Ἐναρμόνιος. Ցարմարագոյն. ներդաշնակաւոր. *Ներյարմարագոյն նուագաւոր երգոյն սեռք. փիլ. այլք ։

ՆԵՐՃՆՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. *Ἐμψυχος. Spiranς, animatus. որ և ՆերշնձՈՒՈՐ. Ներքնաձնաւոր. ունօզ զշունչ կամ զՀոգի. հոգեւոր. *Սահման կենդանւոյն, գոյացուի ներշնչական՝ զգայական՝ բնաձարժ։ կենդանի՝ գոյացուիլի ներշնչական զգայական. այդ վասն զի ներշնչականն ի յոլովգոյնս հասեալ գոյ քան զկենդանին, և այլն. Ած. պբի ։ *Անձն սնմանչ՝ պատճառ էին՝ նախդիր մասց. միոյ՝ ներշնչականիս. ներշնչականն՝ կենդանականիս, կենդանականն՝ մարդոյս ։ ի բանականէ՝ ի ներշնչականէ՝ ի չորից տարերց՝ մարմին առ. գբեր. ։ երբ ։

ՆԵՐՇՐՋԱԿԱՆ. ա. Որպէս Շրջաբերական. ներշրջանական. *Ցաղագս ընթացից ներշրջական լուսաւորացդ. Մխ. այրիվան ։ *Ջայն՝ որ միոյ ի բանան է խրատ Տանճաւոյ, զոր ի ներշրջականաց խրատուց ոմանք առանան. Փիլ. լիհ. ֆ. 203 ։

ՆԵՐՇՐՋԱԿԱՆ. ի. ած. ա. Ἐγκύκλιος. Circularis, universalis, ad omnes vel omnia pertinens. Որ ինչ Տայի ի ներշրջանական, կամ յընդհանուր ուսումն և յատուկ նախանուիլի. բոլորական ։ իսկ ՆԵՐՇՐՋԱՆԱԿԱՆ ԽՐԱՏ, Ἐγκυκλοπαιδία. Encyclopaedia, disciplinarum orbis complexus. *Թևակոխումն է ներշրջանական հանճարոյ խրատուն՝ բազումանուանուի սիրեցեալ։ Ներշրջանական խրատն բազում՝ ինչ գիտութեանց։ Ազգս ծնանի զերկոսատան ներշրջանական պարտ. քանզի ներշրջանական լծիւ (է) երկուսատանեւրեակն աւուրց և տարուց շրջագայութեց. փիլ. լիհ. ֆ. 19. 21. 59 ։

ՆԵՐՇՐՋԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. տ. ՆերՇՐՋԱՆԱԿ. *Թիւք, երկրաչափուիլի, երաժշտական արուեստս, ներշրջանական, իմաստասիրութիւք փոյթ. փիլ ։

ՆԵՐՇՐՋԱՆԱԿՔ. կաց. գ. τὰ Ἐγκύκλια, ἐγκυκλοπαιδία. Encyclopaedia. որ և ՆերՇՐՋԱՆԱԿԱՆ ԽՐԱՏ. Բոլորական ուսուն իրր շրջանաց և շրջանակաց յատկանաց կարգի. գիտութիւն հանրական. Հմուռութիւն տիեզերական իրաց. ուսուն ականաւոր. և ամենայն մակացութիւն և իմաստասիրութիւն բնական. *Ներշրջանակք՝ սպասաւորականքն են առաքինութիւն. վասն զի առաքինութիւն վայր ունի զգալ. իսկ ներշրջանակք կատուսուալ լինի մարմնական գործեացն ։ Ի չէուն ներշրջանական գիտութեան ։ Ջառաջինն մերգեանին գնե առաքինուեց, իսկ զերկրորդն ներշրջանականն. փիլ. լիհ. ֆ. 19. 20 ։ *Ջգեզապաւելն ուսեալ ներշրջանականն. ճգ. խ. աբ ։ *Վ երեսցոյց զնուա ի ներշրջանականն տեղիկուն ։ Ջանասան գտուածկ նոցա (այս ինքն լուսաւորաց) ի ներշրջանական տեղիկուն հանձարեաց. կ գբ. գբգ. Ե յանաան ։ *Ներհրամայեալ ընդ լծակցութիւն ներշրջանացոյց պահականութեամբ աչխարհացոյց (ալմագեստ) ։ Ո։ յճ. ։

ՆԵՐՁՅՂՈՒՄՆ, ղման. ց. Շրջուիլն. ջրվէնի ի մէջ մարգեան. * Ներշրջմանցն որ յաշխարհի եւ նա ի կառս խաչին. Ասղ. ճ. 21։

ՆԵՐՈՂԱԳՈՑՆ. ա. ս. Ցոյժ ներօղ, կամ ներելով. * կամ ի ձեռն գրոյ, և կամ ուղիղագոյն և ներողագոյն լանիւ. Մագ. ծէ։ * Զի ապրդայժմ ոչ եւս ներողագոյնս զնչանիս առ մեզ. Պղտն. յօսիէ։

ՆԵՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐυγνώμων. Facilis in danda venia, indulgentia; mitis. Նեղուղ. ներողամիտ. անդուրդ. * Նա ընտանեաւն ուժգին էին առաքելոյն, և առ օտարսն ներողականք։ Քաղքր էր այրն, և անհնգծ, խոնարհամիտ էր, և ներողական. Ոսկ. փծ։

ՆԵՐՈՂԱՄԻՏ. ա. Ներօղ մտաք. մարդասէր. մարդասիրական. * Խոնդրել ի նեղրողամիտ խնամածուիլդ ձերմէ. Ցհ. կթ։

ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. ք. Συγχώρησις, αἴνεσις, συγγνώμη Concessio, permissio, consensus, venia, indulgentia. Ներօղն լինել. ներուիլն. զիջուիլն. Թողութուիլդի. մոռդացուիլդի. երկայնմտուիլդի. Նեղրողամիտն լինել. ժոյժ և թուլութիլդ. քաւուիլդ մեղաց՝ նա և պատժոց. * Հիզուիլ, և ներուղութիլնեն. Պղտ. օրին. ը։ * Ցուզ առնիմք անձամբ զայդ ներողութիլնն առ մեզ. Խոր։ * Լազամ են մեղանքս, այլ յաւետ են նուազեալ առաջի քոյդ ներողութիլդ. Նար. հգ։ * Զիրէնլով ի սէր գոյդ, զոր գիւ ներողութիլդ տնազանդից և չաս անելոյդ։ Քաղքր. Ե. Ընծայ։ * Որ զբազմազիղ ներողութիլդ քո ցուցեալ. Շար։ * Նեղրողն ազատանի յորդորն գաւառարէ։ Որպէս և ի յոր պատմի, ձեռային ներողութիլնն զանաւանս նորա տկարիզ արարած. Լմբ. պրբ. Ե յայտ։

ՆԵՐՈՒԹԻՒՆ. նղն ընդ վ. Ἀναβολή. Permissio, dilatio, և այլն. * Ոչ անգանիս յերկայնմտուիլդ, ոչ հապերիս ի ներուիլդ. Նար. յբ։ * Ոչ առ մի միայն առնր ներուիլն, այլ երանելոյ և քաւառուն. Մագ։ * Ներուիլն ինչ արատանուիլն ողորկի լինել. Պղտ. օրին. ը։ * Ձայս ինչ ոչ գոցուք (կամ ասցուք) ներուիլն. Պղտ. փմ. յն. ոչ ներուցուք, կամ ոչ զնկնայս։ * Ներուիլդն առանց բանին ներուիլնեան առնիցէ (այսինքն շնորհիցէ) . . . որոյ ներուիլնեն ունելով ամենայն ոք ի լոյս փախչելոյ ոչ և մի ունիցի հնար. Պղտ. օրին. է։

ՆԵՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Տկուռնուիլնեան. Տ. ՆԵՐՆ. քան յն նչ։ * Ո՛վ Տաճկուրուիլդ մարմնոյ մարդկութեան. յո՛վ ներուիլդի անդամոյ նգիտասարդ. Թղթ. իս ա։

ՆԵՐՈՒԻՄ, կամ **ՆԵՐՈՒԻՄ**. այսինքն Ցպատում. յատ. (ի՛ն, ևր. հրամ.) Ներ գ. Im pas. * Ներուիմ զինչ. Ներուիմ որպիսի ինչ. Պղտ։ * Սէս հ, որ լսան յոյնցիդ տարբերելոյդ առ ասակաւ՝ ի ներուիմ զինչ հն առորգալ։ Ցասելն ի ներուիմ զինչ հն, որոյ ի տարբերուիլդ (որ է ի ներուիմ որպիսի ինչ), ի յատակ և ի պատճառանեն (որ ան ներուիմ որպիսի)։ Ակս սեռ ի ներուիմ զինչ հուսն առորգի. իսկ պարտառնականքն սեռք ի ներ որպիսի ինչ հուսն առորգին. և ներ որպիսի ինչ հն ընդ որս հասկանալոյ և ոչ ներուիմ զինչ հն ընդ որս ոչ հասկանալոյ։ Պղտ. օրին. է։

ՆԵՐՈՒՄ, ի. լման. Տ. ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տուր ներուման յոտասոյն լոյս ի քեզ ՄՈՒԹ։

* Ոչ կարողութիլնէ չափով, այլ փրկչապար ներումամբ տանջիչդ ած զնգիպատս. Նխ. իմ։

ՆԵՐՈՒՆԱՈՒՆՈՂ յինքեան. ընգուռնակ. * Աստուածասնական խորոցն հնչօղ, և ներունակ լուսոյ փառացն քոնի. Համամատ։

ՆԵՐՈՒՆԻՄ. ներկալ. յ. Ընդունել, վերընդունել. * Սոյնպէս զամենայն ինչ ներկալցի, զոր աստրասացն ոք՝ ապաստոցել և զոր ապուսեռացն ոք՝ աստրասոցել. Պեդրսբ։

ՆԵՐՈՒՐԵՂԱՊՈՑՆ. ա. ս. կարի ուշիզ կամ ուշիզութիլ. * Որ ոչն են հետեւեալ զրամախոհութիլնս այս մեծի լսողուիս, զոր հաղիւ հազ ոք կարասցէ ներուշիզագոյնս առնել. Մագ. խլ։

ՆԵՐՉԱՐՉԱՐԵԼԻ. տ. ՉԱՐՉԱՐՆԵԼ. և ԿՐԿՆԱՆ. Ἐμπαίγω. * Նեղչարչարելն գոլ յօրինէ, ոչ եւթէ ինքն չարչարանաք լցեալ լինի. Բր. ծն։

ՆԵՐՉԱՓԱԿԱՆ. ա. Տալաչափական. ոտանաւոր. ուսում՝ ոչ ներչափական, է արձակ, հետեւակ (բան). * Հետեւակ ասաց զոչ ներչափականն. Մագ. Ե ներ. փէ։

ՆԵՐՊԱՐԱՒՆԱԼ. Պար առնել միւսան ի ներքս կամ ի մէջ առնարի. * Զայնիս ցծուքս ներպարառնալ խնգամք։ Եր. զոք նրձուանաք ներպարառնալ խնգամք. Տղ. Ե գանչ։

ՆԵՐՊԱՐՈՒՆԱԿ. և } ա. Περιεκτι-
ՆԵՐՊԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ. } κός. Complectens, comprehensivus, generalis. Պատուանաւոր յինքեան. բովանդակիչ. ընդգանրագոյն. * (Աշխանակ ոսկի) անգին լուսոյ ներպարունակ. ուսում ծագեալ լոյսն անորակ (կամ անքանակ). Ե. ոգ. Բարչէ։ * Ընդունելով անուն ներպարունակական յառաչասացելոյ Հուսն. Սարք. ա. յն. ը։ * Բարին պատուականագոյն է քան զՆշխարհսն՝ որպէս ընդգանրականագոյն և ներպարունականն. Սահմ. ծէ։

ՆԵՐՊԱՐՈՒՆԱԿԻ. ն. Պարունակել յինքեան. և Աչխուքիլ. ծածկել. * Զանսաւոր զՆշխարհն՝ որպէս ընդգանրականագոյն և ներպարունականն. Սահմ. ծէ։

ՆԵՐՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. ա. Տալաչափական. չափաբերական. ոտանաւոր. * Ըստ այսմ և նա նրկասէրն՝ զներբողական քանս ի քառաս։ Գործել բանիս ածական, ոտիք չափել ներբողական։ Բան ներբողական՝ իրատ ոգոյ Հանայնից. Ցո՛ որդի։ * Քննիչ Թըղոց, և քանահիւս ներբողական. Երփ. ոթ. երփ։ * Ըստ ներբողական մակաբային (ըստ սազմոսերգութեան) տեղիգործել քանկեաց ած ի սմա. Աստ. էնէզ։

Աս մանաւոր չափ ոտից Հայի ասելն երփ. փէ. * Ներբողական ասի, յորմէ ձեռնն նախագահէ զնուագն քան զարեկն... քանզի ասեկ է չինողն քան զշինուածնոյ։

ՆԵՐՏԱՂԱԿԻ. մ. Ձաքաւերական քաղիք. * Ցորոց և մին այսոր մարտեաս ասիցս պիս, զոր ժողովեալ՝ պատուէմբ սիրով ներտաղատիս։ Լմբ. փաղ. ի՝ոբ փե։

ՆԵՐՏԱՂԱՒՈՐԻՄ. եցայ. յ. Տալաչափել. բնակել. * Ընպարտիզին քնութեան ներտաղատուեցաւ ի Տամբարանի կուսին։ Էական բանն ներտաղատուեցաւ ի ծննդեանն այն կուսին. Թէոդոր. Խ. Ե Տոյրփ։

ՆԵՐՏԱՒԱԿԱՆ. ա. Տղրական. Տե՛ր Թեզնէն. յն. Ἐναγής. Impurus. անպիտ. * Ոչ Հաստատական ներտաւական աշխ Հայել ի սրբութիլն սրբութեցդ. Ոսկ. վ։

ՆԵՐՏԵՂԱԿԱՆ. ա. Ἐνόπιος. Localis, loci incola. Տեղական. հաս. զգական. Ներաս. զգական, որպէս էր յն յերտաւագիսն։ Ներաս. զգական, որպէս Թէ տեղագրական. Ներ-
կանէ Ներա բառին.) Որ ինչ կայ ի ներքս. Ներքին. Ներսի, Ներսինը. * Ա՛ռ տեսան տան տեառն, մի ոտն արտաքոյ տեմոյն, և մին ի ներս. զի չկայր միջոց ինչ ապատութեան. այլ մի ոտն եղեալ էր, և ոչ կամեցաւ. և Ներսոյն տովրութիլն յետ քարշեաց. Վրդն. էլ։ * Ներսինական ոչ ծնանէ զրգ զներսոյց տանուկի Թուոյն, և ոչ ծնանի յոսկերք. փիլ. այաբ։

ՆԵՐՍՈՒԶԱՆԵԼ. ն. Սուզանել ի ներքս. ընկղմել ի խոր. * Ողզեալ ներսուզեալ ընկեաց տեր ի քաց. Ցհ. կե։

ՆԵՐՍՈՒՐԱԴՐԱԿԱՆ. ա. Ἐνυποθέτος, ὑποθετος. Suppositus, suppositius. Ստորագրական. ենթագրական. որ ինչ ենթադրի իբրև ստոյգ առժամն, ցուցանելի այլուսաս. * Երկակի է մակացումի. մին՝ ներստորագրական (որպէս կէտն յերկրաչափուեան). և մինն աններստորագրական (որ ըստ լինելեան է հաւաստի. զորս լինակ ած բարի է)։ Եւ ներստորագրական է, որ առնու սկզբունս, որք պէտս ունին ապացուցուիլճ, և որոց զպատճառան անգիտանայ. Սահմ. ծէ։

ՆԵՐՎԱՐԺԱԿԱՆ. ա. Կրթական. հրմտական. * Գուշակ լինի տեսլեկուիլնց ներվարժական. Երփ. ոփ. երփ։

ՆԵՐՎԱՐԺԻՒՄՆ, ժամանակ. փ. Կրթուիլդի. հմտուիլդի. հրահանգ. * Ջի ուսցի ըզձարտասանական և գիտիլնասիրական ներվարժմունս արտաքին իմաստասիրացն. Վրփ հդ. ծէ։

ՆԵՐՏ, ի, լց. փ. Ներքին և աւրա մտան մտութիւն և արմատոյ ևն. որպէս Նեայդ. Ջիզկաչի. կիզև, կամ ծուծ. ամուսի. * Ելմուտ ի Նեղոյ փղին, Հարկանէր զնեղոս փղին, և անդէն ընկենոյր զգիրկն ի վերայ անձին իւրոյ. Բ-ոզ. ը. 22։ * Որք յայգւոյ անպտղացեալք, և ի ներսից արատակացեալ։ Ջնեղոս արամիքս խոհս կակղացուցանել։ Աշխարհաբեր. և յայլոց յոգնատակիզ նեղոց և այմատոց հնդկաց. Մագ. ը. ե. կե։

ՆԵՐՏԱՂԱԿԱՆ. ա. Տալաչափական. չափաբերական. ոտանաւոր. * Ըստ այսմ և նա նրկասէրն՝ զներբողական քանս ի քառաս։ Գործել բանիս ածական, ոտիք չափել նեբողական։ Բան ներբողական ի խրատ ոգոյ Հանայնից. Ցո՛ որդի։ * Քննիչ Թըղոց, և քանահիւս ներբողական. Երփ. ոթ. երփ։ * Ըստ ներբողական մակաբային (ըստ սազմոսերգութեան) տեղիգործել քանկեաց ած ի սմա. Աստ. էնէզ։

Աս մանաւոր չափ ոտից Հայի ասելն երփ. փէ. * Ներբողական ասի, յորմէ ձեռնն նախագահէ զնուագն քան զարեկն... քանզի ասեկ է չինողն քան զշինուածնոյ։

ՆԵՐՏԱՂԱՒՈՐԻՄ. եցայ. յ. Տալաչափել. բնակել. * Ընպարտիզին քնութեան ներտաղատուեցաւ ի Տամբարանի կուսին։ Էական բանն ներտաղատուեցաւ ի ծննդեանն այն կուսին. Թէոդոր. Խ. Ե Տոյրփ։

ՆԵՐՏԱՒԱԿԱՆ. ա. Տղրական. Տե՛ր Թեզնէն. յն. Ἐναγής. Impurus. անպիտ. * Ոչ Հաստատական ներտաւական աշխ Հայել ի սրբութիլն սրբութեցդ. Ոսկ. վ։

ՆԵՐՏԵՂԱԿԱՆ. ա. Ἐνόπιος. Localis, loci incola. Տեղական. հաս. զգական. Ներաս. զգական, որպէս էր յն յերտաւագիսն։ Ներաս. զգական, որպէս Թէ տեղագրական. Ներ-

ՆԵՐՏՐԱՄԱԴՐԱԿԱՆ, ՆԵՐՏՐԱՄԱԴՐԵԱԼ. տօ. Ἐνδιάθετος. Internum (verbum, ut ratio). Ի ներքս անգ տրամաբանական, քննաւորեալ, ներքին (բան՝ ծնունդ մտաց). Ի ներքոյ ներտրամադրական բան, և արտաքոյ արտաբերական. Դամասկ. Ի ներքոյ տրամաբանական բանն անբերելոյն ի մէջ և անմարմնին. Ի վերոյ քարոզ անբերելոյն երևի. և է մի՝ ներտրամադրականին և յառաջքերականին. Քեր. փերի. Եթէ ներտրամադրեալ բանն՝ շարժուն անձին, որ ի խորհելոցդ կանին եղեալ առանց իրիք արտաքոյնումն. Վիկտոր. Զներտրամադրեալ ընդունիմ բանիս հոգւով քո խաւնեան. զարտաբերելոյս յօգուտ լսողաց ընորհագ քո ներկեալ. Մխ. տ. ղօթ. Զներտրամադրեալ անձինն կիրս ծառայ. Ասող. Եփես.

ՆԵՐՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ներքին տրամադրութիւն. Հաստատուն լսելունեամն մտաց. խորհուրդ. խելամտութ. Վարժականն ներտրամադրութիւնն մակամատծան բազդատութ երկոցանիկ ի քէն հայցէ բանս, նոքա ելցի, և քարոզք ելցի. Զայսոսիկ խոհական արտահանհնացեալ մակամատծական ներտրամադրութիւք. Մագ. թիե. իա.

ՆԵՐՏՐԱՄԽՈՀԱԿԱՆ. տ. Տրամախոհական. և Մտացածին. Զատատակ լսս և զարթաքմնեան անտես ներտրամախոհական բանիւ պատճառեցին, և մանուածով բանիցն պատեն. Ը. Ե. պ. Ֆ.

ՆԵՐՏՐԱՄԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցրտամախոհութիւն. մտածութիւն. Ոչ է ինձ սահաւ ինչ ներտրամախոհութեն, սակս բազում գանութեանցդ որ ի սմա մեկացուք. Մագ. խզ.

ՆԵՐՁԻԿ. բաս. անյայտ, իբր ներքին խոհութիւն կամ խմաստ, կամ հաւաստիք. Ես ևս քան զայս պատճառանս գոցուք զներցիկ բանին առ մարդին միահամուռ խառնը. մամբ՝ անարտհելի բազպատնակ... Ծանիցը զներցիկ բանին. Քեր. փերի.

ՆԵՐՓԱԿԵԼ. գ. Պարփակել. չքնափակել. Ներփակեալ պահէ զհանապարհ ծառոյն կենաց. ՃՃ.

ՆԵՐՓԱՌԱԿԱՆ. տ. Ենդօքոս. Glorious. Ի բնէ փառաւորեալ ըստ ինքեան փառաւոր. Ներփառական և երկրպագելի սքի երրորդութեն միակամուի. Ներփառական հոգին սքի ած. Քեր. փերի.

ՆԵՐՓԱՌԵՄ, եցի. գ. Ենդօքάζω. Glorifico. փառաւորել. Ներքոյ զիւ. պանծանաք քարոզել. Ներփառացուսյը բան, և զմի յերրորդութենէն խոստովանելով. Քեր. փերի.

ՆԵՐՔԱԴՐԵԼ. գ. Ներքոյ գնել՝ արփառնել. ընծագրել. Ընդ մեծ պարսաւանօք ներքագրեաց. Ամենայն ոք՝ որ անտանէր, ընդ մեծաւ երկիւղիւ ներքագրեալ լինէր. Աշբ. ճ. 2. 5. 9.

ՆԵՐՔԱՆՈՑ. ի, ացի. գ. Ի ներքոյ գնելի ինչ. որպես բազմեական, անկողին. Ինձբէր, փեօձս. Ներքանոց, և վերմակ, և գլխատակ. Մագ. Ե Երե. փեր.

ՆԵՐՔԱՑԱԿԵԼ-ՑՈՒՑԱԿԵԼ. Ջքաղցըն իմանամ, և ոչ մեպգ կայնովս օրինակեալ ներքաստակեամ զնորայն. ՃԿ. իմ. էլս.

ՆԵՐՔԻՒՂԻՍ. տ. Ի ներքոյ կամ ի սաղ գասեալ. (՝ի ասի. ձայնէս՝ նէրփս, այսինքն ՝ի ներքոյ.) Ներքևագասք են երկոս, այսինքն, առորագասք ՝ երէս. փեր.

ՆԵՐՔԻՒՀԱՑ. ց. ՕՏՈՐՑՏ. Ներհայիչ՝ ներքագրական (այսինքն ներքոյագրական). առորագ՝ ներքևհասս. Երէս. փեր.

ՆԵՐՔԻՒ, քնոյ. ոց. տ. Ἐσώτερος, ἐσώτατος, ὁ ἔσω, ὁ ἐντός, ἔνδον, ἔσωθεν. Qui vel quod intus est, interior, interius; intimus. Որ ինչ ՝ի խորագոյն վայրի՝ ՝ի ներքս կոյս կամ ՝ի մէջն. միջին. գազանի. Թաքուն. ընտանի. և հոգևկան. Նէրսի, Նէրսինը իւրէրի, իւ, փերսն. Ներքին բանս։ Սրահն ներքին։ Ներքին կողմն վարագուրին։ Ի մէջ սանն ներքնոյ։ Ներքինն և արտաքինն քաժակին։ Որ զարտաքինն ստեղծ, և զներքինն նոյն ստեղ։ Ներքին մարդս մեր։ Ըստ ներքին մարդոյն։ Դուք զներքինսն գտանիցիք, և զարտաքինսն ևս գտանիցի. ևայլն։ Ցաւերըդ երիս սրտաբիսպս ներքնոյ քազպքին, և երիս սրտաքնումն։ Ես. փր. ա՛։ Հանգերձ արտաքին ականջօքն և զներքինսն մատուցին։ Զներքինն մեծումեն անհոգոզուա անասնելով ոչինչ ախտանայր վասն արտաքին մեծումեն. Խոփ։ Ա յոր արտաքինդ եղեն ներքինք. Եփր. ՝ի ծն. փտ։

ՆԵՐՔՈՒՆ. Ὁ κάτω (լծ. ընգ Ըստ, որ է κατά), κατώτερος, κατώτατος, ὑποκάτω. Qui vel quod est subter, infra, inferior, ius, infimus. Ի կարգի չափման ՝ի բարձուէ ՝ի վայր, որպես Սաորին. վայրագոյն. խոնարհագոյն. խորին. վարի, վարինը. ստղ. փ. Եթե նմա քազէք զգոզաշեն վերին, և զգոզաշեն ներքին։ Մինչև ՝ի գժոխս ներքինս։ Փրկեցեր զանձն իմ՝ ի գժոխոց ներքնոց։ Եդին զիս ՝ի գբի ներքնում։ Ցոզմանցն ներքնոյ, և միկնոյն, և երրորդին. ևն։ Չներքինն առնել գարձեալ վերին, և ըզվերինն առնել սաորին։ Խոնարհեցի զմիտս իմ ներքին, զի բարձրացայց չնորհիւ քոյին (որ հայի և ՝ի նչ. ա՛). Ցո՛ ուրէր։ Ոչ ներքինք չարժել կարին, և ոչ վերինք գրգռեւնցուցանել։ Ի վայր կոյս հեգու քերասացեալ ՝ի ագեաս ներքնոցս վայելչութեն. Եդիչ. Ե. է։

ՆԵՐՔԻՆԱՆԱԼ, ացեալ. է. Ἐυνουχίζομαι. Eviror. Ներքինի լինել. խափ օլմաք. Վանան որ ոչ կամաքն ներքինացեալ են. կանան։

ՆԵՐՔԻՆԱՊԵՏ, ի, ացի. գ. Ἀρχιευνούχος. Princeps eunuchorum. Գլուխ ներքինաց. պետ կանանոցի պալատան. և իշխան ներքին իրաց արքունեաց. մարդպետ. Գէդալոր պաշը. Ասէ (Յազգատոմն յայսմանէդ ներքինապետ իւր՝ եդ նոցա ներքինապետան անուանս։ Ա զաչէից զներքինապետն։ Աւագն ներքինապետին, ևն. Դան. ա. 3=18։ Զապա նոս ումն ներքինապետ այրեաց կենդանւոյն. Խոր. Ե. 21։

ՆԵՐՔԻՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἐυνουχίζω. Eunuchizo, eviro, castro. Ներքինի առնել. խափ եմ։ Ովիզանէս ներքինացոյց զինքն. Շիր. փբտ։

ՆԵՐՔԻՆԻ, նոյ, նաց. ա. գ. Ἐυνούχος. Eunuchus. σπάδων, spado, castratus, eviratus. Ներքին պաշտօնեայ արքունի պալատան, մանաւանդ կուսաց՝ ի ծառայել կանանց արքունեաց. Խափ մարդ. սարայի մարդ. Խոճայի պէրայ, տղա. խափի, խոսը. Վաճառեցեն զյովսէփ յեգիպտոս պետափրեայ ներքինւոյ գահճապետի փարաւոնի։ Ցորդւոց քոց սարցեն, և արասցեն ներքինս ՝ի տան Թագաւորին բաքելացւոց։ Զի են ներքինք՝ որ յորովայնէ մօր իւրմանց ծնան այնպէս. և են ներքինք՝ որ ի մարդկանէ եղեն ներքինք. են։ Մարդպետն, որում էրայր կոչէին ներքինաց. Բ.պ.թ. ղ։ Ներքինի ոչ միայն զարուրեալն կոչել սովոր է գիրք, այլև որ ի տան Թագաւորաց մեծ միաբ իցեն. Մխ. Երեմ. (քանզի և ըստ առաք. խափի, է ծառայ և աղախին՝ անխափ. ուսոյ խզիչն, խզչին, խզչեի-երս)։ իսկ Ե. ճ. թէ 33. ուր գնի ՝ի մէջ ներքինի, ՝ի յն. ասի կառապետ. զի չիտնի գերբաւ ՝ի գրչաց՝ Եւնուխոս, ընգ ինչոխոս։ Ի ծառայից կարգի կայցեն ՝ի գրան արքային բաքելոնի. արասցեն ասէ ներքինի. (լս. գարմանեցի. խմն գարպասացի.) Գէ. Ես։

ՆԵՐՔՈՒՆ. Ց. ՆԵՐԳՈՒՆ։

ՆԵՐՔՈՒՆԱԲԱԺԻՆ. Իբր Սաորաբաժանեալ. մասն գլխոց բանին կրկին ևս բաժանէլ. Դիցուք անագիտով զչլուխան ևեթ. և կարմրագիտով զմանաւուրս մեռ առ նասին զներքնաբաժինն նշանակեացուք. Նի. գծ։

ՆԵՐՔՈՒՆԱԲԵՐԴ. ի. գ. Սաորին բերդ. վոյ բերէրը. ալագի դալէ. Ի բաց զներքնաբերդն լքեալ Թաղէալ ՝ի վերնաբերդ անգը համագունդ հարգան տալին. Ցհ. իբ։

ՆԵՐՔՈՒՆԱԳԻՐ, գրոյ. գ. Ի սաորն կամ ՝ի ներքնահարսիկի գրչելու գիր. Եա կայ ներքնագիրս այս նուկրական մեհենային գրովք. Գամ. ասէ։

ՆԵՐՔՈՒՆԱԳՈՑՆ. Ց. ՆԵՐՔՍԱԳՈՑՆ. Եա բոլորովին՝ որ ՝ի նմին սահմանէ արաքին, ներքնագունդ սիզն մարմնականաց Թունցեալ վերացեալ. Ագաթ։

ՆԵՐՔՈՒՆԱՂ. գ. Խազ չարականի՝ որոյ խաղքն են ՝ի սաորին կողման։ Շար։ Ոսկիփոր։

ՆԵՐՔՈՒՆԱԿ, ի, ացի. գ. տ. Ὑποδύτης. Subucula, tanica. ὑποστιλάς, χιτωνίσκος, interula. Ներքին ագանելի ՝ի ներքոյ պարեգօտի. բաշկոն. վառատակ. Զգեցուսցեն ահարոնի... զպարեգօտս սքնելոյս ՝ի վերոյ ներքնակացն. Ես ԻԷ. 5։ Վառատակն ներքնակ է. Նի. էպ Զներքնակ պատմուճանան ՝ի վեր քարշելով, եթէ որովայնն ուղղ է՝ չարցափորձեն. փիլ. Նի. Ե։ (Իսկ ռմկ. Ներփակ է ներքին կմ սաորին երկան, և երկանաքար աղօրեաց։)

ՆԵՐՔՈՒՆԱԿԱՆ, ի, ացի. տ. Ներքնային. Ներքին՝ որպես սաորին. սաորնային. Ամենայն արարածք՝ վերնականք և ներքնականք նախ հաստատեցան, և ապա զկնի ամենացուն մարդն. ՄԹբ. թը Ա՛ներքնակաւ զքուրըսն վերին և ներքնակսն. Ը. իմ էղսի։

ՆԵՐՔՈՒՆԱՈՂՄՆ. մանք. գ. տ. Սաորին կողմն. և ներքնական. սաորային. Լինիցի ձնաս վերնակողմանցն և ներքնակողմանցն. Եփր. օբն։

ՆԵՐՔՈՒՆԱՑԱՐԿ. գ. տ. Սաորին յարկ. վոյ խաբը. և Որ է ՝ի սաորին յարկի, կամ ՝ի ներքին յարկս. Սի հաւատով եւիչ զնաորանս ներքնայարկի երկնից. Ցծալ։

ՆԵՐՔՈՒՆՑԻՆ, չնոյ, ոց. Տ. ՆԵՐՔՈՒՆՑԱՆ. Ներքնային խորոց. Նար. կե. կե։ Ընգ ներքնայինս՝ այն, որ ՝ի վեր է քան զերկինս. Եգիպ. Խազ։

Եա ներքին, որ ինչ կայ ՝ի ներքս կամ ՝ի մէջն. Ամեն ինչ կնքեալ՝ նշանակիչ իմն է ներքնայնոյն մեծագործելոյ. Նար. ղե։

ՆԵՐՔՈՒՆԱՀԱՐԵԱԼ. ի սաորև հարալ. ՝ի ներքոյ գասաւորեալ. Զոր ներքնահարեալ զգ սահմանագրեն գոհարաշունելք. Նար. ւե։

ՆԵՐՔՈՒՆԱՏՈՒՆ, տան, տանց. գ. Καταγέα, κατωγέα. Subterraneum, inferior contignatio juxta terram. և ἀποδυτήκη ἐσωτερη, reconditorium, repositorium interius. μυχαίτατον τῆς οἰκίας, intimus aedium recessus. Ներքին տուն կամ անհնակ. սաորին յարկ. և Շահմարան. և Ներքին խորչք կամ ալք. փոք ներփս, վոյ խաբը. և Հանքն, Տազաս, պօփոբրամ. Ներքնատունս և միկնատունս և վերնատունս գոր-

ծեսցես ի նմա. Ած. ը. 16: *Վ երինատանցն, և յանմարանացն Ներքինատանց(յն.Ներքնոց)· ա. ճ. ֆը. 20: *Ներագրէ Ներքինատունս և վերնատունս, կրկնայարկս և երկքոյարկս· Ա՝. ը: *Իարկ զնա ի Ներքնատուն մի գեձ խաւարչտին. Եչէ ը: *Թաքեաւ արտագոյ քաղաքին ի Ներքնատուն մի նեղ և անձուկ. Վյ՛ հղ.իէ: *Թէ լինի Ներքնատուն այլումբ, և վատուժ է վերնատունն, յիշեցուցանէ Ներքնատանն քնակօղն՝ այնմ որ է ի վերնատանն, Թէ սմրացի զատնս. Մխ. ՃԳ: *Թաքուցանելին զանձինս ի Ներքնատունս իւրեանց· Նա. պփ. ֆ. 16. այսինքն ի Ներքին խորշս տանց:

ՆԵՐԿՈՒՅ, ոյք· ա. գ. ὁ՝Εσω, ὁ ἔσωθεν. Intrinsecus. ὁ κάτω, inferior. որպես Ներքին, այսինքն խորին. միջին. Ներքագոյն և Սաորին, Ներքոյ անկեալն. որ ինչ կայ լինդ այլով կամ ղինի այլոց իսայ· Ներսէ, փակի· Ի՝ ալէբփոփ, ատբէփոփ· *Ի Ներքոյ կողմանէ նորա արար զդարիւն: Հանդէպ վակասին ի Ներքոյ կողմանէ: Աւատոյք էին ի Ներքոյ կողմանէ, և այլն: *Կարգիցաք ի Ներքոյս· Ճ. Գ: *Լ՝ևառն փշրէ զոր ի Ներքոյն ունի, որպէս և ագամ գլորեալ մանրեաց զներքոյն իւր· Խ՝ոփ: *Դուռսրէ՛ նի զդեստիւք ի Հանդերձս ոչխարաց. և Ներքոյքն զապականիչ գայլոց բերելով զլերուեցի. Աբդ. ֆ. 2: *Ջխոնարհագոյնս կալչիր, ի Ներքոյն (կամ Ներքոյն) մի վիպիսիս· Ոսկ. էէե:

ՆԵՐՈՑ· ն.} Ἔσω, ἔσωθεν. Intus.
Ի ՆԵՐՈՑ· } Ի Ներքս· ի Ներքուստ. Ներսը, Ներսիցէն, Ներսէն· Իւրքս, Իւրքսէն· *Նաւելիս ծերփեացս զնա Ներքոյ և արտաքոյ: Կցեալ ընդ միմեանս յերկաթսյաւոր ի Ներքոյ և արտաքոյ: Գիր գրեալ Ներքոյ և արտաքոյ: Ի Ներքոյ են գայլք յափշտակողք: Ի Ներքոյ լի են ոսկերօք մեռելոց: Արտաքոյ մաղք, և ի Ներքոյ արհաւիրք· են՝ *Ոչ ահա լի են ամենայն ախտիւք էր որ Ներքոյ, և է որ արտաքոյ· Եչէ. ը:

Եւ ի ստորև· ընդ (այլուվ)· Κάτω. Infra, inferne, ab imo. ὑπό, sub, subter. փակը. փակն· փղիխփն, ալէբփոփ· *Դիցես զնո ընդ գահաւորակաւ սեղանոյն ի Ներքոյ· Նս. իէ. 5: *Նա ի Ներքոյ ոչ յօգնաց ասր, այլ յայծեաց ցիսին զգեստաւորքն· Յհ. իհ: (որպես ոսկ. փակն, կամ Ներսէ:) Նոյնպես ասի, *Ջչարուքին ի Ներքոյ ոտանցանկէ: Ջգիրն՝ որ ի վերոյ ունէր զաւետիս կենաց, և ի Ներքոյ զդառնութիւն մահու. Խոր. ա. 27: Եչէ. ի:

Իակ ՆԵՐՈՑ ԿԱՑԵԱԼ կամ ԱՆԿԱՑԱԼ ի Նպաստակ. Ὑποτεταγμένος. Subditus. փակինը. ալէբփոփ, Ներքի, փակիս, բայս· *Աւաւելս քան բանիցն քարոզուբ՝ պարտ էր անձամբ ի հաւանութիւն զներքոյ կացեալն ածել· Սոփ. փհ: *Ահ տորս կա և Ներքոյ անկեալս. Նոր· ֆ:

ՆԵՐՈՑ· նխ·} Κάτω, ὑποκάτω, ὑπό.
Ի ՆԵՐՈՑ· } Infra, sub, subter. Ի ստորև, ընդ· ենեմ· ի վայր· զկնի· փակը· ալէբնա, ալէբա· *Ներքոյ վարագուրին ինայ աբ և անարատ: Աչմրացեալք Ներքոյ պահոյն: Ներքոյ խնամոց նորա կացեք· Յձխ. ը. է· ժա: *Հաւաքեաւ (զասկերս) ի սայլն՝ Ներքոյ եղէգանն· Խոր· ֆ. 32: *Ի Ներքոյ հաստատուեն: Ի Ներքոյ երկնից: Ի Ներքոյ թզենւոյն: Ի Ներքոյ կաթսային այիեսչիք: Ներցուկ՝ ի Ներքոյ նորա: Ի Ներքոյ քո մեզս ապրածեսցեն, և ի վերայ քո որդն յարկցի· են: *Խոնարհեցուսցուք զպարտս նոցս մեր ի Ներքոյ քաղցր լծոյն քոյ, և վշիկունս մեր ի Ներքոյ թեթեւ բեռանցդ նորա· Սարփ· ա. պ· ֆ:

ՆԵՐԿՈՅՆԱԿԻ, կաց· ա. գ· Ի Ներքոյ մեր կամ ի վայր քան զոտս մեր բնակևալք· Հակոնեայք· փակի ևմ վերի Ձոփ Ենալիս· *Նշեզ ոչ հին մեզ ընդդիմասուսք Ներքոյաբնակք, ոմ արդեօք արեգակդ տայր զոյս (ի գիշերի)· Լսկի՝ եթէ ոչ գոն այլ Ներքոյանակք կենդանիք· Շիր:

ՆԵՐԿՈՒՍՏ· մանաւանդ} Ἔσωθεν. Intrinsecus, intus, interius. ἐκ τῶν ἐντός, ex interioribus.
Ի ՆԵՐԿՈՒՍՏ· ս.} Ի Ներքին կողմանէ· ի Ներքագոյն վայրէ· ի միջոյն· Ներսէն· Իւրքէն· *Ի Ներքուսս սայեկ պատասխանի: Ի Ներքուստ ի սրտէ մարդկան խորհուրդք չարութեան ելանեն: Շինեաց զսրմն տանն ի Ներքուստ յարկնա վայտից: Ռեւրան նորա ի Ներքուստ· և այլն: *Խօսին անդէն ի Ներքուստ ի նաւն ընդ խորհուրդսն: Ջննենգասորադործ սիրտ խորհուրդսն Ներքուստ ի Ներքս Հաստատեն. Ա՝ոփբ. ֆէ: *Ահ ի զարտաքուսն և զի Ներքուստն լցուցանելով զպետս կարօտութեացն· Պիտ:

Նե Κάτωθεν, ὑποκάτωθεν. Inferne, ab imo. κάθω, infra. Ի ստորուստ. ի ստորև· ի խոնարհուստ· վերէն, փակէն, Ներսիցէն, ալէբփոն. *Դուք ի Ներքուստ ասաի էք, և ես ի վերուստ անտի եմ: Ընդարձակուն լինի տանն ի վերուստ և ի Ներքուստ: Ի Ներքուստ մինչև ի վեր: Ի Ներքուստ մինչև ցմէջս: Կանգունք երկուք ի Ներքուստ. և այլն: *Ելանելիս երկաթիս ի Ներքուստ ի վեր: Մատիթէոս ի վերուստ ի վայր Թուէ զայգն· իսկ ցուկաս ի Ներքուստ ի վեր· Խոր· ֆ· 36: Ճ. Գ: *Ծանեալն ի վերուստ ի հօրէ՝ լինի ի Ներքուստ ի կուսէն մարիամայ. զի ի Ներքուստ ծնեալքս յառաջագոյն՝ ի վերուստ ծնոյն երկրորդ անգամ, այսինքն յայ· Ա՝. ա: *Ի Ներքուստ իւրում զդրուժն գեանաշարժի երկիրն դողայ: Ի Ներքոյ նոցա· Ներքուստ ի վեր գողացոյց, և փախոյց և ցրուեաց զնա· Եչէ. ը· Ե յե: Սաուէ. բսպիր նկարիչքն զգալոր անգամս մալիսոյն Ներքուստ ի վեր ձևացուցանեն· Մ՝ամբր: *Գողոս չարագասկ զնոսա՝ Ներքուստ ի վեր եչանելով· Սոփ:

Կամ որպես ա. Սաորին· * Ներհական Ներքուստնն վերինն, իսկ վերջատունն Ներքինն· Աբէ՝ոփ· ւոր:

ՆԵՐԿՈՒ· տ, τά՝Ενδον. Internum, interiora. ա· գ· Իբր Ներքին, Ներքինք, և Ընդերք· *Ներքս անուանէ՝ որ ինչ կայ ի Ներքս, զինորոսին ասէ, զորովայն, և այլն. Ոսկ. հրգր· ք: *Սաոսիկ տապոյն առջրեալ զներքսն· Բբս· հյբ:

ի ՆԵՐԿՈՒ· ն. իբր ար. և Ներքոյ· Ἔσω, ἔνδον. Intus. ἐνδόθεν, intrinsecus. ἐνδότερον, ἐσώτερον, interius. և բայիս, ἐισκαλέω, advoco, invoco. ἐισπέμπω, immitto. ἐισπηδάω, insilio. ἐιστρέχω, incurro. ἐισφέρω, infero. Ի միջ և ի միջև· ի Ներքին վայր կի վայրի· ի խորս կամ ի խորշս Ներքինս· Նէրս, դեպ ի Նէրս, Նէրը· Իւրէի, Իւրէիս, Իւրէն, փէր, էնփէր· փերսէնիփե· *Մտեալ ի Ներքս՝ նստեր: Տարան զնա ի Ներքս ի գաւիթն: Մինչև ի Ներքս իսկ ի գաւիթ քահանայապետին: Որ ինչ ոչ ևս արժան ինչ էր, զայն ի Ներքս համարձակ տանէին: Ի Ներքս ի տունս կրնչէք: Տարցես ի Ներքս քան զվարագոյրն: Ի Ներքս կոչել· մտաուցանել, գիմել, ընծանալ· և այլն: Կամ՝ Էին ի Ներքս աշակերտքն: Ի Ներքս զոք ոչ գոսաք: Աբբայութիւն ես ի Ներքս ի ձեզ է: Որ ի Ներքս անգ էին: Մինչդեռ ի Ներքս է: Որ ինչ ի Ներքս կայցէ (յանօթն). Ան: *Ե-

կայք Համբարս ի Ներքս աթասցուբ... յն. ի Ներքս բևլցուբ· Ոչէ· է· 10: *Նե և ես ի Ներքս արկանիցեմք զանձինս ։։. այսինքն միջամուխ լիցուբ· Ոսկ· ֆ. ա· 15:

ՆԵՐԿՈՒԱՌԻՒՆ· Տ· ՆԵՐԿՆԵՐԱՀՆ· *Կիսատունն Ներքսագործին մանաւոր· վ՝ոսկ· հղ:

ՆԵՐԿՈՒՂՈՒՆՔ, գունի, ից· ա· ֆ. Ἐνδότερος, ἐσώτατος. Interior, intimus. ἐνδότερος, interius, ulterius. Աւաւելի՛ Ներքս կամ ի միջն և ի խորս. կարի Ներքին· խորին խորագոյն· *Դրօշաձածս հայելիս ի Ներքսագոյնն և յորտաքինն (որմն տանն)· Ջգեաց գիմնատուիծիւն քան զներքսագոյնս· Ֆ. Բփ· ը· 29: Յոբ. իը· 18: *Ոմանք արտաքոյ ապաւանիցն և կէսքն ի փողոցսն ի Ներքսագոյն· Ա՝փ: *Ի Ներքսագոյն խորանի զսիցն Հանգիստն յօրինեալ· Կորնթ: *Ի Ներքսագոյն քան զպարիսպն· ի Ներքսագոյն սրսկասլանի խորանին: Ենտոս լիբիա, որ Թարգմանի Ներքսագոյն լբիա: Սահմանի Ներքսագոյն եմովփաս· Խոր· ի· 36. 71· Ե Ց: *Խորագոյն հայք, և Ներքսագոյն հայք· Յհ.իի: *Իակ այլոցն՝ այսինքն Ներքսագունիցն քան զնոսա՝ զպահանումն ընձեռեալ. Դիոն. իղ: *Գրան զպետրոս Ներքսագոյն էանց: Գնալ ի բաց հրամայիմբ, և ելանել ասաի. և դու ի Ներքսագոյնն ընծանաս: Մի մտցէ յամենայն ժամ ի սրբուքին Ներքսագոյն վարագուրին (այսինքն քան զվարագոյրն): Տեսին Ներքսագոյն վարագուրին էր· Ոսկ. յհ. ի. 37: Ե ։։. ևոր: Ե՝ի ծն. փտի:

ՆԵՐԿՈՒԱԳՐԵԼ· ն· Խորագոյն գրոշմել, տպաւորել· *Ի տաչել զիայան (տպաւանին՝) ապազակ փայտին զգալուստ ամբոխեալ Ջուբյն Ներքսագրէր ի լսելս լսոզայն· Ջփ: ի՛:

ՆԵՐԿՈՒԱՐԵԿԱՆ· Ընծերցիկ կամ իմն Ներքսյագրական· տպագիր· *Ընծեամնագ՝ Ներքսագրական· Եր՛ե· փէբ· Ե Գե· փբէ:

ՆԵՐԿՈՒԱՆԴԻԲԵԼ· որ և ՆԵՐՍԱՆԴԻԲԵԼ· ն· Դնեվ ի Ներքս· մուծանեվ· և Ներտաքմագրեվ· *Ի Նուաստս բագինս Ներքսագրեվ զծածս իւրեանց: Ցամենայն տեսակս գազանաց զդ ոյսուքին ևյ Ներքսագրեն, և ոչ սաբսեն. Ոսկ. Ծն: *Ջնոյնսն Ներքսագրեաց (կամ Ներսագրեաց)· Վբփ հղ· ը յ: *Որպես ի հօրէ ըստ բնուքեն գոլով, կամ ինքն գոլով Ներքսագրեալ բանին. կիսբզ փանյ. այսինքն որպես Ներտաքմագրեալ· ևնծաձետος·

ՆԵՐԿՈՒԱՆԻՒԹԻՒՆ· գ· Դնեվն ի Ներքս· *Բացագրուքեի առնեվով զամենայն չարեաց, և Ներքսագրուքեի անչարուքեան ըստ անձիզ մանկանց· Ոսկ. կծ:

ՆԵՐԿՈՒԱՋԱՐԴ, ի, ից· ա· Ἐγκόσμιος. Qui vel quod est in mundo. (aut intus ornatus.) Ըստ հյ. Ունօզ զներքին զարդ· այլ ըստ յն. Ներքսաչխարհ· որ ինչ կայ ի միջ աչխարհի կամ յաչխարհի· աչխարհական· (զի յն· գժոմոս, է զարդ, և ՃՆ·) * Ի յերկինս և ի յերկրի Ներքսազարդ, չրջազարդ, գերազարդ: Ջամենայն զՆերքսզարդսն և զչրջազարդն և զներքսազարդն մեր ի լոմանէն իւրմէ լուսաւորեաւ: Ներքսազարդիցն և գերազարդիցն առեվանց գիտաւելիք· Դիոն. ՃԵա:

ՆԵՐԿՈՒԱԾԱԿԱՆ· ա· Իբր Ներսածական· մուծիչ· Նախաչաւիղ· *Եղիցի անկատարիցն Ներքսածական առաչնորդութի հոգեոյ· Դիոն. էլէ:

Ի ՆԵՐԿՈՒ ԱԾԱԿԱՆ·} Իբր ի Ներքս մուծեալ մուծանեվ
ՆԵՐԿՈՒԱԾՈՂԱԿԱՆ·} արտաքուստ· յետամնացական· օտար· *Ոչ՝ ի Ներքսածա-

կան, որպէս թէ յառաջ ոչ գոլով. և յետոյ ի ներքս մուծեալ նիւս. ի ապանէ։ ՙՈչ գոյ յաձ ընութեի արարած ի ներքսածուկան և սաստկական. Նանայ։ ՙՈչ է պարտ՝ որոց ի վճռակատարութենէ են, ի ներքսածուկանս ունել կանայս, բայց ի հանուր, ի մերձ, և ի քահէ. Կանան ։ ՙՈչ եթէ ներքսածոցա կանք են քաղցն և արտմուքին, (այլ ընա ւորական կիրք.) Ցհ. ի՛. էր։ ՙՋներքսածեալն նորա զարմին բարւոյ ոչ պողոպատ. (այլ. Ձ. զներգործեալն .) Ը. հրէա ։

ՆԵՐՔՍԱԾՈՒԹԻՒՆ, գ. Էւսագոգի. Inductio. Ի ներքս ածելն, իքն. մուծանելն, իքն. մուտք. կոչումն. ՙՆերքսածուածիք սոցունդ, և կոչմունք, և արշաւի ինչ այսպիսիք. Գզած. օրէն. Է։ ՙԵսայի յայտնի իսկ ասէ զնեռանոսաց զներքսածուածիս ընդհանրաբն. Ոսկ.

ՆԵՐՔՍԱԿԱՑ. ա. Որ ի ներքսատ կայ ի ներքոյ յանդիման կայ. և ներկայ. առաջիկայ. ՙ Եւ է ներձագատութի՝ ներքսակայ խորհուրդ. Մագ. ոեր։ ՙԱյլ ներձագատուն իմանալի է նմանութի ներքսակայ գիմացն. Երզն. ոեր։ ՙՆերքսակայ ամենակի միաւորական. ազօթեմ, թես, թէ։ Ներքսակայ ամենակի, ազօթիմ՝ թես, թէ. Հին ոեր։

ՆԵՐՔՍԱԿՈՂՄՆ. գ. Ներքին կի՛ ներքսագոյն կողմն. Ներսի գին. իւ Բարձ. ՙԴռուն առ ի չեղ ի ներքսակողմն (կամ՝ ի ներքսակողմ՝) ի մոխիր անդր (կի՛ անդ.). Ք. Կ. ՃՔ. Ճ։

ՆԵՐՔՍԱՄԻՏ ԱՌՆԵԼ. Ի ներքս մուծանել. ՙՉկատարեալ պիտանին անօտուն ներքսամուս տարր. Եփր. ասէր։

ՆԵՐՔՍԱՄՏԵԼ. Տ. ՆԵՐՍՏԵԼ։

ՆԵՐՔՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Μυχός. (յն. հյ. մաց.) Penetrale, adytum, abditus locus. Ներքին վայրք՝ խորք. խորը. ալք. մուտք գաղանեաց մերինք. ՙ Յանհամանել անգիտանալեանն ներքսուքենէ ի բաց գնացեք. Դիոն. եիէզ։

ՆԵՑՈՒԿ, ցից. գ. Ὑποστήριγμα, ὑπόϑεμα. Sustentaculum, fulcimentum, suppositum. ὑπερείδων, βάσις, fulcrum, sustinens, basis, fundamentum. Ցեցուկ հաստատուն. մխի. հաստատուքի. պատառանդան. խնչանկ. ինչ մի յինէն հաստատութե. փայտ, փէրնէ. ՙԱրար զնոսին ձուլածոյ, և նեցուկ ի ներքոյ նորա. Ֆ. ԱՔ. Է. 23։ ՙՋՀրագարձան, և զգազմանալս նորա, և զնեցուկան. Եւ. իէ. 38։ Ցառնկս գաւազանալ, նեցուկս խորտակեալս Հարցիս մեհեանս զայս նեցուկ հրաշից ի տիրաս ևն. Նար. իէ. չէ։ ՙՈր խոնարհեալքն եր, պիտոյ էր նմա ամենայն իրաք նեցուկս... հաստատուքի նեցկի. Նիս. իա՛։ ՙԱմօս, ցուզ, և նեցուկ հաստատուքեան և համբերուքիս՝ առաքինութեանցն. Խոխ։ ՙՕգնական հոգւոյն ձախանից զառաքինութեան զորավիգն արմատս հաստատութեան նեցուկ առեալ։ Ածք բարիք՝ սիւնք են ժողովրդոց, ամենեցուն նեցուկ լինելով զբնին ասե՝ մեծաց քաղաքաց և քաղաքավարուքե. Փիլ. այլոք. Ն ել. ա. 21։

ՆՕՋԱՐ. ա. ապ. Նիւսր. ամի. Տլսբ. Վտիտ. Նիհար. տզատուն, արուգ. Նուազ. անպիտան. բարակ. ւլսբ. զգոյն, ոչքի, բնիկ, նուիքիս. ՙ Մատուցանէք ի սեղան իմ հաց պղծուքե, զխոտանին և զյամրչտակեալն և զանօգուտն, այսինքն զնզարն. Մաղ. ՚ը։ ՙՎախս, նզար. Հին բառ։

ՆՕՌՎ, բ. գ. ՚ Ἀνάϑεμα. Anathema, ՆՕՌՎԻ. վից. Exsecratio, excommunicatio, res internecioni devota, separatio, segregatio, maledictio. Բանագրանք. անաքեմա (այսինքն վերագրանք). որոշումն ի հաղորդութենէ այլոց. գաստմն ընդ սպիճա կամ ընդ մահապարտս. և Զարիա մեղեալն այլոյում կամ անհին և գամարք. անէնգք. անիծագարանութե. և Իրն անիծանելի կամ անիծեալ. լանէն, լանէնէմ, (ուսան հէլան՝ նզզովեալ) իէնէմ, Նէզ. եբր. Խէրէմ, Խարմա, առաբ, ալա. ՙ Տալ զերգուսին նզովին ջրով. Նես. Բառաց։ ՙ Ջուրն յանգիանութե նզովին այնորիկ։ Նզովիզ այդորիկ։ Նզովիս այսորիկ. Թառաց. Ե. 18=27։ ՙ Նզովեաց զնա, և զգազալաբ նորա. և կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ նզովս (լս. յոյսա)։ Լինիցիս ի նզովս. Ջգիշ լինիկիք ի նզովին։ Անէնութենբ ինչ ի նզովից անտի, և առնիցեք զանանկ որգուզդ իսրայէլի ի նզովս։ Նզովիւբ նզովեցաբ զանձինս։ Նզովիլ լինել ի քահէ. Անկմ ՙԿատեալ լինիս ի նզովից ասաի իսից։ Տաց զքեզ ոեր ի նզովս և յերգուսին։ Յանցանել ձեր զոսխոխս առաուն այ ձերոյ, և զնզովիւբ նորա։ Նզովք կերիցեն զերկիր. և ասիցէ ՙՋանիրաւուեցին կարգի գէտս անց և նզովից դաս (ի վերայ օձի, եւ այի, և գամայ). Փիլ. լին։ ՙԸնդ նզովիւբ կապեցին. Ցհ. իէ։ ՙՄերժեալ և ընկեցեալ լինի յեր կիր նզովից. Եէր. ծ՛։ ՙՆզովս ի հետ ասիկ ցե։ Աստուած. և նզովս զինի արձակեմբ. Բզիւ. Է։ Սոփ. յի. ՚։ ՙՆզովք կոչեցաս յաղագս իմ, որ զինի եւղայծ զնզովէ. և մեղք որ երարբ զմեզ աշխարհի. Աս ոբս. Է։

ՆԶՈՎԱԾ. ոյ կամ ի. գ. ա. նզով. և նզովեալ. ՙՑեաս նզովածոյ անահ ձախողակի չառաւինատ կապարձաս գարձուցեալ. Վանն նզովածին՝ որ ի վրանի նորա թաղեալ կայր. Եէր. յէս։

ՆԶՈՎԱՒՈՒ, նաց. Տ. ՆԶՈՎ. ՙԼցաք և նզովանք. Փիւ. ՚. բան։

ՆԶՈՎԵՄ, եցի. ն. Ἀναϑεματίζω. Anathematizo, internecioni devoveo. ἀράομαι, καταράομαι, ἐπικαταράομαι, maledico, execror, deprecor, imprecor. ἀφορίζω, separo, excommunico. Բանագրել. որոշել ի հաղորդութենէ. անիծանել. ոսխաել ի սահանկել զայլս, և չպիտս մոգենել անձին. լանէն օգոստի, իւլէնձ վէրկէ, աֆօսօզ են հէ, նէզ. էէրէն. երբ. հէէէրէմ, առաբ, հէլա, ինէւ. ՙՆզովեցիր նզովածքիք զնա։ Նզովեցին զնա, և սատակեցին զնա։ Եղիցի նզովեալ (ինքն), և ամենայն սատացածք նորա. և ինքն ի բաց եղիցի յհեզեզուոյ ժողովրդոցն իսրայէլի։ Սկսաւ նզովել (զանձն). և երդնուլ ցդ. իսս ասելով, ՙՆ և ՆՆ սպասցէ ինձ ասե, և այլն։ կամ ՙՋիՆչ նզովեցից, զոր ոչ նզովէ աեր։ Սաուղ նզովեաց զժողովուրդն, և ասէ. անիծեալ լինի մարդն որ կերիցէ հաց մինչև ցերեկոյ։ Նզովեալ եղիցի։ Եղիցի նզովեալ. և այլն։ ՙԸնդեմ նզովէ նախ զօձն, երկրորդ զկինն, երրորդ զայրն. Փիւ. լին. ՚. 47։ ՙՆզովեցին զարիս, և զաղանգն իւր պիզծ։ Ի քահանայն արիաց նոսաց, զորս նզովեալ մերժեցին ի հաղորդութենէ եկեզեցւոյ. Շար։ Խոր. Է. 93։

ՆԻ, ներա. Դերանուն անաւորի՝ հեղնեղանութե, որպես իգական՝ Նա, նորա. յարմարեալ ըստ յն. Ἐκείνη, αὐτή. Illa, ipsa. Տես և ՍՆ, սերա. ՙԱսելն զնէ՝ կին ասանաւելայ։ Տեսանեն զնէ (կամ զնաէ)։ Զնէ ցուցանէր։ Զկանաուէլեան սպանեցէ զայրն ներա։ Զնէ ապրեցուցանէր։ Կասարօզ ասնեն նէ լենելով՝ նէ՝ որ ոչ կարէր. Գիւ՝ ՙՆէ, նա. սէ, սա. երկոքին առքա իգականք են. Հին բառ։

ՆԵԵՂԱԱ՝ Νεέλασσα, Νέσσα. Nealessa, ՆԵԵՍԱ. Nessa. Ամառնաք Թռչնոց անծանօթից՝ ըստ երբ. ՙ Թռչք Թռուցիլոց նէեզասաց...եթէ յղտացի ասիգն և նէեսաց։ Ցոբ. լէ. 13։ ՙՆէեզաս՝ հաս է՝ ի միջագետս ասորոց, որոյ թևքն վայելուչ, և թռչէն ղուարթաբար. ակիղաս բազէ ասէ, և այլք մարսիս. այլ նա այլ է, և առքս այլ. Հին բառ։ ՙԱկիւզաս տատուն թռդումանաց զնէեսայն. Ոսկիփոր։ ՙՑղատցի ասիգն և նեսայն. Աստնց սերման երկոս իրա լինի՝ ի նմանէ. սողոն է նա յերկրին փղշատուց սաագոյն կերպիս։ Ասիգն զնուն ընդ բերանն փսխէ, և բուսանի ծառն՝ որ կոչի ասիճ. և անոի կենդանակերպի նէեսայն. և ծառոյն ոստքն գործին, և տերևքն են ոսկեգոյնք և ոսկեթելք. Լբ. իս։

ՆԵՐԿԵՍ. Տ. ՆԵՐԿԱ. և ՆԵՐԿԵՍ։

ՆԵՐՈՒՄ. Տ. ՆԵՐՈՒՄ. և Ե՛Ր։

ՆԱՒԱՐ, ի, ից. գ. Πλάστιγξ. Lanx staterae, lanx a jugo suspensa. Թասի կշռոց, կրկին կի՛ միակ. Նաւոյ այլ. Ներոլի Բասը՝ ԹԱՒԷՒ. ԹՔՓՔԻ, ՆԻԼԵՐ. ՙԻ բրև զՆՀա մի ի նժարից կշռոց է ամենայն աշխարհս առաջի քո. Իս. Խ. 15։ ՙԻ մէաս կշռոց եթէ զմին ծանրացուցանես նժար, Թէնեագոյն ամենայն իսրք զընդգիմանին առնես. Բզս. հայեաց։ ՙԻ մի լուծ կշռոց... ի կէտ ամբայ ձեռն ընժարի միոյ. Նար. Ի՛։ ՙԵբարձ ի մէ աս կշռոց զառաւսանան նոցա և մեղս, և ծանրացաւ նժար ազգի ազգի տառապանաց։ Ցմն, գոց ցեթեվնացուցանես զարդարութենէն քո ընժար. Մաղ։

ՆԱԴԵՑ. ի. ից. ա. գ. Παρεπίδημος. Peregre veniens, peregrinus, advena, hospes. Գրի և ՆԵՂԱՑ. Գանգուխա. օտարականն. տարաշխարհիկ. եկ. Նէպի, Նէզա. զրէպ, եւ փէյրէզ, էէպանճի, ֆօսֆիր. ՙԳանգուխա և նժգնեկ եմ ես ի միջի ձերում։ Գանգուխա եմ ես առաջի քո, նժգնեկ և անցաւոր, որպես ամենայն հայր իմ։ Ընաքեզոցդ նժգնեկից՝ որ ի սիրեա. Ծն. իճ. ի։ Սղ. լԷ. 13։ ա. պեա. ա. 1։ ՙԱգգն հեթ. բայեցւոց միւնչև ի Նշդեկս անգամ. Ես. պմ. ա. 7։

Եւ որպես նժգնեկանն. պանդխտական. ՙՓոխեալբ յօտարութենէ Նշդեկ կենցաղոյս անկանել ի գաւառն հայրենի. Ճ. Բ։

ՆԱԴԵՑԱԿԱՑ. ա. Συνέκδημος. Comes peregrinationis. Գանգխտակից. ուղեկից. ընկեր ի պանդխտութենէ. ՙՆժգնեկից մեր եղև ի ընորհս յայտնիկ. Է. իս. Է. 19։

ՆԱԴԵՑԱՆԱՄ. ացայ. Տ. ՊԱՆԴԽՏԱՆԱՄ.

ՆԱԴԵՑԻՄ. եցայ. յ. ՆէնԱ, ՊԱՆԴԽՏԱՆԱ. ՙՁիշէ զնժգնեհանայն իւր ի վիմանիկնն. Աւծր. ա. 10։ ՙԻ միասին պանդրնայացեալ, յօտարութենէ նժգնեհացեալ. Շ. Լիպ ։ ՙԱկնզաս ասէ, Թէ նշդեհ լինի գայլ գառին. Լեգոգիսոն, Թէ պանդխտանային. մին ասէ՝ եթէ նշդեհեացի, և միւսն՝ Թէ պանդխտացի. Ոսկ. ես։

ՆԱԴՏԵՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ, և ՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. ՙՈրք յարեմտեան կողմանագ ասհեալք նժգնեհութե. Շ. ընդհանր։ ՙՋարտաքսեալքս ի վայրս նժգնեհութեան. Լ՚ի. ոգիզ ։ ՙԵլից զժամանակ պանդխտուե նշդեհութենէ իւրոյ ի վերայ երկրի. Մաղ ։ ՙԻ մէջ գառատականացն մեծատուն եզեալ, քան ըստս նշդեհութե. Փիլ իմատ. յն. առարտնակութե. մեծտոհօն.

ՆԱՈՑԳ. ուգի. ից. գ. Գրի և ՆԱՈՑԳ. ոյից. (յն. պեսպես.) Ἵππος (որ և ձի, և այրուձի.) ἀλογις, ἀλετιστικός. Desultorius, ductitius, parippus, nisceus equus. ὑποζύγιος, jumentum. Երիվար առոյգ՝ փոխանակ՝ ձեռնածու. որ և ասի ՆԱՈՑԳ Ի ՁԵՒՆ. երկրագական ձի ընտրանաւ. Նէպէ, ապոխ, էէպեէ. ՙՀինգ հազար հեծեալ վառեալ նը. ժոյգ ի ձեռն՝ պաշտպան գնդին. ա. Ի. Է. 35։ ՙԲազում ապաստար ունիցիմբ, և նը. ժոյգ ևս. Ոսի. էէր. Է։ ՙԲազում նժոյգս

զարքունական ձիոյ: Զոր հեծուցեալ ի վերայ իւրոյ նժոյգի՝ ապրեցուցանէր: Մատուցանէր նժոյգս սրավարս: Եւ տանել շատաչ նորա նժոյգս մեծազարդս և երեսփոխ. Բոզ. Ը. 12: Փոխ. Յհ. կբ: Աւծ. Ը. 9: *Արմատք ընտրելովք՝ ժիր և քաջ տածիկ նժոյգք (կամ՝ նժոյիւք). Ոսոց: *Ջնժոյգս ծովայինս. Թղթ. փալ:

ՆԻՈՑԳԱՁԻԳ. ա. գ. Որ ձգէ և տանի զնժոյգս. ձիապան. ձիավար. «էյն. *Նըժոյգաձիգ իւր մատոյց նմա զընտիր երիվարն. Աւծ. Ը. 4:

ՆԻՆՋ. ա. Նուազ, նուազեալ. կարօտեալ. պակաս. և Ընդքաւին. տակաւապետ. Նյուսէլ. *Ոչ նիազ ի գիտութենէ... և ոչ կարօտ յիմաստութենէ. Եփիփ: *Մէզ ոչ ինչ նիազ էր (կամ՝ նիազեր, կամ՝ նիազակ էր) ի ձէնջ. Խոր. Գ. 42: *Ներբեւս անհաս զանձն ձնշող, նիազ կենցաղըն չարչարող. Լմբ. ի Ը:

ՆԻԱՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔνδεια. Egestas, penuria. Նուազութիւն. տակաւութիւն, և տակաւապետութիւն. կարօտութիւն. կարիք. ալ. Նիյազ. *Ջանանկութիւն, և զկարօտութիւն, զնիազն. և զանփառութիւն մատուցանելն քեզ. Եսփգր. ՃՃ: *Ձեռն ի գործ արկանելիք նիազութիւն դժնակարգութեան. Կոնս. փգծ:

ՆԻԳ, նգի, գաց. գ. Μοχλός. Vectis, repagulum. Երկաթի կամ փայտ ձողաձև. փակաղակ դրան. ագին. պարզուձնակ. գռնափակ. լծակ. գործի ամրացուցանելոյ, կամ խախտելոյ. Նիգն, Նգիեալ, Նիգելն, ոխրիւ. գեւիր ոխրէն, զբրգիա, փխոյիւ. *Աղաչեա նեղս յանփառս փայտից. հինգ նիգ առ մի սիւն. և նիգ մի ի մէջ սեանցն Թափանցանոյ ի միջև կողմանէ ի միւս կողմն. և պատեան օղս ոսկի՝ յորս ազգանիցես զնիգան: Օգտանա նեակ պղնձիս՝ ազդցես նգացն: Թափիցս զդրունս քաղաքին հանդերձ սեմովքն, և բարձ զնոսա հանդերձ նգովքն: Քաղաքս ամուրս պատեալք, և դրամբք և նգօք: Նիգք երկամեայք: Նիգք գրանց. և այլն: Որով բարձրութիւք մատոյ ծանրն և հոգւոյնն իբրև նգաս յարուցեալ լինի. Նխոս. Ի՛ա: *Օվմ՝ անշարժ ի ձեռն փոքու նգի (կամ՝ նիգի) փորձեք. Եզեք. Ժբ:

ՆԻԳ ասի նամանութիւն Զողամն կամ գերատնամն. Ի՛ղ եւ եւեւեալ. (պատկս տեսի անձամբ ի Տնտմ. 1817. ի մէջ ամպոց.) *Ջամանիչքն ասացեալ լինին, և բոյգքն ոստուցեալ ի նմա լինին, և նիգքն, և խորտփիքն. Աւիսփ. Ցծ. յն. գերանիկք. δοκίδες, trabeculae.

ՆԻՋԱԿ, ի, ացգ. Δόρυ. Hasta, lancea. Գիւղորդն փոքր՝ որպէս լծկ նետ ձեռամբ ձգելի. աշտակ. գաւխան. Նիզէ, Նիզեէ, Նիմ Նիզ, փխլիաձեւ մշտփգ. (իսկ Նիզ՝ մշտփգ, որ է գիւղորդն.) այլ լայնագոյր վերի և որպէս Բուն գիւղորգեան, և գիւղորդն, սրընակ, սուին, և ամենայն զէն և գործի պատ. բանմնական ի ձեռին. *Նա ասէ սատուզ լինելոյ կայր ի նիզակին իւր: Նշանք զնա արկանել նիզակաձն ընդ անակնյանի, և եզ նիզակն ընդ զնատ նորա: Եւ փայտ նիզակի նորա իբրև զատոյր ոստայնանկաց: Նիզակ իբրև զփայտ կամրջի: Սպան զնա նորին նիզակաձն՝ նիզակ ոսկի կռատոյ. և երկայնութիւն գահնկան ի վերոյ միոյ նիզակի (որ այլոյս կոչի վահան): Հովանի լինէր ամենայն գնդին իւրով նիզակաձն (յն. սուսարա). և այլն:

ՆԻՋԱԿԱՐՆԿԱ. և ՝ գ. Κοντός. Contus, remus, hasta. Նիզակօք կամ փայտօք նիզակաց՝ պակասեալ ի ասիկ. բուն գիւղորգեան: *Ունկրա զնոսա ղկնա, զնիզակարկ, զյուկոտ սրիկ-

ղանց. Եզեի. ԼՀ. 9: *Նիզակաբեկորքն զեօթնեամ լուցկի եզև ժողովրդեանն. Լմբ. գբէ:

ՆԻՋԱԿԱՒՈՐ. Նիզակաձև գիսաւոր. *Նիզակաւոր աստղն երևեցաւ յաւարտ հնձոյն: Նիզակաւոր աստղն կրկին անգամ երևեցաւ. Աոզ. Ֆ. 1. Ե 24:

ՆԻՋԱԿԱՓԱԿ. ա. Նիզակօք փակօղ՝ պատօղ. տեղի փակեալ ի նիզակաւոր զօրաց. *Հաւաքեալ զնիզակափակ գիշերոյն պահապանացն, և զպատսաս ի նոցանէ կոտորեալ՝ գնացին ոչընդդէմ. Փոզ:

ՆԻՋԱԿԱՓԱՂ. ա. Որ քաղէ զնիզակս անկեալս՝ յարշաւելն իսկ ձիով. *Կացին զօրավարքն՝ նիզակաքաղք քաջախփոք. Մեսր. Երէց:

ՆԻՋԱԿԸՆԿԵՑ ԼԻՆԵԼ. Λειποτακτῆ. Desertio. Ի քաց ընկենուլ զնիզակն առ աչին. լքանել զգաս, և փախչել ի պատերազմէ. *Փախուեալ նիզակընկեց եզեալ՝ Թիկնեան ի Թշնամիս գարձուցանել. յն. գասալքութ. Եսփգր. Ֆ:

ՆԻԿՈՂԱՅԵՑԻՔ. } ա. գ. Ընդնդաւորք
ՆԻԿՈՂԱՅԻՏՔ. } յարակիրուաց նիզակողայսոսի անսիրաքացուց. *Ոնձս զվարպետուեան նիկոլայեցեաց, զոր ես առեալ. Յայտ. Ֆ. 15: *Էին ի կիպրոս հերձուածողք՝ օձայիւք. սաբելեայիք, նիկողայիտք. Հ=Յ. Ֆայ. ՃԷ:

ՆԻՀԱՐ, ի. ացգ. ա. վտիտ. հիւծեալ. մաշեալ և նուազեալ յանսուաղութենէ. Նեհար, Նեհրէր, Լեղար. Լաչէր, Խըտա, զապուն, զայիք, Նահճք, Նիւծ, Ֆրզ. *Տեսանիցէ զերեսս ձեր նիհար, և սպանանէ զիս. Հ. Ֆրգ. Է: *Հեզ, նիհար. Շիր: *Հասք հիւծոյն, քաղցր, գառն, կծու, աղի, գեր, նիհար. Նխոս. Բ. (յն. Γλίσχρος. Lentosus, viscosus, lubricus.) *Թէ այծն գեր լինի... Թէ այծն նիհար լինի: Թէ ելինքն գեր լինի, և Թէ նիհար. Ոսկիփ:

ՆԻՀԱՐՈՒՄՆ. գ. Նիհարանալ, նիհարուիլն, և սկսրանալն. *Վ հիւսեին պատեքազմեալ՝ զնիհարումն փոխեր ոն. յն. զպարտութիւն. Ս-ից. ա. 4:

ՆԻՀՈՒԻԼՔԱՐ. ն. Իբրև զնինուհ և զնիհուհացիս. *Մի՛ սոգոմապես պանծանեալ անգղջալութիւն, այլ նիհուհաբար ապաշխարել. Մանդ. Իա:

ՆԻՀՋ. գ. Νυσταγμός. Dormitatio (զծ. ընդ Թորմ, Թմրութիւն). և բայիւ. ἐπινυστάζω, dormito. Արմատ ննջելոյ, որպէս ննջումն. նիրհ. Ֆրգ, Ֆառ. ասյիս, ասյուգլամ, Նիս, Նառաս, զաղ. *Թէ առց քուն աչսց իմոց, կամ նինջ արտասուաց իմոց: Մի առց քուն աչսց, և մի նինջ (կամ՝ նիրհ) արտասուաց քոց. Սղ. ՃՀ. 4: Աոսի. Ե. 4:

ՆԻՀ, նիհջ. գ. Στιγμή, στίγμα, σημεῖον. Nota, punctum, signum. Ֆ. Նիչ. կէտ. հետք, նշան. Նշանակ. Նշմարանք. Նիշան, Նիշանէ, Իշրէն. Նիգնէ. *Սակաւ ինչ արեան նիհչ ունելով յաչսն. Խոր. Է. 49: *Որ ունի յաչսն զնիհչ խաղացութեանն. Զնիհչ հնձանացոյ յանձին ունելով անհան ի պատեւոզմի. Ցձի. ծա. ծէ: *Ո՛վ քառասնեակ լուսածին գերապանծ նիհչ. Շար: *Նիհչ նշանակի իմն ի վերայ նորա: Աստ գաւազան, ի նիհչ ուզղութենէ և նշան խոնարհութենէ: Նիհչ նշանի խաչին տեառն մերոյ երևեալ լինի յերկինս: Տեսանեն յերկինս զնիհչ նշանի խաչի նորա. Եփ. ծի. Ե հմաբ. *Ի յերեսս սիրեցեալ անձին՝ նիհչ բանի՝ նշան առեալ. Շ. գոզ. Եիէ: *Եթող նիհչ ի զօրսկան և առ իշխանն: Նա

գրել զքեզ , և բանից նիշ (այլ ձ . նշանա-
բան) . Մաթի :

ՆՇՈՒ ՆԻՀ . Ա յս ինչ (առնի կամ ժամա-
նակ) առանց անուան նշանակեալ իւիք
նշանաւ . այն ինչ . այսպիսի . երկինի փերզմո-
նի . ըստ , ընդէպ , քովտ , փիւռն . իսկ Ա յս
անուն՝ ասի զմարգոյ և զանգոյ . Ցայս նիշ
առգաւք քնաւ լսուր ոչ էր , և զինքրդ յորդա-
գոյնս գնայ . ՃՀ . Գ . (այսինքն յայսպիսումն
անկրգի վայրի :) Ցայս նիշ առգաւք քնակէ
ի գաւառի երկրէցւոյս : Թագուհւոյն յայս
նիշ առգաւք . Վչփ հդ . ծԲ . ծԲ : Պահեալ
կան մարմինք մեր յայս նիշ առգի . ՏԲ իԷ .
մարք . ի : Եղեալ յայս նիշ գերեզմանին .
այսինքն՝ ի գոյդն չիրմի . Ջչբ . լԲ : Ցայս
նիշ առաւր՝ ի պատերազմի մեռանին : Կանո-
նել նոցա զայս նիշ օր կամ զայն . Հ = Ց .
օեպօ . իԲ : Ցծափ :

ՆԻՍԱՆ , ի . գ . Աբաջին ամիս երբայե-
ցւոց՝ սկսեալ ի գարնանային հասարակածէ-
զոր ՃՀոխագոյն բազատրէ Փիւ . էւ . ա . ւ :
Ձեր իսկ ժամանակ պղտոյ . զի նիսան էր ,
յորժամ ծառքն պտկին և ծաղկին . Բբօ . մրւ :

ՆԻՍՏ , նստի կամ տոյ , նիստք . գ . Στά-
σις, ἕδος, ἕδρα , κάθεδρα , βάσις. ուստի և
լա . Situs , status , sessio , sedes , basis,
locus. (Աբմատ նստելոյ. իսկ արմատ իւր է՝
առ , ըստ , հետ , իստ , իստ , առաջ , առան , ան , ի
բազում լեզուս . որպէս և առնս . Նիւքս , է
քնակութեի .) Ջհաւերուքն . կայք , գիւղք ,
հանգիստ . տեղի . վայր տարրին . յատակ .
նոգաածիք . օնաբոյաւ , օնաբոյամ , էաքմ ,
նուչեսի , հիւեան , էեր , փիպ , պատամիք . Ես
է ընկոզմանուածն , և կացուածէ , և նիստն՝
գրաւելիք տանք : Նիստ (մատանոյ մարմնոյ) .
Աքիոք . ոգորգի : Ի չինուած ոչ ամենայն
քարիւնք զնոյն նիստ ունին . Ոսկ . փագ : Ի
նիստ ննջեցեալ զքուն քո . Վչփ հդ . Ե : Ան-
ձաւն է նիստ նոցա ընդ հօր . ՄԿ . էբէմ :
Ի ձեռն մահուան զնիսան չնորհեաց . Եբէն .
ճգի : Զաթոռ պատուական արարեալ , ըզ-
նիստս և զհանգիստս : Ո՞ երէկ զօգա , ըզ-
Թևաւոր քնուելեցն զկաս , զՅոզմոյն ըզ-
նիստս . Ան օր . Ը . Ե Ե : Տապանակն ունի
զնիստս ի ներքսագոյնն սրցն . Փիւ . էւ . Ե .
Ծ8 : Ոզոյ նիսան ընդ արևմուտս է մեյճ ի
գազպազ . Օբ . ծա . 30 : Երկայնաձև բլուր
մի , որոյ նիստ երկայնութեն ի մուտս կոյս
աքերգականաց . Խոր . ա . 15 : Բաժանելով
ուներ զնիստ հասատատութեն յերկոքեան-
չիւրս ամենս հասատած լերանցդ . Գիս : Թևոյն
արծուոյ անվախ լուծ է նիստն , զի քարչէն
ընդ երկիր՝ երևոյթ գնա անատնոզացն առ-
նէ . ՃՃ : Նիստ գնդի գերեզմկի և ցան-
կալի է աչաց տեսանելոյ. Եէբ . Ի գ : Երեսք
ըստ ընդոյ աչացն նոտոյ քնատրեալ : Ի ձեռն
նոտին գնացին յայն տրատքս մելոյ յար-
ձակի . Նէտ . ի գ : Քեզալ վեմ չարժելով
տեղիատրան նիստ , նիստ արքունաՃեմ՝ անա-
պատի տօղ . Նոր . փագ յոբ :

ՆԻՍՏ. Ἀστύ. Sedes. տրիւանէ, ևԷ. Ամոտ
իշխանութեի . քաղաք Թագաւորական . տր-
քունիք . բազմեական . բասիւ և պատիւ . Հա-
տանեին ի վազարշապատ քաղաք , ի նիստս
Թագաւորացն հայոց . Ագթ : Ոնչի ըզ-
գրեհեան նիստ արքունական պատգամաւոր
ինչեան . Աոզ . Ճ . 30 : Ջնախագահութեի
զնիստ հրամայեցին գՀորգեայ՝ չազատոյ
վարգապետի : Նատոյ գարպատս արարեալ ա-
զատաժողով արեաց գնգին . Ո—ոզ :

ՆԻՍՏ. Κατάσχεσις. Possessio. Ստացուած .
կալուած . վիճակ . Ղևատացւոցն եղելքի ի
կալուածս . և առաքնորգին յայնմանէ և
անտի յերախայրիս սրցն ի նիստ քաղաքին :
Ի նիստ քաղաքին յանդիման նորին . Եվէ .
Ի Ե . 7 : Ի Ե . 21 :

ՆԻՏԱՄ , ացայ , ցի . ն . Διαπέμπω. Trans-
mitto . լծ . և Ոդ՝Ցա. Neo. ոլպէս Թէ նե-
տել , այսինքն ձգել . և նիւթել . ի գետ և
կետ տատայնանութեի , որ ձգելով վիկոցն՝
նիւթէ . Ա յր խորատանկ նիտայ (կի նիւ-
թէ) զչարիս . Աոտ . ծԷ . 28. (երբ . լուխ) :
Ընչեցն ցանկաւելի՝ և արիւն մարգկանչէն
նիտայ , և ի սպանուելի հայի . Ոսկ . Մ . ա 9 :

ՆԻՀ . գ . Νυσταγμός. Dormitatio . κά-
ρος , sopor cum gravedine. ὕπνος , somnum.
Նինչ Թեմեա . Թմբրուելիւն քնոյ . հրատ ,
բարեպատ . ասյուգլամա , ասյուգաս , նէս ,
նաաս , նէնչ , գաչ . Հոգք ազնուելի պատ-
հանչեսցէ (յն . բառգնչ) զներհ . Սիր . լԲ-
ւ : Ներհեան զներհս իւրեանց . Երեմ . իՓ .
31 : Ափ՝ ասէ՝ ներհ ի վերայ ազամոյ .
հերբրայեցի՝ քուն ասէ . Եէբ . ծն : Մի
տար ներհ արտեանաց , այսինքն մաքուր բզօք
լինել , որպէս անմարմնին ի մարմնի . Համա-
աոչ : Ոակաս մի ներհ առնոյր . և զայն ևս՝
յոան կալով . Վչփ հդ . իԷ : Ոփոխ քուն , և
ներհ չայեաց : Մինչդեռ զառաւտին կառա-
րելին պաշտօն ի յոան կալով . ներհ անկա-
ներ մաաելի երիցու . Ճ . Գ :

ՆԻՀԱՄ . Տ . ՆՒՀԵՄ . Ներհայր հոգի
նորա , իբրև նաահին . Եէբ . Ի Փ :

ՆԻՀԵՄ . եցի . ն . և ՆՒՀԷՄ , եցայ . յ .
Νυστάζω. Dormito . κατδυπνόω , obdormio ,
isco . ներհ առնուլ . Թմբրիլ ի քուն .
ննջել . մրահել . բաբեպել . ասյուգլամաք , ասյ-
գոյա գալաք . Փոքր մի ննջիցես , փոքր մի
ներհիցես : Ոչ ներհեսցէն , և ոչ ննջեսցեն :
Ցերբազանան յանկողնոյն իւրեանց , սիրին
զներհել : Ներհեցին հովիւք . ևն : Ախ Գ .
Ի . 9 : Ներհեր ի քուն Թանձրութեան ՚՚ .
յն . տարաբերեալ լիներ խոր քնով : Ներ-
հեաց անձն իմ ի ձանձրանալոյ . Բբօ . հդ :
Ի հոտս իւղոյն ներհեին (այսինքն Թըմբ-
րեին) . Գր . փղ . ԷԲ : Ի բազում հոգոյ
և ի տրամութեէն ներհեցաւ ի քուն : Ցոր-
ժամ ներհիս , ննջեսցես . Զի մի երկնչէք նիս-
տեի յաղօթս . Վչփ հդ . Ր . Ը . ծԲ : Ի
կայծականց վերայ ներհին , անքուն որգանց-
ցըն կեր լինին . Ցա օրէր :

ՆԻՀԵՄ. եցի . ն . } Ἀφυπνόω. Տալ
ՆԻՀԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } ներհել . ննջե-
ցուցանել . Մի ներհերկլուանորոգ ակգ
նկատող . Բէնիէ՝ Ներհեցոյց ի մէջ ծնգաց
իւրոց . Դոփ . Է . 27 :

ՆԻՀՈՒՄՆ , համ . գ . Νύσταγμα, μός.
Dormitatio , sopor. Ներհելի . Ներհ . Թմբ-
րուելի քնոյ . Երազով , կամ զգաղմամբ գի-
շերականաս . . . Ներհմամբ յանկողնի. Ցօբ-
Ի . 13 : Վայրապար և անչափ ներհմունի
ուսաի գայցէ : Ա յսոյիսի ներհմունի լինի ,
յորժամ գանգատկոս ոգին լինիցէ ի պա-
տուիրանս սեառն . Բբօ . հդ : ԹօԹափեան
զներհմունի ի գլխոյ իմոյ . Նէբ . ոչ : Ներհ-
մամբ գիշերոյն . Ոսկ . Եվէ : Մի քունն ինձ
կորուսա լիցի , և մի ներհմունին ապականա-
Թի գործեսցէ . Նոր . յԲ : Գրչխած անրեալս ,
և ցնորիւք Թմբրութեեն բանգագուչեալս ,
լքանեալով յանվայելուչ ներհմունն . Պիփ :

ՆԻՀ . գ . Բանջար ինչ լեռնային . Փա-
զեն զնիս լերինն , և Թթուեցուցանեն աղիս
և ջրով և զոպպիս . և որպէս ինքեանք ա-
սեն , կարի յոյժ օգտակար է ի տոպ աւուրց
խորշակի . Եվէ . Էբէղ :

ՆԻՒԹ , ոյ , ոց , և ի , իս . կամ ացւ , իցւ . գ .
Ὕλη. (յոյժ Sylva, և hyle.) Materia. κάτ-
αρχον , confectio. վր . Նիւթի . Հիւթ Թանձր-
տարր . մարմին բաղադրիչ . սկիզբն բաոլկա-
ցուցիչ կամ բաղհիւսիչ զգալեաց . ինչ մի՝
առիթ այլոց իւրոց . հիւղէ . մոթպէ , փերոզնե-
ի Հաստատեաց զաչխարհս յանկերպարան
նիւթոյ : Ի հոզնէն նիւթոյ գիւրաթեկ ա-
նօթս և գործէ : Գիտասցեն՝ Թէ
ուր է նիւթն նոցա : Զատրատեցից նմա նիւթս
(ի չինու Թի տաճարի) : Բերէին նուէրս
տեառն յամենայն գործս խորանին վկայու-
Թէ , և յամենայն նիւթս նորա : Ականս ի
նիւթ վակասին և տախտակին . և այլն . Ի
չորից նիւթոյ զերևելեսս եցոյց . և ի նոյն
նիւթոյ արարեալ զմարդն , և շնչեաց ի նա
հոգի : Կրակ ի բազում նիւթոյ լինի : Ա-
մենայն նիւթք երկրի՝ ածք (հնԹանոաց) .
Ցճի . Ք : Փորձ : Բաց՝ նիւթոյ է ծնունդ .
և վասնէ զինչն , որպէս զայն չարուելին .
Ա— օբս . ծԲ : Ջոր նիւթն կոչեն . որ Թարգ-
մանի նիւթ . Եվէի : Ընդսական նիւթիս :
Սաորած որեչի նիւթից . Նոր . ղԲ : Որմիք
երանգօք , որոնք նիւթեաս : Երանգօք և նիւ-
Թեաս և ոչ միով . Ոսկ . Ֆ . Ֆ . 25 : Կարձե-
ցաս նիւթն (լս . Թեղն) , և առէչն սպասուե-
ցաս , և ոչ բաւէ . Գէ . Ես :

ՆԻՒԹ . Գոյացութի . և նիւթական իրք .
և գոյք , ինչք . Ցատն (աստուգութիւնք) .
Նիւթ , որպիսութի , քանիսութի , առինչ ,
ևն : Ես ունիմ նիւթ փոխառեալ յիւրա-
քանչիւրոսիքէ ի ոստիկոյ . Փիւ . ծ . Բան :
Ջամենայն զնիւթեն տամ ցքեզ այլ ի նա
մի մերձենալս . Խոփ : Լինի մարդն այն ծա-
ռայ սպասին , կամ նիւթի ինչ երկրաւորի :
Ցանկալ նիւթից . Վչփ հդ . Բ : Ոչ նիւթով
է ստանալի . ԼՖ . յոյժ :

ՆԻՒԹ . Նիւթական առարկայ , ևնԹա-
կայ , և գործի լուծկիք , առիթ , պատ-
ճառ . Ոլպէս կան նիւթ է բլոին , և
ԹուղԹն՝ գրատգրին : Երկրաչափին է նիւթ
երկիրս , և աստղաչափին է նիւթ երկինքն ,
և երաժշտին է նիւթ ձայնքն . Յի . ղԲ :
Ջաղն չին ձեր : Ջարն յերկոսին նման է . չարին նիւթքն
է յերկաքանչիւրսն նմանապես . ԼՖ . ՃՃ :
Նիւթ քարկոչէ ապստկին է . Ոսկ . յհ . Ճ .
25 : Նիւթ տուաք նմա զանձաւատուԹի
և զամենայն աղգս մեղաց . Խոփ : Նկն
նիւթ բարկուեն ՃՀ : Տայ օրէնս նիւթ ինքն
իշխանուԹէ : Նիւթ լինի անապատն մե-
ծամեծ ոքանչելեաց . Վչփ . գփ . Ե ծն . Ե
Ել : Ջի մի կարծեսցեն զինքեանս գոլ նիւթ
խռովուԹէ . Նրփ . ֆԲ :

ՆԻՒԹԱՒՈՑՆ . ա . Ἀλώδης. Qui crassae
materiae est , որ և ՆԻՒԹԱՂՆԱՒՈՑՆ .
Մարմնեղն և Թանձր . նիւթաւոր . *(ի
գործս մեղաց) է որ նիւթագոյն՝ մարմնոյ
նման՝ մոմ . և է որ իրր ոգի , որ առ այնս
յածի , մեղր . փիւ . լԲ ա :

ՆԻՒԹԱԳՈՐԾԵԼ . ն . Նիւթել . մանել
*Որոց նիւթեն հոգ է՝ ոչ անկանեն . և որք
անկանեն՝ ոչ նիւթագործեն . փիւ . լԲ ա :

ՆԻՒԹԱԿ . ա . Նիւթագոյն կամ նիւ-
Թաւոր . * Սուսակն՝ խաստովանուԹէ մի-
զանկան , քանզի յոտգա գիտակ էր ի նմա ,
որ է անմարմին . վասն որոյ ոչ առաց քարւ ,
զի աննիւթ է . և այն գանձանակ՝ նիւթակ .
Վչփ . ծն :

ՆԻՒԹԱԿԱՅ . գ . Նիւթական ինչ . նիւթ .
մարմին . *Ամփոփեալ զանվայրապակ զկայսն
ի նիւթանակայսումն . Ջչբ . լԲ :

ՆԻՒԹԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Ὑλικός . Ma-
terialis , crassus . πρόσυλος , materiae
adhaerens sive affixus , mundanus . Նիւ-
Թեղէն . նիւթաւոր . տարրեղէն . մարմնե-
ղէն . Թանձր . զգալի . զգայական . երկրա-
ւոր . Չուր ոննիւթ , և նիւթական չնոյ
արարիչ . ՅՃի . Բ : Խմաստասիրք գոլով
կամեցան յայնհետէ նիւթականացն յան-
նիւթականն ամբառնալ . Սահմ . ՀԷ . յորմէ
և Մոփ . ծէ : Ըստ չորից տարերց որ ի

նիւթականութիւն մեր գտանի մարմնի. Ցհ. ԽՀ. ատ: *Հրամայէ մովսէս առնել ոչ նիւթական, և զնիւթոյն անուն 'ի մէջ ոչ բերէ. Եղիշ. խոստ.: *Ոչ որ բաւէ յեկեղ թարգմանել խօսիւք նիւթական լեզուի. Նար. խբ: *Առ նիւթականս նախանձաւորք եղեալ՝ յանծայնոյն տուփմանէ ամենայն իրօք 'ի բաց են անկեալք: Փափագմամբ անծայնոյն իրաց՝ 'ի բաց զատին 'ի նիւթականացս այցելութեանց (այսինքն յօժարութեանց). Դիոն.:

ՆԻՒԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարրականութիւն. մարմնաւորին գոլ. *Երկեղէգ նիւթականութիւն: Վասն մերոյ թանձրութեան և նիւթականութեան. Նար. խզ: Վանք. Երրդ:

ՆԻՒԹԱԿԱՐԾՐ. ա. Որոյ նիւթն է կարծր. նիւթեղէն և հաստատուն. *Երկին պինդ և վայրապար հաստատեալ՝ համանուն հաստատութեան՝ նիւթակարծր. Անան. եկեղ:

ՆԻՒԹԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Համանիւթ. նման ըստ նիւթոյն. *Որպէս պղինձն ամենայն նիւթակցովքն իւրովք անզգայ և անմտոյց է 'ի պղծութի. Եղիշ. յեւ:

ՆԻՒԹԱՀԱՒԱՔ. ա. Հաւաքօղ երկրաւոր նիւթոց և ընչից. ընչաքաղց. *Այլ ոմն արծաթասէր և նիւթահաւաք. Վ. քր. հց. ե:

ՆԻՒԹԱՊԱՇՏ, ի, ից. ա. Տարրապաշտ. կռապաշտ. *Ասէին, թէ մեք ոչ եմք նիւթապաշտք, այլ աստուածապաշտք. Մագ. ա: *Ոչ նիւթապաշտ և պատկերապաշտ լինել. բայց զհայհոյիչս և զանարգիչս սրբ պատկերաց յիմարս կարդացուք և չարաչարս. Սարգ. հանգ:

ՆԻՒԹԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն նիւթեղինաց. տարրապաշտութիւն. *Խոզից անուանի կոչի նիւթապաշտութիւն, որ մասն ունի մտքրութեան միայն զպաշտելն. Լմբ. յանտաւ:

ՆԻՒԹԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի մէջ արկումն նիւթոյ. յառաջ բերել նիւթն: *Յարգոյ ամենախնամութեան անուն՝ անծայրութեան. իսկ ընթերցասածոյն նիւթարկումն՝ փրկական մկրտութի. Անինպառ. յորմէ և Տեառն. *Մկրտութեան նիւթարկութի, և թլփատութեան վերծանութեան:

ՆԻՒԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տարրացուցանել իբրև զնիւթ. գոյացուցանել զգալապէս. *Զաննիւթն նիւթացոյց ած: Նիւթ անմարմին, զոր նիւթացոյց և տեսակացոյց. Վ. քր. ծն. ո. պտմ:

ՆԻՒԹԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ὑλικός, ἔνυλος, πρόσυλος. Materialis, e materia concretus, affixus materiae. Ունակ նիւթոյ. նիւթական. նիւթեղէն. *Նիւթաւորք գոն, որպէս փայտ, քար, և այլք ամենայն 'ի տեսանելեաց: Ոչ գոյ կարողութի նիւթաւորի խառնել զոծ կամ զհրեշտակս կամ զմիտս կամ զհոգի: Աստուծականն նիւթաւոր է որպէս ընտրականն. և աննիւթ որպէս ածաբանականն. Սահմ. ժզ: *Այլ է նիւթաւորն քան զնիւթն, քանզի հաղորդ նիւթոյ ասի նիւթաւոր. Նխ. բե: *Յանհոյ զրկեալ շօշափելի, և շարժէ զերկու նիւթաւոր. ՃՃ: *Չիք ինչ այլ աստեղցն մարմ. անկենդանիք են և նիւթաւորք. Մագ.:

ՆԻՒԹԱՒՈՐ. Հիւթաւոր. ջրի. լոյծ. *Հեղ կամ ջուր կամ գինի, և կամ զինչ և իցէ 'ի նիւթաւոր իրաց. Վ. քր. հց. ե:

ՆԻՒԹԱՒՈՐ. Սիրող նիւթոց. յարեալ 'ի նիւթ. և Աշխարհասէր. *Որպէս Հրեշտակ էր երկնաւոր, զոլով մարմնի ոչ նիւթաւոր. Լմբ. 'ի Ը: *Գիւսաց բազմութեան նիւթաւոր զոլով. Դիոն. ածայ:

ՆԻՒԹԱՒՈՐԻՄ, եցայ. չ. Ի նիւթոյ կազմիլ, նիւթիլ. *Ի կուռս՝ խեցի և ալեւս նիւթաւորի. Ճ. Գ:

ՆԻՒԹԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Ὑλαῖος, ὑλικός. Materialis, materiatus. Ի նիւթոյ կազմեալ. տարրեղէն. նիւթական. նիւթաւոր. զգալի. մարմնեղէն. մարմնաւոր. *Զի մի գուցէ կարծեսցուք աթոռս նիւթեղէնս: Զինչս գիտելով անծայրենն խմաստուն գիտասցէ զամենայն, աննիւթաբար զնիւթեղէնս, և զբազումս միեղինապէս. Դիոն. եկեղ. ածայ: *Ծանիր և խմացիր սուսցական նիւթեղինօք զաննիւթականն. Ճ. Ա: *Աշխարհ նիւթեղէն է, և նիւթքս որիշ որիշ են: Ծանոյց զնիւթեղէն աշխարհս իբրև զարարած. Եղիշ. ա: *Թողլով զզգալիսս և զնիւթեղէնս. Ցհ. ԽՀ. ատ: *Զոր չէ բանիւ նիւթեղէն լեզուի ընդ թիւ արկանել. Նար. ծբ: *Ծաղկեալք նիւթեղէնք յաննիւթ ծաղկին յօդեցան. Շար:

ՆԻՒԹԵՂԻՆԱԳՈՅՆ. Տ. ՆԻՒԹԱԳՈՅՆ. Ὑλικώτερος. Magis materialis, materiosus. *Ի թանձրագոյն և 'ի նիւթեղինագոյն զինչ. Մագ. 'ի քեր:

ՆԻՒԹԵՂԻՆԱՊԷՍ. մ. Προσύλως. Materialiter, adhaerendo materiae. Որպէս նիւթեղէն, կամ յարեալ 'ի նիւթ. մարմնապէսութի. *Եւ ոչ զբազմացն ասեմ կարծիս զբանաստեղծից՝ նիւթեղինապէս և անպատշաճաբար մտաց, և զարարածս՝ և ոչ զարարիչն պաշտելն. Դիոն. Բղխ:

ՆԻՒԹԵՂԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նիւթականութի. և Յարումն 'ի նիւթս և 'ի նիւթեղէնս. τὸ Πρόσυλον. Materialismus, carnalitas. *Ոչ թողլ տալ նիւթեղինութեան մերոյ՝ 'ի վատթարս պատկերս մնացեալ հանգչել. Դիոն. երկ:

ՆԻՒԹԵՄ, եցի. ն. Νήθω, νέω, νηέω. Neo, necto. Որպէս Նիւթագործել. մանել. ոլորել. հիւսել. հենուլ (լծ. յն. լտ. նէթօ, նէէօ, նէօ, նէքտօ.) ռմկ. ճանէլ, ..., ... *Ամենայն կին իմաստուն մտօք՝ նիւթէր ձեռօք իւրովք, և բերէր մանեալ: Ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ: Ծուշանն վայրենի՝ որպէս աճէ, ոչ ջանայ, և ոչ նիւթէ. ևն:

ՆԻՒԹԵԼ. տուեալ նմանութի, խառնել զայր կիճ զրպարտ ինչ. Περιπλέκω, συμπλέκω. Implico, complico, connecto. τεκταίνω, fabrico. *Ի նեղու քո նիւթէր զնենգութի: Ի սրտի իւրում նիւթէ զնենգութի: Անիրաւութի ձեռք ձեր նիւթեն: Մի նիւթեր բարեկամի քում չարիս: Որ նիւթէ զչարիս, խնդրէ զնորին բարութի. և այլն: *Եկայք առէք 'ի ձեզ զխոխոարենս սիրոյն, զոր նիւթեցէք (որպէս բարբիռն) զուարթաստս սիրով. Ոսկ. 'ի Նեռն. Տես և ՀԻՒԹԵԼ:

ՆԻՒԹԵԼ. Παρασκευάζω, κατασκευάζω, συγκατασκευάζω. Praeparo, molior, nitor, probro, conscisco. συῤῥάπτω, ἀναπλάττω, σύστημι, consuo, struo, comminiscor, ևն. Հայթայթել, որպէս թէ հիւթելով հիւթել. նօթձել. կազմել. պատրաստել. մեքենայել. հնարել. ճանել. ձորդարել. յարմարել. յերիւրել. կարկատել. կցկցել. խոխոտել. պատձառել. առթել. ..., ..., ... *Այր բարկացօղ նիւթէ զկռիւս. Առակ. ծէ. 18: *Նայոցեն ոչ առաց, բայց յետոյ նիւթէ զայս: Տեսէք, զի իրաւացի նիւթէ զվճիռն. Յոբ. յժ. Բ. 15: *Զոր և (զձևռնարկութին) նիւթեն սրալօ. Սահմ. Ե: *Թարգմանել զմեզ զոր նիւթէ հիւանդին գիւան. ...: *Նիւթեցին 'ի վերայ նորա պատճառս նենգութեան: Բանսարկուս նիւթեաց ալիծ ալանգին իւրոյ պատմութեան խոռոպանս: (Անյայտ գիրք) նիւթեցան յոմանց 'ի հերձուածող մարդկանէ. Եւս. պտմ: *Այլ ինչ վասն զխաբէութե ձանապարհն կազմեալ նիւթէր 'ի սրտի իւրում. Փարպ: *Զաւաքեալ չարութի նիւթէր: Նիւթէ չարիս 'ի վերայ մերոյ աշխարհիս: Կայսերքն նիւթելով զայգ՝ եսուն նմա զպատիւ. Խոր. ա. 33: բ. 81: գ. 22: *Որք արտաքոյ կանոնեցյս այլազգ նիւթեն եղբարց. Կանոն: *Զոյգի կամ զանդ յափշտակելով նախանձ նիւթի: Ցորմէ յաւիտենական կեանքն նիւթի. Լմբ. սաղմ:

ՆԻՒԹԻՉ, թչի, չաց. ա. Այն՝ որ նիւթէ, մանէ. ևն. *(Հերաս որդն) նիւթիչ է մետաքսին կերպասու. Վեցօր. է:

ՆԻՒԹԾՈՒՆ. Տ. ԹՐԾՈՒՆ. Ὀπτός. Coctus, solidus. *Զկէս պարսպոյն 'ի նիւթծուն աղիւսոյ, և 'ի նաւթէ շինէր. Եւս. քր. ա.

ՆԻՒԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Գոյացութի, կամ էնթակացութի. յն. ὑπόστασις. *Զբեղէն են նիւթութիւնքն (սառին), և քարեղէն են զօրութիւնքն. Կոչ. ե:

ՆԻՒԹՈՒՄՆ, թման. գ. Նիւթելն. և Մեքենայելն. *Առելութի գորա, և բոլոր նիւթումն կորստեան՝ ոչ այլ ինչ, եթէ ոչ տրտմութի տեառն էր. Մագ. լբ:

ՆԻՒՍ. Տ. ՆՈՒՍ, և ՈՒՍ:

ՆԽՈԹԵՄ, թի, նխոթ. ն. Διωθέω. Protrudo, intrudo, transfigo. որ և ԸՆԽՈԹԵԼ. ռմկ. խօթել. այսինքն խթել. սափրթիլ. մխել. մղել. (յն. ...) *Իւառնա ցուպ մի մեծ, և եհար նխոթ (կամ նըխոթ) զորովայն և զգանձակ նորա, և անդէն սատակեաց. Եւս. պտմ. է. 46:

ՆԿԱՆ, ի, աց. } (լծ. երր. ...,
ՆԿԱՆԱԿ. գ. } ...) Ἐγκρυφίας. Panis subcineritius. ἄρτος, panis. μαγίς, torta. Բլիթ հացի. պան բաղարջը. գրտակ. ... *... Նկան, Ծն. ծը. 6: Եւ ծթ. 39: Թագ. ծա. 8. ևն: Նկանակ. Դատ. է. 8: է. 15: ա. Թգ. ծէ. 17: Մաթ. ծբ. 17. ևն: կամ Նկանակ հացի. ա. Թգ. բ. 39: Բա. 5: Ամով. է. 26: Երեմ. լէ. 20: *Փութա և արա երիս չափս նկանի. Փիլ. Ծնունդ: *Խորհրդական նկանօք երից չափոյ. Նոյն: *Նկանքն իբրև ամուլք և անորդիք անձնցին օրհնութիւնք նորա. Եփր. համաբ: *Զնուաստագոյն զնկանակն՝ հիւրոյն պատրաստեսցուք: Ի ձեռն անոյշ նկանակացն (այսինքն գօղալցի) արհամարհել զնկանակն (հացի) իբրև զնուաստս. Նոննոս:

ՆԿԱՏ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՆԿԱՏԵԼ. *Զխոնկաս եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ, զհանգիստութի առուրն անիծին. Նար. կէ:

ՆԿԱՏԵՄ, եցի. ն. Σκέπτομαι, ὁράω, ἐφοράω, θεωρέω, ὄπτομαι. Specto, aspicio, aspecto, intueor, contueor, considero, cerno, video. εἰκάζω, conjicio. στοχάζομαι, conjecto. ἀπειδῶ, prospicio. ἀκριβόω, diligenter exploro. ἐμβατεύω, ἱστορέω, exploro, և այլն. Նայել. գիտել. տեսանել աչօք բացօք կամ մտօք՝ դէմ յանդիման. յառել զաչս. ակնարկել. զննել. լրտեսել. քաջ նշմարել և սրտել. (Նկատ. լծ. թ. ...) *Նկատեսցես քեզ զձանապարհն: Գնացին նկատել զերկիրն Դիւանի զառաջինն և

զհանդերձեալսն նկատել։ Հայելւ նկատեմք զերկրաւորս։ Բաւական լինիցին նկատել զաշխարհս։ Զօրհաս մահուն դէմ յանդիման առ 'ի դժոխս նկատէին։ Զնա՝ նկատեալ խորհրդով և կանխագիտութեամբ իւր. և այլն։ *Բժիշկք զերական պնդին, առոյգ նկատեն զլծնդմունսն. Փիլ. նխ. Բ։ *Ոչ տեսանել առաջ, այլ նկատել զորօրինակ որք զմեծամեծ քաղաքս և գեղեցիկս կամեսցին երթալ զննել, նոյնպէս և նա բազում իմն փութով նկատել. Ոսկ. Գղ։ *Ցերկրի մարմինն, և ոգիքն նկատեն զերկինս. Կոչ. ծդ։ *Միտ եդեալ նկատեսցեմ զպէսպէս ազգսն յօրինեալս զարմանագործ արարչութեանն իւր. Վեցօր. Է։ *Մի՛ զտեսանելիս եթէ նկատէք հաց և գինի, այլ զմեծ խորհուրդն՝ որ ծածկեալն է 'ի մարմնաւոր աչաց տեսութենէ. Ճշ։ *Նկատել որսալ զյաջողուածս։ Նկատեալ որսացան զաջողութիւն։ Նկատելով զնշոյլս արեգական և լուսնի և աստեղաց. Խոր. Ա. 12։ Գ. 50։ Ն Ե։ *Հոգալով զաղքատաց յագուրդս նկատէին. Փարպ։ *Ի նկատեալն գայլն տեղի. Պիտ։ *Ոչ նկատեալ նախ զչարն, որ 'ի յայտնութեան իւրն էր տեսանել։ Զրուանդական նկարագիրն փառացն հօր դէմ յանդիման նկատել. Յհ. կԲ։ *Նկատող բարձանց, խորոց բանալի. Շար։ *Ոչ ատեցից զոչ գործեցեալսն նկատողին. Նար. հա։ *Զաչս՝ որ զանդունդըս նըկատէ. Ցա. սրբի։ *Հրամայեաց երկնից, և խղոյց զեղիս. նկատեաց երկրի, և վերականգնեաց զմովսէս. Եփր. աղւէսք։ *Ի կիր արկ յիս զամենայն մեքենայս՝ զինչ և առ միտս քո նկատեսցի. Ճ. Ա։ *Գնայցին 'ի տեղին, ուր նկատեցաւ նոցա 'ի բնակութիւն՝ հրամանաւն իւր։ Աւրէք 'ի նկատեալ սահմանէն ոչ խոտորի. Վեցօր. Դ. Ը։

ՆԿԱՏԻՉ. ա. Որ նկատէ. նկատող. *Տեսող հեծութե, նկատիչ թշուառութե։ Աստեսիցն՝ յաւսով տեսելոցն՝ աստէն նկատիչք. Նար. ԻԳ. ՅԲ։

ՆԿԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } Նկատելն. նկատումն. դիտողութիւն. տեսութիւն. հայեցուած աչաց և մտաց. դիտաւորութիւն, և նպատակ. Նէզար, նիհէտ, նիյէթ. *Ոչ զմարմնոյ ինչ յօդուածոյ յայտ առնէ, այլ զմտաց բանիցն նկատութիւն. Սեբեր. Է։ *Եթէ սխրաժելով և նկատմամբ է։ Ցայտս նորա լինել նկատմանն, և այլն. Կիւրղ. Գծնդ։ *Կատարեա զնկատումնս իմ, յաջողեա զյօժարութիւնս իմ։ Որ եբաց զաչս իմ 'ի նկատումն սքանչելեաց իւրոց. Ճ. Բ. Ն Գ։ *Լուայք զաւակս, ծանուցայք զնկատումն մտաց. Ոսկ. Պհ։ *Որ զքոյդ բերէ նկատումն (զդէմյանդիման տեսութիւն)։ Ամենեքին լուսաւորութե, և նկատումն փրկութե (այսինքն տնօրէնութե կամ Մեսիայեայ փրկչիր). Նար. Խ. Հէ։

ՆԿԱՏՈՒՄՆ. տման. }

ՆԿԱՐ, ու. ուց. կամ աց. գ. Γραφή, ζωγράφημα. Pictura. εἰκών, imago. պ. Նիկեար. Գծագրութի ներկովք պատկերի. կենդանագիր. նկարէն յօրինուած. գործած. Էօզւմէ աօրէթ. և նագշ. թօղշ գօփէր, թօշաօծք, ջանօղաջք. *Պատկերս քաղդէացւոց նկարեալս գրչաւ 'ի նկարս. Եզեկ. ԻԳ. 14։ *Զանձնեկզ՝, զնկարօք, զպատկերօք. Փիլ. Նխ. Բ։ *Զպատկերն երանդօք 'ի նկարու հանէին. Եղիշ։ *Եսէս զքո դաստառակն քնքի զանձեռագործ նկարն. Վրք. հց. ծդ։ *Ի ներքոյ նկարացն՝ նշան քնէան խաչին ոսկեղէն. Ճ Ճ։ *Տանեան զՃշմարիտ կերպարանան նկարօք իւրովք. Եփր. համբ։ *Ոչ գեղագործողին աղօթիւք՝ տացի գիծ և գեղեցկութի նկարիս. Ոսկիփոր։

ՆԿԱՐ. Ի սմ գիրս՝ առաւել որպէս Ποίκιλμα, ποικιλτόν. Variegatio, tum. Գունագոյն անկուած. երփն երփն նարօտուց. նաքշ, նախշուն. (երբ. տիփա. յորմէ խոալ. տիփանն.) *Գործել զամենայն գործ սրբութեն, զոստայնանկութիւն, և զնկարու՝ կապուտակաւն և ծիրանեաւն։ Գործ նկարուց։ Գոյնագոյն նկարուց։ Նարօտ պէսպէս նկարուց։ Գոյնագոյն նկարօք, և պատուական հանդերձիւք. և այլն. Ել. ԼԵ. 35։ ԼԸ. 38։ Դտ. Ե. 30։ Եզ. Ժ. Ը։

ՆԿԱՐԱԴԵՂ. ա. Նկարէն և գեղեցիկ. նախշուն սիրուն. *Ամլան մի նկարադեղ. Եղիշ. տփ։

ՆԿԱՐԱԳԻԾ. գծի, ծաց. ա. գ. Որ գծագրէ զնկարս և զպատկերս. *Որպէս նկարագիծքն այլ ինչ քան զկենդանին տպաւորեն, օրինակօք ձևել զկերպարանսն, այլ ոչ բնութբ. Լծ. տծոբ։

ՆԿԱՐԱԳԻՐ. գրի, րաց. գ. Διαγραφή, ὑπογραφή. Descriptio. χαρακτήρ, character, nota insculpta. Նկար գրեալ. գրուած նկարեալ. նկարագրութի. ստորագրութի. պատկեր. նմանութի. կնիք. տիպ. կերպարան. օրինակ հարազատ. բուն գաղափար, և գաղափարեալն. *Նկարագիր տանն 'ի վերայ գլխոյ լերինն. Եզեկ. ԽԳ. 12։ *Որ է լոյս փառաց, և նկարագիր էութե նորա. Եբր. Ա. 3։ *Խելամուտ լիցուք, թէ որոյ նկարագրաց են գաղափարք, և որոց անեղութեց են պատկերք. Դիոն. Եկեղ։ *Նիւթքն և նկարագիրն (դաշտկանի) յարգուն իցէ. ածկ. տիփէ. Փիլ. Տհ. Է։ *Լից քոյին շնորհօք զայս նկարագիրս (զպատկեր քո նկարեալ). Շ. փող։ *Անեղծական քո նկարագիր։ Կնիքն, և նկարագիրն իւր. Նար. ԼԲ. ԼԷ։ *Նա ոչ զերկան ապականեաց, այլ ամբողջ և անարատ խոկ պահէր զնկարագիրն. Ոսկ. Յ. Բ. 5։ *Նկարագիր կենդանւոյն 'ի կենդանագիրն. Լմբ. Եկեղ։ *Ոչ երբեք տեսի այսպիսի նկարագիր պատկերի (դիմաց)։ Ո՞ր խորութիւն գեղեալ ունի զարքունականն զայն նկարագիր. Ճ. Ա։ Վրք. հց. ԽԳ։ *Այսպէս վայելչացուցանէ նկարագրաւ զպատմանային ժամանակս բանս. Նիւս. Եւք։

ՆԿԱՐԱԳԻՐ. Ἱστορία αὐτή. Ipsa historia. γραφή, littera. Բուն պատմութի. գրուածք. Ճառ սր գրոց. գիրն ըստ Ճառին. բնագիր. *Նկարագիրս զայս յայտ առնէ. Ոսկ. Յ. Բ. 3։ *Նկարագիրն ոչ միայն զայն գուշակէ՝ որ երևինն, այլ և այլ ինչ բազում։ Երկու անուանք (սաւայի և հոգաբու) կեն 'ի նկարագիրն, և յանուանն ցուցանէր բազում ինչ. Ոսկ. Գղ։ *Ի ձեռն առնել զբանն նկարագիրն մնկարայեցւոյ՝ ընթեռնոյր 'ի լսելիս ամենեցուն. Նիւս. Է։ *Նկարագրութեն... խոկ առ 'ի միտս։ Ըստ նկարագրին... խոկ ըստ մարգարէութե, և այլն. Նխ. տաղ. Ն Եւ. Ն Էզէ։ *Ըստ նկարագրին՝ կատարեցաւ այս նախ 'ի գալստեան 'ի գերութենէ. Ոսկ. Եփ։ *Այսուհետև ըստ նկարագրին. բայց թուի թէ առ մարդեղութի փրկչին առակաւոր բանս մեզ հայի. Գէ. Եփ։ *Ըստ նկարագրին բանին։ Ըստ նկարագրի Ճառիս. Բրս. Յղ։

ՆԿԱՐԱԳԻՐ. ա. Ζωγραφημένος. Pictus ad vivum. որպէս նկարագրեալ. կենդանանկարեալ. օրինակեալ. և նովին բառիւ գրեալ. *Ընկէց զինքն առաջի նկարագիր պատկերի վկային. Ճ. Ա։ *Իբրև եռես թագաւորն զգեղապանծ վայելչութի պատկերակերպ և նկարագիրն հախախմեայ. Ստեփ։ *Բանք նկարագիրք, որպէս և անդ ասացեալ է, գրեացնա. Նա. պօմ. Գ. 8. յն. αὐτολεξεί, iisdem verbis.

ՆԿԱՐԱԳԻՐ. Γραφεύς. Ζωγράφος. Pictor. որպէս՝ Նկարիչ. պատկերահան. *Կոչեաց նկարագիրս, և ասաց հանել զՃշգրիտ զնմանութիւն պատկերին՝ զոր ետես. Հ = Ց. սեղբ. ԻԴ։ *Եւ զայս տեսանելով յանշուշս և 'ի մարդս՝ զգեղեցկութեան նկարագրաց զգործս. Փիլ. Նխ. Բ. (յն. մի բառ, գեղեցկագրաց. καλλιγράφος.) *Ի ձև խաչի բազում կերպարանք են յօրինեալք 'ի նկարս նկարագրաց. Շ. Բղբ։

ՆԿԱՐԱԳՈՐԾ. ա. Նկարէն գործեալ. գունագոյն յօրինեալ. *Զարդարեաց 'ի զարդ ոսկեթել նկարագործ անկուածոյ. Առակ. Գ. 30։

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Որ ինչ հոյի առ նկարագիրն կամ առ նկարագրութի, ըստ ամենայն առման. իբր Γραφικός, διαγραφικός, χαρακτηριστικός, և այլն. *Որդին միական լոյս Ճշմարտական՝ նկարագրական. Գնձ. այսինքն նկարագիր էութեան հօր։ *Առ ամենայն հասակ՝ այս պատուէր նկարագրական նորոգ մատենի ողջոց նուագի. Նար. Գ. Իբր օրինակական կամ ստորագրական։ *Պատկերաց և գրոշելոց, և այլոց ձեռաստեղծից. որոց ստեղծական և նկարագրական արարչութե բազում ինչ նմանակար կենաց մարդկան լսեալ աշխարհ։ Ի ձեռն տեսաւորութեն հեշտ ցանկութիւնքն լինին բազմապատիկք, նկարագրականք, արուեստականք արտաքոյ։ իբր կենդանագրական, գծագրական. Փիլ. Ժ. Բան. Ն այլք։

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Արուեստ նկարագիր հանելոյ. պատկերահանութի. *Բազում՝ որչափ միանգամ 'ի ձեռն նկարագրականութե և ստեղծականութե կերպարանելով տեսիլս, մեհենս և ամենայն նոցա շուրջ արկեալ փակեցին. Փիլ. Ժ. Բան։

ՆԿԱՐԱԳՐԵԱՆՔ. Նկարեալ գրութիւն և փորագրութիւն պատկերք կամ արձանագրութիւնք. *Հին նկարագրեանքն, որ 'ի մարմարս և 'ի վէմս քանդակեալ են. Մորբխ։

ՆԿԱՐԱԳՐԵՄ. եցի. Γράφω, διαγράφω, ὑπογράφω, σκιαγράφω, χαρακτηρίζω. Pingo, scribo, describo, delineo, subscribo, obumbro, charactere et nota distinguo, notam et formam exprimo. Գրել նկարու. նկարել զպատկեր, կենդանագրել. և փորագրել. դրոշմել. գծագրել. Ռասմ չէքմէք, տասվիր էթմէք. նաքշ էթմէք. *Նկարագրեաց զպատկեր մանկանն և զհօրն և զմօրն։ Նկարագրեալ պատկեր նոյն և մեծ մերոյ փրկչին յն քն. Մոպիստ. Պատկերակերպ նմանութի նկարագրեալք։ Պատկեր թագաւորական յառաջ կազմեալ նկարագրի։ Հիւսուածք, նկարագրօղք, և անդրիանտեղծք։ Ձեռն առաջ նկարագրել զքարինս Ճշգրտագործ նմանահանութեք. Վրք. հց. ծդ. Ն Յ։ ՅԿ. Խմ. պօսւ. Շ. հոգ։ Նիւս. Բն։ Ածթր. Է. 8։ *Պիրն պատմանէ, և հոգին կեցուցանէ. որդ բանն գրով լինի նկարագրեալ. խոկ միտքն որ 'ի նմա՝ հոգի առի. Ածդ. ծբ։

ՆԿԱՐԱԳՐԵԼ. Ըստ նմանութե պատկերի գծագրել. ստուերել. դրոշմել. տարագրել. ստուերագրել. Ճառել. *Նկարագրեաց իբր զաստուածոյ գեղոյ պատկերի ձեւոյ անտարելի զնմանութի նորին 'ի յայտնի։ Նկարագրեա հոգւով քո բարձրեալ 'ի նորոգումն աննման կէն։ Որ զօրինակն նկարագրէր անբռնական մտաւնաւն. Նար. Խը. Ն ԻԵ. Կ. Սուր և Ձ. սուր, նկարագրեր. իբր նկարագրիցեր։ *Նկարագրեա խորհրդով, և յանդիման կացցէ քեզ բարւք (ի միտս)։ Ոչ միայն նկարագրեալ։ Զայսօրինակ օրէնսն նկա_

 ՆԿԱ ՆԿԱ

րագրեցին. զայս քո կատարեաց. Ածաբ: *Այսօր նկարագրէ առեղծիչն վերստին զապականեալ պատկեր իւր. Եփր. ծն: *Նկարագրել զպատկեր Ճշմարիտ սորա չեմ բաւական. քանզի առաւելու գեղեցկութիւն սորա քան զերանգս իմ. Եփր. 'ի սրբէք: *Նկարագրեցաւ մեզ գիր կենդանի յարգանդ մաքուր մեծին մարդկայ. Շար: *Նկարագրեն բանիւ զբովանդակ խորհուրդն 'ի սաղմոսին՝ յարութիւն հանդերձ. Արչ: *Ձեռկու չափս մի գնելով նկարագրեսցուք. Խոր. Ե:

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γραφή, διαγραφή, ὑπογραφή, ῥία. σκιογραφία. Pictura, descriptio, adumbratio, և այլն. Նկար պատկերի. նկարագրականութիւն. պատկերահանութիւն. և Նկարագիր. պատկեր. ... *Ըստ նկարագրութեան արուեստաւորեալ յարմարութեանց: Ի հաստատուն և ճշմարիտ տեսութէ նկարագրութեանն, զոր տեսի ճշմարտագոյնս արուեստակեալս. Պիտ: *Ի նկարագրութեան ոչ որ զպայծառութիւն գեղոյն ունի, այլ որ զչափաբերութիւն յօդաչափութեանն, նա է գովելի. Արշ: *Զնկարագրութիւն ձկանն այն աշտահակ կոչեցեալ (այսինքն վիշապ ձկանն) 'ի գիսն նկարագրեալ. Մագ. Ժ: *Համբաւ նորա ելից զքաղաքն յայտնագոյն առաքինութեան, այլև մարմնոյն նկարագրութե. Վրք հց. Իէ:

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ստուերագրութիւն. գծագրութիւն. ստորագրութիւն. *Նկարագրութիւն բանի, և նախագիծ աներևութիցն եղելոց զիրեկելիս. Ածաբ. պաս. Ի: *Զամենեսեան (զնախնի հարս) իբրև կենդանիս, կամ եթէ զնկարագրութիւնս նոցա 'ի մտածութեան մերում տեսանել. Մագ. Ժ: *Որովք ցուցայց տպաւորութիւն նկարագրութե աներծին շնորհի՝ անձամբ ինձէն յոգի մահացեալ. Նար. ԽԸ: *Ընթեռնուն զպատմութիւն ... յորում և նկարագրութիւնք խնամոյն էր. Արշ:

ՆԿԱՐԱԳՐՈՇՄ. ի. ից. գ. Χαρακτήρ. Character. Իբրև նկար գրոշմեալ գիր. նշանագիր, տառ. *Բարբառեալ նոյնպէս, բայց գրեն այլափոխ նկարագրոշմիւք: Հաստատուն և նոքա նկարագրոշմս նշանաց ունէին զառաջինն: Նովին նշանագրօք և նկարագրոշմիւք պատուցեալս է տեսանել. Նխ. Ա. Բդ. բաց ՅԷ:

ՆԿԱՐԱԿԵՐՊ. ի. ից. ա. Ποικιλτός. Variegatus. ποίκιλος, varius. Նկարեալ 'ի կերպս կերպս. նկարէն և անկուածոյ. ... *Գործ նկարակերպ ... գործ ասայնի նկարակերպ. Ել. ԻԶ. 36: ԻԷ. 16. ԼԸ. 18: *Իբրև զպատկեր ինչ նկարակերպ. Ոսկ. եփես: *Կեղծաւորն կրկնայ նման է, որ նկարակերպ պատմուճան պարկէ զանսօղորն. Նեղոս: *Ոսկեճամուկ զգեստիւք, և նկարակերպ կանանց ստապանակութեանց բաղում բազմականս կազմեալ. Յհ. կթ:

ՆԿԱՐԱԿԵՐՊ. գ. Նկար, պատկեր. *Ձև խաչին նկարագրեալ երևէր 'ի հանդերձսն քան զամենայն ոստայնանկաց նկարս, կամ աշխատագործ նկարակերպ պայծառ. Ճ. Բ: *Նկարակերպքն քանցքսի, որ ընդ ձեռունն բացեալ անկան. Պտմ. աղէք:

ՆԿԱՐԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ ըստ ամենայն առման. *Առաքեալ զշնորհս հոգւոյդ այդ 'ի նկարակերպութիւն տպաւորութե մարդեղութե մարմնոյ նոյնոյն 'ի կուսէն որդւոյ քո և այ մերոյ ». այսինքն նկարեալ պատկեր. Մագ: *Ճշմարտապէս մնաւակ ծնաւ մեզ ըստ հոգւոյն նկարակերպութեանն ('ի գլխս Նուալու). Թէր. դոր. կաւս:

ՆԿԱՐԱԿԵՐՏ. ի, աց կմբից. ա. Ποικιλτής. Variegator. ποικιλτικός, phrygionicus. Նկարուք կերտող. որ գործէ անկուածս պէսպէս, և որ կենդանագրէ զպատկեր. *Անկանել գործել զամենայն գործ ճարտարութե նկարակերտաց. Ել. ԼԵ. 35: *Հոգի այ ելից զբեսելեէլ նկարակերտ կազմիչ խորանին. Լմբ. հանգ: *Այլև ոչ զնկարչացն, և ոչ զնկարակերտացն (յն. զնկարակերտականն) սանեմ արուեստ. Ոսկ. մ. Բ. 24: *Ճշմարտութե լեր աշակերտ, գիմաց սիրոյն նրկարակերտ. Նրչ. այբուբ:

ՆԿԱՐԱԿԵՐՏ. Նկարուք կերտեալ. յօրինեալ անկուածովք. և նկարակերպ. և կենդանագրեալ. և Պատկեր. *Սիրայլի զանազանութեանց տեսակք կերպարանք նկարակերտք մարգարտաշարք ծաղկերանգ անկուածոց. Ընձ. ԷԼԵ: *Նկարակերտ կազմուածս բազմականաց. Յհ. կթ: *Նկարակերտ յանգուածատուչեալ կարմրերփեան փայտիւք. Նար. ԽԷ: *Զպատկեր իւր նկարակերտ հրամայէ կանգնել յեկեղեցւոջ. Յհ. կթ: *Նկարակերտ նման նրմին կազմեն ըղչերոյն կիպարին. Նէր. մոկ:

ՆԿԱՐԱԿԵՐՏԵԼ. ն. Յօրինել որպէս նկարակերտ. ճաճանչաւոր առնել. *Աստեղք մաքրափայլք և ականակիտք, նկարակերտելով զերաքանչիւրոյ գիրս. Սհկ. կթ. ործոս: *Լուսին նկարակերտի. և աստեղք արեգականն. Գնձ: *Զամենայն արարածս, որ 'ի նկարակերտեալ 'ի քումդէ հրամանէդ եկին 'ի մէջ. ԲԵՆԻԿ:

ՆԿԱՐԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ποικιλτικόν, ποικιλτόν. Variegatum, opus phrygium. իտ. Ricamo, ricamatura. որ է ըստ ևբր. ... Արհեստ և գործ նկարակերտաց. անկուած. կիտուած. ասղնեգործութիւն. և Նկար. ... *Ով էս կանանց իմաստութիւն ոստայնանկութե, կամ հանճար նկարակերտութե: Որ ճարտարապետեր զոստայնանկութիւն, և զասղանագործութիւն, և զնկարակերտութիւն 'ի կապուտակէ և 'ի ծիրանւոյ. Յոբ. ԼԸ. 36: Ել. ԼԵ. 25: *Յայտ արարեալ զմովսիսականն 'ի խորանին նկարակերտութիւն. Կոչումն: *Ամենայն ձև քառակուսի, որ 'ի նկարակերտութիւնս, կամ յայլ նիւթս աշխարհի. Շ. Բղբ: *Զնկարակերտութիւն պատկերի իմոյ դու յօրինեցեր. Ճ. Բ:

ՆԿԱՐԱՊԱՃՈՅՃ. ա. Պաճուճեալ կամ պաճուճող նկարուք. բազմագունի. գունաւոր. նախշուն, ... *Սփրացեալ ընդ սքանչելատեսիլն տեսիլ՝ 'ի նկարապաճոյճ 'ի տախտակն յօրինեալն. Լծոբ: *Մինչ 'ի տախտակի տպաւորեալ նկարապաճոյճ գեղով զձեզ տեսանեմք. Յհ. կթ: *Զսրբութիւն սրբութեացն հրաշալիս իմն յօրինէ նկարապաճոյճ գեղովք. Առծր. Է. 8:

ՆԿԱՐԱՊԱՏԿԵՐ. ի, աց. գ. Նկարեալ պատկեր. *Զնկարապատկերսն հօր իմոյ 'ի բաց քակեալ ընկեցէք. Պտմ. աղէք:

ՆԿԱՐԱՏԻՊ. գ. Նախատիպ գրուած. բնագիր. *Թէպէտև նկարատիպ բանիցն այլափոխ լիցին, սակայն զօրութիւն համաձայն է մնացեն. Վրդն. հց:

ՆԿԱՐԱՑՈՅՑ. ա. Ցուցանող կամ ցուցանելի 'ի ձեռն նկարու. *Որպալով յանձինս իւրեանց վասն նկարացոյց հրամանին առ 'ի նկարել զպատկերս նոցա՝ պիղծ և անօրէն թագաւորին. Լծոբ:

ՆԿԱՐԵԳԷՆ. Տ. ՆԿԱՐԷՆ. *Գուագանքն նկարեգէնք, որ աւաղանաւն ծնանին խայտախարիսան պէսպէս շնորհօք. Մխ. այբ. ԽԷ:

ՆԿԱՐԵՄ, եցի. ն. Γράφω, ζωγραφέω, διαγράφω, ὑπογράφω. Pingo, ad vivum depingo, delineo, describo, subscribo. πλάττω, fingo. διαρρυθμέω, concinno. γλύφω, sculpo. Որպէս նկարուք յօրինել զպատկեր. կենդանագրել. գծագրել. ձևացուցանել գունագոյն. ... *Գունեղն արծնեղն և նկարեղն: Ետես այրս նկարեալս յորմս, պատկերս քաղդէացւոց նկարեալս գրչաւ 'ի նկարս: Ի վերայ ձեռաց իմոց նկարեցի զպարիսպս քո: Նկարեսցես 'ի նմա զքաղաքն երուսաղէմի... Նկարեսցես զպատնէշն և պատրաստութիւն իւր. և այլն: *Ցորժամ պատկեր ոք նկարիցէ. Ոսկ. եփես: *Տայ զիւր պատկերն նկարել 'ի տախտակս. Խոր. Գ. 13: *Ես զիմ պատկերն կենդանի 'ի կենդանի գէմս նկարեցի. Եղիշ. Բղ: *Ով գեղջ զպատկերս նկարեն, և շարժմունք անդամոց զբաղում մտացս. Գէ. եւ: *Նկարեաց յակոբ զդաւազանսն ըստ բանի տեառն. Եփր. ատեան: *Ցեռ բնութիւն և բնոյն ամի նկարեցաւ խառնակ 'ի մէջ նորա. Եփր. համաբ: *Զահագին օր գալստեան քո նկարեա առաջի աչաց իմոց. Եփր. աղ:

ՆԿԱՐԵԼ. ոմ կերպարանել. տպաւորել. դրոշմել. *Եւ ոչ զկերպարանս ձեր զիւրաքանչիւր ես նկարեցի: Յորովայնի մօր նկարեցայ մարմին: Զքեզ դարձեալ երկնեմ, մինչև նկարեսցի քս 'ի ձեզ. Ան: *Կնիք՝ զոր ինչ դրոշմեալ ունի, զայն նկարէ՝ ուր և կնքէ. այսպէս և գործք դրոշմեալ նկարին 'ի հոգիս. Վրք հց. ԾԷ: *Առնու կաւ, և նկարէ աչս. Պիտառ:

ՆԿԱՐԵԼ. որպէս Գրել. *Բան թագաւորի նկարի 'ի նմա ('ի մագաղաթի). Եղիշ. Ը: *Դիւրին են քեզ զառին եղծանել, քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել ('ի թղթի). Նար. ԻԵ:

ՆԿԱՐԵԼ. որպէս Ստուերագրել. ստորագրել. օրինակել. յանդիման առնել իբրև 'ի պատկերի. *Յամենայն ժամ առաջի աչացն նկարէ զմահ: Որպէս և նկարեմս այժմ (մօրք). Պիտ: *Զպօզոս յամենայն ժամ խորհրդոյ ականը առաջի իւր նկարէր. Վրք հց. ԻԵ: *Դանիէլ մարգարէ եւս տեսիլ հոգւով այ, և նկարեաց զայն մեզ մարգարէն: Նկարէ զլինել նեղութեանն որ 'ի ներունէն. Եսա. պղմ. Ա. 2: Նխ. ղան: *Զի քեզ զպարուն օրինակն նկարիցէ. Եղնիկ: *Զեւնուս՝ որ նկարեաց յօրէնս, գուշակեցաւ 'ի մարգարէս, բաշխեցաւ յառաքեալս. Նար. յովհ: *Ցիշանել նորա 'ի դրախտ անդր՝ նկարեցաւ գալուստ նորա յաշխարհս. Եփր. ծն: *Առակ օրինակի նկարեցաւ անդ: Յորում նըկարեալ է խորհուրդ մարգարէից: Ի փոքուն նկարեաց զմեծն, և'ի մարմնականն զհոգևորն. Իգն:

ՆԿԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Իբր Ձևացուցանել. *Խաղաց մանուկս յորովայնի իմում: Հնձան զօրովայն իմ նկարեցոյց մանուկս. Հնձան, և միցարան. միանգամայն և ասպարէս. Ճ. Գ:

ՆԿԱՐԷՆ. ա. Ποίκιλος. Varius, variegatus. Ինչ մի նկարեալ 'ի բնէ կամ արհեստիւ. նկարակերպ. ծաղկենկար. կիտեալ. խայտախարիւ. պիսակ. պէսպէս. ... *Եթէ ասիցէ, նկարէնքդ եղիցին քո վարձք, ամենայն խաշինքն նկարէնս ծնանին: Երևէր նկարէնն: Ամզան մի նկարէն գեղեցիկ: Վարագոյր 'ի բեհեզոյ նիւթեալ՝ նկարէն յասեղնագործաց. Ծն. ԼԱ. 8. Ել. Լ. 37: Յեզ. Է. 21: Ել. ԻԷ. 16: *Երամ նկարէն հաւուց և կկւղեաց հեթանոսաց է. Մծբ. ԺԳ: *Մայրն

հաստաբակ միապտղեան, որ ծնաւ զնկարչին գա-
ւանիան. Եփ. ա-ե-ար: ՙՆկարչին ոչխարքն
խաչատիղ հաւատացեալք. Վանակ. կդ: ՙՆը-
կարչին իմն և նիշ արեան յաչս ունելով.
ՑԿ. կթ:

ՆԿԱՐԻՉ, ըչի, չաց. ա. փ. Գրաφόμενος, γραφεὺς, ζωγράφος. Pictor. Որ նկարէ. պատ-
կերագիր. պատկերահան. նկարակերտ.
արծնիչ. Նիկեաբենաք, Նիկեաբեր. Նոφթալ,
սըվաճը, Բասիլիդի, Եսդրաբ. ՙԵռաւն յՀիե-
առնա, ցնկարիչս, յՀարտառս. Ը. Բփ. ծԷ.
12։ ՙԳործ նկարչաց՝ մոմով և երանգով լի-
նէ. Մ՚ա. ՙի դիւն: ՙԲարբառմանեալ նկար-
չացն՝ ասէին, մեր արուեստս լոյս է. զի ծերք
և տղայք հաստատակ վերծանեն, և զգիրս որս
ասեաք ընթեռնուն: Լինի ժողով, և քըն-
նեալ արդապետացն զգրիչս, և եգիր յա-
ռաջ քան զնկարիչս. Կաղանիոս ՙԸստ օրինա-
կի նկարչաց միանգամայն գրչագրեցի քեզ պատ-
կեր առաքինութեաց. Ոսկ. Է. փխ: ՙՆկարիչ՝
որ նկարէ զպատկեր, պահէ զնա գիտութեամբ.
Եփ. ՙՆին: ՙԲնեւանցին զաւետարանիս նկա-
րիչ իբր զհայհոյիչ օրինին. Նար. կԷ: ՙԳիր-
զնկիչ նկարիչք զատ. ՙի մէնջ ևգեալ պատ-
կերն. Բուս. տղբ:

ՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆ, ֊փ. Գրաφή, ὑπογραφή,

ՆԿԱՐՈՒՄՆ. Ֆ և պլն. Նկարեալն, և
նկար. (ըստ ամենայն առումն.) ՙՍիրելով
զգեղեցկութեանն զայն, զորոյ զնկարութեանն և
զգրիչնային և զնմինութեանն ոչ գոհանան մարգ-
կային միտք. Նիւս. Երփ: ՙՄի՛ եգծցի նկա-
րութեանն զորութեանէ՝ ի սիրտսեիսդ խորա-
նէս. Նար. իԷ:

ՆԿԱՐՈՒՆ, ունիք ՛. ա. Նկարէն. գունա-
գոյն. ասղնագործ. կիսակիտեալ. Նիկոպոլիթ,
Նիյոճէլի, Նօֆեալը, Նափըլը. ՙվԷտս ՛ի վե-
րոյ ագոյ մի առնիցէք. զոր առնեն արիւնա-
ներկս՝ ասղամբ ծեծելով կերպասանս նկա-
րուեաս. Վ.ԶԻՆ. վԼաբ:

ՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Գրաφική. Pictura, pingendi peritia. Արհեստս նկարչաց.
պատկերահանութեան. գծագրութեան. և ան-
դրիագործութեան. փորագրութեան. քանդակ.
գրուագ. ՙգաղակերգ, և գրաշեալք, և միան-
գամայն կուռք. որոց գրական նկարչութեան
և ասեղծական՝ իշատակաց ապարիչք են.
փխ. ֆ. բան:

ՆԿՆԱԽՈՀ. ա. Նկուն խորհրդով. յետ
ասելոյ. ՙՄի՛ ոք նկնախոհ ՛ի վայր գայցի քան
զԹուխոցդ երամս. Պիտ:

ՆԿՆԱՀԱՅԱԿ. ա. Նկուն հաստակաս.
կարճիկ. ցած. գլխակոր. ՙՍեխինի և մո-
րենի, որք մայրիով և նկնահասակք և գճուճ
են. Պիտ:

ՆԿՆԱՁԵՒ. ա. Նկուն ձևով. փոքրիկ.
Նուաստ. ՙԸստ նկնաձև հաստակին, և այլոց
մասանցն ագեղութեաց. Պիտ:

ՆԿՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Նկուն ՚ի գլ. Նուաս-
տութեան. յանդուգնութեան. ՙՄարդ գլուխ քան-
դակեալ առ ոտիւքդ, և յանկարծ մեծուն
յայտնեալ նկնութիւնդ ելոյս ապաշաւ. Կոլ. Ը:

ՆԿՈՒՂ, ՛ի, ից. փ. Διώρυμμα. Fossa, profundum, որ և ՆՂՄՈՒՆՔ. ապ. Նուղտալ.
Խոռիք. գետնաւորիւր վայրք. խորափիտք. գա-
րատիս. ըստորոյ, փերին ՚ի ներքս. և ՚ի ներքևն կա-
րասանի. փերվան գծագրէր, խան. ՙԻդից գնի-
նուն յայսպականութեան. ոգնիք ՚ի յարկս ՚ի նորս
բնակեսցին. և գազանիք գոլեացին ՚ի նկուղս
նորս. Սոփ. ԲԻ. 14: (իսկ չՒն բա. ՙնկուղ,
խանուկն, կամ գանձանակ »:)

ՆԿՈՒՆ. ա. ապ. Նիկոտ. Ταπεινός. Humilis, vilis. և բայիւ, ταπεινόω, οὔμαι. humilio, dejicio, or; vilesco. βδελύζω, sperno. կոր. կորացեալ. Նուաստեալ, Ճնշեալ. ստո-
րին. Նուաստ. ցած. չնչին. ՙնկուն ա-
նէլոյ. ասէա Հասուի. ա. 21: Ճ. Բփ. Ը. 16:
ա. ֆ. ֊ի. 10: Ի. ֆ. Ը. 26: ԻԷ. 19: Ի. Լոր.
֊ի. 21: ՙնկուն լինել. Ի. ֆ. ֊ի. 18: ՃՂ.
֊ի: կ: Նա. ֊ի. 9: ԵրԻմ. ֊ի. կ: Մպ. Ի. 12:
ՙՄի՛ նկուն համարիր (այս ինքն՝ մի՛ պահա-
մարհեր) զայր ՚ի սեռիդ նոցա. Սիր. ֊ա. 2:
ՙնկուն (են) սիգքն ՚ի միջ սրտպատց: Գայեկ
զոք նկուն քան զինքն, զի կլանել մարմնաս-
ցէ: Ցայլ ինչ չնզէ ձեռնհաս, և նկուն գնայ:
Նկուն եղեալ գտաս ՚ի ներքոյ քան զսովո-
րական ընութ. Ցճխ. Ի: Մ֊ի. ֊ի: Փսղ:
ԵՂԻՆ. Ի: ՙԹախծեալ գիմօք, և նկուն կո-
րացեալ հասակաւ. Պիտ: ՙԱռ նկունս, և
առ արիս: Իբր զսակաւ ոք նկուն ՚ի զօրութիւն
միջէ հեզեալ պարտացի: Նկուն ձիրանաք
ազգակաց ունցն. Նսր. Ճ. Լ. ԼԷ: ՙՉկպար-
տացեալ ամբարտաւանութեն նկուն կացու-
ցին. ԱՃ֊ի. Խ.Է: ՙՄի՛ գյաւթանէից փառաւո-
մասաներ վասն նկուն գովեստից. Վ.ՐԻ. կդ.
Ի: ՙՑայնչափ մեծուկ յայսչափ նկուն նմա-
նել իրուցեալ. Կոլ. Ը: ՙՉի գնոսա ՚ի նկուն
խոնարհուհէ սնոյն (խորհրդոց) ՚ի վեր կանգ-
նել մարթասցէ. Ոսկ. յՀ. Բ. 16: ՙԻ նկուն
անգր իջեալ խոնարհեցարուք գնա, զի յայս
սահմանին բամբասանս եկիք գուք վասն գո-
րա. Եփ. ա֊ի. Լոր:

ՆԿՏԱԼ, կամ ԿՏԱԼ. Ը. Բառ անչափ,
որպէս Նուաղիլ. յհանիլ. ՙՈրպէս նոքա ՚ի
կնանս վարուց իւրեանց հիւանդացեալ էին,
այսպէս և մարգարէին յայդ գիտուէն կասչր
(կամ գիտութէն նկատչր), յանձախանէլի ոչ
փախչել կարծեցեալ. Փիլ. յոէ. ուր Լի-
ՙկատչր ՚ի չանապր փախչել »:

ՆԿՐԻՍ, ըսոց. փ. Բառ ասի. Նիգրիս.
Ցաւ ոսանաւոր. ՙԱնկաւ նա ՚ի ցաւ նկրըս-
ոց. Մաղաք. աԲԷ:

ՆԿՐՈՒՍՏ. ա. Բառ անչափ, իբր Զօրա-
գոյն, լուսագոյն. ՙՏայեցէ նմա այլ ևս ամրոց
նկրուստ քան զնա. ՑԿ. կԲ:

ՆԿՏԵՄ, եցի. Ն. Տալ նկրտիլ. մեծա-
պէս կրթել, յառաջ վարել. ՙՀաւանի նմին,
որ ՚ի միապետան բարեան զինքն նկրտէ. Լ֊Բ.
առաջ:

ՆԿՐՏԻՄ, եցայ. յ. Ἐπεκτείνομαι. Extendor. συνέρχομαι, congredior. ἀγωνιάω, ἄζω, nitor, certo, sollicitus sum. Ի ներքս
իմն կրթիլ. ուժգին ըստրիլ. ձգնիլ. մրցիլ.
Լեռակոխել. գուն գործել. Լանալ փութոյ
սկսեալ. ՙՈչ ՚ի լաս անգր, այլ ՚ի վաս-
Թարն նկրտիք. ա. Ղուկ. ֊ա. 17: ՙԻ յառաջ-
ագէսին նկրտեալ եմ. փխԻգ. Ճ. 13: ՙԻ
վեր՝ վերամբարձ Թուէի միշտ նկրտիլ ըստ
ոգւոցս իմն ասծարելոց: Ցօժարութէն ամե-
նայն պատմութէն նկրտէին, ձգտեցուցանէ-
ին զինքեանս առ ՚ի յընդհացս փութոյ. փխ.
֊ի. բան. Ե Լ֊ս: ՙնկրտի իբրև զպահապետ
ինչ յարժանաւոր տեսանն: Որ վասն այսպի-
սեացս նկրտեր՝ ասէլով, ահա մեք Թողաք
զամենայն. Բուս. ոդ: ՙՄաքսիմիանոս նկրտեր
՚ի կորուստ իւր. և նոքա ՚ի կեանս յաւիտե-
նից. Ճ. Գ: ՙՈրք յառաւելչէն նկրտին, առ
՚ի նըւազչէն ակարանան. Շ. խոսփ: ՙԱյս-
սէս յառաջ նկրտեցաւ, վերլինցն ողջոյն եա՛
մոռացաւ: ՙՆկրտեա՛ց ՚ի վաճառարէն ՚ի բա-
րին. Լ֊ի ՚ի Շ. Ե խան. ԲՅՆԵԲ:

ՆԿՐՏՈՒՄՆ, ումն. փ. Նկրտիլն. ձգկ-
տումն. բերումն. փոյթ. յառաջագիմութիւն.
ՙՕգտ ՚ի յԱծայինսն նկրտասն. Լ֊ոփ. ֆ:

ՆՀԱՆԳ, ի, ապ. փ. ապ. Նեղեցեր. (իբր Նեղ
խառնփ. գետոյ ձի.) Ἱπποπόταμος. Hippopotamus, equus fluvialis, crocodilus, draco aquatilis, piscis homines comedens. ἐρίννυς, furia. Ձիագետի. գազան ջրային, որ-
պէս կրոկոդիլոս. վիշապ ձուկն, փոկ, և
այլն. Ռխմահ, ան պաշըղը. ՙի Ձիակերպ գե-
տոյ Նհանգէ յաւիշապակերգաս. Եսա. փբ. Ա:
ՙՁանան՝ որ քան զնհանգս ծովականս գա-
զանագոյն էր. Ոսի. ֊ի. Ի. 23: ՙՕվիշապացն
և զնհանգացն հաճեաւեն. վիշապք առեն և
նհանգք կերգս ՚ի կերգս լինին: Ոչ նհանգ
ինչ անձնասէր գոյ: ՙնհանգք ինչ իցեն գե-
ղոց, և չհասպտեղք վայրոց ՚ի վիշապի կերգ-
պարտեան, կամ ՚ի նհանգի իմն, և ՚ի չհաս-
պտի. ԵԷՒԻ:

ՆՀԱՆԶ. Ց. ՆԱՀԱՆՋ. ՙՕրհնեալ եա
փայտս որ . . . առաւհանգ խրատ, ընդվայ-
րոց նհանջ (կամ նահանջ). Աւդ. Խոյէ:
ՙկնալն չորս եղանակս առնու, և մեռանի.
և տարին օրինակեալ նհանջն (չորեքք եղա-
նակք). իսկ նհանջից նհանջ մանն է.
ՄԷՒ. ծն:

ՆՀԱՆՋԵԼ. Ց. ՆԱՀԱՆՋԵԼ. ՙՕմարթին
նհանջել չորակերութէ, և զհոգին ծածկին
երկնչելոյն. Աւդ. կդ. ԻՀ: ՙՈր զբարկութէն
նրհանջիցէ (յն. ասձիցէ). ՈրՀամ և ա-
ռաւել և զձեռան կարձիցէ ՚ի սպանանելոյ.
Ոսկ. ֊ա. 16: ՙնհանջէ սակս յայնմ ակն-
կալութէ. Ճ. Գ: ՙՕշտաչար յարձակ-
մունս նորա ՚ի վերայ՝ սանձիւք ցասման քո
նհանջեա՛ ընդ կրունկ. Սարկ. ա: ՙԱրգելոք
նհանջեացա՛ն զկենագործելդ. Նսր. Է:

ՆՀԱՆՋԵՑԱ. ԱՄ, կամ ԱՄՍ, կամ ՕՐ.
Տ. ՆԱՀԱՆՋ (ամ). ՙՄիւս ևս այլ սակաւ յա-
ւելուածք ՚ի վերոյ երկուասանն ամանոյն, որ
կոչի նհանջեալ. զի յայն ամս քանզի պակաս
գտանի Թիւք ընթացից լուսնի քան զթիւս
արեգական, այս այսպէս կատարեաս, զի
նհանջեալ ամեք լինիցէ. . . ՙնհանջեալ ամիսքն
ձգեսցեն ածցեն զմեզ. Շ.Իբ. վոփ: ՙՁորս
ամեաց նհանջիլ եղանակացն՝ երեսուն աւուր ՚ի
նոյն կացուցանէք զպատկեր աւուրն. Տծոփ:

ՆՀԱՆՋԻՉ. Տ. ՆԱՀԱՆՋԻՉ. ՙԱրմնուր՝
հոգւոց ընտրիչ, լերուն նհանջիչ. Կնփոփ:

ՆՂՄՈՒՆՔ. Տ. ՆՈՒՂ. ՙՈրք ՚ի նըղ-
մունս և ՚ի գաղտնս մտին, և այլ ոչ ելին.
Հ. ֆեփբ. ծԲ:

Ի ՆՄԱԿԱՁՔՆ. Որ ինչ ՚ի նմա կայցէ.
պարունակեալն. ՙՑորժամ ՚ի խոյզ առեալ՝
զ՚ի նմա կայսն գացին օգտաւի. Պիտ:

Ի ՆՄԱՁՔՆ. Նոյն ընդ վ. ՙԱռեալ ինչ
խանին ապրիկոպոսին զՇուզիճն, և տեսեալ
զ՚ի նմանն զայլացաս. Ճ. Գ:

ՆՄԱՆ, ի. ից. ա. ՙՕμοιος, ια, ιον. Similis, le; par. որ և ՆՄՈՒՆ, Նուց, Նեաց. (որպէս Թէ նմանոյ յայր, յայրմանն այնմ. զուա-
գահաւասար նմին.) Հանգոյն. համատիպ.
միօրինակ. այնպիսի. նոյնպիսի. Նման, ԼԸ-
ԼՀան. պէՆԷԼ, պէՆԳ ԷՂ, ԷՂ, այնՊ. ԴՐՈՒԸ,
ԴԵԼ, ՀանԷՆԳ. ՙԱյսմանոյ ոչ գտաս օգնական
նման նմա, Որ ինչ նման իցէ նոցա: Նորա
նման քեզ, և գու նման նոցա: Նմանն է եղ-
բօրդւոյն իմ՝ այծ նմանն: Ջաւասլիսն բարբառն
զնմանին ամենեցուն նոյնդունակ լացեալ. և
այլն: ՙՆմանին՝ ուրուսն (այս ինքն ուՒՒՏՈՒ)
Նման ասի. ԱՀԻՍՓ. սգորգփ: ՙՆմանիւն զնը-
մանն հաստատեալ: Ոչ է անպատուելի մեզ
զնմանին ծածանուելին: Գոլոց նմանեցոյ՝
ծած լինի պատճառ. Դիան. ԷՒԷՂ. Ե ՁԾայ.
ՙԱյս ՚ի վերոյ ինքեան և նմանիս խրատոց կա-
տարի. Վ.ՆԻ. յոէ:

ՆՄԱՆ. ա. ՏՆԴ. ի գէպ. զոյզ և կիւս-
պատչած. Համեմատ. Հանգէտ. քան. ՙՕ՚նոյն
և որդին նմին նման գործէ. ևն: ՙՄմին նման
ասէ աւետիս զաքարիաս նոր սիոնի. Շ.որ:
ՙՎասն զի բանական իմն կենդանի է մարդն.
նման և զոյզ պարտ է պիտոյից բանին կազ-
մել զմարմնոյն գործի. Նիս. ՚Ի՚Հ.
կերան քո աշակերտ ծերոյ էր, և ներս և
գուք գնմանն իւր. ՙՆորա ոչ էին նման այս-
Թից ծերոյն (այս ինքն նմանիսդ): ՙՆման ի

մաստուրեան քո՝ զոր ունիս յայլ, յորդորեա զնա. Վրք հդ. Ե. ծ։ Ա՛յլև գիւղ ծննդոցն ըստ այսմ պատմութեանս նմանս բարբառին։ Ցոմբ նմանս երեմիայի բարբառի. Խոխ։ Ցօճ նման չարութեի կատարեալ ժողովրդեանն ։։ իբր օձանմանն. Ցհ. խ. Եւեզ։

ՆՄԱՆ ԵՄ, եղէ. Տ. ՆՄԱՆԵՄ կամ ՆՄԱՆԻՄ։

ՆՄԱՆ Ի, ԵՆ. բիմաղ. Ὅμοιον, πιθανόν (ἐστί), ἁρμόζει, δοκέω, δοκεῖ μοί, ἐικεῖ, ἐοικε. Sic apparet, videtur, ut par est, convenit, perinde est ac, ac si, puta probabile est. Ա՛յնպէս է՝ որպէս ես է. յարմար է. ի գէպ գայ. յանկատու է. ոչ ինչ ընդհատ է. համառանելի է. Թուի. երևի. որպէս կարծեմ. թայոր, թ-յիսան կէւէր, էօյւէ կէօրիւնիւր, պան-նըմա, ռահ։ ։ Ո՛չ ապաքէն առնջնայի (օ-յինաբանի). ապա. Նման է. Գլաթ. օրին. Ք. առեալ։ ։ Ցանկարծակի վայրկենի նման իսկ է յսկամայրելե. անդ։ ։ Նման է զձառա զայս ի գէմս եկեղեցւոյ առնուլ. Գէ. էս. ի թօրթէ։ ։ Աասյաս. նման է՝ միջ ասիցէ, հայր ինձ մարմին հաւատասեաց։ Նչանակէ, որպէս նման է. զերեխին ըգիսմանալն. Կիւրղ. գաւ. ծԸ։ Գործ. խ։ ։ Որպէս և նման է, առանց մարմնաւոր աշխատութեէց ոչ կարէ մարդ առնուլ զպատիւ յայ։ Բազումք յեղ-բայրս մերոց նման էն, որպէս թէ խանաթսի էն. Վրք հդ. Ք։ ։ Որ զայն (զտղամարդութի) չունիցի, և մարդ լինել չկ չէ նման. (յի-ի մարդ գոլոյ սաար է.) Ոսկ. Տ. Ք. 27։ ։ Նըմանն և ձշմարիտ է բանս։ Թուի թէ ի գարձին գրեայ զձուղեա զայս. և նման իսկ է։ Վ-ման այ խօսել զայս բան, ինձ ոչ էր անկ և ոչ նման։ Ձեռնադիրն ի գործ և ի բան, որ չէ իւրանց նման պատշաճ. Սկէ. ին. ա-ճա։ Սօրփ. Ք. պ. Ք։ Շ. խոսփ։ Ոսկիբեր։ ։ Նման է. նման է այսպէս։ Նման է գալ-ձեալ՝ եթէ ի տալի ծառայն եզև գողգոթա. Նէբ. ին. ասէպ։ ։ Նման է այս, եթէ անգ բժշկեաց նա զմարիամ մագդաղենացի։ Նա այս չէ ինչ նման, թէ ի յաստուծի ածէր ըզ նոսա բանն. Նէբ. հանաբ։ ։ Նման էր այս յասել, թէ խաւար ստուեր է երկնից։ Ա-յլ նման էր, զի յաւուրն առաչնում չաս-ատուկան և ամպք։ Նթէ ոք ասիցէ, թէ ոչինչ է այս նման։ Ասուն պիծոյ առ այնո-նսիկ կենդանիս՝ որ ոչն ուտէին, զինչ նման է. Նէբ. ծն։ ։ Օգով ասել չէ նման։ Նման է՝ թէ երկայնչիք էին։ Նման է, թէ յով-սէփ ոչ պատմեաց չօրն զարիս եգարէն. Վրբ. ծն։ Եւ։

ՆՄԱՆԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Նմանուիլ կամ հնազանդուիլ բանի և ձայնի բուն խո-սողաց. ։ Ցննդեագաստութենէն զզօրութիւնն, այսինքն զնմանագաստութի՝ ի ձահ ասելով (ի վերծանութե)։ Բարոց բարկացողին կամ սղոքողին յառաջ բերել զնմանագաստութի ձայնիս և ձևով. Նրզն. ։եբ։

ՆՄԱՆԱՐԱՐ. ՛. Նմանապէս. հետևա-բար. ի գէպ. իբրև նման ըստնմանոյ. ։ Անփո-խն ներգործութեէն նմանագոյ ընկալաբ զա-նուանակոչութի. Աչ. պօբ։ ։ Ոլոք միսիմար էն օրինակաւն նմանագոյ հարազատապես վկայաբերեան յառաջասացելոյ։ Նմանագոյ և նոքին լքին զնանապարհս հետոց խաղաց-ման իւրեանց. Նբ. Ն. Ե խզ։

ՆՄԱՆԱՐԱՐԻՆԼ. Ն. Բնթիլ զնմանութի իրիք օրինակիբ. ։ Ձսիւն զնոյս նմանագոյն զկոչուածն. Սկի. իզ. արմա։

ՆՄԱՆԱԳՈՅՑ. ա. Ὁμοιότερος, ὁμοιότατος. Similior, similimus. Նման յոյժ. Նա-մանանան. Նոյնպիսի. յայսմագոյն. ։ Ընդի սակաւ ինչ նմանագոյն ոք միւս ըստ բնութի առ նմանա-յոյն իւր. Գլաթ. օրին. Ք։ ։ Նմանագոյն սոցին և երջանկին ոյսպէս վկայէ։ Ընկանչիլ երկորդ անգամ ընդ նմանագոյն ըշուա-ռութիք։ Օրինակս ինչ նմանագոյն առա-ջի գնէ. Գիփ։ Նէս. խոս։ Սարգ. յի. Ե։

ՆՄԱՆԱԳՈՑՆ. ՛. նե. Ὁμοίως. Similiter. ἐικότως, jure, merito, aeque, ut par est vel erat, են. Ցայս և նման. Հանգէս. Հան-գոյն. պէս. և Դիպողագոյնս. կարի ի գէպ. կարի քաջ. վայելչապէս. Ձահ հողագնի. իրա-ւամբք. ։ Որովք նմանագոյն արդիւք երրայ-եցւոյն պատմագրաց ի վերուստ ի քէզ ի-չուցանեմ անսխալ. Խոր. ։։ ա. ։ Գիտեմ և ես ասէ նմանագոյնս ձեզ խորհել. Իսփ։ ։ Նմանագոյն իսկ ասաց կենաարարն։ Նմանա-գոյնս ։։ ձեզ գիրք զվկայսն բաժակ անուա-նեն. Սէբէր. Ք. ի։ ։ ։ Նմանագոյնս և մեք զնոյնս ի կիր արկցուք։ Ի նոյն յայտնել ըզ-ժամանակսն այլազգեաց ի վերայ յառնելոյ. և նմանագոյն. Եսս. փբ. ։։ ։ Նմանագոյն իմն զգալմունքին նուագեալ՝ օրհնութիս մա-տուցանէր ։։. Ոսկ. էս։ ։ Նմանագոյնս յար-գե զանձն. Ոսկ. Ք. փիմ։ ։ Նմանագոյն է ասել. Շ. Բարձր։ ։ Որում և մեք նոյն նման-նագոյն երկրպագեմք անմուռս արեւուն գնդի։ ։ Թոլոմատակ զայս ձահսարակեաց, ամե-նեցուն կառարելագոյն և նմանագոյն սուրս ձև յօրինեալ. Գլաթ. փիմ։

ՆՄԱՆԱՒՈՐԴ. ա. Ցայ և նման գոր-ծեալ. անվրէպ օրինակեալ. ։ Կենդանա-գրութիս այնքան ճշգրտապէս և նմանագործ բոլորի, մինչ զի որպէս թէ զկենդանական այնմանկել բարբառս. Գիփ։

ՆՄԱՆԱԳՐԵԼ. ՛. Դրել զնմանութի օրինակին. նկարագրել. տառագրել. ։ Ջոր երկու ի մի եգեալ կերպաս. ։։ և այնպէս նը-մանագրեսցուք. Խոր. Ծ։

ՆՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Գծագրութի նմանութեան. նկարագրութի. ։ Ոչ այսու ևեթ նմանագրութի կշռի տարացոյց տար-ժանեցելոյս. Նոբ. խէ։

ՆՄԱՆԱԽՕՍ, ի, յց կամ ացս. ա. Μιμη-λός, λή. Imitator, trix. Որ խօսի նման այ-լոց. Հնացուցանող զխօսս այլոց. միմոս. Բագնեփսէի։ ։ Ագաւուսց և այլոց նմանս խո-սիցն հաւուց ձայն. Նխս. բն։

ՆՄԱՆԱԿ. Տ. ՆՄԱՆ. ։ Նկին աղքատն. լիր նմանակ տորին. Շ. յի. Ի։ ։ Որգաց կոս-սին եղալ նմանակ. Գնդ։ ։ Նա ձեզ մեզայ իմ որ և զպատիւ, ոյ քան էք նմանակք Յովիփէոյ։

ՆՄԱՆԱԿԱՆ. ա. ՛Ομοιος. Similis. Μι-μητικός. Imitativus. Նման. Նմանօգ, և նը-մանեցուցիչ. և Միմոսական. ։ Նմանական պատրոյն բանիբ պատրաստացեք. Նխս. ։։ Ի-նուով ըզքեզ մոլորէ իմ բան, լինել ըզ նոցա նըմանական. Շ. ա ապիբաթ։ ։ Նպիսի նմա-նականն Հայր՝ ոչ բովանդակ, և ծնունդն՝ ոչ բովանդակ. Սէբէր. ։։ ։ Նմ մարդով նըմ-նականի է պատկեր. իսկ առ աստուծով բնութի. Ան. Ք։ ։ Կատակերգութի, ողբեր գուի, պայն ևս վնասականն ցուցանողացն. Փիլ. այլոյ։ ։ Նմանական ազգն՝ ոյով անեալ է, պայծառիկ նմանութեամբ գերազատ և քա-ջալիս. Գլաթ. փիմ։

ՆՄԱՆԱԿԱՐԳ. ա. Նման կերպիւ կամ կերպարանաւ. նմանաձև. ։ Իդրև մատանի ի վերայ մոմոյ եգեալ՝ նմանակարգ երևեալ ցուցանէ. Ոսկ. յի. ։։ Հ։

ՆՄԱՆԱԿԱՐԻ. յ. Նմանակրպ լինել. ։ Նմանակի յոյլալ պատկերակից լինել զերայն ։։. Ածէր. ֆ. Հ։

ՆՄԱՆԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Նմանութի. կերպարանակցութի. ։ Ըստ նմանակրպաւ պատկերի իւրոյ։ Աձգալ ասկանին պատկերի նմանակրպաւթի։ Ծանիցէ զնոսա, զորս ծանեաւ մեզաւոր ընդունայնասիրս իւրոյ նմա-նակերպաւն. Աբձր. ։։ Հ. Շ. Ծրնէբ. Տ։

ՆՄԱՆԱԿԻ. ՛. նե. Նման. նմանապէս. հանգոյն. ։ Նմանակի ամս և այլ ևս հարքն զիւրեանցն արձանացուցին խաւսովանական բան. Ցհ. խ. Երե։

ՆՄԱՆԱԿԻՐ. Ὁμοιοπαθής. Similis affectionis. Ունօղ զնոյն կիրս. և պրօղ զնմա-նութի. հանմանման. ։ Ի միասին խառնեալ, և նմանակիր արդիւք ըստ ամենայնի եղեալ ի ձեռն նմանութե. Գլաթ. փիմ։ ։ Ցեղանա-կան իմն օրինակի նմանակիր (կամ նմանա-գիր) ձևակերպութե. Նբ. Ք։

ՆՄԱՆԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. ՛Ομοιος, Similis, consimilis. μιμητής, imitator. բաղիբ, ὁμοιόω, μιμέομαι, adsimilo, i-mitor. Կցորդ նմանութե. հանմանման. հա-ւասար. և հեաւօգ. ։ Ոչ ինչ ասնիմբ զնիրեւ-նը ի վերայ նմանակից մարգկան. Կբ. ծ։ ։ Նը-մանակիցն և անանմանիցն նմանութե ոս-կայ. Գրնիչ. յոան։ ։ Մի ասեր, թէ քոյ ինչ նմանակցաց ազգաց յայտնեցեր. Ոսկ. էս։ ։ Նմանակից յաւետ հարատաւոր այնր ըզնե-ղոյզսըզ աերն գօտացոյցն թէ նմանակից գոյր իմ, պատմէի. Նբ. ի. ծԸ. ևս և խԸ. ծ։ ։ Ցեւանեալ զկորուստ նմանակից քո պատկե-րին ։ Ձի զնեզ նմանակից առատացես Թագման քո. Մ։ ։ Ձարժանատրան նմանակից ա-րատաւ պատկերի ածութե. Ագաթ։ ։ Եթէ ի նմանութե ակարութե մերոյ, զի ապատաւ զնեզ նմանակիցս փառաց իւրոց. Բ։ Թես. Ե. 28։

ՆՄԱՆԱՀԱՆ. ա. Պատկերահան, որ հա-նէ զնմանն օրինակին. և Ամփոփ հանեալ ըստ նմանութե. Նմանագործ. ։ Պատկերա-գործք նմանահանիք ձՀգրտագործք. Ագաթ։ ։ Նմանահան ձՀգրտութե յօրինեալ է և ըզ-փառաւորզ պատկեր արքային գագկայ. Աբձր. Ե. 8։

ՆՄԱՆԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Պատկերա-հանութիւն. և Ամփոփ նմանեցուցանել. ։ Ձնոսն տայ նկարագրել զգաթինս ձՀգրտա-գործ նմանահանութե. Աբձր. Ե. 8։

ՆՄԱՆԱՀԱՒԱՄ. ա. ՛. Ὁμοιος, σος. Consimilis, aequalis, liter. Նման և հաւասար. յար և նման յիրիք կարգի. Կը-մանահաւասար վերինն ոսկեամբ հղոլածին կինն գանեաց. Գիփ։

ՆՄԱՆԱՀԻՒԹ. ա. Նման ըստ հիւթոյն՝ նիւթոյն. ։ Ի նմանահիւթ անկոյն մանհատ. Նբ. խԸ։

ՆՄԱՆԱՄԱՍՆ, աին, առնք, առանց, և ասնց, սից. ա. փ. Ὁμοιομερής. Similibus constans partibus, partes habens similes. Համամասն. ուր իւրն մասունք համանմանք. և Մասունք մանանկիցք միասի բոլորին. և Իրք նմանք ըստ բոլորին և ըստ մասանց. ։ Գալոզ իմն օրինակ, և նմանամասն է։ Ի վերայ նը-մանամասիցն՝ միասչեալն մասն նոյն է ամ-ենեին (ընդ բոլորին). Ջուր և քաղցրամ և նուազ նոյն է։ Ամենայն անանմանամասն ի նմանա-մասացն է հաստատական. որպէս գլուխ ի ջլոց և ի մարմնոյ և յոսկերաց. Նխս. խոյ. Ե բն։ ։ Ջնմանամասնսն. ըստ նմանամա-սանց. փիլ. Նխ. ա։ ։ Մեք ի նմանամասունս և յանանմանամասունս հակադրիմք, զի ասի ասանէ, և ոչ լսէ. Գբէր. ։երբ։ ։ Նմանամաս-սունքն և անհնմանքն են ի բոլորն. Մխ. ազաբ։

ՆՄԱՆԱՄԱՆԱՐԱՐ. Ի-նի՛ ի գիրս Գա-ղատ. որպէս ՆՄԱՆԱԳՈՅՆ. ա։

ՆՄԱՆԱՄԱՄՆԱՑՔ կամ նեայք, այց կամ եայց. ա. փ. Նմանասասուածք. ։ Սկզմունս ամենայնի բազակատարք զարս ասացաս. և ի նոցանէ ի բաց կատարք զնմանամասնայսն. և ի նմանամասնեալսցն զգործ իսկանան, և ի գործ իսկանացն զմարգկային մարգիկս. Սահմ. ծ։ ։ Բոլոր կամ ի նմանամասնայս բաժա-նի, կամ յանանմանամասնայս։ Ի նմանամաս-

նայս, որպէս միայս ի բազում միայս. իսկ յայնմանէ առաքեաց, ոչ առկրատեաս ի ձեռս և յատս և ի գլուխս: Իսկ ետկ ի սեռական նագային սեռսն ոչ որպէս ի նմանամանայս բաժանին. քանզի նմանամանայքն եւ անուանն հաղորդին է՛ իրի՛ այնմ՛, որ բաժանեցաս ի նմանամանայս. իսկ սեռականագային սեռքն՝ անուան հաղորդին էակին, այլ և ոչ իրի: Այ. պրէ:

ՆՄԱՆԱՄԱՆԵԱԼ. Որպէս նմանամանալ. ա. ՙԵՀԷ ընդ ի՛ն նմանամանեալ սահմանի: Քառամանալ արտհուԹիցն նըմանամանալ հանրական, երկաքանչիւրքն լծորդաբար խառնեալ. Քէր. ԹԲԲ:

ՆՄԱՆԱՆԱԽՄԱՆ Ձ. ա. Ընդօք զհոմանմանն նախանձ կամ զնախանձաւորութիՒն. ՙՍամփանոս անդրանիկ ի վկայս, հրաւիրելով զնմանանախանձ ընկերս իւր՝ փութալ ի կառարումն չինուածոյ նորա. Տօնակ:

ՆՄԱՆԱՉԱՓ. ա. Նման չարութիՒ կամ չարութիՒն այլոյ. ՙՈրոյ (առաջին օձին) օրի. նակն նմանացար՝ ի ձեռն սէրոյն պօղոսի ելեւի հերքեալ ի բորբոքեալ խարոյկն բոցոյ. Նար. առաք:

ՆՄԱՆԱՁԱՐՁԱՓ. ա. Ὁμοιοπαθής. Cui similes sunt adfectus, et passio. Նմանապէս չարչարելի. կրակից. նմանավիշտ. ՙԱռեալ զնմանաչարչարս մարմինս մեր, որպէս զի պատկառելոյն մեծ պարգեւս շնորհեացէ. Ճ. Պ:

ՆՄԱՆԱՊԻՍ. ՛ս. Ὁμοίως, παραπλησίως. Similiter, pariter, ita, sic, eodem modo, aeque ac, perinde ac. Նմանաբար. նմանակի. միօրինակ. զուգապէս. ըստ նմին օրինակի. նոյնպէս. նոյնպէս. ՙԱմենայն նապաստակ նմանապէս հնարիմաց է, և ամենայն գայլ նմանապէս խորամանկ է, և ամենայն կապիկ նմանապէս առանձ զոր ինչ տեսանէ. Նխ. Բ:ՙ Նմանապէս ստորոգել, կամ ասել, գրել, նշանակել, բացատրել. լինել. Պրէ: Աւ. ա: Աբէօփ. ագրօփ. և պէրիօփ:

ՆՄԱՆԱՊԷՍ. Նխ. Հանգոյն. չար և նման. լսան. ՙՆմանապէս այսոցիկ ուրնին՝ նմանապէս ասցա՝ և լսան հոգւոյն կրկնեալ որակութիՒք և կիրք ասին. Աբէօփ. ագրօփ: ՙՀզօք և ոսկերօք հանապազ՝ նմանապէս մեզ՝ նմանապէս միանանց՝ օգտատացոյց մեզ լինելով. Աբ. ագ: ԳԿ. Խ. ագ:ՙ Ընդնոյսպար մըլորիս նմանապէս նախահօրն ադամայ. Ճ. Ի:ՙ Որպէս ասաց Ժանան Լաւրիքես. ԹԷ ոչ մարմին առ. իսկապէս, այլ առ աշօք անց ընդ կուսին՝ խորհրդական նմանապէս. Ը. խոսք:ՙ Գործեացիս զնա (զնրատ՝) նմանապէս ապուոյին. Պիս:

ՆՄԱՆԱՊԷՍ. ա. Ὁμοιότροπος, ὅμοιος. Ejusdem modi, similis, aequus, par. Նմանատիպ. համանման. հաւասար.ՙՄարդ՝ առ ի նմանապէս ախտակցութիՒց, և ըստ մեզ ակալութիՒք. և ամբ՝ առ. ի ցաւմանէ անմահութիՒն. Ալ. Ճ: ՙՄինչ ոչ ասիցէ կարել զրաւականն ասել նմանապէս գովութիՒ. Պիս:

ՆՄԱՆԱԱՐԱՒ. ա. Նման սարսափ՝ սարսաղք. նմանօրինակ. նոյնպիսի.ՙՆմանապէս ծաւալմամբ լուսոյ քո նշանակեալ վազուսան վերջին. Գնչ:

ՆՄԱՆԱԱԵՐ. ի, ից. ա. ՛ս. Ὁμοιογενής. Qui similis vel prope ejusdem est generis. ՛ոմոյգենՀս, simili genere. Համասեռ. ազգակից. հոմասեռ. համանմանն.ՙՆմանասեր մարմնով (ըստ ազատմոյ): Նմանասեր ասէ, այսինքն մերով մարմնով Աբ. Բ:ՀՇ. անդ:ՙՆմանասեր, ի նմին ազգէ. ԵրԷ. ԹԲ:ՙՆմանասեր պտղաբերագործիւք սրատին սխոնի սերտագրեաց: Ջնմանասեր զանկուածն ըստքրեանայ. Նար. Խ:

ՆՄԱՆԱԼԻՑՏ. ա. Ὁμοιοπαθής. Iisdem adfectibus obnoxius. Նմանապէս անկեալ համմանման վշտաց և կրից. նմանաչարչար. ՙի նայն ի նմանաւիշտ յերկիրէ անկայ. Խոսփ. Ե. 3:

ՆՄԱՆԱՏԻՊ. Տ. ՆՄԱՆԱՏԵՐ. ՙՆզորգէ սպին, և յոյժ նմանատիպ: Զև զանհամմանման մարդոյ պատկերի՝ մեզ նմանատիպ գործով գրեցաք. Նար. ծՁ. Ե Խոս:

ՆՄԱՆԱՑԵՂ, ի, ից. Տ. ՆՄԱՆԱՑՈՒՐ. ՙՕրհնեալց միոյն ի կանայս... փառաւոր և ի գաւուց համազգամբ նմանացեղիցս. Նար. Խոս:

ՆՄԱՆԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Ընդօք զնմանեալ. նմանի. նմանակից.ՙՉի երկնայինսն ի նմանաւոր, վերնագունին հանգիստաւոր. Շ. Եէե:

ՆՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Միւսոմաւ. Imitor. Որպէս միմոս ձևացուցանել զնմանութիՒ այլոց՝ հանգոյն կապկի.ՙՍաստիրականս անուանելով, իբրու ասէն՝ նմանին զամենայն այլ լսակերպս. Գլաք. օրԲ. Ե:ՙ Գնպէցկածայն նմանօղս՝ ի ներքս մոծամնելով. անդ:

ՆՄԱՆԵՄ, եցի, եաւ. է.) Ὁμοιόομαι, ՆՄԱՆԻՄ: եցայ, եաց. ՛ս. ՛ՀՀ սսաւ, ἀφομοίοομαι, ՛ՀՀομοίοομαι. Assimilor, comparor, conformor. միւսոմաւ, imitor, sequor. Նման լինել. համեմատս գասուիլ. բերել յինքեան զնմանեալ ուրուք կի իրիք. և Ջհետ երթալ, հետևիլ. նմանիլ. լծմանի, հեթենիլ. պեղպեղիլ, ասյոփ, ծառն էօլսանս խոսխոփ. ՙՄի նմանիցէք նոցս: Նմանեացք առն ի մասանոյ, կամ յիմարի: Նմանեալ որդւոյն ես: պեղպեղիլ, ասյոփ, ծառն էօլսանս խոսխոփ. ՙՄի նմանիցէք նոցս: Նմանեացք առն ի մասանոյ, կամ յիմարի: Նմանեալ որդւոյն ես: կամէին ամենայնիւ նմանել նոցա: Ո՛րպէս պարտ է ձեզ նմանել մեզ: Պղնձագործաց նմանէ: Նմանեցաս արքայութեան երկնից առն, որ ևն: Նմանեսցի արքայութեան երկնից տանտէր կուստանց. և այլն: Նմանեցէք ոչ որպէս որդիք սիրելիք. ՅՁխ. Է:ՙՈ. մանց նմանեցէք. և զմոմս ատելիք. Ող. հեթոփ:ՙԱիշահ և ուրացան սնօթոց նմանեացաց. Հսմս. առ:ՙՍիրեն նմանեաց հրեշտ, և կերպարի՝ տարտրուրելի. Պրէ:ՙի կեանս իւրեանց նմանեցին քաջ նահատակացն մեսրոպեան. Եղիշ. Ը:ՙի նմանեալ սուտասնն՝ որ առ մեզ, մեծ է օգուտն, զի և մեք նմանեսցուք առ նա. քանզի ևԹէ ոչ ինքն էլ նմանեալ առ մարդիկ. ոչ կարէին մարդիկ նմանել առ նա. այլ առ ածմարդ եղեալ նմանին մարդիկ. ԱՒ. Փ:

Լինի և հլց. ինդրով ըստ չն. ոՀՀոյ.ՙԱս մեղջ ընդ իս գիւրսպար, որ զիմն նմանեալ բարեգործեալի առ. ողքասաս. Ող. ֆգ:ՙԻզվայս և զրանս սից հնարեն, իսկ զնոսայն հոմանի հոմանի նոցա. և զայլ ձգնեալին ոչ նմանեն. Վչփ. Հց. Է. տլսիլեն ոչ հետևին. (տալ. ոչ նմանեցսյանին նոցս:) ՙՈրքան ինչ կատարելի է, զձգ նմանի, որ կամին՝ զի ամենայն մարդ կեղգէ. Մոփս. ի դէտ:ՙՕրինական մասն ինչ նմանէ զՀՀյնութիՒնն. Ոսկիփս:ՙՕրաւարակին զնեռաւն յայսոսնեալ նմանեաց՝ ի բաց զլինելն ի մեզոց. Մէն. զՆ. ա(իրրու օրինակեալ:)Տես և նմանեմ.ն:

ՆՄԱՆԻ. Տես. ՀՀոյ. Εἰκώ, ἐοικα. Videtur. ՀՀման է. այսինքն ի գէպ գայ. հասանելի է. երևի. Թուի. ՙԹուլ նմանի, եԹէ զայս՝ զոր ասացեալ է, լսաւս ի նոցանէն. Նսս. պսմ. Բ. դ:ՙՕ՚ՀՀրնաւՀի՛ բազմոյ զնոյնպատգամն նմանեցաս երևեցաս յանիլ. փիլ. իմսոփ. և այլոց ասէպ:

ՆՄԱՆՕՂ ԼԻՆԻՄ. Միւսոմաւ, μιμητής ՀՀոμαι. Imitor, sequor, imitator vel sectator sum. Հետևիլ. գՀՀաս երթալ գնացից և վարուց այլոց.ՙի Հպւլ նորա նմանօղ լինի նմա: Ջանձինս օրինակ սրսացուք ձեզ՝ նմանօղս լինել մեզ: Հայեցեալք յկլա գնացից նոցա նմանօղք լեր նոսա: Ան. ՀՀ. Ե:

ՆՄԱՆՕՂ ԼԻՆԻՄ. Տ. ՆՄԱՆԱՒՈՐ. Ὁμοιοτικός. ՙնմանութիՒնս սակ զնմանողական կարծիս (կամ զերևոյթն). որպէս նմանութիՒ ամբոխոյ սեսակեալ. Մոփս. ՙի դէտ:

ՆՄԱՆՈՂԱԿԱՆ ԼԻՆԵԼ. Որպէս նմանօղ լինել:ՙՆմանողականից նմանեալ. Նխ. ԹՂԲ. պԷ:

ՆՄԱՆՈՐԴ. ա. Նմանակից. նմանօղ. հետևօղ. հաւասար.ՙխոնարհութիՒն և հնազանդ հրեշտական նմանողս սուներն զմեզ. Ող. յՀ. Է. ւՀ:

ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμοίωσις, ὁμοίωμα, ὁμοίστης, μίμημα. Similitudo, assimilatio, imitatio, և այլն. Նման գոլն կի գըսանելն. նմանութիՒն. հետևողութիՒն. և նման նեալն իրք՝ պատկեր, կերպարան, ձև, ի բնոյն. առակ, օրինակ. սարսո. սարսաղ. պեղպեղիմ. պեղպեղէն. ՀՀմանել. ՀՀ-ղօպեէէ:ՙԼսան պատկերի մերոյ. և ըստ նմանութիՒ: Ըստ սղգի և ըստ նմանութիՒ: Ընդնել սուձայր ի նմանութիՒ սոյ խորհրդին: Իբրև նմանութիՒ փայտակերն սեզոյ: Լսան նմանութիՒ սիզ ունայնոյն: ՍրամտութիՒ նոցս

ըստ նմանութեան օձին. եւն: կամ *Մի՛ արասցես դու քեզ կուռս ըստ ամենայն նմանութեաւ: Նմանութիւն ինչ ոչ տեսանէք: Բռնագատեաց արուեստիւն ածել զնմանութիւնն ի գիւղից կուռքի: Նմանութիւն հաստատութիւն ի վերայ գլխոյ գտցանեն. եւն: *Ի նմանութենէն ապաքէն լինի ճշմարտուն իմանալի: Նմանութիւնք երևեալ՝ առաժամայնք արգարոցն՝ գուշակեք ճշմարտութենն յաւիտենականին, որ գալոցն էր, լինելին. Ագաթ: *Ընծայեալն է՝ առ ոճ նմանութիւնն: Պատկերք միշտ առ սիզբնատիպն ունին զնմանութիւն. Դիոն. էնէաս. կիւրղ. գանձ: *Աչօքիկ ամենեքեան՝ նմանութիւնք և երևոյթք թուիցին քեզ եղեալք ի քոյ. լժէ ճշմարտութեան. ՁԽ. խ. էբեռ: *Նմանութեն առաւել՝ քան եթէ նմանութեն. Աթս. է: *Ըստ նմին նմանութեն կամելք չարչարանաք և արեամբ նուագել պանծինս մեր. Եղիշ. գ: *Ըստ նմանութեն ժամանակին, որպէս ասացին նմա մոգքն. (յն. ըստ ժամանակին.) Եսա. պժ. ա. 8:

ՆՄՈՒՆԱԲԱՐ. Նմանօգ լինել. հեռաւել. *Երբանի թէ և գուք ըստ բժշկական արուեստին բերիկք զնմանութեն. Նչիէ է: *Բերել զնմանութեն երկնային հրեշտականց՝ փառաւանչիչս տեառն ոչ ամենեցուն և մեզ լինել. ՃՀ: *Զոսկեհանգոյն բերել զնմանութեն. Ը. Եզր:

ՆՄՈՒՆԱՒՈՒԱԿ· } ա. ն. նե. Նմանապատ.
ՆՄՈՒՆԱՕՐԻՆ· } նոյնպէս. Նմանակի.
ՆՄՈՒՆԱՕՐԻՆ· նոյնպիսի. *Ոչ յայր դարբնական կամացն ինքնաստիւռեալք արուարձանացս (ագաթ). Նմանութեամբ և մանրն կալ ապատուհասիս՝ քնականաւն զարհուրեալս երկիւղիւ. Թէոփր. Ծայրագ: *Դևեմ և անձն և երևոյթ, և որ այլ ինչ նմանութեամբ խոսրովէի: *Ցերանգանեղութենէ, և յիւղեփեղութենէ, և ի նմանօգութեն հանձարոյ. Փիւռ. նե. է: *Ոչ և սա առատագեղ ճշմարտապահան նըմանօգին, ևս. փիւռ. խ՚ամսի: *կարիցէ նմանօրէն արուել և կենացուցանել. Լիմ. հանգ: *Նա ոչ նմանօրէն սմա զծոմականան գաստատկացուցանել և փութիկացուցանել զաւուրս. ՁԽ. խ. ոգ: *Սէրմանել ի մեզ (աստուն) զքանն հաւատոյ, և նմանօրէն կրօնիցն խոյանգեցեալ. ՁԽ. խ. էնէ:

ՆՄՈՒՆՕՐԻՆԱԿ· տ. նոցնօրինաց· *Ձըգելցին յիրեաս անս ոչքն զքեն ... վկոյքն զնըմանօրինակն: Վ երասպատուհեցիք սիրոյ՝ զնմանօրինակն. Սիոն. մբ: Խակ Սոփ. յի. ե: *Ողորմութեին առ գաստատանաս ի նմանօրինակի ի վեր ընծանայ՝ առ լուծ յինէն ուսիր ով գաստատոր զողորմածութենն ընդ. է որպէս երկուս բան՝ քան բարեգալ. այսինքն քան գալոփայ, կիմ օրինակ հանձնատ:

ՆՄԻՆ ԱՓԱՂԱՒ· այսինքն նորին աղաչաս. նմին իրի: Սոփ:

ՆՄԻՆ ԻՐԻ· տ. այսինքն վ ան նորին իրի. վան այնորիկ. վան որոյ. *Ընտրեցաս ասհագինս նմին իրի առաւել. Խոր. ե. 55: *Նմին իրի ասէ. Սոփ. առկ:

Ի ՆՄԻՆ· իրի տ. տ. նոցն. ի նոցն:
Ի ՆՄԻՆԵՆԴ·
ՆԱՄԻՆԴ· նմինդ·
Ի ՆՄԻՆ· ըստ նմինք·
(յն. ոմօսլ.) Որ ինչ ևնն ի նմին, կիմ ի նոյն կարգի. ի նմանէ, և ըստ նմին և գլուխն և նոցին՝ ոչք. Նոյն. *ի նմինէք սեռ հակառակութ. բարեաւալքն ի միմեանց: Ի նրունկէն սեռ. ըստ նմինքն առաւելութեան. ի նմինց սեռ. Ուրիսթ. ոթոթ: *Նոյն ասի գոտակիք լինելով մինչ անհաս կատարն նմինց պատասխանին մերոյական վարդապետութեան. Պէտ:

ՆՆԱՀԱՒԱՄ· տ. ՆՆԱՀԱՏ· *Լմնեալքան՝ որ ննջեանն ի հող. Եզր. ա-եթոթ:

ՆՆԱՀԱՒԱՏ. ևսկ. ն. Κοιμαομαι: (յծ. քնիլ, քունել), κοιτάζομαι: (յծ. խշտիք). Cubo. καθεύδω, ὑπνόω, κυστάζω, dormio, dormito. Նինջ առնուլ. ի քուն լինել կամ մտանել. քունել. պառկիլ. փոն ըլլալ. ննջասլ. ոչոճաք, նաչխ օլմագ. *Ննջեաց անգ. քանզի ասէն ի մուռս էր: Զերկիրդ յորում գուդ ննջեցեր, քեզ տաց զքաս: Եւ եթէ ննջեցես, քաղցր ի քուն լինցես: Ննջէր, և խորտիայր, և այլն:

ՆՆԶԱ. Ἐγκοίμαι, ᾶς. Քունել ընդ կնոջ. մտանել առ ամուսինն, կամ առ օտար կին. *Ննջեսցէ ընդ քեզ զայս գիշեր: Ննջեաց ընդ նմա զայն գիշեր, և յլսցաս: Ննջեաց ընդ նմա, և տատապեցոյց զնա. եւն:

ՆՆԶԱ. Հանգստանալ, գազարել. *Զի մի՝ ննջեսցեն նոքա յայսմ վիճաժու իննգրելոյ և ի քինութենէ. Եփր. օրին:

ՆՆԶԱ. Κοιμάομαι. Obdormio, defungor, obeo, morior. Վախճանիլ. մեռանիլ. յուսով յարութեան. փոխիլ յաւտեսցս. *Ննջեցիոյ ընդ հարս իմ, և թաղեսցեն զնա ի գերեզմանի նոցա: Որպէս զվիրաւորս, որ ննջեն ի գերեզմանին: Ղազարոս բարեկամ մեր ննջեաց. եւն: *Յայտ առնէ՝ եթէ քուն և մանչ. քանզի ննջեցին ասէ. Ռոխ. ս. ֆ. 25:

ՆՆԶԵՑՆԱԼ, եալ, ոց. տ. Κεκοιμημένος, κοιμηθείς. Defunctus. վախճանեալն. մեռեալն յուսով յարուեն. վախճանած, ողբացած հոգին. հերհամ, ահմիճիլի. * Բազում մասինիք ննջելոցդ սրց յայտնան: Ձննջեցեալսն ի ձեռն յոմ ածցէ ընդ նմա: Ոչ ժամանեմք ննջեցելոցն, և այլն: *Ցաղագս ի վիրաց ննջեցելոցն կատարմանց: Խորհուրդ ի վերայ սպասելոյս ննջեցելոցն: Աղօթս սրբազանս առնէ ի վերայ ննջեցելոցն: Անարբազանիցն ննջեցելոց ոչ առնէ զայս ազօթս. Դիոն. էնէ: *Որ զննջեցեալսն մեր վերսին նորոգէ: Ակսոր հանգի և ըզմեր զննջեցեալսն ընդ սմա քո: Թող զմեզ մեր ննջեցելոց: Ողորմիա քո առեալ ծառայ յուսով ի քեզ ննջեալ սյ. Ը. տ. առկ:

ՆՆԶԵՑՆԵԼ. ննջել ալն, որ ի քուն լինի. *Մարգ՝ որ ի քուն լինի. և որ հարցանէ զբ ընդ ննջեցեալն, ևն. Նոր. էրփ: *Աստատկաց զրանական ննջեցելոյն (աստրեատաև ևայց.) ՀՈ. Գ:

ՆՆԶԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Κοιμάω, κοιμίζω. Cubare, vel dormire facio. Տալ ննջել. Հանդուցանել իրեւ ի քուն. գաւիէդնել. եաբըցաք· *Լոռ զմանուկն իմ, և ննջեցոյց զնա ի ծոց իւրում. և զորին իւր զմեռեալ ննջեցոյց ի ծոց իմում: Ննջեցոյց զնա ի մէջ ծնգաց իւրոց: Ձմերկս բազմութիւն ննջեցուցեալ առանց հանգըստից. եւն: *Հոսգքն՝ որ ի քնէածքոյն հայհոյեցին, ըզնոսա ննջեցուցին ի քուն յաբիսենից. Ճ. Գ: կամ նէբ. գն. Ե ալն:

ՆՆԶԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Դագաղեցուցանել. *Ձաչաց առաւոտին ննջեցուցին յարատ հայեցուածոյ. Նէ---էբգ: *Ուր՝ որ ննջեացին. և զարթեալ ա և ննջեցոյց զնոսա: Նէբ. համաբ:

ՆՆԶԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տալ ի կնութիւն, և բըռնաբարել զկին. Ընչաքաղաց. Concubere facio, vel concumbo. *Ձկանայս առաւոտ քո ննջեցոյցի ի լանջս քո. Նէբ. ի. ԹԳ: *Ննջեցուցանէին զկանայս ուխտապրուս առ գլան խոյանգին զկայտ ձեռ. ա. ԹԳ. ի. 22: Բայց և սատ ուսանք ընդ սյն և մեզ մի մեկնին, լսկ տալ ննջել կանայդ իսնջուքն առ և առնել, ոչ հոգալով ի ցեղիկ ընդգանել զնուելս նոցա. և արձակել զնոսա ի սէ զկս իւրեանց:

ՆՆԶԻՒՆ· } Չման. գ. Υπνος, κοίμησις.
ՆՆԶԻՒՄՆ· } Somnus, dormitio. Ննջեցեալն. ի քուն լինելն. քուն. * Ի գիշերի ննջելիւն նորա տրտուր և տխուր. Մանդ. է: *Ո՞ գիտէ, թէ այլ աչ յառնիմ յանկողնոյս, այլ փոխիցիմ ի ննջմանէս՝ ննջուեան մահու. Ի գիշ. խոսբ:

ՆՊԱՀ· Obdormitio, obitus. վախճան կենաց. ելք յաւտեսցս. փոխումն. *Ննջումն սըղ կուսին: Ննջումն յովհաննու աւետարանչի. ՃՃ: *Ձզազարոսի ննջումն. ՃՀ: *Ի յոր կուսի մըր քոյ ննջման. Ըսբ: *Սրբազանիցն ննջումն ուրախութ և անչարժ յուսով: Ըստ ննջման սրբազանից արանց. Դիոն. էնէ:

ՈՐԱԿԱՆ Coitus. Ջուգաւորութիւն. մուտ առ կին. *Ոչ ևս մայր և երկուս, ոչ ննջումք և ոչ մերձաւորութիք. Ռոխ. յհ. ա. 25:

ՆԸՆՁԻՆ, ձիմ. գ. Իւ. Նչի. Նչի եղ պոգիմ եաղը. *Նաեան ջրով. զոր նչանիմով զուգած լինի՝ ի բանի պահէ. Մխ. էձչ:

ՆԸՆՁ, ի, իչ. գ. Նչիհ, ըստ որում ասի. Նչագաց, Նիչագին: *Նչոյ՝ ասի մի: Հայենիքի փոչի, և նչոյ. վ. փչ. չծգ. չծգ:

ՆՇԱՆ, ի, աս կամ իս, ացի, աք. գ. Σημεῖον. Signum. σύσσημον, συμείωσις, comnsune signum, significatio, nota. τύπος, figura. σημασία, apostema, եւն. վ. Նիչի. պիչան. Նիչանիք. Աբրահամ է ի մեզ Նիչ որ և ՆՇՈՒՆԱԿ. Ցուցակ իմն որոշիչ և գուշակ իրաց. ակնարկութիւն. և Ցիպ, կնիք, հետաքրքիր. բիծ. տպի. պալաղ. *Եղիցին ի նշանս և ի ժամանակս: Եգ աեր ասծ նշան ի կայէն: Ա յս է նշան ուխտին: Ա յս եղիցի քեզ նշան: Օ՛նչ նշան իցէ քոյոյ գալստեանն: Տուեալ էր նշան մատչին: Եթէ ոչ տեսից ի ձեռս նորա զնշան բեռեացն: Եթէ լինիցի ի մորմի մարմնոյ իւրոյ նշան սպաս. եւն: *Որ սա նշանքն երևին լուանին՝ իրը գինգ իմն գրոչմի, սասցին զնամանի պատաքինեն, Եթէ խոյլք են խոռոչաց. Ընբ: *Նչանս սահմանաց հաստատեսցաց. Խոբ. ի. 53: * Ալլ եա աղքատս ուշինչ ունիմ՝ նչան օրհնութեն, զի տայից քեզ. Վբ. ԽԹ. ծէ: *Նչան՝ որ հրաժանեաս, որպէս այն՝ Եթէ երթ, որդին քո կենդանի է, կամ՝ զնչարէ արի՛ ելի պատաքս. Ոռի. գծ:

ՆՇԱՆ. Τέρας, θαυμάσια, τεκμήριον. Prodigium, portentum, miraculum, argumentum. Հրաշալի գործ յոյժ սաստ. ի ոտ. հաստատուլ հրաշք. պատկերելիք *Մինչև յերկր ոչ հաստատան ինձ ամենայն նշանք՝ զոր պարտի ի մէջ նոցա նչանս և պատճառս նչանաց և պատճառիք: Խնդրեսի գոս քեզ նչան ի տեառնէ ի խորութենէ կամ ի բարձրութեն: Կամիմք նչան ինչ տեսանել ի քէն: Նչանն յոլիանոս մարգարէի: Տայցէ նչանս մեծամեծս և պատճառս (սուտս). Եւն: *Ըզշան կուչ ի վեր քան զսովորութենի բնութենէ եզեալ. Պատմ. յ:

ՆՇԱՆ. Τέρας, Ἄγαλμα. Vexillum, signum. σημασία, tessera. σύμβολον, symbolum. Իրօք ազգութեան՝ որոշիչ տեղութենան. և ինչ մի բաշխեալ զինուորաց ի նշանակ գոլոյ ի բանակի կամ ի գնդի անտի. *Բարձ լացուսցէ նչան ի տեղեացոս: Ի վերայ լերինն դաշտականի առեք նչան: Ի վերայ պարսպացն բարձրելոյն կանգնեցէք նչան. եւն: *Հանդեպ Ճակատաւոն երուանդայ ելին նըշանք պատաշխեր. Խոբ. գ. 40: *Ընդ իւրաքանչիւր զշնաս նչանի գնդի իւրոյ գնասցեն: Հարկանեին զիրար նչանաց զշնաս նոցա: Ի բաւքաղչիւր զգայն յանուն տեառն տեսանս բաշխեր. եւն: *Ընդ ազգի ազգի նչանս և զնչան. Նէբ. է: *Ձնչանն զինուցական պատեալ. Բոզ. ե. 43: Խակ նչան կուռոյ ասի և զինն. Ոռիթբ:

ՆՇԱՆ. Σημεῖον. Signum. σφραγίς. tro-

paeum, signum victoriae. Խաչն քրի, որպէս գրոշ և գրոշմ նորա, և նշանակ յաղթութեան. երբ. ի՛ւ, որ և խաչագէտ առաք. * Դիր նշան ի ճակատս արանցդ: Ես ապա երևեցի նշան որդւոյ մարդոյ. Եվէ. ի. 4: Մթ. ի՛. 30: * Որպէս թագաւորին գրոշք՝ նշանք են թագաւորական իշխանութեան, այսպէս և խաչն նշան է երկնաւոր թագաւորին: Բարեպաշտն կոստանդիանոս այսու նշանիւ յաղթեաց թշնամեացն՝ ի պատերազմի. Շ. Բ՚ԻՖ: * Նշան չշնորհիս առաւձինն քո՝ խաչն լուսաշաճաճանչ: Ան մեծ թշնամեաց՝ խաչին նշանն, և ոչ բախտ թշնամեացդ՝ որ զնայն սիրեցին. կոչ. ծԷ: * Պատուական որ նշանիւս. Ածչ. Բ՚ԻՖ: * Նշան նաև ամենայաղթ խաչիւգ քո քո: Եաւուր մեզ նշան յաղթութեան որ զխաչ քո. Շ՚ը: Որպէս և նշան յաղթութեան, ըստ չն. գ՚ՈՀ՚ԻՀ, է յաղթանակ, կամ նշանակ յաղթանակ կանգնելոյ ի վերայ թշնամեաց. տես է. ԺԴ. Է. 6: ծԷ. 6:

ՆՇԱՆ՝ տὰ Νύμφια, ἡ μνηστεία, τὸ μνήστευμα. Sponsalia. Որ ինչ տուեալ լինի իրրև յիշելիք հաւնութեան. ածկ. Նշանփոփ, նշան. տես ի Պատուոյ. ըստ որոյ և Ի փիլատոսի. ասէ. * Որպէս ի նշանն դնի մատանի արծաթի ի մեան հալսին »:

ՆՇԱՆ՝ ըստ երկրաչափից. Σημεῖον. Punctum, us. որ և ՆԻՇ. կէտ անբաժանելի. *Նշան է, որոյ մասն ոչինչ է. Ովհ. Է: * Ան զասն՝ կարգեալ դասի ըստ նշանի միոյն. իսկ զաւազականն՝ որ երկու նշանօք յանգեցեալ է, գիծ է: Սկզբնատիպ սուցա՝ թիւք են. անցաս նշանին՝ մի. և գծին՝ երկու. և վերջ ի վերոյ երևմանն՝ հինգ. և հաստատ նոյն չորք. փիլ. ծ. բան: * Ոչ գոյ թիւ առանց միակին, և ոչ գիծ առանց նշանի. Եզեկ. ԻԷ:

ՆՇԱՆ. Σημεῖον, κέντρον. Punctum centri, centrum. Միջակէտն բոլորակի. կենդրոն. որ և ԲԻՒՈՒ ասի. * Ջոր որիւնակ նշան ի մէջ բոլորակի՝ առ ի յուղղէ աւեղանին, որ ի միջի բոլորակին եցէ: Ջամենայնան ունի նշանն զուղղութեան միատեսակաբար միւսուրեալս առ միմեանս, և առ մի սկիզբն՝ յորմէ չսուալ եկն. Դիոն. ՁԺայ: * Շուրջ պատուէն՝ որպէս չրջագային զնշանաւն, յր զրևեռ առն, յորմէհասուցեալն. Մոփս. Իէիան:

ՆՇԱՆ. իբր նշանախեց, գլխակոց. և նշանագիր. * Նշան մի յօրինուց անուն և ի մարգարէից ոչ անգոյե: Մի անգոյե յովսո նր. հան մի յօրինուց և ի մարգարէից. ՄԺԲ. Բ: * Ջայս գրեցին յոյն և իսմայէլացի նշանաւ. Ջնէոբ:

ՆՇԱՆ. իբր նշաւակ. նպատակ. * Ջնոյն ինքն գէնոփին զնշանագործն՝ նշան և նշաւակ փուռեան առնել. Բեր. Տրկ: Ի նոյն միտս յերի ըստ իսիք և ասելն, * Ան սա կոյ՝ ի գլորուածն և ի կանգնուածն բազմոյ ի մէջ խոյտելի, և ի նշան չակառակուածն. Ղյ. Բ. 34:

ՆՇԱՆԱՆ. գ. Նշան բանի, կամ բանիս տուեալ նմա. * Եամ գրել ուղղոյն, և նշանաքան. (այլ ձ. և բանից նմա.) Մոփս: Գրեցէք առ նոսա զնշանաքանից ձերոց ՚ի իմն, զերոց նշանակելոց ի ձեզնէ. ուր այլ ձձ. ըզ նշան արանց ձերոց. Ջնէոբ:

ՆՇԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան կարգեալ ի նշանակ իրաց լինչ. յայտարարութիւն. * Փիլիքքիանոսի եպիսկոպոսի յուցմունք և նշանաբանութիւնք հոգւոց սիրոյ. Ո՚ԻՖ:

ՆՇԱՆԱՐԱՁ. ա. Որ բարձեալ բերէ զնշան (խաչն, և.). Նշանակիր. * Եկն եհան այրն խաչանշանակ և նշանաձարձ վիրաւորեցեալիր գովեանն գանձու. Նար. Խէ:

ՆՇԱՆԱԻՏ. ա. Իբր նշանագետ. Նշանագէտ լինիցի՝ առ գերեզմանօք ննջեցելով նըշանաւոր մեռելոց. Վրդ. օրին:

ՆՇԱՆԱԳԻՐ. գրոյ, ոց. կամ ի, աց. գ. Στοιχεῖον, γράμμα, χαρακτὴρ. Elementum, littera, character. Գիր գծագրեալ ի նըշան հնչելի առաի. տառ. այսուհետև. եաղբ. հարք. * Ուսանել, թէ զինչ են նշանագիրք սկզբան բանիցն ասդ. Եփր. Է. 12: * Գանն և երկու նշանագրօք վարին եբրայեցիք. Եփր. Ի՛գ: * Նշանագիրք իսկ գրոցն եբրայեցւոց՝ այլազգ առ հրէայս գտանին, և այլազգունակ առ շամրատացիս. . . մինչև ի նշանագրաց փոփոխումն. Եսա. փր. ա: * Թիւ անուանն այսր օձի (որ ի յայտնութիւն) ըստ համարոյ յունաց ի նշանագրոց իւրոց ձանաչի. Եսա. պմ. Է. 8: * Գիրս նշանագրոց հայոցս ազգին: Նշանագիրս աղիաքարեաց հայելեին լերկին: Տեղեկանայր ի գանիէլէ նշանագրացն: Իբրև սմա երկուս նոսիին նշանագրովք սահեր. Կորիւն: * Եդ ի մոհ հնարել գասանել նշանադիրս հայոց լեզուիս: Յալագս խնդրոց նշանագրաց հայոց. Ան. խոր. Փ. հ7=54: * Նշան կենդանոյս խաչին բերելով շուրջ զինքեամբ ձառագայթիս նշանագիրս, թէ այսու յաղթեացես. փորգ: Օտար խորհրդով նշանագիրս գծել, կամ մարդարէս նոյ առ յապետան, և եւսեբեսմոյ լինել անքրիստոնէապար. Եղիշ. նոփ:

ՆՇԱՆԱԳԻՐ. Գիր ոզնուն. Թուղթ կամ նամակ (սակաւատող). * Ջոր ի ձեռն սահկաս նշանագրացս խնդրեմ ի ձենջ, չնուչնեցջիք ինձ. Ագաթգ. Է:

ՆՇԱՆԱԳԻՐ. Ագճանագրութիւն. յիշատակագիր. գիւան. * Ամամանակ ժողովեցին, որպէս ի նշանագիրսն գտաք, ի հիւպատատոսեն պաշլինայ և յուլիանոսի. Սոփր. ա. 13:

ՆՇԱՆԱԳԻՐ. Նշանագրօղն, նշանագրանալն. որպէս Իսիր կամ Նոսաս համառօտագիրս և երագագիրս, և գրուած նորին. * Դիմեցին առեծնակալ գոլիքն նշանագրացն: Իիսին յան անդ նշանագիրք, որ գրեցին զանեծայն խոսան, և ընթերցան առաջի Թագաւորին: Ոչ ինչ կարի յանուղղակ լեալ ձեռնարկու. Թէ նշանագրաց. Ագաթ: * Հրամայեցին նըշանագրի միւսմ գրել զաւս յինքեանց ասացեալսն. Մարիէ:

Կամ Մատնագիր, և Մատենագրող. տ. գիրք. * Նշանագիրն՝ որ նշանակէր յանուանէ, եր ոչ միայն զմտադիանայուցն, այլև զսմուսկակացոյն. Պիտ:

ՆՇԱՆԱԳԻՐ. Կենդանակերպ գծագրեալ յատեզպատասխոյ. * Նշանագիրք կերպասատպագք. Նար. ատտ:

ՆՇԱՆԱԳԻՐ. Ատորագրութիւն. ձեռագրութիւն. անուն ուրուք գրեալ մատամբ իւրով ի վախճան քաղտի. և կնիք դրոշմել. Գրէ (գրողն կոտակի) ի նոյնն զնուր նշանագիրն. Մի. էփ: * Ես զնշանագրաւս ձեռամբ մեր գրել զաղջոյնս. Ո՚ի. Է. Ղէս: * Հերիսին ե. ղէդն, և հգին ի նմա զնոսդ առամարին նշանագրով. Հ=Յ. օփսոփ. Ֆ:

ՆՇԱՆԱԳԻՏՑ. ա. Իբր նշանագրող. ըստգիւաս պատմականաս. Հասեալ առ իս Գրոմանին ի մեծ ալքայէն տրգաստայ՝ կալուղել ինձ ի ձեռնարկուէ նշանագիւս ժամանակագրացն. Ագաթ:

ՆՇԱՆԱԳԻՏՈՐ, ի, աց. ա. Տերատոսկոպ. Prodigiorum factor, mirificus. Որ գործէ զնշանս և զարուեստս. աքանչելագործ. հըրաշագործ, և հրաշալի. * Ի նշանագործ տէրն կարգայր: Ջնշանագործ վիրկին զնծ օրհնէին. Ք. Ի. ՃԷ. 21: Ֆ. Ի. ՂԷ 25: * Տէս և զնշանագործն, զնայդ վիրաւոն հասարի ըզգործն. ՍԷէէբ. Ը: * Տէրն ասէ, եպերսբ, մի նշանագործք, այլ գծագք. Հյ. ա՚Ի. ի՚ԻՀԵ:

"Նշանք բանալոմ ան գամ այլոց օգուտ եղեն, և նշանագործին ինքան. Ո՚ի. Ֆ. Ք. 7: * Ջարմար մեզաւոր եգեալ նշանագործին ոչ: Կալ ընդ նշանագործ հարանցն համարեսցի յայրքայութիւն երկնից. Վրդ. Կղ. Ե: "Նշանագործ անուամբ ի խաչ, և յեկեղեցի. Շար: Մինչև նշանագործ զօրութեան արժանանալ ի տեառնէ. Ագաթ. գ. 6:

ՆՇԱՆԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Գործել զնշանս հրաշալիս. հրաշագործել. * Ի քարոզելն և ի նշանագործելն պօղոսի՝ կացուցին կոյր մի առաջի նորա, զի լուսաւորեսցէ. Հ՚Հոփ. Ֆ:

ՆՇԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. փ. Տերատոսիա, Θαυματουργία, παράδοξον, Θαῦμα. Prodigiorum patratio, praestigium, miraculum. prodigium, paradoxa. Հրաշագործութիւն, աքանչելագործութիւն. և նշանք. հրաշք. աքանչելիք. արուեստք և գործք հրաշագործից. * Ձո զմի ըստ միոյն գրեալ զնշանագործութեան կատարեր. Եսա. իբ. ա: * Անաւրացոյն նշանագործութեամբ տարեալ հասուցեալ ի խոտացեալսն: Ջնոցին մոլորեցուսիչ նշանագործութեանցն Ճառ. Ագաթ: * Ա սան յայտնի նշանագործուն աքանչելեացն՝ զոր առնէր: Կրաք բանալովք են քան զձեզ, որ ասն վըկայութիւն նշանագործութեանցն: Մարգարէական արուեստիւք, և առաքելական նշանագործութեամբ. Բաղ. Ե. 23: Եղիշ. Խզմ. Ճ. Ե: * Մովսէս նախ երկեաւ յօձէն, և ապա եառեալ զնորա նշանագործութիւնն: Նշանագործութեանցն հանդիսիւ զնոսա երկոսեան գործեաց. Ո՚ի. մ. Ե. 3. 8: * Հրաշակերտս առեալ իակ զամենայն իւրաքանչիւր ազգաց՝ որ ի նմանէն նշանագործութիւնք եղեն. Խոփ:

ՆՇԱՆԱԳՐԻԼ. եմ. ն. Նշանագրովք գրոշմել. գրել, չարտագրել. "Ոմն առնական գալիր նագրելով ի քարտիսի՝ եւ մեզ. Ճ. Դ: * Անա նշանագրեցի յայսմ յեօթն յեղանակի. Եղիշ. ա՚: "Նախ երանելին մովսէս՝ յաղագս աշխարհագործութեան նշանագրեալ գիրս. Կիւրղ. գանձ: * Անցուցեալ ժամսղովուրդն՝ հանէ յանտատս զոր և նշանագրել վայելեցուցանէ. Ագաթ. այսինքն արժանի առնել գործ տալ պատգամս:

ՆՇԱՆԱԳՐԵԼ. Դնագրել. նկարել. նկարագրել. նշանակել. * Իջուցեալ զնիւսարն, նշանագրեալ զսլոնն, և ծածկեաց զնշանսն. Ջնէոբ: * Սապէս և զքոյ և զգլխաւոր առաքելոցն նշանագրեաց զպատկերսն. Ֆ. ինիկ: * Մորենին նշանագրէ զօրինակ մոյսիսեայ գործոց. Վ ր՚ Կղ. Բ:

ՆՇԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նշանագրելն, և նշանագիր, ըստ սահմանի առաւն. * Ուեղլոյդ համարիմ երկրորդել զայս աղագիդն պատմագրոյ նշանագրու թիւս. Ա՚ծբ. Ա. 1: * Ի ձեռս առեալ զնշանագրուն Տարոնացոյն՝ յայսկոյս յայնկոյս ընթանային. Ա՚ՀՈՀ: * Հաստատեցին զաթոռ սրբոյ գրիգորի Թագրատ մանուէթի նշանագրութ. . . այսինքն ոք գրոյ և այլոց մատենից ի ձեռն նորատրդ ի որ չանագրոյ. Շար: * Հայագոյ գանիէլեան որ չանագրուն (կիր նշանագրացն). Խոր. գ. Ն:

ՆՇԱՆԱՏԱՍՑ. ա. Տերատոսկόπος. Prodigiorum inspector, sive interpres, divinator e portentis, haruspex, hariolus. որ և ՆՇԱՆԱՏԻՏՈՂ. (գրի և նշանագէտ.) Հրաշագէտ. կիւսասմայ. դիտող և մեկնիչ նշանաց. ըղձասասուսմ. Տեսուչմայ. մեկնչմայ. * Մի գտանիցի ի քէն, որ նշանագէտ լինիցի առ ի զմեռանալ Տարօնեցւոյ. Օր. ծԷ. 11:

ՆՇԱՆԱՏԻՐՈՒՆ, ի, ոյ. ա. Նշանաւոր և երեւելի դիմօք կամ դիտոյ սահմանօք. սկսիլ. Հոյակապ. Տեսակաւոր (իրր. անդ): * Ջայսմհետէ գործն նշանաւորեցաւ, և ի

նշանադիմակացն քաղեցիլով զհամառաուրան կարգեցաք . կ՚ըլեան. ըստ Ագաթ . որ պատահ. սի այժմ ՚ի հ՚. այլ կայ ՚ի ին . ըլ իմաստից . որ ՚ի լու. պարզի այսպէս , ՚Ջնշանաւորս ՚ի կիր արկաք յօրինուածով քաղեցիլով յօգտակարագունէին ։ .

ՆՇԱՆԱԴԻՏՈՂ, ի, ագ. Տ. ՆՇԱՆԱԳԻՏ. Τερατοσκόπος. Prodigiorum interpres. ՚Ե. թէ ոչ գիւթ կամ նշանադիտող հանդիպի : Եթէ գիւթ էցէ (գեղատուն), և կամ նշանադիտող, մեռցի. Պղպ. օրին. ծ ։

ՆՇԱՆԱԴԻԵԼ, ըստ տպ. որ ըլ ձ. Նշանագրել. Ջինոբ : տես և ՆՇԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. որ ՚ի Պտրպմ. տպ. 434. ըստ այլ ձ. ՚ Բանալին նշանագրութեի ։ . և ըստ այլ ձ. և յն . չարագրութիւն ։

ՆՇԱՆԱԴԻՐՈՇՄ. ի, ից. գ. ով Նշանագիր՝ ըստ ա Նշ . ՚Գրելն այլափոխ նշանագրոշիւք. Սէբէր : ՚ Գրեն այլափոխ նշանագրոշիւք : Եւ նշանագրոշիւք զատուցեալս է պատնէշ. Նխ. ի գ . յ ։

ՆՇԱՆԱԴՐՈՇՄ. որպէս Նշան գրօշուձ. գրօշ . նշանակ . և խաչվուռ . պայրագ , ասն. ձագ , խալուխ՚. ՚Սա պատկ ընորհայ՝ այլքուձ Նշական նշանագրոշմ. Սիոն. պագ խչ ։

ՆՇԱՆԱԴՐՈՇՄՈՒՆ, չման. գ. Գրոշմելն զնշան խաչի . խաչաձև կնքելն , օծանելն , ևն . ՚ Սրոյ միոյ ասելն , օրհնեացի , օծցի, և որբեայի սեղանս , չուրջանակի նշանագրոշմումբքն . ՅԿ. խ. նէնէ ։

ՆՇԱՆԱԳԴԵԱՑ. ա. Որ զդեցեալ ունի զնորհս նշանաց . Նշանագործ , և խոչանզգեաց . ՚ Նշանագգեաց և պանէլեագործ Հարցն . վ բ հդ. ա. ի ։

ՆՇԱՆԱԼՈՅԾ. ա. գ. Σημειολύτης. Qui solvit signa . Նշանագէտ՝ որ լուծանէ կամ մեկնէ զնշանս , զպատահարս , և զբարազ . ՚ Նրատագէտք , Նշանալուծք , Հրազագաղք, բախտագիտաք : Կոչեաց զանոթիփանոաս , որ յայիմ ժամանակի հռչակաւոր Նշանալուծ էր : Յղեալ կոչեաց զնշանալուծս . Պգծ. ազէտս ։

ՆՇԱՆԱԽԵՑ, ի, ից. գ. Κεραία . Apex, ramentum, litera. Գրահեց . խեցի կամ կոտորակ գրոյ . Նշանագիր փգրկի . որպիսի է նօթ կամ յօվս տառն Հբր. և ամենայն կէտ գրոց . ՚Յովս մի , որ Նշանախուց մի է. Մթ. ե. 8. (այլք Թարգմանեն , յովս մի , կամ Նշանախուց մի . զի յն. ն. է , ար՝ իբր յօգ , և ևս.) ՚Ի-բրին իցէ Հրինից և հրկրի անցանել , քան յօրինուցն միոյ Նշանախուցի անկանել . Գյ. ծ. ւդ : ՚ Գանն ամենևին անգիր , զի և ոչ Նշանախուց մի կր մնացեալ ՚ի նմա . Ճ. Բ ։

ՆՇԱՆԱԽԱԴԻՐ . դրի . լոց . ա . Որ ինդրէ Նշանս ՚ի հաւատալ , և որ ՚ի ինդիր է իմանալ զանյայտ Նշանս-հրաշագէտս. ՚Խնամ և Նշանախնդիրք ոմանք էին առ Հաւատս հանդիպանլոյն : Երանելիք են՝ որք առանց Նշանաց հաւատային . իսկ Նշանախնդիրքն յանդիմանին ևս . Ող. գծ : ՚ Գոյլեագլուխ է չարչարանք Նորա՝ հրէից Նշանախնդրաց , և յիմարուս է Նոսն հնէմանուսց՝ խնամոտել ինդրոյոց . Ող. ա. նբ : ՚ Ջպաշնչէլնս՝ զոր արար ՚ի մէջ Նոցա , զի Նշանախնդիրքն էին : Կիսահմայք , Նշանախնդիրք և հրաշագէտք են . վ բդ. ազ. Ե նէ ։

ՆՇԱՆԱԿ . ի , ից. գ. Σημεῖον. Signum. կամ ա . σημαντικός , significativus , index . Նշան . որպէս նպատակ կամ Նշանակ երևելի , և որպէս օրինակ յորատարող իրիք գիտուլոյ . յիշելիք . Նշանակիչ . Նէշան , Նէշանէ . ՚Ուրս գոս քեզ օձ , և գիչես զնս ՚ի վերոյ Նշանակի : Նս կացոյց զնս ՚ի վերոյ Նշանակին : Զաղերն իմ եդից յամպս , և եղիցի ՚ի Նշանակ յաւիտենական ոսխորին : Զգոյշ կաց ցեք պահելոյ զչաբաթս իմ. զի Նշանակ է ընդ իս և ընդ ձեզ յազգս ձեր : Նշանակ առ զԼփհատուածին՝ կնիք արդարուն հաւատոյ , որ յանթլփհատուածէ անտի . և այլն : ՚ Ան. գրէն ընթացեալ արեգակն առ Նշանակէ յեսս ընդգէմ ընթացելոյ . Կս. Ի : ՚ Ըստ ոլուսմ Նշանակի ոս. այսինքն՝ զոր օրինակ. Պօրփ : ՚ Երկիւղ՝ Թերահաւատութեան է Նշանակ : Պաշտամանն է Նշանակ , և զծառայական մտից ցուցանէ չափ . Եչէզ. Ի : Պտրպմ. լ : ՚ Ձնիք ինչ սկրոյ Նշանակ , որպէս զանհնազանդ եղբայրն չառնիլ անուս առանց խրատուելոյ . Ոսխ. էէէս : (ոլք բերին և ի յայլորդ Նշ.)

ՆՇԱՆԱԿ . Σημασία, σημείωσις. Significatio , signi datio , significatum , observatio . Յայտնութիւն . ազդեցուի . Նշանակութիւն. Նշան տալն Նշան առնիալ. Նէլան Վերմէ՚վերնէ , Էլոբեր . ՚Փոդք Նշանակայ Նշանակել ՚ի մեզ . Ի. Ճ. ծՇ. 12: ՚Նշանակն (հրոյ) աճաբաձաս . Դպ . Ի . 40 : ՚Լեզուք՝ Նշանակի վան են , ոչ հաւատացելոյ , այլ անհաւատից . ա . Ող . ծՇ . 22 : ՚ Յայտնիսեացս անուանց կամ Նշանակաց մեք յայ պիտուեն առաքնորդիլք . կէօրգ. գՀ : ՚Որ արատցուքն ըստ մերում (պատկերի)· ատաց , ՚ի ձեռն յոքնական Նշանակին զոր երրորդութեին ծանոյց . Նէօս . կպմ : ՚Բժշկացն Նշանակի հաւատան . Բր . Հց : ՚ Ա յս կնիք կայցէ ՚ի վերոյ բերանոյ ձերոյ . մի առնուցուս զնշանն ՚ի բաց . Ոսկ . Եէէս : ՚ Իմացմունքն Նշանակ են իրաց , և ձայիք Նշանակ իմացմանց , և առաք Նշանակ ձայնից . Հէն ։էբ. ըստ Պերիհարմ . որ և Հայի ՚ի ա Նշ : Իսկ իմ. ծՇ . 27 . ՚ Նշանակ գաւտպարտութեի եկն ՚ի վերոյ Նոցա . յն . τέρμα . յորմէ լս . terminus , meta , finis . իբր նպատակ , վախճան , կնիք ։

ՆՇԱՆԱԿ . Σύμβολον . Symbolum , tessera , indicium . խորհրդաւոր Նշան , ցուցակ գաղտնեաց . խորհուրդ . քառեայ . Հանգամանակ . Ձամենայն տեսլս Թողցեք զնշանակ ուրախութեի : Նշանակ փրկութեի ունելցին. Իմ . Ի . 9 : ծՇ . 6 : ՚Եւ են չորք գեաքն՝ Նշանակ չորից առաքինութեանց . փիլ . տաէպ : ՚Արտաքինք Նշանակք : Յայտնիք են Նշանակացն բանք՝ ա ծ այնոցն Նուիրակատարացս . Դիոն. Եէէչ : ՚Ծածկի ընդ Նշանակաւն Ճշմարտութեին. Մ տ ս . ՚ի դէտ . ՚Ջսքէց Հարցն և գեաւն Հաւատ , այսինքն զծայրագոյն ուրոլով Հաւատոյս Նշանակ : Ջմիաւորեալն Հին և ա ա ս ա յսինքն զՀաւատոյս Նշանակն , զոր առ ՚ի սքէն մերոց Հարց ՚ի Նիկիա ժողովէլոյն . կէօրգ. հանգ . Ե պրմ : ՚ Յայտագս Նշանակի հաւատոյ (այսինքն հանգամանակի) Նիկիականն յԺը իցն . Սոբն . հանգ ։

Իսկ Լ Ի. պոբգ . ՚ Նշանակք խորհրդոյն, կամ Նշանակք մարմնոյ և արեանն քոնդ . . իսկ յայս և Նոսն լս . ձայնիս, species, այս. ինքն տեսակ Հրեէլի կամ զգալի ։

ՆՇԱՆԱԿ . Τέρας , Σύμβα . Portentum , prodigium , miraculum. Նշան զարմանալի. Հայտնչիչ , որպէս Հրաշք կամ Հրէշք . ՚Աքանչելի է , և Նշանակ է եղեալն : Նշանակ կոչի եղեալն ՚ի վեր քան զսովորական բնութեին . ճ . գ : ՚ Նշանակ եաւս զքեզ տանին խոստչէլն : Ես Նշանակ ապարիչ ՚ի մէջ դորս . Նէէ . ծՇ . 6. ու ։

ՆՇԱՆԱԿ . Σημεῖον , τρόπαιον . Signum , tropaeum , signum victoriae . Դրօշ . վառ . Նշան պատուոյ և մեծութեի կամ յաղթութեի . պայրագ , ալէմ . ՚ Որմնութեի դրօշայն, որմէն է Նշանակն , կամ վառն մեծ արքայական . Մ տ ս . Նոսէ : ՚ Ասս իւր ոսկի տապակ ձին , և իւր վառ Նշանակին : Ընեալ զձին և զնշանակն՝ գայր . Ո տ ա : ՚Ա յսուհետ պատերազմեալ և յոմէ՚ կանգներ յաղթութեի Նշանակ . Խ տ ս ։

ՆՇԱՆԱԿ . Գաւազան . Σκῆπτρον . Sceptrum. ՚Գաւազանով (այսինքն՝ ի գաւազանէ) ոսկի Նշանակ ունել , քերթելով (այսինքն յանդիման առնելով) զինովս . Գպտ . ի նովս ։ ՚Մինովս՝ կենդանի (կամ Ջևայ) ունելով Նշանակ , որով և քաղաքաց Թագաւորեր . և առ ասէ զարամազդայ Նշանակին , ոչ այլ ինչ , քան եթէ զնրատան զարամազդայ , ըստ որում ուղղեր զնրեան. անտ։ Խակ Երրն Ձող կանգնեալ ունի ՚ի ա Նշ ։

ՆՇԱՆԱԿԱԲԱՐ. ՛ս. Συμβολικῶς . Symbolice . Նշանակաւ . գաղտնի Նշանակութեամբ . խորհրդաբար . առ ՚ի միտս . այլաբանութեամբ . նմանութեամբ . ՚ Նշանակաբար ցօղն բանն է ասացեալն։ Եփիպտոսի Թագաւորն , որ է Նշանակաբար միտք մարմնական : Ջտեսանէն մտայ՝ զոր Նշանակաբար երկինն կոչեաց , և զտեսանն զդայութեի՝ զոր Նշանակաբար երկիր անուանեաց . փիլ. առէպ : ՚Ջորս շուրջ զքև Նշանակաբար զարդ արմունիք օրինակացդ՝ ՚ի բաց բացիալ , երևեցի մեղ բացաւկայութեամբ . Դիան . էէէչ : ՚ Դասք պաշտօնէից՝ երկնայնոցն գասուց Նշանակաբար ունէին զօրութեի . Ցհ . խ. էէէչ : ՚ Նշանակաբար՝ այլակերպելոյն տեսան զօրինացն վախումն ցուցանէր : Նշանակաբար էր այնն օրինակ քահանայիցն . Երբ . ծսի . ՚Պիթագորասս Նշանակաբար նկատել միշտ և զգած և զամենայն (զաշխարհ) ընդ Թուով սովորեալ , սահմանեաց և զանձն (զհոգին)Թիւ զինքն շարժող . Նէօս . էի ։

ՆՇԱՆԱԿԱԴՈՒՑ. ս. Ա ա ս ե լ Նշանականաւ կարի խորհրդաւոր օրինակաս . ՚Ջնըշանակադոյնն ասելի է . զերկիսասուն մարմնոյն Նշանակ գոլ ասէն . իբրու Թէ պարտ է զասելոյդն և գլոլուան ՚ի բաց հատանել զցանկութենն Նշանակադոյն՝ կաղնի զհզզորագոյնն առաքելով զնմաստասնն աչցել . փիլ . էէն ։

ՆՇԱՆԱԿԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Συμβολικός. Symbolicus . Նշանակիչ գաղտնեաց . խորհրդատր . ՚Նշանակական իմն է : Նշանական վարդապետութեի, ևն . Դիոն. Եէէչ . Ե ի՚ն : ՚Ջանձառելն և խորհրդական ա ա ս ա ն ք ո ւ թ ի ն դրոյ՝ զոյն կոչէ Նշանական , որպէս ՚ի ձեռն Նշանակաց գոյացեալ՝ ՚ի ձեռն խորհրդականացն կամ Նշանականաց օրինակելով հատատ . Մ տ ս . ՚ի դէտ ։

Նշ. Σημαντικός . Նշանակող . Նշանական . Նշանակ . ՚ Նսլեցի անեղութեի՝ գոլոյն այ Նշանական , այլ ոչ նոյն էութեի. Կէօրգ. փահ ։

ՆՇԱՆԱԿԱՆ , ի , ից. ա. Σημαντικός . Significativus , indicativus , significans , indicans . Որ ինչ կարէ Նշանակել զինն . (ձայն կամ Նշան ինչ) Նշանակող . յայտարարող . ՚Ընեղէն՝ զոչ այսպէս գոլն էութեի (է) Նշանական : Հայոյն անուն՝ միայն ծնանելոյն է Նշանական. Կէօրգ. գահ : ՚Հարկաւոր կերակրոց՝ առանց որոց չիք կենդանութեի՝ Նշանականք են հացքն . փիլ. էչ : ՚Ձայն երկակի է . Նշանական , կամ աննշանական. Ածյ . գոբգ : ՚Ուշակութեի առատութիւն ոչ որակութեի իրիք յարատեւի է Նշանական . Մ տ ս . ՚ի դէտ ։

ՆՇԱՆԱԿԱՊ . ա . կապակաւ Նշանաս , կամ չքեզ Նշանակաք՝ վասիք են . ՚Վերջաւորս փողփոլեալս Նշանակապ պալարակապ մեաաքսիաքն . Ագաթ ։

ՆՇԱՆԱԿԱՊԻՑ .) Տ . ՆՇԱՆԱԿԱՐԱՐ .

ՆՇԱՆԱԿԱՏ . ՛ս . ՛ի "Նշանակապէս" այսինքն այլաբանաբար վանիլ մարգարէիս առ-

նաւ 'ի խորոտ միայնակեցաց. Լծ. Խոսփր: *Դրախտն՝ նշանակաւ է իմաստութիւն: Այր է նշանակաւ միտք, և սոքա կող մի՝ զօրութի զգայական. Փիլ. առէպ: *Նշանակաւ և վերածապէս երևեալս, 'ի նշանակաւ ամարանութեան ցուցանի. Դիոն. Երք: *Կերակրիչ և արբուցանող՝ զհոգևորացն նշանակաւ առի. Մարկ. ԺՀ: *Եւ ոչ նշանակաւ պատուանդան միայն, այլև տաճար: Նշանակաւն ոչ ունի զկատարելութի, այլ օրինակաւն ցուցանէ զառուգութի. Շ. Բարձր:

ՆՇԱՆԱԿԱՒՈՐ. Իբր նշանակական. այլաբանական. *Առ ձեռգ . . . իսկ նշանակաւորն, ԵՒ. Փիլ. լին. Բ. 5:

Եւ նշանաւոր. հռչակաւոր. *Անուանի և նշանակաւոր հռչակեալ միաբանութեան գինարբուքն. Փիլ. փեսակն:

ՆՇԱՆԱԿԵՄ, եցի. ն. Σημαίνω, ἐπισημαίνω. Significo, assigno, designo, signum do. διασαφέω, declaro, explano. ἐξηγέομαι, refero, enarro, explico. Նշանակաւ ինչ յայտ առնել. նշանաւ իմն յայտնել. տալ իմանալ. ծանուցանել. ակնարկել. ազդել գրով կամ բանիւ. Իմացընել, ջջնել, նշան տալ. Իշարէթ էթմէք, փարմաք, հէօսթէրմէք, նիշան վէրմէք. *Նշանակեալ թէ որով մահու մեռանելոց իցէ: Նշանակեաց հոգւոյն՝ առ ի մեծ լինել: Ցայլ տանել կապեալ մի. և ոչ ինչ վասս զնմանէ նշանակել: Առ 'ի թագելոյ զիս նշանակեաց: Ակնարկէ ակամբ, և նշանակէ ոտամբ: Փոքր նշանակաց՝ նշանակել 'ի մեզ. Ոչ նշանակիցէ փողով: Եթէ լեզուք ոչ նշանակիցէք զբանն: Հրովարտակ մի, ուր նշանակեր զմեզ նիզակակիցս և թիկունս իւր. ԵՒ:

ՆՇԱՆԱԿԵԼ. Σημειόω, σημαίνω, σφραγίζω. Noto, obsigno. Որոշել նշանաւ ինչ. տպաւորել. դրոշմել. գծագրել. Նշանել. պէլլիլէմէք, նիշան գօմաք. *Կնքեցեր զանօրէնութիս իմ 'ի քսակի, և նշանակեցեր՝ թէ ակամայ ինչ յանցեայ: Մատեան նշանակել զանեղին: Այլ ... նշանակեալ 'ի վերայ տանց: Որ նշանակելոյ եղիցի ձեզ: Դուք նշանակեսջիք զնա, և մի խառնակեսջիք ընդ նմա. ԵՒ: *Յայտնապէս 'ի վերայ ճակատոյդ նշանակեսջիր: Զկնիք խաչին 'ի ձեզ նշանակեցէք. Կիւ. Ե: Ճ. Գ: *Հեզութի բարուց և որպէս խոնարհութի նշանակեալ զառաքինութ. Բրս. հդ: *Զանուանս իւրաքանչիւր ուսեալ, և 'ի վերայ տապանացն նշանակեալ էր. Եղիշ. Է: *Զոր նախանկար տեսութ նշանակեալ մովսէս խորանաւն, ԵՒ. Շար:

ՆՇԱՆԱԿԵԼ. Ցանգիման կացուցանել. 'ի մէջ բերել. ցուցանել. հանգիստացուցանել. (որ հայի 'ի ա նշ.) *Նոյն է մասն բանի հոլովական, մարմին կամ իր նշանակելով. Թր. քեր: *Յերկուց բնութեց խոստովանելով նշանակեցես զնա մարդ միանգամայն և ած. Յհ. Իմ. Երև: *Զնա կարծեաց օրինակեալ, և զիս ծառագայթ նշանակեաց. Նար. ԿԵ:

ՆՇԱՆԱԿԵՐՏ. Տ. ՀՐԱՇԱԿԵՐՏ. *Նշանակերա յօրինուածով յարգարէ: Այնչափ նշանակերտ աչապին մեծութի գազանացն: Եւ այսու փոքր զեռնով և նշանակերտ գործովն ոչ աչա զմեծ զօրութի արարչին ուսանիմք. Վեցօր. Զ. Է:

ՆՇԱՆԱԿԻՉ. ա. Σημαντικός. Significativus. Որ նշանակէ զիմն. նշանակօղ. նշանակ. *Ոչ էութեն, այլ գործոցն իսկ են նշանակիչ ազգի ազգի անուանք: Որ երեսին՝ ոչ անձանց նշանակիչք էին, այլ այլոց իրաց. ՍԵԲԵՐ. Բ. Է:

ՆՇԱՆԱԿԻՐ, կրի. րաց. ա. Σημειοφόρος. Signifer. Կրօղ զնշան, զդրօշ. դրօշակիր. նշանաբարձ. նշանատար. պայրագտար. *Եւ նշանակիրք ոչ առաքեալքն իցեն, և ոչ մարգարէք, այլ հրեշտակապետք. ՍԵԲԵՐ. Ը: *Նշանակիր մի մրուժանայ: Եկին բերին զայլն նշանակիրն մրուժանայ. Բուզ. Ե. 43:

ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Σημείωσις, σημασία, τὸ σημαινόμενον. Significatio, significatum. Նշանակեալն իմաստ. միտք. գիտաւորութի. *Քանզի ունի նշանակութիս հոմանունն. և թէ յաղագս որոյ նշանակութի է բանն, և սահմանել զմի 'ի նշանակութեց, ԵՒ. Սահմ. Ա:

ՆՇԱՆԱՀԱՐՔ. գ. Հարեալ կամ տպաւորեալ նշան. եղեալ նշանակն. հեռք. *Որպէս ոյք զառուսն տանին, նախ նշանաչարս տեղեացն առնիցեն. զի գիտիցեն այլքն՝ թէ ուստի ուր զերթն առնիցէ ջուրն. Արշ:

ՆՇԱՆԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն սնեայ նշանի. խաչապաշտութի. *Կռապաշտս անուանելով տէրունեանն աղագաւ նշանապաշտութ. Յհ. Իմ. պաւղ:

ՆՇԱՆԱԳԷՍ. մ. Հանգոյն նշանի կամ նշանագրաց. իբր զաթութայս. *Վարդապետ՝ բուսական իցէ տալ զիմաստութէ գրաւորութիս՝ ոչ նշանապէս, այլ ոմանց նախակրթականս, իսկ ոմանց զմիջինս հանճարոյն, և այլոց զծայրագոյնն. Մարկ. ԺՀ:

ՆՇԱՆԱՏԱՐ. Տ. ՆՇԱՆԱԿԻՐ. *Հաւասն է նշանատար միշտ յաղթօղ թագաւորին քմի. Ի Գէբր. աստ.:

ՆՇԱՆԱՏՈՒՐ, տրոյ. ով. ա. Σημάντωρ. Qui aliquid significat, dator signi, dux, imperator, ԵՒ. Հրամանատու. զօրավար. որ ակնարկէ առնել ինչ. *Ցորժամ փողն նշանակէ զօրավարին, ամենայն ընդ միով նշանատուով գրգռեալ լինին. Արիստ. Ճ:

ՆՇԱՆԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. կմ ըստ մի ձ. ՆՇԱՆԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նշան կամ նշանակ գոյն, տալն, առնուլն. զի 'ի պէսպէս միտս ձգի առելն. *Ճամանեցից միւսանգամ դարձի հաշտութէ ... ըստ նշանարանութէ կողաչինիս, ԵՒ. Պիտ:

ՆՇԱՆԱՑԵՄ, եցի. ն. Διανεύω. Annuo, nuto, significo, indico. Նշանացի կամ իւիք նշանաւ յայտնել, ակնարկել. Իշմար ընել. Իշարէթ էթմէք. *Առին ծն զօրէն մարգոյ նշանացեր նմա բժշկել զինքն. Բուզ. Ե. 26:

ՆՇԱՆԱՑԻ. մ. Նշանաւ իւիք. ակնարկութ կամ ձեռօք. առանց բարբառելոյ. Իշմարով. Իշարէթ իլէ. (յն. լս. վարի ըստ նախընթաց բային.) *Նշանացի խօսէր ընդ նոսա, և կայր պապանձեալ. Ղկ. Ա. 22: *Շարժեաց զաջ ձեռն իւր. և նշանացի հաւաստեաց: Զաջ ձեռն ձգեալ՝ նշանացի նմա զխափանելի ճանապարհն ցուցանէր: Զեռամբ նշանացի արարեալ՝ հրաման տայր նոցա երթալ. Վրք հց. Զ. ԻԶ:

ՆՇԱՆԱՑՈՅՑ. ցուցի. ից. ա. Ցուցիչ կամ ցուցակ նշանաց. կարգեալ որպէս նշան յայտարար իրաց ինչ. *Լինել լուսաւորացդ ճառագայթաձիգք, աշխարհագունդք, նշանացոյցք, ժամանակաչափք. Ագաթ:

ՆՇԱՆԱՒՈՐ, ի. աց. ա. Ἐπίσημος, εὔσημος, παράσημος, ον. Signatus, և insignis. Ունօղ յինքեան զնշան ինչ որոշիչ յայլոց. նշանակեալ նշանաւ իւիք. որոշեալ. երևելի. յայտնի. Նիշանլը, փօմլու, պէնէքլի, պէլլի, պէլլի պաշլը. *Լինէր աննշանն լաբանու, և նշանաւորն յակոբայ. Ծն. Լ. 42: *Ի գիպան վայր 'ի նշանաւոր տեղւոջ: Ի նշանաւոր և յերևելի տեղւոջ. Ա. Ղ. ԺԱ. 37: *Մի թողցեն աննշան զօրն զայն. և էր նշանաւորն թիւ երեքտասներորդ օր: Օրս իմ այս նշանաւոր է. Ե. Ղ. ԺԵ. 37: Եսդ. Ե. 4: *Կապեալ մի նշանաւոր. որում անուն էր յեսու բարաբբա: Գրեցան անուանք նշանաւորացն քսան: Ցուցեր նշանաւորի տարեկանաց մերոց (յն. բարենշան). Մղբ. ԺԶ. 16: Ա. Եզր. Ը. 50: Սղ. ԿԴ. 4: *Դրոշմեալս՝ հրով նշանաւորս ոսկեզօծեան գիցն. յն. նկարագրեալ դրոշմել և հրով 'ի մարմնի նշանաւորաւ գիտնիս. Գ. Մ. Բ. 14: *Ելցէ 'ի նաւ մի նշանաւորաւ գիոսկորացւոց. այսինքն նշանաւ երկուորեակ եղբարց յառաջս նաւուն. Գծ. ԻԸ. 11: *Եւ ինքն գլխաւոց ագուցեալ երկաթի՝ նշանաւորօք վերջօք. Խոր. Ա. 10:

Կամ՝ Ὑπεράγων. Eminens. περιφημός, celebris, ԵՒ. Ականաւոր. հռչակաւոր. մեծահամբաւ. հոյակապ. անուանի. *Եհաս 'ի փիղ անգր նշանաւոր. Ա. Մ. Զ. 44: *Կարի նշանաւոր էր զօրութբ: Ոչինչ այնպէս նշանաւոր առնէ զմարդ, որպէս առաքինութեան հանդէս. Եփր. թր. Բ: Շ. Մթ: *Շինեալ քաղաք նշանաւոր: Մեհեանն այն նշանաւոր էր. Պղտ. ալէքս: Սեբ. 'ի սրանս: *Գլուխ լերանանու, որ է փառաւոր և նշանաւոր քան զայլսն. Մխ. Երեմ: *Եւ եղև իբրև զօրս զայս. որ օր. երևելիս, նշանաւորս, յիշելոյ արժանիս. Իմաստ:

ՆՇԱՆԱՒՈՐ. Նշանակիր. դրօշաւոր. *Գունդ զօրաց յառաջնան դրօշակիրքն և նշանաւորքն. Ոսկ. 'ի խաչէլ:

ՆՇԱՆԱՒՈՐ. Նշանակական. խորհրդաւոր. *Խնդրիցեր յայտնի առնել քեզ զնշանաւոր հանդերձսն՝ որ յեզկղպաոս միայնակեացքն են. Եւագր. Դ:

ՆՇԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նշան. և Ունելն կամ դնելն զնշան. Σημείωσις. Significatio. *Եւսուր երկիւղածայ քոց նշանաւորութի փախչել 'ի դիմաց աղեղան. Բրս. ող:

ՆՇԱՆԵՄ, եցի. ն. Σημειόω, ἐπισημαίνω. Signo, designo, insignio. Նշան տալ՝ դնել. նշանաւ իւիք որոշել. կնքել. տպաւորել. *Նշանեցաւ առ մեզ լոյս երեսաց քոց. Սղ. Դ. 7: *Նշանեցաւ 'ի մեզ լոյս երեսաց քոց տէր. Եղեւ հօր՝ որդին, և լոյս որդւոյ՝ առաքեալ սբ հոգին. որով կնքեալք, և այլն. Գէ. Եւ. 'Ի կիւրղէ: *Ոչ նշանի 'ի քեզ լոյս երեսաց տեառն. ՍԵԲԵՐ: *Այրեն զաւրինն զսեամսն չարախելով նշանէր, և զի նեղքսն ազատէր 'ի մահուանէ. Ոսկ. յհ. Ա. 45: *Առ ցին յարենէ անտի, և նշանեսցեն 'ի վերայ սեմոյն չորեքունց: Զգոյշ լեր 'ի նշանեալ բորոտութէ. Եփր. ծն. և օրին: *Ընտրել հրամայեաց, և նշանել. յորս նշան ոչ էր, ծառայքն հրոյ տային. Վրդն. ձյ:

Իսկ Ոսկ. որպէս ամկ. գրէ, *Ի նշանացեալ տեղին բացեալ՝ գտանէին զզենն քնի. ուր իմս, կամ ընթերցիր, նշանեալ:

ՆՇԱՆԵԼ. որպէս հարսնախօսել. խօստանալ 'ի հարսնութի. *Պահեա որպէս զաւանդ զկոյսս զայս, որ հարսնացեալ է միածնի քո, և նշանեալ է կենսատու խաչին որդւոյ քո. Հ. հոգ. Ե:

ՆՇԱՆԵԼ. որպէս նշանայել. *Նշանեալ լուռ կալ և ապսթել. Ճ. Բ:

ՆՇԱՆՏԵՐԵՒ. ա. Ունօղ զնմանութիւն տերևոյ նշի, և նոյնպիսի սաղարթուց. *Նշանտերև քանդակս 'ի նկար կոշկացն հանդերձեալ յօղայցէ. Ոսկ. մ. բ. 24:

ՆՇԱՒԱԿ, ի. աց. գ. Σημεῖον. Signum. σκοπός, scopus, meta. որպէս թէ նիշ աւագ. նշանակ եդեալ յերևելի տեղւոջ. Նպատակ հարկանելի. և Գաւազան կամ այլ նշան արքունի. Նիշան, նիշանկեահ. *Նաւից թշնամեացն նշաւակ եղէ, նոր միշտ խոցոտիմ: Դրին նշաւակ իբրև նպատակ, և հարին նետիւ. Զմանկունսն նշաւակ եդեալ՝ չարաչար խոցոտելով սատակէին. Զ...

եգեալ նշաւակ՝ չարժէքին զգլուխ. այլ նշաւակ՝ որպէս գնեն ազնիւսորք՝ ձգելով զնուա նախատանաց: Թափ առեալ բազկին նիզակաւ, զի հարցէ զնշաւակին. ԿՀ: Վ.բ հց. ը: Լ.ար. իա: Վ.բդ. ոչ: Հ=Ց. բեւիս. ձՁ: ՙՋնշաւակ ալքայուլեն նորին՝ փեսայ նորին՝ ներողութիւն այ առ. Վ.բ հց. յ. (և թէ չիցէ դրելի նշանակ. որպէս և ՙի Լ.բ. ոչ. խ. ևն, նշանակ գրի որպէս նշաւակ:)

ՙՆՇՈՒՆ. Σημεῖον. Signum. τέρας, prodigium. βδέλυγμα, abominatio. παράδειγμα, exemplar. Θριάμβος, Θέατρον, publicum spectaculum, ևն. Նմանութիւն է նպատակ նախատանաց. տեսիլ խայտառակ և խորչելի. ձաղանք. առակ և այպն կատականաց՝ յօրինակ աւետարանաց. Խորեին ալէմ, ոեղիափ, ճառիս ելեանէն. ՙ Նշաւակ հղէ ետս բազմաց: Եգին զիս ՙի նշաւակ իւրեանց. Սչ հ. ղ: յՁ. ՙԵղէն ՙի նշաւակ: ի նշաւակ հղինին: Եղիցին գիակունք մարգկան նշաւակ ընդ երկնս գաշտաց երկրի. Թագ. իԸ. ու: Նրեմ. Ը. 2: ի. 22: ՙԻրրև առակ նշաւակի և սիւաք ամենայն աշխարհի. (յն. ընչան. ռմկ. ֆալաձ.)ա. իզ. Ը. 15: ՙՊահչեան նոքա, զի և սլիցին ՙի առնել նշանակի (կամ նշաւակի՝ ՙի առ.արանի յաղթանակաց) քան զայլ ժողովուրդն. զի ասատկացին ՙի առնելն նշաւակի ՙի առ և ՙի գազանս. Ս.ապտ. ֆ. 7: Տեսիլ նշաւակի եղև ամենայն առաջին իւրոյ և գազանին մոլգկան. վասն զի ՙի խորհրդակէն ՙի գիւրն իւրում տանջեալ սմա յաղագս առաջի ամենեցուն դանապազօր նշաւակաք, ևն. փորդ:

ՆՇԱՒԱԿ. ա. Ընտանի ՙի նետաձգութիւն. սովնեալ քաջ. ՙԷր պատանին նշաւակ ՙի նետաձգութեի կորովութիւն. Խոբ. Ը. 10:

Նա իբր խայտառակ. նշաւակելի. ՙՆշաւակ խոցոտիսութիւն ազատութիւ. փիլ Ջ.բաեն:

ՆՇԱՒԱԿԱՆՔ, նաց. Տ. ՆՇԱՒԱԿՈՒԱՔԻՆ. ա. ՙԱռաւել ևս ծանիցի ձեր յիմարութիւդ նշաւակաքդ. փորդ:

ՆՇԱՒԱԿԵՄ. եցի. ն. Θριαμβεύω. Triumpho, in triumpho duco. παραδειγματίζω, traduco. ἀποδιοπέμπω, segrego suis limitibus. Նշաւակ առնել նախատանաց. առակել. խայտառակել. ձաղել ՙի հանգիս յաղթականի. առնել հանդէս յաղթութեի. ցոյց առնել. ոեղիւ ճառիս եմիք. ՙ Ցայտ յանդիման խայտառակեաց՝ նշաւակեալ զնոսա յանդիման իւրում ՙի յարութեն: Սոքա են նշաւակեալք (անձամբ զանձինս). Կոլ. Ը. 15: Ցոթ. 19: ՙնախասաց եղէ իբրև նշաւակելով. Բր. կան: ՙ Ջարբանեակս առ. ասանայն բազում զչքմմութիւք ամաչել ցուցեալ նշաւակէ առաւել ՙի դանդրեալսն. փորդ: ՙՏիրերի կայսր չնազանդեալ զանձնիս ցիս՝ նշաւակեաց. Նոթ. իբ. ու: ՙ Խորանաք նշաւակէ զրանաւ վասն մեղաց. կանոն:

Նշ Ցուցանել զնպաստակ. ՙ Իբրու թէ (ոք) քաշաղէ զնիւոութեաց զնպաստակն նշաւակեալ. Մոթ. ու:

ՆՇԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Παράδειγμα, παράσημον. Traductio, ignominia, prodigium, facinus. Խայտառակութեի. գործ ամօթալի. գործ նշանաւոր՝ անկարգ կամ արատաբոյ կարգի. առակ նշաւակի. ծանաքանք. ՙ Ձայր դուն իսկ իմոյոյս զայնպիսի նշաւակութեի: Ոչինչ քան զայն՝ այլ ինչ բարբառս նշաւակութեի կայցէ. Ոսի. Ոթ: ՙԴադոյ աւետարան, և նշաւակութիւք նախատուցաց. Նոթ. ի: ՙ Թեպէտև զամենայն զգեա ևս իմ մերկացուցէք, ոչ ինչ նշաւակութեի դամարիմ. ճ. Ա:

ՆՇԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. Նիւեի գործ՝ բարի կամ չար, և մեկնուած. ՙԱ որով բարեաւ ինչ նշաւակութեի գործեցաւ, և մեծամեծ ապականութիւք: Աս որովք ոչինչ նշաւակութեի գործեցաւ. Նոթ. իբ: ՙ Ցուգա խակարկաւոյի. . . և ընդէր ասիցեն զնշաւակութեին. քանզի էր և այլ յուգա. Ոսի. ճ. չ:

ՆՇԱՒՈՐԵԼ. Տ. ՆՇԱՆԵԼ. ՙՋանուն և գքաջութեի. . . և զվաստայն և զանշանիցն նշաւորեալ ըստ վաստութեցն և գործս նոցա. Աբէր. ո. 8:

ՆՇԱՒՈՐԵՆԻ. նոյ.) Πτελέα. Ulmus.

ՆՇԱՒՈՐԻ, բոյ. փ.) Ցուռկ անպտուղ, զորով պատի որեի. որպէս սարսին. կամ ուկ. ինի, պղպ. փայտ ազամ. ըստ Լբհ. ծառ յազգէ ցախից. որպէս լտ. Carpinus. ՙԷր ՙի մէջ քաղաքին ծառ մի նշդարունի. Հ.յոան. նիս. իբ: ՙՆոմղի նոմ լեռից. . . նշդարունի առհ (ըմխ). Նոբ. փազ ծն: ՙԵկուզ խնձորից (այտից) նշդարունի ոստոց. Տազ ՙի յԳ. Ա: ՙՊատասուի՝ որպէս զձիմենեաքդ բաղդն, և կամ զնշդարունք որեք. փիլ. լ.ա:

ՆՇԴԻՀՀ. Տ. ՆԾՒՒՀ, ևն:

ՆՇԵՄ. Տ. ՆՇԱՆԵԼ. ՙՆիշ նշեալ կարմրերևութեամբ աստուածոյնս. այսինքն արեամբ գառանց. Գեն:

ՆՇԵՆԻ, նոյ.) Ἀμύγδαλος. Amygdalus.

ՆՇԻ, նշոյ. փ.) Ius. ՙվ. Նոբ.է. Ծառ՝ որ բերէ զնուշ (քաղցր, կամ գառն). պտիւ ազամ. ՙՄրի լինիր փոյթ իբրև զնշենի, որ յատակն ծակի, և ապա ուրուն քինի ուտելի. Ոսիփոս: ՙ Ծառակեալ նշենեաց ՙի յերկրորդին սկզբան. Շ. փազ. Տարօնէր: ՙԾառ կէսպի նշին. ժզ. ծԲ. 5: ՙՆշին ծապկէ՝ գառ. չակ գարնան. Շ. յիշ. ասդ: ՙՆշի յետ ձմերան յառաջ քան զայլ առունկ ծապկի. Տծնակ: ՙՕգտայութիւք գիտուն է աշք տեսանելն, Թէ այս նշի է: ՙԱյս փայտ է՝ քան նշին է ընկոզի. Լծ. առմ:

ՆՇԽԱՐ. ի, ապ. փ. Περίσσευμα, περίσσευμα, ὑπόλειμμα. Reliquum, residuum, reliquiae. Մնացուած հացի, կերակրոյ, սեղանոյ, որպէս և Ճարակոյ, արօտոյ. Նրնձոց. յառաջ լուած. կուտրակ. մասն. Է-էլ ցոփ. իփր. պաքիչ, արիս գալաճ, փէօիսնիբ. Ա-պ. Նիւվաբ, Նիլաբ, Նիլաբրե. խոբիւբ. էիսիաբ, էէսիաբ. ՙԲարձին զնշխար կուտրոյն: Ոչնաւասիկ նշխար. դիր զայգ առաջի քո. և կէր: Մարթոս սասանիկ կերրիցէ զամենայն նշխարսն, զոր եմոյղ ձեզ կարկուտն: Ապա մի մնայցեն ՙի մեզ զոհին կատարման. և ՙի հայկ անաճ յայգ. այրեացն զնշխարսն հրով: Նշխարն ՙի զոհէ անաճ: Ջնշխար հնձոց անգին քո. ևն: ՙ Մեզոբ զնշխարս իւրեանց կերակուր Թագաւորայ ընծայեն. Մ.ա.բ. ը: ՙԱրա ասն կերակրի՝ սպասաւորեալ ՙի ծառայիցն, և ապա ծառայքն ՙի նշխարէ տերանցն. Շ. ընբ.անբ: ՙՈչնշխար բաւին, զի մի կարծիցի՝ Թէ առաջեաք ապար. Մէնն. ղ: ՙՕ՛ինչ զարդարն զպրվա առակարկուն ամենեցունցն կացոյց, եմէ ոչ նշխար գինւոյն սոդոմայեցւոց. Սոբփ. ֆ. յն:

ՆՇԽԱՐ ասի լայնաթաւր կմ նմանութ՝ Մանան և յաւելուած որ և է իրաց. մնացեալ ինչ ի. նշխար. հաղբդ. ՙԱա ապրի նշխար, սա յուպ ծնրութեն մերում. Նա ոբս. ը: ՙԱրժա նաւորեա զնշխարս կինացդ մերոյ ՙի չոնձոյս քո միշտ կատարել. Խոբ: ՙՕմնացեալ և ոչնշխար կենացն յաւելուածով ձգնութեան՝ քոյ ընծայեն. Սարկ. ճանգ: ՙՆշխար նշոլից՝ փրկութեի կենաց չարաչար. Նոբ. իա: ՙ Նա ոչ նշխար խոտովութեան կամ երկիւղի յայնժամ տրցն մնասցէ. Լ.ի. յոյբ: ՙՈչ մնաց ՙի նոսա նշխար բարեպաշտութեան. Ներս.ին: ՙՕի մի նշխարք երկատակութեի մնասցին ՙի դուռեի. ճ. Գ: ՙՄրի ոչքն ընդհան մերով յերկնից կանոն. կանոն:

ՆՇՈՒՐ. Λείψανα. Lipsana, reliquiae. Մասն մարմնոյ կամ ոսկերաց սրց. կամ մարմին նոցա բաժանեալ ՙի հոգւոց և ՏԱՇ ցեալ յերկրի. ՙՈւր յայտնեցան նշխարք սրց և մեծի առաքելոյն մերոյ Թադէի. Խոբ. ի. 71: ՙԵկայք ամենայնուք զգանձս ՏԱՇոյին զնշխարս սուցս: Բներկրի ընդ իւր նշխարս ինչ յոսկերաց մեծի մարգարէին ևն. Ագաբ: ՙԵրկրպագեմք առաջի սուրբ նշխարացդ, ևն. Շոբ: ՃՃ: Ե.չ. սաէպ:

ՆՇՈՒՐ. ՙԵւլոգία. Eulogia, benedictio, hostia. Հաց պատարագի, կամ բաղարջ ՙի նեւթ սր խորհրդոյն. մասն լոկ օրհնեալ բաժանելի ժողովրդեան. Նշխարք, Տաս. ՙՆշխար գործել. Ցծաց: ՙԱյլոց քահանայից կաղմեալ նշխարաս մասուցանեն զպատարագն. Շ. ընբհանբ:

ՆՇԽԱՐԱԿՈՒԻ. փ. Ածոի ՙի պէտս գործելոյ զնշխար պատարագի, որպէս գուժ. կամ պահելոյ զգործեալն՝ որպէս կուժ, կամ որպէս տափոն մանանայի, և կամ որպէս տուփ. ՙԵթէ ՙի ժամանոցն, կամ ՙի նշխարահանսն մերձանցի, անխոտելի են. բայց Թէ ՙի տաշտ նշխարացն մերձենցի, քերեսացին. կանոն:

ՆՇԽԱՐԱՏՈՒՆ. փ. Ժամատուն վասն գործելոյ զնշխարս ՙի պէտս պատարագի. ՙԵրնեցի զնշխարատունս զայս և զեկեղեցիս. Ցիւսի:

ՆՇԽԱՐԵՄ. եցի. ն. Καταλείπω. Relinquo. περισσεύω. իբր Յբ. supersum, abundo. Թողուլ մնացորդս ՙի նշխարաց յետ ուտելոյն. ՙԿերակրեցին, և նշխարեացն ... և եղ աւաջի նոցա. և կերան, և Թողին նշխար ըստ բանի տեառն: Ժողովեցէք զնշխարեալ կտորսդ. զի մի ինչ կորիցէ. Բ. ԹԳ. Բ. 43: Ց. Ը. 12: ՙՑաղեցան կերակրովք. և նշխարեցին ազատոց. Լ.ար. ծա: ՙՈր ՙի հընդից նշկանակաց՝ նշխարեցեր հինգ չուալդին. Ա-ուրէ. այսինքն եաւաբ ուտելոյ և Թողուլ ևս նշխար:

Նմանութիւք ասի. ՙի նշխարուալ հինաց խնդ աւուրս. այսինքն մնացեալ. Շ. ԻԸ:

ՆՇԿԱՀԵՄ. եցի. ն. ՙԱՁուեմ. Rejicio, sperno, despicio, praevaricor, rebellor. ևս և ՙսէրձրսուեմ, insolesco. ատելագՀա, dedignor. ՙսիցՀսուեմ, insidias struo, ևն. Շհանել իբր չառաչմամբ՝ սիգալով խրոխտալով. մերժել. անարգել. արհամարհել. անգոսնել. Հմօմասիրել զլուծ. ընդվզիլ. վտարանել. ապստամբիլ. լսեցեն, ասցին, ԹօՀնէն. Հ.ա.բ. ՙԱրդեամբ զնշխարն հրով: ՙՆշխարն ՙի զոհէ անաճ: Ջնշխարն Հնձոց անգին քո. ևն: ՙ Մեզոբ գՏ.բ Վբցընել. Հ.ան Հ.ՀՀ, ասի օլաք, Հ.բ.ա.ան, փաւ Հ.ՀՀ. ՙՆշխարեցին ՙի զոհէ անաճ: Ջնշխարեցին Հրով: ՙՆշխարեցին զնշխարն Հրով: Ուրեայ մովքոս նշկահեաց զնս: ՙՆշկահեաց եգամ ՙի ներքուստ ձեռին յուգայ: ՙՆշկահեաց զարքային սասրկասանի, և ոչ ծառայեաց նմա: Ցո յուսացեալ ՙնշկահեցեր զնս: ՙՆշկահեաց անգիկնա զարքայն բաբելացոց. Բ. ԹԳ: ՙՄի ևս յաւելցեն վաւրանչել՝ ՙնշկահելով զնա. Խոբ. Գ. 38: ՙՈչնահեալ զնայսկոբ՝ յղէ առ չապուհ. Աբէր. ու. 14:

ՆՇԿԱՀԵՆ. լայնաբար՝ Մերժել և յօրինչ գործ. կամ անպատուել և անարգել և առանն հարկանել զոք, կամ զոր ինչ և է. ՙՈչկահեալ և ՙի բաց ընկենցեալ զաշգն. Խոբ. Բ. 7: ՙԱրմգային իբրև ետես զտէրն ՈչկահեալՀ, պակասեցաւ. Կոլ. Բ: ՙՀաւատացելոյն ուխարշ ամենայն գանձիւք լի է նոյա վասն ՈչկահելոյնՀ՝ կոխելոյն՝ ՙի վերայ Թռանեցելոյն. անբ. Ե: ՙՄրի ՈչկահեՀբ զմարմնաւորութեին. քանզի փրկելՀ է Թեզաղղումի. ճ. Գ: ՙՄրի ոչքն ընդհան մերով

թևերնշաւասուրքը նշկահեցուք : Պոռանան զնոյ գաւասուանն, նշկահեն և զերկիւղ իշխանացդ ... Մանուկն զքաղցրութիւն խոտիքն նշկահէ, իսկ դաւազանին ցաւ երկեցուցանէ: Նշկահեաց զայս սէր և զողորմութիւն, և գնաց յարեցաւ ի կուռս օտարոտիս. Լմ.աղ. առաւ. վ: Արհամարհեաց զքաղց, նշկահեաց ըզ մերկութիւն. Գր. կր: Իսկ Բ.օր.գ. 12. Ցուսիկ իբրև զահագեան նահատակ ի տպայութեանէ ոտից նշկահէր՝ աներևոյթ թշնամանէն յաղթումբը ապատնացեալ ... իմն կամ ընթերցիր, ի տպայութեան տնոյն չկահէր. կամ թէ զգեմ ունէր թշնամոյն :

ՆՇԱՀԱՒՄՆ, հման. գ. Նշկահելն. արհամարհումբ. ապատամբութ. չկահումն. Վէճք, ազմուկք, չիմամունք, նշկահմունք. Ասահ :

ՆՇՄԱՐ, ըք. } Ἴχνος. Vestigium.
ՆՇՄԱՐԱՆ, ի. գ. } τεκμήριον, argumentum, signum. ἐρείπιον. rudera. οἰκόνομα, species. ἄποψις, perspectus, ևն. Նիշ և նշան իմն ծնացեալ. առաւ. յագիծ ծնացորդ՝ նշիար՝ հետք իրոյ՝ հաղիւ երևեալ. երևոյթ. տեսիլ կամ ակնարկուած տղօս. Իշմար, Իշմարան, Ըշըրդ. Իշուբեր, Նիշանէ, Իդ, Իար. ասար. Ի նշմարէ անտի ծանեան վճռմարիտ կերպարանն նկարովք իւրովք. Եփր. համաբ : Նշմար ծնացեալ ապատամբութեան հինն իսրայէլի : Նշմարք սակաւ ծնացուածոց ի ծայրից ծփմանց ազդելոյ ծովուն. Նար. Ի: Ի: Ծնոտիկ սակաւ ինչ նշմար աւելուածի : Ցչինչ յայն տեղւոյն նշմարս կարաց գտանել. Ճ. Ն: Տի Իէլ. հոիս. ծի: Իբրև զի բաց քարձեալ նշմարան ճրագի էրևեալ. Նար. Իի: Իբրև զնաւու թիուցելոյ յօգս, որոյ ոչ գտանին նշմարանք դնացից. Իմ. Ի. ի: Ի ծովաշխին առաքասոից նշմարանք երևին : Որ ունկոյին նշմարանս. Եսա. իր. Ե պօմ: Նայն ամենայն տառեր էր, և նշմարանք. Ոսի. Ես: Օրինակ երկնաւորացն են, այսինքն նշմարանք են այսր պաշտամանն: Նայս այնր ապաշխարութիւնէ, մերս տուիս նշմանքանք են: Որպէս և նկարիչք՝ զկերպարանս և զնշմարանս իրացն ցուցանելոյն կախարդք. Ներ. Եէր. Ե նին. Ե նէ: Թերևս տակաւ ինչ նշմարանս ճշմարտութիւնէ յանդիման կացուցանել. Սարփ. յի. Ի: Ոմն՝ և ազդմունք իւր, ոմն՝ և նշմարանք իւր: Ոչ կրնան նանգուիլ, և ոչ նշմարանք մնուելիէ: Ցորս չիք ինչ նշմարանք և կամ գիւղք խաւարի. Նար. Ի. ծի. կա: Ըմբռնելիք գնաս, և հասանել վայելեալ ճանապարհ ի նշմարանս աստղացն. Պիփ :

ՆՇՄԱՐԵՄ, եայ. ն. Օրաս. Aspicio, perspicio, καταμανθάνω, κατανοέω, cerno, considero, γνωρίζω, nosco. Նկատել. դիտել. նայել՝ անանձիլ ի բացուստ ակնարկիլ ընդ տղօս. գինել աչօք կամ մտօք. Ոմանք ապիկարք՝ որ նշմարին զստեղս երկնից: նշանակս զանգս : Ի քում սկան զգեցուածդ ոչ նշմարեմ : Ի մանուկն նորս նշմարել (զմիլեկեին) : Ջգոգ մի նշմարեին, թէ ոմն ծոզնուն իցէ: Նշմարեցիս զանձին. ԵՒն: Ոնա աչին զերկեր նշմարել. Սարփ. յի. Ի:

ՆՇՄԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. տես. Ն. Ցայտցուցանել. յուշ առնել. Ի լինելոյն նշմարեցուցանէ: Ըստ առանձնային կերպարանց զանունն նշմարեցուցանէ : Ան. Ի. սակ անկիւնն (խաչի) զասունսնան նշմարեցուցանէ զվերջաւորացն. Ագաթ :

ՆՇՈՂ. Տ. ՆՇՈՑԻ :

ՆՇՈՂԱՀԱՐՄՊ. Տ. ՆՇՈՑԱՀԱՐՄՊ :

ՆՇՈՂԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Ազատ. վայելել. վերջալ. ցուցացուցանել. ծագել զջողիւն լուսոյ. Նշողացուցանէր յինքեան զտեսակ առաքինութեան. Սփէփ. ոնա :

ՆՇՈՂԵՄ. կի՛ ՆՇՈՒՂԵՄ, լեմ, նցիս. Նոյն ընդ վ. Ջլոյս ածուեն ի մեզ նշողեաց. Նար. Երփ: Սոքա վնասրհուրդն անպարագիծ ածուե՝ յոգիս մարդկան նշուղեցին լուսոյ նրման. Երվ. ոթ. Երի :

ՆՇՈՂԱԼ. լ. Լուսափայլել. պայծառանալ. Ազուրս ընդ սրինօք եկեղեցի նշուլեաց. Բրս. մրի:

Եւ նշմարել ակնարկել ի նշոյլս. Իսկ թէ առ գերագոյն քան զնա տեսութիւնէ ձառանեան նշուլել հասարակապէս ձեռնարկեցէ, ոչ հասանէ, և վրիպեացէ. Դիտ. էիէ:

ՆՇՈՑԼ, կամ ՆՇՈՑՂ, ուլի, յց կամ ացս. գ. որ և ՆՇՈՂ կի՛ ՆՇՈՒԼ, ի, յց կի՛ ացս. Ἀπάυγασμα, ἀστραπή, σπινθήρ, μαρμαρυγή. Splendor, radius, fulgor, nitor. և այլն. և բաղխ, ἀντιλάμπω, στίλβω. Splendeo, fulgeo. Շող և շողիւն, յոյզ և արծարծումն լուսոյ արեգական, ճրագի, բոցոյ. Ճառագայթ. Ճառագայթ. փայլիւն. փայլիւն ցինուց, և կայծ՝ զգալի կամ իմանալի. Ցաւղ, ջփփ. ելօհլե, ըլըգ, և ըլըլաժաբը, գբվըճբմ. Նշոյլ է մանրնկնաւոր լուսոյն : Նշոյլքն զերազանգն փայլատակելին. Իբրև բոցոյն նշոյլք եղեն: Ճրագին նշուլիւք (կամ նշողիւք) լուսաւորեցեք զքեզ. Իմ. Ե. 26: ա. Ա. ը. 59: Ե. Ա. ա. 32. Գյ. ծա. 36 : Մեծի լուսոյ աղօս նշոյլք : Կաւարեալ լուսոյն նշոյլք : Նե ոչ փոքր ինչ նշուլիւք մեսդ պայծառանաս. Նա որս. Է: Ի նշոյլ սրոյն կատարելոյք գայր. Նօս. Ա. Եէ: Նշոյլքն ածախրուէ: Ի նշուլից ընորհայն. Ձնե. Ե. ծա: Յորս ամենեին ոչ ծագէ նշոյլ լուսոյն քոյն. Նշէ. ա: Որպէս Թէ լնդ ոսկաս ինչ փեռև կուսին ձերմոյ նշոյլ եւևայնի : Դիտելոյ յորժամ առ ծովելեր կայիս, և զքնի ժքելիցես, նշոյլք լուսոյն հասանին. Նշէի: Նասուք զաստեղք ասահասրք, կամ որք զբերն նիպակին ունին ընդոյս ցնգմնն լուսոյն. Իփ: Նշմար նշուլից փրկութիւն կենաց հպասոր : Պարծանացն նշոյլ ասեհնին ինձ ընծաս : Ի ծաղեալ անտուտեր նշուլից սպրմունք քո փաւաց : Ի յաստղոյդ լուսոյ ցոյք նշուլից. Նար: Ի նշողից նորս յոյս ձգնն. Լմ. ոշ. Ի գուգնաբեայ մերոյ նշուլից հանձարոյ. Շ. Ընդ: Իբրև ի պատչելի նշուլացն ոմոյ առնիցեալ ի ձեռն աչաց խորչրդոց իւրոց : Խորհրդածուս կոչին և լինելոյսս նոցա նշոյլ սրժանի գասք. Նսս. պօմ. Ե. ւկ: Մէի. պգ. սա գբ. կե: Նշալքն նշոյլ միոյ նորս իբրև պատ է: Ի ծրմամն նէ նշոյլ ծայրագոյն լուսոյ քո. Ընէկի :

ՆՇՈՒՅԱԳՆՈՂ. ա. Դիտելցիկ նշուլիւք շողիւք. պայծառ շողշողեալ. Նշուլագեղն արփիսաձանձիւ արուսեակի. Նար. յնէ:

ՆՇՈՒՅԱՂԱՐԻ. կի՛ ՆՇՈՂԱՂԱՐԴ. ա. Նշողիւք զարդարեալ. լուսաւոր, լուսաւոր. մեքրափայլ. Նշուլազարդ է ասուղքան զասղ լուսով իւրով: Մուսէս այլ մարգարէ ակն նշողազարդ ամենայն ժողովրդեանն. Ասէ. ֆէ: Լոյսն ձգելոց զատ. լուսածածս իւրոյ նշուլազարդ լուսաւորութեանն. Ա Նէօր. Է: Նշուլազարդ մեքրութիւք զանաչ զնմանէս մեծաւորիս. Նար. Ի:

ՆՇՈՒՅԱՓԱՅԼ. ա. Որ փայլէ նշուլիւք. փայլուն. շողշողուն. Փառաւոր մանեկաւ նշուլափայլ մեքով լուսանցն յեմամբ Նար. Ի:

ՆՇՈՒՅԱՐԿՄ ՆՇՈՒՂԱՐՄ. Տ. ՆՇՈՂԱՐՆ.

ՆՇՈՒՏ. ի. ից. ա. Աւր իցէ նաւ կամ նչնեի շատ. պոպէնէ. Ինուն ան զոյն լուզ հայկազեն նշուտ. Նչին շոյտ ծագիկ, և լի սոց հասանէ միրգն. Վ.ԴՐՆ. ծՆ :

ՆՇՏԻՐ, տրոյ, ով. } ումկ. ՆէպՔէր, ՆէՔ.

ՆՇՏՐԱԿ, ի, ացս. գ. } Նէր, Նէս. Գործի վիրահատուց, և զմեզնի երակահատուց. Վասն առողջանէ մարդոյ Թոյլ տան նշտրով փորձել զվէրս. Եէր. Իրաք : Նշշտրակն վասն իւր ինքեան փախչելի է, վասն զի ցաւեցուցանէ. իսկ վն առողջանէ ընտրելի. Ան. պ. Ի:

ՆՇՈՇ. գ. որ և ԿԱՑԱՂԻ. Անուն խոտոյ. որպէս յին. Θηλυγόνος (որպէս Թէ՝ ի գածին). ուսասի առնու Սփէփ. Լհ. գ. լէ յայսպէս. Խոտ, որոյ տերևքն են նման ձիլեցնոյ. և ըմպելին զէգս ծնանի : իսկ ի քառս գաղիանոսի այսչափ միայն ասի. Դիպէքան կամ գիպէքան. Նշոշ, որ է կատաղին :

ՆՈԽԱՆ, ի, ացս. գ. Τράγος, Hircus, haedus. պ. Նիհաղ. Ագուս այծ՝ որպես Թէ նահին յայծս, հայր այծեաց, և առաջնորդ նոցա. քոշ. քաղ. Ռեհէ. ԵբէՔ. ՁեՔ. (ուսասի լտ. Հէբէոս, հէբոս.) Խոյս ինձ. նոխազս հինգ : Երկուս նոխազս յայծեաց : Նոխազ առաջնորդ հօտի: Զարիւն նոխազոց. և այլն: Սալխակ յլոյք, և սալխակ նոխազք. Ագաբ: Ոչ զոչ քառս՝ արջառոց, և դնոխազս՝ նոխազոց լինքեանց զոմանս առնեմք իշխանս, այլ մեք տերեմք ասցուցից՝ վհհագոյնս այնոցիկ սեռ. Պղաբ. էբի. Ք :

ՆՈԽԱՆԱՓԻՄ. ա. Τραγοειδής. Hircinam formam habens. Ունող զգեմս նոխազի. որ է ի կերպարանս այծեաց. Զայրն (որ և պան) մինգիա կոչեն Եգիպտացիքն. Վն որոյ և զնոխազ մինգիա կոչեն. զի և պան նոխազագիմ է. Նաաա :

ՆՈԽԱՆԱՆԱՆ. ա. Իրր նոխազային, կամ նոխազք. Ասուացին զպատասխանդ նոխազական. Եէր. ճայ :

ՆՈԽԱՆԵՐԳՈՒ, ի, ացս. ա. գ. Τραγῳδός. Tragoedus, tragicus poëta. Որ երգոկան նոխազերգուած. Երգիրգուս, որոյ վարձ յայլմունէ էր նոխազ մի. Նոխազերգուացն և ա զարժանաւորս ընծայս. Չոմխմ. Եէր :

ՆՈԽԱՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Τραγῳδία, τραγῴδημα. Tragoedia, tragica oratio. Որ երգուածք. Երգիրգուածքն. և խաղ Թատրոնական՝ որ զգալս նկարագրէ. Որ երգուածքի նոխազերգուն ասի ըստ յաննականին : Ջորերգուածքի յայն սակս ասացին նոխազերգուս, զի յորերգուածս իւրեանց՝ ի սկսանելն և ի կատարելն նոխազաց մեծաքանչ լինէին. Մաբ. Ե Իէբ. Եէր :

ՆՈԽԱՆՈՏՆ. ա. Τραγόπους. Hircinos pedes habens. Ունող զոտս նման ոտից նոխազոց. այծոտն. Ոման (այս ինքն ամենայն) կոչեցեալ լինի, զի ի բազմաց նվագ սեռից նմանք. արդ զոս այծ անուանեցին կոչ լ նոխազան սան. Նաաա : Պիլիտաս, այս սան է նոխազան. վ.ՆՈՒ. փոբՆփ :

ՆՈՂԱ. ա. Արմատ Նոզկալոյ, որոյ է Նոզկալ. Ἐναγής. Execrandus. Գոյչ լի այն ինչ կոչի որ կարի ատելին իցէ, պիղծ ինչ, նզկի, անաւր. Ոսի. Ես :

ՆՈՂԱԳԱՆ, } ացոյ կի՛ ացի. է. (լծ. յն. ՆՈՂԱԿՆՈՒՄ } Նաւտեաս. Լտ. Նաաեո.)
ՆՈՂԱԿՏԱՆ, } Ναυτιάω. Nauseo. Խառնիլ սրտի որպէս ի նաւս. շարժիլ ի փսխումն յերևոյս պինդ և ի խոց. յիսս կալ, խորշիլ. գոպչիլ. պժգալ. տապակալ. զզուիլ. քաումիլ. յարբանալ. ձանձրանալ. պղծանալ. Նշ ի նովկալ ի բաժակն. Նաեն : Պինդոյն նոխազի զսրան տաղտկացս ցանէն, և նոյնն նոզկալին. Ագաբ. ՃՆ: Ոչ մի ծանրացուցիչ զսաստկան նոզկասցի : Ոչ մի ձանձրացուցիչ նոզկասցին լսողքն. Շ. Նէբ. Ե ընէ: Սորինս յայս սխալացս և գարշի վասն զատն և խնաս մե

ղացն. Կանան։ *Տիսանիցէ զայնպիսիսց զպնձիւնս ի նեղուԹիս նողկացեալս (կամ՝ նողկասցեալս)։ Եռաբ. ՁԲ։ *Ոչ անարժանուԹ մատչել (ի ՝ի խորհուրդն), ոչ նողկալով, ոչ մեղկուԹ։ Եւ մեք նողկամք և հեղգամք, և առ ոտն հարկանիմք զայնպիսի երախտագործուԹիւնս. Կանայ։ *Մեզայ նողկասցուք՝ աստիճակ կակծմամբ ընդ արհամարհանս. Մաշ։

.Կր. Սաղոկալի լինել։ *Նողկասցի մասցս կայից՝ համբոյր չողոքուԹիւն. Նաբ. ղ։ *Զազգերք են ամենեքին, գարչելիք և նողկասելիք։ Զարս և սեռասնեաւ՝ ՝ի՛ նողկասալի է. Սարկ. յԱ. Ձ։ Գե. ես։ *Ոչ ևս նողկասալի (այս ինքն քաւութելի) գողմամբ կասկածեսս յասլագայիցն ինչ Թողանալ. Աստ. ԼԱԷղ։

ՆՈՂԿԱՅՈՒԹԱՆԵՄ, կամ ՆՈՂԿՏԱՑՈՒԹԱՆԵՄ, յոլ. ն. Գարշելացուցանել. չարժել ՝ի փախուստ. յն. փսխել, ժայռքել. Էξεμέω. Evomo. *Մի ուռիցես զնայ քո ընդ նմա, զի նողկասացուցանէ (այլ՛ց. գարշելացուցանէ) զնա, և ապականէ զքանս քո բարիս. Աստ. ԻԹ. 8։

ՆՈՂԿՈՒԹԻՒՆ, և ՆՈՂԿՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Նողկ գոլ. Նողկասլին լինել. և Գարշելուն. ապականուԹի. զզուանք. յանիրուԹի. *Ոչ մոռանամ զնմին նողկուԹի, որ ՝ի գԹոչ մեծիդ քաղցրացաս. Նար. ՂԹ։ *Լսես ոյմ կայելոյն նողկասուԹիճ ժայռքեալ արտասս հոսի. Ածաղ. Ք. 21։

ՆՈՃ, ի, ից, գ. } որ և ՆԻՊԱ.

ՆՈՃԻ, Ճոյ կամ Ճոյ. Իրս ասի յատնական ձայնիւ. Κυπάρισσος. Cupressus. (որոյ ազգ են Սոճի, Ընձի, Թեղօշ. պ. Նաղ. Նաճ, Նաճս, Նաղս. փայտ անպատուական յարտգալոյր՝ ուղղութերի բրգաձև, մանրատերև փնջիւք, տոկուն և անուշահոտ իւղային. սեւԱվ, սերվ, սերվ ազաճ. *Ջնոռն, և զսօսն։ Սօսիս, և նաճով, և մայրիս։ Ջընտիր ընտիր նոռիչ նորս։ Կանգնիլ զտաուն իւր իբրև զնոճի։ Ողկոյզ նոճով (կամ ծաղկեալ)։ Ծաղկեալ իկէ նոճ (կամ ծաղկեալ)։ Եւ այլն։ *Ոյսկես զվիմիս հոսի փըրվուռ, և կիմ զնոճաս (կիմ զնոճաս) հողիք. Ած. օբս. ՃԲ։ *Նոճին ասէ, վայ մեզ եղբարք. Ոսկիփոր։

ՆՈՃ. ա. } Κυπαρίσσινος. Cupressinus.
ՆՈՃԵՆԱՅ. } կազմեալ ՝ի նոճէ. սեւԱյն.
ՆՈՃԻ. } սերԼիբէն. *Իպարաւանդք մեր նոռիք։ Բերին փայտս նոճս. և արարք արքայ զիշխանն նոճ՝ աստիճանս սանին ատառն։ Ածաղ. երկուս քերովբէս ՝ի փայտից նոճիոյ։ Ի նաւս նոճիս. և այլն։ *Սրբագործեալ սաղմոսներդ նոճեայ օձուռ արտ՝ին. Նար. խս։

ՆՈՃԻՆԱՀԱՆ. ա. *Նոճիւք ձեռնարկուԹ՝ զարդարուԹ։ *ՁՀիւս սահղնեայ նոճիհանահ հնոյն անուանց. Նար. խս։

ՆՈՄԻԿՈՍ. ի, ից. գ. Բառ. յն. Νομικός. Legalis, legis peritus, juriconsultus, notarius publicus. Օրինական. պաշտպան գիւանի օրինաց. օրէնագէտ. նօտար կասկագիր. գիւանադպիր. հօճա, սեՖիդ, սեՖիՔերտ, գաՖէմ. *Երիք վկայքն՝ որք լինին զկնի նոմիկոսին, որ գրեաց զԹուղԹն (կասակ)։ Ոչ ոք ե կարօղ չորեք զգրեալ կասկ Թղտարարական նոմիկոսով։ Լինի կուսկն՝ նոմիկոսին ձեռնագրով. Մխ. զգ։ *Կոչեաց զնոմիկոսն և կնքեցաւն, և ասէ ցնա. տեր նոմիկոս, պիտոյ է՝ զի արտասես գիրս ոսկեայ լսելս յիսնից. գիր ՝ի նմա վկայս, կնքեա և մատս այսր։ Տես պատուական նոմիկոս. Վ.ԺԹ հդ. ՃԲ։

Կամ որպէս Պատառաւոր գտաւոր. (զի նոմոս՝ տյաչ, և օրէնք, և գաւառ.) *Պահապետ յոյ սիրտասին, և լըևնական նոմիկոսին. Մաթ. ոթ. ՖաՃաղ։

ՆՈՄԻՍՄԱՑ. Բառ. լտ. յն. Numisma. Νόμισμα. Դրամ. գտնիկան. *Նոմիսմայ ըստ հռովմայեցւոյն գահեկան անուանի. վասն զի նոմիսմայ անուն էր Թագաւորի, և ըստ իւրում անուան անուանեաց. Ճիէ. ԼՀ. լԹ։ Տես և ՆՈՒՄՈՒԶՄԱԴԱՑ։

ՆՈՄՈՍ, ի, ից, կամ ից. գ. Բառ. յն. Νόμος. այս ինքն Օրէնք (ըստ ամենայն հղ). ուսաի Թ. Նամաս. Νόμος. Lex, jus, consuetudo. *Ոչ կարէ օգնել նմա օրէնքս... ոչ օգնէ իւր նոմոսն։ Սահմանեաց նոմոս զևան Թագաւոր։ Եւ լինի այս ըստ նոմոսի և ըստ սովորուԹեն երկրին. Մխ. ԻԹ. *Աճաքեաց գնոսա ՝ի վերոսն քաղաք, զի գնոմոսն ուսցին. Ճ. Ա։ *Հաւատարապետ են գրեալ նոմոսք նոցա նոմոսից մերոց. Հ=Ց. ԻԷ։ Ֆ. ֆԲ. և այլն։

ՆՈՑԱԿԱՆ, ի, աց. } Սեպհական նոյի
ՆՈՑԵԱՆ. ա. } Նաշապետի, և աւագերց նորա. *ՑՆոյեանք նոյական ազգին. Մանր. Ք։ *Մատամբ նոյեան տապանին. Շար։ *Եւ նոյեան խաչանշանն, որ (կամ նոյ) տապանիւ ապրեցուեալ. Մաթ. ոթ. Խէ։ *Նոյ նոյեան (այս ինքն քոյ) տապանին (եկեղեցի) է քոյդ գագար. Շ. պաղ հՖէս։ *Նոյն նոյեան տապան, առխտակ տապիցն օրինաց. Տաղ կոթ. ՝ի նոյեան։ *Ի նոյեան գաւրան։ Տօնակ։

ՆՈՑԱՆՔ. } ֆ. Նոյ, և ընտանիք նորս.
ՆՈՑԵԱՆՔ. } *Կալօղ էր և սուանց տապանի ապրեցուցանել զնոյեան ՝ի ջուրց ջըրհեղեղաց. Շ. Խղ։

ՆՈՑԻՆԱՍՏ. ի. ա. ֆ. Աս նոյեւ եղեալ առատ ջնհ վ. զն. *Նոյինասատին նորոգ կեՆաց պատճառ ցուցար. Սիոն. փաղ Խ։

ՆՈՑՆ. Նորին. Նմին. Նովին կամ վնաս. Նոյնք կամ նոքին, նոյնն՝ նոցուն՝ նոցունց. Նոքիմբք՝ նոքումբք՝ նովիմբք. Գերման. ցուց. ա. ֆ. Αὐτός, τή, τόν. ὁῦτος, ταὐτη, τοῦτο. Ipse, sa, sum; idem, eadem, id ipsum. Ան ՝ի ինքն. նա ինքն. նոյնանչանակ. ալ անձն կիՐ. բուն. առաջինն. նմանն աննենին. ԹնՔ, ԹնՔԹ, օ, օլ. ասըս. *Ես նոյն եմ։ Պատ նոյն խոհ ես։ Նոյնք զիմեանց չուգայեին անդամքն ՝ի նմին տան ագահիկիք. և այլն։ *Նոյն ահանգամանն և դնալ իսկ պատճառն ակ նարկէ այնուհիկ. Ոսկ. ծ. ա. 15։ *Ոչ զնոյնս նկատեալ կերպարանս զարհուրելին. Փարպ։ *Նոյնք առքս յայսմ մարէ որգիք ծնան. Կլէմաթ։ *Ինդ նոյն նոցուն պատկան արժանի լինիք։ Կասկած ունէր ասկաբին ՝ի նոցուն գաղձացն. Եղիշ. ը։ *Ի նմին իսկ յորդանան անուանեկ վարդապետիմբք, զի բնութեն հազորդ. Շ. գ։ *Առքումբք ցուցմամբք։ Նոքումբք իրօք. Նխս. բն։ ցՀ. իՀ. ա։ *Ի նոյն յարել։ Զնովիմբ՝ զնոքումբք կամ զնոքիմբք ածել ո. այս ինքն ՝ի վերայ քերել, յաՃլուլ. Եսս. իզ. ասէպ։

Ընտվոր հոլովի են. Նոյն, նունոյ կամ նոյնոյ կամ նոյնի. ՝ի նունոյ կամ ՝ի նոյնոյ. նոյնիս. ՝ի նոյնում. ՝ի նունց. նոքուընց, և այլն. առս Դիան։ Նխս։ Կիրղ. գնյ։ Լմբ. հանգ։ Ան. գոբՀ. Ե ոբիսգ։ Բառզ. ՀՀ. 10։ կամ ի նոյնի. իւր ՝ի նոյնոյ. ՏՀ ἀὐτῆς, ex ipsa. *Յայնցանէ ընտրել. իսկ զայլսն ՝ի նոր. մէ իսկ ՝ի կնոսսէ. Պազա. օրԲ։ Ը։

ՆՈՑ ՆՈՑՆ, նորին ինքեան, նոցին ինքեանց. որ և ՆՈՑՆ ՆՆ, կամ ՆՈՑՆ ԱՑՍ, ևն. ա. գ. Կրկին գերանուն ՝ի հատատեալ զնոյն դմն ամենայնիս. *Որպէս ուսաք ՝ի նոյն ինքն ՝ի Թշնամեացն, ունելին ասէ ընդ ինքեանս մարտակից հրեշտականն բանսմեՀի. Վ.Ենդ։ *Նոյն ինքն նա՝ յոր ծալոյր գիմք ամենեքեան. Շ. օգ. Բարձ։ *Ջնոյն ինքն զայս խորամանկուԹիւն ասեն. Ոսկ. յհ. Ք. 22։ *Նոյն այս արամ։ Ամանց այսպէս Թուեցաւ, եՀԹ աս նոյն նա է, զոր մատԹէոն և մարկոս պատմեցին. Խոր. ա. 13։ Նմայ։ *Նոյնն նոցունց։ այսինքն նոցին իսկ այնոսիկ. Նխս. Բն։ *Որպէս նոյն ինքն տեառն։ Ոչ նոյն ինքն սիրատացեալսն ՝ի նոյն ինքն չնոյ ուսանիմք. Բէս. հդ։

ՆՈՑՆ, և ՆՈՑՆ ԻՆՔՆ. ի նախդրիս հոլովս ընդունի ուՆի երբեմն զկնի իւր ՝ի վերայ դոյականին. *Նոյն զայօճան (այսինքն զնոյն աղօԹս) կատարեմք, զոր յեկեղեցին և արտաքոյն։ Լմբ. պգրգ։ *Նմին իսկ ՝ի ցուցեալ (այսինքն ՝ի նմին ցուցմանէ) հաւանեցուցեալ։ Փիլ. յոՀ։ *Նոյն ինքն ՝ի բնութեՀ հօր. Հանգ. այսինքն ՝ի նմին իսկ ՝ի բնութեՀ. որ է բնութեՀնակից, համաբոյակից։ *Բանք զո այնպէս մտին ՝ի սիրտ իմ, և այնպէս համբերեցայ զնոսա, թէ նոյն ՝ի քէն լուայ. Վ.բԹ ասի. հին ֆ։ *Կամեցայ զՀոյր մեծ ասել որպէս գծնող և զպատճառ, այլ երկեայ նոյն ինքն ՝ի հօրէ, զի մի տակար զսկիզբն արարիցս. Մանդ։ *Նոյն և զինքն իսկ տեառնեմբ զարհամարհէ առաքեալն. Շար. խոս, զնոյն հրաչս։ ՏրամախոհուԹիճ նոյն ինքն զձեռ երկակոյէ. Սահմ. ծԷ. այսինքն զբուն ձեռ։ *Ոչ այլ ինչ պատուղ, քան եՀԹ նոյն ինքն (այսինքն զնոյն ինքն) արժանաւոր լինել զնծ տեսանել. Նխս. խասս։ * Ջայն՝ զոր (որ) ասէր ցնս, եՀԹ վաՀատեցիք զինչս ձեր, նոյն զինքն եա վաձառեցի. Վ.բԹ հդ. ծՀ։ *Ջարձնուլ արդն ՝ի վերայ հովուին, և հարկանել նոյն ինքն ՝ի վերայ հօտասպեսին. Նար. խՀ. խոն, ՝ի վերայ նոյնն ինքեան հօտասպետին։

ՆՈՑՆ. ֆ. Նոյնպէս. նմանապէս. ընդ նմին. միանգամայն. *Եւ կասպիՃ նոյն լճոյն տալոյ և առնլոյ. ԵԷի. խԷ. 11։ *Եմոռա յոսխոսելի տեառն իւրոյ. Նոյն և գուք, Թէ կամիք միայն. ԱՃաբ։ *Ցորոյ պատուղ վայելեսցես... Նոյն և յիշատակեսցես զսնոսն իմ առաւ. Նար. յԷս. Կաս։ *ՋՀգոյն կամաւ հօր աւանդեր, զհոգիս՝ մարգեան նոյն ընծայէր. Շար։ *ՊաՃք են և խարազն ինչ հանդերձիւք զակաս քնոյն նոյն և մերկաւեն վՃարել. ԵԷր. պՀ։

Ի ՆՈՑՆ, Ի ՆՄԻՆ. ընդ ՆՈՑՆՍ ԻՍԿ. Ի ՄԻ ԵՒ Ի ՆՈՑՆ. Ի ՆՄԻՆ ԹՒՄԱՆԱԿԻՆ. ՆՈՑՆ ԸՆԴ ՆՈՑՆ. } ſ. Ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐπιτοαυτό. In id ipsum, simul. Անգէն առ. Նմին. ՝ի միասին. Համաճպամայն. միանգամայն. Ոչն հեռայն. (յոյս առնելով զմիութեՀ իւրաց և ժամանակից.) *Գասասանան տեառն ՃչմարլիտԷ, և արգասլ է ՝ի նոյն։ Ապագէն ՝ի նոյն քաղցրացուցեր ինձ և քեզ կերակուր։ Եւ տեր յաւելցոյր ՝ի փրկեալն հանապազօր ՝ի նոյն. (կամ ըստ յն. հանապազօր։ ՝ի նոյն պատրաստ և յոլովանեա եւանէին ՝ի առՃաքն.) ևն։ *Ջայս առնլով ՝ի նոյն անեՀնոյ եղեն յիսնէն. Վ.բԹ հդ. իԷ։ *Ընդ նոյնս իսկ (ընդ ազաաիլս) ՝ի վանս երթամ. (առ. ՝ի նոյն ասսի իսկ ՝ի վանս երթայց։) Իբրև զգեցուցի զնա, ՝ի նոյն գարձեալ ննջեաց. Վ.բԹ հդ. Ք։ * Ի մի և ՝ի նոյն ժողովեալ. Բառզ. Ք. 5։ *Նայն ասուգ և հայն պիմն և այլ եղբարքն նոցա՝ միոյ մօր ծնունգք էին, և ՝ի նմին (այսինքն ՝ի միասին) եղեն կրօնաւորք ՝ի սկիսե. Վ.բԹ հդ. ծԷ։ *Ձեռն ՝ի գործ առնէին, և ՝ի նմին ժամանակի (այսինքն նոյն ժամայն. յն. յեզակարծուս.) զգուրգի հանգերձ զոլոքն ՝ի փառաւոր գարձուցանէին. Ք. Ա. ծՔ։ 3Դ։ *Նոյն ընդ նոյն չուռալ գնացին ՝ի բնութեան։ Խոր. Ք. Ն։

ՆՈՑՆ ՆՄԱՆ . } ա. ձ. ՑԱՐ և ՆՄԱՆ. ՆՈՅՆ
ՆՈՑՆ ՆԻ ՆՄԱՆ. } պիսի . ՆՈՅՆպէս . միան-
գամայն . իակ յԱծայինս՝ ԲՆՈՒԹԻՒՆ ՆՈՅՆ , և
անձամբ ՆՆԱՆ. *Օ՞Ն եկայք ասեն՝ ՆՈՅՆ ՆՄԱՆ,
և մեք ընդ նմա մեռցուք յանդիման . Գ.Յ : *Որպէս բոլորն ի մարմնի, ՆՈՅՆ ՆՄԱՆ բովան-
դակեն ի ծոց հօր . Ո.ԻԲ.Ե : * Որում և մեք
ՆՈՅՆ ՆՄԱՆԱՑՆ՝ երկրպագեմք անմուռս աս-
բուռն. Գ.Յ : *Ընտունիլ կատարեալ միածինն,
ՆՈՅՆ ՆՄԱՆ զոգակից և աշխոյակից և սրսար-
չակից . Բ.ՈՍ.Ի. 5 : * ՆՈՅՆ և ՆՄԱՆ հօր և
որդւոյ՝ հոգիք անեղ և համագոյ . Ճ.Ա : *Ձեն՝ ի միմեանց ըստ բնութեան բաժանեալ
ծնողն և ծնունդն . այլ ամենայնիւ ՆՈՅՆք և
ՆՄԱՆք՝ բաց յառանձնաւորութեցն. Ս.ԱԲՆ:

ՄԻ ԵՒ ՆՈՑ . } Ἓν καὶ τὸ αὐτό . Unum
ՆՈՑ ՆԻ ՄԻ . } et idem . Ա.ՄԵՆԵԻՆ ՆՈՅՆ-
ՈՉ ԱՅԼ և ԱՅԼ ԱՅԼ ՆՈՅՆ ԼԻՆՔՆ ՄԻՆ ԱՅՆ. *Օ.ԱՅԱ
ամենայն աչողէ մի և ՆՈՅՆ հոգի . ՌՈՄ. Ի.ԻԲ. ԱԲ. 11 : * Երկոցունց մասնաւորութեանցն մի
և ՆՈՅՆ գիտաւորութեի է, և չեք այլ ինչ այ-
լապանութեի ի միմի . քանզի ոչ այլ և այլ
հոգի եառուն ղմարգարէութի, այլ ՆՈՅՆ և մի
հոգի . ԵՓԻ :

ՆՈՑՆԱՔԱՆԵԼ. ն . Ταυτολογέω. Idem dico , itero ; repeto . ԶՆոյն բան ասել .
երկրորդել . * ՆՈՅՆաբանեալ՝ զնոյն բանս
գտակաս խօսի . ՈՈՒ. ԻԶԲ :

ՆՈՑՆԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆ . փ. ՆոյնԲԱՆ .
ՆոյնԻՄԱՍՏ յայլև այլ ձայնս. երկրորդութիւն .
որպէս և կրկնաբանութեին՝ ըստ յն . ասի
ՆոյնաբանութԵԼ . ταυτολογία . * Իակ լոյսն՝ ի
լուսոյ , և այս և ՆոյնաբանութԵԼ է նշանա-
կիչդ . այսինքն ՆոյՆ է ընդ ասելոյն՝ ՁԾ յՅՈՒ.
Լ.ԻԲ. ՀԱՆԳ :

ՆՈՑՆԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆ . որ և ՆՈՑՆԱՔԱՆՈՒ-
ԹԻՒՆ . Զգաճելն զմի և զնոյն բան և պատ-
նէից թարգմանութեի . * են բանք յերբ-
ռայեցին , զորս ՆոյնաբանութԵԻ թարգմա-
նել չի հնար . ԿԻՐՂ. ԳՆ. ԻԲՐ լա . iisdem
verbis . *ՆոյնաբանութԵն կամեցան ըստ նմին
բանից թարգմանել . ԱՆԴ :

ՆՈՑՆԱՔՈՒԱՐ . ն. Նոյնպէս . և ՆոյնութԵԻ
ըստ բնութեի . * Նոյնաբար առասանին չընգ-
ունուցան : Ոչ Նոյնաբար ուրն . ԱՆՂ . գԻՐՔ :
*Եւ Նա ըստ ՆորուՆ ասելի՝ Նոյնաբար գար-
ձուցանել բաւեացէ . ՑԿ. ԼԲ : * Հաւարաժամ
ունող Նոյնաբար : Հաւասարող ՆոյնաբարՆՈՂ-
ՆաբարՔաւրողել, կամ լինել . ՍԻՄ. Ի ՀԲ :
Վ.ԻՐՆ . յանԻաատն : Շ. փազ Մարգ . Ե ԱՓ :
Իակ Լ.Ի . ՁԻՄԲ . *Նոյնաբարս խոստովանիմք
(զերիս անձինս) և բաժանմամբ և միաւո-
րութԵԻՆ . իսկ զանազանեալ և մի , ՆոյՆ և
ՆմանՆ , կամ անփոփոխս : * Միակն ի միոյն
յանսկիզբն էէն առնել ծնեալ ՆոյնաբարՆ
անժամանակ որդին . Շ. փազ :

ՆՈՑՆԱՔՈՒԹԻՒՆ . փ . Համաբնաւո-
բնութենականացութԵԻ . Համագոյութի . Զար մեզ
ՀամաբնութԵԻ և ՆոյնաբնութԵԻ գաւանեմք
զձայնս , ոչքա փոփոխման և այլայլուէ վե-
րագրին անձանց երրորդութԵԻՆ . Լ.ԻԲ. ՀԱՆԳ :
*Ոչ ի Համատեսից Հաւասարուի, ոչ ի ՆոյՆ-
ՆաբնութԵԻ բազդատուի . ՍԻՄ. ՈՂ : *Ա-
Հօր ըստ ՆոյնաբնութԵՆ, և ա՛ս Հօր ըստ անձ
ՆաւորութԵԻՆ . ՑԾՈՎ :

ՆՈՑՆԱՍՈՑ . ա. Ὁμοούσιος . Consubstantialis , ejusdem substantiae, & idem semper . Համագոյ . Համագոյակից. և Միշտ
ՆոյՆ . * ՆոյնագոյՆ ընդ Հօր բաՆն ԱՁ , ի
սկզբանէ առ ՁԾ միշտ էՆ . Շ. փազ : * Զի
ՆոյնագոյՆ և ազգակից զԲՐՕ առաքՆոյն բա-
յայայտեցոյ երկրորդն ագաճ . ԽՈՐՈՎԻ :
*ՆոյնագոյՆ բնութԵԻ , կամ բնութԵԻ . ՆՈՐ .
ՃՓ : Շ.Ա : Գբ . Հբ : *ԱՃՈՒՆ անՁԱՆԱ՝ միշտ
բարի , ՆոյնագոյՆ՝ Հաւասարապատիւ . ՆՈՐ .
ՀՓ. ՈՒՆ Համագոյական , կամ միշտ ՆոյՆ
և անփոփոխ . և ըստ յետին առումնս ասի
ի ՆՈՐ . ԻՀ . *ԱՀմանն ՆոյնագոյՆ , կենաց ա-
ւետիս , անմոռաց յիշատակ» :

ՆՈՑՆԱՊՈՑԱԿ . ա . Համագոյական , և
ՆոյՆ անփոփոխ էակ ՆախագոյՆ . * ՆոյնագոյակՆ հուրն այն՝որ խօսեր՝ի մէջ մորենւոյն,
ՆոյնասաւանութԵՆ՝ի Համբարձման կուսին .
ԹԷՈՓՈ . ԽԱ :

ՆՈՑՆԱՏԻԱՆ . ի , ից . ա . ՈՒՆող զնոյն
գաւառութԵԻ . գաւառակից . * Մի վերիպտղին
յայսմ խորհրդոյ ՆորոգմանՆ՝ ՆոյնագաւառՆ
գոլով . Լ.Ի . ՁԻՄԲ : *Ի Նոցանէ սքոյն և մե-
րոցն ՆոյնագաւառՆից. ԹՂԹ. ՀՈՂ.ՄԱ ԳԲ.ՓԶ :

ՆՈՑՆԱՋԱՒԱԿ . ա . ՈՒՆող զնոյն ան-
ձինս իբր զուակն իւրական . * Իբր ՆոյնաջաՒ-
ակ զուգահարք (ասՀակաւ և մեպտաւս)
զմանկունսն փայփայեցեր . ԽՈՐ . Գ . 68 :

ՆՈՑՆԱՋԳԻ . գ.ց , գ.ից . ա . Համազ-
գի . Համամատ . Համամաեսակ . * ԱՌաջինն ծա-
ռայն ՆամՆեալ , որ զնոյնպէսից զնոյնա-
Հաս պատուոյ վարդապետութԵՆ բերեալ .
ԲՈՒՂ . Բ . 4 :

ՆՈՑՆԱԽՈՀ , կամ } Միախոհ. միակամ.
ՆՈՑՆԱԽՈՐՀ . ա . } միաբան . * ՈՉ երկ-
ձայն, այլ ՆոյնախորհՈ և միաբանեալ ընդ պա-
տուականին գլխոյ. ԹՂՒ. ՀՈՂ. ՈՐ ԳԲ.ՓԶ :

ՆՈՑՆԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ . փ. Ταυτοβουλία. Consensus , eadem voluntas . ՄիախոհութԵԻ . ՀամակամութԵԻ . * ԱՆԷՆ , ԹԷ Հաւատաս-
բարպատուութԵԻՆՔ և ՆոյնախոհութԵԻՆՔ և
ի չխանութԵԻՆ անորոշելի է ի բանէն ՅՈՒ՝ յո-
րում բնակեցաւ մարդն . ՊԱՐԱՎ . ԽՈՐ :

ՆՈՑՆԱԿԵՐՊ . ա . կերպաւորանակից . և
Միանկերպ . միաբնակ . ՆոյնաՆման . * ՆոյնաՆ
կերպ և ՆոյնագոյՆ ծնողին զգեցեալ անՀատա-
նելի բնութԵԻ . Սաբէ. ՈՁ : * Կայծակ իմն ան-
գուստ ՆոյնակերպՆ հրաշագործեալ . ԽՈՐ .
ԼԲՐՎԼ : * ԱՆԳԿ զմազիզն պարեգօտն , և
զնոյնակերպ երկայն կրկնոցն . Վ.ԻՒ ՀՑ . ԾԲ :

ՆՈՑՆԱԿԻ . ՛. Նոյնաւոր . Նոյնպէս .
*Որպէս ասէ գրանն ՁԾԱ ասղմոսն ի ԹԲ.
ասացաւս և մի կոչդիս , Նոյնակի ԺԲ ասղմոսն
ի մեհեան աշխՁանէն երկու անգամ ի ԹԲ.
ՍԻՈՆ . ԷՒԷՂ : *Նման ՆոյնակիՆ ի յօձին հա-
րեալ Թուխ՝ լուանայր կողագծինն սիգա-
խոց կոպիճն . Շ. փազ :

ՆՈՑՆԱԿԻՒ . ՛. կամակիցել . միաբա-
նիլ . միաՁայնիլ . մի սիրա և մի հոգի լինել .
*ՁեՀաս և քաջեք միաբանեցան . գերազոյս
ընդ բարեկաց ՆոյնակցԱԼ (կամ կամակ-
ցեալ) . տուբեաս ընդ հրեշտակին կամակ-
ցեալ . ՈՈՒԻՔ. ըստ ՍԷՔԷ . ԾՂ :

ՆՈՑՆԱՀԱՍ . ա . Նոյնպէս հասուն, ՆոյՆ
օրինակ հասունացեալ . *ՀՆոյնահասս սքո-
տաւսս վարդապետուՆ բերելով . ԲՈՒՂ.ԳՓ.Հ :

ՆՈՑՆԱՀՐԱՀ . ա . Նոյն-բրինակ հրաշա-
լի . *ՆՁԳ մովսէս նախկին Հայելի անճառակ
անմատոյց լուսոյն . . . ևկեալ ոչքունեբ
ՆոյնահրաշՀ կերպին . ԽՈՐ . ԼԲՐՎԼ :

ՆՈՑՆԱՁԵՒ . ա . ՛. ՈՒՆող զնոյն ձև.
Նոյնի ձևով . միօրինակ . Նմանանման . * ԱՐար
զձուկն ձուլածոյ . . . գործ բոլորին Նոյնա-
ձև . Փ . ԲՓ . Է. 23 . յն . τὸ αὐτό , նոյն, խմն
Նոյնպէս : * Կամեցաւ Նոյնաձև չափով և յո-
րինուածով յայրագործել . ՆՈՐ . Փ . 47 :
*Նոյնաձև օրինակաւ Համաչափապէս ի
Հաստատուն երկիր եբանէր . ԵՐԵՄ . Լ :

ՆՈՑՆԱՁԵՒԱՒՄ . ՛. Ταυτοειδῶς .
ՆՈՑՆԱՁԵՒԱՊԷՍ . } Eadem formâ ,
uniformiter . ὁμοίως , similiter , itidem.
Նոյնի ձևով . Նոյնի օրինակաւ . Նոյնաւոր .
Նոյնպէս . *Նոյնաձևաւորաբար առնդեալ պաշ-
տաՁին : Նոյնաձևապէս իմն պատրաստ լով
ածանէին : Մերումն Նոյնաձևապէս Հաւա-
ստեցաց կրից . ՁՀ . ԽՀ . պաւլ . Ե ԵրեսՈՒ :
* Բանիք Նոյնաձևապէս իմաստասիրեալք .
ԽՈՐՈՎԻ :

ՆՈՑՆԱՆՄԱՆ . ի , ից . ա . } ՆոյՆ և
ՆՈՑՆԱՆՄԱՆԻ . ՆԱՑ , ՆԱՑ . Հ ՆմանՆ . Հա-
մանման . Նոյնպիսի . ՆոյնգոՆական . * Մեր աշ-
խարՀիս ծովակք , և այլքն՝ որ յարևելեայս
են ՆոյնՆմանք : Ի մէջՆէ կամ՝ի ՆոյնաՆ-
մանեաց . ԶԻՐ :

ՆՈՑՆԱՆՉԱՆ . ա . ՈՐ իցէ ՆոյՆ Նշանի
իսկն , կամ Նոյնօրինակ իմաչաբարձութԵԻ .
*Վկայք իսաչելոյն՝ Նոյնանչանս բարձմամբ .
Տաղ :

ՆՈՑՆԱՆՈՒՆ . ա . Ταυτώνυμος . Idem nomen habens. Համանուն . անուանակից .
*Եղբայր Նորս ՆոյնանուՆ էր . ՈՈՒ . ՀՔՒ . ի
Ճ . որ ի բոլոն մեկնութԵԻ գրի . *Եղբօրն ՆոՆ
բոս նոյն անուն էր» :

ՆՈՑՆԱՇԱՐԺ . ա . Ταυτοκίνητος . Eundem vel aequalem habens motum . Որոյ
չարժումն է միշտ ՆոյՆ և միօրինակ . *Եւ իբր
ինքնաշարժ և ՆոյնաչարժՈ անչէփաթար ըստ
Ձծափրապէս անՆող կորգին հպատակեք և
զեաչեք . Դ.ԻՈՆ.ԷՐԻ : *ՆոյնաչարժՈ ասէ պատ
այս զչարժումն ՆուցԱ, որպէս անվհատ Նմա-
ՆաԼԹ և անփոխադրելի և Նոյնօրինակ ու-
Նելով . Մ.ԻՓՈ . ԱԲՓ :

ՆՈՑՆԱՑԱՏԻՒ . Տ. ՀԱՄԱՑԱՏԻՒ . *Խոս-
տովանիմք զՀոգին սքՈ փառակից և երկրպա-
գակից Հօր և որգւոյ , Համագոր և ՆոյնաչաՓ-
ոխ . Ս.ԲՒ . ՀԱՆԳ :

ՆՈՑՆԱՑԱՏԿԵՐ . ա.ՆոյնակերպՈ Համա-
ՆաՆման . Համագոյ . *Կատարեաչք ի կատարե-
լագոՆեՆ , Նոյնաչատկերք և Համագոյք .
Վ.ՓՐ. ԷՐԲԲ :

ՆՈՑՆԱՑԻՍ . ՛. Նոյնաբար . Նոյնակի .
Նոյնպէս . * ՆոյնաչԱս Հաւասար գործել
Հնարեացին . ՓԻԼ . ԼԻՒ : *Ջիւրև անգն ձՀնար-
աւորԵԼն միշտ ՆոյնաչԱս խոստովանէին .
Սիոխան :

ՆՈՑՆԱՑԵՐՄՆ , ման , մանք . ա . Որ է
ի ՆոյՆ աբխոգ . ազգական . ազգակից . *ՈՒՔ
քերլեղոքն ասեն , մերձաւորագոյք և մօտա-
սերք են և Նոյնաչատրմանք ՁծոյՀ իշխանք .
ՓԻԼ . ԷՒ . 6 . յորմէ և ԽՈՐ . Փ . 65 :

ՆՈՑՆԱՑԻՑ . ա . ՛. Նոյնակերպ . ՆոյնաՁև . ՆոյնագոՆական . ՆոյՆ և ՆմանՆ . *Ընդ լուսաբրամիչն յաճչաչակեսցուք ՆոյնաՑիալ կերպիս . ԽՈՐ . ԼԲՐՎԼ : *Հոգի Հօր՝
ելոյՆն ՆոյնաՑիալ գիմաց . Նար . փազ : *(Ներ-
քին բանին՝) ազգամաբ յանձն բանական՝
ՆոյնաՑիալ ի նախատակէն տպաւորիլ անան-
չատապէս ըստ նեբքին մարդոյն . Տ.ՈՒՂ :

ՆՈՑՆԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՆոցՆԱՔԱ-
ՆՈՒԹԻՒՆ , ըստ բ նշ . * Ամենայն լեզուս՝ որ
ՆոյնաբանութԵԻ յայլ լեզուս թարգմանիցի ,
միմին առնի . ԿԻՐՂ . ԻՓ :

ՆՈՑՆԱՕՈՒՆԱԿ . ա . Ἴσος. Aequalis , par . Նոյնպիսի . Համանման . Հաւասար .
*ՆոյնգոՆական նման և արուեստս ցուցանել
կԻՐՂ . ՂՀ : *ՆոյնգոՆական օրինութԵԻս միշտ
ի բարձՆեան առաքել . ՑԿ. ԻՀ. ԵՒԷՂ :

ՀՈՒՆԱՔԱՆՈՒՆԱԿ . ա . Ἴσως. Aeque , pariter . Նոյնպէս. Հաւասարապէս . ՆամանապԷս . *Ջառաջինն բար-
բառն զնմանն ամենեցուն ՆոյնգոՆական լա-
կեալ ԻՀ. Է.3: *ՆոյնգոՆական և զԼԹԻ ՆաՀա-
պետացն ՊՆԱՆ . ԽՈՐ . ՁՈ. 3: *ՆոյնգոՆական
կրեալ զմահ և զանՁնեան . ԿԻՐՂ . ՂՀ : *ՆՐ-
կոս ևս ՆոյնպիսիՔ ՆոյնգոՆական եղելոք
(ծնեալք) : Իւրոց ծառայիցն ՆոյնգոՆական
երևեալով : Ինքեան բառաչեր չարի անուասեր.
որ զբնուԹԻՆ ՆոյնգոՆական՝ որպիսի և զնո՛
պահէր . ԼԵՒԻ : * Նա Նոյնպէս առաքինի
ՁնայՀ . . . ՆոյնգոՆական առաքինի . ՈՈՒ . ԻԻ .
Ի.Ա : *ՈՐ ՆոյնգոՆական Հայր ՆոյՆ . և Հայր

մեր. Սէէր. Ե: Նաև օրէնքն զնոյն (սէր) պատուիրէին, այլ ոչ նոյնգոնական. Նահայ:

ՆՈՑՆ ԸՆԴ ՆՈՑՆ. Տ. ՆՈՑՆ:

ՆՈՑՆՀԱՄԱՑՆ. ƒ. Ἐυθύς, ἐυθέως, Ի ՆՈՑՆ ՀԱՄԱՑՆ Ի παραχρῆμα, παραυτίκα, γέτοι. Statim, confestim, subito, e vestigio, continuo, illico. գրի և ՆՈՑՆ ԺԱՄԷՆ. այսինքն ի նոյն ժամին. Ի նմին ժամանակի. անդէն և անդ. Նոյնհետայն. խոկոյն. վաղվաղակի. փութապէս. Նոյն ա֊ րէն. Հէմէն ըստահաճ. Ես ասէ տէր նոյնժա֊ մայն ցմովսէս: Ես հրեչտակ ձայ տատրաս֊ զամբարիամ նոյն ժամայն անդրէն ի տիղ իւր: Ես նոյն ժամայն ընդ վերանալ ի լերոյն՝ առաս ցեղեալ զերկինս: Ես նոյն ժամայն հո֊ գին հանէ զնա յանապատ: Ցարուցեալ նոյն ժամայն դարձան յերուսաղէմ. ևն: Ի նոյն ժամայն հրեշտակը իջանեն ընդ ա֊ ռաջ քո: Ես ի նոյն ժամայն յարուցեալ ի պատուրաստ: Դարձոյց նոյն ժամէն զիո֊ խայուէնն. Նահ. Խր: Ո֊ահ: Բեռ. Ֆէ:

ՆՈՑՆ ԻՆՔՆ. Տ. ՆՈՑՆ:

ՆՈՑՆ ՀԵՏԱՑՆ. ƒ. Ἐξαυτῆς, ὡς ἀν. Vestigio, eodem momento, continuo, mox. որ և ի ՆՈՑՆ ՀԵՏԷ կամ ՀԵՏՈՑ. յար և նման լս. Է վեդիքէ. Ջհետ այնր փութա֊ պես. յետ այնորիկ իսկոյն. անդէն առ նմին. զդէ ընդ. այն ինչ. հէմէն արդբ֊ըդա. Նոքա նոյն հետայն արշաւեցին ի քաղաք մի ամուր. Ի. ԻԻ֊Ի. 27: Ապրդ զաս ակնունեմ արձա֊ կել. որպէս նոյն հետայն զանձնէ առուգե֊ ցիցի. այսինքն իսկ և իսկ ընդ առուգելն. փի֊ լիպ. Ի. 2ՀԻ: Մաածուլել, և նոյն հետայն (կամ ի նոյն հետայն) գործն: Նոյն հե֊ տայն դիմե յաշխարհն պարսկաստինացուց: Նոյն հետայն վախճանի և հերոդէ էս. Խոր. ա. 28: Ի. 13. 25:

ՋՆՈՑՆ ՀԵՏԱՑՆ. ƒ. չ. ա. Τό, τὰ ἑξῆς, ἐξῆς. Exinde, deinde, sequens, sequentia. οἱ μετ' αὐτοῦς, sequentes, reliqui. Ցայնմ հետէ անընդմիջապէս կամ յաջորդաբար. զնեա այնր. հետևաբար. ըստ նմանէ. որ զնի. որ ի կարգին ծնացեալն. Ես զնոյն հետայն լուսաստեղական հանդերձս արկանեն ի վերայ նոցին հրեղեցն: Ես զնոյն հետայն ընծերցմանք լինին հետևաբար: Ես լցորդ է զնոյն բանիւք չարքն գալ անդրէն, և ոչ յորս զնոյն հետայն՝ անցանել: Ես զորս յետ իւրոյն զնոյն հետայն՝ հալոցուեցոյց: Ես զորս նոյն զհետայն նորին յառաջ ածել: Ես որոց զնոյն հետայն: Ամենայնին զնոյն հե֊ տայն կենդանն (այսինքն զնիսակեալ կենդան) զվերակացուԹիւն ընդունել. Դիան. ասէպ:

ՆՈՑՆ ՀԵՏՈՑՆ. Որ ինչ գնոյն ոչ նոյի լինէր. Ցաղագս որ ի խորհրդակացոյն բան, զնի ապա և իւր որ ինչ մտածուԹիւն, և նոյն հետայն գործն. Խոր. ա. 27:

ՆՈՑՆՈՒԹԻՒՆ. Փ. Ταυτότης, τὸ ταυ֊ τόν. Identitas, idem esse. Նոյն գոլն. նոյն իսկ ինքն. Նոյն վիճակ. անդրանազանուԹիւն. անփոփոխուԹիւն. և ՈւրուԹիւն. նոյնպիսի գոլն. ԸնմանուԹիւ (ըստ ինքնեան) զնոյնուԹիւն մա֊ րդոյ պահէ. Փիլ. Ֆ. բան: Ցանշարժ նոյ֊ նուԹիւն յարատևեալ կատարեցեալ: Ես փոփոխումն բարւոյն նոյնուԹիւնն և ծայ֊ րուԹիւնքն: Լոյս միայն և միականի բոլոր նոյ֊ նուԹիւն գերբնական պատճառք: Ցիւրմէ նոյ֊ նուԹիւնն անփոխարինապէս. Դիան: Ընդնու֊ ԹիւՀ առաւել քան ԹԷՀ նմանուԹիւն. Ա֊ րբ. Ե: Տճա և Ա֊ Ֆ: կիւրղ. գանձ. Ե պա֊ րտաւ: Ցհ. խ. Երե: Նոբ. ՀՀ. Ե խ: Ի նոյնուԹիւն ամբողջ պահելով վեր֊ վարս ոչ ի բաց ևգեր. Ան. Բաշխ: Ընդուստ մինչև յայժմ ի նոյնուԹիւն միշտ զաշխարհ պահե֊ լով իւնամեալ. տածէ. Օրինաւոր կրօնիւք

զհաստարակուԹիւն ի նոյնուԹիւն զուգեցուցոյն առնել (որպէս մի մարմին և մի հոգի). Պիտ: Մի եւծ յաղագս նոյնուԹիւն բնուԹեն, և անձինք երեք վասն ամենառատուԹեն. Սարի֊ հանգ: Թէպէտև բազում բազումս գրիցեն աւետարանիս, ասելոյն վասն նոյնուԹիւն խոր֊ հրդոյ և բանից մի են. ապա յայտ է ԹԷ չորքն վասն նոյնուԹիւն ասելեաց մի են. Ոսկ. գաղ: Զի ոչ ԵԹԷ ի նոյնուԹեն միշտ կեալը (կամ կայը), այլ ևս առաւելեալ լիներ ի բարիսն՝ գնալով ի զօրուԹէ ի զօրուԹի: Ոչ յառա֊ ջագիմեալ եւ՝ ի յանգիմանուԹեցն, այլ ի նոյնուԹիւն կացեալը անզգայանալի. Վրփ ասի: Զ էարշաւանացն զփորձ ցուցանէ, և նոյ֊ նուԹ չարժմանէն օդնէ փորձելոցն. Ոսկ. Եբր:

ՆՈՑՆՁԱՓ. և ՆՈՑՆՁԱՓԱՆ. ած. ƒ. Որ ինչ է նո֊ վին չափով. նոյնքան. այնքան. նովին չափ կամ քանակաւ. Ես ի միմեանց են հեռագոյն՝ նոյնչափական. Եբէ. ոփ. Եբի:

ՆՈՑՆԳՊԵՍ. ƒ. Ὡσαύτως. Eodem modo, itidem, pariter, aeque. ὁμοίως, similiter. Նոյնապէս. նոյնաբար. նոյնօրէն. նոյն֊ օրինակ. միօրինակ. նմանապէս. անոր պէս, անանկ ալ. ծա էէղէփ, էէզ, պէր գարէր. Ընդաքն ի քեզ և սքն նոյնպէս կեսցեն: կա֊ ԹԷ հանէ ղմարդ ի սատկ, նոյնպէս և կին անպատմ ի տանէ իւրմէ զայրս. են: Որպէս մահ ի կնոջէ է, նոյնպէս և կեանք. Աբէ:

ՆՈՑՆԳԻՍԱԲԱՐ. Նոյն ընդ վ. Ըստ օրինակի կոզմանցն այնոցիկ տարոնոյ և անդ և նոյնպիսաբար աբաբեալ. Ցհ. յԹ.

ՆՈՑՆԳՊԻՍԻ, սոյ, սեաց. ա. Τοιοῦτος, ὁμοῖος. Talis, ejusmodi, ejusdem modi, similis. Ընծայ զնոյն որպիսութեի. այնպի֊ սի. Համանման, նոյն օրինակ. Աբայ նոյն֊ պիսում ընդհրի սրժանաւորեալ ի նիւռուկ, որպես և Հայրն իւր սրամ. Խոր. ա. 13: Կուլոց, գասացելոց, համարց, և այլոցն ամենեցուն նոյնպիսեաց. Աբէ:

ՆՈՑՆԳՐԱՆԱՐԱՆ. Տ. գրի և ՆՈՑՆԳՐԱՆ. Նովին քանակաւ չափով կամ թուով. Ընդ֊ ինչ ունակին ոլքանարար մինն ասի, նոյն֊ քանութեար և միւսն ևս. արդ վասն զի բազ֊ մաբար ասի սեռ, նմանապէս և ասսակ բազ֊ մաբար ասի. Ածխ. պորփ:

ՆՈՑՆԳՐԱՆԻ. նոյ, նեաց, կամ ՆՈՑՆ֊ ԳՐԱՆ. ա. Ածինքան. հասնչափ, համաթիւ. Նոյնքանեաք ձրագարանօք խորանին աշտա֊ նակն. Սարփ: Նոյնքանեաց շնորհաց և փա֊ ռաց եվս արժանաւոր. Վ յԴԴ. լսաս: Ի նոյն ամիս, և ի նոյնքանիս ամսոյն. Լսար. ձԷ:

ՆՈՑՆՕՐԻՆ. Տ. ՆՈՑՆԳՊԵՍ. Ես նոյնօ֊ րէն յառաջանեցոյն այն պարագաեալ զինջս և զնոցս. Մաթ. իէ:

ՆՈՑՆՕՐԻՆ, կամ Աստղմբօր. Eodem die, eo ipso die. Ի նոյն օրն. ի նմին աւուր. առ օրին՝ անդա֊ պաղ. Հէմէն ծ ԻԻ֊ն. Նոյն օրին հասաս ասցիս զվարձս նորա, և մի մասանիկ արեգական ի վե֊ րայ այնօրիկ. Թ֊ասդ. ԻԷ. 15: Նոյն օրին երկեալ պատմեաց. Ն֊ա. ԻԸ. ա: Նոյն օ֊ րինն իսկ. իբրև ինքնայն զնա անդր, ի տես֊ լենէ օձին սասակեալ իցէ. Աէաղ: Ցհա քանի՞ աւուր . . . յի֊ րմէն նոյն օրին, յա֊ տաբէն՝ և ոչ բնաւ երբէք. Պիտ:

ՆՈՑՆՕՐԻՆԱԿ. ի, աց. ա. Ὁμοιοτρόπως, ὁμοίως Ejusmodi, similis. որ և ՆՄԱՆ, ՕՐԻՆԱԿ. Նոյնպիսի. Ես ընդ քանանացիան նոյնօրինակ իրանեաք վերկացաս ասծ. Նխ. իՀ: Ոչ առաւելեալ և ոչ նուազեալ, այլ մի և նոյնօրինակ է յամենայնի. Ձ: ժ: Ընձեղեցն և առասպելեցեալցոյն անեղ բնութիւնքն՝ ձիաց֊ կերպացն և քիմեռացն, և նոյնօրինակացն. Փիս ֆ. բան: Թէ միշտ նոյնօրինակ է. ոչ է չար, քանզի միշտ նոյնօրինակ՝ բարւոյ է իւր (այսինքն յատուկ). Դիան. ՁԻ:

ՆՈՑՆ ՕՐԻՆԱԿ. Տ. Τὸν αὐτὸν τρόπον, ՋՆՈՑՆ ՕՐԻՆԱԿ. Ի ὁμοία δίκη, ὁμοίως. Eodem modo, pacto; itidem, similiter, ita, pariter, aeque. Տ. ՆՈՑՆԳԵՍ. Ամե֊ նայն մարգիկ նոյն օրինակ մահկանչեն: Նոյն օրինակ կատարեաց զուխան՝ զոր եգ֊ընդ հար֊ սէն: Նոյն օրինակ բնակեսցէ ի Լուբա. Ափն: Իբրև զայս ամենայն լսեր Թագաւորն յա֊ նաց, նոյնօրինակ և նա զերբ զօրան գուսա֊ բեր. Բ֊ագ. Ֆ. 21: Նոյնօրինակ և մեք առ նոսա առնեաք. Եվէց. Ը: Միշտ՝ որպէս և կէին իսկ, նոյնօրինակ և կեցիս. Պիտ: Ցա֊ մենայնան միօրինակ հնազգոլով: Իակ կայք՝ միշտ նոյնօրինակ ունելն, և անփոխանա֊ պէս գոլն յինքեան. Դիան: Ե Մ֊ա֊: Զնոյն օրինակ ծառայք հանդերձ տերայրքը առն֊ ջեալ: Զքայական տեսիլն՝ զնոյնօրինակ քանդակեցին և գլուշեցին. Խ. ծԸ. ԻԻ. Ե ծԸ. ԻՀ: Մէ և ձեզ զնոյնօրինակ գնալ. որպէս և այլ հեթանոսք գնան. Եփես. Ը. ԻՀ:

ՆՈՑՆՕՐԻՆԱԿԱԴՈՑՆ. ած. Ամենայնիւ նոյնօրինակ. յար և նման. Ոչ հնազանգին, ԵԹԷ ոչ նմանագոյնս ինչ օրինակս, և նոյնօ֊ րինակագոյնս ինչ ծնողաց տեսցեն. Կռ. ծԸ. (ըստ այժմու չն. արտաքոյ բնուԹէ, կամ նորօրինակագոյն:)

ՆՈՊԱՑ. փ. Բաս. ամ. Նեղեցէ. կամ֊ գաւորեալ չէքան. միօրինակ գարձ. Ջերմն բորբոսային և անբորբոս՝ սուր և երկարօս֊ ըսուց. Նուսպային և անոսպայ. Մխ. ԻԸվ:

ՆՈՎԱՆՔ. Իբր նուանք, նուք. հար֊ սանք. Νύμφαι. Sponsae. Նովանս ի տուն ի մովաբացւոյն և յամոնիացւոց աշ֊ խարհէն ածէին. Ոսկ. Ես:

ՆՈՎՊՆՏ. Տ. ՆԵԿՏ:

ՆՈՏԱՐ. Տ. ՆՕՏԱՐ:

ՆՈՏԱՐԱՑԻ. Իբր Նօտար, կամ Նօտա֊ գիր՝ երագագիր գրիչ. Նշանագիր. Եւ գրէին զայս ամենայն արագագիր նոտարացի արքային. Բ֊ագ. Ե. 5:

ՆՈՏՈՍ. Տ. ՆՕՏՈՍ:

ՆՈՐ, ոյ, ոց. ա. (երբ. Նաբ. պ. Նէվ, Նա. սանս. Նավա. լտ. Նովուս. գաղմ. Նէվ. յն. Νέος, և գՆՕս. որ է Թ. ԷՆԻ.) Νέος, καινός. Novus. πρόσφατος, recens. Ա֊ ժամս. արդի. մատաղ. դեռաբոյս. դեռա֊ ծին. կլասեր. այն ինչ երկայ կամ գաւեալ. Ներկայ (ժամանակ կամ օրինք), և ինչ մի օտար. անլսուր. չև ի գործ արկեալ, ևն. Ճեփիփ. Բ֊ալ. Էվ. ԼՆՀ, ևն. Մատուցան֊ էիցեք զոչ նոր սեաւան: Ջհինն յերկեաց նո֊ րոյն հանիցէք ի բաց: Տուն նոր. տիկ նոր. կուժ մի նոր. սայլ մի նոյն: Կարովք նո֊ րովք: Ի մոյալ լերինն զնիսայի նորամ: Նստեր գաւԹի ի նորումն: Նորոյ ուխտի: Նորոյ կասկարանաց: Գինի նոր: Ի նոր հանգերձէ: Ի նոր գերեզմանի ո: կամ Նոր սարաած, մատիգ, պատուիրան, օրհնուԹիւն. հոգի. սիրտ: Ընուն նոր: Նոր երուսաղէմ: Նոր երկինք, և նոր երկիր: Նրգելին զերգս նորս: Ի նոր ճաշակսն վայելեցուցեն: Նոր անձրևագ կարկաղ. ևն: Ի լինել նոր մարգ՝ հանելով նոր օրհնուԹի: Նոր պատարագաս֊ ի նոր կիւրակէին. Աբէ: Եգին ի նորում գերեզմանի. Ճ. Ա: Ի հնումն և ի նո֊ րումն գասանեմք: Մի աուիչ է հնոյն և նո֊ րոյս. Եփիփ: Որպէս հնոյն խոստովել ասէր ասծ, և ի նորումս տէրն: Հլսանան է աե֊ րուհական ԹԷ ի հինն և ԹԷ ի նորս յա֊ մենայն ժամ աղօԹել. Խոր: Ջարբուհին որ ի հնոց և ի նոր գրոց: Պատմին ի գիրս՝ ի հնումն և ի նորումն. Նոբ. Երփ: Շ֊ըփ֊: Նոր իմն իւրս արար ցայս. Ջինչ պատճառք

լցեն նոր իրացս. Ոսկ. Ես: * Զաւուրս և ժամս խարե, և զհին և զնոր լուանի: Ի նոր և ի հին լուանի. Կանոն:

ՆՈՐ ՆՈՐ. Տ. ՆՈՐԱՆՈՐ. * Զգիչերն ամեն նայն զմեռաւ ածէին մենքենայել զինչ նոր նոր չարչարանս ի վերայ տառապելոցն հասուցանել մարթասցեն. Ճ. Ա. Ե. 11. յն. παντγίως, omnis generis, ամենապիսի, կամ ազգի ազգի: *Նոր նոր պտուղ բերել. Կոչ. Ե՛. յն. καινότερος, նորագոյն:

ՆՈ՛Ր. ս.) Νεωστί. Nuper. Ա յն ինչ. ՝ ՆՈՐՈՑ.) տե՛ս նոր Նորանց. * Պիւրճա գորաս՝ հինգամեայ լուռե՛ նոր յաշակերտուել՛ եկելոյն սահմանեաց. Եղիշ: * Իբրև նորք էին ժողովուածք ի հրեաստան. ՅՈՎՓ. Ճ. 2: *Նոր նորոգօղ բնութե՛ մերոյ յն ՝՝. այսինքն իբր նորաձեւաւոր յօրինուած. Շար: * Ընձե (յեսու) իբր ի նորոյ սկիզբն կարգաց և օրինաց. Ընդ. պագ: * Զգարեհ գիշերն ասրեցոյց. և ունէր և ձի բաղում, և նոր ի նորոյ փոխեալ և զերծաւ. կէտա. աղէտ:

ՆՈՐԱԲԱՐԲԱՆ. ա. Ուր լցեկ առաջին կամ նոր բարբառ. այն ինչ բարբառեալ կամ բարբառօղ. * Բացեալ զբերանս աղայոյ նորաբարբառ ձայնիւ. Տօնակ:

ՆՈՐԱՔԵՐ. ա. Նոր և այն ինչ բերեալ, ի լոյս ընծայեալ, պարզեւեալ. * Զի զամենեսին արժանիս արասցէ նորաբերն շնորհի ձաւուլճեն. Ագաթ: * Ասակ ոչ գծագրուլճեն ի նորաբեր Թղթագիտուլճեն Հնագոյն ա. հեռասրանի. Թէոդոր. Մոյսագ:

ՆՈՐԱԲՈՂՔՈՋ. ա. Ի հեռաբոլորջ. հեռաբոյս. մատաղ. * Դիհեռաբոյսք՝ ի մօրէ, Նորաբողբոջք՝ ի հասակի. Շար: *Նորաբողբոջ ըմպ բուսովք և ծաղիկք՝ ի վեր վիճեալ: Նորաբողբոջ չուռաւիղը ծաղկեալ գալարեալ գուռաւանն գեղեցկութեան. Վ ք ն. ՝՝՝. Ճ. Ը:

ՆՈՐԱՒՈՑՍ. ա. Νεοφυής. Recens germinans. տե՛ս և ՆՈՐԱՏՈՒՆԿ. Դենգաբոյս. Նորաբողբոջ. Նորատունկ. Նորածին. Էնէի պինդ՝ Նէօբէս, Էնէի փիթան, Նաչէ. * Ա ուաչին քրատնք իմոյ նորաբոյս հոգեյոյս. Խոր. Ճ՝՝. * Լինդ ձեզ՝ և մանկանց ձերոյ Նորաբոյս և ուռուճասունիկ համակաց. Երզն. ՝՝՝:

ՆՈՐԱԳԻՆ. ա. Νεότητος. Nuper emtus, novitius (servus). Ա յն ինչ գնեալ. դեռ գնոց առեալ. Նոր գինած. Էնէի ոռ՝ըն ալէնմըշ. * Տանուտէրք զծառայս նորագինս եղէծ ոչ նահ փութձն, չառնեն իմիք հաւատալիմ. Ոսկ. ՝՝. գիմ:

ՆՈՐԱԳԻՏՈՑ, ի, ից. ա. Նորոգ գաւազան՝ այն ինչ՝ ի ձեռս բերեալ. Նորահնար. ցանկալի իրք անգիւտ. Նոր անլուր. Ջաշակերտուելճ նորագիւտ վարդապետուն իմիք ի ուսուցանել. Ագաթ: Կոբէան: * Նորագիւտ սեղան. կամ օր. Ճ՝: * Ընորագիւտ գաւազակերտս քո (զհաւատացեալ մոգեան) բարեխօս առնեմք վասն անձանց մերոց. Նէրս. Ե: *Նորագիւտ և գեղահասակ ժամանակն սահիպեր առնել այնուհետ: Ջառեղ ծառն առ՝ի քէն Նորագիւտ բանս և իրս. ՅՈՎ. իմ. ա. Ե ԷԼ: *Նորագիւտ ինչ առաւաւելս տիւսեք. Դամասկ: * Նորագիւտ ինչ առանձինաք չաիւել Հաւուցուսին. Պէտ: * Սոռ լատուելալ Նորագիւտ մեղքն անչնչելեաք. Նար. ՃՈ:

ՆՈՐԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Καινότερος, νεότερος Recentior, novior. Առաւել կամ յոյժ նոր. Նորագիւտ. և Նորոյդ. * Նորագոյն տանկարարանք, կամ բանք, բանաստեղծուիք, ձկունք, տուներք, յոյսկանոս: Պէտ Մաթ. Շ. ընէ: Շար:

Ըստ յն. ոձոյ՝ իբր Դեռահասակ, մանկագոյն. և Նորաստեղծ՝ ի հաւատս. * Պատուոն նորագունեին աւանդեր զուսումնական՝ առ՝ի յընտանեցուցանել զանմարմինն բնութեին. Մաթ. ՃՀ: * Ա յս՝ի վերայ նորագունեին՝ ի հաւատս, զի առաւել հաստատեսցին՝ ի սէրն ՈՅ. Խոր:

ՆՈՐԱԳՈՐԾ. ա. Νεουργός, νεοεργής, νεόκτιστος. Nuper factus, noviter creatus, recens conditus. Նորոգ գործեալ. Նորաստեղծ. Նորահնար. անլուր. զարմանալի. հրաշագործ. * Կամ առիւծս սատիկս, կամ նորագործս լի բարկութեաք գազանս անծանոթս. Ի. ՃՁ. 18: Արտեալ նորագործ կազմածօք՝ ի տուն հզօրին. Եղիշ. Ա՛Ա: * Նորագործ իրք, կամ նշանք. աքանչելիքք. Եղիշ. Խոսէր: Կոչիան: Պէտ: Ոսկ. Ֆաթ: *Նորագործ ստաճար, կամ փրկութե՛ ՃՀ: Կաթո: * Նորագործ և ահեղ զօրուն որ հոգւոյն. Նար. յովէլ: իակ Նար. Խ. * Զյոյն կենդանեայ նորագործն աւազանի մաքրարանդ նեւթ ՝՝. իմն, նորածնօղ, կամ հրաշագործ: Որպէս և Պետր. * Նորագործ ՃՁածոյս ձարտարապետեալ զերկիրս երկին արար ՝՝. իբր Ս. Նագործելով. կամ հրաշակերտութե՛:

ՆՈՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Νεουργέω, καινουργέω, γίζω. νεοποιέω. Novum facio, renovo, innovo, res novas edo. Նոր գործել. իբր նոր ինչ հաստել, նորակերտել. նորագեղ. Նոր ինչ առնել արտաքոյ կարգի, կամ անհնութեան. * Զսուտ՝ ի մեղացն ապականեալն ապաշխարութեաքն վերստին նորագործեալ: Զհնացեալ բնութիս նորագործեալ ծննդեամբ: Զսուտն խարխարեալ՝ վերստին ուղղել և նորագործել. Բրս. ապաչխ: Ճ. գ. և ի: *Նորագործել զվերկութե՛. Ածն. Ե Ը. Բարձր: *Նորագործ ՃՁածոյսն Ճարտարապետեալ. արդարև Նորագործեաց, զի վերկիրս երկին արար. Խոր. պոք: * Զարմանալիս հրաշս ագահելիս ընդ մեզ Նորագործեալ Ոսկ. Նոր ՝՝. * Ակրոատեղի տարակուսաբ ապեսից և Նորագործեալք վի՛ մեծին ըսկեղեցի: Զնզոյն վիցն զնորագործեալսն այլափոխաց չառնել. գեման չարժուն (հնար տեղալով) փիլ՝ թռվիլն դնեկութեին Նորագործէ ՝՝. այսինքն Ճարտարի. Մաթ:

ՆՈՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. փ. Καινούργησις, γίαγγμα. Innovatio. Նորագործելն, ինն. Նոր գործ անակնկալ. * Սիրն՝ ՃՁածային Նորագործութե՛, և միւսն՝ հաղորդութե՛ ընտանեգունի գնեալ: Սարկ. ագ. Ե Տարէնէ: Պատճառս Նորագործութեն հնայեալ պատկերին ՈՅ. Վ ք ն. ՝՝:

ՆՈՐԱԳՐԻՒԼ. ն. Նոր գրել. * Ընդհակ և այժմ զնորագրեալսդ (մատեան) ի ձեռաց մերոց. Մաթ:

ՆՈՐԱԴԱՐՁ. ա. Ա յն ինչ գտեալ և ի նոր հաստատ. Նորահաստատ. Նորատունկ. մատուցատունկ. * Նորագտիւ ժողովուրդք. Վ ք ն. պոք:

ՆՈՐԱԴԻՏԱԿ. Տ. ՆՈՐԱՏԵՍԻԼ. * Ջորմանազան և Նորագիտակ իմն աեղւոյն ձնաւագալթեաք. Պրոկ. յոյն:

ՆՈՐԱԶԳԱՍՏ. ի, ից. ա. Որ զգեցեալ և Նոյն կամ զնոյն հանդերձ. * Նորագեղ աբ արժանիք բարձականի. Մ ք ն. ֆ՝:

ՆՈՐԱԶՄԻՒԱՐ. ա. Զուարճալուծ կամ ուռճացեալ Նորոլմիկ. Նորափթիթ. Նորարարուցիկ. ուռդ. և Աբրահաբար. * Նորազմեալ զաւնկք այլն, պրահաս. Ճ. Ի:

Գնի: Շար: * Նորագնաբար գինուելք յաղթող հզօր գոլով՝ ի վերայ ասմանաց իւրոց. Կալենդ: * Նոր արև հարաւ՝ ի Նորազուարճ առաւօտի: Նորագուարճ խնդութիւ բերկրեաց ցնծալով որ եկեղեցի: Նոր իմն աւետեաց բարբառ՝ Նորագուարճ ձայնիւ այսօր գոչէր գաբրիել իւզաբեր կանանցն. Շ. փաշ:

ՆՈՐԱԹԱՓ. Տ. ՆՈՐԱՊԱՏԱԿ. * Զորս խնդրեաց արքայն Նորաթագ՝ ի Թագաւորաց ընկերաց իւրոց. Մ ք ն. ֆ՝:

ՆՈՐԱԹԵՐ. ա. Նոր Թեքեալ. իբր Նորատեղծ, Նորակերտ, և Նորագարձ. կամ Նորատեղ. * Զանկինէն պոյտն տուակի՝ անփորձ և անկերթի Նորատեղք մարդոյն. Եղիշ. ի՛: * Ել զմեզ յիչեցէք՝ ի Նորաթեղք այօթս՝ ի ձեռուս Ա ք ն ի՛:

ՆՈՐԱԽԱՅԾ. ա. Նորոգ խայծեալ. * Ծաղիկք մարգհովեթեանս այդեայ, կամ Նորախայծ վկայական խաղողոյ (մանկունք բեթզե հեմի). Տ. Ի ե ի:

ՆՈՐԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ խնդրե ինչ Նոր ամենայն իրաք. * Քրոջ Նորախնդիր արատ չնչեալ արտաբերեալ զերիտասարդ (զեղբայրն իւրեանց) ... Քրոջ Նորախնդիրք յաուաջ եղեալ վրկչին. Նար. փագ:

ՆՈՐԱԽՈՂՈՂ. ա. Νεόςφαγος. Recens mactatus, amputatus. Նորոյգ խողխողեալ՝ զնեալ՝ գլխատեալ. * Տ ե ա ս ն ե ի ն զնորախողխող գլուխն արեամբ զանգալ Ո՛. Ե՛. 2՝:

ՆՈՐԱԽՈՑ. ի, ից. ա. Νεοτρωτός. Nuper feritus, vulneratus. Ա յն ինչ գնա խոցեալ. * Սաղմոս զՀին վերս բժշկէ անձանցն, և Նորախոցեցին երեգապոյն՝ ի վերայ ածէ զուղղութիւս. Բրս. ազ:

ՆՈՐԱՆԱՆ. ա. Որ Նորոյգ ծանուցեալ է զինն. այն ինչ ծանօթ իմիք. *Նորատաք գոք և Նորածանիք գոայք ձշմարտութեան. Թէոդոր. Մոյսագ:

ՆՈՐԱՆԴԻՒ, ծնի, նայ կամ նիյ. ա. Νεογενής, νεογεννητος, νεογλυής. Nuper, recens natus, novellus, և այլն. Նոր ծնեալ. Նորածնեալ. Նորաբոյս. մատաղ. Նորատունկ և Նորաբուսիս. Նոր ծնած. Նոր նըմած. Էնէի փօղոռ, ինէ, ըաչէ. * Իրինգիւս Նորածին ինչ, մանկանցն յայտարարութիւք՝ լսայն և տղայական: Զատու կամ զիգ ղայմիկ Նորածինն. Պետ. օրէն. Է: *Նորածին մանուկ, կամ ալքատ, կամ Թագաւոր. Ոսկ. Ֆաթ: Ա՛՝՝. պոմ. Զգէ. իթ: Շար: Գնի: Տ ա ղ: *Ա ւաղա նին Նորածին որգիք: Նորածինք աւազանին. Ա՛՝՝. ը՝՝: Գէ. Ե՛: *Ի ռառատան օր սրտիւղով Նորածնացն՝ մանուկին՝ ի տաճարն. Տ ե ա ֆ: Ի ֆ. Ի ա ե: *Առաքեալքն, և աւետարանին կոչումն՝ Նորածին մորգիկ (որ աւազանատն). Արէն. վի: *Ձո՛ զղաւրծացեալ, ի Նորածին յերկրագան յոյնցն իկնալ բանաքր վերկինս Հանգեալ. Տ ա ղ: Պատու էր մեզ Ժողովել, և ի վեր Նորածնաց (կամ Նորածնից) ողբալ. քանզի ի չարն ընձեանան. Ո ա ֆ է ր ե: * Ջհապան աւետիս տալ Նորածնին. Սարկ. փ՝: Ա՛վազ ցնալ լինի իւր առաջին բոյսն, և նրմալ լոպքոջքն պետ և ս կան մնան Նորածնիք. փէ ե ա՝՝: *Նորածնի պատուելի զարմի: Նորաձայն ատանդութիք Նորածնի լուսաւորչ ար մատաց գաւազան տիրալ. Թէոդոր. Մոյսագ: *Ըստ սիոնի Նորածնի Համբակաց հասից խոյասակալ. Նար. Խ: * Մ՝ատրուզն աղաչից և գեսաց Նորածնաց և ուղիղց. փէ. Խ ա ֆ: *Ա՛ա գալ և գոյց հաց Նորածնի. Գր. փ ե ֆ՝:

ՆՈՐԱՆՈՒՆԻ, ծնալ. կամ ՆՈՐԱԾՆԱՆԻ. Նիլ. Նոր ծնանիլ, վերածնիլ ի որ աւազանէ. պրկիցիլ ոյ Հաւատով. * Նորածնեալք ի Հաւատոյ անսխ արբանեան. Նէրս. ՃՁ: *Ա յ՝ի բերք ի վեր

նորածնեալ յորգեգրութիւն ածումն. Հ. Ե: *Զլիծ մեզաց լուծանէ զնորածնելոցս առ զանաւ ի հոգւոյն. ՅՃԲ. Բ: * Վերակոչէ զանձնաւանն, որք ջրով և հոգւով նորածնանին (կամ հոգւով նորա ծնանին) յաշխարհակեցոյց մահ նորա. Զ՚Բ. ԻԲ. Համբարձ:

ՆՈՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. Ք. Նորոգ ծնանիլն, վերածնութիւն. * Որդիք լուսոյ եղիջիք՝ ըստ նորածնութեանն արժանի եղեալ: Ընորհացն՝ որ առեալ է մեզ յաւազանէն նորածնութիւն. Մաղ:

ՆՈՐԱԾՆՈՒՆԴ. Տ. ՆՈՐԱԾԻՆ. Նորածնութիւն. Գնչ: * Զնորածնդ որդին իւր զգեաւոր ոչ կարաց տալ նել ընդ իւր. Կիր. պահ: * Դնա հաստատ նորածնութիւնդ որգիք նորա. Վ՚ԶՊՆ. Ը:

ՆՈՐԱԿԱՏԱՐ. ի, ից. ա. Neotelής. Adhuc perfectus, rudior. Դնա այն ինչ կատարեալ. Թերակատար համբակ. Նորընծայ. * Մեզ և ոմք ըստ մեզ վարդապետքն են նորակատարից անձանց. Դիտ. ՁԵ՚ԱՅ:

ՆՈՐԱԿԱՐԳ. ա. Neολεκτος. Modo electus, conscriptus, tyro. Նորոգ մանեալ ի դասակարգ զինուորաց. Նորընծայ համբակ. սխալուածք. * Ո՞վ ոք ի զօրավարաց այսպէս են երջանիկ իբրև զինուորս զայս անանկ նորակարգ. Նիս. ի Խեզոբ:

ՆՈՐԱԿԵՐԳ. ա. Նոր և զարմացուցիչ կամ ահաւոր կերպարանք. Նորատեսիլ. այլանգակ. այլատարազ. Ունի պէնատպոլիս տեղիս ինչ Նորակերպ գազանուս. Խոր. Ե:

ՆՈՐԱԿԵՐՏ, ի. ած. ա. Նորոգ կերտանել կամ մանել. Նորաշէն. Նորագործ. Նոր. Նորահնար. Հրաշագործ. (յն. ազեսակս.) * Բան նորա արարիչ է բնութեց, և Հաւատարապահ իրաց նորակերտաց: Լինիցի քաղաքդ ձեր՝ Նորաշէն նորակերտ իբրև զանօթ ինչ նոր: Նա զայն զի զարմանաս, ուր այնպիսի ոգեան չէիլ և նուակերտ իրք գործէին. Ոսի. Ե: *Որ երևեցան նորակերտ գաւառակերտին քո (մոգպետի). Եղիշ. Ը: *Նորակերտ քաղաքն Նր: Նորակերտ սիոնին, կամ վերնասանն. Ը. փազ: Ածան. Եիեզ: * Օրհնութեամբ նորակերտ գրոց. Մաշտ: * Թագաւորական նուակերտ զարգարեալ ձորձ. Ոսիփոր: Նկերգեցիս անձ կողպտութիւն իսազարութեամբ նուակերտ (այս. լինքն առձեռն). Մագս. Եիեզ: * Ձիւր նորակերտ հօան. Ը. Վիզ: *Կարի նորակերտ նոյանման մեծապատառ և շնաշխարհիկ գործ էր: Ձի նորակերտ պաշտելիցն երևելոյին: Ոչ ըստ բնութեամբ մարմնաւորաց եղեն իրքն նորակերտք, այլ ի վեր քան զնութեամբն վայելուչական պաշտելիք: Խաչն կանգնեցան ի վերայ նորակերտ գազաթամբայի. Նոսր. ՁԵ: Ոսի. Ս. ՁԵ. 7: ՀՀ. Գ: Կիւրղ. Իս.՝ Իբրև զնիվեմնի կանանչագիզ նուակերտ գալստեան ձեւ ինչ հատանելոյն. Հ. Բ: * Նե այլ կինդանիք պանդանք. և գունակ գունակ, և նորակերտք. Գծմ. պլէս:

ՆՈՐԱԿՍԻՏ. Նոր ձևանգրեալ. Նորընծայ օծութ. * Նա ի իրատ նորակերտ հայրապետին: Նորակերտքն զձեռան ի միմեանս յար գնելով. և եպիսկոպոսն որ ձեռնադրեն օծանել խոյանման. Մաշտ:

ՆՈՐԱԿԵՐՏՈՒՄ. եցի. Ն. Ἀναδημιουργέω, ածսպրյեա, են. * Նորագործել. Նորատեղծել. Նորոգ չինել. Նորոգել. * Օրհնիմս ընծ լուսաւորեցք հրաշագործ խորան նորակերտեալ (պեկեզեցի). Պիս: Ածան. ի պեթբ: * Շարատարեալ ամանք նորակերտել. Ծղ. Ղէտ: * Ի յարուցեն ամենեցունց նման հրեշտակաց և որդիք ոյ նորակերտին: Եղեւեալ Ճարտարապետ հաստիրէն եղեկամաց ի սակս նորա կենալ զարարածս. Ջ՚Բ. ԼԲ: * Նա ի նմանէ վերստին ծնիցելոց և նորակերտելոց հոգւով. Մաշտ. Եիեզ:

ՆՈՐԱԿՆԻՔ, և ՆՈՐԱԿՆՈՒՔ, ի. Նոր միրուկ, և գրոշմեալ, և ձեռնագրեալ. Նորածնեալ. Նորընծայ. * Զնորակնիք յաւուր ամեն մերձ առ բեմն կացուցանել: Հեղգով զնւն ի վերայ նորակնիքին և ջրոյն. կանն: Լսոփ. ծ: * Ոգի ջուանէ զնորակնութեան որպէս զրարեկամս և զեղբարս. Նիս. Խազ: * Մկրտեցին զնա. և նորակնութեն ճնսիս, ևն. Վ՚Բ. Հց. Ե: Խոկ վանայ. Հց. * Երամ աղաւնեացն՝ նորակնութեք աւազանին ու. իսկ յոգն. նորակնիք ու: * Նորահնութեք քահանայ զաղօթս պատարագին ասէր. Հ. ՅՆՎ. Ք:

ՆՈՐԱԿՈՁ. ա. Ա յն ինչ նոր կոչեցեալ հրաւիրեալ. Նորահաւատ. * Բազմօրեցուցանէ զանդամանիս իւր. այս է զնորակոչ ի հաւատն. ԱՔ. Ք:

ՆՈՐԱԿՏՈՒՏ. ա. ն. Նոր կատանս կիրալ, կրելով. Նորանոր կատանք. * Նորահատս ծանակեցաք յաշխարհիս յայսմ: Խոր. Ք. 23:

ՆՈՐԱԿՐՕՆ, ի, ից. ա. Νεωτεροποιός, καινότομος. Novator. Նոր հրնից գասակ կամ հնաեւոզ. որ առնէ նորաձեւս ինչ. * (Ընտ քեալք իբր) խռովիչք և նորակրօնք ամենայն ուրեք բամբասեին. Ոսի. ն. Ք. 8:

ՆՈՐԱԿՐՕՆՈՒԹԻՒՆ. Ք. Նորաձեւութիւն, կամ նոր կրօնք, ազանգ. այլափոխութիւն. Նորափոխութիւն, որպէս καινοδοξία. այլ ի հետարակ յն. գրի καινοδοξία, որ է սնափոխութիւն. * Հնարագիտութիւն կուռց... նորակրօնութիւն մարգեան եմուռս յաշխարհս. Ի. ծԲ. 14: (այլ ձ. Նորակրօնաւորութիւն, կամ նորկրօնաւորութիւն)

ՆՈՐԱՀԱՒ, ի, ից. ա. Նոր հաստեալ. նորեկ. և Նորոգ հաստնեացեալ. կանխահաս. Նորաստուն. առոյգ. և վազահաս. յանկարծահաս. և Նորահասակ. * Եթէ նախ քնաչեալ իցէ, և եթէ եկ իսկ Նորահաս. Գազապ. ՀՀ. ի: * Մի ուսել ի Նորահաս անկոց. Կնչ. զՔ: * Ո՞վ պատմեսցէ սեառն իմում զնորահաս մահ ձեր. Ճ. Ա: * Կատորիցէք ասէ անաղարիմ զնորահաս մանկունն. Շար:

ՆՈՐԱՀԱՒԱԿ, ի. ած. ա. Νεοήλιξ, ηλικία νεαζούσα. Juvenis, juvenilis aetatis. Մանկահասուկ. Ծաղկահասակ. առոյգ. տղայ. երիտասարգ. Նորահասակ մանկանցն խոսել ևս, և ծերք և. ապրյք ի միասին երգեցին: Նորահասակ տզիկունք: Ընտրեալ ըղդեզիկան և զնորահասակն: Գազա և արդժան է Նորահասակացն խնգալով և քաջալերք յօժարութեք զատութիւնն զկրօնս յինչն բերել. Տօնա: Ճ. Ա: Ածղ. Ք. 2:

Նե իբր Մանկական, երիսպասարգական. *Յամենեցունց ի քաց կոչեալ ի նորահասակ տղորութեց ու. յն. յոր նոյն հասակաց բերի. Նիս. ի օգան:

ՆՈՐԱՀԱՍ. ած. Νεοτμήτος. Recens decisus. Նորոգ հասեալ. այն ինչ կտրեալ. * Նորահատք գոլով, և ազգակից պտղոց և գալարաց. Գազա. փխ:

ՆՈՐԱՀԱՐՄՆ, սին, առնք. ա. Φ. Νεόνυμφος. Nova nupta. Նոր հարսնացեալ. Նոր հարսն եղեալ. Նոր հաս. Եկեր Եելին. Իբրև զկին նորահարսն՝ մեացեալ յայրուքեն: Ոչ կարքեր յիշել անգ կին նորահարսն զսէր ինձ ասէր: Նման ինն էր նորահարսն կնոջ: Նորահարսութք յարանց բաժանեալք: Նկեզնիք մեր իբրև զնորահարսն զարգարեալ. Լսոս: Ոչ ընգ հեշտութեցն կապեցաս նորահարսին, և ոչ ի սառցուածոցս ագարակի պատաղեցաս. Սկնս. Ի լք: * Կին նորահարսն. Նրզ. Տգ:

ՆՈՐԱՀԱՒԱՆ, ի. ից. ա. Νεόπιστος, πεῖθής, νεοκατήχητος. Nuper ad fidem veniens, recens institutus. Նորոգ եկեալ ի մր հաւատս. Նորագարձ. Նորատունկ. Մատաղատունկ. * Մատաղատունկ ասս ոչ ըզբ մանկութենէ ասէ, այլ զնորահաւատսն. մի ասէ զնորահաւատսն յաւագ ինչ իշխանութենէ ածիցէք. Ոսի. ա. փխ: * Զարհուրեցուցին զնորահաւատս մարգեանն: Զնորահաւատսին ասէ: Դուք նորահաւատք էք: Զնորահաւատսն գաւիթ ըմբռնեալ խոյանէր. Ագաթ: Սահակ. ար՚ԶԱ. Գ: ՁՀ.ԱՒ: *Դատեալ առ ափիճն զնորահաւատսն ասէ. Մեբ. ծն:

Եւ Նորընծայ ի կրօնաւորութենէ.* Ջի մի զայնոսիկ՝ որ նորահաւատքն են, զանգիտացուցից. Եփես. Ե:

ՆՈՐԱՀՆԱՐ. ա. Նորոգ հնարեալ. Նորագիւտ. Նորագործ. Նորաձև. *Նորահնար իմն չարի գասակ եղեալ. Երբ. Ը:

ՆՁՐԱՀՐԱՇ, ի, ից. ա. Παράδοξος. Inopinatus, admirabilis, mirus, excellens, egregius. Նորութք հրաշալի. Նորահնար. անակնկալելի. հիանալի. հրաշագործ. Խելք դարս՝ վէր. աՀայիկ, հիմհիմիլ. *Աքանչացուք ընգ նորահրաշ յարուքենն զազարու. Մաթէր: Նանայ: *Նուահրաշ անսկատար յարութենէ քո ասէր: Նորահրաշ պատկառ: Ի նորահրաշ հաւատոյ հաս. և այլն. Ըստ: *Ահա իմն յայտնի նորահրաշ անաւրէն. Եղիշ. Դփ: *Կենդանի ոմն նորահրաշ Նորահրաշ և գերապայծառ և ասնս. Խոր. Ք. 33: և Հոխիս: *Նորահրաշ ցնծութ. Պեփր. սխն: *Զարթիր եկեղեցի ի նորահրաշ հանգիստս. Լիմ. փզ. հրէից: *Ի նորահրաշ ուրախանիկ: Նորահրաշ շուշան վերաքաւեալ ի փշոց. Տազ: *Ի նորահրաշ հիւսոյն ընդունելութ (աքրահամաձ): Նորահրաշ Հոխոսք: Ի նորահրաշ հանգրստարանին. Պիփ:

ՆՈՐԱՀՐԱՇ. ա. Նոր հրաշիք լուցեալ աչագին բորբոքմամբ. * Ահա այժմ նորահրաշ առջորեցաս բոց. Թէոփր. Մայրագ:

ՆՈՐԱՁԱՅՆ. ա. Καινόφωνος, ξένος, ὀν. Novus, insolens. Նոր իմն բարբառեալ. անլուր. օտար. *Խոստրեալ ի պղծոց, և ի նորաձայն բանից. ա. փխ. Ը. 20:

Գ. Իբր Նորաձայնութ. * Ալիք զինչ նորաձայն է, զոր պատմեցաքս. Կոլ. ծԲ:

ՆՈՐԱՁԱՒՑՈՒԹԻՒՆ. Ք. Καινοφωνία. Novitas vocum. Նոր բան և վարդապետութք՝ անլուր և օտար և մոլար. * Որք զՀնմարութենն հեւքեալ ձեռնարկեցին զբարզրութենն, իւրանց հերձուածովքն վնասաձայնութեն ծնան. Ոսիփոր:

ՆՈՐԱՁԵՒ. ա. Καινότμητος, καινότερος. Novus, insolens. Որ ինչ է նոր ձեռվ. անասվոր, անկարգ. Նորակերպ. Նորագիւտ. Նորաձև. Նոր և վայրագազգ. * Կործանեաւ ինձ ... զնորաձև ամբարշտաձեւութենն. Նոր. ա: * Աստւածութենն նորաձև աւանդութենց ոչ ապ ապեղի: Ջինչ էր պատուիրանն այն. յայտնի գիւրացս, եթէ այլ ինչ նորաձև. Ը. Եղիշ:

ՆՈՐԱՁԵՒՍ ԱՌՆԵԼ, կամ ՁԵՒՆԵԼ կի ՆՈՐՈԳԵԼ կամ ԳՐԵԼ. Καινοτομέω. Res novas facio, ևն. Նորաձևութենի ի վեր հանել. օտարոտի բանս ի մէջ առնել. անասվոր կի հրաշալի ինչ գործել. ածս և ՆՈՐԱՁԵՒԵԼ. *Նորաձև ինչ առնել. Նորաձև ինչ ընդգեմ Ճշմարտութենն ձևեի: Ջի Հե զկոյսն արկեալ եր յայրագահանին, այնպես Թաւեր՝ եթէ նորաձև իմն նորոգիչք. Նա որս. ի: Սեբեր. Ք: Ոսի. ն. ա. 2: * Ոչ նորաձև ինչ գրեմ ձեզ. Սարգ. ա. չԿ. Ք: Իակ Ասիս. յայտն. *Նորաձև առնեն բնութենէնքն. ած՝ մարդ լինի ու. իմն ըստ յն. նորաձև առնին.

կամ Նորաձևին :

ՆՈՐԱՁԵՒԵՄ, ևցի. ն. Καινοτομέω. Novi aliquid in medium profero, innovo. Նորաձև առնել. նորանոր իրս գործել. նոր բաներ բերել. այլափոխել. *Ո՛չ նորաձևել, և ոչ խորհել. Գլաթ.օրին. ԹԷ:* Զվաղնջուցն առ վերուստի Նորաձևել. կանան: *Եւ եթէ ինչ Նորաձևել յանուանն յայլագա յայտնուէն վէտ. ԱՓԷ. յայտ: *Որք Նորաձևէնն զհատուստս (մոլորութիք): Զի կանգնեսցէ որոց ի յերկրին գյարուեցին. զոր և ինքն Նորաձևեաց մարգոյս բնութ. Պետաս. ԼԹ:* Ա յայր յերկրի Նոր երկինք Նորաձևեալ բանն ած զորավոր կուսին: Նորաձևեալ շաւիղս Նոր. Ճ. Գ: *Ընկալեալ զՆոգի և զմարմին, և Նորաձևեալ զհատնուած բնութիցն անձառապէս կատարեալ ածուքեն. Օգր. կԹ:

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԱԾ. ած. Որ Նորաձևէ, այլափոխէ. *Զընտրեալն յորովայնէ (զԵ.Մարր), զմայրական բնութիցն զնորաձևելիցն. զարձակոյն ամէնութիճ. Ճ. Ժ:

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Καινοτομία, μεμα, τὸ καινότερον. Innovatio, novitas, rerum novarum molitio. Նորաձևելն. Նոր ինչ անասովորակամ օտար. այլափոխութիւն, Նորութի. *Ի սակս անուանց ինչ Նորաձևութեան. Պղատ. օրին. Բ: *Իմանալ Նորաձևուիս առաւել արտաքոյ քան զգլոց. ԱՒ. ԺԲ: *Կամիմք ուսանել, զինչ է Նորաձևութի յեկեղեցւոջ: Ոչ զպէտ զնորաձևութին. Ա՚՚ օրս. Ե: *Ամենայն օր և ժամ և ամէն քեզ Նորաձևութի. ՁԳ. Խ. երս: *Նորաձևութե իրս հատարին: Նորաձևութի Թուի Տարցն պէշ Հրամանացն հետևուլու Թիւնս. Խոսր: Լ.Ք. պրք: *Նորաձևուն բնութ կարի Նոր. Ճ. Գ:

ՄԻՐԹ՝ Նորակերտութի. Նոր յօրինուած՝ կազմուած. *Ազաքեաս գյայլութական զօրս Նոր Նոյին *ի ապատուրեան Նորաձևութեանս այսորիկ • Մագս. խոյշերնէ:

ՆՈՐԱՃԱՃԱԿ. ած. Ուռնոյ զճնաչուկ ինն Նոր և օտար. *Նորաճաչակ կերակուր պա արտատեսեր զղտուսարգին. Խ. ՃԷ. 2: յն. Ξένος. Peregrinus. օտար:

ՆՈՐԱՄԱՐՋ, ի, ից. ած. Նորամարժ. Հանրակ. *Ես սա ընծայ՝ առ զ ինն և փառս, Նորամարզիցն՝ որ *ի չահասս. Կրպ. ոփ:

ՆՈՐԱՄՈՒՏ, մաի, ից. ած. Նոր մուտքն *ի վիճակ ինչ. Նորընծայ. *Որ արդ և Նորամուտս չտասնաք. Ճ. Ի. ած. ԱԱ: *Ձնուսայ չտալ Թէ Նորատնին: Նորամուտս միանձնաք բուռն Հարցեն զՆորատնգուԹէ. Նորամուտք *ի կրօնատարս. ՁՃԲ. ԻՃ: ՆԷՀ: ՄԽ. ած:

Եւ ֆ. իբր Նորաձևուն. *Բազում ինչ Նորամուտս Նորոգելին. ոչ սակաւ ինչ Նորս մուծանելին, Նորամուտս իսկ մուծանելին. Ոսկ. Յ. Ե. 26: *Բազում ինչ Նորամուտս արարին քահանայքն. Նրբ. Ծգբ:

ՆՈՐԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Νουμηνία, ἱστορμηνία. Novilunium calendae, supplicationes menstruae. Նոր ամսնորին լուսնի. ամսագլուխ. ասն *ի գլուխս ամսոյ. կապանգ. *Ամսիկք *ի քաղաքսայ (ՀԷԲամսոսայ) ասնս առնեն միանգամ յամիսն յորս ածեն Նորամուտ Թուելով: *ի միում (այսինքն յառաջին աւուր) ամսեանն պակասուսց չուր յերկրէ. Նորամուտիցն պակասութիւն լինի ջրոյն: Ջասնան Թուէ. զնորամուտն, զոր փղովք նշանակին. փիլ:

ՆՈՐՈՑ. կամ ՆՈՐՈՑԻՆ, և ՆՈՐՈՑԻՆ. Νέος, καὶ νεος. ած. Տὸ, τὰ ἐκείνου, αὐτοῦ. Quod illius est, quae ejus sunt. Որինչ է Նորս. իրք Նորս. Նմանիք Նորս. (ուրականն յուզ. գէր. ՚ւա. և ասոյականին Նորին.) *Որ Նորոյն Տայր է, Նայն և մեր: *Նորոյն լոյս միայն է անփոփոխ: Զեր անուանքդ, և ոչ Նորոյն: Իմ բառս քաղցր է, և ոչ Նորոյն: Որոյ անուն՝ Նորայն և աորայն մի է: Որ ոք ունիցի յինքն զքեզ, ունի և զնորայն զամենայն. Խոսր: Ճ. Գ: Վրթ. հդ: *Ազնուականագոյն կամ լաւագոյն քան զնորայն: Զամենայն զնորայն: Ընտանիք օտարին՝ Նորայոյն ցանկանայցեն: Եպէին: *Զնորայն իւրովքն տուժեաց կրեց տաժանմամբ: Ոչ ևս *ի Նորայոց անսէ. ինչ կրեացէ: Աստի վտահուԹիք զնորայն: Պօղոսի նմանի, և Նորայոցն հոգւով. Նրբ: *Զինչ նման իցէ տրա մահս Նորայոյն (կամ Նորայոյն). Կ՚ԻՐԴ. ՖԳ: *Հալորդեցայց Նորայոյն (բարեաց): Ոչ զնա ետես, այլ *ի Նորայոյն ինչ: *ի Նորայնոյն ձնձաղնչից. Ա՚՚ օրս. Ե: Դիմ: *Զի եթէ *ի քումմէն ինչ երկնմիցես, *ի Նորայոյն հաւատասցիր ուսանել Ոչ եթէ նա ինչ կարօտ մերովքս իցէ, այլ մեք սմինևին Նորայովքն: *ի Նորայոյն տաս, որպէս զի գուս օգտեացիս. Ոսկ. Ֆբ. Ե. Կ՚՚: *Ըստ իւրոյն բնութ անձաղորդ է Նորայոյն ախտից. Պօղոս. Ե: *Ոչ նա կարօտ մերոյ ծառկանց, այլ մեք Նորայնոյն: Նորայնովքն կամաք էքս զհատատուԹի ունին: Ոչ հաղորդ լինելով իւիք Նորայոյն բնութեան: *ի Նորայնոյն առեալ զնիւթ մերոյս գովասանութ. Նէս. երփ: Կ՚ԻՐԴ. գոխ: Պօղոս. յոհ: *ի Նորայնոյն ձառակեզ. Լ.Ք. ած: Ա.յաքիկ մերոյսն, իսկ Նորայոյքն և որ *ի Նորոն բանիցն քաղելերեալք ևն. Խոսրվեի:

ՆՈՐԱՆԱՄ, ոյց. ե. Καινόμαι, ἀνανεόομαι. Innovor, renovor. Նոր լինել. Նորոգիլ. *Անհուաց անհիցին զքան պատուբանին, որ *ի քո Նորացաւն. Աբգ: *Նորոգելն՝ զհինացեալն և զսպատկանեալ մարթինոց Նորանալն անատկանութեամբ ցուցանէ. Խոսր. (տպ. Նորոգանալ): *Նորանայ երկին, և Նորոգիլ երկիր: Նորոյ երկնից Նորոյ երկրի, որք Նորանան. Ոսկ. Նէս. Շ. Խ՚ եղ: *Նորանալոց են Նորոգութիք հոգւոյն: Մաքրութիք աւազանին Նորայնի: Զհինս և զպատկանելիս մաքրել, մինչև են Նորացեալ Նրբ. Ֆբ: *Դառնալն յաւղուել է Նոր մկրիկ, և Նորանալ. Մ՚ԻԲ. ած:

ՆՈՐԱՆԱԼ ԼՈՒՍՆԻՒ. Նոր ծնանիլ լուսնի. Նորիւ: *Արեգակն *ի լուսնին Նորանալն խաւսիս: Խաւարտումն արեգակին լինի *ի Նորանալ լուսնի. ալ ընդգէմ անցանէ. Վ՚ԱՒ. հդ. Ա ֆոբնֆ: *ի Նորանալ կամ *ի հանանալ լուսնին ջուրժէր. Երզ. Ֆբ:

ՆՈՐԱՆԿԱՄ. ած. Նորոգ նկատելագ ծագրելով գրոչմեալ և չնաչանկատ. Նրբ ասի զամենայն ածելին դիս վերսոյն յիշել, և ուսանգել հրեից Նորանկար երբայեցոց նշանագրաց. Կ՚ԻՐ. ԽԸ. ած. (այսինքն *ի ձև առաջ քաղդէացւոց, փոքր ինչ տարբեր *ի մովսիսականէն որ կայր առ սամարացիս:)

*Նորանկար խոտոյ հորդոյ՝ տատաւարին չօրն հաւասոյ. Գնդ:

ՆՈՐԱՆԸՆՆ. ած. ֆ. Παράδοξος, παραδοξότατος, ξένος. Inopinatus, inexpectatus, admirabilis, peregrinus, alienus. τερατώδης, monstruosus. Ֆάσμα, spectrum. Նորահրաշ. Նորատեսանէլ. հրաշափառ, անսովոր և օտար. անկարծելի. այլանդակ. անհաւոր կիր զարմացուսիչ. Նոր իմն. *Նորատեսան մնչ: Նորանչան արտասուկ ահէր զՀաւատածոյ քո: Նորանչան ինչ ցուցցէ աեր: Ոչ ինչ Նորանչան զարհուրելացուսցանէր: Ոչ Նորանչան: Նորանչան և բան: Նորակերտ Նորանչան հնաչնորհիկ գործ: Ընտանգ Նորանչան. Ոսկ. Ֆբ: Նսս. երս. ած: Ճ.Փ: *Զաաղատածն (զատեզծուին մարդոյ) Նորանչան իմն ընծայեցուցանել, Լև առեզծ ոյսպէս անձ ոք, և փչեաց չունչ կենդանի՝ որպէս Թէ քեզ ասեաց՝ զնորանչանդ *ի քեզ սեռանելով ձևացուԹի. ՁԿ. խ. երս: *Նորանչան գործ, կամ պատիւ, կամ պատուհաս, կամ Թագաւոր. Լփն: ՁԿ. կԲ: Լսոփ: Գնդ:

ՆՈՐԱՆՇՈՅԼ. ած. Լրջ Հրաշանշոյլ կարի լուսափայլ. *Ծագեաց Նորանշոյլ փայլումն աՁի նշանիս. Նսս. խլ:

ՆՈՐԱՆՈՐ. ած. Ձենիշյան. Novus, peregrinus. Նոր նոր, Նորակերպ. օտար. անսովոր. *Բազում Նորանոր չարաչար ցաւս յայլոց մարմինս ատնջանաք Տասուսցանէք. Բ. Ի. Բ. 6:

ՆՈՐԱՆՈՐՈԳ. ած. Ամենևին Նոր. անտես և անլուր. ՁԷՔ ԷՔՒ. *Նոր ահսիլ աեսաք՝ Նորանորոգ Հրաշալի (*ի Թարգ). Շ. փաղ:

ՆՈՐԱՉԱՒԻՂ. ած. Նոր և անսովոր ընթացիկ, ոճով, կերպիւ. գեղեցիկ. *Նոր են աեսիկք, Նորաշուիղ խորհուրդ յայտնել. Շ. փաղ: *Յովհաննէս գրեաց զկեր աեսեարանն՝ Նոյնաշուիղ ածաբանուԹ հրեղինաց և հոգելինաց դասուց. Վրդն. ասԹփաղ: *Ուրսա լեր հնձան Նորաշուիղ քաղցր և անոյշ բաժակաւն լցեալ. Գնդ:

ՆՈՐԱՀԻՆ. ած. Նորոգ չինեալ. Նորակերտ. *Եգին *ի Նորաշէն եկեղեցւոյն. Վրթ. հդ. ֆԹ: *Նոյնպէս լինիցի քաղաքդ ձեր Նորաշէն Նորակերտ իբրև զանօթ ինչ Նոր. Ոսկ. Ես: *ՀասատատուԹեան և Նորաշինին Թեղեա *ի միոչէ իսկ որատնեսկ կործանիցին. Ոսկ. ած. ֆԿ: Իսկ Վրդն. պմ. *Ի գլուչէն, որ Նորաշէնք կոչի ասխնա իբր Նոր գիպ. ԷՔՒՔ ԱԷօյ:

ՆՈՐԱՊԱՂ. ած. Նորոգ պատալ. այն ինչ սասուցեալ. *Գայ *ի միս կողմ պան գաս գեսոյ, գասանկ չնս Նորատալ. Պմ. ազԷս:

ՆՈՐԱՊԱՃԱՌՅ. Տ. ՆՈՐԱՃՈՒՐ. *Պատմեք այժմու Նորապատմիչ բանիս. Մ՚Ե. ածպ:

ՆՈՐԱՊԱՏՈՒՄ. ած. Նորոգ պատմել, կամ պնոր իրոց պատմող. որպէս Նոր կոսկարանն, կամ Նոր մատեան. *ի Նորատատում գրուելն պնոյն չարադրութիւն վերառեալ է: Ա.յս *ի հնապատումն տատան վերատատեալ է, այլ ոչ *ի Նորատատում չարագրութեն. Թէոդոր. Տայբ:

ՆՈՐԱՊԱՐԳԵՒ. ի, ից. ած. Նորոգ պարգևեալ կամ պարգևիչ. *Նորատարով և ընորհ ածութեն: Աչակերտքն աեհատարս Նրչք Նորատարգև (կամ Նորատարգիք) կոտկատանաց. Ածք:

ՆՈՐԱՊԱՒՍ. ն. Նոր. Նորոգ. *Ազան վարգապետութեան՝ զոր ատնն Նորատկս յանձաց Լուսատց, և վատն օրհնութեան. Նսս. պմ. Ֆ. 17:

ՆՈՐԱՊԱՍԱԿ. ի, ապ. ած. Նորոգ պատկաւալ. Նորաձագ. այն ինչ Նոտատալ յաճոտ Տայրապատական կամ Թագաւորական ևն. *Մատուցանէր ատպ վատական արքայական՝ Նորապատակ Տայրապատին. ԻՀ. Ծ՚ՈՒԼ:

ՆՈՐԱՍԱՆՅԻԿ. ած. Նոր ատսգնալ բարբառալ՝ ուխալ՝ նաագնալ. *Լուսարար գայս բան Նորատսգնիկ, և օրհնութեի Նոր. Նոր. յովՀԷՔՅ:

ՆՈՐԱՍԻՐ. սիրի. թոյ. ած. Սիրոյ Նոր բանող կոյս. Նորոյ սկսեալ սիրել կի՛ սիրել. Նոր սիրելի և ալալ. *Որ սպէ եւ Նոր ամուսնութիւնք *ի միմեանս Տասնալ Թէպարեց ուրախութի: Նորասէր առաքատաւիցն. Ֆ. Ի. Ֆ. 5: *Չպէր ուրսա առնէ զոչ յաղագս ուրախութեան գագարակաց, կամ լծոր և զանց, և կամ Նորասէր կնաս. Նրբ:

ՆՈՐԱՍՆՈՒՆԴ. ած. Նոր սնեալ. որ դեռ *ի սնունդս է. մատալ. *Չալսածելով *ի փարախ Նորասնունդ քո բանաստ սխա

բաց. Ոխ. ա: *Տուր ընորհ այժմ շինուած ծոյ նորատունդ որդւոց սիոնի. Երե. ա:

ՆՈՐԱԱՏԵՂԻ. ա. Նոր առեղծուած. նոր բակերտ. Նորագործ. և Նորահնար, յօն դեալ. "Նորագործք (դուք արարածք) ընդ նորատեղծիւս (ագամա.). Պիս: *Լմնամբ ձրկանցն 'ի յուռկաներն, և նորաառեղծ ձուկն 'ի կրակին: Ոչ 'ի յերկրէ յօդեալ մարդկան, այլ նորաառեղծ ստծական: Եւ նորաառեղծ հաց առնելով. ձուկն 'ի կրակին խորովելով. ՁԸ: *Նորաառեղծ տարաբնութիւն առաջի մեր արկեալ. Մագ. յիշ. հանուլ:

ՆՈՐԱԱՏԵՂԾԵՄ. եցի, ել. Ն. Նոր առեղծանել.

ՆՈՐԱԱՏԵՂԾՈՒՄ. ծ. Հնձանել. վերըսպին առեղծանել. Նորակերտել. *Որ ըստ բնութիւս մարդկային՝ նորաստեղծեաց վերըսպինն. Գնչ: *Ի բերանոյ ձկան նորաառեղծ սաթերս. Շ. Ինվ: "Նորաստեղծեալսն յաստեղիկ' ի սկզբանէ գերկինս երկնից. ԺՏ:

ՆՈՐԱՄԵՐԱՆՁ, ի, ից. ա. Παράδοξος, καινός. Novus, et admirabilis. Նոր և աքանչելի. Նորահրաշ. հրաշափառ. Նորանշան. Նորակերտ. *Նորաստքանչ ձանաւոպարհ, կամ սաձար. Իմ. ծիր. 5: ա. Եղէ. Ը. 9: *Նորաստքանչ հրաշք կամ նշան. Նահաց: ՃՃ: Ուռդ. ա. 1: Շար: *Սաստիկ և նորաստքանչ պատիւրազմ. Ոխ. ՛Ա. 2: "Նորաստքանչ լուսաւորչաբաք. Շար: "Նորաստքանչ յայտառնեան յաչխարհի Թողու. յիշատակ: Ո՞ոչ զարմանայցէ ընդ նորաստքանչ լուսաւոր պայծառութիւն: Նորաստքանչ տեսութիւն ցուցաս աղանին (՛ի) յորդանան 'ի վերոյ ասձն բանի: Նորաստքանչ նշանագործութեանցն գիտութիւն. Պիս:

ՆՈՐԱՄՐԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. Գ. Նորաստքանչելիք. Նորահրաշ տեսիլ. *Տեսանելս նորաստքանչութիւն աքանչելի. Ճ. Գ:

ՆՈՐԱՒԱՐԺ, ի, ից. ա. Ընդ ինչ վարժեալ. Նորամարզ. գեռակիրճ. *Ձի ոք նորավարժ. ՁԿ. իմ. ոք:

ՆՈՐԱՏԵՍԻԼ. ա. Ξανίζων. Novus, et peregrinus. Նորակերպ ինչ՝ չև ևս ասնաեալ. *Կոտորել 'ի նորատեսիլ (կամ 'ի նորանշան տեսիլ) տանջանաց. Ֆ. Ղ. Ի. 3:

ՆՈՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Նորատեսիլն գոլ. Իակ 'ն. Խ. *Ձևս գիրազային նաքիւագիծ նորատեսուէնն գիտանալ ո. գուցէ և 'նորա տեսութիւն:

ՆՈՐԱՏԻՐ. (եզ. և յոր.) ա. Տ. ՆՈՐՈՒՀԱՍԱԿ, և ՆՈՐՈՒԹԻՒ. *Պատուիրի գերկնային ծաղիկ մանուկն, և նորատիւք արքային. Ածղ. Ֆ. Յ: *Որ 'ի ամէդ նիշակին կամակաւ օրք' նորատիք. Խոր. ա. 12:

ՆՈՐԱՏԻՒՆԿ, անկոյ, ոց. ա. Գ. Νεόφυτος, ον. Recens plantatus, neophytus, nova planta. Նոր տնկեալ. Նորաբոյս. Մատաղատունկ. և Նոր տունկ. ԷՆՆ ՓԻՓԱՆ, ԷՆՆ ՓՒՓԻ. *Ի հնոյ ջոյ ծաղիկսի, և պատացէ հնունդս իրրև զնորատունկ: Որդիք քո որպէս նորատունկ ձիթենւոց: Որոց ուսուերք իւրեանց որպէս նորատունկ հաստատուն են 'ի մանկտելն իւրեանց: Մարդն յուրախ նորատունկ սիրելի: Պահել զնորատունկ գործոց ձեռաց իւրեանց 'ի փառս. ՅՐ: Սղ: Նա: *Նորատունկ լուսատան. Շար: Տաղ: *Նորատունկ գաղատանաք. Վ Նշոր. Ե: *Ոչ կոյզն ձմեռեալ 'ի խաչանիչ վայրին' գինի նորատունկ (այգ.ոյ) այսօր 'ի ձր սիոն. Տաղ:

ՆՈՐԱՏՈՒՆԿ. որպէս Ծաղկահատակ երիտասարդ կամ օրիորդ. առ.ոյգ հասակաւ. *Պատանեակին, և նորատունկին' որ ակնունէր առ ագաստոսին. Մաղ:

ՆՈՐԱՏՈՒՆԿ. որպէս Նորահաւատ. Նորադարձ. որ և ՄՏՏՆԼԱՏՈՒՆԿ ասի. *Մի՛ նորատունկ, զի մի՛ հպարտացեալ՝ի գատաստան սատանայի անկցի. Ոխ. ԻՀ. ա. 8: *Ի բաւապէս նորատունկ կարծեսցի. Կանն: *Չի այնպէս համարեացին նորատունկքն 'ի հուսատս. Ոխ. Հա: *Չատեփանոս, և զայլս նորատունկս ընդ նմա. ՅՁԷ. Ի.Ղ. պօչ:

ՆՈՐԱՏՈՒՐ. ա. Նորոգ տուեալ. Նորապարգեւ. *Հրամանս նորատուրս, և Թուղթս պատիրս. Մ"ոդ. Ին: *Որոյհետ արամբ այնպիսի նորատուր ընորհս երևեցաւ. ԿօԲ:

ՆՈՐՈՒՐԱՐ. ա. Որ նոր առնէ. Նորագիչ. աքանչելագործ. *Նորարարն ամէ նոր արասցէ զամենեսեան նեղելոց և արտաքոյ. Վ"ոխ. փօբՆփ:

Կամ Նոր սլարեալ ինչ. Նորատեղծ. և կամ նոր արարած. *Ածեալ զնորարարսն առ նորատեղծն' նմա նոցա անուանս հրամայեր գնել. ԵՓԻԻ:

ՆՈՐԱՑՈՑՅ. ա. Յուցեալ իրրև նոր ինչ. Նորատեսիլ. Նորանշան. անլուր. սլանդակ. *Նշանակ նորացոյց աքանչելեացս. Ոխ. Տ. ա. Կ: *Ա յս (կործանումն աշտարակի) նոյնս նորացոյց ամբարչտութեանցն իսրայէլ. ԼՓաբ:

ՆՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. Ն. Καινόω, ἀνανεόω. Innovo, renovo. Տալ նորանալ. Նոր առնել. Նորոգործել. Նորակերտել. Նորակիրճել. *Նորացուցեալ զքնէզ 'ի նոր կիւրակէից. Աբէ: *Ձնորացուցի ըզսլսիկըն հին' 'ի հնութենէն մեծաց զոգից: Նորացուսցես զնս վերստին' աջըզ կարօղ հօր հրեղրին. ՁՏ օրէն: *Նորացուցանէ այնուհետև զքրիստոսեան մեր. Ոխ. Տրգր. Ֆ: *Մ"ովսէսիւ արեամբ ու խաչ, զոր սատ նորացուցանել ասէ. Տծաւ: *Նորացուցէք զորինութիւս յարուցելոյն 'ի մեռելոց. Շօբ:

ՆՈՐՈՓԱՅԼԱԿ. ա. Նորօրինակ փայլեալ. հրաշափայլ. *Ի լոյս ածելով զնորափայլակ մարմարսոցսդն գունդս. Գր. ա. *Ի ոգեէ:

ՆՈՐՈՓԱՒ, ի, ացո. ա. Որպէս Թէ խրճիթ դրօղ նորանոր փառաց. այլ ուղիզ ևս Թայտմանելի Սնափառ. զրափառ. յն. κενοδόξος, որ գրեալ է վրիպակաս. καινοδόξος. *Նորափառ. ամբարշտաձայ խորհուրդք: Նորափառ Նպաստութիւն, կամ իմաստ, կամ ամբարհաւաճառութիւն: *Նորափառ ակօս ձգել. Եօթր. ոսկ. յորմէ և Մ"ոլ: *Ձբարիսլութիւն արքսս. մանկանին, և զնորափառ պիղծ հպարտին. ՁՏ օրէն: Իակ Եօթր. *Նորափառ գիւրին գնեա երթեալ. իմն, անսփառուն գիւրին: Եւ *ի նորափառան նկրսի խորհուրդն ո. իմն, 'ի սնափառութիւն:

ՆՈՐՈՓԱՒԱԽՆԻՒՐ. Նոյն ընդ վ. *Դիւրաւարին է փախչել 'ի նորափառ անհնդիր հրպարատութէ անտես. յն. 'ի սնափառութէ. Ս-օթր. լՁ:

ՆՈՐՈՓԱՒՈՒԹԻՒՆ. Գ. Որպէս Սնափառութիւն. յն. Κενοδοξία. Inanis gloria. *Խորհուրդք նորափառութեան: Ա.ռ անձն' որ 'ի նորափառութենէն անուն նեղեալ է. ևն. Ս-օթր. Իէ: Մ"ոլ: Իակ Սիօ. ազ. *Սիսպառ զնութեան անմաքրու թեան նորափառութենէն խաչարարեացուցէ զպայծառս մարգարիան ձեռ. խասութեան ո. կամ է ինափառութեան, և կամ այլափառութեան 'ի վարդապետութեան:

ՆՈՐՈՒՓԱՏՈՒԻ'. ա. Πτερόφυτος. Alatus. ἀπαλός, tener. կամ բայիւ, πτερόφυέω, alas produco, plumesco. Որոյ փետուրքն են նորբարոյս, կամ նորսլսեալ. այն ինչ Թևաթուռ. Նոր Թեթեւաթռիչ. Ինաւոյժ. *Նորսլսեալ զօրու Թեամբ, նորափետուր զարգարուեցին իրրև զարծուիս. Ս-օ. Ի: Իրրև զգեղեցիկ նորսլսեալ ինչ նորսլսեալ հաստատեալ 'ի Թեզ. ո իչ արձակիկ: Զագ նորսլսեալ լոր կարծ ան մարդն, մինչև Թևք հաստատեսցին: Զօրէն աղաւնեաց զնորսլսեալսդ ձագօքն միշտ Թռիմռելով. Ոխ. ՀԻՒԻ: Լ"սփ. ծ:

ՆմանուԹեամբ ասի. *Նորսլսեալսդ վարդաբեալ վառեալ Թռուցեալ ուներ զոդին. Կ.լ. Ֆ: *Հոգևորական նք սկրտութեամբ զարդարեցեր նոքօք զտիեզերս 'ի զգեստս լուսաֆայլս և նորսլսեալսդ: Որ նորսլսեալսդ բանիւ զարդարեալ պայծառազգեցան եկեղեցիք հայաստանեայց. Շար: *Նորսլսեալսդ հրաշխնք գեվկեցկազգեալք. Թէսթր. Ի.ա.:

ՆՈՐՈՒՆԹԻԻ. ա. Ընդ ինչ փեթեթեալ կամ բացեալ. *Ընձնձարհիկ և նորսլսեալ ծաղիկ ծիրանի. Գնչ:

ՆՈՐՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Նոր փոխհուսմն տարբոյ. Նոր տարի. տան տարեկանաց. *Կայքէք մինչև 'ի տարին նորսլսեալսդ. Վ"ոխ. փօբՆփ:

ՆՈՐՈՒՓՈՐ. ա. Նոր փորեալ. *Ընձապէս յարուցեալ 'ի նորսլսոր' 'ի վիմին: Նորսլսոր գերկնչումն. Շար: Տծաւ:

ՆՈՐՈՒՐԱՂԱՆԴ. Որպէս Նոր քաղաք. այն է սեպհական անուն վայրաշատ քաղաքի. *Ի վաղարշապատ, զոր և նորաքաղաքն կոչեն. ՈՓոխ. Մի ՀՀո:

ՆՈՐԵԿ, ի, այ. ա. Νέηλυς. Qui nuper admodum advenit, novicius, convena, candidatus, novellus. Նոր ևկեալն և մանուկն 'ի վէմական ինչ. Նորընծայ. Նոր. *Նորեկ հարսունք, կամ ծիծաղունք. Եղիշ. է: *Նորեկ միայնակեաց. Ե-օթր. ԺԷ: *Ի-ուք կերկինք որդեակ, զի նորեկք էք: Խրատեսցէ զնորեկն եղբայր: *Նորեկ եղջերուն: Նրմայնն 'ի սեռնեական նոյնկ եղջերուն. Վ.ր.ե ՀՅ. Է. է. ԺԷ: *Ի նորեկաց ժողովրդոյն ասուգէր. Մ"ոխ: *Ձեկեկ զեկեալ նորեկան զգուշացեալս աթոռ կեպսուք. Կ.լ. ԺԷ:

ՆՈՐԵՄ. եցի. Ն. Նորացուցանել. Նորոգել. *Ձմռուացեալ սուդն նորեայ կրկին. Վ.ր.ե Հյ. ԺԷ: *(Լուսինն) գաթնեալ նորեկ զնուր տիւր տիեռանելոյն մանկական. Երե. ոթ Ներ: ուսան ՆՈՐԻՒ ԼՈՒՍՆԻ. Տ. ՆՈՐՈՒՆԱՒ: *Ցամէն կերակի պատրաստ. մատուցանել, և ըզհաղորդն փոխել, զի նորեայ. ՈՒիՓոր:

ՆՈՐԸՆԴՈՒՆԱՅ, ի, իցա. ա. Նոր ընծայեալ. այն ինչ 'ի լոյս ևկեալ կամ նուիրեալ. Նորասեաս. Նորապատակ. Նորեկ. Նորամարզ. Նորատուր. լուս յարակից քան ից վերածեալ յայլևայլ առմունս. որպէս Novellus, novicius, recens, insolens, են. յն. պճապճս. *Ալ ինչ նորընծայ 'ի հասատս: Պերճապատակ կայսերս նորընծայի' 'ի հուսատս: Ոչ անգեն և անդ զնորընծայսն յանդգնչելական մեծամտութեան ձկատցուցանէին. Իփն: Թվլ Իա:: Ա.թ.ոլ: *Որպէս առ նորընծայս ծածպատուռ Թեանն գրեալ. Նխ. Կա: *Ձվ.ուզի' զոր նորընծայ ծառայեցք այ գրեալ էր, ոսկաք: Ձանձանձել զնորընծայ չսան քրիս. կպչանփ: *Մինչդեռ նորընծայ 'ի Թագաւորութենէն էր. Ե-սս. փր. ա: Ճ. Ն: *Օրհնեա զնորընծայս զայս. որ կայ առաջի այլ սեզանոյս, առնուլ զաստիճան քահանայութեան. Մ"ոյր: *Նորընծայ հրամանք, կամ վարդապետութեի, կիմ կրօնք, կամ սուրբառիկ փոխոխմունք, կիմ անուն Թագաւորութեի. Ոխ. Իս. Ֆիւ. գաշ ևն: *Նորընծայ սաս. կամ խլասս, քարոզութեի, հիւրասիրաբութեի. Նոր. Հա: Նխ. գծ: Լծ. Իս: Յփ. Կ:

ՆՈՐՈՒՆԴԱՅՈՒԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Տակաւին զձաւայքս քո զնորընծայեալքս (կամ զնոր ընծայեալքս' 'ի հասատս) քեզ յանձն առնեմք. Ճ. Ա:

ՆՈՐՈՒՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ. Գ. Սկզբնաւորութեի յիմիք կարգի. *Վ.ան քոհ ընտրութեանն ևւոյ, և նորընծայութեանն, և կա-

ասլամանն. Նխ. Եփես. Վ ասն բոլորից ի նոյն ինքն կամ ծոլիկին նորընծայութեան (յն. վերածութեան) և զուգընթացուն. Մ ա փս. Եկեղ.

ՆՈՐԸՆԿԱԼ. ա. Ած ինչ գեռ ընկալեալ. Հաւանեալ լիներ վասն նորընկալ իշխանութեան իւրոյ. Ոսկիփ.

ՆՈՐԻՆՏԻՐ ԼԻՆԵԼ. Նոր զօրս ժողովել ընտրանաւ. Ցեսեալ թէ ոչ են զօրք ժողովեալ հրամայեաց նորընտիր լինել. Ճ. Բ:

ՆՈՐԻ, բոյ, բեաց. ա. գ. Néov. Novum. Նորաբոյս և նորահաս արմտիք ասուբոյ. Գեռ նոր հասած էներգը. Եւ որքանքա, եկեղ եզեփս. Կերան ի ցորենոյ երկրին զայգոյ բաղարջ և նորի: Ցաւուրն նորեաց յորժամ մատուցանիցէք զոհ ան զեօշինեցորդացն. Թագ. Ե. 20: Յես. Ե. 11:

ՆՈՐԻՄԱՑ. ա. Նոր իմացեալ կամ խորհեալ. Նորահնար. Նորագիւտ. Նորամէն. Եկեալ ի մի վայր, խորհուրդ առեալ ի պաշտօնս նորիմաց խորհրդոց (չինուեթեան աշխատակիր). Ածաբ:

ՆՈՐԻՒՆ. ՆՈՐԻՆԳՆ. Տես ՆՈՐԱՑՆ, նորայքն. τὰ αὐτοῦ. Զնորայն խօսեացաւքս և զնորինն արասցուք. Ոսի. ՚ս. ա. 2:

ՆՈՐՀԱՒՈՑ. Տ. ՆՈՐԱՀԱՒԱՑ. Փահաստոյին ժամանիացն ախտանալով զօրհնութի՝ զնուիրաւորեալին արգելուլ զնուագովանութի. Մ ա մբր:

ՆՈՐՈԳ. ա. Πρόσφατος, καινότερος. Recens, recentior. Նոր. Նորագոյն. այն ինչ վառաջինն եղեալ, կամ յառաջին վիճակ վերածեալ. Գեռ նոր, նորանոր եղած. Նիւ, ձեփփ. Նեղ. Նիփեն ինձաք օլմազ. Զոր նոր լուգեալ մեզ ձանապարհ նորոգ և կենդանի. Եբր. Ժ. 20: Նորոգ ալեաւքն: Նորոգ լինն եպիս զօրավիգն օգնականութի. Փիլ. Խոսփ: Ցորժամ աին խաղայեկ, բնական ազգեցութի՝ վասն զնորոգ ոք տնանկանալոյ լինի առանն նշանակ. Եզնիկ: Օրըսաւրէ ածեցուցանէին զչարիսն, և նորոգս բուսուցանէին. Մարգ. ճ. գ. է:

ՆՈՐՈՂ. Ակրիβής, ἀκριβέστερος. Accuratus, diligens. σαφέστερος, clarior. Սոյգ. ունվրեալ. Ճիշգ. քաջ. քաջհայաստ. որպես լեզ նոր հոգով և փութով խնամոց եպեալ. Ձիփս, գեձիփ. փ-ձիփ, նեվ. Նորոգ գիտուի սիաձնին առ Տայր (այսինքն նուագնալ և անվրեալ). Գիտուեթի ասէ ասս զնորոգ Տաւատոց գիտուեթի: Ռազմաի ինչ նորոգ բանիւք ուսոյց զնա: Նորոգ ուսումնաց: Զնորոգ գիտուեթի գրոց՝ զոր ունէր, ծանոյց: Պիտոյ են մեզ միաք արթուն քք, և հոգք նորոգք. Ոսի. յհ. ա. ատեաց:

ՆՈՐՈԳ. ՚Αρτι, πρόσφατος. Nuper, recenter. Ընդ ևս. այն ինչ. Նուագոյն. փահ եղեի. Հնոց. Բաղ բաղ. Եթէ առնուցուք կին նորոգ, մի մտցէ ի պատերազմ. Որ պոգ ևս նորոգ ամուսնութի՝ ի միմեանս Տատեալ. Օր. իէ. 25: Գ. Ի. Ե. 5: Ոչ եթէ նորոգ ինչ չինեալ են առնքա, այլ սա է կամեալ, և մեք միս. Նխ. ծա. 3: Ջայս Թուզի գրէ նորոգ Տաւատացեալոցն. Նխ. յոբ:

ՆՈՐՈԳՈՒԳ-ԱՒՑ. Տ. ՆՈՐՈԳՈՑՆ. Καινότερος, τατος. Recentior, tissimus. Նորագործ և այլազիի իրաց. Փիլ. Խոսփ: Վայելուչ է ընդ այսոցիկ Տատատցանել մեծին Աբրահամ զնորոգագոյն ամենեցուն ըզներքոյականն բան. Պիս:

ՆՈՐՈԳԱՆԱՐՆ. ա. Καινοεργίας, καινεργήμενος. Nuper, vel recens factus, novus. Նորագործ. Նորանշան. Նորատիպ. Նորաձև. Սատատկեալ նորոգագործ ածկանաք (երկնատակաց Տրայ). Ձև ունարկիլ ի նորոգագործ իրս. Ինչ. Խոսփ: Մատուցանէր ինձ Տանգիստ պատուին նորոգագործ եւրեսուեթի. Պիփ:

ՆՈՐՈԳԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. տὰ Καινουργήμενα. Res novae, sive novitatis. Նորագործուեթի. Նորանոր և այլանգակ իրք. Երկիր և ծով լնու նորոգագործուեթիք միշտ ազէտից, նաւամարտուեթիք, և հեաւակ զօրք. Փիլ. Ծ. Բան:

ՆՈՐՈԳԱՀԱՐԴ. ա. Նորոգ զարգարեալ. Նորագեալ վայելչացեալ. Ցաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի իսաչին կազմեաց:

ՆՈՐՈԳԱԿԱՆ. ա. Նորոգ. Նոր. որ ինչ Տայի ի նորոգուեն. Որ լինելոյն է մեզ պայծառաւորեի նորոգական կենացն. Սիոխ:

ՆՈՐՈԳԱՁԵՒ. Տ. ՆՈՐԱՁԵՒ. Ոչ կարի ասելի քան զչափն գժուարել իրքն ի վերայ նորոգաձևի և անեղելոյ աղէտի Թշնաւառուեթեան. Փիլ. Խոսփ: Ոչինչ արժան է նորոգաձևս ձևել, որ ոչ բնաւ եթեան է առաջս. Պիփ:

ՆՈՐՈԳԱՅԱՐԴԱՐ. ա. Նորոգ յարդարեալ. Նորոգեալ. Նոր. Փև նորոգեալ եղև երկին նոր, և երկիր նորոգայարգար. Թագ. Դ որ. Խ:

ՆՈՐՈԳԱՆԱՄ. Տ. ՆՈՐԱՆԱՆ, իբր նորոգիլ. Ապաշխարեսք և նորոգանամք, քանի խուլհրդոնիս նորոգեալք. այս է՝ զոր նաւակատիս անուանեցք. Տծոկ:

ՆՈՐՈԳՆԱՒՈՒԱՏ. գ. Նորօրինակ լեզանակեալ, գրուածեալ. Նորոգանոռագ նկալս բանի. Նոր. Խ:

ՆՈՐՈԳԸՀԵՆ. Տ. ՆՈՐԱՀԵՆ. Ձօն նաւակատեաց Տաւատացելոյն նորոգաշէն եկեղեցեացն. Ոսի. գՖ:

ՆՈՐՈԳՈՒԿԵՍ. ſ. Νεοσφάτως, νεωστί. Recenter, recens, novo modo. որ և ՆՈՐՈԳ. Վ երասին նորոգ մտսեր. և Ած ինչ. Նոր. Նորապես. Նոր օրինակաւ. Գեռ նոր, նորանոր, Նոր ևերպով. փահ եղեի, եղեիփեն. Գահեսեա գու յաւիտեան զայս նորոգապես արուեթիք զաւակոտր քո. (յն. զնորոգ արքեալն.) ե. ՚ի. ծե. 36: Ընդարձակ նորոս եմք ասեզծեալ նորոգապես ի ձեռն աեւաւն մերոյ յն քեզ. Ղէր. եփես: Գրեաց վասն յաժարուեթեան Տամբերուեթեան, որ միջոցին նորոգապես. Նա. պմ. Ը. 13: Որ նորոգապես ի Տաւատոյ մատուցեալ ես. Կոլ. ե: Նորոգապես յարգարել զպատերազմ. կամ պայծառացուցանել. կամ ընդունել զպատիժ. Ածաբ: Յե. ՚ի: Խոսրովիի: Նորոգապես բղխեք զնոսա ի սրտէ և ի մտաց ձերոց. Ը. ընտ: Սէրն բոլորեցաւ ի սիրս նոցա նորոգապես. Լ ՚ի. Կի: Խորհուրդ մարդասիրուեան, որ նորոգապես յղացաւ քաւ յարդանաւք նոր. այսինքն նորատիպ օրինակաւ. Եփես. Բփ:

ՆՈՐՈԳԱԳԻՍ. ՚Ακριβῶς, ἀκριβέστερον, μετὰ ἀκριβείας. Accurate, diligenter. Սատատգադոյնս. Տաւատատաւս. անվրեպ. մեծաւ խնամով. Նկրտեր ձայնիւն, նորոգապես զոր լուան, Տատատաւսցէ: Եկայ Տատատատուն քննելով նորոգապես: Ածաբ ևս զայատիկ նորոգապես գիտել. ի մեռ ատեսոյ այսոս Տետան. նորոգապես զատացեալսն. Ոսի. յե. 16. ւգ: Ք. 20. Կ2:

ՆՈՐՈԳՈՒՏՆՍԻՒ. ա. Որ նորոգ տնտանէ զինն. Նոր գեռաղ. Նորատոհ. Նորապարգև. Նորոգատուր շնորհք. կամ ուսմունք. կիմ Նոգի. Ածաբ: Ի ձ. Ձծաբ: Յես. ոսի. յե: Նոր յայտնեսի նորոգատուր Թագատուեան մարդասիրուեանն զազգս Թորգոմեան: Որ վերջոյն գձիզ ծնոս նորոգատուր բանիւն կենդանականաս ի կենդանիս. Կե. Ի:

ՆՈՐՈԳՈՒՓԱՅԼ. ա. Նորոգ փայլեալ. Վերածագեալ. Բարիզարդ Տարանոց նորոգափայլ ծաղկին, և որդին լուսոյ աչն ներաս. Ճ. Ը:

ՆՈՐՈԳԵՄ. եցի. ն. Ἀνακαινίζω, νόω, ἐγκαινίζω. ἐπικαινίζω, ἀνανεόω. Renovo, instauro. αλλάττω, σοω, muto. μετασκευάζω, transmuto. μεταμορφόω, transformo, transfiguro. Նորոգ կամ նոր առնել. Նորացուցանել. Նորել. Յառաջին վիճակն գարձուցանել. որ և վերանորոգել. Չինուեթի իրաց. այլափոխել. իրաւմեսկրկատ առնել. Նորըզնել. Նիլէնմփ, էնիփեն էափոգ, Նելէնփեն. Նորոգես զերեսս երկրի: Չոսի ուսիզ նորոգեա ի փորի իսմէ. Որ ատնէ զամենայն և նորոգէ, և զարձեալ յայգ զատաւևս մեհս: Նորոգել զուիս Տաչատ Թեան ընդ նոսա: Նորոգեսցի սիրէս արծուոյ մանկուեքն: Ցաւք իմ նորոգեսցին յիս: Նորոգեցարթուք ի նորոգաւեթիւն միաց ձերոց: Ի նոյն սրատկեր նորոգիլք փատաց ի փատաս. և՚ն: Նորոգող Չնուեթից՝ նորոգեա զիս՝ նորոգ ղարգարեա. ևմ: Ըմիշեղք շնատակարք, որ զՏին անգուեթիս անդրէն նորոգէք. Խոսփ: Մարգարէն ածեցէն Տոգուով բարբառի. և յիւրմէ ինչ ոչ նորոգէ (կամ նոր ոգի. Նոր առբերէ). Ոսի. Ես: Ընդ՝ որ ոչն նորոգի ի գիտուեթեան իւրում. Եփե. Ես: Ոչ նորագի. զի ոչ Չնանայ. ոչ մանկանայ. զի ոչ ծերանայ. Եղիչ. Ե:

Մերթ՝ որպէս կաւակատիս առնել. Ἐγκαινίζω. Dedico. Եկին իջին ի գազգաղ՝ նորոգել զձագաւորու Թիւն. Եփե. Ըփ:

ՆՈՐՈԳԻՉ. գչի, չայ. ա. Որ նորոգէ. Նորոգօղ. Գուշակէ Չնականն (լուսին) զնորոգչէգ իւրմէ. Ագաբ: Ընդ այսց բարգաւաճ չնորհս նորոգչայ առ միաեանս եկեալ կարելի ընդ կամըն: Ընդ զնուեան նորոգիչ և զիս նորոգացէ նորոգեալ Տոգուով բոցակերպից. Նա. յչ. Ե յ-վէր:

ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Ανακαίνισις, ἐγκαίνησις. Renovatio. ἀλλοίωσις, mutatio. καινότης, novitas. Նորոգելն, իլն, բոսս ասելոյն առանն. Մատուցանել Թագաւեմս վասն նորոգուեթի (կամ նորուման) սիսոյ եպապետիէ մերոյ: Նորոգուեն (կամ նորոգուեթի) երիսատարդի ըստ Չանասպարհայ իւրոց: Ընդ ևս նորոգուեն ածՉայ չատկրելոյ: Ի նորոգուեն (յն. ՚ի նորոսէ) կենացդ չրկեսցաք. և այլն: ՚Ի Տոյի ինձ ՚ի ծըննեանդ նորոգուեթեան վերսսին ՚ի Տոգուոյն աչ. Եղիչ. Ե:

Կամ պարկ ՚Ακρίβεια. Diligentia, accuratio. Ճշգուեթի սիսկիս. փոյթ այնգուեթի կամ նոր Տոգուոյեթի. Ընդ ածան է մեզ զայս գործուեթիք իսանալ. և պահել նորոգուեթիս. Ոսի. յՏ. ա. 36:

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Καινότης. Novitas, ՆՈՐՈՒՄՆ. ման. Innovatio. Նոր գոյն լինելոյն, նոր վիճակ. նորոգուեթի. և նորացն ձևուեթի. Ցուցեալ ի փորձկելոյսմ գայելեթի, և ի Չնուեմ գնորուելեթի. Ընդ. ե: Նորումն Տաւատոց և կրանից և կարգաց. Ճ. Ը:

ՆՈՐՈՒՍ. ի. ից. ա. Νεόϊος. ՆՈՐՈՒՍՈՒԱՒՈՒՆ, ամուն, անց. Recens doctus, qui nuper didicit. Նոր ուսեալ կամ ուսանօղ. նորումարդ. գիտակիրթ. Տամբառ. Նոր ասբերէզ. Ինչ միայն որդ ևս ի վարժ Չան ժամանակաց՝ նորուսեալ դուբ և նորս ծանք գասուք Ճշմարտու Թեան. Թեոփր. Մարգ: Ոչ է պարս գՉնեթանոսաց վնորուսուեսկս և գնորուսումն ասՉաստոյն ասելս. Կանն: Ոչ ի նորուսեալն ևսք Տնեթանոսս ասելն. ա. բեր. ազ. Իբրև պատանեակ մի անփորձ նորուս սու մեն. Ն. Ֆէ

ՆՈՐՕՐԷՆ. մ. ա. Նորապէս. և Նորօրինակ. «Նորօրէն անձրևեալ հրածին ամպովք ըստ նորագիւտ հրոյ ցանկութեանն. Գր. հր։ «Քանիցս անգամ նորօրէն յանգանաց միտք իմ՝ եղեն գտիչ։ Վասն նորօրէն հաւատոյն. Բենիկ։ Ճ. Ա։

ՆՈՐՕՐԻՆԱԿ. ա. մ. Παράδοξος. Inopinatus, admirabilis. Նորակերպ. նորանշան. նորօրէն. «Նաև նշան իսկ՝ նորօրինակ պարափ երևիլ. Կոչ. ծբ։ «Նշանք լինէին, ամենայնն նորօրինակ արտաքոյ բնութեան. Կիւրղ. Եւ։ «Նորօրինակ տանջանօք. և գտան մահուամբ սատակեցից զքեզ. Ճ. Բ։

ՆՈՑԱՅ, ՆՈՑԱՅԻՆ; ՆՈՑԱՅՆ. } ցայոյ կամ ցայնոյ. ցայց կմ ցայնց կամ ցայնոց. ա. գ. τὸ, τὰ Ἐκείνων, αὐτῶν. Quod,quae illorum, ipsorum est vel sunt. Որ ինչ նոցա է. անոնցը, անոնցնէրը. ... «Կերպարանս ինչ հանդիպեցուցեալ նոցայոյն անուանել զհանդիպումին. Փիլ. Եւ։ «Նոցայոցն անիրաւ է իշխանութեցն. Խոր. Բ. 22։ «Զինն խառնեալ ընդ նոյին պարտիս, և 'ի նոցայոյն զատ իս գտանութեն կրկին առաւելեալ. Նար. Ֆ։ «Եդ նա բանս ինչ 'ի նոցայոց անտի (յն. զնոցա բանս ինչ). Եւս. պտմ. Է. 15։ «Զնոցայոյն բաշխմանց պարգևութի առ իւրեանց տարբերութիւն բազմացուցանեն. Դիոն. երկ։ «Պարծիմք աղգակցօքն, նոցայովքն բերկրիմք արամբք, զզօրացուցիչն փառաւորեմք. Սարկ. պտրկ։ «Նոցայիւքն ընդելացուցանէ, և յետոյ զիւրն 'ի մէջ բերէ. Եղիշ. մեկ։ «Ոչ իւրովք ձեռօքն միայն գործէ, այլև նոցայովքն. Ոսկ. յհ. Բ. 32։ «Այլ առաջ նոցայքն։ Զնոցայսն խորհելին։ Յետ նոցայոյն աղգաց ալիքն։ Յաղագս նոցայցն յանձանց յաջողութեանց։ Ձեռնտու նոցայոյն լինելով խաղաղութե գեղից և քաղաքաց։ Տնանկից լինիմք նոցայիցն փոխատրելով ուրախական կրից։ Իմանալ սիրապէս զնոցայիցն (կամ զնոցայցն) իմանալի բնութեց կարգաւորութիւն. Պորփ։ Խոսր։ Փիլ։ Պիտ։ Ը. ... «Զինչ հաւատարութիւն է ձերոյ նոցն ընդ նոցայնոցն։ Զհոգեայցեմք ինչ ընդ նոյա (հոգւոյ), այլ ընդ նոցայնոցն (մարմնաւոր սիրոյն). Կոչ. ն։ Ոսկ. մ. Գ. 6։ «Արևելեանն այն մոգուց՝ առաջադրաւէքն եկեալք, հաւատ և յոյս մեր՝ և սէր, գեր նոցայնոցն քաղ'ելեր. Տօնակ. ...։

Ի ՆՈՑԱՆԷՆ, նման. ա. գ. Որ ինչ էնն 'ի նոցանէ. «Զմէջ ունէր 'ի նոցանէքն ապականութիւնք. Պիտ։ «Ընդգէմ բերեալ քոյդ բանից զատ 'ի նոցանէն. Պորփ. Ձ։

ՆՈՒ, նուոյ, ով կամ ու, նուք, նուոց, կամ նուանք, այ. գ. (լծ. յն. լտ. ...) Νυός, ἔννυος. Nurus. νύμφη, sponsa, filii uxor. Հարսն տան. կին որդւոյ ամուսնացելոյ. զի հարսն նու կոչի ծնողաց և հարազատաց փեսային. ... «Եւ առ Թամար զարքամ զորդի իւր, և զհարս զնու իւր զկին աբրամու որդւոյ իւրոյ։ Զառականս նուոյ քո մի յայտնեսցես, զի կին որդւոյ քո է։ Եւ առեալ ընդարձակ նոյ իւրոյ խնդութիւն։ Նոեմին, և երկոքին նուանք նորա ... և ասէ Նոեմին ցերկոսին նուանս իւր (որ կոչին նէրք իւրեայց)։ Յարուցեալ յարեալ 'ի վերայ մօր իւրոյ. նու 'ի վերայ սկեսրի իւրոյ։ Յորժամ դուստր զմայր իւր անարգիցէ. և նու զսկեսուր իւր. Եղիշ։ «Մտին 'ի տապանն որդիք հանդերձ հարբն, և նուք հանդերձ սկեսրաւ. Փիլ. լին։ «Բաժանեսցի սկեսուր 'ի նուոյ, և նու 'ի սկեսրէ. Մեծեր. Գ։ «Տիկնաւն մտերմականեիւ նորին (...) նուու, որում անուն էր ... կին վարդանայ. Խոր. Գ. 67։ «Զտիկինն հանդերձ նուովն իւրով։ Տիկնաւն և նուաւն արքայի. Յհ. կթ։ «Առինչունակ է հարսն՝ սկեսուր, առ նու. Երզն. ...։

ՆՈՒԱԳ, ի, աց. գ. (լծ. Ասաց. ...) Μέλος. Melodia (որ և մեղեդի), carmen, cantus, modulatio. ψαλμος, psalmus (սաղմոս), pulsatio, cantus fidium, ևն. Եղանակաւոր ձայն բարբառոյ և գործեաց. եղանակ. տաղ. գեղգեղ. ... «Փող և սաղմոսարան հեշտացուցանեն զերգս. Սիր. Խ. 21։ «Ի բաց արա յինէն զձայն երգոց քոց, և զնուագս սրնգաց քոց ես ոչ լուայց. Ամովս. Է. 23։ «Զխորհրդական նուագսն նուագեն։ Զհոմերական հնչեցուցանեն նուագս։ Նուագք ձայնից, և չափք, և ամենայն որ ինչ միանգամ ըստ երաժշտականութե։ Ծափս և նուագս տաղից։ Զլոյս և զճշմարտութե միով նուագաւ նուագեալ հնչէ. Ոսկ. մ. ա. 19։ Ածաբ. նոր կիր։ Փիլ. ... Մեծեր. Բ։ «Միաձայն սրբասացութբ յօրինել նուագս։ Նուագօք օրհնութե երգոց։ Երաժշտական նուագաւս. Պերճ։ Նար. ... «Յերկարեր զնուագս ուրախութե՝ մաշելով զերկայնութիւն գիշերացն յերգս արբեցութե. Եղիշ. Գ. (որ՝ մարթի վերածիլ և 'ի յաջորդ նշանակութի։)

ՆՈՒԱԳ, ի, այ. գ. Որպէս Նաւակ, այսինքն նաւակաձև գաւաթ, տաշտ, կաղ, սկաւ. բաժակ գինւոյ. նուիրանոց. ըմպանակ. և ըմպելիք. գինեխումք. Κύμβιον. Cymbium. κάλυξ, calyx. ποτήριον, poculum. πότον, πότος, potus, potio, potatio, convivium. իսկ նուագ ոսկի, χρύσωμα, vas vel poculum aureum. ... «Եւ տանել նմա նուագս ոսկիս։ Եւ նմա իշխանութի ըմպել ոսկի նուագօք։ Բազում նուագս ոսկիս կորուսեալ։ Խրախութս առնէր սաճարին. յերկարագոյն նուագօք զբանիցս անկանէին. Ա. Դ. ծա. 58։ Բ. Դ. Ը. 39։ Գ. Դ. Ե. 9։ «Ոսկեղինօք ըմպել նուագօք. Խոր. Բ. 44։ «Իւրև բոլորեցաւ ակումբ բազմականին, սկսաւ զուրախութե նուագին մատուցանել. Եղիշ. Է. (ուր մարթ է իմանալ և բարբառ աւետաւորի, կամ գուշակութե աւետարեր ժամու։)

ՆՈՒԱԳ. գ. Որպէս լծ. ընդ թ. ... և լտ. ... և յն. ... Չափ ժամանակի. ժամ. պահ. գամ. անգամ. ... որ ընդ յարակից բառից ունի և զզօրութի մակբայի. Τὸ ἅπαξ, ἐφάπαξ. Hac vice. ἐν πρώτοις, in primis. περίοδος, circuitus. κάθοδος, reditus, regressus. ևն. «Զօրացո զիս զայս ես մի նուագ՝ ած (ռ. Կ. ...)։ Զոգու պատայիին նուագն լիցի զօրք բազմօք (...)։ Եւ եղև յետ ժամապարգեամ նուագի պատերազմին՝ հարին քաջանայքն ընդփոյթն։ Ի միում նուագի խոսեցի անէր, և յերկրորդումն եբաւլով։ Աքիոն ամենացն 'ի վերայ ութհարիւրոյ 'ի միում նուագի։ Ի նուագս բազումս (կմ բազում ձանապարհաց) չարչարեցէ զինքն քո. Դտ. ժզ. 28։ ա. Թ. Ժ. 6։ Յես. Ժ. 16։ Յոբ. ... 14։ Բ. Թգ. ... 8։ Եզ. Է. 25։ «Երբ նոյա հրաման յերրորդ նուագին եղանել 'ի պատերազմ. Եղիշ. ... «Ի միում նուագի կանչենայ զնիզակն և այլն։ Ոչ հակառակեցաւ յետ միոյ նուագին։ Վասն միոյ նուագի. Խոր. Բ. 79։ Գ. 8. 31։ «Խնդրեսցի յայն առ մի նուագ։ Քու եմ անէր ոգեսէր. Թէև առ մի նուագ ընթերս մեղիցեմ. Լմբ։ Նար. Իը։ «Ուր 'ի միում նուագի (վայրկենի) զինուն ջրառոյ արարին. Եղիշ. մեկ։

ՆՈՒԱԳԱԾՈՒ, ի, աց. ա. Ἀνακρουόμενος. Pulsator. Որ ածէ կամ յածէ 'ի ձեռս ըզնուագարան. հարկանող զնուագ. ... «Նուագածուաց 'ի մէջ ջնծացելոց. Դտ. Ե. 11։

ՆՈՒԱԳԱԿԻՑ. ա. Կցորդ նուագաց և նուագողաց. երգակից. «Ընդ որս նուագակից մաքրեցն զմեր ընկալցիս գոհութի խնկանուէր զզծիւ զմաղթանս. Գնձ։

ՆՈՒԱԳԱՅԱՐԴԱՐ, ի, ից. ա. Μελοποιός. Qui mele scribit, lyricus poëta, modulator. Յարդարիչ նուագաց. յօրինիչ տաղից եղանակաց. քերթող նուագածու. «Սիմոնիդէս նուագայարդար ձանաչէր։ Անակրէոն նուագայարդար։ Պինդարոս և սիմոնիդէս նուագայարդարք. Եւս. քր. Բ։

ՆՈՒԱԳԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ὄργανον. Instrumentum musicum. ψαλτήριον, psalterium. τὰ μουσικά, musicalia. Գործի կամ գործարան նուագաց և երաժշտաց. ընդհանուր և մասնաւոր. երգեհոն. սաղմոսարան. սրինգ, և այլն. ... «Երգէին զսաղմոս նուագարանօք երգոյն, քնարօք և սրնգօք և ծնծղայիւք. Ա. Մն. ժե. 16։ Տես և ժզ. 5։ Իգ. 5։ Բ. Մն. Է. Իգ. ԻԹ. ... Դան. Գ. 7. 10։ Ա. Եզր. Դ. 63։ Բ. 2. 59. և այլն։ «Զարուեստական տաւղացն նուագարանս. Եւս. քր. Ա։ «Ըստ նուագարանաց երգոցն։ Ի գլուխս ըստ գրոց նուագարանաց սաղմոսիս, և այլն. Նար. ...։

ՆՈՒԱԳԱՐԱՆԱԿԱՆ. ա. գ. Երաժշտական. և Երաժշտականն, այսինքն երաժշտութի. յն. ... «Ուսաւ զերկրաչափական, և զթուականն. և զնուագարանական. Ճ. Գ։ Հ = Յ. մարգ. ...։

ՆՈՒԱԳԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἐμμελής, μελῳδούμενος. Modulatus, concinnus. Որ գոյ նուագ և չափ համեմատական. եղանակաւոր. բարեյարմար. երաժշտական. և բարեկարգ. կանոնաւոր. ... «Ներդաշնակ մարդոյս նուագաւոր երգոյն սեռք։ Անասուն կենդանեաց (թռչնոց) նուագաւոր ձայնք, զորս բնութիւն երաժշտացոյց։ Նուագաւորն մասանց արարիչն (այսինքն գտակ) եղև քաղցր ակնդարու։ Ձայնից նուագաւորաց։ Շարժումն նուագաւոր։ Որ 'ի դինիրբուսն հայկերութեայ նուագաւոր կրոնիւք վարեսցին. Փիլ։ «Հնչումն նուագաւոր։ Նուագաւոր երգ և երաժշտական։ Երգս նուագաւոր ձայնից։ Ազգի ազգի նուագաւոր հնչմանցն քաղցրաձայնութիւք ('ի Թռչունս). Պիտ։ «Երաժշտականն բնաւորեցաւ երկայնիւք և սղիւք յիւրոն վարել նուագաւոր երգս. Արծ. ... «Որպէս երաժշտական ոք զթուլացեալս աղեօք քնարին բախեալ զկարծնոյցն՝ ոչ 'ի ձայն նուագաւոր ածէ զմատունս. յեւս ըստ թուոյ յառաջ ածէ զնուագն. Նիւս. կազմ։ «Զի նուագաւորք և քաղցրայարմարք զանձինս դիւրաւ ունին 'ի վերին գնացսն. Երզն. ող. ...։

ՆՈՒԱԳԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Ἐμμελέστατος. Valde concinnus. Քաղցրայարմար. Ճարտար. Ճահողագոյն. «('Ի պարս) առաջնորդ ընտրեալ լինի պատուականագոյն և նուագաւորագոյնն ... Փիլ. ...։

ՆՈՒԱԳԱՒՈՐԵԼ. չ. Մատուցանել նուագօք, այսինքն բաժակօք. «Զորեքատասան առատարուլս վարդապետութեան ճաշակ նուագաւորեալ պաշտեն. Թէոդոր. կուս։

ՆՈՒԱԳԵԼ. եցի. չ. ... Երգել և հարկանել զնուա...

. դարձեալ . եղանակել . սաղմոսել ձայնիւ և գործեօք . դասապետել . որպէս յն. երգել. Ἄδω. Cano, canto. *Իշխան երգոցն՝ որք նուագէին . ա . մն . ծե . 27:

Կամ Հարկանել, բախել. Ἀνακρούω, σύομαι. Pulso, resono. *Ի ձայն արուեստականաց նուագէին . Եզնկ . իգ . 42: և ա . մն . իե . 5:

Կամ Վերաձայնել. Ἀναφωνέω, ὑπερφωνέω. ա . մն . ժզ . 5. 42: Յուդթ . ժզ . 1:

Կամ Ցնծայել . Իմ . ժթ . 17:

Կամ Սաղմոսել . Ψάλλω . ա . թգ . ժզ . 23: դ . թգ . գ . 15:

Կամ Սկսանել զերգս . Ἐξάρχω . Թուոց . իա . 17: ա . թգ . ժը . 7: իա . 11: իթ . 5: Սղ . ճլէ . 6:

ՆՈՒԱԳԵՐԳ, ի, աց. ա. Որ երգէ նուագօ . երաժիշտ սաղմոսանուագ . *Զդաշնակութիւն ձայնին ըստ նուագերգացն յարմարութեան . Երզն . քեր:

ՆՈՒԱԳԵՐԳԵՄ. գող. ն. Μελῳδέω. Modulor. Երգել նուագս . նուագել . եղանակել . երգաբանել . սաղմոսել . *Զասաղմոսիցն բանս և՛ 'ի ձայն նուագերգեն, և՛ 'ի հրապարակս բերեն . Բրս . ող . ա: *Զերգարանսն և զյաւէտահրաշ նուագերգէ երգ . Պիտառ: *Նուագերգողն մարիամ (քոյր մովսէսի) . Պիտ: *Յառաջանս հրաշաձայնեաց նուագերգողն (դաւիթ) . Անան . եկեղ:

ՆՈՒԱԳԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Μελῳδία. Melodia, suavissimus sonus. Նուագ երգոց . քաղցրաձայնութիւն . մեղեդի . երաժշտութիւն . սաղմոսերգութիւն . *Յաճախ լինի երաժշտական հաւուցն նուագերգութիւն . Նիւս . երգ: *Դիտեա՛ ինձ և զհաւուցն առաւօտս . զի՞նչ է նոցա նուագերգութեան բանն , և յումմէ: Զանազան հաւուցն թռուցեալ նուագերգութիւն գոչեն . Նար . օր . ե: Ոսկ . ղափ: *Դադարեցուցեն սաղմոսք զդարչելի նուագերգութիւնս . Բրս . որբեց: *Խառնելով ևս զքաղցր նուագերգութիւն ձայնիցն . Պիտ: *Զոյքն 'ի նոյանէ պարզաբար առ նուագերգութիւն առեալք . Յհ . իմ . ոփ: *Դաւիթ 'ի զուարճալի նուագերգութեանն նուիրական բան , քեզ վայելէ էն . Մագ . գ: *Յաղագս այսորիկ հիւսին բանք , և եղանակին նուագերգութիւնք . Նար . կթ:

ՆՈՒԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր նուագածութիւն կամ նուագերգութիւն . պ . նէ-վազիշ . *Ամենեքեան սոքա՝ որ յարուեստ նուագութեան էին , և նուագարանօք երգէին 'ի պաշտօն տն . Պիտառ:

ՆՈՒԱԶ, ի, ազք կամ զունք, զից. ա. Ὀλίγος, ὀλιγοστός, μικρός, σμικρός, ἐλλεῖπος, ἔλαττον, ον. Paucus, perpaucus, tenuis, parvus, modicus, minor, minus. βραχύς, brevis, exiguus. Նիազ . նուազ . սակաւ . սակաւաւոր . սուղ . պակաս . թեթև . փոքր . դոյզն . գուզնաքեայ . յետնեալ . [illegible] (իսկ պ . նիյազ՝ է կարօտել .) *Նղիցին աւուրք նորա նուազ: *Նուազ արարեր զաւուրս ժամանակաց նորա: Նուազունս աւուրց զձեզ: Յորս նուազունք , այսինքն ոգիք իբրև ութ ապրեցան . և այլն: *Թուի գոյացութիւն ոչ ընդունել զյաւելումն և զնուազումն: Առաւել ջերմ , և նուազ տաք: Մեծն՝ նուազ քան մեծ . և նուազն՝ մեծի քան նուազ . Արիստ . ստորոգ: *Պարտ և արժան է մեզ հանդէպքն զհանդիսիցն ստորոգել . մեծ զնուազիցն , և նուազքն զմեծիցն ոչ ևս . Պորփ: *Թէպէտև կարի յոյժ նուազ էին քան զնոսա , ոչ ինչ զանգիտեցին առ 'ի յոյժ բազմութենէն . Եղիշ . գ: *Քրիստոնէութիւն նուազ և հալածական . Նորոգ նկատեալ . Իփն: *Օրինակ այսմ բնութեան ոչինչ արժանաւոր ունելով վարիմք նուազիւք . Բրս . աղաչ: *Որքան առաւել ևս ընչեղութիւն , այնչափ նուազ ևս սիրով: Փոքր ինչ նուազն հաւասար է ոչ միոյ (կմ՛ ոչնչի) . Բրս . ընչեղ . և յաղթ: *Եւ քան զայս ոչինչ նուազս խորհէր կաթողիկէ եկեղեցի . Աթ . 'ի հոգին ոբ: *Ընդ նուազ իշխանօք (էին)ոյ . այսինքն սակաւաւոր ազնուականք տիրէին նոցա . ὀλιγαρχούμενοι . Ոսկ . մ . ա . 4:

ՆՈՒԱԶ ԱՌՆԵԼ. Σμικρύνω. Սղ . ճէ . 44. Տ . ՆՈՒԱԶԵՑՈՒՑԱՆԵԼ:

ՆՈՒԱԶ. որպէս Նուրբ . բարակ . Թափանցանց . ինճէ , նազիք . *Նուազ , այսինքն նուրբ ամփ 'ի վերայ նորա , զամենայն ծանրութիւն և հեռակացութիւն զանց արարեալ , և յամենայն անարգելաբար մտեալ: Եւ ամենայնի պատճառ է նուազ . քանզի ոչ ուրեք գրեցես զնուազին էութիւն անհաղորդելի . այսպէս է առնլի նուազն 'ի վերայ այ , ներգործօղ և թափանցիկ մինչև ցորոշումն սրտից . Դիոն . ածայ:

ՆՈՒԱԶԱԲԱՆ. ա. Βραχυλόγος. Brevis in loquela. Սակաւաբան . համառօտախօս . *Քաղաքս մեր բանասէր և բազմաբան . իսկ լակեդեմոն նուազաբան . Պղատ . օրին . ա:

ՆՈՒԱԶԱԲԱՐ. մ. Նուազութեամբ . պակասաբար . *Յամենեսին կամ առաւելապէս , կամ նուազաբար մասն հրոյ սփռի . Նիւս . բն:

ՆՈՒԱԶԱԳԻՒՏ. ա. Սակաւագիւտ . սաղ . նատիր . *Այր ոմն էր . նուազագիւտ է ասէ . քանզի բազումք ասին այրք , բայց ոչ են ճշմարիտք . Խոսր:

ՆՈՒԱԶԱԳՈՅՆ, գունի, ից, կամ ագ. ա. մ. Ἧττον, ἐλάττων, ὑποδέστερος. Minor, minus, inferior, և այլն . Աւելի նուազ . սակաւագոյն . պակասագոյն . յետնագոյն . վայրագոյն . նուաստագոյն . *Ոչ միայն 'ի լուսնի , այլ և 'ի ճրագի , որ նուազագոյն լոյս է . Եզնկ: *Ոչ ոք նուազագոյն 'ի նոցանէ քան զքաջն ամ կալաւ (զիշխանութիւն) . Եւս . պր . բ: *Թէպէտև ծառայ իցես կամ ազատ , ոչ ինչ առաւելագոյն կամ նուազագոյն գտանիցիս . Ոսկ . մթ: *Պատուոյն առաւելութիւն չփոքրկացուցանէ զերկրպագութիւն նուազագունիցն: Զնմին ճանաչիցի նուազագունեան առաւել պատուին . Սեբեր . դ . ե: *Զի յլնուլման հարեւոյն լաւ է զնուազագոյնն ընդունել . Բոեթ . 'ի յհ . մ: *Նուազագոյնք եմք քան զանգեղս վիշակերս . քանզի նոքա 'ի բարձունս թռչին , իսկ մարդիկս յերկրիս ծփին: Թէպէտ այսմ ամենայնի հասու լինիցի , այլ յայ կարի նուազագոյն գտանի . Խոսր: *Զբարձրագոյնսն արտադրելով ոչինչ ըղձանուազագունիւքն զանց առնէ . Նանայ: *Բան նուազագոյն ևս է քան զխոյն ինքն զմիտսն . Ճ . Գ: *Միտք քան զիրս գոն նուազագոյնք: Իսկ եթէ ոք 'ի նուազագունիցն իցէ , անաստէ հրամանի վերագունի առաջնորդին առ 'ի խօսել . Բրս . ծն . և ծփն:

ՆՈՒԱԶԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նուազեալ . յետնեալ . ունակ կամ յայտ արարօղ նուազութեան . նուազ . *Որպէս և որ քան ըղձարի՝ է նուազական . Երզն . քեր: *Նուազականօքն արար նուազագոյն զնուազականացն իմաստ . Ոսկ . եփ: *Եւ որ նա է նուազական առակեալ սարգն , և ստայն նորա գիւրեղծ . Հանոս . առք:

ՆՈՒԱԶԱՀՈՍ. ա. (որ գրեալ էր նուազատահօս .) Որ նուազ իցէ հոսումն կմ՛ խաղացումն ջրոյ . *Եղ քո 'ի յովհաննէ մկրտել . լայնագոյն գետն այ առ նուազահոս առուն . Ընթերց:

ՆՈՒԱԶԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Նուազ միտք . տկարամիտ . չափաւոր միտք . [illegible] *Յորժամ զիշխանս բարեսէրս տայ , անդէն և անդ արժան է նուազամտին գիտել զբարերարութեան այ այցելութիւն . Փարպ:

ՆՈՒԱԶԱՆԱՄ. ացայ. չ. Ἠλάττομαι. Imminuor. ἐπιλείπω, deficio, և այլն . որ և ՆՈՒԱԶԻԼ . Պակասիլ . յետնիլ . տես և ՆՈՒԱՂԱՆԱԼ . *Պարտ էր այլայլելոյն աճել և նուազանալ: Եհաս՝ իմաստութեան ինձ նուազանալ , և առաւելուլ ոչ բարւոյ ցանկութիւն: Նուազանայցէ՛ 'ի ձեռն այնորիկ արտմութեան պատճառք . Արիստ . շարժ: Նար . ծէ: Նիւս . կազմ: *Ոչ յոսկերաց ստուարացելոց , այլ 'ի հերաց նուազացելոց . Եզնկ . ըփ: *Ի հոգւոյ անտի մովսեսի առեալ տայր ծերոցն , և 'ի նմանէ ոչ նուազանայրին անհատական շնորհք մարգարէութեան . Լմբ . հանգ: *Աչք 'ի նկատելոյ՝ տկարացեալք նուազանան . Փիլ . ծ . բան: *Ոչինչ նուազանայ յերանութենէս՝ քան զայն , որ գործովն զկամս կացոյց . Շ . մթ: *Այն խմս համեմատութեան յոյժ նուազանայ անբաւդատութեան . Սկեւռ . աղ: *Նուազասցի պատմել ինձ զիրս գործակցաց աւետարանին քոյ . Բրս . ոհ: *Իսկ գիշերոյն ժամք մինչ 'ի չորրորդ նուազանան . Երզն . ոփ . երկն:

ՆՈՒԱԶԱՆՔ, նաց. գ. Κατάληξις. Cessatio, desitus. Նուազումն . կասումն . դադարումն . *Եւ ոչ սրբազանի տօնամանն ճշմարտութեան 'ի նուազանս երբէք լինել . Դիոն . եկեղ:

ՆՈՒԱԶԱՊԷՍ. Տ . ՆՈՒԱԶԱԲԱՐ . *Ոչ անուանեաց նուազ զպատուիրանն . այլ փառն նորա նուազապէս իմանալոյ զնա . Եփր . աւետար:

ՆՈՒԱԶԱՊՏՈՒՂ. ա. Որոյ նուազ կմ՛ սակաւ է պտուղ . *Զորորդն 'ի նոցանէ (յատոց) որպէս կխարամիլ , և նուազապտուղ . Փարպ:

ՆՈՒԱԶԵՄ, եցի. ն. Տ . ՆՈՒԱԶԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . *Բազմապատկացուցեալ զինքն նուազէ զիւրն միութիւն . Դիոն . ածայ: *Մոլորեցայ ըստ ոչխարին , նուազեցի զթիւ հարիւրին . Լմբ . օրհ:

ՆՈՒԱԶՆՄ. չ. Տ . ՆՈՒԱԶԻՄ:

ՆՈՒԱԶԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ὀλιγόω, ἐλαττόω, ἐλαττονέω, σμικρύνω, ἀπολείπω. Ad pauca reduco, minuo, diminuo, imminuo, desero. որ և ՆՈՒԱԶԵԼ , ՆՈՒԱԶ ԱՌՆԵԼ . Պակասեցուցանել . սակաւացուցանել . նուաստացուցանել . [illegible] *Սպառնալեօք նուազեցուցեր զերկիր: Նուազեցուցանէն զազգս մեր . Լմբ . գ . 12: Առակ . ծդ . 34: *Զկամս իսկ զվասատական քո նուազեցուցանել . զի՛ իսկ առաջել նուազեցուցանել . զամենայն ինչ առնէ և հնարի , զի զքեզ և փոքունքն պակասեցէ . Ոսկ . մ . ա . 5: *Զամենեսեան զկորզելով թուոյն նուազեցուցանէին: Զնոսա ոչ կարաց նուազեցուցանել 'ի բազմութենէն . Եղիշ . ե . գ:

ՆՈՒԱԶԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ ինչ նուազեցուցանէ , կմ՛ նուաստացուցանէ . *Զնուազեցուցիչսն աւուս , և զպակասեցուցանողսն զանց առնես . Անժը . ծն:

ՆՈՒԱԶԻՄ, եցայ. ի. կամ ՆՈՒԱԶԵՄ, եցի. չ. Ὀλιγόομαι, ἐλαττόομαι, σμικρύνομαι. Ad pauca reducor, imminuor, diminuor. ὑστερέω, ἐκλείπω, ἀπορέω, և այլն . deficio, destituor, desino, և այլն . Նուազ լինել կամ դառնալ . պակասել . յետնել .

ասկաւանաւոր. Թոզանաւոր. ամիոփիլ. սպառիլ. կասիլ. սկսարանալ. փչիլ, պակսիլ, չոր ինչալ, փոքրել, պակսիլ, հապճիպ փալսիլ ալալմագ, էօսէնկիւ. չէսէնկիւ. ՚Ամէ ամսարրչատաց Նուազգացին : Նուազեալ եր կիմ Նուազգաց ջուրն չեյնեաց երկրի Նուազեաց ջուր ի սկիզ անտի : Գեան Նուազգասչ և ցամաքեսչ : Ցամաքեցաւ գինի, Նուազգաց ձէմ : Ցամաքեցաւ որթ, Նուազգաց թուզ և Նուռն : Կատարեալք , և ոչ իսկ Նուազեալք : Իցէ Նուազեալ յիմաստուն : Դագարիցան սոզրիք , զի Նուազեցան : Ընդամենք նոցա ոչ Նուազեցան : Բազմաց ծնին Նուազեաց յորդոյս: Սուգ տացէ երկիր, և Նուազգացի ամենայն բնակչաք իւրովք: Ամենեքին մեզան , և Նուազեալ են ի փառացն ՚այ : Օչի գոնք մի Նուազոլիկք և մի իսկ չնուհգ : Գիտեմ Նուազել, գիտեմ առաւելուլ : Ի մանելոյ ի Նանգիսս Նորա գտանիցի զք ի ձէնչ Նուազեալ . և այլն : ՚Էլ յոյովչին կուսին մարիամէ՝ ոչ Նուազելով ի ծոցոյ հօր : Մի քան զմի առաւելեալ և Նուազեալ. Ը. ընդ: ՚Ուանց օգոյ Նուազի լոյս ճառագայթից իւրոց (այսինքն արևու) . Նէրս ը: ՚Բազում քեզ Նուազէ, զի ժամանեացես առ Նորա Նուազուլեան . Բր. ք ր ի :

ՆՈՒՑԱՒԻ. Պակասիլ, կամ Նուազիլ լուսաւորաց . խաւարիլ . բաՆաւիլ . ԲաՆաւոլ ֆ. ՚Օլինչ լուսաւորագործ քան զարեգական, սակայն և նա Նուազի . Սիր . ֆէ . 30 :

ՆՈՒՑԱՒԻԼ. Պակասիլ լուսոյ լուսնի՝ կամ լուման մինչև ցՆորիկ . պակսիլ ՚Լուսին՝ աճմամբ , լնլով և Նուազուլով : Պակասէ ի Նմանէ լոյսն , մինչև ամենևին Նուազէ. Նվիիկ :

ՆՈՒՑՈՒԹԻՒՆ . ֆ . ՚Էλλειψις, ἔλλειψις, ἐλάττωμα . Defectus, defectio. ὑστέρημα, ἔνδεια, penuria, indigentia, egestas, inopia. σμικρότης, parvitas . ἄνεσις, remissio, ևն. Նուազ գոլն կամ գտանիլն . պակասուԹիւն . ԹերուԹիւն . սակաւուԹիւն . չՆաՆուլիւն . ՆուաստուԹիւն . և կարօտուԹիւն . որ է պէս . Նէյաչ . ի սով և ի ծարաւ , և ի մերկուԹիւն . և ի Նուազուլեան ամենայնի : Խոյտվնացէ ի նոցանէ և կերիցէ , և վասն ՆուազուԹեան չսամենայնէ ԹաքուացէչՆան և ի Նէուլեանն : ՕչՆուազուԹիւն ուու րց խնդ ասու ինձ : ԽոյՆէուլդ Համառօտ , սակայն չատաւելուլն . և ամենայն վալվալուկ , սակայն ի Նուազուլեան . ևն : ՚Կատարիլոյ՝ և ամենայն Նուազուլեան է. ՍէէԹէ . ա : ՚Ի՞ չատանան , եԹէ ոչ բաւական ոՆնակուէ և Նէր գործուլեան Նուազուլեր : Բաւին ի միոյ և ի բոլոր պատճառէն է . իսկ չար ի բաւլիայ և ի մտանաւորայ Նու ազուէց . ՚Էնան . ածայ : ՚Ոչ է լինելուլեան ապականուլեան , և ոչ ամՆելուի՝ Նուազուլն . ՚Էրէսփ . չորէ : ՚ՕչՆուազուլեան ոչ Թպտու չանէն ոչ զանՆանց և ոչ գրնկրացն : Ո չ լուսոր ատակին , որ ասէ , ԼԺ պատ է զրպուկ կամն Նուազուէր ունել (բան. անկատարութեան Հանգիսն) . Ոսի . չ՝ . Բ. ԿՀ . Ե 55 : ՚Պարծանս ինքեան գնուազուլեան ատՆելով . չր զկայտառուէ . Իր . ֆ՝ . : ՚Ընդեանան (բժշկական) գնուազուէն մայր ալնուէ կուչ ՝՝ այսինքն զատկասաւորուած . Իր . ՝ . :

ՆՈՒՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. պակաս խոտ արուեստի լուսաւորաց. ՚Նրկե մեծ Նուազուլեան աչե գտկան Լ՝՝ . ֆր . Ի :

ՆՈՒՑԱՒՈՒԹԻՒՆ . պակաս կլորուԹ . Թոպանոյկուլեան . ՚ի սկիզ Նուբր զաստուածայ յինն Նու ազուլեան գուգանիլով . Ի՛Բ՝ . ՚Ա֊Ե՝ :

ՆՈՒՒՆՉՈՒԹԻՒՆ . գնան . ֆ . Նուազելն . Նուազանալն . Նուազուլեան . Նուազուլեան . չ՝ անուԹիւն . պակասուիլ . ՚Ո չ ատն Լելուլոյ սակաւին ՚ի Նուազուլեան՝ ԹագաւորուլեՀ չայդէն արչակունեաց . փոչ : ՚ԳոյացուցանՀ բարին (չափաւոր՝) գնբր գնուազուլեան՝ քնաւին հաղորդուլեան իւրով . Դիտ :

ՆՈՒԱՕՈՒՆ. Տ. ՆՈՒԱՉ. ՚Մտանիս գու զզօրս բազումս ՚ի սակաւիկ ձեռս զօրաց և Նուազուն . Մ՝Ե . ՚ :

ՆՈՒԱՂ, ի , ից . ՚Ամբոչ, ἀῤῥωστος, ἄτονος, λεπτός. Languidus, obscurus, exilis, tenuis. σμικρός, parvus, mediocris, ևն. Նուազ ըստ որակի . որպես Աղօս . մեղմ . Թոյլ . գաշն . ակար . հիւծեալ . Թակչացեալ . ներգե . լաւք փէլ , մարմաջ . Բաւ , ֆազանաջ , կամաց . ջաջ , վարսաջ . զայիֆ , իշքաս , եավաչ , ճանաչել , օվլան . ՚Ճւագն , յորմամ ծագիս ցէ արեգական . այնուհետև ոչ կարէ ցուցանել գնուազ նշոյլս լուսոյ իւրոյ : (Ի յարգգոլն) խիս ասուիչք են բազումք՝ Նուազք . Նանաց : Շիբ : ՚Ամէ ցիս Նուազ և ակար ձայնիս . Ճ . Ա՝ ՚խօսեացիս Նուազս և ազօտս. Բր . Ի՛բ : ՚խօսիս Նուազս և ազօտս, և լսոյ ոչ ոք. Մ՝ա֊յե՝ : ՚Ողբան տկար ձայնիս Նուազ . Շ . յիչ . ոզ : ՚խոնարհէ զունկն առ չուլեն հնազանդին , և լսէ գնուազ խօսան . Վ՝զդ . ոչ : ՚Նուազ հիծուլեյ , նրբական ձայնիս : Թէ գՀոգիս էր գնմ սեաՆանէլ ոգեզս և Նուազս և ամենեին ներգեհաս. Նոր . Հ՝ . Ե ի՝ : ՚Լա նը. Նուազ միշտ և գոչ այդքան ատուար. Մ՝ե֊ա֊ա֊ե՝ :

ՆՈՒՑՂ . որպէս չնմանուլ կամ նոյն ընդ Նուազ՝ ըստ գլուխն և լսոյ նչանակուԹիւն . ՚Նուազ էին միաք գիտուն Նորա՝ Նուազ եմ չնոյ յանդուս յարդարուէն, բայց մարդկանս արդար եմ ըստ քոյոյմ վկայուէ : Նուազ է քան զքեզ (սվ ՚ար կոյս՝) քերդվբեական կառն : Նրկիրդ հնաի է, և սկզ անկար ՚ի Նուազ կենացս և ՚ի պանդխտուլենէս : Օչինչ քան զնեզուլենն անուի և Նուազ . Նա . պա֊. ֆ . ՚Յ՝ : Խ՝ա֊ : Նէր . ծ՝ : ՕչՆո֊ ֆ՝ . չ՝ . ա՝ . 55 : ՚Ողբումէնն Նուազ էսկ . Ո֊ի֊ Է . փմ . Ը . յն . ἐλλιφθεῖσα, պակասուած :

ՆՈՒԱՂԱԳԱՑՆ . ա . ս՝ . ՚Ամբոչոչերս, ον, ἀμβρώτατος . Debilior, ius. կարի նրբաւոր . սակաւագոյն . ՚Օչ Նուազագոյն երևեցուսչ զչուժոյ խնամուուէնն, իբրև Թէ մանկագոյն էսկ ժամանակաք . Խ՝ա֊ : ՚Որ փոքր ինչ սեկուսին են, քան չափոյն՝ որչափ ինչ սեկնեալք է, Նուազագոյնս լսեն զբաքան ն . Լ՝ա֊ա֊ . ՚ի դէն :

ՆՈՒՑԱԿԱՆ . ա . Նուազելոյ . նեւլգեեւալ . և Նուազեցուցիչ . ոչընաչեան . Նրլսաչան . ՚Արարիչ մեզոյ Նու ազական՝ լինել յաստ զուարՀական . Շ . ա֊ ագիբա֊ : ՚Ար֊գագոյն երգեւ զչուսաւոս բարեկաց բարեգործին, և յանդգաւորացն զկսկիծս Նուազական . վ՝ա֊ի . յ֊ա֊բաՆոյէր :

ՆՈՒՑՈՒՆԵՑՈՒՄՆ . (Որոյ Նուազ է

ՆՈՒՑՈՒՆԱՑԱՒՆ . ա . ը } տնչուէն կամ չայնն . ՚Էյաղծ աւեՀագործական Հասուածն՝ սակաւ մեռածն Նուազսչնչուէն լլնի . Փ՝ե֊ . ֆերբ . ՚Լսիլ չայնի պալատանաց Նուազալչայն հնչանգագելոյ բնութեան . Յ՝ե֊ իմ . ե՝ե֊ :

ՆՈՒՑՈՒՆԵՆԱՄ , ացայ . և } Տ. ՆՈՒՑԱՒԻՄ.

ՆՈՒՑՈՒՆԵՑՆԱՄ , եցայ . } ՚Ինուէն յաչեգակնային Ճառագայթիցն լուսաւորեՀ Նուազանալ : Զորիք մարդկան հնազանդուԹիւնք առ սակաւ յաչակ Նուազանալ և կաղանալ . փէլ : ՚Էր լնելոնս երկայնագոյնք չարագործուլիչք առ անդունդն Նուազանալ մնացին (կամ Նուազանային) , մի գու Նուազնայր լսս սին՝ զարդ դիչերայնոյ ՚Նոր . փաչ : ՚Մի Նուազանայր Ձյուդդ լուսոյ՝ ՚ար յաչեսն Նէս . Տաչ Լոսփոնէնայ :

ՆՈՒՑՈՒՆԱՄ , եցի . չ . Տ. ՆՈՒՑԱՒԻՄ

ՆՈՒՑՈՒՆԱՄ , եցի . ն . } ՚Ամբրօս, ἀμαυρόομαι, ἀμαυρόομαι, ὀλιγοψυχέω . Languesco, obscuror, animo deficio. մանուանգ ἐλλείπω (որ է Նուազիլ), ἐλάττομαι, σμικρυνομαι, diminuor, ևն. Նուազ լլնել . Նուազանալ . Նուազիլ որակի իրաց՝ քան քանակի. ազօտանալ . պակսիլ լուսոյ . խաւարիլ լուսաւորաց . սակաւանալ . լուծանիլ լքանիլ հիւծիլ . Թակչանալ Թառամիլ լսոյ կամ ուժէ բանալէ՝ պակսիլ , սիրտ փաչսիլ ՚խրխրիլ լքանիլ , փոքրանգ , ԲաՆաւանգ , դոյիքչնգ , պոչլսանգ , օվլանգ . ՚Լոյս երեսաց խոց ոչ Նուազէր . Ց՝ե֊ . իլ՝ . չ՝ . ՚Ամբգանն Նուազեաց : Լոյս լուանին Նուազցուս : Իբրև զաստեզ Նուսպաւ և ծածկեալ յաչեգակնային ձառագայԹիցն՝ Նուազին և ապչելոն զիայլսումն ծագմանն : Ա՛ն և գնայ զարեգակնդ արգարուԹիւ , զի եԹէ տեսանիցէ զգա փոքր ՀրաչՀն , Նուազի լոյս գոյս . Ե՝ա֊ . փր . ի՝ . Շաբ : Նաբ . յ֊ալէբ : Նէր . ծ՝ : ՚Հոգայի , և Նուազեր (կամ Նուազեաց) յիս Հոգւի իմ՝ . Սչ . կՀ . ՛ : ՚Նուազեցին աչքք իմ՝ : Նուազեաց սկսան իմ և մարմին իմ , ՀԺ սրան իմոյ , բաժին իմ ՀԺ յաբեանան . անբ . իՀ . ՛ . Հի՛ . չ՝ : ՚Նուազէ սկսա իմ : Վաղվաղակի լսիւ Հայցէ Նուազեցեալսն . Նաբ . Նրփ : Խաբ :՚Նուազէ գառնութիւն անձին , յայտ է Թէ տրտմութիւն ըմբռնեալ : Ոչ Նուազցուս յիսանալի խորչակէն . Խ՝ա֊ . ՚ի մարմնոյ հիւանդութիւն Նուազէ Հոգւոյն սրթնու ութիւ . Ո֊ի֊ Նս :

Ո՛չ սակս ՚ի տուրբ գիրս և յայլ մատեանս գրի Նուազել , որպէս Նուազել , ըստ ամենայն առման . Թուղ զի ոմանք ՚ի գրչաց ասին գ . և ոմանք չ :

ՆՈՒՑՈՒՑՈՒԹԻՒՆ, փ . Խրի Նուազութիւն. պակասութիւն . Ἔλλειψις . Պատուհասական վասն խոչոյն Նուազութեան . Ո֊ի֊ Բ՝ . փմ . Ը՝ : Խակ Թէ ասեր . վասն լուսոյն Նուազութեան, լինէր բուն նչանակութեան՝ աղօտութիւն :

ՆՈՒՑԱՒԵՄ , եցի . ն . ՚Ապտատէ, ἐπικρατέω, κατακυριεύω, μετάγω. Subigo, subjugo, invaleo, praevaleo, dominor, traduco, circumago . (որպէս Թէ Նուազս կամ Նուազ առնել չայլոյ .) Ա՛նչէլ ընկճել զայլսն՝ ընդ չօվ արկանել . տիրել իշխել . և Ցինքն յանկուցանել սիրով կամ բռնութեամբ . ամրքել . ոյսալ . Նամձել . փալ առնել ՝ֆէլ . ալաճա ալֆաթ, զայն էմֆ֊ . Նուազձեցի անգրէն զՀն իմ : Նու ազիցեն զնս ծառայ յաբեանական : Օ՝ամնոյն մարմնոյ Նոցա Նըւազձնմբ : Նուազձայն երկիրն առաջի ՀՀն . և . : Նուազձալ միաանդամ անգրէն գարձուցանէ : Ընդ ձեռաւամբ Նուազձեր . Նաբ . փր . ա : ՚Օ՝Ցն չրաւայեր սիրով Նուազձել : կամաք իբրովք Նուազձալ էր ընդ Թագաւորն իչխանութեան . Նդէ . ը : ՚Սակաւիկ ինչ

նշանակաւ նուաճեալ զհայցօղն (տեսուլեաւ իւրով), և զընականն աներեւոյթ պահեալ. Ագաթ.:

ՆՈՒԱՃՈՒԹԻՒՆ, գ. ի. Նուաճելն, իջն.

ՆՈՒԱՃՈՒՄՆ, ձմն. ի. Ներքոյ արկանելն, և մնանելն. հպատակութեան բերումն. Ագաթփոլ.(յն. պեսպես.)* Եթէ զօրէն նուաճմանն խաղադրեալ և չհնակատնադրեալ մերձենալ ի նա. զի փիլիկ սովորական լինանի հանդիպմանն. Ք. Ա. թղ. 30: * Չի նուաճ ունիմք զնուաճմանէ երկրքին միով հոգւով ամ. հայր: Որով ունիմք զհնազմարձակութեան և զնուաճման յաւով ի ձեռն հաւատոց նորա. յն. զմաւրչուն. Եփես. Ք. 18: գ. 12: * Չի նուաճ ասէ ունիմք ընդ նուաճմանէն, զի զայրդալանս, ի մի բերելով աթվ հոգւոյն ի փաւս հօրն ամենակալն զօրհնութեան. Ոսկ. Եփես.: * Այսոքիկ պէտք են գվնասորութեանց ... գասեալք ընդ ինքնամբք նուաճմանէք մասանց. Նար. Ե. իբր ներքոյ անկեալ մասունք: * Աղքատ խօսք վահանայ, և նուաճմանս (ը հպատակութ) աւետիք ուրախացուցին զնափորս: * Չմարդկայինս՝ որ առ իսեսու ի սովորութէ թերչ նամութեն նուաճման սկսով. այսինքն է խոնարհ հաշտութեան. Լմբ. պտրգ:

ՆՈՒԱՄ՝ կամ ՆՐԻԱՄ՝ ածի. ղ. իտ. Miagolare. իբր լտ. Ejulo. յն. Ὀλολύζω, ևն. Ձայն հանել կաուսի. մլաւել. փաղ փաղ հանել.* Հաջէին իբրև ղաուն, և նուայնն ոռնկաուս. Հ. սեպտ. իբ:

ՆՈՒԱՍ, ի, ից. ա. Ταπεινός, εὐτελής. Humilis, tenuis, vilis, frivolus, infimus. (իբր Նուաղեալ. նուաճեալ, կամ Նաւեալ ի վայր, զնաեալ.) Խոնարհ. խոնարհական. ցած. ցածուն. չափաւոր. սորին. յետին. յետնեալ. արուսպ. ոտաստեալ. չնչին. ալշաճ, նիճա. հակիրճ.* Որ իմն Նուաս անձին անմարդի էր. Լմբ. պտրգ:* Գներ եղոյ, և Նուասից. վնհիշ. և փոքունց. Նար. Ճ:* Որքան Նուաս քանք ասէն ի քեզ, աղքատութեան նորա են, զի մեք նորօք հարստացոք. Ամ. ա:

ՆՈՒԱՍԱՒԱՆԵԼ. ն. ը. Նուասս և ցածունս բարբառել ի չափոս ունելով զանձն.* Դարձեալ ի ապաշխանէ զինքն յով հանուեն Նուասաւանելով (կամ Նուասաւանալով). Ոսկ. յհ. Ճ. 39. յն. μετριάζω, modeste ago.

ՆՈՒԱՍԱՐԱՐ. ս. Ὑφειμένως. Inferiori gradu, remisse. Նուասս օրինակաս, ցածագոյնասաիճանաս. խոնարհագոյնս.* Սոյն պէս ունին և յետինքն զաւաչնոյն, բայց ոչ նմանապէս, այլ Նուասարար: Ոմանց գերակայարար և քաղրապէս, իսկ ոմանց մանաւորապէս և Նուասարար: Նուասագոյնքն (ունին) Նուասարար, և յետինքն յետնագոյն: Դիոն. Երիւ. Ն ածայ:

ՆՈՒԱՍԱԳՈՅՆ, գ. ունի, ից. ա. Ὑφειμένος, ταπεινότατος. Infimus, inferior. Նուաւել կամ յոյժ Նուասս. խոնարհագոյն. սորընագոյն. վայրագոյն. սորին. յետին.* Ակարիքն քոլորեցան և ոչ զնուասագոյնն և զնմանայն անառս առնել կարաց. Փիլոծ. Ես:* Ոչխեսցէ Նուասագոյնէն գերակայ լանն. Դիոն. Եզր:* Ով ես դէ, միանգամայն և Նուասագոյնք՝ մերձակայ սահնիս, երկոքեսկէք:* Քոլորեցան վերկացեալք Նուասագոյնն ևեթ հանգիպեցան կռուին. Պիտ:

ՆՈՒԱՍԱԳՈՒՆԹԻՒՆ. գ. Ὑπόβασις. Imminutio. Նուասագոյնն գոլ. ցածունք. յետնուեն. զիջումն. խոնարհութիւն.* Ոչ Նուասս հայր եղիցի Նոյր, և ոչ Նուասս որդի եղիցի որդի, եթէ միջոց ինչ առնի զնուասագոյնն. կիսրչ. գաւիթ. յորմէ և Պիգաս.* Զոսանէրով զեռութին Նուասագոյնն:

ՆՈՒԱՍԱԽՈՀ, ի, ից. ա. Որ Նուասս խորհի. անգետ բարձր խորհրդոց. և խոնարհմիտ.* Զորս աղաչէ Նուասախոհ յայտնի Նուիրելոյ անձին, և այլն. Ը. տիէն:

ՆՈՒԱՍԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. վ. Ձածական Նուասախոհիցն յետնուեն. և Նուասագոյնեն. խոնարհմտութեն. և Նուասագոյնեն. խոնարհամտութեն.* Ըզորս ոչ ընդունի Աստուած զհպարտս, այլ զնուասախոհս. Ոսկ. Մատթ.:* Ըզորս աղաչէ Նուասագոյնեն յայտնի Նուիրելոյ անձին, և այլն. Ը. տիէն:

ՆՈՒԱՍԱՆԱԼ. ի. ից. ա. Որ Նուասս խորհի. անգետ բարձր խորհրդոց. և խոնարհմիտ.* Զորս աղաչէ Նուասագոյնեն յայտնի Նուիրելոյ անձին, և այլն. Ը. տիէն:

ՆՈՒԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. վ. Ձածական Նուասագոյնեն. յետնուեն. և Նուասագոյնեն. խոնարհամտութեն. և Նուասագոյնեն. խոնարհամտութեն.* Ըզորս ոչ ընդունի Աստուած զհպարտս, այլ զնուասախոհս. Ոսկ. Մատթ.:* Ըզորս աղաչէ Նուասագոյնեն յայտնի Նուիրելոյ անձին, և այլն. Ը. տիէն:

ՆՈՒԱՍԱՑՈՂ. ա. Որ Նուասագոյնեն, կամ ընդվայր հարկանէ.* Աստ հոգւոյն Նուասացողչին ասէր. Ը. Իգն:

ՆՈՒԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ταπείνωσις. Humilitas. ταπεινότης, animi dejectio, demissio, tenuitas. Նուասս և ստորին վիճակ. Նուասասնալն. զիջումն. խոնարհեալն. յոյծուելի. յետնուելի. ալշափելի, էախուելի, հափարչի.* Մարմնոյն Նուաստուելի: Նուասուելն (յոի) բարձրացեալք, և աղքատութեն ճոխացեալք. Աստ օբս:* Բարձրութեի ածուելն, Նուասագոյնեն մարդկուելն. Ցհ. իմ. էբ:* Նեձեռվիպա, որ Թարգմանեալ է անուն Նուասուելի. և Նուասս է երկչոտութեի. իսկ արուեն Նուասագոյնեն և երկչոտութեն թշնամի և հակառակ է. փիլ այլոք:* Ի ձեռն իմոյ Նուասուելեան զոյնպիսին քակեաց սրաման. Մատ. խե:

ՆՈՒԱՐՏԱԿ, ի, ից. փ. Բառ անյայտ, իբրու փոքրիկ կամ բարակ Նուաբուտ: Ի բառս Գողթնեցոսի դնի որպէս յն. Στρίξ. Strix. որ է ազգ ագռաւոս, և գոգաւոր գիծ կամ խողովակ ատանց: Իսկ ի Բժշկապետս մեկնի որպէս անուն խոտոյ.* Ըստ ինձատաճ, Նուաբուտն. որ է արեգուխան, որ է անձխոտն: Նուաբուտ՝ կէ գինկան արեգուտ սաեն. չէսաբուտ. աշտակ. սալբուշա. լինկիտոն:

Իսկ յն. ἐρέβινθος. լտ. ἐρέβινθος. ըստ Մենինոսեցւոյ մեկնի յետալ. Էտա գի նուշ. խոտ աքաղաղի. խորհրդէտ: Իսկ ի հին բառ.* Նուաբուտ, չնպի կատաղն կամ չնգի չահրեձէ:

ՆՈՒԱՐՏՈՒՆ, ի, ից. գ. Κάλυμμα, καλυπτήρ, κατακάλυμμα, περίσκεμα, σκέπη, operimentum, tegumentum, tegmen, sepimentum, obductio. Ծածկոյթ. օթոց. շուքհովանի վրանաձև. գօսի. կամար. փեղկ. պատիչ. ծածկոց. էօրնէ. ա. Նիւոր, ծոպք վրանի. Նեվերս, չուրչ պատիչ. Նիւերթիքեն. Նեվերթիքեն. պատեր. Նուաբուտն, որ է ծածկոյթ, մազղէնն. Նի. էլ:* Աբրատկս վերնագիրկս մազղէնեն Նուաբուտն խորանին: Աբատխոտուկք. և Նուաբուտնք խորանին: Ծածկեսցին զնա մազկէ զէն Նուաբուտնաս կապատակաս: Չխորանն, և զնուաբուտնս իւր: Նբրատցես պատկ սեպհոյն. և զնուաբուտան Նոյս պղնձի: Աբատցես զայդ գուռ ագս կատծցես Նուաբուտնաս սեպհոյն. Ել. Լեւ. Թուոց. Ք. Ծ:* Ծոսկե Նուս Նուաբուտնան զբազմատատանցն տպատծէ. Ոսկ. Եբր. Իզ: Աւր յն. παραπέτασμα, այսինքն առագաստ. կամ վարագոյր. ի գետ գայ ձայնիս Նուաբուտնաց. այլ յաշորդ բառն Խաղմատան ինայ որպէս Հաղմատան և անյայտ. գվանն որոյ չէ գաք ի կարգի բառատրանիս:

ՆՈՒԵՐ, նուերք. Նուերք. Նուերք. գ. (որպէս Թէ Նոր իր, կամ Նոր բերք. լմ. և յն. νέος, որ է արտազան.) Որպէս Ἀπαρχή. Primitiae. Երախայրիք. պատուղ նախաձին. Բառքճառաց. պ. Նեվերք: Նու. նբ. 24:

ՆՈՒԵՐ. որպէս Προσφερόμενα. Oblata. Ինչ մի ընծայելի այ կամ առնարի. ուվերձ. պատարագ. ուխտ. ձոնի. էեվեն. հեպիկ. արձակ. Նեվեր: Նու. ևբ. 3:

ՆՈՒԵՐ. Ἅγιον, ἄγια. Sanctum, sancta, consecrata. dedicata. Սրեալ ինչ այ. որ բառիք: Նու. նբ. 38:

ՆՈՒԻՐ. Տե՛ս. Initiatio, mysterium, sacrificium. Խորհրդակատարութիւն. կատարութիւն. պոհ: Գ. Ել. ի՛գ. 12: Իմ. ի՛գ. 4: ի՛գ. 15: Որպէս գլխաւորքն առ՝ ի սրբասանն մեր՝ Նուէրս տանի. Դիտ. էրն:

ՆՈՒԻՐ. Θέμα, ἀνάθημα, ἀνάθημα. Donarium sacrum. ἀφαίρημα, ἀφόρισμα, separatio, oblatio. Նգիտալ կամ կախեալ ինչ՝ ի տաճար ոյ առ յիշատակ. որ և ՊԻՐԱՏԻՐ, կամ ՆՈՒԻՐ ԱՐԳԱՒԻՐ: Ղեւտ. Ը. ի՛զ. ի՛Ը. ի՛Է: Թուոց. Ը. ի՛Ը. և այլն:

ՆՈՒԻՐ. մանաւանդ՝ որպէս Σπονδή. Libamen, libatio. Ճաշակ գինւոյ, կամ բաժակ կաթիցս լեալ, և ընծայեալ ոյ. Նոյնպէս և իւղ, և որ նման սոցին: Ծն. Լ. 14: Նե: Ղեւտ. առաւել՝ ի գիրս Թուոց:

Բայ ամենայն առնմանս սոյն և յայլ գիրս. Նուէր ասեմք զնուագացումն իւրիք բարեպաշտաւն ընծայից. Երէ. Ֆաի: Յովք նուէրս մատոյց ոյ զվարսն իւր. Խոփ: Նուիրեաք մարմնոյ Նորա մատղէն առ ածխ. Լ՚է. պոփ: Հպատի քոյ հարազատ, պատակեր կենդանի, նուէր անկողտրանելի. Ընծաի՛ր. Ե յոյսի: Նուէր արգասի իւր փիլ. ծ՛ան: Ընտիրքս պղծեաց զամաձոյն նուիրեալք պատակեցոյն, զոր կանգնեաց անդ: Ղեւկնդոնացիք և աղեղնաւոյիք նուէրս ձօնեաց կատարեցին. Նաա. փր. ա՛. է՛:

ՆՈՒԻՐԻՄ, կի՛ ՆՈՒԻՑ, նվ. ինչ. գ. ա՛. ՆէՒՆ. ՆէՒՆ. (իբրու գրեալ, նկարեն). Բանք՝ խոշոր և պատարտ գծագրեալ տիպիք. զոր նկարն և ուսանն տանիք. Serpentaria, dracunculus, dracontium. յոս. Draconcello. Եքեան. Եաաթէը, այս բանձրը, գոյիք գոյ. լաէը, լոփ: Բէ՚էրն:

ՆՈՒԻՐԱՒԵՐ, ի, ած կամ լց. ա. Փէքայ. Offerens. Ընծայ և մատաւցօղ ոյ ըզ՝ նուէրս. Ընդունէին զնուէրսն՝ ի նուիրատիպայն ընդ առաւօտս առաւօտս. Ես. ա՛. 3: Խնկոցն գոլորշիք՝ ըստ առաւոտիցն ի նուիրաքերացն՝ ի Նոյ ձեռնտուէ՚ն ծագի:

ՆՈՒԻՐԱՒՈՐՆԱԼ, ել. ն. Τελεσιουργέω. Perficio, initio, consecro, sacrifico. կատարել զնուէրն մատուցանել. կատարազապաւառել. օրհնել զնուիրեալն. Ձեռնագրել. սրբազանել. սրբել. մատակարարել զնորոգութս. Ոմանց նուիրել, և ոմանց նուիրագործել: Մոգքն՝ և լուսաւորի և նուիրագործէր: Որ զնուագրեալն նուիրագործէր ձեր ձեռաքանին (Եսայեայ) Հրէշտակն: Ջոյս առակ (զերբեթայս, զմեզաւորս, և զնուիրեալս) պատրաստեալ քո արագիւք զորեալ ինչք իւրեանց նուիրագործեն առ ի կատարեալ լուսաւոր մաքրութիւն. Դիտ: Մոգքն՝ զոհս (զզեաաս և զոյաս), օրհնել, և նուիրագործել անձնաւորեացն: Մոգքն ա սրբեալ օրհնեալ նուիրագործեա. Մոգք՝ ՚Ջոա. Հանդիսապետ՝ այցելութիւն նախանձանոյ, նուիրագործեալ այժմ զաղօթս ամենեցուն. Տոմ:

ՆՈՒԻՐԱՒՈՐԴՈՒԹԻՒՆ, ֆ. Τελεσιουργία, ἱερουργία. Consecratio, sacra functio. Գործ քահանայական. կատարութիւն. սրբագործութիւն: Արարողութեանցն և նուիրագործութեանց առ ի լրիանալ: Պատարագութեան մեծի՝ նուիրագործութեան մեռանին մկրտեալքն. Դիտ: Հոգիս այս ոչ զօրացուցանեն զձիւս քահանայապետիս՝ ի շնորհաշատ նուիրեալ քահանայից՝ ի նուիրագործութեան. Լմբ. ոգիս:

ՆՈՒԻՐԱՒՆ, ի, ած. գ. ար. և ապ. ՆԷՔԷՐ. յոբ. ՆԷՔԷՐ՚Ե. Ռազմաւոր. Miles gregarius, vel virgas gerens; lictor, satelles. Ջնա՝ նու որ ասկական՝ զնամնակատար. ապատաւ ասանի. ապրանակ. պաշտեալ ոյ լի յն. գաւազանակիր. ֆոփաոր. խաչէթ, հաաա, Եաագ՚ը գոփոաճաա՚Ա.ոաքեցին զօրսն գլուխքն զնուիրական, և ասեն, սրճանկան զարդ զայդոսիկ: Պատմեցին զօրագլխացն նուիրակքն գրանան. Դ. ի՛Ը. 35. 38: Հրամանն առեալ նուիրակացն՝ և ոչ ի գուբսն մնաել ասցին (զտրացեալսն): Որ ոք ասէր զնուիրեան, լեզ յատկասացոյն գնդէն եմ, և վազվզական Թագաւորին ի՝ ներքսփոփոգ: Ձեհաց ուրուք նուիրակ առ գուբս, և ոչ կոչեցան պատուականք յարանց՝ ի տաճարս նոցա. Եզէ. Ը: Որպէս առաքեալ իշխանաց նուիրակք և կառապետք, և քարոզք ՈՒՆ: Իսկ վասն կոչեցեալ զնուիրեան, և ասէ, Երթ կոչեա զայս անուն իշխանաց՝ Զնուիրակն և զղպիրն արկանել ետ ի բանս. Մարկ: Դրիգոր՝ որ վասն առաքելութեան, և վասն առոյգ և ուժեղ հաւակի՝ քաջաց նուիրակ կոչեցաւ. Ոոոգ:

ՆՈՒԻՐԱԿ աւտցաւ ի յեռին գոբս Պաշտօնէից եկեղեցական, գեաւան հոգևոր. ըստ իմիք որպէս լս. Նոնդոէաս. ի դէպ գոյ այսմ ասելն Թէոփիլ. Ես հ՚. Բազոք հարկանէ ի ձեռն նուիրակաց իւրոց ուսուցանաց: Ի գալ նուիրակի կարճուկիսոն՝ կատանդեալ եպիսկոպոսն. Ոոոգ:

ՆՈՒԻՐԱԿ. որպէս Նուիրանոց, կամ նուագ ասկի և արծաթի. Սկաւառակք և բուրվառք և նուիրակք և ՃաշակՔ: Խորուսաքն՝ ինկոյն ամանք, և նուիրակքն՝ գինեայն, որ Նուիրի. փիլ. Եզ. Ք. 7:

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Ιερός. Sacer, sanctus, divus, dicatus. Նուիրեալ ոյ. որբրազան. որ. Ընծի փոզս նուիրականս որ և յորելեան: Ցէս. Ջ. 8: Նուիրական օրհնութիւք, կամ սպղծիք, սաղմոսիդրուն, զինուն, պատարագ. ՍԷԲԷՐ. Ք: Ցհ. ի՛Ե: ասակ: Շաբ: Սահանն նուիրական, և հացն սրբութիւն. Ածան. Եիէզ: Նուիրական առաքելոյն պօղոս: Ջնուիրական առաքելոյն կարգեմ: Ցհասանց երկր նուիրական կոչոց (քրմութիւք). Նաա. փր. ա: Ընդունական և նուիրական բանիկ պատրաստան: Վ Ն նոցին սրբաձանաւոր մաղմոսաց. և նուիրական հայցուածոց. Նաբ. Ի՛Ե: Մրնդամայն երկիր ցուցանեմ և իրատեւ ոչ և նուիրական սահմանութիւ սմանեմ. Ոոի. ծ. գ. 29: Նրբութեամբ նեաոյս զնեաքանան անուանեցին զնուիրականն բարբառս արձակեցին. Իրա. ի՛ Ե:

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ. իբր Նուիրեալ. ընծայեալ (ոյ, կամ մարդոյ): Նուիրական ոմն է ի սոցանէ. որպէս ոչինար կատարել արարս նոր. աաաե: Ընծայիք բազմիք և նուիրականն պատարագօք զնա ուծանալ. Ցհ. ի՛Ե:

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ. իբր Նուիրակատար. նուիրացոյ ործոյ. Τελεστικός. Consecrationis. Ընդ ի սնոյ սրբազան տաւնդրութեան նուիրականն և լուսաւորիչ և մկրտիչ գործոյքն. Դիտ. էրն:

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐ, կամ ՍԻՒՆ. Ἀνάθημα. Donarium. Զիշատակ ինչ կանգնեալ ի տաճարս կիմ ի մեհեանս. Նուէրս Նաա. փր:

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ՈՒ ՓՈԽԱՆՑ ՆՐԻ. Παράπτωσις. Precatio, vel hymnus inter libandum. Նուէր կամ բան մաղթողական ի վերայ բաժակի. Յեր ՅԷՆաց. ԵզէՒՒԻՔ. իտա. Brindisi. որ և Ռոաա: փիլ. փեռաքան:

ՆՈՒԻՐԱԿԱՊԱՏ, ի, ած. գ. (որ գրի և ՆՈՒԻՐԱՊԱՏ.) Պատ նուիրակաց. գլխաւորն հրամանատարաւ պաշտանէից. ՆԷՔԷՐԷՔ՝ կամ հասաաս գաշը, գաշ ագա. Նլմնաա նուիրակապատ, և ասէ. ահա ՚ի կին. ասէ Թագաւորն, ածէք ի նմանէ: Նուիրակապետն պատուականացոյն է: Նուիրակն... և նուիրակապետն. ՈՒ՚: Ոչ նուիրակապետ ոն զնոր այնմ ասելոյ չապատ այլոյ: Վասակ զնա նուիրակապետն պատանէքս. Բաա. Ք. 35: Պատրաստեաս ոմն տրիբունն և գպիր՝ նուիրապատրաստ էր քարեպաշտ Թագաւորին յատապատոն. Տի ԻԷԼ. Տոբ. ծ՛է:

ՆՈՒԻՐԱԿԱՏԱՐ, ի, ից կամ ած. ա. գ. Ιεροτελεστής. Sacerdos, sacrorum collator, qui sacris initiat. Կատարիչ նուիրաց և նուիրական իրաց, կամ անձանց. արարչապատաս. Նուիրագործօղ. քահանայ. Աճայ. Նոյն կամ սրբազանիչն նուիրակատարից: Ջհամակարգեան քո ձեռնտեակ նուիրակատարս: Աճեաէր նուիրակատարն յայտնապաճոյ է ձեռնտեականին ընտրութիւն: Աճպետականն մեր և առաջին նուիրակատարն՝ մարգասէրն յիս. Դիտ: Տամք ի ձեռս նուիրակատարաց քահանայիցն. Լմբ. պոփ: Ընհարեան և զյք ի նմանէ սպատատրք ձեռնտեակ նոյ սրբութեան, և նուիրակատարք օրինադատհան պատարագաց. Ճ. փ:

ՆՈՒԻՐԱՁԻՐ. ա. Ընորհաձիր. սրբազան ձեռնտեաց տուօղ. Եկին եհաս աւետաւորս տուա՝ սարկական ընն նուիրաձիր. Մոփ. իէ:

ՆՈՒԻՐԱՄՍԱԿ. փ. Ιερομηνία, ἱερουργμηνία. Sacrum noviluniun, sacra luna, calendae. Նուիրական նորամտութեի. սրբազան ցանագլուխ կամ կազանգ. Դէպ եղև Թերևս արգասին (նոյ) ի գլուխս ամսոյն ծնեալ լինել յաւաչին ամսոյն ըստ ժամանակի ի սկզբան տարեմտին այնմիկ, զոր տաւրտութիւն է կոչել նուիրամսակ (կամ նուիրամտակս) ըստ պատուոյ. Փիլ. Լին. Ե՛. 17. կամ 15:

ՆՈՒԻՐԱՆ, ի, ից. գ. Ιερόν. Sacellum, templum. Տեղի նուիրեալ, նուիրագործատեղի, և նուիրատաւոր քահանայից. սրբարան. տաճար. եկեղեցի. Ցայս նուիրան ընծայեցուսցէ: Օի մի անընդունելի նուիրանն խոչտատակեսցի. Նաբ. հ՛է: Ցայս յորի նուիրանոց ուխտի տեառն տաճարիս. Լմ:

ՆՈՒԻՐԱՆԱՆ. ի, ից. ն. Σπονδεῖον. Vas ad libandum, libatorium; poculum, quo vinum libant in sacrificiis et conviviis. Նաոիմ մատուցանելոյ զնուէրս հեղման, զոր օրինակ զգինի, զկաթն, և այլն. բաժակ. ճաշակ. սկիհ. գաշնաւորան. տես և ՆՈՒԻՐԱՆ. Լէնի ԲՈՒԼ, փեռաքն. Ջճաշակս և զնուիրանոցս նոցա՝ որովք նուիրեսցեն, յոսկւոյ սէր արացեալ զայն: Ջճաշակս նոցա, և զնուիրանոցսն, որովք նուիրեցին: Ջմահճանացն, և զնուիրանոցսն, և զաւազանացն ասկեզինեաց. Նա ի՛Ե. 29: Ի՛Ը. 16: Թուոց. Ք. 7: Ա. ծ. ի՛Ը. 17: Ի կոզմն արատաճորեալ սրբեան ՚ի նուիրանոցն Հսկր. Հ՛. Ե:

Նե որպէս Նուիրան. եկեղեցի. Շինէ նաև նու իրանոց ուխտի. Ցհ. իի: Նուիրիչ է, մատուցանելով ոյ ևիէ զանձն, և ևիէ գոյլս, նուիրանոցաս մեծաս. Եկեղեցիաս. Սարկ. Ֆ՛:

ՆՈՒԻՐԱՊԵՏ. Տ. ՆՈՒԻՐԱԿԱՊԱՏ. ՆէՔԷՐ պաշը. Նկին նուիրապետ մի, և ասէ ցնա. կոչէ զքեզ գաւազանդ. Հ. Ե: Գնացին նուիրապետքն, և ասեն. գտաքիկ որքայ հարց առ քրիզ կամի իշխանել այսօր. Ո՛՚: Տես և ԳԱՒԱՌՈՒՂԱՊԵՏ. ուսուի յաչխարհ յառագ:

ՆՈՒԻՐԱՊԱՏԱԿԱՆ. ա. Τελεταρχικός. Sacerdotalis, mysticus. Որ ինչ անկ է գլխաւորի կամ գլխաւոր նու իրագործուն. կառավարչապետական. քահանայապետական. քահանայական. խորհրդական. Նուիրապետական ասանդ մկրտութեիդ և լուսաւորութեան և կատարանց. Դիտ. էրն:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆ, ի, ած. ա. Տուօղ զնուէրս կամ զնուիրանոցս. նուիրարար. պատրաստիչ. ՆՈՒԻՐԱՏՈՒ

նորոգ պատգոյ ընծայից. Մատ.:

ՆՈՒԻՐԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Տուրք կամ մատուցումն նուիրեալ և երախայրեաց. Օրն. նուիրեն ոչ ի վիրայ իմ հասատեր, և չինէն նուիրատրութիւնք անմահ տանտկին ընձեռեին. Պիտ.:

ՆՈՒԻՐԱՒՈՐ. Տ. ՆՈՒԻՐԱՒԱՆ. * Օրն քառասնեւորդ նուիրաւոր ասէին ընծայեանն փրկչին մերոյ ի տաճարն. Ճառընտ.: (Ձեռն) հասատրակայինն՝ ոչ նուիրաւոր, զնուիրական աչաց տեսուն յոտատոր առնէ. Կոչ. ճ:

ՆՈՒԻՐԵՄ, ից. ն. Ἁγιάζω, καθαγιάζω. Sanctifico, consecro. Մատուցանել զոր և է նուէրս, ոչ, կամ եկեղեցւոյ, կամ մարդոյ. ձօնել. ընծայել. տալ կամ ուխտել ինչ կամ զանձն. որ և ասի Սրբել ոչ զինի, կամ սրբել՝ այսինքն օրհնել քահանայից ըզ-նուէրս. առանձագ. ամէն թուոց. ծԸ. 9. 29: Ղեպ. Ը. 9: Ե. ո. իԸ. 33: Ելեկ. ծԸ. 3:

կամ Ἀφορίζω. Separo; dico, dicas. Որոշել, զատուցանել ի պատիս ոչ. Եր. իԸ. 24. 26. 27: Ղեպ. ծ. 15: ծԸ. 12: Եսայ. խԸ. 9:

կամ Ἀνατίθημι. Devoveo. Վերագրել զինն ի տաճար. և նզովել զինն, այսինքն ուխտել ոչ՝ կորուսանել զայն ինչ. Ղեպ. իԸ. 28. 29: Թուոց. ծԸ. 14: Յոսիա. ծԸ. 23:

կամ Σπένδω. Libo, liquida offero. Նուէր բանաոյս ճաշակ ինչ մատուցանել՝ հեղուով ի պատիս ոչ զինւոյ գինւոյ, խաղող, կաթին, ջրոյ, և այլն. Ած. Ը. 14: Եր Ե. 10: Թուոց. իԸ. 7: Ե. Ըգ. իԳ. 18: Եր. Ե. 17. և այլն. յոր կայ և նուէր անձին՝ հեղուով զանձն ա-ստոյի տեառն: Որպէս և Փիլիպ. Ե. 17: Ե. գր. Ե. 6:

Իակ յայլ գիրս ընդհանուր նշանակութեամբ, "նուիրէին ի ապատ տերութեան տեղանոյն. Եզեկ. Գ: * Մի զնուիրեալն լկեսցէ՝ անձին միոյնոյ տէրպհականացեալ աստուածորդւոյ: Բանակալաց աշխարհին նուիրեցն. Ը. ընդհանր: * Լողովեալ գայսոսիկ (գրեալ աշխատութեամբ) նուիրեցին ի փառս Տեառն. Նեեմ. ա. 1:

ՆՈՒԻՐԵԼ. ոյց նուիրադործել նուիրական սար լինել. օրհնել, ձեռնագրել. սկրաել, գրաշնել հաղորդել ոչ խորհրդոց, և այնպէս օրհնել. ուստի ՆՈՒԻՐՈՂ Ἱεροτελεστής, Sacrorum initiator, սակ եպիսկոպոսն կամ քահանայն. և ՆՈՒԻՐԵԱԼ. Τελουμένος, τετελεσμένος. Initiatus, initiandus, կոչի անձն օրհնելի. Ածոյինն և արքային նուիրօրէն մերս Ինձ ի յածոյնոյն արքային նուիրագոյ մերոյ պարգեւեցան մեզ. Դիտ.: "Նուիրոյ իւր առվուտոյ կոչել (գիռնիսիս) կամ զնծոյին առաքեալն պօղոս, կամ զանձն յեռոհէոս. Մատ. ի դիտ.: * Յուսատեսական հանգերձս արկանեն ի վիրայ նուիրեցելոյն (այսինքն ի մեր խորհուրդ հաղորդութեան) կոչէ զնուիրեալն: Իակ նուիրեալն կայ յեռոյ քահանային, և այլն. Դիտ.: Սոյնպէս և Մատ. և Գիբ. յԵռաթ:

ՆՈՒԻՐՈՂԱԿԱՆ. ա. Τελεστικός. Ad sacra vel mysteria pertinens. Նուիրագործօղ և նուիրական, արքայական. քահանայական. * Օրէնն նշանակական և նուիրողական, իակ զանն իսմաստասէր և յոյժ ցոյցական. Դիտ.:

ՆՈՒԻՐՈՒՄ, մանն. գ. Καθιέρωσις, τελετή, ևն. Նուիրելն, իյն. ըստ ամենայն առման. "Ընդրանիկ որդւոյն նուիրումն. Փիլ. ա. 4. ՃԸ: "Ընդ ոչ ի պէշ իսորհրդոյ նուիրումն չէ անպակեր, է՛թէ ոչ նախ նմա տանիլ եւ ընծայել. Դիտ. Ելք: * Նուիրումն արեւմտեան ազանգին. Կոր.:

ՆՈՒԿԻ, կամ ՆՈՒԿԻՒ, կամ ՆՈՒԿ. Տ. ՈՒՆԿԻ. (ասկ. ծիծ. անչիա.) * Լիսրին՝ ժէ նուկի է տատասրն՝ ուղիորդ մանն է նուկոյն. Ընդ. կղ. լոք: * Թէպէտև լինար ասի, այլ Թեվեսագոյն, որպէս և արդ նուկի, կոչելով զանուն նուկիէի լեառ՝ ըստ բազբ-ղացուցն հանձարոյ. Եղիէ. Խաղ.: * Ոմանք երեք նուկի հասյի ժամէ ի ժամ ուտէին. Մատ. Ճ: * Նչեռ ժէ նուկ, լինի ատաիր. Վրդն. Եւ:

ՆՈՒՄԱՅԻ. գ. Իբր նարընկենի. ֆօ-ֆոտգալ ազանչ: * (Ի հոկտեմբերի) է պատա զիոուրնկիքն և նուամայիքն և լիմոյիքն ծածկել: Թուրքերկի, նուամայի, Թեմենի. Վ-ցփ:

ՆՈՒՄԵՃԱՆԱԿ. Ի հին բառ. մեկնի, նախագլուխ, նախիչխան, նախարար. (տես ալեւ Թերևս յն. նօմիզն. օրինագիր. և նօմո-գիտոս, երևելի ոք:)

ՆՈՒՄԻՋՄԱՏԱՑԱՑ. գ. Բառ. յն. Նօմիմա, յոր. նօմիմատ. կամ նուազական, նօմիմ-դիմն. Դրամ օրինաւոր կամ արգուհի. * Ընծայեմ քեզ նպատաս՝ ոչ զնուիրեցեալն ա-րարացի (որպէս ծանի քնարը). Մատ.:

ՆՈՒՆՈՒՓԱՐ. կամ ՆՈՆՈՒՓԱՐ. գ. Բառ. ևն. որպէս նիլոփեր. Նիլոսպեր, նիլոփեր էիլիչ. իլու. ոխեխի. Շուշան ջրային՝ լայ-նատերև, բուսեալ ի լճակս: Ըստ Մենինա-քեայ՝ Նիմֆիա, որ է ըստ չյ. Հարանամանոն: Ըստ ամանոյ և ազգ ամպուլի: Ռծլչրն: * Իբր շուշանն ի ջուրս բժշկուն ցաւոց, զոր նուշ-նուշիար կոչեն. Վրդն. Երփ:

ՆՈՒՆ, կամ նոյ. գ. Ἀμύγδαλον, λέϛ. Amygdalum. Ազնիւ և իւզային պտուղ անոյշ՝ մանաւանդ կամ կաղնաձև տափարակ երկայն, ընծոր քան զամենայն չոր միրգս փետձեկաւորս: Ծառն ևս կոչի նչենի կամ նչի. ևս և նուշ. գագիճ, գագամ: Գազէան: Ռծվչն: * Մուրան, և ընկոյզն, և նուշն. Ագաթ: * Դառն ժամանակին և արեւուց՝ իւրն ծաղկել նչի. Աչաբ. ծղ: * Ջգառնացեալ նչի նչի անուշացուցանէն ի ձեռն արտեսանի. Ըզպն. Տիբ.:

ԴԱՌՆ ՆՈՒՇ. Իսա Գազիանոսի՝ պատուղ վայրի անկոց. Βάλανος. Glans. Ելոյէ խոչին. բաղանոփ. Ունչ բառն դառն նուշ է կրկին. մին է Թուսի՝ որ բերէ մանր նուշ ի լինի դառն. և միսն ծառ. որպէս զառունկ քաղցր նչի, այլ պատուղ նորա դառն, աճեցեալ:

ՆՈՒՇԻՆ, նման, նուշիք, կամ նըւշ նունք, նուանց. գ. Ῥοά, ῥοιά. (Լիբր. ոխնո.) Malum punicum, malagranatum. (ալենաա, նաա. որպէս Թէ հուր, հրաւոյն.) Պատուղ դնդաձև՝ Թագ ի գլուխ, կալմրակեալ, և կարմրահաս՝ կուռն մարդագոյս նմանութեամբ, կամ Թեռուաշ. օգտակար որպէս ըզ-գեզ գովաբան. * Ի նուանէ և ի Թզոյ: Իրրև զծիրան նուան պտուղ քո: Գալատացոյ յծոզ և նուան, և արմատ գև ինձոյ (պատուղ նաւն գերձ ծառով). Թուոց. ծԸ. 2: Երփ. Ը. 3: Յովէլ. 12: "Նուան ի նեղութ համարաւ քան կարի յոյժ ցանկալի է ի կերակուր. Գաբ. Երփ: * Ընկալայ զնուռնս, ոչ ի կամէլանոյ կարծեցեալոյ տիեռէ գիտնականայ: Լու գի պարսկական է անունն անայ՝ ի հրատարա-տութեան պատուական յատրուշանին: Մաթ: Ստուգապարանեալ նուանի ներմակագոյնս, նուան կուռն: Ա յատիկ են նուանդագ նեղ-տուիք: Ալ այդ վասելով պտիղն՝ նմանեալ խայծանալ նրան. Տաղ: "Խնձոր և նարդեա, նռնուտիս, և կիսամիսն. Վրդն. յանաստաճ:

ՆՈՒՆՈՒԿ. Ի Գազիանոսի՝ իր. յն. Βαλάνστιον. որ է ծաղիկն վայրի նուան. կամ անպտուղ ծառիկ բարդ:

Իակ ի Բժշկարանի՝ ԿԱՑԻՐ ՆՈՒՆՈՒՆ, մեկնի նաղիդ. սոյ պտղոյ ինչ յԼեռովիա: Ընդ ՆՈՒՆՑ ԿՆՈՒՑԻ. ի բառս Գազիանոսի՝ այ գնի որպէս ազգ սերկևիլի, կամ պատուղ ինչ ի կիւգան քաղաքի կրետացւոց:

Իակ ի Բժշկարանի ՎԱՑԻՐ ՆՈՒՆՑ ՍԵՐՄՆ, մեկնի Շառնաձ. որպէս և ազգ ինչ նուան՝ Ջուլրան կոչի:

ՆՈՒՍ, կամ ՆԻՒՍ, ոյ, ոց. գ. (Լծ. յն. Νότος, Νότου.) Νῶτος, νώτου. Dorsum, tergum. Նոյն է ընդ Ոա (մանաւանդ կնդ-նաց), որպէս շարունակաբեմի ուսոց ի Թիկունս կոյս. սպն. Թիկունք. Թիկնամիջք. միջոյն՝ որ յոսոց միջև ի գաւակն. կռնակ. արփա. սրբի. * Ոչ ի նուս երիվարաց, և ոչ ի վաշոս հեծելոց: Ի նուս երիվարաց նըս-տեալ. Ոպ. ՀՀ. 8. Ե ծիվերէ: * Մի ոմն՝ի զօրականէ Թշնամեացն՝ զինու հանգերձ եւ լեալ ի նուս երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն. Եղիշ. գ. յորմէ և կալանաբ: * Ջնեա երիվարացն երկնաթռչատ սլնդեալ կապար-ճըս և ազիւղնս պատրաստականս զատա-ղեաս ի նեսն ունելով: Դեռևս հեծեալ կայր ի նեսս երիվարին: Աշտանակեալ ի նեսս նշոգ (յն նժդեհ) երիվարին: Ցայս նիշ նեսս կեղծեալ (յն սապատ յոսն) ի մէջ ըզեգի պահպանեալ ոսանակ տանի. Աբեր-գ. 2. ՀՀ. 15: Ե. 1: * Տնական կենդանիք՝ ոմանք զՀողագործականն սահմանեն ի նուս բեռնելով. Սկն. կե. արմս:

ՆՈՒՍԽԱՅ. ի. գ. ուսոյ ՝ Բառ ուխ. ՆՈՒՍԽԱՅԻՆ կամ յինի, յնոյ. ՝ Նխոխէ, նխոխէն. յր Գազափար. Նախագիծ օրինակ. (ոայ և Նխոխ՝ է գրուած, գրեալ կանոն. գիծ, եան.) * Լերին սիրայեալ՝ ուր ի սնուիդ Նո-վիս չուշանի, Հովիս յօրինեալ նուսխայ. նուոյ, կանայք (ի. ղաբերք) տարփայեալ. Շ. գաղ յար:

ՆՈՒՍԽԱՅՈՐԻՆ. ՝ ՛ս. Արուէս նուս-խայի. * Սա ոչ գիտաց այլ ապայասիս, մանկանց տուաւ նու սիայապես. Շայբոբ: * Յայսմէն նռնենի գեղապշուակ ծագիանց, ո-րոյ սոր արսին նուսխայօրէն կարկաչալ. Նար. գազ յն:

ՆՈՒՐԲ. Նրրի, ից, կամ ոյ. ոց. ա. Ἀε-πτός, ψιλός. Tenuis, subtilis, minutus. Ἰσχνός, exilis. Բարակ. անօր. անդայա. սար. նու ազ լը լայնաւ. անհաան ի լծանձ. լեզիկ. Թեվեկ. մանր. սուգ. նեղ. անձուկ. խնձկ. պարիկ, նաղիս, նարին, փաքփ. խօրթ. * Հոգի մանաւոր, նուրբ, գիւրաշարժ: Ոմանցն իրաց քաւականն, մնաս որաց, սրց, նրրից. Իմ. Ե. 12. 23: * Սկիզ նուրբ՝նուսպ. այսինքն նուրբ սահ ի վիրայ նորա, զամե-նայն ծանրաւիճիւ և չեռակիզութիւ զանց առրիալ, և յամենայն անորգևլասար մտել. Դիտ. ՁԸայ: * Ջքոյոյ զլոյժ նրրոյ հրամայ. Լաց տապալ պրեալ ի վիրայ կախել. փիլ-նե: Ք: * Նուրբ և անօսր սարերոյ (օդոյ և հոյ): Ջամենայն նուրբ փոզոցս. Շիր: Ոյն. ձուկ սահ դարձեալ. ըն զի նուրբ է: Նուրբ է ձանապարհն և գիւրաշարժ: Նիզ և նուրբ է ձանապարհն. Իսաբ: Սարփ. յաբ. Ք: Որ-պէս օրինակի նուրբ նահապրին, և ուխտա-գուռն խորանին. Նար. ԽՁ: * Ի նուրբ իրն. գիրս. Վ ԸՀ. 3: * Նուրբ ձայնիւ վարսոյ իրրև անօսրագոյն հնուս. Ոչ. Ք: Վ սան սահին նուրբ ձայնիւ վարին հնուք. Տ. Ջնահ: * Ջժամանակ հրամանի՝ ի նիզ և՝ ի նու-րբ (միջոց) արգել. Ոպ. ապաչ: "Նուրբ (սայ-նիւն բարակ) և կայտառ մոտք վարելոյ՝ զգրնուցն գիտուն՝ ի քոյ խորհուրդն փա-խադրութեամբ. Արեն. վաբ: "Նուրբ (այսինքն սուղ) ժամ. Ւ-ին. Նահաբ: Նպ: * Ընու ի հրնատակոյ ի վեր և ցանի զնորն քան զնուրբ, նուրբ և արագ քան զվիսս "նուրբ է և ապրի լուսոյ, այլ զի սահակ գինի,

մարմնաւոր է. Եղնկ:

ՆՈՒՐԲ. Ψιλός. Tenuis. Ըստ քերականաց՝ Սուղ կամ լերկ (տառ). *Բաղաձայնք, նուրբք՝ տառն, և ստուարք ինն, և միջակք եօթն, զի քան զայլսն նուրբք են, և քան զնուրբսն յոյլք. Թր. քեր:

ՆՈՒՐԲ. ձ. Խորին ոճով. քաղցր կերպով. *Ասա յն նուրբ խօսէր, քանզի առ Նիկոդեմոս էր բանն. Ոսկ. յհ. ա. 26:

ՆՊԱՍՏ. ի,ից. գ. (լծ. ապաստան, և հուպ առ.) Σύμβλημα (հանգանակ). Commissio. χρεία (պէտք), opus. ἐπιτήδευμα, studium, diligentia. և բայիւ. παρέχω (լծ. պարգևել). adhibeo, praesto. συμβάλλω, confero, ևն. Օգնութիւն մասամբ ինքնակամն, և ինչ մի հանգանակելով, կամ ջրդնելով. ձեռնտուութիւն. գործակցութիւն. սատար. օգուտ. շահ. պէտք, և ջան. փոյթ. հոյժ. պիտանութիւն. կամ սատար՝ որպէս օգնական, ձեռնտու, գործակից. թ.յարտում, օգն. եարտըմ. խ...
(...) *Նպաստ բարի եղև ինձ. Նս. խա. 70: *Որ իբրև եհաս անդր, բազում նպաստ լինէր հաւատացելոցն 'ի ձեռն շնորհացն ». այսինքն օգուտ լինէր, կամ օգնէր. Գծ. ժը. 27: *Զանկելին խնարհութիւն երջանկին գաւթի ինձ նպաստ առեալ. Նար. ծ: *Բազում լաւութի զմտաց 'ի նպաստ մաղթութեանց. Ոսկ. յհ. ա. 1: *Զձերոյ բարեացդ նպաստ ընկալեալ ». յն. յօժարութիւն. Կոչ. ա: *Զորօրինակ գրիչ գրչի (այսինքն գրողի) . . . սոյնպէս և շնորհքն խնդրեն 'ի հաւատացելոյն զնպաստ. Պիտառ: *Հրամայեսցէ 'ի գոռոզութեան նպաստիցն յամենայնէ. Բրս. հց: *Յորժամ զայս ես նպաստ ինքեան առնուցու, հաստատութն է սահման վիճակի. Խոսրով: *Պատրաստեսցեն զօժիտս և զնպաստս (հրաւիրելոց 'ի հարսանիս). Մծբ. ժբ: *Աղօթից նպաստիւ ոչ հոյլապետին յովհաննու. Յհ. կբ:

ՆՊԱՍՏ ԼԻՆԵԼ. որ և ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԼԻՆԵԼ. ՆՊԱՍՏԱՒՈՐԻԼ. Συμβάλλω. Confero. ἐκουσιάζομαι, sponte offero. συναντιλαμβάνομαι, opitulor, adjuvo. Սատարել. օգնել. օգտել. գործակից գտանիլ. գնել ինչ մի յիւրմէ. յօժարամիտ լինել. արկանել իբրև 'ի հանգանակ. *Նպաստ եղեն իշխանքն 'ի նիւթ տաճարին. Նխ. ա. ի: *Ոչ միայն՝ յորոց առն՝ յոյժ, այլ և յորոց ինքն նպաստ եղև, պարտ է պայծառանալ Որ զեկեղեցւոյ խորհուրդս արկ 'ի բարձունս կամացն, ոչինչ սակաւ քան զայլոյն եղև նպաստ. Ոսկ. մ. ա. հ: և բ. փիլ. գ: *Ոչ կամեցաւ, եթէ մարդկայինն ինչ իրք նպաստ ամենայնոյն լինիցին: Զեր ինչ նպաստ յով. սէփ 'ի տէրունական ծննդեան. իգն: *Ածէ 'ի մէջ զյովսէփ, որ որով կրեաց զվիշտսն, նպաստ եղև 'ի հաւատս բանիցն ասացելոց: Թէպէտև յղութեանն ոչինչ եղեւ նպաստ, սակայն զաւ զի հօր լինել մանկանն. Ոսկ. մթ. ա: *Սէր հոգևոր բանիցս ակնալէս, որոց նըպաստ եղև ներքեւս ». խմ. սատար. իբր հայթայթօղ. Ը. ոսկ. ա: *Չէ բաւական արդարացուցանել զձեզ, եթէ գուք նպաստ նմին ոչ լինիցիք ». այսինքն գործակից. Սարգ. ա. գ. ձ:

Եւ և հյց. խնդրով. որպէս Մատուցանել կամ հայթայթել իրր նպաստ. 'ի ներքս բերել. յաւելուլ. առնել կամ կրել. ըստ յն. ներածել. առբերել. Ἐπάγω. Infero, induco, adhibeo, refero. παρέχω, παρεχεῖν, praebeo. *Եկեղեցւոյն փայլատակութիւն և շանթս հրացանս սրատեսգզոյ մտաց յելոյ ըստ սրտանչելին՝ նպաստ 'ի կալ և լինելն. Եղն. եր.

ա: *Ինչս և փոյթ և վերակացութիւն՝ զամենայն ինչ նպաստ լիցուք յընկերացն օգուտ: Պատճառ ևեթ խնդրէ այն հուր, զի սակաւիկ մի անդր կայծակունս նպաստ լինիցին, և զողջոյն իսկ զբոյ բարերարութեան բորբոքեսցէ. Եւ եթէ հաւատոցն պէտք իցեն՝ տեսն, զի՞նչ պիտոյ իցեն պահք. զի ընդ հաւատոցն և այն ևս ոչ սակաւ նպաստ լինի զօրութեան (այսինքն զզօրութիւն): Տես զպօղոսի այնչափ ուղղութիւն յանձնէ նպաստ լինէր. և զամենայն շնորհացն համարէր: Զշնորհսն ունէր յօգնականութիւն, և չհամարէր բաւական, այլ ազգի ազգի նեղութիւնս նպաստ լինէր. Ոսկ. մթ. և եփես:

Իսկ Սարգ. ա. դ. գ. *Զի մի երբէք 'ի հայրութեան անունն նպաստ եղեալ՝ յորսայս կայցեն ». խմ. ապաստան. որպէս դնի 'ի տպ:

Այլ՝ Ոսկ. ձ. գ. 3. *Ոչ ոք զօր սիրէ՝ նպաստ վաշխի տայցէ ». ընթերցիր կամ խմ՝, պարտ բաշխի. յն. ընկենուցու, կամ մերժեսցէ:

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ. ա. Որ մատուցանէ զնպաստ. ձեռնտու. օգնական. սատար. առիթ. և պիտանի. օգտակար. *Ձեռնտու ես եղեալ նպաստամատոյց վարդապետութեան մուշեղ. Կորիւն: *(Յաղօթս եկեղեցւոյ) միմեանց միմեանց օգնական լինել. և նպաստամատոյց՝ առ նծ. Խոսր. *Նպաստամատոյց հանճարոյ և քաջութեան արմաւենոյս գոլ պայոյ. Պիտ: *Ընորհութիւնն՝ հրայն յաւիտենից նպաստամատոյց լինի. Կոչ. բ: *Նպաստամատոյց մեծարանս գտեալ 'ի քաղաքացւոյն. Կողբացի:

ՆՊԱՍՏԱՏՈՒ. Նոյն ընդ վ. *Բարեգործեալ 'ի վճռահատելոյն՝ նկատէր նպաստատու օրինադրութիւն փարախել զցնդեալսն. Թէոդոր. ճոյրոտ:

ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՆՊԱՍՏ ԼԻՆԵԼ. Συμβάλλω. Confero. *Զինչ շահ եղև մեզ հպարտութիւն, և զինչ մեծութիւն ամբարտաւանութեան իցէ մեզ նպաստաւոր. Իմ. ե. 8: *Զկնի մահու ժառանգեն տեղի, որում նպաստաւոր եղեն, թէ չար, թէ բարի. Եւագր. իբ:

ՆՊԱՍՏԱՒՈՐԻՄ, եցայ. չ. Նոյն ընդ վ. Տ. ՆՊԱՍՏ ԼԻՆԵԼ. (հանգերձ յն. բառիւք). Եւ և հյց. խնդրով. *Իշխանք հայրապետացն նպաստաւորեցան 'ի տունն այ 'ի պատրաստութիւն շինուածն նորա. Բ. Եզր. բ. 68: *Սաղմոսելն 'ի սոյն նպաստաւորի, մեծ է տեր, և օրհնեալ է յոյժ. Յհ. իմ. եկեղ: *Նպաստաւորէր նմա և նիկոդեմոս. Ոսկ. յհ. բ. 3: *Նպաստաւորէր (կամ նպաստաւոր էր) սատանայի և օձին խմաստութիւն. Կիւրղ. ծն: *Զնոյն և սատ նպաստաւորել կամեցաւ յովհաննէս՝ ասելով, եստես և լուաւ ». յն. յարգարել. Ոսկ. յհ. ա. 29:

ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆՊԱՍՏ. *Արկանէին 'ի գանձանակ տաճարին 'ի նպաստաւորութիւն գործոյն՝ ոսկի հազար միտս: Տային արանցն այգոյեկ 'ի նպաստաւորութիւն զօհից տեառն: Առեալ նպաստաւորութիւն յերկրէս բաբելացւոց քահանայից տեառն ինչ՝ տարցին յերուսաղէմ, ոսկի և արծաթ. ա. Եզր. ե. 45: գ. 29: ը. 15: *Զարթեալ էր նորա սէրն 'ի մեզ, և միայն նպաստաւորութի 'ի մէնջ պիտոյանայր կամելն ևեթ. Նար. երգ: *Բազում ինչ պիտոյ է 'ի նպաստաւորութիւն ճշմարիտ առաքինութեան. Սարգ. յուդ. ա: *Նպաստաւորութի մատուցանեմ քեզ զգուշանալ 'ի չար յանձառութեանց, զի մի եկեսցէ 'ի վերայ քո բարկութի տեառն. Երզն. լ: *Ոչ միայն 'ի շնորհս առաքեալն գտանէ, այլ և 'ի նոցա նպաստաւորութիւն. Երզն. մթ:

ՆՊԱՍՏԵՄ. եցի. Նպաստ մատուցանել կամ լինել. նպաստաւորել. օգնել. օգտել. սատարել. հայթայթել. *Որք նպաստեալ իմում տկար խորհրդոյս՝ աղաչեմ, սատարեցէք. Փարպ: *Ընդդէմ պատկառանաց անհամարձակելեաց՝ քոյին գիմացդ նպաստեցէք. Նար. խը:

ՆՊԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆՊԱՍՏ. *Բազում ինչ նպաստութի ցուցանէր աւետարանագործ վարդապետութեան. Կորիւն:

ՆՊԱՏԱԿ. ի, աց. գ. Σκοπός. Scopus, meta. Նշաւակ. նշան նետաձգութե. Թիրախ. Նշանակ կամ կէտ առաջի եդեալ՝ դիտեալ կամ դիտելի. դիտակ. դիտաւորութի. Նկատեալ տեղի կամ իր. նիշան, նիշանկեահ, մենզիլ, նէֆս, նէվքն, նիյէթ, նէդաֆէթ. *Ելից զիս նետիւք իբրև զնպատակ: Իբրև 'ի նետէ ձգելոյ 'ի նպատակ: Իբրև 'ի լայնալիճ աղեղանէ յամպոյն սասիցեն 'ի նպատակս. Ողբ. գ. 22: Իմ. ե. 12. 22: *Կայր սա վկայն 'ի մէջ ասպարաց և ախոյանաց ազգացն իբրև զնպատակ աղեղնաւորաց. Ճ. Բ: *Զմեզ նպատակ նախատանաց փոխանակ քո արարեր. Լմբ. սաղմ: *Զկամս հրամայողին որպէս զնպատակ առաջի դնել, առ նա զփոյթն ուղղել. Բրս. հց:

ՆՊԱՏԱԿ. որպէս Դաղափար, և օրինակ. *Զնպատակն կուսութե, և զօրինակն երանութե. Նար. կուս: *Ընծենել նպատակ առաջ զաղիւսն՝ երուսաղէմի. Լմբ. յայտ:

ՆՊԱՏԱԿ. Βραβεῖον. Bravium. Բրաբիոն յաղթութե. մրցանակ. յաղթանակ. *Համբերութի հանդիսանայր, զնպատակն յափշտակէր. Ոսկ. եփ: *Բազումք են, որ անցանեն յասպարիսին, և այլ քաջ և առաքինի առնու զնպատակն. Մծբ. ե: *Ամենեցունցն կայ առաջի սրակն, և նպատակն յայտնի է: Բազմաց ջգնելով սակաւք առնուն զնպատակն. և բազմաց ընթացեալ՝ սակաւք կարեն հասանել 'ի կէտ նշանին. Խոսրով: *Նպատակ յաղթութե. Ագաթ:

ՆՊԱՏԱԿԵԱԼ. Որպէս կէտ նպատակի եդեալ. ժամադրեալ. որոշեալ. *Ի լրմանն նպատակեալ սահմանեալ պահոցն՝ դարձեալ 'ի փոյթն մերձենալ. Զքր. կթ:

ՆՊԱՐ, ի, աց. գ. } Δῶρον. Donum,
ՆՊԱՐԱԿ, ի, աց. } munus. ἑστιατορία, victus, epulatio. ἐφόδιον, commeatus, viaticum. Պարէն նուիրեալ կամ պարգևեալ. կերակուր մատուցեալ 'ի պարգև իմասին, բաժին. ռոճիկ. պաշար. թոշակ. նէվալ, նաֆաքա, բաշիշ, տուրք, զախիրէ. Թոշէ. *Նպար ընձեռեալ էին. Պիտ: *Սա նմա գանձապետն նպարակս, և պարգևս, և արձակեաց. Երեմ. խ. 5: *Նպարակ կանխեցին կազմեին իւրեանց առ աւուրց վաղուի. Եսթ. գրմ. գ. 6:

ՆՊԱՐԱԿԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Որ բարձեալ տանի զնպարակս. յն. բարձող զհացս կամ զուտեստ. *Տան ջորի նպարակաւոր, և կերակուր հօրն իւրում 'ի ճանապարհ. Ծն. խե. 23: *Տան ջորիս նպարակաւորս պաշարաբարձս. Վրդն. ծն:

ՆՊԱՐԱԿԵՄ. եցի. ն. Նպարակօք թոշակել. պաշարօք լնուլ. *Որով նպարակեալ վառեալ զինու հոգւոյն՝ յուղարկէին յանդամունս վայելչութեան գրախտին. Նպարակեալ յուղարկեաց զնոսա օրհնութբ 'ի գործ պատերազմին. Փարպ:

ՆՊԵՐՏ. ա. Հպարտ. ամբարհաւաճ. անձնագոյց. բան կամ փէսիմ ծանր. *Անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց հայաստանեայցն. Կողբացի. յորմէ և Ոսկեփոր:

ՆՊԵՐՏԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Իմաստակութի է բաղխոհութի նպերտական. Ոսկեփոր:

ՆՌՆԱՁՈՒ. ի. աց. կամ ից. ա. գ. Ῥοΐσκος, ῥόα, ῥοιά. Malum punicum par-

vum, corymbus aureus. Ոսկի զարդ ի ձև փոքրիկ ուռան. Նռնակ, Նռնիկի պես զարդ. Նաև պէլէմի, Նռոճըղաց Եւ. ԻԲ. 39. Ե. ճ. Ք. Ք. Ն Ք. Լթ. Է. Ք. Լթ. ԻԷ.ԵրԵ.ԾԲ։ Ծաղկագա Նռնաձևացն և զանգակացն։ Ոսկի նռուն, ևն. փիլ. ԽՀ. Ը։

ՆՈՒՆԵՆԻ, Նոյ, Նեաց. գ. Ռoձ, ῥοιὰ. Malus punica (ծառն), malum punicum (պտուղն). Ծառ Նռան. տունկ՝ որ բերէ զնուռն. կամ ծառն հանգերձ պտղովին։ Ալգիք. Նռնենիք։ Դրախտ Նռնենեաց։ Յեշարակէ Նռնենեաց լոնց. Թագ. Ի.5։ Օր. Ը. 8։ ա. Լթ. ԾԲ. 2։ Երգ. Ը. 13։ Ը. 2. ևն։ Իբրև զնռնենիս Թմռուենիս. Վ.Ներ. Ե։ Նռնենին յառաջ մինչև Նռամն հասանել՝ չվայելչացուցանէ զկերօդն։ Զահաւոթիւնն պարտիզին, զորթոց, զնռնի, զնռնենոյ. Նար. Երփ։ Նռնենեաց նման յետ գարնանոյ ծաղկեալ։ Ը. գաղ Մարիէ՝ Եթե գիտակութիւնք սը ունան, կանցն որպէս զծաղիկ Նռնենեաց հարեալ ի կարկտէ. Շար։

ՆՈՒՆԻ. ած. Որ լինչ է յոտոց կամ ի փայտէ Նռնենւոյ. Հարին զմարմին երանելւոյն Նռնենի գաւազանօք (կամ գաւազանաւ). Հ=Յ. Եգիպ. ԺԲ։ Տր ԻԵԼ.Եգիպ. Ժ։

ՆՍԵՀ. կամ ՆՍԻՀ, կամ ՆԻՍ. Նըսի, ի Նահ. գ. Թուի Շունչ. Ընչիլն. փչումն. տպի. և Նմանութիւք՝ Բախտ, բաժին. որպէս Նեփթե, Եսթի, կամ Նոսիպ. Ահա զնիծա դոյն խոհականութեն բերեն իմն յինքեանս Նահ. Գիք։ Սաորիթեալ ընդ լուսանցն մանրատալ փոչեհատականութիւնն, վասնական սմափառութիւն ի նահ օդոյն զմիմեամբք հոլովեալ. Մագ. Ս. Իակ Հին Բա. Նահ, բառաս բարիւ։ Տճն և ԳՆԶՆՑՍՆՍՒՀ.և ԱՑՍ։

ՆՍԵՄ, ի, աց կամ ից. ած. (իբր արմատ Նշմարի, Նշմարելոյ.) σκιὰ Σκιώδης, ἀμαυρὸς. Umbraticus, obscurus. Ազօտ. Ժ մթին. տառեւրամած. աղջամղջին. խաւարչային. խաւալային. Տնտ. գարանէգի, Հեօվէնի, գռանագ, գիսանալը։ Արգելլին զնա ի խուշ մի նեզ և անձուկ և նահ. Վ.Ք հղ.Ը։ Մարմինն ոչ իմանայ զգործ հոգւոյն յալագտ նահ կենացն. Երե. Տպի։ Մի ի նահ տան բնակեացին. Ո.Իիէոր։

ՆՍՆՄ. ֆ. Σκίας, σκότος. Umbraculum, obscuritas. Մռաթն. խաւար. աղջամուղջ. մայլ. տառեր. գիշեր. պ. Նէս, Նէսէր, առէ։ Նահմաս և միգիս ի վիհն յատիճանական խաւարին տանջասին. Շ. յոգ. ծԲ։ Նահմաս ի վերոյ գիակացն բանակէին. Խոր։ Ը. 43։ Լուսին յետ արեգական զնահմ գիշերոյ զարդարէ. Սպլ. գոմար։

ՆՍԵՄԱԳՈՑՆ. ած. Առաւել կիմ յոյժ նահմ. Ճ. Ա. (ուր դրի նահմագոյն, և նահմագոյն։)

ՆՍԵՄԱԿԱՆ. Տ. ՆՍՆՄ. ած. Ի մըՆՍԵՄԱՅԻՆ. Հիմայուցիչ և նահմական սիրտ ուսմանէ. Ցհ. ԼԲ։ Զհոգին մերին նահմական զանկասլ ի հող այս նրբեցականս։ Լոր զսրբգանին անառաջերական՝ ի գուբ ծածկեն նահմական. Ցհ ՐՐԲ։ Տարագեմ հալածեալ առ նահմային խաւարն. Ածան. ի պեթր։

ՆՍԵՄՆԱՄ. ածայ. Ը. Նահմ լինել. մթագնիլ. խաւարիլ. աղօտանալ. կուրանալ. Ընդ. Արեգական նահմանայ, և լուսին ոչ տացէ զլոյս իւր. Զոր. ԼԲ։ Ի մէջօրեայն նահմցաս։ Նահմցեալ գաղջ երեկոյեացոյն. Շար։ Ի նախանձոէն, կամ նախանձոյ նահմցեալ. Մամբր։ Լմբ. փոքր։

ՆՍԵՄՆՈՒՆ. ած. Որոյ անուն է կամ թարգմանի նահմ, խաւար. (զորօրինակ կնգար. Գեոր.) Ակակերտչին զնահմանուն վայրան կնգարու. Նար. առած։

ՆՍԵՄՐԱՏՈՒԵՐ. ած. Նահմ և առաջերական. խաւարին. ի մթին. Նահմատառեր մթութեն հոգեպաշտի հանգատի. Նար. Խր։

ՆՍԵՄՐԱՏԵՍԱՆ. ած. Ազօտատեսիլ անշուք. Խոռնելով զնահմատեսակ բանիցս ազգեղուի ընդ լուսատեսակ իմաստին պայծառութեն. Երե. մբ։

ՆՍԵՄՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուշ. Ն. Տալ նահմանալ. խաւարեցուցանել. Ի վիճակորգ ժամու նահմցուցանէ զոսկէձագանչ ձագուցն ի ձագուցն։ Զարփիափայլ ձագուցդ արեգականն խաւարեա նահմցոյց. Զգր. ԿԲ։ Ծանոյց մեզ լոյսն արարչական՝ նրբահմացոյց զլոյսն եղական. Շար։ Հլուսակերը բառնալ զլուսատարութեն աչաց նորա, և սատերտած խաւարեա նահմցուցաներ զրոլոր աշխարհիս պարծանս. Ղևոնդ։

ՆՍԵՄՐԱՑՈՒՑԻՉ. ած. որ նահմցուցանէ. Թարեկեցուվեթենն սատեր է հոգւոյն, և նահմցուցիչ յայ հայեցողութեն. Լմբ. առած։

ՆՍԵՄՐԱՓԱԿ կիմ ՆՍԵՄՐԱՓԱԿ. (գրեալ էր՝ Նահմափաի). խաւարամած. ապլամղջ. Ին. Ոչ տեսաք ի մէջ նահմփապ խաւարնիս ձնձանչ լուսոյ. Ճ. Թ։

ՆՍԵՄՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆՍՆՄ. գ. Ցհ. լեկոյի ասէն գիշերոյ և նահմեն ի անուն. Երե. մբ։

ՆՍԻՐ. ած. Թուի որպէս պրս. Նեսէր, ասյե. Սատեր, հովանի. կամ հյ. Նժայր. որպէս ծանրուե. զի Նշանակէ Գործ ծառ. աշխատատեղի. կայ և ի Հին Բա. Նսիրել, գործել։ Տճն և ՆՍԵՀ։ Զապաշխատութեն ի վերոյ ածել զնաթր. Ցհ. իմ. ած։

ՆՍՍԱԾ. ի կամ ոյ. գ. որ և ՆՍՈՒՍԾ. Աւելորդ ընտրեեան զատաքանել ի Նասելն կամ ընդ Նասոյս. աղբ. ապաստան. կուբ. քահոր. ապակատութեն. Անզգայեցան յորկրատատեղի, և ամենայն սեղանք նոցա լի եղեն Նասածով, զի իբրև ի փախածէ գարշելին ի բանէն ել։ Ընդէր եղև բանն ել յայլս ձեր իբրև զփախած կամ զնասած. Գեներ։ Զվագր Նահատեր որարդ, զի ձգելով զնասած իւր՝ եկէզ զնա. Մխ. առաջ։ Եղէ միպիցէ շուն կամ կատու, կամ եղջերն Նասածոյն։ ի Նասածէ մարդոյ կամ յայլ կենդանեաց. Կանո։

ՆՍՍԱԿԱՆ. ած. Որ լինչ հայի ի նիստ. կամ Նասող, Նասեալ. Ցորժամ ցուցանէ զնասականն, (յայտ առնէ) զբնն զհանգուցեալն ի նոսա զՅԾ. Ոսկ. ԵԲԲ։

ՆՍՍԱՏՆԳԻ. Տ. ՆՍՍՈՑ ՏՆԳԻ։

ՆՍՍԱՐԱՆ. ի, աց. Տեղի Նասելոյ. բաղ.

ՆՍՍԵԼԻ. լ. ոյ. ի մայ. սեռ. հատ. ևն. Ամպք գողգոլիք եղեն Նասայոյն համբարձանն. Ոսկ. Ծ. Ա. Զքան ամ ոչ ընկոպեցեալ, այլ ի Նասելումն յորում գործէր, ի նմին Ննջէր. Վ.Ք հղ. Յ։

ՆՍՍԵՄ. եցի. Ն. Նստացանել ի վայր. ցածեցանել. Ձնչել. (Ջերկամ խոտ) յայնչափ Թանձրութեն Նասել, ասելոյ. և ասէն մի փոքրիկ գործել. ՍԷՐԲ. Ե։

ՆՍՏԻՄ. Նասայ, Նիստ, Նստարուք. Յ. Καθίζω, ομαι, καθῆμαι, ᾠρνίζομαι. Sedeo. ἐγκαθῆμαι, insideo. ἐπιβαινω, ascendo, ևն. ի Նիստ կալ, կամ Հանդչել ի վերոյ վրան. բազմիլ. ի ստոր պետանիլ, կամ ի վայր իջանել. ցածնուլ. գագարել. Հեծանիլ. (Նմանաւոր ձայնք են և յայլ լեզուս. պ. Նիլեոնէն. ուսաի Թ. Նիլեոի ԷՄՓ, Նիլեոնէ օյմագ, օՔոբմագ՝ սեփրիթ, ևն. լա. սեբերէ. յն. եφεζόμαι և փոխիմ, գոհիզմի, այսինքն ըստ կամ՝ ի ստոր զանակիլ.) Նստէր առ գուբս խորանի իւրոյ։ Նիստ այրի ի տան հոր քոյ։ Նիստ ընդ աջմէ իմմէ։ Որ Նստիպ ի քերովբէս Աբ Նստաբ յաջոյ սրբոյ Թէ իւրոյ։ Նսաեալ ի վերայ (գրաստոս.) Շուրջ Նստել (զքաղաքաս. այսինքն պաշարել). ևն։ Մի ոք կերիցէ զնա՝ իբրև Նստոյն. խորհուրդ է այս մարմնոյ Նորա սըչ։ Իակ ոմն ուսեր զնա ի Նստելեաց ևն։ ի հնդեղաւոր ջուրցն մթերելոյ, որ ի հնէն ի վեր Նստին. Եբէ. Եւ. չե։

ՆՍՏԵԼ. որպէս Թափել զաւելորդս բնութեն. գործի Նոթել. ազբել. Աահն, գուցէ յաղթոյն Նստիցի ի պէտս ի սենեկին. Դպ. Գ. 2/4։ Արիոս (ի վերայ Հանապարհի) Հարցեալ, Թէ գուցէ ուրեք մերձ տեղի ստի ի պէտս Նստելոյ. Սոիր. ա. 38։

ՆՍՏԻՔ, տեաց. կամ ԼՍՏԻՔ ՆՍՏԻՔ. որպէս լտ. Lectica. Գահաւորակ կառույց. Նստարան գետնական. Խոթբէվան. Ի լկոտա Նոթս (յն. ի զդգս, ἐπὶ ζεύγους) ասիճասկաք ջորւովք ելանէ. Ոսի. Եքէս. Ի։

ՆՍՏՈՑ ՏԵՂԻ. Տ. ԵՐԱՍՏԱՆ. Ἐδρα. Podex, anus. որ և իբր ռմկ. գրի ՆՍՏՑ ՏԵՂ. Հ. մբս. Իա։ Եաո գնել ձագար ի Նստոյ տեղին (կամ՝ ի Նաոաստղոջ Նորա), և արկանել ջուր տակա յորովայն Նորա. Ագաթ։ Հայան յերասանաս իւրեանց. Նստոյ տեղեաքն ի գուբս եկին. Տծաւ։ Գաւազանս արեալս վարելին ընդ Նստոյ տեղիս։ Ի յերկայն գաւազան ցցեցին երկայրի սլաք, և արկին ընդ Նստոյ տեղին մինչև յոլովայնն. Ես. պմ. Ք. 6։ Հ=Յ. մբս. ԻԲ։ (Աթոռ) ընդ ազգին անկանէր և տեղի Նստոյն. յայնժամ և կոչեցեալն ի բժշկաց Նախատղի ու զղակի՝ Նոյն ժամայն անկանէր ընդ տեղի Նստոյն. Սոիր. ա. 38։

ՆՍՏՈՑ, ի, ած. գ. Նստարան. Նիստ. կայք. բնակարան. արքայանիստ քաղաք. և Յատակ վեճակի կամ մերձանոցի, ևն. Որ էր յառաջն տեղին այն Նստոց ամարան մեծ Թագաւորացն Հայոց, այսինքն արշակունեացն։ Զոհս քաղաքն այրեցին, որ էր Նստոց Թագաւորին Հայոց. Մաշտ. աբէղ։ Վան ինկան, Թէ ի մերձաւանցն անկանիցի. Եթէ զնաւոցաւն լինիցի՝ անկանելի ի մեղան. Կանո։

ՆՍՏՈՒԱԾ. Տ. ՆՍՏԾ. Նստաւած մարդոյ, և զարդ սպաս Նոյ, և զապաստան անասնոց չորքոտանեաց. Զգր. ԼԲ։

ՆՍՏՈՒԿ. } (իբր ռմկ. Հ.) Նստելով,
ԻՆՍՏՈՒԿ. } Նստեալ տղով. Զեր պահպանէն և կամ ոչխարն Նստուկ աղբեր. Ոսահ։ Ի Նստուկ մատուցանել զպատուական. Մաշտ. Ի Նստուկ զնեան ի Նրա. Մաշտ. Լահ։

ՆՍՏՈՒՄՆ. ասան. գ. Նստելն (ըստ ամենայն Նչ). Զյարմակայութեն Նորին էոթեք՝ Նստմանեն եցոյց. Վահր. Երրտ։ Տնվի Նստմանն (արիոսի) ի պէտս մինչև ցայժմ ցուցանի ի կոստանդնուպոլիս՝ յետոյ վճառոյն կոստանդնի. Սոիր. ա. 38։

ՆՍՏՈՒՑԱՆԵՄ. տուցի, տու. ն. Καθίζω, καθιζάνω. Sedere facio, colloco. κοιμίζω, cubare facio. καθίημι, demitto. συστέλλω, coarcto, contraho. Տալ Նստել բազմեցուցանել. Հանգուցանել. զետեղել. Նոթեբնել. Լոեբնել. Ոթոբրմագ։ Նստուցանէ զնոսա ընդ իշխանս։ Տուրք մարդոյ ընդ իշխանս Նստուցանեն զնա։ Նստուցանել զմագաւորս յաթոռս. և այլն։ իակ Նոր. Ին. ԺԱ։ Աբոտոյ վտլտան արտաքոյ քաղաքին առ ՀյոնոյՀոցն. իմա, մանակալ կոյց. Լոեբոյ։

Նմանութիւք ի սատր իշխացանել, զիշխացանել. կարձել. գագարեցուցանել. որպէս և ի խորս Նստուցանել՝ և Մխել. Նստուցեալ յաւուս զինքն ի իսկացն ի մել. Գիտա։ Ոչ ի պայտ ի խնայրացոյն Նստ-

առեցանել զմիտան. Գաղատ. ՚ Ոչ գիտեմ, եթէ ասա ուրպէս զքանս ածուք, և երկայնս գործեցուք. վասն որոյ հարկ է անգրէն զքանս նաոտեցանել. Ոռ. յհ. Է. 12. յն. ամփոփել, կամ կարճել.

ՆՐԱՆ, ի. ած. գ. Սուսեր. տաբ. Թուր. ՚Զնրանն յազգեր կապուալ և ի վերայ նրանին էն: Ալ ձեռն եգեալ էր ի գաւազանն ՚Զնրանն անցոյց ընդ փոզս զօրավարին. Բառ. Է. 6. 32. 35: ՚ Սուսերն և նրան մի և նոյն եղով գանազան զսըմանէ առարկին անուանք. Այլ. պերիթոյ: ՚փազանուն, որ ի գանազան անուանս գնոյն ցուցանէ. սրբազն, խազ, գալապր, մարտագոտ, վազակատար, տուսեր, նրան. Թր. փեր: իակ չէն բա. ՚Նրանն, գաշնակ կամ Թուրս:

ՆՐԲԱԲԱՑՆԻ. ն. Նուրբ բանիւք այսինքն բառիւք և բանիւք խօսել, յորդիլ, մանրաբանութիլ. ՚Աւետրդ է ուսուցին հարցանքին լինել, և նրբաբայիլ. Գաղատ. իէ: (տպ. Նրբայիլ)

ՆՐԲԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Նրբութիւն բանիկ. և Մանրապատում բան. ՚ Լաւ գործել զեղ զոր իրաքանչիւրում (անկ), ասացուք նրբաբանութիւն. Մ Եփ. զնա:

ՆՐԲԱՐԱՐ. ՛. Նուրբ օրինակաւ. Նրբութիւն. Ճարտարութիւն. յարմարի. Բարեի իերով, բարեսիրութիւն, ասացուիլ. ՚ Սարսիլ կեանքն զանձնային ինչ մարմին ունենանին, ըստ որոց ածոյինն նրբաբար մարմին գոլով ընդ աննիայնն Թափանցիկալ. Այլ. պորփ: ՚ (Սատանայ) անյայտ նրբարար մտանէ ընդ որգիս մարդկան. Մ Բ. ծէ:

ՆՐԲԱՐԱՑՆ, գունի, իկ. ա. Լեպտότερος, τατος. Subtilior, tenuior, minutissimus. Անօրագոյն. կարի նուրբ կամ բարակ. մանր. (իրք կամ նմանութիւն). ՚ Ջնրբագոյնն և գիձելութեագոյնն (գնեւ(ի՝ կարգեալ) ի հյոյ ծնանդ. ի ջրոյ՝ ընդրագոյնն՝ երկրի լնի. փիլ. փեռ. աբէ: ՚Ջրոյ՝ որ քան զծա. նուն նրբագոյն է, և քան զիձելութեան բագոյն. Նեմի: ՚Ջամենայն ընտրութիւնս նչանագոյն, ընդրագոյնան, գնալագոյնան, գնալագոյնան, և գնալագոյնան յօրինել. Կորնթ: ՚Եւ այս երկայագոյնք են և նրբագոյնք՝ խնամոտասիրաբար տասկալ. Մ Փ. է: ՚Նրբագոյն խնամասիրք մնանել ի Ճառս առաւտրանին. Կիսրղ. գ: ՚Նիձէ նրբագոյնս ինչ ունիցին, զպարզն առաջի գնան իրրև զդիւրասնոս: Նրբագոյնս՝ հինն հատասոի քննիչս և գիմաստուս գոլ. Իփ: ՚(Ճառս) է բազմամանեալ, բայց միք նրբագոյնս տրասցուք (այսինքն ամփոփ), գի ատ հնատրակ խնայցին. Ճ. Ա:

ՆՐԲԱԳՈՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Նուրբ գործուածք. նրբամանութիւն. ՚Որպէս ատան զսյն նրբագործութիւն նոցա և միագործուին մերձ է յանդիմանութիւն. Մ Փս. ի գիտն:

ՆՐԲԱԼԵՋՈՒ. Տ. ՆՐԲԱՁԱԾՆ. ՚Մոզ սէս և գլխս. միոնի նրբալեզու (յն. ծանրալեզու, βραδύγλωσσος) և ծանրաձայն (յն. նրբաձայն), և միւսն չինականագոյն քան զրազուս. Ոռ. ՛. Ճ. Ֆ:

ՆՐԲԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ նրբաբար ի խնդիր լինի իրաց. մանրախոյզ. ՚ Ի հարցն մատենագրեան մանրամասն քննութեամբ. առ նոսա առաքեալսյք զնրբախնդիր աչխատասեր հաստական սիտի. Տծոմ:

ՆՐԲԱԽՕՍ. ի, ած. ա. Որ նրբութ խօսի զիրաց նրբոյ. ՚ Ի պղատոնի աշակերտիկն յորիստոտել նրբախօսն. Կրպ. ոգ:

ՆՐԲԱԿԱՆՏԱՆ. Տ. ՆՐԲՈՒԴԻ, և կամ ՆՈՒ. ՚Ալ գոտ զիիրնին ընծանցով նրբատկածան. ի յերկուսէդ կողմանց մնասցես անվնասական. Նրպ. ոգ. Եր:

ՆՐԲԱԿԱՆ, ի, ած. Տ. ՆՐՈՒԴ. ՚ Ի կոխ բարձրանգակ, և ի կիրճս նրբատկան. Աչծր. ա. 10: ՚Են աշտիճանք գնացից նորա (լուսնի) յոյժ նրբական. Երփ. ոգ. Երփ:

ՆՐԲԱՀԱՑԵԱՑ. ա. Ուր իցէ նուրբ հայեցուած, կամ խորին տեսութի, և մանրամասն զննութի մտաց. ՚Եզեկիէլ խորատքերին և նրբահայեաց տեսութիւն ճառէ զանօրինութիւն տեառն զիսորհուրդ. Տծոմ: ՚ Որ զնրբահայեաց պատմութի հոգւոյն չարատքերն. Ե-ոփր. ա:

ՆՐԲԱՁԱՑՆ. ի, ից. ա. ՚Ισχνόφωνος. Gracili voce praeditus. Որոյ նուրբ և ձայն կամ հնչումն. (մարգ, կամ ատա.) յանբ բարի, ռեմ, լամց. Ինձ՝ գայիք ոչխի. ՚Նրբաձայն և ծանրալեզու եմ ես: Ակատասիկ եւ նրբաձայն եմ, և գիսքդ լսիցէ ինձ փառաւոն. Եւ. Ե. 10: Ղ. 30: ՚Ոչ գիտ բարար լեզու մարգոյ խօսի, այլ նրբաձայն լինի առ նա. Եղիէ. ի-ա: ՚Անձայն ատեմբ զնրբաձայնն. Այլ. ոգորգ: ՚Ոմանք (ի բազաձայնից) առուտրաձայնք են, և ամանք նրբաձայնք. Երփ. փեր:

ՆՐԲԱՁԱՑՆԻ. ա. Նոյն ընդ վ. ՚ Ջի մի Թէ ոսցի (նուագարան), և նրբաձայնի և Թերիսա համարեսցի. Թեոփիլ. ի՞ ո՞:

ՆՐԲԱՁԱՑՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Նրբաձայնն գոլ. ՚ (Մովսէսի) բերան և օգնական նրբաձայնութեանն և ծանրախօսութեանն... ասարոն. Սարլ. լս:

ՆՐԲԱՄԱՆԱՐԱՐ. ՛. Նուրբ մտասեղք. նրբութիւն մտացից. որպէս մանրահիւղ շուք. ՚Անուրկի արփւոյն հատածք հրանիւթ՝ լուսարձակ հմայմամբ որակացեալ նրբամասնագար փոզեալ ընդ փորուածս տանց. Ա նան. Նիկէ:

ՆՐԲԱՄԱՄԱՆԱՊՈՑՆ. ա. փ. Լեպτομερέστερος, ον. Կարի նուրբ մասասեղք. մանրամասնագոյն տնան. ՚ Թագէս զքուրն միայն ասելով գոլ տարր, փորձի ցուցանել ըզԹանձրագոյնն նորա երկիր լինել, իսկ զերը բաժանագոյնն օդ. իսկ զօդոյն նրբամասնագոյն՝ հուր. Նիսս. բ:

ՆՐԲԱՄԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. տὸ Λεπτομερές. Tenuitas partium. Նրբամասնագոյն. մանրամասնութի. ՚Ջանիսլացեալ զգայութեն՝ վասն նրբամասնութեն խառնեցելոցն. Նիսս. բ: ՚Նրբեալք՝ անձնական բաժինս տալ, ոչ զօրէ ի յօդ. ի հուր, ի ջուր, և ի գիեն. վասն նրբամասնութեն այսք. Կիր. պփ:

ՆՐԲԱՄԱՄԻՒՆ. ա. Λεπτόσωμος. Subtilis corporis. Նուրբ և անօսր մարմնով. ՚Որ նրբամարմին և նիւղ զօդ. Գիւիէ:

ՆՐԲԱՃԱԻԻՂ. ա. Ուր իցէ չաւիղ նուրբ, կամ իմասս և միաք խորին. ՚Ի նրբաչաւիղ և ի կորավածիս բանից սէց հարցն պարզեալ գրեցի. Երփ. Եփ:

ՆՐԲԱՓԻՒՏ. Տ. ՆՐԲԱԲԱՐ, և ՃՐԴԻՒ. ՚Նա Ալ ոչ այս պատճառի նրբասփռ, ան կանիմք ի ժամանակին: Նշանակեալ նրբասփռ և սառուգիս զլուանի պարագայսն. Գաղատ. իէ: ՚Փննէ նրբասփռ ամենիցուն քաղանդապատեան. Մ Եփ. զնա:

ՆՐԲԱՍՏԵՂՆ. ա. Որոյ սահգն է նուրբ. և ըստ քերականաց՝ Ածգայտ. և հաւասիղ կամ աւարասիղ. ՚ Ցհրկուս երկարաց չորքիցժամ մնան, նրբատասիղն հինգ ժամանակին. որ պիսս ամբակուծն է ախտ իւրացանչիւր տա զնոյն. Նոհեմիա:

ՆՐԲԱՏԱՆՋԱՆ. ա. Նուրբ տեսողաց կամ ուշ ասի. յաւարի. անօսր. ՚ Նոան զմանկտասեան նրբատեսողի, և զմանկա նացուն՝ անմանչ. Գր. ոփ. ի սգնէ:

ՆՐԲԱՑՈՒՑԱՆԱՄ. ցուցի. ն. Նուրբ կոյս ցանել. անօրոյս ցանել. ոյ և ՆՐԲ բնել. Խոյնչել. Խնձկիմել. ՚Ջնուրթի զգօրութի մարմնոյն ակատացուցանել, և ըզշարժմանս հոգւոյն նրբացուցանել. Վ.բ հյ. Է: ՚Որ զերասան նեղչ, և նրբացուցանէ ըզձայնն. Երփ. փեր:

ՆՐԲԱՒԱՐՏ. ա. Κατεσταλμένος. Որ սաստան՝ կամ վերջն է նուրբ, լաս որում ամփոփիսալ, կամ օրինաք յարգարեալ. ՚ Ի սարմնի իակ զոյ սահցիկք առաքնս. գյորան և զսուսցեալսն և զբազգոզեանն, եթէ զնրբաստան (կամ զնրբաստան)և զկազմն և զձոյսն. Ոռ. էնփ. Է:

ՆՐԲԱՓՈՂՈՑ. ի, ած գ. ա. Στενωπός. Angiportus, um. Նուրբ փողոց. անձուկ պղտոտայ. և Ուր անցքն իցեն նեղ. փոսճգիտ օգափ. ՚ Նրբափողոցք, գուբկը: Յսաստրէ զաւինայն նրբափողոցս: Ե՛րթ ի նրբափողոցն, հարց յայս անուն այլ. Նոր. Է: Վէյոր. Ե: Ճ. ժ: ՚Վաճառոյ փողոցք, և նրբափողոցք. Լսող. ծէ: ՚ Դնայս կոչեմք զնրբափողոցս. Գիփ. (գչինեալս նեղ փողոցիւք, կամ զփողոցս արուարձանս քաղաքին) ՚փորոք պղտոտային, նրբափողոց ճանապարհին՝ որ հաներ ի վերինն մայրաքաղաքն սէց. Աչծր. ֆ. 2:

ՆՐԲԱՔԱՐՇ, ի, իկ. ա. Նուրբ քարշեալ որպէս զմեղ ասկի. ՚ Նրբաքարչիւքն քանանիկոն հարմնութի հոդեալ և սյսոքիւ ի խորագործն է խնդիր. Մ Փ. Լ:

ՆՐԲԱՔՈՒԹ. ա. Որոյ քիմն է նուրբ. բարի փուլ. խնձ գոսանալս. ՚գաղան ինչ նման առնծու. նրբաքրմի և երկայն. վագր կոչեն զանուն. Եղիէ. բարի:

ՆՐԲԵՄ, եցի. ն. Նոյն ընդ նրբացուցանել իրաք կամ նմանութի. Κατισχύω. Ատենսо, emacio, և diligenter examino, minutissime quaeque pervestigo. իր. ἀποστένομαι, coactor. ՚ (պահք զմարմինն) մաչէ և անօսրացուցանէ և նրբէ. Ոռ. ա. փ: ՚Որ պահոք նրբին և արբին, զաքն ածն յինքեանս բնակեցուցանեն. Եփ. խոսփ: ՚Նեղ և անձուկն, այնչափ ճանապարհին նրբէլն, որպէս զի նեղել այսինքն վատնգիլ յերկաքանչիւրան զճանապարհորդն. Բր. հդ: ՚Դևն նրբի ապրգի մտանել ընդ կերակրոյն ի սիրա մարդոյն. կանան: ՚Ալինքան նրբեն և նուագիցուցանեն նոքա՝ զորոյ բանս է, որ վասն քոի մարմնոյն մտածութիւնք և ճառք, մինչ զի առ այս երևութիւնան կարծիս տալկանել մարմնացելոյ բանին. Ցհ. իմ. էրե: ՚Նրբերով և ի կարծիս ձգելով զնարդ հուրգ ներմարգութիւն: Ալ զտնօրինութի խորհրդոյ նրբեալ զուզորութի խորհրդոյ իմոյնէր. Լմբ. պրփ. Ե ոչ:

ՆՐԲԻՆ. ա. (իրրու Նրբայրին. Նրբաբան.) Տ. ՆՈՒՐԲ. ՚Ճանապարհս նեղ և նրբին՝ ուղիզ վարուք ոծծային. Ցբ ուրէ:

ՆՐԲՈՍՏ. ա. Որոյ ասոք են նուրբ. նրբաստանդն. ՚Նաննին ասէ. ոգաչ է ակն անկողին, և ես նրբոտ և ծանրաստուգ Մխաստ. ծէ:

ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ. փ. Λεπτότης. Subtilitas, tenuitas. Նուրբ գոլն. անօսրութիւն. բարակութի. և Քաջանութի. խորութի. և Սգուտի. ՚Լայնել քև բարի զնրբութի ծառ ծուկ խորհրդոյս. Նոր. ոչ: ՚Ալինեին անմանն բոպէին՝ նրբոսի ժամանակի. Երփ. ոգ:

ՆՐԲՈՒՂԻ. ա. Ուր իցէ ասպի նուրբ. կամ նեղ և անձուկ անցք ճանապարհի. Ինձ՝ փա՛ Եղէ՛ (կէ՛ նուրբաւ) կածանս գնալով չորչորնալ: Որպէս անձուկ անցաւորչիւք, յորժամ գնայ ոք ընդ նա նրբուղի կածանաւ. Վ բրե. Եփ: Տծոմ:

ՆՕՓԱՏ. փ. Իրրու Նոսփատ. այսինքն Նաւեղ.

ՆՔՓԻ ելագ. *Որք ի նաւ մտեալ փախչէին, նաւաց ձգեալ ի նաւն՝ այրուց վ. բեռ. պահ.

ՆՔԹԵՄ, եցի. է.) Ἐκλείπω, ἐκλύομαι,

ՆՔԹԻՄ, հցայ. յ. ՝ ևն. Deficio, dissolvor, որ և ՆՔՈՂԻ. Նուաղել ի սուլոյ. սալվել. քաղցնուլ յոյժ. Նօթի լինել. յանսուաղուլէ կէծոտիլ, լուծանիլ. Խոթ անօրինաւ, անօթանալ. Տարմրիլ. աճլըփան գայըլ ճագ. *Եկին եսաւ ի դաշտէ՝ նքթեալ: Տուր ինձ ձաշակել ի չիկաթանէգ յայդմանէ, զի նքթեալ եմ: Զի տացուք հաց արանգք քոց նքթելոցդ: Գուցէ նքթիցեն զձմանապարհայն: Նքթիցեն ի ճանապարհի. Ած. ԽԷ: 29. 30: Դտ. ը. 15: ՄԹ. ծԷ. 32: Մրի. ը. 3: *Գնաց նքթեալ անահ արանէի ի ներքին կողմանս. Վ.բ. հց. ծը:

ՆՔՈՂԱԿ. ած. Իբր Ծուլակ. լճակ. (ի Թէ չկայցէ սիակ գրչի.) *Եվ լինէն տեր, զի մի առցս հանդերձ նաւասս ընկզմեցուք. քանզի նոյն ինքն և նքողակս մտանել ի ներքին բռնադատի (ամենայն ձկամրք). Ոսկ. վի:

ՆՔՈՂՄ, եցայ. յ. Κατάζηρός ἐιμι. Aresco. ἀνοχλούμαι, angor, molestus sum. Նքթիլ. Նուաղիլ. ցամաքիլ. անչքանալ. սերտ տալոյ, երեսը գոան լինալ ցամխիլ, ճաղիլ. Լնխլնել, խուխլել. *Նքողեցան՝ այս երրորդ օր. Ա. Խգ. Լ. 13. չի խոռվեցայ ի ներքուստ: *Ցոյժ նքողեալ, և անչքեզեալ էր գելի երեսաց նորա. Վ.բ հց.ծբ:

ՆՔՈՂՈՒՄՆ, զման. գ. Նքողելն. *Թօթափիակաք այսր անդր սակս նքողմանն, և ըստ միմեանս հարեալ կործանէին զերեսաց. Ձ.ւ:

ՆՔՈՑՐ, նքուրի. գ. Λίκνον. Crebrum, vannus. Մաղ. խարբալ. Էլէ, գալտոր. փխաչէր. Լխաչէր. *(Ջերկիր) կէսքն նքուրի կերպարանաց նմանեցուցին, և ոմանք խոբոյիկոց անուանեցին. Վ.ի.օր. ը:

ՆՕԹ, ի, ից. գ. Μίλτος, ου. Minium, rubrica. (գրի ՆԱՒԹ, այլ չը պարտ չխոթել ընդ Նաւթի, որ ի Նքթէ եաղը.) Կարմրագեղ. սաւոր. պեղկոն. Նեղի՝ որ ներկէ ի գոյն գեղեցիկ, որպէս ազնիւ տեսակ կարմիր ներկոյ. ոսրիւ, գէշէլ պոյս. ալա Նալէ. կամ Նխալէն, վէնճէքիւ. (յն. Μίλτος կամ Μίλτον. որ լմպրգմանի և բուռ. լո. Նիխոմ. և ասապրէ գա.) *Ընկեցեր զքեզ տուն պատշաճող, վերնատուն հովանոց, յօրինեալ պատուհանիւք, տախտակամայրս ի մայրից, ծեփեալ նօթիս. Երեմ. ԽԷ. 14:

ՆՕԹԻ. Թ.ոյ, ից. ա. Νηστής. Jejunus. ἄσιτος, qui cibum non cepit. որ և իբր ած. անօթի. պ. Նալիս. Ընտուալ. անձասչակ. անհոյս. Նքողեալ. Քաղցեալ. տավեալ. Ծոմապան. *Ընդմակէ զդատս նօթիս չկամիմ. ՄԹ. ծԷ. 32: Մրի. ը. 3: *Լքեալք և լուծեալք, զի այս օր քանի է, զի նօթի եմք. ա. Գ. ՃԷ. 17: *Խաղաղեմ ա. ուրս նօթի էին: Ի յս չորեքտասանեւրորդ օր է, որում ակն ունիք նօթիս կատարել. Գ.Ե. ԽԷ. 21. 33:

ՆՕԹՆՄ, կամ ՆՈՒՆԹՆՄ, ևցի. ն. Εὐαγγελίζομαι, κατεπαγγέλλομαι, κηλέω, ևն. Annuntio, nuncio, prohteor, alloquor, ևն. Լծ. ընդ հյ. Աւետիք. կամ Նիւթիչ լինել, և ընդ լտ. Նօթե. Ծանուցանել, Նշանակել կամ Նշանդել, ալըձել. աննուդնօթ, ատեասարանել: Ընդդէմ վարի երրեմն՝ որպէս Աւետել. պատմել. յայտ առնել. Նշանակել. բարբառել. Ձայնել. և ըստ այսմ գրի ի Հին Բ. *Ու Լճհել, կամ Նաւթձնել, աւետաւել»: *Մինան նօթձէր (յն. բարբառեր) երուսաղէմ, և ել ու բանս լերկոյժ գուսար սիոնի. Ոսկ. ՛. ա. ա. 19: *Ջհնոդ և զաբարիան նօթձէր նոր սիոնի, ուրախացիր, զի թագաւոր գայ քեզ յաւանական՝ առնել փրկութիւն. Գ.Ի: *Որպէս բարձրաբարբառ փողով ի վերոյ լերինն բարձոս կացեալ՝ զաւետս նօթձէին սիոնի. Յհ. ի.Ե. ՝ Ե.Ի: *Երդով երգոցս զևաորհրդոյն խորհուրդս ուսուցանեալ մեզ բարձր բանս նօթձէ (յն. արատաճառէ, կամ խոստանայ): Ջհեռատեսեալ վաստուածին յայտնապես նօթձէ (յն. աւետաբանէ), և զպատուական առաքինութիւնն չև ևս կատարեալապես ցուցանէ. Նիսս. Ը.Ե.Ի:

Եւ հրեանն՝ որպէս՝ նիւթել հիւսել. հայթայթել. առթել. հնարել. Ճարտարութիւն յարդարել. կազմել պատրաստել. *Բազում աղաւորաց զանկկուլութիւն յուսոյն նօթձեաց. Ածաբ: Կ.ո.ի.ե: *Նօթձէրով պատմեն (արատրածք) զհոյակապ նազաբանութիւն պանծացնաց (գարնան). Պիս: *Ընտանոյ նօթձէաց մեզ զյաւթեանական փրկութիւն: Ես յետ գրութիւնն գարձեալ նուիլն խնամքն նօթձէ: Գործի առեալ զնգուն գաւթիլ զայս մեզ նօթձէր. Լ.ի. ապ. պ.ի.Ե. ա.ը: *Կամեալոյն ոչ միայն յայտնական էապէս զվերին փառսն նօթձէ. Նրբ. Ա.ի: *Ծածկուն ի սրտին նիւթեր նօթձէր զդատն ոխութիւն. Ո.ա.ա:

ՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ուխ. անօթութ. Ἀσιτία. Jejunium. δίαιτα, dieta. Ընտաւղութիւն. ծոմապահութիւն. պահեցողութիւն. պահք. չափաւորութիւն ի կերակուրս. սակաւապիտութիւն. ծոմ. ածկէփ, էնհրիւ. *Ըզհիւրան ի գուրս հանեալ հանգուստիր, և զանձն քո ծածուկ նօթձութիւ փակեալիր: Պահս և նօթձութիւս: Ի կամս որ նօթձութիւ. Եաագր. ի. ծէ: Նիսս. Բ.ի: *Ուսանիսայքն զպահն և զնինուանքն նօթձութիւ արասցեն յերկնեցիս. Կիր. պահ.

ՆՕՍՐ, նօսունք. Տ. ԱՆՕՍՐ, և ԱՆԴԱՑՏ. Ἀσπτός. Tenuis. Ինձ, ելոյրեի. *Փոքր կր յանձնէ, և նօսր ոսկերաք. Խգ. Ճ. 6: *Նօսր քնութիւ հողմոյն. Ը.իր: *Նօսր պարզագոյն ամոյ: Նօսր գետին (այսինքն նօսրահող). Վ.ոխ. ծէ. Ի: *Ի կասոց ոչ լինին պարտասակք (աչոյ) նօսունք, և ոչ բիւք զարգասին. Պարապ. յ:

ՆՕՍՐԱԳՈՅՆ. ա. կարի նօսր. *Չանգ եր. ձիկն իւր նօսրագոյնն, որ էր յանձին նորա: Ջնօսրագոյն հանգերձիկն ևս ձանուչեաց. Վ.ըփ հց. իԷ:

ՆՕՍՐԱՀՈՂ. ա. Նօսր հերովք. *Լինի կարմրագոյն նօսրահեր. Իշրազեան:

ՆՕՍՐԱՀՈՂ. ա. (Դեաւին) որոյ հողն է նօսր, նուազ կամ նօսրս. *Թէ և այլ սմեննայն թանձրահող և քաղաքեր եղեալ էր, սմենայն եվլոգոյնն նօսրահող է, և կամ տագաւք, և յաշխարհ անդրիւք, և կամ այլովք խոհագործութիւք անպատրաստ լինին. փիլ. Նիս. Է:

ՆՕՍՐԱՆԱԼ. Տ. ԱՆՕՍՐԱՑԱԼ, և ԱՆԴԱՑՏԱՑԱԼ. *Ջոյ ուրս ձմերայնոյ սմանքն նօսրացեալ լինի՛ի հիւսիսային օդոյն. Ո.ի.Ի.Բ:

ՆՕՍՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՕՍՐՈՒԹԻՒՆ, և ԱՆԴԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. *Ջոյ է, որ լինի ի նօսրութեէ սմանց: Խոտութեի հողմոյ ոչ սոյ լուծանել ի նօսրութեի ջուրց. Ո.ի.Ի.Բ:

ՆՕՏԱՐ, կամ ՆՈՏԱՐ, ի, ից. գ. Բառ լտ. Նօթարիոս. Notarius. յորմէ և յն. Նօթարիօս. Notarius. կի գրագրատես, սպագրագրեաց. (որպէս և տղմայնօս, signator, նշանակիչ գրով.) Նշանագիր. գրիչ. գիպիր արքունի կամ ի կենդանական. Գրագիր. Ֆեքիչ. *Նօտարն Նշանոյ լսի, որ ի թղթի զրան ինչ, Նշանեւ. Մարդիկ: *Սիչ նօտարացն՝ սարգիանոսի և մարտիրոսին. Տճոագոյց: Յայսմանէն:

ՆՕՏԱՐՆԻ. ն. որ և ՆՕՏՐՆԻ. Գրիչ որպէս նօտար, կամ նօտր գրո վ. *Նօտարնիցաւ գիրս՝ի համարս հայոց՝ի Թռւխս ուճէ. Յիշոփ:

ՆՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն նօտարի՝ գրչի, գպրի. գպրոն Թղթի կամ գպրատետուի՝ի դուռն արքունի. Ֆեաֆիպկիւ. *Ֆահտ նոյ՝ որ առնի նօտարուն, կի որորդուն, զժողովրդոն (նորա) ի բաց սպանին. Կիր. պահ:

ՆՕՏՈՍ. կամ ՆՈՏՈՍ, ի, ից. գ. ուկ. լպօս. Բառ յն. Նօթօս. Νότος. այսինքն Հարաւ. Հողմն հարաւոյ. Notus, Auster, ventus humidus et pluvialis. *Նօտոսք, որ ի միջօրեայէ (չնչէն): ի նօտոսացն՝ այն որ յաներևման բոլորէն (բևեռէն) լինի բերեալ համմանալ է ապալքսիոյ (հակարջնոյ). և նօտոս անուանեալ. և լնեանօտոս լինի կոչեցեալ, որ ելանէ ի մէջ լնփսի և նօտոսի. Ա. բեռ. Ց: (Գրի Նաւատաս, կամ Նաւատոս:)

ՆՕՏՐ. ա. (գիր) մանր՝ իբր նօսր, կամ սեակական նօտրաց, և երագագիր գպրաց. որ ի յեռնի գպս հնարեցաս՝ զնի բոլոր կոչեցեալ գրոյ հնարելոյ զնի երկոտագիր սատցեալ հին նշանագրաց. *Ես զաղոր աբեղայս բոլոր գրիցի մինչև ի հոս. նօսր (այնուհետև) ուսայ, նօտր գրեցի. Յիշոփ. պահ. Լրբ:

ՆՕՏՐԵՄ. եցի. ն. որ և ՆՕՑՐԵՆ. Նօտր գրով գրել. սպագ գրչութիւ օրինակել. կի մանրամասն քննութիւ զննել. *Ընդնէցեալ սեասաք, և փափաքմամբ նօտրեցաք. Մեծոփ:

Շ

Շ. Գիր բազաձայն, ի կորդէ կիսաձայնից և կրկնակաց, անուանեալ ի մէջ Շ. կամ Շայ. որ ըստ արար. և եբր. չԷն. իսկ յայլ լեզուս կամ պակասի այս ձայն, և կի բայաարքն կրկին և երեքկին տասիւք. ա, ը, ւլ, ա, ֆ, ֆ՝. և ըստ յն. ֆաբ. և ա, որք երբեմն տառադարձութիւ փոխին ըստ հայոմոն ի չ. զոր օրինակ Աբրահամ, արտաչէս. ի յն. ասին, արքագաբէլ, արքա-էրֆաբ. որպէս և Շաւաթ, չամրին, չամրատցի, չամրրամ, չիլոյ, չմուռն, չոյ չան, չշ. չապուհ. արշակ, վչտապ, ևն. ի յն. և յայլ բառս մ լեզուս ստուիս արձնատանին:

Շ. և ի հայոմն գտանի լծորդ ընդ ա. ոյ և ընդ ֆ. զի անխտիր տանին ուշադնան, աստանձան. աշտուձ, աստուձ. նժգնչ, նրշգնչ. ժլատ, չլատ. ռիժգ, ռիշտ, ևն: Ոյդ և վեց, ի բարդիլն լինի վչտաստան, վամստուն, ևն:

Թող զի և հայկական բառք Շէն, չուք. չատ, չուն, չան, և այլն, յայլ բարբառս փոխանցեալ հնչեն, ֆխնի. ուչնա. ուֆա. ատֆս, ֆօն, ֆնօս, ֆանս. (զոր և գաղղգրե ֆխնէն և հնչէ չնէն.) և այլն: որպէս և ի մէջ Շնհել. և խայհել ևն նոյն:

Ի Թռւրգմանս Թեան Թր. Ֆեր. Տամնմատուհիւն չ ստուխս մեծոյ ըստ յն. ֆ և չ, այսպէս բացատրի. *Մինչակ՝ մեն, չայի և չայի. զի քան զչայն հնաս է, և քան զղչայն լերկ. (այս բան չկա՛ի յն. զի նորա չուհին և ոչ զմի յերկոյ ատուիսա. և յայի.) Ալ

՝ Գոհացան զնոյ՝ ի յառաջուընն տղայոյն՝ վկայուածէ աբաւոն. Վ.բ. հղ. յ:

ՑԱՏԵԼ. ՝ Գնայ՝ ի յատել զարմուհնին իւր. Վ.բ. հղ. Ե. յ. (տպ. յոտել:)

ՑԱՄԱՃԵԼ. այլ ձ. Ցաճախել փխ. լէն:

ՑԱԽԻՃԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ յաւէժ խաղայ. անպատա. ՝ Որոյ զնեա գան աղբիւրք յաւէժախաղաց բարեացն. փխ. լէն:

ՑԱՄՈՒԱՂԱՑԱՆՑ. ի. ա. Ցառաջագոյն յանցաւեալ. ՝ Երկրորդն մեղաւեալ, և ոչ խրատեալ յառաջայանցին պատուհասիս. փխ. լէն:

ՑԵՂՄ. ա. գ. ՝ Եթէ ասեմ յեղմ ձայնիւ, տիրուհի անլուսին, օգնեա ինձ. Վ.բ. հղ. յյ: ՝ Ցուիժամ ձաշակես, յեղմ կերիցես. Վ.բ. հղ. Ե. յ. հէն. (նորն, մեղմ:)

ՑԻԶՑԻԼ, կիմ ՑԵԶՑԻԼ. Որպէս չանդչէլ կամ փոքր մի ցամաքիլ՝ ի հոնաւուրէ. ՝ Զի լեցի յիզգիլ գետին՝ ընչեղչին զգուշացեալ. փխ. լէն. Ե. 6կ: ՝ Ցեզգիլ վերկիր ասէ. չայ Թոյլ՝ ի վերայ երկրի ելանել ընդհեղհղին. Լ.ի. էէլ:

ՑԻՀԱՏԱԿԱԳՐԻԼ. ն. Արձանագրել՝ ի յիշատակագիրս. գրել՝ ի յիշատակարանս. ՝ Եւ այս յիշատակագրի՝ ի նամակի տեառն իւրոյ հինգ վկայիւքն կիմ երիւքն. ՄԽ. ՃՓ. յօրէնս Ռ.ի:

ՑՈՏՆԱՒՈՐ. ՝ Ընթերցաւ յայ զգիրս եայ. հայ յոտնաւոր պատուով. Եպէի. ծն:

ՅՕԴԱՒԱՆ, ի, իյ. ա. Որ յօգէ բանս լսատ կամի. սասիաս. ՝ Արդ դու ով յօգաբան և զայսոցուր, իբր գերաթեւեալ, հէն. թեոդոր. մայրագ:

ՏՆԱԽԱՀՈԳ. ա. գ. Գլխաւոր հոգաբարձու. տնտուչ գաւառի. նախարար. ՝ Կայուցուներ նախահոգս ձին. զի ասէն՝ այնքան լինել գաւառագ ընդ Թագաւորութիւն նորա. Վ.բրն. դան:

ՆԱԽՆԻՔ. իբր Ծնօղք. ՝ Տղայ ոմն տուաւ ի վանս ի նախնեաց իւրոց. Վ.բ. հղ. յ. (ուր և վկնի ասի՝ ծնօղքն:)

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԱՆ. ա. Սեպհական նահատակաց (ըստ ամենայն նշ.) Աւ նահատակական չանգիսան. փխ. լէն:

ՆՆՉ, ոյ. գ. որպէս Նիզռել. ՝ Ցառաւեալ յաւոյ գլխոյն և ի սասիկ նեղոյն՝ լոյս աչացն պակասեալ էր: ի սասիկ նեղոյն և յառաւել տանջանացն լուծեալ քակտեցան ամենայն անդամք մարմնոյ իմոյ. Ո.ի:

ՆԵՆԳԱՒԵՒ. ա. Որ խեռայ և նենգ. չարամիտ. ՝ Չտմարձակեալ նենգաբուծս սղոսէան (հերովդէս՝) հրամայեաց կոչել առ ինքն զդաշնաւորսն և զդաշինս. Եպէի. ծն:

ՆԵՏԵԼ. որպէս Զգել գնեա. Նետաձիգ լինել. (յորմէ ազգ նետողաց՝ Թաթարք.) ՝ Ոմն բարկացեալ վասն ոչ ունելոյն չայօդումն ի իւալն՝ նետեաց ընդգէմ երկնից՝ իբր Թէ կամելով վրէժ առնուլ յայ. և ի միւսում ասուրն ընդ նատելն ի խողալ՝ նոյն նետն ուժգնակի չարձակմամբ և արիւնաթաթաւ անկաւ առաջի նորա և ցցեցաւ ի վերայ սասիսակի իաղոցն. Ո.ի:ը: ՝ Հրամայեաց զնոյսն (զմեռեալ) կապել ի սիւն, և նետ տաժիգ լինել ի նա որգւոցն... երկուքն նետահիգ եղեն, և երրորդն յոյժ բարկացաւ ընդգէմ նոցա, և ոչ բնաւ կամեցաւ նետաւել ի հայքն. անդ:

ՆԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐՈՒՆԱՑ: Ա.ի. ագ:

ՆԵՐՔՍՈՒԱԾԱԿ, ի, իւ. գ. Փակ կիմ տալիս որ ի ներքին կողմանէ դրաց. ախորիւռ. ՝ Փակեալ զդուրս բուրաստանին ներքսափակիւն, և սինգեալ ամրացոյց. Շոսէի. ծն:

ՆԻՀ. Նոյն. փ. Բառ ալս. նէհ, նէհաց. այն է գին կամ արժէք եգեալ յարքունուստ ի վերայ վաճառելեայ. Նարդ. ՝ Ջոր ինչ աւելի առնուա քան դնաստարակաց նիհին, այն ղոկոնք է: Ազավաճառն՝ որ քան զնիհն աւելի խոթէ, և առնու. ևն. Վ.բրն. Խր:

ՆԿՆԱՀ. գ. պ. Նախեահ. Անդէտ. տգէտ. ՝ Ահա՝ այն որ չէդէ, նրկահ եկաց իւրըն բանն. Մ.գ. ոգ. Տանուել:

ՆՇԱՆԱԿԱՆԱՏՈՑՆ. ա. Առաւել նշանական, կամ խորհրդաւոր: փխ. լէն:

ՆՈՑՆ. ՆՈՑՆ ԶՆՈՒՑ. ՝ Ո՞ւր իցէ փոքրիկ աւետարանն այն. առ ծերն. զոյն՝ որ միշտ ասէր, վաճառէցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն աղքատաց, նոյն զինչն ես վաճառեցի, և ետուս. Վ.բ. հղ. ծէ:

Ի ՆՈՑՆ. ՝ Ցայսուցեալ քո՛ ի քնոյ, ի նոյն յառաջին բան՝ փառաւորեացէ զնոճ բերան քո. և ի նմին՝ սկսիր յօրհնութիւնն այ և ի սաղմոս. Վ.բ. հղ. յ:

Ի ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. Տ. ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. ՝ Ի նոյն ժամուն յանկարծակի յայտնաւ՝ որպէս ի քնոյ զարթուցեալ. Ի նոյն ժամուն յանկարծակի չարժեցան. Ո.ի:ը:

ՆՈՑՁԱՓ. ա. ս. ՝ Գնեա տան լիար հաց, և նոյնչափ գինի, և նոյնչափ միս. Վ.բ. հղ. յ:

ՆՈՐԱԳՏԻՏՈՑ. ՝ Ընդունեցէ՛ք ինձ զնորագիւտ կեանս. Ո.ի. ՝ Է.ԷՀ.ԿԶ:

ՆՍՏԱՒԻՑ. Տ. ԲԱՐՁԱՑԻՑ. և ԱՔՈՒՆԿՈՑ. ՝ Սմանով է քոյ, և նատակից նորա. Ընէզ:

ՇՂԱՄՐԻՀԱՆ. ՇՂԱՄՐԻՆԴԻԱՆ. Անուանք բուսոց: Վ.փի. ղէ. ՃՅ. ևն:

ՇՈՂԱՐԻՆ. ՝ Փախուցեալ փուլթանակի յահաւոր շաչմանէն. Պ.փ.ա:

ՇԻՆԱԳԱՀ. ա. Որ ագա հէ՝ ի չէնս և կոզապատ. ՝ Զաղքատացեալսն՝ ի չաՃմանէ վաչխիցն և տոկոսացն, և՝ ի չինագահ և չարծաթոզով ամպարշտաւալ մարդկանէ. Ե.պէի. ծն:

ՇՒՒԱՆ. Բառ ումկ. որպէս ՃՀչ, ողբ. ՝ Կէս քէն չնաւան մեծ քաղէին. կէսքն ըղվարսիցըն փեաէին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՇՆՁԱՒՈՒԱԿԱՆ. Տ. ՇՆՁԱՒՈՑ. ՝ Ումանց բուսականաւ գոլ, և ումանց չնչականս, և այլոց չնչաբուսականս ... Իսա մասանցն անորոշաբար՝ որպէս զչնչաբուսականան. Ընդ. բանի:

ՇՂԹԱՅՕՐԻՆ. ա. Ս. Չանգոյն չղլեայի: Շղլեայորէն աեսակս պինգ ունին զկրեսս. Պ.փ.ա:

Ի ՇՈՒՐՋ ԳԱԼ. որպէս Շրջիլ և ինդրեր. ՝ Թագեաւ ի նոցանէ. գայլն ի չուրջ, և ոչ գտանէին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ինդրէին, և ոչ գտանէին:)

ՇՐՈՒՇԱՆ. ՝ Իբրև փախստական զբնն գոնեան չրուչակաս կապեցաւ. Ա.ի. անդ:

ՈԽԱՊԱՀԵԼ. Որս պահել. ՝ Թէ որս պահէ (կամ որսապահ է). Կանան:

ՈՂՐԱՆՔ. որ և Ողբ, ողբք. ՝ Թողուեմք զողբանքըս ցաւագին, առնեմք ուսարս լաչեայ բանին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՈՍԿԵԳՐԱԼ. Ոսկի գրով գրոչմեալ. ՝ Տեսին զգիրն սեագիր՝ փոխարկեալ յոսկեգիր... և առեալ զգիրն ոսկեգրեալ՝ համբուրեցին. Ո.ի:ը:

ՈՍԿԵՀԱՑ. ՝ Քան զայս մանուկս յառաջ ունէի այլ գեղեցիկ մի ոսկեհատ, և՝ ի մեռանել մանկանն՝ ես յոյժ լայի անմխիթար. Ո.ի:ը:

ՈՍՊՆԵՑԱՑ. ՝ Հայ նորա էր ոսպնէ և գաւ.

ՈՍՊՆԷ. ՝ լբ. Վ.բ. հղ. Է. հէն յ. Ե փո. (իսկ նոր ձ. ոսպն և պարի:)

ՈՍՏԱՅԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. Որս այծ. կեղ. ուռճանալ. ՝ Փուլթան արմատանալ, ոստայարձակ լինին՝ կրկնատատիկ պղտուեսիլ. Ցիշաք. ի Խոխ լէյէ:

ՈՍՏԵԼ. ՝ Զգեալ զձեռն իւր զալ՝ ի պըստուկ մի... և ոստեալ գնաս. Եպէի. ծն:

ՈՐՄԵԼ. ՝ Առեալ զնայատատ, քակեալ զդուռն սեռեկին, որ որմեալն էր. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. յոր մռեալն էր:)

ՈՐՔԱՆ. ՝ Ընդքանի օր եկեալ ես, այնչափ հեռի ես՝ ի սեռեկէն. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. ոչքան օր:)

ՈՒՂԵՂ. ՝ Հերձաւ գլուխն նորա, և ուրիշն հանդերձ ընդ գանն ցրուեալ՝ ի վերայ վիմին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ընդ գոլն:)

ՈՒՂԵՑ. ՝ Բռուռն հարեալ զուղէչ (զուղէչն) միոյ, յորում էր պատուղ բազում. Եպէի. ծն:

ՈՒՆԱՑՆ. յ. իբր վայրապար, և ծաուԹէ. ՝ Ոչքիչ ունայն, և ասէր. գԹեալ և մոլորեալ եկի առ. Վ.բ. հղ. է: ՝ Զանակոզմեան աւազանն՝ ունայն կրեաց զժամն զայն փրկուԹէ. անդ. Ֆ:

ՈՒՆԿՆԱԼՈՒՐ. Տ. ԱՊԱՆՁԱԼՈՒՐ. ՝ Որպէս ականատես և ունկնդալուր առ ի նմանէ. Եպէի. ծն:

ՈՒՐ. ՝ Զամենայն գուշով ածեալ ասէր, լիշեցի զաւուրսն զառաջինս: Զուշով ածեալ վկայս ամբարշիռն՝ որ բերանով օձին. Եպէի. ծն:

ՈՒՍՏ. ՝ Ո՛չ պիտեմ, Լ.Թէ ոՃսա, այլ եղև նմա կարծիս լինէն. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. ուստի՞:)

Զ

ԶԵՁ. Յաւէլ՝ ի մէկնուԹիւն. Աւաւեալ ասի ումկ. որպէս չիւ կամ ձիոՃ խաղողոյ. և որպէս գառասրկ մալ մեղու:

ԶԻՒ ԱՐՆԵԼ. ՝ Սասաւեալ սկզբնաչարին՝ չէք արար գնա՝ ի սահմանաց անտի. Եպէի. ծն:

Պ

ՊԱԼԱՐԱՒԱՐ. մ. Իրրև զպալատ. ՝ Ի բաց ընկենուալ և ըստանալ... որովՀ պալատաբար ըծոտեալ լիներ. փխ. լէն:

ՊԱՒՐԻՔ. ըստ ան և ք նշ. ՝ Ասէ անդամալոյծն. վսյեալ է ինձ մուրացիկն պախրէին. Վ.բ. հղ. յ:

ՊԱՏՃԱՌԱԳԱՑՆ. գունի. Գլխաւոր և զօրագոյն պատճառ. ՝ Ազաչեածին (՝ի ծբ. նոցա) արուն, և պատճառագունի զօրուէն. փխ. լէն:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐԱԴՈՑՆ. ա. Առաւել պատուաւոր. պատուականագոյն. ՝ Ի դիրկս բանաւոլով պատուաւորագոյն ևս լինել բազկացն, և բարձրագոյն քան զսիմուս քառակեցիցն. Եպէի. ծն:

ՊԱՏՈՒՀԱՒԱՊԱՐՏ. ա. Արժանի պատուհասի. պատժապարտ. ՝ Տեառն հաՃոյ լինցի, և մի պատուհասապարտ. Ա.ի. անդ:

ՊՍՐԶՈՒՆԱԳ. որպէս ումկ. էՃԸ, պինա. կազմած չինագործոյ պարկեալ տարբեր ծամանէ՝ ի վերայ հիման և որմոց. ՝ Սկիզբն որա. բեալ չինուԹէ՝ ի վերայ հիման սեղանոյն՝ կամեցաւ ձգել՝ ի վերոյ զպարզունակն. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, զպարուճանն:)

ՊԵՏԱՆԱԼ. ՝ Ես զիմ աման ձիմոյն ոչ բացեալ էի, այլ մանսԹով ծակեալ էի զկծեմ նորա. քանզի փոքր ինչ պնասցաւ՝ ի նմանէ. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. պետոյացաւ:)

ՊՆԴԱՒԱՐ. Տ. ՊՆԴԱՊԵՏ. ՝ Զհաս ունեալ պնդաւար եկաց նա յալԹել Վ.բ. հղ. յ:

ՆՔՓԻ ելագ. *Որք ի նաւ մտեալ փախչէին, նաւաց ձգեալ ի նաւն՝ այրուց վ. բեռ. պահ.

ՆՔԹԵՄ, եցի. է.) Ἐκλείπω, ἐκλύομαι,

ՆՔԹԻՄ, հցայ. յ. ՝ ևն. Deficio, dissolvor, որ և ՆՔՈՂԻ. Նուաղել ի սուլոյ. սալվել. քաղցնուլ յոյժ. Նօթի լինել. յանսուաղուլէ կէծոտիլ, լուծանիլ. Խոթ անօրինաւ, անօթանալ. Տարմրիլ. աճլըփան գայըլ ճագ. *Եկին եսաւ ի դաշտէ՝ նքթեալ: Տուր ինձ ձաշակել ի չիկաթանէգ յայդմանէ, զի նքթեալ եմ: Զի տացուք հաց արանգք քոց նքթելոցդ: Գուցէ նքթիցեն զձմանապարհայն: Նքթիցեն ի ճանապարհի. Ած. ԽԷ: 29. 30: Դտ. ը. 15: ՄԹ. ծԷ. 32: Մրի. ը. 3: *Գնաց նքթեալ անահ արանէի ի ներքին կողմանս. Վ.բ. հց. ծը:

ՆՔՈՂԱԿ. ած. Իբր Ծուլակ. լճակ. (ի Թէ չկայցէ սիակ գրչի.) *Եվ լինէն տեր, զի մի առցս հանդերձ նաւասս ընկզմեցուք. քանզի նոյն ինքն և նքողակս մտանել ի ներքին բռնադատի (ամենայն ձկամրք). Ոսկ. վի:

ՆՔՈՂՄ, եցայ. յ. Κατάζηρός ἐιμι. Aresco. ἀνοχλούμαι, angor, molestus sum. Նքթիլ. Նուաղիլ. ցամաքիլ. անչքանալ. սերտ տալոյ, երեսը գոան լինալ ցամխիլ, ճաղիլ. Լնխլնել, խուխլել. *Նքողեցան՝ այս երրորդ օր. Ա. Խգ. Լ. 13. չի խոռվեցայ ի ներքուստ: *Ցոյժ նքողեալ, և անչքեզեալ էր գելի երեսաց նորա. Վ.բ հց.ծբ:

ՆՔՈՂՈՒՄՆ, զման. գ. Նքողելն. *Թօթափիակաք այսր անդր սակս նքողմանն, և ըստ միմեանս հարեալ կործանէին զերեսաց. Ձ.ւ:

ՆՔՈՑՐ, նքուրի. գ. Λίκνον. Crebrum, vannus. Մաղ. խարբալ. Էլէ, գալտոր. փխաչէր. Լխաչէր. *(Ջերկիր) կէսքն նքուրի կերպարանաց նմանեցուցին, և ոմանք խոբոյիկոց անուանեցին. Վ.ի.օր. ը:

ՆՕԹ, ի, ից. գ. Μίλτος, ου. Minium, rubrica. (գրի ՆԱՒԹ, այլ չը պարտ չխոթել ընդ Նաւթի, որ ի Նքթէ եաղը.) Կարմրագեղ. սաւոր. պեղկոն. Նեղի՝ որ ներկէ ի գոյն գեղեցիկ, որպէս ազնիւ տեսակ կարմիր ներկոյ. ոսրիւ, գէշէլ պոյս. ալա Նալէ. կամ Նխալէն, վէնճէքիւ. (յն. Μίλτος կամ Μίλτον. որ լմպրգմանի և բուռ. լո. Նիխոմ. և ասապրէ գա.) *Ընկեցեր զքեզ տուն պատշաճող, վերնատուն հովանոց, յօրինեալ պատուհանիւք, տախտակամայրս ի մայրից, ծեփեալ նօթիս. Երեմ. ԽԷ. 14:

ՆՕԹԻ. Թ.ոյ, ից. ա. Νηστής. Jejunus. ἄσιτος, qui cibum non cepit. որ և իբր ած. անօթի. պ. Նալիս. Ընտուալ. անձասչակ. անհոյս. Նքողեալ. Քաղցեալ. տավեալ. Ծոմապան. *Ընդմակէ զդատս նօթիս չկամիմ. ՄԹ. ծԷ. 32: Մրի. ը. 3: *Լքեալք և լուծեալք, զի այս օր քանի է, զի նօթի եմք. ա. Գ. ՃԷ. 17: *Խաղաղեմ ա. ուրս նօթի էին: Ի յս չորեքտասանեւրորդ օր է, որում ակն ունիք նօթիս կատարել. Գ.Ե. ԽԷ. 21. 33:

ՆՕԹՆՄ, կամ ՆՈՒՆԹՆՄ, ևցի. ն. Εὐαγγελίζομαι, κατεπαγγέλλομαι, κηλέω, ևն. Annuntio, nuncio, prohteor, alloquor, ևն. Լծ. ընդ հյ. Աւետիք. կամ Նիւթիչ լինել, և ընդ լտ. Նօթե. Ծանուցանել, Նշանակել կամ Նշանդել, ալըձել. աննուդնօթ, ատեասարանել: Ընդդէմ վարի երրեմն՝ որպէս Աւետել. պատմել. յայտ առնել. Նշանակել. բարբառել. Ձայնել. և ըստ այսմ գրի ի Հին Բ. *Ու Լճհել, կամ Նաւթձնել, աւետաւել»: *Մինան նօթձէր (յն. բարբառեր) երուսաղէմ, և ել ու բանս լերկոյժ գուսար սիոնի. Ոսկ. ՛. ա. ա. 19: *Ջհնոդ և զաբարիան նօթձէր նոր սիոնի, ուրախացիր, զի թագաւոր գայ քեզ յաւանական՝ առնել փրկութիւն. Գ.Ի: *Որպէս բարձրաբարբառ փողով ի վերոյ լերինն բարձոս կացեալ՝ զաւետս նօթձէին սիոնի. Յհ. ի.Ե. ՝ Ե.Ի: *Երդով երգոցս զևաորհրդոյն խորհուրդս ուսուցանեալ մեզ բարձր բանս նօթձէ (յն. արատաճառէ, կամ խոստանայ): Ջհեռատեսեալ վաստուածին յայտնապես նօթձէ (յն. աւետաբանէ), և զպատուական առաքինութիւնն չև ևս կատարեալապես ցուցանէ. Նիսս. Ը.Ե.Ի:

Եւ հրեանն՝ որպէս՝ նիւթել հիւսել. հայթայթել. առթել. հնարել. Ճարտարութիւն յարդարել. կազմել պատրաստել. *Բազում աղաւորաց զանկկուլութիւն յուսոյն նօթձեաց. Ածաբ: Կ.ո.ի.ե: *Նօթձէրով պատմեն (արատրածք) զհոյակապ նազաբանութիւն պանծացնաց (գարնան). Պիս: *Ընտանոյ նօթձէաց մեզ զյաւթեանական փրկութիւն: Ես յետ գրութիւնն գարձեալ նուիլն խնամքն նօթձէ: Գործի առեալ զնգուն գաւթիլ զայս մեզ նօթձէր. Լ.ի. ապ. պ.ի.Ե. ա.ը: *Կամեալոյն ոչ միայն յայտնական էապէս զվերին փառսն նօթձէ. Նրբ. Ա.ի: *Ծածկուն ի սրտին նիւթեր նօթձէր զդատն ոխութիւն. Ո.ա.ա:

ՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ուխ. անօթութ. Ἀσιτία. Jejunium. δίαιτα, dieta. Ընտաւղութիւն. ծոմապահութիւն. պահեցողութիւն. պահք. չափաւորութիւն ի կերակուրս. սակաւապիտութիւն. ծոմ. ածկէփ, էնհրիւ. *Ըզհիւրան ի գուրս հանեալ հանգուստիր, և զանձն քո ծածուկ նօթձութիւ փակեալիր: Պահս և նօթձութիւս: Ի կամս որ նօթձութիւ. Եաագր. ի. ծէ: Նիսս. Բ.ի: *Ուսանիսայքն զպահն և զնինուանքն նօթձութիւ արասցեն յերկնեցիս. Կիր. պահ.

ՆՕՍՐ, նօսունք. Տ. ԱՆՕՍՐ, և ԱՆԴԱՑՏ. Ἀσπτός. Tenuis. Ինձ, ելոյրեի. *Փոքր կր յանձնէ, և նօսր ոսկերաք. Խգ. Ճ. 6: *Նօսր քնութիւ հողմոյն. Ը.իր: *Նօսր պարզագոյն ամոյ: Նօսր գետին (այսինքն նօսրահող). Վ.ոխ. ծէ. Ի: *Ի կասոց ոչ լինին պարտասակք (աչոյ) նօսունք, և ոչ բիւք զարգասին. Պարապ. յ:

ՆՕՍՐԱԳՈՅՆ. ա. կարի նօսր. *Չանգ եր. ձիկն իւր նօսրագոյնն, որ էր յանձին նորա: Ջնօսրագոյն հանգերձիկն ևս ձանուչեաց. Վ.ըփ հց. իԷ:

ՆՕՍՐԱՀՈՂ. ա. Նօսր հերովք. *Լինի կարմրագոյն նօսրահեր. Իշրազեան:

ՆՕՍՐԱՀՈՂ. ա. (Դեաւին) որոյ հողն է նօսր, նուազ կամ նօսրս. *Թէ և այլ սմեննայն թանձրահող և քաղաքեր եղեալ էր, սմենայն եվլոգոյնն նօսրահող է, և կամ տագաւք, և յաշխարհ անդրիւք, և կամ այլովք խոհագործութիւք անպատրաստ լինին. փիլ. Նիս. Է:

ՆՕՍՐԱՆԱԼ. Տ. ԱՆՕՍՐԱՑԱԼ, և ԱՆԴԱՑՏԱՑԱԼ. *Ջոյ ուրս ձմերայնոյ սմանքն նօսրացեալ լինի՛ի հիւսիսային օդոյն. Ո.ի.Ի.Բ:

ՆՕՍՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՕՍՐՈՒԹԻՒՆ, և ԱՆԴԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. *Ջոյ է, որ լինի ի նօսրութեէ սմանց: Խոտութեի հողմոյ ոչ սոյ լուծանել ի նօսրութեի ջուրց. Ո.ի.Ի.Բ:

ՆՕՏԱՐ, կամ ՆՈՏԱՐ, ի, ից. գ. Բառ լտ. Նօթարիոս. Notarius. յորմէ և յն. Նօթարիօս. Notarius. կի գրագրատես, սպագրագրեաց. (որպէս և տղմայնօս, signator, նշանակիչ գրով.) Նշանագիր. գրիչ. գիպիր արքունի կամ ի կենդանական. Գրագիր. Ֆեքիչ. *Նօտարն Նշանոյ լսի, որ ի թղթի զրան ինչ, Նշանեւ. Մարդիկ: *Սիչ նօտարացն՝ սարգիանոսի և մարտիրոսին. Տճոագոյց: Յայսմանէն:

ՆՕՏԱՐՆԻ. ն. որ և ՆՕՏՐՆԻ. Գրիչ որպէս նօտար, կամ նօտր գրո վ. *Նօտարնիցաւ գիրս՝ի համարս հայոց՝ի Թռւխս ուճէ. Յիշոփ:

ՆՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն նօտարի՝ գրչի, գպրի. գպրոն Թղթի կամ գպրատետուի՝ի դուռն արքունի. Ֆեաֆիպկիւ. *Ֆահտ նոյ՝ որ առնի նօտարուն, կի որորդուն, զժողովրդոն (նորա) ի բաց սպանին. Կիր. պահ:

ՆՕՏՈՍ. կամ ՆՈՏՈՍ, ի, ից. գ. ուկ. լպօս. Բառ յն. Նօթօս. Νότος. այսինքն Հարաւ. Հողմն հարաւոյ. Notus, Auster, ventus humidus et pluvialis. *Նօտոսք, որ ի միջօրեայէ (չնչէն): ի նօտոսացն՝ այն որ յաներևման բոլորէն (բևեռէն) լինի բերեալ համմանալ է ապալքսիոյ (հակարջնոյ). և նօտոս անուանեալ. և լնեանօտոս լինի կոչեցեալ, որ ելանէ ի մէջ լնփսի և նօտոսի. Ա. բեռ. Ց: (Գրի Նաւատաս, կամ Նաւատոս:)

ՆՕՏՐ. ա. (գիր) մանր՝ իբր նօսր, կամ սեակական նօտրաց, և երագագիր գպրաց. որ ի յեռնի գպս հնարեցաս՝ զնի բոլոր կոչեցեալ գրոյ հնարելոյ զնի երկոտագիր սատցեալ հին նշանագրաց. *Ես զաղոր աբեղայս բոլոր գրիցի մինչև ի հոս. նօսր (այնուհետև) ուսայ, նօտր գրեցի. Յիշոփ. պահ. Լրբ:

ՆՕՏՐԵՄ. եցի. ն. որ և ՆՕՑՐԵՆ. Նօտր գրով գրել. սպագ գրչութիւ օրինակել. կի մանրամասն քննութիւ զննել. *Ընդնէցեալ սեասաք, և փափաքմամբ նօտրեցաք. Մեծոփ:

Շ

Շ. Գիր բազաձայն, ի կորդէ կիսաձայնից և կրկնակաց, անուանեալ ի մէջ Շ. կամ Շայ. որ ըստ արար. և եբր. չԷն. իսկ յայլ լեզուս կամ պակասի այս ձայն, և կի բայաարքն կրկին և երեքկին տասիւք. ա, ը, ւլ, ա, ֆ, ֆ՝. և ըստ յն. ֆաբ. և ա, որք երբեմն տառադարձութիւ փոխին ըստ հայոմոն ի չ. զոր օրինակ Աբրահամ, արտաչէս. ի յն. ասին, արքագաբէլ, արքա-էրֆաբ. որպէս և Շաւաթ, չամրին, չամրատցի, չամրրամ, չիլոյ, չմուռն, չոյ չան, չշ. չապուհ. արշակ, վչտապ, ևն. ի յն. և յայլ բառս մ լեզուս ստուիս արձնատանին:

Շ. և ի հայոմն գտանի լծորդ ընդ ա. ոյ և ընդ ֆ. զի անխտիր տանին ուշադնան, աստանձան. աշտուձ, աստուձ. նժգնչ, նրշգնչ. ժլատ, չլատ. ռիժգ, ռիշտ, ևն: Ոյդ և վեց, ի բարդիլն լինի վչտաստան, վամստուն, ևն:

Թող զի և հայկական բառք Շէն, չուք. չատ, չուն, չան, և այլն, յայլ բարբառս փոխանցեալ հնչեն, ֆխնի. ուչնա. ուֆա. ատֆս, ֆօն, ֆնօս, ֆանս. (զոր և գաղղգրե ֆխնէն և հնչէ չնէն.) և այլն: որպէս և ի մէջ Շնհել. և խայհել ևն նոյն:

Ի Թռւրգմանս Թեան Թր. Ֆեր. Տամնմատուհիւն չ ստուխս մեծոյ ըստ յն. ֆ և չ, այսպէս բացատրի. *Մինչակ՝ մեն, չայի և չայի. զի քան զչայն հնաս է, և քան զղչայն լերկ. (այս բան չկա՛ի յն. զի նորա չուհին և ոչ զմի յերկոյ ատուիսա. և յայի.) Ալ

սաձայինք են ուրթ. զ, ց, ն, ծ, չ (իբր յն. ⋆φ, կամ ֆ)։ մ, ս, ր։ Եւ կրկնակք են ուրթ, ղ, լ, խ, է, ի, ձ, ղ··· քանզի բառկանայ հայ լերկուց սկիզբ (ըստ յն. ⋆φ, ի ⋆, և ս)։ Տեսցես և զայլ համեմատութիւնս ի կարգի բառարանիս։

Շ. չ. Որպէս նշանակ համարոյ՝ է հինգ. հարիւր։

Ի խորհուրդ տառիս քաջ նուագի, ⋆Ըստ, չամ, ասէ, ամ ծերունիդ, հնացեալ ալեօք կաղ յաշխարհիդ. Ժամ է գառանալ այժմ ի հոգիդ, մինչդեռ ի ձեռս է քեզ բարիդ. Շ. այբ։

ՇԱԲԱԹ, ոս, ուց. գ. Σάββατον, τα. Sabbatum, ta. Բառ եբր. շապաթ, շապաթ. որ է հանգիստ, կամ դադարումն. ի նշանակ եօթներորդ աւուր արարչութեանն, յորում հանգեաւ ած յամենայն գործոց ղոր արար, և սրբեաց զայն՝ ի պահեսցի ասն առ երկոսեցիս. իսկ յետ քրիստոսական՝ ի կիւրակէ օր յարուցեալ առաւն։ ⋆Ցաւուրն եօթներորդի շաբաթ։ Շաբաթ աւաւն է այսօր։ Տէր ետ ձեզ զօրս զայս շաբաթ։ Ցիչխնօրիր զօրն շաբաթուց սրբել զնա։ Պատրաստեալ շաբաթէ ի շաբաթ. և այլն։ ⋆Որ է մերձ յերուսաղէմ ըստ շաբաթու ճանապարհի. Գծ. ։ 12. այսինքն իբր եօթն հարիւր քայլ, որչափ թոյլ տուեալ էր ճանապարհ առնել յաւուր շաբաթու։ ⋆Շարաթ շաբաթուց. Ղեռ. ծչ. 31։ իչ. 32. այսինքն մեծ շաբաթ գլխաւոր, որպէս օրն քաւութեան։ ⋆Ցայմին եօթներորդի շաբաթ հանգիստ եւպկի երկրին. զի շաբաթ աւաւն է. զանդ քո ոչ վրեացես։ այսինքն որպէս շաբաթ ասի օրն եօթներորդ, նոյնպէս ամն եօթներորդ. Ղեռ. իչ. 24. սեռ և ։ հ. չ. 49։

ՇԱԲԱԹ ասի և շրջան մի աւուրց եօթանց. եօթնեակ. Ἑβδομάς. Hebdomas, septimana. հաքիւա. երր. շապաա, շապաթ. տես և ԾՕՔՆԵՐՈՐԴ. ⋆ Ամիս յամսոյ, և շաբաթ ի շաբաթէ. Ես. իչ. 25։ ⋆Որ ոչ ի տարին և յամիսս և ի շաբաթս է վարձեցեալ. Խոր։ ⋆Ազիսաւնաց ընդ իս զերկուս շաբաթս. և զկնի երկուց եօթնեկաց եւսս զշնորհն այ. Վ.բ. հդ. ֆ։ ⋆Առաջաւոր պահքն՝ երկուս շաբաթուք զատուցեալ զերկու շաբաթան բարեկենդանին լուծանելով. Արծ։

ՇԱԲԱԹԱԽՏԻՐ. Տ. ՇԱԲԱԹԱՊԱՀ։ կուչ։

ՇԱԲԱԹԱՄՈՒՏ, մոյ, ից. գ. Մուտն ի պաշտօն շաբաթական՝ զլօթնեակ մի. հաքիա նէօպէնի. ⋆ Երրորդ մուտ ի ձենչ մոցկ շաբաթամուտ (յն. մոցկ գշաբաթ)։ Ալեք նայն որ է լսինիչ ընդ շաբաթամուտն։ Ջմլիսոցան ի շաբաթամուտն հանդերձ և լոյսքն ի շաբաթամանն. ։ 4. ։ 5. 7. 9։ ⋆Նաարակաց էր շաբաթամուտն ի կարգի միոյ. նակեցաց. Նղէ. ։

ՇԱԲԱԹԱՄՈՒՏ. Երկոյն ուրբաթամուտ՝ ուրբաթ սկսանի շաբաթին հրեական. և նոյն իսկ օրն շաբաթամուտ՝ ասն հրեական. (որպէս և առքրիստոնեայս կիրակամուտն, և կիրակէն.) ի շաբաթամանին ժողովել (հրեից) ի հրաբխեալ աւերն. Ճ. Բ։ ⋆Ամամուտս և ամանս լուսնի, տարեմուտս, և շաբաթամուտս. Վանակ. պարէնք։

ՇԱԲԱԹԱՆԱՄ. ացայ. ւ. Σαββατίζω. Sabbatizo, sabbatum ago. Իյաս եբր. ռձոյ, Հանդչել. գադարիլ. գառարկանալ ի գործոց. շաբաթի առնել. ասն պահել. անգործ ինալ. ⋆Շաբաթացաւ Ժողովուրդն յաւուրն եօթնեւրորդի։ Շաբաթացան երկիրն ձէր։ Շաբաթացայ զշաբաթին՝ զոր ոչ շարաթացաւ ի շաբաթս ձեր։ Ընկալաւ երկիրն զշաբաթս իւր, և շարաթանալով զամենայն ա՝ ոսպս աւերածոյն իւրոյ՝ շաբաթացաւ (մինչ) ի կատարումն ամացն եօթանասնից. և այլն։ ⋆Բարձաւ շաբաթանալն, և այլ ամենայն կարգ օրինացն. Ճ. գ։ ⋆Զկերակուրս խըստեցաք, և շաբաթացաք. Լմբ. յանաաաբն։ ⋆Շաբաթանան որարածք յիւրաքանչիւր զուր և ընդվայր աշխատութենց. Տօնակ։ ⋆Շարաթանան երկինք և երկիր և ամենայն արարածք. Եփր. ասէսբ։ ⋆Եօթնամեայ շրջապատեալ շաբաթանայ միշտ կենացս մերոց ընթացք. Աբէսբոպ. Ակբ. (զի ըստ աւուրց շաբաթու եօթն դար թուեն հարք զշրջանն աշխարհիս)։ ⋆Մեծ ծայէս շաբաթանայ մեղ ի հանգաւեան (վերինն) դրախտին։ այսինքն լինի հանգիստ յահիսներից. Տօնակ։ Ուր և ասի ⋆Շաբաթանալ արեգական ։ ի ըստ ամի՝ յաւելուածով եօթն նահատնջ աւուրց. և ⋆Շաբաթանալ լուսնի։ ։ ի ժըստ ամի միանգամ։

ՇԱԲԱԹԱՊԱՀ. ա. Ուր ինչ պահպանուելի շաբաթու հրէական. շաբաթախարհ. ⋆Ցամենայն շաբաթապահ և շաբաթախարհ կրօնից զանձնքո ի բայց պահեսցիր։ Ազաաեաց զմեզ ի շաբաթապահն կրօնից. Կեչ. ֆ. ֆե. յն. շաբաթուց պահպանութենի, կամ շաբաթք։ ⋆Ի բայ լինիլ մարդ ի խորհուրդ ժամանակաց, և ի շաբաթապահ կրօնից, և յամենագլուխ ասնից. Մֆբ. ։

ՇԱԲԱԹԱՊԱՀ. գ. Պահպանութենի շաբաթական պաշտաման. շաբաթամուտ. ⋆Երրորդ մասն ի ձենչ մոցկ ի շաբաթապահ քահանայիցն զևատացուց և ի մուտս գրանցն. Ք. ֆ. իֆ. 4։

ՇԱԲԱԹԱՊԱՀ. Պահք եօթնեկի միոյ ըստ սովորութեան ազգիս. Տօմար։

ՇԱԲԱԹԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. ա. Պահօղ զշաբաթ օրինօք կամ ըստ մտաց օրէնսդրին. ⋆Ցորմամ աւուր ոք բարիս գործէ, և չար ոչ գործէ, նման է զևիայ, և շաբաթապահու է. Վ.բդ. նէ։

ՇԱԲԱԹԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահելի զպաշն ընդ եօթնեւսին ողջոյն, առանց ծոմապահութեան՝ որ ասի Սրբապահութիւն. Երկու աւր ապաշխարեացես, զմինն սրբապահութիւն, և զմիւսն շարաթապահութիւն։ Եթէ աւր սրբապահութիւն՝ արտաքոյ, և երկու աւր շաբաթապահութիւն՝ ի ներքս. կանոն։

ՇԱԲԱԹԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. Պահպանուի շաբաթու առ հրէայս. ⋆Հրէայքն վարժեալ հին շաբաթապահութիւն. Տօնակ։

ՇԱԲԱԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. ց. Σαββατίζω. Subbatizo, sabbatum ago. Տալ շարաթանալ. հանգուցանել. գադարեցուցանիլ ի գործոյ. և Շաբաթանալ. ⋆Շաբաթացուսջիք զշաբաթս ձեր. Ղեռ. իֆ. 32։ ⋆Ելիցն ի ծառայութենի, մինչև Հաձեացի տէր ընդ երկիրն գատարկացեալ. շաբաթացոյց զնա, մինչև կատարեաց սուն եօթանասուն. ։ Եզր. ։ 58։ ⋆Շաբաթացոյց ած զերուսաղէմ. Նէր. ։ Եփր. ըստ Լքբ։

ՇԱԲԱԹԱՑՈՒՐ, բ, այ. ա. գ. կարգեալն ի պաշտօն շաբաթամուի, կամ օրամուի. ⋆Որք շարաթուրքն են, կաշուցն զդուշացին. Յճխ. իֆ. ⋆Սոցա եւ բաժին վիճակաւ գրանցն գլխաւորութենէ՝ կալ շարաթաւոր՝ յիւրաքանչիւր ամսոյ։

ՇԱԲԱԹԵՆԱՆ. գ. Շաբաթ. իբր եօթնեակ. ⋆Ի շաբաթեանն միանգամ ուտել. Վ.բ. հդ. յ։

ՇԱԲԱԹՈՒԱՆ, թմանն. գ. Σαββατισμός. Subbatismus. Շաբաթանալն. Հանգիստ. դադարումն՝ի գործոց. գառարկանալն. ⋆Շաբաթացոյց զնա, և զամենայն ժամանակս՝ զոր և զնա անտապատ, համարեցաւ նմա՝ ի շաբաթումն. ։ Եզր. ։ 58։ ⋆Պատ և արժան է լինել անդ աւասիկ գատաւ շաբաթումն ոգւոց. Աֆբ. պենթէ։

ՇԱԲԱԹՕՐԵՆԱՑ. ա. Որ ինչ լինի յաւուր շաբաթու, կամ յետ եօթնեակի միոյ. ⋆Քաւեսցէ շաբաթօրենայն զմեղս իւր. Ղեռ. իզ։

ՇԱԳԱՆԱԿ, կամ ՇԱՂԳԱՆԱԿ, կի ՇԱՂԴԱՆԱԿ. գ. կարծի նոյն ընդ Շահապատում, իբր կատանա, ⋆եօթանէ. իսկ ըստ Մենինճքեան Լեւէլիգե՝ մեկնի ընկոյզ, և որ ինչ նման է նմա. ⋆ կորձէք ոսնի ի պտղոց շագանակ (կամ շաղգանակ). Խոր. ։

ՇԱԳԱՐ. Տ. ՇԱՒԱՐ։

ՇԱԼԱԿ, ի, ից. գ. (լծ. ռմկ. չաի, չբնի⋆. և ար. ⋆եւլե⋆, ⋆եւլեք և այլն.) երկու կողմն պարանոցի կամ ուլոյն. իրանք. տղն. ուաք. թիկունք. և Արկեալն զուսովք՝ պարկ, մախազ, և ամենայն ինչ բառնալի. ⋆ Փաղեաց ի նմանէ ազոխ լի շալակաւոյ. յն. ձորձով. ւլատէս, vestis. ։ Իգ. ։ 30։ ⋆Զնա ինքն յիրկիր հողեալ՝ շալակաւ շրջեցուցանէին զչ. յն. բառնալիք, կամ պատգարտակաւ. ⋆ փորեւոս, feretrum, lectica. ։ Ա. ։ 8։ ⋆Ոչ այնքան ուռնէին որովայնք նոցա, որ չափ էին ի շալակս նոցա (սակաւիք հոգի). Երզ. ⋆Ի շալակաւն առնոյր փոյտ, և բերեալ դնէր ի գրուանն աղքատաց. Մաբ։ ⋆Մի շալակ ալիւր, մի տրամ հացհամեմ խառնեսս (ի խմոր), լաւ համով լինի. Վ⋆։

ՇԱԼԱԿԱՄԱՏՆ. գ. Կէս շալակ. որչափ ինչ տանի մի կոչին ուսոց կամ պարկի և քսակի. Ել փոզակ. հէյպէնին պէք ինօչ. ⋆Երգասղն անօթ ինչ է հիւսկէն, որ այնպէս կոչէր յայլազգեաց անուն, կամ մերկնակ շալակամատն է, կամ կէս շալակաց։ Երգասղն մերկնակ շալակամատն է, կամ կէս շալակաց. կնոչ. ⋆։

ՇԱԼԱԿԵՄ, եցի. ն. ռմկ. չաէլ. Բառնալ շալակաւ. բռանձնել. ⋆Եդ զնա ի վերայ վիմի, և մտանալ ի ներքոյ շալակեաց զնա. Վ.բ. հդ. ֆ։ ⋆Շալակել ասէ զինքն յիրսանն. Վ.բդ. ֆն։ ⋆Իբրև թէ խոտ և եղէգն և սեզ և խոտ շալակեալ, և զգեցեալ պար գործս իւրանց. Տօնակ։

ՇԱԿԱՆ.ՋԱՆԱՄ. ւ. Ἀναρδάω τὰ ὦτα. Aures surrigo, ՇԱԿԱՆ.ՋԵՄ. եցի. } sive sursum vel rursum erigo. գրի և ՍԱԿԱՆՋԵՆ, ԱԿԱՆՋԵՆ. Ջականջս անկեալ կամ ուղղել առ ի յատակ լսել. ուշով ունկն դնել. անհաճ փնիէ՝ փալ. գոալաք առաք՝ վերկէ. ⋆Դողղոլեցեալ և ահիւ՝ չականջանայր ի յակձիաս. Տօնակ։ ⋆Ի ժամ աւերումնական հրամանացն վերծանեսուէ աստենգուն յակձիաս կալով և չականջանել ունկդրելի. Խոսր. պրէգ։ ⋆Ցակձիաս եղեալ, և զականջս ուղղեալ՝ չականջանէր։ Շականջէն գնկոնջան, և զայն ի նմա կառուցանեն. Փիլ. Ջ. բան. Ա գլեսական։

ՇԱՀ, ի, ից, կամ ու, ուց. գ. Κέρδος, (լծ. Թ. ⋆եաբ.) ἐπικερδὲς. Lucrum. որ գիա, որισμός, εὐπορία, quaestus. ἐργασία, opus, et opes, և այլն. Օգուտ. արդիւնք վաստակոց. արգասիք. պտուղ քաղեալ. յաւելուած առացուածոյ. օգտակարութիւն. պիտանութիւն. դարման. գիւտուած. չահ. վաստակ. ⋆եաբ, ֆայգե, ֆայիչ. ինֆաալ, գաչնձ, հասլ, հասիլե, ⋆եֆֆ, ⋆եֆֆ, ⋆եֆա, ասաա. (իբր ստացումն). ⋆Ինձ կեանք քո է, և մեռանել չահ։ Որ ինձ ինձ չահն էր, զայն ինսա համարիմ վասն քոյ։ Ցայսմ գործոյ է չահ մեծ։ Չահս բազումս ասյր։ Հասաս յոյս չահի նոցա։ Տայր ձարտարացն լինել ոչ սակաւ չահ։ Ցօնավաճառս չահից։ Ցանկութ չահից։ Մեծատառնն հանգերձ չահիւքն իբրովք Թարշամեցի. ևն։ ⋆Որ չշահս մարմնոյն առնուին, և հոգևոյ չահին անփոյթ առ-

նէին: Հահ օգտուէ: Ոչինչ հահ օգտի. Ցմխ. ծէ: Խոր. ա. 27: Եղիւ. է: *Զիմեծնին մատուցանեմք իւրոցն հահից ինամարկեալ զատացողան դարմանել: Ոչ եթէ վայրապար ինչ առանց հահի: Վարել փափաքանօք աւելորդաց ծովայինն հահից. Պիտ: *Օ,ի մի զնեացեալ ժամանակս ի գործ՝ առանց հահից զանցուցանէք: Ոչ երբէք ելանէ առանց հահի: Աւելի պէտս հահից ի տարերցս ընդունի՝ քան ի ծառայից. Խոխ: *Թեպէտև և յաւոյն հաղորդակից եղեր, այլ ի հահիցն հեռացեալ վերպիս. Ոսկ. տպալ: *Որպէս անկնս լուսաւորելոյն գործէ մեզ զհահն, նոյնպէս ոգիքն հաւանեալով օրինացն. Գէ. էս:

Հահ ածել. Շահեցուցանել. յարգել զքանքարս: *Քանքարսյոյզ ծառայն ի գործ արկանել և ի հահ ածել վատացաւ. Ոսկ. եէէս. ֆ:

Հահ ը տիճ. Ἰκανόν, ὡς. ὠφελει. Expedit, prodest. Օգտէ. օգուտ առնէ. *Զի՞նչ հահ է, զի ծառայեացուք նմա. Յոբ. իա. 15: *Զինչ հահ եղև մեզ հպարտուին. Իմ. է. 8:

Հահս ածնել. (որպէս թ. չախ՝ չհ գալ-մագ. համ. չ՚ախս, որ է չարժ՚ելիլ.) Խաղալ. պարել: *Խաղացին վիրտեցին, և չհնս աթարին առալչի որթագլխոյն. Մծբ. ծգ:

Հահաբեր, ի, ից. ա. Ἐμπορευόμενος. Mercaturam exercens. և κερδαλέως, ἐυπορος. lucrosus, quaestuosus, utilis. Բերող զհահ, զվաճառաշահութիւն. Հահեկան. օգտակար. *Եղև իրքն զնաս հահաբեր. Առակ. ւ. 14: *Շահաբեր կեանք, կամ գործք, կամ պիտոյք, կամ իմաստք. Վրդ հղ. իէ: Պիտ: Շ. այեսբ: *Յարբեցին զտուեալ տալանդան, և հահաբերք եղեն տեառն. Շ. ընդհանր: *Յնծայր և բերկրէր ընդ հահաբերսն հոգւոյ իւրոյ. ճ. Ա: *Եգ մեծ հահաբեր, զորհնս որ եդեր, ատ կատարեցեր. Գնդ:

Հահագործ. գ. Շահաւոր ծնունդ՝ արգասիք՝ պտուղ: *Ակնունէին հահագործակ գտանել անձանց ի անավատատակ գործոց անտի. Ագաթ:

Հահածողվ. ա. Որ զհնս ի հահս ժողովելոյ. օգտածարտաւ. զոյաքաղ. վաշխառու. *Անձինք հահաժողով ընչասիրացն. փոբզ: *Ոմանք ձիաբոյծք, և վաճառականք, և վաշխառուք, փոխանակ կրօնաւորութեանն՝ հահաժողովք. կանոն:

Հահական, Հահականացու. տ. Հնչեղն, Հահեկանացու. *Քաղցր և հահական է նոցա խօսք բանբասանաց զմիմեանց: Շահականացու եղև, և օգտակար. Մծբ. ծէ. Ե իա:

Հահակից. ա. Συνέμπορος. Commercii socius. Կցորդ հահից. բաժանորդ վաճառաց և ծախի. *Զապահս առեալ ունին շահակիցս հաղորդս ամենայն կենացդ իւրեանց. Ոսկ. տպալ:

Հահաց, ի, ից. գ. արաբ. սահըդ, տհաւոզ. Οἰκονόμος. Procurator, dispensator. ὁ ἐπὶ τῆς πατριᾶς, qui est super familiam, parentelam. ἐΣνάρχης. praepositus gentis. որ և Հահաց ոն. տէր. իշխան. պետ. առաջնոյ. նախարար. նահապետ. վերակացու. հաղարապետ. ասպիկան. փոխարքայ. պղտապետ. *Իչխաս որդի ասպիոյ՝ հահաց: Երրորդոտս հահաց քաղաքիս. Ճ. ԼԳ. Ջ. 6: Հտ. ծէ. 23: *Շահապաց՝ որդոց հոգաբարձուէ յանձն է. Փիլ. Լ.ոս: *Շահապ եգիպտոյացոց. շահապն նախարարապետ՝ որ կարգեալ կայր ի վերայ աշխարհին եգիպտացոց. Ես. իբ. 8: *Իչխանն՝ շահապ զանակաց և հեր գաւառաւն: Ջշահապն շահապիվանի. Ագաթ: *Ի վերայ մանկանց եկեղեցւոյ կային առ մեօք շահապք և պարետք. Սարկ. ֆհ: *Ի գաւմասկոս շահապն արեւտ ալքայի. Եէէ. Ջ. ֆոր:

Հահապետ, ի, աց. գ. Իբր նահապետ. և նոյն ընդ վ. *Ի գամասկոս շահապետն արեւտայ արքայի. Ոսկ. Ջ. ֆոր: *Խորհեցէք ասէ գերութեանն զշահապետս. Գէ. Ես: *Միմեանս իցեն շահապետ գերեզմանաց: Արդարև շահապետ և պահապան է գերեզմանաց. Ագաթ: *Ընդանդք ինչ իցեն գեւտոց, և չհնսապետք վայրաց: Ինքն կերպարանի կամ՝ ի վհշապի կերպարանս, կամ՝ ի նհանգի իմն, և՝ ի շահապետի: Զոր շահապետ վայրաց կոչեն. Եղիւ: *Զգիտնիսոս ասեն, թէ այգեաց շահապետ է. և զաթենան՝ թէ ձիթենեաց, և զմայրենեացն ամենայն ծառոց շահապետ կոչեն. Ոսկ. Ես: (Մայրենեացս, ըստ յն. մորիու արամպզդ՝ էր շահապետ նուիրական ձիթենեաց):

Հահանութիւն. գ. Առնուլն զշահ՝ որ և է օրինակաւ շահասիրութիւն. *Շահառութիւն, որ է ցանկութիւն՝ առաւել առնուլ քան զոր նուս. կնր. էրպ. Խրօ:

Հահաւէր, սիրի, բաց. ա. Սիրօղ զշահ անձին իւրոյ. օգտահնդիր՝ հանդերձ ինասու այլոց. ագահ. *Շահաւեր յաւիշտակող անհրաւութիւնեցն առվրուէ. Պիտ: *Ի աստաւնայէ է, որ շահաւեր զմարդիկ (լինել) ուսուցանէ, և զլկող. կանոն: *Հակառակ շահահարցն՝ ատոցն վարդապետաց՝ նխ. ա. պխ:

Հահաւիրեմ, կամ րիմ. ն. հ. Շահասեր լինել. ագահել. *Որ ուխտէն այ և եկեղեցւոյ՝ ատուր ազգատոց, և շահնասիրեալ ատէ. կանոն: *Են ոմանք՝ որ խոտ ասակաս կարեն՝ ի յօտելն, զի շահնասիրին՝ ի բերն. բայց միջակն լաւ է, որ զատունն և զբերն շահի. Վրփ. իա:

Հահաւիրութիւն. գ. Սէր շահից անկարգ. ագահութիւն. *Ոչ յայտն հոգաբարձ զայս առնէին, այլ յիւրեանց շահասիրութեն. Գէ. Ես:

Հահապրամ, կամ Հահսպրամ. տ. Ռուսկն. չոհոխիբէբէմ, չոհոխֆեբէմ, չոհէբէմ, ոխէբէդէմ, ոեչան, ֆէլոխէն, էխէրի ալէֆան. լտ. իտ. Basilicum, Basilico. Բժշկրն:

Հահաստան, կամ Հահստան, ի, աց. գ. ա. Քաղաք եւևէլի կամ ուսանիկ, Թագաւորական. իբր արքայանիստ կամ արքայավայել. աւրոց արքունի. (ալ. շահիսթան.) որպէս առ յոյնս աթէնք կոչիւր Ἀστυ. և Թ. ոխիանէ՝ կոստանդինուպոլիս. և լտ. Urbs, հռոմ: *Փախստական անկան՝ ի մեծ շահաստանն (՝ի գավրէժ). Եղիւ. ֆ: *Գանձակ շահաստան: Շահաստան քռնավիժի (գավրիժու): Նիւշապուհ շահաստան: Դրբզեակ շահաստանի. Փոբզ: *Հաստանէին մինչ՝ ի շահաստանն բաղէշ: Շահաստանն գուխն. Աբծբ. ֆ. 6: ֆ. 4: *Գնաց՝ ի բահլ շահաստան. Մոսխ: *Գաս՝ ի մեծանիսա և՝ ի շահաստան քաղաքաս մեր (անի): Կործանումն մեզ ոխինոյ շահաստան քաղաքի. Լսոփ. ծ. իա:

Հահաւաճառ, ի, ից. գ. Պորւոմός. Quaestus, lucrum. և ἐμπορία. Mercatura, negotiatio, mercimonia. վաճառ շահաւոր. շահ վաճառաց. վաճառաշահութ. տուր և առ. առոսփոբ՝ չոսփչով. աւբնէբէլ, գաղձ. ֆեսբ: *Ոչք շահնավաճառ. Նամարին ցնծալպատրաստ շահութիւնն: Ալ շահնավաճառ մեծ ծախպատրաստութիւնն է բաւականութիւն հանգերձ: Զմեծոն. ծովու գնեցուսպ քեզ, և զշահնավաճառաց առ ծովեզերս բնակելոց. ա. փխ. ֆ. 5. 6: Օր. ֆ. 19: *Վաճ տուսկաւուին՝ շահնավաճառին՝ բնութեամ մարդկային. Գնդ. (որ լինի և ա. իբր մեծաշահ:) Իսկ եսս. պխ. է. 28. *Ընդպատուէ իբրև զշահնավաճառ համարեալ է նմա. կամ է բարդ՝ որ պէս շահնավաճառ, և կամ շահի վաճառ, շահ ի վաճառ:

Հահավաճառ. ա. Ἔμπορος. Mercator, negotiator. վաճառական. առոսփոբ ընդ. պաղիրլեան. *Անհնայն շահնավաճառք պատքինք մեծացեալք. Յոպ. ծէ. 15: *Սատիս զշահնավաճառան արտաքս հանէր. Հտ. ամ. առ:

Հահավաճառութ լինել. Ἐμπορεύομαι. Negotior. Տուրևառս առնել առ ի շնհել. *Ոչ աշխատիմք շահնավաճառ եղեալք ի բարի յայսմ վաճառման. Ոսկ. յհ. ա. 21:

Հահավաճառութիւն. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ. Ἐμπορία. *Յոլով ունէր զշահնավաճառութեն պատճառս. Ոսկ. ա. ֆոր: *Ուր այժմ շահնավաճառութիւնք ոլքոց և արտասուց վերինիս գրասէն. Նար. կի:

Հահատակ. Արմատ յայնորդ բառից, որպէս նահատակ, կամ նախագրաւ արշաւօղ. սերպէն ֆելոթ. լարգաճ, կամ շահիփ:

Հահատակամար. ս. Շահատակել. շահատակելով. յարձակ յարձակ խազալով. *Շահատակարար ծաղկեցուցանեցքանինչ կորովումես մերոյ արգասիս. Թէոփոբ. ֆոս:

Հահատակիմ, եցայ, ել. յ. Նահատանել նախագրաւ յատաջմամբ. համարձակ արշաւել. յարձակիլ. յատաջ խազալ. տուրալ. առաջ ելաչէս սիրօրալ էնհէ, էնէրնյիւշ էնհէ: *Յայսկոյս յայնկոյս շահատակէին. Գ. Ա. Գ. 9. (յն. երթալիս:) *Անգադին դղրդիւն՝ ի վերայ հերկրի առնէին շահատակելով: Զվիշապն անարի ոանձեալ՝ ի մերոյս վերայ շահատակեալ յարձակեր սերուելե: Ակայաբար շահատակելով: Ի շահատակելն իւրում՝ հարկանի: Անարի ոմն սկայ շահատակեր՝ ի մէջ զօրացն: Ի քարինս դիւացն է շահատակել. խոբ: *Ոչ այրնիթայ ձիով շահատակել. Շ. ընդհանր: *Ա,յսոյիսի շահատակող և հոգւոյր կուսական սուճախմբուէ. Թէոփոբ. ֆոս:

Հահատակին. գ. } Շահատակելն.
Հահատակութիւն. } յարշաւանք. յարձակումն. *Շահնլուն կառաց, շահատակիւն հնծելոյ. նաոսմ. Գ. 2. յն. հեռասմաս. ձնչχων. * Առաջին էք՝ ոչ շահատակութեես ասեմ, այլ՝ ի մտէ ուղևորութէ. Խոբ. Գ. 16. (հին սլ. շահատանութէ:) *Եւ բեզէկ զփայլեմն նախընթացիկ շահատակմամբ յղէր առպատակ. Մոգ. իա:

Հահար, և Հահարացի. Բառ ոսկ. իբր Անուռս, և Բնակիչ անտառի. (պ. ասչ, ասյան, է հովանի. և ասչեփոբ, հովանաւոր. իսկ ղաՙ ոստ, շառաւիղ.) * Կոչեցաւ սիրնանաոս, որ է շահպարսյն. վասն զի ի շահար և ի մայրիս սնաւ. Մոբնին:

Հահար, ի, աց. ա. Որ առնէ կամ հնարի առնել շահս և շահավաճառ. * Վաճառական վաստնիչ, շահպարս շուայտասէր. Նոբ. ծէ:

Հահաւորացութիւն. ա. Կարի շահաչէս. շահնկանագոյն. օգտակարագոյն. *Զիմեծնին՝ իւրով շահաւետագոյն բերովք՝ ի մէջ ըմբռչական մրցմանցն մատչելով՝ ի մարզուսն. Պիտ:

Հահաւորական. տ. Հահաւորէս. (հնձէ հնցէ գուբլի՝ Շահատակական.) * Ձին յայս է իրոհան և միշտ ռերական պարծանօք առնել պշամարձակագոյն (կամ զնաճարձակագոյն) զշահաւետականն. Պիտ:

Հահաւորեմ. և առ, առալ. յ. ն. Շահնլ. օգտիլ. և Շահնեցուցանել. յայտգնել. *Նուիրեալք (ընծեբրցուսածոլք) ծալ կեալք և շահաւետալք. Ագաթ: Կոբհն: *Որոց առնեալ զքանքարս, և շահաւետեալ՝

գովեցան ի տէառնէ. Տօնաւ:

ՇԱՀԱԻԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Շահաւէտի գոլ. օգտակարութիւն. օգուտ. հաս. շահեկանութիւն. *Ձգիւս շահաւետութեան և զբաւորութիւն: Առլեալք ի սորայն են շահաւետութիւնք: Ամենազան շահաւետութեանց մայրաքաղաք: Զայսչափ շահաւետութիւնս մատուցանէ (նաւաստութիւնն). Պիտ: *Ի գինոյն իւղոյն շահաւետութիւն վերպեցայ. Ձ. Յհ: *Ցայս արար զմեծամեծ շահաւետութիւնն՝ որ անսի լինիցին. Նահաս: *Ընվարձ ի մեծ շահաւետութիւնս կամի հանել զմեզ. Ոսկիփոր:

ՇԱՀԱԻԻՏ, եւոի, տաց. ա. *Εὔπορος, κερδαλεος. Expeditus, lucrosus, utilis. Որ ունի կամ բերէ զշոհ յաւետ. շահաւոր. շահեկան. կարի պիտանի և օգտակար. փայփեւէ, հաւիչէւիլ, փեռւէը. *Բառնալ զի հնռուստ շոհատ էս բերս բեռնակրութենէն. Պիտ: *Խարէցին՝ անշահ փոխանակ շահաւետին առնուլ: Առանց վարգապետաց շահաւետաց եղեալ զարմանալի. Ոսկ. ՛ս. Ի. 5: ՛ձ. 11: *Ձշահաւետսն ժողովելով, և զվատսանսն ի բաց ընկենլով. Ճ. Ր: *Շահաւէտ, և ոչորմելի պատմուճան. Կչմաս: *Բաղղում ինչ բանս շահաւետս խօսել: Ի իրատս շահաւետս: Բարի ինչ և շահաւետս: Նոյն ինքն շահաւետ և օգտակար. Իգն: Սարգ. յ. ֆ՚՚: Ե ՚՚. պ. ֆէ: Շ. ընդհանր: *Ո՛րպիսի ի շահաւետ քարքառովք կարիցիմք զնոյ ճառիլ. Սէբէր. ՚՚: *Գիղեցիկ նաւօք զշահաւետս մեծս ի նոցա յայս աւուրս. Գէոէս:

ՇԱՀԱԻԻՐ, ի, աց. ա. Նոյն ընդ վ. *Ձշահաւոր և զօգտակար երկրախոյն յորդորեսցէ: Ի շահաւոր գիւտս և ի փրկութիւն մերձաւորին և հետաւորին. Ճգխ. ձ. Ը: *Տասնեակ առանձինն սուգհանիչք են միմեանց, և խաւնեալ ընդ ընկերին՝ օգտակարք և շահաւորք. Նչխէ: *Երկար և շահաւոր գործով զպղիս մերոյ կարգիլ զպատմութիւն. Խոր. ՚՚. 2: *Ձնիք ինչ շահաւոր երթալ պատուիրանս ՚՚ն. Գէ. Ես: *Մինոպք զշահաւոր մտին. Ոսկ. Ղուա:

ՇԱՀԱԻՈՐԱՐԱՐ. տ. Κερδαλεως. Cum lucro, utiliter. Շահաւոր օրինակս. շահիս և օգտիս մեծաս. *Նպաս ասժանագրիք և վաստակելիք են. այլ սա շահաւորաբար, լուսաւորէ զմտսին, ևն. Ոսկ. յհ. ֆ. 55:

ՇԱՀԱԻՈՐԱԳՈՑՆ. տ. ՇԱՀԱԻՏԱՏ. գՈՑՆ. Κερδαλότερος. Utilior. *Շահաւորագոյն և յոյժ պիտանագոյս: Խաղալ շահաւորագոյն և յոյժ պիտանագոյս: Խաղալ շահաւորագոյն օգուտիւն բերոյ մարդկային ազին: Ջքերթողական շահաւորագոյն (կամ շահաւորական) արուեստս. Պիտ: *Ի շահաւորագոյնն և յօգտակարագոյնն գործս յանհ զբանն. Նահաս: *Ցոլովագոյնք զորս թողուլ էին յաչխարհի, և շահաւորագոյնք ի հանգերձեալսն. Կէոէս. վ:

ՇԱՀԱԻՈՐԵՄ. ևքի. ն. Շահիլ. տաս.

ՇԱՀԱԻՈՐԻՄ. ևցայ. յ. ՚՚ նալ. գնել. շահեցուցանել. շահ առնել լինել. օգտել. օգտիլ. *Խոզմնչան վաճառաս շահաւորիս զոգիդ քո իրրս խմաուան վաճառական. Նէր. գՀ: *Նա ոչ թէ շահաւորէր զսուտն, այլ ասէր զայս, զի շարժեսցէ զամենեսին ի վերայ նորս: Կերակուր և ըմպելիս առնել, ոչ կերտցան ոչինչ շահաւորի: Ճանապարհ աթոռեալ ի կատակաւորդ՝ շահաւորեցեալ (վնաս յամանս ձեր): Ոչինչ շահաւորեալ օգտիս ի յոյժ անպտուղ պղծութիւնդ. Ջէր: *Թուլացուցանէ նմա չարչարիլ՝ մարդկան շահաւորելով զկիրս. Լմի. Ոսոզ. գ. 21:

ՇԱՀԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐμπορία, [illegible] Negotiatio, lucrum, utilitas. Շահաւորելն, և իւն. շահավաճառութիւն. և Շահաւետութիւն. օգտակարութիւն. շահաւորն գոլ. չաւ, վաոպ. էէոբ, գոպանճ, քայթ. * Ի պէտս սքոյ հաղորդեցարուք. (որով) մեծագոյն առնուն՝ քան թէ տան. զի շահաւորութիւն է իրքն. Ոսկ. հա: *Արկաք ի տրապիզիտս լոյս ամենեցուն՝ ի պահանջս աւանդողին զնոյն յամենեցունց, ըստ իւրաքանչիւր շահաւորութիւն արժանաւորապէս հատուցմամբ. Սէնա. Էսայ: *Ի հացէն որ եղէն նշանքն՝ այնքան ախորժեցին, և ոչինչ զշոգևորական շահաւորութենէն զհետ չոգան: Հասն ցորենոյ թաղելով և մեռանելով պտուղս և շահաւորութիւս օգտակարս սերմանողին արդիւնաւորէ. Նահաս: *Իրաւացի է ըստ իւրոյ բարուց շահաւորութենէն յաջորդել նմանապէս առ այլսն զիսիոյարգելոյն հատուցումն. Պիտ: *Երկոցուցոս այսոցիկ հանդիպել շահաւորութեց. Ցհ. ՚՚. ապ: *Ոմն ասէ, թէ հինգ տալանդ եւսուր ցնս, և ոմն՝ թէ երկուս. ցուցանեն, եթէ ի նմանէ առին և զպատճառս շահաւորութենէն. Ոսկ. ՛ս. ՛ձ. 25:

ՇԱՀԵԿԱՆ, կամ ՇԱՅԵԿԱՆ, ի, աց. ա. Χρήσιμος. Utilis. ἐυθετος, bene constitutus, conveniens. Շահաւոր. շահաւետ. օգտակար. պիտանի. արդիւնական. պատշաճաբեր. և ձահնսւոր. դիպող. (արս. ջոյնէի, ջայնօպե.) փայթէ, փեռւէը. *Ծնանիցի արդիւնս շահեկանս. Եբր. ը. 7: *Ի՛ զաղցունէ և դառնէ, շահեկանէ և անշահէ: Անարգք և շահեկանք: Ներսէ յանշահեկանն շահեկանն. Ցճխ. ը: *Արտասուքն ցօղ շահեկան անգամ անձրևով շահեկանաս. Մամբէ: Սարկ. ազղի: *Թէ և սա կաս Թուխի Թէ իցէ, առաւել շահեկան լինիցի, և պատճառ. Հարստուէ. Ը. ընդհանր: *Բաղումք՝ որք անիրաւուէ մեծացան, շահեկան եղև նոցա յառաժամանակեայ կեանս. Իսէփ: *Հանդիսին միտք իւրեանց ի շահեկան անուշութենէ նոցա, զորս որոճեցին. Վ. ընդհանր:

ՇԱՀԵԿԱՆԱԲԱՐ. տ. ՇԱՀԱԻՈՐԱԲԱՐ. *Վ երկրին օգք շահեկանաբար պահեալք տապրածին ի սէտս մարդկան. Թէոդոր. Կոս:

ՇԱՀԵԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Շահաւետագոյն. պիտանագոյն. և Առաւել բարեբեր. Γονιμώτερος. Fructuosior. *Իսկ որ պատղն բերէ, զնա շահեկանագոյն և յարդարէ. Ոսկ. յհ. ֆ. 30:

ՇԱՀԵՆԿԱՆԱՑԵԱԼ. Շահեկան և օգտակար գտնալ. պիտանագոյն. * Իբրու ի Հնմարիա հայկականացեալ երևեցան ինձ փորձ և ընտիր տունկք: Ջաւետեսցի անուանեալի երկիր արբու ցմամբ (գետս յորդանան) հայկականացեալ ի տունկս և ի բոյսս. Պիտ:

ՇԱՀԵԿԱՆԱՑՈՒ. ա. Շահեկան. պիտանագոյս. օգտակար. *Օտարացեալ Թուխնամ շահեկանացու խօսք խմասանցն. Սիֆ. ֆէ:

ՇԱՀԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, կամ ՇԱՅԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὠφέλημα, τὸ χρήσιμον. Utilitas, emolumentum. ἐυφορία, fertilitas. Շահեկանն գոլ (ըստ ամենայն առուման). օգտակարութիւն. պիտանութիւն. վայելչութիւն. վայելք. սիրտնդք, զուարճութիւն. և Արգասաւորութիւն. պտղաբերութիւն. բարերարն գասանիլ. փայփ, հաոիէը, պէր պէբէէը, էէփփ, էփա, էէփա. ասյհոէէիի. *Լինի նոցա հանդ իսս և ի չայկականութիւնն. գնոցի կերակուր նոցա ի չայկականութիւնն. Վ ընդհ: *Թողլ ասց զուսանալն որոնձլ ի շահեկանութենէ նոցա. Երբ. ֆգ: *Ընձեռ ինձ ուր ուրեք օգոյ բաղդրութենէ, անձրևաց շահեկանութենէ. Նար. ՚՚է: *Բոլոր և առնչս զամենայն արդիւնս չայկանութենէ: Վայելեսցուք յարդիւնս չահեկանութենէ պտղոց նորոց. Ճ. փ: Սէնա. *Ի յոր: *Ջբոստ կաթինն և մեղրս չայկանութենէն (բերէ երկիր) : Հեշտալի շահեկանութենոյ արջառոց): Խրախանալ հեշտալի չայեկանութենէ (չամենայն տնկոց): Չայեկանութենէ եղեն հաճալք (գնացք գետոց). Պիտ: *Բոյսք երկրի ըստ պիտոյից չայեկանութենէ լինին. Ճ. Ր: *Առաւել ևս պտղաբերեսցեն (տունկք և բոյսք), և աճեսցեն ի շահեկանութենի որդւոց մարդկան: Պարգևեա երկրի մերում զպտուղ չայկականութենէ: Օրհնեա տէր զերկիր, զի բուսասցէ զբոյս չայեկանութենէ. Մագ:

ՇԱՀԵՄ, եցի. ն. Տ. ՀԱՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Գնա՛, և ասա՛ ցնս, զի յոյժ շահեմ ես զնս. (վոպքոյշընել. գպանթբրմփ.) Վչփ հղ. ֆէ:

ՇԱՀԵՍՏ. ի, յց. գ. Շահ. շահաւորութենէ. վոպոյ. գպանճ, փեռւ. *Համարիա որպէս շահեսաս իրաց զնեգուելոյ, զարհամարհանս. Վչփ հղ. յ:

ՇԱՀԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Տալ շահիլ. օգտեցուցանել. օգուէլ. շահ ինչ առնել ումեք. և Ցարգել զամսանդն. վոպոյշընել գպանթբրմփ. օգոպ էնրէւ. փայփ էնմէփ. և վոպոյ ընել, պոպէը վոպքոյել բանեցնել. փեռ ըստ գոպանմփ, փեռ էնմէփ. *Գովասանութիւս մեր՝ որ առ երանելի հայրն մեր է, զմեզ առաւել շահեցուցանէ. Պէոյզ. ոսկ: *Որք կայրն ի վերայ գրոյ օրինացն, շահեցուցանէ զնոսին՝ յայտնելով զշնորհսն քոյ. Նէ. է. էոբ: *Ապիքն (մրուաց) զքեզ ոչ շահեցուցանեն. Սարկ. է. պ. ձ: *Փոխանակ շահեցուցանելոյ զլսօրն՝ գայլմակզեցուցանեմ. Լչէ. պէրփ: *Լուսլթեն է գործ խոնարհութենէ, և շահեցուցանօզ, և սիրելի սմենեցուն. Վչփ հղ. ֆձ: *Ի նմին իրաց ոմն բուզում և ոմն սակաւ շահեցոյցո. յն. շահ կամ զարգացումն արար. Ոսկ. ՛ս. ՛ձ. 25:

ՇԱՀԻՆ, ենի. գ. պ. չահին. Ἱέραξ. Falco, hierifalco, aesalon. Ազգ բազէի՝ իւր արքունի, ընտիր և կիրթ. պազ, փօղան, ալմաճա. *Ի ձեռաց շահենի յորսալն զերծաւ ձագ հաւքացի. Մխ. ասաֆ. ՚ձ: *Արաքան՝ շահենի և գուռաղն, քուպիճ. Երզնկէէր:

ՇԱՀԿՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընծայելն շահից ուստեք. շահ՝ օգուտ յառաջ ևկեալ: *Ոք զիւ-զոյն կրեցին օգուտ ևթէ, որ յորոր մուեցին շահընծայութեի. Նար. ՚՚է:

ՇԱՀՐՆԿԱԼ. ա. Ուր իցէ ընդունելոյն շահի իրիք. շահաւետ և աճեցուն իբր ստակոսեք. *Ձասուիձան քահանայութենէ ուր վիղ վարուք և անարատ առաքինութեք հաստուցանել քեզ շահընկալ գոհուէ. Մագ:

ՇԱՀՒՆ, եցայ, եվ. հ. Κερδαίνω, κερδέω. Lucror, lucrifacio, quaestum facio. ποριζω, ἐμπορεύομαι, ἐμπολάω, mercor, negotior. διαπραγματεύω, περιποιέομαι, comparo, acquiro, ևն. (լինի և շահեցին. շահեսցէն. շահիցիմք, շահիցէն. զոր չէ պարտ շփոթել ընդ Շահեմ, եցի.) Շահ գտանել կամ առնել. շահաւորիլ. ստանալ օգտիլ. վաոքէիւ, շահ ընել, օգուտ գեանալ, ընել գպանմփ, փեռ էնմէփ. *Գործեաց նոքօք, և չտեգաւ այլ ևս հինգ: Հինգ այլ ևս քանքար ի վերայ շահեցայ: Ջաշխարհ ամենայն շահեսցի: Շահեցար զի զրպարն քո: Օի զքո շահեսցայց: Ջգաւազան շահեցայց. ևն: կամ *Բնակեցէք, և շահեցարուք ի դմա: Բնակեսցեն, և շահեսցին ի սմա: Պարտ և ասեն՝ ուսում ի չայ, թէ ևկամ ի չարեաց չայ, շահել ինչ. Յամենայն ի վաճառս մեր

չահեցուք: Շահեա գու զորգիս սպանելոյց-ն: իակ · ա. պեպ · գ. 1. ՙ Աւանց բանին իակ շահեացին. իմն իր · շահեալ լինիցին · օգտեսցին: ՙՄի գովեսա շահեացուք, այլ զլաւսն շահեացուք · Ոսկ · գծ: ՙՉի ղմեղ և զայլս օգտեցուսցուք, և մեք յայլոցն ալօթիից շահեալ լիցուք · խոսք · պորփ: ՙԳոյ իմ շասա, այգ սանեսայն ևղբայր քեզ բարի շահեացե · եփր · ծն. որպես ասկ. Բասրվ Լույս:

ՀԱՀԵԼ ՀԱՀԵՑՍ ԻՒ ՀԱՆԱՍ · այսինքն Սաանաալ. կրեր · գ.ծ. իԷ · 21:

ՀԱՀԵԼ ՀԱԻԱՆՍ ԱՆՀԱՒ. այսինքն Ապրեցուցանել · եղիի:

ՀԱՀԵԼ ՀՄԱՀ, այսինքն Ապրիլ՝ զերծանիլ ի մահուանէ. ՙՇահեա զնա՝ Շահիմ յետ սակաս միոյ զնա · ճ. Ա. (Հանի յետ. ինն խաչերու:)

ՀԱՀՈՒՐԱՄ·փ·Մերհակ ծագլինն·փորէմ· քիւ: Բծվիր:

ՀԱՀՊԱԼԻՈՏ·փ·Բաա ապ· չհպելոսթ· որ է Աղքակալին· որպէս նուշ· ընկոյզ· և Շաղգանակ · կաստանայ · էնոփանէ · Բծվիր:

Իակ ի բառս Գաղիանոսի՝ Շապալուէթ, շահպալուէթ, կամ շամբլուէթ, որպէս Malaβάθρον, որ է նաւրդասահոտ սերև. ծառոյ, որ ոյ խոզոնին օծանելիին կանայք զնեցս:

ՀԱՂ, ի. իյ · Տ · 80Ղ. ապ · ծալ, ծալք · որպէս և Թ · ւէզ, ւմ, իրր Խոնաւութենի և ցօղ · կամ Շիթ · կաթիլ · Ψέκας. Gutta. ՙԳնուս իմ լցաս ցօղով, և վարուք իմ ի շաղից դիշերոյ (կամ առաւսով գիշերոյ)· Երփ· է · 2 : իակ ՁՈ · ւԷ · 28 · ՙՈ՞ է հայր անձրևի, և ով է՝ որ ծնաւ զշաւիղս ցօղոյն · զոսպէս ընտեռնուս և Նաւր · յովիզոյն, ոմանք ընԹեռնուն՝ զշաղս ցօղոյ · ուր յն. Βολος. Jactus, tractus, արկուած, ձգուած. ՙի վերայ շաղին զոչխարան արածել: Ի շաղն պառակեցին Վ·փ· յԷ:

ՀԱՂ· Ի բաղադրութենս բառից է որպէս Շար, բաղ, փաղ· Համ· յար· կիպ· Σών, συλ, συγ. Con, col, ևն:

ՀԱՂԱԽ, ոյ · ք. Պղնձ, ւնձ. Lutum, caenum. Նոյն ընդ Ցեխ, ցեխ· որպես Թէ կաս շաղ·ալ· ւԷղ լաճոր, Ւբն, ւիւ, ւէս (իակ ւնէձ, սիրմ կպչուն · և ուելալ սիրմ կամ կաս աւազախառն.) ՙնգև նոցա ալևսան ի աւազի քարի, և կուսր ի տեղի շաղախոյ· Ած · ծ·· 3:

ՀԱՂԱԽ· Ընդ փշոյ, կամ տատասկ, բոր կոնիմ· ՙՀերկնալ գեսին, Թէ սերմն բարի չսերմանեն, փուշք և շաղախք բուսանին · վ ԻԲՒ · ոշ · ՀՒ· (Ըստ Մ·Ենինաքեայ՝ Վ·Ս·Հ·Ե՛, ը·Վ·Ի·Կ·, Մեկնի՝ փէՒր ԻՒՓԷՆի:)

ՀԱՂԱԽ· ա. իրր Շաղախալ· պիղծ · Տալոխնածի· պղաքՀածի· պոռնկած· ՙի պիղծ և ի շաղախ ի բերեսոյ անտի ոչ փախչիս: Մի գոսչէ ի ձեզ շաղախ ինչ (կամ մի գոսցէ ի ձեզ շաղախ ինչ) ներկուածոյ· յն. σπίλος, ρυπος, ῥύπος, սպիս· կոչ· Ղ· Ե Ֆ·:

ՀԱՂԱԽԱՒՆԻՐ· ա. Բեւրօղ զշաղախ կամ պկաս· ՙԻրծաւն շաղախաւուր (կամ շաղաղաբլը) և չիղաբլը վատակս Հնաւոով հնաւլե · Ոոհ·:

ՀԱՂԱԽԱՆԱՄ· այայ, ցեալ· ե· Շաղախիլ· պղծիլ· ապռոփիլ· պոռնկած· ՙՈՂ ի սիրմ ծագեալ, և ոչ շաղախացեալ· Բրոնդ:

ՀԱՂԱԽԵՄ. ևցի· ն· Ինա, ւնձա. Oblimo, obduco, inficio. πρόσπλάω, ομαι, μολύνω, κατα-μολύνω, ομαι, polluo, inquino. χραίνω, colоro, illino, contamino, foedo, և այլն· Իրր Շաղախով ծեփիլ· շաղիլով շաղիլ Թաւ Թաւեալ· Թանալ· ներկանել· օծանել· աղաւեղիլ· պղծել· ցեխի ՀԷ ՖաՒԻԲԷ, Տալոխնէ, գաւՀքլԻնս, ցեխոփէ, ապռոփէ· ոռոյքըմ-ծաֆ, պռոյքըմֆ· ՙՄԻ շաղախիցէք զերկիր (պղծուԹՒ)· Շաղախեցաւ երկիր յարունէ նոցա: Զնոք մեր մի՛ շաղախեսցին ի նմա (յն · մի լեցին ի վերայ նորա)· ևն: ՙՇաղախեսցին զբարաւորն և զերկոսեան սեսանն յարնեն · Շէր·ղոփ: ՙՇաղախէին զսեսս արեամբ գառանցն: Շաղախելով զարիւնն ի մուսս յարկացն · Նե· Էզ Զէր· ԻՒ· Պզմ· Խէ·՝Պայծառ կասս շաղախեսց յարնէ սքյն · Տ ԻէԼ· ՆՀր · Ե· ՙի բերանոց մանկանց յոլով ի բաց Թափեալ ործն զկերակուրն և զըմպելին շաղախէ. Բրս· Տրէ: ՙՇաղախեաց մեխրով զերեսս իւր · Եէր · Ի·Ֆ: ՙՄոխիր հնոցի քացախով շաղախեալ արկին ընդ քիմս նորա· Ճ· Ե: ՙԱրեամբ նորա շաղախեցան սեսամք մասց մերոց: Շուանք· · · շաղախին արեամբս: Շաղախել զձեռս արեամբ· ՀՀ: Ոսկ· ԵէԼս: ՙԵլէզ սրեգակնայինդն ՃառագայԹից քնուԹՒն ունելով լինքն քարշել զամենայն խոնաւսուս, ոչ սասն շաղախել արեդականն, զվնդղ համարին շաղախիլ ևս յայապիսեացս գործոց · Նիս· · Բն: ՙՉԻմ բերանս շաղախեմ, մինչ սսեմս, և գլսեկիս լսոլոց · Կոլ· ը: ՙՅանգիժչելի սխս շաղախեալ: Կնոջ, որ շաղախեալ էր մեզսը: Շաղախեցայ գործով անօրէնուԹՒե: Ընդ մերձաւորս կեանս շաղաղախիք · Բրս· Կղ: Իփն: Սարի · ոշ: Բրս· Տրի:

ՀԱՂԱԽՈՒՄՆ, խման · ք · Μόλυσμός. Inquinatio. Շաղախիլն · ԹամԹաւսումն · պղծուԹՒն· ապս· ՙի շաղախսումն խոնարհիլ, որպէս նոքայն ասեն · քան զի շաղախսումն և ամենայն այապիսիքս՝ յեվան իրիք գործ է· Նիս· Բն: ՙի սիրջ սեսս և սապականացուս շաղախմունս · Դիսն· ԵէԷ: ՙ ՊակասուԹՒեց և շաղախմանց · Աֆ·ի· պոփ· Ի: ՙԲազում սխսից յինքեանս երևեցուցանելով շաղախմունս · ՁԿ· իմ· պոչ: ՙ Մի՛ շաղախսումն չիեսցի զպատուական ակսմիջ · Սարի · ոշ:

ՀԱՂԱԽՈՒՏ · ա · Տղմուս · ցեսոտ · կաւուտ · ցէԼոջ · լճոտուԼս · ՙԴիՀոյին և շաղախուտ տեղի· վ·փ· իՀ:

ՀԱՂԱԿԱՊ· Տ· ՀԱՂԿԱՊ · ՙՏարաԹծական շաղակապս ընդ բանականին զանւանն (եդեալ) · Սահան:

ՀԱՂԱԿՈՑ, ի, ոց կամ ից · ա · որպես յն· Φλύαξ, φλύαρος. Garrulus, scurra, nugax, nugator, stultiloquus, loquax, vanus et futilis. (Հծ · Հյ · շար · և ապուս · և յն · գբոյծ· լու· գոծլէԼոս · իրրև կռնիը ուսցոլ·) Շաղփաղվի · շաղաւսոյ· լրծն · շաոսիաս· ունայնաբան. և բուսլուսասու·մ· բան գաւսուչեալ· լնդոնայնսիսրն · ՙՈնայնաբանն շաղակրաս: Պասրեալ Հաւանելոյ՝ ք շաղակրասիդ: Հանուրսոյք · խոսք·քայք · շաղակրասք: Իրրև երկին և ծնունդ շաղակրաս մսոց ընդ վայրապաճուխ·՝ նոր· ծԷ Ճ·գ: փորգ: նոր· ծէր:

ՀԱՂԱԿՐԱՏ, ոյ, առք · փ · Տ · ՀԱՂԱԿՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. ՙՀառնանիցին պտնաւանեալ ծաղրած ուան, զոր և շաղակրասան կոչին · ՈոՀ · ԵէԷս· ծԷ· յն. Κόρδαξ. Cordax, genus saltationis comicae et lascivioris. ՙ Բաղադեցոյց արուսոյ շաղակրասոյ լեզուաց փառամոլ ոգուց· Նէր· ա· ւԿ:

ՀԱՂԱԿՐԱՏԱՆԱՒ, նաց · Տ · ՀԱՂԱԿՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. ՙԱնհանՃարսրան շաղակրասանաց: Տնտանել զբանս ծիծաղ ի շաղակրասսան · Շ· ԲՂ: Լիբ · ոշ:

ՀԱՂԱԿՐԱՏԱՆՄ, ևցի· ը Ն· Φλυαρέω. Nugor. Շաղփաղվիլ· պտոսիս բարբառիլ· շաոսիաս լինել· բարբանջիլ· բանի ասգուշեր· ՙ Ոչ շասս խասիլ, ոչ շաղակրասիլ, և ոչ զանազուսս բարբառիլ· Ոոհ· ե· փիմ· Ֆէ: ՙՇաղակրասաւ յոՀմունքն, որսում ոչ հնամանսարիլ· Յհ· իի: ՙԻ, ի· ս· · · ՙի բարսում ան-ձայնի միաբն: Ախմարը են, և անկարգ և յիմար բանից շաղակրասողք: Չեմ ես յիմարեալ, որ լռեմս, այլ նոքա՝ որ շաղակրասեն զոր ոչն գիսեն· Լ·Ֆ· ծղ· Ն Խք· ա· լնան: ՙԵս զայգ շաղակրասէք ախորժելով· Պիգա·: ՙ Հանախակ շաղակրասէր զնյ· Գե· ես: ՙ Թողեալ զժամանակ գործոյն՝ յանօգուս շաղակրասել· Երզն· Տք:

ՀԱՂԱԿՐԱՏՈՒԹԻՒՆ ·) Κόρδαξ. Cordax, nugacitas, nugae, loquacitas. որ և ՀԱՂԱԿՐԱՏՈՒԹՒՆ· Շաղփաղփուն· բարբանջուՒն · բարբաջանք · ֆՃախօսուԼ· լաՀ, ասՀսոր ասս· Հսոր սէօյնէիէ. ՙ Անղգամն ի սասուկսուն անկսի յաղագս իւրոյ շաղակրասուԹեանն · Աֆ·ի· ծղ: ՙՏանիլք զնոցս բամբասանան և զշահսօսուԼքն որպէս զմանկանց շաղակրասուԼքն · Լ·Ֆ · ասս լնան: ՙ ԶդասուՒսԼքն երգմնահարուԼ, և շղոյքորԻուԼեան, և այլ յոգնապատիկ շաղակրասուԹեան· Գր· հբ: ՙ Զշաղակրասոս մն նեսսորի լինել ասՀ մեզ զնասս ածելք կարծեօք · Մ·ն · Խայր ասս գբ· իի: ՙԵս այլ այսպիսի հեԹանոսական և յիմարուՒե անդնդոց շաղակրասմունք· Ղեսիր:

ՀԱՂԱՂ, ՀԱՂԱՂԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ·Տ· ՀԱՂԻՂ, ՀԱՂՂԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ:

ՀԱՂԱՂԵՄ, ևցի· ն · Շաղիլով շաղել զնօսս ծեքել· կակազել· ՙԵԹԷ Թոթովախօսիլք զանուն Թագաւորի շաղալէ, միԼԷ պակասի՛ անուն Թագաւորին ի նորս շաղփալի բանիցն · Եէր · ծն:

ՀԱՂԱՄԱԹ, ի · ից ամ·ց · Շպարտիսն. (յորիվ իս· Spago.) Filum. Թել· լար · առատան · (որպէս Թարգմանի այլ ուր նոյն բառ յն· սբաոտրՒն·) Դերյան, փայԼան, իէվէ, իՖ · երր · Խ·Ե· ՙ Ի շաղատնԼԹէ միոջէ մինչև ի իրասս սի կօշկաց · Նե· ծԲ · 23: ՙԱնկուցանիկ զսփանն, յորում է շաղատամ · Բ· · սփէՖ · լՀ· (իակ չԻն Բա· ՙՇաղատամ · գամ·ց:)

ՀԱՂԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ · փ · Իրր Շարատմունուլեի · յատմանուլեի · յարակցուլեի· ՙԱռանց շաղատմանուԼԷ (ասի՛ ՈՃ· իակ տէր ՈՃ՝ շաղատմանուԼէ) · փէս · ւԻ · Բ· շ:

ՀԱՂԱՒՐԻՄ· ի, ացի կամ ից · ա · Շարատկից · յարակից · զոՀալ · միացեալ· ՙ Պետրոս շաղաշար ընդ խաչսիայոիզ ։։ այսինքն խաչակից աւսուդ · Ճ · Ա: ՙԱյլ ևս ածից ըղՔեզ առ Հայր. և զնԼեմնակաՒէդ շաղաղոյս · այսինքն գնամինդ զայգ ընդ Հոգւոյդ վերսափսիլով· Նէր· Հոխ· ՙի էոխոճ կոսէ:

ՀԱՂԱՐԱՐ· փ· Նլեթական Թարգմանուլեին յն· Հայելս Συλλαβή. Syllaba. որ և փողաուլեի· վանկ· սիզղոյ· (օրինակքն իակ առաւել ՙի գԼաի դան յունին, քան Հայոսմն:) Ասաւնարիս Հայեասոցք Նոտասասուլովքնիւքն և գՀնեհնիւքն չսպաշար կասարեն. որպէս, ասս, աի: Հայոցդս Տասարակաց շաղաշարաց · Հասարակ վանդ լինի բան յիզանակս երես · Թր · էէր : Ուր մՀնիցք մեր յայլևայլ միսս բեբրին. որպէս յասանի, ՙՀնասուսցանԼցյ զվանդ և զփսղսուսուլեին' յոսցանէ և յայլսգս Հասարակ շաղաշարաց, որ ասի զն· գաշարաց, այսինքն ՙի Հարեցյ·ւոյն ՙի Հասարակաց բաս զրուցաստուլեն և բանից պատուԼեՙ · ևն· Նրբն· փէր: Ալլ սակայն բան Թրսակացն ՙի յոյնն՝ Հայի ՙի վանկս կազմեալ ՙի Հայնաս որաց ՙի և բաղաձայնից պլևայլ առոգանուլեիք:

ՀԱՂԱՐԱՐԵՄ. ևցի· ն· Շարակցել· յարակցել· պատաաել· Իր· յարԼը զուգիլ կապակցիլ· ՙՕՀԱրսս յետ Հարան և պատԹաբանԼեին խոսսլս ԼԼին լինքեանս շաղաշարել· Յհ· իի: ՙԻ, ի· ս· · · ՙի բարսում ան-

զխս ընդ այլոյն շաղաշարելով մտանեն 'ի հեգման: Ընդ այլ դիրս շաղաշարին առ 'ի կապել հեգ և բառ. Գրչ. ՓԷ: *Շաղաշարեցաւ հիւսուածովք կարգաց ոսկի առ ոսկի: Ոսկերքս շաղաշարեալք չիւք քաջայինդուէ. ԺՌ. Փ:

Մերթ եւ. որպէս Զուգաւորիլ ըստ մարմնոյ. գխոել զմիմեանս. խառնակիլ. *Զես (գխոս) նմանեալ ամփիդրիոնի՝ շաղաշարի ընդ աղկմենեայ, և ծնանի 'ի նմանէ զհերակլէս: Կամեցաւ շաղաշարել ընդ նմա. Նոննոս: *Որ ցանկութ՛ հայեցաւ 'ի կին, խոկոյն մտօքն շաղաշարեցաւ ընդ նմա. Եփր. մթ:

ՇԱՂԱՇԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Շաղաշարելն. յարակցութիւն. միաւորութիւն. զօդումն. զուգաւորութիւն. *Սոկրատեանքն ասելով ասեն (զսոկրատայ), թէ շաղաշարեցաւ ընդ ամենայնի՝ ոչ ախտաւոր տռփմամբ, այլ ածայնի. այսինքն զիմաստասիրութի՛ 'ի յոլովս անցուցանել, և զայն ասեն շաղաշարութի՛ ածոյնի. Նոննոս:

ՇԱՂԱՇԱՐՈՒՄՆ, րման. Նոյն ընդ վ. *Մեռաքառահիւս կարմրայարմար շաղաշարման. Նար. խչ: *Խորութիւն անհաս խորհրդոյ հարսին և փեսային, որ յերգս երգոցն շաղաշարումն շարկապութեն. Ընծ.եկեղ: *Շաղաշարումն՝ որում տռփայր, լինի նմա զազրութիւն. Լծ. առակ:

ՇԱՂԱՇՈՅՏ. } ա. Μαστιγίας. Mastigia, verbero, onis, servus nequam.
ՇԱՂԱՇՈՒՏ. }
Ծառայ. կամ աղուաշ. անարգ և չար. խենէշ. *Մարդք շաղաշոյտք, և երեք գանգաց գինք. Ոսկ. Մ. Ը. 12. յն. գանից արժանի. որպէս ռմկ. չոմաղ օղլանը: *Ընմտութեն, և շաղաշուտ խօսից և գործոց. Բուզ. Է:

ՇԱՂԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Շաղաշուտն գոլ. խենեշութի. ցոփութի. *Այսպէս սպառեալ 'ի մտադրութեն հաւանին բառ ածոյին խմաստեն զնացեալ լինէր, նենգաւոր յաւագութեն՝ 'ի լկտութե 'ի շաղաշտութե հաւատ (հատաւ). Բուզ. Դ. 12:

ՇԱՂԱՊԱՏ. ա. գ. Πολύπλοκος. Multis nexibus implicitus, intricatus. Շաղեալ և պատատեալ մանուածոյ. ոլորեալ և Մանուած. ոլորք. կնձիռն. *Բազմաման եշաղապատ, ոլորմոյ բաղմապատիկ՝ որպէս օձին շարժումն, այսպէս և հեշտ ցանկութե. Փիլ. այլաբ: *Վիշապն կամակոր զմեկեալ կապեաց (զադամ) 'ի շաղապատ մեղացն. Զքր. կթ:

ՇԱՂԱՊԱՏԵՄ. եցի. ն. Συμπλέκω, περιπλέκω, ομαι. Connecto, copulo, or, adhaereo, conjungor, concumbo. Շաղելով պատել, կից շարապատել. պատատել. փաթութել. ոլորել. բաղհիւսել. խառնել. եւ. շաղել. պատատիլ. միանալ. շաղախիլ. և փարիլ. շաղաշարիլ. Զզիզուեն դժուարուեն շաղապատեաց: Զայն՝ որ տարայն, յերումն շաղապատեալ թակարդս: Բաղում ազնախի շաղապատեալ. Երբ 'ի հարկէ և 'ի կապոյ իմեմնե, ազապատեալ. Փիլ: *Զշաղապատեալն ինկ առ թոյոյ առ ընդ մեմանս. Կոչ. ԺԵ: *Նթէ կեանք ոչ էր շաղապատեալ ընդ մահու, մահ ոչ լուծանէր: Իսկ այժմ 'ի մահ նորա և շաղապատեալք ընդ նմա՝ պատուատեցաք հաւատոյն արմատովք. Սեբեր: *Սնափառութիւն ախտ անհնարին, և ամենայն գործոց տապրհնութե գերեալ շաղապատի. Նիւսն: *Ի տառանս մեղաց շաղապատեալ եղէ. Որ ոչն յիշէ զմահ, ընդ բազում մեղս շաղապատի: Մեղօք շաղապատելով յաշխարհիս շաղախուսցես: Շաղապատին ընդ յարածոյ փ կենցաղս. Եփրեմ: Մն. հր. Մ: Մագ: Ոսկ. ա. յոհ: *Լուեա յերգել աղեքսանդրա զանձն ընդ արամինսաց գերեալ շաղապատեալ. Պղմ. աշխ: *Անառակարար շաղապատելով զմիմեանս. Տր. Ենչ ՏԵԽ. ԺԷ:

ՇԱՂԱՓԱՇՈՒՐԹՆ. ա. Στρεβλὸς τοῖς χείλεσι. Perversus labiis. κόλαξ, assentator. Որ Շեղեալ շրթամբք. կամ շաղա (որպէս ռմկ. ճուռուք) 'ի շուրթն. յն. գխեռաշրթնիկ շրթամբք. և փաղաքուշ, որպէս Շողոմքոռ. շաղփաղփ. աղճատաքան. շաատախօս. շողոմարար. քծնող. հին բռ. Թեթևամիտ, կամ ցոփախօս. *Լաւ է աղխատ՝ որ գնայ միամտութբ խրով, քան անզգամին՝ որ շաղափաշուրթն իցէ. Առակ. ԺԹ. 1: *Ընդ արան շաղաւաշուրթս և խարեբայս. Փարպ: *Ո՞ւր են պատառարայծքն, ո՞ւր են փաղաքուշքն, ո՞ւր են շաղաւաշրթունքն. Ոսկ. ղկ: *Չի այնպիսի իմն է յողդողդ ազդ կանանց, և շաղաւաշուրթն, և փաքուս. Ոսկ. Ա. փԽ:

ՇԱՂԱՒԻԱՐ. և ՇԱՂԱՒԻԱՐԻԼ. Անյայտ բառք 'ի նշանակել զմասցածոյն մասունս մերին եթերայ, և զշարժմանս նոցա. *Յարակայ կամարք արեգականց, ուր օղն թանձրացեալ, ջիք, շաղաւարն: Եւ հողմք յարակայացուցանեն զեկրինկ շաղաւարին: Ընթացք լուսնի որպէս մարձեղ քարշելով շաղաւարի: Վերամղին (Խռնւք) որպէս փայլակն, զոր անուաք և յողդողդք առանցանէ կոչեն, և ոչ առանղոք վազս ուսնուն, այլ այս ունակ այսպէս շաղաւարի. Պիտառ:

ՇԱՂԱՓ, կամ ՇԱՂԱՊ, ոյ, ի. գ. Գործի երկաթի ոլորածոյ և սուր ծայրիւ 'ի ծակել զփայտ կամ զտախտակ. պըրղու, ծոֆտող. *Շաղափ պատառատեալ: Պատարաստեցին ամենայնդամենայնիւ, շաղափ երկայնաձիգ. Գնձ: Տր Ենչ. ադր. ԽԴ:

ՇԱՂԱՓԵՄ, եցի. ն. Շաղափով ծակել. *Սղոցիւք յօշատին, ընդ. ասո շաղափինին. Գնձ:

ՇԱՂՊԱՐՈՒ. ա. Μιμητικός. Imitabundus. Նմանածու մինս. հեռակող այլոյ, նմանեցուցիչ. Խոհէմինք, ձագազիք, հերալե. *Թւեաւ կարէին առն ծիծաղական, այլ ոչ արտին ծիծաղող, այլ կերպարանաւ միայն, զի շաղպարաւ է նա. Պորփ:

ՇԱՂԳԱՄ. ի, ագ կամ իգ. գ. որ և ՇՈՂԳԱՄ. շալղամ, ճաղամ, ճաղեամ. Արմատք նման բողկի՝ ալիւրոտ և մարմնոտեղն խառն. գոյն կծուութե, այլ ծանրահամ. բոլորակ տափարակ կմ գլխաձև: Գաղեն: Բժշկրն: *Պասուք բանջարոց և պտղաբեղաց՝ թաղմ և շաղգամ և սոխ. այլոց: Հարցաս. սոխ. այլոց 'ի շաղգամէ, եթէ զի՞ այդքան ընդ երկրասմանես. Մխ. առակ:

ՇԱՂԳԱՄԱՆԱԿ. Տ. ՇՈՂԳԱՄԱԿ կամ ՇԱՂԳԱՄԱԿ:

ՇԱՂԵՄ. եցի. ն. Ἑλίσσω, εἰλίσσω. Volvo, involvo, voluto. συμπλέκω, ομαι, implico, complico, connecto, or. κυκλόω, circumdo. cingo. σφίγγω, stringo προσπλέκω, admoveor. Շաղապատել. պատատել. ոլորել. գալարել. կոչկանդել. լուչևէ ֆաչեւ եւ. պատել. կապել. յարել. կառչել. մխել. փարակել. պատատիլ. *Որ շաղեն և պատեն զօձս: Շաղեն և պատեն զոդիս և զմարմինս. Ագաթ: *Շաղեսցի 'ի թակարդի: Գործել ընդ նոյնս շաղեալք՝ պարունկին: Ի տառանս մեղաց խաբ շաղի խարդախիչ ոք: Ընծայոյն անզգամ ընդ այնպիսին շաղի. Յոբ. ԽԸ. 8: Ի. Պղծ. Ի. 20: Առակ. Ե. 22. Ժ. 5: *Ի մեղս յառաջ շաղեալ էր: Շաղեալ իցեն 'ի հաստարակաց փորս. Բրս. եւ: *Զհամ ասեն թագեալ՝ ընդ խեցիւ (կամ խիտիս) շաղիմք. Նար. ... *Ձեռքդ անխզելարար շաղել. Պիտառ. Եզնէ: *Հաստեալք ոչ ... եթէ ոչ շաղեալ ընդ ...

*Շաղի ընդ ցանկութիւս (հոգին): Մարմին կարի շաղի ընդ մեղսն. Իգն: *Շաղի զամենայնիւն որպէս ուռկանաւ. Պիտառ: *Ի թակարդսն շաղեսցին: Ուր երիվարքն շաղեալ ընդ փորս թափեն: Որոյս տանն զկա անօրէնութեք, և կամ շաղեալ անարձակ կապովք. Պիտ: Աւետր. Գ. 12: Մագ. աղ: *Նստէին անդէն 'ի տան՝ յառաջին արտառում շաղեալք. Մամբր: *Ընդ երկիր ալէռեցու, և զգայծօք սորա շաղեալ պատէ ինքն զինքն օձաձևաբար ... միարան շաղեալ պատին սորա հնգեքեան (զգայարանք). Եղիշ. չէ:

ՇԱՂԵԼ. Φύρω, φυράω. Misceo, macero, subigo. Զանգել. թրել. և Շաղախել. թաթախել. շաղուել. պխպխել. խմորել. եօղուրմաք. ղուլըշդըրմաք. *Նոյն կրուին օրհնութեն շաղեն կիր և կղմինդր: Ջգուշութբ փակեն զանկոյն կրուինն, զոր նախ օրհնեալ կրուին շաղեցին. Մաշտ. Ջէլէ: *Արեամբն շաղեալ զերկրա սեամն, և զերկուս բարաւորսն. Զքր. կը:

ՇԱՂԻՂ. զղի, զով, զաց. գ. Σάρξ, κρέας. Caro. τετελευτηκώς, mortuum. Մեռ կենդանեայ հում. մարմին զենեալ կամ յօշեալ, դիշաւեալ և Գեշ. մեռեալոյն. ֆիգ, և ռամկ. չէմ լէշ, էթ. և լէշ. լօշ լոշ. *Նի վասն այնչափ անպէտս և խոշխոշ այնքան շաղից պատառեալոցս սակաւ ինչ պէտք էն որոշեալ: Չի որեամբ և շաղղով նորա լցցին և յագեսցին. Ոսկ. Եփես. Ի: աղաղկ. Ե: *Ոչ զմարմին կրթելով, և ոչ պարարելով զշաղիղն. Նեղոս: *Գիշակեր գազանք, որք միշտ շաղիղ ուտեն ... յն. մսակեր են. Վեցօր. Ը: *Ոչ շաղղով և արեամբ ուռուցեալ (այսինքն ապականացու մարմնով) յառնեն մարմինքն, այլ նորոգեալք յարութբն՝ ապականացուք զանապականութի ժառանգեն. Եղիշ: *Ընկենլցի անդ արջառ կամ էշ ... շաղիղն նորա լիցի. Եղ. Իա. 34: *Տուեալ է այ անդէզն առաւել զարատաւորութիւն. անդրանի՝ զի աղդեալ 'ի հեռուստ վասն անկածի լիրք շաղղոց գիշերուն. Ոսկ. եփես: Վիպակ կարծի գրուեա. *Արեամբ և շաղղով. Ոսկ. Եփ:

ՇԱՂԻՒՏՐ. գ. Աղբ բանջարոյ, կամ գալարւոյ. *Ոչ ամենայն բանջար ուտելի է. որպէս ցմախ ... շաղիտր, և այլք ոմանք. Վ.ձգմ. ծն:

ՇԱՂԿԱՊ. ի, ագ. գ. Σύνδεσμος. Colligatio, conjunctio, vinculum, ligamentum, nexus, copula. որպէս Շարակապ՝ զուգակապ. կապ զօդիչ. կապակցութի. զօդ. յօդ մարմնոյ և լծէ. յօդակապ. *Եւ ած խաղաղութեան մերոյ շաղկապ. Գործոց. ԼԸ: *Հոգին որ շաղկապ հօր և որդւոյ. զի հօր և որդւոյ զուգակցեալ առ հօրն. Բեր. փեր: *Օգն 'ի վերայ երկրի՝ կոչի շաղկապ գրոցի հատատութեն երկնի. Նաղ: *Շաղկապ հաւաքմանց: Սեան սիրոյ շաղկապ միաւորութեն. Նար. ՂԳ. Ն Եփ: *Իմաստասիրութեն առաւել շաղկապ ընտանեկն, որ և հարազատութեն ծնող. Մագ. Ը: *Շաղկապ զշունչն 'ի մէջ եդեալ. Շար: *Որոշեալ ծայրին իրր շաղկապաւ յօդեալ ունին զմիմեանս. Եղիշ. ծն: *Շաղկապք. պարուտակք. նևարդք ('ի մարմնի): Կարծեք շարադրուի են՝ 'ի շաղկապաց և 'ի չլուտ նեարդաց. Նիւս. բն:

ՇԱՂԿԱՊ. բառ քերականաց. Σύνδεσμος. Conjunctio. Մասն բանի զօդիչ զբառ ընդ բառի, և զբան ընդ բան. *Յաղագս շաղկապի. Շաղկապ է բառ, որ շաղկապէ ըզտրամախոհութեն, և զմեկնութեն փեռեկումն յայտնէ: Եւ շաղկապացն մասունք են. և այլն. Թրկ. փեր: *Շաղկապն զուգական առ: Շաղկապ առ 'ի շաղելոյ իմն և 'ի կապելոյ 'ի կողմ 'ի զբառն ընդ բառին և զբան

ընդ միտս...ընդ միմեանս չարէք յարէք ի գէպ. Երեմ. ԻԲ։ ՚Շաղկապ պատճառաբանական վասն այսորիկն ի միոյլ գոլով կիւրղ. գանդ։

ՇԱՂԱՊ. Κολοφών. Fastigium, summa manus, finis. Յօդ լման. աւարտ. կատարած բանի. ՚Աչապէս ոչ սիրելիք, յաջագս գինւոյ Ճառիս ասացի չաղկապս. Պղատ. օրին. Ը։

ՇԱՂԱԿԱՊԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συγκροτητικός, Copulans. συνδετικός, conuectens, conjunctivus, colligatus, collectus. Որ նոր զզօրութիւն շաղկաւելոյ. զօդիչ, և զօգեշաղ. ՚Որպէս հերձուածն քակողական է, նոյնպէս հաւաձոյնումին շաղկապական. Ոսկ. յհ. Ը. 36։ ՚ Մանականի և համեմատի են հաղորդ ըստ միում շաղկապական կցորդութեանց ամենեցունց։ Ըստ կարգի յօդաւոր շաղկապականի կցորդութե. Դիոն. երիս. Եւիէ։

ՇԱՂԱԿԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τό Συνδετικόν. Connexum, conjunctio. կապակցութիւն. զօդումն. ՚Խառն ի սպիտակէ և ի սևոյ՝ անցուցականիս զօրութիւն շաղկապականին (յայտ առնէ). Դիոն. երիս։

ՇԱՂԱԿԱՊԱԿՑԵՄ, եցի. ն. կապակցել. ՚ Կամարացն միաւորուն զսիրոյն շաղկապիկ զառաքինութեն զատուցումն. Յհ. իմ. Եւիէ։

ՇԱՂԱԿԱՊԵՄ, եցի. ն. Συνδέω. Colligo, conjungo. կապակցիլ. կցել զօդիլ. յարել. զօգիլ. միաւորել. իրերս կոպեւ. կոպիչիեւ. պազմոփ, էուէնէ. ՚Շաղկապ է բառ, որ շաղկապէ զորաւմխոհումն. Թր. էր։ ՚Հաւարակացն (փոյթ) շաղկապէ, և յատուկն օձաճ դքալաքն. Պղատ. օրին. Ը։ ՚Շաղկապէ զերկաքանչիւրան բնութիւս Շաղկապէ ընդ ինքեան զմահկանացուս ընդ անմահիցն. ՚Նիւս. էն։ ՚Ցորովհետև զմարմինն սուէղձանէ, և զհոգիան շաղկապէ. Նաս։ ՚Ի յաւիսի կցորդութիւ շաղկապեալ։ Երից հարիւրից և տասանց վեցից յօդիւք շաղկապեցար։ Որ զսիրոյն յօդաւած շաղկապէ ի մի առ եկեղեցի. Նար. Խէ. Խ։

Կամ Կապիլ կաշկանդիլ. պլոկիլ. շաղել իւ. շաղապատիլ. պատասիլ. ՚Հեմիոնոս յորդայիմ զարէս շաղկասկաց. Նար. ։ ՚Կտեա շաղկապեալ (կամ շաղապատեալ բան յին. περιπεπλεγμένον) զնուաս զամենայ (չծծն). Պմ. գլխս։ ՚Գաղձն ինքնակար բառանի մերձ առ առնիկ, և շաղկասցի զնուաս. կիր. Ը. Խ։

ՇԱՂԱԿԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. } Σύνδεσις. Colligatio, conjunctio, nexus. Շաղկապիլն. զօդումն. միաւորումն. ՚Բազդութիւնք, մասունք, շաղկապուք մտանցին. Ջհնդ. և զմարմնոյ շաղկապուն չարունակ. Դիոն. եփես։ ՚Նիւթ բարեկարգ շաղկապուն բովանդակ. Մ գլխ. ի գիրն։ ՚Հոգեկան սիրոյն շաղկապութիւք. Նաս։ ՚Շաղկապութիւ զմոյ՝ ի ձեռն ինաւմութիւ. Ջհր. կն։ ՚Շաղկապու իմ բևեռացոյ ընթացն գասուիցի. Ագթ։ ՚Ընդհանրական և անշրջելիս շաղկապութիւ. Մ գլխ. ։ ՚Շաղկապութիւնք կապակալ են առ իրեարս. Լ գլխ. գգրէ։ ՚ Մոգ ձայնդ այդ ծածկալ ընդ պատասան յօդիցս շաղկապութիւ։ Յայտնացոյն գաւթի ընծիւղալ մարմնով անձառ շաղկապմամբ յանեղ ծածուիդ. Նար. էջ. Ե։

ՇԱՂԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κρεουργία. Carnis concisio, dilaniatio. Մսոյ սրծուիլն. յօշոտումն դիշատումն. ՚Ոչ պիտոյ և պակասութիւն, և պակասոյ շաղկապութիւն, և պատկալ ձածան կիսակրկնով. Ածաբ. յոյան։

ՇԱՂԱՂԱԿԵՐ, ի, աց. ա. Σαρκοφάγος, σαρκοβόρος. Carnivorus, carnibus nutritus. Կերոյ զսալիկ. դիշակեր. մսակեր. մարմնակեր. հաճ գս սպօզ. լաչէրօբ. ՚Կեն դանեաց կենք խոտակերք, և այլք շաղկերք. Ած որ. Է։ ՚Իբրև զգազանս շաղկերս և արիւնարբուս։ Ի գազանաց շաղկերաց։ Ի վայրագ շամբչելոյ շաղկերաց. Եւէս Է։ Սրսի. ազ. Յհ. իԲ։ ՚Խորտակեաց զնորա զշաղկակեր առամունան. Ոսկ. ածփ։ Ե Սէբէր. ծԷ։ ՚Ի վերայ Թագին շաղկերքն (հաւք) յօշեցելոց կենդանեաց։ Լին կերակուր շանց, և շաղկակեր Թագնոց։ Այսպէս և շաղկակերք, և գազանական հաւք, և չորքոտանիք բոլոր. Փիլ. Լին։ Պիս։ Մ գլխ. ծԷ։

ՇԱՂԱՂԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σαρκοφαγία, σαρκοβορία. Carnium esus, voracitas. Մսակերութիւն. հմակերուն. գիշակերուն. ՚Անյապէ որովայնիս ասասցեն, Թէ գործակից լինի շաղկակերութեան ած ի յոչընչի և մարմնոյն զօրութիւն։ Աշխարհիկ և անժոյժ շաղկակերութիւ. փիլ. Լին։ ՚Մի հնում ոչ սիրեք ասէ, որ է գազանային շաղկակերութիւն. Եւէս. Մարկ։ ՚Շաղկակերութիւ կեցեալ. Խոր. Է. 56։ ՚Ա՛յ գայլակերութիւն՝ ի նոյն շաղկակերութիւն գործոյ. Ջնոբ։ ՚Ի շաղկակերութիւ շուայտեր իրրև առիւծ մարմնակեր. Գէս. Ե։ ՚Սատանայ առիւծ ասի վասն շաղկակերուե, և գազանաբար կապտելոյն. Մխ. Դա։ Աստուոր է գրելն, ՚Հարբեցուն և ի շաղկակերութիւն հարեալ. Ոսկ. Ես։

ՇԱՂԱՂԱՑԵՂՑ, ի, իս. ա. Մառտ. Թանձրամարմին. մեծամարմին. ՚փիղ՝ ա. հագին առիւել կերպարանաց ունի յանձին՝ մարմնիղէն շաղկոյեալ անարի. վԷյօր. Ե։

ՇԱՂԱՂԵԼ. Տ. ՇԱՂԵԼ. իբր ղաղել։ վՀփ. ԼԷ. ՃՅ։

ՇԱՂԱՃԱՓԵԼ. Բառ անյայտ, որպէս Շաղփաղփել. կամ ցոփանալ. (յն. ատնել.) ՚Եւ կնոջ առաջի ոչ վայրապար շաղճափիցես, զի մի զնա Թշնամանիցես. Ոսկ. Եէր. Ծ։

ՇԱՂԱՒԱՄՆ, ղման. գ. Շաղէլ, լալ. զանգատանիլ. ՚Առանց հոգոյ ոչ լինէր Թանձր մարմին, և ոչ առանց կրոյ շաղաւամն և միաւորութեան. Ըզ Ի։

ՇԱՂԱՓԱՓ. ի. իս. ածական Ἀδολεσχής, ης. Garrulus. ֆնսաբն, ληρών, nugator, nugax. և ֆնսարος, ληρος, ληρωδης, nugatorius, ineptus, vanus et futilis. (Ծ. Նոյոգի, և զաղրափուն. և Թ. չաֆ ՀԷՆՔ, ՏԻՒՀԷ, սաֆաֆ սահֆաֆ, և սաւլանՏաֆ, ՀԷՆԷՔՓՔ, և այլն.) Շաղակատ. ունայնախօս. շաղաւաչութիւն. աղՀատական. ցնորական. անհիմն. այլանդակ. անհեթեթ (խօսող, և խոսք). ՚Շաղփափալ և ցոփ և փոքրոգի գտանիս. Ոսկ. Եէր. Խ։ ՚Շաղփափալ բանս կարծեաց զաւելս խոչութիւնն. Նրևէցան շաղփափալ բանք նոցա։ Շաղփափալ և բևէցան բանքն. Լ յհ. հմբ։ Խգն։ Նէրես. ՏՔՆ։ ՚ Նրեվի ասէն շաղփափալ ինն շահիսասն. Պ ոգոգմ. ԼՔ։ ՚Ինկալաք ած իմ զդոյլն և զշաղփափալ ապօթս իմ. Նէր. ազ։ ՚Արևմէ, պակասիս զոր անուն Լմայ ասորին ի նորա շաղփափալ (կամ յանուն) բանից. Նէր. ի ԺՅ. ՀՅԲ։ ՚Շաղփափալ պլատարաղ գայ լեզուն ասորի ի վերս Տէրունական պատմութեան գայ և լեզու. ՅԷՆ. ոսկ. յհ։

Մերթ գ. Իբր Շաղփափալութիւն. ՚Նա նա պրանս նորա իբրև զշաղփափալ Տամարիացսա և առ ասորիս. Հ ՅՀ. Ծոգ. ԺԷ։

Ի իբր Շաղփափալութիւ. անհարիր բանիք. ՚Վասն այսորիկ յերկար և շաղփաղփ գրեցի. Ջէր. ԺՀԲ։

ՇԱՂԱՓԱՂԱՓԱՒԱՆ. ի. ա. Շաղփաղփ ի բանս. այլաստրազ ի խօսս. ՚ Ընդհէր իմքեր ի շաղփաղփաբան (կամ ի շաղփաղփաբանս) ասորիս. Հ. ոսկ. ԺԷ։ Տէր իՏԷ. էՔԷ։

ՇԱՂԱՓԱՂԱՓԱԿԱՆ. Տ. ՇԱՂԱՓԱՂ. ՚Ոչ ատելիքն լինին յիւրեանց շաղփաղփական ցոփութիւն. Ոսկ. Եա։

ՇԱՂԱՓԱՂԱՓԱՆՔ, նաց. Տ. ՇԱՂԱՓԱՂՈՒԹԻՒՆ. Ληρος, Nugae, deliramentum. ՚Զանացանս և շաղփաղփանս ասէ գոլ զմերան։ Շաղփաղփանս հոմարին զանտեսուի տեսան մերոյ. Ոսկ. յհ. Է. 26։ Ած. Ա. և Ե։ ՚Ա՛յժմ ծանիցես ոչ գոլ զմէդ ի շաղփաղփանս. Ած. Ե։ ՚Եւ սքէն իրրև զշաղփաղփանս հոմարիրը զքանան նորա. Հ=Յ. Յայիս. ԻՔ։ ՚Հէնեա, նոսք յանհրայիմ տեղիս առնեն զշաղփաղփանս իւրեանց. ԼԺ. Խ։

ՇԱՂԱՓԱՂԱՓԵՄ, եցի. յ. ն. } Ληρώδέω, ՇԱՂԱՓԱՂԱՓԻՄ. եցայ. յ. } ληρέω, ληραίνω, ἀδολεσχέω. Nugor, deliro, ineptio, garrio. Շաղփաղփ բանս խօսել. շաղկրտաւել. բարբաջել. բանդադուշել. բալթալել. յնոթիլ. ալՀամալիլ անամօթիլ. ֆոՀ ոս ֆոՀ խօսիլ. ՀՔանալ, խէնէֆալ. ՚ Մերթ հայհոյեաք. մերթ շաղփաղփեմք. և ևս չարքան զպատասխանս զառանցելոց բանս խօսիմք։ Ոսկ. մ. ա. 2։ ՚Եթէ Թողնվախօս ոք պանուն Թագաւորի շաղփաղփէ. Եէր. ծ։ ՚Մի շաղփաղփիր ի բաղնիսն Ծերոյ. Սէրա. Է. 15։ ՚Յապուշ կրթեցայք, և այնպէս առ իրեարս շաղփաղփիք. Ոսկ. յհ. Ի. 21։ ՚Աքանչանամ, որպէ ամօթոզդ առաջի Թագաւորիդ շաղփաղփիս։ Սոքա տեսանեն զինքեանս պարտեալս, որդ շաղփաղփին։ Ընտանութիւն ձերով գայդպիսիսդ զոլաքեալ շաղփաղփիք. Ած. Ե. և Գ։

ՇԱՂԱՓԱՂԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Ληρος, Φλυαρία. Nugae, delirium, ineptiae. որ և ՇԱՂՓԱՂԱՆՔ. Շաղակրատանք. ունայնաբանութիւն. ծաղրաբանութիւն. առասպելական և պատաւական զրոյցք. աղՀատանք. ցնորք. զառանցանք. բանդադուշանք. հերէնք. ՀՔ. ՔԻ-ըանքն. ՚Նա երևեցան առանձն նոցա շաղփաղփութիւն բանքն նոցա. Գյ. ԻԲ. 11։ ՚Ծաղրական բանս խոսի, որ շաղփաղփութիւ Թուի, և ապրեցուն. Ոսկ. յհ. Ա. 23։ ՚Ա՛յլ և մեղրուե հերձուած խոսին զսա առաքեաց ոմանց շաղփաբանութեաց. Ըզ Ի։

ՇԱՂԱՓԱՓ. ի. իս. ածական Ἀδολεσχής, ης. Garrulus. ֆնսաբն, ληρών, nugator, nugax. և ֆնսարος, ληρος, ληρωδης, nugatorius, ineptus, vanus et futilis. (Ծ. Նոյոգի, և զաղրափուն. և Թ. չաֆ ՀԷՆՔ, ՏԻՒՀԷ, սաֆաֆ սահֆաֆ, ՀԷՆԷՔՓՔ, և այլն.) Շաղակատ. ունայնախօս. շաղաւաչութիւն. աղՀատական. ցնորական. անհիմն. այլանդակ. անհեթեթ (խօսող, և խոսք). ՚Շաղփափալ և ցոփ և փոքրոգի գտանիս. Ոսկ. Եէր. Խ։ ՚Շաղփափալ բանս կարծեաց զաւելս խոչութիւնն. Նրևէցան շաղփափալ բանք նոցա։ Շաղփափալ և բևէցան բանքն. Լ յհ. հմբ։ Խգն։ Նէրես. ՏՔՆ։ ՚ Նրեվի ասէն շաղփափալ ինն շահիսասն. Պ ոգոգմ. ԼՔ։ ՚Ինկալաք ած իմ զդոյլն և զշաղփափալ ապօթս իմ. Նէր. ազ։ ՚Արևմէ, պակասիս զոր անուն Լմայ ասորին ի նորա շաղփափալ (կամ յանուն) բանից. Նէր. ի ԺՅ. ՀՅԲ։ ՚Շաղփափալ պլատարաղ գայ լեզուն ասորի ի վերս Տէրունական պատմութեան գայ և լեզու. ՅԷՆ. ոսկ. յհ։

ՇԱՂԱՓԱՓԻՒՏ. ա. Որ ասէ շաղփաղփէ. շաղփաղփական. ՚Հասարի զնա շաղփաղփուտ. (տպ. շաղփաղփև ասաս.) ՄԷՔ։ (յակ ՄԼԲԷ. ՀՔ։ Շաղփաղփուն ընՀՈՀ. նու և պրառն Ջաղփաղփուն. զրպ ասպասս։)

ՇԱՂԱՓԱՒԱՐ. գ. Բառ ոմի. Հմմտ. արՀՀմ, ՀՀմմաՀՔ. այսինքն՝ Ինու շահատակ կամ մեզրատպու փորքիկ բոլորի բարմագունի խոյս, անդ Տասալ զան Տանվ. ՚Լսան ի փառնան անփոյթ ոք պատմին. և Տարցեալ՝ որ մեռն կոյին, ասէն, Թէ Տու և սիրամարդի. ՄԽ. ՈՈսի։

ՇԱՂԱՓԱՓՈՒՄՆ. ի. ոց կամ ից. գ. Ὀρχίς. ὄρχις, ορχεως. Nebula, caligo, obfuscatio. Մկ. մառախուղ բոլ. շաղ.

գոլորշի. և նաեւ մեծութիւն. մեծադնութիւն. մչնչութիւն. փխան. *Իբրև զչամանդալ ցրուեսցին՝ հալածեալք ի Ճառագայթից արեգական. ի՛. ։ 2։ *Բազում զուտս յառաջագոյն չամանդալ ի զգայուէցս հեղեալ։ Զաւելորդ չամանդալն մաքրելով։ Ոգւոցս աչք ընդ աղօտ տեսանելով. քանզի զարտասուն սոցա՝ այլանգակ իրացն չամանդալ առաւերացուցեալ ծխակեցոյց. փիլ. *Տեսանել զնոսա ոչ էր դիւրաւ վասն չամանդալին. Պաս. ալէքս։ *Չամանդալք մեծինք զերական լուսոյ խնուն. Ը. եփեմ.։ *Եղև թանձրամած չամանդալ ի վերայ բլրոյն, և ոչ կարացաք տեսանել լինչ. Հ. յոհաննէս. ։

ՀԱՄԱՆԴԱՂ. ա. Մրմաղնեալ. նեամեցեալ. *Յատակեմք զայն հոգւոյն չամանդաղ յախտից ... Ոյք տեսանեն զայն հոգւոյն չամանդաղ. Տծոկ։

ՀԱՄԱՆԴԱՂԱԶԵՒ. ա. Որ է իբր մա-

ՀԱՄԱՆԴԱՂԱՏՆՍԻԼ. Յոախտաղ, կամ հանգոյն մխիթ. իբրև զչիւրեք մանրամաղ. *Ընդ անօսր օգս սփռեալ չամանդաղատձև. Ածս. Բարյէ։ * Զմիգախառն տարածումն չամանդաղատեսիլ ամպոյն. Ածառ. Եղիշ։

ՀԱՄԱՆԴԱՂԻՄ, զեալ. յ. Մխգամած լինել. սփռիլ որպէս զմառախուղ. *Յաճախումէն չամանդադեալ մտածումքն՝ միգապատ նեամացեալ։ Մրրկեալ ծխոյ չամանդադեալ մակաւասար չնից և քաղաքաց. Մագ. Խէ. Խէ։

ՀԱՄԱՆԴԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Մխդամածումէն. մեծադնումէն. մեգ. *Նահանգեալ չամանդաղումքէ, ալչամլով առաւերաւմածեալ. թէոդոր. Խլ։

ՀԱՄԱՆՏԻՈՏ. փոխանակ գրելոյ Արշեմանարիա, զոր տեսցես. *Նրևեցաւ եւսեբեաս չամանդարիա կոստանդնուպոլսի, որ չիտոմամբ մի բնաւ ասէր քրիս. վրդն. պագ։

ՀԱՄԱՐԻՏ. ա. գ. որ և ՀԱՄՐՏԱՑԻ, ՀԱՄՐԻՏ. Սամարացի. յն. սամարիտէս. *Չամարիան եաեւս զանձանօթն և զօտարն ի նմանէ, և չտրար զանց. Ոսկ. մ. ա. 13։ *Մրմեզ չամարիաքն անձածպտոյն և՛ն իսկեն քան զնոսա. կալ. ։

ՀԱՄԲ, ի. լց. գ. Καλαμών, δονακεῖον. Arundinetum, calametum. ἕλος, (որ և եղեամբ. palus, (udis). Եղէգն, և եղէգնուտ վայր, ի ցամաքի և ի ջուրս. գամբռ, գամբռէգ, սազ, սազէգ, նէյ, նէյհէան. տես և խարձ. *Նսատաւ ի հեռաստանէ ի չամբ մայրեայ. Վբ. հղ. ծէ։ * Յեզերս չամբին կոգայովաի։ Դիպեցաւ ի շտիս կինձա որսալ հրով։ Զեզերս մերին չամբք, և բազմիւն եղեգանց. Խոր. գ. 37. 55. 59։ *Գնեաք, և չամբք, լինք. Պզոտ. օրին. է։ *Ի խաղս և ի չամբս գեաոյն. Ես գր. ։ *Զպտուղսն յոգուծոց պտուտաց չամբից եզեգանց ի տաւտածս գոյեաւ գրչաց կազմեցից։ Նար. ։

ՀԱՄԲԱԿ, ի, այց. Նոյն ընդ վ. իբր նուազական. *Փախուեաւ և գնաց ի գաշտս չամբակայն. և եղ մեծն մակարիոս խնդրել զնա, և գտաւ զնա ի չամբն այն. Վբգ հղ.ժ։

ՀԱՄԲՃԱՆԵՄ. ն. ը Շամբուշս կամ իբրև զչամբուշս խօսել. չաղփաղիլ. բաշաղել. *Նա այլ ևս չամբչաբանեալ՝ բազում անուանս հիւսէր գիւսոյն. Ճ. Ա։

ՀԱՄԲՃԱՆԱՐ. ն. Ἐυηθῶς, ἐυηθικῶς. Stulte, inepte. Իբրև զչամբուշս. որպէս խելացկոյս. յիմարաբար։ Իսլաբար. մոլեգնաբար. *Ոմն փոքր մի յառաջ ներքանզեալ ի մէնջ, զայս այժմ չամբչաբար յամբաստանուելի բերեալ մատուցանես. Պիս։

ՀԱՄԲՃԱՆՈՑՆ. ա. Ἐυηθής, ἠθικός. Stultus, um. Կամի չամբուշ. անմիտ. անմուտկան. *Չամբչաբանն և յայժ խոլ է կարծէին, և այլն. Փիլ. այլաբ։

ՀԱՄԲՃԱԿԱՆ, կամ ՀԱՄՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Խօլական. յիմարական. և Մոլեգին. կատաղի. *Ալ իմն մաքառին չամբչական խնացմամբք. Ճ. Ի։ * Այլ չիշուցին զնահն վառեալ, ի չամչական ձի ընթացեալ. Շ. Վիպ։

ՀԱՄԲՃԱՆՔ, կամ ՀԱՄՃԱՆՔ, նաց. Տ. ՀԱՄԲՃՈՒԹԻՒՆ. Μανία. Furor, insania. *Շամբչելոյն սուր առեալ, և յանձին արարեալ՝ ի չամբչանացն բուժիք. Ոսկ. մ. Ի. 26։ *Մաքսիմոս գտուսուր ասէ, յայտ արարեր զչամչանաքո, զի խաչելոյ երկիր պագանես. Ճ. Ա։

ՀԱՄԲՃԻՄ, կի ՀԱՄՃԻՄ, եցայ. յ. Μαίνομαι, ἐυηθίζομαι. Insanio, furo, ineptio, stulte ago. Յնորիլ. յիմարիլ. անմտանալ. խելագարիլ. մոլեգնիլ. կատաղիլ. և Մոլիլ առփանաք. խենթենալ, խելքը ընդցընել, խօսիլն և լմանալ խելքին պես. փեսէ. լէլբէրմագ, փոսոսրմագ. * Որ յիւոյ չամչեցաւ ։։. յն. մոլեգնուքն հարաւ. Եսա. ։։. ։ *Եւ արդ ընդեր չամչիցես զուր քաղաղ՝ փուշ անուցանել։ Ընդմանկոի չամչելին (առդմանգիք). Ոսկ. մ. գ. 3։ Ն ։։. ԲԽս. ը ։ *Չամչեալ վաւաչեր։ Մոլեգնեալ ընդիմամարան չամչել կատաղի զայրացմամբ. Խոր. ը. 60. Ն հոիփս։ *Խելագարեալք են, և զրուն չամչելոցն խօսին. Խոր։ * Զօրհն չամբչելոցն (կամ չամչելոցն), որք զինքեանս խոցոտեն։ Մի անմտացուք զօրէն չամչելոց. Սոփ. յն. գ. ը։

ՀԱՄԲՃՈՒԹԻՒՆ. կամ ՀԱՄՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἶστρος. Oestrum. μανία, furor, insania. ἐυηθεία, stultitia, ineptia. Շամչելին, չամբուշն գոլ. ցնորումն. ուժգին բերմունն կամ անյագ ցանկութիւն, և խելագարութիւն. անմտութիւն. մոլեգնուն. մոլութիւն. ապիսն. և պագչտոտութիւն. խենթութիւն. փեսէլէթ. սէրթնէլէթ. էլհամնէլգ. գոսոսրմագ. և ասուշէլէգ. գէմիսրէլէթ. *Կերակուր և ըմպելի, որոյ ամենայն կենդանի ի բնաւէ ատնելով առփուսին՝ ի չամբչութիւն. Պիս. օրին. ը։ *Ո՛չ չամբչութիւն (լոյկ) ասել, և՛ն. փիլ. նիս. ը։ *Վասն ժամանակին չամչութեան (յատուրս չաղածանաց, և՛ն). Ճ. Ի։ * Զբոլոր չամբչութիւնն ամենայն մեր և տմարդի վարուց ի բաց մղել. Մագ. յը։ *Ան ի յոյժ ցանկականի մոլեգնութիւնէ՝ չամբչութիւն վառեալ եր։ Ըստ չամբչութեան (կամ չամչութեան) առն կնամոլոյ՝ ցանկութիւն վառեալ ի կղեռպատրա. Խոր. ։։. 14։ ը. 20։

ՀԱՄԲՈՑ. Տ. ՀԱՄՐՈՑ. *Ոլոյոյ ալաչ գաս ի չամբոտ տեղն մտալ. Մաբ։

ՀԱՄԲՈՒՇ. բշի կամ բշոյ. ա. (լծ. չի. ուշ. որպէս չամբ յերերի. և իսալ. ալչմբէօ, չմբէօ կամ ալչբէօ. և թ. ալբուչ, ալքչէ.) Օἰστρώδης, ἐυηθής, μανικός, ἀβρῶν, ἐκβρῶν, σκαιός, ἐλλίπους, νόθος. Insanus, furiosus, stultus, stupidus, և՛ն. Ցնորեալ. խելագար. խել. խօլական. անմիտ. յիմար. մոլի. մոլեգին. ցոփ. (անձն, խորհուրդ, բան, և իր.) իսկ ի Լ. էէլ. լայնաբար մեկնի՝ անկիրթ կամ վայրենաբարոյ. *Չամբուշ ցանկութիւք, և առփմունք իբրու մոլեկանք. Պզոտ. օրին. է։ * Շամբուշ է, որ ընդ վհատութեան քան զինքն բերբ հակառակութեամբ վհատ։ Շամբուշք, և կամ փառամոլեալք յանառակ չղջահոգութեան. Պիս։ * Ի միոմամ ուսուցիկ (անասնոց կամ մարդկան) հասապակ եղեն բազումք և չամբուշք. փիլ։ *Ո՛չ չամբուշ մտացիք են։ Շամբուշ մտացեան անգամ. փիլ։ Պիս։ *Չամբուշ խոչնդոտ բանգագուշս։ Նե ոչ չամբուշ մտօք ընդ վհատն քան զինքն հակառակութեամբ։

Զլինչ ոք ասիցէ չամբուշն մտածութիւն։ Երբ կոքեան առաք, և այնպէսքո խնամութեամբ չամբուշ է։ Չամբուշ ստուէ լցեալ զմիտս։ Երթեալ տպրեիս զչամբուշ յիմարութեան մրցանակս։ Չամբուշ անմտութ. Ճ. խ. երս։ Ճ. կ։ Մաք. է։ Ա՛ օրս։ Պրպ. *Չամբուշ և ախմար ինձ թուի՝ կեանս անմահ ի մահկանացուս գտանել։ Ախմարագոյն է՝ և թերևս չամբուշ՝ երկայնատանիլ յաղագս այսպէս յայտնեաց։ Ցոյժ ախմար և չամբուշ. փիլ։

ՀԱՄԲՈՒՏ. Ἐρωτιδός. Amatorius. Ցանկասէր, և ցանկասիրական. *Իբրև զձիս չամբփացեալս՝ առանց սանձահարուի՝ չամբուշս և անհեգեգս։ վավաշ չամբուշ բորբորիտն՝ սիզոն սմբատ. Մաք. ։։։ *Որ չամբուշքն են համանգամայն՝ նաև ազատք. Պզոտ. օրին. է։

ՀԱՄԲՈՒՏ. Ἀμβλεώς. Hebes. Բութ՝ մտօք կամ աչօք. * Գիրապայծատ լոյսն միջէն ցչամբուշ աեսանելիսն (հասանէ). և որ բոլորովքին ոչ տեսանէ, և ոչ ակն է. Դիոն. ։։։։

ՀԱՄԲՈՒՏ ԱՒՆԵԼ. Անհրահանգ և անկիրթ կացուցանել. անգործ առնել. ἀγύμναστος, inexercitatus, և՛ն. *Չամբուշ առնել մանաւանդ զհեշտութեանն զօրութիւն. Պզոտ. օրին. է։

ՀԱՄԲՈՒՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՄԲՈՒՆ. Ծ. *Ջրահաս արծաթի և ոսկի առաքելով. և այս փորձամութեամբ և չամբուշութեամբ նոցա, և՛ն. Մաբ։

ՀԱՄԲՈՒՏ. ա. որ և իբր ած. ՀԱՄԲՈՑ. եղեգնուտ. կնճիտու. խոտաւէտ. սազէգ. * Բնակութեամբ ունի սա (որթ) ոչ միայն ի գաշտային, չամբուտ, ախտաժէտ վայրս, այլև յապառաժ զառ ի կողս, և յանհարթ աւազուին. Պիս։

ՀԱՄԻՐԱՄԱԿԵՐՏ, ի.) ա. գ. կերտաչ

ՀԱՄԻՐԱՄԱՀԷՆ. } կամ չմինեաչ ի չամիրամայ՝ քաղաքաթերդն վան. *Բնակեցան Հանգեալ չամիրամակերտին, այս է Հանդեալ վանայ բերդին. Հ. հոփս. ը։ * Ուճնեին զանմատոյց ամրոցն զչամիրամաշէնն զաւանն վասն. Աբծր. ը. 12։

ՀԱՄՊԻՏԱԿ. ի. գ. Անուն ծաղկի. *Յասմիկն, ներգեան, և չամպիտակն, և մանուշակն. Ագաթ։

ՀԱՄՐԱԿԱՆ, ՀԱՄՐԻՄ, ՀԱՄՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՄԲՐԱԿԱՆ, ՀԱՄԲՐԻՄ, և՛ն։

ՀԱՄՐԳԹԵՏ. Ըստ հին բա- Զորրորդապետ. (առեալ ի յաջորդ բառէն։)

ՀԱՄՐՏՈՒԹԻՒՆ, կի ՀԱՄԲՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Τετραρχία. Tetrarchia. Զորրորդապետութիւն. պետութեան քառորդ մասին սերութիւն, կուսակալութիւն. (գուցէ ի թ. պէմ; կամ. կամ ի յն. լատ. բիւթս, պէմս. կէս, կիսեալ, կիսոյ կէս.) *Առաքինորդեին եղբարք նորա չամբչութիւք. այսինքն մի ի չորից մասանց անտի երկրին իսրայէլացւոց։ Զաղբիպատա կացոյց Թագաւոր. ի վերայ Թշնամւոյ նորա չամչութեան՝ փիլիպպոսի և լսիասիոսի, և ընդ նոսին և յետ սակաւ ժամանակի և զչամչուեին ևս հերովդէ եւս նահ. Եսա. պաս. ։։. 8, կամ 9։ ը. 4. 10։

ՀԱՄՐԻԱՀ. գ. Անուն ծաղկի. *Սոսկալի պայծառ ծաղկի, չամրաշ ծաղկանց անդրանիկ. Տոզ։

ՀԱՄՐԻՏ. որ և } Σαμαρεῖτης. Samarita, samaritanus. Սամարացի. չամարիտ. *Զփրկիչն մեր՝ ասելոք ժողովրդեան խլոյ չամրիտ կոչեցին. Մխ. ֆիլ. *Բազում ևս զօրս ի չամրտացւոց ժողովէր. ։։. ԽՀ. ը. 10։ *Որ ի չամրտացւոց երբայական դիրքն կրին։ ԵՒս չամրտացիան ոչ պահեալ գտանին։ Ըստ չամրտացւոց

երրայականին. Ե՝՝. ԿԲ. ՝՝:

ՀԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Σαμαρειτισμός. Samaritica religio, sive secta. Ազանդ Հաւատոց՝ այսինքն սամարացոց. *Ջգոյշ լե՛ր նիչխիր, գուցէ երթիք ի համբառնալեն, կամ ի հրեշտակէն կործանեսցիս. Կ՝ԼԲ:

ՀԱՄՓՈՒՐ, կամ ՀԱՓՈՒՐ, փրոյ. գ. Ὀβελός. Veru. Սայրասուր գաւազան երկաթի կամ փայտեայ, յոր անցուցանեն ըզ ընտրս խորովելի մսոյ. ՀԲ. *եղպագ ՀՒՀ. *եփփ՝՝. *Հաւր լուցիակ, և համփուր երկաթի՝ ի միս խորովեալ. ԽՐ. Գ. 37: *Հրապոյտ համփուր երկաթի. Մ՝՝: *Հրացեալ համփուրով այրեցին և խորովեցին զնաւրինն Նոբա. Ճ. Բ: *Համփուրվք ծակոտեցին զվիհկնամէնսն: Խոցիչ, շտիւրա, Ճանկ: Երկաթի շտիւրա: Շափրուվք այրեցին զկողն: Հրացեալ շտիւրօք այրեցին զվաճն երկուս ձեռացն. Հ=Ց. առեպ: *Ընդ խոցոտածոյ քոյգ կողի, հրացեալ համփրօքն ի երկաթի, նոցին կողիցըն խոցեալ ընդ լսելիս թափանցիալ. Տաղ:

ՀԱՄՓԻՐԱԿ, ի, աց. գ. Διάδημα. Diadema. στέφανος, στέμμα, corona. Պսակ հիւսանալ. Թագ. Խաչ, ՀՒՆԿԵՐ, ՀԻՆԿԵՐ, ԿՓԵՐ. *Ուրթիացիք պսակ կոստից. պսակդ՝ այլ լեզուաւ շտիւրակ ասի. և Է զի յայղ. Թանակ՝ ի հանգիսի մրցման. վ՝՝. յոթ. Խոյիր: *ՈՀ վայելչ անզգամի գիտուն, և քար անարդ յոսկի շտիւրակի. ԵՒՓԳ. ԾԸ: *Թագ է շտիւրակին. ագեպ քար՝ ի շտիւրակին չէ զարդ. ԼԺ. Ե՝՝ԳՐ:

ՀԱՄՓԻՐԵՄ, նյն. Ն. Ի շտիւրօք հարկանել. իրրև ի շտիւրօք անցուցանել. ՀԻՆ ՀԱՆՃԱԳ. ագիլոճագ. *Շտիւրիւք զաճգաշհակ յընդարձակ ահգ նիշակին. ԽՐ. Ա՝՝. 28: *Նպատականալ չուռն մի՝ շտիւրեցին Ը նմա. և այնպէս ծածկեաց երկիր զարն զայն. կազմածք:

ՀԱՅՑԿԱՆ, ՀԱՅԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ՝՝ ՀԱՀԵԿԱՆ, ՀԱՀԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ:

ՀՈՒՆԱՐԱՆԻԽ, գլխոյ, ոց կի՛ խ. խոց. ա. Κυνοκέφαλος. Caniceps, canino capite praeditus. Ո՝՝ գլուխն ունի գնմանս Թիւն ինչ շան գլխոյ. ՀԻՆԷՐ. *Էր այր մի շանագլուխ (յայգէ սկիւթացւոց), որոյ անուն էր մարգարիտ (և կոչեցաւ քրիստափոր). Ա՝՝. Բ: *Ջոգուճն գժնէաբար, և զարհուրելի առնակ շանագլխեան առկայմիմբոր. քրիստոսեան արարեալ՝ անուամբ քո կնքէ (այսինքն գրէն քրիստափոր). ՆՈՐ. ՀՖ: *Գտաւ նաեւավար յազգէն շանագլխաց: Պարզևից շանագլխաց ազգին մարդակերաց. Ճ. Բ: ՆԵՐՔ. ՀԳ: ՀՃ:

ՀՈՒՆԱԳԼՈՒԽ. գ. Շան գլուխ. *Ջկնիգ, շանագլուխ եմ և այսօր՝ ի տունս յուզայեան. ՆԵՐ. ԼԳ:

Ն և անուն խոտոյ. *Ուսէն զշանագլուխ ի ձուսն գնէ, տապաստի. ԵՂԻՒ. ըստ ՀՆԳ:

ՀՈՒՆԱՕԳՆԱՑ. ա. Ջգեցեալ յինքն զվնասել շան. շնաբարոյ. *Մի սար զզգաստութիւն սրբութիւն մերոյ բազանոց անօրէն շնագեաց լկտութիւն նոցա. ԱՃՔ:

ՀՈՒՆԱՓՆԱԹԹ. ա. Ընծող զկնճիռ կամ վշտի երկայն որպէս զշան. *Գաղան շանափնաթի՝ մեծագնչէ. Խոր. Ծ:

ՀՈՒՆԱՃԱՆՃ, ի, իւ կի՛ ոց, իցս. Κυνόρτια. Musca canina. Շան ՃԱՆՃ. ուիլ. Է՝ որ բոլորչի տղոյ պնդամսուկ սալեսակ, և է՝ որ տափարակ, կոպիտ, Ճանկաձեւ, ոտանաւոր. որ չորաչայլ ծծէ դարձն շան, և քոտոտ առնէ զինս. ԼԿՀ, ՀՀ. ՀԲ. ՀՀ. *Առաքիմ՝ ի վերայ քո շանաճանճ. և լսոյին տուին եգիպտացւոցդ շանաճանճիւք: Սատակեցաւ երկիրն ի շանաճանճէ ոտաի. ԵՒ Ը. 21=31: ՍՂ. 4Ը. 50: ՃԲ. 30: *Ջաճանչին հարուածոյն զանց արարի. և զգոյ տավքն և զիմխատն և զշանաճանճաւն. ԱՃՔ. ՀՐԻՒ: *Շարք շանաճանճոյն ատրճից զինեւ պատահացին. Նար. ԼԸ:

ՀՈՒՆԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Ընծող զպատակեր կի՛ զկերպարանս շան. ՀԲԷՒ. *Գաղբերիտա, շանապատկեր, և օտարակերպ ասելով. Հ. ՅՒՀ. ԾՁ:

ՀՈՒՆԹ կի՛ ՀՈՒՆԴ. ի, յոց կի՛ ՀՈՒՆԹԻ, Ձ. ոյ, Ձ. ից, կի՛ գի. գ. Κεραυνός. Fulmen. կայծակին երկնաւոր աք. հրեղէն ցոլք փայլատականց. որ և ասի ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ, կի՛ ՀՐԱՑԱՆ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. կայծակ. ԲՀԱՐԳՐՀՄ. ԲՀԱՐԳՐՀՄ օգտ. *Աբձակիցես շանթս, և գնայցեն. Ց՝՝. ԼԷ. 35: *Փայլատակունս և շանթս հրամայեաս. ԵՒՈ. ՓՐ. Ա՝՝: *Կայծակմունըք և ձայնըմունք փայլատականց, և շանթից արկածք: Ջշանթիցն՝ զոր՝ ի վերայ անշնչոցն առաքէ: Որ երկնաւն՝ ի շանդիցն երևմանէ: Ջշան գնացն առաքմունս՝ ի վերայ. ՓԻԼ: Ցայտ է՝ ի շանգեացն. քանզի ամենայն շանգի՝ քարիւ և ծծմբով բերի՝ ի վայրն ԵՒՈ: Շանթիք և ցողմունք՝ ի վերայ ոտդամայգեացն՝ ի յերկինէ՝ ի հրեղէն մարմնոյն կոտորածանել՝ ի վայր հոսեր. և այժմ՝ ինձին մարմնոյ անկանալ յերկին՝ շանթին անուանեցաք. ՀԻՐ: *Նշանք քո գինն, որ է արկածն շանգեաց: Երկնչեցուսլ և յերկինէ՝ ի շանթեաց և յորոտմանէ. Վ՝՝. ՀԱ. Ե ԾՆ: *Իսկ քրոմփեան առաւն՝ որ պահէ զդրամիսն, շանթիքդ է՝ որ անկանի յերկինէ չահ և յերկիւղ մարդկացաց. (որ է այլազանական մեկնութիւն.) ՄԽ. այրէվան:

ՀԱՆ ԿՀՔ և ամենայն հաւր երկնաւոր. *Շանթ արձակել՝ ի խնգիրն ելքսյն՝ ի վերայ հերետիցն. Նար. յովՔ:

ՀԱՆ. (լծ. լա. ալՒՆՒՒլա.) Σπινθήρ. Scintilla. ἐσχάρα, focus, craticula. որպէս կայծակն հրոյ. և Երկաթի հրացեալ՝ որպէս կասկարայ, ևն. *Ի բերանոյ նորա գամբարք քորքորքալաք, և հատանին անկանին շանթք հրոյ. ՃԲ. ԽՈ. 10: *Երկաթի և հաւր խառնեալ շանթ ասի. Ջ՝՝. ԼՒ. ԾՆ: *Երկիրաւոր բժիշկ զերկաթն՝ ի հաւրն շոգայսյ ցանէ, մինչ զի կայծակունս հատանէ. գնէ՝ ի վերայ մարմնոյն, շանգիս այրէ. ՆԳԻՀ. ԵՐԲ: *Հրամայեաց հրացեալ շանթիւք այրել զանիմն և զկողան. Հ=Ց. ՆՈՅՆՓ. ԾՀ: *Հրացեալ շանթիւք (շտիւրով) պատակ զնա. Վ՝՝. պԳՀ: *Շանթերով խարէ. Վ՝՝ՓՒ. ՀԲ:

ՀՈՒՆԹ. Βῶλος. Gleba, massa. որպէս ումն. գանձաբ, և փՒՆՒՔ. կչիռ և չափ ի բևէլի ձուլոյ ծանրութեան. ձոյլ, գոգաձ. գանգաձ. * Յիւրիոյ չանքարարոյ արար նա վահան մի, այսինքն՝ ի չինոյ շանթի ոսկւոյ. ՆԳԲ. ՈրպԷս և ՍԲՐԱՓ. ԽԲ. 18. ըստ հին, և նոր Թարգ. * Ջաւազ և զաղ և զչանթս երկաթոյ զերծին ի կրկՒքան զմարգ անմիտս. յն. ձոյլ երկաթոյ:

ՀՈՒՆԹԱԿԱՆ կամ ՀՈՒՆԴԱԿԱՆ, ի, ացս. Κεραυνίας. Fulmineus. Սնահնական շանթից և կայծականց. շանթային. *Ի վերուստ հրկեզ ելոյց (՝՝ սոգոմ, ևն). քանզի շանգասան հուր ոչ ելիք ոչ կարասցէ չիջանել՝ որածի (Ձարակի). ՓԻԼ. ԽՓԱՓ: *Որպէս զշանթական հուրգ. որ յորժամ անկանի՝ վնաս և զսնին ծածկէ յաչսյս. Վ՝՝ՓՒ. պՓ:

ՀՈՒՆԹԱԿԱՆԱՑ. փոխանակ պրեայ ՀՈՒՆԹ. բնկէց, կամ ՀՈՒՆԹԱԿԷՑ. *Շանթակաց հրոյ անձին կայծականն (՝՝ սոգոմ). ՈՒՀ. ա. փՀ. ՃԲ:

ՀՈՒՆԹԱԿԱՆՉ. ա. Շանթիւք կամ իրրև շանթ կիզանող. որպէս հուր երկնաւոր ղաղ՝ ի սոգոմ. *Կինն (զովոտ) անանուն՝ ի շանթակէզ հրոյն ասլրեցաւ. ԵՂԻՒ. յես:

ՀՈՒՆԹԱԿԷԶ ԱՐՈՒԵՍՏ, ԼՒՈՒԵՍՏ. Շանթիւք կիզանել, կիզանիլ. շանթահար կամ կայծակահար առնել, լինել. *Զոր շանթակէզ արար տէր՝ ի նմին գիշերի: Շանթակէզք եղէն՝ ի միում աւուր: Շանթակէզ լինէր ասկղեպիագես. Վ՝՝. պԳ. Ե ը:

ՀՈՒՆԹԱՀԱՐ. ա. Շանթիւ հարեալ. կայծակնահար. երկնահար. *Ի միում տեղ աւուր շանթահար եղեալ երկոցունցն: Ցարձակեալ սպանգարաս, և հերձեալ գնուամբն որպէս շանթահար յերկիր կործանէր ըզքաջն. Խոր. Գ. 16. 37: *Շանթահար եղեալ կիզաւ յարտամղայ: Շանթահար եղեալ սատակի, կամ մեռաւ. Ն՝՝ՈՈ: Վ՝՝՝. պԳ. ՄԻԽ. ՈՈ:

ՀՈՒՆԹԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ՝՝ Κεραύνωσις. Fulminatio. Շանթիւ հարկանիլն, և հարկանիլն. *Արտասղք շանթահարութիւք եկէզ գնա. Ն՝՝ՈՈ:

ՀՈՒՆԹԱՁԻԳ. ա. Ուր իցէ ձգուն շանթից. շանթընկէց, ձգող գշանթս. ձգեալ իրրև գշանթ. *Ջարշոյ որեալ և գողոգոչալ՝ ի շանթաձիգ նետից հրեղինաց: Ջշանթալ ձիգ բարկութիւն հրեղէն անձրեւացն է իմա՝ նալ. Նար. յոՔՐ:

ՀՈՒՆԹԱՑԻՆ, յնոյ, ոց. Տ՝՝ ՀՈՒՆԹԱԿԱՆ: Ի և անուն հրաբուխ լերին. Κεραύνια. Cerannia, iorum. Ոմն սարաստիա լերինս՝ գշանթայինն և զբիականն. Խոր. Ծ:

ՀՈՒՆԹԱՒՈՒՆԴՆ. Ընծեղոյց շանթուանգն, կամ շանթառաք, իրր շանթակէզ կամ շանթաձիգ. *Շանգատաւանդն կայծակեօքն հատանելով. ՄԽԲ. ԾԲ:

ՀՈՒՆԹՈՒԱՐ. գ. Ուր պատուական որ կարծի անկեալ զյոգ ընդ շանթի. *Ասէն ոմանք զշանթիքարն ոտտանաւք հանգերձ անկեալ նման կրիայի գլխոյ. ԷԽԲ. ըստ ՀՆԳ:

ՀՈՒՆԹՐԿՒՉ. Տ՝՝ ՀՈՒՆԹԱՁԻԳ. իակ ՀՈՒՆԹԱՁԻԳ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ՝ է շանթի երկնային. կայծակն. Κεραυνός. Fulmen, ՈՒՀ զշանթ ընկեց բարկութիւնն (յն. զկայծակունս) Թագ եա գալ՝ ի վերայ սոգոմայեցւոց երկրին. ՈՈՒ. ՀՈ:

ՀՈՒՆԹԻ, ից. Տ՝՝ ՀՈՒՆԹ:

ՀՈՒՆԹԻԿ կի՛ ՀՈՒՆԹԻՒՆ. գ. Շանթի փոքրիկ. շանթ իմն. յն. շանթաձգութիւն. Χειροτόνησις. *Նաև մնդունեա, և շանդիկ ևս՝ ի վերայ գից նոցա հասեալ յուզայենն. ՈՈՒ. Է:

ՀՈՒՆԻ. գ. Կերակուր շան. յն. τροφή. անունդ. ուռեստա. պարէն. *Շուն կասպազի տեսանէ, և առատապես լի շանի առ կուրծսըն կուռէ. ՈՈՒ. Տ. Բ. 28:

ՀՈՒՆԿՂԿԻՄ, եցայ. ՅՀ. Հանդերձն շանց ընդելոլիլ և պատասիլ զվիմէտերք. ֆՈՈՀՒ, ՀՈՒՐՀՒ, ՀՈՂՂՀՒ. *Որ բնաւս ամէն, կամ յերաւ շանկղկղալ խառնին: Ջնի՛ր կին արձակ սիրկ լինիլ յերբայ. զի ՀՒՆ տակաւիք յերաւ շանկղկղին, տասն պատգ վՀՒ:

ՀՈՒՆՈՒԽՈՒՐ, կամ ՀՈՒՆ ՍԽՈՒՐ. գ. Ἀντάμοιβα κυνός. Commutatio, vel permutatio canis. փոխարկինք շան. որ է գին՝ կի՛ ծախիր կամ վարձ տուեալ փոխանակ շան. և կասկինք շնոլեն. *Մի տարեկան զկապկնս պտակի, և մի զշան տնաբոյս՝ ի տուն ՀՀ քոյ յամենայն ուխտս, զի սկիզբ են առաքի ՀՀ քոյ երկոքեան. Օր. ԽՁ. 18: Ուր կիբրկ այսպէս ասկնէ. *Ջշան փոխանակ՝ ասէ, պա տարագ մի մատուցանիցես, զգինս շան և զվնասս փոխանակ շան չընդասցէ մատուցս նեղ պատարագ ՝՝: (Տես և ԱՆՍԽՈՒՐ, ԱՆՍԽՈՒՐԱՆ.)

ՀՈՒՆՓԻՒՆ, փնի. գ. Խառ ոսկ. որպէս փինն այսինքն ապր շան. *Մարմինդ՝ ի շան

քինէ ներխնամել է, և յառաջապէ փոխնամել. ո-ւիթիօր :

ՀԱՋ. գ. (յորմէ Հաչելն.) Նոյն ընդՀաչիւն. * կառաց և երիվարաց չռչն զանկիս խլացուցաներ. Պօմ. ըստ Լխէ :

ՀԱՋԵՄ, եցի. լ. Հնչել ձայնի ի շարժմանն անշունչ իրաց և կենդանեաց. չառաչել կառաց. չռնչել առջոց. հռաալ քաղցուցոյ. աղիոց հանել. լցեալ լսողաւ՝ խթզմբզել սըտէ՝ փըռւելոյ լըփոփոփ. * Ի չռչելոյ կառաց ներա ո. յն. ի չարժմանէ.Եբէմ. խէ.3։ * Ըստ նմանութեան առջոյ չռչելին ո. յն. զեռային. Ես. պօմ. ը. 14։ * Մանչեն իրրև զառիւծ, չռչեն իրրև զձէ, գոռան որպէս վիշապ. Վիր. ասէիաս : * Զանայ եւանել մրուր ի վերայ գինւոյ, չռչէ և փքայ. Վիր. ծն։ * Ձառաչապային մակագրէին առ ընդ չռչելն անդնդային. Գր. փս. ԷՀ։

ՀԱՋԻՒՆ, } ձման. գ. Ψόφος.Sonitus,
ՀԱՋՈՒՄՆ, } strepitus.συρισμός,sibilus, susurro. συγκρουսμός, collisio. βρόμος, πάταγος,fremitus,fragor, crepitus.ἀναβρασις, aestuatio, ebullio, ևն. Շաչ, չռչելն. չառաչիւն, չչիւն, չչնչիւն. չռնչիւն. հնչիւն. եռանդն. եռալն զեռալն. բզզոումն. ւռնոց, խըւռւոց, վըւռւոց։ * Շաչիւն կառաց, և գլնդիւն երլիվարաց: Ձայն չարժման անուղղ, չռչիւն կառաց: Լսել զչռչիւնս տապնապղաց: Շաչիւն գլնու, կամ նշանաց.Մխ. ա. 15։ Նաամ. ք. 2։ Դտ. ը. 16։ ա. ի. ը. 41։ ը. ի. ը. 3։ * Խոյչիւն, չռչիւն, և Թընթիւն առնելով. և որոտումն ասելք այսմիկ. Ածխա. Ց։ * Հնչմամբ նոցա և շաչմամբ իրենց ծովու ալեկոծելոյ՝ ականջք լցեալ են. Բզ. արէեղ։ * Ձիաստաչք խոցոտուն զսչս և զգլուխս. և է չռչիւնն՝ յօգան գոլով ահագին, խոցոտուլով զլսելիսն։ Մէզուք գիմեն միանգամայն չռչմամբ։ Իմն զաստուածն յոյժ չռչմամբ գնգամէ քարշելով. Փիլ։

ՀԱՊԻԿ, պկի, կաց. փ. (լծ. լտ. սապո-փօլտ.) Χίτων, χιτώνιον, ὑποχίτων. Tunica, subucula, indusium. Ագանելի կըտաւէ ի վերայ մերկոյ մարմնոյն ի ներքոստա. և լայնաբաւ՝ Արկեալն նաև ի վերայ այլոյ հանդերձից որպէս պատմուճան. քոթանակ, և այլն. ի-ուէփ, ի-ուէփ, փօշտ, (յորմէ իտ. camicia.) * Որ կամիցի ոք գաւել և առնուլ զշապիկս քո, Թող ի նա և զթաշկոն քո։ Որ հանէ ի քէն զթաշկոն քո, մի արգիլուր ի նմանէ և զշապիկս քո.Մթ. ե. 40։ Գյ. ը. 29։ Ուրար յովսէփայ առ սէր՝ շապիկս (կամ շորիկս) Թեզանիզք. բոյոյ հերրայեցին՝ շապիկս նկարէնս ծաղկեայս, այսինքն պարեգօտս. Նէր. ծն։ Նմանութիւն ասի և շապիկ գպրաց. սարկաւագաց, ևն. իտ. Cota. անս և ՀՈՔԱՆԱՆԿ, ՐՈՒԲԻՆ, ԿՏԱՒ :

ՀԱՊԼԵԳ. Տ. ՀԳԼԵԳ։

ՀԱՊԿԱՆ, եցի. ն. Պատել իբր շապկաւ. Թեւիւ զանի, Թաղանթիւք, ևն. * Ապարան նիւս վերին կողմն ամենայն եր շապկեալ հայ եղեամ ապակեղէն, ալ զամենայն ինչ զոր գործեին ի քաղաքի անդ՝ երևէր. Մագրիէ

ՀԱՊՐՈՒՄՆ, բման. գ. Բառ. անյայտ. որպէս Շամբրուն. կամ որպէս ամպ. ջրաբուր ընդարոյր. կամ լոյս ինչ բա. Պարպասիլ ընդերոք : Մարթի ի իմանալ և Ապտումն, շոպրումն, շրթիումն, յատիչ շոպկումն. * Մեծձն արդարև ջրնեղեղ սա է, և մեռայ հոգւոյս քաջելոց անզգամութիւք չսպրմամբք, անչափ ցանկութիւք (ընչից), անիրաւութիւք, և մարմնոյն ախրերոյ քաջելոց հեշտ ցանկութիւք. Փիլ. ԷՒՆ.Ի.18։ Իսկ ի Լ. էէլ. Թերևս լաւ ևս գրի. * Շապրումամբք. այսինքն յիմարութիւք ... որպէս Թէ շամբչաւք : Ի գէպ գայ գնելն և որպոյն ամբրոսիաի անգ, լտ. insipientia.

ՀԱՊ. ա. գ. Որպէս արմատ բառից Շառագոյն, է՝ կարմիր բռնորագոյն. արիւնաներկ չարաւախտն. (լծ. ամի. վիրոյի գոյն, այսինքն քաղցուոյ. պ. սարխէփ՝ է կարմրագոյն. և սորբ՝ գեղին. և լտ. գաճաոյ է արիւն.) Իսկ իբրև մեան բառից կաշառ, վիրտ. եւ. մեկնէ այսպէս, "կաշառն ոչ միայն կոյր առնէ, այլև զկնանս քաղէ. և առուգաբանի՝ կայ շառ, որ է ամբոխ և խառնուի (իբր Թ, գառնալա),և չարաւանդ ոսից (որպէս ձար)ո. (Թէզ զի և արաբ. ՀԷՐ, կամ ՀՔ, է չար, չարք :)

ՀԱՌԱԳԵՂ. ա. Ոչ գեղն է շառագունել. պօպրած. կիմ պօպրած է ԳԷԶԷԼ. * Զգեղեցկագիմաելեն կերպարան ի շառագեղն (կամ շարագեղ, չարագեղ) գարձոյց սեակ. Պիտ :

ՀԱՌԱԳԼՈՒԽ. ա. Շառագունեալ գլխով. արիւնրուռաչ. կամ գլուխ խռովելե. չարագլուխ. * Իբր մեռաս սերվիրան այն չառագլուխ. գազարեաց ամենայն խառվուելեն. Մաբէն :

ՀԱՌԱԳՈՑՆ. ա. Πυῤῥάκης. Rubicundus,rufus, flavus. ὤχραμος, sanguineus, rubescens. կարմրագոյն. բռորագոյն. արիւնլուռաչ. և Շեկ. չիկակարմիր. հրաշեկ. խարտեաշ. գեղին. գԷԶԷԼ. գԷՐՏԷԼԷ. պօպրած, սորխէփ, ալ, ևԷԼԻ. սորբ. * Եկին եւ որդին անգրանիկ չառագոյն ամենևին՝ իբրև զմորթ թառ. Ծն. խ. 25։ * Խեղի հայելով չառագոյն աչքք : Եթէ բարկութիւն կայցի, չառագոյն աչքք արիւնրուռաչ լինին երեսքն (ի աչքն). Փիլ. ԼԽ.ա. Ե խմաոփ։ * Դաւաիթ շառագոյն՝ հանդերձ գեղեցկութ աչացՈ-ի-ՀԼ։

ՀԱՌԱԳՈՒՆԱՆԱՄ. Տ. ՀԱՌԱԳՈՒՆԵԼ։ ՆԵԼ։ ԱՆՀ։

ՀԱՌԱԳՈՒՆԱՆՔ. Նաց. փ. Շառագունուի. կարմրութի յատուկ եղեալ յատնեղոյ. չիկունութի. ամեղ. * Շառագունանաց միանգամայն և վերջին ձաղանաց երԹեալ սարդի մրցանակ : Հանգերձ պատակառանաց այլ և տալ չառագունանս. Պիտ :

ՀԱՌԱԳՈՒՆԱՑՈՑԱՆԵՄ. և ՇԱՌԱԳՈՒՆԱՑՈՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐρυθράίνω. Rubore suffundo. καταροιώσσω. purpureum reddo. Շառագոյն կացուցանել. * Ձևարդ մոլեցուցանէ բարկուի, և պատկառանաց չառագունացուցանին արեամբ. Ած. ոս. ծԲ։ Հրաձգի գունոյ արիւնուռայ. ին չառագունեցուցեալ. Նխ. կոմ. ՀԲ։ *

ՀԱՌԱԳՈՒՆԵՄ, եցի. լ. } Ἐρυθρίαω,
ՀԱՌԱԳՈՒՆԻՄ, եցայ. յ. } ἐρυθρὸς γίνομαι. Rubesco, erubesco. Շառագոյն լինել. կարմրանալ, չիկանալ. և Շիկնիլ. պատկառիլ. զամօԹի հարկանիլ. կարմրիլ. կա կարմիր կամ ծաղա կուրէլ, խոդխէլ. գԷզԷրմագ, պօպրմագ, առլանմագ, ասիանմագ. * Ամաչեալ (կամ ամաչեցեալ) ոք՝ շառագունէ, և երկուցեալ գեղին լինի : Ցամաչել ուրուք՝ շառագունի, և յերկնչելն գեղնի. Աբէոթ. որպէս Նա. ես։ Բն։ ՑամօԹոյ պատկառանաց շառագուներ, եԹէ մի գուցէ Թուեսցի մեծամեծս պարծել. Փիլ. ԼԻՆ. Ը. 111։ * Հարան ընդ փնտային մեռանելն (ի ոռուն) ոսկոյ ին շառագունէ, և պատկառանաք տեսանէ. Նխ. կոս։ * Ոչ շառագունելն երեսքն անեսմեռ ծիծաղելով. Բզ. պօ. ա։ * Շառագունեցան երեսք նոցա երանդմամն արաի. Եէր. ԼԳ։ * Չիկնիլն շառագունելն.Շէր։ ԴԼԲ ի մարգկանէ պարտ էր շառագունել և գողալ : Նա շառագունէ ի տհասանելն գաւազ, և ոչ գող. Սարգ. յն. Ը։ * Ընդ չարուԹեն շառագունելով ի պարկեշտ ամաչոյն զանունն փոխանց ի բարեպաշտուԹե. Աբ. որ. ծԷ։ * Ցեհասանելով պշառագունել զեպաղատարին եւ ասացաւ. Վ.ԼԲ հց.ԻԷ։

ՀԱՌԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Շառագունել. նելն. շառագունանք. կարմրութի՝ մանաւանգ բռորոյնի՝ կի արիւնրուռաչ, և Շիկ նուազն. պատկառանաք. ամօԹի. * Ի պատկառոտս շառագունուԹի է. Պիտ։ * ԵԹէ ի ցեն մեզ ձեր իբրև զանձաւխարիսի (որ ըստ ոմանց է գոյն կարմիր.) ընդիրանգոյն մեզոյն պշառագունուԹիան ի ձեան ապիտակուի փոխարկէ. Նահ։ * Առատանցն կրճատելով, և երեսացն առագոյն շառագունութ. Ցհ. իե։ * Ի պղծեալ բացինն հպեալք՝ փոխանակ Թագաւորաց խոհակերք լինին. և շառագունուԹիւ սրան՝ իբրև մեռեալ. վաճառք՝ ի սպանգանոցի նստելով. յն. արիւն և շարաւ. ԱԻՅրօն,cruor,sanies.Նխ։ ԲՆԳոր :

ՀԱՌԱԱԻՆՈՍ, ի, աց. գ. Որպէս Սարաւ կինա (ըստ հնչման ի գաւ կիլլիկեացւոց). * Մէք ի շառաւիղնոսացն՝ որ են առաձիկք, եմք զաւեալ և որշեալ. Սիէփ. սիան. ասապէլ. առապար. անափոփ։

ՀԱՌԱՄԱՑՐ. փ. Իբր Զօրագլուխ. (ի առ, սէր, գլուխ.) * Գլխաւորեք և շառամեալքդ մերոյք մարտին։ Մ.ԼԲՒՒՆ :

ՀԱՌԱՑԼ. գ. Շառագեալ կամ շոչ և շառաւիղ լուսոյ. ցոլք ինչ. նշոյլ. ա-ֆ. * Զի լոյսն շառայլք ինչ էին իբր ի հասատուԹէ ընչէ. Եէր. ծն։

ՀԱՌԱՒԻՂ. շղի. զոց. գ. Հատոր. հատուած. զանգուած. * Եթ կապել շառաւիղս ալե ի վերայ ոզնի նորա. Ագ։ յորմէ և այլք. իսկ Սարկաւագ վարդապետ բազատրէ՝ Արձանս ապի :

ՀԱՌԱՉԵՄ. եցի. լ. Ἠχέω. Sono, resono, tinnio. συρίζω, sibilo, ևն. Շաչել առաւելուԹի. խնդել. գռնչել. չռնչել. չկահկհել. բաբախել. խռխռել. Խաղաղ. չաւիղ չաւիղ լսիւք լսելեաւ՝ չառաչ ւշՇւլ. * Ի շաչելոյ կառաց նոցա, և ի շառաչելոյ անուռցն նորա. Եբէմ. խէ. 3։ * Թզգին, և Հիւազ շառաչեն. Ո-ի. յհ. ա. 28։ * Ան ի բարբառ փոխանակ ցօղոյ հաւանիցէ ի վերայ մեր՝ շուրջանակի շառաչիցէ ի մէջ բազոյ. Ո-ի. ՛ս ա. 4։

ՀԱՌԱՉԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ շառաչել կամ չկահկհել. * Շառաչեցուցանէր զգեզարգունս՝ ահ արկանելով մեծամարտին. Մ.ԼԲ. ԷԷԲ։

ՀԱՌԱՉԻՒՆ. } գ.տպ Βολή. Jactus.
ՀԱՌԱՉՈՒԿ. } և συγκρουσμός, collisio. ὄμβρος, imber. ηχος, echo, sonus, susurro. διασυρμγμός, exsibilatio. (որ և Շչիւն.) Շառաչելն. Ձայն շառաչելոյ կամ պատահման օգոյ.Ինչիւն շարժման պէսպէս իրաց.կոփիւն. արձագանգք. Քաղրք. հառաչիւք. ւշՇւլիւք. ահ, սեփ. * Շառաչիւն (յն. Ձգումն) նետ. Ջշառաչիւնն զերիվարացն : Նոր անձրևագ կարկտի, և անհնարաւոր շառաչմամբք (յն. Քաղրիւք) հալածեալք. Ի. ԻԻ. Ե. 5։ ա. Գ. Ը. 41։ ԻՒ. ծՇ. 16։ * Ինչ ի բարբառ ըզբազմութի ևոսրց շառաչմանց (յն. ապատգանգաց) յերկինս. Եբէմ. ծ ա. 16։ Ա յապիսի ամպ երկնատար անձրևագ մրրատցեալ և չարաչայ սակաւ շառաչուկ մերոյ լեզուոյս ընդունել. ՍԷՒԷր. է։ * Լինիցի ցօղ շառաչուկն (այսինքն շառաչմամբք պրակեալ) ի մէջ հնացի. Ո-ի. ՛ս ա. 4։ * Ըստ նմանութեան առպատարագի շառաչման՝ նմատակ սաստկութե զգուշանալ պարակայն ահաբեկին. Փորց։ * Ի միոջէ միայն շառաչմանէ քարի (պարտատակին) : Ի շառաչմանէ Թնարը-

կուԹԷ արծուոյ · Պխ : Ջէր · ԼԸ : * Պարտ էր պողհաԹու յորսոյս անկանել ՚ի շառաչ մանէ քարին · Տծաէ :

ՇԱՒԱԽԵՂ· Տ· ՀԱՒԱՒԻՂ, ԱՀՆ :

ՇԱՒԱԽԵՂԻՆԱՀՆՈՐՀ · ա · Որ է որ պէս շառաւիղ ընորհալից · *Շառաւեղինա ընորհ ուղղեալ ՚ի մայրս լերանանուն.ՆԹ.փաղ:

ՇԱՒԱԽԻՂ, կամ ՇԱՒԱԽԵՂ, ի, ացք · (հձ · լտ· սճոճգուլաս·) Փսի, βλαστὸς. Germen. παραφύας, ἔκφυσις, μόσχευμα, surculus, propago . ῥάδαμος, ramus . κλών, ramulus. ὄρπηξ, stolo, virga. Ստեղն, ուղեղ, բարուենակ, Ճիւղ անկոյ վերաբուսեալ յարմատոյ կամ յոստոյ իբրև գաւազան · ընձիւղ · բողբոջ · ծիղ · ճօղ · չաԽ, չահ, չապօփ, փիփան , փիլիս · (յն · փիՒ, բաօգփաս, և այլն.) ՆմանութիՒ Ծնունդ· սերունդ · զաւակ· Թոռունք · *Զշառաւիղ արմատոյ գորա Թողէք յերկրի : Ցընտիր ընտիր մայրից , ՚ի գլխոյ շառաւեղք նորա : Մինչև ՚ի գետս են շառաւեղք նորա : Ի շառաւեղէ եւեր ոտիեակ իմ: Արձակեաց շառաւիղ, և ծաղկեաց ծաղիկ : Ի նեխուածՒ նորա ելցէ շառաւիղ իւր : Թէ պէտև կործեցի , միւանգամ ծաղկեսցէ, և շառաւիղ նորա մի պակասեսցէ: Ի վուտ շառաւեղաց մի տայցէ արմատս ՚ի խոր : Շառաւիղք Թերակատարք: Գեղեցիկ շառաւիղօք . և այլն : *Յոստոց անտի բազմատեսակ շառաւեղք . եղիչ· հոփ :*Ազգին շառաւիղ, փոխանորգուլՒ ոստ · նխա· կաղ:*Յաճեա տունկ ՚ի գրախաէն ծագեցաւ մեզ շառաւիղ: Ի հօրէն լուսոյ շառաւիղ բալի տէր վերծանէս: Լուսազարդեալ շառաւիղօք սէյն գրիգորի · Շաբ :

ՇԱՒԱՒԻՂ· ՃիՒ անգամոց· մասունք մարմնոյ · *կինք ոտից նորա , այսինքն շառաւիղ ծնկաց նորա · Վ.ՃԱԿ · յոբ :*Ծօտ ՚ի ծոտ շառաւիղս իմն աՃառասպատս՝ ՚ի ձեռն վզին ուշան՝ իսառնեալ ունի · Նէ·· · ՀՍՂ·

ՇԱՒԱՒԻՂ· Ստեղն կամ ՃառագայԹ լուսոյ· ՃաՃանչ · չոլ· ցոլք · և ՇանԹ · կայծակին հրոյ· որպէս ակτὶν, radius. և σπινθὴρ, scintilla. վր · չաՃավնդէ · տես և ՇԱՒԱՒԵՂ· *Լուսոյ վերնոյն շառաւիղք Թափանցանց միուԹԻՒ. և այլն · Նաբ · կԷ : * Յուլմունք շառաւեղաց հրեղինոյ հատանելին ՚ի նմանէ · Պէփաա : *Երևեցաւ աստղ մի գիսաւոր , և օրըստօրէ ՃՃէր վարս և շառաւիղ աստեղին · և շառաւեղք վարսին Հատանէր յարևելից մինչև ՚ի մէջ երկրիս · Մաշտ· աբէղ: *Որպէս շառաւիղ փոքր ինչ արկեալ յանկարծակի հոսք բարբոքեցաւ , և ՚ի բաւմունս վառեցաւ· Ո·Ի· յհ · ա· 17:

ՇԱՒԱՒԻՂԱՋԱՐԴՈՒԹԻՒՆ·Ք·Ջարգարելի շառաւիղաք (ըստ ամենայն առման). *Պահելք առաւել և պայծառացեալ էին քան զշառաւիղսարդուն լուսատու այսմ ամբարան · Թէ·ԷԻՒ · պհ :

ՇԱՒԱՒԻՂԱՐՄԱՏ· ա · Շառաւիղեալ յարմատոյ · բողբոջեալ · *Ընդարձիս վերաԾագիկեալ փայլեաց ՚ի ձեռն շառաւիղարմատ գաւազանին · կԷ·ղշ· Խլ·

ՇԱՒԱՒԻՂԱՑՈՒՅԱՆԵՄ· } Շառաւիղ
ՇԱՒԱՒԻՂԵՄ· ԷՀՀ · ն · } և բարուենակ բարեբեր արձակել· վերընձիւղել· բուսուցանել· արտադրել· Ծնանել· կր· Ռուսանիլ Ծագիլ· սերիլ· *Ոչ անկեալ այլի՛ գինի շառաւիղս յոստոյն առանց մնակի · Պր·ղշ· նաա· *Ո՛վ երջանիկ կոյս , որ վերկնային փառաւն շառաւեղիւ ցոլքը : Ձիմարդ շառաւեղացուցիչ զնա· Նգէ՛· Ի··· : *Մնացեր յինէն խաղողոյ , և ես ընդ այնորիկ փուշ շառաւիղեցի · Նաբ· Ը: *Յոմանիմ և աննա այսպիսի պտուղ շառաւիղացն զոր կոյան մարիամ· Նգէ՛· Իսա· : *Ի

նմանէ հանդերձեալ էր շառաւիղել գաւազան ՚ի գեղեցկապտուղն Ծաղկի·Ջառ ՚ի յեսու սեպ գաւազանն այնպէս առաւել անընդարար շառաւեղեալն փառաւորեացաք · Ճ·Գ·

ՇԱՒԱՒԻՂԱՒՈՐՔԸՇ· ա · Որ ուղէշս շառաւիղէ՛ կամ ոստ արձակէ · բարուենակ· ծին · *Բուրաստան ամենածաղիկ՝ զարգացեալ բուսոյ բանիւն, ծայրարձակ, շառաւեղուղէշ, գաւազանաբուղխ Թագաւորութեան քոյ· Ճ · Գ·

ՇԱՒԱՒԻՆ , ւոյնք · ֆ · Καμηλος. Camelus . Ուղտ· փեղջ, իւղՒիւբ , ճամալ· * Պարսիկք և զշառաւունան նկարեն և պաՃուճանն · Ո·Ի· էէւԼԻ· Է :

ՇԱՒԱՒԱՓՆԱՏ· Տ· ԳՈՒՏԱՓՆԱՏ·*Յեսոնզոյ վածոյ անտի ձ.Ոյոլակի շառաւինատ (կամ կառաւինատ)կապարձն գարձուցեալ եՀԷ· յԷ·:

ՇԱՒԻԵՄ, եցի · Ն · Բառ ոսկ · որպէս ԼԹ Ընբոռել, կամ Լարդել լուս խիչք · գՕՆել գմեՂՒնաւ կամ ածելնաւ զմարմինն · ՃեղջբաՓԷլ· հաՃաՃաՒ ԷՂՒԻՀ· *Զականջն շառաւէ , և արիւն հան · Վ·ՓՀ· յՀԷ :

ՇԱՏ, ի, յից· ա·Πολύς, πολλὴ, πολὺ. Multus, a, um. ἱκανὸς, sufficiens, satis. πλειστὸς, plurimus. Բազում· յոլով · յոգն · և Յորդ· առատ · բաւական· յադեցուցիչ · լիացուցիչ· (հձ · լտ · սճգ , սճգԷս · և հյ · չԼԹ , կամԹ · Թ · ոՓս · իսկ եբր · շաք , սաք, է սոին · որպէս լտ · ֆաՂՀ , է սոին , և առատ · տես ՍՍՒՓՈՑՒՒ ·) լգփ , պօլ· *Յարդ և խոտ շատ է մեր : Կայ և իմ շատ՝ եղբայր : Ախղովեկին՝ որ շատ , և որ սակաւ : Դեռ աւուր (կամ աւր) շատ կայ· (յն · օր , կամ սԲս): Շատ զոք ընդ միՒեանս շփոԹեաց : Շատից յայտ եՂանեին: Շատ ևս այն էն՝ որ և ննջեցեալք իսկ իցեն : Ոչ լցաւ ասել շատ · և այլն : *Վասն սատացուածոց սակաւուց և շատից · ՍԷր· ԽԷ· 4 : * ԵԹԷ շատի ոք ձեռնչաս իցէ , և եԹԷ սակաւու · Ընդ· Է · փՀ· ա : *Միթաբանեցուցեալ զշատս յաշխարհէն վասց : Շատք ՚ի մանր մանկանց: Իշատ ամայ:Շատ խուզիւ· փաբգ :*Ի մէջ շատից : Շատից և այլոց այսպիսեաց : Մինչ շատից մկրտիլ յանդուսմից : Ի վերայ շատիցն· փէւ :Նէ·· : Խոր: Աբէաք : * Գնեմ սակաւս , և վաՃառեմ շատ· Վ.բԻ Հղ · յ : * ԵԹԷ շատ մատուցանելիք նմա զկերակուրն , յոյժ քաղցնու · ԵղԷս Է: *Շատք ոտտակեցան ՀպարտութիՒ : Ջշատ միտն Թոլաք , և կարՃատօտ ատացաք · Ո·ԱՒՒԹոր :

ՇԱՏԱՒ · իբր Շատանալով· գՕ լինելով· *Շատաւ կՀնաց ունիցիմք զատոհս և զՀան· գերՀնալոն · Խոբ · գոբգ :

ՇԱՏ· ՛ſ· Πολὺ, πολλὰ. Multum, plurimum, nimis. ἀντάρκως, satis, sat . Բազումն · կալի · ոտեղ · յաՃախս · յայժ · յերկար · բառական· Հերիք · և Բազում անգամ: *Քաղցր քուն Է ծառային, եԹԷ սակաւ , և եԹԷ շատ կերիցէ · Հաբ· Է · ԱԱ: *Շատ ալաչեաց: Շատ կամ շատս խօսիլ: Շատ զանազին : Շատ մարգարէացաւ· Ընթ· : Նաա· գԹ: Տէր ՚ի ՀՀԼ : *Յանհլուսոյ տեղի ինչ տանել՝ շատ ՚ի կատաւոնէն Հեռի : Շատ նուազ եմ քան զամ նահնման · գաբգ : *Որշատ ասաց եմ քան զամ տայր , շատ և ստելի լինիցէ· Խոբ· Է· կշ : *Շատ ընդգմնացան քոյ Հրեշտայք · ԴԷ· Նս : *Շատ եմք տեսեալ զնա ՚ի պաշտ և յաղԹս · Ճ · Ա · Հոմ , շաք անԹաՀ: *Ո՛վ շատ եբղած զբաբաՀն , փրկիչն մեր , ևԹԷ նոքա· Նէբ· ԳամաՀ : *Շատ ՀեռնարկեաՂ ՚ի գործ և ՚ի բան , որ չէ իբրեւանց նման և պատշաՃ· Վ.բԻ· ··աա·:

ՇԱՏ ԱՆԳԱՄ · Տ· ԲԱՉՈՒՄ ԱՆԳԱՄ· *Որոյ շատ օրինի վաՃառականուԹիՒ շատ անգամ ՃանապարՀորդեալ էր ՚ի Հոյս· փաբգ:

* Որ և յոբգաս գիտեր զտեղին , ուր շատ անգամ ժողովեալ էին · Դ.ԱՀ :

ԸՆԴ ՇԱՏ, ԵՒ ԸՆԴ ՍԱԿԱՒ, կԱ ԸՆԴ ՓՈՔՐ Տ· ընդ ամենայն · աւելի կամ պակաս · սակաւուք կամ բազմօք · *Եկաց յարքայուԹիՒ ներուաս զտարի մի՝ ընդ շատ և ընդ սակաւ : Ոչ յարի քնաւ յոյս բանս՝ ընդ շատ և ընդ փոքր· Նաա· պհ· Ճ· 21: Է· 24: *Զկնի երկերիւր ամի · քանզի (յայնմ միջոցի) այսչափ ամք լինին ընդ շատս և ընդ սակաւ·Դէ· Նա :

ՓՈՔՐ Ի ՇԱՏԷ · Տ· ՓՈՔՐ :

ՇԱՏ Է·ԹՒ·ՀԷ· Ἀρκεῖ, ἐξαρκεῖ,ἱκανοῦΔω. Satis, vel sat est, erit; sufficit, ciat. Բաւական է · Հերիք է · Հերիքաբար· ԷԷՒԷ , ԷԷՒԻԷԻԷ · *Շատ է արդ տէր , ած զդգի իմ յինէն : Շատ է արդ , մի պարծեսցի կորն իբրև զուլիՒն : Ո՞չ իցէ քեզ շատ , զի առեր զայրն իմ: Շատ լիցի ձեզ ոտիկիբ ղևեայ: Շատ լիցի ձեզ բնակելդ ՚ի լերինս յայսմ· և այլն : կամ *Շատ են քեզ շնորՀք իմ (յն · հերիք է) : Շատ լիցին ձեզ Թոշակքն ձեր · (յն · շատասոյկիբ Թոշակոբ ձերովբ·) ԱՀն :*Յաղագս տարբերուԹեան շատ է այլբան (Ճառեբ·).Պօբէ· *Շատ լիցի մեզ ասել զանՀամ ոյատմուԹիս · Շ.ԻԷ:*Ոչ երբեք ասեն, շատ (է). Նաա·է· 16: *Մինչև յԷօԹն անգամ՝ շատ է· ԷԷբ· Համաբ·

ՇԱՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ · ֆ · ԲազմաբանուԹիՒ · շատխօսուԹիՒ · և Բանիք բազումք · *Զբազմիք զանց արարաք զրուցատրուԹիբք, մանաւանդ որ անՀնոն շատաբանուԹիբք խցին լի · Աբէբ· Է· 7 : * Որոյ (տատիանոսի) գրեանն՝ անԹիւ շատաբանուԹիբ զրուցաց և այժմ ՚ի միջի մեզումս գտանի · Ճ · Բ :

ՇԱՏԱԶԱՒԱԿ · ա· Բազմազաւակ· բազմածին · *Բազմաբեղուն և շատազաւակ է չարն· Վ.բԴ· ոչ:

ՇԱՏԱԽՕՍ · ա · Λάλος, λολλέσχης. Loquax, blatero, nugax. բաչիլ , βαττολογέω, ὑδλέω, φλυαρέω, garrio, nugor. որ և ՇԱՏԽՕՍ· Բազմաբան. երկայնաբան. շազակրատ. լեզուանի · ուստի ՇԱՏԱԽՕՍ ԼԻՆԵԼ՝ Բազմաբանել · շազակրատել·*Շատախօսն ՚ի մէջ ղոց ոչ վերակ · Պիփաա : *Մի՛ շատախօսք լինել (կամ շատախօս լինիցիք , կամ շատխօսք լինիք) իբրև ղՀեԹանոսն · ՄփՆ· Ը· 7 : * Ի բանս մի՛ շատախօս լինել· Շ· ընԹաբբ:*Շատախօս լինելով ոչ զերծանիս ՚ի մեղայ·Նաբ· Խբաք :

ՇԱՏԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ · Տ· ՀԱՏԽՕՍՈՒԹԻՒՆ · *Ըստ բազմուԹիՒ խօսից և շատախօսուԹիՒ պարծիցին · ՄԽԲ· ԺՂ :*Տարաք զշատախօսուԹիՒ նոցա իբրև զայր երկայնամիտ · ՂՂ· ա·· ԼՃՈ : * Ընդ ՀՂ է շատախօսուԹիՒդ ձեր · զոր բարբառիջիցէք առաՂի ամենայն ժողովրդեանդ · Ճ · Վ : *Ոչ ընդ վայր շատախօսուԹիՒ ցնդել· Տծաէ :*Ի շատաբեբ զգուշացիր՝ ցկոր ՚ի շատախօսուԹիՒ · Նաբ· Խբաք :

ՇԱՏԱՒՆԴԱԽ· ա · Բազմածախ · ծախէբ շատ, շատ ծախ ընԷւԼ·*Վ իմաստուչ կոփուած ծուխ , շատածախ գանձիւք · Ո···Գ· այսինքն ծախելով գանձս բազումս :

ՇԱՏԱՒՈՒԱՑ · Տ · ԵՐԿԱՅՆԱԿԵՑ·*Յորժամ վախճանին կենդանւս , շատակեցան և սակաւակեացն ոչ ընդհատ ևն ՚ի միմեանց · Ի·ԱԲ· :*Բարեկեաց շատակեաց կենօքս յԼրկրի զՀՂ զվարձս ընկալցիք : Ամենայն նաՀապետացն շատակեաց եղեալ· ԱՀՆ·

ՇԱՏԱՒՈՐ, ի, ացք· ա· Πολυφάγος. Edax . πολυβόρος, vorax, helluo. Շատ կերօղ ուսոզ · անյագ · որկորուսյ · *Ծորգի իւր ըզշատոյ պատրաստեցին և զշատակեր· Խոբ·ա· 11: *Ծնանի արարիչ զՀղ շատակեր և որկորամոլ զՀոյ արև զաղ · Շ · Ծբաբ · Բ :

ՇԱՏԱՒՍԿՏՈՒ· ա · Որ ունի զիսկիծ շատ կամ կրկ, զգաւս բազումս · Թուղթեի գաս

նել գառնահաւ և ի չարչն չատակակծիծ հոգւոյս. Սարգ. յիսուս:

ՀԱՏԱԿՆԱՃԱՐ. ած. Բազմահանձար. յոգնահանձար. *Թողուլով զլուռ զաւակ ա- մենահարուստ և չատահանձար յիր և ի բան զանուշաւանն. Խոր. ա. 19:

ՀԱՏԱԿՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυπειρία. Multarum rerum experientia et peritia. Հմտութիւն բազում իրաց. փորձ և տեղեակն գոլ յոյժ. *Պատկ ծերոց՝ չատահմտուն. Սիր. իէ. 8:

ՀԱՏԱՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. տ. Բազմա- մարդութիւն. * Կարաց չէն պահել զեր- կիր չատամարդութիւն. Աւետ. ա. 11:

ՀԱՏԱՄԱՄԻՆ. ած. Մեծամամիին. Հարա- տամամիին. Ծծդէ. իէէ. *Մարդն քան զա- րագընթացն (ի կենդանեաց) հեղգագոյն է, և քան զչատամամիինն փանաքի. Նխս. կամ. է:

ՀԱՏԱՄԵՂ. տ. Բազմամեղ. *Ձաէր ոդորմին մի խնայէր չատամեղ և մեծաչարաւ խոյացեալ վերոք նեխեալ եղկելոյս. Սարգ. յիսուս:

ՀԱՏԱՆԱՄ. ացայ. է. Ικανοῦμαι, ἀρκέω, ἀρκοῦμαι. Contentus sum, adquiesco, sufficit mihi, և sufficio, satis sum, vel est. որ և ՀԱՏԻ. Շատ և հերիք համա- րել. բաւականանալ. չսյս է ասել. գոհ ըլ- լալ. գանահաճ եղնել, եեեեր փեմէ. *Ձէ ալից ձեզ զօրհնութիւն իմ միշտ ի չատանալ: Ոչ- նիւք կերակուր և հանդերձս, և այնու չա- տացուք: Նա ոչ այսոքիւք չատանայեալ. ևն: *Ոչ չատացար մարդ եղանիլ ւած, այլև խա- լի համբերեալ. Շար: *Չարկաս որ պիտոյիւք չատացեալ: Բանջարովք չատանայր: Սակա- ւուք չատացեալ. Շ. ընդ: Ա չէ հց:ՃՃ. ևն:

ՀԱՏԱՆԱԼ. բաւել. որպէս Բաւական կիմ չատ լինել, և ձեռնչատ՝ կարօղ գտանիլ. *Լրկ չայ և բանչայր և տղ չատացայի քեզ. Ա չէ հց. յ: *Թէպէտ բազում էին հեթա- նոսք, բայց ոչ կարծէին զինքեանս չատա- նալ ի խաղմարարսն առանց Տրէից:Ոսկ.Գծ:

ՀԱՏԱՆԱԼ. բազմանալ. չափալ. *Որչափ ուաւէին ի լզոյ սնաի, և քան զևս չատա- նայր պատ սին. Հ. Նոյ. է: *Չատացար քա- զսքան տատակ մէտր. Երէր:

ՀԱՏԱՆՇՈՐԴԻԿ, ՀԱՏԱՆՇՐՋԻԿ, ՀԱՏԱՆՇՐՋՈՒԴ. ած. Περιδρομος. Cir- cumcurrens, vagabun- dus. Որ չատ չրջի յա- ծի. բազմշրջիկ. Թափառական. տատան- դական. չաթ փաչէ, չաթ փեչ՝ ատէն անէն ած. լավաթ ձ--- էիշ. փեփէյին. * Մի չատա- չուրջ լինիր, այլ տատ մնա: Ա յծ չատա- չուրջ: Լինի չատատա րջ: Ընդրկիւղ և չա- տաշրջուրջ լինի. Մարաք: Ա չափ: Ա էհաթ: *Չատաշրջուրջ վաճառական. Ոսկիէր: *Շա- տաշրջիկ մարդ համ Ձանապարհորդ. Հ. մարթ. ի: *Պատատհանն նոքա իրատատ ատ իւ- րեանց, մի լինել չատաշրջուրջս. Շ. ընդ:

ՀԱՏԱՆՇՐՋԻՒԹԻՒՆ. գ. Περιδρομή. Circumcursio, itio, vagatio. Շատաշրջուրջն լինել. բազմայածուելի. Թափառուելիս. Շա- տաշրջուրջուելի, վաճառականուելի, և կրպա- կաց չուք փախչէլի և պարսրուելն. Բրս. հղ:

ՀԱՏԱՒԱՐԻՒ. ած. Εὐυδρος. Aquosus, bene rigatus. Որ իցէ չորդ և առատ ջուր. ջրարբի. քաջ ոստոգաւ. Ջ---ըբ չաթ՝ պէս եղէ ---ւ---, ---ւ---ֆ. *Ա՛ր ատատւելիք բերոյն. քան- զի արգաւանդացոյ և չատաջուր էր դա- ւառն. փիլ. Խոտոփ: *Ի գաւառին կարծել չլինել գլուխքն արգաւանդացնոյ չատաջուր և բերրի. Խոր. ֆ. 30:

ՀԱՏԱՒԱՐՈՒԼ. է. Բազմատրիլ. չատ ոչ ունգս ունել. բարձրիլ լինել. *Կարծէ, ակատ չատ՝ տատ մն ծնանել և չատատրիլ և բևեռեացս՝ մեծ և կատարեալ բարիք են. Փիլ. լին. ֆ. 22:

ՀԱՏԱՏԵՍ. ած. Յատակատես. լուսատուր տեսութիւն. արատես. *Կորն չատատես՝ եղև նա տեառն իւրում իբրև զվաճառ, զի նո- վաս վարձեցաւ տէր մեր զկորս բազումս ի կուրութենէ սրտից. Եփր. համաբ:

ՀԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. գ. Որպէս Բազմացուցանել. չաթցէնել. *Շատացոյց ըզ- հացն՝ զոր ունէր ընդ ինքեան. Հ. Յայ. ծ: *Դէնչատուհ՝ որ զչնորհուելեան չատացոյց Աստղ. ի. 2:

ՀԱՏԵՐԴՈՒՄՆ, դմանն. ած. Πολύορκος. Multum, vel leviter jurans. Որ չատ կամ սակաւ երդնու. չաթ էրդոօղ, էրդամ չաթ ը- նօղ. լզ՝ սզե սզե էեփն էթէճի. *Ա յր չատերդ- նումն լցցի անօրհնութիւն: Խօսք չատերդնման ծառ կացուցանեն զհեթ. Սիրաք. իզ. 12: իէ. 15:

ՀԱՏԻՄ. տեայ, տեալ Տ.ՀԱՏԱՆԱԼ (ըստ ա նշ.). Ικανοῦμαι, ἀρκέω, ἀρκοῦμαι. Con- tentus sum. (չծ. և Satior, որ և ՁԱԿԻԼ). * Դալարակեզք լինին, և գուշնաքեզքն չա- տին: Փոխանակ չլոյ չատեալ օդոյն ցրուելն: Ոչ չատեալք միայն ամուսնութիւք, և ի պոռ- նկա մոլեալք: Երկրորդ մրցանակքն չա- տեալ. փիլ: *ԵՒռաչինքն տղ քարոզ չատա- նէին վասն նոցա, զի այսու չատնին: Ոչ չա- տեաւ ասել միանգամ: Ընկալեալ ոչ չատի, այլև ապաչէ. Խոսր: *Ոչ չատեաւ այնու որ յատաչն, այլև ատս միւսանգամ գնէ: Ոչ չատեաւ ատաչին հրաժեչտիւն. Ոսկ. Ե. կոր: *Չատեալ ի նմին՝ կոխեալ զմեծուելիւն: Ի հնոյ կատարսանց անտի չատեալ էիցէք. Կազ. Ե. ծէ: *Պատուիրեն վայրենի բանչա- րոք չատել: Չատեալ լինիք յորում որչափ կայգդ. Նաոփր. է. իէ:

ՀԱՏԻՄԱՑ. տ. Բազմիմատ. Ներքինաց. *Երկրին իսկ հանճարապետց և չատիմաց ան- ձամբ. Ոսկ. գծ:

ՀԱՏԻՈՍ, ի, ացոյ. Տ. ՀԱՏԱՒՈՍ. *Կալ Հարկաւոր է ընդդէմ չատիոսացն: Սաբել և արիոս այնպէս ի միաձայ որոշեալք, որ- քան լեզու չատիոս յանիոսէն. Ա՛ որ. ը ծէ: *Ընդ որովհետեւս և ընդ չատիոս. փիլ. Եզ: *Մի չատիոսք լինիցիք: Ձլինել չատիոս. Ոսկ. ֆ. ա. 19:

ՀԱՏՈՍՈՒԼ. ն. Φλυαρέω. Nugor. Շա- տիոս լինել. բազմաբանիլ. լաֆ ոխրէիս. *Որ կամին այլազգ չատիոսել, ոչ երբէք ժա- մանակ (ի վախճանն). փիլ. Նէ. է: *Բա- զումք բազում ինչ չատիոսեն վասն մանչ- կըտւոյն. Ոսկ. ֆ. ա. 9:

ՀԱՏԻՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυλογία, βατ- τολογία, φλυαρία, ἀδολεσχία, ἐφεσχελια. Multiloquium, loquacitas, garrulitas, nu- gae. որ և ՀԱՏԱՒՈՍՈՒԹԻՒՆ. Բազմբա- նութիւն. չաղխաւանք. բազում խօսք. լաֆ, լաֆազան. լէփ, էէվէպէիփ. *Ի չատիոսելն (կամ չատ- իոս լինել լաւ) ոչ ասրև սգիս ի մէջաց: Բա- նիւք չարօք չատիոսութիւն առնեն զմեզ ուշ- իատ. Ածաէ. ֆ. 19: գ. յհ. 10: *Շատիո- սութիւն ի յանցանաց ոչ տարրն. Եփր. համաբ: *Դիմարբերան այսքանիւս լի է չատիոսութիւն ընդվայրաբանելոյ. փիլ. փեօսան: *Շատ- իոսութիւն աստ զգուելոյն կոչէ, յորմէսմ ոչ զպատշաճն ինդրելովն յայ: Չամարիւն եղիլ ի չատիոսութենէն ինչ լսելի լինին. Ոսկ. ֆ. ա. 19: *Չատիոսութիւն է՝ ոչ բազում մտելոյ ի մէջս բազում ասելոյ, այլ վայրապար և անձնահս բար- բառելն. Իգն: *Ոչ օգուտ ի բազում բա- նից, ուր չատիոսութենն հոտանք իրրև յաղ- բիւրէ դիմեն յանդգ ալոտնի. Ածաէ. ֆէ. յորմէ և խոր. բ. 89 :ևն. եր---: *Այլ մի

ՀԱՏՈՒՑԱՆԵԼ. բ. Բազմացուցանել. չաթցէնել. *Չատացոյց ըզհացն՝ զոր ունէր ընդ ինքեան. Հ. Յայ. ծ: *Դէնչատուհ՝ որ զչնորհուելեան չատացոյց Աստղ. ի. 2:

ՀԱՏՈՒՐԴՈՒՄՆ, դմանն. ած. Πολύορκος. Multum, vel leviter jurans. Որ չատ կամ սակաւ երդնու. չաթ էրդոօղ, էրդամ չաթ ը- նօղ. լզ՝ սզե սզե էեփն էթէճի. *Ա յր չատերդ- նումն լցցի անօրհնութիւն: Խօսք չատերդնման ծառ կացուցանեն զհեթ. Սիրաք. իզ. 12: իէ. 15:

ՀԱՏԻՄ. տեայ, տեալ Տ.ՀԱՏԱՆԱԼ (ըստ ա նշ.). Ικανοῦμαι, ἀρκέω, ἀρκοῦμαι. Con- tentus sum. (չծ. և Satior, որ և ՁԱԿԻԼ). * Դալարակեզք լինին, և գուշնաքեզքն չա- տին: Փոխանակ չլոյ չատեալ օդոյն ցրուելն: Ոչ չատեալք միայն ամուսնութիւք, և ի պոռ- նկա մոլեալք: Երկրորդ մրցանակքն չա- տեալ. փիլ: *ԵՒռաչինքն տղ քարոզ չատա- նէին վասն նոցա, զի այսու չատնին: Ոչ չա- տեաւ ասել միանգամ: Ընկալեալ ոչ չատի, այլև ապաչէ. Խոսր: *Ոչ չատեաւ այնու որ յատաչն, այլև ատս միւսանգամ գնէ: Ոչ չատեաւ ատաչին հրաժեչտիւն. Ոսկ. Ե. կոր: *Չատեալ ի նմին՝ կոխեալ զմեծուելիւն: Ի հնոյ կատարսանց անտի չատեալ էիցէք. Կազ. Ե. ծէ: *Պատուիրեն վայրենի բանչա- րոք չատել: Չատեալ լինիք յորում որչափ կայգդ. Նաոփր. է. իէ:

ՀԱՏՈՒՑԱՑ. տ. Բազմիմատ. Ներքինաց. *Երկրին իսկ հանճարապետց և չատիմաց ան- ձամբ. Ոսկ. գծ:

ՀԱՏԽՕՍ, ի, ացոյ. Տ. ՀԱՏԱՒՈՍ. *Կալ Հարկաւոր է ընդդէմ չատիոսացն: Սաբել և արիոս այնպէս ի միաձայ որոշեալք, որ- քան լեզու չատիոս յանիոսէն. Ա՛ որ. ը ծէ: *Ընդ որովհետեւս և ընդ չատիոս. փիլ. Եզ: *Մի չատիոսք լինիցիք: Ձլինել չատիոսացն. Ոսկ. ֆ. ա. 19:

ՀԱՏԽՕՍԱԼ. ն. Φλυαρέω. Nugor. Շա- տիոս լինել. բազմաբանիլ. լաֆ ոխրէիս. *Որ կամին այլազգ չատիոսել, ոչ երբէք ժա- մանակ (ի վախճանն). փիլ. Նէ. է: *Բա- զումք բազում ինչ չատիոսեն վասն մանչ- կըտւոյն. Ոսկ. ֆ. ա. 9:

ՀԱՏԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυλογία, βατ- τολογία, φλυαρία, ἀδολεσχία, ἐφεσχελια. Multiloquium, loquacitas, garrulitas, nu- gae. որ և ՀԱՏԱՒՈՍՈՒԹԻՒՆ. Բազմբա- նութիւն. չաղխաւանք. բազում խօսք. լաֆ, լաֆազան. լէփ, էէվէպէիփ. *Ի չատիոսելն (կամ չատ- իոս լինել լաւ) ոչ ասրև սգիս ի մէջաց: Բա- նիւք չարօք չատիոսութիւն առնեն զմեզ ուշ- իատ. Ածաէ. ֆ. 19: գ. յհ. 10: *Շատիո- սութիւն ի յանցանաց ոչ տարրն. Եփր. համաբ: *Դիմարբերան այսքանիւս լի է չատիոսութիւն ընդվայրաբանելոյ. փիլ. փեօսան: *Շատ- իոսութիւն աստ զգուելոյն կոչէ, յորմէսմ ոչ զպատշաճն ինդրելովն յայ: Չամարիւն եղիլ ի չատիոսութենէն ինչ լսելի լինին. Ոսկ. ֆ. ա. 19: *Չատիոսութիւն է՝ ոչ բազում մտելոյ ի մէջս բազում ասելոյ, այլ վայրապար և անձնահս բար- բառելն. Իգն: *Ոչ օգուտ ի բազում բա- նից, ուր չատիոսութենն հոտանք իրրև յաղ- բիւրէ դիմեն յանդգ ալոտնի. Ածաէ. ֆէ. յորմէ և խոր. բ. 89 :ևն. եր---: *Այլ մի

ՀԱՐ անկանիցիւք և մեք ի չատիոսութիւն ըստ նո- ցունց նմանութեան. Վեցօր. ա: *Ձի մի՛ կըրկ- նագանութեամբ ի չատիոսութիւն կրթեսցի. Նաւ. է: * Ճշմարտութեն լիցես ջատագով, և մի չատիոսութեն. Լմբ. ա---ա: * Աւետրդ քանից և չատիոսութիւ պետք անգ ոչ են: Որում անհնար է յաղթել կանանց՝ չատ- իոսութեն. Փարպ:

ՀԱՏՃԼՈՒ. գ. ի Բժշկարանի գնի որ- պես Ըղատիոս. փեվ էիփէնի:

ՀԱՏԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολυφαγία, ἀδδηφαγία, γαστριμαργία. Edacitas, voraci- tas, gula. Շատակերն լինել. որկրամոլել. անյագաղել. *Ո՛չ սարսռեացի ի չատակերուէ որովայնդ քո. Բրս. պհ. ա: * Կատարումն եկեղեցւոյ պահոց՝ ոչ չատակերութեի: Թե- պետև լինիցին ցաւք, ոչ ի չատակերութէ: Ի չատակերութէն և ի փափկութենէն գադա- րեալ մարմինն՝ ապրեսցի պահօք. Ոսկ. վ: ա. փիմ. ծէ: ա. կոր. ծէ: * Հեթանոսութէն՝ չատակերութէ գործակից, անընչութէն խա- փանիչ. ճ. Բ: *Ցարբեցութիւնս և ի սեղանս չատակերութէ յատճախք և յօժարամիտք. Պիսա:

ՀԱՏՈՑԺ. ած. Բաւ ուժ. որպէս Ուժեղ զօրաւոր. տոկուն. *Որ սակաւ ուտէ, չատ- ույժ է. Ոսկիէր:

ՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλῆθος, ἀφθονία. Mul- titudo, abundantia, copia, ubertas, ևն. Շատ գոլն որ և է իրաց. առատութեի. յոր- գութեի. յուղովութեի. յաճախութեի. բազ- մութեի. հոծութեի. բազմամարդութի. ընար- ձակութեի. լօգլօփ. պօլլօփ. Հարկաւորացն առատութեի չատութե: Պայծառութեի չա- տութե սրտոյն. յորդանան երամոցն աճե- ցեալ չատութէ: Ոչ թողու զմեզ պատատ- ղել զայսու չատութեի իրիս՝ որ առաջիս կայ. փիլ. Նէ. է: Պիս: Խոսր: *Բազմութեիք ան- հունք անչափութէ՝ անհնարին չատութեիք ժողովեալք ի հոչակէն՝ տեւատեալ և լսել. Ածաէ: *Ցատագս չատութէ երկրի չքաւե- լով միոյ ալբերն. Վ---ն. ծն:

ՀԱՏՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ. տ. Բազմ- ուսմնութիւն: *Ձարմանամ ընդ քո չատ- ուսուսմնութեդ. Ճ. Գ:

ՀԱՏՐՈՒԱՆ. ի, ացգ. (ոպ. չաթիվան, չաթր-ըպան, չաթր-ըէվան. այսինքն զուարճա- լի ի գնացս. իակ Թ. չաթըր, է վլասն՝ իոս- բան. այլ վր. չաթր-վանի՛ է ատլան.) Չո- վանաձև զարդ. վարագոյր, որսկապան, կա- պերտ, օձոյ, իրօք կամ նմանութէ. *Բա- զում չաւորսանօք և ծաղկեցեալովք առա- գաստիւք. Բրս. արէեց: *Ձնոյն ինքն վէրին եբնատ յարկացս տեսանել գեղեցկօք և բազ- մադունիւք յօրինեալ չատրսանօք. Խոր. ա. 25: *Բազում չատրսանօք ծածկեալ էր զձիսն. Լաստ. իա:

ՀԱՏՐՈՒԱՆ. ածկ. որպէս Աղբիւր ջրա- ցայտ. *(Ցերազի տեսեալ) չատրսանն՝ յեր- կար կեանք է. Ոսկիէր:

ՀԱՐ. ի, յոց կամ ուց. գ. Κλῶσμα. Fila, alligatura. σειρά, series, linea, catena, fu- nis. δεσμός, nexus. τάξις, ταγμα, ordo. (չծ. Թ. սբրս. յին. սէրմ. լու. սէրէես.) Դա- տարորութեի որ և է իրաց. դաս. կարգ. տող. հիւսուած. յեռուսին. չղմայ. գու մարտակ. չաբ, չարդ, կոփ. կոպոյ. ՌԷլ, փէծ. սբրս. փէչ. ՌագԸմ, ղԼինձԼ, ղԼինձԼաՌ, ՌօփՌ. *Ձոլոդ ոսկեղէն է ի նմա, և կապանք նորա շար յակինթ. Սէր. Ջ. 31: * Շար մարգար- տաղարդ՝ լուսապսակաւ և բրամ. Տաղ: *Իբրև շար ինչ յեռեալ պատիճէք զոգ ովք: Իբրև շար ինն ոսկի տուղեալ միրսամիոքէ զպատուճ- անան: Իբրև զշար ոսկի է. զի եթէ զառաչ- նոյն լուան չարկանիցես, ամենայնն չկնի պայ. Ոսկ. մ. ա. 5. 15: Եփր. ի: *Իբրև լս-

բազմաման ինչ չարի (կամ չար) յորժամ ակիզքն լուծանիցի, ընդ նմին քակի. Ա- որս. ՟ընդ միմեանս կապեալ են առաքինու- թիւնքն, որպես չար ինչ հոդևոր միրսամիս- ջէ յեռեալ. Նեղս. ՟Ոակի չարս կայսերա- կան. Եթէ ի շանս գուժարտակին, յորմէ հոսեցայ. Նար. ԻԲ. ԻԲ. ՟Շար ոակեմանեալ ընդհակառակ պատկ. Հիւսել տատական՝ չար մարգարտական՝ բանս ամբական. Նրբ. ս. գնայ. ՟Օրս և գոմն պարսիկս լերուսս՝ սա- տակեին, և զքիմեան կարեալ՝ ի չարի արկա- նէին. Մոմիկ.

ՇԱՐ. որպես Շարագոյր, ոսկեթել կի- սուած, կամ հիւսուած. սեռ. չլուշտեռն, վառ. քօղ. պիւրիանձիս ևագպանդը. Եօթնի., նար. ՟Երկնագոյն օգամանուած շար՝ բերել ծիրանի՝ նիւթ նար խորանի. գնայ՝ ՟Ծածկեն եօթնի չարով զնը խորհուրդն, և զմեռանն. Մ- ագ. ՟Ո իրակի պատկ ունի նա քինքեան պարծանաց, և կամ որպիսի զօրաւոր ոսկե- կեայն չարս զգեցաւ. Տծոմ. ՟Շարք ատե- զանիցք եկեզեցւոյ Հարանուէ. Նար. ատ.

ՇԱՐ. Շարակարգութիւն բանից, և կարգ իրաց, շարագաստութիւն. շարունակութիւնն. համար. ՟Օրս հիւսեցից շարս և տոզս բա նից գործուածանաց: Օ.պատասխանի խաչա պատկ փրկչի՝ ի շար առաջինն յաւելեալ հոգեկրի: Որպես՝ ի ծիրս ատեղաց զարու- սեակն երկնից՝ ի ճահ և գասել՝ ի շար սկզբ- մանն. Նար. ի. և առաք. և ՅԲ: ՟Յեռուել և՝ ի շարի հարկանել վերայեցւոց ժամա- նակագրոնն. Ե-ս. փ. ա: ՟Ի շար արկեալ Թուն զկատարելութիւն բնութեան մերոյ: Օ մարգկական կարիսն՝ ի միում շարի դա- րեալ ընդ մի համայնից. ՁՀ. իմ. Եբ-ս: ՟Շար ազգաբանութիւն: Դիւրմեցից՝ ի շարի ատա: Ջազգին շարս (ըստ յաջորգութեան). Աբծր. ա. 1. 8. 13: ՟Զայնակցաց տատից ելանել յիւրաքանչիւր տոզոց իրոն շարուց. Երբ. փէբ: ՟Ոաան՝ ի նմանէ զյոմերոսի ատո- րոգուածս՝ ի հաւատարական շարս մեկնել (իբր արձակ՝ տող առ տող): Գրեաց՝ ի գիրս իւր՝ ի շարս պատճէնի վասն խաչին. Հ=Ձ. ՅՆԷ. ա: Որթ. իէ: ՟Եւ և յատակ (այսինքն հետագայք) ամենայն ինչ նոյնպիսի շար հիւ- սեալ տոզեալ՝ ի հեշտականաց և՝ ի տրտմա- կանաց. Ոսկ. ծ. Ք. 28: ՟Յանտեզեաց շա- րին է այն ո. այսինքն՝ ի կարգի, ի համապի- նի. յանտեզեայն է. Փիլ. Նկ. Ք: ՟Ընդ մով սէա խօսեցար, և նովաս՝ ի շար մարդկան յայտնեցար. Գնյ: ՟Ոչ պատեցուցանեմք, և ոչ առաւելութամբ՝ ի շարէ չինամին. Գր. փղ. ա- փա: ՟Շարք (կամ շարժք) երակացն յարմանի իջին. Եչ.Ն. Ը:

ՇԱՐ. որպես Թ. ախ-րիս. գաճաս. Դաս. խուսք. բազմութիւն. ՟Շարք շանաճանձնոյն տարմից. Նար. ՅԸ: ՟Իբրև շարք շանց եզեն, և վոհմակք գայլոց. Սարգ. ա. գ. Ե. Ը:

ՇԱՐ. իբր յն. սաբօս. Σάρος. Sarus. որ է փոնկ և կապոց որպես աւել. իսկ նմա նուԹիք՝ Դաար մեծ, կամ շրջան ամաց բազմաց անհեթեթ գրութեամբ. ՟Թագաւորել նմա շար տասն, բաժանեալ զնի շար՝ ի Թիւ երից հազարաց և վեցհարիւր ամաց: Տասն Թա- գաւորք, շարք Չարիւր և ի: Ես ձի շորիցն սասն առնել սիգ (կամ գ'ինչ) բիւրս ամաց: Գուցէ փոքիք անուանեալ շարքն ոչ զատ՝ ի մնոյ կարծեալ ամն նշանակիցն. Ե-ս. փ. ա. յորմէ և Խոր. ա. 3: Սամ. Երեց. ևն:

ՇԱՐ. ի բազում Թիս կամ՝ ի բազագրու- Թիս է նոյն ընդ ձայնիցս, շաղ, բաղ, յար, կից, համ, զոյգ, և այլն. որպես յն. Συν, συλ, συρ. Con, col, cor, ևն:

ՇԱՐԱՆ, կամ ՇԱՐԱՑ. ոյ կամ ի. ց. ա- ակ. Հրօք, Հրոգն. Հ-րոգ, Հ-րոգ, հասա- րէն, մաճառ. իա. Sciroppo, sugo. լա. Syrupus, succus. Χυλός, χύμος. Օշարակ կի՞ ըմպելի կամ քաղցրաւենի կազմեալ՝ ի հե- Թոյ պէսպէս իրաց՝ ի պէտս գեղոյ օգտա- կարուԹեաՀ. ՟Ընկոզի շարաք, որ օգտակ փո- զացաւի: Սերկևկի շարաք, որ օգտակ վերս- բերուԹեաՀ և փորանցի: Խաչխաչի շարաք. որ օգտակ հազի. ևն. Բդ.ԸԲ: ՟Որ ինձանգաց շա- րասյ լինի (ինձորն). Շ. ասակ: ՟Յօշարաս- կէ նուէնեաց համոց՝ ի նուան գինոյ իբր շա- րասյ բժշկուԹեաՀ. Վրդ. Էբփ:

ՇԱՐԱԲԱՆԵԼ. ն. Συλλογίζομαι. Colli- go, ratiocinor, argumentor. Հիւսել ըզ- բան. յօրինել. և Տրամաբանել. Հաւաքաս- բանել. ՟Օգիբոս՝ զոր հրապարակի առասլի բերէք, ո՞ շարաբանեալ գրեաց. Ճ. գ: ՟Որ- պես՝ ի կուրաց քաառակիցեալց՝ յաղագս դա- նից շարաբանիցելոց. յաղագս որոյ և ասա- գիրացին ասէ, եԹէ՝ ի ծնէ կոյրք ոչ կարեն յաղագս գունից շարաբանել. Սահմ. ա:

ՇԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συλλογισμός. Syllogismus, ratiocinatio, argumentum. ՀաւաքաբանուԹիւն. ՀետևողուԹիւն ապա- բանական. ՟Առնել ընդդիմակ շարաբանու- Թիւնս. Աչ. պերիերմ: ՟Ապացուցականն՝ ի շարաբանուԹեց բաղկանայ. իսկ շարաբա- նուԹիքն՝ ի նախադասուԹեց: Շարաբանուի է՝ շարագուել բան. մարդ կենդանի է. իսկ կենդանին գոյ. (ապա և այլն:) Իսկ մա- տունք շարաբանուԹիւնն են նախադասուԹիք. Աչ. գորէ:

ՇԱՐԱԲԱՒՆԱ. ն. Συναναίρω, συναί- ρω. Simul aufero, tollo, attollo, confero. ընդ իւր բառնալ. ի բաց բառնալ. ՟Մա- կացնէին՝ ի բաց բարձանալ ընդ իւր՝ ի լոյս բառնայ զմահացուԹիւն. իսկ մահացուԹիւն զմահացելին ոչ շարաբառնայ. Աբիսփ. ա- յինչ: ՟Սեռն յատաչնագոյն է քան զընդ ին- քեամբն ասրբերուԹիս. վասն որոյ շաւաբառ- նայ զնոսա, այլ ոչ շարաբառնի. և այլն. Գորէ: ՟ՃշմարտուԹիւն է, յորժամ շարաս- բառնամ զամենայն մեռած Թագաւորուիս: Տարբերք զմիմեանս՝ ոչ ծախեալ շարաբառ- նան. Օգբ. իՀ: ՟Չհանուիլն շարաբառնալով՝ բառնանի ընդ նմին և ունի. Խոր.վԱի:

Եւ Բարձեալ բերել. կրել. ունել. ին- քեան. ՟Ընապարագրելի բանն՝ ի գիրկս հո- գևոցն շնորհաբաշխաս. Օգբ. իՀ: ՟Ուրոք շարաբարձեալ՝ ի վերայ կիսիչոյ: Օմշմնկե- նաւոյն կինքեան կրկ շարաբարձեալ զվաս- մականն ներգործուԹիւն, ի Թռ ականուԹիՀ, և յերաժշտականուԹէ, և յերկրաչափուԹիՀ, և յաստեղաբաշխուԹիՀ շարաբարձեալ կին- քեան ունի (այսինքն հաւաքեալ կրկ). Մաթ. Ի. ԻՀ. Ե Իւ:

ՇԱՐԱԲԱՐ. ս. ՇարաւնակուԹիւն. յա- րակցուԹիՀ. ՟Շարաբար և անգամ մածու- ցեալ ունին զմիմեանս (եղերք ջրոց). Օգբ. իՀ:

ՇԱՐԱԲԱՐԶԱՒՄՆ, ձման. գ. Ոգոյդ ընդ այլում՝ ի բաց բարձուիս. ՟Եթէ ա- նունն՝ ի միոյ բառիցի, ապա և բանն. և շա- րաբարձումն անուան և բանի՝ բարձել ընդ նմին և զնա, զորմէ ասեան. Ցկ. իմ. ԵրԵ:

ՇԱՐԱԲԵՐՆԱ. ն. Συμφέρω. Confero; simul fero, porto, induco. Բերել ընդ իւր. զոյդ ընդ իւր՝ ի մէկ բերել. ՟Բնութիւն առաջինն, որ շարաբերի, և ոչ շարաբերէ. քանզի յոր- ժամ ասես մարդ. շարաբերի կենդանին. իսկ յորժամ ասես՝ Թէ կենդանի, ոչ շարաբերի մարդն: Մարդն շարաբերի, և կենդանին չա- րաբերի, և ծիծաղականն. քանզի որ ինչ մարդ, նա կենդանի. և որ ինչ մարդ, նա և ծիծաղական. Աչ. գորէ: ՟Ի ասհման մարդոյն զաս (զմահականացուն) շարաբերել կարի և զնէն արտաքնոյն մահացականաց. Խոր.վԼի

ՇԱՐԱԲՆԱԿԵԼ. ս. Συνοικεῖν. Una, vel simul habitare. Ի միասին բնակել. ՟Առ մէ և կին ունել, և կինն՝ այր. ոչ այլ ինչ՝ ու- նեղովս կին՝ նշանակել, բայց զի շարաբնա- կեալ է. Աբէոփ. յղ. առնէր:

ՇԱՐԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνοίκησις. Cohabitatio. ԲնակակցուԹի. կցորդուԹի. ՟Առաքգաղատապետնդրղ շարաբնակուԹեն մոր- Թոյն և մարմնոյն՝ երկու երակք. Գնաբ. գխմ.

ՇԱՐԱԳԱՅԻՆ. ց. Περιοδέω. Circumeo. Պարագայնիլ. Հին առնուլ. պատյաքիլ. ՟ՀաստատուելՀ որ է օգ վերին, շրջարե- լեալ շարագայի. Օգբ. կի:

ՇԱՐԱԳԱՅՈՒՄՆ. գ. Σύνοδος. Con- fluxus. Որպես ի միասին գալն. միանալն. ՟Օդերոյն հեռացումն՝ ցրուելի, և շարա- գայումն նորին՝ մածեալ գոլ աստղաս. Պզաբ. գխմ: ՟Օջրոյ գարձեալ շարագայումն զբռնագոյն իսկ (զաաեն) հուր միայն (լու- ծանէ). անբ:

ՇԱՐԱԳԻՐ, գրի. բաց. ա. գ. Συγγρα- φέυς. Conscriptor, scriptor, auctor. Շա- բագրօղ. շարագրօղ գրոց. մատենագիր. վի- պագիր. հեղինակ. ՟Չամառօտիք շարագիրն, և ոչ մի ըստ միոջէ պատմէ. Ոսկ. գՃ: ՟Թէ չէր մեկնիչ սբ մատենին զուսաստս մեծ շա- րագրին. Կիւրղ. չ: ՟ՔերականուԹիւն է համառօտիՀ (բանից) ոչք՝ ի քերԹողայն և՝ ի շարագրաց իբրու բաղդամ անգամ ասացե- լոց. Թր. փէբ: ՟(Հերոգոտոս) զձև շարագրի ցուցանելոլ իբրև հաւատատուէ լինել պատ- մող: ՍտուՀյ լի զգանան համարելի է զշա- բագիրս. Պիզ:

ՇԱՐԱԳԻՐ. գ. Σύγγραμμα. Conscriptio, scriptura. γράμμα, littera, scriptura. Շա- բագրուելՀ. գրուած. մատենագրուելՀ. շա- րագրած. ևս և նշանագիրք գրոշմակք. շա- բագրած բան, և փաբէր: ՟ՎերծանուելՀ է՝ քերԹածոց և շարագրաց անվՀար յառաչ- բերուելՀ. Թր. փէբ: ՟Նկարագիրդ առա- կական է, որպես ամենայն շարագիրք սո- ղոմոնի. զի զմովսէս և զՔրիստս ոչ գտանիմք այսու շարագրաս շարադրեալ. Վանակ. յոր: ՟Կարգեալ զվաղնջուց գրեալ շարագիրս առաքիցն. Խոր. գ. 52: և փաբգ:

ՇԱՐԱԳՐՈՂ. ն. Որպես Շարագրել. և վերագրել. ՟Գրելոզացն՝ կարճառօտուելՀ չափովքն, և յարմարական ասացուածովքն զնուրանցն շարագծելովք զանս. Պիզ: ՟Զախ- ջախեալն բժշկի, մորբեալն գառնայ. շա- բագծի այս՝ ի փառս այ Հօր. Պիփառ:

ՇԱՐԱԳՈՅԱՆԱՄ. ացայ. ց. Συνεξί- στημαι. Simul existo, consto, constituor. Ի միասին գոյանալ՝ գոլ կալ. հաւակայիլ. ՟Լուսնով (այսինքն կենդրոնիս) ամենայն գիծ բաղորակի ըստ միում միասորուԹեն շա- բագոյացան. Դիոն. ՁԾայ:

ՇԱՐԱԳՈՑՐ. գուբի. բաց. գրի և որպես ումի. ՇԱՐԳՈՑՐ, գուբի. գ. Շար, որպէս վա- բագոյր, կամ շարիս ագուցեալ պատիչ. վառ. քօղ. ծածկոյՀ և կուրք որպես պա- սեան՝ կամ տուփ գրոց. ծածկոց. Եօթնի. Գբօթ Ի-ԳԸ: Եբե-ը. ւագիկ: ՟Կանայքն իւր- եանց ունէին գգակաճի՝ ծածկ ալ շարա գուբով դիպակիս. Մաղաս.ոբԼեզ: ՟ԵԹէ սուս- նայցես քեզ գիրս, մի պատճառիր զպատա- գոյր նորս. Վ յ-ժ հց. յ: ՟Որչհնաւ առր և զկապի կապոյտ սուրա (մատանիս), և զսկ շա- բագոյրի իբր զվիժական և գեռատուսնա և զվիրնսիւկա փառաց խորանին. Մ-ագ: ՟Դատաստանով և շարագուբով պահել զգիրս ըն- Թերցոյսուծոց. ՅԲԸ-ագ:

ՇԱՐԱԳՈՒՆԱՒՈՐԵԼ. յ. Որականալ. տրս մակայիլ. զգածիլ. զգենուլ (զմարմին). ՟Օնածն անժամանակ՝ մերմնով շարագունա

կեալ՝ի քեզ բարձեալ կրեցեր. Ջոբ. ԺԸ. Խե:

ՀԱՐԱԳՐԱԾ, ոց. գ. Սփյգրամմա, συγγραφή. Conscriptio, scriptura, scriptum, liber, opus, commentarius. Հարագիր՝ ըստ ք՝ Ն՝. և հարագրածութիւն, հարագրութիւն, բան կամ գիրք հարագրեալ. մատենագրութիւն. պատմագրութիւն. յիշատակարան. *Ցանագրածք հին սրանց՝ զմի՝ ի հարագրացն իւրոց. Փիլ. փեռափ. Ն ՆԽ. Ք: *Ցաձայնին գիրս՝ ամենայն հարագրածս լի են առնենայն հոգւոց խնայասութիւք. Մ՝ՄԲ: *Գրէ յովհաննէս՝ի կատարածի աւետարանական հարագրածին: Դնել՝ի հարի ատենագրածս, և այլն. Աւծբ. Ֆ. 12: *Հաբազատ է առաջիկայ հարագրածն: Վասն հոմանունութեան հարագրածոց, և վասն հոմանունութեամբ հարագրողաց: Գրէ իւրքան. չիւր ոք հարագրածս, ոմն վասն հոգւոյ, և ոմն վասն երկնից: Կամելով յարգել զերբանոյց հարագրածն՝ մանագրէն յիւրեանց հարագրածն վերուելի ուրուք գոնուն վարդապետին. Ածխ. գբէք:

ՀԱՐԱԳՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Բազում անգամ և խորհք հարագրածութիք գտանին՝ վասն հոմանունութեան հարագրածութեանն: Աւետն հարագրածութիւնս վասն միոյ իրի: Վասն խորհ հարագրածութեան. Ած՝ գբէք: *Ընդդեմ յարուցեալ գրեցեր՝ի քում հարագրածութիդ անդ. Ցհ՝խ. երբ:

ՀԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. ա. Գրաւոր. մատենական. պատմագրական. *Գասնել՝ի հնոց խոս հարագրական մատենաց. Աւծբ. ա. ւ:

ՀԱՐԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Συγγράφω. Conscribo, scribo, scriptis vel litteris mando, exaro. Ի չարի հարկանելով կարգաւ՝ի մի հաւաքմամբ գրել. հարայարել գրութեամբ զբան. յօրինել գիրս՝ ձառս, մատենագրել. պատմագրել. արձանագրել. գիրք գրել. ըստրել. փիղագ եղմամբ, եռմագ. ՌՆԻՔ ԷՆՔ: *Բժիշկք հարագրեն յաղագս տղոցք՝ զոր լինչ լծոյ նոցա գոլ. Գլագ. հնովբ: *Որ զսիկիլեական հարագրեցին: Մերձակայ ձեռագրանոցիս հարագրեցաք... ի հարագրել հաւերժապես զմեզ. փիլ. նխ. ք: Դիան. ՁԺ՝ՄՀ: *Զայսոսիկ քաջնովիրատես հարագրեաց: Զոր հարագրեաց պողիկեատս: Ցաղագս որոյ հարագրեաց եբնոս. Նոննոս: *Ո՛րպէս ասացիքն՝ի վիպագրացն յաղագս այսորիկ հաձեցան հարագրել: Ձեռամբ իմով հարագրեմ զայնոսիկ. Խոր. ՁՁ. 5. 31: *Հարագրեցից ասակաւ ինչ բանիւք. Ցհ՝ կ: *Զ՝ինչ արժանաւոր ըստ քեզ բամբասանս հարագրեցից: Սակաւք հարագրեցան ասասնոր ի դիւալ: Նա զի՝ևս երկարս հարագրեցից բանասանդծութիւնս. Նոր. ք՝. ՀՀ՝. գ՝: *Զամենայն գիրս՝ զոր ես խոստացաւ (յհ՝ ասկ.), պարզ և դիւրապատում հարագրեաց. Ճ՝ Բ: *Զգիրն ո՛ հարագրեաց. Ճ՝ Գ:

ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συγγραμμα, συγγραφή. Scriptura, opus, ևն. որ և ՀԱՐԱԳՐԵՒՆ, ՀԱՐԱԳՐԱՁՈՒԹԻՒՆ. Հարագրելն. մատենագրութիւն. գրուած. ձառ. յօրինուած. ՌԻՔ, գԻՀԳ, պոփոգԻՀԳ, և այլն. ՌՆԻՔԻՔ. *Չանգիպեալ էս հարագրութեանդ յայսպագս ոզջոյնէ վասնակելոց. գիտեաւ այդ, որպ արհեստի է այն հարագրութիւն. գիտեմ, զի բժշկականի է. Գլագ. հնովբ: *Զգատոն իսնասաասէր հարագրեաց գիրս, զոր և քաղաքավարութեան աներանեաց. յայսմ հարագրեալ ասէ, և այլն. Նոննոս: *Սկիզբն առնել առաջիկայ հարագրութեանս: Զամենայն առաջս առածն առաջիկայ հարագրութեանս: Խրնդրվ զհարազատութեի առաջիկայ հարագրութեաց... Յարմարութեան և բանք որպես նիւթք են հարագրեալ. Աբ. գբէք: *Սբժանի յիշատակի մերոց հարագրեաց. Խոր. Ֆ. 1: *Զանարգապակ հարագրութեիս (հերոդոտեայ). Գիք: *Հարագրեալ է կոչէ զպատմութիս (գլուխս) Երէք: *Ոչ հեղ տալն Թոմի ինձ պատմութի ձառիս հարագրութեան. Աբծբ. Ֆ: 2:

ՀԱՐԱԳՐՈՒՄՆ. գրման. Նոյն ընդ վ. *Եւ եթէ ինչ հարագրութեան յարիսոսէ կարգեալ գտանիցի, զայս հրոյ մատնել. Սուիր:

ՀԱՐԱԴԱՅԵՄ. եցի. ն. Συντάσσω, τττω, συνιστήμι. Coordino, ordino, constituo, compono, colloco, construo, conjungo, adjungo, annumero. Ի միում չարի գասել. հասմագասել. չարակարգել. կարգել. կարգաւորել. զուգագասել. բազդասել. *Քեզս կանոնին՝ի ձայնաւորաց և յանձայնից խառնուածն արարեալ՝ զպղոր արհեստն՝ի ուցուոց հարագասեայ. Աբիսբ. Ֆ: *Անձայնն չարագասեալ ընդ ձայնաւորին՝ ձայն գրաւորական կատարէ: Իմաստասէր նախախնամութի չարագասեաց. Փիլ. լԻՀ: Ն ՆԽ. ա: *Փոխանակ սրբոյ երրորդութեն չորրորդութի խորհեցան. առասպական դէմ ընդ անաստացակաց նոյն գիմաց չարագասեն. Ա՛. ք՝: *Եւ զինքն ընդ նոսա չարագասել ոչ գանգաղի, վասն զի կոչի անգրանիկ. Կ՝ՐՁ. գանյ: *Զարս անուանիս կարգաս չարագասակաս յիւրաքանչիւր աւղիս միոչև ջրաղազամ ասես. Խոր. ա. 8: *Ի հինգն չարագասեր գիրս: Ցարաչնան առ միմեանս, և չարագասին (գլուխն և ամասն). Գիք: *Զվերին պարսն, զոր մեծն պողոս չարագասէ: Մ՝ՄԲ: *Ա՛յսպիսի չաթագասին նոքա. հրեշաձակք, հրեշտակապետք, և այլն. Ա՛ՐԳ. ա. պ. ք՝: *Չարագասեացէ զօդիան ընդ աչքի իւրմէ, և զայծիան ընդ ձախմէ. Ջոբ. ԼԹ՝:

ՀԱՐԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύνταξις. Syntaxis, coordinatio, constructio, compositio, scriptum, liber, libellus, opus. Չաթագասէն, իւն. չարակարգութեի. կազակցուած. կազմուած որ և է յօրինուածոյ. բազկացուած. մանաւանդ՝ Չարագրութի, գրուած. ձառ. կամ յօրինուած բանի՝ի բաւից. որ և ԲԱԶԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. *Ընդ պատմուձս այս պիսի է. այլ չարագասուածի այսպես պիսի. և կորասին չարագասուածին՝ կապակցեալ լինի. Նոննոս: *Ի ձեռն առաջին չարագասուածն (մատենիս) առագիցք: Ասացաւ՝ի ձեռն առաջին չարագասուածն: Եսկիսոլոյս չալուգասուածի արար: Ցրամայականս չարագասուածս Թոզին. փիլ. խնափ. Ն ՆԽ. ա: *Ոնո. չարագասուած է բանի (այս ինքն մատն չարագասուածի). Երէք. ԽԲ:

ՀԱՐԱԴՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Σύνθετος, συνθετός, συνθετικός. Compositus, compositivus, constructus, constructionis. Բազադրական. բազադրիչ, կամ բազկացուածք. և Չաթագրեալ. որ ինչ լինի չալագրութի կամ չարագրութի և յարագրութի. *Նա է չարագրական՝ չինոզական, որ յայլազան տեռ իցն յարաբարդեալ ժողովի՝ի մի գոյութի. Ածան. ԼԻԷԷ: *Մարդկային առասպական և չարագրական. զի յիմանալոյ միանգամայն և՝ի զգալոյ է բազկացեալ. Խոսրվ. Ի: *Ո՛չ զՆոյին բանական՝ մարմին կարծեմք չարագրական, և ոչ գարձեալ զմարդկան մարմինն պարզ Նոդի բանական. Սուի. Հանդ: *Թէ ոչեան՝ի Նարկէ չարագրական բան յառաջ բերաս. Ցհ՝ կ: *Իւրամամբ բանիւ մեր չաթագասական՝ օրինաւորագոյ զնծձ ձայնիս ցնծութի. Գնյ:

Նա իբր Աբրահամ՝ հեռասակ՝ առանց տաղտկութեան. *Ի քրիստոսոյն չարհածոյ ինչ բան (ասանաւ որ), կամ չարագրական. Ն՝ՀԸ: *Նիւթք են չարագրեալ. Աբ. գբէք: *Սբժանի յիշատակի մերոց չարագրեաց. Խոր. Ֆ. 1: *Զանարգապակ չարագրութի (հերոդոտեայ). Գիք: *Չարագրութի կոչէ զպատմութիս (գլուխս). Երէք: *Ոչ հեղ տալն Թոմի ինձ պատմութի ձառիս չարագրութեան. Աբծբ. Ֆ: 2:

ՀԱՐԱԴՐՈՒՄՆ. գրման. Նոյն ընդ վ. *Եւ եթէ ինչ չարագրութեն յարիսոսէ կարգեալ գտանիցի, զայս հրոյ մատնել. Սուիր:

ՀԱՐԱԴԱՅԵՄ. եցի. ն. Συντάσσω, τττω, συνιστήμι. Coordino, ordino, constituo, compono, colloco, construo, conjungo, adjungo, annumero. Ի միում չարի գասել. հասմագասել. չարակարգել. կարգել. կարգաւորել. զուգագասել. բազդասել. *Քեզս կանոնին՝ի ձայնաւորաց և յանձայնից խառնուածն արարեալ՝ զպղոր արհեստն՝ի ուցուոց չարագասեայ. Աբիսբ. Ֆ: *Անձայնն չարագասեալ ընդ ձայնաւորին՝ ձայն գրաւորական կատարէ: Իմաստասէր նախախնամութի չարագասեաց. Փիլ. լԻՀ: Ն ՆԽ. ա: *Փոխանակ սրբոյ երրորդութեն չորրորդութի խորհեցան. առասպական դէմ ընդ անաստացակաց նոյն գիմաց չարագասեն. Ա՛. ք՝: *Եւ զինքն ընդ նոսա չարագասել ոչ գանգաղի, վասն զի կոչի անգրանիկ. Կ՝ՐՁ. գանյ: *Զարս անուանիս կարգաս չարագասակաս յիւրաքանչիւր աւղիս միոչև ջրաղազամ ասես. Խոր. ա. 8: *Ի հինգն չարագասեր գիրս: Ցարաչնան առ միմեանս, և չարագասին (գլուխն և ամասն). Գիք: *Զվերին պարսն, զոր մեծն պողոս չարագասէ: Մ՝ՄԲ: *Ա՛յսպիսի չաթագասին նոքա. հրեշաձակք, հրեշտակապետք, և այլն. Ա՛ՐԳ. ա. պ. ք՝: *Չարագասեացէ զօդիան ընդ աչքի իւրմէ, և զայծիան ընդ ձախմէ. Ջոբ. ԼԹ՝:

ՀԱՐԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύνταξις. Syntaxis, coordinatio, constructio, compositio, scriptum, liber, libellus, opus. Չաթագասէն, իւն. չարակարգութեի. կազակցուած. կազմուած որ և է յօրինուածոյ. բազկացուած. մանաւանդ՝ Չարագրութի, գրուած. ձառ. կամ յօրինուած բանի՝ի բաւից. որ և ԲԱԶԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. *Ընդ պատմուձս այս պիսի է. այլ չարագասուածի այսպես պիսի. և կորասին չարագասուածին՝ կապակցեալ լինի. Նոննոս: *Ի ձեռն առաջին չարագասուածն (մատենիս) առագիցք: Ասացաւ՝ի ձեռն առաջին չարագասուածն: Եսկիսոլոյս չալուգասուածի արար: Ցրամայականս չարագասուածս Թոզին. փիլ. խնափ. Ն ՆԽ. ա: *Ոնո. չարագասուած է բանի (այս ինքն մատն չարագասուածի). Երէք. ԽԲ:

ՀԱՐԱԴՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Σύνθετος, συνθετός, συνθετικός. Compositus, compositivus, constructus, constructionis. Բազադրական. բազադրիչ, կամ բազկացուած. և Չաթագրեալ. որ ինչ լինի չալագրութի կամ չարագրութի և յարագրութի. *Նա է չարագրական՝ չինոզական, որ յայլազան տեռ իցն յարաբարդեալ ժողովի՝ի մի գոյութի. Ածան. ԼԻԷԷ: *Մարդկային առասպական և չարագրական. զի յիմանալոյ միանգամայն և՝ի զգալոյ է բազկացեալ. Խոսրվ. Ի: *Ո՛չ զՆոյին բանական՝ մարմին կարծեմք չարագրական, և ոչ գարձեալ զմարդկան մարմինն պարզ Նոդի բանական. Սուի. Հանդ: *Թէ ոչեան՝ի Նարկէ չարագրական բան յառաջ բերաս. Ցհ՝ կ: *Իւրամամբ բանիւ մեր չաթագասական՝ օրինաւորագոյ զնծձ ձայնիս ցնծութի. Գնյ:

ՀԱՐԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Συντίθημι. Compono, construo, constituo. συγκρίνω, commisceo, coagmento. Ցարագրել. յարել. բազագրել. բազկացուցանել. կացուցանել՝ի միասին. զոգել. կցել. միաւորել. խառնել. զանգանել. ձուլել. չաղկապել. կազմել. յօրինել. կր. Բազկանալ. Թանձրանալ. consisto, consto. խակ concretus, որպէս συγκριθείς, Թանձրացեալ. *Ոչ ոք զորս քանկիսնան զերկոսասանն չարագրեն Թիւք անկիւնաւորք: Որ զայլ երկարան չարագրեն: Որ՝ի սոցանէ չարագրին: Երեքանկիւնիքն չարագրեալք՝ կոսարեն զքանն: Ա՛յն մանՀ՝ որոհոգի և զատուցանն է չարագրեցելոյն՝ մարմնոյ և հոգւոյ. փիլ: *Վերագրեալ ըզմարգկային յհանուին, յորմէ անձառաբար պարզն յիս չարագրուցաւ-Դիան. ՁԺ՝ԱՅ: *Զիարգ չարագրի առ գոյզն մարմին՝ անոանելին: (Արիանոսն ասէ.) և գու զինչ. բազագասեր անգամոյ չարագրես զնծձուին. Ա՛. ք՝. ք: *Ի զանազան ասուից (ասալուրաց) չարագրեալ բանականիս էուն. Նոր. Խ: *Մանրասանն նկարիչն չարագրողն (՝ի մի չարօղ մանրախիճ քարանց). Նխ. Խ: *Կապարոյզ հիւսմամբ չարագրեալ իբրև զպարիսպ պինձի. Աբծբ. ք՝. 2: *Իբրև անդամք չարագրեալք՝ի գլուխն քո. Ածան. յոէ: *ՏալուկրուԹի չարագրի ընդ այլսում տարբերուԹիք (որպէս բանականն և մահկանացու), բայց առասակ ընդ առասակի ոչ չարագրի. Գոբէ:

ՀԱՐԲԱՐԵՍ. Չարագասել վկանկս և ըզբառս. կազմել զբան. չարագրել. *Չարագրէ ոք զ՝բան, և զ՝կու, և զ՝Թիւն, և առնէ բառ զՀարկուԹիւն. Նոյնպէս և զառան չարագրելով առնէ բան, հցելով ընդ միմեանս. չարագրեալն՝ լինի բան. Երէն. Ֆէբ: *Երրորդ պատմուձս այս, չարագրեալ տկալուԹիս մերում. Փոբգ: *Ցօրինեալ չարագրեցի զպատմուձս գովեատ, և զձառս ներբողիդ. Նոր. յհ. Խբ: *Երկայն չարագրէ զդովուԹի նոցա: Ոմն զմարգկաս չարագրէ լի ամենայն մատնուամբ. Ոսի. յո. Ք. 36:

ՀԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύνθεσις. Compositio, constructio, collectio, summa. συνθήκη, constitutio. σύνθεσμος, colligatio, և այլն. Չարագրելն, իւն. և չարագրեալն. բազագրուԹ. բազկացուԹի. զոգուձն. չաղկապուԹի. հաւաքուձն. գումար. միաւորուԹ. *(Թիւք) Ք՝, Ք՝, Ղ՝, և այլն. որոց չարագրուԹիւ յիսուն և վեց. կամ որոց չարագրուԹի ծնանի գեօՁանասուն և զբան. փիլ. ասէպ: *Ա՝, Ք՝, Ֆ՝, Ք՝. որոց չարագրուԹիւն բազկացուցանէ զտասն. Ցհ՝ խ՝. ոք: *Մի մարդ ըստ չարագրուԹ՝ի հոգւոյ և՝ի մարմ նոյ. Գաբագ. խ: *Գարգ և առանց չարագրուԹիւ է և խնամի ՁԺ՝. Կ՝Ուբգ. փանյ: *Ի չարագրուԹիւ է ձՀամարիան և առան. Գեբէոբ՝: *ՉարագրուԹն բանիւք է՝ի հերբս զանազանուԹի ըստ բնուԹիւ՝ի միասուան եկեալսն. Շ. խբՔ: *Իւզոյն ազնուչահուան չարագրուԹին՝ ժողովուձն ինն է անուշահոտ խուզոյ. Դիան. Եէէբ: *Ընչս չարագրուն կանխաՁառեալն բանից և՝ի վերայ եկելոցն. ԱՔ՝. ք՝: *ՉարագրուԹ խորհուրդ ընԹերցուածոցն. Յ՝ք՝. գոբՔ:

ՀԱՐԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. Աւուրսն եգեալ կամ եղեալ. գրուձ և կարգաւորուԹ մարգկան. *Ինչունն է ձայն նշանական ըստ չարագրուԹիւ՝ առանց ամենակի: Ըստ չարագրուԹիւ. զի բնուԹիք յանուանց ոչինչ է, այլ յորժամ եղիցին նշանակ. Գեբէոբ՝: *Հնաչալի է ՄՀ ոմնս այսոր, և պարծառագոյն քան զսովբ բական չարագրուԹիս. Ոսի. ւբ:

ՀԱՐԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. ՀաւագրուԹի. յարմբրուԹիւ, յարմարուԹիւ. յարուձն. *Նյս է

չարադրութիւն աղգակցութիւն մարիամու առ եղիսաբեթ. Եւիւ. Ղուկ: *Եթէ ոք ի չարադրուէն խորհուրդ ընթերցուածոցն նայեսցի, միաոեսական և համաձայնս դտցէ ի բերաց. Լմբ. պրկ: *Շարադրուն է պշնուլն հեշտասէր անձինն առ երեսեալն. Կիմա:

ՀԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Շարակարգուել և հիւսուած բառից ի կազմել գրան. չարագրութիւն. *Մի չհետ չարադրուէ և գեղեցկութ բառից գնալով, այլ զօրաւորս բարբառել. Ոսկ. գծ: *Համառօտաբանութիւն չարադրութեանց ճեպով աղագաւ է. Սարկ. հանգ: *Բան է հետևակ (և տասղաբանական) բառի չարադրութիւն, զորամախոհութիւն ինքնակատար յայտնելով: Շարադրեալ զմաստնոն բանին այնորիկ առնեմք զչարադրուն. Թր. փէր: Այ. պերճաբ: *Բառ ի չարադրութեն բանն՝ մասն է չարագրութեն: Շարադրութիւն նոցա բան լսի, որ կատարէ զմտածումն յինքեանէ: Բան ի չարադրութէ բառիցն լինի, որպէս և բառն ի փաղառութեց և ի վանդից: Երզն. փէր: *Ալլանգակ և հայհոյիչ չարադրութ զբարեպաշտաց պղտորեն զլսելիս. Յհ. խ. էբ: *Շարագրուն տումարաց, կամ թղթոյ, կամ յաղագս խմանալեացն և զդալեից՝ յօրինել, առնել ևն. Ասղ. ի. 6: Փօպ. ա՝ զէր: Մագս. ի դէն:

ՀԱՐԱԹՈՒԵԼ. ն. ի միասին կամ կարգաւ թուել: *Ի խոչէն սկիզբն առնելով և չարաթուելով իւրաքանչիւր մասունս տասն մինչև ի ինդրելի աստն. Շիր:

ՀԱՐԱԼԾԵՄ, եցի. ն. Շնչեմ գողմ, συναπτω. Conjugo, conjungo, adnecto, copulo, continuo. Ի միասին լծել. զուգել. զոդել. յօդել. լծակցել. լծորդել. կցել. յարել. *Շարալծեցեալս ընդ բոլորից զրէ բոլորն. Աբէտ. Ե: *Վասն չարալծեալ իւրաքանչիւր գլխոցն. Բրս. հդ: *Յայսոսիկ չարալծեալ օրհնեցուք. Յճխ. իբ: *Երկուս ձանապարհս հակառակս ընդ միմեանս չարալծեաց. Սարկ. ա. յհ. ը: *Ոմն պարզ, և ոմն չարալծեալ: Ոմանք են պարզք, և ոմանք չարալծեալք: Մի ըստ եղոլէ զբոլոր նորա չարալծեալ յօլովուն խրատուց. Պէտ:

ՀԱՐԱԼԱԿԱՆ. ած. Συμπληρωτικός. Complectivus. Լրացուցիչ. բովանդակիչ. կատարիչ. *Ածք բաժանականք զանազանուածք՝ ինքն՝ սեռիցն չարալլականք լինին, և բաղկացուածք սեռականացն. Պրէտ:

ՀԱՐԱԽԱՌՆ. ի, ից. ած. Συμιγής, σύμικτος. Commistus, permixtus, varius. Ի միասին խառնեալ յիւրաց զանազանից. բաղագրեալ. միացեալ, և զանազան. *Շարախառն կցորդուն: Շարախառնիւք և փոխանցականաք ներգործութիւք: Ոչ տուեալ Թոյլ չարսիսան ամբոխիչ զբոլորս. Դիոն: *Պորփիւրիոս յերկրորդ բանի չարախառնիցն ինդրելեացս գրէ. Նխ. բն: *Որպէս զի նոյա եղեալ չարախառն ընդ հրոյն՝ առաջ նորդեսցէ առ որ ինչ կարծութեի է առնել. Մէթ. զ: *Հոգի բանական չարախառն բանին հօր՝ վասն ոչ չիսթեչլցս բնութեցն. վասն զի անապական է խառնուած միաւորութեն: Հօր սեռակ որդի է՝ չարախառն մարմնով, և որդւոյ սեռակ՝ հոգին աբ. Ղեր. փէր:

ՀԱՐԱԽԱՌՆԱԳԻՍ. ած. Συμμικτως. Commixtim. Բազագրութիւն. բազկայութիւն. խառն. *Շարախառնագիս ներգործէ անձն (հոգին մարդոյ) և փոխանցաբար, յորժամ և ըստ իմանալեաց իմանի (կամ իմանայ): Մագս. ի դէն:

ՀԱՐԱԽԱՌՆԵԼ. ն. Συμίσγομαι. Commisceo, coagulo. Ընդ միմեանս խառնել. զանգել. չազել. *Զանխարմինան ձաձանուս. նուէս զգաթեզ նշանակք չարախառնեալք. Դիոն. ձծայ: *Զի մի զարթնուին ընդ կենցաղականաց իրիք Թուխցի չարախառնել. Ցհ. իմ. սգ:

ՀԱՐԱԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμιξία. Commistio, permixtio. συγκεράσνωσις, conjunctio. σύγκριμα, σύγκρισις, concretio, temperamentum, concretum. Ընդ միմեանս խառնուածն. *Կցորդութիքն հակառակիցն, չարախառնութիքն (կամ անշարախառնութիքն) միացելոյն: Զամենայն առ միմեանս չարախառնութէ՝ ըստ անչափոհ նոցա միութեն. Դիոն: *Հրեշտակք անեռիւթ և անչարագիր էութիւնք են ամենայն իրօք, ոչ գոլով խառնուածն և ի չարախառնութեց տարերց. Մագս. ի դէն: *Ի չարախառնութենէ տարերց առանց բանականի հոգւոյ. Լծ. ձծաբ: *Չարախառնութէն մարմնոց: Չարախառնութէնն (բաղագրելոյ) ի տարերս լուծանել. Նխ. բն: *Ո՛չ ամենայնիւ հոգւոյ և մարմնոյ համեմատի չարախառնութ՝ ըստ ընդ մարդոյ միաւորութեան. Շ. Խլ: *Չարախառնութէն նիւթոց (այսինքն հիւթոց ի մարմնի). Երզն. փէր:

ՀԱՐԱԽԱՌՆՈՒՄՆ, նման. Նոյն ընդ վ. *Բանական է չարախառնմամբ մարմնոյն առ միաւորութէ կատարման կենդանւոյն. Ղեր. փէրբ:

ՀԱՐԱԾ. գ. Տ. ՀԱՐԱԳՐԱԾ. *Եւ մեր ընթեռնուըն զառ ի նոսանէ չարածս բանից. Խոր. ա. 2: *Եւաերէս յեկեղեցական չարածին առէ. Ասղ. գ. 11: *Եւ վկայ ի կեղեցական չարածն սակրատեայ. Կամէլ:

ՀԱՐԱԾԱԿԱՆ. ած. Որ ինչ հայի ի միաւորութէի բանին ընդ մարմնոյն. *Ո՛չ լոկ և պարզ, այլ չարածական խառնմամբ և հզգութէ ներածէր զմոդան յընծայաբերուին. Գէր. փէրբ:

ՀԱՐԱԾԵԼ. ն. Կարգաւ ածել. չարագագրել. *Նոյն գուշակ և զղուկայ ազգաբանութէին գոցես չարածեալ ի վերջէ յաւալ. Աբէր. ա. 1:

ՀԱՐԱԾՆԵԱԼ. ի միասին ծնեալ. համազծին. ընդարոյս. *Տեղի տալ ազգաց. կանանց, և գաւառի. որոց փափաքուին իւրաքանչիւրումքեան, օրինակ իմն, չարածնեալ է, և չարաձիցեալ. Փիլ. իմագս:

ՀԱՐԱՒԱՆԵԼ. լիմ, լեալ. ն. Συνέχω. Contineo, admitto, continuo. ա. συνεχής, continens, և continuus. Իբրև ի չարի պինդ ունել. ըմբռնել. բովանդակել. չարունակել. *Լինի չարակալեալ մարմինն՝ բնութ բնաւորեալն ցրտիլ. (և զկին՝) չարակալի. Նխ. բն. է: *Ականջք չարակալեալ (զնոյնս մտնուս): Ամենակալ չարակալեալ վնասս՝ որ պէս ամենայնի հիմն ամենունակ: Աս որ ամենայն է, և չարակարգի և հնոյ, և չարակալեալ լինի. Դիոն: *Անձն չարակալեալ է, բայց Թէ ոչ է չարակալեալ. Նխ. բն. է:

ՀԱՐԱԿԱԼՈՒ, ի, ից. ած. Συγκρατικός, συνέχων. Commiscens, և comprehendens, continens. Պինդ ունող. և Չարունակող. *Միաւորական հին և չարակալս զօրութէի իմացուք (զաերն). Դիոն. ձծայ: *Կարօտ գոլ մարմնոց՝ չարակալուի, և յատաչդոյն ցուցաք. Նխ. բն. է:

ՀԱՐԱԿԱԾԵԼ. ն. ոյգ յն. Συντάσσω. Չարադասել. չարակարգել. *Չորաձայնիք սահն, զի չարակածելով ընդ ձայնաւորսն՝ ձայն բացակատարեն. Թր. փէր: *Զօր բառ և բայ առեալք, և չարակածեալ ևն. Երզն. փէր:

ՀԱՐԱԿԱՄ, կայեալ. ե. } Σύγκειμαι.
ՀԱՐԱԿԱՑԱՆԱՄ. ե. } Simul po-
ՀԱՐԱԿԱՑԱՆԱՄ, իմ. ն. յ. } nor vel ja-

ceo, componor, consto. συνέχω, contineo; և copulo. Ի միասին կալ՝ կայանալ բաղարկոցիլ. չարադրել. չարունակել. զոդել, իւ. *Ցերկուց ձայնակցաց բազկացեալ է. յերկուց բարբառակաց չարակացեալ են. Թր. փէր: *Աբեմ զկենդանին յանձնէ և ի մարմնոյ չարակացեալ. Նխ. բն: *Չարակացեալ՝ եթէ քերդողապէս ոք նկատեսցէ, ի քառից տասանց չափաբերեալ գտցի. Մագ. խլ: *Ի բոլորումն չարակացեալ գոյ սկիզբն կատարման. Սահմ. ֆ: *Ամենեսս սաղարթանոյր բոլորն իւրածին յոքնսրեքուն չարակայացեալ զարմիւրն. Մագ. ֆ: *Որ կայ ի միջի՝ չարակայեալ ի միութէի զանջատեալսն: Ի յոլովից չարակոյիչ: Ամենայն Թիւ ի միակէ շարակայի. Կէրզ. գանչ: *Ամենայն չարադրութէն ոչ այլազգ ունի, բայց միայն որպէս ուրնին զայն՝ յորոց չարակային. Նխ. բն: *Մարմին ի բազմաց չարակայի. Սարկ. հանգ:

ՀԱՐԱԿԱՑՈՒՄՆ. ն. Σύγκλυσις. Կապակցութէի. զոդումն. *Ամրապոյն չարակայումն սասանայ առ միմեանս. Պղսպ. փխ:

ՀԱՐԱԿԱՆ, ի, ից. գ. *Ասմա, μέλος, ὕμνος. Cantus, canticum, melos, hymnus, և hymnarium. εἰρμός, series. (յծ. երր. էէր, էէրս. ար. էէոյէոր. ապ. ոէրսոպ. ումկ. չրգիր.) Երդ, և երգարան, ընդունարան եկեղեցական երգոց. չարխոց. *Ես ասեն՝ Գովիսւ երուսաղէմ, չարականաս: Ես սկսա նոին զամբիծան և զԱրարիչն չարականաս. Մագ. հին: *Ծանեաք յերդս ձեր և յօրհնութէիս, որ է չարականք. Գր. պղ. ԻԶԲ: *Սպր. տեր Թագաւորեաց. ընդ որ և չարտական յարմարեն պատշաճապէս ի փառս ձոյ. Լմբ. պրկ: *Չարականաց կարդ աձեցներ, տաղերգութէիս ի ձահ առնէր. Լմբ. ի Շ: *Տէր ներբսէս արար յոլով երգս չարականաց. Ոսկէրս: *Ես եղանակ չարականիս (կիշարունակիս), առ ի պատիս մեծի տօնիս. Շ. հրեղ. ոք: *Դերմանոս արար և կցուրգս և չարականս քաղցրեղանակս. Հ=Յ. ձ: *Ալ՝ մարտիրոսի չարական է, զոր եւագր ասացեալ է. Լծ. ե—գբ: *Աստոյգ չարականացն, եկ ոչ հոգի ստեղծող բնաւից. Մագ. ըձկ: *Ո՛չ տունս չարականաց ուսաք: Ոչ երգի ի մէջ մերմ՝ ոչ եղանակս, և ոչ չարականաց ուսնս: Զինչ հաստատեր երգ չարականացն. Վրթ հդ. յ. (տալ. եռմտ:) Իսկ ի կարգի Շարականիս մերոյ՝ վերնագիրքդ են ամբողջ երգոց ըստ աւուր պատշաձի, Կանոնիս. այլ ի վերնագիրս մանկանց դնի ըստ ձ. և տպ. *Շարական իգնատոսի: Շարականս չհ. ոսկեբերանի: Շարական իոնկրկուէ ևն: Եւ ի մի ձ. յեսս աւագ օրինուէ Թեց դնի. *Աբեբսրդ չարական յարուէ, Ասղօր չարնաւ ո, իսս իւր սարջն՝ յուեէլալ յետոյ ի լսմբրնայաբոյն:

ՀԱՐԱՆ. ա. որպէս Հօգական. չարադարական. բաղագրեալ. *Օգնականանան չարադան ձշմարտապէս միանալոյն չարականիս բնութէի. Սարկ. հանգ:

ՀԱՐԱՆԱՊԵԼ. ն. Συνδέω. Colligo, coapto. Չակկապել. յարել. զոդել. *Ջաւ ի նոցանէ աստղեաքն զաղաւաբար հնչումն (որ աբ որ) առեալ մարդկան՝ չարակապէ յին ընդ ձայ հզղրի և առմաչի. Ցհ. իմ. էիեչ: *Ոչ ի մեզայն ոակս ընդ բնութէս այսոքիկ չարակապեալ եղեն. Խոր. վէիչ:

ՀԱՐԱՊԱՐԴՆԵԼ. Տ. ՀԱՐԱԳԱՍՏԵԼ. Συντάσσω. ττω. *Զայլսն այլոց չարակարգեալ. Ընդ ամենայն մարդկան հասէս չարակարգեալ. Դիոն: *Զանեւելեքն սրարած ընդ հնեքն սրարածոյ չարակարգեալ. Ցհ. իմ. էբ—ոն: *Զմարդիկ չարակարգեալ յբրինեմ հանդիսակից գոլ վերին պատրեր

նոցն . Զէր . կն : * Շարակարգելով զբանս հաւանականս 'ի սակս իմ ասելով լսուցին զականջս ձեր . Պղպ . ոռէ : * Անդամքն վէրըստին յօգեալք շարակարգեցին ընդ միմեանս . Շ . ԻԿ : * Ոչքոց 'ի բաղմաց կերպից շարակարգելոց . Նար.յէ : * Ոչ եր օրէն զկանանց ազգի Թիւ ազգաբանութենէ շարակարգել . Աբծր . ա . ։

ՀԱՐԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ . ֆ . Շարադասութենի . * Շարակարգութենէ առաքնորդաց և պետաց ժողովրդեանն . Տծոպ : * Շարակարգութենի բանից գրելոց , կամ թղթոց պօղոսի . Դիան : Մ ա ֆ : Փ ա ։

ՀԱՐԱԿԵԼ . Ն . Ի մի շար կցել . շարաչդել . յարակցել . * Յերկոսին սահմանագ շարակցեմք . Սահմ . ը : * Յանզգայից և 'ի զգայնոց շարակցեալ : Ի միս ևս սուտ իմն ասացելոցն ըստ առման շարակցեալ . Նխ . բն ։

ՀԱՐԱՀԱՆԴԻՊԵԼ . Ըստ յն . համահանդիպել . Սնոտուչհάνομαι . լտ.ընդ մէջ անկանել . Intercedo . * Երկիր շարահանդիպեալ , և լուծեալ 'ի ձեռն սորա արագութենէն բեռնէ արգելոք լինիցի . Պղպ . փխ ։

ՀԱՐԱՀԻՄ , ի . ֆ . Շարագրուն . գրչութենի . * Երկաւեր ձեռինն սարգսի յառաջին շարահիւսէ օրինակեալ . Ցիլպ ։

ՀԱՐԱՁԱՅՆ . Տ . ԲԱՂԱՁԱՑՆ . Սύμφωνος . Consonans . * Այլքն ամենայն բաղաձայնք են , և շարաձայնք ասին , զի ձն . Թբ.ժէբ ։

ՀԱՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՁԱՑՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ . Συμφωνία, Concentus , consonantia. * Ոմք ըստ Թուոց են և համեմատութենէց և յարմարութենէց և շարաձայնութենէց : Թուովք և համեմատութիւք 'ի յարմարուն և 'ի շարաձայնութի պարունակեալք : Երկուք մասունք հոգւոյն շարաձայնուն միաբանութենէ ունիցին . փիւս * 'ի շարաձայնութենէ տասիցին Թաւայն և լերկացն և միջակացն զանազանս ունին բախումն և Թնդումն . Պիթա ։

ՀԱՐԱԶԳԵԼ . Ն . Սυντείνω. Զգեղ . բերել իւր . * Եւ շարաձգի այս 'ի փառս այ հօր, կիւրղ . գանձ :

ՀԱՐԱՃԵՑԵԱԼ . Ի միասին աճեցեալ . աննդակից . * Որոց փափաքութիւն՝ իւրաքանչիւր ուժք շարաձնեալ է , և շարաճեցեալ . փիլ . խմոփ ։

ՀԱՐԱՃՇՄԱՐՏԵԼ . Συναληθεύειν . Ի միասին ճշմարտել . ասուգել , իլ : Պերիթմ ։

ՀԱՐԱՄԱԾԵԱԼ . Συνίνων , συμπαγής . Compactus . Մաձեալ ընդ միմեանս . միացեալ . չալեալ . պալեալ . * Օդ շարամաձեալ և Թանձրացեալ՝ ամպ և մէգ (լինի) . Պղպ . փխ : * Որ առ երկրաւն շարամաձեալ իցէ , 'ի ցօղոյ լինելով եղեամն կոչի . անդ ։

ՀԱՐԱՄԱԾՒՄ . յ . Մաձանիլ ընդ միմեանս . Συμπάγομαι. * Շարամաձի ամենայն Թանձրութենէն նորա կակղապէս . Պղպ . փխ :

ՀԱՐԱՄԱՆԱԲԱՐ . ս . Շարամանեալ գոլով . շարամանութիւ . * Որպէս գրագոն տիկոն շարամանաթար մակ ոսկւոյ մաձեալ . Մ ա գ . լ ։

ՀԱՐԱՄԱՆԱԿԱՆ . ա . Πλεκτικός. Complicatorius. Որ ինչ լինի շարամանութեամբ . * Սուտղծական արհեստքն (որպէս գլոմի) , և որչափ շարամանականքն՝ ոչ կարօտանան երկաթոյ . Պղպ . ոբին . ֆ ։

ՀԱՐԱՄԱՆԵՄ , եցի . Ն . Συμπλέχω , περιπλέχω , συνάπτω. Complico , connecto, conjungo . περιελίσσω , revolvo. Ցարամանել . ընդելուզանել . յեռուղ . ներհիւսել . ոլորել . փաթթութել շաղապատել . զուգել միաւորել . նիւթել . * Շարամանել զնորս հուրդս, կամ մասածութիւս, առաջարկուիս, լանս , ևն . Աբ ոբ : Նխ : Աթ : Մ ա ֆ : * Ոլորէ զբանն մանուածով, շարամանելով զհինն և զնորս . Ոսկ . գծ : * Շարամանեալ ընդ բնաւորականն զանձնականն ... ընդ անձնականին շարամանեցաւ անձնականն : Շարամանի ընդ Ճառելոյն անՃառելին : Շարամանեալ և խառնեալ էին բնութիւքն ածութենէն և մարդկութենէն Շարամանեալ է յանմահից բնութիւն, 'ի հոգւոյ ասեմ և 'ի մարմնոյ : Բանական մտացս երեք զօրութիւն ընդ միմեանս շարամանեալ (որոյ է օրինակ առասանն) . Նխ : Զէր . կն : Պբապ : Լմբ . ծղ : * Ցեսանեմ զսէրն այ շաղ կապեալ ընդ մերում , և իբր զգեստս ինչ շարամանեալ : Առնուլ զոսկեսեակն տապզիոնին , և շարամանել 'ի Թագի նորա : Երկուս ձաղս շարամանեալս 'ի խոտոյ : Շարամանէ ընդ միմեանս զքարեգործուին և զսրբախութին : Եւ այսոքիկ բազում անգամ շարամանեալք (յանհունս) : Պարտ է ասացուածին դաշնաւոր գոլ և ծալկեալ և շարամանեալ ամենայն ձևովք . Ոսկ . յհ . իբ . Յէ : Աբծր . ե . ևէ : Ճ . Ա : Լմբ . ծղ : Պեբիթմ : Պիա : * Գործել զնա , և պահել . առաջինին զաշխատութիւն , և երկրորդն զհոգալն շարամանեալ ունի : Զսրբախութինն՝ որ շարութիւքն է շարամանեալ առ սուգ և տրամութի՝ 'ի բաց հալածել : Մէջն՝ 'ի միմեանց ընկալեալ , և շարամանեալ ընդ միմեանս . Յհ . իմ . եբե : * Եւ այսպէս ամենայն ուրեք շարամանեալ լինէին իրողութիքն 'ի նեղութենէ և յանդորրու (յանդորրութենէ) . Ոսկ . գծ : * Որ իսկզբ զորբ մանուկ՝ վաշիք հայրենիք չարամանեալք իբրև զօձս . Բբս . պհ . ա : * Մի՛ շարամանեացիս ընդ կենցաղոյս իրս , որպէս զի զօրավարին հաճոյացիս . Բբս . հայեծդ : * Սիրոյն գնատակօք շարամանեալ ընդ ածային և ընդ անարատ կենանն . Նխ . եբգ : * Զուգաւորեալ շարամանին նոր պատուիրանք ընդ հնոյն . Վբր . ժեբ ։

ՀԱՐԱՄԱՆՈՑ կամ նուա . ա . Իբր Շարամանեալ . * Շարադրութիւն շարամանուա հոգւոյ երգարարանիս ընդ երաժշտական չափոց . Քեբի . եվեչ ։

ՀԱՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ . ֆ . Συμπλοκή . Complexio , connexus , nexus. συνελίξις, inflexio , revolutio. Մանուած ընդ իրարս . հիւսուած . բազմիւսութի . կապակցութի . ոլոլք . բազկացութի . միաւորութի , յօրինուած . շարադրութի . * Ի ինչ որ ըստ շարամանութե ասի , և ի ինչ՝ որ առանց շարամանութեան . արդ ըստ շարամանութեանքն , որդան , մարդ ընթանայ , մարդ յաղթէ . իսկ առանց շարամանութեանքն , որդան , մարդ . արջառ . ընթանայ , յաղթէ . Աբխօ . ոօբզփ : * Անխառն յամենայն նիւթոյ շարամանուէ (հոգեղէնն) : Զեռնկալութի ձևոյ՝ շարամանութիք նիւթոյ պատրուկի ընդ նոյն զանգելոյ : Հինոյ կապուկին ընդ նորոյս շարամանութի : Շարամանութի ոսկերաց ('ի մարմնի) : Զարգարելի 'ի ոսկերուի , այսինքն 'ի մարմնոյ շարամանութէ . Նխ . բն : Նար . ղէ : Յհ . իմ . եվեչ : Լմբ . ծղ : Ա . ա : * Ողկերգական շարամանութիք յարամանել նորագոյն բանս : Ի բանաստեղծութենս հզօր գոլով , և պերճ և պաճոյճ շարամանութիք . Մ ա փ . ը . Նանաղ : * Զապի են վանկքն , որով շարամանութի բանիւնս . փի . Եբէ . ֆէբ : * Անդրեասս Լաւսոյր մագնոս ի եպիսկոպոսի զշարամանութի տումարաց յօրիներ . Էբբ . ֆբա : * Զինչ չուանսն՝ որ խզեցան . շաղկապք և շարամանութիքք մեր առ Ած հաւատոյ և սիրոյ : Կնճռիւն մեղքն են , որ բազում կրկնուածս և շարամանութենս ունին . Գե . նս ։

ՀԱՐԱՄԵՐՁԵՄ . եցի . Ն . Συνάπτω . Connecto . Մերձեցուցանել առ միմեանս . յարել . զուգել . զօգել . շաղկապել . ծոփել . ըընել , բռյընել , խոյընել , կապել . * Զառաջին միաւորութենի 'ի ներհակացն շարամերձեաց , և ոչ 'ի նմանեացն . Աբխօ . Ը : * Ցամենայն անբամունան սերմանեաց՝ շարամերձելով յօդ առ յօդի . Պղպ . փխ ։

ՀԱՐԱՄԵՐՁՈՒՄ , եցայ . յ . Συνάπτομαι. Connector , tango . Հպիլ . յարիլ . զօգիլ . միշտմամբ լինել . միանալ ընտանենալ շաղիլ . բռյնիլ , խոյնիլ , կցիլ . * Երկնայնութեն շարամերձեալ 'ի յերկինս համարձակիս . Բբս . ծն : * Զօրս ցրտութենէն ընտանեակցի երկրի , իսկ գիշերութէն շարամերձի յօդն . Նխ . բն . է : * Զեռք՝ որք ըստ աղուեղի ցանկութենէն 'ի յամօթոյն շարամերձեալ . Ցճխ . է : * Մարմնով շարամերձեալ , և հոգւով թշնամիք : Յամուռնութենէ և 'ի զուգաբնակութենէ շարամերձեցի : Շարամերձեալ առ գլուխն քն . Ճ . Ա : * Շարամերձեցուք 'ի պատերազմի . Ճ . Բ ։

ՀԱՐԱՄԵՐՁՈՒԹԻՒՆ . ֆ . Συνάφεια. Conjunctio . Միաւորութի . հպումն . ընտանութի . զուգաւորութի . * Շարամերձութի հոգւոյ և մարմնոյ . Սահմ . ը : * Չի սմա բևեռեցելոյն բազկատարած շարամերձութ . Թէոփոբ . Խ : * Ալբ և կին էին ովկիանոս և Թեթիս . 'ի ձեռն միշնորդութե հեւիսայ հղև շարամերձուի տղոյն և սիրելութի . Նոննոս ։

ՀԱՐԱՄՕՏ . ա . Σύνεγγυς. Propinquior. Մօտաւոր . հպատոր . կից . * Հագծն վասն մանկանցն շարամօտ գոլ առ միմեանս , և անգայն վասն տարակաց ելոյն 'ի միմեանց. Աբխօ . ոբա ։

ՀԱՐԱՄՕՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ . Տ . ԸԱՐԱՄԵՐՁԵԼ . * Զայս բան ընդ առաջնումն հարցմանն շարամօտեցուցանեմ . Պիթա ։

ՀԱՐԱՄՕՏԻՄ , եցայ . յ . Συνάπτομαι. Conjungor, adhaereo. Շարամերձիլ . յարիլ . միաբանիլ . * Թուոյն մասնակաց ոչինչ է հաստատակ սահման , առ որ շարամօտին մասնկուինքն իւր : Երեքն և եօթեանքն առ ոչ մի ինչ հաստատակ սահման շարամօտին . Աբխօ . փանփ : * Ագար շարամօտիլ առ միհանս ըստ փոքու ընտանութենէ անմմնութի քնութենէն : Ներհակքն շարամօտիլ 'ի միմեանս ոչ կարեին : Ծայրիցն շարամօտեցելոցն չալկապիլ զնոսա : Զուր ըստ ցըրտութենէն յերկիր շարամօտի . Հուր ըստ ջերմութենէն շարամօտի յօդս . Նխ . բն . ա . է :

ՀԱՐԱՆՑԱՐ . ա . Ցարակից . ըստ իմիք կապակցեալ . * Ոչ շարայարք՝ ասէ քնուիք՝ բաժանական (ըստ նեստորի) . Երբ . ոթ . երբ ։

ՀԱՐԱՆՑԱՐԵՄ , եցի . Ն . Συνάπτω. Conjungo , connecto. Ցարակցել . յարել ընդ իրարս . կցել . բարոյապէս միաւորել . * Սա բազում՝ խօսս արար , շարայարեալ 'ի նա և զգործս Թագաւորացն : Սուզ ինչ շարայայտնեցից : Ա յսուհետև այլ Թագաւորս վերուզնեալս շարայարել ինձ պատշաճի . Ցճ . լն : * Զանդամն ժողովելով, զիարդ ևս հնար իցէ՝ շարայարել : Ի գիւտ Թղթոցն ընձեռեալ կղէմ , և որպէս եդիմ՝ շարայարեաց : Շարայարեալ և հիւսեալ առ միմեանս գնղեցիկ յարմարութբ . Նխ . Ղ . բեն . Ոսկ . ևա : Գբ . փշ : * Անխախտելի պահեմ զշարայարեալ չինուածն : Զմեղացն շարայարեալ որմ և ցանկ քակեալ : Շարայարել զհիւսուածս վարուց լուսափայլ ականց իւսուն մարգարտաց : Սիրոյն քոյ շարայարէ որպէս լարով . Պօղէ . 'ի ոթէ : Ոսկ . եէե : Երբ . կա : * Ցարակցութբ և հաձումբ շարայարեալ չէ (ըստ նեստորի) . Մբէ . պոբ . ա ֆբ . լն ։

ՀԱՐԱՆՑԱՐՄԱՐԵԼ . Συναρμόζω. Ցար-

մարել յիրեարս. զու գայթմամբել. ՙՀնոր-հեա զարգարին ծնունդք ագամայ, չարչարմարին՝ տան փառաք՚ի բարձունս. Ցաղ.՝ խառնեալ և չարչարմարեալ... զանգուած. Գղած. փիմ.

ՀԱՐՁԱՐՄԱՐՈՂ (քարանց). Որպէս Որմնաշար կամ որմնագիր. ԱրՀՕλογος. Architectus. փիլբ. ՙՈչ առանց փոքունցն զմեծագոյնան ասէն քարինս՝ չարչարմարողքն տոցունց՝ կալ բարւոք. Գրաբ. ծ:

ՀԱՐՁԱՐՄԱՐՈՒՄՆ. գ. Զուգայարմարութիւն. ՙ Կրկնակեալ չարչարմարմամբ՚ի տասնաւվեցեակն գլխաւորի. Կէս. ֆէրի:

ՀԱՐՁԱՐՈՒԹԻՒՆ. } Συνάφεια. Con-
ՀԱՐՁԱՐՈՒՄՆ. գ. } junctio. Յարակցութիւն. կապակցութիւն. զուգումն. քարոյական միաւորութիւն. ՙ Ի բաղմաբագին օտարութենչն մերոց՚ի Ճապպոմանէն՚ի չարչարութիւն ժողովրդ. Մաթ.՝ ի փիռն:՝ Չարչարութիւն մեծամեծ քարանցն և փղոցունց (՚ի չինուածն). Ցհ. իմ. ելիզ:՝ Չերկուց լնութենչց չարչարութիւն պատկանելով՚ի անօրինական բանին ոչ խուհուրդն՚ քողանիդրէր (նեստոր). Կանոն:

ՀԱՐՁԱՆԱԼ. ե. Իբր Շարունակիլ. ՙՍիրելի է քեզ միշտ ատարաւութիւն չարանալ. և այն չափաւորական ըստ չարունակ քանակի. Մաթ. ւբ:

ՀԱՐՁԱՆԻԹԵՄ, եցի. ն. Յերկրեբել. յօրինել. ՙԼուսաբերս զաչեն չարանիւթեցին. Գղած. փիմ:

ՀԱՐՁԱՊ. տ. Շարան:

ՀԱՐՁԱՊԱՏԵԼ. տ. Շնդգծատել. ՙՁորօրինակ կարճ ընկենցէ ոք, և որպամբ ըստկարճն չարապատանալ ծածկէ. Զգր. իի:՝ Ցոգնական և նրբագոյն երակօք չարապատանալ. Մաթ. ծէ:

ՀԱՐՁԱՊԱՏՄԵԼ. ն. Կարգաւ պատմել. ՙԵրանէլին եպիփան ուղեմուն հետքնաւած չարապատմեաց մով. փաթ. աա գյբ. իի:

ՀԱՐՁԱՊՆԴԵԼ. ն. Պնգել ընդ միմեանս. կապիլ. ՙ Շարունակելով և չարապնդելով զմարմնաւոր աշխատութիւս՝ Յորքան չարակալի և չարապնգի, մարմին գոլ ասի. Նիւս. բն. բ:՝ Որք լծեալ են ամուսնութեան, ատիք և ձեռօք չարապնգեցան. Կլիմաք:

ՀԱՐՁԱՐԵՄ. եցի, նալ. ն. Շնλαμβάνω, προσλαμβάνω. Simul accipio, complector, adsumo. Միանգամայն առնուլ. յինքն առնուլ. յարտաքնուլ. պարտուլ. բովանդակել. ՙՉարտաքնաց զմարմինն յորովայնի կուսին առ՚ի գոլ մարմին, իսկ և իսկ միանգամայն. Կամէլ. ՙՇնչաւորն և զգայուն չարտաքնալ ընդ գոյացութ բացակատարեցին ըզկենդանին. Պօփ:՝ Ած զքոյոր գոլն ինքնամբ չարտաքնալ: Զբոլորն զամենայն և զչնաքկոյսն միանգամաբար չարտաքնալ. Դիան. ՁԾայ:

ՀԱՐՁԱՐՈՑԵԼ. ն. Իբր Միայուցանել. կամ չարտաքցել. ՙՈՁ ՀՒՀՔ յօգք զանգամս մարմնոյ յիրարս չարտաքցեն. Վահան. յոե:

ՀԱՐՁԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցինչն առնուլն. բռնութ հարկանելն. ՙԱճապին չարտաքութիւնն չարժեցաս մարմինն՝ իգոլ մարմին. Ածղ. գ. 21:

ՀԱՐՁԱՒՆԳՆԱԼ. ե. Վանգամից այսինքն ձայնակից լինել. ՙ Որում և ձայնքն գիւք չարաւանգեն (կամ չարաւանգեան). Ընէ:

ՀԱՐՁԱՒ. ոյ. ոց. գ. Πύον, βρῦμος, βρῶμος, βρύος. Pus, putredo, sanies, cruor, foetor. (ձե. թ. ՃՐՀԱՒ. լաս. գՀՈՒՀՐ.) Արիւն փտուլ. Թարախ. ժահր վիրաց՝ մաղ և գիշոյ. խոխայթ. աղտոտեալ քինք. ապականութիւն. նեխութիւն. ժահաղտութիւն. էրէն, լխրխուելիս. ՙՉարաւով առնանեմ զվերս կուր իմ իբրև զհոտ տուխծոյ: Աւուրք իմ անցին չարաւով. Յոբ. ը. 7: թէ. 11:՝ Ապականեցից, և ելցէ չարաւ նորա, և քուրեսցէ հոտ նորա. Ցվէլ. է. 20:՝ Գազանս անձաւնօթս, կամ հրաշունչս, կմ զհոսիչս ծխոյն չարաւոյ. իմ. ծա. 19:՝ Ի ձեռնէրս զոհից, և՚ի չարաւս աղտեղիս մերձոխիցք. Եղէկ. ֆ:՝ Բազում չարաւով լի, և որգնալից, և թաքարխից վիրաք. Ոսի. մ. է. 3. (յն. բազում ժահաղտութիւք լի:) ՙՁամբարաւել չարաւ մանկտս վիրաս խաղանաւս բանիս արտաքս հերքել. Նոր. ը:

ՀԱՐՁԱՒ ԱՌՆՈՒԼ. Φλεγμαίνω. Effervesco, tumeo, որ և inflammatio. Եռալ արեան, և պատճառել զուռոյցս և զչարաւ.՝ Շարաւ առնուլ առ մարմնոյ յայրեցմանէ և՚ի մազասահար լինելոյ. Գղած. փիմ:

ՀԱՐՁԱՒԱԼԻ. } ա. Լի կամ լցեալ չա-
ՀԱՐՁԱՒԱԼԻՑ. } րաւով. Թարախոտ, Թարախաթոյր. Էրէնէ. ՙԵրեաց զնախայթեալ և զչարաւալին խիժս նոցա բժշկաբար. Ցծնկն:՝ Չարաւալից և սրիւնաշաղախ տաճարայն հեթանոսականաց. Ա Նեռ. էիէ:՝ Շարաւալից Թարախն յոքայ յայտ առնէ զժահաղտուն մեզացն ազատմայ. Լ. Ֆ. իս:

ՀԱՐՁԱՒԱՕՐ. ա. Որ ծորէ յիւրմէ զչարաւ. կամ յորմէ ծորի չարաւ. կմ ծորեալ իբրև զչարաւ. Թարախաածոր. ՙՍրբեան յանձնէն խմէ զանեզգական կոյտս չարաւաածոր մեզաց իմոց՝ ժահաղտուս և չարաւաածոր արիւնախառն մեզաց իմոց. Մաթ:

ՀԱՐՁԱՒԱՀՈՏ. ա. Δυσώδης. Graviter olens, foetidus. Որ ինչ բուրէ զհոտ չարաւոյ. չարաչհոտ. ժահաղհոտ. Խաթխէ պէս հոտած. գեգմաւ. ՙ Թարախաեալ և չարաւահոտ և որդնեւոց զմարմնին ունելով. Սոփ. յի. ծա:՝ Իբրև զմեռեալ մի գարշելի՝ Թաթաւեալ արեամբ, իբրև զձուկս չարաւահոտս անաք. Գե. կս:՝ Զձենձերս չարաւահոտս. Ցիւ. ոսի. յհ:՝ Զաղտ և զժահագ չարաւահոտ գիւացն, և զանասկագործ պաշտամանց. Կօրնթ:՝ Ե Աթե:՝ Հանդերձ չարաւահոտ տխուզիւ և խաւտրիւն. ՄԹէ. ծթ:

ՀԱՐՁԱՒԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հոտ չարաւոյ. և ամենայն ժահաղհոտութիւն. հոտ. ծուխ. պէս գօգս, էրէն՝ լեզ գօգասս. ՙԱռ բնակեալ՚ի գևս անգ ժահաղհոտն չարաւահոտութիւն. Նահգր. էւ:՝ Ո՞ր չարաւ աղհոտուն մեռելոյ կարէ հաւասարել նեխուած մեղայն և ժահաղհոտութիւն. Սոփ. յի. ճ:

ՀԱՐՁԱՒԱՆԴ, կամ ՀԱՐՁԱՒԱՆԴՆ, դան. գ. Պարաւանդ. լայն չուան. կապ. շղթայ. (յն. յին. սիրայ):՝ Կաշուս՝ չարաւանդ ոտից. Վրդն. էս:՝ Ներքուժանեալ երկուս մատունս գնդակայ հրէակատառ առեներն չարաւանդան. Թէոդոր. իոս:

ՀԱՐՁԱՒՈՏԵՆԱԼ. տ. Շարաւանալ. ՙՄի մատուածս՚ի վերայ խմորելոյն զարիւն զոհից քոյ, զի ազատեալ են և չարաւոտեալ. Նէե. էւ:

ՀԱՐՁԱՓԱԿԵԼ. ն. Պարփակել չարակղել. ամփոփել. ՙ Աւեալ զամենեսին՚ի մի և՚ի չարափակեալն տափուսն ժողովեացոք. Դիան. ՁԾայ:

ՀԱՐՁԳՈՑՐ. տ. Շարագոցր:

ՀԱՐՁԻՐ, եցի. ն. Τάσσω, συντάσσω. In seriem reduco, insero, necto, intexo, coordino. Ի մի շար դնել. առնլել. չարադասել. չարակարգել. չարադգել. յարել. չարայարել. ՙՀեղ չարէ անշընեալ էրեւ. գեր ըզբոյս փօսած, փիչեր. փօչեր:՝ Չիւսէ պահ ոսկևչեն, և ապա՚ի նեղբս չարկ մարգարիտս և ականս մեծագինս. Ոսի՚ի գեւէ:՝ Կարճ Ճապաստամ չարելաւ (զպատմութիւնն). Ե Աթե:՝ Յոր չարին բանք երդոց զարաւիսէ և զորդւոց նորս: Ոչ յատալինն մեր ասացեալ գիրս, և ոչ՚ի վերջին բանս արժանաւորիցաք չարել խոր. ա. 29. 31:՝ Ոչ էր օրէն զկանանց աղգի Թիւ ազգաբանութենն չարել. Ոչ զգուխգակ տոր գործս չարել՚ի Ճառս մանրապատում. Աբէր. ա. 1:՝ ֆ. 12:՝ Ընտիր զառաքեալս, երկրորդ զմարգարէս, երրորդ զվարդապետս, և որ զկնի չարել ընդ իրեարս. Նոր. էրփ:

ՀԱՐՁՆԹԱՆԱԼ. ե Συντρέχω. Concurro. Զուգընթացս լինել. միանալ. բաղարկոցիլ. ՙՇարընթացեալ առ իրեարս՝ նիւթ գոյանայ. Ոսկիփոր:՝ Շարընթացեալըցնիւթոց՝ էութի մարմնոյ. Նոր. խե:

ՀԱՐՃ, ի, ից. գ. Κίνησις. Motus. Շարժումն՝ որպիսի և իցէ. գնթացք, ներքինէ. ՙՈչ գոյր յիս զորութիւն, և ոչ շարժ միտն. Վրդ. հդ. իէ:՝ Կայիցք շարժի, և շարժիւք կայ միայ. Պետր:՝ Յառաջ քան շարժիցն՝ աներբ եին կոյք. Նոր. փագ. ներէ:՝ Չվասն օրինակ դրանն, որ միշտ՚ի շարժ է և՚ի ծխնոյնն, և ոչ՚ի փոփոխուածն: Շարժ աւետիք զնելոցն փոխոխուածն. Լ. Ֆ. ասաւ. և յայտ:՝ Ընխատաւոր կամ ախտաւորական շարժիւք. Սէնս. ազ. և ըմ:՝ Ծաղր ժպրտական, շարժ պարկեշտական. Գնդ:

ՀԱՐԾ. Σεισμός. Terraemotus, concussio. Գետնաշարժ. սասանութիւն. սպրտումն և տատանումն երկրի. ծածկ. վէպէք. պարզմաբ. ՙ Շարժ խստագոյն եղև, և տուէք՚ի շարժէ անտի միւսն. Մաթկ:՝ Շարժ եղև մեծ յոյժ, և ծուխ՚ի տանմանէ իւրմէ փոխեցաւ: Գիտաց սիմէոն, Թէ շարժ կամէր լինել: Ես նորա ապաչեալ զնծ՝ գազարեաց շարժն. Վրդ. հդ:՝ Հ=Ց:՝ ՙԱնագին շարժ եղև: Եղև շարժ մեծ. Վրդն. պոմ:՝ Տէր էիէ:՝ Կարկուտս, և շարժ՚ի վերայ մարդկան. Նէոյպն:՝ Շարժն, և պատասումն վիմայ: Շարժ մեծ յամ և յերկիրս հրեից և զնուրացն եղև. Բրս. հէ:

ՀԱՐԾԱՏՈՑՆ. տ. Շարժանատոցն:

ՀԱՐԾԱՒԿԱՆ. ի, ացս. տ. Շարժանիկ. Κινητός. Mobilis. ՙԵս այս՚ի վերայ շարժականաց է միայնոյ զօրութիւս, և նա ձ՚ի վերայ անշարժից. Պետրբ:՝ Ի վերայ շարժականացն միայն, որ է զգալեաց. Ածղ. պեբիբ:

ՀԱՐԾԱՒԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Շարժուն գոլ. և շարժուիլ. շարժուելութիւն. ՙՈչ խաղալեաց շարժականութ. ՙնոր. կե:՝ Զձիս վարուբ, և ապրշնաւորութ և այլոց զինուց շարժականութեց. Սոփ. իվ:

ՀԱՐԾԱՒԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Շարժիլ զոյզ ընդ այլեաս. ՙ Շարժակից և փոփոխակից լինել. կամ առցս անշարժ կալ, և կմ հնգեցն՝ շարժակից լինել. Սահմ. ա: Լթ. սահմ: (կայ և Շարժակցի՝ այլ Թէրևս փոխանակ գրելոյ՝ շարակցի. Սոփ. հանգ:)

ՀԱՐԾԱՒՀԻՄՆ. ա. ի. Շարժեալ՚ի հիմանց. հիմն՚ի վեր շարժուիլ. ՙԵրկիր ա. Նիհծեալ շարժահիմն յոյզողեալ ընդ ժամանակս ժամանակս. Ածաբ:

ՀԱՐԾԱՒԱՆ. գ. Շարժիչ պատճառ. շարժօղ աւուիչ շարժուած. ՙՇարժարան չըրթանց, ազգս ամ բանի. Նոր. կբ:

ՀԱՐԾԱՒՆԱԿԱՆ. ա. Κινητικός. Qui movere potest. Որ կարօղ և շարժել. շարժողական. շարժիչ. ՙԻմանալն ասա զորութենէ շարժելական գոլ վիճան. Մաթ. եիէ:

ՀԱՐԾԱՒՆԱՒԹԻՒՆ. տ. Շարժանութ. ՙ Ընթագագոյն զշարժելութենս առնիցէ. Ընէ:

ՀԱՐԾԱՒՆԻ. եցի. ն. Κινέω. Moveo. ciео, cussetio, cальω, cмαι, commoveo, concutio, impello, or. (ձե. ՃԻ. սասիլ. ելիլ. շրեբ. թ. սաչաթ. սալաթ. յն. սալբ. Տալ զշարժ՝ այլուսմ կմ ինքնան. անդսխիլ

դրգռել. գրգռուել. խախտուել. տատանուել. փոփոխուել. ծածկուել. գետնաքարշ. ներկերկրպագ, օյնաքարագ, ներպոխ. եր. Շարժեցնել կամ շարժելին զգլուխս իւրմանց. Շարժեցնել զաչս տանակս. զո՛ի տեղւոջէ իւրմէ. կամ զերկիր, և զերկինս. Շրթունք իւր ոչ շարժելին. Որպէս շարժի եղէգն՝ի ջուր: Շարժեցաւ քաղաքն ամենայն: Սուտերքն շարժեացին: Ամենայն լերինք և կղզիք՝ի տեղւոյ իւրեանց շարժեցան. Նովաս կեամբ և շարժիմբ և եմք. և այլն. Որ շարժին և փոփոխի՝ չէ կեանն: Որ էն և շարժէ զամենայն, ինքն ոչ շարժի և ոչ փոփոխի. Եղիէ: Ինչ՝ որ յառաջ քան զնոցա ժամանակի գործեցեալ է, մի՛ շարժեայր. կանոն:

ՀԱՐԾԵԼ ԶԱՄԵՆԱՑՆ ԳՈՐ. այսինքն Զամենայն հնարս հնարել. Իակ հայր նորա զասացեալ ինչ (այսինքն ըստ առածին), զամենայն քար շարժէր. զորդին իւր կամեցեալ ապրեցուցանել. Սահր. ա. 2:

Նշանակ. սահ. սահ. Շարժել կի՛ շարժիլ՝ի բարկութիւն, ՝ի ցանկութիւն, ՝ի սէր, ՝ի գութ, և այլն: Խնդիր մեծ շարժի. կխօրչ եւ: Ցիշատակիք իւրոց՝ի մտացն շարժին. Երէ. Ղեւտ:

ՀԱՐԾԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. Հիւս. Moveo. Հարի է առաջինն լինել շարժութիւն, որ զինքն շարժեցուցանէ, քան որ զինքն շարժէ՝ասասցուք գոլ հարկաւոր. բապես երիցագոյն. Պղատ. օրին. ժ:

ՀԱՐԾԻՉ. ժէղ, չից. ա. Որ շարժէն. շարժօղ. Որ առողջ միտս ունին. ոչ ղշարժունան, այլ ղշարժիչն պատուին փառաւորիւք Ձէ առողջ մտաց՝ ղշարժիչն և ղփոփոխիչն Թողուալ, և շարժողն և փոփոխելեաց պաշտօն առնուլ. Նղիէ:

ՀԱՐԾԻՒՆ. Տ. ՀԱՐԾՈՒՄՆ. Շարժիւն վտանգի և նիզակի. Յոբ. ԼԶ. 23. յն. պանծալ

ՀԱՐԺԱԼԵՄ, եցի. ն. Տալեմս, σείω. Commoveo. և՛ իմ գիրս՝ σπαράσσω, συσπαράσσω, τττω. lacero, concerpo, discerpo. Ոճգին շարժել տատել. ընդել. տատանել. գրգռել. գղղոլը և լլկել. ձգձգել. Հալածեցուցիչն առաջաւ. Երբեմն ՝իրրև եառն դնա այսն, վազվզական շարժլեայ զնա: Ջորկոյդ զնա գան, և շարժլեայ. Մրկ. Ե. 19: Դկ. Ե. 42: Շատ այնմ մասին շարժլեալ փորձէ զմեզ. ՂԶ. Պօրփ: Ինչուհետև ոտքոյն փակիլոյ, սրբան շարժլեայ զքեզ, սրբան ցաւաչիցես. Մաղ:

ՀԱՐԺԱՐԱԿԱՓ. Տ. ԺԱՄԱՓՈՒԿՓ. Ի դիր պատուարան, և յամենայն ՝ի շարժմանկ լրբժանայ. Մանր. Ինչ:

ՀԱՐԺԱԿԱՆԱՊՈՑՆ. ա. Κινητικώτερος. Mobilior, motabilior. (որ վիպակաս գրի և ՀԱՐԺԱԿԱՊՈՑՆ.) Ցոյժ շարժունասպաքաշարժ. և կարի շարժողական. Քան զամենայն չորժունս շարժականն է իմասաս ՝թի. Իմ. Ե. 24: Ղ(Հողմն) է մեծ յամենայնին, և շարժնագոյն. կԵ-րդ. ծն:

ՀԱՐԺԱՊՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κινητικός. Movendi vi praeditus, movens, motabilis. Եա և motus, mobilis, իբր κινούμενος. Ո՛նոզ ղկարողութիւն շարժելոյ զայլս. Եա և զինքն. այսինքն իւր շարժիչ. և շարժուն. Ջհնոմոց պանծանեաղն մեզ և անէրեալ Թագաւորի շարժապատկանաւն սկզբանց և յողոդակուսէ յս Ջոնկ. ամենայն զանդգականն և զշարժապոլ կանն ունին կենդանութիւն ՝ի բարւոյն. Իէ՛ն: ՝Ի ոչ նիզակ շարժապական. որպէս ծգօտ մի էզեգան. Ը. ա՛ա ապիրաք: Ընան ոչ շարժապական և կիր ինչական ունիմ անու անել, Թող Թէ Հոգեկան: Ջխոսնականացս շարժապական դրօթի (զնեցու): Խոստաք Ջնապատկք շարժապականք. Ինդ անդգ այնչն և շարժապական. Նոր. իա. լէ. կԲ. հա:

ՀԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Κίνησις. Motus, commotio. կատողութիւն շարժելոյ զինքն կամ զայլս. շարժութիւն. Ոչ շարժողն է, անգ և զշայութիւն. այլ ոչ ոչ զշայութիւն է, անգ և շարժողութիւն. վասն զի որպէս որպայն ինչ զշայութիւն առորպապասեալ է ընդ շարժողութիւն: Ածոյ. պօրփ: Ընդանց որոյ ոչ է շարժողութիւն կամ ընթացութիւն: Եթէ զփականնս շարժողութիւն չլինացս բացեցեն. Նոր. ծԲ. իԲ. հԲ. հԶ:

ՀԱՐԺՈՒԱՆ, ոյ. Κίνημα, և βίος. Տ. ՀԱՐԺՈՒՄՆ, և ԸՆԹԱՑՔ. Ասաց զամենայն գործ շարժուածոց նորա. Վրփ հդ. ծԲ:

ՀԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. Κίνησις. Motio, motus. Տ. ՀԱՐԺՈՒՄՆ, և ՀԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆ. Ըստ ա մենայն շարժուէ անփոխադրելի և անշարժ գոլով և միշտ շարժուքն միայ քինքեան: Ամենայն անքանուքն լի է սրամտող ՝ի՛ շարժուէին. Դիան: Ընդու զշայութիւքն հանգերձ շարժուէիքն (տե՛ղականաս). Ածոյ. պօրփ: Շարժուէիքն լեզուի, կամ աիւտից, կամ գիւաց. Նոր. ծԲ. իԲ: Սկսա. ազ Երբէ. Ֆգ: Շարժուէիքն սմա բաշխեաց՝ զայն, որ ընտանի է մարմնոյ, այսինքն զիօթնեանն. Պղատ. փիմ: Շարժուէիքն տեսանէք են վից. լինելուէիքն, ապականուէիքն. ածելուէիքն, նուազուէիքն. ըստ տեղւոյ փոփոխուէիքն: այլայլուէիքն: Եւ է պարզաբար շարժուէիքն գաղափուէին ներհակեան. Ուրիսք. լսրք:

ՀԱՐԺՈՒՄՆ, ժման. գ. Κίνησις, σάλος, σεισμός, ταραχή. Motio, motus, commotio, jactatio, fluctuatio, turbatio. որ և ՀԱՐԺ, ՀԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. Շարժիլն որ և է օրինակաս. յիզարմոիլն. փոփոխուեաս. ծփուեաս. տատանուեաս. յուզուեաս. ամբոխուեաս. գընդացանըս, հարելեալ. Շարժուեաս տեսի (կենդանւոյ) զանգլ ՝ի տեղւոջէ փոխուեաս. Ածոյ. պօրփ: Որ նախ ՝ի շարժուեաս ջուրըն իմանէր: Տայ զնոսա ՝ի շարժուեաս ա մենայն Թագաւորութենչ երկրի: Դնասցէ շարժմամբ ապառնալոյ իւրոց. Ցհ. Ե. 4: Նէհ. իԱ. 18: Ջաթ. Բ. 14: Ընդ մերոյ աշխարհին շարժմանն և ալեսաց ևս մեծաց պէս շարժեցան. Ինդիս Ֆ: Ապրասքն իսկ իւրաքանչիւր շարժմանիք և փոփոխմամբ զարարչեն քարոզեն. Նղիէ: Ոչ սակաս ասն ամրոխուեաս խորհրդոյն որ ՝ի մեզ իսկ շարժմանն. Խահ:

ՀԱՐԺՈՒՄՆ. Σεισμός, συσσεισμός Terremotus, commotio, concussio. Ասասուէիքն երկրի. ծածկ. վերելեալ. Ցհնոմոյն շարժուեաս. և ոչ ՝ի շարժմանն առը. և յետ շարժմանն հնուր. Ֆ. ԻՖ. ՃԸ. 11: Շարժուեաս մեծ եղև. Լաթ. իԸ. 2: Եղև յանկարծակի շարժուեաս մեծ, մինչև ՝ի շարժել հիմանց բանտին. ԳԾ. ՃԸ. 26: Շարժմամբ (կամ շարժմամբ) քաղաքաք կործանեցան. Նաս. ԿԲ: Փլուածի սեծի լերինն, զորմէ լեալ ասեն յաչագին իմն շարժմանէ. Խոբ. Ա. 29:

ՇԱՐԺՈՒՆ, ժնոյ, նոց. ա. Κινούμενος. Mobilis, qui movetur. Ընական շարժմանն. շարժական. որպէս ինքնաշարժ. Ընմենայն աղոտ՝ն՝ շարժուն ՝ի վերոյ երկրի. Ծն. Ե. 1ՀԴ. 21: Ը. 19: Որ առողջ միտս ունին, ոչ ղշարժուեան, այլ ղշարժիչն պատուին փառաւորիւ: Շարժնոյն և փոփոխելեացս նէ նէի: Շարժնոյն ամենեցունց ոչ գործարիւ: Շարժնոյն առ միմեանս խաղալ լոյ. Ածոյ. ԱՃոյ:

Նե որպէս Ներերուն. փոփոխական. գիւրաշարժ. յողոդոդ. և Շարժեալ. ցնդեալ. Ինդիսն շարժուն ՝ի Հոգւոյ: Ջաւի բարւոյք՝ Թափպուն՝ շարժուն՝ զի՛ ղուն. Լաթ. ծա. 7: Պկ. Ե. 24: Ե ջ. 38: Պահանջ զմիտս իւր հաստատուն, և ոչ շարժուն. Ես. պժ. Ֆ. 15: Շարժուն կամեաց, և անհաստատ երեսաց. Բր. հդ:

Եւ Տեղափոխելի (ինչք). Թողեալ նմա զամ կեանս իւր՝ զշարժուն և զանշարժուն՝ զազմապատիկ ստացուածս. Տէ ԺԸ. Ղուկ. ծԸ:

ՇԱՐՈՒԱՏ. տի, տիս. գ. Πλεονασμός. Abundantia. Բաս երբ, իբր ցաւելուած. այսինքն վաչխ յաւելեալ՝ի վերոյ փոխոյ քան զգլուխ գրամոյն, և այլոց ընչից. Խոտագործ, պաշ պատչ. սեւկաք, Համեմ. Ջարծաթ քո մի տացիս նմա ընդ տոկոսեաք, և զկերակուր քո մի՛ տացիս նմա ընդ շարիսաիս: Մի տացես կղզոր քոյ արծաթ վաչխիս, և մի՛ զկերակուր շարիսաիս, և մի տոկոսեաք զտնտեսոյն ինչ. Ղևտ. ԺԸ. 37: Օր. ԺՖ. 20:

ՇԱՐԿԱՑ. և ՀՍυγκείμενος. Compositus, constans. Իբր Շարակայեալ. շարակացեալ, բաղկացեալ. Պարզն. ԺՖ. Ֆ. Ջերկաբ: Ցերկաքանչիւրն շարկացեալ, և անհատաւոր ըստ ինքեան. Ար. Ֆ:

ՇԱՐՈՒԱՐՈՒՄՆ. գ. Συντονία. Contentio. Սաստիկ ուղորումն, ձկտումն. սպրդումն. Չիւանգուածիք նովին իսկ շարոլորմամբ ախտին, և այլն. Պղատ. փիմ:

ՇԱՐՈՑ, ի, ից. գ. Շար. տոլ. տապեալ ինչ. փԺ. Ի գերգաց վիմոյ՝ ակունք ՝ի շարոյ՝ կոյս քեզ լանջանոց: Ջձդնաւոր. բաց անձինըս սքեզ՝ կոյս քեզ առեալս ակունս ՝ի շարոյ՝ Դնէ:

ՇԱՐՈՒՄՆ, ըման. գ. Շարելն, իւն. շարք. հպյք. Լոկ. Դասալանացն և երեսոց քառահեռս շարմունք հոլեալք և երամս ցեալք. ՝ի շարից և յանտառաց նորածին ծաւկանց Նոհացուցանեն զորովայնս. Սահ. իԸ. արմ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿ, ի, ից. ա. գ. Συνεχής, ές. Continuus, um. Ընդհգհաս շարիւք, և շարք անընդհատ հետևչեակ անգադար յարեալ՝ ունելով զիրերաց. միացեալ, միապաղաղ. մարմին միայար. Շարունակ տապք և ջերմուէիքք նոցա տանեցք. Պղատ. փիմ: Քանաս կին է ինչ՝ որ տարտրոշ է, և է ինչ՝ որ շարունակ: Նա է տարտրոշեալն, որդոն՝ Թիւ, բան. և շարունակն՝ ոլկեն, գիծ, մակերեւուէիքն, մարմին. և առ այսոքիք ևս՝ ամենակ և տեղի: Ցեղի ՝ի շարունակացն է. Արիսք. փառաւ: Շարունակք և անընդհատք են ՝ի նոյն շարունակ բարդեալ: Տարր ժամանակաց. և շարունակ հետևմանն առաջնոյն. Փիլ. Իմաստ: Նոր. իԲ. Խղ: Շարունակք անշարժ շարժունք շարագրեցան (առաջիք հաստատուէիքն). յոր մոլորք ոչ մոլորեալք մոլորեցան. Շ. Ֆիլ Եիէ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿ. Συνεχών, όν. Continens, complectens. Պարունակօղ. բովանդակիչ. Ընմենայն միակի և բազմուէիքն յառաջնոյն և կատարող և շարունակ. Դիան. ածող:

ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԲԱՐ. ՛ի. Συνεχώς. Continuo, continenter, adsidue. Շարունակ կեղով. անընդհատ. և Պարունակիչ լով. շրջքանակեղով. Դրուէիք սկսանեղով յառաջաւ. մինչև. միաոյ միշտ շարունակաբար վարդապետի. Պղատ. օրին. Ե: Չրեղէն սրտ ինչ շարունակաբար պարտաճ կեալ պահէր ըզշաւիղս անհնչակ անկոյն. փԸ. ՀԷ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ. ա. Իբր Պարունակական. շրջափակ սահնայ ին. Փայտն կենդ ՝ի միշոցին կառուցեալ և հաստատեալ է ՝ի գրասանին, զշարունակական վայրն ունելով, և այլն. Փիլ. ապրանք:

ՇԱՐՈՒՆԱԿԱՆ. ա. Συνεχώς. Continuus. Շարունակ. միաշարի. անընդհատ. Ջանդաղ ար և զշարունական պատրաստեալ առ

նեն. փիլ. իմաստ. Ա յլ և առաջեղք նամա- գումար շարունակեան. երկ. օր. երի։

ՇԱՐՈՒՆԱԿԱՆ. Συνεκτικός, συνοχικός, συλληπτικός, συγκρατικός. Continens, circumscriptivus, conservans, contemperans. Պարունակող. բովանդակիչ. ի չարի կամ ի կարգի ունող. պինդ ունող. պահպանիչ. Ամենեցունց պատուհասական. և շարունակեան, և նախատնական։ Սկզբնաւորական, և կատարուածական և շարունակեան պահպանութիւն։ Շարժուածեց և կայից և սերտուածց պատճառ և շարունակեան։ (Սէրն է) միացուցչի զօրութեամբ և շաղկապակցիչ. և առաւելապէս շարունակիչ յայնուհետև և ի բաղուկն. Դիոն։

ՇԱՐՈՒՆԱԿԱՊԻՍ. ս. Συνεχῶς. Continuo. συνεχτικῶς, summatim. Ընդհատ, և ի համառօտակապես. Երկու ոմանք գոլոյ- շիք ի սմանէ վերաբերեալ լինին շարունակապէս. Աբիսթ. Տ։

ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՄ, ես. ն. Συνέχω. Contineo, et continuo, conservo, ած. συναιρέω, colligo, simul amplector. Պարունակել. պարագրել. բովանդակել. ամփոփել. պատել. պահպանել ի նմին կարգի և չարի. պինդ կամ կից և յար ունել. շարակալել. Զհոգւով և զմարմնով չաղկապուն չարու- նակէ։ Ամենակալ ասի, չարունակեալ և պարունակեալ զբոլորսա, և այլն. Դիոն։ Ոչ և անձնիշխանս՝ ած չարունակէ և պահպա- նէ վնասս. Մ փս. ի դիոն։ Զանպարագիրն ած տեսին ի մարմնի չարունակեալ։ Վասն մեր ի խանձարուրս չարունակեցաւ։ Զհա- մատարած և զայնանիստ ծուն չարունակաց ներկրաւս։ Չարունակել ի տուռնս մե- ղաց. Զոր. լխ. սահպ. Զամենայն առանձ- նաւորութիւնս չարունակէ։ կատարէ սակն կա- ռուցանելոր, և լուսով զարդարեալ չարունա- կէր։ Ընթաւելլեն ած չարունակեալ ի մար- մին պարագրելն. ԺԲ. վէր։ Ղեռծանեալով իրաւանցն պինդիկ, որ զամենայն քաղաքա- վարութիւնան ի նմին չարունակէ. Պղաթ. օրին. ՃԲ։ Կենաց Ղանակէ Նաշիհ՝ վասն կե- րակրելն կարելոյ, և չարունակել ի կեանս. Մ ենի. վ. Տ։ Տղուկք ի ծովափնեայս զե- ռան, և ի տումի չարունակին. Հմմտ. առաք։ Չարունակիմ ասել, և անդ ի առաքեա հո- գեմ։ Որպէս զէ ութիւն երկուց սարտուցց ի մի կերպարան չարունակեցան. Նար. հաւ. Ն խ։ Ինչանեալով ի յատկագոյնն՝ հարկ է լա- ժանելով զնոսա միշտ ընդ բազմանն դնել, և ելանելով ի առանձնագոյնն՝ հարկ է չարունակել զբազմութիւն (այսինքն հաւաքա- բար առնուլ). Պորփ։ Չերտութիւք այսոքիկ (կերակուց՝) միայն ճաշակելեացն են. իսկ ուագնապատին և վիշտք բոլորն չարունա- կեալ անդադարից (այսինքն համօրէն միագու- մար առելոց). Մագ. էՃ։

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνοχή. Continentia, ut continendi vis, vel causa, complexus, stabilitas. Պարունակութիւն. փո- խադարձ ունելութիւն. պնդապահանի. սեր- տուն. Տես և ՋՄԻՄՆԱՆՍ ԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ոչ չարունակութիւնք, կամ կենաց, կամ կատա- րման միայն է պատճառ։ Սիրելութիւնն նոյա ունայի է, և չարունակուն, և պահպանումն։ Ամենայն ուրիք խառնմունք՝ անկոյն չարու- նակութիւնք ելից. Դիոն. ՁԾայ։

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Συνέχεια. Continuatio, continuitas, adsiduitas. Ընդհատաու- թիւն. միապարութիւն. հանապազորդութիւն. Ա յլ ևիս օր ըստ չարունակութեան գրելեն և ընդհակի (առ յետուստ), և այլն. Դիոն. Ղղ։ Չարունակութիւնք յաճախութեանց դարձեալ- լոյն. փիլ. իմաստ։

ՇԱՒԱԿ. Ոտ անդ. իւր Արշաւա- կի. և կամ որպես այլազգք՝ Ակվիլ կամ Ակքիլէ ինչ, փառաք կամ ցոփութ։ Եւ ինքն շապուհ զայսպէս հեծեալ ի ձի չաւակի ան- ցանէր առ կանանուին. Բուզ. Ք. 58։

ՇԱՒԱՍԱՐԻՆ. գ. Δρακόντιον. (գլաս. կոնսիոն.) Dracunculus, կամ dracontium, serpentaria. Ընուն բանջարոյ, և ախտի. նուիճ. նուիկ. Էլան Եաոփէտ, Նիվէտ, Նե- ւիթ, լոֆ։ Գաւիան. Սփէֆ. Լեհ. մեկնէ, խոտ պաթտիզի երկկանգուն ծղոտիս, որ է ծիրանաթաւայտ որպէս մորթ օձի։

ՇԱՒԱՒ. կամ ՇԱՒԱՒՒՆ. գ. Բոյս ինչ՝ որ կոչի և Շաւաւ երէգ։ Գաւիան. հասագ ել թաբէրս։ Բէչէն. խոտագ ըստաբէրէ։ Ըստ Սփէֆ. լեհ. Խոտ լեռնական, յորմէ իւղ հանեն։

ՇԱՒԻՂ. ւղի, ղաց. գ. Τρίβος. Via trita. ἄξων, semita. τροχία, cursus, orbita. διαβημα, transitus, gressus. ἀτραπός, callis, tramis, via. ἴχνη, vestigium. (գրի և ՇԱՒԻԴ, ՇԱՒԻՒՂ. գտանի և հոլովեալ շա- ւիղին, շաւեղին, շաւեղաց. լծ. արաբ. ՀԱ- պէլ. լատ. ՀԷՓԵս.) Ուղի ուղիղ. սրահլուս. կուռ պղտոտաց կամ կոխեալ Ճանապարհ. և Հեռաք ոտից կամ գնացից. փոշրոս՝ Ճաճան Եօլ. այաֆ Եօլու, Եայա, Իշ, Ֆայ. Առաջնոր- դեա ինձ ի շաւիղս քո ուղիղս։ Զշաւիղս յաւիտենական պահեսցէ, զորս կոխեացին արք արդարք։ Ընդ շաւիղս կորսեան նոցա չիեցան շաւիղք իմ։ Զձկունս ծովուց, որ զջրին ընդ շաւիղս ծովուց։ Զշաւիղս դնու- ցից նորա ի մէջ ալեաց։ Կամնակոր շաւիղք։ Շաւիղք բորբե։ Ուղիղ շաւղաց. են։ Նիղ և սակաւագնաց շաւիղ, որ ի յաւէժն տանի ի կեանս. Ածց. հց. իխ։ Առնիծու կամելով գողանալ զինքն յորտորդացն՝ ձեռուին ծած- կէ զշաւիղն իւր. Մ փս. ի դիոն։ Շաւիղ նեղ և նոսրք. Եսա. պխ. Շ. կս։ Ճանա պարհն ընդարձակ է, և շաւիղն (Ճանապար- հն) նոսրք. Լխ. ոչ։

ՇԱՒԻՂ՝ ըստ տումարագիտաց, առանձին չափոյ ամանակի. Կիսահատ... շա- ւիղ այսպես արաւ։ Կալ զքանիս շաւիղն. Տ ոմար։

ՇԱՒԻՂ՝ երբեմն գրի վիպակաւ կիմ կա- մաւ որպես Շառաւիղ. (և անգրագար- ձեալ.) Շաւիղք նորա երկայնակեաց ժա- մանակաց. Սիր. նոր. ա. 25. որ ի հինն գնի, ասաք՝ Լուսաւորչին շաւիղ (կամ շաւիղ) ծագեալ, առ ի նմանէ լոյսորդ սերեալ (մեծն Ներսէս). Շ. Վիպ։

ՇԱՒՂԱԿՈՒՆԻԼ. ն. Ἰχνοπατέω, ἐσυ- μαι. Vestigio conculco, or. կոխիլ զշաւիղս, կամ շաւղաք հետուաք. Իր կոխիլ ոտիւք՝ գաղջապարագք. Ուրեմն լեր եզեռնացուց քա- ղաք, որ այժմ ի բաղում հարցս շաւղակո- խելով սրբիս կիւրղ. ի Իսայ։

ՇԱՒՂԱՍՈՒԿ. գ. Թուի որպես պրա. ՀԷՈՒՈՒՂԻ, գիշեր և տիւ. իբրու ՄԹուելի գիշերոյ հասեալ ի աւուրինջեան, կամ արթ- րութեի յարխախութեի. Լսկ ի բանիցն Իսա- ւելոյ ընդ մեզ սիրով նիհորոյ՝ զհեզք այգ- պես ամպ մթագին, և շաւասուկ անկաս. Փարպ։

ՇԱՒՂԱՒ. ղի, ղց. կամ ՇԱՒՂՈՂ, ՇԱՒՂԱՒՂԱՒ. ղայ. և զի, ղց. գ. գրի և ՇԱՒՂԱՒՂ. երբ. սաՔէր, սաՔՀ. յորմէ և ի՛ն. Σαπφείρος. Sapphirus. իտ. Zaffiro. Ակն պատուական՝ երկնագոյն, կի ծիրանեգոյն, կամ դէղնագոյն, ոսկի երակաք. ԼՀօ. Նա- ֆօւ. սար Նափօւ. (ըստ ումանց՝ նաև լաճ- ԼԲՀ, ԱՀ.) Տես Նէ. իԲ. ւօ։ իԲ. 18։ ԼԲ. գ։ ՅՃ. իԲ. Ծ. 16։ Նօ. ՃԲ. ւ։ ՈՀԲ. Ք. 7։ ՆէԼ. ա. 16. ԱՀ։ Շափիլայ՝ գոհանակ ան է. փիլ. ա. Շ։ Ի նմանութեի շափիլայ. Ճ. Բ։ Ցա- թոռն շափիլայ (իբր շափիւղեայ) ի վերայ հրեղէն թևոցն. Եզէ. ի ՅՃ. գԲ։ Եւ յա- կանցըն շափիլայից (կամ շափիւղից, կամ շափիւղից) ցուցեալ ըզնա զարմանագան. Շ. օգ. ԲՃՀԲ։ Կայծ կարկհեան ընդ շափիւ- ղին, կայմիր յակունդ սարդիոնի. Ո՜ոգ. ոչԲ։ Յականցն շափիլայ։ Բազմագոյն և փայ- լուն ասի շափիլայն. Տծոկ։

ՇԱՓԻՒՂԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև՝ զտե- սիլ շափիւղայի. Ցալագս անձառելւոյն շափիւղաձև իմն էր ի վերայ կառոյն. Լի. Ե՜ոփէ. (վասն զի պէռպիռագոյն երևի ասէ շափիւղայն, և Թագուն մեայ բուն գոյնն։)

ՇԱՓԻՒՂԵԱՅ. ա. Σαπφείρινος. Sapphirinus. կազմեալ ի շափիւղայէ. Կապ- ույ երկնս զմխանայ, և ափրոդիտէ շափիւ- ղեայ. Պֆմ. ոչԼփս։ Քարինք հիւսեալ ա- պրւսեայ՝ զպսմանալի շափիւղեայ. Տագ։

ՇԱՓՓԻՆԼ. Տ. ՀՓՀՓՍԼ։

ՇԱՓՓԻՐ. Տ. ՀԱՄՓՈՐ։

ՇԱՔԱՐ, կամ ՇԱՂԱՐ, ի, աց. գ. Σάκχαρ, σάκχαρον. Saccharum, saccarum. իտ. Zucchero. (որ և յայլ լեզուս ասի ՀԷՓԷ, ՀԼՓՓԷ, ՈՓՓԻՐ, ՈՓՓԻՐՕՆ, ՈՓՓԻՐՕՆ, ՔՓՓԻՐՕ.) Հոյզն հնդկային եղեգան՝ ազնիւ- քան զամենայն քաղցրահամ հնութ, անոյշ որպէս զնորիսխ մեղու (որպէս և լաւն տ- բին շաքարանայ՝ ի յատուկն բՃՃայ). Շաքար, սուքքար, հոռոմ զախարի. ԲՃՀԲՀ՝ Նեղ- մայիք, յորոց մին է գուռնիշատուն, յո- լովում գտնին շաքարն գոյնին. Խոր. Տ։ Յիմնատուն ձեռացն զինչ առնուս՝ շաքար է. Ոսկիոր՝ Ա՛ռ զշաքարն ոսպսէհարուռն, և զծագին եղբայրսիրութիւն. Վ ՀՀ. ՀՀ։ Ե Ոսկիոր՝ Ընդհէր ոչ զնորնդուրդ մսրնոյ և սրեան իւրոյ աւանդեաց ի շաքար, ի նուշ, և ի վարդոյնուր. Բբ. տբ։ Գնայուն ապրիւր ըզկնին արար (մովսէս), զնկնին ար- բոյց հանց ըզշաքար։ Շ. առակ։ Ա՛ն արար Ճառբս համերաքար, և բանք սորա է որպես շաքար. Գնդ։

ՇԱՔԱՐԱՔՈՒՂԽ. ա. Որ բոլոր յիւրմէ զշաքար. Իրրև եղէգն շաղարաքուղխ և մեղրահոս. Ոսկ. լբ։

ՇԱՔԱՒԻՒ. քլոյ. գ. Թուի բուռ պ. ՀԽ. որ է Շառաւիղ։ Վաթ. ՀՀ. ՀՀ. են։ յոր- մէ յաչխոյզ բայն։

ՇԱՔԱՒԻՒԻ. լ. Շառաւիղել, ընձիւղիլ. բողբոջիլ. փթթիլ. ծլիլ, բացուիլ. Ըստ շաքելէ արմատոյն՝ ի ներքս նայնպէս գետ- նատարած ասքն յամենայն կողմանց առ երկրաւ տարածանին. Վ ևեոր. Ք։

ՇԵՆԱՒ. Տ. ՑՆԾ։

ՇԵՆԿ. Տ. ՀՆԿ։

ՇԵՆՂ, ոյ կամ ի, առ ի շեղառւիղ. ա. գ. Տ Ելուհայիչ. Declivis. ἀποκρημνος, praeceps. Խոտոտնակ. զառ ի վայր. կողնակի. ՀԷՂ, գարուեալ՝ գարուելիք պաղաք. Նէրէ- նան ՀԷՂԷ։ Եւ որ այլ ևս գտանին արտաքոյ առացելոյս քառակուսի ձևք, կոչին նման ելոյն. Ե՜ուԷՐ։ Եւ գուռն առ ի շեղ... առ լերի վինեալ. Ի. Ի. ՃՀ. Ց. (անս և ի բառն՝ ՆՀՔ. ՑՃՐ ԼՆՔ։) Աբրիսամոնիս առաքեի ի Տարաւակոյս առ ի շեղ զելեաք- խոր. Տ։ Ի գոգաձև տեղւոյն, որ առ ինք- սեան առ ի շեղ աւազուի. Ածց. Ի. ԱԱ։ Ուշ շեղ նոցա և կողմանակի Տարաւածքն լինէին. Պֆմ. ոչԼփս։ Ընձամբ Տայելով առ շեղ մը- տաց։ կինդանագիր մշտակայիցն առ շեղ շղջապայի. Շէր։

ՇԵՆՈՂԱՆԱՅ. ա. Որ շեղի յընթացս. որ ոչ միշտ ընդ մի գիծ ընթանայ. Ընդ- պատի շեղոտնայ, ելեւ ըստնայ, կողմնատ- գնէ. Ֆ. Շ. առ Ելէ.

ԸԵՂԸՊԵՍ · ſ. Ան ի չեղ · խոտորնակի. կողմանակի. վեղ. սոփ, էյրի, եամպեյի, եամբի · Ընդունն դիւթել ոչ հաւասաս. պա և ոչ յանդիմանաբար զհրամանատուուն առներ հրամանառուացն, այլ անհաւաս. տաբար և չեղապես · վասն որոյ և չեղող կոչեցաս · Նախա։ (Ըստ այլոց՝ է ընթացք արեւու առ ի չեղ։)

ԸԵՂԵՄ, եցի · Ն. Ձօքսւա, ձեանեւա, ջեպա. Obliquo. թիւրել (զշաիղ, կամ որպես զչիղ ակամբ) · խոտորել · յեղաշրջել · ի բաց դարձուցանել զաչս · ծ-եւ, ձեի էի փոխել · Ցաբեներ (կամ յընտանեաց) զաւակի քո պակն մի արկանիցես, չեղեսցես կամ գարձուցես · Դ · է։

ԸԵՂԻՄ, եցայ · ſ. Ներա, ձեանեւա, ջեպա. Nuo, nuto, vergo, propendeo, declino. Խոտորիլ հակամիտել · թեքիլ · չոչիլ զաչս. ծ-եւ, Ե չէ Նայել · եյրինէ, ոփֆոգ, պէր Եարֆա ձեյել ՝ի · Նման գոլ եղեգան, զոր յորժամ հարկանիցէ հովմ, ընդ նմին չեղեսցի · կէ-ւզ · գեյ · ՝ ի տան գաստուէն մինն չեղեսցաս · կէ-ւզ · գի ՝ Ընդեղաւ (քաղաքնկուն) կոչի, այն՝ որ ոչ զկողան ունի հաւասար, և ոչ զանկիւնան ուղիղ · Եանէրբ ՝ Ոչ ըստ սովորութեան անցաներ յարևմուտս՝ չեղեալ Ը · ֆոյեր ՝ Իրաց չեղեցաս ՝ի քոյմ մի պատուիրանապահուածն · Բնաս ոչնչ չեղեցաս ՝ի բանս հրամանաց նոցա · Ընդունել բնաս յանպատմութեան · Ի գաստոց անտի նոցա չեղեալ անկան · Ընդեցաս ՝ի դրախտէն · Մաչ · Ձշ · ցճ · կն · ԻՓՆ · Տճոակ ՝ Ընդեալ էր անհրամանակարար յատկապատուհան · Եմեչ ՝ի մուտքին կոյս չեղեալ, գանատնոյն առընկալցի վասս յինքն · Բաս նախանն չեղեալ ՝ի նոքա ՝ չարանայ · Պօրտգ · Նէա · բն · Մաֆս · ՝ի դէսն ·

ԸԵՂԻՉ · ա · Որ չեղէ, կամ սայ չեղիլ · չեղօղ · (մակդիր ապստամի ·) ՝Վասն անհաւասալ հրամանատուութեան՝ չեղիչ և պատրիչ կոչեին զնա · Ո-ւ · գծ · Տճս և ՝ի բառն ԸՆՂԱԳԻՍ ·

ԸԵՂՈՒԹԻՒՆ, գ · Ներա, ջօտի. Propensio, deflexio. Չեղելն. խոտորումն. թիւրութ · Ծռութեն. հակամիտ ութ · ՝Իւրմանցն չեղութեաբ անկեալք յաճապային ուղիղ համբարձմանեն · Ի րոց ընտանի չեղութեցն մատնեաց · Դիտն · ՝ Թռուցութեն, և ՝ի խոնարհ կոյս չեղութեն · Մաֆս · ՝ի դէսն · ՝Լոտ խոտորման առ ոմանս՝ զմերոց խորհրդոց հեռանալ չեղութեամբ (կամ հեռանալ չեղութեամբ) չեղութեն · կէ-ւզ · հանգ ·

ԸԵՂՔ, ի, լց կամ ոց · գ · Ձոջոչ, ջոմաուտ. Acervus, cumulus. χῶμα, tumulus. գրի և ԸՒՂՔ · որ և ԸՆՂԱԿՈՒԹԻՒՆ · Ի-ՀՂ, մանաւանդ արմատաց · կոյտ · կուտակ · կոյտ · կառ · հաւաքումն · հողաոյսք · ՀԷ, ՀՒ, ԷԶՔԻ, փօռոփ, ֆէ-ՀԷ, ֆէ-ՀԷ · (ըստ Տյ · գումար · լտ · փոմոնտա · յն · Խմա ·) ՝Ոչդը աու ղ ցորենոյ, և զաւնային արմատաց, զոա սանուրգա զուարակաց և ոչխարաց · և բնաւ կուտեցին չեղքս չեղքս · · · Տարցանէր վասն չեղքոցն · Իբրև զչեղ ցորենոյ · Իբրև զչեղ կալոյ · Ես · ՝Որ գործէ վերկիր, բարձ բայց գանէ զչեղ իւր · Սէր · ֆ · 30 · ՝Որ բնաւ սակաւ ժողովեաց, տան չեղք · (ուր Եբրայա կանն ասէ, տան քոռ ·) Եէր · էս · ՝Լսայ ղաւաքմանն Տան, հրապարակ, չեղք, պայր · Սրեաւրէ զնոսա՝ ոչ չեղքս (յն · չեղքեւով) ժողովեալ, այլ սիրոզապաս շաղկապումն · Մաֆս · ՝ի դէսն · ՝Թաղեալ կայի ՝ի մէջ օձից իբրև ՝ի չեղքն · ՀԷղբ չեղբ (ապատուց) կոտեալ կային առ գուբս Նէռանին · Ընդ · ՝ ՄՐՀՆ մի բանաքար առ այլ հրամայելին, զի տեսցին բնակ սյն չեղ կուտել · Ինոզ · ֆ · 7 · ՝Դիզեալ կուտեի ՝ի վերայ մեր չեղք չեղբ մեղացն · Մանր · իա ·

ԸԵՂՋԱԲԱՄ · ſ. Իբրև զչեղ · Դէզն պէս · Եզբընա · ՝ Ջամբոն յինքեանս չեղ. Ջաքար ժողովեն · Եէր · ա-եաբ ·

ԸԵՂՋԱԽՏԻՐՔ · գ · Խոխրք չեղջոց՝ ըստ խորանաց հմայից · ՝Ի լուանախնդիրս, ՝ի չեղ. Ջախտիրս, ՝ի գեղահմայս · Մանր · իէ։

ԸԵՂՋԱԿՈՑՏ, կուտ · ած · կի ից · գ · Տ · ԸՆՂ · Տաղ, Տաղ, χῶμα · ՝Ման չեղջեկուածացն (ցորենոյ), զոր բարձին առաջի նորա. Եէր · ծն · ՝Ջչեղջակոյտս ստացու ածող. Եաս. պաֆ · ը · 15 · ՝Որ չինէ զսուն իւր ընչից ս տարաց, այնպես է, որպես առնէ ոք քաղբինս չեղջակոյտ · Սէր · իա · 9 · ՝Բհրին այր իւրաքանչիւր գինդ մի, և ընկենուին ՝ի չեղջակոյտ անդր · և եղև չեղջակոյտ դնասցն՝ լսելս իբրև ա և ուղհարիւր · Եղիս · փա ·

ԸԵՂՋԱԿՈՑՏ · ա · իբր ԸԵՂՋԱԿուտեալ · ՝Ետանելով զպաճուճեալ լի զբազմամբ կեանս, և զչեղջակոյտ չարիս · Մաչ ·

ԸԵՂՋԱԿՈՒՏԵՄ, եցի · ն · Տաջեսաս, պերսաջեսաս. Cumulo, coacervo, aggero. συλλέγω, congero, colligo. ԸԵղջակոյտ առնել · կուտել իբրև զչեղջ · չեղջել · գիղել · բարդել · կուտակել ՝ի վերայ միմեանց · Եզբ · Տաճ · ՝Գիրեն զկանայս չեղջակուտեալս միզոք · Ե · փ · գ · Ս · ՝Ջնիւթեան զաւեչաստաց ցուեն իբրև զաւաղ և կի իբրև զփոչի չեղջակոյտիցէ · Նէա · Երգ · ՝(Ջմէրս) ՝ի միմեանց վերայ չեղջակուտեալս · ՑՃԲ · Ե · ՝Գիսակուեր անկեալ չեղջակոյտ անկեաւ · Ցճ · կն · ՝Բաղ միւթիւն այնչափ անուանց (հիւանտատաց) չեղջակուտեալ · Նա · փ · ա · ՝Ընդ չեղջակուտեալ ևս ինքեան գնայոյ ուեն գատաւպատուհ · Սաչ · հանգ ·

ԸԵՂՋԱՆԵՂՋ · ա · ſ. Տաջեսաս. Acervatim, cumulatim. Ընդ չեղջ չեղջ բաղմակոյտ կուտակորէն · Թէ Թէ Եէղբ Եէղբ · Ջչեղջ Ջաչեղջ գիականցն անկեղց առ միմեանս · Իմ · ծԵ · 23 · ՝Գադաւրեաց չեղջաչեղջն լինել մեռելոցն · Ի ՀՓ · իմ ·

ԸԵՂՋԵՄ · եցի · Տ · ԸԵՂՋԱԿՈՒՏԵՄ · Թէղէ, ծռվէն, ղաբջէն · ՝Կասկին, և չեղջկին (կամ կասկալ կուտկին) · Ո-ւիէոր · ՝Ընդեցի զբարիս, և ձգեցի ընդ խս · Որ անձամբ անձին չեղջկիցէ ղցանկութեի · Նա այսուհիկ չեղջկ զչինչս նախանձս · Սէէեր · Ե · Ո-ւ · յճ · ա · 17 · Նաֆգ · Ե · ՝Անյաւորիս փուքեով զարկածս յոլովաբար չեղջկն յոգիս · Ջամ · ասա · ՝Բացաւ գլխով չեղջկ օրլասաբէ գչայհոյութեն չարատես սիճերս · Սաչ · հանգ · ՝Մխաւորութիւք (Հիշ) ասին, ոչ զի ՝ի մտասին ՝ի մի ինչ չեղջկալք, այլ զի ապրիր ի սկիզբն է նոցա ՅՓ · Մաֆս · ՝ի դէսն · ՝ի չեղջկեցէցն պատասաց (որպես զչորք չեղջ) գոլն մի չափեալ · Նա · ւ ·

ԸԵՂՑԱՄՆԱՑ, ի · ից · ա · Տեփսաքսոյ. Confractus, enervatus, mollis, insolens. Որպես թէ չերտ չերտ եղեալ մեկուածք · ըստ չն · Ջախեալ · մանրեալ · մանլեալ · ցոփ · Թուլասնորթ · խնդեզ (ոք կամ ինչ) · լոյծ · մեկ · ՀԸԸՔԻՔ, ՀԸՀԸ, Ի-ոբջ-ոաջ, Ի-ոյլ · ՝Ջոյնի և զչեղջամբ և զչեղսամբոյս ագա նելիս և զդնացս չընդունիմք · Կանն · (՝ի մի ձ · զՋոզՇ, և զչեղսամբոյս) · ՝Ընդսամբոյս զծոյլս նշանակէ, կամ զթոյլս · ՀԻՆ Բ ա · ՝Մինչ զի գոլ ևս զսամբոյս և խնդեզս Իրեն · ա · ա Լ ն · (որ ըստ մսի կամի ընթեռնուլ՝ չեղսամբոյ, որպես հակեալ ՝ի մեղս ·)

ԸԵՄ, կամ ԸԵՒՄ · չեմայ · Տ · ՍԻՍՄ, ս. մեյ · ՝Ի վերայ չեմոյն եր Նասալ · Ոչիէոր · ՝Ալ ի բանալ գրանգուցն · Ո՝ի լուանայս, չեմոյն ·) Ոչ · նա

ԸԵՄԱԿ · Նոյն ընդ եամակ · ծամակ · ՝Երթեալ ՝ի գաշան փառական չեմակաց · Ընփոխ այսինքն պագական եմակաց, կամ հովտաց որ սորգուրթե · (ուր Թարգ · յն · Քաոսփոխ նշանակ · խառնեալ ՝ի հյ · ձայնից ·)

ԸԵՄԵՂԷՆ · Փոխանակ գրելոյ կեմեղէն · Վրթ հդ · իէ։

ԸԵՇՏ, իւից · գ · Ջչնչ, ջչեա, ջչն. Acutus, ta, tum, accentus acutus. (յծ · Սաստ, սաստիկ, իսիստ, և աչաչաչ · Թ · Խըչ, չէչ, և լտ · սչէտ, սչէտիտ · կարել կատրըք, և այլն ·) Հնչիլն սուր և բարկ կամ սաստիկ · և Ուղղակ սուսերաձև ՝ի նշանակ սուր հնչման · (յն · օտոչ, օտոչ, օտոչ · որք իբր ածակ · Թարգմանին ՝ի մեզ սուր, բարկ, սաստիկ, արագ, ևն · և իբր գոյակ · չէշտ ·) ՝Ատոգանուելիք են տասն · չէշտ, բո՝ւթ, պարոյկ, երկայր, սո՝ւղ, ևն · Եւ ՝ի տղտանէ ոլորակք են երեք, չէշտ, բո՝ւթ, պարոյկ · Թր · էէր · ՝Ջբարբառոց սասակուելոյ, ոլորմանցն · · · չէշտ՝ բո՝ւթ, պարոյկ, ևն · Փիւ · տյաչ ՝Ասի չէշտ՝ սուր, բուեթ՝ ծանր · Ամենայն անուանք՝ յորս ոչ են չէշտք և պարոյկք, ամենևքեան ծոքա բուելք են · Որպես չէշտ ՝ի վեր հանեալ սրէ (ղձայն), նոյնպես բուեն ՝ի խոնարհ ինչացանելով՝ հարթել, և յերկոցունց ծայլոյն ՝ի բնէ և ՝ի բնէ բաղկանայ պարոյկն · Երբ · էէր ·

ՇՒՇՏ · ſ. ՝Ոչձոչ. Acute. որպես Ընշտաց · սուր և խոտ ուժգնութեբ · դեպոր ոլոր կշռակի և արագ մխելով արուեբ · յանկարծ Ճիղքելով հանդոյն սլաքի, իրրև ՝ի սայր սուսերի, ևն · ոճով ընէնէոփ · հշեշտ, խըչ ՝ի՝ի, խըչ՝ ըրճ՝ ՝ուրգ փեյր · ՝ Ընդ մէջ Թիկանցն Թափանցիկ լինալ յերկիր անկանէր սլաքն · Խոր · ա · 10 · ՝Ոլայնալիս Ճըն լի քաչշալ, և չեշտ կրծիցն ըսկոափան. ցեալ · Շ · Վէդ · ՝(Սուսերաձ) չէշտ ընդ մէջ Ճիղքեր ղամուր գլխանոցն · Ցճ · կն ·

ԸՆՇՏՈՒԿԻ · ſ. Նոյն ընդ վ. իբր Սաստկապես պատասխանուած · անհնարին սաստ. կութեբ և արագութեբ կամ արագութեբ · արագ արագ · Բրի՝ գանի՝ նէոփ՝ իրոյի գէս, իօրա՝ ըոսփ՝ ըոսփ մը, ճգփելով ըրճգ փեյր · ՝Հաչրեալ ուժգնակի տապարաձ զգագաթն սըչն, և նոյնժամայն չեշտակի Ճիղքեալ մինչև յատնկն նորա · Ճ · Բ · ՝Լուեալ զայլոցն ևս չեշտակի կատրն ՝ի միմեանցն լինել · Եռես ղերկրպատակութեի եգեբայսցն, որք չեշտակի Ճիղքեալք են · Ցճ · կն · ՝Եհար նիզակաւն ՝ի վերայ միջոյն, և չեշտակի հանէր ընդ թանձրութի զլահիցն և մարմնոյն ՝ի միւս կողին · Պաֆ · Ըբ · ՝Ճիղեղոյ վիշապին (Ձեղոդորոս՝) չեշտակի չարգած · Գէյ · ՝Օբրկիր բաժանեալ նշանաս խոչին չեշտակի · քան Ձեղ մովսէս գձոլին գաւազանաւն · Նաբ · Ծբ · ՝Ընշտակի իսկ անդրէն ընդ հուպ վայելչաչնայր · Նաբ · Ընաձ · Նիեչ · ՝Անդրէն չեշտակի ծագէ լոյս · Ընաձ · յճ · Ա · ՝ Ընշտակի Ճիղովյ չգեալ գնմանէ իշխանն · Կաղնաբ ·

ԸՆՇՏԱՒՈՐ · ա · Ուանակ չէշտ, կի սաստկական · ՝Օրէնդրունի չեշտաւորան, զքաչչ, և զոյժն · Դալ · արխոփ ·

ԸՆՇՏԵԼ · ն · Շէրտ կարել · (որպես դրի յայլ Ձեռ ·) սրածայր Ձեղքել · ՝Իբրև տապարօք չեշտակի չեշտեալ գձառ · Ցճ · կն · (իակ ըստ քերականաց՝ Սրեալ կի սուր հնչել գձայն ·)

ԸՆՇՏՈՒԼՈՐ, ի, ից ·) ա · գ · Ոչնչ ·

ԸՆՇՏՈՒՈՐԱԿ · ի, ած ·) տօոչ. Qui acuto tono finitur, cujus ultima syllaba accentu acuto effertur. որ և ՅԱՆԳՆԸՆՇ · ԵՒսի զբառիկ՝ որոյ վերջին վանկն ունի զչեշտ, ոլորակաւ չեշտիւ կամ բնիւ · որպիսի են հաստատական բառք հայոց և ծռոլքաց

՝Շեշտոյր անուն է, որ ն՝անդին ունի զոլորսին. որպիսի, սահակ: Պալիզ Լծորդուհի առաջնոյ շեշտոլը բայից. Թր. ԽԷՐ. ՎԷՐԸ: ՝Յորժամ՝ սուր և յորդելակ հնչմամբ՝ի վեր փոխելով շունչն՝ կայցի զերս ձայնին, շեշտոլը ասի: Եւ լինի բուն շեշտոլորակի, թէ յանուանիս իսկ և թէ՝ի բայս, ՝ի վերայ այն հեգիյն՝ որ ունին այլ կամ եչ կամ ին. զի յորժամ զսուր ոլորային սոքա առնուն, բըլնուելթէ շեշտոլորը ասին. իսկ այլք՝ի ձայնա. ւորաց թէ առնուն զշեշտն, գրուելթէ և ոտահարմամբ ասին. Գրբ. ԽԷՐԳ: ՝Շեշտոլորական յաւարտեցեալումն կիսին՝ի գլուխ ասէն ունի զվերադառնալ գՀանդէպն: Շեշտոլորային բաղադ զանազանակս ունի յինքեան. ԵՐԵ. ԽԷՐ:

ՇԵՇՏՈՒԼՈՐ ասի՝ մերթ որպէս Պարոյկաւոր, պարուկելի. զի և պարոյկին է շեշտ ոլորեալ՝ի վայր բերիս. ՝Անելով շեշտոլոր բառիս այսպէս. ոչ է պարտ իմանալ. մի՛ է. ՄԽ. ագաբ:

ՇԵՇՏՈՒԼՈՐՆԼ, իլ. Ὀξύτονέω. Accento acuto noto. Սուր ինչել. արածայր յանգիլ. ՝Շեշտոլորելով ձկտի. Նխա. Լագ. ՃԻ:

ՇԵՇՏՈՒՄՆ. գ. Սլածայր յանգումն. բրդաձև լինել. ՝Լեառն ուղղորդ՝ի յերկիւղ բուսեալ... և առ փոքր փոքր՝ի շեշտումն յանգեալ. Խոր. ՟. 11:

ՇԵՊ. ա. ած. ՝Ὑπτιος. Supinus, resupinus, in dorsum versus. ἐπίφορος, proclivis. ἀποκρημνον, praeceps, declivitas. (լծ. չեզ, և սեպ. ռմկ. ՀՀ, ՀԻ, ՀԻԳ, ՀՀՓ. և լատ. ապիս.) Ձառ՝ի վայր. յորացս անկեալ և Սեպացեալ ապաթայլ. ոտքս իջուիւնեն եաՀՀՓ, եաԻՀՀ՝ փազ ԻՀ՝ՀՀ՝ ՀՀԻՀՀ, ևՆ. ՝Աստն գՀիւսիսային ԾովՀն, ծով մեծաձնաս, ապալենպ, շեպ, անխուղ, անգագ. վ Ի՛յօր. Հ՝՝ ՝Մունչեալ եվ՝ի յայլուէն հանգեալ ՀՀբիւնն, և անկաս՝ի շեպ. վ՟ր ԿՈ. Ճ՝՝ ՝Ար. ձագանգիդ. ձայն ընդ շեպն գիպի, և յետ դառնայ. ԳՀ. ԷՈ. ՝ի լուսանցս:

ՀՆՐ. ա. գ. Στύραξ. Styrax, populus alba. στυράκινος, styraceus, ex styracefactus. գրի և ՇԵՐԹ, ՇԵՐԹ, ՇԵՐՏ. լծ. և յին. Սահմբրաքա. տոհրակեայ. Ծառս խժաքեր կամ խըն. կաքեր, և փայտ՝ գառազան և ոտս նորա. ՀՀԳՀՀ, ԼԻԳՈ, ՈՀՀԷ. և խՀժ նորա՝ գործ ՀՀՀՀՀՀ. ՝ Եւ առ յոկոր գառազան շեր՝ գալար, և ընգոլի, և ոտ. ոյ. Ծ՝՝. Լ. ՅՅ: ՝ԵՒռնոս երկու գառազանս. շերթ, զոր չըշի ասէն. և պարակերէն մուհմանական: Շեր և ասի չէն պոզաբեր. Վ՟ր. ԺՆ: Տ՛ես և՝ի յայն ՇԵՐՏԵՆ:

ՇԵՐԱՄ, կամ ՇԷՐԱՄ. գ. Σῆρις, σήρ. Seris. βομβύλιος, bombix. ըստ յեռնոյ Շհրամ. յն. ՀԷՐԻՈ. լտ. ՀԷՐԻՈ. Որդն մեռուաքաս. գործ բամբակեղոս. էՀէՆ կամ էպՀՐԻՀՆ պԻՈՃՀՆԻ. ՝Օշնդիկ որդնէ այսպէս ասէն. քանզի յայնմ վհռոյ՝ որ կոչի շերաս, այսինքն կէսպաս. թեր, գանձէ զվաստակս նոցա. Վ՟ր. Հ՝՝:

ՇԵՐԱՓ, կամ ՇԷՐԱՓ. գ. ՝Ոյ. ֆ. ՄՀՃ գրգռալ խոհակերաց՝ի քաշխել կամ՝ի խառնել զկերակուր. ՀՀՀՀ, ՈՈՈՈՓ, ՀՀՈՀՀ. լծ. ՀՀՓ. ՝Շերեփ մի ջուր: Երկու և երկք շերեփ իւղ. ՈհՀՀՀ: ՝Ձփրփուրն շերեպով ձգե. Վ՟փ. ՃՅ:

ՇԵՐԵՓԱԿԱՓ. գ. Կոկոն շերեփոյ. և առնուն թուշոյ, կամ լծուչական միչաափ. (Թոուի այն՝ որ թուչի՝ի վերայ գետոյ գաշտի.) ՀՀՆ. գանի մի այլ կայ՝ մատին չափ երկայն, բայց այլ բարակ է, մոխրագոյն, գլուխն պուպեղ բուի, ոսկիգոյն, չորս թեև ունի. շերփափոխ ասէն. ագռուել զկաուցն ասայ երաչաշաւին, և չալաձեւ. Վ՟ռ՛փ. ՀՅ:

ՇԵՐԻԵՐ. տ. ՇՐՒՇ:

ՇԵՐՈՑ, ի, աց. գ. ԱՀտաւ շեր ծառոց. մացառ. Խառնոց. օտան. ՝ի շերոց մտեալ իւր՝ի պարտէզ, բայց զկորուստ իւր ՀՀգիտ. ՀՀՆ ՀԷՐ:

ՇԵՐՏ, ի, ից. գ. Σχίδαξ. Assula, segmentum e ligno scisso. Ջարդեալ մանր. կտորակ փայտի պատառելոյ. Հատուած. Հատոր. պատառ. Էրմա, օթառ Էրմաղ, ՀՀՀԼՀ, փԼՀմ, լփՀմ. ՝Եդեզ զշերտան (փայտի). և յօշեաց զոլջակեզն, և եգեզ՝ի վերայ շերտիցն. Ճ. Ի.Գ. ԺԸ. 33 =38: ՝ Ցիշոյ վերայ զշերտան եգիտալ. Ա՟ռ. Ը: ՝Ջձեւս փայտից ողջակիզին յուս իւր եւարձ խաչնակ. ԵՐԸ. ՀՀՓ: ՝ Կռփիչ հանապազորդեան՝ գլխոյ գագաթեան հպարտացեալ չարագործին՝ընտրս այս առաչեցեալ (խաչափայտն): Ի կշռամբանս յանդիմանութենէ ՀՀԸ. բարհաւատիցն կացուցանէր զշնորհեալ շերտին զգոյի հասուածս (մասն նոցեան առպանին). Նաբ. զԸ. Ն ԺԸ: ՝Նըկարակերտ նըմանն նմին՝ կազմէն ըզշերտըն կիպարկին. Ներ. ՀԱ: ՝ Մի՛ շերտ պանիր ոչ կալապեր պահէլ. Ո՟ՒՀՐ: ՅՀս և՝ի բայն ՇԵՐՏԵՆ:

ՇԵՐՏԱԿՈՏՈՐ կամ ՇԵՐԴԱԿՈՏՈՐ ԱՌՆԵԼ. Ջարդել. կտորել. պատառել. ԷրմաՀ, ՀՀԸ ՀՀՀԸ ԷՈՀՀ. ՝ի Հալիկ տապար՝ի գործ արկեալ շերդակոտոր առնէ. Լավ քանդէր (զշինիմն). Գիա:

ՇԵՐՏԱՒՈՐ, ի, ից. գ. ՈնՅոզ զգործի շերտ շերտ կտորելոյ. Ջարգելոյ. որպէս տապարատոր, սակրատոր, տնգաբոյս, ևՆ. գալՀաՃի, Խըչաւը. ՝ Շերտաւոր Հնտևակ զօրուն: Վահանափակք շերտաւորայն. Ռ՟ռ. գ. 7.20: ՝Շերտաւորքն՝ի տուբ և՝ի սեգ նիզակի վառեալք. Խոր. ՟. 23: ՝ Փսատ հատաներ, պատանէչս կանգնէր, շերտաւորս (կամ պշէշտատրս), և զտանեւուտրս. ՅՀ.ԼՀ:

ՇԵՐՏԵԼ. ն. Շերտ շերտ կեղեւել. գծել կամ զշէր գաւազան նկուղէն քերելքերթել. ՝Զգաւազանն շերտեալ արկանէր յատազանն. իսը զի ոչխարապան սեսեալ՝ի շուրան, ՝ի գաւազանայն շերտից (այսինքն շերտելոյ կամ շերտաւածոց) խորշորեսմն յղացեալ ծնանէին խայտասիրքը. Շ. Բ՟ՅՀ:

ՇԵՖՈՐ, կամ ՇԻՖՈՐ, այ կամ ի. գ. } ՇԵՖՈՐԱՑ, կամ ՇԻՖՈՐԱՑ. ի, ից. } Σάλπιγξ. Tuba. փող. բան երգ. չՔՓ. պՀՓ՟ր, ՀՀդոր, ՀՀդոր. ոզոաա, ոաաա, գաաաա. ՝Ի շեփոր բարբառոյ տալ նմա պատգամ: Աստքեաք իքը շիփոք անուանեցան: Որոյընդոստ ահագնագոչ շիփորայիւք. Ա՟ռ: ՝Լուիցէք զձայն շիփորայ: Ի բարբառ սաստկաձայն շիփոյսիցն. ՄԾԲ. ծԲ. ծԲ:

ՇԻԿ, կամ ՇԵԿ. չիկի, կաց. ա. գ. Πυῤῥός, ον. Rubrus, um; flavus, um. Գոյն ԸԲ գեղինն և ընդ կարմիր, խարտեաշ. ծիրանի գոյն. Դրագոյն. բոցագոյն. սաԸԲ, ԵՓՔԲ, սաԸՀՀԸաթ. ԳԸՀԸԼ ՀՀՓ. ՀՀԼԸ, սաՓՀՀ՝ ալԼՈՀ ԱԸՀՀ, ալԸԲ ԳՀՀՓԼ. ՝Շէկ՝ի խառնէ լինի, և գոշ՝ի սպիտակի և՝ի սեւսւի. Պ՟ռ. գՀՀ: ՝Շիկին, կամ գեղինն, կամ այսպիսեացս գունոց ոչ ինչ ներշնական է, լծէպեան որակք են. Ւև ՀՀՀՓ. սՀՀ: ՝Նա էր գոյն նոցա շէկ. Ճ. Ր: ՝Պարիճք սպիտակք, և շէկք. Գ՟ռ. ագԼՀՀ: ՝ Դաշինագոյն նախանձ, շէկ սրիւնուռւյս պատմուճ. Ածյ. Նգ. ԻՀ՝՝ի շէկէ իմիքէ, կամ՝ի կապասուկէ. Նի՟ռ. ԻՀ: ՝ Ընիծեցցին զշէկ շուներն զազար ՟՟. այսինքն զկարմիր կամ զդեղին մօրուք. Մ՟գ. Հ՝՝: ՝Շէկ սպղտ ՟՟. իբր մետաղ և խարտեաշ. Մ՟գՀՀ. ՀՀԼԸ:

ՇԷՆ, գիւղ կամ նոյ, ից, և ացս. գ. Κώμη. (լծ. ՀՀ. գ՟ռ.) Vicus, pagus. χώρα, (լծ. գաւառ.) regio, spatium. Աշխատս յայնմ ՇՀՆԵԼ. (յորմէ՝ յն. լտ. և իտ. սՀՆՒ, սՀՆԱ, ՀՀՆԱ.) Աւան, գիւղ. Հաւաքուածն հիւղից, և տապաւարաց. բնակարան գեղջկաց. ԳԸՀ. ՀԸՀ, փԿ. ՝Ագցուք՝ի շէնս և՝ի պարտէզս: Երթիցեն շուրջ՝ի շէնսն: Նշան արտաքոյ շինին...յորժամ՝ի շէնն մտանիցես,մի ուսիք ասիցես՝ի շինին:Ցեր ապար զշէնս և զանշէնս, ևՆ. (իբր մարդ տնական վայրս ուսկ. ՀՀՀՀՀ ԳՀՀ.) ՝ի ժողովրդոյ շինացս. Նաա. պամ. Ը. 13: ՝Քալաքաց, շինից, դաստակերտաց. Խոր. Ը. 7: ՝Թողոյր զքաղաքն, և եկեալ բնակեր՝ի մի՝ի շինացն. Բ՟ռ. Ը. 7: ՝ Եսմոնաստն մտոն մեկնեալ՝ի շինոյն՝ի լացս ԱՀՀՀ: ՝ Ամենայն աշխարհս լի է գիակամբք՝ չէնք և անշէնք. Լ՟ռ. ծԲ:

ՀՀՆ. ՝Οἰκοδομή. Constructio, aedificium. Շինուած. շինուիլն. ՀՀՓ. ՀՀՀ. ՀՀՀՀ. ՝Հենանոք և՟ օգնեին՝ի շէնն. Նխ. ա. ԵՀ: ՝Ի քան ամ ժամանակ ասպատկաս շէնն (աաՃայի). Ո՟ի. յհ. ա. 22: ՝Սկսեր՝ի շէնքն, մեք օգնեմք. Բ՟ռ. ՏՀ:

ՀՀՆ. ա. ՝ Εὐκοσμος, κατοικουμένος, οἰκουμένος. Bene ordinatus, habitabilis. և βαθύγειος, fertilis. Շինեալ, զարդարեալ բնակչօք. մարգալնակ. բնակելի. զուարճալի. բարեզարդ. բարեկարգ. և Ապրաստանդ. և Ուրախ. ՝Մինչև եկին՝ի շէնն երկիրն. Նլ. ծԲ. 35: ՝Մինչդեռ շէնն էր հրաստակեմ, և՝ի բարուքեն. Ջ՟ռ. Ը. 7: ՝Նա որ շէնն ծնաց. Ը. ԻՀ. 20: ՝ Ի խորհուրդ մտանելն վասն զօրաց, զի զոչխարն շէնն կացցին. ա. Ի. Ը. 16: ՝Ոչ միայն՝ի շէնն երկրի, այլև յանշէնս ուտ: Ոչ միայն զշէնս, այլև լանշէնս. Ո՟ի. ԵԲԲ. ֆՀ: ՝ Շէնն երկիր, որ զբազում զարմանս ընդունէր, լիցի փշատիւր. Ո՟ի. Ե: ՝Ջշէնն երկիրն ունէնայն Թափուր և աւերակ Թողոյր. ԱՀՀ: ՝Ոչ միայն շինայ, այլև աւերակաց:Ջնմիդ շէնն գտայեր ազնաւոյն:Մինչ գեռ շէնն են եկեղեցիք. ՆէԼ. Բ. Ե: ՝Նկեղեցիք շէնն մնացին. վկայարանք՝ի խաղաղութենէ. Գ՟փ. ԲՀՀ. ա՟ա վՀՀ: ՝ Ջմնան յոտնաց՝ որ՝ի դաշս, զոր շէնն կալեալ՝ տարկեացն նմա. Խոր. Ի. ԿՑ: ՝ Ո՟ռնէլ քան շէնն գնման մնացեալ աւրեայ աշխարհիս. փարպ: ՝Ելեցի երբեք շէնն գոցե զքաղաքս և գնաման և զգեօղս:Ջշէն գտայս գաւառաւոյ և աւաղայ անապատս առնէին. ՀՀ. ԼՀ: ՝Ի շէնն աւերայ անտի: Ոչ միայ աւերի շէնն. Նէր. Ր՟փ:Ի՟ռ. Երէմ: ՝ Ջշէնն Թողուլ և յաւերն երթալ՝ վասնի է. Ո՟ՒՀՐ: ՝Շէնն և ուրախ էին (որգիքն խաղային). Գե. Ե՟:

ՇԻՐ. չիրի. փ. եր. ՀՀր. Շարական. երգ. սաղ. Նոաք. Խաչ. ՝Ինք աւաղ երգն նմա ասք գՀՀին երկօք և պարուք (կամ պարաւորք), որք՝ի տոհմէ գիւսականցն շէր Նանեալ ասէին. կերին գայլք գմարմինս ՀՀ. ևՆ. ուսան և անուն գՀՀին կոչեցաւ Շիրհնէք, որ յաւուրն կոչելոյ կՆոյց վայրկՀՀ: Տ՛ես և ՇԵՐ, և զոր վկնի:

ՇՐՄՈՑՆ. ա. (՝ի ռմկ. ՀՀՆ. այսինքն մի զՀՀ.) Որ գժաւարաւ միտ Վ՟փ. ՀՀՓ:

ՇՐՄՈՒՆԱԿ. փ. Նման միսանոյն անաւնոց. Վ՟փ. ՀՀՐ:

ՇԹԻՆԼ. տ. ՇՓՈՆԼ. ՝Սակաւիկ մի ըզգլուխն խոնարհեցուսկալ՝ի ցանկալն՝ի վերասակս Շուրջն անուշուեՀ՝ ծաղրիւք մուսանց ձեռինն՝ Նեղբոյ՝ի վեր հՀձելով ՀՀգալոք իւրև զշունս լակՀՀ. ՀՀՀՀ. ՀՀ:

ՇԹՓՈՑ. ի. կամ ՇԹՈՒՓ. ՀՀՀՀոյ, ոց. և կամ ՇԹՒԿՓ. ՀՀՀկոյ. Տ. ՇՓՈՆԼ. իւ. ՝Որ պայնպիսի ՟՟ռ և պյսաւակ վտակս լոկիս, և՝ի սակաւ ինչ ՀՀթոց բանիկ մեկոյ չգասչի. ՈՀՐՀՐ. Ջ

ՀԻՒԴ, չգՀ. ևպս. ֆ. Ηύδρα. Hydra

որ և ՇԻՆԳՂ, ՇԻՆԿՂ. (լծ. թ. քինկէլ.) Ճարմանդ մեծ և շքեղ. օղ կամ օղամանեակ հանդերձից. կոճակ. քոփալ, քոպճա, փօքչա, իլիք, թօփա, չէրք. *Եւտ տանել նմա շինգղ ոսկի, զօրօրինակ օրէն էր ունել եղբարց թագաւորին։ Արկանել ծիրանիս, և լինել կրել նշան շքեղ ըստ նշանի թագաւորաց։ Արկանել շինգղ (կամ շինկղ) ոսկի. Ա. Մակ. Ժ. 89։ ԺԱ. 58։ ԺԴ. 44։ *Ոսկի սպասուք, և թագիւ, (և յօրինակս ինչ) շքեղք. Նիւ. Ա. Մ։

ՇԻԹ, շթի, ից. գ. Σταγών. Stilla, gutta. (որ են լծ. ընդ չի.) σίελον, saliva. ἰκμάς. humor. ψεκάς, guttula, ՆՆ. գրի և ՇԻՑ. Կաթ. կաթիլ. կայլակ. գոյն ինչ հիւթ. և Ոլոռնաձև կաթուած հիւթոյ՝ որ և է օրինակաւ. տամլա, փամշա. *Թուեալ են նմա շիթք անձրևի. Յոբ. ԼԶ. 27։ *Շիթ 'ի բերանոյ ». յն. լորձունք. Եսայ. Խ. 15։ *Զշիթս բանից նորա լուիցուք ». յն. զհիւթս. Յոբ. ԻԶ. 14։ *Շիթ բարկութեան ». յն. մէտ, արկուած. Սիր. Ա. 28։ *Ամպ չափաւոր գոլով կակղագոյն շիթս սերմանէ (շիթս ցօղէ)։ Տեղումն է, որ ունի քան զանձրև շիթս չաղբագոյն. Արիստ. Ա։ *Ջուրք բազում զաւանին մեկնին, լինին շիթք շիթք. Վեցօր. Գ։ *Ցանկանայ արդ շիթ մի ջրոյ, որ զովացուսցէ զշրթունս քու. Ոսկ. աղաւ։ *Շիթ մի յարտասուաց քոց հեղ 'ի կանքս։ Այսօր հոսեցուցանէի, որ և յերկիր ծովացեալ ծորմանն՝ ծաւալէր շիթս. Վրք. հց. ԻԲ. Մագ. ԻԲ։ *Զշիթս իւրոյ քրտանցն արժանաւոր վարկանիցի յաւելուած լինել խորոց ծովու։ Արժանէ ըզշիթս քրտանց 'ի յաւէտ նորա. Նիւս. խոստ. Նար. խրատ։ * Ի վերայ քո հեղեալ շիթք անապական արեանն՝ զկողածնին չնչեաց ըղձիցս. Շար։

ՇԻԹԵԼ. Տ. ԽԱՑԹԵԼ. *Ի ձանձոյ և 'ի պիծակաց շիթելոյ։ Խողովակաւ 'ի վերայ նը ամենայն շիթող պիծակքն. Վրք. հց. ԻԲ. Ճ. Ա։

ՇԻԹՈՑ, ի, աց. Տ. ԽԱՑԹՈՑ. *Զափրական դէմս երեսաց շիթոցօքն հարեալ կուրացուցանէր. Լաստ. Խա։

ՇԻԼ, շլի, շլաց. ա. Ἔφηλος. Qui clavum habet in oculis, lippus. գերմ. եւ՝ շէլ.(յորմէ՝ Շլանալ.) Պակասաւոր աչօք. կոյր դըժուարատես, կարճատես, վտանգ, և թիւրակն՝ որ առ 'ի շեղ հայի. աչքը ալաճա, հաւլօր, կամ շէլ, շաշի. *Այլ սապատողն, կամ շիլ, կամ պտղակն. Ղևտ. ԻԱ. 20։ *Երեան 'ի դուրս շոշլին, ակներն խիթ և շիլ. Վանակ. հց։ (Իսկ ըստ Հին բռ. *Շիլք. պարանոյք ». որպէս ռմկ. շալէ, շիիլ. այլ Յ. ծէշք։)

ՇԻԿԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Որ ինչ է 'ի գոյն շէկ. կամ առաւել շէկ. կարմրագոյն, գեղնագոյն. *Շառագոյնն ... շիկագոյն և արեանագոյն հայեցուածն։ Շիկագոյն (էր շիկաթանն՝) հարազատ և նման իւր յաւելեալ ախտին. քանզի առաւել յայլ ձևակութիւն է շիկագոյն շառագունեալ ախտն. Փիլ. լին։

ՇԻԿԱԹԱՆ, ի, ից. գ. Թան շիկագոյն. որպիսի է ոսպնաթանն. * Տուր ինձ ճաշակել 'ի շիկաթանէդ յայդմանէ. Ծն. ԻԵ. 30. յն. կարմիր, շէկ. πυρρός, rufus, ruber.

ՇԻԿԱԿԱՐՄԻՐ, մրոյ. ա. Ἐρυθρόδανον. Rubefactus, rubia tinctus. Կարմիր և շէկ կամ գեղին խառն. կարմրագոյն. կարմիր ներկեալ. գըրմըզը, ալ. ազէշի, թօռօտանի, քէօ-ալէնկի. *Արասցես զվիժակս խորանին 'ի շիկակարմիր մորթոյ խոյոց. Ել. ԻԶ. 14։ *Շիկակարմիր մորթով զարդարեալ. Ճ. Գ։ *Շիկակարմիր խոյան (վրան աջքունի). Բուզ. Ե. 34։

ՇԻԿԱՏԵՍԱԿ. Տ. ՇԻԿԱԳՈՅՆ. Ξανθός, ξανθῷ χρώματι. *Միատեսակ սեռ, փայլուն և շիկատեսակ հալորդեալ պատուականագոյն տառացուած ոսկի. Պղատ. օրէն։ *Շիկատեսակ գունիւ յարմարեալ զաս. անդ։

ՇԻԿԱՓՈԿ. ա. Որոյ փոկն է շէկ. 'ի շէկ փոկոյ կազմեալ. Գըրմըզը գայըշլը. * Հանեալ զոսկէօղ շիկափոկ պարանն... ձգեալ զոսկէօղ շիկափոկ պարանն։ Մորթ կարմիր, լայքա շատ, և ոսկի բազում, այս է ոսկէօղ շիկափոկ պարանն. Խոր. Բ. 47։

ՇԻԿԵՐԵԱՅ. կամ ՇԻԿԵՐԷ, ի, եց. գ. (որպէս թէ Շէկ էրէ. կամ որպէս արաբ. ճէգրէ, կաթնաբեր. կմ որպէս ռմկ. ճէքէօր, ոսպ, երէ.) Վայրենի ոչխար արու. էրէ նըման օդեաց. * Ջոկքոտանեաց վայրենեաց մաքրագունից անուանեալ է սեռաբար եղէ. իսկ յատուկ 'ի նոցունց՝ շիկերեայ (կմ շիկերէ)։ Ընտանի ոչխար, և վայրենի՝ շիկերեայ. այսոքիկ օդեաց արական. Մագ. և Երզն. քեր։

ՇԻԿԽՈՅՐ կմ ՇԵԿԽԱՐԻ, բուոյ, րեաց. գ. Ἔγχουσα. Fucus. Ըստ մեկնանելոյ լեհացւոյն 'ի ՄԾՔ. ԺԴ. որպէս Սնգոյր. կամ խոտ՝ որ լինի նիւթ գունելոյ լկտի կանանց ղերեսս. *Մի՛ ք եղարեւլ շիկխարեօք զդէմս այլագունել »։

ՇԻԿՆ. կամ ՇԻԿՆՈՏ. ա. Շէկ. շիկնեալ. կարմիր. *Ո՛չ որ շիկնէին վասն ամօթոյն՝ շիկն (կամ շիկնոտ) տեսի. Արիստ. որպ։

ՇԻԿՆԵՄ, եցի. չ. } Շէկ կամ շիկն լինել. կարմրանալ.
ՇԻԿՆԻՄ, եցայ. ղ. } հրագոյն լինել. հրանալ. շանթանալ. շառագոյն լինել. և Շառագունիլ ամօթով. պատկառել ամաչել. յամօթ լինել. քըզարմբըլ. քըզարմանալ, քըզըմըլ քըզըլ, ամըօթ քըզարմաք. քըզըլմաք քըզըլ, ... *Ո՛չ որ շիկնէին (կամ շիկնին) վասն ամաչելոյն՝ շիկն (կամ շիկնոտ) տեսի, և ոչ դեղնացեալն վասն երկնչելոյն դեղնոտ. Արիստ. որպ։ *Ո՛չ շիկնես (ամօթով)։ Խոլովեալ նախատանս, 'ի ձեռն որոյ շիկնեսցէն։ Շիկնել և ամաչել. Փիլ։ *Յափշտակեալ 'ի միջոյ հրոյն առագոյն շիկնեալ զերկաթն. Վրք. հց. ԻԲ։ *Կեղծաւորութեան ստոր ապաշխարհի, որ ծանրանայ և շիկնէ, որպէս և մանկունք՝ ոյք գործեն զչար. Կլիմաք։ *Շիկնել ամօթխածութեամբ. Ճ. Ժ։ *Մերթ շիկնէին, մերթ ծիծաղէին. Բուզ. Զ. 4։ *Շփոթեալք անխախտ խառնակութեամբ բոյնս շիկնեալ շինէին նման աշտարակին. Արծ։ *Յուսամ ոչ շիկնեալ 'ի լուսաւորութեան առաջի ընդ մեռանողին դալ. Շ. Ա. ղեվ. ԺԵ։ *Յառաջ զան առանց շիկնելոյ և պատկառելոյ ի ձեռնադրութեան քահանայութեան. Սարկ. քհ։ *Դու ընդ քեզ խաչեալ ոչ շիկնիս բացական 'ի նմանէ լինել. Լմբ. պտրգ։ *Ի զմաւ ածելն շիկնիմք. Մագ։

ՇԻԿՈՐԱԿ, ի, աց. ա. Կարմրորակ. շիկագոյն. *Զգառնագոյն և զշիկորակ զնուրն։ Պատառ ախտի յուղականն շիկորակն որպէս կեալ։ Այլ անարատ շիկորակ՝ քեզ մատուցանել հանդերձի. Մագ. ԾԵ. ԾԸ. ԿԵ։

ՇԻՂ, շղի կմ ոյ, ից. որ և ՇԻՒՂ, ի կմ ոյ. ՇԵՂ, ի. գ. Κάρφος. Festuca. լծ. Շեղ. ծեղ. ձիւղ, նուրբ և բարակ մասն ստոյ. և ծղօտից՝ եղեգանց՝ փայտից. ունդ. մղեղ. չօփ, ճիւ, ծէպ. փալ, ճէօփ. ճէօփճիկէս, ճէօփ ճէօփ. *Ունէր տեսն ձիթենւոյ շիղ 'ի բերանն իւրում (կամ շիւղ 'ի բերանի իւրում)։ Զի՞ տեսանես զշիղ (կամ զշիւղն). Ծն. Ը. 11։ Մտթ. Է. 3-5։ *Որ շղով զակն հարկանէ, զարտասուս հեղուցանէ. Սիր. ԻԲ. 24։ յն. խայթող. νύσσων, pungens.

ՇԻՂԱԲԵՐ. Տ. ՇՂԱԲԵՐ. *Շաղախաբեր և շիղաբեր խառնակս հնարել հնարս (ծիծառն). Ոսկ։

ՇԻՂԱԴԷՏ. կամ ՇԻՒՂԱԴԷՏ. ա. Որ կամի դիտել զշիղ յաչս այլոց. *Իմ են վէրքս, ոչ այլոց, և խարանքս. որպէս զի մի՛ շիւղագէտ և զօտարս դատող դատեցայց. Նար. ոբէ։ (այլ Ձ. շուղագէտ։)

ՇԻՂՋ. Տ. ՇԵՂՋ, և ՁՐՇԻՂՋ. *Ցամաքեցուցանել զշիղջս ջրակոյտս բազմակոհակս. Նար. ծէ։

ՇԻՃ, շճի. և ՇԻՃՈՒԿ, կմ ՇՃՈՒԿ, շճկի, կաց. գ. Քամեալ կմ կորեալ և ապականեալ հիւթ. մզեալ ջուր կաթին՝ թանի՝ մածնոյ. և Ցորեան անձրևակաթ. փամբաճըք, փամբազլը. ուըշըճ, օխուլէ, օխուլէօ. *Շիճ ապականեալ ցորեան է յանձրևոյ. և որպէս շիճուկ թանի թթուեալ է. վասն որոյ առէ յովք, ուղեղ նորա շճեսցէ. Գրիգ. ոբեր. Ն. գէ։ *Շիճուկ, մածնին ջուրն, բախսլին. Բժշկրն։ *Պանիր, կոգի, շճուկ, կաթն. Մխիթ. Գ։

ՇԻՄՇԻՐ. գ. Բառ պրս. այն է Սուր, սուսեր. *Զլայն պողովատիկ շիմշիրն երկբերան 'ի յաջ ձեռին. Որբել։

ՇԻՆԱԾ, ոյ. կմ ի. գ. Οἰκοδομή, οἰκοδόμημα. Structura, aedificium. Տ. ՇԻՆՈՒԱԾ. ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. չինաաթ, չինի, չինաթ ճանը. և ճարէ ըշինի. *Այլ շինած (կամ շինուած) էք։ Վասն շինածոյ (կմ շինուածոյ) եկեղեցւոյն։ Ամենայն 'ի շինած (կմ 'ի շինուած) լինիցի. ՆՆ. (որ և ասի ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ.) *Ընդէր զեկեղեցարանս կնոջն շինած կոչէ. Փիլ. լին. Ա. 26։ *Վասն էր իսկ շինածս շինեմք. Խոսրով։ *Ծաղու արժանի մանկանց խաղու շինած. Գիրք. Ա. թղթ։ *Ի շինածոյն երուսաղեմի մինչև ցծնեալն առաջնորդ։ Շինած տաճարին կատարեցաւ։ Ի տաճարին շինածոյ մինչև ցկիւրոս. Շիր. քրն։ *Որոյ գործ շինածի 'ի վերայ հիմանս այսորիկ շինի. Շիր. ղկ։

ՇԻՆԱԾ. ա. Շինեալն. *Նորա շինած տուն իմանի երկին, և երկնից-երկին, համայն և աշխարհս բնակչօք. Համամ. առակ։

ՇԻՆԱԿԱՆ, ի, աց. գ. Κωμήτης, ἄγροιος, χωρίτης, ἀγροικός. Pagi incola, rusticus, agricola, agrestis, vulgus, vulgaris. Բնակիչ շինի. շինակեաց. գեղջուկ. ռամիկ. սոսկական. անմար. և Գեղջկային. ռամկական. քէօյլիւ. քէօյլի. քէօյլիւ, րայեալը խօրէաթ. (յն. խօրիտիս, ևն.) *Առ ազատս, և շինականս։ Ոչ միայն զմարմինս, այլև զռամիկ շինականս. Ագաթ։ Խոր. Գ. 7։ *Ազատաց, և շինականաց։ Շինականաց, և ազատաց։ Ի մէջ շինական մարդկան կեցեալ էր։ Իբրև մարդք՝ որ վշտամբերք լեալ լիցեն անդստին 'ի շինական սովորութիւն. Եղիշ։ *Ոյք շինականք, և առանց դպրութեան էին. Ոսկ. Մ. Գ. 25։ * Ի շինական տունս պատարագ մատուցանել. Կանոն։

ՇԻՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Ἀγροικότερος. Agrestior. Կարի շինական. գեղջկագոյն. վայրենակ. անհարթ. յետին սոսկական. վայրենագոյն. անմարդի. գօյօղլըճա, եապանի, քապա, էպնա. *Մովսէս և Եղիա. մին նորա լեզու և ծանրաձայն, և միւսն շինականագոյն քան զբազումս։ Չէս այլքաղաքագոյն քան զայլսն, և ոչ շինականագոյն քան զպետրոս և զյովհաննէս։ Զառաջին՝ մեր քաղաքս (անարգ) Լաւ զանուն քրիստոնէութեան. իսկ 'ի ցածութեան հրաժանգան և քան զշինականագոյն քաղաքան վաստակ գտանիք. Ոսկ. Մթ։ *Դարեգէս հայիւք շինականագունիցն առաջի դնի. Եփր. աւետար։

Մ. Կարի վայրենաբար. անմարդի օրինակաւ. քօպաճա. օտանըճա. *Խստագոյնս և շինականագոյնս մերձենալ նորա 'ի նա. Ե. Դ. Ժա. 5։

Շինականամիտ. ած. Վայրենամիտ. անքաղաքավար. տգետ. ըրիւտ. կոպիտ. *Եւ առէր օրինակին տմարդի և շինականամիտ՝ այնպէս համարիէր, թէ զիւրն յատիչտակէն. Յհ. Նաս. ի Բուխն սբ:

Շինականատիպ. ած. Ըստ պահօղ աչքնս և զշինականս. *Աշխարհաշէնն՝ շինականաշէնն ազգն գնուներաց հաղարապետ ամենայն երկրին. Բուզ. գ. 2:

Շինականութիւն. գ. Վիճակ շինականի. և Նոքին իսկ կայսրն ի շինականութենէ կերպարանս մտաներ ի բանական պարոյից. Բուզ. գ. 21: *Խոտանաղանջ բազմութեանէ մարդկան, ժողովրդոյն, նախարարացն, և կամ շինականութենէ. 16:

Շինական, կեցի. ցաց. ած. Որ կեայ ի շինի. շինական. ռամիկ: Ագաթ: * Բանն հատաշխարհական, որ կայ ի լեզուս շինականաց արանց, եթէ՝ Որ գիտէ զչափ անձին իւրոյ, մարգարէ է. Ցծոխ:

Շինամէջ, միջի. գ. Ագորա մέση. Forum medium. Միջավայր շինի. հրապարակ. մէջն ասեանց. բուն գիւղն. և միջ շինուածոց, քաղաքամէջ. բուն վայր բնակութեանէ բազմութեան. * Զբազումս անդէնն ի շինամիջի. և զայլս ի մէջ այգեստանոյն յերկիր կործանէին. փորգ: *Ոչ յանապատի ուրեք. այլ ի շինամիջի և ի հրապարակս. Ոխ. ծ. 15: * Բնակել ի քաղաքս, և ի շինամէջս. Ոսոգ: *Եհաս ի շինամէջ քաղաքին. Ագաթ: * Անցեալ ընդ շինամէջ քաղաքին՝ նստաւ առ աղբիւր մի. Բ. (որ ի Շ. Ադրի, անցանէր ընդ շինամէջ փողոցան քաղաքին:)

Շինամուտ լինել. Եռչաւձչ. Intro, ventito. Մտանել ի շինամէջ քաղաքի կամ ասանի. *Յաճախս ի ժողովրդեան շինամուտ լեալ ուսուցանէր. Ոխ. ծ. Ի. 25:

Շինանիստ. ած. գ. Շէն ըստ նահի կամ բնակութենէ և վիճակի. մայրաքաղաք և բաթեշէն սեղի՝ քաղաք. *Քաղաքին և այլ շինանիստ սեղւոյն էնգան ինչ. Եղեն շինանիստ աւանք՝ բնակութենք գազանաց. Լսոփ. ա. ծ: * Օծովեզերեայ շինանիստն գետպրքունի. Յհ. կ: *Յայսականեան գարձուցանէր զշէն. Նանիստ քաղաքացն և աւանայն ցանկալեաց. Ագաթ:

Շինանացրկ, բաց. գ. Շէն և մարգագետնակ վայրք. գիւղք և աւանք. *Վանն ինքս. աս փախուցանելք ի շինավայրաց՝ օձանման ի քարաձերպս սուզանէին. Վանակ. յոբ: *Որք ի քաղաքս՝ յարուեստս գեգերին, և ի շինավայրս զերկիր ապօրագրեն. Ոսի. Եռ:

Շինարար, ի, ացս. ած. Որ առնէ շինուածս և շինութիւն. շէն պատօղ. *Ջիւրդ կարեին նոքա՝ որք եղեն անօրէք բարկութենէ, լինել անօրէնք շինարար լծպաւորութենէ. Եփր. ծՆ: *Իր մեծախորհուրդ և շինարար, և զարգալեալ պայծառացոյց զբեր աշխոն: Ա յր շինարար էր. շինեաց այլ ժամանուն անասել վիմաք. Չ. օգոսթ. ծՓ: կէր. պմ:

Շինաւան, ի, ացս. գ. Օւκουμένη. Habitata, orbis terrarum. Շէն. ասան. քնակ կէլի վան կամ վայր. և Տիեզերք. աշխարհ. *Ամենայն շինաւանի աշխարհակալ գշխոյ (կամ ըստ յն. Հեագաւոր). Պմ. ագ:

Շինեմ. եցի. ն. Οἰκοδομέω, ἐποικοδομέω. κτίζω, և այլն. Aedifico, fabrico, struo, condo, և այլն. Շէն և տուն՝ տաղաւար և բնակարան կառուցանել. հիմանել կերտել. կազմել զոր և է իրս. հաստատել. յօրինել. յարդարել. յարմարել. շէնն և կառն գուն պահել. նորոգութեամբ զիրս, կամ բարի օրինակաւ զմարդիկ. բարեկարգել. բարեզարգել. օգտել. օգնել. ընել. չինել. եփել. եռփխգ. գօրսգ. էնդգ. ակռգ. *Շինեաց սեղան ած: Շիներ քաղաքս Շինեաց ցուք մեզ քաղաք և աշտարակ: Եթէ ոչ աեր շինէ զառուն, ի նանիր վաստակին շինողք նորա: Ի վերայ այդր վիմի շինեցից զեկեղեցի իմ: Ջգերեզմանս նոցա շինէք: Շինեաց աեր ած զկողն՝ զոր առ յադամայ՝ ի կին: Աշխարհս ողորմութեամբ շինեսցի: Շինեցից տզեզ յաղգ զաղոա քո. և՝ կամ *Գիտութիւն հպարտացուցանէ, այլ սէր շինէ: Որ խոսի ի լեզուս, զանձն իւր շինէ. և որ մարգարէաց, զեկեղեցի շինէ: Խիզախ մեաց նորա անգրէն շինչի ուսեալ զգոհեալն. և՝ Շինող հիցըս համայնից՝ արարածոց ի յանգղոյց. ժմ: * Բարիոք շինէ ի վերայ զաստակաւս՝ որ ի կարգին կայ. Վահակ. յոբ:

Շինող. ած. Οἰκοδόμος. Aedificator, fabricator. Որ շինէ. շինօղ. * Կաստարին օրէնքն ի քո՝ ի շինիչն եկեղեցւոյ. Յհ. խմ. նիեզ: *Եւ եր նա այր բարեմիտ, և շինիչ և զարգարիչ եկեղեցեաց. Գմ. վբ:

Շինողական. ած. } Δημιουργικός, ον.

Շինողականն. գ. } Սեպհական շինողոյց. և Շինողաւն. *Որ առ. շինողական արհեստան աշխատին. Պգոփ. օրինբ: *Ջբաժնեցս կանէն աստ. և զշինողականէն. Ոսի. ծ. 24:

Շինողութիւն. գ. Οἰκοδομική, ον. Ars aedificandi domus. Ուրուեան շինելոյ. ճարտարապետութիւն. Եռէշճեւբգ. Ջկարեւոր արուեստս... զոր և շինողութեան կրեաց. Ոսի. ծ. 24: Ցուցան հանգամանք օգտակի շինողութեան. Սէբէր. է: *Շինողութիւն (կամ շինութիւն) զաւազական անհրկեղութեան, և ի գիշերային անհոգ հանգիստս (ըստ.) Պփ:

Շինուածք. ոյ. ոց. գ. Οἰκοδομή. Aedificium, structura, և այլն. Շինուած. շինուելիւն. շէն. կազմուելիւն. կառուցուած. և կազմած. կերտուած. յօրինուած. և Բարեկարգութիւն. որ և անխուով գրի Շինած. էնէ. եռէռս, պինս. *Ի շինուած աճաճարին տապան քսան տասնանգ: Վանն շինուածոյ տաճարին: Ցուցանել նմա գշինուածս տաճարին: Խրճև գշինուած քաղաքին: Երկրաւոր տաճար շինուածոյս մերոյ քակտելոյն: Շինուած (կամ շինած) յիոյ ունիմք առանց ձեռագործի: Ջաճուճն մարմնոյ գործէ ի շինուած (կամ շինած) անձին իւրոյ սիրով: Որ ինչ բանին իցէ ի շինուած (կամ շինած) պիտոյից. և այլն: *Ոչ ոք կարէ դասանել յանձնագործ շինուածն քոյ: Ջշինուածս աշխարհին՝ զամբոր ի ձեռն առեալ հրոյ ճարակ ասցին: Եթէ շինուածոց իցէ մի ցանկացեալ, ունիմք շինուածս յերկինս առանց մարմնաւոր ձեռագործի. Եփէս է. է. ը: *Ցաղագս շինուածի (կամ շինածի) երուսաղաչատ քաղաքի. Խոր. Բ. 30:

Շինուածեմ. ած. Որ ունի զնամանուն շինուածոյ կամ մեքենայի. *Խորհել զշինուածատէն և զապարանազարդ կերպարանաց փոի. Վէոբ. ի:

Շինուածոց. ի, ից. ած. Շինեալ. որ հետատական, ընծայ, ընծայ. եռէմ. *Ուշի և գիտասս գուբս շինուածոյ երկու, և լիճս երիք՝ ինքնեան. Խոր. ծ:

Շինուածին. գ. Οἰκοδομή. Structura, aedificium, aedificatio. և Ἀσφάλεια. Securitas. εὐθηνία, abundantia, ubertas. Շինեցն, հէն. շինուած. կազմուելի. յօրինուելիւն. և Բարեկարգութիւն. բարեզարգուելի. շէն գոհ. խաղաղութեան. յանդգուելի. օրինակ բարի. *Ի նու շինուելի զանձնանու բնակութեան իւրոյ: Ուշիարհի շինուելի. Խոր. ա. ւ: Ընդ. ի: *Հայցէք զողջունել զեւուսաղէմի. զշինուել ողջ սիրեք զնա: Եղիցի շինուելիւն յաչսուրսակս յամուրս քո: Ջնեա երեխիսք խաղաղ զուռն, և զշինուեն որ առ միւնանու: Ընկերին հաճոյ լինցի ի բարիս վասն շինուելի: Եկեզեցին շինուելի առնուցու. և այլն: *Ծնրաչնուն և շինուելի հոգևորի առելի. Խոր. Ի. 88:

Եւ որպէս Շէն. մայրագաղանակ վայր. *Հնաւցելոյ ի շինուելի. Ոսկիբ:

Շինումն, նման. գ. Նոյն ընդ վ. *Որգիք, և շինումն քաղաքի՝ հաստատեն զանուն. Սիր. խ. 19: *Որ յառաջն արգիւնաւոր էր ի շինումն եկեղեցւոյն. կէր. պմ: *Ընդ եգեալ հիմունս ի նոր սիոն՝ ըզմիզ յօգեաւ շինմամբ ի նոյն. Շար:

Շիր, չէի կամ չըի, ից. գ. Ἀλάβαστρος, (երբ. հալաֆոթ.) πυξὶς ὀν. Alabaster, vitrum, lagena, ampulla. (որ և այլազգ՝ նիւն. նիւն. գիւաճաճ.) Նպակի անօթ գիւբաբանիկ, մանուածագի՝ խաղոյ, և այն փոքրիկ. և առանց ունկան. *Ջկնէգեցից զերուսաղէմ որպէս շիշ մի կնկնել, որ կործանիցի ի վերայ երեսաց իւրոց: Ունէր շիշ իւղոյ ծանրագնի. Ք. Ի.Գ. ի. 13: Մգթ. Իէ. 7: *Շիշ մի լցեալ արեամբ և այտուսու օք: Եդին գշիշն ի միւս այլ կողին կշռոցն: Գառեալ երկուս շիշս ապիկիս առնոյն նշխարացն: Շիշն՝ որ զանուշահոտ իւղ ունի ի ինքեան, մի պարծեսցի: Արկեալ կախարդանօք զդև ի շիշ. Վ.ս հդ. Ք: Շ: Գ: Նար. յուիէ: Եփիկ: *Եդին ի մուռ ապակեղէն շշի. կաղանաւ: *Բեաին (յն. Բիւօճն) բոլորակ ապակեղէն, ունի կէս լիտր. և կոչի ըստ հայոց շիշ. կամ ըստ այլ ս. *Շիշ իւղոյն՝ որ յաւետապատին՝ բեսին է՝ բոլոր ապակեղէն, ունէր կէս լիտր. Շիր. խ. լաէ:

Շիրգ. գ. Ἰνίον. Occipitium, occiput. Ծոծորակ. ուղն. ողն. միջնավայրք ականջաց և ուսոց. Ենսէ. *Ընկեց ի խորխորատս մի ի վայր, և յանկունին սուսեր հարուածս սաստիկս ի պարանոցին ի շիրգն. Պմ. ագէս: *Ի լանջաց ի վերինոյ յերակոյս յողնեալք, զորձն այնոցիկ՝ որոց լարքն ցաւեն, և շիրգ. փիւլէն. Բ. 24: Ալ. ջն, (այսինքն) մանրքն. շիրգ. (այսինքն) պարանոցի ջիղքն. Ի. ֆիւ: Իսկ հին Բա. *Շիրգ, պարանոցք. այլ ս. շիրգ. որպէս ուվ. ընիփ. ըբսիփ:

Շիջանիլն. ի, ացս. Շիջանուա. գիւբանգուակ. հարւանդի. * Մինչդեռ ոչ լինիս ի վերայ շնորհի արուեստս այն թագաւորելոյ ոչ կարես արուեսուել, բայց լծե շիջական օրինակաս և ոսաուճառ. Կ. ար. Խրաք:

Շիջանիմ, ջայ. յ. Σβέννυμαι. Extinguor. Ինքեամբ կամ զիջմամբ նուազիլ և սպառիլ լուսոյ կամ բոցոյ ճրագի և կրակի: Նմանուելիր՝ Մեռանիլ, գագարիլ. հանգարտել և անցանել. Տարիլ, անցիլ. սէօնգէ, սէօյխանգէ, օխանգէ, նիչխանիլն. (որ է նասել. դնասանիլ.) Հուրն՝ որ այրէյի ի վերայ սեղանոյն, մի չիջցի: Լոյս սմպաթչասոց չիջանիցի: Ճրագ ի վայս նուազ չիջի: Գերձուելիր վիշապաց չիջաս: Բորբոքեալ սրտմտութեամբ իմ, և մի չիջցի. և այլն: Իակ ա. հ. ի. 31. *Չիջանել զորուելոյ. յամօթ լինել: *Ջի թէ նուր առանց նիւթոյ չիջանի, ապա և ցանկութիւն առ ի պահոց. Ցծ. է: *Չիջանէր ի բազմութոյ բորբոքմանէն: Ոչ չիջանի վառումն կանխեղալոյ ձերոց. Եփէս գ. ը: *Ամպարշասց արդեօք աչք չիջանէին, յորժամ սեաւանէին գյովվ վերծեալ ի վշասց: Չիջաս պատիս նոցա. Խոխ: *Չիջաս դադարեալ մարգարէութիւնն, որպէս այլ բարիքն: Նշանքն չիջան. զի մի հաս առքն ապականեսցի. Մխ. երէմ:

Շիջանելիս. ի, ից. ած. Σβεστικός, ἡ, ὸν. Extinguibilis. Շիջական. շիջանելի գիւբաս. անցաւոր. *Չի թէ այսպէս դառն է շիջանուա հուրն, որպէս

ապա անշէջ հուրն . Վէր. հց. ի։ *Ասացեր, թէ գքեզ յանշէջ հուրն արկանէ. ես զքեզ աստէն իսկ այրեցից չկրնանուտ հրով. Ագաթ։ *Ոչք փորձեցայք չկրնանուտ հրով. Շար։

ՀԻՋԵԼԱՓԱՌ. ա. Ոյր փառքն է չքջեալ. յն. փառք չկրկալ. *Որդիք անզգամից և անուանարկաց, և չկրկեսափառք յերկրէ. Յ-ի. ը 8։

ՀԻՋՈՒԹԻՒՆ, գ. Σβέσις. Extinctio.

ՀԻՋՈՒՄՆ, ջման. Σβέσμη. Տաբէւը, տաբոմը. սեռ. -ւոյ. *Հեղեսաս (ի Թաթար) ի միտ առ զչկրնջումն ջուսհրոյն ի խորհուրդ առաջեանին. Վանակ. յաբեխաչէրն։ *Ագաթ այսագ ի վեր յարեաւ ի մեռելոյն (սգոյ), զնահն համարեալ ոչ չկրնջումն հոգւոյ, այլ քակտումն և անկառուածն ի մարմնոյ. Փիւ. ի ծագման այրգականն՝ աղօտաց գունից փայլմանց լինի չկրնջումն. Ածան. յսեր։ *Յիրկեա և պշաւանեաց զփակումն, և զլապ տերայ զչկրնջումն. Պիտա։ *ԳԹռումի չկրնջումն Թերահաւատութեան, և նշոյլք լոյոյ հաւատոց. Յճխ. ծ։

ՀԻՋՈՒՑԱՆԵՄ, կրեցի, կրի. ն. Σβέννυμι, σβεννύω, ἀποσβέννυμι, κατασβέννυω. Extinguo, exstinguo. Տալ չկրնանիլ. անյոյսանալ զձրագն. հեղձուցանել զհուր. փոգաբերկոյացանել. բառնալ մեռուցանել. Տարէւ,անջնէւ սեռ.փոխ.-ւոյ. սեռ.չկրնափ-ւոյ. *Չկրնջուցանեն զկայծակն իմ զինացեալ։ Ջալապոյկն ատկայծեալ մի չկրնջուցէ։ Ոչ չկրնջուցէս զձրագդ խրատելի։ Ջուրք բազմք ոչ կարասցին զսեր չկրնջուցանել. վասն մեծոց գատաստանք յոլոյն, և այլ խորագետ չկրնջուցանէ զնա. և այլն։ *Չկրնք ի մէնջ զոյց հնոցին. Շար։ *Չկրնջուցանել զազդմունս չարին. Յճխ. ծ։ *Չկրնջոցին յինքն.անց զբազմախրալ Հաւատացեալն ածանուրեմէ. Խոր. ք. 89։ *Խզեաց զչկրնջն, չկրնոյց զկրք աչեն. Սկբէր. ծ։ *Սկանգամ մնոյն և զնոսա յայն բանուց չկրնջացանէ. Եփղ. Ֆգ։

ՀԻՋՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Σβεστήρ. Extinctor. Որ չկրնջուցանէ. չկրնջացանող. կարող չկրնջուցանել. *Հոգի է, այլ քակէ զկերպիս. Լոսր է, այլ հրոյ չկրնջուցիչ. Աճաբ. Ադր։ * Բառգացուն կրնջոն, զի բազմացաւ ցանկութիւն ըստ հրոյ. չկրնջուցիչք նորա. Նէբ. ծ։ *Հրոյ չկրնջուցիչ է կրնջ, և արգելութիւն՝ հանդիսնուտ ցանկութեանց չկրնջուցիչ. Գէ.էս։

ՀԻՎ, Տ. ՀԻՒ։

ՀԻՏ. Տ. ՀԻՒ։

ՀԻՏԱԿ. ա. Բառ ռմկ. որոյ Ռվիոյ, ուղղորդ, ուղղաբերձ։ Գասանի ի քառի մի բազմագոնեալ ուսալ և ՀՒՏԱԿՈՒԱԾ, իբր Ո-ղղորդ բարձրացեալ. *Հազար ուռ բառնալ, յոսն արմունկ ծընկեալ, հազար չնասկնել կեալ, և ոտիոյզ կախեալ. Գնդ։

ՀԻՏԻՏԻ. ա. Իբր Շուայտոտ. *Հիսիսի, տասպզէ. անուն իգայեղոյն և կանացեացն և անպատկան պղծեցն. Մոփ. Ե Նշ-ոփէ.

ՀԻՐԱԿԱՅԻՆ, յնոյ. կամ այնի, նոյ. ատ ալ և ՀԻՐԱԿՈՒՈՒՆ, և ՀԻՐԱԿԱՅԻ. Ընկալեն յանի քաղաք չհրակ գաւառ.ի. *կազմկէ են անանհայ որգի յովհաննեսի չհրակայնոյ. Շէր. ղոփ։ Որպես և ի խորագիրս բանից նորա գնի, *Ընանիայի չհրակայնոյ։ *Չայոյսումն անանհայի գրոց չհրակայնոյն։ Զգիրս անանհայի չհրականաց, և այլն. Մոփ. տա պէտ. կն։ *Ընանիայի չհրակուհոյ համարոյն առ խոստացեալսն. Շէր։

ՀԻՐԻՄ. բսի, մաց. գտ (ար. ոէրբ. պ. ի՝որ. ոէոր. ռմկ. կոռ. լբ. կոյր, և խաւար.) Μνημεῖον, τάφος. Monumentum, tumulus, sepulchrum. στήλη, cippus. Գհրեզման. դամբարան. տապան. յիշատականոց թաղման մեռելոյ. կոթող. արձան. ճեպր, ի՝ր-ոյն. *Կանգնեաց արձան ի վերայ չհրմին։ Ագարան և այրն ի սառացուածս չհրմաց, կամ չհրմի։ Ի չհրմի անգ՝ զոր փորեցի ես ինձ։ Չհրնէք զչհրիմս մարգարէից և այլոց։ *Չհրիմին նորա կայ առ կողմն առաջարին։ Չհրիմին նշանաւոր կայ առաջի դրանն յերուսաղէմ. Եսս. պժմ. Ք. 23։ Խոր. Ք. 32։ *Չհրիմ՝ յիշատականոց կոչեն։ Չհրիմ կոչէին նախնիքն զգերեզման մերկացեալ. Փիւ. Լին։ *Չհրիմ զայն ասէ, ուր կքաղզուի մեռեալս դնէին. Մխ. Եփէ. իսմ որպես յն. πολυάνδριον, sepulchretum. ռմկ. գեբեղմանոց։ *Չհրմայն սխեալ գերբունք. Պիտ։ *Ի կնքէն զչհրիմին փականս կենդանակիր քո գերեզմանին. Նար. ։։* Գագաթեցի գողդոջայ՝ առելի կառափելոյ, և չհրիմ առաջին մարդոյն յերբայեցւոցն առացեալ. Սկյ. Բարէբ։ *Ե՛յուսաղէմ, Թաղեցիք զքո մեռեալս. ցոյց քոց փափաղոյս զմիոյ որովայնի քո զգերեզմանին։ Աճաբ. Խոր։ *Չհրիմ մեռելոց (գերեզմանն փղկելին) և յայուրեի մեռելոց. Մէր. վ։

ՀԻՐՄԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Թաղեալ ի նմին չհրմի, կամ գերեզմանատան. *Չհրիմ գոլ (մահապարտաց) ըստ միայնուրեի՝ հանգերձ ոչ միոյ ուրուք չհրմեցին. Թաղել զսա առանց բարեբանուրեի, ոչ արձանօք և ոչ անուամբք յայտնելով զչհրիմն. Պէտ. օրէն. Ի։

ՀԻՐՄԱՒՈՐ. ա. Ընտոզ զչհրիմ. Թաղեալ ի չհրմի. կամ Բնակեալ յատանձնուրեի իբրև ի գերեզմանի. * Ի դագարման եղբայնն չհրմաւոր, արարչական լանին ապաստարոր. Նար. ծթ։

ՀԻՒ, հուոյ. գ. որ և ռմկ. չիվ. կոխածն խաղողոյ, կամ յաւելուածն յեռ ձմերոյ ի հնձանի. և Մրուր. *Խաղողի չհուն. սեձիու, ձիպրե. բծ-չիւն։ *Խաղողի հիվ։ Յեռալն առ զչիվն, և զփրփուրն. Վոփ. յէ.չէ. ին։

ՀԻՒ. գ. Որպես Թ. սեռոյ, չեռոյ. փայտ կամ ձող գործարանի ոստայնանկաց Ղոտ ի ստորև և ի ստնդրն. կամ բարակ գաւազան անցուցեալ ընդ ծակ ստուրոյն և այլն. *Ալր ումի կատագործ ատոց. սանգր չհոյն իքր զձագ դնեմ ի գլուխս. Մխ. ատոմ. ձիճ։

ՀԻՒԱՆՔ. փ. թռուի որպես ռմկ. ճգտալ. զի որպես փալանոն գրին ի չհն իմ. *Չայլունք, կոծ, լալիք, ողբք, կականաւմն, չհ. անք ։։

ՀԻՒԱՐ, ՀԻՒԱՐԻ, Տ. ՀՈՒՈՐ, ՀՈՒՈՒ ՐԻ։

ՀԻՒՂ, ՀԻՒՂԱԲԵՐ. Տ. ՀՒՂ, ՀՂԱԲՒՐ։

ՀԻՒՂԱԴԻՏ. Տ. ՀՒՂԱՒԻՏ։

ՀԻՓՈՂ. } Տ. ՀՆՓՈՐ, կամ ՀՆՓՈ.
ՀԻՓՈՐ. } ՐԱՑ. *Փրորքք Թ.ականն
ՀԻՓՈՐԱՑ. } ի տան քաւուրեին՝ չհփորք մաց չհփորք ի տան քաւուրեին՝ չհփորք մաց և ղեսաչ (կամ պարտաւորեալս չհփոս եղեալ). Են. Լսոփ. իւ։ *Եղեալ չհփոց ամբոխաս. Խոր. ֆ. 67. այլ ձմ. *Լեալ սպմուկ չհփորք յամրուխուրեին ։։

ՀԱՒԱՆՈՑ. ա. Ἀμαυρός. Obscurus. Թեխասուկիլ. Թխասուկիլ. մեծագոյն. հաճ մագոյն. աղօտ. *Եւ այն չլագոյն իցէ ապրանքն։ Եւ ինքն չլագոյն իցէ, սակ այլոց ծոյն է։ Չլագոյն իցէ հասուածն յետ լուսնդ նալոյն զնա. Ղնփ. ֆ. 6=56։ *Խակ եթէ փոխագրուին չլագոյն իցէ, ոչ փոխակալ յայլագոյն. Մ ին. ղնփ։ *Խռովեն, և չլագոյն՝ զլոյսն արգելոյ ըստ ժամանակի ազօրիցն նմա ցուցանեն. Եսփգ. իէ։

ՀԱՒԱՄԻՏ. ա. Շիլ կամ կոյր մազք խառարեալ աչեաց հոգւոյն. *Փարիսեցիք կոյրք և չհամիտք. Մ ին. ֆ։

ՀԱՒՆ. գ. Σπόδος. Cinis. Մոխիր. ա ճիւն. գազախ. (լծ. Թ. ախ.) *Մոխիրն մեծամեալ, չհաւն փչացեալ (կամ փչացեալ). Ո-ի. ա. ղ. ղ. (յն լոկ, մոխիրն փչացեալ։)

ՀԱՒԱՆԱՄ, ացայ. յ. Ἀμαυρόομαι, ἐπαμαυρόομαι. Obscuror, obtuscor. πωρόομαι, excaecor, obcaecor. ἀμβλυωπέω, caecutio, sum obtusis et hebetibus oculis. Շիլ լինել. բլշակիլ. բթիլ աեսուրեի. մթագնիլ լուսոյ աչաց, և փայլման իրաց. նահանջել. աղօտանալ. խուսարիլ. կուրանալ. *Ջայցան ի բարկութիւն աչք իմ. Ցոփ. ծէ. 7։ *Ջայցան սահանել աչեաք իւրեանց։ Ջնայոգ չհայցաս ոսկին, այլագունեաց արծաթին սպիտակ. Եսս. խէ. 18։ Ոչէ. ի. 1։ *Ջամմնայն ինչ իւրև զչացեալս գործէին. Ոի. ր. ֆ. 26։ *Չյանան աչք հոգւոց. Եսփգ. ֆ։ *Ես այնպէս խաբեալեցք առ ի գիտութիւն չհացեալք են. Նէս. կոս։ *Ջնմի յաուաբել տեսանելն և յայմել ի քննելն չհայցին և կուրացան մեռոց աչեք. Նար. Էփ։ *Ոչ բաւեմ Հառագայթիցն, չհանամ յերկնէրէն. Գրիգ. ի կոյն։ *Աչեք յարտասուացն չհացեալ. Տի Իեւ. Նոյ. իէ։

ՀԱՒՆԱԿ. Ἀμβλύοπαι. Hebetor, obtundor. Բլշանալ՝ բթիլ սուր իրաց. գոնալ, գընալ (զի և չիլ և գուլ են լծորդք.) *Ջայցան սուրն ի հասանելոյ անտի, և ոչ կարէր հասանել. Սուրք թշնամեացն չհացեալք. Եսս. պժմ. Ը. 9։ Լսոփ. ֆ։ *Ջհացան խոչ թոցք մեր, և ժանիք թխնաւորք։ Ջհացան մահաբեր խայթոցք նորա. Ոի. ս։ Ճ. գ։

ՀԱՒՆ. Տ. ՀԱՒՏ. * Ջեմ չհաս (տպ. ժհաս). առաս եմ. Եփէ. ղվ։

ՀԱՒՆԱՆԱՄ. } Տ. ՀԱՒՏԱՆԱՄ, ՀԱՒՆ.
ՀԱՒՆԻՄ. } ՏԻՄ. զի նոյն վկայութիւք՝ որ անդ, գրին յայլմէ գրչէ տասիւս ։։ Եփէ. Ի֊գ։

ՀԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱՒՏՈՒԹԻՒՆ, ըստ ա նչ. *Լինին խորհ չարագրածք վասն չհաւանէ. որպես առ պիսխարատասիս բազմանք սասս սահմանելով մնասուցանէին բռնաւորին՝ որպես թէ հոմերոնի իցէ, վասն իւրեանց շահից. Անյ. պորփ։

ՀԱՒՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀοργασία. Caecitas. πλαγή, plaga. Ջհանալն չիլ գոլն. բլշակնոսէ. կուրութիւն. անտեսութիւն. պատ հասիւ՝ հ-ոյ հ-ոյ ընալը. *Հարցէ զքեզ տէր յիմարութիւն, և չհացուրեիւն, և տպաբեութիւն մասց։ Հար զաղգդ զայդ չհացուրեիւն. և եհար զնա չհացուրեիւն ըստ բանին եղիսեի։ Հարին չհացուրեիւն իբրև զայնոսիկ՝ որ առ գուրս արգարոյն. Օր. իէ. 28։ ի֊. ի֊գ. ի֊. 18։ իմ. ֆէ. 16։ *Ջհացուրեիւն աչացն (պատոսի) զնահարս ոգւոյն բժշկեաց. Աճաբ. Ադր։

Մերթ երևի չհոմիել ընդ Աչացուրեիւն, աչացութիւն. ի գիրս. Պիտ. Ե Յհ. ին։

ՀԱՒՈՒՄՆ. ջման. *Նոյն ընդ վ. * Աեսիլն քան զչաին յատել ի խորս գիտուեեայ՝ չհացումնի մեսց աչացն բերե. Նար. Եփ։

ՀԱՒՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ἀμαυρόω, πωρόω. Obscuro, infusco, obcaeco, excaeco. Տալ չհանալ. բլշակնեեցուցանել. մթագնել. կուրացուցանիլ. *Ջաթոկնուած անգգամուրեեն չհայցուցանի զաչս. Ագաթ։ *Ջհայցոյց ղղօյսն աստուց. Նի. ի֊. ղ֊։ * Ջան չհայցուցանիլին զաչս

մասին. Ոսկ. եփ. յհ. լոկ, թանձր առնելին։ Որ շլացուցանէ 'ի ճշմարիտ տեսութենէ։ Շլացուցանէր (փայլմամբն) զտեսողացն տեսանելիս։ Զպայծառութիւն աչաց շլացուցանէ ծուխ. Ցճխ. Ճ։ Լաստ. ձ։ Նեղոս։ Եթէ ոչ երեւի քեզ զօրութիւն գրոց, ընդէ՞ր շլացուցանես դու զաչս քո աշխատութեամբ ընթերցուածոց. Եփր. համաբ։ Ահ խաւարի. քանզի շլացուցանէ զաչսն եւ զմիտսն, զի յանկարծ հասանէ. Մեկն. ծն։ Զլոյս մասին շլացուցանեն. Կիւրղ։ Որպէս փոշի կամ մուխ լինչ զաչսն շլացուցանէ, եւ փառասիրութիւն զմիտս. Գէ. եւ։ Կալով 'ի միջի նոցա՝ շլացոյց զաչս նոցա։ Շլացուցանէր զնա անճառ լուսովն։ Շլացոյց զնա արծաթսիրութիւն. Ոսկ. յհ. եփես. ժգ։ Զլուս պատկերին առեալ ունի. իսկ որ ըստ նմանութեանն՝ զայն վասն յանցաւորութեանն շլացոյց. Կոչ. ծա։

Ու. Բթել զաչս իւր. բթացուցանել. Գուշակ. Պահք եւ աղօթք զառաւօտն տանջեցին, զհուրն շիջուցին, զաչսն շլացուցին. Եփր. ծրղ։ Տեղ կողին զխայթոց վիշապին շլացոյց. Ճ. ձ։

ՇԼԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի. չաց. ա. Որ շլացուցանէ. Կուրիչ եւ շլացուցիչ ակնար աչաց լինի պայծառութիւն արեգականն. Ճ. Գ։

ՇԼԻՄ. եցայ. Տ. ՇԼԱՆԱԼ. Արեգակնին այլագունին երեւելն, աչքն շլի, պակասի լոյսն. Հց. ոբ. կերպ։

ՇԼՄՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. որ եւ ՇՄՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ի վարանս արկանել. շուարեցուցանել. շփոթել. Առանձին լինի բարբառեալ այդ (յապակութիւն լեզուի) հերձուածող կարի իսկ յոյժ շլմորեցուցանէ զընթերցօղսն։ Բայց ոչ շլմորեցոյց զմիտսն յայլեւայլ բանիցն. Կիւրղ. ծն։

ՇԼՄՈՐԻՄ. եցայ. չ. որ եւ ՇՄՈՐԻԼ. Վարանիլ, շուարիլ, խուճապիլ. շփոթիլ. Ոչ յունական աստանձին բանիւքն (յապակութիւն լեզուի) վարեցին, ընթերցեալ զթարգմանեալսն ըստ հեբրայեցւոց բանիցն բարբառոյ, շլմորին. Կիւրղ. ծն. (գուցէ գրել էր Շլմոր". Ա.։)

ՇԼՆԵՑԱԿ. գ. Բառ ռմկ. Ստորին կամ ներքին կողմն պարանոցի. Վերլ. Շլնետակքն բարակ. Վստկ. յէ։

ՇԼՆԻ, նիք. գ. Առաւել ռմկ. որ եւ պրն. նեփան, ... (լծ. լա. գօլլում.) Պարանոց. վիզ. ուլն. փող, կոկորդ կամ նմանութիւն. Կապեա 'ի շլնիդ զանգակ. Հ. յուլ. ։ Շլնի ձիոյ, կամ շան, կամ անկոյ, կամ կաքաւի, եւն. Վստկ. առէայ։

ՇԼՕՌ կամ ՇԼՈՐ. Տ. ՍԱԼՈՐ։

ՇԼՕՌՈՍ. ա. յն. խլօռօս. Χλωρός. Viridis, virens, pallidus, flavus. Կանաչ. դալար՝ դեղնորակ. Տեսի, եւ ահա ձի շլոռոս. Յայտ. Զ. 8. (Ի լա. պօղլիտս. իբր ռմկ. պօղօրօգ, սարըմթըրագ, ախշէր, եշիլ)։ Տես եւ ԲՈՍՈՐ։

ՇԼՕՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՇԼԱՑՈՒԹԻՒՆ. Զաչացն շլուն փոփոխեր 'ի տեսանելն. Կոչ. ծէ. (հին տպ. ծէ։) Եւ զնա հարու շլութ աչաց. Գնձ։

ՇԼՐՏՈՒԻԼ. չ. Բառ անստոյգ՝ իբր զեհնանիլ, կամ խոլաբարիլ, շարժիլ. խլրտիլ. Ցն ծնանէր, նա գուք խայտայքեր մանկունք. շլրտեալ գինիք՝ ուրախ ցնծութեամբ մանկունք (բեթղեհեմ). Գնձ։

ՇԿԱՀ. կամ ԸՇԿԱՀ. ահք. Տ. ՇԿԱՀԻՒՆ. Նեանից շկահքն երկայնկեք զանազան աստակեն. Պիտ. հէ. ըստ Լէհ. որ եւ մերինէ՝ Սկաւ ձեռամբ ձգելի։

ՇԿԱՀԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հանէ զշկահիւն՝ զշառաչիւն. Քոյքային շկահական քարամբք զամրոցս. Պիտ. ղէ. ըստ Լեհ։

ՇԿԱՀԵՄ. եցի. ն. ն. Շառաչել, կամ ձգել շաչմամբ. ձգել 'ի նշաւակ. ձեռամբ նշանակել կամ վարել զինն. Ի խմբել մարտին այնպէս շկահէին յաղեղանց 'ի վերայ մերոց. Պտմ. ըստ Լեհ։ Ձեռաք զաղեղն շկահեն (կամ զաղեղն նշկահեն), բաժանելոյ առ այնա գործոյն. վասն զի ձախին բուռն հարկանէ զաղեղանէն, իսկ աջն զլարն քինքն ձգէ ո. յն. μεταχειρίζομαι, ընդձեռնել. Նիւս. երգ։ Ձեռօք շկահելով հարցանէին զանուանն. քանզի կապեալ էր զլեզուն եւ զլեզուին զպայութիւն քահանայութեան. Անեկգոտ։

ՇԿԱՀԻՒՆ. գ. Շկահելն, հնչիւն անշաւիղ իրաց, որպէս աղեղանց լարելոց, նետից ձգելոց, եւն. որ եւ ՇԿԱՀ. ըէփ, շրփ, շրոփ, ըէփըր ըէփըր՝ ջան հանէն. Անդ էր լսել թնդիւն վահանաց, շկահիւն աղեղանց, շողիւն սուսերաց, շառաչիւն նետից. Ճ. Ձ. Ե. 3. (յն. ըստ խմաստից.)

ՇԿԱՊԵԱԼ. Բառ անստոյգ. Խոր. Բ. ղ. ուր ըստ այլ ձձ. շաղկապեալ, կամ նշկահեալ. Վասն ընդդիմութեան իւրեանց լինելոյ շկապեալ, եւ 'ի բաց ընկեցեալ զազգն. զայլս 'ի տեղիս նոցա յարուցին զանձնա անուամբ ազգութեան։

ՇԿԹԻՄ. եցայ. չ. Ἐμπομπεύω. Ostento. Ցոյցս առնել՝ հոլանելով որպէս զերդ շքեղ. թեալ ցայտեալ. խեղէփիլ, չէանել. Աղջկանն թայբշել պարան էր. նա շկթեալ շայլելով (յն. մի բառ) մանեալ կաքաւէր՝ քան զամենայն պոռնիկ կնս յոյրպանապոյն. Ոսկ. մ. Բ. 23։

ՇԿՈԹԱԿ կամ ԸՇԿՈԹԱԿ ԱՌՆԵԼ. (իբր յն. եքսօթէօ, օթէօ. թ. եօթէ էթմէք, եօթէյէ օքուրմէք. որպէս եւ լա. եքսօթէրգուս՝ է օտար. արտաքսաբերեկ.) Ἐξωθέω. Extrudo, proscribo, in exilium mando. Տարագրել. տարագիր առնել. վարել յատարութիւն. արտասահմանել. քչել. օքուրմէք. Գունդ կողմնն՝ որ զնոսա շկոթակ արտացին յանդարձ օտարութեան։ Շկոթակ արտաքսէր յայնկոյս քան զհիւսիս եւ զմակուրան։ Իբրեւ զչերի մի անաշխարհիկ շկօթակ արարի զնա այնչափ յատարութեան հեռաւոր։ Երանեմ այդն. զորմէ դու ասես, շկոթակ արարի. Եղիշ. Բ. Է. Զամենս շկոթակ առնելով, եւ զմանս 'ի սորբութիւն արկանելով. Կոչմնք։ Նորա բարունք գրի եւ 'ի հին բա. Շկոթակ. վտարանդի, կամ տարաշխարհիկ. այլ ոչ բարուոք. Բշկոթակ առնել, խորտակել առնելը. շփոթելով արգելոք ընդ յն. ոփիրօ, խասար։

ՇՂԱԲԵՐ. ա. Բերող շղիղ կամ շշիւղ՝ այլուստ, որպէս աղաւնին նոյի. եւ յինքեան՝ որպէս սասն. Ընդ աղաւնի շղաբեր ունելով զաւեախս ցածութեան բարկութեանն առ հասարակեր։ Շղաբեր աղաւնին զողորմութեան բարձրեալոյն նշանակեաց լինել 'ի վերայ երկրի. Եղիշ. Ատ։ Զօր. կը. ... Փոխանակ աղաւնոյ շղաբեր հրեշտակի. Անյ. Բարսի։ Ցհ. ի. ... 'Ի ձեռն շղաբեր ձիթենւոյ սաղարթին. Զօր. կը. Ալա. (իմա ըստ փիլոնի, ծիւղ՝ որ ունէր զաղաւնի եւ զպասուղ ձիթենւոյ։)

ՇՂԱԲԵՐԵԼ. ն. Բերել զշիղ կամ ըղ ծիւղ. Ոչ անբան աղաւնի 'ի ձիթենւոյ շղաբերեալ մատուցանէր մեզ զառաջնահասակ փրկութիւն. Զօր. կը. Ալ։

ՇՂԱԳՈՅՆ. ա. գ. Որ է իբր շիղ փոքրիկ. ... Զամենին գերանացեալ միքս ոչ տայ տեսանել. իսկ զընկերին՝ թէեւ շղագոյն իցէ, հողապարանութիւն արանել տայ. Խոսր. պտրգ։

ՇՂԱՇ. գ. / ՇՂԱՐՇ. ե. / ՇՂԱՇԱՏԵՐ. Βύσσος. Byssus. որպէս բեհեզ. Շար. վառ. տեռ. սինդոն. դաստառակ. գլխաշոր եւ ձորձ կամ արկանելի կանանց՝ կտաւի կամ բեհեզեայ. լոլոյ. փօդէնք, պիւրիւմնիւք, բիւրէ պէզ. չար. (իսկ շղ. ըէլէ. ցօխ.) Հողաթափն ոտից հարսնականս, եւ շղաշն՝ որ է դաստառակ. Պտմ. ըստ Լեհ։ Հողաթափ մի ոտից հարսնեան՝ ներկեալ արեամբ. եւ շղարշն (կամ զշղարշն), որ է դաստառակ. Վրդն. դոծ։ Նաեւ շղարշն, որ է դաստառակ ոտից հարսնեայ։ Առնել նշխարս ինչ, զհողաթափս, եւ զշղարշսն զարենացայոս. Ոսող։ Ճ. Բ։ Զբեհեզն եւ զծիրանագոյն եւ զկարմիր շղաշատեան. Եւ. Փ. 21։ Ցուցանեաց զգլուխ իւր զարդու իւրով եւ առ զշղաշատեան 'ի խաբէութիւն նորա. Ցուցբ. ծզ. 10։

Մերթ՝ ա. իբր բեհեզեայ. բարակամանուածք. նրբաթել, ոսկեթել. եւն. Բազում եւ երեւելի զգեստս արքունական՝ ոսկէճամուկս, եւ շղաշատեան հրաշանկարս։ Շղաշատեա վառիւք զնա զարդարել։ Ի շղաշատեան յառագաստից զնա պճնեալ պայծառացուցանէր. Ցհ. կը։

ՇՂԹԱՅ. ի. իւ. գ. Ἅλυσις. Catena. Օղ ընդ օղ աղխաղխեալ՝ մանեկաձեւ շարք երկաթի՝ պղնձի՝ կամ ոսկի. կապանք. անակաղ. ձեռակապ. զինճիլ, զինճիլ, զինճիր, օխուխէ. դոզ, ... Ոտք քո ոչ աղխեցան 'ի շղթայս։ Կապեաց զնա պղնձի շղթայիւք։ Նովին շղթայիւք բեռուքին։ Շղթայիւք կապելոյ. եւ խզելոյ 'ի նմանէ զշղթայսն։ Կապեալ կրկին շղթայիւք։ Անկան շղթայքն 'ի ձեռաց նորա։ Միով խաւարային շղթայիւ ամենեքեան կապեցան. եւն։

Կամ նմանութիւն. Σειρά. Series, linea. Շարք. կարգ շարունակեալ. դասաւորութիւն. Դասութիւն, այլեւ ընդ զաւակի նորա. ուստի կարգեցաւ շղթայն արդարոց. Եփր. Բգ։ Ընդ շղթայից պարանոցին(այց վկայից՝) զնա կապեցեր սիրով քոյին. [illegible]։

ՇՂԹԱՅԱԳՈՐԾ. ի. աց կամ իւ. ա. ձ. Ἁλυσιδωτός, ή, όν. Catenatus, a, um. ἅλυσις, χαλβαστόν, catena laxata. որ եւ ՇՂԹԱՅԱՁԵՒ, ՇՂԹԱՅԱՏՈՂ. Գործեալ 'ի շղթայից. ինչ մի աղխաղխեալ, կամ առկախեալ. զինճիրլամէ, զինճիրլի, եւ սորէ զինճիր, ... Արարեալ տախտակ մի հիւսեալ վերջեւք, գործ շղթայագործ յանկւոյ ուէ։ Դիցես զերկու շղթայագործսն ակնս 'ի վերայ երկոցուն օղոցն առ ծայրիւք տախտակին, եւ զերկուս ծայրս երկուց շղթայագործիցն տացես 'ի վերայ երկոցունց մած։ Եւ դիցես 'ի վերայ տախտակին զա... զվերջն շղթայագործան. Ել. ԻԸ. 22 = 30։ Պճնազարդեաց 'ի նմա արմաւենիս, եւ շղթայագործս։ Արար նոնաձեւս հարիւր. եւ եդ 'ի վերայ շղթայագործացն. Բ. Մ. Գ. 5. 16։ Զհիւսս ամբողջ պատիւ կարգաւորութեան իբրեւ 'ի շղթայագործի իմիք իմաստից յարմարութիւն. Նիւս. երգ։ Աղխել զգուշան շղթայագործ ամբոցին. Դոնդ. յորմէ եւ Ա. Բ. 4։

ՇՂԹԱՅԱԿԱՊ. ա. Կապեալ շղթայիւք կամ 'ի շղթայս. Ձերբակալ արարեալ՝ զոմանս շղթայակապս յղէ. Ածբ. Է. 9։

ՇՂԹԱՅԱՁԵՒ } ի. իւ. Տ. ՇՂԹԱՅԱ-
ՇՂԹԱՅԱՏՈՂ. } ԳՈՐԾ. Վասնս շարժիւրդեան ... շղթայաձեւք ընդ միմեանս. Ցհ. կմ. եէհղ։ Տախտակ գոհարանանց շղթայաձեւ կապ յեռեալ 'ի վզկապն. Լմբ. կմ. Շղթայատող կարիւք 'ի վերուստ 'ի վայր ...

նել 'ի դուրս այրին. Խոր. Գ. 45։

ԸՂԹԱՑԵԼ. ն. Կապել 'ի շղթայս կամ շղթայիւք. *Երկու յերկաթս շղթայեալք. Վրդն. ող։ *Կապեալ պատանեաց նորա զշըղթայեալսն կապանօք երկթի. Մեկն. ղէ։

ԸՂԼԻՄԻԼ. Իբր ճղճղիլ. ճապաղիլ. կամ շեղիլ և ցնդիլ. *Երբ այլ բոյս չկենայ, որ գետինն շղի իւր դարմանելն, նա իւր ամէն ուժն սեղմած տայ. Վստկ. ւճ։

ԸՂՈՄԱՄԱՄ կամ ԸՂՕԻՄԱՄԱՄ. Տ. ԸՈՂՈՄԱՐԱՐ։

ԸՂՕՒԱԲԱՆՈՑ. ա. որ գրի և ԸՕՒԱՂԱՐԱՐՈՑ, ԸՕՒԱՐԱՐՈՑ, ԸՆՂԱԲԱՐՈՑ. Ըողոմարար. քծնող. շնթող. ղըլըխօֆ. ծիւլիւծի. *Ոչ շեղեցան 'ի շղուաբարոյ շոգմոգութիւնս նոցա. Յհ. կը։ *Թեթեւամիտ և շուալաբարոյ ազգն անհամեստից կանանց. (այլ ձ. շեղաբարոյ)։ Ըուաբարոյ զօշոտութք հաշեն և մաշեն զամուսինս իւրեանց 'ի կարծիս պոռնկութե. Մագ. ճէ. Ի։

ԸՂՕՒԱԿԱՆ, կամ ԸՐՂՕՒԱԿԱՆ. ա. գ. Կօշիկ զարդարուն. մոյկ պաճուճապարդ՝ կանանցի. *Ո՛չ է պարտ զարդարել հանդերձիւք կամ ըզեստուք ոտից, որ շղուականք կոչին. Բրս. խոհ։ Վրք հց. յ։

ԸՂՕՒՐՏԱԲԱՆՈՑ. ա. Վայրենամիտ. վայրագ. (ըծ. լտ. օթէլմանաա. 'ի յհ. իկէօս) *Հրաման պատուիրանի տայ շղուրտաբարոյ վայրենի ազգացն այնոցիկ. Յհ. կը։

ԸՃԵՄ, եցի. չ. Διαχέω, կամ διαχύω, -ομαι. Diffundor. Որպէս չիճ կամ չիճուկ լինել. քամիլ. ծորել. ցնդիլ. մէլթէլմէք, ըրըլմագ. *Փոյն նորա լի է ճարպով. ուղեղ նորա ըճեալ է. Յոբ. իա. 24։ Տ. և 'ի ԸԻՃ։

ԸՃՈՒԿ. Տ. ԸԻՃ, ԸԻՃՈՒԿ։

ԸՄԱՄ. այայ կամ ացի. չ. Ի հին բառս մեկնի՝ հեալ. այլ առաւել թուի խառնել ըմպել, կամ ուծալ, զգուշանալ առ ճմլելոյ ըմպելոյ յառաւելութե կերակրոյ և ըմպելեաց. *Գինեոյն նեխութիք... զսիրտն աաղտկացուցանեն և նեղեն նողկալովն և շմալովն, և ստամոքսին փքալովն. Մագ. ճր։

ԸՄԲՐՈՑ, ի, ոց. գ. Θύλαξ, Ξύλακος. Saccus, crumena. Պարկ. քսակ. մախաղ. զամբիւղ. Բօրսա, հեյպէ, ճանթա. *Հնդամարտիկքն, յորժամ չգուցէ ախոյեանն 'ի մէջ, զըմբրոցն լնուն աւազով, և առնուն ըստ անձին, զի այնու զննեալ ույժն փորձիցեն. Ոսկ. մ. Բ. 8։

ԸՄՈՐ. գ. (իբր խմոր այլարանական.) խառնակութի. չփոթ. տղմուկ. խռովութի. գժտութի. *Սկսաւ ըմորն և խռովութին 'ի մէջ թագաւորացն։ Կալաւ ըմոր, և մաքառէյաւ ընդ պապին։ Յանկ ածեալ զամենայն ըմորս և զկռիւս իւր. Մաթ. Ուռհ։

ԸՄՈՐ. ա. խառնակ. խռովեալ. *Գնալեյաք յոլով փորձանաց 'ի ըմոր և յամբոխեալ աւուրքս. Վրդն. ծննդ։ *Ըմոր ծով, նաւ խռովեալ. Ըղր. Է. ըստ 1ին։

ԸՄՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. խառնակել. չփոթել. խռովեցուցանել. կամ ըստ հին բռ. մղորեցուցանել. (Տե՛ս և ԸԼՄՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, թերևս փոխանակ գրելոյ Ըըմորեցուցանել.) *Ջհանդերձեալսն կըշռեալ՝ ըմորեցուցանել զնոսա և վրիպեցուցանել, վաղեւոց ևլ արտաքս. Պտմ. աղէք։

ԸՄՈՐԻՄ. եցայ. չ. Ըչփոթիլ. խռովիլ. գժտիլ. որ և ԸԼՄՈՐԻԼ, կամ ԸԸՄՈՐԻԼ. *Եւ զայն յուզէր 'ի ըմորիլն իւրեանց. Ուռհ։ *Կորէր. և ըմորեր ընդ նմա. Մաթ. Ուռհ։

ԸՆԱԲԱՐ. ձ. ա. Իբրև զշուն. նման շան. *Գտան շնաբարոյն լափելով արբ իբրև երեքհարիւր. Եղնկ. դպ։

ԸՆԱԲԱՐՈՑ. ի. ից. ա. Κυνηδος (որ և յարդ) Καινιδίως. Canino more praeditus. Ունող զբարս շան կամ շնացողի. անամօթ. և Ընդարձ. յափշտակող. վավաշոտ. *Այրն խիստ, և չար խորհրդովք, և այր շնաբարոյ ոչ. (եբր. գալէպփի. ըծ. որ. գէլպ.) ա. Թգ. իե. 3։ *Ասէ, այր շնաբարոյ էր. այսինքն լիրբ և անամօթ. Կիւրղ. Թգ։ *Զորբորդ հարուած շանաճանճն՝ շնաբարոյ կնամոլեացն. Նխ. եւ։ *Այլ թէ այրն շնաբարոյ իցէ, գատաստան այս լիցի. Մխ. դտ։ Տե՛ս և Լմբ. իֆ։ Ոսկ. ւճ. իբրև այր չար։ *Որ ընդ անզգամ և ընդ շնաբարոյ կնոջ բնակեացէ. Սարգ. ա. դէպ. Է։

ԸՆԱԲԵՐԱՆ. ա. Որ բերանն է որպէս ըզշան. հաչող. չարախօս. հայհոյող. *Զայս ամենայն լուաւ 'ի կատաղախօս 'ի շնաբերանն փիլիսոփայ. Բուզ. Գ. 20։

ԸՆԱԳԼՈՒԽ. Տ. ԸԱՆԱԳԼՈՒԽ. Κυνοκέφαλος. *Ըունս չորեքմարմինս, և ձիս շնագլուխս. Եզն. ոբ. ա։

ԸՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Κυνικός. Cynicus, caninus. κυνες, canes. Սեպհական շանց. և Նմանեալն շանց ըստ խմէք. շնակերպ. մակդիր գասու և աղանդոյ փիլիսոփայից աշակերտելոց անտիսթենեայ՝ վասն պէսպէս պատճառաց. որ և յն. բառիւ ԿԻՆԻԿԵԱՆ. *Սիմոն մոգն՝ ածոյինս ոչ ունելով հրեշտակս, այլ շնական գեւս. Ճ. Բ։ *Վանեա ինձ զշնականացն զօշոտութիւն և զանյագութի. Ա. որս. ա։ *Ընականն առ բարս որովայնապարար լինի. Լծ. առ որս։ *Որպէս այժմ շնականքն առին, որ շանց պէս լրբին, յորժամ զապիրատութի ուրուք տեսանեն. Կիւրղ. Թգ։ *Ընականացն անցեալ խոստովանեցին հոյլք. Պիտ։ *Ի սոսկ մտածութե գոլ զառաջիկայս, որպէս կարծեցին գոլ շնականքն. Անյ. գործ։ *Օշնական իմաստասէրն՝ եռապատուեան յորջորջմամբ սահմանեն. Մագ. ծէ. (որպէս թէ իբրու զշուն արթուն, տիրասէր. և գիտակալ օտարին)

ԸՆԱԿԱՔԻՔ, քեաց. ա. Κυνήποδες. Cynopedices. Ունօղք ոտս կամ ազեազս՝ այտինքն ոտս նման շան. *Արք վէցտանեայք, և փոկատուք, և շնակազք (կամ շնակաքիք). Պտմ. աղէք։

ԸՆԱԿԵՐՊ. ի. ից. ա. Ունող զկերպարան շան. շան նման. *Ըիջս զամենայն հօւր ցանկութե շնակերպս գիւացն 'ի բոլոր անձնէ իմմէ։ Ժողովեցան 'ի վերայ իմ տեսակք ամենայն չարեաց՝ շնակերպ գիւացն խորհրդածութք և ձեռնարկութք. Մաշտ։

ԸՆԱՄ. այայ կամ ացի. չ. Μοιχεύω, μοιχᾶομαι. Adulteror. ὁ μοιχεύων, μοιχός, ἡ μοιχευομένη, μοιχαλίς, adulter, rus, ra. Որպէս շուն անխտիր 'ի խառնակիլ. պղծել և պղծիլ կանամբ առն կամ արամբ կնոջ ընդ օտարի։ Դմանութք՝ Թողուլ զած, և պաշտել զկուռս, զախտս, զաշխարհ, զլինչս. շնէն էն։ *Այր որ թէ շնացի ընդ առնականոջ, կամ շնայցէ ընդ կնոջ ընկերի իւրոյ, մահու մեռցին շնացօղն (այր), և շնացեալն (կին)։ Մի շնար։ Ամենէն շնացաւ ընդ նմա 'ի սրտի իւրում։ Ընային ընդ քարի և ընդ փայտի (ընդ կուռս)։ Եւ։ *Որ մի շնայ ընդ առնականին։ Մի եւ այլ շնասցես ով գիւղի. Հ = Յոյղ. իա։ *Ընալ ընդ ալ ջինէի. Վրք հց. յ *Ագգ չար և շնացող։ Ըշնացողք, ոչ գիտէք են։ Կինս այս շնացեալ է. եւ։

ԸՆԱՄԻՏ, մտի, տաց. Տ. ԸՆԱԲԱՐՈՑ. *Պատուհի շնամտացն և բոզաբարոյիցն արհամարհել զմն վարդապետութի. Եղն. ժփ։

ԸՆԱՆՈՒՆ. ա. Վատանուն որպէս զշուն. շնաբարոյ. բոլբոլիտ. Թոնդրակեցի մծղնեայ. սկունդ. սկնդիկ. *Կուռծիկ ամն շնանուն արեգոյ. Լաստ. իգ.

ԸՆԱՊԻ. ա. գ. Ըռեալն և յափշտակեալն 'ի բերանոյ շան. *Վասն գայլաբի և շնաբի. եթէ կենդանի ըմբռնեալ՝ զենցեն, 'ի պէտս ածցեն, և մի խոտեսցեն. Կանոն։

ԸՆԱՍԵՐ. սիրի, րաց. ա. Սիրող զշնութիւն, և զվայրահաճութի շանց. *Ի ձեռաց զըպարտողին՝ 'ի լեզուազար շնասիրին. Մխ. երէմ։

ԸՆԱՎԱՆՔ. գ. Բնակարան շանց, այսինքն շնացողաց և շնացելոց, թոնդրակեցւոց. *Բնակեալք են 'ի շնավանան այն արք հանդերձիւք կրօնաւորաց, և կանանց բազմութե բոզից. Մագ. ա։

ԸՆԱՑԵԱԼ, և ԸՆԱՑՕՂ. Տ. ԸՆԱԼ, և ԸՈՒՆ։

ԸՆԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական շնացողաց և շնութե. *Ընացողական ախտ, կամ կատաղութի. Նիսս. խոս. ի երգ։

ԸՆԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ԸՆՈՒԹԻՒՆ. *Զայս աշխարհի սէր՝ թշնամութե աստուծոյ առեալ, և շնացողութի. Վանակ. յոբ։

ԸՆԹԵՄ, եցի. չ. (իբրու շնտել.) Քրթնել որպէս զշուն. շողոմել. ողոքել. *Ոչ շնթէ մեծատան (կամ ոչ ողոքէ զմեծատունս) վասն ցանկութե որովայնին. Վրք հց. Է։

ԸՆԻԿ, շնկան, շնկունք, կանց. գ. Ըուն փոքրիկ. սկունդ. քուչ. էնճիկ. *Ընկունքդ. և ցլուք, և ուլք, և կայկաց ազգք. Փիլ. լիւս։

ԸՆԽԱՂՕՂ, ոյ. գ. Χαρακίος, τιθυμαλίς. Characius, tithymalis. որ և ԸԱՆԽԱՂՕՂ, ՄՈՐՄ. Պտուղ վայրենի թփոյ և խոտոյ՝ 'ի պէտս դեղոց, մանրահատ՝ սեւորակ կամ կարմրորակ. եւ և դեղին և սպիտակ. իբ՝ քէօփէկ իւզիւմի։ Վստկ. յհգ։ Բժշկր։

ԸՆԿՆՃԻԹ, ճթի, թաց. ա. գ. կենդանի իրական կամ այլաբանական՝ որոյ կնճիթն կամ ցռուկն նման իցէ քթի շան. գնի որպէս յն. Σκύλαξ. Catulus. որ է շնիկ, ըսկունդ. *Զգազանի կերպարանս, և զշնկընճթայ ըստ արտաքնոյն առասպելացյանձին ցուցեալ. Ոսկ. մ. ա. 4։

ԸՆՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Մոլութի շան. շնութի. և կատաղութե. *Գինեշապուհ (մարզպանն), որ զշնմոլութիս շատացոյց. Ասող. Սամ. Վրդն.

ԸՆՑԱՐԿ, կամ ԸՆՀԱՐՔ. Խղէկ շան. շան փոկը. կամ Անուր հարկեալ 'ի վիզ շան. Բաստ. *Աղէկ շանն շնհարք (կամ շնյարկ) պարտ է չլինել հաստ կոշտով. Վստկ։

ԸՆՈՀԻՈՐ. գ. Բառ ռմկ. իբր Ըանգաւ. կամ փողացաւ. և կամ Քաղցկեղ. *Եկն կին մի, հարեալ 'ի մարմին նորա չար վէր, զոր շնոհեոր ցաւ ասեն. և չէ շնոհեոր, այլ գժտարար. Հ. մայ. Բ։

ԸՆՈՐԴԻ. ա. Μοιχίδιος. Spurius. Որդի շնութե. պոռնկորդի. փիճ. *Ընորդիքն ըղհարազատ որդւոցն կորզեալ հանեն կարգ. Փիլ. ձ. բան։ *Ընորդիքն առնուն բազում անգամ զգրուն որդւոյն զարգարականն. Վրդն. եւ։

ԸՆՈՐՀ, ի, իւ կամ աւ, աց. գք. գ. Χάρις, χάρισμα. Gratia, benificium, և venustas, jucunditas. (գրի և ԸՆՈՀ. որպէս և Աշխարհն՝ Աշխոհ։ Արմատն է 'ի մեզ Ըէնիլ, իբր շէն որ, կամ շէն պահող՝ արարող. շէն որհնութի. կամ շէնուոր, շինարար. շինող պահօղ. են. ուստի ռմկ. շէնլիք, շէնլիւք, և եբր. խէն, է շնորհ.) Ձիր. պարգև. ձրի տուրք. բարերարութի յառանձին և 'ի պարզ սիրոյ. երախտիք ած, մանաւանդ գերբնական ձիրք՝ որ հաճոյ առնեն զմեզ ած. լութֆ, իհսան, նիմէթ, մինէթ, խնայէթ, էյլիք, պախշիշ, քէրէմ. *Ընորհ՝ ձրի տուրքն է։ Տուրք ձրիք՝ շնորհք կոչին։ Ընորհօք, այսինքն ձրի մարդասիրութեան հարկ արարեալ. Խոսր։ *Ընորհք կոչեսցին զառանց փոխարինի տուրքն. Լծ. առոկ։ *Որ շնորհ և ձիր։ Իսկ եթէ

ընորհօք, ոչ ևս ՚ի գործոց· ապա թէ ոչ՝ ընորհքն ոչ ևս ընորհք լինին: Աւասք ընորհս փոխանակ ընորհաց· զի օրէնքն ՚ի Հեռն մով. սիսի տուան, ընորհքն և Ճշմարտութիւնն ՚ի Հեռն յիսի քիսի եղեն: Խրաքանչիւր ոք զկոչ ընորհս ունի յայ: Փոխեցեալ ՚ի Հէզ ընորհս ինչ հոգևորս· և այլն: ՚Նա ըստ քնութեան որդի է այ, իսկ մեք ըստ ընորհի· Հայր նորա է ամն ըստ քնութեն, իսկ մեր ըստ ընորհի· Ա՛ն· ա· ՚Մեզ ըստ ընորհի Հայր ամուսնեալ· Հայր է ընորհիւ, և ասէր, որ հրաւիրեաց զամենեսեան յարքայութեն· Յճխ· Բ· Ը· ՚Ո՞վ Հալպրդիս այ ընորհատն, առաւ ինձ ընդ այ պատկան: Տալ ոչ միայն ընորհս, այլ և ՚ի հարկէ· Ռո՛· ա· ւոր· Ե ֆէլիպ· ՚Ջայապիսի ընորհէ գոհանալ արժանապէս պատ է· Խոսր· պրզ՛· ՚Մի պակասեսցէ ընորհք քո ՚ի տանէ խմէ յաբեսեան· Եփե· Ի՛· ՚Ոչ խօսք ՚ի մեռելոց, և ոչ ընորհ առ արծաթասիրաց պարտ է խնդրել· Ռ՛ևիֆօր· ՚Յօրհնա՛ միայն քահանայքն, զայց ՚ի ընորհս (յետքսն) բազմուեսս ամենայն· Մ՛ևի՛·վեպ·

ՀՆՈՐՀ· որպէս վայելչութեն հառեալ· և հաճոյութեն· աղաւորութի՛ն, չնո ընորհ, անասնո՛ն· եաֆէլէսի՛, ի՛ևպէսի՛ս, և հազ օլառնաս, ֆաֆպոսլո՛ֆ· ՚Սփռեցան ընորհք ՚ի շրթունս քոյ: Ջընորհս և գլխաւս ասցէ: Լաւ է քան գարծաթ և գոսկի՝ ընորհ բարի: Տայեք ընորհս (չնութեն) այնոցիկ՝ որ լսեն: Պահել ընորհաց (այսինքն ընորհալից) ընկալսի դլսովքս· Նայն սիրոյ, և յաւանակ քոց ընորհաց իւսեացն ընդ քեզ· ևն: կամ ՚Տայ ընորհս ժողովրդեան իմոյ առաջի եգիպտասցուցն· ևն:

ՀՆՈՐՀ· որպէս Ընորհակալութեի· գոնութեի· որ և ըստ յն· ոՀոյ՝ խորհուրդ հաղորդութեի· ՚Ա՛յլ ընորհք այ ՚ի վերայ ան, պատում պարգեաց նորա· Ա՛յլ ընորհք այ գլն, և այլն: Ա՛յլ այ ընորհք, որ և այլն· Ի՛ւսացեն աղաւեալքն, թէ ընորհք նմա, որ յայնչսսի մաՀուց փրկեաց զմեզ· Ա՛թաՀ: ՚Պարտ է գլխաՃանալսն (Ի՛ ժամ վախճանն) ընորհս առնել· կանոն:

ՀՆՈՐՀՍՈ ԱՒՆՆԵԼ, ՈՒՄՆՈՒ, է Ընորհնել· նեբեբ· պաՀՀՀաՃ՛ք, խոխրՃԸ ԷՆՃ՛ք· Գ՛ծ· ի՛Ե· 2՞: ի՛Է· 9:

ՀՆՈՐՀՍՈ ԳՏՍՆՆԵԼ աւասլի այ, կամ մարգոյ, կամ աւաջի աչաց ուրուք· որպէս Հանձն գտանիլ· սիրելի լինել· Ծ՛ն· Ղ· 8: ծԷ· 3: Կ՛ա· Ը· 17· և այլն:

ՀՆՈՐՀ ՈՒՆՈՒՄ, կալայ, կամ ՀԱՏՈՒԹՑՆ ՆՍՄ· Ընորհակալ լինել· գոհանալ· (առ ինդրով· և ո՛չ պատմ· ըստ կ՛անոյ·) Տ՛ես Բ· Ի՛· Ֆ՛· 33: Ը՛· 20: Ֆ՛· Ի՛· Է՛· 10: Ա՛· ֆ՛ևմ· 12: Ղ՛· ծԷ՛· 9· և այլն:

ՀՆՈՐՀՍՈ ՍՐԿԱՆՈՒ, Երթալոիս Համարել երթալել՝ Զի մի ընորհս արկանիցէ Նմա զամ պանս ոսկս անեռոնալ (յակոբոյ)· Եփե· ծՆ՛·

Ի ՀՆՈՐՀ· Χάριν. Gratiâ, causâ, ergo. Ի պէտս· ՚ի չինութե՛ն· ՚ի պատիս երևսց· յաղագս, վասն, և այլն· ՚Ա՛յլ միշտ խոսել համառ քոյին, ՚ի ընորհ ՚ի շանրս լըսսլին· ՁՏ՛ ՈՐԻՒ՝

Ի ՀՆՈՐՀՍՍ, կամ ՍՒ ՀՆՈՐՀՍՍ· Πρὸς χάριν Ad gratiam, gratiae ineundae causa. Ի ընորհատիս· առ մարգահաՃատութե՛ն· ԽոՒՐԷ Է՛լՒՆ· ՚Ի ընորհս խոսել· Ո՛ղ պարտիք ասել, թէ ողքերլով զՀէզ՝ առ ՁՆորհս ինչ ասէի· Ռո՛· ՁՈ· ՐՆՈ· Ե յհ· ՚Լսեր, թէ յակովբոս և ղպաղ էր նորա, առ ընորհս վկայել· ոլորս ասէ դարձեալ, աւասիկ ինձ թշնամոյս ե՛ւ բևեցաս· Կ՛ւ· ծԷ՛·

ՀՆՈՐՀԱՒ ՏՍՒ· Ընորհել· ձրի տալ· ճաՃս ՀԷրՆէ, ճաՃս ԷՆՃէ· ՚Օ՛ղեանն՝ որ յետ քնոյ (սաւուցայ), ընորհաւ ետ նմա դաւիթ· Ւէ՛· Էրաչ·

ՀՆՈՐՀԱՒՈՒԱՀ· ի· ից· ա· Բաշխօղ ընորհաց՝ տիրաբար, կամ միՀնորդաբար· ՚Տէր է հոգւոյն, և պարգևատու, և ընորհաբաշխ· Ի գէՐս Խոսր· ՚Պարգևատիր և ընորհաբաշխ աչսյն պօղոսի· Նաբ· ասաս· ՚Ի ընորհաբաշխ աւուր մեծի ծնդետան մարիամու· Շաբ· (որ լինի և է· այսինքն յոլուտ ընորհք բաշխելն:)

ՀՆՈՐՀԱՒՈՒՀԱԿԱՆ· Նոյն ընդ վ· ՚Տ՛ւր մեզ հոգի ընորհաբաշխական· Դ՛ևյ՛·

ՀՆՈՐՀԱՒՈՒՀԱՒ, լիս Ն· Բաշխել զընորհս· կր· ընդունել զաշխատութի ընորհաց, կամ զղօրութեի բաշխելոյ· ՚Նոսիրեաց զանձն իւր փրկչիդ՝ յիսի քիսի, և ընորհաբաշխողի հոգւոյդ սլ· Մ՛աՃս ՚խոշեան օծութե՛ն քահանայութե՛ն հատատեսցաս· յոսկեան քահանայս ընորհաբաշխեցան· Կանոն· Ճ· Գ· Ո՛ևի՛ֆոր·

ՀՆՈՐՀԱՒՈՒՀՈՒԹԻՒՆ· ֆ· Χάρισμα, χορήγημα. Donatio, suppeditatio, largitio. Բաշխողութե՛ն, և բաշխումն ընորհաց· Մ՛ին չև ՚ի ժամանակս անուհանութե՛ն և ընորհաբաշխութե՛ն: Ի ընորհաբաշխութե՛ն նորում· Ռո՛· ա՛ֆ՛· Նաբ· ֆ՛Է· ՚Ըստ ուՀակութե՛ն և ընորհաբաշխութե՛ան հաւասարապէս չոր և որդւոյ· Շ· Ղ՛ե· ՚Օրհնեալ ես վսյա՛ աբ, քահանայից ընորհատաշխութե՛ն, վարդապետաց քանոն հաւատոյ· ևն· Բ՛ևյ՛ե· ՚Հոգիս այս աբ զօրացուցանէ զՀեռս քահանայապետից ՚ի ընորհատաշխութե՛ն, քահանայից ՚ի նուիրագործութե՛ն· Լ՛ֆ՛· ա՛ֆ՛ե· ՚Ի նորին բնութեսյ ածաբ ՚ի ա՛ն ա՛ռաջին ընորհաբաշխ իւսեցն նոյս· Ծածկաբար պընորհաբաշխութե՛ան կսչումն սաՀ· Վ՛ւրդ՛· ւոս· Երբ՛ն· Տ՛ևե· ՚Ի Հեռն ընորհատաշխութե՛ն հաւաքմունս ընդլոյ առնէն (ոմանք Հեռնադրօղ եպիսկոպոսունք)· Կանոն· ՚Բարի իսուե՛ա առ անմահ արքայն՝ յաւուս մեծի ընորհատաշխութե՛ն (անկս)· Գ՛ևյ՛·

Իբր Ընորհումն· Ներողութե՛ն· (որպէս լտ· indulgentia.) ՚Ընդհեռ լինի, որպէս··· Հնից Տարիւրոց գենատաց պատուաց ընորհատաշխութե՛ն· Նաբ· ծԷ՛·

ՀՆՈՐՀԱՒՒԱՀՁ· ա՛· Ո՛ւ բարձեալ բերել լինելեան գընորհ· կամ սմանակեալ ՚ի Հեռն ընորհաց· ՚ՏաՀատացան սկզ Նոգւոյն, և ընդ նորատարած քահանան վերահաւասն քան զմարդկային բնութե՛ն (մատգարեք)· ԱԿՀ· ԼԲ· արձա·

ՀՆՈՐՀԱՒՈՒԻՐ· ա՛· Ընորհօք գործալ· հոգևլոյ, և հոգեշահ· ՚Ճառս յաՃախագոյնս, բազմագիրս, ընորհագիրս· Բազում ընորհագիր մատեանս գՀարցն եկեղեցւոյ սաստեալ· Ա՛թաՀ· Կորիան·

ՀՆՈՐՀԱՒՈՒԻՏ· ա՛· Գաօղն ընորհաց յայ, և առաջի այ· ՚Ցղայեալ այնուհետև ՚ի Հոգւոյն սրբ ընորհագիտա կուսին զորին այ· Խնդա՛ բերկրեալք ՚ի կանայս՝ կոյս ընորհագիտա· Ա՛թաՀ· Ճ· Գ·

ՀՆՈՐՀԱՒՈՒՈՑՆ· ա՛· Χαριέστερος. Probus. Ընորհօք առաւելեալ·ընտրեալ ՚ևձա հաՃոյ· ՚Տուեսցի փափխմունք պյսոսսկի ծնանին (ՀԱասս)· և լեզ ոմանք ՚ի ընորհգոյնան՝ վարկեսցեն ՚ի սոցայն ՀԱասուէ, ոչ սուգանեալ զնատակարարութե՛ն և արժան· փիլ· Նո՛· ա՛·

ՀՆՈՐՀԱՒՈՐԴ· ա՛· Ընորհօք գործեալ՝ եղեալ· ՚Սամասացին (զքս) ընորհագործ ոգի անուաներ, և ոչ զքանն ՁՈ մարդ լեալ գաւանէր· Թէոդոր· Հայրագ· ՚Ա՛մենայն նշանօք և արուեսութիք, և ընորհագործ զօրութիւ· Ա՛թաՀ·

ՀՆՈՐՀԱՒՈՒՐՈՒԱՑ· ա՛· Ընորհօք գրուածսեալ կամ գրուասելի· ընորհալի· գեղեցկիկ· ՚Խոյասացեալ (իւլսքերից) ընդ ընծայեան ընորհագրուատ բացատրուի զուսլիցն· Նոյն· Թէոդոր· Խ՛·

ՀՆՈՐՀԱՒՔԱՐԴ· Ի՛, ից· ա՛· Ընորհօք զարդասլեալ· վայելչազարդ· բարեշուք· աՃաքնի, Հոգևոր Հրոյ ընդունակ· ՚Լուսաւորիչ Տալցն Հոգևլից՝ ընորհազարդ որդին· Ճ· Ը՛· ՚Ընորհազարդ որ Հայրասլես· Մ՛աբ՛· ՚Ա՛ծաբեալ և ընորհազարդ քահանայից· Ը՛ղէ՛· ՚Ընորհազարդ և քաՀգեցեալ որդիակ (ասրիաւագ)· Մ՛աֆ՛· Խ՛· ՚Օ՛ընորհազարդ տիսն լուսաւոր՝ հրեշտակակերպ տեսլ տիճն աՀաւոր· Գ՛ևյ՛· ՚Ի Նոյսն իակ ՚ի ընորհազարդ բահից և ՚ի գործոց յայսինի է· Ա՛թաՀ·

ՀՆՈՐՀԱՒԱՐԴԵԼ· Ն· Ընորհօք զարդասլ Ճոխացուցանել ընել· ՚Ընորհազարդեա տնկեալ ընդ ջուրս ընդ ընծայեալ ընդ ոգւոյ սրբոյ· Նաբ· Ի՛· ՚Ուրսիս լիր մարիամ ընորհազարդեալ աստուած թէոդոր·ԽՆՁ·

ՀՆՈՐՀԱՒԱՂՆԱՂՆ· ա՛· Նոյնիչ զնոյնիչ ընորհաց· ապաշնորհ· ՚Թէ ոչ ընորհալի զծ լինելիսիք յետ ընդունելութե՛ն հաւատոյ պնատուելութե՛ն· Լ՛ֆ՛· Հաճ·

ՀՆՈՐՀԱԼԻ· Տ՛ես ՀՆՈՐՀԱԼԻՑ· ՚Կոյսք ընորհալի· կամ ընորհալից· Գ՛ևյ՛· Տ՛ղ· ՚Օ՛ղորմածին և գանձալոյն ընորհալի երկոսք երեսալ սեռականեմք, և ընորհալից Նոգեով· Տ՛ևմ՛· ՚Նոյն մարմին չարչարանօք վերկայսլե՛ն ընորհալի եղեալ· Նիսս· Ն՛եոդոր· ՚Ընորհալի գիսակք (սոմփոնի)· ՆէՆ՛ Բ՛ֆ՛· ՚Ընորհալի կամ ընորհալից դեկք· Պ՛ֆ՛· Լսեր զքաղցրաբանութե՛ն, և զընորհալի բանս երանելոյն· Փարպ·

ՀՆՈՐՀԱԼԻՔ՝ մականուն տաւաւ իրատոմեք աքին Կերտեսի կլսցեցոյ ՚ի բազում գործս հետ· իսկ մինիթար ապատանցի՝ անհսկր Ընորհալի կամ Ընորհալից կամ Ներսես Շնորհալի· Ա՛ղաքսանդրացոց կոչ զնչայեցին և զամբսնասցին չմոթելով և զգրուածս ինչ նոցա ՚

ՀՆՈՐՀԱԼԻՑ· ա՛· Χαριτώδεις, κεχαριτομένος, κεχαριτωμένος, νη, ἐπιχαριτος, χαριεις, χαριέστερος, ἐυχαρις Gratiosus, gratia plenus, na, gratior et suavior, facetus, jucundissimus. որ և ՀՆՈՐՀԱԼԻ, և ՀՆՈՐՀԱՒՈՐ· Լ՛ևալ ընորհօք· Ճոխացեալ· Նոգևոր և մարմնաւոր Հրիւք· ընորհազարդ· բարեշուք· սիրուն· գեղեցիկ· վայելուչ· քաՀաղ· զուարթ· բերկրեալ· (որ ըստ յն· սոսի ընորհատեալ, կամ ընորհաւորեալ·) և Ուրախարար· աւետաւոր· բերկրական· Հաճոյական· զուարճալի· ՚Կոյսք ընորհալից· Գ՛ևյ՛· ՚Ողորմեալ ՚ևձ Թագաւորին, և ընորհալից սիրուն· Մ՛աՃս· Լ՛ուկ՛· ՚Ընորհալիցն աւետարանիչն պօղոս· Պ՛ֆ՛· ՚Ընորհալից աւետարանիչն· ԱՒՏԲԸ՛· ՚Ոմն ՚ի ընորհալից վարդապետաց· Պ՛ևբ՛· սԲ՛ե՛· ՚Ընորհալից մեծազօր նահատակին· Ա՛թաՀ՛· ՚Ի՛ւրաքանչիւր ցաւ ՚ի բանից ընորհալից Հոգևոր ծննդոցս մեր· Փարպ ՚Օ՛ղինչ մատծուեցի քան զմեծասլաչեալսն ՁՈ ընորհալից· Ընորհալից մատց՝ սակաւ բանք իրատուց բաւական են յուսալ Թիւն· Բբ՛· Կղ՛· ՁՁՆ՛· ՚Լ՛ուրինք՝ գանազանութե՛ն ընորհալից· Ա՛ֆ՛· ՚Գ՛ևսւս յատուս նու Թե վուԹաչեացն՝ ընորհալից Նանգիսել կենսկցի· ՆէՆ՛· Լ՛ֆ՛· ՚Ընորհալից և սլ ըստ· և կարգաւոր ՀԱսվ· ՆէՆ՛· ֆ՛ֆ՛· ՚Տ՛ւսլ նորա ընորհալից և չքնաղ առաղցին և սլնս յ՛· Ս՛ֆ՛· Կ՛· Ե՛· ՚Ձևրկրի ընդ մարդկան ընորհալից իսնարհուր չոլՀ· ՆէՆ՛· Խ՛ֆ՛· ՚Ի ծագկոյ ոմանց ընորհալից կամ ի՛լ ասակ· Նիսս· Էրփ՛ ՚Վ՛ա՛լՀլով ՚ի լս ընորհալից վայոյ· Պ՛ևֆ՛· Ղ՛ե· ֆ՛ֆ՛ Է՛ևյ՛

մուելիք որ սիրոյն շնորհալից արտասուաց զատաքինաւ թիան փայլէ : Ի շնորհալից աղ բիւրեղն բղխեալ Շնորհալից յոյսով և բաղձալի գիմով առ այդ կամեմ . ՅՃԲ : *Եւ այսպիսի շնորհալից բանս բարբառեալ՝ երայ նմա զմուան : Յառատաձեռնին և ի շնորհալից վարդապետութիւն առնեն . Վչ† 49 . ԽԸ : Փոքր : *Ջբանս պիտանիս և շնորհալիցս : Ջշնորհալից և զուբախարար բան մարգարէիցն . ԻԳ : Լսող : Վերնաբ : *Վարդապետական շնորհալից իմն կանխագիտութիւն : Ըստ շնորհալից կրկին հանել բարեբանութիւն (այ) և ձայն ցնծութիւն . Պիք : *Շնորհալից ցնծութիւն զաւետեացն առեալ հրաւէր . Սէոփան : *Ա ուսուցչէր և յաւէտ շնորհալից քաւրասուցնացն շահաւէտ տեղեաքն . Պիք :

ՇՆՈՐՀԱԼՈՑՍ· ա. Ուշիոզ ըզոյս և զիայլոլն ի շնորհալի և հաճոյական . լուսաւիալ . *Ի ծովալոյն լերանդ շնորհալոյս մուրդ ալիս . Նար . ԽՈԲ :

ՇՆՈՐՀԱՆԴԻԱՆ· ա. Ծաւալող և սրիուղ շնորհաց . յորմէ շնորհք սփռին . *Ալ յոդիլնկալ և շնորհածաւալ . Հ . ԷԲՓ . Ը :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ , ի , աց . ա . Ἐυχάριστος . Gratus (animus), beneficii memor . որ և ՇՆՈՐՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . Որ շնորհս ունի երախտաւոց երախտաւորի . գոհացող . շնորհաճատոյց . երախտագէտ . ԷՒՏԲ ԷԳԷՒ , ԷՒԼԻՒ ԳԻԼԷՒ . *Միոք շնորհակալք : Շնորհակալ ծառայ . ՍԷՒԼԲ . Ը . Ը : *Շնորհակալացն յօժարամիտ ասն զղարգևս . Խոր :

Եւ Որոյ առևալ է զնորհ ինչ . շնորհնկալ . և երախտաւորելոլ . *Կին շնորհակալ (կամ՝ շնորհակալու) բարձր առնել զմուտս առն իւրոյ . Ա.մ . ԺՅ . 16 : *Ընդ սրտերսն ոք ի յոյսքան շնորհակալացն՝ կամիցի վան գոլլն ինչ պարտուց տանող և հաշիւ առնել Ես . Ա.ղ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ ԵՄ, ԷՒՏԻՄ , ևղէ . Ἐυχαριστέω, ἀποδέχομαι. Gratias ago, grato animo suscipio, jucundus vel contentus sum. Շնորհ կամ շնորհս ունել . գոհանալ . երախտաւորելոլ զանձն խոստովանիլ . յոյժ հաճիլ, գոհ լինել, և գոլել . ԷՒՏԲ ԷՂՎԷ , ԷՒԼԻ ՆԱՆՁԱՓ , ԽՀՆԱՈՒ ՀՅՄՔ . *Ընկնայինք և ամենայն ուրեք շնորհակալ եմք , քանզի փեսլերս , ամենայն գոհութիւն : Թողաբ որն շնորհակալ լինէր . Գ . ԼԲ . 3 : Ֆ . Ի . Ը . 15 : *Յոյժ շնորհակալ լինէր նմա և երիւցանցն : Ընդհանայն և ածգն ևնցաուցեալը և ևս ոչինչ եմ շնորհակալ . ՆԷԼ . Բ . Ը : *Ես ընդ գովասանական բանիցդ շնորհակալ եմ , և ոչ երիկիր պատանեմ . Խոր . ա ա Ը Բ : *Շնորհակալ ոք մերոյս պատնիցի լալ աշխատութեանց : Շնորհակալ և մերոյս սրտու թեանց և ջանից լինիցիս ու ուսումնասէր գու . Խոր . Ա . 2 . ՃՀ : *Ի ոչ եղև շնորհակալ իմոյ աշխատութեանս . Շիր : *Ձլինիցի քեզ այնմ շնորհակալ լոհնասուին . Ճ . Ի : *Շնորհակալ լինել սովոր եմք, որոց առանց պատճառի ոմն ինչ մեզ: Ձևմք շնորհակալ Յոլժամ ասեմք , շնորհակալ եմք , յոյս առնեմք, թէ ուսան չունեաք ապերս, պարգև առաւ . Խոր : *Ի վերայ մեծամեծացն այդ շնորհակալ լինել և փառս սալ օրհնք ևն ամենայնց բարւոց . ԻԳՆ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՄ, լեցայ , լ ալ յ . Նոյն ընդ վ . *Ջայնմանէ գոհանայ և շնորհակալ : Տէս զնորդ ի գեղ շնորհակալ ընդ երախտաւորն . Խոր : Դէ . Ես : *Նկին առ իսլ ինդուելիք . և շնորհակալ ցաւ լինէ : Շնորհակալ ցաւ նոցա . Վչ† 49 . յ : Մէ . ագաբ : *Ես չիարէ շնորհակալ և գոհապանալոյ մեր կոչելոլ զրկաւակս . Նար . ԷՀՓ : *Մեր արքային պարգև չդնալ , և մեծասէր շնորհակալ . Վ չ† . ոա :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ , լեայ , լ ալ . գ . Շնորհակալութիւն . և Հաճոլթիւն . *Ջնորհակալուն , և զարից տալան կամ ողկոյնաբին հատուցին : Ջսիրդս գասք առ շնորհակալ . Ջոր առեալ և ընկալեալ ի շնորհակալս , և մեծաւ պատուով արձակեաց : Մեծասէս պարգևօք շնորհակալս հատուցին նմա . Լսող : *Հրամայեաց , զի անկրկնելոլ կացցէ ինասցէ , մեծաւ շնորհակալ (իմն , *լեալ , տպագիրքն *լեցք) : Ասծր . Գ . 12 :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՒ· ա . Տ . ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ . *Ալ գործ շնորհակալու ծառալին է , հանապազ գոհանալ զարգևատուէն : Սէրս սիրով շնորհակալ մերում առաքն լեցուք . Խոր : *Որ զանձամբ բաղմութեանն ի բերանոլ մեծաց ասրեցոլց , չկալցէք շնորհ . զի վճռ տալին բժշկելոլ շնորհակալութիւ կնիկցիք . Մաթէ : *Հրամանի ևս հարց մերոց հոգևորաց պարտիմք շնորհակալութիւ լինել ասնասիրութեանդ գեաձարաւ . Ներսէ . ս :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ· գ . Χάρις, χάριτος, εὐχαριστία, εὐχαριστήριον, χαριστήρια. Gratiae, gratiarum actio, donaria, ևն. Շնորհակալն լինել . գոհութիւն . երախտաւորելոլ . հանանակ կամ փոխարէնն երախտաւոլ . *Շնորհակալութիւն գոհանէ . Ածգ . ԽԲ . 21 : *Ի սամանակ շնորհակալութիւ : Ոչ միայն շնորհակալութիւն տասանել , այլև շնորհօքն խրախանց ոչ պիտէը . Փիլ . Բ ա ֆ . Ե յ ե Ը : *Շնորհակալութիւ զնոսա պատուէ : Ա այն որոյ շնորհակալուն ի մէնչ առ քեզ հասցէ . Խոր . Ա . 25 : Բ . 30 : *Գոհանալն շնորհակալութիւ է : Սի պատարագանն և յաղթանակաւոլոլ լեցուք շնորհակալութեամբ . Խոր . ֆ . Ե պ փ Ը : *Ջորոլ ուղիմբ (այսինքն առնելոլ) նախ շնորհակալութիւ . Լ . Բ . պ փ Ը : *Պայծառագոյն շնորհակալութիւն պատարագէր . Խ . ա . Ը : *Ջսիրգրանիկս զաքուս օրինակ երախտաւորելոլ շնորհս կաշխութիւ քաջմեծութիւն և լաւամնութիւ . Փիլ . ԽԳ . ՃԲ : *Ջգալն խոկ առ նա մեծ շնորհակալութիւն հանարէր . Եղիշ . Բ . խոնշ շնորհ պարծանի շնորհակալութիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Χαριστήριος . Donativus, gratiae causa, sive in lege gratiarum factus. Ձրիական . պարգևական . նեղպատական և որ ինչ սեռականի է նոր օրէնս նաց շնորհաց . *Տուաս ունի շնորհականն և ղերիս . Փիլ . ԼԽՆ . Ֆ . 60 : *Դրեալով զօրինան հոգւոյն ի սիրատուցաս զշնորհականն : Կրկին ընկալան շնորհս քոս եղիսեի , զպատժականն հանցն և զշնորհականն . Եղիշ . ՃՂ : *Շնորհականքն ամենայն նոցք են , և առաքելոլ նոր . Ոսկ . Ես : յոյսն և Գ . Ես . *Շնորհականքն ամենայն յոյ նոցք են , տալս և օրհնութիւն պատս էր լինել :

ՇՆՈՐՀԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ · գ . Ընծայիւն կարգաս որուելոլ շնորհօք . *Ջշնագանդ ա ռաքելոլն շնորհակարգութիւ հոգւոյն սրոյ գտանելոլ ընդ ամենայն կողմանս ի ներ քոյ երկինդ . Ածգ :

ՇՆՈՐՀԱԿՈՐՈՅՍ, լուսի. ա. կորուսեալ շնորհի գտելոլ յաշս ուրուք . շնորհապղծ . ապականող . *Կամ գաւիթ սիրոյի զամենայն ինչ մեղիցելոլ ապաքաւարի և շնորհակորսուի . Եփր . Ի Ի :

ՇՆՈՐՀԱՀԱՏՈՑՅՑ ԼԻՆԵԼ , Հատուցանել կամ փոխարինել զնորհս . շնորհակալ լինել . և վարձատրել . *Ոչ լինին շնորհաշնորհոյցք բաւուց մեզ . Ընդհակառակ . Վչ† . ոա :

ՇՆՈՐՀԱԼԻ· ա . Շնորհալից . *Ջշնորհալի զգեստ . Ածգ . ԽԲ . 21 :

ՇՆՈՐՀԱԼՈՒԹԻՒՆ· գ . Χάρις, χάριτος, εὐχαριστία, εὐχαριστήριον, χαριστήρια. Gratiae, gratiarum actio, donaria, ևն. Շնորհալին լինել . գոհութիւն . երախտաւորելոլ . հանանակ կամ փոխարէնն երախտաւոլ . *Շնորհալութիւ գոհանէ . Ածգ . ԽԲ . 21 : *Ի սամանակ շնորհալութիւ : Ոչ միայն շնորհակալութիւն տասանել , այլև շնորհօքն խրախանց ոչ պիտէը . Փիլ . ԽՁԳ . Ե յ ե Ը : *Շնորհակալութիւ զնոսա պատուէ : Ա այն որոյ շնորհալութիւ ի մէնչ առ քեզ հասցէ . Խոր . Ա . 25 : Բ . 30 : *Գոհանալն շնորհալութիւ է : Սի պատարագանն և յաղթանակաւոլոլ լեցուք շնորհալութեամբ . Խոր . ֆ . Ե պ փ Ը : *Ջորոլ ուղիմբ (այսինքն առնելոլ) նախ շնորհալութիւ . Լ . Բ . պ փ Ը : *Պայծառագոյն շնորհալութիւն պատարագէր . Խ . ա . Ը : *Ջսիրգրանիկս զաքուս օրինակ երախտաւորելոլ շնորհս կաշխութիւ քաջմեծութիւն և լաւամնութիւ . Փիլ . ԽԳ . ՃԲ : *Ջգալն խոկ առ նա մեծ շնորհալութիւ հանարէր . Եղիշ . Բ . խոնշ շնորհ պարծանի շնորհալութիւ :

ՇՆՈՐՀԱԼՈՒԹԻՒՆ , լեայ , լ ալ . գ . Χάρις, χάριτος, εὐχαριστία, εὐχαριστήριον, χαριστήρια. Gratiae, gratiarum actio, donaria, ևն. Շնորհալին լինել . գոհութիւն . երախտաւորելոլ . հանանակ կամ փոխարէնն երախտաւոլ . *Շնորհալութիւ գոհանէ . Ածգ . ԽԲ . 21 : *Ի սամանակ շնորհալութիւ : Ոչ միայն շնորհալութիւն տասանել , այլև շնորհօքն խրախանց ոչ պիտէը . Փիլ . ԽՁԳ . Ե յ ե Ը : *Շնորհալութիւ զնոսա պատուէ : Ա այն որոյ շնորհալութիւ ի մէնչ առ քեզ հասցէ . Խոր . Ա . 25 : Բ . 30 : *Գոհանալն շնորհալութիւ է : Սի պատարագանն և յաղթանակաւոլոլ լեցուք շնորհալութեամբ . Խոր . ֆ . Ե պ փ Ը : *Ջորոլ ուղիմբ (այսինքն առնելոլ) նախ շնորհալութիւ . Լ . Բ . պ փ Ը : *Պայծառագոյն շնորհալութիւն պատարագէր . Խ . ա . Ը : *Ջսիրգրանիկս զաքուս օրինակ երախտաւորելոլ շնորհս կաշխութիւ քաջմեծութիւն և լաւամնութիւ . Փիլ . ԽԳ . ՃԲ : *Ջգալն խոկ առ նա մեծ շնորհալութիւ հանարէր . Եղիշ . Բ . խոնշ շնորհ պարծանի շնորհալութիւ :

ՇՆՈՐՀԱԼՈՒԹԻՒՆ , լեայ , լ ալ . գ . Χάρις, χάριτος, εὐχαριστία, εὐχαριστήριον, χαριστήρια. Gratiae, gratiarum actio, donaria, ևն. Շնորհալին լինել . գոհութիւն . երախտաւորելոլ . հանանակ կամ փոխարէնն երախտաւոլ . *Շնորհալութիւ գոհանէ . Ածգ . ԽԲ . 21 : *Ի սամանակ շնորհալութիւ : Ոչ միայն շնորհալութիւն տասանել , այլև շնորհօքն խրախանց ոչ պիտէը . Փիլ . ԽՁԳ . Ե յ ե Ը : *Շնորհալութիւ զնոսա պատուէ : Ա այն որոյ շնորհալութիւ ի մէնչ առ քեզ հասցէ . Խոր . Ա . 25 : Բ . 30 : *Գոհանալն շնորհալութիւ է : Սի պատարագանն և յաղթանակաւոլոլ լեցուք շնորհալութեամբ . Խոր . ֆ . Ե պ փ Ը : *Ջորոլ ուղիմբ (այսինքն առնելոլ) նախ շնորհալութիւ . Լ . Բ . պ փ Ը : *Պայծառագոյն շնորհալութիւն պատարագէր . Խ . ա . Ը : *Ջսիրգրանիկս զաքուս օրինակ երախտաւորելոլ շնորհս կաշխութիւ քաջմեծութիւն և լաւամնութիւ . Փիլ . ԽԳ . ՃԲ : *Ջգալն խոկ առ նա մեծ շնորհալութիւ հանարէր . Եղիշ . Բ . խոնշ շնորհ պարծանի շնորհալութիւ :

ՇՆՈՐՀԱՎԱՃԱՆ. ա. Վաճառօղ ըզ-շնորհս. սիմոնական. և Մարգւոյն. *Զի մի՛ շնուհավաճառ լինցաք. Լմխ.պգրք։ *Փափկակեացս, արքունավայելչս, բանաւոփոխս, շնորհավաճառս. Ոսկիփոր։

ՇՆՈՐՀԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. փ. Սիմոնականութիւն. *Զմեզ՝ ի շնուհավաճառութէ պատրիան կործանէ. Լմխ. պգրք։ *Վասն սիմոնականութեան, այսինքն շնորհավաճառութեան. Մաբիւն։

Եւ Աստ բաշխումն կամ տուողութիւն շնորհաց իւրոց՝ ի տանական վաճառս. *Բազմայորդւոյ փուճով հաւանեցարուք՝ ի շնորհավաճառութի այսր աւուր. Թղթ.բ. ի.ա.։ *Ընական (առ ընկերս). ըստ որ զայրս նաց շնորհատուն. Բրս. Տրի։ *Շնորհատուն խաչ ծաւալեաց՝ ի խաւարէ լոյս. կալ՛անք։

ՇՆՈՐՀԱՏՈՒՈՂ. Նոյն ընդ վ. *Փառք շնորհատուողին՝ սեառն մերոյ յիսքն. Նար. էք։ *Զհանգերձեալն մարգարէանամբ ըստ շնորհատուողին ասյ. Ածաղ. գ. 1։

ՇՆՈՐՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Տըւչութի՛ւն կամ բաշխումն շնորհաց. *Ընապատ ծաղրաւի՛ անհոտութագործով յաւետ ևս ի հրեւից շնորհատուութեց՝ սքի հոգւոյն պարզեւապաշխուութեց. Ածած. էիէզ։

ՇՆՈՐՀԱՏՈՒՐ. ա. Տուեալ՝ ի շնորհացն ասյ. ածապարգեւ. երկնաձիր. և Շնորհալուն. հրեական. և Պատճառս. շնուհաց կամ գործիս. շնորհատուս. *Շնորհատուր պարգեւօք ասյ, կամ հոգւոյն սքի. Ածած։ Բրս. գ. 30։ կոչեցեալ։ Թղթ.բ. ի.ա. ևն։ *Չեւին արժանի շնորհատուր Թագուհեն. եչէս խոչեւ *Շնորհատուս աւանդ լուսոյ պարգեւայ հեին՝ կեցուցիչ նշան. Նար. իվ։ *Շնորհատուս վարգաւուելոյն իւրով. Զարդարեցան շնորհատուս օրինօք նորա. Վրք. ասի։ *Զոր եկեալ կատարեաց ամենափրկիչն քս՝ շնորհատուս հրամանաւն. Կոչած։ *Իսկ շնորհատուր հոգւոյն լցեալ սկսա գիտուին (կամ գիտուքն) եր ազբիւրացեալ. Բրս. գ. 12. (ուր իրր մակգիր հոգւոյն կամ գիտուէ այլևայլ միաք ընծայի։)

ՇՆՈՐՀԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Շնորհատուուելի. շնորհաւմն ; Ներսղաւն. *Նա է որ ի շնորհատուուն կարգեալ է, այսինքն ի մկրտուելի. ի ձեռնադրուելի... և որ այլ ևս են շնորհաբաշխուիք. Խոր. գրքի։ *Խորհ. գործել միաւոյն շնորհատուելի. Նար. իթ։

ՇՆՈՐՀԱՐԱՐ. ա. Բարեգործ. երախտաւոր. *Ոչ մեք փոս տացուք իւրև շնորհարարիք, և նա դնաուսցէ մեզ իւրև շնորհապատա. Եփր. իե։

ՇՆՈՐՀԱՒԵՑ. ա. Ընական և բաշխուղ շնորհոյ յաւետ. *Շնորհաւետ և անեւաւ է խնամատուելին նորա Ոսիս. ժ. գ. 28։ *Բանն շնորհաւետ... յերուսաղէմ գայր. Նար.փագ։

ՇՆՈՐՀԱՒԵՏԱՒ. Շնորհալուիլ. աւելեալ շնորհօք. շնորհալից. *Որ յապագս սերկեան խոստովանեցին աւետր ըզնորհաւետեալ հոգիք մարգարէից. ՃՃ։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ, ի. այ. Տ. ՇՆՈՐՀԱԼԻՑ. Κεχαριτωμένος, χαριτόεις. Gratiosus, gratior. *Եւ երկոքին ընդ առն շնորհաւորի. Սիր. իե. 17։ *Լսատ շնորհաւոր կարգիս (քրիստոնեութեան) ծառայք քսի եմք. Եչէս է։ *Զուրսումն զշնորհաւոր լըմնատեւն, զուրսումն զսքն՝ ի միասն հաստատեր. Ածած։ *Գտեալ զբենեփամին ոմն շնորհաւոր Թարգման. Խոր. գ. ծկ։ *Լսատ իմաստնոցն՝ ի օձնամանաւ ծնեալ մանկունք սպրին, և շնորհաւոր լինին։ Բարեսէր և շնորհաւոր, շնորհիցէք. և ես։ Շնորհեցէք ինձ զնիատ զայդ. և այլն։

ՇՆՈՐՀԵԼ. Շնորհուկս առնել. առնել ինչ՝ ի շնորհս այլոց, նաձիլ. մարգահաճանել. խոնարհ կեցուածս. *Մանուկիկ շնորհընկալ հայրական գիմուէ։ Եկին եհաս այլն շնորհընկալ և պարգեւարեր. Նար. իսես. Ե խչ։ *Ի՞մ ասեմ զանեսանն, ոչ իրր սասցօղ, այլ որպես շնորհընկալ. Լմխ. կբգ.բ։ *Ուրախ լեր լրամն ան սուն՝ շնորհընկալ և պարգեւաշատ. Նրղն. լ։

կամ իրր Շնորհնկալ, այսինքն շնորհակալ. (որպէս դնի յայլ տեղ.) *Խոլորակ արտիս բացեալ զանրանս՝ շնորհընկալ լինցաք նմին. Լմխ. պգրք։

ՇՆՈՐՀԻՔ. գ. Իմն կամ ընծերցեալ Շնորհակալութիւն։ *Աջդ գոհացեալ զամենայնէ Թագաւոր՝ և երկրպագութիւն սաստացան էր, և շնորհիս է կենդանի՝ ի նորա հրամանն. Ճ. գ։

ՇՆՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. փ. Իմն կամ ընծերցեալ Շնորհակալութիւն։ *Ընդ գոհացեալ զամենից զնորհեալ զանձինս եւ երկրպագութիւն սաստացան էր, և շնորհիս է կենդանի՝ ի նորա հրամանն. Ճ. գ։

ՇՆՈՐՀՈՒԿՍ, կամ ԱՌ ՇՆՈՐՀՈՒԿՍ՝ առնել, իսալ, ասել. Ιδιος χάριν ποιέω. Ad gratiam inecundam facio. χαρίζομαι, gratificor, gratiam ineo. յութ ասի. ՇՆՈՐՀԵԼ կամ ՇՆՈՐՀՍ ԱՌՆԵԼ. այսինքն Մարգահաճանել. առնել և ասել ինչ հանդգնական՝ ի շնորհս այլոց, և առ դատաւորս շնորհս առաքի նորա. Խոռըր կեծի՛ս պատճա՛ էդ-ձէ։ *Փալատիդոս՝ դիտեալ սակս բանաւորի շնորհուկս առնելով առնի ցուլ պղնձի. Նանաս։ *Շնորհուկս իմն կամեցեալ՝ առնել անպէն լրամանայ. Վրք. ձդ. իէ։ *Ըմինչ օգուտ և բանիւք ուրախանալ՝ զնոյ հուկս առնելով այնոցիկ, որ գործովք սանձիլ լոյ են. Ոսիս. յե. ա. ղ։ *Շնորհուկս առնէն հրեւից՝ առնելով ի վեր ինչ և կամելն. Ոսիս. գէ։ *Ոմանք շնորհուկս առնելոյ հրեւից կատարելին (զնուզելոյ գյն). Նրղն. գա։ *Ոմն խօսելի ըղձուն (և) շնորհուկս ի մէջ որգուցն խոսայելի. Նահ. իէ. 2ղ։ *Ոչ առ շնորհուկս ինչ ասեմ. Ոսիս. յե. ա. 31. 32։

ՇՆՈՐՀՈՒՆԱԿ. ա. Ընական շնորհի. շնորհաւոր. *Ոչ սոխելոս շնորհնական և գիտուն էր. Սիխ. ասոր. յոյմ և Ոսիփոր։

ՇՆՈՐՈՄ կամ ՇՆՈՐՈՎ. գ. Թաչուն կարմիր՝ ի չև սպիտ. վասն ոյոց կոչի և ՍԱՍՊՆՉԱՆ։

ՇՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընուելի չան. *Ով կամ չուն՝ ի յօդու Թէնէ կամ՝ ի չնու Թէ ոչ գտանին, այլ օձն սա, և չուն չուեւ. Ֆրբ։

Մանաւանդ՝ որպէս Μοιχεία. Adulterium. Խառնակութիւն ընդ կնոջ օտարի՝ ըստ անխորհրդութեան չանց. Նամոս Թէ՝ և կռապաշտութէ, սպանդութէ, խոյդ սխանք. և այլն. գնա. *Շնուելի և վկայ ջուն քո, և օտարանցն յինէն պատկուելի քով։ Բարեկ զպողնուելութիւն նորա, և զշնուելի նորա։ Գողուելի և շնուելի չնի պետ՝ ի վերայ երկրի։ Աստանաւելութէց ա նատակու Թէ, շնուելի. են։ Իակ Ե. Ա. Ե. 7. *Չանազգաւ շնուելի մտանել չնուել զ քա չանայսալ տուելի յոմն ոյ... յի... ... խորհ ասիլ. որպես անհրաժեշտ *Աչնուելի ան իրր ոչ է չնուելի միայն այլև ա...

կումի. Ոս. յհ. ԺԶ. 16։ (Թող զի երբեմն իբր փոխան իւրեաց գնին ընկալի և պառնկումէ ։)

ՀՆԶԱՒԵՐ ԵՐԱԿ. Ἀρτηρία. Arteria. Ընդարակ. ընկափոզ. «Աճ ոչ իբրև զմարդ» բերանոյ և լնգուղ և ընկալուր երակաց կապոտացեալ է։ Ընկալեր երակք՝ ընկղմն ածմունք՝ ոչ օդ միայն ունին յինքեանս անխառն և մաքուր, այլև արիւն. փիլ։ «Ընկալեարք երակին, այն՝ որ ի բերանն կոյս ձգի։ Մերձաւոր ընկալեր երակօքն ընկէ։ Ընդ միմեանս հարուածիք ընկալեր երակաց ի ներքս մուծանեն. Նխ. կամ։

ՀՆԶԱՒԵՐՈՒՄ. հցայ. ց. Ψυχόομαι, πνευματίζομαι. Animor, respirare incipio. որ և ՀՆԶՆՆԱԼ. Ընկալուիլ. ոգևորիլ. առանալ զշունչ կենաց. ձանձնափ. «Մինչ ի քս օրն. և ապա ընկալեալի և հոգևորի մանուկն։ Ի քառասուն օրն ընկալեալի մանուկն և կենդանանայ. եգ մանուկն յետ երկուց քառասանից յումեռանն ընկալեալ կենդանանայ. Վրդն. ասէիպոս։ կանան։ «Կերբ պատածին ձիճու նախ լինի իբրև զհնդ պարզիզն սեաւ, և ապա ընկալեալ կենդանանայ, և գառնոյ յորդն. և զինի այնորիկ թևաւորի. Տծակ։

ՀՆԶԱՒԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναπνοή. πνεῦσις. Respiratio, spiratio. Ընկալեալիլն. սկիզբն ընկալուածի. կենդանութի. առաքեաց ընկղմ. «Որպէս այ որդի կուսին եղև, բոսս հրեշտակին՝ ի նմա ծնեալ ընկալեալ. Վանակ. յօրինուածին։ «Ջքառասնօրեայ գոյացութեան ալուր յորդանդի, և զընկալեալ բերելոյն իգի. Վրդն. ծն։ «Ջի զընկալն և զընկալելին ընդունելով հովանացանէ, և ընկալեալ և գիւրանալի՝ ի տապուկն առատից. Գզաթ. փիլ։

ՀՆԶԱՒՈՑ. ա. ն. Մահիքիր ամենայն բանաց և անկոց, բոսս արուամ ունին զընկնակ իրրու անզգայ ընկալուի՝ ներքնապատ ածմամբ. այլ անկնգան. «Տունկք ընկալ բոյսք անուսնին անդամանան և ածեցմանին։ Տունկք ածեցմանին և անդամանան՝ կենդանական կոչին, և ընկալող. արտաքոյ զգայուն. Ը. Բարձ։ «Մինչև ի տաղտնա և ի ձձիս անգամ, և ի ընկալոյս քանկար. Ոսկեր։

ՀՆԶԱՒՈՒՆ. ց. խառն ընդ հնոյ. թեղուլ և նուազ ընկնամբ. բերանով և ոչ ի սպան. Լեռ Բերնէ, անբերք, խիտաղոզ յանձէ. «Դուռն իմ նոցա է յոյժ փակած, որք ընկամասն ասեն թէ բայց. Կոդմ. օր։

ՀՆԶԱՆՆԱԿԱՆԱՐՈՒԹՒՆ. ա. Ընդունել կենդանական և ընկալուած. «Սիրդ ընկղմնական նագոյն է, և կենդանաւորելոյ կարելագոյն. փիլ. Լեռ. Բ. կն։

ՀՆԶԱՆՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սահմանումն ընկղոյ կամ ոգւոյ. կենդանութի. «Մարդ կայնն ընկղմնութի նախանձաւորելի (առ յայլ)։ փիլ. նխ. ա։

ՀՆԶԱՒԱԼ. ա. Ներաձնչչ. Recipiens, vel continens spiritum. ընդունող և պահող յինքեան զշունչ. ընդունարան ընկղոյ. ըստ յն. ընկղնկալ. «Հոգադն ի ձեռն ընկալեալոյն ի ընկալալ անօթոցն ի վեր մղելով. նխ. կոչ։

ՀՆԶԱԿԱՆ. ի. ած. ա. Ψυχικός, ἐμψυχικός, ψυχρεϊκός, ἀναπνευστικός, πνευματικός. Animalis, animatus, spiritalis, respirativus, adspirativus, inflans, և այլն. Որ ինչ ունի ի չունչ կամ յոգի. և Ունակ ընկղոյ կամ ոգւոյ. զգայական. կենդանական. «Օգ բոսս տրամանի ձոյ պահէ զընկալեան կենդանութի ասոի կենդանս ի մարդ և յանասուն. Լաստ. ընդեղ. «Ընկալեան սրտ. փուռն ասաց զանառնոցն զգայականն. Մաստ. ի գիւն։ «Ոչ կառարեալ ի տոսա է շունչ (այսինքն հոգի)։ այլ ասան ինչ ընկալեան ներգործութի. Նխ. կամ. չէ։ «Դժուարութի գլխինն՝ ընդ նմա և զոգեան երկի հանել, ընկալեան կապանացն ի մարմնոյն յաղնութի լուծանել. Փիլ կնս։

ՀՆԶԱՑՈՒՆ. իբր Ընդան. լոկ զգայուն. որ և Ընկալուր, կամ կենդանիք ասին. «Անդուզ զնոյ հանգերձ ընդանութեան, և ամենայն ընկալականք ի տապատնէ։ Հանգերձ ամենայն ընկալականք՝ տարեւոր ժամանակք նաստակաց պահէալ. Ագաթ։ Կրիան և կաղնին ընկալականք, և զարգարեցան. Եփր. ծն։ «Ի ընկալականացն որոշեցիր, հոգւով իմանալութեան խառնեցեր։ Ո՛վ ընկալականք ի բանականաց. Նար. Ե. Ը։ «Նախահայրն (զինի մեզաց) ճոռնեցաւ ընդ ընկալականն՝ մինչև յայն, որ բանն ասծ պատուիրեցաւ։ Անկեալ ընդ ընկալականն ճայլոսին. Ճ.Ա։ «Ընկալական մասծոմանի ո. այսինքն անբանական, մարմնաւոր. Մագ. իԸ։ «Ըստ սխտաւոր և ընկալական վարուց. կն։ ը. ։

ՀՆԶԱՑՆ. իբր Բանական. հոգևական. հոգիաւոր. որ և Հոգևոր, և Անմնաւոր ասի. «Վասն մերկիւր ընկալական և ի մարմնական մարմնին ընդունի զհոգին զնմանաւորելեան և զնանձայոյ. Ոս. Ե։ «Ցորժամ առնանիցես գեղեցիկ և տեսական զմարմինն երկնից, մի ընկալական կարծիցես. անդ։ «Ի մեռելութիւն մարմնական, գոյ և ընկալական։ Ընկալականն մեռելութի քանզի կամաց ի՝ ընդ պատուիրանս է. Ոս. Եփես։ «Զայ եգիտ այն մարմնով և հոգւով զկոյան, և առ ի նմա. Նէն զընկալական մարմնին ըստ պատշաճի կամաց իւրոց. Ցանապական արդարագէ առեղծ ինքն իւր մարմին ընկալական. Ճ. Դ։ «Եգեմ ընկալական. Կոչ. յ։ Տէր։ «Ցերևելի սիրալանոց մեզարեալ. Ի յաներևոյթ ընկալական ախոից. Ոսիւնէր։ «Ընդգամն մասանէ զընկալական. Ոսկեր։ ը։

ՀՆԶԱՒՈՒ. ա. Որ առնու զունչ, որպէս ասնչքն. «Ջանդի ընկալու քմոյն ի կարէր ոք ձանապարհ. կոչնակ։

ՀՆԶԱՂԱՆ. ա. Որ լինիցի ապառումն ընկղոյ. մահկանացու (կենաց). «Ընկալապատ և կենդանաւորագ առաքելական յաւետնեիս. Նար. յնէ։

ՀՆԶԱՏԵՍԱԿ, ի, ած. }Ψυχοειδής, ὁμοίς.
ՀՆԶԱՏԵՍԻԼ. ա. գ. }Animae similis, animalis, natura animae. Ընկալ զանակ կամ զտեսիլ ընկղոյ. ընկալական. և Շունչ. «Ընկալատակին ապրիւր է զգայուն, և զգայուն ի գնման է։ Որպէս ընկղոյ ընկալատակին յօդ և ի կենդանականագոյն շունչ. փիլ. էին. ա. 5։ գ. 3։ «Որպէս և մերս ընկալատակ քանականին հոգւոյ, և զգայականին մարմնոյ. Լծ. ածաբ։

ՀՆԶԱՓԵԼ. ա. Արգելուլ և խափանել ի ընկղոյ. ոգեսպառ. նուազեալ. վնասուլ «Լերդ պաղարչար աչխարհիս մեր և ազգիս, որ կամք ընկարգել. Վրդն. պտմ։

ՀՆԶԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Շունչ, ոգի. և Ընկացուցիչ. ընկատու. կամ Միաբանիչ. «Պիմագորականքն այսպէս ասեն զոր. դոց սկիզբն, ընկացութի բոլոր զքանակիս, և ամենեցունցն շարժուածն. Մագ. Ի։

ՀՆԶԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ψυχόω, ἐμψυχόω. Animo, animum indo. Ձուլ ընկղոյ. շունչ և հոգի ընորհել. ընկատարել. հոգիաւորել. կենդանագուցանել. կենդանագծնել. «Նախ առնուլ ասծ հող յերկրէ՝ զմարդն ստեղծ, և ապա այսպէս ընկացոյց ի ձեռն

փչմանն. Նիւս. կազմ.: *Շնչացուցանել՝ որք կարէն շնչանալ: Կենդանածնել և շնչացուցանել զմարմինն մաքրագոյն հոգւով. Փիլ. *Փոխանակ հոլովացոյցն ասել (ջ)՝ փչեաց ասէ (շունչ կենդանի). Վրդն. Ծն.: *Օդս շնչացուցանէ զժողովեալ արարածս. Փիլ.: *Եւ ինչ՝ զօրս և մեղնեխութեն շնչացոյց, զմրձիս որ՚ի կերակուրս լինին, և զորդինս ՚ի քրտանց. Փիլ.:

ՇՆՉԱՒՈՐ. ի, աց. ա. գ. Ψυχικός. Ad animum vel animam pertinens, animalis, vivens, vitalis, sensibilis, carnalis, indulgens carni. ἐμπνέων, inspirans, respirans, animale. ἔμψυχος, ἐμψυχούμενος, animatus, anima praeditus. πνευματικός, spiritualis. Տ. ՇՆՉԱԿԱՆ՝ ըստ ամենայն առման. որպէս Ոգեղէն շունչ զգայական կամ անբանական. զգայուն. կենդանի, բանաւոր կամ անբան. մարմնեղէն, և մարմնասէր. Ճանլը, Նէֆէսլի, փէնէէլի.: *Մարմին շնչաւոր: Մարդ շնչաւոր: Երկրաւոր շնչաւոր և դիւական: Շնչաւորք՝ որ զոգին ոչ ունիցին. Եւ: Կամ՝ *Սատակեցին զամենայն շնչաւոր՝ որ ՚ի նմա: Կոտորեցին ՚ի նմա զամենայն շնչաւոր. և ոչ մնաց ՚ի նմա շնչաւոր: Մի ապրեցուցանիցէք ՚ի նոցանէ զամենայն շնչաւոր: Ոչ թողոյր զամենայն շնչաւոր տանն յերոբովամայ (յն. շունչ). և այլն: *Շնչաւորք կոչին մարդիկ և անասունք, գազանք և թռչունք. զի ամենայն որ թոք ունի, և ասերևաւ օդոյ նոա կոչի շնչաւոր. Շ. Բարեխ: *Ի նմին յաման ուռն կան՝ զամենայն ինչ կենդանի և շնչաւոր համարելով: Եդ կրօնս սրբութեան զշնչաւորաց մսոյ չճաշակել: Ամենայն արարածոց՝ շնչաւորաց և անշնչից: Հոգևորաց և շնչաւորաց և անշնչից. Եղիշ: *Մանկտեցին առեն, թէ շնչաւոր լիցէ երկիր. Վեցօր. է:

ՇՆՉԱՒՈՐ. Ոճով բանական հոգւոյ. հոգևոր. որ և ասի ՀՈԳԵՒՈՐ, և ԱՆՉՆԱՒՈՐ. Ճանլը, ըռհանի. *Կարացեն նուիրել ձայն, և օրինակ ինչ՝ տաճար շնչաւոր լինել հօրն. Փիլ. Լեւ. ե. 51: *Առաքեալքն դիրք և օրէնք շնչաւորք լեալ հոգւոյ. Ոսկ. ծ. ա. 1: *Մարմնով դրախտ շնչաւոր, և ծառ յոյս մարմինն ՚ի մէջ նորա. Պէտր. սիւն: *Առաքեցաւ զօրինել առ շնչաւոր արքայարանն թագաւորին հրեշտակաց: Երթ առ կոյսն մարիամ. զնա առ. շնչաւոր քաղաքն. Երթ առ բանաւոր դրախտն իմ. Ոսկ. յաւետ.: *Փչէ զկենդանութիւն յամենայն մարմինս, և ինքն առնել մարմին շնչաւոր՚ի մարդկային ազգէ. Եփր. Ծն.:

ՇՆՉԱՒՈՐ. որպէս Շնչեղական, փչողական. *Երաժշտականութիւն. ՚ի ձեռն որոյ ամենայն պատկանաւորն նուագ ձայնի կենդանեաց, և շնչաւոր գործեաց կազմին հնարիւք հանճարոյ. Փիլ. լին. գ. 3:

ՇՆՉԱՒՈՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Ըստ պաշտման իւրն ձևացն ՚ի քում շնչաւորական և ձայնական գործեաց. Երզն. ...:

ՇՆՉԱՒՈՐԱԿՈՅՏ. ա. Ժողովեալ ՚ի կենդանեաց (բանաւորաց). *Եկեղեցի... յարկ սերովբէից և անձեռագործ ակերտ շնչաւորակոյտ բանաւորական. Նար. Ժզ:

ՇՆՉԱՒՈՐԵՄ. եցի. ն. Տ. ՇՆՉԱՑՈՒՑԱՆԵԼ և կր. ՇՆՉԱՆԱԼ. *Ո՞ է որ պատարագաւորութեան զարդանդ. ո՛ է՝ որ զանշունչս ՚ի նմա շնչաւորեաց. Կոչ. Բ: *Նայեաց ՚ի հոգիս, որ Է անմահ, և հոգւով սէվ շնչաւորի. Հ. Յ. ...:

ՇՆՉԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Շնչաւորն գոլ՝ ըստ ամենայն առման. շնչաւորիլն. կենդանութիւն, և մարմնաւորութիւն. անբանութիւն. *Որ զկնիս յուսոյն ի շնչաւորութեն կենդանացուցեալ անկեցուցանիր. Կոչ. ԺԷ:

*Որ ՚ի ջուրսն ունին զկենդանութիւն, զշարժումն միայն ունին պշնչաւորութեն: Ի կենդանութիւն շնչաւորութե: Մարմին շնչաւորութեք և զօրութք են. Վեցօր. Է: *Եւ ոչ ՚ի լուսաւորին շնչաւորութիւն ինչ բանաւոր է, այլ բնական և խաղացական շարժմունք. Եղիշ: *Անօրինացն չէք յիշեցուցեալ առաջի անտառն. զի հեռի է ՚ի նոցանէն հոգին սր, զի շնչաւորութք թողլին. Մծբ. Է:

ՇՆՉԱՓՈՂ, ի, աց և ից, կամ ոյ, ոց. գ. Ἀρτηρία. Arteria. փող շնչոյ (իբր Նէֆէս պօրուսու). խռչափող. շնչերակ երակ. մեծ շնչերակ՝ ջլուտ և աճառաւոր՝ սկիզբ քան զմիս, և կակուղ քան զոսկր. խռչակ. խըրլակ. *Երկու են ամանք. երակ, և շնչափողք. երակն՝ արիւն առաւել ունի քան զշունչ. իսկ շնչափողքն շունչ առաւել քան զարիւն: Հնչումն. յոր և գործի ՚ի բնութէն կազմեալ ՚ի ձեռն այնր՝ որ ասի խոչոր՝ շնչափողոյն, բերանոյ, և լեզուոյ: Շունչն առագելով զշնչափողսն. փիլ: *Կրկին գոլով սորա՝ զմիսն ըստ շնչափողիցն ՚ի թոքն հասոյց, և զմիւսն առ շնչափողոքն յարավայրն. Պղատ. տիմ: *Ձայն ընդ խոչորութեն շնչափողին: Հագագն ՚ի ձեռն շնչափողայն (կիմ լսի, կամ ոյն). Սահմ. ծա: Նիւս. կազմ: *Շնչափողաւ, լեզուաւ, շրթամբք և ատամամբք յառաջբերի մեկ ձայնի. Շ. Բղ.:

ՇՆՉԱՓՈՂ. Πνεύμων. Pulmo. որպէս Թոք, և Թոքատոյք. որ է արմատ շնչափողոց. *Շնչափողն ՚ի ծածուկ ՚ի ներքս ամփոփեալ՝ զխորդ անդադար ունի զօդոյն և զշնչոյ առել և առնուլ զմատակարարութիւն: Ի մեկնակ հոգւոյ լինել ոսկերոյն կարծրութիւն. և շնչափողոյն փափկութիւն. Կոչ. Ղ. ԺԲ:

ՇՆՉԵՄ. եցի. ն. Πνέω. Spiro, flo. ἐμπνέω, inspiro. διαπνέω, perflo. ὑποπνέω, sufflo. φυσάω, ἐκφυσάω, exsufflo, exspiro. συρίζω, διασυρίζω, sibilo. Շունչ կամ սիւք ՚ի դուրս բերել. փչել. սփռել ՚ի ներքուստ արտաքս. ազդել. Նէֆէս ալմագ, Պէսլէմէգ, Նէֆէս վէրմէք. *Որ շնչեաց ՚ի նա զշունչն ազդեցութեան. Իմ. ԺԵ. 11: *Վեասուր լեառն ՚ի գլխոյ պատառեալ՝ և այնչափ հուր շնչեաց. մինչև շուրջ զգեղսն և զքաղաքսն այրեաց: Յաղթացող կոչման հուր շնչեալ երևեցաւ. Նար. կր. Ե: *Զարտաքսր մոգեան հանդերձ մեծ հաղորդակցութեան շնչեաց յարախօսելի, և բորբոքեաց զթագաւորն իբրև զհուր անշիջանելի. Եղիշ. Ե: *Արջք և խոզք, որ ըղձակութեն և զնահն շնչէին. Նար. գոծ. Է. Դ: *Հաստատութեն կերակուրն շնչեցեալ ՚ի նմանէ. Յճ. իմ. Երկ: *Իբրև պարգևակի ՚ի նոսա բարիութեն պայծառէլոյ շնչեցաւ այսամն. Բրս. Բարսլ. (ուրեք և. Նէֆէս, Պէսլէմէ Նէֆէս:)

ՇՆՉԵԼ. ն. Հնչել հողմոյ, կամ նման հողմոյ. և Շչել. Էսմէք. Փըրըլտամագ, ըռուզկեար էսմէք. *Եթէ հողմ շնչէր (կամ հնչէր): Շնչեացին հողմք: Շնչեցին հողմք: Եկ հողմ, շնչեա ՚ի մարտեղ իմ: Ի շնչել հարաւոյն: Իբրև զհողմ որ յողողեսն շնչիցէ: Ոչ ի սէտանն շնչեաց ՚ի նա: Շնչեաց ՚ի նոսա, և ցամաքեցան. և այլն:

ՇՆՉԵԼ. Առնել ասորեաւ շնչոյ. Նէֆէս ալմագ վէրմէք. *Ընդ էր բնաւ եղէ և գայլք. և շնչեմք և շչեմք. Ոսկ. յհ. ա. 11: *Խօթացեալ ինչ ՚ի շնչականայն մասանց, փոքր և խոս շնչեմք. Նիւս. բն: *Եմէ և առ դոյն մի շնչեմք փող (յն. փող շնչառութեան) արդեալ, մինչ ՚ի միմայ հատանել. Փիլ. Ել.

ՇՆՉԵՐԱԿ, ի, աց. գ. Ἀρτηρία. Arteria. σφυγμός, pulsus. φλέψ, vena. Երակ՝ ծառայ՝ առեալ՝ անցք շնչոյ. շնչերեր երակ. շնչափող. խռչափող. և որ և է երակ շնչաբեր. ուռեալ և Զարկ բազխի. Թամար, շահ թամար, պըլղուրբըղ. և Նաբզ, Նէպզ: Գրաւեան: *Մաշն, եղնգունք, մարմինք, և բակք, շնչերակք: Զկենդանական ջերմութիւն բաշխէ ամենայն մասանց մարմնոյ ՚ի ձեռն շնչերակացն: Ի որոյն յխաղրանեն կենդանականին շնչերակն առեալ շնչեցն: Առ բեր իմն ՚ի մէջ ջերմութեն սակն զերան. յորմէ շնչերակօքն յամենայն մարմինն ջեր մութիւնն բաժանի: Սրտի ըստ շնչերակացն շարժութեն: Յաղագս շնչերակաց. Նիւս. բն. Ղ. ԻԳ. և Երգ: *Շնչերակին ՚ի խոնարհ կողմն զմարմինն Ճնշէ. զի որ ՚ի ներքսն իցէ՝ բռնադատեալ ուժով ՚ի վայր բերցի. Շէր: *Հագագ շնչոյն ՚ի արամութեանէն թանձրացեալ՝ ընդ զանգս շնչերակացն. Լմբ. յոբ.:

ՇՆՉԵՐԱԿԱԿԱՆ. ա. գ. Σφυγμικός, ή, όν. Pulsuum (vis). Որ ինչ անկ է շնչերակաց, և զարկի բազխոյ. *Ոչ հաւանողք բանին են կերակրականն, ծննդականն, և շնչերակականն: Շնչերակականն զօրութիւն կոչի և կենդանական զօրութիւն՝ զսիրտն ունի լով սկիզբն: Շնչերականն՝ կենդանական. Նիւս. բն:

ՇՆՉԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Տալ շնչել. Հընչեցուցանել. Էսթիրմէք. *Զօդերս բղխեցուցանէ, և զհողմս շնչեցուցանէ. Նանայ:

ՇՆՉԻՒՆ. Տ. ՇՆՉՈՒՄՆ, և ս և ՇՇՈՒԿ, ՇՉԻՒՆ. Ֆըսըլթը. *Լսէին բազում ճայթիւնս և որոտմունս և ուռս և շնչիւնս. Ճ. Ա: *Զի թէ քննիչ է սրտից, ոչ որ ՚ի նմանէ շնչիւն յառաջ գայ, ծածկի ՚ի նմա նէ. Լծբ. ԻՄ:

ՇՆՉՈՐՍԱԿԱՆ. ա. Որսող շնչոյ. դերող զոգի. սպանիչ. *Մեծ անկրուանիր գոլ շնչորսականս այս ձևոնորդանք. փիլ. Նխ. ա:

ՇՆՉՈՒԿ. գ. Կերակուր ոգեպահիկ իբր պահպանիչ շնչոյ և կենդանութեան. Նաֆագա. *Ոչ տային լեր մարդամ ասիք ասկի. որ ոչ զմահկանացու ոգիս կերեայր, այլ զանմահացուցիչ կերակուրն. Պէտր. սիւն:

ՇՆՉՈՒՄՆ, չման. գ. Πνοή, πνεῦμα. Spiritus, spiratio, flatus, halitus. συριγμός, sibilus. Շնչելն (ըստ ամենայն առման). փչումն. հնչումն. հնչիւն. և Շչիւն. Էսմէք, Նէֆէս ալմա, Նէֆէս վէրմէ, Փըրըլտը. Նէֆէս. *Շնչումն եղև իբրև սաստիկ հողմոյ: Շնչմունք հողմոց: Բաղդատես ուն օդոյ շնչմունք. Ճ. Բ: Սարգ. ա. գ. ԺԲ: Փարպ: *Խոստն ոչ կարէ կալ առաջի հրոյն շնչման. Խոսր: *Համաձայնութն ջնջեալ լռութեր՝ շնչմամբ մեծասրտին. Նար. ԼԷ: *Յորդորեն ուտանել զուտմունս ծաղկեալ շնչմանց, որպէս զօձակոյսն և զարմասխանիս. Փարպ: *Տեսանէ ինքն մի. զի եկանէր ՚ի լեառն առևտ շնչման (ամի. Փանզել). Հ. Յ. Դէկտ. Ա:

ՇՆՁՐԻ, եք. գ. Κύων, κυνίσκος. Canis aquatilis sive marinus, cyniscus, asellus, ի. Շունն ջրային կամ ծովային. գազանն ՚ի ջուրս՝ որպէս շուն մայրի. Ճըրշուն, Ճէրշուն. առ Փէօթէյի. Փուռր պալըգ. ըստ յն. շուն, կամ շնիկ ծովի. (այլ Է և Փէօթէյ պուռրու.) *Բունէօնն (թրմամակն), ազնիւ (այն յաձուկն), և շնձրիք: Ըստ խելամտից նման նութեն ծնանին կենդանին շնձրիք, փոկք. Վեցօր. Է: *Շնձրիք և տուղչաք և ճապաղտ... տակք մի մեղցին. Եղիշ. Բ. (սր կարծի բանն զգամաքային կամ զերկակենցաղ կենդանեաց. Թերևս լինէ Կասոր. Castor. Քունդուզ, Սէտրա, Պէտր Սա:)

ՇՆԻ, կամ ՇՆԻԻ. Իբր Շունք. Շէր. *Շանց կերակուր եղեն (մեկնողքն՝ ՚ի ասայ). և որ միանգամ կենդանին Լին, կառաբել զշանն դարձան (յն. ՚ի շնացանութեան). Լծբ. ԺԴ. Ց. Ց

ՀՆՕՓԻՆ-Փ-փին այսինքն ապր չան։ *Ջչքն֊փինն և ղՀին գոզ մարդոյ լիրար խաունեալ՝ պսակելին չուրջ զանկոնին։ Վ֊ոփ։ ղԼ։

ՀՀԻ։ (կամ ՀԻՀ, չՀի ։) Տ։ ՀՏՐ, ՍՏՒՒ֊ ԲԱՔՍ։ * Գաւազանօք ընկուզի, և ասի, և չՀՀի՝ ծնոնՀեր ի ջուր աւազանին նկարհնս։ Վ֊րդն։ լ։

ՀՀՆ֊ՋԱՄ, եցի։ լ։ Ն։ Փ֊ՑՅՕՐՉՅ։ Mussito, susurro. Հշտնջն առնել։ չՀեղով խօսել։ քրմիմիջել։ արտնջել։ հծծել։ *էջուբ֊ ոռչ, էշ֊էշաալ, էխին փակեն մշ֊ըշառչ։ ՓՀշ֊ ֆառֆ, մշ֊ըշառֆ։ *Նառս գաւիթ, եթէ չՀնչէն ծառայք նորա։ Ջնինէն չՀնչէին առ֊ նայն թշնամիք իմ։ Որ չՀնչէն զանիրաւս, ոչ ծածկեսցի։ Պատուհասալ չՀՀնչէ առ անչըն֊ չին։ Ե։ Ի֊Ի։ ծԵ։ 19։ Սղ ին ։ 8։ իմ։ ա։ 8։ծՓ֊ 17։ *Ոչ Նամարձակիւբ ընդ ընկերն իւրում չՀՀնչէլ չթիառիք անգամ (ղքէն)։ Պ֊ֆ֊ ծԵ։ *Ա֊ինչափ եղև լուռելի, մինչև ոչ չՀՀնչել առնէին ուժիք։ Ճ։ ժ։ *Շուն պահիս սիրկ առէ, որք վայրապար ընդդէմ տեառն իւրեանց չՀնչէն։ Ռ֊ի։ Խ։ (յն. λυσσάω, կամ ասալիս)՝ ՉՀնչելոյն զերծաս քո, այսինքն իսա֊ վեցան վասն իմոյ խրատուն քո։ Գէ։ է֊։ չՀէրէՀ։

ՀՀՆ֊ՉԻՒՆ, } ղման, ղմունք։ Փ։ Ցջ֊ՀՀ, ՀՀՀՆ֊ՉՈՒՄՆ, } ՏջՀՀ։ Rumor, sonus. Հշտնջ, չնչիլն։ Նիչիւն, մրմնջ։ Հշտըլ֊ ՀՀ, մշմ֊ջ։ Փշ֊ըլ֊ը։ *Չնչիլն քրմիմիջ֊ նաց ոչ ծածկեսցի։ Խ։ ի։ 10։ *Ջնոյն չՀՀն֊ ջիւն լսելի յամենայն չՀՀնայս։ Նշէ։ Ի։ *Որ ձայիւ միայն լսել չնչիւն անզգայաբար, և ոչ այլ ինչ իմանի։ Ըչնչիւն ձայիւ ոչ եր, այլ լուռելի աղօթիւ։ Խ֊ի։ *Ընձայեցան նը֊ գոյ չՀՀնչմունք քաղցրահնչական ձայնիւ։ Մ֊ա։ ելէղ։ յն։ մի բառ, μελίσματα, մեղեդիք։

ՀՀԻՒԿ։ Փ։ Σύγχυσις. Confusio. ռմկ։ ՀՀՀՀ֊ի֊ը։ Հշտուն և Նիչուն չխոՀ և ապ֊ ատուր ձայնից։ լսւր խառնակ։ խառնակու֊ թիւն։ չխոՀ։ յոյզ։ ապմուկ։ Էջ֊ը անդամ։ գաշգաղըթ, փոխ֊ը։ *Նչման չՀուկ մանու֊ յամենայն քաղաքաս ծանրապես ել յոյժ ։ ա։ ՌՓ։ Ե։ ։։ *Ցնապ զվիշան, և զաման չՀուկ և պապմուկ Ռ֊ի֊Ֆ֊։։։ *ՇՀուկ և ապաղակ ի քաղաքն ընդոյ։ Նչման ի լսելիս չՀուկ և բրիՀուլ գալատանն յուվլիտասի։ Ա֊Ա֊Ի֊։ *Նչև չՀուկ և չխոՀ ի մէջ վանացն։ Վ֊ր֊ Ֆ֊։ Ի֊։ *Ջայս չՀուկ առեալ մօր որբոցն զկրե գայ՝ ինչ֊ դրկը որբոցն զպ տ֊ներկուսն ել։ Ի֊Ֆ։ Վ֊ա֊ ֆ֊Ի֊։ *Սէրթիւն զդեսային չարաչնարուԹիւն չՀուկ քո պարտաւորիս։ Նչ֊։ Խ։ (Ջու պրդ֊ ցիք չՀուկ կոչէն զմանաման֊ն։)

ՀՀՒՒՆ֊Ն, Փ։ Փ֊Ցջ֊ղա. Vox. Ա֊րմատ ՀՀնչելոյ, որպէս Հչնչիւն։ իւր մանուկն ել ունջն չՀՀ մէջ Նիչմունք, կամ ընդ ուշն պղտոյ Նծծելով։ *Երբեմն զգալոնի գաստակ ոչ անցցէ։ Խ֊ ա։ 11։

ՀՀՄՆՏ֊ Տ֊ ՀՈՆՏ։

ՀՈՂ, ոյ֊ Փ֊ որ է ռամկականն Ձայնիւյս ՀՈՂՆ և ՀՈՒԹ։ Ցոլք արևու֊ ոսկ֊ ուսպ֊ ֆառ֊։ *Ամառնային օգոյն չՀուկ ի Նարկա֊ նէն զմարմինն՝ զվայրագացնոյն կարօտ առ֊ դնէ։ Թե չՀուկ լինի կամ ուչնասին, ի Նօր կամս է պահելն և լուծանելն։ Ի֊Ֆ։ ա֊ա֊Ֆ֊ Ե ԲԷՆԷՀ։ *Ջնուառս պատերազմին բնաւ֊ յի֊ ՀՀՀ մի յատՀուցուս, գուցե ի չՀուկ նորա ասասպելիս։ Վ֊ծա֊ի յոԹ։ *Իբրև ծուխ ևլա֊ նէր չՀուկ (կամ չՀուկ) ի մատանց ապՀկանն (այսա֊նարէլոյ)։ Պ֊ֆա֊։ Խակ Ա֊ֆԷր։ Փ։ 15։ * Ընչանակեաց ի նիւսն չՀուկ երիվարին ։։։ ընձեւրկիր, ի նիւս նԺդոյ երիվարին։ կամ իմն՝ չՀուկ իրր չառադոյն։ չառասս։ փ֊ա֊։

ՀՀՈՒՆԱԻԻՒ։ Ի֊ընձեւրկիր ԸչՀուկք։ կԷ նման որպէս Ա֊ըիր չՀուկոյ։ * Չկամացեալ սիրան չՀուկալիք իմն ի ներքուստ արատա֊ նէ։ Ներ֊ Խ֊։

ՀՈՒՆԱՆԱՄ, ացայ։ լ։ Ἐξατμίζομαι. Evaporem solvor, evaporo, or. ԸՀգիանալ։ լուծանիլ ի չՀուի։ *Ջուր ջեռեալ և չՀուա֊ ցեալ՝ լինի օդ։ Նխ֊։ ԲՀ։

ՀՈՒՆԱԿ, ևկի, կաց։ Փ։ Ἀτμίς (ըստ Թէոփրաստոսի), ἀτμός (ըստ սիւմաքոսի)։ Դոյղն չՀուի։ *Պապ՝ նաԽոյ նմանեաց։ սիւքաս՝ չՀուկեկի ասաց։ Վ֊րդն։ ոչ։

ՀՈՒԴՏՆՈՒԱԿ, ի, ացի։ Որ ինչ նման Ե չՀուոյ կամ չՀուեաց։ * ԸՀգևաւետակ գո֊ լով բնութիւն՝ չՀուիսն գիւբաս ընդունի։ Ոչ զչնչերակ Ե գոանիլ առանց նորա սրտան, և ոչ զերակ առանց ընդոյ չՀուեսակի։ Նխ֊։ ԲՀ։

ՀՈՒՒ։ գ֊ոյ, գեաց։ Փ։ Ἀτμός, μή, μίς. Vapor, halitus, exhalatio. (չծ֊ սիք֊ յն֊ֆ֊ ֆ֊։) որ և ՀՈՒՈՒԼԻ, ԳՈԼՈՐՇԻ֊ խոնաւ հիւԹ իրր ոգի կամ սիք ամենայն իրաց՝ ջերմու֊ ԼիՀ հրոյ և արևու և ընդոյ վերայեալ յօդս և ցնգեալ֊ որ լինի նիւԹ ամպոց֊ փ֊ը֊ֆ֊ փ֊ու֊ պ֊ու֊ֆ֊։ *Նըմանէ չՀուի յերկրէ, և արգ ի ծովէ, և չուենք ի գետոց֊ Ն֊ա֊ պ֊ֆ֊Ե֊ 20։ *ԸՀգի ցնգելի֊ Ն֊ը֊ Խ֊։ * ԸՀգի և հոտոյն սեռ՝ բնութիւ֊ Ե ի միջի օդոյ և ջրոյ։ Ջչա֊ գեացն զզրութիւնն ընդունի֊ իսկ չՀուեացն սեռականացնոյն տարբերութիւ֊ Ե ասուբա֊ հոտութիւն և ժահ֊հոտութիւն։ Նխ֊։ ԲՀ։ * Ծուխ, և չՀուի երկրի, և բոց հրոյ՝ քանզի ԹեԹևք են, ի վեր կալին գնան։ Նչեին֊ *Ոչ ոք յղփացեալ կարէ զնոնաբնաւ ղՀեռուս վասն զի ծանրացեալ չՀոյս ի չարժմունս մարմնոյս՝ յաղԹէ մտացս։ Նէ֊։ ի յուԼէՀ։

ՀՈԳԻ։ իրր Շուն֊ *Ջի մի չՀուին (վիշա֊ պոյ) մարդոյ կամ անասնոյ մեզանչիցէ։ Նչեին֊ Որոչես և նմանութիւ֊ *Հողմախառն չՀուի հոգւոյն ծայ, որ սովոր Ե զնաթրկիկ յուղ֊ զութիւն ածէլ։ Ա֊փոխ։

ՀՈԳԻ։ որպէս Շուկ լուսոյ֊ ՃառադայԹի֊ Նմանանչ։ (յն։ ափէին֊ վերծանելով իրր ափ֊ն, ափծ֊ն֊)՝ Ա֊րեգակն բաւական Ե ամե֊ նի֊ցունց՝ ակնարկութ չՀուոյն֊ Պ֊ի֊Ի֊։ *Շո֊ գի բերանոյ նորա եկաս ի ածղ (կամ֊ ի ուէղ) արևու (կ֊ բազմայուշանել զնայս)։ Նէր֊ համաբ֊ Ե Նշէն֊ Խ֊Ե֊ (որ Նայն և ի նախնին Թայ նչ֊)

ՀՈԳԻՒԱՄԿՆ֊ ա֊ խառն ի չՀուոյ և ի միգէ֊ միգամած֊ աղջամղչին, կամ ամպ Ջամուզի։ * Նմխալից չարաչ վիշապին, շո֊ գիամպ միձին առուելին, մեապ Ջամանդ֊ գալ Նաեմ խուսարին։ Ն֊ը֊ Խ֊։

ՀՈԳՈՄՈՑ, ի, ացա֊ Փ֊ՑՅՕՐՉՅ, μεμψίμοι֊ ρος. Mussitans, susurro, murmurans, querulus. (իրր Շոգ֊ ով բերանոյ իւրոյ մո֊ գիէ լսելեաց֊ կամ ի կլլիուԼել Շոգ կամ մոգ բառիւք֊) Հշտնջող բառարկու֊ Նծծող քառ֊ փաքրուս֊ քամ֊ն֊ բամբասաբեր֊ արտնջող և Խռիչաստականանձաձգէր, գ֊ը֊ֆէ, չաՓալ, պ֊ղ֊ղ֊։ *Շոգմոգք, չարախօսք։ Տրտնջողք և չուխոգք֊ Ն֊ա֊ ա֊ Յօ։ Յ֊ը֊ ։6։ *Ոչ ի գաղանաց չարաչարք խոՀանէ֊ի վայրենեաց օձ և լինչ, և յընտանեաց չոգ֊ մոգք և զրպարտողք֊ Պ֊ֆա֊։ * Շոգմոգք՝ գիւաց օճանդ ա֊ք֊ կԱ֊ֆ֊։ *Վհերաս զլաե֊ լիսգ ի վայր տալք սլաց երբեմն վատաբա֊ րոյիս և չուխոգաց (կամ չոգմոգ մարգկան)։ Պ֊ֆ֊ ազէ֊։ *Փայտ ի վերայ հրոյ բար֊ գեալ՝ ի հրոյ տեսի մաՀեսցի այլեալ֊ և ի տան՝ ուր չոգմոգք կերակրին, ի նոցանէ ապականին։ Ո֊ի֊Է֊։ *Շոգմոգ խօսիչքն դիպ֊ ալ կուտակեցուցանեն ։։ Ի չոգմոգ և ի չաՀսոս չայփոպիան֊ այ հյուճարալ֊ Ո֊ի֊ զի֊ Ն֊Ե֊։

ՀՈԳՄՈՑ֊ Փ֊ Տ֊ ՀՈԳՈՄՈՏՈՒԹԻՒՆ։ *Նե֊

ըզպրաուԹիւնն ընդ բամբասին, ըզքրքրԹմունք֊ ջիւնն ընդ չոգմոգին։ Ցջ֊ ուրէ֊

ՀՈԳՄՈՏԵՄ, ևցի֊ լ֊ Ներձակեա֊Garritu perstrepo, obblatero, nugor. Շոգմո֊ գուԼիմ առնել֊ չալակրատեալ֊ չոյղքրքրԹել֊ մարգահամձել֊ Փբըլաամաֆ֊ լաֆաչնլէէ եՒ֊ Ֆէ֊, խօլամէէխ ֆօոյնէֆէ֊ *Ոչ խօսել, և ոչ չոգմոգել՝ սրտ դիալիցի֊ Նա ար֊ ։ Ե֊ *Ա֊ յա֊ ուանօք երեսաց չոգմոգէ նեՒոգաբանութիւ֊ Ս֊ի֊ ֆ֊։ *Ուրախանալ ընդ յանդիմանել֊ (ասրուք) պարտ Է առաւել քան զշոգմո֊ գել֊ Պ֊ա֊։ * Շոգմոգէր չոյղմունք֊ բնաւ հնազանդել նորա բանին։ Չրատպուրեցայ ի չոյղմարար չոգմոգալ բանից մերոց Թա֊ գաւորացն֊ Ցհ֊ կ֊

ՀՈԳՄՈՈՒԹԻՒՆ֊ Փ֊ Ֆ֊ՑՅՕՐՏՄՅՉ֊ Mussitatio, murmuratio. Բան չոգմոգաց֊ չնչիլն֊ բանաարկութիւ֊ չալակրատաբարոյ֊ ընֆէՀայնէր, լաֆ, մշ֊ նաֆքՀգուքֆ֊ *Շոգմոգութիւք, և առ ունկն ձառք, և ակնարկման նշանակ֊ Բ֊ա֊ ֆֆն։ *Ի տրտունջ, ի բամբասանս, և ի չոգմո֊ գութիւ֊ բան անկեալ֊ Ցճա֊ ի֊Ֆ֊։ *Պատրող բանիւք և խոյամանգութիւք և չոգմոգութիւք յայլ մարդկան Թուին հնչ քան զչխար, և քաղցր քան զմեղր և զհալող֊ Մ֊ի֊ ղ֊։ *Շոգմոգութիւք (կամ չոգմոգ չոյղմութիւք) հրատարեր ուրանալ ՀՀ֊ Ն֊ը֊ Փ֊ ։

ՀՈԳՈՒԼԻ, լ֊ոյ, լ֊ով, լեայ֊ փ֊ Ἀτμός. Vapor, halitus. ἀὐρα, aura. Նոյն ընդ Շո֊ գի֊ գ֊ոլորչի֊ սիք֊ գ֊ու֊ըֆէ֊, չ֊ի գ֊ու֊ պ֊֊ ղ֊֊ *Ընուշահմոք (իցեն), կամ ժանաս֊ հոտք չոգոլիք֊ Փիւ֊ այլոք։ * Դուգիաքանայ իմն նչխար չոգոլեաց ընծային անուշահո֊ տութեդ֊ Նխ֊։ Երփ֊ *Թանձրացեալ շո֊ գոլին (կերակրոցի֊ Նխ֊։ կաչ֊։ *Ընդու֊ նայն Է ամենայն մարդ մեզին֊ սիրաքոս, իբ֊ րև չոգոլի է֊ ԵՒղեղնդ ոչ է գոյատար, այլ պատահումն, և չոգոլիք գեՀ ամպոյ և ա֊ րևու֊ ոչ գոյից երևումն֊ Վ֊ր֊ն֊ ծն֊ Ե ազ֊ *Փչեաց յերեսս նորա չուենչ կենաց֊ չուենչ իբրև օգ իմն և չոգոլի ևն֊ փիւ֊ այլոք։

ՀՈԳՈՒԻ֊ *Ἀναπτυισμός. Gemitus, suspirium. Յոգւոց֊նաՀուԹիւն, ՀեծուԹիւն֊ որով լինի չոգիս ցնգել ի խորոյ֊ *Ջայսպի֊ սի չինուումն՝ ժողով տրամադիւթ առնեւք, Հեծեծումն գնա և չոգոլի կոչելով֊ Նխ֊։ ԿաչՀ֊

ՀՈՂ, ոյ, ոց, և ի, ից֊ Փ֊ Ցոլք լուսոյ արեգական՝ և լեայ ընդ ծակս֊ Նշոյլ֊ Նշոյլ չառաւիղ֊ Ճառադայթ֊ լ֊ա֊ չֆիփ֊ ը֊ԷՀԷ֊ ՀԷոՀ֊ *Որպէս յորժամ չոյն ընդ երդ֊ մոանիցէ, և հոդմամոլք լինն երևին ի չոյն֊ Ընդ լուսոյդոյց երդոյն ի չոյն խաղայիկ մանրամասն փոչին֊ Նչեին֊ Նխ֊։ *Ի քեզ չոդ ւծՀէղէն ի Հօրէ լուսոյ ծա֊ գեաց֊ Ծագողին զդոդ լուսոյ ի քեզ Շը֊ *Թևս արծաթամփայլ ունէր՝ արեգական չոգոն նման֊ Տաչ֊ *Ըստ Հեղման չոգոյն նդրկելոյ բարերքութիւ֊ Խ֊ը֊ Ֆ֊ ։ *Ի կա֊ Թուած չոդոյ նորա Հուր ծնանի֊ Շէր֊ կի֊ զեաց չոյն զդոյր մարմին նորա֊ Վ֊ր֊ Հ֊ը֊ Ե֊ *Ի լուսաւորչէ օգոյ և յանօսր չոդից կերպա֊ ցեալ֊ Ո֊ա֊ա֊։

ՀՈՂ֊ ա֊ իրր֊ Շոդացեալ֊ լուսափայլ֊ ջերմ֊ *Իբրև զդամբր՝ իբրև զդող ամպ ինչ ջեռեալ ի ճառագայԹից արեգականն֊ Ո֊ի֊ Է֊ Իակ յասելն Շէր֊ *Ձորժամ յամպոց յամպ մասնիցէ և ելանիցէ արեգակն, զջեր֊ մակիծ չող ամպն յերկիր առաքելով, զիս֊ նաւոԹեն օգոյ յայս առնէ֊ ինչի ա֊ կիՀ֊ իրր՝ զդող ամպ, կամ զդոյն ամպն ևն֊

ՀՈՂԱՆԴԱՅ֊ ա֊ որ և ՀԱՂԱԳԱՑ ասի, իրր ՇոդակաՀ֊ որպէս յաստուկ անուն՝ ի գալոյ անգր չոդոյ֊ *Ջվանան՝ որ չոդագայ

անուանի : Զվանան՝ որ յաղագս ծագման իրիք լուսոյ ասծայնոյ՝ չողագայ անուանի (Ի գաւառին գեղամայ) : Նար. Ք. 2. 32 :

ՇՈՂԱԶԱՐԴ. Տ. ՆՇՈՒԱԶԱՐԴ. * Ոչ միաբանի Ճաճանչն չողազարդ ընդ մէթացեալ միգի. Մծբ. 36 :

ՇՈՂԱԽԱՂԱՑ. ա. Ընդ որ խաղայ չողն. * Լուսանցոյցս չողախաղացս. Աբծր. Է. 6 :

ՇՈՂԱԿԱԹ. ի. գ. կաթուած կամ հուսումն չողոյ լուսոյ ի տեղի էջմիածնի ի սեալան լուսաւորչին. ուստի և տեղին՝ և տուն եկեղեցւոյն ի նոյն անուն կոչի. * Ցօն և չողակաթին : Կանոնք չողակաթի. Տճող : Շար :

ՇՈՂԱՃԵԻ. ա. ն. Կամն չողոյ. * Յորմէ չորս չողաձև երևութացաւ՝ ապաւորելով քառաւեւին՝ յերկինսուստ վկայեալ. Ե :

ՇՈՂԱՃԻԹ. Բառ անատոյգ, իբր Ըղղայթ, չողացայտ. Ճառագայթաթաձակ. կիսորպէս ձիւթով Ճրագավառ, կանթեղաքորքոք. * Պայծառացուցեր զսա ի հիւսիսոյ չողաճիթ տապախառն լուսափայլութիւն. ԳԱյ :

ՇՈՂԱՄ, ացայ կամ ասի. է. Στίλβω, φαίνω, αμαι. Splendeo, luceo, appareo. γαυρίαω, glorior. Յոլանալ. նշողել. չողչողել. փայլել. փայլատակել. Ճառագայթել՝ շանթել լուսոյ, հրոյ. և փողփողել ի բաց յերեսաց լուսոյ. փափչել, պլպլալ. փառլամագ, եռելբրփամագ. * Ի չողալ փայլակման՝ զգլուխս ի վայր սրկանէաք. Գե. 60: * Սիրն գործեաց լոյսն չողացեալ : Ողոգ հուր զքաղաքաւս : Արեգական չողոյր ի վերոյ ջրոց. ԱԹաւ. Սեբեր. Ք : Եփր. Ռգ : * Փայլիւն զինու, չողալ աւետիր : Ի վերոյ իմ չողան ալեղն և սուսեր. Նաս. Ճ. 3 : Յոբ. լԸ. 23: * Չողոյր սուսերի ի բազուկող առաքինիագ. Գ.Ե.աս վէբ : * Ի բազում չողալ սուսերացն : Չողոյր սուրն ի վերոյ պարանոցի երանելեացն. Եփր. Ը. Ը : * Յորժամ որոտմունք Ճայթիցեն, փայլատակունք չողայցեն. Ոսկ. Ես :

Կամ որպէս Սողալ, սիգալ, սլանալ, լուլիլ, Ճեմել, ի վեր երևիլ. * Յորժամ մանր նաւքն ի մէջ մեծամեծ նաւացն չողայցեն. Սբեբեր. Ը : * Ի նոյն օգս գիշակեր Թռչունքն ընդ ազնուագոյն Թռչունսն չողայցեն : Օ՜ի մի մեծաթռչն՝ որ զբոջոքն չողայցեն, արգել հայեցուլ ի յատակուն լուսոյն լինին. Եփիփ :

ՇՈՂԱՆԱՄ, ացայ. ե. Ἐκπορφύρομαι. Candeo, ardeo. Որպանալ ջերմութիւն չողոյ. տաղանալ. չանթանալ. տոչորիլ. * Գողայ՝ սարսափայ, չողանայ՝ այրի. Մանգ. Ը : * Ծաղօթեան ի ձմերայնի և յամարայնի, առուցեալ և չողացեալ. Ճ. նոյ. Ի : * Էր ի ութ ժամանակին, յորում քարինք չանայրին. Ննբ. Ճկ :

ՇՈՂԱՆՁԻԹՔ. գ. փայլակնաձև ձրդմունք. փայլակն, կամ աստղանման Թռիչք չողոյ յօդս. * Զանձրևի, ղփայլատակմանց, չողանձիգս տաւեղաց. Տօմար :

ՇՈՂԱՆՄԱՆ. ա. ն. Չողաձև. լուսափայլ. փողփողուկ. փափչուն. * Զոյն մարդաւորվ կաղմեր, չողանման կապեր զկամմայքն ի կողակէ կողակ. Տաղ :

ՇՈՂԱՆՇՈՒՅԼ. ա. Լուսաւփայլ նշողիւք չողացեալ. ըՀԸ ըՀԸ փայլեղ. * Կարկատաք լեռնակոյտք, և լուսերանգն չողանչոյլ ջրոցն անլաւութեանց. Ածան. Էնեչ :

ՇՈՂԱՆՊԻՍ. ն. Որպէս զչող. լսան օրինակի չողոյ կաթելոյ. * Նկայ լոյս չողատիս ընդ ազօտ նշան խաչի ի վերոյ ատնն. Խոր. Ֆ. 67

ՇՈՂԱՆՇՈՒՄՆ, ցման. գ. Չողալն. ցոլացումն. փայլատակումն. * Փայլիւն ևրկաւոր չողացումն անհամարին բանակ չողոյ ղդևրեպմնաւան. Լ.ք. Վերոփոխ :

ՇՈՂԱՆՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Διαπυρίζω. Excandefacio. Տալ չողանալ. չանթացուցանել. հրաչեկ առնել. ջեռուցանել, և առչորել. գԸԼԲԸՐՄԱԳ. * Ջերկաթն ջեռուցեալ հրագոյն չողացուցանէ. ԱգաՀ : * Ջերկամի չողացուսցուք, զի զաչս խարեսցուք զաչքային հայոց. Բառս. Գ. 20: * Երկրաւոր բժիչկ զերկաթն ի հուրն չողացուցանէ, մինչ զի կայծակունս հատանէ. Եղիշ. Երեց : * Տախտակս պղնձիս չողացուցանելին, և գըՆէին ի վերոյ մարմնոյ նորա. Եսս. պոմ. Ե. 1 : * Շանթիւք հրոյ չողացուցեալ. Ցհ. ԼՀ : * Շողացուցանելով զնոյն ընդդէմ արեգականն. Լ.ք. պոլգ : * Զնչիչ զարծաթ և զաւէզ կարեա դու և աւանց հրոյ, այլ չողացուցանել և եռանդնացուցանել՝ հրով միայն կարեա դու. Եփր. համաբ :

ՇՈՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ցոլացուցանել զՀուր. փայլիւնս արձակել հրեղէն. ՈՒԷ. սալճագ. * Շարժումն եղոյց, և հուր չողացոյց զքաղաքաւս. Սբեբեր. Ք : * Ոչ չանթս հրեղէնս ընկենուլ, և ոչ փայլատակունս չողացուցանել. Խոխոր :

ՇՈՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ձգոյ. Vibro. Տալ չողալ զննու կամ սրոյ. չրջչրջելով տալ նշոյլս արձակել. ՀօՃել. Եալբբրփամագ, փաբբլաբաՀմագ. * Տեգս արձակիցեն, գեղարդունս չողացուցանիցեն. Ոսկ. Ես : * Ջունաւ փառուձեն սուսեր չողացուցանէր: Ոչ էայս արուեստիւն զինուորի՝ յիւր ասպարանս Թուր չողացուցանել, և զոգ հարկանել. Աբէսփամ. Ռբք : Լ.ք. աա վեռ : * Ջմի մի ոչ Ըի հոդեղ զինուցս) չարժեալ չողացուցանելին ընդդեմ Թշնամեաց Ճշմարտութեան. Ցհ. խ. Եբ :

ՇՈՂԱՒՈՐ, ի, ոց. ա. Ուսնօղ և արձակօղ չողոյ լուսոյ. Ճառագայթարձակ. լուսանշոյլ. * Տեսիլ ոքանչելի խաչանման լուսաւորս չողաւոր ձև երևելի ի վերոյ ապարանիցն. Կորիւն :

ՇՈՂԴԱՄ. Տ. ՀԱՂԴԱՄ. * Վասն չողդամի և քաղցի. Վ.ոմ. Ոմա : և Բ.ՃՀԼՐ :

ՇՈՂԻՃՔ. գ. Իջ կամ իջուածն չողոյ. չողակաթ. չառաւելիլ լուսոյ. Ճառագայթ. * Դիմիդորիոս չողիչ կենդանի, չար սակաւնեաւ. Երզ. Լ :

ՇՈՂԻՄ. չողեալ. յ. Նոյն ընդ Շողալ. յոլանալ. * Աչատուր նշոյլ տարփալի՝ չողիմ ատորինս աեղւ. Նար. Խաս :

ՇՈՂԻՒԿ, գ. որ և ՀՈՂԱՒՄՆ, գման. Στίλψις. Splendor. στασμα, acies nuda gladii. στασμος, extractio. Շողալն արոյ և զինուց. փայլիւն ի չոլչրջիլն. ՀօՃածուն. եալբբրփաշբաս. փաբաչաշբաս. * Շողիւն սուսերացս. Բ. Ե. 3: * Շողիւնք սուսերացդ փայլատակունս արձակելին շուրջ զնաբջս. Եփիփ : * Ջինուց փայլմունք և շողիւնքն. Խոր. Ա. 23 :

Կամ Շողանալն. չանթանալն. հրաչեկն լինիլ. * Ընդարբեր մինչեան ի փուռն հնոցի արդ արուեսիլ, և նկրկան ի շողիւնս ի գոյնս հոգւոյն սրոյ. ԱծաՀ :

ՇՈՂԻՐ. գ. Բառ ոսկ. (լծ. առվեք. յն. լ. լ. առվաս, առվաս.) այսինքն Լուսնանաք. Թռուք կամ լճակ. * Շողիք արջառոց, և այլն. վ.ոմ. յԲԳ :

ՇՈՂՇՈՂԱՅՆԻ. ա. Իբր շողոգան, շողշողեալ. փայլուն կամ փողփողուն որպէս զշող լուսոյ. ԲաբբլաբաՀ. * Սև ոսկին ընծայ բիւրաց ի քէն շողշողեալ փողփողուկ. Նար. փագ :

ՇՈՂՇՈՂԻՄ. Նոյն. յ. Շողալով չողիչ փայլատակիլ (լուսոյ, արոյ.) ըՀԸՀԸՄԱԳ. եալբբրփամագ. * Սուր ոսկանաւ՝ ի ձեռն աչխատակ աչքոյն յոլի յանանուն չողշողեալ. Նար. խե :

ՇՈՂՈՄ, ի, ացս. ա. Շողոքորթ. չողոմարար. քծնիլ. * Խաբեբայից և շողոմաց հաւատացեալ. Պոմ. ըա Լ.Ե :

ՇՈՂՈՄԱ. գ. Շողոմութիւն. շողոքորթութիւն. * Սրաբ ընկեր ընկերի չողոմս առնեն՝ վասն ժողովելոյ ի սիւնհոդոսն. Վ.ք Հդ. յ :

ՇՈՂՈՄԱՐԱՍ. ա. Κόλαξ. Adulator, blandus. որ գրի և ՇՂՈՄԱՐԱՐ, ՇՂՈՒՄԱՐ, ՇՂՈԴՄԱՐԱՐ. Որ չողոմս առնէ. շողոքորթ. ողոքիչ. հրապուրիչ (անձն կամ բան կամ գործ). մարգահաճոյ. մարգելոյզ. քծնօղ. աղուհաւաքարոյ. խօլամէպ, խօլամէպ. կիսաբր էխ-ԼԼԷ, էալՃագ, ԲԻԼԻՓ. * Զայր շուտ և չղոմարար և սուտակասպաս. Խոր. Բ. 57 : * Հրապուրեցայ ի շողոմարար շողմոգեալ բանից մերոց Լծագաւորացն. Ցհ. ԼՀ : * Շողոմարար հպատակութիւբ վարէր առ Լծագաւորն : Սբեռանի անձամբ ընդ այլ շղոմարարն յաչխարհին մարաց: Ոչ կարէիք փոխի ընդ փոխի շղոմարար հաճոմբ Լծագաւորիդ յանձն առնուլ. Աբծր. ա. 11 : Բ. 2 :

ՇՈՂՈՄԵՄ. եցի. ն. լ. Καταδένω, ևն. Mulceo, adulor, blandior. Շողոմս առնել. քծնիլ. շողոքորթել. ողոքիլ. խօլամէպ ելԼիէ, էալՃագանմագ, էէաբէ ագաբ ԼԼիէ. * Կերբիբոս առասպելեալ շուն՝ զի չեալն ի դժոխս ողոքելով շողոմէ, իսկ զեչեալն իսպառնէ և ոչ Լծողոյսցանէ եՀս. Նննաս : * Շուն շողոքորթէ շողոմելով ի ժողովս. իսկ յանկասկածի և չեալ առնձին ի բաղմութէ՝ զնուր չարուեսին յուսցանէ. Վ.ք Հդ. Ը :

ՇՈՂՈՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Շողոմելն. շողոմք. շողոքորթութէ. խօլամէպ, գաբալիքէ, ԽաբաՀմէ, էէաբ, ըաՀե. * Շողմոգութիւն զինուց. Ցհ. ԼՀ :

ՇՈՂՈՒՄՆ. գման. գ. Շողոմելն. շողոցումն. փայլուն. ցոլացումն. * Ես զայլոցն սկսակս ճառագայթիւք ծանուցանէր զողումնն՝ որպէս զլաղմափայլ գոյնս լուսաւորութէ առաքինի մարդոյ. Փարպ :

ՇՈՂՈՒՐՈՐ, ի, ացս կամ ից. ա. Πραΰς. Blandus, lenis. Շողոմ ողոքիչ. շողոմարար. փաղաքուն չ. քծնօղ. բաբեմագն. ատասպասաս. գաբալիքմ, խօլամէպ, խօլամէբ ասյաբ, լաՃԼՓ. * Որ ի պատանոյ չարագոյն խոծանէ. յընտանեաց շողոքորթն, և յօտարաց զղայրասոյն. Պիծաա : * Հանդարտ, և առնելագանցն շողոքորթ չուն՝ ոչ կղկեցի չուն. Դիտ. ՃԷաց : * Խաբող շողոքորթ՝ յաբևալ ի սուտէին : Խաբող շողոքորթ՝ անպատչ մաանիչ : Կոպկասցի մանաւ կալից՝ համբոյր շողոքորթին. Կաբ. ե. Խէ. ը : Ուրծաքեաւեն կ՝ ծնրսլեմ շողոքորթ, ասվոյ նաչխոյելոյ. Կլմաս :

ՇՈՂՈՒՐՈՐԹԱՆՈՒ, նաց. Տ. ՇՈՂՈՒՐՈՐԹՈՒԹԻՒՆ. * Ոչինչ պիտոյ են ինձ ձեր շողոքորթանրդ. Ճ. Ե :

ՇՈՂՈՒՐՈՐԹԵՄ. Նկի. ն. լ. և իբ. իբր յ. Ηρσίζομαι, κόλακεύω, κτλεω. Blandior, adulor, adsentor, mulceo. Ողոքել շղոմալ. շողոմել. քծնիլ. յորդորել. հրապուրել. Համոզել. * Քաղցր լեզուաւ շողոքորթեսայ զնա. Եզեկ. Ճկ : * Նշին երկու դատաւորացդ, և շողոքորթելոյն նմա (ասեսծուն). զի մոգ անգրէն ի գառագէնն իւր. Ճ. Ե : * Ի չան և պատճառականն, և շողոքորթել իւրոյն, և ի բաց վարել ընչեցն. Դիտ. ՃԷաց : * Որպէս նշին և չուն, և այլ ասնեսին՝ ողք ընդ լծով անկանին. և շողոքորթելն. ՈչՃԼ. Բ : * Կատի և կռուի, և դատելոյ չաւասփոյի ողբէ և չողոքորթել. Լ.ք. աաա :

ՇՈՂՈՒՄ ՇՈՐԹԱՒՈՐԵՄՆ. գ. Շողոմել

քծնուծն. հրապոյրք. առաւտիաղաղասուն. *Առանց երկար որ չողոքրմութենէ (կամ չողոքրմանաց). Նար. գ. 32: *Ջգառնուլ, հայհոյուլ և բամբասանաց, երդնուլ, հարուլ, և չողոքրմուլ. Գր. հր:

ՀՈՃ, ի, հիմ ոյ, մանաւանդ Ի ետ ոյ, ՀՈՃԻ, ՃԱՅ կամ ՃՈՅ. գ. ա. Ի πεύκη. Abies, pinus. Սոմ. առձի. ապտ նոճի և գիւղ որպէս փաստիկն ընտանի և վայրի. և որ լինչ է ի նմին ծառոյ. լամ, լամ ազաճ, կէս, քիւրփ, սէնէվեղէր. *Պարս և սրճան էր ոլորալ չոճոյն, վասն որ անհնար մայրն: Ոչ խոմիսեան չոճի, ոչ նէվիսեան լախուր. Աճաբ. խորիս. Ե կիպր: *Ո՛չ ասի, և նոճի ոչ բաղում, և չոճի. Պղտս. օրէն. Ք: *Սրուա ի բուրաստանդ, և յոլմատոյ չոճի թվոյն առ վարդենեօքդ առկես հոտ. Պտմ. Ղ: (Թուփ ասի թեպետ մատոլ առնին չոճ. ասլ:) *Շոճի ծառ զտեսակութենէ ուրի զնըշանակ և զվճռաւոսիկութենէ, յոմանցուն և ի Ձմերոյնի միշտ ոսկերմացեալ վասն որոյ և գժուժկալսն ի մրգոտնան առ ասպարեսօք՝ չոճի ուտելք պտակեին. Նարեկ:

ՀՈՃՐ. Ըստ Հին Բ. որպէս վիզանուն դնի, "Նուագդ, տագդ, գեղապարք, չոճք, նուագարան":

ՀՈՄԻՆ, կամ ՀՈՒՄԻՆ. Տ. ԾՄԵԼ: Բծ.

ՀՈՑՏ, ղուարթ, տող, անյ. ա. Σπουδαῖος. Studiosus. ὡραιικός, sagax. կամ ὡραιικός, tempestivus. ἀστεῖος, urbanus, festivus. ταχὺς, celer, velox. գրի և որպէս ռմկ. ՀՈՒՏ: փոյմ. արագաշարժ. անվարկ և զգոյշ ժիր. Ճարպար. լարջ. կայտառ. լուսոպ. ինչ. ՀՈՒՏ. ՀՈՒՏ. ՀՈՒՏ-ՂԱՐ. *Ջայր չոյտ և զգոյշ ի գործս իւր՝ Թագաւորաց առաջի պարտ է կայտռանալ. Առակ. ԻԲ. 29: *Կայտառ ի մանկութենէն, չոյտ (կամ ՀՈՒՏ) յերկուասարդութենէն: Խարիսք էր մանուկն (քո). Թէպետ չոյտ էր, այլ ոչ այնչափ չոյտ և գովչկապոյն քան զնովսէս: Ի վերայ չոյտ անհնին և մարմնոյ՝ զգոյշ յամենայնի. ՀՈՒՏ. ՀՈՒՏ. ՀՈՒՏ. Ռոմ. Խոր. ՀՈՒՏ. ՀՈՒՏ: *Ձնամեծն ախոռ բարի և չոյտ ևն ըմեղ ի մարմնել. Լմբ. ոչ:

ՀՈՑՏ. ն. Ջուսոյ, փութով. ջոտ. ՀՈՒՏ. Ընդ. *Ձայն ըմդ բարին չոյտ խուռնի. ՍԷՓ. ԺՀ. ՀՀ: *Ջոյտ պատուէր (տուր) ինոյ գործ. գան զնս անասնեն. Շ. փող: *Ընդ. լմիւք և փափաքանօք իմդրեալ, և չուտ կատարեալ. ՀՀՏ. ՀՈՒ. ՀՈՒ:

ՀՈՀԱԿԱՆՍ ԱՐՆԵԼ. Ἐγκαλλωπίζω, ornor. Ornor faciem, fucum facio, glorior, placeo mihi. որ և ՀՈՀՈՑԵԼ. Ջանալ զչոհել զաչս այլոց. ցոյցս առնել. նպել. գործածի լինել. ԷՆՁՈՒՔԱԼ. ՀԷՒՄԱՐՆԱՓ. *Ջի մի չոհակաս առնել և ցոյց՝ Թուեացիս փէ. Խոսան:

ՀՈՀԱՐԻ. չոհել. ք. որ և ՀՈՒՀԱՐԻ. լսե. ծանիլ. քաջալսիլ. սրիլ. * Գիւրի զնմանս ծածկեր մարմնին զազուտս. այսուհանալ և քակտալ ծուրէր ի խոնաւութենէ և կրկին, և չոհալ ի յոլոյ չարկէ՝ մարմնոյն. Նար. ԽԷ.

ՀՈՀՄԱԿԱՐ. հոյլ. Տ. ՀՈՀԱԿԱՆՍ ԵՒ. նեն. *Ջծառս գետոյն մերթ բանալցէ, և մերթ ծածկիցէ. մերթ ի կուգան ածիցէ, և մերթ զդաւառատն, և այսր անդր չոշափիցէ. Ոսկ. ա. փՀ:

ՀՈՑ, ի, ից. փ. որ գրի և ՀՈՐՑ. Ի տալոյ և ի տօնիլ յանձասաուսին. խոշտանգ. բանելի. խորշակ. գալուկն. *Ամենայն ազգ մրգարեից, որ ի տարսէ ՀՀասին: Ի չոյսէ ՀՀասէ ՀՀին: Շոյսն ՀՀասէ չՀՀին: Ցազգս ա. չոյսէ կամ դ ՀՀանելի դիսի ազգին կամ այգեոյ. վ. ոչ. ՀՀ:

ՀՈՊԵՄ, եցի. ն. Ἀφαιρέω. Aufero, intercipio, demo, detraho. որ և ՀՈՊՀՈՒՆԻ. Յաւի արկանել. յափշտակել (զոմանելիս և զպէտելիս, զինչս), կորուել ձրձել ի բաց հանել. չորհել. կապալ և ճողոպրել. փրծուցանել. ած յՀԵՒ. էրջՀԵՒ. փակել առնել փոխ. գօբարճաք, աղյաք, աղբրճաք. *Գոտեսուկ չուեացեն գոպանալով. Փիլ. ԽԱ. ՃՁ: *Շոպելոյ ընկնոյն եղև պատճառ: Ասէ ի զծուկն պատկառանացն ի բաց զգեստսն մերկանալ չսպելոյն. Պիս: *Անիրզ. Ճարար կորզես, զնոցայն շապկոպելով (կամ լատ նոր ձ. չոպելով). Կանոն: *Իւրաքանչ. գ. ոք Լուսովն յինքն չոպելով. Խոսր. պորԲ: *Բազում՝ բարկամանան մեծատանց՝ վասն յընկնոյն առաւոտեաց՝ չոհոյ ղգաստութեան, և ասէ՛, ուսոյ նչ զգաստութեան, և ասէ՛, ուսոյ նչ այս ազնիւ չոյս. Ֆ. ԺՀ. Ք: ապր. Գ: *Ջպատառն պահեն ի շոր կամ ի բամբակ. Մխ. ապր:

ՀՈՐՆԹԱՓԻԼ. Մերկանալ զձորձս. կամ որպէս Շոպելոյ. սորել զպորձանս. *Դաւիթ խաղոց ի չոպելոյ, և չորհեցաւ. Ոսկ:

ՀՈՐԹՆՈՒ. եցի. ն. Κατασπάω. Divello, extraho. Ձրձել, չոպել բանի դձորձս և զայլ իրս. զերծուել. կոզել. քարշելով ի բաց հանել. յափշտակել. և զերծուցանել. Ճողոպրել. ի բաց լատնալ. *Պոզոմէոս աներ աղեքատնդրու նեղեցաւ ի չորհեաց գաշխարհ վիւսոյին: Յատոն եղոյր յոնեալ չորհեաց զքահանայութենն յոնեալ. Նխ. ա. Ե ԲՀ. Ֆ: *Ջամեռս նորս ի բաց չորհեաց. և զնոյր պահկ նորս քահանաց. Ոսկ. ԱՀԲ: *Ջնդիպ արարբ գրա ընծայս տաճարին, և գաւեսլ տա քեզ չորհեցեր. Ոսկ. ԳԲ: *ՋՀնդիսարիա կեանս մեր ի մենք չորհել ոչ կարեն. Սարգ. ա. պ. Ք: *Գողք գաղտագաղ չորհեն. Նրզն. Խրաք: *Ջհրաչորհեն հնդիսաս չորհեաց ի մահուանէ. վրդն. ԺԲ: *Ջի՞նչ է՝ ասէր ամերհսկացին. չորհեաց. ցին, ասլականութին. Գէ. Նս:

ՀՈՐԹՈՒՐ. Լման. գ. Շորհելն, լին. * Ջանասալարհման ձնդուսրուն և կնասելի, և ի չրաչասուսագործն հերաց չորհասին. Ս՛գ. ՀՀ:

ՀՈՐԻԿ. ա. Բառ. պ. չոբՀԵՔ. չոբՀԷՔ. այսինքն խնչոչելչ. և Թափառական. Խելք ծառս ՀՀԵՔ. հովչրաց պէս ծառս ՀՀԷՀ. գա. ՀՀղոյս: *Ալի բանքն չուեին զլսասարին պարզ. սեց Հասանելին ի լսրանդ չորհին չոգմագին սերանելոյն վիսակոյ. Ռասպ. գ. 20:

ՀՈՒՀԱՐԱՐՈՑ, կամ ՀՈՒՀՂԱՐԱՐՈՑ. Տ. ՀՂՈՒՆԵՐՈՑ:

ՀՈՒՀԱՑՏ. ա. Ἀσέλγής. Lascivus. Ընդհատ չոյչորդ բառից. որպէս Շոհայտոտ. պագչտս. *Ջնուբիրական գլուխն (չՀ. մկ.) և պշրեշտակաց պատկառելին՝ շոհայտ և անյագ ապչնին բերէ. չՀ. ՃՀ: Ի ՀՀին Բ. մեկնի լսանաւոր, պատնիկ, կամ ծանակ. այլ նոյն է ընդ սրաք. ՀՀՀՔ. որ է շոհայտաւելի:

ՀՈՒՀԱՑՏԱՐԱՐՈՑ. Նոյն ընդ վ. Ցոփ. պ. սիս. ՀՀՀՀՀ. անհատակ. *Իրրև պիսացին պանձիս և պշտ այտաբարոյ մոլորհանն չոհայտելի. Ընծ:

ՀՈՒՀԱՑՏԱՆԱԱՐ, այոյ. Տ. ՀՈՒՀԱՑՏԻՒ, ՋԵՂԻՒ. Γαστρίζομαι. Ventrem impleo. *Շոհայտանալին և արբեցալին: Որկոբաստոհ. Թի շոհայտանալցեմք. Ոսկ. ա. Ի՛ր. Ե ա. փՀ: * Շատ և բաւական համարեա քեզ պՀարկաւոր կերակուրն. մի անցաներ, և շոհայտանար. ՀՀՀՀ. հայր մեր: * Բազում արբեցութենէ շոհայտանան. Մանդ. Ք: *Վայ որք արբենան, և շոհայտանան, աղքատաց չքասն. ԳԽ: *Սովսրելոյ՝ ի հիւրիցն, և՝ ի շոհայտալ վատշոհ բնակչացն. Մագ. ժա:

ՀՈՒՀԱՑՏԱՆՔ, նաց. Տ. ՀՈՒՀԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. *Ի՛ա ժկալութենէ, և ոչ որկորաստոհ. թենն և շոհայտանաք. Մանդ. Ք: *Ջատ. չար շոհայտանաք (տուփանաց) ոգորեր ընդ նմա. Ճ. Ա:

ՀՈՒՀԱՑՏԱՒԻՐ ԱԻՆԵԼ. Սիրել զշոհայտութիւն (կերակրոց, ևն). *Ցոյժամ շոհայտասաւեր լինիցիս իբրու զարչ, ուստի՛ կարի. ցեմ գիտել ե լեզ հոգի մարդոյ դոյ ի քեզ. Ոսկ. Ք. Խ:

ՀՈՒՀԱՑՏԻՄ, եցայ. ֆ. Ἐμπίπλομαι, γαστρίζομαι. Expleor, ventri indulgeo. τρύφω, deliciis studeo. κατασπαταλάω, ἀσελγέω, lascivio, և այլն. որ և ՀՈՒՏՑՏՑՏԱՆԱԼ. գրի և ՀՈՒՏՑՑՏԻՒԼ. Ջեղխել և անյագութիւն բերել ի հեշտասիս մարմնոյ, ի կերակուրս, լրնկելս, և ի ցանկութիւնս. շոհայտել. անասակիլ. ցոփանալ. խենեշանալ. յղփանալ. յօրանալ. փոփկանալ. ՀՀՀՀՒՒՆԵ Ճագի օՀագ, ՀՀՓՀՀ օՀագ, ՀՀՓայ՝ ՀՀՀՀՆ ԻՀՀՀՀ ՀՀՀՀՀ ՀՀՀՀՒՒ. *Կերակրովք և ըմպելիօք առատիկ շոհայտին: Ի չաղագսկերութեն շոհայտելոյ մարմնոյ. ՀՀՀՀՀՀՀՀ մասնակեր. Փիլ. ՆԽ. Ք: Գէ. Նս: *Շոհայտիցի՝ իբրև զայլ: Աբբահաւք և շոհայտիւք. Շոհայտել ևեթ, և արբենալ ածես զմեռս. Ոսկ. Տ. ա. Ճ. Կ. ԼՕ: ա. ՃՀՀ: * Դաւճն ծեր՝ շոհայտեալ, պորոյ ծառայ: Շոհայտելոյք և արբեցուլք, որք ոչ երբեք յագեին իւրեանց խորակօք. Վ՛Ք Կղ. ԻՀ: *Ճազամ արբեցութիւն շոհայտին: Ջեղխիս և շոհայտիս. Նէր. գՀ: *Վասն էր շոհայտիք եզ. բարդն Թշուառութիւք: Ջշոհայտիւն ի վերայ գաւշոյին փղոսկրեից: Դիտեա ինձ և զշոհայտեալսն ի վերայ փղոսկրաց մահճացն. ԱՀՀ. ՀՀ. Ե ԻՀՀՀ: * Շոհայտեցաւ ժողովուրդն յաւուր անդր. Նէր. ՃՀ: *Ջօրէն անմիտ ապուհետացն հեշտասիրաց առ միմեանս շոհայտելով. Աբէ: *Շոհայտելն զարբեցութիւն ասէ, որ զգայարի և մոգալի մարգն. Ոսկ:

ՀՈՒՀԱՑՏՈՑ. ի, աց կամ ից. ա. Շոհայտաւալ յոյժ. շոհայտասէր. կաճառ. պագշոտ. *Շոհայտասան շամփրամ. Ցհ. ԿՒ:

ՀՈՒՀԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κρεπάλη. Crapula. πλησμονή, κόρος, expletio. ἀσελγεία, luxuria. πολυτέλεια, sumptuosus apparatus. τρυφημα, deliciae. convocia, coitus, ևն. (չծ. արաբ. ՀՀՀՀՒՒ.) Ջեղխութիւն. յոյժասի. շոհայտելի. անյագութիւն. անչափութիւն ի կերակուրս և յըմպելիս. ցոփութիւն. խենեշութիւն. հեշտասիրութիւն. անառականութիւնն. ՀՀՀՀՀՀ ՀՀՀՀՀՀ. ՀՀՀՀՀՀ, ՀՀՀՀՀՀ. *Շոհայտութիւն և արբեցութիւն. ՂՀ. ԻՀ. ՅՀ: *Ջշոհայտասի և զանյագութեան ի լնութիւն շոհայտասի թէ իբր ի թշնամեաց խոյս առեալ: Որովայնամոլ շոհայտութիւն. փիլ. Նխ. Ք. Ե ՀՀՀՀՀ. և այլն: *Տայեա ինձ ասէ հայ ուսուցչ, և հանդերձ զգենոյց. ոչ եթէ փափկուհի ասէր ինձ ասէ, և շոհայտասի. Բրս. ԽՀ: *Շոհայտութիւն որկորամոլութիւն. Նէր. Ք: *Ի հանդստեան յագեցեալ շոհայտութեամբ նորա. ՍԷր. ՀՀ: Ֆ: *Շոհայտութիւն զգայարանացն այսց ի աւ

ատնել, և ականջաց ՚ի լսել ցճե. ՚ի: ՚Թըմբ-
բեցոյց ծուլութիւն, արթեցոյց շնայտուն-
ն. Նար. խգ: ՚ի սատին խոհականէ՝ շնայ-
տութիւն խոհականութիւն (ըստ մարմնոյ՝) մո-
ռացին միտքն զնիքն. փիլ. այլաբ:

ՇՈՒԱՆՈՒՆ, ունիք. գ. Ձող կամ մական
խաղոց. կամ Սլաք. և Նիզակ ձիաւորի.
ձիրիթ, նշդրտգ. (իսկ ապ. պահեստ է ձիաւորս)
՚Հզօր սպառազէնս ՚ի քաջաց, որ ունէին
ցեն ՚ի վերայ ձեր նետս երկաթեղէնս, և
շուառանուն մուխս պողպատիկ սլաքովք.
Աւծիր. իգ. 3:

ՇՈՒԱՐ, որ գրի և ՇԻՒԱՑՐ, ի. գ.
ՇՈՒԱՐԻՄ, կի՛ ՇԻՒԱՐԻՄ, եցայ. յ.
ՇՈՒԱՐՈՒՄՆ կի՛ ՇԻՒԱՐՈՒՄՆ. գ.)
Առաւել ունկ. որպէս Վարանք. տագնապ.
խուճապ. և Վարանիլ տագնապիլ ՚ի տագ-
նապի. ՚ի շնայրի, կամ ՚ի հոգս. Հին բ:
՚Շուարեցաւ ՚ի միտս, ոչ գիտեալվ թէ
զինչ արասցէ. Հ. սեպտ. իԳ: ՚Ամենավա-
յրան. յամէն դիմաց շնաւորումն է մեզաւո-
րին յաւուրն ահագին. . . վարանեալ շնա-
արեալ. Լձ. Նար: ՚Ծարիլ. տխրել, կամ
շուայրել. Հին բ:

ՇՈՒԹԱՓ. ա. Ընչյս թափով. շտապ և
արագ ՚ի գնացս. ՚կամաւոր շուխափ արագ-
ընթաց յորդագոզի. Փիլ. նխ. ա:

ՇՈՒԹԱՓԵՄ. եցի. ն. Σπεύδω. Studeo,
festino, propero. Շտապիլ. Ձեպել. տա-
պաս շարժել զանձն. ամաչապարել. արա-
գեալ փութալ վաղվաղել. շոշ՝ըոշ ընթերս
ընել փաթանգ, եվ՝ն՝ե՛: ՚Ի՛ որ կանայ և
վաստակէ և շուխափէ. Սիր. իԹ. 11: ՚Ոչ
այնչափ ինչ շուխափեաց մտրակել զերի-
վարն: Ոչ շուխափեաց հեռանել նայս. խոր:
ԷՐ. 82. 85: ՚Աւերվի ինչ շուխափելոյ. Ոսկ.
ե. ԷՐ. 7: ՚Ջոտեպ այսր անդր զշուխափել
մշակին. Պիս: ՚Կէաքն շուխափեն, կէաքն
հպատակուխ ՚ի մասուցանեն. Վեղեր. Ե:
՚Առ ծուլութեան շուխափեալք՝ թողուն
զքարոզս զայս. խոր: ՚Ախոյանայրաձակքն
զմիմեանս շուխափէին. Աւծիր. գ. 11:

ՇՈՒԹԱՓԵԼ. ն. Շուտով թափիլ ՚ի բաց-
փութով չորիլ. ՚Շուխափեալ զնա ՚ի
ժանեաց գազանին՝ եղեալ գնաց. Աւծիր. Ե. 7:

ՇՈՒԹԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Ευστροφία.
Agilitas. ευναναστροφή; versatilitas. ευκό-
λια, levitas. գրի և ՇՈՒԹԱՓՈՒԹՈՒԹԻՒՆ.
Արագաշարժութիւն. արագութիւն. վաղվա-
ղութիւն. վաղվաղկոտութիւն. դիւրափոփոխն
լինել. լեվիտե. ՚Ի՛ թռչուն շուխափութեամբ
ծօծաւիկ զանազանին. Ածաւ. ծԸ. 25:
՚Վասն շուխափութեան աղդին ագռաւանալ.
ոսկ. հա. (այլ ձե. շուխափուխութեան:)
՚Վասն շուխափութեան վաղվաղուկ և ան-
վայելուչ յանդգնութեան. Բրս. հղ: ՚Վասնդն
շուխափութեան լեզուին աուելով՝ ոչ բաւէր
ղբանն ինքնակատար յայտնել: Շուխափու-
թիւն ժամուն ոչ եա ՚ի մոյ ժամանել զկնի
մեր. ՁՀ. կԼ: ՚Ոչ երկմիտ ինչ շուխափու-
թիւն անհաստատապէս զանգի փոխե՛նա՛ք:

ՇՈՒԿԱՅ. ի, ից. գ. Նոյն ընդ ուկ. ոջ-
գագ, պ՝ագագ, ոո՛գ. Փողոց. պողոտայ.
հրապարակ. վաճառատեղի. լարոս, լար-
ս, պաղտ եչերի. ՚Շրջէ յաս ՚ի քաղաքն և
՚ի շուկայն. և եկն կրկին ՚ի շուկայն. Ոսկի-
գոս: ՚Սա ապաստա ՚ի շուկայ փողոցին ան-
ծիրացայ. Ոսահ: ՚Գործէին անպատուութիւն
՚ի շուկայս. Բրս. մէն:

ՇՈՒԿԱՆ. ա. Գառնիկ՝ որ դեղբլի ՚ի
շուկայս. կամ որ թափառէալ շրջի ՚ի պատ-
րիկ զամբոս. ըստ յն. πλάνος ծηιοχαρής.
մոլար ուսկհանճ. ՚Վասն ամենայն հաւատոյ
ձութիւն ընդ Լրնաս խնդայ, շուկան է. Ե՛ոգոյ-
ծ՝ա. (ուր չին լծ. ՚Շուկան է, ակար է ո-
և ՚ի լս. լծ. ՚Սուր է, և արագ ո:)

ՇՈՒՆ, շան, շանց. գ. Κύων. Canis. (լծ.
յն. գիծ. լտ. գանե. իտ. գանե. դրչ. չիէն.)
Չորքոտանի հալոդական, գազան՝ բայց ըն-
տանի, տիրասէր, հաւատարիմ պահապան.
էեօէէի, իՒ, էեւ, պօրգ. Տէս և ՐՄՐԱՑ:
՚Ոչ կռնչեսցէ և ոչ շուն մի լեզուաւ իւ-
րով: Մի ուսուիցէք, այլ շան ընկերջիք. ևն:
՚Իբրև զշուն մեռաւ, և իբրև զէշ քարշե-
ցաւ. Եղիշ. Ե:

Նմանութ ասի. ՚Շուրջ եղեն զինև շունք
բազումք: Զգոյշ եղերուք ՚ի շանց անտի.
ևն: ՚Բազում շանց հոմատեսակք եղանի-
ցիք զհայհոյութեան բարբառողաց. Ցհ. իմ.
երեսս: ՚ Զինչ շունդ, ցամաքային, և
ջրային, և երկնային. Աո օրս: ՚Ցուլժամ
վասն շան է բան, վասն զի ՚ի հոմանուանցն
է այս ձայն, նշանակէ զասաղային, և զծո-
վայինն, և զերկրայինն. Սահմ. ա:

ՇՈՒՆ. Κυνάριον. Catellus. Սկսուդ.
ընիկ՝փնս. Տէս Մարկ. ծԸ. 26. 27: Մրկ. Ե.
27. 28:

ՇՈՒՆ. ա. գ. Μοιχός. Adulter. Շնա-
ցօղ այր. կամ μοιχαλις, μοιχωμένη, adul-
tera. Շնացեալ կին. մերձեալն առ օտար
անկողին՝ հանգոյն անիւոյր խառնակուածէ
շանց. էեպէչէի, գահգե. ութս Սղ. խՒ.
16: Ղյ. ծԸ. 11: ա. խոր. Ը. 9: ԼՀԸ. ծՁ.
4: հա. Ե. 9: ՚Շուն վասն այն կոչին, զի
այն է շանց գործ, որ չուխին իւրեանց զու-
գակից, այլ ուր նոդիսի՝ խառնակին.
ԵՀՒ. Խրագ: ՚Պոռնիկ է, որ լքրուածք ա-
նալի ամենայն առաջոյց մեզանչէ. իսկ
շուն, որ զնոյն չարիս ՚ի ծածուկ և գաղտա-
գողի կատարէ. ԼյԸ. ովը: ՚Չբռանան առնոս
առնել կին շուն: վասն շուն կնոջ, որ այ-
լոցանի ՚ի ժողովս կռապաշտից. ՆԸ. ովս.
Ե ասաս: ՚Շան դինք, և բոզի կասկինք: Յա-
նուն շան զպաստարագ բոզին գարշելոյդ.
ԵՀԸ. օբՀ:

ՇՈՒՆՉ. շնչոյ, ոց կամ ից. գ. Πνοή,
πνεῦμα. Flatus, halitus, spiramen, spiritus.
Նեղքին օդ կամ հովք թոքոց կենդանւոյ՝
ընդ ունչս և ընդ բերանն փչեալ կերմապին,
և արտաքուստ կլեայն յօդափին. սնիք. մեղմ
օդ. տուրևառ շնչոյ. և Շնչումն. փչումն.
սաստիկ. Նեփչս, ասլոգ: ՚Փչեաց յերեսս նո-
րա շունչ կենդանի: Ամենայն որ ունէր
շունչ կենդանի յընդունս իւր: ի մարդոյ՝
յորում գոյ շունչ յընդունս նորա. ևն:
՚Թոքն՝ մարմնոյն շնչոյն շտեմարանապետն.
Պշոգ. փխ: ՚Յապաղս շնչոյ: Եա շունչ
յանձնականաց գործոց է. Նխոս. բն: ՚Ե
՚Հոգի է բազում օգ ուժգին և յոլովակի
հոսեալ. որ և համանգամայն շունչ լինի
անուանեալ: Բայց կոչեցեալ է և այլ ինչ
շունչ, որ ՚ի անկականս, և ՚ի կենդանիսն.
այլ զայն՝ որ ընդ ներեսն շնչէն շունչքն ՚ի
լորոյն, հոգին կոչումք. Աբիոգ. Ե: ՚ Յոր-
ժամ ներիւրացին շունչք հոգոյն յընտանոյն
և ՚ի բնաւոր ՃանապարհացՆ. Սարկ. ղՀԸ:
՚ Երեսեալ սատանի զօրէն ծովագործիկ
նաւի ընդդէմ հակառակ շնչոյ. Փիլ. եւ.
ք. 55: ՚Շունչ այժմ յայսմի զօդս կոչեցաց-
զունչ իմ ասէ. քանզի ներաքանչիւրոցք
զոյս ծծելով ունի կենդանութիւն. Խոխ:
՚Որպէս բոլորքն հնարն ՚ի շնչոյ, և շինանի.
ԵՀԸ. ծՀ: ՚Ո՛ է, որ զմի միասոր շունչն ընդ
ամենայն մարմինն սփռէ. Կոչ. ՚ն: ՚Շունչ
վախճանին չև ևր հասեալ: Նաազարոն մինչև
՚ի վերջին շունչն ոչ ձգեաց խոյոց սիրոյ:
Աղերսանիկա ՚ի լեառին շունչն հասեալ է:
Արքայ օրհասականաւք ընդ վախճանիլ շնչոյն՝
՚Հզօրագոյնք կռտրին. Աքաղ: Լյն. պոչք:
Տէ՛ իՀԸ. ծՀ. Ե՛ղիշ. ե՛:

ՇՈՒՆՉ. Ψυχή. (լծ. սիք, սիք). Anima,
animus. այն է Հոգի կենդանւոյ. (ասկ.
ճան. որպէս թէ կեանք, կենդանութիւն.)
Թարգմանեալ ատէպ՝ Ոգի, Անձն, Սիրտ,
և Միտք: Զանազանից ասի, ՚Զ՝նդունէից շնչոյ
կենդանեաց: Զամենայն շունչ զլանոյ կեն-
դանեաց: Զմիս արեամբ շնչոյ մի՛ ուսիցէք.
և այլն:

Եա առաւել յայլ գիրս՝ զանոսիանաց.
՚Աստուած զՀնչմարիտն և զիսուսիսել շունչն՝
զմարդկայինն դոլ. և եթէ այլ ինչ է՝ որ ու-
նի կենաց օրինակ, պիտակաբար ի՛ն վարե-
լով սովորութեամբ շնչուոյ ասելոյ. նխոս.
խգ: ՚Անուանեաց զառաջինն արարչութիւնն
Հոգս այն՝ շունչ կենդանի. Եփս. Հոգ: ՚Մարդ-
կան ոչ եթէ այլ ինչ շունչն իցէ, և այլ
ինչ Հոգին, թէպէտ և երկու անուանք ի-
ցեն. Ոսկ. ես: ՚Ոչ լծուլս շունչ նորա ՚ի
գժոխս, և ոչ մարմինն նորա հոտս պատա-
կանութիւն. անդ: ՚Մարմինն բնութիւ՛ իւրով
չարչարեցաւ՝ չարչարեալսն շնչոյին հան-
գերձ. զի շունչ զպաշտպանութիւնն. Եփբ.
հաճոյ: ՚Մարդկային շնչոյն առ շունչսն էՀ
մեռելոցն, և զնոսա՝ որք հաւատացինն՝ իբրև
կեաց. կԻՀԸ. չ: ՚Կրկին է մարդն շինեալ
՚ի շնչոյ և ՚ի մարմնոյ: Նա նոյն ասէ է, որ
շնչոյ և մարմնոյ սրարիչ է: Ոչ եթէ մար-
մին մեռանիչ անձամբ, այլ մարմնով շունչն
մեռանիչ: Իբրև զոգոյն ՚ի նոսա է մարմինն
շնչոյն. Կալ. ՚ի: ՚Գեղեցկիկ մարմնով, և ըզ-
գաստք էին շնչով. Եսս. պաւ. ը. 12: ՚Տըր-
տում է շունչ իմ մինչև ՚ի մահ: Ւ՛նկալաբ
զմահ, այս է՝ օրոշեալ զշունչն ՚ի յիւրմէ մար-
մնոյն. ՁՀ. իմ. երես: ՚Են ոգիք հրեշտակաց
և դիւաց, և շունչք մարդկան. ԵՀՒԻ: ՚ՕրՀ-
նեցիք հոգիք (յն. πνεῦματα. լա. spiritus)
և շունչք (յն. ψυχαί. լա. animae) արդա-
րոց պնէր. Դան. Ֆ. 80: ՚Հաստատուն կայ-
ցիք ՚ի մի հոգի (πνεῦμα), և միով շնչով
(ψυχῇ) նահատակիցիք ՚ի հաւատս աւետա-
րանին. փիլիպ. ա. 27: ՚ Ոգւոյ յոլով ան-
գամ գիրք շունչ կոչեն. խոր: ՚ Ոչ եթէ
շունչ ՚ի շնչոյ ծնանի. ԵՀԸ. ծՀ:

ՇՈՒՆՉ ԿԱՆՉԵԼ. Շունչ առնուլ. ծծել
զօդ. ոգի առնուլ. շոշ՝ փրփ առնել. նչ-
քե՛ ասլոգ ալմագ. ութս և ՚ի բան ԿԱՆՉԵԼ.
՚Հաւարակ լռութիւն եղև, մինչ զի և ոչ ան-
գամ ումեք իշխել բարբառել, և կամ շունչ
կլսնել սաստկագոյն. փիլ. փեսոան: ՚Ա-
ւանդ շունչ կլանելոյ ըմպելն իբրև զալքաս-
Բրս. աբԲՀ: ՚Զարմանալիան յերկարէ. և
զի փորր մի շունչ կլցեն, խաւսիլ և զկոն-
գալիսն: Զհզօրսն գերիս վարեցուցեն, զի սը-
նանկեն սակաւ մի շունչ կլցեն. գե. նս: Ի
սոյն միտս պիտի առնուլ կամ ոյնպէս ըն-
թերնուլ և զսուբն, ՚ Նոյժ անոյն շունչ
կալեալք (կամ կլեալք) գալեալ յարձա-
կեին. Ղևնդ:

ՇՈՒՉ, կամ ՇՈՒՉԱՅ. գ. Ռասկա-
կանն բանիս Շիշ. նիւն. ՚ Ա՛ն շուշ մի, և
լծաթիսե ՚ի կամէն. Վ՝գոյ. յԸ:

ՇՈՒՇԱՆ, ի, աց. գ. Κρίνον. Lilium.
երկ. ջրան, նիւսանա. աղ. և պ. թ. ասանէն,
սեվէնէն, ասասա՛, գամգոգ. վս. ջրջանի. ՚Ծա-
ղիկ գեղեցիկ՝ սալիսակագիսո. կանթեղաշար՝
անուշահոտ յոյժ. կայ և դեղին կամ շէկ՝
վայլենի. որպէս և կապուտակ տարբեր նո-
սավ. այլ է և ջրային շուշան, կամ՝ շուշան
՚ի գետեղս. որ և Չալսնասանան, կամ՝ նու-
նուֆար: Նմանութիւ և ջարդ՝ ՚ի ձև շու-
շանի, կամ ծաղկի, և այլն. ՚Որ հովուեն ՚ի
մէջ շուշանաց: Որ արածիցին ՚ի մէջ շու-
շանաց: Շրթունք նորա շուշանք՝ բուրեն
զմուռս լնուսե: Նուռն (աշտանակին) և սու-
սին՝ և սկաւդն և պղպակքն և շուշանն

անդամին ի նմանէ ելցէ. և այլն։ *Ամազոն (այսինքն երկնագոյն). լուրջ չուշան ծաղիկ. Գազիան։ *Սուսան սամսմոն. երկնագոյն չուշան։ Օրինակ. երկնագոյն չուշանի տուկ։ Կարմիր առւսան կիմ չուշան. սիրէ օտ. քն կերիկ չկիսէմի. զուգագրելոյ ի. Բնչէր։ *Ծաղկեայ անապատն իբրև զշուշան (ջրային, լս. նունուֆար.) երկու ազգք և երկու գոյն է ծաղկիս այս. սպիտակ է և գեղին. ի ձմեռնէ ածեցեալ ի վեր քան զջուրն զծաղկին ցուցանէ. Գէ. Ես։

ՇՈՒՇԱՆԱՐԻՆ. ա. Որ բուրէ յիւրմէ զշուշան։ *Հոգիս շուշանաբեր, և մանուշակ անուշահոտ. Թէոդոր. Հոռ։ *Ամենայն հոտ. վիճք շուշանաբերք. Ճ. Ա։

ՇՈՒՇԱՆԱՐՈՒՅՏ. ա. Որ բուծանէ զշուշան իւր ի հովիտս շուշանաց. *Շուշանաբոյծ եմ հովիտ շուշանաց. Ես։

ՇՈՒՇԱՆԱԳՈՒՅՆ. ա. Ունօղ զգոյն շուշանի. սպիտակափայլ. մաքրափայլ. *Կոտանաք ընդ կուսին մարիամիս պսակեցան շուշանագոյն փայլուն պսակօքն. Ոսկիփոր։

ՇՈՒՇԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Գործեալ ի զարդ շուշանի. յն. գործ շուշանի. *Ի վերայ գլխոյ ունայն գործ շուշանագործ. Ֆ. Ի. Է. 19։ *Կապիկք զսուտկան գեղարտարուեստ շուշանագործ հրաշալիք. Գնձ։

ՇՈՒՇԱՆԱՁԱՐԻ. ա. Ձարգարեալ մաքուր կուսութիւն որպէս զշուշան. *Ընդ շուշանազարդ կուսանաքն պատճառին. Ոսկ. Կոթ։

ՇՈՒՇԱՆԱՁԱՐԻՆԱԼ. Ձարդարեալ շուշանօք կամ կուսութիւն. *Կալարասցուցանել զկայսրս քո ածգիտութիւն, զնուիրս քո շուշանազարդեալ մարգարէիցն ծագկօք. Խոր. Նոխ։

ՇՈՒՇԱՆԱՅԱՆ. ա. Սկսպհական կամ նման շուշանի. լոտ գովելի յատկութիւն. *Եւ ի խորոց ծովի աշխարհն շուշանական շուրջ ամբարձաք. Նար. Հոռ. (որ ծայն ի քուն շուշանն, և ի ջրային շուշան։)

ՇՈՒՇԱՆԱՆԱՄ, ացայ. է. Լինել նման շուշանի. և լ՚ի լինել շուշանաք. *Շրջիմեանքն շուշանայնալք՝ բոլոն գնուեալ լնուել։ Խրատ. ալք ի շուշանայնալ չրմանց այց. Նար. Երփ։ *Ձնծայնալ պարսին յիւրմէ զնցեղ շուշանայնալ վայրս և մաքրագրգիռ. սոյն լուսաւորչի գառք. Խոր. Վրդվ։

ՇՈՒՇԱՆԱՓԱՅԼ. ա. Ո. փայլեալ որ. որպէս զշուշան պայծառ. պարզորոշ շուշանաք, կամ ծաղկաք. *Ընդս ամենուրեակ՝ զարհուրս և շուշանափայլս. Նար. Խս։ *Ծաղկեցուցանէ գնուիրս շուշանափայլ յարկի սոյ մեզ մեղ եկեղեցւոյ. Ածան։ Եղէց։ *Յարուցանէ էից՝ խմոցուելոյն հօր առ քիզ խանարհնալ շուշանափայլ նուիրս։ Շ. փաղ։ *Շուշանափայլ խոյակաքն, ուր բուրեր պատուականութեան կնդրկայն՝ որ ի նմա. Գ։ *Շուշանափայլ զարդարեալսա երանելին որ առ աւրնաս. Տաղ։

ՇՈՒՇԵՄ, Հայ. է. Ῥαξομέω. Remisso sum animo, deses sum. Ծուլանալ. Թուլանալ. *Որպէս որք ի ձգելոյ լուանացն վերոյ գնացեն, չՀ գնաց առաջելի շուշէ. և ի ձգի փորք մի հեղգացեն, մեծամեծ չարիք գործեն. Ոսկ. ա. Եբեր. Ք։

ՇՈՒՇՄԱՅ. ի, ից. գ. Σησάμη. Sesamum, sesamum. կնճիթն. կնչիւն. ասասամ, ասասամ նաւք. *Ի բուսոցէն ձիմացոյցք շուշմայ անուանին. Շ. Ես։ *Ձիմէն և ընկուզն և բանջին և չուշմայն, զոր մեք կնչիմ ասեմք. Ասածան։ *Շուշմ, սուսմուր, չիրկի Ձիմն. տիրճ. ուսզանի գասնձանի. ուսզանի չկի՝ չկան չիրասիս. Բնչէր։ (որ և Ենթադրեն, Ենչէ՝ նաչը, Ենչէզան նաչը. Olenm sesaminum.)

ՇՈՒՇԱՆԿ. գ. (Հծ. լս. ասպաժոխոմ. Sudarium.) որ և ՍՈՒԹԱՐ. այսինքն ի քրը. տանէ Թաշկինակ. վարշամակ. *Եհան զմանանին ի ձեռացն, պատեաց ի ծերպանի շուշանակ, եւս հարսինն (իբրև յիչելոյ). Հ = Յ. մբ. ծէ։ (Իակ ռամկ. Շուշանակ վարդապետ ասի երբեմն անցեալ ի վանական կեանս՝ յետ վախճանելոյ զուգակցին։)

ՇՈՒՇՓԱՑ կամ ՇՈՒՇՊԱՑ, ի, ից. գ. որպէս լս. Corporale, և purificatorium. Սաքուր կտաւ որպէս անգան ձգ ասպանոյ, և որպէս մաքրիչ սկհոյ. *Շուշփոյքն, որ են գօրփօրոյքն. Մաշտ. Լսհկ։ *Ընդեղն զշիշս ծածկեալ պրիսմիչեն շուշփոյքն. անտ։ Իակ ի գիրս ձեռնագրութեն դնի Գօրփոր բոյս։

ՇՈՒՕՊԵԼ. Տ. ՀՈՊՆԻ. *Խաբեութեբ զբնկերոյն յինքեանս շուլեն. Երզն. Տգն։

ՇՈՒՒՈ. Բառ ռամկ. որպէս Ջուռ. այս. ինքն Շուրջ պատոյք. *Ի շուռ ածել. Ի շուռ գալ. Ոսկիփոր։

ՇՈՒՏ. ա. Տ. Տ. ՀՈՊՏ։

ՇՈՒՏ. գ. Որպէս Շիմ կամ չիս. այս. ինքն սալի, պալար, որպէս շիմ մի երևալ. պոռ, պոռ պոռ. (Հծ. յն. ագիպի, սպիղա. կիս, սալ. և պոպոչն, շիմ, կամիկ.) *Մարմին՝ յորում լինի նման սալոյ՝ շուտ մի, կամ պալար միատարր լայնայուալ սպիտակն, կամ պաղպաղ շուտ շուտ սպիտակ սուտ և անգ, պատուսկ վեսթեն օր. Վ. Ղ. Ե։

ՇՈՒՏԱՐԱՆ. ա. Որ շոյտ խոսի. պատ. պասօս. շոռ շոռ խօսող, ՀԸ շոպոյ։ Կոչ. ծԷ։

ՇՈՒՏԱԳՈՑՆ. ա. Կարի շոյտ և փոյթ. փութաջան. ուսուցիասէր. *Ան յս մանն՝ նոցա կոյսցէ, որ շուտագոյն և խնամանագոյն լսցեն։ յն. սի բառ, σπουδαῖος. Կոչ. ծԷ։

ՇՈՒՏԱԺԻՐ. ա. Շոյտ և ժիր. արագ. *Շուտաժիր շտապով ապագոյին և յատաչեցին. Նար. Խչ։

ՇՈՒՏԱԽՕՍ. ա. Արագ ի խօսո. յանդգուն ի պատասխանիս. *Մի՛ շուտախօս լինիր. Սիր. Ե. Յկ. յն. ταχύς, որ է շոյտ։

ՇՈՒՏԱՀԱՍ. ա. Որ շուտով հասանէ կամ հասանանայ, ուռճանայ. *Շուտահաս նաս ծառք. Վ. Ֆկ. ԾԷ։

ՇՈՒՏԱՆԱՄ, ացայ. է. փութալ. աճապարել. ջոռ ջոռիլ. *Շուտացան յսկերն և նիկոպեմոս վասն ուրբաձոն եւ լեյ. Նռեխ. Խվ։ *Շուտանալ (կամ շոյտանալ), և արձան լինել. Վ. Ղ. Հ. յ։

ՇՈՒՏԱՍՂԱՓ. ա. Որ փութով կամ փոյթ ընդ փոյթ ասղասի, գրէ. գիրս. գայթ. առհասան. *Մարդկայինս քնուեն գիրսուհա և շուտասղափ, երջապահալ և հնչասղասիր գրչով. Խոր։

ՇՈՒՏԱՓՈԽԹ. ա. Շոյտ և փութացօղ. վաղվաղական. արագաշարժ. աբաբաղ. Եր. ՔՈՒՆՔՆՅՔՅ, ԼՒՈՒԼ, ՔՒԸՔՓ. *Ընդունելոյ շուտափոյթ Հվովի զնչ՝ յոչ արժանին գՀնարհան նուաստ. Շուտափոյթ է զնչ՝ յոչ արժանին գՀնարհան վաղվաղակ սէնի յապետնալ Շուտափոյթ է ասա բարկութեն, և Հրապ. Լ՚Ի. պարփ. Ե Ֆէ։ *Մոմեհա կայսաս շուտափոյթ լինելոյ սրտիդ այս գնելը առաջի ժողովրդեանն. Լ՚Ի. Խ։

Տ. գնութով. վութապես. *Ընդպատին շուտափոյթ սղալ, և շողոքորթել. Լ՚Ի. ասա։

ՇՈՒՏԱՓՈՒԹԵՐՄ. Տ. ԱՐԱՔԱԿ. ՀՈՒՐԻ. *Ոտոր ի Հն գրգռել, և շուտափուշ Հասարակ (կամ շոյտ, և փոյ Հասարակ) ի բա. րին. Լ՚Ի. ասա։

ՇՈՒՏԱՓՈՒԹՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՈՒՐԱՔՓՈՒԹՒՒՆ. *Շուտափուրեցուն առ սմեն. նայն իրս զգլուխն ունի առ մարգիկ. Լ՚Ի ասա։

ՇՈՒՏՈՎ. Տ. ՓՈՒՐՈՎ, և ՀՈՑՏ. *Սպիպեին, զի շուտով կորուսցէ զնոսա։ Մկըրտեալ զայս շուտով ուղղորեայ. Տ՚Ի Ես. Բեկ. Ը։ Հ. ինչ. Ի՚Ե։ Ֆեզր. ծՔ։ *Լինի արդիւնք սարեզոյն շուտով և առատութբ. Ես։

ՇՈՒՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որ գրի և Շոյտութիւն. Հայ Հց. յ։ Շոյտ գոլն. փութալոյն ծաղայուղիլ. արագութիւն. *Ցուցանել զմեր զշնանապարհսային, և յօրինանս ուր հանգչելին, բազում սրինուն թբ շուտուին. Փրկ։

ՇՈՒՐԹՆ, ղրնան, ղրնունք, Թանց. գ. Χείλος. Labium, labrum, և os, և ora. Եզր բերանոյ՝ որպէս կրկին թերթք կարմիր։ Լայ. նաբար՝ Բերան, լեզու, բարբառ։ Նմանուբ և Ափն կամ ծնօտ և կոպին իրաց. պատնափոսոպք, փոսոպք, ընդեղ. ընդ. (Հծ. լս. շպոմ՚ց լսրսամ.)* Ել Թունք իւր ոչ չարժելին. Իբրև լար կարմիր են շրթունք քո։ Ըստ ուխտ. սելոյ շրթանց իւրոց։ Ելանիցէ ի շրթանց իւրոց։ Ելանիցէ ի շրթանց նորա, կամ ընդ շրթունս իւր։ Ժողովուրդս այս շրթամբք պատուէ զիս, և սիրտ իւրեանց հեռաւորեալ ինէ ի կինէն. և այլն։ կամ *Ընար ըզծոլին ձուլածոյ՝ տուսն կանգուն շրթանէ ի շուրթն։ Շուրթն նորա իբրև զգործ շրթանբաժակի. Են։ *Ոչ ունելին խնամասիրութբ, այլ ի վերոյ շրթան, և վեր ի վերոյ. Փիլ։ *Նման մաքրեալ եասյեայ՝ բերան և շուրթբն սոցա. Տաղ։ *Ընչաֆիզլաս, լեզուաս, շրթամբք, և սասամբք՝ յատաչքերսուն է ձայնի. Շ. Բզ։ *Ջնոյն շընչելուն լսկին յսմենայն շրթանց։ Ոչ գոսաս խոսասվանութբ ի շրթունս նորա. Եւ Ի. Բ. Է։ *Որ շուրթն և բան հօր սոի՝ պատմող կամաց նորս. այն և շուրթն նորա երանելի աշակերտքն. Համամ. ասա։ *Ծառային գործոյն նորս այմենայն շրթունք ի ոչեսպես բարբառս, և այմենայն լեզուք պեսպես ձայնիւք. Եփր. ծ։ *Նա էր ասէ՝ երկիր ամենայն մի շուրթն. մի երես մի շուրթն էր ամենայն մարգան. ոչ ապաքէն զմի խօսքիրանոյ կոչեայ մի շուրթն։ Նպաք շուրթն մի և ձայն մի, հասաս ակ այնոցիկ՝ որք զաշարսան չինէին. Սէրէբ. ք։ Ա՚ որս. ծՔ։ * Ձայն ի շրթանց գուժեայ լսելոյ։ Ոչ սխուս լինչ է ի շրթանց լսել յորժամ ի չար ճանապարհէ չդառնայցեմք. Մխ. Երեմ։

ՇՈՒՐՋՆԻ. Պերի (լծ. պարս.) ձրքի. Circa, circum. Մերձ յամենայն կողմանց. պատեալ. պարսուսելոյ զնոյն և զնոյն. պարսուսելոյ զնոյն և զնոյն. որ և զ պարսուսականի. զի նոյն է ասել, Ջնոյնվաս, կամ Շուրջ գնովաս. Բուրբիրեբ, ընդ. Ընդ. Եբրեցիբ, հեր Ընդեցիբս, գեղերիս, գեղէ. Ես։ *Ալ սուեցեալ հոսր, և կերիցիկ շուրջ զերուսաղեմաս։ Շուրջ զգովաս բրեցիկ ժողովուրդն շուրջ գնովաս նրսուկր։ Չայեցաս շուրջ գնովաս չայաչեբասն։ Շուրջ և գնն գնեսս։ Շուրջ զգեսուով, կամ զբանակաս։ Եես։

Գասնի և սեռ. Ինդրով, որպէս ի շրջանակն. *Ամենայն ցասկաչն որ է շուրջ կորմիր ծովուն. Գլոփ. գիմ։

ՇՈՒՐՋ. Տ. Սերիչ. Circum, circumquaque, undique. κυκλῳ, κυκλόθεν, circiter, in circuitu, և այլն. Շուրջանակի. յամենայն կողմանց կամ կողմանս։ *Ժողովէր բազմութիւն շուրջ ի քաղաքաց սնոտի յիրուսաղեմ։ Նկեսցէ նմա շուրջ յօդնականաց իւրոց. Տայր պատերազմ շուրջ ընդ նմա եւ Հնամիս իւր։ Ջսաուսցան զժողովուրդ շուրջ։ Թանգ րութիւն նոսա շուրջ սա տայր մասուն. Եւ

ՇՈՒՐՋ կամ Ի ՇՈՒՐՋ ԾԱԾԵԼ. Περιάγω, ομαι. Circumago, circumduco, or. Շրջեցուցանել. և հոլովել շրջիլ. պտըտցընել. փոլաթրջոփ. *Ջանդրոնիկոս մերկացեալ ի հանդերձէ իւրմէ շուրջ ածեալ զքաղաքաւն. Բ. Մ. Գ. 38: *Ի շուրջ հան սատանայ զսէրն յերուսաղէմ և ի լեառն բարձր: Խմիչք քաղքին ի շուրջ ածին. Վրդն. առեաք: Տբ ԽԵ. յոել. Շ: *Ա՛յս ամենայն իբրու անիւ ի շուրջ ածեալ՝ լինիցի. Պղատ. փիմ: *Հոգի իսկ է, որ շուրջն ածէ զմեզ զսահման, և զերկինի շրջաբերութիւն. Պղատ. օրին. Ֆ:

ՇՈՒՐՋ ԱՆՑԱՆԵԼ. Περιπατέω. Obambulo. Շրջիլ. պատիլ. ֆօօո փալ. պտըտիլ. փոլաթափ. *Ելանէր շուրջ անցանէր միանգամ զնըցյաս իւրով. Վրդ. Ղ. Ե:

ՇՈՒՐՋ ԱՐԿԱՆԵԼ կամ ՊԱՏԵԼ. Տ. ՊԱՏԵԼ, ԶԳԵԼ, ՊԱՏԱՐԱԿԵԼ. Περιβάλλω. Circumdo, circumduco. *Շուրջ արկանէ զգին (զորագայթն) զոմիւք ի լոմք. Ա՜ած. ԻԲ. 6. (կամ պատեայէ հագուս զոմիւք իւրովք:) *Շուրջ պատեացէ կամար հաւասոյ զմիչս սրսի խոյ. Պտրգ: *Սուր Թշնամեաց շուրջ պատեալ է. Երեմ. Շ. 25: *Շուրջ պատեալ զինեա՝ չունք բաղումք եղէն. Ժմ:

ՇՈՒՐՋ ԱՐԿԱՆԵԼ կամ ՊԱՏԵԼ. բուա յին. Περιέχω. Circumdo, complector. բուա յին. Պարունակել, կամ պաշարել. տես Ա՛ԶԳ. ծՁ. 5: ԼԸ. 9. 23: ՃԾԳ. 3: ՅՈՒ. Լ. 18: Բ. ՃՈ. Ե. 8:

ՇՈՒՐՋ կամ Ի ՇՈՒՐՋ ԳԱԼ. Περιπατέω. Obambulo. ἐπαναχωρέω, circumversor. ἀναχυλίομαι, revolvor. Շրջիլ. պատիլ. ի խնդիր լինել. յածիլ. գնգնդիլ հին գալ. ֆօօո փալ, պտըտիլ. *Շուրջ եկեալ սատանայ ոսխոին տեառն ղաքաղաւն: Շուրջ եկի ես և սիրա իմ խնդրել զնմասոուԹիւն. ՅԵՈ. Շ. 11: ԺՀ. Ե. 26: *Շուրջ գայ նա իբրև զառիւծ մունչելով. Կոչ. Ե: *Շուրջ գայ, և խնդրէ կանել զոր ևԹոյքն. ՅՀ. ՆՄ. ԱՓ: *Աւետրդ է զնոյն բանիւք շուրջ գալ անդրէն. Դ՚ած. ԻՒԷ: *Հրեղէն եր. կինքն շուրջ գալ ասի, և ոչ այլայլել. և երկիր՝ այլայլել, և ոչ շուրջ գալ. Վ՚ած՝. փա. ըԵՓ: *Ոչ հոլովելով ընԹանան, այլ պտուտաբար շուրջ գալով. ոՁ. Թէ շուրջ զնա զոր երևեացին գալ, և այնպէս Թուսցին՝ Թէ շուրջ գայցեն: Աբրևոց նմանեցաք անցել գայից, որ զնուբեանց սխոան Հասատանոյս վարկանին, և շուրջ գալ Թուի նոցա աշխարհ. Էլիբ: Սարփ. ա. պ. Ե: *Իբրով երաժուԹեաՀն ընդ իւր բերեալ զնա՝ յոր կոյս ինքն գայ (կամ դնայ) ի շուրջ. Ընբ: *Ն՚ր վասն ի շուրջ գայք, և ազգի ազգի չնարս խնդրիք. Երբ. Ֆղ:

ՇՈՒՐՋ ՏԱԼ. Κυκλόω, περιφέρομαι. Volvo, circumferor. Շրջիլ. Թաւալիլ. և շրջիլ. կոյմն ի կոյմանէ փոխիլ. պատրաստիլ. *Որպէս յանկոսին շուրջ ասյր անՀնին գնբ. կու պահս: Ոչ կարեր անՀնին շուրջ տալ. Հ = Յ. Ե Տ՚ ԽԵ. Ֆայ. ա. ԻՒ: *Իսկ գՀեն շուրջ Հա ձրագին, և խորատակ ոչ զնացագ. կալն. Վ՚ած ՃՀ. ծՁ: *Ջատաւլայդ՝ զոր կոչեն քՀեա երկնի, որ ի աւրն ասեն շուրջ. և ոչ ծագին յլսից, և գան ի մեւս. Ընբ:

ՇՈՒՐՋ ՑԱԾՈՒՄՆ. Տ. ՇՐՋԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Περιφορά. Circulatio. փիլ. ԻՀ. Ե ԼԻՀ:

ՇՈՒՐՋ կամ ՇՈՒՐՋԱՆ. Փ. ՇՐՋԱՆԱԿ. ՇՐՋԱՆ. ՇՐՋՈՒՄՆ. (առաւել ուժ.) * Նր պատկի՛ր ի փղոսկին կանգնակաւ, և ի շուրջն ոսոսյոս ցանկ. Վ՚ած՝. Հց: * Ալնէն իմաս. տուՀք, եԹէ յատաչին շուրջն Հրեկնից գոյացաւ քնուԹիւն... և երկրորդ շուրջն կազդց գՀատատուԹիւն... և երրորդ շուրջն ակնարկելովք ոյ շարժեայ զերոյս. Վրդն. պտ. Ե ՃՆ: *Յատաչին շուրջն (արտորկից) փոքր խոփեր պատուհ է գնել ի Հարսրն. Լեզ չՀաք նա մեծ խոփով շրջէն ոսկանակ զպատճրկեն. Վ՚ած՝. ծՁ:

ՇՈՒՐՋ, Ք՚ած. ա. Որ շուրջ կայ. * Օգք շուրջք, Հուր պատ սուեալ, ՀատատուԹիւն շրջակայ. Մխ. այրկած:

ՇՈՒՐՋԱԲՆԱԿ. տՁ և ՇՈՒՐՋԱԿԱՑ և այլն. փոխանակ գրելոյ՝ Շրջաբնակ, ևն: *Ժողովեցան բազմուԹիւնք ի շուրջաբնակ գեղից. Վ՚ած՝. ֆՀ. յ:

ՇՈՒՐՋԱՆԱԿԱՒ. իբր Տ. Կոկաղ, περικύκλῳ, κυκλόθεν. In circulo, in orbe, in circuitu, circum, circulatim. և στρεβλόμενος, versaus, versatus, versatilis. ἑλικτός, convolutus. Շրջանակաւ. շրջանաւ. շուրջ շրջանակի. շուրջ պատելով. շրջշրջելով. յիղյիւղով. ոլորելով. գալարելով. բաղորեալ շրջամբ. *Թռչունքն որոս և կամաքք շուրջանակաւն. այսինքն շուրջանակի. Նեղ. Ի. 25: *Արարեալ նմա ծնօտս ոսկիս շուրջանակաւ՝ շուրջանակի. Ել. ԻԸ. 24. 25: *Նա երկուս օղս ոսկիս սրս պատցես ընդ շուրջանակաւ պատկի նորա յերկոցունգ կողմանց. Ել. Ե. 4: Իսկ *Նշանակի շուրջանակաւ պ. խմի, ընդ գալարածոյ. Փ. ՌԳ. Ը. 8: *Ածեալ պարիսպ շուրջանակաւ պատեաց զնա: Ապա զորմին շուրջանակաւ յարուցանէ, և ի վերջ զՀեղուկն ի վերայ սրկանէ. Ճ. Ա: Սարփ. Ք. պ. Ե:

ՇՈՒՐՋԱՆԱԿԻ. Տ. Կυκλόθεν, ἐν κύκλῳ, περικύκλῳ, στρεπτόν. Circumquaque, undique, in circuitu, circum. Շուրջ յամեննայն կողմանց. յամենայն կողմանս. ընդ ամենայն կողմանս. լուս դՀեն. փեծրի Ե՚ած՝. փա. Ե: *Չանդրոցյոնեալ զնա ամենայն շուրջանակի: Լուս զնա ամր ի ձեռս Հրէշտակաց շուրջանակի: Ած զրմնով սանի պատառ սրս շուրջանակի. և սրտր կողմնոցս շուրջանակի. ևն:

Կամ Նխ. սեռ. խնդ. Շուրջ. ի շրջանակի. * Ած սրսով սանի՝ շուրջանակի տաճարին և գաղթեայն. Փ. ՌՀ. Ե: *Ելին կինք վկայ, և գՀէ շուրջանակի նորա տաւն բնակեալ է: Շուրջանակի նորա յորդ սրկաց գալատաձս. ՅՀ. ՃՀ:

Կամ ա. Նկատմն ի շրջանակի. շրջակայ. * ՁաղՀօղ Հղեալ սանեայն շուրջանակի աղգս. Ներ. Փ. ՀՅ: *Ի պատկերէն իսկ յոյսս Հ, և ի շուրջանակի գրոյն. Եբր. Ֆղ:

ՇՈՒՐՋ. Ք՚ած. ի, ոց. փ. Շուրջ տեառն զանձամբ նահատ քաՀանայական. որպէս լս. Pluviale (Նամ՚ոլս՚ոփ). և Planeta (մանրագ). Տ. ՆԱՓՈՑ, և ՓԱՐԱՆՈՑ, և ԿԱՊԱՆՈՑ: *Օգնեալ զշուրջառն, և այլն. Պրփ: Մաշտ: Տ՚ած՝:

Մեր բառ քահանայ պրպէս Շրջակ. պարագկ. * Ալսի չեշտ՝ սուր, բուռ՝ ծանր, պատոյի՝ շուրջառ. Եբր. ոբր. որպէս լս. Circumflexio.

ՇՈՒՐՋԱՆԱՑԱՒՑՆԵԼ. Ն. Շուրջառնակի քառասյանել. անկիլ ի լրնկ: Ալյսպէս նոցա զընդունական պատուէրն շուրջառնացոյց զմսալինն. Նխ՚ած՝. ֆագ:

ՇՈՒՐՋԱՆԱՑԱՒՈՐԵԼ. Ն. Շուրջանակի գոնագնգնդել կամ ևս լրիանալ. * Խրատ տայ օձին, զի զնկապատնուԹիւն լինի և Հնչառ լծիր պատուհանին զպատուն շուրջնգունալ. Ջի ոչ իրաւացի իակ էր ի լուսատոր այ ձեռացն առեալ եղելոյն խաւարային լուիք և սեաւ առեակաւ շուրջպատնել (այսինքն իլ). Ն՚ած՝. ֆագ. Ե ՆրԳ:

ՇՈՒՐՋՐՆԹԱՑՐ. ցկց. ի. ք. փ. Περίοδος. Circumcursio, circus. Շուրջ ընԹացումն. և ՇրջնԹացք. տատարկ. շրջան. * կա ոսվարեալով զամանակս Հօմն շրջոյ այիւք սաուրց շուրջընԹացիւք. Պ՚ած՝:

ՇՈՒՐՋԱՆԱՑԱՒՈՐԱԿԱՆ. Ծրխանակ պատճառ զպատարեալ. * Վարպետյոս շուրջ ծրանացեալս. կիմ անկողնին փափուկ. Բր. Ղ:

ՇՈՒՐՋԱՁԱՆԱՊԱՏՀ, ի, ացս. փ. Իբր յն. Περίοδος. Periodus. Շրջաբերութիւն. պարբերութիւն. շրջան. * Պրաշին մարդկան կենաքն՝ պարտօրէից (ժամուց), և տարեաց շուրջձանապարՀք. Աճ՚ած՝. Վ անեա ինձ զպպատոնի զշուրջձանապարհն մերոյ ոգւոցն, և զվերսին յիշողութիւն. Ա՜ ոբս՝:

ՇՈՒՓ. Բառ ռամկ. որպէս Թ. չ՚ոփչ, չ՚ոփչի. *Չոմանուն՝ բարի. ի շուփ, որ չէ իակապէս. և ի կարևոր՝ որ է սաղդ բարի, ևն. Ի Վերի՝ Տեռ և ՇՈՓ:

ՇՈՒՓԱՅ. փ. Κολλούριον. Collyrium. Բառ ռամկ. որպէս Թ. չ՚ոփչ, այսինքն բժշկութիւն. և գեղ աչաց. Թուրքի. ծարիբ՚ոփչ. Վանդի է շուփայ, այսինքն գեղ աչայ. զորմկասի, գերի շուփայ յաչս քո, զի առնցես. ի փերս ասաուածն. (այլ Յոյս. Փ. 18. գրի, գերի գեղ:)

ՇՈՒՔ. ՀՀոյ, ոց, ի ՀՀի. գ. նայն ընդ ռամկ. չ՚ոփ. յն. սկիա. Σκια. Umbra, այսինքն Սուսերք, և Հովանի. ռայե, ՀեՀնի, սՀիք, ըչ. *Շուք իւր անմեկնելի է ի մարդոյն. ՄաԹ. Ը: *Աստուր ասի, զոր մեք շուք կոչեմք, որ անկանի ի մարմնոյն. Խոր. պրփ: *Փոքրկոնան սուուերք տարերց երկրի, և կարձին շուքք Հստակաց. Վ՚ՀՀոր. Շ: Ն ՀՀր: *Խուսարն չ՚ անՀնաստոյալ երկրիկն երկինից յետ լուսոյն մեկնելոյ՝ շուք անկեալ և աստուածակաչ. Կ՚ուրղ Յն: *Որ շուք ուներ և աստուեր: Ջօրէն արեգական մինչ սրեծուն լինելով շուք և աստուեր սահել զգայութեանց: Գաւնոյ և ձնոյ և ՀՀոյ աւսիլք: Նա ոչ Հետ կամ շուք. փիլ: *Պատգոյ որպէս խոտոյ են աստուերք. Հանդերձ Հովանոյ և գիւղ. յոսիփոփոս ՀՀոյ անցանէ. Վ՚ած՝. ՀՀր: *Շուք նեռային չկացուցանելոյ զլսոյն: Շուքք նեռային զոգն խուսափցուցանելին. Մ՚ած՝. Ե ՀՀր: *Լոյս սովորութեամբ Հրեշտակաց որքանչն զշուք Ա՚ստուածութեան. Ես. Տր: *Աչունել ընդգՀի՛ շուք և ծածկոյթ ըստուերական. այսինքն քաղաքական. Ներ. ոփ. Ե ՀՀր: *Հոգին սի Ա կին՝ ի մարմնի, և զօրուն բանբգիչն շուք ստաղ՝ ի վերայ Նորա. Իր՚ած՝. ա ՀՀ: *Ուսոնկ, ստուգն (գաւառական Հնչմամբ), կիմ շուք. Հին բ ա:

ՇՈՒՐ. փ՚օլ. ծածկոյթ գլխոյ կամ ի բնատոյ գլխաշուք. կամ Հովանի այլոցս նական, ստուեր նմանոյ Հէ. *Պատրի կինն շուք գնել գլխոյն վասն Հրեշտակաց. ա. Հոր. Ֆ ՃՀ. 10. (ուր Թարգ. մեր երևի ընկերցեալ սՀիք. այսինքն Հովանի, այլք ընծեռնոն Հ ա ա ա ի ք, այսինքն Հշմանութիւն. զոր գԺռաւորանն մեկնէ.): *Ջոյս Հովանոյ ի ծածկոյս և կամ շուքս ի վերայ ստացնակի յեկեղեցեաջ. Մ՚ած՝. Հ ա ի: *Ջսրկաչնէլոս զգեստաւորեալ ծնողի՝ ի շուք պատկառանոյ պարտաւորի մեզաք Հ ա ա ի: (Ի գի օծուԹեամ) Հատաչայիճ Հնոչեայ. շուք մերոյ ոգնոյ, նկատագրու Թիւն և սուագ: Ջոյս ի Հնոչեին յոյի՝ ի պատկերելոյ կերպատրելոյ. Ն՚ած՝. Նա Ե ՃՀ. Ե ՀՀր. (զգր Հայնի՝ և ի յա

ջորդ նշ։)

ՇՈՒՔ. Τιμή. Honor. δόξα, gloria. Պատիւ. փառք. *Լաւ է մարդոյ խոնարհութեամբ ծառայել անձին, քան անձին շուք եդեալ՝ և հաց մուրանայցէ. Առակ. ԺԲ. 9։ *Բանադատիցէ առնել շուք թագաւորութե. Դան. ԺԱ. 20։ *Քա՛ ոչ եթէ անձին ինչ շուք եդ՝ լինել քահանայապետ. Եբր. Ե. 15։ *Յորժամ կայր առաջի նորա, և շքով տայր զպատգամ թագաւորին. Ա. Դ. ԺԵ. 32։ *Այնչափ շքով և պատուով ձեռքր. Բ. Դ. Գ. 28։ *Կամի շուք գտանել նոցին, զի ամենեքեան երկնչիցին։ Սպասաւոր զոք ունիցի, զի մի հարկ լինիցի զանձին շուք արկանել (այսինքն անշքացուցանել զանձն). Ոսկ.ա. փիլ. և ծնն. ՝Զանձինս ծանր և 'ի շքի ունել. Եփր.ա.բեն։ *Զի գեթ այնպիսի ինչ շքով աշակերտին համարեսցին զարբութիւն. Սեբեր. Գ։ *Ոչինչ շուքս գտեր նմա. Բուզ. Զ. 16։ Տե՛ս և Խոր. ա. 20։ Բ. 57։ *Պայծառացան եկեղեցիք, շուք առին վկայարանք սրբ. փարպ։ *Զի և շուք թագաւորութե նմա գտեր։ Դառնայ շքով 'ի տեղի իւր. Յհ. կը։ *Ըլնուածոյն շուք անզարդեալ. Նար. ԽԵ։

ՇՉԵՄ. եցի. ը. Συρίζω. Sibilo. (առեալ 'ի ձայնիցս շչը. սիւս, ըշ. վիշ.) Սուլել՝ որպէս իժ կամ վիշապ. հանել զձայն զարմանաց և աւաղանաց. հնչել որպէս զփինգ. շռնչել. բուէթ. շուշոգ. եւր. զուտ. *Զարմասցի, և շշեսցէ, և ասասցէ. ընդէ՞ր արար Տէր այսպէս երկրիս այսմիկ։ Շշեսցէ, և շարժեսցէ զգլուխ իւր։ Տրտմեսցի, և շշեսցէ 'ի վերայ ամենայն հարուածոց նորա։ Շչէին, շարժէին զգլուխս։ Շշէին. և կրճտէին զատամունս իւրեանց։ Վաճառականք ազգաց շշեցին 'ի վերայ քո. Գ. Թգ. Թ. 8։ Սոփ. Բ. 15։ Եզեկ. ԺԸ.8։ԻԸ.17։Ծ.15։Ողբ.Բ. 15. 16։ Եղիշ. ԻԵ. 36։ *Նա ոչ 'ի մարդ իբրև զէս մտանէ վիշապ, որպէս սմանք 'ի շեղեղ գիւահարին կարծեցին. Եղիշ։ *Ի կերպ վիշապի... շշեաց սահապին. Պղմ. ողիմ։

ՇՉԻՒՆ. կամ ՇՉՈՒՄՆ. շչման. գ. Σύριγμα, συριγμός. Sibilus. Շշելն. շռնչիւն. բուէթ. եբր. չիրոտ. անս Երեմ. ԺԹ. 16։ ԺԸ. 8։ ԻԵ. 18։ ԻԹ. 18։ ԾԱ.37։ Միք. Զ 16։ *Սողնոց շչմամբ խուճապեալ աւք. Իմ. ԺԷ. 19։

ՇՊԱՐ. ի. աց. գ. (լծ. հյ. ծեփ.) Στιβή. (թ. չոռմէոզէ.) Ներկ, որպէս անգոյր, որով ներկեն զաչս կանայք զերեսս. *Զի պատեհ քրիստոնէայ կանանց շպարաւ գեղազարդել զդէմս. Մաշտ. ոսկ։

ՇՊԱՐԱՆԱԿԱՐ. ա. Որ ներկէ զերեսս իւր շպարաւ. և 'նկարեալն շպարաւ. *Լկտին շպարանկար վերերեւալ՝ կախարդէր զհայեցօղսն. Պիտ. Յշ. առ Իէհ։

ՇՊԱՐԱՆԱՒ. նաց. գ. Շպարելն. և շպար. *Ուսուցին նոցա զերանգանկարութիւն և զշպարանս. Իրեն. առ Իէհ։

ՇՊԱՐԱՐ. ի. աց. գ. Ներկիչ. ծեփող. ոզերձք. 'Ի հարկի կացուցին զդարբինս և զշպարարս. Պիտառ։

ՇՊԱՐԻՄ. եցայ. յգրի և ՇՊԱՐԵՄ. Στιβίζομαι. Stibis lino. Շպարաւ ներկել զերեսս. ծեփել 'ի ծածիր և 'ի մուդկի շպարէիր զ. յնմիրաւ. Եզեկ. ԻԳ. 40։ *Կին, որ 'ի սենեակս և 'ի ծածկս շպարիցի. Ոսկ. Մ. ա. 16։ *Մի թէ 'ի գեղ յօրինիցես, և 'ի ցոյց շպարիցես. Ոսկ. ա. փիլ. ը։ Իսկ 'ի հին բռ. գրի. *Շպարել գեղեցկապարդել. Ըեպարել զարդարել ...

ՇՊԵՏ. ի. աց. գ. Թուրի բառ էր. շահէն, որ է Տեառն, իշխան, դատաւոր. և կէ՛ ոք. շահեան. թագաւոր. այսինքն Հովիւ. խոշեապետ. հազարապետ. *Աշխարհն մովարագայոց իբրև ոք մի շպետ՝ տայր պհարկս խաչանց՝ խորոյեցի. Եփր. Բգ։ *Շպետ (կամ շշպետ) աշխարհիս՝ մեր երկու հովուիս (այսինքն հայրապետի և թագաւորի) ձեռնտու լիցիս. Գնձ։ Իսկ 'ի հին բռ. *Շպետ. հացերէց, կամ հովուապետ։։ (Տե՛ս և ՇՆԴԵՏ։)

ՇՊԼԵՂ. գոր և ՇՊԼԵՂ. այնէ Պաղլեղ. *Առ մուռ ժաւ զրամ, և շպլեղ և խառնեա։ Մուռ և շպլեղ. Ոսկեփոր։

ՇՌԱՅԼ. ի. ից. ա. Ἀκόλαστος, ἀκράσιος. Intemperans, incontinens, lascivus, impudicus. Որ շռայլեալ. զեղխ. վատնիչ. շռայլսոտ. անառակ. անժուժկալ. ծախօղ, ցոփ. ուշփիհ. *Լինի 'ի զեղխան և 'ի շռայլան (կամ 'ի շռայլեալն). Գր. հր։

ՇՌԵՑԼ. գ. որ Շռայլութիւն. *Ոչ նայել՝ ուր չէ արժան, 'ի շռայլան մարմնոյ զբօսանաց մարմնոյ. Յճխ. Ե։

ՇՌԱՅԼԱԿԱՆ. ի. աց. ա. Սեպհական շռայլից և շռայլութե. *Զշռայլական գիջութիւն։ Շռայլական ճաշածանուէց. Պիտ։

ՇՌԱՅԼԱՄԻՏ. ա. Անյագ միօք 'ի շռայլութիւն. շուայտոտ. *Շռայլամիտ ցանկութիւն կանանց խոտորեցոյց զնա (զսողոմոն). Մծբ. ԺԵ։

ՇՌԱՅԼԻՄ. եցայ. յ. Διαχέομαι, διαχύω, ἐκχύομαι. Diffundor, me effundo. ἀκόλαστός εἰμι, lascivus sum. Զեղխիլ. անառակիլ. շուայտիլ. յանչափս բերիլ. *Շռայլեցայց 'ի պոռնկութիւն (կաստղութե)։ Մի շռայլէր դու 'ի սկսաւէս խորտիկս. Երեմ. Բ. 20։ Սիր. ԼԷ. 32։ *Շարժի և շռայլի յայլեցութի անյագութե։ Վասն շռայլեալ դարուն. Եղիշ. խոստ. և յետ։ *Առ կրպակս մտանել, և շռայլել. Կոչ։ *Շռայլեալ ցանկութբ. Եղիշ։ *Մերկացաւ յովսէփ զհանդերձս, և ընկեց առ շռայլեալն։ Նա ոչ 'ի դրժանս շռայլեալ կնոջն անկանէր։ Յաղթեաց շռայլեալ կնոջն. Սեբեր.Է։Բրս. ծախ։Վրդն. ծն։ *Յանապատի առասպել ... 'ի շռայլեալ ժողով չարայն պարգև սուար իժին. Տօն։ *Նա շռայլեալ միօք կաքաւէր. Երզն. մթ։ *Անուանինք շռայլեալք, որ է սուտազաւռ. սուտակեայք. այսինքն զանմարմինն 'ի մարմին փոփոխեալ. Շ. ա. յհ. խէ։ Լծորդ երէի և ընդ թ. օէրէյմէ, էօյլմէ. որպէս տարածիլ յանչափս. լայնիլ. որպէս և յասելն 1ին. *Մի լիցի այնքան առաջի խմաստնոցդ շռայլել։ խմա, ընդարձակիլ, համարձակիլ։

ՇՌԱՅԼՈՒԹԻՒՆ. ո. Ἀκρασία, ἀκράτεια. Intemperies, intemperantia, impotentia. Զեղխութի, շուայտութի. անչափութի. անժուժութիւն. անառակութի, անխառնութի. *Մի այլայլութբ շռայլութբ յաղթել փութասցուք. վասն զի շռայլութի է հին ամենայն աւելորդն, և առաւել քան զպէտսն. Աթոբ. ծն։ *Զարութի ցանկականին՝ զեխութի և շռայլութի։ Գործ շռայլութի է յօժարիլն 'ի վայելուածս հեշտութեց՝ ոչ արգելլով բանականին. Արիստ. առաք։ *Արբեալք անմտութի, պակուցեալք շռայլութի մեղացն. Աթան։ *Զանձինս իւրեանց ետուն 'ի կամս շռայլութե. Յճխ. Բ։

ՇՌԻՆԴ. գ. Βόμβησις. Bombus, strepitus, rumor, sonus. λαλιά, loquela, locutio. Ձայն բաղմութե՝ իբր շռինչ, շռնչիւն. շշիւն. շշուկ. զրոյց. համբաւ. խուժան, ամբոխ. բամբիւն. բզզանք և պար մեղուաց, և խօսք անյայտ. տէ. ձըզըլդը, շամաթա. *Նթէ ոչ լուիցէք ձայնի խնամ՝ եթէ ոչ շռնդոց մեծ և յայտ դարձցի 'ի փոքրկութի 'ի մէջ ազգաց, ուր ցրուեցից զձեզ անդր։ Իբրև շռինդն լինի յանկարծուստ հարկանէր. Բաղաք. Ե. 29։ Բ. Դ. Է. 5։

ՇՌԻՆՋ. գ. Կամ և Ձայն իբր ոռնգի. շչիւն, հնչիւն. և կամ իբր նոյն ընդ Շռընչան. *Ընծայ մատուցեալ (խաչի և մծաձնի) զշռինչ շնորհաց բերկրալիր շրթանց 'ի հոտ անուշից. (այլ ձ. սուինչ, կամ շուինչ.) Նար. խւ։

ՇՌՆԻՃ. } գ. Χέρνιβον. Malluvium, pelvis. Բառ յն. խէ՛ռնիփօն, ('ի
ՇՌՆԻՏ. } խէ՛ռնիփս, այսինքն ձեռնալուալ.) այն է Կոնք. տաշտ. լական 'ի պէտս լուանալոյ զձեռս. *Ջահընկալքն ունիցին 'ի ձեռս զմամեղընկալսն, և զկուժս դինւոյն, և զշռնիճսն ջրով։ Առնու զշռնիտն և զքսխանին (ամկ. լէյէն բըրըգ.) և զդաստառակն յուսն. Մաշտ։

ՇՌՆՁԱՆ. շանունք. գ. որ և ՍՌԸՆՉԱՆՔ. Զարդ և գործի դիւրաշրջիկ. կամ հնչական 'ի շրջշրջելն, 'ի ձև մանեկի, ճախարակի, սկաւառակի. և այլն. ըստ համաձայնութե յն. ձայնիցս սփոնս, և գոնս. և թ. սէսպէս ընթերցուածոց առ այլս. Փոլըփոգ, լուրխ. *Թռչս զշռնչանունսն և զմեհեանսն էն. Դրս. Է. 26։ *Նա իբրև եղ անկաւ յամուր անդր, հեծու 'ի բնի 'ի շռնչանան վերայ, ած (կամ 'ի շռնչանանի վերայ ածք, և) կոտորեաց ևն. Բ. Դ. ԺԲ. 26։ *Զխարդ ոք կարիցէ զշռափ աչացն տանուլ, յորժամ այսր անդր սասէալ իբրև զշռնչանն (կամ զշռունչանն) շրջիցին ։։ յն. ըեւր դարձուածս. Ոսկ. ա. փիլ. Է։ *(Աստեղք) ոչ յերկնից բևեռեալ են, թէ իբրև զշռընչանն շրջիցին. Եղիշ։ *Ինքըն սև զետ սատանայ, որ 'ի լուսոյ ակն ունի նայ. զետ շրռընչան 'ի լի կենոյ, բարձր նստի պէտ զամբրպ (ճրագն). Շ. տաղ։ *Զի շռնչան խելապատակին վերատեւալ դեղևեսցին այսր անդր ոսնառուք (յըմպէլեաց). Մագ. ւ. խմա զոկաստակ գլխոյ, կամ զլոյր ծ ոպաւոր։

ՇՌՆՁԱՊԱՀ. ի, ած. գ. Պահպանակ և զարդ երիվարաց իբրև զշռնչանս. *Զերիվարս և զհեծեալս նոցա զինեալ սպառազինուք, շռընչապահս ձիոցն, և տաշտս դատակացն, և մանեակս զանգակեալս, և մանհիկս լուսաձևս. Աշխր. Գ. 2։

ՇՏԱՄԲԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. Իբր Շտապաձայնութի. ձայն երգոց գնաց կամ յորդորական՝ հակակայ սաեղշոյ. *Երաժշտական շափոց, շտամբաձայնութե, սաեղնաչափութե. Փիլբ. Էլէւ։

ՇՏԱՊ. ի. ու կամ իւ. և ոյ, ով. գ. Ἀνάγκη, σπουδή. Necessitas urgens, angor, festinatio, և այլն. (լծ. հյ. շուեթափ. ըսաէպ, ձեպ. և Շոյտ ափ յափոյ. պ. շիթաբ, շիթա. թ. լաբըէ.) Սաստկութի հարկեցուցիչ. հարկ ստիպող. խուճապ. ճեպուսն, աճապարութին. վաղվաղութին. փոյթ. որ և ՇՏԱՊ ՏԱԳՆԱՊԻ. վարանք. շփոթ. ապմուկ. վտանգ. տառապանք. աճէլէ, ղօռ. *Ընդ էր անսանել շտապ տագնապի տառապանս չարչարելոցն. Բ. Դ. Ը. 9։ *Որ ոչ յօժարին՝ վտանգ 'ի վերայ ումեք ոչ գնէ, և շտապ տագնապի։ Առացեր՝ եթէ նեղեաց, և հիւանդ է. ապա ոչ է շտապ գործոյ՝ գնալ անդ. Ոսկ. յհ. ա. 9։ Բ. 16։ *Բազում շտապ տագնապի եղև 'ի մէջ ծառայից իւրոց։ Իբրև զայս ասէր, շտապիւ տապոյ ցաւոց տանջեալ լինէր նա. Սոփ. պղմ. ա. 8։ Բ. 10։ *Նա 'ի գնալոյ տագնապէ շտապոյն շարժէր զերկիր՝ իբրև զնաւս. Ճ. Բ։ *Փախիր առ Լն՝ փութացուցանել և շտապ առնելոյ փոխան Է. Վրդն. ծրգ։ 'Ի շտապս լեալ վտանգին՝ երագ դիմեաց. Ոտմն։ *Շտապ տագնապի 'ի վերայ հասուցանել։ Ընդ էր տեսանել շտապ մեծի տագնապին. Եղիշ. Գ. Զ։ *Առ շտապ տագնապի նեղութեն սակաւ պեցին զնա երկուք նորա. Եփր. Նգ։ (որ լինի և ածակ։)

ՀՏԱԳ. ա. Հաստպողական. խուճապա-կան. հարկեցուցիչ. *Մեկնեալ և պարզեալ յամենայն հաստ տագնապէ՝ յն. յամենայն հարկէ. Ոսկ. յհ. ա. ։ *Հաստագ հրաւէր առաւել համոյնաղնեան ոամկին. Տաղ. (որ լինի և ֆ.)

ՀՏԱԳ. ֆ. (յայլ և այլ հոլովս.) իբր Սոխ-պաս. Ճեպով. տագնապաս. արագ. և կրկին-նութ՝ որպես Սահպ սահպ. արագրնօգ, շատ շատ. *Միձաս հաստագով գնացին ի տեղիս իւրեանց։ Գանալից հարուածովք առ հետագ ի նոցանէ բաժանէին. Լաստ. Է. ծԷ։ *Եւ ահա գայլայայր մի ի հետագա ըստ հետևական կը-նացս Ճանապարհին. Ոսոհ։ *Շատագ պատ-մին համբաւք աքանչելեացն. Վրդն. ագ։ *Ցերկնից յերկիր հասանէ հետագ քան զա-սեղն. Պիտա. *Հետագ հետագ. Վրք հդ. ծԷ։ *Շատագ շոյս ընծայեալ (կամ ընծայիկ) փուլոմով այսր անդր արշաւմամբ. Տաղ։

ՀՏԱՊԱՆԱԿԻ. ֆ. Խմոր կամ ընծեղոյզիր, Շատագ, հետագակի, փուլոանակի. *Հետա-պանակի փուլոանակի յատալոլնեն երիվա-րին ի վայր արկեալ. Աբծր. ա. 7։

ՀՏԱՊԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՀՏԱԳԻՄ, ՏԱԳ-ՆԱԳԻՄ. *Գնդեսից մեծամաչն, և հետագա-գաս ցաւագն՝ յոսահատեալ ի կենաց. Պիտ. առէս։

ՀՏԱՊԵՄ, եցի. ն.) ոլ. ՀԻՆԱԳԱՆԻ.

ՀՏԱՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ.) փէն. Սոխպել. փուլոացուցանել. հարկեցուցանել. նեղել. վնասագել. ահաբեկ առնել. ի վարանս արկանել. *Ցոյժ հետագէ զնս երկունք ասլիսեց. Պիտ։ *Յաղթեաց ծածուկ բռնութեին, որ հետագէր զնոսա. Եփր.ին։ *Բազում հարուա-ծոս հատուցաներ ի վերայ զօրացն արքունի և այնուհետև հետագեր, և այլն. Եփես Ը։ *Ահ և երկիւղ հետագէ զգործն. Ոսկ. Ես։ *Զարհուրեցոյց սեռին զմարգարէն, հետա-գեաց ահն. անդ. յն. բազում ահ արկ։ *Որ զայն հետագեցուցանէ գործել. Ը. յհ. ԻԷ։

ՀՏԱՊԻՄ, եցայ. յ. որ և ՀՏԱՊԱՆԱԼ. ա. ՀԻՆԱԳԻՐԷՆ, ՀԻՆԱՓԷՆ. Անկանիլ ի հետագ տագնապի. խուճապիլ. զահի հարկանիլ. ահաբարել. փուլոալ. ՀՎԱԷ, աՇԱՆ՝ ՀՒ-ՆԱԳ ԷՒՆԷ. և իրրև կր. ասլիսել. զոհա-ՀՐՄԷ. *Զի մի հետագեսցին ժողովուրդն սեռ-լամբ նորա։ Նահս զկինն, զի ձնագեալ հետա-գեցաս ի նմանէ. Եփր. յԷս. Ն Ի՛Ի։ *Շատ-ագեալ փուլոայիր. Լ՚Ի. պիրգ։ *Իսկ փա-ղարտեալքն որ հետագէին, հահէ սրտին զարհուրելին. Շ. ԷՐԷս։

ՀՏԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ.) Շատագէլն, իլն.

ՀՏԱՊՈՒՄՆ, ապան.) հետագ. *Կոլնցի ելանել ոգւոց մարդկան յերկիրզէ և յայլա-փոխ հետագագելնէ տագնապին. Ոսկիփոր։ *Գործքն առաւել քան զզօրութիւն բանի՝ հետագագմն բանի հասուցանէ. Պրոկ.Նէրբ. վ։

ՀՏԵՄԱՐԱՆ, ի, ացայ. գ. Ἀποθήκη (իբր դրան). Repositorium, reconditorium, promptuarium. ταμεῖον, ταμιεῖον, ταμία. (որ և ՆԵՆԱԿ). cella penuaria, subterra-nea, ևն. Մասան ստորին՝ ի պահել զգո-րեան և զամենայն պաշտօնս. (որպէս և յն. ՀԷՐԵՈՒ. լԷ. ընդ հետ՛՛. է. ցոյնեան, պա-յլին.) ամբարանոց՝ մթերանոց. սենեակ պահեստի ամենայն իրաց՝ ի ներքսագոյն կամ՝ ի խորագոյն վայրս. խորշք. յարկք. ամպոր, ԹԻՒՐ, ՀԱՀԱՆ, գաւառ, ՆԷՊԷՆ-ՅԻ, ՆԱՓԱՆԱ, պեփրամ, Խազինէ. տես Օր. ԻԷ. 5. 17։ ԵՐԷՄ. Ֆ. 26։ ԵԼԻ. ԻԷ. 13։ ՅՈՒ. Ի. 9։ Մ՚Ռ. Ֆ. 26։ ՂՀ. ԾԻ. 5. և այլն։ իսկ Սղ. ՃՓ. 13. ըստ յն. ՍՊԵ-ՐՈՒՆ, վերնայարկ։ Եւ ՅՎԼ. ա. 17. Ληνός, հնձան։ *Փոխանս ղմարգիկ իրրև զգործեան յշտեմարանս ի ժամանակս իւրեանց։ Ցշտե-մարանս արքայութեանդ Ժողովեմ զմեղ ընդ արդարոցն. ԱՓՈ։ ՇԱ։ *Մուտս յընշ-տեմարանս քո, և կաց յաղօթս առաջի հօր քո ի ծածուկ։ Ոչ յշտեմարանս մտանել, և ոչ յանապատս ելանել. Մ՚ԾԻ. Ֆ։ Մ՚ԱԳ. ԻՃ։

Նմանութիւն ասի. *Կոծել զկուրծս իբրև զշտեմարանս չարեաց. զի այս է ձև տապա-խարողի. Բախմամբ կրծից՝ չարեացն շտե-մարանաց. Գէ. Ես։ Տծաղ։ *Դու տէր սըր-տագէտ՝ արարիչ շտեմարանաց մեղց (սըր-տից). Ճ. Ա։ *Ցիմամս շտեմարանի մտաց. ՅԿ.ՂԻ։ *Ընդարձակել պարտ է զշտեմարանս ականջաց, և պատարաստել զաման մտաց. Ի-ՍԻՐ։ *Ո՛վ շտեմարան չարութե՛ն՝ ասիրս, և ամենայն պղծութե՛ն աղբիւր. Սարկ. հանգ։ *Ջնէից զհաւս, և առից զոսկին՝ որ ի շտե-մարանս նորա (ի փորն). Ոսիփոր։

ՀՏԵՄԱՐԱՆԱԼԻՑ. ա. Լցող զշտեմա-րան, և լցեալն ի շտեմարանս. *Դուք էք մշակք սիմանիք՝ շտեմարանալից, և տր-մտաժողովք. Մ՚ԾԻ. ԺԻ։ *Ջքաջալբեայս և զա-ռաքս զլսեցեալս և զշտեմարանալիցս. ԱՓՈ։

ՀՏԵՄԱՐԱՆԱՊԱՀ, ի, ացայ. գ. Ταμίας. Promus, cellarius, dispensator. Շտեմա-րանապետ. մառանապետ. մատակարար. և հանդերձապետ. *Հրամայեն շտեմարանա-պահաց իւրեանց զծառայակցսն իւրեանց առ ղկերակուրս. Խոսր։ *Առգեն զամենայն ոլիտոյս ի շտեմարանապահէն. ԼԻՒ. Ի՛Ն. ԵՒՆԻ։ *Շտեմարանապահք երկրագործք ա-մենապատիկք. Բրս. ընդԷ։

ՀՏԵՄԱՐԱՆԱՊԱՐ. ա. Որ լինի պա-րարէ կամ ընդ զշտեմարանս. *Դրահան շի-նեալ պողալնոսթե՛ն, և շտեմարանապարար զեղուածոց. Շ. գ։

ՀՏԵՄԱՐԱՆԱՊԵՏ, ի, ացայ. գ. Ταμί-ας. Questor, promus, condus, arbiter, dis-pensator, ևն. Պեռ կամ պահապան շտե-մարանաց. տանուտէր, և ոմանս. մատա-կարար. հազարապետ. գանձապետ. առա-ջեալ նմանութե՛ն, որպէս Տնօրէն, և տէր կե-նաց և մահու. և Մատակարար ընտրհաց, և այլն. ամպոր առհասը, ԹԻՒՐԷՄ պաշ-ՏԵՒՆԻ. խոսՒԵՒՐ, և այլն. *Շտեմարան-նապետն արքային ընչից իւրոցքոյրս. առ-Ճալաց. Պիտա. օրին. է։ *Որ շտեմարանա-պետն է հոգւոց, ասիսլեաց զՀոգի իմ առ ինքն։ Եւթէ տայցէ ինձ կենաց ժամանակ, որ կենացն է շտեմարանապետ ածծ. Ճ. Ա։ Նէս. երգ։ ԳԼՈՒԽ։ կԼԻ. պիմ։ *Թոքն՝ մարմնոյն ընչից շտեմարանապետն. Պիտա. փՀ։ *Իբրու եթէ ինքեանք էցեն տէր և շտե-մարանապետ վախճանին։ ինքն է Թողուն շտեմարանապետս։ Որ շտեմարանապետն է ամենայն բարեաց, և զամենեցուն կամի ըղ-կեալն. Սարգ. յհ. ծ։ Լաքն։ Գր. հր։ *Ինքն (քո՛) և չարչարանացն էր ինքեամբ շտեմա-րանապետ. ԱՅՔԷ. Ֆրդ։ *Ինքեամբ (քո՛) որպէս ամենայն անօրինականացն՝ և այսմ (Ակրտութե՛ն) շտեմարանապետ էր. Լ՚Ի. ՃԾՔԷ։ *Հեղիսս իւրև շտեմարանապետս ոք ՀՈՒ սպարգևացն եղեւ։ Որպէս շտեմարանապետս լրկնից էր, բանալր և փակէր. Նէս. Լոս։ Սարգ. յհ. ծԷ։ *Շտեմարանապետն ընտրհաց հոգւոցն, որ իմասատութեամբ մատակարա-րէր յընդունողս զբանն ՃԾՔԻՆ. Պրոկ. յոս։ *Ոչ գոլով կարկառող ցանկի, կամ եթէ շտե-մարանապետ կոտկրատացն ՀՈՒ. Մ՚Ագ. Ի՛Ն։

ՀՏԵՄԱՐԱՆԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ta-μίεια. Questura, dispensatio. Պաշտօն և գործ շտեմարանապետի. *Ալլոցդ հանձնէաց, և շտեմարանապետութե՛ց, և մանկանց սը-նոդեան. Պիտա. օրին. է։

ՀՏԵՄԱՐԱՆԵՄ, եցի. ն. Ταμιεύω. Repono, recondo. ἀποτίθημι, depono. ծια-ՀՏԱՄԻԵՒՍ, in penu custodio. Ամփոփել իբ-րև ի շտեմարան. ամբարել. մթերել. ժո-ղովել. պահել. գանձել. թաքուցանել. մ՚ պարտ՝ խաՉԷՒԷ գօմագ, փԷՒԼԻՒԻՒ ասգլա-ՅԱԳ. *Շտեմարանել զսերմանեացն։ Բռվան. գակն գաղարմամբ շտեմարանեացն։ Շտե-մարանեցաք ինչ, և զայն ևս այլոց Թողաք։ Շտեմարան կոչեաց զարքայութին, ուր շտե-մարանելոց է զարդարս. Պիտա. ՅԿ. կԻ։ Նոր. ԵրԳ։ * Աւանդեցաք կանանց շտեմարանել իսկ, և իշխել տասայնանկոսէ. Պզոտ. օրին. է։ *Շտեմարանել լիմոնս ոգւով զքաքին. ՅԿ. իմ. ապ։ *Զխոր իմաստս տեսութե՛ան՝ նոցա շտեմարանեցին. Սարգ. ա. յհ. Է։ *Ոչ բաւական գոլ ըստ մեկնութեն բացայայտել՝ կարողաց շտեմարանեցի. Տծաղ։ *Յոտով քո շտեմարանեացէ զնս յարին այն անձկու-թե (կերեզմանն.)։ Մի շտեմարանեացես զոչ տեսլեան քո՝ որ են ոխսութիւնք և ցասմունք, ընդ սիրելեան քո՝ որ են գթութիւնք և ողոր-մութե՛ն. Նար. կԷ. հԲ։ *Իբրև հարցեալ եղև, թէ ով ես, լռեաց զինութե՛ն, և շտեմարա-նաց զպատուոլականս, և քարոզեաց մեզ զչարչարանսն. Ա՛ր. հմբ. յոմԻ և վահր. հմբ։ *Որ լինէ վասն այսպիսեացս բանիք իսեն, իբ-րու տեղոյ և ժամանակի շտեմարանեցնն. Սարկ. հանգ։ *Ի մատաղ հասակն մերձ ի փը-թութիւն մոքրուց կուսութե՛ն շտեմարանեալ ի ծարաս շնորհացն ոչ. Վրդն. պիմ։ *Չարան քեզ անարատս, դեղոյկութե՛ն շտեմարանեալ. ԱՅՔԷ. կԻՈ։ *Շտեմարանել լինելեան զբանն և զլուսութե՛ն. Ա՛ր. օրս. ծԲ։ *Աւանդ շտեմա-րանելոյ զարիսութե՛ան յանկարծակի վարկ-լով նման իսկ է ախտայուսէ. Պզոտ. օրին. է։

ՀՏՈԳԱՆԵՄ, եցի. ն. Συγχέω. Confun-do. συγχέομαι, collimo, ևն. Շխոթել. խառնել. խառնակել. գՀԲՂԲՂԵՄԱՓ. ՀՐԲՒ-ՓԷՆ. *Չի խառնակես զանխոռնդ, զի շտե-գանես զանլսակս (սիսի՝ զբակեալն)։ Մի մեք, մի գուք՝ շտոգանել զպարագծս ընդ ա-րարիչն չանաացուք. Ոսկ. յհ. ա. 2. 5։

ՀՐԻՀ. չրիշոյ. գ. որ և ՐՍԲԻՀ, ՀՐԲՒ-ՆՈՅՆ ընդ Թ. ԷՒՐԻՒ, ԹԻՒՐԻՒ. Սոսինձ կապչեալ յարկաց անասնոց, կամ՝ ի հիւթոյ կաշեայ. *Ամրացնել կամ շրիշով, և կամ ալիւրով, և ձուի սպիտակուցով խառնել... Դիսկ ըզ-շիւրէն, և կամ զալիւրն խառն ընդ ձուոյ կամ սպիտակուցն. Մաշտ. Ղսկ։

ՀՐԹՆԱՀՂԹԱՅ, կամ) ա. Հիւանալ

ՀՐԹՆԱՀՂԹԱՅԱՀԱՐ.) հարիւք չըղ-Թայից չղճահ՝ ի շուրթն, կամ առ՝ ի գնել որպէս սահ՝ ի բերան. *Շրթնահղթայապոյ (կամ շրթնահղթայ) կոտրը առասանաւ՝ դան-դահանգակսով պատրաստեալ. առաք։

ՀՐԹՆԱՏ. ի, ացայ. ա. Ո՛ր հետագ կամ Թերատ իցեն շրթունք. պահպանէը ևրաթ կամ պահասաւր. փոփոխէը ևրաթ՝ գԷՐԷՓ՝ գԷՈՓ՝ *Ոտնատ կամ ձեռնատ, պնչատ կամ շրթնատ՝ ի լեզուատ, յատաւիմատ, և ի շրթնատ մարդկանէ. կանոն։ Վրդն. ծն։

ՀՐԻԻՆ, կամ ՀՐՀՈՒՄՆ, չման. գ. Συρισμός. Sibilus, stridor. Խոշեան. խոր-շափ. ասոսափիւն և շրջչրջոմն սերևոց. Խոշը-փոց. *Ի շրջիւն սերևոց զարհուրի ամբարատա-ևանն. (հին Թրգ. խոյ շափ. տպ. շիշուն.) Վրք հդ. Է։

ՀՐՀՆՋԵԼ. Տ. ՀՀՈՋԵԼ. *Շրթունք շրջնջել իսնատուն կատացեն. Ածա. յոԼԻ։

ՀՐՈՐԻ. Տ. ՏՐՈՐԻ. *Զեղեալ ի գե-ղեզմանի գշուսեալն և պշրուեալն յարոյց։ Լոյս այլ մեռելոցն՝ որ շրորին և ապականին. Խրս. հրէ։

ՀՐՈՒՆԴ. գ. Ոպզոյզ խաղողոյ Թսեռա-փիւռ՝ ի հասից. *Ոլնին՝ յուրամ ողկոյզն եւանէ այգւոյն, արիանն զպատուն՝ ի խո-

նարհ, և ինքն թաւալի 'ի վերայ, և թողու լոկ զկճուանդն. Եզնկ. Ճառք։ Տես և ՇԻՒ։

ՇՐՈՒՇԱԿ, կամ ՇՐՕՇԱԿ, և ՇՐՈՇԱԿ, ի, աց. գ. Դանդանաւանդ. պախուց. վարապան. կարթ և գելոյ բերանոյ կամ կզակի կամ քթի. Գանթըրմա, ճէնկէլ. *Ծակեսցե՞ս զանդաւանս նորա, և անցուսցես շրուշակ ը քիթս նորա ... Շրուշակն ցուցանէ զխաչն. Վանակ. յոբ։ Որպէս և Դ. Թգ. ԺԹ. *Արկից կարթ 'ի քիթս քո ». 'ի լա. գնի յանմէ շրօշակ։ *Բերանոյ և կզակաց շրուշակ և դանդանաւանդ շուրջ կազմեալ եդ՝ շուտել և ըմպել. Սարկ. քհ։ *Ոչինչ արար, անցոյց շրօշակ ընդ քիթս նորա. և եդ վարապան 'ի ցաւուկ նորա. Եփր. ծն։

ՇՐՈՒՇԱԿ. և ՇՐՈՒՇԱՆԱԿ. գ. Ծածկոյթ որ և սափ ՇԻՇԻ. ողն. կամ յօդ պարանոցի. *Ոչ պարանոցին շրօշակք առ պճնոյն խաւանուածան մոլորեալք զանգի խնդրեսն (կամ խնդրեն). Լմբլ. յաւ. մո։ կամ ըստ Ճ. Գ. Ոսկ. յեփէս. *Ոչ պարանոցին շրուշանակքն ». եւ։

ՇՐՋԱԲԱՆ. ա. Որ յեղաշրջէ զբանս. խուսափող 'ի բանից կամ բանիւ. *Շրջաբանք այր և անգր. Մծբ. ժը։

ՇՐՋԱԲԱՆԱԿ. ա. Շուրջանակի բանակեալ. *Տէր օգնական է իմ և ապաւէն հանդերձ հրեշտակօքն շրջաբանակ. Գնձ։

ՇՐՋԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Περίκλησις. Circumflexio. որ և ՊԱՐԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. Պարուկաւ բեկեալ զոյգ ընդ շեշտի. *Թէ ըստ պարբեկուէն, պարուկաւ. այսինքն է՝ թէ ըստ շրջաբեկութեան (լիցի առոգանութիւն), շրջակաւն ասին նոքա առոգեալք, և այսպէս լինի շրջաբեկութիւն վասն յորդ և բարձրացեալ ձայնին նուագման. Երզն. քեր։

ՇՐՋԱԲԵՐ. ա. Περιφερής. Orbicularis, rotundus. Շուրջ բերեալն. բոլորակ. *Խառնուածս շրջաբեր գոլով և 'ի վեր ամբարձեալ, նշանակ եղիցի սփռեցելոյն համանգամայն՝ և յամենեւեան շրջեցելոյն նախախնամութեան. Դիոն. Բղբ։

ՇՐՋԱԲԵՐՔ. Περιφερές, περιφέρεια. Circulus. որպէս Շրջաբերութիւն. շրջան. *Վերին բանդխաւ թեան արուեստն 'ի մասն մի տարածեալ լինի յաշխարհիս՝ յերկին, և 'ի շրջաբերս, և 'ի պարս աստեղացն. Փիլ. լին. գ. 43։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κυκλοφορικος, κυκλικος. Orbicularis, circularis. Պարբերական. պարաւոր. շրջանաւոր. հոլովական. *Հինգերորդ և շրջաբերական բնութիւնն, յորմէ առաջինքն առեն կառավել զերկին։ Ի հինգերորդին զգալոյ և շրջաբերականի նոյթեանն, որում հասաւ երկին. Փիլ։ *Արխատանէս և զհինգերորդ մարմին մարմին զերթերայինն և զշրջաբերական. և շրջաբերական առէ զհինգերորդ մարմին, զի շուրջանակի յինքն բերեալ լինի. Նխ... բն։ *Եւ եղանակու շարժութե, ոչ ուղղականն, ոչ զշրջաբերականն, ոչ զոր յերկոցունցն. Դիոն. Ածայ։ *Է և եղանակ շարժութիւն կամ ըստ ուղիղ գնացից, կամ ըստ շրջաբերականին, որպէս անիւ շարժի. և կամ ըստ որում խառն յուղղէ և 'ի շրջաբերականէն. որպէս զընթացս (այսինքն գալարածոյ) գնացք, որպէս օձիցն գնացք են. Մագ. 'ի քեր։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ. Ἐγκυκλικός, λος, λιος. Encyclicus, ca, circularis. Որպէս Թուղթ՝ հրովարտակ կամ կոնդակ շուրջ յածեալ կամ յածելի ընդ ամենայն կողմանս. ուղղեալ առ ամենեսին. ընդհանրական. *Նեստոր շրջաբերական թղթովն ազանդեր ըղ... Կանոն։ *Ի կայսերն կայսեր շրջաբերական թղթով խ... առ համեղեցին. խոստովանեցին։ *Շրջաբերական թղթովք նզովեալ զամենայն հերձուածս։ Զհռոմէացիս եւս զընդ նոյնս հնազանդեալս 'ի բաց կորզել շրջաբերական թղթովք. Կանոն։ Յհ. ԻԲ։ Ածր. Դ. 2։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ. Թափառական, վայրայածու, աշխարհաշրջիկ. *Եւ գնաց՝ կեալ շրջաբերական յեղափոխմամբ (ը աշխարհս). Ածր. Գ. 13։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՇՐՋԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. *Որ միանգամ յերկինս են, շուրջ գան ամենեքին զգալի մարմինք (հեթանոսաց, աստեղք), շրջաբերականութեամբն խաղացեալք. իսկ վերնագոյն սպասաւորն՝ կայուն է և անշարժ. Փիլ. լին. դ. 42։

ՇՐՋԱԲԵՐԱՁԵՒ. ա. Περιφερής. Որոյ ձեւն է շրջաբեր. բոլորակաձեւ. պարբերական. *Զձեւն՝ որ է շրջաբերաձեւ, 'ի գնդաձեւ մարմնոյ ըստ կայեցեալ զոր այժմ գլուխ անուանեմք. Պղատ. օրէն։

ՇՐՋԱԲԵՐԻՄ, եցայ. չ. Κυκλοφέρομαι. Circumferor, circumagor. Շուրջ բերիլ. շրջանակիլ. պարաբերիլ. պատիլ. դառնալ, ճուրալ, ճուրմիշ. *Շարժելով երկնի որպէս 'ի ճախարակի՝ շրջաբերեալ բոլոր. Արիս. Տ։ *Յանիւ տարածեալ զնա, և անուոյն եռ շարժել համապազ. և է նա միշտ շրջաբերելով և տարաբերելով. Նանա։ *Հաստատութի երկնին խորանաձեւ շրջաբերեալ զոյգ ծովու և ցամաքի. Արէ։

ՇՐՋԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Περιφορά, περίοδος, περιαγωγή, περιελίξις. Circumlactio, conversio. Շրջաբերիլն. շրջանակումն. հոլովումն. պարաբերութիւն. պարագայութիւն. շրջան. դարձուած. *Աշխարհի շրջաբերութիւն բոլորատեսակ գոլով. Պղատ. տիմ։ *Երկնի շրջաբերութի. Պղատ. օրէն. Ժ։ *Շրջաբերութի երկնի, կամ աստեղաց. մոլորակաց. ժամանակի կամ ժամանակաց կամ ամանակաց, կմ կենցաղոյս. Փիլ. Արիս. Տ։ Նխ.. բն։ Դիոն. Ածայ։ Յհ. իմ. էլէղ։ Գնձ։ *Շրջաբերութի տրեգական, կամ լուսոյ, կմ աստեղացն պարու. Մագ։ *Փոփոխեալ ամաց շրջաբերութի. Զքր. ԿԲ։ *Գտաւ անտարակուսելի օրինակ շլը ամաց շրջաբերութեն, որ տառիւք ցուցանէ զաւուրս շաբաթուն պատեքին. Շէր. զոփ։ *Կարգադրեցի շրջաբերութը 'ի նոյն պայմանի. Նար. ԽԵ։ *Զայնոսիկ որ յերկինս են՝ տեսանելք շրջագայութեան մասց (տայ), փայլելոցուք առ շրջաբերութեան սյասմին, որ առ մեզ են մասնաւորք. Պղատ. տիմ։

Եւ Շուրջ յածումն, յածելն. հետաքրքրութի. *Խուարեցուցի ընդվայրահոյեաց շրջաբերութը (զանձանելիս և) զանցելս իմ. Եփր. խոստ։

Եւ Իբր հոլով կամ հոլովումն, ըստ քերականաց. *Եւ է շրջաբերութիւն այսպէս. Այս, այսմ, այսու, զայս. Քեր. Թէր։

ՇՐՋԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Περίοικος, οι. Accola, vicinus, circumhabitatores. Շուրջ բնակեալն. մերձաւոր բնակութը. սահմանակից. դրացի. *Գրեցին շրջաբնակ ազգքն առ արտաշէս. Նխ. ա. Եւր։ *Սկսեալ զօրանալոյ ազգին քաղդէացն եղև, որ էր իշխան տակաւ խամայելականաց շրջաբնակաց. Պտմ. Էր։ *Շրջաբնակ իշխանքն ասորւոց տոհմ նորա. Լմբ. Դպ։ *Զաշխարհ ձեր առաջի ձեր օտարք կերիցեն, այլազգիքն շրջաբնակք։ Զշրջաբնակ քաղաքսն աւերէին. Գէ. Եւ։

ՇՐՋԱԲՆԱԿԻՉ. կցի, չաց. Նոյն ընդ վ. *Ամենայն տունք քաղաքին լինէին շրջաբնակչացն հրկիզ. Բրս. մհ։

ՇՐՋԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Περιοικία. Territorium, circuitus. Շուրջ եղեալն բնակութի. շրջակայ վայր. արուարձանեայք. շրջակայք. Էթրաֆ. *Տեսանե՞ս զտէրն մեր եւստասթիոս՝ զիշխանն ամենայն շրջաբնակութեն մերոյ. Ճ. Ա։

ՇՐՋԱԲՈԼՈՐ. ա. Բոլորեալ շուրջանակի. բոլորածիր. *Օդն ընդարձակեաց զհուրն, մեծ գործելով ծոցս շրջաբոլորս մեցակութի յամենայն յառաջս. Վրդն. ծն։

ՇՐՋԱԳԱՅ. դէմաւ. Շրջագայի, շրջաբերի. նմն. էօգայ. *Երկինն վերին շրջագայ անդադար երագութը. և սա (հաստատութի.) շրջագայ անդադար՝ 'ի նմանէ հարկաւորեալ. Շէր։

ՇՐՋԱԳԱՅ, ի, եց, կամ ից. ա. Περιπολῶν, περιοδικός. Errans, ambulans, certo orbe recurrens, periodicus. Որ շրջագայի. շրջող. շրջաբերական. շրջանաւոր. թափառական. դաւր՝ նմն. էյօղ. կէզէն, փօլամ. *Ոչ եթէ շրջագայք ոմանք էին, այլ նստեալն առ դուրս տաճարին. Ոսկ. յհ. բ. 11։ *Առ ձիչմարիս հանդարտելոյն առաքելոյն (դեւք) զշրջագայ և զծոյլ կրօնաւորսն. Կլեմա։ *Գողք ակնածելով զխաւեն զշրջագայս (կմ զշրջակայս). Կանոն։ *Ոչ 'ի հրապարակս ընթացաւ, կամ շրջագայ գոլով տեղեաց 'ի տեղիս գնաց. Ոսկ. յհ. ա. 30։ *Էր շրջագայ (կամ շրջակայ՝) տեղւոջէ 'ի տեղի շրջելով. Կէր. պտմ։ *Լուսաւորք՝ շրջագայք, միջնորդք և պահանորդք 'ի մէջ հաստատնոյն երկուց (երկրի, և վերին երկնի). Ոսկէփոր։ *Զշրջագայս զայս (ընթացս կենացս). Նխ... խոմ։ *Ի պարս շրջագայ անդադար պաշտամանն. Եղէշ. Թանջ։ *Վերաբերի բնութի շրջագայ՝ կազմութի բոլորակ գնդաձեւ տեսակ։ Առ 'ի յոյժ բախման շրջագայ պարունակոյն. Շէր։ *Բազում ամաց շրջագայս խաղաղականաց (ժամանակք) պահեսցէ ամենայն տամբ ողջ զքեզ. Կիւրղ. էէճ. առ խոսրով։

ՇՐՋԱԳԱՅՔ. գ. Κύκλος. Circulus. Շրջանակ. շրջաբերութի. դարձուած. բոլորումն. փէլէր, փէրիէմ, չարխ. *Որպէս զշրջագայս ինչ մշանջենաւոր՝ վասն բարւոյ, 'ի բարւոյ, և 'ի բարւոջ, և 'ի բարին՝ անմոլար ընթացիւք շուրջ ընթացեալ. Դիոն. Ածայ։ *Շուրջ պատեալ՝ որպէս շրջագայի զնշանաւն (կենդրոնիւ). Մագ. 'ի քեր։ *Կերակրոցն ոչ շրջագայիւ բաշխեցելոց՝ ձեռասցէ բնութիւն։ Եւ ոչ յաղագս 'ի հարկէ եղելոցն. որգան, շրջագայի տարւոյն. Նխ... բն։ *Ի չորեքտասներորդ աւուր լուման երեխ շրջագային լուսնի։ Վասն որոյ ասացի՝ ինն և տասներեկին շրջագայի բոլոր երեւիլ 'ի կանոնի. Պարապմ. ԽԲ։ *Ի դարնանային հաւասարակորութեան զշրջագայս ամսոյն կարծէ պարտ թուել. Փիլ. Եւ. ա. 1։ *Հազար շրջագայս ամաց անցոյց զինքեամբ. Սարգ. ա. պ. Ի։ *Եօթն պարունակք առեն հարկաւոր շրջագայս ը հրային կամարաւն երկնի. Շէր։

ՇՐՋԱԳԱՅԱԲԱՐ. մ. Κυκλικῶς, κύκλῳ. Circulariter, circulatim, circulo, per ambages. Իբրու շրջագայ. շրջանաւ. շրջաբերութը. *Շարժիլ ասին մտաւորքն իմացութիւք (հրեշտակաց) շրջագայաբար՝ միացեալք անսկզբանք և անվախճանիւքն լուսաւորութեք աղնուեին և բարւոյն։ Անձինք (հոգիք մեր) զբանականն ունին ձանապարհորդութը և շրջագայաբար առ էիցս ճշմարտութի շուրջ գնայիւք. Դիոն. Ածայ։ *Շրջագայաբար դոյացուցեալ զերկնիս գնդատեսակ արարչագործութի. Մագ. 'ի քեր։

ՇՐՋԱԳԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Περιοδικός, κυκλικός. Periodicus, circularis, orbicularis. Որպէս շրջագայ՝ ա. պարբերական.

շրջնական. և Մանեկաձև. բոլորշի. *Երկուց լուսաւորացն ՚ի նոցունց անգրէն ՚ի նոյնս շրջագայականին հասման: Ջ ժամանակի և որոց ՚ի ժամանակի են զշրջագայականն զօրութիւնս (կամ շարժութիւնս) որոշէին. Դիոն. ՅԹ, յ: *Շրջագայականն ձև սկսեալ ՚ինքեանէ՝ յինքն բովանդակի. տես զեռակի շարժութիւնն, զշրջագայականն, և զպնատես (զգալարածոյն), զուղիղն. Մոփս. ՚ի դէմն:

ՇՐՋԱՊԱՏԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՀՐՋԱՊԱՏԱՆԻ, և ՀՐՋԱՊԱՏԻՐԻ. *Ի շրջագայանալն իւրեամ յառնէ հողին փոխադրիկապ: Մշտապ. կայ ելեւմտից շրջագայանան (հիւսիսային աստղք): Ի շրջագայանալն երկոցունց (արեգական և լուսնի) հանապազ սեաննեն զմիմեանս. Շիր:

ՇՐՋԱՊԱՏԵՄ, եցի. ն. Շուրջ պատել. պարփակել. *Լերինն մեծի՛ որ պարունակեալ շրջագայէ զքաղաքիս գաւառս աշխարհին. Կազանգ:

ՇՐՋԱՊԱՏԻԿ. ա. Շրջագայ, որ շուրջ գայ զևրէք. *Ի տանուտեառնէ սատկէ շրջագային և հետևագային սատկագ վիճակեալք: Որով շրջագային և հետագային հասանի. Շիր:

ՇՐՋԱՊԱՏԻՄ, եցայ. յ. Պերիպատέω. Ambulo, pervagor. իս. Girare. պերւագոμαι, συμπεριάγομαι, circumferor. Շուրջ գալ. շրջիլ՝ իբր շրջանս իմն առնելով. զգնալ. և շրջաբերիլ, պարբերիլ. շուրջ գալ զևրէք, շրջան կամ հիւս առնուլ. գոբրէիս ւբբս տին ֆալէս, թոսս գալ, ման առնել. ՚ի էզէք, զեվէր ինչ փօլաչմագ. *Մերոցքն Թուսցեալ շրջագործին զքաղաքան և զգունակ գունակ ծաղկօք. Ճ. Ե: *Բայց մեսրոպայ շրջագործեալ, զամենեսին լուսաւորեալ. Ը.Վիգ: *Աւժանի հաւատարմութեամբ առն ժամանակագրութիւս շրջագային յոյժ գերեզկախապազուշ Նար. ՠ. 2: *Պարունակաց այսպէս բերեցէլոց՝ (առ յեսուաս), ոչ ընդ նոսա շրջապայէին պարունակեալքն. Դիոն. Ե՚ղ: *Են ոմանք (յատուկագց), որ ՚ի կողմանս հիւսիսոյ միայն շրջագային... իսկ այս ոքանչելի աստեղս երևումն շարժեր, և երբեմն գագաթեր, և առ չեզ շրջագայեր. Ջ.ԹԹ. ԿԸ. ԾՆ.

ՇՐՋԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Περίοδος, κύκλωσις, ἀνακύκλωσις. Periodus, conversio, gyrus, circuitus. Շրջիլն. և Շրջաբերութիւն. պատագայութիւն. պատյոտք. ընթացք. հետ. շրջան. գործ շրջանի կամ ՚ի շրջանի. Ծոսս գալ, գործ. փէվր, փեռիֆոմ. *Տճս և զնոսա զչամաչիարհական շրջագայութիւն. Պղատ. Նեղէ. վ: *Արեգականային շրջագայութիւնն: Ագաթագոն շրջագայեն երկին: Աստղց և տարեաց շրջագայութեց. Փիլ: *Լուսնի շրջագայութիւնք. Բբս. հց: *Իննեամս. Նեւիկին շրջագայութեն: Իննեամսան ամաց շրջագայութեի ունի. Գործոմ. ԻԹ: *Որ յերկինս են շրջագայութիք մեաց (ամ): Որ ՚ի մեզ են հողոյ շրջագայութիք. Գործ. գԻ: *Ըստ ամենայն ամի շրջագայութեն. Պիգոս: *Շրջագայութիւն երկնի, կամ արեգական. աստղոյ, ժամանակաց, ընթացից աշխարհի ցկատարած, ևն. ՅՃԲ: Գիք: Եզիէլ. Բ: Խոր. Լէով: Ասղ. Բ. 6: Շիր: Խոս: ԻԳՆ. են: *Բևեռք կայենին (երկնից) կան ըստ շրջագայութեի Ճախարակեալ փայտի. Մոփ. Բ: *Որ և արբեցողաց իմն Թուի շրջագայութեի լինել երկրի գինեբաժեք. Եզնիկ. հոփ: *Ի ամենեցին զամենայն ստատածս շրջագայութեք (՚ի քարտղեի) առեւտրականին. Ջինոփ:

Իբր երթևեկութիւն. * Խուռն ինչ ցասմնքայասակ Հանապարհ առանց շրջագայութեց չկոցն. Փոզդ:

Կամ Շրջան առնուլն. վերադարձ. *Ըստ հեթանոսական անգրէն շրջագայութեի՝ ըղնոյն չուրջ լերեքով նոցին ասաեղացն շարժուածն. Աթ. ոբս. Բ: *Բռոլորակին՝ որ իննըսուն և հինգ ամով բովանդակէր զնոյնակ շրջագայութեն ՚ի նոյն. Շիր. գոփ:

Կամ Ծանուած բանից. գաբրուած խօսից. *Ա ինքան շրջագայութեն յօրինեաց վան զՀարտյմոնս և զպատասխանատուքեան յարտաբերչդ. Ոսի. չհ. Բ. 17:

ՇՐՋԱՊԱՏՈՒՆ. ա. Որ շուրջ գայ (որպէս արօտական). ֆոռա Նիզ, պրբգօզ. *Ոչ ինդրել, ոչ պահեսաս, և կամ շրջագայնս չօսու խաշանց. Վրփ հց. Ք:

ՇՐՋԱՊԱՏԵԱԼ. Որ շուրջ պատի, կամ շուրջ կայ. շրջակայ. * Հանգերձ շրջագայեալ գաւառս. Ցհ. ԼՒ. (գուցէ գրելի՝ Շրջակայեալ:)

ՇՐՋԱՊԱՏԱՆ. ա. Շրջոզ այր անդր. *Շրջապատագք տանէ ՚ի տուն, և գաւառ ՚ի գաւառ շրջմոգութեք. Ոսի. ա. փԻ:

ՇՐՋԱՊԱՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. Թափառումն. յատուած. ասդին անդին գոբրթէ. *Աահմ ցշրջապատացս լեռնան գեան. քարչեցէք զնս արտաքս, եթե կարէք. Վրփ հց. ԻԷ: *Ոմանք փառամոլեալք յանառակ շրջապատսն էն. Պիգոս:

ՇՐՋԱԳՐԱԿԱՆ. ա. Περιγραπτικὸς, περιγραφικός. Circumscriptivus, ևն. Գծագրող. բովանդակիչ. և Ներշրջանական. և կանոնագիծ. *Ոչ ժամանակ, ոչ տեղի, և ոչ այլ ինչ շրջագրական անուն. Նիսս. երգ: *Սգրօք ներածել ՚ի բոլոր շրջագրականս. ԵրԸ.ԻԵր: *Են և բազում սկզբունք քազաքագ կանք շրջագրական արուեստիս. Սօրփ. ՠ.չհ.ՠ:

ՇՐՋԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Περιγράφω, χωρογραφω. Circumscribo, delineo, noto locum. Ծրագրել շուրջանակի. տեղագրել. *Ընդիւր տալն, շրջագրեցին զվայրն. Գործ. ագԼս:

ՇՐՋԱԳՕՏԻ. Տ. ԳՕՏԵՒՈՐԻ. *Ջմիշկ շրջագօտւոյս. Ճ. Գ:

ՇՐՋԱՏԱՀ. ի, ից. ա. գ. Περιστρεφόμενος. Circumvertens se. περιστροφή, circumversatio. Որ պտոյտքի զնւրև. և Շրջնական. * Երդեցոյս սրուեասատս, կաքաւոյս շրջագարձ ՚ի խայտալն. Վրդն. Երգ: * Հարկաւորի բազում առնել շրջագարձս յերկաքանչիւրն (յայլ և յայլեակ-) Բբս. գԻ:

ՇՐՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Περιθεσις, περίθεμα. Circumpositio, circumdatio, և այլն. Շուրջանակի դնելն, դնիլն. շրջափակութիւն. շուրջ պատուհան. պահպանութիւն. պաշտպանութիւն. *Չայեա՛ ՚ի յանդերձ վտանգիցս շրջադրութեի: Որ յայսքանեսացս շրջագրութեի պանծալիկսն գիւտ նշանակեցեր: Սանձարկու լեզուի, շրջադրութեի ընդոյ, կացուցիչ հաղագի: Իբր զընդարձակ ծուց արարածոց, և երկրի՝ արեգականն շրջագրութեի. Նար. ՚ի. ՀՓ. Ջ. Ն Խ:

ՇՐՋԱՕՂԱՐԴ. ա. Շուրջանակի զարդ բեաղ կամ զարդարոզ: Այլ որպէս յն. περικόσμιος, շրջաչխարհ. պարագրող զարդարոյ, կամ որ շուրջ պատած զարդարէ. *Ի յերկինս և ՚ի յերկրի, ներքսագարդ, շրջազարդ. գԼ. րագարդ: Որպէս Ճառագայթ պարերգական հեգմանն լուսոյ զամենայն զգերազարգն և շրջազարգն և զներքսազարգն սիա ՚ի լրմանէն իւրմէ լուսաւորեալ. Դիոն. ՁՃայ:

ՇՐՋԱՀՈՑՈՂ ԱՌՆՆԻ. Περιεργάζομαι. Investigo. Խուզարկել. հետազօտել. *Շրջախոյզ արասցէ հաւատացեալ զառաքագործն խնդրոյն Ճառագեցողս. գԻ-րդ. գԱյ:

ՇՐՋԱՅԱՏՈՒԹԻՒՆ. Հեռագոյն. *Շրջայատութեամբ Ճառագեցողս. գԻ-րդ. գԱյ:

ՇՐՋԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Περιαγωγή. Շուրջն ածելն. տես իմկ. *Քահանայապետապահանքն անուշահոտ շրջածութեն: Մոմեղինջ լուացելովք, և շրջածութեք անուշահոտ խնկովք. Դիոն. ԼԼԷ: Ճ. Բ:

Եւ որպէս Ցածուն. Երթևեկ, շրջագայութիւն ջուրց. * Ջուրք աղբիւրանան, քամելով պժանգ և զաղութիւն բազում շրջածութեք. Վրդն. ԺՀ:

ՇՐՋԱԾՈՒՑԻԿ. ա. Որ ինչ լինի շուրջ ածելով և ցուցանելով բոլորից. հանդիսական. հրապարակական. *Եւ ՚ի սոցնց ըզԹուսնաքեր գիժն պատուեն ունհենիք, և ամենաժողով ժողիք, և շրջածուցուկ դովութեք ՚ի. յն. մի բառ, բօմբէ. Պոմպ. Pompa. փիւ. ՃԻ. բան:

ՇՐՋԱԿ. Տ. ՓԱՐՈՑԿ. *Պարուկաւն... շրջականն ասին նոքա ասացեալք. Երէր. ԻԷ. որ կոչի անդ և Շուրջառ:

ՇՐՋԱԿԱՑ. ի. ից. ա. Περίστασις, περίστας. Circumstans. περικείμενος, circumjacens. Որ ոք կամ որ ինչ շուրջ կայ. մոտակայ. *Ընապատ զշրջակայն իւր առնէր: Ցարքուցմունս բուբասաանաց, և բովանդակ շրջակային յարքուցումն. Խոր. ՠ. 13. Ե 15: Տճս և ՇՐՋԱԳԱՑ:

ՇՐՋԱԿԱՑ. գ. Περίστασις, στάτα. Circumstantia. Գործագայ. հանգամանք. (իբր պատկայ). *Ջանապանեցաւ լրթեմպրութեանէ դրութեի շրջակայիւքն: Եթէ առգիւցես սմին գրութեես զեմն կամ պատճառս, որք են շրջակայք, առնես ընթագրութեի. Պիգ:

ՇՐՋԱԿԱՑԵՄ, եցի. ն. Περίστημι. Circumdo, cingo. Շուրջ պատեղով կայացուցանել՝ ամրացուցանել. *Լերինք սիոնի՝ կողմանք հիւսիսոյ. ՁԺ լերինս սմրութեի ասեալ՝ շրջակայէ զսին, զի ՚ի ատնամանեաց հիւսիսոյ, այս ինքն ՚ի փորձու թեց պահեցէ զնա. Եղիէ. ոչ:

ՇՐՋԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Շուրջ կալն. շրջագրութեի. *Չնոց՝ զուշասրչին ցանկութիւն խնացեալ. և քոց՝ զմեզայ շրջակայուն. Խոր:

ՇՐՋԱԿԱՆ. ի. աց. ա. Շրջագայական. փոփոխական. և փոփոխիչ. խոռվիչ. *Օդ չեմ կայուն՝ և միշտ ՚ի նմին, այլ շրջական. Ե. իմ. Եղ: *Օդի մեր բաղկութեի՝ մասցն շրջականք են. Ոսի. Ե:

գ. Փոփոխութեի. փոխագրութեի. այլայլութեի. *Ցեկեղեցի բազում փոփոխմունք և շրջականք են. անօթ խոչեզէն էր պօղոս, այլ եղև ոսկեզէն. Ոսի. Բ. փԻ:

ՇՐՋԱԿԱՑԵԱԼ. Շուրջ կայեալն. շրջակայ. տես և ՀՐՋԱԳԱՑԵԱԼ. *Երկրպագեալ ՚ի շրջակացեալ սերովբէիցն. Պիղոս. Նեղէ. վ:

ՇՐՋԱԿՏՈՒՐ ԱՌՆՆԻ. Περικοπτω. Incido circum. Շուրջ կտրել. յատանել. *Սրբել, այս ինքն շուրջ կտրել առնէ. Ոսի. յհ. Բ. 30:

ՇՐՋԱՀԱՅՑԱՆԱՑ ԼԻՆԻ. որ և ՚ի յեսս. նոց ասի ՀՐՋԱՀԱՅՑԻ. Շուրջ հայել. քոջ գիտել. յանձել զաչս կամ զմիտս. *Վեհաս կացուցեալ միշտ ղանն ՚ի աստիանս երկրին կառուցեալ՝ այսր և անդր շրջահայեաց լինելով արքինաբար սեռութեք. Պիգոս. ԼԷ: *Կայ, և շրջահայեաց առ բարի ինչ մնացական. ի գԼս առաքին:

ՇՐՋԱՀՈՍԱՆԻ. Հոսանալ յամենայն կողմանց. և Պատելոյ շուրջ՝ որ հոսի շուրջս

նակի. *Հատանգամայն առնեայն (Ֆ) մի կողմն է՝ անդրանգական անուանեալ ծոցին շրջհատանել: Եւ բազումք և այլք (կղզիք) միծագոյնք՝ ծովոք շրջհատանելք: Զնգիպատս առ՝ ի յեղեցն ներգոսի շրջհատանալ՝ ոմանք ի յատեա, և ոմանք ի լերեա շուրագատեն. Աբեղ. Ֆ:

ՇՐՋԱՆ, ի, աց. գ. Καμπα. Flexura. τροπή, conversio. διέξοδος, diverticulum. καταυγίς, lapsus cum impetu, procella. Շրջաբերութիւն. գարձուած լինելն կոյս կամ ի նոյն վայր և ի ժամանակ. պատյտ. ոլորք. յորձանք. խազ գետոց. պտոյտ. փչէլ, փչօ. Ոիմ. *Շրջան գաթաի առ գոյն ընդգէմ անկանին. Նեհ. գ. 25: *Գիտիցիս զշրջանս երկնից (կամ զշրջանակս). Ցոբ. լԷ. 33: *Եկի ես ի խոտս, և շրջանք ընկղմեցին զիս. Սղ. կԷ. 3: *Չմոռանս ընկեցիկ ապարեամբ՝ ի շրջանսն նեղոսի. Նար. յովէտ: *Զօրաք գնան ի նմա մանուածապատ շրջանաքն. Վեցօր. Ֆ:

ՇՐՋԱՆ. Κύκλος. Circulus, orbis, periodus. Շրջանակ. փոխոխումն, և այլն. *Գնայ հողմ, և ի շրջանս իւր գառնայ հողմ: Ջատագայ շրջանս. Ժղ. ՟. 6: Խոր. ծՁ. 2: *Արիգական ի ձեռն կառապարին իւրոյ ունի զիմոխոխմունս շրջանին իւրոյ ամբարս ժամանակին. Եղիշ. Ը: Խոհ Նար. Իւ. *Խոտովանեցաս ի վերին աշխատսն շրջան նահատցն՝ աւերամենակալը. իմն՝ ի շրջանակին. ՟ոսրկը. Բուզանդ. Ը: *Գալաս է պատրաստել և զբաղաքն բոլոր շրջանիս. (այս ինքն շուրջանակի.) Գագաթ. օրին. Ը:

ՇՐՋԱՆ ՄԵԾ՝ ըստ առաջագիտաց՝ է հինգհարիւրակ բոլորակ. ազգ ինչ գարուց. *Ժողովեալ ամաց շրջաբերութեան լուսնին, և արեգական տարբերութեան հաւաքեալ՝ ժողովին. որ լինի մի շրջանն՝ հինգ հարիւր երեսուն և երկու: Աբեգակն՝ ի քսան և ութ ամին դարձաւ (ի նոյն կէտ ծագման), և լուսինն յինն և սահան, որով բովանդակին հինգ հարիւր և երեսուն, որ լինի շրջան արեգական և լուսնի: Ի յառաջին շրջանին եղև աղամոյ՝ ի գրահեղն. և յերկրորդ շրջանին ենովք փոխեցաւ... ի հինգերորդ շրջանին բաժանումն լեզուացն... Յեօթնեւ յորդ շրջանին՝ ի ձեռն մովսէսի կոչ զաւրաւոր թին՝ ի վերայ իսրայէլի. ևն. Ջէր. ին. Ե Տ-ոմար:

ՇՐՋԱՆ ՈՍՈՒՐ. Բոլորիլ. շուրջ պատել. երիսալ և գառնալ շրջանաւ. պատատ. կիլ. պրբոիլ, պրոպ ընել, ման գալ. փոլոշմփ. *Իւրն օձուռն շրջան առեալ՝ ի մէջ գետոյն՝ շուրջ պարդկամբն խաղայր: Շրջան առեալ կատարեր մինչ՝ ի նոյն տեղին: Շրջան առին յանապատին գքառասուն աս: Շրջան առեալ ընդ շահուգէ և ընդ ՟ոց գաշտ. Ագաթ: Եղիշ. Ը. Ե Եազ: Ասղ. Գ. 25: *Ոսկիգ պտուեան, և ի շրջան առնուլն քո զարմացայ զՀեղովդէս և զրազմական իւր. Եփր. ի յհ. Ա: *Բնաւորեալ է ծովու երբեմն շրջան առնուլ ալեկոծութիւք, և գներքինն աւազն յերեսս տալ. Շ. Բուզիր:

ՇՐՋԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Κύκλος Orbis, circulus. περιοδος, periodus. κύκλωμα, circuitus, rotatio. στροφή, conversio. περιστροφή, inflexio. στρόπτον, flexus. στρόφιγξ, cardo. Որպէս Շրջան. *Բնութ ի մարդկայնոցս ոչինչ հաստատուն, այլ՝ շրջանակ իսն մեռոյ իրացն շուրջ ընթանայ: Փոլոս զրազում շրջանակս առեւտրականին ելից. Աբեղ. ապ. Ե առ. ՟ոբ: *Թէ՞ նմանութիւք եղեցուք շրջանակաց Ցիս: Ո՛րչափ շրջանակք առաւոց ընթացան մինչև յայժմ. Խոհ: *Լքեալ բոլանգականալ շրջանակ բոլորակի չքե ամաց. Ցհ. կԲ: *Ահա լարդեցան կուռեցան շրջանակք ամացս ընդունայնութե: Ի յաւարտումն լման շրջանակի եօթնեակ գարուց վախճանի. Նար. յԷ. Ե իւ: *Ի շրջանակին (ընթացից աստղարիզի) առանց խաթարելոյ: Ի շրջանակաւ մարտին յաղթեցաց. Ե-ոփ. ՟: *Բազում շրջանակս ունին մեր առորքն կեանքս. Աբեղ. կրկի: *Ի բանից շրջանակս. Բր. ոչ:

ՇՐՋԱՆԱԳ. որպէս Գարունակ. գօտի. կամար. ծիր, բոլորակ. շրջնաւոր աշտիճան. և որ ինչ պատի զնիւթ, կամ շրջան առնու կիմկարէ շրջբրիլ. գարձուած. ծղրնի. *Կնդանական շրջանակ (զոդիակոս): Ոչ շրջանակօք՝ ի միանց վերայ բացեալք եղեալ: Շուրջ զնովաւ լամբար իմն շրջանակ սքանչելի: Խոհականութեին և արուեստի կարեն պարիսպս և շրջանակս արկանել զչհակառակօք չարեացն. Փիլ: *Գիտիցեմ զշրջանակս (կամ զշրջանս) երկնից. Ցոբ. լԷ. 33: *Ընդ շրջանակս երկնից՝ զգաստ մարգարէից է խմանալ. Նար. յովէտ: *Ալիւնս երկուս, և շրջանակս քանգակագործից սահանցն՝ ի վերայ գլխոյ սեացն: Հանգէպ դրանն մանկամէ մինչև յերս շրջանակին: Եւ ինքն գարձուացէ զշրջանակս երկամէ բազում՝ ի բեհեզս գրացն և գրանն. և զշրջանակսն արար գաւիթ. Ֆ. Ի գ. Է. 41: Նեհ. գ. 31: Ցոբ. Ա. 12: ՟. ճ. իԲ. 3: *Որ ունի սահ զշրջանակն կամ զծիր երկրի. սեաւանեմ, զի բոլորակ իմն է երկիր՝ զի շրջանակն ասէնի զայն իմն յայտ առնէ. Գե. եո: *Ողնայարական ուղղասն՝ ի սմանէ լառուն՝ սահզծեալ տարածանէր իբրու շրջանակք. Գագ. փՀ: *Գարանոցիս շրջանակք (այս ինքն գարձուածք). Նիւս. կամ. լԲ:

ՇՐՋԱՆԱԳ. Περιπάτος. Ambulacrum. Ցեղի շրջելոյ. Ասելիք. *Ի փողոցս և ի բարահս և ի պահպան շրջանակս (ասպարանից). Ոսկ. ֆիւ. ծ:

ՇՐՋԱՆԱԳԱԻ. իբր ն. Շուրջանակի. շրջանս առնելով. շրջանաւ. գիւրաշրջիկ լինել լով. *Շրջանակաւս ամպարիշտքն շրջին, և չանան զրազան առնել զքեզ. Մանդ: *Շուրջ շրջանակաւս. կամ շրջանակաւս շուրջանակի. Եւ. իԲ. ու. 24. 25. ԼԸ:

Գիր և ՇՐՋԱՆԱԳԻՒ. Κύκλω. *Բաշխեն մանկունքն շրջանակիս յայլ և հետագոյն մանկունան. Գագ. փՀ:

ՇՐՋԱՆԱԿԱՅ. ա. Որ ինչ կարէ շրջանակիլ. և շրջապատող. գօտիաւոր. *Ընդգիր շրջանակեայ ծնօտք շուրջ զսեղանոյնն. (վասն զի) մարմնական ամենեցուն հաւելին յեզերումն և փոխոխել ընդունի. Փիլ. Եւ. Ք. 70:

ՇՐՋԱՆԱԿԵՄ, ելի. ն. Ἀναχυκλέω. Revolvo, և այլն. Շրջել. հոլովել. մոլուիլ. շրջբրիլ. յեզանակիլ. կ շրջապատող. գօտիաւորս. յայծիլ. Թէյնբեռ. պրբոյնբեռ. կր. պրբոիլ. *Զայսկոյս յայնկոյս բազմապատիկ շրջանակեալ (յն. տարաբերեալ). Ոսկ. յհ. ա. 1: *Զորժամ անհե շրջանակիցի... անհուն ուռեալ շրջկոնի. Եղնիկ: *Որ շրջանակս զժամանակս ամաց հոլովման աւուրց յայլ նմանութի բարեպատահ առնուլեն: Զայսոցիսդ ասացուածս վայրի ընդ պատապրնուն այսր կենդանոյցս շրջանակեցայ: Ոչ արեգական փոխոսքերաբար՝ ուր շրջանակի, առանց սարսական օգոյ. Նար. ին. Ե. ծԲ: *Ի լուսաւորաց մինի շրջանակ կեղով զեռնոլիս. Լմբ. ամասա: *Շրջանակեալ զնոսա յինքեանս. Վ յդն. ոչ: *Սուրն սրսվրեաց կան պահպանեալ շրջանակեալ կնդ. Խ: *Տեսանիցեք գեղագրեալս շղացեալ, կմբեք Թէ այս վասն հանացն շրջանակեալս. Ոսկ. Բ. Ե:

ՇՐՋԱՆԱԿԻ. Տ. ՀՈՒՐՋԱՆԱԳԻ:

ՇՐՋԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ.) ՇրջանաՇՐՋԱՆԱԿՈՒՄՆ. կման.) կելի գոլն. շրջանակիլն. *Չգունդան յայգագս Թէ Թէ ևս. յոյ. իսկ զաւելչն գինդան վասն շրջանակելոյ. Ոսկ. ՟. Ե իւ: *Ի շրջանակին (ընթացից աստղարիզի) առանց խաթարելոյ: Ի շրջանակաւս մարտին յաղթեցաց. Ե-ոփ. ՟: *Բազում շրջանակաւս ունին մեր առորքն կեանքս. Աբեղ. կրկի: *Ահա շրջապատակաւ պահին զնիզ չորք, որոց ոչ գոյ թիւ. Ղևոդ: *Մի ապարանս մեծս շրջապատանցս. Ոսկ. ֆ:

Որ. Շուրջ պատել պատրիլ. և Ամրանալ. *Պարիսպ ամուր ապաստանի ամենայն առաքինութիք շրջապատեալ է. Ցձի. ծ: *Ղազարոս յայսպիսի՝ ի վերս շրջապատեալ. Բր. հղ: *Շրջապատեցան՝ ի տրամոլեցն ոնգա. Ոսկ. ամ: *Ամենևին յոյս մեզս դրեալք ընկերին՝ ի նոյն շրջապատեալ թաւալիլք մեք. Կնիկոփ:

ՇՐՋԱՊԱՏԵԼ. ե. ի ել. յ. Շրջիլ պատելով. և Շրջանակիլ. և Գատիլ. բոլորիլ. փոլշմփ. *Գրաշագօտւոյ առն շրջապատեալ ճանապարհաւ. Խոր. ՟. 11: *Ջամենայն երկիրն եւիլատայ շրջապատեալ փիսոն. Շիր: *Ջօրսւեցամբն քան շրջապատեցաւ խաչն ինքնին, և գործաւ յարեւելս. (ասի պոբիս) Տ: Ելէ: *Փառք նորա գրեալ շրջապատացեն: Ծագեաց լոյս երկնային, և շրջապատեր զմարմնով նորս: Ընդ շրջապատեալ առաքեսան ի կաշոյ և ի կապաւ. Զէր. ին: Ճ. Բ: Խոր. Ե. 43: *Եառես գունգս գեւաց աեաւս, զի շրջապատեցան զնովաւ իբրև գինդիկս. Վր. հղ. Ը.

ՇՐՋԱՊԱՏԻԿ· ած· Իբր Շրջապատիչ, կամ կից և կապակալ· *Ազդոցութեն Նոցա (աստեղացն)՝ի ժամանակաց են շրջապատիկք· Եփես· առ ե ած·

ՇՐՋԱՊԱՏՆԻՐԵԼ· ն· Շուրջ պատել պատնէշօք· * Սկսան յիւրոյ գքաղաքս շրջապատնիրելոյ· Եղիշ· ած Լ ԿԵ·

ՇՐՋԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ· գ· Իբր Շրջապատ շրջապատութիւն· *Շրջապատութեն սարդունեայ (կղզւոյն) եօթնհարիւր ութսուն մղոն· Խոր· Ա·

ՇՐՋԱՊԱՏՈՒՄՆ· գ· Շրջան· գաղձուած· պատյատ մանուած բանից· և խոր· գսխանք· *Ցորում ոչ ամբ և ոչ ամիսք՝ են թուականից հազարաց շրջապատումին մեր անգամ· Շ· իմ էղաւ· *Զինչ պիտոյ էր նմա այս ամենայն շրջապատումն, և առակքս· Ո·ի·չ·կ·ԲԸ·18·*Ոչ եմեն մոռացեալ զշրջապատումն իւրացդ· ԱՅՒՍՓ· ծՓ·

ՇՐՋԱՊԱՏԻՄ, եցայ· յ· Շուրջ պատել՝ պարսպել՝ պաշարել· *Շրջապատեցան զինև ազեաք չարեաց· Պիս·

ՇՐՋԱՊԱՐԻՍՊ, րսպի,պաս·ած·գ· Շուրջ ածեալ պարիսպ· *Պատուար շրջապարիսպ ըստ դաւթայ·· Նոր· ի··· *(Ցաշխալքն՝ սքն սոփի և իւրինէ) այժմ են ընդ միով շրջապատսաս· Ս·ի· Ք· 16·

ՇՐՋԱՊԱՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Պատառումեն· շրջափակումեն· *Պաշտպանեալ սրովբեաքդումար շրջապարսրոք՝ սաստառնացեալ Թևոց սլացմամբ· Նոր· Խ·

ՇՐՋԱՊԱՐՈՒՐԵՄ,եցի· ն· Շուրջ պատրուելոյ պատել· գբլբմագ· *Ի գլուխ ծայրից լրումեն Թեզանեաց շրջապարուրեացդ· Նոր· Խ·

ՇՐՋԱՊԵՏԱԿԱՆ· ած· Տիրապետական· սիեզերական· ամենազօր· *Ցանցեաւ շրջապետական աջովդ քո զհերսատեալ հեգս յեբսամս քո սք· ԲԻՒԻ·

ՇՐՋԱՊԻՍ ՎԱՐԵԼ· Պերւևձւսաօ· Circumagito. Շրջանակաւ պտոյտքեալ տարեալ շուրջանակի· պըգբ·ոշշԸՒե· *Շրջապէս վարելովք լցեալ լինիցի· Պղաօ· գխ՛·

ՇՐՋԱՊՆԴԵՄ, եցի· ն· Շուրջ պնդել· պինդ ունել· *Ա յապէս և եմերդ ասացաւ յիսմաոնոց, Թէ շրջապնդէ զաշխարհս· Լ՛Ք· Ք· Նէաօ·

ՇՐՋԱՊՏՈՒՏԿՆԱԼ,որ և ՊԱՐԱՊՏՈՏՆԿՆԱԼ· Շուրջ պատեալ պարսաւեալ· *Աշխարհին՝ որ շրջապատակեալ սեւեռ նաւասատացեղոց սքց գաստց· Դ·ես· Ի·Ք·

ՇՐՋԱՒՈՒԹԻՒՆ· գ· Շրջան աւնուն· շրջաբերութեն· *Աչքն երեքատասան շրջաուԹիւն Թուոցն լուանականաց զարեգակ· Նայրքն խորհուրդն մին համարեցաս··· Թիս երեքատասան շրջաուռէ լուանականաց· Շ՛իր· գաօ՛·

ՇՐՋԱՒԵՂԾԵՄ, եցի·) ն· Պերւ··

ՇՐՋԱՒԵՂՈՒՄ, ծի· Հπλάττω. Affingo, creo, condo, formo. Յարմարել, պատկանել· և Յօրինել կազմել ամենայն սարք· *(Գիրք՝ այ) պատկո և աՀռուս, և այլ ինչ խորհրդականս շրջասաեղծուն· Դ՛ես· ԵԾայս·*Իշնաց յոյսվայն կուսին՝ շրջասուեղծեաց ինքեան մարմին· Յարմնէ սքւ կուսին շրջասուեղծեայ իւր մարմին· Ասուչ·Ք· 21· Տ՛ իՀ՛· սպ՛· Ը·

ՇՐՋԱՒԵՂՈՒԹԻՒՆ· գ· կազմուԹի· յօրինուած· զանգուած· *Բուսեալ քոյքոջին· զոր մնուցեալ՝ կատարէ· և գարձեալ ժողովէ շրջասուեղծուԹիւն, առանց ծերանալոյ զերուԹի Հիցս պահէ· Աչխսփ·Ց·

ՇՐՋԱՒԿՈՒԹԻՒՆ· գ· ԹևարկուԹիւն· հովանաւորուԹի· *Ահեղ շրջարկուԹ տաժողականաս (՝ի շրջել հոգւոյն՝ ի վերայ ջրոց)· Նոր· Ը՛·

Եւ Շրջակայ իրք կամ գիրք· ամենայն կողմանքն· *Արեամբ քո սրսկեա զշրջարկուԹիս կայիցս· Նոր· Ը՛·

ՇՐՋԱՑԱՆԱԿԱՆ· ած· Շուրջ ցանօղ՝ սրսկօղ· ուր իցէ սրսկուն· որ ինչ լինի սրսկմամբ· *Ըստ իսրայէլեան երեսին շրջացանական մաքրութեն յեբևմանն այ· Խոր· Լ՛ղԼ·

ՇՐՋԱՑԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ· Պերւթթάνσις, περιῤῥαντήριον, ια.Adspersio, adspergillum, vas aquarium. Շուրջ ցանումն, սրսկումն, լուացումն· և Գործի սրսկման· մշակի·սրսկարան· *Լոգանօք կամ լուացիւք, և շրջացանուԹիք մաքրիլ· Փիլ· ստեփ· *Ջհրեկան շրջացանուԹեանցն զօրինական կատարէ· Լուացմամբ և շրջացանուԹիք զարգարեալ· Աբէոփ· Ա՛ր· Երէ· Ծ· Խորան· *Յայսմբսական շրջացանութիք զխորհուրդս անձամբ սրբեալ· Նէաօ· Երգ·

ՇՐՋԱՑԱՆՔ· նիւ· Նոյն ընդ վ· *Կարգեալ հրամայելոց իպաքանչիւր սրբակացն շրջացանիցն· Փիլ· Ծ· Բան·

ՇՐՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ· գ· ՊարառուԹ, շուրջ պարուրուԹն· *Բագաձաձականն՝ պարագայ շրջուռուրուԹիքն ներքսակ առեալ ըստ իրին· Ընան· Նիէչ·

ՇՐՋԱՓԱԿ, ի, ած· ած· գ· Շուրջ փակօղ, և փակեալ շրջապատ· *Եւ էր ի քաղաքին եղէգն՝ կանգնոց երեսուն շրջափակ չափաւորութեն ունելով· յորոց և քաղաքին ամենայն ձեղունքն յարկեալ են· Պհմ·ալէաս· *Եղէն՝ի պարիսպ շրջափակ եկեղեցւոյ·Գ·Է·ս· *կացուսացես շրջափակ զպար զըսոզ երկնայոյ· Նոր· ծիՀ· *Հասանէին ի շրջափակ տեղն ամենստ դաշտին· Փբզ·· *Եւ զինացեալ սահմանս դաշտին· Փբզ·· *Եւ զինացեալ սահմանս՝ի մէջ արարեալ շրջափակ տուեալ՝ կամէին զամենեսին սատակել· Աչբ· Ի՛· 3·

ՇՐՋԱՓԱԿՆԻՄ, եցի· ն· Պերւևձւսօ. Circumclaudo, circumcludo. Շուրջ փակել· պարփակել շրջապատել· *Պատառեալ շրջափակեն զգունդն երկրական· Երէս· ած· Երի՛· *Շրջափակեալ յամենայն կողմանց ծովածիր էր տեղին· Օի էր զնուսս շրջափակեալ և պաշարեալ ահիմնից· Փբզ·· *Որ բոլորգէն սրովբէիւք շրջափակեալ պահիբր·Շ՛ր· *Ընդ եռեզաղեաց զքաղաքն, զորով շրջափակեալ իոր փոսիւ անգնդալիր հասատատեայ գՀիմունս պատարարին· Խոր· Ի՛· 59·

ՇՐՋԱՓԱԿՈՒԹԻՒՆ· գ·) Պարփա·

ՇՐՋԱՓԱԿՈՒՄՆ, կման·) կուսն· շրջապատութի· շրջապատ· *Թակարդային շրջափակուԹեամբք եբեալ՝ի յոր· Փբզ·· *Ընդիմիսկ զեղեցն շաՀի՝ կապարանին շրջափակութիք· Ամրացուսցես երկնային զօրուդ շրջափակութիք· Նոր· Խ՛· Ե ի· *Նաև զաեզսն ցանգ և շրջափակուիս յուսցանէ· վասն զի ասաց, Թէ էր պատրեղ· Նանայ· *Բնաւ կեալ եմք՝ի կղզւոյ, և շրջափակուԹիւն (կամ ըստ յն· շրջապատութի) իւր՝ ապուոյ գնայ· Պհմ· ալէաս·

ՇՐՋԱՓԱՅԱՏԱԿԵԼ· ե· Շուրջ փայլատակել՝ ցոլանալ· * Որոց բարեփառուԹն պայծառութեամբ ընդ հանուր շրջափայլատակէին՝ի ներկայ երկինս· կՀ՛ուշ· ղԻ·

ՇՐՋԱՓԱՅԼԵՄ· վի· ն· ե յ· Պերւևձμπω. Circumsplendeo. Շուրջանակի ծագել· փայլել, փայլիլ· * Բարեբանեալն ածածին զերկրորդութեեն ընդ տիեզերս շրջափայլէ հրաշապայծառ Ճառագայթ : Պայծառ լուսով շրջափայլեալ՝ի սուն Թագրամայ· Աչեսատայսին Ճառագայթ լուսով շրջափայլեալ յընդհանուրս· Խոր· Էրէվ· Ե հռՀփ· *Ընդարձութեն արեգական պայծառ լուսով շրջափայլեալ զինք· Ճ· Գ· *Ոք առաքեալքն ընդհանուր շրջափայլեցին՝ի ներքոյ երկնից· Տծաչ·

ՇՐՋԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ· գ· Պերւևձμψις. Splendor, collustratio. Շուրջ փայլելն· *ԱՀոռ քո կիզուս՝ի շրջափայլուԹ Ճառագայթիցդ· Ոսի· ած·

ՇՐՋԵԼԱՒԱՐ· ՛ս· Փոփոխմամբ· յոլ դադուԹիք· անհաստատուԹիք· *Միաք անիրաւաց շրջելաբար յեղկելոն զանձինս· Նաբ· Խր· ըստ ԼԿ·

ՇՐՋԵՄ, եցի· ն· Տրέφω· Verto, verso. μεταστρέφω, διαστρέφω, καταστρέφω, τρέπω, converto, transverto, commuto. ἀλλοιόω, ἀλλάσσω, mutuo, և այլն· Շուրջ տալ· գարձուցանել· փոխել· յեղաշրջել· այլայլել· շրջանակել· Հոլովիլ· տապալել· ած·· *շրջեցին՝ իրեթէ· ֆոխելոյ՝ եբէ էՆԴԵ՛, ԳԵՎԸՐԵ՛, ԸՆԸՐԵ՛, ՌԵՊՈՓԼ ԷՆԴԵ՛· *Շրջեցին զմիտան յոլատաս· Ա՛ռեալ զթագաւորն մեկուսի՝ շրջեաց զմիտս նորա· Օի մի չարուԹի ինչ շրջուցէ զնիմատուԹի նորա· Ցանկուսի շրջեաց զսիրս քո· Շրջեաց նմա ած սիրս այլ· Խնդրեր շրջել զփոփոխուկ բգեչերին՝ի հաւատոց· Կամիցին շրջել զաւետարանն քոյ· և այլն· *Շրջեցեք և պղծեցեք զանուն իմ· Երեմ·՛ ԼՀ· 16· *Փոփոխեաց զսիրտս նոցա, այսինքն Թէ շրջեաց· քանզի ատ փոխանակ շրջելոյն զփոփոխելն առնու· ԽաՀ·՛ *Շրջեալ զայս բանս՝ այլ ևս պատՀաս մեծ անեն· ԵՂԻՒ՛· *Շրջել և աւերել զհաստատուն խորհուրդս ծառայիցդ այ· Խլսև զգոյն՝ի մարմնոյ չկարէ շրջել· ԼուԻ·՛ Ի՛· Ե՛· *Օրինէնս յեզափխեալով՝ի նոցս շրջէր· Երէս· Ժա՛· *Շրջէք զանձս յայլասայրիկ յորջորջումն· Ապա՝ի Թագաւորն շրջէ զքանին· Յայլ ժՀ շրջէն զարարհսոուԹիւն· Ոսի· Ես· *կամքն այն՝ որ շրջեցին երեսք հրամանով զՆուբան գաւազանեայս՝ի գիւղի անոյշ· Եփես· Համաբ· *Նրանս շրջել՝ի սատանայէ· Ոսիվ՛ես·

ՇՐՋԻՄ· իբ· բայիս Շրջել· Μεταστρέφομαι, ἀλλοίομαι, և այլն· Transvertor, immutor, և այլն· սրսկս փոխիլ· դառնալ· ֆոխուԹ· փեՀՆվէ, ԲԵԳՈՓ՛, օ՛ՓՀ· * Շրջեցաւ սիրան փոյաւսոնի և Ծառայիցդ Նորա՝ի վերայ Ժողովրգեանն· Գայն երեսաց Նորա կամ խոյ շրջեցաս· Օի մի այլ ազգ ինչ իրք շրջեսցին վասն դանիելի· Հրամանի մարդոց և պարսիկ ոչ Է օրէն շրջել· Որպէս զարբք շրջին՝ի ծղինեաղ, Նոյնպէս վատ՝ի մահիճս իւր· Յորում շնք փոփոխուսին, և կամ շրջելոց սաուեր· Օշրնաց փոփոխուսին, և զշրջել Ժամանակաց· Սիրելի շրջեացի օրնե ևՆ· *Շրջեցան կուրքն՝ի բնաԹէն ձիՀոյ· Նոս· գՀ՛· Ը· 9· *Ռանղի յոյժ արամեցոյց զնաս ոպաՀանչեացն սրսմանքնօք, շրջին միԹիարի հեշտականացն աեսեօք· Ոսի· Ես· *Լուաց նա՝ի փոչոյ անտի, և շրջեցաս լուաց զնա յանօրէնուԹի իւրմէ· Ապաչէր, ապա շրջեցաս, և ասէ, ևն· Եփես· Համաբ·

ՇՐՋՈՒՅՑՈՒՑԱՆԵՄ· ցուցի· ն· Տրέφω, περιστρέφω. Verso. որպէս Շրջել· շրջշրջել· այսինքն գարձուցանել· յեղափոխել· յեղյեղել· ԴուխմՀաբձել· ԸՆԸՐԵ ԸՐՎԵ՛· *կրկ զամենայն բանիս զրուԹիք իւրով, և շրջեցուցանէ ուր և կամի· Ի՛· Խոյ· *փոյմին Համանգամայն ամենայն ուստեք՝ի միասն աւկայն շրջեցուցանել զմեսս· ԱՀ· Ք՛· *ՅաՀախապահ շրջեցուցաներ յապագս խորհրդոյն զրանն, և յոյսս առներ վկայուսուԹեն իրացն· Օգայս՝ի վեր և՝ի խոնարՀ շրջեցուցաներ բանիս· Ալմեսայն ուսեք զանուն կենացն շրջեցուցանել, որ Էր նոցա

հուր ծնանի : Ածիւ , կամ խորդով շփել զկողան , զվէրան , զմորմինն . ևն . Եղնիկ : Վէշօր . ք : ճճ : հ : Տր ՝ի ՝ի ևն : ՝Ածեմ ինչ , շփեցով և կամ այրելով ինչ . և կրեմ անցա , տաքրեալ և կամ շփեալ յայլոց . փիւ . ֆ . բան . ՝Բերան ՝ի բերան հասեալ բեաց՝ շփելով ընդ նմա . Բրս . հղ : ՝ Ընդ շաւիղս կոտեանն նոցա շփեցան շաւիղք իմ . ՃՈՒ . լ . 13 : ՝ Շփիցի ընդ այնոցիկ՝ որ տալմինը իցեն չազախանալք : Ագաթագործ . նեալ զմարդոմէն , շփելով ընդ սխալ աշխարհս նմա : Ոչ շփեցաւ ՝ի նմա անասուն ինչ ախորժից : Ոչ կարէ շփել ընդ նմա մեզք : Մի շաւալ խաւմն շփեսցի զպատուական սակառքը . Մ ած . Ի : Լ ՃՈ . ա : Ի գիւղս խոզ : Գե . ես : Սինա . ա : ՝Օձ՝ շփիք զինև զանապատշաճ կարծիսք . Ջգործան ինչ շփարիք խոտել՝ որ պատուի են , և զվճիռս բամբասանացն զծաուռնի շփիք . Ո ու . ՛ . Ի . 4 . 17 . յորմէ և Եւդ . ֆոի : ՝Շփիլ փխրիլ ՝ի մէնչ և Թողեալ չանասդուք ո . յն ՝ի քաց քերիլ . Ո ու . յ4 . ա . 6 :

ՃՓՃԵԼ , ն . որ գրի և ՃՈՓՃԵԼ . Շփելով շփիլ . առեալ շփել . շօշափիլ ընդհարմամբ . ՝Ջի թէ քար ընդ քար՝ յոր չքափչիի , հուր հարկանի , որչափ ևս առաւելիլ յորժամ ոգի ընդհատնիցի . Ո ու . Ե Ի :

ՃՓՈԹ , ի , ից . և ոյ , ոց . գ . Σύγχυσις , ταραχή , στασις . (չ . և σπουδή .) Confusio , perturbatio , seditio , studium partium , factio . վր . ՛Ի՛ի . (գրի և Շփոյլ . որպէս թէ շփուսին ընդ միմեանս . կամ փոյթ յայլ Թաւիրումիթէ , չտալ և խուճապ . արմատն է Շիփ .) Շփոթումիթէ . խառնակութէ . խառնուրդ . ազմուկ . վրդով . պղտորութիւն . Իրաւանց , փոխադարձ ընդ . գաղտնիքս . ՛Եղև շփոթ մեծ : Ընդարձակ իրաւունս , և ելս շփոթոյն այնմիկ : Ո՛չ փոխով կամ շփոթով , այլ հանգարտ արտիս . ՃՃ : ՛Ջի մի ՝ի շփոթս արկցես զքեզ : Ընդունայն շփոթիւք խարբասլին . Վ ած . ֆ . է : ՛Կասկած շփոթից : Ազմուկ շփոթի կամ շփոթից . Խոր . ստէպ : ՛Շփոթ ամբոխից : Շփոթ ազգին : Խառնուածն ինչ շփոթից ընդ անարգութիւնս հնեանասցի մեզ բերիցի . ՃՀ . լՁ : ՛Սաստիկ շփոթս կացուցանէին . Պիտ : ՛Շփոթ մեծ ոտգնացին . Ի Կին : ՛Ջ՝ամէ աշխարհական շփոթ ջնհնգելցին ասէ . Գե . ես : ՝Ի շփոթից սատանայի ոչ կարէ զգեամ ունել սահմանն աքսոր . Թէ ած . գհ : ՛Շփոթոց բազմացաւն . Կնի ած : Ի ակ Սէր . ի Ճ . 13 . ՛Եթէ շփոթ առնիցէ , մեզա կրկինս . ընծերցիր կամ խնա , շփոյթ կամ անփոյթ առնիցէ . (յատին Թարգ՛ . Թէ անցցէ ընդ երգումն :)

ՃՓՈԹ . ա . իբր Շփոթեալ . խառնակ . պղտոր . ՝Մ՝ի աքանչելացան շփոթ խորհրդով յաշտարակաշինութիւնն . Լ ՃՐ . ի ՝ :

ՃՓՈԹԱԿՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ . գ . խառնակ ըղձոյ . խառնախաւսութիւն . ՝Վ՝ե՛ն ինձ նոցա հաւանիմ երկուք քան զյոգուընդն շփոթաքանութէ ձերոյ երկնական կարծեցեալոցն . Մ ած . ծէ :

ՃՓՈԹԱՐԱՄ . ն . Շփոթմամբ , շփոթեալ գալով . ապիկաս , խառնիխուռն . անխորհ . ՝Ոմն այսպէս՝ ոմն այնպէս շփոթաբար կեցեալ անիշխանութէ . Ւ ած . ա . 6 : ՝Ւմն նայն անաքն էրկնացաւն ընդ միմեանս շփոթաքար խառնեալ էին , և բազբազոքաք ընդ երկնացաւոց . Գործ . օրի . ճ :

ՃՓՈԹԱԿԱՆ , ի , ից . ա . Συγκεχύμενος . Confusus . Շփոթ . շփոթեալ . խառնակ . և խուճապական . ՝Եա ՝ի հայր , և հայր յիս . ոչ որպէս թէ շփոթական ինչ իցէ ընու ինս . Սէրէր . ե : ՝Ակ ոմն և զոր ունէր՝ ընկեցեալ ՝ի շփոթական փախստեանէն . Նիստ . ՛ի . էրէր :

ՃՓՈԹԱՆՔ , նաց . տ . ՃՓՈԹՈՒՄՆ . ՝Ընդինչ տարբերութիւն առնէ շփոթանաց . Գործ . օրի . ծէ : ՝Յապականութէ շփոթանացն չարեաց լիցս օձին . Եէր . ծն :

ՃՓՈԹԱՊԱՏ . տ . ՃՈՓՈԹՈՒՐ . ՝Ոնձլով գՂուխն (ասլանէլոյն) ՝ի ձեռին՝ շփոթեալ ընկեց ՝ի մէջ պանդոկին . ճ . Բ :

ՃՓՈԹԵՄ՝ . եցի . ն . Συγχύω . Confundo . συστρέφω , converto , contorqueo . խառնակել . յուզել . պղտորել . վեր ՝ի վայր առնել . վրդովել . խառնըստելել . իւրաքանչիւր անդին գտեալ ծառուսն էնդիպ , ամենայն էնդիպ . ՝Շատ զոք ընդ իւրաքար շփոթեաց : Ի միաբանութէն չարութէ ազգացն շփոթելոյ : Որոտաց ամէն , և շփոթեցան և անկան առ այլն խայտէլն . ք . ՛ի . ծք . 30 : խ . ֆ . 5 : ա . Ի փ . ե . 10 : ՝Շարժեաց շփոթեաց զաշխարհն հայոց . Նէն . ք : ՝Որպէս շփոթեաց եւայ մայր նոցա զկեանս մարդկութէ , ոչնպէս ամէն զկեանս՝ զի շփոթի , և ես շփոթիմ ընդ նմա : Շփոթիս ընդ շփոթօքն . Վ ած . ՛ի . ծք . Ն ծք :

ՃՓՈԹՈՒՄՆ , ումն . գ . Σύγχυσις . Confusio . Շփոթեալն , իլն . և Շփոթ . խառնակութէ . պղտորութէ . ՝Յայսպիսի շփոթման խորհրդոց . Խոր . ա . 24 : ՝ Ջպատմութէ և զշփոթումն անձին : Ընթերան և զպատասխոյ , և ժողովէ զինքն ՝ի շփոթմանց բազմացաւ . Վ ած . ՛ի . ք : ՝Ամենազարդն բարեկոնի շփոթմամբ կատարումն . Լ ՃՐ . յոփ : ՝Վ՝ասն կասկածի շփոթման թողին զգեստն ՝ի կալա՝ նիկոս . Տր ՝ի ՝ի . ֆ՝ . ՛ : ՝Ոչ ըստ չարաչարուսան կարծեաց՝ շփոթումն արկանելով ՝ի միաւորութէն քոյն . Շ . ի՛ն : ՝Եռութէս շփոթմամբ մի ընդուն ասէր քեզ . Վ ԻՏ . գփ :

ՃՓՈՒՄՆ , չմն . գ . Շփել՝ն , իլն . և Շաղախումն . յարուցումն . մանծումն . ծեփումն . ՝Որպէս ոք պատճառ պատմուճան զնուրեալ արկիցէ՝ խնամ առնի , մի՛ գուցէ շփումն ինչ կամ ապա հասանիցէ : Գնապէս շփումն սեռ . թէ ՝ի նմա միացուցանեմք : Ա յսպիսի շփումունք ՝ի գիւաց կենդանեաց լինին . Ճ . Գ : Սոփ . ա . գ . ք : Մ ած . ի՛ք :

ՃՓԱԴԻՐ . ա . Գաւառագիր . մեծագոյն . ՝Մ՝եծասեռ՝ աւագանուցն՝ շաբագիրք , որ եկեսցէ էրն պատիւ առնել նմա , և երթալ ընդ նմա յարքունիսն . Ած :

ՃՓԱԼԻՑ . ա . Լի շաբով . մեծաշուք : Գիպա :

ՃՓԱՄ . ացայ . լ . Շուք յանձին ցուցանել փառաց . պանծանալ . չիանալ . յն . փառաւորել . ՝Մի՛ շաբ ՝ի ժամանակի նեղութէ քո . Սիր . ֆ . 29 :

ՃՓԱՅԱՅՄ՝ , իցի . ն . Շաբալեցուցանել . պանակապել . տրգելուլ . ՝Ցեսու կոյս գոլմով ոռնակապեաց զարգանն , և շաբալեաց զնոսա՝ պատեաց զնոր գեղջն շբլ պատնէշն , և զարտնան յետս գարձոյց . Ոի . ա . ի ՝ :

ՃՓՈՒՃՈՐ . ա . Ի շաբ շորացուցեալ . ՝ի հովանւոյ չատնչեալ . ՝Բուռ սպիտակ . և շաբաղոր . և որ մեզս չունի . Վ ած . ՃՐՓ :

ՃՓՈՂ , ի , ից կամ ից . ա . ՝Αἰδήμων , αἰδέσιμος . Verecundus , et venerandus , venerabilis , honestus . և լատ հյ . elegans , egregius , splendidus , ևն . Ոճնակ կամ սրմանի շաբոյ և պատուոյ . մեծաշուք . փառաւոր . փառաւոր . յարգի . հոյակապ . նազելի . պատկառելի . ՝Ո՛վ՝ելցիկ հայելով , շաբղ առանելով , հնգ բարոյիւք : Ջհոյակապ ընդ ամենայն սիեզերս զշաբղ տամարն . ք . ՛ի . ծք . 12 : և ք . 25 : ՝Վ՝ասն շաբղ և լսեալ ինչ և կաշառուց զերաւունան արդարոյ գոլանալ . Մ ած . ք : ՝Շաբղ և երևելի քան զամենայնսն երևեր ամենայն բազմունն . Եվէր ք : ՝Ջշաբղ և որք ընդ քով են՝ սրեալ սերն շաբղ առնէ . փոգ : ՝Ջի երկիցին շաբղ անձինք խրեանց յայլ խրեանց . Եէր . Ն ած : ՝Շաբղ անուանի (Ձիոյ) . Գէս : ՝փոխանակ զարգացն շաբ զնոյ տաճարին . Լ ՃՐ . ա ած : Իակ ՝ի՛ն . յ . ՝Շաբղով մանին յերուսաղէմ , ինն շաբղաբեք . կամ ընծերցիր ըստ տալ . շաբով :

ՃՓՃԱԼԱՒԼ . ն . Շաբղ օրինակաւ . և Շաբղակերպ . փառացի . ՝Ջառաջիկայ զգաստաբեր շաբզաբար հնազանդս մանկանցն նոգացեալ ընծին . փոգ : ՝Ծառնոցեալ՝ թագաւորացն , շրքեզաբար զարդիւ կազմեալ . Մ ած . ոգ . Խ :

ՃՓՃԱԳՆԴ . ա . Շաբղ կամ պայծառ գեղով . երևելի գեղեցկութէ . ՝ Շաբզագեղ երուսաղէմ . Գբ . գբ . ՃՃՐ :

ՃՓՃԱՅՈՑՆ . ա . ն . Αἰδημοσύστερος , αἰδεσιμότερος , ον . Venerabilior , ius ; verecundior , ius , ևն . Ածեալ կամ կալի շաբղ . մեծաշաբղ . մեծաշուք . պատկառելի , և ամենեսեան . պատկառանօք . ՝Շաբզագոյնք և պատուականագոյնք . երևելսցին նոքա քան զչաբ ծերութէն : Որպէս շաբզագոյն էր և զգաստ : կինա այս քան զնա շաբզագոյն առէր , ասէր գու քանզի և գոյլ իակ ոչ ունիս : Ակնօք պատկառելի է և շաբզագոյն . Ոի . յհ . ա . 2 . 30 : ք . 12 : ՝Նրկանացին զբոլութէնքն զնա շաբզագոյն տեսանէին . Խ ած : ՝Ջոր գու շաբզագոյն ունէիր պատուով (այսինքն պատուհիր) . Ճ . Գ :

ՃՓՃԱՑՈՒՄՆԻ . տ . ՃՓՈՂԱՑՈՒՄՆ . Դեմ . ՝Պատուական ակունք , ոչ որովք շաբզագործիւք ահարոն . Ճ . Գ :

ՃՓՃԱՅԱՑՄՊ . ա . Շաբղ զարդուք . ՝Նրբանկկիր շաբզազարդ Թագաւոր : Շաբզազարդ կոյս Շաբզազարդ պսակ . Կ ած . ՛ք : Լ ՃՐ . Վերածին . և ապին : ՝Շաբզազարդ պայծառութէն զարգարեցան ամենեքեան . Վ ած . ՛ք : ՝Ընկեցին ակեզեցի , և շաբզազարդ պայծառացուցին զնա մեծագոյն ապաստաբ . Ճ . Բ :

ՃՓՃԱՅԱՀՄՊՆԱՓԱՅԱՅ . ա . Շաբղ զարդուք փայլեալ . հոյակապ . ՝ Ածեալ հզորագոյն և շաբզազարդափայլ քան զառաջինն գութէն , և քան զաճառն տղով մինի . Ածան . ԼՈՐ :

ՃՓՃԱՅԱՀՄՊՈՒԵԼ . ն . Շաբզարար զարգարել . շաբզացուցանել . փառաւորել . ՝Թագ արքունական շաբզազարդեալ գլխոյն զքո . Թէոփր . Խ : ՝Խրև զինեալ , շաբզազարդեալ՝ եր տեսանել զձեմ ունելոյն յառագաստ իւր քո . Լ ՃՐ . ա ած :

ՃՓՃԱՅԱՀՄՊՈՒԹԻՒՆ . փ . Շաբզազարդ գոլ . շաբզացուցանել . գեղեցկութէն . ՝Յի թէ տոցա գեղքն զգեզ պակասութեցուցանեն ՝ի պշնուլն , արարիչն տոցա քանի ևս գեղացան՝ պահեաց զնոր գեղջն շբլ պակասութէն յարատևութեան . Լ ՃՐ . խ :

ՃՓՃԱՅԱՀՄՊԵՑ . ա . Շաբղ կերպասաց . գեղազարդ . վայելուչ . պատուական . ՝Վ՝այելչագոյք և շաբզագեղագոյք (երկուսացարդք կամ ծերք) : Իակ պատուականքն վճռագոյնք և ազատամանիք լինելով մանաւանդ և շաբզագեղ բարս ևս . Պիտ :

ՃՓԻՆՂԱՀՈՒՄ . տ . Հոհատչալ շաբզացուցանել . մեծապանծ . փառացի . ՝Շաբզագնոհս նաղանոնք զորացար ՝ի վերայ պատկեսցին դրշխոց . Ածան . ԼՈՐ :

ՃՓԻՆՂԱՆՄ՝ . տցայ . լ . Շաբղ լինել .

Ձանաչական . Ոմ. յհ. Բ. ւ. 5. 13։ *Ո՛ր-չափ և շրջի՛ցուցանես զքանն . գտեալ լինի՝ զի, և այլն. Եփ. Ի֊ի։ *(Ձանձրացկոտն) ՚ի կալն՝ ՚ի ուզմանէն՝ զչան զվայրաքն շրջելցուցա-նէ . կնխ֊։

ՇՐՋՑՈՒՑՈՒՆԵԼ. Պրւագա. Circumdo, conduco, և այլն. Տալ շրջիլ. չուրջ ածել. յածեցուցանել. ընդ իւր առնել. ծուա ածցընել, տարընել, պտըտցընել. ևպտիրել, փոխադրել։ *Շրջելցուցի զձեզ յանապատս ամս քառասուն։ Եբ. զնոսա ընդ հրապա-րանսն առ առակէ, կամ չարչակաս շրջե-ցուցանելին։ Շրջելցոյց զիս ընդ չորս կող-մանս սրսփին։ Շրջելցոյց զիս չուրջ զսակե-րըքն։ Զքարս կանայս շրջեցուցանել ընդ մէջ։ Զվրան ժամանն և զասպանակ կաս-կարանացն ընդ իւրեանս շրջեցուցանել. ևն։ *Առաքալ կիտոսին գրաքնան՝ շրջեցուցանէր ընդ ամենայն խորշս անդնդոց. Աստ. ևիկէ։ *Տայր զգրաւսն շրջեցուցանել ընդ աշ խարհս հայոց· Փարպ։ * ի չար ձանապարհս և ի թիւրս շրջեցուցանեմ. Վ֊բ հց. ծիե. (որ հայի և ՚ի ՚ն նշ։) *Վարձառս առաքի շրջե-ցուցանել. Երզն. Ղբզն. *Ե՛կ շրջեցուցից զքեզ և ընդ այլ բանան ևծդաբանի. Աստղ.Ք.21։

ՇՐՋԻՄ, եցայ, եւց կամ եւ. յ. Պերւ-պատέω, περιέρχομαι, διοδέυω, διαφέρο-μαι, և այլն. Ambulo, deambulo. ἀκο-λουθέω, sequor. διατρίβω, commoror. և այլն. Շուրջ գալ, շրջապատիլ. քայլիլ. գնալ. զգնալ. ձեմիլ. յածիլ. թափառիլ. պտպտիլ. դեգերիլ. այց առնել. սուիլ. զե-ռալ. ծուա գալ, պրըտիլ, տարեւ ատրի ան-դին. ևէդէ, ևէդինէ, փոլտմագ. *Հոգի ևս շրջէր ՚ի վերայ ջուրց։ Արի շրջեաց ընդ երկիրդ։ Յառնիցէ այսր, և շրջիցի ատա-քոյ ՚ի ցայս։ Շրջիլ առ առաքն կանանցն։ Շրջի ՚ի վեյայ ծովու իբրև յատակին։ Ընդ մարգկան շրջեցաւ։ Շրջիլ զի զքարիքք։ Ամե-նայն ընչոյ՝ որ շրջիցին ՚ի ջուրս, և ամենայն ընչոյ՝ որ շրջիցի ՚ի վերայ երկրի։ Որ շրջի անաստատ յարգասուելե։ և այլն։

ՇՐՋԿԻՆ. ա. Որ առեալ շրջէրջիլ. գիւ-բաշրջիկ. անդադար պըտըտ. *Աննման մի-մեանց լինիցի աին նոցա. կէան Թուխ, և արիւն, և բոլոր և նէղ. և կէան սպիտակ և շրջկէն. Մէտր. ԷԲԵ։

ՇՐՋԱՄՈՒՄԿ. ա. Շրջօղ կամ շրջուն որ պէս զինչ. մոլար. մոլորաշարժիկ. Թիւր. *Ախտից և այս չարագոյս պատասխա-նեսա շրջմոլիկ. Ի֊ն. պրգ։

ՇՐՋՐՋԵՄ. եցի, ն. Ἀλλοιόω, παραλ-λαττω, διαστρέφω. Muto, commuto, verto, converto. Սահուկ շրջել. յայսկոյս յայն-կոյս կամ այլոր անդր գարձուցանել. փո-փոխել. ատրին անդին դարձընել, ատր պրըտ-ցընել, գոանը ֆոֆոխել. ևվիրմէ, օյնաձափ, պեյիւմէ։ Ընկին ՚ի վերայ սատակին մերկ, և շրջէրջելին զնա անդէն, մինչև սա դնաս-ցուկ ծակոտեցան մայմինք նորա. Ածաւ։ *Ջսիրամարգին Թև ուրեան շրջէրջելն, այն-քան երբին երբին գեղեցկութեն զառաչին ուեւեալն մոռացուցանէ. Աբէ։ *Ջյօնան ձկան, և զարտաւանութեան շրջէրջին։ Ջձեռս կարկառեսցեն շրջէրջելով, և տոհմք կա-քաւեսցին. Վ֊բ հց. իզ. Ե ֊բ։ *Ընդեան սատանելոց, որ երբին երբին գերեանգան շրջէրջին։ Մարգասուներկքն կարեն գնալ-քանչելիւք կամն գունակ գունակ կերպարա-նաց շրջէրջել. Ածաւ։

ՇՐՋՐՋԱՆԵԼ. Παραχομίζω. Affero, deduco. Շրջեցուցանել. յածեցուցանել. տարընել. ևպտիրել։ *Ընչս անդր շրջէրջել ոչ ոք կարէր վան նեխոյն Հոսոյ ասգնա-ւոյ. Բ֊ն. ԳԴ. Ե. 10։

ՇՐՋՐՋԻՄ, եցայ. յ. փոխոխիլ. չարժ-մամբ փոխել ՚ի դրից. խաղալ. ԹևքԹևքիլ. գառնալ. ձգձգիլ. յածիլ. տարմիրելիլ, թագըտըրիլ. բեռնիլ. էյիւնէ, լագլաքընէ. և տարընել. ևպտիրել։ *Ցգուէին հերք, և շրջէրջէին աչք նոցա իբրև զմուեցելոց. Նմանս։ *Ինձ (որպէս զկատու) դիւրաւ շրջէրջի յամենայն կողմանս յոր և կամի. Վ֊բ֊ր֊ե։ *Քան ցնոյն և զգեանաւիւծն ևս չար շրջէրջէին։ Ա-չար անդր շրջէրջի ՚ի գահոյսն. Ոմ. իւիւ։ *Թաղեալ ՚ի սուղի՝ շրջեսցի նա յայնմ սուղի՝ ըստ կամացդ իւրոց, և ոչ ըստ կամաց իւրոց. շրջէրջի ըստ կամաց իւրոց, զոր ոչ այլ ոք շրջէրջէ զնա. և ոչ ըստ կամս իւր շրջէրջի, վասն զի ոչ ՚ի ներքուստ անտի ցանկայ նա, Թէ սպասիս շրջէրջելոյ. Եփ. հռ։ *Որ ոչն կարեր շրջէրջել յանկոյնի իւրում. Եփ.հա-ֆէ։ *Սոքա են յամենայն ամի, զի յաւե-լուն նմա այնոքիկ՝ որ շրջէրջին ՚ի Թիւ և ՚ի հաւաքս լուանի. Եփ. ծ։ *Մինչև ցայսօր ժամանակի յայսկոյս յայնկոյս շրջէրջին կար-ծիք զնմանէն ՚ի բազմաց ։ Ոչ Ճշդիւս ունէր նա յուսարէն, այլ շրջէրջի նա խափւք իւ-րով բարբառոս լեզուով իւիք իւիք. Ե֊ս. պմ. գ. 24։ Ե. 24։

ՇՐՋՐՋԻՒՆ, } ևմեան. գ. Դւաստրո-
ՇՐՋՐՋՈՒՄՆ, } փի. Versatio, con-versio. Շրջէրջիլն ։ գարձգարձումն. յեղ յեղումն. փոփոխումն։ * Ջտեսիլ կնոջ պոռնկի, և զշրջէրջումն ակնարկելոյ աչաց նորա. Ոմ. յհ. ֊ ւշ։ *Շրջէրջումն աերքա-Թեն փոփոխելոյ. Ագաթ ։

ՇՐՋՐՋՈՒՆ. ա. Որ ինչ շրջէրջի. գիւ-բաշրջիկ. * Սէվինգոն՝ գլուխն ասի մա-սանաւոյն, և էր շրջէրջուն (կամ շրջէրջիւն). Նմանս ։

ՇՐՋՈՒԱԾ, ոյ. գ. Դարձուած. փո-փոխումեքն. * Եղէ շրջուած (խոյակէլի ՚ի ուրովամայ), բայց ոչ եթէ յարքայէ. զի Լեվեաւ ՚ի պատճառս բանին արքային, բայց ասկայն ՚ի ամէն զնա ։ Ցետս զսասակի շրջուածան եւկնից արգելոյր։ Եփ. ճ. և յես։

ՇՐՋՈՒՄՆ, ևման, անց. գ. Պերւօդեսις. Obambulatio, motus. περίοδος, periodus, circuitus. στροφή, τροπή, conversio, ver-satio. Ցածուցումն. երթևեկում. Թեմ. մանա-ւանդ՝ Շրջան, գոյք. շրջաբերութեի. փո-փոխութեի. յեղյեղուցումն. յեզանակուցումն. և զանազան. * Միտքն երբեմն ՚ի վեր առեալ զինքն զդացութեէն՝ ընդ ամենեսին տարր-բերէ շրջէրջ. արդ այս շրջուածն ևման մարդ-կան չէ շրջիկ. այլ հեղհեղութեի ընդ խոտան բարբառի։ Ոչինչ էր մեծ (այսինքն գիւրին էր) շրջանալ ՚ի վերայ առնն, որ իւրմէ վանեալ էր առ մշակին (խաղախորգի)։ Ոմ. գծ։ *Մեծքն շրջանան, և փոքունքն նահանջին. անդ։

ՇՓՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Շրանալն. պտըտե-լութի. ամբարհատածութեի. անապարծութեի. պարծանք. Ճոխութեի. *Հեռանալ յամբար-տաւանութենէ շրջուցութեի, և յանիշատակելոյ. Նխ-ծգ։ *Անփառասէր և առանց շրջուցութեան բարս ունելով։ Ոչ առաց շրջուցութեամբ,թեի սատանգելին մեզ հոգիքնակաքն, այլ Թեի ինքնատեսքն և ապաստուրք։ Ոչ շրջուցութեի իբրև առ ցոյցս ինչ յերկարեի զգանաս։ Ցոյժ խոնարհութեի և առանց շրջուցութեի սկսաւ պատմել նոցա կարգաւ։ Ոմ։ գծ։

ՇՓՆՄ, եցի. ն. Ψώχω, τρίβω, ἀποτρί-βω, ևն. Comminuo, tero, frico, excutio, ևն. և adhaereo, tango, tingo. Ափովք ձնչել. չօշափելով ձնչել՝ լեռաւլ՝ մաղել՝ մանրել՝ ատրոել՝ քերել. և Ըշօշափելով շո-ղել. շաղախել, փրտաւել. փոել, փոփել, ձգել, ածուել, և նոր փոել, պլըպտըլիել օվգ, օվաշ փոփոգ. ախորիւ, եղէկ, ախլիւ. և պտա-լըշըմագ. *Կորզելին հասկ, շրիւին ընդ ատ, և ուտէին. Ղկ. ը. ւ։ *Ի քարանցն հանե-լոյ ՚ի ջուր, զոր ընդ միմեանս շփիցեն, և հանիցեն հնար ՚ի փայլատականցն՝ որ ՚ի շրիելոյ ընդ միմեանս հոմոյն և ատկոյ ար-ձակին։ Ցորժամ փայտ ընդ փայտի շփի,

պայծառանալ. զարդարիլ. փառաւորիլ. Ճոխանալ. *Նորօք շքեղանային ընծրիք ամենայն տանուտերանց հայոց. Փարպ. *Զարդարեալ և շքեղացեալ, և բազմամբոխ գնդաւ գայր յոյքունիս. Եղիշ. Է. *Շքեղացեալ մատանեաւ և հանդերձիւ. Սարգ. յհ. Է. *Զարդարեալ շքեղացիք, յանձային խորանն 'ի մէջ ժողովրդեանն. Եզնիկ. ա. *Որ միայն ամպարտաւանութեան անուամբն են շքեղացեալ. Տօնակ. *Որ ընդունի զպատիւ փառաց նախապատուութեան, շքեղանայ անձն նորա յաջս նորա. Եփր. Թագ. *Տապանակն ծանրացաւ և շքեղացաւ 'ի բազնի նոցա. Եփր. Թգ.

ՇՔԵՂԱՇՈՒՔ. ա. Ունօղ զշուք շքեղ. շքեղազարդ. մեծավայելուչ. մեծափառ. վեհափառ. վայելչապանծ. գեղեցիկ. պայծառ. փառաւոր. *Շքեղաշուք ծերունի հասակ: Շքեղաշուք դիմակ: Շքեղաշուք դէմք կենդանի. Ճ. Դ: Յհ. ԻԲ: Լմբ. Առաքօ: *Շքեղաշուք աթոռ, կամ զարդ, կամ պատիւ. Ագաթ: Յհ. ԽՃ. Եփեղ: Տր. ԽԷ: *Շքեղաշուք քողընծայ ամենածին կուսի թագուհւոյ. Նար. ԴՀ. (Իմա զշուքն՝ որպէս պատիւ, և գլխաշուք:)

Հ. Շքեղ շքով. *Շքեղաշուք պճնեալ զարդարեաց. Սհկ. ՎԲ:

ՇՔԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Κατευθύνω. Exalto, honore vel dignitate decoro. Շքեղ կացուցանել. երևելի առնել. պատուաւորել. շքեղազարդել. փառաւորել. *Յայնժամ թագաւորն առաւել շքեղացոյց զսեղորաք, զմիտաք, և զարեգնադրով յերկրին բարելուցոյ. Դան. Գ. 97: *Զթագաւորս շքեղացուցանեն 'ի նմանութեան արտախոյրն պսակի 'ի վերջաւորն փողփողելոյ: Կայսերականբր զարդու շքեղացուցեալ մեծարեաց զնա. Ագաթ: *Եւ 'ի մէջ զօրաց իւրոց շքեղացոյց զնա. Բուզ. Դ. 5: *Զագամ և զեւսոյ շքեղացոյց լուսովն եդեալ 'ի դրախտին ծծային ունկոցն. Տօղ: *Երևելի զարդուք ցանգ զմեզ շքեղացուցանէր: Շքեղացուցանէն զթագաւորն գագիկ երկրին փառաւորութեան. Ասող. Գ. 12: Է. Յ. *Գիւտ յանդիմանն լինէր ասացայ դրանն. որոց առաջի շքեղացուցեալ (ա՛յ) զմի այրն զորութն, անտանէր ամենայն մարդ զերեամ նորա իբրև զերեաս հրեշտակի. Փարպ:

ՇՔԵՂԱՒՈՐ. ա. Շքեղ և գեղեցիկ. փառացի. *Զպատկեր քաջաց արականս և շքեղաւորս կենդանագրեալ. Ասող. Ա. 1: *Տունք և տաճարք զարմանալոյ՝ լինել 'ի գիրկս իմ շքեղաւոր. Շ. Եդեղ:

ՇՔԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Շքեղն գոլշուք. փառաւորութիւն. փառք և պատիւ. գեղ վայելչութի. մեծավայելչութի. մեծանունութի. *Զհոյակապ շքեղութի յաղթութե ընդ ամենայն աշխարհ կացուցանէր. Ագաթ: *Պատուեալ բազում պարգևօք և մեծարեալ շքեղութի: Խոստանայր նմա շքեղութիւն մեծ: Գայր մանէր 'ի խորանն արքունի մեծաւ շքեղութե. Փարպ: *Հանկիցն կարմ րազգեստ շքեղութի. Պէտ: *Տալ նոցա իմաստից գեղ, և շքեղութի. Լմբ. Առ:

ՇՔԹԵՄ. եցի. ն. } որ գրի և ՇՔԹԵԼ,
ՇՔԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } ՇԹԵԼ. (ըծ. և մայթքել.) Զայրացուցանել. ծախել զքնթս կամ զխռնաւութի. ցնդել, կամ խառնել զմուրս. *Գինի յորժամ առ ծովեզր կայցէ, և զմուրն ժքթիցէս, ներլէ լուսոյն հասանէ. Եզնիկ: *Զօդոյն՝ որ ցոյգ առնու 'ի խոնաւութե, խորյ, հանեալ ջերմութե ճառագայթից արեգականն՝ շքթեցուցանէ 'ի բոյց զատմկութե. ուստի ընդ արեւմտեայս գոյ անկանի. ...

ՇՔԹԻՄ. եցայ. յ. Ցնդել ըստ նմանութե խոնաւութե. և Ընամօթիլ. անմտանալ. (ըծ. և ռմկ. շաշրոկ շաշուլ.) *Նա շըքթեալ շուայլեալ՝ մտեալ կայքաէր. Եզնիկ. Վրդ. ըստ Ղեկ: *Զարդասէր աղջկանց լըկտեաց շքթելոց. Թղթ. Բարդոս. (յն. լրկ, զարդասէր:) *Յուլիցն, ծուլացելոցն, անմըտայն, շքթելոյն. Ագաթ: *Շքթելոցն և խլացելոցն. Ճ. Ե:

ՇՔՈՂԻԼ. յ. Իբր Յոյժ նքօղիլ, նուաղիլ. (կամ Աքօղիլ, ծածկիլ ընդ շքով.) *Դատանէին զնա հովիւք յայրի միոջ շքօղեալ ճնշեալ 'ի ճգնողական վարուցն. Տր. ԽԷԼ. Խեռր. ԽԷ:

ՇՕԹ, ի. իւ. գ. Ἄρτος. Panis. λαγάνον, laganum, placenta. որպէս ռմկ. Ճօթ ծըծօ. և լօշ, լաւաշ. եբր. լէխմ, յորմէ ռմկ. լօֆմա, լօխում. և տօփէ. այսինքն հաց աղնիւ, սպառ կամ իւղով զանգեալ՝ պէսպէս ձևով. և բաղարջ 'ի նաշհոյ. պան. քաքարնկան. ֆիւէ, օֆլօ, պէօրէկ, պօղաչա, կէօղէմէ. *Պանս բաղարջս, և շօթս բաղարջս զանգեալ իւղով, և քաքարս բաղարջս օծեալ իւղով: Պան մի, և շօթ մի իւղով զանգեալ. Ել. ԻԹ. 2. 29: *Փոխանակ այնր՝ զի ասէ, առնէին 'ի նմանէ նկանս, հերքայեցի՝ իբրև զշօթս. Եփր. Թագ: *Ի շօթից անտի չհաշակիցէ. Կանոն:

ՇՕՃ. Տ. ՇՈՃԻ, ՍՈՃԻ. *Մայրն և նոճն և շօճն և թեղօշն. Ագաթ:

ՇՕՇԱՆՔ, կամ ՇԱՓՇԱՆՔ. գ. Շաղփաղփանք. բանդագուշանք. *Յայտ արարեր զբղջին շու շանս բարբանջանացն. Ճ. Ե:

ՇՕՇԱՓԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ἁπτικός, όν. Tangens, tangendi vis, sive sensus. ἁφή, tactus. Շօշափօղ. որ կարէ շօշափել. շօշափելիք. *Նա նոյա զզայութի զշօշափականն: Ոչ միայն ընդունական գործարան կազմեաց արարչագործն զձեռս, այլ և շօշափական: Ցաղագս շօշափականին. Նիւս. բն. ա. է: *Կենդանաբոյսն զշօշափականն միայն ունի. Անյ. գործ:

Եւ իբր Շօշափելի. որ կարէ շօշափիլ. *Ըստ անմարմնոյ՝ զոչ 'ի ձեռաց շօշափականն. Շ. ԽՃ եղակ:

ՇՕՇԱՓԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ψηλαφητός. Palpabilis. ψηλαφώμενος, palpandus, tractabilis. Որ ինչ մարթի շօշափել. անկեալ ընդ շօշափմամբ. նիւթական. *Խաւար շօշափելի: Լեառն շօշափելի. Ել. Ժ. 21: Եբր. ԺԲ. 18:

ՇՕՇԱՓԵԼԻՔ, լեաց. գ. Ἁφή. Tactus. Շօշափականն. կարողութի և գործի շօշափելոյ. զգայութի շօշափօղ, մանաւանդ ակն, ձեռք. *Ճաշակելիք, հոտոտելիք, շօշափելիք. Փիլ. Իմաստն: *Փափկութեն կերպ իմն ըստ ճաշակելեաց առնել, և ջերմութի ըստ շօշափելեաց. Արիստ. որոց: Թէ շօշափելիքն լուծցին, ընդ նմին կորիցէ և կենդանին. քանզի միայն շօշափելիքն 'ի զգայարանացն են հասարակաց ամենայն կենդանեաց. զի ամենայն կենդանի շօշափելիս ունի. Նիւս. բն: *Մի խաբեալ ըմբռնելովին շօշափելեօք 'ի գարշ ցանկութիս. Իգն:

ՇՕՇԱՓԵՄ. եցի. ն. Ἅπτομαι, ἅπτω. Tango. որք թարգմանին 'ի մեզ. Մերձենալ, մատչել. են. իսկ որ 'ի մեզ գնի շօշափել, յն. լս. ասի, ψηλαφάω, palpo, exploro, tracto, contrecto, pulsando tango. Ափով ըմբռնել. զննել. մատամբ հայիլ՝ մատչել՝ մերձենալ առ ինչ. յեռափ ծափօն ... *Գուցէ շօշափեսցէ զիս հայր իմ: Մօտ եկ, և շօշափեցից զքեզ որդեակ. և շօշափեաց զնա: Շօշափեսցեն զձեռս իւրեանց 'ի վերայ բանին կենաց. Ծն: *Նմանեալ կուրաց, զի տեսանել նոցա շօշափելի է. Մխ. Դփ:

Նմանութե ասի. *Շօշափել զամօրէնութեն երկրին ... այսինքն զննել, կամ այց առնել պատժելով. Զաք. Գ. 9: *Ցետ շօշափելոյ վիրօք զամենայն մարմինս նորա (այսինքն փորձելոյ կամ հարկանելոյ): Պարտ է մեզ շօշափել զզօրութի այսորիկ՝ որ 'ի կարգիս կայ ... այսինքն հետազօտել. Իսէոփ:

ՇՕՇԱՓԻՒՆ. գ. Իբր Սօսափիւն. սօսաւիւն. շչիւն. շնչիւն. ... *(Թաղոնձայնք) շօշափիւն միայն առնեն 'ի բերանն, և առանց ձայնաւորաց խառնմանն ոչ կարեն արտայայտել զձայնն. Մագ. Ն. Եզնկ. Փեր:

ՇՕՇԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ἁφή. Tactus.
ՇՕՇԱՓՈՒՄՆ, փման. } Շօշափելին. և իլն. և Շօշափելիք. *Ո՞ւր է շօշափութիւն ձեռաց՝ ձերոց. ո՞ւր են ընթացք ոտից ձերոց. Ճ. Ը: *Ամենայն մարմին՝ շօշափման է ըզգայարան. մանաւանդ՝ ձեռաց ներքինն կողմ, և ոտից է յաւէտ ծայրք մատանցն. Նիւս. բն: *Հեշտանամք՝ ըստ հոտոց յանուշահոտութի գոլորշեաց, և կամ որ կակղութե և ջերմութե և ողորկից են՝ ըստ շօշափմանն. Փիլ. Իմաստն: *Մտանեն ընդ ունգունս հոտառութիւնք, և ընդ շօշափականն շօշափմունք. Սարգ. յոր:

Ո

Ո. Գիր ձայնաւոր, իւրս անուանակոչեալ, Ո՛, ո՛յ, ո՛ւռ, որպէս 'ի բնէ երկբարբառ, իբրու լա. u, և յն. ο, միացեալ: Սուղ է որպէս ό յունաց, որ կոչի ό միքրօն (այս ինքն փոքրիկ). իսկ ոՀ լինի երկար, որպէս ω, օ մէղա (այս ինքն մեծ ω) յունաց: Վասն այնորիկ ըստ կանոնի նախնեաց հասարակօրէն ο յն. 'ի մեզ փոխի ո կամ ու. իսկ ω, փոխի 'ի օՀ, և դուն ուրեք աւ, իմա՛ հնչմամբս օ:

Ո. Ի հայկական բառս լծորդ գտանի երբեմն ընդ այլ ձայնաւորս, մանաւանդ ըստ գաւառական սովորութե այլևայլ գրչաց. զոր օրինակ, սիրօղ, սիրօղք, որևսիրաւղ, սիրաւղք, կամ սիրող, սիրողք. մօրուք, մօրուք կամ մաւրուք կամ մուրուք. քօղ. քող. մոլոր, մոլար. ուռգանել, առագանել. խոհարար, խահարար. փողփողեալ. փաղփաղեալ, կմ փայլփայլեալ, են:

Ո. ո. որպէս Թիւ, է Վեցհարիւր:

Ի խորհուրդ տառս ասի. *Ոյն՝ ուսուցանէ սրբահաճաւ, թէ հաւատոյ տան հիմն եղաւ: Ոյն, Ո՛վ դու ասէ մանուկդ 'ի բոյս, նըման առ քեզ զեղխէսս, են. Շ. այբուբ:

Ո, կմ ՈՅ, ի, իւ. Անուն նախակարգեալ գրոյ. *Ցուցանէ չորս գիրս, թոյ, էջ, ոյ, գա (յն. Ց, ε, ο, ω). Սոկր. Է. 19: *Քառիւք ձայնաւորօք, ոիւ, հիւնիւ, էջիւ, այրիւ: փաղառութե՝ էջիւ, այրիւ. և վարատմամբ՝ ոիւ, հիւնիւ. Մագ. Իւ:

՝ Գոհացան զնոյ՝ ի յառաջուընն տղայոյն՝ վկայուածէ աբաւոն. Վ.բ. հղ. յ:

ՑԱՏԵԼ. ՝ Գնայ՝ ի յատել զարմուհնին իւր. Վ.բ. հղ. Ե. յ. (տպ. յոտել:)

ՑԱՄԱՃԵԼ. այլ ձ. Ցաճախել փխ. լէն:

ՑԱԽԻՃԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ յաւէժ խաղայ. անպատա. ՝ Որոյ զնեա գան աղբիւրք յաւէժախաղաց բարեացն. փխ. լէն:

ՑԱՄՈՒԱՂԱՑԱՆՑ. ի. ա. Ցառաջագոյն յանցաւեալ. ՝ Երկրորդն մեղաւեալ, և ոչ խրատեալ յառաջայանցին պատուհասիս. փխ. լէն:

ՑԵՂՄ. ա. գ. ՝ Եթէ ասեմ յեղմ ձայնիւ, տիրուհի անլուսին, օգնեա ինձ. Վ.բ. հղ. յյ: ՝ Ցուիժամ ձաշակես, յեղմ կերիցես. Վ.բ. հղ. Ե. յ. հէն. (նորն, մեղմ:)

ՑԻԶՑԻԼ, կիմ ՑԵԶՑԻԼ. Որպէս չանդչէլ կամ փոքր մի ցամաքիլ՝ ի հոնաւուրէ. ՝ Զի լեցի յիզգիլ գետին՝ ընչեղչին զգուշացեալ. փխ. լէն. Ե. 6կ: ՝ Ցեզգիլ վերկիր ասէ. չայ Թոյլ՝ ի վերայ երկրի ելանել ընդհեղհղին. Լ.ի. էէլ:

ՑԻՀԱՏԱԿԱԳՐԻԼ. ն. Արձանագրել՝ ի յիշատակագիրս. գրել՝ ի յիշատակարանս. ՝ Եւ այս յիշատակագրի՝ ի նամակի տեառն իւրոյ հինգ վկայիւքն կիմ երիւքն. ՄԽ. ՃՓ. յօրէնս Ռ.ի:

ՑՈՏՆԱՒՈՐ. ՝ Ընթերցաւ յայ զգիրս եայ. հայ յոտնաւոր պատուով. Եպէի. ծն:

ՅՕԴԱՒԱՆ, ի, իյ. ա. Որ յօգէ բանս լսատ կամի. սասիաս. ՝ Արդ դու ով յօգաբան և զայսոցուր, իբր գերաթեւեալ, հէն. թեոդոր. մայրագ:

ՏՆԱԽԱՀՈԳ. ա. գ. Գլխաւոր հոգաբարձու. տնտուչ գաւառի. նախարար. ՝ Կայուցուներ նախահոգս ձին. զի ասէն՝ այնքան լինել գաւառագ ընդ Թագաւորութիւն նորա. Վ.բրն. դան:

ՆԱԽՆԻՔ. իբր Ծնօղք. ՝ Տղայ ոմն տուաւ ի վանս ի նախնեաց իւրոց. Վ.բ. հղ. յ. (ուր և վկնի ասի՝ ծնօղքն:)

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԱՆ. ա. Սեպհական նահատակաց (ըստ ամենայն նշ.) Աւ նահատակական չանգիսան. փխ. լէն:

ՆՆՉ, ոյ. գ. որպէս Նիզռել. ՝ Ցառաւեալ յաւոյ գլխոյն և ի սասիկ նեղոյն՝ լոյս աչացն պակասեալ էր: ի սասիկ նեղոյն և յառաւել տանջանացն լուծեալ քակտեցան ամենայն անդամք մարմնոյ իմոյ. Ո.ի:

ՆԵՆԳԱՒԵՒ. ա. Որ խեռայ և նենգ. չարամիտ. ՝ Չտմարձակեալ նենգաբուծս սղոսէան (հերովդէս՝) հրամայեաց կոչել առ ինքն զդաշնաւորսն և զդաշինս. Եպէի. ծն:

ՆԵՏԵԼ. որպէս Զգել գնեա. Նետաձիգ լինել. (յորմէ ազգ նետողաց՝ Թաթարք.) ՝ Ոմն բարկացեալ վասն ոչ ունելոյն չայօդումն ի իւալն՝ նետեաց ընդգէմ երկնից՝ իբր Թէ կամելով վրէժ առնուլ յայ. և ի միւսում ասուրն ընդ նատելն ի խողալ՝ նոյն նետն ուժգնակի չարձակմամբ և արիւնաթաթաւ անկաւ առաջի նորա և ցցեցաւ ի վերայ սասիսակի իաղոցն. Ո.ի:ը: ՝ Հրամայեաց զնոյսն (զմեռեալ) կապել ի սիւն, և նետ տաժիգ լինել ի նա որգւոցն... երկուքն նետահիգ եղեն, և երրորդն յոյժ բարկացաւ ընդգէմ նոցա, և ոչ բնաւ կամեցաւ նետաւել ի հայքն. անդ:

ՆԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐՈՒՆԱՑ: Ա.ի. ագ:

ՆԵՐՔՍՈՒԱԾԱԿ, ի, իւ. գ. Փակ կիմ տալիս որ ի ներքին կողմանէ դրաց. ախորիւռ. ՝ Փակեալ զդուրս բուրաստանին ներքսափակիւն, և սինգեալ ամրացոյց. Շոսէի. ծն:

ՆԻՀ. Նոյն. փ. Բառ ալս. նէհ, նէհաց. այն է գին կամ արժէք եգեալ յարքունուստ ի վերայ վաճառելեայ. Նարդ. ՝ Ջոր ինչ աւելի առնուա քան դնաստարակաց նիհին, այն ղոկոնք է: Ազավաճառն՝ որ քան զնիհն աւելի խոթէ, և առնու. ևն. Վ.բրն. Խր:

ՆԿՆԱՀ. գ. պ. Նախեահ. Անդէտ. տգէտ. ՝ Ահա՝ այն որ չէդէ, նրկահ եկաց իւրըն բանն. Մ.գ. ոգ. Տանուել:

ՆՇԱՆԱԿԱՆԱՏՈՑՆ. ա. Առաւել նշանական, կամ խորհրդաւոր: փխ. լէն:

ՆՈՑՆ. ՆՈՑՆ ԶՆՈՒՑ. ՝ Ո՞ւր իցէ փոքրիկ աւետարանն այն. առ ծերն. զոյն՝ որ միշտ ասէր, վաճառէցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն աղքատաց, նոյն զինչն ես վաճառեցի, և ետուս. Վ.բ. հղ. ծէ:

Ի ՆՈՑՆ. ՝ Ցայսուցեալ քո՛ ի քնոյ, ի նոյն յառաջին բան՝ փառաւորեացէ զնոճ բերան քո. և ի նմին՝ սկսիր յօրհնութիւնն այ և ի սաղմոս. Վ.բ. հղ. յ:

Ի ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. Տ. ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. ՝ Ի նոյն ժամուն յանկարծակի յայտնաւ՝ որպէս ի քնոյ զարթուցեալ. Ի նոյն ժամուն յանկարծակի չարժեցան. Ո.ի:ը:

ՆՈՑՁԱՓ. ա. ս. ՝ Գնեա տան լիար հաց, և նոյնչափ գինի, և նոյնչափ միս. Վ.բ. հղ. յ:

ՆՈՐԱԳՏԻՏՈՑ. ՝ Ընդունեցէ՛ք ինձ զնորագիւտ կեանս. Ո.ի. ՝ Է.ԷՀ.ԿԶ:

ՆՍՏԱՒԻՑ. Տ. ԲԱՐՁԱՑԻՑ. և ԱՔՈՒՆԿՈՑ. ՝ Սմանով է քոյ, և նատակից նորա. Ընէզ:

ՇՂԱՄՐԻՀԱՆ. ՇՂԱՄՐԻՆԴԻԱՆ. Անուանք բուսոց: Վ.փի. ղէ. ՃՅ. ևն:

ՇՈՂԱՐԻՆ. ՝ Փախուցեալ փուլթանակի յահաւոր շաչմանէն. Պ.փ.ա:

ՇԻՆԱԳԱՀ. ա. Որ ագա հէ՝ ի չէնս և կոզապատ. ՝ Զաղքատացեալսն՝ ի չաՃմանէ վաչխիցն և տոկոսացն, և՝ ի չինագահ և չարծաթոզով ամպարշտաւալ մարդկանէ. Ե.պէի. ծն:

ՇՒՒԱՆ. Բառ ումկ. որպէս ՃՀչ, ողբ. ՝ Կէս քէն չնաւան մեծ քաղէին. կէսքն ըղվարսիցըն փեաէին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՇՆՁԱՒՈՒԱԿԱՆ. Տ. ՇՆՁԱՒՈՑ. ՝ Ումանց բուսականաւ գոլ, և ումանց չնչականս, և այլոց չնչաբուսականս ... Իսա մասանցն անորոշաբար՝ որպէս զչնչաբուսականան. Ընդ. բանի:

ՇՂԹԱՅՕՐԻՆ. ա. Ս. Չանգոյն չղլեայի: Շղլեայորէն աեսակս պինգ ունին զկրեսս. Պ.փ.ա:

Ի ՇՈՒՐՋ ԳԱԼ. որպէս Շրջիլ և ինդրեր. ՝ Թագեաւ ի նոցանէ. գայլն ի չուրջ, և ոչ գտանէին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ինդրէին, և ոչ գտանէին:)

ՇՐՈՒՇԱՆ. ՝ Իբրև փախստական զբնն գոնեան չրուչակաս կապեցաւ. Ա.ի. անդ:

ՈԽԱՊԱՀԵԼ. Որս պահել. ՝ Թէ որս պահէ (կամ որսապահ է). Կանան:

ՈՂՐԱՆՔ. որ և Ողբ, ողբք. ՝ Թողուեմք զողբանքըս ցաւագին, առնեմք ուսարս լաչեայ բանին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՈՍԿԵԳՐԱԼ. Ոսկի գրով գրոչմեալ. ՝ Տեսին զգիրն սեագիր՝ փոխարկեալ յոսկեգիր... և առեալ զգիրն ոսկեգրեալ՝ համբուրեցին. Ո.ի:ը:

ՈՍԿԵՀԱՑ. ՝ Քան զայս մանուկս յառաջ ունէի այլ գեղեցիկ մի ոսկեհատ, և՝ ի մեռանել մանկանն՝ ես յոյժ լայի անմխիթար. Ո.ի:ը:

ՈՍՊՆԵՑԱՑ. ՝ Հայ նորա էր ոսպնէ և գաւ.

ՈՍՊՆԷ. ՝ լբ. Վ.բ. հղ. Է. հէն յ. Ե փո. (իսկ նոր ձ. ոսպն և պարի:)

ՈՍՏԱՅԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. Որս այծ. կեղ. ուռճանալ. ՝ Փուլթան արմատանալ, ոստայարձակ լինին՝ կրկնատատիկ պղտուեսիլ. Ցիշաք. ի Խոխ լէյէ:

ՈՍՏԵԼ. ՝ Զգեալ զձեռն իւր զալ՝ ի պըստուկ մի... և ոստեալ գնաս. Եպէի. ծն:

ՈՐՄԵԼ. ՝ Առեալ զնայատատ, քակեալ զդուռն սեռեկին, որ որմեալն էր. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. յոր մռեալն էր:)

ՈՐՔԱՆ. ՝ Ընդքանի օր եկեալ ես, այնչափ հեռի ես՝ ի սեռեկէն. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. ոչքան օր:)

ՈՒՂԵՂ. ՝ Հերձաւ գլուխն նորա, և ուրիշն հանդերձ ընդ գանն ցրուեալ՝ ի վերայ վիմին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ընդ գոլն:)

ՈՒՂԵՑ. ՝ Բռուռն հարեալ զուղէչ (զուղէչն) միոյ, յորում էր պատուղ բազում. Եպէի. ծն:

ՈՒՆԱՑՆ. յ. իբր վայրապար, և ծաուԹէ. ՝ Ոչքիչ ունայն, և ասէր. գԹեալ և մոլորեալ եկի առ. Վ.բ. հղ. է: ՝ Զանակոզմեան աւազանն՝ ունայն կրեաց զժամն զայն փրկուԹէ. անդ. Ֆ:

ՈՒՆԿՆԱԼՈՒՐ. Տ. ԱՊԱՆՁԱԼՈՒՐ. ՝ Որպէս ականատես և ունկնդալուր առ ի նմանէ. Եպէի. ծն:

ՈՒՐ. ՝ Զամենայն գուշով ածեալ ասէր, լիշեցի զաւուրսն զառաջինս: Զուշով ածեալ վկայս ամբարշիռն՝ որ բերանով օձին. Եպէի. ծն:

ՈՒՍՏ. ՝ Ո՛չ պիտեմ, Լ.Թէ ոՃսա, այլ եղև նմա կարծիս լինէն. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. ուստի՞:)

Զ

ԶԵՁ. Յաւէլ՝ ի մէկնուԹիւն. Աւաւեալ ասի ումկ. որպէս չիւ կամ ձիոՃ խաղողոյ. և որպէս գառասրկ մալ մեղու:

ԶԻՒ ԱՐՆԵԼ. ՝ Սասաւեալ սկզբնաչարին՝ չէք արար գնա՝ ի սահմանաց անտի. Եպէի. ծն:

Պ

ՊԱԼԱՐԱՒԱՐ. մ. Իրրև զպալատ. ՝ Ի բաց ընկենուալ և ըստանալ... որովՀ պալատաբար ըծոտեալ լիներ. փխ. լէն:

ՊԱՒՐԻՔ. ըստ ան և ք նշ. ՝ Ասէ անդամալոյծն. վսյեալ է ինձ մուրացիկն պախրէին. Վ.բ. հղ. յ:

ՊԱՏՃԱՌԱԳԱՑՆ. գունի. Գլխաւոր և զօրագոյն պատճառ. ՝ Ազաչեածին (՝ի ծբ. նոցա) արուն, և պատճառագունի զօրուէն. փխ. լէն:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐԱԴՈՑՆ. ա. Առաւել պատուաւոր. պատուականագոյն. ՝ Ի դիրկս բանաւոլով պատուաւորագոյն ևս լինել բազկացն, և բարձրագոյն քան զսիմուս քառակեցիցն. Եպէի. ծն:

ՊԱՏՈՒՀԱՒԱՊԱՐՏ. ա. Արժանի պատուհասի. պատժապարտ. ՝ Տեառն հաՃոյ լինցի, և մի պատուհասապարտ. Ա.ի. անդ:

ՊՍՐԶՈՒՆԱԳ. որպէս ումկ. էՃԸ, պինա. կազմած չինագործոյ պարկեալ տարբեր ծամանէ՝ ի վերայ հիման և որմոց. ՝ Սկիզբն որա. բեալ չինուԹէ՝ ի վերայ հիման սեղանոյն՝ կամեցաւ ձգել՝ ի վերոյ զպարզունակն. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, զպարուճանն:)

ՊԵՏԱՆԱԼ. ՝ Ես զիմ աման ձիմոյն ոչ բացեալ էի, այլ մանսԹով ծակեալ էի զկծեմ նորա. քանզի փոքր ինչ պնասցաւ՝ ի նմանէ. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. պետոյացաւ:)

ՊՆԴԱՒԱՐ. Տ. ՊՆԴԱՊԵՏ. ՝ Զհաս ունեալ պնդաւար եկաց նա յալԹել Վ.բ. հղ. յ:

պայծառանալ. ղարդարիլ. փառաւորիլ. Ճոխանալ. *Նորօք շքեղանային ընԹրիք ա_մենայն տանուտէրանց հայոց. Փարպ: *Զար_դարեալ և շքեղացեալ, և բաղմամբոխ դըն_դաւ գայր յոլքունիս. Եղիշ. Է: *Շքե_ղացեալ մատանեաւ և հանդերձիւ. Սարգ. յհ. Ը: *Զարդարեալ շքեղացին, յանձային խորանն 'ի մէջ ժողովրդեանն. Եւսեբ. ա: *Որ միայն ամպարտաւանութեան անուամբն են շքեղացեալ. Տօնակ: *Որ ընդունի զպատիւ փառաց նախապատուութեան, շքեղանայ անձն նորա յաչս նորա. Եփր. Խոստ: *Տապանակն ծանրացաւ և շքեղացաւ 'ի բոգնի նոցա. Եփր. Բգ:

ՇՔԵՂԱՇՈՒՔ. ա. Ունօղ զշուք շքեղ. շքեղազարդ. մեծավայելուչ. մեծափառ. մեծափառ. վայելչապանծ. գեղեցիկ. պայծառ. փառաւոր. *Շքեղաշուք ծերունի հասակ: Շքեղաշուք գլխակ: Շքեղաշուք դէմք կենդանի. Ճ. Դ: Յհ. ԺԲ: Յճ. Կէ_րոփոն: *Շքեղաշուք աԹոռ, կամ ղարդ, կամ պատիւ. ԱգաԹ: Յհ. ԻՃ. Եկեղ: Տր ԻԵւ: *Շքեղաշուք քողընծայ ամենածին կուսի Թագուհւոյ. Նար. ՂԷ. (խմա զշուքն որպէս պատիւ, և գլխաշուք:)

Ն. Շքեղ շքով. *Շքեղաշուք պճնեալ զարդարեալ. Սէւա. ՃԹ:

ՇՔԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Καταυθύνω. Exalto, honore vel dignitate decoro. Շքեղ կացուցանել. երևելի առնել. պատուաւորել. շքեղազարդել. փառաւորել. *Յայնժամ Թագաւորն առաւել շքեղացոյց զանզորս, զմիւսս, և զաբեղնայս ամ_յերկրին բարելուցայ. Դան. Գ. 97: *ԶԹագաւորս շքեղացուցանէն 'ի նմանուԹեան արտախոյլն պսակի 'ի վերջաւորն փողփողելոյ: Կայսերական զարդու շքեղացուցեալ մեծարելաց զնա. ԱգաԹ: *Եւ 'ի մէջ զօրաց իւրոց շքեղացոյց զնա. Բուզ. Դ. 50: *Զագամ և զեւայ շքեղացոյց լուսով ե_դեալ 'ի դրախտին ամպային անկոյն. Տօղ: *Երևելի զարդուք ցանգ զմեզ շքեղացուցանէր: ՇքեղացուցանէՆ զԹագաւորն գագիկ կրկին փառաւորուԹիւ. Ասող. Գ. 12: Է. 5: *Դիւտ յանդիման լինէր աւագաց դրանն. որոյ առաջի շքեղացուցեալ (այ) զմի այրն զօրուԹե, ասաճներ ամենայն մարդ զերեսս նորա իբրև զերեսս հրեշտակի. Փարպ:

ՇՔԵՂԱԻՈՐ. ա. Շքեղ և գեղեցիկ. փառացի. *Զպատկեր քաջաց արտակաս և շքեղաւորս կենդանագրեալ. Ասող. Ա. 1: *Տունք և տաճարք զարմանալոյ՝ լինեալ 'ի գիրկս իմ շքեղաւոր. Շ. ԷԴԷւ:

ՇՔԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Շքեղն զոլ շուք. փառաւորուԹիւն. փառք և պատիւ. գեղ վայելչուԹի. մեծավայելչուԹի. մեծանու_նուԹի. *ԶհոյակապշքեղուԹի յաղԹուԹե ընդ ամենայն աշխարհ կոյուցանէր. ԱգաԹ: *Զատուեալ բաղում պարգևօք և մեծարելս շքեղուԹի: Խոստանայր նմա շքեղուԹիւն մեծ: Դայր մտանէր 'ի խորանսն արքունի մեծաւ շքեղուԹի. Փարպ: *Հասկիցն կարմ բաղձեալ շքեղուԹի. Պէտ: *Տալ նոցա իմաստից գեղ, և շքեղուԹի. Յճ. ող:

ՇՔԹԵՄ, եցի. ն. } որ գրի և ԺՔԹԵԼ,
ՇՔԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } ՇԹՔԵԼ. (ըծ. և մայԹքել.) Յայտնեցուցանել. ծախել զէԹս կմ զխոհանուԹի. ցնդել, կամ խառնել զմուրս. *Դիւելի յորժամ առ ծովեզեր կայցես, և զմուրն ժքԹիցես, Նշոյլք լուսոյն հատանին. ՆիւՅ: *Զօդոյն՝ որ ցայգ առնու 'ի խոնաւուԹե լուսոյ, հատեալ ջերմուԹե ճառագայԹից արեգականն՝ շքԹեցուցանէ 'ի բոյց զատկուԹին. ուստի ընդ արեգակայս ցօղ անկանի. ...

ՇՔԹԻՄ, եցայ. յ. Ցնդել ըստ նմանուԹե խոնաւուԹե. և Անամօթիլ. անմտանալ. (ըծ. և ռմկ. ...) *Նա շքԹեալ շուայլեալ՝ մտեալ կոքաւէր. Եւսեբ. ժող. ըստ Լէհ: *Զարդաւէր ագկանց ըրկտեաց շքԹելոց. Թուղ. Քարոզ. (յն. ըրկ, զարդաւէր:) *Յուլից, ծուլացելոց, անմըտաց, շքԹելոց. ԱգաԹ: *ՇքԹելոցն և խլացելոցն. Ճ. Ե:

ՇՔՈՂԻԼ. յ. Իբր Ցոյժ նքօղիլ, նուաղիլ. (կամ Աքօղիլ, ծածկիլ ընդ շքով.) *Դտանէին զնա հովիւք յայրի միոջ շքողեալ Ճնշեալ 'ի ճգնողական վարուցն. Տր ԻԵւ. Քէոր. ԻԵ:

ՇՕԹ, ի. իւ. գ. Ἄρτος. Panis. λαγάνον, laganum, placenta. որպէս ռմկ. ... և ... եբր. ... յորմէ ռմկ. ... և ... այսինքն հաց ազնիւ, պարզ կամ իւղով զանգեալ՝ պէսպէս ձևով. և բաղարջ 'ի նաշհոյ. պան. քաքար. նկան. ..., ..., ..., ..., ... *Պանս բաղարջս, և շօԹս բաղարջս զանգեալս իւղով, և քաքարս բաղարջս օծեալս իւղով: Պան մի, և շօԹ մի իւղով զանգեալ. Ել. ԻԹ. 2. 29: *Փոխանակ այնր՝ զի ասէ, առնէին 'ի նմանէ նկանս, հերրայեցին՝ իբրև զշօԹս. Եփր. Խոստ: *Ի շօԹից անտի ընծայակիցէ. Կանոն:

ՇՕՃ. Տ. ՇՈՃԻ, ՍՈՃԻ. *Մայրն և նոճն և շօճն և Թեղօշն. ԱգաԹ:

ՇՕՇԱՆՔ, կամ ՇԱՓՇԱՆՔ. գ. Շաղփաղփանք. բանդագուշանք. *Յայտ արարեր զքո լիս շու շանս բարբանջանացն. Ճ. Ե:

ՇՕՇԱՓԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ἁπτικός, όν. Tangens, tangendi vis, sive sensus. ἁφή, tactus. Շօշափօղ. որ կարէ շօշափել. շօշափելիք. *Ետ նոցա զդայուԹի զշօշափականն: Ոչ միայն ընդունական գործարան կազմեաց արարչագործն զձեռս, այլ և շօշափական: Յաղագս շօշափականին. Նիւս. Բն. Ա. Է: *ԿենդանաբոյսՆ զշօշափականն միայն ունի. Արիս. գործ:

Եւ Իբր Շօշափելի. որ կարէ շօշափիլ. *Ըստ անմարմնոյ՝ զոչ 'ի ձեռաց շօշափականն. Շ. ԻՄ Եղով:

ՇՕՇԱՓԵԼԻ, լւոյ. լեաց. ա. Ψηλαφητός. Palpabilis. ψηλαφώμενος, palpandus, tractabilis. Որ ինչ մարԹի շօշափիլ. անկեալ ընդ շօշափմամբ. նիւԹական. *Խաւար շօշափելի: Նեան շօշափելի. Եւ. Ժ. 21: Եբր. ԺԲ. 18:

ՇՕՇԱՓԵԼԻՔ, լեաց. գ. Ἁφή. Tactus. Շօշափականն. կարողուԹի և գործի շօշափելոյ. զգայուԹի շօշափօղ, մանաւանդ ափ, ձեռք. *Ճաշակելիք, հոտոտելիք, շօշափելիք. Փիլ. Իմաստ: *Քաղցրունի կերս իմն ըստ Ճաշակելեաց առնէ, և ջերմունի իբր շօշափելեաց. Արիստ. որոշ: Թէ շօշափելիքն լուծցին, ընդ նմին կորնչի և կենդանին. քանզի միայն շօշափելիքն 'ի զգայարանացն են հասարակաց ամենայն կենդանեաց. զի ամենայն կենդանի շօշափելիս ունի. Նիւս. Բն: *Մի խարեւալ ըմբռնելովն շօշափելեօք 'ի գարշ ցանկուԹիւ. Իգն:

ՇՕՇԱՓԵՄ, եցի. ն. Ἅπτομαι, ἅπτω. Tango. որք Թարգմանին 'ի մեզ, Մերձենալ, մատչել, են. իսկ որ 'ի մեզ դնի շօշափել, յն. լա. ասի. ψηλαφάω, palpo, exploro, tracto, contrecto, pulsando tango. Ափով ըմբռնել. զննել. մատամբ հպիլ՝ մատչել՝ մերձենալ առ իմն. ... ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... *Դուցէ շօշափիցէ զիս հայր իմ: Մօտ եկ, և շօշափեցից զքեզ որդեակ. և շօշափեաց զնա: Շօշափեցէք զիս, և տեսէք: Ձեռք մեր շօշափեցին 'ի վերայ բանին կենաց. են: *Նմանեալք կուրաց, զի տեսանել նոցա շօշափելի է. Մխ. Դպ:

ՆմանուԹբ ասի. *Շօշափել զանօրէնուԹն երկրին ... այսինքն զննել, կամ այց առնել պատժելով. Զաք. Գ. 9: *Յետ շօշափելոյ վիրօք զամենայն մարմինս նորա (այսինքն փորձելոյ կամ հարկանելոյ): Պարտ է մեզ շօշափել զզօրուԹի այսորիկ՝ որ 'ի կարգիս կայ ... այսինքն հետազօտել. Իսէօ:

ՇՕՇԱՓԻՒՆ. գ. Իբր Սօսափիւն. սօսաւիւն. շչիւն. շառաչիւն. ..., ... *(Բաղաձայնք) շօշափիւն միայն առնեն 'ի բերանն, և առանց ձայնաւորաց խառնմանն ոչ կարեն արտայայտել զձայնն. Մագ. Ն Եւսեբ. ...

ՇՕՇԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ἁφή. Tactus.
ՇՕՇԱՓՈՒՄՆ, փման. } Շօշափելին. և իլն. և Շօշափելիք. *Ո՞ւր է շօշափուԹիւն ձեռաց ձերոց. ո՞ւր են ընԹացք ոտից ձերոց. Ճ. Ը: *Ամենայն մարմին՝ շօշափման է ըզգայարան. մանաւանդ՝ ձեռաց ներքինն կոյս, և առաւել յատուկ ծայրք մատանցն. Նիւս. Բն: *Հեշտանամք՝ ըստ հոտոց յանուշահոտուԹի զոլորշեաց. և կամ որ կակղուԹե և ջերմուԹե և ազորկեց եւ՝ ըստ շօշափման. Փիլ. Իմաստ: *Մտանեն ընդ ռնգունս հոտոտմունք, և ընդ շօշափականն շօշափմունք. Ածաբ. յոր:

Ո

Ո. Դիր ձայնաւոր, իբրև անուանակոչեալ, Ո՛, ո՛յ, ո՛ւո, որպէս 'ի բնէ երկբարբառ, իբրու լա. ս, և յն. ο, միացեալ: Սուղ է որպէս օ՛ յունաց, որ կոչի օ՛ միքրօ (այս ինքն փոքրիկ). իսկ ոՂ լինի երկար, որպէս ω, օ մէկա (այս ինքն մեծ ω) յունաց: Վասն այնորիկ ըստ կանոնի նախնեաց հասարակօրէն օ յն. 'ի մեզ փոխի ո կամ ու. իսկ ω, փոխի 'ի ոՂ, և դուն ուրեք ու, խմս հնչմամբս օ:

Ո. Ի հայկական բառս ըծորդ գտանի երբեմն ընդ այլ ձայնաւորս, մանաւանդ ըստ գաւառական սովորուԹե այլևայլ գրչաց. զոր օրինակ, սիրօղ, սիրօղք, որև սիրաւղ, սիրաւղք, կամ սիրող, սիրողք. մորուք, մօրուք կամ մաւրուք կամ մուրուք. քօղ. քող. մօլոր, մոլար. ուռոգանել, առոգանել. խոհարար, խահարար. փողփողեալ. փաղփաղեալ, կմ փայլփայլեալ, են:

Ո. ո. որպէս Թիւ, է Վեց հարիւր:

Ի խորհուրդ տառիս ասի. *Ոյն ուսուցանէ սրբաչափաւ, Թէ Հաւատոյ տառն հիմն եղաւ. Ոյն, Ո՛վ դու ասէ մանուկդ 'ի բոյս, Նրման առ քեզ զէգեաւն, են. Շ. ոյԺոոԹ:

Ո, կմ ՈՅ, ի, իւ. Անուն նախակարգեալ գրոյ. *Յուցանէ յայս գիրս, Թոյ, էՂ, ոյ, գա (յն. Դ. ε, ο, ό). Սոփր. Ժ. 19: *Քառեաք ձայնաւորք, ոխ. ժիւնիւ. եղիւ, այրիւ: փաղաւաԹէ եղիւ, այրիւ. և վարատմամբ ոխ. ժիւնիւ. Մոգ. եւ:

Ո. Որպէս Որ, յարաբերական դերանուն կարճեալ, և հոլովեալ, որ, ում, յում-մէ, յոմ, որք. որց. որս՝ ու՝ որ. ած՝ որ. ծ ից, օր. որպէս յն. Ὅς, ἥ, ὅ. Qui, quae, quod. կամ որպէս յօդ՝ Ն. ὁ, ἡ, τό. իտ. il, la, lo. Ոմն ոմանք. ոմանց, ոմանս, ոմարաց. և այլն. իմն ըստ յն. τὸν ὸν, քաւ-ւոյն, արարոյն. և այլն. Ոյց, զոյս, յոյդ, յոյս, ընդ-ոյս. Պէս. առէպ. այս ինքն որոց, զորս, յո-րոց, յորս, ընդ որս. Ոյդ պատականաւոր գնեին անուանք, գուշակուին ունեին զընդ նոքօք բնութեն. Բրս. ծն.

Ո՞, կամ Ո՛. Իբր Ո՞վ, և Ո՞ր. գ. ա. Հարցական անուն, կամ անորիչ հարցական, ըստ նախադրեալ հոլովմանն, ոյր, ոյք, ոյդ, ևն. ըստ. ԹՅՒ. ՀՈՒՆԸԸ. Τίς; τί; Quis? quae? quid? Ո՞ հարաղասաբար, և կի՞ն հնդեւրո-քարաձեալ զքեզ. Եփր. ա-եփար: Ո՞ պատուհաց քեզ: Օ՞ր ինդրէք: Ո՛ գիտէ՝ ողորմացի աւեր: Ո՞ իցէ ի ձենջ մարգ: Հարցանիցէք, լեզ ո՞ է ի նմա արժանի: Ցուցից ձեզ՝ ուստ նման է: Ցուցից ձեզ՝ յումմէ երկնչիցիք. և այլն: Քաղաքն էաբէ, լեզն եկեր. ո՞. որ զԵուրն ի գինին փոխեաց. Աա՝ որս. ՀՀ: Ո՞ք եմք՝ այ օրէնս գնելով. Բրս. ագաչի: Օր հալա ծանաց յայտնեացէ, ո՞ (է) որ համբերիցէ. Պէ-փա՝: Ո՞ լնւայոր ի խոյս կայծականցն, եւ-լեզ ոչ հրնչէնն. Եփր. ի ծն. փա: Ո՞եմ ի կապչուցն եղև այապիսի յայտնութեն: Ռնաւ-սիր իակ ածեալ է զձեզ այսր. Եւխ-ԸԸ: Ցո՞մ անձին (այս ինքն յոյր, կամ յորում անձին) այնչափ շնորհ և աջողական խորհրդականութ բնակեալ (որպէս ի Վահան). Փարպ: Ցա-գագս ոյդ (այս ինքն որոց իրաց) նշանակե-ցից, և վասն որոյ խոստովանեցայց. Նար. Իէ:

Ո՞ ՈՒ. Նոյն ընդ վ. գ. ա. որ և Ո՛վ ՈՒ. յոքն. Ո՛ՑՒ ՈՄԱՆՒ. Ո՞ ոք երանելի քան զյուդա կայր, այլ եղև մանիչ. ո՞ ոք եղուկ քան զյոզոս, այլ եղև առաքեալ. Ոսկ. ծ. գ. ւկ: Ո՛ ոք և երկայր աւ նոսա, ուսուց-ցանէին կամակար. Եփր. Ի: Գիտէք, (թէ) ոյք ոմանք յառաջ քան զնս իցեն սիրեալ աշխարհիս հայոց. Խոր. ա. 8: Ո՞ ոք ի ձէնջ մարդկանէ. ա. կոր. Ի. ւ: Ցո՞ ոք ի ձէնջ հայր ինդրիցէ որդի իւր ձուկն. Ղկ. ծ. ււ: Օր ի եմք աւ ածն իւր սուտ գոսա, աւ ո՞ ոք ի մանկանացուսայ աստի պա ալոդար գոցի. Եփր. Ի: Ո՛չ կարաց գիտել, թէ ո՞ ոք են. Ջէնոբ:

Ո՞ՒՄ ԻՄԻՒ. Տ. Ո՞մ ԻՄԻՒ. Ո՞ւմ իմիք նման իցէ ածն, զի կարիցէ ոք նմա պատկեր յօրինել. որ միայն իւր նման է, և ոչ այլ ի-միք. Գէ. Եռ:

Ո՛. ո՛. ո՛. Տ. Որպէս կոչական, կամ բա-ցագանչական և աղերսական. Ὦ! Ο ! Ո՛վ. ոմ. քեզ կամ ձեզ ասեմ. ալաչէմ. ὁ, ἦ, ἐա՛, ἐա՛ա, ամեն, պըէ՛ նիգի. Ո՛ աէր փըր-կեա զանձն իմ: Ո՛ աէր փրկեա, ո՛ տէր ա-ռաջնորդեա: Ո՛ արք, ոչ ապաքէն զօրացեալ են մարդիկ: Ո՛ քաղաք արեանց: Ո՛ հովիւք, որ կորուսին և ջրեցին զնաչխինս: Ո՛ հովիւք իս-րայէլի, միթէ հովիւք զանձինս պատճէն. անո:

Ո՛. Ջօրմացական և աւազական և այլն, երբեմն զոյդ ընդ ուղղական անուն. իբր Ո՛վ ոյրպիսի. բաքէ. աւանդ. ՀՀ, ՀՀ, Նաօըւսան. ածք. Ո՛ մարգասիրութեի բարերարին և տէառն: Ո՛ նոր ընտրեք և պարդեք: Ո՛ պարկեշտուն, ո՛ ածախրութեի: Ո՛ զարմանալի իրս. ՍԷԲԷՐ. Ք. Ք: Խոխ: Նար. Էրգ: Կինա՝ զոր էաւոր ինձ, աս էա ինձ ի ծառոյ անտի, և կերայ. ո՛ պատճառ, որ իրաւունս ոչ ունի. ո՛ պա-տասխանեք, որ ոչ ապրգարացուցանէ զմեզան չակատն. ո՛ բարերաւ գատապարտութեի, որ ոչ փրկէ զդատապարտեալսն. Ոսկ. ծն:

Նա երբեմն ընդ ած՛՛. կամ ապ. (ըստ յն. αὐτε՛՛. ըստ լտ. հյց.) Ո՛ մեծի մարգասի-րութեն այ: Ո՛ մեծի անպատում ոքանչէ-լեաց շնորհացս. Կոչ. Ք. ծՔ: Ո՛ ատուեգ: Ո՛ հրաշից՝ ըստքանչելին, մեռեալ ըստոյգ՝ և կենդանին. Մագ. ա. Ն ոգ. Խչ: Ո՛ սիրոյն առաքելոյ՝ որ առ Ժողովուրդն իւր էր: Ո՛ գթոյն նորա, որ առ հեթանոսս ստացա էր. Եփր. ա. Խոր: Ո՛ Աննիծեալ լեցի երկիր ի գործս քո. հող էիր, և ի հող գարձցիս. ո՛ անի-ծիցս այսոցիկ, որ երևելեացս գողութեն հոր-կանէ: Ո՛ բարբառոյն, զոր անքաւ յաւի-տեանս չարժել ոչ կարեն: Ո՛ բանին, յոր-մէ Թագաւորք և մեծամեծք և անանկք սար-սեն և գալան. Ոսկ. ծն:

Ո՛. Առանց յարակից բառի՝ արձակաբար. իբր Տեսէք այն, կամ աւանդ. ահն. գան գան-գեալէն, գալեալը. հայ հայ, ծ ծ. Ո՛, մինչև ցմահ ձգնեին եղարքըս այս պահէրզլուսուի: Ո՛, միայնակեացն այն յիմարեալ է, և արա-ծէ զնոցա. Վրփ հդ. Ե. ծՀ: Ո՛ (կամ ո՞ն), կարի է առասպելս, այլև առասպելոյ ա-ռասպել. Խոր. Ք. 7:

Ո՛ Ո՛. Տ. կրկնականն վերնոյն. Ὦ ὦ! Ὁ ὁ! Ո՛ո՛, գխտերսուս յերեսաց հիսհսոյ. Ջգփ. Ք. 6: Նոյնպէս ըստ յն. և Թուղ. Իփ. 23. Ո՛ո՛ո՛, ո՛ ոք կեցցէ, յորժամ գնիցէ զայն ածն. այլ ի մեզ կամ Թագաւորիչք, և կամ գրիչք ի քաց Թոյեալ են զմիջարկու Թեն:

ՈԲՈՂՈՍ, ի. գ. Բառ յն. ὀβολός. Ὀ-βολός. Obolus, nummus, assis. Խերևէշ. լսմայ. գանգ. վեցերորդ մասն դրաքմայի. Ֆանդէր. Ա՛յլ ե ունել ումեք եօթն որո-ղոսս, և միւսումն ունել եօթն գահեկան. Եփր. ա-եփար. կամ յԷն-վե Ն յեվխ:

ՈԳԵԲԵՐԻԼ կամ ՈԳԻԲԵՐԻԼ. յ. Ոգի կամ չունչ առնուլ: Պիսա:

ՈԳԵԹԱԽԱՆԱՁ. ա. Ուր լոկ Թախան-ձանք ոգւոյ կամ սրտի. սրսառուչ. Եվի գտանելզքեզ չեծեծանօք, և ոգեԹախանձ մաղԹանօք. Մագաղ:

ՈԳԵԹՆԵՔ ԼԻՆԵԼ. Թափիլ յոգւոյ զո-րութեե. լքանիլ վհատիլ. Նուազիլ. անչըն-չանալ. Ֆազուզք ի նոյանէ ոգեԹափք վե-նեն. Եփր. ա-եփար:

ՈԳԵԽԱՒՆԻԼ. յ. Հոգեխաւնիլ. հո-գւով կամ սրտիւ միանալ. Ո՛խոյեալ ոգե-խաւնի ընդ նմա. ա. Եզր. Ք. 21. յն. Ժո-ղուլ զոգին, կամ յոգւոց հանել. ἀφίσθαι τὴν ψυχήν.

ՈԳԵՆՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ψυχογονία. Ori-go animae. Շնչածնութեի. ելանութեի ոգւոյ և շնչոյ ի սաղմն. ստեղծուածն հոգւոյ ի մար-մնի. Ջորս և պղատոն ի սիմեոսին յիշէ յա-ղագս ոգեծնութէ. Փիլ. Ք. Բան: Ո(Լուսիք) ինէ յոգեծնութեի անգրանիկ. Ես, շնչաբե-րութեի արուխ. Վրդն. ծն:

ՈԳԵԿԱՆ. Տ. ՀՈԳԵՈՎՆ. Ψυχικός, πνευ-ματικός. Հոգեկան գղեակն ի վեր ելեալ գե-րի վարեաց զոգին: Ոգեկան բարեաց և մար-մնականաց: Փոխել յատուկութեի ոգեկան. Փիլ: Ջոգեկանն որ յառաքինութէն է, պինդ պահչիկ ոք զաստուածէի. Ցհ. խ. ա:

ՈԳԵԿՑՈՒՅՑ. Տ. ՀՈԳԵՍՆՑՈՒՅՑ. Տա-լով միշա ի գէպ ժամանակի զիմանալն ալը-առուղն ոգեկեցոյց. Շ. Ը: Ջրատու գրոց) փրկականս և ոգեկեցոյցս. Գր. Ներ:

ՈԳԵԿԻՐ. Տ. ՀՈԳԵՆԻՐ. Πνευματοφόρος. Spiritifer. Ա՛յս բանք ոչ եւթէ իմ ինչ էն, այլ եզեկիէլի ոգեկիր մարգարէին. Կոչ. Ք:

ՈԳԵՆՈՐՆԱՆ. ա. Ոգեավ կործանեալ, կամ անհոգի. և Յրաաբեկ լքեալ, անկեալ, իբր անբոյս. Թագաւոր Թափմեսար, կայսր ոգեկործան. Նար. ծՀ: Մ՛իրկ և Թափուր (և) ոգեկործան՝ միայն վնասուցանելոյ ոտիցդ կախեմ. Լ՛Ք. գԹՐԻ:

ՈԳԵԿՈՐՈՅՍ կամ ՈԳԵԿՈՐՈՅՍ. ա. Ψυχοφθόρος. Corruptor vel perditor ani-marum. Հոգեկորոյս. կորուսիչ, կամ ըստ յն. սպանօղ՝ խանդարիչ Հոգւոյ. Մի՛ ոք մտիցի առ ոգեկորոյսմանիքն. Ոմանք զատանայ իսկ իշխեցին առնել Նոյը՝ ղոգե-կորոյսն զատկանիչն. Կոչ. Ք. Ե: Փախչել յայնպիսի ոգեկորոյս ցանկութէ. Սարգ. Ք. գ. ա:

ՈԳԵՀԱՆԴԻՍ. Տ. ՀՈԳԵՀԱՆԴԻՍ. Կամն ոգեհանգիստ առնելոյ, կամ յիշա-տակ մեռելոյ. Մաշտ: Ջոգեհանգիստ ի վանս առնել ոչ է ըստ օրինաց գտաստանի գրոց, զի մահերութէ ի վանս կուսանաց ոչ է. Մխ. գա:

ՈԳԵՀԱՃԱՄ. ա. Հաշմ հոգւով. սգեալ, կամ ճաղըզ. Տեսանէմք ի ծառայսն զե-կեալսն սատանայի ոգեհաչսն. ՀՀ. խմ. գա-ա:

ՈԳԵՂՂԱՐԲԱՆԻ. ա. Πολύφωνος. Sono-rus, canorus. Ոյր բարբառն է ոգեղ-քաջ-ւուժ գին. յորդաձայն. Ի՞ա կամ Նվ՛ևեր սեալ է. Կեաքն գեղեցկաձայն, և քաղցրաարբրուսք. և կեաքն խտաձայնք (ղէ), և ոգեզարբ. բառք. Վ՛էոր. Ը:

ՈԳՆԱՄ. ևցի. գ. Προσαγορεύω. Profero, ajo, enuncio, cano. Ասել. բարբառել ի հադադէ կամ ոգեղ կամ ուժգին. Երգել. Նուագել. Էր վարժեալ կրթուելիը, զնա-ատանացն ոգեմ տրհեատ, ի մանկուէ. Պէս: Ջոյն՝ որ ինչ ձչմարտին հակակին՝ ոգե-լով, սուտք և անիմաստ ելեն. Պղատ. գէմ: Որպէս յայտնէ ոգեսղգ առ ի քէն. Պղատ. օրին. Ը: Երգս առեալ գոչեն... պարա-ռնալ՝ երգ նոր սգեն ձայնիս. Տագ: Նվղայր երէց գալ յարգանդ, իմ՝ նեբուսէսի՝ ոյ զայս ոգէ. Շ. յէս. ասղ:

ՈԳՆԱՆ ԶԱՍՐ. Κατηγορία. Convitium. Չարաբանութէ. Թշնամանք. Ջայնպէս ոգե-լոյ զչար՝այս իւրէ օրէն ասն ամենեսեան: Ի բաց կալ յամենայն ոգեղոյ ղայսն. Պղատ. օրին. Ը:

ՈԳՆԶԱՀ. Տ. ՀՈԳՆԶԱՀ. Ոգեչահ խրատուս: Ջխրատս ոգեչահս՝ նեղոս: Իսկ քոյդ սիրայնոյ (քանք կամ նեվրոյք) ածա-լեալ և ոգեչահ. Շ՛ր:

ՈԳՆՉՈՐՀ. Տ. ՀՈԳՆԶՈՐՀ. Ոգեչնորհ վարդապետութ: Ոգեշնորհ գիւաս կրօ-նից. ԱԼՆ. ԼՀ: Տ՛ոմ:

ՈԳՆԵՂՈՒՆԶ. Տ. ՀՈԳՆԵՂՈՒՆԶ. Ոյր սուրբ գրոյ, և ոգեշունչ մարգարէից. Նէր. ծն:

ՈԳԵՊԱՀ. ի. իս կամ ով. ա. գ. Որ ինչ բա-ւական իցէ պահել զՀոգին ի մարմնի կամ ղոգին կենդանական. որպիսի է ապահա-պէտ կերակուր. պարկն չափաւոր. և պա-հեստ ոգւոյ ի մարմնին. կենդանի. Ոչինչ գոտե-նիւթ ամենևին ոգեպահ պարկեշտ միոյ Ջպէտս ոգեպահին այնուիկ վճռուիցին. ՀՀ-կի: Տալին ոսոխ և չար... ոգեպահ՝ առ ոգւոյն ունելոյ. Նէր. Ի՛գ: Մի իսվ ինչ կեր-րակուով, և ոգեպահութի չասասցեալք (կամ ոգեպահով ևեթ չասանան). Նէր. գծ: Ե Մանդ. Ք: Եթէ զոգեպահն ոչ ընծայեա-ցես, մեռանիմ. Նար. Իէ: Ո՛չանուլ սակաւ մի զոգեպահն ի փչանալոյ անկէլոց. Մագաղ: Ի պահելնքո՝ զոգեպահն միայն կեր. Վ՛ր հդ. յ:

ՈԳԵՊԱՀԱՆՆԱՀ. ի. լց. ա. Որ պահան-ՀՀ զՀոգին կի բաժանէ ի մարմնոյ. և Մահ առաՀի. հոգին ուղղ առնօղ՝ հանօղ. ձան ա. ԼԸՃԸ՝ ԼԸՓՈՐՃԸ՝ Մ՛ՆՐ-ԾԳ էԿՏՄ՝ Ո՛ՒՀԱՍԱ-կաւ Հարման ՀԵղուսիցն քաւսՈՒՓՈՒԼ գա-ժանաւսՈՒՆ ոգեպահանՀՀ. Նար. Իէ: Ո՛Ղ փոխ՛ն և ղքաղաքս և զՀՀկուԼՀՀն, և զոգե-պահանՀ բևևան, և զանդն. Կ՛ՀՀ: Ո՛լոյծ ինձ զՀանդ ոյդս ևաև զդոգեպահս ոգեպահանՀ ասասկուՀՀս. Նար. Ծէ:

ՈԳԵԳԱՐՏ ԼԻՆԵԼ. Գործական գոհանիլ հոգւոյ կամ արեան. ՚Մի՛, ասէ, սպանցուք, և ոգեզարտ եղիցուք. եբէր. ծն: ՚Մի՛ հարցուք գնա, և ոգեզարտ լիցուք. Վրդն. ծն:

ՈԳԵՍԻՐ. Տ. ՀՈԳԵՍԷՐ, և ՄԱՐԴԱՍԷՐ. Փանիսիչ. Amator animarum. ՚Խնայեա յաճենեսեան, զի քո են սէր ոգեսէր. Իմ. ծ՟: ՚Ղ՝ի մարդ ոք ունիմ դոյս, այլ ՚ի քեզ սէր իմ ոգեսէր. Նար. Ի՟. Խ՟: ՚Ջխայիցդ մահուան զնոյն խոստա սատա- կեա սէր ոգեսէր. Սարկ. ազ:

ՈԳԵՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Սէր հոգւոյ այ- լոց կամ անձին. սէր կենաց. ՚Ի պատճառս ոգեսիրութեանէ կռապաշտել ազահութեանէ. Սարգ. ՟. պ. ծ:

ՈԳԵՍՊԱՆ. ա. Սպանօղ հոգւոյ՝ սա- տանայ. ՚Բանարկեալ սատանայի վարդա- պետութեամբ, որ մարգասպանն է՝ ի սկզբ բանէ, կամ ոգեսպան. ՁԿ. ԼԲ:

ՈԳԵՍՊԱՆ. ա. Սպառնալ յոգւոյ- ընչաղաց. և հոգեկորոյս. սպառօղ ընչոյ- ՚Գահապանացն արտաքին ոգեսպառ ՚ի քաղ- քէն անկեալ՝ պատճառիւ քահանայիցն. Ագաթ: ՚Ջլրահուլ ոգեսպառ պղտորարքոս քի՟. Նար. ծ՟:

ՈԳԵՎԱՐ, բ. աց. գ. Ψυχορράγία, ἀγω- νία. Agonia, angor. գրի և ՈԳԵՒԱՐ, ՀՈ- ԳԵՎԱՐ. Ցագնագ եղեալ հոգւոյ ՚ի մարմնոյ. հոգեվարք. Ճան լէուլէսի, ած ա- հաճ. ՚Ցաւուր ոգեվարին իւրմանց: Ցոգե- վարին իւրում ազատեկր: Ցաւուր ոգե- ւարի առաքեցից հրեշտակ խաղաղութեան: Ոգոյն մարմին յոգեվարէ մերձ է՝ ի վախ- ճան. Ճ. Գ: Հ. ՅԻԱՒ: Հ=Յ. հրտ. ԻՀ՟: Ո՟. յՀ. ա. 3: ՚Ի ժամ ոգեվարին: Ցոգե- վարի լինել: Սարսափիմ յոգեվարին: Ցեր- կարաց յոգեվարան. Լիւ. փգէս: Մ՟ա՟: Ե Տէր ԻՀԼ: Մ՟ափ. ոթ: Վ՟ր՟ հց. Իհ՟:

ՈԳԵՎԱՐ. ա. Ψυχορράγης, γών. Animam agens, exspirans, singultans, moribundus. Որ է՝ ի տագնապ մահու, կամ՝ ի յհոին չառնչ. հոգեվարք Ֆարդ. Ճան լէուլէն. ՚Նաւա- զիմ ընդ ոգեւարիդ, առապանամ ընդ տքներ- ցելոյդ. Կէլաս. ալէքս:

ՈԳԵՎԱՐԻՄ, բէլ. յ. Լինել յոգեվա- րի. ՚Ցոգեվարելն իւր ազազակէր. Տէր ԻՀԼ- նոյ. ծի՟:

ՈԳՆԻՈՐ. Տ. ՀՈԳՆԻՈՐ, լսաս ամենայն առաման. ՚Ցոգևոր վիմ հոսին գէտք. Ն- ահգր. ծի՟: ՚Վ այնէլել մարթասցուք յոգևոր և ՚ի մշտնջենաւոր սեղանն: Նոր գինիս այս յոգևոր այգւոյ անտի էր. Կ՟ւ Ր. ծ՟է. խակ անգ. ծի՟: ՚Ընդ յոգևոր մահուն ՚ի ձօրինս- խան, յոգիաւորիմ յիմանալի ձօրին մահու:

ՈԳՆԻՈՐ. որպէս Ուժաւոր. Հզօր. Տա- րասա զօրաւոր՟: ՚Ոգևորք գուք գրիցէք խնդիկնիք, և զանաւագն առ ոտն հարկա- նէիք. Եփր. ա-եփոր:

ՈԳԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՈԳԵՒՈՐՈՒ- ԹԻՒՆ. ՚Ջի ՚ի ստոյգ յոգևորութեան անդ ինգուրիմ գերի վարեալ ասանի՟՟. յին. հոգե- ւորական. Ե-ափր. ծ՟:

ՈԳԻ՟՟. Տ՟ա զնախագրեալ բարգութիւնս ՈԳՈ՟՟. ՚Ի բառիս ՈգԻ. զի նոյն բառք անկը- ասիր գրին է, և ի տառիս. և թէպէտ և ա- ատաւել կանոնաւոր գոանի, բայց գրչաց գիւրին գայ գրել է:

ՈԳԻ, ոգւոյ, ւոց կամ եաց. գ. (Աբ- մատ բառիցս Հոգի, Ըոգի, Հոգատ. ՈգԵլ, Հոգաւ. Լծ. և ոյժ.) Ψυχή. Anima, ani- mus. πνεῦμα, spiritus. πνοή, flatus, ha- litus. Ըստնչ կենդանի կամ կենդանւոյ. փչաւոն. Հոգի անմարմնոց և բանականաց և շնչաւորաց. սիրտ. յօժարութիւն սրտի. ան- ւրն. կեանք. և Շնչիւն հողմոյ, հոգմ, լսա-

յին. ձգոյ. Ճան. Խոան, առհ, Նէֆէս. ՚Ըստնչ առնեցոյն կենդանեաց, և ոգի առնեցոյն մարդոյ: Եզե մարդն յոգի կենդանի: Ընդ հանել ոգւոյն: Մի՛ հարցուք զգա յոգի: Նարս ոգին խախտել կաց զգարս ոգւոյդ: Ոգի նախանձու: Ոգի մեծատառութիւն: Ոգի առաւել ընչեաց ՚ի նա: Մի մեապտ ոգի իմ ՚ի մարգկանէ յայգմիկ: Անհնայն ոգիք՝ ստառերք և գառերք: Ամենայն ոգիք ասնն յակոբա: Ակնկաց ոգւով չափ. և այլն: ՚Ջբարն ոգւոյ զնարգին, և ոգին գրաշնի զո- գիսն: Գործ յառաջագոյն ոգին ՚ի բերեսաց քոյին. կ՟ւ Ր. ծ՟է: ՚Ոգի և մարմին յաժանիլ- ցին առ ժամանակ մի: Նոցին ՚ի ոգիքն հա- սանին ձեզ յօգնականութիւն. Եփես. Գ. Ը: ՚Ընդ ոգիք հրեշտակաց և գիտաց. Եփիհ: ՚Ցիկերբ զաղագաստանաց ՚ի նենգաւոր ոգեա- ցըն. Վ՟ր՟ հց. Իհ՟: ՚Որ բնաւորի մեպտիկ հին, առաքինի ոգիս ՚ի չարչարանն յուսցանէին. Սէէիր. Ի՟: ՚Իրքն ոգոն անակ զհոսորով, և գնա յոգով հր, հրաման ասպր. Զհնոբ: ՚Ցա- լանաքր, հանելր զոգին, ոգի զգուով ածէր, և ոչ կարէք բանիլն տալ պատասխանի մինչև յերեկոյ. Բ-ազ Գ՟. 10: ՚Ըստ վարիչ ոգւոյն (փչման հողմոյ) վարիլդ բռնավարեալք ՚ի վերոյ յորձանսն. Ագաթ: ՚Ես աեր յա- րոյդ ոգի ՚ի ծովսն: Ցարոյդ սեր ոգի ՚ի վե- րայ ծովսն սակս յոլիանաւ. Ամ. ծ՟է: ՚Ոայ սէր շունչս ոգի կոչեցեալ, և օգս այս որ չնչէ՝ ոգի կոչեցեալ. և հրեշտակք ոգի կո- չեցեալ. և արարիչն ամն ինչ՝ ոգի կոչեցեալ. և գև հակառակորդ՝ հոգի (կամ ոգի) կո- չեցեալ. Կ՟ւ. ծ՟Ր:

ՈԳՈ ԱՅՆՈՒԱԿ. Ըստնչ առնուլ. չնչել. հանգչել. ՚Ոչ կարեմ զոգի առնուլ. Խ՟ա՟: ՚Ոչ Թողլ սաքին նման և ոչ զոգի անգամ առ- նուլ: Ջնա ինձ հանգիստ զոգի առնուլ և ոչ մի ար Ե՟ա- գոմ. Ը՟. 15: Ի՟. 11: ՚Ոչ իսա- փանին մարդկին ՚ի զոգի առնլոյ. եբէր. համաբ:

ՈԳՈՅ ԿԱՑՆԵԼ. Տ. ԿԱՑՆԵԼ:

ՅՈԳՈՅ ԱՂԱՍՏԱՆ ԼԻՆԵԼ. Տ. ԱՂԱՍՏԱՆ ԼԻՆԵԼ:

ԹՆԹԻԼ ՋՈԳՈ. Տ. ԹՆԹԻԼ:

ՀԱՐԿՆԱՑՆԵԼ ՋՈՒԻ ՅՈԳՈ. իբր Սպանանել: Ծ՟. Ի՟. 21:

ՀԱՑՆԵԼ ՈԳՈՅՑ. Եշանել հոգւոյն. մե- ռանիլ. ՚Եւ եզև ընդ հանել հոգւոյն, քան- զի մեռաւ. կռչեաց գանուն Նորա որպէ վրշ- ասոց իմոց. Ծ՟. Ի՟. ՂՁ: ՚Ալ հոգոլիան ա- ւազակին լիներ յոգւոյն հանել ընդունե- լութիւ փրկու Թիւ. կ՟ւ. Գ:

ՅՈԳՈՅՈՑ ՀԱՑՆԵԼ. Չեղծել. հեղծեղծել. Նա- ռաւել. Տ՟ա Ե՟. ծ՟է. 8: Իր՟. 7: Լ. 15: Խ՟. 8: Եբէմ. Լ՟. 19: Եփէ. Իէ. 16: Իմ. է. 3: Մ՟է. է. 34: Եբէր. ծ՟Ր. 17: ՚Եւ ա- պա յնոյն ոգեաեն յոգւոց նհան, և սկսաս ասել. Ճ. Ա:

ՅՈԳՈՅՈՑ ԵԼՑՆԵԼ. Ներն ընդ վ: Տ՟ա Սգ. Լ. 11: Ոչէ. ա. 8. 11. և այլն: ՚Ո՞վ ոք պատրեցաս, և ոչ յոգւոց եչաս. Նար. ծ՟է:

ԴՆԵԼ ՋՈԳՈ Ի ԲԵՒՆ. Տ. ԲՈՒՒՆ:

ՈԳՈՒՈՎ ՀՑՔ. Տ. ՈԳՈ, և ՀՑՔ:

ՈԳՈ. Փախանակ գրելոյ Վէգ. որպէս քաւեայ. կիվա. Κύβος. Cubus, tessera. ալէՔ. ար. (որպէս և ՅՈԳՈՒԻ. իբր ոմի. Խ՟ւԼ.) ՚Մարգարէք զարգասեր լինի. մար- գարէ առագէ յոգի խաղայ. Ե՟ա. պմ. Է. 18:

ՈԳՈՒԱԿՈՂՄՆ. մաս. գ. կողմն կամ մասունք հոգւոյ. Հան խաչափէ. ՚Աղնաս զնեաս հարատածոց կարեվէր խոյման յո- գիակոզմն կոյս. Գ՟. հց: ՚Ի արգարութիւն միաբանութիւն ինն և յոգևակազութիւնն ընդ ոգիակոզմն կոզմն գործել. Ե՟ափ. Ը:

peto, ferio, confligo. μάχομαι, καταγω- νίζω, pugno, certo, conflicto. πυκτεύω, pugilor, dimico. (՚Ի բառիս Եզջիւր, որ և յայլ լեզուս՝ ՚ևբէր, ՚ևբանիա, ՚ևբաս, ՚ևօս- նաս.) Եզջերացել. հզջիւր ածել. հզջերզ կառուիլ՝ հարկանել. խոթել բանիլ. փղիլ. մարտանիլ գաղանաբար. խոցոտել խոտիլ. պօյնաւոր փեօյնգիէ, պօյնաւոր սալմա. ՚Ոգո- րելիք խորհ ոգորելոյ: Տ՟ա սանեի զնոյն, զի ոգորէր ընդ ծով և ընդ հիւսիսի և ընդ հարաս: Ոգորանցի ընդ արեւելեան հարաս- եբէմ. ւ. 11: Գան. Ը. 4: ծ՟ա. 40: ՚Դաղ- բեր ՚ի տապ բանոյ ոգորելոյ. Սիր. ւԷ. 29: ՚Ոչ ընդ փարատանի միայն ՚վիՃեին (առա- քեալք), այլ ընդ սատանայի ոգորելին. Ո՟ի՟. Գ. 3: ՚Մշակ ընդ ասէ և ընդ տապ և ընդ փոչի ոգորի: Ընդ ալեան ոգորել. Ո՟ի՟. գ՟ա: ՚Ոգորեալ ընդ տուր և չարչարանս. Լիք. փ՟գէս: ՚Ոգորել ընդ ցաւս, ընդ իշ- խանս, ընդ տրտաապ. Ե՟ա. ի՟: Ագաթ: ՚Իրր ընդ տաքի ուսինն՝ ընդ անձին յօժա- րաբար կամօք ոգորիմ՝ Նար. Է: ՚Ոչ ընդ ան- ձին ոգորել: Ինքն ընդ անձին իւրում ոգո- րել. Լիք. ափ. Կի՟. գ՟գէփ:

Ո՟ ԵՒ ՉԻՏ. կամ՝ Ո՟ ոք և ինչ. ա ոք և ԱՒՄՉԻՏ. ՚Ո՞չ զո՞ և պէս Թարգմանս յու- ՚ել և նաուացանել, զի ՚ի բաց բարձցին ՚ի գրենոյն՝ զոր բան կամիցին, և յաւելցեն՝ զոր անարժանացեն. Ղ՟ափ. ՚Ջնոսա (զար- սաքին զոհս) ո՞ և պէտ իսկ ոք կարէ մեռա- ցանել, և զոսա (զնկլքինս) ասկաւք. որ- չափ քան զոչխար լաւ է մարդ, նոյնչափ քան զնա այս պատատաք. Ո՟ի՟. եբէր. ծ՟:

ՈՋՐՆ, ՈՋՐՆԱՔԱՆ. Տ. ՈՍՊՆ, ՈՍՊ- ՆԱԲԱՆ:

ՈՋՒԱՆՑ. Որպէս Որդի տղեայ արքայի. ՚Ցաւուրս ազատու որգւոյ յաւելմամայ ոգի- անց. Գ՟է. Ե՟:

ՈՋՆԻ, Նւոյ, Նեաց. գ. Ἐχῖνος. Heri- naceus, erinaceus. կենդանի փորրիկ՝ ար- տաքուստ ասլի փշովք, և ինքն փաղկամիս. Նա- նի. ՚ևբէի, ՚ևէրի. Խարդիւքի, սենիկ. Նիւեք- գաղմ. Եզ. յին. Նիրնօս. Տ՟ա Ե՟. ծ՟է. 22: ծ՟Ր. 23: ԼՐ. 11. 15: Սփան. Է. 14: ՚Սպա- սեաց Եգիս ոզնի մի ցամաքային. Վ՟ոյց. Է: ՚Թորիկ Թախանձէր զոզնի, Թէ զորդիք զո սան առից, և բարեկամք ընդոգ. Մ՟ա. առակ: ՚Ի գարանս ոզնեաց. Վրդն. ը:

ՈՋՈՏԱՆԱՀՄՏԱՑՔ. գ. Բառ անծա- նօթ, որպէս և Դելահմայքն, ազգ ազգ հմայից. Թերևս հայերով յոտան քաղաքս և ՚ի գիւղս, կամ ՚ի ագեզ ինչ և ՚ի գերեզիկ. ՚Ի լուանահաքրս, ՚ի չնչախաքրս, յոզո- տանահմայս, ՚ի գերեզմայս, ՚ի անեկնան, յոտոտանս. Մ՟ափ. Իէ:

ՈՋՈՐ. գ. (որ է ուխ. կապ խրձանց ՚ի Ճիւղից կամ յոտոց.) Ամրամս Էլոլորդ բա- ւից. որպէս լծորդ ընդ ՈՂՐ, և ՈՏա. որ- պէս և յն. ὀζος է ոտս:

ՈՋՈՐԱԾ ՓԱՑՏ. կապոց մի փայտից ոզորով պատուել. ՚Ոչներ ջահ ՚ի ձեռնն, ոչ որ ՚ի ձիւթոյ վառի, այլ՝ ոզորած փայտ և չորացուցած, որ ՚ի հողմոյ ոչ անցանի. կէլաս. ալէքս:

ՈՋՈՐԱԾԵԾ ԱՒՆԵԼ. որ գրի և ՈՋՐԾ. ԾԵԾ, և ՈՒԼՈՐԱԾԵԾ ԱՒՆԵԼ. Στρεβλόω. Torqueo. Խոշտանգել ոստովք և քաջք, կամ ոլորելով և կաշկանգելով սրկել և չար- չարել պէսպէս տանջանօք և հարատածովք. ՚Ա՛ռ ոչինչ համարեալ զկախաղանն, և ոչ զրրատածն գանին գրկաց ինչ զվիշտս. զի ջոր- գեալ էր զանձնայն մարդկեան յոգորածեծն առնելոյ. Ագաթ: ՚Ջեռք գահճացն վասն սակեցան յոգորածեծն առնելոյ: Ցեւսանես

անդր յոզորածեծն առնելոյ գառն խոցաւածըս. Ճ. Ա: Լմբ. գթգ: *Ջյուսիկին ոզբածեծ վճարելով՝ ի կնոջ: Ոզբածեծ առնելով. Երզ. ը:

ՈՋՈՒՄՆ. գ. Բառ անյայտ, որպէս ոլորք գերձանի, կամ թեզանն խոտորնակի անկեալ ընդ լայնութեի առեչի. *Փոխանակ այնր՝ զի ասէ յառէջ կամ յոզուն, հեբրայեցի՝ յառէջ կամ՝ ի թեզան. Եէր. Ղ-ա:

ՈԼԵՒՆ. Տ. ՈԼՈՒՆ:

ՈԼԻՄԳԻԱՊ. Տ. ՈՂՈՄԳԻԱՊ:

ՈԼՈԳ. Տ. ՈԼՈՑ:

ՈԼՈՄԳԻԱԿԱՆ. ՈԼՈՄԳԻԱՔ. Տ. ՈՂՈՄԳԻԱԿԱՆ, ՈՂՈՄԳԻԱՊ:

ՈԼՈՒՆ. ոլոռան կամ ըան. կամ ՈԼԵՒՆ. Եռան. ոլոռուկք կամ բունք, եռուկք, ռանց կամ բանց, կամ ոլռանց. գ. ռմկ. ալա, ալէա, ալէա. *Ὄχρος, ὤχρος. Ervilia, phaselus, cicera. λάθυρος, cicercula, genus leguminis. πίσον, ὄσπρος, pisum. իտ. pisello. Θέρμος, lupinus. ըստ այլևայլ հին գրոց Թարգմանելոց. կի՛ ի Ոգ գիրս κύαμος, faba. (իսկ յն. օլէրէա է հաճար. և լտ. ծլսա, ծլէրէա, է բանջար. ՝ի ձայնէս ոլոր, բոլոր. յն. օլօս: Հանրական անուն բոլորչի կամ գնդատեսիլ ընդոց, որք ՝ի մի ալարկ կամ պատկան մասնաձև՝ և ևս բազմակ՝ կարգաւ շարին ՝ի բեէ. զորօրինակ է մաշ ընտանի և վայրի, և որ ինչ նման է նմա. պոռլոխ. և լոլիաս, լոլիաս. ֆասուլ, ֆասուլիա. *Ի չափոզէ զերծեալ ՝ի ձեռանէ ալեռն՝ գնդաաեսակ գոլով ցնգի. և նորա զայրացեալ՝ ասէ. Երզ կերակուր լեր Թրեէնոց. Մխ. սասէ. խէ: Խակ յասէլն. *Եսաս ոլեռն (կամ ոլոռն) գալար փոքրիկ ՝ի վերոյ Հանապատահի. Վբ. հդ. է. մեայ նշանակութեիւնն ընդ հանուր և տարատ: *Գիտուս սակաս լուծմունքն ոլոռանցն (յն. լուծմունք ոլոռամբքն) կերակրեալ նոյն ինքն պետրոս սակաս ոլոռամբ չատացեալ լինէր յաւուրն. ԱՀաբ. ապ: Շ. ՆԳ: *Վայրենի ցորեան և գարի, և ոսպն, և ոլոռն, և կնճիթ. Եսես. ԽԲ. ա: *Ղաթոռաս. ոլոռն. Գազիան:

ՈԼՈՒՆ. Ագգ բակլայի, որ մեծ. և որ փոքր. (յոր հայկն ըստ իմիք և ոմանք ՝ի Նա իագրելոյ բանից.) *Ցորեան և գարի, ոլոռն և ոսպն: Ասան և ոլոռն, և կորեակ և հաճար. Է. Ի Գ. ծէ. 28: Եզեկ. Ը. Գ: *Կարծանեաւ ինձ զպիղծագորայ զլուռեիւն, և զոլոռուն զոլոփիկանս. Նա. ԽԲ. ա. ուր հին չ՛. ՝ի լս. *Որիվեա ոլոռն սրինագրեաց չուտելոյ: *Թէ անոյշ անկեալ՝ի բուռն սի կիզիսցաց բռնաւորին, և հալցեալ, թէ ընգէր ոչ ուտեն պիծաց որակաքն զմեծ ոլոռունս. Սահմ. Ի: *Իբրև զպիղծագորոյն, որ զմեծ ոլոռունան ոչ ճաշակէր: Կամ զվիոիչայ, որ մեռանել յանձն առնոյր ՝ի սիկիլիացւոց բռնաւորէն՝ սակս մեծ ոլոռանցն ոչ ուտելոյ. Մագ. ա. կգ:

ՈԼՈՒՆ սակս նմանութեի՝ բոլորչի իրք և կամ ուռածք որպէս կոյսկոկ կամ չիթ քրտան, արեան, ջրոյ, կաթին, անգկի, կալկան, և այլ. որպէս լտ. Gutta, pila, globus, sphæra, ՝ի յն. σφαῖρα լծ. հյ. սիրուս: *Հոսկին ՝ի նմանէ քրտունք իւրև զկայլակս արեան՝ ոլոռն ոլոռն հեղեալ յերկիր ։ ։ յն. լսկ՝ վայրի. Ջեալ. Գ. Ի. կ: *Գայ իջանէ անտի խոնաւութիւնն, և սկսանի յօրինել լինել յոլոռն յոլոռն՝. Վ. Ն. օր. գ: *Չոզմ սառնոյին զքուն իւր ոլոռն ոլոռն սառոյց գնդէ, և այն է կարկուտ: Շիթք անձրևաց, և աեզատարափ ձևան. և ոլոռն կալկանի յերկնից ՝ի յերկիր իջնեալ. Շ. Ր: Ոմ. չհ. Ի. ։: *Ոլոռ ոունք (կամ ոլոռուն) կաթինն պանիացեալ խնոյ ցուցցուզ (կամ ցնդուն) առ անձն. ՃՃ:

ՈԼՈՒՆ ասի և ՈՐԴՆ ինչ փայտի. որ և ԾԱՈՐԴՆ. յն. Ῥάβδος. Ջրիփ, սեռ. Ջրիոջ. *Թրոպաս. ոլոռն. (մի Ա. առորդն.) Գազիան:

ՈԼՈՒՆԱՁԵՒ. ա. Որ ինչ է ՝ի ձև ոլոռան. *Ոլոռեաձև կայլակ վիժման. Շաբ:

ՈԼՈՒՆԱՆԱՄ. ոյց. յ. Συναιρόομαι. Conglobor, in pilam cogor. Ոլոռնաձև գընդիլ. գնդաձև լինել. *Մնդիկք ՝ի մանր մանր գնդակս ոլոռնացեալ. Նխ. ։ կալ: *Շլինք արեանն ոլոռնացեալ եւ անեկին ՝ի մարմնոյն. Երզ. ֆգ:

ՈԼՈՐ, ի կամ ոյ, ից. գ. Τόνος. Extensio, intensio. Ոլորեալ և բոլորեալ ինչ՝ իբրև զլոր. ոլորուն. պրկուն. գեղուն. կարկամ կամ հիւսուած. ձիգ գոլն. պնդութիւն, կարկամութի, սերտութիւնն. գբվբագբվգ. պեբրեա, սերբեբ, ներբեբ. յն. τόνος. որ և ոլորակ. ոլորք հնչման ձայնի. լտ. tenor. Ինքնօրհ. *Մի՛ մեզկէք զոլոր փութոյն ժամանակաք, այլ մանաւանդ աձեցուցէք: Շբբ. ջեալ յարմարեալ առ ՝ի պէաս զոլորան. Ոմ. հա: Նխ. կալ: *Կենդանական ոլոր լուծեալ՝ մարմին բերեալ լինի. Բրս. աբբեղ: *Ոչ ինչ յայլոց ախտից այնպէս գիտէ քանել զոլոր սերոյն ոյ՝ որպէս զագահութի: Մի պտռնկական երգոյն միա դիցուք, զի մի զոլոր ոգւոց մեզոց մեզկիցեն: Լուծանի զոլոր մտայն, և զբարեկարգութի հոգւոյն. Սարգ. յհ. Ը: ա. գ. ֆ: Ի. պ. ֆ: *Հաստատեալ ընդ լուծ սամեաէիւք, և ընդ ոլորս մտեալ ձգիցէ (յն. զլուծ տանելով ձգիցէ). Ոմ. ա. փխ. ֆէ: խակ Լֆ. նոբ. կՀ. *Ալապէս ընթերցիք. որպէս գրեցի. զի ոլորով է բանն ո. քմն, իբր փակագծիբ, կամ շրջանագիծ:

ՈՒՈՐԱԾԵԾ. Տ. ՈՂՈՐԾԵԾ. *Ջոմն՝ որ առ իս սխալեաց, հրամայեցի կապել, և ոլորածեծ առնել. Լմբ. ՝ի գբ. գագ. և ս և յօրինակս ինչ Լմբ. գգբգ: *Երին երեսքն ուսուխնոսի և ամենայն մարմինն արեան բռնաշաղ յոլորածեծն առնելոյ. Հ. յ-ալ. ծբ:

ՈՒՈՐԱՆ, ի, ից. փ. Նոյն ընդ Ոլոր. Τόνος. Teuor, intensio. որպէս Ձկտումն. պրկումն. սաստկութի. կարկամութի. *Ի ձեռն ապառնալեացն զոլորանին նուաճ Թուլացուցեալ. Ոմ. չհ. Է. Յ:

Մանաւանդ՝ ըստ քերականաց և երաժշտացս՝ Ուժգնութի հնչման յլևէնս ձայնի կամ յատուկ անութի. և գինք նշանակի նորին. նաղկն, էէրեբ. ասասլ, ֆաֆամ, նէվ. *Յալագս ոլորակի: Ոլորակ է բացագանչութի սյատկանաւոր ձայնի. Թէ ըստ վերաստուածէ, չնչաւորն (՛). Թէ ըստ պարբերութէ, բրթիւրն (՝). Թէ ըստ պարբերութէ, սյուսկուն (՛՝): Ներուածութիւք սեռականիք են երիք. ոլորակ, ամանակ, հադագ: Ոլորակք են երիք. չէշտ, բռնէ, պարոյկ. Թր. գբբ: *Ոլորակին՝ մարդկայինս բարբառոյ է: Ոլորակգ՝ այսինքն դոյն (իմա, գծնս. ըստ յն.) ծնանի գչեշտ, գյուռ. և զպարոյկ: Ոլորակացն օրինակ և այլն. Երգ. գբբ: *Պարտ էր նախ հմտանալ յամենայն իմաստասիրականս՝ բառից և ոլորակաց, և ապա համարձակել ՝ի Թարգմանութի. Շ. Բաբէր:

ՈՒՈՐԱԿԵՄ. եցի. Տ. ՈՒՈՐԵՒ. *Ջոր ՝ի մամուլս եդեալ ոլորակեցին. Հ. Իւնէ:

ՈՒՈՐԱՆ, ի, ից. փ. Գործի ոլորելոյ. պրկոց. դեղարան. մամուլք. Հնչնէնէ, ձեն. գբէբ, Խոխոռ ձաճ. *Գնեղարանն ոլորան է կծծիղն. որպէս մամուլք: Ի կամձ գս և յոլորանս եդեալ՝ քամեցաս յարևնէ. Վանակ. Հղ: Վբդ. ը:

ՈԼՈՐԵՄ, եցի. Στρέφω. Torqueo, volvo. τείνω, tendo. Ոլորս կամ լարս առնել՝ ձգկուելով. բոլորել և պրկել. գալարել. փաթաթել. հիւսել՝ մանել՝ նիւթել՝ լարել (չարիս). և փոյթ ընդ փոյթ շարժել. պըճել. պլորել. ֆաֆնել. գբվբգբվգ. պոբմգ, պիոգ, եօրգ, եվիրգ, գբ գբվբգ նիգ, ֆօֆրլամգ, և գօլազ գոբմգ, գբ գօմգ. *Սատանայ ոլորօղ տոռանց է. և սրբալի գոռ թողչես, նա այնչափ ոլորել կարէ. Վբգ. իբ: *ԵՒս խորհուրդն չարին, որ ՝ի վերոյ եղեալ ոլորել իսոյս ոլորէ. Ես գբբ. իբ: *Ջքահանայի զմեզս եթէ ձաղեսցէ, ոգւոյն ոլորէ գառաստան. Կահ: *Տճս, թէ սրպէս ոլորէ զբունն մանուածով... չարամանելով զվինն և զնոյս. Ոգ. գյ: *Ջյաոաջագոյն ասացելոց բանիցն ստէպ ածանել կամ ոլորել, և կայուցանել առն ի ոտանաւոր. Մագ. յհ. *Յորժամ մեկնեն ՝ի միմեանց զօրականք գոռս, հարուստ կան ՝ի պատերազմի. և յորժամ ոլորեն զընթացս. արագ հասանեն ուր և կամին. Կբ-րզ. Ի գ:

ՈՒՈՐՈՒՄՆ, բանի. գ. Τάσις, τόνος. Extensio, contentio, vigor, tenus, tenor. κλώσις, volutatio. Ոլոր. ոլորակ. սրկուումն. ուժգնութի. և Մանուած. հիւսուած. և Գլուման. գլորում. *Ոլորումն ձայնի՝ միջինն պատուոցի. Բբս. Դգ: *Ջաարբառոյ ասասկուածիս ոլորմանցն եօթն գոլ դէպ եզև. չէշտ, բռնէ, պարոյկ. Թաս, սուկ. երկար, սուղ. փիս. այաբ: *Ոչ լսելեաց գլորումն ոգւոյ լուծեալ՝ լսականաց անդամից առ հեչտութի արարչէդց. Բբս. Խգ: *Որ ըստ ամենայն մասանց մտածութիւնց մեզաց՝ գանձեցի յիս անօրէնութենց ոլորմանցն. Բէնէկ: *Վէմ հատեալ՝ ի լճանէ՝ սասուիկ ոլորմամբ վայրաբերի. Վբ. հգ. ծ:

ՈՒՈՐՈՒՏ. ա. Θάσσων, Ցատտόνος. Celerior. Որոյ ոլորումն կամ խաղացումն է արագ. *Խալբառք ալասգք և հեղգք ... սկիզբն հեղգագոյն բերման՝ առ՝այն, որ ոլորուան է բերմանն, յանկի նմանու ի. Գլագ. գխմ. ռմկ. Ռեֆաբլամ.

ՈՒՈՐՈՒՆԱԲԱՐ. ն. որ և ՈՒՈՐՏԱԳԱՏ. Խլրև զոլորս. չղջանակաբ. բոլորմամբ. Էբս ՝ի բբբ չբբեբվբվ՝ Ըզգարս ոլորաբար յօրինեն. Հին գեբ:

ՈՒՈՐՏԱՆԱՒՈՒ. ա. Ծառալուս մինչ ոլորաս՝ կամ ոլորանալով. Ոլորելով յորձանաբ և փրփրով. *Նով ՝ի բարբրակոտակ վրդովմանց, և յոլորատածաալ շարժմանց լռեալ կայ. Սկ. կՀ. յբմաս:

ՈՒՈՐՏԱՆԻՄ. այոյ. յ. Περατόομαι. περατοῦμαι. Terminor, finior, circumscribor, contineor. Յոլորաս իմն եզերբք պարունակիլ. ամփոփիլ. պարագրիլ. բռնակիլ. սահմանիլ. եզրանալ. պարտրիլ. *Գալ միջոց, որով ոլորտանայցէ ամենայնին խնամալին արարաբս Լաստ ընդ (կամ ըստ) սահման, և ոչ միով իւրք ոլորատեսլ Սահմանաբ ոլորատալ և եզրացալ է: Ոլր. գեօք անեզինբք, եւթէ ոլորատալաբ. Ոբ. գեօք է: *Պարտ էր նախ հմտանալ յամենայն իմաստասիրականս՝ բառից և ոլորակաց, և ապա համարձակել ՝ի Թարգմանութի. Շ. Բաբէր:

ՈՒՈՐՈՒՆԿԵՄ. եցի. Տ. ՈՒՈՐԵՒ. *Ջոր ՝ի մամուլս եդեալ ոլորակեցին. Հ. Իւնէ:

ՈՒՈՐԱՆ, ի, ից. փ. Գործի ոլորելոյ. պրկոց. դեղարան. մամուլք. Հնչնէնէ, ձեն. գբէբ, Խոխոռ ձաճ. *Գնեղարանն ոլորան է կծծիղն. որպէս մամուլք: Ի կամձ գս և յոլորանս եդեալ՝ քամեցաս յարևնէ. Վանակ. Հղ: Վբդ. ը:

ՈԼՈՐԵՄ, եցի. Στρέφω. Torqueo, volvo. τείνω, tendo. Ոլորս կամ լարս առնել՝ ձգկուելով. բոլորել և պրկել. գալարել. փաթաթել. հիւսել՝ մանել՝ նիւթել՝ լարել (չարիս). և փոյթ ընդ փոյթ շարժել. պըճել. պլորել. ֆաֆնել. գբվբգբվգ. պոբմգ, պիոգ, եօրգ, եվիրգ, գբ գբվբգ նիգ, ֆօֆրլամգ, և գօլազ գոբմգ, գբ գօմգ. *Սատանայ ոլորօղ տոռանց է. և սրբալի գոռ թողչես, նա այնչափ ոլորել կարէ. Վբգ. իբ: *ԵՒս խորհուրդն չարին, որ ՝ի վերոյ եղեալ ոլորել իսոյս ոլորէ. Ես գբբ. իբ: *Ջքահանայի զմեզս եթէ ձաղեսցէ, ոգւոյն ոլորէ գառաստան. Կահ: *Տճս, թէ սրպէս ոլորէ զբունն մանուածով... չարամանելով զվինն և զնոյս. Ոգ. գյ: *Ջյաոաջագոյն ասացելոց բանիցն ստէպ ածանել կամ ոլորել, և կայուցանել առն ի ոտանաւոր. Մագ. յհ. *Յորժամ մեկնեն ՝ի միմեանց զօրականք գոռս, հարուստ կան ՝ի պատերազմի. և յորժամ ոլորեն զընթացս. արագ հասանեն ուր և կամին. Կբ-րզ. Ի գ:

ՈՒՈՐՈՒՄՆ, բանի. գ. Τάσις, τόνος. Extensio, contentio, vigor, tenus, tenor. κλώσις, volutatio. Ոլոր. ոլորակ. սրկուումն. ուժգնութի. և Մանուած. հիւսուած. և Գլուման. գլորում. *Ոլորումն ձայնի՝ միջինն պատուոցի. Բբս. Դգ: *Ջաարբառոյ ասասկուածիս ոլորմանցն եօթն գոլ դէպ եզև. չէշտ, բռնէ, պարոյկ. Թաս, սուկ. երկար, սուղ. փիս. այաբ: *Ոչ լսելեաց գլորումն ոգւոյ լուծեալ՝ լսականաց անդամից առ հեչտութի արարչէդց. Բբս. Խգ: *Որ ըստ ամենայն մասանց մտածութիւնց մեզաց՝ գանձեցի յիս անօրէնութենց ոլորմանցն. Բէնէկ: *Վէմ հատեալ՝ ի լճանէ՝ սասուիկ ոլորմամբ վայրաբերի. Վբ. հգ. ծ:

ՈՒՈՐՈՒՏ. ա. Θάσσων, Ցատտόνος. Celerior. Որոյ ոլորումն կամ խաղացումն է արագ. *Խալբառք ալասգք և հեղգք ... սկիզբն հեղգագոյն բերման՝ առ՝այն, որ ոլորուան է բերմանն, յանկի նմանու ի. Գլագ. գխմ. ռմկ. Ռեֆաբլամ.

ՈՒՈՐՏԱՆԱՒՈՒ. ա. Ծառալուս մինչ ոլորաս՝ կամ ոլորանալով. Ոլորելով յորձանաբ և փրփրով. *Նով ՝ի բարբրակոտակ վրդովմանց, և յոլորատածաալ շարժմանց լռեալ կայ. Սկ. կՀ. յբմաս:

ՈՒՈՐՏԱՆԻՄ. այոյ. յ. Περατόομαι. περατοῦμαι. Terminor, finior, circumscribor, contineor. Յոլորաս իմն եզերբք պարունակիլ. ամփոփիլ. պարագրիլ. բռնակիլ. սահմանիլ. եզրանալ. պարտրիլ. *Գալ միջոց, որով ոլորտանայցէ ամենայնին խնամալին արարաբս Լաստ ընդ (կամ ըստ) սահման, և ոչ միով իւրք ոլորատեսլ Սահմանաբ ոլորատալ և եզրացալ է: Ոլր. գեօք անեզինբք, եւթէ ոլորատալաբ. Ոբ. գեօք է: *Պարտ էր նախ հմտանալ յամենայն իմաստասիրականս՝ բառից և ոլորակաց, և ապա համարձակել ՝ի Թարգմանութի. Շ. Բաբէր:

ՈՒՈՐՏԱՊԵՍ Տ ՈՒՈՐՏԱՐԱՍ կամ

պարագրելով. *Որ գերասիրել ընծային ծագմանէն զաւ. ի սուրհա ամենայն ոլորտապահս պարագարգեալ բովանդակեաց. Ընան. Եփես:

ՈԼՈՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, կամ ՈԼՈՐՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պարագրել. պարուրել. և ի բաց պարուրել, տարագրել. *Ջանողքրա բնութիւն ոլորտայոյց՝ խառնելով ի քնութիւն մեր. Սարգ. ՟. ա. ՟:

*Ջքաղցր ընծայ ընդունելին ի սիրելեցոց ոլորտացուցանել. ՃՃ:

ՈԼՈՐՏԻ, տից, տիւք. գ. Պերատա. Finis, termini. Ոլորեալ և ծոլորեալ եղերք, սփռոնք. սահմանք. կոպար. պարունակ. շրջանակ. շրջան. տիեզերք. ամենայն կողմանք. *Ունք հասանեն յոլորտս ամենայնի, յասլևելս միանգամայն և յարեմտս, և ի սայլ և ի միջօրեայ. Փիլ. Խոսփ. *Պարփակ կեալ պահել անընդատս իսալաղութիւն ի յոլորտս: Ի խորշ և յոլորտս և յընդհանուր մասանս երկրի. Պիտ. *Ընդ ոլորտս երկրի մերոյ: Ընդ ոլորտս հեթանոսաց: Միահաղոյն զոգորտս ամենից ծոլորից լուսնի. ՃԿ. ՟. Սարգ. ՟. պ. ՟: *Նոր. Խն:

ՈԼՈՐՏՔ. Ῥοῖζος. Impetus volutatio. Ոլորք սաստկութեան. պտոյտք շրջանաւս. պրկուածն, և ծռնուած. *Բռնութեամբ մագլացան պատառեալ զնոցին թեթև, և հերձեալ բռնութիւք ընդ ոլորտս մտանէք. Իմ. Ե. 11: *Եւ յոյսոսիկ յարմար և զկնի կացցէ բանս, զի մի յոլորտս պլրկել՝ այն սպրդեալ մոցէ: Ոչ կարկատելի զսա հագներգուքք, և շարամանեալ յոլորտս սատրասացութիք, այլ յայտնի և դիւրահաս. Սարգ. ՟. Խ՟:

ՈԼՈՔ, կամ ՈԼՈԳ, ի, ից, և ոյ, ոց, և ոլորունք, քանց. գ. ոմկ. ոլոգներ. *Ισχιον. Ilium. σκελος, tibia, crus. Ոլունք և կարճք ոտից՝ ի ծնդաց ցկրնկունս. օգիր ձգերը, ձիվերը. Խնձի, ֆալա, սագ. Տ. և կրունկ, և Խոտոռոգ. *Բերել կոճղեղ փայտից, և առնել ըստ ոլոգի խոտացց ոտից նորա. Ա գաթ: *Ջանդասնուն, և զկարթիչն, և զոլոգացն զրնուելին. Պղսգ. փիլ: *Եւ ընդ կոճեղս որ յոլոգին՝ զնս՝ ի կապից խլեա չարին. ՃՀ. ՟. Ոսկ: *Ձորժամ խօթանամք ինչ՝ի յոլոգոց, սակաւս չարժելք զնս՝ ի գնալ: Կօշիկք՝ ոտից են պատապան. իսկ հանգիրձեղէնն (զինչ գօտեաւ, որով ամփոփի զգեստն՝ի վեր.) մատուցանեն ոլոգացն զգիբրաս շարժմունս. Փիլ. Եւ. ՟. 19: *Կապեցին բազուկ չուանաւս զոլոգս նոցա: Ջոլոգունս նոցա ջարգեցին: Պղսգեցին՝ի մատուլ զոլոգսունն. Տէր ի՜է: *Ձնոյ ոլոգներն. Վ՟ոսի:

Ոխ, ի, կամ ոյ. մանաւանդ՝ Ոխք, ոխից. գ. Μῆνις, μήνος. Ira permanens, odium, inimicitia. բայս. μηνίω, μηνιάω, (յորմէ լտ. minor, ի սպառնալ.) ἐγκοτέω, ira aestuo. μνησικακέω, memor sur malorum. Ջարատյուչուն. խէթ. քէն որպէս ուղտոց. ոգի վրէժխնդրութիւն. սրամտութիւն՝ առնելու նախանձ մեծերեալ. էօճ, էին, ղարիպ. էօյնէ. *Սաստանայ ոխ մեծերեալ ունէր ընդ մարդկայինս բնութիւն. Ճ. խոյդ: *Ոխ, այսինքն հնացեալ հեռուէն. կէր. էրէն. խր: *Պահէր եւսւ ոխս յոսկրայ վասն օրհնութեանցն: Բարկութիք ոխս պահէին ինձ: Ոչ յաւիտեան պահէ ոխս: Ոչ պահեցից ձեզ ոխս յաւիտեան: Գուցէ ոխս ունիցի ընդ մեզ յովսէփ: Ընդ որգւոց ժողովրդեան քոյ ոխս մի ունիցիս: Ոխս չարեաց ընկերի իւրում մի ոք կացցէ՝ի սիրտս իւր. և այլն: *Ջոխս և զպատմութիքս մեք ունք ոչ պահեմք. Եփես. առեաք: *Բարկութիւ ոխք սրամտութեանն, և յարձակուածն... ՝ի վրէժ առնուլ. Բրս. Բարի: *Եգիպտացիք ծշնամիք էին ժողովրդեանն ՅՀ, յոխս մեռեալ ընդ նոսս վասն հարցուածոցն. Գէ. Ես: *Ոչ վեր՝ի վերոյ են ոխք քինուա, այլ՝ի ներքուստ՝ի սրտէ. Փիլ. Լին:

ՈԽԱԹՓ ԼԻՆԵԼ. Χαλαζόω. Grandino. (Թափել որպէս զկարկուտ.) Թափել՝ի վերոյ ուրուք զոխ սրտին կամ զմեծերեալ բարկութիւն. *Ցի՞ բացիք զբերանս ձեր, և կի իբրև՝ի վերոյ սիր պատճառաւ ոխաթափ եղերուք. Կ՟. ծՀ:

ՈԽԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ անատոյգ. իբր Ոխակալութիւն, կամ Օտարբնկալուն. *Եթէ այցելոց ազգն չարչարեալ առ՝ի յօսար ոխալութիքն. Փիլ. Եւ. ՟. 1:

ՈԽԱԿ, ի, ից. ա. խմ կամ ընծերցիր Ոխակալ. *Գկրեալ է, թէ ամենայն ինչ պիղծ է ոխակացն. Ած. ֆՀ:

ՈԽԱԿԱԼ, ի, ից. ա. ſ. Μνησίκακος. Memor malorum, seu injuriarum. բայիս, μνησικακέω. Որ ունի կամ պահէ ոխս. չբայցչ. ֆնոփֆիվ. *Ճանապարհք ոխակալ՝ի մահ. Ասակ. ծԲ. 28: *Սիրոն ոխակալ, և սկն նախանձայոյզ. Գ. Դ. Բ. Հ: *Ջուսարակ հարկանօղ, ուզա ոխակալ Մագ. ծԲ: *Մինէն իբրև զմարդիկ ոխակալ ինչեմ, և կամ իբրև զայր ոք ազգատ՝ի մարդասիրութիէ. Ո՟. Ես: *Ցովսէփ զսին հարեալ էր յոխակալ հայհոյոյ անաի եղբայրն իւրոց. Եփ. ծՀ:

ՈԽԱԿԱԼԵՄ, լինիմ. } Ոխս ունել կամ
ՈԽԱԿԱԼԵՄ, եցի. ը} պահել. *Եւ որ ոխակալ է (կամ ոխակալէ, ըստ յն.), անօրէն է ո. այլ ձ. որ պահէ ոխս. Ասակ. Ես. 24: *Ոխակալ եղեն, և պահանջեցին վրէժս. Եզեկ. Ի. 12: *Ած զքեզ՝ի ոխակալ լինելիցիս, զի որ առ գեան ոխակալ լինի, առ մարդիկ չլինի նա ոխակալ. Եսփր. ծ՟: *Ոխակալէ և բամբասէ և գասէ. Վ՟ոսի. ծ՟:

ՈԽԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոխակալն լինել, և ոխ. Μῆνις. *Անհնարին լի բարկութիք՝ ոխակալութիք՝ սրամտութիւ. *Հպարտութիւն նորա և ոխակալութիւ. Ես. ծՁ. 9: ծՂ. 6: *Ընհամբոյր խուլ իմ՝ ոխակալութիւ. Ընդ. Հղ. Ի՟: *Ջոխակալութիւ փակել: Ոխակալութիւն կոտրացոյց զաչս իւր. Ճ. Ա: Տէր իՀԼ. Հեփր. Ի:

ՈԽԱՄ, կամ } ացայ. ցեալ. ը. Ἐνέχω,
ՈԽԱՆԱՄ. } ἐγκοτέω, μηνίω. Malevolo sum animo, simultatem gero, irascor. և այլն. Ոխս ունել՝ պահել. ոխակալել. մոխալ. խեռալ. ֆէն պահել, խոխալ, ֆալ. ֆն ֆառմֆագ, ֆօՀ՝ ղարիպ սոփամֆագ. *Որ վն նորա ոխային: Քինանայ և ոխայ: Որ քէն և ոխս պահէ, աէր ընդ նմա ոխանայ. Ճ. Գ. Մանդ. ծԲ: *Ոխանային ընդ նմա ոտք ապէտանց: Հերովդիա ոխացեալ էր ընդ նմա. Ծ՟. Խ՟. 23: Մ՟ի. Ը. 19:

ՈԽԱՆԱՀ, ի, ից. Տ. ՈԽԱՆԱԼ. *Ուզան չարաչուշ է և ոխանահ: Ոխապահն իբրև զոտ զոս: Ոխապահք, քինաբաղձք. Ոսի. ԵԲբ: Տծոսի: ՄծԲ. ծՀ: *Վասն ոխապահից և քինահանաց: Քինախնդիր ոխապահան. և այլն. Մանդ. ծՁ. Ե Ը:

ՈԽԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐκμηνίω. In furorem ago, furore impello. Տալ ոխանել. գրգռել. և զայրացուցանել. *Ջքաղաքս խռովեցուցանեն, և զամենս ոխացուցանեն. Ած ապս. ծԲ: *Դու ոխացոյց և գրգռեցոց զայրոյն յուսոց՝ի վերոյ թագաւորն պապայ. Բ՟ագ. Է. 35: *Ո՞ զայրասիրէն գնն հակառակ մարգկան ոխացոյց՝ի պատերազմն. Բբս. Տոխ:

ՈԽԵՐԻՄ. ա. } Ոխակալ և անհաշտ ընդ
ՈԽԵՐԻՄԱՑ. } նոսն. հակառակորդ.
ՈԽՈՐԻՄ. } ասոխ. և Ցոխորտան. ժամանակեան. և Ախոյեան. հասիմ. իբր լտ. Infestus, odiosus, adversarius. *Մահ ոխերիմ ոչ ոք ունի, և ոխերիմ մեռք միշտ հայի. Խոսր: *Ի հակառակագիր և ոխերիմաց (կամ ոխորհմաց) այլոց կամաց այս գործ համաձայ լեալ. ՅՀ. ՅԲ: *Մարտ ոխորհմ պատերազմողն (կամ պատերազմ). Պիտ: *Ղխիտոս՝ հռոմայեցւոց ոխորհմ ընտրեցաւ (այսինքն գասակալ եղև). Ագաթիասաքն ասէ զնոսա կոչէին, այսինքն ոխորհիք. (իբր նահատակք, ախոյեանք.) Եսս. ֆբ:

ՈԽԵՐՄԱՔ. գ. իբր Ոխակալութիւն. Ընդ նամուխի. *Լաւ համարէր զքաղցայ օգուտ քան զնոցա ոխերմանն. Եբէն. Ֆի:

ՈԽՈՐՏ. Տ. ՁՈՒԽՈՐՁ. *Ոխորտ իմն մեռք. ՁՀ. ՅԲ:

ՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Μῆνις, μηνίαμα. Ira, indignatio, odium. Ոխակալութիւն, և Ոխ. *Անիծեալ ոխութիւն նոցա. զի խոստ էր. Ած. ԽԲ. 7: *Պատճառս եդեալ զոխութիէ որ ունէին ընդ ամենայն հեթանոսս: Ջոխութիւ խորհրդոյն գաղտնեացց. Գ. Դ. Ե.3: Ը. 1: *Սրտմտութիւ էք զի յոխութիէ փոխի. և զայս նշան լիցս ոխութիէ եղեալ գոցէ ոք. Եսփր. Ը: *Ոխութիէն (ընդդեմ բերել) զանոխակալութիւն. ՁՃ. ծԲ: *Մեծաս ոխութիք: Ջսրտմտուն ոխութիէ: Թշնամութիք ոխութեց. Բ՟ագ. Գ. 4. 7. 13: *Ջասեկլին գոն, որ են ոխութիէք և ցասմունք. Նոր. ՀԸ:

Եւ իբր Երեսգարձութիւն, կամ վրէժիրնդրութիւն օրինաւոր. *Սկսանէր այնուհետեւ ՁԳ կաթողիկոսն հայոց Գիւտ առ՝ի չժուժալ սրտին՝ յայտնապէս ոխութիք գրգռել ընդ անօրէնն ուտպատերազն. Փոստ:

Ո՜Հ. Հ. *Ա, ա! Ο! Աւաղ. եղուկ. վայ. վայ. ով. ո. բաղե. ահ, ախ, վախ, վահ, ուֆ, վայ. *Մահքդայ՝ աւաղականն. ախ, ուխ, ահ. Թր. ֆբ: *Ո՜Հ, պաշարեաց տէր ղերիս Թագաւորս: Վայեաց, և ասէ, ոհ տէր: Ազազակեաց և ասէ, և ասէ, ոհ ինձ աէր. Բ. Ի՟գ. Գ. 10: Ը. 5: Ջ. Ի՟գ. ծԲ. 20: *Ո՜Հ որոց Թողեալ իցէ զձանապարհս ուղիղս՝ գնալ՝ի ձանապարհս խաւարին. Ասակ. Բ. 13. ուր ասէ Լամբ: *Ջոհ բառս՝ի վերոյ այնպիսի իրացն առնուսք, յոր ձկսիք, և նա զերծանի՝ի մեղ. և յոչ հասանեն՝ ոհ առնսք ընդ այտի՜ն: *Ո՜Հ, որչափ՝ի բաւ. ըստց զրկեցայ. ոհ, որչափ չտուք զինս կապեցի. Ոսկ. ղԼ: *Ո՜Հ, քանի՞ գառն է պատմութիւն. Լսոփ. ծԲ: *Ո՜Հ, զի՜նչ արացուք յորժամ ազգք բարբառն՝ի մէջ գիչէրին ահեզ. Տաղ: *Ո՜Հ, չարաչար մանեցիր, և աւերեցեր: Ո՜Հ, քանի՞ պակասաւ է մեզ և երկրի՝ մեկնելէն՝ի մեջ ՁՁն մեծին անտանի: Ջկնի խոզին ընթացք. ոհ, և զնոզս ապա ծեցաք. Վ՟ոսի. Հղ. Իղ:

Ո՜Հ. Սաստկ սեռական խնգրալ բան յն. որ կարծի՝ի Հյ. նաև տրական. *Ո՜Հ անագորոյն մեացեն Ո՜Հ ընչամանացու Ո՜Հ ամբարտաւանութիւնս: Ո՜Հ կուրութիւն: Ո՜Հ անառակդոյս և ահագին յիմարութիւնս: Ո՜Հ ապախտատորութիւն: Ո՜Հ անմտութիւն. Ոսկ. Տբ: Ոէբեր. ևն: *Ո՜Հ գործոյն, և րագմանեաց գործելոյն. Խոսր: *Ո՜Հ և աւազ աւազն այնորիկ լուսանալոյ. Լսոփ. ծՁ:

Դաւն ուրեք ընդ ուղղականի. (որ՝ի յն. սեռականն.) *Ո՜Հ մոլորուք, ոհ յիմարութիւն. Ոսկ. Տ. Ճ. Հ: *Ո՜Հ անպիտան և ցասքս մեռք թմրութիւն. Ճ. Ե: *Ո՜Հ ամօթոյ արժանի սառիք, և առասպելագործն քան զամենայն յառութիւ. Ղնտբ:

Ո՜Հ թէ. Ղ. աւ ազգական. Ո՜Հ. ան. հայ չէ՜ն. *Ո՜Հ թէ՝ մեր իսկ նա. որ զպղնձեայ մեծութիւն իւր ևմոզաւերեալ. Վ՟ոսի. Հղ. ծԲ:

Կամ ըղձական. ՕՀ թէ. երանի թէ. իցէ թէ. ան ինչ. *Ոհ թէ՝ կարօղ լինեի խլել զիուս իմ. Վ՟ոսի. Հղ. ծԲ: *Ո՜Հ թէ մեք այս-

սխալ բաժանմամբ բաժանելով լինելոց. Ոսկ. գծ: *Ո՛հ թէ. ո՛հն՝ փափկութեանց, որում ոչ հասանեմք, է առարացոյց. Լմբ. ող: *Ո՛հ թէ Թողոյր որ զիս մերձ խաչիդ: Ո՛հ, թէ ամենևին ինձ այցելութի. Գ.Նյ:

Ո՛Հ Ո՛Հ. Ձ. աւաղական. ὢ ὢ! ô ô! Ո՛հ, վայ վայ. *Ո՛հ ո՛հ օր, զի մերձ է օր Տն, զի հասեալ է վախճան ազգաց. Եզեկ. Լ. 2:

Եւ հեգնական. վա՛հ. վա՛շ վա՛շ. *Ո՛հ ո՛հ, աղբաւրն մոլորեցաւ. Եղ. պղծ. Ք. 23: յորմէ և Սուրբ. և այլք: *Ծափքեքին, և երգելով ասէին, ո՛հ ո՛հ, պամբայ ժայռեցաւ. Վրք հց. ծա:

ՈՀՄԱԿ. Տ. ԳՈՀՄԱԿ. *Հաստա ոհմակք խուժարեալք սլացարո՛ւք զկնի արաղոտն այծեման. Վանակ. յոբ:

ՈՂԱԿ. Ց. ՕՂԱԿ. *Տախտակ գաստառանացն չղթայաձև ողակօք յեռեալ ընդ վակաւն. Լմբ. խմ:

ՈՂԲ, ոյ, ոց. գ. Θρῆν, θρῆνος. Planctus, lamentatio. ὀδυρμός, ploratus. Լալումն. աշխար. կական. կոծ. ճիչ. աղի արտասուք. աղիողորմ հեծութի ընդ աղէտս. ձայն բողոքանաց և աւաղանաց, եղերերգութիւն. ուղայել, Փիղան. *Ողբովք և արտասուօք անկեալ աղաչէին զնա: Ողբս առնէք: Ողբասցին ողբս ձայնիւ: Ողբոյ գաւիթ զողբս զայս 'ի վերայ Սաւուղայ և 'ի վերայ յովնաթանու: Առաց ողբս երեմիաս 'ի վերայ յովսեայ. և աՀա գրեալ են 'ի ճառս ողբոցն. և այլն: *Վայիւք և ճչովք և ողբովք աշխարհէին զԹագաւորն. Ագաթ: *Ողբս 'ի բերան առեալ անդադար աշխարհէին զմեզ. Եղիշ: *Երաժշտականին մեսեսկս երգոյ, օրհնութիւնք, ողբք, հարուածք, են... խառնելով զողբ և զօրհնութիւն և զհարուածս ընդ երկոտասան մեծամեծ երգոց. Գղաց. օրին. Գ: *Ողբք (կամ ողբանք) վասն բառնալոյ թագաւորութեանն հայոց. Խոր. գ. 68:

ՈՂԲԱԳԻՆ. Տ. ԼԱԼԱԳԻՆ. *Զմեր՝հոգւոյս խմոյ լուացից ողբագին արտասուօք. Եփր. աղ:

ՈՂԲԱԼԻ. ա. Θρηνητέος. Lugendus. Արժանի ողբալոյ. լալի. *Ոչ միայն սուգն է ողբալի, այլև ամենայն գաղանարարոյ մարդկան. Եղիշ. Է:

ՈՂԲԱԼԻ՛ (է). Θρηνητέον. Lugendum. Պարտ է ողբալ. լալ պէտք է. *Տօնելի է, այլ ո՛չ ողբալի զպարերգործութիւն. Ածաբ. աղ:

ՈՂԲԱԼԻՑ. ա. մ. Լցեալ ողբովք. ողբալից. արտասուալից. ցաւագին. լալագին. *Ողբալից ուրախութի անկեալ յասս նոցա աղաչէին. Եղիշ. Է: *Բազում բանից, և ողբալից աւաղանաց պէտք են, որ զայսոսիկ ասենն. Նար. կբ: *Զարհուրեալք ողբալից պատասխանի տուեալ Թշուառացեալքն, և ասացեն, ոէ՞ր էրբ աւաղ զքեզ յայս. սխալ աղէտս. Զքր. կբ:

ՈՂԲԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական ողբոց, յայտարար ողբոց. *Այս ձայն է ողբական, և սպառնական. Երզն. մթ:

ՈՂԲԱԿԱՆ. Ողբացող. լալական. *Եղիցի զզենուլս և ողբական: Տեսի ես եղբայր ողբական և ճգնող. Վրք հց. Է: *Այլ յերկանոն ինձ ողբականաց աստուած կերեցի, փոխադրեցի սովին բարբառով կոծ կականելի. Նար. կդ:

ՈՂԲԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συνθρήνων, νοῦσα. Luctus socius, ia. Կցորդ և ընկեր ողբոց. արտասուակցորդ. ողակից. *Ոչ յարուցեք ողբս, ոչ կոչեցից զողբակիցսն. Ածաբ. մակաբ: *Շուրջ զիւրեաւ հայեցեալ կինն՝ ոչ զոք եւս յողբակցաց իւրոց. Ճ. Բ: *Ամենայն ոք ողբակից լինէին առեալ զերեմիա: Ողբակից մեծ մեղաւորին (մանասէի), զնորին զուշումն երկբայելեցից և ես ընդ նըմին. Յհ. կբ: Նար. ծդ:

ՈՂԲԱԿԻՑ. Συνθρηνόμενος. Complorandus. Ողբալի յայլոց. *Գուցէ ամենայն լինիցիք յարաղութն Թշնամեաց, և ողբակիցք 'ի նեղքին սիրելեաց. Եղիշ. Է:

ՈՂԲԱԿՑԱԲԱՐ. մ. Ողբակից լինելով. ողակից գոլով. կարեկցութեամբ. *Ողբակցաբար դառնս խաղալերէց՝ մեր կենդանութն լինին վշտակից. Գ.Նյ:

ՈՂԲԱԿՑԵՄ. չ. ն. } Ողբակից լինել. միա.
ՈՂԲԱԿՑԻՄ. յ. } բան ողբալ. լալ ընդ լացողս. *Ողբակցեր, և որպէս մարդ հարցանէր, ուր եդիք զՂազարոս. Շար: *Մեղուցելոյս ողբակցեցէք. Մաշտ. խգ: *Մարգարէն ընդ մեզ ողբակցի զաւաղին բարեզարդութեն, և զկերպին ընդդիմակարգութիւն. Յհ. կբ:

ՈՂԲԱՁԱՅՆ. ի, ից. ա. Ձ. Որ ինչ առի 'ի ձայն ողբոց. բառ ձայնի աղաղակ. *Ողբաձայն սաղմոսիւք: Տող ողբաձայն: Ողբաձայն ասել. Կոնք: Տաղ: Տօնակ:

ՈՂԲԱՁԱՅՆ. Ողբաձայնող. լալական. և Ողբաձայնական. *Ընդ ողբաձայնիցն բառնաստեղծուեց վերընծայելոց. Նար. կէ: *Բարբառական և ողբաձայն ուսման երաժշտին կարեւոր երաժշտի. Καρικός. Carius. Գրամ. օրին. Է:

ՈՂԲԱՁԱՅՆ. գ. որպէս Ողբաձայնութի. *Մինչև յառաւօտն ողբաձայնիւ զայս առնէր, որ ամենեքեան զիս՝ ողորմելի լինէ. Վրք հց. ի. յ: *Գուշումն յանձներ խանձողքեալս, և ողբաձայնս ընդ այնպէս. Նխ. Դ. բէթ:

ՈՂԲԱՁԱՅՆԵԼ. Ողբական ձայնիւ նըւագել. *Զերկուսամ ('ի սաղմոսաց) տաղաչափութեն և ողորմելի առաւ ողբաձայնելով հոգեկան մանկանն. Յհ. իմ. ոփ:

ՈՂԲԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձայն ողբոց յեղանակել. յեղանակ ողբական ձայնի. ողբերգութի. *Զանդեղձեան՝ առաքնոյն ողբաձայնութեն 'ի ջերմ և 'ի խռովամտութենէ անձինս: Սաղմոսին ողբաձայնութեն. Կոչեց: *Գութիւն յերկուոց եկեղեցւոյ պաղատանս մնացուցանէր՝ երգակցեալ ողբաձայնութեն. Լծ. խոլ:

ՈՂԲԱՄ, ացի կամ ացայ, բա. չ. և ն. Ὀλολύζω, ὀλοφύζω. Ululo, ejulo. Θρηνέω, plango, lamentor, ploro, fleo. Ողբս առնել կամ ասել. լալ աղաղակաւ. աշխարհել. կոծել. կականել. ճչել. աւաղել. արտասուել. լալ... ուղայելով... *Ողբացէք դպրոչեալք: Ողբասցեն յորսկս ասանտերն, կամ առորչ: Ողբասցեն կանայքն: Ողբասցին յանկարծ բերանոյ: Ողբա առ իս երկն զհաւուն բըռնաց զպարոյ 'ի վերայ առն իւրոյ ամօթոյ: Ողբասցէք 'ի վերայ ցորենոյ, էն: *Ի վերայ իմոյն ողբալով առեն. Խոր. Ք. 89: *Ո՛չ թէ ողբալն ինչ չար է՝ սիրելեաց. այլ՝ ողբոց արժանի գործ գործել. Ոսկ. եբ:

Իբր ներգ. *Ողբասցեն ողբս ձայնիւ: Ողբաց գաւիթ զողբս զայս: Ողբք են, և ողբասցեն զնա: Դստերք ազգաց ողբասցեն զնա: Ողբալ զգուստրն յեփթայեայ: Մի լայք զմեռեալն, և մի ողբայք զնա. էն: *Դառնապէս զմեզ ողբայիր. Եղիշ. Է: *Ո՛վ որ ըղձոս ոչ ողբասցէ, որ զմեզ անէից: Ողբամ զքեզ հայոց աշխարհ, ողբամ զքեզ հանուրց հիւսիսականաց վեհագոյն. Խոր. Ք. 89: Գ. 68: *Ողբալով ողբոյ զմարդկեղէն կենաւսս: Զաստի կեանս բաղում անգամ իբրև զբաւ տուեր ողբացաւ: Զյանկարծակի աղաւնութիս ողբացաւ. Խոսր: *Ողբացաւ գաւիթ ըշուառ և զյովնաթան. Կիւրղ. Բդ:

ՈՂԲԱՆՈՒԷՐ. ա. Նուիրեալ կամ հանակեալ յողբս, և Նուիրող զողբս իւր 'ի կարեկցութի այլոց. *Ողբանուէր աշխարհանուք տանէ առաւելութեն խմոյս Թշուառացելում անձինս. Գէփ:

ՈՂԲԱՆՔ. նաց. Տ. ՈՂԲ:

ՈՂԲԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Πολύθρηνος. Luctuosus. Որ սիրէ առաւել ողբալ, կամ առնել և լսել զողբս. *Զապուշմասէրն և զողբասէր ամ ջանաղցի հրաժարեցոյց. Բրս. գ-հ:

ՈՂԲԱՐԿ. ի. գ. } Արկումն ողբոց.
ՈՂԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. } ողբ. ողբերգութի. *Ի նոր եկեղեցիսն ոչ լսիւր ձայն պաշտաման, այլ լալոյ և ողբարկի. Ճ. Գ: *Զկնի մեղանացն զորոմագինս իմն ողբարկութիս վհատականս. Նար. Լ:

ՈՂԲԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Շարժել յողբս. լացուցանել. նուաճել. *Ողբացող կանայքն այնոքիկ, որ զքարոզեալսն ևս ողբացուցանէին. Վրք հց. ի:

ՈՂԲԵՐԳԱԳԻՆ. ա. Ողբերգական. լալագին. *Արտաքուստ 'ի ներքս 'ի գերեզմանն աղաղակելով ողբերգագին ձայնիւ, թէ առ. րի առէր, ողնեա՞ մեզ. Յհ. իմ. էկէղ:

ՈՂԲԵՐԳԱԿ, ի, աց. ա. Θρηνῳδός, τραγῳδός. Qui lamentationes vel carmen lugubre canit, tragoedus, tragicus poëta. Ողբերգող. յօրինող և նուագող զողբերգական տաղս. որպէս մարգարէ, կամ քերթող. որ և ՆՈՒԱԶԵՐԳԱԿ. *Երեմիաս չէք 'ի մէջ իք, կամ այլ ոմն ողբերգակ. Ճ. Ը: *Եւ յամէրայ ողբերգակին, որ 'ի գէմս իմ վայ ասոյր անձինն. Յհ. ոբէ: *Ոմն ողբերգակն ասէ. Փիլ. լին. Ք. 211: *Զողբերգակացն գաս: Եւրիպիդէս ճանաչի ողբերգակ: Զողբերգական յողբերգութէ լսեն, և զխմաստասէրս 'ի վարժապետութեն. Գէփ: *Մանաւանդ ողբերգական: Առ յողբերգակացն, և մանաւանդ առ 'ի կատակերգացն: Ողբերգակ քերթող ասէ (և հոմերոս), զի զամենայն յանձանցն առասպելաբանէ Թշուառականս գոլ. Փիլ. լին. Ք. 211:

ՈՂԲԵՐԳԱԿ. Լալական. լալկան. *Ընդ էր առաւել տեսանել կուսանս ողբերգակս. Յհ. կբ:

ՈՂԲԵՐԳԱԿ. իբր Ողբերգական. լալագին. *Ողբերգակ արտասուաթոր հառաչանօք, մանաւանդ թէ յաւառապատար խնդութեամբ. Դիոն. Բղ:

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θρηνῳδής, θρηνητικός, τραγικός. Ad luctum pertinens, lugubris, tragicus. Սեպհական ողբերգութե և ողբերգակաց. ողբական. ողբաձայն. լալագին. *Ողբերգական պաղատանք, կամ արտասուք. կամ եղանակք, կամ մեղադրութի, կամ բան. Նխ. ող: Յհ. կբ: Եղիշ. Բղ: Խոր. Ք. 89: Ածաբ. խւ: Շ. Եբէ: *Բան ողբերգական (կամ ողբերգական) վասն աւմանն երուսաղեմի. Գր. տղ. Կ:

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ. իբր Ողբերգակ. *Ողբերգական կանայքն կականէին. Կոչումն: *Յերկարագոյնս վասն սորա ամէնցուցանել հարկաւոր էր զողբերգականայն Տառապանութիս. Արծր. Տ. 11:

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ. մ. Ողբերգութ. ողբալով. *Հրէայք ողբերգական աշխարհեալ կոծեսցին. Զքր. կբ:

ՈՂԲԵՐԳԱԿԵՄ. եցի. Տ. ՈՂԲԵՐԳԵԼ. *Այլ ոմն ողբերգակէ. ողբայ և միւս ևս ոմն մարգարէ. Առ որս: *Ողբերգակեալ արտասուահառաչ կականելով մինչև 'ի գերեզմանին յուղարկեմք ակն. Գէփ:

ՈՂԲԵՐԳԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. *Զայս նորընծայ առն. ողորմագերս Թախծագին ձայնի ողբերգակութե. Նար. ձա:

ՈՂԲԵՐԳԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Միաբան ողբերգութի. միաբանութի ողբականն նուա

գաց. * Ջուլհակի երաժշտական դործի է, աաւեղ ողբերգակցութեց. Լծ. Նար.* Եւրիպիդես դիւցազնական ողբերդակցութիքն (կամ ողբերդութիքն). Պիս:

ՈՂԲԵՐԳԱԿՑԵԼ. Ն. Ողբս կամ յողբս արկանել. ողբերգել.* Ջժամանեալ չարխն ողբերգարկել բերէ իմն վանակելոյն միխթարութիւն. Ոսկ. ածոմ. Ի:

ՈՂԲԵՐԳԵՄ. եցի. Ն. Θρηνῳδέω, τραγῳδέω. Lugeo, deploro, tragice decanto. Ողբս կամ ողբաձայն երգել. ողբաձայնել. ողբալ. Ոչ այնքան զնմ թշուառութիա ողբերգեցից, որչափ զծերութիոյ չօրն զանմխիթարականն սուգ: Եւ ոչ գիտեմ, զնարդ ողբերգելից զպատերազմս զայս: Ո՛րսիսի ողբերգելն բանս ոչ ողբերգեցե. Պիս: Սուփ. յի. Ի՛. Ճ. Գ: * Ձայս իսկ ի սկզբանս ողբերգելով ասէ: Ողբերգելով ասեն զաստղոսն, Ես ասայի՛ աէր ողորմեա ինձ. Խոս: Կամ.: * Խան. չուսն և խրոխտանս ողբերգեալս ոչ իրաս Համարեցայց ընդունել: Ձարմանալով ընդ ողբերգելն մեծութիոն. Փիլ. Ֆ. բան: Խոս:

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. Գ. Θρῆνος, Ὀδυφόμα, δία. Lamentatio, planctus, fletus. τραγῳδία. tragoedia, cantus lugubris. Երգ կամ նուագ ողբոց. ողբ. կոծ. սուգ, և նշերերգութիւն. Նոխազերգութիւն. * Մեք եմք ինքեանք ողբերգութիւնք քերդողք: Ամենայն մեր քաղաքավարութիոնս բանկայեալ է նմա նուիրի գնդեցկագոյն և արիագոյն կենցաղի, զոր արդ ասեմք մեք իսկ դոլ ողբերգութիւն. Գնաց. օրին. Ի: * Ողբերգութիք մեծաձա լային ողորմաս անձանց իւրեանց. Ոսկ. յհ. Ի. 18: Ճ. Գ: Տես և Խոր. Գ. 68: Նար. Ի. լԻ. Ի՛: Պիս: Խոխ: * Կամաակերգութիւն ի՛ձնամեայ՝ իմ ողբերգութիա է: Ողբերգութիւն՝ արտասր հեաւի, իսկ կամաակերգութի՛ ծաղր: Կատակերգութի, ողբերգութիւն: Եւրիպիդէս գործագոյն իմն և գեղեցկայարմար ողբերգուքն (կամ ողբերգակցու իքեն) ուրախացուցեալ զոգիս մատուռացն. Պիս:

ՈՂԲԵՐԼԱՒ. Ն. Ողբս տանելով ողբերգութիւ. * Նրևմիա մարդպետն ասէ ի լալն ողբերգին գնոսա. Մխի. Ի՛:

ՈՂԲԵՐԼԱՒԻՒ. Գ. Ո. Ողբ լալեաք. և Ողբաձայն լալականք.* Ձայնք ողբերլելոց, որք աշխարհն զկորուստ իւրեանց մոդուեցույցեիք գնք պիղծք. Պմ. վր:

ՈՂԲՈՒԻՄՆ, բան. Գ. Θρῆνος, ὀδυρμός. Planctus, lamentatio, ploratus. Ողբալն. ողբ. ողբերգութի. լալիւն. լաց, ալէ. * Ողբսւմն և լալումն: Ձանձուկն ձեր. ղողբումն ձեր. Լայլով լուայց զողբումն եվրէմ. ան: * Սիրելիք և պրոյիք ողբումն ի վերայ քո առնելով (ի մաշոց), և ոչինչ օգտելով. Բրս. ազաչ: * Ողբմամբ մեծաս: Չառաչ. մամբ և ողբմամբ: Դադ արեւցիք յողբմանէդ. Նեռ. Ի՛:

ՈՂԲՄԲԱՅ. Գ. } Բաս յն. օլիմբիա.
ՈՂԲՄԲԱՅ. } Ὄλυμπία. Olympia. Հոդմա ամեան ընդհալ յողբմեռս լիցուց, կամ յողբմեռոյ նկատ. * Ընդ և ասէս կոչի, որ յամառն յարեւմտեան (կողմանէ) ընչէ. զոր և ողբմբաս կոչեիք, և այլք յաւիւգայ կոչեն. Նախոգ. Ե:

ՈՂԲՄԳԻԱՆ, կամ ՈՂԲԻՄԳԻԱՅ. Տ. ՈՂԲՄԳԵԱՑ. ասս, ևն:

ՈՂԲՄԳՈՍ. կի՛ ՈՂԲԻՄԳՈՍ, ՈՂԲԻՄԳՈՍ. Բաս յն. օլիմբոս. Ὄλυμπος. Olympus. (ողբս Թէ ելօլմբէս, բոլորապայլ.) Տարեր լեառն ի մակեդոնիա. և քան քերլոզաց Երկինք.* Ուրկին կոչեն՝ ասս ի սահման ելբնոյն զնոյն ոլով և ողմնոյս վասն բոլորապայլ գոլոյն: Ողմնոյս, զոր ասեն ծածոյն վայր զգուշագոյն. քանզի աանդայն մարդիկ լոձ առնելով զձեռան յերկինս վերաձգեն. Ագիսպ. Ե:

ՈՂԿՈՅԶ, կուզի, զաւ, ացս. կի՛ իս, ի՛ց, և ոյ, ոց. Գ. (ռմկ. խոշ. պ. խոչ.) Βότρυς. Botrus, bacca, racemus, racemulus. Զբաուղ որմոյ՝ փունջ խաղողոյ. սաքմ. որոյ փոքրկին ձիւռ ասի. Ցմբլ:* Երիս ողկոյզս Հասեալս: Ողկոյզ խաղողոյ: Ողկոյզ մի խաղողոյ: Զոր ողկուզոյ, կամ ողկուզի: Գաս. Նիսի Ձիւ՝ի մէջ ողկուզաց (կի՛ ողկուզոց), ևն: * Լի՛ ողկուզօք էր կնոց երկրպագրին: Ջաերևս ոչ կրեն՝ի հնձան ընդ ողկուզսն. Խոխ: * Ըստ նմանութե ողկուզաց Ճմլեցաս: Ա՛յլքն արևակէզ եգեալ ողկուզաց՝ չոլացան. Շ. Բոյէր. Ե ընդհանր: * Ջընծայեալս պատս ողկուզից օրհնեա. Մաշ: Ողկուզիս. Նար. յոլքէ: * Մրգաց հանդիսի, կի՛ ողկուզից, կամ թզից. Պղոպ. օրին. Ե:

Լայնաբար ասի և զբերոյ արմաւենւոյ, ևն. * Ողկոյզ արմաւոյ. Վ՛ր Հգ. Ի՛ա. ատեպ: * Ողկոյզ նոձոյ: Նմանեցաս մեծաոի քո՝ արմաւենւոյ. և ասին ք՝ ողկուզաց. Երփ. ա. 13: Ե. 7:

Նմանութիք ասի. * Ջմեր ողկոյզս բարիք ամենայնոցս. քանզի այսպէս առհաւ հրեշ ամենայն ղողկոյզ ոլոյ մերոց՝ տարբին՝ի հնձանս արքայութե երկնից. Խոխ: * Տըզայոցն արեամբ բերդաշէմ ներկեալ լիներ, և տարաժամ ողկուզիցն քաղցու ընդ արտասուս ծնողացն խառներ. Ճ. Գ: * Ողկոյզք Ճմլեալք երկնաւոր ճշմիին: Բաբռնեալ վերդապետին Համեղ ողկոյզ՝ որեամբ Ճըմլեալ. Շ. Ք: * Կոտորեցան մանկունն՝ի ծնընդեան անդ նորա, և եղեն ողկոյզք հասուսանելայ նմա նորա. Եփր. Համաբ:

ՈՂԿՈՑՋ. ա. Πρόσφατος. Nuper ac juvenilis. Որ ինչ է հանգոյն նոպաշատ ողկուզոյ. Նոր. մատաղ. * Ինքեանք յինքեանս զողկոյզ մանկունն յայտանեն զձերութիոնք քահանայութե. Ագիսպ. Ի՛:

ՈՂԿՈՒՋՈՒԲԵՐ. ա. Βοτρυφόρος. Uvas ferens. Որ բերէ զողկոյզս, կամ տայ զնա. ղող. Ընդի տաշտաւոր և ողկուզաբեր՝ դիներուսին: Ընդի տաշտաւոր՝ ողկուզաբեր որմոյն: Յողկուզաբեր որմոյն հայրատունկ՝ ուռք պղպեքերք. Թեոփր. Նոս: Ճ. Գ: Գնդ: * Ճշմարիտ որմոյն տաճղունք և բարուտնակք ողկուզաբերք: Որոք քաջուզէշ, բարուտնակ ողկուզաբեր: Ուռք ողկուզաբերք Ճշմարիտ որմոյն. Շ. փաս: Այնս. ազ: Ընդնմանեալ ցսա յանէ զմաքսուր Նոդեան ողկուզաբեր (կի՛ ողկոյզաբեր). Վ՛ր. Երփ:

ՈՂԿՈՒՋԱՐՁՈՒ. ա. Որ բուծանէ կամ մշակէ յինքեան զողկոյզս. ողկուզաբեր. * Ոչ այդի խաղողաբեր ողկուզաբոյծ (կի՛ ողկոյզաբոյծ) Ճառախիս քաղցրապատուղ. Ոսկ. կերոփ:

ՈՂԿՈՒՋԱՂԱՐԴ. } Ողկուզք զարդա-
ՈՂԿՈՒՋԱԼԻ. ա. } լեալ լսկաղ. * Ջոր-
ՈՂԿՈՒՋԱԼԻՑ. } ձըն պաղպեքեր ողկուզալից ողկուզազարդ որպէ որ իւր. Մխի. Ֆէ: * Որպէս այդի ողկուզալի՛ կի՛ ձիլեն՝ի պաղալ՝ի լի. Շ. Երէս: * Ողկուզալից են՝ առնելոյն՝ի մշակելնաս որ չնորհացն: Խոսպ. Նազաս այդին պաղպեքեր ողկուզալից. Ներ. ֆ: Մխի. Ֆ՛ի:

ՈՂԿՈՒՋԱԿԱՆ. } ա. Ողնոզ կի՛ բերոզ
ՈՂԿՈՒՋԱՒՈՐ. } ղողկոյզս. ողկուզալից.* Բարձրաբերզուն ծառ ողկուզական՝ գործ. ամրաձաձալ քան ղլեքանան. Գնդ: * Որպէս զայդի մեծ աաշտաւոր, կամ բարուտնակ ողկուզաբեր. Շ. Երէս:

ՈՂԿՈՒՋԱՒԻԿ. Գ. Βότρυον. βοτρύδιον. Racemulus. Իբր Ողկոյզ փոքր կի՛ ձիւռ. ա. նուն խոտոյ. * Ի կրեսէ յորժամ այծ նեսիւ չարչի, այն որ կոչի ողկուզական՝ խնդրէ, և կերաալ դիւրաբ վերն բժշկեալ լինի. Փիլ. Լխոս:

ՈՂԿՈՒՋՕՐԻՆ. Տ. Βοτρυδόν. Sicut botrus, modo uvae densae. Ջօրէն ողկուզի՝ բաղմամբիւ և խիտ առ խիտ (հատիւք). Հոծութիք. բազմութիւ. միախուռն. սաքմ կիպ, սրփա, լոփա, պիրլիփոք. * Ակաքայ քերթուածիք (այսինքն որաքուածան). ողկուզօրէն, առարմաբար. Թր. փէր: * Տարմաբարն և ողկուզօրէնն զբաղմութիճ խուռնեին՝ զօրութի՛ի քո (յայտ առնէ). Փէր. փէրէ: * Ողկուզօրէնդ և առարմաբար, զոր քերթեալ է (կամ քերթողին հաճելոսի) ի խուռնել պատերազմիկ զօրէն երթալոյ. իբր թէ առարմաբար երթային, և ողկուզօրէն: Ողկուզօրէն. որպէս ողկոյզք ի հնձան՝ այնպէս առ ոտն կոխել զիշնամին. Երփ. փէր: * Ողկուզօրէն խառնեցե կախեալս ունելով (անկոց) գլուխ վնասի պատոյն. Պիս: * Աահր, թէ ամբոխ զայ՛ենի պահակ հերայն յաստեղս վերագրեցին, և այժմ ողկուզօրէն (կամ ողկոյզօրէն) գրուածքն է յերկինս. զոր կոչեն հիւսակ բերինիկեայ. Նմանս:

ՈՂՆ. ողնի, զամբ, ունք, անց. Գ. Νῶτος, νώτον. Dorsum, tergum. Յետակողմն միջոց մարմնոյ՝ հանգերձ ուղղակից ոսկերօք՝ սկսեալ յուսկանէ կի՛ի ծոծրակէ ցգտաւակն. Թեկն. Թիկունք. Թիկնամէջ. միջնողն. մէջ ուսոց. նուս. կռնակ, փամակ, զալակ. Ենթե, արգա, արբի, սադրբ. * Ընկաս հեզի յամբոսոյն յետս առ գրանն, և բեկաս ոլն նը, և մեռաս: Խոտորումին զողն իւրեանց քան զողն հարց իւրեանց. Ա. Ծգ. Ե. 18: Ե. Ծգ. ձէ. 14: * Կապէ շառաչողս ասլ՝ի վերոյ ողնն նը. Ընգաւյորմի և այլք. (ուր յետինք գրեն՝ ոլանն:) * Ընդ մէջ ողնին Թափանցիկ գիսկեցուցանէ (գնեան). Ագիր. Ա. 14: * Մրմնջէրաս, որ է մեծ գազան, և՝ի վերոյ ողնին Ճանգ. Խոր. Ց: * Յետասա կողմանէ է ողն, Թիկանցն (յն. լայնութե ուսոցն) հաստատուն զգաչուքն երկոցունց. Նխս. Նաշ: * Բազուկք, և առ ապարանոցաւն ոլուքն՝ քան ալմենայն ինչ է հզօրագոյն՝ որ ինչ մարդկան են անդամք. Փիլ. լին: * Ողունք մեր տեռեալ են՝ի փայտակրի. Եզին. Ե: * Երարձ ոլմէն անասուն քարինս. Տե՛ ի՛ն. Նոյ. ի՛ե:

ՈՂՆ. Ῥάχις. Spina dorsi. Ողնայար ուղղալից. ծնօրդս. * Ուաքիս, ողն. Գազիան: * Ողք իւր պղնձիք, և ողն իւր ձոյլ եւկաթոյ. Յոբ. Խ. 13: * Ջայսոսիկ իջուցին առ ողամբն, և զծննդականն՝ի միջի ըմբռնեալք ուղեղ. Պղոպ. գխ: * Ձուկն բեսոն ալոյզ ւլամբն ղողնափայտ նաւուցն. Մաթ. ֆ:

ՈՂՆ. Νωτιαῖα μυελός, τὸ νωτιαῖον. Dorsi medulla. Ուղեղ ողնն կամ ողնաշարին. Խնձլին ծոծրբ. արփա իւնչ. * Խուլքն (ուղեղ ոլվոյն), և ողնին ուղեղ: Ջիղքն խառագոյնք են յաւեսն՝ որ յողանէն, և՝ի ոտցանէ ևս յաւեսն՝ որք՝ի ներքոսս կուսէ ողնին. քանզի որքան առաւել զաստի՝ի խելացն ոգնն, այնքան առաւել խառագոյն լինին և ջիղքն՝ի նմանէ բուսեալ: Իւրաքանչիւր յօդ ողնին զզոյդս ջլացն առաքէ յիւրմէ. Նխս. Ին. Ի՛: * Գնդային՝ի բարձր պարանոցոչ միայն հայաբանան, այլև ձեմելով ևս անասունքն, յորս և՝ի ձեմս պարանոցաս. Գե. Լս. (որ է սիգաձեմ չարժուած կանացի:)

ՈՂՆ. Նմանութիք՝ վերնակողմն իրաց, որպէս երկնիք, լերին, նաւու, եկ. * Թուէր (առանձին) զերկինս բացեալ. և՝ի վերոյ ողնին երկնի գլի անբաս բացմութիք մարգարեական հրեշտակաց. Դիոն. Ին: * Ամենայն ողունք, ձոյք և ծործոյք, և սաքնխս. Նաշ: * Ջաբերատեալ մարգարէին, և՝ի վերոյ նո

ւին ողին եղեալ՝ եառս զամպ ձմերայնոյն. Փիլ. յոբ։ Իակ յաուրն Եէր. Ի֊. *Ողն բեկեցաւ ախաթու (ի լուր գալստեան եղիայի)։ Ոչ իմն որպէս ոմն. Ղէյէ ի֊ոթէնաս. պետի թէ ըլլաք։(Թերևս լաւ ևս իցէ ընդհեռնուլ, ողն. բեկեցաւ ախաթ։)

ՈՂՆ ԱՌՆՈՒԼ. ՈՂՆ ԿԱԼ. ՈՂՆ ԱՆԿԱՆԻԼ. ՈՂՆ ԵՐԹԱԼ. } Ὑπτιάζω, ὕπτιος γίνομαι, ἀναπεπτικῶς ἵσταμαι. Supinus sum, in lapsu perstо. Ցեցուցանել զոլն, կամ հանգչել ի վերայ ողնին, և ընկուղմանիլ ի վերայ թիկանց. և խոտասլաւնոց լինել, բարձրացուցեալ և մանաւանդ՝ Յոյսայս անկանիլ յուլոքը. անհոգանալ յօրանալուտնս և ԸՆԴՈՂՆԻԼՈՂՆ ՆԻՒ. բահաքանմագ, ենոքենինք՝ կենոքինք գայանմագ, կիւկենմէ, էան կէզմէ, էաւլանմագ, զբգա խոպոնք էանմագ՝ գալմագ, գոյ գոբզմագ։ *Եւ ոչ ասկաս ժամանակս ասային ողն առնուլ (յն ։ շունչ առնուլ), այլ հանապազ ձանձրացուցանելին. Ոի. էս ։ Հպարտանալ ամբարտաւանել յողն կալ բարձրապարտաղնոց երևեալ ի վերայ երախտաւորացն իւրեանց. ֆ. Ա. ֆ. 12. յն. բարձրավզեալք. ὑψαυχενοῦντες, cervicem erigentes. *Ցողն անկեալ անհոգ մնային։ ի բարկանալ աստուն իմում՝ գու յողն անկանիս, և ոչ գողաս և երկնչիս. Ոի. Ի. 4. 14։ *Ակամայիւ այնուհետեւ մերթ յոյանջիլ յողն երթալ, մերթ ձկաել պարապատել. Վ. Էզր. Է։

ՈՂՆԱԲԵԿ. ՈՂՆ ԵՂԵԱԼ ԲԵԿՄԱՄԲ ՈՂԻՆ (մահ). *Ողնաբեկ մահն հիղեայ։ Վ. ողնաբեկ մահուանն հիղեայ. Տծոմ։ Նի. ։։ Ի֊։ *Դուք ասէ խզեալք ողնաբեկեալք գիւաց՝ ով էք, որ գիւաց եւանել հլուսկէք. Ոի. գֆ։

ՈՂՆԱՅԱՐ. } ՈՂՆԱՀԱՐ. } գ. Ῥάχις. Spina dorsi. որ և ՈՂՆ ասի. Յարակցումն և չարք ողնի, այսինքն երկայնումն նորա ի ծոծրակէ ցգլաւակ, հանգեալ ալ խաչախիւք. Նմանութիւն Ողնափայտ յարկաց. հեծանաձգութիւն մխլին. * Ռաբլէիս, ողնայար. Գաղիան։ * Բայց միայն ողնայարն գագանայ մնայեալ էր. ։։ Ի֊. Ե. 5։ * Ոսկերքն հանաումն աներևոյն մարմնոյն են, և մանաւանդ ողնայարն. Նիւս. բն։ Որ ի գլխոյն ըստ պարանոցին և ողնաշարին ուղիղն է մածեալ. Գլաւ. փխ։ * Եղև ուղեցն, և քարչեցաւ մխլն ցողնաշարն. և եղեն ի գլխոյն ի պարանոցն, և ընդ ողնայարն ամենայն ջլոք բուսեալք ասալ և անսի. Ոիւիէոբ։ * Ցիւքնաքաղաչմամբ զողնայարս (կամ գլողնայարս) ասոց նոցա ... խարխաքել վլուծին. Եէր. Ն Եզէ. Դ։

ՈՂՆԱՅԱՐԱԿԱՆ. ա. Νωτιαῖος. Dorsi. Որ ինչ անկ է ողնայարի կամ բանակի. *Ողնայարական ուղղուած ի ամանէ լատունք ասեղեալ՝ ասարածանէր իւրու չքանակք. Գլաւ. փխ։

ՈՂՆԱՓԱՅՏ. ի. ից. գ. Τρόπις. Carina. δρύοχος, trabs, fulcrum, ևն. Ողն նաւու փայտաեղէն. Հիմն նորին որպէս ողնայար, ուսաի չառաւիղեն կողքն. Ել ի ծոծրակէ՝ ամպարը. *Ջայս անուն փայտ և գալատչաճ առ ի լինել ողնափայտ, և քէղն։ Որ փայտ պատշաճ գայ ողնափայտ լինել. Սահմ. Ե։ *Սկիզբն զօրէն Հիմանն, որպէս ի նաւի ողնափայտն. Փիլ. այլոք ։ *Նոր արդ բանգատուելիք ամենայն կենդանեաւքն՝ Թաֆուր զեռանգիւնն առ ողնափայտիւք ասակաւն ունելով, ևն. Գլաւ. փխ։ *Որով վարիւ նաւատառատացոյն առ նեւքքն մատուցն նաւացոյն և ողնափայտիցն հարկաւ ոլ է. Գլաւ. օրէն. Ի֊։ *Նաւատառատացոյք բիւրաւթիւ կառուցանելով նաւ՝ ըստ պատահման ծանրութեն եկելոյ զողնափայտն կառուցանեն. Բրս. ոչ։ *Ողնափայտին պատրաստիւն խոկոյն բեկաւ. Նար. ԽԷ։ *Ձկան ոմն բիսոն կոչեցեալ... սղոցէ ողամբն զողնափայտն նաւուցն. Մագ. Ջ։

Լայնաբար՝ Լատտափայտ. նաւ. Նմանութիւ՝ խաչ. *Նաւուղացն ամրապահեսա, ողնափայտիդ ի քեզ բարձեալ։ Ողնափայտ սա քախուեթրեայ, Նոր Նաւելոցս ի բարուեթ. Մագ. ոգ. Խլ։ Ա. փայտն գրօչեալ, որ քան զողնափայտն նաւին ակարագոյն է, ազօթէ. Տծոմ։

ՈՂՆԴԱՆԵԱՑ. ա. Դժնեայն ողամբ. բարձրավիզ, կամ անհոգ. փխ կամ անհոգ էէոզ. *Ըստ նոցին խստապարանոցութեէ, և ողնդժնեայ բարուցն խառներ ասոյր նոցա զաւժական գառնուեթէ. Ագաթ։

ՈՂՆԻՄ, նեալ. Յողնիլ. իբր յետս կոյս թէաքիլ գալարիլ. պատմէ՝ ուրեք ըւեալ. *Գամէշ սրան՝ էր զայ, թէ զերդ ի֊ուլիս իմ ուղիղ ոչ արար, այլ ողնեալ (առ ի չկարելոյ հարկանել զոք). Մի. ատտ. ձէ։

ՈՂՆՈՒԼԱՄ. գ. Լար ողնին, ողնաշար. կամ լարն թամբի ձիոյն ցգաւակին. *Խոցեալ նորա երիվարն... ջարդեալ զողնուլարն, ի բաց ընկեց զՀեծեալն. Ագաթ. գ. 12։

ՈՂՆՏԵՒ. ի. գ. ա. Տեառնն ողնին, կիմ այր ողնեաք են առեալ. մինչև վերս բանալ արտրմամբ. Էազբր, կամ Էազբրեր. *Վանայ ձիոյ ողնաեաի (գեղ). առ մխաի տուկ, որ է վերայի կոձն, այլք և լոսէ, և ի վերայ ցաղնէ. Վ. գֆ. յ։

ՈՂՈԳՈՄԵԱՆ. մեծի. գ. ա. որ և գրի ՈՂՈԳՈՄՔՆ, ՈՂՈԳՈՄԲ, ՈՂՈԳՈՄ, ՂՈԳՈՄԵՆԱՆ. Նաւակազարդ՝ որ արմաւենեաց և բարեբանութեէ. (ի յն. ԷուղէՒՆօս, բարեբանեալ, օրհնեալ. կամ Էւգենօս, վարատգեղանաուազարդ, ծառազարդ. ամի. Ծառազարդ.) *Ողոգոմեան մեծ, որ կոչի բարեբանեալ որ։ Ի գալ ողոգոմեին մեծի ասնին, որ է օրհնեալ օր. կանոն։ Ճ. Ա։ *Յայլ շաբաթի՝ յառաջիէն մինչև ցողոգոմենն։ Յողոգոմենին իբրև բանգարգել արարեալ պահեցան ի յառութէ փրկչին. Ագաթ։ *Ջարաստուս հեղուլ և ափուել՝ իբրև յողոգոմենին գՀանգերձեան աշակերտացն. Վ. ղՆ. ։ *Մինչև յօր ողոգոմենին։ Յաւուրս ողոգոմենի ասնին արմաւենեցն. Երզն. ֆր։ Ո֊։ *Եւ նա եկեալ յողոգոմին, և ժամանեաց ծառազարդարին. Գ֊։ Իակ յաուրն Ո֊իիէոբ։ *Ողոգոմեանն յուբելեանն է ։։ լինի համանալ Թէ ի ծաղկազարդն աւարտի քառասնորդաց պահքն, և ինացեալ Եօթնեան մինչև ցկատարիկ կացուցանել զբանեակ մի։

ՈՂՈՂ. գ. Հեղեղ. զեղուն. ուռն. ոռոգուն, և ընկղուն. Հեղեուն. *Նեսուր յորոյ Ջուրց զանօրէն պղծալից մարգիկ. Ագաթ։ Իակ Հին էա. *Ողող. ոռոգ ։։

ՈՂՈՂԱԿ. ա. գ. Ողոլեալն ի խորս ջուցլողակ. զօլակ. * Յաւէա սնալեալ անկայ իբրև զաղտակ մեծային ոչ ընդլեական՝ ի հայեալս մանու անզգայապէս. Նար. ծէ։

ՈՂՈՂԱՆԱՄ. ացայլ. Հեղեզել. և իբրու Լուզել ի յորոգումեն արտաւուաց. կիմ որպէս ոմն. ողի ողի գալ. (ձծ. յն. օլՀլէ, ողաալ. կականիլ. աչխարել. և լատ. ոռՀլօ. գոչել լալեօք.)ան և ՈՂՈՂԱՆԱՄ, և ԲՈՂՈՂԱՄ. *Ջահեղ զկործանումն իմ կոծել, և վանաղեսց ասելջանացն ողոդանալ գառնապէս։ Մեզմով ընդ միաս և աս ծուխր լալ, ողոդանալ, գառն արտասուս արկանել. Ոի. ֆիէլիպ. գ։ (յն. բատ խնասցից։)

ՈՂՈՂԱՆԱՄ. Տ. ՈՂՈՂԱԼ, և ՀԵՂԵՂԱԼ. καταχλύζω. *Հղիացին հեղեղաոք յաղոդանալ։ Նկենցէ անձրև ողոդանալ բարկութէ իմով. Եր֊. Խ֊. ։։ Իէի֊. ֆ֊. 11։ *Ծովալիձն ի հեղեղ գարձեալ՝ ողոդանէր զառուն. Ե֊. ֆր. ։։

ՈՂՈՂԱՆԻՄ. որի կր. վերնոյն. Ողոլիլ ընկղմիլ. լուանիլ. լողանալ. * Ախտալիր անհուն ակաս ողոդանիլ յանառակ ցանկութիւս. Խր. գ. 63։ *Փոխանակ այ մկրտութէն Հանապազ ողոդանիլ (այլազգեաց) ջրով։ Ողոդանիլ ջրով գետին՝ մոգքրել միայն պէտէ լին. Աբեր. է. 4։ Ամ. երէս։ Շ. երես։ *Արաօսք ցաւագնական, որով ողոդանի ազատղաթի տղոյն մեղաց. Ա֊է. ազ։

Ել որպէս Ողոդանալ, յորում Համակիլ. *Ջի ձէես և ողոդանիս վասն մանուան առն քո. Ոի. Ի֊։

ՈՂՈՂԱՆՔ, նաց. փ. Որպէս Ողոդէն ջրով. ողոլ. *Ջողոդանս ջրոց, և զողորկանս քարանց. Իսէ։

Ել որպէս Ողոդանքին լուէաք. ողք. բաղդք. ձիչ. գոչիւն. աղաղակ. (յծ. յն. օլՀլէք, օլՀլիմա. լատ. ոռՀլաթաս.) ոչիի ոչիի գոք, ոչէ լաց. *Անգ ձչիւն և վայիւն միայն է բարբառ, ողողանք, և չիանփազատանք. Եէր. Խոսէ։

ՈՂՈՂԵՄ, եցի. Ն. Κλύζω, κατακλύζω, συγκλύζω, ἐπικλύζω. Inundo, exundo, abluo, lavo, demergo. Հեղեղել. հեղեղաեալ. զերմամբ յորդումեթէց ջուրց՝ ընկղմել, խոխոմել, առգրկել. ջնջել, ապականեալ. որ և ՈՂՈՂԱՆԵԼ. տես պատմէ. *Հեղեզաք ողոդեացն զերկիրն լրիւ իւրով։ Նկենցէ անձրև և ողոդեացէ։ Գիւթք ողոդեցին զերկիրն. Ել. Է. 23։ Ցօ. ֆէ. 19։ Ես. Է. 2։ *Ցորդեցին գեւք հրեղինք ողոլեցին այլեցին զերկիր նորա։ Ընձրև՝ որ կարի բազմանայ, ողոլէ, և անյիշատակելի ջնջէ (զոյսս). Ագաթ։ *Ջուր ոչ միայն ապրեցանէ զերկիր, այլ և ողոլէ, և ինսա առնէ. Ցծ. Է։ *Մի հոսանք ուսիոյ կենդանացոյս զիա՝ողոլել այնո. Նա. ՅԷ։ Ցառաչնուն ջրով ողոլեցաւ երկիր. Նոյ՝ նայէս յերկրորդումն Փրկ գանձալ պահի, որ ողոլեալ սասակէ զամպարիչսս. ՀՂ. ԽՀ։ *Ողոլեալ յանառակ ցանկութիւս Ճէէ. այսինքն ընկղմեալ։

ՈՂՈՂԵԼ. Լուանալ, մաքրել կիմ մկրտել՝ մխելով ի ջուր, կամ ցօղելով կիմ յուզելով ցօղ-ելն. Եայֆաֆ, լուֆաֆ. *Ելեզ ի պղնձի անօթ եփելոյն, քերեսել պնա, և ջրով ողոլեայք. Դ֊. Բ. 2Ի։ *Ի բոյ ողոլէ և զպաստարագային սպասուսրեալ ա֊նօթեան. որպէս զի մի այլ իրիք եղիցի. Մ֊էն. ղ֊։ *Ակիբատնգրի ինդրեալ ջուր՝ ողոլել զբեւրանն, գարձեալ Յուլոս զաժգանն գեղով սրարեալ մատուցանել նմա. և նորա սառեալ, և ողոլեալ զբեւրանն. Պօ. ազէս։ *Ընդեղ զոր չանաս ջրով ողոլել զնչուզ, և զպատկանիլ և գիմաստակս սպան առևալ կիս. Ոի. Տ. Է. 26։ *Դալ զբմնալ թէ մանու ողոլեալ զբրուկն նորա. Ցծ. Ի֊։

ՈՂՈՂԻՉ. ա. Ան՝ որ ողոլէ, կամ ընկղմի, կամ լուանայ. *Ընհամաւոհցն այրիչ վառաքն (հրկղինք), և ողոլիչք և նրդ հիչք։ Ինկեցեալ ի վասին վայրկենական ողոլիչ. Ի֊ա֊։ Նար. ՅԷ։ *Ջուր եր ողոլիչ զնչզա հնուելէ չարին ասկածից. Սիւն. ըԲ։

ՈՂՈՂՈՒՄՆ. Տ. ՀԵՂԵՂ. Καταχλυσμός. *Ջերկրի ողոլումն յիշէք գուք մի այսինքն զմի ջրհեղեղ գիտէք. Գլաւ. փխ։

ՈՂՈՄԳԻԱՆ, կամ ՈՒՈՄԳԻԱՆ, ա. գայ, գք, գաց, յողոմգիագի կամ յողոմգիոյ. Գ. ոյ և ՈՒՈՄԳԻԱՑԻ, ՈՒՈՄԳԻՆ, ՈՒՈՄԳԻԱՑԻՒ ՈՒՈՄԳԻԱՑԻՑ. ՈՒՈՄԳԻԱՑԻՑ.

լաւ եւ՝ ՈՂԻՄՊԻԱԴ, ՈԼԻՄՊԻԱԴ. յն. օլիմպիաս, սեռ. օլիմպիատօս. հյց. օլիմպիատա. Ὀλυμπιάς, άδος, άδα. Olympias, adis, olympii, ia, olympiaca. Խաղ աշխարհահռչակ ըմբշամարտաց, և ասպարիզական արշաւանաց յողիմպիա գաւառի Եղիդ կամ Ելիդայ գաւառի՝ չորեքամեայ ընդհատուք իբր միանգամ 'ի նահանջ ամի. և թուական հաշուիս այսորիկ. եւ և Յաղթանակն. *Ժամանակք թագաւորաց, և ողոմպիադայ, որ թարգմանի ըմբշամարտաց: Յաւելլոց 'ի սոյն և գլխ ողոմպիադայն, որք 'ի յունաց գրեցան: Յունաց առաջին ողոմպիադն կարգեցաւ: Առ վաթսներորդի և հինգերորդի ողոմպիադաւն: Յունաց՝ ողոմպիադք (մրցանքն, և թուականն). ա. ողոմպիաս, յոբուժ յաղթեր կուռքոս հեղինացի 'ի ստադին: Յաղթեաց յողոմպիոջն վեցերս. 'ի պիթիոջն վեցիցս. և այլն. Եւս. քր: *Տրդատ յողոմպիոնին յունաց հաւաքագոյն երեւեալ. Ագաթ: *Ողիմպիաթն առ յունօք անուանի այն, որ ըստ չորս չորս ամացն ժողովին 'ի տօն սարեկանայն... Հիւրովդէս թագաւորէ յամին հարիւրորդի ութսներորդի վեցերորդի յողիմպիաթայն՝ յամին չորրորդին իւրոյ. Եւ. կոչ. ծէ:

ՈՂՈՄՊԻԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Ὀλυμπικός. Olympicus, olympiacus. Ըմպհական խաղուց՝ որ յողիմպիա, կմ խաղալոյ. կմ գիտոյ ողիմպեան կոչեցելոյ, այսինքն աստուածոյ՝ յորոյ 'ի պատիւ էր խաղն, որ և անի ողիմպիական, և ողոմպիացի. *Ոչ ոսկը ձի թենեաց ողոմպիական: Ոչ պսակ ձիթենեայ ողոմպիական (կամ ողոմպիական) մարտից յաղթանակ: Ոչ սոս ձիթենեայ ողոմպիական մասուցանել. Ագաթ. կէպր: Խոր. Հռետ: Թէոդոր. Խչ: *Գէտնիդէս 'ի չորս ողոմպիադս առ երկոտասան պսակս ողոմպիականս: Զողոմպիականն մենամարտիկ (այսինքն մենամարտութի) կռուեցաւ: Ի տաճարին զարամանդայ ողոմպիական (կամ ողոմպիականի) պատկերին կանգնել. Նար. քր: *Իբրև ոչ ողոմպիական յաղթող պայծառ ձայնիւ գուչէր առ ամբ. Ագաթ. Տակեբ:

ՈՂՈՄՊԻԱՑԻ, ցւոյ. ւոց. Իբր նոյն ընդ վ. *Որմզդական գիլյն ողոմպիացւոց... յն. օլիմպիօս զեւս. այսինքն ողոմպիական զեւս կամ արամազդ:

ՈՂՈՇԱՐ, ի. գ. Ուամկականն բառից Ողնաշար. *Զգլուխն և զլերն և զոսկոնն ողոշարին մանուշակի ձիթով լու օծանէ. Մխ. բժշ:

ՈՂՈՐԴ. Իբր Ուղղորդ. ըստ որում խիստ և անխոնարհելի. որ. և կամ յոխորտ, խորթ. *Կայյեակոր երդման ոչ ևս յաւելուլ կալ 'ի նոյն ողորդ մտաց ը թագաւորին. Յհ. կդ:

ՈՂՈՐԿ. ի. ից. ա. Λεῖος. Laevis, glaber, laevigatus, planus, mollis, facilis. Գրի և ՈՒՂՈՐԿ, ՂՈՐԿ. Ուղիղ և լերկ՝ ըստ մակերեւութի. հարթ և յղկեալ 'ի խորտուբորտութեանց՝ 'ի ձեռն ողողման ջուրց. կմ որպէս ղողուն. գիւր. կոկ. լպրծուն... *Ընտրեաց իւր հինգ քարինս ողորկս 'ի հեղեղատէն. ա. թգ. ժէ. խ: *Ողորկ. և առանց խորդութեան: Ողորկ, և խորշոր. Պղատ. օրէն: *Անդայանն և հոծն, և խորշորն՝ և ողորկն: Ողորկն՝ վասն գեղուղիղ մանկայն գոյ: Սեւ է ողորկից ըստ շօշափման: Ի ձեռն կակղոյն և խստից. և խորշորից և ողորկից. Արիստ. որոշ: Նիւս. բն. է: Փիլ. իմաստն: *Որպէս որ փափուկքն են, և գիրաստաք. և ողորկ և անդէպք. Գիւտ. Յովհ: *Իբրև ընդ ողորկ ուղիս գնայցէն ընդ վարդապետն 'ի ուղիղ քահանայից 'ի սրտի յարկաց այ. Պրպմ. խը: *Ազբեան ծառայից քոյ 'ի վերայ ուղորկ վիմին: Որպէս ձէթ օծեալ զնահատակն՝ ողորկ առնէ, և զձեռս հակառակորդացն լպրծէ. Շ. յէ. ւ:

ՈՂՈՐԿ. իբրու նմանութք՝ Մեղմ, ողոք. ամոք. և ընտիր, ճարտար, վայելուչ, և մեթեթեալ. *Շրթունք ողորկք ծածկէն զսիրտս տրտմագինս. Առակ. իը. 23: *Հայլին 'ի շրթունս ողորկս և 'ի բանս սուտս. Հռոմ. ժզ: *Յունական պերճ և ողորկ առասպելքն. Խոր. ա. 3: *Զի գու ամբ ես երագաչափս. և ողորկ բանից սովորական: Որ թեթեւացեալ և ողորկ բանիւն ունայնացեալ գնայ. Արշ:

ՈՂՈՐԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ողորկութի բանի. բան ողորկ. *Հոծ և յարմար շարամանութք, և ողորկաբանութք. Նրբն. հեր:

ՈՂՈՐԿԱԲԱՐ. մ. Ողորկ օրինակաւ. մեղմով. հեզութք. *Զանմեղսարար կենցաղավարեալն ողորկաբար սնուցանիցես. Մագ. ջահ:

ՈՂՈՐԿԱԳՈՅՆ, գունի. ից կամ ագ. ա. Λειότερος, λειότατος. Կարի ողորկ. *Դի՝ բացցանելով (այսինքն հարթելով) ողորկագոյն գործեն. Պղատ. օրէն: *Զմի 'ի բազմաց (քարանց հեղեղատի) 'ի ձեռն առեալ զողորկագոյնն և զբոլորակն. Պիտ: *Սեանն քարի յոյժ ողորկագունի. Մխ. առակ: *Արժանի բանից ողորկագունից (կամ 'նաց) և յոլովից: Ոչ կարօղ ողորկագունաւք բանիւք ըստ արժանւոյն ճառել. Խոր. բ. գ: Ճ. Ն:

ՈՂՈՐԿԱԿԱՆ. ա. Ողորկ, և ողորկող, ամոքիչ, ողոքիչ. *Սկսաւ պատրել զոմանս ողորկական (կմ ողոքական) բանիւք. Եղիշ. գ:

ՈՂՈՐԿԱԿԵՂՆԻ. ա. Λειόφλοιος. Cujus laevis est cortex. Որոյ կեղեւն է ողորկ. *Կեսքն ('ի ծառոց) ողորկակեղեւք են, և կեսքն զկերպարանս քոսոյն ունին խոժոռն խորշորութք. Վեցօր. է:

ՈՂՈՐԿԱԿՈՂ. ա. Որոյ կողն կամ կամարն է ողորկ. *Ծխածանն ըստ երկնային գնդին երեւի 'ի անձիլ կամարաձեւ ողորկակող. Շիր:

ՈՂՈՐԿԱՂՕՒԹԻՒՆ. գ. Δυσεντερία. Fluxus mordax. Թանչ որովայնալուծութե իբրու ողորկ գրիչք աղեաց. *Դարչութի և ողորկաղուծ հոսմամբ որովայնին. Պղատ. օրէն:

ՈՂՈՐԿԱՆՔ, նաց. գ. Ողորկելի. իմ. *Զողողանս ջրոյ, և զողորկանս քարանց՝ զաւ գամայ պատահեալ գայթագղութեան անուանեսցես. Խոխոս:

ՈՂՈՐԿԱՊԱՏԵՆ. ա. Μαλακόστρακος. Molli testa tectus. Որոյ պատեանն կամ խեցին է ողորկ, կամ մեղմ և կակուղ. *Միւս ևս ազգք (խեցեմորթաց) կոչին ողորկապատեանք. այսինքն կասք, և խեցգետինք, հանդերձ այլ ևս բազմօք՝ որ սոցին նման են. Վեցօր. է:

ՈՂՈՐԿԱՏԱՐՐ. ա. Որոյ տարրն կամ փայտն կամ բունն է ողորկ. *Ողորկատարր բնութեն... ոփեալն և կալամախեալն. Պիտ:

ՈՂՈՐԿԱՏԵՍԱԿ. } ա. Λεῖος. Laevis. Ողորկ և փայլուն տեսանելի. նմանութք՝
ՈՂՈՐԿԱՏԵՍԻԿ. }
ՈՂՈՐԿԱՏԵՍԻԼ. }
ջինջ, պայծառ և անաղարտ. *Հոծ և ողորկատեսակ. Պղատ. օրէն: *Ճշմարտութի հաւատոյ բոլորայլոյս և պերճապայծառ և ողորկատեսիկ 'ի ներքս գոյ. Մագ. կկէղ: *Ողորկատեսիլ ապակատարաց, որ զորէն ղակոնացի վիմացն սահեալք լպրծին փայլատակին. Մագ. Ի:

ՈՂՈՐԿԱՔԱՐ. ա. Ո՛ և յողորկ քարէ, ընտրեալն 'ի միջոյ ողորկ քարանց. *Ըստ հնգից ողորկաքար վիմացն գաւթի. Առակ. գ. 21:

ՈՂՈՐԿԵՄ, եցի. ն. Λειόω. Laevigo. Ողորկ կացուցանել. յղկել. հարթել. յարդարել. արծնել. փայլեցուցանել. *Ըզքարինս ողորկեցին ջուրք. Յոբ. ժդ. 19: *Զգեստք չըջապատք՝ բոլորեալք, և սպիտակափայլ կոկեալ և ողորկեալ. Սխոլ:

ՈՂՈՐԿԵԼ. Λεαίνω. Lenio. καταλεαίνω, demulceo. ἐπιδιορθόω, corrigo, tempero. προσσαίνω, blandior, adulor. θεραπεύω, curo colo. Մեղմել, կակղել, գիւրել, ողոքել, շողոքորթել, փայփայել. բուժել. *Սկսանի գարձեալ ողորկել, և կակղագոյն հեշտալի իմն զբանն 'ի լսելիս արկանէ: Զի ծանրագոյն իմն էր նոցա մեղադրութիւն, դարձեալ ողորկէ, և ասէ, ոչ 'ի դատապարտութեն ինչ ասեմ. Ոսկ. ե. կոր: *Ողոքելով և ողորկելով սփռել հանդուրժիւք ողջունիւ. Փիլ. իմաստն: *Հեշտութիւն առ ժամանակ ինչ ողորկէ ըզվայելողն, բայց յետոյ դառնագոյն քան զլեղի առնէ զգօղսողս. Բրս. 'ի գործոց: *Հարկանելք, և ողորկելք նովին ձեռամբ... նոյն իցէ հարկանելն, և ողորկելն. Սեբեր. է: *Շրթունք օրինաց քոց արտաքին՝ գտնէ լեզուաւ ողորկելին. Յճ. որբ:

ՈՂՈՐԿԵՑՈՅՑԱՆԵՄ. ցուցի. Նոյն ը վ. *Ցանկութէ կիրք ողորկեցուցանէ զմարմին, այլ թառամեցուցանէ զմիտս. Եփր. երաշ. կամ 'ի յոբէլ:

ՈՂՈՐԿՈՒԹԻՒՆ. Λειότης. Laevitas, laevor, laevigatio. Ողորկն գոլ. լերկութի. հարթութի. յղկումն և ուղղութի մակերեւութի. փայլումն. որ և ՈՒՂՈՐԿՈՒԹԻՒՆ, ՂՈՐԿՈՒԹԻՒՆ. *Առ սոքօք վարիլ մանաւանդ քան զայլս խորշութեն և ողորկութի. Պղատ. օրէն: *Գալստոս յարծաթոյ ողորկութի զսալս քերել: Դառնութի եդեալ ընդ քաղցր, կամ տատասկ ընդ ողորկութե. Ուղորկութեն սողալով գիւրաւ 'ի ներքս անկանի. Նիւս. Բնոտէր: Նար. յէ: Սարգ. ա. պ. գ:

ՈՂՈՐԿՈՒԹԻՒՆ. Մեղմութի. կակղութի. և Մեղկութի. փափկութի. և Սփոփեալ բանից, կամ զիւրահաճութի. *Լսելիք ձանձրանան զձայնից սրութիւն և զծանրութիւն, զողորկութիւնն և զխոշորութիւնն. Նիւս. բն: *Հրաժարեսցուք 'ի կակղութէ և յողորկութէ: Մի կակղութեն թուլասցուք, և ողորկութեն բերկրեսցուք. Ագաթ. Նոր. կիր. և Խրատ. յորմէ և Սարգ. ա. պ. գ. *Մի զշօշափելիս մեր կակղացուսցուք ողորկութք (կմ ղորկութք)... *Ողորկութք և երգընթաց բանիւն եղծանէ զմիտս բանին. Արշ:

ՈՂՈՐՁԵԼ, կամ ՈՂԵՐՁԵԼ. Տ. ՈՒՂԵՐՁԵԼ:

ՈՂՈՐՄ, ոյ. ով. գ. Ἔλεος. Misericordia. (լծ. ընդ իւղ, և ալիք.) Ողորմութի. ագեխարշութի. գորով. գութ. կարեկցութի. *Յաւիտեան է ողորմ (կամ ողորմութիւն) նորա. Սաղմոսք: Դան. գ. 89. 90: *Ողորմ տրամութե (է) 'ի վերայ այլոց չարեաց. Նիւս. բն: *Ողորմ ազգատի, գթալ տնանկի. Գնձ: *Ողբալս. և լաս ողորմով. Մանդ. ա: *Դրդուեաց՝ ոչ ողորմ. այլ կարծիք ապաշխարութե առլուն. Փիլ. լին. դ. 233:

Իսկ Նրպմ. ճի. 19. *Ազաչեմ. առ իմ արքայ, անկցի ողորմ իմ առաջի քո... իմա գութ, որպէս ողորմագին աղերս՝ յայտնիչ ողորմելի վիճակի:

ՈՂՈՐՄ. ա. Οἰκτρός, ἐλεεινός. Miserabilis, miser, flebilis. ἐλεεινότερος, miserabilior. Իբր Աղիողորմ. ողորմագին. ողորմելի. ցթալի.

կարեկցութեան արժանի. չարժիչ սրտի ՝ի գութ. ուսուցչի. եղկական. ողբոմ-ի, ողբ-մելի, խղճալ-ս, խեղճ. ահագին. ահռչակաւոր, դժ-ւարագոյն, ահիկին. *Ձայն ողորմ՝ կոծ ողորմ՝ ի ձայն ողորմ լսելոյ: Ողորմ աեսիլ. Իմ. ծ֊. 10: Երեմ. ղ. 26: ղ. 19: ֆ. ի. ա. 3: ք. ի. ֆ. 25: *Ողորմ կերպարանք: Ողբերգութեի ո. ղորմ: Ողորմ հառաչմամբ. ցճխ. ծ֊. և ոո֊. եբբ: Պխ. Նար. ի֊: *Քան զո՞ ողորմ չլի-նի, կամ քան զո՞ թշուառական: Ջ֊լսիդ ողորմ և բազում արտասուաց արժանի պա-տիճս պատուհասից յանձն իւր առնու. ոո֊. ի. ա. 2. 9: *Պարտեաց զգաւիթ աշտիճանիկ յոչխարհնոյն ապերասանօք ողորմ ողորմ ձայնիւ: Ողբերգութիք և ձայնք և աչխար ընդ արտասուս խառնեալ լինէին ողորմ ողորմ բա-նակաք. եբբ. ԼԳ: Վ֊ր. հղ. ի֊:

ՈՂՈՐՄ. ած. Ողորմելի և ցաւագին օրինակաւ. կողկողելով. աղերսանօք. պաղատանօք. գութ առաջի սրկանելով. և կարեկցաբար, սխտակցաբար. *Ջհայրն աբրահամ ո-ղորմ աղաչէր: Կարի ողորմ խօսեցի. և յե-լուս անկանելի. Գ֊: Ող֊: եբբ: *Ընտրա-սուագոչ ողորմ ողորմ զձեռս հանդարձեալ յերկինս՝ խնդրէին ՝ի կամարար տեառնէն ապրեցուցանել զնոսա: Տրիփոնս տիկնի՝ ձայն սղոսղորմ կոկորդալից ողորմ ողորմ գոչէր. Աթ֊ն: ճ. Գ: *Հեզաբար խօսին, և արտասուէին ողորմ. Վ֊ր հղ. ի֊. որպէս յն. συμπαθῶς, cum compassione.

ՈՂՈՐՄԱԲԱՐ. ած. Նոյն ընդ վ. Ողորմե-լի օրինակաւ. և ցաւագին. ևս ա՝ Ողորմե-լով. *Ողորմաբար ածէր զաչքն, զի տեսցէ ղՀայրն. Տ֊ իէլ. հոփ. իք֊: * Մաանեցին ՝ի գերութեի և ՝ի սուր ողորմաբար. կիր. պխ: *Ո՛ր այսոր բարեկամաբար ողջունեն զՔի-ղ, այգուցն ողորմաբար յոչխարկին առ ՝ի մէնջ. ոո֊. ննչ: *Ողորմաբար գթայեալ կէանս չը-նորհէին. Նոռ. գ֊. 14:

ՈՂՈՐՄԱԳԻՆ. ած. Կարի ողորմ. ողոր-մելի յոյժ. ՝ինքացեալ. և ցաւագին. կող-կողագին. խինթ խեղճ, խղճալի, ողբոմ-ի, խնդալի. *Իսկ ուրեմն ողորմագին և քան զկաւ լցեալք: Ողորմագին, և բազում ողբոց արժանի է պատմութիւն. Խոխ: Լոպ. ծ֊: *Ողորմագին արկածիւք: Ջհանդուրժէն լե-ւինք յողորմագին ձայնէ: Ողորմագին ձայ-նիւ ապատամբել, կամ ազօթել: Ձայն ողո-մագին պաղատանաց: Ողորմագին հնծալ, կամ հայհոյածք. Պխ: Ածս. իէ֊. իբ: Խոսր: Նար. ին. 48֊: *Ընդ ո՞ւր տեսանել տեսիլ ո-ղորմագին, և զարհուրական յոյժ. Լոպ. ծ֊: *Ցետ Թանալոյ զնոսան ողորմագին արատա-սուաք. Խոխ:

ՈՂՈՐՄԱԳԻՆ. ած. Ողորմ օրինակաւ. ցա-ւագինս. և թշուառաբար. խեղճաբար, ողբ-ռելոբար. *Ընդքատրն ոնսայն և ողորմագին դառնան. ճ. Ա: *Մռնչէաց ողորմագին: Ողորմագինս կականին կողկողելով զկնի ձեր (մարք ձեր): Տես զնարդ առաջի փրկչին ար-կանէր ողորմագինս զնս ըստ անձինն՝ գթշուա-ռութեի. Տ֊ իէլ. հոփ. իք֊: ճ. Բ: Նահաց: *Խոնարհեալ գորովագոյժ առ ՝ի բնութեիս վտանգաւս չարչարանաց և ողորմագինս. Բբ. ողբ֊: *Ընդ մէջ երկնից և երկրի ողորմա-գինս յածէի (սաաանայ). Խոխ:

ՈՂՈՐՄԱԳՈՅՆ. ած. Ելեէմոսէրոս. Mi-serabilior Աս աաէլ ողորմելի. ողորմագին. ոոեւ՛ խեղճ. խոփ ողբոմ-ի. *Ողորմելիք ևուռ, ողորմագոյն ևս ձայնիւք գոչել: Ո-ղորմելիք հիւանդութիք, վշտակցութիք (իրև-ցայ) ողորմագոյնք. Ածոռ. ի֊ոլ֊ փ. Ե ոլ֊: *Ընդ էր աւ սաանել աւ սուրմելի, և քան զսո աչքինն ողորմագոյն, և բազում ող-ոգ սո Խոնի Լոպ. ի֊

ՈՂՈՐՄԱԾ. ի. ած. ա. Ելեήμων. Mise-ricors. ՓԼԵՀԵՀμων, misericordiae amator. Որ ողորմ սոճէ ՝ի վերայ տառապելոց. գը-ճած. գորովագութ. բարեգութ. բարերար. հեզոր. և բաշխող ողորմութիճ. ընորհաւիր. ինայող. ինասող. բասխան, բահիմ, ՀԷրհա-ՀԷԼի, Եւիէնէյճի. *ՔիֆեէԼի, պոխլայնէպե, պոխլայԼԷբ. *Եթէ բազքիցէ առ իս. լուայց նմա. քանզի ողորմած եմ: Տր ասծ գթած և ողորմած, երկայնամիտ, բազումողորմ, և Հշմարիտս: Ա֊ր ողորմած՝ երկայնամիտ լինի: Երանի ողորմածաց. զի նոքա ողորմութիւն գտցեն. ևս: *Ջողորմած գառատուրն յուզե-ցաք՝ վրէժ առնուլ անաչառութիճ. Եզէկ: *Ողորմածն աղքատին՝ բարեկամ քոյ կոչի. Շ. ընդհ:

ՈՂՈՐՄԱԾԵԾ ԱՒՆԵԼ. (եթէ չիցէ գլեալ Ողորմածեծ.) Ողորմ ծեծ տալ. անո-ղորմ դան Հարկանել: *Ողորմածեծ արարեալ՝ ՝ի կենաց վճարեցին. Մ֊ծփ:

ՈՂՈՐՄԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ելեημοσύνη. Misericordia, elermosina, beneficium. Ողորմածն գոլ. գթութիճ. տուրք ողորմու-թիճ. և առաքինութիճ ողորմութիճ ողորմուի. *Որ ողորմածութիճ առնի հօրն, ոչ մոռասցի առ ասծ. Սիր. գ֊. 15: *Ջբարեգործիդ ողորմա-ծութիճ զկենդանաւորս ոսա Համբարեմ: Նար. հշ: *Որք յիշեն զողբոմածութիճ. Պտր֊: *Ողորմածութիճ՝ այ բարեկամութիճ առիճ լինի. ողորմածութիճ՝ ի մահուանէ փրկէ. ողորմածութիճ ՝ի մահուանէ փրկէ. Սիէիէ. ի: *Կամիճ այ են՝ ողորմածութիւն առնել. Բբս. հղ: *Քան զողորմածութիճ և քան զբազում ևս այլ ինչ՝ մեծ է հեզոս-թիճ առնել զքաոչն: Եթէ յանողորմածու-թիճ յողորմածութիւն փոխեացիս, զձեռն գօսացեալ պարզես. ոո֊: ֊. ի. 6. Ե 7: *Մեծին ներսէս կանանական ասհմանա-դրութեամբ հաստատեաց զողորմածութիճ, խրկելով և զանգիճութեանն արմատ. Խոր֊ ֆ. 20: *Տեառնէ ՝ի սեպհեան զողորմածու-թիճն: Ա֊յսպէս իցէ ողորմածութիճ. Վ֊ր ֊ծ. ծիճ: *Կուսութիճ խոստացար, որ ոչ ունէր զողորմածութիճ (նման իւղոյ): Դե. Ես: *Ողորմածութիճ առնել՝ լինի ծառայ հրա-մանին այլ. և ժողովել՝ և պահել լինի ծառայ հրամանի բանաւորութեան. Մ֊ին. ղ:

ՈՂՈՐՄԱԾԱՆ. ի. ած. ա. Ողորմելի, որ ինդիւր զողորմելւոյ. *Տր ողորմած մեզ, զի ՝ի քիվ յոյսացաք. ակսանեաս զի և ողորմակա-նացն ոչ վայրապար պարտ է ողորմել (թէ չկամին կամ չկնգրեն). Դե. Ես: Ն ճ. Ի-բանիս Ո֊իէբ:

ՈՂՈՐՄԱԶԱՓՆ. ած. Ո. Որ ինչ ասի ողորմ ձայնիւ. ՝ի ձայն ողորմ. *Ընդաղակէն առ երկինսաւոր բժիշկն ողորմաձայն ողբովք մատղեցով զողորմութիճ. Ի֊. Ի֊:

ՈՂՈՐՄԱՂԵՐՍ. ած. Որ ինչ լինի ողորմ աղերսարկուք. *Ջայս նորընծայ տուր ողորմ աղերս Թեսթածագին ձայնի ողբերգակաւ. Նար. հաա:

ՈՂՈՐՄԱՆՔ. Նաց. գ. Ողորմելի. չարժիլն ՝ի գութ. գորովանք. *Որ մանուանդ ողորմանաց և խոնարհութիճ էր: Ազգ կա-նայական առ գութ ողորմանաց առաւել ծանրագոյն (ծանրութեամբ հակեալ). Ո֊ի. յո֊ ի. 3ղ. 10: *Ընկալեալ գութ ողորմանաց յա-վետն որ անց ընդ նա. փիլ. Նիս. ի֊:

ՈՂՈՐՄԱՊԵՍ. Տ. ՈՂՈՐՄԱԲԱՐ, ՈՂՈՐ-ՄԱԳԻՆ. *Ա֊յլք յերկինս ողորմապէս հայելին Ողորմապէս լինիր առ սաւան մեծ. Վ֊ր ֊ղ. ֆ: *Ողորմապէս և ապաշաւանօք Թողու-թիւն զնոցա. Ածոռ. Ե֊ի:

ՈՂՈՐՄԱՏԱՆՈՒ. ած. Ողորմ ՝ի աւ սաանել. ողորմ ի. *Մարիկ ազգաս և աղգասէր՝ ողոր-մատես մահուամբ կորնչի յիւրոց զօրացն. Սամ: Ե կիբ:

ՈՂՈՐՄԱՏԵՍԱԿ. Նոյն ընդ վ. *Ա֊խա-ճանի ողորմատեսակ մահուամբ. Պիտառ:

ՈՂՈՐՄԵԱՑ. եցի կամ եցայ. որ և ՈՂՈՐՄԵՑ կոչի. այն է սաղմոսն՝ Ողորմեա ինձ ասծ, և չարականն Նոռա. *Յաղագս հարցինն, և գործոցն, և ողորմեցին: Ջկնի հարցինն, և ողորմեցուին. Ցճ֊. իմ. ապ֊: *Ջողոր-մեայն, և զմր երկնիցն. Տծող:

ՈՂՈՐՄԵԼԱԲԱՐ. } տ. Ողորմելի օրինա-
ՈՂՈՐՄԵԼԱՊԷՍ. } կաւ. Թշուառաբար. *Ողորմելաբար տանջանօք քակեալ զկեն-ցաղն. Ոո֊. գծ: *Ողորմելապէս կան ՝ի գլոր-մանն. Կլիմաք:

ՈՂՈՐՄԵԼԻ. լոյ, լեաց. ած. Ելեεινός, ἐλεεινότερος. Miser, miserabilis, miserabi-lior. Անկաւալն յողորմ վիճակ՝ կարօտ ողոր-մութիճ. սուսապեալ. Թշուառ. հեզ. եղ-կելի. խեղճ, խղճալի. ղՀաչուկս, ակքիւս. *Ող գիտաս, Թէ գուս ես ողորմելի և հեզ և ազ-քատ, մերկ և կոյր: Նմէ այսոս կենօքս միայն յուսացեալ եմք ՝ի քէն, սակս ողոր-մելի եմք քան զամենայն մարդիկ. Յայտ. գ֊. 17: ա. Խոր. ծիճ. 19: *Ողորմելի է քան զքա-զուս: Նոցելիս և ողորմելիս քան զամենայն մարդիկ զնոսա Համարեացուք. Եզէկ. իֆ. Ես *Ո՛է ղղնկաալն, այլ ղղիկօնն Հանարի ողոր-մելիս. Գե. Ես: *Ողորմելի լինելն չասց զՔշուառացելոսն ՝ի չարէ զտիաչանան՝ ողոր-մացին. Խոսր: Իսկ Ա֊ր հղ. ի֊. ֆ֊: *Մեք որ-պէս զանգեաս ևս՝ փոքր մի ողորմելի եմք ՝ի նմանէ ոո, իմա՛ նուաղ պատժով վիճակեալ. լսա իմիք ողորմութեի գտեալ: *Շահաւէտ և ողորմելի պատմութիւն ոո. իբր ողորմակ. կվ֊ծփ:

ՈՂՈՐՄԻԿ. ա. ած. ոմկ. ողբոմ-ի. Որ ինչ լսի ողորմ օրինակաւ. չարժիչ սրտի ՝ի գութ. *Հաւիկ մի պայծառ(՝ի քառասնեկին)...զձայ-նիկն ողորմիկ ածէս... Ջձայնիկդ ընդհէր ողորմիկ ածես գաթրիէլեան փոխան նմոն. Տաղ Իւ. ՝ի ֆճաթոյոյ:

ՈՂՈՐՄԻՄ, եցայ, եաց կամ եաս. ֆ. Ելέεω. Miseror. Ցողորմ և ՝ի գութ շարժիլ գթալ. գորովիլ կարի կիզ լինել. ազի կիզիլ և բաց-նալ զկարիս և զասաւսպանս այլոց. մարդա-սիրեալ խնայել. թաքթաքել չնորհս առնել. խղճալ ողբոմ-ի ընել. ածճագիծոյնէն՝ էերեմ՝ ասամ՝ Ռերհամ՝ Էյնէ էՀ֊ֆ֊. *Մանկունք իմ են, որովք ողորմեցաս ասծ ծա-ռայի քոմ: Ած ողորմեացի քեզ ողորմած: Ողորմեա՛, կամ ողորմեաց ինձ ասծ: Ողորց նոցա և այլոց մի ողորմեացի: Ողորմելով ողորմեցայց նմա, ասէ ասր: Ողորմեցարուք ինձ, ողորմեցարուք ինձ ո՛ բարեկամք. ևն: *Ողորմելն ոչ է պարտուռց, այլ ՝ի կարեկ-ցութիճ և ՝ի վշտակցութիճ. Խոսր: *Վ֊ան այնր ինայեսի, և վան այսր ողորմեաց. Խոխ: *Տեսիք զնս, և ողորմեցէք ինձ. Ա֊ի: *Ողորմիմ ողորմիմ սիրելեաց ձերոց, և բազում անգամ ողորմիմ անձանց ձերոց. Նէէ: *Յորժամ մեք անձանց չողորմիմք, սո՛ է՝ որ մեզ ողորմեսցի. ողորմե-ցուք անձանց: Յորժամ յաղթեմս կոչեսցի առ ասծ, ասեմք, ողորմեա՛ մեզ ողոր-մեացուք և յանձինս, ողորմեա մեզ՝ոո֊. ասաս-ցուք և յանձինս, ողորմեա մեզ՝ոո֊. ասաս-ցուք և յանձինս, ողորմեա մեզ՝ոո֊. Ջն֊

ՈՂՈՐՄԻՄ. իւր իր. ըստ Տիլլեմարեանի. Ելեεμοσύνη, ἐλεημοσύνης. Misericordiam con-sequor. որ ըստ Հայկազեանութեան և ըստ լատինասեացութեան ասի. Ողորմութիւն գտանել. *Ո՛վ սիրելիք՝ ոչ ողորմեցաք ի քէն: Թող Թշնամանեցայց. միայն ըստ ողորմեցայց ՝ի նմանէ. Ողորմեա. ողոր-մելոց. Գ֊ենոք: ոո֊. զն֊ *Ո՛վ ևս ի Հրեից ողորմի

Որ ի մեծէն ել ողորմեալ՝ մեծագունիցն վկայեցաւ: Ի քէն ողորմեալ փրկիլ բոլորից՝ իբրև զնոսին առ քեզ դիմեցից. Նար. ք. ֆա. ֆբ: Յամենայն եղբարց ալօթից և մեք ողորմեալ լեցուք. Խոս: Են ինչ ինչ ի գործոցն, ու ողորմեալ լինին, և Թզուլթեն արժանաւորին. Նխ. բ:

ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ. Ἔλεος, ἐλεημοσύνη. Misericordia, eleemosina. Ողորմ, և ողորմածութիւն. գթութիւն. մարդասիրութիւն. բարեթոռութիւն. իւնամք. կարեկցութիւն և բարձումն Թշուառութեն առատապէս ցբաշխումն ընդվց. առատաձեռնութիւն. ներհաճ, ազատ. երբ. բա. Խէմ (գթութեն), Խէն (շնորհ), Խէսէք (բարութեն), ակտա (արդարութիւն): Եգիա ծառայ քո ողորմուն առաչի քո: Ընդ ողորմուն ընդ ևն իմում աբրասում: Ցացէ քէզ ողորմուն, և ողորմսցի քեզ: Ոչ ալարեր ի վերայ նորա ողորմուն: Ողորմութեն ևծածս ողորմեցայց քեզ: Սա առցէ զողորմուն յայդ փրկիչէ իւրմէ: Սիրէ զողորմութեն և վերա. ւսնա սր: Ողորմեալ քո ողորմութեն քառնս. Ջիր. են: Ողորմութեն ասի ի մեզ, ի սրտի՝ ի ներքոյ. ի վիշտս և ի վարանս ասրոգք առաքեալք, և ըստ կարի դիւրել վանեցէլոյն. Խոս: Շնորհ ձրի տուլքն է. խակ ողորմութեի՝ ոչ ձրին միայն, այլև կարեկցուն. անդ: Որ ոք յեպէտրուն իւզոյն ոչ առնիցէ ողորմութեի, նաև ոչ ի բնութ տալանդաց առնիցէ. Վբ. նդ. ք: Սրի անուն է իւզոյ և ողորմութեի (ի ֆն. և ֆյ). Ոխ. էէւէպ. (առնել յաւտակէ ասան կուսանաց՝ ղողորմութեին օրինակաս իւզոյ առեպ ներանակեն ասանց հարք:)

ՈՂՈՐՄՈՒԿ. ած. որ և ՈՂՈՐՄԻԿ. Ողորմագին. Խէղճ, Խշաւէ. Ջաղերան ողորմուկ ածեն. Ոխէ:

ՈՂՈՐՄՈՒԿՍՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. Ողորմ բանիւք ի գութ շարժել. Կառանչէ և խանգաղաթի, և ողորմուկս արկանէ առ ազնս վչոին. Մ. Ն: Ընյաւիսի ողորմուկս արկ նմա պատմութեն իւրով. Եփ. Ղփ:

ՈՂՈՑ. Բաս չին ք. Մեկին՝ Ոմանց. և ՈՂՈՑՆ ՏԱԼ. Տալ նապաստակ կամ շուտակել. որ են անասունք. Թերևս առեալ ի գույց Ա. փր. ուր գնի ողոց, իբր յն. ա. Ոխ, այսինքն գարձեալ գու ցկ ընթերցեալ որպես յն. օլօս, որ և բոլորովին, ամբողջ: ր

ՈՂՈՔ, ոյ. ով. փ. Δέησις. Preces, supplicatio, rogatio. κολακία, adulatio, blanditiae. Ողորմ աղերս, որպես ողորմած (ազին ազնի փոլով). աղաչանք. կամ բողոք Թաքանչագին. ամբ և Հանդիսի բան. կոզ կողանք. Հրապոյրք. շողոքորթութիւնն. քաղցրութիւնն. Նիազ. ջղջ. ըչմա. Յողոք բանի ևԹ կայ անանկոն. յինալոչանս բարբառի. Ա. Թես. ֆէ. 23: Խորհէր որդասիս խօսել և այլ ողոքով ընդ նմա. Ածս: Խօսէր ընդ նմա ողոքով: Ա յասիսի բանս ողոքոյ ընդ Թագաւորին խօսեր: Խօսէր հանդարդ և ալաչէր. Բ. Թ. ք. 21: ֆ. 15. 22:

ՅՈՂՈՔ կամ ՅՈՂՈՔՍ ԱՆԿԱՆԵԼ, ՓԵ. ԴԵՐԻՒ. Ազի բանալ. ալաչել. պատգամիլ. ջնանալ ամրզլ և Տալ պատասխանի ընդ անձին. որպես յն. Ἀποκρίνομαι. (ըղձելու.) Ամանրիկը. և Թէ յորոք անկեալ ինչ ձեղ ալերսի չեմք. ֆ. իր. ֆէ. 19: Յողոքս անկեալ ալաչէր զնա. Եփիի: Յողոքս անկեալ աղերսիցն. Ոխ. փա: Մատուցեալ յողոք գեղգելիմ. Նար. ֆէ:

ՅՈՂՈՔ ԱԾԵԼ. Աղերել. Հաւանեցուցանել. Ոչինչ ասէ յողոք ածէ զնս՝ ոչ յան դիմանել զալ զծուն. Ոխ. յ. ֆ. 1:

ՈՂՔ. ած. իբր Ողջակէզ. ամբողջական. ապերասկան. Պատասխանի ողոք դարձուցանէ զարամոսէն. Ածս. ֆէ. 1: Ոչ բանս ինչ ողոքս, և ոչ բարբառս ինչ կանս լուաս. Ոխ. նա: Ընտի անսի անցաս նիցեն, և զողոքան ևԹ խօսեցին. անդ:

ՈՂՈՔԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Κολακικός. Adulatorius. παρακλητικός, exhortativus. Աղերսական. փաղաքչական. Համոզական. ամոք. յորդոր. քաղց. մխիթարական. Ոչ բանիւք ողոքականօք լցեալ. յն. ողոքաց. Պ. ք. 4: Ոչ ողոքական ևս կոչեցաք: Ջօրավարը ողոքական բանիւք նախ քան զնանդէան վարին. Բէս. պհ. ֆ: Ոչ առաւել ողոքական (կամ ողոքականօք) բանիւք և պատրողք՝ քան Թէ ասասիս նուաճելոյ. Խոս. ֆ. 65: Ողոքական բանիւք կոչեր ի հաւանութեի. կամ հաւանեցուցանէ. Աբէբ. ֆ. 9: Լ. ած. ֆ: Օձեալ կաւուն՝ ողոքական հնդումեն: Ընդ ազատականացն բանից՝ ողոքական զբօսանս. Նար. ֆ. կֆ:

ՈՂՈՔԱԿԱՆԱԲԱՐ. ն. Ողոքական ձայնիս. փաղաքչական օրինակաս. Ո՛րդեակ ասացեալ ողոքականաբար ազերսիս մօր ե. կեզեցոյ. Ոխիէ:

ՈՂՈՔԱՆՔ. Նաց. գ. Κολάκια, Θωπεία. Adulatio, blandimentum δέησις, precatio, supplicatio. παραίτησις, deprecatio. παραίνεσις, ἐπωδή, persuasio. ἴαμα, medela, ἐπῳδή. Ողոք. ողոքանս. ամանս. քաղցրաբանութիւն. ազերսողորմադին քծնութ. շողոքորթութիւն. յորդոր. Հրապոյրք. Թովչու Թի. բաժանմն սրտի. Ոչ երբեք բանիւք ողոքանաց եղէաք առ ձեզ: Ծանեայց ղողոքանս, զոր ընդ իս խօսիր: Ի ձայն բարբառոյ ողոքանաց սկսան աղաղակել առ Թագաւորն: Ի դրուճս ողոքանաց. ա. Ընս. ֆ. 5: Յօ. իֆ. 5: ա. Ա. ֆա. 89: ֆ. Ա. ֆ. 16: Ես զի՞նչ ողոքանս մատուցանեմ իսկ օրինադրին (կամ օրինապահն). Գ. ա. ֆ. ֆ: Ողոքանաց կատարանալ Թուի ինձ առասպելաց ինչ տակասին. անդ. ֆ: Գովմանի առիս ևամմանալ, ոչ առ ողոքանս, այլ առ առաջնորդումն լաւագունին. Ա. ֆբ. ֆ: Եզ զի ողոքանօք ոչ կարացին որսալ զնս. մեղագրանօք սկսան խօսել ընդ նմա. Ոխ. յհ. ա. 15: Ընդ ողոքանան ինդանս մտգիկ: Ի բաց գառնան ի բարլ զի ողոքանացն: Որ առ ի յողոքանս ինչ էլ (իբր ի դրգռանս). փէս: Ողոքանս մատուցանէ, Թէ անդիտութ տարէք. Ոխ. փֆ: Դևք ողոքանօք որսան զանուանս ի խաբէուն: Ընկան զգիրն խաբեբայ ողոքանաց Թագաւորին: Եւ ոչ ողոքանայն երեսս ինչ ատար: Բաղում բանիւք ողոքանօք ածէր զԹագաւորն ի հաւանուն: Գուռնս ողոքանաց արկանէին առ աչի բաներարին. Եղէս: Փան նաՀուն ողոքանք զորագոյնք էցեն. Եզ. մֆ:

ՈՂՈՔԱՒՈՐ, ի, աց. ած. Ողոքիչ ազերասնօք. ալաչաւոր. ալօթական. Ընէր ոմն ողոքաւոր՝ չաւատալեացն պաշտօնասար. Նար. ֆֆ:

ՈՂՈՔԵՄ. եցի. ն. Κολακεύω, Θωπεύω. Adulor, blandior. ἀπομειλίσσομαι, demulceo, placo. Ջերապեմ, ցնազնս, colo, sano. τεθεραπευμαι, mansuefacio. Ողոք բանիւք ազերսել. ամոքել. Հաշտ առնել. Համոզել. շողոքորթել. Դրապարուել. Հաձել. ընդելացուցանել. Հանգարտել. ազալել, լռզուել, էբէռպաշ փաֆ ընել. ակրոք առնել. Եալէրմաթ, փեւըն. Հաֆ. Եալաֆյանաֆ, Խաւըզնը ա՛ֆաֆ՝ Խօշնէ. Ֆէ. Խօշաֆ փեն. Ի բրև զմօտաւոր դնեռաւորն ողոքեսցեն փոխումն ի բաց լուծ ալոքեն զերեսս Թագաւորայ (կամ իշխանաց): Նեմ տրամիր, Թագաւորդ ողոքեր. Իմ. ֆբ. 17: Ալաւ. ֆբ. 6: ֆբ. 27: ա. Եզր. բ. 31: Ողոք և զքեզ Թերևս ողոքեն ոչ փախչել ի անանկայն: Ողոքելով հաւանեցուցանել Քանայ. Պ. ա. օչ. բ: Զի՞ յիշխանացն ողոքեցաք ընդդէմ ձեր. Ա. ոբ. բ: Չարկ է և զնոսա ողոքել զոհիւք և նուիրօք. Եզեկ: Զաւհածս ողոքեսս: Ոչ ողոքեին զոք, այլ կսկծեցուցանէին հս իբրև զաղ: Հարք զիւրեանց որդիսն ոչ այնչափ ողոքեն, որչափ Թշնամանեն: Մի այսոց հետև և մեք ողոքիցեմք ամենայն ուրեք զոյնոսիկ՝ որ ընդ ձեռամբ մերով իցեն, և մի մեք յիշխանաց ողոքիլ ևԹ փութայցեմք. Ոխ. ֆկ: Մի գուցէ արդեօք այժմ ողոքել ի կախարդականաց ինչ քանից գոր. Պէտ: Ողոքիմ գարձեալ, և ոչ զպատասխամ. Նար. կբ: Ըզքաղց և զծարաւ ողոքեն (հարկաւորօք) և գաղարեցուցանեն. Փիլ. փեսէան: Ուախատաց ի բաց կալ ի չարէն. և ատեաց ուխատին, և գարձեալ զնոյն ողոքեաց (զսատ իւր). Այ. հկ. իմ:

ՈՂՈՔԻՉ. ած. Θεραπεύων. Որ ողոքէն. ողոքատու. կամաքար. Խնամատուի զողոքիչս իւր փրկեաց ի ցաւոց. Իմ. ֆ. 9: Թէ իսոր չել ինչ պատա իցէ, յողոքչացն մանաւանդ և ոչ ի Թշնամանչացն պատա է խորչել. Ոխ. ֆ. 38:

ՈՂՈՔՈՑ. ած. Ազդիչ. չողոքորթ. քըծնող. Նրատպաւրիչ. Թոմիչ. Փաղաքուչք և ողոքուցք և կախարդք. Փիլ. չէն:

ՈՂՈՔՈՒՄՆ. Տ. ՈՂՈՔՑՆՈՓ, ՈՂՈՓԻԱ. Ἴαμα. Ողոքանաց գործուցանէ զմիզս մեծամեծս. Ժ. ղ. ֆ. կ:

ՈՂՋ. ոյ, ոց, և ի, աց. ած. Ὑγιής, ὑγιαίνων. Sanus, valens. σῶος, σάος, sospes, salvus, incolumis. ἰσχύων, potens. կենդանի. առողջ. ապառ ի ցաւոց անսխալ ի խոԹուէց. ողջանգամ, անպակաս յանդամոց. ոգ, ուէյ, փիձ, խոչ. Ջիս ած առ քեզ ողջ, և զկինն իմ ողջացոյց: Ոչ են պիտոյ բժիչկք ողջոյ (կամ ողջաց), այլ նիւանդացելոցն. Մին ողջ լինել: Եկիջեր ողջ ի յանկնչանս քոց: Ձգեա զձեռն քո. և նա ձգեաց, և եղև ողջ իբրև զվիւռն: Ո՞ղջ իցէ. և նորա ասեն, ողջ է: Ի սոյն աւուրս ողջ իցես դու, և տուն քո. և ամ որ ինչ քո է, ողջ լիցի. և այլն: Ուրչ վիրաւորին պիտոյ իցէ, և ոչ ողջին. Վբ. նդ. ֆ: Օր և ողջոյ ուղք (հոգւով) այլոց սկսաւուէ դամբերել՝ մեծ և կալի զարմանալի է. Ոխ. նա: Ողջն լինել սակաւուսոյ՝ հիւանդասուցն (այս ինքն հիւանդանալոյն) ներհնական է. Աբէսփ. ձոխ: Ի մեջ քաղաքում ողջոց՝ մին վերևի, Թէ ողջ իցէ. բայց ի մեջ քաղաքում հիւանդաց մի ողջ վաղվաղակի ձանաչի. Ոխ. նէէս: Ժամանակք ապականեալք ապականեն և զառաս (զկնդանին և զսուսկս). և ողջ ապրեալք՝ ողջ պահեն: Ողջ երեալք, և ոչ հիւանդացեալք. Փիլ. չէն. ֆ. 55: Ողջք, և ոչ ողջք, կենդանիք կիսամեռք: Եկն ի վարդ ողջ զերծեալ ի կապանացն. Փորգ:

ՈՂՋ. Ὅλος, ὁλόκληρος. Totus, integer, perfectus. Ամբողջ. անվնասիւ. անաբաս պահեալ. ողջոյն. բոլոր. բովանդակ. կատարեալ. գէ-Նէ՛ֆ, Նամմ, Նէ՛ֆէլ. Ողջ զան յոգւոց քարանց: Ջբրկեալն ոչ բժշկեսցե. և ողջն ոչ գտանեսցեսկ: Ողջ են կենդք գանդրել. և նա ասէ. ոչ ի նս պրեայ: Ջամենեսին ընտա ողջս բովանդակս արձակեցից: Որ զայս ողջ անաբաս յիւրաքանչիւր ատանդատուս Նասուցանեալ մարդեացն. և այլն: Ջի զնչաւուն ողջ պահիչ. Ոխ. նա: Ջիւրաքանչիւր կարդ ողջ պահէ. Կէսրէ. ֆ: Ծնաւ կոյսն զանդրանիկն, և ողջ Նասաուն կայ մեաց Նաւատալին իւր. Նէր.

համաբ : ՙՀայց մի ողջ: Ողջ քաղաքն ամենայն անգ էր. Վ.բ.բ հղ: ՙՑորժամ ողջ կամաբն իցեն, և ողջ կաաավարն. Եփիկ: ՙՈՂՋ ածել ըզ-ակնաբքայս և զնայս հայերին լինելոյն. Կոբիան: ՙՈՂՋ և անշարժ գաբուածքն մեր կալ-ցաբք. Խոբ. ա. 27: ՙՁաղքունի հարկ՝ ողջ արաացին. կանան: ՙփրծանիբք ողջ ամբողջ՝ ի գերբացն. ՁԿ. ԼԲ: ՙԴրամբք յողջոց մաբ-գարաաց: Նոցա գիբ մի չնորհեաց (՝ի փա-խել զանուն), և սմա զողջն փախեաց. Վ.բ.ն-Էրփ. Ե. ՅՒ: ՙՑանկեցին ժամ մի ողջ. Քաղէ բանիքար, և զողջ չաբամէն այնու չաաանայբ. Ճ. Ա: Հ. սեպտ. ԻԲ: ՙՈՂՋ մաբմնով (ՙՀշ-խարքն) եգեալ կայ ընդ այլ առաքեալան՝ ի կաաանդնեաու ալնա. Հ=Ը. հոկտ. ՅԷ:

ՈՂՋ. իբր ՈղջամԲ. ողջախոհ. ՙՑան-ցուցիալ յողջ խորհրդոյ. փիլ. վին. ա. 58: ՙՄարգ՝ որ զբանականաբն ողջ ունի. կարկ գիաելՂ Թէ ամե մեղաւորաց երկայնամտութ-ներբ. Վ.ամոյ. յոբ: ՙՍուրբ հնաւաան՝ ողջ ամենանուն է. իսկ խաաինէլ՝ի պաարագ բանս հնբեաիկոսաց՝ պաանկոսի: Ուրգեա և զյով-սեփ և առնաաներ. զի բնական իրաաանքն խոհալ զողջն (այս ինքն զողջամիա կամ զող-ջախոհ միաս) ընդգեմ ինալ աեաան իւրոյ. ԼՂԲ. ասող:

ՈՂՋ. ԵՄ. ԼԻՆԻՄ. լինել, եմ, լիր, եր. Ուγιαίνω, ῥώννυμαι, ἔῤῥωμαι, χαίρω, χαί-ρετε. Valeo, vale, valete, gaudeo, de, dete; ave, salve. Ողջ և առողջ՝ բարեվիճակ գով-յատիբ կամ ուրախ լինել հգաալով և մարմնով. խնդալ. ուրախ լեր. ողջոյն ընդ քեզ. խա-զաղութիբն ընդ ձեզ. ալնէ ըսինք ԸԱՏՈ. Էոբէ գեռանի, լաբ էոբս. փեչկին ԸՐՈՒՔ ՕՀՈՓ. ՈԵՒԼՈՒ օհոփ. ՈԵԼՄ. խոյր օա. ՙՈ՛ղջ եր վար-գասպա: Ո՛ղջ եր Թագաւոր հրեից: Պաաա-հեաց նոցա յիս, և ասէ. ողջ էք (այս ինքն ի-չէք, լինիք): Ո՛ղջ լեր, կամ լերուք կամ լի-նիք (՝ի լատին նամակի). և այլն: ՙՈ՛ղջ լի-նիք, և մեք մեզէն ողջ եմք: Դուք ողջ լի-րուք, և մեք մեզէն ողջ եմք: Ո՛ղջ լեր Թա-գաւորակից մեր, և սիրելի եղբայր՝ Ասէ: Եղէ. ա: Խոբ. ա. 27: ՙԽրախտալայ ոգւով ընդ ողջութիբ ողջ ելոյդ սիրասէս. Ը. ԲՂԲ:

ՈՂՋ ԵՐԹ, ՈՂՋ ԵԿԱՐ. Ողջամբ՝ բարեաա-խաղաղութիբ երթ, եկիր. էաբվել երթաս, էա-չի ելոյ. ասղատղոյ տղս, ակիս ՀԱՒՈՒՆ. ՙԵս-ասէ յամր ցմովհաս, ողջ երթս Ո՛ղջ եկիր ես զաար. Եղ. Ը. 18: Յոբ. Ը. 19:

Ո՛ՂՋ ՄՆԱ, Ձաաացին. Ողջամբ՝ բարեաա-ձնալ ասել. ասալ զողջոյն հգաժարաման. ՃՀԱ-ՀԱՐՈՒԼ. հոգիս գնալ ասղջամբագբաբ, ասլաիս ազ-ՄՂԱՐԱՐԻՒ. և ՀՈՂ ԳՆԱԼ ՀԱՀ. ԱՀՒՐ ԱԲԻՒ-ՐԱՒ. Ո՛ղջ Ձաա ասղբա ազնաա զիաբնաբ ասել. ՙՈղջ Ձաա ասղբա եկեալիցէք. Վ.բ.ն հղ. ՅԸ. ԿԸ գոբ: ՙՈ՛ղջ Ձաացին ինչբա, ողջ Ձաացին գնբգաա-ասանցն բաալուածքն, և ասղաաքին պաասիքն զի ինձ քան զասանցն ինչ քա ասբգ ձեռ ՀՈ-ՒՀ. ԵՀԵՈ. Ի. ՀՆ. ՀՐԵՏ, valeant.

ՈՂՋ ԵՒ ԱՍՊՈՂՋ. ա. ՀՀ. Σῶν καὶ ὑγιές. ԱՀՐԻՀԻ և անվնաս ամենայն մնասուածբ. ՙՓա-ղատա գնացին քաա ինքնան գոլով ողջ և ասղ-ՂԱՊՂ ԿԱԼ և ՁԱԼ. Գործ. փիհ:

ՈՂՋ ՈՂՋ. ՀՀ. ԿՀՆԳԱՆԱՆՅՆ. և ԱՀՓՈՂ-ՂԱՊԱՐ. փէրէ փէրէ. գէ-ՒՀԱՆ, ՀԷՐ ՀԷՐ. ՙՕՂՐ ինչ ՁԱՆ ամեն և ողջն ողջն կլանիցեն, պաա-ՁՆԼՈՒՆ ՄԱՆՐԱԳՈՒՆ. Վ.ԼՂՐԸ. Ի:

ՈՒՂՋԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Բաանն ողջոյն. լիակատար Ձաա վաան ամենայնի. ՙՀանգէա և ՁԱՐ ՈՂ ՔԱՂԱՔՈՒԱԼՈՒԹԻՆ ԳՐԵԼ. ՀՈՐ. ա. 8:

ՈՂՋԱՐԱՐ. ՀՀ. Ὑγιῶς. Sane, integre. Ընդողջապէս. ամենայն մնասուածբ. ամեն և ՈՂՋԱՊԷՍ. ՙՕՂՐ և ամենայնէն հղչաց ողջ-ՂԱՐԱՐ. քանղի բան մասինն ամենաաար ելով

ՈՂՋ ՈՂՋ. ՀՀ. ՀԱՆԳԱՍՏԱՆՅՆ. և ԱՀՓՈՂ-ՂԱՊԱՐ. փէրէ փէրէ. գէ-ՒՀԱՆ, ՀԷՐ ՀԷՐ. ՙՕՂՐ ինչ ՁԱՆ ամեն և ողջն ողջն կլանիցեն, պաա-ՁՆԼՈՒՆ ՄԱՆՐԱԳՈՒՆ. Վ.ԼՂՐԸ. Ի:

ՈՒՂՋԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Բաանն ողջոյն. լիակատար Ձաա վաան ամենայնի. ՙՀանգէա և ՁԱՐ ՈՂ ՔԱՂԱՔՈՒԱԼՈՒԹԻՆ ԳՐԵԼ. ՀՈՐ. ա. 8:

ՈՂՋԱՐԱՐ. ՀՀ. Ὑγιῶς. Sane, integre. Ընդողջապէս. ամենայն մնասուածբ. ամեն և ՈՂՋԱՊԷՍ. ՙՕՂՐ և ամենայնէն հղչաց ողջ-ՂԱՐԱՐ. քանղի բան մասինն ամենաաար ելով ՈՂՋ է ամենայն. փիլ. այլոբ: ՙՈՂ ելբրեք ասհ-ՄԱՆ ողջապար ունելով, ելբրեմն զբայս, և եր-քեմն զբայ յոյանէ: Ող ոք ՙի գոյանէ ողջա-բար ունի. Ա՛յ. գործ:

ՈՂՋԱՐԲԵԼ. ՀՀ. Անբողջ և անվնաս ՙի ՁԷ բերել. ՙՕՂՐԻՆԱՆ ողջապերելՂ զՀՆ. ԹանկագնելՈՒԹԻՒՆ (զգոյութիւն համ զգոյացեալս) բնութեցին. ժղ. վերկ:

ՈՂՋԱԳՈՒՑՆ. ա. Իբր Ընողջագոյն. Ὑγιεώτερος. Sanior. ՙԱյլ քան զայլ ասբ ողջագոյն, և արդարագոյն. Ածիա. գրաի:

ՈՂՋԱԳՈՒՐԱՆՔ. հայ. գ. Ողջագոյ-բութիւն. գրիգոր. ՙՍովբութիւն է ՙի ակրոյն ձգել առ սերեցեալն. յոբամ համբարք և ողջագոյնք. ԼՂԲ. ասող:

ՈՂՋԱԳՈՒՐԻՒՄ, եցի. ն. Ἀγκαλίζομαι, περιπλέκομαι. Amplexor. χορίζομαι, blandior. Գրկել ողջոյն. ընդգրկել. գգուել. խան-գագաբել. գրգալով. փաթել. յարել. սիրա-գործարել. գերլը առնել. խաՁՁանել. ոբբ-լանել. պագպաել. սիրել. գոահեցուցանել. (ըՀ. հյ. ագուսաս ողջունել. և յն. գօաիդ-ՀՂՈՒ.) ՙԸնդմերձեալ բարձրագոյց Ձեռագոյ-բաալոբք զանպարագիկն էակ մարգացեալ ՙի հոմբարք հակելոյ մոաուցման շրմանցդ ող-ջագաբութեցք. Նոբ. կոս: ՙՆոագաան գբ-ԹՈՒՆ ողջագուրել կաանցաս զՁեռածինն: Ա.յսոբ նախամարդն եւայ ողջագուրէ ըզ-գաաաբ իւր. ԼՂԲ. Վերափոխ: ՙԴաաաել՝ի վերոյ՝ ողջագուրելին զայրն Ձոյ: ՋՁեռաոյբք փարել ողջագուրելին. Վ.բ.ն հղ. ՅԸ. ԼԸ: ՙԱրբ ագեաակբ ողջագուրելին զնա. Տես ԼԵՒ-յոբ. Ի: ՙԱ.գուբ զմարմնին՝ ողջագուրա-ցուբ. Տող: ՙՋ.քով ասեաանել մարմնով ՀՈ-ՁԻՆ, ողջագուրել սիրով սրտին. ՁՀ ՈՂՐԻ:

Լայնաբար և նմանութիբ ասբ. ՙԸնկալայ զբերս, և ողջագուրեալ չրմանցբ՝ ի վերոյ ասչաց եգեալ խանգագաասական խորհրդով գոհացայ զաեաանէ. Մ.փ. ԼԻՒ: ՙՁեաս ողջա-գուրելոյն գՀՈՎ համեմատութիբն զնգագոյն որ վասն մեր ասօբհնութիբ. ԼՂԲ. գործ:

ՈՂՋԱԽՈՀ, ի, աց կի ից. ա. Σώφρων. Cui mens est salva et incolumis, prudens, pro-bus. ἀκέραιος, sincerus, integer, illibatus, innocens, և այլն. որ և ՈՂՋԱԲԱՐՀ, ՈՂՋԱԶԱԲԱՁԱՐՈՒ. Ոյս խորհուրգք են ողջ ա-ռողջ և ամբողջ. ողջամիա: առողջամիա. խոհական. մտացի. ուշիմ. զգած. առաքինի-անկեզծ. անմեղ. Հաւատացեալ. Խնէրեք. ափեա-ւբ. փոյթ ունիմ. փիլոն փոյթս. ՙՁ.նէա-գոյն վարկանիմ զմանուկ ազբատ ողջախոհ քան զնենգ մեծատատանիա: Ողջախոհաց սրտից է խրատիբն Քրիստոսական: ՍՅԱՐ. ՀՈՒՆ. ասս օբս. ՀՈՒ: ՙՍ.գաասերից և ազգասե-ՆԵԱՅՆ ՁԵռնէ ՈՂՋԱԽՈՀ ՈՒՆԵԼ՝ ոչ ոք ԼՐՄՆԱՑ յողջախոհէն. քանզի ոչ լուր և հնար ՁԵռն ՈՂՋԱԽՈՀ ասչաց. ՀՈՐ. ՀՈՒՆ:

ՈՂՋԱԽՈՀԱԿԵՑ. Տ. ՈՂՋԱԲԱՐՀԱՐ. ՙԵս այսպէս ասաա մեղուիլ՝ և ոչ յաղագս հոգ ողջախոհագիա գՀնասան ունին. ԱՀ. ՀԸ:

ՈՂՋԱԽՈՀՈՒՄ ՈՒՆ, ի, ացս. փ. Σωφρονιστή-ριον. Locus temperantis, vel bonae frugis. Տեղի ողջախոհանալոց. բանաա զգաստաբԼՈՒ ԼԻՐՈՒ ՙի գիպատհոլ. ՙԿապարանին գոլով ա-ատցա ոչ ուրուք ազատ՝ յողջախոհարանն գնեալով գաստատգն օրինաբ. Գործ. ուՒՀ. Ի

ՈՂՋԱԽՈՀԱՆԱԼՈՒԹԻՒՆ, ցոյց. ն Σωφρονίζω. Sobrium reddo. Ողջախոհ կա-ցուցանել. առնել. գործաատցուց-նել. կրթել ՙի պարկեշտութիբ և ՙի զգօնու-թիբ. ՙՓոհ զգայս պահէն, ողջախոհա-ցուցանեն զերիսասարգս. Բրս. գհ. Ի: Ջան-արգելութիւնն ծագալ ողջախոհացուցանել-լով: Սովաս ողջախոհացուցանելմ գծնգաւմն հնշտութիբն. Նա օբս. ՅՁ: ՙՈղջախոհացոյց զնա ՙի հասկաատութիբ ՀՈՁԱՊԱՏՈՒԼ Հայնն յոհաննս. Լ ՅՒ. ՙի Կատ:

ՈՂՋԱԽՈՀԱՑՈՒՑԱՆՈՂ. ա. Σωφρονιστής

Temperantiae magister. Որ ազնխոհեմութեան կամ զսպման պաշտօնեայ. ՙԵրէկ արբեցող, այսօր ազնխոհեմութիւն. Աշխ. նոր կիր: ՙՎասն յոր գոլոյն ազնխոհեմութիւն բանի. Փիլ. խոսփ.

ՈՂՋԱԽՈՀԵՄ, եցի. ն. } տ. ՈՂՋԱԽՈՀԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Հնձ. ՈՂՋԱԽՈՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՙՕրոց և սիրեցիր, ՚ի քէզ յոյսդ եղիցէ, ազնխոհեցիր. Գծղ: ՙՕգնիրնաստրգոց ազնխոհեցուսցէ. Ճռ: ՙԿանգնեցուցանէ զանձին պատմուճի, և զպահպանումն ազնխոհեցուցանէ. Բրս. ոգ:

ՈՂՋԱԽՈՀԻՄ, եցայ. տ. ՈՂՋԱԽՈՀԵՑՆԱԼ. ՙԳիտալիք, և գիտաւն, և գիտակ. որպես ազնխոհեցութիւն, և ազնխոհեմին (ազնխոհն), և ազնխոհելն. Փիլ. եւ. Ք. 112: ՙՈՂՋԽոհիցի՝ այսպէս գործելով այնպիսին. Գծղ. օրին. ա: ՙՈՂ ազնխոհեցայ գրեալ. Բրս. Ք.գ: ՙԱպա ԶԿ ազնխոհեմցի (հերետիկոսն), ընկալիցիք. կանոն: ՙԽոյն եւսեբացաւ, և ամենայնիւ ազնխոհեցան. Հ. Յայ. Ք: ՙԱյլք որ ընծուկցան, ազնխոհեցան, կուսութիւն ստացան: կուսանք ժուժկալեալ, և ազնխոհեալ, արդարք կեցեալ. Գծղ:

ՈՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ, գ. Σωφροσύνη. Sobrietas, prudentia, sapientia, և temperantia, castitas. ՈՂՋախոնի գոլ (քան ամենայն առաքինի), արուեստ Հգօնութեան. զգաստութիւն. խմաստութիւն. ազնմտութիւն. ՙՍովով և նուազութ՝ ամեն յազնխոհուն ածէ. ՃՀԻ. Ք: ՙՀԺամպագոյն ազնխոհութեաց զկատարելագոյնն յարտագրեալ, ՚ի արամնխոհական միտս քո. Ճ. Ա: ՙՀայսոսիկ ազնխոհութիւն ՚ըստ բորբոքեալ ացծային բանիկ ձեր հագեւարական հոգի. Շ. Ի.Ա:

Ճանաչանգ՝ ժուժկալութիւն. բարեխառնէն. պարկեշտուն. արգուն. կուսուն. ՙՈՂՋախոհութիւն է առաքինութիւն ցանկականին. ըստ որում անկնդէք իցեն առ գիւրութիւնն և առ վայելմունն յոսին հեշտութեաց: Ագաթոն. ՙՈՂՋախոհութիւն. Արիսթ. առաք. Ե որս: ՙՈՂՋախոհութիւն այն ասի է ժուժկալութիւն, և որ ընդդիմամարտին յայնմ հեշտութեան. Ոսի. յհ. ա. 35: ՙՑովհաբ ազնխոհութիւն Հագաւորաց, պարկեշտութիւն արդարացաւ: Ցազգս ազնխոհութիւն միոյ ՚ի կատարած աշխարհի զարմացեալ լինի. Մագն. ծն: ՙԵրկնագոյն և իշխանականագոյն է խոհականութիւն և ազնխոհութիւն և արգարութիւն. և արութիւն. և կրկնագոյն է մեծութիւն և փառք և իշխանութիւն և ազատուն. Փիլ. խոսփ. Ե ասլոբ: ՙՔաղութիւն, ազնխոհութիւն, արդարութիւն, քմնասութիւն (չորեքին բարեչական առաքինութիւնք). Խոհ:

ՈՂՋԱԽՈՐՀ. տ. ՈՂՋԱԽՈՀ: Խոհ: Ճ. ժ:

ՈՂՋԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. ՈՂՋախոհ. ազնաձոյ. անխարգախ. հաստատուն. ՙՀանդերձ ազնախորհուրդ և անձնեղ ուխտապահ նախարարքն: ՈՂՋախորհուրդ մտաց գնայ ՚ի գործ պատերազմի: ՈՂՋախորհուրդ մտայ լաւահայեցայ. Փարպ:

ՈՂՋԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Ὑγιής, ὑγιαίνων. Sanus, aptus sanitati. Ախտականի ազնից և ազնուիւ. ազն. առաքն. ՙՄրտյականս և բնութեացականս, կամ ազնականս, կամ հիւանդոսս: ՈՂՋախանք ասին վասն զորուն ունելոյ բնականի ոչինչ կրկ ՚ի գիտութենէն գիւրաս. Աբիսթ. որոյ: ՙԱզատք՝ ազնականք. ծնունք առաքինիք. Փիլ. փեռական:

ՈՂՋԱԿԷՈՂ, կիզի, զաց. ա. գ. Ὁλόκαυστος. Totus crematus, combustus. ὁλοκαύτωμα, ὁλοκαύτωσις, ὁλόκαυστον, ὁλοκάρπωμα, ὁλοκαύπωσις. Holocaustum, totum oblatum, vel adolens. ՈգՀոյն հիւրհալ և ծախեալ՝ պատարագ ՚ի. կենդանի յշխալ և բոլորն բոլորովին սպրալ և ծախեալ ՚ի պատիւ ՚ի. բոլորատարած բոլորանուեր պատարագ. ՙԵթէ ազնակէզ իցէ պատարագ նորա: Ամենայն զոհք քահանային ազնակէզ լինիցի, և ամի ուսիցի: Ընծայ ազնսիրգին: ՈգՀոյնակէզ զոհի է ՚ի հոս անուշից սեռսն: Ի վերայ սեզանայ ազնակիզացն: Ամ յատակաւ սեզանոյն ազնակիզացն: Ուր սպանանիցեն զազնակէզսն. Ղնփ. են: ՙՎասն ազնակիզից. Մ.Ի.Ի. չ.Ա (հալով անասնոց:)

ՈՂՋԱԿԱՏԱՐԱՐ. ս. Ὁλοκάυτωσις. Penitus conflagranter. Իբրև ազնակէզ կամ ազնիցի հիւրհալ. ՙՉհիւղպատեն և ազնակիզացս մաքրանային ասասցանէ յայտնագոյնս՝ սերտակիցն մեհեանասնութեան. Դիոն. էզմ:

ՈՂՋԱԿԻՉԵՄ, եցի. ն. Ὁλοκαυτέω, τίζω. Totum comburo, totam victimam cremo. ὁλοκαρπόω, totum adoleo, in holocaustum offero. ՈգՀոյն հիզուցս. ազնակէզ մատուցանեմ. զատիցն այրել ծախել ՚ի նուէր ած. բալատնուէր պատարագիւ՝ ըստ մատեանց և ըստ հոգւոյ. ՙՈչ՚ի ձեռն հրոյ, այլ՚ի ձեռն ըրոյ պատարագս ազնակիզացս: Ասատ ինքնաձեռն ազնակիզեր սեռսն: Տանեալ ՚ի գիւրեմանն կերակուրս և ըմպելիս, ազնակիզն զիւրակուրն, նուիրեն ցդիան: Ջլատժատեն կենդանութեան հոգւոյ իւրեանց ազնակիզեն. Սեբէր. ՃՀ. Ղնփ. ա. ՌՈՒ. յեւիվ: Եսփր. լ: ՙՈգՀոյնակիզացսս ՚ի վերոյ ասացս՝ հօր ՚ի հաշատութիւն, և քաւութիւն ընծուցս. Շ. Ի.ոյ: ՙԻ հոս ամենայն ազնակիզացս մատուցանէր զինչն նուէր. Շատ: ՙՆուէր բանական զոհս ազնակիզալ զտրութիւն ձագոյց: Ի ձգնաւորական վարս ազնակիզալ: ՈՂՋակիզալորդ անգամվք. Նոր. ա. Ն հոս. Ն յոկէր:

ՈՂՋԱԿՈՀԱՈՒԹԻՒՆ. գ. } ՈՂՋակիզութիւն

ՈՂՋԱԿՈՀԱՈՒՄՆ, զման. ՀՀ լը, իլ. ազնակէզ. ՙԸնհակ զազնակիզութիւն անձին ի մեզ: Եւ ասացէս ՚ի բանաւոր ազնակիզացն զինչն քոյ նուիրեր. ՃՀ. յիւ:

ՈՂՋԱՀԱՒԱՏ. ա. ՈՀՂ և առաղ ՚ի հաւատս. ազնակիս. անմեղ. ՙՉանան զազնակիս ՚ի սուտ քս: ՈՂՋանց ընկալաս գնա. ա. Էզր. Ք. 62: Ք. ՃԳ. Ճ: 8. ԴՀ. ծԵ. 27: ՙԸսա յատաղ լուսատուր և հինգն ազնակիզ յայնմանիկ հնուատաց ձառնապատկէ. Փարպ:

Կամ իբր Ամբազ. ՙՈգնամբ պահէ ըզպատճառութիւն իմ. Ճ. Ա: ՙԱմենաճախ հրամիս ի չորեքոխին ազնակիզ կիզանել. Նոր. Խս

ՈՂՋԱՒԻՏ. մակ. առց. ա. Ὑγιαίνων, ὑγιαῖος, ἀκέραιος. Sanus, sanae mentis, sincerus, integer. Ո յր միոք են ազն. ազնախորհուրդ. ազնախոհ. առազնամիս. խոսառուն. ուչիմ. անհեղծ. միամիտ. հաստատիմ. ՙՈգնամիս՝ ի հաւատս. Տիս. Ք. 2: ՙԿենդանիցի և արդարն՝ արդարութիւն, և ազնամիտ՝ ազնմտութիւն. Փիլ. լին. Ք. 68: ՙՈգնամտացի՝ գրոց պէտք ոչ են. Հ=Ց. ընդ. ծԲ: ՙԱրատերն ՚ի հրեիցն ազնամտք էին. և իշխանք նոցա ապականեալք էին: Իսկ ոք՝ որ զնիզ յայդ խորհուրդ ազնամիս հաստիցի. և ոչ մոլեկանս և այսահարեալս. Ոսի. յհ. Ք. 20: Ն ա. 6:

Եւ իբր ՈգնամտականԱ. ՙՈգնամիս վարգապետութիւն. ա. փիմ. ա. 10: Տիս. Ք. 1:

ՙՈգնամիս յատակ: Ոգնամիս կամք: Մնալ յազնամիս ատենսիրութիւն. Ցճի. ծԲ: Նոր. յԲ: Գիս:

ՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. տ. ՈՂՋախոհութիւն: Իբր ՈգնախոհութիւնՔ: Փիլ. լին. Ք:

ՈՂՋԱՆԱՄ. ացայ. ը. Ὑγιάζομαι, ὑγιαίνω, Θεραπεύομαι. Sanor, convalesco, valeo. ՈգՀ լինել. խմ առազնանալ, բժշկիլ (մարգոյ, և միոցայ.) ըստնալ. եյի օլսփ. ՙՈգնացաւ այրն: Ախտադիկ ազնացար: Հիւանդացաւ՝ և մի ախնկալցի ազնանալոյ: Լինիցի ՚ի միրգ մերձինոյ նորա կեզ, և ազնացի: Նաման ՚ի բանականին. միշտ ազնացան (՚ի վերոյ): Դիցէն ՚ի վերոյ վիրիզ. և ազնացաս: Վէր մահաւան նորա ազնանայր: Մինչև ազնացան վէր մահաս նորա. Լին: ՙԲազումք և ՚ի հիւանդացոյ՝ ազնանան, և յազնցն ծուլացեալք անկանին ՚ի հիւանդութիւս. Ոսի. ծ. Ք. 14: ՙ Ջկամ արեամբ լուանալ, և ազնանալ. Խոր. Ք. 80: ՙՈգնացաս, ազնացին (յն. ազնգնալ, ազնանալ) . ոչ բայ, այլ հնալ բայի. Աբիսթ. որոյ:

ՈՂՋԱՆԴԱՄ. մք. ա. Ὁλομελής. Qui membris est integris. ὁλόκληρος, integer. ὑγιής, sanus. ՈգՀ անդամք. անձնաս. անթերի. անվնաս. ազն և առազն. ամբողջ. պիտի, սափսըլ. ՙՉի իցիք ազնանդամք և կասարելք. և աչինք իւիք նուազելք. Ցի. ա. 4: ՙՕրէնքն զազնանդամն հրամայեն կացուցանել քահանայս. Խոր. Ք. 18: ՙՄիք յիրաւի պատժիմք, զի զազնանդամ մարգիկն խնդէք. Եւրիպ. Երեց: ՙՉյանձնն միասնազամ ազնանդամ կացուցեր ՚ի կենդանուէ. Ագաթ:

Առաւել իբր ս. Ἀτρῶς, ἄτροτος. Illaesus ἀδούλωτος, impune. Առանց վիրաց. անվնաս. անպատիժ. ազն սերնի, սերբերիւ. ՙՄԻ ակն ունիցիս ազնանդամ բարեվիճակ ապրիլ: Դարձաս առնուցան ժողովուրդն առ յիսուս ազնանդամք: ՈգՀանդամք և առանց խոցոտելոյ ՚ի պատերազմի եւանեն. Ք. Ի. Ի. 19: Ցէս. ծ. 21: Ք. Ի. Ք. 36: ՙԱյլք առնուսին ազնանդամք ազգաց ազգաց՝ երկայնչին գհնս փախուսակացն: Եւ ինքն ազնանդամ անգրկեն յերկիր իւր գառնայր. Եւրիս. Ե. Ք: ՙՆիքնանք գալ. ձեռք ազնանդամք հասանելին: Գնացին ազնանդամք: Եւ զնիզ պատուով ազնանդամ ՚ի սուրս ձեր ապահիզ. Փարպ: ՙՈգնանդամ ընա լուծեալ ՚ի կապանացանէ: Լուծանել զպատուլ ազնանդամ անձնաս. Ցհ. յԲ:

ՈՂՋԱՆԴԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. ՈգնանդամՔ գոլ կամ ընալ. ամբողջութիւն. ուժգնութիւն. ՙԻ նանէր պատուել ձեռնարկեն զ՚ի վերուստ անկնալ պատմուճանն քրիստ. այսինքն զնորա հաւատոցն ազնանդամութիւն. Գ.Ի.Ի. Ք: ՙ Հրեիցն առազնութիւն և ազնանդամութիւն էգնն պատճառք գալոց յատկութեանսն. Ոսի. ես:

ՈՂՋԱՆՈՒԱՆ. ա. Նման ազնոյ կի ամբողջ. Քերթ. ՙԼուսին՝ ազնանման, պահատ ընծայ. Գիս. Ք.Ի. ա. վրէ:

ՈՂՋԱՆԳԻՍ. տ. ՈգնաբոյՔ. և ազնմտութ. և հաստատուն. ՙՑոմբ միշտ ՚ի վերինն հաստատանի ոչ ՚ի քաց հնոց ՚ի բարեպաշտ խորհրդոցն, և գնուսս ածէր վասն ՚ի ազնպահս. Բրս. Ա.ոյ: ՙՈմանք կարծեն ապիկն ազնահ վասն ծիսածանին. քայց ես ոչ գիտեմ ազնապահս ասել. Փիլ. լին. Ք. 64:

ՈՂՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ὑγιάζω, Θεραπεύω, ἰάομαι. Sano, curo, medeor. Ազնազնացուցանել. բժշկիլ (զանձն, կամ զայլ վերս). ՙՉնիքնն իմ ազնացոյց. և զնիզ նոյն պահս ազնացոյց: Վ իրաւարուց, և պատուսցէ զնիզ և ազնացուսցէ զնիզ. Տ.Ի. ծԲ. 3: ՈՂնԲ 3: ՙԵս մնք կալսս բժշկութիւն ածք. որք

կարգեցեալ զայլս ողջացուցանել. Ոսկ. Եփես. ծ։ Ջհին ծակատուածս վիշապին ողջացոյց. Եւս. Ե։ Ցեհաս գարձուցանելոյ ի մեզ զողջացուցանողս գերդան յոյն. Վ.թ. կց. Ք։ ՙ Ողջացուցանելն (այսինքն ՙՙԼքն) զատ պատահմանն է բարի. խակ ողջին գոլ՝ բնութիւն և ըստ ինքեան. Նիս. Բն. ծԷ։

Եւ Ամենողջացուցանել. յորդորել կազմել ՙ Ողջացոյց զանգանն առաւն գիտրծանելոյ. Ք. Ի.թ. ծԷ. 30։ ՙ Կոչեաց ահաւոն ըզքանգակագործան, և ողջացոյց զպահան ի կենդ որթոյ. Վ.ԺՏ. Եւ։

ՈՂՋԱՑՈՒՑԻՉ. տչք. ա. Որ ողջացուցանէ. ողջացուցանօղ. բուժիչ. ՙ Ողջացուցիչ երկանցն Եւսայի. Նար. յ։ Ոչ վատթարս բժիշկս զմեզ այդոցիկ աւետեաց իրօք կարծէք, և ոչ անուանեաս ողջացուցիչս ազգ. ա.ց. Ա՛ս որս. ծԷ։

ՈՂՋԷԳԱԼ. Գալատա յողջոյն. ողջոյն ասել. ասելն ողջ կեաս. ՙ Եթէ յանկարծ ո՛րևէք պատահի նմա հնձանոս անօրէնն, յառաջ քան զնորա ողջէգալն կանխէ և երկիրպագանէ նմա հանգերձ ողջանալն հարցանելով. Մծբ. ծԷ։

ՈՂՋԸՆԴՍՑ. բ, բց. ա. գ. Ὁλοκάρπωμα. Ողջոյն ընծայեալ նուէր. զպահս ողջակէզ և բոլորանուէր պատարագ. ՙ Եւ առնիցէք ողջակէզ ամառն, և ողջընծայ ի գոհ. Թուոց. ծԷ. 3։

ՈՂՋԻԿ. ա. ն. Ամբողջ. ողջոյն. պիտիւն, պէր բանի. ՙ Հատուցանիցես ողջիկ զգահն կանն. Վ.թ. կց. Ք։

ՈՂՋՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. որ է ՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. ՈՂՋԱՄՈՀՈՒԹԻՒՆ. Առ ողջմտել, ուղղութիւն. անարատութիւն. արդարութիւն. (յն. սկեպսիս.) ՙ Ողջմտութիւն բանից, կամ վարդապետութեան. ա. գիմ. Ղ 3։ Ի. գիմ. ա. 13։ Ղ. 3։ Տիտ.ա. 9։ ՙ Դասեակ զանձնեսեան ողջմտութիւն (կամ իրաւութիւն). Ածոխ. լ. 8։ ՙՆոր բուսեալ ասոյ (զպատուղ) խոյսդրգասեղեսութիւն և ողջմտութիւն. Փիլ. Եւ. ա. 8։ ՙՕ՛ն կամեցեն ոչ ձեր ողջմտութիւնդ ՙի ձեզ՝ հասատատել կայ. Վ.Ղ.որ. Ղ։

ՈՂՋՈՒԹԻՒՆ. ֆ. ՌՏա. ամ.իոր Ողջութիւն և առողջութիւն՝ մարդեսալ բաժակաս. ՅԷր ՅԻնոց, ՅԻնդանաթԻ. առաջնորդս. Եղիսէից. ՙ Ի մեռանելսն ձաժակիդ՝ զառաքինին առջցես ողջութեան, զերկրորդն Ղաշտանացոց, զերրորդն՝ մոլեգնութիւն. Ոսկիփոր։

ՈՂՋՈՑ. ա. ն. Ὅλος, ὅλον. Totus, totum. ὁλόκληρος, integer, perfectus. Ողջկից. ողջ. առողջ. բոլոր բովանդակ. պիտիւն, ԲԷԳԻ, պէրԲանի. ՙ Մինչև ընդոստ ծորա աստին ողջոյն։ Վ.ամենեցուց զնա բանիւք ընդ գիշերն ողջոյն։ Ողջոյն խակ մեզդ բժշկեցիր։ Թէպէտև ծոյնպես ողջոյն հատանիցէ, չՀ ինչ պիտոյ ի գործ. Ղ.ոք. Ի.Ե. 30։ Դոք. ծԷ. 16։ Ցհ. Ե. 23։ ԵվԻ. ծԷ. 5։ ՙ Եթէ ի վերայ միոյ այսպէս, զրկամբ և առաւել ի վերայ ողջոյն ազդէ զքով. Եւս. Ե։

Անհոգութիւն ըստ այսմ ՚նշ. երևի հոլովվեալ յայս բան. ՙԱրեգաքն՝ կենդանահալած, ի առուերս զերկրեալ կիսատաժին առաւրն ողջունի (իբրու ամբողջ)։ Գիւոք. Իգիաս վրէ։

ՈՂՋՈՑՆ. լուծ, իս. ից. գ. Ὑγιαίνειν, χαίρειν, ἀσπασμός. Sanum esse, valere, gaudere, ave, salus, salutem, salutatio, ևՏ. Ողջութիւն, առողջութիւն. ընդհանուր կենդանութիւն. մարդեսալ. մարդեսալ կամ ընտանի ՚նարտութիւն վասն ողջ և առողջ յանգստոյս գոլոյն՝ բանիս կամ գործոյ. ՙ ի սակս խնդալոյ. ուրախ լինր. ողջոյնի. իսրս. առաւէտ սեւս. հեռ. սեւս. ՙ Ողջոյն ընդ ձեզ և խաղաղութիւն։ Ես քաղցր հնչմունիցես ողջոյն յոյժ։ Թագաւոր ասուածէս՝ ևգիպ քահանայի և ասա-

ծիչն օրինացն ասեան՝ ողջոյն։ Ոտդիսի ինչ ինչ ողջոյն այս։ Լուսաւ զողջոյն մարթասուս։ Եզև ձայն ողջունի քոյ յականջս իմ։ Ողջոյնգ այդ. իմոյ ձեռին պղտակ է։ Սիրելն զողջոյնս ՙի հրապարակս. ևՏ։ ՙ Տղգաստիս հայոց մեծաց ողջոյ՝ առ սահմանակին ողջոյն։ Շապուհ ողջոյից ողջոյ՝ նախաստրագ հայոց՝ ողջոյն չատ ընդհեմ ձեզ։ Բազմապատ ձեզ ողջոյն մարդասիրութեամ մերոյ. Ածաբ։ Խոր։ Եղիս. ևՏ։ ՙ Ողջոյն ընդ քեզ մարթամ. Շոր։ ՙ Բարձեալ ուներ ողջոյն ՙի բերան իւրում (գաղղիել.). Եփես. համաբ։

ՈՂՋՈՑ. ՙԵփրկող. Pax. խաղաղութիւն՝ անգորրութիւն հանգերձ ողջութեամբ. Եբր. չլսլ. ՙ Ելանիցէ, էնէ. առաքէ. ՙ Հատցանել զողջունել ուրուք. Դտ. ծԷ. 15։ ա. Ք.թ. իԷ. 5։ Սղ. ձԻա. 6։ ՙ Ողջոյն է։ Ողջոյն իցէ ... ՚ի կայ քո և ողջունի։ Ողջոյն է քեզ ողջոյն է առն քումմ, և ողջոյն է մանկանն. և նա ասէ. ողջոյն է։ Ողջոյն առնս այսմիկ. ևՏ։ ՙ Ցուզն զորինս ողջունել. Շար։

ՈՂՋՈՑՆ. Ողջունելն, և հանգիպումն ՙի հարցանելզ զողջոյնէ. ՙ Իմաք յողջոյն որգուց առջայի. Եզկին ՙի կնասարիս յողջոյն վճռասոսի. Ք. Ի.թ. 13։ Գծ. իԷ. 13։ ՙ Ասաքեցաւ գաւիթ ՙի հօրէ իւրմէ առաւանել զողջոյնն նզաքարզ իւրոց. Ընէր. Ի.գ. (որ հակի և ՙի նախընթացս Ծէ) ՙ Եւ ոչ ՙի մահսան համբուրիւք ողջունից յատարկին չքեաստանաց. Պիտ. (որ բերի և ՙի յաղորդ Ծէ։)

ՈՂՋՈՑՆ. ՏՈՒ. ՙԱսպάζομαι, χαρετίζω, προσαγορέυω. Saluto, salutem dico. Ողջունել. Բարեխ. Բարե ընել. սեւմ վերգի. սեւմամգ. ՙ Ողջոյն հասան վիանաց ՙի խաղաղութիւն, կամ խաղաղութիւն։ Ողջոյն առաքեք պրիսկիայ և ակաղեայ։ Ողջոյն առաքեք վիանաց ՙի հաճոյս սրբութիւնս։ Ողջոյն ասան ձեզ ամենայն եկեղեցիք քոյ. ևՏ։ ՙ Ողջոյն առամ ձեզ ողջոյնգ անձինգ՝ ակրեցակաց. Դիտ. Ի.գ. ՙ խակ յասելն՝ ՙՀաճոյք ՚ի ողջոյն ինձ ոչ հասուր ո. իմոյ ըստ չՏ. ՚ի բան, քիևմա, որ է համարք ողջունի կամ սիրոյ. Ո.ի. Տ. Ի. 23։

ՈՂՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑγίεια. Sanitas. Ողջն գոլ. առողջութիւն. ասլուգ. ՙ Կատարեսա գաս գնեսանս սոցա ողջութ և ուրախութիւն. Տ.ի. Ը. 12։ ՙ Ողջութիւն անձնական զինի վիրաւորեսանն ընդգիմակին, և անկամ՝ ընդհասուր զինի պատոց. Բրս. պհ։ Յաղագս ողջութիւն վասանակելոց (յատ.ք)։ Բժիշկնք չտրագրեն յաղագս ողջութիւն՝ զոր ինչ Թութ նոցա գոլ. Գիտ. Ինդ.։ ՙ Գոյացութիւն՝ հիւանդութիւն և ողջութիւն ընդունի։ Տրամադրութիւն, հիւանդութիւն և ողջութիւն։ Ողջութիւն, անուն. խակ ոչ է, բայ. Աբիտ. սգոյգ. և պէրիսի։

ՈՂՋՈՒՈՒԹԻՒՆ. իրք ՚ն. Ողջոյն. ըստ չՏ. և լս. փրկութիւն կամ կենդանութիւն. և ողջ. Μετὰ σωτηρίας. Cum, vel in salute. ὑγιαίνειν, sanus, salvus. ողջ առ.ԷՏ. առ. սեւս. հեռ. սաւլուգ. ՙ Գնացին ՚ի նմանէ ողջութիւն։ Դարձուսցէ զնս ողջութիւն ՚ի տուն հօր իմոյ։ Եւ գուք երթք ողջութ առ հոր ձեր։ Եթէ ողջութիւն գառնայցէք այսրէն։ Ողջութիւն եկեսցէ. Ծն. իԷ. 31։ իԷ. 21։ Ի.Ե. 17։ Տ.ի. Ե. 21. 26։ ՙ Գնացին ողջութիւն զոյն չոյս առանէ, Թէ ունէին այնուհետև զհանգերձեալ անվրէպ խաղաղութիւն։ Դարձուսցէ զնս առ ողջունի. Թէ ողջամբ գարձոյց, Թէ ողջ առողջացոյց. Կ.Ե.Ր. ծ։

ՈՂՋՈՒՆԱՒԵՐ. ա. Որ բերէ ինչ ողջոյն ասելոյ կամ խաղաղական. ՙ Եւ անդ մնասուցեալ զբերուսլ պատասխանին ողջունաւոր ԹղԹոյնը. Ագաթ. (այսինքն բերափրով. յն. և լս. խաղաղական գրով.) ՙ Լուսաւորեսն զնմ տրամադրեցես՝ զո ողջունաւորն ԹղԹով. Գիտ. Ինդ. ա. վուլ։ ՙ Ես պիտոյ պատգամ ունիմ, գերբ ողջունաւորս. Նար. փաղ։ ՙ Ջոր ողջունաւորն աւետաւոր կերբ. ՚ի ձեզ զորինս ողջունի. Շար։

ՈՂՋՈՒՆԱԼԻ. ա. Նոյն ընդ վ. որպէս (գերբ) Լի ողջունել. աւետաւոց կամ խաղաղութիւն. ՙ (Գաղղիել՝ մարթամս.) ևս գՀաղավարսին ողջունալի՝ գրեալ ՚ի բարձրելոյն. Եփես. ծն։

ՈՂՋՈՒՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Նշանակ ողջունի. ողջունող. ՙ Ողջունական բանիւն ըզսերն իւր ցուցանէ. Ոսկ. Եբր։ ՙ Աւետեաց մարգացք. և զԼնչ առաքեաց արդիւք. Թուղմս ողջունականս, և հրեշտակս պատարագք. Ոսկ. Ես։

ՈՂՋՈՒՆԱՊԱՏՈՒՄ. ա. Գասեղ ողջունի. յայտնիչ խաղաղութեան քոյ. Խրով խակ աւետարանական և ողջունագասեմ գնացիք. Ագաթ։ Կոչիս։

ՈՂՋՈՒՆԱՊԵՍ. ն. խաղաղութիւն. ողջունի և անձերի, կամ վիրաւոր օրինակաս. ՙ Ողջունագես կատարելով զպաշտօնն... կամ մեր հասանել ՚ի յորութիւն. Ճ. Ա։

ՈՂՋՈՒՆԱՐԱՆ. ի, աց. գ. Ἀσπαστικόν. Salutatorium. Տեղի յայդուրի յեպիսկոպոսատանի. գասատ արատոյ տաճարի՝ վասն ընդունելոյ զեկեալս յողջոյն առաջնորդին. ՙ Ջնչի ժողովոյն մտեալ յողջունարանն՝ հրամայեաց ոչ զոք Թողուլ ՚ի մէջ նոցա. բայց միայն յեպիսկոպոսացն և յերիցանցն և ՚ի սարկաւագացն։ Եմուտ յողջունարանն. Ճ. ժ։ Տէ ՚ի ԷԼ. նոյ. իԷ։

ՈՂՋՈՒՆԱՑՈՒՑ. ա. Ցուցակ կամ յայտնիչ ողջունի (գերբ). ողջունագիր. բարեսագիր. ՙԱռ իւրաքանչիւր սեբրկիս՝ Թուղթս ողջունացոյցս, և պատգամս ուրախալիցս յղեկը ընդունելոյ. Փոտ։

ՈՂՋՈՒՆԱՒՈՐԵՆ. ա. Աւանգիլ՝ առաջ ողջունի, կամ խաղաղութիւն և կենդանութիւն. ՙ Մարթամ զողջոյնն ուրախալից, իսկ ընդ ողջունին և զանգն ողջունաւանդ ընկալաս. Վ.Ղ.որ. օրիս։ Տիտ։

ՈՂՋՈՒՆԵՄ. եցի. ն. Ἀσπάζομαι, ἀγαπάω. Saluto, deosculor, diligo. Ողջոյն և հաճոյս առ. ողջունիս մեծարել. այլ առնել. սիրով ընդունել. ընդգրկել. սիրել. ողջագուրել. հաճուրել. (բան Համառոտնութիւն յունին.) ՙ Մատուցեալք առ Ճգնաւորն՝ ոչ ողջունեն, և ոչ հարցանեն. Խոս։ ՙ Ջի և քո զոյն բերան ողջունեաց (մատչին), որ գնհոն գործեալ եր. Բրս. Ղ։ ՙ Յորժամ անասնոս զնչան խաչին, ողջունեացես զնս մտքուր չրմամբք. Մոփ. լԷ։ ՙ Հաճուրիս չրմանց ողջունեալ զնաուսցելս խորան։ Ոչ զիայն ողջունեալ զանհուսն չրմանց, այլև ըմբռնեալ. Նար. հե. Ե ի...։ ՙ Ջորքս զանն անգան ողջունեալ՝ գառնայ. Գիտ. Ինդ։ ՙ Ջմեսս ողջունեալով. Ճ. ժ։ ՙ Ողջունեցան (կամ՝ ողջունեն) զկայելքս. Թէ ասեն քո. Գործ։ ՙ Ողջունեալ՝ ի հանգիստ պէրն պատրասի և պատրասի. Խոր. Գ 2։

ՙԼմանալ Թէ ասէ. ՙ Ջամբասել՝ ողջուներ։ Ջհանգարտ և զբաղել ողջուներ զվատ. Ծոփ. ա. յե. Ի։ գԼիմա։ ՙ Ջայսմ՝ որպէս բարի ողջունեն. Լ.ԻԲ. ասս։ ՙԱմենայն ուրեք զնանարհուսել ողջունելով փախիցս. ՙ ի

վաւասպրուէ. Ոսկ. գԴ: *Որ զխոտացեալսն իբրև զմշակեալս յոտանիս ողջունել գիտէ. Ցհ. իմ. ապ: *Լուանալ զոտս աշակերտացն, ամենեքին զխոնարհութիւնէ ողջունելով զնոսա. Բրս. մխ: *Ջգիծուէ քո ողջունացես (յոտքումըն ինձ) · Կոր. խը:

ՈՃ. ոճոյ, ովմ. գ. Καλάμη, στάχυς, ἀμητός. Calamus, spica, culmus, seges, messis, ևն. Ընձեղուն ձգէգն ցորենոյ և այլոց սերմանեաց · ծղօտ · ցօղուն, և հասկ հնձելի. որ ասի և Հունձ. *Պահել զոՃ սրասոյ յագաբակի: Եբոյց հուր ի լանջան, և արձակեաց յոՃ սյլազգեացն: Ի սկսանելոյ մանգամի քոյ յոՃ: Մանգամ մի սրկանիցես յոՃ ընկերի քոյ: Գարնի յոՃ կալո. Ես. իԷ. 4: Դտ. ծԷ. 5: Օր. ծը. 9: իՖ. 24:

ՈՃ. Κάρταλλος. Canistrum, cophinus. կմոց. կոտով հիւսեալ յեզեքացց. որ ասի և Որմ՝ հիւսեալ յոտաց սրմոյ. ոեւ՝ ոեՖԷ. Եբր. ասւխլ-ոի. * կմեակ՛ք կմեակեք ձառաքայ սրարիք ... կրկնակ՛ք որպէս կըմոզ յոՃ իւր. Երեմ. ը. 9:

ՈՃ. Ἄρουρα. Arvum. Ընտ՝ իբր սրատաչափ. չափ սրորագրութէ. *Ես է միւն (յ մրմնն)՝ երկոտասան ոՃ, գարՃ ձգանցն հնբկոզաց · Մ՚Ի. ասը:

ՈՃ. Τάξις. Ordo, series. στῦλος, stylus, stilus. μέθοδος, methodus. Նմանութիք յօգից և հիւսուածոց ձգէգանց, կամ ասն առանն յատակաչատութէ, է կարգաւորութէ գաստատութէ, և չակապակ չար իրաց և բանից միոյ կամ գրոց և ընթացից կենաց. կարգ · ձգանակ · կերպ · օրէն. ձև. կանոն · տատաղ · հնարք · ՎՀմ, Խսւղ, օրան, Էօրնէ, ասսւլ. *Շապկապ է բառ. որ չապկապէ զտրամախաս հունեն ոՃով. Թր. ԿԷ: *Ջյակովբ սրսի իւր ասաց, քանզի կարգաւ և ոՃով և բարեզարգուէք *զսրգարութէ էր · փիլ. Լին: *Որպէս և հրգէն՝ զի ոՃով ուսիցէ զանձնայն, սոյնպէս և զգրացից զապկապաց Նտրատաղ Հսրատաղ զանձնայն ինչ · Ո·ի. Ես: *Պատարէ սպատան, Թէ սրայս է ոՃով բաժանել և ոչ գիրազանցական աշակՃանաւ քայլափոխել: ՈՃով ուանել զգաժ անուսն. Ա՚յ. սրդ: * Ըստ ոՃոյն սրդոյ և զապարիսյ ի նա հաստատ: Ցայսմ է խմաստնոց կարգ ոՃոյ մարգարէիս · Տ՚ծոյ: *Դնէ ոՃ ապդատ՚համարի ըստ ապդէի · Վ՚դՏ· ծՆ: *Պատուիրեմ քեզ ի յայս մարգել, և գ՚նայելոյն ոՃն ուսանել: Կ՚դտ · ոփ: *Ըստ ոՃոյ մարգարէիս սպատնայդ սյլ ապդեաց (այսինքն փոխաբերութէ ի նշանակ սպատանայի) · Նէ. Եբէմ: *Խակ ըստ մարգարէութէ ոՃոյ զժամանակ գալոստանն սուսան նկարագրէ. Գե. Ես: *ԴուքՃեալ ըզնոյն նիւթեցի չարիս, անգսանի յոՃն սառաքին մատեայ · Նոր. Ե:

ՈՃ. որպէս կարգ բանի կամ պատմուէ՝ սարոք իւրովք. *Ջայս ամենայն մի ըստ միոսն ոՃով պատմեացուք. Կգտ: * ՋոՃմարտուէն ոք խորհելով քակել զոՃ: Ճաոնացուք որ ինչ կարևորագոյնն է ոՃոյ բանիս: ՈՃով իմն պատմին: Երկրորգել ոՃով: Ոչ Ճմարտուէք և ոՃով պատմէ: Տկրկացաւ զամենայն ոՃով. Խոր: *Ջգոցի առևալ Ճհոնին՝ զոՃ առիս ոչ կարէ յառաջ խաւացուցանել: Նա մեք ի միոն գարձեացուք զոՃ բանիս. Լսող: *Գարձեալ անգրէն ընծայեաւք ի յոՃ կորգի պատմուէն. Սիոհան: *Վերսին զնոյն ոՃոյ բանին բուռն հարկանել · Լ՚ի. գԴԳ: *Ղուկաս գրեաց առաւել բանիս. որպէս իւր վարգապետին (պօղոսի) ոՃն է. Վ՚դՏ. ասէ՝:

ՈՃ. Δόγμα, σύστημα. Dogma, constitutio. կարգ կրօնից · օրէնք. վարգապետուէնիւն. *Յունահնեայ փիլիսոփայի, որ ի միոմէ ոՃոյս էր (այսինքն քրիստոնեայ): Կզէ՚ն ապէքսանդրեայ երեց, և պանտենոս փիլիսոփաս ասպիկեան ի միոմէ ոՃոյ պայծառասացին: Գազիանոս (կայսր) միջամ ոՃոյս սրարք գիւրանէ. Ես. գբ: *Խոպ ինչ և խոսքանէ զմիր ոՃս (յն · զմիրան) համաբերող. Ո·ի. էԲբ:

ՈՃ. Βίος. Vita. Ընթացք կենաց · վարք · կեանք. *Ա՚ժանի բան չհորհայն յուցանիցէք զոՃն: Ոչ այնչափ ինչ եզնանէ զմիր ոՃս՝ իբրև զծուլանալի՛, և յապաղել ի գործ բանի՛ Ո·ի. ՀՀ. ա. 15. 16:

ՈՃԱՆ. ՈՃԱՒՈՒ. Տ՚ օՃՍՆ, օՃՍՈՒ:

ՈՃԻՐ, իբր. իբս. գ. *Ἔργον δεινόν. Actus dirus, scelus, malum grave. δρᾶμα, facinus. գործ և օՃԻՐ, ՈՃԻՒ, օՃԻՒ. Չար ինչ մեծ · գՀնեայ իբր. եզեան · ասիրատուէն. ՀԱսս · յանցանք, և սրկածք · Նսրամագուէ, չէրբ, ՀՀսոս. (յծՀեՀսլի-ս.) *Խնայէ իՀրան, Լէզհեան ոՃիս ինչ գործեցին: Ես զոյս պիսի ոՃիս գործէլոյ բազում իսկ են վճկայք: Բազում ոՃիս ապանուէն ասնէ. Ո·ի. Ի. գԻՀ: Ն ՀՀ. 23: *Բազում ոՃիս գործեալ էք ծավա ասասանայ · Եղէն. Ի: *Ա՚ձնաբՀի մեծ ոՃիս ՀԱսուց ի նոցանէ (ի գիշի) ընգասուցանեն: Ի վերայ երբր ոՃիս վիժուէց. Ակտ: ՊԻս: *Ի վերայ մեաձէլոյ գործիցին ոՃիս (կամ օՃիս) ըստ չհԼամնասական սավրսուէց · Խոր. Ճ. 20: *Բազում չար ոՃիւք (կամ օՃիւք) զնս նենգեցին: Ես գրէլոէ այն իսկ ոՃիւք (կամ օՃիւք) հակառակուէն գասն պատՃառք չհնիցն ձգէլոյ ի վերայ մեր · Ցհ · իՖ: *Օգնիքովվի մանկանցն ոՃիւք, որք պատժեցան յարՀէ՚ծանիքք. Կրպ· ոփ:

ՈՃԻՒ. ո · Չար · չարաչար · անօրէն · գ՚ժգակ. *Ի սակաւուէէ ոՃիւք (կամ օՃիս) գործոցս պատրիկ գնայի առ նա: Ոչ ևս գործեցից զանօրէն գործս զայս և զոՃիւք · Վ՚դ Հց· Ր: Ե Ճ. ժ:

ՈՃՐԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ · գ · Չարագործուէն. զարագործուէն. ոՃիւք · Յորում վիշապին հանապազ գործիւր ոՃրագործուէնքն · Ա՚ձ. ԷՒԷ: *Ազաչզանն անուսաք՝ զարատացն ոՃրագործուէն և զիգայն ի մի վայր փակեաց: Բխբարապարիկ ոՃրագործուէնքս՝ որ ըստ բնուէն, և որ արտաքոյ բնուէնէն՝ գործեցին: ՋոՃրագործուէն արտասմլեցին. Կանոն Պսփ · ո · գ · Ե: Տծոն:

ՈՄԲՈՒԼՄՆ · գ · Բառ յն · Էմբոλոς, ος. (սպիտաճ · ձգատ ·) Կամարակապ արտնակ և խորչ խորանի մէջն ի տաճարգ, իբր ի ձև սեղանի: *Քահանայ՝ որ որիշ կաճի պատարագ առնէլ, մի զոտցի ի խաւարայն ոտրտնեան, այլ ձեռացէ ի մեծ եկեղեցին: Ի մի սեղանի՝ ուր բաւական էր մի կամ երկու եկեղեցի. այժմ սեռատի անթիւս ծագառատ սեղանս: Լ՚ի. գԲԳ:

ՈՄՆ, ոսրտանն կի՛ արտանն, ուսմանն կամ ուրանն, ոմանք, ոմանք. անդ, ոմանք. ա. գ. Τις, τινες, τι. Quidam, quaedam, quoddam; aliquis, qua, quid; quispiam, certus, nonnulli. τό μεν, τό δε, illud, hoc. ծ, ή, τό, hic, haec, hoc. Ոք. այն ոք, այն անուն. մին, միսան. է որ. են որ. մէկը. մեկուէը. պէր ինձ. գէրէ. օտէրէ. օՀեսնէ. ինՀ. պսէ, գսէնէր · *Սակ ոմն գնաս: Ոմանք ի գաղանն: Ոմանք ի նոցանէ, ի նոցանէ յայսցանէ՝ յայնցանէ: Քահանայ ոմն: Ոմն օրհնական: Կանոնք ոմանք: Ուրն ուրսան մեծասան: Թագաւոր գոմն ոմանն գլխ. են: Կամ *Ոմն պատհ որսատօրէ, և ոմն սրսնէ զրհնանասպաց: Ոմանք քաղցեալ, և ոմն սրրեալ: Ուսմին ևս հինգ քանքար. և ուսմին երկուս, և ուսմին մի: Ուսմին ի հոգևոյն ոտուել է քան ի մսատուէնէ, այլսմ քան գիտուէնան, են: *Ասաց ոմն յօտարացն (սլզատան). Ես գս. է: *Որպէս ոմն յոսմինէ ասեալ՝ ոմանց ի մսատաստիրաց (պօղոս առ սերենացիս քաղնէս միոյ ի քրիստոսց նոցա). Նոր · ատաք: *Ոմն մի մարգարէ ի քրիստոնէից երեեցաւ: Ոմն մի անկեալ մեռաւ: Ոմն մի որոց անգն կայրն՝ ասէ: Ցագատանէ զքեզ ոմն մի. Տ՚ էնս Ճ. Ա: *Որոմն կատաք անտեսալ իբրև զորս վար պայծառագոյն, և որոմն իբրև զայր մի ի գատաղական ամոռ գատաստս. Ակտ: *Ա՚ք հոգին ատինչնական է, զի որոմն հագի է · վասն զի ի դէմս հար և որգոյ ասի հոգի · Քէբ. ԻԲբ: *Հանդիպեալ ուրմն մեծատան, որ էր այր հրեական. Ճ. Ա:

ՈՄՆ. ոմՀ իմն. ինչ. մի. այս. այն. (բառ յն. ոՃոյ.) * Ոմն քերականուէն: Ոմն մի: Ոչ ինչ յատէտ ոմն մարդն գոյացուէի՛ քան ոմն արՀառ: Ոմն մեռան, ոմն գլուխ: Ըստ երկրորգաց ոմանց գոյացուէնանց. Աչխոս · սգոլմգ: * Ջաւելի ոմն խոնարհ, և զմեն վերագոյն ասել՝ ոչ է ասեն խոհեմականէ. Գհագ. գԻ: *Որպէս երկաթի ոմն հագիքն քաղքէլոյն հրաստասակ լինելով կակղագոյն լինել և նոսրագոյն. Գհագ. օլՒ. Է: *(Մարգն ասէզմաս) մարմին վս ամրատնալոյն, և հոգի վս շնորհին. ոմն զի չարչարուցի, և ոմն՝ զի ՀԱսագէՀ. Ա՚ձ: Գ. Ա: *Գեւս ոմն հոսի ի գաւառաի հայոց լերանցն · Ճ. Ա: *Ես էր առասնել զՀմբար՝ նոր զոմն սինս · Խոր · Լ՚էվԼ: * Ցհս հնոյն ասնագուէն նորս կատարան քաղաքն. ոմն ասաց գլխնէլոյն, իսկ ոմն կատարելաց. նա պատկերագ, սա մերձ գալով Դիոն. Եկեղ: *Ոմանք ի նոցանէ (ի մարգկացին կըլսից) ընականք ասին, իսկ ոմանք յետասատակաք ի մէզ եղեն. Ցհ · իմ. էՀ: * Որպէս ոմն յոսմինի մեկնոյն հուր ծրարելով խոնՀնի: *Կին գաւ, մեծ ոմն են հաւատք քո. Եէբ. Համաբ. որ են ոՃք խոպանականք: Ընսոզոր է և սուրբ. * Նզեալք պատկերք ի ՀԱսաց Ճարտարի, ոմն փայտագործ են, և ոմն քարհատ. ոմն են պղնձիք և ոմն են արծաթիք, և ոմն ոսկիք · Ակտ:

ՈՄՆՈ. Ընտուր հոլով. որպէս Ուրասն, իրիք · * Վ՚ասն չար ուսանալոէ ոմնոյ (յն. իրիք) մարմնոյն, և անհրահանգ անգգեանն, չարն լինի չար · Գլոփ. փյ:

ՈՄՈՓՈՐՄՆ · գ · Բառ յն. օմόφυρον. Տ՚ ԵՄԻՓՈՐՈՆ, և ԳԵԼՈՈՒՆ · *Օրինուէն սրոմոփորմնին քահանայապետականի: Ոմոփորմն՝ ուսոյ զգեստ թագոփանի. զի օմոն՝ ուսք է, և Փորմն՝ զգեստ. Մաշտ · ՒԼԻ: *Ընկեալ զոմոփորմն ի փղոսէ խաչ գտանի արարիչ զնա. Ճ. Բ: *Ոմոփորմն քեզ եղայոյր կաթուղիկոս՝ առաքեցի. Լ՚օսէս պօղ · Խորփ · ԼԲբ:

ՈՅ. Տէ. իբր ՈՂ · ովմ. ոՀ. վոյ. Էոյ. Էէ՚. *Ոյ զորուէի արաստաց, ոյ զորուէի ապաչխարուէն · ՃՀ: *Ոյ անեգատաս, ովմ մեծատան բարբառ · Ո·ի. էս: *Ա՚յ այ, այոյ (կամ այ վայ) զքեզ ի խաչ առասցես. Տաղ:

ՈՅԺ. ուժոյ. ովմ. և ի. ից. գ · Ἰσχύς, κράτος, δύναμις, ῥώμη, τόνος. Robur, vis, vires, potentia, fortitudo, vigor, tenor. գրի և որպէս ասի · ՈՒԺ · արմատ բառիցս Յոյժ · ժոյժ · ուժեզ · ուժեալ, ևն. (յծ. առոյգ · իչխ'' · յն · իսխիս · և լատ · Վ՚ս. Վ՚ինս, ևն. Թ. ՀԼ՚Ճ, ԽէՂ, ՀէՂ. Եբր · օՂ, ևն.) Ջօրուէնի՝ կալ, կարողուէն, կարողուէ՛ն, ամրուէն, առաւգուէն, Հզօրուէն, ուժգնուէն. առատուէն, բռնուէն կամ բուռն զօրուէն, ձկաուէն · ասի · գասՂՒՒ՚ն · գասգրնի, զօս, ՂՂԳ. Ձեզ: *Ոյժ իւր զի չնով իւրով: Ջօրաւոր էր ուժո վ: Ընդ զօ

բաւականք ուժով։ Զայն առ ուժի գործեսցիր․ Ի՞նչ է այժ նոցա, և կամ զօրութիւն։ Զի ոչ յանխական է առանց այժ և զօրութեան․ Ի ձեռն զօրութեան ուժոյ․ ԵՒ։ *Հզօրագոյն ուժիւ․ Հզօրագոյն լինել, և ուժիւ հարուստ գոյն․ Ընչական այժքն․ Փիլ․ իմաստ․ և ձ․ քան։ *Մեծաւ ուժով ելեալ գիմել։ Զայն ամենայն այժ ազգութեան առնուլ։ Ո՛չ խմով զօրութեամբ, այլ ուժով ճնշեսցի անառն խմոյ․ Նոյնպէս թէ այժ և զօրութեան․ Որպէս յուժի կայր՝ մարթացեալ բառ հրամանայն պատմեցաւք․ Ագաթ։ *Ամենայն ուժով խորհեալ ընդդէմ կացեալ։ Միջնչեւ կայր յուժի մարմնոյն առողջութեամբ․ Եղիշ։ *Ուժով ոչ զըջ խոր ունելով զայս։ Հարկեալ և քանի փոխոց այժ առեն ունել․ խոսք․ *Յարկեաց անտանեն, և ՚ի նորին ուժոյ զօրհնութեան։ Ամենայն ա- րեաց ուժովք կացեալ․ Փարպ․ *Ոչ կարաց զայժ ազդեցութեամբ, յորժամ եւս (ազդա- րութեան) ԵՒ․ Եփր․ ծն․ *Ուժիւք․ խոյս ած- այլոց ուժիւ զօրութեան։ Ո՛չ է յինքեան ուժ կամ զօրութեան գործ․ Նար․ յովբ․ *Կամի՞ս անտանել զայժ հանգիստ բանութեան, յորժամ էր յովբ․ խոսք․ *Բազում զգենլագետս ՚ի սերտաս, և առնէ զետ յայժ․ Դիմանդայժն պատերազ- մաւ, յորժամ վասն հասարակաց այժ հասա- նէր․ Վրդն․ դաւ։

Ց'ՈՑԺ․ Տ․ ՑՈՑԺ։

Ց'ՈԻԺՈՑ․ մ․ Ուժով․ յայժ․ *Բարձրագոյն յուժոյ զգաստութեամբ առ ամենայնսիւք։ Երա- ստեան․ Ոսկ․ եա։

ՈՑԺ․ Որպէս նշանակ ձայնի և ալոզանք առ երամէչեալ և քերականս․ *Զաւերուծն չէշշաւուղան, զհնչիւն և զհարցումն, զբացա և զայժ, զորն և զբեր․ Գիւղ․ արեւոյլ։

ՈՑԾ․ ա․ Ψυχρὸς. Frigidus. (յորմէ Ուծանալ․) Ցուրտ, զով․ հով․ զովուն աստիճ․ *Հուրս քո այս ոյծ է քան զվիրս քո․ Ճ․ Ա։ *Այն ամենայն միւթարութիւն ոյծ և արհա- մարհեալ էր․ Ոսկ․ մ․ ա․ 11։ *Ոյծ, զով․ Հին բռ։

ՈՑԾ․ ա․ մ․ Զատ, զատուցեալ․ ուծա- ցեալ․ *Որ ինչ մնայ ՚ի ձեռն առ փոխս, ոյծ պատահեալ․ Եփր․ եւ։

ՈՑԾՔ․ գ․ Պատառումն․ հոտացումն (՚ի տի- րոյ)․ և Մեղբայեալ․ բացուած․ բացուած, վիհ․ որպէս յն․ բռ․ Χάσμα. Hiatus. *Տեղւոյն անուն եդեալ զբարձն փոխեցաւ առ անխտառն որոյ այծքն կոչին․ Ագաթ։

ՈՑՆ, ոյնք․ գ․ որ և ՈԻՆ, ունք․ Ասելոս Ունելոյ՝ որպէս Ունելութիւն, ունակութիւն․ կարողութիւն․ այժ․ առողջութիւն․ զօրութիւն․ յորս և նման յն․ Ἕξις ՚ի ἔχω. Habitus, adfectio constans corporis vel animi, vigor. (Վերնագիրս զբէ եւՅոյնք․) *Զգեր- թողողն պատւառ առաջոյն, և զոյնս մեր- ձաւորացն ծնծողէրս յարկազորդն․ Բր․ Փէր․ յորմէ և Ցհ․ յբ։ *Պայքա է խաղաղան- չեաց կենացն առլ զոյնս և զոյլորեան՝ հաստա- տողոյն համբերողութեամբ․ Եւսեբ․ եկ․ *Ոյնք բառամեծեալ ողջախոհական ուղղախոհութեան։ Քանզի ոյնք բաշխող է, և բերէ քաջոլորութս այս ԵՒ․ Մագ․ ծզ․ և ոզ․ իւ։ *Ոյնք, քաջ- լութիւն․ զօրոն, զգաստութիւն․ Հին բռ․ Տես և ՀՈՑՆ։

ՈՇԱԳԻ․ Տ․ ՈՒՇԱԳԻ, և ՈՒՇՈԳԻ։

ՈՇՈՏՈՒԹԻՒՆ․ Տ․ ՁՕՇՈՏՈՒԹԻՒՆ (ուղղ․ և հյց․) *Ցեղանակաւոր զբնագս ո- չոտութեան և զանկլորս խորհրդութեան գիտական պատրաստութեան ՚ի գիրք առակէ․ Համամ․ առակ։

Ո՛ ՈՔ․ կամ Ո՛Վ ՈՔ․ Տ․ Ո՛․ Ո՛Վ։

Ո'Չ․ մ․ Οὐ, οὐκ, οὐχ', οὐχὶ, μή. Non, vix, minus, minime, haud. որ և Չ․ անկ- ջէ․ (լծ․ թ․ եօգ․ և յն․ ὤτι․ ouchi․) Որպէս ըրկ բացասութեան․ *Ոչ գիտէր։ Ոչ կամեցաւ։ Ոչ ևէր լուծանել։ Ոչ կարէ թագչել։ Լաւ․ և ոչ առնէ։ Զորք ոչ կարեն սպանանել։ Իւրք զօրքարան՝ որոց ոչ էյէ հանգ։ Եղիցի ձեր բան, այոն այո, և ոչն ո՛չ․ և այլն։

Կա՛մ հարցմանց, իբր՝ Միթէ ո՞չ․ *Վարդապետս ձեր ո՞չ առոյ զերկդրամեան։ Ո՛չ զե- ռեալ զի ԵՒ։ Եթէ ո՞չ գիտես, զի ԵՒ։

Որպէս նշանակ արգելման․ Մի՛․ μή, οὐ μή, οὐ. Ne, noli, non. Ուրեմն, Ոչ․ Եկեղ․ ամեն, և այլն․ *Ո՛չ փարձեալէս զանէր ած քո։ Ո՛չ երթիցես ընդ այն Ճանապարհ։ Յաւէտ մի ո՛չ անցցէ․ և այլն։

Ո'Չ, յետադաս․ *Որոճայ ոչ։ Գրեցաւ խակ ոչ։ Բայց գիտէի ոչ։ Եթէ սպանանի- ցես ոչ, և այլն։ *Ցայտնի է․ և կարեւոր ոչ՝ թագուցանել զճշմարտութիւն․ Եղիշ․ խո- րհ․ *Զի՞նչ օգուտ է, եթէ ունիցի ոք ան- պատառ, և սերմանիցէ ոչ․ Խոսք։

ՈՉ․ կրկնեալ, պահանջէ բացասական նշանակութեան ՚ի մեզ․ (որ յայլ լեզուս չեցէ կրկնակ։) *Զժամանակն՝ որ ՚ի մէջն է, և ո՛չ չորք առք ոչ լինէին։ Ոչ յայտնի և ոչ գաղտնի ոչ անդրադարձեցի։ Ոչ եթէ որ ոչ միայն սրտիւն ոչ ընդ կայան Եւսա․ աղօթ․ ա․ ցի․ խոսք։ Եղանիր․ Է․ *Նա և ո՛չ զմի որ ոչ գիտեմ։ Զիտաքսան- ձի և ո՛չ ընդ ուժիք երբեք․ Եղիշ․ Է։ *Ոչ ինչ ո՛չ կարացեալ քեզ մերժանելն․ Կոչ․ Բ։ *Զոր ոչ երկիցք, և ոչ երկիր, արժէլ ոչ կարեն։ Ի մէնջ ոչ էք, և ոչ այլ ոք ոչ ե- րեւի, եթէ յայնաւորն հայեալ յանդգնագոյն․ Քահանայից զայն պատուէ եւս, որում և ոչ հրեշտակք չէին բաւական։ Անզգամն առաւ․ վասն զի չանկամն և ոչ միով իւիք ընդ գբե- նութիւն․ խոսք․ պրոց․ խոկ ա․ Ձ․ ծէ․ 49․ *Արգելեալ կայեն, զի ոչ էր նոցա ո՛չ եւ և ոչ մաս, և ո՛չ գին և ո՛չ վաճառ ։․ յն․ արգելեալ էին երանել և մատնել, գնել և վաճառել։

Ըստ փիլիսոփայից կրկին բացասական ար- տէս ստորասական․ *Կենդանին ոչ մի ինչ ոչ է յայտնաբէ․ այսինքն է թէ ամ ո՛չ եր- բեք ոչ ունի, այլ ունի․ քանզի երկու բաց- ասութիւնք մի ստորասութիւն առնէ։ Ոչ կեն- դանին ոչ մարդ․ խոկ ոչ մարդն ոչ կենդա- նի․ քանզի ուրացութիւնքն զփոխումն ՚ի բաց յանձնարարել մի ստորասութիւն առնեն․ ո՛չ ո՛չ կենդանին, այլ կենդանի․ զաղձեալ՝ ոչ ՚ի անդրէն ոչ կայ․ որ ոչն կայ, ոչ ոչ ՚ի անդր- ոյլ է․ Ածն․ պորփ․ և Սահմ․ արիոս։

Ո՛Չ, կէց ընդ անուանս, կամ իբր անուն․ Այն՝ որ ոչ է․ չէդոյ․ չ․ ան․ ա․ բացասու- թեան․ *Լինէր յոյժն ոչ ծնողն (կամ չծնողն)․ Ձ․ Ճ․ ծէ․ 9։ *Յոչ կամաց լինել։ Ընթեռնուլ յոչ բարեաց։ Յոչ ուժոյ երեւել․ խոր․ ա․ 23։ Մագ․ ա․ դ․ Է։ Նար․ ՃԷ։ *Վերայօրս ՚ի լուացմանն ամէջն՝ պատառեալ առաւս առայօ ղօջն․ Վրդ․ հց․ Է։ *Ամենայն բացասութիւն ոչէութն առաքինեալ՝ զստորասութիւն առնէ բացասութիւն․ Ածն․ դերբոյժ։ *Յոչէ ՚ի գոյլ ածեալ անզգացուցեալ․ Բրս․ ևուս։ *Զոչէն ածեալ ՚ի գոյանալ․ Փիլ․ յն։

Ո՞Չ ԱՊԱՔԷՆ․ մ․ Οὐχί; οὐχ; Nonne? Միթէ ո՞չ․ ո՞չ արդեօք․ եթէ ո՞չ․ ո՞չ․ այս- քինքն Ապա․ ապաքէն․ ահա․ ...․ *Ո՞չ ապաքէն և մարդասէրք և մեղաւորք միայն գործեն։ Ո՞չ ապաքէն ոգի առաւել է քան զկերակուր։ Ո՞չ ապաքէն առաքեալ եմ։ Ո՞չ ապաքէն վասն մեր ասէ, և այլն։

Ո'Չ ընդու․ Տ․ ԲՆԱՒ ՈՉ։

ՈՉ ԳՈՑ, ոչ գոյք․ գ․ Չգոյ․ անգոյ․ ոչինչ․ ոչէք․ *Յոչ գոյէ եղեն․ Հին կտկ։ *Ընդէր խակ զու քարոզես զոչ գոյն․ Եւսեբ․ ժղթ․ *Յոչ գոյից ՚ի գոյ ածել։ Յոչ գոյից լինելութիւն․ Ոսկ․ յհ․ ա․ 13․ 15։ Վրդ․ հց․ Ա։ *Ընդ ոչ գոյսն համարեալ է․ Նար․ ծէ։

*Ոչ ՚ի յոչէան մեծամասնել, և ոչ ՚ի յոչ գոյսն հաստատանել․ Մխ․ առ։

ՈՉ ԵԹԷ․ ա․ Նոյն ընդ մ․ Ո՛չ․ զի ո՛չ․ արդ․ ոչ․ (որպէս գնի ՚ի յն․) մէ թէ․ փէյխէ ճի․ եօք ճի․ *Ոչ եթէ դուք առաքեցէք զիս այսր, այլ ած։ Ոչ եթէ դուք իցէք՝ որ խօսիցիք։ Զի ոչ եթէ այլոց համդիման կամիցիմ, և ձեզ նեղութիւն։ Ոչ եթէ զիս արտաքսցոյց․ ԵՒ։ *Ոչ եթէ ընդ մարդկան միայն առայր յեսու պատերազմ, այլ ՚ի խորհուրդս ծածկեալս ընդ սատանայ և ընդ զիւս կառուէր․ Եղիշ․ յես։

ՈՉԵՂՈՒԹԻՒՆ․ Տ․ ՈՉԻՈՒԹԻՒՆ․ *Իբրև կայծականքս թափանցեն առաջեալ, զոչէղութեան միայն առնանել, զառ կոչեն կեանս․ Մագ․ Ղ։

ՈՉ ԵՐԲԷՔ․ մ․ Οὐδέποτε, μηδέποτε. Nunquam. որ և ԵՐԲԷՔ ՈՉ․ ԲՆԱՒ ՈՉ․ հէչ, ասլա․ *Ոչ երբեք առեն չառ։ Ոչ երբեք ե- րեւեցաւ այնպէս յառաջագոյն։ Ոչ երբեք գիտէի զձեզ։ Ոչ երբեք էրևեցաւ այսպիսի ինչ յԻսրայէլի։ Երբեք զպատուիրանաւ քով ոչ անցի․ աւլ մի երբեք ո՛չ ետուր ինձ։ Եր- բեք ՚ի գիտութիւն ճշմարտութեան ոչ հասա- նեն․ ԵՒ։

ՈՉ ԵՒՍ․ մ․ Μηκέτι. Non amplius. Այլ եւս ոչ․ այսուհետեւ կամ այնուհետեւ ոչ․ ա՛․ լ․ ֆէյ խուլ մէ․ *Եւ ոչ եւս կարիցեն կալ առաջի թշնամեաց։ Մինչ ոչ եւս կարող լի- նել նմա յայտնապէս ՚ի քաղաք մտանել։ Եւ ոչ եւս գտանելոց է յաւիտենականութիւն։ Ոչ եւս դայ ինձ անդի ՚ի կողմանս յայսոսիկ։ Ոչ եւս ունէի ժոյժ․ ԵՒ։

Կամ Οὔπω. Nondum. Տակաւին ոչ․ չե- ւս․ տէ․ լ․ *Իբրև աղայոց ՚ի քո կաթն ըմպ- բեցի զձեզ, և ոչ կերակուր․ զի ոչ եւս կա- րէիք։ Տաճարն մինչ ոչ եւս էր շինեալ։ Եւ տունն ոչ եւս էր հիմն արկեալ․ և այլն։

ՈՉԷ, ոչէի, ոչէք, էից․ գ․ Οὐκ ὄν, οὐκ ὄντα. Non existens, nihil, nullum, nulla. Այն որ ոչն է․ անգոյ․ ոչինչ․ որ չկայ․ չեղած․ հիւ․ եօք, օլմամըշ, օլմայան․ *Էիցս, և ոչ էիցն։ Քան զէսս, և զոչէսն։ Ոչէիցն երկիր պարզանել։ Իբր զՃառաճանչ փո- քու կայծական սահմանել ՚ի չափ ոչէից՝ անկեալ ընկլուզեալ։ Զամբարհաւաճութիւն իբր ոչէիւք առ վեհան գոռոզութիւն․ Դիոն։ Ճ․ Ա․ Նար․ ԻԵ․ ԻԶ․ *Զոչ էն ՚ի վերայ ոյ կացուցանէն՝ բառ մեղ զերկոտանելով։ Որ- քան ինչ միանգամ որ առէ զենանէ, զոչէն առաջանէ ՚ի վերայ նորա․ Սարգ․ յն․ ծ․ և ա․ դ․ ա․ Նոյնքն ոչով առեք․ *Զէրն կոչեաց․ և ոչ զոչ էրն զգուեաց․ Եւրգ․ մթ ։

Կամ իբր Ոչէութիւն․ անգոյութիւն․ չքոու- թիւն․ *Խնամակալ զամենայն եղեալսս յոչէէ է այժմ յէէն մի․ Սարկ․ գ․ 1։ *Որ զէսս եղեալ յոչէից, որոնք ՚ի յէիցս։ Յոչէից ՚ի լինելութիւն եած, կամ եկաց․ խոսք։ *Գոյա- ցուցեալ յոչ էից։ Հաստիչ յոչէից․ Նար․ ԻԶ․ ծԷ։

ՈՉԻՆՉԱՑԱՄ, ացայ․ չ․ Ոչնչանալ․ չքա- նալ․ և Ցանկխառնութիւն գտանել․ *Տունն քնքեցաւ, և քաղաքն ոչէացաւ (առ ոչէ դարձեալ ՚ի գիւղս)․ Վրդ․ հց․ յ։ *Սատա- նայ ոչէացաւ՝ անարգացեալ յետ խաչին․ Լմ․ յայս։

ՈՉԻՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Ոչնչութիւն․ չքաւորութիւն․ չգոյութիւն․ ոչէ՝ (բառ է նչ)․ ոչինչ․ *Մե- ծաց առաջացիք յոչէութեան․ Նար․ ԻԲ։ *Ոչ զօրէն անսանոց յոչէութեան գոյանալ, կամ գոյանալ․ Սարգ․ ա․ դ․ Բ․ և Է․ և ա․ յա․ Բ։ *Ի կարծիս ոչէութեան ձգեն զայն խմանալ առաքելոցն․ Լմ․ առակ։

ՈՉԻՆՉ․ ոչինչ․ էից․ ա․ Οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν, οὐθέν, μηδέν, μηθέν. Nullus, la, lum, nihil. μὴ ὄν, non existens. Այն

որ չէ ինչ. անգոյ. և Չնչին. անպիտան ինչ. անօգուտ. որ քան մը չէ. ֆուճ. հիչ, եօգ, եօգտ. *Ոչինչ են իրքդ, անցցուք առ լերամբդ: Եղիցի յոչինչ: Ամենայն հեթանոսք ոչինչ են, և յոչինչ համարեցան նմա: Որ առոյ զիշխանս յոչինչ իշխանութեան, և զերկիր իբրև զոչինչ արար: Ես ոչինչ մի եմ: Որպէս առ ոչինչ մերժեալս զնոսա: Մի երթայցէք զհետ ոչնչիցն, որ ոչինչ վճարեն. և այլն: *Ոչ գոյացեալն համարեալ է ոչնչի, յաւէտ զի՝ բոլորովին ոչինչ. Պղտ. չէ: *Իբրև կարծեին, թէ գոյն ինչ, գոյն զոչինչ. որպէս և գրեալ է, չոգան զհետ ոչնչի, և գոյն զոչինչ. Ագաթ: *Համբարք ոչնչից, և պահեսք հողմոյ. Նար. ծէ: *Ունայնութիւն ունայնութեանց ... ոչընչի ոչինչ. (որ համի և 'ի ը նչ.) Լմբ. ժող: *Խրատեմք ոչընչիցն չապաւինել երկիր. Ճ. Գ: *Առ ոչինչ համարեցան զհրամանս արքունի: Ոչինչ երեկին ձեր արքունիքդ առ նոքօք. Եղիշ. Գ. Է: *Քո էր Ճշմարտութեամբ իմացուածս այս, և քոյին անձին՝ զամենայն յոչընչի եղոցեդ (այսինքն յոչինչ գրոցեդ). Բրս. Բղբ:

Անսովոր է հոլովս, *Մոխրով առէ զապ֊րութեան՝ իբր ոչնչով. Վրդն. Բառոց:

ՈՉԻՆՉ. գ. Ոչնչութիւն. չքութիւն. անգոյութիւն. ոչէ. և ոչ մի ինչ. *Զգեաց զհիւսիսիւսի զոչընչիւ: Կախեաց զերկիր 'ի վերայ ոչնչի. Յոբ. իէ. 7: *Զորս յոչընչէն յինչ էած. Փիլ. ծ. բան: *Առաւել քան զարարչութիւն յոչնչէ զաշխարհս: Որ յոչնչէ գոյացուցեր զերկինս և զերկիր, և այլն. Եղիշ. Բ: Ճառ:

ՈՉԻՆՉ. ա. գ. Ո՛չ այլ ինչ. *Ոչ ինչ այնպէս դարձո առնէ զմեզ, որպէս և փառք առաքինիք. Ոսկ. եբր:

ՈՉ ԻՆՉ, ոչ իրեք, իմիք. իւիք. ա. մ. որ և ԻՆՉ ՈՉ. Ոչ իմն. և ոչ մի ինչ. բնաւին ոչ. ոչ բնաւ. ոչ այնչափ. *Ոչ ինչ գիտեմ: Ոչ ինչ աղախին արար՝ զոր միանգամ պատուիրեաց նմա: Չէր ինչ իմիք պխտանաց: Որ ոչ իմիք է պխտանացու: Ապաքէն և ոչ իւիք: Ոչ անց և ոչ զիւիք յամենայնէ (յն. զոչինչ յամենայնէ): Ինչ ոչ սասց կամ ճշմարտեաց: Ինչ ոչ գիտէին: Ոչինչ նեղիք 'ի մենջ: Ոչինչ կրտսեր եմ յիշխանաց յաւ֊գայ: Ոչինչ կարի հեռի էր 'ի տանէն. ևն: *Օրէնքս ոչ առոյ հրամանն կենօք լինել երաշխաւոր յոչ և մի ինչ իրս. Մխ. տփ:

ՈՉԽԱՐ. ի. աց. գ. (որպէս ոչ խա֊րեալ մալեալ. կամ որոճող զխար՝ զգուռ.) Πρόβατον. Ovis, pecus. ἀμνός, ἀρήν, agnus. վէ. ղօյուն. Ընտանի և հեզ չորքոտանի մայրական որոճող, որոյ ծնունդն առի Գառն, և բազմութիւն՝ Օդէք. խաշն. անա և ԽՈՅ. ՄԱՔԻ. ԳԱՏՐՈՒՃԱԿ. (թ. գօյուն. լծ. ընդ խոյ, արու ոչխար.) *Արջառ և ոչխար և ան֊սասուն: Արջառս և ոչխարս: Իջեն արօտ ոչխարաց: Ո՞ւր է ոչխար յողջակէզ: Ոչխարք իմ ձայնի իմում լսեն. և այլն: Վերթո֊ղապար առ՝ որպէս այն. *Հեղուն առհամ (եպիսկոպոս) պատապարագեալ, ոչխարոյ փո֊խան ինքըն զենեալ. Շ. Ձոր: *Որպէս և նմանութեամբ, *Դանիէլ զաւիւծան ոչխար ա֊րար. Տօնակ: *Ընդէր զքեզ առնես հովիւ, որ ոչխարդ ես. Առ որս. ծէ:

ՈՉԽԱՐԱԲՈՅԾ. ա. գ. Որ բուծանէ զոչխարս. խաշնարածան. հովիւ կմ մա֊հառ. *Սովոր են ոչխարաբոյծք՝ հացի փո֊խանակ զխոտ և զճիւղս ուտել. Գէ. եւ:

ՈՉԽԱՐԱԶԳԵՍՏ. ա. Որ յանձին կրէ զարտաքին ձև ոչխարի կամ զնմանութիւն ինչ. *Որ ոչխարազգեստ գայլք երևեալք կեղծաւորին զպարկեշտութիւն, և ինքեանք գործ զխժդժեանց գործեն. Հանգ. առ: *Ի բայց լերուք յայգավիժեաց ոչխարազգեստ

գայլոց. Շ. Թղթ:

ՈՉԽԱՐԱԶԵՆ. գ. } Զենումն ոչ֊
ՈՉԽԱՐԱԶԵՆՈՒԹԻՒՆ. } խարաց. առն այլազգեաց յոր զենման ոչխարաց իբր 'ի զոհ. գուրբան՝ գօյուն դաւրմէ՝ ***. *Զահս մատուցանէին, զոր ոչխարազենն կոչեն: Ի անծի խուրերանց, զոր ոչխարազենն կոչեն. Հ=Յ. Ն. Տր իէւ. յուլ. ւ: *Ուր՞յ առաքի֊նութեանն անուն է ոչխարազենութեան: Զո՞ր գտցէ շահ յոչխարազենութենէ. Մէթ. ընդ: *Ընդդառնամ գաւառն այս զխանս ոչխարազե֊նութեանն. Լմբ. ող:

ՈՉԽԱՐԱԿ. ի, աց. գ. Πρόβατον. Ovis. Ոչխար սակաւաւոր կամ փոքրիկ՝ սիրելի. ոչխարիկ. ուլիկ. գօյունճուգ. *Յո՞յր ձեռն թափէր զաւակաւ ոչխարական յանառապատ առգ. ա. բգ. ծէ. 28:

ՈՉԽԱՐԱՆՄԱՆ. ա. Նման ոչխարի. *Կենդանի ինչ աւուրսատուն, ոչխարանման, երկակենդաց և ձկնակեր. Խոր. Ծ:

ՈՉԽԱՐԱՎԱՃԱՌ. ի, աց. ա. գ. Προβατοπώλος. Ovium vel pecudum venditor. Որ վաճառէ զոչխարս. վաճառական խա֊շանց. գասապ, ճոբան. *Իբրև զոչխարավա֊ճառս և զմարդավաճառս արտաքս եհան. Ոսկ. եբր:

ՈՉԽԱՐԵՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. գ. Μηλωτή (δορά). Ovina (pellis), ovilla. Մորթ հական ոչխարի, մանաւանդ մորթն. մաշ֊կեակ. ընդոչխարամաշկ. *Եբեր նոցա մորթ մի փոքր մեծ ոչխարենի. Վրք հց. իէ: *Յոր֊գանանս համաւ կնդանիս ապաահաւ ոչխարենոյն կաթեայ: Յետ նորա եղեւէոս ժառանգաւոր ոչխարենոյն և հօգելոյն. Նշխ. ***: *Ոչխա֊րենի էր եռ զգեցեալ, և ոչ ***. Վրդն. ***:

ՈՉԽԱՐԻԿ. Տ. ՈՉԽԱՐԱԿ. Πρόβατον. *Տուր ինձ ոչխարիկ մի, կամ որթուկ մի. Ոսկ. մ. բ. 26. յորմէ և Եզն. մգն. *Տուր ինձ ոչխարիկ մի, կամ որթիկ մի՞:

ՈՉԽԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչխարի գոլ. բնութիւն ոչխարի. *Ոչխար և հաւ յոչխարու֊թէ և 'ի հաւութէ ոչ ելանեն. Զքր. ծործոր:

ՈՉՆՉԱՆԱՄ. ացայ. չ. Յոչինչ գառ֊նալ, յոչինչ գիլ, չքանալ. ոչեանալ. *Որոյ զօրութեամբ ամենայն հեթանոսք ոչընչա֊ցեալք՝ յոչինչ համարեցան նմա. Ագէ:

ՈՉՆՉԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Յոչ֊ինչ դարձուցանել. չքացուցանել. *Զայս ոչ փչելոց ախտն. այս է՝ ամենեքին ոչ ոչըն֊չացոյց. Եղծ. մբ:

ՈՉՆՉԱՔԵՆԱՅ, կամ քէ. ա. Ոչինչ իմն. գուցէ ածեայ. Հին. բա:

ՈՉՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչինչ գոլ. ապակա֊ռութիւն գոյոյ. չքութիւն. չգոյ. ոչէ. ոչինչ. *Ունայնութիւն ունայնութեանց առաց, և անա֊ռակս անառակաց, և ոչնչութիւն ոչնչի: Որ նոցա ճանաչել չհաղորդեաց զանտանի կենացն ոչըն֊չութիւն: Ոչ էր յայտնելոյ զօրութեանն ա՛յ իմա֊ցին քնի, և ոչընչութիւն աւագակաց խաչին. Խոր: Նար. եբգ: Ճ. ժ:

ՈՉ ՈՔ. ՈՉ ՈՒՍՏԵՔ. ՈՉ ՈՒՐԵՔ: Տե՛ս 'ի բառսն ՈՔ, ՈՒՍՏԵՔ, ՈՒՐԵՔ:

ՈՊԱԼ. Տ. ՍՈՊԱԼ:

ՈՊԼԻՏ. ա. գ. որ և ՀԻՊԼՈՆ. Բառ յն. Ὁπλίτης, ὅπλον. Oplites, armatus, oplon, arma. Սպառազէն. և սպառազի֊նութիւն. զինուոր հետևակ կամ կախե յագամ֊պիական ասպարիզի. *Յաւելուլ ապրանս. և յաղթէր զամպասոս երկայի: Ի հիպղոնի, որ է ասպս ելանել զինակիրն մրցութեան. Նար. գր. ա: Ուստի Հին բա. *Դիպղոն, և ապրն, ապրնող, կամ ասպս լինել զինու մրցութեան:

ՈՊՆԻՐԶ. ի. ից. Տ. ՍՐԵՆՈՍ. ապակեղ. *Զաւկիանկար զաւազանն, որ 'ի փայտից անհիապից, 'ի ձեռն առնել. Յհ. իբ:

ՈՋԻԼ, ոջլոյ, ոցյ կամ լի. լոց. գ. Φθείρ. Pediculus. որ և ՈՐՋԻԼ. ճճի կծանող աղտե֊ղի և գարշ՝ որջացեալ 'ի մազիսի մարդոյ և անասնոյ, որպէս և 'ի առնեիս. բիթ. պիթ. *Հոմերոս հանդիպեցաւ ձկնորսաց ամանց, որ քաղէին զոջիլսն յինքեանց: Մաքրեմք յոջ֊լոյս. Նաւաս: *Ի ծածկ զեռունք խաղան, և 'ի քեղ ճճիք, և երամակք ոջլոց. Պիտառ: *Յոջլոց աարածմանէ ծածկեալք էին: Մի մերձեսցի 'ի քեղ ձեռն օտար. և մի տացէ ոջիլ 'ի գլխոյ քումմէ. Վրք հց. ա: *Ոջիլ այգեաց. Վրդն. ծէ:

ՈՋԼԱԿԵՐ, ի, աց. ա. Կերող զոջիլս. և կերեալ յոջլոց կմ ճարակեալ 'ի ճճեաց. *Սարմատք ձիակերք, ոջլակերք. Խոր. Ծ: *Ուռկի և արծաթ նորա ժանգոտին, և ար֊գիւնք նորա ոջլակեր լինին. Ոսկ. մ. բ. 22:

ՈՌ. ի, ից. գ. ատի. վառ. յն. օռոս, օռոն. Ὀῤῥός, ὄρος, ἔδρα. Podex, anus. Ե֊րաստան. նստոյ տեղի. և Սատրին կոչի կամ յատակ իրաց. *Զերաստան, զգեխն, զաչքն, զակտոնջքն, զոռն, և զցուցակրանն: Ի մանկի փորն 'ի յագին կապտափ ասոյն կուտէ մամն մի՝ առ գդէան, այսինքն զոռի գերն. Վնով: *Սեացան երեսք նոցա, և եղեն իբրև զոռք առապակի. Վրք հց. ծէ: *Ա՛ռ կատաղակացն (և անկեալ). սուր ծայրն 'ի վայր թիւղ ոլեալ է, և զուռքն 'ի վեր. Ա՛ռ կուռ արմունք, և զոռքն 'ի վայր առոս և զծայրն 'ի վերընթեաց գդմին ուռիցն. Վնով:

ՈՌԵԿԱՆ. գ. Թուչուն ինչ գիշատիչ. որպէս որի. ուրուր, և այլն. *Իբր ոռեկան մազլեք զգեմս այլոց պատառել. Պիտառ:

ՈՌՆԱՄ, ացի կամ ացայ. չ. Ὠρύω, ὠρύομαι, ἀνοιμώζω. Ululo, rugio, edo gemitum. Ձայնել զաղանաց հեծեծագին. մռնչել. բառալ. բառաչել. կաղկանձել. վնվնջել, ղօռալ. խնձէք. *Ոռնան և որ֊բան և զուժեն. Բարգմ. Բղբ: *Մռնչելով զաղանաւքէս, և պատառոյ մարդկային ձայնի ոռնալով (այսահարին). Նիւս. ***: *Ա֊ռիւծք ոռնային քննելով: Առիւծուցն ե֊կեալ՝ քննեին, և մեծաւ զօրութեամբ ոռնային. Ճ. Բ: Վրք հց. իէ: *Թագաւորն՝ առէն՝ ո֊ռէ, էջ այսր. ոռնային առաջի ա՛յ 'ի վերայ այնորիկ՝ որ առաքեաց զնոսա. Եփր. համաբ:

ՈՌՈԳ. ա. Առոյգ. ուռճացեալ. առոգ֊մամբ զուարճացեալ. ծաղկեալ. բառ յն. կիտրաուացեալ. χυπρίζω. *Ողիթայք առոգե֊ցեալ (յն. կիպրոսեալ) ... զծաղկածաղկին զոյն, և զառոգ անձայրն պատարկեալ. Նիւս. երգ:

ՈՌՈԳԱՆԱՄ. ացայ. չ. Առոգանալ. ուռճանալ իբր առոգմամբ. *Ողջախոհութիւն 'ի բաց խլեալ էր, և անարգելութիւն առոգա֊նայր. Ոսկ. պետր. և եւ. *Սերմանեաց զա֊տապարութեան այլոյն. և վայրավատին զհասե բարեպաշտութեան զառոգացեալն հնձեաց. անդ: *Առոգացեալ խմաստութեամբ: Առա֊քինութեան վարժիւք առոգացեալ. Ածր. գ. 19: ը. 8:

ՈՌՈԳԱՆԵՄ. ն. } Առոգանել. (յն Ա֊
ՈՌՈԳԵՄ. եցի. } ռու. կամ առոյգ. լծ. և լտ. ռիկօ. իռռիկօ.) Δεύω, ἀρδεύω. Rigo, irrigo. γέω, fundo, dis. ἐποχετεύω, per canalem deduco, derivo. Ջուր առա֊տապէս ցանել՝ իբրև կամ նմանութեամբ. Լեւէ. Ջուր տալ. սուլամագ. *Առոգանէր զամենայն երեսս երկրի: Առոգանել զդրախտն: Առա֊գանեն առուք (բանալով և փակելով զարգս առուակաց): Առոգանէին լերինք իմ կա֊թամբ. Ծն. բ. 6. 10: Ov. ծո. 10: Յոբ. իբ. 6: *Զբնաւ գաշտն առոգանէիցէն: *Ա֊ռիւծն իջեալ առոգանէր զերկիր. Ճճ: Ն Հ:

՝Ոռոգանել զնա սրտաուռոգք : Տունկք ոռոգելոյ սրտաուռոգք : Ոռոգանեալ աչիկն և պղպեղք լինիցին . Նիւ . գ.ւյս : ՝ Մի՛ ոռոգիցես այսօր զքանչար քո . Վ.բ՛ ղ՝ . ծա : ՝Նախագալագիար , ոռոգեմ՛ . խակ ա-ծանգական , ոռոգանեմ՛ . և պարտ է գիտել , թէ ըստ մերումն բարբառոյ նախագալագիարաւք վարին կոչմանցդ միայն (իբր ասա՛ հօրէն) . Մ-գ-ւէբ : ՝ԵԹԷ ոռոգանիցին ոգիք մեր ձեռային պագագմամբ , ոռոգանէ և զանգս մեր չտիկան անձրեւով : Ալ կորգ անկիլեանցն է , և այլ կորգ ոռոգանելեացն (այսինքն անհոգոց , ոռոգոգաց) . Սէբէբ . ֆ : ՝Ջընչելեացս ջիզն քնաւարեալ եմք արտաքսաս ոռոգանել (այսինքն զովացուցանել չնչառութիւն) . Փիլ . բագն : ՝Մնափառաս ԹԷն հազմ արբուցանէ զնա , և գովասանաԹԷն չուր ոռոգէ զնա . Կ.ի՛մ . :

ՈՌՈԳՈՒՄՆ , գման . գ . ՝Ուδρεία. Aquatio . ἀρδευσις , irrigatio. Ոռոգանէն , իմն . արբուցանեմն . Լբէն . ՝Ջգաղի բոյսն անաւցանին ոռոգմամբ չնորհալից արտաուռոգ . ՃՇ՛ . ծ.ը : ՝Ոռոգումնէք կարի պիտոյ են առ ամենայն բոյս սերմանեալս՝ ի ցօղս և յանձրեւս և յոռոգմունս . Ագաթ : Բառ . ֆ . 12 : ՝Գաւառիքանապահացն ի լուսոյ ոռոգումն առանէն յաղԹիկս լուռ . Խոր : ՝Որ յոռոգվացնէն առ երկան ոռոգմունքն են . Գ.ւսփ . փ.ի :

ՈՈՌՆ . ՈՈՌՆԱՓԱՆ . Տ . ՈՍԳՆ , ՈՍԳՆԱՓԱՆ :

ՈՍԻՆ . ա . Սին . ապազուն . վախ . մտեր . Էլ.ա . Լ.նէ , ասվ . ՝Ե՛ԹԷ հաակք ապնք . Ե՛ն . Խ.ա . 6 . ղ . 27 : (՛ի ՔՔ Հ . գրի և Սինք :)

ՈՍԿԱՆԱԼ . Տ . ՈՍԿԵԱՆԱԼ :

ՈՍԿԵԱՆ . ե՛կայ կամ ե՛կի . ա . գ . Χρυσίδιον, χρυσίον, νῆς, ίτης, τις. Aureolus, la, auri colorem referens. Ոսկի գոգրկի կամ ապնիս և ափրնչի . և ոսկիգնիկի . ոսկիգնէն կի՛ ոսկւոյ Նման լինչ . զրպես և յատուկ անուն կինալ . և առըւոյ . ոսկիեվ . ալ.ը՛ն.էղ.ը՛ն . ՝Ո.ք զնրծ առ (՛ի կատ) զոսկեանին , կամ զկանգնէրգիին . Թ.ղ . Խ.բ.ւ : ՝Գ.ե՛ն.ա.ք.ես ա-բաղ կին զանն ՝ի գ.ե՛ր.ես , և անուն գներ ոսկեակ : Խոսեցան Նմա կին զոսկեանին . և Նա զրզգիան՝ զր նգնն յոսկիկան , չանաւցանէր . Ե՛ա . գբ . ՃԵ :

Ե՛ւ Բաղք ոսկւոյ . Καταχρυσον, σεῖον. Auri fodinae . ալ.ե՛ան Տ.ա.ի.ն՛ . ՝Ի ՔՔ Հան-գրտանացն , և ոսկեկայ . Օր . ՃԵ . 1 :

ՈՍԿԵԱՆԿ , ակատ . գ . Χρυσόλιθος. Chrysolithus, gemma aurei coloris. Ոսկի ակն . Նման ըստ չն . ոսկեգոյ . զր և ՈՍԿԵՐՏԻՐԳՆ . կոչիցի չակինի , ոսկեգոյն . աւրէ Է.գ.ւ.ի . Նգբ . Ֆ.ա.ւ.ի.ս . ՝ կարգն չորրորդ՝ ոսկեանին , և Նգանգնի , և բնւրնգ . Ե.ւ . լ՛ . 13 :

ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ , կի՛ ՈՍԿԵՒԲԵՐԱՆ , կի՛ ՈՍԿԻՐԵՐԱՆ , ի՛ . ա . գ . Χρυσόστομος. Chrysostomus, aureum os habens. Ո՛յր բնբանն է Նրբւ . ոսկի , այսինքն ոսկեգնէն կամ ոսկեբաւգնս . բնբանն ոսկի , զր չսվհան հայրապետ՝ ոսկերբայրացս վարգապետ : Վ.բ՛ . ասի : Գ.ւ.ի.ս . յ.ա՛ : ՃՃ : Խոր . ֆ . 57 . ի.ե այլն :

ՈՍԿԵԲԵՒԵՍ . ա . Χρυσόστομος. Auro conspersus, auratus. Ոսկւովգ բնեւեալ . ոսկեզարգ . ոսկեգօծ . ՝Ամանգ և գօտիք ա-մենայն արծաԹեզնէն ոսկեբեւեալք . Բ.ւս . ընչիս

ՈՍԿԵԲԻՒԲԵՂ . Տ . ՈՍԿԵՓՈՐ . ՝Անի՛ սոցա ոսկեքարն է , զոր ամենք ոսկեբիւբեղ կոչեն . Ցծա՛ :

ՈՍԿԵԲԼՈՒՐ , կամ ՈՍԿԵԲԼՈՒՐ . ա . Ո՛ր է արտս բլուր ոսկեզնէն կի՛ Նման ոսկւոյ . ՝Խաչն լուսոյ կանգնեալ բարձրացաւ ՝ի վերոյ ոսկերբլուրն գողգոթայն : Ի վերոյ ց ա-գաԹան ոսկերբլուր գողգոթայի՛ . Կ.ե՛ւ . Խ.ւ

ՈՍԿԵՐՈՂՔՈՋ . ա . Բազքալեալ իբրև ոսկի ագնիւ (որ գաղանի բաւանալ արգելս ծը-նեբսկ) . ՝Վասիսնս ասրամբ Ներկեալ ա-կերոցրոջ գեաւգուսկի . Ը.ոյ :

ՈՍԿԵՐՈՒՂՆ . ա . Որ բազկի զոսկի . ՝Ան-նի հնգիկք զաւազն ոսկերբաւ . Նանիա :

ՈՍԿԵԳԻՍԱԿ . ա . գր և ՈՍԿԵԳԻՍԱՑ . Ո՛յր գիսակն է ոսկեգոյն . ոսկեվարս . և Ո-կերգեզնի . ոսկեկերգի . Χρυσοκόμης, ος. .Cui aurea est coma՛, և χρυσόμαλλος, aureum vellus habens. ալ.ան ասլ.ը . ալ.ան է.ի.ն-լ.ն . ՝Գասանի անմրսուս՝ ոսկեգիսակ . Ը.ի՛ :

ՈՍԿԵԳԻՐ կամ ՈՍԿԵԳԻՐ . ա . Ոսկւով գրեալ գրաչիսալ՝ Նեայրալ . ՝Ոսկեգնիր գրով : Ոսկեգնիր կարգանէն : Ցոսկեգնիր կարգացի . փարգ : Ն ՃՀ . Բ : ՝Տամար մի ոսկեգնիր . Ո-կերիւ : ՝ Աահալ բազում գրեանս , գարնիր (առաքելոց) , և ոսկեգնիրը ասեասպանիք . Մ-զա՛ . ա.բ.ը :

ՈՍԿԵՈՑՆ . ա . Χρυσοειδής. Auri speciem vel colorem referens. Ոսկւոյ զգայն կի՛ զան-ակ ոսկւոյ . ոսկեասակ . ՝ կարՀ պղնձոյ զր և մաքուր ոսկեգոյն . ա. Է.ա.ր . ը. 58 : ՝Խնձո-բենիք էին ոսկեգոյնիք : Ի՛ բազուկ գնա Հասեր ոսկեգոյն՝ չուր ակառնակիա երեսելով . Գ.ի-ա.ի.ս : ՝ Բաւասնի ծառ ոսկեգոյն , ոսկե-լեակ , և ոսկեասրև . Ո.ի.ի.ս : ՝ Նգրաւիայ ոսկեվեայ ապրիչի : Ոսկեվեայ յօրինէին . Ը . գաղ : Խակ կալնակ : ՝Ոսկեվեացն (կամ ոսկեվե-զան) գիարատալատ . և գրչատիրն անառագ : Ո՛ւ ոսկեվեայ անառագ . գ :

ՈՍԿԵՔԱՀ . ա . Χρυσοτέρος. Aureis aliis instructus. Ոսոյ Թևքն են ոսկիգնէն . ՝Ո՛վ ոսկեվեայ անէնանցն , որ յերկինս՝ ի վեր Հա-Նէր . Ո.ի՛ . վ՛ :

ՈՍԿԵՔԱՂԱՑ . ա . Ո.ր խաղալեալ է ոսկիգնէն մանր ըստ արուեսակ ոսկերչաց . ոս-կեհնիար . ՝ Խալ արծաթվնգէն՝ ոսկեխաղալց առասիաւ . կ.ալ.ան :

ՈՍԿԵՔԱՂԻԿ . ա . գ . գր և ՈՍԿԵՔԱ-ՂԻՑ . Բայ՝ որ յոսկի ծագիկն է ոսկեասրվել . և Աչուն ծագիկ՝ որպես մանանակ ոսկի . խրրա-մանուշակ վարդի , և Նարգիզ , և անվեմ . վե-րին . Χρυσάνθεμος . ՝Խոխանանվնա. գր Թարգ-մանի ոսկեծագիկ . Հ = Ճ . հ.ի.ր . ծ.ի : և χρυσάνθεμον, կամ ἄνθεμον χρυσίον . ՝ Ե-Թագչաւիացի ոսկեծագնկին , զոսկեձաձանչ արեգակին առասիէ . կ.լ . ծ.ի :

ՈՍԿԵՔԻՆ . Տ . ՈՍԿԵՔԻՆ . ՝Ոսկեծգին գիցն . Տ՛ իՀլ . հ.ի.ր . ծ.ի :

ՈՍԿԵՔՂԻ . ա . Ո.ր ծագիք կի՛ բազուկքն են Նման ոսկւոյ . ՝կ.ալ.ին գնա վարգամանն և ոսկեծագի . Հ . օգ.ար . ի :

ՈՍԿԵԿԱԶՄ . ա . գր և ՈՍԿԻԿԱԶՄ , ՈՍ-ԿԻՍԿԱԶՄ . Ցոսկւոյ կազմալ և Ոսկի կազ-մածով . ոսկեգարգ . ՝Ոսկեկազմ սեղան : Ո-սկեկազմ երիվար կամ երիվարգ . Ճ . Բ : Հ=Ճ . յ.ա.ի.ս . Է : Վ.բ՛ Հ.ղ . ծ.ի :

ՈՍԿԵԿԱՊԱՐԱՓՀՈ . գ . Χρυσοβελοδήκη. Aurea pharetra. կապարՀ ոսկիգնէն . (՝Նչ-Նանակ մեծուԹէ , և մեծամասնէ .) ՝Նետաւոր զոսկեկապարՀան իւր Թափելոյ . Հնազանաս մեզ և կռմնանս յարուցեալ . կի՛-րզ . ի՛-ա.ս

ՈՍԿԵԿԱՐ . Տ . ՈՍԿԵՓԵԼ . ասի՛ Խոսա-ծ.վ . ասի՛ Բեւեվ.ի՛ս.ի՛ . ՝Ոսկեկար և մարգա-րտաշուռն կոչիաց : Ոսկեկար եւ մարգարտա-վառուն . վ.բ՛ Հղ . ծ.ի : Հ . յ.ի.ր . ի.ս :

ՈՍԿԵԿԵՐՊ . Տ . ՈՍԿԵՍԵՍԱՑ . ՝Տ՛երև ոսկեկերպ՝ ոսկեՓԵԼ . Ցծա՛ :

ՈՍԿԵԿԵՐՏ . Տ . ՈՍԿԵԿՈՍՈՒՄ . ՝Ոսկեկերս խաչատրշելալ ընդելուզելալ մարգա-գաւ . Ա.ի.ր . ֆ . 11 :

ՈՍԿԵԿԻՉՆ . ա . Ոսկեփայլ գիսակ կամ գեղմունք . լուսակիզն . Բ.ա.ր.ը ասին . ամն և ՈՍԿԵԴԻՍԱՑ . ՝Ագիսակափայլ ոսկե-կիզն՝ Նչուլալարգ գեղապաՀոյնս փայլէին . վ.բ՛ն . ը.ա.ա

ՈՍԿԵԿՄԲԵԱՑ, կամ ՈՍԿԵԿՆԲԵԱՑ. Տ. ՈՍԿԻԿՄԲԵԱՑ. *Ճառագայթաւոր առերբք, ոսկեկնբեայ վահանօք. Գէորգ. Բղ. 444 վէպ:

ՈՍԿԵԿՈՒԽ. ա. Բառ անասոյդ. որ կոխէ զոսկի կամ հատանէ. և կամ որպէս ՈՍԿԵՓոխ. լումայահար. սեղանաւոր. *Սեղանին նստին ոսկեկուխ վաճառականք. Կլիմաք:

ՈՍԿԵԿՈՍՆ. ա. գ. Ունօղ զձև ոսկի կոկոնի. (որպէս սան բաղանեաց, կամ օճառ, կամ ողորկ քար սեաւ, եղն.) *Ջհայեցեալգառ ի ձէնջ զոսկեկոկոնդ եթէ ովպայծի յաղագս ողորկայօթէ զգեղցիկս շնորհեցաք. և եղիկի քեզ ի մաքրութիւն և յառողջութիւն հոգւոյ և մարմնոյ. Մագ. ծ:

ՈՍԿԵԿՈՒՒՈՒ. ա. որ և ՈՍԿԵԿՈՒՈ. կազմեալ ի կռածոյ ոսկւոյ. ոսկեձոյլ. *Ջհնա ոսկեկուռս: Ոսկեկուռ ձուլածոյ (խաչ). Ճ. Ա: Նոր. Խս: *Ի կառս ոսկեկուռս նըստեալ. Կոչ. ծբ:

ՈՍԿԵԿՈՒՒՈՒՔ. Տեղի ձուլելոյ և կռելոյ զոսկի. քուրայ կամ բովք ոսկւոյ. *Ոչ եթէ ոսկեկուռք կամ արծաթահանք իցեն եկեղեցիս. Ոսկ. Ծ. Բ. 23:

ՈՍԿԵՀԱՆ, ի, ագ. ա. Χρυσορύκτης. Auri fossor. μεταλλα ἐργαζόμενος, qui metalla fodit. μεταλλικός, metallicus. Որ հանէ զոսկի ի բովուց մեռապաց. Ագաթանգ. ալբան լեզուբան. *Քան զոսկեհանս լաւագոյն ասեն զԼիմք... զոսկեհանացն (զգործս) գործեցեալս: Ոսկեհանաց, և որք ի քրէական մեռապան խոնջիցեն. Ոսկ. յԿ. Բ. 13: և էիւթ. Ե: *Վաճառականք, ոսկեհանք և արծաթաց հանք բաժինս մեզ հանցեն. Թղթ. գալ: *Ջոսկեհանացն բերելով զնմանութիւն. Շ. Ընդ: * Ըստ օրինի ոսկեհանաց, որ յոլով տաժանմամբ կրկղին ի հողոյ զզուան և զմաքուրն. Եզեկ. Ծգ: *Գոլոս գադարը քոի. որ մեծագաւ ոսկեհան լանիւն յանուղար պղտոտայն աւեռատրութին քոյն. Ճամ. ռաղ:

ՈՍԿԵՀԱՆՈՒ. փ. ի Μέταλλα χρυσίου. Auri metalla, fodinae metallicae. Մեռապաց կամ հանք և բովք ոսկւոյ. ալբան Ֆոքենէ. * Ոսկեհանս Ֆոքենէ. * Ոսկեհանս գտեալ յամենայն սահմանս իշխանաց՝ արքունի լինի. իսկ արծաթ՝ Հոգաբուհայց. Մխ. դօ: *Ոսկեհանայն փարթամութիւնս. Բուզ. յօգուիթ: *Ոսկեհան տեղի կամ տեղիք. Ճ. Բ. Աբեր. ռ. գ: Ոսկ. յԿ. ռ. 35. 59:

ՈՍԿԵՀԱՆԱԳՈՑՅ. ա. Նոյն երևի ընդ Ոսկիկակաչ. *Ոստեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին. Երիցս վերապրելով ներքուստական հնձէին բարբառս. Կոչ:

ՈՍԿԵՀԱՆԱՅԻՆ. ա. Ոյր զգեցեալ իցէ ոսկեհուռ. հանդերձ. *Տէսի այլ մի ոսկեհանդերձ. Տր Իէն. յօս. իԲ:

ՈՍԿԵՀԱՆԻՐՔ. Ոսկ ով հանգերձեալ կամ ընդելուզեալ. լաւ յն. ոսկեղէն. *Սուսեր մի ոսկեհանդերձ. Ե. Ա. ծԷ. 15:

ՈՍԿԵՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Հանելն զոսկի ի բովուց. ալբան Ֆոքենէլիֆ. *Յաւուրս առաջս գաւազ արուեստ ոսկեհանուն. վ ԷՐՏ. գԻՀ:

ՈՍԿԵՀԱՍ. ի. գ. Ոսկեհանք. ոսկեհանութիւն. *Ի գործ ոսկեհասին չետա ինձ մնա երթալ. փորգ:

ՈՍԿԵՀԱՏ. ա. Ոսկեման հատի կամ հատորոյ ոսկւոյ. ալբան Ֆանէոֆ՝ ֆոլիոֆ. *Լուսաժայլ և ոսկեհատ մանկունգ: Աչ ոսկեհատ ապայք կռատրեալք. Ն. Տոյ. ք: ԳԱԳ: *Ոսկեհատ ոսկի գոր գիր. Տր Իէն. հոփ. ծԷ:

ՈՍԿԵՀԵՐ. ա. Ոյր հնգքն են ի գործ ոսկւոյ. ոսկեվարս. ոսկեթել. *Ո վ ոսկեհեր մօրուս վարգապետն, որ ևս ըսկսար արեամբն յորգանու. ԳԱԳ

ՈՍԿԵՀՈՍ. ա. Որ հոսէ յիւրմէ զոսկի. *Գետք ձեզ ոսկեհոս նեզոս (աբն աթանաս). Ժմ. յ:

ՈՍԿԵՀՈՍԱՆՔ. գ. Հոսանք ոսկւոյ. * Անմահութեն անուանակիցն (աթանաս), յորգեցուցանէ զոսկեհոսանան՝ զանմահուէ հեղմունան. Ժմ. յ:

ՈՍԿԵՀՈՒԻ. կի՛ Διαχρύσος, χρύσεος, ՈՍԿԵՀՈՒԻՆ. ա. Ոչχρυσός, χρύσεος. Deauratus, aureus. Իբր Ոսկեխուռն կամ ոսկեկուռ. կռեալ ոսկւով. հոծեալ ոսկի զարգու. ոսկեթել. ոսկեզարդ. ոսկեղէն. *Ի հանդերձ ոսկեհուռն: Ի վիրքաւորս ոսկեհուռն: Փոխանակ ոսկեհուռ դիպակին: Ոսկեհուռ ծամակալքը. Սղ. խ. 10. 14: Ես. Ֆ. 23: ա. պէտ. Ֆ. 3: *Ոսկեհուռ զգեստս, կամ վերարկու, կամ կապ, կամ մեկնոց. Փարպ: Եզեկ. Է: Ոսի. յհ. ա. 26: Է. 15: Եզեկ. Ե: *Ընկոզնեա ծիրանի՝ ոսկեհուռ անկեալս. Փիլ. փեսախան: *Ի ծիրանազգեաս և յոսկեհուռ պատուոյս. Ճ. Բ: *Որ զգեցեալն է զոսկեհուռն և զրէհեզն: Ջգեցաւ գաւիթ ոսկեհուռն բեհեզով. Խոր: Եզեկ. Ե:

ՈՍԿԵՀՈՒՐԱՋԱՐԴ. ա. Ոյր զարդք են ոսկեհուռ. *Ըհանայքն վակասաւորք, ոսկեհուռազարդքն, բեհեզազգեաքն. Մծբ. ծԷ:

ՈՍԿԵՀՐԱՔ. ա. Ոսկեփայլ կամ ոսկեզարդ հրաշալի. *Հեծեալ յիւրիվարն քաջ Քակազ ոսկեհրաշ սարուցն՝ փայլէր իբրև զարեգակն. Ասբ. Է. 13:

ՈՍԿԵՁԵՂՈՒՆ. ա. Որոյ ձեղունն է ոսկեփայտաց՝ ոսկեզօծ. *Յանապատի քնակելով յոսկեձեղուն տան, այլ ընդ լինքեանձեղունն վիճակ. Բաբիղ. յհ. Ա: *Թողին տունս ոսկեձեղունս. Վ. ԹԳ. ծա: *Յանարդ յայրի և ի մուր բազմեցաւ, և ոչ յոսկեձեղուն առաձարի, և յականակապ գահոյս. Պիտա:

ՈՅԿՆԶՈՑԼ. Տ. ՈՍԿԻԶՈՑԼ. *Ընչաստնակ ոսկի ձոյլ...աշտանակն ոսկեձոյլ Լ՚ք.ոչք:

ՈՍԿԵՂԻՆ, զնի. նաց. ա. Χρύσεος, χρύσειος. Aureus. որ և ՈՍԿԻ՝ ասի. Յոսկւոյ յօրինեալ. ոսկեկերտ. ոսկեզարդ. ոսկեզօծ. *Սկիք. ալբանգան, ալբանլը. ալբանն, զերբին. *Ընօթա ոսկեղէնս: Ընծ ոսկեղէնս: Գօտի ոսկեղէն: Ի վերայ ոսկեղինաց նստցի և ննջեսցէ. Նռ. ծա. 2: Ե. 23: Յայր. ա. 13: ա. Եզր. Գ. 6: *Ոչ եթէ ոսկի լինչ սպասք ալիսոյ են ձոյ, այլ ոչինչ ոսկեղէնք. Ոսի. յ. Է. 25: *Սափոր ոսկեղէն: Խոյր ոսկեղէն: Գաւ հոյք Տամակ ոսկեղէնք: Ոսկեղինօք ըմպել Նոեասգօքս: Ոսկեղէն գրով: Ոսկեղէն տունն. Շոր: Նեղ. Է. Ը: Խոր. Է. 44: Փորգ: Ես. Ֆ: *Ըրեի նմանեալ ոսկեղէն բնութեան, որ առնէր և ուսուցանէր անկեղծ. Վ.ԷՐՏ.ԵՐՓ:

ՈՍԿԵՂԻՆԻԿ. ա. Χρυσίτις. Aureolus. Ոսկեղէն իմն, սիրուն, պատուական, անմպական. *Ոսկեղինիկ խոռարդութիւն: Ոսկեղինիկ ուսապիսուքեան. Ես. Ֆ. ծԷ: Սոփ. յԻ: Ես. Ե: Խոր:

ՈՍԿԵՃԱՃԱՆՉ, կամ ՈՍԿԻՃԱՃԱՆՉ, կամ ՈՍԿԻՃԱՃԱՆՉ. ա. Χρυσαυγών, γής. Instar auri splendens. χρυσοειδής, aureus, auri in modum. χρυσομιγής, auro permixtus. Որ ձաճանչս արձակէ որպէս զոսկի. ոսկեփայլ. ճառ այլ այլմարձակ. ոսկի պես փայլուն. *Ալբան ինգի փորլոֆ, ալբան լոֆվ. *Ասեմ ոսկեճաճանչ: Ասեմք ոսկեճաճանչք. Յոբ. ԼԸ. 22: Խոր. Վէրվ: *Պարիսպ պղնձի ոսկեճաճանչ: Սկսաննզիգ զարտունեն քաղորակապոր շուրջ կայուցանէ զոսկեճաճանչն. Ագաթ. Նոր ԼԻՐ: և ասս օրս. Է: *Կնաք (յայտնութ) ոսկեճաճանչ իմն լոյս պարահոցան ունին մանկահաս խառնելով գոյն. Գիք: *Հերս ոսկեճաճանչ. Նիւս. խաս: *Արեգական ոսկեճաճանչ ճառագայթիքն: Արեգական զոսկիճաճանչ ճառագայթս իւր մեծուցուցանէր. Եսփր. ծԷ: Ջփր. ԼԸ: *Ոսկեճաճանչ պսակ, կամ խոհականութեն, կամ խաստութեն ծաղիկք. Նար. յոՎէր: Փիլ. պլաք: Խոր. Վէրվ: *Ոչ ընկոզնանիս ընդ ոսկեճաճանչ ձեղուամբ. Բրս. հաՅեաց: *Ո՛ պատուական սկի իմ ոսկեճաճանչ՝ զեպրդ բեեռեցար. Գնչ:

ՈՍԿԵՃԱՄԱՒԻԿ. ա. գ. որ և ՈՍԿԻՃԱՄԱՒԻԿ. Ոսկեհանգերձ. ոսկեհուռ. և Ոսկի զարդ. *Ջճամկուսուն, և զոսկեճամուկն, և զոսկեհուռսն. Ես. ֆ. 23. յն. ոսկւով անկեալ կամ հիւսեալ: *Ոսկեճամուկ զգեստս: Յոսկեճամուկ հանդերձանաց: Ջգեստս արքունական ոսկեճամուկս. Յհ. լԸ: *Ա՛ս զոսկիճամուկն ի պարանոցէն, և եթարձ զապարանջանն և զմիհանդս. Եզեկ. արմս:

ՈՍԿԵՄԱՑՐ, մար. Տ. ՈՍԿԻՄԱՑՐ. *Դից ոսկեմօրն (կամ ոսկիմօրն) ոստ նուիրեալ (կամ նուիրել): Ոսկեհատ ոսկեմօր գիշն. Շ. Վպ: Տր ԻԷւ. հոփ. ծԲ:

ՈՍԿԵՄԱՆ. ա. Ոսկւով մանեալ. *Մի՛ ի հիւս ոսկեմանս ընդելուզեալս մարգարտով. ա. փՓ. Է. 9. յն. ի հիւս կամ ոսկւով կամ մարգարտով: Ըստ ոսկեման (կամ ոսկեմանեալ). Երե. ս:

ՈՍԿԵՄԱՐԳԱՐՏԱՑ. ա. Ոսկւով և մարգարտով յեռեալ. *Անկանց պատուականաց, և ոսկեմարգարտեայ հանդերձից, բեհեզից, և ծիրանեաց. Կալանք:

ՈՍԿԵՄՈԼ. ա. Χρυσομανής. Auri amore insaniens. Մոլեալ ի սէր ոսկւոյ. ալիի Խնդալան փեւէոֆ. *Էր արծաթասէր յոյժ, և ոսկեմոլ. Նանն:

ՈՍԿԵՆԵՐԿ. ա. Ոսկւով ներկեալ. ոսկեզօծ. ոսկեգիր. *Ընէր ի ձեռին Թուզմ՝ երևմտին ոսկեներկ. Ոսիփոր:

ՈՍԿԵՆԿԱՐ. ա. Ոսկւով նկարեալ. ոսկեհուռն. ոսկեթել. *Երիվարս ոսկեհնկարս պատուականաց. Ցհ. լԲ: *Ջոսկեհնկար տիսն ուրարին: Ջանազան կառուս ոսկեհնկար մեռաքսից. Շ. Եզեր: Երե. ֆեր: *Ջոսկեներկար զգեստս. Եզեր. Ես: *Ընկերք զոսկեհնկար զոսկեհնկար վահանն ի Լիկիացիան. Ոսբել:

ՈՍԿԵՆՄԱՆ. ա. որ և ՈՍԿԻՄԱՆ. Նման ոսկւոյ. ոսկեգոյ. ոսկեաբաս. ոսկեաբասակ. *Ունաւաւտուն ցօղն իջնէին, ոսկենմման ձաճանչ փայլէր. Շ. Եզեր:

ՈՍԿՆՊԱՏ. Տ. ՈՍԿԻՊԱՏ. *Ոսկեպատ պատկերաք: Պատկեր՝ քառակուսի ոսկեպատն. Ասբ. Է. 8: Մագ. օգ: *Բազում գին արարին ոսկեպատ ամանոյն. Ոսիփոր:

ՈՍԿՆՊԱՏԵԱՆ. ա. Որոյ պատեանն է ոսկի. *Ջալբուհնական սու սերն զայդովամին զոսկեպատեանն. Բուզ. Գ. 3: *Սատման (կամ մատակ) ոսկեպատեան արտաքի կագոյն՝ հրսխատն ոք աբեամբն մատուսկեալ ի ձեռանէ սեսան. Նար. յոՎէր:

ՈՍԿԵՍԱՂԱՐԹ. ա. Ունօղ սաղարթս հանգոյն ոսկւոյ. ոսկետերև. *Տունկ ոսկեսաղարթ՝ լի ճաշակօղ որերով. Ասբ. Է. 11:

ՈՍԿԵՍԱՆԶ. ա. Χρυσοχάλινος. Aureo fraeno armatus. χρυσοφόρων, aurum gestans aut ferens. Ունօղ զսանձ ոսկի. ալբան ՀՀմի. *Երիվարս ոսկեսանձս. ա. Եզր. Ֆ. 6: *Ձիս ոսկեսանձս. Ոսի. յ. ա. 20: ՁԿ. լԲ: Խոր. պարփ: Մագ:

ՈՍԿԵՍԱՓ. ա. որ և ՈՍԿԻՍԱՓ, ՈՍԿԵՍԱՓԱՆ. Ունօղ զոսկի սարիս կամ զձար կամ զզարդ, զսանձ ձիոյ և զՀանգերձեանս նորա. *Երիվարք ոսկեսարք. Թղթ. գալ:

ՈՍԿԵՍԱՐՆԱՆ. ա. Որոյ սարն կամ զարդն է ոսկի. *Ըմդ մէջ ածեալ գօտի ոսկի ընդ

եղուզեալ մարգարտավք և առեալը ոսկեսա-
րեան. կալանք:

ՈՍԿԵՍԻՐ, սիրի, բաց. ա. Φιλόχρυσος. Auri amans, vel cupidus. Սիրօղ ոսկւոյ. ոս-
կեմոլ. *Ջոսկեսէրն՝ որ բազում գահեկանս
ունիցի, մի գահեկան թէ կորնչիցի՝ կարէ
տրամիցուցանել վասն առ-ձայուարական զամե-
նայն սիրելոյց. Ոսկ. Ես: *Լինուլ զպաւքուն
ոսկեսիրաց՝ ազդին գիաւտորաց (Հնաց). կ-
ալանք: *Հրաշալին ոսկեսէրք կապեալ ձե-
ռս ակապօքն. Բուս. Ընչէլ: *Ալք ոսկեսէրք:
Ոսկեսէրք, նախանձաւոք: Ջաղքատացն՝ ոս-
կեսիրաց (իշխանաց) առեալ. Գր-ուղ. յոսի:
Խոր. Ճ. 68: Կիւրղ ձոս: Ե վ.ր+ ոսկ:

ՈՍԿԵՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր ոսկւոյ և
արծաթոյ, կամ մամոնայի. *Ոչ ապ բա-
ժանել զնորհաբերս յոսկեսիրուն և՛ի քնա-
սիրութիւն. վ.ր+ ոսկ:

ՈՍԿԵՎԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐՀԵՍՏ. Βαναυσία. Ars, quae ad caminum exerce-
tur. Քիմիականաւն ձօղական. կորուստս ոսկւոյ
՚ի գիւա նորա հրով՚ի զուր. *Ոսկեվաճա-
ռուլեն արհեստն՚ի բաց դարձուցանէ զմ-
զաւոտգոյն բարս (իբրև անպիտգոյնն ամե-
նայն ծառայական արհեստից). Պզոփ. օրին. Ե:

ՈՍԿԵՎԱՐՍԵԱԼ. վ. արտաւոր երևեալ
՚ի գոյն ոսկւոյ. ոսկեփայլ. *Ա.ստղիներէն
լուսաւիրալ վարդիւք և շուշանօք՝ ծոնաոսի-
բոցն ոսկեվարսեալ վայելչանան գլուխք.
Խոր. Վրէվ:

ՈՍԿԵՏԱԽՏԱԿ, ի, ացս. ա. Χρυσοκόλλη-
τος. Ex auro conglutinatus. Ոսկի տախտա-
կօք պատեալ. ոսկիապատ. *Ոչ երբեք եղէր
՚ի վէր կառաց ոսկետախտակաց. Բուս. հայեաց:

ՈՍԿԵՏԵՍԱԿ. ա. Χρυσοειδής, χρυσοει-
δέστερος. Specie aurea, magis aureus. որ և ՈՍ-
ԿԵՏԵՍԻԼ. ՈՍԿԵՏԻԳ. Ունօղ զտեսիլ և զնը-
մանուելի ոսկւոյ. ոսկեգոյն. ոսկեզին իմն.
*Ոսկեառատակ արեգակն, կամ քլքլում, կամ
քոյտամանեակ, կամ ապակւոն, իւլիքսեւրն,
պղինձ. Ա՛ֆ. Նոր ՀԻՐ: Մ՚ագ.ծ՚ք: Ցհ.ի.ժ. ա.ա:
Ուրծր. Ե. 12: Գիտ. Երի: Վ.ր+ն. ա.ե.ա.ա:
*Ոսկեառատակ ոմանս վարկանին զոլ զերկ-
նայինն էռւելիս. Դիտ. Երի: *Սի՛ կկրակոս
կարմրագունակ, զուտ և մաքուր ոսկեառ-
ատակ. Գնչ:

ՈՍԿՆՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. տ՚ Χρυσοει-
δές. Auri species. Ոսկեառատակի գոլ. Նմա-
նուելի ընդ ոսկւոյ. *Ջհրաառատակուելին և
կամ զոսկեառատակուելէն: Որպէս խար-
տեաշ՝ զոսկեառատակուելին. Դիտ. Երի:

ՈՍԿՆՏԵՍԻԼ. Տ. ՈՍԿՆՏԵՍԱԿ. *Ոսկե-
առակիլ գրով. Փոզ: *Ոսկեառակիլ վարուք:
Ոսկեառակիլ առաքինութիւն. Լ՚ի ՀՃՔ:

ՈՍԿՆՏԵՐԵՒ. ա. Որոյ աերկքն են իբր
ոսկի փայլուն. ոսկեաաչերէ. *Ծառս ոս-
կեգոյն, ոսկեթել և ոսկեաերև. Ոսկիթոր:

ՈՍԿՆՏԻՊ. Տ. ՈՍԿՆՏԵՍԱԿ. *Ընտրեա
հոռս վարդ կարմրերփեան, շուշանն ոսկե-
տիպ: Շ. փազ հոիթս: *Սերմամբդ ոսկետիպ
նկար յոգիս (կամ սերմամբդ ոսկի՝ տիպ նը-
կար յոգիդ). Շ. փազ ծն:

ՈՍԿՆՏՈՒՏ. Տ. ՈՍԿՆՏՏՈՒՆ. *Թագա-
ւորական դրօշն կարմիր և ոսկեառատ (կամ
ոսկեառատն) վաճառ. Ո-ագ. Ե. ծՂ:

ՈՍԿՆՏՈՒՓ. ա. Որոյ տուփին պատուարն
կամ կողքն է ոսկի. *Ոսկեզարդ գրով, և ոս-
կեառատ ամանօք: Գառնալ մտանել ոսկե-
առատ տէր հարցն: Ոսկեառատ առատաձեռն գիա-
բայաբանդ. վ.ր+ ձղ. իՂ: Ո-ագ: Գնչ:

ՈՍԿՆՏՏՈՒՆ. ա. որ և ՈՍԿՆՏՈՒՏ. Որոյ
տուտնն կամ տուտն է ոսկեզին. ոսկեհնոտն
վիրկաւորօք. ալեռան առագեալ՝ էեւելի, վէր-
նիլանը. *Ջոսկեձամուկն, և զոսկեառատնն.
Ա. Գ. 2Ն. (յն. ըստ խմաստից): *Կամ լծա-
գուհի՝ յոյժ գեղապար, ոսկեպատուն և ձամ-
կառար. Շ. էէս: *Սիրամարգն ոսկեփե-
տուր և ոսկեառատն. Երզ. ՃՂ. խորան: *Գօ-
սին արծաթափայլ՝ ոսկեառատն կամարա-
կապ. Նար. փազ ծն: *Ջարդարեր զնա ոս-
կեհուռ հանգերձիւք, և ոսկեառատն վառիւք.
ՁՀ. ԼԲ:

ՈՍԿԵՐԻՄ, եցի. Ն. Ոսկւով պատել
կամ կռել. ոսկեզօծ առնել. *Ոսկերեաց
զամոռ արքային. Բա. սրեէ. ԼՀ:

ՈՍԿԵՐԻՉ, չի, չաց. ա. գ. Χρυσοχόος. Auri fusor, aurifaber, aurifer. իս. Ore-
fice. Ոսկեգործ. որ ոսկերէ կամ օծանէ
ոսկւով. հալիչ՝ ձուլիչ և կռիչ ոսկւոյ. գոյա-
սմճոս, ալեռան իւր իւանչեն՝ գոյասմճի. գեօփ-
ֆճի, խալճի. *Գոյն ճարտարաց առե-
նայն, և ձեռաց ոսկերչաց: Ցամեճ եղեն
ամենայն ոսկերիչք գրօշելով իւրեանց:
Ցամեճ եղև ամենայն ոսկերիչ՝ ի գրօշելոյ
իւրոց: կամ ոսկերիչ՝ ձուլեաց զնա ոսկի. և
պատեաց զնա ոսկւով. Երէմ. ժ. 9. ԺԴ. ժ՚ա.
17: Ես. Խ. 19: *Ընդ ոսկերիչս և ընդ ար-
ծաթագոյնս. Իմ. ՃԷ. 9: *Ոչ միայն ոսկերչաց
մանկանց են քաւրայք, այլև խեցագործաց.
Կ՚ուլիճ: *Որպէս յոսկերչացն իանուելա կար-
գեալ յօրինեացն. Ոսկ. էիւիս: *Քարապոփս
և ոսկերիչս: Ձեռն ոսկերչի գործեաց. Եէր-
ես: Մ՚ես. Երէմ: *Հրամայեաց կոչել ոսկերիչս.
և առեալ ոսկեգործն էն (որպէս խոյսմճի):
Առեալ զանն՝ եցոյց ոսկեգործին. իսկ ոսկե-
րիչն (որպէս ձեղհիրճի) իբրև եաես, ասէ.
ոնբ արդեօք դառալիցէ քո զանս զայս. Վ.ր+
ԺՂ. ԾԷ:

ՈՍԿԵՐՈՑԻ. Տ. ՈՍԿՐՈՑԻ:

ՈՍԿԵՐՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Արուեստ ոսկեր-
չաց. գոյասմճա-լուգ. *Ջգործնէութի՛ն ուսեալ
կամ զոսկերչութի՛ն. ՅՃԽ. Ե:

ՈՍԿԵՓԱՅԼ. ա. Ոսկւով կամ որպէս
զոսկի փայլեալ. *Կոյսերական ոսկեփայլ
դահոյիչ պճնուելե. Նար. Խլ:

ՈՍԿԵՓԱՌ. ա. Ունօղ զփառաւորուն
կամ զշուք ոսկւոյ. կի՛ ոսկեվառ, ոսկեփայլ:
*Ոսկեփառ և հրապուրիչ. Նար. Խլ:

ՈՍԿԵՓԵՏՈՒՐ. ա. Ոյր փետուրքն են
ոսկեառատակ. *Ոսկեփետուր վարուժանն խո-
սիրամարգն ոսկեփետուր: Երուեալ հրեշ-
տակ՝ ի կերպարան ոսկեփետուր արծուոյ.
Աբէր. Ե. 12: Նրզե. ծ. խորան: Մ՚ագ.ե. աբ:

ՈՍԿԵՓՈԿ. ա. Որոյ փոկն է յոսկւոյ
կամ ոսկեթել. *Ջգեցեալ և հոգամաքոս
ոսկեփոկս. ՃՀ:

ՈՍԿԵՓՈՂ. ա. Որոյ փողն կամ արնդն
է ոսկեղէն. *Ջօրինուսր քնարն զոսկին՝
զոսկեփողն հարևանէ. Ոսկ. ոգոչ. յն. ըստ
իմաստից ևեթ:

ՈՍԿԵՓՈՒՆՋ. ա. Իբրև փունջ ոսկեղէն.
*Ջալէքեակ ծաղկեալ մերուան ոսկեփունջ
(կի՛ ոսկեփունջս) կազմեալ. Յ՚ովհ՚ան՚ Ա՚ոսքէ՚ան. Ե:

ՈՍԿԵՔՐԱՂ. ա. կի՛ ՈՍԿԻ-ՔՐԱՂՈՑ. գ.
Χρυσολόγος. Aurilegulus. Քաղիչ ոսկւոյ.
կամ քաղեալ ոսկի. *Ի մրջնաւուէից ծիլ
ոսկեքաղոց՝ կոյսքէզ դնդանոց. Գնչ:

ՈՍԿԵՔՐԱՆԻՒՆ. ա. որ և ՈՍԿԻՔՐԱՆ.
Դնդ. Ոսկւով քանդակեալ. ոսկեխազաց.
*Ցայր նման երկու նիզակս ոսկի. և երկուս
վահանս ոսկեքանդակս. կազմնոյ: *Ջնկատս
ոսկեքանդակս. Նէր. ԼԳ:

ՈՍԿԵՔՐԻՍ. գ. Χρυσολίθος. Chrysoli-
thus. որ և ՈՍԿԵՔԱՆ. Քար պատուական ոս-
կի փայլ. սորէ եաճոն. Երր. Ռաբէլ. *Ջոս-
կեքարսն, զրնւ-զրոն: Լօմիռնէլսրդն ոսկեքար.
Նէէ. ԻԷ. 13: Յայտ. Ի. 20: *Ինկն սար-
գիոն, և ոսկեքար: Ու սուիքարսն գործի. Խոր.
Ց: Ճ. Ա: Խոյս:

ՈՍԿԻ. Տ՚ս՚ ի վեր անդր զամենայն բար-

գուելին ՈՍԿԵ՚. *Ղրս գրիչք առ գիբրոէ
հնչման առեալ է առաւել գրոչմեն:

ՈՆԿԻՕԾ. Տ. ՈՍԿԵԶՕԾ. *Ա.րձան
սկոյսչաւմ՝ պղնձի ոսկեօծ պատկերն. Հ=Ց.
յայս. ԻԷ:

ՈՍԿԻՕՂ. ա. Ունօղ զոսկի օդ. ալեռան
հալքալը. *Հանեալ զոսկեօղ շիկափոկ պա-
րանն...և ձգեալ զոսկեօղ շիկափոկ պարանն.
Խոր. Է. 47:

ՈՍԿԻ, կւոյ, կւաց, ւով. ովք. գ. Χρυ-
σίον, χρυσός. Aurum. իս. Oro. Շեկ և չող-
ղոզուն՝ հրաշքայլ մետաղ կուռ, խիտ, ծանր,
և քաջ կանանչելի՝ ծառալական. իբր անապա-
կան. ալեռան, վէր, վեհեղ, զահագ, փեհագ, վեհ.
*Անդ՝ ուր ոսկին է. և ոսկի երկրին այնորիկ
ազնիւ: Մեծատուն անանունով և արծաթով
և ոսկւով: Գառատցես զնա ոսկւովքն: Ա-
նօթս ոսկւոյ (այսինքն ոսկեղինս), և անօթս
արծաթոյ. ևն:

ՈՍԿԻ. ա. Χρύσεος, χρυσοῦς, χρύσειος.
Aureus. Ոսկեղէն. ասիէ. ալեռանպան, ալ-
բ՚ան. *Մ՚անեակ ոսկի: Գինգս ոսկիս: Ծ՚ոհասս
ոսկիս: Օղամանեակս ոսկիս: Գրոբէս ոսկիս.
և այլն: *Ձոյլ ոսկի կամար: Գրեալ ոսկի
գրով: Ոսկովք պսակօք. Եզէկ. է. Փոզ:
Ագաթ: *Լոմոյից պղնձեաց, և ոսկւոց գա-
հեկանաց. Սոփ. հանգ:

ՈՍԿԻ ԵՂԻԳՈՆ. Λυσιμαχία. Lysimachia.
Ընձան խոտոյ. ալեռան ոտիլ խէնէռւմա. լոս-
պիմաճոս: Բժշկրն:

ՈՍԿԻԱՐԱՆ, ի. ա. Χρυσολόγος. Chryso-
logus. Ոյր քանն է ոսկեղէն կամ որպէս
զոսկի անապական. Տ. ՈՍԿԵՐԵՐԱՆ. *Ջոյժ
հանեալ արժանապէս զոսկիարանն պա-
տուհասցուզ. Ց.ՀՀ. յն: *Ոսկիարանն յոհան.
Տծոմ: Ոսկիթոր: Մ՚արդին: *Սի՛ն ոսկերգրան՝
յովհան աքաչէլվին, ոսկիսպան քաղցոյց քաղ-
ձալին: Ի բ.ր.ռնոյզ ոսկիարան՝ քանքարք ոտք-
ւոյն՝ Տրոյ բով ցուցան. Գնչ: (Կայ և յարե-
մուտս Պեռւոյս ոսկիաբան՝ յեռս աւուրց
ոսկերգրանի առ Թարգմանչօք մերովք:)

ՈՍԿԻԱՀՈՒՐԴ. Տ. ՈՍԿՆԱՀՈՐԴ. *Ջորիք
կերպասեան սիմոս ոսկիարդ՝ ոսկիազարդ ա-
կամբք պատուական. Գնչ:

ՈՍԿԻԱՀԻՆ. գ. Ջհին ոսկի. կամ որ-
պէս գնի՛ ի չի. սուտ ազնուելոյն ոսկի ասէն.
*Ա.յր մի ապիտակամի յոսկիազին վաճառել՝
ճաճէր զնիզակն. Է. ի. ՃՀ՚ա. 8:

ՈՍԿԻԱՀՕՂ. Տ. ՈՍԿԵԶՕԾ. *Ջոսկիա-
զօծ ձեզուսանդ. Ի գիբր խոյր:

ՈՍԿԻԱՔԻԼ. Տ. ՈՍԿԵՔԻԼ. *Եւ զա-
ռագսաս իմ՝ նզիկաւած՝ յոսկիաձել պատճա-
ճանոց. Շ. էէս:

ՈՍԿԻԱՑՈՒՆ. ա. Χρυσόγονος. Auro natus.
որ և ՈՍԿԵԾՆՆ. Նմանեալ յոսկւոյ. ծնունդ
ոսկւոյ. *Մ՚ես հեանն ոսկիամբր ոսկիածին գնց-
Ագաթ:

ՈՍԿԻԱՆԿՈՂՄ. ա. որ և ՈՍԿԵՆԿՈՂՄ.
Յոսկւոյ կազմեալ. ոսկեղէն. *Վ.սեմնոզ
արար՝ ի վերայ ոսկիակազմ սուլուսարանն
պատկեր գոյլոյ և առւիծու. Պահ. Վր: *Ես
կիսակազմ ամուս, գահոյք, տաւարանակ, հան-
գերձք. Հ=Ց. յոսլ ծ՚ի՝ վ.ր+ն. Երէ՚ն: Երէ՚ն. ա-
Ոսկ. յն. ա. 7:

ՈՍԿԻԱՆԿՈՂ. ա. Ունօղ կիսով վերայ զոսկի
կամ զնրկղէն ինչ. *Ի յոգեկալ աեղին հրե-
շտակն սև անն ոսկիակազ խաղտիկին. Ագաթ:

ՈՍԿԻԱՆՈՒՐ. ա. Ունօղ կառս ոսկե-
ղինս. *Ա.ռս ի ձագուսոյզն ոսկիակառք. Ճ.Գ:

ՈՍԿԻԱՆԻՐ. ա. Որ կրէ՛ ի միջի իւրում
զոսկի-ընդունարան ոսկւոյ. *Յոյժ աճեռնակ
և յոսկիակիրն կորսան աստպանակին ընդու-
նալան. Նար. Խլ:

ՈՍԿԻԱՆԻՒՆ. ա. որ և ՈՍԿԵԿՈՒՆ
ՈՍԿԻԿՈՒՆ. Ոսկւով կռեալ, հանգեալ. Ան-

լնալ. ոսկեհուռ. * Ոսկիակուռ աշխոռ. Ածաւ: ճՃ: կալ. է: * Ի բաց ընկեցեր զոսկիակուռ ճեպ ճոպաւորին. Գիւտ. Իգլ. ա՝ վէմ: * Ոսկեակուռ զգեաս: Ի զենս ոսկիաձուռս. Ցհ. ին: * Հանեք յոսկիակուռ կառս. Տծած:

ՈՍԿԻԱԿՈՓ. ա. կոփեալ յոսկւոյ. * Զոսկիաձոփ գլանին, և զատորակայ քանգուածոցն աքանչանս. Մագ. թէ:

ՈՍԿԻԱՀԱՆ. Տ. ՈՍԿՀԱՑ՝ ըստ ք՝ նշ. * Ոսկեհանաս ոսկեմոր գիշն. Ածաւ:

ՈՍԿԻԱՁՈՒՅԼ. ա. Զուլեալ յոսկւոյ կամ իբրև ոսկի. Ձոյլ ոսկի, իրօք կամ նմանութեամբ. ոսկի վինած, ներկած. ալեհատիան փեղկի. Եչփոբէ ալեհոն, ասմ ալեհոն. * Սքէ աշտանակ ոսկիաձոյլ: Ոսկիաձոյլս (կամ ոսկիաձոյլ) կազմեցին. Շ. օգ. Բալէր: * Ոսկիաձոյլ գեղագործ պատուականի գլխոյն. Շար: * Ցոսկիաձոյլ ստպարանիցն զինչ օգտի մարմինս. Լ՝ք. գբէր: * Զոսկիաձոյլ փողն, զնծածուռնէ քնարն (գլխ. ոսկերքերան). Ժ՝. յն: * Վարդ բոցաւորի՝ ոսկիաձոյլ փայլմամբ. Շ. փաղ: * Ոսկիաձոյլ բազմանօք, արծաթափայլ աքս սրտիս վերք կենդարան օրհնութեամբ. Տաղ:

ՈՍԿԻԱՄԱՅՐ, մոր. ա. գ. որ և ՈՍԿԵՄԱՑՐ, կամ ՈՍԿԵՄԱՑՐ. Որ է որպէս մայր ոսկեզէն, կամ որոյ մայրն է իբր ոսկի. յոսկի մօրէ ծնեալ. ոսկիածին. (մակդիր անահտայ, այսինքն լուսնի, ծնունդ կամ քոյր արեգական համարեալ յառ. հեթանոս.) * Երկրորդ (մեհենին) ոսկիամօր ոսկիածին գեղ. և բազինն իսկ յայգ անուն անուանեալ ոսկեհաշոյ ոսկեմոր դիցն. Ագաթ:

ՈՍԿԻԱՑԱՐԿ. ա. Որոյ յարկն կամ ծածկոյթն է ոսկեզէն. * Զայրքունեան տեսանէր փայլակունս՝ ոսկեայսրկի ձեզուածիք. Գագ. պէ՛ս:

ՈՍԿԻԱՆԱՆԿ, ի, աց՝ գ. Χρυσίον. Aurum, aureolum. Ոսկի գոհեկան, կամ ձոյլ ինչ և զարդ ոսկի. * Տուեալ քոյ ամոյ ամոյ առն հայրատի ոսկիանական երփս, և հեծելոյ ոսկիանական հինգ. Գագ. պէ՛ս:

ՈՍԿԻԱՆԱՒ՝, ացայ. է. Ἀποχρύσουμαι. In aurum vertor. գրի և ՈՍԿԱՆԱԼ. Որպէս ոսկի լինել. յոսկի փոխարկիլ. ոսկի դառնալ՝ ըստ ալեհոն բէռնիցէ. * Մինգամս ըզձամցաս, թէ յոր ինչ և մերձենայի, ոսկի լինիցի. և առեալն նմա կերակուր՝ ի ձեռն բէրուն՝ նոյն ոսկիացեալ լինէր. վասն որոյ և առաքանունեցաւ սուվով. Նանոս: * Ընգատառանք՝ ոսկիացեալքն հաւատով առաքեալք և մարգարէքն. Համ. առաք: * Ածելէն զօրութեան ոսկիանալ: Ոսկիացան առաքեալքն և աւետարանիչքն: Անմաքուրքն սրբեցան աւազանաւն, և ոսկիացան հաւատովք, և առ բնծ գործովք. Տծաք: * Գինի յոսկի փոխի, առ ոսկանալ. Բրս. ոչ:

ՈՍԿԻԱՆԿԱՐ. Տ. ՈՍԿԱՆԿԱՐ. * Զոսկիանկար գաւազանն՝ ի ձեռն առեալ. Ցհ. ին: Նոռ. է. 2:

ՈՍԿԻԱՆՄԱՆ. ա. Ոսկեվանն. Նման ոսկւոյ. * Ոսկիանման առաքինութիւք զարդարեալ. Փր. դր:

ՈՍԿԻԱՉԱՐ. ա. Շարեալ ոսկւով. որպէս ոսկի շարք. * Ցանձն իւր ոսկիաշար չդիմայս չարիւ. Կչխոփ:

ՈՍԿԻԱՊԱՆ. ի, աց՝ ա. Κεχρυσωμένος, περιχεχρυσωμένος, περιχρύσεος. Deauratus, inauratus, auro obductus. Ոսկեպատ, ոսկեզօծ կամ ոսկի ներկեալ պատեալ. ոսկեզօծ. ալեհան փոխ. հեաի. * Աշխոյս և ոսկիպատ սեանցն: Ի վերոյ չորիս սեանցն յոսկիոյս փայտից ոսկիապատից: Գարշէ ցուսացեալ զնուս ոսկեզօծեալսդ և զոսկիպատս և զոսկեզարդս: Հուր ասկանի ի տուն դիցն ոսկեզօծ. ալեհան փոխ. հեաի. * Աշխոյս և ոսկիպատ սեանցն: Ի վերոյ չորիս սեանցն յոսկիոյս փայտից ոսկիապատից: Գարշէ ցուսացեալ զնուս ոսկեզօծեալսդ և զոսկիպատս և զոսկեզարդս: Հուր ասկանի ի տուն դիցն ոսկեզարդ. * Ցհ ասկիապատ ոսկերաց. * Ցհ ասկիապատ գաւազանաւորակք: Ոսկիապատ կառք. Ագաթ: * Ոսկիապատ պատկերն (Նաւուգոդոնոսորայ). Հրեշտ: * Զայրգարեաց ի զարդ ոսկիապատ. Ասող. Ի. 6: * Արծաթապատ և ոսկիապատ զոր տեղիզ կանգնեցին. Կոչ. ծԹ: * Ապսօր ի մոգուցն ընծայեալ ոսկիապատ թագիւն՝ թագաւոր փառաց. Շ. փաղ: * Սերովբէն նաեր ի վերոյ վիմին ոսկիապատ թևօքն. Տաղ ի սոփերէաց:

ՈՍԿԻՈՂԻՍ. ն. Որպէս զոսկի. հանգոյն ոսկւոյ. * Ընտրեալ թէ փուլեալք ոսկիապէս. Նար. ոոաք:

ՈՍԿԻԱՍԱՂԱՐՔ. Տ. ՈՍԿԵՍԱՂԱՐԲ, ՈՍԿԵՏԵՐԵՒ. * Զօրէն մեզուի յոսկիասաղարթ տեսակաց ժողովել. Եփ՝նափց:

ՈՍԿԻՍԱՄ. Տ. ՈՍԿԵՍԱՐ. * Ընասոյց յոսկիասար ջրին. Հ. սէպո. Է:

ՈՍԿԻԱՏԻՊ. Տ. ՈՍԿԵՏԻՊ. * Ոսկիասիպ սերմանրգ, քաղցրաձայնիկ սատրակիկ. Տաղ:

ՈՍԿԻՓԱՅԼ. Տ. ՈՍԿԵՓԱՑԼ. * Հանգեցարծ ոսկիափայլ հնչեալ գոյսն Թէսամբ: Զոսկիափայլ անձն ղհաւատով պայծառացեալն: Սերովբէն ոսկիափայլ Թևօքն: Զոսկիափայլ զառաձարն. Նար. գԿ հէնէ: Երկնս: ԳԿ:

ՈՍԿԻՈՒՔԱՆԴԱԿ. Տ. ՈՍԿԵՔԱՆԴԱԿ. * Ոսկիաքանգակ՝ ծիրանազգեցեալ կայսերաց զարմից Թագ պարծանաց. ԳԿ:

ՈՍԿԻԲԵՐԱՆ. Տ. ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ:

ՈՍԿԻԳԻՈՒԱԿ. ա. որ և ՈՍԿԵԳԻՈՒԱԿ. Χρυσόμαλλος. Aureum vellus habens, velleris aurei. ըստ չին. ոսկեգեղմն. այն է Ոսկեկիսն. * Փրիքսոս համարեցաւ հեծանեալ ի խոյ ոսկիգիսակ. Եսս. ւբ. Է. յորմէ և Շէբ. ւբռն:

ՈՍԿԻԾԱՂԻԿ. Տ. ՈՍԿԵԾԱՂԻԿ:

ՈՍԿԻԿԱՉՄ. Տ. ՈՍԿԻԱԿԱՉՄ. * Ցոճ. զարկեաց արքունական ոսկիկազմ երիվարօք. Հ=Ց. մայ. ԽԷ:

ՈՍԿԻԿՄԲԵԱՅ՝) որ և ՈՍԿԵԿՄԲԵԱՑ, ՈՍԿԻԿՄԲԻ. ա.՝ կամ ՈՍԿԵԿՆԲԵԱՑ. Ունօղ ի մէջս վայրի զկումբ ոսկի. այն է պսրան կամ մէջին ատուսկին վահանի գրմ քեմեաւորեալ. * Սակրաւորքն երկու ի Թիկանց կուսէ կային ի տապատ ոսկեկռիչ վահանօքն. Բառզ. Է. 32: Տճա և ԿՄԲԵԱՑ, ԿՄԲՐԱՒՈՐ:

ՈՍԿԻԿՈՒՒ. Տ. ՈՍԿԵԿՈՒՒ:

ՈՍԿԻՎԱՐԱՆԱՆԴ. ա. Որոյ է վարաւանդ կամ վարագան ոսկի, ոսկեառ, ոսկեառատ. * Բաղում նժոյգս... ոսկիվարաւանդ սպրդմունք. Բառզ. Բ. 12:

ՈՍԿԻՓԵՏՈՒՐ. Տ. ՈՍԿԵՓԵՏՈՒՐ. * Հանգոյն տապատակի, և սիրամարգի ոսկիփետուրի. Գագ:

ՈՍԿՐ, կեր, երք, երաց. գ. Ὀστέον, ὀστοῦν. Os, ossis. կարծրագոյն մասն ի մարմնի կենդանեաց՝ պնդակազմ պահանդ այլոց մասանց. ոսկր. ՀԷՓ. սիւնիս, խոնիան, էմ՝. (յն. օսդէօն. լտ. օս, օսսիս.) * Ոսկր յոսկերաց խմոց, և մարմին ի մարմնոյ խմէ: Հանջիք և զնմ ոսկերս աստի ընդ ձեզ: Ցօշեաց զնս ըստ ոսկերաց իւրոց յերկոտասան մասն: Խոռվեցան ոսկերք իմ: (Դաւաղն) լև էր ոսկերօք մորգիան. և չրկեցոյց զնս շուրջ զոսկերօքն: Մէրձեցաւ ոսկր առ ոսկր առ իւրաքանչիւր յօգս. ևն: * Տկար էր զօրութ յոսկերաց. Ագաթ: * Ալլև յոսկերաց մարտիրոսացն զարհուրելոյ փախստեայ կորնչի. կԽօշ. վ: * Սամփսոն զյատնի պատերազմ ոսկերօք վճնարեաց ր. այս ինքն ծնօտս իշոյ. Եչէ. փ:

ՈՍԿՐԱՒԵԿ. ա. Ուր իցէ բևկուճն կամ խորտակուճն ոսկերաց. * Ցնա այնչափ ոսկրակ և անգամամբ հարեալ զնա. Ոսի. լ՝ա:

ՈՍԿՐԱՊԱՏ. ա. Ոսկերք պատեալ. որ պատեանն է ոսկր. * Կրիայն անմիտ է, և ոսկրապատ անգոյ. Ոսիփոր:

ՈՍԿՐԱՔԱՆՑ ԱՒՆԵԼ. Քանցել յոսկերաց. կամ խախտել զոսկերս. * Զկէաս գլխիվայր կախէին, ի մէջօրեայ ժամանակի՝ ոսկրաքանց առնէին, և ապտանէին. Եփ. Ա. արՆէ. յորմէ և Ճ. ի:

ՈՍԿՐԿՈՒԼ. ի. Կլանօղ զոսկերս. որ է Թռչուն գիշակեր՝ մեծ և սրամիտ՝ ի բարձունս. գորգազ, ներնէզ գոռալս, նասր: Բիւղրն:

ՈՍԿՐՈՏԻ. այս ինքն Ոսկերք. ոսկրափ. * Ուրգ ոսկրոտին իսկ ճար ինչ. (հին տպ. ոսկերոտին.) Ագաթ: * Որպէս զի գիշատեալք ի Թռչնոյն՝ ընկեցի այսր անդր ոսկրոտին ի գլուխ լերանց. Փորգ:

ՈՍԿՐՈՒՏ. ա. (ռմկ. ոսկրափ. յն. օստօփհուս. օսդհուս.) Ὀστώδης. Osseus, ossibus abundans. Ուր կամ որ իցէ ոսկր շատ կամ խոշոր. անծաոկիլի. նմանութեամբ Դժոխոցին. և աճամ կեհիրկեն Ակնէպի, լինկէհի ինճ. * Ոսկրատ և անուռանելի, և մեզ գժուարաս ատանելի. Ագաթ. պատ. Է. յորմէ և Մագ. ՀԷ: Ընորհ: Լքի. և այլք: * Ոչ Թոյնից չսպեր զանձնչելին քեզ կարծրատգոյն և զոսկրատան՝ պղատանական և հաճատրաբար պատաճկատութիւն. Մագ. լ:

ՈՍՆԻՄ, եցայ. յ. (ռմկ. հոնիլ.) Ոսին լինել. անանալ. ազազել. ակապանալ. * Ցաշունն ունին բոյոք ատնունք, յորացեալք՝ սերկընկեզ լինին. Ագաթ: * Ոսնեալ և չորացեալ ոսկերքն յատնեն. Ցծաղ:

ՈՍՈԽ, ի, աց՝ ա. գ. Ἀντίδικος. Adversarius, litigans. κατήγορος, accusator. գրի և ՕՍՈՒԽ, ՕՒՍՈՒԽ. (լծ. սխ. և ԽՕՀ.) Հակառակորդ յատնի կամ ի կռուի. գատաստանաւորդ Թշնամի. գիմամարտ. տեսչական. ԵԷՀ ԷՀՕՀ. հասիմ, խասըմ, խոսոսիմ ԷՓԷՆ. * Ցոյժամ սկսանի ոսոխն, յանգիմանի: Լիր իրաւախոհ ընդ ոսոխի քումմ: Ընդէր եգեր զիս քեզ (կամ զքեզ) ոսոխ. Դատաստանի գատաստանն ընդ ոսոխս իւր. ևն: * Արգարն յաւաչին իսկ պատասխանանքն ոսոխ լինի անձին իւրում. Ոսի. էս: * Որում նոյն ինքն Հշմարտութիւն ոսոխ է, և բանաստուծ անթան լինի. Ագաթ. Նախ: Ճ. Բ: * Գանակ և պատրիկ կան ի մէջ ոսոխացն (ի տառգին). Մանգ. ծ:

Մերիմ՝ նախանձայոյզ, քինախնդիր. խռեւէ, էօմ ալէքը. * Ոսոխք ձեռայինն լինելով իրաւանց և վրէժիմդիրք. Գիւտ:

ՈՍՈԽ. գ. Ոխակալութիւն. քէն. հակառակութիւն. * Բաղում ոսոխ կրել ի գիւտ. վչ հց. Է:

ՈՍՈԽԱԳԻՍ. ն. Որպէս ոսոխ. հասիմ ձեզ. * Մի ոսոխագէս մտաներ ի գառաստան ընդ ծառայի քումմ. Սարկ. տղ:

ՈՍՈԽԱԵՐ, սերի. բայ. Տ. ՀԱԿԱՌՈՒԱԾ. * Նախատրատցն Թշնամանակամայ և ոսոխասերացն. Խոր. Գ. ճՀ: * Ոչ քան ոսոխասերաց և վիճողաց, այլ վերաւանս ատհանջազաց. Սարկ. հանգ: * Զոսոխասերն ըզսուտսմակ ի տեղի ձգեն ոսոխքն (կացուցանեն). Սահ. երեց:

ՈՍՈԽԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԱԿԱՌԱԾ. ՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. * Աւազ եզուկ յանտառն ոսոխասերիցդ. փիլ. նի. ա:

ՈՍՈԽԵՄ, եցի.) ը յ. Ἀντιδικέω. Con-
ՈՍՈԽԻՄ, եցայ.) tra litigo, adversor, reluctor. Ոսոխ եղանել ընդդէմ այլոց. գոսոխասիրել. ոգորիլ. հակառակիլ. գիմամարտիլ. մրցիլ. ճգնել. ջանալ յաղթել. * Ինքն իսկ յուշեան վասն իւր ոսոխեսցէ. ոսոխեսցէ և անդամ ոսոխեսցէ. Ոսի. լ՝ա:

խիչե. Ոսկ. ապալ. Ն ՀՀ. Ի. 11: * Ջմիմեամբք եւ անիկին, զմիմեամբք ոսոխիկեն: Զուկին հարձիու. բազում անգամ և ոսոխի. ի բաց իսկ եւ անէ (յուսկանէ). ՍԷԲԷԳ. Ե. Ի. (որ և ասի անգ. վազել զդործեաւ:) *Վնասուցեր իմն ոսոխեալ սղոխք. Գիւտ: *Ցանձեամբ մարդոյն, յոսոխել. ի չքշկանաս տանդ պատուհանէ գտաներ. Նում. ԺԲ: ՜: *Նիծաղեցոյց զկորստեամբ ձերով, և ոսնահար եղէց՝ ոսոխելով ի հոգի այլ. Համան. առ:

ՈՍՈԽՈՒԹԻՒՆ. Ք. Հակառակութիւն որպէս ոսոխի. *Ոսոխութիւն և նենդութիւք և չարարուեստ խաբէութիւք սատանայի. Մագ:

ՈՍՊՆ, պան, պամբ. Փ. Φακός. Lens, lenticula. գրի և ՈՍԲՆ, ՈՋԲՆ. Ընդեղէն չիկազդի՝ մանր՝ բոլորշի տափարակ երկուսամբք կորնիզագ. սագ. ՀԷՐՁԻՀԷՓ, տփս, ՀՆՁԻ, ԷղոՒԷԲ, ԱՂԻՒԷԲ. *Ուրուն և ոսպն: Վիճակ անգի լի ոսպամբ: Ոսպն և ոլոռն. Ի. ՒՓ. ՅԷ. 28: ԻՓ. 11: ԵԼԻ. Բ. 9: *Հացն նորա էր ոսպն և գարի: Ոսպն բազամբ առեալ էարկ յեփ: Ի վերայ սակաւ ոսպոյն. ՎԷՐ հդ. Է: *Երիք մանկունք սակաւ ինչ ոսպամբ պնակաւն. ԵՒԷ. պհ. յամ Մանգ. Գ: *Առեալ էր նորա զփորձ նորա եփեալ ոսպամբ պնակաւն. ԵՒԷ. ՅՒ: *Մի վաճառեացես ընդ ոսպան զընտրհան: Եսաս ոսպամբ զանգրանկութիւնն կորոյս. Մագ. ՅԷ: Զէր. ՅՈՐՅՈՐ: *Փակին՝ ոսպն. (ըստ յն. Φακόν, Փագէ): Անկորան, ոսպան (կամ ոսբան) տերև. Գազիան:

ՈՍԳՆ. որպէս Ոսպնաձև պալար երեսաց: Բնէլէր: Φακός. Lentigo.

ՈՍԳՆԱԹԱՆ, ի, իս կամ ովս. Ք. գրի և ՈՍԳՆՅԱՆ, ՈՍԲՆԱԲԱՆ, ՈՋԲՆԱԲԱՆ. Թան ոսպնեայ. ոսպնաապատ. չիկաձեւ. ոս պէ ապոր. ՀԷՐՁԻՀԷ ԼՐԳԱԾ. *Արատացիս մեզ ոսպնաձեւն: Ալաս մեզ սակաւ մի ոսպնաձեւն: Եփեցի ինձ սակաւիկ մի ոսպնաձեւն. ՎԷՐ հդ. յ: *Ի սասեիկ հերոյ եւ ասլոր ոսպնաձեւին. Ճ. Ա: *Ցձեա սեպհականելոյ յն սաւ.այ ոսպնաձեւսնին զանգրանկութիւնն. ԼՂԷ. ԼՈՒ:

ՈՍԳՆԱՋԱՓ. ա. Ուր ե քանակաւ. ի չափ ոսպան միոյ. *Եա աշակերտացն ոչ որպէս զոսպնաչափ, որ ոչ ասի հաց, այլ փշրանս (այս ինքն երևելի մասամբ պատառ). Մոս. ոսպոյ:

ՈՍԳՆԱՓԱՅ. Տ. ՈՍԳՆԱԲԱՆ. *Որպէս յայս առնէ ոսպնապան, զոր եփեալ էր նմա. ՎԷՐՓ. ԾՆ:

ՈՍԳՆԵԱՑ. ա. Կազմեալն յոսպանէ. կամ բան յն. եփոյ ոսպան. *Եա եասաւ հաց, և Թան ոսպնեայ. Ծն. ԻԷ. 34: *Կերաք լոկ զԹանին ոսպնեայ (կամ ոսպնեայ) երիցս միայն խմեալ. ՎԷՐ հդ. ԻԷ: *Եւ որ եւս ակաւ բազդիք իցեն, քանզարիկ եւս խառնեն, և գեղահունգս. և ոսպնեայս. Ոսկ. ՜. փխ. ԾԲ. (յն. ὀφθαλμία, կամ ὀφθωσία, որ է հասարակ անուն ընդոց, որպէս ոլոռն:)

ՈՍՏ, տի, ոց. Գ. (յորմէ Ոստիկան, Ոստիկան, Աստիճան, Աշտանակ, ԱՀ. լծ. Թ. Խոսք, այս ինքն՝ ի վեր, ի վերայ.) Κλάδος. Ramus. եւս և κλῶμα, palmites. βλαστός, germen. στοιβός, frondes. ὄζος, nodus. խակ Թաս. ոստ, Տύρσος, thyrsus. ոստ և ՍՏԵՂՆ, ՀԱՌԱՒՈՒՂ. Ուղիշ կամ ճիւղ անկոց սրճաձկեալ ի վերնաձոլմանս բնոյ.եա և Մեռոցորդ. հեռաց ճիւղոյ հատելոյ. ՃՈՒՂ. փալ. լաիս, լոռոտ, փիփան. և պոտփ. երբ. փալօր, լիսփեԼիմ, անափ, և այլն. *Առնուցուք ոստս ի աերեւաթխիս ծառոց, և յուռեւաց, և զոստս հագնեաց ի ձորոց: Զնիմենի գեւվեյիկ. անպիտանացան ոստք քո: Վասն երկնումէն ոստոց իւրոց: Հանգչել յոստս Նորա: Զփայտն խնդալեթիւր և ոստովք վրակիալ (պտուգիլը): Թաս ոստս. ևն:

ՈՍՏԱԲԱՆ. Ոստայն՝ յորում անձառապար անկուս միաւորումեն պատմուճանն. որոյ ոստայնագործ եր հոգին սբ. Գրիգ. ի կոյս:

ՈՍՏԱԲԱՆԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. Տ. ՈՍՏԱԳՆՈՒՆԿ. * Ջարդ ոչ անասնոց, կարի քաջ ի գեպ զՀԱլսն ոստայնագործէ. փիւ լխս:

ՈՍՏԱԲՆԱՆԿ. ի, ից. ա. գ. Ὑφαίνων, ὑφάντης. Texens, textor. ἐργαζόμενος, opifex. Անկանող զոստայն. ոստայնագործ. ԼՆԼԻՀ. ՁԻՒԼՒԿՒԼ, ՀԻՒԼԻԿՒԼՒԼԻՒ, փօգաՅԱՀԱԼ, ՌԷՂՎԵԻԻ ԻՒԼԷՀԻ. *Բուն գեղարգան նորա իբրև զսաորի ոստայնանկաց. ՜. Ի.գ. ԺԷ. 7: Բ. Ի.գ. Ի՜. 19: ՜. Ճ. ԺԱ. 23: Ի. 5: *Ջոստայնեալ գաւառաց նորա ոստայնանկս. Եփ. Ի.գ: *Ա՛յլ բնութեան հանգերձին է, և այլ բնութեան ոստայնանկին: Կարէաք ուսանել ի հանգերձից, թէ ոստայնանկի է անկեալ. ՍԷԲԷՐ. ՎԷՅՕՐ. ՜: *Ընդ ոստայնանկն զարմանաւն ամենեքին, և ոչ ընդ այն՝ որ զգեներ. Ոսկ. ՜. փխ. Բ. (վերնակաւ գրեալ էր, ընդ ոստայնեակն:) *Ինքն արկաւ զինքեան ոստայնանկն ՜ՕՆԻՄԱՍՈՒ. ՎԱՐՔ. ԼՈՈ: *Ո՞ոք (իբրև զարգ) աաՀԱՆագործ ներեղ և կամ ոստայնանկ բաւական է: Սարգք՝ ոստայնանկք են. փիւ լխս:

ՈՍՏԱԲՆԱՆԿԵՄ, եցի. ն. Ὑφαίνω. Texo. Անկանել զոստայն. ոստայնագործել. ՀԷՆԱԼ. ՆԻՀԷԼ. ՀԿՀԼ. փօգաՅԱՓ, ՌԷՂՎԵԻԻ ԻՒԼԷՀԻ. *Մեծաասնն չգիտէ ոստայնանկել. Ոսկ. Ի. Բ. 24: *Ջարուեստիւն ի ներքոյ ոստայնանկէ (կամ ոստայնակէ, կամ ոստայն հինու). Խոր. ՜. 27:

ՈՍՏԱԲՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Աւրհնեաս և գործ ոստայնանկայ.ոստայնագործելն՝ հանգերձ սայոքն. *Ὑφασμα, ὑφασία, τὸ ὑφαντόν, ἡ ὑφαντικὴ. Textura, ars texendi. և χερκὶς, radius textorius, pecten. ԼՆԼԻՀԻՒ. ՁԻՒԼՒԿՒԼԳԱ, փօգաՅՈՒԼ. ՌԷՂՎԵԻԻ ԻՒԼԷՀԻ. *Ո՞վ եւս կանանց իմաստութիւն ոստայնանկութեան: Գործել զոստայնանկութիւն: Ճարտարապետեր զոստայնանկութիւն և գիրկարկերութիւն. ՑՕՒ. ԼԷ. 36: Եւ ԼՒ. 35: ԼԷ. 23: *Իմաստութիւնն՝ որ յոստայնանկութեան է: Արուեստք գործընութիւն, և ոստայնանկութիւն. Ա՜ ՕՐԻ. Ի: ԱՂՅՕՐ. ՜: ևս և ՑՀ. ԼՒ: Մափ. Ս Նանայ:Խոխ: (յորս գրի և Ոստայնագործութիւն:) *Աւանդեցաք կանանց իշխել ոստայնանկութեան, և ստասրութեան. Գործ. ԸՐԻՆ. Ի: *Սպագ աներևոյթ և անպիտան թուի գալ կենդանի՝ կառուցեալ ոստայնանկութեան: Ընութիւն իմն գոյ որպէս և սարդիւնի՝ ոստայնանկուն. Փիւ լխս:

ՈՍՏԱՆ, ի. գ. դ. Հյ. Ոստ. (իբր բարձր տեղի, բլուր.) և Աշտան, վեստ, վստահ, աստատան, աստիճան և. Թ. Խոսիւն, ԱՂՒ. (վերադրեալ. բարձր դիրք.) ար. Խոսիմ, ոստիմ, ոսիլան, ոսիլանք. (աեամ. դուռն արքունի. արքայանիստ քաղաք.) յն. ՜ոգի. յորմէ լս. ՜ոգս. մայրաքաղաք, մանաւանդ ԱՀԷՆՔ:

Ապա Ոստանն է գաղտիք ազատ և բարձրաստիճան, որքուհանական կամ իշխանական յայրէ այլ գաւառս հայոց. որ Դուինի (որ Թարգմանի բլուր). վաղարշապատ, երուանդաշատ, հոգամահերդ, նախճաւան, գարոյնք և այլն. որպես և արքունիք պարսից. և չհասատանն նիւշապուհ: Տես յաշխարհագր. ըստ փոգ:Խոր: Աբեր: Ղևոնդ. ևն:

ՈՍՏԱՆ. ա. Ոստանեայ. այսինքն արքունական, ազատական. * Ջոստանն անուանեալ կայսերական այնոցիկ ազատութիւն՝ ի զարմից սուրս ասէ լինալ իբր Թագաւորա-

կան զարմ: Յարուցեալ գունդս, և ոստան անուանեալ ... յարուցին գունդս անուանք արքունի ... (արպէս և յառաջն էր) ի զարմից Թագաւորացն առաջնոց. Խոր. ՟. 29։ Ի ՟Յանգիզ ոստն, աշխարհն՝ ոստան արքունի լեալ էր վաղ. Բուզ. Ե. 18։

ՈՍՏԱՆԱՄ, ացայ. ւ. Որպէս ոստս չաւախիթեալ և բարձրացեալ ուռճանալ, ծաւալիլ. ոստս արձակել. ՃՀՃԻԼ, համբոյն փէլ գոռալ. ՟Ի վերայ հաս պօզոս, Թէ ոստացաւ խաբեութեանն ի ձեռն պիծոցիկ. Եփես. Ե. Ի՟։ ոճս և ՈՍՏՈՒՄ, և ԸՄԲՈՍՏԱՆԱՄ։

ՈՍՏԱՆԱՑ. Տ. ՈՍՏԱՆԻ. ՟Մի ոմն յոստանեայ ոստիէն, որում անուն էր զանգաղան. Փարպ։

ՈՍՏԱՆԻԿ, նկի, նկաց. ա. Ազատ որ յոստան քաղաքէ կամ ի զարմէ. այսինքն ոմն յարքունի և յազատ քաղաքէ և ի տոհմէ. և Ազգունական. ազատական. ոճս և ՈՍՏՈՆ, իբր Ոստանեայ. ՟Ջուզատ և զազատարդի, և յարքունի տանէ զոստանիկ մարդիկ։ Բուզամ և այլ ազատ մարդիկ, զոր ոստանիկս անուանէին՝ յարքունի տանէ. Եղիշ. ՟։ ՟Եւ այլք յոստանիկաց, և ամառհէ ոմանք։ Նախարարք և ոստահք, ոստանիկք և ռամիկք։ Ոստանիկաց, և ռամկաց։ Յոստանիկ մարդկանէ։ Ջայլ ոստանիկ. Փարպ։ ՟Ջոստանիկ ազատութեի ... իբր Թագաւորական իմն զարմ. Ցհ. կի։

ՈՍՏԱՆԻՄ, ուեայ, տուցեալ, կամ տացեալ, կի՞մ ուեալ. Տ. ՈՍՏՈՒՈՒՄ, կի՞մ ՈՍՏԱՒՄ, և ՈՍՏՈՒՈՒԼ, և ԸՄԲՈՍՏՈՒՈՒԼ. և ՕՁՏԼ. Ἐκπηδάω. Exilio. ἀποπτύομαι, exspuor, abjicior. ՟Դիպեալն կայնոյն ի մէջ խմբին ի բաց ոստանել. ԱՃոմ. ծղ։ ՟Ի բաց ոստանելոյ ուշ առնիցես։ Թէպէտև ոստանիմք, և ի փախուստ գառնամք, նա ոչ Թոզու զմեզ. Ովս. ՆՀ. ՟. 22։ Ե յհ. ՟. 9։ ՟Եւ ես ոստայեալ ի ձեռաց հզօրիդ՝ և անկայ ի կապանս. Բէնիյ։ ՟Ոստեալք՝ մինչև յոստանն հասանէին։ Ոստեալ ոստպատն ուղիք գիտելոյ սպանցէ. Մխ. ՟ոճս։ Ե գո։ ՟Ջոստեալք (ի բռյնանց՝) յերկիր Թագաւորացն կիմոս։ ՟Նոա ի գրկայ ոստեալ՝ զԹեսեմին վիրաւորէ. Ած. ղձ։

ՈՍՏԱՍԱՂԱՄԲ. ա. Ուր էյն ոսոք և ատղուիք, կամ ատղուիաւոր ոստք. ՟ Տօն ոստասատահարաց՝ ոստասաղաքի և ծագկազարդ ոստնախմբելի իելի. Խոր. Վրդ։

ՈՍՏՈՔԱՆՅՈ. ա. Քանցեալ յոստոց. ոստաբեկ. ոստակոտոր. ՟Ոստոքանց արմատեան։ Ոստոքանց ևղէ ևս որպէս զարմատեան։ Ոստոքանց լինի ի բռնէ հոգւոյ։ Տատարք և նրանք իբրև զտունկս ինչ ոստոքանց ապարեալ ծայրատելին. Նիւս. Էրէփ։ Շար։ Լբ. Նբ։ ՃԿ. կի։

ՈՍՏԱՌՈՒՆՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Քանցումն ոստոց կամ յոստոց. ՟Ձիմեհնին՝ ոչ ոստոքանցումեն յապաւանաց պահանջող. Գիւռ։

ՈՍՏԵԱՆ. Տ. ՈՍՏԻՒ. ՟Օձն խառնակի ընդ ոստեան զեռնոյ. Պ։իֆիւռ։

ՈՍՏԵՄ, ևցի. ն. Ոստոցանել. ի դուրս ոստ՝ արձակել. ՟ Իսկ զոր յայլոյն փայլատակնեան ոստէ, յոր յիրէ վանն վիշապին. Լմբ. իմ։

ՈՍՏԻԿԱՆ. ի, ացս. գ. Ἐπίσκοπος (յորմէ Եպիսկոպոս). Inspector. ἐπίστατης, praefectus. ἐπίτροπος, procurator, curator, praeses, vicarius, tutor. (լծ. Թ. Խոնէ՝ Խոնիք՝ փոքրան, ոսկիք, ոսփս.) Վերակացու. ակտուչ. գիտապետ. իշխան. գլխաւոր. հրամանատար. հոգաբարձու. կուսակալ. վրայեցու. հսպակիչ, նազիր, տեսչ, հսպեանի, վոյն, գաղթ, պաշ. ՟Ոստիկան՝ եղիազար ոտիի անուանի։ Ոստիկանս զօրաց զօրուն։ Եզ քահանայն ոստիկանս ի տան ՟։ Ամար ոստիկանս ըստ ամենայն առեղս։ Ոստիկան տաճկաց պատուիրակ զաղջ։ Ոստիկան տաճկաց ի գաւառս յղեալ. ի վերս կամ ի գուրս կամ ի բաց վազել. տարանուլ. օցակ. խրտչել. և ՟անկարծ Թռչիլ. ի բաց հեռանալ. ցանկել. սլլել. սլլեալ. ՟Ոստաւար ի բաց ի գրկացն հայրենեաց. Սարկ. ոչ։ ՟ Որպէս Թէ մանուկ ոք ի գահոյից վազիցէ. և արագաչ ոստիցէ. Բուզ. գահ։ ՟Իբրև ի լայնաչքէ ագիւռանէ յոստոյն ոստիկն ի նալատակս. Յհ. Ե. 22։ ՟Ի կառոյն ի բաց ոստուցիալ՝ գործան և պաշտելին զնծ։ Ոչ վազվազակի ի բաց ոստնաւս. այլ դիաբ խորհրդաբար։ Ո՞կարէ լռել գմա ... կամէնան ի բաց ոստնալ։ ՟Ցորժամ ի սեակ այսց խաց ձծոյնոց ածցէ ոք զգեզ, ի բաց ոստնաւս. Ոսի. յհ։ ՟Ի սեղջոյն ամանք ոստուցեալ լինին(արպէս Թռչնեք լռասոյ յօգս) ։ Աբէօփ. ՟։

ՈՍՏՈՍՏԵՄ, ացի. ւ. Պղծաւ. Salio, այլն. Սաէպ ոստնալ. ի վեր վազել. վազվազել. ցանկտիւն. սլլբրտմակ. ՟Որոյ իցեն կալիք ի վերոյ քան զոստն՝ ոստոստաւ Նոբք յերկիւղ. Ղեւտ. ծ։ ՟։ ՟Ըստ մարախի ձևոյ ոստոստալ (լուսոյ՝) այսր անդր տարաբերին. Նար. կի։ ՟Ով զրկեն մարակի յալեոզի պանծալը խրոխտմամբ. և յայտ էր յոստոստելոյն. Փիւ Վ։

ՈՍՏՈՍՏՈՒՄՆ, ատման. գ. Ոստոստելն. ՟Մարախ ի վերոյ երկրի ոստոստմամբ չրջի. ՃՀ. Ը։

ՈՍՏՈՒՄՆ, ատման. գ. Պղծութիւն. Saltatio. ἐξακοντισμός, ejaculatio. Ոստոստելն. յանկարծ ի վեր երևոստիւն. յոստոստիւն. ձգոստիւն նետից. վազք. և Թափիչք լուսոյ. ոստոստել. ՟Ի բամբանէ փոխորկոյ, ի յոստոստէ մրրկոյ. Նար. ՃՀ։ ՟Սէլաս ի հրոյ յալոզի վառոստիւն յօգս. և ի սեղջոյն ոմանք ոստոստցեալ լինին, և ոմանք հասաստոստնք. արգ ոստոստին ի հրոյ լինելոյն ի մերձոստրութեէ տարերցն փոստիով անցեալ ընդ օդով. Աբէօփ. ՃՀ։

ՈՍՏՈՏԱՆԵՄ. տուցի, տուցեալ. ն. Տալ ոստնուլ. ի. ոստնուլ. ՟ Ջուրն (ի հողոյ) ի վերկոյս ճչելով ոստուցանի. Փիւ. նխ. ի։ ՟ Կաստվարել կամեցեալ, ի հնոստելնեն հակառակագրին ոստուցեալ յերկիր անկաս. Խոր. ի. ղՀ։ ՟ Որ ի հնաստանէ զնեաս ոստուցանեն. Գազօրէն. ի. (յն. հեռաձգել։)

ՈՍՏՅԻՄ. յ. Նոյն ըստ Ոստնուլ. ոստանիմ. և Հրաժարել չտանալ յանձն. ՟ Ի դուրս ոստչելին քալ զքահստոյզ որպէս ի փայլատականց ճառագայթէ. Խոր. ճ.Յղ։ ՟Ցուրատա կայ, ի բաց ոստչի, և ատէ, մի զայդ առներ։ Ի բաց ոստչի ծառայի, մի՛ ատէ խափանէք զնա. Վրդն. ծն։

ՈՍՏՐԷՈՍ, ՈՍՏՐԻԿ. կի՞մ ՈՍՏՈՒԻԿ. իգ. Բառ յն. ὄστρεον, ὀστρίον. (այսինքն ոստրատ. ոսկրապատ.) ՟Օστρεον, ειον. Ostreum, rum. Խեցի կամ խեցեմորթ ծովային. ամի. ըոփրիա, ըոփոխրա. և գազատակայ. մորգոփ փոխ. ՟ Որ անուանեալ կոչին ոստրիք։ Խեցգետնին ցանկայ ուտել զմիս զնոյն ոստրիկ. որ անուանեալ կոչի ոստրէոս. և քանզի գժատրին է ոստրէոսն, և այլն։ Ուստի իցէ ոստրէոսն տակաւ զնոյ յղանալ ծնանել զմարգարիտն պատուական. Վիլօր. ի։ ՟Ցոստրէոս զնոյոց՝ հատ մարգարտանոյց կոյս քեզ բազխանոց. Գ։։ ՟Ուսոի ազն ձկանցն և ոստրէից ի քաղցն ամենեցուն, որչափ ի ջուրս են, եզնէն ի նմանութիւ վերջին անուանս մեռանէ զմիսին ընակութիւնս ընկալեալ. Գլաֆ. փմ։

Ո՞վ, ոյր, ումք կամ ոյք կամ ոքը, ոյց. կամ որոյ. գ. Tis; Quis՝ Ո՞. ո ոք. ո՞րպէ-

սի ոք. ովշ, էնշ. ֆէյ. *Ո՞վ է Տէրը նորա, եւ[1] ոչ կիս: Ո՞վ ծանուսցէ: Ո՞վ պատմեսցէ: Ո՞վ է իմ մայր, կամ ո՞վ[2] են իմ եղբայրք: Ո՞վ իցէ. առ: Ո՞վ են սոքա: Ո՞վ հնիք, յորժամ արկանիցէք յամանս ձեր: Ո՞վ և ո՞վ իցեն՝ որ երթայցեն: Ո՞ր է պատկերս այս կամ գիր: և այլն: *Նա և դու ո՞վ իցէք, որ կանչնիս քննիցեմք, և զանձասան խնդրիցեմք. Ոսի. է՞: *Ո՞վ իցէ՝ որ սիրեաց գհնանդուխիսն, և առեաց զաւուրս[3]իմ: Բ՞ոչ. ֆ. 5: Ա՛յլ անսովոր է առել. *Ո՞վ է քաղաքս այս (այսինքն գինէ է, որ է). և նա ասէ. է՛ փեռոս է՝ Ո՞վք են, որ վտանուին: Ո՞վք են նշանք երկրպագուքն. Ոսի. ֆգ. Նյ՛: *Տեսանել[4] թէ ո՞վք և որպիսիք են. Աբծր. ֆ՛: *Ո՞վք են, որ զքան նորա պահեն. ՁՀ. ֆ՛՛: Ընդ. սովորական է ասել, Ո՞վք են:

Ո՞վ, ՈՓ. նոյն ընդ վ. *Ո՞վ ոք իցէ՝ ի ձէնջ մարդ: Ո՞ր ուրուք՝ ի ձէնջ. և այլն: *Ո՞վ ոք իցէ նա: Ո՞վ ոք ուսուիք. Խոր. Ք. 7՝: Ադաթ:

ՈՁ, կամ ՈՁՆ՝. այսինքն Ո՞ւր. Տ՛ս՝ ի կարգի տառիդ. 8:

ՈՎ, Իւր յատկաբերական. Ուր. ո. կամ Որ ոք. որ սիտգամ. ո՛ ոք և իցէ՝ որ. ո՛վ որ. ֆիմ ֆի. *Ո՞վ զայս արասցէ. քերովբէի նման նի: Ով պատառե զնա, մանիու պատուհաս ընդունուն: Ջով չար ասէն, և ինքն բարի է, չէնասի անուն. ՀՀՀ. Խ: Եզնէ. Ք: Բրս՛ղէ:

Ո՛վ, Ո՞վ, Ո՛վ, Ո՛վ. Ի՝ նշանակ կոչման, դուսաչանաց, զարմանաց. աւաղելոյ, և այլն. Ω. ὦ՞Ո ! Ո՛. ո. ոհ. այ. բարբ. հօ, էա՛. հէյ, էյ, ֆ, ֆա՛. յն. լու. օ. *Ո՛վ մարդ: Ո՛վ մարմնէդ: Ո՛վ հրեայք: Ո՛վ ազգ անհնազան. և այլն: կամ *Ո՛վ կին գու, մեծ են հաւատք քու: Ո՛վ անմիտք և դնդազախրաք: Ո՛վ լի ամենայն նենգութեաբ: Ո՛վ քաղաք աւերանց: Ո՛վ (կամ ո՛հ) երևելիդ փրկեալ քաղաք. և այլն: կամ *Ո՛վ խորք մեծութե. և այլն: *Ո՛վ պատնէշիք. զնայք, և այլն. Սէբէր. ը: *Ո՛վ պատնէշիք և առնիլ պատուոյ: Ո՛վ համբայր՝ նենգութե նշան. Շաբ: *Ո՛վ գառն սեղան՝ լի լեզեաւ. ով կերակուր պատրաստեալ՝ ի գիւաց. ով ձաշ անչափ կան. Ոսի. է՛: *Ո՛վ բարեբարութե. ով մարդասիրութե առաւելութե. Ոսի. ֆ՛՛. 16: *Ո՛վ սատակպոյն հառաչու. Ո՛վ անհնարին և արատաւղի տարակոյք: Ո՛վ նոր բան և պատնէշիք՝ անկարծելի առնիլ. Պիս:

Ուռընթեր սեռական. (նոյնպես և յինքսկ լո. նյց.)*Ո՛վ պատնէշեաց: Ո՛վ հրաշելոյս: Ո՛վ ապեռիցս: Ո՛վ թշուառութե. և այլն. ի բաղում գիրս: *Ո՛վքո ՅԾ յայնժամ նեռուսութե: Ո՛վ ողորմութե քո քոյ: Լ՛սփ. ֆ՛՛: Վ՛ր՛ հց. ֆ՛: *Թշնամի է բարեհաշտ, և բարեկամ դժոխ. ով լնակացութե, և օտարութե. Աֆ՛սբ. ապ: *Ո՛վ նոր խառնմանս. ունէ ասել է ուրեք՝ որ հիացմամբ և զարմացմամբ, և է՝ ուրեք զի ոյժական է և աւազական. իսկ ասա հնազական է և զարմայական. Լ՛ծ՛ ՅՅ՛ֆ:

Ուռանց խնդրոյ. *Ո՛վ կամաւ զանկապատ լինն՝ կապեալ ըզձեռս այնակողին: Ո՛վ, զի՞նչ զօրութե է, որ լուսաւորեաց զքեզ աւազակդ: Ո՛վ, որպիսի՞ աչ և գոզուսն ե կեսցե. Շ՛ր: Կ՛ս՛ ֆ՛: Վ՛ր՛ հց. ք՛: *Ո՛վ ո՛ (կամ ո՛ ո՛. ՚ա՛! օ օ!) փախերուք յերկիրէ հիւսիսոյ. Ջ՛սփ. ք. 6:

ՈՎՔ. և ՈՎՄԻՍՏԵՍ. Բառք ընդ հոմերականք. Ὄαρος, այսինքն բան. Ὄαριστής, խօսակից. *Ովարքն՝ բանք են. և ովարիսաէան՝ զուգակից է բանիւք. և են ամանք՝ որոց Թուխ Թեզ ովարիսաէան ըմնակից և խաչակից նշանակի գոլ արամագոյ. Գ՛ր՛փ. Ինձ.

ՈՎԿԻԱՆԱՆ. ⁊ա. Սեպհական ծովու. ՈՎԿԻԱՆԵԱՆ. ⁊մեծի, որ կոչի Ովկիանոս. (տես բա. յոհ. ան.) *Անցանէք ընդ անհուն ասպարէզս աշխարհամած ծովուն ովկիանեան. Ո՛՛ա: *Ովկիանոսի անհնարին ծփանաք յովկիանեանս (կի՛ ովկիանեանս) նայտնեցան բնութե. Պիս:

ՈՎՄԻՐԱԿԱՆ. Տ՛. Հոմերական. *Զատասանսի առնէք զովմիրական բանսն, չի բարիոք լսամամագաւորութե. մի Թագաւոր լնցի. Ճ՛. Ա:

ՈՎՍԱՆՆԱՑ, ի, ից. Ὡσαννά. Hosanna. Զայն օրհնաւաք առ եթայեցիս՝ վասն եկեղց հաւատոյ փրկութե և փրկի. լոյս կեցո՛ ՚որ, և այլն. արմատն է՝ Ովսէ. Յեսու. *Ովսաննա որդւոյ գաւթի: Ովսաննա (կամ օրհնութե) ի բարձունս: Ովսաննա օրհնեալ եկեալ և այլն: *Օրհնել կամ գոհանալ կամ երգել ովսաննայիւք. Ճ՛. ժ՛. Եփ՛. ծ՛: Տ՛ր իչ՛. օգ. ի՛: *Պատկերք նմա ովսաննայիւք: ի մտանել ՚ան ի սիոն մեծաւ փառօք ովսաննայի: Լ՛ուա զձայն փառաց ովսաննայիցն. և այլն: Եփ՛. ար՛սա: *Ովսաննա, կեցո՛ կամ ապրեցո՛, կամ մեծութե, կամ փրկութե ի բարձանց. Տծ՛ա՛: *Ովսաննա ըստ երթայեցւոց լեզուի թարգմանի մեծութե. Ոսի. ծվ՛ԷՐ: Խակ Եբրայ. Ֆգ. Ն Ճ՛Ճ. Ն Տծնա՛. կամեցան և Հայեբէն ստուգաբանել. *Ովսաննա. ո՛վ է սա. սա նա՛ է, որ ՚ես և այլն:

ՈՎՍԱՆՆԱՑԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ յինքեան զձայնդ ովսաննայ. *Երդ ովսաննայիս բեր՝ աբքայական մարդ. Նար. փագ:

ՈՏԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Տ՛. որ և ՈՏՆԱՒՈՐ. Ունօղ զտուս. քայլօղ, և քայլելով ոտամբ. ոտանաւոր. *Գազանս այս ո՛չ է ոտանաւոր իբրև զտրեքոտանիս. վ՛ր՛ն. ծն: *Ընդդէն ընդ գեան յոտանաւոր (կամ յոտանաւորք)՝՝. ն. ոտամբ. Սչ. է՛ն. ճ: *Գիշերի ձեռնտատած և յոտանաւոր զրպմոսերգուելիս. Մ՛ա՛. ի՛:

ՈՏԱՆԱՒՈՐ. ա. փ. Στίχος. Versus. στίχηρός, στιχήρης, per versus scriptus. ῥυθμός, ῥυθμικός, rythmus, rythmicus. Ունօղ չափաբերական ոտից. և Տաղաչափութե. սակաւ. սակերորդ. *Ա՛յս են ոտանաւորքն. յոբն, առակս, առակք սողոմոնի, եկեղ. սիաոտ, Երգ Երգոց. Դաւսակ: *Ոտանաւորս և չափաբերական գերակայ գրել տալոյ: Ոտանաւորս առաւատցեալս: Ուրիշնատ ոտանաւորացդ. Մ՛ա՛. ֆ՛՛. ի՛: *Ի սմա գրեցի զբանս հաւատոյ, ոտանաւոր տաղիւ չափոյ. Շ. Խոսփ: *Հոմերական տաղից չափոյ ոտանաւոր տաղից գլաւոյ. Լ՛ք. ի Ը:

ՈՏՆ, ոտին, ոտամբ, ոտք, ոտից. գ. Πούς, ποδός. Pes, pedis. Խափխոյ մարմնոյ երկրակոխ. գործի քայլելոյ կենդանեաց. առաջին Թաղք. յոյմ Հետք (նիշ ներքանաց ոտից), և օդ (ոտից ման. ուսան լա. ոտաս). Աստաս է և յն. և լա. քառից. բ՛սս. բ՛փս. բ՛է՛ս. բ՛է՛փ՛ս. իս. բ՛է՛փ՛ե. բ՛է՛. ոտք ա. ուսել մարձին ի սպաս. բ՛ա, բ՛ոյ, բ՛է՛յ, բ՛ոյ՛ն. սե՛ս և ՚ա՛ք, ՚ա՛ծ՛ն՛ք. ոտ, ոտի. այտ. *Ձգաւեալ տպաւորյն Հանգիստ ոտից իւրոց: Լուսացեն զոտս ձեր: Լոյծ զկօշիկս յոտից քոց: կարձեալ զգնացս ոտից: Ձեռնընդ ձեռին, ոտն ընդ ոտին: Ոտն յոտանէ փոխել՝՝:

ՈՃոզ ասի. *Ոտս իւր ամբարձեալ յակոբայ՝ գնալ յերկիրն արևելից: Աւեալ զոտան իւր անդէն ի մահճին՝ պառկաւեաց (իբր կծկեալ զինքն): Անկեալ առ ոտն նորա՝ ասէ: Տալ ՚ան զնոսա ընդ ոտիւք նորա (չն. ֆ՛ա՛ա՛ա՛): Օրհնեաց զքէզ սր ՚ոտ յոտին իմում (չն. յ՛ա՛ա գաղտական իմոյ այր): Ուհա ոտքն՝ որ Թաղեցին զայն ի դրանն. հանցեն և զքէզ (այսինքն ժիր ոտիք երիտասարդք): Ջոտս արձակեցին, փախուսեալ գնային: Ջոտս արձակեաց՝ հար զերբայն և անդէն ոտաւ կեաց: Ընդ ոտն կախուցեալ զառիծն և զվիշապն. Ընդ ոտին զհնաբերիք առաջ. Նոդին և ուղղին. Աֆ՛սբ. ապ: *Ընդէր լինիս գլուխ ոտիդ հանդիպակաս. Ա՛ս՛ս. ֆ՛ե՛: *Ոտք յոտին գլաւեալ իցեն. յն. πεδὰ-γίζα. Ոսի. ֆ. ֆ՛. 18: *Ընդ երբ սեաւանել զմեզաց ոտս հատեալ (այսինքն անհետ եկալ. յոտից եղեալ). Ոսի. ֆ. ՚ա՛. 1: *Ոչ ոտն առեալ արդիոք գայր յայս ծայրատգին մերանաց քոց. Գիտ. այսինքն յատուկ, իշխել, համարձակել: *Ա՛յր անգր գեգեին, և ոչ կարեն կալ յոտից վերայ՝՝ կանգուն կալ. Սարգ. յոտ. ֆ՛: *Ոտն գոտամբ արկեալ. Բ՛ոչ. ֆ՛. 5. (ապ՛ ոգ՛ վերայ ֆրաց՝ ծալեալ:) *Թևաձեա և կարի ընդ ոտս իցէ անանկու՛ թի (այսինքն խոչընդոտս. յն. խափանիցէ) Ոսի. չհ. ՚ա՛ 10: *Օձն և վիս ոտք ամենայն յանդանաց. (վասն ոտից պատճի յոտս) Եփ՛. ծ՛:

ՈՏՆ. նամանուանի Սատրան լերին, և ծայր լերաց կամ պատուանդան. *Ուռ. ոտամբն ա՛ հերմենիայ. յն. ի՛ նեղբայ. Ջ՛ս. ֆ՛ա՛. 17: *Ջոսոն լերին ...առ ոտամբ նորին լերին. Խոր. ՚ա՛. 11: *Ջոր եցուն ոտից նորս (առ լանոյ): Ջսիևանն պղնձիս, զծոմն պղնձի, և զոտան և զվերնս խարխափն. Եւ. ի՛Ե. 26: Նէհ՛. ֆ՛Ե. 18:

ՈՏՆ. ըստ քերթողաց. Ձափ վանկիկ. յոյմէ Ոտանաւոր. *Յաղագս ոտից: Ոտք են պարզք՝ երկոտասանք. և ի տացան է՛ն երկշաւանիսք չորս, և ե ոտավանգք ուեմ, և երկավանգք, և այլն. Թ՛. ֆ՛ը:

ՈՏՆ. ըստ երկրաչափից. Տ՛. ՈՏՆԱՉՓ. *Ջգաւրէ Հնան, զԻլիզէ, և զտոն. Նշդն. ֆ՛ը: *Ուն քաղաքն անուղղայ է ուեմ աստղ բիսայ, և ոտից չի. Պսմ. ոչ՛ը:

ՈՏՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. } Աշխամարհել. ՈՏՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. } գտանել. ՐՆԴ ՈՏՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ՝՝. կուն առնել ընդ ոտիւք. *Ոան ուրկանէն Թշնամիքն, և ինքե անդր գլորին: Ոան Հարկանէ՝ի վերայ ախոից արգարոյն. Խո՛ը: *Ոան Հարին կորտեան նորա: Զի բալուք՝ ի վերայ մեռելոց ոտն Հարկանել: Ջի մի ոտն Հարկանիցէն՝ ի վերայ մեր. Լ՛ք. ֆ՛ը: Ճ. Գ: Ջ՛ը. Ի՛: *Ի՛ր ոչ մոլմնական ուրախութե զոյ՝ առուրցն խորհուրդ արհամարհել, և ընդ ոտն Հարկանել Յն. Ի՛ն. ապ: *Հարկանել ընդ ոտն գնդանն պատուիրան նի օրինացն. Եփ՛. յե՛:

ՈՏՆ ԿԱՌ. Յառնել կանգնիլ. Ի՛ր՛. ֆ՛Ե. 7: Գ՛ր. Ե. 6: Ի՛Ե. Յ0: ա՛. Ա. ֆ՛Ե. Յշ: Եշ՛ը. Ե. ևն: *Յոտն կացին անտի ոլքն, և դնացին. Եփ՛. ծ՛ն:

ՈՏՈՏԱ. այսինքն Ոտից վերայ. իբր աշխարհիկ ուճով. գասնի և. Ոտան, որպէս ոտին. *Կացէք յոտուց զոտ ոտ ոտ ոտ, զոտ գըր լուծէք ըզվերսոտաբար. Շ. Եզե՛: *Եւ կայ՝ ի յոտուց՝ ընդ մեր մարմանուց: Ջ՛ոլբըն հրեշտակաց՝ աստուածամեաց՝ կան քէզ ի յոտաց. *Ա՛յլ գու կայ յոտաց՝ այ մայրդ կենդ. Գ՛ն՛: *Ջկլումութե մարմնոյ, և թաղումեք ոտան. Մ՛ա՛ը: Ի՛Ե:

ՈՏՈՏ. իբր ն. Հեռոտաս. *Ոլ վարեացն նա յոտից իւրոց ի պանգիտութե հնաւտար. . . Հնոտաս երթիցէ գերի. Գ՛ը. Ե՛:

ԱՈ ՈՏՆ, ԱՈ ՈՏՈ. իբր Աջընթեր. մատ. Տ՛ս Գ՛ոյն. Ի՛Ե. Յ: Խոսփ. Ե՛. 16. ևն: *Ջվարդ վարդակին լուսաւ՝ ոմանք առ ոտն կարծեցին լինել զտրա կանխասացութե. Լ՛ք. յոյբ: *Տրտմականա ամենայն անդէն առ ոտս բուսեալ (չն. ի ձեռս գոլով), և հնչուսկանքն յուսալ ևմի խոտասյեալ. Ո՛՛. Ն. ի՛. 10.

ՏՈՏՆ Ի ՄԱՏՆ ՑՆՈՒՆԵԼ. որ է ըստ յն. կանգուն կամ յոսին կալ Տ֊ից և ԱԿԱՃՈՒ. *Եթէ արքունի հրովարտակք ուսանիք յանկարծակի հասանիցեն, յոտն՝ի մտան յառաջնեն, յակձիուս կայցեն լսել. Ոխ.ս. ՟. 19։

ՈՏՆ ՈՏՆ. ս. } Ա֊ստակա֊սակաս֊գամ
ՈՏՆ ԱՒՐ ՈՏՆ. } քան զգամ. աստիճանաբար. կամաց կամայ. (յն. օφé. իբր ձանապարհաս.) * Ոտն ոտն յառաջ գալին։ Որ սովորի արհամարհել զքահանայն, ոտն ոտն յառաջ մատուցեալ՝ զնծծ Թշնամանէ. Ոխ. ս. Ք. 4։ Ե. Ք. փխ. Ք։ *Ոտն առ ոտն յառաջ մատուցեալ միտպատեալ Լանայր. ՑԽ.ԱԹ։

ՈՏՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դնելն զոտս յեր կիր՝ կոխելով կամ քայլելով. * Ընձեռեալ կենդանեաց՝ ոտիւնն փոփսմամբ լինի. որով և վճարէ զուզորմելի չափաւոր գնացիւք ոտնագրութեան. Երզ. ֆէր։

ՈՏՆԱԼՈՒԱՑ, կամ ՈՏՆԼՈՒԱՑ, ի. գ. Լուացումն ոտից եկեղեցական արարողութեամբ յատագ հինգշաբաթի. Տծնց։ Մաշտ. Տաղ։

ՈՏՆԱԼՈՒԱՑ, ացք. գ. Ποδόνιπτηρ, τρογ. Pelluvium. Գործիք ի պէտս լուանալոյ զոտս. արպէս կոնք, աւազան, ջուր, ևն. *Քաքիւնք և փայտք(են կուռք).որոց եղծարքն մատունքն և ազգակիցքն՝ լոդարանք եղեն, և ոտնալուացք, և այլք յանարգաց։ Ոչ իշխէ. ցեալ ազատաց կին ծառայիցն ոտնալուացս մատուցանել. փիլ. փէսախ. Ե. Լին. Ք. 5։

ՈՏՆԱԼՊԻՆԴ. ա. Որ ինչ ասոյ լսպնիկ ոտից. գԹեցուցչէ. * Գինէրայնոյն ոտնալպնդ մեծին արհատաց չեռնկալուն ձիոյ. Նար. ՀՃ։

ՈՏՆԱԿԱՅ. տ. ՈՏՆԿԱՑ։

ՈՏՆԱԿԱԳ. ի, ից, ագ. }գ. Πέδη. Com-
ՈՏՆԱԿԱԳԱՆՔ, նաց. } pes, pedica. որ և ՈՏՆԿԱԳ, ոյ. Կապ և կապանք ոտից. շղթայ ոտից. իայգնէպ, պոգագէլ. էէօռնէպ. *Ոտնակապագ և շղթայիւք կապեալ.և իսկ շղթայ՝ի նմանէ զշղթայն, և զոտնակապան խրտակելոյ. Մրի. Ե. Ղ։ *Ոտնակապանս երկաթիս, և շղթայս, և ձեռնակապանս.Մագ.ի։

ՈՏՆԱԿԱԳԵՄ, եցի. ն. Կապել զոտս. չԹոդուլ յատակ խաղալ. կասեցուցանել. * Ոտնակապեաց առ յԱստուած զարեգակն։ Ցնստս ոտնակապեաց զարեգակն և զլուսին. ՃՃ. ճՀ. ԵԷր. ՟. Ի֊ր։ Տծնվ։

ՈՏՆԱԿԱՌՆՄ, եցի. ը կառչիլ կռնիլ ոտից. մնալ անշարժ՝ի տեղւոյն. զկայ առնուլ. կանի առնէլ. *Ի զարմացման եղեալ ոտնակառեաց՝ի առեղծն, յորում էր. Վ.Յ֊ Հղ. ԻԷ։

ՈՏՆԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՑՈՏՆԿԱ֊ՑՈՒԹԻՒՆ. Յոտին կալն. կալն՝ի վերայ ոտից կանգնուն. այգագա փոփոխ. Ոչկարէի ոտնակայու֊թիւն կատարել զազօթս իմ. Վ.Յ֊ Հղ. Ի֊։

ՈՏՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. } կոխումն ոտից,
ՈՏՆԱԿՈՒԽ. գ. } կամ ընդ ոտիւք. *Սրբէ զառ՝ի մէջաց ոտնակոխութեամբ մարդկային չնուէս. Գիգառ։ * Եա կապել զնա ղաՀձաց, զի ընկճացեն յոտնակոխան երթ. վարաց, զի կոխեալ ապտանիցեն զնա. Տէ ի֊Է. Ծայ. Է։

ՈՏՆԱՀԱՐ. տ. ՈՏՆՀԱՐ. *Ծրծալեցայց գկորստեամբ ձեւով, և ոտնահար եղեց. Համան. առ։ *Ոտնահար եղէց՝ի վերայ ձերոյ կործանմանն. Եսայ. Ի֊։

ՈՏՆԱՀԱՐԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի յոտն հարուլճ՝ յարձամարձանա՝ յերգիծանս. *Վայն ոտնահարական է, և մերկասական. Երզ. ֆէր։

ՈՏՆԱՀԱՐԵԼ. տ. ՈՏՆՀԱՐԵԼ։

ՈՏՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. տ. ՈՏՆՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. *Դոմինաց ոտիւքն ոտնահարուլճ. Ա֊ծէ. Է *Կրկ յումեքէ Թշնամանս, ոտնահարութիւն, և ծաղր. Ես. ԽԲ. 14։ *Ոչ ոտնահարութիւն ոչ ինչ ոչ ծաղր. Ես. ԽԲ. 24։ *Ոչ ոտնահարութիւն ոչ ինչ ոչ ծաղր. Ես. ԽԲ. 24։

ՈՏՆԱՀԵՏ, իսկ. գ. Ἴχνος. Vestigium. Հետք ոտից. իդ *Ձեսի առ գոտս այրին ոտնահետ մարգոյ։ Ցեսեալ ոտնահետս՝ նստաւ առ երեկս. Վ.Յ֊ Հղ.իՀ.Ե Յ։ *Ոտնահետն գտաւանդ և ուղեաց՝ նման են (իրերաց)։ Ասաց՝ Թէ արքահետու ոտնահետն է ... միոտանի վազելն մի ոտնահետին է. Վ.ԳՆ.Երգ.Ե պիտ։

ՈՏՆԱՁԱՅՆ, ի, ից. գ. Ձայն գնալոյ ոտից, իրօք կամ նմանութեամբ. ոտի Յայն. այգ սէռի. * Ձոտնաձայն վճհանաւոր վաւելոյ (յն. σθεπορία, ձոտնապարհաձգնացութիւն)։ Ոտնաձայն անձրևի է (յն. ձայն ոտից անձրևի). ՟. Ն. Ղ. 41։ Ֆ. Ի֊գ. ծՂ֊ 41։ *Առանց ոտնաձայն լսին առնելոյ եկն, զի զմեզս եկն բառնալոյ. Ոխ. Ե։ *Ցոտնաձայնէ Նորա փախեան նախահայրն և նախամայրն։ Ի ձէն ոտնաձայնին ՃՂ։ Եկեալ ժամանեաց ոտնաձայնիս։ Լուեալ զՃրաւնական ոտնաձայնն՝ ասէ, ոտնաձայն զաւմին լուայ գալով առ մեզ։ Ոտնաձայն առնէր ... Ծանօթ եղև և ասա ՃՂ ոտնաձայնին։ Ճ֊գ։ Ջէր. ԻԲ։ Եպիփ.Ի֊ՀՏ։ *Լուաւ եւայ զոտնաձայն քո՝ի գԺոխս, և եա աւետիս ագամայ. Մ֊Ի֊ Ա֊։ *Աստանց ոտնաձայնի մեռանէ փառասիրութիւն.Երզ.Նաբ.։ *Գոր ոտնաձայնէ լուեալ ոտնաձայն՝ փախուցեալ խոբաւուքն. Մխ. ոտան։

ՈՏՆԱՄԱՆ. գ. Աման ոտից. հոգալ ոտից. կոշկի֊ փոխ աման. այգ գոպը. *Ոտնամանն ոչ երթեալ ագաւ. Մաբ։

ՈՏՆԱՅԻՆ ՀՍԿՈՒՄՆ. տ. ՈՏՆԱԿԱ֊ՑՈՒԹԻՒՆ. *Գուբա, մոխիր, յոտնային (կամ ոտնային) հսկումն, լեզուոյ բորբոքումն՝ի չափաւորակս խօսելն. Կմխ։

ՈՏՆԱՉԱՓ, չափք. գ. Ποῦς. Pes. Չափ ոտից՝ բնական, կամ երկրաչափական, որ և ՈՏՆ ասի. այն է քառասակ ուղղութիւն. կամ չափ վէ չուասան մատանց. *Ոտնաչափ երեսի այսեգական. Անյ. Վերնի. ագիսգ։ *Շինեաց խորհրդի՝ի լոյնոյ ոտնաչափս չորս, և յերկայնութիւն ոտի՝ և բարձրութիւն ոտնաչափս հինգ. Վ.Յ֊ Հղ. իԷ։

ՈՏՆԱՒ. ս. Ὀλισθηρός. Lubricus. Լպրծուղ. գիւբասահ. *Լպրծուս և ոտնաւ են այսոքիկ, և քան զամենայն ինչ անհաստատագոյնք. փիլ. խ֊ոսփ։

ՈՏՆԱՒԱԿԱՆ. ա. Կասեցուցիչ ոտից. հարցուղական, հետազօտիչ. կանի առնելոս. փնրա պոգալ֊ էէչեՃէ֊. *Երբեմն ժամանակական է, և վիպիդն ոտնաւական՝ի մարմնական եղանակս. Բրս. ՃՒ։ *Ջիարդն ոտնաւական նախգիր է. զիարգ արգելօք իմանամ, զիարդ եա կասկած, զիարդ լուծցոս. Երզ. ֆէր։

ՈՏՆԱՒԵՄ, եցի. ը. Ὀλισθαίνω, ὀλισθέω. Labor, lapso, labefio. Լպրծիլ. սայթաքիլ. գայԹագդիլ. սխալիլ. սահիլ ոՀԸ. դԷւ. *ըստփել. գայոգ. *Ի կնոպարանս պաՃուճապարդ բանիւն յոդոպդեալ ոտնաւեցին։ Ի՛ զի Դանդիսի յինչ և նմա ոտնաւել. Բրս. Վեյոբ. Ե Հղ։ *Ի պատճառանս մի ոտնաւեացեն միանձունք. Նեղս։ *Ընկեալք՝ի միոչէ Ճշմարտէն՝ ի քաղցմս ոտնաւեցին. Եղնիկ։ *Ոմանք ոտնաւեալ՝ի Ճշմարիտ հաւատոյն անկան՝ի խաբս կորըստեան. ԼՃ֊ Իալ։ *Ցորպիսի ամնայրաւեալ ոչ ոտնաւեալ կործանիչին. Ոխ. ս. ՟. 5։

ՈՏՆԱՒԵԼ. ն. Սայթաքեցուցանել. կասեցուցանել. *Օի մի անարուեսա և անՃահ բաժանմամբ գրոյն՝ զընԹերցօղն ոտնաւեցով սայթաքացէ՝ի հանդիսն. Գրլ. փէ։ *Ո՛վ լուսոյ, արտասուաց և հեծեծանաց ոչ ոտնաւօղ. Վ.Յ֊ Հղ. Յ։

ՈՏՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρόσκομμα. Offensio. ὀλίσθημα, ησις, lapsus. πτῶμα, casus. Սայթաքումն ոտից. գայԹագդոսի. անկումն. *Ճոտնապարհք նորա՝ սէց ուղիղ են, որպէս անօրինաց ոտնաւուածիք. Սիր. ԼԷ. 29։ *Ցանհնարին չարեսցան անկանել յոտնաւուած։ Ուստի բազում և ստէպ ստէպ ոտնաւուածիք լինին. Ոխ. գաղ. Ե Ֆ. Է. 10։ *Ոչ գաղարեմ յոտնաւուածէ գԹման, և՝ի գործանէ չարեսց. Վ.Յ֊ Հղ. Յ։ Ե Մաւ։ *Ոչ այսր անդր ոտնաւուած Թասիւ.Ճ. Ա։ *Ինձուկ՝ աստի և անտի ոչ ուղիղ գնացեալումն ունի զոտնաւուածն՝ի կորսուեան միջն. Խոս։ *Գահձաւ՝ի մեծագոյն գայԹագդուԹեց, ի փոքրագոյն ոտնաւուածիցս. Նար. ղՃ։ *Եաւս զմասոյն դիւրաձիգ ոտնաւուած. ՍԷԲէր. Է։

ՈՏՆԱՒՈՒԹԻՒՆ. իրք ՈտնացաւուԹիւն. Նիգրիս. *Տեառնեմբ զոմանս վասն այսր իրաց ըմբռնեալ ոտնաւուածիք. Ոխ. յն. Ճ. 3։

ՈՏՆԱՑ. ի, ից. ա. խեղ յոտից. պակասաւոր ոտիւք. ոտնքակ. Հաշմ. *Ոտնասա կին ձեռնասա, խուլ կին կոյր. Կանան։

ՈՏՆԱՏԵԳԻ, դւոյ, զեաց. գ. Տեղի ոտից. ոտնահետ. հետք. կայք և գնացք ոտից. *Ի միջոյ յորդանանու յոտնատեղւոյ քահանայիցդ. ՑԷ. Յ. Է. 3. (յն. *Ի հաւից ոտին)։ *Լիզոյր զոտնատեղիս սքան։ Համան. բուրեին զոտնատեղւոյն. Ճ֊ Ա. Վ.Յ֊ Հղ. Յ։ *Գնացեր՝ի վերայ Լուբյն, և սրբեցեր զնա սքն ոտնատեղիօք քովք. ՃՂ։ *Զաղբատս և զպաս, որք ոտնատեղքն իսկ (յն. ոտին գնացիւք) կարկեցեն բերել զայ օրհնութեան, զայնպիսիսն կոչեցես. Ոխ. ԷէԷս։

ՈՏՆԱՏՐՈՓ, կամ ՈՏՆԱՏՈՐՈՓ. ա. Որ իւղ տրափսնն ոտից՝ կամ գոփիւն՝ գոփր՝ ոտնագան. և Տրոփող. տրոփելով, տրոփական. *Ճոտնչող կօշկօք ոտնատրոփ չրխգայութիւն. Սխոան։ *Ձիոցն՝ ոտնատրոփ փռնկալոյն մտնեական զանգակեալս։ Ոտնատրոփ (կամ ոտնատորոփ) լինելով փռնգալոյ իբրև զձի խաստեաց։ Երիսար բարձրագիղ. ոտնատորոփ, խրոխատալիր. Աբծր. Ք. 2. 8. 12։

ՈՏՆԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ποδάγρα, ποδάγρα. Pedum dolor, podagra, articularis morbus. խո. Gotta. Ցաւ ոտից անհնարին՝ի յօգս և՝ի չիլս. որ և ՈՏՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ասի. Նիգրիս, Նբէրբս. յն. Բօφωղէա, Բօφώղա. (յոլոմ պատագրոս, իբր պատագրոս.) *ՈտնացաւուԹիւք, գչխագարուԹիւք, և անբժշկելի ցաւք. Ոխ. յն. ՟. 21։

ՈՏՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ոտանաւոր՝ ըստ ձ նշ. որպէս Ուշակ ոտից. *Գագանս այս ոչ մեզ՝այսոր է որպէս զառիւծ, և ոչ ոտնաւոր իբրև զչորքոտանին. Վ.ՃՆ. ՃՀ։ *Ցամենայնի զեւոն զրուանգակ մանուճն ասէ, զոտնաւորն և զոչ նոյնպիսին։ Իակ ոտնաւոր ոտնաւոր զկարճան. Ոսկիփոր։

ՈՏՆԱՒՈՐ. որպէս Ոտնակաց. յոտանաւոր. յոտին կացող և կալով. *Ոտնաւոր աքնուԹիւք կամ արմնուԹիւք զգիչերն անցուցաներ աքնուն. Ոխ։ կէր. գաՀ. և այլն։ *Ջհարկ քնոյ յոտնաւոր աքնուԹեան՝ի ԹարԹափ ական վճարեալ. Ագաթ։ կ֊րխն։ *Ջօրացոյց զոտս իմ յոտնաւուս, և ծնրադրուԹիւն. Վ.Յ֊ Հղ. Իէ։

ՈՏՆՆԱՓՇԻՒՐ. ա. ՟. ո. Ոտիւք փշրեալ կամ փշրելով. *Եա եԹէ այլ ունիք ինչ իցեն, ոտնափշրած կասուն. Եղիշ. էրէց։

ՈՏՆԱՓՈԽ կամ ՈՏՆՓՈԽԱՐԻՆԵԼ. Ոտն յոտանել փոխել. քայլափոխել. վերոտնել. փոխել էրեալ փշրել. ԼԷՀՀ։ *Որ ընդ այ ասուիճանան ոտնափոխ եգեալ

[illegible] Ոսկ. յհ. ա. 1։

ՈՏՆԱՓՈԽԻՄ. յ. Նոյն ընդ վ. [illegible]

ՈՏՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ՈՏՆԲԵԿ. ա. [illegible]

ՈՏՆՁԱՏՈՑՑ. ա. գ. [illegible]

ՈՏՆԽԹԻ. մ. Ἠρέμα. Sensim, paulatim, lente, tacite. [illegible]

ՈՏՆԿԱՑ. ի. եց. գ. [illegible] στάσις, [illegible]

ՈՏՆԿԱՑ. ա. [illegible] ՈՏՆԿԱՑ, և ՑՈՏՆԿԱՑ. [illegible]

ՈՏՆԿԱՊ. Տ. ՈՏՆԱԿԱՊ. [illegible]

ՈՏՆԿԱՊԵԼ. Տ. ՈՏՆԱԿԱՊԵԼ. [illegible]

ՈՏՆԿԱՑՈՒԹԻՒՆ կմ ՑՈՏՆԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՏՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. [illegible]

ՈՏՆԿԵԼԻՔ. [illegible] στάσις, կամ ἑστηκώς, [illegible]

ՈՏՆԿՈՒԻ. գ. [illegible]

ՈՏՆԿՈՒԻ ԼԻՆԵԼ. [illegible]

ՈՏՆՀԱՐ. ի. ա. Ἐφηδόμενος. Qui delectatur malis alterius. [illegible]

ՈՏՆՀԱՐ ԼԻՆԵԼ. Ἐπιχαίρω, χαίρω, ἐπιχαρὴς γίνομαι, ἐφήδομαι, ἐφίημι. Exulto, insulto, ludibrio habeo, delector malis alterius. [illegible]

ՈՏՆՀԱՐԵՄ. [illegible]

ՈՏՆՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίχαρμα, ἐπίχαρσις. Insultatio, ludibrium. [illegible]

ՈՏՆՓՈԽ. Տ. ՈՏՆԱՓՈԽ.

ՈՏՆՔԱՑԵԼ. [illegible]

ՈՐ, [illegible] Ὅς, ἥ, ὅ. Qui, quae, quod. [illegible]

ՈՐ. [illegible]

[illegible]

ԽՈՐ ՉՈՐ ՕՐԻՆԱԿ. մ. [illegible] ὃν τρόπον, quemadmodum. [illegible]

ՈՐ ՕՐ. [illegible]

ՈՐ. [illegible]

ՈՐ ԷՆ. Տ. Է. և ԵՄ, ես, է։

ՈՐ, ՈՐ. [illegible]

ՉՈՐՍ ՈՐՔ. [illegible]

ՈՐՈՎ. [illegible] Ἐφ᾽ ὅτι, ἐφ᾽ ὅσον. Quoniam, quandoquidem. [illegible]

մաց կացուցից զքեզ։ Որով ոչ ցուցեք յեղբարս զսէրն, երթայք ի խաւարն արտաքին, և այլն. Ցճխ. առեպ։

ՑՈՐՄԵ. իբր Ցորմի հետե։ Վ.բ։ հց. Է. յ։

ԸՍՑ ՈՐՄԷ. իբր Ըստ նմին, և յետ նորա կարգաւ։ Ըստ որմէ և երկրորդ գոան երեքեր կարգեալ յարմարակայ յօրինուածով. Պիտ։

ԸՍՑ ՈՐՈՑ, կամ ԸՍՑ ՈՐՈՒՄ. իբր Ըստ այնմ մասին՝ որ. տեսականաբար. կրկնաբար. ՝Ձար՝ ըստ որոյ իցէ չար, ոչ իրիք և ծնողական կամ անուղղականն կամ ապրեցուցողական։ Գիտե ՅԾ զչար՝ ըստ որում է բարի. Դ.Ման. ՅԾ։

ՑՈՐՈՑ. իբր Որովհետև. ՝Ինքն լաւ է քան զպաշտամունս իւր, յորոց ինքն կենդանի է, և նորա ոչ երբէք. Ի՛. ծԷ. ւ։

ՑՑՆ՝ ՈՐ. Տ. ՑՑՆ։

Ո՞ր, կամ Ո՛ր, որոյ, և այլն. ա. Տիչ; Qui, quae? τίς quid? Հարցական անուն կի՛ ան որիչ հարցական, իբր Ո՞ր այն ոք կամ ինչ. որպիսի, ընդէպիսի. ՚ԾէԷ. հանէը. և Ինչ. նէ, նէ՝ էէիւ. Նահըէ. ՝Ո՞ր որդի է, զոր ոչ խրատուիցէ հայր։ Քննեին յորմէ և յորպիսի ժամանակի գուշակէր ի նոսա հոգին քրիստոնէական։ Ո՞ր պատուիրանն է մեծ։ Որմէ իշխանաւք առնես զայդ։ Ոչ գիտէք՝ յորմէ ժամու տէրն ձեր գայ։ Ոչ գիտէք որոյ հոգւոյ էք։ Որո՞վ զօրութիւ կամ որմէ անուամբ։ Ցորոց օրինաց։ Ջպատուիրանս. ասէ ցնա. զոր. և այլն։ ՝Ջորմէ՞ օրէ ասիցէ։ Ըստ որմէ՞ օրինակի։ Դիտեն զնաւորանչիւր ոք ըստ կարգի, եթէ ո՞ր ըստ որմէ՞ իցեն։ ՝Ո՞ր ինչ յարատածոյն բարի կարծիցեն, և զոր չար։ Եթէ ինքեանք գիւի զոհս մատուցանեն, որո՞վք եւս օձք զիւ ապաշաւան հալածիցեն։ Եվէի։ ՝Ո՞ր զօրագլուխ յորմէ՞ կողմանէ մնանիցէ։ Վ.ան ո՞ր արդար վաստակոց։ Ջո՞ր օրէնք տէրս ձեր ունի. ընդո՞ն և գուք կալարուք։ Յո՞ր դէմս ծածկեցէք, գուք ձեզէն քաջ գիտէք։ Նէէ։ ՝Ո՞ր ձեռվ։ Յո՞ր ուղեղուէ։ Ա.բ։ Նաբ։ Էրփ։ ՝Ընդէ՞ր դատեն գու զմարգասեանս, կամ ղո՞րս ոմն (այս ինքն զո՞ ոք իցէ) ի չարագ ործաց. Վ.բ։ հց. Ֆ։ ՝Եւ զայս առ ո՞ր (այս ինքն առ ինչ) ասիցեմ. Ոսկ. ա. ՚Ն.նս. ա։

Ո՞ր եՒ. Ո՛ր եՒ ԻՑԷ. Ո՞Օσος, η, ον, α.

ՈՐ ԻՆՁ, ՈՐ ՋԻՆՁ ԵՒ, ևն. Quantus, a, um; quisquis, quidquid. τυχών, quilibet. Ո՛ ոք և իցէ. զինչ և իցէ. Ա՛ր ըաաց, ինչ որ. ԻՀՀ ԻՀ, Հէր Նէ ԻՀ. ՝Ժողովեցին զամենեսեան՝ ղորս և գտին, զաւրս և զբարիս. ՄԻՒ. ՀԷ. ւ։ ՝Փիլիպպոս զնեղբնինն յոր և իցէ ՚նուր մկրտեաց։ Ո՛ր ինչ անօթով և ի ձեռն գայցէ՝ կատարին զկարգն. ՅՀ. ԻՀ. ԻԻ։ ՝Որ ինչ օրինակաւ և է, նուաճեալ զոբերսն. Փոքղ։ ՝Ա՛րարին ընդ նա՝ զոր ինչ կամեցան։ Ուսուցէք նոցա պահել զամենայն, որ ինչ պատուիրեցի ձեզ։ Պատմեա նոցա, որ ինչ միանգամ աեր ալար քեզ։ Ջոր ինչ խնդրիցէք յանուն իմ, արարից զայն։ Ջոր ինչ ծախեսցես ի գա, հաստուցից քեզ։ Որ զինչ ասիցէ ձեզ, արասջիք։ Պատմեաց հանան՝ որ զինչ անց ընդ նա։ Վ.ան ամենայնի որ ինչ կամէր, և որ զինչ խորհեցաւ. և այլն։ ՝Գուռ վասն որոյ իրիք և կամիք՝ ալաչեցէք. Խոր. աա ալծր։

ՈՐ ՄԻՍՆԳԱՄ. ՚Օσος, ὁσπερ. Quicumque. Որ ոք, և որ ինչ. ՝Որ միանգամ մեբձեցանն՝ փրկեցան։ Ջորս միանգամ գտանիցէք, կոչեցէք ի հալատանիսա։ Ջամենայն զոր միանգամ կամիջիք. և այլն։

ՈՐ ՈՓ. Փ. Որ. յարաբերական՝ և անորոշ հարցական. որ միանգամ. Ա՛վ ալ. ԻՀՀ ԻՓ. ՝Որ ոք զամենայն օրէնսն պահիցէ. և այլն։ ՝Ո՛ր ոք ինդրէ ի քէն, տուր. և այլն։

Ո Ր ՈՓ. ա. Փ. Հարցական. Ո՞ որ. ՚Ո՞ր հանկէսը. ՝Ո՞ր ոք ի տոցանէ բարի Թուեցաւ քեզ։ Ո՞ր ոք եղբայր նախ եկեսցէ, վերի՞ն՝ եթէ ներքինն. Վ.բ։ հց. Փ. Ք։

ԵՒ ՈՐ Ի ԿԵՐԳԻՆ. } Իբր Եւ այլն. և որ
ԵՒ ՈՐ ՑԵՒ. } ինչ զինէն. այլովքն հանդերձ. ՝Առաջինս և երկրորդս և երրորդս, և որ ի կարգին։ Ուսմանն բան խնամասուրեաց, ուսմանն Թարգմանուն լեզուաց, և որ ի կարգին. Խոր. Է. դ։ Պիտ։ ՝Եւ որ այլն եւս։ Եւ որ այլ բարի խոստմունք։ Եւ որ ինչ ի կարգին յորդորականք։ Եւ որ ի կարգին։ Եւ որ ինչ ի կարգին՝ ածուածն նորա պատմին փառաք. Ա.բ։

ՈՐ. ը. իբր աշխարհիկ ոճով. Ջի. Թէ. որպէս զի. մինչ զի. ոբ. ֆէ. ՚Օτι. Quod, quia. ՝Աղաչէին, որ զայս ոչ անտրամիսրաքանչիւր առանգաւոսա հատուցանել մարթասցեն. Է. Ա. Ջ. 15։ ՝Վ կայեն մեզ երկինք և երկիր, որ ոչ երբէք հեղգացեալ եմք յալբեռնի վաստակս։ Գունդ կազմեին՝ որ զնոսա չկոծակ արասցեն։ Յոյժ ցանկեր և վերկ.պատակուէ զօրացն, որ բազում ազգք բաժանեցան ի սիրոյ Թագաւորին. Եվէի. Է. Է։ ՝Ա.ինպէս սիրեաց ած զմարգիկ, որ և զծածուէն պատիւ և զփառս չնորհեաց մեզ. Ցճխ. Է։ ՝Ջինչ մեղաք, որ այսպէս կորընչիմք։ Գիտեմ՝ որ պատկեցան, և զարբայսաբեին ժառանգեցին։ Գիտեմ՝ որ կամիք լսել Ջինչ եղև քեզ, որ այդպէս աչիսարես։ Ակունիմ առ ած, որ և մի բան ի հրամանաց քոց ոչ խախտանեսցէ։ Ի Ջշմարիտ՝ որ ուսաբ նուածի է կենդանացս։ Ջաեր և վերկիւղ բնաւ սրա քեզ, որ ընդ վայր չաչխատիս. Ջ. Բ. Ե Ա. Լ.սփ. ծէ։ Վ.բ։ հց. Է. Իէ։ ՝Պատաս նայ Ջանայ խափանել զաղօթս, զի գիտէ որ յաղօթից մերոց ինքն հնաւանդի. Շ. Նահէրփ. հ.փ. խոսփ։ ՝Եւ այս նախանձանաքաբար, զի մի լինի որ զպատարերս հարկանիցեն. Մի. առաք։ ՝Լինի երբեմն՝ որ առանց Ջանի խաբուի գայ զղջմանն, և լինի՝ որ բազում Ջանի և կայուս արասասուել. Ա.ան. զձէ։

ՈՐ Ջ.Ե. ը. Որպէս զի. և Որպէս այն Թէ. ՝Ձկանցոյց տարածեաց գատաւորն (ած) զչարացանելն՝ ի վերայ ամենեցուն, որ զի որ.ասացի՝ ի նոսա գյանցուցչէն ամենեցուն. Եէէ. ծ։ ՝Ե՛կ, զի ուտես. ոչ ասաց, որ զի ուտեսք։ Բերեսք օր ըստ օրէ զպէտս քո. որ զի ազօթեսս ի վերայ մեր։ Ա.ծնեա արա ինձ, որ զի երթայց ի տեղի իմ։ Ուրախասցի լե եղև, որ զի Թէ մատոյց ած պատարագ ի պաղջ իւրում. Վ.բ։ հց. Է։

ՈՐԱԿ. ի, աց. փ. տ Ποιὸν. Quale, ut qualitas. Որակութիւն. որպիսութիւն. տեսակն արակացեալ ինչ. ՝Որակ՝ որզաձ. ապիտակ, քերական։ Ոչ այլ ինչ նշանակէ ապիտանին, այլ՝ որակ. իսկ տեսական և սեռն առ ի գոյացութենին զոյացին ի բաց որոչէ (նշանակել զորպիսի ինչ լեն). Աէէսփ. սթ։ ՝Որակք ամենք (են կիրք մեր). և որակութիւնք՝ մարգկայնոյս պատշաճեալ (են) դոյացութեան. ՅՀ. ԻՀ. էչե ՝Ոչ պարզս ինչ, և ոչ այլ ինչ ուրակ հասանելի։ Մարմնոյ եռ զանազանն որակս պարզոց. և երանգս կերակրոց. Լ.ի. պԻԸ. Ե համբ։

ՈՐԱԿ. ա. Ποιὸς. Qualis. Որպիսի. այսպիսի և այնպիսի. ՝Ցազգագս որակի, և որակութիւն։ Որակութիւն առեմ. ըստ որում որակ կոչեն։ Որակութիւն ասեմ. ըստ որում որակ (գոլ) ամենք ասին։ Ա.յսոքիկ որակ.կոտիկք (գոլ) ամենք ասին։ Ա.յսոքիկ որակ.կոտիկք են. քանզի ընդհանրականք ասեմ՝ որակք ասին ըստ այսմիկ. որզան. մեզին վասն քաղցրութեի ունելոյ քաղցր ասի։ Թէ պատասխանեսցէ ոնդն առնիչ և որակ եւալ (այս ինքն լեւալ, կամ եւ)։ Տեսանին և սեռն՝ որ.բակ իմն (այսինքն զորպիսի) գոյացութիւնն նշանակէ. Ուէսփ. սթ։ ՝Ջորակ չարժ.մունս կատարեն։ Երկու որակք արարուածք. Փիլ. Նի ա։ Ե այլոք։ ՝Կրօզ եզեալ երկնաւորացն, և երկրաւոր որակ որակ իմացմանցն (այսինքն ակեսակս). Լ.ի. Ծղ։

ՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ունօզ որակս ինչ. և Նշանակ որակեաւ. ՚Նաև ջերոյ բնութիւն կրկին որակական (կամ որականան), արթուցանել և ողջել բնաւորեցան. Շ. Իմ էզոխ։

ՈՐԱԿԱՆ ասի առ մեզ Մակրոյ՝ յայտնիչ հանգամանաց գործոցն, այն՝ որ ըստ լս. կոչի Qualitatis, և ըստ յն. Ποιότητος. Բիւգէիւս. այսինքն Որակութիւն. զոր Թարգմանն ընդհանրապէս Ποιότητος, կամ ποιήσεως, Բիւգէիւս, կամ Բիւգիւս. այսինքն առնելութիւն, Թարգմանեալ է Քրիստուեան, իբր կերաուիւն. որ օտար է ի մտաց մատենագրին՝ գիտնականի Թրակացւոյ։

ՈՐԱԿԱՑԵՂՑ կամ ՈՐԱԿԱՑԵՂՋ. ա. Լի որակօք. յոքնատեսակ. բազմերանգ. ՝Ցզվճանալի յոքնատեր մրգոցն համեղութիւն ճաշակօք, և որակչեղց վերբերութիւն տեսչալի գունոց տեսութիւն ցանգ զուարճացեալ. Պիտ։ ՝Ա.յգի որակչեղն և տերևախիտ պաղոցն վայելչանայ պակովք և գնդակօք. Ոսկ. համբ։

ՈՐԱԿԱՆԱՄ, ացայ. ւ. Ποιῶ εἰμὶ. Qualitate afficio me. τυποῦμαι, formor, informor. Ջգածիլ որակութիւք. լինել այսպիսի և այնպիսի. փոխիլ յայս ինչ. կերպարանիլ. ՚Նեւ ոչ կերպացուցանէ զինքն ի տեսակ, և ոչ որակեսայ, այլ յայլմէ զարգարի յայսոսիկ. Մ.ա.ս. ի էեան։ ՝Ոչ ինչ է այլ գինի, քանզ միայն ջուր յայգւոյ (այսինքն յորմոյ) որակացեալ. Նէս. Բ. ա։ ՝Ոմանք ցրտին են, այլք քաղցունք՝ և ջերմականն, որք ի տարերց՝ ծոյնք զանազան որակացան (պատուիրն). Երբ. ա.ս. Էբին։ ՝Որ ի յորականալ յարին՝ նեղոսի, ոչ խրատեցան. Վ.բ։ Էւ։ Իսկ Փիւ. այսոք։ ՝Որականալ և առնիլ, և տպատարիլ ըստ կերպարանի, ի Ջարատարութենէ Թարգմանչին կրկին բառք գնին. զի ի.յն. Բիւգ.ո, առնիլ, կերպանել. քերթել, և Բիւգ.ո, որակացուցանել։

ՈՐԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. } Ποιῶ. Qua-
ՈՐԱԿԵԼ, հալ. ն. } litate afficio. Ա.յսպիսի և այնպիսի առնել. տալ որականալ. կերպարանել. ՝Ջհամանալի սեռսն տեսակացոյց՝ ի զղալի երևոյն որակացուցեալ. Ա.ս. ոբս։ ՝Քանակեալ՝ անքանակեալ. որակեալ՝ անորակեալ. Մ.փ.ս.ի։

ՈՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՈՐԱԿ. Ποιότης, ποιὸν. Qualitas, quale. Որպիսութիւն. զգածումն. Հանգամանք. գոյն. պէսպէսութիւն. ՝Մի տեսակ որակութիւն՝ ունանալ և տրամադրութիւն։ Կ.սականք որակութիւք և կիրք։ Քառորդ սեռ որակութիւնն՝ ձև։ Կ.ամն՝ անհամն՝ ըստ որակութիւնց միայն ասին. Աէէսփ. սթ։ ՝Որպէս ոչք զմերս Ճաշակեալ՝ ի նմանէ որակութիւն գիտացին քաղցր զմեզն. Ոհ։ գԻ։ ՝Ընդ անհամեալ, և պակասեալ ի բնաւորական իւրեք որակութիւնէ՝ չէ իմիք պիտանացու. Ս.ս.ի. ֆհ։ ՝Ջմիտ մի ծովուց ի յորակութիւն գեղոյ (սեակի) յետ զեզեցից։ Ոչ որակութիւք նմանեալ, և ոչ քանակութիւք հաւասարեալ. Ո.

յակուսիլ՝ արեան ներկիլ։ ի զանազան ո-րակութիւնից Թեղոց կատարեալ. Ը. Վիպ։ 1 ՚ի. գրգ։ ՚Մարգ ՚ի ձիոյ տեսակաբարբառ տարբերութիւն զանազանակ գոյաւ՝ բանականին որակութիւն. Գործ։ ՚Ընտրութիւնքն ոչ են ընդ որակութիւն, և ոչ ունին նմանութիւն գունոյ և ձևոյ. Գիտ։ Սահել վարի և ՚ի գիրս փիլտի, կլիմաքակայ, ևն։

ՈՐԱՑ, ոյ, ոց. գ. Δράγμα, δραγμή. Manipulum. Խուրձ ցորենոյ կամ գաւառոյ հնձելոյ, բռնամբ կամ ձեռամբ չափ ամփոփելի. իսկ չեզնէն որպիսի կապելոց կոչի Օրան. ցորենի կապոց. Ի սահմ, գեօրեք, գեղեր. ՚Որոյ կապեալք ՚ի դաշտի մնուն. և կանգնեցաւ որպէս իմ, եկաց ուղղորդ. և գարձան որպէսքն ձեր, և պագին երկիր իմում որպէսն։ Ի ողովելոյն հասկ ՚ի մէջ որպէսց։ Ալ և ՚ի մէջ որպէսցն քաղցեցէ. Ծն։ Հաւաբ. ևն։

ՈՐԲ, ո, ոց. Լինել և իբր ածական. յոքն. Որբեր, երոյ. փ. (յծ. յն. ὀρφανὸς. լտ. orphanus.) Ὀρφανός. Orbus, orphanus, pupillus. Ջաւակ զրկեալ ՚ի ծնողաց, կամ ՚ի հօրէ, կամ ՚ի մօրէ. Ելոփեալ, Եբեխ. երբ. Եաեօմ. ՚Ջամենայն զայրի և զորբ մի չարչարիցէք։ Եղիցին կանայք ձեր այրիք, և մանկունք ձեր որբք։ Որհայրն է որբոց, և գատաւոր այրեաց՝ ած։ Որը մնացաք մեք, և ոչ գոյր մեր հայր։ Ոչ Թողից զձեզ որբս, գամ առ ձեզ։ Թէպէտև որբ մնացաք ՚ի ձէնջ առ ժամանակ մի, եւ ետուք. և ոչ սրամբք. ևն։ ՚Ցանճն առնու մայր որբոցն հոգալ զմանկունսն իւր. և առնէ գաշինք՝ ոչ լինել առն, մինչև հատուցանել զու խան յորելին։ Կուբատարն (այսինքն հոգատարձուն) որ եղև ՚ի վերայ որբերոյն. Մխ. ԺԲ։

ՈՐԲԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ὀρφανίζομαι. Orbus vel orphanus reddor. Որբ մնալ. զրկիլ ՚ի ծնողէ. ՚Որբացեալ եմք ՚ի բարեգործ հօրէ. Ճ. Ը։ ՚ Ոգիք ձեծարգելւոք . . . այրի լինին, և որբանան ՚ի մանկանացուսց. Փիլ. եւ. ք. 3։

ՈՐԲԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Ὀρφανοτρόφειον. Locus, ubi orphani alantur. որ և բառականն Թարգմանութիւն ՚ի յունէ՝ ասի ՈՐԲՍՆՈՑՆՈՑ. Բնակարան և տեղի գտումանոյ որբոց. ՚Աւերել զայրենացան և զորբանոցան. Ռաշ. ե. 31։

ՈՐԲԱՍԻՐ, սիրի, լոց. ա. Սիրով և յանձնառիթիչ որբոց. ՚Քահանայ եղիցի քաղցր, որբասէր, օտարասէր, հիւրասէր. Լաոփ. ծ։

ՈՐԲԱՄՆՈՑԱՆՈՑ. տ. ՈՐԲԱՆՈՑ. ՚Աւանդութիւն քրիստոնէից ունի որբանոցս ցանոցս, հիւանդանոցս, և աղքատանոցս. Նոննս։

ՈՐԲԱՐ. ս. ը. Ὀίον. Ut. Որպէս. որպէն. զոր օրինակ. ՚ Ոչ Թուեսցի հակադատիւք. որբոյր, Թե եթէ բացատրեսցի հաւատ, ոչ հակադարձէ հաւ Թևոյ. Ագիսփ. ատիճ։

ՈՐԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀρφανία. Orbitas. Որբ մնալն կամ գոլն. Ելոփեալքն, Եբեխեալ. ՚Ոչ Նսասցց ես յայլուսէ, և ոչ ծանեսցց զորբութի. Ես. Խե. 8։ ՚Թեթեւացոյց վերսկացուածքիւրով զորբութենէն ծանրութեան. Ոսի. Տոն։ ՚Ջորբութե և զիշատակութեան մերոյ յայտնելով պատասխանի. Մագ. ծ։ ՚Ելիցին առաջ ամբաստանութ խնամածուք մերում որբութեաս. Ցօնակ։

ՈՐԳԻՆ, գնի. Տ. ՈՐՂԱՆ։

ՈՐԳՈՆ. ս. ը. Ὀίον. Ut, exempli gratia; quasi. Որպէս. որկէն. զոր օրինակ. և նման. իբր Թէ. (գրի և ՈՐԳՈՆՈՒ. իբր որոյն.) Ինչպէս. Նիճէ, Նէ կեծէ, Նէ վեթիս Թեսալ. ՚Ես է տատրոչեալն. որգոն, Թիւ, քան. Ակիսս. տանակ։ ՚Սեռ, որգոն, Թիւ, կենդանին. պատահ. որգոն, սպիտակին, սեաւին. Գործ։ ՚Սատրակեան է, որգոն, գաւառեան երիվարն, որբեանի պատմուճանին։ Գարզ, որգոն, գիտեմ. բառդ, որգոն, ըստգիտեմ. Թր. փէր։ ՚Ջորս իմանալի օգնականս որգոնիլ ՚ի Տէրապատաս յատացեալ եղբարս։ Ճանաչելով զայն ևեթ՝ որգոն ասացին։ Որդոնիլ աղողութիւն իմն։ Որգոն ձեռն առլով. Գիտ։

ՈՐԳՈՈՏԱՆ. կամ ՈՐԴՈՈՏԱՆ. գ. Թեղեա իցէ ընդդէմ ընդ յն. ή ἀγορά. որ և փόρος, կամ փόρος, forum. գրի ՚ի գործս առաքելոց, որպէս՝ Հրապարակ. փողոց. վաճառանոց. Գործ։ իբ. 15։

ՈՐԳՈՒՆԱԿ. ս. ա. Ὠς, ὥσπερ. Ut, sicut. (իբր որ գունակ.) Որպէս. որգոն. զոր օրինակ. իբրու. Հանդոյն այնմ՝ որ. որպիսի. ՚Պատմի, Թէ զնդգդ և որգունակ անկաս ՚ի մէջ. Եսս. իգ. ա։ ՚Ոչ ՚ի հարկէ, որգունակ մերոս. այլ կամաս ՚ի վեր քան զմերս. Ոսի. չհ. Ե. 21։ ՚Ոչ ՚ի պարգևէ կամ ՚ի ընծոյ. հե առելոյ աքանչելիք, որգունակ սքան։ Ոչ ուրեմն ապաշխարութե և մաքրուէ պէտս ունի ՚ի ձեռն մկրտութեն, որգունակ՝ գործ նանոյ։ ՚Որբելն ածատուս գործէ, որգունակ զմովսեան և գեսայիան. Լծ. ածաբ։ ՚Աճ գոլ խոստովանեցաս հոգեոց, որգունակ և մարմնոց. Կի։ Ղ. վ։ ՚Որգունակ ապրեցան գերապայծառ քան զատեաղս, այսպէս, և այլն. Մաթ. Նիէ։ ՚Որգունակ ընծանեցան՝ մերձ հանգիստոյ. անտ։ ՚Որգունակ և գրէ յովհաննէս. Ուխր. Ֆ. 12։ ՚Անուն՝ հաստատակատար, որգունակ, մարդ. և յատկապես, որգոն, պօղոս. Թր. փէր։ ՚Եթ ձև մայրենոյն, որգունակ աշն բառսպիր յածաբանէն ներգողեալ. Ածղ. գ. 32։ ՚Ի պատուիրանէն գուցաս, որքան չարն մեզքն, և որգունակ կորուսս ունի. Ոսի. հա։ (Գրի և ՈՐԳՈՒՆ. Ածան. Նիէ։)

ՈՐԴ, ի, աց. Տ. ՈՒՐԴ, և ՈՐՈՑ. (յծ. և կշռորդ). ՚Ոչ կարօտեսցէ այլոց անօթոց ինչ որդոց. այլ ի զօրութե ձեռինն ընծայեսցէ, Թէ որ սպարն՝ նոյն գիտէ զչափսն. Ոսի. է։

ՈՐԴԱՆ. ի, ացգ. (առեալ ՚ի սեռականէ բառիս Որդն.) Κόκκινον. Coccinum. Ընձաքն ՚ի մէջ կարմիր ներկոց. այն է փոքրիկ և կարմրիկ որդն գտանել ՚ի տերևս վարդի կազնոյ, այսինքն էալամաքի. որպէս և նիւթն ներկիսալ նովին. որ պարզապէս կարմիր կոչի յորովհետև. Գբ։ ՚Եթէ իցէ իբրև զորդան կարմիր (յն. մի բան), իբրև զսպ սէր այսոցիկ։ Ջգեցեալ եր բե ՚ն ձեզ և ծիրանիս և որդան։ Բեհեզով և ծիրանեղ և ասկէթելի և որդան (կարմրոց). Ես. ա. 18։ Ցայտ. ծբ. 15. Ե 12։ ՚Ըստ կարմրութե որդանի. Սարկ. ԺԴ։ ՚Եբ յարենէ գոյն յորդանին՝ մաքրեա յիմոյն և յօսարին։ Ըզքուրձ մեղաց մերկեսս յինէն, զյորդան կարմիր արեան գունին. Ցո։ ուրէ։ ՚Եթէ ձանձախարիմ՝ մեղքդ իցէք. . . ապա Թէ որդանք, և ոլք սրեանց են. Աքեր։ յայտն։

ՈՐԴԵԱՆ. գեղի, կաց. գ. Τέχνον, τεκνίον. Filius, filiolus, la. Որդի սիրելի. զաւակ սիրուն կամ մատաղ. Եւ և Ձաք չորքառանեաց, որմ. եվլոփճէք, օշոլ. եակ բոամ. ՚ Հայր, և նա ասէ, զի է որդեակ։ Աչ տեսցէ իւր ոչխար յոլչակէզ՝ զորդեակ։ Որգեակք իմ, փոքր ինչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ։ Գամ յորգեկացդ քոց, որ գնան Ճըշմարուէ։ Ձեի արգեօք արժանի համրուրել զորդեակս իմ։ Որգեակ իմ սբեստգոմ, սբեստգոմ որգեակ իմ։ Եզե և արլ ՚ի իմ սին Ճարակեսցին, և որգեակք նոցս խաղան չքնեսցին, ևն։

ՈՐԴԵԲԱՐ, կամ ՈՐԻՒՐԱՐ. ս. Τεχνῖτης. Modo filii, vel filiationis. որ և ՈՐԴԻՒՐԱՐ. Իբրև որգի. ըստ կերպի որգւոյ կամ որգեակ. ՚ Հոգին ըզ Ճշմարտապէս հոգի՝ յաւաչ առաքեալ ՚ի հօրէ, ոչ որգեբար, զի և ոչ ծննդեամբ, այլ որաքառաքաբար (իբր փչումն կամ բզխոսումն). Աչ։ յայտ։ ՚ Աքաւինն՝ իբրև խնամածուի հօր աւետաբեր նոյի, գոգցեա որգեբար իմն սա լինէր. Գիտ։

ՈՐԴԵՐԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՐԴԵԾՆՈՒԹԻՒՆ. ՚Աքանչելի է կուսուԹեան որգերեր. իբրև որգի. ըստ կերպի որգւոյ կամ որգեակ Թե. ՚ Հոգին ըզ Ճշմարտապէս հոգի՝ յաւաչ առաքեալ ՚ի հօրէ, ոչ որգեբար, զի և ոչ ծննդեամբ, այլ որաքառաքաբար (իբր փչումն կամ բզխոսումն). Աչ։ յայտ։ ՚ Աքաւինն՝ իբրև խնամածուի հօր աւետաբեր նոյի, գոգցեա որգեբար իմն սա լինէր. Գիտ։

ՈՐԴԵԳԻՐ, կի ՈՐԻԳԻՐ. գրի. բաց. ա. Υἱοθετος, παῖς θετος. Adoptivus, adoptitius filius. Գրեալ ժառանգ իբրև որգի. հոգւոյ զաւակ. վերագրեալ յորգեսութիւն. ըստ յն. որդեգիր, այսինքն գրուելի որգի. և ոչ բնութե. հոգեզաւակ. ողջոյնք, Տան եվլոգը. ուսաի վարի յոքնակի՝ ոձով. ՚Ըծ զնա առ գուսան փարաւոնի, և եղիցի նմա յորդեգիրս։ Սնոյց զնա իբր որգեգիրս։ Յորդեգիրս առեալ ժառանգ կացուցանէ. Եւ. ք. 14։ Գծ. ե. 21։ ք. ՀՀ. 26։ ՚Մանկունս իմ քեզ յորդեգիրս եղեալ լեցին. Վ. ԺԳ։ ՚Եղեալ խոտորելոյ ընդ որդեգիրս. Մ. ՀՀ։

ՈՐԴԵԳՐԱՐԱՐ. ս. որ և ՈՐԴԵԳՐԱԳԻՐ. Իբրև որգեգիր. որդեգրութե. ՚ Ջնոյսս ծնեալսն յաւետին որդեգրարար ընդ սոյն երդորդութեն կամեալ սիրով. Սահ. ԼԹ. արմատ։

ՈՐԴԵԳՐԱԿԱՆ. ա. Աճպական որգեգրի կամ որդեգրութե. ՚ Ջմերն լո. սաւորիչ ընտրեալ. որդեգրական անուամբ ևս գերազանկեալ քան զբազումս. Խոր։

ՈՐԴԵԳՐԱԳԻՐ. Տ. ՈՐԴԵԳՐԱՐԱՐ. ՚Որ ոչ ըստ հնոյ կաւակին օրինագրի, այլ աւետարանաւն ընդ այ որդեգրական միաւորի. Ցհ. խ. Եիէ։

ՈՐԴԵԳՐԵԼ. ն. ըստ յն. որդեգրել. Υἱοθετέω. Adopto. Որդեգիր առնել. յորդեգիրս առնուլ. Ես. Լինել. ՚Ջհոգին ընդունելով որդեգրեցիք. Որ որդեգրեն զարաբածս, ոչ և օսար յորգւոյ. Աբ. ՚ի Հոգին ՚ի։ ՚Ոչ որդեգրեալ, այլ բնութե որդի է. Ցուցաներ զինքն ոչ նոցա հաւասար գոլ, որ ընդհօք որդեգրեալ էին. Դամասկ։ ՚Ոչ որդեգրեալն որդի կացցէ ընդ մարգոյ՝ ծաւայիչ նմա, այլ որ Ճշմարիտ որդին իցէ. Վ. ԺԳ։

ՈՐԴԵԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Υἱοθεσία. Adoptio, filii arrogatio. Գրիլն յորդի կամ յորգիս. յորդեգիրս լինելն. ըստ յն. որդեգրութե. ՚Ոչ առէք զհոգին ծառայութե, այլ առէք զՀոգին որդեգրութե, որով աղաղակեմք աբբայ հայր. Հոմ. ը. 15. 23։ Գաղ. Ե. 5։ Եփես. ա. 5։ ՚Որ զհոչեցար յորդեգրութե հօրն երկնաւորի. Շար։

ՈՐԴԵԾՆՈՒԹԻՒՆ. կի ՈՐԻԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τεκνογονία, παιδοποιία. Liberorum procreatio, prolis generatio. Ծնանիլն զորդի. ծնունդ զաւակի. որդեբերուի. մանկարարութե. զաւակ բերելոյ. ևլոփ փօղրմաբ, եվաբ սաճագ օլմաբ. ՚ կնոջէ վանն որդեծնութենէն։ Ջօրութենէն առնելոյ զսերմն որդեծնութե ընդունէր. ա. փխ. Ե. 15։ Եբեր. ծա. 11։ ՚ Որդեծնութե խոստացաւ ած ծերոյն։ Ըծ եա մարդկան զորդեծնութի. կ. Ե։ Խոխ։ ՚Սէք ոմանք և բևեվլիք ... որդեծնութե իւրեաւ ՚ի մեծն սահակ. Խոր. գ. 51։ ՚Վ յան ոլորդեծնութե, և մարգկան յաշխարհի սերելոյ. Եղիի։ ՚Լուծաւ գաւաւպարութենն՝ որբուհոյ ածաձնին որդեծնութեն. ի գէր Խոր։

ՈՐԴԵՔԱՐ. ի. այց. ա. Τεχνοφύτης. Liberorum decorator. (մակդիր կռոնոսի. կե-

րոց զորդիս իւր, իւրք կամ նմանութեամբ. *Քարկոծեցէք զորդեկնն և զլար գաղանս. Վրք. հց. ծԵ :

ՈՐԴԵԿՈՏՈՐ. ա. գ. Τεκνοφόνος, τέκνων φονεύς, ἀτεκνόω, ομαι. Liberorum interfectio, vel caedes, liberis orbo, or. Որ իւր կոտորումն որդւոց, և զրկումն 'ի զաւակաց. և անզաւակել, իլ. *Դառնայցեալք ոգւով իբրև զարջ մի որդեկոտոր 'ի վայրի: Զորդեկոտորնուէրան: Զորդեկոտորան զանողորմս: Զորօրինակ որդեկոտոր արար սուր քո ըզկանայս, նոյնպէս որդեկոտոր լիցի 'ի կանանց մայր քո. Ա. Թգ. ԺԵ. 8: Իմ. ԺԴ. 23: ԺԲ. 5: Ա. Թգ. ԺԵ. 33: *Ի լինել որդեոյն որդեկոտոր 'ի գարնանային ժամանակի և յար տասուելն՝ եկին առնելք ամենայն մխիթարել զնա. Մխ. առակ:

ՈՐԴԵԿՈՐՈՅՍ. ա. Որ կորուսեալ իցեն որդիք. ուր իցէ կորուստ զաւակաց. որդեկոտոր. անզաւակեալ. *Եւ եղեւ՝ ուռհա քաղաք, որդեկորոյս որբ և այրի. Ղ. Եղե: *Փարատեցա՛ տէր և յինէն զորդեկորոյս սուգ տրամագին. Յհ. որբ:

ՈՐԴԵՀԱՅՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Υἱοπατορία. Cum quis et filius et pater sit. գրի և ՈՐԴԵՀՕՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՐԴԵՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. Մոլորութիւն սաբելեան խառնակութեան՝ մի անձն համարելով զորդի ընդ հօր. որ և հայրաչարչարութիւն առոգինաբերաց. *Ո՛չ որդեհայրութիւն խառնովանիմք, որպէս սաբելիանոսք: Որդեհայրութիւն 'ի նմին անձեալ մուծանեն. Ածբ. Է: Յհ. իմ. Եր: *Մի՛ ստորագուսցես 'ի հօրէ զորդի, և մի խառնակեալ որդեհայրութե (որդեհօրութե) երևեցուսցես: Նմանք որդեհայրութ (կամ որդեհարութ) պատմեն. Կիւ. Ւ. և ԺԷ:

ՈՐԴԵՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Υἱαρχία. Filii principatus. Որդիական պետութիւն. պատիւ որդւոց. (հակադրեալ հայրապետութեան կամ նահապետութեան.) *Ամենայն հայրութի և որդիութի յառաջքս համբարձեցելոյն քան զամենայն հայրապետութիւն և որդեպետութի պարգևի մեզ և երկնայնոց զօրութեց (որպէս 'ի հայրութե հօր, և յորդիութե որդւոյն միածնի). Դիոն. Ա:

ՈՐԴԵՊԵՍ. Տ. ՈՐԴԵՔԱՐ. *Զանհայրն մանուկ՝ մայրդ որդեպէս գիրգգուեցեր. Նար. կուս:

ՈՐԴԵՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλότεκνος, φιλόπαις. Filiorum amator, trix. Սիրող որդւոց. զաւակասէր. գորովագութ առ որդիս իւր. Եփր. աւետ. *Առնասէրս լինել, որդեսէրս. Տիտ. Բ. 4: *Մրհասանել սիրացն և յորդեսիրացն. Փիլ. իմաստ: *Որպէս հարք զկթածք առնեն, և մարք որդեսէրք. Ոսկ. Ա. 10: *Հարք որդեսէրք. Խոր: *Դու միայն անենագդ և որդեսէրդ. Սարկ. աղ: *Աւետիքն յաղթահարեցան յորդեսէր սիրոյ անտի. Նար. ծԽ:

ՈՐԴԵՍԻՐԱԳՈՅՆ. ա. Φιλοτεκνότατος. Filiorum amantissimus, indulgentissimus. Կարի որդեսէր. *Խնդամ և զուարճացիր հարանց քաջդ, և որդեսիրագոյն. Առ որս. ԺԳ:

ՈՐԴԵՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοτεκνία. Filiorum dilectio, paternus amor. Սէր ծնողաց առ որդիս. *Ո՛վ մեծախորհրդութիւն, և կամ ճշմարտագոյն սուրբ որդեսիրութեն. Ածբ. պատ:

ՈՐԴԵՍՆՈՅՑ. ա. Որ բարուք և օրինօք սնուցանէ զորդիս իւր. *Դուք էք ծնունդ Լևեանց, որդեսնոյցք, հօտաժողովք. Մծբ. ծԲ:

ՈՐԴԵՍՊԱՆ, ի, աց. ա. Τεκνοφόνος, παιδοκτόνος. Filii sui interfector. Սպանող որդւոյ իւրոյ. Եփրեմ. Եղիշէ. *Վասն ամպարիշտ հայր արարեր, զի որդեսպան գործեսցես: Մի տեսցէ սատանայ անն զաբրահամ որդեսպան, և մի զխաչակ հայրենի ձեռօք խողխողեալ. Առ որս. Դ: *Ոչ միայն մարդասպան, այլև որդեսպան, որ և՛ս գժնդակագոյն է. Ոսկ. Մ. Բ. 17: *Ողբացուցք զհօրն զվտանգն, զախտն որդեսպան. Դնձ:

ՈՐԴԵՍՊԱՆԱԿ. գ. Որդեսպանութիւն, որ և ՈՐԴԵԿՈՏՈՐԱԿ ասի. *Ոյք զգիւսն խարեն անդ առնէին՝ 'ի մարդասպանս և յորդեսպանս պատուեալս. Ոսկ. յհ. Ա. 6:

ՈՐԴԵՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Παιδοκτονία. Puerorum mactatio. Սպանութիւն որդւոց. զոհելն զնոսա. *Զբարբարոսական աղինս՝ որդեսպանութիւն իբրև ինչ գործ ընդունել. Փիլ. իմաստ:

ՈՐԴԻ, դւոյ, դւոց. ևս և՝ դեաց. գ. (որպէս թէ Որ գիէ զկաթն.) Υἱός, τέκνος, παῖς. Filius, puer, proles, liberi. Զաւակ. որդեակ. մանաւանդ ուստր. ծնունդ կենդանեաց կենդանածին ըստ նմանութեան բնութեան, մանաւանդ բանականի. փղայ, ձաձ, ձագուակ, 'ի բառ էս մանուկ. օղլուլ, էվլատ. Ձէ, Ֆրն. երր. ղէն, էւէփ. *Եղամ ծնաւ որդի: Եւ սեթայ եղև որդի: Ծնաւ նոյ երիս որդիս: Տրամութիւն ծնողաց որդիս: Տաց քեզ 'ի նմանէ ('ի սառրայէ) որդի: Պառամեցէք յոտանձս որդւոց ձերոց, և որդւոց որդւոց ձերոց: Յարուցանել որդիս աբրահամու: Գիտէք պարգև բարիս տալ որդւոց ձերոց. ևն: *Այլք զորդիս մարդկան (զկայենեանս) սպանանէին. իսկ կանայքն զորդիս այ (զսեթեանս). Եփր. յեննք. և յեշէ: *Զոր ինչ հայրն առնէ, որդւոյն է սեպհական: Մի իշխեսցէ հանել յիմ որդեացս: Կենդանի հայրն որդեաց ծնող լինի. Մխ. դտ: Ոսկ: Կլէմ:

ՈՐԴԻ ԵՍՏՈՒԽՆՈՑ. Բանն եւծ՝ ծագածին և էակից հօր. անձն ծնունդ ըստ նոյնութեան բնութե. օրինակաւ ծնանելոյ մտաց ըզբան ներքարամագրեալ. *Միածինն որդի՝ որ է 'ի ծոց հօր: Սա է որդին իմ: Առաքեաց եւծ զորդի իւր, որ եղև 'ի կնոջէ: Սկիզբն աւետարանի յի քի որդւոյ այ: Դու ես քն որդի այ կենդանւոյ. ևն:

Նոյն ըստ մարմնոյ՝ որդի կուսի միածին. *Ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ: Ահա կոյս յղասցի, և ծնցի որդի: Գիրք ծննդեան յի քի որդւոյ դաւթի՝ որդւոյ աբրահամու, ևն: *Ասելով հայր՝ է ասա է և տերն բանին, և որ յորդւոյն հօգին. իսկ եթէ և որդի անուանեսցի, յորդւոյն է հայր, և հոգին ոչ է որիշ 'ի բանէն (զի է հոգի հօր և որդւոյ). ԱԲ. ԺԲ:

ՈՐԴԻ. առ. ըստ հոգւոյ. կամ որդեգիր, կամ գրութիւ և շնորհօք. *Զոր երէցն զամուսնէ, և զնորին զհոգւոյ որդին զոր սարկաւագն զարբանհամ. Փարպ: *Իւծեցո մեզոք տառապեալ որդեացս ածագութ ծնող հայր գրեգորիոս. Շար: *Նա նոցա իշխանութիւն որդիս այ լինել: Եթէ որդիք, և ժառանգք այ. ևն: *Որ պղալակէ ձեռօք իւր որդեօք հանապազօր, հայր մեր՝ որ յերկինս. Եփր. գող:

ՈՐԴԻ Ի ՀՕՐԷ. մ. գ. իբր Յաջորդաբար. որդւոց յորդիս. Παῖς παρὰ πατρός. Filius, vel puer post patrem, successive, a progenie in progeniem. *Զայս ամենայն պատմէ գիրք ծննդոցս՝ որդի 'ի հօրէ զծնունդս ժամանակագրութեն. Նխ. ծԵ: *Եւ այլ թագաւորքն որդի 'ի հօրէ առնուին զիշխանութիւն, և թագաւորեցին ազգաց յազգս: Ի թիւ հազար ամաց տիրեցին՝ որդի 'ի հօրէ առեալ զիշխանութիւն: Որդի 'ի հօրէ կարգաւ ունէին. Լաստ. ԺԲ: *Թագաւորի որդի՝ թագաւոր լինի ... որդի 'ի հօրէ առնուլն կարգաւ զթագաւորութիւն. Եղիշ: *Կարգ թագաւորաց, և համար նոցունց, որդի 'ի հօրէ առնլով: Որդի 'ի հօրէ առնլով զսէրութիւն՝ անուանեցան արշակունիք յարշակայ: Որդի 'ի հօրէ առնլով զիշխանական զպատույս այսոցիկ (այսինքն անընդհատ աւանդութեամբ). Խոր. Ա. 21: Բ. 1. 71:

ՈՐԴԻԱԲԱՐ. Տ. ՈՐԴԵԲԱՐ. *Հայր ասելովն՝ միշ վառաձնութիւն տայ, և յորդորէ՝ որդիաբար և մտերմութեամբ միշտ աղօթել: Մի երկբայիր ծառայաբար, այլ աղերսեա որդիաբար: Նա որդիաբար (ասէր), հայր մի՛ համարիր. և սա ծառայաբար, տէր մի՛ համարիր: Տէրն որդիաբար առ հայրն աղաչէր, հայր թող սոցա. Խոսր: Կրդպ. ոփ: Տօնակ: Եւս. լուս:

ՈՐԴԻԱԳՈՐԾԵԼ. Տ. ՈՐԴԵԳՐԵԼ. *Երկրորդն (ծնունդ մեր) ջրով և հոգւով որդիագործեալ շնորհօք ատուոյն. Զքր. կթ:

ՈՐԴԻԱԿԱՆ. ա. Υἱκός. Filialis. Սեպհական որդւոյ. *Ցերիս բաժանի առ եւծ սիրոյն համբարձումն, 'ի ծառայականն, 'ի վարձկանականն, 'ի յորդիականն. Տօնակ: *Հայրն գորովագութ, որդիական քո կոչմանդ զգօնութեան խրատն, ևն. Ճ. Ը: *Ընդ ամէն հօր ասելովն՝ զորդիական պատիւն յայտ առնէ. Իգնտ. Խոսր: *Անձանօթ ծնութեն ասէ զհայր, և որդիական ծնութեն ասէ զորդի. Մագ. 'ի դէր: *Ած իմ, հոգի հայրական և որդիական, որ ելանես 'ի հօրէ, և առնուս յորդւոյ. ած իմ, հոգի հօր և որդւոյ. Մարաբ:

ՈՐԴԻԱԿԻՑ. ա. Ծննդակից. համածին. սանակից. իսկ յն. σύντεχνος. ... է և ծնողակից. *Ի նոյն և 'ի փրկական միրատուէն լեալք սնդեկնոսք, այսինքն որդիակիցք. Մխ. դտ: Տես և ՍԻՆՏԵԿՆՈՍ:

ՈՐԴԻԱԿՑԻՄ. ց. Որդիակից կամ սանակից լինել, իբրև կնքող, և սան. (կմ իբրև կնքահայր, և կնքամայր.) *Խափանել արժան է յամուսնութեն պայնոսիկ, որք 'ի նոյն և 'ի փրկական միրատութեն ընդ միմեանս որդիակցին. Մխ. դտ:

ՈՐԴԻԱՆԱԼ, ացայ. չ. Որդի լինել կմ համարիլ. որդեգրիլ. յորդեգիրս լինել. *Մեռեալ կուսայ՝ փոխանորդ նմա առաւել գինեկղեմիանոս զնորին որդի, և զիւր որդիացեալն կոստանդիանոս: Բազում փառօք մեծարեաց զորդիացեալն (կամ զորդի որդիացելոյ) իւր. Խոր. Բ. 80: Վրք. ...: *Հայր մեր ասելով, որ ոչ աւազանաւս նմա որդիացաք: Աւազանն զմեզ վերստին ծնանի՝ որդիանալ այ. Խոսր. ծՃ. և պրգ:

ՈՐԴԻՈՆԱԼ. Հարազատ որդի կմ ծնունդ գտանիլ. *Նորն ադամ հնոյն ադամայ որդիացաւ, 'ի կուսէն այ և մարդ նոր խառնեցաւ. Ը. Վէպ ԷԹ: *Հայր միշտ հայր. և ոչ երբէք որդիանայ. հոգին ոչ միշտ բղխումն, և ոչ երբէք հայրանայ կմ որդիանայ. Լծ. նար:

ՈՐԴԻԱՍԷՐ. Տ. ՈՐԴԵՍԷՐ. *Ըզգամնազուն պատուղս յածման՝ որդիասէր հարքըն տեսան. Լմբ. 'ի Ը:

ՈՐԴԻԱՏԵԱՑ. ա. Μισότεκνος. Qui liberos odit, filiis suis infestus. Ատեցող զորդի իւր. *Զի յորդիատեաց հօրէն զանխըլաւցի: Ոչ այնպէս եմ որդիատեաց: Ասէն վերջին զամն զած (կուռոս՝) որդիատեաց, զամենեսեան կլանել. Ածբ. յայտն. և մակոբ. և առ որս. Է:

ՈՐԴԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Որպէս որդի իւր կացուցանել. որդեգրել. *Որ որդիացուցեալ էր իւր փեսայութ զթագաւորն աշոտ. Յհ. կԱ:

ՈՐԴԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Υἱότης, ἡ ... Fi-

liatio. Որդի գալն. վիճակ որդւոյ. որդեթական խնամոյ. գրի և որդեծնութիւն. որպէս և Որդիոյ, իբր որդւոյ. զի է և ի չիմութիւն՝ ի գոյացայ. "Յորդիութիւնէն հայրութիւն իմանի, և անդրէն գալձեալ՝ ի հայրութիւնէ որդիութիւն: Ամենայն հայրութիւն և որդւութիւն: Զի ոյսչեացէ՝ իմիջ որդիութիւն և ծառայութիւն: Ի կոյսն միայն յարեւլով զորդւութիւն անուն. կի-րդ. գան: Դիան. ՁԹայ: Նանայ: կի-րդ-վ: "Չհարազատութիւն որդիութիւնդ նորա առաջի աւրկանութիւնք. Խոսր: "Հայրենական գութ, և որդիութիւնէ աղէտ Զորդիութիւն և անդեւանն հատուցանել պարտս. Մագ. ծ֊: "Զգօնայան յիմաստս հոգեւոր որդիութիւնէ ՚ւյ. ՁՀ. ՆՅԷԼ: "Յինացեալն յորդիութիւնէ խլատ սոզոմեն. Աբէլ: "Զերիցուվիճ որդւութիւնէ նրէիցն ուսանելիք՝ ի գրոց · Լ֊ր. յանոսն: ՈՐԴԻՆ. գան, գունք, գանց · գ · ումի · ոցդ · Թ. գ֊ոցդ · Σκωλεξ. Vermis. Փոքրիկ ՀՃի, սողուն, զեռուն, բազմատեսակ յոյժ. "Եռաց ՚ի նմա որդն: Որդն՝ փայտի ՀԼուսասկար է: Թաթաւին մարմինք իմ զաղտութիւն որդանց: Մարդ երը, և որդի մարդոյ որդն: Հրամայեաց եան ՀՃ որդանն, և եհարց զդպիներն, եւն: Իսկ Ա֊իոն. Ք. 11 · "Փար ՚ի հիմանէ ապազակեացէ, և որդն ՚ի փայտէ գոլեացէ զայգ ՝ · յն · κάνθαρος. "Չհնգիկ որդնէ սանեն. Վ֊ձոր: Տ. ՀԵՐՑՍ: "Դաշտն այրատասոյ ... ՚ինմանէ ծնեալ որդոցնա ՚ի զարդ կատմրատեսիլ գունոց ընծայէ. Փոզ · Տ · ՈՐԴՆ:

ՈՐԴՆԱԼԻ· Տ· ՈՐԴՆԱԼԻՑ· "Զորդնալի վէրս մարմնոյ խոյ. ԲՆԻՀ:

ՈՐԴՆԱԼԻՑ·ած· Լցեալ կամ լի որգամբք. որդնոտ, որդնոտած. գեորգեա, գեորգեան՛ցն. "Եղեալ որդնալից սաւակեցաւ. Գ֊ծ֊ Ք֊. 29: "Որդնալից Հարեալ: Որդնալից այտուեալ. Ռ֊ի. Տ. ա. 4: Ե ֆիլիպ. Ի֊: "Նեխեցաւ մարմինն, և եղև որդնալից. Վ֊ր 49. ԻՀ: "Ոմանց նեխեցան բերանք, և որդնալից Եղեալ լեզուացն՝ կորեան · Տ֊ր ԻՀԵ. ՅՀ. ԻՀ:

ՈՐԴՆԱԽԻՆ· ա· Ծնօզ որդանց· է և մանգիր Թագուհւոյ մեղուաց· "Զորէն մեղուաց ՚ի մեղուանոցացն արտաքս գիմեալ՝ առաջնորդութ իւրեանց որդնածին առաջնորդին. Աբծր· Ք֊. յ1ր

ՈՐԴՆԱՀԱՐ· ա· Հարեալ յորդանց· ՀՃնիկեր· "Որէ որդնահար, պալատիզ փըչեաքեր· Նար· ծԷ:

ՈՐԴՆԱՆՄԱՆ· ա· Նման որդանց· "Փոխիցեն ՚ի նմանէ սմ որդնանման ախտք· Վ֊ր 49· ֆ:

ՈՐԴՆԱՊԱՐԱՐ· ա· Որ պարարէ զինքն ՚ի Ճարակ որդանց գերեզմանի կամ գժոխոց· "Վ֊ս աչխատելոցն դրամեայոց զհանգիսեան, և ոչ որդնապարար մարմնաբերայն. Վ֊ր 49· ԻՀ:

ՈՐԴՆԱՓԱՆՑ ԼԻՆԵԼ· կրծիլ և քանդիլ յորդանց (անմահից)· "Չի ի խաւարի բնակիլն, որդնաքանց լինիլն· Մ֊լ:

ՈՐԴՆԵՒԱՑ· ա· Ուր որդանք եւան· Ճարակ որդանց· որդնալից· "Որդնեւաց ախտ. Հարեալ· որդնեւաց եւլեալ· ապիրատ չրթունք որդնեւաց լեալք: Շարաւահոտ և որդնեւաց գմարմինն ունելով: Ի ապատ լուսս ներքինս՝ ի ժահահոտս և յորդնեւացս. Նխ· Ք֊. Ի֊: Մ֊ի· ասս: ՁԻ֊լ: Սարգ. յ֊. ծ֊: Եփր. կամ Մանէ:

ՈՐԴՆԻՄ, ելայ · յ֊ Լի լինել որդանքք· Որդնեւացս լինել· օրդնոփիլ· գեորգեանգ· "Որդնեւացեն վէրք քո: Ցեւ ատեաւ ՀՀոյ որդնիս. Վ֊ր 49· Ք֊: "Չի մի մ ոչ անգ ՀՃնՀ և ՀանՀ, և մի որդնեւցի. Ոսկիփոր: "Ննեւեաւ մարմին նորա. և որդնեցաւ: Խոցատուալ որդնեցաւ ամենայն մարմին նորա. Հ֊

ՈՐԴՈՍՏԱ· Տ· ՈՐԳՈՍՏԱ:

ՈՐԵԱՆ·Ք· Տ· ՈՐՍԱՐ· "Չայլ եւս ոՀանց ազատագունգ որեանս ըստ նմին ասակի ապառէին. Ց֊. ԼԸ: "Առաքեալ յասելն յորեանս (ցՆրէայս), Թէ որ օրինօք պարծիքն, ևն. Բր֊. 49· (գուցէ ցԻերեանս· որպէս մեռ են և ՚ի յն. Նոսքէս, Խոքես:)

ՈՐԵԱՐ, որելոյ կամ եարոյ, ովՀ. որեարք · գ֊ որպէս Թէ Որք, ոյք · կամ Արք (իբր Ա յրեար). մարդիկն այն. "ԱյՁրաՀոյ, ձՁնՁցչ. Homines, viri. "Որեարն այն խաղաղագութիք են ընգ մեզ: Ա յսոս նմանեսցին մեզ որեարն: Տարաս ՚ի ներքս այրն զորեարն ՚ի տուն յովսեփայ· Նա · ՒՀ · 21 · 22: Խա֊ · 24: "Ալանչելի և մեծամեծ որեարն. Ո֊ի֊ես: "Աւագ որեարն: Զաւագ որեարսյն: Զայր զորեարսն: Չէ ինչ սակաս գովուելի որեարդն. Ո֊ի. ՀՀ. 2: Ք֊. 10: ՆէԼս: ՀԻԼԻԿ: "Նախնիքն՝ բազմաժամանակեալ որեարք. Նա֊ ԿՐ֊ ՀՀ: "Խաղաղով լցեալ են որեարս. Կ֊լ֊ ծՔ: "Հայք այնպիսի ուսերով մեր էին: Աւաք պարսիկ որեարոյ ՚ի ներքս կալ. Ընձայեալք ՚ի չատաւք նախատարագունգ որեարոյն: Հաւանեցուցանել զմիան որեարոյն: Որեար աւազակ և անպիտան՝ հայկասակք և վատատոհմիկ: Որպիսի որեար էին: Զայնպիսի որեար: Ա յքեանեար որեարն: Ըստ լաւ որեարսն հոռոմեցին: Եւ այլ պարսիկ որեար: Եւ այլ պարսիկ որեարով: Լինէր խորան մեծ լցեալ սասանիկ որեարով: Նա ՚ի մէնջ որպէս ՚ի ծառայ որեարոյ գործ ինգրեցէք և հպատակեալ. Փոզ: "Տեսանէ՞ս զաւաքեհնոլ Թիան յայնմ ժամանակի որեարոյն. Սարփ· Ք֊. յհ· ՀՀ. (մի Հ. աւրեարոյն· որպէս և տայ· որեարոյն:) "Չարչկանեանցն առհմի որեարս· Ագաթ: Գործեան: "Չաւաքեքնի որեարս· Գործ յոսի:

ՈՐԵՐ· Նոյն ընգ վ· քերթողարար· "Դու և քոյին առհմի որեր... սասանկեսցին յանլոյս գիշեր· Շ· երես:

Ո՚ՐՉԱՆ· Տ· չ· Օἴον. Ut, quasi. Որպէս. օրգան· զոր օրինակ· "Վախճանք նոցա՝ այլոց են սկզբունք· որզան· առընչիան վախճան՝ գիշերոյ Տ սկիզբն: Տեղեկան, որզան, անգ ոչ սակին է· փիլ· այլոք· յորմէ և խոր· Ք֊. 29: "Ի պարսաւն ՚ի ձեռն ներքոյական գլխոցն· որզան, յաչդէ, ՚ի վարժից, ՚ի գործոց, ՚ի բազգատութիւն: Ամենայն քաւութք ըստ առաւելութիւն ունի ինչ և յատկութիւն· որզան, Թեսաղացւոցն գաւառ ունի գերիվարսն· Նահապետ: "Մարմին· որզան, քար· և իր, որպես, խրատ: Եղականն, որզան· գանձեմ· և յոգնականն, որզան, գանձեմք· Թր֊ ԻԵՐ: "Որակ· որզան, սպիտակ, քերթական· և առնիչ· որզան, երիպատիկ, կճռ. Աւիսփոսպորգ:

ՈՐ Զի, ՈՐ ՀԻՆՁ· ևն· Տ· ՈՐ:

ՈՐԸՆԴՈՎՆԵԼ· Ն· լ· Ἐντραχηλίζω, ομαι. Collum frango, praecipitum do, praecipitor, in caput devolvor. Իբր ընգուռնելոյ· Տանջիլ զոգն կամ զուլն· Ի֊ "պարանոցամանիլ լինել· "Ազատեալոյ յանվճար տանջանացն, յորոց առնչանս կրելով զլսիս և զգիշեր որընգուռնիերն· Փիլ· Խոսգն:

ՈՐԹ· ոյ, ոց· գ· (տպակ Թէ՝ Ոռ֊գ· կամ յառումի· ուռ Ճացեալ·) "Ամπելος. Vitis. Տունկ խազոզոյ ամանաձիւզ· ուսսի և ԻԵՐ ՈՐԹՈՑ ասի գինին· ասմ, փխիթ, ւեօ֊ ԻԽ֊ · (յն. ամՊելը֊ս· տեւս և ՍՑԳՏ· որ է ամՊելը֊ն· լա· ՎիՊի֊ս· խակ ՎիՊուլ֊ս է Տորի· որպէս և յն· Տօսիմն, է մազի· Տորի, և ՀՃուզ·) "Որի մի առալի իմ, և յորմէ երկք ուռք: Պապակացէ զորմոյ գլուանակ իւր:

ՈՐԹ·

ընգ որմով և ընգ Թզենեաւ: Եա եւ որմէն Ճշմարիտ. Եա եւ որմ, և գուք ուռ. և այլն: "ՃշմարիտԱ որմոյն քոի չառաւիզք. Շար:

ՈՐԹ· Κόφινος. Cophinus, corbis, qualus. Դողով կազմեալ յուռոց որմոյ· սակաւ֊ կճռոց· սապատ· փիկե· "Ցորմ և ՚ի Թի (յն· մի բառս) ծառայելոյ· Սղ· յ֊ղ: "Երկու որմովք և փայտատովք: Առնէք ՚ի ձեռս ձեր բրիչս և որմս· Իր ընդեղէ: "Զողայս հրամայեաց կերել որմովք... յետոյ ասաՆացեալ՝ անաւանեցան որմէք այնորիկ ապագաս· Խոր· ֆ· 27:

ՈՐԹ, ոս, ուց· գ· (արպէս Թէ որգեակ կենդանեաց·) Μοσχάριον, μόσχος. Vitulus, la, juvencus, ca. ամկ· հոբի, Տալի, Տալիւ· (յն· Տծ֊ծոս, ՏօսխաՀիծ· լտ· վիՊուլոս· ընգ վիլ֊ վիՊիկ·) Ծնունդ արջառոց, ևս և եզանց, մատաղ հասակաւս· պատչէր, փանաՀս և ԵՐԻՆՁ, և ԶՈՒՐԱՆ, իբր գուարիկ· փալարՁէի· "Որի մի մատաղ և բարի: Զորմն՝ զոր հասցէ: Զոհեցին զոՀս փրկութեն ազ՝ որմս: Ուր ՚ի հատից, և որմս գիւղիկս յանգուց: Արար որմ ձուլածոյ· ևն: "Բերեալ եզն մին որմոս ՚ի սեզանն· Վ֊ր հոգ· ի֊: "Փոխանակեցին զծնընգ որմոսն յանապատին. Եզէկ· Ե֊: "Որմոց եղանց ՚ի վերայ լերանց. ՆրԳ· Ե֊ 9· 17: Ե· 14:

ՈՐԹԱԴԼՈՒԽ, գլխոյ, ոց· և գլխի, ացգ· Գլուխ որմոս, կամ ուՆոզ զգլուխ որմոս· որպիսի էր կուռքն յովսէ խոհեմայ առ եգիպտացիս· և ձուլածոյ որմէն յանապատի, և երինջքն յերոբովամու· զի և ոտքս Որմագլուխ կոչին· ըստ որում գլուխք Նոցին առաւել երկնէին երկրագոյ յերեսաց կողմանէ· "Խազային վէյսլերն առաջի որմագլխոյն: Եւ յիորմագլխոյն առաջի որմոց յերկրպագութիւնն նոցա, որպէս երկիր պագանէին յերգեսոս: Մի երկրպագցէն որմագլխոյ գերեզ երգեպատացոց· Մծբ· ֆ֊: "Չորք ինչ հեղբօրեցիքն որմագլխին վկայէին: Արար նա երկուս որմագլուխս ձուլածոյս: Ագար ոչ մի որմագլուխ, այլ՝ երկուս: Դարմանալ զնոսա յերկրպագութիւն որմագլխացն: Հաշտեցոյց մովսէս զնծ ընգ երկրպագութեան ձուլածոյ որմագլխին· Եբէ· Ե֊:

ՈՐԹԱՓՈՐՏՈՒԹԻՒՆ· գ· Գործելն զորմ կամ զերինջ ձուլածոյ· "Տօն քաւութեն՝ յհետասկ քաւութեն մեզաց, որ յորմագործութենէ անաւթ· Տծոլ: և Մխ· ապոս: "Եւ յերոբովամ որգի նազատոյ որմագործութեն· Վ֊ր֊ · ֆ·:

ՈՐԹԱՏՈՒՆԿ, անկոյ· գ· Տունկ որմոյ խազողոյ· որմ· "Ցայգ֊ւոյն սադոմացւոց որմատունկ նոցա, և որմ նոցա ՚ի գոմորայ: Տնկեաց ՚ի նոսա որմատունկ սիրելի (ապ· զայգի ՚ի նմ ներատունկ)· Մծբ· ֆ֊· Ե Ե:

ՈՐԹԱՓԱՅՏ, ի, ի· կամ ով· գ· փայտ կամ ուռ որմոյ· "Ի Թագաւն ինչ, որ կոչի փիւնիկս· լինու զմագիլն որմափայտով (կամ որմոտվ փայտիւ)· Եզէկ· Բաբոյ:

ՈՐԹԻ· Տ· ՕՐԹԻ:

ՈՐԹԻԿ· Տ· ՈՐԹՈՒԿ· "Տուր ինձ ոչխարիկ մի, կամ որմիկ մի· Երեմ· Նահ:

ՈՐԹԻՒՂ· գ· Որմոք այգեաց· ակս և ՈՐԹՈՑ· "Գաթուն զքեր բաւոյ ցուցեալ· ըստ որում գէպ է և որմիս, և ածս որմոյ գըսանակ կենդանանակեալս· Փիլ· Լին· Ք֊ 67:

ՈՐԹՈՂՈՒՔՍ, ի, ոց· ա· գ· Բառ յն· ορθόφωνος· Ὀρθόδοξος. Orthodoxus. Ուզղաբառ, իբր Ուղղակարծ· այսինքն ուղղագործան· ոչքամիս ՚ի հաւատս· "Եթէ գուցաղգաբառութեն ակնացես, և իբրև զայլ օրմոգոյքան խոսաւանեսցես ընգ մեզ: Յուղղակրով զանձնոյն որմոգոյս: Ուղղահա-

ւսա որթագդեայ գրխատնեկից. Բուզ. Գ. 5. 8: Ոչ յորթատզեայ: Ո՞չ ապաքէն առ ակն յորթագդեայս բամբասէր. Մեեէր. Է:

ՈՐԹՈԴՈՔՍԱԿԱՆ. ա. Ուղղափառա կան. ուղղափառ. ողջամիտ. Որթոդոքսա կան վերծանողիւ քնարգեւոն նախահայրն գաւառակացս՝ ի ներհանայքս. Թէոդոր. ծայրագ:

ՈՐԹՈՑ, ի, աց. գ. Տեղի որթոց այգեաց. այգեստան. և Տեղի որթուց արջառոց. Եգի պտեր. և հորթնոց. Գաւառնակ. որթոն, որ թոց, կուտասատան. մարգաստան. ընկուզուտ, կիթոց. Թր. ժեր. (ըստ հյ. գի՝ ի յն. կայ լոկ, գաւթնոց, կուսաստան:) Որթոցն (ցուցանէ) զայգին, կամ զծնունդս արջառոց. Եզեկ. և Նէ. ժեր: Եւ ևս Եզեկ. ժեր. Ցուցանէ որթոցն զծնունդս արջառոցն, կամ զփայտն որթոյ ամբարուածոյ:

ՈՐԹՈՒԿ. գ. Μόσχος. Vitulus. որ և ՈՐ ԹԻԿ. Որթ արջառոյ մատաղ. հորթուկ, հոր թիկ, ծուկ, փանակիր, ուլուղ. Տուր ինձ ոչխարիկ մի, կամ որթուկ մի. Ոսկ. Ծ. Բ. 26:

ՈՐԻ. բայ, բիւոյ. գ. Ադգ. ազռաւու. ըստ յն. ի նո գիրս, Κόραξ. Corvus. կամ ըստ Վերոր. և Գաղիան. ևն, Κορώνη. Cornix. որ և Եբեմ. Փ. 2. Ադռաւ Թարգմանի ան և ՈՐՈՐ. Ոչ ուսեցեր զրեասպրծովն, և զզին .... և զորի. Օր. ԺԴ. 14: Երեմն առ՝ ի պատիւ նոցա առ նոքօք և որիք: Ցայդ ժամանակի բնաւ անձնեին աստ՝ ի մերում աշխարհիս որի ոչ գտանի: Ուստ ոչ հերձ իբ րև զորեայ ունի. Վ. Բ. Է:

ՈՐԻԶ. կամ ՈՐԻԶՆ. գ. Ὄρυζα, ὄρυζον. իտ. Rizo. որ և ԲՐԻՆՁ. Բրինձ. պիրինճ.(յն. լտ. օրիզա, օրիզոն. իտ. րիզօ.) Ընդեղէն ցա րեննանման սպիտակ՝ ի ջրարբի վայրս. յորմէ կազմի ամկաղակամ Թան (որպէս սալոր, և փիլաւ.) Ուսպն, կամ ոլոռն, որիզն, սիսեռն. Աթոռ:

ՈՐ ԻՆՉ. Տ. ՈՐ, և ԻՆՉ:

ՈՐԻՇ. ա. մ. ն. Χωρίς. Seorsim. ἰδίως, proprie. ἴδιος, proprius. διάφορος, diversus. παρηλλαγμένος, distinctus, alienus. որ և ՈՐՈՇ. և իբր ամբողջ. (Ադամա բարբառ Որոշել. որ է բառ յն. օրիզօ, ՝ի բաժանել, քանել, սահմանել, լինալ.) Որոշելով. զանազա նեալ. զատուցեալ. ուրոյն. մեկուսի. այլ յատուկ. օտար. յաւ. զանյա, այլը. Ոչ է իմ այլ կամք որիշ քան զհօրն: Որիշ ա նուանս իւրաքանչիւր ոք առնոյր: Նուան ևն, և որիշ ևն: կենդանեաց զէձքն որիշք էին, և թիզն ընդ մինմանս խառնեալք: Անձնաւորութիւ մասին որիշք, իսկ բնութիւ միացեալք. Ոսկ. յհ. ա. 38. և 18. Ճ. Գ. 12. Եսայ. Նախ: Բազում ինչ նախին անուամբ ասին՝ որիշ զորութիւ ունելով. նոյնից և Թիւ. նոյն, բայց ակաբն որիշ. Եզր. յեկեղ: Նուագաց որիշ իսկ զինուորն. և որիշ զհեծեալսն. Գրոց. օրին. Է: Զերկ բայեալս որիշ ՝ի յայտնեալ հասանել, որ է անբերեայ. ան. Է: Զեբարս է մարթ ծի ցանեալս (ուրոյն ՝ի մարգոյն) որիշ կիսել: Որպէս ասա մարթ է զատ և որիշ զգանին և զոյ ոտքն առնել, և որոշմամբ գաղծեալ զմարմնոյն զիջեանուն զեկուցանել. Աթ. Է: Ոչ յառաջինն, և ոչ ՝ի վերջին բանս առ ժամանակեցաք շարել, այլ զատ և որիշ. խոր. ա. 33: Օտար և որիշ զատուցեալ. Ոսկ. յհ. ա. 38: Կորբ այդն որիշ են՝ի պզնոյն. Մեեծ. ծն: Կենդանիք և բոյսք զատ և որիշք՝ի անտակս և յորակս. Լծ. ծնոթ: Զբանս կան բնութիւ մեր որիշ որդիս զոլ այ Ճըլ մարդկան: Ճանապարհ աղթ ախարհաց որիշք են ուտում: Սերոյ անմարմնոյն որիշք են՝ի յուսոյ, և գաճեանից խաւարի. Հանձ. առկ: Ճոյնը ծոյն յակոբայ, որ օտար էր և որիշ

յանհիստա և յանհաւաստեան բարուց: Գրաւեա ռասել՝ ի բնութիւն մեծ իմն զատ և որիշ յորեգս. Փիլ. լին. և ելս: Զի թէ վորույն ող փափալել զարօռն, չէ ինչ որիշ՝ի զատ ուերոց. Գէ. ես: Ցաւամ որիշ յերկրեն ճար բաժանել մեկէր զգեան ընդ զոյն. Բրս. ճդ: Այնպառմ որիշ՝ի կամնակ մեյ, և անհնաւ ղանդ ընդգէմ հայրենիս փառացն. Հաւե. Եքն: Որիշ՝ի ժողովներեն հրամանէ ատ թեն ակինոյն՝ի գնատ. Խոր. որոշ: Բո վատմելնոյն զմարմինն նեղս՝ի քեզ եղե ցեր զատ և որիշ՝ի մեռոյ. Ճն:

ՈՐԻՇ ՈՐԻՇ. ուրիշ ուրիշ. զատ զատ. զա նա զանա. Կեթէք որիշ որիշ են. և հակա ռակ ընդդէմ միմեանց: Որիշ որիշ եին ան ձնեալ բառ իւրաքանչիւր զինուց. Եզեկ. Է. և յեն: Զատ՝ի յայլոց առանձնոյն զրեաւս որիշ որիշ զերդաւորացն՝ի մի ժողովեալ. Ղէ. Ա. ԲԳ: Թեքեան որիշ որիշ բարբառ նեին, մի հատար էր անձինկացն. Մոփէ: Ցամնն համանն անդամոցն որիշ որիշ մի նաները սին. Հ. տելօ. Է: Աստիճանաթիւն մարդոյ կարծեցեալ՝ որիշ որիշ յանմեղոյն զործոյ յարուցի. Կանոն: Որիշ որիշ գնել ՝ի քարոզութիւն. Ոսկ. 45:

ՈՐԻՒՔՍ. գ. Բառ յն. ըստ հյ. եղջ երեաւն, կամ այծեղջ. բառ ուղիղ՝ միեղ ջերու. Ὄρυξ. Oryges, oryx, animal unicorne. Սա՝ ի կերակուրս՝ այծեամն, եղջե րու, յամոյր, գամէշ, և վերջառակներն, ո րեւեայ, ուլոյ հալարիքեաս. Փիլ. եւ. Է. 101:

ՈՐԼՈՐ. կամ ՈՐ՝ ԼՈՐ. Բառ անստոյգ. անուն Թռչնոյ. Ոլորք և հաւքայք զգե բարոս և զմեկնելոն (ուրսն), և ոչ ձեռոն. Վրդն. Ծն:

ՈՐԾ. ոյ. գ. (յորմէ Ործալ.) Սնմարս կերակրոյ՝ ի վեր առեալ խառն ընդ լոր ձումն. խոշոր և բորբոքոյ. ըղէր. սարկս. իբր յն. լտ. Ἔρευγμα. Ructus. և σίαλον, saliva. Հասանեն ործ՝ ի բերանոյն (մարդոյ). և յործոյն ծնանի նեխեայն. Նար. յալիր: ՝Ի մանկանց բերանոյ յույտ ՝ի բազ Թափիլ ործն և զերեարկուսն շաղախէ. Բրս. ծէ:

ՈՐԾԱԼ. ացայ. և. Ἐρεύγω, ομαι. Ructo, eructo. և ναυτιάω, nauseo. ἐμέω, vomo, evomo. որ և ՈՐԾԿԱԼ. ՈՐԾԿԲԱԼ. Ի ծոծ բաթէ զանակացող զկամն կերակրոյն ՝ի վեր առ ընդ արկայս միջև՝ ի բերանոյն. զզուելով. նողկալ ման՝ ի ժայթքումն. և ժայթքել. փսխել. խառնել ազոխ. Իէւրեւ. Փէրմուռ փն, աղող լերող. ժէրոն. և զեօժեղեւ ռմբոկ, զզեմոք, զողանոյռոք, փառմոք. խոյեք, րա էւեքիւ. Եփեալ (զԹայթն) ականճն Հանգերձ եկեղ, և ահա ործալ ՄՔ. ասուկ: Այլ Թէ հեսամոյ խախտաբեկից ամէնգայի Ջէիրի, կամ ործայոյն. մի ասելն Հապրզ. մինչև զորդարացն. կանոն: Ընդ ահոյն որ ծոյում մեկերմնոցն, զզեխին ամեննոյն բա ցացանէր զսարակին հնծծանեդզ. Գրի. ալլեր: Ործացեալ և լբեալ զորեն որ անփարծ է ծոծու: Մառանքար անօրենե, ործան. Բրս. յաղիփ. և ալթէ: Նախ քան զամէն նեին մարդիկն զերեփորդ կերակուրս՝ ի վե բայ արկանելով գործեալ ործան հանգերձ ցուցեալ. Բրս. ճոլի: Ոչ հեռաւ յործացե լոցն եմ. և՝ի շնորհից, որոց շուրջ գալ ա մենայն Թեան ինեիւոր Թմերուս. Ածնի. ալի:

ՈՐԾԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ որ ծալ. Որպէս մայր, որ զզի յայս կոյս և յայն բերանոյն, զծառայելով մեղաց, և ործացուցանէ. Լծ. ասոլ:

ՈՐԾԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Ործացուցանող. փսխ եցուցիչ. (որպէս մազմեղ, կամ ջուր գաղջ.) Ոչ եղելութիւ, որ ործացուցիչ է,

և՝ի փախելն պատահօղայն. Մագ. Է: Ցոյ ըմպել զեղ ործացուցիչ (կամ ործացուցիչ) զեկատարանեւերն. Սերգ. Է. դ. Է:

ՈՐԾԿԱԼ. և) Տ. ՈՐԾԱԼ. Լոռ ործ.

ՈՐԾԿԱՏԱԼ.) կացելոյն նայեալ ժայթ քել. սրտաս հարի. Ասող. Գ. 21: Որին ործկալոմ զդեաւմ ՝ի կենցաղոյս. Մարկէ: Բժշկեն: Արքայն ործկալոյ, և զարմեալ այլ ըմպէ. Հց. ած. Ռուզ:

ՈՐ ԿԱՆՈՒ. ա. գ. Ἐνεστῶτα. Instantia haec, praesentia. Որ ինչ իցէ կամ՝ ի միջի. ներկայքս. առաժեկայ իրք կենցաղոյս. Ո՛չ որ կանն. և ոչ հանդերձեալքն: Եթէ որ կանս, եթէ հանդերձեալքն. Հռ. Ը. 38: ա. Կոր. Գ. 22:

ՈՐԿԻԿՆ. Տ. Ո՛ՐԳՈՆ. Οἶον. Ut. ես կենի. ենձե. Ո՛րկէն. այս ինչ ասպատակ: Շարու նակ. որկէն, գիծ, մանկերաւորթ, մարմին. Աբրաս. ապրոգ: Զ՝գեղ բարցում անդամ զնեսեք փոխանակ ընդերի. որկէն, զի (յն. ոք) ձուկն, զի գնասն, զի խոզնա. Փիլ. այլաբ:

ՈՐԿՈՐ, ոյ. ոց կամ իւց. գ. Οἰσοφάγος. Oesophagus, gula. λαιμός, faux, fauces. γαργαρέων, gurgulio. ըն. և κόρος, satietas. Խողովակ սամխոյ և ըմպելեաց՝ ի կոկորդ, և՝ի պարունակել զստամոքս. և յուժ բար՝ Որովայնամոլութիւն. շատակերութիւն. և յափեանք. փորոյն, կոկորդի. Որկոր՝ որկոր, փոխարդ, շարժմունք, եհեզանութիւն, նուս, գլթութիւ. Վասն պղարեղի ուտիճ, և որկոր բոյն շատ են, ի բր. Վ. Բ. 49: Էհ որ կորն է, աստն, մեր կերաւոյ անթուշոյն չինն. Խոր. Ա. 11: Հայածեամ ակր զըանն՝ի զբը խոյ, և զշնորհութիւն յորկորոյ. Եփր. աւլ: Զինի որկորոյ և շատակերութեան, որոնալոյն երեւարել. Մարկ. Է. ա. Գ: Ո՛ր որկորոյն. և որ ըն դ որկորոյն են, ոչ յայտ ին, չէ հասատոպեղ. Եսայ. Է: Ոչենչ զոլեղ (զեկերակուրս), որ զինի որկորոց՝ զուցաղաստացուցն, մամեռակայ եթէ անպատոռեցն: Եկեղուն և որկորոյն զիւսսանձւոցն որոնոյ աւենլով. Ոս. որ. Է. Նեռ. Բ:

ՈՐԿՈՐԱԳՈՀ .) Տ. ՈՐԿՈՐԱՄՈԼ. Զի՛նչ

ՈՐԿՈՐԱԳԷՏ.) որպէս զեղ շատակեր և որկորագոհ. արեգայ. Հ. ծայ. Գ. որ՝ի ՀՀ ծոր. Գ. գղն ՈՐԿՈՐԱԳՈՀ: Որկո րաժեշտ արմանիք՝ զմնամաւոյին. Ղանն:

ՈՐԿՈՐԱԺԵՏՈՒԹԻՒՆ. կամ ''մեկան թի. Տ. ՈՐԿՈՐԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Ցասուցս որկորամեկութիւ գիւնոյ ... անձնոյն զեզն ընդ ՃՆՃԵրս ինգալով ազահէն: Ցորկո րամծեկութիւն. և՝ի Ճահամանեւու Թիւ և՝ի շուայ տութիւ: Գազաբերուխեպն և որկորամեկութ ՊՔն. Նաններ: Փիլ. լին: Գէր:

ՈՐԿՈՐԱՄՈԼ. ի. աց կամ իւց. ա. Λαίμαργος, λίχνος, κρόσχορος, ρῖς. Gulosus, gulae deditus, vorax, liguritor, catillo, avidus, ventri indulgens, helluo. որ և ՈՐԿՈՐԱՄՈԼ. Մոլեալն զհետ որկորոյ՝ ուտելեաց և ըմպելեաց. որկորեայ. որկորագոհ. որո վայնամոլ. անյագ. ամգահ. զօղողակեր. փոր ղողոզ. կերօղ, ող, ամ կերու. Որկորա մոլ ունելացը ալանպակաց: Ի յաղոր դամալ ծաղկածաղկեոց, որ փափաքանակ եայ ա սանեն ըղղայոր. Գիրք: Որկորամոլ դարեգս և փափահեցէն, որ ուտէին մեծ զառնս այ րեայ. Աշխ: Ցաղգաց որկորամոլ շուայտ ութեն խորամանեցան ամբարակց օրինացն. Տեան:

ՈՐԿՈՐԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Γαστριμαργία, λιχνεία, λαιμαργία, ἀσωτία. Gula, ingluvies, liguritio, edacitas, epulatio. որ և ՈՐԿՈՐԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Մոլութիւն որկորոյ. որկորամոլեութիւն. որկորատութիւն. որովայ նամոլութիւն. շուայտութիւն. անյագութիւն.

չուսյաստեղծութիւն. անգիտանալի. չիւղոզաչուբք, նեյիձիլիւ, ամ ինօչլիւնիւ. *Որկորամոլուսք է անասնական բաղձանք ուտելոյ և ըմպելոյ. կիր. ը. խ։ *Ի ձեռն որկորամոլութեան անխամասասեր և անեղբաժիշտ արացոյ զանձն ամենայն. գլոս. փխ։ *Ուտելոյ և ըմպելոյ պարապուռալ... վասն առատուել պղերգութեան, և աստուիկ որկորամոլուէն։ Ընդդէմ յորկորամոլութիւն։ Զանյագ որկորամոլուէն զերխութիւն։ Ի մարմնապարար որկորամոլութեն. խոր. է. 21։ Գիս։ Ուշ։ *Ցիւրանց որկորամոլութեան ամենեքեանցմէ վերին. Աշխ. ծղ։ *Ապրեցուցանէ զպղամամարմինն (*ի կենդանիս) որկորամոլութեն. Նխս. կաղ։

ՈՐԿՈՐԱՑ. ա. Իմն կամ ընձեղոյիր Որկորաւս, որկորուսս, այսինքն որկրամոլ. *Թէ ոխապահ, ըզպաու (նմանիս). Թէ որկորյաս, խոզի. Ցծխ։

ՈՐԿՈՐԵԱՆ, ըէի, ըէից կամ ըից. գրի և ՈՐԿՈՐՑԵ, ՈՐԿՈՐՈՑ. Տ. ՈՐԿՈՐԱՄՈԼ. *Լէզուաւանի կռչեսցէ, որկորեայ, ցանօզ։ Իբրև վհէքս և որկորեայս։ Որկորայք (կամ որկորայք) գաստրկապորաք։ Որկորեայն (կամ որկորայն), և որովայնի ծառայն։ Որկորեայ, և անժոյժ. Ոխ։ *Քան զորկորեայան անժոյժ և վատմոր. Սպխ. յն. է։ *ԵՒս որկորեայ խորհուրդս։ ԵՒս որկորեայ անձնն. Եփիփ. է։ *Քան զորկորէիցն և զաղքեցոզացն։ Չլինչ կռչեցիկ, պարկեշտաս, եթէ որ կորեայս։ Ցորկորիցն և ի ծուլիցն. եէր. պն. կամ Մանր։

ՈՐԿՈՐԵԱՆ. Իբր Որկորեայք. *Ցուզցն որկորեանն լուծոսմն յառաքելոցն յայն կիւրակէան. Խոսրվհ։

ՈՐԿՈՐՈՒԱՏ, բոսի, տաց. և առեան, առ. նէ. ա. գ. Որպես Որկորամոլ. և Որկորամոլութիւն. * Ոչ որպէս անգան ուկորատաց կոկորդալի զհոյլեցուցանէ. Ոսի. խէ։ *Եաստ յորկորատանէ կորոյս զանգրանհուէնն. Ոսի. գծ։ *Հաղցիս և զուէթ ազգ խորհրդգին. զորկորատանն և զպտանկին. ցա արդի։ *Մի որկորատան կարծիս յանձինս ձեր կարկատէք. Երզն. հսի։

ՈՐԿՈՐՍՏԱՓԱՓ. ն. Որկրամոլութիւն. իբրև որկորեայ անյագ. անգիտաբար. չիւղոզաչուբուս։ *Որքան ինչ յերգիծատս ուտէին անհկարպապէս և որկորատաբար. Մեին. չնս։

ՈՐԿՈՐՍՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՐԿՈՐԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. *Ոչ վասն որկորատուէնէ։ Որ առրածէ զորկորատուէնէ, անարգել զկայք իւր. գ. գ. ջ. 26։ Ասաւ. իէ. 7։ *Ցորկորատուէ մանին մեղք յաչէարս. Եփիփ. Խսիւ։ *Չոպգին ևս ըշնամանի յանժոյժ որկորատուէնէ... որկորատուէիցէ (տպ. որկորատանէ). Ցձի. է. Ես ևս Եփիփ. է։ Խիսփ։ Վչփ հղ. իէ։ Գիս։ Ցհ. իմ. էրս. ն ապ։ Շ. ընդհանր։

Խակ Եսգր. ծ. կամ Նեղս. * Մեռաս յես որկորատուէնէ՝ քաղցրուէնէ փսփկուէնէն կերակրող։ յն. յես կոկորդի (կամ որկորդ). φάραγξ, guttur.

ՈՐԿՐԱԳՆԿ. որ և ՈՐԿՈՐՑԳՈՀ. Տ. ՈՐԿՈՐՑՈՂ. * Ալ զինչ արարից քեզ չատասիները և որկրագոհ ալէսոր. հ=ցծ. հրպ. ը. որ ի հ. գրի Որկրագոհ։

ՈՐԿՐԱՄՈԼ. Տ. ՈՐԿՈՐՑՄՈԼ. *Ջոքիրամոլեան, և զպարկեշտան ի պահս պնս։ Որկրամոլ և վատմոր մարգկան։ Որկրամոլ, և ագծաճասներ. Ո՛վ որկրամոլք, և որովայնաձրք. Ցձի. է։ Ճ. Ա վչփ հղ. է։ Ոսի. յհ. ա. 43։

ՈՐԿՐԱՄՈԼԻՄ. ե. ցայ. յ. Մոքով զհնաս որկորոյ. զնվաճել չատասիել յատանելիս և չքմահելիս. *Ցանկացայ, որկրամոլեցայ, բազկացայ. լքի. ոչ։ *Որկրամոլիս, ագճոնիս, և փսփկանաս։ Ոչք որկրամոլիցն և ուտանն, նոքա առաւել ևս սխալանան. վչփ հղ. է։

ՈՐԿՐԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՐԿՈՐՑՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. *Կամիւք ի կերակրոց և չքմահելացս պարկեշտանալ, և իւորհուրդք զորկրամոլութեի ի վերայ յարուցանեն. խոր։ *Ցոր մէ պահոց զրկեալ՝ յոր որկրամոլութեի անկայ. վչփ հղ, ծ։

ՈՐՁ. ի, ից. ա. Տ. ՑՐՈՒ. Երէկի. յն. ածրէն կամ ածրին. (որպէս և ծրխու, և ամորձիք. ձաւանք.) *Կայցէ ի խաչին Նորա որձ. Մաղ. ։. 14։ *Խաւնէնին ընդ արս չայլ աշխարհ և զծնեալ էգն ապրեցուցանէին, և զորձն սպանանէին. Մին. ասոր։ * Ոչ Թոզղոյր զերկոցունց առհմանց զուտ կուրիւն (այս ինքն զարու զաւակ). Բաղ. ։. 4։ *Խաչնիւք ունի՝ անիծիս բանակ, չատ գեր ձիան՝ որձ ու մատակ. Շ. առակ։ * Մատակներն յապաժանես ի յորձիցն։ Զանիք գեր, որ զամէն որձ մեղուն սպանանես. Վսփ։

Նմանութիւ իւիք ասի. * Աքմաւենի որձ և էգ. Վսփ։ Տես և ՈՐՁԱՔԱՐ։ *Ջոհայն էգ է. մուշլմարին և մաւեխին և արեգակն որձ են, զօհրայն և օտարիսն ընդ որձն որձ են, և ընդ էգն էգ. Տոմր։

ՈՐՁԱԿՈՏՈՐ ԱՒՆԵԼ. կոտորել զաւրուս. *Ջապգն որձակոտոր առնէք, և զկանայսն և զդաւեբսն ի գերուէ վարձին. Բաղ. է. 15։

ՈՐՁԱՄՈԼ. Տ. ՑՐՈՒՄՈԼ, կամ ՑՐՈՒՑԳԵՑ. *Գոռնիկ, փարագ, որ ամոլ. Հին. բա։

ՈՐՁԱՌԱՐ, ի, ից. ա. գ. Որձ քար. վէմ արաւտոյ խաւաղինգ, տանուն, կարծր, ապառաժ. *Շինեցէք զպարիսպ յորձաքար վիմաց. ա. Դ. ջ. 11։ * Բռուն հարկանել զորձաքար վիմաց ձեռաք, և ձև գործել։ Վէմս որձաքարաց։ Պայծել որձաքար վիմաց։ Որձաքար և կոփածոյ վիմաք. խոր։ է. 7. 59. 8շ. *Սիրա՝ որ խաւաղեալ է իբրև զորձաքար. Մծբ. ծէ։ *Զորձաքարս ձեռամբ ձևել ըստ կամաց։ Կաւայց վնիզական յորձաքարի. Վչփ. պփ։

ՈՐՁԵԻԷԳ. Տ. ՑՐՈՒԷԳ. Ἀρσενόθηλυς. Masculo femina. *Ահա, Թէ որ չէ ասին ածացն էգ, արձ և էգ էր... այս ինքն խմասաս. կ-ս։

ՈՐՁԻՔ. Իբր Որձք. *Մատանկներն ա րատծես ի զատ, և զորձիքն կապես, և գայրի առաս. Վսփ. յէ։

ՈՐՁԿԱԼ. Տ. ՈՐԾԱԼ, ՈՐԾԿԱԼ։

ՈՐՂԱՆ կամ ՈՐՂԻՆ, ղնի, նաս. գ. Նոյն ընդ չն. ծրղանծն. հյ. Երդիճն. * Քնարօք և քնարիւք և ուղնաս (կամ որգնաս), և որ ի կարգին է. Տծմ։

ՈՐՄ, ոյ, ոց, կամ որմն, մունք. գ. Τοῖχος. Paries, murus. Շրջապատ, ցանկ, պարիսպ կամ պատուար չինուածոց և աեղեաց. պոփ. փխրբ, հայբ. * Ցանեսցէ չարենէ անտի զորմն վանականին։ Ցորմս ասին։ Տեսիլ Նորա պնըս. ատգոյն իցէ քան զորմոյն։ Մինչև ցգրապատն, որ չորսին ևլանէ։ Կարինք որմոց. և։ *Կապրեցից գեղարգեամբս ընդ որմին. ա. ի. գ. ծէ. 11։ * Ի վերայ բանելոյ որմոյ ատձարի Թագաւորին. Դան. է. 5. այս ինքն՝ ծեփածի ձիլուբ պաս. ուսան և կեղծաւորն կոչի *Որմ բանալ. Գծ. ի. 3։ *Քար գլուխ անկեան, զի կապացէ զերկուսեան որմն. ՃԳ։ *Որմք գաւթաքակոյ առ չգաոյն պաշտամանի. Եփիփ. հանի։ *Գնու ընդ որմանն. Վչփ հղ. ծէ։ *Մինչուան զծակս գբոցն բոլորէ՝ որմ յորմ հգեալ, ի մի չինուած կապեալ. Վչ. ոց. է։

ՈՐՄ ԶՈՐՄՑՑՆ. Տես գինի ի կորկին։

ՈՐՄԱՆ. կամ ՈՐՄԱՆԿ. գ. Որմ ածելոյ, ցանկ պատելոյ. *Մատյորմանծս աբգեղացոյն որսոյն հերևոյն. Բաղ. է. 15։

ՈՐՄԱՆԱՆ. գ. Ծակ. Foramen. Ծակ որմոյ. *Չքամանն հատուր ընդ որմանծակ բարձել ելանել, և ելի. Ոսի. ա. ի. ա։

ՈՐՄԱՆԵՐԳԱԳ. ն. Ծերպագ և ձեղքատածք որմոց. *Եչանիցէ հասանիցէ միւնչ ի նա ի ծակոց առատատալոյն, և ընդ որմածերպս պլշակին. եէր. ատ. ե ապ։

ՈՐՄԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰκοδομική. Aedificatio, ars muralis, vel muratoria. Արհեստ և գործ որմ ածելոյ. որպէս որմնչնուելի. չինուելի. փխբր ձլուգ. եռեբձլուգ. *Որմածուել, և հիւանուել. Բբս. հղ։ *Որպէս քանոն հիւսան, և լար որմածուէ. Սարգ. յն. է։

ՈՐՄԱԿԱԼ, ի, ից. գ. Վարագոյր և զարգ առագաստաց իբրու որմ նոցին. պրս. կասպան. *Փոշտեսցան որմակալք նորին կ հարսանց. Եղն. է. հին փղ. (ուր այլ օրինակք գրեն, սրակապանք։)

ՈՐՄԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Դրացի, կամ սահմանակից. պոփիղ. և փնօրպաչ. *Ընդ ըսզուն միտս ունեցին ընդ նմա ամենք ի մահ խորհրգ որմակցացն. Կռվինս։

ՈՐՄԱՅԵՑ. ա. գ. Որ ոք յեզեալ է յորմոն, կամ որ ինչ յեզուս յորմոն. պոփի ինքը. Նայ կամ կնկնելս. *Նաաս ամիռուով յորմայեցն։ յն. առ որմով կամ կից յորմոն. ա. Ի. գ. 25։

ՈՐՄԱՀԱՐԺ ԼԻՆԵԼ. Շարժիլ և խախտիլ որմից. *Նաև առիքիչ սրտուէց զչարժմանն կիրս կրեալ, պատահամամբ որմայարժ լինեալ. Աբծբ. ծ. 4։

ՈՐՄԱՀԻՆ, չնի, նաց. ա. գ. Շինօղ որմոյ, իբր որմածուս. գործառոս. փխբչը, եռիուածս. *Տայցուք գործառոս որմաչինս սիոսոյից մերոց քաղաքաց. Բաղ. է. 4։

ՈՐՄԱՐԳԵԼ. ա. Ընդ որմով արգելիլ. բանասարկեալ. *Իբրև որմարգել արար զմեզ, և բանտիւք տանջեաց. Եփիփ. յէ։ *Ես եզեցին վիմարգելք իբրև զորմարգելսն. վիմով պատուսին որպէս ցանգաւ. Ես. լ. 9։

ՈՐՄԱՐԳԵԼՈՑ, ի, ից. գ. Արգելան ընդ որմով. կամ ցանկ, պատնէշ. որմ արգել. որպէս յն. Χάραξ. Agger, vallum. *Պատնաք զդնել ի կատաղ լերինն մեռոյ մարգելոցի (կամ յորմարգելոցն երկսորի). Մեսր. երեց։

ՈՐՄԱՓԱԿ, ի, ից. գ. Փակարան որմով. որմ. պատնէշ. պարիսպ. *Զքաղաքն որմափակօք պատսպեն. Աբծբ. ի. 1. (այլ. որմափակեն պատսպեք։)

ՈՐՄԱՓՈՐ, ի, ից. ա. Փորոզ որմոյ. որ պէս մուկն, գողն, ակամահասան. պոփ փոբօղ ծակօղ. *Ցորմափոր կենդանւոյն. որ նա ինքն է մուկն։ Զորմափոր կողպատողացն, որ զնմանութիւն ակն և խղգան բերան կին քանան։ Ցզորգ է ամենայն սատակաց, և որմափոր գողոց. կանան։ *Ագաչն զարշուրն յորմափորացն գաւառաճանաչիէ, ի գողոցն նենգութիէ. Մաղ։

ՈՐՄԱՓՈՐ ԼԻՆԵԼ. փորել զորմն. ակամ հասանիլ. *Գողք սկնապէս որմափոր լինին։ Ի՛ որ որմափոր լինին ասոց, և կողպատեն որ ինչ ի ասոնէ ինչ. Երզն. հսի։ կանաչ։

ՈՐՄԱՓՈՐԱՒՈՐԻՆ. գ. Ակամահասութիւն. գողութիւն. *Ի սպանուէ և յորմափորութիւն զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց ծախեալ. Երզն. հսի։ *Վ իմափոր եզև (գերեվարման քնի), որպէս զի մի ինչ կասցի որմափորութիւն լինի. Բբս. հղ։

ՈՐՄԵԼ, իւ. ն. ի. Որմով պատել. պարսպել. *Գազաք սրսիալ պատսպիրան ամրութիւ. խոր. պգրգ։

ՈՐՄԶԱՆԱՆ, և այլն. Տես գինի ա նուանագ Որմէզ։

ՈՐՄ ՁՈՐՄԱՑՆ. Իբր յ. Ցորմոյ յորմ, յայսակայս յայնկոյս ընդհանրապէս. պոփ ի պոփ, ասդին անդին ղանընդհատ գնդրգեալ։

*Չի մի՛ կուրացեալ՝ առ խարխափել որմ զորմայն՝ 'ի բժշկաց խնդիր շրջիցիս․ Կոչ․ Ը․ յն․ լոկ, յայնժամ խնդրիցես զբժիշկն ։

ՈՐ ՄԻԱՆԳԱՄ․ Տ․ ՈՐ, ՄԻԱՆԳԱՄ ։

ՈՐՄԻԶԴ, մզդի․ Բառ պ․ օրմըզդ, հիւրմըզդ․ ռէս բռ․ յոյն․ ան․ որպէս անուն մարգոյ, կամ Թագաւորի․ և մանաւանդ որպէս Արամազդ՝ հայր չաստուծոց․ գիտ․ զեւս․ Ζεύς, Διός. Jupiter, Jovis. *Լուա եղեց փառ Թար զորմզդի 'ի կարապն փոփոխումն ։ Որ առ հեթանոսն որմիզդն կոչեցաւ, և այլն․ Կոչ․ Է։ Ուստի

ՈՐՄԶԴԱԿԱՆ․ ա․ Որ ինչ սեպհականեալ կամ նուիրեալ իցէ որմզդի․ այս ինքն յանուն դիոսի․ *Որմզդական դիցն ողոմպիացւոց ։ Յորմզդական տօնին․ Ը․ Մ․ Է․ 2 ։ ծա․ 21․ 38․ յն․ ողոմպիական դիոսի․ կորնթեան դիոսի (այս ինքն ամսոյն մարտի, և ապրիլի, որ և քսանթիկոս ասի ։) Կամ *Որմզդական գից, կամ դիցն տօնի »․ իբր դիոնիսի կամ բաքոսի․ Ը․ Մ․ ծԴ․ 33 ։ Գ․ Մ․ Ը․ 14 ։

ՈՐՄԶԴԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔ․ Քաղաք յանուն դիոսի արամազդայ․ որ ըստ յն․ դիոսպօլիս․ Διόσπολις. *Իքաղաքին լիդէացւոց, որ այժմիկ որմզդական քաղաք կոչեցեալ է․ Կոչ․ ծէ ։

ՈՐՄԶԴԱԿԱՆ ՀՈՒՐ, կմ ՄՈԼԵԳՐՈՒԹԻՒՆ, է Կրակապաշտութիւն պարսից, կամ կրակն պաշտեալ՝ որպէս մասն արեգական, կամ յորմզդէ ումեմնէ թագաւորէ սահմանեալ, որ և վռամական կոչի․ և կամ որպէս Հանիթ արամազդայ․ *Ջհուրն որմզդական՝ որ 'ի վերայ բագնին որ 'ի բագաւանն, անշէջ հրամայէ լուցանել․ Խոր․ Բ․ 74 ։ *Հնազանդեցան որմզդական մոլորութեան․ Արծր․ Ա․ 14 ։

ՈՐՄԶԴԱԳԷՍ ԽԱՂ․ Խաղ որպէս 'ի պատիւ արամազդայ․ *Ջինուք որմզդապէս խաղս հանդերձ արեամբ․ Սարկ․ պտօկ ։

Իսկ ՈՐՄԶԴՈՒՀԻ, իբր Դուստր կմ քոյր որմզդի արքայի․ *Փեսայացուցանել զմեհրուժան 'ի քոյր իւր որմզդուհի․ Արծր․ Ա․ 14 ։

ՈՐՄԻՍԿ, մսկի․ գ․ Բառ յն․ Ὁρμίσκος. Monile. Մանեակ՝ որ կախի զբթաց կմ զականջաց որպէս զգինդ․ *Տուր ինձ զմատանիդ քո և զորմիսկդ և զգաւազանդ․ ասորին փոխանակ որմսկի՝ ովրայի ասէ․ Կիւրղ․ ծն ։

ՈՐՈԳԱՅԹ․ ի,ից․ գ․ (որով գայթէ ոք․) Παγίς, πάγη. Laqueus, decipulum, tendicula. Գործի գայթելոյ՝ գթելոյ․ և ըմբռնող․ Թակարդ․ լար․ հանգ․ ծուղակ․ մեքենայ հնարիմաց առ 'ի կլանել․ փուղոց, ֆօֆանձա, ժըմէք, պէնտ, ֆէմէնտ, տօզ․ *Անկանի յորոգայթ ։ Ընդ որոգայթիւ մեռցի ։ Խոտորել յորոգայթից մահու ։ Յորոգայթէ որսողին․ Առակ ։ Սղ․ սաէպ ։ *Հնարք որոգայթից ։ Որոգայթս իմն ծածուկս ընդ մէջ ասորիճանացն․ Խոր․ Ա․ 26 ։ Բ․ 36 ։ *Յամենայն տեղիս որոգայթս կանգնեցի․ Իմաս․ ։ *Ոչ գայթակղին որոգայթիւք դիւացն․ Խոսր ։

ՈՐՈԳԱՅԹԱԴԻՐ․ ա․ Որ դնէ զորոգայթ, կամ լարէ զթակարդ․ չարարուեստ․ խարեբայ․ պատիր․ *Զթագաւորն հպարտացուցեալ ամբարհաւաճեցուցանէր որոգայթադիր թշնամին 'ի գլրգռել յարուցանել հալածանս ։ Անըմբռնելիք յորոգայթադիր որսողաց․ Ագաթ ։ Յհն․ Ե ։ *Իւս որոգայթադիր խորամանկ օձին վարդապետութէ․ Պիտ ։ *Զերծուցես զմեզ յորոգայթադիր թշնամւոյն յարձակմանէ ։ Զուարճացոյց չարաւն որոգայթադիր թշնամին․ Փարպ ։ Յհ․ ԻՄ․ ապ ։ *Թաքնաբար ընդ խաւար շրջի որոգայթադիրն․ Խոսր ։ *Որոգայթադիր բանսարկուն բաղում անգամ մեզ և յաջակողմն առայգթել․ Լմբ․ պարգ ։ *Որոգայթադիրք և գարանամուտք՝ 'ի ծործորս և 'ի զանխուլս սիրեն թաքչիլ․ Գէ․ Եւ ։ *Որոգայթադիր բանս արկանելով նմա․ Ոսկ․ յհ․ Բ․ 15 ։ *Զանազան փորձութիւնք, և նենգութիւնք որոգայթադիրք․ Ոսկ․ Ա․ փիմ ։

ՈՐՈԳԱՅԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Դրումն որոգայթի․ լարումն թակարդի․ դաւ․ խաբէութիւն․ *Հարժեն զնոսա 'ի դաւաճանութիւն, 'ի զրպարտութիւն, յորոգայթադրութիւն, 'ի սատանութիւն․ Գր․ հր ։

ՈՐՈԳԱՅԹԱՇԱՏ․ ա․ Ուր իցեն որոգայթք բազումք․ *Անցանեն ընդ որոգայթաշատ կենցաղս․ Վրդն․ ող ։

ՈՐՈԳԱՅԹԱՐԱՆ, ի, աց․ գ․ Տեղի որոգայթից․ Որոգայթ․ *Յորժամ 'ի պոռնկական որոգայթարանին էր, յայնժամ դիւաց էր ծանօթ․ Ոսկ․ ղէ ։

ՈՐՈԳԱՅԹԵՄ, եցի․ ն․ Յորոգայթ արկանել․ թակարդել․ ըմբռնել․ որսալ․ ըմբռնել․ գաւել․ խաբել․ *Որսորդք են գեղ, որք զանձինս (զհոգիս) որոգայթեն․ Եփր․ աւետար ։ *Հեշտացողութի... սատանեակ թեւաւոր ... կամիս իսկ որոգայթել զախմարսն անգիտութէ օրինին․ Անյ․ հց․ իմ ։ *Որոգայթեաց օձն զեւայ ։ Սովոր է որոգայթող թշնամին հպարտութք գայթագղեցուցանել զմեզ ։ Իրաւունքն ոչ որոգայթէ զնա վասն հեշտախտութեան ։ Այս որոգայթէ զնա 'ի պատուհաս քաղաքական օրինացն ։ Այգարն յորոգայթելն (այս ինքն 'իլն) 'ի նոյնն՝ անբերելի բոցով առնորի․ Լմբ․ առակ ։ *Թշնամին պատերազմէր որոգայթել զնոյնն 'ի բնական աւելորդօքն․ Լմբ․ յանասունս ։ *Կամ 'ի ձորս որոգայթէ, կամ գետընկէց առնէ․ Եփր․ փրղ ։ *Պահեա 'ի դարանակալ թշնամւոյն, որ հնարի որոգայթել զկոյսս․ Մաշտ․ *Երկոքին սոքա 'ի յորսի որոգայթեցան․ Վրդն․ պտմ ։

ՈՐՈԹ, ոյ․ գ․ Բառ անծանօթ՝ որպէս ափ ձեռին կամ աման ինչ, կամ կշիռ․ և այլն․ ռէս և ՈՐԴ․ *Ո՞ չափեաց ձեռամբ իւրով զջուրս․ զոր այլ թարգմանիչքն որոթով ասեն․ Ոսկ․ Եւ ։

ՈՐՈՃ, ճք․ գ․ (գրի և ՈՐՈՋ, իբր գործ որոճաց․) Μήρυμα. Ruminatio, rumen. Արմատ Որոճելոյ․ Որոճումն, և նիւթ որոճելոյ կամ որոճելի․ նմանութբ՝ խորհուրդ, բան, գործ․ *Ոչխարն ուտէ և փուշ, և ծախի (կամ ծակի) բերանն․ սակայն բերէ յորոճ, և քաղցրանայ նմա․ Վրք հց․ Ի ։ *Կճղակն անայթաք վարուց, և որոճն բանի՝ սուրբք են․ Նիւ․ ղնփ ։ *Յիմանալի որոճս մտաւորական խուզմանն՝ յաճումն հոգևորական պատրաստէր․ Սկն․ Դ․ Լմբ ։ *Մինչդեռ ած խոսի, թողուք զլռութբ պատգամացն լսել, և ազգի ազգի որոճս որոճիք (յն․ 'ի դուրս կմ 'ի ներքս բերէք իրս)․ Ոսկ․ մ․ Բ․ 7 ։ *Որոճեն զորոճս գիտական ։ Ամենք 'ի ձկանց որոճ ածեն (այս ինքն որոճեն)․ Հ․ հոտ․ ԻԷ․ Նոր․ Եփր․ ծԳ ։ *Բախմամբ ուռանց կորզեցին՝ զմաքուր ատամբս նոցին, այն որով միշտ կասէին՝ զորոճ փորձեալ քո բանին․ Տօղ ։

ՈՐՈՃԱԲԱՐ․ Տ․ ՈՐՈՃՈՂԱԲԱՐ ։

ՈՐՈՃԱԼԻՑ․ ա․ մ․ Լի որոճմամբ․ որոճեալ․ քաջ որոճելով․ *Որոճալից մանրէ զբանս գրոց՝ զանյայտն յայտ ածելով ։ Այս ցուցանէ զմանրապատում որոճալից վարդապետութե բանս․ Նար․ երգ ։

ՈՐՈՃԱՄ․ Տես 'ի ՈՐՈՃԵՄ ։

ՈՐՈՃԱՑԻՆ, յնոյ, ոց․ ա․ Որոճող, որոճողական (կենդանի)․ *Լերինքն լի են երէօք կճղակաբաշխիւք և որոճայնովք ։ Զլերինս՝ զչորքոտանեա երէովքն կճղակաբաշխիւք և որոճայնովքն․ Խոր․ Գ․ 59 ։ Փարպ ։

ՈՐՈՃԱՆ, անք․ գ․ Տ․ ՈՐՈՃ․ *Հաւանել, և ոչ խուզական որոճան որոճել․ Սեբեր․ Ը ։

ՈՐՈՃԵՄ, եցի․ կամ Որոճամ, ացի․ կամ ՈՐՈՃԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի․ և ՈՐՈՃԻՄ, եցայ․ ն․ և չ․ և հ․ Μηρυκάομαι, μηρύκω, χίζω. Rumino, remando, revolvo, glomero. Կրկին և կրկին ծամել զկերածն (իբրև զորոջս)․ վերբերել 'ի բերանն 'ի պարկէ որկորոյն, և անդրէն մանրել և արօրել․ նմանութբ՝ Սաէպ խորհել․ պարզաբանել․ ռէս գէվէնմէք, գէվիշէմէք, Բէւրառ ճինէմէք, Խիւլիօր թէրթէքն, իբր նշխարել․ *Կճղակահերձ իցէ, և որոճիցէ ոչ ։ Որոճէ ոչ ։ Որք որոճիցեն ։ Որ որոճեն ։ Ուղտ զի որոճայ ։ Նապաստակ զի որոճայ ։ Զորոճող յանասնոց․ և այլն․ Ղեւ․ Օրէն ։ *Որոճեցաք (կմ որոճացաք) 'ի սիրտս մեր զբանս անիրաւութե․ Ես․ ծԹ․ 13 ։ *Ուղտն նշանակ յիշատակի, վասն զի որոճայ զկերակուրն՝ վերստին աղալով և ծամելով․ Փիլ․ լին․ Գ․ 92 ։ *Չեք 'ի ձկունս՝ որ որոճիցէ, բայց միայն մի ազգն՝ որ անուանեալ կոչի սկարոս․ Վեցօր․ Է ։ *Որոճալ մանդրէն՝ որ 'ի նմա չարութեց էին վէրք ։ Ոչ որոճայ զգժոխս ։ Որոճացեալ և բացայայտեալ զգերակայ և զանհաս աւետարանութիւն յոհաննեան․ Խոսր ։ Վրք հց․ Ա ։ Յիղ․ նանայի ։ *Զբանս կենաց որոճան յօրէնս տեառն․ Լծ․ կոչ ։ *Որ զայլոց մեղս որոճիցէ, և զիւր ուղղութիս, կրկինս մեղանչիցէ․ Ոսկ․ ... յորդ և Սարգ․ յսոդ․ Բ ։ *Ո՛վ որոճողք սատանայի․ Թէոդոր․ մայրագ ։ *Ազգի ազգի որոճս որոճիք․ Ոսկ․ մ․ Բ․ 7 ։ *Ատամունք ուրեմն են եկեղեցւոյ, որ զանգործ ծածային բանիցն զարօտ մանր առնելով մեզ որոճացուցանեն (յն․ որոճեն)․ Նիւս․ Երգ ։

ՈՐՈՃՈՂԱԲԱՐ․ մ․ Որոճելով․ որոճմամբ․ *Որոճողաբար (կամ որոճաբար) ուսուցանելով մանր մեկնութբ գրոց․ Նար․ երգ ։

ՈՐՈՃՈՂՈՒԹԻՒՆ․ } Որոճելն․ որոճ․
ՈՐՈՃՈՒՄՆ․ գ․ } որոճան․ և Մտածութիւն․ *Վարդապետեն որոճողութբ (կամ որոճութբ) ատամունքդ զմաքրութիւն․ Նար․ երգ ։ *Այն էր նորա հոգւոյն կերակուր, և որոճումն քաղցր ։ Զառաւել փառաւորէր ածաւանդ խորհրդոց նորա ճանաչել զորոճմունս․ Փարպ ։ *Որոճմամբ ծամեալ ըստ մաքուր կենդանեաց․ Տօնակ ։

ՈՐՈՄՆ, ման, մունք, մանց․ գ․ Ζιζάνια. Zizania, ium. Բոյս վնասակար գտեալ յարտ ցորենոյ՝ գնաձև սևորակ հատիւք, կամ ցորենակերպ ածխագոյն փուշ․ և առմենայն մոլախոտ հեղձուցիչ ցորենոյ․ ըրմ․ դէլիճէ, չէօլիէ, ղըլքը, ղէլքըն․ *Ցանեաց 'ի վերայ որոմն 'ի մէջ ցորենոյն ։ Ուստի՞ ունիցի զորոմնն ։ Քաղեցէք նախ զորոմնս ։ Մեկնեա մեզ զառակ որոմանցն ագարակի ։ Որոմն որդիք չարին են, և այլն․ *Անդստին իսկ յորոմնէն բաղումք իցեն դառնալոց՝ լինել ցորեան․ Ոսկ․ մ․ Բ․ 21 ։

ՈՐՈՄՆԱԲԱՐ․ մ․ Իբրև զորոմն․ *Ցայտպիսի չարիս՝ զոր սերմանեաց սատանայ որոմնաբար 'ի վերայ դեղեցիկ սերմանցն․ Կանոն ։

ՈՐՈՄՆԱԲԵՐ․ ա․ } Որ բերէ կամ բուսուցանէ յիւրմէ
ՈՐՈՄՆԱԲՈՅՍ․ } զորոմն․ *Ի բաց խլեցին զսէզ և զփուշ մեղաց, և հարին զորոմնաբեր արմատն․ Տօնակ ։ *Որոմնաբեր բոյս դառնադոյն արմատոյն Սատանայ ։ *Որոմնաբոյս արմատս այս․ Կաղկոփ ։

ՈՐՈՄՆԱՏԵՍԱԿ․ ա․ Որ ունի զտեսիլ և զնմանութիւն ինչ որոմանն․ *Ինքն է ճշմարիտ վէմն անսասան աւելի ամենայն որոմնատեսակ սերմանց․ Սարգ․ Ա․ պ․ Գ ։

ՈՐՈՄՆԱՑԱՆ, ի, ից․ ա․ Ցանող զորոմն․ բանսարկուն, և հետևօղք նորա, որպէս և բան և գործք նոցա․ *Աստ, որոմնացան

մշակած է զայգ սերմանելոյ: Ջխոխ և գիհուշ որոշեցան մշակին ածոյին հրաձիգ մաղքով: Մշակին որոշեցան: Մի զորոշեցաց անին ընկալցուք սերմ. Ցհ. իմ. էբ: Լմբ. պոտփ: Սին. Ի սկ. և յայլ: ՚Բան առաւ և որոշեցան: Վ արգասիաւորելի որոշեցան: Որոշեցան սերմանդք խոպանեան բոյոք բարեպաշտաբ. Ցհ. իբ: Խոսրովի: ՃՀ. Ը:

ՈՐՈՇՆԱՑԱՆՈՒ. Նոյն ընդ վ. ՚Զար մշակքն ի վերայ բարի սերմանին որոշեցաց. նուք լինիլ հանգիսանային. Ցհ. իմ. էբ:

ՈՐՈՅՆ. Տ. ՈՐՈՑՆ. ՚Եղիամոյ որոյն առաւանդին չէ հնար ի վերայ կարգ կալ. Մխբէր. Ը: ՚Ալ բնութիւնն որոյն ի մարգեայն՝ ոչ կարէք մահ ասել. Սանահն:

ՈՐՈՆԵՄ, հցի. Ն. ար և յն. էրևնաւ. ՚Էջսւրաա, ե՛ջերսւրաա. Scrator, inscrutor, investigo, quaero, perquiro, inquiro. καταμανθάνω, disco, animadverto, perpendo. Ցուզել. խուզել ուրոյն ուրոյն. ի խընդիր եկր եղանել, խնդրել. հետազոտել. քննել. լրտեսել. զննել. ֆիզուել. ֆիզուել. պրզբել, փոզել. տրտրել, երկել, ճաշել. ապտակ ֆրօմաֆ. ՚Որոնեցին զքաղաքս, և գիտաց ցեն զսա: Որոնեցէք և տեսջիք, Թէ ինչ՞ ոք ասա ընդ ձեզ՝ ի ծառայից տեառն: Ապա մտցէ քաշանայն պոռնել զտունն: Բացէք զտեսմարանս նորա, որոնեցէք զինս իբրև զայրս. Ի. Ի փ. ֆ. Յ: ֆ. Ի փ. ֆ. ձՅ: Ղնոփ. ֆ֊. 36: Երէմ. ֆ. 26: ՚Զար ալք ոչ տեսանեն, միաք ոչ որոնեն. Վ ր փ. ի: ՚Զոր րոնօգն իշոյ ալքայ կացուցաներ. Մոփ: ՚Զանձն քո քննեա, զբոյին վերան որոնեա. Ո֊ի. Ի. փիմ: ՚Հոգացող սիրան, և ամենայն բանի որանգն և գաւոգն անհանգիստ է. Ի ֆ֊ առաւ:

ՈՐՈՆԵԼ. ՓՅՁւրիշա. Pediculos quaero, sive venor. Ոլիկ քազել, կառուել. ֆիուել. ֆիուբիլ. պիրկելիփ, պիրկելիփ. ՚Որոնեացէք զԼրկիրգ եգիպտացւոց, որպես որոնեացէ հովիւ զհանգիստս իւր. Երէմ. խփ. 12:

ՈՐՈՆՈՂԱՒԹԻՒՆ. փ. Որոնելն. հետազոտութիւն. և ըստ չարի մտաին՝ գաղտաագիտան լինել. ՚Զար արուեզուելի, այսինքն նորագոյն չար գնել ի վերայ մարգոյ. Կէր. էրէ. խբ:

ՈՐՈՆՈՂԻՆ, կամ ՈՐՈՆԶԻՆ. Տ. ՈՐՈՆԶԻՆ: Վ ր փ. Ի:

ՈՐՈՂ. Տ. ՈՐԻՀ. Իբր Որոշեալ. սահմանեալ. զատեալ. ՚Միոյ արուեստի կամ մեկտացութեի միոյ ընդհանրապէս և իւրաքանչիւր չկարի որոշ ժամանակ ի լան աշխատելն իւրեանց. Ոսկ. փվ: ՚Յամենայնէ ուրեմն միանգամայն ի չարեաց որոշ կր (կամ որոշէր) յոգի. Խոփ:

ՈՐՈՇ. փ. Որոշումն. որիչ որիչ ասելն՝ ձանք. ՚Ամենայնիս հաստատուաց, և ըստ զամ որոշս հանել զլինչ ի գլուխս. ՍԷէբէր. Ը:

ՈՐՈՇԱԲԱՐ. ՚. ՚Օրւամեաց. Definite. Διαχαριεμένως, distincte. ար և ՈՐՈՇԱԿԻ. Որոշմամբ, ասհմանապար. մեկին և զատապար. ուրոյն ուրոյն. ընտրոզութիւ. զատացեալ ընտրութի. օրդոնի, պօրչ, և ըստ գրոց. ՚Որոշապար գիտել կամ ասացանել. Ակէրօ. ասէպ: ՚Ի՛ ինչ՞ ար մեկնելովագիս ասացանգէ. և ի՞ ինչ որոշապար: Իսկ ապտոս որոշապար զգացան ի կիր արկանէ: Որոշապար և ապտանձնական նշանակիչ. Դիոն. ՚Զեոյ: Սարփ. Ը. պ. Ի. ֆ:

ՈՐՈՇԱԿԱՆ. ա. Ի բաց որոշիչ. զատացիչ. ՚Որոշական է, ար և պատուհասական, որպես և գաւթիթ որոշէ պատուհասիս գլարզն. Ո֊ի֊ֆօր:

ՈՐՈՇԱԿԻ. Տ. ՈՐՈՇԱԲԱՐ. ՚Քո պատչակի վարուքն պատկառելի զնոցա խակուքին. Վ ր փ. հց. ի:

ՈՐՈՇԵՄ. հցի. Ն. (ար և յն օրիզը, ա֊փօրիզը, Խորիզը). Ան. ի վեզ արմատն է Որիչ, և որոշ. խակ ի յն. ծրօս. որ է սահմանն.) ՚Օրիշա. Termino, definio. ձփօրիշա, διαχρίνω, dijudico. διορίζω, distermino. διαφάω, divido. χωρίζω, διαχωρίζω, ἐχχωρέω, separo, segrego, secerno, decerno, dirimo, Ան. Սահմանել. կտրգիլ. ընտրել գաւոել. զանազանել. ընտրել. այլոր էբիփ, ուելիփ. ՚Որոշեցէք ինձ զգաւոնաւոս և զպօզոս ի գործ. յոր կոչեցեալ է իմ զգաւոս: Գօզոս որոշեալ յաւետապանն ձոյ: Որոշեաց զինս յորովայնէ մոր իմոյ: Խոշոյանշիլբր ոք ի նոցանէ որոշեցին առաքել ի ոչխաս եզ բարդին: Ընտրեա և որոշեա զանասնին և զոչխարն. և այլն: ՚Բաւական որոշել. Դիոն: ՚Գիտել որոշել և բաժանել չնարհս՝ որպես և կամի. Խփ: ՚Զաւանձնաւորութեան որոշեմք, բայց զանձութեի միաւորեմք. Ա֊ րու. Ի: ՚Զոհս հլումայել, և սառագպատակ, և բարուք որոշէ. Մեծ. վնօ: ՚Գիզեցիկ գաւեցիք և ընդարձակ փոզոցիք զիզոմանս քաղաքին որոշելով. Խոր. ֊. 15: (որ հայի և ի յօրդոր ՆՀ:)

ՈՐՈՇԵԼ. որպես ի բաց որոշել. զատացանել. որոհել. մեկնել. ուրոյն գնել. բաժանել. անջատել. ևր զատանիլ. մեկնիլ. հետանալ. ՚զոփել. ՚զոփիլ. այլբրմոփ. այրբլոփ. ՚Որոշիցին զձիզ, և ասիցին: Մեկնեալ ի նոցանէ՝ որոշեաց զաշակերտան: Զատանանբր, և որոշեր զանձն, և այլն: ՚Որոշեաց զինքն ի փափկութէ և ի վտիտից հեծցաղոյս: Որոշեալք ի կրից կարաց: Խակ յաւգա որոշեալ լինէր պինքն յայնպիսի երանութէ. Զոր. Ի: Շար: Նահայ: ՚Փակեալ որոշեցան՝ ի նախարարացն: Զատալ և որոշեալ է զանձն իւր ի ՚ռ եկեզեցւոյն: Զատ որոշեաց ի նախարարաց գաշնայայն: Մի որոշեր զնս ի ՚ռ գաւանցս յոյս խառնեցայ. Նէհ. փ. ՚. Ի:

ՈՐՈՇԻՉ. հցի. ց. ա. ՚Աֆորիշտ, ձն. Որ որոշէ. որոշող. ՚Հոգի ուսիզ. առալ. նորգական. առր, առաքիչ, որոշիչ. Ա֊ֆ֊ գէ֊փէ. յորմէ և Շար:

ՈՐՈՇՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ՚Աֆորիստիքոս, διακριτικός. Segregans, discernens, dijudicans. կարող որոշել զատալ. ՚Ամենմանիցն որոշողական: Զաղոշողականն ունին զաշհանայապետութիւն. ՚Ա֊ֆայնոյն քաշանայապետից տրեզ է հարկ լի յորոշողութիւն. Դիոն. նէկէ: ՚Ա յամենայնի որոշողութի խորհրդոյն է գլուխ և կառարած. և անհնար է լինել որոշողութէ, եթէ ոչ նախ զերկրագործութիւն նորա արասցիս. Վ ր փ. հղ. ի: ՚Ամենալ զմտաս զայսպիսի որոշողութի: Ի միոյ միոյ որոշողութէ պարգեի: Ամէ որոշողութէ. Փոզ: ՚Գոյացութիւն մի յատկութիւնն յերկուս հասանի, ի հուս և ի լայս. Վ ր փ. ֆն: ՚Գիտութէ հանձարել որոշութէ. Մ֊ի. ֆ֊ի: ՚Հատած և մեկնած որոշութէ. փիլ. Լին. ֊. ճՀ: ՚Զխորակացն որոշութիս: Որոշուած ունին քան քաշանայական պատուոյ. Փոզ: ՚Զքերթողուքն անուանեաց սաքերութէ, ոյ է որոշութէ. Հին տեր:

ՈՐՈՇՈՒՄՆ. չման. փ. Նոյն ընդ վ. որպես Բացատրուի, զանազանուի. տեսութէ. կանոն. Διαστολή. Discretio, distinctio. ծչսիրեսւց, μερισμός, divisio, partitio. և σχέψις, consideratio. κανών, canon, regula. ՚Այս որոշումն է օրինացն, զոր պատուիրեաց ա֊ ծուածն. Ցուդ. ֆ֊ի: ՚Ես գանազանեցի ըստ որոշմանն իւրեանց ի գրուածոցէք ի տաճարիդ ըստ որոշման տանց տահիցդ ձերոց. Ի. ճ. Ը. 14: Ա֊ 5: ՚Անցանէ քինէ ցորոշումն ընդոյ և ոտլոյ, և յօդից և ուղղեբէր. Ի: 12: ՚Բաժանի անբաժանաբար, և միաւորի որոշմամբ. Ցհ. իմ. էբ: ՚Բայց որոյ գաւուց առ ոյոս իցեն որոշմունք, ես առայից. Խոփ: ՚Ձերիս որոշմանս ի գնալ զարգարուն. վասն երկիւղի, վասն վտքուս, վասն սիրոյ. Գերէսիմ Սահմ. ա: Խոսր: ՚Մի է ձայնս, և ի բազում որոշմունս առ իբրև քանչիւր ուրուք պատա բաժանի. Սէբէր. ֊Ը: ՚Ի չարս որոշմունս (այսինքն յիմանալս) միտիսել ասլուին, որպես և ՅՁ կարգացաւ. Ագաթ: ՚Ընդ Ձարատասանութէ կամ քերթողութէ ընկալանգոյն է որոշմունս (այսինքն որոշումս): Որոշումն (յն. կանան) է որատբանական, որ տահ. Գերէսիմ: Սահմ. ա:

ՈՐՈՇՈՒՄՆ. Χωρισμός. Segregatio, sejunctio. Բաժանումն, զատումն. ի բաց որոշումն. ՚Լայնն գառնատէս վերանէլոյ որոշումն (կամ ուրուշումն) յինքեանց. Ճ֊Ա: ՚Մեկնասուէ և ոչ մի է, և ոչ որոշումն հոր և որգոյ: Ոչ որոշումն ՅՁուէ յայտնեալ (յատանգման հոգւոյն քո). այլ մեկնելոյ մարմնոյ նշանակիչ. ՅՁուէ ոչ ի թողգման մարմնոյն մեկնասեալ. և կո՛ի հոգւոյն ի գործս որոշեալ. Ա֊ ֆ֊ ֆ: ՚Ընթաց ազաչէրս լուծանել գնա յորոշմանէն (ևեկզեցւոյ՝ նզովից). Տէ իէս յնէր. ֆ֊: որպես ասիաֆօրօգ՝ ի յն. ձֆօրիսմօս, ևն:

ՈՐՈՇՏԱՄ. ասի. Ածաւել ասի. իբր Ցօբանիկել. Բֆչէր:

ՈՐՈՇՏԻՄ. հցի. Ն. Ձարաչար որոշել. քակել. եկծանել. ի բաց մերժել. ՚Սահոսացին ազգս զատանել. ՚Ի բաց մերժել զՍահոսացին ազգս զատանի որոշեցաք. Ես֊ ֆ֊ ֆ:

ՈՐՈՑ. ի, ացւ. կամ ից. փ. (Իբր որոհ.) ՚Ամոյ. Agnus. ձմոյ, ձմոյ, agna ծնունդ ոչխարի. գառն. ասիկ. գառ. գ֊ա֊ս, գազան, Ռօգլա֊ , չիչէ֊ . ՚ Ըօմն որոյ ոչխարացւ: Էգ յօգեաց որոյ կամ ալոհ մի յայծեաց: Ոսոյ մի գնար: Ջնեին զորոյն: Որոյ երկիրբիւ: Իբրև որոյ առաքի կորչի անմտանել կայ: Մանեայ ըստ խոյիցն և ըստ որոյցն. էն: ՚ Հատատաւ ՚ռօմն որոյքն ի֊ւբ գոլ գլորհուն. Նի. ծ: ՚Ե֊ որոյք ան արատք ընծայեալք ՅՁ. Շար: ՚Ջխոյս և զմեզիս առ առս կոխեր, և զգոյշն Թատաւար ձիրանաւորիքն պատասէր. Երէ. Վ. ա֊ի֊ս

ՈՐՈՑԱԿ. ՚ փ. Որոյ գիզր կամ պիրան.

ՈՐՈՑԱԿԻ. ՚Ֆատասուի. փ֊ա֊ս֊ա֊ֆ. ՚Զարս ընդ միոյ ատցէ, որ ասցի զորոյակին: Որոյակին՝ զոր ունէր ապքատն, կինն էր. Երէ. ի֊փ: Ո֊ի. ա֊ս. ֆ: ՚ Ան գին որոյակ ապքատն. կի֊ւբ. ի֊փ. ՚ Ընչեգին էին խաչիկք բազումք, իսկ ապքատին որոյիկ մի. Ո֊ունէր մեծատունն չատս և անգնապս բազում ... իսկ ապքատին էր որոյիկ մի. Ի֊բս. ասացէ: Ո֊ի. ասացէ. Ի:

ՈՐՈՎԱՅՆ. փ. ից. փ. (Իբր՝ Որով այն, զի նովաս կենայ կամ ծնանի կենդանին.) Γαστήρ, κοιλία. Venter, uterus. ὀσφῦς, lumbus. Մի՛ կամիցէք մարմնոյ կենդանոյ՝ լսել ձայն մինչև ի վեսան՝ պատասել կարգիք. փորև արգանդ. լայնարար և Որկոր՝ ասամոքս. ընդունարան կերակրոյ ամենայն փորասունքն հանգերձ. Իբր. գաբ. պէտն, պէտեն. բահմ, չի֊ի֊ն, չի֊ի֊հղ. փրե. ՚Ի վերայ լսանչայ և որովայնի քոյ գնասցես: Լինի երկու ար գիք յորովայնի նորա. Ինդ ասին յորովայ-

նէ մօր իւրոյ։ Ի պատուոյ որովայնէ քումմէ նստուցից յաթոռ քո։ Որովայնէք նոցա մի լցէին։ Չհայրէ ընուցու որովայն նորա։ Զօրութիւն զպորուիս որովայնի իւրոյ։ Որովայն նորա կրեսցէ զնենգութիւն Լաւա ինձ յորովայնի գժոխոց։ ևն։ *Ջուր կինն այն որ չհաց (զլսան ուղիղն,) և ետ միւսմ որովայնի. առ զնա այն մեր,և եգ ի վերայ ամենայն որովայնից։ Գ։ *Ձարուճ յաճախուէ՝ ծախելն զմոլորիգի ի պէտս որովայնի։ Խոր։ ա. 32։ *Որ ինչ միանգամ որովայնի է, և ողջ ընդ որովայնիս հեշտ ցանկութիւք։ Փիս ԼԻ։ *Ծաւալք որովայնի, և որոց ընդ որովայնիս։ ԱՁաբ։ ազ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ ի վերայ լանջաց և որովայնի՝ սողելով զեռալովս։ *Ձորքառաքեացն հոյլք, և որովայնագնացացն գազանացն բազմութեան ազգք։ Ո։ ա։ *Որովայնագնացաց գազանաց բազմազան ազգ։ Ո։ իէ։։

ՈՐՈՎԱՑՆԱԶԳԵԱՑ. ա. ս. Յորովայնի կրազ կամ կրեալ։ *Որ զփայլակն ի նեղքս որովայնազգեաց կրես։ Եզեկ. ի։։։

ՈՐՈՎԱՑՆԱԶԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուշեն. Յորովայնի կրել, մարմին զգեցուցանել։ *Ձքարգ մայր երևեցար յերկրի, զնախաչարհանեացն բանն հօր ընկալեալ որովայնազգեցուցեր։ Եզեկ. ի։։։ (որ է անհաւիլ Թարգմանութիւն։)

ՈՐՈՎԱՑՆԱԺԵՏՈՒԹԻՒՆ. Գաստրիմարգία. Gula. Որկորաժետութիւն. որովայնամոլութիւն։ *Ոչ գոյ ինչ վատթարագոյն քան զորովայնաժետութիւն, և ոչինչ քան զորկրամոլութիւն գաղջագոյն։ (յն. մի բառ.) Ո։ ի. ՀԱ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՒՕՍ. ի, ած. Տ. ՈՐՈՎԱՑՆԱՈՁ։ *Որպէս զօձակոչն և զորովայնաթօս. Փոքր։

ՈՐՈՎԱՑՆԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Որովայնալուծութիւն. լուծուիլ կամ լուծուածն որովայնի. ի։ր փնէը, ի։րհարսնի. Նիւբէփ ինրիսի. *Ախկաւ յորովայնածուէ տխաս. Մխ. առաւ. ծէ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՈՁ, ի, ած. ա. Որովայնախօս. վհուկ, կամ այս հարցու է, որ ձայնէ յորովայնէ. որպես գնի ի յն. *Խընգրեցէք զվհուկս և զգիտնակոչս և զսախօսս, և զորովայնակոչս. Ես. է. 19։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՄՈԼ, ի, ած կամ յց. ա. Գաստրիմարգος, γάϛ. Ventri deditus, gulosus, helluo. (գրի և Որովայնէմոլ.) Տ. ՈՐԿՈՐԵՈՂ, ՈՐՈՐԵՑԵ. տրէրամոլ. *Որոյ Թագաւոր մանուկ,և իշխանք որովայնամոլք. ԱՁաբ. ծզ։ *Ընդ որովայնամոլս և ընդ շատխօս. Փիւ. էս։ *Ձարախօսէ զնմանէ իբրև զորովայնամոլէ. Ղևնես։ *Զորովայնամոլս նստուցանիցէ մեզ տէրանդուռ։ Ո։ ի. Է. 30։ *Որովայնամոլքն նստան ուտել և ըմպել զձմ. Է։ *Զչիշատակս սքղ Թուէ անձն որովայնամոլ։ Ոչ է հնար ի տիրոջ գտանել առնուշտիպս խուճիս, և ոչ յորովայնամոլէ առնուշտիսո արդուճս։ Նեղս։ *Որովայնամոլք ամօթագուցանեն զորովայնս իւրեանց. Բր։։հց։

Եւ իբր Որովայնամոլական. անյագ։ *Ջերկաքանչիւրոցն փսաղէ գարմանս որովայնամոլչուսյաու Թէ. Պիս։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՄՈԼԱԳՈՑՆ. ա. Կարի որկրամոլ։(յն.որովայնամոլեալ.) *Ճաշակեցէք, հոտոտեցէք, չօշափեցէք, յորս պատճառաց և գազանաց որովայնամոլագոյնքն և գիշատագոյնքն յաւետապատեալ են և պարապեալ Փիւ խմսփ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՄՈԻԻՄ, ևցայ. Տ. ՈՐԿՐԱՄՈԼԻ։ *Թէ ինչ ժողովէ, Թէ հնչասխասի, Թէ որովայնամոլի, կայ ամբոխումն. Մխ. առաւ։ *Ոչ զօշոտուԹէ որովայնամոլեալ՝ նման եւզայի և եաստայ.լսաբ.ընէէց։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՐԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գաստրիմարգία, λαιμαργία, Gula, edacitas, ingluvies, helluatio, voracitas. *Որովայնամոլութիւն և կնամոլութիւն։ Ընչագութիւն և որովայնամոլութիւն. Փիւ։ *Ագագութիւն որովայնամոլութիւն, ուչ էր (յանմեզ զուԹէ). և այժմ ուչ է պարկեշտից սոյց. Ցգիս. ը։ *Սկիզբն հեԹանոսաց ամպրէկ. և սկիզբն անխոց որովայնամոլութեան։ ՝ւիւԹ հրոյ փայտ բազում, և որովայնամոլեի՝ յոլովութի կերակրոյն. Նեղս։ *Պատանոյ նման որովայնամոլութեաւ սպասաւորինեցաւ,և յաղԹեաց պատերազմին. Թէ։էիւ. պհ։ *Կերակուր առ որովայնամոլութի քարչէ, և որովայնամոլութի առ կերակուր։ Ցորովայնամոլութիւն բազում էին զբերանս իւրեանց. Ո։ ա։ Խոր. Ն յհ.ա.հ.հ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՆՑ ԼԻՆԵԼ. փոյթ ածանել ընդ որովայն լուծուԹի, կամ պատճառանալով զբամի. *(Դու անիգ) որովայնանց լինելով գայլչէլի լինիս մեծ ամենից և փղոցունց. Մխ. առաւ։ ծէ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՊԱՏ, ի. ած կամ յց. ա. Գաստրիմարգος, κοιλιόδουλος. Ventris servus, ventri deditus. Պաշտօնեայ որովայնի. Ծառայ որկորոյ. *Ո՛վ վէմ քաւի՛ է կուրուԹի մասց ապիտաց և որովայնապաշտաց. Ո։ի։ էոր։ *Սոզուն առէ զրովայնապաշտս և զըմանծնուն ընդ երկիր. Մէի. ծն։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՊԱՐԱՐ. ի, յց. ա. Գաստրիշων. Ventri deditus, ventrem explens, vorax. Որ պարարէ զորովայն իւր. կերոզ և արբեցող. Իբ էորբ էիօզ, չոփալէր, ՀԻէօզ. *Ձգուշացարուցանէ մի լինել չքնող ասնէ ի առուն, զի մի պարտասեալ լիցին իբրև զորովայնապարարս. Խգն։ *Օրէնս ետ զաւետարանն,զոր որովայնապարարքն խորտակեն. Տօնաս։ *Մարմին անասնոց ասաց զորովայնապարարին որն մանեցին անասնոց անքանիկ.Ո։ի. ։որ։ *Որովայնապարար քաւուն հեշտուէ ախտից մոլուԹէ։ Որովայնապարար և անհանգստ բարուցն. Նեղս։ Ցիբ։ Լիբ։ ։ոլ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՊԱՐԱՐ ԼՒՆԵԼ. Գաստրիզել զորովայն. *Ոչ տուն ի սանէ փոփոխասլ ոզքեւլով որովայնապարար լինել. Ա՝ որս. ը։ տեւս և Ո։ի. ՀԱ։ Սաբփ. յոսփ.ա։Մաւյ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՊԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գաստրիմարգία. Edacitas. Պարարուն որովայնի. որովայնամոլութի. *Ջինչ օգուտ իցէ արուեստն Թէն, որովայնապարարութեն ի գերեզմանն և յորովայնապարարութեն. Ո։ի. ։էւԼ։ *Որովայնամոլութեն ըստ նմանութ խոզի՝ տղմասէր, գոլորշոտ, որովայնապարապատ, էսրակեր անյագ. Ընդ. Հղ. իճ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՊԱՐԱՐԱՏ. ա. Որ ընու և խճողէ զորովայն ցպարպատուն. ՀԻփօզ. վ։ոզօզ։ *Որովայնամոլութեն ըստ նմանութ խոզի՝ տղմասէր, գոլորշոտ, որովայնապարապատ, էսրակեր անյագ. Ընդ. Հղ. իճ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՊԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գաստրիմարգία. Edacitas. Պարարուն որովայնի. որովայնամոլութի. *Ջինչ օգուտ իցէ արուեստն Թէն, որովայնապարարութեն ի գերեզմանն և յորովայնապարարութեն. Ո։ի. ։էւԼ։ *Որովայնամոլութեն ըստ նմանութ խոզի՝ տղմասէր, գոլորշոտ, որովայնապարապատ, էսրակեր անյագ. Ընդ. Հղ. իճ։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՑԱՒԱՆԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Յաւ որովայնի. խիԼք, խոպոխ. ասձը. *Ուժգն զգաՀալ ցաւոցն խաւուէ որովայնացաւասծուԹեան. Աէծր. Ր. ։։

ՈՐՈՎԱՑՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ի ձև որովայնի կամ փորոյ կազմել ընդունարան մեծ. *Երկու գունդս օգնչին մնծոյց, որովայնացոյց, բերանացոյց, և զհամատարած լոյսն հարկ ի նոսա. Վրդ. ծն։

ՈՐՈՎՉԵՏԵԻ. մ. չ. Ἔπειϛ, ὑπειδή, ἐφ' ὅσον. (որ ասի նաև՝ ՈՐՈՎ.) Postquam, quoniam, quandoquidem, quum, cum. (զոր յետինք Թարգմանեցին, Մինչ, և Քան որոյ.) Ցհետ այսպիսս գոլոյ. և զի այդ այդպիսս է. արդ քանզի. և զի էրէր ասալ է նէ, ասալ ըլաքն էպա. Լնդի. *Մեռայց այսուհետև, որովհետև աեռի զերեսս քո։ Եւ արդ վճիռ արարից, որովհետև կորացոյց խոպոխել զպատուոյ իւր։ Որովհետև երացոյց քեզ ՁԾ զայգ ամենայն, չիք այր իմատուածագոյն և խորհրդականն քան զքեզ։ Որովհետև արարքդ միտմ յեկոյթս այսոցիկ փոքրկանց, ինձ արարքդ։ Խափ որովհետև զայս աւետիս ունիմք պերճելիք, պրեսցուք զանձինս մեր։ Ընդ որովհետև մանկունք հաղորդեցին արեան և մսոյ. են։

ՈՐՈՑ, ազ. գ. Βροντή. Tonitru. որ և ՈՐՈՏՈՒՄՆ. արտաբ. բագ. յազն. բասագ. գոռոզումն՝ և շուռաչիւն ամպոց. ձայն փայլատակաց. հնչիւն յերկինից. ամ յամ էր. կիՀ գոռալոյ. կիօգ կիսաՀիսի, կիսրիսգիս. պաՀնիս. *Որոտն, չաստիՀքն, ցոլմունքն և ՀրաձգութիւնՀ ամպոց՝ որոտ անուանեմք.Երկիր. էրէր։ *Ձանձց ամպոյ որոտ, առանց հոր՝ ի կուժէն. վանաի. հց։ *Ձայն և հնչումն իբրև սաստիկ և սոսկալի որոտ վերագոչէր՝ ի յերկինից. Ջբր. կի։ *Որոտն՝ հոգին, որ ևս զաւետարանն՝ պատմել զմեծ ապիտակ զօրութիւն ասէ. Մխ. էրէմ։ *Ցանկարծակի եղև որոտ, և կայծակունք, և անձրև ոսոսկի. Հ=Ց. հ։ի. ։նոյ։ Տր էՀէլ. էէսբ։ *Որոտն ի պարզէին, յահագին ձայնէն։ Որոտգ ի պարզից։ Ձայնն սաՀգայի՝ որոտ սոսկալի։ Ի կողն նորա սաստկագին. Գ։ի։ *Ջբարբառ բերանոյն իբրև զորոտ, զչիմս բերանոյն իբրև զանձրև. Տծաւ։ *Եղեն կայծակունք և շանթք և որոտք։ Եղեն որոտք և կայծակունք և անձրևք. Վէր հց. իէ։ Հ=Ց. օգ. է։ *Ակնարկէ զՀրամն սքղ Հոգւոյն սաստիկ և սահասր հնչմամբ և որոտք և շարժմամբ. ։նբ։ յուէր։

ՈՐՈՏԱԳՈՁ. ա. Ուր իցէ գոչիւն որոտմանց. *ԱկնՀղ ազանչելիք, և որոտագոչ Թնդիւք՝ սաստկութիք գղորգեր զբառանն։ Որոտագոչ փողոյն հնչմամն. Նբ։ յուէր։

ՈՐՈՏԱԼԻՐ. ա. Լի որոտմամբ. մեծաձայն. *Որոտալիք հնչմամբ, էլեց գաչմամբ զերկինս և զերկիր. Ցին։ ոսի. յհ։

ՈՐՈՏԱՁԱՅՆ. ա. գ. Ունօզ զձայն որոտման. և Որոտաձին. *Ձայնք ահՀղք հնչէին, և Թնդիւնք և որոտաձայնք ի ներքուստ. Եէին։ է. (այլ ձ. որոտմունք։)

ՈՐՈՏԱՄ, ացի, ացեալ, ասցօղ կամ ասզ։ է։ Ն։ Βροντάω. Tono, intono. Ձայն տալ ի բարձանց ամպովք. որոտ տալ. դոռալ ամպոց կամ իբրև զամպս. Հնչել երկնից կամ յերկնից. կիօւէիփ. *Տէր եւ յերկինս, և որոտաց։ Որոտաց աեր մեծաձայ բարբառով ի վերոյ այլազգեաց։ Տէր յերկինից որոտաց։ Որոտացեալ ձայնիւ բարձրութեամն իւրոյ։ Որոտացեալ հզօրն պատնէշելի բարբառով իւրով։ Եթէ բարբառս հանգոյն նմա որոտացեալ. են։ *Եւ այնպէս յերկար որոտացեալ, զի Թմրեալ լինէին մարդիկն յահ անտի. Ագաթ։ *Որ ի վերոյ ամպոյ որոտայր, նկուն եղեալ գաստ. Եէին։ է։ *Լըսոյս ջահչահիւլոյ մի սաստկիս որոտացեալ։ Երկնաւոր Հնորհօք հոգւոյն որոտացեալ ի վերուստ ձեռնդին ամպովք։ (Հոգին սքղ) որոտաց յաւետարանս. Նբ։ կէ։ Ն յուէր։ *Ջոլզիան որոտաձայն,որք զՀոգեկարան որոտացեալ. Ագաթ. գէնոբէ։ *Որոտաձն զեմաստս ընդոստս փայլատակմամբ քո զասնաձեալ և զցամաքեալ միաս իմ. Եէր. ոչ։ *Ամպք՝

փայլակնացայտ, որոտընդոստ, յօդաբուղխ առատութիւք զսիրելիսն արբուցանեն. խոր. Ված. ։ Որոտընդոստ ահագնագոչ լինիս. բարիւք ։ Յորոտընդոստ յարուցեցեն: (Բոյոք) որոտընդոստք՝ անձրևաբախիք՝ յօդաստղք. Ագաթ.՝ Զի անդադարեսցէ լինել ի մեծի աւուրն որոտընդոստ. Մագ ։ Որոտընդոստ վերս բերիք, յանկարծակի վերբերիք. Շ. Եփես ։

ՈՐՈՏԸՆԴՈՍՏԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ի՛ Որոտ ընդոստական, ընդոստաչիչ. ի՛ ձգնիշ մանէն աստղիկ փայլեալ նիւթ կայծական, և պատառամասիք ընդմանր որոտընդոստական. Երզն. սգ. Էրէն ։

ՈՐՈՏԻՆ. Տ. ՈՐՈՏ. Որոտիւնս ծընդեալ. Որոտին. Ված. Հանդ. Մագ. ։

ՈՐՈՏՈՒՄՆ, ման. Տ. ՈՐՈՏ. Βροντή. Tonitrus. Ջգլորումն որոտմանն նորա ո՞վ գիտէ ։ Շարժմամբ և որոտմամբ և մեծաձայն բարբառով։ Եգ. Ձայն անուանս բանիերդեաս, որ է որդիք որոտման. Ցոբ. ի՛՞. 16։ Ես. ի՛ի. 6։ Մրկ. ՚. 17։ Ոչ գիտայլատականց և ոչ զորոտմանէ ճառագ լինչ մոգեսս։ Զորոտմանէ և գիտզմայ միանգամայն ասէ ամենայն. Եսեբ.՝ Խոստանալովի ոչ լռել և և ի ՚. լռել, մեծաձայն որոտալովն առնել, և զբոլորովի կատարեալ ի լռութենէն. Հանմ. առ։

ՈՐՈՐ. ի կամ ոյ. գ. կամ է Ուրի. ազգ ագռաւաձայ, Ճայի, ևն. և կամ Ուրուր. ցին, որպես ագռ բազիի։ Ագռաւ... և ջայլեսսին, և բուս, և որոր. Ղևս. ծ՚. 15։ Ուր յի. Լծոսի լինիլ Ձարոս. Larus, garia. Լծ. պիտաև յետև յառաջ գասաւորին անուանիք Թռչնոցս յերր. և ի յն.

ՈՐՈՐԱՆ, ի, աց. գ. որ և ՈՐՈՒՆ, ՈՐՈՐՈՍ, ՈՐՈՍ, ՈՐՈՍ, ՈՐՈՐՈՒՆ. (որպես Լծ երևրան, կամ օրօր երգով քնարան.) Կընչամբան նորածնին ազգոյց՝ չորժուն, որոյ ե. ներմամբ ի քուն երթայ մանուկն. պեպի. և սալընձագ. Մանր. ՚. ։ Որորք գգուանք զոր որորանն (այնքանդի այն ինչ սան գնէլոյ կամ նորոգելոյ, զնածանուա ջուրս). Վ.Ժին. ծ՚։

ՈՐՈՐԵՄ, հայ. Ն. որ և ՈՐՈՐԱՆ, ՈՐՈՐԱՆ. Երկրել զորոյանն. չարժել զբարժուն քնարանն. սալամագ. սալաքնագ. Ընոյն հոգի սահուն ի վերայ նոյն ջրոյն որորեր գգուանք զորորանն՝ առ ի միասնագամ կենդանուելի մարդկան և անասնոց. Վ.Ժին. ծ՚։

ՈՐՈՐՈՑ, կի՛ } Տ. ՈՐՈՐԱՆ. Ոչ մա-
ՈՐՈՑ, ի, ապ. } հիձք, և ոչ որոյոց գասնէր. Եփր. ապ։ Փոքր ապոյն յորոյն պատկեր. Վ.ոփ։

ՈՐ ՈՓ. Տ. ՈՐ, և ՈՓ։

ՈՐՁԱՆ. } Ռասիկական անուն իբր Ո՛ր-
ՈՐՁԱՆ. } չափ. Հարցական (անուն). որդան, որ. որդը. որդան. որչափ, որչան. Թր. ՚եր։

ՈՐՁԱՓ, ի, իոյ. և որչափիք, փեսաց. որչափոյր. ոյց. ո. Ὅσος; πόσος; πηλίκος; Quot, quotus, quantus? Ամենն հարցական կամ անորիչ հարցական, իբրու. Լծ որչափ կայցէ յիրն, որով չափիւ իցէ իրն. որքան, որքանիք. քանի՞. Նի գոպոր, գոլ. Ո՛րչափ ինչ փոյթ գործեաց ի ձեզ կամ ապիրս։ Տալով սացաս նմա գիտս, որչափ և խնդրէցէ ի կատարումն Լբաստ. ևն։ կամ՝ Նչափ ապրէ ի հագիս աւուրս քառասան, որչափ աւուրս երկնեին նատոյք անդ։ Օրհնիք տէր զրնն մարդոյ, ցորչափ (կամ որչափ) ժամանակս կենդանի է։ Կին կացեալ է. ցորչափ (կամ ցորքան) ժամանակս կենդանի է այր նորա։ կամ՝ Նլծէ գուցէ իմ նկատակ, բայց նլծէ որչափ բաւական մի ալիւր ի սափորի։ Գինիք կնոջ պատնեի. որչափ նկատակի միոջ հատի. ևն։ Պիտագորաս, որչափ իցէ կենդանագոյս չարի, հարկեալ յուսանիլ, սուզ ինչ երևեալ ծածկեցաս. Գիր։ Ո՛րչափ քաղաքաց ետն ոչ, ապ մահկանացու ոք ինչ խնայէ, ոչ իցէ սոյա գագաթուն ի չարեացս։ Օրինաց սահմանք այնչափ գոլ սահն ամենք, որչափ քաղաքավարութեաց իսկ են. Գագ. ։ Ո՛րչափիկ ղրկեցեր զանձն քո բարութեաց. Մագ։ Տե՛ս, ի ձեռն որչափ (ապ. որչափիկ) առնէ պատասխանի գառաւորն. Ոսի. յհ. ի՛. 38։ Գարա է գնչառաւ ածել գազան՝ որ առաջի եգնն, լծէ որչափիկ էին. Ես. ։ր. ։։

ՈՐՉԱՓ. ՚. Ὅσον, καθ' ὅσον, ὡς, καθάπερ, πόσον; πόσα; Quantum, ut, sicut, quasi, quantum? իբրու. Որով չափով. ի նշանակ համեմատութեաւ յոր և է կարգի՝ առանց հարցման կամ իբր հարցմանց. Որչափ հնձի են արեւելք յարեմտից, այնչափ հնձի արար ի մեջն զանօրհնեալս մեր։ Աստուած ես փառաց քան զմովսէս արժանի եղեւ, որչափ առաւել պատիւ ունիցի քան զառնն՝ առնն առնելի։ Եւ որչափ նա պատուիրեր նոցա, նոքա ևս առաւել քարոզէին։ Փոքր մի ևս՝ քան որչափ, որ գալոցն իցէ՝ եկեսցէ, և ոչ յամեսցէ. և այլն։ Կամ՝ Ո՞չ լսես, որչափ գոքա հակառակ քո վկայեն։ Բաշ խեաց, որչափ և կամեցան. ևն։ Ո՛չ այնչափ փառաւոր առնէին զնա ծիրանիքն, որչափ մեզացն ազա ամաչեցուցաներ. Ոսի. ՚. ի՛. ։ Որչափ ի գիտութեն հասանէ մարդ, հնձին լինի առաւել բանբերագոյն գիտաւէ. Նար. Երգ։ Զհաւատացին, որչափ կարացնեալ, ի բանսացն ընտրեալ բանիցն։ Կարգս ծնեալ էր գնս մարդ իմ, այսպէս հանգիստս և անոյշ քուն ոչ է եգեալ. Տիր իեւ. Երգ. ։

ՈՐՉԱՓ. ՚. նիս. Որպես. բան որում. իբր. իբրու. բան չափոյ. գոգցես. լափ. փոփոյ. Որչափ ինչ ի կարի իցէ՝ ի ձեռին ուխտաւորին, որպես ան իրաւունքն զազբատս Որպես պատուիրեաց մեզ, (նոյնպես) և պատիճքն առաքեալ. Գե. ես։

ՈՐՉԵՍ. ՚. Ὡς, ὥς ἄν, ὅταν, ὥτε. Ut, quum, cum, mox ut, dum, quando. ՚ո տջ, in, և այլն. Ցորժամ. իբրև. երբ. մինչ. այն ինչ. ղոյգ ընդ. երբոր. պես. ինպէ. Ասգ զաս սահմանիմ արդեակել, որպես նոյն հնասայն զանձնէ առաւգելցիս։ Ի ժամանակի՝ որպես (կամ յորժամ) բարբառիցին բարկութենի նորա։ Ո կայսրութեն յոտնկոսա զոր ևգ ընդ նմա, որպես ելաներ նա յերկրէն ևգիպտացւոց (յն. յիլանելի)։ Խոստովան եղէց... որպես ուսայց զկրաւունս արդարութ քո (յն. յուսանելի)։ Կատարեաց. և լսեալք, որպես յիչեցաք մեք (յն. ընդ. չնել մեր) անդ զսիուիլս. և այլն։

ՈՐՉԵՍ. ՚. ին. Πῶς; Quomodo? Որով օրինակս. գիտգ. Ինչպես. Նի՛ չնիլ. Նիձն. Ո՞ասրհնս զի՞նչ գրեալ է. որպես ընթեռ-

նաւս : Հայեցարուն՝ ի չուշանն, որպէս ա-
ձէ : Մի՛ հոգայցէք, թէ որպէս, կամ զինչ
խօսիցիք : Գաւառաց մեզ, որպէս եւս ըզ-
հրէշսն . և այլն : *Ո՛րպէս զիարդ և գի-
տիցեն , քան կարգին իւրեանց՝ արասցեն :
Ո՛րպէս զինչ կամի պաշտել՝ պաշտեսցէ .
Եղիս . ժ . է : *Օյի որպէս և է՝ ծանիցուք
զանձամբն . Բիս . տպ . յն . ὁπωσδήπο-
τε , utcunque .

Ասի և ի հոլովական . *Ի նեղըդ կալով
հրամայէր զորդեան առնել . Խոր . Բ . 32 :
*Ցոլով աշխատ եղէ գասանել զորդեան առ-
թառանցն՝ որ ի Թուրքացն , և գալ այսպես-
վ իդն . պմ :

ՈՐԳԵՍ . ը . Ὅτου . Ut . որ և ՈՐԳՆՈՎ . Որի-
նակ իմն . Ո՛րգան . սրզան . զոր օրինակ .
Խնդրես , օրինակ ըսաց . Ագնէս , Նիմէ . *Մար-
գին , սրզան . քար . և իր , սրզան , խրատ :
Ազգական է , որ զնդգ յայտնի . որպէս ,
զհայի . Թր . ԽԲ : *Կարծիցի ոմանց , որպէս ,
յոնացն հնէօռատաց , և արաբացն մոգուց , և
հնբշռատոզաց . Եղիսէ :

ՈՐԳԵՍ . ը . Ὅπως , ὅπως ἀν . Ut , uti , ut
quippe , quatenus . Նոյն ընդ Որպէս զի . զի
Թերեւս . զի . ը . ի . *Ի նմանէն ինդրեցա-
ցիս գալ , որպէս ուղղացին ճանապարհք
քո : Բարձր արարեր զիս ի գրացդ ի մա-
հառանէ , որպէս պատուհցդ զանիանցն օրհ-
նեալս քո : Որպէս ասացեալ ասացեր քեզ
փառք իմ : Որպէս արդար եզիցիս ի բանս
քո : Բարի է ինձ , զի խոնարհ արարեր զիս ,
որպէս ուսուցց զարդարութիւնս քո : Խնդրեաց
ի նոցանէ Յուդիթ , որպէս՝ Ամէ զղջ գայցէ ,
հասցի՛ալս ածցէ . և այլն :

ՈՐԳԵՍ . Ո՛վ . Ὡς ! Quam ! Բաւական , քանի՛ .
ուվ զինչդ . իրաւ զի . որպէս զի . *Ո՛րպէս
սիրելի են յարիք քո . ամէր ըզրութիւն . Սղ .
ՃԳ . ւ : *Ո՛վ խորք . . . որպէս (կամ որպէս
զի) ատանդ քննելոյ են գաւառասացք նորա .
Հա . ք՚ա . 33 :

ՈՐԳԻՍ ՕՐ . ը . *Ὅπως , ἵνα . Ut , uti . Որ-
պիսիցն վասն այնորիկ՝ զի . առ այս վախ-
ճան՝ զի . ը . ի . *Ասէնն , որպէս զի փա-
ռաւորեսցին : Որպէս զի եղիցի ողորմութիւնն
քո ի ծածուկ : Որպէս զի եկեսցէ ի վերայ
մեր աւետիսն արիւն : Որպէս զի մի լիցի նմա
ժամանակ ինչ յամել յարիս . և այլն :

ՈՐԳԵՍ ՕՐ . *Ὥστι , ὡς . Ita ut , quasi .
ըստ յն . ոձոյ . Մինչ զի . այնպէս զի . որ-
պէս Թէ . իբր Թէ . անանկ որ . ես , օգս-
փոբէի , սանի , ևեօյա , եանի . *Դիւահարեալք
երկու չարաչարք յոյժ , որպէս զի չէր հնար
առնել անցանել ընդ այն ճանապարհն : Բժշկէ-
ցիմ զնա , որպէս զի համին և կոյրն խօսի
և առնանիցէ : Որպէս զի լինիմ նման հին
գերեզ յարբահամ : Տայ քեզ , որպէս զի
ոչ երկն նման քեզ ի Թագաւորս . և այլն :
Կամ *Ընդպէս է արքայութիւն այ , որպէս՝
զի այր մի արկանիցէ սերմանիս յերկիր : Որ-
պէս զի Թէ՝ որ անկեաց զուշնի , ինքն ոչ
լուիցէ : Որպէս զի նշաւակ եղիս քս բազմայ .
և այլն : *Բաժակ անապակ խառնեալ . որ-
պէս զի ասիցէ , Թէ սեռն յարքայութիւնն է ,
և խառնեալ ի մարգասիրութիւնն . Սեբեր . ը .
*Օգնական անուանեալ պահչաւս . որպէս
զի լինիմ նոցա պատուականագոյն : Ընդա-
րիշան նեւսոր այլ որդի ասէր ընորհօք ի
մեռիսամայ , և այլ որդի ի հօրէ յատալ որ-
պէս զի լինել երկու որդիս . Խոր . Բ . 27 :
Գ . ՃՒ : *Որպէս զի ասիցէ . այսինքն որպէս
Թէ . կն . ըզ . ւ . առեալ : *Դողացուցանէր .
որպէս զի փլեալ տարածանիցի հաստատ-
ուած ամենայն ի վերայ լերանց : Տրն ինչինին
դնեաց մեզ . որպէս զի զանուն քոյնոէ
տաս անդնդայս : Որպէս զի բարի կատարեալ

եր նորա ընդ հերանայ հանի . Եղիս . Բ . Ե .
Ե : *Աստուածեան առ ամենեսեան գտեալ՝
ակնարկ որպէս , որպէս զի յայսմ ասկի ա-
մենեքեան իսկ նման հաճեալ հաստատեալ էին .
Ցհ . ԼԲ .

ՈՐՁ՚Ս ՋԻ . Ջ . *Ὡς ! Quam ! Ո՛վ որպէս .
քանի՛ . իրաւ զի . *Որպէ՞ս զի բազում արա-
րեր զաղօրմութիւնք քո ընդ ծեզ : Որպէս զի ահեղ
ես գործք քո : Որպէս զի մեծ են գործ քո
սէր : Որպէ՞ս զի քաղցր են՝ ի քեմս իմ բանք
քո . և այլն :

ՈՐՁԻՍ Թէ . ը . Ὡς , ὥστε . Tamquam ,
ac si , ita ut , sicut , quasi . Որպէս այն Թէ .
իբր Թէ . և Միևչ զի . ասէի , ևեօյա . *Որպէս
Թէ չիցեմ գալոց առ ձեզ , ասացք հպարա-
տացան : Որ ունէիցին կանայս , որպէս Թէ
չունէիցին . և որ լայցեն , որպէս Թէ ոչ լայ-
ցեն : Ա՛նպտիսի պատնէութիւնք որ ասչ և՝ ի կե-
Թանոս . որպէս Թէ զկին հօր իւրոյ ունել
և այլն :

Ո՛ՐՁԻՏ . ա . Ուանգէս . որպիսի և իցէ .
ինչ իցէ . *Եւ ոչ վարիպատրէի
զմրպէս լրտէն ասհմանեսց , այլ որ ի սկզբ
բան ապաշրտութեանն լուսին էր , զնոյն զայն
այժմ ասհմանեսց (ի զատիկ) . Շիր . զիկ :
*Եթէ ատաղան արգասիս ոչ ունին , և յոր-
պէս ամանի մերսեն . կանան :

ՈՐԳԻՍԻ . } ած . սեռ . ած . Ὁποῖος ,
ՈՐԳԻՍԻՆ՝ } ὁποῖος . Qualis , le . ποῖος ;
qualis , le ? (վերբերական , և հարցական .)
Որ գոնական . զինչպիսի . ինչ իերգ , ինչ իերգ
ար . նի՛ խօրդ , հանիչ խօրդ , նաօչ , նաօչ ի ,
նիմէ . *Նչ գործոյն մեծ , որպիսի ոչ եղև : Որ-
պիսիք եթէ քանիսիք Հզիսդ ի հետ ատա ,
նոյնպիսիքք և ի մեռոյ արգեսցիք : Գուցէ և
կեսչ , ոչ որպիսիս կամիցին գտանիցեմ
զնէդ : Որպիսիք ոք երբեմն էին Անդէն մա-
ատցատ , Թէ որպիսի ոք էր : Որպիսի՞ ինչ
են կեսնք մեր : Տեսէք , որպիսի ոք էր տա ,
որում և ազբատհամ ատատնարգոս եատ և այլն :
*Ո՞րպէս կամ զինչդ ընկալան որպիսի՞ ա-
րատը : Ջինչ էր և որպիսի՞ ինչ է : Որպիսի
հնարիւք կարացեք բառնալ . Ագաթ : Սահմ .
ա : Եղիս . ը : *Որպիսի օ՛ր ազգօք վարեր բա-
նիք . Ա՛ տր . ը՚ :

ՈՐԳԻՍԻ՝ , կամ } ած . Ὁποῖος , ὁποιοσί.Ut , qua-
ՈՐԳԻՍԻ՝ ՒՆԶ . } si , exempli gratia . Ո՛ր-
գան . որպէս . զոր օրինակ . օրինակ իմն . *Փառ
առաքեմ . որպիսի՛ , կար , գառ : Երկար
փառատուքեմ . որպիսի , մեվեմ : Ածանցա-
կան . որպիսի՛ , երկրային . Թր . ԽԲ : *Սա-
կայն ամենեքին անբան . որպիսի՛ , կին ժո-
ռանգեցաս զերկ ըստ Հաճատարատքեմ կեն-
ցաղոյս , և այլն . Բր . յոհ . *Բանականքը
են (պէտք) . որպիսի՛ ինչ . Ջառաքինութեամն
զոտաս քրատարէք և աշխատութիք պղատան
ատաց բռատանել : Եւ գործականք . որպիսի՛
ինչ պիմագարաս , և այլն : Եւ խառնք . որ-
պիսի ինչ , գիոգինես և այլն . Պիտ : *(Պի-
ատի է) ատ խոնարհութեամն սովորիցի . որպի-
սի ինչ , կարէ՛ ի յոգւոյն զարատութիւն : Կամ
զոյս Հանդերձեալքը առ աչիատատութեամն , որպի-
սի ինչ , Հանապարհորդութեամ . Բր . հղ :

ՈՐԳԻՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Ποιότη . Qualitas .
Որպէս և զնայդն գոլ . որպիսի ինչ լինելն .
որակութիւն . որակ . վիճակ . Հանդամանք .
տարալ . իսկութիւն . յիշատակ . օրինակ . ինչ
պէս ըստիը , ևերգ . Բատը . *Որպիսիութիւն ,
քանիսիութիւն , ատինչ . Փիլ . ֆ . բան : *Ատանց
որպիսութեամ . (յն . ἀποιος . անորակ) . Աչ-
պէսիւ : Ե Շատ : *Ոչ օրինակաս ձևացեալ ,
և ոչ որպիսութիւն ծանուցեալ . Նար . ՃՐ :
*Զորպիսութիւնն իւր ինքն միայն գիտէ . Ոսկ .
յհ . ա . ւ : *Բարձոք և այն միտատութիւն
(Հոգեսոյնդ մարմնոյ) . . . այլ զորպիսութիւն

պիսի իմանալ . Եղիս . հգ : *Ցուցանէ նմա
և զդէմն որպիսութիւն , Թէ ոչ ձեզ , այլ՝ մար-
գիկ լեալ մահկանացուք . Սարի . լոս : *Ջան-
վարչագոյնս ի նեղըս ածէ զորպիսութիւնս .
Ցհ . իմ . Երս : *Տեղիկանայր ի քաղաքացոց
անաի զորպիսութիւն զրոյցն Հայոց , եԹէ
քանիք , և եԹէ մի՛ք էցեն զրոյգլուխք . Ղևնդ :

ՈՐՁ , ոյ , ոց , և ի , ից . գ . Φλαύς . Fovea ,
lustrum . Դադարք գազանաց և երեաց . կա-
զաղ . մորի . բոյսոց . գազանի բոյն . ին . *Ա-
զուռուց որձք գան : Մինչ որձ բորնուսն
էցէ . Մտի . Ը . 20 : Ղյ . ի . 58 : Երեմ . ծ՚Ը .
9 : Ցգազանք անասուն յորձիցն արասցեն և-
լանին . Նհս . Երգ : *Օյ մի՛ ի բանէ քոսմ
մե ասրնալ եզեց յորձս գայլոց . Խոխ :
*Զորձս խաւարայինս . Ճ . ծ : *Ցամուր
որձս մանալ հին վիշապն : Ի գազանանուռ-
Թեն իւրեանց ատգալ յորձից՝ Խրիմ յամուր
որձս ի չոր խորհուրդն իւր բանենալ . Եղիս
Ճ : Ցհ . իմ . գաղ : Ցհ . ի՛Ը : *Ո՛ղձ լեր որ-
քայիք՝ խորագոյն մայրեաց , որ ոչ իշխես և-
լանել յորձիցդ . եԹէ կամիս , ևՀ ի գաղա-
նէգ , և ան՚ս զիս ատս . Գիմ . Վբ :

ՈՐՁԱՒԱՏ . ած . Խորհ յորձս . որձանալով
իմն . *Ինքնատրութեան որձատոր կազդուր-
ցեալ ի՛նեղըս . Փիլ . Լիս :

ՈՐՁԱՆԵԻ . ա . Ձեատցեալ իրակ զորձ-
նման կազդուի . *Հինդ Թագաւորքն մորթա-
գեաք հին հերթատանքն , և որձանիք հին հին
վիշապին բնակութիքը . Եղիս . յեո :

ՈՐՁԱՆԵԼ . ա . Φλαύνω , φλάω , φλάσσω , ῥάφλάνω . In lustro lateo , delitesco in latebris , latito . որ և ՈՐՁԵՍ , ՈՐՁԵՍ՚Ա ատա-
նել և նատել յորձ . քուանիլ . կազդանալ .
զատիլ . ի նեղըս գագատիլ և գագանիլ իբր-
րև ի մորձոջ գահարդիս . ագիսմեան , ը-
ղձնոգ , լեփնիկ օձուրնագ . *Եմէ որ գա-
զան իցէ , մի՛ որձատցի յանատատս չորագոր-
ծութիւ . Ա՛ տր . Ե : *Որպէս ծագիք իմն են
և բոյնք՝ այգ , ի ատա որձատցիք են և ա-
բնատ (այսինքն անատանելիք) . այգ բոյնք ա-
կանջք , ի ատա որձատցիլ են լսելիք . այգ
իմն մեծ յագատոյ ձայնին գործի որձատցեալ
է ի բերանի՝ լեզուս (Թատնագիրացդ)ի ատան-
որձատցեալ ատատել է ատատ . Փիլ լիս . Ե .
Ն լիս : *Զորձատցելոյ վիշապին ի ծատրան
փշրանգ ղչտութիւն . Ատչ : *Որձատցալ յամուրն
անի . իբրև ի կազդանի հանգատրատաւ ղօրձալ :
Խոր . Ե . 74 : *Ցամրոյ վայրս ինչ որձանայ :
Որձանատր ի գաւին : Գարբն գատանատցուել
ի գուբն քազաքի որձատցալ կայր . Ցհ . իե :
*Վասն այսորիկ ատծ ի մորմնատ , որպէս զի
ատանգն զորձատցեալն ի նմա (զմահ) . Բր .
ծն : *Ծատծկատր ի նմա որձատցալ մահուն
զրոյսի : Ի բնութիւ ատիրապէս որձատցեալ
մահն՝ այնուհետև մահկանացու զնա գոր-
ծէր . Նանայ :

ՈՐՁԱՑՈՑՔ . ա . Սուգնալ յորձն . որ-
ձամուտ . գազանանալ . *Որձատցդ և գրուա-
նօգ . Մգ . Ե :

ՈՐՁԱՀԱՆ , է , ից . գ . Տեղի որձանատցս-
որձ . կազդ . *Գազոյ ատուելով յանձինսր որ-
ձատանաց . Աբծր . Ե . 11 :

ՈՐՁԱՄ . ևցի . ը . Տ . ՈՐՁԱՆԱԼ . * Գա-
զանք որձիցեն ի խառվական պատի . Վ ԼԹ հղ . Ե :

ՈՐՁԻԼ . գ . Φθεῖρα . Pediculus . Որպէս
Թէ ՀՃՀ որձատցալ ի մարմնի . նոյն ընդ
ՈՀԼ . Վ՚Ց Մի . ագոր . Է զի ՈՀԼ գրէ , և
Է զի ՈՐՁԻԼ : *ՋՀՀՃՀ՝ որ ի կերատատրս
լինին , և զորձատցս ի քրատից . Փիլ Նի . Ե :

ՈՐՁԻՄ , ևցայ . ի . Տ . ՈՐՁԱՆԱԼ . *Ի ձմե-
ռանի որձել , կամ ի բոյն մտանել , և Նան ել

ձագ. Մխ. Եբէմ։

ՈՐՋԼԱԼԻՑ. ա. Φθειρών γένεων, οὐσα. Pediculis plenus, na. Լի որջուվք կամ ոջլոք. գԲիբլ. *Եթէ մերկանայցէ մազք գլխոյ այնպիսւոյն, որջալից անասնիցեաս. Ռոխ. ՀՏ. ա. 14։

ՈՐՍ, ոյ, ոց. գ. Κυνήγεσις, κυνήγιον. Venatio. մանաւանդ Ձիրա, Ձիրսւմա, Ձիրամա, ձգրա.խակ Որս ձկանց՝ ասի և captura, piscatio. Ըմբռնումն էրկոց՝ թռչնոց և ձկանց, գործոք կամ հնարիւք. որսալ. որսորդուիլ. և Որսալի կամ որսացեալ կենդանին. ած, չԲԲեաց. Տես և ՆԱԽՕՐՍ. *Եւ էր եւսաւ այր հմուտ որսոյ. Ծն. ԻԵ. 27։ * Որս առիւծու յանապատի էշ վայրենի. Սիր. ԺԳ. 28։ *Ջորս սորս օրհնելով օրհնէ.յից. Սղ. ՃՁ. 15. ԼԸ։ *Որս հեզգ արանց՝ պործնէօք և ոգւոց.պղծութիւք լաւագոյն է չորքոտանեացն որս երիվարօք և չամբք՝ իւրեանց մարմնովքն որսալով. Գէոմ.օրին.Ե։ *Շահուց չահմարանապէտք, և որսից, ձրիոյ ընդունակք. Ագիսփ. Ծ։ *Հեծծանել յորս։ Ջնա իշխան արքունական նոցն արարեալ որսոց. Խոր. Ե. 8. 10։ *Մեռանի յորսի. Վ.Բ. գԿ։ * Առնլեալ իւրայանչիւր զրասվ. Փարպ։ * Ըստ առակին, յորոյ առիւծուց աղուէսք բազումք կերակրին. Ճ. Ը։ * Ցորժամ վհասիցեն արագ ի նեղբին որք իւրեանց, յայնժամ վերծանին յորսոզաց. Վ.Բ հդ. Ձ։ * Իբրև զանգառաւգեղ առիւծ մրմռեալ, և յորս ցինքն սմպատոյ (այսինքն առ որսալ զանասս) պատրաստեալ. Ցհ. ԼԸ։ * Արկէք զգործիս ձեր յորս։ Վասն որսոյ ձկանցն՝ զոր ըստրեհեցին. Ղ.Ե. 4. 9։ Իակ ԽԵ. Ի.Գ. Ե. 20.*Փքնոք յորս ածել և ձգել.ս. խնայ ձգել զնետս իբրու առ որսալոյ ինչ։

ՈՐՍ. որպէս նկուճ որսալոյ. կնր. խայծ. ԵԲՀ.*Ծածկեալ զկարճ ձկանց սովորական որսովք. Ը. հրէաց։

ՈՐՍԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Λεξιθηρέω. Verba aucupor, capto. Բանս որսալ.ի բերանոյ կամ ի գրուածոյ այլոց. բանորսակ լինել խնամառակուիք. * Մի զանմեղ լեզուս որսաբաներ։ Մեղայ՝ զանմեղ լեզուս որսալ բանել. Ե.ոփր. ծԽ։ Մ.ա.

ՈՐՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Θηρευτικός, κυνηγετικός. Venatorius. Որսացօղ. որսող. որսուդ, և Որսորդական.*Ոչ զսոցզ և զքաջ որսորգսն ... այսպէս մեզգկանն որսականն (ասծ, և քարոզք իւր)։ Ուղնդունք՝ շանց որսականաց. Փիլ. յոբ. և Խոսփ։ * Զշուներս որսականս։ Բարակք (այսինքն շուներ) որսականք։ Շամքք և բազէիւք որսականք. Նմոս. Եղիշ. Է։ Շ. ընդհ։ * Զկուն ձգէ որսականացն, և այրէ. Խոր. Ճ. (տպ. որսորդաց իւրոց)։

ՈՐՍԱԿՆ. Զկնորս, կամ որսորդ ձկանց, *Մարդկան որսողն ևկն ի ծովակին, զի զորսականս ձկանցն որսայցէ։ Ձեռաց որսականացն իսկ ոչ անասնոյն (ձկունք), այլ ինքեանք վիրբեանս իսկ ձգէին ի ներս. Ո.ի.ղ։

ՈՐՍԱԿԻՑ, կցի. ցոց. ա. Կորդ՝ ընկերք՝ բաժանորդ որսոյ. յն. լսկ Μέτοχος, κοινωνός. Particeps, socius. Ակոլ, այցգոլ, օրինգ. *Ակնարկէին որսակցացն ի միւս նաւն գալ օգնել նց։ Ջորդիսն զերբեմեայ՝ որ էին որսակիցք սխմունխ. Ղ.Ե. 7. 10։

ՈՐՍԱԿՐՈՍ. Բառ յն. սխալ գրչութեբ, փոխանակ գրչոյ, որ՝ Ակտոս. Σκάρος. Scarus. մանաւանդ μήρυξ, rumeus, piscis ruminans. Ականն ձկան, որ ասի որտձել. *Են և ի ձկանց որ որտձեն, և որսակրոցք կոչին. վ.գԲ. ծԽ։

ՈՐՍԱՄ. այցայ. կամ ցի, սաւ, սացարութ. ն. ը Θηρεύω, ἀγρεύω, ζωγρέω, ἁλιεύω. Venor, capio, capto, aucupor, piscor. Որս ըմբռնել. զրուամբ ածել զորսն՝ իրօք կամ նմանութբ. Թակարդել. ուռկանել. յանկուցանել, հրապուրել, ձգել. բռնել. ավետագ, ընդխոփ. * Որսալ ինձ որս։ Որսացաբ ինձ որս։ Որսալցէս առիւծուց կերակուր։ Որսալով որսացան զնս իբրև հասուրաք Թշնամիք իմ։ Որսացան զանձն արդարոյ։ Զայր մեղաւոր չարիք իւր որսացեն ի կորուստ. Երեմ ձուկն որսալ ևն։ * Իբրև զկարճ երևեցուցեալ զնասչն, և զմարմին իւր առնէր կերակուր ախեղբայց, զի այնու որսաց յն յաղթունական սեզանն. Ագաթ։ * Ոչ աստաց, որսացարուք զնսոյն յանտառի. Նխոս. Էփ։ * Զամենեսեան որսալ յանդիման կոբռւսան. Եղիշ. Ե։ *Որսային զոհիզերս ի կենդան յատիսներից. Թէոդոր. ի Խոյն։ *Որսացաբ զյանցանս նախ յառաջ, որսաց զնս զարձեալ յետայ. Եփր. Ծ։ * Որսաց. Խոսր։ *Որսացեալ լինի։ Որսացաբ. Խոսփ։ *Կարի խնամով որսան զառաջինն պատուէն յողջոյնս և յաղթառս ի գահս. Լփն։

ՈՐՍԱՑՍ, ՈՐՍԱՑՍԵԼ. Տ. ՑՈՐՍՑՑՍ, ՑՈՐՍՑՑՍԵԼ։

ՈՐՍԱՆԴ, նաց. գ. Որս. որսալն. և Գործ որսալոյ. ած յն. Θήρατρον, ρα. Instrumentum venatorium. * Լինին քեզ կարճք պատրաստեալք ի մահ, և որսանք բազմապատիկ ի կորուստ. Վբփ հց. Ը. ֆ։

ՈՐՍԱՒԻՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրօղ որսոյ կամ որսորդութբ. *Զարանցն քաջաց՝ որսասէր նետողացն. Փարպ։

ՈՐՍԱՍՈՒՆ. ա. Ուր իցէ անասնոց և յաճախութիւն որսոց. *Ցորս եբեալ ի լերինս որսասուն և բազմաջոլիր վայրացն. Ոսոպ։

ՈՐՍԱՏԵՂ, ի, ից. ա. Տեղեացօղ որսոց որսասէր. * Սնուցանէ զառաւելութիւն հասուցն յուրախուի և ի սքանչումն որսաաէնչ ապատացն. փարպ։

ՈՐՍԱՓՈԽ ԼԻՆԵԼ. փոխել զորան կամ զտեղի որոյ.*Զուռևկանս առեալ փուխայիւն երեքաս յայնկոյս ծովուն՝ որսափոխ լինէք լով. Ճ. Ա։

ՈՐՍՈՂ, ի, ացց. ա. Θηρευτής. Venator. Որսացօղ. որսորդ. չարաբուեստս պատրիչ բանսարկուն. ավետ. ավետչեբ.*Նա վիրկեացէ զնս յորոգայթէ որսողին. Սէ. ԺԵ 3։ * Ա.բգար յորսողաց փրծանի.Ա.ա.ի.ծ.ա։ *Գաստ.ասաւոլ որոգայթիւք ըմբռնէին յորսողաց. ՅՀՆ. Ի։ *Եթէ յորսողէն զերծոսցես, փրբ կիչ ես։ Յորոգայթէ մահու յորսողին ան կայ։ Ջերծոյ զնս յորոգայթէ որսողին։ Գաս. հնէ՛ յորսողէն. Նաբ. կԸ։ ի.ե. Շաբ։ Տաղ։

ՈՐՍՈՐԴ, ի, աց. գ. Κυνηγός, Θηρατής, ἀγρευών, ἰξευτής, ἁλιεύς. Venator, qui capit, auceps, aucupans, piscator. Որ յորս եբանէ կամ որսայ, որսող երբող. հասրս. Ձկնորս. ավետ, ավետչան. * Նա եր սկայ որսորդ առաջի սեռառն ցայ։ Իբրև ըզվարմ ձգեալ ի գլուխ գահաւանդի, զոր որսորդք յորս հասուսատցին։ Եթէ անկանիցի ըմ Թռչուն ի լերկիր առանց որսորդի։ Կացցեն ի նմա որսորդք. ձգանք ոտկանաց առանձինն է գնացին։ Արարից զնէզ որսորդս մարդկանն։ Առչաւանք որսորդաց.Եղիշ։

Կնմանութբ ասի. * Ունէր հասակ հասմնատ քաջղոլէն. և առաքինութբեան ոգւոցն որսորդ. Խոր. Ե. 49։

ՈՐՍՈՐԴ ԲՆԱՒՈՐ. Բանորսակ. որ որսաբանէ. * Բանից միայն եգէն որսորդք, և ոչ արդեամբ ճշմարիտ քննիչք։ Եթէ բանից որսորդ իցես, և ոչ մտաց քննիչ. Սեբէր. Ե։

ՈՐՍՈՐԴԱՐԱՆ. տ. Իբրև զորսորդ. Հանգոյն որսորդաց։ *Որսորդաբար լուր։ Ի ընա խոնարհութբ. ոյ անաւ, յոբ.

ՈՐՍՈՐԴԱԽԱՌ. ա. Խաթող զորսորդս, կամ ոլպէս զորսորդ. * Կաքաւ նենգաւոր է, և խորամանկ, և նախանձոտ, և հնարագէտ, և որսորդախաբ է. Վեցօր. Ը. (յն. նենգաւոր գործակից որսորդաց յորսս.)

ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական որսորդաց և որսորդութբ. որսական. որսող. իակ ՈՐՍՈՐԴԱԳԱՆՆ՝ է Ըրհեաս որսորգութբ.*Ներքոյիմ՝ եթէ.ովացի Թագմանի, իակ արուեսան՝ որսորդական։ Որսորգականին որջափ օտարացեալ է ի բանական բբնութբ. Փիլ. լին. Ե. 82։ * Հայի քամահէ զորսորդականն քամայ. Աբծր. ա. 2։ *Որսորդականն իւրի ախորժակ։ Հանդէս որսորդականս գործոյն. Պիտ։ * Որսուդական հնարք չարին. Սարկ. ԹԳ։ *Եւ ի Թռչունս՝ զարծիս և զայլս որսորդական։ Բայց որ զուռկան գործոյն ունին որսորդական. Երէն. ոփ.Երէ։

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Θήρευμα. Venatio. Ուրհեաս և գործ որսորդի. որսալն. որսանք. * Որսորդութիքն ան ցամաքեաս՝ ոչ միայն էրէոցն, այլև մարդկան.Պտիտ.օրին. Է։ *Հալածեսն զդայանական աւիւծն յորսորդութբէ կորաւեան անձին խնդ.Սարկ։

ՈՐՍՈՑ, օնք. գ. Որսորդ. և վերակացու որսոց. *Կացուցանէ որսոնս իակ երեսց և հասուց ի պէտս խորակաց. ՅԳ. ԼԸ։

ՈՐՐԱՆ. Ի Տ. ՈՐՈՐԱՆ, և ՈՐՈՑ. * Ձի

ՈՐՐՈՑ. Ձ մի հանապազ ի խանձարուրս և յորրանս կացցէ աշխարհս. Եղիշ. հայր մեր։ *Եւ այնպէս կաս չբաւորիք, զի և յորրացս անգամ ոչ եգաս, այլ ի մտոցն յանանասկան սեզանն. Ոսկ. Ես։

ՈՐՑԵՄ, եցի. ն. (լծ. և յն. ὀρύω.) Ὀρύσσω, ὄρυα, ορυαι. ի վեր յարուցանել, ի բաց ասուցանել. կր. ի վեր վազել, յառնել. *Ի պարծանս գովեսից ազգիս մերոյ միաք իմ որցեալ զիս բերբ գեգերիլ ի ներքոյրոյ.ի մեղադրութիք ածայնոյն և մարդկայնոյն արտաքս զինքն որցեալ՝ այր վաղվաղակի բղխինգերն. ՅԳ. ԼԸ։ * Որցեալ յանասակ և յանուշակ մշանջենաւոր և յանվախճան ուրախութենան երկնաւոր.Ագաթ. Թէոդոր. Խլ։

ՈՐՔԱՆ, նոյ, ոլքանք, կամ ոլքանիք. հնաց. ա. Ὅσος. Quantus, quot quot, quoti? Որչափ, քանի՞. որ և քանի, կամ որվ քանաւ. ոլքա.ն.Նեգ.ոփ, Նեբ.*Որքան (կամ որքանք) աստղագեղչոյն աստբերուիքն են, այսքան և ենեթակային եղիցի։ Ոչ որքանք էլ կամ ոչ գոլ. Աբիսփ. սփորփ. և գեբրեսբ։ *Յորքան ժամանակս. Հոմ. ծա. 13։ Դաս Ը. 1։ *Ջկորուսեանն խորս չափելով զորքանն երբեք ոչ գտի. Նաբ. ԽՀ. (այսինքն զորքան գոլն, կամ զորքանութիւն) * Տես, ի մեռն որքան իրաց հասանեցուցանէ զնս. Ոսկ.գԸ։ * Ո՛րքանիք իցեն անաբիւ, այնքան գնբ տիրեն նմա։ Ո՞րքանիք կամեցան չարիս առնել նահապետացն սբց.վ.ք հդ. Ե։ Ընգգեմ որքանեաց անուանց լսբին։ Յորքանեաց չարաչար հայհոյութիքն պղտոս ընկրկին։ Ո՞րքանեաք երկայնմտութիքբ համբերեցաս այսքանեաց պարտուց. Նա սբս. Ը։ ՅԿ. իմ. Երե։ Նաբ. ծԸ։ * Ո՛րքան է զօրութիքն քո, արա. (կամ որքան.) Իգ. Ի. 10։

ՈՐՔԱՍ. ս. Ὅσος. Quantus, quatenus. Ո՞րչափ. քանի՞. քանիցս անգամ. որպէս. *Ընչէ՝ ուր կամի, յորմամ, և որքան. Աբիսփ. պենփե։ Ե Շաբ։ * Ահա (աես), որքան հնդին ոբ յամենայն ասծեզէն գիրս ճանապէ. Ան. ֆբ։ *Ո՞րքան ներես, որպես լուեցիս Ո՛վ որքան մեծ է ի քեզ աւարտել խորհուրդ սրտիդ. Նաբ. ծԸ. Ե իս։ *Ահաճեզաս կեցուցանել զմարդիկ, զորքան յանցաս

ւորս եւ տատրակաւ։ Իգն.։

Կամ Ցորչափ ժամանակս. եւ Որովհետեւ. ըստ որում. թանի որ. *Ո՛րքան էր արեգակն, էր ընդ նմա լոյսն, եւ է ծնունդ նորա. Լծ. ծթ։ *Նաեւ քան զցիւահարսն եւ աւանլըք անասղացն (են բարկացողք), որքան մինն կամօք մոլեգնի 'ի չարն, իսկ միւսն 'ի գիտին լրութիւն. Սարգ. յհ. ա։ *Որքան ոք զհուր տեսանիցն բորբոքեալ ունի 'ի սրտի, հայհոյէ նա զնծ. Բրս. մրկ։ *Որքան յաժարութեան այրութն այնորիկ էր, վախճանեցան մանկունքն. բայց որքան եղ մարդասէրութիւն, կենդանիք էին. Ճ. Ժ։ Տե՛ս եւ ՅՈՐՔԱՆ։

ՈՐՔԱՆԱՐԱՄ. մ. Քանի թուով կամ օրինակաւ. քանիպատիկ. *Առինչութեանցն որքանաքար մին առ, նոյնքանաքար եւ միւսն եւս. Անյ. պորփ։

ՈՐՔԱՆԻ. Տ. ՈՐՔԱՆ. ա. մ. *Հաւատամ, որքանի կարեմ, ոչ ծուլամ. Վրք հց. ժ։

ՈՐՔԱՆԻՑՍ ԱՆԳԱՄ. Տ. ՔԱՆԻՑՍ ԱՆԳԱՄ. *Ո՛րքան մոլելս համբաւանայր զձեռն իւր, զօրանայր խարայէլ. եւ որքանիցս անգամ ժողովէր զձեռս իւր, զօրանայր ամաղէկ. Դուանս։

ՈՐՔԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὅσον. Quantum. ποσότης, quantitas. Որքանն. քանակն. քանակութիւն. չափ. *Առանց որքանութեան. Անձաէ. պէնքէ։ և Հոր. (յն. անքանակ. ἄποσος.) *Համարէի զորքանութիւն (ծովու նախ քան զանասնսն) մինել զօրէն լճաց ինչ. Պիտ։ *Որքանութիւն անսահման։ Անդր քան զորքանութիւն կչռութիւն։ Ամենայն անբաւութեց գու եւ որքանութիւն։ Գիտակցեալ զամին որքանութեց հողածին բնութես. Նար։ *Ծանծկեաց զորքանութիւն փառացն։ Գիտես եւ վասն այնորիկ զգո պատուահասիցդ որքանութիւն. Լմբ. հմբ. և պորփ։ *Զաւիս զնէ 'ի վերայ որքանութեան աւուրց եւ ժամանակաց. Տօնակ։ *Ցեամբ, որքանութեամբ (այսինքն ո՛րքան իցեք) ունի առ միմեանս զհամեմատութիւն (եղիւս, եւ յհ. միւս.) Կիւրղ. ղկ։ Իսկ Ոսկ. յհ. բ. 17. *Զառաքինութ եւ որքանութ զպատղէին ոչ յն. թուապատութիւն։

ՈՐՔԻՆ կամ ՈՐՔԻՒՆ, քեան. գ. Λειχὴν. Impetigo, scabies saniosa. գրի եւ ՈՐՔՈՑՆ. ամկ. հեբրոսն. Եաք եւ վէրք՝ չարաչար կեղոց. աղդ քաղցկեղի թեթեւ, մարմնոյ. բորօջէղ. Ճէհրէկի, գըճըգ. կէճէր. *Եւ ոչ զուանոյ փոփոխելոյ 'ի ախտակութիւն, եւ կամ որքեան ինչ գժնդակ, կամ մրջնոցի, եւ կամ այլ ինչ խաղատարոաց. Փիլ. բհ. ա։

ՈՐՔԻՆՈՏ. ա. Ունող զախտ որքեան. Ճէհրէլի. կէճէրլի. *Զմարմնատ, կէ զգոնոտ, կամ զորքինոտ (կամ զերըզոյնոտ), մի մատուցանիցեն զայն առատն. Ղեւտ. իբ. 22։

ՈՒ. շ. որ եւ ւ. Καί. Que, ve, et. որ. ալ. մի. Ի. Եւ. զի նոյն են ութուասուն կամ ութեւտասն. *Զմանկաւոյ զըոյց խօսիք ու զաղփաղփուն. Ոսկ. եբր. ծա։ *Մեք աղքատնոս ու աղաթօնիկոս. Հ. կիւնն։ *Սկսանին 'ի թիւ զհարիւր ու տասնեկինն սաղմոսն. Յհ. իմ. էկեղ. (որ 'ի բարդութիւն համարի է։)

Այլ տուաւել 'ի քերթուածս. *Զի՞ լայք ու աւաղէք։ Գլուխ 'ի գլուխ իմ... լի ու լըրութեանօրէն զիս պատկերաց մայր իմ. Նար. փող։ *Այլ զոհանայր ըղձէն 'ի նմին (յոր), ու 'նգիմանայր բանից նոցին։ Անապական մարմնոյ քոյին, անծութեանց ափինակին։ Որ աւուսեալ առ զգուրին, ո՞ւմ ակերախաքան ըղձակին։ Նոցա 'ի տուէ ամեն հովանին, ո՞ւ 'ի գիշերի սիւն արփիական։ Որպէս տասին է ծառայսին, գիտող կամաց ուստ զիտողին. Յշ. որոր։ *Թէ եւ կարի յոյժ սիրէին, ուազեկատր իսկ լինէին։ Այլ զարարիչն իւրեանց թողին, ու որթուն զլխոյ երկիր պագին։ Որպէս եւ հայրն զիւր որդին, փութայ խրատել՝ ո՞ւստ զօտարին։ Առաւ լեշխս յաղգ ամենայն, տիրով ո՞ւօրինակ (կամ ՝ւ'օրինակ) յաղըլըս մարգկան։ Հերովդէսի նման գըլտար, ո՞ւայլ տաուել (կամ ւայլ աուաւել) գերազանցէր. Ը. Էդէս։

ՈՒԶԵԼ. ն. Բայ առամկական՝ տաուել 'ի գրուտրես Ցուցել, խեր Խնդրել, այսինքն Կամել, պահանջել, եւ Որոնել. խօնէմէ, աըրամաք. *Առնու այր՝ զոր ուզէ։ Զունի իշխանութիւն տաւօղն (փեսայ) ուզել յառաջին յառաւել քան զպսակսնն. Մխ. դա։ *Ոչ բարեր զայս տաւօղն, այլ ըստ կամաց չար ուզողին. Մաք. ոփ։ *Զի՞նչ այլ բազմապատիկ թիւք ուզես. Լմբ. պորփ։ *Հաց ցանկութիւն ոչ եկեր. խորանին՝ զոր ցանկութիւն ուզէ. Վրդն. դան։ *Ուզելով ուզէին զթագաւորն իւրեանց. Ոսոհ։ *Տեառներ զենքն յերազի, որպէս թէ համարս ուզէին 'ի նըմանէ. Հ. ապր. ծա։

ՈՒԹ, ի,ից. ա. (յոգնիւ, Ութն.) որ եւ յն. լա. օգթօ, օգթօ. Ὀκτὼ. Octo. Կրկին քառեակն չորից երկու. աւթը. սէքիզ. *Ութ ազգ։ Ութ անուն։ Ամս ութ։ Ութ արամբք։ Յութ կանգնոյ։ Տօւր բաժինս եօթանց, այլ եւ ութից. եւ։ *Ութիւն զհանդերձեալ ապառնութիւն նշանակելով. Պիտառ։ *Ըստ եօթան եւ ութի՝ յօրինացն 'ի հոգեւորն փափախումն երկցս հնդիւք. Արղ։ *Քառասուն թիւք 'ի հինգ ութից առարաւ. Արիստոտ. Ճշր։ *Եօթն՝ առաւելագս (նշանակ), եւ ութն՝ առպաննայն. Տօնակ։

ՈՒԹԱՄԱՄՆԵԱՅ. } Ὀκταμερής. Octo
ՈՒԹԱՄԱՄՆԻ. ա. } vel octonarum partium. Ունող զութ մասունս. *Ութամասնեայ բազդատուն եւ ամասնեայքն լինուքն. Գղտ. փիմ։ *Ութամասնեայ պատկանաւոր (այսինքն երաժշտական) ձայնից պատճառաւ. Քերթ. էկեղ։ *Ութամասնեայ ողջայս մերոյ եղելոյ։ Զենոն առայնինեան ութամասնի առէ զոգլ զանձն, տարորոշելով զնա յերեւանական, եւ 'ի հինգ զգայութիւն, եւ 'ի ձայնականն, եւ 'ի սերմնականն. Փիլ. լին. նխա. բն։

ՈՒԹԱՄԵԱՆ, կամ ՈՒԹԵՄԵԱՆ. ա. մ. Ὀκταέτης, ηρίς. Octennis, ium, եւ. Որ է ութ ամաց. եւ Որ ինչ է յութից ամաց հետէ. յն. ἐξ ἐτῶν ὀκτώ, յամաց ութից. *Եգիտ անդ այր մի... ութամեան (կամ ութեմեան) գնեալ 'ի մահիճս անդամալոյծ. Գծ. թ. 33։

ՈՒԹԱՆԻՍՏ. ա. Ὀκτάεδρος. Octo sedes sive latera habens. Որոյ են ութ նիստք՝ դէրք՝ կողմանք, ըստ նմին եւ անկիւնք. *Ի զուգակողմանցն երեքանկիւնեացն երեք տեսք (տարերք) բաղկանան։ Հուր եւ փուշձ եւ ութանիստն. քանզի է որ հրոյ ձեւ է, եւ է որ օդոյ. եւ է որ ջրոյ. իսկ 'ի չորեքանկիւնեացն քուեայն է. եւ առ է ձեւ երկրի. Փիլ. ծ. բան։ *Ութանիստ (ձեւ)... կիրիկոն հաստատակող. Պիտառ։

ՈՒԹԱՆԿԻՒՆԻ, նւոյ, նեաց. ա. Ὀκτάγωνος. Octagonus. Որոյ են անկիւնք ութ. սէքիզ քէօշէլի. *Սկսաւ շինել զտունն՝ աշտարակն ութանկիւնի. Ճ. Գ։ *Զութանկիւնս, եւ զբազմանկիւնեան ձեւս. Նխս. բն։

ՈՒԹԱՃԱՏԻՃԱՆԵԱՅ. ա. Որոյ են ութ աշտիճանք, կամ զասակարգութիւնք. (որպէս թուեն մանք 'ի հրեշտակս, 'ի բաց տաեալ զանուն Զօրութիւնք՝ որպէս հասարակ անուն ամենայն երկնայնին զօրաց.) *Զվերին ութաշտիճանեայ երկնադասումք զզայրան, զոր մեծն պօղոս չորրադասէ. Մաժբ։

ՈՒԹԱՊԱՏԻԿ. ա. մ. Ὀκταπλάσιος, ον. Octoplus, um. Ութից կրկնեալ. սէքիզ գաթ. *Զվեցերորդն՝ տաւաշնոյն ութապատիկ. Գղտ. փիմ։

ՈՒԹԵԱԿ, եւ } եկի. կաց. ա. գ. Ὁ ὀκτώ.
ՈՒԹԵՐԵԱԿ, } ὄγδοος, ον. ὀγδοάς. Octo, octavus, um; numerus octonarius. Ութ եւ ութերորդ. ութ թիւըն. *Այսպէս խորհրդածեալ քառասնեակս թիւ, ութ հընգեակս, եւ հինգ ութեակս։ Ցութեակն արժանի լինին անձառ վայելչութեանցն (յարութեան մարմնոյ). Սիօնան։ *Եօթն՝ կենցաղս չարչարանք է մեզ խուսափանչիւր. մինչեւ ժամանեսցուք յութեակն, որ է արքայութեանն հանգիստ. Տօնակ։ *Խորհուրդքն 'ի նմա ութերեակք... առ ութերեակն ճախրել զխորհուրդն առ քնքի յարութեան օր. Յհ. իմ. էկեղ։ *Յարութեան հաղորդ լիցուք՝ փոխել յեօթներեկէն 'ի նոր ութերեակն. Արղ։ *Ութերեկին աւուր մեծին։ Ութերեակ աւուրցն։ Վասն ութերեկի աներեակ աւուրն. Աբիսող. Ճշր։ Կամրջ։ Երզն. մտթ։

ՈՒԹԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Ὄγδοος, ον. Octavus, um. Վերջինն 'ի կարգի ութ թուոց. յրդւմն ութից. սէքիզինճի. *Յաւուր ութերորդի։ Յամսեանն ութերորդի։ Ամսոյն ութերորդի. *Յամին ութերորդի. եւ այլն։ Իսկ Սղ. Զ. 1. եւ ծա. 1. *Վասն ութերորդաց ... 'ի վերայ ութերորդին ». կամ է ութօրեի նուագարան, կամ առաջնոս նուագելի 'ի ձայնի ամսոյն ութերորդի. եւ։

ՈՒԹԵՔԵԱՆ, կամ քին. ա. գ. Ութ ոտիք կամ իրք միանգամայն. ութնով. սէքիզ թէ. *Զութեքին (կամ զութ) տարկաւագունս նորա. Խոր. Գ. 7։

ՈՒԹԵՒՏԱՄՆ. Տ. ՈՒԹՈՒՏԱՍՆ։

ՈՒԹԹՆԻԵԱՆ. ա. Որ ունի թեւս ութ. սէքիզ գանաթլը. *Քերոբէս ութթեւեանս։ Սերովբէքն վեցթեւեանք, քերովբէքն ութթեւեանք. Վրդն. եւ։ Մխ. դփ։

ՈՒԹԻՑՍ. մ. Ὀκτάκις. Octies. Ութ անգամ. սէքիզ քէրրէ՝ թէքրա. *Յայս խորհուրդ եւ մովսէս, ...ըդրի պահոցն ութիցս հինգ։ Միաւորեալ 'ի նոսա ութիցս ըստ յարութեան ... հինգ զգայութիւնս։ Ութիցս հինգ... քառասուն. Արղ։

ՈՒԹԿԱՆԳՆԵԱՅ, եայք. ա. Որոյ չափըն է ութ կանգնոյ. ութ կանկուն. սէքիզ արշընլը կամ էնտազէ. *Գիչերաղուեայք՝ հինգկանգնեայք, եւ այլք ութկանգնեայք. Գոմ. աղէք։

ՈՒԹՈՒՏԱՄՆ, կամ ՈՒԹԵՒՏԱՄՆ, ասնք. ա. Ὀκτοκαίδεκα, δεκαοκτώ, δέκα καὶ ὀκτώ. Octodecim. Ութ թիւ 'ի վերայ տասին յաւելեալ. տասն եւ ութ. թանըրսւթ. օնսէքիզ. *Ամս ութուտասն։ Անկան 'ի բնիկամինէ ութուտասն հազար արանց։ Ութեւտասն կանգուն բարձրութիւն սեանն։ Կամ նաքս ութուտասանիքն, յորոց վերայ աշտարակն անկաւ. եւ այլն։

Մերթ խեր Ութուտասներորդ. *Այն ամ ութուտասան էր նաբուքոդոնոսորայ. Երեմ. լբ. 1։

ՈՒԹՈՒՏԱՄՆԱՄԵԱՅ. ա. Որ է ութեւտասն ամաց. եւ Որինչ է յութուտասն ամաց հետէ. *Ութուտասնամեայ կապեալն 'ի սատանայէ. Բենիկ։

ՈՒԹՈՒՏԱՄՆԵՐՈՐԴ, ի. ա. Ὀκτωκαιδέκατος. Decimus octavus. Վերջինն 'ի կարգի ութուտասն թուոց. թանըրսւթերորդ. օն սէքիզինճի. *Յամի ութուտասներորդի յովսափատայ արքայի, եւ, տաէք։ Միայն Ե. Թ. ԺԸ. 19. գրի, *Յութուտասաներորդի. կամ յութուտասներորդ ամի »։

ՈՒԹՈՒՏԱՄՆԻՑՍ. մ. Ութուտասն անգամ. թանըրսւթ անգամ. օնսէքիզ քէրրէ. *(Կրկին) երիցս երիւք ընդ նոյն խորհուրդ

ունցանելով ուղիուսանիցս յեղյեղմունք բա-
նիս. Աբէլ:

ՈՒԹՄՆԱՄԵԱՑ *կամ* **ՈՒԹՈՒՆԱՄԵԱՑ** · ա. Ὀγδοηκονταέτης. Octogenarius. *Ութսուն ամաց (անձն, կամ ժամանակ):* Պիտառ:

ՈՒԹՄՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ա. Ὀγδοηκοστός. Octogesimus. *Վերջինն յութսունն երիս · ակնկնջեն. Ցամին հարիւրերորդի ուրանեւրորդի ուրեւորդի. Բ. Ի. Ա. 10:*

ՈՒԹՍՈՒՆ, *անի, ից, իւք կամ օք.* ա. Ὀγδοήκοντα, ογδώκοντα. Octoginta. *Ցասնաւորն ուղի ի ութուց, ուղիցս ասան. ասասնից ուղի. ակնկն. Ամսեակ էր ամաց ուղի արնից, և ահարոն էր ամաց ուղիսունն և երից: Դատարեաց երկիրն սմն ուղիսուն: Եղեալք նորա ուղիսուն: Ուղիսուն ամ. ևն: Գուրեղ հնուի իսկ է ի ծուկ քազաքն' ուղիսնօք ոմանք ասացարիզօք. Գիւա.օրին. Բ:*

ՈՒԹՕՐՆԱՑ, *րեի, րեայք կամ րէք, րէից.* ա. գ. Ὀκτὼ ἡμερῶν. Octo dierum. *և ὄγδοον, oa. Octavum, vñ. Ընծող զուղի ա. ասուրս հասակի, կամ զմիոյց ուղի աւուրց. Հղեալն ի մէջ կամ զկնի աւուրց ուղից. և Միոյց ուղի աւուրց. և Օր ուղեւորդ. ասի օրասան. Ակ·իչ կինակ. Ամանուկ ուղիօրեայ Թլխատացի Հերս.Ծն.ի.12: Ըստ նա խոհարարդն որ ուխտին' Թլխատացար յաւուր օրէնին. Ցս·ոչդ: Ուղիօրեայ երեսուն ա. չակերատացն (յետ յարութեան) Ջգէ. կի: Ուղիօրեայ (այսինքն զաւուրս ուղի) գնգէ. րեալ առ գուրս խորանին վկայութեան. Ցհ. իմ. նկնէ: Ցաւիօրեայս յայտնութենդ յաւուրն երկնէգին իւրմանց երթալով գնացին առ. ղեացն և զկանոն կատարեն: Եւ յաջմնեայն իսկ ուՀիօրեայն խառնել պատշաճ վարկանիմ. Ցհ. իմ. ոգ: ՑուՀիօրէս, կամ զկնի ուՀիօրէից յայտնութենէ, զաւակի, խաչի ևն. Տփաց: Ճէ:*

ՈՒԺ· Տ. ՈՑԺ, *ուժոյ.* Ὠφέλεια. *Ուժ առեալ' ի Տր հոգւոյն' պատրաստ գնացաք աւուրն. Տբ ինէ. հոկտ. Է:*

ՈՒԺԱՑՈՒ· ա. *Այժ առուզ. որ ասայ զգօրուն. Ո՞վ ի խաչ գօրաւոր, ուժասու, կենսատու. Ճ. Բ:*

ՈՒԺԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ՈՒԺԵԼ և ԲՈՒՒՈՒ. Ἰσχυρός. *Ի մէջ բազմիկոյս սկսիցին անհուն խօսլոյց ուժասւորաց. Խոր. Ա· 9: Երիս ձիս ուժասւորս. Գործ. ագ:ս: Չարկանէն եմեերքն ուժասւորքն, և ի վեր բերէն ի խորոցն ան գընգոց. Պիտառ:*

ՈՒԺԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ· Տ. ՈՒԺԵԼՈՒԹԻՒՆ, և ԲՈՒՒՈՒԹԻՒՆ. Ἰσχυροποίησις. *Ուժասւորութեի, գասանանութեի, և խարգախութեի. Ըէր:*

ՈՒԺԱԻՈՒՆ· ա. Ἰσχυρός, κραταιός. Fortis, robustus. σφοδρός, σφοδρότερος, vehemens, otior; gravis, nimius. πολύς, multus. σχυρός, πχυρός, creber, frequens. *Ուր կացէ այժ իմն պնգուղեի, և առասելութեի ժիմբ կոպրի. զօրասւոր սաստիկ. յոյժ մեծ. Շատ և բազում. պնգագոյն. առկուն. սաստիկ. խիտ. խիտ. պինդ, խրտուկ, Ֆանոր. եանդոյ, փեղկի, էգի, ղէգ, սպեր. Հոգով մեծ ուժ գին: Մեծ և ուժգին ապազակաս: Ուժգին գումամբ. և այլն: Ըն իմ երկու զատարակը ուժգինք և չարք. Ճ. Ն: Ջկենգանի ուժգին մարդին (այսինքն մարմնով) առնը ընդգք առել վիճախարի. և այլք' անՀոռնի, կենդ' անհեթեթ. Վանակ. յոբ: Մարանչել ընդգէմ նոցա ուժգին զինու' որ ոչ յաղթահարի. Եսա. գոմ: Որ ի վաստակոյն ծնանի պատուգ. ոչ այլ Թոյլ ուժգին լինել աչխատասնայն: Ուժգին ասանձնաց պատրաստուիք անձանց մերոց: Ա յտու զնա ուժգին գործէր, և քաջալերեր վասն հա-*

լատացն: Ուժգին ծառայիցն բազմութեի. Ոակ. յհ: Ամասիկ կազմութեի և ուժգին ազնիւք. փարգ: Ուժգին ձառա հրատա-
րակեալ լինի զկերակրէայ. Նահատ: Իակ ծր-
կեր. Ուժգին գնի երբ ածական բազգատա-
կան:

ՈՒԺԳՒՆ. } ս. Κραταιῶς, ἐυτόνως, ἐπὶ
ՈՒԺԳՒՆՍ. } πολύ, μάλα, σφοδρῶς. Fortiter, vehementer, intense. frequenter, valde, nimis. *Ցոյժ · սասիկ · կարի · բանի. քանի. մեծապես. սասակութեի. ուժով, և ի ի·ով, սոսփոնչինով, զօրով. (փոզով) ազ գնացեալ ուժգին: Ջայրացեալ ուժգին: Ի սեզալ միոյ ուժգին ամրացեալ. Ցե. Ը. 8: Նեմ. Բ. 1: Ի. Ի. ՃԻ. 18: Եթէ ոչ ասաս, ուժգին առիցս. Ա. ԻԳ. Ի. 16: Ես զայս առնէր առ ի ցուցանել, Թէ նոցին սպանուածքին ուժգին էր. Ոակ: Ուժգին գանեաց զնոսա (բանիւք): Գարշել ուժգին ընդ քարաժեռ կոպՀուա տեղիս: Որպէս և զնս Հար ուժգին. Ոակ: Փարգ: Շար: Ի կողակերձ այրասուր սլաքն ուժգին քաթ-*
մանէ: Ուժգին լլկանաք: Ուժգին Հնչեցեալ: Ուժգին ակնարկեա: Ուժգին ըն-
Թանալ. Նար:

ՈՒԺԳՈՒԱՐ· Նոյն ընդ վ. Σφοδρῶς, ևն. *Ջսիրան' որ ապրիւր է' չըՀաւատրեալ ուժգնագարթ. Գնա. օրէն: Ուժգնագարթ ներքնորձել: Նեռա ձգել կամ արձակել ուժգնագար. Նիս. Ի·եոդոր: Խոխ: Վ.ի Հղ: Ուժգնագարթ ած' ի վերայ գյանգիմա-*
նուԹեին: Լան մեծապես, և կոծին ուժ-
գնագար. Ոակ. յհ. Ի. 1: Ճ. Գ:

ՈՒԺԳՆԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Σφοδρότερος. Vehementior. ἀλκιμότερος, robustior. *Կարի ուժգին. սասակ յոյժ. Անձրև եԹէ ուժգնագոյն իցէ: Ուժգնագոյն բանի վարի, և այր ասազակաց կոչէ զնս: Ուժգնագոյն ալիք, կամ գործ, անիրաւուԹիւն. Ոակ. յհ. Ի. 22: Ճ. Գ: Պիտ: Ընբուկգրոսորոս, որ ուժգնագոյն էր քան զՀերակղէս. Եսս. Ար. Ա: և Խոր. Ի. 7: Ոչ եԹէ վարիպատրզի սարակուսանօք, այլ յոյժ ուժգնագունիւք և գժուաթալու-*
ծիւք. Ան. պորփ:

ſ. Σφοδρότερον, σφοδρῶς. Vehementius, ter. *Ուժգնագոյն գՀղուլ: Ոուժգնագոյնս պատուհասել: Ոուժգնագոյն բառնալ զրանիս չարչարանաց: Կանգագոյն կամ ուժգնագոյն. Նիս. Ռոմ: Ոակ. յհ. Ա. 28: Խոխ: Փիլ. Բագն: Ուժգնագոյն քան զայլ ապուսրդն հարկանիլիք զինազն. Եփես:*

ՈՒԺԳՆԱԿ· ա. ſ. Իբր Ուժգնակի կամ Ուժգին. *Յն. չատ. Ապանց խորհելոյ և կրճուէ մեծի ուժգնակ և ասէպ. Բր. Հղ:*

ՈՒԺԳՆԱԿԻ· ſ. ա. Տ. ՈՒԺԳՆ՝ *ըստ կրկին Նշ.* Κατὰ κράτος. Vi. λισχυρῶς, argute, stridulo, stridens, և այլն. *Քանգել ուժգնակի: Վերծանեսցուք զգամրա-*
նական ուժգնակի: Ուժգնակի արձակել ձայն: Ուժգնակի Հնչել լինին փողոցն ձայնք: Ուժգնակի չնչէին Հողմն ուժգնա-
կի չնչեցեալ. Գործ: Թր. Ի·եր: Մագ. ա: Ցհ. իմ. ագ: Լագ. ֆա. ֆէ: Ասահգնի Թոթաֆիէին ուժգնակի. Լ.ի. յայս: Դրունք ուժգնակի կային ազնակ. Ոակ: Ոչ-
ինչ այլ այսպէս ուժգնակի Հնացումն զար-
մացմանի բերել. Պիտ: Անձրեւք ուժգնակիք: Ուժգնակի գոռոզ բառնութեի: Ընգ ուժ-
գնակի բանման Թնգելոյ ներքնային խորոց. Նար. ֆէ. ֆէ. Հէ: Չար ուժգնակի զգէ-
մըս չարին, որպէս և գնս Հար ուժգին. Շար: Ուժգնակի գումամբ մարդիւք' զնե-
զըս ապանոզացն մաքրեր. Շ. գաղ: Դիսգի-
ակրուակել նմա, և նա ընկալեալ վայթեր զգինին. Պիտառ. (իբրու բանագասելով, կամ սաեպ:)

ՈՒԺԳՆԱՀՆՉԱՆ· ա. Ուժգին Հնչող կամ Հնչեալ. *ազգոյ. մեծաձայն. բարձրագոչ. Դասապետաք հրեշտակացն ձայն ուժգնահնչակ առ միմեանս աքանչելի հնչեին. Նար. Խ:*

ՈՒԺԳՆԱՆԱՄ, ացայ. է. Κρατέω. Invalesco, dominor, obtineo. ἐπιτείνομαι, augeor, և այլն. *Ջօրանալ. սասականալ. ոյժ առնուլ. ախրապետել, վերագոյն լինել. Ճչմարտութենն զօրութիւն ուժգնացայր. Պատմ. էջ: Ընա հաւատարութենէ մեզացն ամենցման' և սասանումնն ուժգնացայ. բնաւորեցաւ. Բր. ոչ: Ծով որովայնամոլեան անյագութենի, որոյ տզմոլին ուժգնանայ գայլանն. Կիմ: Բազում անգամ այրք վատաթարանան շնութ, և կանայք ուժգնանան ոգևթանոհութ: Ի վերայ ծնվու ուժգնանայ սրամասութենն քո: Ուժգնանայ չարութենի ամբարտաւանիցն. Լ.ի. ասաւ. Ե ամբաւ. և այլն:*

ՈՒԺԳՆԱՊԵՍ· Տ. ՈՒԺԳՆԱԲԱՐ, ՈՒԺԳՆԻՆ. ſ. Σφόδρα, σφοδρῶς. Vehementer, nimis, maxime. *Ուժգնապէս գի նմանէ եգեալ որագայթեն խզեայ: Ալ.ն ուժգնապէս գաներ զնոսա. Ջնիքեանն իսկ գլուխ ծածէր ուժգնապէս: Խրուն զկարծր վէմ, որ ուժգնապէս զնորա զասասմնան բնկանէ. Փիլ. սամ: Ոակ. յհ. Բ. 12. Ե համբ. Ե' ի լբլբնս: Սոմէ Եւս' ի վերայ ասասկացեալ զօրանայր ուժգնապէս: Ուժգնապէս մոլութ պատեր զամրացն. Ցհ. կի: Մի ուժգնապէս վարեցիս ասա հողս: Միապէս մնանէ կորսեան և' զգջմանն ուժգնապէս, և' մեղանչելն մոլեգնաբար. Նար. ֆէ. Ե ֆ· Լ'ընդ ամենայն ախտս պատերազմիմբ ուժգնապէս: Ուժգնապէս ընդգէմ իւր և իւրոցն ախոյենս յաւելան. Կիմ:*

ՈՒԺԳՆԱՊԻՐԿ· ա. Ուժգին պրկեալ. *կարկամ. պինդ. կարծր. սասպի պէրի. Ըզքիչ ուժգնապիրկս չարին խոսուԹեան քն հաւասալ խոպատ պատրաստից. Նար. Խ:*

ՈՒԺԳՆԱՒԻՐՏ, աբտի, ատց. ա. Փաքսիսրս. արի. անվեհեր. սէրգ սմար, սբրգսփ. *Իբրև քաջարանի և ուժգնասրտի առնՀամարձակախօսի (առաւելի) այնքանեւոյ Թագաւորի. Խոր. Գ. 65:*

ՈՒԺԳՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Τονόω. Intendo, firmo. ῥώννυμι, roboro. *Զօրացուցանել. սասակացուցանել. ամրացուցանել. ձկանել. ած·ելշենն սասփոյնէս' Յորժամ յարձակումն այնր' որ բարբասին, առ ձայնն ոլորեալ ուժգնացուցէ զմանանչիս. Ոոզ: Երկիր պագցեն քեզ իշխանք. ուժգնացուցանէ և յերկարէ արասէ սասկանալ գոյն բանս: Լ.ի. աեր եղբօր քումմ. Եւս առաւել ուժգնացուցանէ' մերձենալով և ի վեր ելանելով առ ասկաս ասկաս. Փիլ. Լին: Ջնէն ի պատերազմիս ուժգնացանէ զապառաժս զինեալն նովաս. Լ.ի. ծգ: Պահք զզօրասրս ուժգնացուցանեն (բանս. ուժգնեցուցանեն), ըստ իւրաքանչիւր կրճին. Բր. գ. Ա:*

ՈՒԺԳՆՈՒԹԻՒՆ· գ. Ἰσχύς. Fortitudo, robur. κράτος, vis, potentia. σφοδρότης, vehementia. ὀρασττήριον, efficacitas. τόνος, εὐτονία, intensio, tonus, tenor. Ս ասակումն. *Ոյժ. զօրութեի. ազգուսութեի. Ձրկասումն. Երբ. օգ. ՀեպՀրա, ևն. Ի նմանէ և զօրութեի և ուժգնուԹեի: Ջօրութեի իմ. և ուժգնուԹեի Ձեռին իմոյ: ՈւժգնուԹ նոցա ոչ այնպէս. Ցօբ. ֆէ. 16: Օր. Ը. 17: Երեմ. Ի. 10: Ի զօրութեիս և յուժգնուԹիս ան-*
գաստանի. Երե. Բ. 7: ՈւժգնուԹի լսուիլ-

նչան անգաստանիս՝ առաւելուլ զքեզնաւո-
րութիւն հզօրագոյս ուժով. Պիտ: * ի զօրուէ
ուժգնութենէ վքեան. Փիլ. Նխ. է: * Առ հա-
կառակեան զօրութիւնս ուժգնութենէ ոչ միայն
ունելով, այլև պարգևելով. Դիոն. Եկեղ:
*Ցուժգնութենէ կենդանեացն կամ ի գըժ-
նեռէ երկուցեալ: Ագր անեալնելն՝ զուժ-
գնութիւն ի չարագործելն ասէ: Ակնհակ-
նացս կայից ուժգնուի տալով: Ցամառելալ
կայր այնպիսի ուժգնութեան (կամ յայնպիսի
ուժգնութենէ). Յհ. խմ. պատ. Վահան. յոբ:
Նոր. է: Ոսկ. յհ. է. 27: *Ի և ուժգնութենէ
ձայնի, և չափաւորութենէ բանի. և ժամա-
նակի հանդիպութեան ընտանի և օգտակար բա-
րեպաշտեցն. Բրս. հց: *Ուժգնութեան ագոյն
ըմբռնեալքդս. յնուժգին ագովերբս.յաղթ:

ՈՒԺԵՂ, ի, ացս. ս. Δυνατός, ἐυσθένης. Potens, robustus. Ուժաւոր. զօրաւոր. քաջ. կորովի. կարօղ. առկուն. անպարտելի. *Տէր հզօր և ուժեղ յամենեսեան, զորս միշտ
պարտ և առնէք. Աճոռ. պատ. է: *Ալ
եղև առաւել արտեալ և ուժեղ: Արտեալ՝
անձնեալ՝ ուժեղ. Խոր. է. 60: ճ. 40: *Անձն
ուժեղ (այսինքն հոգի զօրաւոր) ասելի ըզ-
բանս իմաստասէրն. կվխա: *Ցամենայնի ու-
ժեղ եմ այնու՝ որ զօրացոյն զիս քեզ. Գէ.
ես: *Աղբեցուցիչ փող զուժեղն և զքաջա-
մարտիկն յորդորէ յարիւրելի. Պարպ. լԷ:
*Առեալ ի գրաստուց իւրոց գրաստս սու-
կունս և ուժեղս. Փարպ: *Դարձան ուժեղ
զօրութ, և մեծաձ յազգութ. Աւրծր. ա. 5:

ՈՒԺԵՂԱԳՈՅՆ, գ. ունի, իյ. ա. Δυνατότερος. Potentior, և այլն. Կարի ուժեղ. զօրագոյն. պնգագոյն. *Զբոլորն ընդով ըզ-
կենդանիս՝ ուժեղագոյնս գործէ և կարշ-
նեղս: Ի բաց նահանջէ զուժեղագոյնս զօ-
րագլեացն. Գիւ: Աւրծր. ա. 7: *Ուժեղա-
գոյնն և կարծրն և հաստատուն գոյացուցին՝
պղնձոյ նմանեալ է. Փիլ. այլոք: *Ալլոյ նո-
ւիժեղագոյնի քան զնա պատրաստեն սեղի
բռնանելոյ. Լմբ. պտրգ:

ՈՒԺԵՂԱԿ, ի, ացս. ս. Ուժեղ իմն. զօ-
րաւոր. քաջ, և ուժգին. *Ուժեղագոյք ընդ-
դէմ հակառակորդաց հինից գոան: Բա-
զում ուժեղագ մարդկայնքք այսր անդր ձգվը-
գեալք: Ուժեղագ մրցուէք ցուցանէր ի ժա-
մանակի հալածանացն. Ցհ. լԲ:

ՈՒԺԵՂԱԿԱՐԱՐ. ſ. Արհաբար. քա-
ջագործ. բուռն զօրութ. *Իակ մեզոյն հայ-
կայ ուժեղագործար ընդվզեալ էն. Ցհ. լԲ:

ՈՒԺԵՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՒԺԵՂՈՒ-
ԹԻՒՆ. *Ընդումն այն, որ ըստ ուժեղագոյ-
նութեն անձինն՝ ցլեկ ի բազմաց յորջորջիւր.
Ցհ. լԲ:

ՈՒԺԵՂԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՋՕՐԱՆԱՒ.
*Վահան մամիկոնեան ուժեղանայր ընդդէմ
պարսից: Դառնայր փախստեայ, և գոր-
ձեալ ուժեղագեալ՝ գործաւ ընդդէմ գունդ-
գինի: Ուժեղացեալ զակիշն քաղաքային ի
վերայ մուսեի զօրուն. Աւրծր. Ե. 2: գ. 13. 15:

ՈՒԺԵՂԱՊԵՍ. ſ. Ուժգնագէս. զօրա-
կուռ. *Չարեալ նիզակաւ ուժեղագէս զայր
ոմն հզօր ի գնդէն պարսից՝ յերկիր կործա-
նէր. Փարպ:

ՈՒԺԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՋՕՐԱՑՈՒ-
ՑԱՆԵԼ. *Ուժեղացուցանել զնա հրեշտա-
կացն ասեան. Թէոդոր. Յայրպ:

ՈՒԺԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτονία. Tenor, intensio. ἰσχὺς, fortitudo, և այլն. Զօրա-
զրութ. կորովութ. ոյժ զօրութ. ուժ-
գնութիւն. *Հոգւին իմանի քոա զօրութ և
ուժեղութ և հարատուէ. Փիլ. այլոք: *Զնո
ուժեղութեն, և արտեալ լինելոյն: Ուժե-
ղութ և քաջութ արտիս ընդդէմանալ:
Պակասին (ի քաղցելոց և ի ծարաւեալ) ու-
ժեղութեն. Խոր. է. 7: Աւրծր. ճ. 9: Թէո-
դոր. Յայրպ:

ՈՒԺԵՍ. ſ. Ո յժ և ժոյժ ունել. զօրել, կարել, բաւել, իշխել, տեղի, տուկալ. կրնալ, դիմանալ. *Եթէ զնա ի ձեռն կնոջն կատարցի կործանել, Թերևս և ոչ սա կարաց-
ցէ ուժել՝ մարդանչելով ընդ սմա կնոջն: Տե-
սանեմ, որչափ են վիշտք, որչափ ուժեն
սխտք. Իսիս: *Եթ ոչ զմիքեանցն ձգել ի
նպատակն ուժով ժպրհեր. Լմբ. սպիղ: *Ե-
թէ չուժելով պահել զարգամ՝ ի գրասուէն
եհան պատճառանքն, զիպդղ զինոք եմոյծ ի
ձեռն հաւատոցն և անմահ պահեաց զնա.
Եփր. ասէրսբ:

ՈՒԺԻՏ. Տ. օձիտ. *Արարին զուժիտս
պատարագաց առապանակին. Մծբ. ծԼ:

ՈՒԺՆԴԱՆԵԼ. Տ. օձԱՆԴԱՆԵԼ. *Ուղ-
ժընդակեացք ինձ ակարութենս ի նորայոցն
մեծագոր գիառնէց խնասիցն. Վրս ՁԾԲ:

ՈՒԺՆԴԱԿԻ. Տ. ՈՒԺԳՆԱԿԻ. *Բռնչի
հարեալ զթիկունս՝ ուժնդակի մլեր զնա.
Ոսոհ: Իակ ցհ. խմ. նկեղ. *Ուժընդի հինչ-
ցեալ լինի հրեշտակական բարութեանքն ու. յա-
ռանաբանութենէ նորին գրի, ուժգնակի:

ՈՒԺՈՎԱՆԱՄ, ացայ. ս. Ուժեզանալ. ուժգնանալ. զօրանալ. ոնձնէալ. *Ուժո-
վացաւ կողմ սպրային. Վրդն. պտմ:

ՈՒԼ, ոս. ուց. կամ ոյ; ոց. գ. *Երիφος, ἀγρίδιον, νέβρος. Hoedus, և hinnulus. (Ձոյն
ձայն է և Ը. ոլոփ, օգլոփ, հիլլս.) Ծնունդ
ձայնեաց, որպէս և այծեմանց. այծոս յոփ.
ոնս և ցօմոցր. Ուրճ եղանց. զաղէս. *Զե-
նին ուլ այծեաց: Ի գառանց և յուլոց ոզ-
ջակիզ: Ինձ առ ուլոս մակաղեացիս: Ուլ մի
երբեք ոչ եռուս ինձ: Արածեսի զուլս քոս:
Իբրև երկուս ուլս այծեման. և այլն: *Ձառնի
ինչ պատուղ յուլոց. և չոգեաց բազում ինչ
սէրք: Ո՞վ են ուլքն այնորիկ և այծիքն, և
ոմ գառինքն և օդիքն: Զուլն ի մոր կաճն
չհրամայէ եփել. Ոսկ. Ֆսբ: Վրդ հց. ծԸ:
Եզեկ: *Վասն զի ոչ մեղուս երկց օրդին,
վասն այնորիկ և ոչ ուլոյ պիտոյանայր ի զե-
նուսն. ՄԷր. վլ: *Չքնմրդ սահակ չընտրէր
զուլոյն կերակուր ի վայրենեաց անտի. քան-
զի խոյաքանչիւր համք չայտ են. Կէսրդ ծն:
*Քո ուլոս օրինեակս ընդ անօրինս համա-
ընտս. զի ուլն անբարեգործն և անօրինի
օրինակ է. Մէր. ծն: *Ցորժամ կալցեն ոչ-
խարքն ընդ ալիմ, և ուլքն ընդ ահեկ.
Եփր. գալոթ: *Մի գուցէ շանիկ ուլուց իցէ
երևեալն, զորոյ զնմա գոա երթեան. Նխս.
Եփգ: Ա՛յլ է և ՈՒԼՆ:

ՈՒԼԵՆԻ. նս, նեաց. գ. ա. Մորթ ու-
լու. օլոփ ֆօնս՝ փերէնի. *Ձուլենիան ա-
գոյց ի բազուկս նորա, և ի վերայ մեր-
կոյ պարանոցի նորա. Ագաթ: * Եա բերել
մորթ ուլոյ, և արկանել զգլխոյնն հիպերիքեի,
և բևեռս երիսաթիս հարկանել ի վերայ ու-
լենոյն. Ճ. Ա: *Իբրև իասհակ՝ ոչ ճանաչ-
չելով զորդին նեղքոյ ուլենոյն. Բրս. մՂ:
*Մորթոջք այծենեաք ընդ եղիայի այր Թաւբը-
ծի՝ ի կարմրոս լերինդ անապատացեալ ու-
լենաս գշտի. Աւրս: *Ցակոբ՝ զի ասեաց հօր
իւր մորթեաք այծենեաք, առեցին նմա որդիք
իւր մորթեալք ուլենեաք (՝ի ներկել զպատա-
ճառանն յովսեփայ). Եփր. ծն:

ՈՒԼԻԿԻՄ ՅՈՒԼԻԿ. գ. Բառ անյայտ,
իբր ուլ փոքրիկ, ալոլ, և կամ որպէս յն-
ՀՕՒԼՈՏ, ՀՕՒԼԻՀՕՒ, յորբուհաս հասեալ, գիտա-
ւորեալ. *Ցուլիկին ոլոմպիան ասպղինար հե-
ծեալ յարտեմեանն ալոլ գայ հասանէ միա-
մարտ ի վերայ աթենայ...: զի ծանուցեալ
եր մանկանն զփախստեան աթենայ. Մագ.ծա:

ՈՒԼՆ, լան, լուն, լանց. գ. Ἀυχήν. Cervix. σπόνδυλος, vertebra spinae dorsi, ventricillum. (գրի և Ուղն, Ողն.) Սկիզբն ո-
ղնի. վիզ. փող. պարանոց. ողն և չրջանակն
պարանոցի գիւրագարձ. որ և ՈՒՆՆԱՓՈՂ.
Վիզ ձիր, ւևւիր, ընիր. պօյն. պօղալ, ներ-
գան. * Խորտակիչ զուլն մեղաւորաց: Խա-
ւեացիք զգլուխն (ատորակի կամ ազաւնոյ)
յուլանէն, և մի հատցէ. Սղ. ձԸը. և: Ղնա-
Ը. 8: *Երկան զուլանէն (կամ զուզանէն)
հրամայէ կապել, և ընկենուլ ի պղտոյտ մի
գետոյն. Խոր. Ը. 45: *Կատուելոյին ըմբռնեն
զուլանէն. Խիսե: *Ձին զուլամբն երթեալ
(գլորեալ ընդ ուլն ի վայր) սպանանէր(ըզ-
վարչէ): Դուք աւագիկ զուլամբ իմն երթալք
և զնվնիքդ...ն. զնզանիք, կմ զնվիք թող-
լուիքն. Բասղ. Ը. 43: Ոսկ. յհղ. ծԲ: *Միոյն
ի ձեռն այնոցիկ՝ որ ըստ նմանէ ուլուցքն,
զնիքն և որ կայն ի նմա ուղեին՝ ի գուբս ա-
ծելով, ի հիմունան յանգի ոզնին... չուրջ
պատեալ յուլունս (կամ յալունս) շրջանա-
կացն. Նխս. լԸ:

ՈՒՆ, լունք. գ. Μαργαρίτης, ὀρμί-
σκος. Unio, bacca. Հատ հարթագատ մարգար-
տոյ, կամ ապակւոյ, որպէս օղ փորրիկ՝ ընդ
իրեարս յեռեալ ի ապեստ զարգու պարա-
նոցի, բազկաց, և ոտից, և այլն. հիւսան. լԽօ-
լԽ., լԽոյլԽոյԽ., պնձաոփ (իբր պօյնձոփ),
ինձիս. * Ցայսմրուսն բարձից (ոսիցն) քոց՝
նմանուլեի ուլունց յեռեալոց. Եփգ. Ը. 1. յն.
օրմիգօս (լծ.թ. հինդուաց)որ և մանեակ. քայ-
ամանեակ. * Որպէս ուլն յեռեալ՝ ժողովէ
յինքն զպէսպէս զանազանութեի դեղոց մար-
գարտաց: Փառեակ մանեկաս նշուլագիայլ
մեջուր ուլանցն յեռամամբ՝ լանջք որ քո շը-
նորհագ առլցեալ. Նաբ. Եփգ. Ե նոս: *Ո-
լունք չամիրամայ ի ծով. Խոր. ա. 17: *Ո-
լունքն ի վերայ լանջացն (գաստր հերովդիա-
գայ) նմանեալ լերանց ծաղկանց. Տաղ: *Ո-
ղեր արուեստ ապակագործուեի՝ առնել
ուլունս ապակեզինս. Ագաթ: *Ուլունս (կմ
ուլս) արկանեն վասն կրից, կամ վասն այլ
ինչ հմայութեց բարբաջելոցս: Ուլն ինչ
արկանեն այնոցիկ՝ որոց արուեստն հատանի, և
ասեն՝ թէ գազարեցուցանէ զարբէն. Գազան:
*Ուլունք կամ ուլունք ապակեայք. Աբիս-
գոյ. գրբ:

ՈՒՆ, կմ ՈՒԼ. Ոակր խազալիկ ոզայոց.
վեգ. Օστέον. Os, ossa.(իակ σφόνδυλος, ver-
ticillus, է լինեան իւիոյ.) ոչերգ, և ազբրագ-
*Թէ ինչ մանկական գործոց ուլովք չապ
իբրև զմարգ, զորս ոչ յիշէլ ասես այժմ՝ ի
քնէ զանգիտութենէն. Աբչ: *Դու քնակատր
կայ յայնոսիկ, որ՝ ի ներկածոյ և ի ատրա-
գիր ուլունան հարկալ իցեն. Վէցոր. Է-
յն. ոսկր:

Իակ Փորգ.*Կրակ՝ ի բազում նիւթոց լի-
նէ. այլ է և ուլն սպիտակ, որ՝ ի նմանէ լի-
նի հուր. լինի՝ ի կաւարծոմոյ հուր, յոր-
ժամ ընդդէմ արեգական ոք չոգացուցանալ
դիցէ ո. կամ է հանք ինչ, և կամ ուլ ասե-
ասակ չգիտալ որպէս կասաս:

ՈՒԼՆԱՓՈՂ. գ. փող ուլան, կամ ուլն
փողոյ. ոլն. պարանոց. *Ցեցաս՝ ի կուսան.
և փշրեցաս ողն նորա (կուց)... փշրեաց զուլ-
նափողն կուցն. Վրդ ԹՀՆԽ:

ՈՒԽ. Տ. ՈՒՂՈ, և զորս զնոնք:

ՈՒԽՏ. ի, իղ. գ. (լծ. այլազգ՝. ափի, ահի,
սահափ, սահափի, վոր, վասիկի. յն. ե-նիի.
որ և ազօխք. լս. ſսէրտասſ.) Խոտաստուճ
հասատատուն. խոտք հատատարիմ իբր երգ-
մամբ չափ. առաջադրութ. գաշն. և Տնունչ
և փափաք սրտի. ազերս և պաղատանք ի
սրտէ. և իրն ուխատել, նուէր. ախ, լացի,
գալ, արշս, գոս. ափափ, նչէր, նիչեի, ևնե:

ՈՒԽՏ այ սա մարդիկ. որ և ՏՏՈՒ. կատ-
կարան՝ հին և նոր. Διαθήκη. Foedus, de-

ris), testamentum. *Հաստատեմ զուխտս իմ ընդ ձեզ: Այս է նշանակ ուխտին: Ցիշել զուխտն: Եդ առը ուխտ ընդ աբրահամ, և ասէ, զաւակի քումմ տացս զերկիրդ զայդ: Ցապահակ ուխտին: Ուխտեցից ուխտ նոր: Այս է արիւն իմ նորոյ ուխտի: Նոր ուխտ. և այլն:

ՈՒԽՏ մարդոյ առ Յած. Ἐυχή. Votum, oratio, preces. ὑπόσχεσις, promissio.*Ուխտեաց յաւետ ուխտ: Օծեր ինձ զաբձանն, և եգիր ուխտս: Ցուխտ քո: Ընծայիցէ ուխտից ձերոց: Մեծ ինչ ուխտս ուխտեացէ արձել զպրտութիւն առաւն: Զամենայն աւուրս ուխտին իւրոյ նը կացցէ առաւն: Զուխտս իմ կատարեցից: Ուխտս գնիք, և կատարեցիք: Կատարեա քարձքոյդն զուխտս քո: Ցաց քեզ զուխտս իմ, զոր խոստացար քեզ շընծիւ: Ուխտք իմ: Ուխտք (կամ ազօթք) ուղղոց ընդ նենգն են նմա: Զի ոչդեակ ուխտից (այսինքն ազօթից) իմոց: Ուխտիք խնգրեի: և այլն: *Ոչ եթէ ընդ մարդոյ է ուխտս հաւատաց մերոց: Անձամբոյդ խնգրել ուխտիք, զի համբերել կարասցեն. Եղիւս. է. ը: *Ընկալցի զուխտս և զինգրուածս որդից մերոց. ԺՀ:

ՈՒԽՏ մարդոյ ընդ մարդոյ. Դաշն. Συνθήκη, διάσταλσις. Pactum, foedus. և բայիւ, συντίθημι, compono, constituo, paciscor, pango, spondeo. տես և պարեւ.*Քանզի պատհեցեք զուխտս և զգաչինս զոր ընդ մեզ եգիք: Վասն ուխտին հաշտութեան: Աբատութեի ինչ մտցէ ի գաշինս անդր, և ուխտքն եղծցին տարապարտուց: Ի՛կ ձուխտ գիշուք առ միմեանս, և գաշինս կռեցուք: Ուխտ եգեալ էր հրէից, եթէ ոք և այլն: Ցին և ի յառաջն ՆՂ. ՆՂ ՈՒԽՏԻ, ՈՒԽՏ ՆՂՒ:

ՈՒԽՏ եկեղեցւոյ. Միաբանութիւն քհնայն ժողովոյ. մանաւանդ ժողով ժառանգաւորաց, կամ վճռակատարաց. գրկիցք. Κλῆρος. Clerus, և այլն. *Զարտասիեալ պահեաց զուխտս հաւատացելոյս: Էին նոքա ի մէջ ուխտին առաքինեաւ: Խնայուցանէր վասն ուխտին քրիստոնէութեան. Շար: Եղիւս. Ը: *Վասն նը ուխտիցն չինելոյ, և բարեկարգութեան ուխտիս: Ուխտս ասէ, որ ըստ քահանայապետին վիճակեալ են: Ուխտ ասելով եկեղեցւոյ, զի ամենեքեան նուիրեալ են ի սպասաւորութիւն և ի կարգաւորութիւն եկեղեցւոյ. Խոսր. ծմ. Ն պիրք:*Եպիսկոպոսն ասէ ցժողովուրդն, և ցուխտն: Ի առ ընդ իւր զուխտս եկեղեցւոյն: Ուխտի մանկունք. Սուր. Ե. 20: ՃՃ. ԼՆ:

ՈՒԽՏ. ուրուք վանք, և նը տեղիք.*Կրօնաւոր՝ որ առեալ է զկրօնս արուեստ, և տեղափոխ լինի յուխտէ յուխտ, արգելեալ լինի. կանն: *Ձէ պատա կրօնաւորին յուխտս կանանց մտանել. Ը. ընդհանր:*Ի տես հիւանդ գաց կամ յուխտի տեղիս երթային. Լսոփ. Բ:

ՈՒԽՏԱԻՐ. ա. Դաշնաւոր. ուխտաւիճ. ահգուբ, ղուբուբ, գուխախ.*Հայոց գունդն ուխտաւիր էր ընդ Թագաւորին վրաց. Փարպ: *Ա յուխտի չնորհաց ազատեալի տգեղ ուխտաւորդիր նզովչին իւր (ընդ որում ուխտ եգեալ էր հաւատալոյ Ձդնիել.) Վ.բ. հղ. իՀ:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ. Որ ուխտի ինչ ելոյ. երբ. նտփ. նիս. կամ Աղթամարեան. և Տնէնզի, փափաքող.*Միւնչև ուխտաւորք լինալ էջք (քս) պատրաստեալ գտանեմ քս. Սիր. ծԸ. 21:*Նա քեզ եցոյց. և ի քեզ ուխտաւորք լինին. զի ի քեզ ճշ գոյ. Ե. ԻԸ. 14:*Եւ յերկիրս յոր ուխտաւորք լինիցին ազգաւք իւրեանց գաւանալ պատրեն. մի գտցեն. Երեմ. իԸ. 27:*Ուխտաւորք են յաշխարհ աւետանիլ զՔրիստոս: Ն. Ը. ՀՀ:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ. Ազիւրեական՝ ուխտաւոր ոյ. նազովեցի. երբ. նէզէր, կամ նէձէր.*փոքրիւ զգլուխ ի կենդրեայ. քանզի ուխտաւոր էր: Են ի մէջ որք էորք ուխտազ իրք յանձինս իւրեանց. Գծ. ծԸ. 18: իա. 23:*Նազարացեացն, որ ուխտագիրքն Թագրմանին. Ոսկ. ԷԲ. ըստ հյ:

ՈՒԽՏԱՐԵՄ. եցի. ն. լ. Ուխտազ իր լինել. ուխտ գնել. գաշնաւորիլ. ուխտել.*Դիւրապան արձակեցին ի պարսս, և նամա կօք ուխտագրեցին ընդ նոսա. Փարպ:

ՈՒԽՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դաշնագրութիւն. և խոստումն. ուխտ (ըստ ամենայն առումն).*Պատգամաւորութիւս առ միմեանս առնէին, և ուխտագրութիւս: Այս ուխտագրութիւն հաստատուն կայցէ ի մէջ երկուց ազգաց միչև ի կատարած աշխարհիս: Վասն եղեալ յուխտագրութիւն ոսիկանին՝ գտրձան ի հայս: Ըստ ուխտագրութ յառաջագրեալն: և զայս ընդհին արկցուք ձեռն ի գործ դրելոյ. Փարպ: Թվ. Դ. Ղ.ևնդ.*Սամ. Էրէց:*Սինչև ի մահ համբերեսցես առ ի նա ուխտագրութիւդ. Եփր. ա.եփս:*Ի սմէն հրմայր յերուսաղէմ հաստատանել ուխտագրութիւս. կաղանփ:*Ուխտագրութիւք արտօրագրել հաստչանօք յաստենն ժողովգեներէն եղեն առաջի կենդանի աչխարհին: Ի տաճարն ընծայիր ախոյեան, ուր և ուխտագրութիւն էին գաշինք: Անխափան ուխտագրութիւք, և անմոռաց յիշատակօք. Ճ. Ը: Սինա.*Ի լիբ: Աւծ. Ե. 3:*կատարեաց զուխտագրութիւն ոյ վասն հրէական ազգին. Ագաթ:

Իսկ երէմ. Ե. 14:*Օր ուխտագրութիւդ իմմ, ուխտիւք խնգրելի կամ վաճաքելի օր:

ՈՒԽՏԱՐՈՒՓ. ա.*Ասպոնդος, ἀσύνθετος, παραβάτης. Foederis transgressor vel perfractor, foedifragus. Որ գործէ ուխտին. ուխտանեղծ. ուխտապանծ.*Ուխտագրուժ յոգաւ: Ուխտագրուժ քոյր նորու յոգաւ: Անհնազ, ուխտագրուժք. Երէմ. է. 7=10: Հա. ա. 31:*Ուխտագրուժք, այսինքն ուխտ սատզք. Ոսկ. հա.*Ո՛ղքան, զորս առ նոյն ինքն եգաք յած, գաշնեցաս այսոցիկ ուխտագրուժք գասանել Ուխտագրուժք լինելին գաշչանցն. Աչխ. Ախբ: Սինա. ի լիբ:*Ոզորքսն ուխտագրուժն վճռակ. Փարպ:

ՈՒԽՏԱՋԱՆՑ, ի, ց կամ ից. ա. Որ զանցանէ զուխտս. ուխտագրուժ. ուխտակորոյս. և իրրև Ուխտապանծ.*Ուխտազանցք օրինացն յոյ. Փարպ: Ածծր. Գ. 12: Տիր իԷլ. հոփ. Ի:*Ուխտազանց եղեն յոյն հարցն իւրեանց. ա. ճ. Ե. 25. յին. ածեւեա, praevaricor.*Ի ձեռն ուխտազանց յանցաւորութեան. Եղիւս. ԺԲ:

ՈՒԽՏԱՋԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσυνθεσία, τὸ ἀσύνθετον. Praevaricatio. Անցանելն զուխտս. պատուիրանազանցութիւն.*Ազգաբաղդոյդ զանձն իւր ապստամբութեան խորագիր լի առ ուխտազանցութիւն յուդայ. Երէմ. Գ. 11:*Եթ և արգարութիւն ուխտազանցութեամբ ի միասին կատարէք, և գոռ և ուխտազանցութիւն առաւել ի միասին էք. փոքր:*Գոռվնցաս անառակ որդին առ անդամ ուխտազանցութիւս: Բազմերիցեան ուխտազանցութիւս. Նոր. Ը. ՃԳ:

ՈՒԽՏԱԿԱԼ, ի, աց. ա. Որ պինդ ունի զուխտս և զգաչինս. ուխտապահ.*Նկալ կամիցս ուխտակալ բարեկամաց մերոց. ա. Ա. ծ. 33:

ՈՒԽՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուխտագիր. ուխտաւոր. ժառանգաւոր. և նազովեցի.*Ուխտական սա յորովայնէ, որպես սա մտանէն այն յարգանգէ. Սինա. ի լիբ:*Եպիսկոպոսաք զեպիսկոպոսաց, և ուխտականք (յն. կղերիկոսք) զուխտականաց, և ժողովուրդ զժողովրդականաց՝ արեւսաք չափ գոյցեն. Կոլ. ծԷ:*Ցազգս գաւառաւանի մէջ ասակերտեալ ուխտականաց: Ուխտական (առա) յայտ է, զի զամուսնացեալս և զկուսանս, և որք միանգամ յեկեղեցի են, անուանէ. Մխ. ԺԳ:*Կին եթէ ընդ ընդ ուխտականաց. և կեղեցւոյ, եղիցի ապաշխարութիւն նորա՝ և բնչինոյն. կանն:*Ուխտականք հրէից, որ չուտեն ինչ չնչաւոր. Մխ. ասոր:

ՈՒԽՏԱԿԱՏԱՐ. ի, աց. ա. Որ կատարէ զուխտս իւր. ուխտապահ.*Սիրելի ուխտակատարացն իւրոց ասէ զպարծանս և զկամարձակութիւն. Փարպ:

ՈՒԽՏԱԿԻՑ. կցի. ցաց. ա. Συνθέτης, ὁμόσπονδος. Confoederatus, concors. Դաշնակից. միաբան.*Ազուանից ազատք. որ ուխտակիցք էին հայոց: Ուխտակիցք ազգ ածասուերը: Քաջ ուխտակցքն: Ցիւր ուխտակցացն. Փարպ:

ՈՒԽՏԱԿՈՐՈՑՍ. Տ. ՈՒԽՏԱԶԱՆԱՑ, ՈՒԽՏԱՑԱՐՈՒԹ.*Ուխտակորոյս աւանգամոնաց: Հպատուրիմ գաչն հաստատել, և ուխտակորոյս սրատչքն մերժիմ. Նոր. ծԷ. Կա:

ՈՒԽՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Դաշնակցութիւն. միաբանութիւն.*Ի քոյդ գլխաւորեալ ուխտակցուն կամաց սրատչքն. Նոր. Խ.

ՈՒԽՏԱՆԵՆԳ, ի, աց. ա. Որ ննջեցէ ուխտի (հաւատոց կամ գաչանց). ուխտագրուժ. ուխտապանծ. ուխտակորոյս. ուխտյօչ.*Խոտորեցան զկնի ասասանայի ընդ ուխտանենգին վաստակս: Գրէ ուխտանենգն վաստակ: Ջգացուցեալ էր նմա ուխտանենգացն: Ժողովեր առ ինքն զուխտանենգսդ գաւառ: Ջուխտանենգսն և զուրացողսն. Փարպ:

ՈՒԽՏԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուխտազանցութիւն. ուրացութիւն.*Ուխտանենգուեաւ ոչ եղեալ հաւատալ ի վերոյ նորա: Ահա ընկալ զայս ձագաս՝ ասէր, զոր նա ընդունել քեզ ուխտանենգուեաւ ոչ առեալ. Փարպ:

ՈՒԽՏԱՊԱՀ, ի. աց. ա. Որ պահէ զուխտան հաւատարմութիւն առ ած և առ մարդիկ. ուխտակալ. ուխտաւոր. Ջշմարիտ հաւատացեալ.*Խովանգագ ուխտապահքն: Նրանք լին վարդան ազգ առնէր ուխտապահացն: Ուխտապահ ընկերք կամ նախորդք կամ ազգ: Ջօրն ուխտապահացս: Մի ոմն ի յուխտապահացն, և այլն. Փարպ:

ՈՒԽՏԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահպանութիւն ուխտի կամ գաչին. հաւատարմութիւն. նա և արգարութիւն ուխտապահութեան ի միասին կատարէք, և գոռ և ուխտազանցութեան առաւել ի միասին էք: Լուաց զոգեան հաւատարմաց՝ ուխտապահութեան ջրանին. Փարպ:*Տատրակ՝ օրինակ իմն իրրև գաչնաւոր ուխտապահութիւն զնուրբմութիւն միչտ առ իւր համանման պահէ զուգակից. Պիս:

ՈՒԽՏԱՒԻՐ. սեռի. րոց. ա. Սիրոյ և սիրով պահպանութեան, ուխտապահ.*Հանգերձ ուխտաւիր կամարարութեանդ: Խնայեաց յուխտաւիր հօտն իւր. Փարպ:

ՈՒԽՏԱՏԵՂԻՈՒԹԻՒՆ. զնաց. գ. որ և առ ՈՒԽՏ. ՈՒԽՏԻՑ. Տեղի ուր գնան հաւատացեալք յուխտս. որպես անօրինական տեղիք յերուսաղէմ, և նշանաւոր առաջիք և վայրանք սրբոց.*Եւ զամենայն ուխտատեղին նախատանօք այպանէին. Նէր. ծմ:

ՈՒԽՏԱՒԱՆ. ի, ից. գ. Ընդ ուխտիւ կամ գործի ուխտին ոյ. որպես առաքեան նոյն.*Ա՛ն սիրական բանին ուխտաւան. Նոր. ԾԷ:

ՈՒԽՏԱՒԱՐ. ա. Որ առնէ կամ վճռէ զուխտս արտի ուրուք. համակատար, կամակատարեալ. հաճոյական.*Ունիմք բանս յայտնիս, ուխտ-

արտաքո և հանդուգնչէջք ճառախօք. վէշցօր. նշ

ՈՒԽՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Եսչάμενος, ηὐγμένος. Vovens, vel orans, votum habens, devotus. Որ ունի ինչ ուխտաւոր ըմլ, կամ ինդիրք ուխտիւք չար լայլ. ուխտաւորեալ. ուխտաւորեցեալ. երդնեալ նազովրեցի. երդնաւէր, նէ. ծէր. որ և նուիրական. Սրբեալ. Աղօթական. Ընծայաբեր. Ա յս օրէն իցէ ուխտաւորին, և այլն. ամս ԹՈՈՑ. ը 13. 18=21: ՈՀուխտաւոր ըմլ եղիցի մանուկն անգամին յորոյ վոյնէ մօր իւրոյ: Դոմ. ծՓ. 5. 7: ծը 17: Աւելց յերիսասարգաց ձերոց յուխտաւորս. Ամոս. Բ. 11: Տայ զուխտս ուխտաւորի: Սրբեցան ուխտաւորք նոցա: Ածելին զուխտաւորան՝ որոց լցեալ էր զաւուրս իւրանց. ա. Ել. Ե. 9: Ողբ. ը. 7: ա. Ի. Փ. 49:

Ա՛ք քալ իմացուած ա՛ն գործոց դիտեաւ ինձ զերբայական ձայնքս, զի նէտ՝ է արուհամն, գաւառանն, նուիրումն. նազար՝ ուխտել. նէգէր՝ ուխտ, նուէր. նազար՝ ուխտել, արձել. նէգէր՝ ալբուձի, արբազան ինչ. կամ նազիր, նազովրացի, սլաքեալ ամն, նուիրաբանան ի ուխտաւորան, ուխտաւոր. որ և անալ հանանեալ անուն փրկչին՝ որպէս գլխոյ առնինայն ուխտաւորաց և ուխտից: Ա՛յլ է քան երբ. և նազիր, գիտել, պահել. նէգէր՝ առնալուձի, և ծաղիկ. սլպէս և նազի՝ իշխան, և այլն:

Ի՛ակ ԵՒ Ե՛. 8. Ոկանանց ուխտաւորացն. յին. պահելցեալց. երբ. ծոմ: Եւ ա. Ի. Փ. Բ. 22. Ոօլկանայս ըւխտաւորաց. յին. մերձակայս. երբ. Նէնաց:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ. Ըստ հեբեմանական կրօնից. Ոաչխատեալ մնալոք ի մեհենեան իւր, և մեղկ ուխտաւոր ի ձեռագործս իւր ոխմն ազօթել և նուիրել ինչ. Ե.ծը. 12: Ոցօրեն բազինս մեհենից ուխտաւոր լինել պատկերաց կուռց. Ագաե.

ՈՒԽՏԱՒՈՐ. Ըստ քրիստոնէից՝ այն որ ազօթիւք և ընծայիւք մատչի յեկեղեցի և ի վկայարանս. Ոցաղաց ուխտաւորաց և պատարագիցն ի սի եկեղեցի այր: Ցիշեաւ ասր զուխտաւորս և զպատարագիցս: Աղաչեաւ վասն քո ուխտաւորացս: Ամենայն խընդրուածք ուխտաւորացն կատարին բարեխօսելօք սրբոյն. Ժ: Գիրք: Շաբ: Ճ. Գ: Ո Մարին առաջի սր ուսկերացն յովհաննու (մկրտչի). ուխտաւոր լինէին, և խնդրէին յայ՝ լինել նոցա այգեկոչ և օգնական. Բ.ա.գ. Ե. 43:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ. Ժառանգաւոր. վիճակաւոր. եկեղեցական. կղերիկոս. Ոգրեաց Թագաւորն եպիսկոպոսաց, ուխտաւորաց, և ժողովրդականաց: Ի լիբիա եպիսկոպոսացն առաքեաց, և ուխտաւորաց, և ժողովրդականաց. Ս՛ղ. Ե. 23. 24: Ոեթէ ուխտաւոր, լուծցի. և եթէ աշխարհական, որոշեսցի. Ճկ. ի՛ն. ոթ:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ. Վանական. կրօնաւոր. միանձն. և Միանձնուհի. հաւատաւոր. Ոիսկ մեր ուխտաւորքն, ասեն, ընդէր են մսակերք: Մեր ուխտաւորքն կարճեն զանձինս ի կերակրոց, զի զսրբութիւնն գիւրաւ պահեցեն. Եւթիւ: Ոօրինակ առ ուխտաւոր կուսանան առնուլ արարած. Բ.ա. Ղ:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ասի՝ բարի կամ չար, այն՝ զոր գնէ ոք ի մահ ի գլուխ ասելոյ ոգւով չարի, կամ ուխտիւք ցանկալով. Որպէս թէ ոք մազ կլանէ, այսինքն ուխտաւոր խորհուրդք ամբարշտաց. Համմ. առի. (ուր եթէ ընթերցցին՝ ուղղաւոր, լինի ոխակալ:)

ՈՒԽՏԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Ուխտաւոր լինել այ. կրօնաւորիլ. Հրաժարիլ ուխտիւ յանդգնաւորն իրաց ինչ. Նուիրել զանձն կամ զիրս իւր այ. Ա՛յն որ ուխտաւորի յայսմանէ (կամ յայսմ ամենայնէ), և գաբ. ձեռ լուծանել ակամա, անհնարին են մեզք նորա. Մծէ. գ: Ոեթէ վասն պիղծ զկերպ կուռսն ևս ուխտաւորին (կռապաշտքն), եթէ յայն միսս ուխտաւորեսցին (կռապաշտք), և՛ն: (Մարկիոնիկք) ուխտաւորեալք հանդիպեցան աշխարհականաց՝ ի կռապաշտէ՝ առեն ուխտաւին: Մնծամեծս կատարեն, թէ մեք անգրնաւին իսկ յաւազանէն ուխտաւորիմք. Եփիփ: Ա՛մ յամէ ուխտաւորեալ (ի տեղին) կատարել գիշերատակս նոցա. Կաղ. ա: Ա՛յց առնել ըստ պարտադիր ուխտաւորեալ պատկոյն և ազօթից: Չի ուխտաւորեալ են բնակիչք, չնորհիւ ուխտին կերպարանացն: Ոուխտաւորեալ և նուիրեալ ընծայիչ երիցին ի վանան. կանն: Ոիսկ մեր բազմոցեալք ի քէզ ուխտաւորեալ՝ առնեմք ցնծութիւն յիշատակի քո սր. Դնդ:

ՈՒԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Վիճակ ուխտաւորի կամ նուիրելոյ այ. ուխտադրութիւն. արձանագրութիւն. երբ. Նէգէր: իբր նազովրացի գոլն. Ոուխտաւորութիւն առմուելի. Լբ. նուս Ոի ձեռն կնոջ մարտաւ ընդ առմիտնէ, մինչև եհան ի նմանէ զուխտաւորութիւն նորա: Գնդեղիկի էր տաճկաւն յուխտաւորութիւնն և ի կռապանէ իւրեաւ, և պատնէշ կուռքերաւ ազգականեաւց զուխտաւորութիւն իւր. Մծէ. ը. ծէ: Ոի պատճառս ուխտաւորութեաւ հեռացաք ի սր ծնողացն. Եփիփ դաւին: Ոեթէ վասն պիղծ զկերպակուրան հանդերձից ուխտաւորութեան, և ոչ ուխտաւորութեան նոցա յուխտաւորութեաւ հանդերձ. Եփիփ:

ՈՒԽՏԵՄ, հցի. ն. Διατίθημι. Dispono, constituo, decerno, pango. διαμαρτύρομαι, testor, testificor. Ոուխտ գնել. խոստանալ. գաշինս կապել. կապ առնել. առաջագրել. որոշել. գնել վկայութիւն. ասէ, լսել, գովել. վոփ եւիչ, ոպանգ:

ՈՒԽՏԵՏ. այ առ մարգիկ. Տր ամծ մեր ուխտաց մեզ ուխտ ի քարեբ. ոչ եթէ հարցն ձերոց ուխտաց որ զուխտն զգոյն, այլ ձեզ: Ա՛հա այս ասրիւն է ուխտին, զոր ուխտաց որ ընդ ձեզ: Ուխտին՝ զոր ուխտաց ամծ ընդ հարան մեր: Չվկայուխիւնս նորա՝ զոր ուխտաց նոցա, ոչ պահեցին: Դուս ինքնին ուխտեցեր մեզ: Եւ ևս ուխտամ ձեզ, որպէս և հայր իմ ուխտաց ինձ զարքայութիւն. և այլն:

ՈՒԽՏԵՄ՝ մարգոյ առ ամծ. Ե՛ւχομαι. Voveo, oro. διατέλλω, discerno. Ոուխտաց յակոբ ուխտ: Ուխտաց իսրայէլ ուխտաւն: Աստացեա՝ որպէս ուխտեցեր այ քումմ: Չէնին զոն ասն, և ուխտեցին ուխտ: Ըստ ուխտից իրոց: Չզգուխտեցեանն երէնս միաւանութ ուխտէին. և այլն: Ա՛մ նուին սամուէլ ուխտեցաւ յառաջագոյն առաջի ասոյ. այսինքն նուիրեցաւ. Տփփ: Ոդոգաւրել արժան է եպիսկոպոսի՝ յոր և կենդանի ի սկզբանէ յայ (կամ այ) ուխտացաւ և օծաւ. կանն:

ՈՒԽՏԻ՝ մարգոյ առ մարգ. Συμφωνέω. Consono, consentio. Ոուխտաւ ընդ մեզ ուխտ, և ծառայեսցուք քեզ: Ա՛նարգեաց զամենայն բանսն, զոր ուխտաւոց նմա, և օտարացայր ի նմանէ: Ուխտացին քահանայքն չառնուլ արծաթ, և ոչ կազմել ըզբնակեզն. և այլն: Ոուխտեր այլ ազ և սուտ նենգ զաշխարհն հայոց. փոփ:

ՈՒԽՏԸՆԿԱԼ է. այ. ա. Որպէս ուխտակալ. ուխտաւոյս. Շշմարիտս հաւատացեալ. Ոեկեալ ա՛ն առաքեանցն ուխտընկալեցքն, և՛ն. Շ. Բ.

ՈՒՆԱԿԵՐ. ի, աց. ա. Իբր Հիւծակիր. ՟Ր. Ջորակեր. պահեցող. Ոօրարի են ասեն խնչք ջրարբաց, և առաջ մարդիկք ուծակերաց. Մ՛անր. ծէ:

ՈՒՆԱՆԱՄ, ացայ. ը (ի բառիս ՈՀծ, ցուրա, գով. պաշ.) Ա՛ποσκληρύνομαι, ἀποκλήμι. Induresco, exaresco. Չովանալ. ցրտանալ. պաղիլ. չորանալ. պիգանալ. օտարանալ պաղիլ: Ոուծացաւ յորգաւց իւրոց իբրև ոչ ի՛ւրմէ. Ցոբ. ի՛ն. 16: Ոմահու վայր՝ ի քէզ բանալ ... որաւմ յայսանի հեռանաք՝ հաստատեաց՝ ի՛քզ փափուխնէք, և՝ ի ժամանակի ընդ գորշապարտ գրացւոյդ է ուծանալ (այսինքն պաղիլ և՛ մեռանիլ). Ա՛նյ. հց. խ: Տեսանեք զանեւիւթ փաքն, և ուծացեալ հրժարեք՝ ի մարմնականէս: Թե երկիւղ միայն լինի (առանց սիրոյն այ), ուծանանք՝ ի նմանէ. Լ՛ք. ոգ:

ՈՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ ուծանալ. ցրտացուցանել. հովացուցանել. օտարացուցանել. պաղեցնել. Ոմինչև զսէր եղիսկոպոսացն զրիստս ուծացոյց՝ ի նոցանէ. Եփիփ ի՛ն: Ոչի և ոչ չարչարեր ըսիրէսխատես ոսկերաց ծնօսիցս իմոց ուծացոյց զես՝ ի յայն իմոյ. Ճ. Բ:

ՈՒՆ, ուղք. գ. Իբր Ա՛նգուղք. կամուրջ. ուղի կամ անցք. (ձ. Թ. Է՛ս.)՝ Ոչ ուղք յոտոյ (՝ի գաւառաւանի), և ոչ գրունք ոտրմուձեաց: Սրկիւղ տացս ուղ ձանապարհի գործի՝ հանել՝ ի կամարն երկնից առաջին. Ոսր. ի՛ն. և ի՛սս: Ոձայն ժամ ուղ (կամ յուղ) անկեալ զինի ընձանային. Եր՛ն. ծթ:

ՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐ. Տ. ՑՈՒՂՈՐԿԵԼ: Ա՛ֆթ. ի՛պր: փարգ: Ցհ. ի՛ն: Վ՛յտ հց. առեալ:

ՈՒՂԵՒԵԿ. Բառ անասպրդ. որ կամ գրկի է Աղերկի, իբր ալեխառն. և կամ վերծանելի Ուղերկի, այսինքն բեկեկեակաւղ, որպէս զմազ ուղղաց այծեաց. Ոհիր գլխոյ ներա Թեակերով գանգատաբանի գեսատրելոյն ուղերձեի Լոկացեալ՝ ի վերայ սակառակաւ ձակատաւն. Աչծը. Ե. 12:

ՈՒՂԵԳՆԱՑ կամ ՈՒՂԻԳՆԱՑ. ի, ացս. (վիճակաւ գրի և Ուղղիգնաց.) Օδοιπόρος. Viator. Որ գնայ ընդ ուղի. ուղևոր. ճանապարհորդ. ճամբորդ. Էօլմս. Ոգահք՝ բարի ճանապարհակից ուղեգնացաց: Ուղեգնացք, և նաւորդք: Ոյսորդս, ուղեգնացս: Ուղեգնաց են. Բր. գկ. Ե հայեաց: Ոնաւորդացն նաւակցեալ, ուղեգնացացն ճանապարհակցեալ. Գիրք. իր: Ոչնչեցուցանէ ճանապարհս (ճաւուան) զանապան, և զուղեգնացան ձայնիւն անցուցանէ. Ա՛ռ. որ. ի՛: Ոըստ ուղեգնացացն (նոր. ձ. ըստ ուղղեգնացելոյն) առվորաւ ի յառաջագիեմն հայելով ասկա ինչ բանի արժանաւոր առնել զերևելիս. Նիս. ի՛սս: Ոեկեալ հասեալ էին ուղեգնացքն՝ լուսաւորութիւն. Ագաե: Ոկալեալ զկերձս ուղեգնացաց անապատին հագաւոս. Ցհ. ի՛ն: Ուղեգնացաց ևս օրէնական, թէ որպիսեաք գրասաւոք զչիաստաւելն հանգուցանել պատշաճ է. Խոր. պփփ:

ՈՒՂԵԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Օδοιπορία, ἀποδημία. Iter, profectio. գնաւլն երթին յաւղի. ուղևորութիւն. Ճանապարհորդութիւն. Ճամբորդութիւն. Եսլմս. Ոերկայն ուղեգնացաւէ համբերելով. Նիս. ի՛սս: Աստակ օրինակի ուղեգնացութիւն առաքնատրելոյ: Ջհայրգ երբայեցւոցն ծանլն առ՝ ի պէտս ուղեգնացութիւնն պատասխանեցաւ. Փիւ. էւ. Ն յ՛ն: Ոողբ զկնաւթեան ուղեգնացութիւնն առնեն. Բր. գկ. ք: Ոչրատայէ մանուկս ուղեգնացութ՝ ի քաղկեդոնէն Ելանել. Շիր. ւրտ: Ոընձաւանալի ուղեգնացութիւն:

ջնաւին ուղեգնացութիւն։ Վաստակեցար յուղեգնացութենէ. Մաղաք Պիտ։ Սկես. ազ։ *Ջուղեգնացուելոյն արեգականն ի կենդանակերպան։ Ակաճն առաւօտեան ցանգ յիւրն կենդանակերպուսկս ուղեգնացուի։ Մագ.Է.ԻԹ։

ՈՒՂԵՒԱՁ, ի. գ. Դարձ յուղեցոյ. ոգեշունչ գալուստ։ *Առաւել նմա ընծայս՝ վասն իւրոյ ուղեգարձին։ Մագ. ոգ։

ՈՒՂԵԿԵԱԼ. Եկեալն յուղեցոյ. ձմեռեալ նիւթ. *Հրամայէր զուղեկիցսն ի հայոց՝ ի վրաց և յազգանէից՝ զառաջեալս ածել. Փարպ։

ՈՒՂԵԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. Συνέχθημος, συνοδοιπόρος, συνοδία. Comes, comitatus. բառիւ., συμπορέομαι, proficiscor cum, una vel simuleo. (գրի վրիպակաւ և ՈՂՂԵԿԻՑ.) Ընդորդ և ընկեր ուղեցոյ. Ճանապարհակից, Ճանապարհորդակից. և Ջուգընթացք. Եօլ փաղ, այգիպաղ. *Ընդ ուղեկիցսն իցէ։ Ջուղեկիցն պատրաստ։ Հրեշտակին Նորա ազգեկից լինել ձեզ. Ղ։ Ք. 44։ Գծ. ծԼ. 29։ Տ։Բ. Ե. 22։ *Ջուղեկցացս փոխանորդք զպնդուսի լքուսին։ Ազօթք՝ Ճանապարհորգաց ուղեկից։ Եղանուին՝ որ ի ՃՃԵ, ուղեկից հնոցաս։ Ուղեկից լինել ընդ նմա.Պիտ։Խոսր. Բր. 49։ Ճ. Ա։ *Ե՛կ գնա՛ ընդ մեզ յերկինս. քանզի այսպիսի ուղեկիցս ոչ երբեք գտանես. Ճ. Բ։ *Տ՛ես, զորպիսի՛ լուսոյ Ճառէ, ընդ որում փառք ՃՂ ուղեկից են. Ոսկ. Ես։ *Նաւավար՝ ալեաց Ճանապարհորգ, ծովու մշակ, հողմոց ուղեկից. Պիտ։

ՈՒՂԵԿՑՆՄ, եցի. Ն. Ուղեկից առնել ինքեան. *Ջանմաքառս ի սրբոսքէն ... հաստուածեալ յինքեանէ՝ հեռի ուղեկցէ՛նաբ.ԿԷ։

ՈՒՂԵԿՑԵՄ կամ ցիմ. Լ. Յ. Συνοδεύω, συμπορεύομαι. Itineris socius sum, una iter facio, comitor. συντρέχω, concurro. Ուղեկից լինել. Ճանապարհակցել. զուգընթաց գաւանիլ. *Ուղեկցի այնոցիկ՝ որ գնային յեմաուս։ Ուղեկցի կզեռվկանցն ի Ճանապարհին եմաուսայ. Խիս. Վ.ԶՂՆ. առեփաբ։ *Ուղեկցեալ է առաքեր՝ մարմնոյ, և Նշոյլք՝ զորուն Տրոյ. Վ.Ջօբ. ՁՁ։ *ի ժամանակի յայնմիկ արէս (Հրատն) ուղեկցեալ արեգական, և օգք լեռնային. Խոր. Գ. 8։

ՈՒՂԵԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνοδία. Iter commune, comitatus. συνδρομή, concursus. Ճանապարհակցութիւն. զուգընթացութի. գործակցութի. հեռաւորութի. և Ձայնակցութ. *Դիւրընթացիկ լինիցի ընդ մեր յուղեկցութիս Ճանապարհին. Ճ. Ա։ *Չհոգւոյդ աչի ինձ ուղեկցութի, զոր պաշտեմ. Նար. կԳ։ *Հրաշաշատիլ և կառարեալ ուղեկցուի զնի ՁՁային ձայնին. Թէոփր. Խց։ *Գորոց պրց է ուղեկցուն (մերս բան և ընթացք). Լմբ. ՍՍ Ված։

ՈՒՂԵՂ, ուղղոյ, կամ ուղղոս, ոց. գ. Μυελός, ἐγκέφαλος. Cerebrum. իս. Cervello. (գրի և ՈՒՂՂԻՂ, և ՈՒՂՂԻ, ուղղիւք. ռմկ. ըստ.) որ և ԽՏԼՔ ասի. Ուսած գլխոյ. օթևան մտաց. ղեկափուկ և ոգեկից հնութ ապատ իւղատոր՝ փակեալ ի խեչապատակի, ուսոի ծորի ոյժ և պարարտութի ընդ ամենայն խողովակս մարմնոյ ասկերաց. պէն, արմատ. *Ուղեղ գլխոյ. Ննս. Բն. Ը։ Բ.ՈՁ. Ե. 3։ *Եհար վաղերդ զգլուխն երրորդայ, և ջարդեաց զուղեղն ի յատակս սանձն. Խոր. Ք. 44։ *Ցուղղոյն անառաջոյ՝ և ի մտաց իսկ անկանի մարգ.Եղիւի։ Եւ ոմն որ ուղեղ ի գլխին (յն.փիտա) ունիցի, և այնպիսի գործս գործիցէ. Ոսկ.Ք.ԻԻ։ *Ամենայնի սկիզբն իսկ ուղղին է լինելոյն ... և ասի իսկ ուղեղս յայլոց եղև (ասորից) ... զուգիւն ի ասցանէ գործոց ... անառանց ուղեղին զաս մասն պակասեալ ... ուղղով խառներ ...

ՈՒՂՂԱԾ. Ի ուղեղս ածեալ և այլն. Գլուխ. փխ։ *Օձուսն ուղղոյս սեռակի (այսինքն խելապատակին). Նար. ՂՁ։ *Գլխեան, յոր ուղեղն է գանձեալ։ Ուղեղն վերգպատեալ անձինն և խելացն ղգործս և զգանս։ Խոստ անդինն ի խելացն ղգործս և զգանս։ Խոստ ուղղին ի գլուխս մարգոյն է։ Խմասաիցն՝ որ յուղղոյն։ Թափուրս ի հագուոյն ուղղոց. Նար. Երփ։ *Ջսխելով արկանէր ընդ սաղատարան և ընդ Ճակատ ի ներս յուղին (այսինքն յուղեղն)։ Ուղեղ գլխոյ և ոսկերաց։ Եօթնեակն՝ ալեծնա կատածին յուղոյն (այսինքն յուղղոյն) արամազդայ. Պիտ։ Աբիոպ. գԼ։ Մագ. Է։

ՈՒՂՆ. Musλός. Medulla. իս. Midollo. ծոծ. Իւղ, էջ. Նմանուածք՝ պատրաստուած. *Ուղեղ (կամ ուղեւ, կամ ուղիս) Նորա չՃնացէ։ Ընչոյ և ոգւոյ և յօգից և ուղղոց (կամ ուղղոյ)։ կերկինքը զուգեղ (կամ զուգիւ) երկրիս։ Ցօ.ի։ 24։ԵԷր. Բ. 12։Ծն. ԽԷ. 18։ *Կերկինս զուգեղ երկրին. ասորին ասէ, զպատուն երկրի. Կ.Ուրց.Ծն։ *Ոչ պատրնաց գմեզ ուղեղ պարգեացն Նորա. ԵԷր. համաբ։ *Մնեալ էին ուղղովք զուսարակաց. ԵՂԼ. Ը։ *Ընտրեալ ամենայն Թանձրուսք ներս կակղապես իբրու յուղղէ լինելով, և անանձելով կաճեսմբ. Գէոփ. փխ։ *Որ ի գլխոյն ընդ պարանոցին և ողնաշարին ուղեւքն է մանեալ. անգ։ *Սոսկն ոտիրասց յաղեա և յուղեղս։ Ուժգին ջերմ իբրև ի խոր ուղղոյ (այսինքն ուղղոյ) Նորա պղերը զնա. Նահ. գԻ.Ֆ. 6։ Ը. 11։ *Ջիլք, ուղեղ, ոսկր, սասոն։ Յոսկերս կառուցեալ՝ կարծրասոյց, և յուղղի կակղանալ. Նահ. Բն. Նկսյ։ *Փորձ իրասյն իսկ յուղեղս ամենայն մանգեաց ցուցանէ (ընուշ և պակասել ըստ լուսանի)։ Լմունք և պակասութիք ուղղոց անասնոց և մարգկան. ԵՂԻ։ Շիր։

ՈՒՂԻՀ. կի ՕՂԻՀ. գ. (այսուսա ՈՂՂԻՀԼՈՒ.) Ազկա՝ ըստ որում ընծայ.նուէր։ Ըստ հին իս. *Օգնիւ, օգերս, ընծայ, կի արուեստ»։ (Ք. արս և արշաւն.)

ՈՒՂԻՀԱԵՄ, եցի. Ն. Κομίζω. Fero, porto, munero. φορτίζω, onero, tributum do, այլն. որ և ՀՂՂԻՀԱԵՒ, ՕՂՆԻՀԱԵՒ, ՈՂՈՒՀԱԵՒ. ՈՂՆԻՀԱԵՒ. Ազերեալ կի ողոքել ընծայիւք. ընծայաբեր լինելով հասոցել, հասնել, յանկուցանել, յարել, յինքն ձգել. և Ընծայել իւրմէ, ի գուրս տալ. բերել. Լր. ձգիլ, բերիլ. յարիլ. *ՈՂՈՒՀԱԵՔ և խնկոք ուղերձեալ զքաւուսն Ելեն. Խ. ծԷ. 21։ *Տայիր վարձս սեղեսց քոց, և ուղերձէիր զնոսս գալ առ քեզ յասինեան կողմանց. ԵՂԼ. ծ.33։ *Մինչև ուղերձեաց ի յինքն զվերջին պատուհասն. Լսող. ծ։ *Որ միշտ ի քնուելն ունիքը քնաբորաբար ուղերձեալ զբիծս չարեաց ի քաղեղոյդ ընորն ծանուցեալ, ողորմելեան լուսոյդ ուղերձեալ. Նար. ծԷ.խԼ։ *Ի հոգւոյդ մարգիկն ,որ մեռ երեան և ապերձեն առ Նահատակութենան , մերթի հաղորգ գասնել. Սարգ. Գ. ;ՀԼ։ *Ջգառնոսն որոմանց ազորձեալ՝ մերերեցի Համբարս առ ի նիւթ առնորման. ԲԷՒԻ։ *Ջուշ մեռցն ընդ բարբառն ուղերձել։ Ամենեցունց աչք ընդ նմին յուսով ուղերձեր։ Ալդպես վարպագմեք ընդ նա ուղերձիս. Լ.Ք. պգԳ. Ե կՔ. Ե վերափոխ։ Լայնաբար ասի. *Ուղերձել յաբերութ; ունել, գործել, ուղէշ սարձակել. Լ.Ք. Նար։ (կարօղ էր և առուգպատանել ուղի հերձել կի հանգերձել առ ինդրելին։)

ՈՒՂԵՐՁՈՒՄՆ. ձման. գ. Ուղերձել, իբր. ձգումն. ձկառումն. յարումն. * Կամ կար մեռք զբազուկն անարատ՝ բևեռաք սևեռեալ՝ ի սերևասպարէզ անկոյն տեսակ՝ ասրպատիակ ուղերձմամբ. Նար. Խ։

ՈՒՂԻՒՈՐ, ի, ից. ա. գ. Ὀδοιπόρος. Viator. Ուղեգնաց. Ճանապարհորգ. անցաւոր. հետաւոր. Ճամբորդ. Եօլճու. գրի սխալանաք և Ուղղաւոր, Ուղղաւոր. *Եհաս զայրն ուղեւոր ի մէջ հրապարակի քաղաքին։ Հաւանիցէ ի վերայ քո իբրև զչար ուղեւոր (կամ Ճանապարհորգ) անանկուելճ. Դս. ծԼ. 17։ Աս. Ղ. 11։ *Աղաչէ զնմանեալսն ուղեւորաց երից՝ օթևանս առնուլ առ նմա. Փիլ. Ի. Յոսք։ *Հաստուցանել քեզ իբրև աղքատ ուղեւոր Թագաւորի Ճաշ. Աբէ։ * Հանգիպիլ ոմանց ուղեւորաց քաշտեօք նաւուց. Մագ. ծ։ *Ի հահահորգ ուղեւոր երկինքն Թագ. Ը. գաղ։ *Աղգիս կորաւեանն ուղեւոր կացուցանէ. ՁԿ. Խ. ՆԻԷ։ *Մարգարէիցն հետոց ուղեւոր. Մագ. ծ։ Նար. ՃԷ։

ՈՒՂԵՒՈՒՔ. որպես Ուղեւորիչ կամ ուղեցոյց, ուղղիչ. առաջնորգ. *Ի յերկինայնոց երկնաւորին, և զիս յերկինս ուղեւորին (կամ ուղղեւորին). Ճ։ որդի։

ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ. ա. Սեպհական ուղեւորաց կամ ուղեւորելճ. *Ուղեւորական գրաստ, ասյլսկաս. Գիմ. ապՀս։

ՈՒՂԵՒՈՐԵՄ. եցի. Ն. Ἡγέομαι. Duco, conduco. Ցանել յուղի ուղիղ առաջնորգել և Ցուղարկել յղել գրի և Ուղղաւորել. *Երկնաւոր կենացն խոստմամբ ի բազում Ճանապարհս առաքինուելճ ուղեւորէ զմեզ կուռնս. Նխ. առաւ։ *Ջամենեսեան ուղեւորեն ընդ Ճորսնական պողոպտին. Լբ. Է.ԼԳ։ *Ջպղոքան անօրէնութիս փրկագործուելճ ի բերելն որգեւոյգ ուղեւորեցեր մեզ. Լ.Ք.պգԳ։

ՈՒՂԵՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Ὁδοιπορέω, ὁδοιποιέω. Iter facio, viam facio. Գնալ՝ ընթանալ ընդ ուղի. Ճանապարհորգել. գնալ. երթալ. *Որք իմ զերկինսյինն ուղեւորին Ճանապարհ։ կենաց աշխարհիս որպես Ճանապարհ ուղեւորեալ (այսինքն ընդ որ ոք ուղեւորի), արագ և առ աչօք անցանեն. Ճ. Բ։ Ջ.Ք.Լ։ *Խորայել ուղեւորեցաս ի պալպանց եւլիկիոյ։ Ուղեւորեցաք առ սրբ կարօտութ գեղոց ի սեռասելճ. Աբէ։ * Իչխանութիւն ունիմ յերկինս ուղեւորել, և ընդ հրեշտակս պարել Ճանապարհորգաց առաջնորդ. որք ուղեւորին ի ծովուռ ի ցամաքի։ Ի նոյն չափով ուղեւորեալ, խրատ հօսին առաջնորգեալ. Նար. Երփ։ Ը.Բուլ։ Ցօրդի։ *Եպիսկոպոսք՝ որ նոյն չափոք ուղեւորեին ի ժողովն. Խոր. Ք. 86։ *Ուղեւորեալ լինէր նորին հրամանաւն ոմն ի քահանայիցն. Կանայ։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուղեգնացուելճ. Ճանապարհորգուելճ. ընթացք. երթ. և Փոխուսն յասառեցաս յանաի կենաս. * Գնաց՝ երեսեցուցանէ ուղեւորութիւն։ Ցօասր յաշխարհ ուղեւորութիւն առնել. Փիլ. Լին։ *Ընդունէն զոմանս յուղեւորութէ Ճանապարհն. Ճ. Բ։ *ի մահ ուղեւորութէս՝ ընդգեմ կացիք լինէ. Խոր. Ք. 26։ *Անգիտասք զնայ զուղեւորութին՝ ի ձեռն հմուտ Ճարտար նաւասլեաին. Եղիշ. Ը։ *Աստգարհ ուղեւորութ. Լսող. ծ։ *Երկայն ուղեւորուէ ապաձեռն անթոռչակուելիս. Նար. Խ։ *Ջնիքն պատրաստեալ իւրում ուղեւորութեն (այսինքն վոխման յաշխարհէն). Կանան։

ՈՒՂԻԳՆԱՑ. Տ. ՈՒՂԳՆԱՑ, ԼՀ։

ՈՒՂԻԸ, կամ ՈՒՂԵԸ, ի, ից, աք, կամ ից, իւք. գ. Κλάδος, κλαδίσκος. Ramus, ramulus. Բաժունակ. շառաւիղ. ատեղն. ընձիւղ. բողբոջ. ուռ. սաղարթ. սատ տերևազգեաց. Ձիւղ. ղես. փայ փիսան, փիլիզ. (որ և սաղարթ.) *Ամենեքին զնմանէ կախեալ լինին իբրև զծառոյն ուղեշքն ի նմանէ ի գուրս բուսեալքս։ Ամեռս Նորա էր ընդ հովանեաւ, զոր ի գագնեսոյն ուղեշքն պատեին։ Եզեքրուսյն եղիւիւք սատատ

գոյն ուղեչք այսր անդր բուսեալք զբրէն ոստոց ի սեղունս. փիլ.։ *Զաւելորդ ուղեչս յապաւել. Պիս.։ *Դիմինին զարգացրեալ էր խիտ առ խիտ ուղեչսք, և Թանձրամած տերևոք, և ոչ պաղովք. Ածան. յոբ.։ *Անօրէնութեանն ուղեչ ծագկեցաւ։ վէրարձակութեան քաջաքեր ուղեչս։ ի քէն աշխեալ ուղեչն երկնային. Նար. իէ. ։։. Ե յոան.։ *Ուղեչս. Ճիւղս տերևալի և Թանձրամած. Լմ. Նար.։ *Ցառոցաւ զուղեչսն յապաւէր. Սիս.։ յէ.։ *Ցամբարատաւսնութիւնէ իբրև յապատոյ այլ ուղեչքն (մերոց) բողբոջեալ ծագկեցան. կիր. է. խ.։ *Զեռն իմ ձգեալ յուղեչ ծառին՝ կիմել պտուղ ինձ մահածին. ՁՀ որդ.։

ՈՒՂԻ, ղոյ. գ. Ὁδός, διέξοδος. Via, meatus. (լծ. Թ. էօլ և օլօգ). Ճանապարհ. ռահ. անցք. ճամբայ. ոէկ, ոէվէն ՝էէլիօ. *Զվատ յորժամ յուղի առաքէս, ասէ, առինձ ունի զճանապարհն։ Բարեկամ իմ ևկն առ իս յուղոյ։ Ուղոյ լինէին (յն. վարեալ լինէին՝ի գնացս). Աստ. իէ. 13։ Ղմ. ֆ՜. 6։ ֆ. ղ. է. 10. Ե ֆ. 5։ *Եւ սմա ուղի ինչ անձուկ պատրաստեալ առ պատրաստին. Պիս. փիմ.։ *Որոց արկեալ զմեզ յուղի՝ առ քեզ առաքեն։ Պատմէն մերձաւոր սիրելեացդ ցանցս աչխատութեամբ ուղոյն Ճանապարհայ։ Ոչ համբարեցի նչխարս պատշարաց ի յուղին անեզրական. Փարպ։ Ագաթ.։ Նար. իէ.

ՈՒՂԻՂ, ղոյց, ոց. ա. Ὀρθός, ὄρθιος. (լծ. Թ. օրԹ, որ է միշին.) Rectus. (գրի և ՈՒՂԻՒՂ, ՈՒՂԵՒՂ, ՈՒՂԵՂ. որպես ուղի միագիծ՝հաւասար և միևնուսկիս. լծ. Թ. ուլօս.) Ընխոտոր. միօրինակ. հարթ. դիւր. և նմանութիւք՝ Ագռար. իրաւացի. Ճշմարիտ. բարի. ՀՓԻ, ԸՆԴՐ, ԱՂԻ. փօղրս, հոգ, ասոգի, բասք, փեւրիսաի, փոսք, փեսք. Տ՜ն և ՈՒՂՂՈՐԴ, որ է կանգուն. * Մի պարծեսցի կորն իբրև զուղիսն. ՁՀ. ԻՓ. ՁՀ. 11։ *Վասն ուղիսն և ծուռն գալ՝ որակ իմն ասի. Ագիսփ. որդ.։ *Ուղիսդ գիծ է, որ եդեալ է ի վերայ դիմաց կէսիցն, որ կան ի վերայ նորա ընդգէմ միմեանց։ Մինչ յուղղորդ գծի վերայ կանգնի ուղիղ գիծ, և առնէ հաւասար ձերկոս անկիւնան, որ ի կողմունսն, երկաքանչիւրքն կոչին ուղիղ անկիւն. Եւկիր.

ՈՒՂԻՂ. ԵՒս աւել բարեպատեհ ասի. *Ճանապարհ բարի և ուղիղ։ Խելամուտ առնեմ ղքեզ ուղիղ շաւղաց։ Ուղիղ են գործք նորա։ Իսկ սիրա քո ուղիղ իբրև զսիրտ իմ։ Ուղք սիրա են արարիք։ Ուղղոց վայելէ օրհնութիւն։ Ուղիղ են դատաստանք քո։ Ուղիղ և բարի ես դու յաչս իմ։ Տեսանիցէք զլսեա և զուղիղ յորդոց առնուն ձերոց։ Ուղիղ մտօք։ Ուղիղ առնել (այսինքն ուղղել). ևն։ *Որոց ոչ են ուղիղ շաւիղքն, ոչ կարեն տանել ի հիւրեանս զուղիղն քո. Մեծ. չ։

ՈՒՂՂ. ՛ս. Ὀρθῶς. Recte. Ուղղապես. ուղղութիւք. բարւոք. ՀՓԻ ՀՓԻ, ՀԻ ՀԻ. փի, ոգէ. փօս փօղրս, եյի. *Ո՛չ սպաքնի, և ես ուղիղ մատուցանես, և ուղիղ ոչ բաժանես, մեղար։ Ուղիղ մեկնեաց։ Ընչք քո ուղիղ հայեսցին։ Ոչ ուղիղ գնացեալ է առ աչի իմ ժողովուրդ իմ։ Ուղիղ գատեցար. Ուղիղ հաւատ զպատասխանիցիք։ Ոչ ուղիղ գնան ի ճշմարտութիւն ուսուցարանին։ Ուղիղ համառօտել զբանն ճշմարտութեան. և այլն։ *Ուղիղ տանել զսկսան յանքայտ ՀՀին. Եղիշ. է։

ՈՒՂՂԱԿ ԱՒՆԱՑ. տ. ՈՒՂՂԱԿ. Ἀτερβόνιον, κατεσκιασμένον. Սպ. է. 9։ յԹ. 17։ ճԹը. 133։

ՈՒՂՂԱԿԱՒՆԱՑ. Իբր հաճ և հաւան ընդ ուղիղն. ուղղամիտ. կամ ուղղահաւատ. *Ուղիղհաւատ խոստովանութիւն մերոյ դաւանութեան. ՁՀ. ԼԲ։

ՈՒՂՂԱԲԵՐՁ. ա. Բարձրուղէշ. այր կարի բարձր են ուղեչք. *Զբանասաեղծացն սահղունս զուղիշաբերման յապաւէն. Երզն. ֆէր։

ՈՒՂՂԱԾԻԿ. գ. Երեկոյին մեսեգիք ՛ի վերոյ սաղմոսիս, Ուղիղ ելիցին սաղմոքք իմ և այլն, հանգերձ երգով. գրի և ՈՒՂՂԱԾԻԿ, ՈՒՂՂԱԾՈՒ. Եփփան ֆ՜։

ՈՒՂԽ, ուղխք, կամ ուխք, խի, ից. գ. (Հասարակօրէն անեղական.) Χειμάῤῥους. Torrens. և χαράδρα, sulcus, canalis. Հեղեղ կամ ողոզք ջուրց յորդեալ ընդ ձորս. և հեղեղատ, վտակ. ՛էյւ, ՛էւ. (լծ. և օլօգ, իբր ջրանցք.) *Ուղխք անօրէնութեանէ. Զուխս վարկուսէք։ Զուխս (կամ զուխից. յն. յուխից) ի ճանապարհի արբուսցես։ Ընդ ուղխս անցին անձինք մեր։ Նմինպէս ուխք ի ծով գնան, և ծով ոչ լնու. և այլն։ *Գ՛եանն՝ ձմեռնական ուխիւքն զայրացեալ։ Եւ ոչ ուխք զգետն ատուսարացուցին՝ արբանմբ (անձիւս զօրաց)։ Զարե անցն պատրաստել յարուցանել ուխս. Նէսս. ա֊ֆանչ։ Խոր. է՜. 12։ Պիս.։ * Ուխք՝ փորձանքն. ուխք անուանեցան, Նորին աղագաւ և անկայուն ջուր, զի ուխք են. Եփր. ասէփոր։

ՈՒՂԽԱՁԵՒ. ա. ՛ս. Նման ուղխից. ՛էւ ՛իպի. *Գայ գերին ուխաձև յամենայն կողմանէ։ Վերանան ուխաձև յամենայն աեսակս բարեաց. Վրդն. ոդ։

ՈՒՂԽԱՊԱՐԱՐ. ա. Ուխիւք պատրաստեալ. Ջրապրի. *Սահմանս վտակարբուս ուղխապարարս. Նար. խդ։

ՈՒՂԽԱՔՂՈՒՐ. ա. Ուղխիւք ջրոյ ողողիչ. յորդառատ. յորդաջուր. * Շինել զքաղաքն, և ինչ որ անկեալ էր ի պարսպացն յատգիսալքուր հեղեղատաց անտի. ա. Ա. ֆէ. 3դ։

ՈՒՂԽՈՒՀՈՒՐՔ. գ. Ուխք ջրոց. ջուր յորդեալ. հեղեղ. *Իբրու ուղխաջուրք յաչուցեալ պղտորէին։ Ուխաջուրս կոչէ, զի յանկարծ հասաքեսցան, և յարեան ի վերայ։ Եւ աեղն զկնդաձուին ի յուխաջուրսն առակէ. Վրդն. ոդ։

ՈՒՂՈՒԱՆ. ա. Ցանիչ ուղխից. յաչուցիչ հեղեղաց. *Մի չարժեսցէ ուղեսս յանի ջուրցն բազմութեի զհմունս եկեղեցւոյ քոյ. Ագաթ.։

ՈՒՂՈՒՈՐ. ա. Ուներ զուխս ջրանցից. *Ցառակաց սպիտակ կճառաալ յառաջ կոք, զի ուխաւորք յառակացն դիւրագոյնս կորդեսցեն առ աչխին ՀՀեսալ քաղաքացն։ Խոր. է՜. 24։

ՈՒՂՈՒԼ. ն. իլ. ի. Հասել զուխս. հոսիլ իբրև զուխս. զեղուլ. զեղանել. *Չհնա հարատեի ուղեսալ զանվճար աղիսիցն միշտ արկածս յաչխարս հեղեղեն. Պիս. *Ուղխեսն չարուքի շուրջ զերկրաւս օգ. Բիս. ծն։

ՈՒՂՈՒՆԱՀՈՍ. ա. (իբր Ուղխահոս. որպես Թէ ուղխեսն կամ ուխաւոր հոսմամբ.) Հոսեալ իբրև զուխս. *Եւ ՀՀպէս ա֊փան՝ ՀՀուրիսյեն. *Զջուր մանուածոյ՝ ծիծաղ ծաւալ՝ կարկաչահոս ուխնահոս. Նար. փգ. հիբ։

ՈՒՂՈՒՆԱՆ. ա. Παλαιστή, ὴς. Palmus, ma. Որոյ չափն է ուղուկ մի. այն է չափ աիզոյ բացելոյ, և Թիզ, և քիզ. իբր չորս մատնաչափ. Թիզաչափ. քիչաչափ. գաբզբ. ասէ, այլ, ՀԷՀ. *Ա֊բրահամ ևնմա (անչանոյ) սրակ ուղկեան չուրքանչակի։ Ծնօտս ուղկեանս. Եւ իէ. 25։ ՁՀ. 12։ Եզէկ. խ. 43։

ՈՒՂՂԱԲԱՆ, իւ, ից. ա. որ և ՈՒՂՂԱԽՕՍ. Ուղիղ ի բանս, կամ բանիւք, խօսիւք. *Ոչ է ասել ըստ ուղղաբանից. Տէ֊նայ։ *Գաթ զքանկալն ՛ի հեղինեայի բարբառս, և ՛ի գիր ուղղաբան և վայելուչ. Լմխ. չէչ. յայտ։

ՈՒՂՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան ուղիղ. *Ոչք զրանին ևոյ զիշումն ուղղաբանութիւք գովեսատաբանէք. կանոն։

ՈՒՂՂԱԲԱՐ. տ. ՈՒՂՂԱԾԻ. Ὀρθῶς. *Ուղղաբար լինել հեզք։ Ուղղաբար առնեմ զձեռնարկութիւն. Պիս. փիմ։ *Ուղղաբար խորհեցաւ. Բր. ԹՂԻ։ *Եթէ միասս ունէին, և ուղղաբար կամէին հարցանել։ Քէ ուղղաբար խորհեալ նայեսցուք, ոչ է երկբայութիւն. Ոսկ. չհ. ֆ՜. 15՜. 22։

ՈՒՂՂԱԲԱՐՈՑ, իւ, ից. ա. Ուղիղ բարբառ. լաւաբարոյ. ողջամիտ. *Որ ուղղաբարոյն է, քննէ, Թէ յայս իրս կռուսակիցն է ուղիղ, և յայս ևս։ Ուղղաբարոյն ոչ այսպէս, այլ ընդ պատճառ առէ, ոչինչ գիսեմ զանձին իմոյ, և այլն. Լմխ. ասաք։

ՈՒՂՂԱԲԵՐ. ա. Ἐυσῠφερής. In rectum tendens. Որ ուղիղ կամ գէպուղիղ բերի. որ ուղղորդ չարժի. *Ցորժամ լինիցի նմա նուիրել ուղղաբեր, իբրու բաղդամ մայրենոյ անգամոյ լինելով ուղիղ. Պիս. օ. բին. է։

ՈՒՂՂԱԲԵՐՁ. ա. Ուղիղ ըստ բարձրութեան. ուղղորդ. կանգուն. բարձրապատնոց. ևէէ ՀՓԻ, փնիծ. փէ, ՈՐԸՔ ՀԻպի. *Մի գնասիքք ուղղաբերձ հասակաւս. Մծէ. ֆ՜է. (որ ՛ի Մէ. է՜. 3. կանգուն։)

ՈՒՂՂԱԲՈՑՆ. գ. Բոյն ուղղոյ. ուր ուրեք կայ ինչ ծուռ. *Խորշ խորշք մարդոյ մարմին, որպես անգամք և զգայարանք, ուղղաբոյն, աչք, ականջք, արտին առաքաւոր, նեւքին որովայն. Մէն. ֆն։

ՈՒՂՂԱԳԻԾ, գծի, ից. ա. ՛Ευθγράμμος. Rectis lineis constans. Որոյ գիծքն են ուղիղ. ուղիղ գծիւք բաղկացեալ. *Պղատոն նմանեցուցանելով իւրաքանչիւրում տարեր գՀասատատութեի ուղղագծիցն ձևոց, երկրի գկիւրիկոնն ձև, և այլն։ Միչա բոլորակաձևն քան զուղղագիծսն ի ևւէլն հասատատուն է. Նիւս. էն։ Փիլ. Լիս։ *

ՈՒՂՂԱԳԻՐ. ա. Ուղղութիւք գրեալ. Ճշմարտաշաճ. * Զուղղագիր պատգամն գրոց եզծանել հնարեցան կամակորութիւք. Վէյոբ. է։

ՈՒՂՂԱԳՆԱՑ, իւ, ացս. ա. Ὀρθοπεριπατετικός. Recte ambulans. Ուղղորդագնաց. կանգուն ի վերայ երկուց ոտից քայլել. * Մարդ կենդանի բանաւոր՝ ուղղագնաց։ Մարդ է ուղղագնաց՝ ծիծաղական. (այլ ՛ս. ուղղորդագնաց.) Ստհմ. ֆ։

ՈՒՂՂԱԳՆԱՑ. ՛Ευθυπορών, κατορθοκός. Qui recte se gerit. Այն՝ որ ուղղութիւք վարուց գնայ. *Ցառաքագոյն եռանս սեռականն զորութիւն ոչ ուղղագնայ առ բարին զկամեն. Նիւս. ֆպ։

ՈՒՂՂԱԳՆԱՑԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա Նշ. *Մարդ է կենդանի բանական՝ ուղղագնացական. Դամասկ։

ՈՒՂՂԱԳՆԱՑԵԱԼ. տ. ՈՒՂՂԱԳՆԱՑ՝ ըստ բ Նշ. *Զի զուղղագնացեալն և զկամեալսն՝ յուսով զորթոսցէ. Ոսկ. է՜. կոր։

ՈՒՂՂԱԳՆԱՑԻԿ. տ. ՈՒՂՂԱԳՆԱՑ՝ ըստ ա Նշ. *Մարդ է ծիծաղական՝ ուղղագնացիկ. Դամասկ։

ՈՒՂՂԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՈՒՂՂԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. Ուղիղ գնացք՝ ընթացք. *Նա զկամային պատճառով, սա ասկս ուղղագնացուէ. վ անագ. փորէմ։ *Ընդ. հեա ընդարձակութիւն ուղղագնացութիւն մերում, անգորրութիւն՝ ի նեղութիւն. Ֆ՜. յ. (և Թէ չիցէ գրելի՝ ուղիգնացութիւն։)

ՈՒՂՂԱԳՈՑՆ. ա. ՛ս. Ἐυθύτερος, ον.

Rectior, ius. Աւաւել կամ կրկի ուղիղ· աւելի ևիսկ· *Մի՛ քան զկանոնն ուղղագոյն, և մի՛ քան զղաւաւիրանն բարձրագոյն. Աւրս· ծԷ։

ՈՒՂՂԱԳՈՐԾ, ի, ած· ա· Κατορθῶν, κατορθικώς. Recte se gerens. Որ գործէ ղուղղութի· արդար· բարեգործ· առաքինի· իրաւատար· *Ժամանակաւն յոլովիւ ուղղագործն։ Թէ ուղղագործացն չՀրամայիցէ գաւանագոյնս քննել զայլոց զնութս, սրբչափ Նս առաւել յանցաւորացն։ ԵՀԷ ուղղագործացն կարեաւր են նեղութիք, որչափ ևս առաւել մեղաւցելոցն· Ո-ի· ՀՀ· Է· 9· 10· 13։ *Աչին գաւաւսաւնին արդարակորով, ուղղագործ, կշռաւրար· ՍԷՒԷ· Է։ *Աձեցի զարարչաւնն ուղղագործ և քաղցր սիրոյ քո յոգւոջ խուժ· ԵՒԷ· ոգ։

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, գ· Ὀρθογραφία. Orthographia. Ուղիղ գրութիւն· անվթեպ պաւտաւգրութի· *Երկուցեաւք Թերևս ոչ գքնաւս զօրիվ առաջի քո յոգւոջ խուժ· ԵՒԷ· ոգ։

ՈՒՂՂԱԴԻՐՈՒԹԻՒՆ, գ· Ὀρθογραφία. Orthographia. Ուղիղ գրութիւն· անվթեպ պաւտաւգրութի· *Երկուցեաւք Թերևս ոչ գքնաւս զօրիվ նոցա ուղղագրութի (գործոց քոց)· Մ՚գ· ծԷ։

ՈՒՂՂԱԴԱՍՏ· ա· Որ ուղիղ գաւտ· որոյ ուղիղ է գաւտուածն՝ գաւտաւտանն· արդարագաւտ· *Վ երաւեաւտչէք անմոլորք, այլ ևլուք ուղղագաւտք· Որ յանէնային ուղղագաւտ և անաչառ գաւտուտն է· Նբ·ա·գ·։ Լխ· գբգ։ *Ո-ղղագաւտ իրաւատիք (պաւժիւ)· Շ· ընդհանր։ *Ջ՚ի ամս (՚ի գրիդ) պաւականեալ արտաքսհուԹի՝ ուղղագաւտ բաղխհուԹի վարկայ· Մ՚գ· ԿԷ։ *Ո-ղղագաւտ քննուԹի· Վ՚դՒ· ա·ե՚գբ։

ՈՒՂՂԱԴԱՒԱՆ, ի, ից· ա· Ուղիղ գաւանօղ· ուղղահաւատ· ուղղափառ· և Ուղղահաւատ։ Ուղղագաւտան հաւատացեալոցդ՚ի քո։ Աւաքինի ուղղագաւտանիցն։ Լխ· ՝ի Շ· ճ· ի· ժ· ԺՂ· կոռիկ։ *Վ արժեալ էր ուղղագաւտան քաղխ հաւատոյ սՀ՚ հարցն։ Ուղղագաւտան խաւտովանուԹի· ԱԷբ· ՀոռիկՒ Լ՚ոբ· ծԷ։ Ե ԺՂ· կոռիկ։

ՈՒՂՂԱԴՐԻԼ, ց· Դէպուղիղ յարմարել· ՝ի գէպ գալ· *Ծաւչին աւա սՀ՚ եկեղեցի ուղղագրի· ուսաի մեզաւր գործնականին հոս անդրչ գքն յինքն ունի· Վ՚անաչ· յոբ։

ՈՒՂՂԱԼԻՑ· ա· Μεμυελόμενος. Medulla plenus, medullosus. Լցեալ կամ լի ուղղով· պարարտ· գէր· պարարած· ծոս· ծով լեցուն, ԻուրԸ ծոծ· ԻԼԻԼ, ԻԼԻԼ ԻԷ· ԻԼԻԼ, էուլ, ԻԼԻԼ· *Զ ոզՂակԷզս ուղղլեցս մեռուցից քեզ խոյովք և իննովք· Սղ· ՀՀ· 15։ *ԶոզՂակԷզս ղուղղլեցս կի՛ ղբղղլեցս· Աչիսփոփ· գէբ· *Պարարակ զգԷլն սաչ և վուղղլեցի՛ն· Եբէն· ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԽՈՀ, ՀՀ, ից· ա· Ո՚ր կամ

ՈՒՂՂԱԽՈՐՀ, Հ՚ուր ԻՀՀ խորհուրդ ուղիղ· ողջախոհ· ողջամիտ· *Ցայսմիկ ուղղախոհս· և առաւծեալք ՝ի տուս հոգեպատմիչ մեռանիից· Լ՚ՀՀ· հանգ։ *Ի նկարս ղբՀՀն ահասնել պահիր՝ օգտի զՀիտս Հոն. Ճաչիզս և ուղղախոհս· ՍղՀ· պպՀ՚։ *Կանոնական ուղղախորհոց խոտաւնուԹիւն· Սահան։ *Զայս ձեզ ասանգնեալ ուղղախոհ խնդաւտածիս· ցհ· ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԽՕՍ, ի, ից· ա· Ὀρθολογίος. Recte loquens. Ուղղաբան· Ճշմարտաբոս· արդարաբոս· *Ուղղախոսն փրկի՛ ՝ի պղտրատոզէն· Գիանական, և ուղղախոս Ճշմարտաբան· Լ՚ՀՀ· առա՛ Եբէն· ոբ· էբՀ։

ՈՒՂՂԱԽՕՍԱԿԱՆ· ա· Ուր ԻՀՀ ուղղախոսի՛ւ· *Ցուցանել յիւրումն յոյսս բարեկան մտաւնին, զոր ուղղախոսականն ասէն· Մ՚գ· ծԷ։

ՈՒՂՂԱԽՕՍԵՄ, ՀՀՀ· ն· Ὀρθολογέω, ἐυθυλογέω. Recte vel proprie loquor. Ուղիղ խօսիլ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ, գ· Ὀρθολογία, ἐυθυλογία. Recta locutio. Ուղիղ խօսիլն· ուղիղ խոսք· *Ե՛ ոչ յոյնցանէ՝ զոր աՌևաւլ է բան (կարկաւելով)· ուղղախօսուԹի գայաւ, և ոչ բան։ Ցգբաւնց նախ քան զՀաւկրոս Լան եգեալ բազում աչխատուԹ՚ ղուղղախօսուԹի սերմանիլ· Մ՚գ· Է· Ե ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆԵՄ, եցի· ն· ԱւաքինորԻել· գէպուղիղ ածիլ· Իբ· ուղիղ ընԹանալ, գալ· *Գիտի և ուաւցանիլ անբան և անմուղ կենդանեացն ուղղածիլ· Մ՚գ· Իբ՚։ *Ուղղածեցար ՝ի յաղբգուաՆն նախանԹաւցն ազգապատիւք՝ քահանայապաւտաւ· ցԻբ· ոգ· յհ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒԹ· ա· ՀՀ· Ուղոյ ուղիղն ծծի և քաւի· ծծմամբ ուղղըն։ *Ղաւանաւկսիկն սաՀնամանիւք, մարմնագոզ, ուղղածուծ, և աւաՀնակարկաչ աՀնչին։ Տ՚ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԾՈՒԾ ԱՒՆԵԼ· Ἐκμυελίζω. Medullam eximo. Ծծել հաՆել քաՆիլ զուղեղն և զպարարաւԹիւնն· ծ·ծբ Ըաւբս փաչէ· Իւիչիի էգեբՀաՀ, էօլՀաՀ· պիուղէփ· *Կերիկ զպղպ ԹշնաՆաց իւրոց, և զպարարաւԹի՛ նոցա ուղղածուծ արաւցէ· Ըբ· ասց· Իբ՚· 8։ *Ուղղածուծ ոսկերին ցաւբ զոսկերսն· Ուղղածուծ ոսկերին խղՃմանաչն· Վ՚դՒ· ոգ։

ՈՒՂՂԱԿԱՆ, ի, ից· ա· Ἐυθείος, ὀρθίους. Rectus. Ուղիղ, ՝ի կորչի բնութիւնն կամ բարկեալ կի՛ չարժման· *Նպականեալ զուղղական Ճանապարհս իւրեանց· ԱՀաՒ։ *Ուրով և գաւ իսկ իմաւսուն և խոհական՝ ՝ի յաՆնային ուսմունք դասիս ինչ ուղղական· ԵբՒն· ոբ· էբՒ։ *Ե՛ կամ եռեգաչխոյ չարժուԹի՛, ոչ ղուղղականն, ոչ զղբ չրջաբերականն, ոչ զղբ չրկոցուածն· Դիան· ՀՀայ։

ՈՒՂՂԱԿԱՆ· քան քերականից, ԱնուաՆական հոլով, որ կայ ՀՀայ ուղիղ՝ առանց փոփոխման· *ՕրԺի կամ ἐυθεία (πτῶσις). Rectus (casus), rectum (nomen), nominativus· *Հոլով անուաՆց (քան յի· վից)· ուղղական, անաւական··· և սաի ուղղականն՝ անուանական, և պարզ· Թբ· ՀԷբ։ *Անուանական սաի ուղղականգ իրբև սկիզբն ինի և պատուականագոյն. ԵբՒն· ԻԷբ։ *Կամ ինքն (սրինաւսէլ) զուղղականն Հրայն գոլ անուն, իսկ զայլսն՝ հոլով անուան· Աչ· գէբիսփ։

ՈՒՂՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ· տ· ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ, և ՈՒՂՂՈՓԱԹՈՒԹԻՒՆ· Ո՚ր յորգաւտաւ սՀ՚ քարոզուԹի՛ զրպարտս ասացեալ յուղղականութիք· Գ՚ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԿԱՐԴ· ա· Ուղիղ կարծեցեալ· որ զանՀն ցուցանէ Ճշմարտաբոս լինել· *Ցամանդ ուղղակարծ լեզուագարաց· ցհ· ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԿԵՐԳ· ա· Որոյ կերպն կամ կերպարանն Է ուղղագ, կանգուն· *(Մարգն ասղնջաւ) մարմնոյն ձեավ ուղղակերպ, և կանգուն Տաճակաւ· Տ՚ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԿԵՐՏԵՄ, եցի· ն· Ուղղել· կանգնել· ՀՀիւ· *Ջասաղակործանեալ անձին յորացանէ, զկորացեալն ուղղակերպաւ· Ը՚ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԿԱՏ· ՀՀ· Ὀρθῶς. Recte. Ուղիղ, այնիւքն ուղղութի՛ւ· ուղղագոյ· ուղղագաւ· գէագուղիղ· և ցԻբաւի· *Ուղղակի գագաՆի առ Նա· Մեր· ՀՀ· 20։ *Լսեվ՚ք ոչ ուղղակի ևն բացեալ, այլ մանուածով· Բբ· հայեաց՝ *Նևա ՝ի կորովեաց քոց Թոզեր ուղղակի· Գ՚ՀՀ· Ի՚Ջ· ա· վ՚ք։ *Իբր ՝ի վերայ գծի ընԹանալով ուղղակի՝ անխափան կացեալք ՝ի մէջ· ՓԻ՚ք՚ՀՀ։ *Ե՛ զայս ուղղակի գաՆաք զմեզ զմեզ· Դիան· ՀՀայ։ *Ջի և ոչ կարող ղուղղութի՛ իսկ է Ճանաչել գեղեցկապէս ղկարճանն, ոչ զղակիզքն ուղղակի գիտելով· Աբբս· ծԷ։ *Ոչ ուղղակի մեկինա զմարգարէութիՆ։ Ո՚ղղակի կայ ՝ի վերայ մեռայն, զի մի մոլորեացիս ՝ի Ճշմարտութենէն· Մ՚գ· յՒ· Է։ *Հանդէպ ուղղակի գնեաւձգուԹեան հարկանել։ Դիմացն ուղղակի Ճահիցուցանէ· Մ՚գ· ա· ՀՀ։ *Ոչ լինելի բաւական ՝ի վՃարել անախտ ուղղակի՝ Ջորոց գիակր ղհոլովումն ՝ի վաւեցաղ կողմն, և ոչ ուղղակի ՝ի խորհուրդ ուխտապահուԹեն· Փաբդ։ *Ջնա և ոչ գնԷ Ճանաչել զերկին զորուԹի ասաՃից· և յոյժ ուղղակի· վասն գի յանձն չարաւուեաս՝ իմաւսուԹի ոչ մաՆէ· իսկ ասպարաւսականս բաւսն, զուղղակի գործ ձեավ (ասեմ՚), զկնի փորձ արկանելոյ՝ ուբաղս ագՆէ պաղումբ· Ս՚ՀՀ· ասմ։

Կամ արպէս Ուվիղ· ա· Ὀρθός. Rectus. *Ենոյնք յաւղղակի ակաւոյն ոչ ագաՒեալք· Տ՚ՀՀ։ *Տաւսաւնի յոր կոյս ձգի՛ ասւն խեՐՀիչ ուղղակի գաւնի· կԻմ՚։ *Ի ՃանաչարՀ, որ Թուի ՝ի մարդկանէ՛ Թէ ուղղակի է, բայց կասարուին Նորա՝ ունի գժաՆոց· Համամ· ասՒ։ *Յերկոցունց ձևուցաչ Լոզակք, և յաՒնէնային կողմանս ուղղակիք և Հնոտհակիչք· Փաբդ։ *Ուղղակի փաւսարութի՛։ Վարգապետաց քանոն ուղղակի· Ս՚ՀՀ· ասՒ։ Գ՚ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԿՇԻՌ· ա· Ուղիղ կՀաՀ և կրչաւեալ· արգարակչիռ· ուղղագաւտ· *Որ և ըստ ուղղակչիռ իրաւանցն ՀՀ ըմբռնեցաւ· Ո՚ՀՀ։

ՈՒՂՂԱԿՏՈՒՐ· ա· Ἰσότομος, ὀρθότομος. In rectum sectus, rectus. Ուղիղ կարեալ· ուղիղ ձևով· անխոտոր· անվթեպ· *(Ակնիւք հոգեղէնք են Նչանակք) ՝ի Նոյն ՝ի նա կոյս՝ անխոտոր և ուղղակաւր անուաՆք (յն· Ճանապարհս)· ամենայն իմանալւոյն Նոցա անուագայուԹի գնբազարգապէս ա՚ չնորհելոց· Դիան· էբՒն։

ՈՒՂՂԱԿՑԵՄ, եցի· ն· Συνάπτω. Conjungo. Ուղիղ կցել· բարւոք զոգել, յարբել, միաւորել· *Ջքաւաքնեալն բժշկեաւ, և ուղղակցեալ ընդ սՀ՚ կամաւրկէ եկեղեցւոյ· Բբ· ասբգ։

ՈՒՂՂԱԿՑՈՒՄ, ից· ն· Σωάπτω. Conjungo. Ուղիղ կցել· բարւոք զոգել, յարբել, միաւորել· *Ջքաւաքնեալն բժշկեաւ, և ուղղակցեալ ընդ սՀ՚ կամաւրկէ եկեղեցւոյ· Բբ· ասբգ։

ՈՒՂՂԱԿՑՈՒՄ· քան քերականից, ԱնուաՆական հոլով, որ կայ ՀՀայ ուղիղ՝ առանց փոփոխման· *ՕրԺի կամ ἐυθεία (πτῶσις). Rectus (casus), rectum (nomen), nominativus· *Հոլով անուաՆց (քան յի· վից)· ուղղական, անաւական··· և սաի ուղղականն՝ անուանական, և պարզ· Թբ· ՀԷբ։ *Անուանական սաի ուղղականգ իրբև սկիզբն ինի և պատուականագոյն. ԵբՒն· ԻԷբ։ *Կամ ինքն (սրինաւսէլ) զուղղականն Հրայն գոլ անուն, իսկ զայլսն՝ հոլով անուան· Աչ· գէբիսփ։

ՈՒՂՂԱԿՑՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆԱՒՈՒԹԻՒՆ, գ· Ὀρθολογία, ἐυθυλογία. Recta locutio. Ուղիղ խօսիլն· ուղիղ խոսք· *Ե՛ ոչ յոյնցանէ՝ զոր աՌևաւլ է բան (կարկաւելով)· ուղղախօսուԹի գայաւ, և ոչ բան։ Ցգբաւնց նախ քան զՀաւկրոս Լան եգեալ բազում աչխատուԹ՚ ղուղղախօսիլ սերմանիլ· Մ՚գ· Է· Ե ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆԵՄ, եցի· ն· ԱւաքինորԻել· գէպուղիղ ածիլ· Իբ· ուղիղ ընԹանալ, գալ· *Գիտի և ուաւցանիլ անբան և անմուղ կենդանեացն ուղղածիլ· Մ՚գ· Իբ՚։ *Ուղղածեցար ՝ի յաղբգուաՆն նախանԹաւցն ազգապատիւք՝ քահանայապաւտաւ· ցԻբ· ոգ· յհ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒԾ ԱՒՆԵԼ· Ἐκμυελίζω. Medullam eximo. Ծծել հաՆել քաՆիլ զուղեղն և զպարարաւԹիւնն· ծ·ծբ Ըաւբս փաչէ· Իւիչիի էգեբՀաՀ, էօլՀաՀ· պիուղէփ· *Կերիկ զպղպ ԹշնաՆաց իւրոց, և զպարարաւԹի՛ նոցա ուղղածուծ արաւցէ· Ըբ· ասց· Իբ՚· 8։ *Ուղղածուծ ոսկերին ցաւբ զոսկերսն· Ուղղածուծ ոսկերին խղՃմանաչն· Վ՚դՒ· ոգ։

ՈՒՂՂԱՆԿԱՆ, ի, ից· ա· Ἐυθείος, ὀρθίους. Rectus. Ուղիղ, ՝ի կորչի բնութիւնն կամ բարկեալ կի՛ չարժման· *Նպականեալ զուղղական Ճանապարհս իւրեանց· ԱՀաՒ։ *Ուղով և գաւ իսկ իմաւսուն և խոհական՝ ՝ի յաՆնային ուսմունք դասիս ինչ ուղղական· ԵբՒն· ոբ· էբՒ։ *Ե՛ կամ եռեգաչխոյ չարժուԹի՛, ոչ ղուղղականն, ոչ զղբ չրկոցուածն· Դիան· ՀՀայ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒԹԻՒՆ, գ· Ὀρθολογία, ἐυθυλογία. Recta locutio. Ուղիղ խօսիլն· ուղիղ խոսք· *Ե՛ ոչ յոյնցանէ՝ զոր աՌևաւլ է բան (կարկաւելով)· ուղղախօսուԹի գայաւ, և ոչ բան։ Ցգբաւնց նախ քան զՀաւկրոս Լան եգեալ բազում աչխատուԹ՚ ղուղղախօսիլ սերմանիլ· Մ՚գ· Է· Ե ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄ, եցի· ն· Ἐυθύνω. Dirigo. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

ՈՒՂՂԱՆՈՒՄՆ, ից· ն· Ἀνάπτυξις. Explicatio. Ուղիղ կարգ· ուղիղ յօգնել և բարբառիլ զկնոս· *Ջդաւտակերան՝ զոր չինեաց յաՆուն իւր մՀակ հոգեվատական արամոյ, ուՆուանէին հինք աշխարհին մաժոք, որպէս ոչ կարելով ուղղախօսիլ· Կոչիւբ աւագայր· գայս ոչ կարելով ուղղախօսիլ յաՆաց և ասուրաց՝ կոչէցին տգիտախոս· Խոբ· Է· 13· 25։ *Ցոչի ուղղախօսելոյ· Ո՚ղ ուղղախօսելով· Մ՚գ· Է· ծԷ· Ե ԻԷբ։ *Ոզբ ոչի գիանն ուղղախօսիլ· Եբէն· ԻԷբ։

նային ուղղամտութիւն. փարիզ:

ՈՒՂՂԱՁԵՒԵՄ, ետ. ն. Ὀρθοτομέω. Recte tracto, dirigo. Ուղիղ ձեւիւ՝ կարել. ուղիղ համառօտել. ուղղել. *Բարւոք ուղղամտել ըզան Աշխարհաբարն մեր. Բրս. պտրփ:

ՈՒՂՂԱՃԻԳ. ա. ſ. Ἐυθυτείνων. Recte extendens. ἐυθυτενής, ἐυθύτονος, in directum tendens, extensus. ἐυθεῖος, rectus, directus. Ուղիղ ձգօղ, և ձգեալ. *Ուղղաձիգք, և հանդարտաքայլք: Լտին. ուղղէ. քանզի ոչ ոք ուղղաձիգ կարաց ի մարգարէիցն լինել. ՅԱԿ. ա. Մաթ. Ե: *Ա՛ւ յոյժ ուղղաձիգ բարձրութեանցն (ծառոց): Ուղղաձիգ հաճարձմամբ մնանէին ի ցամաքէս ի համառարածն ջուրս: Ընդ ուղղաձիգ մուտս փողոցացն ի նմանէ ի քաղաքն մտանէին. Գիւտ: * Բազում նեւ թովք (յատապիանակութիւն), ոմանցք ուղղաձիգ ի վեր պորտիցելովք. Նիւս. էրփ: *Սարտ, է որ ուղղաձիգս, և է որ կողնաւոր սրկեալս՝ կարի քաջ ի գէպ զիեալն ասասյնագործէ. փիւ. վ.ս: * Մեղաս աշ խատի՝ առնելով ի մազան զվիշտանկիւնան, և զընդգիմադրեալ բջջիցն անկանելով, և զուղղաձիգան յանկիւնան ուղեվով. Աճաբ. Նար ՀԲԲ:

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ, մտի, ասց. ա. Ուղիղն մտօք. ողջմիտ. *Ուսանի ուղղամիան, թէ կամի հասանել. Լմբ. առակ: *Եւ այս յայսնի ուղղամտին, ոյ ոչ է սիրելին. Վահր. ա: *Ճանապհայն ուղղամիտ հարազատութեան. Եր՚ն. ֆԲր:

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ողջմտութիւն. անկեղծութիւն. հաւատարմութիւն. *Աստուածն լինել արդարարան ի պատմութեան յայսմիկ լսան մերոյ յօժարութեամբ և ուղղամտաբ. Խոր. ա. 18:

ՈՒՂՂԱՆԿԻՒՆ, կեան, կանց.) ա. ֆ.

ՈՒՂՂԱՆԿԻՒՆ, նոյ, նեաց.) Ὀρθόγωνος, ον. Rectangulus, um. ὀρθογώνιος, ον, rectangularis, re. Որոյ անկիւնն է ուղիղ. ձե երկրաչափական՝ կազմեալ ուղիղ անկեամբք. *(Եռանկիւն) ուղղանկիւն այն (է), որ ուղիղ ունի զանկիւնսն. Եւկղիդ: *Եթէ եւիպիդես, եթէ ինձ պատուէր լինի ես ոմեռնել ակ. որ և քուրայ առաջինն զոս անուանէ յաղագս ուղղանկեանցն. Մագ. Ն Եր՚ն. ֆԲր. իմն ուղիղ անկեանց, կամ ունան գոլոյ ուղղանկիւն ձեւոց: *Հորիզոնականկիւնի ձեզ ամենայն ուրեք եգեալ՝ հաստատութիւն ունի, ուղղանգիւնիս կատարելով: Բազկացաւ յուղղանկիւնոյ. քանզի ուղղանգիւնին բազկացաւ են: Բնականագոյն Թիւ՝ յուղղանկիւնոյ եռանկիւնոյն զորութենէ. փիւ: *Ուղղանկիւնան չորեսին առ միմեանս հայեցուցանէ: ի հայել ուղղանկիւնացն առ արտաքսիծն վերջին. Շ.իբ: *Քառանկիւնի և ուղղանկիւնի յարամանեալ: Տաճարային հրաշակերտութեի յերկեղի զանկոնացի վիմացն ուղղանկեանցն պարագծի. կեալ. Մագ. ծԲ. ՃՃ: *Թիւք, ուղղանկիւնի. ա, բ, գ, գ, ե, և այլն. Սարկ. գոմ:

ՈՒՂՂԱՇԱՒՒՂ. ա. ſ. Ἐυθύπορος. Tramite recto progrediens. Ի չբ կամ ուր չշեղի իւրէ ուղիղ. ուղղընթաց. *Ընթանայն առանց հանդարտելի է, և ոչինչ ուղղաշաւիղ բերի. Գլար. օրԲ. Ը:

ՈՒՂՂԱՓԱՅԻՆՁ. ա. Ἐυθύπους. Recte flans. Որ ուղիղ շնչէ. շիտակ ելոյն. փոչրեսէն. *Ի հողմոյն ոմանք ուղղաշունչք են՝ յատակ ընթերով ուղղակի, և ոմանք թեւրաշունչք. Ածխ. Ե:

ՈՒՂՂԱՑԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ուղիղ պատուհան. բարեպաշտութիւն. *Երիտասարդք այսոքիւք ուղղապաշտութիւն չտեսք վերերթալ գիտացեալք. Ցհ. իմ. էրե: *Որպէս պահանջէ ուղղապաշտութիւն. Խոսրվհ:

ՈՒՂՂԱՑՈՒՄ. Տ. ՀՀՄԵՐՏՑՊՄՑՈՒՄ. *Սից առաքելոցն ուղղապատում վկայից ածութիւնն քեզ. Ճ. Ա:

ՈՒՂՂԱՑՑԵՄ. ն. տիմ. ի. Ուղիղ առաջնորդել, հովուել, իւ. *Որ միշտ բարեձեռագործել ուղղակեսին եկեղեցիք հնեմանոցաց. Թղթոր. ի:

ՈՒՂՂԱՑԻՄ. Տ. ՈՒՂՂ. ſ. և ՈՒՂՂԱՑ. Ὀρθῶς. Recte. *Ուղղակս առաջեր, ոմն սիրելի, որպէս առաքեալն. Գիւտ. օրԲ. ա: *Առաջի ուղղակս, եթէ ոչ ի ժամնեակի եղև աշխարհ, այլ ի ձեռն աշխարհի բազեացս ժամանակ. Փիւ. այլոք: *Ոչ ուղղակս զմասն ածելով: Ուղղակս և մեք խրատովանեացուք: Ուղղակս ճշմարտահաս լինել: Ուղղակս և ապատարալ բերիմք ի կրկին սեռութիւն բանից: Որք անգոանեն զուղղակս վիսորհել: Ուղղակս բանս յարմարի ընդ նախակարգեալ. Աճաբ. ի կիպ: Մագ. Ե: Շ. Ի.Ի: պրփ. Ն ծղ: * Ուսան ուղղակս ունի (ասելն), ապականեն զրատս քաղցունս բանք չարք. Բրս. լոբ:

ՈՒՂՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. Ուղիղ ասացուած. ողջմիտս վարգապետութիւն. *Ըմբմարդ ... զիւրեանցն ի ձեռս նոցա ասելիս առ ի թիւրել զուղղասացուէ. Ցհ. իմ. էրե:

ՈՒՂՂԱՒԻՐՏ, արտ. ից կամ ացս. Ուղիղ սրտիս. ազնիւս. *Ոչ ոք յուղղասիրտ հաւատացելոց: Ա.յնոցիկ առնէ բարիս, և ուղղասրտից ի հաւատս. կի՚րզ. էէբ: վյդ. ոչ:

ՈՒՂՂԱՏԱՐԱՆ. Տ. ՈՒՂՂԱՁԱԻՓ. *Ո՛. զղաստարած ունիցի զանգամին. Ն.ննս:

ՈՒՂՂԱՏԵՍ. ի, ացս. ս. Որ ուղիղ տեսանէ սչօք կամ մտօք. ողջմիտ. *Ուղղատես էր մարգն, և Թիւրեցաւ միտքըն. Լ.ի. Եսափ: *Ցանդիմանէ զքեզ ըզ հայրապետն մեր յովհաննէս խմաստասէր և ուղղատես. Գր. փղ. Ի.ղ:

ՈՒՂՂԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. փ. Ἐυθυωρία. Directio, և այլն. Ուղիղ տեսութիւն կամ հայեցուած. * Բազմանայ քոյս աչացն ուղղատեսութեէ. Գլար. փյ:

ՈՒՂՂԱՑԻ. Տ. ԻՐՍՈՑՈՑ. *Դատաւցան և զայլսն այսպիսի ուղղացի գատաստանաս. Մխ. ՃՀ:

ՈՒՂՂԱՒՈՐԵՄ. ն. բիմ. յ. Ուղղել. կարգել. առաջնորդել. իւ. *Ջմեսս օրհն նելով և զնա՝ զգործս ուղղատսկաս ի մեզ զձեռաց մերոց. ՀՀ. յն: *Ամպագլա Ճանապատհա զնա զնա քո յերկինս ուղղատրեցեր առնել ցերկրին ի քէն կերպիւն ագամոյ. Գնյ: *Ի՝ուղղատրեալ կամ ուղղատրելով խոտորումեր զնեանս իմ. Ոսի. պրփ: *Ջիւսն ուղղատրելր, որ ոչ լիներ ըստ օրինացն: Ընդ առաքինութեին՝ Թէպէտև մեք ուղղատրեալք, աքանչանամք. Ոսի. յհ. ա. Յօ.35: *Ընդ առաքինասեր գործ և առ անզգաստ առնել ի ձեռն նոր գործ ուղղատրիմք. Դամասի:

ՈՒՂՂԱՒՈՐԻՉ. ա. Ուղղիչ. նաւատ. զնկաւոր, և զնկ. *Ի պատյաս խորացն ընկղմեալսն, և ուղղատրիչն ոչ զորէ պահել. Կլնմ: *Միջնաւորաց պատճառանն, որ ըստ ուղղատրիչն (կամ ուղղատրչին). Ոսի. լս:

ՈՒՂՂԱՔԱՂԱՄ, կամ ՈՒՂՂԱՔԱԼԱՄ. ա. Ἐυφαλλος. Caudae rectae, penis rectus. իբր Ուղղատրչ, կամ անդամատրած. պալլ անթամբ փնջած. ի չն. ձայնէս փնջաս. որ է պոչ ըստ կրկին առանն. *Ոչ փղոցոյք ոմանք, և ուղղափսչոյք. գարշելիք և ձեռվք և իրօք. Ածաբ. յոյսն:

ՈՒՂՂԱՓԱՌ, ի. ացս. ս. Ὀρθόδοξος. Cujus recta est sententia de religione, orthodoxus, sanus, a,um. (իբր ուղղավարկ, կամ որուն փառք է ուղիղն, ըստ կրկին նշանի. օրթոփռոսս. այն՝ որ ունի զուղիղ կարծիս.) Ուղղափառան. ուղղահաւատ. ուղղամիտ. և ողջմտական. առ և ՈՐԹՈԴՈՔՍ. *Ուղղափառ ժողովք եպիսկոպոսաց, որք զուղղափառ հաւատսն հաստատեցին. Ցհնիւ: *Ցանուանութեան ադիտաց լսելով բան, որ ոչ ըստ ուղղափառ եկեղեցւոյ գաւանանէ. Շ. ընդ: *Ամենայն եկեղեցիք ուղղափառաց՝ որ ընդ սրեզերս են, մի են. Խոր: *Ցեկեղեցիս ուղղափառաց: ժողովք ուղղափառաց: Քարոզիչքն ուղղափառ գաւանութեի. Շար:

ՈՒՂՂԱՓԱՌԱԳՈՒՆ. ա. Ὀρθόδοξότερος. Rectius de religione sentiens. Աստ նայնիս ուղղափառ. սիրապէս ողջմիտ. *Ա՛յս ջնեղ քաղցունս արասցէ, և ուղղափառագոյնս. Աստ. ա: ծէ:

ՈՒՂՂԱՓԱՌԱԳՈՒՆ. ſ. Ὀρθοδοξίας. Orthodoxe. Ուղիղ գաւանութեի. ողջմտութեի. *Քարոզէր և ինքն զաւետարանն ընդ հայ ուղղափառապէս: Ուղղափառապէս առցուք զասացեալն. կի՚րզ. գահյ:

ՈՒՂՂԱՓԱՌԱՀԱՒԱՆ. Տ. ՈՒՂՂԱՀԱՒԱՆ, և ՈՒՂՂԱՓԱՌ. *Աստնայն ՀՀ.ստիս ասացեալ վարգապետիցդ սիրժէցան յիւրաքանչիւր ժողովոցդ. Բաւղ. ՀՀ. 5:

ՈՒՂՂԱՓԱՌԻՄ. եցի. ն. Ὀρθοδοξέω. Recte sentio, doceo. Ուղղափառապէս հաւատալ և քարոզել. *Եւ այսպէս թզիով ուղղափառեաց զՀաւատացեալս. ՀՀ:

ՈՒՂՂԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀρθοδοξία Recta opinio, recta sententia de religione. Ուղղափառ գաւանութեի՝ հաւատք, կրօնք. ողջմտութեի. *Ուրք յայսպես ուղղափառութեանն արատասխանեաց էին ի միասին: Դրգռեցաւ ուղղափառութիւն. Խոր. ֆ. 33. 68: *Միաբանել ընդ ուղղափառութիւնն աստիճան. Ցհ. իմ. ապ: *Կերպարանել ուղղափառութի՝ չարափառ գոլով. Խոր. պրփ: *Կարգաւորեաց ուղղափառութեի ղբո ժողովուրդս. Շար:

ՈՒՂՂԱՔԱՀՈՂ. ա. Քարոզ ուղղութի. և Ուղղութեի քարոզել. *Խնգրմբ զուղղաքարոզ եպիսկոպոսունս զրոյցաւ ցանել. Խոր. պրփ: *Ի հաստատութեի ուղղաքարոզ Ճշմարտութենէն. Լմբ. հանգ:

ՈՒՂՂԱՔՒՆԻՆ. ա. Որ ուղղութեի քննէ. ուղղագատ. արդար. *Ընդհանայ յանաչսս և յուղղաքնին առանձին ճառս իւրոց. Վահր. յոր. Ե կմ:

ՈՒՂՂԵԱԿ, զեկի, կաց. գ. Ὀίαξ. Clavus. πηδάλιον, gubernaculum. (վիթակաւոր գրի և ՈՒղեակ. Ուղղակ.) Աբրնաս բառիս ՈՒղակ կամ ՈՒղկ, նոյն ընդ նմին. քեզի՝ ուղղիչ նաւոյ. փիւռն. *Ունիցին բառանգակ զղաստուիրանացն ուղղեակ: Խմաստասէր նաւապետն որ նաւակալ կոչ յաստղեակս նաւին հմնաս գիտութեի ուղղել զնաւն. Մաղ: *Գաւաս ընդ գիմդակագոյն նաւաբեկութեի անկեալ՝ ոչ ունելով զուղղեակս հաւատոյ. կի՚րզ. ի՚ն: *Որ յաստղեակս (կամ՝ ի զնա կրս) նաւին նաւի. յոր կոյս կամի՝ չդիչ զնաւ. Ջմեզոյն պատերազմ՝ ի բաց ընկենելով ուղղեկոք առաքինութեէն: Գիտաս է հաստատուն կալ յաստղեակս նաւին. Սարկ. յէ. ԷԷ: Ն Ե. գ. Ճ:

ՈՒՂՂԵԳՆԱՑ. Տ. ՈՒՂՂԳՆԱՑ:

ՈՒՂՂԵԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուղիղ գնացք. անարատ քաղաքավարութեի. *Տացէ սեր ՀԱԾ՝ քահանայից ուղեգնացութեի, ժողովրդոց ողջախոհութեի. ՃՀ: Տ՚ն և ՈՒՂ

ղեցունեցութիւն: (Ա՛ղ է և Ուղեղնացու.):

ՈՒՂՂԵԻԱՆ. Տ. ՈՒՂՂԱԻԱՆ. *Իարկ հիմն ուղղեգաւան բարեպաշտուե. Վ.Ք.Տ. ծն:

ՈՒՂՂԵԿԱՎԱՐ. Տ. ՂԵԿԱՎԱՐ. *Ուղղեկավար Ճարտար: Ուղղեկավար բանական հոգին. Մագ: 1 ՓԲ. ոզ:

ՈՒՂՂԵՄ, էցի. ն. Ὀρθόω, ὀρθοτομέω, εὐθύνω, διορθόω, κατορθόω, κατευθύνω. Rectifico, rectum facio, dirigo. ἁρμόζω, accommodo, modulor. ἀνορθόω, erigo. συστίζω, constituo. Ուղիղ առնել. ուղղել վերածել. հարթել. յարդարել. կանգնել. յաջողել. վարել. ղեկավարել. կառավարել. առաջնորդել. հովուել. բարեկարգել. չափել, փըշոթել, փնդել, առաջ գանդ խոտգառել. փոչրացնել, փխրեցնել, փուղել, փխվել, էօլառնա գօմաղ, պերմել, և այլն. *Ձաեել փայտ ի տանէ Նորա՝ ուղղեացնեն, և բևեռեացնեն զայրն ի նմա: Եչար դաւաճանաւ զէշն՝ ուղղել զնա ի ձանապարհն: Աբդարսելի ամբի ուղղէ զձանապարհս: Ուղղեցէք զուիրաս ձեր առ ուեր ձեծ. և այլն: *Ձամենասքե սեղանն ուղղելին: Ուղղեր ի տան իւրում աւազան: Ձառաջնիկայ իրաց ուղղեցիք. Եչէ. ճ. է: *Ըստ նմանութեճ կառավարաց ուղղէ իրըև երասանակաբ զառաքեալս աշխարհիս. Խոխ: *Ձյսուհեաև ես ոչ կարեմ երթեալ ի վերայ ընկամեացն, և ոչ նիրակ ումեք ուղղել. Բաղ. է. 30: *Ձյս ամենայն ճեծայնն խնամարկութիճբ ուղղեալ ընին: Երկնից թագաւորութենն յերկիր իջաեն է, և առեան ուղղի. Իգն: *Նա նախ զառաջինն ուղղեաց եկեղեցի յաղեքսանդր քաղաքի. Ես. պգ: *Ո՛չ զայն ասէ, թէ զամենայն ինչ՝ որ առաջի դնիցեն, ուղղեսցեն, այսինքն զոր ի մեի գիցեն՝ կարասցեն առնել. Կիւրղ. ծն:

ՈՒՂՂԵՒՈՐ. Տ. ՈՒՂԵՒՈՐ:

ՈՒՂՂԵՒՈՐԵԼ. Տ. ՈՒՂՂԱՒՈՐԵԼ, և ՈՒՂԵՒՈՐԵԼ. *Ցերկրաւոր ցանկութիւն յերկնաւոր բարձրութենէն ուղղևուելաչ. ճՂ:

ՈՒՂՂԸՆԹԱՑ. ա. Ուղիղ ընթացող. որդար. առաքինի. և Ուր ուղիղ ընթացք կայցեն առաչին. *Մարդք ուղղընթացք՝ սիրելիք երևեցան ձմ, և զյանցաւորս նմա ընանեցյային. Լիճ. ասաչ: *Ոչ այնպես ծովու աչերոժութիճք հարկանեն նաւուղղին յուղղընթաց ձանապարհէն, որպես վարդապետաց բռնութիճն (լինին) ուսողացն զանազան յօժարութիճքն. Եփր. ասէփաթ:

ՈՒՂՂԻՉ. ղչի, չաց. ա. գ. Ἐυθύνων, κατευθύνων, διορθώτης. Regens, dirigens, rector, director, moderator. κυβερνήτης, gubernator. Ուր ուղղէ. առաջնորդ. կառավար. ղեկավար. վարիչ. ընէս. * Խոստուեճէ առաջնորդ է, և խոստանոց ուղղիչ կաոք ձմ բնութապահիկ՝ հազարք ուղղչաք: Նաոք միոքր թևուին չրջին, յոր կոյս և միոք ուղղչին կամիցին. Ի՛. է. 15: Սղ. իճ. 18: Յի. Փ. կ: *Ձառաջապահք (ի նաւի). և ուղղիչք: Ուղղիչք նաւին եկեղեցւոյ. Ոսկ. ծգ. Ա ճ. փ՛: *Հոգւոյն չրջմունք ցուցին զարուեսա ուղղչին: Փրկիչ զնաւն քաղ ուղղչայն է. Ի. ոխ: *Եւ ոչ նաւ համեառնայ հանդիպ ապառնոց ուղղչի. Նաթ. ծճ: *Ըստ ոտինն զՀետ երթիցէ առաջնորդին և ուղղչին. Ագաթ. ապ: *Որ զրկէ զնոյն յուղղչէ, և զնօա ի հովուեճ... զնաւս յուղղչէ. Կչ՛ոխ: *Ո՞ որ քան զնա յայտնեցաւ մեզ ղձուչութեճ ուղղիչ. Լ՛ճ. պ՛որ: *Ձարիք՝ ուղղիչք հայ լեզուաչն ասին. Փիլ. այլաճ. (Լծ. Թախուրեանճ:)

ՈՒՂՂԻՉ. որպես Ուղղակ. ղեկ. քեղի. Ἀυχήν (որ և պարանոց). Pars clavi et gubernaculi, in quam gubernator incumbit. *Իրրև զնաւապետս ոչ վտահ՝ յուղղիչ և ի սամիս առաքինուեճ նաաեալ. Ոսկ. ֆիլիպ. ծճ:

ՈՒՂՂՈՐԴ, ի, աց. ա. Ὀρθός, ὀρθιος, ἐυθύς. Rectus, recto corpore, erectus, directus. (գրի և ՈՒՂՈՐԴ, կամ ոլսկէս ումկ. ԸՂՈՐԴ.) Ուղիղ, և ուղղաբերձ, կանգուն. ճիթակն, ճիճ ճիթակ, փնջ. խանիաճ. փոչրա, փօս փոչրա, փխ, փխիչ. * Թիւրեքք զամենայն ուղղորդս: Ուղղորդ ճանապարհ: Երթալ գնալ ղուղղորդն, կամ ընդ ուղղորդն: Բարձք նոցա բարձք ուղղորդք. և այլն: *Ուղղորդ է մարդոյն ձև, և առ երկին ի վեր կոյս ձկակ, և ի վեր հայի. նիսս. կալ: *Ուղղորդ զքեզ միայն սահղծ ի կենդանեացն, ոչզ զի և նովիմբ իսկ ձևովդ գիտասչես, եթէ վերնագունիցն ազգակից են կենանդք քո. Բրս. հայերէն: *Ամենեք ստղոնքք (ի կենդանեաց), և այլք ուղղորդք: Որոշումն պատչաճեալ ուղղորդական անկեանց. Ա՛ ոչս. է: *Կօչիկս երկաթիս, որ ունէր բևեռս սուրս ուղղորդս. Ճ. Ա: *Ընդ ուղղորդ տեղիս ճանապարհացն: Մոլորի յուղղորդ ճանապարհէն: Ճանապարհորդին ուղղորդ գնացքն: Կառավարեա զկամս հայցմանց նոցա և զմերս ընդ ուղղորդն. Փարպ: Խոսք: Գրգ: *Կամակորիւ կամին զուղղորդ բարբառս ձծեղէն գրոց. Վ.Երզ: *Ոչինչ ուղղորդ պատասխանի առնէ, այլ անդէն ընդգէմ հարոյանէ. Ոսկ. մթ: *Ձմամաքն ի գիրս՝ ուղիղ գիտողացն ասացեն գրել. զի ուղղորդ լինիցի. Ե. Նիս. հոփսիմէ:

ՈՒՂՂՈՐԴ. ՛ն. Ὀρθῶς, ὀρθά. Recte. Ուղիղ. ուղղապէս. ուղղորդաբար. ուղղութիճ: *Կանգնեցաս որպէս իմ, եկաց ուղղորդ. Նմ. ճ: *Ուղղորդ ընդ նոյն ելցէ. Եփէ. Խճ: *Ձյր խմաստն ուղղորդ (յն. ուղղեալ) գնայ. Ձաք. ծճ. 21: *Ուղղորդ ի ներքուստ՝ ի վեր բերեալ լինի: Ձառն՝ ուղղորդ ի յերկրի բռնեալ: Որք ուղղորդ ընդ արևելս հայիցին: Ստուերն ուղղորդ յարևելս անկանի: Ոչ կարէին զնա ուղղորդ տանել՝ վասն ի քարշ անկանելոյն. Նիս. ես: Խոր. ա. 11: Շիր ճ. Գ: *Ոչ չարաչար ծանեաք, այլ ուղղորդ փառաւորեցեք: Յարուժամ տեճ առնել զոր, և ուղղորդ հայելը և ոչ իւիք աղաեզօք առաւելչն գարչանալ. Ագաթ. ապ: Ընդիպաբ: Նիս. Երգ:

ՈՒՂՂՈՐԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուղղութիճ բանի. բան հարթ և անվրէպ. *Ոչ այլ ինչ է քերականուեճ, եթէ ոչ հոծ և յարմար շարամանութիճք և ուղղորդաբանութիճ (կամ ըղորդաբանութիճ) առեղծանել բանս. Մագ. ֆէր:

ՈՒՂՂՈՐԴԱԲԱՐ. Տ. ՈՒՂՂՈՐԴ. ՛ն. Ὀρθῶς. *Ոչրք միանգամ հանդիպին ուղղորդաբար մերձեցեալ յիմաստասիրուեճ. Սահմ:

ՈՒՂՂՈՐԴԱԴՆԱՑ. Տ. ՈՒՂՂԱԴՆԱՑ՝ ըստ ա նչ. * Մարգ է կենդանի բանաւոր՝ ուղղորդագնաց: Մարգ է հեռաւակ երկոտանի՝ ուղղորդագնաց. Սահմ. գ: Ակ.պորֆ:

ՈՒՂՂՈՐԴԱՁԵԻ. ա. ՛ն. Ուղղորդ ձևով. * (Ծուխն ձմերանի) լերանց նմանէ՝ ուղղորդաձև ի վեր կանգնեալ ջուխլ. Նիս. Երգ. յն. յուղղորդ ձև:

ՈՒՂՂՈՐԴԱԿԵՍ. Տ. ՈՒՂԻՂ. և ՈՒՂՂՈՐԴ. ՛ն. * Ուղղորդագէս և մեք խոստովանեացուք զանօրհնութիճն. Ա՛ղ. գ. 2:

ՈՒՂՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. տ՛ Ὀρθότης. Recta vel erecta figura. ἐυθυγραφίς, directio. գրի և ՈՒՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ, ԸՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Ուղղորդ գոչն. ձև ուղղորդ. ուղղութիճն. *Ընդ ի՞նչ կամի ձևոյն ուղղորդութիճն. Նիս. Երգ: *Ցոգբան յուղղորդութիճ իցէ ղեկավարն, ի զգուչութիճ եղիցին և ոզք ընդ նմայն. Ոսկ. յհ. է. կօ:

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυθύτης, κατόρθωσις, διόρθωσις. Rectitudo, directio. Ուղիղն գոլ յոր և իցէ կարգի, ներմասէս կամ բարոյապէս. ընթացութիճ, ընթացութիճն. փոչրութիճ. * Ուղղութիճ և ծռութիճն, և որ ինչ սոցին նմանի է. Աբիսթ. օրթ: *Ուղղութիճ սրտի: Ուղղութիճ ոգւոյ: Ուղղութիճ սիրեաց զընկեր: Գիրք ուղղութիճ. և այլն: *Կարես զամենայն ուղղութիճ վճարել: Ուղղութեանց լինել վերակացու և առաչնորդ. Եփէ. գ: Իգն:

ՈՒՂՆ. Տ. ՈՒՐՆ:

ՈՒՂՈՒԿ, ուղկի. Պալատի, ոյ. Palmus. Տ. ՈՒՂԿԱՆ. *Կանգուն մի և ուղուկ՝ գոդած խորութիճ նորա. Եփէ.թգ. 13:

ՈՒՂՈՒՂԻԼ. յ. Իբր Լուղիլ. ղուղիլ. ղողալ: *Վէմն այն իրրև զառիւն ուղուղեալ ի վերայ ջրոյն. Ճ: Ա:

ՈՒՂՏ, ուղտու կամ ըղտու. ուց. գ. Κάμηλος. Camelus. Գրաստ անասնատիճ՝ որոճող, մեծ և բարձր, սասատողն, երկայն ուլամբ, որնակալ. փէնչ, ճամալ, խամալ էնչէխ, վնտէխ. (յն. լտ. գամիլս, գամելաս.) * Տասն ուղտ յոյ գառաց ճն իւրոյ: Ա՛րբ, և ուղտուցդ քոյ ևս արբուցից: Ելին յուղտսն, և գնացին: Էլ յուղտուէ անոմ: Եդ ընդ ուղտոս պատասուս. և այլն: *Առաքեցյաս ուղտովքն: Սպասաւ ըղտու: Դիւրին է ըղտս ընդ ծակ ասղան մտանել. Վ.ք.Տ հց. ը. ծ.ը. ը: *Ուղտ ոչ կարասցէ մտանել ընդ ծակ ասղան. Ն՛ոսփ. ծգ: Տ՛ես և ԳԱՂԱՏ:

ՈՒՂՏԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Դարմանիչ և վերակացու ուղտուց. փեչչ՛. *Գտեալ զուղտապան սին ընկեր՝ եմուտ ընդ նմա յանապատն. Վ.ք.Տ հց. ը:

ՈՒՂՏԱՓՈՒՐ. կամ ԸՂՏԱՓՈՒՐ. գ. փուչ անապատի՝ որպես ակքան կամ ոքող, և այլն. յԱրչի ի Բաժչկարանի, և մեկնի՝ չատ ծըլվի (բազմաձիւղ) ուչխուրիսար, չոչ թուղտազ չոչթուրքա, տեվէ տապանը, տեվէ սիքէնի:

ՈՒՂՏԱՒՐԱՂ. գ. Առատաբեկալ կենդանի՝ խառն յուղտուէ և ի քաղէ. * Ոչ միայն եղջերուաքաղս, այլև փղաքաղս և ուղտաքաղս զուժմունդ կատածեմ գոլ. Մագ. ծը:

ՈՒՂՏԵՆԻ, նոյ, նեաց. ա. գ. Մորթ ուղտու. հանդերձ ի առևոյ ուղտու. *Երեք հազար ուղտք (էին յորայ), որ յուղտեն-ւոյ նորա ջեռնուին մերկք. Վ.ձած. յոբ:

ՈՒՂՏԵՐԱՄԱԿ, ի, աց. գ. Երամակ ուղտուց. փէչ ոխրխոխ՝ գաճաբը. յն. և երբ. ուղտք. *Երամակք ուղտուց, ուղտերամակաքն մայիսիսու: Ձուղտերամակս նոցա: Ուղտերամակք նոցա. Ես. ի. 6: Երէմ. Խը. 29. 32: *Արածել զուղտերամակն: Բազմութիճ ուղտերամակաց: Ուղտերամակաց բեռունք բերցին զեղ ոսկւոյ և կնդրկի. Ճ.Բ.Պիոփ: Աբբ:

ՈՒՂՏԻՆՁ. իբր ըստ բարդուեճ յն. Καμηλοπάρδαλις. Տ. ԸՆՁՈՒՂՏ. *Ի ձեռդոսի (մեծի) աւուրս երևեցան ի հնգկաց ցլափիլք, և ուղտինք. և ձիսմոնիք, և այլք բազմադիմիք. Ճիր. ժբ:

ՈՒՂՓ. կամ ՈՒՂՐ, կամ ՈՒՂԲՐ. գ. Ձայն անյայտ. Թէրևս որպես յն. օլφիչ. բոլորաքուն, խակաքուն. գերաքուն. կամ որպես հյ. արփի, եթեր. օդ. երկինք. (Թ. փեչչ.) այլ ի ՀԻՆ էա. յուժակաւս գրի. *Ուղրք. ուխք ջուրց: Ուղրր, խաւար կամ խաւարաղձած: Ուղրատած, խաւարատած: Ուղփաձաչ, լուսաւալ գնացեալ. Տ՛ես ՄՆ, ՏՈՒՂՓԵԱՆ, և ՈՒՂՓԱՒՈՒՄ, ՈՒՂՓԻՆ:

ՈՒՂՓԱՒՈՒՄ. ա. որ գրի և ԸՂՓԱՒՈՒՄ. Երկնաձև, լուսաձեւ, կամ խակաքուն

գերաշխարհիկ. * Սիրալի ուզիամձեմ չաւ. ղզք զգուշացուցեր քեզ չու. Մագ. ծշ: *Հերձուածողաց և խոտորեալոց յ՛զիամձեմ ձանապարհէն. Ածան. ԼԼԷ: *Եւ զնա էր փառաքն փակեալ ուզիամձեմ. ԳԴ: Ի հինն բաւ. որպէս փողանուն գրին, *Լայս, ձաձանչ ... լուսաւիայլ ըզվիամձեմ, արեգականափայլըն:

ՈՒՂՓԵԱՆ. ած. Գերաբուն. երկնային. * Ուրբաթ լեր մարիամ, օթարան ուղիեան լուսոյն. Շ. Գ:

ՈՒՃԱՒԱԳԻՆԴ. Խմի կամ ընթերցիր ԱՃառաւագինդ. *Մարմին՝ գործի ուՃառաւագինդ ոսկերօք և ջղօք. Գկտաս:

ՈՒՄԵԿ, ի, ած. գ. Բառ. տ՛ձին. որպէս թ. ԷԼէ, վ՛աստակ. արդիւնք. (յորմէ Ումեկաւոր.) և կամ որպէս հյ. Աւորբուն, ողղբանք. *Մի ուրեք այլ (չարժիր) այսր անդր՝ կամ սպառնալեօք, կամ ումեկօք. Մագ. ծԳ:

ՈՒՄԵԿԱՒՈՐ, ի, ած. ա. վ՛աստակաւոր. արդիւնակից. յարգիչ արդեանց. *Գեղտոս և պօղոս՝ ամոլչ սքիչ, ումեկաւորք նահատարցն. Շ. Ա:

ՈՒՄԳ, յումպ. զումպ. գ. Պότος. Bibitus, potus, potatio. Ընմոտ Ըմպիչ բայիգ. Ըմպուածն. արբուածն. *Օդնեատոր ոչ խաբեայ խօշնեն, Թէպէտև յումպ էր ու. յն. ղմ պօղն իսկ գլխովին. Թղ. ԻԷր:

ՈՒՄԳԵՏ. ա. Հնագեա. պիտակ.անիւր.

ՈՒՄ ԵՒ ՊԵՏ, ի՛ սիր. վայրապար. ո և պէտ. յուպէտ. *Ումպէտ գործոց հետևիլիր: Զքաղել յումպէտ գործս: Ի՛ընչէն և յումպէտ պէտ իրան. Խոր. ֆՀ. Ե պրգԳ: Ի՛ընդրիչ. *Ումպէտ կալցաս նոցա (գիշ) սրսրիչ. Ագաթ: *Ոչ եթէ վայրապար ինչ՛ումպէտ և պէտ մարդոյ հաւատացին զայս առաքեալքն: Ցումպէտև պէտ առեիս ապօթել. Բրս. Ի սթէփ: Ի՛ընդրիչ. պրգԳ:

ՈՒՆ, ունք. գ. Նոյն ընդ Ունի, ոյնք. սրմատ Ընհելոյ. որպէս Ընհելն. լմնուհումն. և Ոյժ. ունակուն գովելի. *Թէպէտև զունկն Տատաւ, անդէն եգեալ պատնէլիւզք. տակային ձեռքն յուն երթատաւորին ոչ Թոպեցաւ. Շ. Գ: *Ունք նախամօրն տկարացեալ օձին գաւաձանուհեր. Գնչ:

ՈՒՆԱԿ, ի, ած. ա. *Էչաս. Habens. Ընօզ. ոյ ունի. ասէոզ. *Եւ ծով դրուատի ունակ մարդարտի. Նար. ՖԻ: *Չունիմ մի ման՝ի քաղրին, այլ եւ՛ ունակ հակառակին: Մաուսգանէ քեզ օրինակ, զորս՝ի մանկանչ՝ բաղեցաց ունակ: Ջունակ բուրման անոյշ խրձկին. Շ. յ՞ ոչդ. այէոբ. էչէս:

ՈՒՆԱԿԱԲԱՐ. ած. Էπτιχῶς. Habitualiter. Ի բնէ ունելով. և Ընհակուհեր սահանալով. *Ցաձմուճն և՛ի չարչուն միայն հաղորդեալ էսալէս և ունակաբար. Մագ.՝ի էրէն:

ՈՒՆԱԿԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Էπτιχός. Habitualis. Ընհակացեալ ինչ իբր բնաւորական. *Կեալ սահն և զամենեին անշուշտ ունակական կենդանուհեի (գոլցն). Նէս. բն:. *Բաղուհս ունի զօրութիս, ունակական, տնկական, բնական, ընդմտածական. փէս. այլաբ:

ՈՒՆԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ուսոի Ընհական ջերմ՝ է տակուն սանդ, որպէս febris hectica. կամ սահերդ ջերմուհի. *Ընհական ջերմուհն կորուսանէ զենթակայն: Ընհական ջերմուհն՝ անչափութեի է. ԼՀն. պրգԳ:

ՈՒՆԱԿԱՆԱՒՄ, այայ. լ. Բնաւորիլ ունակութիր. ունել. գասնիլ յիմիր. տալեալ լինել. և օգտեղել. կրթել. և կրթիլ. կամ գրաւել. լիլ. վարել. (յն. ոՃով.) որպէս Էչησις, և այլն. *Միով բարի և օգտակար ներդործեցան, միւսովքն չար ուսոպականիչ ունակացան (տարերք): Շ. յմ Էգոն: *Սուրբ հոգ ին ունակացաւ ի հեթանոս. Ջգր. ի՛ն: *Ոչ երբէք մարմին բոլորն որպէս բոլոր յանհնդունն ունականայ. Ան. պրգԳ: *Բնութեի մանկանն ունակացեալ է զայն գոլ. ան. կվմօ. *Սիրտ մաախոհի առն, այս ինքն գիտութեիզ քննողին. զորս մտաւորաս կոչէ՝ ընդմեր միտս ունականալով. Համ. տոմ:

ՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընհակութեի, որպէս բնիկ վիճակ. սահեցիծն. *Ցորժամ կամ մեզասն ճաճանալ... յայգագս հաւմբառնալոյն, յունականալէն Թռուցացաս. Նար. յվէԳ:

ՈՒՆԱԿԱՑՈՒՅԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ բացուցանել. սահանալ. տանել ինքեան որպէս բնաւորական. *Ընդերկարուք ժամանակի ունակացուցեալ անփոփոխ կամաք զաւաքինութեին. Վրփ հց. ծշ: *Չսահացեալսն յինքն ունակացուցեք. Երզ. փէր:

ՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. *Էչις, σχέσις. Habitus, habitudo, adfectus, status, tenor, և այլն. Ընհելուհ հաստատուն՝ի քնէ կամ սահմամբ և սովորութ. վիճակ՝ ձիրք՝ և զօրութեի անյողդողդ. կալուած կամ ընդունակուհ. Տէս և ՈՃՆ՝ ՈՃՆԹ. ՈՒՆԹ. *Տարբեր է ունակուհ՝ի սրամադրուհ վասն տևողդոյն գոլցդ. Աբէսթ. սթրգԳ: *Խորհել՝ի մտրրաւկան ունակուհ հումբակաց. Պղսթ. օրՒՆ. ծ: *Ընհակուհ սրբազան ընձեռեաՒՆ, զի մի գործ ձեռ՝ի չարէն ըմբռնեսցին: Ջարանան՝ բազեաց ունակութեց և ներգործուհց նուազգոլեր. Դիան. ԼԼէ: *Ընհակուհեի է որպէսսուհ յարմանայ. Մագ. ՝ի դէմն: Իակ յասել Դիան. *Աս մեր խոնարհուհս մեռցեալ անչափ, ամենակատար ունակութ ց. ասի Մագ. *Ընհակութեի աստանօր ոչ որակուհ իրեք յարմանայի է նշանական, այլ ըստ ուՆեղոյ յարաձգուհ, այս ինքն կալմանց: *Եւ ոչ մի ունակուհ կալուածոց անձին իւրում ծնանի, այլ այնմ որ ունին. Փէ. լԼՒ. ֆ. 3ղ: *Չակատակ կան միմեանց որպէս ունակուհ և պակասուհեի: Ընհակուհեիք քան զպակասուհեիս յատ աչագոյն են, և՛ի բաց բարձոլք ունակուհեիցն՝ պակասուհեիք. Աա գգ. ֆ: *Ընհոյնացեալ՝ի բարեբասուհեցն ունակուհեէ: Ըստ ունակուհեէ և չնորհաբաչխուհեէ հաւատարապէս հօր և որդւոյ (հոգին սուրբ). Շ. հրէչ. Ե Ըղէ: *Ըստ ունակուհ ցաւոցն՝ի մարդասէր բժշկէն զատողջուհ գեղս ընկացի (այս ինքն ունողուհ, կամ որպիտուհեեն): Չիւանգուհ՝ Նուազուհ է ունակուհ մարմնոյ: Դոյզն ունակուհ ողջուհ. Դիան. ՁԵայ: *Ջվհեցան՝ի մեզ ունակուհեիս. Նաայ: *Ջքնոյն ունակուհ ծանեաք. ՑԳ. ԼՀ. էրԼ: *Ցունակուհ լըսարանին՝ ապաշորհաւ գան սուրբ տաճին (այս ինքն յընդունարան կամ յըմբռնողուհեի): Սակաւ է առ քանակուհեի, բայց յոգնախուհս ունակուհ (պարունակեալ իմաստիւք). ՁՀ օրդէ:

ՋՄՄԵՆԱՆՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, ՋՄՄԵՆԱՆՈՒՆԱԿԱՒԹԻՒՆ. Տ. ՄՄԵՆԱՆ, և այլն:

ՈՒՆԱՆՁ, ոյ. կամ ի, իյ. ած. Κενός (յծ. հյ. սին, սնոտի), ματαίος. Vacuus, vanus, inanis. (յծ. նանիր, և ունայն). իտ. voto, vodo. Ան՝ որ չունի ինչ յիւրեաքան. Թափուր. գաւարկ. գաւարկաձեռն. պարապ, պարապորդ. նանիր. սին. սնոտի. ընդունայն. անման. մերկ. լուկ. պարազ, թարպակ, էոաճ. պօզ, խալ, ՔէՒՔ, ՒէԷՒ, պՒՀոպՔէ, պՒԷլ. *Գոլ ունայն էր, և չուր ոչ գոյր՝ի նմա: Լ՝ի չորոյ, և ունայն գաւազոյց զնա էր: Խնդրեա՛ քեզ սահման ունայնս: Թերևս ունայն իսկ արձակիր զնա: ՋսՒճաոտուհս արձակեաց ունայնս. և այլն: *Ձիք տեզի ունայն, ուր ոչ իցէ Թագաւորն մեր քր. Եէէ. ը: *Տեսանէին զգևրեզմանն յաձոյին մարմնոյն ունայն. Շ: *Ցալոգար վաստակոց ունայն էր, և՛ իբարի գործոց Թափուր. Եէէ. էրէց: *Մնացին ունայն և Թափուրք յերկնային միսիԹարուէին. Մ՚Ֆէր: *Ունայնք՝ի լուսեՒէց: Ամենահարուստ բարուԹի՛ սմենեկին ունայն՝ի չարէ. Նար. ը. ԿՀ: *Գոգքն քո ունայն լիցի, զի ունայն լիցի խորհուրդ քո յաղագուհէ: Մի՛ կամիր դուս, Թէ ունայն իցէն ձիՒեՒնիքն քո՝ի ձոռոյ (իսպառ քայքեՒլով), զի հանգիցէ աղքատն և անանկն. Եէր. օրՒՒ: *Ահա լուեալ գադարեաց յունայնից. Ոսկ. հոմՒէր: *Ունայն ունայն (այս ինքն գաւարկուհէ), ասեն ոմանք՝ է. ասեն, ունայն՝ տեզին որ՝ի մարմնոյ լըքուհեալ... ունայնն՝ և յաղագս ունայնոյն և տեղոյն այսչափ. Փէ. Նի:

ՈՒՆԱՆՁ. ած. Տ. Ը. ԸՆԴՈՒՆԱՆՁ. Inaniter, in vanum. *Ընդեմ բարձրամտեաս ունայն. Վրփ հց. ծշ:

ՈՒՆԱՆՁՈՒԲԱՆ, ի, ից. ա. Ματαιολόγος, κενολογῶν. Vaniloquus, inaniloquus, inaniis. Ընդունայն խօսող, և խօսեցեալ. ֆՃախօս, ֆաՃ. *Ունայնաբան չաղակրատ. Նար. ծշ: *Թողեալ զունայնաբան առասպելս ճորատուհեի նորա. Ոսկ. յմ. ա. 1:

ՈՒՆԱՆՁՈՒԲԱՆԵԼ. ած. Κενολογέω. Inania loquor. Ընդունայն բարբառեալ, վայրապար խօսել. ֆՃախօսուհի ընել. *Ցանդիսին նեցան այսպէս ճձուամարտք, և որպէս սուտ. գապէս յերկրէս ունայնաբանեալք. ՈՒ. ծԷ:

ՈՒՆԱՆՁՈՒԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ματαιολογία, κενεαγορία, և այլն. Vaniloquium. Ունայն խօսք. պղսխօսուհի. չատխօսուհ. *Ունայնաբանուհ է այսպիսիս: Մի՛ և ս խոտորեցուս յունայնաբանուհս: Եւ մի յունայնաբանուհեի կործանեսցին. Նխս. բն: ՑՃի. ֆ: Գկտաս:

ՈՒՆԱՆՁՈՒԱՐ. ած. Ընդունայն. ՝ի նաՒեր. վայրապար. ՝ի զուր. *Ունայնաբար աշխատին, և ոչինչ օգտին. Ոսկ. յմ. Է. 20:

ՈՒՆԱՆՁՈՒՈՑՍ. ա. Ինանիր բուսեալ. ունայն ՝ի պաղոց. *Չհաւանեալ ծառս ունայնաբոյս. Նար. լՒ:

ՈՒՆԱՆՁՈՒՈՒՐՀ կամ ՈՒՆԱՆՁԱՒՈՀ. ա. Որ խորհի զուս նայնուհեի կամ զնոտիս, մոլորս, և ՆորաՃէս. (լատ կրկին ձայնիցս յն. κενός, ունայն, սին. և καινός, Նոր. Թ. ԷՀՒՒ.)* Ջայսոսիկ ունայնախորհքն կատարեալ: ԵԹէ յաբեեան, զիսիդ վախՃան ածեն ոանքանաց ունայնախորհքն: Ընդդեմ մտրգաւան նեաորի ունայնախորհ (կամ խոհ) ամպարշտի. Սխոան: Լմէ. յայթ: Ճ. Ր: Ե Տէ ԷէՒ. ՃՒէ. ծէ:

ՈՒՆԱՆՁՈՒՐՕՆ. ա. Որոյ կրօնքն են ունայն և սնոտի. *Ջերծեալ աշխարհն ունայն յունայնակրօն պաշտամանցն հնազանդեան ամենահնչեալ ընդ ծառայութեին քոյ. կաղանթ:

ՈՒՆԱՆՁՈՒԱՀԱՒԱՏ. ա. Սնոտի կամ անգործ հաւատով. Թերահաւատ. (յն. Նոր հաւատոք.) *Դարձեալ Թշնամանեա՝ ունայնահաւատ. փոքր ինչ անահ (կամ սանձահ) զապառնալիսդ. Ւա գբս. է: *Ո՛ունայնահաւատ, զառանց գնոյ ձիրս սիր ապրտաս՝ի գինս ձգել յօժարիս. Լմէ. պրգԳ:

ՈՒՆԱՆՁՈՒԶԱՆ, ԲԱՆ. Սնոտի խօսք. լատն. Նորահնոյնուհ. ա. փՀ. է. 2: Ե է. փՀ. է. 6: *Չարիմաց խորհրդով և բանիւ վորին յունայնաձան բարբառիմեռ. Լմէ. հանգ:

ՈՒՆԱՆՁՈՒԶՈՒԹԻՒՆ. գ. ԸնձեռաՒՆաանութեի. և Մտրոր վարդապետուհ. Նորահնոյնուհ. զի՝ի չին. մերձաւոր են ձայնիւ բառքս, κενοφωνία և καινοφωνία. *Լ՝զգուք պիղծք ունայնաձայնուհք. Ւա գբս. ա: *Ըստ նեաորի ունայնաձայնուհեին, կամ ունայնաձայնուհեցն: Ի բաց փախիցուք՝ի նոցա

կործանիչ ունայնամտայնութեանց . Գործ. ժ. 18 : Ցաւոք լինի ունայնամտայնութիւն այնոցիկ , և այլն . Լ ՟Բ . գլ ։

ՈՒՆԱՍՆԱՁԵՒՆ . ա . ած . Կենդ. Vacuus , vanus. χερσαῖος , vacuis manibus. Ձեռն ունայն . դատարկամբեռն . յետ դարձի , գալ յետս ունայն , գալ ի վերայ ետուփ , ընծայ չը լբերելոյ . եւ պարզ , պարզ եւ ետուփ : ՟Ոչ երեսցիս առաջի տեառն ձեր քոմ ունայնամբեռն : Մի մտցես ունայնամբեռն առ սկեսուրն քո : Եկանէին ի մարտ պատերազմի պատերազմական գործեաս . . . օգնել գալոյ ոչ ունայնամբեռն . Օր . ԺԶ . 16 : Հաւտ . Գ . 17 : Ա . Ճ . ՅԲ . 33 :

ՈՒՆԱՍՆԱՄՏԻՑ , մասն . ա . Ματαιόφρων. Vani consilii. Ունայնախորհ . ունայն մտագբ . անխել . ՟Ունայնամտին նեռասրի հաւատացեալ . Դան՝ոյ :

ՈՒՆԱՍՆԱՆԱՄ , ացայ . լ . Κενόομαι. Evacuor , evanesco , և այլն . Ունայն և թափուր մնալ . զրկիլ . անգաւառիլ , եզծանիլ . պարպիս ՟Ի՞ամալ , ՟Ի՞ամը երթալ , դէտ՝ի՞ւ ՟Ուն ՝նայեցաւ Եսոմեածինն . Եր՟Ի . ԺԷ . 9 : ՟Ի ամեծամեծ արուեստից և ՟Ի գիտութեց ունայնացեալք էին . Խոր . Բ . 56 : ՟Մի՞ ունայնասցի վաստակն աշխատութիւն քրիստոնէից կրից . Ներ . հԷ : ՟Ոչ ունայնացաւ սէրտ Թագաւորութիւն ՟Ի՞ւրոյ , իրրև մարմնացաւ . Բրս . ՟Ի՞ւ : ՟Եւ ունայնացաւ ՟ի մէնջ հնարացեալ . Լ ՟Բ . պարք : ՟Քաղցեալք՝ կենաց հայիս լըցցին , և մեծատունք ունայնացին . ՃՒ՟ Ղ : ՟Մխանգամայն ՟ի կենաց փայտէն , ՟ի գրասէն , և ՟ի պատուիրանէն . յարձնագրէն ունայնանալ ՟ի վերկորգ ժամուն . ՃԿ . Խ՟. ՆԷՆ . ՟Ցարժամ լցեալ լինի (որովայն) , յաղագս ժուժկալութեան խնամատարել . խակ յարժամ ունայնանայ , և այլն . Բրս . պԿ :

ՈՒՆԱՍՆԱՊԱՐՏ՝ . ա . Մնապարծ . սնապարծական . ՟Իրրև բազմացն անմտութի ՟ի մի վայր ժողովեալ լինի , անհնարին լինի զունայնապարծ փառացն զանմտութին ուղղել . Ոսկ . յԿ . Ա . 2 :

ՈՒՆԱՍՆԱՊԷՍ . Տ . ՈՒՆԱՍՆԱՐԱՐ . ՟Մի՞ ունայնապէս մերձենայիս . Տօնակ :

ՈՒՆԱՍՆԱՋԱՆ ԼԻՆԵԼ . Ընդունայն ջանալ՝ աշխատիլ . ՟Ցնա բազում ունայնաջան և զգաստաւոր լինելոյն յաղագս ապաւինեին . Ճ . Ը :

ՈՒՆԱՍՆԱՎԱՍՏԱԿ ԼԻՆԵԼ . Նոյն ընդվ . ՟Ջոխա նմ իրրև զչէիչս ունայնավաստակ եղէց : Մի՞ լինի ունայնավաստակ . Ոսկ . չ՟. Ա գլ . ։

ՈՒՆԱՍՆԱՎԱՐ . ա . Որ զհնա վարի ունայն իրաց . և Որ ինչ ՟ի գործ ՟ի վար արկնի՞ . ՟Թափիլ և զերծանիլ յունայնավար հնացելոցն անտափագործ պաշտամանցն . Ագաթ . Կորիւն :

ՈՒՆԱՍՆԱՐՈՒԵՍՏ . ա . Ματαιότεχνος. Vanis artibus deditus. Որ զհնա է ունայն արուեստից կամ հնարից . ՟Վասն վարպետար ունայնարուեստս կենցաղոյս . Բրս . հդ :

ՈՒՆԱՍՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ . յոլ՟. ն . Κενόω. Evacuo , exinanio . Թափուր ինն կացուցանել . նուաստացուցանել , կամ ծածկել զիշատս . ՟Ջանձն ունայնացոյց՝ զկերպարանս ծառայի առեալ . Փիլիպ . Ե . 7 :

ՈՒՆԱՍՆԱՑՈՒՑՉ . ա . Որ ունայնացուցանէ կամ ՟ի գերև հանէ . ՟Ոչ Հարտալրութեամբ՝ ունայնացուցիչ խաչին քրիստ . Շ . Խչ :

ՈՒՆԱՍՆԱՓԱՌ՝ . ա . Κενόδοξος . Inanis gloriae vel sententiae studiosus. Մնափառ . զրափառ . և Մնապարծական . ՟Ջպարս լուսաւորացն զնեռլով ունայնափառ մոլորութիւ յարփրացեալք . Ածան . Եփես :

ՈՒՆԱՍՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Ματαιότης. Vanitas. Ունայնն գոլ . նանրութի՞ . ընդունայն նութի . և Ընչին ինչ կամ անցաւոր . ՟Կոչեան յանսպառնալ յաւուր : Ամենեցունց ան պիտիք յանսպառնութի իւրեանց : Ընդունայն են որդիք մարդկան , և ինքեանք յանսպառնութի են ի միասին : Ունայնութի՞ ունայնութի՞ց , ասաց ժողովող . ունայնաւրի ունայնութի՞ց , ամենայն ինչ ընդունայն է . Եմն . յորմէ և անուն մասնիցին ըստ Լ՟Բ . առաւ ՟Մի՞ առակացն . երկրորդ՝ ունայնաւրիքն , և երրորդ՝ երգ երգոցն ո :

ՈՒՆԱՑՆՈՒՄՆ , նման . գ . Սէր ունայնութի՞ . փառասիրութի՞ . ՟Դադարեալ յանսպայմանէդ (տալ յանսպառնութի՞ց) սմբարհաւաճ և անպիտան գաս . Վ՟Բ հց . Բ :

ՈՒՆՁ , ընգոյ , ոց . գ . որ և ՈՒՆՁ . Χοῦς , χοῦς . Lanugo, pulvis . Փոշեաւոտակ մանրութ , և մազոտք իրաց . մզեզ . փոշի . փընշուր . Տանէլ . Ելն , Ի՞այ՟ցէլ . (ձի . և էմիս , ան , էմ .) ՟Իբրև զունձ յորդի հասեալ յերկաց հոգմոյ : Իբրև զունձ մաղեալ . Ես . ԽԷ . 13 : ՅԷ . 5 :

ՈՒՆՁ . ընգոյ , ոց . գ . որ և ՈՒՆՁ . ա . Հունձ . Σπέρμα. Semen , legumen . իս . Generi , legumi. Սերմն ուտելի , սրմանիք . սերմանիք . ընդեղէն , հնդեղէն . հագգ , հագգոյ . գ . փնջաւոր . ՟Տացին մեզ ունձս (կամ ուտես) , և կերիցուք : Տայր ունձս չորեցունց մանկանց . Դան . ա . 12 . 16 : ՟Երիք մանկունքն ունձս միայն ուտէին անհաց . Լ՟Ի . Ի՞ւ : ՟Ոմանք սակաւ ինչ ընդոչ (կամ ընդով) միայն կերակրէին . Եփր . գԼ : ՟Մերկ չնձն ունձս ՟ի ծակս ՟ի ներքս ամբարեալ . փիլ . Նխ . ա : ՟Ցանեաց ունձ , անհեաց բոյս . Հ = ՃՁ . յանիս . Ձ :

ՈՒՆԴԱԿԵՐ , ի , ացի . ա . որ և ԸՆԴՈՒՆԿՈՐ . Ունձս կերօղ . չասացեալ ընդունձ զինօք . ՟Ոչ դակերա՝ զդատաստանսդ՝ պարկիշտականս . Ագաթ :

ՈՒՆԵԼԻ , ըգ , ընց . ա . ՟Էχων, συλλάβων . Habens, qui comprehendit . Ունօղ . ունակ . և Ըմբռնօղ . զգաստաց ածօղ . ունեցօղ . էրինէն , ՟Բուխան . ՟Դիպաի ոք ունելիսց մեծութի՞ . Ուխտ . ունել . ՟Վասն յագ՟ոյն , որ եղև առաջնորգ ունելիսցն յայն : Զփառս ունելիսց նորա բարձրացոյց . Գծ . ա . 16 : Սիր . ա . 24 : ՟Իբրև եռաս զունելին , զո՞ աւ ինդրէք . Ոսի . Ե : ՟Որ կարաց բազբատաւ միայն զունելիսն զարհուրանելդ ընդունիր . անդ :

ՈՒՆԵԼԻՔ . գ . Λαβίς . Forceps . Գործի ունելոյց , ըմբռնելոյց . աբցան . և բազմակող ձրագի . մատ , գեւսատ . և մաթա . որ է առաւել յարգարիչ . երբ . հեւտխոյի . ՟Ի ձեռին իւրում ունէր կայծակին , զոր առեալ ունելիք ՟ի սեղանոյ անտի՝ երեք մերձեցոյց ՟ի բերան իմ . Ես . ՟Ի . 6 . (որ ՟ի Լ՟Բ . գործ . գրի ունելովք , կամ ունելովք . և ՟ի լուսանցս Դ . Ես . գնի , ակնառիչ :) ՟Ջհրեագաբանս , և զունելիս , և գլխարուիչս : Ջաշտանակին լուսոյ , և զերկոսին ձրագաբանն նորա , և զունելիս նորա , և զգաստակաց նորա . Եւ . Ը . 24 : Թագ . Ի . 9 :

ՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ . գ . Κατάσχεσις. Possessio . Ունելն . սեռացումն . սիրապահութի՞ . սէրունդի . ՟Ջժառանգութի՞ բաժանումն , և ունելութի՞ . Դիւն . Էնէաս : ՟Ցամի ունելութի՞ առաձկաց զհայկական աշխարհս . Աբծր . Ի . 11 :

ՈՒՆԵՒՈՐ , և ՈՒՆԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . Ասաւել սմ . իբր Ընչեզ . Ընչեզուն . Լուս . ԼԷ , Լուսփ : ՟Ունելոյց և ձեռնհասից ամ մտրիկի էին սիրելիք . ՈՒՒԻՒ : ՟ Թէպէտ քինէից ազգաւոք են , սակայն մեզոք հաստաւոք և ունեղուք : Ունեւորութի՞ կրկին ի՞ մանի . ՟Ի ոք ըստ գործոց , և Ի որ ըստ մեզոց . Բրս . տրի :

ՈՒՆԻՄ , նէի , կալայ . լայց , կալ , կա , ունիցիմ , կալեալ , ունել . ն . Ἔχω. Habeo.(Ա՟ի մասն է Ո , յն . լծ . ընդ ոյժ . և կալ . լծ . ընդ գալ .) կայ իմ , կամ յիս . գոյ միր . են իմ սեպհական այս ինչ իրք . և Սասնալ . ժառանգել . և Կրել՝ տանել յինքեան . ունիմ , կայ . էպինգէ , վէր , վէրբէր . ՟Վաճառեալ զամենայն՝ զոր ինչ ունէր : Իբրև ոչինչ ունիցիմ , և զամենայն ինչ ունիմք : Ունիմք մեք հայր զաբրահամ : Ես կերակուր ունիմ ուտել : Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լսիցէ : Թագուցուք՝ եթէ ունիցիք ինչ (՟ի պահ) զմեզ : Ջսէրն ՟Ցոյ ոչ ունիք : Որ ունի հատն , նա է պիտոյ : Ոչ է արժան ունել քեզ զկին եղբօր քոյ : Ընդ իս խաղաղութի՞ ունիցիք . յաշխարհի ատս նեղութի՞ ունիցիք . ես : ՟Ցազգս ունելոյ : Ունելն ըստ յորվ եզանակս ասի . կամ իբրև ունակութի՞ և արուեստից , կամ ըստ այլոյ ինչ պահուն , կամ արգէս քանակ , են . Աբիսփ . պորպ :

ՈՒՆԻՄ . Κατέχω . Detineo , obtineo . Ընդունել . տիրել . տանել , պեր ըստ . ալֆ . զոգի՝ սխս էմիփ . ՟Եկայք ասացուք զոս , և կացցուք զժառանգութի՞ տոս : Ամօթով գլխոին տեղին ունել : Մինչ ՟ի միշոյ բաւցի՞ որ այժմ ունի՝ չասասանն ունիցիս : Պինգ կացցուք : Ջառաջս ունել : Դա դիր քո : Եկէք կալչք զանց լեռնային կողմանն . են :

ՈՒՆԻՄ . Συνέχω. Contineo , comprehendo. ἐπέχω,inhibeo, cohibeo. χρατέω, ἐγχρατέω, teneo , են . Ըմբռնել . բռնել հակառնել . տիդ ունել . պահել . արգիլել . կալել . բանել . խանգրէին ՟ի նա ունել : Հրամայեաց նա առաւել ունել զգաւթի և զարս նորա : Միթէ ոչ ունիցի (զանկանալն) . և յարուցանիցէ զնա : Կալաւ զձեռանէ նորա : Խնդրէին զնա ունել : Ջի ննգումն կացցի՞ զմեզ : Եւ նոցա աչք կաքսալ էին (բռնասած էին) առ ՟ի չճանաչել զնա . են :

կամ Դրάσσομαι, πιάζω . Manu vel pugno capio, prehendo . ἑπιλαμβάνω, apprehendo . συλλαμβάνω, comprehendo. ՟Կալաւ զՀերոդ նորա : Բնդրէք ՟ի միանդ այսի՝ զոր գուբդ կալարուք այժմիկ : Ձեռն նր ունէր զգաւրշապարիչն նուաստ : Կալան զնոցա յարգանանս , կամ ըստոյն . են : ՟Համարեցաւ զնա , եթէ գինի կալաւ զինքն նորա . Եփր . ԼԳ : ՟Հրամայեցին նմա ունել զչգուխ բազմականին ո . այսինքն նստիլ ՟ի վեր . Եղիս . Ը : ՟Ուսցուք ՟ի վայր ունել զգաւրութի՞ ո . այսինքն ոչ ծառը Թուխացի . Խոնի փեղ մ գնել . կնոչիան առ աբբ :

ՈՒՆՈՒՄ . Φορέω , αἴρω , βαστάζω . Fero, tollo, porto. Կրել կամ առնել . ՟ի վեր ունել . բարձեալ ունել . ՟Ունէր պահ ՟ի փշոց : Որ ունիցի զՀանգիրման պայծառս : Երիս խոնս նաշհոյ ունէի ՟ի գլուխ իմ : Կալաւ զվարից գլխոյ նորա . են : Սոցին հանգոյն և յայլ գիրս :

ՈՒՆՈՒՄ . Կարել . մարթել . ՟ի գեաղ է . և Հանգիրնալ է . առաջիկ կայ . ՟Նահ ոչ չըճնչական ունիմ անեաւորել : Ոչ անիծս չարաշնալ խակոլթի բարիգ . Ես . ԽՈ . ՟Ի՞ : ՟Ասել ոչ ունիմ : Խօսել ոչ ունիմ . Վ՟Բ հց . են . ՟Ջինչ ունիք առ այս՝ զպատրաստի բազմել . Լ՟Բ . հՏ : ՟Մերոնցն մի ունիմ մնալ . Գյ . ԺԷ . 5ու : ՟Ընդ մեռոյ ունիմք առնանել զՀոմարիս վկայն քրիստ . Նէնս . Ե : ՟Նրմայ ունիս . մինչև ուրանար արժանի ի

ցէ երթալ. ցհ. իմ. էլա:

ՈՒՆԵԼ ԱՒ կիմ ԻՐՈՍԻ, ևն. Ἔχω. Habeo, ևն. Համարել. առդնել. սեգնել. սոյմագ, նաբխագ, գօմագ. * Միւ առ արգարս ունիր զանձն քո առաջի ՚ռն ՚ս. մի արգարացուցաներ. Սիր. Ը. 5: * Զանձինս առ խնամուեաս, կամ առ արգարս ունելին: Զայնպիսիսն առ պատուականս ունիլիք: Իրքև զմարգարէ ունէին զնա. ևն: * Զծերս ՚ի նոցանէ առ հարս ունէր. Եղիշ. Ը: * Ոչ առ. սուտս ունիմ. զձեզ. խոր. գ. 63: * Զինս ունին՝ առ որ չեմ (այսինքն բարի համարին, որպիսի չեմ): Եթէ ոք ունիցի զնիւթն վաստիալ քան զընկերն, ոչ արամանսցի այնպիսին՝ նոր. Ը: Վր. հց. Ը:

ՈՒՆԵԼ ԱՒ ԻՐԵՍՐՍ. Σχέσις. Relatio. Ցարաբերիլ. առնչութիւն. հայեցուած ծագմանն՝ ծննդեամբ կամ բոլամամբ. * Միածինն այնպէս ունի առ հայր, որպէս առ միւս բան: Երևմանն՝ զի այսպէս ասացից (այսինքն ծագմանն որդւոյ և հոգւոյն սըգ), և կամ առ իրեարս ունելոյն զանազանութիւն՝ զանազան նոցա և զկոչմունան արար. Նոր. Ը. Ե: * Զայսպիսի կարգ և զիւրաքանչիւր ունելով հոգւոյն առ որդին, որպէս ունի որդի առ հայր. Ան. ՚ի հոգին ՟ե: * կամ ը կարգի իւրոյն, և կամ ըստ այլազգ ունելոյ հոգին առ որդի. Սարկ. ա. գ. Ը. (որ է խորհին տեսութիւն բոլմանն հոգւոյն սըգ:) * Ոչ ինչ ունի առ յոք (բանս՝) որ ՚ի կարգիս կայ. Վահան. յոբ:

ՈՒՆԵԼ ՈՒՆԻ. այսինքն թէպէտև ունի. * Ունել ունէր պարծանս, այլ ոչ առ. ՃԾ. Եբր. Ը. 1: * Ունել ունէին խազ, այլ ոչ բաւական. Ոսկ. մթ:

ԶԴԻՄ ՈՒՆԵԼ, ԸՆՈՐՀ ՈՒՆԵԼ, ևն. Տես ԴԻՄ, ԸՆՈՐՀ. ևն:

ՈՒՆԸՆԱՅ, ի. ՚ի գ. (վերսկաւ գրի և ՈՒՆԿԻ, կւոյ. ՚ի ՈՒԿՈՒ, ՈՒԿՆՈՒ. օրպէս և ամկ. Նռնիւն.) Բառ. լտ. ունչիա. Uncia. յորմէ յն. Ὄγκία, ὀγγία. իտ. Oncia. Եկեղեսասան որամ. կամ ժը մասն մեծի լաբր. որպէս և ը որամ, կամ ժերորդ մասն փութս լաբր, ևն. մրեթիալ. մլսիալ. մանրիկ գրամ կամ դրամակշիռ, խերևիչ. ծիծ. * Երկու ունկի հաց. որ է երկու ունցայ ը յունաց, և ունցայն ժը մեթիալ է. որ է ժը (կամ ժ) դրամակշիռ, և ունկին նոյն է ըստ մեւս (գուցէ՝ ընդ հետիս. այսինքն մանրնիկ, բաժին). Վր. հց. ծը: * Ունկին վեց գաւնկանի (այսինքն դիդրաքմայի) կշռորդէ, և ժը ունկին լիտր մի =Ունկին գրամեալ երկու սահար է: Մնասն ը իսալացւոց խզ ունկեաց կշռորդ է. Շիր. լտ. և ին: Իակ նոր. իՒ. * Բիւր քանքարոց խնդիր, սես չոս. նիմ կշիռ մի ունկի ՚ռ. իսն իբր միասնկի. ճել ծիայի լտ. կիմ ունկ, ունկի, իբր ունկ. ոյ: Ուր Լ՚. նոր. ընծհւրցեալ Ուռդի, մեկ. նէ որպես զսեւական Ընդ բաս ին, յասելն. * Կշիռ մի ունգի. զայն յորգի մեղեն ասէ ունկ, որ մզնաձև պատառ ունի զհասն ոռ:

ՈՒՆԿՆ, կան, կաս. գ. Οὖς, սեռ. ὠτός. Auris. ուտիօս, auricula. գրի և ՈՒՆԳՆ. Ականջք. լսարան. լսելիք՝ ընդունակ ձայնի. անձամ. գօսլափ. (լծ. երբ. օզէն. յն. ὠσ. օդին). * Խոնարհեցոյ սա իս զունկն քո: Խոնարհեցուցից յառաքումն զունկն իմ: Եւ երբ սեռան յաչսիեալ յունկն սամուելի: Յաւել ինձ ունկն ՚ի լսել: Խոսկ կամ լսել յունկանէ. ևն: կամ * ՚ի բաց եհան զունկն նորա: Ի բաց առ զունկն նորա զաչըս: Բելթակ մի ունկան: Ի վերայ բլթակի աչըս ունկանն աւնաբանի: Ծակեացես զունկն նորա. և այլն: * Ընդ յականէ սեռոցան, և առ յունկանէ լսողացն զսեմիլ իւր և զլսան իւր լսելեացսաներ: Եւ զի ը ունկինն եւայի եմուտս մահ, ընդ ունկին մարիամու մտին կեանք. Եփր. համաբ: * Ոյք զողջոյն կենաց լուան եւայի ունկամբն. Շար: * կարուսին ունկանցն նոցին՝ մոգրեաց զնորհաւրէքս չար օձին. Տաղ:

ՈՒՆԿՈՒՆԿ. ՚Ωτα. Ansae, ungula. Նմանական ականջք իրաց: ըմբռնելոյ, կանիճ, Ճաղատանգ. անկղ ձանի. գոսլփ, ընկիել. Տես և ԱՆԳՆԴ, կիմ ԱՆԳՆ. * կապեցին ՚ի պարանոցի իմում ունկունս կժոց: Գործեաց սիրիգքս, և եգ նոցա ունկունս: Գործեալ է իմ սիրիգս, և ունկունս ոչ ունիմ... քանեաց զունկունս սիրիգոցն, և բերեալ եաս նմա. Վր. հց. ծը. ծը:

ՈՒՆԿՆ ԴՆԵԼ. ՚Ενωτίζομαι, ἀκούω, ἐπακροάομαι, ὑπακούω. Auribus percipio, audio, ausculto, obedio (obaudio), subaudio. որ և ՈՒՆԿՆԴՐ ԼՍՆԵԼ. Ունկին մատուցանել ՚ի լսել. ուշ ունել. լսող լինել. հնազանդիլ. անսալ. անկաճ դնել կամ փակ կամ խոնել. մխին ընել. գօսլափ գօսափ՝ ընրմէ՚ սամափ. փնկնել. մէ. * Ո՛ունկն գիր խօսից իմոց, կամ մեզ, կամ բարբառոյ բանից իմոց, կամ այլոցին իմոց: Ո՛ունկդիր աեր: Ունկին գիր՝ բանից իմոց, կամ ինձ: Ունկին դնէին նմա կալանաւորքն: Սարդա ունկն գներ առ գլուխ խորանին: Մատեաւս ազաքին մի՛ ունկիդ նեղէ. ևն: Իակ Նաւակ. իԼ. ւցւ: * Թեպէտև իմանայիչ, չդնէ յանկան ոռ. այլ ձ. ոչ հնազանդի: * (Ադամ ասուն գանեաց) այսօր սէր ունկն արկ ընդ նորա. Ջփր. իԲ:

ՈՒՆԿՆԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. * Ջուշ և զիաս ունկնագրութիւն կարկառեալ ՚ի առձայ սրբութիւն: Գրգէ զբոլոր լսոցն ՚ի գործութիւն ունկնագրութեան. Ց՚. իմ. էիէ:

ՈՒՆԿՆԱԽՏՑ. ա. Որ խցեալ ունի զունկն՝ զի մի լուիցէ. անունկնդիր. անլսող. անասուն. * Խժիս և քարբիս ունկնախէց և լսելափակ անլուր ականջաց. Նար. Ը: * Ջի սաեցօզ՝ զմարգիկ աէսին, և ունկնախից ը գեմ բանին. Լիբ. ՚ի Ը:

ՈՒՆԿՆԱՄՈՒՏ. մասի, ից. գ. որ և ՍԿՆՋԱՄՈՒՏ. ՃՃի վերասակար բուսոց՝ երկՃՃի տատասք իբր մկրատաս. որ և կարճ մըսատնել ընդ սկանջս. անկաճխոտ. ծագատը պէօՃԼ. իտ. Forfecchia. * Որպէս ՃանՃք զազիրք, և փոքր զնատնք սարգից, և ունկնամատից. Նոր. Ը:

ՈՒՆԿՆԴԻՐ, գրի, բաց. ա. գ. Ἀκροατὴς, ἀκουιστής. Auditor. εὐήκοος, bene audiens, obediens. Ունկին գնօզ. ունկնդրօզ. ուշ գնօզ. ականջօզ. հնազանդ. մերձակայ խօսակցին. և Աչսակերտ. առենակալ. ևն. * Ջմխոտատն Ճարատարապետ, և գՀանՃաբրեզն զունկնգիր: Լեգեաւ նորա ունկնգիր: Բան խնատուն յունկնգիր լսելիս. Ես. Ը. 3: իմ. ա. 6: Աստ. իԼ. 12: * Ունկնգրաց և հնազանդելոց առաքեցուցէք ՚ի հաձոյս աեբրութեան իւրոյ: Ունկնգիրդ գու սիրեցեալ: Նչանի իցէ ունկնգիր աչակերտաց: Բարեմիս ունկնգիր՝ մեռեալս յարուցանել. Ցձխ. ծՃ: Վր. հց. Ը: գԼմաթ: * Գործատուս՝ առաք քեզոյն ունկնգիր ոռ. այսինքն ականջալուր աշակերտ. Եռ. փր. Ը: * Ալիսափէս փիղեսոփայ սէմենացի՝ ընկեր կոգրատեայ՝ առաքելոյն ունկնգիր՝ արար զինեւասանեբրաւին լուանի հաւմիսկցաց. Շիր. զոփ: * Փնեռացի յունկնգրացն (յատենի): Մխ. գփ: * Կալ ընդ ունկնգիրս. կանան. (որպէս երախայիք լսոզք ընծհւրցուածոց և խրատուց ևեՃ:)

ՈՒՆԿՆԴՐ ԼՍՆԵԼ. ՚Ακούω. Audio. ὑπακούω, obedio. πείθομαι, confido. Ունկին դնել. ունկնգրել. լսել. ուշ ունել. և Անսալ. հնազանդիլ. * Ունկնդիր եղև յակոբ հօր և մեր իւրում: Ունկնդիր եղև արդար ձայնի սարայի: Եւ ոչ եղեր ունկնգիր այնմիկ: Ունկնդիր լերուք աստիճանաց ձերոց. ևն: * Ցզեաց խոսրով. այլ նոքա ասէ չընդունին ունկնգիր: Որոմ ոչինչ ունկնգիր եղեալ տիրան. խոր. Ը. 64: գ. 16:

ՈՒՆԿՆԴՐԵՄ, եցի. ՚ն, ոյն ընդ վ. * Ունասցեր լծագասուր, ունկնգրեցեր կեանք և յոյս. նոր. ՟ե: * Ունկնգրեաց խրատուն. Լիբ. առ: * Դու իմասանոց ունկընգրեա. Կրպտ. օփ: * Զգակաց ունկնգրոզացն բաղձեալ պատիկ են. Նար. ՟ե: Լիբ. առ: Վր. հց. Ը: Իակ կանան. * Ո՛չ է պարտ ձեռնագրութիւնս առնել առաջի ունկնգրողաց (կամ ունկընդրաց) ՚ռ. իմն երախայից և ապաշխարողաց:

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀκοή, ἀκρόασις. Auditio, auscultatio. Ունկին գնելը. լսողութիւն. հնազանդութիւն. * Լաւ է ունկնգրութիւն քան զզոհ ընծիր: Լաւ լսոր բարձաւ ունկնգրութիւն էր, Հիւանդութիւնն հասցէ, ասացն զորհնս (այսինքն զիր խորհուրդս): Մինչդեռ ՚ի գրատնս ունկնգրութիւն կացցէ. կանան:

ՈՒՆԿՆ ԵՒ ԲՈՒՆԿՆ. որպէս ականջ անկաճ մանկաճ. ինչ մի չանհասատա լսոյ յունկն հասանել. կրկասել ՚ի լսոյ և ՚ի մոռանկլոյ լսելեաց. * Վարգապետութիւնն՝ ոչ յիմիկնէ ունկն և բունկնն, և ասարձանն և հակառակ ՃշմարտութիւնՀ, և անընդունելի և նուրապաճոյճ բարբաջմունք. Մխ. ապոս. Ցձս և ԲՈՒՆԿՆ:

ՈՒՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Σχέσις, κράτος, ἕξις. Possessio, potentia, habitus. Ունելութիւն. ունակութիւն. դիմք. կալուած. և իշխանութիւն. * Զսիրոյն ունոզութիւն հասարակ յամենեսին լինել արժան է. Բրս. ձգն: * Սիրոյն ունոզութիւն: Աստուծ սիրոյն ունոզութիւն. Ոսկ. ա. իոս: * Հինգ հարիւր չափուց ասելս լիզաց մերձ՝ չուրջ ունոզութիւն (այսինքն չրջապատեալ.) խոր. Ճ: * Տաց քեզ զչնիմանոսն ՚ի ժառանգութիւն, և յատնոզուն քեզ զծագս երկրի. Ղևսիդ: * Նմա փառք, և ունոզութիւն յաւիտեան. Ոսկ. իսոս:

ՈՒՆՈՑԵԼ. Տ. ՈՒՆԵԼ. * Ե՛րթ գնա՛ ՚ի բաց, ոչ մի ինչ հասարակութիւն միասնութեան ընդ իս ունելով. այլ ոչ ունոցել կամ բացել. փիւս իսոսի:

ՈՒՆՈՒՄՆ, նմունք. Տ. ՈՒՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. * Ոչ ոք ՚ի վերայ սորա երթացագոյն քան զառնումն բնութեան ասացեալ զպահասութիւնն. Նիսս. իոս: * Երևելի մարմնոյն զունմունսն և զշարժմունսն ՚ի դիւրելի գործ ձեռացն ունմունք, ոտիցն շարժմունք. փիւս. էԼ. 54: Եզե. մթ:

ՈՒՆՉ. ունչք, ընչաց, կիմ ունչացի. * Ինչ, μυκτὴρ. Nares, nasus. և μύσταξ, mystax. իտ. Mustacchio, baffe, baffette. (արմատ Շունչ բառին.) Ջգայարան հոտառութեան և շնչառութեան. և կրկին փողք կամ խողովակք ներքս. ունգումք. հոտառելիք. քիմ, և առաջին կողմն նորին, ուր ապանց մազք բուսանին. ֆՒ, և գէմ. պոչ, պոչան, և պլշէ-

՝ Ունչս ունին, և ոչ հոտոտին : Ոչ ա-
կանջք առ ի լսել, և ոչ ունչք առ ի ձգել
լոյ զօդ : Ջունչս և զականջս քո կտրեսցեն.
են : ՝ Իւրկոյս ունչսդ ընկաց քոց ջուրք
ժողովեցան . Մխ . ոգոյ : ՝ Ականջ ոչ պատ-
րին ... ունչսք ոչ մեղկին . Գնչ :

ՈՒՆԶ կամ ՈՒՆՁՈՒ ԱՌՆԵԼ, ՈՒՆԵԼ, ԸՆԿԵ-
ՆՈՒԼ . տր և ՑԸՆԶԱՑ ԳԵՐԵԼ, ՑԸՆԶԱՑԱՓ ԲԱ-
ՆԱԼ . Χλευάζω. Irrideo. իտ. Beffare. Թիւ-
րել զունչս արհամարհանաք-ծաղր՝ այպն առ-
նել եւգերել. փին փղձն ծռոխաբ ընէս պղ-
ճի պոռչոփ, ակհսկնիփ : ՝ Ի բան խօսելն
միոյն, և միւսոյն ունչ առնելն : Դու մեծա-
բանես, ունչ առնես, և երախտես : Բա-
զումք ունչ առնելով բանից՝ զայս բար-
բառին . Լմբ. առ լեռն. և պրպճ : ՝ Նստի ա-
սէին , և ամենեցուն ունչս առնէ . փոզ : ՝
Ունչս ունէր, այսպիսեր զնոսա եղկաս. Եփր.
Ես : ՝ Հեթանոսաբար արհամարհէ՝ ունչս
ընկեցեալ՝ զպատուիրանսն . կանոն : ՝ Ի-
խեցին յընչաց (կամ ընչաց) քերել, և այս-
համարհել զընտրեալն ձեզ զմովսէս . Լպոխ :
՝ Ջորս և փիլիսոփայքն ինչ (գուցէ՝ ունչ)
յընչաց քերեն . Եղնիկ : ՝ Ոչ ընկալան զը-
բանս խրատուս՝ յընչաց քերէին իբրև զիը-
րատ նենդաբեմեան . Ղևնդ : ՝ Իբրև եւտես
զարտաւազդն, յընչաց (կամ ընչաց) ե-
բաց, զի տեսանէր զնա պատանեակ մի կոյ-
տառ անմուրուս . Բռադ. Ը. 43 :

ՋԸՆՁՈՒՔ ԱՌՆԵԼ . Μύσταχα ποιέω. Labrum superius compono. պէրբ չինել չռինէ
՝ Ոչ էր փոքրեալ զմօրուս իւր, և ոչ էր ա-
րարեալ զընչաքս իւրովք . Ը . Ի-Ի. ֆԸ. 24 :

ՈՒՆՁԱՏ . ո . Ոյր ունչքն կոմ ծայր
քթին է հատեալ. պնչատ . ւիքը ի՞ւրած .
պոռնօ էչսի , պոռնօնոռ . ՝ Մխականի ,
կամ ունչատ , կամ ձեռնադ . կանոն :

ՈՒՆՉ, ընչոյ, ընց կամ չաց . գ . (լձ . Ի .
ռաճ .) Πυθμήν. (որ ի նմ գիրս Թարգմանի՝
փունչ, և ուռ .) Fundum, us . (լձ . ընաչ
փունչ .) radix, ima pars, և ramus, culmus.
Ծայր . ծագ . մանաւանդ Սաորին կողմն .
ատորոտ . յատակ . արմատ . ֆոռճ, ծորբ,
փոչ . փիղ, պիտ . ՝ Ջինչ քան զունչ ծո-
վու խորագոյն է : Ի ձեռն ծովուն անկեալ
դնէի յունչ : Ունչ ծովուն ի ներքոյ կայր
անգնդոցն . փիւ . յ-ի : ՝ Ջինչ իցէ ունչ
և սպառուած ամենայնի (ի ներքոյ ջուրց) :
Ջայղ մեղուն քաղեալ, և ի խորս մոմակերտ
գրոցն յունչս այսկեալ համբարեալ գնէ .
Վ Էյօր : ՝ Երիւք ըստ ընչոյ աչացն նասոյ բը-
նատրեալ : Սիրան քաղալ անյս գնացից
ունի, և զամենեսեան՝ որ յիւր փոքուածքն
են, առ ունչ ընչաքեր երակին բերանաքա-
յեալս ունի . Նիւս. ֆոմ : ՝ Ջի էր հարեալ
զնուագն ի ձոր՝ յունչ բերգին . Բռադ. Ը .
18 : ՝ Ի՛ Ճանապարհ, որ Թուի ի մարդկա-
նէ՝ Թէ ուղղակի է, բայց կատարումն նորա՝
ունչ գժոխոց . Համոմ . առ : ՝ Ի Ճանա-
պարհ, որ Թուի մարդկան, Թէ ուղիղ իցեն,
բայց կատարած նոցա հայի յունչսն գժոխոց .
Լյբ. առ : ՝ Ջինչ չահք են յայգոյ, զո-
րոյ զունչսն ոչ բերեն, և զորմէն ոչ յատա-
նեն, և զուկոյգսն ոչ ուզղեն . Խոխ : ՝ Ա-
պականէին զայգին, և բրնէին , պատառէին
բաղում ունչս պտոյ : Ո՞վ են լբրինքն այն,
զոր գուն Ը ունչ ասնէիր ... այսինքն հիմ
նայատակ առնէիք . Բռադ. Ը. 8 . Ե՛ : ՝ Մար-
գարիտն ոչ գաղտակուր ծնեալ, ոչ իբրև
ունչ (կամ ունչ) ձևով յատաչ եկեալ երևի .
Լգիէ. սաեթոբ :

ՈՒՆՉ . սրալև ասի. ռանճ . Մուր . ծոսի
մանեալ յորմն վառ արանի . Խո , Խոբոսմ .
՝ Ալ , և ունչ խատնեալ ածէին ընդ քթիմեան.
Ռ-ԱՀԲ-

ՈՒՆՉԱՑԱՓ ԲԵՐԵԼ . ի քուռն անկանիլ և
ձգիլ . Փերոմաւ. Abripior, in manibus versor . ՝ Գրէ իակ Թէ զիս իբր ունչամբ բե-
րեալ (կամ իբրու նչամբ) բերեալ Հանգէպ
բախելով զարթուցեր . Գլագ. օբին. Ը :

ՈՒՆՑ . Տ . ՈՒՆՑ :

ՈՒՐ, ոյ, ով, ովք . և ի , ի . գ . Μνήμη. Memoria . ապ . հոգ , սաս . Արմատ ցիշելոյ .
Ցիշողականն . յիշողութիւն , և ուշադրութիւն.
մտադրութիւն . գիտողութիւն . զգուշութիւն . ու-
շիմութիւն . միտք . խելք . զգալն անձին . ըզ-
գայական ճանաչութիւն . յիշատակ . յիշատա-
կութիւն . խոհեր , ափեր , զիւն , խելայ , հերգիչ .
՝ Ջորս խրատեցաւն և ուսաւ , ընկալաւ
յուշի : Ջի մի յոր ուշն կայր ի բանին Թա-
զեալք՝ յայլ կամս զրանն ծախսեցուք-փիւ :
՝ Ունիցիս զմեզան հանապազ յուշի . Ոսի .
Եէր . ւԸ : ՝ Գործ արքեցուածք զուշն յապուշ
առնէ : Ո՛րշափ և արբեցոյք եաձային բա-
նիւն , զուշն ապուշ ի բաց մերժէք , և զձնծե-
ղէն յիշատական ի աեղւոջն անկեք . Սէրէր .
Ը : ՝ Ուշ և լսելութիւն արտի : Համբարձեալ
առ արարիչն ամենայնի զուշն . փոզ : ՝ Մի՛
անկցի յուշ յիշատակի , և մի՛ յիշեացեն :
Մի ինչ ի՞ցէ՞ որ արձանիցի յուշոյ յիշատա-
կաց . Մծէ . ծԸ : Ոսի . յհ . ա . ւ : ՝ Ոչ ուշ յի-
շատակի ունին ձկունք . Վ Էյօր . Ը : ՝ Անանոյց
և գազանաց և Թռչնոց ես բարս և ուշ առ
ի ոչնս . որոց ուշն զբարսն չարժէ առ ի
ներգործուն . Յճա . Ը : ՝ . Ջուշին պարտուս
Թիւն : Ուշիս խնասեիցս : Ի յուշոյս իմ առ-
սուածէ : Անդր քան զկարծիս ուշոյ խնաս-
սից . ևն . Նար : ՝ Յիւրեանց ուշն պահել , և
այլոց ծանօթս առալ . Խոր : ՝ Յուշի ունիցիք
զնշան կառաքածին : Ուշի նպատակ : Որպես
աղեղնաւորք ուշի մաջք նկատեն ձգել զը-
նեամս , նոյնպէս պարտ է մեզ զամենայն ուշ
մտաց և մարմնոյ ի նա ունել . Ը . Բարսի : ՝ Ոչ
գիտաց . կամ չէ ի յուշի մտաց . Մխ . երեմ :
՝ Ջանչնարին գառնուածէն գժոխոյ տարաս-
րոսի նման ընդ յուշի կապեալ ... այսինքն յուշ
արարեալ . Յհ . ի :

ՈՒՐ ԱՌՆԵԼ . }
ՈՒՐ ԱՌՆՈՒԼ . } Προσέχω (յորմէ պատ-
ՈՒՐ ՈՒՆԵԼ . } խուէն). Attendo. σκο-
ՈՒՐ ԳՆԵԼ . } πέω, speculor, observo.
ՈՒՐ ԴՆԵԼ . } σπουδάζω, studeo . ἀκρι
βόω, diligentiam adhibeo. συνέρχομαι, con-
gredior, և այլն . Յառել զիաս . միտ գնել .
փոյթ ունելը գուն գործել՝ նկատել, և նկըր-
սիլ . գէտակին ունել . գիտել . հայիլ զգուշ
չուիլը . զգոյշ լինել . խելս փալ . ալքի նայիլ .
եթե իինաս լանալ , զգուշանալ . ՝ Ցաղթու-
Թեցն ուշ առնել : Որում ուշ արարեալ բաղ
ձան : Ականջ ուշ առներ : Ի փութոսի ուշ
առնիցես . Եղնիկ : փոզ : Բռադ. Ը . 43 : Սէ-
էէր . ի : ՝ Ուշ բլէլն առնէր (գիմել՝ ի ըլուլն) :
Ուշ նմա արարեալ . Ջնոր : ՝ Ուշ առներ ,
անձին հրամայէր . Ը . Ղ . ծԸ . 42 : ՝ Ուշ ա-
ռեալ կորգին ըստ եօթանասնիցն Թարգմա-
նութեն մեկնեսցուք . Ոսի . Նս : ՝ Իրաւանց
ուշ ունիցիք . ՑոԸ . Ը . 29 : ՝ Պարտ է ի յեր-
կրի ուշ ունել և զվերինն խորհել : Ականե-
գնին ուշ կալցին խնամելոյ . Ցճա . Ը : ՝ Ն-
լատացն ուշ ուներ ի գլուխ ելանիլ . Սէրէր .
Ը : ՝ Ամենայն ուրեք կամաց ապաչէնեացն
ուշ ուներ . Ոսի . ֆ . Ի . ւ : ՝ Ի բացեայ կայր ,
և ուշ ուներ մյոչելոյն և դուապարելոյն . Ոսի .
Նս : ՝ Ուշ ունէր կառապածի եղևցն : Ոչ ու-
նէին ուշ , Թէ ով է որ մեռաց ընդ նմա ձև
ռան . Խն : ՝ Ո՛չ կալ . Թէ սխմեԹեայ պէտք
էին գրոց , ո՛չ ասի և առաւել մեզ . Խոս :
՝ Աս քեզ ուշ ունել Հաւատովք . Նար . Ը :
՝ Ո՛չ կալ , և զգայք լեր յոյժ : Բանիկ խոց
ուշ կալ արտիւ քով . Սէր . ծԻ . 16 : ծԸ .
24 : ՝ Եա գու ուշ կալ հեզուԹէ վարդապետ-

ՈՒՐ ԻՐ ՈՒՐ

ան , զնայրդ ոչ Թշնամանէ զնոսա . Ոսի . ֆ .
Ը . 23 : ՝ Սիւքեմ ուշ եգեալ գինայի՝ սիրեաց
զնա : Ուշ եգեալ Հայեացին յիս : Ուշ եդին
խոնարհեցուցանել զնս յերկիր : Ջանձն ապ-
րեցուցանել ուշ գիցուք : Ուշ եգեալ ըն-
Թամամ ի կէտ կոչմանն այ . և այլն : ՝ Ուշ
եգեալ քննեացես զիմասաս սազմոսագ՝ զոր
երգես . Վ Էյ Հղ . Ը : ՝ Պարտ է իւրոյ գործոյն
ուշ դնել . Բէս . Հղ : ՝ Ուշ դնէք ուսմանն գրոց
նոց . Վ Էյ սոխ : ՝ Ուշ եգեալ ձեռային , կամ
սպասէ . փոչ : փէ : ՝ Եդ սառանայ ուշ ի
վերայ՝ ոչ ի գաւԹի , այլ ի վերայ իսպասելի .
Եէր . ճ :

ՈՒՐ ԿԱՑ . իբր Ուշադիր կալ , կամ , ուշ
կալուլ . միա դնել . ՝ Յորժամ ընԹեռնու-
ցու աւետարանն , մի՛ կալ ուշ երևելի գրոյն
կամ ընԹերցողին , այլ յերկնից բարբառո-
ղին . Ճ . Գ :

ՈՒՐ Ի ԿՈՒՐԾՍ . իբր Տ . Ուշ ունելով ,
քաջ խորհելով , յիշելով , ուշաքրեալ , կա՛
Ջանալով . ՝ ԵԹէ ոք միտ եգեալ մեղով ուշ
ի կուրծս (կայցէ) , գաւանէ : Ցայնպիսի
նե զուԹեց և խռովուԹեց որպէս ի մէջ բա-
զում խաղաղուԹեց՝ ուշ ի կուրծս քոյա-
լերբէն . Վ Էյօր . Ը : Ոսի . ապաշ : Իակ ՈՒՐ
Ի ԿՈՒՐԾՍ ԱՆԿՈՒՑԱՆԻ , կամ ԱՌՆԵԼ . ակս
ի բառն ԿՈՒՐԾՍ :

ՋՈՒՐՕՎ կամ ՑՈՒՐ ԱՌՆԵԼ . Ցիշել . խոր-
հել . քաջ զմտաս սահել . Ցիշեցուցանել . ՝ Եա
իմ զայն ամենայն զուշով սահեալ՝ կամեցար
և արձանագրով յօրինել : Ջուշով սահեալ
զայն՝ որ ասեր . Եղիէ . Բազմ :

ՋՈՒՐՕՎ կամ ՑՈՒՐ ԳԱՆ . Ցիրքն գալ .
ուշաքրիլ . զգաստանալ . յիշել . ի միտ առ-
նուլ . ՝ Ջուշով եկեալ առ ժամայն՝ ասաց .
Եղիէ . Բազմ : ՝ Հայեացուքն (առաուն պերսոս)
յուշ գայ ի հաւուն ձայնն . Ցճա . Ը : ՝ Ջի
յուշ եկեսցեն , եԹէ և ասա զաանն տէր մեղ
մացուցանէ . Երէմ . Ֆփ :

ՑՈՒՐ . (առանց բայի .) Տես ի տառն Ց :

ՑՈՒՐ ԱՌՆԵԼ . } Ὑπομνάω, ὑπομιμνή-
ՑՈՒՐ ԱՐԿԱՆԵԼ . } σκω, ὀμαι. In memo-
riam revoco, commemoro, praemoneo. Ցի-
շեցուցանել , ազդ առնել . յիշնել , փթէը
յիել . տես և ՑՈՒՐԻ ԿՑՑԵԼ ի բառն ՈՒՐ :
՝ Ցուշ արասչիր նոցա՝ իշխանութեց և պե-
տութեց հնազանդ լինել . Տիթ . Ը . ւ : ՝ Ցուշ
արարէք զայս ազգաց . Երեմ . Ը . 16 : ՝ Ցուշ
առնէր զօրականացն : Ցուշ ևս առներ նոցա :
Ցուշ առնէր նմա զամենայն բանս աստնին :
Եղնէ : ՝ Ջիւրեանց փրկութեին յուշ առնէ :
Ցուշ առնէ նոցա սակս բազմապատիկ չնո-
Հացն ցոյ . Սոփ . ա . պ . Ը : ՝ Ջգաստասա
նէն յուշ արար , և զկատկէ յուշ առնէ .
Ոսի . ֆ . Ը . 24 : ՝ Ջքոյդ ելսխախս յուշ քեզ
արկանեմ : Ի ձեռն բաստին երկուս իրս յուշ
արկանէ : Ցուշ արկեալ լինեալ Ճշմարտութեն
Թշնամին՝ անօրէն Թագաւորին՝ զազգաս-
գունդն հայոց . Նար . Ը : Երէմ . Ֆփ : ՃԸ :

ՑՈՒՐ ԱՐԿԱՆԵԼ կամ ԱՌՆԵԼ ԸՆՁՈՆ .
Ցիշել . փոչ Բէրէս . ՝ Ոմանք յերթս աւուրս
յուշ արկանեն ի ներակուրս . Փիւ . Ը-ռաճ :
՝ Ցուշ ասյ առնել նոցա կն անուամբ , Թէ
ի սկզբանէ ած հարց նոցա է . Ըշ :

ՑՈՒՐ ԲԵՐԵԼ . Ցիշել . խորհել . փոչ Բէ-
րէս , Տխտալ . ՝ Ջնանգերձեալ առսկալի գա-
ւառսանն յուշ բերիցէ : Ի յուշ բերեալ զոր
ի քէ անձառելի բարեմասնութիւնք . Վ Էյ
Հղ . Ը : Նար . Խ :

ՑՈՒՐ ԼԻՆԵԼ ՈՒՄՈՑ . Μιμνήσκομαι μνημονεύω. Recordor, memini. Ցիշել . յի-
շատակել . ՝ Ցուշ լինին ձեզ կապեալքն . Սէր .
ծԸ . 3 : ՝ Ցուշ լինի քեզ որդեակ հոգեխառն
անուանդ . յուշ լինին քեզ հալածանք իմ և
քո ի միասին . Ածոռ . ՝ Ցուշ լինի քեզ ա-

գրեցաւն ՚ի սպմոսարանի անդ : Յուշ լեցի քեզ և մարգարէն . կալ. և այլն :

ՈՒՇԻ ՈՒՇՈՎ . ſ . Ամենայն ուշով . ուշադրութիւն . արթուն հսկողութիւն . *Հովիւք յականեսցեն զհօտս իւրեանց ուշի ուշովիւ . Մծբ . ծԼ : Իսկ յասելն Տ֊ծոյ . *Հայել արժան է ուշին մազք յաւացելոցս միասն . ընթերցիր, ուշիմ մազք. կի՞ իմն , ուշի ուշով :

ՈՒՇ . ſ . որպէս ումկ . Տ . ՁՈՒՀ , ՁՈՒՇ ՀԻՒ . (յծ . Թ . Խալենդ , Եալչ Եալչ .) Անագան . յամր . տակաւ տակաւ . *Ջոր ուշ (կամ յուշ), պատմել գիւրին է ձեզ . Ագաթ :

ՈՒՇԱՐԱՀ Ձ . ա . Բարձող ուշոյ . ցնդիչ խելացոյ . ցնորեցուցիչ . *Աբրոյց մեզ ուէր մուսր ուշաթարձ , և արտասուս չափով . կէր . պահ :

ՈՒՇԱՒՈՂԱՁԵԱԼ . Բարձեալն յուշոյ . մոռացեալն . *Ձիչեցուցանէ նմա զինդրեալսն և զուշաթարձեալսն . Վրթ հղ . ծԲ :

ՈՒՇԱՒՈՐ ԼԻՆԵԼ . Տ֊ՈՒՇԱՒՈՐԵՒԼ . *Ա պա սակաւ մի ուշաթեր եղեալ (կամ ուշաբերեալ) և յինքն եկեալ . Պտմ . ապ . :

ՈՒՇԱՒԵՐԵՄ , եցի , եալ . ն . է . } Μνη-
ՈՒՇԱՒԵՐԻՄ . եցայ . յ . } μονέυω. Recordor . և φρόνησιν ἔχω, ἀναπνέυω, resipisco, respiro . Ցուշ բերել զմոռացեալսն . յիշել . ոգանել . ՚ի միտ առնուլ . և ի միտս՝ յինքն՝ յուշ գալ . անձին զգալ . զգաստանալ . խելաբերիլ . հանդարտիլ . զգլուխն . *Ի լուսաբանի մեռցս ամիսոյ ուշաբերեալ զյուսահատութիւնն դառն պաղոյն խոստովանիմ ամենագիտիդ . Նար . ղ֊ : *Ուշաբերեցաց գառնալ առ բարերարն Հայրն : Ուշաբերեցոյց , և հեծծելով սկսաւ խօսել . Իփն : Բրս . Տրէ : *Երկայնամիտ լինէր (՚ի ցաւս) , և ուշաբերեալ ասէր , եթէ տէր ինչպէս եղև ինձ օգնական . Ո֊ի . էս : *Եթէ տրտմութիւն հաստանիցէ , այնպէս ուշաբերեսջիր , որպէս և քեզ : Վասվաղակի ՚ի լոկ բանէն ուշաբերեալ կազդուրեաց : Զխորդ կարիցեմք ուշաբերել , յորժամ այնչափ սաստիկ ալիք զմեզ ծփիցին . Ո֊ի . Տ֊ի . 25 : Ես ԷՏ . 8 : *Ոգի առեալ Լեւեանայր ՚ի ցաւոյն , և ուշաբերեալ ասէր , ՚ով էիր (աէր) մինչև ցայժմ . ԱՔ . անթ : *Նոյն ժամայն ուշաբերեալ յիշեաց զաբեղունական բանն . Ճ . Բ : *Ա֊յս պիսեաք բանիւք ևս բանայ զմիաբանսին ուշաբերել և ՚ի միտ առնուլ . Իփն : *Ընդաբեր լեալ՝ ուշաբերել (կամ յուշաբերիլ) ոչ կարէր . Վրթ հղ . Է :

ՈՒՇԱՒՈՆԱՑ ԼԻՆԵԼ . կորուսանել զուշն . նուազել . թալկանալ . վնաս ՚ի բանեցնել . Տարէն . *Ուշագնաց եղև իբրև զթալացեալ . Ո֊իիթ֊ր :

ՈՒՇԱՒՈՐԵՄ , եցի . ն . է . որ և ՈՒՐ ԴՆՆԼ , ՈՒՐ ՈՒՆՆԼ . Միտ դնել , և գիտ անկն ունել . *Ուշագրեալ գիտէի , զի գիմեալ յարձակեին . Գիտ . *Որոմ արմնամիտ խոհականաբ ուշագրեալ այսմ ամենայն մտաւոր և քաջ այրն վհատի : Ուշագրեալք ուրախալից վաստակով հասանել վարձուն հատուցման : Ուշագրեալք ՚ի նրաւիրումն Աւրհնութեան կոչմանն : Հանապազորին ուշադրեին : Ուշադրելով զամ օր , և ակնունելով մասին նշխարաց ՚ուզ ՚ի կատարումն նոցա լինել արժանի . փարպ : *Պարտ է ուշագրել և ետուլ . այ , ահա կոյս յղացեալ կալցի , և ծնցի որդի . ՂՆԱԵ :

Կր . իբր Ուշիմ լինել , ուսանել տիրապես . *Կ՚ենթարկին չրեմամբք ելանել , և բարեբարոյ բարձրելոյն հօր ուշագրեալ և խնամեանցեալ . Նար . առաք :

ՈՒՇԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Προσοχή. Attentio . Մտադրութիւն . արթնութիւն . խելամտութիւն . զգուշութիւն . գիտողութիւն . *Մեծ ապէս մեզ ուշադրուն (ԼՆ) պէտք , մանաւանդ և առաւել ապրելից գործակցեաց . Նիւս . Երփ : *Զոր ստուգապէս ուշագրութիւք տեսանեք լով . Պիս : *Ուշադրութիւք ուշ եգեալ դէտսին կալաս . Լսող . Իբ : *Ուշագրութիւն անտեսելոյն . Նար . ղԲ :

ՈՒՇԱԹԱՓ , ի , ից . ա . Թափեալ յուշոյ . ուշաթարձ . ցնորած . բախած . մտաթափ . *Ա՛ն ևկեղեցի զկորհրդական Ճաշակումն վասն բազումս պատճառաց ոչ տայ ուշաթափից . ՄԽ . ապագ :

ՈՒՇԱԹԱՓ Լ ԻՆԻՄ , } Անկանիլ ՚ի մը-
ՈՒՇԱԹԱՓԻՄ , եցայ . Հատ կամ կի՞ ՚ի զգայուլեմ . ցնորիլ . վնաս՝ Խելք իբրեն ՚ի բան չբնել , մտրիս լբաբերմամ , պայքմամ . *Անգուսին գիւական անկեալ՚ի վերայ նորա՝ ուշաթափ անկեալ դնէր . Ածբ . Բ . 4 : *Անկեալ՚ի խելացն՝ ուշաթափեցաւ . Տեր իԷս հայ . իՔ :

ՈՒՇԱԿԱԼ . ա . } Προσέχων, προσεκτικώς,
ՈՒՇԱԿԱԼՈՒ . } προσεκτικώτερος. Attentus, attentior . Որ ուշ ունի . միտ գնող . ըմգուշաւոր գիտոյ . *Ջուշականն և զմտագիր ՚ի կրօնն ձգէր : Մտագիրս և ուշականս առնէ : Ջանգեալն կիրճ ՚ի միտս ունկին , և առ հանդերձեալսն ուշականաբք գտանիցին . Ոսի . ſ . ա : 17 . Բ . 26 . 28 :

ՈՒՇԱԿՈՐՈՑՍ . ա . Ոյր կորուսեալ է զուշ իւր . զգիտալ յուշոյ . ուշաթափ . *Ուշակորոյս առնել ՚ի խելացց զամենայն յանցաւորս . Վրթ . սգ :

ՈՒՇԱՄՈՒԱՑ . ա . Մոռացօղ զուշն . մտաթափ . ուշակորոյս . *Ուշամոռաց և հանճարապատաս . Նար . իԲ :

ՈՒՇԱՅԻՆ . ա . Ուշեղ կամ ուշիմ . *Ուշական է չարուեանգօղ ուշայինն մտաց . Երզն . ֆԷր . ՚ի համամայ :

ՈՒՇԱՆԱՄ , ացայ . է . Բայ ումկ . որպէս Յաւիեալ . անագանիլ . ՚ի՛ՀՀ֊ՀՀ֊ . *Եաեա՝ Թէ ուշացաւ յամելով արտաքոյ . Վրթ հղ . ԻՀ :

ՈՒՇԱՆՈՒ . ա . Ուշագիր . փոյթ . գուն գործօղ . Խէս փառօղ Լսնացօղ . *Անաչքեալ ասաց , օգնականք և ուշասուս եմք ուրախուլեմ . Մծբ . ծԲ :

ՈՒՇԱՐԱՐ , ի , աց . ա . Ուշագիր . մտագիր . ուշիղ . հանճարեղ . ուշ իմանեցող , Խէս ծախօղ . *Միմ գիր . զի ասա մտաց ուշ արարաց պէտք են . Սեբէր . Է : (Ա՛յլ է և Յուշարար . զոր տես ա֊ :)

ՈՒՇԱՆՂ , ի , աց . ա . Μνήμων. Memor, bona memoria praeditus, memoriosus, ingeniosus. պ֊հասկնիք , հասկաբ , հասկաբ . Զօրաւոր ուշովք ՚ի բնէ կամ մարդ յոսասեան . Ճարտար . մտաբաց . Խելք բաց , ապէ ՚ի՛ՀՀ֊ՀՀ֊ փէր . վ֊ՀՀ֊ՀՀ֊ , ալբմլբ՝ *Ա՛ստուածէս ուշդ (որ և ՀՀեմեան) . Ես . ԿԲ : * ժողովեալ մանկունս ընտրեալս՝ ուշեղս . խոր . Գ . 54 :

ՈՒՇԵՂՈՒԱՑՈՒՑԻՉ . ա . Աւասւել կամ կարի ուշեղ . *Ուշեղացոյն պարտականացն : Ուշեղացոյն և ներողացոյն բանիւ . Պիս : Մաթ . ծէ :

ՈՒՇԵՂՈՒԳԻՍ . ſ . Ուշեղութիւն . ուշագրութիւն . *Ա՛ն ընթերցիր ուշեղագոյն յոգնուս վերծանութիւն . Մաթ . ծէ :

ՈՒՇԵՂՈՒԹԻՒՆ . փ . Ուշեղի գոլ , և ուշ հանճար , իմաստութիւն . Խելացութիւն , Ն Խելք . *Ճայլճուսն ամպոյն բաւական է պակաւ ցանել զքաղել զուշեղութիւն ոգւոց . Ածբ . ա֊ . 1 : * Տրամադրեալ անաչառամտութեան՝ ասէին ՚ի սա ուշեղութիւն ՚ո . այսինքն իմաստութիւն չօր իբրու արձանագրեալ ՚ի խալի . Մագ . սթ . Խ :

ՈՒՇԻՄ , ուշմի , մաց . ա . Ուշեղ և ուշագիր յուսուսն հանճարոյ . մտացի . աղող մբաոք , արամիտ . իմաստուն . խոհական . զգօն . հանդարտ . Խելացի , Խելթ . ալիմ . Իւիմար . ապերախտ , ապստամբ . * Ջարմացեալ լիներ վասն պատանեւոյն ուշիմ մտացն ՚ո . (կայ և ձ . ուշի մտացն .) յն . վասն պատանեւոյն ոգւոյ . ՚ի . Ղ֊ . Ես . ւ 7 : *Ո՛վ ուշիմ ընթերցասէր . Խոր . ա֊ . 4 : *Իմաստասէր ուշիմ կազմեմ . . . Ուշիմ մանուկ և զսյս ընկալ . . . Ա յսմ ապագոյց գիր և քանոն , զմանուկն ուշիմ ըզսոզմանն . կրպ . ոթ : *Ուշիմքն և երագունքն (՚ի զննուրութէ) պատուով բարգաւաճին . Շ . ա֊ . յհ . ծէ :

ՈՒՇԻՄ ԼԻՆԵԼ . Ջգօն՝ զգոյշ՝ արթուն և զգաստ լինել . Խելթ ընել կամ ՚ինչ Խելթ գնալ՝ զի մի ոք գիտասցէ զիրսդ) : Տես Թէ հնար է փոխել զնոսդ , ուշիմ լեր . Փարպ :

ՈՒՇԻՄՈՒԹԻՒՆ . փ . Ուշիմի գոլ . իմաստութէ . հանճար . խոհեմութէ . *Ջուշիմութէ ըզգաստական , զկամաւորականն մաքրական . կրպ . ոթ :

ՈՒՇՄԱԴՈՑՆ , գուշի , ից . ա . կարի ուշիմ . իմաստնագոյն . ուսումնասէր . խոհական . հանճարեղ . *Ա յսպէս զսս կարգեալ գտայք ՚ի յուշմագունէ ումեմնէ և ընթերցասիրէ ասարսոյ . Խոր . ա֊ . 4 : *Արաւքնոյն ուշմագոյնքն ասէն , Եթէ ամենայն մարմին չարժուն՝ յայլմէ բնաւորեցաւ չարժիլ . Ածբ . ա֊ . 3 : *Աստուածոր իմաստնագոյնս այս աւարակ Եւս առաւել գտեալ ուշագոյնս և արագագոյնս առ փրկանաւոր ձայն . Ճ . Ե : * Վասն ըսյլսն աղնուագոյնք և ուշմագոյնք էին . Տօնակ :

ՈՒՇՄՈԳԻ . ա . Ψυθμώδεις . Moderatus, concinnus. Ուր իցէ ուշ ոգւոյ . բարեկարգ . բարեձև . *Ջատ՝ մեկնեաց , ուրոյն քնակեցոյց . օրէնք ուրոյնք , կարգք ուշոգիք . Ո֊ի . Ես :

ՈՒՇՈՆ . փ . որ և ՈՒՇՈՆԻ ԽԻԴ , ՈՒՇՈՆԻ ՏՈՒԿ , ՈՒՇՈՆՏՈՒԿ . Χαλβάνη. Galbanum, us. խիժ հոտաւէտ , կամ ծառիւհոտ , և տունկ նորա . որպէս քաղքան կամ գաղբան . անխոփան , Ենկոփ , գասիի , Բուրվէտ . պուրվէտ , Բոյնիսփ , Բոսֆոսփ . լատ ոմանց՝ և հնգլուսկ . սպլուկնիսփ . տ . որպէսն . σίλφιον, laserpitium. խս . bekzuino . Գալենոս Բժշկի :

ՈՒՒ , ոյ , ոց . գ . Κλῆμα , κλημάτις . Sarmentum, malleolus (ոճ ուռ , և ուռն փոքրիկ) . πυθμήν (որ և ունջ , փունջ .) fundum, propago. Բարուսնակ որմոյ . չառաւիղ . ուղեշ . ընձիւղ . ոստ որ և է անկոյ . ուռ , ձիւղ , ճղնի . ամա լատպատա , փրնէս , փսանա , պոսթանք . *Եա եմ որթ , և դուք ուռ : Չասին անսաի ուռ որթոյ , և ողկոյզ մի խոզողոյ ՚ի նըմա : Ջուռան կարկեցէ : Ցորմն երիք ուռք . երիք ուռքն՝ երիք աւուրք են . Են : *Ուռք ողկուզաբերքք Ճշմարիտ որթոյն . Շ . փպ : * Չանգերձ ուռովքն և արմատն կորուսաւ . Խոխ : *Մի՛ մոռանայք զնա՛ն և զպտղն և զուռն . Եզէկ . Է : * Օրհնեսցէ զուռն : Երկակի ուռ տեառնագրեալ ՚ի գլուխ գիրքն (փսխանակ նարօտոյ) : Իբրև երկակին ուռ տեառնագրեալ գիրքն ՚ի գլուխ . կանոն :

ՈՒՒ . փոխանակ գրելոյ Ուռի . Ἰτέα . Salix . *Որպէս զուռ ՚ի մէջ ջրոց գնասցիք . Ես . Խ֊ . 4 :

ՈՒՒ . որպէս գՀՀ֊ծառն Սիւնաչ . Taxus. գորսոփ , Բոսյոսփ . *Եկեր սուր զուռս քո . Երեմ . Խ֊ . 14 :

ՈՒՒ . որպէս Ոճն , ոգք . նասոյք . նասոյրան և նեցուկ որ և է իրաց . նիստ . վռ , փակը . փիպ . յն . ὀπωπα . և Եփռ . *Եծրա. Sedes . * ի մէջ երկուցուանց ուռոց քերանոցն (խռչափողի և շնչափողի) սիրան մտա ՚ի ներքս անհետ գնի . Նիւս . կալ . Լ֊ :

Իսկ ՈՒՒ , ումկ . և Ուռոյց՝ պալար . խաղաւարտ :

ՈՒՒԱՄ Ի ՀՀՈՒՆԿ . ա . Որոյ ուռքն նմա

նականք են մի[ջ]ակ. միջասահման ըստ անդամոց ձեռաց և ոտից, կամ պալարակ միջով. *Ան ձգան ձոխ էր և ձապուկ, ոտամիջակ հաստաբազուկ, լայնաթիկունք խարտեշագեղջ. Նար. փագ. սայլ:

ՈՒՈՒԱՆ. գ. Աշտանակ կամ վառարան. հրաման. ամմ և ՈՒՈՒԿԱՆՈՍ. *Ուրուքն ըմբ քերկրեաց, անշքկանելի լուսոյն ուառան՝ անհանգիստ. Գր. օփանէ. Ես:

ՈՒՈՒԵԱԿ, հին, կաց. գ. Թակարդ՝հաղց կալվելոյ ուառկանաձև յուառոց կամ յուառաց՝ *Ցարին է ինչ անառակաս ուառկաց Թանձրալարի, զոր կազմեն յորդայրէ արջոյ և եղանց. Նմանս:

ՈՒՈՒԵՆԱՄ, հցայ. Տ՚ես ՈՒՈՒՈՒԼ. *Ձեռքն և բազուկն յորժամ զարկք առնաս, ուառնայ՝ ի յանձքն խոլայինն մարդին. Մխ. բծվ:

ՈՒՈՒԵՆԻ, հնդ, հաց. Տ. ՈՒՈՒ.Ւտ́ա. *Ոչ ուառնիկք անպատուղք, այլ ծածաք ալըստղորքք. Ոսի. յհ. ա. 45:

ՈՒՈՒԵՑ, հց. կամ ՈՒՈՒՑՔ. ա. գ. Ուառոյցք, և ուառուցեալ. *Սկը զուառէց կոզմ պատառուելոյ բժշկէ. Ե՟ագր. ՃԻ: *Ոչ վէրք յոյսաումն, որ է ուառէց. Գէ. էս: *Իբրև զհալայեցեալ շարաւով ուառիկք. վ.բ՟ն. ծն:

ՈՒՈՒԹԱՆԱՄ, ացայ. է. Որպէս ՑուառԹանալ. յուառՄի լինել. ուառՃանալ. *ՈւառԹացեալք ի նմ հոգւոյն ընորհացն հնձելոյ. Անան. նիէդ:

ՈՒՈՒԹԵՄ, հցի. ն. Որպէս ՑուառՄի առնել. ուառՃացուցանել. *Ծծեալ նր ա ուաքելոյն՝ ի կուսածին աղբերէ բանին՝ լըցեալ ուառՄեցին զամենայն երկրս երկրի. Փարպ:

ՈՒՈՒԹԵՆ. իբր ՑուառՄել յուառՄս առնել. `Ուլտնս ուառՄել... ի մէջ գեամին անցեալ յուառՄելն. և ընդ ուառՄելն մերձենան ի նա գիք. Մանդ. իՀ:

ՈՒՈՒԹԻՒ, կամ ՈՒՐԹԻՒ. իբր հոլվանին բառիս Օրմի. այսինքն ուղիգք. *Եկայք ամենիքդին ուղղափառ հաւատով, և ուառՄիս ուն առնակք. ասի. պօլիւն, պիս. Նփ. զբէպ, պիփ. երբ. ասէպ, արավի. *Ի մէջ ուառէց նոցա կախեցաք զկասկասնս մեր: Ոստ ի աւրևւսխոս ծառոց և յուառէց. Սղ. ճՀ. 2: ՂՆփ. իՖ. 40: *Ա՛ա գնասվքն բարեկեցոց զուառէց կախեցաք ըզգործասանս մեր. ՂԼանդ:

ՈՒՈՒԿԱՆ, ի, աց. գ. Դուտ՛ս՛ս, ἀμφιβλήστρον. Rete, retia. σαγήνη, sagena, verriculum. (Ծ. Բ. ասղան, օրգան. այսինքն պատան.) Ցանց. արձղ. գործի որպէսզի պատմուճի ձկանց հիւսանալ՝ ի յուսանէ. և լայնաքար՝ թակարդ. վարմ. գամ. լար. գործիք լարանելոյ. ազ, ըւրըզ, խոր, ՀԷպեփ, գամ. *Արկեալ ուառկան՝ ի ծով. քանզի ձկնորք էին: կապկին զուառկանս իւրեանց: Ուառկանի արկելոյ՝ ի ծով: Զգանձ ուառկաց նոց: ժողովեաց զնա ուառկանքդ իւրովք: Ջահրեպ ուառկանին իւրում, են՝ Լմինեան ինչ ընդ ևմով ուառկանիք և Թոխմորդիսք է վճակեալ: Զինչ քեզ չունք նկնի՝ ի թուղամ ուառկանացն, որ զմի ձուկն ոչ կարասյիս որսալ. խոխ: *Ուառկանաս աւետարանի այդն պատասխ: Տալաւորեալ լսմամբ ուառկանի վճռին հաւատոյ. Ըոբ: *Ի հոգւոյն չարժեալ վճռեն հաւատոյ այսոր՝ ասարածև ազ զուառկանն ածեալին բանին, երբակի անձանց երկու հաւ-

զար որսաց. Տագ:

ՈՒՈՒԿԱՆԱՐԿ, ի, աց. } Ἀμφιβολέυς.
ՈՒՈՒԿԱՆԱՒՈՐ. ա. գ. } Piscator (mittens retia). Արկօղ զուառկան յորս. ուՃօղ և ի կիր առօղ զուառկան. ցանցորդ. ձկնորս. ըւրըզՃի, ազ սահոզ, պալըփՃի. *Ցերկոցունց կոզմանց երկու գաւազ ուառկանարկացն զմի գոգ ի մէջ արգելուն: Գաւանի մի ըզբ նուԹի և մի արուեստ ուառկանարկացն. Սբ էէր. Ֆ: *Ցանցորդքն և ուառկանաւորքն սուգ ապեն. Ես. ծԼ. 8:

ՈՒՈՒԿԱՆԵՄ, հցի. ն. Ձագնեմս. Sagena piscor, retibus implico. Ուառկանաւ լմ բառնել, որսալ, ժողովել. *Որով ձկնորքն զաշխարհ զլաւանգակ աւետարանին կապաՆօք ուառկանեցին. Ածաբ. կոխ: *Ջբանական կոչս ուառկանեցին. Նար. սաաֆ: *ԲաՆին զգեստուք զիրկնկեցելոց զանձինս ուառկանելով. Նխս. էրփ: *Հաւատոյն բանիւ ուառկանեաց զընարհալսն ի փառս ՅՀ. Ոսի. ՀՀ. ի: *Ի ծովէն ուառկանեցին. Երփ. ֆի: *Որ զամենեսեան ուառկաներ ի մի միաբան ՆուԹի հաւատոյ. Նէրս. աԷԿ. ի լէ:

ՈՒՈՒԿԱՆՈՍ. որ և ԲՈՒՈՒՆՈՍ. Բառ լտ. վուլկանոս. լուտ յն. հեփեստոս. Vulcanus. Ἥφαιστος. Ձած հրոյ և գարնանոց հրաբուղխ լեառն. վառարան կիզզոտելոյ գարնանոյն չանԹառաք արամազդայ ըստ քերԹողաց. Եփս, ծնՃիդելոյ. և վիսոբ, և այլն. *Ի սիկիլիա ուառկանոս, որոյ միշտ կասարն հրով ժողովի. Երփ. լոս:

ՈՒՈՒՃԱՂԱՐԴ. ա. ՈուառՃացեալ զարգուք. առատ. լիութ. լիաքեզուն, յորդ. յուառՄի. *ՈուառՃաղարդ ՃառագայԹիւք Ա յաքան ուառՃաղարդս և լցեալս բարեաս. Գիս:

ՈՒՈՒՃԱԼԻ. ա. } Նոյն ընդ վ. աճս
ՈՒՈՒՃԱԼԻՐ. } և ՀՈՈՒԵՐՃԱԼԻ.
ՈՒՈՒՃԱԼՐԱՅԵԱԼ. } Ընօթ ընօիր, և ուառՃալի լուսով լցեալ. Ածան. *Ի գԷԲբ: *Որպէս լուսին, մինչ *Ի լուսալիքն լինել և ուառՃալիր. Փիլ. ԼՒ. Ք. 33: *Լուսալիս զամենայն սահն զաշխարհս եւ ուառՃալրացեալ. Նխս. ՀագՀ:

ՈՒՈՒՃԱՆԱՄ, ացայ. է. իբրու յն. Καταπλήρομαι, καταπλήδομαι. Impleor, expleor, և այլն. ՈուառՄանալ. յուառՄանալ. յուառՄի կամ յորդ լինել. լիանալ. լի գասնիլ. ՃորհանալՃ. պերՃանալ. զօրանալ. զօրաՃանալ. *Զորքքաասանեքորգ խանՀլուսին ուառՃացեալ՝ ի ժողովգդոյն զգայուէն լինի լուսալիր. Փիլ. էլ. ա. 9: *Ջլուսանին արեգակաւք ուառՃացեալ. Խոր. Ֆ. 62: *Ի մէջօրէի ամենայն ստորինք առուերք խորշք ուառՃացեալ լուսով առլցեալ լինին: Որ լուսով ՃԾականաւս ուառՃացեալ լսար: Ա նան. յհ. Ճրք: Նար. խոս: *ՈուառՃացեալք հոգևորական մասամբիք: Գնարոս ուառՃացեալ լիապատար հոգւոյն սբՀ. Պիփ: Անան. Ի գԷԲբ: *Լցեալս և ուառՃացեալս արգասրեալ պաղովք: Ոչ միայն բանիւ ուառՃացեալ, այլև ի գործ պատերազմոյ ընդ ա ոաքինին Թուանալ. Ոսի. հՀ: Խոր.սա սրԾբ:

ՈՒՈՒՆ, ուան, ուանք, ուանց. գ. Ձփ՚ջա. Malleus. (Ծ. հյ. ուրագ. Թ.ս.ա. վոր. այս բնքն հար.) Դարձի երկաթի մեգխատ. կուխիչ, ատուիչ. Լսխիչ. որ և ԴՈՒՆ. ան և ՄՈՒՈՒՐ, և ՈՒՐՈՒԴ. ՀՀՈՒՃ, ըսփսաՃ. խակ փայտակոչին՝ ՆօՃՃափ. *Կալաւ զաուանն ի ձեռն իւրում, և բարեաց զգիցն ընդ ծասեալս նորա: Իբրև զևզիգն համաՃգեցան նմա ուառանք: Կանել կոփել. ուառն հարկանել: ՈուառանՔ և բևևոգք Տասասառնգին գնոսա. և այլն: Խակ Իշէմ. Ֆ. 23. *Մանրեալ զաս ուառնն ամենայն երկրի ո. բանս գլեահար

բառնաւոր: *Զայն ուառան խլացուցանէ զականջս նորա (գարբնի). ՍԻրափ. ԼԸ. 30: *Որ ինգեն ի գարբնոցի, և յանդադար ձայնէ կռանին և ուառանին (այսինքն ուառանն) անդ դնկնին ականջք նորա. Վ.Էոր. Ֆ: *Կարի յոյժ լաւ էր (գրօղոյց զկուռս) երկաքանչիւր ձեռացն երկրալագուԹի մաաուցանել, գանե ուառանց և յսալից. ՓԻլ. Ֆ. բան: *Ըստ նմանուԹեան ուառանց սահէպ սահէպ (ի) մեռանց վերայ գային. Խփս: *Ուառամբք չարգեալ: Ուան մի մեծ ոսկի: Սկնեաս այս գարբնոց է. զմի ուան գու հարցես, և վերկորդն ես չարից. Փագ: ՆՀաբ: Վ.ս ՀՀ. Ֆ: Խակ յասելն՝ ՆՀաբ. *Արհնանել կապիճս երկաԹի ի ծուանս նորա, և վարել ուառանս սասաարս. ըստ հյ. խնս, չարկանել ուառամբք. այլ ի յն. գրի՝ ՀՓՒաս. լտ. գՀաՆԷս, այսինքն սեպս. լԻՀ. վասն որոյ վերծաՆելի է արգելօք և ի հյ. ուառամբք սեպս կի՛ բևեռս սասարս:

ՈՒՈՒՆԱԾ. ի, ացս. ա. գ. ՈՀծօղ զուանն ի վերայ. ուառամբ հարկանօղ. ուառնաւոր. ՀՀԻՀ սաՀլոյան. *Իբրև զուառնածս (հին տպզուառնաւորս), որք պատեն զշանիմս Տիրոջ բնացս, միմն առնոյր, և միսան իմնացանէր. ՕՆՈՓ:

ՈՒՈՒՆԱՁԵՒ. ա. ՈՀնօղ զՀՀ ուառան. իբրև զուանն կամ ուառամբ. *Ցոհապին Ճայլմամանէ բանման ուառնաձև ոսկիաձոյլն ձայնասուի սարսեալ. Ածան. ՆՀՀ:

ՈՒՈՒՆԱՁՆԱԼ. ԼՀալ իբրև զուանն (՝ի հարկանել). *Որպէս պղնձահ հնչեցեալ, և եղեգն ուառնացեալ. ՈՀՓՀՐ:

ՈՒՈՒՆԱՒՈՐ. ի, աց. Տ. ՈՒՈՒՆԱԾ. *Կացնաւորաց, ուառնաւորաց. Վ.բ՟ն. ծն: *Ոուառնաւոր հրեշտակին Հեսո զաաասանայ. ՈՀՓՀՐ:

ՈՒՈՒՆՈՒՄ. կամ ՈՒՈՒՁՒՄ, ուայ կամ ուայ, ուացեալ կամ ուալ. է. յ. Πρήνης γίγνομαι. Inflatus sum. πρήθομαι, ἐξοιδέω, ἀνοιδέω, ὀγκόομαι, χαυνόομαι, tumeo, tumesco. φυσάομαι, suffior, և այլն. որ և իբր ուխ. ՈՒՈՒՆՈՒԼ. Ա յանուալ. ի վեր երևիլ կամ ծաալիլ և դիզանալ քան զրնականդիպս. և փքանալ. ամբարաաանիլ. հպարտանալ. ասի. ՀՀՀՀ, գագաՀաթ. *Էջ մրրիկ հողմոյ ի ծովին, և ուանայր: Իբրև զվիսաս գայլոնաց ուառացեալս: ՊայԹատեզ զնոսա անչշանՀս ուառացեալս: Ուառացեալ հնդհաս ընդ միջ. և այլն: *Ուառաս ոտովսյն նորա. Նէր. համաբ: *Ուառաս որովսյն նորա: Ուառաս փորն. Սագփ: Տ՚ իՀՀ: *Իբրև ուառաս ծանրացաս, հասաաս չուանն՝ զորմէ կախեալ կայր, և անկաս, Հեղձաս և պայԹեցաս. Ոսի. գծ: *Ուառաս կղզին (՝ի միջոյ ծովու). Ե՟ա. ֆր: *Անբիւրն սիլովայ ուառնս իմն, և յանկարծ պատաքս բղխեն կԻ՟ղ. ԼԳ: *ԵՒչքն ուառացեալ էր յարատաաէւքոյն: Գաաաս զնա ուառնալ, և Տարևալ ի մեՀևսացն Թռնդից. Վ.բ՟ հյ: *ՈուառացեալՀ ի փչմանէ օգոյն. Խոր. Ֆ. 37: *ՈուառացեալՀ յանՃահ Ճաղաաարութիէ: Հպարտացեալ յանՃն, և ուառացեալ սիլոնանոյ: ՈուառացեալՀ հրեշտք (առ Նահանմո՛) ընդ միջ կոսիլ կամ՚ին զվարդապետութիւն. ՍԷ էէր. է: Խոխ: ՈսԻ. ֆԲ:

ՈՒՈՒՈՑՑ. ուցի, ցայ. ա. գ. ՈուառացեալՀ և ՈուառցՀ. ուուՈւսի, ևլուսնփաՃ. և ասա. *Որովայնն ուառցՀ իսկ, Տարցաւիսյունն. և ևմ Քրիմ է լանջքն, կամ Տով. փիլ. Նխ. ա. ն. ոբՀՀՀՀՀՀՀ, oppletus.

ՈՒՈՒՈՒՃ. Տ. ՈՈՒՈՒՈՒՃ. *Ա՛ա Տարցաս կս, և ասո ուուՈւսի, և ասո խոխրս. և ասո Տմայս գԼրևսին. Մագփ. իՀ.

ՈՒՈՒՈՒՑՆԵՄ. ուցի. ցԷալ. ն.

Պրիձա. Inflo. Ա՛յտուցանել. ատելըն ել-ելէվել, գադարիմագ : կր. ուռնուլ. * Ուռուցանել զմկիկս քո : Ուռուսցէ զորովային նորա. Թուոց. Ե. 22. 27 : *Արկին ընդ բերբանին ջուր սափորով, մինչև ուռուցաւ որովայն. Հ=8. օէպո. ԻԷ :

ՈՒՌՈՒՑԻԿ. ա. որ և ՈՒՌՈՒՑՈՒԿ. Ուռուցեալ. այտուցեալ. լուսյն. և մրրկեալ. փոթորկային. Խռճանը. և փուչուկ. նպէր, էռմլագ. Τυφωνικός. Procellosus. և ἁπαλός, tener, mollis. *Անկաւ զնովաւ հղոմ ուռուցիկ. Գծ. ԻԷ. 14 : *Ուռնուլճիք ուռուցիկ հղոմից. Աբիսք. Ց : *Ի բազում հոգս զբաղեալ յաչեկոծուլճի ուռուցիկ հոլմոյ. Տծնակ : *Իբրև զուռուցիկ փչոյ (կամ բզոյ) չխորհեալ. Ցհ. ԻԱ : *Գացախուտս վարք չարուճ, և ուռուցիկ վիզացումն ԹեԹևաճմուռլճէ. Խոս : *Դագաղ ուռուցիկ ախտի. Երզ. Ֆրի : *Ես ընդհէր զոպպիս. քանզի խիս է և ուռուցիկ (յն. փնփուկ). Ոսկէբէր. Թիշ : *Զուռուցիկ ախիան մեծամեծս. կաղնիսք :

ՈՒՌՈՒՑՈՒԿ. Նոյն ընդ վ. *Ա՛սան զի ջերմին է բոյսն (զոպոյի), և գադաճալ զի խիս է և ուռուցուկ. Սարգ. ՈՒ. յհ. Ը :

ՈՒՌՈՒՑՈՒՄՆ, ցմանն. գ. Πρῆσις. Inflatio. ὄγκος, tumor, fastus. Ուռնուլն. այտնուլն. և փքացումն. խանչումն. * Ի մասլ սեառն զորովային քո յուռուցումն. Թուոց. Ե. 21 : *Տիկ գործեալ (զմորմն)ուռուցմամբ. Խոր. Գ. 50 : *Ուռուցումն, և սմբաստաստանումլճէ սովորուլճէ. Բրս. հր:

ՈՒՌՉԻՄ. Տ. ՈՒՔՆՈՒՄ. *Մուկն կլանէ (զնպուճք եփեալ Ճարպով), ուռչի, և սատակի. Վրփ :

ՈՒՍ, ոյ, ուաք, սոց. գ. (յոլմէ Թ. օ. ծաշ. յն. օ՛ծս, օճա. լա. հումերոս). *Ὦμος, ωμιά. Humerus. Ոգն յեռուսս գլխոյ՝ հանգերձ ծոծրակաւ և իրանօք՝ իմմոյք բազկաց. Թիկունք, իրօք կամ նմանուլճեամբ. ռեա և ՆՈՒՍ. կռնակ. սրբի, սրգա, էսգա, փէօշ, բիւշ. *Եդ յուս նորա զմանուկն : Ունէր սապիր յուս իւր : Ի վերայ ուսոց իւրեանց, կամ իւրոց : Ի վերայ նկուցդ ուսոց իւրոց : Եդ զրա իւր յաչխատուլ. եՆ : կամ *Ի վերայ ուսոց վակասին: Ի՝ներքոյ ազգի ուսոյ ասեն : Ուսք նոցա ի ներքոյ ասազանացն: Ուսք ձուլեալք հանգոյնք մորդոյ. և այլն : *Ընկենուար ի վերայ ուսոյ ձիոյ բերելու. Գլգա. օրին. Ը : *Զվահանան զուսնվք արկանեն. Խոխ : *Թե արգարև դուս կենգանուլճը զգլուխգ ի վերայ ուսոցդ ի հայս ասնիս. Փոզ : * Եհար եպիսկոպոսին զալ ուան : Ելեալ ի յուս երիվարին՝ անյաներ ընդ մեծ գետն. Եղիչ. Ը. Ե Գ՝ : *Ուս ե դեալ ընգ ամենայն քաղարանս պոՀԹից՝ խոհային կործանել և չխոնել զպրեալ եկեղեցեայ քրեի. Ղևնդ : *Բնակեցուցանէ յարևելեայ ուսոյ (կամ ուսոց) մեծի լերինն. Խոր. Ա. 29. կամ 30:

ՈՒՍԱՆ. ա. Իբր Ուսեալ. քաջուսումն. Ճարտար. յն. արուեստաւոր. Ճարտարապետուսան. τεχνίτης. ποιητής. սարվեծ, սապա ելուծ. *Կացուցանեմ քեզ զնա ուսանօ աշակերտս. Ոսի. յհ. Ը. 12 :

ՈՒՍԱՆԻՄ, ուսայ, սիր. հ. Μανθάνω. Disco, didici. Ի յն. διδάσκομαι. որ և ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ. Ուշիս առնուլ. ի միտս զաչն ընալ. սերտուլ. ի միս. իրագէտ՝ հմուտ՝ փորձ լինել. վարժիլ. ի գիրս. կրԹիլ յաղուսան. սորվիլ. սովրիլ. Եոյրէնիէ, սաԼԷՆՀՓ. և լծ. սապա օլմագ. ամսոխՆԷՆ, ամսաՀԹԷՆ. *Ուսէիք զնոսա : Ուսցիս երկնչել ի տեառնէ : Ուսարուք զբարիս գործել : Լսա Ձնանապարհայ չեԼՅանսայ մի ուսաներ : Ուսարուք յիմէն, զի հեզ եմ և խոնարհ սրտիւ. Զիաւդ զգիրս գիտակ սա, զի ուսեալ բնաւ չէք : Եղեցին սմենեքեան ուսեալք յԱլ (յն. ուսուցեալք). և այլն : *Կարգեաց ՅԾ զաչխարհս որպէս գպրոց, զի ուսցին արարածք զինամս արարչին. ՑՅԲ. Ը : *Ուսանէր ի նոցանէ գՀնարագիտուլճի յաղԼՅուլճէն. Եղիչ. Ը : *Ի լերուս նոցա ուսեալք (ապ. վարժեալք). Սարգ. յՀ. Ա : *Փազ հագուսանէին. անսի ուսէք զպաղ սպասարգին : Զի ԹԷ բանին ոչ հաւասցաք մարգարէից. յաւերածոյն ուսիք երուսաղէմ. Մխ. Եղէմ. *Ուսիք միանձնուլք միշտ պանծարհուլճի. Նեղս : * Զպատճառս գիտայ կանանց ուսիք յատաքելոյս. Սանահն :

ՈՒՍԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Ակհանելի ինչ գուսով. մանաւանգ վակաս. էաԹալգի. *Վակասն, որ այժմ կոչի ի մեզ ուսանոց: Վակաս՝ ուսանոց : Զգենոյր քահանայապետն, և գներ յուսանոցն զերկուասան ակուսս. ԼՔ. գգրգ : նԼ. ԼՒ. Վ.ԴՐ. ոգ :

ՈՒՍԵՄ, եցի. ն. Բառնալ յուս, կամ ուսովք. չտկակիլ. քուսանձնել. (առուսել ասի.) *Ձգոս մարգ առնուն զնայն, և ուսանն. Ո՝ՒԻՒՐ :

ՈՒՍԻՆ, կամ ՈՒՍԻ. գ. որպէս ԹԷ հիւսին և հասին. և կամ հիւսիսի. (Տնս և ՀՒՒՍ, ՀՒՒՍՒ.) Զիւն գիշացեալ ի հիւսիսային լերինս, և յանկարծ փլեալ. * Ի բազմամ ուսին ուսին ևկաս. գնգ մի քնաչինչ ապաք : Ահագին ուսին եկն ի վերայ վանից . . . ահագին ուսին ընդ մեջ կոս հերձի, և վանքն անձկաս պահեցաս. Ցիլսփ :

ՈՒՍՄՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՄՆԱԿԻՑ, ՈՒՍՄՆԱՒԵՐ. իբր Ուսումնական և այլն. Տ. ՈՒՍՈՒ ՄՆԱԿԱՆ, և զարս զինի :

ՈՒՍՈՂ, ի, ից. ա. գ. Ուսանօղ. աշակերտ. ուսումնական, որպէս մանԹմատիկոս. Μαθηματικός. Mathematicus. *Դասեսխանու զուսողս և զիիճնաս վասս հասմայնցաց մերժեաց : Դասդնեալ զուսողս և զիիճնասիսյս հալածեաց. Ե՝սփր. Ի՝ :

ՈՒՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՈՒՍՈՒՄՆ. *ԶաճառԹի և զպարծս, և զուսողուլճի և զաճառքիճառԹի : Զանմոռաց ուսողուլճի. Մաթևնէնէ. *Խաչաձի ընգ միմեանս՝ խնասուցուլճի ընգ խոհեմուն, սեսողուլճի ընգ գործն, ուսողուլճի ընգ տեսաքինուլճի. Վ.ԴՐ. ոգ. Ե Տծնակ : *Ա՛ռաքեաց զայր ոմն խնասուսն և հանձարեալ՝ Ճարտարապան ուսողուլճ յոյժ, զկուչեցաւն զինաս. Ճ. Բ :

ՈՒՍՈՒՄՆ, ամանն, ամունք, մանց. գ. Μάθημα, διδαχή, διδασκαλία. Dottrina, disciplina. Ա՛սանելն. ուսողուլճի. ասելճ կամելճ. նկատելճ. գիտուլճի. արուեստ. կրԹուլճի. սովորուլճի. վարդապետուլճի. կրօնք. գնն. ազանգ. իւմ, ցմ, պիվի, ՚ն. Վմ, զազի, գանան, սաէր, ՚ն էօրէ, ապէր, ան, գէղէգ, փին. *Դու իսկ ուսուցիր նոցա ուսուսն՝ ասիրել ի վերայ քո : Ընդանան գիր, ի կատարած զատանցելոց ժամանակաց առ ուսմանէ (կամ ուսմ) : Զուսուսն մանկանլճի : Ոչ եԹէ մարդկեղէն ուսմանէ : Յուսմանն ասկասես. և այլն : *Ի բաց լիցի չար վարդապետին և չար ուսմունքն. ՑՅԲ. ԻԷ : *Բառնցես զամենայն ուսմունս մոլորուլճէ մարգկանն : Հանգես առնէր ամենայն ուսմանց : Կացցին զուսումն վարդապետուլճ մոգաց. Եղիչ. Է : *Ուսուցանել առ հասարակ զբնաւս՝ զարս և զկանայս՝ զուսմունս մոգուցն. Փարպ :

Մերձ՝ Ուսուցանել. վարդապետուլճն. "Նսաեր յերեսաղէմ յուսումն. այսինքն յուսուցանել չժողովուրդն. Եփ. Ա. ֆ.

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, կամ ՈՒՍՄՆԱԿԱՆ. ի, ից. ա. գ. Μεμαθηκώς, διδακτός. Edoctus, doctus. μαθηματικός, discendi cupidus, peritus. Ուսեալ. գիտնական. ուսանօղ և ՍԷպհական գիտուլճէց և ուսմանց. *Ամենայն ուսումնականքն չուրջ նըսաէին, և գրէին. Վանակ. հղ : *Բազմուցան քահանայք և պաշտօնեայք և մանկունք ուսումնականք (ի վանս գեղակայ). կԼր. պփ : *Վասն սառնացեալ բարուց ուսումնականաց նոց մերոց ասգի : Նահկեցան սմենայն ուսումնականքն ի ձեռն խաղազուլճէն և զարմուլճէ ազ. Մէնոթ :

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, որ և ՈՒՍՈՂ. Մաթէմատիկոս. Μαθηματικός. Mathematicus. *Դասեսխանու զուսողս և զիիճնաս վասս հասմայնցաց մերժեաց : Դասդնեալ զուսողս և զիիճնասիսյս հալածեաց. Ե՝սփր. Ի՝ :

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Ուսումնական գոլն. ուսումն. և Ուսումնականն, մանԹմատիկա. *Ցայս ասնէն, որք յուսումնականուլճէ գիգէրին. փիւ. ջ. բաս :

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԻՑ. կամ ՈՒՍԸՄՆԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Συμμαθητής, condiscipulus, collega, և ejusdem doctrinae, sectae. Ընակերական. կրԹուլճ ի նոյն վարդապետուլճ. հաւասակից, և աղանգակից. *Գայր առ ուսումնակիցան իւր ի վարդապետանն : Եւ յովհաննէս չնաց առ ուսումնակիցս իւր : Պօղոս անուն ուսմնակից նիւ սացուցն : Լեալ էին միմեանց ուսմնակիցք. Վ.ԴՐ. հղ. ՚ի՝ : Վանակ. հղ : Վ.ԴՐ. պփ : *Ի՝ նասիս աղաչէր զնն սօրհնարարսս զուսմնակիցս իւր : Ճ. գ : * Չերիցանս եկեղեցոյն փողոսալ, և զուսումնակիցս (այսինքն զդասանակիցս) նոցա հանել ընգ սուբ. Բառ. Ե. 5հ : *Ա՛յսուհիկ և մեք մոլորեալ ցուք՝ ուսումնակիցք եղեալ նոցա. Գօրծ. ՚ի՝ :

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԻՑ. որպէս Ուսուցչակից, վարդապետակից. Συνδιδασκαλιτης. Condoctor. *Ա՛յժմ սկսայ աշակերտ լինել, և խոսիմ ընգ ձեզ իբրև ընգ ուսումնակիցս իմ. Աֆոփ. Ֆ :

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ուսումնական գոլ՝ ըստ ամ նչ. * Բարեկամութիւք յաղագս ուսումնակցութեան. Վ.ԴՐ ամ : *Ա՛ռ ընասանիս հաւատոյ և ուսումնակցեցից : Մոփ. Խ :

ՈՒՍՈՒՄՆԱԳԱՏ ԼԻՆԵԼ. Գահել զուսեալ վարդապետութեան. * Նղէն ուսումնասիրասէր խրատու հաւատն իւրեանց. Ճ. Գ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԷՐ, կամ ՈՒՍՈՒՑՄՆԱՍԷՐ, ակի, բաց. ա. գ. Φιλομαθής. Capidus discendi, doctrinae. φιλόπονος, studiosus. Սիրող ուսմանց և գիտութեանց. գիտնասէր, բանասէր. ժիր. և Փոյթ. երկասէր. *Իբր ուսումնասէր յոյժ, և ածասէր անկարի: Թէ ուսումնասէր ոք լիցիս. Վրդ հց. ծԹ: կս. Ղ: * Աստանձին ուսումնասիրացն ինձէր: Լայս ճշմարտութիւն յուսումնասէրս ծագէ. Փիլ. Նխ. Է: Սեբեր. Ի: *Օգնական բարերաց ուսումնասէրս առընթերակայիցն լինիցին. Ագաթ: կս. Ա: * Ամեն ուսումնասէրք: Բազում ուսումնք մարդիկ իմանալ ուսումնասիրաց. կնիւղ. ծն. Եւ: *Ցնդելոյն են այսմ ուսումնասէրք անձինք. Աբծր. Ք. ւ: *Որ վասն նոցա գիրք են, յայտնին ուսումնասիրաց. ԱԹոռ. Նախ: *Ալ ջոյն ուսումնասիրաց Թագաւոր. Ոսի. Ե: *Գնահատս զարգացուք յօրինեալ կատարեաց զրկիս ուսումնասիրացն. Համատ. առ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐ. ա. իբր Ուսումնասէրասիրական. *Ուսումնասէրք մեզ գիտասիրիր: Ուսումնասէրք մեզ լսել: Ուսումնասէրք ասեն ասի Աթենացւոց: Զուսումնասէրք և զարհասատսէրք վարս առանցայր յինքեան. կս. Ք: Սեբեր. Ի: Վրդ ՁԹոթ: Նխ. *Ի պահչ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱԳԻՍ. Ս. Φιλομαθῶς. Studiose Ուղիղ ուսումնասէրք. ուսումնասիրաբար մեզ. * Ուսումնասիրապէս առեալ քննեցարք. Փիլ. Նխ. ՁԹ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Ց. Φιλομαθία, Ցίλα, Ցέω. Discendi cupiditas, studium. Ուսումնասէրքն գոլ. սէր՝ ասել և փոյթ առ ուսումն կամ առ վարդապետութիւն. Հետազօտութիւն և խնդրասիրութիւն գրոց. *Ուսումնասիրութիւն կամել լսել և քան զՀոմ. Հատ. Փիլ. Նխ. ՁԹ: *Ուսումնասիրութիւն ցուցաներ (Նիկոդեմոս): Հարցանելին ոչ ուսումնասիրութիւն. Ոսի. չհ: *Ուսումնասիրութիւն և ջանասիրութիւնգ ձերոյդ սիրոյ այժմ ոչ փոքր ինչ գոՁնեցից. կնւղ. հանգ: *Փերլեհանոս . . . էր պատնէշի յուսումնասիրութիւն. Խոր. Ի. 72: * Լինցուցանել զուգահաւութիւն իւրոյ ինն ջանայր զուսումնասիրութիւն: Աձնգիրութիւն միանգամայն և ուսումնասիրութիւն ընդունելոյ ջանիւք: Ցաւսումնասիրութիւն անաչ հանիսեալք՝ եղանիցին առ յիմարութիւն. Ցհ. իմ. ապ. Ե էր:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱԲԱՐ, կամ ՈՒՍՈՒՑՄՆԱՍԻՐԱԲԱՐ, բ, աց. ա. Վարժ յուսումնոյ. քաջհուն. ուսումնասէրք. գիտնական. *Որ ի գիւտ բանասիրացն և ուսմնավարժից: Ի առաջնորդական էշտոց ուսմնավարժից ուսանց. Եղբ. Ժէր:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՏԵԱՑ, ակի, ցաց. ա. Ասնօղ ուսման. խորհրդոյն կամ անփոյթ յուսանէն և ի խրատուց (անձն, կամ բարք). *Ցասնիոյնի ուսումնասիրացք: Զանպիտանացն, մանաւանդ զուսումնասիրացն. Կանոն: *Նկնի Նոցա անմուսիրն զձեր ուսումնասիրաւանդ առալով բարս. Խոր. Ի. 89:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՏԵԱՉ. Տ՛ես ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐ. * Նորարոյս և ուսումնասնէզ հոմանց. Եղբ. Ժէր:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. Ց. Ուսումնասիրացն լինել, խորհրդոյն յուսանէն. հասնել ուսումնասիրն. *Մանաւանդ ուսումնասիրաբար Թագաւորն. զի սասցին, Թէ ինքնանք չեն ուսեալ, և զորեղս խրատուց ի գործոց ոչ ունին. Կանոն: *Մեղայ ուսումնասիրացուս Թէ. Մ՝ալ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՑՈՒՐ. ա. Ցուսոյ ուսման. դաստատ ուսմանց, և ուսումնասիրաբար, այսինքն մանրամասնաբար. * Եւրիպիդես ողբերգակ, Թէ ևս ամենայն ուսուցիչ ոչ ուսումնասուր, իսկ հրատարակ բանաւոր. Շիր. Ցրտ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՒԱԾ-ՈՂՈՎ Ուսումնասիրաբար. մանրամասնաբար. * Ըստ այնց, որ յուսումնասիրած պատրաստել են. Փիլ. Ի. 81:

ՈՒՍՈՒՑԱՆԵՄ, ուսցի, ուսար. ն. Διδάσκω, διδάσκομαι. Doceo, edoceo. Ցալ ուսանել և գիտել. վարդապետել. վարժել. կրթել. սորվցնել. Եղբ. Ժէր: * Լսեր իրաւանց և գաւառաւանաց, զոր ես ուսուցանեմ քեզ այսօր ասնել: Ուսուցիչք սրբոց ձերոց: Ուսուցիչ պրաւս իմ ձեզ: Զչուսեալս քս ուսուսիր: Ուսուցանեմս հնդոց զՀանապարհս քո: Ուսուցեր զձեռս իմ ի պատերազմ: Զկատարեալն իւր ուսուցանէ Նոյա: Ուսուցիչք զիս, և ես լսեցից. ևն: *Զամենեցուն ուսուցանէ գաղտագիսութիւն ուսոյց. Ոսի. Ե. Ի. 10: *Զլսուսիր հաւանութիւն լնալ ուսուցանէ առաքին. Աս սբս. ծԹ: *Հարեր ոչ ծնանելոյնս միայն են հարեր, այլ զի և կարգս ուխտին ուսուցչին սրբոց. Գէ. Ե:

Ցուսական անուն լինի և կրկին հոլ. ինգ. *Գամեցաւ ուսուցանել զարհեան՝ զնուած հեռ լուսաւորիչ. խորհուրդն. խնի, ապրատց. կս. ծա. (հին ապ. զարգեան՝ սուղով Նոցա:) *Ոլ երբէք ուսուցի զոր ջոյն ինչ, զոր Նոսա ես ոչ սրարի. (ապ. ուսիք.) Վրդ հց. Է: *Ուսուցանել առ հաստատի զգնաս զարգան զիանալս՝ զուսանաս մեզատի. Փարզ:

Ընդ ին. անով. իր. իբր Ուսանել. ամեն և ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՅՏԻՄ. *Զամենայնի ուսուցանիցիս: Ոզոր զՀանդիսիս ուսուցանել ի ձի ասն զարգան՝ զուսանաս մեզատի. Փարզ:

ՈՒՍՈՒՑԱՆԵԼԻ. } Ց. ՈՒՍՈՒՑԱՆԱՑ. * Ոչ ՈՒՍՈՒՑԱՆԱՂ. } յուսուցանելոյն զի այն հանդարձակութիւն, զոր յուսանելոյն զոր ժամանակութիւն. Ոսի. Ե. Է. 7:

ՈՒՍՈՒՑԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. Փ. Գաղտն ուսուցչի. վարժապետութիւն. *Փոքր էմոր. Հետ զոր ասիցի բազմութեան՝ առ վարդապետութիւն և ուսուցանողութիւն. Լիւ. ի փոքն:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. գ. Διδάσκων, διδάσκαλος. Doceus, magister. Ուսուցանող. ուսուցօղ. վարժապետ. վարդապետ. կրթիչ. մանկավարժ. գաղտագաղ. և Աստիճարդ. ազգեցոյց. վարդեպ, սորվցնօղ. սաց, հօմա, էոյրէպէն, և գրչվարդ. *Մի ի ձեր ուսուցչիչ: Մի կոչիցիք ուսուցչիչ. զի ուսուցիչ ձեր քս է: Ուսուցիչ, անձամբակալը և սչի: *Ա՛ստիճագոյն ուսուցիչ: Ի ձեռն ուսուցչացն խրատուց. Գէս: Ցհն. ծԲ: *Ուսուցչին չարժուց ստասնեցի հարանցան. Նար. Երք:

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ, բ, աց. որ և ՈՒՍՈՒՑՈՂ. Ուսուցիչ. վարդապետ. քաջուն. * Ա՛ստիճագոյ զուսուցօղ մերոյ սչխարհս հիս մեզատ: Ա՛ստիճի զուսուցողդ. (կամ զուսուցանողդ) մեր մեզատ. Խոր. Ք. 57: *Ըստ ինքեանց յօժարութիւն ընծայ ուսուցցողացն տայցեն. Մխ. Ժա: * Հաստատուն գիտել զայնոյ, զոր ապրեցուանէ ուսուցցողն. Փիլ. Լխս:

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. Փ. Ուսուցանելն. ուսուցումն. խրատ. * Ըստ ժամանակի (ըստ զուսն) յուսուցման մոգրելոցն. Գէս:

ՈՒՍՈՒՑԱՑԱԿԵՑԱԿԱՆ. Տ. ՎՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ. *Տէրն մեր զուսուցչատրամանական ասելով յառնէն մահապրեալ առաւն, Թէ եմ իսկ. Ցհէ. ոսի. չհ:

ՈՒՍՈՒՑԱՑԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. *Հմուտք և ասաքինի վարդապետք, որ մանրիմ երկասիրութիւք ի կիր զուսուցչատրամանութիւն արիցեն վերահսկութիւն. Գէս:

ՈՒՍՏ. ս. ա. Ուսաի. Πόθεν; Unde? ասիից. Նէրգէն, Նէրէկէն. * Ո՞րպէս, կամ մեսա զայլ գոյացուք բան՝ Թոզեալ զաս. քան. զի ուչ գոյ: Ո՞սա անուանեցան այսոքիկ: Գլաս. գիւ: * Աստուած ոք զաս անայն գիւրացիկ: Ոսա. ուսաի իսկ և զգալոզացն աՁմունս. Գլաս. օչիս. Ք: *Ո՞սա յոյսս ենեցաւ լըրնիւ ազգասս. Վ. ի հց. ծԲ. (ապ. սուս): *Ցո՞սա սերնցան նահապետութիւք սիասիան ազգին. Ո-ապէս: *Զամենեցունն զնուսա և զգիսարդն յայտնելով: Աս ասէ, և ասելզ. զնուսա էաւն, և զսիվ էաւն ուսաի: Ո՛չ զնուսան, և ոչ զորոշիսն Նշանակեալ բանին. Խոր. ա. ւ: Ոսի. ծն: Նխ. Խոյ:

Ո՛ՆՑՍ ՈՒՍՏԵՒ. Ուսոյ՝ սրոշեաք բնաւ. ուսոյ երբեք. *Ո՞սա ուսուցք ծագք զգնեան զիւրանց քաջ վայելչութիւն. Վէպ: Նէբէ: *Ցորժամ աչակերտեր, և ուսոյ՝, և սնսա ուսուցք. Ոսի. չհ. ա. ւ:

ՈՒՍՏԵՄՆ. ա. Ս. Πόθεν. Aliunde. Իբր Ուսոյ ին. ուսուցք. *Ի ուրչոլչ իմիջիսէ. *Ի զոլնոյ ինչ. անտի. փեղէմ. փեղոյ Ս. գիբ էրպէն՝ օՁիբպէն. *Զոր ուսուցին՝ ասեն՝ ասոյ ևն: Ա՛յր հասուցեր *Ի զահոյ ուսուսիս: Անգուսա ուսուսին *Ի վերուսա խոսի ընդ մեզ, և ոչ ասուսա յաչխարհէ. Վէպ: Է: Նսս. փբ. ա: Ոսի. չհ. ա. ւ:

ՈՒՍՏԵՒ. Նոյն ընդ վ. Ս. ա. Πόθεν. Aliunde, ab aliquo, ex quodam (loco, homine, եՆ.) (որպէս ուսուն ոք. կամ ինք. յուսուս իմիջ. *Ի ուրչոլչ իմիջիսէ.) * Ցորժամ հոգոյ սիրելի ուսուցք գայցէ. ապրանի որ գիքն կառոյք ընդ սասալ երանեն: Ուսուցք ժողովէր հոնս: Միմեզ հասնսն ինչ ուսուցք էր ծնս. Ոսի. Ւնս: Փարզ: Նէնի: *Ի Թըլնասիոց ուսուցք (սչսիկն ասնոց) . Փարզ: *Զմ ուսուցք ասեն զնինէն մոգրեկին, Թէ իսկս. իսկ գոյք զմ ուսուցք ասէքդ. Ք զմ ոք. յն. լսկ. զմ. Մրի. Է. 27. 29:

ՈՒՍՏԵՒ ՈՒՍՏԵՒ. Ս. Ցայլևայլ սնչեաց. *Ի հոգմանց հոգմանց. ասոյ և անսի. ասիից անիից. լսնսգան ասնգան. *Նս որ ուսուցք ուսուցք եկեալ հասեալ էին *Ի Թիկնաւս օգնականութիւն: Ոմանք ուսուցք ուսուցք եկեալ ժողովեալ են: Մագպետք՝ որք գային ուսուցք ուսուցք. ԱՁսի. Զկնոյ: Ճ. Բ:

ՕՄՆՕՑՍՆ ՈՒՍՏԵՒ. Ս. Πανταχόθεν. Undique. Ցամենայն հոգմանց. յամի հոգմանէ. ամենայն մուսաքը լսսս ասեն ամենայնի. ասնեն գիաց. հնչ խորհրդան. *Ամենայն ուսուցք իրքն զնեզսս հասուցքեզ զոգեսանացսան: Ամենայն ուսուցք զոյգ ինքեան և նման. Ա՛ՆՍԻ. Խոյ. և պատ. Է: *Ուրանօր *Ի վերսին ընդ ացեալ հասուցան ամենայն ուսուցք: Ամենայն ուսուցք ահից յամենեսն ի լինի. Ցհ. Խ. պատ խոյ: *Ի քնսիոլնէն, և *Ի հանգերձէն և յամենայն ուսուցք յոյս արար, Թէ պատիսի ինչ ոք էր. Ոսի. Ի. 12:

ՕՑԼ ՈՒՍՏԵՒ, ՕՑԼՈՒՍ ՈՒՍՏԵՒ. Ս. Ἀλλαχόθεν, Aliunde, aliis ex locis. Ցայլնի ուսուցք. յայլոց ուսուցաց. յայլնի ուսուցք. այլուսա. սոբէլ փեղաց. պիր էէրպէն. *Փրկեալ *Ի ձեռն նորա յերկրէն եգիպտացւոց, և այլ ուսուցք բազում անդամ: Ա՛յլ ուսուցք ասեն մարդին, և այլ ուսուցք զպատմեն ճանեն: վասն ասնս այսորիկ այլուսուցք ցուցանել ինչ ոչ ունիմք. Կս. ծԲ: Ծ. Գ: Նիկն: *Զինչ հաղորդուն ունէր ընդ մեզ, Թէ այլուսա ուսուցք էր մարդին, և ոչ *Ի մերմէ զանգ ուսուցք. Ոսի. Խբ:

ԲԱԶՄՈՒՄ ՈՒՍՏԵՒ. ՑՈԼՈՎ ՈՒՍՏԵՒ. Ս. Πολλαχόθεν. Multis e locis, partibus, rebus. և πολλαχοῦ, multis in locis. * Ի բազում անգն ասց, և *Ի բազում սաև գիս. բազում ուրեք. սաեպ. բազում օրինակաս. սպ պե-

ղաց, ղաք փէղ, ղաք ևէրպուէ. *Ուրախս բաղաւմ ուսանք, եթէ կամիցին, գոյ ուսանել: Ուրախս բաղաւմ ուսանք ցուցանէ առաքեալս: Աշխ.տվեփէվ: Բրս. հդ: *Ցժարուլթի բաբուցն կարճ յոլով ուսանք առնել բարի: Ցուցանի յոլով ուսանք յաւետարանական առաջնաւածս. Ոսկ. յհ. ի. 9. 30:

ՈՒՍԱՑԵԱ.ս.Ծ. Ουδαμόθεν. Nullo ex loco, nulla ex parte. ούδαμῶς, μηδαμῶς, nullatenus, ևն. Ցանկ առաքելք. յոյնին կոչմանէ. ոչ այլուստ. քնաւ ոչ յուսիքն կամ յիմիքն. ոչ ի բնէք. ոչ երբէք. ոչ. հին փեղայ մը. հին. *Երկիւղ և ոչ ուսանք. Ցոխ. իա. 9: աին և ի. ճ. ծիր. 6: Նենի ը 8: Երեմ խե 11: Դան. ը. 5: Հա. ծիփ. 1: *Ոչ ուսանք առնոյր կին, եթէ ոչ ուսան ինքն իսկ էր: Ոչ ուսանք, քան եթէ յայմոցայ են: Ոչ երկիւղ զնա սասանել ուսանք. Ոսկ. մգթ: Պիտ խոր: *Ոչինչ երևեր օգնականութի ուսանք: Ոչինչ այնու հնաւհաւա կասկած չկամիցէ ուսանք ուներ: Ոչ պատաքուսա ուսանք. Եղիշ. փ: Խոր. ա. 13. Ն 1: Աչսոզոր ե ասել. *Ի յոչ ուսանք և յոչ գոյէ ևզնի զօրութն այ. հին փէ:

ՈՒՍՏ՝. ս. Πόθεν; Unde? Ցարմի ասզալէ. ևս և յաւմի. յորոյ իրաց. յինչ պատճառաց. ասկի, ասկէ-նէրկիսկեն, նէրփէն, փիմբէն, նէպէն. *Միւրուսէն յովհաննու ուսաի ևր, յերկնից. եթէ ի մարդկանէ: Սմա ուսաի իցէ այս իմաստութի. Ես ուսաի է ինձ այս, զի ևկեսցէ մարդ ամն մոյ առ իս: Ուսաի ձանաչես զնա: Ոչ գիտեմ զձեզ, ուսաի էք: Ոչ գիտես, ուսաի գոյ, կամ յա երթայ. ևն: *Ուսալ՝ իսկ է մեզ լինելս, ուսաի առաք սկիզբն, կամ յումի եզուզք. Խոփ:

ՈՒՍՏ՝ ԵՒ. իբր՝ Ուսաի և իցէ. անխափ. *Կայէն (*ի պէաս զովելոյ) ուսաի և կորզեաց հասս յոտիս արհամարհանօք: Եէէ. ԵԲԲ:

ՋՈՒՍՏ, ՈՒՍՏԻՈՑ. (*ի բառէգ Ուսալ.) և ՈՒՍՏԵՒՑ (*ի բառէգ Ուսաք կամ Ուսաի և իցէ.) *Եզիսէ ասէ ցգէհազի. ուսալ գայիր, իբր ոչ եթէ չգիտեմ զուսալն, այլ սաղ ասելոյ ունիմ զուսալոյդ (այսինքն վասն ասելոյդ). Կալ. ծիբ: *Ի վաՁառակաց նաց ուսաց ծաճօղիկ զպէսան վճարէին. Ճ. Ա:

ՈՒՍՏԻ. ս. Ὄθεν. Unde. իբր յորաքանչիւրս կան՝ Ցորմէ. յորմէ վայրէ. *Ի սահմանէն՝ յորմէ. յիւրաց՝ յորոց, վասն որոց իրաց. անոր՝ ուր. ասկից ու. Նէրէփէն փ. *Դարձայց *Ի տուն իմ, ուսաի եկի: Գնացին յանախոզ. ուսաի էին, յանձն ապարնալ ընորհայն ևս: Ի՞նչսալ *Ի սիրականաս՝ եզանգ առուրս երկուս. ուսաի գնացեալ՝ ևսատք *Ի հանգիստին: Ժողովեա՝ ուսաի ոչ սփանցեր. ևն: *Ա.րկարուածին լուսաւորութի *Ի խաչն, ուսաի ապրն յայտնեցաւ, ուսաի ապրն կոխնցաւ, ուսաի փառաք նորա ծագեցին, և լցին զերկիր. Ապաւ: *Ի նոյն ըստ՝ ուսաի կրճն, վերջնականալ ելանէ. Խոր. ա. 10: *Ուսաի ասկաս մի կասկածէր, անաի աներկիւղ հաս ասասեր: Ուսաի սկսար գաս, անաի ասց քեզ պատասխանի. Եղիշ. ա. ը: *Ուսաի տիմն իցէ չինուածոյն, և կատարն անաի լինիցի. Բրս. ճ. 5: *Ուսաի պատս էր զարմանալ զնմանէն, նոքա անգանէին. Խոփ:

ՈՒՍՏԻ. ը. Ὄθεν. Unde, ideo, propterea. Վ ասն որոյ. վասն այսորիկ. նմին իսկ. ապա ուրեմն. ասոր, անոր է նէ. Խ՚ի, էոյն Խ՚ե. *Հ ասէոյ Յուդացաւ հերովդէ, ուսաի և երգ. մահիս խոստացաւ ասալ նմա և այլն. Մ՚ի. ծիբ. 7: Տ՚ևս Նէրէ. ի. 17: ճ. 1: Խ՚. ծիբ. 23. և այլն: *Ուսաի և զքարւոք սպիր, նախ յաղթանդ. զՈւսաին փոխանակ վասն այսորիկ ասելոյն գնէ. զուսաին փոխանակ վասն այսորիկ ասելոյ ասաց. Ոսկ. եբր: *Ընդհանուր ուշադրոյ *Ի նմանէ վարգապետաւալ ուսանի, ուսաի և ասկերբան կուլեցին գնա. Խոր. գ. 57:

ՈՒՍՏԻԿ. փ. Բառ անյայտ. Թերևս որպէս Ջգնաւ, զգեստիկ. (ձ. յին. Խոխիս. լա. Վ՚ոզիս.) *Մեսապա ասկիզոգ, սպիտակ քան հեղ ուսաիկ ծածկոցին էած *Ի վերայ նորա. Ոսկիփոզ:

ՈՒՍՏՐ, ասր, երաց. գ. Υιός. Filius. Ա.բառ զաւակ. (ձ. յին.իյ.ս. լա. փիւիոս. որ են տղեկ, և ուսաց.) Հանէ, զգան. օղլան, օղլոս. երբ. արար. պէն, իպ. *Քաղաքերսաց, զի և այդ էս քո ուսաց է: Մի երկնչիր, զի ուսաց ծնաց: Նմաս ուսանրս և գաստրս: Ջգաստաց քո մի սասցես ուսանր նորա, և զգաստաց նորա մի առնուցուս ուսանր քոսա. և այլն: *Ցնաս ուսաց յովսեգնկեաց: Հիւրս ուսաց յովսեսկաց: Դարձիր ուսանր վերադաստատեաց. Ե.ս. փբ. ա: *Ուսաց զնա մարմնաւորեսն անասուներ. ցհ. իթ:

ՈՒՍՏԻՃ, ասճի, ճաց. գ. Βρῶσις. Erosio, aerugo. և ջրոտածնոց, vim serpendi habens, cancer. որ և ՈՒՍՏՒՃ. Ուսաց կամ երկիր որպէն, ձանի կրծօղ և մաշօղ ձաբաց, փայտից, և բանաց են. երբ. ցեց. մկ. ժանիք և փաղկերգ. *Ցհց և ուսճիճ ապականեն: Ո՛չ ցեց և ոչ ուսճիճ ապականեն. Մփ. է. 19. 20: *Ցեցոյ և ուսանճի և գաղոյ ժողովես. Ոսկ. մ. ա. 20: *Մեռցին որգն և ուսիչ, և ասճեայն նմանք ասցին. Նաս. դ.է: *Ակնաս անորոյժս ուսանճի և մաշտոցի գժիգակոգոյն. Փիլ. Նխ. է:

ՈՒՍՏՒՁ. ա. Որ ուսուի. կերբիչ. իրոք կամ նմանուլճ. *Անկոյս է այնպիսի հաւատն, և այրիչ միոյն և ուսուիչ. Ոսկ. ես:

ՈՒՍՏՒՐ, ասաց. գ. (իբր ածի.) Օր ուսուցոյ՝ ազատ *Ի պահոց: Ցմար: Տմաց: *Գահէք է՝ ընաւին կերակրոյ ոչ հաղորդիլ. խակ ուսուիչ է՝ կերակուր ուսուլ. և զառաքիչ է՝ պարտաս կերակրուիլ ուրախանալ. Երփ. Տփ: *Մի ազօրամարտողն է ուսուաց և պատհոց. Մ՚ս. ատոզ:

ՈՒՍՏՃԱՀԱԼ. ա. Հաւնալ յաւաՁէ. կերպաւ յորդանոյ, *ի փոսէ, *ի ժանկոյ. *Հասակ ուսաճահալ մեզք *ի մկանց Ճաքահեռալ.Նոր. ծիբ:

Ո՞ՒՐ. ս. Ποῦ; Ubi? quo? (*ի մեզ արմատն է ս, ոյր, յոր, իբր ներքոյհան) Ցբառս ասելոյ. *Ուր, *ուր փեղ. Նէրէփէ, Նէրպէ. *Ո՞ւր է որ ծնաւ արքայն հրեից: Ո՞ւր կամիս զի պատրաստեսցուք: Ո՞ւր են հաւատքն ձեր: Խակ արդ բնութիքն մեր են: Ո՞ւր են օրհնանք քո: Ո՞ւր երկիր գնաս: Ո՞ւր խնամասան, ուր գայիր, ուր խորհրդս. կան. և այլն: *Ո՛ւրն անյայտ: Ընդամ զնա նան յոյզ հարցանի. Խոր. ա. 3:

Կամ իբր անորիչ հարցականի. *Ո՛ւր և քարտղեացն: Ուր և գայի. և այլն:

Կամ իբր ուրեք. *Ո՛ւր և մտանէր: Ո՛ւր և երթայցուն իցեմ. և այլն: Ց. ճձ՛, ճձ՛ա:

ՈՒՐ. ս. իբր յարաբերութի ներքոյհան. (ձ. յին. ևս, որ է Ուր. և այլ.) կամ օրէս. լա. ὅπου. Ὅθι. Ubi. Ի ասելոյ՝ յորում. յորում վայրի. որ. որ ը. Նէրէփէ փ. *Ընդ ևկեսեցիսդ *Ի վերայ, ուր էք մնասուքն: Ընդ *Ի Նազարէթ, ուր սնեալն էր: Ը՞ւր էդեն երկու. կամ երկիր ժողովել յանասն իմ, անդ եմ ես *Ի մէջ նոցա: Նդ *Ի կասցայ գերեզմանի, ուր էր քնաւ զոք եգեալ: Ցերկրի, ուր ցեց և ուսճիճ ապականեն: Ուր գանձն ձեր է, անդ և սիրտք ձեր եզեցին: Որգուոյ մարգոյ ոչ գոյ՝ ուր գերեզ զցուսի իւր. և այլն:

Կամ որպէս ասասան. Ի ասելոյ՝ յոր.

յոր վոյր. յոր. ոտ որ. Նէրեյե փ. Ὅ՞ս, ποῦ, ὅπου. Quo. *Աստքեաց գնասս յամենայն քաղաքս և ի ամենս, ուր ինքն երթալոց էր: Հոդմ ուր կամի՝ ընէ: Ո՛ր ևս ես երթամ, գուք ոչ կարէք գալ. և այլն:

ՈՒՐ. ն. Ὅπου. Ubi, quum, cum. Երբ. յորժամ. միշտ. այնպէս. որովհետև. ոտ որ, էրէոր. Նէրպէ փ, հալան, Իա. Ա՛ն. *Որ և արգ իսկ են ի ձեզ հեռ և նախանձ, մի ապաքէն մարմնաւոր էք: Զանգիմանն գլխաւն Նայհոյէլ. ուր հրեշտակք, և այլն: Որ միջայել հրեշտակապետն, և այլն: Զամենեցուն գառապարակիր, և զիմաստակարս արձակիչիր, ուր ոչ առացեալ էր, թէ զանմեղն և զարգասն մի սպանանիցես. ա. Ներ. Ֆ. 3: Է. պէտ. Է. 11: 8ոտ. 9: Դան. ֆ֊Ֆ.53: *Մինչ ի կառարումն արարածոց, ուր ընթացք ալուգականն գադարին. Շ. Բուլ:

ՈՒՐ, ուրի. գ. Որպէս առորոգութիւն յոյսոնիչ անգոյ. *Ցազգաց այլոյն, երբին, և ուրին ձառնցաս. Աբիսթ. սթորգ. յն. ὑπὲρ τοῦ που, de ubi.

ՈՒՐ ՈՒՐՍՑ. գ. Ποῦ, μόλις, ὑστερον. Alicuhi, vix, tandem, aegre. μόλις ποτέ, tandem aliquando, vix tandem. Ցեռոյ ուրեմն, անագան. հաւակ յետոյ. հազիւ, գժասապաս, և չեռաի ուրեմն. Էփէը Էփէը, Ձորել Նէպէն սմոչաս, ին ամանսա, ինձգելնէս. *Ցատահուանալ ի մարդկային բաժնելութեան՝ ուր ուրեմն զմասս զգկոյն քոյն. Ճ. Ա: *Ցերկաւք ժամս ինչ զպատասխանիան. և ուր ուրեմն հեծուելք ակիրքն արարեալ պատեալ զանձնոյն. Խոր. ա. 25: *Եւ ապա ուր ուրեմն զնմասասիրի անուն ժառանգեին: Ո՛ր ուրեմն յետոյ ժամանեալ մեզ հոսն՝ զքնանաս: Ո՛ր ուրեմն ի բնկանել հացին ծանեաք զնա. Մարթ. յն. Է: Լիւս. առաք: Սինօս. յոբ: *Աննկին ուր ուրեմն ի բացեայ յայնց ժամանակաց պատմի. (կանխագոյն. փչ Խելմ ատալ.) Եսա. յբ. ա:

ՈՒՐ ՈՒՐՍՓ. ն. Ὅπου, ὥπου ἂν, οὗ ἐὰν. Ubicumque. Ո՛ր և. յորում վայրի և ինչ. ցորչափ. Երբ և. *Ո՛ր ուրեք և գիպէր ի ամենս ի յոտատանի, և կամ ի հոմին: Ո՛ր ուրեք ինչ գէշ, անգր վաղվաղակի հասանիցեն. Փարպ: Նաբ յուէբ: *Ո՛ր ընտանիցեն ուրեք գնել (գաղանք), յորհիւ ոչ չարժին. Ցձն. ֆ:.

ՈՒՐԱՓ. ի, ագ. գ. Σκέπαρνον. Ascia, securis. իա. Scure, mannaia. (իբր ազգ Ուռան, կամ ուռան ապի՝ որպէս արեալ և հատու կոզին.) Փոքր տապար կամ սակր հիւսանց. էնէր, պալա, Ռեպէր, Նամափ. լատ ոմանց և քերիչ, քերանք. ԱՆԿԲ. Ա՛ն. *Սղոցեաց սղոցք, և ուրագք երկաթեաք: Հիւսն՝ ուրագ պրեաց. ա. ն. ֆ. 3: Ես. Խ֊Ե. 12: *Ձայն ուրագին և ձայն դրին գլխնեղէն գուշակէր: Ձայնիւ ուրագին հնչեցուցաներ յամենեցուն լսելիս. Եփր. Նին: Մանր. Խ: *Հարեալ զնա ուրագունիս. Ո֊ահ: *Ձատատապատեաին եթէ երկաթի և եթէ ոսկի ուրագ տայցես, զնոյն գործ գործել. Ո֊ի. էիւմ. ծ:

ՈՒՐԱԼԻ. Ընձեղջերը կամ խնձ, Ուրանալն. մերժելի. *Ուրալիք և առելիք. Ո֊ի. Ես:

ՈՒՐԱԽ. ա. Ջուարթ. խրախ. խնդալ. լաչ. լաթ, սեվինձի. * Ցասն ցեղն՝ որ ընդ երկիրս մեր, չէին և ուրախ էին՝ հալաձեղով գյուգա. Գե. Ես:

ՈՒՐՈՒՄ կամ ՆՄ. Ἐυφραίνομαι. Exhilaror, laetor. χαίρω, gaudeo. խլամ լինել. ուրախանալ. խնդալ. բերկրիլ. ցնծալ. զուարճանալ և Առնել խրախուսս. լաչ՝ լաթ՝ ընէն օյնափ, օեվինձի. * Նահս և ուրախ եղէ: Ուրախ լինին սիրոք ձեր: Ուրախ եղէք կի՛ եզոք: Եւ արդ ուրախ եմ: Ուրախ եղէց յայն փրկիչ իմ: Ուրախ լեր յոյժ գուստր սիոնի: Ուրախ լեր բերկերացք, որ ընդ քեզ: Ուրախ էք անձառ և փառաւորեալ խնդութեամբն: Ցնծացէք, և ուրախ լերուք: Ուրախ լերուք ի տէր: Ուրախ եղիք ամենայն ասմբն: Ուսեին և ըմպիեին, և ուրախ լինէին: Ուրախ եղէց ընդ բարեկամս իմ: Ուրախ լինիմ առաքին ամն զերօքին օր: Ուրախ եղիր անգ սամուէլ և ամենայն ժողովուրդն յոյժ: Ուրախ լինիր հանապազ առատապես. և այլն:

ՈՒՐՈՒՄ ԵՒՆԵԼ. Ց. ՈՒՐՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ἐυφραίνω. Exhilaro, laetifico. *Գինի ուրախ առնէ, իւղ զուարթ: Որդի իմաստուն ուրախ առնէ զհայր: Աւետիք բարեաց ուրախ առնեն զնա. և այլն:

ՈՒՐԱԽԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ զուրախութիւն. առիթ բերկրանաց. * Աւետաբերք և ուրախաբերք ձայն հրեշտակապետին առ կոյսն մարիամ. Թէոդոր. Ի֊ա. որպէս և գիպ: Ե ՃՃ:

ՈՒՐԱԽԱԼԻՐ. ա. Լի կամ լցեալ ուրախութեամբ. * Ուրախալիր արարեալ զնոսա. Ես. Խ. 7: Ցհ. ԼԶ: * Ուրախալից արարից զնոսա ի տան աղօթից իմոյ. Ես. Ես. 7: * Ուրախալից արարից զնոսա ի տան աղօթից իմոյ. Ես. Ես. 7: * Ուրախալից արարից զնոսա ի տան աղօթից իմոյ. Ես. Ես. 7:

ՈՒՐԱԽԱԼԻՑ. ֆ բառաւելիք. բերկրալից. խնդալից. ուրախական. ուրախաբար. * Ուրախալիր արարեալ զնոսա. Ես. Խ. 7: Ցհ. ԼԶ: * Ուրախալից արարից զնոսա. Ես. Ես. 7: * Ուրախալից արարից զնոսա. Ես. Ես. 7: * Ուրախալից արարից զնոսա. Ես. Ես. 7: Նայիս: Ուրախալից մաղք վասաւորեր զքեզ. Փարպ: * Ջուրախալիցն երանելիս կոչեմեն. Ոսի. ֆ. ա. 15: * Գինին ուրախալից առնէ զմարդկեալսն կերակրով. Նաբ. Եբէ: * Եբեանցար խնկաբերից՝ յորջոյն կնոջ ուրախալից. Ես:

ՈՒՐԱԽԱԿԱՆ. ի, ագ. ա. Որ ինչ անի կ ուրախանալ, կամ կ նշանակ նորին. * Ջլատղացն անձինս լի առնէին ուրախական բերկրանօք. Լսող. ֆ: * Ջյարուածիի քաղաքէին ուրախական զգեստիւն. Բրս. ֆրի:

ՈՒՐԱԽԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συγχαίρω, συνευφραίνομαι. Congaudeo. որք առեալ Թագքմանին, ուրախանալ ընդ. Ուրախ լինել միաբան. խնդակից լինել. * Խնգամ, և ուրախակից եմ ամենեցուն ձեր. Նոյնպէս և գուք խնգացէք, և ուրախակից եղերուք ինձ. Փիլիպ. Բ. 17. 18: *Ուրախակից ինձ եղերուք. զի գտի զդրամն կորուսեալ. Ճ֊Գ: *Հրեշտակացն էր ուրախակից (մարդն ի դրախտին). Բրս. լոյ: *Միշտ ուրախակիցք իմաստաբար խուսմն լինիցիք բերկրութեանն. Պիս: *Ուրախակից լինիցիմք, և ընդունի ցիմք զնաչեան փառաք. Սեբեր. ը:

Եւ Συνευωχοῦμαι. Convivor, simul epulor, oblector. Խրախճանակից լինել յոյսեալ և յըմպել. * Լինին ընդ ձեզ ուրախակից կիցք. Յուդ. 12:

ՈՒՐԱԽԱՄԻՏ. ա. Ἐυφραινόμενος, νη. Laetans, laetabundus, da. Որ ուրախ է մասք՝ պրախ՝ ոգուով. զուարթ. և Ուրախական. * Բնակեցուցանէ զամանն ուրախամիտ որպէս մայր որդուով (կամ որդւոց) բերկրեալ. Սղ. ՃԹ. 9: * Կրծանաւոր ուրախամիտ՝ գէ է գերդեսացի. Նեղոս: *Ուրախամիտ բերկրանօք ընդառաջ եղեալ նահատակին. Պիս:

ՈՒՐԱԽԱՆԱՄ, ասյայ. ն. Ἐυφραίνομαι. Laetor, որ և ՈՒՐՈՒՄ ԼԻՆԵԼ. խնդալ. բերկրիլ. հրճուիլ. ցնծալ. խրախնալ. լաղ օյնափ, ոեղոսր օյնափ. սեվինձի. *Ուրախացի (կամ ուրախ եղէ) խորհրդ յարթիչ իւր. Սղ. ՃԹ. 2: *Ընդ հրամանն մեռանծուելիք քոյ ուրախացայ: Յուրախանալն գինեաւ. Խոր. Ե. 30. Ծո: * Ուրախացիր արքունի գաւրիւքն աւետաբերքն Ուրախանան հրեշտակք ի յերկինս ընդ կամաւոր չարչարանս Քրիստոսի: Ա յայր ուրախացեալ

ցնծայ սկսեցին. և այլն. Շար: *Ուրախացիք երկնեցիք ընդ յարուածին քրիստ. Ցազ:

ՈՒՐԱԽԱՐԱՐ. ի, ագ. ա. Ἐυφραίνων, Laetificus, oblectans, delectans. Որ ուրախս առնէ. ուրախացուցիչ. և Զուարճացուցիչ. զուարթարար. վէն ընդ. սեքը էե. բօղ. * Աւուրի գնելով սեղան ... և գինի զուրախարարն սրտից ... զարիւն խր: (Որթ իմն) քաղցր և քաջախառուղ՝ ուրախարար և բերկրեցուցիչ սրտից մարդկան զոր մեր յաքա. Ա֊է: *Խրատքնչիւր ծանիցէ են ուրախարարք ամենայն հոռոմելեաց: Աչքս ուրախարարս: Ուրախարար բաժակ: Գինի ուրախարար է արբեցելոց: Ուրախարար գինեաւ: Ուրախարար զոհագործութիւն. Վէյօր. Է: Գրոնդ. յոսի: Նաբ. յոկէտ: Երփ: Ցհ. ի՛. ապ: * Արբոյ մեզ զոր զուրախարար սիրոյ քո զաբաժակն. Շար:

ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐυφραίνω. Exhilaro, laetifico, delecto. որ և ՈՒՐՈՒՄ ԵՒՆԵԼ. Ցալ ուրախանալ և զուարթացանել. ուրախացնել. լաղ էնիվ՝ էնփերվէ, նէվինփերվէ, հօլանփերչաք, փեյք սեքա վէրվէ՝ նէնէրվէ. * Որ զզօրս հրեշտակացն ուրախացուցանէ. Ցձն. Ը: * Ընկալար զնս, և ոչ ուրախացուցեր զիշնամին իմ յինս. Բրս. հդ: * Ի ձեռն որոյ և զայսորիկ զսկզբնաւորն ուրախացուցանել. Խոր. ա. 3: * Ուրախացուցանել և սփոփել մնացեալ ընկալեալսն. Խոր: * Ուրախացոյ սեր ոգւոյս փրկութիւն, այր վասն եմ ի սուգ. Ժ:

ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. Ց. ՈՒՐԱԽԱՐԱՐ. * Ուր ոչ երբորգութեան ամենից ցուցանի Թագաւոր և պարգեւատու և ուրախացուցիչ. Խոր: * Կացցէ առաջի սեզաւորի այ ուրախացուցչի զմանկուն նորա. Ո֊ի֊բ:

ՈՒՐԱԽԱՒԵՏ. ա. Ուրախալից. ուրախարար. * Ձեր ոք՝ որ արբուցանէր զնս ուրախաւէտ բաժակաւ. Գիպ:

ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυφροσύνη. Laetitia. χαρά, gaudium. ἀγαλλίαμα, ἀγαλλίασις, exultatio. Ուրախի լինել. վիճակ ուրախական. բերկրութիւն. խնդութիւն. ցնծութիւն. զուարթութիւն. չաւչէփ, սեվինձ, սեքա, ձիմ պիւչ. * Դարձաւ սուգ նոցա յուրախութիւն: Տրամութիւն ձեր յուրախութիւն եղիցի: Ցաւուրս ուրախութեան ձերոյ: Եաուր ուրախութիւն ւրտից մերոց: Ծառայեցէք առատն ուրախութիւն: Ջերծ չինէն զգուրձ, և ինձ զգեցոյց զուրախութիւն: Ուրախութիւն մեծաւ. և այլն: *Անապատ լերուք յուրախութեէ: Ածեր զմիտրաւալս զայս յանանց ուրախութիւնք. Եւիւ. ա. է:

ՈՒՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. Ἐυωχία, κώθων, πότος, συμπόσιον, δοχή. Convivium, epulum, epulatio, compotatio. Խրախութիւն. խրախունք. խրախճան. կոչունք. գինեըրուք. *Ա՛րար արքայ ուրախութիւն մեծ: Առնէր ուրախութիւն ամենայն ծառայից իւրոց: Էր անգ յանհոգութիւն և յուրախութիւն ինքն և ամենայն զօրք իւր: Արար ուրախութիւն կոչնոյն: Ընդնել ուրախութիւն կոչնոց ընկերացն. և այլն:

ՈՒՐԱՆԱՄ, ասյայ. ն. Հյց. խնդ. Ἀρνέομαι, ἀρνοῦμαι, ἀπαρνέομαι. Nego, abnego, repudio. ἀπέπω (ապասիլ), ἀποποιέομαι, abdico, amoveo, rejicio. (լծ. յն. արնօմի, արնոմի. և հյ. հեռանալ, կամ իբր ոչ այն ասել՝ կամաս անգիտանալով.) որ և ՑՈՒՐՈՍՑ ԼԻՆԵԼ կամ գԱԼ. ժխտել զՔրիստիանն. բացասել. ընդդիմ ձանաչման. մերժել. հրաժարիլ. չընդունել. չձանաչել. օտարս նալ ի բանից կամ ի խոստմանց, ի բաներ կամաց, և յայլ. Խոչեաբ էնդէ, գնօրէ օլմափ, հալա փէնէ, ժխքիր էնդէ. բէրթ էնդէր, չաղ էնէմէ. * Որ յաւուրն ուրանայիմն

ծաննեան՝ զի ած Ճշմարիտ է։ Ուրանան գիտել զքեզ ամպարիշտք։ Որ ուրասցի զիս առաջի մարդկան, ուրացայց և ես զնա առաջի Հօր իմոյ։ Խոստովան եղև, և ոչ ուրացաւ։ Զքեզ ոչ ուրացայց։ Ուրացաւ, և և ասէ, ոչ գիտեմ զնա։ Եւ դուք զսուրբն և զարդարն ուրացարուք։ Ուրացուք զամբարշտութիւն և զաշխարհական ցանկութիւնս։ Ուրասցի զանձն իւր. և այլն։ *Ստիպէր ուրանալ զՃշմարիտն ած. Եղիշ. Բ։ *Զփոփոխումն ինչ կերակուրս բայց 'ի բաց հալածեն և ուրանան. Մանդ. Գ։

ՈՒՐԱՆԱԼ. ն. բզռ. խնգ. *Ի հաւատոյն ուրացեալ է, և չար ևս քան զանհաւատն է. Ա. տիմ. Ե. 8. (յն. զհաւատոն)։ *Սպառնալեաց ուրացան յօրինաց և 'ի մարգարէից. Եւս. պտմ. Է. 28։ *Որ 'ի դրանց անտի ուրացեալ է, զիարդ առ հայր մերն արժանի լինիցի. Կոչ. Է։ *Ուրացաւ 'ի կառացն օտարութեց. Եփր. Բգ։ *Բազումք ուրանան 'ի քէն, և բազումք հայհոյեն զքեզ։ Ընթերցեցին զքո, և ուրացան 'ի Թագաւորութէ նորա. Մծբ. ծՌ։ *Որք ուրացեալ էք 'ի նմանէ. Եղիշ. Է։ *Ընդ էր ոչ ուրանաս 'ի չար ախտէն ընչասիրութէ. Մանդ. Ի։ *Ըստ յունական գրոց՝ ուրանանն, (ἀρνοῦμαι եօթն տառիւքս) է վեցհարիւր վաթսուն և վեց (Թիւ անուանն նեռին). Ճ. Գ. 'ի Հիպողիտոս։

ՈՒՐԱՑԵԱԼ. ցելոյ, ոց. } Παραβάτης, ἀπαρνήτης.
ՈՒՐԱՑՈՂ, ի, աց. ա. } Praevaricator, abnegator. ἀποστάτης, apostata, religionis christianae desertor. Անկեալն 'ի նը հաւատոյ. անցեալն 'ի մոլար դին. առաւելապէս ձայնական անունն Յուլիանոսի, և վասակայ. Ժողբնք. *Իսկ ուրացեալն վասակ, և այլն։ Զփնա գործոյն արկանէր զուրացելովն։ Ածէին և խառնէին 'ի գունդս ուրացողացն. Եղիշ։ *Ուրացօղն քնի Յուլիանոս։ Յաւուրս Յուլիանոսի ուրացողի. ՃՃ։

ՈՒՐԱՆՕՐ. մ. Ὅπου, ποῦ, ὅπου. Ubi, quo. Ուր. յորում վայրի. և Յմ. ուր որ. Նէրփէ ւի, Նէրէյէ ւի. *Ուրանօր դձեռագործդ վաճառես, զիս անդ գիր։ Ուրանօր դանէր, 'ի նոյն անդին առնիր. Վ. հց. ծՔ։ *Տէրն ուրանօր զհինն աւարտեալ կնքեաց, անդանօր և իւրումն հիմն ձգեաց նորոյ ուխտի։ Երթալ ունիս, մինչև ուրանօր արժանի իցէ երթալ. Յհ. իմ. ափ. Ն Եղն։ *Ամն յերանելի վարդապետացն ասաց. ուրանօր երկիւղ է, անդ է պատուիրանաց պահպանութի. Խոր։ *Որպէս բանիլ ասէ, թէ ուրանօր հոգին տը, անդ հայր և որդի Ճանաչի բնակեալ. Նար. Էրգ։ *Ի ծովէն ոտնատափ մինչև ցուրանօր (այսինքն ցայն վայր՝ ուր) կովկաս յարեմտական ծովն խառնի. Վրդն. պտմ։

ՈՒՐԱՍՏ. գ. ա. Իբր Ուրացումն, և Ուրացող. *Եւ յայնժամ ևս զատն ատենական զոչ, և զուրաստ կալեալ չլինէին խոստով. Կոչ. Այլ առաւել նախդրիւ ևեթ ասի,

ՅՈՒՐԱՍՏ ԼԻՆԵԼ. } Որպէս Ուրանալ. Ն.
ՅՈՒՐԱՍՏ ԳԱԼ. } ն. չյց. բզռ. պամ. խնդրով. Ἀρνοῦμαι, ἀρνέομαι, ἀπαρνέομαι, ἀπέχω. Nego, abnego, renuo, respuo, recuso, abdico. և ἔξαρνος, ἄπαρνος, negans, negator. *Սարրա յուրաստ լինէր զծաղուն։ Յուրաստ կացեալ զատանաւս։ Ոչ կարէ ոք յուրաստ լինել զհաւաստագին անձին յարութիւն։ Զոր և յուրաստ կինն լինէր՝ ասելով, չիք իմ այր։ Յուրաստ կալով զմինն՝ Թուի նշանակել զայլն. Փիլ. իմաստ. Ն Ֆ. քան։ Սեղե. յոբ։ Նանոյ։ Ահյ. պերճար։ *Որ յուրաստ է 'ի հօրէ, յուրաստ է և 'ի յորդւոյ։ Մի յուրաստ կար 'ի խրատուէ անտի։ Ոչ յուրաստ ինչ կալ (այսինքն հրաժարել) 'ի նշանէն Յորժամ պահանջէին զբանն, յուրա՞ստ ինչ 'ի լուծմանէն կայի. Ի հեշտութէն յուրաստ կալ։ Յուրաստ եղեն 'ի նմանէ. Կոչ. Է։ Եւագր. Ծ։ Սեբեր. Է։ Լմբ. առակ։ Տօնակ։ *Յուրաստ էր յորդւոյ անտի (յարհմնէ)։ Զնմանէ յուրաստ էր, թէ չէս դու իմ որդի։ Իբրև 'ի չարէ յուրաստ էր։ Զորմէ և ոչ մեք յուրաստ ինչ եմք. Եղնիկ։ *Թէ ուրանամք զնա, և նա յուրաստ լինի զմէնջ. Ոսկ. Բ. փիլ։

ՈՒՐԱՐ, կմ ՈՐԱՐ. ի, աւ, կմ ով. } Նոյն
ՈՒՐԱՐՆ. րին, րամբ. գ. } և յն. օրարիոն. լտ. օրարիում, որ և ՓԱԿԵՂՆ. յն. ֆագէլլոս. լտ. ֆասչիս, ֆասչիա. Ὠράριον. Orarium. և φάκελλος, fascis, fascia, և στολή, stola. Կապ երկայն կամ պատուական պատանակի որպէս գօտի, պէսպէս գունով և զարդուք, արկեալ զանձամբ՝ աշխարհականաց, զուսով եկեղեցականաց, զգլխով կանանց կամ զմիջով. *Ուրար կայսերաց, որով շրջապատեն զինքեանս, և միափորոն պապոյն և արքեպիսկոպոսացն. Մաշթոց։ *Եհան (եպիսկոպոսն) զեմիփորոնն, և զփիլոնն, և զուրարն. Ճ. Բ։ *Քահանայք (արկանեն) զերկու ուսովքն ուրար. այսինքն փակեղն. սարկաւագունք փակեղն միայն զահեկ ուսովքն. Ոսկեփ.։ *Զահեակ ուսոյն արկեալ (սարկաւագաց) զուրարն. Մխ. դտ։ *Մեղայ՝ առանց աղաւաղանի և ուրարի և բակոսն 'ի բեմբ ելանել, և խունկ ծխել սեղանոյն. Մաշ։ *Խաչանիշ ուրարամբ ըստ աւհարանի. Ժմ։ *Զարդարեալ զպարանոցս եզկուրծս ուրարաւ։ Դիւէ զպարանոց իւր ընդ ուրարով այսուիկ. Մաշ։ *Ո՛չ է պարտ սպասաւորաց (դպրաց). և ո՛չ գրակարդացաց ուրար ընդ պարանոց ընթեռնուլ կամ սաղմոսել. Կանոն։ *Բուռն եհար զուրարէն յորնայայ, և պատառեաց. Մխ. առակ։ *Դիպեցաւ նոցա կին մի ած պաշտօն, զոր անեսեալ պօղոսի՝ ասէ ցնա. տուր ինձ զուրարդ քո ... (և կինն եառ ցպօրականն՝ ասելով.) այդուիկ փակեղամբ պատեցէք զաչս գորա. Ճ. Բ։

ՈՒՐԱՑԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἀρνητικός. Negativus. Բացասական, հրաժարական. և Նշանակ ուրացութէ. և Ուրացող. *Ուրացական, ո՛չ իւիք ... և որ ինչ բնաւ քերթողութեանց է խորք ուրացականք. Երզն. քեր։ *Երգումն՝ ուրացական կոչի, յորժամ ասէ, զոր ուրացեալ եղեց, եթէ չէ այնպէս. Տօնակ։ *Ուրացական երգմունս լսայ, անձնամոլք չառ գերեցայ. Ոսկիփոր։ *Իսկ ուրացականն ծնաւ զատութեն, եղև անած. Կանոն Եղիշ։

ՈՒՐԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἄρνησις, ἀπόβασις. Negatio, recusatio. παράβασις, praevaricatio, transgressio. Ուրանալն. ուրացումն. յուրաստն լինել. հաւատափրժութի. և Ժխտումն. և Բացասութի. հրաժարումն. Իմփէոր. ասի և ԱՊԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ, ԱՊԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. *Այլ առանէին զուրացութի (կամ զանօրէնութիւնս), ասեցի. Սղ. Ճ. 3։ *Ոչ թէ անգիտութէ միայն են մեղք, այլ և ուրացութէ զնծ. Ոսկ. յհ. Բ. 4։ *Ընդարձակագոյն զմեհ ածպաշտութիւն, քան զխեռնա ուրացութիւն։ Որ ասէր չարաչար յուրացութիւն։ Ուրացութիւն փափկանաց յերկրպագութիւն զննեալս. Եղիշ. Գ։ *Մերով ուրացութեամբ ունիմք 'ի հաւատացեալ կայսերացն մի՛ լիցի արձակումն։ Խնդրեն յմէ զմեր վասն մեզ զվախճանանն քան թէ զկեալն մեր ուրացութիւն. Փարպ։ *Եւ ոչ նորա պատիւն յուրացութէ ելանէ. Սեբեր. Գ։ *Որպէս խաւար տապականի 'ի հաստատեալ լուսոյ, նոյնպէս և մեղաւորաց ուրացութին կորնչի, յորժամ ծագէ խիղճ մտացն. Եփր. յեն. ... ։ *Երկու օրինակ է երդմանն. մի ուրացութէ, և միւս՝ խոստովանութէ. արդ երդումն խոստովանութէ լիցի, և մի ուրացութեան. Մխ. դտ։ *Փոխանակ ուրացութէն (կամ հրաժարութէն) 'ի սատանայէ. Մաշ. Է. դ. ա։ *Մակբայ ուրացութէն կամ ապերևութէ. չէ, ո՛չ, ոչ իւիք, ոչ միով իւիք. և արգելութէ, մի, մի՛ իւիք. մի՛ եղով իւիք. Թր. ֆէր։

ՈՒՐԱՑՈՒՄՆ. ցման. Նոյն ընդ վ. *Դժուար է թաքչել քան առ զանձն 'ի միջոս ուրացման. Բր. մրկ։

ՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ ուրանալ. տպատամբերցուցանել կմ շրջել 'ի հաւատոյ. *Որ հայհոյերն զքո, և ուրացուցանէր 'ի նմանէ զամենայն հաւատացեալս. Եղիշ. Գ։ *Ուրացուցիք զբազումս յօրինաց։ Ի հաւատոյն ուրացուցեալ։ Զորդիս գերեցին և ուրացուցին. Մծբ. ծԷ։ Ը. Վրք. Գնէ։

ՈՒՐԱՑՈՂ. ՈՒՐԱՑԵԱԼ. Տ. ՈՒՐԱՆԱԼ։

ՈՒՐԱՑՕՐԷՆ. մ. Ուրացութբ. իբրև ուրացեալ. որպէս ուրացող ոք. *Մի ծածկապէս պաշտեսցէ զած՝ ահիւ կեալ ուրացօղէն գաղտաբար. Յայսմա։

ՈՒՐԲԱԹ. ու. ուց. գ. (պէսպէս առնուդարձեալ ըստ հեռաւոր նմանութէ ձայնից յայլ ազգս.) Παρασκευή (որ է՝ պատրաստութի իմն առ շաբաթն). Parasceve, feria VI. dies Veneris. Վեցերորդ օր եօթնեկի. որ կանխեալ քան զշաբաթ. եբր. էօմ շիշի. այսինքն օր վեցերորդ. ճիւմա, ճիւմաէի. որպէս օր ժողովարանի. *Ի վաղիւ անդր, որ է յետ ուրբաթուն։ Օրն էր ուրբաթ, և շաբաթ լուսանայր. Մտթ. իէ. 62։ Ղկ. իԳ. 54։ *Ի կիւրակէի և 'ի չորեքշաբաթու և յուրբաթու. Սեբեր. Է։ *Ի չորեքշաբաթսն և յուրբաթսն։ Ուրբաթուքն 'ի շաբաթսն. Արշ։ Իսկ Վ. հց. Ն Տօնոյ. գրեն, թէ Ուրբաթն հայերէն է օր բոլթի. իսկ ըստ եբրայեցւոց՝ կազմութեն (այսինքն պատրաստութէ ազատայ)։

ՈՒՐԲԱԹԱԼԷԶ. կամ լեզ. ի. որ գրի և ՈՒՐԲԱԹԱԶԷԼ. գ. Թերևս լիզումն և լուծումն միոյ ուրբաթու կամ աւուր միոյ 'ի պահոց, կարծեցեալ աւանդութի ինչ ռամկական առ յոյնս կմ առ ասորիս. *Եւ առ ձեզ բազում են գարոճլէք յայլոց. որպէս ուրբաթալեզն (կամ ուրբաթազէլն). Շ. Բղբ. *Վասն ուրբաթալեզի (կամ ըստ հին ձ. ուրբաթազելի). Ոսկեփոր։

ՈՒՐԲԱԹԱՑՐՔ. գ. Այլք ուրբաթու. այսինքն չորեքանք՝ ուր յաւուր ուրբաթու պատարագ մատուցէր. *Տեսք նոցա կոչին ուրբաթայրք. քանզի 'ի յուրբաթէ յուրբաթ մատուցանէին զպարտուէ պատարագն. Խոր. պտմ. հայոց։

ՈՒՐԲԱԹԱՆԱԼ. ացեալ. ն. Լինել նման աւուր ուրբաթու, ըստ որում է վեցերորդ օր աշխարհի և եօթնեկի, և օր չարչարանաց, և պահոց. *Զոր օրինակ պահոց յամենայնի շաբաթ և կիւրակէքն ուրբաթացեալ են, նոյնպէս պենտեկոստէի յամենայնի չորեքշաբաթն և ուրբաթն կիւրակէ եղեալ են. Խոսրովիկ։ *Եւ մեք 'ի նոյն յուրբաթու, և յուրբաթացեալ զարդ երկրորդ ընդունիմք օրէնս։ Որ չարչարեցաւն յաւուր ուրբաթու և յուրբաթացեալ դարու. Կմբլ։ *Եկն և եղև որդի նորա յուրբաթացեալ դարու։ Եկն յայնմ ուրբաթու յուրբաթացեալ ժամու 'ի վեցերորդի 'ի խաչ. Տօնակ։

ՈՒՐԲԱԹԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Առնել զոր ինչ հանգոյն ուրբաթու պահօք կամ սգով տպաշխարութէ. *Ոչ կատարել 'ի նա (յաւուրս յինանց) տօնս, և ոչ ուրբաթացուցանել, զի մի խափանեսցի յարութէն. յաշոտն.

ՃՈՒ։

ՈՒՐԴ, կամ ՈՐԴ, ի, ից. գ. Ὀχετός. Canalis, rivus, aquaeductus. (Լծ. յորդ. և հորդ.) Առուակ ոռոգանելոյ զպալատեզս, և սահանք ներս. առու փոքր. խողովակ. ջրանցք. աւազան. *Աճ՝ զորէն յորձանաց ածխից զարկածս չարութեն ընդ այլ ուրդս արձակել չանկացեալ. փիլ. նխ.։ *Զմանճ բաց.դյն՝ ի պարզագունեն ընտրեալն՝ զմանրըն՝ ի ձեռն ուրդից ոմանց առուոց՝ ի լերդին ածէ՝ ի գուբըս. նխա. կաղմ. կ։ * Հաներ ջուր՝ ի ջրհորոյն, և առկաներ յորդ ծակ. և ի ջաներ ջուրն գարձեալ անգրէն՝ ի ջրհորն. վ.բ. հղ. յ։

ՈՒՐԴԻ՛, չուրգի. Բայ ումի. որպէս Ցորգի, չյորգի. շատ գոանի, շատ չգտանի։ վ.փ։ ը. ՀԷ։

ՈՒՐԵՄՆ. ը. *Արա, ὁῦν. Igitur, ergo, itaque. (որպէս ԹԷ Ուր իմն՝ նշանակ հետեւողութեն կամ մեկաբերութեն. որ և կոչի բազ. բանական, և չիոնթի ընդ երկբայական կամ սարսակուսական.) Ապա. ապա ուրեմն. այսուհետեւ. արդ. արդեօք. մի արդեօք. Է՞այնէ իսէ, ՀՀէ. * Ապա եթէ հոգւով ոչ հանեմք զգեաս, ուրեմն հասանալ է՛ ի վերայ ձեր աքքայնութեին ոչ։ Ուրեմն մոլորեցաք։ Ուրեմն կին քո էր. ԱՆ։ Կամ *ի զուր ուրեմն արգարացուցի զսիրտ իմ։ Ապա և ջուրք ուրեմն ընկլուզին զմեզ։ Խաւար ուրեմն արդեօք ծածկեաց զես. և այլն։ *Եւ գու ուրեմն մոլեգնեցար. գև ուրեմն հարաւ՛ ի քեզ. Ագաթ։ *Աձքն մեր ուրեմն եկեալ ի՛ջեալ են՝ ի բանաս. ԵՒԼ. Ը։

ՈՒՐԵՄՆ. Τις, τι, τινα, τινι. Quidam, quaedam, quoddam, և այլն. Որպէս անուն մասնական, իմն. ինչ. այն ինչ. (՝ի յեւոնոյ վրիպակաւ գրեալ Ուրեմն.) Ոչ. Ո. պիր, ՆԷանէ, ՔԼյան. *Մաանէր՝ ի գեղ ուրեմն։ Դատաւոր մի էր՝ ի քաղաքի ուրեմն։ Հաստատութեք ուրեմն պահէն զօրէնս՝ որ՝ ի նմանէ կալեալ է. և այլն։ *Գնաց յագարակ ուրեմն։ Բնակել կամ երթալ՝ ի տեղի ուրեմն։ ի վանք ուրեմն. Վ.բ հղ. առեպ։ *Ընդ գաղանի գուռն ուրեմն մեքենաւորութեք՝ ի բերդն մասնէին. Բ.ոպ. ը. 55։

կի՛ փոխանակ գրելոյ՝ Ուրեմն, Ումեմն. *Ճառագայթ՝ ուրեմն է Ճառագայթ.և կերպարան. Ա. օբ։ *Ծերս ումն քնակեր ընդ եղբօր ուրեմն. Վ.բ հղ.ֆէ։

ՈՒՐԵՄՆ. Ո. և ը. Ποῦ. Alicubi, aliquo, aliquando. և fare, ferme, circa, circiter Ուրեք. երբեք. երբեմն. և Շուրջ. իբր. գրեթէ. գոգցես. *Աակ ուրեմն քեզ, հայր ինաւաւորեա զորդի քո ։ Աակ ուրեմն գաւրեալ երանելին յովհաննէս։ Սաղմոսէ ուրեմն և երանելին գաւիթ.կ.բղ. գնդ։ *Ի վախճան ժամանակիս երեւեալ նմա, և խօսեալ ընդ մեզ նովաս, ասէ ուրեմն որ ասացն. Մ.փ. ը։ *Ուրեմն ըստ եւանկիլեոյ, և ուրեմն ըստ վեցանկիլեոյ և այլն. Շէր ։ *Որ առաքեալ՝ ի Թագաւորէն ուրեմն (ապ. ուրեք) ՝ի սպասաւորութեի. Վ.բ հղ. ֆը։ *Ջհարիւրամնիւք ուրեմն էր. Հ.ո. ը. 19։ *Մինչդեռ զվեցհարիւր և զքառասուն ամաս ուրեմն էին, բեղեմաս ուրեցաւորաց ։ Ի գամիրս կոյս ուրեմն վրիպեաց չոգաս. Ե.ո.փ. ա։

ՈՒՐԵՄՆ. Ποῦ; πότε, ἀν. Jam, quidem. Կից ընդ այլ մակբայս առ՝ ի զարդ. ԹԷև չէցէ ինչ՝ ի յն. և լտ. *Որ անգ ուրեմն՝ ի խորան կան ։ Որպէս անդ ուրեմն՝ ի հինեան ։ Ընդ ուրեմն երբեմն՝ ի հարուածս եղովմայեցւոց. Ե.ո. փ. ա ։ Խ.բ. ը. 8գ։ Ն.ա.ը. ա։ *Ջոր ասա ուրեմն յետոյ ոմանք բարձին ։ Իսկ աստ ուրեմն յարուցեալ գտանդս։(Պատմ.) ապա ուրեմն զպատերազմն հնդկաց ։ Ցետոյ ուրեմն արժանաւորեցան առնուալ. Խ.բ. ա. կ։ ը. ղ. Ն. ա. ա. ւղ. 22։ *Քանի զարդիացւոց իշխանաւեին յետոյ՝ մօտ ուրեմն՝ ամօք երեքհարիւրով. (իբր՝ գոդցես.) Ե.ա. փ. ա։ Ցետ և անանդն ՈՒՐԵՄՆ, Ո՛ՒՐ ՈՒՐԵՄՆ, ՎԱՂ ՈՒՐԵՄՆ, և այլն ։

ՈՒՐԵՔՓ. և ՈՁ ՈՒՐԵՔՓ Տ.Ποῦ. Alicubi, sicubi, aliquo. և οὐδαμόθι, nullibi, և այլն. (՝ի բառիցս Ուր, և ոք, ինչ.) Որպէս ի տեղի ինչ. կամ յոչինչ տեղի. ՝ի տեղոյ խիրք. կամ յոչ իրիք տեղւոյ. երբեք. երբեմն. ուրեմն. *Վկայեաց ոք ուրեք։ Քանզի ասէ ուրեք ։ Ցորժամ ուրեք յասիցէ ։ Ցետ բազում ժամանակաց Թէ ուրեք (այսինքն երբեք) գայցէ ՝ի առն։ Ոչ ուրեք առաքեցայ. Են։ *Ոչ ուրեք գասանեմք ասացեալ նորա ՝ի նորումս. ԵՒՒ։

Ի ՈՒՐԵՔՓ, ՈՒՐԵՔՓ ՈՒՐԵՔՓ. Երբեմն. երբեք երբեք. ըստ տեղւոյն. ՝ի տեղիս տեղիս. *Ի՛ ուրեք՝ զի քաջկպես յաղթեցաք Թշնամեացն. և է ուրեք՝ զի նոքա մեզ յաղթեցին։ Ի՛ ուրեք, զի և յոմն զառն առ սեր բազերարութեն իւրոյ. ԵվԼ. Ը։ Խ.ոբ։ *Ուրեք ուրեք գտեալ աչխատութ։ Որ ևս ուրեք ուրեք ՝ի ծածուկ յիշխանուն պարսից ունէին զգրխատնութ։ Խ.բ. ա. ։ ԵՒԼ. Ը։

ՈՒՐԵՔՓ. ա. իբր մասնական անուն. Իմն. ինչ. ուրեմն. *Ի տեղւոջ ուրեք ։ Ցանկեան ուրեք. Ղ.ֆ. ծա. ։ Գ.ծ. ԻԸ. 26։ *Որք ՝ի քոնէթոս, և որք ՝ի կողմն մի ուրեք ծովակայք սերեցին. Խ.ա. փ. ա ։ *Կարծէր ՝ի տեղիսն ուրեք անյայտս գետառուսն թաքչել. Փ.բ.պ ։

ՈՒՐԻՇ. Նխ. և Տ. իբր Որիչ. Χωρίς. Seorsim. Ուրոյն. մեկուսի. *՝ի բաց եկայ, յորիշ վայր. յորոշեալ տեղի. *Վասն ուրիշ ՝ի միանգ բնակելոյն. Գլաթ. օրին. ՀՀ։ *Եդին զմարմինս նոցա ոչ ՝ի միասին, այլ՝ ուրիշ ՝ի բոլորէ ալոյ ձեռին գամենայն յօդուածս ընկերցին ուրիշ. Տ=ց. Մ.բ.թ. ՀՀ։ Նոյ. ՒԷ։ *Քահանայ՝ որ ուրիշ կամի զպատառագին առնել. մի՛ զաացի ՝ի խաւարային ոմբոլոնան։ Զնորին գործ արասցէ ուրիշ։ Լ.ՒԷ. պբՀ։

ՈՒՐԿԱՅ. Փ. որ և Ոլ. Ուրն. տեղի՝ ուր

ՈՒՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. Ո կայ մարմին ինչ. և կայք մարմնոյ ՝ի տեղոլ։ Ան.ա.թ.բ.Ո.ՒՒ.Ե.բ։

ՈՒՐԿԱՆԱՄ, ացայ. Լ. գրի և ՈՒՐՈՒԿԱՆԱՆ. Ուրուկ լինել. բորոթիլ. *Եթէ ուրբոլոր կին ուրկանայցէ (կամ ուրուկանայ)։ Եթէ ուրկանայցէ այր կի կին։ Բորոտի կի ուրուկանայ։ Նոյնպէս և կանայք ընդ արս ուրկայեալս. Գանան։ *Որոց ոգիքն ուրկացնալոյս բազմապատիկ ախտիւք վտանգեալք. ՝ի գիչս խոր ։

ՈՒՐԿԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Տեղի և քնակարան ուրկաց. բորոտաց. *Դան արքեցին, և յուրկանոց ատցին։ Ապաշխարեացէ, վասակեացէ յուրկանոցին. Կանան ։

ՈՒՐԿՈՑ, ի, աց. ա. գրի և ՕՐԿՈՑ. Ընդող զուրկուԹիւն. բորոտ. *Կոյր, կամ այսահար, կամ ուրկոտ։ ՝ի յուրկոտս յաղագս վիլսացն լինի. և անդ վէր ոչ է. Մխ. փ։

ՈՒՐԿՈՑՈՒԹԻՒՆ. ՝ի ուրկոտ կամ ուրկոտի

ՈՒՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. ՝ի չրուկն գոլ. գոդութիւն. աղգ. բորոտութիւն. *Եթէ լինցի ուրկոտութիւն կամ բորոտութիւն։ Ելան ուրկոտութիւն։ Ախտանալ ուրկութիւն և կամ բորոտութիւն. Մխ. փ։ *Եմուտ յանգրկանոս սիտ ուրկութիւն ՝ի գարշելի ցաւս անկանէի յուրկութիւն և ՝ի բորոտութիւն։ Պատահէ նմա ցաւ ուրկութիւն. Խ.բ. ի. 57։ Ա. գ. վ.բ.ղ. պՀ։ Ցետ և ելեթանդնկան անուս։

ՈՒՐՈՑՆ. Տ. Χωρίς, καταμόνας. Separatim, seorsum, singulatim. (՝ի բառէս Ուր, կամ իւր. գրի և ՈՐՈՑՆ.) Որիչ. ուրիչ. զատ. մեկուսի. առանձինն. Ոչ էի, պա. այլը, պալատ. *Ոչ ընդ այլ կուսանս կայր, այլ ուրոյն՝ ծաղեալ՝ ի մի կողմն։ Զորոյնան ուրոյն զատանէր ։ կացուսցես զնոսա ուրոյն... առանձինն. Ցհ. ի. 9։ Նմ. ւ. 40։ Դա. ի.5։ *Ուրոյն նովին կապանօք պահէին. ԵՒԼ. ի։

ՈՒՐՈՑՈՑ. Նխ. Χωρίς. Seorsum, praeter, sine, absque. Զատ. մեկուսի. ՝ի բաց և բաց ՝ի. առանց. այլը, պալատ, Ֆափ. *Սովոր էր ուրոյն ՝ի նոցանէ կալ յաղօթս. Ո.ի. Ֆ.ի։ *Ի վերայ սեղանոյն՝ ուրոյն յառաւօտին ողջակիզէն. Ղ.ա. ի. 17։ * Փոխեալ անդր զամենայն ինչ յարմատիւայ՝ ուրոյն ՝ի կռոցն. Խ.բ. ի. 37։

ՈՒՐՈՑՆ. ա. Χωριστός. Separatus. Զատացեալ. և Անմասն. *Եւ այլքն ՝ի նմանէ ուրոյնք. ԱԳաթ։ *(Աշաղք ծովու) ուրոյնք և առանձնականք՝ ի ծննդոց աՀելուածոց։

ՈՒՐՈՑՆ. *Ἴδιος. Proprius. Իւրական. իւր. յատուկ. սեպհական. առանձնական. զանազանեալ. Ֆափաա. *Ուրոյն է այրեցն հրոյն, և ձեան ցրտացուցանելն. Փիլ. այլաբ։ *Մինդ յիսկութէ՝ տեսակ առանձին, ոգի տիրական, ուրոյն կերպարան՝ կատարելութէ ոչ. այսինքն յատուկ և զանազանեալ դիմաւ կամ անձամբ. Նաւ. գանչ հոգի։ *Զոմն մարդն ծանեթագոյն բացատրեացէ՝ մարդ բացատրելով. քան Թէ կենդանի. քանզի սա առաւել ուրոյն ուրումն մարդոյ, իսկ նա հասարակագոյն ։ Ոչ է այս ուրոյն գոյացութէն, այլև այլոցն ։ Քանզի մանաւանդ եղեցի ուրոյն յատուկ՝ զոյգ և անոյգ ասիլ։ Ուրոյն յատուկ լեզի որակութեան՝ նմանն և անմանն ասիլ ըստ ինքեան. Աբեռ. սպրՀ։

ՈՒՐՈՑՆԱՆԱԼ. Տ. ՄԵԿՈՒՍԱՆԱԼ. *Փախստեիս հեռանային ուրոյնանային՝ միայն Թողուով զմովսէսն. Ցհ. ՒԸ ։

ՈՒՐՈՑՆՈՒԹԻՒՆ. Տ.ՄԵԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. Բաժանումն. *Ոչ ՝ի մինն ասելով խառնակումի գոլ գիմացն, և կի յերկին տրոհուի՝ ուրոյնութէն եղ կամացն. Նաւ. ՒՀ։

ՈՒՐՈՒ, ի, աց. գ. (սրմատ քառիս Ուրուական.) Բառ այլազգ. բաւ, բաւի, ԽՒբէա, հԽՒբէա. որ է Երազ, ցնորք. *Չէ Թանուսք յարգին ՝ի ձեռըն ուրուին։ Գնդ։

ՈՒՐՈՒԱՋԻՄ, եցայ. յ. Գրգռել չարժէ ՝ի ցնորից, յուրուական պատրանաց. (կայ և յն. ՈՒրիԽ՛ո, աչղոակ հոդմով վարիլ կամ օրՀնիՀ, գրգռիլ.) իսկ չէՒ Բա. *Ուրուազնել զօրանալոյ։ *Ընեասոր ակաա զինեալ ընդգէմ ՀՀմարատութէի ուրուազեալ ՝ի սատանայէ (այլ յն. ուրուսմեալ. այլ Ձ. չարժէալ). Կանան ։

ՈՒՐՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Φαντασιχός. Speciem meram habens. ἰνδαλμα, species, spectrum. ի բառէս Ուրու. (ռակ. բաւ, ԽՒբէա.) որպէս Թէ երևական. երևութական ինչ. հրաշական. ցնորական. խոչական և ցնորք. երազ. երևոյթ առ աչս. պատկեր. տեսութ. օրինակ. տեսիլ նմա նուէթէ. Խեյալ, Խեյալ ՀՀգէ. (Լծ. ՀՀ Խոչ.) *Որ ոչ է ՀՀմարիտ տեսիլ, այլ՝ ուրուական ինչ. Դ.Ի.ա. ։ ՀՀայ ։ *Դայ զմասս աՀէլ զոյժմու զերևեալսդ ոչ գոլ ՀՀմարտութէի. այլ՝ ՀՀմարտութէի ուրուական ։ Ոչ ինչ աՀելի քան զՀայելի և դատակ գնի... ՝ի փո-

քանա յուրուականն. Աբ օբս. Ք. Ե: *Ջուրուականին տեսակ իրօրէն Ճշդիւտրանեանց. Նար. Խլ: *Ջգալիքը ամենայն ուրուականք են իմանալեացն: Պատկեր են ուրուականքս՝ ան. նիւթիցն: Ջմերկուքի նոցին նախաձառեալ նշանակեր ուրուականօք առակաց. Լմբ. յայս. Ն պրբ: *Ոչ ազան զիլ յուրուական ինչ պըզ. ծաւթէ: Ջքաղմագլխեան անգամս ուրուա. կանս գազանեաց ամենայս. (իբր խօլական. որպէս Թէ խէյալական.) Նար. ղՔ. Ե հա: *Ա՛յլ Ե կերպարանն ևԹովպացւոյ, և այլ ուրուականն. Կ.Ի՛մա: *Ուրուականս իմն պատկեր երևեցեալոցն անկանել յաչսն (ի տեսուած): Ոչ մարմնական ուրուական, այլ որպոտի ևն.Ն.Ա.Ր.Ե: *Ա՛Ո արկանէր երկիր պագանել ուրուական կենդաղոյս. Տծաղ:

ՈՒՐՈՒԱԳԱՆ. *Ινδαλμα, εἴδωλον. Simulacrum, species, imago deastri, idolum. Դրօշեալ, նմանութիւն ինչ. կուռք, սուտ ած՝ի ցնորից մարդկան հնարեալք. *Ուրուական տեսիլ կերպարան կուռց: Խաչա. ցնորեցուցեալ առ՝ի տալ պագանել երկիր ուրուականաց մեռելոցուց: Ջմարդկան ուրուականս՝ի պաշտօն առեալ դիս ասուա. նէին: Ուրուականացն ծառայէրվէ: Ուրուա. կանաց կուռց մեռելոցուցս: Ուրուական ըղձիցն անասուաց. Փիւ Էլ ա. 13: Ագաթ: ԵԷՒԻ: Խոսբ: Ճ. Բ: Նար. հՔ:

ՈՒՐՈՒԱԳԱՆՈՒ. Νεκύος. Manes. Ագդ ինչ գից կամ գիւցազանց՝ որպէս ոգիք երևե. ցուցիչք մեռելոց. մեռելաք. *Դից իմն, և այլոց ոմանց գիւցազանց, և առ այնու՝ ուրուականաց, և մահկանացուաց այլոց Թա. գաւորաց: Ուրուականաց և գիւցազանց Թագաւորութիւն: Ջոր եգիպտացիքն պատ. մեն լինել գից և գիւցազանց և ուրուա. կանացն՝ ամս սմզ. Եօս. ԽԲ. ա: *Առաջնոցն նմանք ուրուականք և տոհմերականք. ԱէԺԲ. ա. 2: Խակ Ո.Ի. Տ. Ք. 9: *Ոըզք զուրուա. կանաց հմայութիւնս յանդգնին ոչ. խոյ հմայիւք յարուցանել զմեռեալս. Խօբ Լանագ պ.ՅԻՈՒԽ. յն. νεκυομαντεία.

ՈՒՐՈՒԱԶԱՅՆ ՀՆԱՁՈՒՄՆ. Պատիր և հեԹանոսական ձայնարձակուն դիցամոլիչ. *Արինգ նորդ,ոչ հեԹանոսօրէն ուրուաձայն հնչման. Նար. ղՔ:

ՈՒՐՈՒԱՅԻՆ. Տ. ՈՒՐՈՒԱԳԱՆ. ա. *Ի ձեռն ուրուային նշանայ սասուելին՝ խաբե. բայ մոգին. Գնյ:

ՈՒՐՈՒԱԳԱՐՏ, ի, ից. ա. Կռապաշա. կռապաշտական. դիցամոլ: *Քրարանց և պիսաւից յիմարութիւքն, և ուրուապաշտ Թըմբ. րութիւնքն անզգամութիւց. Ագաթ:

ՈՒՐՈՒԱԳԻՍ. Տ. Օրինակաւ իմն, նման. նութի՛, կամ առակաւ. *Ուրուապէս գիակա. զնոն ընդ նոյն ասել. Նար. Ֆէ:

ՈՒՐՈՒԱՐԱՐ, ի. աց. ա. գ. Որ առնէ ուրուականս իմն պատրիս. կախարդ. դիւթ. *Ուրուապարն առնէ զպէսպէս անասնոյս չլսնակութիւք մոլորեցոյն. Բա. ոգեթ. լեհ:

ՈՒՐՈՒԻԿ, րկի, կաց, և կուռք, կանց. ա. գլուխ և ՈՒՐՈՒՈՒ, ՕՐՈՒՈՒ. (որպէս Թէ ուՆօղ զՆա, կամ զայրուք ցաւ. էրօա՛ Եոգ ասնէ. յօղ.) Հոյատ. գոգի. քառատ. *Ազօթք ուրկի ՝՝. յն. աղքատի. (իբրու մուրկի.) ՀՀայ:ՀՀ, pauper. Աղ ՀՀ. 1: *Ռորոտք Նալածեալ լինէին ... զուրուկս փախուա. ածայ առնէին: Ռորոտաց և ուրկաց: Ընկալայ զլիր զախատացելոցդ մայրենով զուա. րուկ անուանեալոցդ. Խոր. Ք. 20: Ցհ. ԼՒ: Շ. Ն.Ղ: *Ո՛ր՝ինչ պղծուելի լինի ջրոյն՝ի յուրկէն յայնմանէ, որ ընու զայն: Գահալ՝ի Հանապատն ուրուկ մի ընկեցեալ: Աստ ուրուկն, այս սէր. և բազում զնս. Ա յ. հց. Ֆ. ֆՀ *Ձի ընդ կանայս ուրկուձս ընայ. ցէ, որպէս զանասնապիղծ է: Ծնունդք նոցա ուրուկս ծնանին. կանն:

ՈՒՐՈՒԿԱՆԱԼ. Տ. ՈՒՐԿԱՆԱԼ:

ՈՒՐՈՒԿԸ. գ. (որպէս Թէ՝ ուրն ուշոյ.) Բուն ուշ, խելք. *Ջամենեսին կամի առ. ինքն ամիմոխել, ի պատիրս արկանել, զուշ և զուրուշ մոգելոյ. իբր ասի. ուշը ֆոսշը, խելք ա ֆփէը. (յն. լոկ, յինքն քարշել.) Ոսխ. ԷԲբ. ԻԷ:

ՈՒՐՈՒՐ. Ֆ. ՁՒՆ, և ՈՐՈՐ. լայագ. *Եառս զուրուրան, մինչ վերանալին յօգն: Ցին, որ է ուրուր հաւն. Մարքին:

ՈՒՐ ՈՒՐԵՄՆ. ՈՒՐ ՈՒՐԵՔ.Տ. ՈՒՐ:

ՈՒՐ ՈՒՐՈՑՆ. Իբր Ուրոյն ուրոյն. Մի առ մի. κατ' ἐιδον. *Ուր ուրոյն Թոուէ ըզ. զարդան՝ զգլխոց և զոտից. Ոսխ. Ես:

ՈՒՐՋ. գ. Աբրամ բառիցս Լուրջ, և Ա՛նուրջք. Արձնուելիւն. լըջուելի. տես Ա՛ՍՐՋ, ՚ի վերջ, ՚ի վերջի. որպէս ՚ի Լըրջ. Թէ, յարձնուելէ:

ՈՒՐՋՈՒՄ. ըրջու՛ի, ուաց.գ.(որպէս Թէ՝ որ կամ ոյր որդի է և չէ. կամ իբր որդի.) Խորթ զաւակ, խորթ ուսոր կամ գուստր. Եօ՛է, Է՛Կբէր: *Որդի կրասելոյ պաղումէի, և ուրջու կղէոպատրայ. Ես. Ւր. ա: *Եւս գԺնդակ ծուխ, որ ընդ մէջ մօրուին և ըրջուաց ծխոյի. Սէբէբ. Ֆ:

ՈՒՐՋ. գ. Ծմսօո, և Ծմբա Ուռուցուկ խոտ, որ է զոսպայ, ծոթբրին, ծաթբրին. և նմանութ՛ի, Ուռոյցք, պալար, իւսպաս. ւարտ: Դաչխա: Տ՛ես և ԹՒՄ, կամ Թուա. մա. սաՒբբ, փէփէի օԼոս:

ՈՓ. ոց. գ. (Լծ. յն. օՒՓ՛.) Ὀπή. Foramen τάφρος, fovea, fossa. որ և ԽՈ. ՐՈՓ. Խոռոչ. ծերպ. ծակ. փոսփոս. փոսիարփոս. խոս. խրամ. գոբ. վիհ. լոփոսբ, հոսփրէ, հէփէբ. *Ոչ ղտեղւակալ ջուրցն մօրացեալոց ասեա, որ առանց գնացիոյ և առանց չարչ. ժելոյ էն՝ ըստ օրինակի ոմոյ պատրաստելոց, որ զեւղ տուեալ կան՝ արգելեալ կան՝ արգելեալ՝ի պաշարն. Վէղօբ. Ֆ:

ՈՓՆԼՆԹԻՆ. Բառ երբ. որպէս Պարնաս առեալ՝ի զօրու. *Ի՛բեր՛ելին աղէնաւորեալ էն, և սպէ.լէ՛ելին՝ պարտաւորեալ. և էն անուանեալ գովո՛ելեց, Թէ կորովի աղէնաւորեալ էին, և քաջաՒդէ պատրաստեալ. Կի՛բղ. Նֆ:

ՈՓԻ. լք, փիւաց. գ. Ընտն անպատուել ծնուոյ՝ի պէտս փայտի շինուածոց. Թեփեա որպէս սղոց կաղամախի, որ ըստ խալ. օՒՒի՛օ. Oppio. *Ա՛ւ յոյժ ուղղամիգ բար. ձրուՒե՛ին և տղորկատարը բնուՒե՛ն և առա. գուՒե՛ն՝ գիւրայարմարք մատուցանելոյ՝ի պէտս շինողացն փուՒոյ էին առնելք ո. փեւոցն և կաղամախեացն. Փիբ:

ՈՓԻՆ. Տ. ՁՈՓՈՆԹԱՑ:

ՈՓԻՏԻՍ. ա. գ. Բառ յն. օՓՓԻՏԻ՛օ, (այս. ինքն օձային, օձատեսիլ.) Ὀφίτης. Ophita, lapis in modum serpentis maculosus. Քար պատուական, որոյ բիծն կամ գոյնն է խայտ իբր զօձի. որպէս և կազ. մեալն յայիպիսի քարէ. *Եդիմս զՏրիս. ուեայ, և ասիդոյիսի չափիւլայ, և կոս. նս ոսիսեաս. Պտմ. ալԼ.ս:

ՈՓ. ուրուք, ուՒիք, յուՒիքէ. ոմանք. ոմանց, և այլն. (գասնի և ուՒիքիւ, ոքը կամ ոք.) ՈՒմն. մի ոմն. և Մի՛. մի ինչ. իմն. ինչ. այս ինչ. Τις, τί. Aliquis, qua, quid; quidam, quaedam, ullus, ulla, nonnulli, և այլն. ի Մէզ աՒ պՀական է բա. նաբարաց, այլ լայնարար ասի և զկնդա. նեաց և զանչնչից ըստ Նոմառայնութեան յաՒնին. ՀեՒը, ՀեՒ ֆանՒն. պէբի. ֆիփ, պաՒը. ֆիսՒ. * ԵՒԷՀ ոք կամի: ՈՐ ոք գիաՒիցէ: Ջխոտգ կարէ ոք: ԵՒԷՀ ուրուք ՀզայոյՒ մե. ռանՒցի: Ա՛յցանՒ ուՒիք ընդ այն Հանա. պարհ: Մարգարէ ոք (կամ ումն) յառաջ. նոցն յարեաւ. և այլն: *Ձէք ոք առ ոք աղաղակել. կանն: *Ես ՚ի՛ երևիմ քան զոքն աւեՒի: Ոչ գուզնաքեայ ոք էին ներքս: ՓարաՒիտ ոք էին, և առաջնց գպրուՒեան. Փոբգ: ԵղԼ.ը. Ը: Ի՛Ֆն: *Ջօրականք ոք ա. ռաքինիք՝ և յետս մահուան պատուին. Ոսխ.եա:

Դուն ուրէք լինի ասել. *Ա՛պահաստոցք ոքք ՀեՒալ էին: Որ պիսիք ոքք լինիցին: Ոչ ոքք կարասցեն զերծանել: Որ զերբանց զոքան (այսինքն զերբեանցն) անաեա առ. նեն. Ոսխ. ՀՀ. Ի՛կ. 18: Մագ. ծԷ: Ոսխ.ա. փՀ: *Մի՛ՐՀ յաղո՛մբ ոքք (կամ ոքք, այս. ինքն ոմանք) էին, որ գիտակ էին գործոյն. Կ.ս Ք: *Ոչ ՚ի մէնՀ կուչեցեալք, կամ յոս. ցոյք (այսինքն յոսկերք) ՚ի մարդկանէ, այլ ՚ի հոգւոյն ծոյ. Շ. Ն.Ղ: *Ոչ կարասա. ցաւ ուսկերս խորհրդակցաւ. Սէբ. Խ՛Ք. 22: *Մարդ ոք, առաՒած ոք, քար ոք. Աբխա. Ե Աչ: *Ո՞ ոք (այսինքն զի՞նչ ինչ) վերա. պոյն իցէ. աչխատե՛լ զմարքինն, Թէ պա. հել զմիաս անչխոնՀ:Ո՞ր ոք (այսինքն մր այն) վերապոյն իցէ քաղաքավարուՒեաՒ. Վ.ք հղ. ծ՛ա:*Եւ ոչ զմի ոք (այսինքն զմի ինչ) յայտ. ցանէ կարեւս առնուլ յանձն. Յհ.Խ. ԷբԼ: *Խոտաւվանութիւք յերկուց բնուՒեանդ մի(ոմն կամ ոք) լեալ, և ՚ի միաւորուՒեանն ոչ կորուսեալ զմի ոք (այսինքն զմի ինչ) յեր. կուցն. Շ. Ն.Ղ. իմա՛ քան հոմաձայնուՒեա. յն. դէս (այս. և ԹգՀ). էի (չէզ). լաւ.ա՛Ի.ա.ս, ա՛Ի.ա.ա. ա՛Ի.ա.Ի.ա: Տ՛ես և ՈՐ ՈՔ. Ո՞ ՈՔ. Ո՞Ղ ՈՔ.

ՈՁ ՈՔ. և ՄՒ՛ ՈՔ. Ὀυδείς, οὐδεἰς, μηδεἰς, μηδεις. Nemo, nullus, և այլն. հՒ. ՀեՒը. հՒ. պիբի, հՒ. փՒմՀ. *Ոչ ոք է՝ որ առնՒ: Ոչ ումՀք ինչ առաջին: Ոչ ղոք տե. սին. ևՒ: *Մի՛ ոք ասիցէ: Մի՛ ումՀք ա. սասցեն. և այլն: *Մարդասէրն ոչ յոսՒքէ գործի. զի բժիչկ է. և ոչ զոք անտես առ. նէ. ՀՀՀ:

ՈՔՈՋ. Տ. ՈՒԳՈՒՆ. որ և ՆԿՈՒՆ. յն. ոփան, ոփոսխ. որպէս երբ. խոխ. (գոս. ցէ գրՒի և ՚ի հյ.ՈՀղ.) *Ոքոզի՝ որ ՚ի լիբանան է, յգեաց առ մեզան լիբանանու ... և ահա անցին գազանք անասպատին լիբա. նանու, և եկեսչ կոխեցին զանմնայն զեկ. քան. Ք. ճ. յԷ. 18:

ՈՔՈՋԵԼ. Բառ անասոյգ. որ կամ է Սքոզեալ, ղօղեալ, կամ Նմանեալ ոքոզ ի՛ղոյ. և կամ կոկոպացեալ, գոռոզացեալ. *Ձարչարիչքն զանմարմին փորասանն, որ իսրսխտեալ բարձրավզուՒե՛ք՝ ինքնահաՀոյ հպարտուՒե՛ան ոքոզեալ՝ի խորշս և՝ի գոգս քանակաւոր սահմանաց. Թէոդոր. Խ:

ՈՐԱՍԻՄԵԼԻ. Բառ յն. օՓՓԻՒԼ. Ὀξύμελι. իբր քացախամեղր, մեղրաքացախ. Potio e melle et aceto. Ջասլակ ՀՀՈւ և քաղցր, ՚ի շլորոյ, ՚ի ՆաւանՀ և այլն. արկեալ իբրև հասեմ ՚ի կերակուրս և չե. փոց ձկանց. *Ջասլակ (՚ի ձկանց) որակա. ցեալս ոսկետեսակ բրքամով. ուեայն մակա. ւասար արկեալ, և ոքասխմեքն (կամ ոքասխ. մեքն. կամ ոքասխեր) Մագ. ծԷ:

ՈՓՐԱՆԹ, կամ ՈՓՒՈՒՆՏ. գ. Բառ գաղղիական՝ առեալ ՚ի լա. օՓՓԷՒՈՒ.Ի.ս. Offertum, ta. Ընծայ. մատուցումն. Նաեր. ընծայարերուՒե՛ի. *Յետ այսոր քերոն զըն. ծայն (յընծայարանէ ՚ի խորանն), և լինի՝ ոՓրանԹե՛ն. Մաշտ. ԻՒԻ: *ՈՓրանԹե՛ առ. նեն ժողովուրդն. և զԸնդ ոՓրանԹե՛ն. գե. զեցիկ և ՈՀծահաՀոյ օրէնք՝ ի պօղոսէ հրա. մայեալ. Լմբ. պՀբՓ:

՝ Գոհացան զնոյ՝ ի յառաջուընն տղայոյն՝ վկայուածէ աբաւոն. Վ.բ. հղ. յ:

ՑԱՏԵԼ. ՝ Գնայ՝ ի յատել զարմուհնին իւր. Վ.բ. հղ. Ե. յ. (տպ. յոտել:)

ՑԱՄԱՃԵԼ. այլ ձ. Ցաճախել փխ. լէն:

ՑԱԽԻՃԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ յաւէժ խաղայ. անպատա. ՝ Որոյ զնեա գան աղբիւրք յաւէժախաղաց բարեացն. փխ. լէն:

ՑԱՄՈՒԱՂԱՑԱՆՑ. ի. ա. Ցառաջագոյն յանցաւեալ. ՝ Երկրորդն մեղաւեալ, և ոչ խրատեալ յառաջայանցին պատուհասիս. փխ. լէն:

ՑԵՂՄ. ա. գ. ՝ Եթէ ասեմ յեղմ ձայնիւ, տիրուհի անլուսին, օգնեա ինձ. Վ.բ. հղ. յյ: ՝ Ցուիժամ ձաշակես, յեղմ կերիցես. Վ.բ. հղ. Ե. յ. հէն. (նորն, մեղմ:)

ՑԻԶՑԻԼ, կիմ ՑԵԶՑԻԼ. Որպէս չանդչէլ կամ փոքր մի ցամաքիլ՝ ի հոնաւուրէ. ՝ Զի լեցի յիզգիլ գետին՝ ընչեղչին զգուշացեալ. փխ. լէն. Ե. 6կ: ՝ Ցեզգիլ վերկիր ասէ. չայ Թոյլ՝ ի վերայ երկրի ելանել ընդհեղհղին. Լ.ի. էէլ:

ՑԻՀԱՏԱԿԱԳՐԻԼ. ն. Արձանագրել՝ ի յիշատակագիրս. գրել՝ ի յիշատակարանս. ՝ Եւ այս յիշատակագրի՝ ի նամակի տեառն իւրոյ հինգ վկայիւքն կիմ երիւքն. ՄԽ. ՃՓ. յօրէնս Ռ.ի:

ՑՈՏՆԱՒՈՐ. ՝ Ընթերցաւ յայ զգիրս եայ. հայ յոտնաւոր պատուով. Եպէի. ծն:

ՅՕԴԱՒԱՆ, ի, իյ. ա. Որ յօգէ բանս լսատ կամի. սասիաս. ՝ Արդ դու ով յօգաբան և զայսոցուր, իբր գերաթեւեալ, հէն. թեոդոր. մայրագ:

ՏՆԱԽԱՀՈԳ. ա. գ. Գլխաւոր հոգաբարձու. տնտուչ գաւառի. նախարար. ՝ Կայուցուներ նախահոգս ձին. զի ասէն՝ այնքան լինել գաւառագ ընդ Թագաւորութիւն նորա. Վ.բրն. դան:

ՆԱԽՆԻՔ. իբր Ծնօղք. ՝ Տղայ ոմն տուաւ ի վանս ի նախնեաց իւրոց. Վ.բ. հղ. յ. (ուր և վկնի ասի՝ ծնօղքն:)

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԱՆ. ա. Սեպհական նահատակաց (ըստ ամենայն նշ.) Աւ նահատակական չանգիսան. փխ. լէն:

ՆՆՉ, ոյ. գ. որպէս Նիզռել. ՝ Ցառաւեալ յաւոյ գլխոյն և ի սասիկ նեղոյն՝ լոյս աչացն պակասեալ էր: ի սասիկ նեղոյն և յառաւել տանջանացն լուծեալ քակտեցան ամենայն անդամք մարմնոյ իմոյ. Ո.ի:

ՆԵՆԳԱՒԵՒ. ա. Որ խեռայ և նենգ. չարամիտ. ՝ Չտմարձակեալ նենգաբուծս սղոսէան (հերովդէս՝) հրամայեաց կոչել առ ինքն զդաշնաւորսն և զդաշինս. Եպէի. ծն:

ՆԵՏԵԼ. որպէս Զգել գնեա. Նետաձիգ լինել. (յորմէ ազգ նետողաց՝ Թաթարք.) ՝ Ոմն բարկացեալ վասն ոչ ունելոյն չայօդումն ի իւալն՝ նետեաց ընդգէմ երկնից՝ իբր Թէ կամելով վրէժ առնուլ յայ. և ի միւսում ասուրն ընդ նատելն ի խողալ՝ նոյն նետն ուժգնակի չարձակմամբ և արիւնաթաթաւ անկաւ առաջի նորա և ցցեցաւ ի վերայ սասիսակի իաղոցն. Ո.ի:ը: ՝ Հրամայեաց զնոյսն (զմեռեալ) կապել ի սիւն, և նետ տաժիգ լինել ի նա որգւոցն... երկուքն նետահիգ եղեն, և երրորդն յոյժ բարկացաւ ընդգէմ նոցա, և ոչ բնաւ կամեցաւ նետաւել ի հայքն. անդ:

ՆԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐՈՒՆԱՑ: Ա.ի. ագ:

ՆԵՐՔՍՈՒԱԾԱԿ, ի, իւ. գ. Փակ կիմ տալիս որ ի ներքին կողմանէ դրաց. ախորիւռ. ՝ Փակեալ զդուրս բուրաստանին ներքսափակիւն, և սինգեալ ամրացոյց. Շոսէի. ծն:

ՆԻՀ. Նոյն. փ. Բառ ալս. նէհ, նէհաց. այն է գին կամ արժէք եգեալ յարքունուստ ի վերայ վաճառելեայ. Նարդ. ՝ Ջոր ինչ աւելի առնուա քան դնաստարակաց նիհին, այն ղոկոնք է: Ազավաճառն՝ որ քան զնիհն աւելի խոթէ, և առնու. ևն. Վ.բրն. Խր:

ՆԿՆԱՀ. գ. պ. Նախեահ. Անդէտ. տգէտ. ՝ Ահա՝ այն որ չէդէ, նրկահ եկաց իւրըն բանն. Մ.գ. ոգ. Տանուել:

ՆՇԱՆԱԿԱՆԱՏՈՑՆ. ա. Առաւել նշանական, կամ խորհրդաւոր: փխ. լէն:

ՆՈՑՆ. ՆՈՑՆ ԶՆՈՒՑ. ՝ Ո՞ւր իցէ փոքրիկ աւետարանն այն. առ ծերն. զոյն՝ որ միշտ ասէր, վաճառէցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն աղքատաց, նոյն զինչն ես վաճառեցի, և ետուս. Վ.բ. հղ. ծէ:

Ի ՆՈՑՆ. ՝ Ցայսուցեալ քո՛ ի քնոյ, ի նոյն յառաջին բան՝ փառաւորեացէ զնոճ բերան քո. և ի նմին՝ սկսիր յօրհնութիւնն այ և ի սաղմոս. Վ.բ. հղ. յ:

Ի ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. Տ. ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. ՝ Ի նոյն ժամուն յանկարծակի յայտնաւ՝ որպէս ի քնոյ զարթուցեալ. Ի նոյն ժամուն յանկարծակի չարժեցան. Ո.ի:ը:

ՆՈՑՁԱՓ. ա. ս. ՝ Գնեա տան լիար հաց, և նոյնչափ գինի, և նոյնչափ միս. Վ.բ. հղ. յ:

ՆՈՐԱԳՏԻՏՈՑ. ՝ Ընդունեցէ՛ք ինձ զնորագիւտ կեանս. Ո.ի. ՝ Է.ԷՀ.ԿԶ:

ՆՍՏԱՒԻՑ. Տ. ԲԱՐՁԱՑԻՑ. և ԱՔՈՒՆԿՈՑ. ՝ Սմանով է քոյ, և նատակից նորա. Ընէզ:

ՇՂԱՄՐԻՀԱՆ. ՇՂԱՄՐԻՆԴԻԱՆ. Անուանք բուսոց: Վ.փի. ղէ. ՃՅ. ևն:

ՇՈՂԱՐԻՆ. ՝ Փախուցեալ փուլթանակի յահաւոր շաչմանէն. Պ.փ.ա:

ՇԻՆԱԳԱՀ. ա. Որ ագա հէ՝ ի չէնս և կոզապատ. ՝ Զաղքատացեալսն՝ ի չաՃմանէ վաչխիցն և տոկոսացն, և՝ ի չինագահ և չարծաթոզով ամպարշտաւալ մարդկանէ. Ե.պէի. ծն:

ՇՒՒԱՆ. Բառ ումկ. որպէս ՃՀչ, ողբ. ՝ Կէս քէն չնաւան մեծ քաղէին. կէսքն ըղվարսիցըն փեաէին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՇՆՁԱՒՈՒԱԿԱՆ. Տ. ՇՆՁԱՒՈՑ. ՝ Ումանց բուսականաւ գոլ, և ումանց չնչականս, և այլոց չնչաբուսականս ... Իսա մասանցն անորոշաբար՝ որպէս զչնչաբուսականան. Ընդ. բանի:

ՇՂԹԱՅՕՐԻՆ. ա. Ս. Չանգոյն չղլեայի: Շղլեայորէն աեսակս պինգ ունին զկրեսս. Պ.փ.ա:

Ի ՇՈՒՐՋ ԳԱԼ. որպէս Շրջիլ և ինդրեր. ՝ Թագեաւ ի նոցանէ. գայլն ի չուրջ, և ոչ գտանէին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ինդրէին, և ոչ գտանէին:)

ՇՐՈՒՇԱՆ. ՝ Իբրև փախստական զբնն գոնեան չրուչակաս կապեցաւ. Ա.ի. անդ:

ՈԽԱՊԱՀԵԼ. Որս պահել. ՝ Թէ որս պահէ (կամ որսապահ է). Կանան:

ՈՂՐԱՆՔ. որ և Ողբ, ողբք. ՝ Թողուեմք զողբանքըս ցաւագին, առնեմք ուսարս լաչեայ բանին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՈՍԿԵԳՐԱԼ. Ոսկի գրով գրոչմեալ. ՝ Տեսին զգիրն սեագիր՝ փոխարկեալ յոսկեգիր... և առեալ զգիրն ոսկեգրեալ՝ համբուրեցին. Ո.ի:ը:

ՈՍԿԵՀԱՑ. ՝ Քան զայս մանուկս յառաջ ունէի այլ գեղեցիկ մի ոսկեհատ, և՝ ի մեռանել մանկանն՝ ես յոյժ լայի անմխիթար. Ո.ի:ը:

ՈՍՊՆԵՑԱՑ. ՝ Հայ նորա էր ոսպնէ և գաւ.

ՈՍՊՆԷ. ՝ լբ. Վ.բ. հղ. Է. հէն յ. Ե փո. (իսկ նոր ձ. ոսպն և պարի:)

ՈՍՏԱՅԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. Որս այծ. կեղ. ուռճանալ. ՝ Փուլթան արմատանալ, ոստայարձակ լինին՝ կրկնատատիկ պղտուեսիլ. Ցիշաք. ի Խոխ լէյէ:

ՈՍՏԵԼ. ՝ Զգեալ զձեռն իւր զալ՝ ի պըստուկ մի... և ոստեալ գնաս. Եպէի. ծն:

ՈՐՄԵԼ. ՝ Առեալ զնայատատ, քակեալ զդուռն սեռեկին, որ որմեալն էր. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. յոր մռեալն էր:)

ՈՐՔԱՆ. ՝ Ընդքանի օր եկեալ ես, այնչափ հեռի ես՝ ի սեռեկէն. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. ոչքան օր:)

ՈՒՂԵՂ. ՝ Հերձաւ գլուխն նորա, և ուրիշն հանդերձ ընդ գանն ցրուեալ՝ ի վերայ վիմին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ընդ գոլն:)

ՈՒՂԵՑ. ՝ Բռուռն հարեալ զուղէչ (զուղէչն) միոյ, յորում էր պատուղ բազում. Եպէի. ծն:

ՈՒՆԱՑՆ. յ. իբր վայրապար, և ծաուԹէ. ՝ Ոչքիչ ունայն, և ասէր. գԹեալ և մոլորեալ եկի առ. Վ.բ. հղ. է: ՝ Զանակոզմեան աւազանն՝ ունայն կրեաց զժամն զայն փրկուԹէ. անդ. Ֆ:

ՈՒՆԿՆԱԼՈՒՐ. Տ. ԱՊԱՆՁԱԼՈՒՐ. ՝ Որպէս ականատես և ունկնդալուր առ ի նմանէ. Եպէի. ծն:

ՈՒՐ. ՝ Զամենայն գուշով ածեալ ասէր, լիշեցի զաւուրսն զառաջինս: Զուշով ածեալ վկայս ամբարշիռն՝ որ բերանով օձին. Եպէի. ծն:

ՈՒՍՏ. ՝ Ո՛չ պիտեմ, Լ.Թէ ոՃսա, այլ եղև նմա կարծիս լինէն. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. ուստի՞:)

Զ

ԶԵՁ. Յաւէլ՝ ի մէկնուԹիւն. Աւաւեալ ասի ումկ. որպէս չիւ կամ ձիոՃ խաղողոյ. և որպէս գառասրկ մալ մեղու:

ԶԻՒ ԱՐՆԵԼ. ՝ Սասաւեալ սկզբնաչարին՝ չէք արար գնա՝ ի սահմանաց անտի. Եպէի. ծն:

Պ

ՊԱԼԱՐԱՒԱՐ. մ. Իրրև զպալատ. ՝ Ի բաց ընկենուալ և ըստանալ... որովՀ պալատաբար ըծոտեալ լիներ. փխ. լէն:

ՊԱՒՐԻՔ. ըստ ան և ք նշ. ՝ Ասէ անդամալոյծն. վսյեալ է ինձ մուրացիկն պախրէին. Վ.բ. հղ. յ:

ՊԱՏՃԱՌԱԳԱՑՆ. գունի. Գլխաւոր և զօրագոյն պատճառ. ՝ Ազաչեածին (՝ի ծբ. նոցա) արուն, և պատճառագունի զօրուէն. փխ. լէն:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐԱԴՈՑՆ. ա. Առաւել պատուաւոր. պատուականագոյն. ՝ Ի դիրկս բանաւոլով պատուաւորագոյն ևս լինել բազկացն, և բարձրագոյն քան զսիմուս քառակեցիցն. Եպէի. ծն:

ՊԱՏՈՒՀԱՒԱՊԱՐՏ. ա. Արժանի պատուհասի. պատժապարտ. ՝ Տեառն հաՃոյ լինցի, և մի պատուհասապարտ. Ա.ի. անդ:

ՊՍՐԶՈՒՆԱԳ. որպէս ումկ. էՃԸ, պինա. կազմած չինագործոյ պարկեալ տարբեր ծամանէ՝ ի վերայ հիման և որմոց. ՝ Սկիզբն որա. բեալ չինուԹէ՝ ի վերայ հիման սեղանոյն՝ կամեցաւ ձգել՝ ի վերոյ զպարզունակն. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, զպարուճանն:)

ՊԵՏԱՆԱԼ. ՝ Ես զիմ աման ձիմոյն ոչ բացեալ էի, այլ մանսԹով ծակեալ էի զկծեմ նորա. քանզի փոքր ինչ պնասցաւ՝ ի նմանէ. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. պետոյացաւ:)

ՊՆԴԱՒԱՐ. Տ. ՊՆԴԱՊԵՏ. ՝ Զհաս ունեալ պնդաւար եկաց նա յալԹել Վ.բ. հղ. յ:

Չ

Չ. Գիր բաղաձայն 'ի կարգէ կրկնակաց, անուանեալ Չա կամ Չայ, Թիւ քան զՁէ, որ է Թիւ քան զՃէ. ըստ լտ. ձ, և ըստ սլս. և Թ. չ. իսկ յոյնք և եբրայեցիք և նմանիք նոցին անմասն են յայսպիսի հնչմանց, զորս վերածեն 'ի գ, կմ 'ի կ, կմ 'ի ք. * Միջակ է ձէն ծայի և ջէի, և ժէն՝ շայի և չայի. զի քան զշայն Թաւ է, և քան զչայն լերկ. Թր. քէր. հյ:

Չ. Լծորդ է 'ի մեզ ընդ Ջ, այլ ոչ ընդ Ճ, որ լծորդ է ընդ Ջ. վասն որոյ գրի հաչել կամ հաջել, կարկաչել կամ կարկաջել, յօրանչել և յօրանջել, ևն:

Չ. Ի տառադարձութեան ունի զտեղի). և գ և ք տառից այլոց ազգաց. զի անխտիր ա. սի՝ աշխարհ չինաց, քինեացւոց, կինաց, գի. նաց, կմ ճենաց, սինէացւոց, հետևելով ձայնից զանազան լեզուաց: Որպէս և 'ի մեզ Չորք և Քառաք են նոյն. լծ. ընդ սլս. չառ, չոհար. և բառս Չոր ըստ Թ. է գուրու, և ըստ յն. քսէրօս. յորմէ ամկ. չէրօզ՝ ձուկն չորացեալ:

Չ. ք. Իբրև Թուանշան՝ է Ինն հարիւր:

Ի խորհուրդ տառիս նուագէ հօգեւոր քերթողն մեր՝ յուսումն մանկանց. * Չայն չար ասէ զազահութիւն, զի շատ միղաց է ծնեւ լուԹիւն: Չարեաց՝ ասէ՝ մարդկան որդւոց, լցեալ աշխարհ պաշտամամբ կռոց: Չարչա. րանաց՝ ասէ՝ համբերեր, պանդխտութեան ժուժ. կալ զու լեր. Ը. այբուբ:

Չ. Տ. Մակբայ բացասութեան ժխտական, սով. անոր, Ոչ, ոչ, ոչ, ոչ, չու. նաց. Ոչ, ոչ, Ո՛չ. 'Ου, οὐκ, οὐχί, οὐχ'. Non, vix. և որպէս Մի. μή. ne, կմ ան, a, dis; ևն. Ճ. լ. Տ. Նօթ, նօղ. ուփօ, Նո, Նոէ, ևն. * Մարդ չէր որ գործէր զերկիր: Անոր եկեթ չուտել: Եւ նա ասէ, չգիտեմ: Չարանանեալ զնա: Չգը. տեալ հանդիպոս: Չեմ հմուտ կամ գիտակ: Չխօսող: Չփախեալ, և այլն: * Չերդնուլ.. չբամբասել... չըշտաբանելու, և չցանկալ մարմ. նոյ, չլինել որովայնապաշտ, չարբենալ. Ոսկ. մտթ. * Չեկն 'ի զգլխումն յանցուցեալն. Եզնիկ: * Չարամել ոչ կարէին. փարպ. * Չյի. շէին կամ չկէնր ամենևին. Եղիշ. Է: * Զոր ինչ չարար բարեկամութիւնն, զայն արար ժամանակն. Ոսկ. եբր. * Որ միշտ լուեալ ան. ատս լինին, քանզի չունիմ ականջ նոցին. Յհ. որդի: * Պահք են և չաղահել, չմարդա. հաճոյանալ. Եփր. պհ: * Չմողթեցի: Չան. տեսցեր: Չաւաղեաց: Չնկատեցի, չցօշա. փեցի. ևն. Նար: * Ոչ միայն զբանհանայուՆն չառ, այլև 'ի Թագաւորութէ անտի ևս անկաւ բորոտուՆ: Չհաւանականն իսկ անհաւա. տիցն ուսուցել հաստատեալ 'ի միտս: Որք յանցաւորս ոչ 'ի չանցաւորս յուսայցեն: Յորժամ հասանէ գեն 'ի մոլին, զչարս և զչէտոլս ոայ խօսել: Արդարութեն ոչ միայն առ ընչիցն չագահելն, այլև որ այլով ախ. տիւք չախտանայցէ: Արտաքին յունաց չէ. միտոստւն իմաստունքն. Ոսկ. ես: * Զգաստանան

և զգաղտնա այսպէս Ճանաչեմք. Կիւրղ. եւ: * Եղանեմ, ասէ, առ հայրն, և առաքեմ առ ձեզ զհոգին նր. եղանեմն՝ անջրպետութիւն ցուցանէ, և առաքեմն՝ չանջրպետութիւն. Սեբեր. Ե:

ՉԱԶԳ, ի, աց. գ. Ոչ ազգ. որպէս զնի 'ի յն. իբրու ազգ անալիտան կամ չնչին, ան. արժան զոլեալ ազգ կոչման անգամ. * Նզքա նախանձեցուցին զիս չածովք ... և ես նա. խանձեցուցից զնոսա չազգաւ. Օր. լբ. 21:

ՉԱԶԳԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՉԱԶՆՈՒՈՒ. ԹԻՒՆ. * Չազգականութեն (լս. անազատութե) ծնողացն ոչ ինչ խոտեաց զծնունդսն. Ոսկ. մ. ա. 3. (յն. ծնողացն ազատութեան տարբե. րութեն ծնելոցն ոչ արար:)

ՉԱԶՆՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυσγένεια. Ignobilitas. որ և ՉԱԶԳԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ կամ ՉԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. ԱզատահմուԹիւն, անմասն գոլն յազնուականութէ. * Անցանելով ըստ սահման բնութեն՝ անկանիցիմք 'ի չազնուու. Թէ. Ոսկ. մ. ա. 21:

ՉԱԽՈՐԺԱԿԱՆ. ա. Ոչ ախորժական. անախորժ. չախորժելի. * Յօրէնս ... զչա. խորժականսն մաաց մարդկան՝ ալիղծ կոչէ. Եզնիկ:

ՉԱԿԵՐՏ. գ. Նշանագիծ իբրև զգլուխ բոլորագիր չայ տառի. ոՃ կէրտօղ զչայ. զոր վա. րէն գրիչք 'ի սկիզբն տողի կմ 'ի լուսանցս՝ 'ի նշանակ բնաբանի, կմ կոչելոյ զվկայութիւն գրոց և հարց. ոՃ և 'ի վր տառից եդեալց 'ի լու. սանցս՝ առ 'ի կոչելոյ նոցա 'ի տողն, և 'ի վր տառից ինչ տողի՝ առ 'ի ցուցանել զաւելորդն գոլ նոցին կամ զպակասելն յայլում օրինա. կի, և այլն: Են և որ գնեն կրկին չակերտ կամ ստորակէտ, և կամ երիս միջակէտս, և այլն: Այս բառ 'ի յիշատակարանս գրչաց յետին գտանի:

ՉԱՀԱԳԻՆ. ա. Μὴ φοβερός. Non timendus, vix formidabilis. Որ չէ ահագին ինչ կամ երկիւղալի. * Այնպէս մեռեալ են 'ի յանձին (խաւարի), զի զչահագինսն ահա. գինս կարծեն. Ոսկ. մ. ա. 20:

ՉԱՄԱՆ, ոյ, ով. գ. Κύμινον. Ciminum, cuminum. եբր. քամմոն. ար. քէմմուն. Թ. քիմին. (յն. քիմինոն. լտ. կիմինում կամ քումինում.) Բոյս ընտանի և վայրենի, որոյ սերմն է գեղձն. որպէս և անիսոն չորացեալ գեղձնի. ջերմ և չոր՝ կծուահամ, որ լինի համեմ 'ի կերակուրս. մանաւանդ 'ի պէտս ապխտելոյ զմիս. * Սերմանէ փոքր մի արջն. գեղ և չաման: Եւ ոչ զանիւ կամսատայ լին ածեն 'ի վերայ չամանոյն: Չամանն հացիւ ուտի. Ես. իէ. 25=28: * Տասանորդէք զա. նանուխ և զսամիթ և զչաման. Մտթ. իգ. 23: * Կիմին. չաման: Կարոսն, կարոսին. վայրի չաման. չամանուկ. Գաղիան:

ՉԱՄԱՆ ՀԱՑՈՅ. ըստ Բժշկարանի՝ քամոն նի էրմանի, քարուիայ. քէմմունի երմէնի. քէրվիա:

ՉԱՄԻՉ. մչոյ կամ միչի. գ. Σταφίς, ἀσταφίς. Uva passa, vel sicca, Corinthiaca. եբր. ցիմուք. կմ չիմմուք. խաղող չորացու. ցեալ յարևու կամ 'ի փռան. որպէս և 'ի բնէ կծկեալն յետ հասանելոյ հասունացն. յորում մասին երևելի է մանրահատ խա. ղողն սեաւ, և սպիտակ խաղողն անուշա. համ. գուրու իւզիւմ, գուշ իւզիւմի. քիշնիշ, ռազագը, շէզիր. * Կայթ մի չամիչ, և պաղատիտս երկերիւր. ա. Թգ. իե. 18: * Չամիչ և սատման մի մեղու: Թուզ և չամիչ. գ. Թգ. ծը. 3: ա. Մն. ծբ. 40: * Թզոյ և չամչի և արմաւոյ. Նիւս. բն: * Զխաղող նորա և զչամիչ մի կիտիցէ. Թուոց. զ. 3:

Իսկ որ յարի անդ 'ի հ. * Զգինի 'ի չամչոյ մինչև ցԹինն գ. խմա զկոխածն խաղողոյ.

չեղ. στέμφυλον, λα. vinacea, retrimenta. տես ԹԻՆ:

ՉԱՄՉԱԽՈՒՆԿ. գ. Ըստ Բժշկարանի է այն որ կոչի և Մարեմայ խունկ: Տ. ԶՈՒ. ԿԻ ՉՈՐ:

ՉԱՄՉԵԱՑ. չեի. ից. ա. } Կաղմեալն
ՉԱՄՉԵՂԷՆ. ղինի, նայ. } 'ի չամչոյ. և ըստ յն. և եբր. նոյն իսկ չամիչն կմ ողկոյզ չամչի. * Եսուն նմա կտոր մի պաղատտաց, և երկուս չամչեայս: Հարիւր չամչեայ և հա. րիւր արմաւ. ա. Թգ. լ. 12: բ. Թգ. ծզ. 1: Իսկ Ովս. գ. 1. * Սիրեին կոտապս չամչեղէնս ըն. յն. չամչով. եբր. խաղողով. իւզիւմ քէՉէ. սի, իւզիւմլի էքմէք, և խօշափ:

ՉԱՄՉԵԱՑ ԸԵՐԵՓ, կամ ՉԱՄՉԱԸԵՐԵՓ. Բառ ռմկ. որպէս Անօթ ջրոյ կամ ըմպանակ երկայնավիզ. և դրդալ մեծ՝ վր ըմպելոյ զխօ. շաֆ. շօրպա, չէմչէ. շօրպաք. * Արբին չամչեայ շերեփով (կամ չամչաշերեփով) իւրաքան. չիւրոք յայնմանէ 'ի չափ ափի միոյ. Հ. տէկս. իէ:

ՉԱՆԱՐԴԱԳՈՒՐԴ. և ՉԱՆԱՐԴԻ, կմ ՉԱՆՈՐԴԻ, դւոյ կամ դոյ. ա. Բառ. անյայտ. որպէս Վատթար. անյագ 'ի չարիս. կամ Սինլքոր. չնչին. անարժան, և այլն. ճինիտա, պէճնուտ. * Չանարդագուրդ նան. բալեզու հայհոյիչք առն այ. Յհ. կթ: * Դա. դարեսցուք ածգոհ լինելով զընութեն.. և չանարդեացն բաշխելով տալով. այսինքն անբանից ընծայել զբան. Փիլ. առ չիւս: * Ի ցուցումն անարգ և փցուն և չանարդի անձինս՝ հող և մոխիր զիս ասելով. Տօմ: * Ընկալ զաղաչանս չարալուկ չանորդոյս: Վսերային վերամբարձեալ ծովս անարգա. ցոյց՝ չանորդիս չարեաց: Վերացն 'ի վերայսին չանորդոյս զձաղանս մահու. Բենիկ: Իսկ ըստ Հին բռ. * Չանարդագ, ապուշ: Չա. նարդագուրդ, ապաւել ապուշ: Չանարդա. տիպ, աղքատամիտ: Չանարդի, անարժանն. որ են անառոյգ մեկնութիւնք:

ՉԱՆԴՈՒՐԺԵԼ. Իբր Չհանդուրժել. * Չանդուրժեայ առ Թշնամանսն. Զենոբ:

ՉԱՆՁՆԱԽՈՐ, ի. ա. Անանձն. որոյ չիք անձն կամ հոգի. * Մարգն անձնաւոր է, և բարքն չանձնաւորք. Նչնի:

ՉԱՆՉԱՂՈՏԻ. Տ. ՑՆՑՈՏԻ. * Եւտես պա. տառոսուն չանչաղոտեան՝ զոր զդեցեալ էր. Վրք հց. ժ:

ՉԱՆՍԱԿԱՆ. ա. Ոչ անսացող, սաամ. բակ. * Չանսական ածային սանձացն. անկու. շող, կցատող ածային օրինացն. Սեբեր. ծա:

ՉԱՆՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. } Չանսալն. ան.
ՉԱՆՍԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ. } սաստուԹիւն. Ջոէլ ընծէն. * ԱզատամանուԹէ չանսացուՆ նոցա. Մխ. երեմ: * Ցարդելով զնա՝ չան. սայր ... առ չանսաւորութեն անխոնարհելի մնացեալ. Ածր. դ. 2:

ՉԱՇՄԱԿԱԼ. ն. Կործանել զտեղին, և կարգել 'ի լուալիս. Ճէմիշ (պ. ճէմչէ. Թ. ճէմկ) կայուցանել. * Իսկ յերբորդ յետ չաշմակելոյ զբահայ, և ունելոյ զդատաւո. րութեն յաղթեայ մաղխամն. Կիւրղ. տփ:

ՉԱՉ. ի. ից, և ՉԱՉԵՐ. գ. Բառ ռմկ. որպէս Շաաւիղ կմ սաս բեզուն հատեալ՝ անարմատ անկելի ուրոյն. չոր, ճէփան. * Մաղմղկով անկելիք՝ խնձորի, նռնենի, և այլ այսպիսիք. և այնոքիկ որ չաչից անկե. լին՝ այսոքիկ են, այսինքն առանց քօքի ան. կել. Թրնջի, նուռմայի, Թթենի, սերկևելի, ձիթենի, և այլ այսպիսիքս: Զքերուկ ձիւղն առնէս չաչեր, և շուրջանակի փոսոյն շա. րես. Վստ:

ՉԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Անյաջողութիւն. ձախողութեն. յախօրթուղի. * Ի չաջողու. Ն ու րուք անուանի Թշուառութեն. Նչնի:

ՉԱՍՏՈՒԱԾ, ծոյ, ծոց. գ. 'Ου ...

ών Θεός. Non Deus, qui non est Deus. Θεοί, dii. δαίμων, daemon. Որ չէ ած. սուտ աած. գիք. դիք. կուռք. *Նախանձեցուցին զիս չաստուածովք: Երգնուին ՚ի չածան. Օր. չԲ. 21: Երեմ. Ե. 7: *Յորժամ կատարէ տուէն ճարակէր զերկիր, յորժամ ածն չՁնէ նաչէր, և չածքն երկրպագուէի առնուին. Սեբէր. Ը: * Չայնպիսի ած ոչ առ ած պատ է ունել, այլ առ չածս. Եղնի: *Ո՞ երգն նմա խորհրգակից. այս ոչ ընդ հայր և ընդ որդի անկրպատ է, այլ՝ ընդ ած և ընդ չածս: Աճ հզօր, ընդ չաստուածան է անքրկատուէի, որ ոչինչ զօրն առնել, և ոչ ոան յոտանէ փոխել. Գէ. էս: Իակ Սահմ. ՚ի Ոպակս և քերթողն (հումերոս) յայտ առնէ՝ ասելով, ոչինչ ցեղ նման է չածոց մեմահից, և գետնակոխոզաց մահկանացու մարդկան ո. լսա չի. գնի՝ ածոց, խառնելով ընդ Ճշմարտին այ և զսուտ ածս: Տճս և ԱՍՏՈՒԾԱՏ:

ՉԱՅՏՈՒԱԾՈՒՐԻ, հեթ. Տճս ԱՍՏՈՒԾՈՒՐԻ. *Մտեալ ՚ի մեհեան չածուր. հեթան. Գիմ. ալէտ:

ՉԱՐ. ի, ից. ա. (որպէս ԹԷ՝ ոչ բարի. ոչ արի.) Κακός, χή, κόν. Malus, a, um. Վատթար. յոռի. տպիրատ. անզգամ. անօրէն. խոտորեալ յուղղուէ կամ ՚ի լաւութէ (ոք, իմն). վատ. գէշ. *եօթինս, գինս, գէմ. *Ուրք չարք: Ծառայն չար: Ի մարդոյ չարէ: Ա՛յս չար: Իւր գործքն չար էին: Բաց նիւթ չարօք: Ամենայն իրք չարք: Ի ձանապարհէ չարէ: Ի սրոյ չարէ: Ամէն չար: Գաստաւորք չարացան խորհրդոց. ևն: *Ցայնժամ զարմանալի են բարիքն (վարուք), յորժամ ՚ի մէջ չարացն իցեն. Ոսի. Մ. ՁՁ. 28: *Որ ինչ լսա ևս կամացն լինի, բարի է. և որ ինչ արաքոյ քան զնորա կամն՝ այն չար է. Եղնի:

ՉԱՐ. Պորիός. Malus, malignus. Վնասակար. գժնդակ. անախորժ. *Գապան չար: Ջուրքս չար են: Մահ մեղաւորին չար է: Չորք և մեղաւորք էին. Ցաչխարհէ ասան չարէ: Եկեացն ժամանակք չարք: Ի համբաւէ չարէ: Ցաւուր չարի. են: *Ջչար ինչ կարծիս գիւրաւ առնուիք, և զրարւոյն ոչ նոյնպէս փղողական. Ոսի. Եբէ: * Ա՛յս է չարն. յայ օտարութէին. Բրս. լոբ:

ՉԱՐ. Σαπρός. Putridus. Փուտ. խոտան. ագէպ. լէոլիտ, լէրէին. *Ծառ չար: Պտուղ չար, ևն: *Իրքն՝ չարք յայնժամ լինին, յորժամ պէտքն օրինօք ոչ վճարեացնին. Եղնի:

ՉԱՐ. գ. Չարուէի. և Վնաս, կամ պատիժ. Թշուառութէի. գէշութէի, գէշ բան. *եօթինէլիս, չէր. *Որ ոչ գիտիցէ զայօր զարի կամ զչար: Հաստուցին ինձ չար: Ոչ երկիցայ ՚ի չարէ: Խոտորեա ՚ի չարէ: Աչխարհ ՚ի չար կայ: Փրկեա զմեզ ՚ի չարէ. են: * Վայ որ զայդի հարկանէ առ չարի. կանտ:

Անտեղր են հոլովքդ. Չարից, չարոյ, իրէր չարեաց, չարի. * Գիտէ ած զչար՝ քան որոշմ բարի. և առ ՚ի նմանէ պատճառք չար լինին՝ զօրութէիք բարերարիւք են. Դիտ. ՁԵայս: * Մեծ ածութէի պահեալ ուսիք առ ՚ի նմանէ չարոյ խորամ ո. յի. ՚ի չար ինչքեան. Ժող. Բ. 12: Տճս և ՁՈՐԻՑ:

ՉՈՐՆ. անպհականեալ անուն Սատանայի. * Գայ չարն, և յափշտակէ զսերմանեալն ՚ի սրտի. Ոսի. Ժգ. 19: Ա՛նէրնն քան զայն ՚ի չարէն է, այսինքն է ՚ի սատանայէ. կանտ:

ՉՈՐ ԱՌՆԵԼ կամ ԳՈՐԾԵԼ. Κακοποιέω. Malefacio. Գործել զչարութէ, և վնաս ինչ հասուցանել. * Չինչ չար արար: Չար ա. ուաչխ քո արարի: Բայց՝ ինչ առնէք, եթէ չար գործէք: Ոչ ննջեն, եթէ ոչ չար գործիցեն: Խաստուածք են ՚ի չար գործել: Ա. նել ինչ. կամ քեզ չար: Մի ինչ գործեր ընդ անձն քո չար. են: Որ առնէ զչար. նոյն իսկ զչար. Տճոէ:

ՉՈՐ. ՏՈՒ. } Κακῶς. Male. որ և ՉՈՐՑԻՒ. ՉՈՐՑԵՑԵՐ. Չարուք. չարաչար. գէշ ՚ի ՉԵՐԻՒ. ՉՈՐԵՑԻ. } * Չգիշերը մի գիտեալ, յորժամ առաւել չար ձգէր պարզն. Բրս. *Քան զիտուշ ՚ի գործս չարս. Ոսի. ՅՀ. Ե. 19: * Ծողքն պատուհասք՝ չար ինաճին քան զերնչանա. նեալն. անգ. 34: *Չյարան չարաւ կորուսցէ. Մոթ. ի՝ 41: * Չքաղաք մի գիկասցէ անուն չարաւ առաքեաց. Նե. Ե. ՀՀ: *Չչարն չարիւ բժշկեա. Բրս. վուխ: *Չարիւ կորուսցէ զձեզ: Չարաւ կորուսցէ. Ճ. Բ: *Չոտա ունելով բարեաւ եմ, և ՚ի զըրկելն՝ չարեաւ. Լ՚Ե. առ: *Չչարան չայեաւ կորուսցէ. Լասք. Ե: *Տեսէք զոր ինչ չարաւ (կամ չարով) առացայ: Չարով չարչարեալ՝ գառնապէս առանդեացս զոգիդ: Ո՞րպէս կայ առաբեծն. առէ. չարեաւ. Վ՚Ի հղ: *Չարով եզև, առկայն եզև: Արդարև ևԹէ ոչ Թափիք (այսինքն ևԹէ ոչ գնայք ՚ի բաց), չարով Թափիք. Վ՚Ի հղ. յ:

ՉԱՐԱՒԱԽՏ. Տ. ՁԱՐԱՐԱՑՈՑ. *Ըստ ժամանակին չարաչախտ (կամ չարաչաստ) զոք լինել, և բարեբախտիկ. ԻԳն: *Վ՚ասն չարաբախտ այսորիկ ընդհերիար հարցափորձաւ ԹԷց պէտք էին. Ճ. Ա:

ՉԱՐԱՒԱՆ. ա. Չարաչեալ. և Չարաչարեալ. * Ընդգէմ չարաբարայն և չաբախրատուիցն. Իբէն. ա՛ա լՀ:

ՉԱՐԱՒԱՆԱԿԱՆ. ջ. Չարաչանող. չարախոսական. *Իբր զմեծամարտիչն զչո հեռաւորէն չարաչանական բերան կալուիեաց. Նար. ՁՁ:

ՉԱՐԱՒԱՆԵՄ. ն. է. Չարիս խօսել. չարախօս լինել. գէշ խօսիլ. *Ջիմարդ վասն անախաւաւԹէ և իշխանախրաւԹէ չարաչանելոյ զընկերէ. Խոր. Ֆ. 64: *Չարաչանէն զարաչչէ. Աչեր. ա. 14: * Անպարսաւ է ազօԹելն քան չարախօսելն վասն նորին: Ոչ աիրեալ ՚ի խարեաանաց չարաչանողաց. Նար. ՀՁ. ի:

ՉԱՐԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ՉարախօսուԹիւն. բան չար. և լաւանիք. Հայհոյուէ. յիչողք. *Նզովիցին բանաւորին չարաչանուԹիք. Նար. ղ: *Հնաւ լինելով իմ յայրքան չարաչանուԹից (որ լինին ՚ի անզանս), յայրժամ ապրանաւոյ. Վ՚Ի ոսի: *Հրաժարեաց ՚ի գաւաղղ զընկերն, և յամենայն չարաչանուԹենէ. Բրս. հղ: *Հնարս կարծէին չարաչանուԹիւն իւրմանց վախճանել զՀՀրիստոս խնամուԹիւնն՝ որ է քս. Լ՚Ե. ի: * ՉարաչանուԹիւ, այսինքն չարաչեալ ընկերին, ԹԷ բան՝ ԹԷ գործ, ՚ի չարն փոխարկել. Կիր. Երէն. Խ:

ՉԱՐԱՒԱՍ. ի, ից. ա. Κακοδαίμων. Infelix, miser, & malus genius, maligenii, ingenii, malignus. Դժբախտ. Թշուառ. Թըշուառական. Խանխուիլ. ՀեՓէլ. * Արկանել ՚ի վերայ չարաչաստ մարդոյ սորա ազ և բոլրան: Քարկոծ առնել ամենայն բազմուԹիւն զչարաչաստ մարդին Նորա. Ճ. Ա. Բ:

կամ Չարաչեա. Ժամա. անզգամ. դուրս. *Նաստ չարաչաստն այն՚ի չար գառապարանն: Ըստ ՆմանուԹիւ չարաչաստ քահանայապետին (այսինքն քրմապետ ասց). Նիս. Ընտ: *Նա կամ չերկիցս որպես ըզլլին (բանէլ ինչ. կամ քեզ չար: Մի ինչ գործեր ընդ անձն քո չար. են: Որ առնէ զչար. նոյն իսկ զչար. Տճոէ:

ՉԱՐԱՒԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՁԱՐԱԳԻՒՈՒԹԻՒՆ. Βαιδαιμονία. * Ոչ ինչ Թողաւ, որ ՚ի վերագոյն չարաչաստուԹենն ասանի. փիւ. ՃՀ. Բան:

ՉԱՐԱՒԱՐ. ՛ի. Κακῶς. Male. Չարաչ. չարաչար. և Չարուքեր. * Չարաչար խօսին իբր զլկաց. Ոսի. յհ. Ի. 15: * Որպէս մանիքեացքն չարաչար աւանգելոյն. Հղ. ա՛. ՚Ի ՚իւրէ: * Չարաչար յարատչքն օրէնան փոխէին. Բրս. հղ՝. (որ Ոսի. յհ. Ի. 28. չարագործաբար):

ՉԱՐԱՒԱՐ, բարբ. ա. Տ. ՁԱՐԱԳԱԳՈՑ. Πονηρός, κακόφρων, ἀγνώμων, φαῦλος. Malus, malignus, nequissimus, pravus. *Կանայք նոցա անմիտք. և չարաչար մանկունք նոցա: Ա՛յր չարաչար՝ բազումս առաքեացի. իմ. Ճ. 12: Ա՛սան. ՃՀ. 19: *Ոմանք գուշնաքեայք ինչ են հզօք և մարգասէրք, և կէսք յոյժ գառնուԹիւն և չարաչարք. Ա՛ս ոբս. ՃԷ: * Ա՛յսպիսի իրք գործէին, զի չարաչարքն պարտեալ յամօԹ լինին. Ոսի. ԿԲ: *Ոմանք իցեն բարեբարք (կամ բարեբարք), և ոմանք իցեն չարաչարք. Կ՚ս ՃԷ. կմ ՃԷ: *Տլսրն. Ջոզ զառաւսւծքր տանուտեառնէն. և այսու չարաչարքք ցուցան. Լ՚Ճ. ՁՃԲ: *Չարաչար լինել ՚ի սիրդ խորհուրդս, և երկնել զարկուածք բանս: Չարաչար լինին մարդիկ բազում անգամ յանխրատուԹէ... որ ոչ խրատի, և չար բարս սաանայ. Լ՚Է. ասող. * Ընդգէմ չարաչարայն և չաբախրատից. Իբէն. ա՛ա լՀ:

ՉԱՐԱՒԱՐԱԳՈՑ. ի, իցս. ա. Κακόφρων, κακοηθής, πονηρός, ἀγνώμων. Male moratus, malitiosus, malignus, nequam, pravus, improbus, stolidus. որ և ՁՈՐԱԳՈՐ. Որոյ բարքքն են չար. չարաչամ. ծանր. անըզգամ. անմիտ և չարաՁՃի. գէչ. էեօթին, փենս, փենոիպ. *Իրրև դինդ ոսկի ՚ի քրԹ խողի՝ այնպես կնոջ չարաչարոյի գեղեց. կուԹի. Ա՛սող. ծա. 22: *Գիտացեալ զնոր. հուրդ չարաչարոյ բանաւորին: *Մի ոք ՚ի մէնջ կերակուր լինի չարաչարոյ գաղանին. Եղնի. Ե. Ը: * Ա՛յր ժանտ և ժպիրկ և յաւէտ չարաչարոյ: Փրկեաց զՀաւատն ՚ի գաղանական չարաչարոյ սպառնալեաց նոր. Ցվ. ին: *Բառնեիս գոլով ասազակին արդարացաւ, վասն զի ասատեաց չարաչարոյին. Իգն: * Ցարիցէ խաստգոյն և չարաչարոյ Թագաւոր արտէս զերկաԹի և զպղինձ բանագործ՝ առ որս գործեն զնատ. Գիմա: *Չարաչարոյ գաղանի: Չարաչարոյ և՝ անգուժ բնչեան. Վէրոյ. Ը: *Չբերանս չարաչարոյիցն խնուլ կամիր հանապազ: Ի բանկամաց պարտ է ՚ի խոհեմէլ՝ որք չարաչարոյք են: Ծառայից չարաչարոյից է որանջել. Ոսի. յհ. Ն էեւէ: *Խօսէին ընդ նա չարաչարոյ մարգ. Եէր. ՚ի օգէ: * Կինն նորա չարաչարոյ էր հանգիսկաւ. Վ՚Ի հղ. ԻԸ: *ՉՀ ինչ պատասխան ծերութէի, յորժամ չարաչարոյ իցէ. Մ՚Ե. առ:

Իակ Ա՛ս ոբս. Ե. *Ցայժ է չարաչարոյ՝ որ ոչ մինչև յայսոսիկ յառաջ անցանիցէ ո. խան անզգամ, որպէս անզգայ, ագէս: Որպէս և Իա. ԿԲ. ո. *Նենգեալ՝ վասն բազում չարաչարոյս ցուցանելոյ՝ անգըլաւին չՀերոց բարեկամաց կոչհոՃեալ մեռա. նէրոն. խան վասն չարաչարոյ երևելոյ, կի չար բազոյս յանՁին բերելոյ: Ա՛ս հոմաՁայն է և յի. իբր չարաչարոյ, կամ չարաբարութէի:

ՉԱՐԱՒԱՐՈՒ. Նոյն ընդ վ. * Ցուցանէ զայնպիսի մարգասիրութէի առ այնքան չարաչարու ծառային բժշկութիւնն. Նանայ:

՝Քաջ զքեզ գիտես այգպիսի չարաբարու-
ւեամբ. Ճ. Ը: ՝ Չարաբարք՝ չարաբարուք.
Գրբ. սբխոք:

ՉԱՐԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. ց. Κακοήθεια, κακοφροσύνη, ἀγνωμοσύνη. Malignitas, improbitas, nequitia, և այլն. Չարաբարոյ գոլն. չար բարք. չարակամութեի. անզգամութեի. և Տմարդութեի. լաբաբոյութիւն, չար միտք. պէս խոյ, սէօնի-լիւթ, քենի-խիաթ. ՝Զքինէ և չարաբարութեի: Չարաբարութեի է՝ որպէս կայսեմ, նոյն ինքն առաջին ծածկեալ չարիքն՝ ի բառն. Բրս. հց: ՝Հեռութիւ, ննդութեի, չարաբարութեի. Չ. ա. 23: ՝Ըստ իւրեանց չարաբարութեի... գրգռեին զիւրա սիրտ. Ֆ. ի. Է. 2: ՝ Ա յստս զառանեալ չարաբարութեի հրէից յայտնէ. Ո-ի. գծ: ՝Զի ափիբերան լինիցի հրէից չարաբարութեի. Ո-ի. յհ. սակաւ: ևՆանայ: ՝Աստքեռնութեի հաղորդեալն՝ ըստ մարմնոյ և ըստ հոգւոյ, քան զայն՝ որ չարաբարութեան է հաղորդեալ կենդանի, հեշտագոյն գոլով. Գղած. օրին. Է: ՝Վասն չարաբարութեամբ ընդգէմ գառնալոյն խրայելի. կի-ուղ. ՝ի յովիւ: ՝Յամենայն կողմանց բառնալ զպատճառս չարաբարութեի և անհնազանդութեան. Սրփ. ա. գ.Ը: ՝Դու ընդէր ոչ հաւանիցես ընկենուցուս ՝ի քէն ամենևին գիաստութեի և գչարաբարութեի. Վ.Հ3օր. Է: ՝Դու ինձ թըւեա՝ ա. այսոքիկ գքոց չարաբարութեաց բառապ (կամ բանագ). Ա- ոբս. Ճ:

ՉԱՐԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Չարաբարութեան. խորամանկութեի. գաւ. ՝Նախ քան զգլորումն՝ չարաբարութիք. Ա-ոի. ծԸ. 18: ՝Հեռանալ լինի անիրաւութեն՝ զպատրաստութեան, ամբարհատամնութեի, կեղծաւորութեամբ, մարգասիրութեի, չարաբարութեի, և խորագիտութեի. Եփես. առաք:

ՉԱՐԱԲԱՐՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ՀՄ. ըստ ա Նշ. Κακοήθως. Malitiose. ՝ Մի որկացի յանառաս չարաբարութեամբ և չարաբարութիւ. Ա- ոբս. Է:

ՉԱՐԱԲԵԿ. Ընթերցիր Չարաբեկ. (զոր տես)։ և կամ իմն Չարաչար բեկեալ, կոչկոձեալ. ՝Տղայք չարաբեկք (կամ չարաբեկ) հացիկ խնդրէին. ՃԳ. կԲ:

ՉԱՐԱԲԵՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բեռն չար, ծանր և անատնելի. ՝Հրամայեցեր առնուլ փոխանակ չարաբեռնութեանցն զբարիսը և գհանգստաբեռ բեռն և լուծ պատուիրատնաց քոց. Սարկ. ազ:

ՉԱՐԱԲԵՐ. ա. Չարիս բերօղ ընդ իւր կամ յինքեան. հոմ. ՝Ոչիր և ուսաբ եկին անիծեալ ազգաստս այս, և չարաբերս տանս այս. Վ.Հ գց. ծԲ: ՝Չարաբեր թիւնիւք եւ ևլեց նա (սիմոն մոգն) զգահագլուխ քաղաքն հռոմայ. Ճ. Ը:

ՉԱՐԱՆԱՉԱՆ. ա. գ. Ուռնոյ գչարութեի գազանի. չարաձայն. ՝Կրնատացիք գնանապազատաւոր, չարագազանք. Ո-ի. փԻ: ՝Ի ապաստարանի գարձուցանել գչարագազանն ընդունելն. Ո-ի. ւ-ս: ՝Ո՞ր իմ կամ որ քարթ այնպիսի չարագազան թոյնս ունիցի. Մ-ծ.ծ: ՝Որ կործեցոյց զանձն առնծագեալ, և պարշտեցուցանէ ՝ետս չարագազանք. Ո-ի. Է:ս: ՝(Ցանկուն) չարագազան և ժանաստակ իբրև գիրան. Աթ. հց.Իմ:

ՉԱՐԱՆ. ա. Չարաչար գանեալ, խոշտանգեալ. ՝Գանալից չարագան (յն. մի բառ. գանեալ). Է. ի. գ. 38: ՝Չարագանս հանգերձ կապանօք արարեալ. ԳԻփ:

ՉԱՐԱՆԱՆԻՄ, նեալ, ի. Չարաչար գանի ըմակել. հարուածել. վշտացնել: ՝Ցամոգքեցան իբրև խաչնիք, և չարագանեցան. զի ոչ գոյր բժշկութեի. (այլ ձ. չարագանեցան. որպէս և յն. κακόομαι, է չարիս կրել.) Զափ. Ե. 2: ՝Մեծն չարագանեալ ՝ի մարգին իւր (յն. գանեալ). Սիր. ւ. 14: ՝Ի քաց մերժէ ընկենու՝ չարագանեալ չարաչարեակ ատելքեալ. Վեղէր. Է: ՝Եւ մեք չարագանեալք ՝ի քենէ և ՝ի քոյ հոգւոյ ատելք գործանեալ և ատելացան աչխարհի եղեալ Լ-ոփ. ծ:

ՉԱՐԱՊԱՒԱՒԵՑ. ա. Κακόπατρις. Mala patria ortus. Անհշան գաւառաի կամ հայրենեաց ծնունդ. ՝ Ի վերայ կացի ձեր՝ փոքրս ես, և չարագաւառացոյ. Ա- ոբս. Է:

ՉԱՐԱԳԵՂ. ա. Վատմար գեղով. ագեղ ՝Զմարմնոյն բարեշնորհութեի՝ ի չարագեղն գարձոյց անսիլ. ԳԻփ:

ՉԱՐԱԳԻՏՑ. ա. Գոփչ չարեաց. չարաչհար. չարիմաց. ՝Որպէս զի փրկեսցէ զնոսա ՝ի գրպարտուէին չարագիւս ատենն. Վ.Հ ոի:

ՉԱՐԱԳԼՈՒԽ. գլխի, խաց. ա. Որոյ գլուխն է չար. չարաբարոյ. և Որ գառնի գլուխ չարի կամ չարաց և չարեաց. ՝ Աչէ ցաքն, չարագլուխ, և ամենայն կախարդութեամբք լի: Ե՛րթ կնոջ չարագլուխ վիշապ: Ո՛վ չարագլուխ ծեր. Ճ՛ճ: ՝ Գնեա անիծեալ և չարագլուխ ազքատս. Վ.Հ հց. ծԸ: ՝Չարագլխին ՀՀափրի ասեալ զնոսա.Ո-ոի: ՝Երկնաւոր չարագլուխ. Ո-ի՝ի-ոբ:

ՉԱՐԱԳՆԻԼ. Տ. ՉԱՐԱԳՆԱՆՄ:

ՉԱՐԱԳՈՑՆ. գոնի, ից. ա. Χείρων, ον. Pejor, jus. κάϊστος, pessimus. Արաւել կի՛ կարի չար. չար և՛ւս. վատթարագոյն. յոռեգոյն. Խոփ գեղ, չար գեղ, գեղի՛ն գեղը: ՝Ծուռաւոք չարը, և քան զչար չարագոյնը. Աֆոբ.գԻնգի: ՝Օգ գՀարաւել, և՛ս չարագոյն հրգեղ հարկանիցէ.Ագաւ: ՝Ի որ չարագոյն (է) քան զառաջնայ: Կամ՝ զի քան զինքն չարագոյնս ածասցէ (զմարգիկ) ՝ի բարի մարդկանէ չարը լինին, և յետոյ ՝ի չարագունից անաի կատարելագոյնք բարիք. Եղիւ. Է: ՝ Չի՛նչ առել չարագոյն կայցէ քան զոչ խոտովանել զքո մարմնով եկեալ. ՃԿ. ի՛. Ը՛Ե: ՝Գարահին ինքեան ինքեանէ յամենայն պատառելեցն յոտն է համան. գամայն և չարագոյն. Գղած. օրին. ա:

ՉԱՐԱԳՈՑՆ. Չար գառնով. չարագեղ. ժանտաատնակ. ՝Փոխանակ ցանկալի առնլեանն... գառնայ և լինի չարագոյն՝ չարատնսիլ. Մ.Ծ՛. ծՁ:

ՉԱՐԱԳՈՑՆ. ք. Աստեղ չար և անբարելի օրինակաւ. ասելի գեղ ՝ԷրգոՀ. ՝ Երկոքեան յանգիստ կորուստն մատնիցիք. և Երեք ևս ևս չարագոյն քան զքեզ. Եղիւ. Է:

ՉԱՐԱԳՈՐԾ. ք, ից. ա. Κακούργος, κακοποιός, ιόν, ἐπίβουλος. Maleficus, facinorosus, fraudator, vafer, insidiator. Որ գործ զչարսն ի. ասիրատս և վնասակար. չարարար. ՝Որ՝ն ալիզ Թուի չարագործս: Կին չարագործ: Մի՛ ինդատր ընդ չարագործս: Նաև չարագործի ընկանք և ասնիկանք ՝ի վրէժխնդրութեի չարագործացն, և ՝ի գովութեի բարեգործացն: Մի՛ ամն ՝ի կախելոց չարագործացն: Կապանօք չափ իբրև զչարագործ. և այլն: ՝Չարագործն ՝ի չարն գործելոյ առնու զանուն չարութեն. Եղիւ: ՝Ամենայն չարագործք ըմբռնեալ ՝ի յոչխ՛ արգելքին ՝ի չարեաց. ՃՀ. ֆ. ՝Ա՛ն ուրեսին ասագազիկ, որ իբր գործով չարագործ և սպանող. Խոր. Է. 57: ՝Եմէք գաւիմք զնա ընդ այլ չարագործան. Եղիւ. Է: ՝Չարմանալի Թուի և առալի չարագործաց առաքինութեի, և աբժանի գովելոյ. Ո-ի. ֆ. Է. 23: ՝Ա՛նհպիսի բառք են չարագործաց՝ զիրաւունան (պատժոյ՝) անիրաւեալ ասել. Գե. Ես:

ՉԱՐԱԳՈՐԾ. Դաւաճան. չարաբաստ. Նենգեցիչ չարեաց. խորամանկ. ՝Ի չարագործ ծէ զչ՛ոյր լիր. Սիր. ծա. 35: ՝Ի կենաց ՝ի մահ զերկին չարագործաց յաւելիմք. Ֆ. ի. ի. 10: ՝Չարագործ մոգք զայս ասէր: Քան զչարագործս (զնենգագս)չեք ինչ գժաւարին, (այսինքն ասպիրատս). Ո-ի. յհ. ա. 3ղ: ՝Չարագործս մոածութեի, կամ խորամանկութեի. (յն. մի բառ՝ չարամտութեի.) Աթ. Է:

ՉԱՐԱԳՈՐԾԱԲԱՀ. ա. Ըստ անիկս տեսութեի սխատացոյ՝ Բաշխող զնիձակ չարագործ լինելոյ. այն է բոպէ չար՝ ըստ աւասակելոյ ատալահմայից. ՝Չարագործ լինելոյ է ասեն, որ ծնանիցի ՝ի փոխել միւսոյ և բոպէի. և գաբձակ՝ Թէ ասկաւիկ ինչ Թիւրեացի նոյն ատաղ. զարժուհն և զգէմն իւր փոխէ ասէ չարագործաբաշխ բոպէ (կամ ատաղ). Շիր:

ՉԱՐԱԳՈՐԾԱԲԱՐ. ք. Κακουργως. Malefice, scelerate, vafre. Իբրև չարագործ. չարութեի. գաւուվ. ՝Քանզի գաւ ՝ի յօրինացն իւրեանց միաս մատուցանելով ոչինչ օգտեցան, չարագործաբար յարատաքին օրէնսն փոխէին. Ո-ի. յհ. Է. 38: Տես և ՉԱՐԱԳՈՐԾ:

ՉԱՐԱԳՈՐԾԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Գործակից լինել չարութեի կամ չարաց. ՝ի միասին գործել զչար. ՝Չաւասաւելուի ինչ ամպարշտութեի ոչ Թոգիր, զատան ինձ վկայեա, չարագործակից լեր. փիւ. Ճ. Բան:

ՉԱՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Κακουργέω. Maleficus et fraudulentus sum, maligne ago, dolum struo. Չարիս գործել. մանաւանդ ըստ յն. ստոյ՝ Չարիս ՝ներհել. չարաչար հնարիլ. խորգամիլ, գաւաճանիլ, և խեղաթիւրել. ՝Չիսդգ ոչ գիտէին՝ Թէ զորիս զնոսա զարտոյ է քան զընութեի. բայց կամաւ չարագործէին. Գե. Ես: ՝ Հնարաւորեալք զամենայն հնարս առ ՝ի չարագործել զմիմեանս և յապիրատել. Գղած. օրին. Է: ՝Ի՛մէ զայս ամենայն՝ ոք չարագործէ, այսոքիկ նմա անիծուքիք. Բրս. ոչ: ՝ Ն՛ա զի՞նչ է՝ զոր չարագործեաց վաստչուր գևն այն. Ո-ի. անմ. Ը: ՝ Ցազգս մարգանալոյն զբարեպաշտագոյն բանս խօսին. բայց յայգազս մտացն (քոյ) չարագործեն: Օձոյն և վան մարգանալոյն զմայրն չարագործեն: (Դևն) զիւրացանչիւր ոք, առ որ մերձենայն, խարգամէ յոլովս և չարագործէ. Ա- ոբս. ծ. ծԸ: ՝Ոչ գոյ ինչ քան զՀմարտութեն առատագոյն և պարզագոյն, յորժամ մեք ոչ չարագործեցուք:՝ այսինքն ընդունելիք. Ո-ի. յհ. Է. 6:

կր. Չարագործ լինել, չարանալ. ՝Անձն իշխան կամօք չարագործեցան. Սրփ. ա. գ. Ը:

ՉԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακουργία. Maleficentia, versutia. Գործեցն զչար. չարութի. ոձիր. ՝Ոչ ըստ սահմանելոյ ինչ հրամանացն եղանեին մեզ ասկանականացն, այլ ՝ի բանաւորութեի չարագործութեանն. Եղիւ: ՝Տանչէր զչարագործութեին որ ՝ի առաջնայէ, և հաստատէր զմարդասիրութին՝ որ յինքեան: Որ ինչ անցք ընդ քաջացու անցեալ է ՝ի չարին բանագործութի ՝ի սկզբանէ չարագործութեան առ մարգս. Աբս (որ հայի և ՝ի յայլորդ Նշ:)

ՉԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ըստ յն. ոձոյ՝ Չարաւեստութեի. գաւաճանութեի. ՝Օչ մի գաւ ինչ չարագործութեի (յն. մի բառ.) նոցա ՝ի Թշնամեացն լինիցի. Է. ի. ծԻ. 22: ՝Մի որկացի յանառաս չարագործութեի և չարաբարութեի. Ա- ոբս. Է: ՝Ի գոլն արգելք կասարեալ չարագործութեի պատրաստութեի, եթէ ասարբացեալ ընդելութեի և երկայն աւասրբք զգաստութեան յարատեւ գրեալ խորհուրդ. ԳԻփ:

ՉԱՐԱԳՈՐԾՈՂ. Տ. ՉԱՐԱԳՈՐԾ: ՝Այլ ոմն քան զամենեսին ժամառ և չարագոր-

ծօլ. Դևանդ:

ՉԱՐԱԳՈՒԹ. ա. Անգութ. անագթածին. պղնձագլխ. *Ա՛յ չարամահ, չարագութ և անողորմ (յանձնգ կոյս). Ճ. Բ:

ՉԱՐԱԳՐԻՒ. ա. Դրգռիչ չարեաց. *Առեցօղ (եղբարց), և չարագրգիռ: Բարկացօղ և չարագրգիռք. Խոսր. պրկ: Վ յժ ՀՅ. ԽԷ:

ՉԱՐԱԴԱՒԱՆ. ա. Չար և գաժան. կարի գաժան. *Չարագաժան քան զօձիցն և իժիցն բնութիւն է գաժանութեան. Մանդ: Ե Ճ. Դ:

ՉԱՐԱԴԱՒԱՆ. կին} Իբրու կարի գաժան,
ՉԱՐԱԴԱՒԱ. ա. } և կին չարաչար գազուղ. *Ան. յոյժ չարագաւան (կին չարագաւեն) մշանջենաւորեալ արկածիւ. Գիւռ:

ՉԱՐԱԴԱՆ. ա. Բառ. ածխ. Որ գաւաի կամ աչխատաի ի չարիս. *Այսոց այն աճառ թագաւորն ցկախաւորի՝ թէ իմ չարագործս մշակ, այսօր ի՞նչ ես արարեալ, և կամ ի՞նչ ես վաստակեալ. Ոսկիփոր:

ՉԱՐԱԴԱՒԱՆ. Տ. ՉԱՐԱՔՑԻ:

ՉԱՐԱԴԵՒ, գեւք. ա. գ. Κακοδαίμων. Malus daemon, sive genius, perditus, miser, infelix. Ոճաղ զչար գեւ ի հոգւոջ քան ի մարմնի. չար արարէս զգեւ. և ըստ յն. ոճոյ՝ Չարաբասա. Թշուառ. Թշուառական. Ձին՛լ, Ձի՛ն կի՛ն՝ դ-օ՛-դէ՛ն, ե՛ֆէ՛ւ. *Ա՛յ չարագեւ ախր: Ջ՛ուծապզե՛սա այր՝ չարագեւ ոչ ոք կոչէ. քանզի գեւք հեռի են ի ծառայից Ած. Ճ. Գ. Լբ՛ւ ի՛ֆնոպ: *Վ՛ասն չարագեւ բնակչացն այնոցիկ. Ճ. Զ: *Չարագեւս այս այր. Գիւռ: *Չարագեւն (յազկերտ) լի ամենայն նենգութիւք: Իբրև զբեզ և զչարագեւ իշխանն քո. Նեխ. Ի. Ը: *Չարագեւ մեռոց ստեղծուածք: Չարագեւ որք. Ա՛ֆոխ. յոյնք: *Երթեալ Թշուառականն միաբանեցաւ ընդ չարագեւ կանայսն. Լ՛սփ. ի՛ֆ: *Որք վաւաշաձոյքն եղեն ոչ, չարագեւք են: Ոչ կամին վերամարմն ուղղել վաշուեչերն և չարագեւք. փիլ. խմսփ. Ե լին: * Կարի յանգուգն և չարագեւ որ էր. Եղիշ. մխ:

Կամ Ոգի չար. այս չար. *Իբրև զչարագեւ մի ոչ գազարեր յուզել և չարժել զգուք ձմերայնոյ. Եղիշ. Ի. (որ հայի և ի ա՛նշ.) *Ասասեա և իմ չարագեւին, որպէս և յայն ժամ ըղնոսին. Յ՛ոսրէթ:

ՉԱՐԱԴՆԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՉԱՐԱԳԻՒՈՒԹԻՒՆ. *Ա՛յսպիսի լինել չարագեւութիք, որք յոյժ բարեբարուքն են. փիլ. Նխ. Ի:

ՉԱՐԱԴԻՄ. գիմի, մաց. ա. Ձառագեմ. ժանաւառնիլ. դ-օ-դէ՛ն. *Ի մի կող մանել կշռոյն աւաւք ոմանք և չարագիմք ժողովեալ էին. Վ յժ հդ. ծի՛: *Խորհուրդ ապարին չարագիմ ազգն(սիւրիացւոց). Ոսկիփոր:

ՉԱՐԱԴՈՒՆԱՑ. ա. կարի գժնեայ, գժնգակ. * Չի մի գուցէ չարագժնեայ լծակցեսցին հոգւոյ. Ճ. Ն:

ՉԱՐԱԴՈՒՆԿ. Տ. ՉԱՐԱԳՈՒՆ՝ ըստ ա՛նշ. *Ու զնորա՝ զոլէն բարի բժշկի՝ զչերմն հալածեացէ, և զահան և զհիւանդութիս և զանկարգութիս ի Թշուառականն և ի չարագիւտ կենաց նորա բժշկելով. Փիլ. Սին. Ի. 216:

ՉԱՐԱԴՈՒԹ, ի, ից. ա. Չար գիւթիչ. չար ոգեկ զգիւթս. և Չարագործ. * Տ՛ես զի՞նչ գործէ չարագիւթն. ի մէջ գետինն անյալ յուսիլեն, և ընդ ուսիլեն՝ մեր. ձենան ի նա գեք. Մանդ: * Գաւարասաւալ չարագիւթին զնրեզէն գեռաց զկիզմունս. Շար:

ՉԱՐԱԴՈՒԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακοδαιμονία, βδαιμονία. Horrenda impietas mali genii vel ingenii, et infelicitas, miseria, infelix fortuna premens, եև. Չարագեւ գործ չարագեւ անճէին. յիտճին չարութիճ. և Չարաբասաւութիւն. Թշուառութիճ. * Ցորոց իւրաքանչիւր ոք առանձինն է քուրմ և ասն, և հասարակաց չարագիւտութիւն ի վերայ ամենեցուն: Որ է ծայրագոյն չարագիւտութիճ, ոչ իւրեանց զգրուելոյն զգուշութիճ ունել, այլ այլոց ակարուելն. Ա՛ֆոխ. յոյնք: Ա՛ս որս. ծի՛: * Չարագիւտութեանն յուսահատութիճ, և բարեպաշտութիճ ժառանգութիճ, բարեբաստութիճ հոգւոյ. Փիլ. խմսփ:

ՉԱՐԱԶԳԵՑՑ. Տ. ՉԱՐԱԶԳԻ. * Ա՛մենայն քաչասահմիկ է, որ գնա (գկերպասն ձդ) պահելոց առաքինութիք՝ առ ի սկզբնատիպն հայելով. իսկ չարազգեալ՝ որ չարութիքն հետեալ, և կերպարան այլ ի վերայ էարկ զոճին. Ա՛ս որս. ի՛:

ՉԱՐԱԶԳԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարագրութիճ. զգածուն չարեաց. *Չի մի աւեսցէ զչարազգեաստութիճ նոցա. Բչս. մրկ:

ՉԱՐԱԶԳԻ. ա. որ և ՉԱՐԱԶԳԵՑՑ. Վատազգի. վատատոհմիկ. յաննշան ազգէ կամ ի տանէ. և Չարատեսակ. * Ամենեքեան ոչ Թուին աճաւք յայտագս ոմանց այնպիսեացց, և ոչ չարազգիք կամ զազրատեսիլք կամ խեղդէք: Ա՛ս որս. ծի՛: *Այսպէս և այլազգ ամենայն չարազգիք (ախտք). Ած. հդ. իմ:

ՉԱՐԱԶԻՆԵԱԼ. Չինեալ չարուճ կամ ի չարէն. *Ապա չարազինեալ Թագաւորն՝ տայր հրամայն սրամահ առնել զհատատաց ցնայն. Ճ. Բ:

ՉԱՐԱԶՐԱՒ. ա. Ուր իցէ չար զրաւ կենայց, կամ չարաչար կատարած. *Նէ այսպէս չարագրաւ մահուամբք հեղեցան ի կենցաղոյս. կաղանփ:

ՉԱՐԱԹԻՒՐ. ա. խեզաթիւր. ի չարն Թիւրեալ. *Գաղեռ զչարաթիւր կամս դորս. Ճ. Գ:

ՉԱՐԱՔՈՑՆ, Թուն, ից. ա. Ուռոզ զրոյն չար՝ իրօք կամ նմանութիք. Թուն. լից. ժանտ. ինասակար. * Ցամուր որպէս մեռեալ հին վիշապն չարաթոյն: Տեսեալ զնա չարաթոյն գազանին. Նղիւ. Գ: Ո՜ա՜: *Չարաթոյնն միհրնեբսեհի: Չարաթոյն հազարապատճառն արեաց միհրնեբսեհի. փորպ: *Չարաթոյնք էին և յոյժ գժնեայ... հոյլք անզգամաց. Գիւռ: *Ի ձերոց ստայօգ և չարաթոյն պատուէն. Շ. Ի՛ւղ: Աբր. մոխ: *Չարաթոյն օդոյն ընդմուներ խառնութեանն: Իբրև զչարաթոյն հեղեամն. Ածս: Նոր. յովէտ:

ՉԱՐԱՃԱՆԻ. ա. Որոյ ժանիքն են չարգժնդակ սասամբք կրծոդ և պատառօդ չարաչար. *Ապրեացուք յասկեղ հնոցացն և ի չարաժանի որդանցն: Ի չարաժանի վիշապէն փրկիս. Մանդ. ա. Ն ի՛: *Չարեծի ի չարաժանի գազանէն. Եփր. ոչ:

ՉԱՐԱՃՈՂՎԱ. ա. գ. Ուր իցէ ժողով չար կամ չարաց. *Ի փախուստ կացուցու. նեցուին զինքն... օցաեր լուծանեն լուվ զսիրաս և զհամպատնեայ չարաժողով ինքեան բանակ. Գիւռ:

ՉԱՐԱԼԵՋՈՒ, ի, աց. ա. Որոյ լեզուն է չար, կամ արեալ ի չարութիճ. չարախօս. և Հայհոյիչ. *Որ զլեզուն առաքեր սատակիչ պատրատեալ... զսուտսին չարալեզու փոխանակ սիրոյ ատելագործ կացուցանէք. Ցհ. ի՛: *Աչքիսոփեմ մոախաչ չարալեզուն, նիւ. Թոյն խաւարի. Համամ. առ: *Չարալեզուն եւնոմիոս զսպեսկոպոսն գերմանիկոյ. Հ. մրփ. ծի՛:

ՉԱՐԱԼԱՑ. ա. Չարեօք լցեալ. *Դանդրացաւ չիշն յոյժ, և վերացոյց զչարալից կողմն. Վ յժ հդ. Ր: Հ=ց. յոանիս. ծի՛:

ՉԱՐԱԼԼԿԵԱԼ. Տ. ՉԱՐԱԼԼՈՒԿ՝ ըստ ա՛նշ. *Դարձ ի չիս... յանապհման չարալլկեալս, յանմիխիթար սպացեալս. ԲԷՒԿ:

ՉԱՐԱԼԼՈՒԿ. ա. յ. Չարաչար լլկեալ. մոլեգնեալ. այսահարեալ՝ իրօք կամ նմանութիք. խոչանգեալ. վարակեալ. լոբ բանի մ բառնալ. ծնծղածի, հեաւ՝ պերպաս եղած. *Եղէ իբրև զայր մի ապշաեսեալ և իբրև զայր մի չարալլուկ ի դիւոյ: Յնչմանեալ խոպատ. συνεχόμενος. Երեմ. ի՛. 9: *Չարալլուկ մտազպուր ապրեցուկ հրեից. Ի՛ս. փր. Ի՛: *Չարալլուկ գիւահարեալն. Մանդ: *Չարալլուկ և վշտացեալք չարաեւչութենէ խանդին ցաւոցն. Գիւռ: *Ընհնարին պատճուկք չարալլուկ դառնամահ մեռանիցի. Լ՛ֆ. ոչ: Սրտաուչ չարալլուկ լինիցի. Ոսկ. մ. ա. 2:

ՉԱՐԱԼԼՈՒԿ. որպէս Չարաչար լլկող, և լլկելով. խոչանգիչ. չարչարիչ. *Ա՛յսպիսի չարալլուկ և մահկանացու (ախտ) ախտանայ ոգին ծխտիկ. Ա՛յ. հդ. իմ: *Ընդ մէջ անկեալ հեշտուեցին հատանն՝ չարալլուկ կատաց նեղութեանն. Գիւռ: *Չարալլուկ կոտանօք զնոսա զարկուածեալ հեղձոյց: Չարալլուկ տանջանօք բարձցէ զնոսա ի կենաց. փորպ: *Եւ այսպէս չարալլուկ կոտանօք կեղեին զկենանս նոցա. Վ՛անդ: *Ջքալոր ուխտ չարութեան չարալլուկ չար հիւիցն. Ճհ. ի՛: *Սուին չարալլուկ. Սամ. Երեց: * Ջամենեան բազմութեան. որոց և այլոցաց չարալլուկ տառապեալ ցուցաներ. Վ՛անդ:

Կամ ըստ կրկին նշ. անխափ ասի. * Բառնիկրեալքն ի յառաս բարեկեցու թենան, և Թշուառականք ի չարալլուկ կենանցն. Չարկառուցիչ. Գիւռ: * Ոչ կամիցին եւ լանել յիգիպատոս, մինչև լլկեցին չարալլուկ եւ գիպատոյիք. Մծբ. ծի՛:

ՉԱՐԱԼՈՒՐ. ա. Ունկնդիր չարաց, և չարին առատանալի. կամ Անլսող. * Թագաւոր չարալլուր, զչարաչար առնչանան՝ որպէս առացեր մատաւ ինձ. Ճ. Ը:

ՉԱՐԱԼՈՒՐՓ. գ. Չար լուր. չարիք առլուրք. * Նմա խորհի զմահս և զամենայն չարս, և չարալուրս. Մանդ. ծի՛:

ՉԱՐԱԽԱՅԹՈՑ. ա. Որ ունի զչար խայթոց՝ իրօք և նմանութիք. չարաչար խայթիչ. * Քանզի ցասումն այ էր (օձն), ի գեպ էր լինել նմա Թունալից և չարախայթոց. Վ՛ստ. Եւ: *Չարախայթոցն (ի մորգկանէ) իբրև զօձս և զկարձս. Տծնակ: *Որ ի մեսս ընկերին սրէ զմիտան, չարախայթոց է, և չարագործ. Բրս. Բաբ:

ՉԱՐԱԽԻՍՏ. ա. Բառ անատոյգ, իբրու Չար և խիստ. անագորոյն յոյժ. *Էր սա բարոյիւք այր չարախիստ և նախանձոտ. Բուզ. Ը. 2. (այլ ձ. այր չարաչար խիստ. հին ասէ. չար այր և խիստ:)

ՉԱՐԱԽՆԱՄ. ա. Որ խնամով բերի ի չարն. *Միտք չարախնամք, և աճեցմունք բարիսեաց տոցէ. Նոր. ծի՛:

ՉԱՐԱԽՆԴԻՐ, դրի. բաց. ա. Որ ի խնդիր լինի չարի. փոյթ ի չարիս. *Մեզայ, ի գժնգակայն և ի մարմնեզինացն և ի չարախնդրացն չհեռանալով. Մաղ:

ՉԱՐԱԽՈՀ. Տ. ՉԱՐԱԽՈՐՀ. *Գործովք՝ չարախոհիցն խոներակամայ (յն. մի բառ, ἀλιτηρός) առաւել զպատասխանին. Նիւս. ԲՒՒ: *Չոկայացեալն ի չարախոհ միջոսկեն փրկեցեր. Մաղ:

ՉԱՐԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακορροσύνη, κακοβουλία, δυσβουλία, ἀβουλία. Mala mens, insana opinio, temeritas. Չար և անօրէն խորհուրդ. անառակ մտածութիւն. յանգգնութիւն. անմտութիւն. *Եթէ ըստ ոմանց չարախոհութեն ի բաց հաւասին յառ. Հայր

բնաւորական կցորդումէն. կիսրչ. գիւ: *Ըզնեռատրին ունի չարախոհութիւն: Աստ՝ ի կործանումն եւ անէքեայ չարախոհուէն. Ոչինչ: *Ցաչս իջեալ չարախոհութիւն, և՝ ի մանկական անմտութիւն: Ջիարդ է անգեզելիկ և յետին չարախոհութիւն լի ճշմարտապէս ազնիւ նոցա. Պարապմ:

ՉԱՐԱԽՈՐԾԱԿ. ա. Չարասէր. չարակամ. *Ի չարախորժակ սրտին եղեալ խանգաղով ընդ համատոհմիցս կենդանասէր բազմամարդութիւն. Պիւ:

ՉԱՐԱԽՈՐՀ, ի, ից, կամ ից. ա. Կակόφρων, κακόβουλος, δύσβουλος. Pravi consilii, malitiosus, malevolus, insanus. որ և ՉԱՐԱԽՈՁ. Որ ոչսր խորհ. ժանտ. անըզգամ. և Չարագործ. ինասակար. անմիտ. *Ցոյգ չարախորհին, եթէ գու ես ած. Ճ. Ա: *Թովչից ոմանց չարախորհաց. Յհ. իի: *Չարախորհ ծերոյն եւ անէքեայ: Սաբեղ վերանգէր գիտոյն իւրով չարախորհ ամպարիշտութիւնն. Գէոհ. Ի.գլ: Ճ. ժ: *Հալածեցայ, քայց տժգոհիմ, ի գործակցաց չարախորհին (կամ չարախոհին). Ցո օրէր: *Խորհրդը. գակից եղեալ չարախորհ վիշապին. Ա՜ոգ.Փ.5:

ՉԱՐԱԽՈՐՀՈՂ. Նոյն ընդ վ. Ἐπίβουλος. Insidiator. *Պարտեցաւ ի ձեռն առնխօսութիւն կռւոյին՝ չարախորհողն (քանսարկու). Բրս.: ի ծն: (կամ ըստ նոր ձ. չարախորհուրդն:)

ՉԱՐԱԽՈՐՀՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՉԱՐԱԽՈՐՀԴՈՒԹԻՒՆ, և ՉԱՐԱԽՈՁՈՒԹԻՒՆ. Δραματουργία. Facinus tragicum. σκευωρία, insidiae. *Ամենայն ուրեք զչարախորհութիւնն նորա յանդգնութիւն կամեցեալ թագուցանել: Իշխ. ՝ա. ՝ւ. 15. Ե 23: *Ագահն զարհուրի՝ ի սպասաւորացն չարախորհուէ. Մ՜ա:

ՉԱՐԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Չարախորհ. չարակամ. անզգամ. գաՀՓ. *Ա՜կր ներքինի՝ չարասիրտ, չարախորհուրդ, և չարագործ. Բ՜ա՜ղ. Գ. 15: *Թանձրամիտք էք և չարախորհուրդք, միշտ՝ ի վայր քաշչելք. Նահաց: *Չարախորհուրդ իշխանին սիւնեաց վասակայ: Կարծեր չարախորհուրդն ընորհ ինչ առնել. նոցա. Փաւստ:

Կամ Չար խորհրդատու. *Ջայս ամենայն լսեր՝ ի չարախորհուրդ և՝ ի դժնամիտ հաւատացեալն իւրմէ միհրներսեհ: Ջայս չարախորհուրդն միհրներսեհ ասէր. Փաւստ: *Հերոդեայ անհատաւին եղ՝ ի մահ չարախորհուրդ (քանսարկու). Ը. փագ:

Եւ Չարարուեստ. դատաւճռի. գատգիր. *Ջ բանսարկուն ցչարախորհուրդ օձին. ՃՃ: *Չարախորհուրդն հայր մարդպետ՝ սրտին սատանայի. Աբծր. ՝ա. 14:

ՉԱՐԱԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἐπίβουλή. Insidiae, և այլն. Չարաչար խորհուրդ. չարախոհութիւն. գատաւճռութիւն. խորտխոխիչ. Փիլոփ. փեւ. *Բարի ձեռվք կերպասրանիցն, և՝ ի ձեռն այնորիկ ցչարախորհրդոյն գործիցէ: Բրս. հգ: *Խակ սիրն ներսեսի իրազիկ եղեալ չարին չարաբարոյ չարախորհրդոյն գործիցէ: Ի նոյն միտս չարախորհրդութիւն յամառեալ պնդեալ կայր. Աբծր. ՝ա. 14: Ք. 2:

ՉԱՐԱՈՁ. ա. ՛ս. Չարաչար խոցեալ. կամ չար խոցիւք վաւաշեալ. *Որ չարաչարս եմ վիրաւորեալ յանթիւ մեղացս բազմութենէ. Եփր. ՝ագ:

ՉԱՐԱԽՈՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κακοπαθής, Ὀς. Aerumnosus. Որ բերկ յիրեն կի այլոց զչար սխալ, զվիրս, զվիաս. և Նեխասցեալ զսխալ չար. Թղ.ա. *Չարաչարական գերզով մեզանաց վարեցաւ՝ ի միաս անձին և դառաչիկս: Ջօրէն խելագարեալ ընուէից՝ ի չարախտականա՝ ի անամարդութենէն. Պիւ:

ՉԱՐԱԽՏԱԿՅՈՒԹԻՒՆ. փ. Κακοπάθεια (չարակրութիւն). Aerumna, molestia. Կցորդութենէ կրից չարեաց. և Աղէտք. վիշտ. *Չի կակզեցէ զանհազանգութենէ խաստապարանոցացն՝ ընարեաց և զինքն չարախտակցութենէն գաւառապարանէ. Բրս. գհ. ՝ա:

ՉԱՐԱԽՏԱՒԱՍ. ա. Որոկս Թէ Չարաչար կրիւք վաճառաբաչեալ կամ վաճառիչ. գժնդակ. Թշնաւոր. անատանելի. *Ի չարախտաւսվաս և՝ ի խարդաւանական մահուն առնգանաց: Չարախտավաս գաւանութենէ մահու սպառեալք զկենաս իւրեանց. Յհ. իի:

ՉԱՐԱԽՏԱՒԱՐ. ա. Ի չար սխալից կի՝ ի կրից վարեալ. *Ընտանի չարախտավար մեռոք սկսանէին զամենեսեան անազդրմ սգոյն թոռալ Ճարակ. Յհ. իի:

Կամ իբր ս. Վարեալ գժնդակ չարչարանաց. չարաչար. *Դաչատցի և Ճանապարհայն յիր դիաթառալ կացուցանէին, և չարախտավար վատնէին. Ագաթ:

ՉԱՐԱԽՐԱՏ. ա. իբր ն. Որ առ ոչ չար խրատ. չար խրատառու. *Հակառակ մտրգալ ըհանայ չարախրատիցն, որք առեքն՝ Թէ ոչ դերիմք. Նխ. էպէ:

Եւ իբր ներ. Չարաչար խրատառալ՝ կրթեալ. անուղղայ. *Ընդգէմ չարատարացն և չարախրատիցն. Իրէն. ա՜ա ԼԿ:

ՉԱՐԱԽՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Չար խրատառուելիք. չարախրատան գոլ ըստ կրկին նշ. *Բերանն՝ զդատաստիկատանութենէ, զչկատէ, զչարախրատառէ, զտրգնկոյն զրպրի խրատան. խոսր:

ՉԱՐԱԽՕՍ. ի, ից կամ կոյ. ա. Κατάλαλος, λῶν. κακόγορος. Obloquens, obtrectator. διαβάλλων, delator, calumniator, criminator. διάβολος, diabolus. Որ չար խօսի զայլոց. չարատան. չարաբանող. քամահրող. զրպարտիչ. և Բանսարկու. սատանայ. *Շուգմունք, չարախօսք: Ածին զարան չարախօսս զդանիէլէ, և ընկեցան՝ ի գուբն առիւծուց. Դան. Ը.24: *Կացէք հակառակ չարախօսին (բանսարկուին). Յի. Ը. 7: *Ցօժարութիւն լսեր չարախօսացն. Խոր. Գ. 64: *(Խօսզն առ առաքեալն) չարախօս է, թէ. պէզ և ձշմարիտ է առացեալն: Մի ասիցէն զիր լինիր չարախօսին. Բրս. հգ:

ՉԱՐԱԽՕՍ. Չար խօսոյ ընգգէմ ընկերն. չարարան. չարաբանութ. *Ի ձայնէ նախատորգին և չարախօսի. Սղ. Խ. 18: *Ի վերայ անասնոյ բերանոց և չարախօսից գտեալ գնելով. Փիլ. Խ.օսփ:

ՉԱՐԱԽՕՍ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՉԱՐԱԽՕՍԵԼ. Κατηγορέω, διαβάλλω, ἐλέγχω. *Մի՛ հակառիք. և Թէ ես չարախօս ինչ իցեմ զձէնդ առ հզր. զոյ որ չարախօս կոյ զձէնդ: Սկսան չարախօս լինել զնմանէ: Եղէն չարախօս զհրէից առ Նաթրուգոդոնոսորայ: Դարձաւ անգրէն առ Թագաւորն չարախօս լինել զնմանէ: Որ չարախօս կոյին զանձին խմբ: Չարախօս կոյին զինէն առ աէր. էն: *Ջիապերլոյն ոչ երբեք չարախօս կասէր լինել. Եղիս է:

ՉԱՐԱԽՕՍԱԿԻՑ. ա. Գործակից չարախոսոյ. *Կարգէն՝ ի ուրկ նորա զսուրմակ չարախոսակից իւրեանց. վ՜ր՜ն. պգ:

ՉԱՐԱԽՕՍԵՄ. ՛ևք. ել. և ն. Καταλαλέω. Maledico, obloquor. διαβάλλω, ἐνδιαβάλλω, defero, traduco, criminor. Չարիս խօսել զուսիքէ կամ ընգգէմ ուրուք. բամբասել. պղպատել. գեւ խօսիլ ասելիւն վատ, անունը ասելն. *Որ չարախօսեցեք ջօրէ կի զձորէ, մանաւ վախճանեցեք: Նասան իչ խանէք, և չարախօսէին զինէն: Ջի ոտվ չարախօսիցեն զձէնդ, յասին լեզին. և այլն: *Մի սիրեր պղպատիլ (այլ ձ. պղպատել.) Ա՜ոգ. Ի. 13. զոր պէն բարձել անկնի. Մի ունկնգիր լինիր չարախօսին: *Որ չարախօսի զեղբօրէն կամ զառաչինորդէն: (Մատիմ) չարախօսեցաց զմովսէս. Բրս. հդ:

Կամ Կատηγορέω. Accuso. Չար խօսիլ. չարախօս լինել. ամբաստանել. ՛ևվ՝ ևէվեայնի եմ՝ ի. *Հարցին, զի չարախօսեսցեն զնմանէ: Ի չարախօսելն (այսինքն՝ ի չարախօսիլն) նորա՝ ի քահանայապետին և՝ ի ծերոց՝ ոչինչ ետ պատասխանի. և այլն: *Չարախօսի չար ծառայն այն, որ վիրաք առնիցէր զնոյ ծառայն. Նխ. էրգ:

ՉԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Καταλαλία. Oblocutio, obtrectatio, maledictio. διαβολή, calumnia. Չարախօսելն. լուսանգք. բամբասանք. բանսարկութենէ. զրպարտութենէ. *Ի բաց Թօթափել զնախանձ, և զամենայն ըզչարախօսութենէ: Գրգռութենէք. չարախօսութենէք. քսութենէք. ա. պէպ. Բ. 1: Բ. խր. ծԲ. 20: *Ջինչ է չարախօսութենէ. ևն. Բրս.հդ: *Պահել զբեզ՝ ի չարախօսութենէ օտար լեզուէ. Ա՜ոգ. Ը. 24:

ՉԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Κατηγορία. Accusatio. Ամբաստանութենէ. գաւառախազութենէ. ևէվե, ևէվեայնէ. *Սպասէին, զի գտանիցեն չարախօսութենէ զնմանէ: Ջինչ չարախօսուէ մատուցանէք զառնէն զայնմանէ. Ջերիցուէ չարախօսութենէն մի ընգունիցիս. Ղ. Ը. 7: Յհ. ծԸ. 29: ա. գԼՀ. Է. 19:

ՉԱՐԱԾԱԿԱՆ. ա. Ածօղ կամ պատճառօղ զչարիս. կամ Վարօղ՝ ի չար անգր: *Որ չարածական մոլորութենէն ծառայեցուցանէր. Լ՜ք. պգԼ:

ՉԱՐԱԾԱՒԱՑ. ա.փ. Չար ծառայ. *Եկսւրբիկոսն չարածառայն՝ ի մէջ փիլիսփայիցն ծագեցաւ պարարէր. կ՜ւ. Ը:

ՉԱՐԱԾԱՐ. ա. գ. Κακόγερων. Malus senex. Չար ծեր. *Դատաստարտեաց (դատնիէ) զչարածերսն. Նխ. դտն: *Ո՛վ չարածեր: Միայնակեաց չարածեր. Ճ. Ա: Վ՜ր՜ հդ. յ:

ՉԱՐԱԿԱՄ. ի, աց. ա. ըստ յն. պէսպէս. Κακός. Malus. κοινοῦν, ἀγνώμων, ևն. Որոյ կամքն է չար. որ կամի այլոյ զչար. չարասէր. չարագործ. անգգամ. յոլիմ, սիրզ գեչ. *Ջհակառակեալքն յայտնացանէ ամենայն չարակամ: Ամենայն չարակամ նախայ լեսի մարդկան. Ա՜ոգ. ծԸ. 11. 13: *Չարակամ բարուքն նորա (այսինքն չարին) առաքինացուցանէ (ՅԺ) զարգացս. Եփիփ: և Պիս. *Մատուցանել չարակամացն պատճառս յամբաստանութենէ. փիլ. նխ. Բ: *Բնութենէ չարակամ. Լ՜ք. պգԼ: *Ճանչէր զամենայն բարկամն և զչարկամն իւր. Մագ. ա՜ի՜ն: *Ջոյնպիսի չարակամին (բանասիրսի) հրամայէ նոյ ատասցուցանել զամբաստանութենէ բանին. Լ՜ք. խ: *Ջի ըզչարկամ (յն. զանբանական) բարւոյն կատարել կարասցէ. Ո՜ի. Ես:

Իսկ Ցոյս. Ի. 27: *Ոչ մոգի անգ ամենայն չարակամ, պիղծ, (և) ատութենո. յն. խառնակ:

ՉԱՐԱԿԱՄՆԱՐ. ՛ս. Չարակամութենէ. անգգամաբար. *Բռաս ինչ՝ ի սքղ հարցն մերոց հատանելով և գողանալով չարակամաբար. Գէոհ. Ի.գլ:

ՉԱՐԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγνωμοσύνη. Improbitas, perfidia. κακοηθεία, malignitas. Չարակամ գոլն. անգգ ատութենէ. չարութենէ. *Չարակամու թենէ ատանց խորհելոյ՝ ամբաստանուելի մատուցանել մեզ. Ես՜ն. Ի.Ը. 6: *Ի ատառնէն երկայնմտութենէ, և՝ ի ծառայիցն չարակամութենէ. Ո՜ի. յհ. Է. 37: *Ես ակտրուածնէն ինչ, Թէ ատ չարաչարեմուէ: Չարակամու թենէն առնել, և կիր ընդ խաղ. Եփիի: Մես. տտ: *Մի կարծիս տալ

ումբք չարաչամուլճէ, և կամ դրդուլճէ առ ոմանս: Եւ է ոմն՝ եղբայրասեցուլճէ, իսկ միւսն՝ չարաչամուլճէ. Բր. 49. յն. համակրուլճէ. προσπάθεια.

ՉԱՐԱԳԱԿԱՆ. ա. կատածելի իբրև չար. վտանգաւոր. մեզաձուլճ. Ինչ ոչ խըր. եւ չերնեաց. «Ճնշեմ զմարմինս իմ... վասն երկբայելի և չարաչահած մարմնոյս բնա- կուլճէ. Սարկ. 144:

ՉԱՐԱԳԱՐԴ. Նոյն ընդ վ. կամ Ուր ինչ լինի առաքի չար կարծեաց և կասկածմանց. «Շրջին սպրդեալք ալք ասանէ՝ ի տուն, և գչչուկս չարաչահած զամենեքումբք արկանեն. Վրդն. պտմ:

ՉԱՐԱԳԵԼ, ի համ. գ. ա. կէղ չար. ժանտ ախտ. «Սկսաւ հատանել (այսինքն չարգել, ախտն) զոր չարահէն իմն կոչեն. իսկ այլքն ժանգ անուանեն. Բաղ. Ը. 15: Իակ Եսա. պտմ. ա. 8. «կէզ չարահէզ. յն. այլազգ:

ՉԱՐԱԳԵՂՑ. ա. Բերօղ զչար կէղս. դարչ և վատանուն. «Ի բաց քերել յանձանց զչարս չարահէղս. Յհ. կԲ:

ՉԱՐԱԳԵՐՄԻԹԻՒՆ. Խմն կամ ընթերցիր Չորահէրուլճէ. «Չմարմին նհանդիպել չարահէրուլճէ, և զհոգին ամօթալին երկիւղիւն. Աղ. հց. խմ:

ՉԱՐԱԿՆ, կան, կունք, կանց. ա. Βάσκανος, βασκαίνω, πονηρόφθαλμος, φθονερός. Fascinator, invidus. Որոյ աչն է չար. յաչագկոտ. նախանձոտ. մախացօղ. աչիւզ, բաներզ. նախանձոտ. գըգռգռճ. «Մի ուտեր հաց ընդ ասն չարական: Փուլճայ մեծամտալ այր չարակն. Աբած. իՁ. 6: իԸ. 22: «Մարգպ չարական ընդգէր գան ինչք: Տուրք չարականն հալէն զաչս: Մի՛ ընդ ասն չարական՝ վասն գոհուլճէ. Սիր. ԺԸ. 3: ԺԸ. 18: ԼԸ. 13: «Չարակն կոչի այն՝ որ ընկերին բարուլճէն զկծի. Լմբ. ած: «Նա առաւել ընդ չարականացն, և որ նախանձ ընդ անմեղին բերէ: Չարակունքն ի նեղքս էին: Որպէս պոռնկին չէ օրէն չկենդանի մտանել, նոյնպէս և ոչ չարակն: Ո՛չչաւի նախանձոտք, որչափ չարակունք: Օ՛ի՞նչ պիղծ քան զչարականն և զնախանձոտն. Ոսկ. ՀԸ. 15: Եւ եփես. Ը. 26. 6: «Չէ իսկ հնար գտանել անձը և անօրէն անչինս քան զչարականն և զնախանձոտաց. Մանդ. ԺԱ: «Ջոր իբրև տեսանէ չարակինն, որպէս սայտասուր սրտով Հարկանի, նախանձի, մախայ: Չարակին լսանալուն ոչ կարացեալ սանել զսեսուլճի գերբունակ փառաց նախատեզնին. Գր. հբ: «Խաբեբայի և նախանձոտի և չարական. Ի. բեն. ած ԼՀ: Իակ Բր. 149: «Տան զինքեանս պճնուլճեան.. արուին, և այլ ազգի ազգի գեղոց և հնարից. իմն զկանայկ չարասեռս ասուլճս առ ի չայելուլճ (այսինքն նա- զար գալ) կամ ձիասել աչօք:

ՉԱՐԱԿՆԱՐԱՐ. ՛ս. Չարակնել. առ նախանձս. «Նենգապատիր չարակնարար գործեցին նմա աչս ապիրատս. Յհ. կԲ:

ՉԱՐԱԿՆԱՑ. Տ. Չարակն. «Որ ոչ երբեմն լուլճէ չարակնեալ և չարաչէր. Փիլ. Ի մոտ.

ՉԱՐԱԿՆԵՄ, էցի. ը Βασκαίνω, βασκανίζω τῷ ὀφθαλμῷ. Fascino, invideo. Յաչագկէ. նախանձիլ. մախալ. աչիւզել. աչ փըչել. գըգռգռճգ. «Չարակնեցեք լեզուայր իւր, և ի կին կամ յայր ծագոյ իւրոյ. Օր. ԼԷ. 54. 56: «Ված սինորիկ ինչ չարակնիլ չէ: Որ ընչաւերն է, բիւրս ունի չարախօսս, բազում չարակնօղս. Ոսկ. ՀԸ. 15: յն. Ը. 11: «Ընդ ամենս նախանձիլ և չարակնիլ: Ոչ չարակնէմ ընդ ապրանիս. Փիլ. Ի մոտ. «Ոչ Տայրն ընդ սորին չարակնի ասց: Շնորհք ա. ուանց չարակնելոյ. Գաղ. Ը. Աբէբէ. Ի: Իակ Մոզոփ. Ճ. 9. «Չարակնելով չարակինէքդ, և խաբէքդ զիս ,,. իմն խոժոռ հայիլ ի բացսուա. խնայիլ չարակնուլճէ:

ՉԱՐԱԿՆԵԼ. Ն. Նովին նշանակութ. «Դուռ արդեօք՝ ոչ կալեալ ընդ մեզ ոխս՝ չըչարակ- նիցես զմեզ. (հին տպ. և գլարակնիցես.) Ա- գաթ. «Եթէ չարակնեալն չարամահ սատակէ, որչափ ևս առաւել նախանձն: Զանդա- տանս նորա չարակնէ՝ ըղձանալով չամահն և երաշտուլճիս վասն նորա. Մանդ. Ճ. Ե- ձգ: «Պատճառս ի վերոյ եդեալ, իբր Թէ չարակնեալ (այսինքն չկամեցեալ առ նա- խանձու) զուրախանալն ալլոյի, կապեալ գնա: Չարակնեալ ագահեալ յամուրն ար- ատագործս. Խոր. Գ. 23. 31:

ՉԱՐԱԿՆՃԻՒ. ա. Չարեօք կնճռեալ. չարակամ. «Վասն գժխեմ և չարակնճիս մըտաց իւրեանց. Մանդ. ձգ:

ՉԱՐԱԿՆՈՑ, ի, աց. Տ. Չարակն. ԹԱ. Չարդնոց. Βάσκανος. «Չարակնոտ և բարիա- տեաց և չարասէր է վատթարն քնուձ. Փիլ. Խմոփ: «Չարակնոտ և ալլերգ տեսանի. Ի- րեն. աա ԼՀ:

ՉԱՐԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Βασκανία, φθόνος. Invidia, fascinatio. Չարակնելն. չարա- զանք. և Չարակին գոլն. յաչագկոտութիւն. Նախանձելով ատելութ. «Չարակնուն անըզ- գամութիւն չկացուցանէ զալլոյս. Նախանձ, բարկութիւն, չարակնութիւն. Իմ. Ը. 12: Գաղ. Ե. 21: «Ած սոցա չարակնութիւն և գառնութիւն զմն ասացից: Բարե- բարս և մարդասէր է ած, զչարակնութիւնն յինքեանէ՝ ի բաց հալածեալ. Փիլ. Խմոփ: «Չարակնութիւնք՝ որ ոչ կարէ տեսանել զալ- լին ընկերին. Ոսկ. գաղ: «Բազում կերպա- րանք են չարակնութեն: Սրամտ. Թէ և չար- ակնութիւ. Ոսկ. Ի. Ը. 15: յհ. Ը. 38: «Իր նմա նիւթեալ գաւ ամանութիւն չարակնութ նախանձու. Յհ. կԲ:

ՉԱՐԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. վհատութիւն. անյագու- թիւ. ծոլութիւ. «Ըստ յորդել սուագուա- ծոյ՝ զբարնոյ չարակնութիւն. Մանդ. ձԸ:

ՉԱՐԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. Յարատ հայեցուած. յն. ակն չար. Ὀφθαλμὸς πονηρός. Oculus malus. «Չարութիւք... չարակնութիւն. Մրկ. Ը. 22: «Ոչ բանագտաւել դէշտութիւն ի չա- րատ հայեցուած և ի չարակնուա. Շ.ընծ:

ՉԱՐԱԿՈՇԻՒ, իւք. ա. Չարաչար կրշ- ասղ. կամ Քաւակչիւս, ի չոլս դեմս բաժա- նող՝ չորկքին հիւսեալ. «Վ.եմք ծա- նո՛նք՝ չարակշիւք՝ երրորդութեն. Պետիղ գբ:

ՉԱՐԱԿՈՐՆԱՆ. ա. Չարաչար կամ ի չարիս կործանել. «Կանգնեա՛ ի չարակոր- ծան՝ ի դլորմանէդ. Ներ. Խոսք:

ՉԱՐԱԿԱԿԻՆ. ա. Չարաչար կակծեցու- ցիչ. դժնդակ. «Յոյնչափ դառն և չարակրա- կիծ կառանցն ոչ զանգիսեալ զարդուրե- ցաս. Շ. Բ: «Չարակակիծ առանամօք լսեալ. Ռոմէ:

ՉԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακοπάθεια. Ve- xatio, molestia, aerumna, calamitas, la- bor. Կրկըն զչարիս և Չարաչար կիրք. առ- ատապանք. վիշտ. լսփսլ. «Բազում ալ- աստուած և չէ ծուլճէ և չարակրուլճէ գա- ուսցիս մինչև ի տնչ: Զամենայն չարա- կիս ես սիրէ սցես: Գեւանախշուած և պահք և աղօթք և չարակրուլճէ: Բազում (առ. չոյժ) չարակրուլճէ լեալ են գու ի կեանս քո. վ.ց. Հղ. Ը. Ը. ձա:

ՉԱՐԱՀԱԼԱՆ. ա. Հալածիչ ի բաց վանիչ չարի և չարաց. փարատիչ չարաց. «Ան.աքինին ըժիշկ է ազիս մերում, և ան- ուսա և ձշմարիտ բուժակ և չարահալած. Փիլ. Լին. Ճ. 10: «Օգնական և չարահալած լինել լսել յաուսլագոյն քան զինքն և զկեցց քա- ղաքացս. Պտմ. ազէպ: «Բարեբերքը և չարահա- լածք. Սոփ. Ի:

ՉԱՐԱՀԱՄ. ա. Որոյ հաճն է չար. հաճ գէչ. փոփ՝ լեզուէքի փնա. «Ջճնացորդս ժա- հահոտս և չարահամ խորակին խրոյ եթող զաւակին խրոմ. Փարպ:

ՉԱՐԱՀԱՄԲԱ. ա. Որոյ համբաւն չա- նուն է չար. «Չարահամբաւ անուամբն: Չարահամբաւ և դառնաթոյնս անուանե- ցաւ աեղի: Չարահամբաւ և վատթարագոյն իրաց. Պիտ: «Ջչարահամբաւսն և զախտա- գեալ անզգնջին հոգւով ոչ Թողուլ ընծ մեզ ի ժողովս սբց. Մխ. ած:

ՉԱՐԱՃԱՐԲԱԿ ԱՆՈՆԵԼ. Տ. Չարճար- բակել. «Հայհոյել զնծ և չարահամբաւ առնել: Ուրանալ և չարահամբաւ առնէ. Բր. հրկ:

ՉԱՐԱՀԱՄԲԱՒԵԼ. Հանել համբաւ չար զոյմբք. բամբասել. չարախօսել. ա. նոանը տրել. «Ջինքրդ յանձին ունիք հայ- հոյել և չարահամբաւել: Ի մեզ չայել զպդ- պիսի օտար խորհուրդ զարաքանուլճէ՝ առ ի չարահամբաւել զմեզ. փոփ. առ պշտ. Ե ի պ՞ոխին: «Երկեալ առ հրէայսն, չարա- համբաւեաց զաուանաքայ (կամ պատանա- բան). Ճ. Բ: և Հ = Ց. յն. Ծ: «Ջտակա- լի խորհրդոյն ժամն չարահամբաւել կսմա:

ՉԱՐԱՀԱՄԲՈՅՐ. ա. Բիւրեալն յանաթ- ժան համբոյր, կամ յընտանուլճէ չար. ա- ուիճ չարեաց. «Ընտանակսկաւ չարահամբոյր. Պիտ:

ՉԱՐԱՀԱՄՈՁ, ի, ած. ա. Որ համոզէ՝ ատելք ի չարիս. «Կորիցեն ասք չարահամոզք առելիք բառմոց կորսանան. Բաս. օգէ. ԼԸ:

ՉԱՐԱՀԱՏՈՑՑ ԼԻՆԵԼ, ԳՏԱՆԻԼ. Չարիս հատուցանել. «Փոխանակ սիրոյ չա- րահատուցցն հզև: Առ բարեգործն այն ևս չարահատոյցն քան առ ամենեսեան գտաս- չար Թշնամին. Պիտ: Յհ. կԲ:

ՉԱՐԱՀԱՒ, ի, ած. ա. գ. Որոյ նախա- ձեռնի է չար. կամ Որ ինչն է նախաձեռնող չար- և Որ ինչ ի չար սկզբնապատճառ պատճա- ռեալ իցէ. չարատիւ. «Ապա Թէ պահան- ջեսցէ և սպանցէ, մի եւԹէ քնուլճի չարա- հաւ էր ի նմա (կամ մի Թէ քնուին չարահաւ էր ի նմա). քաւ լիցի. Եփես. հաճաւ: «Փոխա- կերպեալ ի չարուլճի, և զնուրեանցն չայլս առեալ չարահաւ. Այ. հղ. Իմ: «Ոչ չարա- հաւ կայծեմ ասել (զայրքանդրէ). որք ա- սեն՝ Թէ սրամազդայ որդի է, այլև ոչ ոք ամոլնայն ասէն. Պտմ. ազէպ: Լինի մեզայն չարահաւ ցանկուլճին: Չարահաւքն հնչ- նախաք և ցանկուլճիք. Փիլ. Լին. ած. կղ. Բ. 7: «Կարի յոյժ անվայելուչ է նահապետոզին (յր նոյ) և զչարահաւս անուանել պատճառս. (այսինքն կոչիլ սկզբնապատճառս չարի.) Պիտ:

ՉԱՐԱՀԱՒԱՐ. որպես Չարահամ. չարակարծ. վտանգաւոր. յոյս. «Ջնոյ յոյս ի և չարահաւ կերևոյկ մարդ. Մխ. Ճ. 1: «Լուծանի երա- խանն՝ վասն լինելոյ չարահաւ զկերակուրն. Սահմ. Բ:

ՉԱՐԱՀԱՒԱՐ ԳՈՐԾԵԼ. որպէս Չարահաւար գործել. սահմանիլ. «Ոչ ասաց, Թէ չէն ինչ խոպոլճիք կնլսակոց, և ոչ Թէ չարահաւ գործս ած զոյն, զի պատուիրեաց զոյն մով սես. Ոսկ. Ի. Բ. 26:

ՉԱՐԱՀԱՒԱԿ. ա. գ. Սկզբնապատճառ. կամ նիւթիչ չարեաց. չարախօս. «Դիժո- զուլճէ չարահաւակ առ ալքսյ լիներ. Յհ. կԲ:

ՉԱՐԱՀԱՒԱՐՏ. ի, ից. ա. Κακόπιστος. Perfidus. Մոլորեալ ի հաւատս. չարահաւա- անզգամ. «Անհաւատքն ուրանան զամենայն վասն չարահաւարտին. իսկ չարահաւատքն ան- արժանապէս և անզգայուլճ՝ ի ձշմարտուճ յուսոյն անկան: Նտիթ. յար: «Ընդ այլ չա-

րաշխաւոր ազգս նախանձեալ՝ ՚ի մարմին գարձան. Ցիշատ. ասէ. յհ։

ՉԱՐԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακοπιστία. Perfidia. Անհաւատութիւն. մոլորութիւն. անզգամութիւն. ՚Հատանէ ՚ի հիմանց զհերձուածողացն չարահաւատութիւն. Ը. ա. յհ։

ՉԱՐԱՀԱՒԵԱԼ. Չարաչար սկսեալ. չարահաւ. չարահիւթ. խանգարեալ. ՚Չարահաւեալ զխորհուրդս իւրեանց՝ սկզբնականին մատենագրել այսպէս. Թէոդոր. Խոյ. րոց. ՚Մարիամոյ ուրուք չարահաւելոյ, և անպատկանաւոր եղոյ առ ՚ի յընդունելոյ զանձնաւորական ազդումն. Սահմ. Ֆ.

ՉԱՐԱՀԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելն զչար սկիզբն, զթիւր սկզբունս. (որ ըստ յն. նախառութի. և ըստ յետնոց՝ նախապաշարումն.) Πρόληψις. Praesumptio, anticipata opinio. ՚Գտանելով իրս՝ ոչ ճշմարտութեամբ բանից, այլ ախտիւ և չարահաւութեամբ. Պորփ. Յ։

ՉԱՐԱՀՆԱՐ. ի, ից. ա. Κακομήχανος. Malorum machinator. κακοῦργος, maleficus. κακότεχνος, malis artibus deditus, malignus. Չարիս հնարօղ. գտիչ չարեաց. չարարուեստ. նենգաւոր. ՚Չարահնար նենգողն իմ։ Չարահնար իշխանքն. Ճ. Գ. Բ։ ՚Այր չարահնար և գժնամիտ. Փարպ։ ՚Անկանէր ՚ի բաղանիսն, զոր չարահնարքն էին պատրաստեալ. Սեբեոս։ ՚Ի չարահնարէ գտեալ. Պիտ։

ՉԱՐԱՀՆԱՐ. Չարաչար հնարեալ, մեքենայեալ. ՚Չարահնար գեղատութի, որում գուք կախարդ ասէք. Անյ. հց. ԻՏ։ ՚Չարահնար խորհրդոցն։ Չարահնար իմաստից, մեքենայից, զինուց, ևն։ Վասն չարահնար իմաստակութե բանագատութենն։ Ի չարահնար խարդախութեցն պատրանս. Եղիշ. Գ։ Անան. Է։ Ճ. Բ։ Ոսկ. յոհ։ Փիլ. լին. Դ. 8Գ։ Պիտ։ Իսկ Շնոր. ՚Գեղարանիօք՝ անուօք և ատամնօք չարահնար տանջեալ ». իմա՝ իբր ածական անհոլով. և կամ մակբայ՝ չարաբուեստաբար։

ՉԱՐԱՀՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακοτεχνία, κακουργία, δυστροπία. Mala ars, industria, և այլն. Չարահնարն գոլ. և Չար հնարք. խարդախանք. անզգամութի. ՚Պատրանս գտին, և չարահնարութիւս հնարեցան. Ար. Է։ ՚Զգիւային չարահնարութիւնս։ Հաւատամ, զի յաղթեսցեն քում չարահնարութեանդ. Նար. Խ։ Խոսր։ ՚Ամենայն ուրեք զքնական իւրեանց չարահնարութիւն ոչ լքին յանձանց որդիքն բելիարայ. Ղևոնդ։ ՚Ոչ պարզաբար բերեն յառաջ զբանսն, այլ նենգութբ իմն և չարահնարութբ։ Չարահնարութբ ասեն։ Բաթել առ այսորիւք զբանսարկութիւն չարահնարութեն խայթոց. Պարոյ։ ՚Գիշերի ՚ի խաւարի սրբենալով չարահնարութբ. Փիլ. փեսայն։

ՉԱՐԱՀՈՏ. ա. Κάκοσμος, δυσώδης, δυσωδέρος. Malum odorem spirans, foetidus. Որ ունի զհոտ չար. ժահահոտ. չարաւահոտ. Գէշ հոտով. գէջ գօգօպիս. ՚Չարահոտ են (չղջիկանք) և զազրատես։ Դևք և աւազակք չարահոտ են վարուք. Մխ. առակ։ ՚Ի սորուսա փորոտեացն ցոլացեալ չարահոտ գոլոշիք (՚ի գլուխն). Պիտ։ ՚Նեխեալ և փտեալ. և չարահոտ վէրօք։ Չարահոտ նեխութի. Մանդ։ Մծբ։ ՚Մի գարշիր ՚ի չարահոտ ախտացեալոյս. Եփր. ող։ ՚Չիք ինչ չարահոտ քան զմեղս։ Եւս չար քան զնեխութի և զփտութե չարահոտ են մեղքն։ Ոչինչ չարահոտ քան զամպարշտութի. Ոսկ. ա. փիլ. Ե։ Խոսրովիկ։ ՚Լսելով զայդպիսի չարահոտ ուղղնդոյգ։ Ոխակալացն պիղծ և չարահոտ (է) պատարագն. Կանոն։ Ճ. Փ։ ՚Ջի իր տխուր և չարահոտ է ճշմարտապէս՝ որ ՚ի մեզ մեղքն. Մեկն. ղևտ։

ՉԱՐԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακοσμία. Malus odor, foetor. Զազրահոտութի. գարշահոտութի. Գէշ հոտ. ՚Վասն չարահոտութե (մեռելոյն) մի ինչ կասկածեր յամենայն տեառնէդ. ահա է դա՝ անուշացուցիչ ամենայն հոտեալ մարմնոյ. Մանդր։ ՚Զախտագոյն անդամոցն գլուխ՝ չարահոտութբ աղտաղտին ջրոց թմբրեցուցանէ. Պիտ։ ՚Սրբեաց և մաքրեաց զչարահոտութիւն նորա. Եղիշ. դպ։ ՚Յուպով զչարահոտութե իւր ծածկել ոչ կարէր. Մխ. առակ։ ՚Զազրահոտ լինի ամենայն կերակուրս ՚ի չարահոտութէ ձեռացն և ՚ի վիրաց։ Գայլին՝ որ լի է չարահոտութբ. Խոսրով։ ՚Լսելով զայսպիսի չարահոտութի աղանդոյդ. Ճ. Գ։ ՚Լի չարահոտութբ անկողինք նոցա. Կանոն։ ՚Զի և ոչ աղօթել կարէք ՚ի չարահոտութէ տղմոյս այսորիկ։ Ոչինչ ՚ի չարահոտութե կենցաղոյս՝ կարէ մերձենալ ՚ի մեզ. Վրք հց. ԾԶ։

ՉԱՐԱՀՌՉԱԿ. Տ. ՉԱՐԱՀԱՄԲԱՒ. Δύσφημος. ՚Բազում առ այսոքիւք այլ չարահռչակս և լի աղտեղութբ յայսպիսի խորհելոյ եկեսցէ յառաջ. Կիւրղ. գնդ։

ՉԱՐԱՁԱՅՆ, ի, ից. ա. Κακόφωνος, Malam vocem habens. δύσφημος, blasphemus. Որոյ ձայնն է չար, անախորժ, անյարմար. և Վատահամբաւ, և Հայհոյական. ՚Բարբառ հնչեցէ ընդ բերանն՝ ահագին ինչ և չարաձայն և չախորժելի։ Արք չարաձայնք. Ոսկ. Մտթ. Մանդ։ ՚Ձայն նոցա չարաձայն. Եզեկ. ԻԷ։ ՚Յանկիրդ վանգին տաղն արգելու չարաձայնն շուրջ զինքեամբ, և մեղկացուցանէ զհնչումն. Երզն. քեր։ ՚Առ իւր անօրէն չարաձայն ճարխմեցութե. Կիւրղ. ՚ի հոյսն։

ՉԱՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακοφωνία. Vox mala. Չարաձայնն գոլ. ձայն տգեղ. անախորժ. ՚Սոցա քննութիւս վասն չարաձայնութե եղև. զի խոշորութե ինչ ծանեան լինել ՚ի նոսա վարժաւէրքն։ Առ ՚ի գեղեցկաձայնութի ինչ կամ ՚ի չարաձայնութի. Քեր. քերթ. Նխա. Բն։

ՉԱՐԱՂԱՆԴ, ի, ից. ա. Որ ունի զաղանդ չար. ՚Ոչ է պարտ ՚ի չարաղանդ մծըղնէիցն տեղիս բնակել ումեք. Յհ. ԻՏ. ատ։ ՚Յուռնկն նորայն արկանէր. թէ կան գանձք չարաղանդ կաթողիկոսին. Յհ. ԿԲ։ ՚Զնոսին զամագիտք չարաղանդքն. Վանոյ. փարէմփ։ ՚Զորս և այժմ կրէ բանն երկակողմանի չարաղանդիցն. Լծ. ածաբ։

ՉԱՐԱՂԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Աղանդ չար. մոլորութի. ՚Ընդ հնոց ուրուք չարաղանդութբ զմեզ արկանել. Խոսրովիկ։

ՉԱՐԱՂԷՏ. էտի, կամ ետի, կամ իտի, ից. ա. Որ բերէ զչար աղէտս. գժնդակ. անբերելի. ՚Պատիչն զքեզ արհաւիրք, և երկիւղ տարակուսանաց չարաղէտիցն տանջանաց. Մանդ. ԺԲ։ ՚(Լեառն՝) չարաղէտն և անպատմելի և ս ճանաչի, պաշտեցեալ կալողութբ զօրութեն. Պիտ։

ՉԱՐԱՃՃԻ. ճճւոյ, ճճիք, ճճեաց. գ. ա. Κακὸν θηρίον. Mala bestia. Չար գազանաթաթոյ ճճի. և նմանօղն նմին. ՚Կրետացիք հանապազստուտք, չարաճճիք. Տիտ. Ա. 12։ ՚Եւս չար քան զայնպիսի չարաճճիս. Ոսկ. մ. Գ. 3։ ՚Իբրև զչարաճճիս և զկատաղի գազանս. Վրդն. ծն։ ՚Զեղջօրն չարաճճոյ զխորհուրդ ընդէր ոչ գիտաց. Եղնիկ։ ՚Չարաճըճիք ոչ կարացին համբերել. Հ. հոկտ. Ի։

ՉԱՐԱՄԱՀ. ա. մ. Չարաչար մահու արժանի. և Որ ինչ լինի չարաչար մահուամբ. ՚Չարիմաց և չարամահ, և ամենայն անարգանաց արժանի. Ճ. Գ. ՚Զմահ չարամահ մեռցին. Մծբ. ծէ։

ՉԱՐԱՄԱՀ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ἀναιρῶ κακῶς. Male deperdo. Չարաչար սպանանել, մեռանիլ. ՚Եղեալ գահաճապետն՝ պարծելով չարամահ առնել զնա։ Իբրև զթշնամիս չարամահք եղեալ ՚ի վերայ երախտեացն. Ագաթ։ ՚Կամեցաւ զնա չարամահ առնել. Բուզ. Դ. 5։ ՚Զմանուկն ՚ի ձերբաձգութե առ իւրեարս՝ չարամահ առնելով. Յհ. ԻՏ. պաւլ։ ՚Զի առնես զմեզ չարամահս. Պղծ. ողէօ։ ՚Հերովդէս սպան զանձն, և չարամահ եղև. Մխ. աս։

ՉԱՐԱՄԱՀ. մ. Չարաչար մահուամբ. ՚Չարամահ սատակեցաւ, կամ սատակեցան. Արծր. Է. 2։ Լաստ. ԾԴ։

ՉԱՐԱՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարաչար կամ ողորմ մահ. ՚Որք ՚ի ծովու կորեան, կամ ՚ի շանդից, և ՚ի գազանաց, և ՚ի սրոյ, և յամենայն չարամահութեց. Կանոն։

ՉԱՐԱՄԱՅՐ. գ. Մայր չար. ծնօղ չարեաց. և Նման չար մօր. կամ չարութբ մայր եղեալ. ՚Անօրէնութբ յղին, չարամայր ստնտուն. Արծր. Դ. 12։ ՚Այսպէս չարամայրքն՝ քորք քերյն, գտեալք երկուցն ցանկութեց (ընչից և մարմնոյ) աւելի ժանտագոյն զտեսական ունին. Անյ. հց. ԻՏ։

ՉԱՐԱՄԱՆԿ. Տ. ԽՈՐԱՄԱՆԿ. Κακοῦργος. ՚Չարամանկ զիմաստութենն (ասեն յաշաղկոտք). և զմեծվայելչութն իբրև զամպարհաւաճ բամբասեն. Բրս. Տօթ։

ՉԱՐԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԽՈՐԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Κακουργία. ՚Զայս յոլովագոյն առ չարամանկութին գրէ առաքեալ. Բրս. ող։

ՉԱՐԱՄԱՐԴ. ա. Ուր եգեն մարդիկ չարք. ՚Աղատեցեր զնա յայսմ նոտի և չարամարդ կենցաղոյս. Հ=Յ. յուլ. ԾԷ. որ ՚ի Հ. դրի. Չարամարտ։

ՉԱՐԱՄԱՐՏ. ա. Չար մարտիկ. չարութբ մարտնչօղ. և Ուր լինի չարաչար մարտ. կամ Յարուցանօղ զմարտ չար. ՚Ընդդիմակաւութի ընդդէմ չարամարտ բռնաւորին. Յհ. ԿԲ։ ՚Աղատեցեր զնա յայսմ նոտի և չարամարտ կենցաղոյս. Հ. յուլ. ԾԷ. որ ՚ի Հ=Յ. Չարամարդ։

ՉԱՐԱՄԲԵՐ, կամ ՉԱՐԸՄԲԵՐ. ա. Դժոխըմբեր. գժուարակիր. անբերելի. ՚Եւ եղև չարըմբեր նեղութի վասն զի սայսորիկ յամենայնն հրաւէց, որ օր չորս էր ամսոյն, յաւուր չարաթու. Ղևոնդ։

ՉԱՐԱՄԵՌ. ա. Չարաչար մահուամբ մեռեալ. չարամահ. ՚Երթայք իջուցէք ըզչարամեռ մարմին խաբողին թէոդորոսի. Հ. յունիս. Է։ ՚Որով սպանմամբ չարամեռ արարոյք։ Չարամեռ եղան, և սատակեցան. Սեբեոս։ Գնդ։

Եւ Չարաչար մեռուցիչ. ՚Գողացայ զնա ՚ի սառամանեաց և յանդնդային պատուոց չարամեռ և խաւարային գործոց չար պաշտամանցն ձեռնց. Ճ. Բ։

ՉԱՐԱՄԻՏ. մտի, տաց. ա. Κακόνους, κακοῦργος, ἀγνώμων. Mala mente praeditus, malignus, improbus. Որոյ միտքն է չար. չարախորհ. չարամիտ. չարագործ. նենգաւոր. ՚Ով հոգի չարութե. և չարամիտ. Աթանաս. ծգ։ ՚Եթէ չարամիտ ոք լեալ էր, կարօղ էր այլազգ առնել։ Որպէս չարամիտքն կարծեցին։ Զի նոցա՝ որ չարամիտքն էին՝ գիտելիկալ լինիցի. Ոսկ. յհ։ ՚Չար մարդոյ ընծայն, որ չարամիտն է. գարշելի համարեսցի այն. Վրք հց. ծա։ ՚Եկաց ՚ի գործ հաւատացեալ կամեն յաղելուածի չարամիտն (միհր) ներսէհ. Վրդն. պտմ։

ՉԱՐԱՄՈԴԻԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է չար մոդուց. կախարդական. ՚Չարամոդ ականն թովեր բանիւք. Պիտ.

ՉԱՐԱՄՈՑՆ. ա. ս. Որ է ի վաղմար վիճակի, տառապեալ. խեղճ. տկար. Իշղոյ զնա մեղքով... եղ զպատկերն ի գահոյս անդ, և ասաց, եթէ չարամոյն կայ ի մեծ ախտ. Եփր. Ի 4:

ՉԱՐԱՄՈՒԱՑ, ի, ից. ա. Մոռացօղ զչարն եղեալ ինքեան. անյիշաչար. Ընձիւղ չարամոռացաց ցօղագին լինին յոգւոյն նոր. Ներսէս. ձ:

ՉԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακόνοια. Mala mens, malignitas, pravitas. Չարամիտն պղ. չարախոհութիւն. Զքաւարարին ի լոյս գալուստեանն լով չարամտութիւն. Կիւրղ. գԱ: Ցայս է թէ չարամտութիւն գործեա. Մխ. առ: Արտաքսեաց զնա յիւրմէ տէրն իւր վասն չարամտութեն իւրոյ. Վրք հց. է:

ՉԱՐԱՑՂԱԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցաղթուած ընդդեմ չարի. Միայնակեացն չարչարեալ թուէթէ հնալը. Պիտա:

ՉԱՐԱՅԱՆՁԱՂ. ա. Ուր իցէ չար չարչարանք. չարարն. չարանախանձ. Չարաչարչար մահանօք առ ինքն ձգէր. Ցհ. իբ:

ՉԱՐԱՅՈՑՁ. ա. Ցու զնչ չարեաց. չարագործ. խուվարար. Անկն ածելով ի չարչարչար աղդն. Ածր. գ. 15: Եկեղն ամենայն ամենայն չարայոյզք հայոց. Ո՚՚հ:

ՉԱՐԱՅՈՒԾ, ի, ից. ա. Μνησικακος. Injuriae acceptae memor. Ցիշաչար. որաքսալ. ի պահոյ. ի ինամեան. Ազուէնք քնաքնն ի չարայուշ անձին: Ընծայ չարայուշի մրշմնակիր պատարագ է. Վրք հց. ը:: Նեն դանին այն (այսինքն ուլտն) չարայուշ է և ոխատահ: Չարայուշ բարկից ուղտոց. Ո՚՚հ. ԵԲր: Վ չէր. ը: Մի չարայուշ, մի չարաչար. Մի չարակամ, մի չարայուշ. Եփր. պՀ: Ճշ: Անբարհաւած, կամ չարախօս, կամ չարայուշ. Մ՚՚ա. Եկեղ: Չարայուշ քան յանդիմանին ի պատճին. Չռնամ. ա՚՚հ: Բաբեխորհ, անյիշաչար. և ոչ չարայուշ առ մեծամեծս և փոքունս. Ս՚՚ր. Ե. 22. յորմէ և ԱԲր. Տաղ: Որպէս կատարի և չարկանօղ չարայուշ Ո՚՚հ. յհ. ա. 58:

ՉԱՐԱՅՈՒՇ՚ ԼԻՆԵԼ. Μνησικακέω. Mali vel injuriae acceptae memor sum, recordor. Անմոռաց յիշել վնասեան և սիրալ չարիս. Մի չարայուշ լինիք, և մի վրէժ ինդրիք. Ո՚՚հ. հա: Նչ ոչ արիանատոյն չարայուշ եղև, որ զնորա մահ ըզմանոյնին. Ս՚՚ր: Մի յեա թողութեանն չարայուշ լինիցիմք մնաք, որպէս բաղատէք. Ներսէ. Տաղ:

ՉԱՐԱՅՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Μνησικακία. Injuriarum memoria. Ցիշաչարութիւն. որաքսալու եթէ. Փլինախիղճութիւն և չարայուշուի և նախանձ բարկութեան են ծնունդք. Ս՚՚ր. յ՚՚ը: Մեզայ չարայուշութ, զայրացմամբ, քինահանութիւն: Ի նուաստեցայ չարայուշուէ բամբասանօք. Մաշ: Սկաա. ազ:

ՉԱՐԱՅՕԺՄ. ա. Ցօժարեալ ի չար անդր. չարաբեր. չարագամ. Չարայօժարին մնայ ի գաւառատան նորա. (յն. αὐγμφ.) Ա՚՚ր. Ես. ձՍ: Չարայօժարս և մեծասիրս: Ո՚՚վ ժողովոյ և չարայօժարս. Ա Էչր. Ե: Կուր ձա: Գազան զայրացեալ (է) չարայօժարն. (յն. չարութեի յօժարութենէ.) Ո՚՚հ. յհ. Ե. 9:

ՉԱՐԱՆԱԽԱՆՁ. ա. Φθονερός. Invidus. Անօգուտ զար նախանձ. չարայարաչար. չարախոհ. մանրադնահայեաց. գբռփանձ. Չարանախանձ խաւարին՝ ընդդէմ մանալ զչարութեան գործեալ: Ազատասցի զօրութիւնքն և չարանախանձքն. Ածաբ. հչբ. Ն կիպ: Ալյա գործ եր չարանախանձին գիւրին: Յայնժամ չարանախանձքն և անդր ևս յաչալուլ վախելին զնա ի կսկիծոնէ չարաբաստ. Վրք ոա: Ցնա, զնոյ պղծկր տյնու չնաև չարանախանձն. Ճ. Ա: Ցոյժ չարանախանձ է գազանն առնն վարդապետի: Ցոյժ չարանախանձ է գևն մարդոյ ազօթելոյն. Սբգ. ա. գ. ծէ: Վրք հց.ծէ: Չարանախանձ գաւաս առ մարդն քանաչարկուն: Նաև զպատիս մարդոյն չարանախանձ բանաարկուն. Մաշ: Գժնեայ և չարանախանձ և պատասուելի՝ միանգամայն և կղայ իսկ վատնարն. փիս կէս: Հիմ չարանախանձ ժանեօք ի կորստեանն յոչ զարկէք խորխորատ. (այլ ձ. չարախանձ.) Պիպ: Իսկ կամէլ: Զչարել վասն յիլբօրէն զչարանախանձն կրելոյ ա. Ինա կամ ընծեցյիր՝ զչար նախանձն:

ՉԱՐԱՆԱԽԱՆՁՈՂ. ի, ից. Նոյն ընդ վ. Զոր ոչ չարանախանձուլոց բամբռնեք, և ոչ փորձուելեք սատանայականք ծածկել կամ չնչղնացնել կարացին. Վրք ոա:

ՉԱՐԱՆԱԽԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարաչարանախանձն դոչ նախանձ չար. չարչարանքն չարախոհութիւն. կամ նախանձաւորութիւն ի չար անդր. Ցանկութիւն և երկիւղ և չարանախանձութիւ զայս հոգւոյն խառնեցուցա... նեն: Աստղի քէդ խրատ վասն չարանախանձութեան սակաւ մի, և ոչ լուսար. Մաշ:

ՉԱՐԱՆԱՄ, ացայ. ս. Κακόνομαι, πονηρεύομαι. Depravor, pervertor, nequiter ago. Չէրաս գինոմաւ, pejor fio. Փոխիլ կամ բերիլ ի չար անդր. վատնարանալ. անզգամիլ գեղեցիս փչեռնալճոփ, գեօխիւնէնփ. Իւրովի կամաք չարագեալ չարին՝ չար անառանեցաւ. Ագաթ: Կամաք չարանայ, և յորժամ կամի՝ կարօղ է զգօնանալ: Ցեռանէ՚ն և զչարսն զգօնացեալս, և զզգօնան չարացեալս. Եփիւ: Ամբարշտաւածիցն և չարացելոց մարդկանն որ բարին գործ, նոյն և չարացաւ. Պիպ: Եփչիւ: Իսկ դու ոչ ուրիս չարանալ՝ իսկուն բարիդ. Նոր: Խրատ զչարացեալ անզգամութեան մերձ. Ցհ. իբ: Ո՚՚հ. յհ. Ե. 9:

ՉԱՐԱՆԱՄ, ացայ. ս. Καλύνομαι, πονηρεύομαι. Depravor, pervertor, nequiter ago. Χείρων γίνομαι, pejor fio. Փոխիլ կամ բերիլ ի չար անդր. վատնարանալ. անզգամիլ գեղեցիս փչեռնալճոփ, գեօխիւնէնփ. Իւրովի կամաք չարագեալ չարին՝ չար անառանեցաւ. Ագաթ: Կամաք չարանայ, և յորժամ կամի՝ կարօղ է զգօնանալ: Ցեռանէ՚ն և զչարսն զգօնացեալս, և զզգօնան չարացեալս. Եփիւ: Ամբարշտաւածիցն և չարացելոց մարդկանն որ բարին գործ, նոյն և չարացաւ. Պիպ: Եփչիւ: Իսկ դու ոչ ուրիս չարանալ՝ իսկուն բարիդ. Նոր: Խրատ զչարացեալ անզգամութեան մերձ. Ցհ. իբ: Ո՚՚հ. յհ. Ե. 9:

ՉԱՐԱՆԵԼ. Βασκαίνω. Invideo, aegre fero. Ըչարիլ չարանախանձ լինել. գժկամակիլ. զայրանալ. ի՚՚ձեռնգ, ազաթ. գբզմագ, գբզիանագ. Ընախանձու չարացար, և սպան զնա. Ո՚՚հ. յհ. Ե. 8: Ցայսոսիկ չարացեալ չարն՝ էարկ ի միտս նպատքսոյ քրոջքերին՝ սպանանել զբռնանելն զսիմնեցոս. Վրք սեէբ. ուր զկնի դրի՝ զբռնանալ: Ըչի եմէ յիշելիր զչարանալն, ոչ քնաս չարանալոյր նոցա. Վրք հց. Ե: Եմէ չարացաւք լնդ գալուստ մեր (ասեն մոգքն), ընտանիքդ հաւատացիք ի մանուկդ յոյգ, նախանձաւոր լիրուքմոտա. ուղքդ տնաստուցաս. Ճ. Գ: Չարացաւ ամենայնիսկն, վասն զի եաև բազում վայել. լութիւ ի միասին չնչեալ մարգոյն. Մաշ: Ընդ որ չարացեալ նորան կայր՝ եաս սպանանել. Ղ. Գ:

ՉԱՐԱՆԵԽ. ա. ս. Չարաչար նեխուալ. չարահոտութիւն. կամ չարաճոտ: Տագակալի ոչոցին մեզոյ չարանեխ փխաւեցեր զմարմինդ քո. Մ՚՚ա. Ծ:

ՉԱՐԱՆԻՒԹ. ի, լից. ա. Τεκτανομενος κακα. Fabricans mala. Նիւթ չարոյ զչարիս. չարարուեան. Ընկոպաւծի կայ ի սրտի չարանիւթին. Ա՚՚ա. ծէ. 20:

ՉԱՐԱՆՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չար ընդ եղանակութեան ձայնի, և բանից, և գործոց. կամ չար վիճակ. Ո՚՚ չարանուագութեն գահավիժեալ և ոչ յաձնէր ի կործանմանէն. Սիոն. ի ըբ:

ՉԱՐԱՆՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չար ընդ եղանակութեան ձայնի, և բանից, և գործոց. կամ չար վիճակ. Ո՚՚ չարանուագութեն գահավիժեալ և ոչ յաձնէր ի կործանմանէն. Սիոն. ի ըբ:

ՉԱՐԱՉԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀεσχροκερδία, δειλα. Turpis quaestûs studium. Չար և անարժան չահ. զոչաքաղաքութեն. Ընագաստուած տեսակք երիս են. չարաչահութեն, ժլատուեն, և անչալորդութեն: Իսկ չարաչահութեն է, որում յայնեսցն կոպմանց չահել ինդրեն, զչահն քան թէ զմարմնին վերացդին համարիլով. Ածաբ. ասասա:

ՉԱՐԱՉԱՐՈՒԿ. ա. Որ ինչ ունի զչար չչուկ. չարաչեռ. բոթալից. գժնդակ. անմոլորմ (ինչ, և ոք): Ըմբռնեցաւ ի չարչարուկ գործս ստակահութեն. Ճ. գ: Ի թագաստի էր վասն չարաչարուկ և գառն ատելքանացն: Ի ձեռն չարաչարուկ գահճացն. Ճ. Ա: Ընչարաչարուկ զչարիմաց խորհուրդս. Ցհ. իբ: Զգանգիաեալ ի չարաչարուկ մահուանէ անտի. Ս՚՚ր. յի. է: Ծախեալ լինէին ի ձեռն չարաչարուկ և մահաճոտ գազանութեն. Ո՚՚հ. ը՚՚ա:

ՉԱՐԱՉՈՒԻՒՆ. տ. Ջ՚՚ՏՈՒԻՒՐ. Ո՚վ լերր և կառուցի գաղանք, որ խամրիք չարչարեր սրկածիւք զգեաստիդ. զարմ. Պիպ:

ՉԱՐԱՉՈՒՆՉ. ա. Որոյ չունչն է չար և ձիաստակաւ. մահաբոյծ. գժնդակ. Ամենեքին մեռեալ էին (ի վիրապի անդ) վասն չարաչարունչ գառնութեն ատելոյն. Ագաթ: Մի զարհուրիր ի չարաչունչ մահուանէ անտի. Ճ. Գ: Որ ի ձեռն մարգաբէին եւ ղեսեկի օրհնեցեր զքուրն չարաչունչ և մահացու. Մաշ:

ՉԱՐԱՉՈՒՐ. ա. Կարի անչուք, անպատիւ, անարիգ. որպէս թէ ունօղ զչար կամ ղձիաստակաւ ատուեր. վատնարան. գժնդակ. գառնաժանադիրսխաստ. Մի զարհուրիր դու ի չարաչուք գահճէն այսի. է. ի. Ե. 29: Ի չարաչուք գահճէն. Ա՚՚ղ է. 4: Ախնաիաւոյ չարաչուք առն ողորմելոյ. Ծէ: Անչնաիսի ոտատաւական զինուորութեն հատանէր ի չարաչուք անարդութեն. Նէնչ է: Ոչնին չարաչուք տեսակս գազանաձեւս թուեցուցոս. Անյ. հղ. իմ: Չարաչուք իշխանութեն և ակեսակս խորտանկութեն հնազանդին գոյթագգուցեալ զուղիսը. Ճ. Բ: Չարաչուք գժդողութեն դերեալս վաճառական լինել. Ցհ. իբ: Փակեալ առ ի քէն գանձերն գժնդակ ըղձին չարաչուք ձայն. Ներ. Ծէ: Իսկ պիտ. Վնասաբեր իմն ստախօսալ սղոխք ի չարաչուքն հատուել մերձակայն կացուցանեն անձինս ի ագի չուեն ձախ. այլ ձ. չարաչուն. և այլ չարաչուիք: Որպէս և փիս կն. է: Ցանկու լմիւնն և սրամտութեն, չարաչուքն և մահուանն ու իրր չարաչնչու ևք սպառնալեաց:

ՉԱՐԱՉԱՐ. ա. Χείριστος. Pessimus. χαλεπός, χαλεπώτερος. τραχύς, δυσχερής, difficilis, durus, saevus, asper. Կարի չար. յոյժ վատնարան. սատակիչ. գառն. գժնդակ. անասանելի. անշնարին. անօրէն. Խոտ գեղեցիկ, գայէր տեօղիս. օրհնէր օմայածգ, լզգ կիւճ. Անկանէր ի չարաչար տանջանս: Չարչար տանջանաց: Չարաչար գժուարին նեղուն չարեայ ի վերայ հասուցանելին: Աղգի անիրաւ չարաչար կառապած: Չարաչար օտարատեղուն հնազանդեան: Գիւ.ահարոյք երկու՝ չարաչարք յոյժ. և այլն: Ի գաւառս չարաչարս լիբևացուց կամէր փոխել գմեղ. Ն՚՚ա. պա. է. 11: Մաշէ ատարժանքի, և ախտաք չարաչարք. Նէնի: Չարաչար կո

պանօք՝ի սոսկատեան տամ անցուցանել։ Չարաչար վտանգ է կապելոցն. Եղիշ.։ 'Ի գլորացն չարաչար կործեալ ողաս էին. Իգն. ։ *Չարաչար գաւառապետս նեղէ զանձինս եղբարց. (այս ինքն չար տնտես.) Եւագր. ծգ։

ՉԱՐԱՉԱՐ. մ. Κακῶς. Male. δεινῶς, dire, dure, saevissime, vehementer, graviter. φαύλως, vili modo. Չարապէս. սաստկապէս. անողորմ. Գէշ կէրպով. *Չարաչար՝ բարկութ. վարեցաւ ընդ իս։ Չարաչար ես քան զնոսա 'ի վերայ հասեալ դատէր զքաղաքն։ Վէրքն չարաչար պատառեալ էին։ Դուստր իմ չարաչար այսահարի։ Լուանոտի և չարաչար հիւանդանայ։ Անդամալոյծ չարաչար տանջեալ։ Վասն զի չարաչար խնդրէք. և այլն։ *Հայրենի ազատուին չարաչար կայր 'ի ծառայութ։ Չարաչար կային 'ի մեծի նեղութեան. Եղիշ. Է։

ՉԱՐԱՊԱՇՏ, ի, ից. ա. Պաշտող զչար կործիս. մոլորեալ. չարափառ. և Կռապաշտ. *Արդ էկ խոստովանեա՛ յառաջասացելոցն զքեզ մի ոք գոլ 'ի չարապաշտից. Յհ. կթ. երև։ *Անբուզ չարապաշտ, և եղեւկիտ բարեպաշտ. Դամասկ։ *Առաջի չարապաշտին բարուք բարեպաշտութ. զնծ յերկինս գովէին. Թէոփիլ. պհ։

Կամ Որ լինի չար պաշտօն. *Չարասէր և չարապաշտ դիւաբնակն բագնաց. Ղեւոն. Եկեղ։

ՉԱՐԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Չար պաշտօն, և Պաշտօն չարի. չարափառութի. մոլորութի չար. դիւի և Չարապաշտութի. *Արտաքի գտանիս չարապաշտութեան զուգաձայն։ Եւ սորա (բելայ) խուար չարապաշտութեան զբոլոր տիեզերս ընդ իւրև կալեալ կուրացոյց։ Ուղղափառ ապարեալ ջաղխեսցուք ըզմեհենոյն և զցերակացեալն 'ի նոսա չարապաշտութեան անդամ (զգլուխ չար ալանդոյն). Յհ. կթ. երև. և պուղ։

ՉԱՐԱՊԱՇՏՕՆ. ա. Չարապաշտ. կռապաշտ. *Լուեալ չարապաշտօն թագաւորին՝ յոյժ արտմեցաւ. Տէր ԻԷՆ. Մոյ. Բ։

ՉԱՐԱՊԱՏԱՀ. ա. Որ ինչ պատահի իրր չար. ձախող. Դժնաակար. *Կշռակի և չափաւոր գոյութիւն 'ի մէջ երկոցունց չարապատահ դժնդակութեանց զուարճացեալ. Պիտ։

ՉԱՐԱՊԱՏԿԵՐ. ա. Տգեղ պատկերաւ կամ տեսլեամբ. գարշատեսիլ. ձաղագեմ. *Պատրաստեաց զմանուկն՝ չարապատկեր ծնանիլ. Նանայ։ *Թշնամանէր զնա, դարշերես՝ ստարակերպ՝ և չարապատկեր ասելով. Տէ ԻԷՆ. Մոյ. Բ։

ՉԱՐԱՊԷՍ. մ. Տ. ՉԱՐԱԲԱՐ, ՉԱՐԱՒ, ՉԱՐԱՉԱՐ. *Որք ըստ եւթնեկեայ և կամ յուզանեայ չարապէս զմին խմացեալ ասէին. Յհ. կթ. երև։ *Չարապէս հարաւ 'ի դիւէն։ Չարապէս վիրաւորեալք. և 'ի ձայնէ պակասեալք՝ ուժգնակի ճչէին. Լմբ. Բ. ծա։ *Զոր ըմբռնեալ, եսպան չարապէս. Կիւր. պփ։ *Չարապէս սպառնայր նոցա. Վրդ. առ։ *Քահանայութեն հրէից. որ չարապէս էին զգեցեալ, պատառելոյ էր. Բրս. մրկ։ *Բարձան չարապէս չարք 'ի միջոյ։ Չարապէս եւցէ 'ի կենդանութէ. Ճ. Բ. Գ։

ՉԱՐԱՊԻՂԾ. ա. Չար և պիղծ. *Կախարդութը, և այլ չարապիղծ աղտեղութը. (տպ. չար պիղծ.) Վրդ. առ։

ՉԱՐԱՌ. ա. Չարասէր. չարայօժար. կամ Որ եղեալ չարին. *Այս չարառ և անխուզ պակշոտեալս այր։ Չարառն և մոլեկան ամն ցուցեալ մատոյցզաս աւելորդ պէտս աշխարհի. Պիտ։

ՉԱՐԱՍԱՑ. ա. Որ չար ասէ զայլոց. չարաբան. չարախօս. *Բարեկամք և բարեխօսցք հպարտաց, չարասացք և ատելիք խոնարհաց. Մխ. ծբ։

ՉԱՐԱՍԵՐՄՆ. ա. գ. Սերմն ժանտ. չար ծնունդ. *Որ յանկարգ խառնմանէ և 'ի չարասերման սանդարամետականին են առեալ զկերպարանս. Ճ. Ա։

ՉԱՐԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Φιλοπόνηρος. Amator mali, improborum amans, pravus. Սիրող զչար և զչարս. չարամիտ. չարասիրտ. չարակամ. չար. *Բարեատեաց և չարասէր է վաղթարն բնութ. Փիլ. Իմաստ։ *Իշխանութի առեալ չարասէր սպասաւորացն։ Դու խաւարայինն ես և չարասէր։ Չարասէր մոգպետն։ Նուաւել զարմանային չարասէրքն։ Չարասէրն սատանայ իբրև զօրավար 'ի մէջ նոցա երևէր. Եղիշ. Է։ *Այսք սպիղծք և չարասէրք անուանին։ Դարձցին 'ի չարասիրաց հալածչաց. Յճխ. Ղ. Ծ։ *Իմացեալ զխատասէր բարս նորա և զչարասէր։ Ցիրերացն չարասէր մարդիկ յօժար են խողխողութե. Խոր. Բ. 16։ Պիտ։ *Յաւել տէր ասէ զչարիս 'ի վերայ չարասիրաց. Հաւատ։ *Զի որ ոչն հաւատայ, 'ի չարասէր մտաց լինի։ Գրդռեալ սիրտ նորա 'ի չարասէր սատանայէ։ Դիք չարասէր դոն (այս ինքն կոռն), որպէս և հայլն իւրեանց սատանայ։ Ապրեցուցանել զանձինս 'ի չարասէր ապիրատութե զրպարտողացն (այս ինքն զըրկողաց). Ղեւոնդ։ *Փոփոխեա զչարասէր կամս մտաց իմոց. Սարկ. աղ։ *Չարասէր եղեալ անօրէնութը՝ զխնութիս մեր ապականեաց. Իգն։ *Կապպար խոտ կայ սև և փշուտ, ընդ երկիր տարածանի՝ չարասիրացն նշանակ. Տօնակ։

ՉԱՐԱՍԿԻԶԲՆ. Տ. ՍԿԶԲՆԱՉԱՐ. Ἀρχίκακος. Malorum auctor. *Ո՞ զչարասկիզբն դեն հակառակ մարդկան ոխացոյց 'ի պատերազմն. Բրս. Խաչ։

ՉԱՐԱՍՏԵՂԾ. ա. Չար ըստ կազմուե մարմնոյ. չարապատակեր. տգեղ. *Տեսանէր մայրն՝ թէ հանդերձեալ է բազում պարսաւ հասուցանել նմա ծնեալ մանուկն՝ չարաստեղծ գոլով. Նանայ։

ՉԱՐԱՍՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարասիրան գոլ. չարութի սրտի. *Կրճտէ զատամունս, այս չարասրտութե է. իսկ կրճել ատամանց և լալ, այս ակամայ առ նեղութե է. Աշխ. փոխ. Գրդ։

ՉԱՐԱՎԱՎԱՇ. ա. Կարի վաւաշոտ, վաւաշոտական. *Չարավաւաշ տռփանօք յանդգնեալ յարձակեցաւ յանարատ առագաստ հարսին եկեղեցւոյ. Յհ. կբ։

ՉԱՐԱՎԻՐԱԳ. ա. Որպէս զչար վիրագ. կամ Կարի վայրագ. *Ո՛ չարավիրագ բոյս թշուառական արմատոյ. Կիւրղ. աղէքս։

ՉԱՐԱՏԱՆՋ. ա. Չարաչար տանջանօք լլկող կամ լլկեալ. *Ըստ չարատանջ խմաստից իւրեանց սոդոմականաց 'ի գերութի վարէին. Յհ. կբ։

ՉԱՐԱՏԵԱՑ. եցի, ցաց. ա. Μισοπόνηρος. Nequitiae osor. Ատեցող զչար. բարեսէր. առաքինի. *Վասն ոնեայ քահանայապետի բարեպաշտ չարատեաց որբութեն։ Յուրացիքն չարատեացք առաւել եւ հանդիպեն ցին զնոսա. Է. Դ. Գ. Ղ։ Ղ. Հջ։ *Չարատեաց և առաքինասէր միշտ վարելով բնութ. Փիլ. Ծ. Իօն։ *Յայտյանդիման երևէր՝ թէ չարատեաց է. Վեցօր. Ա։ *Յաղագս չարատեաց բարուցն գեղակուր եղեալ մեռանի յանծնից ոմանց։ Վասահանալով թէ ոչ ունի ակն չարատեաց. Վրդն. պփ. և պղ։ *Այր չարատեաց է նա... զինչ է ատել զչարն. Վրդ. հշ. ծգ։

ՉԱՐԱՏԵՍ, ի, այ. | ՉԱՐԱՏԵՍԱԿ. | ՉԱՐԱՏԵՍԻԼ. ա. Κακοειδής, δυσειδής. Mala specie, deformis. Չար տեսլեամբ. դժնեայ ըստ հայեցուածոյ իւրոյ կամ ըստ տեսութե յայլոց. դարշ. յոռի. չարադէմ. ժանտ. *Շուն մի քստմ և սովեալ և վտիտ և չարատես։ Գրեցիր թէ իցէ ոք մարդ՝ որ հուրյաչաց արկանիցէ, թուխ, չարատես։ Երևեսցի գարշելի և չարատես։ Որպէս բողքն չարատեսք (դուցէ՝ չարաբուսոք. զի յն. է՝ չարատունկք կմ չարահնարք. κακόπλαστος). Ոսկ. կող. մգ. և Եբր։ *Եթէ գեղեցիկ դէմս և վայելչական, և եթէ չարատես և անվայելուչ. Սարգ. ա. գ. Է։ *Անծագելի մն այլ՝ չարատես աչացս երևի. Նար. կէ։ *Ի գառնահայեաց և 'ի չարատես աչաց բանսարկուին. Մաշտ։ *Մի՛ վշտովիր 'ի չարատես տանջանացդ. պատրաստեալ է քեզ փոխանակ մրցանացդ անթառամ պսակ. Տօնակ։ *Այր մի երկայն և չարատեսակ և ահաւոր. Տէ ԻԷՆ. յհի. ծէ *Տեսանել չարատեսիլն լինել զգեղ պատկերի իւրոյ. Խոսրով։ *(Կերպակուրն մարսեալ) փոխանակ ցանկալի տեսլեանն՝ լինի չարադոյն՝ չարատեսիլ. Մխ. ծա։

ՉԱՐԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Μισοπονηρία. Pravitatis odium. Չարատեացն գոլ. ատելութի ընդդէմ չարի. խորշումն 'ի չարութէ և յանիրաւութէ. *Հեռանի արդարութէ... չարատեցութն. Արիստ. առաք։ *Ցոյց զչարատեցութեն, դարձիր 'ի մեղացն. Մաշ։

ՉԱՐԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Κακεργέτης, κακοποιός, κακοῦργος. Maleficus, malignus, perniciosus. Որ առնէ չարիս այլոց. չարագործ. *Հրեշտակաց՝ յապականիչս և 'ի չարարարաց բազմութի սաստել. Դիոն. Եղբ։ *Զչարարարաց զչարութի լուծանել դատաւորք երկիւղիւ կարէն. Փիլ. Նխ. Ա։ *Հատուցանող բարերարացն բարիս, և չարարարացն չարիս։ Զչարարարս, զբարերարս. Ագաթ. Ժմ։ *Ես ոչ թէ չմեղադրեմ միայն չարարարաց մերոց, այլև բարերարս անուանեմ զնոսա։ Խնդրէ չար առնել չարարարաց իւրոց. Վրդ. հշ. Է. Դ։

ՉԱՐԱՐԱՐԵԼ. չ. Չար առնել ումեք. չարիս հասուցանել. *Եթէ այլք կամիցին մոլել, և այնպէս ինչ ընդ մեզ չարարարել. Ոսկ. մ. գ. 34։

ՉԱՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարարարն գոլ. չարիս առնելն. *Առ իւրեանցն դրդըռւթին պաշտօնէայս յարձակել չարարարութ. Յհ. կթ. պուղ։

ՉԱՐԱՐՄԱՏ. ա. Որոյ արմատն է չար. 'ի չար արմատոյ շառաւիղեալ. *Ընդաւ հեռաւորութը փախիցուք 'ի չարարմատ բուսոյս. Սարգ. յոզ. ա։

ՉԱՐԱՐՈՒԵՍՏ, ի, ից. ա. Κακότεχνος, κακοτεχνής. Malis artibus deditus, malignus, malitiosus. Չարիս արուեստաւոր. չարանենգ. չարահնար. չարախորհ. չարագործ. և Չարագործական. *Յանձն չարարուեստ իմաստութի ոչ մտանէ։ Ոչ մոլորեցոյց զմեզ մարդկան չարարուեստ հնարագիտութի. Իմաստ. Ա. Դ։ ԺԵ. Դ։ *Ի ձեռն անմծ հրամանաց չարարուեստ թագաւորացն։ Չարամիտ և չարարուեստ. մինչև յերր կաս յամառութէ։ Ոչ երբեք տեղեակ են չարարուեստ ալանդոյ կախարդութեն. Ճ. Բ. Դ։ *Զչարարուեստ մշակ այգւոյն։ Չարարուեստ և պիղծ հերձուածողաց. Նար. յովէ։

ՉԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԲԱՐ. մ. Չարարուեստ օրինակաւ. պատիր հնարիւք. մոլար մտօք. *Որք չարարուեստաբար ախորժեն խմանալ զմծ այլն գիրս. ԱԲ. Ա։

ՉԱՐԱՐՈՒԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακοτεχνία. Pravum artificium. Արուեստ չարութե. պատիր հնարք. չարախոհութիւն. խորամանկութի. *Վն ընդունայնարուեստութեց և չարարուեստութեց։ Չարարուեստ-

առել է կախարդանքի և գիւտանի.ահմ.ծէ: * Ոչ գիտէ զքանից գործուածս, կամ զա- րիստոտէլի արուեստից զչարարուեստուն- քին. Ա՟ տր. ծէ: * Եւ ի զրախօսութիւնս, և ի չարարուեստուն անկաք. Ոսկ. ի. է. 27: * Ոչ մերձենայ յանդամս մարմնոյ իմոյ դոր- ծարանք չարարուեստուն Թէոդ քո. Ճ. Ա: * Խաբէութիւն և բիւր չարարուեստուն Թին. Մ՟ա:

ՉԱՐԱՁՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Κακόω, κακείνω, ἐπιτρέπω. Depravo, conturbo, ad iracundiam concito. Տալ չարանալ. ի չա- րութիւն փոխել. և Չայրացուցանել զչարն. գրգռել ի չարուն և ի զայրոյթ. գ-ասք-ր-ի- ծագ, ագբ-ջմագ. * Չարացուցին զանձինս հե- թանոսացն ի վրայ եղբարց. Գ-ոգ-ծ. ծէ. 2: * Դիւայինն չեղ զինադ բարի ի բարւոյ և- ւէշ այլայլեցաւ, և զի՞նչ որ չարացոյցն զնա: Չար՝ թէ չար է, և ոչ մի էութիւն և ծնունդ առնէ, բայց միայն չարայուցանէ և ապա- կանէ. Դիոն. ՟ա՟ծայ: * Որք զկամն են չա- րացուցեալ, բնաւ ոչ տան խրատողին առ- ղի. Լ՟ք. ա՟ա՟ա: * Չարացուցին զնա ի վերայ մարեպաշտ իշխանին. Կիր. պգ՟: * Որք կա- լօղ են չարացուցանել զվէրան. Ոսկ. յհ. է. 32: * Օչար խորհուրդս՝ մինչ զգամ եկեալ ի միտս իմ, բարկութիւք չարայուցանեմ զնա- ա՟ա. Վ՟բ հգ. իէ:

Մէրթի որպէս Չարչարել. Նեղել. * (Ան- կեղիա՝ ի ձորն քոռ-ա՟ծոռ) չարացուցանէ զնա, և առաքէ զերկայն Ճանապարհն. Ոսկ՝ ի գեթ. Ա յեղիա:

ՉԱՐԱՓԱՌ, ի, ից. ա. Κακόδοξος. Cu- jus mala est sententia in religione, haereticus. Որոյ վարկ և կարծիք ի հաւատոյս է չար. մոլորեալ. աղանդաւոր. հերետիկոս. * Յաղագս արիոսի չարափառի: Ոմանք ի չարափառացն (կամ ի չարափառն) աշակեր- ատացն ... գնացին յաշխարհն Հայոց. Խոր-Ե. 86: Ֆ. 61: * Չարափառացն ասապատ ար- կանել խոստ. Ցհ. իմ. ԵրԼ: * Չհետ գնաց ձախողակի օրինաց չարափառ այնմոռացին. Ճ. Բ: * Ոչ ըստ չարափառացն կարծեաց- Շ. ԲԼՔ: * Չի մի չարափառն ի վերայ մեր միաբաւանեսցէ. Լ՟ք. պգ՟: * Նրբարոյ ա- զօթիւք ոչ բանայ ասծ զպաղնդ չարափա- ռացն. Եփ՟: Տիւ: * Յակոբ Հայոցդէր յե- կեղեցի ուղղափառաց. և Հայոյն նորա հա- լածողդէր յեկեղեցին չարափառաց-Վ՟բ հդ-ծԼ:

ՉԱՐԱՓԱՌԱԳՈՅՆ. ա. Անաւել չա- բափառ. * Չարափառագոյն և քան զնեա- ստր. Խոր-Վի:

ՉԱՐԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακοδοξία. Malum dogma, secta. Չարափառն գոլ- էր և մոլոր վարդապետութիւն. ագանդ. * Դրգռեցաւ ուղղափառութիւն, կայկայե- ցաւ ազիտութիւն չարափառութեան. Խոր. Ք. 68: * Բանզի ի գեալ է՝ զորոյ չարափառու- թիւն ունին, զնոյն ունել և դանուանան. որ- պէս զի այնու հետև վաղենտինոսք և մար կիոնայիք և մանիքեցիք կոչեցին. Ա՟. Է: * Օարիս և զունօղս գնորա չարափառու- թիւն՝ նզովէ. Ս՟ր: * Իւրաքանչիւրոցն նոցա չարափառուն յոյժ անհնամանք են միմեանց. Ցհ. իմ. գաբ: * Գրնալ զչարափառուն նոցա զարտասփռել հերձուածս. Մ՟գ. ա՟: * Հեր- ձուածականին չարափառութիւք՝ սանձառա- տիրն խաբեութիւք. Ն՟ր. Հէ: * Որ ոք զինչ և հաձէր՝ ունէր, թէ զուղղափառութիւնն, թէ զչարափառութիւն. Ճէր. յայն:

ՉԱՐԱՓՈՒՇ. ա. Որ է որպէս չար փուշ կամ կարի չար՝ ի խայթել. * Ամօթիդք իբրև փուշք չարափուշք՝ զն ազգին ի հրոյ. Նէր. Ֆգ:

ՉԱՐԵՆԱՑՈՒՑԱՏ, ի, ից. ա. Չարեաց սպառական. Ամենասպառ. Ամենա- պատուհաս. * Ընդ քեզ զմիաս նորա՝ զամենայն չարեացս- պատրաստ զմենեզատս արձակել ի պարտեաց անաթ ո. յն. զամենայն զչարեաց պատաս- կանն կամ զպատճառն. Է. Ի. Ֆ. Կ:

ՉԱՐԵՕՔ. Տես զինի բառիդ ՉԱՐԻՔ:

ՉԱՐԸՄԲԵՐ. Տ. ՉԱՐԱՄԲԵՐ:

ՉԱՐԸՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըմբերելն չարեաց. չարակրելն. լուծալաբեր. * Ա- նան ախտիցն՝ և զՀանգամանան (կրից) յատա- լագոյն յանձինս մեր չարըմբերութիւք ընկալ. ցուք. Ե-ագր. Է:

ՉԱՐԸՆԿԱԼ. ա. Չարաչար և յանչափա- ընդունօղ զգազանս ինչ. մանգիր որովայնի, և ագահութիւն, իբր գժոխորովայն, անյագա- * Լցեալ զանյագութիւն չարընկալ որովայնին (ագահութիւն), անցանէր ընդ կողմն պար- սից և մարաց մինչև յաշխարհն խորասան. Ղ՟ան՟ա:

ՉԱՐԻԱՆԻ, նեայ, նեաց. Տ. ԱՆԱՐԻԱՆՈՒ. * Եթէ չարժանեացս ընձեռաս, օրհնեալ ես. Ն՟բ. հգ:

ՉԱՐԻԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆԱՐԻԱՆՈՒ- ԹԻՒՆ. * Ա՟ա բարիան՝ իմ չարիանի.Ն՟բ-ի:

ՉԱՐԻ, բ-այ կի՞ բոյ. Տ. ՉԱՐ, և ՉԱՐԻՔ. * Ոչինչ իմացաս, թէ այն մեծուն հանդեր- ձոյն՝ չարայ նոքա իցէ այն ո. այսինքն ա- ռիթի չարեաց. Բ՟ա-ղ. Է. 6:

ՉԱՐԻՄԱՍ, } ի, ից. ա. Չարամիտ.
ՉԱՐԻՄՏԱՆ. } չարախորհուրդ. չարա- րուեստ. Նենգաւոր. գաւաճան. * Չարի- մասաք՝ չարախորհուրդք և անհնձանձելք. ՄԺէ. ծԼ: * Եւ երանեի թէ ագիտին, և ոչ հանդոյն չարիմասացն. Ցա՟ ուրէ: * Ոչ յայտ- նի ինչ յանդիմանէ զչարիմասցան. Ո՟ի. ծ. Է. 2: * Ցուցանել զայս ամենայն խորհուրդ զչար- իմաց Թագաւորին ասւեղից: Ուրացեալ չարիմասցին վաճակայ. Եղիէ. Ճ. Է: * Չարի- մացին վարագուհանայ գիտացեալ զանհնա- րին ուրացութեան վաճակայ. Փ՟գ: * Չար- իմացն՝ հայր կոչեցեալ մարգպետ. Աբծր. ա՟. 10: * Չարիմաց և գժուարամիտ, զնմտիգ կախարդեցեր զքեզ-ըս ծովուն. Ճ. Գ: * Խոս- տալ զչարիմաց խորհուրդս ապիրնի: Չարի- մաց խորհրդով կամ խորհրդեանն. Ցհ. ԼԲ: * Որ զառ-ոգի կանանս չարիմաց մեզք՝ ի մէջ բերին. Խոր-Վի:

ՉԱՐԻՄՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարամտու- թիւն. չարահնարութիւն. * Խ- րտովին խոկ զհրապուրս չարիմտացութեանն խոս- տովանեալ: Չարիմտացք՝ ի մոլոր Թաղա- ւեալ: Ոչ կարէ ժամանել հասանել չարի- մտացութեանն խորհրդոյն. Ցհ. ԼԲ: * Ամպարտ հաւատեալ չիմաստութեին՝ ի չարիմտացութիւն, ոչ ծանեան նովա զնած: Որ ոչ ունի զչար- իմտացու Թիւ աչխարհս. Ո՟ի. ա՟. ի՟ը: * Կնգ- ծաւորութիւք և բռնակատանաք և չարիմտացութիւ- եէր. Խոսփ:

ՉԱՐԻՄՏԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարամտու- թիւն. չարահնարութիւն. * Խ- րտովին խոկ զհրապուրս չարիմտացութեանն խոս- տովանեալ: Չարիմտացութ՝ ի մոլոր Թաղա- ւեալ: Ոչ կարէ ժամանել հասանել չարի- մտացութեանն խորհրդոյն. Ցհ. ԼԲ: * Ամպարտ հաւատեալ չիմաստութեին՝ ի չարիմտացութիւն, ոչ ծանեան նովա զնած: Որ ոչ ունի զչար- իմտացու Թիւ աչխարհս. Ո՟ի. ա՟. ի՟ը: * Կնգ- ծաւորութիւք և բռնակատանաք և չարիմտացութ- եէր. Խոսփ:

ՉԱՐԻՔ, բ-այ, բ-ից. գ. Κακόν, κακά, πονηρόν, ρά, κακία, κάκωσις, πονηρία. Malum, mala, malitia, malignitas, և molestia. Չա- րութիւն. չար գործք. մեղք. յանցանք. գէղ բան. գէղ-ի. Փեղուելի, դիւահոգեի. Փեսոփ. * Բազմացան չարիք մարդկան ի վերայ եր- կրի: Գազգ չհասուցանիցէ մեզ հասուցուցին զամենայն չարեացն՝ զոր անցուցաք ընդ նոս: Մի յօժարեսցիս ընդ բազումս ի չարիս: Ի չարին չարիք կան ի սրան նորա: Վ՟ան ա- մենայն չարեացն՝ զոր գործեաց հերովդէս: Ի գառնալ մեզ ի-բազքանչիւր ի չարեաց մեր- ոց. էն: Զնա գործելոյ զչարիսն՝ յայնժամ բազումք հայեին ի չարեան: Ոչ ոք վազվզ- զակի և յանկարծակի ի չարիսն գիմեմ. Ոսկ. գ. 32. 33: Որք չարեաց ի չարիս վերացեալ եւլեն. Ցհ. իմ. գաբ:

Իսկ Ցհ. ա՟. 13: Ազ անփորձ է չարեաց ... ընդհերջեր չարաց, կամ ի չարեաց:

ՉԱՐԻՒ. Վ՟նաս. արկածք. ազէտք. Թըչ- ուառուածի. ֆօբյանէ, խեղճ-ի. գազա, պեւա, վգա, չէր: Գուցէ հաւանիցեն ինձ չարիքն: Զի մի աւասիկ զչարիսն՝ որ գտան ինձ ի մի- խմ: Հրեշտակին որ փրկեաց զնա յամենայն չարեաց: Զիարդ կարիցեմ աւասանել զչա- րիս ժողովրդեան իմոյ: Փրկեալով ոչ փրկեա- ցեն զնա ի ժամանակի չարեաց իւրեանց-ումն:

ՉԱՐՈՅ. ֆ. Κακῶς. Male. Չարաս- չար. չարաչաչս. * Ոչ Թէ մեռանիցէ չար ինչ իցէ, այլ չարեօքն մեռանիցէ. Ո՟ի. ֆ. է. 10: * Ո՞րպէս կեաս հայր. ասէ ցնա ծերն. չա- րեօք՝ ո՞րդեակ. Վ՟բ հդ. ծէ:

ՉԱՐԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՉԱՐԱ- ՄՏՈՒԹԻՒՆ. * Տանջանքդ քո և չարխորհրդ- գուեդ ինձ փրկուի գործեն առ Ասծ. Ճ. Ա:

ՉԱՐԿԱՄ. Տ. ՉԱՐԱԿԱՄ. * Իբրև զչար- կամ և զինախանձոտ՝ եղբարց. Փարպ:

ՉԱՐՀԱՄԲԱՒ. ա. Բօթալից. կի՞ չա- բահոգի. * Վ՟ան լերինն այնորիկ չարհամ- բաւ պատմուԹիւն էր. Լ՟ար. ծա՟:

ՉԱՐՀՈՏ. Տ. ԳՈՂԱՆ, և ՈՒՂՈՒ. Χαλ- βάνη. Galbanum. Չարհոտ. ախրագոյ կամ բարկիժաւս: Մ՟ալԹի. չարհոտ. ԲծՀէնի-Գա- ղիան:

ՉԱՐՈՒԵՍՏ. գ. որպէս յն. Ուռուեստ չար, կամ չարարուեստուԹիւն. κακοτεχνία. * Չկարեսցին եղծին, և զչարուեստն ընդ ա- րուեստն խառնեցին. Ոսկ. ֆ. է. 24:

ՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακία, πονηρία. Ma- litia, malignitas, pravitas, improbitas. Չար գոլն. խոտուԹիւն չարի. չար ինչ. չարիք. մեղք. անպատմուԹիւն. վատաթարուԹիւն, հէն. գեղ-ս- ԼԲ. գեօթիւնէ, փեհուելփ, ալեգուելփ. * Ոչ ես անցից, և մի գոս անցանիցես չարուԹիւք: Ա՟ չարուԹիւն ևհան զնոսա՝ կոտորել զնոսա: Վ՟ճարեալ է չարուԹիւն առ ի նմանէ: Բև- րան քո չատախեր զչարուն: Զի պարծի ի չարուԹիւն հզօր: ՉարուԹիւն է ի բնակուԹիւն նոցա և ի մէջ նոցա, էն: * Ցայսր ամենայ- նի վերայ այլ և չարուԹիւն խորամանկեսց: Լիրք է խորամանկ չարուԹիւն նորա. Եղիէ-ի- Ճ: * Խոտն (Նշանակէ) զխորհրդացն չարուն ժողովեալս ի սրտի. Շ. ընդհանր: Ագաստաց ի ծառայուԹիւն չարուն մեզացն. Ա՟ա-ի:

ՉԱՐՈՒՏ. ա. Չար ինչ. զինասակս. ան- պատեհ. Բէօհգէի. Եօլսուզ. * Փեզ զի փոյԹ է. զինչ չարուտ ասաց չնաւոյն. որպէս զի հաւանեցուսցէ աէր մեր զաչակերտն. զայն, զի և նա եկեսցէ՝ ասէր. Եփ. համաբ:

ՉԱՐՉԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Παθητικός, παθητός. Passivus, patibilis. Չարչարել. կրական. Հնոյակաչ բնական կրից և չատաց ասնչանաց. * Բերելով յայգաչս մարգկան չարչարական՝ չարչարականաս կերպիս որ ի մարգկանէ: Ի չարչարելոյն չարչարականն ցուցանիցէ: Չչարչարականն զմարմին, զոր զգեցաւն յայգաչս ամենայն աչխարհի փրկուԹ. Ա՟ա. Գ. է: * Չարչարական ասեմք զմարմինն և մահկանացու. Շ. ԻԼԲ: * Չի հարցէ զնայելոց մահու չարչարական մար մնոյն՝ զոր ունէր. Շ. ա. գ. ծԼ: * Ծնաս ի չարչարական մարմնոյ, և պահեաց անապատ զմարմինն. Ճ. Գ:

ՉԱՐՉԱՐԱԿԻՑ. հգի, ցաց. ա. Συμπα- θής, ὁμοπαθής. Simul patiens, condolens. և բայիւ, συμπάσχω, συμπαθέω, simul vel similia patior, condoleo. Կցուցէ չարչարա- նաց. չարչարել զոյգ ընդ ումեք. և հրակից. և կարեկից-ախտակից. ցաւակից. * Փեռիւ յիչէ. որում փոյթ մի եղերուք չարչարակից. ա՟. պեփ. Է. 10: Չի ոչ եմք ունիմք քահանայա- պետ, որ չիցէ կարող չարչարակից լինել ակա- նատես մերոյս: Ա՟մ քահանայապետ չարիով

չարչարակից կարող է լինել տգիտաց և մոլորելոց. Եբր. Ե. 15։ Ժ. 2։ Կամեցան չարչարակից լինել սոցա։ Մահկանացու մարմնովս կարիցեմք չարչարակից լինել անմահ ածութեն. Եղիշ. Ե. Է։ Յաղագս այնոցիկ՝ որք մեռանիցին, իբրև ընդ ղեկեալս չարչարակից լինիմ. Բրս. յուղէփ։ Պարտ և արժան էր ընդ տարրչին չարչարակից լինել և արարածոցս։ Եղաք չարչարեցելոյն յաղագս մեր՝ չարչարակիցք. Ածաբ. 'ի պսակ. Ժ. և առ որս. ծԳ։ Չարչարակցաց քո առաջին, գուշակողաց զխորհուրդ խաչին. Ցօ որդ։ Ուտէր իբրև զմարդ ճշմարիտ. զի զգեցեալ էր զչարչարակիցս մեր իբրև զմեզ ». յն. զնմանակիրն մեր. Կոչ. Ը։

ՉԱՐՉԱՐԱԿՑԻՄ. ցեալ. Յ. Չարչարակից լինել. Չարչարակցեալ քեզ տիւ լուսոյ՝ երեք ժամաւ (կամ երիւք ժամու) խաւարելոյ. Շար։ Վշ ծառայից վշտաց չարչարակցել տեառն. Լմբ. պղբ։ Եւ մեք հինգօրեայ պահօք չարչարակցիմք տեառն կամ քնի. Տօնակ։

ՉԱՐՉԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարչարակիցն գոլ. խաչակցութի. Միաւորեցից ըղձեղանչական մարմինս տէրունական չարչարակցութեն. Պիտ։ Եւ մեք զնախատինս նորա յանձին բարձեալ պարծանօք չարչարակցութեն. Ցհ. իմ. էկեղ։ Առրել չարչարակցութբ տեառն յաւիտենից մահուանէն. Տօնակ։

ՉԱՐՉԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. կարեկցութի. ցաւակցութի. Աղօտաւուօք և չարչարակցութբ գերեկեցք մեր լինիցիք։ Վասն չարչարակցութեն լամք՝ հրաժարեալք 'ի գազանաբարոյ անմարդութէ. Ճ. Բ։

ՉԱՐՉԱՐԱՆ. գ. Որպէս Չարչարարան. այսինքն տանջանարան, խաչ. Ո՛վ հրաշալի նշ չարչարան, անտահմանելի ճղեր սահմանի։ Բարունեայն նշ չարչարան, ածորդւոյն նշ զենարան. Տաղ խաչ։

ՉԱՐՉԱՐԱՆՔ. նոց. գ. Πάθημα, πάθος. Passio. κακοπάθεια, κάκωσις, afflictio. ὀδύνη, dolor. βασανισμός, tormentum, ևն. Չարչարիլն և չարչարելն. տանջանք. հարուած. վիշտ. ցաւ. նեղութի. և կիրք՝ որպիսի և իցէ. ձէքա, էղիյէթ, իօփէնճէ. Իջուցանիցեմ զծերութի հօր մերոյ չարչարանօք հանդերձ 'ի դժոխս։ Տեսանելով տեսի զչարչարանս ժողովրդեան իմոյ։ Ճանաչեմ զի ես յաւուրս չարչարանաց (յն. չարեաց)։ Որ զայսպիսի չարչարանս կրեցին։ Օրինակ առէք եղբարք՝ չարչարանաց և երկայնմտութե զմարգարէսն։ Տանջանք չարչարանաց։ Գերութեն չարչարանք։ Ոչ են արժանի չարչարանք ժամանակիս հանդերձելոյ փառացն։ Որպէս առաւելուն չարչարանքն քի 'ի մեզ։ Զի ես զչարչարանս քի 'ի մարմնի իմում կրեմ (յն. զդրոշմս)։ Չարչարեցին զնոսա ամիսս հինգ. և չարչարանք նոցա իբրև զխայթոցս կարճի. ևն։ Ած իմ, մերկացո զծածկոյթ չարչարանաց (այսինքն կրից), որ անշրջելով զտեսութի մտաց իմոց. Վրք հց. Ը։ Ստէփ և Վրք հց. Յ. չարչարանք դնէ որպէս կիրք կամ ախտ։

Գտանի Չարչարանք թարգմանեալ 'ի Նխ. Բն. խր. և. Եսա. գլ. նաև յն. բառս μόρον, որ է մասն մարմնոյ, անդամ. հայելով 'ի բայն μορέω, որ է աշխատիլ, նեղիլ, չարչարիլ։

ՉԱՐՉԱՐԱՆՔՆ. և } որպէս Զատիկ. Πάσχα.
ՉԱՐՉԱՐՈՆԱՑՆ. } զի որպէս Պասեք՝ ըստ եբր. է անցք, նոյնպէս և Պասքա՝ ըստ յն. չարչարանք. Եւ զնմին, ասեն, յայնժամ տօնայան չարչարանքն. քանզի յայնժամ չարչարեցաւ վասն մեր քն։ Վարդապետ ասէ, թէ առ քեզ արարից զչարչարանացն։ Զատ այ միայն, եթէ զչարչարանացն առնեմ, այլ և զհիւան եւ յաւելլու, եթէ ժամանակ իմ մերձեալ է։ Զայս ասէ, զի միանգամայն աշակերտացն առէք յիշեցուսցէ զչարչարանացն. Ոսկ. ա. փիմ։ և մտ.։ Վասն էր զչարչարանացն կատարէ. Երզն. մտ.։ Աւօր զպասեք չարչարանաց, ևն. Շար։

ՉԱՐՉԱՐԵԼԻ. լւոյ. Տ. ՉԱՐՉԱՐԱԿԱՆ. Զգեցաւ մարմին չարչարելի։ Անչարչարելին, ասէ, չարչարի չարչարելեաւն. Եղիշ. Է։ Ցհ. իմ. էրեւ։ Չարչարեցաւ անչարչարելին չարչարելեաւն, և մեռաւ անմահն մահկանացուաւն. Շ. Բղբ. առէք։ Խոնարհեցար 'ի չարչարանս չարչարելի բնութբ մարդկան. Շար։ Առեալ զչարչարելի մարմին. և 'ի չարչարելոյն չարչարեալ անչարչարելին. Ինքն չարչարելի, և ինքն անչարչարելի. Սխտ. տառ պղբ. անփոփ։ Մահն 'ի մեղաց էառ ակիզբն ... քանզի և չարչարելիք իսկ անտի եղեաք. Ոսկ. մ. Բ. 1։

ՉԱՐՉԱՐԵՄ, եցի. ն. Κακόω, κακουχέω, βασανίζω. Malis afficio, male tracto, affligo, crucio. կր. Πάσχω. Patior. κακοπαθέω, mala patior. πονέω, laboro. ὀδυνάομαι, dolore afficior. Չարիս և կիրս և տանջանս հասուցանել. նեղել. խոշտանգել. աշխատ առնել. հալածահարել. կր. կրել զչարչարանս, զվիշտս. ինճիթմէք. էզիյէթ՝ օլմաք՝ օչգիւն չէքմէք. և յօ նէզօշի գօչէ. ողրէ՝ էլէմէթ չէքմէք. Ծառայեցուսցեն զնոսա և չարչարեսցեն։ Չարչարեաց զնա սարա։ Զհաւանութի քո չարչարեցին։ Զժող. և զժառանգութի քո չարչարեցին։ Արկ հերովդէս արքայ ձեռն՝ չարչարել զոմանս յեկեղեցւոյն. ևն։ Չարչարեցայ, և խոնարհ եղէ մինչև յոյժ։ Չարչարեցար ամենայն ուրեք, ուր չարչարեցաւ հայր իմ։ Բազմին թագաւորաւն հանդերձ չարչարեալ, ևն։ Որոց չարչարեալ են խելապատակքն. Նխ. խոզմ. ծԸ։ Չարչարեցիր իբրև զարուոք զինուոր, և նահատակեա օրինօք, առ զի պսակեսցիս։ Անէր ցանձն իւր, չարչարեցիր, և մեռցիս. Բրս. դհ. Ը։ Վրք հց. Գ։ Ոչ տալ քուն աչաց ... յերկիւղէ այսոցիկ չարչարեալ հոգւոյ իմոյ. Շ. ընդհ։ Չարչարեցաւ մոլեկս ցասմամբ. Վրդն. ող։ Զայս ամենայն չարչարեցաւ առ 'ի կեցուցանել զմեզ. Ածաղ. Ա։ Զայնպիսի չարչարանս չարչարեցաւ. Ոսկ. մ. Բ. 10։

ՉԱՐՉԱՐԻՉ. րչի. չաց. ա. Որ չարչարէ. չարչարօղ. Այլ զի և սիրիցեն եւ զչարչարիչսն. Ոսկ. մ. ա. 18։ Ոչ խնդրէ զվրէժ անձին իւրոյ 'ի չարչարչէ անտի ... չարչարչացն և այլն. Եփր. համաբ։ Չարչարեաց զչարչարիչսն, զի մի խառնեցուսցեն զսիրտս։ Զժանիսն նորա զչարչարիչս խղեալ ընկեց առուգունին. Եփր. ծն. էլ։ Սոյնպիսի տիտ 'ի միջոյ բառնալ՝ կրկին ողորմութի է, և առ չարչարեալսն, և առ չարչարիչսն. զի զնոսա 'ի չարեաց փրկեսցէ, և զչարչարիչսն 'ի չարչարելոյն յածուսցէ. և այն ոչ եթէ չարչարելոց ինչ երախտիք իցեն, այլ չարչարչացն. Ոսկ. եփ։ Չարչարիչքն՝ պատկաց առաւելութ լինէին վկայիցն. Ոսկ. գհ։

ՉԱՐՉԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } Տ. ՉԱՐՉԱ-
ՉԱՐՉԱՐՈՒՄՆ. րման. } ՐԱՆՔ՝ ըստ ամենայն առման. Երբեմն այլազգ 'ի չարչարութի յեպյեղեալ, և դարձեալ յառողջութե եկեալ։ Չարքն 'ի չարչարութե տանջանաց երկուցեալք՝ 'ի չար իրացն խորշին. Փիլ. նխ. ա։ Զի չունչ զգայ զչարչարութիւն. Եփր. համաբ։ Ցանկանալով ցանկայցայ ուտել ընդ ձեզ զչարչարումս զայս (այսինքն զպասեք չարչարանաց). Գէ. Ես։

ՉԱՐԻՈՔ. մ. ա. Որպէս Չարեօք. և Չարաչար. Զբարութն 'ի չարութն դարձուցէք. Սարգ. յկ. Ը։

ՉԱՒԱՍԱՐԻԼ. իցր. Անհաւասար լինել. Հազար ամ առաջէն տանջանք չաւասարին ժամու միոյ անդ տանջանացն. Վրք հց. Յ։

ՉԱՒԱՏԱԼԻ. լւոյ, լեաց. որ և ՉՀԱՒԱՏԱԼԻ. Անհաւատալի. անկարծելի. Այլոցն եւ՝ որ հանդոյն նոցին յայտնի չաւատալիք 'ի նոյն գիրս կան՝ հաւատալ. Նար. կր. ա։ Չաւատալի գիւտ։ Աւէր ամենայն քաւոր՝ չաւատալեացն պաշտօնատար. Նար. խղ. ծԳ։

ՉԱՒԱՏԱՄ. տացեալ. Ն. Ոչ հաւատալ. անհաւատ կամ անհաւան գտանիլ. Եթէ ինձ, ասէ, չաւատաս, գոնէ առնն հաւատաս. Ոսկ. մ. ա. 4։ Զորս գէհեննիւ դատապարտէ՝ զչաւատացեալսն 'ի նոյանէ (կմ չաւատացեալն 'ի նոյանէ). Շ. խոստ։

ՉԱՓ, ոյ, ոց, կամ ու, ով կամ աւ. կմ ու, ուց. գ. Μέτρον. Mensura, և temperamentum, modus. συμμετρία, apta proportio, moderatio. διαμέτρησις, dimensio. πέρας, finis, terminus. Քանակ քանակութի՝ ըստ տարածութե և ըստ կշռոյ և ըստ թուոյ. սահման. բաւ. եզր. ուղղութի. և կանոն որքանութե. չափաւորութի. եղանակ. տարազ. պայման. համեմատութի. զուգաչափութի. էօլչիւ, օրան, փիւրչն, բէյման, հէնտէսէ. Չափ նոյն եղիցի ամենայն վեղկեցն։ Միով չափով մի բովանդակութի քրովբէիցն։ Երկայն է չափ երկրի։ Մեծ է տէր ... և մեծութեան նորա ոչ գոյ չափ. Ոչ գոյ չափ զօրգու նորա կամ ազգաց նոցա։ Չիք չափ փախստեան նոցա։ Ասրար զծովն հալածոյ 'ի տասն կանգնոյ զչափն։ Չափ տաճարին ներքնոյ. և այլն։ Աւանց օրինի ամենեցին, և չափու։ Արկանէր զկերակուրն չափաւ. Պղատ. օրին. ա։ Ոչ ունցանեն զչափով։ Այս եթէ ելանէին ըստ չափոյն, ոչ առնէին։ Ըստ ուսանողականն չափուցն (այսինքն կարգի և կանոնի)։ Զորոց զչափ գիտէր քրիստոնէութեանն։ Ըստ չափոյ ուժոյն կամ զօրութե ձերոյ։ Գահէ չափով մարդոյ. Ագաթ։ Յճխ. Է։ Կոչ. րէ։ Եղիշ. Է։ Շ. ընդհանր։ Իգն։ Ուսանին զչափ երկրի (յն. զերկրաչափութի)։ Գիտէք դուք ամենեքեան, թէ յոր չափս բարձրութե հասեալ եղև (այլ. յորչափ բարձրութի)։ Որք չափով վարին, առաւել քան զկայծ վաստակին։ Սակայն ծառայ եմ. և զչափ իմ ճանաչեմ. Եփր. պղմ. Ե. 28։ Վրք հց. Ի. Կոչ. ծԵ։ Փախիցուք 'ի բարեկեցութէ, և դարման տայցուք անձանց չափուքն. Որ 'ի չափ և 'ի պայման 'ի տունս բնակիցէ։ Այլ այս վայել է մարդկութեն չափուց։ Ոչ անպատուեալ զմարդկայնոցս չափուց զվայելչուչն։ Ոչ չափուցն և ոչ կարգացն անսայելոց անխառնութբ. Ոսկ. մ. Բ. 19։ և յհ. Ա։ Պրղմ. Բ. ԻԲ։ Մագ. 'ի ղևտ։ Դու աւելի իմն քան զչափն ուսուս, և քաւ և ոչ զկարեւոր պէտսն տաս. Ոսկ. մ. Բ. 23։ Ըստ իւրում չափուն՝ որպէս և հրոյ ». յն. լոյս, ըստ որում էր. Կոչ. Ի։ Զի եւ զատ չափ ոչ գիտեմ ». յն. զայր. Կոչ. ԾԲ։ Զաթոռոյն առնել կամ զչափ մի քննեսցուք ». յն. մի բառ, պյառլութի. Կոչ. ծԴ։ Ըստ չափոյն (յն. կարգին) մեղքեսեզեկի. Նար. պղմ։ Անդրէն 'ի չափս իւր կազմեցաւ (զեան արեան 'ի ջուր փոխեալ). Կիւրղ. ել։

ՉԱՓ. Μέτρον. Vas, sive instrumentum, quo aliquid metimur. γόμερ. γόμορ, gomer, homer. եբր. խոմէր, օմէր. Նմանն աս

բօղ զայսչափ ինչ քանակ . որպէս գրեալ֊փոր֊քոս . արգու֊բեան. և գործի չափելոյ, որպէս ձող, քանոն, և այլն . այսչափ ինչ քանակի . Է֊օլչէ , Է֊ֆոպէ , Ռ֊էբպէօ , ևն. *Մի՛ տանիցէք անիւաւոր֊ութիւն ՚ի գաւառաստա֊նի, ՚ի չափս , և ՚ի կշռոյս , և ՚ի զոյգս: Ջոյգք արդարք , և չափք արդարք : Եւ տանէր (Ծոմէն պղնձի)երիս հազարս չափ: Ժողովելին զպէտան կրկին, երկուս չափս առ միմի: Լցիք լի չափով զմանանայդ յաման մի : Արկցէ ՚ի նա լի չափովդ մանանայ : Չափն էր սաս֊ներորդ երից գրուաց : Եւ ահա կշռա մի կապարեայ ամբարձեալ, և կին մի նստեր ՚ի մէջ չափոյն . և այլն :

ՉԱՓ. Մέτρον. Metrum. ῥυθμός, rhythmus. Ոտն չափաբերական֊ չափ և եղանակ և թիւ ոտանիոց կամ ոտանաւորաց . *Աքանչէլացոյն և հնչուձի, ՚ի ձեռն որոյ նուագք ձայնից և չափք֊փիւռֆոն: *Կացուցանել սուն մի ոտա֊նաւոր չափով. Մագ. յիշ֊օգ : *Սահմանել քանս չափաւորս և ոտանաւորս . որպէս վանն ոսկոյ չափոյ , և տալաասցուքիթ. Թր . էբէ : *Առանց դաշնոյ ոսկ քանս առ չափս դնել֊լով. Պշտ . օրին . Ք : * Փիւթոգրք վերացա֊վից , և նուաչափից , և ամենեցուն արդ ա֊սացեալ չափոյն . անդ . Ե :

Ի ՉԱՓ ՀԱՍՆԱԿԱՆ. Ἀκμάζω,Floreo aetate, vigeo . Չափաւոր լինել . Ֆարդ ըստ. Ռէօրէ֊մէ֊ : *Ինքնին ՚ի չափ հասեալ է. Յհ . Ե . 21. 23 : Որպէս և Նտ . էր . առեալ: Իսկ Սէր֊Ի֊Ե֊ց . *Ի ապստամբէ նորա գաւազն չափ եղանի֊ցէ ո . այսինքն յարբունս կամ ՚ի չափ հա֊սանիցէ :

Ի ՉԱՓՈՒ ՈՒՆԵԼ ՋԱՆՁՆ . } Չափաւորել
ԳՒՏԵԼ ՋՉԱՓ ԱՆՁՆ . } զանձն . ոչ եղանել ըստ չափ. դիտել զնոր կարգ և զսահ֊ման . Իր լռէը ֆէքֆալ պահել. հաֆիֆի պէլ֊մէ֊ , ըզգալ֊ փոր֊ֆաք : Սարգ . ա . պ . Ե : Ե Ք . յհ . Ք : Իգն : *Թէպէտև եմ հրէայական֊ պեա , սակայն ծառայ եմ, և զչափ իմ ձա֊նապհի . Կոլ. ծէ : *Ցորս և աւուրք զնա գո֊վելին՝ իւր ըզգիտող չափոյ անձին . Յա սրտի : *Զայր է ահա ոչ ճանաչէլ զչափ անձին . Դէ . Ե :

ՋՉԱՓ ԱՍՏՈՒԱԾ . Δοκιμάζω , δοκιμάν γνωσκω, μετρημαω. Probo, exploro , con-templor. Ջննորձ առնուլ, փորձել. քննել. փէնէֆէ , ՌԷՀՐԻ֊ոգ ԷՒՄԷ . *Օգի զչափ առ֊ցուք գնհուլքե նորա : Ցորժամ զչափ ա֊ռին, ծանեան : Ջքո բարերարութիւդ զչափ առեալ Նոգ ասցուք (յն. Նոգալով կամ գնհելով գառեսցուք): Օի զչափ առիս զձիր, եթե յամենայն հնարսական իցէք . Խ֊ոպ. Ք. 19 : ֆՓ . 10 : ֆԲ . 22 : Բ . Յոր . Բ . 9 : * Նկին զչափ առնուլ զնորա . Նտ . պմ . Է . 10 :

Ասի և * Ընդ ամենայն չափս էանց , և զամենայն ինչ ուզեաց . Ռ֊ի . Ես . յն . πε֊ρίειμι , circumeo , lustro .

ՉԱՓ . ա . Չափաւոր . վայելուչ . *Ջմար֊միդ չափ հանդերձիւք զգեցի՛, և մեապտ զնհրանի պատմուճանի. Ռ֊ի . Ե. ֆ . 10 : *Շատուցուք առ անգամ մի սասկելովք վասն չափ ժամանակիս. Կոլ. ծէ :

ՉԱՓ ՀԱՍՆԱԿԱՒ . որպէս Չափահասական , կամ չափաւորեալ ըստ հասակի . լոֆ֊ֆօս , կամ օշնա պէյլս . *Ոնէնք մարմին չափ հա֊սակաւ : Այլ չափ հասակաւ . Իգն : Ճ. Գ: Ե ալ֊ֆ ռ֊ի . ուր տպ . այլ չափահասական :

ՉԱՓ ԻՆՁ . } Ընչայափ . այնչափ . չա֊
ՉԱՓ ՄԻՒՍՆ . } փով . չափաւոր . գոզ֊
ՉԱՓ Ո՞Ք . } նաքեալ ինչ և ոք. *Նէթէ և ակին իւրև զուաղ առ ապին ծովու , չափ ինչ միայորգք միայնին ՚ի նոյանէ . Ռ֊ի . Ես: *Ոչ չափ ինչ պատժովք, այլ դէ֊հէնին տան֊չանաք տանջիցին : Ոչ դոյլն վուհամ և ոչ չափ ինչ . այլ աշխատիմ՝ պատեւլոգ֊ելով տասակ փուհով: Յաշխարհին ճանապար֊հի ոմանց բազում ինչ պէտք են , և ոմանց չափ ինչ (յն. ոչինչ) . Ռ֊ի . Ֆբ . Ի֊գոս . Էէբ : *Ոչ վասն գանգատելոյ լսեմ, այլ չափ միայն , յանդագ երկայնաբանութենէ խոյս առեալ . Փիւ . Լ֊ս : *Գաւառապան նոյն է , եթէ չափ և գոյն ոք մատուցանիցէ, և եթէ պօզոս և պետրոս գլխովին . (յն . հանդի. պեալն . այսինքն ո՛ ոք և իցէ.) Ռ֊ի . Ք . գ֊ի֊ :

ՉԱՓՈՂ . ſ. ա . Չափաւորապէս . և Չա֊փաւոր . *Մէկը յորժամ գասանիցէս որ֊գեակ , չափով կերիցիր : Ջքեանն իւր երից չափով և խմասուքիթ . Ա֊ի . Ի֊Ե . 15 : ւԸ֊. 26 : *Ջի ոչք չափով վերսաբերին , դեր քան ըղշափըն վերսանն. Ցհ֊ օդէ : Իսկ ԵԷբ . Ե . 2 . *Չափով չարչարակից լինել ո֊. յն . չա֊բակիւք : Եւ Ա֊ւ . ւԸ . 6 . *Ահա չափով եդեր զառաւրս իմ ո֊. յն . Թզաչ կամ Թզաչափ : *Չափով բայց զգաւոն բանից . կԱմո֊ : *Չա֊փովն՝ ինաքե են դարմանոցն . և անչափն՝ առնքնաք և մահ . Յճի֊ . Ք :

ՉԱՓ֊ . Նի֊ . ինդ֊ գծ֊ . Մինչև֊ ըստ֊ նո֊ վին չափով. Իբր֊ չուրջ֊ և ոչ իսկ֊ ըսկ֊ ան֊ գամ . և երբեմն այլևայլ ոճով֊ չափ , ին֊ չոան, ինչոփ այնչափ, պէս֊ ես , գոպար , ան֊ փ , առաբ֊ պէս֊ և այլն . *Մահու չափ : Ուրեմն չափ: Գապանօք չափ: Ոգուով չափ: Նրդմամբ չափ: Միջովք չափ: Ոսուովք չափ: Գոյնս չափ : Հնգիւ չափ : Գալով չափ բա֊նին քոյոյ : Ջաշն առաւն գիտելով չափ . և այլն: *Հինգ հարիւրով չափ . Եղէց֊ Ե: *Նոցա՝ ընդելուք չափ իցէ ինաս ծախուցն. իսկ սոցա՝ ոգուովք չափ իցէ մահս վճռագին . Ռ֊ի . յհ֊ ա֊ . 2 : *Թոյլ եաս ասե՛ բանիւք չափ միայն ճոխանալ Թշնամեացն . Ռ֊ի . Ես : *Ճառիւք չափ լսելով յանձն մի առնուբ : Իշխեցին պնդանա նորա և զպարտանս նորա՝ երկնիւք և ամպոք չափ փակել Կասլաս չափ, և որչափ նոյն էր՝ են չնորհք (յառնելն գա֊զարս եւԹ ՚ի ժամուն). Կոլ֊ ֊ . Ե֊ . ծ֊ : *Նէթէ միայն իւրոյդոփքն չափ գայ ՚ի վերայ աման , առաջ սատակեցց ոչ է ախտացեալն. Մէնի֊ . ղՒ֊ : *Քև չափ բնակցութիւն հիմնա֊փայլեցեր. Շօր : *Ջհասարակ գիշերաս չափ՝ ձայնք ահէղք , և այլն ո֊. իմ իբր , լուրջ֊ ունելով զգրուռ թի մակբայի. Նդէս֊ Ե :

Լինի և սես֊ կամ ար֊ իմդրով֊ իբր ռասկական ոճով, այլ վայելչապէս . *Չա֊բրիւր գահէկանի չափ . Եղէս֊ Ք : *Ժողովես֊ցես ՚ի նոյն ամպ՝ հարիւր արանց չափ. Ջե֊նէ : *Ընկան չափ և մեպտիւրսութիւն ապաշ֊խարեսցէ : Ընդ խաչի չափ քեզ հնազան֊դութիւն . Մագ . Ե : Լ֊ք . Հք : *Ջափ նոցա բառականին է. Իգն : *Եւ ոչ միոյ ոյսորդի աշխարհականի չափ գործեցեր Բրեցին զաե֊զինն Իզրա առն չափ. Վ֊ի Հ֊ :

Ի ՉԱՓ֊ Նոյն ընդ վ֊ *Ձիք անդ տեղի առ ասատուաց , Թէ և յովկիանոսի չափ հեղու . Մէնի֊ . վ : *Եւ բնութիք ՚ի չափ (յն . մինչև ՚ի բնութիւն) եկն յաղագս մարդ ասկիրութեան, և ճշմարտապէս հեացաւ , և այլ եւս գերա֊գոյնն ասե֊ . Դիտ֊ . ասծայ :

ՉԱՓԱՒՈՒԹԻՒՆ . գ֊ Չափ բանից և բառից . քերթուած֊ առաղաչափութիւն . *Չափաբանութ և կշռաք առեղծանել բանս. Մագ֊ Ե Երբ֊ ֊էբ :

ՉԱՓԱՐԱՐ . ſ֊ Μετρίως . Mediocriter , tempestive . Չափով֊ այսչափ , այնչափ . և Չափաւորապէս . *Ջարդանացին ոչ չափա֊բարձ . այսինքն առաւել քան պէտն . Փիւ֊ խմասն : *Լսա ժամանակին չափաբար յեր֊կոսին (այսինքն յաշխատութիւն և ՚ի գործա֊րութիւն) Չափէն՝ զգուշութիւն առ յարակայութիւն և քնութիւն . Նէս֊ . Ես :

ՉԱՓԱՒԱՐԵՐ , ի , ից֊ ա֊ Μέτριος . Mode-ratus . Որ բնութ չափ գանքեան գչափ , կամ ՚ի չա֊փոս ունի զանձն. բարեխառն. զգաստ֊ *Քան֊զի ոչ չափաբեր այր զզրկօղն Թզղեալ քի֊նայցէ ՚ի նոցայցն՝ զպատիժս պատուհասից ՚ի բաց բարձեալ ՚ի պարտոզացն՝ յոչն մի֊ղուցեալ ամպարիցէ . Փիւ . Նխ֊ Ք :

Եւ իարու Չափաւոր ինչ . գուշնաքեայ . *(Ջքանագ) ոչ չափաբեր ընկալայ , այլ ան֊ յուշս և ձշմարիտ գիտեմ. Փիւ֊ Լ֊ս :

ՉԱՓԱՒԵՐԱԿԱՆ , ի , աց֊ ա֊ Μέτριος. Moderatus . Չափաւոր . չափով բերեալ . *Եւ զի՞նչ է ինձ սակաւս և նուազագոյնս յօգել սահմանս կանծելիս չափաբերականաս, մինչ անցեալ է ըստ քանակութիւն : Նշխար յիշատակի մասին օրհնուէ չափաբերականի (՚ի նոյն ասպանել). Ես֊ . Ք . Ե ֆբ :

ՉԱՓԱԲԵՐԱԿԱՆ . Μετρικός , ῥυθμικός . Metricus, rhythmicus, modulatus ac mo-deratus . Տաղաչափական . չափածոյ . *Նէ֊ եր անպիգանքն ասացեալք՝ տալ չափաբեր֊ կան : Ոտանաւոր և չափաբերական գերա֊կայ գրել սաղս : Քերթուածի է առասպե֊լավարժութիւն , և չափաբերական բանիւք պատմութիւն զանազան իրաց . Նոնոս : Մագ֊ ֆՓ : Եբէ . էբ :

ՉԱՓԱԲԵՐԱԳԻՏ . ſ. Չափաբեր գտլով պահելով զչափ բանից և քառից . * Ցարա֊ հեաւօղք իմնաասիրացն, և վերապհյեցօղք չափաբերապես մակագրութենց . Խոր. Գ.62 :

Եւ Չափաւոր . չափով . *Ջառ ՚ի ծերու֊ նեացն անցեալ բան՝ ՚ի պարզագունեցն չա֊փաբերապես հանգիպեցայց . Ցհ . ԼՒ . (այն է բան Պորփիւրի . աճս ՚ի բառն ՉԱՓԱՒՈ֊ ՐԱԳԻՏ) :

ՉԱՓԱԲԵՐԵԼ , բեալ֊ Ն . Չափով և կարգաւ յառաջ բերել , յարմարել . և Տա֊պաչափել . *ՋԹիւս ըստ ծննդոց իւրաքան֊չիւրոց մինչ առ մեզ չափաբերել . Աչծէ . յոլէ : *Տալ գիւցազնական չափաբերեալ ըստ եղելոնացուցն՝ ի քառից առասանց չափա֊բերեալ գոյն . Մագ֊ Խ֊ :

ՉԱՓԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ . գ֊ Μέτρησις , μέτρον . Mensura , metrum. συμμετρία , apta proportio , moderatio. Չափ իրաց և բանից. չափակցութիւն . հաւմմաուսութիւն. յար֊մարութիւն . *Գեւգեցկուն մարմնոյ՝ որ ՚ի չա֊փաբերութիւն մասանց և գեղեցկակերպութեց գոյանայ . փիւ֊ Լ֊ն֊ Ե֊ 19 : * Ի նկատա֊գրութիւնն՝ ոչ զայծառաւորութիւն գերագոյն ու֊նի , այլ որ զչափաբերութիւնն յօդաչափու֊թիւնն՝ նա է գովելի . Նէս֊ *Նէթող նա զտաեւ֊ ասանն պղնձի, այսինքն զաստուածոյին՝ որ ընդ֊ունէր զչափաբերութիւն ժամուց աստղիցն՝ Ա֊ (չիք) ոչ պատկեր և ոչ ձև , և ոչ քա֊նակութիւն , և ոչ չափաբերութիւն . Մագ֊ Է : Իսկ Ռ֊ի . յհ֊ Ք . 17 . *Ոյք քաղդէութիք , և չափաբերութիք , և որքանութ զգաղէին ո֊ իմն ըստ յն . աստղաբաշխութիք , մաթեմա֊տիկոսիւ , և Թուաբանութիք :

ՉԱՓԱԲԵՐՈՒՄՆ . բման . գ֊ Չափա֊բանութիւն , աստղաչափութիւն . * Բան հնաա֊ստ֊ . . . գիմանութաբար . . . չափաբերմամբ ո֊ գնալ ՚ի ներսիսն . Շ֊ այբ֊ :

ՉԱՓԱԼՕՍ . ա֊ Μετριολόγος . Modera-tus in verbis . Չափով խօսող . չափաւոր ՚ի բանս . *Ջմարդ՝ ոյ գիտութիւն՝ չափախօս առնէ . Նտգբ . Ք :

ՉԱՓԱՆՕՑ . ա֊ Μετριοπάθης . Moderatus . Չափաւոր . չափամտիր յօրինեալ . տաղաչա֊փական . *Որ ՚ի քերթողացն չափածոյ ինչ բան , կամ չարագրականաց. այսինքն ոտանա֊ւոր , կամ արձակ . Նէս֊ . էբ :

ՉԱՓԱՆԱՆ , ի , ից֊ ա֊ Μετριόζ. Di-mensivus. Որ իւրն չափ կամ չափումն .

*Ոսուցմն՝ չափական երկայնութեամբ և տա-
փարակի և խորութեամբ. Գլաթ. օրին. Է:

ՉԱՓԱԿԻՐ. Տ. ՉԱՓԱԲԵՐ, ՉԱՓԱՒՈՐ.
*Ջմիջինն յառաջ քան զծայրան ընդունել՝
չափակիր լինել փորձեցեալ: Ցոչինչ իջա-
նել՝ ի խոնարհ՝ ի յախտս... և չափակիրն
լինելոյ (անգամ՝ ընդամ՝ ընդրել). որք զմիջակուհան
պատմիչն. յն. μετριοπαθέω, չափակրել.
որ է չափով կրել կամ չորչորիլ. և ի չա-
փոյ ունել զկիրս, ևն. փիլ. խոսափ. լին:

ՉԱՓԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμετρία. Symmetria, proportio. Ջուգաչափութիւն. հաւասարութեամբ մասին ընդ մասին և ընդ մի-
ասնոյ և անդամոց, և գումոյ. Մոփս. ի դէմ: Ն ոսիիթ: *Չափակցութեամբ մասնկաց և անդամոց, որ միոյ ինչ կամ ի կենդան-
ւոյ երևի. Վրդն. ծն:

ՉԱՓԱՀԱՍԱԿ. ա. որ և ՉԱՓ ՀԱՍԱԿՈՒ. Ի չափ հասեալ. լփհաս. *Ա յս կարգաւո-
րութիւն (միջոցութիւն) չափահասական է.
Մոպ. (հին ձ. չափհասականն) իսկ Վրփ
ոսի. առ. *Ա յր չափհասական. ըստ ձեռ.
*Ա յր չափ հասականաւ: Գաստիճ և ի գիր-
առաքին. *Թէ ծնանի չափահասական:

ՉԱՓԱՆ, ի, աց. գ. Չափ. և Չափուանի.
*Կտաւոյ գործոց գործիլ զայլազգիսն, և առ-
պար չափանի՝ ի ձեռաց նոցա. Եփր. ճ: *Ի
նոցա վաստակոց և ի քրտանց ջինանոս և
պչուրա լնուն, և նոցա ի առնս և ոչ ի չա-
փանաւ հրամային առանել. Ոսի. ՛. Գ. 8:

ՉԱՓԱՐ. Որպէս բառ արար. և երբ.
Ճաղպիր. Ձեղոյր, կիզոյր, է Հզօր. մեծա-
զօր. ահաւոր. և որպէս բառ ունի. է Վայր
յանկապատ. *Եաներ աչօք քաղցր Յրն գրի-
գորիոս զիջնայն միածնին՝ ի չափար պալատն
որդեացն. Թղի. գաղ:

ՉԱՓԱՐԱՆ. գ. Որպէս Չափ, կամ ընդ-
ունարան քան չափոյ. *Հատանէր դիրս հան-
դուռոցացն սրոյն իւրաքանչիւրոքան չափարան
արկիզացն. Նչափ:

ՉԱՓԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Μέτριος, σύμμε-
τρος. Mediocris, commensuratus, modera-
tus. Ոսիոզ և պահպող զչափ. ոչ անցեալ քան
չափ. ունող զչափակցութիւն. Համեմատ.
յարմար. և Միջասահման. միջակ. պար-
կեշտ. Համեստ. զգաստ. և Նուաստ. խո-
նարհ. օրհն գործիչ, հեանոպղեխի, եաԹԷԱԸՓ-
ԱԸ, ԸՐԱԸՀԻ, ալլագ ԼԷՕՒՒԱՆ. *Ընդատաչաձ
է մեծ մարմնոյ փորը զգեստս, և կամ փորուն
մեծագոյն. այլ իւրաքանչիւրոցն չափաւորն
է օգտակար և պատշաճ. Բրս. ՃԳՒ: *Որ
զմեծագոյն գիտութիւնն ունի, զնուազ ոչ ու-
նի և զչափաւորն. խոսփ: *Ի չափաւորացն
գիտուքնան իսկ գտանի համեմատութիւն. Գաբ.
գիմ: *Ազ չափաւոր խոստնել՝ ի կերակուր՝
զանհամութիւնն՝ ի համեղութիւն ածէ. իսկ
ատելին կամ պակասն յանհամութիւն ածէ.
Մէն. ւի: *Գիտելիք և չափաւոր մոլուածք
յայտսիկ մոլեալ և գնահատեալ: Գարկիեզմ
՝ի կերակուրս և յըմպելիս, և ՝ի ցանկութիս
մարմնոյն չափաւոր. Խոր. ա. 1. 23: *Տե-
սանեմք՝ ոչ միայն ՝ի չափաւոր մարգիկ, այլ
և ու մեծն է քան զամենայն՝ Թագաւոր ևն.
Նփռ. Է: *Ոչ ոք տրամեցի՝ ի չափաւո-
րոցն՝ պատուհաս կամ ատանգս հասուցանել
(այնմ՝), որ ևան. փիլ. խոսափ: *Ջայս՝ Յուսի-
Թէ խազուսիք՝ ի չափաւոր մարդկանէ կարն ն
ուանել, եՒԹէ կամին. Սրփ. ա. գ. Է: *Վբշ-
ուսակից լինին այնպիսեացն ազգ չափաւորք.
Նրբն. ֆփ: *Պչուակի և չափաւոր գոյութիւն:
Ոչ գիտացին Թշուառականքն զազգաւոր չա-
փաւորացն գիւրութիւն: Ջհարկաւոր կե-
րակրացն ազատս չափաւորն ասհմանել
ժառանգութեամբ. Պիփ: *Փորձութիւնք զձեզ
ոչ ըմբռնեցին, բայց մարգկայինք. այսինքն
փոքր, գուշաքեայ, չափաւոր. Ոսի. ա.
Ի:ը: *Ժամանակս չափաւորս՝ ի կրծնաւորա-
կան եղեալ մրցանս. Կչխոփ: *Ընդբէր մար-
կոս կարճ՝ ի գործոյ գրեաց. զի պետրոս
չափաւոր էր՝ ի խօսի. Տծոսի:

ՉԱՓԱՒՈՐ. որպէս Չափածոյ. առաքաչա-
փական. *Ոչ գեղայարմար և չափաւոր բա-
նիւք զաւետարանն յարմարեալ յանգաւո-
րութիւն. Մոփ. յիչ. ոփ: *Մտեզծանել բանս
չափաւորս և ոտանաւորս. Թղ. փեր:

ՉԱՓԱՒՈՐ ՄԻ. ՛. Չափաւորապէս. փոքր
մի. *Գօղոս ձնչէր զնարգինն և չարչարէր.
գու գոնեայ չափաւոր մի ազդեաւ. խոսը:

ՉԱՓԱՒՈՐԱԳՈՑՆ, գումի, ից, կամ
ացս. Μετριότης. Moderation. Կարի
չափաւոր. և Նուազ. *Ոմանք՝ որք ի չա-
փաւորագունեաց գոլ Թուին գիտարքուաց:
Իբրև զմանրագոյ զանապատին ըմպելով
Թմբրեալք՝ և Թրծելոյք և զբմբրեալք. փիս
փեսոյան: *Ջգուշանայցեմք ի չափաւոր-
գունէից ոչ յանչափիցն եւանել սահման.
Ցհ. իմ. ոփ:

ՉԱՓԱՒՈՐԱԿԱՆ. Տ. ՉԱՓԱՒՈՐ. *Եթէ
կապեացէ ոք զինքն բարձրաբեմ ամբարտա-
ւանութեամբ, արձակեացէ չափաւորականաս-
նարհութեամբ. Ոսիիթոր:

ՉԱՓԱՒՈՐԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. խոնարհիլ՝
զինքնել՝ ի չափ ակարութեամբ այլոց. ըստ յն.
καταξιόω, dignor, արժանաւորել, արժան
համարել և յանձն առնուլ. *Չափաւորա-
կիցչ լեր և այժմ նուաստ և անմիաբար չքե-
Թանց իմոց: Չափաւորակիցչ լեր և յանձն
առ մտանել յանձն և ի մարմինս բորոտեալ.
Ոսի. գթրփ:

ՉԱՓԱՒՈՐԱՊԷՍ. ՛. Συμμέτρως, με-
τρίως. Mediocriter, moderate, modicum.
Չափով. միջակաբար, ոսկաւուք, փոքր ի
չուռ. *Ջաս ծերոնեացն անցանել բա-
նիւ՝ պարզագունեին չափաւորապէս հան-
գիպելով. Գրփ: *Ա ն ի աւանել զչափա-
ւորապէս պարգևեալսն մեզ ՝ի ձեռն նոցա
զԱծպետականն լոյս. Դիսն. ՃԺայ: *Ն ա՛
որ չափաւորապէս բեռնին ունին, գիւրաս-
ամարձակ լինին յաչեացն. Բրս. պհ. ա:
*Ցոյժ նուազ և չափաւորապէս. Ա՛ֆ-
ծն: *Ե՛ս այսոքիկ յոյժ ազօտագոյ և չափա-
ւորապէս. Նար. յվԼԲ: *Ա յժմ չափաւո-
րապէս ընկալաք զգիտութիւն հաւատացն. Շ.
ԹղԼ: *Ջուսարի երեսոք ևհար զծնօսա նո-
րա չափաւորապէս. կչխոփ: Տ՛ն և պիփ.
60. 118. 126. 165. 194:

ՉԱՓԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Μετρίαζω. Mo-
deror, tempero, modeste ago. Չափ գնել
՝ի չափս ունել. *Չափաւորեաց արարիչն
քնաւորապէս՝ըստ սահմանի ունել զերկայ-
նութիւն ամենայն ծառոց. Շ. ԲՈՐԼ: *Ոչ զի
մեզնոցա, այլ զի չափաւորացուք զանձինս: Ջուզուլելին լաւեաց՝ չափաւորելով
զանձն: Չափաւորացուք զանձինս, և ՝ի չա-
փոյ կացցուք. Ոսի. վյ. Ն յհ:

ՉԱՓԱՒՈՐԻԼ. յ. Լինել ընդ չափաւո-
րութիւն. ամիրսիիլ խոնարհութիւն. *Ջնայիր
՝ի գերեզմանի անչափն չափաւորի. ճճ:

ՉԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμμετρία,
μετριότης, μέτρησις, διαμέτρησις. Dimen-
sio, mensio, proportio, mediocritas, mo-
deratio, modestia. Չափաւոր կամ սահ-
մանաւորն գոլ. ընդ քանակաւ մտանելն.
չափ. *Բառգոյիք են երանելականքն զինուո-
րութիւնք՝ գերազանգեալք զսկայ և ամիրս-
փեալ և նեղեցելն մերոցս Թուոյ չափաւո-
րութիւն. Դիսն. էրին: *Վասն մեր էջ ՝ի չա-
փաւորութիւն և ամիրսիցաւ ՝ի մարմին: Որ
վասն մեր ՝ի չափաւորութեան եկիր ան-
չափ. Ա՛ֆ: Ցհ:

ՉԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. խոնարհութիւն. Նուաս-
տութիւն. * Ա՛հաւասիկ գործեալ չափաւո-
րութիւնս մեր զգիւրիս իւր պարզեալ ունի ձե-
րոյ սրբութեանգ. կԼա. ան. ա. Շ: *Յայս-
մանէ խրատեալ մեր չափաւորութիւս, զայլ
միեալ գրերն՝ զզսպարութիւնն կոտոզս ան-
ասս արարոյք. ԼՀ. առ Լան: * Չափաւո-
րութիւնն է քարոզ հոգւոյն. Վրդն. ծն:

ՉԱՓԵՄ. եցի. ն. Μετρέω, διαμετρέω,
καταμετρέω. Metior, dimetior. Ընդ չա-
փով արկանել. առնուլ զչափ քանակաց.
չափով ասել, հաստատանել. և գինել. յո-
րոշել և չափ վերածել գիմն. Խսէփ. *Չա-
փեցին չափովն: Չափեսցիք երկուս հազա-
րըս կանգունս: Ո՞ չափեաց ափով իւրով
զջուրս, և զերկինս Թզաւ, և զերկիր ամե-
նայն քրաս: Մանէ, չափեաց ՅԾ զհագա-
ւորութիւն քո, և վախճանեաց գնա. Ոչ բազ-
մաժամանակեայն է, և ոչ որ Թուով ա-
մաց չափիցի: Որոլ չափով չափիք, չափեա-
ցի ձեզ: Ա՛ձամբ յանձինս զանձինս չափեն
(մեծացուցանելով զանձինս). և այլն: Զերկ-
րէ յերկինս չափել լարօք. Բրս. իրի: *Չա-
փեաց նա իւր աւուրս ծնանելոյ՝ օրինօք
բնութեան: Ըստ ՃանապարհացՅն առաքի-
նութեանՀ և օրհնանաՀ չափեցան. իփն:

ՉԱՓԵԼ. Μετρέω. Versibus complector.
Չափաբանել. ոտաղչափել. *Ե՛ս միք ասղ-
մոսագանեացուք, և յորովս գրեացուք, և
չափեացուք. Ա՛ ոբս. Ք: *Ի գրել բանիս
ՅՃանչան, ոսիք չափել՝ նեղասպասիկ:
կատարեցուս բանիս չափել՝ ի համաչափ
նուաստացուել. Շ. խոսփ. Ն Վիզ:

ՉԱՓՀԱՍԱԿ. Տ. ՉԱՓԱՀԱՍԱԿ:

ՉԱՓՀԱՍԱԿԱՆ. ա. Ի չափ հասեալ.
չափ հասականս. հասուն կամ չափաւոր հա-
սակաս. *Ա յր չափհասական, հերադան
գուր. Ճ. Լ:

ՉԱՓՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Չափելն. չափ-
մամբ յօրինել. *Ջգաւուսին քննողութեան
ուանել՝ ի տալոյն չափողութի. Եբփ. ԹԲ:

ՉԱՓՈՑԿ. ոյից. ա. Συμμετρία, τὸ
μέτριον. Moderatio, moderatum. Որ ինչ ի
ըստ չափոյ. չափեալ. չափաւոր. *Ջաւե-
լորդսն ՝ի բաց Թափափացաւք. և ՝ի չափոյն
անասացուք կալ: Ան՝ որ զորինաքն քեմ ան-
ցին զանցին. և գու ՝ի չափոյիցն զանգլ-
ուալ ևս. Ոսի. ՛. ա. 21: Է. 14: *Ոսոյց
գձեզ (այսինքն՝ քեզ) զչափոյն, և ոչ զան-
չափն. ՍԷԲԷր. Է:

ՉԱՓՈՑԵՄ. ցեալ. Տ. ՉԱՓԵՄ. *Ջայս
ասելով ընդ տապան չափոցեալք արուեստա-
ւորք. Ան. ՂԲՐՅ. տրիսփ:

ՉԱՓՈՒՄՆ. փման. գ. Չափելն, և իրն.
և Ջոչգափելին. Հասուցուածն. *Չանձնա-
րեալ ՝ի հասուցուածն գաւանական՝ զանձրայրք
ասացն արդարատաս չափմանն. Շ.ր: *Սասա-

սյատնալէեաց արդարակորով չափմանց յաճծային գրոց լսելով սարսափին և դողան երիկամունք իմ. Ովնոս. ազ:

ՁԱՓԶԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Զգիաւքն կամ ձանաչելն զլաւի անձին. հաւիսիի պիւեսիսի. Ամբարտաւանութիւն և չափչփուած պատուիրեալ հիք. Ցհ. կի:

ՁԱՒ. բառ ումի. որպէս Ձափ: Վ. փ: Ուսաի և ո՛ՐՁԱՒ՝ է Որչափ: Հին ԹԲ:

ՁԲՈՂԲՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս՝ Ոչ բարեբարութիւն. * Պատժելն բարեբարութիւն գործ է, և չպատժելն՝ չարեբարութիւն. Ոսի. Ք. փխ. ա:

ՁԲՈՂՈՒ. ա. Ոչ բարի. անբարի. չար. * Մերթ բարի լինել, և մերթ չարի. Ոսի. ս. ա. ւ7:

ՁԲՈՂՈՒԹՈՒ. Նոյն ընդ վ. կամ ոչ բարութուր. * Մի հաւանիր օձին, որ զեւային պատրեաց, զպարիսպն քարիւք նման ասացեալ. Խոր. պփզ:

ՁԲՆԱԿԱՒՈՐ. } Τὸ παρὰ կամ ὑπὲρ
ՁԲՆԱՒՈՐ. ա. } φύσιν. Quod est praeter naturam, vix naturalis, supernaturalis. Որ ոչն է բնական, անբնական. անբնական. գերբնականական. * Որ զքո բնականաւոր հեղուածիւնգ՝ ի չքնաքաւոր գազանութիւն հանիր: Նմա (այսինքն գազանի) զբնաւորն ընորհես, և անձինգ զրունգ չպահես. Ոսի. ս. ա. կ:

ՁԳԱՋԱՆ. Որ ոչ է գազան. * Ամփոփեն, իբրև զգազանս, և զառաջինն թաղման ոչ նոյնպէս. Կի-ւղ. զ-ա:

ՁԳԻՏԱՒՆ. գ. Ձգիաւքն. անգիտութիւն. * Ձանգիաս կելեալ՝ չլինէր նմ պատրիճ մահ, կամ որպէս թէ առ՝ ի չգիտանս եկեր, ևն. Եղնի:

ՁԳԻՏՈՒ. ա. } Ընգէտ. տգէտ. անիր.
ՁԳԻՏՈՒԻՆ. } մասս. տխմար. * Ընմիս և չգիտոս: Ո՞ պատասխիտ և չգիտաս. Մ Ժէ. ծէ. ծէ: * Ընա նոքօք ձարտարեաց զանմարս, զչգիտոնս, և զչմարտնս. Սէիէր. է: Տես և ՁԳԻՏՈՒԱԾՈՎ՝ ի բառն ԳԻՏՈՒԱԾ:

ՁԳԻՒՏ. գ. Ո՛չ գոտումն. չգտանելն. պատկասելի. * Ընդհէին Թագաւոր զանոիպա-տորս՝ առ չգիտ արքունական աղդին. Նոսի. ԹԲ. ա:

ՁԳՈՅ. ի, ից. ա. գ. տօ Μή ὄν, οὐκ ὄν. Non ens, nihil, quod non est. Ընգոյ. որ ոչ գոյ. չէ. ոչինչ. և Զգոյութիւն, չգոլն. ան որ չկայ. էօփ, էոսֆ. հիչ. * Կոչէ զչգոյն իբրև զգոյ. Հա. ե. ւ7: * Որ ի չգոյէ ի գոյ ածեր զամենայն: Ի չգոյն հասանեալ: Զի ածն ի չգոյէ ի գոյ զչգոյն. Պոլփ: Նոր. իԹ: Եղնի: * Պօղոս վամենայնիւբ անցեալ ըզգոյիւք և զչգոյիւք. Ոսի. ս. ա. 6: Իսկ ի. նոր. է. ւ2. * Ըստ գոյին, և ոչ. ևթէ ըստ չգոյինն. իմա որպէս գնի՝ ի չն. ըստ այմ՝ զոր ունի, և ոչ ևթէ ըստ այնմ զոր չունի:

Ունի ՝ ՁԳՈՑԷ, կամ Ան ՁԳՈՑԷ. գրի և Ան ՁԳՈՑԻ. վ. ան ոչ գոլոյ. վան չունեցոյ. ԼԷԼԱՀՆ. օլմոգԷչեսան, էօփլոչոսան. * Ընա՝ ի չգոյէ՝ այ՝ ի ևէչ խոյակէլի: Ընա՝ ի չգոյէ մարդկան: Ընա՝ ի չգոյէ հնեցոյ ևրկին. է. ԹԳ. ա. 3: Եսո. է 11: Մոպ. ծՁ. 3: * Նա՝ ի մերկուե առ չգոյի (կամ առ չգոյէ) հանգերձի. Նէր. է. ևր: * Ընա՝ ի չգոյի զարթեցոյց Թուղթ. Ննջէ: Ընա ոչ գոյի գործոյն և գործ. ծավալաւք կայնն գասարակ. Նէր. հոմօք: * Ընա չգոյի առաջնորդ. Նէր. ասէոգ:

ՁԵՄ, էձէ, էձիալ. ևն. Տ. ՝ի բայն ՆՄ, ՆՂԱՆԻՄ, և ԼԻՆԻՄ:

ՁԵՁ. ի, ից. գ. Բառ ումի. Դէզ և խըռիւ. մուռը կամ մնդրուք իրաց, Թիւն, խեչէրանք. կամ Պիսակութիւն. խորտաբորոտուն. * Դարձս զչէնն հանդևւոյ կոտիլ ի ջրազացն. վ. փ. ՀՀ:

ՁԵՁԱՒՒՐ. ի. գ. Քար պիսակ կամ խոռոտաքորտ, ծակոտկէն. * Ընի) խաշոյ՝ որ անհատաստրք են (մատունքն). ոտ չէջոքարին. (խակ) ոզորկն՝ որ հատատար են. որպէս ապակի կամ մարմառն. Ընյ. ագրօգ: (Ըստ Լքհ. քար ծակալից սպնգանման. pumex.)

ՁԵԳՈՒԱՈՑՈՑ. գ. Ընարժան կամ առաւ եպիսկոպոս. * Ցամենայն քաղաքս արքհանոս չէպիսկոպոսս յղէր: Որ անուանեալք էին չեպիսկոպոսունս ազանգոյն արքհանատոց. Բոպ. Ք. 5. 8: * Ընդնգունելք սինհոգոսին չեպիսկոպոսունքն և անարժան քահանայքն նզովելին զնոր գեւսանոս պատրիարգն. Հ=Ց. Նոյ. իՀ:

ՁԵՐԷՑ. գ. Ընարժան կամ առաւ երէց. չքահանայ. * Գարգև առեալ չերիցուն ըզգերեզն. Բոպ. Ք. 15:

ՁԵՒ. ՀՄ. } Οὐδέπω, οὔπω, μήπω, οὐκ
ՁԵՒ ԵՒՍ. } ἔτι. Adhuc non, nondum. πρίν, antequam. Տակաւին ոչ. գեռ ևս ոչ. մինչչև. Նախ քան. գնոս ի ընդ-գառ էօփ, օլմադան ևՀՀէ, օլմամադան, օլմամըշ իսէն. * Ձև էր հոդի, քանզի չն չև էր փառաւորեալ: Ձև ևս գիաէին զգիլս: Ձև լինէր սրեգաքան Ձառագայթիցն յաչխարհ սիռել. Յհ. է. 39: է. 9: գ. Ղ. է. ւ: * Ո՛չ ե պատառ Ձեզ հուպ լինել և մերձենալ առ Նոսա, որ չևգ էք բժշկեալ, որ չևգ էք արբեալ միզու տուԹիւ. Ընգաթ: * Ձև էր ուրուք Ձեռնասու. կեալ յեկեղեցին յայսմիկ: Ի Ձշմարտութիւնէ վերայ չև է հասեալ. Եփէ. է. Ն է: Ցառաջ քան չև էր եկեալ բաբելացին. Վ.հր. յոր:

Մերթ՝ ըստ Տամասդոսիոսի յունէին, իբր Ես ոչ իսկ. ոչ ևս. այնուհետև ոչ. * Ի քնաքան կրկին ոչ էր օտար. ապա Թէ ոչ՝ չև էր մարմին. Ոսի. յհ. է. 21: * Թէ չէր երևեալ հօրն արդարուն՝ ի յերկնից, չև էր սկսեալ Ձշմարտութեան՝ ի յերկրէ. և Թէ չէր խրատ խուսեալ մարդն՝ ի յերկնայնումն, ոչ ևս էր արբեալ. Նոր. ի-ա:

ՁՁՄՊ. ֆ-ա. Ἀκοσμον. Ոչ զարգ. անզարդ, առա պաՁուՁանք. * Ցգաստութիւն, և մի ընդողնելով. զի այն զարդ է, և միւսն չզարդ. Ոսի. ա. փխ. է:

ՁԻ. կամ ՁԻ ԵՒ ՁԵ. իբրև բայ. Տ. ՁԻՀ. և ԵՄ. * Ճշմարտուի ոչ գիաէ զէն չէ ասել, և զչէն է. իսկ ստոյ զամենայնէ գիաբաս քառն Հարկանէ. Ղևանդ: (որ բերի և ՝ի յաշորդ նշ.)

ՁԻ. էէի, ից. և էէոյ, ոց. ա. գ. Μή ὄν, οὐκ οὐσία. Non existens, nihil, nulla. Որ ոչ է, կամ ոչ գոյ. չգոյ. ոչինչ. էօփ, էոսֆ. * Ոչ եմէ յհեւթիներէն այ հլանէն գործքն, այլ կամքն կացուցանեն զչէն յէ, և զչգոյն ՝ի գոյ. Սէիէր. է: Եղոյոյ յոչնչէ լինչ զչէն: Չէրն՝ չէին վան չէին յաչս առնէր. Եղնի: Ընե ոչ զչէն լինչ ընդ էին Համեմատեր. Ոսի. ՀՀ. ա. 16: * Գիտութիւնք էւցն ՝ի չէւցն միշտ խաչբեցիալ: Չէւցն ակնկալութիւնք չէւցոց յոր լինչ էրն. Նոր. իէ. չՁ: Որ զէն ամն ուրացնայ, ինքն լինելոյց է չէ: Ես ամն ոչ երկեաք կործանեցի. քանզի զչէն զնարգ մարմ էր կործանել. Ճ. Ֆ. Ա: * Պատմեալ զչէոցն իբր զնչելոց. Նոր. Խէ: * Նմէ ապրատամ մեռեալ է (իբրև չբացեալ), և սահակ և յակոբ, ապա ուրեմն իսկ ամն չէոցն. Գալ. ծՁ: Ակն այ՝ էոցն և գոյիցն է, և ոչ Թէ չէացն. վ. ամոլ. յոէ:

ՁԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ոչ հեական. Ներընդունական. արարած. * Ցիսկզբ չէակամքն և չմշանչելնաւորք ընդ էականէին և ընդ մըշ. ալնչելնաւորին երկպառակութիւն առնուցուն. Եղնի:

ՁԻՁՈՒ. ի, աց. ա. գ. Որ չէ որպէս զոր ՝ի կենդանեաց կամ ՝ի մարդկանէ. ոչ արու, և ոչ էգ. անաւա. և ներքինի. * Ոչ ՝ի չէզոքայն էր յովսէփ, այլ ՝ի կատարեալ արանց. Երփ. ֆր: * Ձէզոքացն՝ իբրև զնչուակէս. Ա.ոզ. Ճ. 21: * Ընուին և ՝ի գին, բնաւ չէզոքին. Գնչ: * Ի նմանութիւն չէզոքի, ոչ այուսի և ոչ իգի. չ. յոէի. իա:

ՁԵՁՈՒ. Οὐδέτερον, μηδέτερον. Neutrum. Եւ ոչ մին յերկուց. անտարբեր. անխտիր. մինչին ՝ի մէջ ծայրից. ոչ ա, ոչ ան. ոչ այս պես, ոչ այնպես. Նէ օչնէ պա. * Ոմն այլ ինչ իցէ, և ոմն այլ. չէզոք ՝ի չէզոքութիւն երբեմն եկեալ. Գնա. փխ: * Ցչնեշտութիւն ախորժակ. Ոսի. գ. ա. 3: * Ցչնեշտութիւն ոչ կամիլ և ոչ ախորժել. և զչէզոքն ՝ի ստոյնակ հնշտութիւն ոչ ախորժելով, բայց փոխանակ արամադ ախորժելով. Գնա. օչնէ. է: * Մակացութիւն ՝ի հանձարոյ է՝ համբերելացն, և ոչ համբերելացն, և չէզոքացն. Փիլ. այսբ: * Եւ ոչ որպէս չէզոք՝ ձշմարիտ նեղբնգունի ասել. որպէս՝ եթէ, ոչ էզնցի. և ոչ՝ ոչ եզնցի. Գեղեցիկ:

ՁԻՁՈՒ. Ըստ քերականաց՝ են ՝ի մեզ այն անուանք, որ ոչ նշանակեն իւրաք զանուս կամ զեգ. իակ ըստ յն. արսը. էքը. ևն, այն անուանք՝ որք ոչ ունին յանգ արականն կամ իգական, այլ առյրեր: Նշանակս և բայք՝ որ ոչ են ներգործական կամ կրաւորական, այլ անորիչ առանց ինդրոյ սեռի. * (Ընոանց) սերք են էլիք. արական, իգական, չէզոք. Թր. փէր. ուր և երբ. և այլն: Ըստ հելլենացի բարբառոյ՝ զեօմեն գլուխան իգականն ասաց. և զեօմեն լերինան չէզոք. Լ՛ր. յոր:

ՁԵՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ էութիւն. ոչինչ. ոչնչոյն. էգոյ. և Ոչ լինելն. * Որ ասէնն՝ թէ էէր իսկ, և ի չէութենէն իսկ եզև. զայն պիսիան նզովեմք. Եոսփր. ծԷ: * Որք սակաս էին չէութէ, և յասելան եզելութէ յարարչէն. Վրդ. ծն: * Որ զառ. ի մէնչ չէութենն գլեալ՝ իբր զէութէ գործոց տեսանէ. Նոր. Շ: * Տարակուսիմք, էութէ և չէութէ կարծելոք չարչարեալ զո այսինքն լաւ իցէ, թէ չիցէ. Մի. փ:

ՁԻ՛ՈՒՁԻ՛Ր. Տ. ՁԻ, և ՁՒՐ. * Ի՝ որ սկիզբն ունի, և վախճան չունի, չէութիւք լինի. Գնչ:

ՁԻՐ. Որ ոչն էր. չգոյն. * Ձէրն՝ չէին վան չէին յաչս առնէր. Նէրնի:

ՁԻՐ. գ. } կամ Ի՝ Ոչ էք. չգոյք.
ՁԻՐՈՒՁԻՐ. } չէք. կամ Ձիք. Ձգութիւն. ՁգՁգութիւն. Հարատահարութէ. և կամ Չէք (զոր ասացոս.) * Մի՛ լինի էնք չէք բանալ. այլ էնք լինցի անհրաւ սովորութէին. զի ասՁանդ բառգամ և յասելոյգ սովորութէ ըզև. Մի. փ: * Չարկոչանս ոչ միայն զՀարկառատուան կոչէ, այլ և զյաոիչտահաւոս, ոյք մերկանայիւն զժողովուրդն անհրաւ չէքոս չէօք. զի ոչ զարգաւ. Հարկան խոռէ, այլ զանհրաւ. Գէ. էս:

ՁԻՈՂՈՎՈՒՐԴ. Ոչ ժողովուրդ. * Որք երբեմն չժողովուրդ, բայց արգ ժողովուրդ ևն. ա. գէփ. ֆ. ւօ:

ՁԻՂՔ, չղջի, ից. գ. Νυκτερίς. Vespertilio. գրի և ՁՂՔ. Ձղջիկան. մայկաթմն՝ մինատանսիլ կենդանի Թռչնական ընդ աղջամուղջ գիշերոյ. ԼՂԻՒ, ԵՒՆԴՈՒ. ԵւաՁոյ, էոՐՆԵ. ՀՀպԻԵՐԵ, ՀՀյՈՆ ֆոՁՐ. * Ցոպոպ, և չիքք. և ամնեայն զեռուն Թռչուն՝ որ գնայ ՝ի չոր: Ձ յապոպ և զչիքք, և զամենայն սողուն ՝ի Թռչնոց. Ղևագ. ծա. 19: Օր. ծԲ. ւ7: * Ձիղք առհասարակ կիցն քո՝ քանզի ոչ կարէ Հաստատել լուսառաւ Ձառագայթից արեգական. ՝ի գիշերի եւանէ Թռչէլ. Եփ. Համօք: * Որպէս գիշեր բնական չպ Ջից արև և լոյս Թշնամի է, և խաւար սիրելի, և գիւացն առաքինութէն Թշն-

նամի է, և չարիք սիրելի. Գէ. ես։ *Նիքտարի. չիղջ. կամ չեղջ. Գուղիան։ *Չեղջ. մաշկաթև. Հին բռ։

Չ'Ի ՄԷՋ. ա. Οὐ παρῶν. Non praesens. Որ չկայ 'ի միջի. անգործ. տնկրեայթ. *Իւրև զՆիմէջ վկայս գործոցն (այսինքն անգործ գործոց վկայս) անվաւեր կացուցին. Եւսեբ. ծ։

ՉԻՆ. Աշխարհ և ազգ. քինաց կամ սինեացւոց. *Ոստարազեմ և այլալեզու չարժել 'ի չին և 'ի մաչին աշխարհէ. Վրդն. պտմ։ Տե՛ս Բռ. յոկ. ան։

ՉԻՆՉ. չնչի. ա. գ. Μὴ ὄν. Non existens, nihil, nullum. և ἀσθενὸς, imbecillis. Ոչինչ. չէ. չգոյ. և Դուզնաքեայ. տկար. *Որ 'ի չնչէ արար զմեզ տէր։ Զի ըստ քեզ չգոյութեան և զչնչէն սուակ օրինակաց մատուցանեմք։ Ցորպիսի չնչէն յանկերպարան միագոյն իրացս ծնանիմք։ Ի չնչէն և 'ի միագոյն և 'ի տկարէ մարմին զգեցեալ։ Եւ 'ի չնչէն տկարն այն դայ լինի նաւագործ. Եհ. կոչ. ծէ։

ՉԻՏ. չտի. գ. որ և ՃԻՏ. Ճնճղուկ փոքր. Ճնճղիկ, որ ձայնէ ստէպ չիտ չիտ, և այլն. Ծիտ. ... *Զչիպլամի տեսեալ չիտ, զի մեծամեծս արկանէր ձուս. և այսմ տարփող եղեալ, հարցանէր ուսանել. Մխ. առակ։ *Աղուէսն առեալ չիտ 'ի բերանն, կամէր ուտել առ չիտն... Չիտն ծրտեաց 'ի յաչքն աղուեսուն. Ոսկիփոր։

ՉԻՐ. գ. Պտուղ չորացեալ. (լծ. հյ. չոր. յն. ... թ. ...) *Աորաբոյլթ. պաղատիտ, կմ՛ չիր թզոյ. Հին բռ։

ՉԻ՛Ք. Որպէս բայ՝ Ո՛չ իք. այսինքն. ոչ է. չէ՛, և ոչ գոյ. οὐκ ἔστι, non est. ... Եօթ. *Չիք ոք բարի (յն. ոչ ոք է բարի)։ բայց մի տէր։ Չիք իմ տեսեալ։ Չիք 'ի նմա առողջութի։ Չիք ոք. և այլն։ *Հարկ է բացերևեցել՝ որպէս իք, կամ չիք. Պերճ. *Չիք անդ տեղի թագաւորի։ Չիք ոք. չիք ուրեք. Եղիշ. և այլն։ *Չիք և չիք իսկ զուրուք զկնանս առանց արամութէ գտանել. այլև ոչ յուրախութէ անմասն. Ոսկ. յ. բ. 28։

ՉԻՔ, չքքի. գ. Չէ. չգոյ. պակասութի. չգոյանիլն. չերևելն. ... *Ի քաղցս և 'ի ծարաւ, առ չքքի հացի և ջրոյ. Եփր. բ. կոր։ *Երևեցուցանել զիքն իբրև ըզչիք, և զչիքն իբրև զ'իք. Պերճ։ *Ի լուանի չիքն՝ որ չերևի. այսինքն լուանի ծնունդ։ Եւ զերկթելն 'ի լուանի չիքն տրամ. Վեփ. ծէ. ծծ։

ՉԻՔ ԼԻՆԵԼ. Ἀφανίζομαι. Evanesco. Աներևոյթ՝ անհետ լինել, չքանալ. Եօզ. օրհ. *Չիք յաչաց լինել. Եզն. եղ. ա։ *Անդէն վաղվաղակի դևքն չիք լինէին. Ա. Բ. անփ։ *Եւ անդէն դևքն չիք լինէին. Խոր. աշ. արհ։ *Նոյնպէս և Կոչ. ծա։ Վրք հց. բէ։ *Խաչակնքեաց զինքն, և չիք եղև չարն. Մխ. առ։

ՉԼՈՒԵԱԼ. ելոյ. Ոչ լուեալ. չիմացեալ՝ և ոչ լուեալ զոլ. *Չլուեալ այնուհետև այր ընկերի բարբառոյ. Ագաթ։ *Ի չքմեղս լինելով՝ չլսելոյն առնէր (ամփ. ...) Բուզ. է. 24։

ՉԽԱՂՈՑՔ. գ. Որ չեն իբք խաղս, այլ խնկականք և կարեւորք. *Տեսանես, զի խաղ առնես զչխաղալսն. Ոսկ. եբր. ժէ։ Տե՛ս և 'ի բառն ԽԱՂ, ԽԱՂՈՑ ԻՐՔ։

ՉԽԱՆԴԱՂԱՏԱՆՔ. գ. Ոչ խանդաղատանք. անմխիթար սուգ. *Ընդ ճչիւն և վայիւն միայն է բարբառ, ողողանք և չխանդաղատանք. Եփր. խոստով։

ՉԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Չդաւանելն. ոչ կամիլն խոստովան լինել. *Ոչ ըզմարգն լոկ առնել առանց աստուածութեան օգուտ է. և ոչ զմարդկութիւն ընդ աստուածութեան չխոստովանութի՝ փրկութի է. Կոչ. ծէ։

ՉԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Չկամելն. կմ՛ դըժկամակութի. *Ի յաւելութէ և 'ի չկամութէ առ թագաւորն պարսից է արքայն հայոց տիրան. Բուզ. գ. 20։ Իսկ Ագաթ. երկգիմի է գրչութին. *Եւ 'ի նմանէն որ ինչ կամութի (կամ չկամութի) լինելութէ ։։

ՉԿԱՅ. ի,ից. ա. Ἄστατος. Instabilis. Անկայուն. անցաւոր. *Զի՞ այնչափ ծնգիցիմք ընդ չկայսս և ընդ չմնալիս. Ոսկ. ֆիլ. ծ։

ՉԿԵՆԴԱՆԻ. Տ. ԱՆԿԵՆԴԱՆ. Μὴ ζῶν. *Չկենդանիքն զիա՞րդ կարիցեն կենդանեացն պատճառ ծննդեան լինել. Եղիշ։ *Նաբուքոդոնոսոր պատկեր կանգնեաց. և կենդանին 'ի չկենդանւոյ կամէր պայծառագոյն երևել. Ոսկ. յ. ա. 4։

ՉԿԵՑՈՒ, ի, աց. ա. գ. Οἰκοτρίβης. Verna, otiosus. Ընդոծին անգործ, որ ոչն աշխատի 'ի կեանս իւր. անպիտան. *Անամօթից և չկեցուաց է կալն և ծաղր առնել զայնպիսի նշաւակութիս. Ոսկ. յ. ա. 15։

ՉԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Զարաչար կեանք՝ ոչինչ ընդհատ 'ի մահուանէ. անգործութի անպիտան. *(Բաժանեալքն 'ի կործանման աշտարակին) մի մի 'ի նոցանէ զմէնութի չկեցութէ յանձինս իւրեանց բերէին. Ագաթ։

ՉՀԱՄԱՐԱԶԳԻ. գւոյ, գեաց. ա. Որ ոչն է 'ի նմին ազգէ, 'ի սեռէ. և 'ի տեսակէ. *Ամենայն կառք 'ի համազգեաց երիվարաց լծին. բայց միայն յայսց կառաց (չորից տարերաց)՝ որ 'ի չհամազգեաց լծեալ են. Եղիշ։

ՉՀԱՄԱՐԵԱԼ ՅԱԶԳՍ. Ոչ թուեալ յազգահամար կարգի. (յն. ἀγενεαλόγητος. անազգահամար։) Եբր. է. 3։ Տե՛ս ԱԶԳ։

ՉՀԱՒԱՏԱԼԻ. ա. Անհաւատալի. լուփոլու. ... *Զիրս անարժանս և չհաւատալիս գործէր. Բուզ. գ. 8։ *Եւ այս որ ասացաւ, մի ումեք չհաւատալի կարծեսցի. Վեցօր. գ։

ՉՀԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչն գոլ հլու. անհնազանդութի. ... *Զգժըդնդական հեղձուցանէ անդրէն ըստ չհլութէն. Ագաթ։

ՉՁԵՌՆՀԱՍ. ա. Անձեռնհաս. անբաւական. անզօր։ Ագաթ։

ՉՂՋԻԿԱՆ. ի, աց. գրի և ՉՂՋԿԱՆ, և ՋՂՋԻԿԱՆ. Տ. ՉԻՂՋ. Νυκτερίς. Vespertilio. *Երկիր պագանել մնոտեաց և չղջիկանց. Ես. բ. 20։ *Գիշերի չղջիկանս և կոչէ զկուռսն. գիշերախնան չղջից արև և լոյս թշնամի են. Ոսկ. ես։ *Չղջիկանի գիշեր փոխանակ տուընջեան է. Եփր. համաբ։ *Չղջիկանք խաւարասէրք։ Զարմանցի՛ր դարձեալ ընդ ջղջիկանի։ Միաբանութք ջղջիկանացն, են. Վեցօր. ը։ *Այս այնուհետև խորհի գիշերի ջղջիկանն։ Մատանւոյ նմանի գիշերոյ ջղջիկանի. Լծ. եւագր։ *Չղջկան (կամ չղջիկան. լմ. մաշկաթև) կոչէ զկուռսն՝ կամ վասն յարժտկարութեն, կամ վասն խաւարասէր մոլորութէ։ Որք միանգամ 'ի միտս ընդունին իբրև կուռս զվատթար խորհուրդս, չղջկանաց լինին բոյնք՝ անմաքուր դիւաց. Գէ. ես։

ՉՄԱՐԴԱՀԱՃՈՅԱՆԱԼ. Չլինել զհետ հաճոյ լինելոյ մարդկան. *Պարտ են և չատագահել, չմարդահաճոյանալ, և ոչ հանդերձից սիրել. Եփր. գհ։

ՉՄԱՐԴԻ. Տ. ՉՄԱՐԴՈՒ։

ՉՄԱՐԴԿԱՊԵՍ. մ. ա. Ոչ մարդկաբար. որ ինչ է օտար 'ի մարդկութէս. *Եւ զի ոչ իմացայք դուք զմարդկանն 'ի մարդկապէսն, գիտութի տրար ձեզ 'ի չմարդկապէսն. Ագաթ։

ՉՄԱՐԴՈՒ. ա. Անմարդի. ամարդի. *Չմարդու (կամ չմարդոյ) գաւառք առ չնարհականս։ Չմարդու (լաւ ևս՝ այլ Յ. չմարդի) գոլով զամենայն յերկրանսն կայեր. Լաստ. ծա. և ծէ։ Տե՛ս և ՉՄԱՐԹՈՒ, ընդ որում կարծի չփոթիլ։

ՉՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Տմարդութի. *Մի՛ յիշեր զառաջին անդթութիւն իմ և զչմարդութիւն, զոր առնէի. Հ. օգոստ. ծ։

ՉՄԱՐԹԻ. Տ. ՄԱՐԹԻ, ՄԱ՛ՐԹ Է։

ՉՄԱՐԹՈՒ. ա. }
ՉՄԱՐԹՈՒՆ. } Անմարթ 'ի լինել պիտանի. անպիտան. անճարակ, անխելք. և Անմարդի. անքաղաքավար. անագորոյն. հէօփիւլ, ղուլմ. *Ոչ տայր զըստացուածսն կերակուր ցեցոյ, որպէս առնեն չմարթու մատակարարք. Վանակ. յոբ։ *Կուսանքն անմիտք և չմարթուք։ Քանիօ՞ն չար են անմիտք և չմարթուք. Մծբ. ծբ։ *Անոզոք ճարտարեաց զախմարս, զչգիտունս, և զչմարթունս. Սեբեր. դ։ Տե՛ս և ՉՄԱՐԴՈՒ, և 'ի բառն ՄԱՐԹՈՒՆ։

ՉՄԱՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Անմարդութի. գուցէ և Անբաւականութի. անճարակութի. *Խոստացարուք զխաղաղութի ընդ այնոսիկ, որ վասն չմարթութէ նոցա արդելէք դուք 'ի նոցանէ զբան բերանոյ ձերոյ. Ոսկ. բ. կոր։

ՉՄԵՂ, կամ ԱՌ Ի ՉՄԵՂ. Որ չունի մեղանչել այլում. անմեղ, կամ անմեղասելի. *Ամենազօր հրամանաւ 'ի հակառակիցն միաբանեալ, 'ի պատճառս առ 'ի չըմեղ ընութեն. Գնձ։

ՉՄԵՂԱԴՐԱՆՔ, նաց. }
ՉՄԵՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } Անմեղադրութի. ներողութի. *Չմեղադրանս յամենեցունց պահանջեմ. Ճ. Ը։ *Չմեղադրութի խնդրէ բանիցն ասացելոց. Ոսկ. բ. կոր։

ՉՄԵՂՍ. Տ. ՉՔՄԵՂՍ. *Ընդ առաւօտն իբր չմեղս եղեալ՝ գնացին զճանապարհս իւրեանց ուրախութբ. Տօնէն. օգոստ. ծգ։

ՉՄԵՂՔ. Իբրու Ոչ մեղք. չհամարեալ 'ի մեղս. *Այս մեղք՝ որ թուեցին յետ բառնալոյ կռոցն... առ հաւատացութեն մեղաց կշռեալ՝ իբրև չմեղք են. Գէ. ես։

ՉՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Διαφωνία. *Եւ 'ի մէջ եբրայեցւոց բաղում ինչ չմիաբանութիւն կայ։ Ի ժամանակագրութեն կարի իսկ չմիաբանութի գտանի 'ի մէջ երկոցունց կողմանց. Եւս. քր. ա։ *Կարծեալն սակաւուք չմիաբանութիւնն ազատեցուցանէ յամենայն կարծեաց։ Մեղադիր լեալ չմիաբանութէ. են. Ոսկ. յ. ա. 1։

ՉՄՆԱԼԻ. ա. Որ չունի կալ մնալ. անցաւոր. *Զի՞ այնչափ ծնգլցիմք ընդ չկայսս և ընդ չմնալիս. Ոսկ. ֆիլ։

ՉՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որ ոչն է մշտնջենաւոր, կամ յաւիտենից. *Զիա՞րդ չէականքն և չմշտնջենաւորք ընդ էականին և ընդ մշտնջենաւորին երկրպագութի առնուցուն. Եղիշ։

ՉՄՈՌԱՑԱԿԱՆ. ա. Անմոռանալի. կմ՛ անանց. *Զանարժանս զանկատարս զանջընջելի պչարեացն մեղացն՝ չմոռացական տանջանացն՝ կատարեայց զգործսն. Բուզ. դ. 15։

ՉՅԱՆՑՈՒՑԵԱԼ. ելոյ, ոց. Ոչ յանցուցեալ ոչ մեղուցեալ, որպէս դնի 'ի յն. *Թագաւորեաց մահ և 'ի վերայ չյանցուցելոյն ըստ նմանութէ յանցուածոյն ադամայ. Հռ. ե. 14։

ՉՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Չախողութի. վտանգ. արկածք. ... *Վասն այդորիկ և չարժմունք անդադարք. վասն այդորիկ և յաջողութիք անասնոց. Մանդ. իէ։

ՉՅԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ յարուէ, կամ սուտ յարութի. *Զոր չէ պարտ յարութի համարել, այլ չյարութի. Եղիշ։

ՉՅՈՒՍԱԼԻ. ա. Որպէս Այն՝ յոր չէ արժան յուսալ. ըստ յն. անհաւատարմագոյն. *Եւ արդ զի՞նչ չյուսալի քան զմահմանայն կայցէ. Ոսկ. յ. ա. ...։

ՉՆԱՀԽԻՐՀԻԿ. ա. Παράδοξος, παρα-

λαγμένος, ὑπερήφανος, κακὸς, ξένος. Praeter opinionem, inexspectatus, praecellens, eximius, novus, et alienus. ֆրւկածնց, horrendus. Որ չէ նա յաչխարհէ աստի, զոր չունի աչխարհ, անգիւտ յաչխարհի. ֆերաչխարհիկ. նորահրաշ, գերագանց. ահաւոր, հրաշափառ. Խեղճ վիր. չի գիտէը-եւէի, լրեանաւած, լւսաւած. պինդիր, ամաչտ. Վարդուքեն օրինակ՝ նոր և չնաչխարհիկ: Ձը նաչխարհիկն օրենս.գնէ: Հրեղէն ծով, հրեղէն ալիք, նոյ լինի և չնաչխարհիկ: Ջինչ իցէ նորն.նորն չնաչխարհիկն է:Աւետեցուց իւր նոր և չնաչխարհիկ Թուեր.Ոսկ. Նչ. չհ. յոյմէ և Շ: Կարի նորակերտ նորանշան՝ մեծապայծառ և չնաչխարհիկ գործ էր.Եսա. ֆր. ա: Ցորմէ բնեսալ հոսէ կենդանակոյսակ վտակն..նոր և չնաչխարհիկ՝ նորոգչին սիրեցարց. Ածան. ելէդ: Ջոյսյսիսի զըղձակէսս գալաս՝ չչնաչխարհիկ. Փոզ: Ի վերսաս ասելն (զնաւաղուն) չչնաչխարհիկին յոյս պահէ. Խոր: Չնաչխարհիկն ծնուեզ աչխարհի (ըբ կոյս). Վ.ՀԴ. յանիաածն: Ձը նաչխարհիկ՝ մարգկան յուսյայ (ըբ յհ. ամ.) կոչմամբ հոգւոյն երևեսյայ. Շ. փոզ: Հիա չան ընդ չնաչխարհիկ տեսիլն. Սրփ. ա.փ. ը: Չնաչխարհիկ պարծանք հաղէզն լինուես. Շոր: Չնաչխարհիկ մտառուսակ բարի՝ մըշ. ահհոսան հոգւոյն պարգևի. Գնչ: Չնաչխարհիկ խորհիկ գոլով ամմամբ մարդկութեի. Շ. փոզ: Որ պահեցին զրանս խրատուն քոյ, առացան զչնաչխարհիկ զօրութեի, և զնոր զնմասուսեին քոյ՝ի միտ առին. Համամ. առ: ՉՆՉԻԿ. Տ. ՉՆՉԻՆ. Լուսին և ձանձի.,... և այլովք նոյնպիսեօք, որ ընչիլքն ևն. Նչին:

ՉՆՉԻՆ, չնչող, ոց. ա. Ἐυτελής. (գիւրածախ, գիւրագին.) εὐτελέστατος, ἐλάχιστος, σμικρότατος. Tenuis, vilis, frivolus, vilissimus, exiguus, minimus. οὐδαμός. nihil. (Ի բառէս Ընչիլ ՟ր ոչինչ.) Համառեալն իբրու ոչինչ, գոյզն. կարի փոքրիկ, ակար. անպիտան. սին. մոտի, ևն. ֆոճ, ոճ, պղտքիկ. պուլ, էոճ, ձիւվի. Ընչին փայտիկն՝ սրագասյն նաւասպեսալ: Ընչին փայտի հաւասան մարդիկ գանձինս: Ընչին Հալսյն քեզ յոլջակեզ է. Խոոփ. ֆ. ՛ի: ֆէ. 5: Յոպէի. ֆէ. 18: Յորպիսի ընչին և ի փոքր կարգաց յայդպիսի զարգ պեղեցկութեի զարդարութեսյս. Կոչ. էր: Որոց ոչ կամի՝ չկարէ յաղթել, ոչ միայն սրպատրասյն, այլ և ընչեղոցն: Ընչեղովքն զմեզ սչխատ առնէ, և զմեծամեծսն հնազանդել մեզ. Նչին:

ՉՆՉԻՆԱՊՈՏՈ. Οὐδαμινέστερος Magis nihil. Նաւաեալ ընչին. ոչինչ. սնոտի. Թևք Թռուցեալք, վտակք սահեալք. և ևլյոկ այլ ինչ քան զսոսս ընչինագոյնք կոչյնն. Ոսկ. էէր. ՛ի:

ՉՈՂԱՄ. չոգայ. Տ. ԵՐԹԱՄ, չոգայ, Ելչ՛ցաս, ՀՆՉՈ. Eo, adeo, advenio. Ընտվար ևն առաջիկայքդ. Որ չոգայ զՆեռ խոնարհսյնել.. այս ինքն գնայ, որպէս գնի ի ասլ. Վ.ր.ա հոր. ֆէ: Ո՛ւր և չոգամ (այս ինքն երկայսյ) ասելով լուիչն ինձ համարսկն.... և ոչ ևս չոգամ, ուր հասանել լով պատ և ինձ մի առանել. Գնօք. ասէը: Չոգա առ մեզ: Չոգ, երթ կամ գնա. Ոսկ. Տ. ա. ՛ը. Չնո բեռ: Ցեսս յեսս չոգալով զարկան յիրկիր. Ոսկ. յհ. ը. 2: Ոչ է Նոյր չոգալն ի լոիլ սեսանել, և ոչ չոգալսյնը ոչ սեսանել: Չոգալն գործառ աչակերսյան. Նահապ:

ՉՈՒՆԱՒ. Տ. ՒՆՈՒՆԱՒ. Օքոսարան, գոհակալ, և զինակալսյիւն. Ոսկ. Տ. ա. ՀՀ.

ՉՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՒՆՈՒՆԱՒԵԼՈՒԹ.

ԹԻՒՆ. Ἀνεξικακία. Չի սահմանս և կանոնս չհսկալոլեթե նոցա հատասեսցէ: Չոհասկալոլեթի նոցա առաւել էր. Ոսկ. Տ. ֆ. 28:

ՉՈՐ, ոյ, ոց. կամ ից. ա. (չծ. Թ.փոքր. ա. և յն. φοῖτός). Յորձ. Aridus, siccus, torridus. Ցամաք. անմսան ի խոնաւոթենե կամ ի պտղատութենե. Մի ասիցէ նեղքինն Թէ ես եմ փայտ չոր: Չամենայն փայտ գալար, և զամենայն փայտ չոր: Եթէ ընդ փայտ գալար զայս առնեն, ընդ չորն ո՞ինչ լինիցի. Ես. ֆէ. 5: Եսէի. է. 17: Ղի. իֆ. 31: Չոր Թզով ևեթ ըզպտեսան վճարեր. Եսա. էր. ա: Ի սերմանէ խոնաւոց և չորոց լինելոլեթի կենդանեսց և անկոց. Փիլ. Լին: Տատարակ անջատել չամուսնութե՝ ի գալար ոսսա ոչ նսաի, այլ միշտ ի չոր. Ջէր. ԼՔ: Չոր արքասլիզք հարին ուժգին. Տէր էէլ. կոփ. ա: Ե ճճ. ոսկէպ: Երկու ամանք գոլորշիք. ի սոցանէ մինն չոր է, իսկ միսն խոնաւագոյն: Ի չորոյն հոգմունք և հնչմունք գանազանք: Ի ներչնակացս սկզբանց բազկացեալ եղև աչխարհս.այրինքն ի չորոյ և ի գինոյ, ի ցրտոյ և ի ջերմոյ. Աբէոփ. Ֆ: Ջընարուեթիս չորից և ղգինոյն. եէր. էրալ: Պահոյ և ազօթից հեսեւելով, չոր ճաչակելովք: Ջարգարեացի սեպհան քո չոյ և ցամաքային իրաք. Վ.ր.ա հոր. է: Ոչ մնչիճս և ոչ անկոզինս, այլ չոր ի մսոյ եդեալ. (իբր սին սոսկ. լոէ լոր. գոսէ գոսրսս.) ճ. գ: Փանայն չոր (պահեցողութի) քարոզէ. Ենդէս էրէց: Ջի թէ առանց պատրագի առնէ քահանայն զպատկի, այսինքն չոր պատրագ, որ զպաշտոնն միայն առնի. Մաղթ. Լահ:

ՉՈՐԱԲԵԿ. ա. Չոր և բեկեալ. աչառ. անպատճոյ. Եալե, ասէ. Հաց չորաբեկ. ՅԿ. լԲ. (ուր գրի և Չարաբեկ հայիկ:) Վայելեալք ցերեկութենն վաստակօք, ի չորաբեկ սեղանն մատչեն. Ոսկ. ա. փԽ. ֆԲ:

ՉՈՐԱԿԵԱՑ. ա. որ և ՉՈՐՑԱՑՈՒՑԱ. Որ կեայ չոր և ցամաքային իրաք. չորակեր. Էր այր պարկեշտ և չորակեաց (կամ չորակաց). Միշ չի յասենայն ասուրս պահոյ անձեմ և անգիսել էր սեզան նր. Հ. յնվ. ֆԲ:

ՉՈՐԱԿԵՐ ԼԻՆԵԼ. Ξηροφαγέω. Arida comedo, cibis siccioribus vescor. Չոր ուտելիօք կամ հասիւ ևեթ ապրիլ. հիւանդրել ի պարարտ կերակրոց. լոր ասէն, լոր պաք ֆասնէլ. Ոչ է պարտ զքառասնորդան մեծի հինգշարաթին լուծանել այլ չորակեր լինել. կանան: Պարտ է ի ՚որ քառասնից րոպս ասուհացին չաւսեթի և կիսրակէի չորակեր լինել, որպէս և յայլ ասուր. Տօնաի: Ցայմմ ասուր ամաս չորակեր լինել. Մխ. ֆոթ:

ՉՈՐԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ξηροφαγία. Siccis vesci, tenuis victus. որ և ՉՈՐՑԱՑՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. Չորակերն լինել. խիստ պահեցողութի. լոր պաք. Ընդհանրչէ զսլոսմը ասոզ բարազ չորակերութի. Վ.ր.ա հոր. իէ:

ՉՈՐԱՆԴԱՂԱԿ. ա. Չորակաց. չորակեր. Սասյաս վայս իսասկրն, և ամմէ (կամ յասմնայնի) չորատճաչակ: Չորատճաչակ գոլով յասմնայն ի կեանս իւրում. Ոսոհ:

ՉՈՐԱՌԱՉԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՉՈՐԱԳՆԹԻՒՆ. Ցեռ զչչման և պատասաուս հեզլոյ, յեռ չորատճաչակութե ամս քսան կամ երեսուն: Մաչուսն մեզմեսոյ չորատճաչակութեսյս. Մ.յ:

ՉՈՐԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Չոր և ցամաքուս. Ընտրեալ էր իւր ապրելանոց յայսմ չորային լերին: Ինակէր ի չորային լերինն որ կոչեր ոքսա. Հ. երէր. է: Նրկէր խոնաւատ, երկեր չորային. Ընտ. զչ: Ի գճաչային սեղոյ ի ցամաքային կամ ի չորային. Վ.ոփ:

ՉՈՐԱՆԱՄ, ացայ. է. Ξηραίνομαι. Aresco. ցամաքիլ. գօսանալ. լրնալ. գոսրնագ. Ի(հացն) չորացաւ, և եղև ՀԸՃեկեր. ցէս. Ի.Ը. 18: Չորացաւ որպէս խեցեայ զօրութի իմ: Ծատկեացին ... Թարշամեացին, չորացին: Ոսկերք իմ որպէս խոխ չորացան (յն. փիրեցան, կամ պրեցան): Չորացան ոսկերք մեր. Սպ. իա. 16: յԲ. 6: ՀՀ. Կ: եսէի. ԼՀ. ա: Չորացան ազազք յանն բուլաստանք ծաղկոցայ նոցա. եսէի. ը:

ՉՈՐԱՆՈՒՏ. ա. Ցամաքուս. չորային. Ցայնմ կղզոյ ոչ գոյր արմատ գալարոյ, բայց միայն ապատաժ չորանուս. Մէսր. էրէց:

ՉՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ չորանալ. ցամաքեցուցանել. և գօսայուցանել. անպատուղ կոցուցանել. լորչնել գոսրնաթ. Արար հաց, և չորացոյց յոյժ. Վ.ր.ա հոր. իէ: Արեգակն զդինոլեթիեն չորացուցանէ. Խոփ: Չանպատուղն այսօր չորացուցեր զիզեկնին. Շոր: Ոչ ելանէր և ոչ փախչէր (քս) ; Թէպէտ և չորայուցանել կարէր զձեռս հայկանոպացն. Խոփ: Չամոլն (անձա) այսր բազմածին, և չորացոյց զսրագանգ փեհանային. Ոսկիփոր:

ՉՈՐԵԱԿ. Տ. ՉՈՐԲԵԱԿ, և ԳԱՕՏԵԱԿ:

ՉՈՐԵՔԱՂԵԱՆ. } ա. գ. Որ ունի
ՉՈՐԵՔԱՂԻ. զաղ. } չորս ապես կամ լայս. որպիսի է նուագարան՝ քառակի աղեօք. փեօրի ԲեւԼի՝ երէւէի. Որպես զբրեքսղէան երգարանս սեծ գոս զիեղ: Նս ի նա փոքրիկ չորեքաղի մի: Չորեքաղւոյ ձայն հնչեաց ի մէջ եկեզեցւոյն. Ոսկիփոր:

ՉՈՐԵՔԱՄՍԵԱՆ. Տ. ՉՈՐՍԱՄՍԵՑՆ. Ի հայրապետաւէ սամուէլի, որ չորեքամսեան էր նաուեալ. Մաղի:

ՉՈՐԵՔԱՆԻԻ. ա. գ. կազմած՝ որոյ լցեն անուք չորք. փեօրք ԲեւԼեւԼիի. Ջմբքենայն, և զչորեքանիւսն, և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ. կազմած:

ՉՈՐԵՔԱՆԻԻՆ.ի.ից, կամ կեան. ՄՆԴ

ՉՈՐԵՔԱՆԿԻՒՆԻ, նոյ, նեաց. ա. Τετράγωνος, ον. Quadrangulus, lum, quadratus, quadrangularis. և τετραπέδος, ποδὸς, quadrupedalis. Որ ինչ ունի զչորս անկիւնս. քառանկիւն. քառակուսի. փեօրք փեօքսի, փեօրք փեօք. Ուրասցիս զնս չորքանկիւնի, Թզսս յերկայսյլեթի և Թզսս ի լայնսյլեթի: Փարիոնս չորեքանկիւնիս. Նս իբ. 16: ի. ֆ. ՀԸ. 11: Ջաչատրակ չորեքանկիւնի՝ բոլոր սեսանէ ի հեռուստ.նիսս: Ոչ է, և ոչ սուի գունդ՝ չորեքանկիւնի. Աս օրս. է: Չորքանկիւնի ձեզ աղեներայն ուրիք եղեալ հաստատութե ունի ուղղանկիւնիս կասարելով. Փիլ. Լին. ի. 2:

Իսկ գ. Քառակուսի ինչ՝ ձև. Ունի յինքեան տասնեակն և զերեքանկիւնիցն և զչորեքանկիւնիցն և զայլոց բազմանկիւնիցն երեսեզի յատուկ սուանձնաւորութենն: Ի չորից չորեքանկիւնիս: Չորեքանկիւնիք չորք. ա. ը. Թ. ժգ. լինին ընդ Չորեքանկիւնիս ծնանի քուեայ: Գասցես չորեքանկիւնս նաև զամենեցունց ձևն առ.չասասրակ անկեալ ընդ գնգականին. Փիլ. ի. ի.ան. Ե Լին:

ՉՈՐԵՔԱՆԿԻՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Τετραγωνισμός. Quadratio. Չորեքանկիւնի՝ քառակուսի գոլն. Ի սակացուեցէ ոչ լոյ՝ ոչ ինչ այլգիսու զմակացեալն գալ. որպես և քառլորակին չորեքանկիւնուեթի. Աբէոփ. ասՆԼ.

ՉՈՐԵՔԻԱՐ. Տ. ՉՈՐԵՔԱՆԿԻՒՆ:

ՉՈՐԵՔԻԱՒՈՐԻՔ. Տ. ՉՈՐԵՔՕՐԵԱՆ:

ՉՈՐՆԳԻԽՆԱՆ. ա. Ուր իցէ տրշուա-

ինչ չորից գլխոց (բանիւ. որպէս ՚ի գիրս ասէ. տարանչաց, կամ ՚ի տաճարի աւետարանս). ՚Որպէս և գրեալ է ՚ի չորեքգլխեան տեսանի անգ մարիկա (վասն պղծոյն անապատի). Եփր. տես։

ՁՈՐԵՔԳՐԵԱՆ, բնիկ. ա. Տետրագրամատոյ. Quatuor litteris constans. Բառից ցեալ ՚ի չորից նշանագրաց կամ տառից. որպիսի է անունն ՅՀՎՀ անթարգմանելի առ եբրայեցիս, ետվհ. այն է ետովահ. իմն, էեւէ. ըստ մեզ՝ Որ էն. այլ ՚ի Թարգմանութիւնս առեալ գնի Տէր. ՚Ձչորեքգրեան զանունն ասեն գրեալ գտանելիք. Նիւ. ա. Ի֊գ։ ՚Ձչորեքգրեանն գնէ. զոր յայլսում վայրի գտաք ագռնայի իսկ գրեալ։ Չորեքգրեանն և ագռնայի և ասիքահ զնոյ անուանն նշանակին եբրայեցերէն։ Եւ սոսա առընթեր կայ չորեքգրեանն, որ նշանակէ զաէրն անուն. Ոսի. էս։ ՚Որ ասի չորեքգրեան անուն ՅՀՎԳ. էս։ ՚Որ անուանեսցէ զչորեքգրեանն, այս ինքն է զչորից գրոց նշանակն, մահապարտ. կնւրզ. էլ։ ՚Ձաստուածային (անուանէ աբրահամոս) ասէն, Թէ ըստ չորեքգրերինն էր, որով ըստ անուանի իսկ գրէ (ասէմ. աբրամ)։ կնւրզ. ծն։

ՁՈՐԵՔԴԵՂԱՆ, ղեղիկ. ա. Տետրաֆարմակոս. Tetrapharmacus. Բաղադրիչն ՚ի չորից դեղոց կամ ՚ի ներկոց. ՚Որպէս ՚ի վերոյ չորեքդեղինին (է տեսանել)։ քանզի և անգ այլ իմն չորեքդեղեանն քան զորս յորոց չարաբային։ Որպէս չորեքդ եղինին, ետն. (զոր նչխ. իմանալ բաղկացուբ ՚ի մանր, ՚ի ձաւրաց, ՚ի ուեանէ և ՚ի ձիւթոյ)։ Նիւս. իս. է։

ՁՈՐԵՔԴԻՄԵԱՆ ։ Տետրապրόσωπος.

ՁՈՐԵՔԴԻՄԻ. ա. Quadruplicem faciem habens. Ունօղ զչորս գէմս. քառադէմ. չորեքերեսեան. ՚Չորեքդիմեան կառք իմանալիք՝ ըստ հրաշալի տեսլեանն եզեկիելի. Եր։ ը։ ՚Ո֊զղեաց զպատկերն չորեքդիմեան ՚ի տաճարին տեսան. Եփր. ո։ ՚ Փառատէմ ասի և փառագ. այն կառք՝ ոզ տեսաւ ՚ի մարգարէէն, չորեքդիմի լինէր պատկերին. Շ֊իոբյ։ ՚Որ ըղպատկերը չորեքդիմին՝ կանգնեաց ՚ի տան պերբատրանին. Ցո՝ ուրէի։ ՚Որիմ յանապատին ... և պատկերն չորեքդիմի՝ մանասէին. Եփր. համաբ ։ ՚Ցաւնն մանասէի չորեքդիմի պատկերաւն պղծեցին զպերուզիմ իմ. Գե. էս. յեփրեմայ ։ ՚Մանասէ զչորեքդիմի զկուռսն ՚ի տաճարին այ եգ. զի ոտաւ արգելօք և եկեացք ոք, կռացն երկիր պագցէ. Բրս. տպագ։

ՁՈՐԵՔԴՐԱՄԵԱՆ. ա. գ. Տետրադίδραχμον.Quadridrachma.Ունօղ զարժէս չորից տրամից կամ գեղեցկայից. կրկին երկդրահմեան. որ և ՍՏՏԵՐ. ՚Եռաւն նման իւրաքանչիւր՝ մին մի ոսկի. Ցոբ. խ։ ıı։

ՁՈՐԵՔԵԱՆ, կամ ՁՈՐԵՔԻՆ, հղ. ած. ա. գ. Իւրաքանչիւրն ՚ի չորից. մի մի ՚ի չորիցն. ըստ ալ. գեօրգիս գէ. ՚ Ի չորեքին կոմանս նոցա ։ Ցալքի կամ ՚ի ձախմէ չորեցունց ։ Գալաթեացն չորեցունց ։ Լի էին աչօք Թիկունք նոցա չուրջ զչորեքտասիք, եմն։ Ձչորեցունց տասից կախեալ. Եզնի. ։ 8=18։ Գե. ծ. ıı։ ՚Ձորեքին բնաւիքն ։ այս ինքն տարերք. Եզնի ։

ՁՈՐԵՔԵՁԵՐԵԱՆ. ա. Տետրաπέρατος. Quatuor orarum, quadripartitus. Որ ունի զչորս եզերս, կամ զկողմանս, կամ զնոսին զերս. չորեքծագեան. ՚Ձչորեքեզերեան տեսիլ զերս անաչխատ Ճանապարհորդութիւն գնացեալք ։ Աստղի տեսիլ զերսց եզեալ (նետասոր) զչորեքեզերեան տեսիլ զերս խաղալեկալ. Կնւրզ. ՚ի յոյն ։ ՚Աչխարհս չորեքեզերեան ունելով ձև, յարեւելս և յարեմուտս, ՚ի հիւսիս և ՚ի հարաւ. Շ. էսիլ։

ՁՈՐԵՔԵՐԻՎԱՐԵԱՆ. ա. Τέτριππος, τετράπολος. Quatuor equos habens, quadrigus, quadrigus. Ի չորից երիվարացիմ ՚ի գրառուսց լծեալ. քառաձի. ՚ Ո՛ որ չորեքերիվարեան որպէս կառաց գէր՝ զառաքեալսն գաւառալ, և կառավարելով գիմաստնակըս. Պնիտ։ ՚Աբիաս և փոսիկոս և նեռառեան և մահիգան՝ չորեքերիվարեան կառքն առառնայի. Գւսիդ. ՚ի պէր ։

ՁՈՐԵՔԹԵԻԵԱՆ. ա. Τετραπτέρος. Quatuor alis praeditus. Որոյ ևքան չորք Թևք կամ բազուկք. լրբս ինւվ. փեօրգ գանապւբ։ ՚Մարդիկ երկԹևեանս ծնանել, և զայլս չորեքԹևեան, և երկդիմիս. Նաս. փր. ա։ ՚Եզեկիէլ յաւելու չորեքերեսեան և չորեքԹևեան. Մի. գա։

ՁՈՐԵՔԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. ա. Որ ունակ չորից ամանակաց կամ եղանակաց. ՚Ըստ բազմաման առ ՚ի յարեգակնէ՝ չորեքժամեան կեան ըստ մեզ լինելոյ տարւոյն. Խոր. ա. 3։

ՁՈՐԵՔԺՈՒ. ա. Որոյ են չորք ժեռք կամ ժայռք, այս ինքն սառամոնք, որպէս ծղնիք գրան. լրբս ինւխ֊վ. փեօրգ փիւսի՝ բէղէւի. ՚Չորեքժայռի ինքն ՚ի կանգուն. ձվ գնա չունի, գիւաեմ, չէ տաւն. Շ. առաք։

ՁՈՐԵՔՕԱԴԵԱՆ. ա. որ և ՁՈՐԵՔՕԴՁԵՐՕՆ. Ունօղ զչորս ծագս կամ գկողմանս. և Որ ինչ հասի ՚ի չորս ծագս աշխարհի. սահմանի. բազմական. բազմագան. չորեսանիւս. լրբս երիւ. լրբս երեայ. ՚Նա արար զչորեքծագեան կողմ երկրի. հմամ. առ։ ՚Չորեքծագեանս եղբարցն սահմանի. ՚Չորեքծագեանս սահմանեալ ՚ի չորեքծագեան սրարանս ՚ի չորեքծագեան աստեղս. Գնդ։ Ոսիիւրս ։ ՚Չորեքծագեան կողմանց աշխարհի ՚ի չորեքծագեան աստեղագոյն հոգւոց. Աչիր. ա. 7 ։ է. 2 ։ ՚Բաժանեաց և քեզ զերկաւասեան առաքեալսն չորեքծագեան աւետարանին ընդ ազգաս սահմանս. Եսաւ զչորեքծագեան աւետարանն, զի չորեցունց աշխարհս հաղուիալ անթափանցիան ընծայեալ ։ Չիր։ ՚Ցաւրագեալ պրաքար վիմիք չորեքկողմ ձեռվ. Ասող. գ. 17։

ՁՈՐԵՔԿԱԿԻՆ. ա. Չորեցս կրկնելով՝ ծալեալ՝ պատալ. չորեքկնեալ. ՚ Եռիմարսն հինգկրկին (վասն պատրիարքի). չորեքկրկին (վասն սիրատպատասի). երեքկրկին (վասն մեռատպօրէնի). Լմբ. պրմ։

ՁՈՐԵՔՀՈՄԻՒՐ. ոյ. ոց. ա. Τετρακόσιοι. Quadringenti. Չորեցս հարիւր. որ գրի և ՁՈՐԵՔՕՐԻՒՐ. լրբս հարուր. փեօրե եէս։ ՚Տաւսպիցուսցն զնա ամս չորեքհարիւր ։ Գնաւին չորեքհարիւր ասող արծաթոյ է։ Չորեքհարիւր արաքք. Նմ. ծե. 13։ ևգ. 15։ ա. ևգ֊ւ. 10։ ՚Եղեքարիւր... չորեքհարիւր. Եփր. ա։

ՁՈՐԵՔՀՈՄԻՒՐԴ. ի. ած. Τετρακοστός. Quadringentesimus. Վերջինն չորեքհարիւր Թուոյ. փեօրե եէս֊գնձիս. ՚Ցամին չորեքհարիւրորդի. գ. ևգ. ը։ 1։

ՁՈՐԵՔՀԵԳԵԱՆ. ա. Τετρασύλλαβος. Quatuor habens syllabas. Որոյ են չորք հնգք. քառավանկ. ՚Չորեքհնեական կամ հինգհնգեան. Չորեքհնգեան կամ հինգհնգեան անուանք. Երփ. փեր։

ՁՈՐԵՔՁԵՂՈՒՆԵՑՔ. ա. գ. Τετραπόρτος. Quatuor contignationum. Ցարկք՝ որոց են ձեզունք չորք ՚ի վերոյ իրեսոց. լրբս խոի չինած գոն. ՚Ունք երեք ձեզունեայսն և չորեքձեզունեայսն չինեն. Ոսի. ՏՏ. ի. 27։

ՁՈՐԵՔՄԱՄԽ. ա. Τετραστόματος

Quatuor habens corpora. Ունօղ չորս մարմին. *Դնանիկ և յուլս մարգագլուխս, և չունա չորեքմարմին. Նա. ել. ։

ՉՈՐԵՔՑԱՓՔ. ս. Որպէս Ցափսիմերս. լոյս ոգւի վրայ. փեօրք այսպէս.*Չորեքցուքը գնայր առ գեռային. Գիմ. ազէս. (այլ ձ. ի լոյս գնայր։)

ՉՈՐԵՔՆԻԹԵԱՑ. ա. Բազապրեալ ի չորից նիւթոց կամ ի տարերաց. *Չորեքնիւթեայ բնութիւն զարգարեալ չքնաղաչք արդարուքն. Ցն. իմ. նիկ։ *Չորեքնիւթեայ բնութեաբ խառնեալ. Շար։ *Զարս յեզնեակ՝ չորեքնիւթեայ բնութիւնս վանող. փարեմք։ *Չորեքնիւթեայ մարմնոց, և գործոց գնոյն են. Ցճառ։ *Բարձրացան ի վերայ չորեքնիւթեանս մարմնոյ. Վահր. յոր։

ՉՈՐԵՔՇԱԲԱԹ, իւ, ով ուս. ուց. փ.) Տե-

ՉՈՐԵՔՇԱԲԱԹԻ, Թ.ոյ, Թ.ոյ.ից. Տրաց σαββάτου. Quarta sabbati. Feria IV. dies Mercurii. Չորրորդ օր շաբաթու, այսինքն եօթնեկի՝ սկսեալ ի միաշաբաթէ. լուէս. յոէի. լուլսվոյ. *Վասն պահելոյ զչորեքշաբաթի. կանոն. *Սազմոս ի գասխէ. շաբաթշաբաթու. (այլ ձ. չորրորդ շաբաթու.) Սոլ. ՀՓ. ։ * Ի կիւրակէի և ի չորեքշաբաթու և յուրբաթու։ Ջչորեքշաբաթի և ուրբաթու անսաստ անցուցանէին։ Միոյն ի մէնջ հրեշտակ չորեքշաբաթի է, և միւսն ուրբաթու. Սէէէր. է։ Վ.փ. հդ. ը. ծ։ *Ի չորեքշաբաթուն և յուրբաթուն։ Չորեքշաբաթու ընծերցուածք։ Չորեքշաբաթքն և ուրբաթքն։ Ցաւրբաթու և ի չորեքշաբաթու. Թւոյ։ Ի չորեքշաբաթուն։ Ցաւուր չորեքշաբաթու։ Գասանեա չորեքշաբաթի զօրն՝ սահեակաց։ են. Ածկ. սաեպ։

ՉՈՐԵՔՈՍԱՆԻ. ա. Ուր իցէն ոտք չորք ապա չափուածք. լոյս ոգւով. *Սահզծանել բանս չորեքսահի կամ վեցոսանի. Հին փէր։

ՉՈՐԵՔՎԱՏԻԿ. ա. ս. Չորեքկին. չորեքկինեակ. առաւելեալ չորիւք. լոյս խոս. *Ընդ չոր գործելոյն չորեքպատիկ զպարճն անգրէն առել. Իգն։ *Չորեքպատիկ հասաս ցանել յորինան հրամայեցաս զգործուէն վճռաբանին. Շ. ընդհանր։

ՉՈՐԵՔ ՓԱՏԿԵՄ, եցի. ն. Չորեքպատիկ առնել. *Չամինն չորեքպատիկս. Շիր։

ՉՈՐԵՔՎԱՏԱԿԵԱՆ. Տ. ՔՈՌՈՎՏԱԿՈՆ. *Չորեքվատակեան առաջս գնացոյց. նար. իէ։ *Չորեքվատակեան անյապղի և զօրաւոր գեռովք. Աւծբ. ա. ։

ՉՈՐԵՔՏԱՒԵԱՆ. ա. Բազկացեալ չորիւք առանիք, այս ինքն մասեներիւք. չորեքմասեան կամ քառամասեան. որպիսի են չորեքին աւետարանք կամ աւետարանիչք. *Մի սառնգանէք չորեքտաւեան աւետարանակատանգ փղոցն։ Չորեքտաւեան առաստարուն վարդապետուն Ճաշակ. Թեոդոր. Խոյրափ. Ե կոս։

ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆ, սանք, նից. ա. Δεκατεσσαρες. Quatuordecim. Չորք ի վերայ տասին. երկիցս եօթն. փանլսրս. ծ փեօրի. *Չորեքտասան սամ։ Գաւրնոս տասնուս չորեքտասան։ Քաղաքք չորեքտասանք։ Ցեռ ամաց չորեքտասանից. Ծ. լ. Հ։ Թոսոց. իմ. ւ. ։ Ցեռ. ձէ. 36։ Գազ. ։ ։ Նահ և Չորեքտասան օր՝ իբր չորեքտասաներորդ։

ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆ. Քերմողաբար՝ որպէս չորիցս տասն. քառասուն. *Փառաց զՔրիստոս առնն չորեքտասան սրտովք ասնեաք այսօր. Տաղ. խ Հ.

ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԱԼ ՈՒՄՆԵԱՑ. ա. Որ ինչ հայի՝ ի ժամանակ լուանի լրացելոյ՝ կեռ չորեքտասան աւուրց ծնողեան իւրոյ. *Ան մենամեռ ագայիմ է չորեքտասանալուսնեայ գնչեին. Վ.ր. եւ

ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ, ի, ից. ա. Τεσσαρεσκαιδέκατος. Quartus decimus. Վերջին չորեքտասան թուոյ. ծ փեօրիանձին. *Ցաջին չորեքտասաներորդն։ Իրրև չորեքտասաներորդ գիշեր լինէր։ Ա.ր չորեքտասաներորդ օր է. Ծն. ծէ. 5։ Գ.ր.ծ. իէ. 27. 33։ *Ջսահին ի չորեքտասաներորդ լուսինն լինէր. Մէին.վ։ *Ծատացաց ազանգն, որ չորեքտասաներորդ կոչին (ասնեալով ընդ հրեից զպասքին). Կանն։

ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՔԵԱՆ,) Նեցաւնց. ա.

ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՔԻՆ,) Իրաքանչիւրն ի չորեքտասանից՝ և բովանդակն ի միասին. փասնելոյսն ալ. ծ փեօրիս փե. *Սբր բոյն պզտոյն չորեքտասաներորդիք Թզիմովք։ Չորեքտասաներորդիք Թզիմովք ասղբիւք. Կ.ր։ Նիւ. Ի.վ. պոչ։

ՉՈՐՍՈՑԱՆԻ. Տ. ՉՈՐՀՈՑԱՆԻ. Խոր.Ց։

ՉՈՐՐԵՆԿ, եկի, կաց. ա. գ. Τέσσαρες, τέτταρες, ρα. Quatuor, quaterni. որ և ՉՈՐԵՔՆԿ.Քառեակ. քառ. չորք. լոյս ինչ, լոյս. փեօրք. * Մեծասպարիս էր առ սիւ. Թագորեանն չորեակիգ։ Չորեքեակ՝ Թուոց և ամենայարմարագոյնն, իբրու կասարեալգոյն։ Չորրեանի ոչ առնու, զի Թէ առնու, հարկաւորի հասանել զմիսին. Սահմ. ձՓ։ փէր լին։ Քէէր. փէրի։ *Չորրեակ տարերցս կամ տարերցք խառնուածոյ.Գիր։ *Ինուց յիսնից՝ և Թուոց երից և չորեակ տասանց. Նար. իԹ։ *Չորրեակ Թիւն՝ քառասնեանն յատկութիւնք, զի ոչ Թուով երկնից ժամանակ չափեսցի, կամ չորրեկոյ ծնեցուց յանցկոյց. Մխոսիէ. Խ։

ՉՈՐԵՔԱԿ կամ ՉՈՐԵԿ, որպէս ոմն. լոյս էէ։ Չոր. չորին. կամ որպէս Չորրեակ, իբր չորքառանի. *Ի չորեկի մորթի փաստեր և ապահէ. Վ.փ։ Խ։

ՉՈՐՐԵԿ, ի. ա. Որ գայ կաս գնայ՝ ի չորս. չորքոտանի. * Եա զամէն կենդանի՝ չորք ըստ ոտից, զոր չորեկ կոչեն.Վ.ր.ծ.ին։

ՉՈՐՐՈՐԴ, ի, ից. ա. Τέταρτος, η, ον. Quartus, a, um. τετράς, τετραδείον, quaternio. Վերջինն ի չորս Թիւս և ի Թուանաս. փեօրփանձի. *Օր չորրորդ։ Գնան չորրորդ։ Ի չորրորդումասգի։ Ի քառնեորդի և չորրորդի. էին։ *Ի կենդանեացս ծնունգս՝ նախ առաջինն է սերման ցանուածս... և չորրորդ՝ ի վերամնեայնին, կասարելոյն՝ ծնունգ. փիլ. լին. ձ. 12։ * Խասկաի՝ առաջինն էր յաթրաս կամի. և երկրորդ՝ հնաս. երրորդ՝ հնաս գուէլ. չորրորդ՝ զարէ. և զյոյսս հինգերորդ Թուեաց.Խոխ։ Խակ Գծ.ծէ.Հ. *Մասնեաց չորից չորրորդաց զինուորաց պահէլ զնա ։ .իմն չորրորդաւորաց՝ կարգելոց յինչ լսպանչելւր բաժանմունս չորից պահուց.նէոպեէ։ փեօրի վփիւփե պէր։

ՉՈՐՐՈՐԴ. որպէս Չորք. չորեակ. քառեակ. * Չորրորդ տուն ոսաք պտղաբերելոյն։ Չորրորդ տասնեաք զինուորք. Թեոփ. Խ հ։ *Չորրորդ տասանցն լցուցեր զպահասուելնի։ Լցուցին զպահասուսին չորրորդ տասանցն, կամ տասինն. Գնէ։ Շար։

ՉՈՐՐՈՐԴ. փ. Չորիր մասն. քառորդ. ևչորեւ։ *Ջչորրորդ գորակի գինւոյ։ Ջանգեալ իւզով, չորրորդաս գորակին. Եւ. իԹ. կօ։ Թոսոց. ծէ. 4։

ՉՈՐՐՈՐԴ. ք. Τεταρτον. Quartum. Ի չորրորդ նուագի. * Ցանեցաս սերմն յերկիր. ապա խաղայ՝ ի վեր և ի վայր... ապա ացեաց, և չորրորդ՝ զպատղն եգեր։ Նախ առաջին ... ապա... և երրորդ... և չորրորդ, եև. փիլ լին. ձ. 12. և այլն։

ՉՈՐՐՈՐԻ ԱՆԳԱՄ. ք.Τέταρτον,τεταρακις. Quarta vice, quater, quarto. Ի չորրորդ նուագի. և Չորրորդն չորրորդ նուագեցաւ՝ զի ևն. փեօրք փերէ. և փեօրփանձին.

՝ Չորրորդ անգամ զայս ասացին ցնծ։ Ոչ լեր չորրորդ անգամ, այլ և բիւր անգամ։ Ոսկ. յհ. Բ. 14։ ՝Երրորդ անգամ՝ զի . . չորրորդ անգամ՝ զի . Ոսկ. ՚ա. ա. 6 . ևն. սահ ։

ՉՈՐՐՈՐԴԱ . Չորրորդ անգամ ամուսնացեալք , կամ չորրորդ ամուսնութիւն ։ ՝Երրորդք, չորրորդք , հինգերորդք . կանոն ։

ՉՈՐՐՈՐԴԱՒԱ . ա. Յորում ունի գասք կամ կարգք չորք , որպէս ի Թիւն քառասունն՝ չորք տասունք . ՝Եթէ ի նմանեաց իմոյ յաղթեալ իսկ էի , չորրորդապետացն երկնաւորաց , ոչ էի այնքան պատկառեալ և ամօթալի իրրև ի չորրորդապաս այս նահատակաց երկրաւորաց . Թէոփ. խ Ա։

ՉՈՐՐՈՐԴԱՊԵՏ , ի , ացի . գ . Τετραρχής, χών . Tetrarcha . Պետ չորրորդի մասին աշխարհի կամ երկրի իրիք . ՝Հերովդէս չորրորդապետ : Հերովդի չորրորդապետի . Մթ. ժ. 1։ Ղ. գ. 19։ Ի. 7 : Գ. ժ. 1 : ՝ Չորրորդապետս կայսրացնէ ա.գոստոս զՀերովդէս , և զանտիպատրոս , և զԼիսանիաս, և զՖիլիպպոս . Ե.ա. ւր. Ի ։

Կամ որպէս Պետ չորից գնդաց. Qui quatuor cohortibus praeest. ՝Եթէ ի նմանեաց իմոց յաղթեալ իսկ էի չորրորդապետացն երկնաւորաց , ոչ էի այնքան պատկառեալ և ամօթալի . Թէոփ. խ Ա։

ՉՈՐՐՈՐԴԱՏԻՊ. ա . Յորում կայ ախոյ կամ չափ չորրեակ Թուոյ. որպիսի է ազգ ինչ տաղաչափուածի առ յոյնս . ՝(Գրիգոր ՆԺդացւոյն արար տաղաչափութիւնս) ամիսկունս՝ երրաչարժս (կամ երրականս՝) և չորրորդատիպս . Ճ. Բ. և Չ = Յ. ՅՀՐ. ԽԲ ։

ՉՈՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ . գ. Τετράς . Quaternio, quaternitas . Չորրեակ կամ քառասնեամբ դոյն (տարեցաց) . և Հերետիկոսաց՝ ընդայնէին քան զանձն մարդկային . որովհետև չորքանձնեայ՝ լինի չորրորդութիւն չորքանձնեայ . ՝Ոչ ասհէլ յայլոցդէպ չորրորդութիւնէ : կարգ ցուցանելով անկարգ չորրորդութեանն (տարեցաց) . Պետ : ՝Որպէս զի լինիլ երկու որդիս . որով երրորդութիւն՝ չորրորդութիւն լինի . Խոր . գ. 61 ։ ՝ Փոխանակ միոյ անձնասպանութեան աեատն մերոյ յօի քեռի՝ երկուս անձնասպանութիւնս և դէմս . և փոխանակ սքի երրորդութիւնէ՝ չորրորդութիւնի անվայելչապէս և անօրինաբար խորհեցան . Ա. Բ։

ՉՈՐՐՈՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Չորրորդապետան գոլ . իշխանութիւն չորրորդապետաց . ՝Ի չորրորդապետութէ գալիլեացւոց հերովդէի , և ի փիլիպպոսի եղբօր նորա չորրորդապետութեն . և ի չորրորդապետութէ լիսանեայ . Ղկ. գ. 1. յն. ի չորրորդապետութէն. τετραρχοῦντος. իսկ լմ. առ չորրորդապետաւս ։

ՉՈՐՐ , րիյ , րիւք . և նախդրիւ՝ զչորս կամ չորս . ի չորս . ընդ չորս . (լծ . և նոյն ընդ Քառք . որպէս և ընդ պյս . ՚ՀԽԱՐ , յահար , յաՈ .) Τέσσαρες, τέτταρες. Quatuor . չորս . փեօրփ . թիւ՝ միով աւելի քան զերիս . երկիցս երկու . ՝ Ի չորս ստասիս : Ամն Նաթիւր երեսուն և չորս : Չորք թոդաւորք : Ի չորից կանգնոց : Որ օր չորք էին ամսոյն (ըր երբ . ուր յն. ի՝ չորրորդ). ևն։ ՝ Ընդ չորս կողմանս : Չորից ներեթոցս. եղիզ։ ՝ Վախճաներ առ չորիւք որդւովք ՚ի . այսինքն Թոռնեալ զչորս զաւակս . Ե.ա. ւր. ա ։

ՉՈՐՔ ԱՆԳԱՄ . ՚ն. Չորիցս . չորրորդ անգամ. չորս հետ. փեօրփ ժեչրէ։ ՝Չորք անգամ հանին կանայք ՚ի գերեզմանն . Սխ.ա. չոր ։

ՉՈՐՍ . Դուռն ուրեք գտանի իբր ուղղ . հանգոյն ուրկ. չրա. ՝ Ի նորոց կառակարանաց չորս աւետարանք միայն . Կղ. Ք ։ ՝ Ընտի յատանին չորս գեաք . Տծան։ ՝ Դասն՝ չորս մարդ է. Լ.Ի.ղ.։ ՝Աւետարանք նահանձոս . . . ՚ի յայսնի եպիսկոպոսաց չորս . (այլ ՚ն. չրս.) Վրփ ։

ՉՈՐՍ . ՚ն. Չորք անգամ. ՝ (Հարկանէ) չորս երկիս անգամ ՚ի կողմանս չորեսին : (ժԹ Թիւն) կէս ուներով զվէցեակն . և չորս զերիսն , և երեք (անգամ) զչորսն , և մի զերկոտասանն . Յհ. իմ. Եվէղ։

Ի ՉՈՐՍ .) ՚ն. Չորիւք Թաթովք կամ ո. Ի ՉՈՐՍՍ. Հանելեայսփսիեթերսոր և ՉՈՐԵՔ ՅԱՓՔ . լրս ոթոթվ. փեօրփ ոյոփւը ՚ի կոփ. ՝Յաղթեալ աղեքսանդրոս ՚ի գահոյիցն՝ չէրոյց զՀրաքն , և ՚ի գուրս եւիսլ՝ ՚ի չորս գնայր առ գետոսին . (այլ ՚ձ. չորիւքյափք գնայր .) Պփմ. ալէոս։ ՝Իբրև զմանկտնս ուտատալ եմք, որք ՚ի չորից զեռան , և գնալ յոտից ոչ կարէն . կէմոփ ։

ՉՈՐՔԱՆԿԻՆԻ . Տ. ՉՈՐՍՔԱՆԳԻՒՆ . ՝Փուռեայ ձևն՝երկու չորքանկիւնի է.Լ.ՃԷՒՍ

ՉՈՐՔՁԻՔ . փ. Τετράπρωρον.Quadriga.Չորեքերիվարուն կառք . քառաձիք. փեօրփ ոՓ. ԼԸ պրպտ . ՝Նորագնաց տուաձիոցն ոսպաս րէս . և յաղթէր տիբերի կայսեր չորքձիքն . Ե.ա. ւր. Ա։

ՉՈՐՔՈՏԱՆԵՆԱՑ , եայք, եաց. Տ.ՉՈՐՔՈՏԱՆԻ . ՝ Իղխեաչ յերկրէ չորքոտանեայս , գանազանիչ կենդանեաց գաս . Շ. ոյԷ.Բ ։

ՉՈՐՔՈՏԱՆԻ , Նւոյ , Նեաց , կամ Նուց. գ.Τετράπους , ποδος. Quadrupes , pedis. կենդանի որ գնայ ՚ի չորս ոտս . չորրեակ . անասուն . լրս ոթոթվ ՚ի կիրճի . փեօրփ ոյոփւը , հայվան , ընհար բա.՝Հանցէ երկիր չունէ կենդանի ըստ ազգի՝ չորքոտանի , և սողուն . և գազանս : ՚ի չորքոտանեաց անաբեղս : Խոչանց նոցա , և առնէնայն չորքոտանեաց նոցա . Ծն. ա. 24։ ՂԼ.ա. ԽԷ. 27 : Թ.ա.ղ. ԼԷ. 5 : ՝ Թռչնոց , սողոց , և չորքոտանեաց.Եփբ.հա։

ՉՈՒ . ոյ , ոց . գ . ՝Ապարոյց, πόρεια, ἀναζύγη. Discessio, discessus, profectio, iter, castrum motio, expeditio . Ելմտա Չուէլ . Եւլք ՚ի աեքսոլէն իւրովք հանգերձ , և երթ այլուր . ուղևորուն . չարժուին քո նակի կի՝ վանաւորաց . ՚ի.ել . ՝Գիրեաց մովսէս զչուս նոցա և զբանակեաղս իւրեանց : Յամենայն ՚ի չուս իւրեանց . Թ.ա.ղ.Է.2։ Ես Ի.36։ ՝Խորգք կի կանկուենք չուդք յաշխարհէ յաչխարհ չորքին . Վ Ի.ղ.ւ. Ը։ ՝Ի չուի փութով չուիլ յարևաց բանակին սպարապետն միայն սրեաց իշխէ մտանել . փոքպ : ՝Եւ այսպէս աշխարհանօք եւիցին և չուց յանապատէն գալ յերկիր վաճաց իւրոց . Ելբ։ ՝Ի նախընթաց չուս աստիճանաց (բանիս՝) օրհաս նայո պատրաստաւէ : Ղևկաց կառուցմունք անգրկէն սուզան . չուցն յարմարուն պատկասցին . Կաբ . Ի. Ե Ի։ ՝ Ի բաց վարեաց զչուն չորքայուէ , որ ՚ի սուգս խորագոյնս կեցուէ . Կևմտ ։

ՉՈՒ . Παρεμβολή. Castra . ἀποσκεύη, apparatus. Բանակ . կարաւան . հանդիպրմանք . տպս . կամ կարաւան . ՝Օ.ինչ էր այն ամենայն չուի՝ որ ինձ դիպեցաւ : Գայր չուս մեծ և ամբոխ բազում. Ծն . Ղ. 8։ ա. Ի. Ի. 39 : իսկ ա. Ի. Ի . 63. ՝Ընդ ամենայն չուս Ճանապարհին. յն. լսկ՝ Հանապարհ.ծծն, via .

ՉՈՒ ԱՐՆԵՄ .) Տ. ՉՈՒԵՄ . ՝ Չու ա. Ի ՉՈՒ ԱՆԿԱՆԻՄ.) բարեաւ արբանեւ,եկն քնակեցաւ առ կողնեաղն մանրերէի : Չու ա. բար վաղվաղակի ՚ի կողմանս անտիոքայ: Չու առներ խաղալոյ գնայր Հերոդոտոս կի՝ անտոքառս : Չու գալոյի առնել (այսինքն գառնալ). Ծն . ժՁ. 18։ ա. Ի. Ը 63։ Ի. Ի. Ձ. 8։ Ն Ի. 2։ Ձ. Ի. Ի. 12 : ՝Ընդ ևնոյն ախոհ իւրեանց չու արարեալ յուղի անկեալ Ա.գոտ։ ՝ Ի չու անկեալ՝ տառաջ գաղատացնայ հև առաւս . Խոր. Ի. 81 ։

ՉՈՒԱԿԱՆ , . ա . Յառաջնորդական , յարաձգական . ՝Ն.ոյ.ին սին կուտին յաւեթն՝ չուականք Հերկարութէն , քաղցութիւն պատուածք ՚ի Թեղս քանի . Նոբ. Ծի ։

ՉՈՒԱՆ , ի , ացի . գ . Σχοινίον . Funiculus, funis , որ և ՃՈՊԱՆ . Ա.ատասն . պատրան . կառուն . խառան . էբէան . բ.ոնէն , իէ , ոյՃՀ. ՝Կախեաց գնոսա չուանաւ ընդ պատուհանն : Արկցուք չուան ՚ի գլուխս մեր : Փոխանակ կամարացն՝ չուան գոտի : Գանձս ընծայս վանդակեալս չուանօք . Յես. Ի. 15։ գ. Լգ . Ի . 31։ Ես. Ճ . 14 : Եզէ . իէ . 24 : ՝Կապեն՝ որպէս կարծեն , Հերկոցունց կողմանց , ոչ ՝ն.որ չուանօք , այլև յոյժ ուժգրօք . Ա՝ ւրս . Գ ։ ՝Հաւեալ զչուանն նաւակամրջին եփրատու . Խոր. Գ. 13։ ՝Խզիլ պատանեն և ընկղմիլ նաւին ՚ի տկարանէ չուանացն էր : Եւ զինչ չուանքն՝ որ խզեցան . չազկապ և չարամանութիւք մեր առ Ած հաւատոյ և սիրոյ . Գե . Խ։ ՝ Հարուածովք խրատէ առ ՚ի չուանացն , և վարոցովք խրատէ . Եէր. ասէիպ : ՝ ԵՒռի չուան՝ և հրեք կնեցի , և Հարի զնա . Վ.ր Հղ. ԺԸ ։ ՝Կապեցին բարակ չուանաւ ղոլոգս նորա . Տ.ր ԽՀՒ. ՚ն.ոպս. ժ ։ ՝ Չուանօք այնպ եղիկ զմեզ իմ. Ո.ՒՒ.ոչ . (գրեալ էր , չուներաք ։)

ՉՈՒՆԱԶԳՈՒԹԻՒՆ . գ. Ձգումն և քաշչումն չուանաց . ՝Ձուռք (Նաւավարաց) ՚ի չուանաձգութեան աշխատին . Գե ։

ՉՈՒԱՆԱՄԱՆ , ի , լից . ա . Σχοινοστρόφος , σχοινοστρόφος . Funem contorquens, restio . Մանող զչուան . լբէան չ.ոյ՝ ՚ալբօղ ԻՒԺ . ՝ Վասն չուանամանաց և պղնձագործաց և վասն այլոց գործից մարդկան . Ո.ո. Ս. ա. 20։ ՝Իւրաքանչիւր գործէր , քանզի չուանամանն էր . Վ.ր Հղ. Իէ։

ՉՈՒԱՆԵՆԱՑ կի՝նէ.) կազմեալն ՚ի չուաց

ՉՈՒԱՆԵՂԷՆ . ա .) նէ.ՀբէանԷ.ՒԷԿՆ. ՚ի չուանաց. ἐκ σχοινίων , ex funiculis . ՝ Արար խարազան չուաներայ . ՃՀ . Բ. 15 : ՝Հեզական ջուանեայ քաղցր խարազան փրկչին. Առ.։ ՝Ոչներ խարազան չուանեայ կարկամ յոյժ . Վ.ր Հղ. Բ։ ՝ Նէղեացին ՚ի փշէոյ և ՚ի չարւոյ և ՚ի չուանեղէն գօտեաց. Գ.է. Ես : ՝Ր.ինդ էր խարազան չուանէ առնէ : Չուանէ գօտի. վ.ա.ոյ. Հղ. Վ.ր Հղ. ԺԸ։

ՉՈՒՈՒՄ . Տ. ԹՀՈՒԱՈՒՈՒՄ . ՝Եւ որ իցէ այն զոր ասեն, որ փառաւորն գրեցաւ (՚ի Հաստատգրի) փառաւոր է , և որ չուաւն՝ չրւաա . ԵվէՒ ։

ՉՈՒԱՒԱՊՈՑՆ . Տ. ԹՀՈՒԱՈՒԱՊՈՑ : Ո.ո. յհ. Ա. 2 :

ՉՈՒԱՒԱՊԻՐ . ա . Որ գնէ, կամասյ զչուաւոյ Թէ . Թչուաւոցուցիչ . ՝Ն.ուրական պարտիւոյ չուաւոցիր . Շէբ :

ՉՈՒԱՒԱՒԿՈՒՆ . Տ. ԹՀՈՒԱՈՒԱՒՈՒՆ, Հ.Ի.Փ. ՃՍՊՈՆՈՒԼ.Ταλαίπωρος, ἀθλίος. Miser. ՝Պրուցաս , մինչև զգէտնիցաս . ադգ անկաս չուաւադականն (կամ Թչուաւադականն) . Ի.փ . Ե. 27 : ՝ Որ խաղան ընդ կանայս չուաւաս կանս . Ես.ա. պփմ. Ե. 13 : ՝Ցնաւ պատուհասս զանցուէ Թե չուաւադական փայտին կերակրոյ . Խ.Ե.ա :

ՉՈՒԱՒԱՒՆԱՒՄ , ացայ . Տ . ԹՀՈՒԱՈՒՈՒՆՈՒԼ , և ՏՈՈՒՍՊԻՒԼ . Ταλαιπωρέω, ρύσμαι . Miser sum . ՝ Վայ մեզ , զի չուաւացաք : Չուաւացաս խորանն : Ընդ ամենայն ելս անապատի անցին չուաւացեալք (կամ Թչուաւացեալք) . Ներմ. Ե. 13. 20։ ՃԵ. 12 : ՝ Մի ճոպակս մեծամեծք չուաւացան. Օ.ա. ՃՈ. 2 : ՝Մի չուաւացեալ յուրախութէ՝ քոմ. Սիր. ՃՓ. 10. (Նոյն, մի կրոնացեալ. զի և չի . է՝ ταπεινόμαι . ուր հին Թղթ. ընԹ.ունայր. ταλαιπωρούμαι .)

ՉՈՒԱՒԱՒՈՒԹԻՒՆ . Տ. ԹՀՈՒԱՈՒՈՒԹԻՒՆ . Ταλαιπωρία . Miseria . ՝ Ցղոյժ պարզմի և

զբաւառուն (կամ զԹշուառուն.)Եբէմ.Ք. 19։ *Բախտաւորութիւն, և չուառուիւն՝ բախտաւորութենէ և չուառուիւնէ՝ զատաբերն դնեն պատճառս. Եփիփ։

ՀՈՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ, գ. Հու առնելն. չուռումն. չու. երթ. *Միահամուռ իւրովքն ընդ հիւսիսային կողմանս դիմաց ասրեական չուարարութիւր. Խոր. Ք. 84։

ՀՈՒԵՄ, էցի. ե. Ἀπαίρω, ἐξαίρω. Discedo, cedo, recedo. ἀναζεύγνυμι, αποσκηνόω, moveo castra, vel tentorium. ἀπέρχομαι, abeo. Հու առնել. ի չու անկանիլ. չարժիլ բանակաւ՝ երթալ այլուր. խոտալ բազմութիւ վրանաւորաց, զօրաց, ևն. Ել՝ Ելիր, Ելէք. * Հուեաց աբրամ, և գնաց բնակեցաւ յանապատի։ Խօսեաց ընդ որդիսդ իսրայէլի, և չուեսցեն։ Հուէին որդիքն իսրայէլի։ Հուեցին (որդիքն իսրայէլի) յաւամեսեայ.. չուեցին։ և այլն։ Հուեալ յետս և ամենայն իսրայէլ ընդ նմա։ ի չուել քումմ յանդստանացն եգիվմայ՝ երկիր շարժեցաւ։ Հուել գնալ՝ի բեսիրուս։ Հուէր գնայր անդրէն՝ի բանակն իւր։ Յարուցեալ չուեալսդ՝ի գետացն բերայ։ Հուեաց խաղաց գընացց յոտիս։ Հուեաց և եկն՝ի պաղոմէաս, ևն։ *Հուեացեն՝ի նմանէ ր. այսինքն՝ի բաց մեկնեացին. Եփր. Ի 4։

ՀՈՒԽԱՆՈՂԵԱՏ. ա. Ջգեցեալ չուխայ կամ ցգխոս. լոխայ՝ տող հագնող. * ԵՒրք և կանայք՝ չուխաղգեստք և պարեգօտահանդերձք. Թղթ. ՃՀ։

ՀՈՒԽԱՅ, ի, ից. գ. Նիւթ զգեստու ասուածկէն կամ բամբակախառն, է որ ազնիւ, և է որ խոշոր. ցգխոս. կոտա. լոխայ. լճկա, լճգա, ագա. *Ջի գնեսցէ հանդերձ իւր և չուխայ։ Եղ զչուխայն՝ի նեղքոյ իւր. (որ զկնի կոշի կոտա. որպէս և հին Թագ. կոտա ասուածց, ասուած.) Վ՚Ի 49. Ք։ * Ջիմուէր զչուխայ իւր։ Տայր նմա ծնլն չուխայ (՚ի կարել զՀանգերսն՝)։ Վ՚Ի 49. Ը. ծԷ։

ՀՈՒՂՂԱՓԱՌ. ա. Որ չէ ուղղափառ. մոլորեալ. *Ջգրեաց այնպէս, Թէ գուք չէք ուղղափառք, այլ Թէ ընդ չուղղափառս ընկէր հաղորդեցայք. Թղթ. աԷր. Ե ԻԲ։

ՀՈՒՄ. Բառ ունկ. որպես Հոյն։ ԻԹՎԷՒ։

ՀՈՒՈՅԱՆԱԿԱՆ. Որ չունել յածի այոր անդր։ *Չուեցածական տարապարծիլ. Մաթ.։

ՀՈՒՆԵԻՈՐ. ա. Որ ոչն է ունելոր. կամ Որ չունի ինչ՝ ինչս. կարօտեալ. աղքատ. *Ընդ տային ուտել զառատապէսալ և ըզչունեւոր չբնատունեայն. Մագաթ. աԷԲ։

ՀՈՒՆԿՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Ձլինել ունկնդիր. գի ր. չնազանդ. *ԵՒս՝ի չունկնդիր լինելոյ հրամանաց նորա. Նէեմ։ Տճն և ԱՆՈՒՆ ԿՐՆԴԻՐ։

ՀՈՒՈՏԵԼԻ, լոյ, լեայ. ա. Ջոր չէր օրէն ուսուել՝ ըստ օրինաց. *Օրինագրութիւն ուսուելեաց և չուսուելեաց կենդանեաց. Նխ. ՀԲ։

ՀՈՒՐԴԻ. Ոչ յորդ կամ չառ գոեալ. սուղ՝ի լուսն ՈՒՐԴԻ։

ՀՈՒՐԱՅ, աւ. Տ. ԵՐՔԱՄ, և ՀՈՒԳԱՄ։

ՀՉԻՏ. ա. Ἐυτελής. Inutilis, vilis. որ և ՀՉԻՏՈՑ. Ընդէմ. անպիտան. ընչին. *(Հարկաց աշխարհին) լինի հրամուզկ չգՀաս, և ոչ ազնիւ. Խոր. Ճ։

ՀՉԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդոգութիւն. ուստի ՀՉԻՏՍ ԱՐԱՆԱ, Ընդակ և աւելորդ համարել. չառանել ինչ փոյթ. անուս առնել. *Ընդ-պէս չգՀաս առնէին մարմնաւորացս, և միայն Հոգևորացն ևՀԹ կային պատկառ. Ոսկ. Ն. Ք. 2։ *Սպառնացաւ գՀգմնելովք և ասէ. զինչ գնաս. ածելով այսպէս չգՀաս սպարիլ վասն մեր Հոգալ. ՃՃ։

ՀՉԻՏՈՑ, ի, ից. Տ. ՀՉԻՏ, ԱՆՕԳՏ. *Կարեւորքն յանփոյթութիւնէ են, և չսիրողքն՝ի բազում իրանմակալութիւնէ. Ոսկ. Ն. Ք. 6։

ՀՉԻՏՈՑԱՆԱՄ. ե. Ջուներ պէտս (իմիք). *Ձպիտոյանամ գաւասարսի առ՝ի վՀՃիռ վասն իմ Հանելոյ. չպիտոյանամ գաւասխաղիւք յանդիմանիլ. Ոսկ. Վ։

ՀՍՈՒՏ. Տ. ԱՆՕԳՏ. *Բազումք ընկալան զամենայն բանս չարս, այլ Հչմարիտ և զբաւս. սոքա ոչ երանին, այլ հեղգին արժանապէս. ՄԷՒ. Վ։

ՀՎՆԱՒԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոչ գոլն վնասակար. * Վնասիոց չինասակարութենէ գազանացն՝ մարդոյ այժմու Համբոյրս և ընտելութենէս վկայեն. Եփիփ։

ՀՎՉՏԱՅԻՐ. ա. Ոչ սիրօղ վհատց և աչ խաուսելոյ. *Ընպատեբազմաեր և չվհատսեր և կանացի բարք նոցա. Նաա. Ի։

ՀՏԵՍ, ի, ից. ա. Ընտես, որ ոչն տեսանէ. իբր ոչ տեսօղ. լԷնէոզ, լԷնէնԼԷս պէս. *(Մեղացեալն) ի տեսողացն երկնչի, ի չտեսայն զանդիտե. Մաղ։ *Որպէս Թէ ընդ չտես սլար. ՕԼՆՈՔ։

ՀՔԱՀԱՆԱՅ, ի, ից. Տ. ՀԵՐԷՑ, և ՔՈՒՐՄ. *Ի ձեռն սուաքահանայից ... որոց անուանքք են չքահանայիցն՝ այս. Փոքր։ *ԴՀպեղև չքահանայի միոյ ելանել՝ի լեռան յայն. Ճ. Ա։

ՀՔԱՀԱՆԱՑԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Ὀυκ ἀρχιερεύς. Non pontifex. Որ չէ Ճշմարիտ քահանայապետ. *Վասն ամպարիշտ և չքահանայապետ յաստիւայ անՀնարին մոլորութենէն. (այլ Ճ. չքահանայապետութեն.) Ք. Ի. Ր. 13։

ՀՔԱՆԱՄ, ացայ. ե. Ἀφανίζομαι, ϕϑαλείπω, ἐλλείπω. Evanesco, abolesco, desum, pereo, deficio. Ջիք լինել. չքոտիլ. անՀետանալ. անկերևութանալ. և Պակասիլ. նուազել. խաւարիլ լուսաւորաց. Էոզ օլՃափ, ԼԷրբՒնդէդ օլՃափ. և ԲոռնօլՃափ. *Կորնան չքացան անօթք պինու պատեղյալք մի. ՆէԷ. Ի։ *Տարագրի սասպնական, չքանան չարիքն։ Իբր զպղպակ անձրևոյ չքացեալ և պայԹեալ անգոսին. Նաբ. Խ։ ԽԲ։ *Ջքացաւ սրեգային վասն այլ գականն արգելուոլ. Կ՚ել. ՃՓ. տուկ։ *Պարք տասեղսացն անչքայացեալ չքանային՝ ի չարչքանաց փրկչին չքացան լուսաւորքն. ՋԷր. ՀԲ։ Տճն։

ՀՔԱՍՏԱՆ, ի. գ. Նրկիր կամ գաւառ անձնօթի, և կամ չքանալոյ պատճառի, ուստի ծագեալ իւրէ ՀԼատս աչխարհ. *ՑուԹերորդ ամի հեղափոխ կայսեր երևեցաւ ՚ի չքաստանէ, և այլն. Աագ. Գ. Կ։

ՀՔԱՏԻՄ. Տ. ՀՓՈՏԻՄ։

ՀՔԱՑՈՒՆԱՆԻՄ. ցուցի. ն. Ἀφανίζω, ἀναίρω. Evanescere facio, aufero e conspectu. Տալ չքանալ. ի չիք գործոյ. ցանել. անՀետ առնել. կորուսանիլ՝ի միջոյ. Էոզ ԷՒՄԷ. *Կարօղ էս զամենեցունց զՀեղս ընկոմէլ և չքացուցանել։ Տալեալ չքացուցին զԼՀնաւոր հղեսցին. Նաբ. ԻԷ. Ե յվ ԷԲ. *Ջիսդրգ կարեր չքացուցանել խաւարն գլոյն. Կաբ. Ը։

ՀՔԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Ὀυκ ἔχων. Non habeus, inops. Որոյ չիք ինչ. չունելոր. աղքատ. և Անշուք. անբաժ. յետանեալ. յետին. * Ցառօք առնիք զչքաւորսն. ՈՒ. Ի՚ոբ. ՃՈ. 22։ *Ալրեաց և որոց և չքաւորաց Հանդիսա և գարման առնէր. Բ՚ոռ. Ը. Ի։ * Ցանկնիլ Թոյ, չքաւոր, և յանկերըպարան ՆիւԹոյ. Ա՚ՓՒ։ *Ցամենայն պիտոյից չքաւոր. ՋԷր. ԼԲ։ *Մեծամեծք ի չքաւոր աղքատաւն անկան. Ա՚ոզ. Ի. Ի։

ՀՔԱՒՈՐԱԿԱՆ. ա. Նոյն ընդ վ որպէս Աչուքաբ. անլոյս, և այլն. * Ջգիշերս աչխատեաւ՝ ոչնչ կալար. զի գիշեր չքաւորական՝ հրեական խորհրդածութիւքն են. իսկ ոՒս չնորհացն է. Ոսկ. Վ։

ՀՔԱՒՈՐԻՄ. եցայ. յ. Ἀπορέω, ομαι. Inopiam patior, indigeo, deficio. Ջքաւոր լինել. աղքատանալ. ցակսնիլ. կարօտիլ. և Տկարանալ. չկարել. չեռնիլ. վերջանալ. * Ջքաւորեալ եղբայր քո վաճառեսցի։ Սկսաւ ինքն չքաւորել. ՂՒԿ. ԻԷ. 47։ Ոչ՚ի գանձէ արդարոք Թէ, զի այդպէս վաղվաղակի չքաւորեցար. ՃՃ։ * Ոչ չքաւորեր ամենազոր ձեռն քո՝ արմակել՚ի վերայ նոցա գազանս. Խոսե. ՅՀ. 18։ *Ապա Թէ այլ ուսաւեք կամիցիս Հչմարտագոյնս զնոյն ուսանել, սակայն և ոչ զայն չքաւորացուք ցուցանել. Ոսկ. Ն. 2։ * Վասն զի իմ չքաւորեալ գոլով՚ի բոլորից արգասեաց բարեմասնուԷց. ՍիՒՈ. 2։ * Ջագրեալք՚ի յուսոց՝ որ զընչութենէն այսպիսի ինչ իրաց ուսանեալ փուԹային, չքաւորեցան, և յանկինս անկան. Կի-ԻՂ. ՂՒՈ։

Եւ ոմն. ոՃով, որպէս Ջքանալ. անեՂևութանալ. պակասիլ. * Երևնայ ասալն՚ի յունիսի Ճ օրն. և սկսանի նուքն չքաւորիլ՚ի նոյեմբերի երեք օրն. Վ՚ՈՒ. ԻԷ։

ՀՔԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀπόρια. Penuria, inopia, defectus. ἐκτημοσύνη, paupertas. Ջքաւորութիւն, և չքաւոր գոլն. աղքատութիւն. պակասութիւն գոլից, և այլոյ իրաց. * Ալլ նա՚ի չքաւորուէ իւրմէ՝ զամենայն զոր ինչ ունէր՝ արկ գոյիս չարի գկենանս իւր. ՄԷՒ. ԻԷ. 44։ *Բազում վհատ և նեղութիւք վանդեր զամենեսին, և հասուցաներ՚ի չքաւորութիւն անանկութիւն. ՂՒՆԻ։ * Ոչ զչքաւորութիւն, և ոչ զպահոց. Ոսկ. Ն. ՅՀ. 1։ *Մեծութիւն լինել զդիտուն սահմանիւք, և աղքատութիւն՝ զամենևին զչքաւորութիւնն՝ որ առ կեանս է հարկաւոր. Բ՚ոռ. 49։ *Ջինչ գժուարութիւքան զչքաւորութիւն հարկաւորացն. Գե. Ես։ *՚Վասն չքաւորութենէ ոք որդւոյ՝ առնիցէ ասելութիւն ընդ ամուսնոյ. Մ՚ԱԲ. ՅանԼ։

ՀՔՒՄ, չքեցայ. Տ. ՀՔԱՆԱՄ. *Վ՚բազացուքն չարեաց իբրև զծուխ անյայտ եղիցեն և չքեցան. Վ՚Ի 49. Ք։

Ի ՀՔՄԵՂՍ. } Որպէս Թէ չիք մեղ
Ի ՀՔՄԵՂՒԿՍ. } ինչ իւր. անպատ և անմեղ ցուցանելով զանձն. *Լուծեալ զնա՚ի կենացս, իբրև չչքմեղս իմն տարեալ Թաղելին զնա. ՃՀ. ԼԲ։ *Ի չքմեղս եզև իւրոյ ինասան։ Շ. ԻՂԲ։ *(Աբշակ՝ չկա Թագելոյ զգնել.) ի չքմեղիկս (կամ՚ի չքմեղս) եգեալ՝ կոծ մեծ առնէ. Խոր. Գ. 23։ Իսկ Ոսկ. Ն. 2. *Ոչ հանապազ լսաւ առաւելութենէ կամայ էր ցուցանել՝ նշանս. քանզի պատ էր երբեք և՚ի չքմեղս լինելոյ. յՀ. ԼանՃձևսեա, ծածկիլ, կամ զանխլանալ։

ՀՔՆԱՂ, ի, ից. ա. Παράδοξος, ξένος, ἄμεμπτος. Mirus, inexpectatus, venustus, rarus, irreparabilis. և πλίκος, quantus, quam magnus, և այլն. Որպէս Թէ՝ Ջիք այլ որպէս ոՒնս. անՀամեմատ. անսովորական՝ անարատ գեղեցկութ. անախեղծ. վայելուչ և ընաշխարհիկ. նորահրաշ. գեթասանձ. հոյակապ. ազանչելի. և Անհակնուներ. աղՀոտ. փխրեբէ, ֆեփ իւգէ. *Ջքնաղ և զանարատս, զհաւասար Թագաւորութենս մերոյ գեսԹեր. ԵսԹ. ԺԲ. 13։ * Ջիպիտ գոլացար զմիտս չքնաղ կուսին (առնգիտոյց) գաւառին իմոյ. Ճ՚Ր. 2։ *Ջչարճ նորին, որ կարի չքնաղ էր գեղոիկ. Խոր. Ք. 48։ *Եւ էր աանենցուն աւսիլն նոր և չքնաղ

նաղ՝ իբրև զտեսիլ հրեշաւակաց։ Ակն երիցս անգամ երևեցաւ չքնաղ տեսիլն՝ առանն երանելոյ։ Տեսանիցէ զամենայն զպատասխանութեացն (յարքունեաս) զչքնաղ և զքաջանչելի տեսիլն. եղիտ ընդ։ *Բազում չքնաղ տեսիլս ցուցանէր (ի Թէսարոնի). Ե-ս. ԽԲ. Ի։ *Չարմացուցանէ չքնաղ իրօքն։ Նոր իմն և չքնաղ իմս յոյս առնէ։ Ցոյժ խառնվելոց էին զնոսա իրքն նորք և չքնաղք։ Չչքնաղից, և արտաքոյ քան զոյս և զանհնարինն՝ իրաց գիսկելոց. Ոսկ. ՀՆ. ՁՅ. Հ։ Ոչ Դրանն տեսան պատուական էր յատուկ քան յայնոսիկ. պատուականն՝ տեսօք և չքնաղ, զի ոչ տակաւ պատասխանի առնէր ետ։ Գիրք Նշան զչքնաղ իմս տվոր են միշտ Նշանակել. կիւրղ. ԲԳ։ *Նշանաց, և Նոր և չքնաղ իրաց այնպիսի բնաւորեալ է զօրութիւն. իգն ։ *Զոր և յոյնք յանուանէլոց յեօթին չքնաղ հրաշակերտին համարին. Ե-ս. ԽՀ. ՁԻ։ *Շինէ զչքնաղս տանս զգեստ մանալոյ ապրշանաւորս ըստ սիտոյից՝ ի միջոցաց քաղաքին լուսլիս։ Գեղեցկի և չքնաղ տնկ յօրինուածովք (գասատակերս)։ Խոր. Ե. 25։ Ի. 39։ *Ակս յարկ չքնաղ և ետնըն կալ։ Չքնաղ փոփոխմամբ գնուրց լուծա կանուելն. առ ասաղանին լուսաւորութեի։ Զքիմրգ ոչ արգելք չքնաղ քան զրան, և ի մէջուելի երկանութեե խաւարի զանալ. Նար. կԲ. հՁ. ք։

ՉԿՆՂ. ս. Սքանչելի օրինակաւ. *Հան ի խորոց մանուա անգնդոց՝ չքնաղ տպրեցեալ՝ ընդ մարգարէին փրկելոյ. Նար. ղԲ։

ՉԿՆԱՂԱԳԵՂ. ա. Ἐυειδής, καλὴ,ὸς. Pulchra, pulcherrima, mus. Չքնաղ գեղով ամենագեղ. նոք ազաւոր՝ սիրան. ֆեւ փելեբ. *Չչքնաղագեղն (զհռիփսիմէ) ինձ ի սոյն արձակեսցես։ Կախարդն այն՝ որ կոյոյս զչքնաղագեղն. *Ադոնի։ Իբր լեռ չքնաղագեղ ընդ վտակեկոյոյ բնակէ։ Վասն չքնաղագեղ կերպարանին. Խոր. Ե. 60.դ։ *Չքնաղագեղ կոյս. ՃՃ։ *Խնգրեր կին ... զի բնաւ չքնաղագեղ իցէ։ Մի. ասի.ՁԵ։ *Չքնաղագեղ և առատամիս սպարապետն հայոց աշոս. ՁԿ.ԱԲ։ *Փառաւք հոր գայ՝ ահաւոր և զարհուրելի և չքնաղագեղ մարգկութեի զայն ցուցանելով. Լմբ. հանգ։ *Եկեալ մուխս չքնաղագեղն փառաւք (ի Թաբոր). կ.ալանք։ *Տեսեալ զորդին իւր խրոխտ և սիգաշեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ. անդ։ *Ցօրինեալ զչքնաղագեղ եկեղեցին։ Շինեաց չքնաղագեղ յօրինուածովք. ՁԿ. կԲ։ Ասող. ՃՁ. 9։

ՉԿՆԱՂԱԴԻՏ. ա. Παράδοξος. Rarissimus. ἐξεταστικὸς, exquisitus. Չքնաղ ըստագիտի. ուսախալար ի գասանէն. գժուարագիտ. անգիւտ, աննման. *Իբրև զմարգարիտս պատուականս՝ զպղտրաներն զլուսաւորն զչքնաղագիտանն. Ագաթ։ *Ցոյժ չքնաղագիտան հասանէ չահիցս Որպէս չքնաղագիտանն իմն և յոյժ պատուականագոյն իրաց։ Չչքնաղագիտան իւրեանց ասացեալ ինչս։ Չքնաղագիտան ընչիւք կամ ընչից. Պճ։ *Ընդ չքնաղագիտս և լուսատեսակ իմաստիցն պայծառուելի. Եզն. Խթ։

ՉԿՆԱՂԱՆԻՄ. ա. Չքնաղ գիմօք. *Չքնաղագեղմ տեսլեամբ, որպէս ասացին մեր, և անուշաբանն. Մագ. ՃՀ։

ՉԿՆԱՂԱՉԱՐԴ. ա. Չքնաղ զարդու։ *Չքնաղազարդ վահասակիրն պատմուճանի. Ագան. ԷԱԼ։

ՉԿՆԱՂԱԿԱՆ. տ. ՉԿՆՂ. *Չքնաղական խոտակուռ պատմէ կուսին (գաղտիկել)։ Ընդ բարբառ՝ մատն չքնաղականք, ասա բարբառք տիրաբանականք. Ճ. Գ։

ՉԿՆԱՂԱԿԵՐՊ. ա. Չքնաղ կերպա-

րանօք. գեղեցկատեսիլ. *Չայս զազանոյս երևեալ յատուկ չքնաղակերպ գոյութիւնն ի բովանդակ երեսս Թուխոցգ. Պիտ։ *Չոքոց տեսեալ զչքնաղակերպ պայծառութիւն գատաստգուածն. Լմբ. սղ։ *Գիտաց պատանէլի և չքնաղակերպ գովք. Վ.ժ հղ. ծբ։

ՉԿՆԱՂԱԿԵՐՏ. ա. Չքնաղ կերպաւոր ծով. հայկապ. *Չչքնաղակերպ և գկրաշզարդն զայն խորան (վկայուէ). Ագան.էՒԷ։ *Ե՛կ ի գաւառն հայոց ի, հանգիր ի չքնաղակերտն խորանս. Լմբ. Ըէ։

ՉԿՆԱՂԱՉԵՒ. ա. Չքնաղ ձեւով. գեղեցիկ. *Սիւն լուսոյ ձգէր վերոյ նոցա, չքնաղաձև խորան՝ արեգական յազիոզ. Տաղ։

ՉԿՆԱՂԱՃԷՆ. ա. Գեղեցկաշէն. չքնաղակերտ. *Տեսին ի ներքոյ եկեղեցի քարիսի չքնաղաշէն. Ոսոգ. ծա։

ՉԿՆԱՂԱՓԱՅԼ. ն. գեղեցկագոյն. վայելչագոյն. *Շուք և զարդ գեղոյ ճոխութեե ձերում քարձրաբերեգ՝ չքնաղագոյն գեղոյ ժողով չարացի՝ պարգև առատ խմբի. Տաղ։

ՉԿՆԱՂԱՏԵՒ. ա. Չքնաղ տեսլեամբ.

ՉԿՆԱՂԱՏԵՍԻԼ. ն. գեղեցիկ տեսանելով. չքնաղագէմ. և գայծառ՝ չքնաղակերպ. *Չքնաղատես հերոք վարդից իւրոց կայր ի սպասս Թագաւորին. Բառս. Ք. 3։ *Տախտակս սպասարկալ ի ձեռն չքնաղատես առն. Թ.Ե-որ։ Խլ։ *Շինէ զնա գեղեցկայարմար և չքնաղատես կոփածոյ քարամբք։ Չգեղեցիկ չհնատես չքնաղատես հրգեհեալ։ Չչքնաղատես ապատես ետնակերտ խորանին։ Չքնաղատես և երևելի զարդս. ՃԿ. կԲ։ *Չամենամբելով ի քոմ նորաբերս և չքնաղատեսիցգ խորանի. Ա նահ. եՒԷ։

ՉԿՆԱՂԻՄԱՑ. ա. գեղեցիկ իմաստիւք. սիպացուցիչ մտաց. *Ահեղ արհաւիրք, և մեծ սքանչելի, և չքնաղիմաց յարմարումն ի վերայ խաչին երևեալ. Շ. փ։

ՉԿՈՏԻ, ուտ, ուաց. ա. Ἐυτελὴς. Vilis. Սնոտի որպէս զչիզն. էնչին. և Չքաւոր մտօք. փոշ, ոսկ. Եոփ, պոչ. Նահ չքնաղքն զկնճռացեալ զմեզ՝ պարկս լուսցին, և ճանճիւս և մժիւով։ Նչինքան չքնաղի և անքնա անձամբքն... զմազատարս հղոցս և աշխարհնս փախուցանէն (լուք). Եփիի։ Նոր. կԲ։ *Կամեցաս մերժել զմեզ ի չքաղի կացոյն պիտանակարուելէ. Կալանք։ *Դնէ գերեալ մանչին յանուղղոյ կրթուելին քան չքնաղ մուսցն։ Ըստ քեզ չքաղցդ (մտօք) և չնչին առակս օրինակացգ մատուցանեմք. Բառս. Ք. ւՅ։ Կալ ՃՀ։

ՉԿՈՏԻՄ, եցայ. ի. Ἀφανίζομαι. Evanesco. (գրի և ՉԿՈՏԻՄ.) Չքաւել. չնչք լինել. անհետանիլ. *Սևագունգք գիւացն անհետանոյնք եղեալ՝ չքոտեալք ի տեղոյն՝ իբրև զծուխ պահասեցան։ Ընդէռ փոխեալ հողմ ուժգնին յոյժ չքոտեցաւ։ Ընդէն չքոտեցաւ այսն չար ի միջոյ նոցա։ Չքատեին (գնչք) ի նոցանէ յոյս հինն. Ագաթ։ Շ. Ե. Գ։ *Ընդէն չքոտեալ հեռատեսոյս եղև հակառակորդն հպարտեալ. Ագաթան։ Ալ։ *Չնչին վեց աւուր չքոտեցաւ մանն։ Գազգ և աւուցգնչք չքոտեալ ընչիքն ի միջոյ. Վ.ժ։ Ես Ե ը։ *Լռեալ գնմ անուն՝ վասն զգալի չքոտեալ։ Ի քաց չքոտեին. Երզ. Ֆգ։

ՉԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποριὰ. Inopia (rerum, et consilii), anxietas. Չնչք լինելն. և Չքաւորութի. պակասուն, և վտանգք տառապանաց. *Ցովհաննէս զչքաւութի քանգրոյ լուծանէր. Ոսկ. յհ. ա. 13։

ՉՕՃ. Ըստ հին ապ. ԱՓՖ.Տ.ՀՈՃ,ՍՈՃ։

Պ

Պ. Տառ բազաձայն՝ անուանեալ Պէ, ի կարգէ լերկ կամ նուրբ տառից. զի ներքգոյն է քան զբ, որ ազդէն նուրբ է քան զպ, և առ կարի ներսուելն չիտնի ընդ Ֆ և ընդ ա, առ երր. և յն։

Գ. ի մէջ լծորդ է ընդ բ, և ի տառս գարձուելեան զանինայն բ կամ է տառս այլոց ազգաց վերածելիք ի ա.և գայլոց փոխի ի հյ. բ. ան՝ զոր ասացաքն ի տառն բ։

Գ. ա՛. Իբրու նշանակ Թուոյ է ՈՒՓ հազար։

Ի խրատս պատանեկաց տվին նշանագրով նուագք. *Գէն պատուիրէ պարկեշտ լինել, մի զորովայնըգ խըճռգել. մի ըզգինի ըզնուռ տիրել, մի տարտամ գընթանգ յանձել. Շ. տ։

ՊԱԳԱՆԵՄ, պագի, եալ, պագ. ն. ընդ. ամի.գալի ընկալ. պատիպէն.և խա.պալ.պրել. որպէս հաճարուրել. հանդոյր առալ. ետ.ի.է, պոս եի.է։ Ալ ի մեզ անգհանձալ է հանդուրելոյ վերկեր ի պատիս ուրուք. վասն որոյ միշտ յարի յանուանգ Երկեր՝ որ յատալոյ կամ զկնի. զոր օրինակ. *Գագէք երկեր որս գական։ Երկեր ևս պագանէին նոցա իշխանք Թագաւորին։ Զպագանեն երկեր տուկ՝ ասելոցդ։ Չքիմրգ մանուան նորս պագանես երկեր. Եղիս Ը։ ՈՒ. Ե։ ՍԵՒԷ. Ը։ Եէր. Ի.գ. Ե.Ե։ Մի՛պագ յասելն՝ Ը. Ի.գ. ծՀ. 18. *Չամենայն որոյ ոչ իցէ հրկնալ ծունր բանալու, և գամենայն՝ քանգոն որոյ ոչ լիցէ պագանալ զնա ո. կարծի առանձինն վարել. բայց և անգ պագա է ի մանալ ըստ չն. պագանալ նմա գերկեր. ամն և ԵՐԿԻՐ ՊԱԳԱՆԵԼ. և ԵՐԿՐՊԱԳԵԼ։

ՊԱԳՇԱՏ. տ. ՊԱԿՇՈՏ. են։

ՊԱՃՈՒԿ. ա. փոխանակ գրելոյ Պասուքոյսինքն պատաքեալ. անկոր. * Եւ բղխեցից ի պատոյք երկրի անգ զմայրն և գնոճ.Ո.ի.եա

ՊԱԼԱՍԱՆ. տ. ՐԱԼԱՍԱՆ. և ՄԵՍՈՆ. *Չծածկին բուրաստան, պարսկէզ ծագկեալ. և շուշան, բոպրոջ և տունկ պալասանի, գուսար եւայի աննրմանի. Տաղ։ *Գնեցին խուռնկ, որ է յամպայ. մուշք ծխանելիք պալասանի և զայլ անուշահոտս. Բէր. Տրի։ *Որ գնուրն գինի արար, և զգինին ձէվ պալասանի (կամ պալասանէ). Տ. Իէվի։ * Խոտաբոյս ծառս և տունկն պալասանի. Վ.ժ. Ե։ *Փայտս պալասանի՝ ոնեռնին ծառն. Բ.ծ.վբ։ *Ձաեալ զպալասանն՝ արկեալ ի ձէվին. Մ.ա. Հ.Ի։

ՊԱԼԱՏ. ի, կի.լաւ ևս՝ } գ. ՊԱՂԱՏՆ, տան կի.ոին, տանց. Հlatium. Palatium. գրի և ՊԱՂԱՏ, ՊԱՂԱՏՆ. Բառ յն. և լտ. Բալ.ատի.ծն. Բալ.ոյ.ես. որ պէսպէս անկնի առ Հնախօսս նոցա։ Ի մէջ վարի որ. պես Պատրանք. արքունիք. տուն և սեմուս և քաղաք արքունի. ևս և ապարանք Երեք իշխանաց. և այլն. տ.ոյ. *Ընտաքեաց զան

՝ Գոհացան զնոյ՝ ի յառաջուընն տղայոյն՝ վկայուածէ աբաւոն. Վ.բ. հղ. յ:

ՑԱՏԵԼ. ՝ Գնայ՝ ի յատել զարմուհնին իւր. Վ.բ. հղ. Ե. յ. (տպ. յոտել:)

ՑԱՄԱՃԵԼ. այլ ձ. Ցաճախել փխ. լէն:

ՑԱԽԻՃԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ յաւէժ խաղայ. անպատա. ՝ Որոյ զնեա գան աղբիւրք յաւէժախաղաց բարեացն. փխ. լէն:

ՑԱՄՈՒԱՂԱՑԱՆՑ. ի. ա. Ցառաջագոյն յանցաւեալ. ՝ Երկրորդն մեղաւեալ, և ոչ խրատեալ յառաջայանցին պատուհասիս. փխ. լէն:

ՑԵՂՄ. ա. գ. ՝ Եթէ ասեմ յեղմ ձայնիւ, տիրուհի անլուսին, օգնեա ինձ. Վ.բ. հղ. յյ: ՝ Ցուիժամ ձաշակես, յեղմ կերիցես. Վ.բ. հղ. Ե. յ. հէն. (նորն, մեղմ:)

ՑԻԶՑԻԼ, կիմ ՑԵԶՑԻԼ. Որպէս չանդչէլ կամ փոքր մի ցամաքիլ՝ ի հոնաւուրէ. ՝ Զի լեցի յիզգիլ գետին՝ ընչեղչին զգուշացեալ. փխ. լէն. Ե. 6կ: ՝ Ցեզգիլ վերկիր ասէ. չայ Թոյլ՝ ի վերայ երկրի ելանել ընդհեղհղին. Լ.ի. էէլ:

ՑԻՀԱՏԱԿԱԳՐԻԼ. ն. Արձանագրել՝ ի յիշատակագիրս. գրել՝ ի յիշատակարանս. ՝ Եւ այս յիշատակագրի՝ ի նամակի տեառն իւրոյ հինգ վկայիւքն կիմ երիւքն. ՄԽ. ՃՓ. յօրէնս Ռ.ի:

ՑՈՏՆԱՒՈՐ. ՝ Ընթերցաւ յայ զգիրս եայ. հայ յոտնաւոր պատուով. Եպէի. ծն:

ՅՕԴԱՒԱՆ, ի, իյ. ա. Որ յօգէ բանս լսատ կամի. սասիաս. ՝ Արդ դու ով յօգաբան և զայսոցուր, իբր գերաթեւեալ, հէն. թեոդոր. մայրագ:

ՏՆԱԽԱՀՈԳ. ա. գ. Գլխաւոր հոգաբարձու. տնտուչ գաւառի. նախարար. ՝ Կայուցուներ նախահոգս ձին. զի ասէն՝ այնքան լինել գաւառագ ընդ Թագաւորութիւն նորա. Վ.բրն. դան:

ՆԱԽՆԻՔ. իբր Ծնօղք. ՝ Տղայ ոմն տուաւ ի վանս ի նախնեաց իւրոց. Վ.բ. հղ. յ. (ուր և վկնի ասի՝ ծնօղքն:)

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԱՆ. ա. Սեպհական նահատակաց (ըստ ամենայն նշ.) Աւ նահատակական չանգիսան. փխ. լէն:

ՆՆՉ, ոյ. գ. որպէս Նիզռել. ՝ Ցառաւեալ յաւոյ գլխոյն և ի սասիկ նեղոյն՝ լոյս աչացն պակասեալ էր: ի սասիկ նեղոյն և յառաւել տանջանացն լուծեալ քակտեցան ամենայն անդամք մարմնոյ իմոյ. Ո.ի:

ՆԵՆԳԱՒԵՒ. ա. Որ խեռայ և նենգ. չարամիտ. ՝ Չտմարձակեալ նենգաբուծս սղոսէան (հերովդէս՝) հրամայեաց կոչել առ ինքն զդաշնաւորսն և զդաշինս. Եպէի. ծն:

ՆԵՏԵԼ. որպէս Զգել գնեա. Նետաձիգ լինել. (յորմէ ազգ նետողաց՝ Թաթարք.) ՝ Ոմն բարկացեալ վասն ոչ ունելոյն չայօդումն ի իւալն՝ նետեաց ընդգէմ երկնից՝ իբր Թէ կամելով վրէժ առնուլ յայ. և ի միւսում ասուրն ընդ նատելն ի խողալ՝ նոյն նետն ուժգնակի չարձակմամբ և արիւնաթաթաւ անկաւ առաջի նորա և ցցեցաւ ի վերայ սասիսակի իաղոցն. Ո.ի:ը: ՝ Հրամայեաց զնոյսն (զմեռեալ) կապել ի սիւն, և նետ տաժիգ լինել ի նա որգւոցն... երկուքն նետահիգ եղեն, և երրորդն յոյժ բարկացաւ ընդգէմ նոցա, և ոչ բնաւ կամեցաւ նետաւել ի հայքն. անդ:

ՆԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐՈՒՆԱՑ: Ա.ի. ագ:

ՆԵՐՔՍՈՒԱԾԱԿ, ի, իւ. գ. Փակ կիմ տալիս որ ի ներքին կողմանէ դրաց. ախորիւռ. ՝ Փակեալ զդուրս բուրաստանին ներքսափակիւն, և սինգեալ ամրացոյց. Շոսէի. ծն:

ՆԻՀ. Նոյն. փ. Բառ ալս. նէհ, նէհաց. այն է գին կամ արժէք եգեալ յարքունուստ ի վերայ վաճառելեայ. Նարդ. ՝ Ջոր ինչ աւելի առնուա քան դնաստարակաց նիհին, այն ղոկոնք է: Ազավաճառն՝ որ քան զնիհն աւելի խոթէ, և առնու. ևն. Վ.բրն. Խր:

ՆԿՆԱՀ. գ. պ. Նախեահ. Անդէտ. տգէտ. ՝ Ահա՝ այն որ չէդէ, նրկահ եկաց իւրըն բանն. Մ.գ. ոգ. Տանուել:

ՆՇԱՆԱԿԱՆԱՏՈՑՆ. ա. Առաւել նշանական, կամ խորհրդաւոր: փխ. լէն:

ՆՈՑՆ. ՆՈՑՆ ԶՆՈՒՑ. ՝ Ո՞ւր իցէ փոքրիկ աւետարանն այն. առ ծերն. զոյն՝ որ միշտ ասէր, վաճառէցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն աղքատաց, նոյն զինչն ես վաճառեցի, և ետուս. Վ.բ. հղ. ծէ:

Ի ՆՈՑՆ. ՝ Ցայսուցեալ քո՛ ի քնոյ, ի նոյն յառաջին բան՝ փառաւորեացէ զնոճ բերան քո. և ի նմին՝ սկսիր յօրհնութիւնն այ և ի սաղմոս. Վ.բ. հղ. յ:

Ի ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. Տ. ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. ՝ Ի նոյն ժամուն յանկարծակի յայտնաւ՝ որպէս ի քնոյ զարթուցեալ. Ի նոյն ժամուն յանկարծակի չարժեցան. Ո.ի:ը:

ՆՈՑՁԱՓ. ա. ս. ՝ Գնեա տան լիար հաց, և նոյնչափ գինի, և նոյնչափ միս. Վ.բ. հղ. յ:

ՆՈՐԱԳՏԻՏՈՑ. ՝ Ընդունեցէ՛ք ինձ զնորագիւտ կեանս. Ո.ի. ՝ Է.ԷՀ.ԿԶ:

ՆՍՏԱՒԻՑ. Տ. ԲԱՐՁԱՑԻՑ. և ԱՔՈՒՆԿՈՑ. ՝ Սմանով է քոյ, և նատակից նորա. Ընէզ:

ՇՂԱՄՐԻՀԱՆ. ՇՂԱՄՐԻՆԴԻԱՆ. Անուանք բուսոց: Վ.փի. ղէ. ՃՅ. ևն:

ՇՈՂԱՐԻՆ. ՝ Փախուցեալ փուլթանակի յահաւոր շաչմանէն. Պ.փ.ա:

ՇԻՆԱԳԱՀ. ա. Որ ագա հէ՝ ի չէնս և կոզապատ. ՝ Զաղքատացեալսն՝ ի չաՃմանէ վաչխիցն և տոկոսացն, և՝ ի չինագահ և չարծաթոզով ամպարշտաւալ մարդկանէ. Ե.պէի. ծն:

ՇՒՒԱՆ. Բառ ումկ. որպէս ՃՀչ, ողբ. ՝ Կէս քէն չնաւան մեծ քաղէին. կէսքն ըղվարսիցըն փեաէին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՇՆՁԱՒՈՒԱԿԱՆ. Տ. ՇՆՁԱՒՈՑ. ՝ Ումանց բուսականաւ գոլ, և ումանց չնչականս, և այլոց չնչաբուսականս ... Իսա մասանցն անորոշաբար՝ որպէս զչնչաբուսականան. Ընդ. բանի:

ՇՂԹԱՅՕՐԻՆ. ա. Ս. Չանգոյն չղլեայի: Շղլեայորէն աեսակս պինգ ունին զկրեսս. Պ.փ.ա:

Ի ՇՈՒՐՋ ԳԱԼ. որպէս Շրջիլ և ինդրեր. ՝ Թագեաւ ի նոցանէ. գայլն ի չուրջ, և ոչ գտանէին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ինդրէին, և ոչ գտանէին:)

ՇՐՈՒՇԱՆ. ՝ Իբրև փախստական զբնն գոնեան չրուչակաս կապեցաւ. Ա.ի. անդ:

ՈԽԱՊԱՀԵԼ. Որս պահել. ՝ Թէ որս պահէ (կամ որսապահ է). Կանան:

ՈՂՐԱՆՔ. որ և Ողբ, ողբք. ՝ Թողուեմք զողբանքըս ցաւագին, առնեմք ուսարս լաչեայ բանին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՈՍԿԵԳՐԱԼ. Ոսկի գրով գրոչմեալ. ՝ Տեսին զգիրն սեագիր՝ փոխարկեալ յոսկեգիր... և առեալ զգիրն ոսկեգրեալ՝ համբուրեցին. Ո.ի:ը:

ՈՍԿԵՀԱՑ. ՝ Քան զայս մանուկս յառաջ ունէի այլ գեղեցիկ մի ոսկեհատ, և՝ ի մեռանել մանկանն՝ ես յոյժ լայի անմխիթար. Ո.ի:ը:

ՈՍՊՆԵՑԱՑ. ՝ Հայ նորա էր ոսպնէ և գաւ.

ՈՍՊՆԷ. ՝ լբ. Վ.բ. հղ. Է. հէն յ. Ե փո. (իսկ նոր ձ. ոսպն և պարի:)

ՈՍՏԱՅԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. Որս այծ. կեղ. ուռճանալ. ՝ Փուլթան արմատանալ, ոստայարձակ լինին՝ կրկնատատիկ պղտուեսիլ. Ցիշաք. ի Խոխ լէյէ:

ՈՍՏԵԼ. ՝ Զգեալ զձեռն իւր զալ՝ ի պըստուկ մի... և ոստեալ գնաս. Եպէի. ծն:

ՈՐՄԵԼ. ՝ Առեալ զնայատատ, քակեալ զդուռն սեռեկին, որ որմեալն էր. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. յոր մռեալն էր:)

ՈՐՔԱՆ. ՝ Ընդքանի օր եկեալ ես, այնչափ հեռի ես՝ ի սեռեկէն. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. ոչքան օր:)

ՈՒՂԵՂ. ՝ Հերձաւ գլուխն նորա, և ուրիշն հանդերձ ընդ գանն ցրուեալ՝ ի վերայ վիմին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ընդ գոլն:)

ՈՒՂԵՑ. ՝ Բռուռն հարեալ զուղէչ (զուղէչն) միոյ, յորում էր պատուղ բազում. Եպէի. ծն:

ՈՒՆԱՑՆ. յ. իբր վայրապար, և ծաուԹէ. ՝ Ոչքիչ ունայն, և ասէր. գԹեալ և մոլորեալ եկի առ. Վ.բ. հղ. է: ՝ Զանակոզմեան աւազանն՝ ունայն կրեաց զժամն զայն փրկուԹէ. անդ. Ֆ:

ՈՒՆԿՆԱԼՈՒՐ. Տ. ԱՊԱՆՁԱԼՈՒՐ. ՝ Որպէս ականատես և ունկնդալուր առ ի նմանէ. Եպէի. ծն:

ՈՒՐ. ՝ Զամենայն գուշով ածեալ ասէր, լիշեցի զաւուրսն զառաջինս: Զուշով ածեալ վկայս ամբարշիռն՝ որ բերանով օձին. Եպէի. ծն:

ՈՒՍՏ. ՝ Ո՛չ պիտեմ, Լ.Թէ ոՃսա, այլ եղև նմա կարծիս լինէն. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. ուստի՞:)

Զ

ԶԵՁ. Յաւէլ՝ ի մէկնուԹիւն. Աւաւեալ ասի ումկ. որպէս չիւ կամ ձիոՃ խաղողոյ. և որպէս գառասրկ մալ մեղու:

ԶԻՒ ԱՐՆԵԼ. ՝ Սասաւեալ սկզբնաչարին՝ չէք արար գնա՝ ի սահմանաց անտի. Եպէի. ծն:

Պ

ՊԱԼԱՐԱՒԱՐ. մ. Իրրև զպալատ. ՝ Ի բաց ընկենուալ և ըստանալ... որովՀ պալատաբար ըծոտեալ լիներ. փխ. լէն:

ՊԱՒՐԻՔ. ըստ ան և ք նշ. ՝ Ասէ անդամալոյծն. վսյեալ է ինձ մուրացիկն պախրէին. Վ.բ. հղ. յ:

ՊԱՏՃԱՌԱԳԱՑՆ. գունի. Գլխաւոր և զօրագոյն պատճառ. ՝ Ազաչեածին (՝ի ծբ. նոցա) արուն, և պատճառագունի զօրուէն. փխ. լէն:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐԱԴՈՑՆ. ա. Առաւել պատուաւոր. պատուականագոյն. ՝ Ի դիրկս բանաւոլով պատուաւորագոյն ևս լինել բազկացն, և բարձրագոյն քան զսիմուս քառակեցիցն. Եպէի. ծն:

ՊԱՏՈՒՀԱՒԱՊԱՐՏ. ա. Արժանի պատուհասի. պատժապարտ. ՝ Տեառն հաՃոյ լինցի, և մի պատուհասապարտ. Ա.ի. անդ:

ՊՍՐԶՈՒՆԱԳ. որպէս ումկ. էՃԸ, պինա. կազմած չինագործոյ պարկեալ տարբեր ծամանէ՝ ի վերայ հիման և որմոց. ՝ Սկիզբն որա. բեալ չինուԹէ՝ ի վերայ հիման սեղանոյն՝ կամեցաւ ձգել՝ ի վերոյ զպարզունակն. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, զպարուճանն:)

ՊԵՏԱՆԱԼ. ՝ Ես զիմ աման ձիմոյն ոչ բացեալ էի, այլ մանսԹով ծակեալ էի զկծեմ նորա. քանզի փոքր ինչ պնասցաւ՝ ի նմանէ. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. պետոյացաւ:)

ՊՆԴԱՒԱՐ. Տ. ՊՆԴԱՊԵՏ. ՝ Զհաս ունեալ պնդաւար եկաց նա յալԹել Վ.բ. հղ. յ:

նաղ՝ իբրև զտեսիլ հրեշաւակաց։ Ակն երիցս անգամ երևեցաւ չքնաղ տեսիլն՝ առանն երանելոյ։ Տեսանիցէ զամենայն զպատասխանութեացն (յարքունեաս) զչքնաղ և զքաջանչելի տեսիլն. եղիտ ընդ։ *Բազում չքնաղ տեսիլս ցուցանէր (ի Թէսարոնի). Ե-ս. ԽԲ. Ի։ *Չարմացուցանէ չքնաղ իրօքն։ Նոր իմն և չքնաղ իմս յոյս առնէ։ Ցոյժ խառնվելոց էին զնոսա իրքն նորք և չքնաղք։ Չչքնաղից, և արտաքոյ քան զոյս և զանհնարինն՝ իրաց գիսկելոց. Ոսկ. ՀՆ. ՁՅ. Հ։ Ոչ Դրանն տեսան պատուական էր յատուկ քան յայնոսիկ. պատուականն՝ տեսօք և չքնաղ, զի ոչ տակաւ պատասխանի առնէր ետ։ Գիրք Նշան զչքնաղ իմս տվոր են միշտ Նշանակել. կիւրղ. ԲԳ։ *Նշանաց, և Նոր և չքնաղ իրաց այնպիսի բնաւորեալ է զօրութիւն. իգն ։ *Զոր և յոյնք յանուանէլոց յեօթին չքնաղ հրաշակերտին համարին. Ե-ս. ԽՀ. ՁԻ։ *Շինէ զչքնաղս տանս զգեստ մանալոյ ապրշանաւորս ըստ սիտոյից՝ ի միջոցաց քաղաքին լուսլիս։ Գեղեցկի և չքնաղ տնկ յօրինուածովք (գասատակերս)։ Խոր. Ե. 25։ Ի. 39։ *Ակս յարկ չքնաղ և ետնըն կալ։ Չքնաղ փոփոխմամբ գնուրց լուծա կանուելն. առ ասաղանին լուսաւորութեի։ Զքիմրգ ոչ արգելք չքնաղ քան զրան, և ի մէջուելի երկանութեե խաւարի զանալ. Նար. կԲ. հՁ. ք։

ՉԿՆՂ. ս. Սքանչելի օրինակաւ. *Հան ի խորոց մանուա անգնդոց՝ չքնաղ տպրեցեալ՝ ընդ մարգարէին փրկելոյ. Նար. ղԲ։

ՉԿՆԱՂԱԳԵՂ. ա. Ἐυειδής, καλὴ,ὸς. Pulchra, pulcherrima, mus. Չքնաղ գեղով ամենագեղ. նոք ազաւոր՝ սիրան. ֆեւ փելեբ. *Չչքնաղագեղն (զհռիփսիմէ) ինձ ի սոյն արձակեսցես։ Կախարդն այն՝ որ կոյոյս զչքնաղագեղն. *Ադոնի։ Իբր լեռ չքնաղագեղ ընդ վտակեկոյոյ բնակէ։ Վասն չքնաղագեղ կերպարանին. Խոր. Ե. 60.դ։ *Չքնաղագեղ կոյս. ՃՃ։ *Խնգրեր կին ... զի բնաւ չքնաղագեղ իցէ։ Մի. ասի.ՁԵ։ *Չքնաղագեղ և առատամիս սպարապետն հայոց աշոս. ՁԿ.ԱԲ։ *Փառաւք հոր գայ՝ ահաւոր և զարհուրելի և չքնաղագեղ մարգկութեի զայն ցուցանելով. Լմբ. հանգ։ *Եկեալ մուխս չքնաղագեղն փառաւք (ի Թաբոր). կ.ալանք։ *Տեսեալ զորդին իւր խրոխտ և սիգաշեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ. անդ։ *Ցօրինեալ զչքնաղագեղ եկեղեցին։ Շինեաց չքնաղագեղ յօրինուածովք. ՁԿ. կԲ։ Ասող. ՃՁ. 9։

ՉԿՆԱՂԱԴԻՏ. ա. Παράδοξος. Rarissimus. ἐξεταστικὸς, exquisitus. Չքնաղ ըստագիտի. ուսախալար ի գասանէն. գժուարագիտ. անգիւտ, աննման. *Իբրև զմարգարիտս պատուականս՝ զպղտրաներն զլուսաւորն զչքնաղագիտանն. Ագաթ։ *Ցոյժ չքնաղագիտան հասանէ չահիցս Որպէս չքնաղագիտանն իմն և յոյժ պատուականագոյն իրաց։ Չչքնաղագիտան իւրեանց ասացեալ ինչս։ Չքնաղագիտան ընչիւք կամ ընչից. Պճ։ *Ընդ չքնաղագիտս և լուսատեսակ իմաստիցն պայծառուելի. Եզն. Խթ։

ՉԿՆԱՂԱՆԻՄ. ա. Չքնաղ գիմօք. *Չքնաղագեղմ տեսլեամբ, որպէս ասացին մեր, և անուշաբանն. Մագ. ՃՀ։

ՉԿՆԱՂԱՉԱՐԴ. ա. Չքնաղ զարդու։ *Չքնաղազարդ վահասակիրն պատմուճանի. Ագան. ԷԱԼ։

ՉԿՆԱՂԱԿԱՆ. տ. ՉԿՆՂ. *Չքնաղական խոտակուռ պատմէ կուսին (գաղտիկել)։ Ընդ բարբառ՝ մատն չքնաղականք, ասա բարբառք տիրաբանականք. Ճ. Գ։

ՉԿՆԱՂԱԿԵՐՊ. ա. Չքնաղ կերպա-

րանօք. գեղեցկատեսիլ. *Չայս զազանոյս երևեալ յատուկ չքնաղակերպ գոյութիւնն ի բովանդակ երեսս Թուխոցգ. Պիտ։ *Չոքոց տեսեալ զչքնաղակերպ պայծառութիւն գատաստգուածն. Լմբ. սղ։ *Գիտաց պատանէլի և չքնաղակերպ գովք. Վ.ժ հղ. ծբ։

ՉԿՆԱՂԱԿԵՐՏ. ա. Չքնաղ կերպաւոր ծով. հայկապ. *Չչքնաղակերպ և գկրաշզարդն զայն խորան (վկայուէ). Ագան.էՒԷ։ *Ե՛կ ի գաւառն հայոց ի, հանգիր ի չքնաղակերտն խորանս. Լմբ. Ըէ։

ՉԿՆԱՂԱՉԵՒ. ա. Չքնաղ ձեւով. գեղեցիկ. *Սիւն լուսոյ ձգէր վերոյ նոցա, չքնաղաձև խորան՝ արեգական յազիոզ. Տաղ։

ՉԿՆԱՂԱՃԷՆ. ա. Գեղեցկաշէն. չքնաղակերտ. *Տեսին ի ներքոյ եկեղեցի քարիսի չքնաղաշէն. Ոսոգ. ծա։

ՉԿՆԱՂԱՓԱՅԼ. ն. գեղեցկագոյն. վայելչագոյն. *Շուք և զարդ գեղոյ ճոխութեե ձերում քարձրաբերեգ՝ չքնաղագոյն գեղոյ ժողով չարացի՝ պարգև առատ խմբի. Տաղ։

ՉԿՆԱՂԱՏԵՒ. ա. Չքնաղ տեսլեամբ.

ՉԿՆԱՂԱՏԵՍԻԼ. ն. գեղեցիկ տեսանելով. չքնաղագէմ. և գայծառ՝ չքնաղակերպ. *Չքնաղատես հերոք վարդից իւրոց կայր ի սպասս Թագաւորին. Բառս. Ք. 3։ *Տախտակս սպասարկալ ի ձեռն չքնաղատես առն. Թ.Ե-որ։ Խլ։ *Շինէ զնա գեղեցկայարմար և չքնաղատես կոփածոյ քարամբք։ Չգեղեցիկ չհնատես չքնաղատես հրգեհեալ։ Չչքնաղատես ապատես ետնակերտ խորանին։ Չքնաղատես և երևելի զարդս. ՃԿ. կԲ։ *Չամենամբելով ի քոմ նորաբերս և չքնաղատեսիցգ խորանի. Ա նահ. եՒԷ։

ՉԿՆԱՂԻՄԱՑ. ա. գեղեցիկ իմաստիւք. սիպացուցիչ մտաց. *Ահեղ արհաւիրք, և մեծ սքանչելի, և չքնաղիմաց յարմարումն ի վերայ խաչին երևեալ. Շ. փ։

ՉԿՈՏԻ, ուտ, ուաց. ա. Ἐυτελὴς. Vilis. Սնոտի որպէս զչիզն. էնչին. և Չքաւոր մտօք. փոշ, ոսկ. Եոփ, պոչ. Նահ չքնաղքն զկնճռացեալ զմեզ՝ պարկս լուսցին, և ճանճիւս և մժիւով։ Նչինքան չքնաղի և անքնա անձամբքն... զմազատարս հղոցս և աշխարհնս փախուցանէն (լուք). Եփիի։ Նոր. կԲ։ *Կամեցաս մերժել զմեզ ի չքաղի կացոյն պիտանակարուելէ. Կալանք։ *Դնէ գերեալ մանչին յանուղղոյ կրթուելին քան չքնաղ մուսցն։ Ըստ քեզ չքաղցդ (մտօք) և չնչին առակս օրինակացգ մատուցանեմք. Բառս. Ք. ւՅ։ Կալ ՃՀ։

ՉԿՈՏԻՄ, եցայ. ի. Ἀφανίζομαι. Evanesco. (գրի և ՉԿՈՏԻՄ.) Չքաւել. չնչք լինել. անհետանիլ. *Սևագունգք գիւացն անհետանոյնք եղեալ՝ չքոտեալք ի տեղոյն՝ իբրև զծուխ պահասեցան։ Ընդէռ փոխեալ հողմ ուժգնին յոյժ չքոտեցաւ։ Ընդէն չքոտեցաւ այսն չար ի միջոյ նոցա։ Չքատեին (գնչք) ի նոցանէ յոյս հինն. Ագաթ։ Շ. Ե. Գ։ *Ընդէն չքոտեալ հեռատեսոյս եղև հակառակորդն հպարտեալ. Ագաթան։ Ալ։ *Չնչին վեց աւուր չքոտեցաւ մանն։ Գազգ և աւուցգնչք չքոտեալ ընչիքն ի միջոյ. Վ.ժ։ Ես Ե ը։ *Լռեալ գնմ անուն՝ վասն զգալի չքոտեալ։ Ի քաց չքոտեին. Երզ. Ֆգ։

ՉԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποριὰ. Inopia (rerum, et consilii), anxietas. Չնչք լինելն. և Չքաւորութի. պակասուն, և վտանգք տառապանաց. *Ցովհաննէս զչքաւութի քանգրոյ լուծանէր. Ոսկ. յհ. ա. 13։

ՉՕՃ. Ըստ հին ապ. ԱՓՖ.Տ.ՀՈՃ,ՍՈՃ։

Պ

Պ. Տառ բազաձայն՝ անուանեալ Պէ, ի կարգէ լերկ կամ նուրբ տառից. զի ներքգոյն է քան զբ, որ ազդէն նուրբ է քան զպ, և առ կարի ներսուելն չիտնի ընդ Ֆ և ընդ ա, առ երր. և յն։

Գ. ի մէջ լծորդ է ընդ բ, և ի տառս գարձուելեան զանինայն բ կամ է տառս այլոց ազգաց վերածելիք ի ա.և գայլոց փոխի ի հյ. բ. ան՝ զոր ասացաքն ի տառն բ։

Գ. ա՛. Իբրու նշանակ Թուոյ է ՈՒՓ հազար։

Ի խրատս պատանեկաց տվին նշանագրով նուագք. *Գէն պատուիրէ պարկեշտ լինել, մի զորովայնըգ խըճռգել. մի ըզգինի ըզնուռ տիրել, մի տարտամ գընթանգ յանձել. Շ. տ։

ՊԱԳԱՆԵՄ, պագի, եալ, պագ. ն. ընդ. ամի.գալի ընկալ. պատիպէն.և խա.պալ.պրել. որպէս հաճարուրել. հանդոյր առալ. ետ.ի.է, պոս եի.է։ Ալ ի մեզ անգհանձալ է հանդուրելոյ վերկեր ի պատիս ուրուք. վասն որոյ միշտ յարի յանուանգ Երկեր՝ որ յատալոյ կամ զկնի. զոր օրինակ. *Գագէք երկեր որս գական։ Երկեր ևս պագանէին նոցա իշխանք Թագաւորին։ Զպագանեն երկեր տուկ՝ ասելոցդ։ Չքիմրգ մանուան նորս պագանես երկեր. Եղիս Ը։ ՈՒ. Ե։ ՍԵՒԷ. Ը։ Եէր. Ի.գ. Ե.Ե։ Մի՛պագ յասելն՝ Ը. Ի.գ. ծՀ. 18. *Չամենայն որոյ ոչ իցէ հրկնալ ծունր բանալու, և գամենայն՝ քանգոն որոյ ոչ լիցէ պագանալ զնա ո. կարծի առանձինն վարել. բայց և անգ պագա է ի մանալ ըստ չն. պագանալ նմա գերկեր. ամն և ԵՐԿԻՐ ՊԱԳԱՆԵԼ. և ԵՐԿՐՊԱԳԵԼ։

ՊԱԳՇԱՏ. տ. ՊԱԿՇՈՏ. են։

ՊԱՃՈՒԿ. ա. փոխանակ գրելոյ Պասուքոյսինքն պատաքեալ. անկոր. * Եւ բղխեցից ի պատոյք երկրի անգ զմայրն և գնոճ.Ո.ի.եա

ՊԱԼԱՍԱՆ. տ. ՐԱԼԱՍԱՆ. և ՄԵՍՈՆ. *Չծածկին բուրաստան, պարսկէզ ծագկեալ. և շուշան, բոպրոջ և տունկ պալասանի, գուսար եւայի աննրմանի. Տաղ։ *Գնեցին խուռնկ, որ է յամպայ. մուշք ծխանելիք պալասանի և զայլ անուշահոտս. Բէր. Տրի։ *Որ գնուրն գինի արար, և զգինին ձէվ պալասանի (կամ պալասանէ). Տ. Իէվի։ * Խոտաբոյս ծառս և տունկն պալասանի. Վ.ժ. Ե։ *Փայտս պալասանի՝ ոնեռնին ծառն. Բ.ծ.վբ։ *Ձաեալ զպալասանն՝ արկեալ ի ձէվին. Մ.ա. Հ.Ի։

ՊԱԼԱՏ. ի, կի.լաւ ևս՝ } գ. ՊԱՂԱՏՆ, տան կի.ոին, տանց. Հlatium. Palatium. գրի և ՊԱՂԱՏ, ՊԱՂԱՏՆ. Բառ յն. և լտ. Բալ.ատի.ծն. Բալ.ոյ.ես. որ պէսպէս անկնի առ Հնախօսս նոցա։ Ի մէջ վարի որ. պես Պատրանք. արքունիք. տուն և սեմուս և քաղաք արքունի. ևս և ապարանք Երեք իշխանաց. և այլն. տ.ոյ. *Ընտաքեաց զան

տիրքոս յարգարիչ իւրոյ պաղատանաւն. Խոր. Գ. 5: *Պաղատաւ (կայսրն) ի պաղատանաւն: Մեռաւ ի պալատեան. Եւս. ից: *Ցաղտեցեալ չոգաւ ի գուռն պղտատին. Ոսկիփոր: *(Վանն նոր հռովմայ) պաղատեան տանէն, որ Թարգմանի ալքունի. Փարպ: *Վասն հաւատարիմ Թագաւորին և ամենայն պաղատին (կամ պաղատան): Ոսկ. պիրգ: *Գայ ի պալատէ անտի բազում իւիք զբաղեալ: Ելեալ ընդ փոքր գուռն պաղատին՝ գնաց: Նոտաւ ուրգէն ի պաղատին. Ճ. ժ: *Դարձաւ Թագաւորն կոտանդիանոս ի պաղատան: Ջոր հայրապետն սեղբեստրոս ընդ իւր տանէր ի պաղատանն. (որպէս Թէ ուղղ. իչէ պաղատան): Եփիմիանոս ի պալատն իւր ունէր չինեալ եկեղեցի: Ի պալատին եկաց ամ քառասուն: Ղեբքինի մի ի պալատէ անտի է. ևն. Վ. ից հց: *Անգէն իսկ ի պաղատան կայաքը. Ճ. Ա: *Մինչև ի պաղատ Թագաւորին պարսից. Պիտ. Վ: *Ջաչխարհ իբրև զԹագաւորուն սահզի, և զդրահսն որպէս պաղատ Թագաւորի. Ոսկիփոր: Իսկ Վ. ԺԹ. պիտ.* Ջպաղատական Թագն և զպաղատն առաքէ ի տուն հօր իւրոյ. Թուխ յոյս առնել պաղատական զօրաց, կամ զվարակաւոր, և այլն:

ԳԱԼԱՓ, ի, ից. գ. Ὀυλή. Cicatrix. σημασία, signum. ὄδεροις, aqua intercus. ἔκχυσμα, adustio. κηλή, tumor, ulcus. Պաղ պալ. փայլուն այսուց մարմնոյ. և Սպի. և կեղ. խոյլ. խոպաւպատ. խարան. նիշ. ԲՒՔԻ, ՈՍԿ, ՈՍԿԵԳ, ՈՍԼ. պենի, գեպոբ. ՃՀՓ, ՀԱՒ. ԻՒԼՀՏ, ՆԻՀԱՆ, փաշ. * Պալար ապիտակ իցէ ի մոլեին. և մազն նորա ի ապիտակ գարձեալ իցէ, և յառողջ և ի կենդանի մարմնոյն ի պալար: Սպ. և պալարի, և պալպալոյ. Ղևս. ՃՓ. 10: ՃՓ. 56: *Ջպալարս հոգւոյս խածուածոց՝ քահանայապետիդ քոյն բասյի: Յորժամ լինիցի ի մարմին ուրուք պալար, կամ վէր ինչ այսուհետաւ. Նար. ԼԷ: Ոսկ. յհ. ա. 37: *Կոչեցաւ էր երիվարն այն Ցլագլուխ, վասն զի ունէր ի բարձին իւրում պալար այլագոյն՝ զարջառի գլխոյ կերպարանս ունելով Գիտ. ագէպ: *Մաքրել զդժոխալուսաց պալարան, զոր հաւնիճասէն բազմութիւն ի նոսա չալաեւել տպաւորեաց. Փիւ. Ճ. բան:

Ի բարդութ նոյնանայ և ըստ պալպաջունք, որպէս տեսցի ի կարգս:

ԳԱԼԱՐԱԿԱՑ. Λαμπήνη, λαμπηνικός. (որպէս փայլուն գահաւորակ.) Lampena, currus regius contectus, lectica. Մակգիր դրաստոս՝ յորոյ վերայ կապեալ է պալատանէ կազմած, այսինքն պալպաջունք. կամ որ լծեալ է ի հովանաւոր կառս. *Չնծեալս կառաք, Նահգևրդ պալատակապ երիվարօք՝ հովանոցաք. Ես. իԷ. 20:

Յայնաւսիր՝ Ջարգարուն. փողփողեալ որ. պիսի էն զարդք գրաստուց և կառաց. *Սպի. տակ Ջորւովք, ոսկեղէն և արծաթեղէն կարգօք. և վերջաւորս փողփողալս՝ նշանակ՝ պալարակաց՝ մեռտաքսիւքն, և ոսկովք պատկաք. Ագաթ:

ԳԱԼԱՐԱՆԱՑ. ացեալ. ը Ունել յանձին զպալարս կամ զկնգու. կամ փքանալ. *Ինձ մի այժմ ի մէջ բերեր զպալարացեալս ի մարդկանէ, որք ոչ զհաւատոյն գիտեն Նաև. Նահապատ և ոչ զաստիճան երկիւղին. Լմբ. ագէ

ԳԱԼԻՈՒՆ. գ. Բառ լտ. բալլիում. Pallium. Եմիփորան քահանայապետական, որ է փոքրիկ, սպ. նշանակ ծաղրագոյն պատուոյ. *Ոմանիքն քեզ, եղբայր կաճռգիկոս, պալլիոն՝ որ է առաջին ամենայն պատուոյ, և խոյր վիմոյ գլխոյս առաքեցիք: Ընկալեալ կաճռգիկոսին սիոյ զպատուական պալլիոնն և վերայն ի լուսին պատուոյ իւրոյ՝ գոհացաւ զայ. Լմբ. ի Ղևբ. լուսիսոյ պապին առ փր.փղ. Ե յիշատ: Տճս և փիլոն, և ՊԵՐՈՒՈՒ.

ԳԱԼՂԱՄ կամ ԳԱԼԽԱՄ. Բառ ասկ. Տ. ԳԱԼՂԱՄ, և ՄԱՂԱՄ, և ՏՈՂՈՒՆ: Դասի: *Արիւնն և մաղձն, պալղամն, և սալ ասայն. Մխ. բիգ:

ԳԱԽ, ի, ից. գ. Մխս եփեալ ի ջուր. Caro elixa. բա. Lesso. խաշած դնս. եախնի, սեոյհաւ, սեւբգ. (իսկ պ. բոխոքն՝ է եփել.) *Ոչ ուտիցէք ի նոցանէ հում, և ոչ պախ եփեալ ջրով. (յն.լոկ՝ եփեալ ի ջուր.) Եւս. ՃԷ. 9:

ԳԱԽ. ա. Որպէս բայց, արձակ. տէս և ԳԱԽԻԼ, և ՎԱԽՓ. * Ընդ գրունս ելանեն պախս և ընդ անվճարս. Պտ. ագէս:

ԳԱԽԱԱ Է՛. ա. վախավէժ. գահավէժ. վիժեալ ընդ վախս լերանց, գեւոց, եև. *Ջի մի ըստ օրինի.. խաւեբախաց վզանուա այնոցիկ կենդանեաց լինիցիք պախավէժք. Սէմ. ագ:

ԳԱԽԱՐԱԿԱՆՔ. նաց. գ. Պախարա. կեղն. պարսաւանք. փամփուշտ. *Կամի ոչ ումեք պարսաւանս պախարականաց՝ ի վերայ գնել. Փիլ. լիս. Ճ. 22: *Ցոլով պախարականք (կամ պախարանք): Բազում պախարականք հայհոյալ. Ո՛վ ոք Թողով զպախարականացն անկ՝ յանհամբոյր նմին ձեռնարկեսցէ զվայրապար ինչ զդովութեցն առնել զնեռւսուն: Ընհասն գովուն տանի զպարսաւանս գերազանցեալ ամենայնի. զորոյ պախարական. ևն: Պիտ:

ԳԱԽԱՐԱԿԵՄ, ևցի. ն. Ἐξουδενόω. Nihili facio, contemno, sperno. ἐπιτιμάω, καταγινώσκω, reprehendo, objurgo. μέμφω, καταμεμφομαι, incuso, vitupero, vitio verto. λαμβάνω, ομαι, deprehendo, corripio. Ընդվայր հարկանել (իբր ընդ վախս). անգոյանել. պարսաւել. ջնջմանանել. ստգաւանել. յանմբասել. փամփուշել. վէր դնել. պէհանի գօմփ, այբգլամփ. (լծ. պ. բոխոփան. և հյ. պախել, բախել, առակել.) Տճս և ԳԱՀԱՐԿԵԼ. *Խրատեն զնա ի միւսն, զորոց պախարակէի զվարս նոցա: Պախարակաց զնա կենդանւոյն. Յոբ. լ. 1: Սիր. իԲ. 35: *Եթէ այնպէս իցէ, զնծ պախարակաս, որ զայն այնպէս կարգեաց. Ոսկ. կոր.: *Ի սգալոյ ինչ ըստգիւտ պախարակեալ զառուծին զկենդանին իւր՝ իբրև ընդ կոյր կենցալ անյագալ. Փիլ. խոսփ.: *Պախարակեցէք զարքայն ձեր զդարեհ, և մի զնա. Պտ. ագէս: *Պախարակէն զբացատրութիւնն սահմանելս. Սահմ. ՃՓ: *Եւ նախ ի գաւառն պախարակացի ... Ջպախարակելին հակառակ գովելւոյն բնաւ ոչ ելոյց յինքեան պակասութիւն... Ոլով իւիք կարասցէ ոք պախարակել զսա (զարժանիս ամենայն գովութեն): Պիտ: * Կենդանագրեալ պատկերսա մարգացելոց յունին այս պախարակել ընդ մեզ անամեթին. Ցհ. խմ. պտ.: *Ջոր բանիս յայլոց պախարակեցի, գործով ընդն եւ կատարեցի. Խոսէ: *Մի՛ ի ոսպառ պախարակեսցի. Նար. ԽԷ: *Պախարակէ զնոսա, իբրու ձէ հանգիւրեք իցեն հնացեալք և ակարք: Ակամի պախարակել զասոցգ աղտեղութիւն նոցա. Ւիտ: *Ոչ բացառութիւն այլոց ուղղութեան պախարակեմք. Լմբ. պիտ: *Ջկնբսս ստ ժողովգեան ոչ ցաւէին, զորոց և ամով պախարակէ. Երզն. Տիւ:

ԳԱԽԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Պախարականք. *Ջօրոյ զասակապէս ոսգսանս և պախարակութի՛ առաջինն այսպէս վերաբերելի է. Պիտ:

ԳԱԽԵՄ, եցի. ն. Տ. ԳԱԽԻՄ. (լծ. ամի. վախէմ.) *Ջարհուրին, պախեն, յատաստաս հարկանին. Ոսկ. ես:

ԳԱԽՑՈՒՑԱՆՆՄ. յուցի. ն. Καταβάλλω, ἐκπλήσσω, καταπλήσσω. Dejicio, deturbo, prosterno, percello, stupefacio. κατασείω, exagito. Տալ պախիլ՝ որպէս ընդվախս արկանելով պակուցանել. արտաքին առնել. ահացուցանել. կամ որպէս բախելով ինն սասանեցուցանել. վախցնել. վհատացուցանել ընելգօրգուխմագ, խրխնխիչ. *Ջանփորձան և զանպիտանս վնմրդ ոչ էին բանական պախեցուցանել այնպիսի արհաւիրք. Ոսկ. ՛. Ը. 8: *Ահն պախեցոյց, և չարիքն առաջի աչաց կային: Ցաճախագոյն ինն պախեցոյց զմիտս նոցա բազմութիւ զօրացն: Ջի և յառաջ քան զգերութիւնն՝ միայն երևեալ այլազգւոյն՝ պախեցուցանիցէ. Ոսկ. Ես:

ԳԱԽԵՓ. Ըստ հին բա. Քաջեփ. ագէս խաշած:

ԳԱԽԻՄ. ևցայ. յ. Συμπίπτω. Incido, ruo, collabor. ἐκπλήσσομαι, timeo, terreor, de statu mentis decido. Պակուսել. պատբեկ լինել. անկանիլ իբր ի վախից. (ապես ածամամբ.) Խոսք վախնալ. սիրգը էրինէլ. լեզին պոռթիլ. էօգիս գօգմագ. *Քուն հաստատ յերեսաց իմոց, պախեալ եմ՛ի սիրտ իմ՛ի հոգոց իմոց. ա. Ա. Ը. 10: *Ի բաց գնացին (ամեհով), պախեալք և Թաքուցեալք: Ոչ վայրապար զօրսկ զնապատուսին կարծեալ վասն զօրելոյն և պախելոյ. Փիլ. ա լիս: *Ոչ առ մարմնոյն սկարանալ մանաւանդ ի պարտութի, այլ առ ի խորհրդոցն պախելոյ. զի լինքեանք զանձինս տային ի պարտութի: Ոչ պախիցի հրկիւզիւն. Ոսկ. Ես: Սարգ. ա. յհ. Ը: *Ամենեին ուրացաւ, և յահէն պախեալ գտաւ. Երզն. Տգի: *Պախիլ վավաշ հրով. Տծոսկ. (նովին ոճով վարի և յն. πλήσσομαι, ardeo.)

Իսկ Ոսոպ. *Առեալ քարինս՝ կոծէր զգուրծսն. և այնքան պախէր՝ զի իշաներ վասն արեանցն. Իսմ բախէր:

Իսկ Պտ. ագէս. ըստ միոմ հեթ ձ. *Ջոհս փողոսել հանել գնել տայր ի վերայ բազդի. Հրամայեաց և ի պախս կնգրուկ տասմուկ ծախէլ. անցայտ մեայ բանն, եթէ չիցէ պախ եփեալ զոհն:

ԳԱԽԿՈՏ. Ըստ հին բա. Հնոյն ընդ ռամկ. վախոփ:

ԳԱԽՃԱԽԱՆԴ, ի, ից. գ. Զարգ ինչ կանացի. Տճս և ԳԱԿ. *Ականիսի պախճանդաքն և լանջապէղ կամարաք զապիցիս պըճգակալին. (յն. լոկ՝ այնպիսիս զգեցիր.) Ոսկ. ԷԲ. ԻԷ:

ԳԱԽՈՒՄՆ, խման. գ. Ῥῆξις. Fissio, diruptio, eruptio, fractura. Պատառումն, որպէս Թէ բախմամբ. Ջելգուսին, բևկուսին. Ճաքիւը, Ճաքոփիը. *Պիւկ Ճգեաց... պատիւն ինն և խզուսին պրկեցելոյն առնէ մատանոյ: Եթէ խղուսին ինչ և կամ պախուսին՝ որ զնովսա միշին իցէ՝ կլուսցէ, անգէն վաղվաղակի զչետ երթայ ախոին՝ մահ. Նիսս. կամ: *Ալ իմն զեկուցանէ ի Ջեռն ազանն... ոչ սասոկուԹիլ մինչև ի պախուսին հասանալ: Կանղն մեծն ջրհեղեղ պախմամբ պատսաւմամբ եղև: Ջի մի պրկմամբ անհանգըստութիւն պահուսին առցէ (նեսագրանին): Ջի մի պատառեսցի. մի գուցէ պախուսին ընկալցի միւն ի միջէնն. Փիլ. լիս. Ն եւ:

ԳԱԽՈՒՄՆ. որպէս վախուսին. պատինքն սասակ երկիւղ գողուսին. վախ, ընդին պոռթիլը. *Ան, և ահագին պախուսին գործէ, իբր գիւղսս առ ի յերկնանուսին լինել. Փիլ. լիս. Ն եւ:

ԳԱԽՈՒՑ, ի, կամ խցայ. գ. Φορβεία. Capistrum. Երասանակ. գանգասանգ. պոռթոց. Ես.որ, փէնին, պռնգիր. *Դնիցէ՞ս պախուցս չուրջ զգակով նորա. (կամ պախուց չուրջ զգակաւ նորա). Յոբ. խ. 2:

՝Բուռն հարեալ զպախոյդ ձիոյն՝ գայլը ա-ծէր հնազանդեալ զօրութեամբ. (գրեալ էր զպախոյդոյ, կամ զպախոյդս.) Պտ. ոչխ:
՝Երիվարաց թափեալ զպախուցան՝ վազս առնելով այսր անդր ընթանային. Ճ. Բ:
՝Ուրկից առէ զվարապանակս զգուշով քո. պախուց կամ բերանակապ. Գէ. Ես:՝Ապրկեա պախուց՝ ի գլուխդ. Տր իէ. ին՛ր. լ՘:

ԳԱԽՈՒՑԱՓԱՓ ԼԻՆԵԼ. Թափիլ՝ ի բաց զպախուցն. ամձակուսոր լինել. ՝Ան հասարակ երիվարքը պախուցափափ լինելով. Գր. երէց:

ԳԱԽՐԻ, ի, ից. փ. Որպես լծ. ընդ Թ. պոփը. պ. խրխոթե, խրխո. յն. Χρῆμα. Pecunia, aes. Հրիտակ. ինչք. ստացուած. պիտոյք. պղինձ. դրամ. ըստ:՝Եթէ զերց ոսս պատ իցէ լուանալ, որչափ ևս առա-ւել ձեռնտու լինիլ պախրեիս: Ա՛յլ Թէ կիւրակիով կամ պախրեիս կարօտ իցէ. բնաւ ինչ մի՛ քննիցես: Եւ զի տարաւ նա պախրէ ինչ, մեռ՝ի կաստրած Թզենոյս ասէ, Թէ ընկալայ յեպափրոդիտոսեայ զառ՝ի ձէնջս: ի ձեռն եպափրոդիտոսեայ, որպէս վերագոյն ասացի, պախրէ ինչ առաքեցին. Ոսի. ա. փխ. ծ՚: ԷԲր. ֆ՘: ֆԷւիպ. Ը. ծԷ:

ՊԱԽՐԻ. Որպէս լծ.ընդ Թ. վախրե. և հյ. պաճարանք. Գէտք կենդանոյ. հաւք. պաշար. Σιμβίωσις, πρόσοδος. Victus. տպ. բոսփ. ՝ՅեւԼինեՀԷ, ՂԸփԷ. ՝Սպանանէ զմերձաւորն՝ որ հանէ զպախրէ. Սէր. ւ՘. 26: ՝Նոքա որ բնաւ ինչ չունին, բայց միայն ըզմարմինն և զձեռս,քանան և հակառակին՝ պախրէ կարօտանլոցին գտանել անտի:Առանց պախրէի և պաշարի առաքեաց. Ոսի.մ՘.8:Ե.10:

ՊԱԽՐԻՆ. Չփ.Որպէս լծ.ընդ Պաճարնաս.

ՊԱԽՐԻՈՒՔ.՝ խիր. անդեայք. արջառ. ոչ, և երը. պտոր. լտ. ԲԷփոս. Βόσκιμα. Pecus. ՝Ոչ պախրէք էիցէն, որպ մի տացեն. կանոն: ՝ Եթէ ոգքաս ևս իցէ փոխա պատուն... երբեմն տուղ ինչ զպախրէն կա մի վաճառէլ, զի հասուսցէ զվաշխիցն տա կոսիս. Մանր. Ե:՝Ոնի ուղտ, էշ, պախրէ, ձի. ՄԽ. զփ:՝Ջձիոց և զպախրեաց և զուզ ուտց. Ոսհ:՝Յորժամ տեսանես զպախրիքն: Պոխրեայ աղբով: Պախրեայ տղեն. և այլն. Վ.փխ. տսէպ:

ՊԱԽՐԻԿԻ. փ. Դոյզն պախրէ. որպէս արծաթ. յն. ἀργύριον. ՝Եթէ տակաւ ինչ պախրէիկ ալքատին տայցիմք, տակպ վեր՛ի վայր ցայն յեղյեղումք. Ոսի. ՛. ա. 3:

ՊԱՆ, պակք. փ. կանացի զարգ մեծա դին. ՝Կոչեաց ահարոն զքահանգապագործան, և ողջացոյց զպանն՝ի կերոյ որթոյ. Վ.ԴԴ. Էւ. խակ՝ի հին Բա. ՝Պակ, պակ ա:

ՊԱԿԱՆ կամ ՊԱՀԱՆ. Փոխանակ դրէլոյ արդեօք՝ Տակառ. ՝ Ոչ լսին ձայնք ուրախութեան՝ի կուսիս այգւոյ, և ոչ ծանրանան պականք՝ի առատանոյ. Լ.ասփ. ծՀ. (այլ Ձ. պահանք:)

ՊԱԿԱՍ, ի, ից. ա. Ելάττων, ελάσσων, cv. Minor, minus. և բայիւ, ὑστερέω, στερέω, deficio, indigeo. λείπω, linquo. (որպէս Թէ՝ կասկած իւրք, յեռանալ, ընդհասա.) Թերի. անկատար. Նուազ. ասկաս. Է.ոխ. փ.ասոյր. տէ.՛. Ջմինչ պակաս է քեզ առ իս, զի խընդրես երթալ յերկիր քո: Առնոյր յատոն ոչ ինչ պակաս քան զքսան Հաղար վառեալ: Ոչինչ պակաս իցես (ուսիք): Ոչինչ իւրք պակաս իցեմ կամ գասոյ: Մի ինչ պակաս է՝ի քէն: Տէր ոչ պակաս առնէ զտղրմութիւն իւր: Յառաչեսցեմ յարձակել անդ պակաս առնէին (յն. սպանանէին) և այլն:՝Ի հրէից հնգիցս, քառասան՝ մինչ պակաս, արթե Բ. ՝ր. ծ՘. 24:՝Որ չիցէ պակաս՝ի վեր անաւնիկց. ա. փխ. Է. 9:՝Մինչ պակաս իցէ քան զյիսուն: Այս երկու պակաս՝ի քառասնէ. Եօ. ՛ր. ա:՝Գալին զչլուխան վեց Տաղար, պակաս երկու (Թուով). Մ՚ Ֆի:՝Ջոր բաժանեալ ըստ մարդաթուի՝ գըտաս պակաս ժառանգուն քանակոցն Հաշ. աւնից. Խ՚. Բ. 59:՝Ձեր այդր քնաս բան աւելի կամ պակաս, որ ոչ ելնէալ է՝ի բնբանդ նորա. ԵՀԼ. Ը:՝Որ ինքն յինքեան պակաս է և Թերակատար, զինդր կորէ տալ այնպիսին այլոմ զկատարելութիւն խնդրիս. Փորպ:՝Որոմ կարի անարժան հանդիպիմ, և պակաս՝ի զօրութիւ. Վ.ԴԴ. Ը:՝Ի ինչ պակաս՝ի մոլեգին այսահարացդ անտի (այսինքն քան զայսահարսն). Ոսի. յհ. ա. 3:՝Ան պակասից (յն. պակասելոց) ամձայնոց և անզգաւն բարեաց նորագործելոցն զինափոփ. Մ՚ափս. ՀՀԼ:՝Ոչ՝ի պակասից, այսինքն յանկատարից, այլ՝ի կատարելոց գալ կատարեալ. Սոփ. հանգ:՝Ձեմք ինչ պակաս յայնցանէ ՚ր. այսինքն ընդհատ. Ոսի. յհ. ա. 6:՝Ձարար ինչ պակաս՝ի պատշաճին. ԵբՀ. ֆբ՚. իբր՝ ոչ պակասկոյց:՝Ոչինչ լինի պակաս կամաց նորա: Ցորմէ ոչինչ է պակաս, յաւելուածն լինի պակաս (այսինքն պակասութի). Նէր. ծ՚. Ե ա-եփար:

ՊԱԿԱՍ. ՛. } Պակաս գոլով քան ըզ-
ՊԱԿԱՍԱԲԱՐ.՝} Թիւն, կամ քան զարժանն. ՝Ակս էորեքհարիւր լոկ՝ Թէ ասելի կամ պակաս՝ ունէր ընդ իւր. ՁԼՒՈԲ: Ցայս հային և ումանք՝ի նախադրեալ ածականացս. որպէս և յայս բան.՝Թեոդորոս որթի ահ. րոնի, զոր ասան (կամ առանն) կոչէին ըստ լուրեանց լեզուին, զդիւն (՛) պակաս ունէր լով. Լ.ասփ. ծԷ:՝Դու միանգամ գիր զդիւն, և պակասաբար. Վ.ԸԴ ԿՂ. Է:

ՊԱԿԱՍԱԳՈՑՆ.տ.կարի պակաս.նուազ քան. յետնադոյն.՝Եղիր տեսեր զմեզ պա կասագոյն քան զՀայսն մեր. ԵՀԼ. Ը:՝Թե Թեհադոյն արուեսուից պակասագոյն էն՝ի գիտուէ ոզդ երկրածնացս.Ագփ. Ե կորնթ:՝Ջասեմք Թէ առաւելոքն պակասագոյն. Բ.ա.ղ. ւօ: Ե կորնթ:՝Ոչ միայն զընծազղուկս խնամէ, այլև ղՀերս, որ պակասագոյն է քան զնա. ԵբՀ. ֆբ:

ՊԱԿԱՍԱԺԱՄԱՆԱԿՆԱՑ.տ.Սակաւաժամանակեայ. տուղ ժամանակի.՝Ջայս աղքատս կենցաղս և պակապաժամանակեայ. Մ՚ա:

ՊԱԿԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նշանակիչ պակասութե.՝Են իմն ձայնք պակասականք. որպէս անձայն ասեմք զնրբաձայնն. Ածոսփ:

ՊԱԿԱՍԱԿՈՂՄՆ. ա. գ. Պակասեալ մասն կամ մասամբ.՝Սովորութի մարգկան. որ՝ի պակասակողմն է ասելն՝ և յաւելին ժ. Ոսիէոբ:

ՊԱԿԱՍԱՀՈՂ. ա. Ուր հողն է պակաս կամ նուազ.՝Արևգակին հայի խորչակաս՝ի ներքինին պակասահողս. Վ.ԴԴ. ոզ:

ՊԱԿԱՍԱՁԵՌՆ. տ. ՍԱԿԱՒԱՁԵՌՆ.՝Ջվարդան պակասաձեռն զորօք յայս կոմս հանի. կալմփ:

ՊԱԿԱՍԱՄԱՄՆՈՒԹԻՒՆ. փ. ոյ և Պակաս՝ի մանուկ գոլն. կամ փոխադարձու. ի պատս յն. παρὰ μέρος. Նի. ա. Բ:

ՊԱԿԱՍԱՄԻՏ. մանր, ասց. ա. Ἐνδεής, φρενῶν, μικρολόγος, և այլն. Ոյոյ միաքն է պակաս. յետնեալ՝ի հանձարոյ. անմիտ. յետասմիտ. Խելք պակաս, անխելք, բմտալիք նօսր. ափլը էսփ, ասյլըսըն ափըսըն՝Ջպակասամիտս յերկրամարդաց: Ցպակասամիտսն ասէ: Պակասամտացդ հրամանն ասէ. և այլն. Աստ. ատկպ:՝Ի լուս է պակասամիտն երկիրս ածդ՝ քան որ լինն է մեզ, և յանդգնելոյ յանցանել ընդ օրէնս. Սէր. ծՂ. 20:՝Մարդիկ հանապազ յամենայնի տկարք ևն, և պակասամիտք, և մոռացկոտք. ՂԱռփ:՝Ի պակասամիտ և՝ի վատախնդիր անձինս Թերահաւատ մարդոց. Փոլ:՝Դոյ հնարև յաղքատութենէն առատամիտ լինել, և՝ի մեծ ուքենն պակասամիտ. Ոսի. հա:

ՊԱԿԱՍԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Պակասուն մտաց. անմտութի. անխելքութ. ափլըսըվըփ՘:՝Տէր ամ նայեցեալ՝ի նոցա պակասամտութիւնն՝ անդ խառնեաց արբոյդ նոցա զխառնակուի լեզուացն բաժանման. Ափտ:՝Ընդպակասամտութեին առակիզ խմասանացուցա. նեն. կամբ:՝Որ զիւր պակասամտութեին և զգառնամտութեին խոնարհ, դիւրաւ ներէ ընկերին. կԼՒՖփ:

ՊԱԿԱՍԱՄՕՐՈՒՆ. ա.} Որոյ մօրուքն է
ՊԱԿԱՍԱՄՕՐՈՒՍ. } պակաս. կարճ մօրուք. քարձ. փԷոփ:՝Էր այնն (մարկոս) յօթնել, պակասամօրու (կամ մուրու)՝ որպէս քարձ. Ճ՘. Բ:և Հ=Ց. ոզր. իէ:՝Էր ալէքսանդր պակասամօրուս. Հ. ոզր. իէ:

ՊԱԿԱՍԱՊԷՏ. տ. ՍԱԿԱՒԱՊԵՏ.՝Կենդանիքն՝ (ոմանք) պակասապետք, և (ոմանք) յոլովակերք. ԱԲՂ:

ՊԱԿԱՍԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ընդող զպակասութի ինչ. պակաս. Թերի. անկատար.՝Ա՛յսպիսիս ոչ է չար, այլ պակասաւոր բարի. Դիոփ. ՁԾայ:

ՊԱԿԱՍԵՄ. ևցայ. յ.՝Ἐκλείπω, παρεκλείπω, ἐπιλείπομαι. Deficio. ἐλαττόομαι, ἐλασσοῦμαι, minuor, diminuor. ὑστερέω, indigeo, և այլն. որ և ՊԱԿԱՍ ԵՄ, ևս, է. Պակաս գտանիլ. նուազել. կասիլ. գադարիլ. տկարանալ. չքաւել. չգտանիլ. և կարօտիլ. պակուիլ. էփոխէ:՝Ոչ ինչ պակասի՝ի նոցանէ: Պակասեալ էր՝ի առասչէ լինել՝ի կանանց օրինի: Պակասեալ աթրասմոս՝ մեռաւ: Պակասեալ արծաթ: Պակասեցին ուռճիկք, ջուրք, կենդք խմ: Պակասեցին որպէս ծուխ՝ զի պակասէ. ևն:՝Մարթի և՝ի ծովէ ալեաց պակասել, և ոչ մարդկան՝ի վերայ և՝ի հոգոց պակասել. Ոսի. ՛. Բ. 6:՝Պակասին մեղք և մեպատրք յերկրէ՝ի նուսանալ աւետարանի երկնի և երկրի. Վ.ԴԴ. ԴՀ:՝Մինչ պակասեցայք իմիք. Սոփ. յոփ. Բ:

ՊԱԿԱՍԵԼ. որպէս նուազիլ. լուսաւորաց. խաւարիլ. աստղերանալ. ԷՀՀԼ. Ը. Բռնլմփ:՝Ջինդր հնար էր պակասել արեգականն՝ի լման լուսնէն... բայց այս վասն չարչարանաց արարչին հրաշագործեցաւ. ՄէՒ. ղ:

Կամ՝ Նուազիլ սրտի. լքանիլ Թալանալ. Տրտիլ. Ὀλιγοψυχέω. Animo deficio, pusillo sum animo.՝Պակասեալ էին ոգիք նոցա: Պակասեալ էին նոքա՝ի ծարաւէ. յՀոփ. Է. 10: Ը. 9:՝Սկսաւ պակասել վանդն. Մ՚փ:

ՊԱԿԱՍԵՑՈՒՑԱՆԻՄ, ցուցի. ն. Ἐλαττόνέω. Minuo, deminuo. ἀφαιρέω, aufero, և այլն. Տալ պակասիլ. նուազուցանել. ի բաց բառնալ. պոխէցնէլ. էփոխիմ, է.՝Մ՚Ծայտանն մի յասէլ, և անանկն մի պակասեցուսցէ:Լսաս պակասելոյ ամայն պակասեցուսցէ զսաացուածան իւր. Լտ. ՚. 15:՝Ոչ. իէ. 10. և այլն: Լակ ՂՀոփ. Բ. 15.՝Մի պակասեցուցանէք զալ ուխտիդ. խնամ գադարեցուցանել.՝Խաղաղ արտաստքն պակասեցուցանէ զոյս աչացն. Վ.ԴԴ. ՀՂ. ֆԷ:՝Ոչ պակասեցուցանել յառաքինութենէ վաստակոց. ՁՀՒ. իՀ:՝Եկայք զսս պակասեցուսցուք՝ի մէջոյ (այսինքն քարձոյսք՝ի կենդանոյ). Բ.ա.ղ. Ե:՝Նա զաքար՝ի կենդանի պակասեցոյց. Ես:ՀՀ.՝Մի պակասեցուցանեք զիս ուրախանալ. Ոսի. ՛. Բ. 20:

ԳԱԿԱՈՐՆԹԱՑ. ա. Պակասաւոր լիցն թացս. *Լուսին խաւարասէր, լուսատուաց, ոսկրանման, պակասընթաց. Գիւտ. Նղն. առ վնաս:

ԳԱԿԱՅԻՄ. Տ. ԳԱԿԱՍԵՄ:

ԳԱԿԱՈՐԴ, ի, աց. գ. Պակասն. Տնայորդ. *Ընդհինուք զպակասորդն ինգրեն. Սարգ. յի. ՃՀ:

ԳԱԿԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔκλειψις. Defectus, defectio. ἐλάττωσις, diminutio. մանաւանդ ὑστέρημα, indigentia, penuria. և ըստ փիլիսոփայից՝ στέρησις, privatio. Պակաս գոլն. Թերութիւն. անկատարութիւն. Նուազութիւն. ջունելն. չքաւորութիւն. տաքրկութիւն. յետնութիւն. պակասութիւն. Եփեսացիս. *Եղիցի յաւուր յայնմիկ պակասութիւն փառացն յակովբայ: Ցեղի, յորում ոչ գոյ պակասութիւն ամենայն բանի: Պակասութիւն և կարօտութիւն մեծ. Ես. ծԶ. 14: Դտ. ծԸ. 10: Տ-ի. Ճ. 14: Տհս և Դտ. ծԸ. 19. 20: Սղ. ւԿ. 10: ա. Խր. ծՀ. 17. և այլն: *Զպակասինայն պակասութիւն (այսինքն կարօտութիւն) աղքատութեն՝ յանձնէ և լինկերսցն մատուցանէր. Եւս. Ե: *Ոչնիչ՝ ի սովորութենէն պակասութեն առնել ապատուց. փիլ. փհ: *Ոչնակութեն և պակասուն (ասի) առ նոյն ինքն: Պակասութիւն ինն է կուրութեն. իսկ կույրն գոլ՝ է պակասիլ, ոչ է պակասութեն. Արիստ. հաիէ: *Պակասուն է հեռաւորութեն պատուականին՝ յորում բնաւորեցաւն գոլ Այ. սթրփ:

ԳԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆ. որպէս Նուազութիւն լուսատուաց. խաւարումն. բռնութիւնք. Եսային. *Ընտրեաքդ քան զնունելին՝ արեգական պակասուելն (յաւուր խաչելուն). Մտթ. ղխ:

կամ Նուազիլն լուսնի յետ լրման. *Յընծայութեն կամ՝ ի պակասութեն լուսնի լկեսլով. Եւս. ծգբ:

ԳԱԿԱՈՒՄՆ, սման. գ. Պակասելն. պակասութեն. պակասիլ. գտանել. *Եթէ հոգևորականն մեզ մերձ լինիցի, ոչ մի իւիք ի մարմնական պակասմանէն վնաս լինիցի մեզ. Ռոխ. յհ. ա. 42: *Ընծութիւք զպակասումն ջորւոյդ տասինն լցուցեք. Ծար: *Ի յարուեն առանց պակասման յառնեն. վրդ. Եւ: *Վասն ակարութեն քնութեն պակասման: Ինձ պակասումն իցէ, Թէ՝ ի ձեզնէ գտանեցայց. Եփր. ածեփ:

ԳԱԿԱՍԵՄ, ՅԱԿԵՑԵԱԼ. Տ. ԳԱԿՆՈՒԼ:

ԳԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԳԱԿՈՒՑԱՆԵԼ. *Պակեցուցից զամենայն հեմանոսս. փիւես:

ԳԱԿՆՈՒՄ. կեայ, կեր, կուցեալ, և կեալ, և կեցեալ. յ. Καταπλήσσομαι, καταπλαγῆναι. Percellor, perculsum esse, stupeo, obstupesco, terreor. Պահիլ. վհատիլ յահէ. զարհուրիլ հիացմամբ. տալհլ. յիմարիլ. վախէն ոս արհնաչն պղչիլ հնս ենկինգեն էզմահ, շաբերէի թալմագ. *Մխիթարեր զնոսա, զի մի պակեցին յայնչափ զօրաց բազմութենէ: Ի զօրութեի բազկի քոյ զահի հարցին և պակեցեն. Ել. ղ. ե. 16: ծԷ. 23: *Պակուցեցաւ հիացմամբ: կնոջին՝ որում բժշկութեի ընդունելոյ՝ իբրու պակեցելոյ պարագեր, նա (զայրն) զպակուցեալն զօրէն գեղոյ բանիւք սփոփեալ միխիթարեր. փիլ. նո. Է: Ե ի տաճս: *Իբրև արբևալք անմտութեի, պակուցեալք չտայլութեիք մեզայն. Ագաթ: *Ջինչն անդրի ընդգեմ նորա հաստատեալ՝ յորմէ պակուցեցեալ հնազանդեալ կայ չղմայիչն: Հիացեալ պակեաս ինքնին Թագաւորն. Խոր. ա. Ն2: գ. ճՅ: *Պահապանքն պակուցեալ ահագնեկ լինէին: Պակեան հեթանոսք. Ճար: *Նախ զերկիւղն բառնայ, զի մի յերկիւղէն պակուցեալք՝ մոռասցին զսքանչելւնն. Իգն: *Ոչ ոք յայսցանէ, քան զպակնուելն նրա-ման առալով Թէ հպատակ կացիք նոցա. կանան: *Ի փախուստ՝ պակեալ՝ չքրնացաւ: Պապանձեցան՝ պակեալք ի շքոյ երեսաց նորա. Նոր. Ել: Տնտ: *Անշուշտ քաղքրաձայն է, մինչ զի պակնուն լսողքն. վանակ. յոբ:

ԳԱԿՃԻԼ. յ. Ցառիլ. անկլխատնալ. զբանախ փեսփսիլ. *Ի պակչելոյ պաշտեցին և գադարեցին ի նոսին. Լմբ. իմ:

ԳԱԿՃՈՑ, ի, ից, կամ ից. ա. որ և ԳԱԿՃՈՑԵԱԼ. գրի և ԳԱԳՃՈՑ. (որպէս պակուցեալ և ապիշեալ շուայտութեի, կամ որ պագանէ զօշոտութեի.) Ἀκόλαστος. Lascivus. ἀσωτος, luxuriosus. խնդիչ, ցոփ. անառակ. լկտի. վավաշոտ. գեղ. ալ փնիոչ ինչ փխիխ պոփան. ւիոյած, երեսը պոփոյծ. տեղծած. տա սրտ, եպեպիչ. *Զայն որ զարգարի՝ ոչ ոք ի մարգրից գովէ, այլ պակչոտք և չտայլք: Խաչն՝ պակչոտաց ապաշխարուեն. Ոսխ. յհ. Ճ. 15. Ես խլ: *Առ պակչոտ լիմարութեի ցոփութեի բարդիցն. Ագաթ: Տհս և ԳԱԿՃՈՑՏԱԼ ի բայն Պակչոտիմ:

ԳԱԿՃՈՑԱՐԱՐ. ս. Իբրև պակչոտ. ցոփաբար. *Հեռացեալ ի բաց ի կայ(անառակ որդին) պակչոտաբար. և վատնեաց զամենայն աւուցուածսն ... (զի) եկաց պակչոտաբար. ճ. գ:

ԳԱԿՃՈՑԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Որ ինչ հայի ի պակչոտս և ի պակչոտութեի. Պակչոտական յիմարութեի մաչէր ի միտս իւր: Աչեր պակչոտական ցանկութեի. ճ. Ն:

ԳԱԿՃՏՑՈՒԱՆՈՂ. Որ տայ պակչոտիլ. զօշոտիչ. յինչն ձգօղ. *Քաղցր է բան նուիրն, և պակչոտեցուցանող. Լմբ. իմ:

ԳԱԿՃՈՑԻՄ. եցայ. յ. Ἀσωτεύομαι, ἀσώτως ζῶ, ἀκολαστέω, ἀσελγέω. Luxurior, libidinosus sum, petulanter ago. χαίνω, hio, inhio. Պակչոտ լինել. անառակիլ. շուայտիլ. յիմարիլ. տոփանօք. անկլխատնալ. բերանաբացեալ կալ. գեղ ածել. նայել, սիրաշահրիլ. տաօզլանճաք, զօշոտանգիք. և այլն. *Կինն պատրեալ և պակչոտեալ. Առաք. Ե. 10: *Ընարգել վաւաշոտն, անխոզ պակչոտեալ. փիլ. իմոփն: *Զմէ լքեալ զիմիլիսոփոնն՝ ի Թարգմանեա պակչոտիսխս: Մարմինն՝ ոչ յաղագս այսորիկ պատրաստեցի, զի պակչոտիցիս և պոռնկիցիս. Ոսխ. ՛. Ե. 9: Ես եբր: *Յոմանցս ի պակչոտիլ սիկնոջ իւրոյ՝ ի վայելուչ գեղ չտասկի նորա, ոչ կամեցաւ մեղանչել Ա. Մծբ. ծԵ: *Դանիել առ ծերսն պակչոտեալս՝ ի չուշան՝ ասէր. Տհսխ: *Պակչոտեալ եմք ի յընդունայնութեի աշխարհիս. Իսխ: *Պակչոտեալ ակամբ, հեղեալ ծաղոս. Բբ. սբէեց: իակ փարդ: *Պակչոտեալ բանք ՚՚. խմն խելագարական. որ և ասի անդ՝ բանգագուշանաց բանք ՚՚:

ԳԱԿՃՈՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσωτεία, ἀσελγεια. Luxuria, lascivia, petulantia. Ընտանեկուելի. խնդիչութեի. վաւաշոտութեի. *Դնեմ առաջի զպակչոտութեի, զագահութեի ձարբեցութեիդ՝ ի պակչոտութեի գառնային: Եսխ. զլարութեի պակչոտութեեն. Ոսխ. յհ. Ե. 13: Ննոս: Պիտ: *Ի ծերութեի պարկիշոտի ոչ է պարկեշտութեի, այլ պակչոտութեի ան. կարութեի. Բբ. գրդ:

ԳԱԿՈՒԻՄՆ, կման. գ. Ὀχνός. Pigritia, ignavia, metus. Պակնուելն, և պազումն սըրտի. խրաչելն. վատոտելի. վախ. *Տարորոշի և երկիւղ՝ ի վեց. ի պակուձն, ի խորշոմն, յամելի, ի հիացումն, ի զարհուրումն, ի տագնապ. և է պակուձն՝ մանծուձն սրևան և ընդարմացումն ոտից, և երկիւղ ապառնոյ ներգործուձն. Նխս. բն. Է: *Այլ և պակուձն կրկ, միանգամայն և երկրպագէ. վրդ. Ցն: *Մի կերակուր ոմանց բազձանս բերէ և յօժարութեի, և նոյն այլոց ատելի հեղձուձն և պակուձն. Կլմ:

ԳԱԿՈՒՑԱՆԵՄ, կուցի, ցեալ. ն. Կատապλήσσω. Horrorem incutio, obstupefacio. Տալ պակնուել. պահեցուցանեմ. հիացուցանեմ. և Հայոցցանեմ սրտիբէնելվնասնէս սերս սերս կիսի.* Զայն՝ ի միջոյ որ յերկնառաս ծորեցաս հրոյ, հիացուցեալ պակուցանէր: Կնոջն՝ ի սկզբանն պակուցող, իսկ՝ ի կատարածի՝ առնն ահագին երևեցաս (հրեշտային). Փիլ. ՟. բան. Ե սամփս: *Ընդ սակաս սակաս մեզ ցուցցէ, զի մի պակուսացէ զորկարացելոյն լցոյն. Բբ. վ: *Թէ փայլատակմամբք հրոյ պակուսցես. Ես. ծԼ: *Դուս և զսուրն հրեզէն կապտեալ՝ պակուցեր զչերքս Լսապառեալն (զքերովբէն). Ագաթ. ելիս: *Մի զինուոր վերին պակոյց զսորինան. Գնչ: *Ան յպակուցանողս տապազոք յարձակմանցն զմիմեանցմբք արկանէին. Խոր. Ի. 10: *Ահա պակուցանողս՝ ի վերոյ արկանէ. Ես. նայ: *Ահա իմն պակուցանողս զմիմեանցմբք՝ չհամաձայնելոյն՝ արկանէին... Ահա պակուցանողս՝ ի վերոյ նոցա հեղոտին. Ցհ. լԼ: *Դժոխքմբերագոյն իմն և պակուցանող յոյժ տեսողաց ամենեցուն՝ միայն յերևոյ Թենէն իսկ ձանչի (լեառն). Պիտ:

ԳԱԿՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. ա. Պակուցանող. առիթ պակուցման. *Պակուցանողականն սատակուեց՝ ձեռային բարկուեց. Նոր. յ:

ԳԱԿՈՒՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Պակնուելն, և պակուցանելն. ահարկուելն. երկիւղ. *Ընդ՝ի մեղուցելոյ պակուցումն. Խոր. Ճ. 24: *Ցուցին նահատակութեի՝ ի պակուցումն ընդմանապես և ի պարտութեի. Պիտ: *Ընդտուցանող պակուցումն ի չարէն ի բայլ. Ցհ. լԼ: *Ի քո ապառնալեաց ահիդ պակուցման. Նոր. ղ:

ԳԱԿՉԻՄ, կեայ, կուցեալ. յ. Տ. ԳԱԿՆՈՒՄ, մանաւանդ՝ ըստ որում Ահաբեկ լինել. խռովիլ. Ἐλάυνομαι. Impellor, exagitor. πάσχω, patior, afficior. ἐλαύνω, vertigine laboro, conturbor. *Նշանաք ցնորիցն պակչէին. Իմ. ծԷ. 14: *Ի վեր հանէ, և տպա հրամայէ՝ ի վայր հայիլ. յորժամ պակչի, ի վայր իջուցանէ. Ոսխ. եբր. ՚: *Ոչ միայն պակչի ոչ ընդ իրան, այլ որ բնաւ ի յիշատակս նոցա առանց խռովութեի հասատալ կայ. Իագոբ. Ե: *Ցեսահիկք զսրնգագանն և զլուսին, պակչեցեք, յիմարիցեք. եբր. օբէ:

ԳԱՀ, ու, ուց, կամ ի, ից. գ. Φυλακή, προφυλακή. Custodia, observatio, excubiae. Աքամաո Պահելոյ. Պահպանութեի. և Բաժանումն ժամանակի պահապանաց գիշերոյ, յերիս երիս ժամս՝ մի պահ հանդրեալ. պեւձիւփ. պեւձի վեցիլ. Նեղոկէ. *Յառաւօտու պահուն: ի սկզբան միջոյ պահուն: Եւ նմա վիճակն (շաբաթաւուր) պահ առ պահ ընդ արեւելս: Զայդ պահ արկցուք զմեզ շուրջ: Որ պահէ զպահս գիշերապահս: ի մանուկին պահուց աչք իմ: Ընդէպ պահ մի գիշերոյ: ի պահէ առաւօտու: ի պահու իմում կացից: ի գլուխս պահուց քոց: ի չորրորդում պահու գիշերոյն: Յորում պահու գոր գայ. և այլն: *ի քո յանձնեալ պահն պահ կալ. Գծ: *Առաքելին և եւրեկոյին պահ՝ մարգոյն մանկութեի հասակն է. երկրորդ՝ երիտասարդականն է. երրորդ՝ ծերականն է. Մտթ. վ: Իակ եսխ. ի. 26. 28. *Վ պան պահորիկ կարգեցան առաքեալս այս պահոց. վասն զի և ժամանակն՝ իւրեանց յաւրեան ունի առ պահ:

յն. վիճակք. Թերևս առ նմանութեան յն. ձայնիցս՝ Քրմապետն, պահապանութիւն. և Քրմապետ, վիճակք: Յայլեայլ միտս ձգի և առնէն նար. որ յար. «Դու պահից պատանիդ՝ ե- րաշխաւոր ասիպ գիմառից: Իսկ անդ, «Պահ գնէրերցին քերովբէն հնչէր՝ փոզս հարիա- նէրդ. իմն ձայն առնեալ ըստ պահապանաց ի պահէ ի պահ:

ՊԱՀ. Փնաքի, փրսւրιον. Custodia, car- cer, praesidium. Պահեստ. և բանտարկու- թիւն, կամ ի գիւղապահ արկանելն, զգուշու- թիւն. պաշտպանութիւն. ամրոյն. (առաւել ընդ բառի.) «Եգիտ կոճեղս, բանտս, պահն. Եսա. կր. Ե: « Արկցեն չուրջ զքև պահ: Ըստրջ զքև պահ գիցէ: Կարգեցեր զինեա պահ: Ի պահ զգուշութեան փակել: Պահ պատանիդ պաշարութեան մեռուցանէր. Եղէկ. ԻՁ. 24: ԻԷ. 8: ՁՈՓ. Ե. 12: Ե. Ա. ծԵ. 7: ծՁ. 19: « Երկիւղ իսկ յումեքէ կայր, զի պահ ասէր ունել: Իշխանքն՝ որ զերանեալին զպահակ ի պահ ունէին: Հրամայեաց պահ ունել Ճանապարհին. Սէբէր: ՃՏ. Գ: ՏՐԻԷՒ. Յայ. ւ: «Անդր տեզւոյն սկսան զանց Ճանա- պարհին պահ ունել. Զնոբ: «Հրամայել ի պահ արկանել (զաւուրս ինչ) զոչխար՝ որ պատառագելոցն էր. Փիւ. Եւ. ՈՐ. 2: «Գայ- ին պահ արկանէին չուրջ զանգիզ զամուր բերդատն. Բոպ. Ե. 24: « Աստքեաց չա- ւուղ առս՝ ի պահ առնուլ զնա (այսինքն պաշարեալ պահել). Եփբ. ԻԳ: «Զկարգս քրիստոնէից՝ զոր առի յատանգ, այս է ի պահ. ԼՃ. Նար: « Բարւոք քեզէն քովին իսկ ձեռագք եասդր ի պահ զմեռանալն. Ո՛ի. Ես: «Ո՛չ գու քեզէն կացուցեր զինուորս. և ի պահ եասուր զմեռանալն. Գ՛ե. Ես: «Զպահ պէսպէս ազգէից չուրջ զիւրև կարգել. Լ՛Ք. ոչ: «Պահ և ապատէն զերկրպագեալ ամենեցուն զնոյն նշան կանգնէր. Ագաթ:

ՊԱՀ ԴՈՒՐՆ. Պահակին Ճորայ, գուռն ա- լանդց. « Զամենայն տզգս հատաքեալ, և անցս ընդ պահ գրան արգելոյր զբազմութիւն այրուձիոյն. Եղիշ. ՈՐ. Ե:

ՊԱՀԱԽՈՑՋ. ա. Պահապան արձակուն. Տես և ՊԱՀԱՑՈՑՋ, ՊԱՀԱՑՈՑ. «Ոչ ննջէք և ոչ ի քուն երթայ պահախոյզն (կամ պա- հապետն) խրատէրէ. Պիտառ:

ՊԱՀԱՆ, ի. ած. գ. ա. Փրսւրά. Custo- dia, ut praesidium, et custodes. փնաքէ, custos. προστάτης, praepositus, praefe- ctus. Որ պահէ պահպանէ. պահապան, վերակացու. պաշտպան. ոստիկան. ֆեահ- էա, ասφα, փօրսՈՐա. « Եգ գաւ՛ր պա- հակս յասորիս հանդէպ գամասկոսի. Ե. Ի գ. Ե. 6: «Առեմ և զձիւնապահս՝ ամորպ- հոցաց պահակս. Խոր. Ե. 7: « Զսասանայ պահակ մեզայ մոլորուե՝ մարգկունէ կոխան առնել: Դ՝օգնեալ ատրեաց պահակ մահու. Ագաթ: Շար: «Պահանդէս՝ ի պահակէ ձիոյ ո- յն. մի բառ, ιππόκομος, equorum magister. Գլաթ. օրին. Ե: «Գիտեն եթէ այսմ իսկ պահակ եմք, զի պատասխանի մարմեռացեր տալ սահատարանին. Եփբ. ԻԻԼԳ:

ՊԱՀԱՆ. Որ պահէ զոք՝ հոգալով զպահս նորա. առաքեցեալ ոք մեռրիմ. օգնա- կան. ձեռնտու, յանձնաձիչ. հոգաբարձու. պէտ ընդ հիւանդապահ, հոփացոյ. փոխ. կեցոյ. Տարե գայբրքեմ, եւ խնամեսի՝ պոփան՝ զիր՝ ճան- պան ապա. «Ոչ գոյիմ պահակ, զի յորժամ չուրջն յատչին, արկցէ զիս յատապանն: Ձգուցէ պահակ (յն. մարգ), այլ ունիս զնծ. չկցէ՝ ոք՝ որ յատապան իշնուցանէ, այլ կայ այն՝ որ չառնէ կարօտ յատապան ի- չուցանելոյ. Եփբ. հոմբ: Ո՛ի. Տ. Գ. 14: «Ողորմեցայ նմա (անկելոյն՝ ի բացի), և պա- հակ եղէ մինչև՝ ի քաղաք անգր. Վբ. հց. յ:

ՊԱՀԱՆ. Ըմբռնեալն յանամայ կամս՝ ի ծառայութիւն ինչ կամ՝ ի ձեռնաուութիւն. ուսանի

ՊԱՀԱՆ ՈՒՆԵԼ. } Նոյն է ընդ Տարա-
ՊԱՀԱՆ ՎԱՐԵԼ. } պարհակ վարել. ա- ննել և վարել զոք՝ ի գործ ինչ արտաքոյ գի- տաւորութեան նորա, և առանց վարձուց. «Աγγαρεύω. Angario, adigo, impello. անա- դիւայի բառնել. սիւրիփիւրիէ. « Ձնա կալան պահակ, զի բարձցէ զնաչն նորա: Ընձեին պահակ զսիմոնի կիւրենեացի՝ որ ընդ այն անցաներ. Մրփ. ԻԷ. 32: Մրւ. ծԲ. 21: «Պահակին վարել այն իսկ է, զուարն վճռաել, ատրապարտուց ձգձգել, և յանգիստ վա- րել խուեբով. Ո՛ի. Տ. Ա. 18: «Պահակի ոք վարէ (զքեզ) ատրապարտուց, համբեր. Սէբէր. Ը:

ՊԱՀԱՆ. որպէս Գահ գուռն. Տեղի պահ. պանութեան. կիրճ կամ գուռն՝ ըստ ինքեան ամուր, և ամրացեալ զգուշութեամբ պահա- պանաց. որպիսի էր կապանն Ճորայ՝ երկա- թի գուռն կոչեցեալ. «Բանալ զդրունս ա- լանց. և զնէրոյ պահակին. Ագաթ: Եղիշ. Ե: Փորձ: «Պահակ Ճորայ: Պահակ հոնաց. Եղիշ. առեալ:

ՊԱՀԱՊԱՊԱՆ. ի, ած. գ. Փրսւրά, προ- φύλαξ. Custodia, custodes, և statio, praesidium. Նոյն ընդ Պահակ. որպէս Պա- հապան. և Տեղի պահպանութեան ամուր. գօրաձոս, գօրաւոգ, և սրյանէի. « Դաւիթ ի ձգ. յեգոմ պահապանաց յամենայն եգով, մնայեցիս. Ե. Ի գ. Ը. 14: « Սողէին և ելաս. Նէին գալաւուկ ըստ պահապապանն հոռո- մոց՝ գիշերային, քաղել իւրեանց խոտ ի վայրէ, և բանջար. Եսա. պփ. գ. 6: «Թէ- պէտ գրունչ և նիգք, և պահապանք և պա- հակապանք կայցեն, սակայն մոանէ գող. Ո՛ի. ա. Ի՛Ես. ա:

ՊԱՀԱԿԱՓՈԽ ԼԻՆԵԼ. ա. փոխանոր- գել ի տեղի պահակին կամ պահակապա- նին. յն. յաջորդել. Διαδέχομαι. Succe- do, excipio. ՆէօպէՒՒՒի ալմագ, էէրիՒՒե ՒէԼ- մէ օՒաբմագ. «Իբրև եկն պահակափոխ եղև յաջորդելն՝ մնհաւն, ոչ ևս ամաչեմ խոս- տովանել զնաչն պարծանաք. կալ. ծԳ:

ՊԱՀԱԿԵՄ, ևցի. լ. Χρηματίζομαι. Operam do. Պահակ՝ այսինքն պաշտպան և ջատագով լինել իմիք. փոյթ տանել. «Ա՛սան քժժանացն Ճեք հազար ոք Ճարապահախօսիցէ յայնցանէ՝ որք այնմ պահակեցեն, կապաշ- տուելե իրք են. Ո՛ի. Ես: Ը:

ՊԱՀԱԿԵՐ. ի. ած. գ. Բառ երկդիմի՝ ի գէպ եկեալ պէսպիսութեանէ յն. ընծեր- ցուածոյ. Τρεφόμενος, որ է Սնուցիչ. գայ եակ. գաստիարակ. կամ Συστρεφόμενος, որ է Համախմբող. գնգապետ. «Ո՞ր են դպիր- քըն. ուր են խրատատուքն. ուր է որ ոճի զհամար պահակերաց զմեծի և զփոքու. Ժո- ղովգեանն. Ե. ՁՐ. 18. ի լս. ասի՝ վար- գապետ տալոց: Իսկ Գէ. Ես. ըստ եփրեմի և ըստ այլոց գրէ այսպէս. «Ո՞վ է՝ որ ոճի զհամար պահակերացն, որ են գիշերա- պահքն. կամ որ համարի զվարիչս մեծի և փոքու ժողովգեանն ։։

ՊԱՀԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ի միասին պահս պահել. ֆիւեղ պոփ Բառնէ. «Լինուէ՝ ա- ւոյն՝ եթէ ոչ անբանքն պահակից էին լեալ ոչ արգելոք փախչէին ի ապառնալեաց ա- ռաքեմանէն. Բր. պփ. ։։

ՊԱՀԱՑՈՑՋ. ա. Էչտվիշօս. Excubi- tor, circulator. Գիշերապահ. աքնող և ձայնառու պահապան գիշերոյ. Տես և ՊԱ- ՀԱՒՈՑՋ. պէտՃի. «Յուժամ պահապետքն չբզիցին, և փսպոլք և քնարգք ի ժամանակս ձմերայնոյ ի քնոյ զարթուցանեն. Ո՛ի. Տ. Ի. 10:

ՊԱՀԱՆԳ կամ ՊԱՀԱՆԿ, ի. ած. գ. Ենδεσμός. Illigatio, junctura, compago. ւմάντωσις, contignatio, loramentum. ξύλον, lignum. (Որպէս թէ Անկուած առ ի քաջ պահել, կամ՝ ի պահել անկ.) Շար- կապ ի մէջ հիւսուածոյ որմոյ՝ ի փայտից և յայլ նիւթոց. տես և ԿՈՋԱԿ և ԳԱՄ. «Տաց քարինս ամփաքարաց ի պահանկս նո- ցա, և կործանեացին: Փայտեայ պահանգս կապէին ի մէջ որմոյն: Փայտս պահանգս գնէին յորմն. Եզէկ. ծՁ. 11: Ա. Եզր. Ը. 9: Ի. Եզր. Ը. 8: «Զորօրինակ շինուածոց յորժամ պահանգքն՝ որ ակնոց ունին զբև նուածոն՝ փսխցին և ապականիցին, ապա որպէն ի հարկէ խարխարին և անկանին: Ի շինուածին Թէ՛ոչ կապիլցեն պահանգքն, ոչ է հաստատուն. Ո՛ի. Ես. Ե. Ի գ. Ես: «Սէրն՝ պահանգ շինուածոյ. զի նովս հաստատեալ կապին որմք առաջարի. և եթէ նենգուեմ ինչ գոցի ի պահանգս ապարանիցն, ան- կեալ կործանի շինուածս. Մծբ. Ի: «Ի գա- լարտս պահանգի՝ որ արկեալ է յորմ. Եփբ. ԼԳ: «Հոգին սի որպէս զպահանգ՝ զորոյն ինքեան կապեալ ունի. Վբ. հց. ԻԷ:

ՊԱՀԱՆԳ. որպէս Պահպանակ. զգահ. «Պահանգք պատճանագէնք՝ անգծելի երկա- թոյ. Թղթ. գ. ։։

ՊԱՀԱՆԳԱԿԱՊ. ած. գ. Ի՛մάντωσις ἐνδεδεμένη. կապեալ և զոգեալ պահան- գօք. և Պահանգ. «Պահանգակապ չինուած՝ ի ժամանակի չարժման ոչ կործանեացի. Սէբ. Նար. ԻԻ. 19: « Պահանգակապ փայ տեզէն կապեալ՝ ի չինուածի, և ի չարժման ոչ խախուեացի. Սէբ. հԻՆ. ԻԻ. 19. որպէս և յն. պահանգ փայտեղէն կապեալ: « Չէ հնար չինուածոյ գէ նեցկանալ, եթէ ոչ պա- հանգակապ լինի. Մծբ. Ի:

ՊԱՀԱՆՈՐԴ, ի. ած. գ. Προφύλαξ. Excubitor, praesidiarius. փրսւրος, cu- stos. Պահապան. պահպանող. պահակ. ա- ւաջապահ. պարեկապան. «Կացուցաք պա- հանորդս ի վերայ մեր ի տուէ և ի գիշերի առ ի յելուսոյ Թշնամեացն. Նէեմ. Ե. 9: «Պահանորդ պահանորդի մի՝ զդիշերային տեսիլն պատմեր. Եղիշ. ԻՁ: «(Թագա- ւորն) ի պահանորդացն իւրոց ունի զեր- կիւղս. (տես. ի պահնորդացն.) Ո՛ի. յՀ. Ի. 32: «Ցոլովգացիք ի պահանորդացն հմուտք գաւառին լինիցին. Գլաթ. օրին. Ը: « Ուր և բարձրագոյն տեղի իցէ՝ պահանորդացն ընգունող՝ իբրու մանաւանգ ամրագոյն. ած. Ը:

ՊԱՀԱՆՈՐԴ. որպէս Ուզտապան, չորև- պան, և այլն. « Զսփրիգս տուք ցպահա- նորգսն, և նոքա բերին ձեզ զհայիին. Վբ. հց. յ:

ՊԱՀԱՆՈՐԻ. որպէս Գրատպանակ հմայից. յուռումբք. հմայէլ. համայէլ. Φυλακτήριον Phylacterium. «Արարից քեզ պահանորգս՝ զի մի ակնդատեացիս կամ ակնատարիս յու- մեքէ. Հ=ց. յօսլ. իԷ: Ն Հ. յօսլ. իա:

ՊԱՀԱՆՈՑ. գ. որպէս յն. Φυλακη Cu- stodia, carcer. այն է Բանտ. « Դաւիթ զպանդխտեալսն ի երկարել ողբայր; և պահանոց (կամ պահպանոց) զսա անուա- նէր. Երզն. հսն:

ՊԱՀԱՆՋԱՆԻ. նաց. գ. Պահանջուած. սաստկապահանջ համար. սաստուած՝ ի վճա- րել. «Զպահանջանս խոշտանգանաց՝ ի ծա- ռայական իւր եցոյց զվայրենի անողորմու- թեն. Սէբէր. ծ: «Մաանէլոց է ի պահան- ջանս արդար գաւառատանին. Վ՛ԷՁբ. Ը: «Ի- լաքան՝ չիւ ոք ըստ կարի իւրում՝ ի պահան-

Չանա կայր արծաթումն. Եսփբ. իա: * Ապրեջաս նա միանգամ 'ի պահանջանաց անտի. Եփբ. համաբ: * Մի անուղղում պահանջանօք պահանջիցէր. Եփբ. ազ: * Դատարկաբանութեամբ 'ի պահանջանս հատարոյց ածէ. Մագ: * Չիրաւացին առնուլ 'ի ժամանակի ըստ ուղիղ դատաման պահանջանս վրիժուց. Սարկ. ւհ:

ՊԱՀԱՆՋԱՒՈՐ. գ. Որպէս բառս ասի. Թուղի՝ Ազգ ինչ ապստամբականից՝ մանաւանդ սնդբազկի. * Ո՞ւր պահանջաւորքն իմոյս բազկին, հասարականքն իմոյս ոտին. Ո—ագ: —ութ:

ՊԱՀԱՆՋԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Պրետաւէոն. Praetorium. Տեղի պահանջանաց. գատաւրան. ապարանք գաւառուրի. Ագհէնէ. * Պատշաճ ումեմն 'ի պահանջատանն ընթանալ զի հատուցանիցէ. Աբէսփ. Ցբ:

ՊԱՀԱՆՋԵՍ. ևկր. ն. (որպէս թէ զի պահեսա եգեսցի կամ զաւանդն և զիմոյն յեսս նահանջիցէ.) Ապաւեմ. Repeto, requiro, exigo. ձֆետաձօ, exquiro. տմա, յոտմա, vindico, ulciscor. λαμβάνω, capio. Բռնադատել 'ի հատուցանել զպարտս. համար խնդրել. իրաւունս և վրէժս խնդրել. Ճշդիւ հետաղօտել. ևբէի խոփնէփ, Նաչեպ ենէփ, ինձա՝ իւրմ Ռեվքիբ եննէփ. * Մի պահանջիցես զընկերէ և յերկօրէ քումմէ (զաւեն պարտս՝ յամի Թողուե): Յօտարոտացոյն պահանջիցես՝ որ ինչ իցէ քո սա նմա: Չպարկանաք ձեր Հեսուքաղ առնեն զձէզ, և պահանջօղք տիրեն ձեզ: Զգուսացոյն պահանջողաց մերժեաց: Զոր ինչ հանէ ոք 'ի քէն, մի պահանջէ: Յայսմ գիշերի զոգիդ 'ի քէն 'ի բաց պահանջիցեն. և այլն: * Վրէժ պահանջել 'ի կրէոսատարայ. Խոր. Ք. ւ5. Ն Ճ4: * Պահանջէ յինէն զառատանդ պատուիրանին. Շար: * Սատակեցաւ 'ի պահանջող հրեշտաւ կէ ՅՀ. Ճ. Ա: * Թագաւորն հրելից զքահանայն ոչ պահանջէր ո. այսինքն չարկանէր ընդ չարկապահանջութիւ. Եփբ. համաբ: * Մի պահանջէր զվէզ ըստ մերսում չարուեցութեան. Եփբ. ազ:

ՊԱՀԱՆՋԻՄ, եցայ. (կր. իբր հ. հյց. ինգրով.) Ապաւեմաւ, ետաշոմաւ. Repoſcor, expetor, exigor. Հելլենաբանութիւ ասի՝ պահանջիմ զայս ինչ, փոխանակ ասելոյ ըստ հայումն՝ պահանջէն յինէն զայս ինչ. * Յետ սակաւ միոյ 'ի նոյն ևրեթայուս առաւաւն, և զպարսս ոգւոյ պահանջեսաւ (յիսյ): Հզօրք հզօրապէս պահանջեսցին. Ի. ծէ. 8: Ն ճ. 7: * Յայսմ գիշերի զոգիս պահանջեցայց: Մի գուցէ և գաւառատան պահանջիցիմ՝ բարեգործել (այլոց) կամ լալ. Ածաբ. ազ: Ն ա— ոբս. ծէ: * Մի եւթէ մեզագրիցէ ծառայի, յորժամ պահանջիցի զաւանդն առնուն իւրոյ. Իսիս: * Ըղվերջին թիշատառութեան պահանջին ապէաս. (այսինքն չարկին լուծանել զվրէժ). Պէփ: * Ջմեր յանցանաց 'ի նմա պահանջեցաս ըղպարտս (ասլ. մեր . . . պարտիս): Ուրք առաջի կան գաւառուրին, զիւրաքանչիւր գործ պատասխանիս պահանջին: Ջպատուղ ալօթիդ յամենայն ժամու պահանջիմք յայ. Խոբ: * Ջայնպիսի վրէժս երբէք ոչ պահանջեցան. Սարգ. Ք. գ. ձ: * Ջի մի գուսին նաքարարակիան՝ պահանջեցայց անդր 'ի բանս. ւհ: գբէ: Իակ Ո՞. չ՞. ա. ւ5. * Որ չաք մեծ է պատիւս՝ որոյ արժանաւորեցաք. նոյնչափ բազում աւաքինութիւնս գործոյ պահանջիմք: ն. բազում առաքինութիւնք եմք պարտական:

ՊԱՀԱՆՋԻՉ. ա. Որ պահանջէն. պահանջող. վրէժխնդիր. * Պահանջիչք հոգւոյդ քո անողորմ ևկաւ 'ի վերայ քո հատանիլին. Մածբ. Ծ: * Պահանջիչն աւետարանական. նիդ. ն. վրէժխնդիր. ἐκδικτὴς, vindex. Եսս. գբմ. ը. 42:

ՊԱՀԱՆՋՈՂ. Որպէս հարկապահանջ. * Հարկահանք . . . և պահանջողք տիրեն ձէզ. Ի—. Ք. 4: * Եսո մաքս, այլ 'ի ձկանէ. այլև թագաւոր է պահանջողացն. Աորս. Ք:

ՊԱՀԱՆՋՈՒՄՆ. Ջման. գ. Ἀπαίτησις. Exactio. Պահանջելն, և իւն. պահանջանք. * Մի նեղեր զնա պահանջմամբ. Սէր. ւբ. 42: * Ամենայն որ սպանանիցէ զկայէն, ասէ, զևօթն վրիժուց պահանջուսն լուծցէ: Ա. բիք տեսէք . . . զպահանջուսն հսկասաս. կամարսին (այսինքն զվրէժն խնդրելի 'ի սատանայէ). Ո—է. ես. Ն 'ի նէռան: * Ընդ բանից է գաւառսն, և ընդ խորհրդոյ, և ընդ սակաւիկ ինչ քինի՝ պահանջուսն. Մածբ. ծբ: * Իբր զՀՀզով պահանջուսն սատերն սակի 'ի բերանոյ կիսին կորիւնի. Ար. Խէ:

ՊԱՀԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Փնակէ, պրօֆնակէ. Custos, excubitor. փնակոսաս, qui custodit. փնակուսա, custos foemina. Որ պահէ զոք կամ զինն՝ զգուշաւոր ասսիկանութիւք. պահապանիչ. պէէձի. գբբաճաս. եբր. ւնբ. (յորմէ շամրատայի, սամարացի.) * Մի թէ պահապա՞ն իցեմ եղբօրն իմոյ: Պահապան դրախտին ասլբունի: Պահապան կանանց, կամ այգեստանի, քաղաքի. զորոց: Մի ննջէսջ պահապանք քո: Պահապան իսրայէլի: Թողեալ անդ պահապանս զօրս. և այլն: * Ընդառանեցան շամրատայիք զի և անուն իսկ պահապանս յայտ առնէ. Եսս. իբ. Ք: * Պահապանք լինելով իրաւանց և պաշտպանք. Պէփ: * Պահապան խնդրեմք 'ի քէն քո. Պահապանք աշխարհի՝ բանակք տեառն շուրջ զերկիւղածսն. Շար: * Եհաս մինչև յիր. կինս որպէս զաղաւնակ սոգմայեցոց 'ի պահապան հրեշտաւսցն. Լմբ. յայբ:

ՊԱՀԱՊԱՆ. Փնակոհ. Custodia. փրօսրձ, praesidium. որպէս Պահապանութիւն. պահ. սմսուրեմ. * Եղի պահապան բերանոյ իմոյ: Դիր ուեր պահապան բերանոյ իմոյ. Սղ. ւբ. 2: Ն ձԽ. 3: * Գաւմարէին գնա (ի) պահապան աշխարհի. Եզէկ. ք: * Հրամայեաց զղօրն 'ի ներքս տանել պահապան քաղաքին: Պահապանս կացուցին Թշնամութիւք 'ի վերայ իսրայէլացւոց: Պահապանք ոտիկանութիւք կային սպասիներաց 'ի վերայ նոցա: Յիւրոց զօրացն պահապանս Թողոյր իւրաքանչիւր քաղաքաց, և այլն. ա. ի:

ՊԱՀԱՊԱՆ. որպէս Գլխապանակ. պահանոյդ. հմայէկ. համայիլ. * Ոչ է մարթ առանել հմայեական և պահապանս. որ ձշմարտութիւն չէն պահապանք, այլ կապանք հոգւոց նոցին. Կանոն:

ՊԱՀԱՊԱՆԱՊԵՏ. ի, աց. Փրօսրձչօց. Custodiae princeps. որ և ՊԱՀԱՊԱՆԱՊԵՏ. Պետ կամ ոստիկան պահապանաց և պահպանութեան. պբ. պէէձի. ասսբա. * Պահապանապետք զհինգն երիսասաներիցն (մասանց գաւառին) դարմանօղք. Գբաբ. օրին. ը: * Պահապանապետքն որ անդն կային՝ կարծեցին, և այլն. Գբմ. ազէս: * Պահապանապետք սոցա՝ հրեշտակք՝ հանդիսեին վրէժ. եւ

ՊԱՀԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ—ՊԱՀԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. * Ընդ պահապանութեանն սատուցանի, զանձինս արդարացուցանէին՝ թէ ասա հնիք մատանեան ձեր է 'ի վերայ վեմին անլուծանելի. Ճ. գ:

ՊԱՀԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Փնակոհ, փրօսրձ. Custodia. Տեղի պահելոյ և պահեսաթ, կամ պահպանութեան. * Արկեղքն առցին 'ի քէն. բայց դուս պահարանս (այսինքն զանձն ասլ. քասի՝ յորում գանձս զոյսրութեի, կամ զգանձատունն ասլ) ոչ մնաց կասլ ապականել և ոչ ակեաք են մեզ դրանց և նգաց. Ո—է. չհ. ք. 13: * (Պղատոն ասէ.) որպէս ահա յոմեմն 'ի պահարանում էակք (՝ի մարմնի). Սահմ. ը: * Ասէ և պղատոնն պահարան գոլ զմարմին բանականին անձին. Սբէ. հանգ: * Թէ ոք քակտէ զպահարան հոգւոյն զմարմինն, ասէ պարտական լինել դատաստանի. Նբբ. մթ:

ՊԱՀԱՐԱՆ. Θήκη. Theca. Ընդունարան իրաց պահելեաց, արկղ, տապան, գազան. տուփ. * Եբանէլին մեքենաս 'ի պահարանիս այս ծածկեալ կայ. (այսինքն 'ի չիրմի). Ո—է. 'ի ձէփ: * Զպատուականն մարմին նորա եգին 'ի պահարանի (դագաղաց) առնել յեկեղեցին. Ճ. գ: * Իբրև լուսնի յորեգակնէ (լուսաւիր եղեալ). զի սոյ մինչ ընու զպահարանն, և առնու մինչ հանէ զամենային. Վդդ. ծ: * Եսու կազմել զմեծամարս պահարանն աբ նշանի: Եսու զնմ հայրենի աբ նշանս՝ մեծամարս ոսկեհարանով. Ցէլբ: * Իմոյց՝ի պահարանէն (զաբ նշանն). Լմխ:

ՊԱՀԱՐԱՆԵԼ. ն. Ամփոփել 'ի պահարանի, որպէս 'ի տփի, 'ի ծրարի, և այլն. * Ցայսմանէ նիւս կեղծամ 'ի մէջ բգեղի պահարանեալ նամակ. Աբծբ. Ք. 1:

ՊԱՀԱՐԿԵԼ. ն. Պահ արկանել. պահել զգուշութիւ. * Գիշերի իակ արարեալ զաւասաւոր յարութիւն, զի պահարկելոցն և գուշակելոցն ծանուսցէ զՀզմարտութիւն իւր յերուցն կատարելոց. Ածաբ:

ՊԱՀԱՐԿԵԼ. վիսանակ գրելոյ՝ Պահարատկել. * Պահարկելով զմեզար օրէնսդրին: Ոչ ընգհատս կամ պահարկելի Թուխցի կոչել զնս (այսինքն զմեզարոց երկրորդ)նովիսք անուամբ (նման գոլոյ յովհաննու կարապետին). Աբծբ. Ք. 5: Ք. 8:

ՊԱՀԱՑՈՂ. ի, աց. ա. որպէս Թէ Պահեցող, կամ պահող զպահս զծամ. էբբ պաբ բանող, ֆէլ ասօղ, էեհհիղ՝ օրաճ ֆնսֆան. * Ի գանիէլէ առիւծքն պատկառեցին վասն պահոյդ մարմնոյն. Խոսրովի: * Էր և յոյժ պահացող ելսանէլին յոհան: Փրճաղգած, պահացող, բոկագնաց. Ճ: Գ: Լասփ. ևբ: * Ի մէջ բազմականաց գլուխ պահացողին յատաչագրեցաւ իբրև կերակուր. Ժ. յե:

ՊԱՀԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահացողն գոլ. ծոմապահութիւն. ժուժկալութիւն. ըսբակերութիւն. * Աչխարիկ վիճակ պահացողութիւն: Կան բանսն հար հնազանդութեան և համբերութիւն և սիրոյ . . . որոց չհասոյ զինքն ընծանայ և պահացողութիւնն ամատհաճոյ. Վչփ հդ. ա. Ն ևբ:

ՊԱՀԱՑՈՅՑ. Բառ անսյաս, որ կոփծի նոյն ընդ պահացոյզ, կամ պահապոյզ. որպէս պահապան աչնոյ՝ յուսկյէ ժամուց. այլ յայժմուս յն. գրի Օրեսկόμος. որ մեկնի դարմանիչ կամ պահապան ևրուց. Qui curat mulos. * Պահացոյցն՝ միայն զչանգակն գանգաչէցոյցանէ. Ո—է. ա. փխ. ծէ:

ՊԱՀԵԿ. Տ—ՊԱՑԵԿ. * Ազատք և ազատիկք, հնծեալք և խառնիճաղանճ պահեկաց: Ես այլ խառնիճաղանճ պահեկաց, և հզօրաց ազէլնասուրաց. Մեսբ. եբեց:

ՊԱՀԵՄ. ևցի, ևա. ն. (՝ի բառևսՊահ.) Փնակոսա, ττω, ἐπιφνλάττω, διαφνλάττω. Custodio. փրսրձω, praesidio teneo. τηρέω, διατηρέω, συντηρέω, servo, observo, conservo. σκεπάζω, tego, operio. συνέχω, contineo. Պահ ունել. զգուշութիւք պահպանել. ապաս ունել. հոլանի լինել. և Պինդ ունել. ապգելուլ. 'ի ներքս փակել. և Թագուցանել. ևլբևլ, և այլն, բազմազանսիկ առմամբ. ոսգլամգ, ևեոչնգ. հբգիչ ևմգ. ևեոչ ևոսլոգ. * Գործել զնա և պահել. Պահել զնանապարհն ծառոյն կենաց. կամ

ղէանապարհս տեառն : Պահել զհրամանս , զօրէնս , զնորատս , զբանս , զարդարութիւն : Արածեցից զխաշինս քո և պահեցից: Կերբա կուրք ի քաղաքս պահեցին: Պահէին զքաղաքն : Անձնայն պահպանութիւն պահեա զսիրտ քո : Պահեացէ զքեզ ի կնոջէ օտարէ և չարէ : Արդարութիւն պահէ զանմեղս : Պահեաց զտունս իսրայէլի յեգիպտոս: Ծառնեաս զարգարն , և պահեաց զնա անարատ այ : Պահէր յաներկեղ բանսն զայգելաչ : Եւ զարքն՝ որ պահէին զնա : Պահել զպատուիրանս: Հրեշտակաց ևրոց պատուիրեալ է պահել զքեզ. և այլն: *Պարտ է զմի ածութիւնն պահել, և զերիս գեհեան խոստովանել. Նա օր. Ի: *Զգուշութիւն հրամայէր պահել զքաշն: Մեզ կան պահին ի սկզբանէ պատրաստութիւն. Եփ. Ի. Ե: *Սաթ և այս ի աչ արանց , եթէ ծուլիցն և հեղգագուն նիցն հրեշտակքն շատ աշխատին ի պահէլն զնոսա.Վ.բ.Ե. Թաւ. Իակ Ի. Ի. ծԲ. 45.*Այլ հայեր նա ուղիղ ննջեցելոցն պահեալ՝ զբնորհս պարգևաց ո , իմն պահեալ կի համ բարեաւ գոլ: *Թարս է զկատչագիրն ի ներքոյ կիզբոյ մատանւոյ պահել. Մխ. Ե.Ե:

ՊԱՀԵՄ. (ի բառիս Պահք.) Νηστεύω. Abstineo , և jejuno. որ և անի՝ ՊԱՀԵԼ ՊԱՀՍ . Ժուժկալել ի կերակրոց՝ մանաւանդ ի պարտաց . ևս առաւել պահել զծոմ. պահ կամ պահ՝ ծամ բառնել, ուխ ծամ ոտիք. էեր՛իլ՝ էեկրէլ՝ օրացի ենոքմափ, պոշ՝ բ–ուշ փաշքէն . եբր. ծիմ.(իակ պահա պահել. ծիմ. ծոմ.) *Լացին առաջի տեառն, և պահցին յաւուր յայնմիկ : Թագեցին զնոսա , և պահեցին զնօթեն օր : Կոծեցան և պահէցին : Չի է զի պահեցաք մեք , և դուք տեսեր: ի հալատակունս և ի կռիւս պահէք : Յորժամ պահիցէք. մի լինիք երբև զկեղծաւորսն արամատք : Պահեմ երկիցս ի շաբաթու. և այլն:*Պահեալ լինէին պահս աւուրս իճ. Ագաթ: *Առնուին պահս պահել, և ինգրել յայ , զի փրկեացէ զնոսա. Բաս. Ե. 7 :

ՊԱՀԵՍՏ , ի, եց . գ. որ և ՊԱՀԱՊԱՍՏ . Διατήρησις, φυλακή. Conservatio , custodia. և բայիւ, παρατίθημι , appono , commendo. Պահումն. պահելն և իլն զգուշութ. և իրն պահելի կամ պահեալ. Մեթերք . ա. ւանդ . *Լուացումն մաքրութոց , և պահեստ չաբաթուց. Երփ . Ղթ : * Մատենագրել (մովսէսի) ի պահեստի յահիսանցն՝որ գալոց են. Սեթ : *Դիցեմս զնա (այսինքն զաքփոր մանանային) առաջի ևր՝ ի պահեստ : Դիր զգաւազանդ ահարոնի առաջի վկայութենէն՝ ի պահեստ : Եառ ձեզ զպահեստ պտղոց իմոց : Եղիցի ժողովրդեան իմոյ ի պահեստ ջուր արկման . Եւ. ծԷ. 33 : Թուոց. ծԷ. 10 : ծԸ. 8 : ծԹ. 9 : * Եդ զնոսա յահառն երուսաղէմ՝ ի պահեստ (այսինքն ի գնայսոյն). ա. Դ. Ե. 53 : * Եգիր ես ի պահեստի (այսինքն յաւուրդ) առ գալոյսդ այդ արծաթոյ քանքարս տասն . Տոբ. ա.15: *Եհան զնա ի տունէն՝ ուր կայր ի պահեստի: Գետրոս ի պահեստի էր ի բանտին. ն. պահիւր. Երեմ. ծԷ. 51 : Գ.բ.ծ. ծԷ. 5 : *Դնէ (զմաաեանն) յարքունեան ի պահեստի մեծաս զգուշութիւն. Խոր . ա. 8 : *Չամբարք ընչից, և պահեստք հոդմոց: Ընդ պահեստս ունայնից այտոցս Նահ.Ն.ա. ծԷ. ԺԷ : *Օխանչնոս պահեստի իմոյ. Ջոփ. ծա. 11 . յն . պահելոս ինձ :

ՊԱՀԵՍՏ . ա. Պոհեալ. պահ ծա . *Եւ պայն պահեստ ի մէնջ զտաճարն նոցա Հրէից առնել (յն.՝անկոս). Գ. Ի. Է. 23 : *Ոչ խնդրել առնէս գեղեցկաչէնս , և ոչ պահեստս և կի չքնաղայոնս ծառս խաչանցն այսինքն առանին բուծելոս. Վ.բ Ի. Գ:

ՊԱՀԼԱՒԻԿ. ւոն. Տես բռ. յահլաւն:

ՊԱՀՊՈՒԹԻՒՆ . Գ. Որպէս Պահակութիւն կամ պայեկութիւն. տեսչութիւն. զգուշութիւն . *Դաւեր հարկս և անհնարին սակս ի վերայ դնեն (մշակաց) , և աշխատանս և պահպութիւս պահանջինս. յն. լոկ՝ աշխատանս. Ո–ի. Ի. Գ. 8 :

ՊԱՀՆԱԿ , ի , ացս . Տ. ՊԱՀԱՑ , ՊԱՀԱՆ . *Պահնակ ամրոցին ուխտաստան առ արքայի լինի : Շրջապատեալ բանակաւ պահնակօք . Ցհ. ի՛ :

ՊԱՀՆԱԿԵԼ . Պահ ունել. պահարկել. պահպանել. *Հազիւ պահնակել պաշտպանել կարէին միայն զանձն կացոցն կարաւանին իւրեանց: Անխզելի զմիտս իւր ի շաբաթիցն պահնակեալ պատրաստեր. Ցհ.ի՛ :

ՊԱՀՆՈՐԴ . Տ . ՊԱՀԱՆՈՐԴ . *Եւ եղև եւաստաթեոս պահնորդ այգեստանոյ. Հ=Ց. նեղպ. Ի: *Կացուցանէ պահապանս արքունի, զորս այժմ պահնորդներս կոչեն ի կիւլիկիա. Պալմն :

ՊԱՀՈՂ , ի , ացս . Տ. ՊԱՀԱՃՈՂ . ա. Νηστεύων. Jejunans. *Մի երևեցուիս մարդկան իւրև զպահօղ Մթ. Ջ. 18 : *Իր սա այր կևղծաւոր , և երևեցուցներ ինքն զանձն իւր մարդկան պահող. Բաղ. Ջ. 8 :

ՊԱՀՈՒՍՏ . Տ . ՊԱՀԵՍՏ. *Եւս զնէյան ի յովհաննս ի պահուստ. Վանակ. հդ: *Պիտոյ են ասոքն ի մնուդ և ի պահուստ պատրոյն. Վ.բ հդ. յ : *Պահուստ գոլ մեծագոյն վարկանելով և սրբազանագոյն. Պղպ. օրին. ծ :

ՊԱՀՊԱՆ , ի , ացս . Տ . ՊԱՀԱՊԱՆ . *Պահպանել պաշարեալ պահպանօք (այլ ձ. պահպանօք). Գ. Ի. Ջ. 16 : * Ի տնկագործութեն առաքինութեն... գործօնեայ է նոցա և պահպան : Ի վեր համրարձ զաչխարհ իբր պահպանօք. և պահպանօք իբրովք զօրութ ամրացուցեալ : Ճանապարհն այն (առաքինութեն) պարիսպ է և պահպան այնոցիկ՝ որ ապրելն կարեն ոգիք. Փիլ. ալեք : Ե փեռնէ եբր. Ե լին.Ջ.27: Նոյն պահեցար ի զինուոց բոց՝ պահպան սնոքն խորտչելի . Յ օրէր: *Հայրենէն սովորութեն հաստատ պահպանք. Ագաթ . Ման : *Չեթանոսացն պահպան սնոցն ասորեստանեայցն (այսինքն շամրատցւոց) : Խորանի մարմնոյ՝ պահպանութ նոգւոյս : Ջքո յարմարեալ տապաւարս պահպանութ ոգւոյս . Նար . ծԲ . ծԼ . յԲ :

ՊԱՀՊԱՆ . որպէս Գրապահ . *Վասն պահպանաց (կամ պահապանաց). երդմունս իմն և պահպանութեն գրեն . Կանոն :

ՊԱՀՊԱՆԱԳՈՅՆ . ա. ս. Իւր գործ պահպանել կամ պահպանելով. *Իմն զօրութենէ...զդեմս՝ զոգ և զերկին զվերաբեր բնութեանն գոգանել պահպանագոյն ծածկեն.փիլ. փեռնէ. ա բր :

ՊԱՀՊԱՆԱԿ , ի , ացս . Գ . Որ ինչ պահպանի յարտաքին ինաստաց . մանաւանդ զօրս , լանջապանակք , բաղպանք և առնապանք ապառազինաց . *Տախտակս պղնձիս Թիկնոց և լանջաց, և պահպանակս բարձից և բազկաց: Որ ի նոցայսցն պահպանակացն և զինուցն փայլմունք և շողիւնք : Վառեալ վերս պահպանակօք՝ ուս ոչ գծէին նեռք : Ի չսեալ և ի կաշեայ պահպանակաց զդէտուն. Խոր . ա. 10. 23 : բ. 82:գ.ծղ: *Եթէ պահպանական վտանգիւթ զանձն ուրուք լցեն: Պահպանակդ երկուպատիլ (որ խաչդ) ի զգայարան սրտիս միասցի . Նար . գ . Ե իէ : *Կացուցանեն լեգեոնս պահպանակ Թիկնոցաց: ի պահպանակացն բարձիցն և բազկաց. Ցհ. իՌ :

ՊԱՀՊԱՆԱԿ . Φυλακτήριον. Tutela . Որ ինչ պահպանեն ի փորձանաց՝ իրօք որպէս հոգևոր զէնն . կամ կարծեօք սխմարաց ; որպէս դրապանակն . *Սա և ոմանց պահպանակ , փափկացելոց՝ ոտքսխոնուէ հնչուած բաշխի . Բր. գհ: *Գիր ունելով և պահպանակ հմայականս : Առնել հմայեակս և պահպանակս . Կանոն :

ՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ, ի. ած. ա.Συντηρητικός. Conservandi vim habens , conservator , trix. Ունող զկարողուն պահպանելոյ. պահպանիչ . պահօղ. պահպան. և Ջօրաւիղ . *Ամրացեալք պահպանական կօշիկօք առաքինութեն. Ցձ. ծա: *Ա՛ծ ... ծախեացէ զոչնեւթեն , ոչ յոչ գարձուցեալ , այլ ընդդեմ անդրէն յոչնչէ ի գոյանալ ածումն պահպանական. Փիլ.Բ.Ե.Ի: *Ջօրութեի իբրև պահպանական եղեալոյս , և որ կալն մնալ սոցա մատակարարէ զօրութեի. Նա օր. Ե: *Ցարեներէն՝ որ եղև պահպանական անդրանկացն առ ի սատակչէն. Շիր. ղ–փ : *Պահպանական զօրութեն ունի զանենայնն.Պիփա: *Պահպանական ուսոյց ամրութեի. Պիփ: *Մի Թողուր զնս ի պահպանական զօրութենէ քոմմէ : Պահպանական ամենայաղթ զօրութեն : Պահպանական պարիսպ ամրութէ : Պահպանական աչով քոյին : Կնիք պահպանական՝ նշան ամենազօր. Վ.բ հդ. ծԵ: Ջօր. ի՛ : Ցհ . ի՛ : Ցո օրէր : Ն.բ . Խ.: *Իակ յաստէն . *(ի գրասխոին) օրէն աւետնդէր պահպանական : Ընկալայ զպատուէր հրամանի իբր օրինաւոր ամրութեն պահպանական աւանգ . Մամբր . Պիփ . իսն , պահելի, կամ պահպանիչ ի չարեաց :

ՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ . ա. գ. Հմայական. և Գրապահ . հմայեակ . *Պահպանական հմայս ի բազուկս և ի գլուխս նոցա կապէին. Նխ. եԷի : *Գրէն ի քարտիսի , և կապէն ի բազուկս և ի պարանոցս մանկանց իբրեանց և անասնոց ... և պահպանականս կոչէն. Կանոն : *Ի գիրս փոքրուն գրել. և կախել ի վերայ լանջացն, զոր պահպանականք կոչէին. Երզն . Տթ :

ՊԱՀՊԱՆԱԿԻՑ . ա . Գործակից պահպանել. կամ որպէս յն. συντηρητικός. պահպանական . *Ուննս զաւօթս պահպանակիցս գիշերոյ: Պահպանակից պատուական գանձուց . Սիբէր . ի՛ :

ՊԱՀՊԱՆԱԿԱԼ , ացեալ . ե. Պահպանիլ. զգուշանալ. ամրանալ. պատսպարիլ. *Տես ցես զնս ոչ ի խառնաբնդոր և ի սիրկեալ խորհրդոց պահպանացեալն կարծեօք , այլ հաստատուն գնացիք: Պահպանացեալ լինի (առաքինին) , ևԹէ ընդդեմք և գեհենախուռդքն փոխեալ բնակեացին (այսինքն ի բաց հեռասցին): Աշտարակ պահպանացեալ առանց պարսպոյ : Ոամփուսիլ պահպանացեալ լիներ հոգւով (ի՛ օրինակի ադամանդի) . Փիլ. լին. ի՛. 138 . ևԹ. Ե տամբս : *Անհնայն պարապով պահպանացեալք՝ փախիչք ի նոցա միաքանուէն. Վ.բ հդ. յ :

ՊԱՀՊԱՆԱՊԵՏ . Տ . ՊԱՀԱՊԱՆԱՊԵՏ : Φρουραρχος. և ԱՆԶԱՒՊԱՀԱՊԵՏ, և ՄԵՐՊԵՏ. *Երկու նեղբիներիք ալքայրն՝ որ պահպանապետքն էին մարդկանն. Եսթ. Բ. 21. *Զայն տեղի իբրաքահչիւր ամսոյ վարկանել պահպանապետաց . Պղպ.օրին. ի՛: *Աչխարհիս պահպանապետք զաս լքեալ Թոյլեն : Հզօրագոյն մեղուն պահպանապետ և պարսպապահ կարգեալ լինի. Փիլոն.Ե:Ե լ–ս:

ՊԱՀՊԱՆԱՐԱՆ , ի , ացս . գ . Գործի և տեղի պահպանութեն . պատսպարան. պահպանական ինչ . *Ոչ ինչ պէտք են քեզ հմայից և յոտնթաց . . . տաս նմա զերկրորդութեին՝ զմեծութենեանն պահպանարան . Ագաթ.Ի.բ: *Ա՛մենայն բնութեին մարդկան առեղծուածոց՝ պահպանարան ստանան ա-

զխաչն)․ Ոսկ․մտթ․ *Որպէս թէ 'ի մատանցդ քոց կեցուցչաց' 'ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութի լիով ունիցիմ։ Պահպանարան հանգստեան, հնարք նիրհման, յարմարիչ քնոյ․ Նար․ ՅԴ․ ՅՇ։

ՊԱՀՊԱՆԵՄ․ եցի․ ն․ } Φυλάττω. Custodio, servo, և այլն.
ՊԱՀՊԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ,ցուցի․ } Պահել որպէս պահպան․ վերակացու' պաշտպան' հովանի լինել․ պատսպարել․ *Պահպանեա՛ զմեզ քո̃ ած մեր։ Օրհնեսցի և պահպանեսցի, են։ Պահպանեա՛ զժողովուրդս քո քո̃․ ժմ։ Նար։ և Ղու․ սահպ։ *Զի պահպանիցիմք հրեշտակաւ ո̃յ 'ի նեղից սատանայի։ Խոր։ Ի հրեշտակէ պահպանողէ իւրմէ պատկառի․ Վրք հց․ Բ։ *Կամ է տէրունեան բանին' զառաքինին միշտ յաւէտ պահպանեցուցանել։ Որ զարգելեալսն 'ի նմին (այսինքն 'ի հնոցին բաբելոնի) պահպանեցուցեր։ Զօրութք և շնորհօք զքեզ պահպանեցուցեալ․ Փիլ․ լհ․ Ծ․ 149։ Ղևտ։ Կիւրղ․ Բղն․ առ խոսփ։

ՊԱՀՊԱՆԻՉ․ } ա․ Որ պահպանէ․ պահապան․ և փրկիչ․ որպէս Σωτήρ. Servator. և Տեառն․ *Պահպանիչ և յոյս հաւատացելոց, քո̃ ած մեր․ ժմ։ *Զծառն կենաց անկեալ յեկեղեցւոջ․ և փոխանակ սրովբէիցն զքահանայս կացոյց պահպանողս․ Նար․ յովէր։
ՊԱՀՊԱՆՈՂ․ }

ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆ․ Տ․ ՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ. Φρουρητικός, συντηρητικός. Conservatorius, tor, trix. *Նա այսորիկ' արդարութեն է պահպանողական. Դիոն. ածայ։ *Պահպանողական աջով քո վերակացու լեր հոգւոյ ո̃ր և մարմնոյ. Մաշտ։ *Հրեշտակն պահպանողական, հզօր ոստիկան։ Առաքեա՛ զպահպանողական զօրութիւն աջոյ քո․ Նար․ ԿԲ․ և ՂՇ։

ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ τὸ Φρουρητικόν. Conservatrix vis. Պահպանողական զօրութիւն. *Զեզլինն զօրութիւն և արդիւնարարութիւն... և զերջեւրյն պահպանողականութիւնն, և զոչ գիւրականին գոլ․ Դիոն․ Երկն։

ՊԱՀՊԱՆՈՐԴ․ Տ․ ՊԱՀԱՊԱՆ. *Լուսին' պահպանորդ գիշերոյ, գայեակ անձրևաց, մայր պաղոյ․ Պիտառ։

ՊԱՀՊԱՆՈՑ․ Տ․ ԲԱՆՏ. Φυλακή. Custodia,carcer. *Արտաքս ած 'ի պահպանոցէ զանձն իմ. Բրս. յաղէփ։

ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Φυλακή. Custodia. τήρησις, observatio. Պահպանելն, և իլն․ պահումն․ պահ զգուշութե․ գործ և պաշտօն պահպանի․ պաշտպանութի․ հովանի․ զգուշութի․ ևն․ *Պահպանութիւն ո̃յ պատուիրանացն։ Պահեսցեն զևտացւոյն զպահպանութե խորանին վկայութե։ Ամենայն պահպանութք պահեա՛ զսիրտ քո։ Խնամ իւրատու' սէր․և պահպանութի օրինաց նորա' գութ։ Առաւելք ծագեցին յիւրաքանչիւր պահպանութե (այսինքն 'ի պահս դիշերոյ և այլն)։ Ի՞նէր ընդ իւր զյոյժմաթան 'ի զգուշութի պահպանութե (յն. մի բառ). և այլն։ Նմանեալք լինէին այնմ հօտի խաշանցն' որ զպահպանութի շանց պահօղաց պահապանացն 'ի բաց մերժեցին, և գայլոցն մատնեցան․ Բուզ․ Գ․ 13։ *Շինէ քաղաք զտեղի պահպանութեան գնդին հայոց, ուր յառաջագոյն զգուշանայլին եփրատու։ Բաղում ժամանակք են մեր' զի յանձնէ մեզ պահպանութի բանիս․ Խոր․ Բ․ 26։ Եղիշ։ *Պատարագ շնորհատութե է' օրինացն պահպանութի․ Իսիւք։

ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ․ Ἐπιτήρησις. Observatio. Զգուշաւոր դիտողութիւն․ հսկումն պաշտպանի իբրև' ուսումնական ոճով. *Պահպանութիւն 'ի սո̃ գրոց, թէ և այլն։ Որ և ածայլին գիր զայսպիսի պահպանութե գլխեալով հաւատեաւ, ոչ կոչեաց զուրբէն անդրանիկ (պարզապէս)... այլ բազում ճգնութք' անդրանիկ գոլ յակոբայ և եղբարցն․ Կիւրղ․ Գնդ։

ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ․ որպէս Գրապանակ․ *Երդմունս իմ և պահպանութիւս գրեն, և անուանս ազգի ազգիս' զոր մեք ոչ գիտեմք․ Կանոն։

ՊԱՀՍԱԿԱՑ․ ա․ Որ կայ 'ի պահս․ պահեցող․ *Խոնարհ, անոխակալ, պահօտակաց, և աղօթարար․ Ոսկեփոր։

ՊԱՀՐԷՋ․ գ․ ա․ Բառ ռմկ. Ֆէհրէզ, Ֆէրհէզ․Պահք․ծոմ․*Զի թէ պահէի զպահրէզ պահքն, իբր զանատուն պահէի, և որպէս զայլազգի ճաշակէի․ Ջրբ․ ծործոր։

ՊԱՀՔ, հոց․ գ․ Νηστεία. Jejunium, abstinentia. (այլ է և Պահ, ու․) Ժուժկալութի 'ի կերակրոց' եթէ 'ի պարարտաց, և եթէ յուպխտեաց և իցէ զօրն ողջոյն․ պօս, պաս․ Բէրհէզ, Բէհրէզ, օրուճ․ եար․ ծէամ. սաւմ․ ծաւմ. յորմէ ծոմ. *Կարդեցին պահս։ Քարոզեաց պահս։ Խոնարհ առնէի պահօք զանձն իմ։ Ծունկք իմ տկարացան 'ի պահոց։ Պահեաց դաւիթ պահս։ Մինթէ պա՞հս պահիցէք ինձ. ևն։ *Պահօղքն ճգնէին 'ի պահս իւրեանց․ Եղիշ․ Գ։ *Զինչ օգուտ իցէ 'ի պահոցն, յորժամ սիրան չարեօք լի իցէ․ Ոսկ․ մ․ Բ․5։ *Եթէ չէք սրբութի սրտի,պահք չեն ընդունելի․ Մծբ․ Գ։ *Տքնութե քո, պահք անդուՇ քո․ Կոչ․ ԺԷ։ Գտանի և Պահս' յուղղ․ իբր ռմկ․ *Ոխակալացն պիղծ են պահսն․ Ճ․ Ժ։ Տես և 'ի բայն ՊԱՀԵԼ։

Առ յետինս ըստ աշխարհիկ բարբառոյ վարի և որպէս Պահեցող․ *Ոչ կամէր ուտել առելոմ̃ թէ պահք եմ․ Ի Գիրս առակին։

ՊԱՂ․ ի, ից․ գ․ Արմատ Պաղելոյ․ լծ․ յն․ Բագոս․ թ․ Բէք․ լտ․ Բակրոսս․ Πάγος. Glacies, gelu. Սառն․ ջուր սառուցեալ և պնդացեալ․ պաղ, փն․ իսկ ռմկ․ պա՛ղ' է ցուրտ, և սառնամանիք․ *Լուսաւորիչն ո̃ք զջերմն ճառագայթ աւետարանին լուսոյ վառեալ բորբոքէր 'ի պաղս հիւսիսոյ․ Խոր․ հոփ․ *Ուսումն մանկութե' քանդ է 'ի քարի․ իսկ ուսումն ծերութեան' գիր է 'ի պաղի․ Ոսկ․ Եփես․ Ա։ *Հալեցաւ լուծաւ պաղն։ Մեկ, և 'ի պաղ ընկեցեալք․Սիօփոն։ *Գետն երասխ սառուցեալ էր ... իբրև ելանէին 'ի վ̃ր պաղին բաղմութի զօրացն, անդէն վաղվաղակի խորոյ մատնէին, խորտակեալ պաղին։ Հանեալ 'ի վերայ պաղին զառն և զգերին, յանկարծակի հատեալ պաղին' զորս 'ի վերայ կային' զամենեսեան ընդ իւրեաւ ծածկեաց․ Ղևոնդ։ Լաստ․ ԺԷ։ *Յորում կաթեայ շուն երկնային,զպաղըն հալեաց ըղհիւսիւսին. Ը․ Եղեմ։ *Լուսոյն ծաւալմամբ լուծեալ զպաղ սառինն․ Տաղ։ *Որպէս պաղ հալեալ, որոյ հետք ոչ երևին․ Վանակ․ յոբ։

Իսկ Խոր․ Գ․ 45․ *Առաջի դրաց այլին սեալ էր ուղղորդ միապաղաղ, և 'ի վերուստ պաղ անձաւ (կամ պաղանձաւ) քուաւոր, որ հայի յանդունդս խորաձորոյն ։ Եթէ որպէս երկու բառ, և եթէ որպէս մի բառ բարդ առցի, իմաստն երևի լինել, սառն իբրև անձաւ քուաւոր էր ձևացեալ․ կամ անձաւն էր քուաւոր ըստ նմանութե առակախեալ սառին։

ՊԱՂ․ ա․ որպէս բառ ռմկ․ Ցուրտ․ զով․ *Եւ ջուր յորդ և առատ, պա՛ղ և բարեհամ․ Հ․ տէկփ․ ծա̃։ Ի կրկնի միոս բերի ասելն․ *Որ 'ի լըճին սառնամանեաց' զմարմին սրբոցն պաղ ձուլեաց․ Գնձ․ այսինքն պաղեցոյց իբրև զսառն։

ՊԱՂԱԿՈՒՏՐ․ Տ․ ՊԱՂԱԿԻՆԴԻ․ *Գնեա՛ ինձ պաղակուտր․ Վրք հց․ ծ̃։

ՊԱՂԱՆ․ գ․ Բառ ռմկ․ Բալան․ վր․ Ֆօլանի․ Համետ․ կորդին․ *Դիր 'ի վերայ վիրաւորեալ թիկանցդ պաղան, պատեա՛ց ընդ սրահ եկեղեցւոյս, և ողջանաս։ Եթէ ոչ գնես թիկանցդ (կամ բառնաս ողնոյդ) պաղան, ոչ ողջանաս․ Հ=Ց․ և Տէր Իէւ․ յովէր․ լա̃։ և Հ․ Ֆէսր․ Ղ̃։

ՊԱՂԱՆԱՄ, ացայ․ չ․ Տ․ ՊԱՂԻՄ․ *Որպէս պարիսպ պաղացաւ ջուրն յայսկոյս և յայնկոյս․ Ժմ․ յն։ *Ի գառնահոտ հնչմանէ հիւսիսոյ պաղացեալ ձուլեալ վտակն․ Խոր․ Բ․ 36․ կամ 39։

ՊԱՂԱՆԱՒՈՐ․ ի, աց․ ա․ Որ ունի ընդպաղան հանդերձ գրաստու․ *Միայն 'ի ձի ապաստան փախուցեալքն զերծան, և պաղանաւորք առ և ապուրք լերանց վերայ կորեան․ Կողբան։

ՊԱՂԱՆԵՄ, եցի․ Տ․ ՀԱՄԵՏԵԼ․ *Հրամայեաց պաղանել գրաստս․ Վրք հց․ Յ։

ՊԱՂԱՆՁԱՒ․ Տես 'ի բառն ՊԱՂ։ Խոր․ Գ․ 45։

ՊԱՂԱՋ․ իբր Պաղակն․(գուցէ գրելի Պաղակ․) Տ․ ՊԱՂՊԱՂԱԿ․ *Յայն տեղին' ուր գիտէ զմրուխտ և վանակն, պաղաչ, և'ի մարգարիտ' գտանիլ, 'ի ներս երթան․Վանակ․ հց։

ՊԱՂԱՊԱՆԾ, ի, ից․ } ա․ Պանծափայլ․
ՊԱՂԱՊԱՆԾԱԿԱՆ․ } կամ սառնատեսակ․ վճիտ․ յստակ․ պայծառ․ Ֆօլփլօ․ *Պաղապանծ, մաքուր․ Հին Բռ։ *Նուաղեաց և պղտոռնական տաճարացն լուսափայլն ձեզուն, և յատակք յախճապակեալք․ որ և յաթենականն յաւէտ պարծանք․ և պերճութիւն պաղապանծականք են․ Ածան․ էկեղ։

ՊԱՂԱՏ․ Տ․ ՊԱՂԱՏԱՆՔ․ որ և ՊԱՂԷՏ․ *Մի եղիցի 'ի վերայ նոցա աղաչանք և պաղատ․ Եփր․ յես։

ՊԱՂԱՏ կամ ՊԱՂԱՏՆ․ Տ․ ՊԱԼԱՏ։

ՊԱՂԱՏԱԽԱՌՆ․ ա․ Խառն ընդ պաղատանս․ աղերսալից․ լծախծագին․ *Մատուցին զաղօթս պաղատախառն․ Մծբ․ ԺՇ։

ՊԱՂԱՏԱՅ, ի, իւ․գ․ Բառ անստոյգ․ իբր Պաղատայ, կամ Պաղատանք․ *Ածամերձ պաղատայիւ ... քաղաքավարեալ․ Յհ․ կթ ։ Իսկ Սեբեր․ Ը․ *Արկանէ զայնպիսի պաղատաս․ կամ գրելի' պաղատանս, և կամ պաղատայս' նովին նշանակութք։

ՊԱՂԱՏԱՆ․ փոխանակ գրելոյ Պաղատանք․ *Զի ընդունելի պաղատանն և աղօթքն լիցին․ Խոր․ պորգ։

ՊԱՂԱՏԱՆՔ, նաց․ գ․ Δέησις, ἔντευξις, ἱκετηρία. Precatio, oratio, preces, supplicatio. որ և ՊԱՂԱՏ․ Մաղթանք․ աղաչանք․ աղերսանք․ աղօթք, աղետից նշանակ արփուեալ առաջի մեծի․ կամ ըստ խոնարհու մեծի' *Պաղատանք է' վասն պատուհասի սպառնալեաց'երկիւղալից աղաչանս մատուցանել․և տագնապաւ սախպել առ ներուՀոյ։ *Լուայ ձայնի աղօթից քոց և պաղատանաց։ Ձայն 'ի շրթանց գուժեաց լալոյ և պաղատանաց որդւոցն իսրայէլի։ Սրբեցէք պահս․ քարոզեցէք պաղատանս (յն․ պաշտամունս)։ Առնել աղօթս, խնդրուածս, պաղատանս։ Աղօթս և պաղատանս .. ուժգին գոչմամբ և արտասուօք մատուցանէր․ Գ․ Բգ․ Ը․ 3։ Յովէլ․ Ա․ 14 ։ Ա․ փիմ․ Բ․ 1 ։ Եբր․ Է․ 7 ։ *Նաև եպիսկոպոսացն ժողովեալ' պաղատանս մատուցանէին (հայրապետին)․ Խոր․ Գ․ 29։ *Լսելի լիցի ձայն պաղատանաց նոցա․ Եղիշ․ Ը։

ՊԱՂԱՏԱՒՈՐ․ Տ․ ԱՂԱՉԱՒՈՐ․ *Մերձ եա ահա պաղատաւորդ (տիրամայր) առ քաղցրալուրն․ Սիոնաց։

ՊԱՂԱՏԻՄ,եցայ․ յ․ Δέομαι. Oro, precor, supplicor. Եալվարմագ, Նիյազ էթմէք․ ...

ղաչել. մաղթել. թախանձել յաղերս վասն աղէտից. *Պաղատեցայ առաջի տեառն։ Լո՛ւաւ պաղատանաց՝ զոր պաղատեցար առաջի իմ։ Ցաղօթս կացցեն և պաղատեսցին առաջի քո 'ի տանս յայսմ։ Մի՛ աղաչեր վասն դոցա խնդրուածովք, և պաղատիր. Գ. Թգ. Է. 59։ Ե Ժ. 3։ Ծ. Ծ. Ղ. 24։ Երեմ. Ծա։ *Պաղատիմ առ քեզ՝ լուսոյ ճառագայթ։ Պաղատիս դարձին իմ առ քեզ, և ոչ հանդարտես։ Զխորհուրդ սատակման ինձ պաղատեցայց, թէ աչա մեղաւորք կորիցեն. Նար. ԾԴ. ԾԷ. Կ։ *Որոյ առաջի՝ պաղատիմք յոզաչանս որ առ Ած. Ը. ընդհանր։

ՊԱՂԱՏԻՄ. հ. Պաղատանօք հայցել, կամ լալագին առաջի առնել, արտասուել. ժտել. *Առ աննուաղ լինելոյ փրկչին յմի քմի՝ պաղատիմ մարդասիրութեն. Նար. ԾԷ։ *Զաչեղ անօրէնութիւն իմ պաղատիմ. Մանդ. Ա։ *Ընդ իւղաբերիցն արտասուս՝ զմարդկան բարձօղն արտասուաց՝ պաղատեսցուք արտասուօք՝ մաքրել զմեզ 'ի մեղաց. Շար։

Իսկ յասելն. *Տուք զփոխարէնըն զոր պարտիք, զաղօթըս Նը՝ զոր պաղատիք. Տօղ. իմն, պաղատեալ լինիք յինէն, կամ որով պաղատիք առ Ած։

ՊԱՂԱՏԻՏ, տոյ, տայ. գ. } Նոյն բառ
ՊԱՂԱՏՏԻԿ, տկի, կաց. } է և 'ի յն. բալաթի. Παλάθη. Massa ficuum. Զոր թուզ 'ի չորս անցուցեալ կամ կոխեալ յամանս. փէլի կամ փաղան ինճիրի. երր. փէլլս. *Կայթ մի չամիչ, և պաղատիտս երկերիւր։ Եղուն նմա կոտոր մի պաղատտաց և երկուս չամչերայս, և կերաւ։ Առցեն պաղատիտս թզոյ, և դիցեն 'ի վերայ վիրին. Ա. Թգ. ԻԵ. 18։ Ե Լ. 12։ Դ. Թգ. Ի. 7։ *Եկից գնա (զմախաղն) փոխնդով և պաղատտկօք (կամ պաղատկօք, կամ պաղատտակօք). Յուդթ. Ժ. 5։

Ի Գիրս աստէին. գնի որպէս ա. *Եղեկիա թագաւորն բժշկեցաւ պաղատիտ թզովք»։

ՊԱՂԱՏՈՒՄՆ, տման. գ. Պաղատելն. պաղատանք. *Զայն և կարդացումն է՝ ջերմագութ սրտի առ Ած պաղատանումն. Խոսր։ *Ի ծուխ պաղատանաց՝ հօրն և մ՚դրաւ հաշտութէ. Նար. Խե։ *Որոյ ոչ զպաղատանումն բերելով գայ են. Ածր. Դ. 4։

ՊԱՂԵՏ. գ. Որպէս Պաղատ, այսինքն Պաղատանք. *Եղեկիա մատոյց զաղօթս ջերմեռանդ, և Ասա մատոյց զպաղէտս աղաչանօք։ Մատոյց զջերմեռանդ պաղէտն խնդրուածովք. Մծբ. ԺԲ. Ե ԺԵ։

ՊԱՂԻՄ, եցայ. չ. (լծ. և յն. բանգօ ղինօմէ, բէգնիմէ.) Πήγνυμαι. յորմէ լտ. Pangor, compingor, gelo, congelo. որ և ՊԱՂԱՆԱԼ. Ի պաղ փոխիլ. այսինքն սառիլ. պնդանալ կամ ձուլիլ որպէս սառն միապաղաղ. փօնմօգ, դօնդ դօնլամօգ կամ թէօնլմէք, բէթլէնմէք. *Պաղեցան որպէս պարիսպ ջուրք. պաղեցան ալիք 'ի մէջ ծովուն։ Իբրև զսառն պաղեալ, որ հալիցի 'ի հատանելոյ ջերմութէ. Ել. ԺԵ. 8։ Յոբ. Ղ. 17։ *Գետս այս պաղէր ձեռամբ, մինչ յատականալ նմա (այսինքն որպէս ատաղձատակ լինել). Պօմ. ...։ *Պաղէր այնուհետև ջուրն։ Մի պաղելս մարմնոյ մեղկացուցէ զհոգիս մեր. Սեբեոս։

ՊԱՂԻԼ. որպէս ռմկ. է Ցրտանալ. զովանալ. *Ըմպէ հուրն, և տապակն պաղեցաւ. Հ: Նոյ. ԾԴ։ Իսկ անդ. *Լթ բիւր, և Է հազար է համար զօրացն յուլիանոսի՝ ամենեցունց պաղեալ յերկաթոյ. իմա որպէս միաձոյլ երկաթապատ զրահաւորեալ։

ՊԱՂԼԵՂ, ի. գ. Στυπτηρία. Alumen. Հանք աղիտակ՝ որպէս աղ քարացեալ՝ ... համով. *Շիպ. պաղլեղն. Բժշկր։ Իսկ 'ի բառս Գաղիանոսի, στίβη, որ է ծարիր, ... 'ի հյ. գրի. Լեղ. և 'ի միում օրինակի Պաղլեղ։

ՊԱՂՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. (Ի յն. ձայնէս բալմօ. յորմէ լտ. բալբիթօ, արոփումն. թնդումն. դողումն.) Անուն մասնաւոր սասանութե երկրի, իբր դողացուցիչ. Παλματίας. Vibrator, quidam terrae motus. *Ի շարժմանցն...՝ այլք դողացուցանեն՝ խոնարհեցուցանելով, և վերստին շարժելով, և միշտ 'ի շարժեալն բերելով, որ պաղմականք լինին ասացեալ, նման դողութե ախտի բացագործելով. Արիստ. Ծ. ուր գրիչք ունին վրիպակաւ՝ տաղմականք։

ՊԱՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Πῆγμα, παγιότης. Congelatio. Պաղելն. սառումն. ձուլումն. *Լուծանելով զպաղումն գետնաշունչ դժնդակ օդոյն։ Զպաղումն լճին եղկացուցէք. Շար։

ՊԱՂՊԱՂԱԿ. ի, աց. գ. Σπέκλον. (իբր հայելեակ.) Speclum, specularis lapis. Սառնատեսակ քար թափանցիկ փայլուն, որպէս վանակն և բիւրեղ. ...։ *Որպէս բնութի պաղպաղակի, որ յանձնէ ունի ըզլուսաւորութի։ Պաղպաղակ՝ որ և յստակ գեղեցկութբն՝ նմանեալ լուսաւորութեն և արդարութե օդոյ և ջրոյ. Վեցօր. Գ։ Ե Շիր։ Տես և 'ի բառն ՎԱՆԱԿՆ։

ՊԱՂՊԱՋ, ոյ. գ. ա. Փայլփուն, և փայլուն. Τηλαυγής, γές, αὐγάζων. Praefulgens, splendens, candidum. Բիծ և նիշ փայլուն իբրև զպաղ, կամ հանդոյն սառին. որպիսի է առաւելապէս սկզբնաւորութե բորոտութեն՝ փայլուն պալարք 'ի մարմնի. բէյէզ. *Եթէ լինիցի 'ի մորթ մարմնոյ իւրոյ նշան սպիոյ, կամ պալար, կամ պաղպաջ։ Ապա թէ պաղպաջն սպիտակ իցէ 'ի մորթ մարմնոյ նորա և այլն։ Սպիոյ, և պալարի, և պաղպաջոյ. Ղեւ. ԺԳ. 2. 4։ ԺԴ. 56։ *Պաղպաջն սպիտակագոյն քերբելոտած. Վանակ. Հջ։ *Գետ քաղանիւթեայք՝ պաղպաջ երկնի փայլ 'ի փայլ. Նար. տաղ։

ՊԱՂՊԱՋԱԿ. Տ. ՊՂՊՋԱԿ. *Ծաղիկս, և պաղպաջակս, կամ ցօղ վաղորդայնոյ զոչ ... վարկանելով. Կիւրղ. Խչ։

ՊԱՂՊԱՋԵՄ, եցի. ն. գրի և ԲԱՂԲԱՋԵԼ. Καταυγάζω. Fulgeo, splendeo. փայլել. փողփողել. շողշողել. պլպլալ. ...։ *Որպէս յստակ ջուր զմաքուր լոյս արեգական ստեալ՝ առաւել պաղպաջիցէ. Ոսկ. Եփ։ *Թագաւորն պաղպաջէր փողփողուն հանդերձիւ. Լմբ. Ժ։

ՊԱՂՊԱՋՈՒՄՆ, ջման. գ. Τηλαύγησις, γές, γημα. Splendor, candor. Փայլումն որպէս պաղպաջոյ. շողշողիւն. *Բարոտութի ինչ հոգւոյ. կամ սրածոյն նշանակութե, կամ պաղպաջման. Աձոբ. ...։ *(Ի չորից գլխաւոր գունոց) բազկանան երանգք, երփումնք, փայլմունք, պաղպաջմունք. և այլք զանազանեալք 'ի միում ենթակայում. Տօնակ։ *Եւ հրահօսեալ պաղպաջմամբ՝ գունչնձան լուսափայլ. Տօղ. Նոփ. ...։

ՊԱՂՊԱՋՈՒՆ. ա. Τηλαυγής, λαμπρός, καταλάμπων. Splendidus, fulgens, candidus. Փողփուն. փայլուն, պայծառ. ...։ *Եթէ արծաթ պաղպաջուն քայքայէ զմեզ, երբ զդեղ երկաաց կարասցուք քամահել։ Սիւնս և խարիսխս արծաթի՝ պաղպաջունս. ջինջս և յըստակս։ Ճակատն պաղպաջուն, այսինքն 'ի ներքոյ՝ մտահարութք երկայնածնօսք. Ոսկ. Մ. Ա. 3։ Ե Ի. 25։ Ե Խոչ. ԾԴ։ *Որոյ հիմունք իւր են պաղպաջունք, լուսաձևք (կամ լուսաւորք) իբրև զականս բիւրեղս. Եղիշ. ...։ *Պաղպաջուն զգեստիւք պճնազարդեալ. Յհ. կթ։ *Պղատոնական պաղպաջուն կճնայարկ տաճարացն լուսափայլն ձեղուն։ Սենեակք պաղպաջունք. Անան. Եկեղ։ Արիստ. ...։ *Պատուական է քան զամենայն ոսկի, և պաղպաջուն քան զամենայն քարինս պայծառս և պանծալիս։ Պաղպաջունք են քան զքարինս պայծառս և պատուականս։ Պաղպաջուն ակունք. Սարգ. յկ. Ժ։ Ե Ա. յհ. Ա։ Գնձ։ Իսկ Հին բռ. *Պաղպաջուն, պահօյս ակնեղարդ»։ Տ. ՊԱՂՊԱՋՈՒՆՔ։

ՊԱՂՊԱՋՈՒՆՔ. գ. Λαμπήνη. Lampena, lectica, currus regius. Գահաւորակ պաղպաջուն զարդուք, կազմեալ 'ի կառս. 'ի վերնակողմն նաւու, կամ 'ի տեղի հանգըստարանի. կառք հովանաւոր. թախթրէվան, թախթ, ...։ Տես և ԴԵՍՊԱԿ. *Սաւուղ ննջէր 'ի պաղպաջունսն. Ա. Թգ. ԻԶ. 5. Ե 7։ *Պաղպաջունք բազմականացն անկեալ բարձաւ. Նար. ԻԷ։ *Պաղպաջունք ...՝ մահարձանօք արծաթեղինօք. Նար. Գնջ Եկեղ։ Տես և ՇԱՏՐՈՒԱՆ։

ՊԱՃԱՐ, ի, աց. գ. Θρέμμα, κτήνος. Alumna, pecus, jumentum. Նախիր. անդեայ. արջառ. եզն, և կով. և լայնաբար՝ ամենայն անասուն. ...։ *Ի պաճարաց ևս ծննդեց՝ ընդ հօտից և անդեոց։ Ոչ ևս վարեսցեն 'ի պէտսն զպաճարսն։ Շունք՝ որ 'ի հօտսն են, յառաջագոյն մարանչելով 'ի վերայ պաճարացն մինչ 'ի յայլթութե։ Զընակիչն 'ի մեզ զպաճարն պարարեն՝ զպանկութիւն։ Զառ 'ի շնորհ պատարագն յարու պաճարաց առնել. Փիլ։ *Վիշապն՝ արքունական պաճար է. Պօմ. ...։ *Լերինքն զանասուն պաճարս բազմացուցանեն մեծահասակս. Խոր. Գ. 59։ *Ոչխար ես իմոյ մծայլին հօտիս՝ սքանչելի. և պաճար մեծի հովուին. Ա. ...։ *Սիրելի է սա (գարունն) ամենայն մարդկան, և ցամաքոյին պաճարաց։ Ի թշնամեացըն խողխողի զինուք զօրէն պաճարաց. Պիփ։ *Իբր զանզգայ պաճարս անասնոց մեռանիմք, և ոչ զարհուրիմք։ Ոչ պաճարք խոտաճարակք, և կամ լուղակ կերակրելիք. Նար. ԾԷ. Ե ...։ *Զկոյտս ջոլրաց անասուն պաճարաց. Երզն. մթ։

ՊԱՃԱՐՔ. որպէս Պաճարանք. հայթայթանք. հնարք. *Զատայ զքեզ 'ի ձեռս, որչափ ինչ պաճարս և պաճարեցի սատանայ. Ոսկ. Մ. Ա. 22։

ՊԱՃԱՐԱԲՈՅԾ. ա. Բուծանօղ և դարմանօղ զպաճարս. հովիւ. *Ի պաճարաբոյծ մարդկանէ, կամ յերկրագործ մշակացն. Պիփ։

ՊԱՃԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Տ. ՊԱՃԱՐԵՂԷՆ, և ՊԱՃԱՐ. *Հազորդեցան անբան պաճարականաց, և նմանեցին նոցա. Զքր. կթ։

ՊԱՃԱՐԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Մտօք անզգայ որպէս զպաճարս. անբան. անասնամիտ. *Պաճարամիտ գռուզ. Նար. ԾԴ։ *Յաճախեցին չար և պաճարամիտ եպիսկոպոսք. Լմբ. պտրգ։

ՊԱՃԱՐԱՆՔ, նաց. գ. Βίος, σίτησις. Victus. οὐσία, substantia. Հայթայթանք պիտոյից կենաց. պարէն. գիւտ և նիւթ ճարակաց. պէտք. գոյք. ինչք. ...։ *Ամենայն օգուտ և պաճարանք կենաց մերոց 'ի սմանէ (յերկրէ), և 'ի վերայ սորա. Ագաթ։ *Յափշտակութբն՝ իւրոյն գտանէր պաճարանս զօրացն։ Կարօտեալ աղքատօրս գտաւ պաճարանօք. Պիփ։ *Ամենայն ոք տալով զպաճարանս ընչից իւրեանց (իբր ռմկ. ...), ոչ գտանէր զգինս փրկանաց անձին իւրոյ. Ղեւոնդ։ *Զպաճարանս անօթի չաւուց՝ ... իւր վարկեալ։ Զառ և

զաւար և զպաճարանս անասնոց բազմաց ՚ի մի վայր ժողովեալ. ՃԿ. ԼՒ. ՚Ոչ միայն ըզկենդանի պաճարանս, այլ և առ գիտուքս էիցեն հասու գոլ բաւականացեալ. Գր. գղ. ԲՂՔ.

ԳԱՃԱՐԱՆԻ. ՚Επωφέλεια. Industria. πόρος, πορισμός, quaestus, emolumentum. Ճարտարութիւն խելացի. հոգոյզի. հանճար. հնարք. գեղ գարմանոյ. եղի ազգաք. երկի ՚ի տուր. և առս. չահավճառութիւն. ճար, ճարակ. հնարէր, պեճերէն. ՚Ապրոց այլ ուրեմն սփռեցեալ ՚ի պաճարանս հարկաւորաց: Պաճարանք և հանդամանք՝ յանհնարից, որդարոց. և մարգասիրաց գործոց բազձացի ոք գաւազնել: Համբառ պարկեշտին՝ շատ և մեծ ՚ի պաճարանս կենաց՝ պատճառք են պարկեշտութիւնն: Մահարիր գեղոց պաճարանս գտին. փիլ. խոսփ. Ե նխ. Բ: ՚Զի և քան զմուշուն մի ինչ արագուբ ՚ի ձեռն պաճարանաց հնարից նուազանալ մեզ: Եթէ չզրկեսցէք՝ պիտոյից մարմնոյս պաճարանս մատուցանէք. Նխս: ՚Ոչ կարացեալ հերքել զօրութիւբ՝ արուեստիս պաճարանս գտանէր. Ոսիիբ: ՚Առանց բժշկութեան էին իրքն, և առանց պաճարանայ վէրքը (այսինքն անդադարմանելի). Ոսի. ՚. ա. 9:

ԳԱՃԱՐԱՊԻՍ. ՚. Որպէս զպաճարս. անասնաբար. անբանաբար. հայվեն էիպ. ՚Մատուռն, որ պաճարապէս անփորձաբար նմանեաց, մարդ ՚ի պատուի էր, և ոչ իմաչառ. Ագ. հդ. ԻՀ: ՚Յօժարիմ գրել զգատառապարտութեանս կռուի, քան պաճարապէս լռել. ԼՀ. գգրգ:

ԳԱՃԱՐԱՏԵՍ. Տ. ԳԱՃԱՐՈՒԹԻՒՆ. ՚Զպաճարատիւք և անասնաբոյծք են առաւել քան զայլս ազգին՝ մարգիկ. փիլ. փհ:

ԳԱՃԱՐԱՐՕՏ. ա. գ. Տէղի Թողեալ յոք բոս պաճարաց. որ և ին. Հայիոս ՄՒԼՈՌՈՒՏ. Μηλόβοτος. Pecoribus pascendis relictus (campus). ՚Անտաղտրուս և գիմս կռիսոս՝ իմասասիրութիւնն բանդեանդք բանեալք՝ պաճարարտոս Թողին լինել գժտուանգու Թիան. փիլ. փեսոխան: ՚Ի աւերին, որ կոչի բակեար պաճարարտոս, (՚ի Հայնէս պատ, պախրիք) Թողեալ զերիվարս իւրեանց. Աոգ. գ. 16:

ԳԱՃԱՐԵՂԱՒԱՐ. ՏՀ. ա. Անասնաբար, և անասնական. ՚Մեռելոտի անասունք սիզիք են (այնպիսիքն) որք մնացին պաճարելազբար բանիւ. Մեբ. չՆփ:

ԳԱՃԱՐԵՂԻՆ, զնի, նաց. ա. Κτηνώδης. Ad pecudes seu jumenta pertinens. Որ ինչ անկ է պաճարաց. անասնանկէն. ՚Անասնականին և պաճարելինին կենաց: Հնարս կալուկ բնութեան՝ փոխանակ հրեշտակական մեծարնութեան՝ զպաճարե ղէնս և զանասնականս. Նխս. Նոգ: ՚Փոխանակ պաճարելինի կենդանոյ՝ կենացն հացիս Թարգմանէ. ԼՀ. ՁԾոբ:

ԳԱՃԱՐԵՂԷՆՈՒԹ. գ. Պաճարք. անասունք. ՚Առ պաճարելէնս բերէ նմանութեն. Նխս. ՚Նոգ: ՚Ըստ նմանութեն քաւոսանանաց պաճարելինաց՝ յանզգայս եղեալ: Իբր մատաղ ցեղոց պաճարելինաց. Նոր. ՁՀ. Ն առաք:

ԳԱՃԱՐԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Κτηνωδεία. Similitudo pecudum, pecunia natura. Բնութիւն կամ նմանութիւն պաճարաց. անասնութիւն. անբանուն. ՚Մի գոչէ և մեք անբրթաշնաբար ածցուք զմասս. . . . արքատոց պաճարելութեա. Դ. ԹՒՆ. ԷՐԲ:

ԳԱՃԱՐԻՄ, ացի. Ն.) (լծ. և նոյն ընդ

ԳԱՃԱՐԻՄ, ացայ. ՅՀ) Թ. գեՃերէն. և ռմկ. Ճարէս.) Հայթայթել. հնարել. Հնարս ածարարել. ՚ի ձեռս բերել. քանալ. ՚Ապրեալ Հարց Թռչելով ամենայն ուռկաք պատ Ճալեն չսո՝ ծնողացն ՚ի պէտս: Որպէս զի հանգիստս գիւրովարս և հեշտութիւնս իւր պաճարեսցէ: (ՋՀչմարտութիւն) աւհնայն զօրութիւբ պաճարելի է գտանել. Փիլ. Ե. ա. ՚Ե ել: ՚Պաճարել չահս մարմնոյն: ի ձեռն հնարից այլոցին. Նխս: ՚Ոչ ունիմ ուրեք տապաստանել յանապատիս, և օգնական զոք խմուս պաճարել վտանգի. Պիս: ՚Ո՛րչափ ինչ պաճարս և պաճարելի ստանայ. Ոսի. ՚. ա. 22: ՚Ոչ կարացեալ հերքել զօրեքն՝ արուեստիս պաճարէր նոցա. Ոսիիբ:

ԳԱՃԵԱՆ, Տ. ԳԱՃԱՐԵՒՆ. լա. Բաճկնա.
ԳԱՃԵՆ. ՚Ընդհերձել զպաճեան
ԳԱՃԻԿ. Ճարատասանութիւնն դրիգոբի՝ յամօթ եղև. Հ=Ց. ՅՀ. ՅԷ: ՚ Եդաւ Թուականութիւնս Թորգոմեան, և պաճէն առումուլի ըստ հայ ամաց. ՃԿ. ԼՒ: ՚ Պաճէն (կամ պաճէն) Թղթոյն հայոց. Խոբ. Գ. 5: ՃԱ:

ԳԱՃԻՏԱՆ. ա. գ. Որպէս Թէ պաճուճակ. Աւելորդ պաճուճանօք և հանդերձեալ նօք յօրինեալն. ՚ Գինեվինուելիք և խահանելիք՝ որ ՚ի ձեռն անչգաւելն և որովայնամոլուԹիւն լինին, ՚ի պաճիտակ լինելոյ գործեն հիւանդուԹիւն. փիլ. էլ. Բ. 18:

ԳԱՃՈՑԱ. ոյձ. ա. գ. Արմատ պաճուճել. Պաճուճեալ և սեթևեթել. զարդ պրուն. և պաճուճանք. զարդարունք. ՚ Բազմ մանկատար նիւթ, և պաճոյձ արուեստ. Բրս. ՚Գերձ և պաճոյձ չարամանուԹիւն (բանհիւսուԹիւն). Մագ. յԻ. ոթ: ՚Ո՛վ շնորհաչուք գեղով արփաւ որ ծածկուԹիւս, յանմոլոյց գեղեցկուԹն պաճոյձ փաղփաղեալ (որ լինի ա. գ. և ֊). Նար. Խոս: ՚Ոչ կարաց կուրացուցանել զքեզ սատանայ՝ առ ՚ի տեսանել զպաճոյձն, և ոչ պարզ՚ցար ՚ի տես յանկատար կանանց, որով որսաց սատանայ զորգիսն ագամայ ՚ի պաճոյձն գտաբրս կայենի. զարդարելով զնոսա համբրէն մեզբ. Վյ֊ հդ. ԻՀ: Ո՛ւսաի և Մ֊վ. ՚Որոյ զորգիս մարգկան անմոյց, և ՚ի պաճոյձս յանցաց նոց դպատերս եւայի ՚:

ԳԱՃՈՒՃԱԲԱՆ. ա. Վերձաբան. Ճոռոմախօս. որ առաւել պաճուճանօք վարի ՚ի խօս. ՚ Մի լինիր ամբարտաւան և պաճուճաբան. Շ. Ա:

ԳԱՃՈՒՃԱԲԱՆԵԼ. Պերճաբանել զարգ. զարդ բանից. Ճոռոմաբանել Ճարտասանօրէն. ՚Դրուատանէն զգովեստ, զաշխարհն և զպզգն պաճուճաբանելով. Խոբ. հ֊իթ:

ԳԱՃՈՒՃԱԲԱՐ. ՏՀ. պաճուճանօք. պերճ և պաճոյձ յօրինուածով. ՚ Եւ ԼորԻ պաճուճաբար ոսկեզօծ զարգուբ առալԻի մաառւցանելով. ՃԿ. ԼՒ:

ԳԱՃՈՒՃԱՕՐԴ. ա. Պաճուճանօք զարդարեալ. սեթևեթեալ. պաճոյձ. պաճոբ. ՚ Աւանդ պաճուճազարդ բանից ՃՐՀմարիտ պատգամբն (՝ՁԷ գրոց): Ձպաճուճաձայ զարդ Հնմարտութիւնն (կամ ՃարտարուԹիւն) որ առեգծան ՚ի մտաց. արհամարհեացուբ Լ՚ այպանեացուբ. Վէոոբ. ա. ՚: ՚ Պաճուճազարդ բանիւբ արուեստասաստալ. Խոբ. հ֊իթ: ՚ Պաճուճազարդ պատմուճանս և երևելի զարգս նոցա պատրաստեալ յարդարին. Ց՚. ԼՒ: ՚Պաճուճազարդ մոլար ուսմանդ ձևրոյ. ԱբԲոբ. ՚. 5: ՚Պաճուճազարդ գուսնովք: Պաճկազգեստ պաճուճազարդ երևեցաւ երկիրբ. Նոյն. ՁՀ. խոբան: Տծաւ:

ԳԱՃՈՒՃԱԼԻ. Նոյն ընդ վ. ՚Դրատարերբք քո պաճուճալի, յերդ և ՚ի քնար միշտ ՚ի խազի. Շ. էդէս:

ԳԱՃՈՒՃԱՆ. Տ. ԳԱՃՈՒՃԱՆԱ. ՚Թմոյլ առաբ, Թոզ առից զպաճուճանն ՚ի բաց, և աեատեսես՝ որչափ ոգիզ են երեսքն. Ոսի. Ես:

ԳԱՃՈՒՃԱՆԱ. նաց. գ. Καλλοπισμός. Curiosus ornatus, fictio. κατασκευή, κατασκεύασμα, apparatus, artificium. σύνθεσις, compositio. πειθανότης, persuasio, lenocinium. φαντασία, imaginatio. (իսկ Ա֊անց պաճուճանաց. ἀκαλλόπιστος, ἁπλοῦς καὶ ἀκατάσκευος. տես և ԱՆՊԱՃՈՑ.) որ և ԳԱՃՈՑ. գ. (լծ. Թ. պեՀէ֊.) Զարդ. պերճուԹի. սեթևեթ իրաց և բանից. հանդերձանք. յօրինուած. զարդարանք, փխէն, ածկ, Էօրթամ. ՚Ցակոբ՝ այր առանց պաճուճանաց: Հանեկ ևոր զպաճուճանս զարդուս փառաց նոցա: Զպաճուճանս նոցա և ըզհիւս. Ծն. ԻԷ. 27: Ես. ՁՀ. 20. Ե 18: Իսկ Եւէկ. ԻԷ. ղ. ՚Հանդերձ ծիրանի և կապուտակ ՚ի կղզեացն յելիմայեաց եղեն ՚ի զարդ պաճուճանաց քոց ՝՝. լուս ևս այլ Հ. պատմուճանաց. զի և յին. ՚ ծածկոյթ կիմ վերարկու. ՚Ո՛չ տարապարտուց և մատհասնոյ բանիւբ և պաճուճանօք: Ի պաճուճանայ անսի խելացեղ բանիցն: Թքեալ ՚ի բաց ընկճեցեալ լեցին ամենայն պաճուճանք զարդարանաց. Կոլ. Ֆ. Ե. ՁԲ: ՚ Անդ՝ որ սուտ պատանեանիք, զի՚նչ պաճուճանք արուեստ տալոյբ. Ա֊Ֆ. կոչ: ՚Ցորս ոչ գոն պաճուճանք մարդկեղէն խմաստութեան: Ա֊յ պատգամբ չէն կարօտ պաճուճանաց. Վէոօր. ՁՀ. Ե֊Ք: ՚Ջ տատի՛ պաճուճանաց կանհոգին Ես. Ոսի. Հ. ՁՀ. 12: Ե Էս: ՚Մերկեցին զկանբիս մարմնական կենդաղոյս, զի ծանեան եմեք երկոցուք և տուա պաճուճանք. Ըսր: ՚Ոչ պաճուճանս յատմարեցից տգեղութեանս գեղոյ. Նար. Հէ: ՚Պաճուճանք են՝ յերևելի նիւթոց և յազգի ազգի գունոց ՚ի միասին խառնել. Սարգ. Բ. պ. Բ: Իակ կուբ֊ՁՀ. ՚Որդի է ՀՀ բնութբ, և ոչ պաճուճանօք, ծնեալ ՚ի հօրէ ՝՝. իմ ըստ յին. ոչ դրութբ, այսինքն որդիգրութբ:

ԳԱՃՈՒՃԱՆՈՑ. ոյձ Պաճուճապատանք. (եթէ չկոչ այսպէս գրելի.) ՚Ձէր անդ գտեսի, այլ միայն պաճուճանքն. Կիսրգ. ՆԳ:

ԳԱՃՈՒՃԱՊԱՏԱՆԵԱՑ, նաց. գ. Κενοτάφιον, ια. Cenotaphium, simulacrum vanum. ըստ Եբր. Թիրսփ, Թերաֆիմ. Պաճոյձ պատանօք պատեալն՝ Հանգոյն մեռելոյ կամ արձանի և խրտուիլակի. փխէն գՔին, խոռխոռ, խոռճոխ, պեպեխ. ՚ Նա առ մեղքող պաճուճապատանին, և եդ ՚ի վերայ մահճացն. ՁՀ. ԼԳ. ՅԼ. 13. Ե 15: Տես և ՊԱՃՈՒՃԱՆՈՑ ըստ ք Ն:

ԳԱՃՈՒՃԱՍԻՐ. սիրի, րաց. ա. Φιλόκαλος. Pulchritudinis, lautitiae, elegantiae studiosus. (գրի և Պաճոյճասէր.) Սիրող զպաճուճանս. պճնասէր. ՚Որոնք (՚ի կենդանեաց) պաճուճասէրք, և այլք առանց պաճուճանաց. Նա որս. Ե: ՚ Ո՞ւր պերճ, պաճուճասէր այր, սեգ. Մագ. ԻԷ:

ԳԱՃՈՒՃԵՄ, ացի. Ն. Καλλοπίζω. Faciem elegantem et venustum reddo, ostento. χοσμέω, orno. ἀμφιάζω, induo. πλάττω, fingo, ևՆ. Գունագեղել պէսպէս զարդուք, և արտաքին իրօք. գեղերեսել. պըճնել. սեթևեթել. յօրինել. զարդարել. յօդել, պատրուակել. ՁՒՁՒ պիՁՒ բան ՏՀ ընել, սապէլ. ՀԻՆԴՈ զօրաբանով ազնուր երևոյցնել. Լծ. Թ. պեՀէՆէ. փխէն. փճաՀմագ, փէոԻՆ էօրթամ էՒՆէ. ՚ Որչափ ինչ պաճուճեցին որգիքն իսրայէլի, բայց ոչ այնպես ինչ զտեառնէ իւրեանց: Ի հանգերձս ոսկեհուեան զարգարեալ և պաճուճեալ: ՏքնուԹիւն նորա առ ՚ի պաճուճել ՚ի կատարման նորա: Պաճուճեալ զգեստուք զարդ: Ոչ եԹէ պաճուճեալ ինչ առասպելաց զՀնեա երթեալ. Ր. Լգ. ՅԷ. 9: Սչ. Խ֊. 10: Սէր. ԼԷ. 31: ՚՚. պեփ. Ֆ. 3: Բ. պեփ. ՚՚. 16: ՚Իմանամ զքո յատպզուսիդ, Թէսկեան պաճուճեան բանիւբ. Բբս. գ֊ր: ՚ Իւրեանց ամենայն Թոմն պաճուճին (գՀք). Ա֊ որս ՅԷ: ՚Մի

հայիցիս ի պաշտուձեալ խոնարհումին։ Ծառայ էր, և զինչն ծառայութիւնն ազատ անձին իւրում պաշտուձէր. կոչ. ՂԻ։ Ջապաթարս կռոցն և զմնհանան պաշտուձէին։ Իսա. ԽԴ. ՈԲ։ Զսա պաշտուձեացն և զարդարուացն զդատաստս իւրեանց. ԵՀԲ. ՅՒ։ Պաշտուձեցիք զղրգոյ իմոյ սիրելեալ անգամս։ Պաշտուձիս պէս պէս հանդերձիւք և մատաղիւք։ Ա Յնպիսին պաշտուձեացի՝ որ ի բազանոցան ջերանին. Ոխ. Ա. ՀԿ. ԵՀԲ։ Զգիսակն ըմբլոյ պաշտուձեալ իմն ասէ գեղովք՝ հրամայէ հայկ առ նեզ ի հարք. Խոր. Ա. 10։ Ամենազօրութեանէ գեղեցկութիւն գարնանային իմն զարգարեալ պաշտուձին ժամանակ. Պիտ։ Զարգարեալ պաշտուձեաց զոհիւքերս զանազան ծառովք և անկովք։ Ջերանդ երանգ ծառան պաշտուձեաց ոստովք և աերեւովք։ Ցովսեփ զարգարեալ պաշտուձեաց զմարմինն աերունական. ՋԹր. ԼԲ։

ԳԱՑՈՒՃԻԼ. որպէս Գերձանալ. Հոխանալ. պարծիլ։ Պաշտուձիս պարծանօք սեւ ախոնէ, և զանխմաստս ընդ քեզ յաքիշասկես. Ճ. Բ։ Ոստի

ԳԱՃՈՒՃԵԱԼ. Κόμψος. Venustus, elegans, lepidus. Գերճ, և պերճաբան. պերճախօս. եքճաղը փիլ. Ա՛ն որս բանիս են պաշտուձեալ բանքս. Նա ԹԹ. ՃԻ։ Թեպէտեւս յոյժ իցեն բանականագոյն, և ամենեին պաշտուձեալք. Գործ. ՀՐԻՒ. Ճ։

ԳԱՃՈՒՃԵՑԱԼ. Κόμψος. Venustus, elegans, lepidus. Գերճ, և պերճաբան. պերճախօս. եքճաղը փիլ. Ա՛ն որս բանիս են պաշտուձեալ բանքս. Նա ԹԹ. ՃԻ։ Թեպէտեւս յոյժ իցեն բանականագոյն, և ամենեին պաշտուձեալք. Գործ. ՀՐԻՒ. Ճ։

ԳԱՄ, ի. ից. գ. որ և ԳԱՑԻԿ. Մարդ հրեշաւոր, մեռացածին. որպիսի է եղջերուաքաղն ի կենդանին. Ձեն. գԷՆ. Խեյս։ Իբրև զծովացուլն զոր ի կովէ եղեալ ասեն, և զպայն իմն ի մարգկանէ։ Ոչ երբեք ի մարգկանէ եղեալ պայն, եթէ ոտ երեսս ապրած իցէ. ԵՒՒԻ։

ԳԱՅԱՋԱՆ. ի, ացս. գ. Διάδοχος. Successor, posterus. Յաջորդ. փոխանորդ. մանուածագ ազատի կամ Թագաւորի. սեռական ժառանգ, և մնացորդ ազգի. ԵԷՐԻՆԷ՝ ֆօգօռնա ՅԷԼՅԻ. խալիֆա. և սուլթօյ, եվլաթ. ՅԻՒ. (ընդ. ֆայէ, և զօ-ուսատի առ մեզ ասին ոմանք ոսկ պէյղպէթ։) Պայազատս ազգացս հանդոյն բազմութեաբ ժամանակին յառաջ բերելին։ Կարգ ըստ կարգէ ի ինոյն յերեսեալ յարէ զնորին յետնոց պայազատացն զհամար։ Սոցա (այսինքն մեռեալիցի և յուդայ) պայազատք զերկանութեան հրեից վերջոյն ներոգեցին։ Զոյսոց ամենեցուն իսկ (Թագաւորացն եգիպտոսի) քրոքիքն ուշնէին զմեռեալսն ... ի պայազատաց ի պայազատս առանգեալ։ Ոչ ևս պայազատ ի պայազատէ ի քահանայական աղգէն կային քահանայք ոչ .. այլ աննշանաւորք ոմանք, ևն. Ին... ԽԲ. ՁԻ. Ե Ք։ Ի Մովսեսի որդիքն և ոչ իշխանութիւն գոան պայազատք։ Պայազատս և ժառանգս յետ մեր կորգիցեմք (յն. լուկ յաջորդս). Ոսի. Ս. Ձ. 9. Ե 17։ իսկ Եսս. ԽԲ. Ձ։ Ես յայտ այս ի պայազատաց Թագաւորացն լինի ՚՚. յն. ի յաջորդութենէ։

ԳԱՅԱԶԱՆ. որպէս Աչնուաստոհմ. որ է ի սեռական (կամ սեռատհական) ազգէ. օդ. ղօք. ԽԻՀՓՔ. Ի Մլիկականոց, և պայազատաց. չինականաց և ոտոհմականաց. Կ. ՈԲ. Ք։ Սնեալ և սորատեալ, պատրիկք և պայազատք. կէսա. ՈԷԽ։

ԳԱՅԱԶԱՏԱԲԱՐ. ՚՚. Յաջորդութիւն յիշխանութենէ. Թագաւորէ ... ի վերայ ատրեսոնաի պայազատաբար. Աբծ. Ա. 1։

ԳԱՅԱԶԱՏԵՄ, եցի. ն. լ. Διαδέχομαι. Excipio, succedo. Ընդունել յաջորգութիւն զիշխանութեի սեռատհականեալ ինքեան. յաջորդել. ՃԻ-ԼԻ։ ԷՒՀԽ. ԵԷՐԻՆ ՅԷԼԽ. ԽԱՒՔ օյճաք. Ջայս ազեքսանդրոս պայազատեալ՝ ասնու զԹագաւորութեին արիգեոս։ Զսա պայազատեալ փոխանակէ որդի իւր։ Զսա պայազատեալ երրորդ պաղոմէոս։ Ուսան արիգեոս՝ որ և փիլոպատր՝ պայազատեաց զիշխանութեին. ԼՆ. Ես. ԽԱ. ԱՒԽ։ Զսա պայազատեալ Նորին որդի արշակ. Խոր. Բ. 2։ Պայազատեր զՀայրենի աերութեին։ Պայազատեալ զիշխանութեին մեծ որգի Նորա. ՁԿ. ՂԲ։ ԶԹագաւորութեին ի աչին կոստանդիանոսէ պայազատէ կոստանդիոս Նորին որդին հանգեալ եղբարջ. Սանան։ Պայազատեացն ազգէ յայգ զայս պատիւ (քան հանայապետութեի). Լ.ՂԲ. պԻՐՔ։

ԳԱՅԱԶԱՏԵԼ. որպէս Սեպհականել. թրապէտ. աերապետել. իշխել. Զգիւղս և զաւանս և զազարակս յիւր անուն պայազատէ։ Երբեմն զմահն ինչ աչխարհս, և ապա զգողոս իսկ Նուաձեալ պայազատեր. ՁԿ. ՂԲ։

ԳԱՅԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαδοχή. Successio, liberi, proles, posteri. Յաջորդութիւն անպհական իշխանութեի, կամ սեռնգեան. Ա՛ն չէ պայազատութեիք արանց մի ըստ միոջէ գրին. Ցառաջ քան զըրհեղէն պայազատութեիք ազգաց մի ըստ միոջէ ի սատնեորդ. Թէ համարոյ ձգեաւ. Չնախնեացն պատմութեի, և վերբայական պայազատութեացն։ Որոց պայազատութեին ունի զայս գանձակ ձև օրինակի. Ես. ԽԲ. ՃԻ։ Որ սեպհական ազատութեին է պայազատուն (իբր կարգ յաջորգութեի իւրազանչիւր նախարատրութեից). Խոր. Ց. 2։ Մուրհակաւ ի պարսից ինդրելին զպայազատութիւն ամոռոյն (կամ ողիկոսութեի). Հ=Ց. ԽԲՊԻ. Է։

Կամ որպէս Աչնուաստոհմութեի. որիւք կամ ժառանգք մեծամեծաց. Ա՛նք ոմանք երևելիք ի առնմային պայազատուեց։ Նոր։

ԳԱՅԱՉՆ, գին. զնց. ա. գ. որպէս Թէ յորուսական ազգէ պայիչ. սինքքոր. անպիսան. պայազը. Ջմի ի նոցանէ կացուցանին պետական և պարտաւոր պայազանց. Մ՚ԳՓ. ԼԷ։

ԳԱՅԱԿ. Տ. ԳԱՑԻԿ։

ԳԱՅԱԿԵԱԼ. Որպէս Գառակեալ. պառնչի, նման նմանի. Գլորեալ ի մեղս. և գեռևս ի նոյն չարաչահուս լսպղմախոյսի վէրս պայեկեալ նոսիմ. ՅԻՀՈՒ։

ԳԱՅԹԻՐ. Տ. ԳԱՑԱՐ։

ԳԱՅԹԵՄ. ն. } Տ. ԳԱՑԹՈՒ.

ԳԱՅԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Διαῤῥήνυμι, νω, διαῤῥήσσω. Diffringo, perrumpo. Որ զվէմն Նեղձեաց, ոչ անկարանայր զհաչտհանուան պայթել. Խոր. Ա՛յն է լսան որ չպայթէ զկեղևն. Վ՚ՈՒ։ Նոր գինն պայթեցուցանէ զտիկս Հինս. Մ՚ՆՒ. ՂՒ։

ԳԱՅԹԵՄ, եցի. ն. } Διαῤῥήγνυμαι. Dis-

ԳԱՅԹԻՄ, եցայ. յ. } rumpor, dirumpor. διΘαίνομαι, intumeo, turgesco. φοβέω, crepo, ևն. Պատուաստ չաչմամբ ի պարպատանէ ուռուցման. Ջայթիլ. ֆաքլամագ. լաՒլամագ. Իբրև կեւսս. պայթեաց վիշապն։ Ցղիջ նոցա պայթեցեն (կամ պայթեսցին). Դատ. ՃԲ. 20։ ՈՂ. ՃԲ. 1։ Ի Հայեցուածոցն գժնեութիւնք ասեն պայթել սրձաքար վիմայն. Խոր. Բ. 59։ Բարձրագեղ փրփուրն պայթեաց։ Պայթեաց և պատուեցաւ Թանձրութիւն երկրիս։ Թանձր հողն պայթեաց պատուեցաւ. ԵՀԼ. Ե. Ե Խ. ԴԱՆՅ. Ե խասէ։ Սիրտ քարեղէն պայթեաց (այսինքն կարծր վճռմբ պատուեցան), և սիրտք նոցա ոչ ապաչաւեցին. ՆԲԲ. Համաբ։ Կսկիծիմ պայթիմ. Թէ ոչ յարիցես գնասցես ի տանէս. Բ-ՂՒ. Ք. ԿՀ։ Պայթէ (ասէ պայթի) ասէ սիրտս, և այրիմ ընդ Թշնամանս. Ոսի. յՒ. Ա. 3։ Իբր զպղպեջակ անձրևոյ չքացեալ պայթեալ անգամանի. Ա՚ՔՀ։ Իբրև պղպեջակն ի նոսա քարկուԹեն պայթեցեալ՝ չնչեցաւ այսուհետև. Բբս. վախ։ Հպարտութեի ուռուցեալ. . . պայթէ։ Անգէն վաղվաղակի վիշապն պայթեաց. Վ՚ՀՀ։ Չի պարծիս պայթես գու յոմանք. ԼԿ։

ԳԱՅԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՑԹՈՄՆ. ՚՚ի ձայնէ անտի որոտմանց, և ի պայթիւն լինելոյ, և ի փայլատականց առաի։ Տեսին նոքա զպայթիւն երկնից, և զփայլիլն փայլատականց. Եէր. ասէրս. Ե Է։ Ոչ եթէ պայթիւն քան նից, և ոչ պարպաւիւն պատգամաց առաջնէմբ. Ոսի. յհ. Ա. 1։ Եղև ազմուկ ազազակի բազմաց, պայթիւն և ձչիւն՝ և առ ըզգազանն գղգալոյ. Ճ. Ա։

ԳԱՅԹՆՈՒԼ. Տ. ԳԱՑԹԼ. (Բուշան) գառնայ յոչինչ ընդ պայթիլն։ Ի փէր մոլ

ԳԱՅԹՈՑԻՄ, եցայ. յ. Պայթիլ ըստ այլոց մատանց. Ջփայն՝ զոր հատանիք ի լեռնէ, օծանիք զնա, զի մի պայթոտանգի. Նոյնպէս և օծուածն մեր և մկրտուի՝ յազագս մարմնոյ և հոգւոյ մերոյ անպայթուն մնալոյ. Գիտա։

ԳԱՅԹՈՒՄՆ, Թմանս, մամբ. գ. Πάταγος, κτύπος. Crepitus, strepitus. որ և ԳԱՑԹԻՒՆ. Պայթիլն. հերձուածն. և ձայթիւնն. շառաչուածն. խուխլայըլ. խուխըրը. Թմբիւնք պայթմանք և ձայթմանք որոտմանց։ Ցորժամ բռնութեք հոգւոց, և որոտմանց ձայթմունք՝ սուգուածն ասասիկ, և գժնեայ պայթուածն հնչեսցեն. փիլ. խոսափ։ Եռաս զերկիր պիծուածն և պայթուածն հեղձամախտիւք. Մ՚ԵԲ. ԺԷ։ Ի պայթիւն վանգին ուռցման պատառելոյ պայթմանն մորմոցն ՚՚նշանակէը Մ՚ԳՓ. ԼԷ։

ԳԱՅԹՈՒՈՒԱՆԵՄ. ուցի. ն. Ῥήττω, διαῤῥήσσω. Rumpo, disrumpo. որ և ԳԱՑԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Պատառել պարպատմամբ. Ձայթեցուցանել. հերձուել շառաչմամբ. երգիծուցանել. ճաՒէյնէլ, ձչէէլ. խուխլանմագ. Պայթեալ ջնոսա անչշուածս ուռուցեալս. Խոսափ. Ք. 19։ Պայթուցանէ գինին զտիկսն. Մրմ. Ք. 22։ Ղյ. Ե. Ձղ։ Ո՛ ուսոյց քեզ զամենայն օր պայթուցանել զորովայն՝ մանաց և գինեաց զանազանութիւք. Սաբմ. հանգ։ (Ուրհն խարտեալ) գոչեաց յորովայնի այնոցիկ՝ ոյք սիրեցինն գնա, և մեծաս նախանձու. զերկրպագուս իւր հեղձ պայթուցց. ԵՀԲ. ԼՀ։

ԳԱՅԻԿ, պայկի, կաց. կի՚ ԳԱՑԱԿ. ի, ացս. Նոյն ընդ Գահակ՝ իբրև պահապան. լծ. և ա. ԲԷյֆ. ԲԷյԽ. այսինքն Սպասաւոր (որ յոտին կաց). սուրհանդակ (արագասն). Մբռուժան հրամայէ պայկացն (կամ պայկային) զբերդից պատպազան կանխել զկանայս նախարարացն. Խոր. Գ. 56։ Զպաղեալ գնա պայկացն՝ մերկացուցին գնա. փորգ։ Ընդ էն վավվաղակի Թէոմաիեցան պայիկքն նա խամսուտիկք, ոյք պահէին զպարիսպն։ ԹոԹափեցան ամենայն պայիկք նախամարտկացն ի պարսպէն։ Մարտ եգեալ ընդ պայիկսն. Ղ՚ՆԳ. Ջ։ Ա՚ՈՂ. Բ. 4։ Ե Ք. 10։

ԳԱՅԼ. Բառ գաղղ. և իտ. Bailo, balio. Թ. գալ՚օղ. որ էր առ մեօք սեպհականեալ անուն գնսպանի վենետկեցւոց ի կոստանդնուպօլիս. և առ կիլիկեցւոցն, անուն պատուոյ տուեալ մեծի իշխանին հայոց ի ժամանակս. Պայլն հայոց կոստանգին կոպատրւոց զնոսա մերձ ի սիս. Հ՚ԵՒՀ. պԻՀ։ Ջոր և պայլ իսկ էգ հայոց. ՅԻՀՈ. Մատաղ որգի մի իւր Թողեալ. . . այն որ պարսն և պայլ եգեալ. վ՚ՀՀ. ոթ։ Ա՛ռան պայլ. կոստանգին պայլ. անդ։

ԳԱՅԼԻԿԵՆՆ. Ըստ հին բ. Մ՚ԺՂԻ. Տ. Մ՚ԺՂՍՑՑ.ՆԱ և ԳԱՒՂՍՆՆ ի բռ. յայ.ան

ԳԱՅՆԱՒԻ. ի, այ. ա. Λαιμός. Splen.

didus, candidus, clarus, illustris, lucidus. φαιδρός, nitidus, luculentus, praeclarus. Լուսափայլ. սպիտակ յոյժ. ջինջ. և Ճերմ. փառացի. երևելի. չքնաղ, եւն. *Որ ունիցի զհանդերձն պայծառ. Յակ. Բ. 2։ *Զգեցեալ էին 'ի տաճարին կտաւս մաքուրս և պայծառս։ Աստղ պայծառ առաւօտին. Յայտ. ԾԲ. 6։ ԻԲ. 16։ *Զուարթագոյն և պայծառք երևէին. Եղիշ. Է։ *Որպէս հրամայեաց պայծառն 'ի Թագաւորս մեծն կոստանդիանոս. Մխ. դպ. յոբէնս ԲԳ։ *Արև, և լուսին պայծառ բազմեալ 'ի քաղաքն Հռոմ (պետր. և պօղ), լոյս յարևմտից ծագեն աշխարհաց և ազանց յերկրի. Ճ. փող։ *Կայր եղբայրն այն 'ի գունդս մարտիրոսաց կարգեալ, և պսակ պայծառ կայր 'ի գլուխ նորա. Վրք հց. Փ։ *Պայծառ է ինձ այսօր եկեղեցւոյս ատեանս։ Պայծառ է մեզ բանս, և շնորհօք լցեալ. վասն զի պայծառ է և մեր հաւատոցս հաւաքումն. Ոսկ. հմբ։ Կիւրղ. 'ի յոհ։ *Պայծառ զքաղաքն յօրինեն ամենայն պատրաստութբ. Իգն։ *Յանձինս պանծայրին ... վասն պայծառ վարուցն. Երզն. մտթ։

ՊԱՅԾԱՌ. որպէս Յայանի. *Պայծառ են և այգք. Խոսրով։ *Առօքն Ճշմարիտն պայծառ լեցի. Մխ. երէմ։

ՊԱՅԾԱՌ ԳՈՒՆԱԳՈՒՆԵԱԼ. Ποικίλος. Varius, variegatus. Պէսպէս, գունագոյն։ Նխու. կողմ. սաէպ։

ՊԱՅԾԱՌԱԲԱՆ. ա. Κομψός, κομψευόμενος. Elegans, lepidus, garrulus. Պերճաբան. պաճուճաբան. ճառասող. *Աչք առ խարէութիւ պատրանաց լսելեաց գեղեցիկ արուեստակեալ սակգծուածս 'ի միասին անկեալ թուեցան առ անուանցն իւրս պայծառաբանք երևեալ. Փիլ. ծ. բան։

ՊԱՅԾԱՌԱԲԱՆԵՄ, եցի. Պաճուճաբանել. ճառաւել. փխղծէ. լոգ էԹծէ. *Զգաստն պայծառաբանեսցէ կախարդաբար՝ փոփոխելիս ասելով զհօգիսն. Լծ. ածոբ։

ՊԱՅԾԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐγλωττία. Eloquentia, facundia. Պերճախօսութի. ճոռոմաբանութի. ճառասանք. որպէս յն. քաղցրաբանութի. *Ոչ գիտէ զբանից դարձուածս ... կամ զպայծառի պայծառաբանութեն կախարդութն. Առ որս. ծբ։

ՊԱՅԾԱՌԱԲԱՐ. Տ. ՊԱՅԾԱՌԱՊԷՍ. *Մեք ամենայնիւ բարութբ գեղով զինքեանս պայծառաբար արտափայլեցուցին. Մագ. էկեղ։

ՊԱՅԾԱՌԱԲԵՐԻԼ. չ. Պայծառ բերելոյ պտղաբեր գտանիլ. *Առաքինութեն պայծառաբերին պտղով. Թէոդոր. խոս։

ՊԱՅԾԱՌԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Պայծառ բորբոքեալ. յորդալոյս. *Պայծառաբորբոք ջահիւք և մոմեղինօք. Ասող. Գ. 16։

ՊԱՅԾԱՌԱԳԵՂ. ա. Պայծառ գեղով. չքնաղ. արտափայլեալ. *Ծածկէր (սերովբէն) զերեսս առ 'ի չհանդուրժելոյ փառացն պայծառագեղին Ճառագայթից. Ոսկ. ես։ *Զուարթունք ... պայծառագեղք և ցանկալիք. Մծբ. ծէ։ *Ոչ խնայէր ակն նոցա 'ի գեղեցկատես պայծառագեղ մանկան հասակ արուի կամ իգի. Կոչւմբ։ *Ի ըզգեստս պայծառագեղս (կամ պայծառագեղս) Թագաւորութեն. Եփր. ԲԳ։

ՊԱՅԾԱՌԱԳԵՂԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պայծառութի գեղեցկութե. չքնաղութի. *Զարմացոյր ընդ անպատում պայծառագեղութի առաւելոյ. Վեցօր. ը։

ՊԱՅԾԱՌԱԳՈՅՆ. ա. ն. Λαμπρότερος, ον Splendidior, clarior, ius. Առաւել կամ յոյժ պայծառ. և Պայծառապէս. *Պայծառ էին երևելիքն, այլ պայծառագոյն են իմանալիքն. Յորժամ յայտնիցին՝ պայծառք են. և պայծառագոյնք. Խոսրով։ *Ջինջ պայծառագոյն քան զոյս կայցէ։ Պայծառագոյն ճոխութբ. Եզնիկ։ Նար. յաղթ։ *Քանզի կենցաղ պայծառագոյն ցուցին. Ոսկ. յհ. ա. 22։ *Այնչափ առաւել պայծառագոյն է լոյսն այն. Ոսկ. խլ։ *Վերատին չլինեաց պայծառագոյն. Խոր. Բ. 33։ *Պայծառագոյն մեզ զմխիթարութեն առ 'ի յայ շնորհէ։ Պայծառագոյնս խակ ունին զլոյս հաւատոցման. Խոսրով։

ՊԱՅԾԱՌԱԳՈՅՆ. որպէս Պայծառ գունով. *Բայց դու մի ըստգիւ լինիր գունոյս մերոյ. քանզի եմք բարուք ողւոյ պայծառագոյնք քան որ առ քեզ սպիտակդ են. Պտմ. աղէքս։

ՊԱՅԾԱՌԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. Տ. ՊԱՅԾԱՌԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Թուլթաբար ընթերցջիք զդիրս ածային. զի այն խակ զնէլլքնին պայծառագործեաց. Ոսկ. գծ։ *Արեամբն ածայնով ներկեալ պայծառագործէ. Վրդն. ծն։

ՊԱՅԾԱՌԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Պայծառութիւն գունոց, հանդերձից, և հանդերձանաց. *Հեշտալիք են և փափկացուցիչ գինի, միւռ ... և պայծառագունութիւնք. Երզն. ժ. խորան։

ՊԱՅԾԱՌԱԶԱՐԴ. ա. Պայծառ զարդարեալ. վայելչապանծ. գեղեցիկ. *Խորանք պայծառազարդք. Մանդ. ԻԳ։ *Զգեցուցանէ հանդերձ պայծառազարդս. Թէոփ. դհ։ *Խարխափ պայծառազարդ քմի հաւատոյն. Ճ. Գ։ *Կազմել սեղան պայծառազարդ քմասիրաց և ընթերցասիրաց. Ճ. Ե։ *Տեսեալ պայծառազարդ հասակ մանկութեանն՝ զարմանայր. Ածր. Է. 3։

ՊԱՅԾԱՌԱԶԱՐԴԵՄ, եցի. ն. Պայծառ զարդարել. վայելչազարդ առնել՝ Իբր զծառոն տեառն՝ ատտապէս պայծառազարդեաց. Նար. խլ։

ՊԱՅԾԱՌԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Պայծառ զարդ. շքեղութի. և Պայծառազարդելն. *Բոլոր հրաշիցն պայծառազարդութիւք. Անան. էկեղ։ *Պատմէ ... զեկեղեցւոյ պայծառազարդութեն խաչիւն և սեղանով, մարմնով և արեամբն տեառն. Նար. էրգ։ *Տեսանեն զճշմարտութեն այ պայծառազարդութի. Լմբ. պտրգ։

ՊԱՅԾԱՌԱԶԳԵԱՑ, զեցի, եց. ա. ն. Λαμπροφόρος. Splendidam seu candidam vestem (vel formam) gerens, candidatus. Զգեցեալն պայծառս կամ զպայծառութի. սպիտակազգեաց. պայծառ. և Ի զգեստս պայծառս. *Ընդ սիւնք եկեղեցւոյ պայծառազգեաց վառեալ՝ ածածագ հրոյն բորբոքմամբ միացեալք 'ի լոյսն անշիջանելի և այն։ Պայծառազգեաց պսակեալք լուսով փառացն քմի՝ ընդ այց առաքելոցն և մարգարէիցն պարս. Խոր. Հրտղթ։ *Վասն անթիւ բազմութե հեթանոսաց պայծառազգեցից առաջի այ. Նխ. յայտ։ *Որ պայծառազգեաց վայելչութբ պսակեաց զքեն հոլիփսիմէ և ըղ գայիանէ. Ճառ։

ՊԱՅԾԱՌԱԶԳԵԱՑ ԼԻՆԻՄ. } Λευχειμονέω. Albis induor, laetitiam prae me fero.
ՊԱՅԾԱՌԱԶԳԵՆՈՒՄ, զգեցայ. } Պայծառս զգենուլ. պայծառազգեստիլ. պայծառանալ՝ Ինքեքս մաքեք յանսպառ հարսնարանն, պայծառազգեաց լեալք մաքուր և անարատ խմասաիւք. Նխու. էրգ։ *Որք նորափետուր բանիւ զարդարեալք՝ պայծառազգեցան եկեղեցիք հայաստանեայց 'ի ձեռն սոյն սահակայ. Ճառ։

ՊԱՅԾԱՌԱԶԳԵՍՏ, ի; եց. Տ. ՊԱՅԾԱՌԱԶԳԵԱՑ. ա. ն. Λαμπροφόρος. *Վայելչացեալք և 'ի զարդուցն կազմուածս, և պայծառազգեստք 'ի փայլուն զինուցն մաքրութե. Պայծառազգեստ սպիտակութի։ Պայծառազգեստ վարսաւորութբ ծաղկին հրճուել. Պէփ։ *Պայծառազգեստք և սպիտակափայլք ըստ պատահման արծաթոյ. Նար. առակ։ *Պայծառազգեստ վայելչութբ սպասաւորել արքութենցն. Ճ. ծրգհմր։ *Փողփողելով 'ի վերջաւոր պայծառազգեստ և պճնաւոր. Ճ. էդէս։ *Առաքեաց զնա 'ի զգեստս պայծառազգեստ (կամ պայծառազգեստս) Թագաւորութեն. Եփր. ԲԳ։ *Զարդարեցաք զնա սպասիւք պայծառազգեստիւք. Յէշոփ։ *Պայծառազգեստ պսակեալ արփիափայլ հրաշիւք. Խոր. Հրտղթ։ *Լուսաւորեալ պայծառազգեստ՝ քղանցիւք ոսկեզինօքն զառաջասու քո զարդարել. Գնձ։ *Մեք կողոպտեալք, սա զմերկս պայծառազգեստ զարդարէր. Եղիշ. էրէց։ *Պարակից գուք եղէք յայսմ աւուր վերին զօրաց պայծառազգեստից այց հրեշտակաց. Տօղ։

ՊԱՅԾԱՌԱԶԳԵՍՏԻՄ, եցայ. չ. Պայծառ զգենուլ. պայծառազգեաց լինել. *Այժմ երկին 'ի վերուստ պայծառազգեստեալ. Խոր. Հրտղթ։ *Որք 'ի հեթանոսաց պայծառազգեստեալք կային առաջի այ. Լմբ. յայտ։ *Որով տիեզերք պայծառազգեստեցան արեգակնակերպ Ճառագայթիւք. Գնձ։

ՊԱՅԾԱՌԱԶԳԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. } գ.
ՊԱՅԾԱՌԱԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. } Λαμπροφορεία. Splendidae vel candidae vestis gestatio, facium gestatio. Պայծառազգեստ լինել. պայծառութի. ջահազգեցութի. կամ ջահակրութի. *Եղիցին նոցա երկինք նոր՝ պայծառազգեստութբ. Յճխ. ԻԳ։ *Տալ սմա շնորհս սրտի պայծառազգեստութեն. Մաշտ։ *Ի կերակուրս, յըմպելիս, 'ի պարաւորութիւնս և 'ի պայծառազգեստութիւնս. Սարգ. Բ. պ. ա։ *Գեղեցիկ էր և երէկ մեզ պայծառազգեցութիւն և լուսաւորութի (Ճրագալուցի զատկին). Ածոբ. պտտ Բ։

ՊԱՅԾԱՌԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Պայծառ և զուարճալի. զուարճացեալ պայծառութբ. *Եւ մեք պայծառազուարճ համարձակութբ՝ երկրային պարուքս ընդ արփիափայլ սեռիցն պարակցեալ. ՃՃ։

ՊԱՅԾԱՌԱԶՕԴ. ա. Գեղեցիկ զօդեալ. վայելչայարմար. *(Կղզիք նաւարկելիք) պայծառազօդ շինութբքն քաջ 'ի բաց գերազանցեցին զմիջերկրեայ զհռչակաւոր քաղաքօքն (այլ ձ. պայծառազարդ). Պէփ։

ՊԱՅԾԱՌԱԹԵԻ. ա. Որոյ թեւքն են պայծառ, գեղեցիկ, պաղպաջուն. *Սիրամարգ պայծառաթև. Վեցօր. Է։

ՊԱՅԾԱՌԱԼՈՅՍ. Տ. ԼՈՒՍԱՊԱՅԾԱՌ. *Այժմ արեգակն պայծառալոյս 'ի վերինն հասեալ կամար. Խոր. Հրտղթ։ *Իբրև զարեգակն 'ի մէջ աստեղաց պայծառալոյս ցուցանի (որ կոյսն) 'ի գասս սրբց. Ճ. Փ։

ՊԱՅԾԱՌԱԽՕՍ. ա. Պայծառ 'ի խօսս. պերճախօս. *Պայծառախօսն յոհան՝ ոսկեբերան ասացաւ. Վրդն. լուս։

ՊԱՅԾԱՌԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ՊԱՅԾԱՌ. Λαμπρός, φαιδρός. Splendidus, laetus, a, um. *Արեգակն պայծառական Ճառագայթիւք պայծառացուցանէ։ Որպէս տեսի ընդ ձեզ զայսմականսն, կամիմ տեսանել և ըզպայծառականսն։ Այնչափ առաւել պայծառագոյն է լոյսն այն, զի և զպայծառական աստեղսն ծածկէ. Ոսկ. գյ. և 'ի նոր կէր. և խլ։ *Ընծայս պարգևաց պայծառականաց խոստացաւ շնորհել. Նար. խլ։ *Բարեպաշտութի ... մեծ է, և լցեալ ամենայն պայծառական փարթամութբ. Ածբ. Է. յն. ἀμβρόσιος, անմահական, կամ հաճոյական յոյժ։

ՊԱՅԾԱՌԱԿԱՑՈՒՐԴ. ցրդի, եց. ա.

Պայծառ կացուրդ. մեծահանդէս ժողով, տօն. *Սկիզբն ամսոյն եւ նախակարգեալ եղև (գարունն), և 'ի պայծառակացութիւն ընդունակ՝ 'ի հնումն և 'ի նորումս. Պիտ։

ՊԱՅԾԱՌԱԿԵՐՊԵՄ. եցի. ն.) Պայծառացուցանել. շքեղացուցանել. պայծառանալ, շքեղանալ.
ՊԱՅԾԱՌԱԿԵՐՊԻՄ, եցայ. չ.) *Զտօնիս զօրինակն աւետարանին լուսովն պայծառակերպեցին. Ճ. Գ։ *Զթագաւորականն աւուր պայծառակերպեալ հրաշազարդեն զփառս։ Այժմ երկիր վայելչացեալ պայծառակերպի յերևմանն քո. Խոր. Վրդվռ։

ՊԱՅԾԱՌԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Պայծառակերպելն. պայծառութիւն կերպարանաց. մանաւանդ Այլակերպութիւնն քրի 'ի Թաբոր. Μεταμόρφωσις. Transfiguratio. *Այսօրինակ տօնիս նկարագրի պայծառակերպութեն։ Յոյնք զսա Պայծառակերպութեն և Պըսակաց կոչեն տօն, և հայք Վարդավառ։ Յիրաւի վարդավառ զսա ձայնէ եկեղեցի, և պայծառակերպութե և պսակաց տօն. Խոր. Վրդվռ։ *Այսօր զահագին քո զմիւսանգամ ցուցեր զպայծառակերպութիւնդ 'ի Թաբորական լերին. Գնձ։ *Անճառելեացն հրաշից պայծառակերպութիւնք, և սքանչելի յօրինուածք. Նար. Էկեղ։ *Դասաւորեալ պայծառացեալ ընդ սիրոյ քո ... դասակարգեալ պճնազարդեալ պայծառակերպութեն. Խոսր։

ՊԱՅԾԱՌԱԿԵՐՏ. ա. Պայծառ կերտեալ. գեղեցկաշէն. *Ուր և շինեալ զպայծառակերտ քաւարանն նոր. Յհ. կթ։ *Ի շինութե պայծառակերտ քաւարանաց. Ոսկփ։

ՊԱՅԾԱՌԱԿՇԻՌ. ա. Ցառակ և անվրէպ կշռեալ. հաւասար. *Գեղատախտակն՝ պայծառակշիռ՝ հաստակաչափ՝ զգեղ երեսայ յանդիման ցուցանէին. Ագաթ. յորմէ և Սանահն։

ՊԱՅԾԱՌԱՀՐԱՇ. Տ. ՀՐԱՇԱԳԱՅԾԱՌ. *Պայծառահրաշ լուսով և փայլմամբ գալըստեանն քրի զհաւատացելովքս փարի. ՃՃ։

ՊԱՅԾԱՌԱՅԱՐԴԱՐ. Տ. ՊԱՅԾԱՌԱԿԵՐՏ. *Շինէ զքաղաքաքալուրն ապարանս պայծառայարդարս գեղեցկայարմարս։ Կոչեաց զանուն ամրոցին զարդ. այսինքն պայծառութեն 'ի վերայ պայծառայարդար պատուոյն. Արծր. ա. 10. և 11։

ՊԱՅԾԱՌԱՅԻՆ. Տ. ՊԱՅԾԱՌ. *Շուշան պայծառային զողջախոհութե ճառագայթս զեկուցանէ. Նիւս. Երգ։

ՊԱՅԾԱՌԱՆԱՄ. ացայ, ցիր. չ. Ἀναλάμπω, καλλωπίζομαι. Reluceo, splendeo, exornor, claresco, floresco, glorior. Պայծառ լինել. լուսափայլել. շքեղանալ. պերճանալ. պճնիլ. երևելի լինել. փառաւորիլ. պարծիլ. *Ի ժամանակի այցելութե իւրեանց պայծառասցին. Իմաստ. գ. 7։ *Յօրինէր կազմէր ամենայն զարդու իւրով, և պայծառանայր առաւել յոյժ. Յուդթ. ժ. 4։ *Կղեմէս աղեքսանդրացի երէց և պանտենոս փիլիսոփոս առաջիկեան 'ի միջնէ ազգս՝ պայծառանային։ Աղեքսանդրոս 'ի գաւառնուէ պայծառացաւ. Եւս. եր. Է։ *Մի հարքն երկոքումբքս այսօրինակ բարեփառութե զամպարօք փայլեալք պայծառանային. Յհ. կմ. Երև։ *Դնեմք առաջի պայծառացելոց ոգւով զլուսափայլ բանից ճառագայթ. Ը. ընդհանր։ *Պայծառացին լապտերք հոգւոց մերոց։ Պայծառացեալ 'ի կամարս լուսեղէնս։ Պայծառացիր եկեղեցի քո ընդ ճգնութե սրբոց վկայից. և այլն. Շար։

ՊԱՅԾԱՌԱՆՇԱՆ. ա. Պայծառ նշանօք. կամ նշանաւոր յոյժ. *Այնպէս բարձրապատուի և պայծառանշան առաքեցաւ (պօղոս) 'ի տեառնէ. Ագաթ։

ՊԱՅԾԱՌԱՆՇՈՅԼ. ա. Պայծառ նշողիւք. լուսաճաճանչ. անաղօտ. *Պայծառանշոյլ ջահ վեհին ծագման՝ փրկչին յանէ նշան անպարտելի. Նար. խէ։

ՊԱՅԾԱՌԱՇԷՆ. Տ. ՊԱՅԾԱՌԱԿԵՐՏ. *Եկեղեցի բարձրաբերձ, և պայծառաշէն տաճար. Հ. Փետր. ժը։ *Հասի 'ի պայծառաշէն կայանս սրբոյն հաստատնգիմանոսի. Յիշոփ։

ՊԱՅԾԱՌԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պայծառ շինութիւն, կամ շինուած. *Տաճարին պայծառաշինութեն գողացեալ լինէր. Գնձ։

ՊԱՅԾԱՌԱՊԱՃՈՅՃ. Տ. ՊԱՅԾԱՌԱԶԱՐԴ. *Եկեղեցի պայծառապաճոյճ 'ի նմա յարդարեալ։ Շինէ զպայծառապաճոյճ եկեղեցին. Յհ. կթ։

ՊԱՅԾԱՌԱՊԱՐԾ. ա. Գեղապանծ. պանծալի. *Քրիստոսն նշանաւ պայծառապարծ պսակեցեալ. Նար. կէ։

ՊԱՅԾԱՌԱՊԷՍ. մ. Պայծառ և պանծալի օրինակաւ. փառօք. շքով. վայելչապէս. *Առաքէ 'ի հայս պայծառապէս ըղտիրան Թագով պսակեալ։ Ուր պայծառապէս իսկ բորբոքի ջահ սրբութե զգուշացելոցն յարթնութե. Յհ. կթ։ *Իսկ իշխանն զգեցեալ զհանդերձս իւր՝ շրջէր 'ի քաղաքին պայծառապէս. Վրք հց. ծէ։ *Թագաւորն քո զլինեսցի պայծառապէս. Լմբ. օծն։ *Պայծառապէս զարդարէ զնա (այսինքն զեկեղեցին). Ոսկփ։

ՊԱՅԾԱՌԱՊՍԱԿ. ա. Որ ունի զպայծառ պսակ. պայծառացեալ Թագիւ, կամ ինքնակալութբ. *Մատուցեալ 'ի յօգոստաբնակ պայծառապսակ պատկառատեսակն պալատ՝ զինուորէր. Նար. խե։

ՊԱՅԾԱՌԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Պայծառ վայելչութբ. սպիտակափայլ. *Պայծառավայելուչ սպիտակ են զգեստք իւրեանց. Մծբ. ԺԲ։

ՊԱՅԾԱՌԱՏԱՐԱԾ. ա. Որ տարածէ յիւրմէ զպայծառութե. և Տարածեալ պայծառութբ. լուսաճաճանչ. *Զլուսասփիւռ պայծառատարած զհաւասար առաքելական ծաղկեցուցանէր. Յհ. կթ։

ՊԱՅԾԱՌԱՏԵՍԻԼ. ա. Պայծառ տեսլեամբ. փառացի. շքեղ. *Սպասս վայելուչս՝ գունազոյնս՝ պայծառատեսիլս. Կորիւն։ *Անմահութե փառացն ցանկացիր. այն է պայծառատեսիլ և լուսաւոր. Ոսկ. յհ. ա. ի։

ՊԱՅԾԱՌԱՏԻՊ. Նոյն ընդ վ. *Ունիմ առ տիւ պայծառատիպ մի կարկեհան, եդեալ 'ի լանջս բաց վակասին ահարոնեան. Ը. Խմ Եղոփ։

ՊԱՅԾԱՌԱՐԱՐ. ա. Որ առնէ զպայծառ. պայծառացուցիչ. լուսատու. *Յայտնի տեսանէր զպայծառարար յաջողութեան ճախրումն սրբոյն գրիգորի 'ի վերայ ուխտապահացն. Փարպ։

ՊԱՅԾԱՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Λαμπρύνω, φαιδρύνω. Clarifico, illustro, exorno. Տալ պայծառանալ. փայլեցուցանել. լուսաւորել. վայելչացուցանել. զարդարել. [illegible] *Որ զժողովս ոչ ընչիւք, այլ սքանչելեօք զանազանութե պայծառացուցանես. Եւագր. ի։ *Զկերպակրացն վայելչութե պահք պայծառացուցանեն. Բրս. պհ։ *Պայծառացուցանելով զքանս իւր՝ առնէ. Իսիդ։ *Պայծառացուցեր նր զեկեղեցի։ Պայծառացո զմանկունս քո յօրհնաբանութե ծագողին շող լուսոյ. Շար։ *Պայծառացո ընդ սիրոյ քո. Ժմ։ *Զհոգւոյ բարեպաշտութեն պայծառացուցանել։ Զսէրն քրի պայծառացուցանէ յարդարեաց սորա հոգիս. Լմբ. պորտ. և ոսկեղ։

ՊԱՅԾԱՌԱՓԱՅԼ. ա. Պայծառ փայլեալ. լուսափայլ. *Պսակ պայծառափայլ վարուց իմաստութե. Նար. կառ։ *Վասն յերեսաց սրբամատեանս և պայծառափայլ գոլոյ՝ զքաղաքաւ (տրամադր կոչէին). Ոսկ. գէ։ *Զխմացուածս պայծառափայլ բանականաց. Վրդն. ծն։

ՊԱՅԾԱՌԱՓԵՐԱՆԳ. գ. Պայծառ երանգօք կամ գունով. փողփողեալ. *Պայծառափերանգ նիւթով զգեստաւորեալ պճնազարդ գէր. Առակ. Է. 2։ *Նաև ծաղկօք զարդարագին, պայծառաերանգ պճնեալ զարդիւ. Յիշոփ։

ՊԱՅԾԱՌԵՐԵՍ. ա. Պայծառ դիմօք. բաց յն. ոճոյ՝ և աչօք. *Հրաշէլայ սա կոչի վասն առաւել պայծառերես և բոցակնագոյն իմն լինելոյ. Խոր. ա. 21։

ՊԱՅԾԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Λαμπρότης, φαιδρότης, διαυγία, ἔλλαμψις. Candor, splendor, fulgor, claritas. Պայծառ գոլն, և պայծառանալն. լուսափայլութիւն. լոյս. փայլումն. յստակութիւն. շքեղութիւն. վայելչութիւն. *Զանցանէր պայծառութբ զԹագաւորական արքունեօքն։ Մարդոյ լոկոյ անհնարին է զայսպիսի պայծառութիւն լուսոյ զգենուլ. Եղիշ. Գ. և Է։ *Եւ այնպէս գոյացան պայծառութիւնքն երկրորդք՝ սպասաւորօղք առաջնոյ պայծառութեն. Արեոպ. ծն։ *Մին 'ի միոջէ ծնութեն լինելի պայծառութեն՝ միաւորութբ բաժանեալն, և միաւորեալ բաժանմամբ։ Զքարանց բազմապատկութիւնս և զպայծառութիւնս։ Մաքուր պայծառութի և այլն. Առ որս. Է։ *Անհասատատ են պայծառութիւնքս, և աշխատութիւնքս վշտագինք։ Զիմաստութի նորա առանց ամենայն երկբայութեն ցուցանեն պայծառութիւնք արարածոց. Խոսր։ *Ընդ քեզ է սկիզբն զօրութե, պայծառութիւն սրբոց քոց, յարգանդէ յառաջ քան զարուսեակ ծնայ զքեզ. Ղևոնդ։ *Այսօր և հրեշտակք ուրախանան ընդ պայծառութիւն քո նոր եկեղեցւոյ. Շար։ *Զեկեղեցւոյ պայծառութիւն մի՛ անփոյթ առնէք։ Որ և ընդ բնաւ աշխարհս մեծազարդ պայծառութբ զարդարեալ լինէին եկեղեցիք. Ը. ընդհանր։

ՊԱՅԾԱՌՈՒՄՆ, ռման. Նոյն ընդ վ. *Զտեսել զտեսիլն յերեսացն պայծառմանէ յանձին կրէ, այլ 'ի ներքս անդ ոչինչ նորոյն վերբերութեան միայն պայծառ. Ոսկ. յհ. ա. 2.

ՊԱՅՂԱԿԵՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պղտորութիւն ջուր. վատթարութիւն. կուրութիւն աչանցոյ պղծագործ պաւղիկեանց. *Նախկին մծղնէութե պայղակենութե խեչերանք. Յհ. իմ. պաւղ։

ՊԱՅՂԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Շլացութիւն որպէս յերեսաց փայլակման. բլշակնութիւն, մթագնութիւն. կամ փայլիւն շլացուցիչ. *Ո՛չ ըստ չափոյ երևեցելոյն, այլ ըստ տեսողացն կուրութե գործէ. որպէս ուրեմն պայղակումն արօղոփ աչացն։ Զամենայն փառս նորա առ պօղոս եղելոյ զպայղակմանն ասիր. որ զպայղակումն ոչ եբեր, զիարդ զփառսն բերիցէ զանչափս. Բրս. Բղբ։

ՊԱՅՄԱՆ, ի, աց. գ. պ. ֆեյման. Σύγκρισις. Conjectura, conditio. σύνταξις, coordinatio. τάξις, ordo. τρόπος, modus. ἕξεις, vires. προθεσμία ἡμέρα կամ ὥρα, praestitutum tempus, statuta hora, և այլն. Ուխադաշն. սակ. խոստումն. կարգ. օրէնք. կանոն և եղանակ և չափ իրաց և բանից. հանգամանք. և ժամադրեալ սահման. ռմ. ձև. թհգ, շարթ, գօնլ, օրան, գարար, քօլլ. *Ըստ պայմանի իւրում առնիցեն (զզատկին)։ Նուէրք իւրեանց ըստ պայմանի իւրեանց։ Ըստ Թուոյ նոցա և ըստ պայմանի իւրեանց։ Այս էր պայման խորանին վկայութե։ Պահեսջիք զքահանայութե ձեր ըստ ամենայն պայմանի սեղանոյն։ Մի պայման, և մի չափ. և մի օրինակ ամենեցուն (մեքենովթացն)։ Արտաքոյ բնակութե 'ի տաւղ (կամ տաղ,

պայման հրամանին տարապարտուց մեռա-նէլ (չէք ի յն.) Թուղ. Ի. 3։ ԻԻ. 6. 24=37։ Նե. ԼԷ. 21։ Թուղ. ծԷ. 7։ Ֆ. Ի. 4. Է. 37։ Ֆ. Ղ. Է. 14. և այլն։ *Աղբատ առողջ, և զբրաւոր պայմանաւ (յն. զօրութիւն). Սիր. Է. 14։ *Ուխտ պայմանի հաստատեացին։ Խընդրելով պայման ուխտի։ Մի արդեօք պայմանին ասիցե։ Զայս պայման ուխտի գրեալ և խոչ հաստատեալ, կնքեացիս. Խոր. Բ. 8, 32. 86։ Ն Ֆ. 48։ *Սահմանաց և բաժնից պայմանս ուսուցանել (ի զաւիս). Ես. ԽԸ. ։ *Պայման արար, Թէ ես յորժամ գամ, արձակեմ ի կապանացն. Փարպ։ *Ցաւուր պայմանի հատուցման իւրոյ զոր ետ ի ձեռս մեր տացէ զվճար փոխոյն. Շ. ընդհանր։ *Թողուլ զբանինչն զառանձինն պայմանն, և զմիաս ընդունի Թարգմանիչ կԽՐԴ. ծն։ *Զճշմարտութիւն նոցա (չարժման աստեղաց) առ ձեռն պայման պտղմիի յանգիման կացուցանէ. Շիր։ *Հպարտացածոյ պայմանաս զբանն առաջի դնէ։ Զպայման ծննդեանն (բանին ի հօրէ) ոչ գիտեաք։ Սարգ. յի. Է. Ն ա. յհ. ա։ *Խնդրեմ զքիան քո, և զիրացն որ գործիցի՝ զպայման . . . Ածէ այնուհետեւ ի գեղեցիկ պայման ապօթիցին։ (Մեզուտոր) տայ ժամանակ և պայման պատասխանւոյ. Ոսկ. ՚. ա. 19։ Ն յհ. ա. 27։ *Յորդեկրուէ պայման վերացան. Լմբ. ած։ *Դիտեր զժամանակակէտ պայմանին. Վրդ. հգ. Ի։

ՊԱՅԱՆ նաստակ. Նոմանկ. գրեալ պայմանաւ. յետկայ, կամ բուն պատճէն ուխտին. *Պայման նամակին՝ որ հայերէն գրով էր՝ յապատամբութիւնն կորեաւ։ Զպայման նամակն իսկ գտանիցէք գրով ձերով. Աբէ. ԻՒ. ա Իւրեան։

ՊԱՅՄԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որ ինչ ունի զպայման. ուխտական. վճռական. սահմանեալ. օրինաւոր. Թէական. *Կարգ լուսաւորութիւնն, կանոնք պայմանաւորք (վճռական ի ժող. նիկիոյ). ԱԳաթ։ *Պայմանաւոր չափով բաժանին բաշխին (Ջուրք) ընդ ամենայն կողմանս. Վ Էյօր. Ը։ *(Ցո՝ի վերջին ընծիւն) այսպիսի անպատ բարեբարուբ պայմանաւոր խօսս արարեալ ըստ նոցա տակաբուածին. Աբէ։

ՊԱՅՄԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. նոյն ընդ վ. *Ազ պայմանաւորական արտադրութիւք. Շիր։

ՊԱՅՄԱՆԵՄ, էցի. ն. Պայման առնել, դնել. գաշնաւորիլ. ուխտիլ. աԷոց գօմագ, ֆեյնէֆ։ *Ուրք քաջք սաւրարիլք, որոց զոր դիա՛ի բաց եդեալ՝ երուանդեայ պայմանեալ սպանանիլ զպատաչէս. Խոր. Բ. 43։ *Պայմանեալ էր արմաւ, և սուեալ էր գրաւ. Վրք հգ. ծ։

ՊԱՅՈՒԱՒԻԿ. ած. Բառ անաստղ, որ պէս կշիռ ինչ գրամոյ. *Սատեր՝ ի դրամս կշռիւս. և պայուսաւիկն՝ ծ լիտր. որ է ռ սատեր. Շիր։ Լա։ Լած։

ՊԱՅՈՒՍԱԿ. ի, այ. գ. Μαρσιππος, μαρσιππεῖον. Marsupium, crumena, saccus. իտ. borsa. Պարկ. քսակ. մսխուղ. ֆեօն, փաղարճէտ, ֆանէֆ։ *Իցէ՞ թէ արդ արտայի կապազովք (պիտի ըստ յն. կշռովք) անուէնն, և պայուսակաւք կշռոց նենդասէ. Մխ. Ը. 11։ *Պայուսակաք երիւք գանձս լցեալ. Յհ. Իա։ *Ի վան զպայուս տակն յիւեայ. Եզն. Ֆգ։

ՊԱՅՈՒԻՒՔ. ուեայ. ք. Ἔκτμησις Incisura et crena sagittae. Սպրին ձեղքուած և փուսլ նետի՝ յեցեալն ի լար աղեղան. օգ ՚ԷԱ. ՚ԷՐՊՔ. ՔՒԷՐՆԻ ՔՒԲ։ *Զանի բուռն հարկանէ զպայ զանէն, իսկ աջն զպայն յինքն ձգէ՝ ընդ նմին ձգելով հանգիլ պայանեաք ընէանն, և յառաջ կարկառումն ձախու ձեռինն առ նպատակն ուղղել. Նիւս. Երք։

ՊԱՅՏԱՐ. Խոտ ոմկ. որ և գրի ՊԱՏԱՐ, և ըստ ապ. Բայսիբ. Նալտանք. *Եա՛ի սկզբան նէ մնագործ էի, և որդ ո՞ արար զիս պայծառ (կամ զիս բայսառ ո՞ արար). Ո՚ԱՒՔԲ։

ՊԱՅՔԱՐ, ի, աց. ք. պ. Էչ՚էաբ. կռիւ. կագ. վէճ. յոյզք խնդրոց. գաւմա, ՚ՆԻՔԱ. *Թուղ Ը նոսա (և Ը մեզ) պայքար յանգիմանեալ. Ես. ԽԸ. 8։ *Ընդ պատից քեզնի գոտոյ՝ ապաբինեալ ի ընորհան ՀՅ՝ մոռիցուք ի պայքար. ԵՂՒՒ։ *Ընկերաբար գայիր ի պայքար։ Այսչափ երկայնաբան լինել ընդ ձեզ պայքարուս։ Ոչ ինչ մոռանեմ ես ի պայքար ընդ քեզ վան բնուլճե արարածոցս։ Ընդ աբեհնացիան վճռէին պայքարաս. ԵՂՒՔ. Բ. Ը. Ն յառաք։ *Մինչդեռ ի պայքարին և ի տուգանին խցեն։ Եթէ պայքար ինչ իցէ ի մէջ ոլարցն, հաշիւ դիցեն. կանոն։ *Ի պայքար բանից զոր արկանել. ԱԷՅր. Գ. 5։

ՊԱՅՔՐԵՄ. եցի. ւ. } ի պայքար մը

ՊԱՅՔՐԻՄ, եցայ. յ. } տանիլ կռիւ մաքառիլ. *Պայքարեա՛ի մաքառմանդ քոմ. ՄՅԲ. ՅԳ՝։ *Երկայնմտութիւք պայքարեցաւ ընդ նոսա. ԵՂՒՔ. Ը։ *Համագունդ ընդ միմեանս հարիալ՚ի հակառակութիւն և՚ի կռիւ պայքարէին. Ցհ. ԻՒ։

ՊԱՆ, ի. ից. գ. *Ἄρτος. Panis. (լծ. ընդ պան.) Հայ բոլորչի, բլիճ. նկան. ասմանի, էսմէ. *Պանս բաղարջս՚ի նաչհայ զանգեալ իւղով։ Պան մի բաղարջ, և պան մի յիւղոյ պանի։ Ձպանն՝ որ՚ի խանի կատարմանն ի. ցեն. ՂԼՓ. Ը. 4։ Ե. 12։ Ը. 26. Ն 31։ տես և ԻՓ. 14. 17. 20։ ԵՒ. ԻՒ. 32. 2։ Թուղ. Ը. 15. 19։ *Պանն ինչ է. բոլոր բաղարջ. վանի. հց։ *Ձնհաչիհն և զորս՚ի Թոնլուէն պանս՝ զոհ կոչեաց. Մ՚ԱՒՆ. վԼՓ։

ՊԱՆ. Նոմանուէր, Մաղ խոտախի մեղուաց, և նմանիք. ԲՃՃ. *Մեղու յարմարէ զպանս խորխոցան։ Լմբ. ասա՛։ *Սուզն գտանի՛ի մէջ ուրախուէն, որպես մեղր՚ի բՃՃս պահիցն. ԿԼՀա։

ՊԱՆ. Անուն բուսոյ. պան օԼա. * Ձկաբան ... են՝ որ մազապուրն ցախոլիս ձիւթեն, կամ պանին ցախոլիս... կամ այլ անուշահամ ծառանց. Վ՚ՓԱ։

ՊԱՆ. ի յանգս բառից է նոյն ընդ Պահապան հաւ, յար և նման պ. պան. զոր օրինակ՝ փերպան, դռնապան. պաղպան, այդպան, և այլն։

ՊԱՆԴԱՆԴ. Տ. ՊԱՏԱՆԴ. *Ὀμηρα. Obses. *Պանդանդ և փոխանորդ փրկութեանն իւրոյ զպատարագն ընկալեալ. ՓԼ. ասմ։ *Արձակեաց ևս զպանդանդան։ Եառուն զինա պանդանդ։ Ընդունր պանդանդս։ Պանդանդս՚ի նոցանէ առնուին. Բ՚ՈՒղ. Բ. 5. 15։ Է. 8։ *Պանդանդ փոխանակ նորա առեալ՚ի մէնչ. ՄՅԲ. Է։ *Ընծիմբ պանդանդ զքո մարդասիրութիւդ. Ո՚Վ։ *Ունս պանդանդս յիշխանացն հայոց։ Ետ՚ի նոսա զպանդանդան. Տէ ԻՀԼ. ՀՓՈՓ. Է։ *Տան պանդանդ զդուստր Լուսաւորչի. Ո՚ՀՀ։

ՊԱՆԴԱՆԴԵԼ, կամ ՊԱՆՏԱՆԴԵԼ. (՚ի պ. դ. կապ.) Տ. ՊԱՏԱՆԴԵԼ. *Եւ Լեհն այլ ինչ պանտանդիցէ, զամենայն ձըմեռնային մրկիան կարասցես լուծանել. ՃՃ։ *Որ հակառակօք զուգիդ պանդանդեցեր. Մ՚ԱՒ։

ՊԱՆԴԵՍՄԻ, կի՛ ՊԱՆԴԵՄԻԿ. գ. Բառ չն. Բանգիօս, Բանգիի. այսինքն ամենախառն, համաշխարհական. Տօն հանդիսի առ Տէրն ամենայն. *Հերեանոսք տանելով՚ի գերի զանձն կերակուրս և ըմպելիս՝ յատուրս կոչեցեալս պանդեմին, և ուշկիիզն զկերակուրսն. Ոսկ. ԵՂՒ։

ՊԱՆԴԱՆՈՒԱՐ. ՛. Իրրև զպանդուխտ. պանդխտութիւն. *Պանդխտաբար բնակել՚ի խորանս. Աբէ։ *Ինչ ես աստանօր պանդխտաբար՝ ըստ հալածանաց ժամանակին՝ ընտեսեալ կայի՚ի մէջ գու գարաց և վայց. Ցհ. ԻՒ։

ՊԱՆԴԱՆՈՑՆ. ա. Ցեաին պանդուխտաեաւելեալ՚ի վճակի պանդխտութեան. *ԸնժգեՀք և պանդուխտք էին յերկրի, և քան զպանդուխտն պանդխտագոյն. Սարգ. Ֆ. յհ։

ՊԱՆԴԱՏԱԿՆ. ա. Որ ինչ անկ է պանդըխտի կամ պանդխտութիւն. *Մխիթարեա ցեաս զնզ հանապազ յայսմ արտաքսիլդ պանդըխտական կեանս. Խոր։

ՊԱՆԴԱՏԱՆԻՑ. ա. Կցորդ պանդխտութեան այլոց՝ ուղեկցութիւն և օգնականութիւն. *Կրժգեհակից մեր եղև... որ և պանդխտակից. Ոսկ. Բ. Իոբ։ *Ած պանդխտակից է օտարաց. Վրդն. ծն։

ՊԱՆԴԱՏԱՆԱՄ. ացայ. ը Տ. ՊԱՆԴԱՏՏԻ. Պարսկեա. *Եմ պանդխտանալ՝ ուր կ գտանիցեմ։ Եւ սկսաւ պանդխտանալ՝ առն առնն. Դտա. ծԲ. 9. Ն 11։ *Գնաց այր՚ի բԼիզեհեմ յուդայ՝ պանդխտանալ յազգարակին մովաբայ. Հռութ. ա. 1։ *Յանապատս պանդխտանայր. ՅՃՒ. ծՔ։ *Սուտգաղափս՚ի խաւարի կեան, որք հանդերձ խրտանաւս այսուիկ՚ի կեանս յայս պանդխտանան. Նիւս. Իաա։

ՊԱՆԴԱՏԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Տեղի պանդըխտութիւն. իմքան. օտարանոց. *Կացաբնակաւ զուարճագոյն զաւուրս կենցաղոյս պանդըխտութեան՝ գնալոց եմք՚ի բնիկ աշխարհն մեր. Փարպ։

ՊԱՆԴԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Ἀποικίζω, μετοικίζω. Demigrare facio, deporto. Տալ այլում պանդխտիլ. չորՀեցուցանել և բնակեցուցանել յօտարութիւն. *Զժողովուրդն պանդխտեցոյց՚ի բաբելոն. Զորս պանդխտեցոյց նաբուքոդոնոսոր. Ե. Եզր. Ե. 12։ Նեեմ. Ե. 6։ *Փոխեաց պանդխտեցոյց զնա յերկիրս յայսմիկ. Գծ. Ե. Ֆ։

ՊԱՆԴԱՏԻՄ. եցայ. յ. Παροικέω. Demigro, peregrinor, accolo. որ և ՊԱՆԴԱՏԱՆԱՄ. Պանդուխտ առրաչխարհիկ լինել. ՀՒՀԻ՝ բնակել յօտար երկրի. յորիլ՚ի բնակացութենի առ օտարս. *Պանդխտեցաս՚ի գերբարս։ Պանդխտեաց յերկրիս յայսմիկ։ Ա. ւուրք կենաց մոց խոց՝ զորս պանդխտեցայ՝ հարիւր և Հ ամ է. Ծն. Ի. 1։ իՀ. 3։ ԽԷ. 9։ *Տալ նոցա զերկիրն քանանացւոց՝ ուր պանդխտեցանեն. ԵՍՀ. 4։ *Եկեալ՚ի կողմանս գամարց՝ պանդխտեցաս՚ի կեսարիա. Խոր. Բ. 77։ *Ակիզաս ասէ, Թէ նժգեհ լինի գայլ գառին. Թէոդիտոն՝ Թէ պանդխտեսցի։ Մին առ՝ Թէ նժգեհեսցի, և միւսն՝ Թէ պանդխտեսցի. Ոսկ. Ե։

ՊԱՆԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποικία, ἀποικεσία, μετοικεσία, παροίκησις, παροικία. Demigratio, peregrinatio, commoratio extra patriam. Պանդխտեան գոլ. պանդխտիլ. նժգեհ Հոլթէ. վատարանգութիւն. գաղթական նութիւն. բնակութիւն յօտար երկրի. *Ժառանգել քեզ զերկիրս պանդխտութեան քոյ։ Ոչ կարեր երկիրն պանդխտութեան հանդարտել նոցա՝ ի բազմութեան ընչից իւրեանց։ Ա արեւ ցի նա յոտից իւրոց՝ ի պանդխտութեան հեռաւոր։ Ի պանդխտութեան և՚ի գերութեան երթիցեն։ Ոչք էին ժողովեալք յելիցն պանդխտութեան։ Ոչք եկեալ էին՚ի գերութենէն որդիք պանդխտութեան։ և այլն։ *Պանդխտութեի կոչէ զաստի կեանս. Խոր։

ՊԱՆԴՈԿ. ի. մանաւանդ (գ. Πανδοχεῖον, ՊԱՆԴՈԿԻ. կւոյ. եոջ. Ϛ πανδοχεῖον. Diversorium publicum, taberna, stabulum, cauponium. իտ. l'Osteria, albergo, locanda. (գրի և ՊԱՆՏՈԿ. ՊԱՆԴՈՏ. ար. և

ա. փանփոփ.) Բառ. յն. բանփօփէօն, որպէս
Թէ Ամենից ընդունարան. այն է իշևան 'ի
վերայ Ճանապարհի. օթևան անցաւորաց.
վան. խան, գծագ, լօսփօբիա, լչանփա. *Ե-
դեալ զնա 'ի վերայ գրաստու իւրոյ՝ ած զնա
'ի պանդոկի մի. պանդոկին՝ եկեղեցի Թարգ-
մանի: Եւ պանդոկին ետ ցպանդոկապետն.
եկեղեցին ցեպիսկոպոսն. ՍԷՓԷր. ՃԲ։ *Նատցի
'ի պանդոկոջ։ Ի պանդոկոջ նստիմք. Ո-
յհ. Բ. 33։ *Եկին 'ի պանդոկի մի, և ինդրեաց
օթևանս: Ընկեց 'ի մէջ պանդոկին. Ճ. Բ։
*Արժանի լինել և 'ի պանդոկի մտանել չե-
կեղեցի. կ՚երթ։ *Շինել պանդոկի, և իջա-
վանաց տունս. Մխ. ԺԲ։ * Պանդոկի շի-
նել և հիւրանոցս. Մխ. Երէց։ *Իր պան-
դոկ մի, և այլն. Վրք հց. ԻԸ։ *Բայձ 'ի վե-
րայ գրաստու իւրոյ, տար 'ի պանդոկ՝ չե-
կեղեցին. Ցհ ուրի։ * Եկեղեցիքք՝ պանդոկք
և մաքրատունք օտարաց. Լմբ. ոքն։ *Վա-
նորայս չինեալ, բանդոկ պատրաստեալ, ըզ-
հիւրս ընկալեալ. Գնչ։ *Ած զնա 'ի պանդոկ
մի. պանդոկին՝ եկեղեցի ՅԻ. ՄԷՓ. վ։ * Թէ
օթևէ մարդ 'ի պանդոկի... իսկ եթէ Թողու
զգրաստ իւր 'ի պանդոկին, ևն. Մխ. ԺԲ.

ՊԱՆԴՈՒԿԱՊԱՆ, ի, աց. Տ. ՊԱՆԴՈՒԿ
ԳԵՏ. *Դուռեր պանդոկապանին. Հ. ՀԷՔԷ.
ԶՀ։ *Վարձուորքն պանդոկապան, և այլք.
Պզոփ. օրԻՆ. ԶԻ։

ՊԱՆԴՈՒԿԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն և
գործ պանդոկապանաց. *Վաճառականու-
թիւն և պանդոկապանուհի. Պզոփ. օրԻՆ. ԶԻ։

ՊԱՆԴՈՒԿԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Պանդոքեւս,
πανδοχεύς, πανδόχος, πάνδοξ, καπηλυτικός.
Hospes meritorius, caupo, stabularius. խս.
Oste, locandiere. Պահապան կամ տէր պան-
դոկի. խանձը, գծագ տահպէտ. *Հանեալ
ետ ցպանդոկապետն երկուս դահեկանս.
Ղկ. Ֆ. 55։ *Պանդոկին ետ ցպանդոկա-
պետն. եկեղեցին ցեպիսկոպոսն. ՍԷՓԷր.
ԶՀ։ *Պանդոկն՝ եկեղեցի ՅՈ. պանդոկա-
պետն՝ առաքեալք, և նոցին նմանողք վար-
դապետք եկեղեցւոյ. ՄԿԻՆ. վ։ *Հանեալ
դահեկան մի՝ ետ 'ի պանդոկապետն. ՏՐԻԵՒ.
հոփ. ԻԸ։ *Վաճառականաց, և պանդոկա-
պետաց, և մաքրատրաց. Պզոփ. օրԻՆ. Ը։
*Ասացից պանդոկապետ լինել արարչին, որ
յամենայնի արիագոյնք (այս ինքն լաւա-
գոյնքն) են 'ի ժամանակի. անդ. ԶԻ։

ՊԱՆԴՈՒՅՏ. ա. *Ապնոիտος. Stultus. Անմիտ.
յիմար. մուռս. անխելք. *Ո՛վ պանդոյտ և
յիմար, զնա՛դ 'ի կարևոր չարեացն ոչ եր-
կեաւ. Ոսկ. Ս. Ը. 23։ *Պանդոյտ. մանկոյր
կամ յիմար. ՀՒՆ ԲԱ։

ՊԱՆԴՈՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ապνοία. Stul-
titia. Անմտութիւն. *Խոտորեալ 'ի նմանէ. և
գայթս հանգիստ, և ոչ ձանձրացիս պան-
դուրութիւն նորա. ՍԱՂ. ԻԸ. 16։

ՊԱՆԴՈՒԽՍ. գխտի, տաց. ա. գ. Πάρ-
οικος, γειτώρας, προσήλητος. Peregrinus,
advena, accola. Որ հեռացեալ 'ի հայրենի
երկրէն՝ յոտար աշխարհս դեգերի. վտարան.
դի. նժդեհ. եկ. երԻՆ, օտարական. ղարիպ,
ենեպանՏ. *Պանդուխտ եղէցի զաւակ քո
յերկիր՝ որ ոչ իւր իցէ։ Պանդուխտ և նըժ-
դեհ եմ ես 'ի միջի ձերում. Ծն. ԻԸ. 13։
ԻՁ. Կ. ևն։ *Ջպանդուխտն մի չարչարիցէք,
և մի՛ նեղիչք զնա, զի և դուք պանդուխտք
էիք յերկրին Եգիպտացւոց։ Ճանաչէիք դուք
զանձինս պանդխտաց։ Չանդիսէք որդի աղախ-
նոյ քոյ և պանդխտին. Եւ. ԻԸ. 21։ ԻՁ. 9.
12. *Յաւելցի պանդուխտն 'ի տունն յահով
քոյ. Ես. ԻԸ. 1։ *Մահ սպառնայ ասէ՝
ած՝ Թէ ոք անգր պանդուխտ երթիցէ. Նխ.
ԵրԵՄ։ *Սիսիթարեսցէ զնոսա 'ի վերայ պան-
գեալիս որպէս զիւրեանց տէրեսքիանոսի. Վրք
հց. ԺԸ։

ՊԱՆԴՐԵԼ. բառ. ունկ. որ և ասի ՏՕՏ-
ԲԵՏՆԵԼ. Մխել զոստս և Թաղել ընդ հողով
առ 'ի ձգել յոր անդ որմնոս փալըրմաճ,
փալըրմա ԷՒՒԷ։ Վ. փ. սաէպ. ուր կայ և
գոյակ. Պանդրի. և ածակ. Պանդրած։

ՊԱՆԴՐՈՒՏՈՒՆ. Տ. ՊԱՆԴՈՒՏԻ։

ՊԱՆԹԵՒ, ոյ. գ. Բառ. յն. բանՒթա.
Πάνθηρ. Տ. ՅՈՎԱՋ. *Որպէս զպանթեւսն
ասէ բարոյախօսն՝ Թէ ամենածագիկ է.
Եզեկ. ԻՍԻԻ։

ՊԱՆԻՐ, նրոյ, կամ նրի. գ. Թ. ԷՔՆԷր.
Τυρός. Caseus. խս. Cacio, formaggio. որ-
պէս և Պանիր դորձել, τυρεύω, in caseum
cogo et denso, lac coagulo. կաթն մակար-
դել, և 'ի բլիթս բլիթս կազմել, որպէս
Թէ Պան իր. *Մածուցեր զնս իրրև զպան-
նիր. ՅՈԲ. ԺԸ. 10։ *Մաստուցանէր նմա պա-
նիր։ Գործել պանիր ղկաթն. Գծմ. ազԷս։
Ննսս։ *Կթեաս կաթն, և լինիցի պանիր.
Համմ. առ։ *Արեգական հրևեցուցանէ ար-
տաքս զդիլըռևի մոմոց, և զպանրոյ. Իսիա։
*Ձտուր ծառայից քոց զնիւթ պանրիս և
ձուոցս 'ի վայրկ Ճաշակմամբ. Մագ։ *Օրհ-
նութ պանրի և ձուոց. Մագ. Լամկ։ *Ջե-
նոսն օրհնս եգ՝ երկուս շաբաթս բարեկենդա-
նին ոչ ուտել միս, այլ պանիր. կՒՐ. գԳմ։
*Դուխայաս սակաւ մի պանիր. աղուհաց և-
տես զագուսն, և զպանիրն 'ի բերան նորա։
Ագաթս մի պանիր ունէր 'ի բերանն։ Պանիր
մածուցեալ՝ ուրախացոյց զնոսա. Ո-ԼԻՒՐ։

ՊԱՆԴՈՒԽԱՆ. ա. Κομψός. Argutus, o-
stentans, scitus. Պանծացեալ 'ի բանս. պա-
Ճուճարան. պԻԱՒՀ, ելՓԱՂԱԼ. *Ես կամ որ
յայսոսիկ (Ի սուս գաբանութիւնս) պանծա-
բանք են. Ես գրս. Է։

ՊԱՆԴՈՒԳՈՅՆ. ա. ſ. Τραχύτερος, εὐτα-
γέστατος. Clarior, ius, sublimior, purior.
Պանծալի յոյժ. յատուկագոյն. վեմ. *Օգոյ
պանծագոյնն՝ ելՅԵր. Պզոփ. գԻՆ։ *Պանծա-
գոյնս և պատուագոյնս քան զայլ բարքառե-
ցաս. Ոսկ. յհ. ա. 12։

ՊԱՆԴՈՒԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Σεμνός. Ve-
nerabilis, gravis, magnificus. Արժանի պան-
ծանաց. և լի պանծանօք. նազելի. չքեղ.
գովելի. հռչակելի. արգոյ. *Առաքեցին
զՔեզ յազգքսանգրիա՝ 'ի լեզու պանծալի 'ի
ստոյգ յօգտանալ Աստմարանին վերաբանուլճե-
խոր. Ֆ. 61։ *Ոչ 'ի մեծ ասեներին վարին
Հանդէս, և ոչ յայլինչ 'ի մի արժանաւորացն
և պանծալեացն. ՊԻԿ։ *Պանծալի առնել.
Ա- գրս. Է։ *Ջպանծալի և զիսչլեալ զքաւս
ասանս։ Պանծալի սուրբ պաւակաք. Շար։ *Ա յս
ձքո պանծալի ՅԱՆաբանութիւնդ, մանաւանգ
Թէ յիմարութիւնգ ցոյգք. ՅՀ. ԻՄ. ԵրԲ։

ՊԱՆԴՈՒՄ. ացի, ծած. ը.) (գրի և ՊԱՆ-
ՊԱՆԴՈՒՄ, ացայ, ցիր.) ՀԱՒ., ՊԱՆ-
ՀԱՆԱՒ.) Πείθομαι. Confido. αὐχέω, glo-
rior, jacto me. νομίζω, puto. δοκέω, existi-
mor. Յանձնապատաս լինել. վստահանալ.
և Գործիլ. նազիլ. 'ի լաւ կարծիս լինել զանձ-
նէ և զիւրոյն. ուրախանալ ընդ յաջողուածս
անձին և իւրոցն. ԿԻՒՆԴ։ * Յորս դուքն
պանծացեալ էք, սրով ապաակեացն. ԵրԵՄ.
Է. 17։ *Ընաց և ասա ոմանս պանծացեալս
յանձինս՝ Թէ ալդաքաք էցեն. Ղկ. ՃԸ. 9։
*Գործիմք 'ի քս ՅՍ, և ոչ 'ի մարմին պան-
ծացեալ եմք. ՓԻԼԻՊ. Գ. 3։ *Ձէ ինչ օգուտ
յայլոց առաքինութիւնս պանծանալ։ ԵԹԷ
պանծանայցես յանձն, ոչ ունիցիս. և ԵԹԷ
չպանծանայցես, բազում յաւելուցուս. Ո-Ի
Ֆ. ա. 3։ Ե Ֆ. գՓՓ. Ֆ։ *Ահա ոչ պարծիմ
ամենայն իւրք նախասաւալս, ոչ պանծամ
դորովալս. Նոր. ԺԸ։ *Ոչք մեզանասան.

որպէս ասաց ոմիրոս, պանձանայք. Ճ. Ս։
*Ելուսապէմ մեծապէս պանծացաս յոյժ.
Շար։ *Իսկ նոքա գլխովին և յատարին աստ
գուսածոցն վերայ պերճացեալ պանծանան.
ԼՖ. սԷ։

ՊԱՆԵՆԱՐ, նաց. գ. որ և ՊԱՆԵՈՒԹԻՒՆ.
Պանծալի. պարծանք. չքեղութիւն. *Ինձպա-
տուհասեալ զնիւթ պանձանաց քոյոմդ Ճոխու-
Թիւ. Նար. Ի. և և խլ. Ե առաք։

ՊԱՆԵՈՒԱՊԱՏԻՒ. Տ. ԲԱՐՁՐԱՊԱՏԻՒ։

ՊԱՆԵՈՒԱՅՈՅԱՆԵՄ, ցուլի. Ե. Ձեմ-
նսմա, ἀποσεμνύνω. Magnifice celebro, և ja-
cto me, ostento. Պանծալի առնել. հռչակել.
մեծացուցանել. *Ջորս հռչակեցուցիալ
պանծացոյց (սուրբ գիրն). ՓԻԼ. խ՚առաք։
*Դրուատանեն զգովեստս, զաշխարհն և զազգն
պանձաՃաքանեալ, զիրսն պանծացուցանե-
լով. Խոր. ՀաիՃ։ *Ամենայն ուժով փորձէ-
ցին զայս նախախնամն ի (բժշկական արուես-
տի) պանծացուցանել յաշխարհի. ՊԻՔ։
*Յոյժ չքնաղ իմն դոյզնիսն պանծացուցանէ
քան զայլ մարդաբեսս։ Ոչ միայն զալազային
բարձրացուցին, այլ և բանիւ պանծացուցին.
Երզն. Ֆսի։

ՊԱՆԵՈՒԹԻՒՆ. գ. Պանծանք, պար-
ծանք. *Ես զինչ (վտառնուին) իցէ. պան-
ծուԹիւն պարծանք (յն. մի բառ), Համար-
ձակուԹիւն. Ոսկ. ՀԻԼԻպ։

ՊԱՆԿՐԱՏ. ի.) գ. Բառ յն. բանգրա-
ՊԱՆԿՐԱՏԻՈՆ. ԴէՅԹ. Παγκράτιον. Pan-
cratium. Որպէս Թէ ամենայնիւ հասանող,
ըմբռնող, և յաղԹող գոլ. Անգ հնգամաս-
նեալ խաղոյ յոլմպիական մրցանաւն. *Որ
կատարէսցէ զնԹեալ իցէ պանկրատիո-
նաւն. Պզոփ. օրԻՆ. Է։ *Յաւելսս պանկրա-
տիոնն, և յաղԹէր իգգամիս սիրակուասի
յաղԹանդամն։ կայոս հեղինակի 'ի ստագին
և 'ի պանկրատի յաղԹէրյետ հերակղէայ։
Յաւելսս մանկտոյ պանկրատիոնն, որ է
հասակաւոիկ (յաւելեալ 'ի Թարմանէ), և
յաղԹէր փիգխոս աղեքսանդրացի 'ի ստա-
գին. Ե- գրս. Ե։

ՊԱՆՁԱՒԱՆ ՊԱՆՁԱՒԻ. Տ. ՊԱՆՃԱՒ. ևն։

ՊԱՆՈ, ի. գ. Որպէս ԲԵՄ. կիմ բարձր
վայր. *Սրոքս բրոք կանխեալ ընկեցին զնա
'ի պանոն 'ի մէջ բազմամբոխ խռնեայնն.
Ո-ՃԻ. (գուցէ 'ի պարապէն... խռ ժանին)։

ՊԱՆՈՏԱՆԴ. որ և ՊԱՆԴԱՆԴ. Տ. ՊԱՏԱՆԴ.
*Լեալ պանոտանդ 'ի կոստանդնուպոլիս. Ո-
ԼԻՒՐ։

ՊԱՆՈՏ Ի ՊԱՆՈՏԻ. Տ. ՊԱՏ Ի ՊԱՏԻ։

ՊԱՆՐԱՆԱԼ. ոյեալ. ը։ Τυρέομαι, τυρόομαι. In caseum cogor, densor, coa-
gulor. Պանիր լինել. մակարդիլ. Թանձրա-
նալ. պանիր դառնալ՝ խաւիլ. ԷՒՒԷրԱՆՓ. *Ո-
լորանք կաթին պանրացեալ խնուցաս ղպղ-
ցուղ ասեանն. Ճ. Գ։ *Խանսան ոչ այլ ինչ
է, այլ 'ի նոյն կաթանէ յոլովային գառինն
պանրացեալ. ՍԱՒԱՒ։

ՊԱՆՐՈՒՏԻ, տուոյ կամ տոյ, տիք, տեաց.
գ. Τυρόγαια. (պանրակերութիւն). գրի և
ՊԱՆԵՐՈՒՏԻ, ՊԱՆԵՐՈՒՏՈՒՆ. Շարաթագասնդ
յուներայ՝ առանց միս ուտելոյ Ճաշակմամբ
պանրոյ և կթոյ. Խփոսբ. *Ասէ՝ Թէ առանգ
է մեր՝ այս չորեքին միս չուտել. և այս է որ
պանրուտ անուանի. Տճոսկ։ *Ջվերջին բա-
րեկենդանն պանրատոյ առնել. Ասող. Ի-
6։ *Որ ձան պանրատոյ էիք Տոլոցեալ.
ընդէր Ղոտուք պանրատոյ առնէն, և Ղայք
ոչ առնէն. Ո-ԼԻՒՐ։ *Ջերկու շաբաթն մը
սուտս, և պանրատուտ եդին. Տճոսկ։ *Վ ասն
Ղնգօրեայ պահոյն պանդրատուրին՝ պատա
էր Թէ և զայն քնաս ոչ ուտէիք. Ո-ԼԻՒ։

ՊԱՐԱՐ. ի, ոյ. կամ ոյ, ոյ. փ. *Ե՛ր-
ձուս. Viaticum. ἐπισιτισμός, cibaria. բոլո-

էջօձուձՀա, ad iter sumo. Պաճարանք ուտե-
լեաց՝ որպէս Թոշակ Հանապարհի. կերա-
կուր ի պէտս ուղեւորութեան, կամ Հանդերձ-
ձեալ պիտոյից. պարէն. Նպար. Ճաշիս պա-
շար, ւերաւելեալն. զեղբէ, ետ խորճ-
ուղբ, եւյնիս. Ես նոցա պարշար ի Հանա-
պարհ: Եւ ոչ պաշար պարին իւրեանց Հա-
նապարհին: Եկեալք պաշարովք և պատ-
րաստութիբ: Հաց պաշարի իւրեանց չորա-
յեալ: Ջհոգս զոյս ջերմ առաք պաշար ի
տանց մերոց. Ծն. խե. 21: Ել. ձբ. 39:
Յես. ը. 4. 5. 11. 12. 14. և այլն: *Սո-
վիմբք կենդանի և իմացական պաշարաւս (զբ
հազորդութիբ). Եղիզ. Նիչ: *Ալ այն իակ
քեզ պարշար տանջանաց լինիցի. Ող. ՛. ա.
4: *Ազօթեա արտասուօք. զի պաշարաս
երթիցես ի կարեաց տչխարհն. Տն՚ան: *Նա
զորգեցուցանէն կենդանացուցիչ մարմնոյ և ա-
րեան. որ և պարշար առ ամե ուղեդնայուբեն
յիւրաքանչիւրը Հոս կատարածի կենաց. Յհ.
իՀ. էիեզ: *Ինձ պատարագ պարշար զորիբ,
ւ՚ի չար այսոցդն թաւիեցիբ. գՀ: *Մինա-
բանեայ քառասունիցս (ուխտին), և ետուս
զնմ Հոգւոյ պարշին. Յիշաս:

ՊԱՐԱՐԱՐՄԱՉ. ա. Բարձող և կրող
զպաշար. զՀերբե էնօՀ-ուբեն. * Տման ջորիս
նպարակաւորս պարշարաւարս. Վ յդն. ծՆ:

ՊԱՐԱՐԱԴԻՐ. գ. Որ ինչ Հգեալ լի-
նի՛ ի պէտս պարշարոյ կամ Թոշակի. *Ջպա-
շարադիր Հանապարհին քո գիր ու նոստ
(առ ողբաստս) ի պահեսոլ. Եբէ. գՀ:

ՊԱՐԱՐԱՊԻՆԴ. ա. ՛. Պաշարօք ամրա-
ցեալ. ունելով Թոշակի բաւական. * Պարշ-
րապինդ ելանել ի մարմնոյս. Սոփ. ա. պ.
ը: *Պարշարապինդ տալ էալ զնոսա (զպաշ-
քառս) ըստ իւրեանց պիտոյից. Վ յդ Հդ. յ:

ՊԱՐԱՐԵՄ, եցի. ն: Պէևւորչէօ, էՀՀո-
ևւորչէօ. Urbem obsidione cingo. պերիԳՀ-
ՀոՀ, ՀՀՀօ, obsideo, circumsideo. պերիՀՀօ,
circumdo. պերիՀՀևէօ, ևօω, circumcingo.
χαραχօω, circumvallo. ἐμφραττω, sepio,
obstruo. ἀποκλείω, συγκλείω, occludo,
concludo. գրի և ՊԱՐՀԱՐԵՆ. որպէս Պար-
չարեալ չրՀապատել. չուրջ վիակէ պատել.
մանաւանդ զքաղաքաս. և պէսպէս նմանու-
թիբ. լբո էին պարէն բառնել. գոլաբմագ,
ռօՀոսեբէ էՀմէ: *Պաշարեցին զքէբնս: Պա-
շարին զքաղաքս ի վերայ քո. Յես. ՀՀ. 29:
Դոպ. ի. 31. և այլն: *Թշնամիք զանձն իմ
պաշարեցին: Վիշաք գժոխոց պաշարեցին
զիս: Մնացեալն և պաշարեալն ոսվով սատա-
կեսցին: Ջի մի ևս զքևրդն չուրջ պաշարեալ
պահիցէ: Պաշարեցան գուսարն յանկուղ.
և այլն: *Ծուլ սկսաբ աւասրնիբ պաշարեալ
չկրնիկ անցանելոսս Հրսանն. ՆբՀի: * Ի
բաղում ժամանակաց Հարեալ և պաշարեալ
եմբ ի Հոգի և ի մարմնիս մեր. Նէիզ. ը:
*Փրկութիբ մի կալծէբ ի մարմնականս վասն
գից. զի այս բաղում անգամ և զպգդասրբն
պաշարեցաս և պաշարի. Լ՚ք. ռոռի: *Ջոյ-
րեգական չքնիաց կասեցուցանել զուսանիս
պաշարել. Երդ. Տիւ:

ՊԱՐԱՐԻՉ. ա. Պէևւորչետ՚ն. Obsessor.
Պաշարող և առօլ քաղաքաց. որ պաշարէ.
*Ջգեմերիոս անուհպատուեալ... որոյ ա-
նուն յորկորկանաց էր պաշարիչ: Քան զա-
մենեսին գժնդակ Թագաւոր կործէնին լե-
նել զնա ի պաշարմանն. ուսաի և պաշարիչ
անուն կոչեցաս յորկորկանաց. Նոռ. ԹԳ. ա:
*Խակ պաշարիչքն զաղաքամ տեսիս հրով ա-
պականեալին. Լռոփ. է:

ՊԱՐԱՐՈՒՄՆ, լման. գ. Պէևւորչէա.
Obsessio, obsidio. κωλυμα, impedimen-
tum. Պաշարելն, և իւն. * Յորժամ գայցէ
նեղութիբ և պաշարումն. Եկիր զոտս իմ՝ ի
պաշարման (յն. յորդելա): Եկին քաղաքն
ի պաշարուսն: Լ՚ից քիզ Հուբ պաշարման:
Պաշարումն առաքեաց ի Հերեանոսս ի նե-
դութիբ և ի պաշարման: Վասն թերդիցն պա-
շարման. և այլն: *Ի պաշարուսն և յորդել
արկանել զնոսա: Զերկեր դամբգիա պաշար-
մանն. Ես. իբ. ա: *Վհատեալ ընկղմեալ ի
մտաց պաշարմանս. Ճ. ժ:

ՊԱՐԱՐԱՃ. Բառ անկայա. Թերեա որ-
պէս Պաղպաջ. պարար ի մարմնի. ուռուցք
կամ ուռուցեալ. * Որք քո ոչ փապարե-
ցան. Թերեա բոկ չրջէին, և ոչ կէզիքեալ
վիրաւորեին պաշապաճ անկանելով.(Բշ՚եւվ).
Վ յդն. ուրի:

ՊԱՐՏԱԿ. Բառ Հին բս. է Պաշտօնեայ.
ապառաւոր. արբանեակ:

ՊԱՐՏԱԿԱՆ. Տ. ՊԱՐՏԱՏԱԿԱՆ:

ՊԱՐՏԱՄՈՒՆՔ. Տ. ՊԱՐՏԱՏ:

ՊԱՐՏԱՏԱԿԱՆ. ի, աց. գ. Փերի, ձոտ-
տելի. Dos. (վերնագիր գրի և Պաշտաման,
Պաշտաական, և այլն.) Օժի՛զոր բերէ ընդ
իւր Հարան՝ ի տուն փեսային. Ճ՚ՀՀ. ՃՀՀ.
*Ես զնա փորուն պաշտաական գաւեր
իւրում. Յես. ՃՀ. 10: գ. Ի՛փ. ի. 16: *Պաշ-
տաականս այս անուշալ՝ ի նոյն մարգս, որ
ուս ոստաք լերինն բնակեցան. Խոր. ՚. 27.
(ուր Հին ասլ. պաշտական. և մի ձ. պաշ-
տանեայս. բանն է զպաշտօնեից, զորս ի պա-
տիս անուշալ ես տիգրան իբրև օժիտս):

ՊԱՐՏԱՏՈՒՄ, ՊԱՐՏԱԿԱՄՐ. Տ. ՊԱՏՀ.
ԳՄՄ. կամ ՊԱՏՀԱԿՄՐ:

ՊԱՐՏԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՊԱՏՏՕՆ.
*Օտարքս պաշտելով զօտար ՀՀծս, օտարա-
ցոյց գլխով՝ ի պաշտելուբենէ (անտի) օտար
(ալքային Հրէից). ճ. Դ: *Ընկրճցուցանել
զմեզ կուռսն՝ ի պաշտելուբէ. Շաբ: *Ըստ
ի բազանչելս ասուիցն վերակացուբեամն
զպաշտելուբիա պահանջն (գիբն). ՁՀ. Ի՛Ա.
գՀ-Ե: *Ի բաց կալ ի պաշտելուբէ պիղծ
կռոցն. Տ՚ ի՛Ե. Նոյ. է: *Պատկ պաշտելուբ-
ԹԻ՛ սնոտիի նորոյ զարդասրման. Նաբ. կՀՀ:

ՊԱՐՏԻՄ. եցի. ն. Լատրեսօ. Colo, a-
doro. σέβομαι, ἐνσεβέω, pie colo. λιτανεύω,
supplico. կրօնասիրութիբ մեծարել զՀՀ.
յարգել զնա երկրպագութբ, պատարագօք,
պաղատանօք. և մանաւանդ Հաւատարիմ և
վսյելչական ծառայութիբ. Ի՛ափագ. ՀՀԸգՀ
էբՀՀագ, էիերեապէս էՀմէ, էիերեպէիեն. *Եւ
է պաշտել ՀՀ ծառ այս. Թեան անուն. Խոր.
գպրգ: *Պաշտեսցին զնՀ ի լերինս յայսմիկ:
Տ՚ուն ոչ քոսմ է՚ կիրպագես, և զնա միայն
պաշտեսցես: Պաշտել զնա արբութիբ և ար-
գարութիբ: Ջոր պաշտեմն Հոգւով իմով:
Պաշտիցէք զաէր ՀՀ մեր վամնայն ժամա-
նակս: Ջոր դուք յանձանօթս պաշտէք:
Պատարագօք զերկնս սորա պաշտեսցեն մե-
ծամեծք ի ժողովրդոց և այլն: *Սա է ՀՀծս
պաշտ առ Ճշմարտութիբն. վասն զի այն-
պէս պաշտէ զՀՀ, որպէս ինքն ՀՀծ պաշտիլ
կամի: Ընկալիչ է՚ որ ոչ պաշտէ զՀՀծ՚որ-
պէս կամի պաշտիլ. Խ՚Խ:

ՊԱՐՏԵԼ. Լատրեսօ, Ցերապեսօ. Mini-
stro. որ և ասի ԿԱԼ Ի ՊԱՐՏԱՄՈՒՆ. ԿՈՏԱ-
ՐԵԼ ԶՊԱՐՏՕՆ. Սպասս տանեալ ի տունն ՀՀ.
առնել զգործս կրօնի. *ՄրմբՀնայցեն ի ծա-
զանն պարտԹԻ՛ պաշտել: Մտանիկ ի ծա-
րանն վկայութիբ՝ պաշտել ի պրտութիան:
Պաշտելիբ զպաշտօն ՀՀ Հելոյ. ևն: * Երե-
կոնն ծուխդ չկրնիկ, և չարութիբ պաշտել
ՁՀ. Ի՛Ա. ՃՀ: *Ի ՀեաԹն իւրում ասոմոսա-
րան, և պաշտեր մեծաձայն. Ֆ. ԹԷՀՀ. Ի՛:

ՊԱՐՏԵԼ. Լատրեսօ, ὑπηρετέω. Mini-
stro, administro. Սպասաւորիել. ծա-
ռայել. աշխատիլ՝ ի պէտս այլոց, արբանե-
կիլ. մատուցանել զկաս, դարմանել. Նո-
դալ. պահել ունել զպաշտօն ինչ, և վա-
րել. կատարել. պեՀ ընԷնբ ԽՐՄՀՀ ԷՈՀՀ. ՀՀՃ-
ՃագՀ գայբՃագ. *Հրեշտակք մատեան. և պաշ-
տէին զնա: Ոչ եկն պաշտօն առնուլ, այլ
պաշտել: ԵՊրբ ուսաք, և ոչ պաշտեցաք
զքեզ: Որք եկին զինի յոի՛ ի գալլիբէ՝ պաշ-
տել զնա: Պաշտել զսեղանս, զքՀան: Յոան
եկաց, և պաշտէր զնոսա: Ջպահան իմ՛ և
որոց ընդ իան էին, պաշտեցին (կամ պաշ-
տէին) ժեռքս այս: Մի զոք յիւրոց անտի
արգելուլ ի պաշտելոյ զնա: Ամենայն մարդ
զանոյշ գինի յառաջագոյն պաշտէ. և այլն:
*Ոչ եկի զի պաշտեցայց. ասէ, այլ զի պաշ-
տեցից. Ոսկ. Էս: * Օգքս՝ զոր ՀՀծ ա-
րար, զամենայն ստարածքս միանգամայն
պաշտեն. Կալ. ծԸ: * Յես հաստատելոյն
հաստատուբեի յաւուրն յերկրորդում պաշ-
տեաց ստուեր նորա զգիշերան որ գինի. Եբէ-
ՃՀ: *Ջկնէս ստուբսյն ինքն լոյսն պաշտեաց:
Լոյսն անխորհրդն և աննիւթ պաշտեր զաւ-
ուրն. Եբէ. Ե վ յդն. ՃՀ: *Ցովհան ման-
գաւոնի պաշտեաց զսեՀոս հայրապետու-
թեն տմս ՁԸ. Ասող Ի՛. 2: *Ցղեցեալ յաղտ-
րակ աշխարհիս՝ պաշտել զանաստուն. Լ՚ք.
ի՛Ա: *Պահեսցեն զկարգն իւրեանց և պաշ-
տեսցեն զկամս ասարչին. Վ յդն. ՃՀ: *Պաշ-
տեաց ի նմա (յօճն) զկամս իւր ստատնայ.
Եբէ. ՃՀ: * Հանդերձ այլովք կանամբք,
յորս պաշտեցան կամք ՀՀ. Եբէ. ա. Ի՛որ:
Խակ յասելն՝ վ յդն. ով. Ի՛Ը. *Պաշտէ սաղ-
մոս այս և զեղկիա՚. իմն, ակնարկե. որ
Նայի ի յաղորդ Նշ:

ՊԱՐՏԻՄ. եցայ. հ. Χράομαι. Utor, usurpo. վարել ի պէտս. վարիլ իւիք կի՛
յինն. ի կիր արկանել, և արկանիլ. դնիլ.
լինել. բանեցնել, բանիլ. գործանմագ, օյմագ.
*Երկսիք մերթ ի բարիս պաշտի, և մերթ ի
չար. զի եԹէ խոմ և գեւանդի և մանգալ
ոք գործիցէ, ի բարւոք իրս պաշտեցաւ.
Եղնի: *Բազուկք ի մանկանց եկեղեցւոյ
պաշտին նոքօք: Յաւետասանն՝ որ կոչի հեթ-
բրայեցոց՝ միայն պաշտին նոքաս (եբրայերէն):
Վկայէ հև գիսիպոս՝ այն որ պաշտեցաք մեք
բանիս. նորա ի բազում տեղիս: Ջի ի նմա
(այսինքն յայն գիրս իւր) պաշտի նա ի
վկայութիբ ի յայտնուբէ ունաի յովհաննու.
Եսս. գԺ. ՃՀ. Ե ՀՀ: *Պաշտի բանս և ի հան-
գերձեալն գաւառասան: Պաշտի այժմ և առ
մեզ ամբաստանեալս, և անդ սպասնալիքս.
Նի. Եվնի: *Ազգ եղև ինձ, եԹէ հակառա-
կութիբ իմն պաշտին ի ձեզ. Եբէ. ա. Ի՛որ:
*Ջծածուկ երգուսին՝ որ ընդ նոսա և ընդ
ՀՀծ ալաշտեցյաս խրատուն մարգարէի. Եբէ-
Ի՛Ք. այսինքն եգաս, եղև:

ՊԱՐՏՕՈՒՄՆ, ասան, մասբ, մունք,
մանց. գ. Լատրեսա, լեւտօւրգիա, Ցերապեսա. Cultus, liturgia, officium, ministerium.
Պաշտելն, ըստ ամենայն առման. պաշտե-
լութիւն. Տ՚ես և ՊԱՏՏՕՆ, տասան. *Չհան-
դուցեալ եղիչին հոգւով պաշտամբ հա-
ՀատուԹեն. ՁՀՀ. Ի՛Ե: *Ալն ինչ լինէր նոցա
ի պաշտամանէն հանդիսիբ: Կանգնեցան և
կացին ի սուրբական պաշտամանն: Ջապաս
պաշտամանն գոս տարար. Եվնի. է: *Մշտըն-
չենաւոր պաշտամամբ կատարբ զկանոնն:
Ջնոցայն խաչատառակնքով զպաշտամունս (կամ
պաշտամունս). Խոր. գ. 49. Ե 65: * Փո-
խեցան յօրինական պաշտամունէն ի հոգևոյն.
Կնբղ. Ի՛: *Ընկանիբ ասէ ի պաշտամանէ...
ոչ Թոյլ առ ձեզ պաշտել զնա զոհիւք:
Մաչին գողմամբ պաշտամունք վիչապին. Ոսկ.
յՀ. է. 7: Ե ի նեռն: * Ագբունական պա-
տուով, և պաշտամամբ լաւագունիս առ ի
նմանէ մեծարելոյ. Յհ. Լ՚ք: *Ալժանաւո-
րապես պաշտամբս պատուեալ. Նաբ. ՀԷ:

*Ի փրկագործութիւն պաշտաման խնկարկութեան. Լմբ. դպրց: *Ի խորհուրդ պաշտաման պատարագաց. Քմ:

ՊԱՇՏՊԱՆ, ի, աց. գ. Ὑπερασπιστής. Protector, propugnator, defensor. Պահապանիչ. հովանի և վերակացու. օգնական և պահապան և շտապօգ. մուհաֆըզ, գօրուճու, սահիպլայան, էսիրկէյէն. *Տէր օգնական իմ և պաշտպան իմ: Լեր իմ Աստուած պաշտպան: Դու ես պաշտպան իմ Տէր. և այլն. Սղմ. սաէպ: *Պաշտպան լինիցիմ քեզ, խոստանալ: Ոչ ոք է որ պաշտպան լինի ազգիս իսրայելի բաց 'ի քէն Տէր. Ոդ. ծա. 8: Յուդթ. ի. 19. և այլն: *Կացուցեր զանձն իմոյ պաշտպան (յն. կանգնումն, որպէս նեցուկ) առ 'ի չանցանելոյ և չդառնալոյ. Զաք. ի. 8: *Պահապանք լինելով երաւանց, և պաշտպանք. Գէթ: *Որ այնչափ բազմութեան եղև պաշտպան, անձին ինչ ոչ կարաց վճարել. Ոսկ. մ. ա. 5:

ՊԱՇՏՊԱՆ. իբր Պաշտող. պաշտօնեայ որ յանձն առնու ծառայել սիրով. գործի սպասաւորութեան. *Զեւս խմանեմք զգործս մեր, զի ձեռն գործոյ է պաշտպան: Ըզգայարանսն իւր կէան ես պաշտպան յիմանալու յաղօթելն, զոր օրինակ փող որ բարբառի ձայնիւ հնչողին: Յաւելու, թէ և պաշտպան, որ ծառայական գործ է պաշտելն: Պաշտպան (իբր ծառայական) խոնարհութիւն զարդարութեան 'ի գլուխ եհան. Լմբ. ող: *Որ զաստուածութիւն ընթացրեալ պաշտպան կայր առ ուրս մեծի. Լմբ. հմբ: *Պաշտպան. սպասաւոր, պաշտօնեայ. Լծ. նար: *Արտաքս 'ի յարկէն որբութեան ամենիջողական պաշտպանոցն հանեալ յաւխաւնական և յարաբորբոք մաղանեսցես բոցոյ. Սկևռ. ող:

ՊԱՇՏՊԱՆԱԿՔ, կաց. գ. Ծառայութիւն 'ի կարգի Թիկնապահաց. որքանի սպասաւորութեան. արքանեկութեան. *Կացուցանէ զնա 'ի վերակացութեան գործակալաց զրանց արքունի. զի այնու հպատակութեամբ լցցէ ըզպաշտպանակս թագաւորին. Ածբ. ա. 11:

ՊԱՇՏՊԱՆԵՄ, եցի. ն. որ. խնդ. Ὑπερασπίζω. Protego, propugno, defendo. ἀντιλαμβάνομαι, ἀντέχομαι, παρίσταμαι, auxilior, adsto. Պաշտպան լինել. հովանի և պահապան, օգնական, և շտապօգ լինել. պահել պահպանել. պաշտպանել. սիխէր օլմագ կամ էթմէք. խիմայէ էթմէք, արգա փուրմագ, գօրումագ. էսիրկէմէք, սահլամագ. *Պաշտպանեսցէ քեզ օգնականն քո: Տէր ամենակալ պաշտպանեսցէ նոցա: Պաշտպանեսցէ Տէր ամենայն բնակչաց Երուսաղէմի: Յաղթութեան բանակարաց նորա պաշտպանեաց նմա: Դուցէ պաշտպանիցէ Տէր Աստուած իւրեանց: Ածն նոցա պաշտպանէ նոցա: Պաշտպանեաց իսրայելի ծառայի իւրում. և այլն: *Եթէ հնար իցէ պաշտպանել վասն նորա առ Աստուծոյ. այսինքն նպաստ լինել բարեխօսելով. Վրք հց. ի:

ՊԱՇՏՊԱՆԵԼ. փոյթ առնել. հոգալ. արդիւնեկել. պաշտել. սպասաւորել. *Պաշտպանեսցուք փրկութեան մերում. Ոսկ. մ. գ. 25: *Ի դաւառէ հալածական յամենայնից բարութեց պաշտպանեցելոյ: Ոչ 'ի հիւանդութեան 'ի սիրելի սպասաւորաց պաշտպանի: Մեծատունք և աղքատք 'ի յայլմ կենդանւոյ (յարջառոյ) պաշտպանին 'ի կենայն գիւղութեն. Գէթ: *Զկնի կարևոր խնամոցն բնութեան զդուլն լեզուով պաշտպանել. Լմբ. դպրց: *Ի նուէր քո զխնամն հրեշտակացն սպասք պաշտպանեալ: Մի որդի մեծավն բնութեամբ յայտնի հօրն իւր անճոյ՝ յերկինս որոցն միշտ պաշտպանեալ. Նար. խօսս:

ՊԱՇՏՊԱՆՈՂԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է պաշտպանողի կամ պաշտպանութեան. *Ոչ բաւականացար սպասաւորական հոգովք, ոչ պաշտպանողական խմբիւք (հրեշտակաց). Սկևռ. ող:

ՊԱՇՏՊԱՆՈՂՈՐԷՆ. մ. Իբրև պաշտպանօղ. որպէս պաշտպան. *Ահեղ շքշարկութ տածողականաւ թևապարփակ պաշտպանողօրէն զթասիրեալ. Նար. կէ:

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπερασπισμός. Protectio, defensio. ἀντίληψις, opitulatio, patrocinium. παρίστασις, assistentia. Պաշտպանելն. պաշտպանն գոլ. հովանաւորութիւն. պահպանութիւն. օգնականութիւն. շտապօգնութիւն. զօրավիգն. *Ետուր ինձ պաշտպանութիւն փրկութեան իմոյ. Սղ. ճէ. 36: *Ետուր ինձ զպաշտպանութիւն փրկութեան քոյ. Բ. Թգ. իբ. 36: *Ոչ անանս արարեր յամենայն ժամանակի և յամենայն տեղիս քոյով պաշտպանութիւն Տէր. Իմ. ժթ. 20: *Առ Աստ յարձակելն նոցա իմանալի յօժարութեամբն է. իսկ միշտ 'ի յայս պահպանելն է պաշտպանութեան այ. Մագ. 'ի ղկ: *Զաւանդ հոգւոյս իմ պաշտպանութեան, զոր հաւատացեր նմին (պահապան հրեշտակի) [illegible]. Նար. յա:

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. Սպասաւորութիւն. արքանեկութիւն. պաշտօն. պաշտելն. *Ընդ լուսնով վայրք ... [illegible] յանքանս և 'ի բանաւոր կենդանիս՝ բերովք զերաքանչիւրն կատարէն արժանաւոր պաշտպանութիւն. Գէթ: *Պաշտպանութիւն որ է ըստ պարզ տեսութեան սպասաւորութիւն. Լմբ. ող:

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ. բստ ա նշ. *Նա է յոյս նորա, պաշտպանումն զօրութեան նորա, և հաստատումն ուժոյ. Սիր. լդ. 19:

ՊԱՇՏՕՆ. ատման, ատմունք, մանց. Գտանի և՝ պաշտօնս, զպաշտօնս. որ և ՊԱՇՏՈՒՄՆ. ման. գ. Λατρεία, σεβασμός, θρησκεία. Cultus religiosus, veneratio, adoratio. λειτουργία, θεραπεία, ministerium, officium, servitus, famulatus, obsequium, religio, և այլն. Բարեկրօն ծառայութիւն կամ սպասաւորութիւն այ, աստուածպաշտութիւն. պաշտելն զԱծ երկրպագութեամբ և պատարագօք և աղօթիւք. կրօնք. կարգ. հանդէս արարողութեանց. և ամենայն սպասաւորութիւն կարգեալ 'ի պաշտօն այ. ուէճհէ. իպատէթ. խըտմէթ, խիզմէթ, զիքմէթ, մանսըպ, ֆոյէ. էրր. ադօթան. *Պահեսջիք զպաշտօնդ զայդ: Զինչ է պաշտօնս այս ձեզ ... զոհ զատկի անուն է այս: Զսեղան ողջակիզացն, և զամենայն զկահ պաշտաման: Հրաման ետ մովսէսի կարգել ըզպաշտօնն ղևտացւոց: Պաշտել զպաշտօն տեառն առաջի նորա ... պատարագօք մերովք: Որդեացն ղևտացւոց ... և պաշտօնն պաշտել զպաշտօն իւրեանց 'ի խորանին վկայութեան: *Ղևտացիքն կատարէին զպաշտօնն իւրեանց յարտաքին խորանին. Եղիշ. խալէ: *Պաշտօն՝ ոչ միայն փառաբանութիւն այ է, այլև բովանդակ նորա ծառայութիւն. խոսր:

Որպէս և Λειτουργικός, որ է պաշտօնական, թարգմանի 'ի մեզ՝ Պաշտօնեան. տես Եւ. լա. 9: Ղկ. ա. 41: Թուոց. դ. 12: Բ. Թգ. իդ. 14: Իսկ Λειτουργέω, *Ի պաշտաման կալ. Գծ. ժգ. 2: Եբր. ժ. 11: Իսկ Ἐφημερία, *Օրըստօրէ պաշտամունք: Օրամուտք 'ի պաշտօն կամ պաշտաման: Հանապազորդ կամ հանապազորդեան պաշտօնատ. Բ. Ն. Ե. Բ. սուեալ:

ՊԱՇՏՕՆ. Σέβασμα. Numen. δεισιδαιμονία. superstitio. Կռապաշտ ... պաշտաման՝ չափք, դիք. կուռք. աղանդ. *Բանաւորաց հրամանաւ՝ կարգէին 'ի պաշտօն դրօշեալքն: Ինքն (մարդն) լաւ է քան ըզպաշտամունս իւր (զկուռսն): Իբրև կերաւ, պայթեալ վիշապն. և ասէ (դանիէլ), տեսէք զպաշտամունսդ: Խնդիրս ինչ վասն իւրեանց պաշտաման ունէին ընդ նմա. Եմ: *Որ զբազմաստուածեան պաշտամունսն մուծին. Եղնկ: *Այրէին կխզուսին զառնլս պաշտաման կրակին. Եղիշ. գ: *Թողուլ ես մեզ սարդիս զԱծ մեր և զպաշտօնս մեր. Ճ. ք:

ՊԱՇՏՕՆ. Διακονία. Diaconatus, ministerium. ὑπηρέτημα, officium, ևն. Սարկաւագութիւն. սպասաւորութիւն. սպաս. ժամերգութիւն. և ամենայն ծառայութիւն մատուցեալ այ կամ մարդկան. *Եթէ պաշտօն, ըստ պաշտամանն: Զպաշտօնն իմ փառաւոր առնեմ: Վիճակ պաշտամանս: Արհամարհեալ լինէին 'ի պաշտամանն հանապազորդ այրիք նոցա. և այլն: *Բայց թէ ներքս որոխ իմոյ սիրելութեն, և առս կամօք ըզքեզ ձեռացըս պաշտաման ('ի թաղել զքեզ). Լմբ. փող: *Առ իւրեանցն պաշտօնս վարելով պաշտօնայիւք. Պղատ. օրին. ե: *Յարուցեալ արկին պաշտօն (սաղմոսերգութեն) մինչև յառաւօտն: Երբեմն արկեալ մեր պաշտօն: Ես յորժամ արկանեմ պաշտօն: Եւ քո խորհուրդք ո՛ր էին յորժամ զպաշտօնն արկաք. Վրք հց. ժ: *Պաշտօնս երդոց ոչ կատարեմք. Վրք հց. ի: *Ոչ սպասէին հասանելոյ ռովոյն. այլ յառաջագոյն առաքեցին զպօղոս և զբառնաբաս, զի պաշտօն արասցեն հրէաստանեայցն. Ոսկ. գծ: Իսկ *Պաշտօն առնուլ. Մտթ. ի. 28: Մրկ. ժ. 45. իմա ըստ յն. սպասաւորել, պաշտել. διακονηθῆναι. որպէս և Պաշտօն հարկանել, է սպասաւորել. *Զեմ արժանի պաշտօն առնլոյ, այլ հարկանելոյ. Եղնկ:

ՊԱՇՏՕՆ. Գործ հաճոյական. հաճոյք. շնորհուկք. մարդահաճութիւն. Χάρις. Gratia. և բայիւ. χαρίζομαι, κολακεύω, adulor. խաթըր, կէօնիւլ ալըմալը՝ դագմալը, գըլըմագ. *Զի մի կործիցես պաշտօն առնելով աշակերտին ուսուցանել այնպիսի ինչ զվարդապետէ: Զմիւսն ոչ կամեցան յաւելուլ. քանզի պաշտօն իմն առնէին թագաւորին (հերովդի): Զի մի ոք այնպէս համարիցի. եթէ պաշտօն ինչ առնելով այնպէս յարդիցէ: Ոչ պաշտօն ինչ առնելով, և ոչ 'ի յոյս ինչ պրեցին զոր դրեցին: Ոչ միշտ պարտ իցէ պաշտօն ինչ առնելոյ վասն խօսել, մանաւանդ թէ ոչ երբէք. Ոսկ. մ. ա. ն. 6. 11: Ի. 5: Նեխեւ. ն:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Λειτουργικός. Liturgicus, ministralis. գրի և ՊԱՇՏՕՆԱԿ. Որ ինչ սեպհական է պաշտաման կամ պաշտաման և պաշտօնէի. *Իսկ պաշտօնականին զարդու գերագոյնքն՝ հանդերձ քահանայիւքն՝ դնեն 'ի վերայ Աստուծոյ սեղանոյ զարդագանն հայ, և զօրհնութեան բաժակ: Քահանայից երկոքումք տուեալ ծանուցութեանքն՝ վեհագոյն քան զպաշտօնականին զարդու միով սուսերն կրկնել Դիոն. եկեղ: *Նորոգեն պաշտօնական երբեմն՝ նախ ուխտութիւք, և ապա հրեշտակայինք, և յետոյ հրեշտակք: Սարկաւագական, որում պարտ է գիտել զամենայն ըզպաշտօնականս ներգործութիւնս. Մագ. 'ի ղկ:

Կամ Իբր Պաշտօնաւոր. պաշտօնեայ. գործօնեայ. *Բժշկացն պաշտօնն զի նչ գործոյ գործակից հանդիպեցի գոլ պաշտօնական. Առաջնութէ: Եւ նաւակառուցաց պաշտօն, զինչ գործոյ գործակից պաշտօնական իցէ. [illegible]. Պղատ. [illegible]

ՊԱՏՏՕՆԱԿԻՑ, կի, ցաց. ա. Ընկեր, ընկերակից, գոյ. Comminister, socius in ministerio, coadjutor. Կցորդ կամ ընկեր ի պաշտամանն. *Պաշտօնակիցս նոցա կա- տարեալ զմերս քահանայապետութիւն. Դիոն. երր. *Տեառն և սիրելի եղբօր և պաշտօնակցի մերոյ յովհաննու՝ կիւրղոս, ի Քր խնդալ. Գրգ.: * Լինել (հրեշտակաց) պաշտօնակից մեզ և փառաբանակից քում բարերարութեանդ. Փրկ.: *Դասքն հրեշտա- կաց՝ իբրև պաշտօնակցաց՝ նոցա սպասէին. Թեոփ. ի Ա.: *Ուսանի և տօնաւ (պետրոսիս) ըստ սկիզբն և ի նոյն մարտակցութեի պաշտօ- նակցաց սորին՝ նոյն երանութիւն աւետա- գրեցաւ. Նար.-տօն.: *Պաշտօնակից եղերոյց, և նախաձօռս պատրիարգաց. Գր. գվ. Ըրքր:

ՊԱՏՏՕՆԱՄԱՏՈՅՑ ԼԻՆԻ: Պաշտօն մուտս ցանել. * Մկնորսակացն (կատուաց) լինելով պաշտօնամատոյց. Ցհ. իմ. պատ.:

ՊԱՏՏՕՆԱՑԿ. Տ. ՊԱՏՏՕՆՆԱՑ, հայր:

ՊԱՏՏՕՆԱՊԱՏՇԱՄ. ա. Պայծառ. ի պաշտամանն. որ փառաւոր առնէ զպաշտօնն. *Բազմազարդ պաշտօնապայծառ երգիցս զքեզ. Նոռ. գ. 6:

ՊԱՏՏՕՆԱՍԻՐ, սիրի, րաց. ա. Ἐυσε- βής. Pius. ὁυσοδαιμονέστερος, nimis religiosus. Աստոյ պաշտօն այ ձշմարտի, կամ չայ. կրօնասէր. բարեպաշտ, արդեամբք կամ անուամբ. Ներսես. ածբ.: * Որ այնց ժամանակաց պաշտօնասէր քահանայքն էին: Աբբ ամենայնիք, ըստ ամենայնի իւրև պաշտօնասէրս առեանեմ զնեզ. Ը. Ղ. ա. 19: Գ-ոյ. ծԸ. 22: *Ճոխք քաղաքին և կենալ պաշտօնասիրօքն հանդերձ՝ պատուին զմարմինն. Ճ. Ա.:

ՊԱՏՏՕՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ, կի՛ } Սէր պաշ-
ՊԱՏՏՕՆԱՍԻՐՕՒԹԻՒՆ. փ. } տամանց. պաշտօնասէրն լինել. *Նզիցի ձեզ սիրելի՝ պարիեզասիրեի, արձնուրի, պաշտօնասի- րութեի. կանան:

ՊԱՏՏՕՆԱՏԱՐ, ի, աց. փ. Λατρευτής. Coltor. Ե բայիս. լատրէսա, colo, և այլն. Որ պաշտօն տանի այլոյմ, պաշտամնեայ. երկրպագու. ուսանի Պաշտօնատար լինել Ե պաշտել. *Ըստ օրինացն պաշտամնատար լի- նէին այ. Ամ. Ե: *Ծառայեցայն պաշտօնա- տարս՝ առեգծիչն յարդասեաց ընծայս խոր- հրդաբար. Ճ.-գ.: *Մրճռոտել աղտեղասիլ.. իբր զպաշտօնատար մեհենի: Ջուր իմն պաշ- տօնատարս այ: Ձառատալեացն պաշտօնա- տար. Նար. Իա. Իբ. ծգ: *Ոչ մին առեգծիչ՝ մին արարած, և միւսն օտար՝ պաշտօնատար. Շ. Խոսթ: *Ոչ են նոքա պաշտելիք... այլ ոստայնակունք և պաշտօնատարք այ. Լսգբ. ընդ. Ներ.: *Ոչ առնոյր յանձն պաշտնատար լի- նել գիցն երկրպագու. Ագաթ.: *Պաշտօնա- տարք լինէին նուիրեաց և զոհիւք ձեռնձեռային. նխ.. *Ի գործս: *Ընձին իւրում երկրպա- գու և պաշտօնատար լինել. Ցհ. իմ. պատ.: *Ջնծի ուրացան, և այսրածոց պաշտօնա- տարք եգեն. Սարգ. Ը. գ. Ը:

ՊԱՏՏՕՆԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. } Պաշտօն
ՊԱՏՏՕՆԱՏԱՐՈՒՄՆ, րանի. } տանուելն այլոյմ. ծառայու. *Ցոյժ պատկառ կայր ի պաշտօնատարութեի հայրապետին. Ագաթ. Ը. 2: *Նաև ոչ առաքեցան բնուի առ պաշտօ- նատարութեանցն գործեցեալս (իբր առ ի պաշ. տել այլոց գինքեանս). Ճ. Գ:

ՊԱՏՏՕՆԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. (ևթէ չիցէ գրելի նոյնպէս.) *Տապալելոյն զօ- րութեի չինաւածոյ աչխարհի, ի բաց ընկենի լով զծառայական պաշտօնատարութեի կողմ նակալսոյ. Ագաթ. Ը. 6:

ՊԱՏՏՕՆԱՐԱՆ, ի, աց. գ. որ և ՊԱՏ- ՏՕՆԱՏԱՐ. Տեսի ծառայն պաշտամնից. տա- ճար. եկեղեցի. *Հաղորդեալք միաձայնու- թիւ ի պաշտօնարան աեղոյն յարեի տանն այ կայ- ցին. Ագաթ.:

ՊԱՏՏՕՆԱՐԱՐ. Տ. ՊԱՏՏՕՆԱՏԱՐ. *Պաշ- տօնարար լինել տեառեացն. Ագաթ. Գ. 6:

ՊԱՏՏՕՆԱՐԿ, ի, աց. ա. գ. Որ պաշտօն արկանէ կամ հարկանէ. և Հարկանելն զը- պաշտօն. *Ալրեին կիզուին զառնս պաշ- տօնարկի և պաշտամանն կրակի. Եզեկ. Գ:

ՊԱՏՏՕՆԱՒՈՐ. ա. Իբր Դիցապաշտ. զատ յն. Հելլենացի կամ հեթանոս. *Հրա- մանն առաքեցին յամենայն քաղաքս պաշտօ- նատուրս (լինել). Ը. ի. Ը. 8:

ՊԱՏՏՕՆԵԱՅ, նէի, ից. գ. ա. Պաշ- տօն պաշտօնատար. սպասաւորել, սպա- սաւոր. յորում կարգի են և հրեշտակք այ. և ծառայ. և սպիսկոպոս, և այլն. Խըզ. ինքնաբ, իշ էրի, հանըզ սահագը, և այլն. որպես յն. Λειτούργος, γῶν. Minister, trans. *Խօսեցաւ առ ընդ յիւսուայ որդեայ Նաւ- եայ պաշտօնէի մովսիսի: Եհաս զաթոռ ծա- ռայից նորա, և զկարգ պաշտօնէից նորա: Պաշտօնեայք և արտօրհք կամայ նորա: Ո արար զիրեշտակս իւր հոգիս, և զպաշտօ- նեայս իւր ի հուր կիզեալոյ: Պաշտօնեայք այ մերոյ անուանեցաք: Գր. Ժառանգուել պաշտօնէից տեառն: Սուրբ առաք քահա- նայք, պաշտօնեայք սեզանոյ. և այլն: *Ի ձեռն պաշտօնէիցն՝ արքայագրեցելոցն գրոց լի- նին ընթերցմունք: Պաշտօնէիցն ոմանք կան առ արքայական գրունս փակեալս. Դիոն. Եկեղ.: *Պաշտօնեայս զարկաւագունս կոչէ. Մաթե. անտ.:

Կամ որպես Ὑπηρέτης. յորմէ Հիւպե- րէտ. Minister. Տե՛ս Ե՝. Ը. 5: Ղ. Ի. 20: Գ. Ե. 5: Իզ. 16: Ա. Կոր. Ե. 1: * Ոմանք զը- ժիչիք, և ոմանք պաշտօնեայք բժշկական սա- կայն բժիչիս կոչեմք և զսուսա. Պղատ. օրին. Ե: *Զառաջեալսն իսկ իչխանս այժմ պաշ- տօնեայս օրինացն կոչեցի. անտ: *Ըստ բանի ումեմն, թէ ըստ իչխանի քաղաքին՝ և պաշ- տօնեայք նորա. Գ. Ե. Նս:

Կամ որպես Σεβόμενος. Colens, venerans, adorans. Ըմբաստ երկիր. * Ընծեր և նախատինք եզաք ծառայից քոց և պաշ- տօնէից. Տիտոս յուսաոս պաշտօնեայ այ. անտ:

Կամ որպես Θεραπεύων, Θεραπεύτης. Ob- sequens. Ծառայ կամակատար, կամարար. *Գոյ ժառանգութի պաշտօնէից տեառն. Ես. ծԸ. 14: *Արդ յաղագս պաշտօնէիցս այսցանի. փիլ. փեսաեան. (վասն եսաեանց:)

Կամ որպես Οἰκέτης. Domesticus, fa- mulus. և οἰκόνομος, oeconomus. Ընտանի ծառայ, ընդծին. և անաես, անօրէն. *Մի մոռանար զձայն պաշտօնէից քոց. Սղ. կԳ. 33:

Կամ առաքել որպես Διάκονος. Diaco- nus, minister. որ և ՍԱՐԿԱՒԱԳ. *Ի յասպես կամեցաւ Թադաւորն առնել պաշտօնակ ծառայիցն. Ես. Ը. 8: *Եղիցի ամենեցուն կրասեր. և ամենեցուն պաշտօնեայ: Ուր եան եմ, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի: Ա՛յ պաշտօնեայ է քեզ ի բարիս: Ո՞վ է պզտոյն կամ մի ապօրոս. պաշտօնեայք. որովք հա- ւատացեալքն: Որ և բաւականս արար զինք պաշտօնեայս նորոց կաճապարանացս. և այլն: Նոյն բառ է և Եսի. ա. 10. *Ընդ ձեօք պա- տանեաքն նեղբերնիս ցպաշտօնեայս իւրս: *Ա՛ն իւ լեանցն պաշտօնեայ վարելով պաշտօնայիւք: Պաշտօնայիւքն համակօքն վարելով. իբր պաշտօնեիւք. յն. διακόνοις. Պղատ. օրին. Ը:

ՊԱՏՏՕՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. Նոյ պաշ- տամանց. ժամերգութիւն. Ձայնաւոր պատա- րագ. և՛ն. *Մի իբրև ջուր ընդ խողովակ անցանիք անմոռաւոր լսա խորհրդական բա- նիս աղօթիցն՝ զոր մատուցանիք, եթէ սալ- մոսերգութիք են... եթէ պաշտօնէութե թի. Ը. ընծեռեալ:

ՊԱՏՏՕՆԷԱԿԱՆ. Տ. ՊԱՏՕՆԱԿԱՆ. *Պաշտօնէականն կարգ՝ որպէս միայն մաք- րողական՝ զինն սրբագործէ զմաքրեցեալ- ացն մատուցումն: Զի պաշտօնէականէն զօ- րութի մաքրելոյ, և զառ ի քահանայա- գործութի լուսաւորելոյ. Դիոն: *Ա յա ամենայն իբրև պաշտօնէականք՝ երկրորդք են լչխանութե նորա. Մ՚փս. ի դիոն:

ՊԱՏՏՕՆՈՒԿ. գ. որպես Χάρις. Gra- tia, adulatio. Շնորհուեք. որ և ՊԱՏՏՕՆ ասի. *Չանէք ի մտաց ձերոց՝ ազազէս՝ զնոյնը նորհաւոր շնորհն, զանպատեհ պաշտօնուե- սըն. Ոսկ. էդես. ծԷ:

ՊԱՊ, ի, կամ ու, աց. գ. որ և ՊԱՊԱՍ, կամ Պ՚ԱՊԱՑ, և ՊԱՊԻՈՍ. Նոյն ձայն է և ի բազում լեզուս՝ սկսապէս առ մամմն. պապ, պապա, ապապ, բաբա, բաբաս, բաբբաս, բաբբօս, բօբ, և այլն. Մեծ հայր՝ հոգևոր, և մաս- միաւոր. որպէս ասի հայր հօրն կամ մօրն. որ ի մեզ սերտապես ասի Հաս. լսոյ գտանի և ի գրոց բարբառ. որպէս յն. Πάπ- πος. Avus, Ցայսց անուանց՝ պապաց, հարց, որդւոց ... լցեալ կատարին ապիգք. Փիւս. էին. Ե. 5: *Որչափ հայրն և պապն. կինդանի է: Ոչ ունի իշխանութե հայրն զթոռնեան ի հնազանդուե, պապուն ազատեալ: Հնազան- դեցուցանեն օրէնքս զորդիս որդւոյն՝ պա- պուն. Մ՚ս. ԹԳ: *Հօրն հայրն՝ հաս և հա- սիկ է անուանեալ. և հասուն հասն՝ պապուն պապն է. Աբէթափ. գԼ: *Որգին իւր կոչէր ըստ պապ սնուանն վհան. Մ՚ոիկ. (իմն ըստ պապոյն կամ պապական անուանն:)

ՊԱՊ. Παππας. Papa. Երբեմն յայս ա- նուն կոչէր պատրիարգն ազգքանգրիոյ և դխպատուց. ոլպես մեծն ի պապլիպոլս ա- րև. էլից. *Պապան ազգքանգրու, և կամենոյն լչխանքն իւնգրեցին վնա: Սովորութե էր ա- ռաջնորդացն սկիսոյ եկանել առ պապայն ի ոմն զատկին: Մաեալ ծերն առ պապն՝ ա- գաս առ նմա. Վ՚ք հց. Ը. Ե ի:

ՊԱՊ. Սկսպհականեալ անուամբ՝ գլուխն ամենայն պատրիարգաց՝ քահանայապետն հռովմայ. *Պապքն հռոմայ. Պետրոս, լինոս, անիկոսս, կղէմես, Ե. Մ՚ս. այրիվն: *Սբ հայրապետն ենովկենտոս պապն հռովմայ: Գնացաց առ պապն հռովմայ, ևն. Վ՚ք հց. ծԸ. Ե ծԸ: *Սաղոյգեցաւ հրովարտակս հրամանաւ մեծի պապուս հռովմայեցւոց: Սբց և գլխաւորաց առաքելոցն, և փոխանորդ- դի նոցա պատուելի պապին: Սիղբեստրոսի պապի. Թղթ. գԼ: *Ձայնեցեալ պետրոսին՝ ոչ պղեհարոս պապին. Գանձ: *Ջայս ձայն գոժ ի պապապէս. ի հռոմ քաղաքըն հա- ստացին. պապն լըսեալ՝ ի խոր խոցեր, և ա- մենայն սեպհ նորին. Ներս. Ղ.: *Ինձնե- լորդ գաս վերագոյն քան զամենեսեան պա- պիս՝ նմանեալ քերովբէից (լս: Փիլոն պապն). Մ՚ս. ԹԳ: (Պապիս գրէ և Ո՚ոմ. վասն գլխաւոր առաջնորդի լատինացւոց՝ ի պապեսին, զի էր փոխանորդ պապին:) Տե՛ս և ՊՈՏԱՊԱՑ, ոլպես բօթօբիբբաս:

ՊԱՊԱԽԵԼ. Ն. Որպես պապակեցուցա- նել. կի՛ խաչատեալ. *Ընապակի՝ զայլ մնաս- ուոյ փորոսիան առհասարակ պատքեցուցեալ՝ անչափ ջերմաբերին պապաքեզ. Պիտ:

ՊԱՊԱԿ, ի. գ. Իբր Պապակուճն. պա- քան ին. *Ընտաքոյ պապակի մեծասանն լի- նել, և չնուչ հոգ. ոյն պետանիլ. Ներս. Ղ.:

ՊԱՊԱԿԻՄ. Հցայ. ի. Փոփոգիլ ըսոյ

յոյժ յոյժ. (կամ բառախմամբ չրթնաց՝ պա-պա հնչէր.) պապքիլ. առչորիլ բերանոյ ՚ի ծարաւոյ. յն. ատանչիլ, կամ մորմոքիլ. Ὀδυάομαι. Dolore afficior. և διακαίω, peruro, և այլն. ա-ռաս-պել-ագիան էանմափ, գաւ բ-ովմափ. *Պապակիմ ՚ի տապոյ ասաի: Արդ սա ատա մխիթարի, և դու այդր պապակիս. Ղ. ծ֊ը. 24. 25:* Բերան ցամաքեալ և պապակեալ. Բս. ոբբեղ:

ՊԱՊԱԿԻՉ. ա. Որ տայ պապակիլ. պապաքեցուցիչ. առչորիչ. *Ջ՚ինչ էր պապակիչ մեծատանն, և կամ զ՚ինչ նմին զովացուցիչ. Լմբ. ծղ:

ՊԱՊԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. որ և ՊԱՊԱԿ. Պապաքումն. առչորումն. * Եթէ փափկանայ քեզ արբումն ջրոյ, առցես ՚ի միոս քո ըզպապակման բոցոյն այնմիկ ցրիչատակ. Կանխ:

ՊԱՊԱՆԱՁԵՄ, եցի. ն. Տ. ՊԱՊԱՆԱՁՈՒՆ, ՑԱՆԵԼ. *Ընդդէմ դնել նոցա զԱր հարցն վարդապետութիւնս, որ և զեւաւիքէս պապանձեցին. Սիոն. առ գէբմ:

ՊԱՊԱՆԱՁՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Փիմ́օ. Capistro, vs obturo. Տալ պապանձիլ. ափիբերան առնել. ըմբերանիլ. սանձել. պապանձեցնել. ազդիը Ըզփամփ, գաւթ ոգի, պալատիկ. *Պապանձեցոյց զառաւիկեցին: Բարեգործացն պապանձեցուցանել զանզգամ մարդոց զանգիտութիւն. Մգր. իԲ. 34. ա. պեփ. Բ. 15: *Լռութիւն երկնաւորին բերանոյ զնա պապանձեցուսէ. Նար. կՀ: *Պապանձեցոյց տէր զգոռոզըն մահարար. Տաղ:

ՊԱՊԱՆՁԻՄ, եցայ, ցեր. ՚ի. Փիմ́օμαι. Obturor, obmutesco. ἔνεος, κωφὸς γίνομαι, mutus fio. Կապիլ լեզուի, կարկիլ, համրանալ. ափիբերան լինել. ըմբերանիլ. (պա պա չընչել համրոյ.) պապանձիլ. փեւի ի ռաս-ա-ւմփ, ազդը գաւթանգ. *Պապանձեցաւ՝ և համարեցաւ Թէ իմաստուն իցէ. Ծ֊Բ. 28: *Պապանձեցաւ, և ոչ կարեր խօսել զան մի. ա. Ա. Ե. 55: *Ընկեր, զնաւդ մտեր այսր. և նա պապանձեցաւ: Նշանաց չի խօսէր ընդ նոսա, և կայր պապանձեալ: Պապանձեաց, և ել ՚ի դմանէ. Մգր. իԲ. 12: Ղ. ա. 22: Ն ֊ Ր. 35: * Պապանձեցաւ, և չգիտաս բան ՚ի բերան նորա. Եվիւ. Ե: *Լռեաւ պապանձեցաւիր. Նիս. Երփ:

ՊԱՊԱՆՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Պապանձիլն. կապկումն. *Պապանձումն զաքարիայի ՚ի Թշրին ամսոյ էր. Ո֊ահ: *(Շրթունք զսքարիայի) բանիւն իւրեանց մատնեցան ՚ի պապանձումն, զի ուսցին զծանրութիւնն. Եփր. հոմաբ: *Զաքարիայ ոչ եհաւոց երկմտութիւն, զդատապարտութիւն ընկալաւ պապանձմամբն. Եփր. ՚ի ծն. փԲ: *Բայց զբերայոյդ իմոյ զպապանձումնս յամենոյ անօրէնութենէ. Սարկ. ազ:

ՊԱՊԱՁԵՄ կամ ՊԱՊԱՁԵՄ, եցի. ե և ն. Μηκάζω, μηκάομαι. Balo, caprisso, ածն. գրի և ՊԱՊԱՆԱԶԵԼ, և ՊԱՂԱՁԵԼ. Իմայհէն առեալ պա պա, կամ պէ պէ ձայնելն կապկոյ, այծից, ածն. ՀԷՆՀԷ. ԲԷԲԷՆՀԷ. *Պապաչեաց (այլ ձ. պապանձեաց) խաբեան. Ջէլով Լուրով Թաւ Լ֊զուաւն. Պփ. ազէտ: *Բառաչէլ, կամ պապաչէլ, կամ հաչել, և կամ խինչել. Նիս. կազ. Լ: *Չանգոյն կապկաց զսովորականն միշտ ի բերան առեալ պապաչէլով (այլ ձ. պապանձէլով). Խոսր: *Ոչպէս զազգ կապկայ՝ զմի ինչ ծանուցեալ՝ սովորաբար ինոյն պապաչէլ. Ի գէբս Խոսր: *Բ֊ջոյն՝ զարչառոյն ասէ. բառաչօյն՝ զոչխարէն, խառնչօյն՝ զիշոյն. իսկ պապաչօյն զայծիկն. Ոսկիբ:

ՊԱՊԱՈ. գ. Որպէս յն. բաբբաս. յորմէ և ա-մի. *Ջաւարակ մի որդի պառակասոր՝ անարատ, երբ. ասի՝ պէն պապ. այսինքն որդի պահարեի կամ անգնայց, որպէս ունի և յն. առ Թէոդիտոնի. զի յայլ յն. պակասէն այս բառք:

ՊԱՊԱԿԱՆ, ի, աց. գ. Երագազ. ուռկան որսորդաց էրէոց՝ իբրև փարախ չրջափակ. *Ժամ առեալ որսոյ ամենայն զօրացն, ածեալ կուռեալ զպառականն, խուճապական ձգեալ. Ագաթ: *Սակաւ ապաստաւորօք հանգերձ, և որսոյն պառականօք. Բ֊ոչ. գ. 20:

ՊԱՊԱԿԻՄ, եցայ. ՚ի. Ընկղմանիլ կամ մեկալիլ որպէս ՚ի պառակս. պառնիլ. եսխ ծագ. մանաւանդ Դարանիլ վասն որսոյ. կամ պառականօք յորս ելանել. *Եւ մտեալ պառակէին մայրեացն. Բ֊ոչ. Ե. 12:

ՊԱՊԱԿՏԵՄ, եցի. ն. Σχίζω, ἀποσχίζω, διάστημι. Scindo, discindo, divido, dirimo, separo. Ա՚ր Թէ հաւանիլ յիրերայ զպառակս հօսից. պառառակել. ձեղքելիրձելը. հերձուլ. բաժանել. որոչել. ուսան և ՊԱՊԱԿՏԻԼ՝ նոյն է ընդ երկպառակիլ. *Պառակտեցին զաշխարհն, և զմանս ումանս յինքեանս արկին. Եվիւ. Ե: * Ոչինչ այնպէս բաժանէ և պառակտէ զմարմին եկեղեցւոյ, որպէս ամբարտաւանութիւնն. Ո֊կտ. իԲ: *Փառքս միանձանութ պառակտեն զերգաբա֊նեցոյս: *Զպառակտեալն այլ յայլմէ՝ ուղղել անշնորին է: Ո՞ր յօժարեցոյցեր բան՝ պառակտել զնոսա ՚ի միմեանց. Բս. կդ: * Տացէ պառաւսխանի քեզ, իբրև պառակտօղ անգամոյ նորին. Ը. ընդհանր: *Ոչ անանձ զպատճառս պառակտելոյ միոյ եկեղեցւոյ քոյին. փ֊ղ. հոմիլ: որպէս և Լմբ. ա֊ա. Ե պարբ. ևն:

Իսկ Բ. ի֊ծ֊ը. 14. *Գային պառակտեալք, և անգէն խառնէին ՚ի գունդն նիւկանովքայս. իմն պառակ պառակ. երամովին. ἀγεληδὸν. gregatim.

ՊԱՊԱԿՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. նոյն ընդ վ. *Ընդունայն խաբէութիւն, որ պառակտեցուցանէ զհաւատս. Ո֊կ. Դղ. ՀՀ:

ՊԱՊԱԿՏԻՄ, եցայ. Տե՛ս ՚ի ՊԱՊԱԿՏԵՄ:

ՊԱՊԱԿՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } Διχοστασία.
ՊԱՊԱԿՏՈՒՄՆ, ման. } Dissensio, discessio. Պառակտիլն, և իրն. պատառումն. հերձուած. *Ուր հեռ ՚ի ձեղ և նախանձ, և հերձուածք և պառակտութիւք. Ո֊կ. Ե: *Սկիզբն առնէին միաբարութեան, և լուծանելոյ զկրճիմն պառակտութեան. Իղ. հոմիլ: *Խոյս առեալ, որ ունի զերկմտութիւն և զպառակտումն. ՄԲփ. պփ. առ Շ: *Կամ է ինձ երկիւղիւդ վասն պառակտման խաչիդ երկրորդել վասն պառակտման խաչելիս. կԲ. պփ:

ՊԱՊԱԿԱՑՈՍ. գրի և ՊԱՊԱՒԱՑՈՍ, ՊԱՌԱՑՈՍ, և ԲԱՔԱՑԱՏ. Բառ յն. Բ֊ա֊ա֊վ֊ր֊ս. Παραβάτης. Praevaricator, apostata. Օրինազանց. ուխտադրուժ. ուրացօղ. յանցաւոր. *Ջպիղծն յուլիանոս պառակտաւոր, որ Թարգմանի յանցաւոր. Վ֊ր֊ձ֊աբ: *Յանցաւորն յուլիանոս՝ կոչեցեալն պառակտաւոր... Անուանեալն պառակտաւոր. Ճ. Բ: * Ոչ իրրև պառակտաւորան (զյուլիանոս) զնախաւանին մեզ՝ կառուցեալ. Մ֊ոյեղ. Խ:

ՊԱՌԱՆ, ոյ, ուոնք, ւանց. գ. Γραῦς, πρεσβύτερα, πρεσβύτης. Anus, natu major femina. կին ծերացեալ կամ անչեալ տարեքոյ. գօշ գոչը, էրէե չէ, ածխ. *Պառաւեալ նուագին ծերք և պառաւունք ՚ի հրապարակս երուսաղէմ. Ջափ. Ը. 4: *Մի՛ խթարեսկիր զպառաւսնան իրրև զմարս: Պառաւանց նոյնպէս ՚ի գլխատութիւն. ա. փիմ. Բ: Տէփ. Բ֊ն: *Պառաւն զգէան փիմ֊ր. վ֊ն յոչ *Ջառաւն զանանկ և պառաւունի

Զմռան ած զոգայոց ողբումն, զծերոց ասխտով և զպառաւանց վարելոց յօտարու-թիւն · խոր · Ք · 58 : Փոխ · :

Ռամկական է առեալն. *Ի յամուլ և ի պառաւ կնոջէն. ի գէր ոտս։ Եւ տեսեալ որդին պառաւոց (այսինքն ծերացելոց՝ զա-քարեայ և եղկաքեւթի), ազդէր յականջս ժողովրդոց. Տալ :

ԳԱՒԱՒԱԿԱՆ · ի , ից · ա · Գրաւնեղ. Anilis. Որ ինչ անկ է պառաւականաց. *Մի ինչ այնպիսի կրօնս պառաւականս , և առա-սպելս հրէականս ի մէջ բերիցեմք · Ոսխ. Ք · 11 : *Պառաւական և պիղծ առասպելս յա-ռաջ բերուալ Պղատ։ *Քան զԼպիկուրեայն գյիմարոլին (հիւլէս՝) անքանագոյն, և պա-ռաւական եղելի · Աճ · օրս · Ե :

ԳԱՒԱՒԱՑՈՍ · Տ · Գաւաւացոս :

ԳԱՒԱՒԻՄ. եցայ. ի. Գրուձոչ. Senesco. Ծերանալ կնոջ, անցանել զառուրըք. պառ-ուիլ. գօշոխ . * Ահա ես պառաւեալ եմ (ասէ սառա). Ծն. ԺԸ. 13։ *Ամենևս կոյս ոչ պառաւեալ. Մաթ · Ի :

Նմանութ, որպես Հնանալ. *Որ ի սկզբ-բան ցաւոյն դեռ իցէ (դեղ), և որ ի պա-ռաւեալ ցաւոյն · Նէնիկ : *Ոչ այսմանդեսն կաղնին պառաւեալ սայր պտուղ Մաթ·ԺԸ· խակ խոր· Ք· 23· *Պառաւեալ առասպելքն ասի՝ կամ իրը հնացեալ և խափանեալ, և կամ որպես պառաւական :

ԳԱՒԱՒԱՐԴԻ · ա · ք · Որդի պառաւոյ-ամէորդի · *Յօրէ յորմէ ևկն այոր պառաւ-որդին յովհաննէս , ի ցնծութիւն են (հոգիք նախահարցն) · Ջէր · ԼՔ :

ԳԱՒԱՒԱՒԹԻՒՆ· գ· Գիրաց. Senectus, senium . Պառաւն գոլ · պառաւիլն · * Ձկիք անդ երկինչել ի փոփոխմանց, թէ դուցէ պա-ռաւութիւն գայցէ : Ոչ միայն ամբոխին էր , այլ և պառաւութեի · Ոսխ. Էբր · Ե Ես : *Ի պառաւութեդ քումմ նեղուիս անցուցից ընդ քեզ · Հ=Յ · Նոյեմբ · Ք :

ԳԱՒԻԿԵՑՈՒՅԱՆԵԼ· բառ ռմկ. որ և պառիչնել. *Պառկիեցու ի ձկնբոյն, և հոդ այրկ ի վերայ , նա ձկէ · Վ·փոխ :

ԳԱՒԻԿԻՄ . կամ ԳԱՒԿԻՄ . եցայ. ի · բառ ռմկ. որպէս Պառակիլ. ընկոզմնիլ · Նիխոփ. *Ոչ երբեք տեսաք զնա պառկիեալ և կամ գինի սպրեալ. Վ·ի հց. ի: *Ի սատա-կեցաւ մանուկն, և պառկեցաւ · Հ · հոփ · ծէ: *Ձի որ անգի ի պառկիկլ և ի չանգրլը և յոր պառակի , լաւն այն է· Վ·փոխ:

ԳԱՒՈՊՈՒ. կամ ԳԱՒՈՊՈՒՈՑ ԾԱՂԻԿ· բառ ռմկ· որ Թռուի բոյս և ծաղիկ պղպեղի · Վ·փոխ· ՃԿ· ՃԸ· ՃՆգ :

ԳԱՒՈՐԻԿ , սրկի· գ · բառ ռմկ · որ-պէս Պղպեղ մանր· պիղեաՃէ· * Բոլոր և պինդ ի սև պատրկի կերպ · Վ·փոխ:

ԳԱՒ·փ·Ռաոկականն բառիս Պանչ·պահս, ի պահս. *Ձկնաքաղ ի մեծի պասի ուսեր ձուկն. Մխ. ասա: *Պատ կենաչՈՒիէոչ:

ԳԱՒԵՐ · Տ · Գաւգա , ՋԱՏԻԿ :

ԳԱՒԵՐԱՑՕՆ , ի · } գ · Տօն պասեքի

ԳԱՒԵՐԱՑՕՆԱԿ · } կամ զատկի·պաս-քա · *Պատճառս այնպիսի բազմութեան ի քա-ղաքին գտանել՝ ղշաւղի պատքաւորներն տան լինել Նսս· փր· Ք· *Ի·ղեղեցս ցտնէ զնոլորն երբ տասղմ, ի պասէ քաւօնակ մտանել լսվ ի սա · Մաթբ :

ԳԱՒՍԿԱՒԱՆ ՀԱՒ, որ և ԸՆ ՍՂ.Ձ·ԳԱՐՍ. ԿԱՒԱՆ ՀԱՒ · կամ է Հնդկահաւ , Հնդիկ-տահաւ , և կամ Սիրամարդ · Ծըղր Խոսա-ղս , Ձաքճակ Խոսղս · *Ո՞ արդեօք ոչ առասել սքանչելացի ընդ Թռչնոց , և Ձէ զնոյն ի միոյ Ձուռն անեւ զսկան և անփոր-ձալ պատկական Հաւն այն զգաղմսրակ վի-ճակս իւր ըստ իւրաքանչիւր մնոյն իւրոյ կենդանական · Մաթ · ծէ:

ԳԱՒՈՒՇ · գ · Գրսի . Gryps, gryphus. Երր · Փէրէս· որ և վր · խոսոնկի. Տ· ԿՈՐՃ· *Արծուի, և պակուճ, և գեռարծուի·Վսփ· ծա · 13 : *Լինի ի հնգիկս պակուճ հաւ · խոր · Ծ :

ԳԱՒՈՒՓ , պղղ · գ · Ամման Գաւգելոյ· որպէս Պաւգումն· Ծաղաւ սասակ· պտպակ· տապուռն· Հէրոէն· * Ջառաւել պատուք ծաղուղ տարողութեան ընդարձակ մտաց հզօրքն ի ծովնձաւալ ազգերան խմասից գիմեցեն ընուլ· Ցոլի· ոսխ· գծ : *Հանգոյ գնս ի ցանկութէ աստի պաղղոյ (կամ ի պարզոյ) ծարաւս · Մծէ · Ծ : *Ակրբ ջուր, զի ահա մեռանիս ի պաղգոյդ · Վ·ի հց· իէ:

ԳԱՒՏԱՌ , ի , ից , կամ ռունք , ռանց · գ · Տրաւմի. Stratum, lectus, stragulum, lectisternium · պ· էիոդեօ, պիոտ· Սփռոց անկողնոյ և գահոյից · օձոց · և անկողին · ֆոց· փեօնֆէ , փեօնֆ· լծ · և պեղ· որպես և բեհեզ · *Գահոյգք բազումք ոսկւղենք և արծաթեղենք ... լցեալս պաստառօք և գոյնագոյն նկարուք: Րեհեզ ընդ դիպա-կի գործեցաս քիզ ՝ի պաստառս յեգիպ-տոսէ · Եսթ · ա· 6: Եղէի · իէ· 7 : *Տիկնայք փուիկասունք հայոց աշխարհին , որ գըր-գեալք և գդուեալք էին յիւրաքանչիւր պաստառունս (կամ բաստեռունս) և ի գահս որակս · Եզէք· ը: *Ջվարագոյացն անկոյսպետսան ... ի պաստառսկան հիւթ պայծառ պաստառոց պաճուճեալ · Նոր· խ: (որ բերի և ի յովսէդ նշ:)

ԳԱՒՏՈՒՐ , որ և ԳԱՒՏԱՒՈՒԿ, կամ ԱՒՏԱՒ-փերթ կասալ · լոքի ֆոր· ֆորէ պեղ· *Ջպարեգօսն , և զպաստառէ , և զանկար պատմուճանին : Ջարկի պաստառն (մէյաց)· Ոսիֆէոր : (լծ · ֆռ· ԷՒՅՅԷԳՐԳ· և ռմկ· ԷՒ-ԼԷՐ :)

ԳԱՒՏԱՒՈՒԼԻ · ա · } Պաստառօք լցեալ ·

ԳԱՒՏԱՒՈՒԱԻՐ · } ռունդ օձոցս կամ սփռոցս պէսպէս· փեօնֆէվ· *Ընկոզնիք մե-ծամասնաց գահոյք երիզապատք պաստառա-լեք · Մծէ · ծէ : *Փոխանակ պաստառալեր կակուղ անկոզնոյն. Դէ· էս: Իակ Ա·ոսխ· Ե· 16· Նրիզապատս այնգոյի զդ ահոյս իմ· պաս-տառ ալեր երիզապատվբ զարգարեցից· յն· ἀμβίτασος, tapes utrimque vilosus . օձոց կամ գորգ յերկուց կողմանց գեղեցիկ կիր Թաւամանալ գործեալ· Էոի Խորհուրդ Խոսի, Խոսէր· ԷՀՃՄոփէ :

ԳԱՒՏԻՒՒԿ , ի , ից· գ· Պաստառ փոք-րիկ կամ գեղեցիկ· փեօնֆՃէ , պեղՃէ-ղէ, Խոսղս· *Իրրու ոտայնանգոլթիւնս, ոլք զպաստառսն իսաշալս և անհոյծս և անպայաս յանկն : Ի ընաց զոս (զպահան-դոս) սահղծէն ոսեղծ՝ պաստառակոք հաստահիւս լսուալ· Մաթ· ւ· Ե ծէ :

ԳԱՒՏԱՒՒԿԱՒ , ի , ից· գ · Տնծեղ· Sindon , linteum . Սինգոն · կտաւ և սա-ւան կտաւի՝ ռունդ գան ոլի պաստառի . կամ արկալ ի վերայ պաստառաց գահոյից , անկոզնոյ , ուղանոյ , մեռելոյ , ևն · Բոլոր կոս , ֆոց , պաֆոն· լորչՔ· պեղ, Բիս· էչ·, ռՃէնՃ · *Տաց ձև զ երեսուն պաստա-ռակալ : Տալիք գոլք ևնձ երեսուն պաս-տառակալ · Դոփ· ծէ· 12: *Պաստեաց (զմոր-մնին յետ) պաստառակալաւ. և եգ ի կուա-ծոյ գետնզնանի . Դ.ԼԻՔ· 53: *Ընդէր պաս-տառակալ անկոզնոցաց և զանազան Հան-գերծոյ Հոգաւք · Խոխ : *Պաստառակալ սխալեաս ինձ , կամ սխալեաս պաստառակալ զնոստաւ վանալոք· Վ·ի հց·իէ:* Ջարդարուեաց անկոզնօք , և որ պաստառակալքք · Ճ· Ր:

Իակ ա· ուրիչս Պաստառ ալեր · *Ի պաս-տառակալ անկոզնան Հանգչի· Լ·ի· ասաւ :

ԳԱՒՏԱՒԱԿԱԼԵԼ· ն. Պատել պաս-տառակալաւ · պաֆնէլ· էէՔՒՆէՔ· *Ամենայն զգուշութ պաստառակալեալ, և բարձեալ առաքն զնոստ · Ճ· Ա: *Ձիշեալ զպաստա-ռակալելն և զի կարգ մեռելոց անկանիլն · ԲՒՆԻ :

ԳԱՒՏԱՒ , այի · և ԳԱՒԵՒ, ի· գ· Բառ եբր· Փասէխ , Փեսախ· ֆ անց և յն· խոսխոս Πάσχα . Pascha. (լծ · լտ· passio , կիրք , չարչարանք · և խս· passare, անցանել ·) որ ըստ մեզ Ջատիկ ասի , որպես Ջատուումն, և սլատուելի · Տօն էլեյն իսրայէլի յԵգիպ-տոսէ · և ի նորումն՝ տօն յայտնելեն քրի , որով փրկեցաք յաներևոյթն փարաւոնէ · *Ցամսեանն առաջնում՝ որ օր չորեքտա-սան լսկ ամսոյն , եղելի ձեզ տօնն պասեք· Եչէ· Խ· 22: *Մեր բաղարջա-կերացն՝ որ կոչէր պասքա · Ղ· իէ · 1: *Պասեքս այս մեծ է և պաշտելի · փակաս յեբրայեցոցն անուանի ըստ նոցա ձայ-նին , և՝ յայտնէ ձայնն զՆոցն: Պասքա, տեառն պասքա · և դարձեալ ասեմ՝ պաս-քա, պատիւ երրորդութեն : Փասկա յե-բրայեցոցն անուանի .. և ապա հելլենացի արարեալ զձայնն՝ զվիւրն՝ ի պէ , և զկէն ի քէ վոխակցին, և պասքա զօր փրկչին անուա-նեցին · Աֆոբ· պասֆ· իէ : *(ի հրէից) կոչէր պասքա , անցարան ըստնոյա · և ըստ մեզ փրկութի չարչարանաց· Տծաֆ· *Ընդ զինն պասեքն ասէ· զի պասքան անց-նելոյ Տ· ի պատճառս յեգիպ-տոսէ · Եսթ· ա· 6: Եղէի · իէ· 7 : *Տիկնայք փուիկասունք հայոց աշխարհին , որ գըր-գեալք և գդուեալք էին յիւրաքանչիւր պաստառունս (կամ բաստեռունս) և ի գահս որակս · Եզէք· ը: *Ջվարագոյացն անկոյսպետսան ... ի պաստառսկան հիւթ պայծառ պաստառոց պաճուճեալ · Նոր· խ: (որ բերի և ի յովսէդ նշ:)

ԳԱՒՏՈՒՐ , որ և ԳԱՒՏԱՒՈՒԿ, կամ ԱՒՏԱՒ-փերթ կասալ · լոքի ֆոր· ֆորէ պեղ· *Ջպարեգօսն , և զպաստառէ , և զանկար պատմուճանին : Ջարկի պաստառն (մէյաց)· Ոսիֆէոր : (լծ · ֆռ· ԷՒՅՅԷԳՐԳ· և ռմկ· ԷՒ-ԼԷՐ :)

ԳԱՒՏԱՒՈՒԼԻ · ա · } Պաստառօք լցեալ ·

ԳԱՒՏԱՒՈՒԱԻՐ · } ռունդ օձոցս կամ սփռոցս պէսպէս· փեօնֆէվ· *Ընկոզնիք մե-ծամասնաց գահոյք երիզապատք պաստառա-լեք · Մծէ · ծէ : *Փոխանակ պաստառալեր կակուղ անկոզնոյն. Դէ· էս: Իակ Ա·ոսխ· Ե· 16· Նրիզապատս այնգոյի զդ ահոյս իմ· պաս-տառալեր երիզապատվբ զարգարեցից· յն· ἀμβίτασος, tapes utrimque vilosus . օձոց կամ գորգ յերկուց կողմանց գեղեցիկ կիր Թաւամանալ գործեալ· Էոի Խորհուրդ Խոսի, Խոսէր· ԷՀՃՄոփէ :

ԳԱՒՏԻՒՒԿ , ի , ից· գ· Պաստառ փոք-րիկ կամ գեղեցիկ· փեօնֆՃէ , պեղՃէ-ղէ, Խոսղս· *Իրրու ոտայնանգոլթիւնս, ոլք զպաստառսն իսաշալս և անհոյծս և անպայաս յանկն : Ի ընաց զոս (զպահան-դոս) սահղծէն ոսեղծ՝ պաստառակոք հաստահիւս լսուալ· Մաթ· ւ· Ե ծէ :

ԳԱՒՏԱՒՒԿԱՒ , ի , ից· գ· Տնծեղ· Sindon , linteum . Սինգոն · կտաւ և սա-ւան կտաւի՝ ռունդ գան ոլի պաստառի . կամ արկալ ի վերայ պաստառաց գահոյից , անկոզնոյ , ուղանոյ , մեռելոյ , ևն · Բոլոր կոս , ֆոց , պաֆոն· լորչՔ· պեղ, Բիս· էչ·, ռՃէնՃ · *Տաց ձև զ երեսուն պաստա-ռակալ : Տալիք գոլք ևնձ երեսուն պաս-տառակալ · Դոփ· ծէ· 12: *Պաստեաց (զմոր-մնին յետ) պաստառակալաւ. և եգ ի կուա-ծոյ գետնզնանի . Դ.ԼԻՔ· 53: *Ընդէր պաս-տառակալ անկոզնոցաց և զանազան Հան-գերծոյ Հոգաւք · Խոխ : *Պաստառակալ սխալեաս ինձ , կամ սխալեաս պաստառակալ զնոստաւ վանալոք· Վ·ի հց·իէ:* Ջարդարուեաց անկոզնօք , և որ պաստառակալքք · Ճ· Ր:

Իակ ա· ուրիչս Պաստառ ալեր · *Ի պաս-տառակալ անկոզնան Հանգչի· Լ·ի· ասաւ :

ԳԱՒՏԱՒԱԿԱԼԵԼ· ն. Պատել պաս-տառակալաւ · պաֆնէլ· էէՔՒՆէՔ· *Ամենայն զգուշութ պաստառակալեալ, և բարձեալ առաքն զնոստ · Ճ· Ա: *Ձիշեալ զպաստա-ռակալելն և զի կարգ մեռելոց անկանիլն · ԲՒՆԻ :

ԳԱՒՏԱՒ , այի · և ԳԱՒԵՒ, ի· գ· Բառ եբր· Փասէխ , Փեսախ· ֆ անց և յն· խոսխոս Πάσχα . Pascha. (լծ · լտ· passio , կիրք , չարչարանք · և խս· passare, անցանել ·) որ ըստ մեզ Ջատիկ ասի , որպես Ջատուումն, և սլատուելի · Տօն էլեյն իսրայէլի յԵգիպ-տոսէ · և ի նորումն՝ տօն յայտնելեն քրի , որով փրկեցաք յաներևոյթն փարաւոնէ · *Ցամսեանն առաջնում՝ որ օր չորեքտա-սան լսկ ամսոյն , եղելի ձեզ տօնն պասեք· Եչէ· Խ· 22: *Մեր բաղարջա-կերացն՝ որ կոչէր պասքա · Ղ· իէ · 1: *Պասեքս այս մեծ է և պաշտելի · փակաս յեբրայեցոցն անուանի ըստ նոցա ձայ-նին , և՝ յայտնէ ձայնն զՆոցն: Պասքա, տեառն պասքա · և դարձեալ ասեմ՝ պաս-քա, պատիւ երրորդութեն : Փասկա յե-բրայեցոցն անուանի .. և ապա հելլենացի արարեալ զձայնն՝ զվիւրն՝ ի պէ , և զկէն ի քէ վոխակցին, և պասքա զօր փրկչին անուա-նեցին · Աֆոբ· պասֆ· իէ : *(ի հրէից) կոչէր պասքա , անցարան ըստնոյա · և ըստ մեզ փրկութի չարչարանաց· Տծաֆ· *Ընդ զինն պասեքն ասէ· զի պասքան անց-նելոյ Տ· ի պատճառս յեգիպ-տոսէ · Եսթ· ա· 6: Եղէի · իէ· 7 : *Տիկնայք փուիկասունք հայոց աշխարհին , որ գըր-գեալք և գդուեալք էին յիւրաքանչիւր պաստառունս (կամ բաստեռունս) և ի գահս որակս · Եզէք· ը: *Ջվարագոյացն անկոյսպետսան ... ի պաստառսկան հիւթ պայծառ պաստառոց պաճուճեալ · Նոր· խ: (որ բերի և ի յովսէդ նշ:)

էր զովացուցանել զպապաքումնդ. Նանայ: *Լցուցեր զպապաքումն ժողովրդեանն. Մագ.: *Զպապաքումն և զհրձն ջրոյն, և զայրքումն. Խոր. ա. 17: *Զերից ամաց պապաքումն երկրի զովացուցանէր. Խոր.: *Զպապաքումն ժողովրդեանն արբոյց. Սարկ. լուս.: *Գետք արբուցանելով զպապաքումն ծարաւեաց. Բեր. Թէշէր. լուս.:

ՊԱՏ. ի, էց. գ. Արմատ Պատելոյ. Որմն. պատնէշ. (առաւել ռմկ.) *Ոչխարն որ ելանէ արտաքոյ պատի փարախին, թողեալ է 'ի խածատումն գայլին. Բրս. հէլ: *Ի հովանի ծառոց և 'ի պատից նստեալ գեղջկերէին. Գր. Տղէց: *Վերինն երուսաղէմ՝ երկոտասան պարապօք պատօք, և երկոտասան դրամբք յօրինեալ. Մխ. այրիվ. (որ կամ է բացայայտիչ պարապոց, և կամ ա. որպէս պատողօք:)

ՊԱՏ. Ըէն անգի՝ որպէս շրջապատեալ որմով. ասպառ. *Ցաւանս և 'ի գիւղս, յանապատս և 'ի պատս: Ո՛չ զպատն յանապատ յեղափոխել. Մագ. իէ. և ճ:

Իսկ Ճ. փ. *Պղերգութիւն յայտ առնէ՝ եթէ պատեմքո. իմա կմ ընթերցիր՝ վատ:

ՊԱՏ ԱՌՆՈՒԼ. ԳԱԼ. Շրջան առնուլ. շուրջ գալ. պատել. պարփակել. և Գալարիլ օձիոյ. *Ի քարակտուր մի բլուր, զորով պատ առեալ երասխայ, ընդդէմ ախուրեանն հոսի գետ. Խոր. բ. 36: *Օձք շուրջք, հուր պատ առեալ, հաստատուն շրջակայ. Մխ. այրիվ.: *Երկինն վերին՝ պատ առեալ զամենայնիւ: Ցորժամ պատ եառ վերին շրջագայութին զմեծ աշխարհաւս այս: Որպէս ձուոյ դեղին 'ի մէջին գնդաձև կառուցեալ կայ, և ալեւանկն շուրջ զնովաւ, և խեճեալն պատ առեալ զամենայնիւ: Մարմին ամենայն պատ առեալ զամենայնիւ: Ջրովէ ասեն՝ պատ առեալ զամենայնիւ. Շիր: *Պատ առին երկրին ջուրքն զամենայն աշխարհաւս. Վրդն. ծն.: *Ասէր զգէս ոչ հաստանել, մինչև երկայնեսցի և պատ առցէ. զի վասն այն կոչի պատանի. և սպա կարել հրամայէր, զի վասն այնորիկ կոչի կորիզ. Կէր. գրծ.: *Եթէ ոչ գաս երկիր պատ եկեղեցւոյս, ոչ ողջանաս. Հ. ֆէտր. ը: *Հինգ պատ առնու օձ 'ի սողել իւրում. իսկ առաջոյքն և զինիքն ընուն զէսթնեկ. որդթիւն. Եղիշ. խոջէ:

ՊԱՏ Ի ՊԱՏ. ՊԱՏ Ի ՊԱՏԷ. ՊԱՏ Ի ՊԱՏՈՅ. } Περισκελής. Distortus, anfractus. Պատատեալ յոյժ. մանուածոյ. գալարածոյ. բազմակնճիռ. խորթին. գողուղի. *Բազում են անմաքրութե նորա ցուցմունք առ 'ի պղտորէ և յայլոց, այլ այնք պատ 'ի պատք և դժուարիմացք. Նիւս. բն. ե: *Ահա գարշեալ պատ 'ի պատ պատապատանի. Ճ.Ճ.: *Պատ 'ի պատ խոյք, որ ոչ կարացին 'ի վերայ հասանել իրին. Տօնակ.: *Ժողովուրդն իբրև եաւես, խառնափան եղև առ ժամ մի պատ 'ի պատէ, եթէ տր՝ ած, տր՝ ած. Եփր. Բգ. (ուր այլ Յ. պանտ 'ի պանտէ. որպէս թէ կողմն 'ի կողմանէ կաղալով:) *Իբրև պատ 'ի պատուքին է պատմութին. Կիւրղ. ծն.:

ՊԱՏԱԳՐՈՍ. ի, աց. ա. Ποδαγρὸς, ποδαγρικὸς, ποδαλγὸς. Podager, podagricus, dolore pedum laborans. որ և ՊՈՏԱԳՐՈՍ. Յառ. յն. բօտակրօ. թ Ոտնացաւ. ունողն կոտնացաւութիւն. ոտնաւու. Նիքրիզլի, լօգգռլը. *Գոնջացեալք և պատագրոսք. Լծ.օթ: *Ոչ կարաց ընդ ոտաախօս պատագրոսն այն համբառնալ զգլուխն իւր. Ղևոնդ: *Բժշկէր աց ցնա, և զարգիւս պատագրոս՝ խլեան քաղաքին. Խոր. բ. 30. յորմէ և Հ. տէկիջ. ա. և այլն: (Այս օտար է մեկնութին յաւելեալ 'ի հարցմունս Վանականի. *Պատագրոսն՝ ոմանք դդողին ասեն. բայց բար է, և 'ի մէջն խաղաւարտ ցամաք և քոսոտ. որ է շփոթութե առեալ 'ի պատմութեն արքայու բժշկելոյ 'ի բորոտութէ: Ի նոյն գոգցես միտս գրեալ է և 'ի Լծ. ովբ. *Զուրուկն և զպատագրոսն արտաքս վարեհիս:)

ՊԱՏԱՀ, ի, էց. գ. Συμβεβηκὼς, σύμβαν, τύχη, σύμπτωμα. Accidens, eventus, casus, adfectus, symptoma, fortuitas, fortuna secunda vel adversa. Արմատ Պատահելոյ. Նոյն ընդ Պատահար, Պատահումն. Դէպք. դիպուած. անցք. հանգամանք. բախտ. … *Դէպ եղև անցանել ընդ նոքա ըստ պատահի: Ցաղագս որ 'ի պատահիցն և 'ի դիպմանց ոչ ամաչեցեալ՝ հաշտեցուցանէին զած. Փիլ. նխ. բ: և բնաւ: *Հասարակաց սեռի և պատահից յաղագս: Ցատկից սեռի և պատահից վասն: Յաղագս հասարակաց տեսակի և պատահի: Վասն յատկաց տեսակի և պատահի. և այլն. Պորփ.: *Որք միանգամ յայտնիսեսցի պատահից՝ յախտից ոմանց գժոխաշարժից և յարտաքնուստ՝ որակութիք ասին: Ոչ բնականք, այլ յոմանց այլոց պատահից եղեալ են. Արիստ. որոշ: և Անյ. մեկ.: *Ոչ 'ի շնականն վճռանել անցից. որ ոչն երբեք համապատ յայտ յարամնայ պատահս: Ամենայն 'ի ներքոյ երկնիս լինելութք՝ ոչինչ առանց հակառակին խառնուածոյ գոյացեալք եղեն ըստ պատահիցն: Զոր ինչ ունին 'ի գոյացութեան պատահս: Ամենաշար աղխոցն պատճառ լինի սիրողաց՝ բնաւ մասանցն պատահիւք: Ամենագժպատեհ պատահիւք լի է իրս. Պիտ.: *Մինչ զի կարել ասել ինձ զխոյն ժամու պատահիցն՝ իբրև զայլմէ պատմելով, մանուկ էի մանկարժ. Ցհ. իմ. ոփէն: *Զհրութեան զերան թէ կամիս՝ առցես 'ի պատահն ապաւրոյ, և յելան 'ի գլխոտեն. Նխ. …: *Ողորմելի պատահ պատուհասի ինձ հասանէր: Եհաս նմա պատահ խօթութեան. Մագ. կէ. կա: *Զդիպուածն, զպատահն, և զայլ ամենայն. Արծր. ա. 8: *Ցարակայ և եօթներեակ պատահք ասուր. Վրդն. եւ: *Ցայտնելով զտեղի, զժամանակ, զթիւ, զդէմ, և զայլ ևս պատահս. Երզն. քեր:

ՊԱՏԱՀԱՐ. ի, աց կամ էց. Նոյն ընդ վ. (որպէս պատահ հարեալ, կամ արարեալ, եղեալ.) Ընդ առաջ ելեալ և հանդիպեալ ինչ. Συνάντημα, ἀπάντημα. Occursus, eventus, casus, և plaga. Մանաւանդ իբրև Պատահումն չար. արկածք. հարուած. … *Ցայսմ ժամանակի առաքեցից ես զամենայն պատահարս 'ի սիրտ քո և ծառայից քոց և ժողովրդեան քոյ: Ամենայն պատահար, և ամենայն ցաւ. Ել. թ. 14: Գ. Թգ. ը. 37: *Ոչ գոյ չարակամ, և ոչ պատահար չար. Գ. Թգ. ե. 4: *Պատահար մի պատահելոց է ամենեցունց նոցա … Որպէս պատահարն անզգամին՝ և ինձ պատահեսցէ նոյն: Պատահար է որդւոց մարդկան, և պատահար է անասնոց, և պատահար յամենեսին 'ի նոսա: Պատահար է յարդարն և յամբարշտն. պատահար է յամենայնի: Պատահար պատահէ ամենեցունց. Ժղ. բ. գ. թ: *Խաղաղութե պատահար 'ի մակաբայեցւոց գնդէ անտի աղօթեցաւ (օտարաց). բ. Մ. ժբ. 31: *Կրկնակք են մերկութեք. մին՝ որ 'ի պատահարէ, որ լինի 'ի ձեռն ակամայ յանցուածոցն. Փիլ. լին. բ. 65: *Ոմանք ասեն՝ և 'ի ծնանելն զառ գիպեալ պատահարաց իմն. Խոր. բ. 58: *Ամենայն թշուառութիւնք և պատահարք. Եղիշ. ը: *Եւ այնչափ չար պատահարօք լի են, մինչև ամենայն կեանքս փորձութե են: Մի ոք ըստ պատահարաց համարեսցի զմահ. այլ ըստ կոչի արարչին. Իսիդ.: *Ո՛չ ըստ պատահարի ընտրէ, այլ ըստ գտողութեան ընտրէ զարժանս իւր. Եփր. Եբրայ.: *Ցամենայն պատահարից զգուշանալ (հոգւոյն պարապի հողմոյն). Սարկ. հհ:

ՊԱՏԱՀԱՅՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՊԱՏԱՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Ցերկարելոյն 'ի ցաւս պատահացուցանել առողջութի. Փարպ:

ՊԱՏԱՀԵՄ, եցի. ը } (առաւել յեր. ՊԱՏԱՀԻՄ, եցայ. յ. } բորդ գեմ՝ ոչ գիմաղուրկ.) Συμβαίνω, συναντάω, ἀπαντάω, ὑπαντάω, ἐπιτυγχάνω. Accido, occurro, contingo. ἀποβαίνω, evenio, evado. Հանդիպել. 'ի դէպ գալ. դէպ լինել. անցանել անցից. 'ի վերայ հասանել. ընդ առաջ ելանել. ընդդէմ գալ. բախիլ. և Գտանիլ. լինել. … *Եթէ պատահիցէ քեզ եսու եղբօր իմ: Գուցէ պատահիցէ նմա հիւանդութի: Որ պատահիցէ քեզ 'ի վախճանի աւուրց: Պատահեաց նմա հրեշտակ տն: Պատահեցին մովսէսի և ահարոնի: Ոչ պատահեսցէ որս նենգաւորի: Պատահար պատահէ ամենեցուն: Ցամենայն հնարագիտութիս պատահէ նոցա (այսինքն ընդ առաջ ելանէ): Լոյս ամպարշտաց շիջանիցի. և ոչ պատահեսցէ նոցա բոց: Պատահեցին նմա իբրև զջուր ցաւք: Արարին պատահել խուրանց ամենայն չարեացս այսոցիկ. և այլն: Իսկ Դրոշ. ասէ. *Ասի, և դու քեզէն պատահեա մեզ … իմս, հայր և սպան: *Եւ ինքնին անձամբ անդէն 'ի տեղւոջն պատահեցի (այսինքն գտայ): Մի պատահեսցէ մեզ խաւարն արտաքին. Եղիշ. բ. է: Նորա պսակացն պատահեսցուք. Իսիդ.: *Զի զմեզ ուսուցանիցէ, չարախօսացն ոչ չարութիւ, այլ մեծաւ երախտեօք պատահել. Ոսկ. մ. բ. 7: *Արտաքոյ արժանեաց իմոց պատահեցի քննել զգիրս. Սարգ. յա.: *Որոց այսպէսն ոչ պատահեսցի մանկավարժն. Պիտ.: *Ոչ պատահեմ անուանիլ արդար: Կարօտիմ, և ոչ պատահիմ. Նար. ճ. և իէ: *Օտար պատահէր ձև զգեստուց ոցա 'ի նոցանէ. Լմբ. սաղ.: *Բերիանսեամ պատահիս. ո՛չ եթէ միայն պատահիմ, այլ եմ իսկ կամօքն իմ (իբր ո՛չ ըստ բախտի հանդիպել). Ճ.Ա.: *Ի վերայ այսոց ամենայնի պատահեցելոց նմա՝ ոչ մեղաւ յովբ: Ոչ մի ինչ յայսց չարեաց պատահել լինէր քեզ. Իսիդ.: *Դառնայ գարձեալ դրէ. մինչ զի եկն և պատահեցաւ այնմիկ, յորոյ աւուրս գրեցաւ սոյն պատմութիւնս. Եփր. ծ: *Օրինին միայն (ցուցանէ) պատահելս առողջութե և հանգստեան. Երզն. մտթ:

ՊԱՏԱՀԵՄ. եցի. ն. } Ἀπαντάω. Occurrere facio, conduco. ՊԱՏԱՀԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. } Տալ պատահել. հանդիպեցուցանել. վիճակեցուցանել. … և այլն. *Ընդդէմ կինն յաղմուկ պատահէ զայրն հանապազ և 'ի կուիւ (Նոր Յ. պահէ). Լմբ. առակ: *Տեսանես, զիարդ 'ի բարին պատահեցոյց զվախճանն. Ոսկ. յհ. բ. 36: *Ասեն (ախտաբքն)՝ թէ ըստ ճակատագրին բերեն մարդիկ՝ զոր պատահեցուցանեն նոցա աստեղքն 'ի ծննդեանն: Պատահեցոյց պօղոսի զհեր աւետարանին պատգամն: Ոչ … որդիութեն կարգ, ասէ, պատահեցոյ զա…

նէ զնա բարւոյ. Լմբ. ժղ. և առակ։

ՊԱՏԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁμιλία. Conversatio. Հանդիպումն 'ի կենակցութե. անուանութե ընտանի. որ և ՆՈՒԱՃՈՒԹԻՒՆ ասի. *Սակաւք ամանք են՝ որք ձեծայրին պատահութեն յայս յանդիմանն՝ արժանի եղեն. Նիւս. խոշմ. ժէ։

ՊԱՏԱՀՈՒՄՆ, հման, անց. գ. Ἀπάντασις. Occursus. մանաւանդ՝ συμβεβηκώς, accidens. σύμπτωμα, casus, eventus, incursus, affectio, fortuna. Պատահ, և պատահէլն՝ ըստ ամենայն նշանակութե. հանդիպումն. դէպք. դիպուած. անցք. վիճակումն. գտանելն. *Զարհուրեցաւ ապիմաստ 'ի պատահման նորա. ա. թգ. իա. 1։ *Եւ եկեց 'ի պատահումն թագաւորին. Տէ իէլ. մոյ. Է։ *Զիրացն պատահումն յիշխանեն արեւելից. Եղիշ. ա։ *Այս վերջացուցանէ զնա 'ի պատահմանէ պատուոյ. Լմբ. առ լեւոն։ *Իմս առաքինութիւն, և ոչ պատահումն բախտոյ ժամանակի. Ը. ընդհանր։ *Ոչ պատահմամբ ինն և դիպուածով ունէր զխոսրութեն, այլ անդստին յորովայնէ. Նանայ։ *Այս անլուծն ոչ պատահման ինչ էր, այլ այլ մտաւորութեան գործ։ Ոչ եթէ ըստ պատահման բացաւ. Իգն։ *Արգելք պատահմամբ, և կամ ըստ հրամանի ինչ խաղուց մանուկն յորովայնին. Կիւրղ. ղկ։

ՊԱՏԱՀՈՒՄՆ. Ըստ արամաբանից՝ Եկամուտ իրք 'ի վերայ գոյացութե. որակ. պարագայ. հանգամանք. *Ոմն ըստ ինքեան, և ոմն ըստ պատահման. Արիստ. գէրիարմ։ *Պատահումն է՝ որ լինի և բացալինի՝ առանց ենթակային ապականութե։ Քնէլն՝ անջատական պատահումն է. իսկ սեաւն ագռաւու և եթովպացւոյ՝ անանջատական պատահմանց։ Սեռն նախկին է քան զտեսակն. իսկ պատահմունքն քան զտեսակն յետոյ։ Պատահմունք 'ի վերայ անհատիցն նախապէսաբար ենթակային. և այլն. Պորփ։ *Սպիտակափայլք ըստ պատահման արծաթոյ. Նար. տաղ։ *Բազում անուանը գտեն մարգարէքն ոչ՝ ըստ պատահման և գրութե, զի անգիտանան զբնութիւնն. Մխ. երեմ։

ՊԱՏԱՂԵՄ, եցի. ն. Տ. ՊԱՏԱՂԻՄ։

ՊԱՏԱՂԻՃ. գ. ('ի պատ. և եղիճ, կամ յն. էլիքս.) Σμίλαξ. Hedera. Բոյս պատատուկ. որ և ԲԱՂԵՂՆ. սարմաշըգ. *Դժնիկն և տատասկն և եղիճն և պատաղիճն. Ագաթ։ *Պատաղիճ (կամ բաղեղն) մնաստակար. Նեղոս։

ՊԱՏԱՂԻՃ. Ἕλιξ. Clavicula, involucrum. Խիզք որթոյ՝ որ պատի զխեչակաւ. ճիւղ, ճիւղ. *(Յորթ այգւոյն են) ողկոյզ, ղընդուկ, պատաղիճ. Վեցօր. Է։

ՊԱՏԱՂԻՄ. եցայ. չ. Ἐμπλέκομαι. Implicor, implico me. Զբաղիլ՝ որպէս բաւելով և պատատելով յիրս և 'ի հոգս. դեգերիլ. պարապիլ. *Հրէայք անդրէն զբօսնոյք զարարով զարգեամբք պատաղեցան։ Ու որ զինուորեալ աստէն՝ ը կեանս աշխարհիս պատաղի. Բ. Տմ. ժբ. 1։ Բ. պետ. Բ. 5։ *Խնդրէր առնուլ զարգրաւաքեալս, և ոչ թողացուցին յառաջախաղաց դունդք և լուեալք՝ պատաղել նմա զայնու։ Ծուլարար դեգերեալք պատաղեցան 'ի կեսարիա։ Ոչ թողու զմեզ պատաղել զայսու. Խոր. գ. 26. և 60։ Խոսր։ *Յանտապատին տաղաւարօք ընթակեցոյց զնոսա, զի մի՛ անդէն պատաղեսցին (կամ պատաղեսցեն) 'ի հանդիստ. Արիստ. Լծ. խոշ։

ՊԱՏԱՂԻՉ. ա. Զբաղեցուցիչ. խափանարար. արգել. *Խառնութիւն այնոցիկ՝ որ ոչ մտաբանեցին գործոցն նոցա (Կղնոդոսեան անդրադութեան), պակասութիւն և պատաղիչ՝ համարեալ էին նոցա։ Իբրև մարդք ա-

խոյեանք և պատաղիչք կախարդաց զազրաց և պղծոց. Եւս. պտմ. Է. 17. և Է. 10։ *Զամենայն խափանիչ իրս, և զգործոն պատաղիչս խափանեսցէ ատէր. Վեցօր. Գ։ *Անցանել 'ի վերայ ողբախումբ զօրութեանցն՝ որ ասաէն առ մեզ պատաղիչքն. Բուզ. Դ. 5։

ՊԱՏԱՂՈՒՄՆ, ղման, մնց. գ. Պատաղիլն. զբաղումն. զբաղանք. դեգերանք. *Ընդ պատաղմունսն կենցաղոյս շրջանակեցայ։ Ի պատաղմունս մարմնական կենցաղոյս. Նար. Է։ Սարգ. ա. պետ. Ծ։ *Երկայնագոյնս զպատաղմունսն 'ի ճանապարհին արարեալ. Արծր. ա. 5։

ՊԱՏԱՆ, ի, աց. գ. Երիզ կամ կապ՝ 'ի պատել զոր և է մասն մարմնոյ. ֆաթթէլաս. խաղ. սարղը, դող, դէտ. *Կապեաց պատանաւ զաչս իւր։ Փութացաւ 'ի բաց առ զպատանն յաչաց իւրոց։ Չիք ապեղանի 'ի վերայ դնել, ոչ ձէթ և ոչ պատանս. Գ. թգ. Ի. 38. 41։ Ես. ա. 6։ *Որ ոչ կարօտանան սպեղանեաց՝ առ պատրաստութի պատանաց հոգեկան վիրաց. Նար. իԳ։ *Ոչ գոյ պատան բեկման նորա. Եփր. ծն։ *Պատան վիրաց լինի՝ և կապ. թէ ոք սրմին լինի պաթրապ. Ը. յէդ. թղթ։ *Փողոս՝ պատան եղայի և ազատմայ վիրացն. Ճ. Ա։

ՊԱՏԱՆ, անք. Ἐντάφιον, ἐνταφιασμός. Vestis sepulcralis, quae induitur cadaveri, funeratio. ταφή, sepultura. Երիզապինդ մեռելոյ. և Դիապատութի. պատարատութի թաղման. Գ-եւլի գաֆանը. քէֆին, քէֆին. *Յառաջագոյն ինկեաց զմարմին իմ 'ի նշան պատանաց։ Յօրն պատանաց իմոց պահեսցէ զայդ. Մրկ. ժԴ. 8։ Յհ. ժԲ. 7։ *Ոչ պատանաց և ոչ թաղելոյ արժանի առնել։ Զի մի հօգոյ և մի՛ պատանաց յերուսամ բնակութեն աշխարհին արժանի լիցի. Բ. Մկ. Ը. 15։ ժԳ. 8։ *(Յանկութե ընչից) զհօգն իւսկ զիւր փառաւորագունի պատանաց յանձն առնէ. Անյ. հց. իմ։ *Ի քէն մերկեալ զգեստ որպեսզոր՝ զերթ ըղպատան մահու զաքար. Ը. ստ. գիրք։ *Մայրն՝ գեղեցիկ դերեզմանի պատան (յն. մի բառ) առայր մանկանցն զինքն, զկնի երթալով յառաջ գնացելոցն։ Այլ ոչ մարմնոյ պատանացն լուանի. Ամբր. մոխոգ. և Դիոփ։

ՊԱՏԱՆԱԿԱՆ. ա. (իբրու Պատանիական, կամ պատանեկական.) Որ ինչ անկ է պատանեաց կամ պատանեկաց. երիտասարդական. *(Ծերացեալ) ասկաւին առկաս 'ի քումդ պատանական կենցաղումդ, որ ասկա յմի այլականին սերտութէ հեռանալ շաւղաց. Մագ. ՃԳ։

ՊԱՏԱՆԴ, ի, աց կամ ից. գ. Ὅμηρος. Obses, legatus. իտ. ostaggio, gaggio. ὅμηρον, pignus, quod est loco obsidis. գրի և ՊԱՆԴՈՒՆԴ, ՊԱՆՏԱՆԴ. ('ի հյ. պատ անդ ուրեմն. և պ. պէնտ, կապ.) Անձն տուեալ 'ի գրաւ՝ առ ապահովութի թշնամւոյ, ռեհին. հէրէհէն. *Որ էր մնացեալ 'ի պատանդս 'ի հռոմ քաղաքի։ Տալ պատանդս և գրաւականս։ Ածև նա զորդիս իշխանաց երկրին 'ի պատանդս։ Զպատանդսն՝ որ էին յականէ՝ հրամայեաց տալ 'ի ձեռս նորա։ Ածին կալան զպատանդսն առաջի նորա. ա. Մկ. ա. 11։ Է. 8։ Ը. 53։ Ժ. 6. և 9։ *Տրդատ պատանդս առեալ գաղանայ։ Հանդերձ պատանդօքն. Խոր. Բ. 83։ Յհ. կթ։

ՊԱՏԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Ὁμηρεύω, συνέχω, օμαιէն. Obsidem posco, accipio. (իսկ obsideo, է պաշարել.) գրի և ՊԱՆՏԱՆԴԵԼ. Իբրև զպատանդ գրաւել. արգելուլ. պաշարել. թակարդել. կր. խափանել. կաշկանդել. պատաղել. զբաղել. *Որոգայթ՝ զոր ոչ եդի առաջի իմ՝ պատանդեաց զիս. Վեց. հց.

յ։ *Գրաւեցին՝ պատանդեցին և ունկանեցին։ Եթէ յընթացից բարեաց զբունիս պատանդեսցէ. Նար. իը. և կզ։ *Բնեռեալ ընդ հեշտութիւն մարմնոյ, և ցանկութեքն մարգկան իրօք (յն. կրիւք) պատանդեալ. Նիւս. կուս։ *Զանօրէն կարեօք պատանդեցաւ։ Բազում կարեօք պատանդեալ։ (Տուժել որ թոյ) 'ի կալն՝ կարեօք պատանդեալ, և 'ի հրամանէն՝ յանդիմանութի երթեալ։ Անխռովն խնդութե որումնութեք պատանդեալ է. Պիտ։ *Զմեզաց առաւելս խղել, որովք պատանդեալ ընդ չար գերութեամբ անկեալ գնի. Լծ. կոչ։ *Զիարդ պատանդեցաւ առաջակալն. Նար. իը։ *Մինչդեռ հոգովք զթագաւորացն աղմկաւ էին պատանդեալ. Լաստ. իա։

ՊԱՏԱՆԴԻՉ. ա. Որ պատանդէ. պատանդօղ. *Զհօշոտեսցի զպատանդիչ զցանցառն կարթին. Նար. ժԴ։

ՊԱՏԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὅμηρον, ὁμηρεία. Պատանդ գոլն. գրաւումն. պատանդ. *Մատուցին զորդիս իշխանացն իւրեանց 'ի պատանդութի. ա. Կ. ժա. 62։

ՊԱՏԱՆԵԱԿ. Տ. ՊԱՏԱՆԻ։

Մերթ եւ՝ որպէս Պատան. պատատա. *Եւ թագաւորն առաքեաց 'ի պատանեակ մետաքսեաց՝ ախուել 'ի վերայ տապանի սրբոյն. Հ. յուլ. Է։

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ἡβάω, ἀνηβάω. Pubesco, repubesco. Պատանեակ լինել. յորդունս հասանել. և Դառնալ 'ի պատանեկութի. *Զիարդ հնացեալն և ապականեալն 'ի մոլար ցանկութէ՝ սկսի դարձեալ, և պատանեկանայ. Բրս. Գործ։

ՊԱՏԱՆԵԿԱՏՈՒՓԻՆ. Տ. ՄԱՆԿԱՏՈՒՓ. *Պատանեկատուփինք են ողորմայեցիք. Փիլ. լին. Դ. 38։

ՊԱՏԱՆԵԿԻԿ. գ. Փոքրիկ պատանեակ. մանկիկ. *Ընդ եղեգան փող՝ բոց ելանէր, և 'ի բոցոյն պատանեկիկ փողէր. Խոր. ա. 30։

ՊԱՏԱՆԻ, նւոյ, նեաց. որ և ՊԱՏԱՆԵԱԿ։ նեկի, կաց. գ. Παῖς. Puer. παιδάριον, puerulus. մանաւանդ Νεανίσκος, νεανίας, μειράκιον. Juvenis, adolescens, juvenculus, adolescentulus. Մանուկ մեծացեալ, եթէ զաւակ և եթէ ծառայ. երիտասարդ դեռաբոյս. կօրփէ. մանչ. իշիք, ճիվան, փէլլ գանըը, և ուշուգ, օղլան. (ըծ. արար. Ֆէթէն. յն. Բէփարիօն, են. այլ 'ի պատմութէ կիրակոսի գանի առուգաբանեալ ասացեալ. *Աւեր զզեստ ոչ հասանել, մինչև երկայնեսցի, և պատ առցէ. զի վասն այն կոչի պատանի ՞։) *Եա ցպատանին, և փութացոյց։ Առէ արքահամ ցպատանիս իւր։ Ոչ յամեաց պատանին առնել զբանն։ Երկու պատանիք նորա ընդ նմա։ Պատանի մի՛ մանուկ երրայեցի։ Առէ բոաս ցպատանին իւր... արձակեաց զպատանին։ Աղաչէր լինել պատանւոյն կենացն նորին խորհրդական՝ զի առ րեսցի։ Եւ և պատանեակք։ Պատանեակն չէ անգ։ Դու և պատանեակդ քո փարա։ Կալաւ պատանեակ մի։ Ծանեան զձայն պատանեկին ղեւտացւոյ. եւ։ *Յրմբշամարտ, 'ի ժողովս պատանեաց. Նիւս. կազմ. իէ։

Լայնաբար և Մանուկ փոքրիկ. տղայ. *Տեսի բազում անգամ՝ զպատանեակ առընդերայս, յորժամ ժամէին ինչ առնուլ 'ի մօրէն։ Ու ընկալաւ ամ զաղօթան դաւթի զի կենաց պատանւոյն (ծնելոյ նախ 'ի բերսաբեայ). Լմբ. ող. և իմ։

Իսկ 'ի Հին բռ. գրի. *Պատանի է, որ 'ի ճորտոյ կարգի է, թէպէտ երիտասարդ, եթէ ալեւոր ՞։

ՊԱՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Νεότης. Juventus. Հասակ պատանեկաց. *Ի տղայութեան

'ի մանկութեէ. 'ի պատանութէ. յերիտասարդութէն և 'ի ծերութէ. Ոսկիփ:

ՊԱՏԱԽ, ոյ, կի՛ ի, աց. գ. Խոմսը, չոմլոյ, խաձմա. Buccella, frustum panis, fragmentum. Արմատ պատառելոյ, որպէս Մանն պատառեալ. այսինքն բաժանեալ 'ի բազում. կոտոր, բեկոր՝ մանաւանդ հացի. հոց, պատառ. լգիմ. փիլիմ, խուրձ. եբր. ֆռն.՝ Բրգեացեալ գոյն (գրաւորէն) պատառաձ պատառաձ: Ջոհ 'ի պատառոյ: Պատառով միով հացիւ: Թացեցա զպատառ քո 'ի քացոյտիփ: Պատառ մի հաց: Պատառ մի 'ի կատարած: Թացեալ զպատառն՝ ասյ յուդայի իսկարիովացւոյ. և յետ պատառոյն ապա եմուտ 'ի նա սատանայ. ևն: ՝Թացեալ պատառ՝ ասյ յուդայի. Շար:՝Մի պատառաձ և բաժակաձ կարօտացուսցուք զնա (ազքսան). Եղիշ հայրեր:՝Փուճան զանգնան և զանօթս . . . 'ի մի պատառ կլանել. վէպ հց. է:՝Յայնժամ ագահայ հաւանեալով կրնոմն, առեալ գոզուլքը՝ եկեր զնահոս պատառն. Տաղ:՝ Ան կարօտութէ ժամ ազքսան, առ պատառաձ մեռոյ կասկերտի: Պատառ մի մոգոպաձի. Ոսկ. ես: Եղիշ է:՝Հինգ ոսոք են օձին 'ի տուչէն խրուան՝ հինգ պատառն կրնճելոյնը (կամ պատ առնլոյնը). Եղիշ. յես:

ՊԱՏԱՌ ՊԱՏԱՌ. ած. Ի բազում պատառս չարաչար պատառելով.՝ Ի նոս ապատառնեալ՝ պատառ պատառ կոտորեցոյս Ոմն (յառաքելոց) պատառ պատառ կոտորեցաս: Պատառ պատառ կոտորիլ, կամ կոտորեաք. Ես. գր. ա: Ոսկ. ես. Ն եէես: Ումգ. ա.յհ.է.է:՝ Պատառ պատառ յերկիր անկանիլ (մանանոյ մարմնոյ և իրաց). Վէպ հց. իէ: Ն ձմ:

ՊԱՏԱՌԱԲՈՑ. ա. Παράσιτος. Parasitus. Ոյ բոնծանի պատառովք այլոց կամ մեծատանց. փեփոտ.՝ Ո՛ւր են պատառաբոյծքն. ոմր են փազաքուշքն. Ոսկ. վ:

ՊԱՏԱՌԱԳԱՏԻ. ա. Գործել պատառովք անգամաց և կաշառաց.՝ Բազակ թագաւոր մոմպոս առաքեաց առ բանդամ փաշոս, որ ամի պատառագատիր. որ և խոսրի պատառով կարտաւոյ. Վէպ.

ՊԱՏԱՌԱՏՈՒՆ. ա. Διερρηγμένος, δεσπαρμένος, διερρωγώς, κατερρωγώς Fissus, diruptus, disruptus, ῥαχῶδης, pannosus. որ գրի և ՊԱՏԱՌՈՏԱՒՆ, ՊԱՏԱՌՈՏԻ. Զարբաչար պատառեալ. հնոտի և բրգգզեալ. հլգկցեալ. ցեղոտի. պատռտած՝ կոչիցած՝ ֆռլոցած. եբրէերէն. փիւիւ փիւիւ.՝ Տիկս գինոյ հնացեալս և պատառատունս, կամ պատառոտունս: Զգեցեալ պատառատունս ամենայն քնէատ. ՅԵս. Ի. կ: Աոսկ. իթ. 21:՝ Ջիւր զգեաւթին քաքաճեալ պատառատուն 'ի գուրս բերէր. Ագաթ:՝ Սարսալացեան խաբանն և պատառատուն գրգլեկեաքն. Ագաթ.՝ Զազգքատ և զպատառատուն հանդերձ յինքեան ունել. Նիս. երփ:՝ Ընդ անպէս պատառատուն պատմուճանի՝ ասյ մեզ զպատմուճանն լուս ասիայլ զի վերուստ անկասչի. եէր. պկ:՝ Պատառատուն կամ պատառատուն հանդերձ, հանգերձիք: Ցորժամ եաես զպատառոտուն չանչագոհան, ուսոյ՝ ասէ զայգ պատառատոհոգ ըզգեցեալ ես. Վէպ հդ. յ:՝ Տարածանեն և վճանգերձս առաքի նորս . . . 'ի լաց ընկէք. Նոսն զհինն՝ զպատճէնն և զպատառատունն, զի զդեցցին զնոսն և զանապականն: Տիկք փոխ՝ալք և պատառատունք.՝ Զպատառատուն մնչկեան 'ի լաց ընկէց:՝ Նա էր պատառոտուն և հին ամին. Տնտակ:՝ Պատառատուն գործի, կամ պատառոտուն գործիք. Ոսկ. յհ: Մագ. յիէ: Վէպ. ասէ՛ք:՝ Պատառոտուն ասէրևալն ծածկելով զմկանն իբրեանց: Ի ձէռն մկրտութէ զպատառոտուն պատմուճան ասէրևոյն մերկացուսցեն. Ճղ: Եէր. Ֆգ:՝ Մի պատառոտուն կարկատեալ (վերծանութէ). Մագ. լ:

ՊԱՏԱՌԱՓԱՂ. ի, ագ, կամ ից. գ. Κρεάγρα, τριοδους. Fuscina, fuscinula. իտ. Forchetta, pirone. Տ՛ես և ՄՍԱՀԱՆ. և ՆՐՓՈՒՐՉԵՆ. Ձանեւոր գործի՝ որով լինի քաղել զպատառս 'ի սկատառակէ և գնել 'ի բերան. լտ. և բէր.՝ Տարգալ ունել ոսկի, և պատառաքազ, և ոսկեզինօք ըմպել նուագոք. Խոր. է. 43:

ՊԱՏԱՌԵՄ, եցի. ն. Ῥήγνυμι, ῥηγνόω, ῥήσσω, διαῤῥήγνυμι. Rumpo, disrumpo, frango. σχίζω, scindo, findo, lacero. διασπάω, distraho, discerpo. τέμνω, decido, seco, sulco. Պատառ պատառ կոտորել, բեկանել. հերձուլ, ցեղուլ, ձեղքել, յօշել, գիշատել. խզել պայթուցանել, եղջ հատմամբ, և եղջ բացմամբ ծեղուլից. պոռթել, ձղտել, կոտել, բանալ. եբրէերէն, էսրմգ, ալ. ֆգ. ֆէր էֆռֆ. ֆէսռֆ.՝ Պատառել զհանդերձս, զոձիս: Պատառեաց փայտ յորձակեզ: Պատառեցին զհագուստս նոցա. Եղիշ:՝ Պատառեցոյց զվարագոյրն 'ի ձեռաց սողոմոնի: Տիկք պատառեցան: Պատառել ազբերց, ծովու, վիմաց, լերանց. ևն:՝ Պատառել կամիւղ ըղմիւսորս Թէն պատմուճան. ՅՀ. իմ. եբ:՝ Երկիր առանց ջուրց պատառի. Եղիշ:՝ Զվէմն պատառեցին արմատք, որ առ նոսա բուսեալ են. Կոլ. է:՝ Պաղատեցեալ պատմուճան ոսոցն. Շէր:՝ Պատառեցին զրանան, և փախեան: (Վիշապն բարեբանի) առեալ զկերակուրն պատառեցաս ընդ միջ. Բրս. իչ:՝ Տեսանօզ զկուրացեալս ասիցէ, և ոչ սրագոյն քան զաչս պատառօզ զօգ. Շ. Խդ:՝ Ոչ զդեալ փին ոք եռակ՝ ասյս պատառեալ: Երկրի Թանձրութէ արօրով պատառեալ. Ա՝ օրս. ֆէ. ֆգ:՝ Պատառել զօրէնս ՅՀ:՝ Պատառել զգանս (առւրբ) գոց 'ի միմեանց. Ճ. Ա: ԻՀ. չէր:՝ Պատառեացեք զառ՚ոյզ բանս դըրժողութէն. Ա՝ օրս. է:՝ Պատառեաց զէզինոն: Պատառեաց զգազգ առաջի սեռան (ոյսկա՛ ապան): Երկիր պատառեցաւ (այս է՝ գղդեցաւ) 'ի բարբառոյ ուրախութէեանն խարայէլի. Եէր. ֆգ:

ՊԱՏԱՌԻԿ. գ. Փոքրիկ պատառ. հառաւած ինչ բանի. լգհամճէ. էարչէձի:՝ Պիսիգեայ է պատառիկս. Պիտա:

ՊԱՏԱՌՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատառող գիշատչաւն գող.՝ Գազանք (իբրու գղանք) ևս պատառողութէեն կոչին. Վէպ. ոչ:

ՊԱՏԱՌՈՏՈՒՆ կամ ՊԱՏԱՌՈՏԻ. Տ. ՊԱՏԱՌԱՏՈՒՆ:

ՊԱՏԱՌՈՒԱԾ. ոյ, ոց. գ. ճեղքուած. ծերպ. հերձիք. պռատածիք, ձեղ. ատ. լուգ, գօղոփ.՝ Ի պատառուածս նոյն ատ բարեսիրի գեաձոյն փախաեեամբ տարան. Խոր. ա. 15:

ՊԱՏԱՌՈՒՄՆ, ման. գ. Ῥῆγμα, σχίσμα. Ruptura, fragmentum, scissura, fissura, diruptio. Պատառիլն. հերձուումն. խըզուումն. բացուումն. բաժանուումն. ձեղքուումն 'ի միաբանութէէ.՝ Հարցէ զիրքըր ապարանս պատառմամբ: Ե՛ւս չար, կամ չար ևս պատառումն լինի. Ա՛ամ. է. 12: Մագ. է. 16: Մրմ. է. 20:՝ Իղէայիէն զպատառումնն երկրին. Եղիշ. է:՝ Ի սաստիկ պատառմանէ ջուրցն ընկղմին նաւք: Երկուցեալ 'ի պատառմանէ ականիգունեանցն (երկպառակութէ):՝ Բազում պատառմունք և անմիաբանութէք 'ի մէջ զօրացն և այլ ազգականացն լինէին. Խոր. է. 7. 18. 27:՝ Պատառման հատատոյ պատճառ լինիցին: Նախ ըզբեանց: Ի ձէռն մկրտութէ զպատառոտուն պատմուճան աստրևոյն մերկացուսցեն. Ճղ: Եէր. Ֆգ:՝ Մի պատառոտուն կարկատեալ (վերծանութէ). Մագ. լ:

ՊԱՏԱՌԱՓԱՂ. ի, ագ, կամ ից. գ. Κρεάγρα, τριοδους. Fuscina, fuscinula. իտ. Forchetta, pirone. Տ՛ես և ՄՍԱՀԱՆ. և ՆՐՓՈՒՐՉԵՆ. Ձանեւոր գործի՝ որով լինի քաղել զպատառս 'ի սկատառակէ և գնել 'ի բերան. լտ. և բէր.՝ Տարգալ ունել ոսկի, և պատառաքազ, և ոսկեզինօք ըմպել նուագոք. Խոր. է. 43:

ՊԱՏԱՌԵՄ, եցի. ն. Ῥήγνυμι, ῥηγνόω, ῥήσσω, διαῤῥήγνυμι. Rumpo, disrumpo, frango. σχίζω, scindo, findo, lacero. διασπάω, distraho, discerpo. τέμνω, decido, seco, sulco. Պատառ պատառ կոտորել, բեկանել. հերձուլ, ցեղուլ, ձեղքել, յօշել, գիշատել. խզել պայթուցանել, եղջ հատմամբ, և եղջ բացմամբ ծեղուլից. պոռթել, ձղտել, կոտել, բանալ. եբրէերէն, էսրմգ, ալ. ֆգ. ֆէր էֆռֆ. ֆէսռֆ.՝ Պատառել զհանդերձս, զոձիս: Պատառեաց փայտ յորձակեզ: Պատառեցին զհագուստս նոցա. Եղիշ:՝ Պատառեցոյց զվարագոյրն 'ի ձեռաց սողոմոնի: Տիկք պատառեցան: Պատառել ազբերց, ծովու, վիմաց, լերանց. ևն:՝ Պատառել կամիւղ ըղմիւսորս Թէն պատմուճան. ՅՀ. իմ. եբ:՝ Երկիր առանց ջուրց պատառի. Եղիշ:՝ Զվէմն պատառեցին արմատք, որ առ նոսա բուսեալ են. Կոլ. է:՝ Պաղատեցեալ պատմուճան ոսոցն. Շէր:՝ Պատառեցին զրանան, և փախեան: (Վիշապն բարեբանի) առեալ զկերակուրն պատառեցաս ընդ միջ. Բրս. իչ:՝ Տեսանօզ զկուրացեալս ասիցէ, և ոչ սրագոյն քան զաչս պատառօզ զօգ. Շ. Խդ:՝ Ոչ զդեալ փին ոք եռակ՝ ասյս պատառեալ: Երկրի Թանձրութէ արօրով պատառեալ. Ա՝ օրս. ֆէ. ֆգ:՝ Պատառել զօրէնս ՅՀ:՝ Պատառել զգանս (առւրբ) գոց 'ի միմեանց. Ճ. Ա: ԻՀ. չէր:՝ Պատառեացեք զառ՚ոյզ բանս դըրժողութէեան. Ա՝ օրս. է:՝ Պատառեաց զէզինոն: Պատառեաց զգազգ առաջի սեռան (ոյսկա՛ ապան): Երկիր պատառեցաւ (այս է՝ գղդեցաւ) 'ի բարբառոյ ուրախութէեանն խարայէլի. Եէր. ֆգ:

ՊԱՏԱՌԻԿ. գ. Փոքրիկ պատառ. հառաւած ինչ բանի. լգհամճէ. էարչէձի:՝ Պիսիգեայ է պատառիկս. Պիտա:

ՊԱՏԱՌՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատառոդ գիշատչաւն գող.՝ Գազանք (իբրու գղանք) ևս պատառողութէեն կոչին. Վէպ. ոչ:

ՊԱՏԱՌՈՏՈՒՆ կամ ՊԱՏԱՌՈՏԻ. Տ. ՊԱՏԱՌԱՏՈՒՆ:

ՊԱՏԱՌՈՒԱԾ. ոյ, ոց. գ. ճեղքուած. ծերպ. հերձիք. պռատածիք, ձեղ. ատ. լուգ, գօղոփ.՝ Ի պատառուածս նոյն ատ բարեսիրի գեաձոյն փախաեեամբ տարան. Խոր. ա. 15:

ՊԱՏԱՌՈՒՄՆ, ման. գ. Ῥῆγμα, σχίσμα. Ruptura, fragmentum, scissura, fissura, diruptio. Պատառիլն. հերձուումն. խըզուումն. բացուումն. բաժանուումն. ձեղքուումն 'ի միաբանութէէ.՝ Հարցէ զիրքըր ապարանս պատառմամբ: Ե՛ւս չար, կամ չար ևս պատառումն լինի. Ա՛ամ. է. 12: Մագ. է. 16: Մրմ. է. 20:՝ Իղէայիէն զպատառումնն երկրին. Եղիշ. է:՝ Ի սաստիկ պատառմանէ ջուրցն ընկղմին նաւք: Երկուցեալ 'ի պատառմանէ ականիգունեանցն (երկպառակութէ):՝ Բազում պատառմունք և անմիաբանութէք 'ի մէջ զօրացն և այլ ազգականացն լինէին. Խոր. է. 7. 18. 27:՝ Պատառման հատատոյ պատճառ լինիցին: Նախ ըզ-

նորա պատառումն ցուցանէ, որ զառաջ էր 'ի մեռանելոյնէն. Երէ. ֆգ:

ՊԱՏԱՌՈՒՆ. Տ. ՊԱՏԱՌՈՒԱԾՈՒՆ.՝ Զգեաւն պատառուն՝ չառ է ազքատաց. Մխ. ֆէ:

ՊԱՏԱՌԽԱՆ. Իբր ածականն բառիս պատառախանի: Զէնոֆ: Ճ. Ա վէպ. ոչ, ևն:

ՊԱՏԱՌԽԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՊԱՏԱՌԽԱՆԱՑՈՒՈՒԹԻՒՆ. Ապոլոգիա.՝ Բազում գովեսից պատմեն, և նրանեն պատասխանաբանութէիւն սիրելեաց իւրեանց. Ոսկ. յհ. ա. 16:

ՊԱՏԱՌԽԱՆԱԿԱՆ. ի, ագ. ա. Որ ինչ անկ է պատասխանելոյ. յորում կայ պատասխանի.՝ Գրիչեր 'ի պատասխանականին քո Թզթի. Խոսրովիկ:

ՊԱՏԱՌԽԱՆԱՑՈՒ. ի, ագ. ա. Որ ասյ կամ ունի ասչ պատասխանի. և փաստաբան. Լատագով. և համարատու: Ագաթ:՝ Խորհուրդ՝ խորհրդոց յանդիմանիչ լինի, և երևմանը պատրանացն՝ ոմն Թէ պատասխանատու լինի. Խոսր:՝ Պատասխանատու մեծին՝ ըմբռնեալ անհրաժարելի. Նոս. իէ:

ՊԱՏԱՌԽԱՆԱՑՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. գրի առեալ և պատասխանացուուածոյ. Ապόκρισις. Responsio. λύσις, solutio. Տալն պատճառ հարցուածն ուրուք. լուծուածն խնգրոյն. Եղլոգ, ճառագ.՝ Խազաղական պատասխանատուութէք ասէր յամենեսեան. Փոքր:՝ Եթէ հարցուածն արտաքսականն՝ պատասխանատուութէ է խնդիր: Ոչ եպիցի պատասխանատուի մոռ առ այս. Պերիպտ:

Կամ որպէս համաբատուութէ. Հարկիցն ասչ պատասխանի առ անաչառ քննոյն.՝ Ա՛ռ որ մեծ է պատասխանատուութէս՝ քան առ համարձակ աւետաւորին՝ զարմանս, հիացմունս. Նոր. իէ:՝ Օգն մի՛ ընդ խոսանս գըռանձիցիմք յաւուրն պատասխանատուութէ: Օր պատասխանատուութէ՝ օր դատաստանին. Խոսր. (որ բերի և 'ի յաջորդ եշ.)

ՊԱՏԱՌԽԱՆԱՑՈՒՈՒԹԻՒՆ. Ապոլոգία. Apologia, defensio, reddenda ratio. Պատրաստութէի. փաստաբանութէի. Լատագովութէի և յառնի.՝ Ոյք ուսան զնոսա, գոցեն զպատասխանատուութէի: Լուսրմբք ինձ այժմ առ ձէզ պատասխանատուութէս. Իմ. ը. 11: Դդ. իէ. 1: Տ՛ես և փիլիպ. ա. 7. 16:՝ Օգն պատասխանատուի ունիցիմք: Յամենայն պատասխանատուութէ զրկեցին զանձինս: Գակաեցուք յամենայն պատասխանատուութէեց: Դասանել առղի պատասխանատուութէ երանելի է. Ոսկ. յհ. Ա հա: Ճղ: Խոխ: ասս և ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՑՈՒՈՒԹԻՒՆ, և ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՄ, եցի. ն. Ἀποκρίνομαι. Respondeo. Տալ պատասխանի. լուծանել զինչ իր հարցուածոյն.՝ Հարցեալք, Թէ զի՞նչ է սակրատէս, ասեն՝ Թէ մարդ. զանասին պատասխանատուութէ: Ոյք՝ եթէ ոք հարցանիցէ, կամ տարակուսացի, կարողք գոն պատասխանատուել: Եկեսցուք և պատասխանատուութէս յաղագս բնաբանականին և բնաբանականին պատասխանատուել. Ընդ. Պօր. Ա առհ:՝ Ոչ այնպէս ածծպաշտութէ պատասխանատուելոյն, որչափ բժշկապէս. Ճ. Գ:՝ Ա՛ռ այս քո պատասխանատուէ առ կայսեր. և ասէ, հանգերձ զօրութէ. Ագ. հէ:՝ Որոց կարճ բանիւ և ձշմարտապատճառ պատասխանատուեցուք. Շ. Խդ:՝ Ոչ կարացեալ ըստ արժանւոյն պատասխանատուել. Երէ. ֆէր:՝ Դու հարց, և ես պատասխանատուիցիդ առ քեզ. Եէր. ղձ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՑՈՒԼ. Ἀπολογίζομαι. Defendo, excuso, satisfacio, rationes reddo. Զառաջովել զերբուանս. և Համար տալ պատասխանի առալ.՝ Յորժամ միոյն համար

ձակել պիտոյ էր, պատասխանատուին: Ցաղագս նոցա պատասխանատուք հանգուցոյրեն՝ թէ ոչ գիտացին զնա: Միայն յաղագս իւր պատասխանատուք. Ոսկ. գձ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ՝ ըստ ամենայն առման. Ἀπόκρισις, λύσις, ἀπολογία. *Ոչ ըստ կնոջն բանիցն զպատասխանատուութեանն առնէ (փերկիչն): Լուսաւ. զընդգէմ պատասխանատուութեանն. Նահայ: Ուրծր. ՟Ը. 10: *Ա՛ռ ի պատասխանատուութենէ՝որպէս կարող եմք՝ ստոգաբար գնաւոցուք. Դիան. ՟Ա՛ոայ: *Հիւանդական է պատասխանատուութիւդ. Ա՛ահմ. ՟Ը. խմա՛, ակար է լուծուածդ: *Ընդէր զրկեմք զանձինս յամենայն պատասխանատուութենէ: Զո՛ր պատասխանատուութեն ունիցեմք: Ոչ համարբեին թէ ի՛ նախնեացն առաքինութենէ՝ պատասխանատուութեն ինչ ոչ ունիցին: կամ՛ մեր ածէ զնա՛ ի պատասխանատուութեն. և նա լուաւ կայր. զի չէր ինչ օգուտ պատասխանատուութենն. զի չէր ոք՝ որ լսէր. Ոսկ. չհ. և ՟Ա՛ոթ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՐԱՆ. Գ. Գործարան պատասխանւոյ. *Պատասխանարան լեղո՛ իմ յիրաւանցն օտար՝ կարկեցաւ. Նար. ՟Իզ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՄ, եցի. ն. և ւ. Տ. ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ՏԱԼ. *Չարցեալ՝ թէ որպիսի՛ ինչ է մարգ, զտորբերութենն պատասխանեմք, բանական. Ածկ. պրէ: *Ցոմր կրկնեալ պատասխանէ: Իսկ զի՞նչ արդեօք կրկնեալ պատասխանիցէ. Իսիս: *Խրոխտով վերածական պատասխանեաց. Խոր. Գ. 50: *Ընդարձակ պատասխանեաց աշակերտացն. Բուզ. տիւ: *Պատասխանեցին. Լմբ. հմբ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ, նւոյ, նեաց. գ. Ἀπόκρισις. Responsio, responsum. Բան՝ի լուծումն հարցուածոյ. վոխադարձ ասացուած. զբոլոր պատասխան. Ագաթ. Ազնվ, բատսխ. *Պատասխանի տալոյ գործոցանէ ցարմատոնէ. Ը. ասես եպիսկս, եթէ ոչ գոյ պատասխանի՛ ի բերան երկեցուոց տալոյն: Զարմանային ընդ պատասխանիս, կամ ընդ պատասխանին նոցա: Ասա մեզ, գուա՛ ով ես. զի պատասխանի՛ տարցուք՝ որոց առաքեցինն զմեզ. և այլն: *Ընդ՝ոց հարցման լուեալ է պատասխանի, և առանց քննողի ոչ յայտնեցի մեկնուել. Եփր: ի ձեռ. փոխ: *Հարցուածն զպատասխանիս ստացեալ է. Իսիս: *Արգարն անձինն ամբաստանէ յառաջինն պատասխանւոյն: Ապա՛ն յառաջինն իսկ պատասխանւոյն ոմոյ լինի անձին իւրում. Ոսկ. ԵՀԸ. Ա ես: Նոյնպէս և Իսիս: *Չնարցուսմն բռնաւորացն, և զպատասխանեան միոյ միոյ ի սքեղն. պատասխանեաք սքոյն, ասն. Փոփ: *Ցոմոյ յաւելուած առնու մովսէս պատասխանեաս: Տաժանեալ պատասխանեաք հարցման. Ածր: *Ցա՛ս և զպատասխանեացն զմիտան. Նահայ:

ՊԱՏԱՍԽՈՒՆ. Ἀπολογία. Apologia. Պատասխանատուութեի. Լատագովութեի. *Մինչ և ամբաստանեալն յանգիման ունիցի զպատասխանի, և տեղի պատասխանւոյ առնու յոր վասն ամբաստանութեն: Իմ պատասխանի, ուր զիս հարցանիցեն, այս է. Գձ. իԲ. ւճ: ա. Խոր. Ը. 3: *Ասէ Թուղի՛ որ պատասխանի ունի վասն նորա. Ոսկ. գձ:

Կամ որպէս Համաքաաուութեի. *Ոչ յաւելուա մարգ երկրածին՝ազատեալ՝ի պատասխանեաց. Նար. կշ:

ՀՐԱՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՑ. Տ. ՀՐԱՄԱՆ. յն. Խրէմա, և այլն. Χρήμα, χρησμός, χρηματισμός, որ է պէսք, և հրամանն կմ պատգամ. և այս իմաստս տեսանի նաև՝ի քաջնի մի բառս սկսեալս վանկովդ գաք. *Տուր ինձ հրամանն պատասխանւոյ: Ալաչէր. հրամանն պատասխանւոյ առնու՛ր (՝ի դէպ): Զայս ընկալեալ հրամանն պատասխանւոյ՝ ալիքսանդրի. Գամ. ազէտ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԱՌՆԵԼ. կամ ԱՌՆԵԼ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ. Նոյն ընդ պատասխանի տալ. Ἀποκρίσεως ποιέω. Ցոբ. լա. 14. և ἀποκρίνομαι. Դտպ. ը. 8: Ե. ճ. Ջ. 6: Եբէմ. իԳ. 35: Եվէի. ձը. 3:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ՏԱԼ. } Լուծուաւն առնել
ՏԱԼ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ. } Հարցուաւծոյն. փոխագարձ ասել ինչ բան. պատասխանել. ձեվով վէրմէ. Ἀποκρίσεν δίδωμι. Responsum do. Տա՛ս ցՀ. ձը. 2: լԳ. 5: լը. 4: լԸ. 35: Ա՛ռ առաւել. Ἀποκρίνομαι. Respondeo. Տա՛ս առեալ՝ի հին և՝ի նոր կտ. և յամենայն գիրս ըստ նախնեաց. ուր յեսայիա առաւել գնէ՛ն՝ պատասխանել. որ է որպէս ազ առամ կասի:

Կամ որպէս Պատասխանարար. արգասրացուցանել. Ἀπολογέομαι. Defendo. աա՛ս Ղ. ձԸ. 11: իա. 14: Գձ. ձԸ. 33: իԸ. 10: իէ. 2. և այլն: իսկ յասէն Հ. Ը. 1. *Առանց պատասխանի տալոյ եւայ. իմա՛ ըստ յն. անպատասխանի կամ՛ անչատգովելի եւ. Ἀναπολόγητος. Inexcusabilis.

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՄ. եցայ. հ. Նոյն ընդ պատասխանեմ, ըստ յն. ազոյ. Ἀποκρίνομαι. *Չիսիդ զանտեղի պատասխանիս նոցա պատասխանեցայց. Պղտ. օրէն. Ը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Կալցեմ զդէմ պատասխանուելոյ: Չիւրոյ իրաւանցն մատեան խփեալ, պատասխանաւէն յոյս լքուցեալ. Մծբ. ձԸ: Նար. լ:

ՊԱՏԱՏ. ի, ատ. գ. Σάγμα. Involucrum, onus jumenti sarcinarii, clitellae, stratum. Ինչ մի պատատոզ կամ պատատել. և առանձինն՝ Կորգին գրաստուց՝ հանգերձ բանամբք կոպէլովք. գլուխ՝ խոնիճ բան. կապոց, բէռ. սարմ. փէնի, էխտ. ակիզբ: *Իակ ուաքել առեալ զկուռանն՝ եգ ընդ ուզատատել. և առանձինն՝ Կորգին գրաստուց՝ հանգերձ բանամբք կոպէլովք. գլուխ՝ խոնիճ բան. կապոց, բէռ. սարմ. փէնի, էխտ. ակիզբ: *Իակ ուաքել առեալ զկուռանն՝ եգ ընդ ուզատատ պատատաս, և նատաս՝ի վերայ նոցա. Ծն. լա. 34: *Եղև տատմրան պատատաս Ջկից Թոռկից. Ո՛իէ՛ր:

ՊԱՏԱՏԱՆԱՓ, նաց. Նոյն ընդ վ. որպէս փաթան. փաթելի. ծրար. կապ. սարկաւ. *Պատատալք՝ի տուտ պատատանս. Թղթ. բա. բոտ. ուր այժմ չն. Ψευδὴ ὀἴστι, այսինքն տուտ են. այլ մերն ընդհանուր δεσμή, որ է կապաք:

Կամ որպէս Պատատատան. և պատանք. *Պատատանս է՝ յամբարտատանութենէ զքաջ. Չսխեալսն լիչատակաս մանուն կապել և պնդել. Կւխմ:

ՊԱՏԱՏԵՄ, եցի. ն. Περιπλέχω. Implico, involvo. Պատելով պատել. փաթաթելել. ծածկել. խաւիւել. պաՀել. սարմ. *Աձեալ ոյդի նորա զվիսակեսն իւր՝ պատատեաց զերկու ձեռս իւր: Պնեացնէս մեզ, և պատատեա՛ զայն ընդ արուեսս քո՛ի մերկուց. Վ՚ր. Հց. Ը: *Ջձեռան և զոտն երկայն հանգերձիւք և տատամբք պատատէ. Բուզ. տիւ: *Խորհրդովքն չարեօք յամենայն կողմանց իբրև տատամբք զմիտս և զոգիս պատատեմք. Լմբ. տատ: *Դատաստիկս պահպանութեամ պատՀեալ և պատատեալ. Խոխ: *Գալտ էր ամմէլ և պատատել զերեսս իւրեանց. Ոսկ. գձ:

ՊԱՏԱՏԻՄ. յ. Περιπλέχομαι. Amplector, complector. Պատիլ. փաթիլ. յաթիլ. ֆոխ-ԸԼ-ԻԼ. գԼԼԸ-ԻԼ. տոՀԸմ֊ֆ. *Ջի մի բնութենի հոգեւորական՝ կրկնակաք պատատեալ լինի կապոք: Բնութեաք կապեալ և պատատեալ առղաւորոքս (մարմինն): Ձեռաք երիվարսըն գովք, երեսաք պատատելովք: Պատատէին ոտք նորա իրրև վխակ զմիմեանս. փիլ. ևն. ֆ. 4: ֆ. 29: Մաֆը: ՃՔ: *Իբր սիրական համբուրիւք ոգնեաի զմիմեամբք պատատ, որպէս զնիլոնեաք բազէն. փիլ. ևտ: *Ցորժամ զմիմեամբք պատատիք՝ զընաւնի անդամաք մերովք. բատուա՛ ֆիլիպատութենի ընդունելիք. Ոսկ. հտ: *Թէև մարդիով հեռի են, ի՛ ձեռն գրոց զմիմեամբք պատատին յաղագս գթոյն. զի բարք սիրելեաց այս են, զմիմեամբք գրկախառնին պատատին ձեռամբք. սոյնպէս և հոգւոյն ընդ միմեանս պատատել. Ոսկ. ա. Խոր: փիլ. ևտ: Ոսկ. հտ: Ե ա. Խոր: Եսափ. ֆ: *Որպէս ասկերբանն ասէ, թէ յորժամ յաղօթս կաս, այնպէս համարեա՛ թէ առ ձե մատենս, յայ գիրկն պատատես. Վ՚ր. ա. Եփեսոս: *Զոսկիւք պատատեալ՝ ածիգ. և յո՛ ասէ ցնա. մի՛ մերձենար յիս. Ճ. Գ: *Առ՝ նորոգիա. (մանփատ.) խորհուրդսն՝ որ պատատին զպղծութենէ մերոյ. Եսափ: *Պատատել. բաղելն, լսալապ. սորմալուսն. Բֆվչէն:

ՊԱՏԱՏՈՒՄՆ, ատման. գ. Պատատելն, և իւն. *Զորմէգ ոչ տեսանես.. պատատամբ գնդակաց, տարածեալ տերևովքն. Փիլ. ևտ:

ՊԱՏԱՏԱԳ. ի, ատ. գ. Որպէս Պատատոզ, որ է Ջենվիքք՝ի կենդանեաց, և որպէս Պատուղ երկրի՛ պատատասիրելոյ՝ ինն ընծայեալ ես. որ և Ջոհ. իբր յն. Ռիսիա, որ՝ի գիրս փիլոնի՛ մեկնաբար Թարգմանի՛ Ջենվի պատատագ. և՝ի նա գիրս անխափ գնի Ջոհ, և Ջենվիքք. Θυσία. Hostia, Sacrificium. Եբլ. վէպոս. ար. փիսա, իէրեան, վէպիհէի, գոբպան. *Եբեր կային՝ի պղոյ երկրի պատատագ այ (որ ոչնի կոչի զոհ) : Ջուեաց իէլ, և ակն՝ի ջրհոյն երգման, և մատոյց պատատագ այ: Պատատագ այ հոգի խառնարհ: Տալ պատատագս զոյգս ատատագաց: Պատատատել զմայրինս ձեր պատատագ կենդանի. և այլն:

Կամ որպէս Պրոֆորձ. Oblatio. Նուեր. ձօն. *Ընդ զոհս և՛ընդ պատատագն ոչ հաճեցայ: Ո՛չ ողջակիզք և ոչ զոհք և ոչ պատատագք: Մինչև մատեաւ՝ի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք՝ինոցանէ պատատագ: Պատատագ զանձն իւր վասն մեր՝ պատատագ և զհնուսին այ՝ի հոտ անուշից, և այլն:

Կամ որպէս Δῶρον. Donum, munus. Տուղք. և ամենայն ընծայ մատուցեալ այ կամ մեծի ումեք. և՛ն կաշառք. արմաղան, էիլնէչ, հեպէյէ, ոտղ, պոպիլէ. երբ. ինիա, փոշան, փոպան, ևէխ, ըզիսփ. (յորմէ հայ. վաճ.) Նա լսատ այսմ ընդարձակ ասացուածոյս. *Պատատագ կոչի ընծայ. Խոր. պրէփ: *Հայեցաւ ածի յաթելի և՛ի պատատագս նոցա: Ա՛ա յորոց ածէրն ձեռամբ իւրով պատատագ, և առաքեաց եաւսայ եղբօր իւրոյ. ծառայի քոյ յակոբայ պատատագք են. ցածուցից զերեսս նորա պատատագօքդ: Տայ՝ոյք առնն պատատագս՝ ահաւն և մեզ և խունկ: Մատուցին նմա պատատագս՝ ոսկի, կնդրուկ և զմուռս: Եթէ մատուցանիցես զպատատագ քո: Կորգան, որ է պատատագ: Ընծայս և պատատագս առնել միմեանց. և՛ն:

ՊԱՏԱՐԱԳ. ՝ի նոր օրէնսն է Անպարիսն և անծախելի զոհ և զոհագործութենի՛ կենդանի և կենդանատար մարմնոյ և արեանն քրիստոսի. որոյ և կատարումն կամ պաշտօնն կոչի Քահանայագործութենի, կամ Պատարագ. որպէս յն. Լեւտուրգία, ἱερουργία. Liturgia, Missa, Sacrificium. *Պատարագ ք՝ի մատչի գոհն այ: Քահանայապետս և պատարագ: Ընկալ՝ Հայր այ մարգասեր զպատարագս. են. Գբէ: Իսկ Շար. *Պատարագաւգ Նար՝ի Հոտ անուա-

չեց զմտրմինգ. առ՝ ի ձեռն. խմա՛, պատառագմամբ, պատարագելով։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՐԱՀ, ի. ած. ա. Αἰρων τὰ θύρα. Որ բարձեալ բերէ զընծայս։ Վախճանեաց աւուրց մատուցանել զպատարագան, և արձակեաց զպատարագարարեան. Դտթ. ՟ճ. 18։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՐԵՐ, ի, ած. ա. Φέρων ξενία. Բերօղ և մատուցօղ զընծայս կամ ըզմատեան։ ՟Ես եղէ մովսէս զաւրի՛ ի ծառայս պատարագաբերս։ Ես եղէն ասորիք գաւրի՛ ի ծառայս պատարագաբերս. Ը. ՟ի՛գ. ՟Ը. 2. 6։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՊՈՐԴՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἱερουργία, Sacrificium. ἀναθημα, sacrum donum. Մատուցմանն պատարագի. քահանայապետութի՛ն. զոհագործութի՛ն. Ջգեհաս քահանայի, և զպատարագագործութիւնն. Մտթ. ՟ի։ ՟Որդին զանձնէն առ անտեսելով որ ինչ առ՝ ի պատարագագործութի՛ն՝ կալմ և պատրաստ, ասէ. ահա հաւր և փեսայ՝ հայր, ոմն է զնեցին։ Ի պատրաստի՛ առ. հնդապատկ առնիսն ժողովուրդն քահանայապետի՛ն և պատառեալ. քանզի առնիսքդին ինքնագործ լինին՝ ի պատարագագործութիւնն. փիլ. Խոսփն. Ն Էլ. ի։ ՟ի. 10։ Ապատաստան՝ ի պատարագագործութիւնն անընդհատեալ էր. Բրս. հց։

ՊԱՏԱՐԱԳԱԶՈՀ, ած. ա. Որ ինչ լինէր ի հնձանի պատարագ ՟ի զոհից. ՟Զոր պաշտամն ինա՛ ի հոգիս, այսինքն հոգևոր գինս. և ոչ պատարագազոհ գինգքն. Եփր. հա։

ՊԱՏԱՐԱԳԱԿԻՑ. ած. Պաշտօնակից մատուցման ըստ պատարագի. ՟Ամենակից, պատարագակից, մնաստանգ եղիզ քահանայապետից իմ. Մտթ. ՟ի։ ՟Զքոյդ ձեռն կարզ և հղոր գիր ՟ի ձգ յատեստանիս յայսմիկ, յորում պատարագակիցք իմ ունիցին ՟ի վերայ տերին գլխոյ. Մ՟ար։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՑՑ, առ. ի, ցաց. ա. գ. Որպէս Մատուցոյ պատարագի. որ և ՊԱՏԱՐԱԳԻՉ ասի. այսինքն քահանայ. զոհարար. ՟Նոքա եղիցին պատարագամատոյցք վհոհանակ ժողովրդեանն։ Պատարագամատոյցքն և քահանայքն խոպոյելի. Մ՟ի. ՟ի. ՟Զպատարագամատուցացն սարսափելի խորհրդոյն պաշտօնեայ ապատաշխարհս լինիս. Կանոն։ ՟Նա եր նուէր, նաւ ինքն և քահանայ. և պատարագ, և պատարագամատոյց. Ոսի. էԲր։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՑՑ. որպէս Մատուցումն պատարագի. պատարագ. բանք և աղօթք պատարագի. ՟Զայս աղօթս մատուցանէր երէցն յառաջ քան զմատուցանելն պատարագին. և յետ այսորիկ մատոյց կատարեալ զպատարագամատոյցն զամենայն. Բ՟ղ. Ե՟. 28. (կամ՝ ըստ այլ՝ զ. պատարագամատոյցն զամենայն. որ հայի՛ ի ա՟ն՟ է.) ՟Յամենայն պատարագամատուցի՛ն ըզ խորհրդեանն առանձինս ղղջութի՛ն ձոյ. Ճ. Բ։ ՟Յամենայն պատարագամատոյցն առաջինն աղօթքն՝ վերմատուցանողին ապրանաւոր լինելոյ ասի։ Զաշխատութիւնք քարոզոյ և աղօթից և պատարագամատուցացդ. Խոսր. պտրէ։ ՟Ոչ ունել քահանայիդ յայլ և ՟ի միջ հրաման, առանձն ըզ ծածկութի՛ն պատարագամատուցին զգեստ՝ մատուցանել զնա պատարագն։ Զամենայն ըզդ պահել՝ յիւրաքանչիւր մեր նկարութի՛ն, և՝ ի պատարագամատուցի հանդերձս. Շ. ընտ. Ն Իգ։ ՟Ի զբ մահապարտեցինն էի ընդ առաքիսան պատրիարգին՝ ի պատարագամատուցի։ Յորժամ սարկաւագն զանուն միոյ ՟ի նոցանէ քարոզէ՝ ի պատարագամատուցին. Հ=Յ. օթոսթ. Ֆ։ Ո-ի՛ֆ՟ր։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՑՑ. ՟Եւխολόγιον. Missale. Գիրք մատուցանելոյ զպատարագ. խորհրդատետր. ՟Պատարագամատոյց աստուածգիր, զոր արտքաւ է սքդ հօրն մերոյ յովհաննու սակեղբարէ. (որպէս և բարսղի, և ամֆիանոսի) Գրտթ. սկ. և այլք։ ՟Պատարագամատոյցն յակոբայ (անկարգ)։ Ոչ ոք յընծային պատարագացն յիշէ զպատարագամատոյցն, թէ պատարագամատոյց ունէին առաքեալք. Ճ. Ի։ ՟Ես առեալ քարտէս՝ գրեաց պատարագամատոյց. Հ=Ց. ծայ. ի՛ն ՟Սքն բասիլիոս գրեալ է յիւրմէ պատարագամատուցին։ Նոյնպես և յակիան յիւրմէ պատարագամատուցին զնոյնս է գրեալ Նէ. խոդ։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՑ. ած. Որ ինչ անկ է մատուցման պատարագի. ՟Քննեցի վասն սրբին զպատարագամատոյց ազօթս։ Պատարագամատոյց անգանուին. ի պատարագամատոյց զգեստ քահանային. Լ՟ի. գրտթ. Վ՟ըդ՟. Լ։ Հ=Ց. յօ՟. ծ՟ի։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՐԱՆ, ի, ած. գ. Սեղան. զոհարան. ՟Քաւեցայէ ՟ի վերայ պատարագարանին յանգիման տեառն. Ոսի. ծն։ և և Նոր. խլ։

ՊԱՏԱՐԱԳԵՄ. ել. ն. Θύω. Sacrifico. ծարձω, προσφέρω, offero, և այլն. Մատուցանել զպատարագ՝ ըստ ամենայն սահման. զոհել. նոսրել ՀՀ. ՟Յորամ սուրբ պատարագիցի. կերիցի. Ղ՟Ա. ՟ի. 15։ ՟Որք զանձինս իւրեանց՝ ի վերայ քո պատարագեցին ՟ի վերայ քո պատարագեալ գաւան ՀՀ։ Քո պատարագեալ. եմ. Շար։ ժմ։ Գրտթ։

Կր. նաև Պատարել պատարագ՝ ընծայել. Թաղեացուք յամենայն սակի և կնգրուկ և վճուռ. կամ թագաւոր. կամ մահկանացու, կամ պատարագեցի. Ակթպօր. ծն։

ՊԱՏԱՐԱԳԸՆԿԱԼ, ի. ած. Ընդունօղ պատարագին՝ ած. ՟Ցանձնեսցես վերկլուսն պատարագընկալին տեառն. Բր. ՟ի օգէթ։ ՟Պատարագ մատուցանել ոչ յանցաւորացն և անարգելոցն է, այլ այնոցիկ՝ որ համարձակութեամբ ունիցին առ պատարագընկալն. Գ՟ե. է։

ՊԱՏԱՐԱԳԻՉ, գլխ. ած. գ. Ա՟ն՝ որ մատուցանէ զպատարագ. քահանայ, ժամբար. ՟Ցանձնեա գլխոյ քահանային՝ զբերդ ըստ մարմնոյ պատարագին. Ցօ՟ ուրէ։

ՊԱՏԱՐԱԳԻՒՔ, գ. ած. գ. որ և ՊԱՏԱՐԱԳ ասի. Προσφορά, ραί. Oblatio, ones. Նիւթ պատարագի. ընծայ կամ նուէր ՟ի սկսա զոհի կամ ՟ի պատարագի. ՟Ի բազում ամաց ազօրմութիւնս եկի առնել յազգդ իմ, և եառ պատարագիս. Գ՟ի. ՟Ի՟. 17։ ՟Ոչ պատարագիս զնէլի պատարագ, այլ զիիս և զլօժարուն ընդունի այնորիկ՝ որ զնէուն։ Իբրև զամբիծ և զանարատ պատարագիս առ՝ ի պատարագ մատուցանել. փիլ. Բ՟ա՟. Ն Լին. ի՛. 52։ ՟Դուռ ուէր՝ որում պատարագիս. ընկալ առ՝ ի միջ զպատարագիս. ընկալ առ՝ ի միջ զպատարագիս ընդ պատարագիս. ընկալ առ՝ ի միջ զպատարագիս։ Գրտթ։

ՊԱՏԱՐԱԳՈՒՄՆ, գ. Պատարագելն, իւն. պատարագ. պատարագիք. ՟Որում ընծայեմք մեք մարդիկս այսպիսի պատարագումն, զոր պատարագիս առաց բանն։ Թե. ուէտս յերկրի առ կատարած, յերկինս ե պատարագումն. Խոսր. պտրէ։

ՊԱՏԱՐԵՄ, ել. ն. ար և ՊԱՏԱՐՈՒՄՆ ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. իր. ԼՒՆԵԼ. Յանչափս լինել. ծայրալիր առնել. լինել. յորդել. զերազ, և բովանդակել. ՟Ի՟ի՟ղոն ընել. ԷԱՏԼ. ԹաՀՐմամ, Թաղմամ. ՟Լինել և պատարէն ձայն երևիմամբ՝ միաք մաքրագոյն. փիլ. Լին. ՟ի. ՟. 8։ ՟Յամենայն կողմանց պատարեալ բարւոք (ժամանակ)։ Ոմանք պատարեալ հանձարովք ազատասնորդութիւն չասարակաց առանձն. պիս։

Խակ Մագ. ՟Ի՟. ՟Որ զաւրէն առաջին պատարեալ զպարտ, իմն ծայրալիր կատարեալ պատանքանեան պատգամս. և ըստ այսմ լ՟ի՟. ընդ Թ. պիՒՐՐՒՐ, պիր Թամամ։

ՊԱՏԱՐՈՒՄՆ, բանն. գ. Լրանալ. լինել. զուտ. բովանդակութիւն. ՟Կարգագրեալ և ի գործ ծայրալիր պատրաստեալ՝ զանկարծ, ըզմիջոցն, և զկատարումն. Եդիզ. ա։ ՟Ջանայն հին գիրս և զնոր Թարգմանեաց (այսինքն մեկնեաց) լնապես պատարումբ. Շ. Բ։

ՊԱՏԱՐՈՒՆ. ա. Պատարել. լի՛ և զնուն. ծայրալիր. լնակատար. ՟Ի՟ի՟ ՟Ջգոն. փ՟ի՟ պ՟ոլ՟ս. ՟Վաստակեցան Թիկունք բանաձրացն ՟ի պատարուն ՟ի ասկառնին. Եդիզ. խա՟Լ։ ՟Պատարուն բարւոյն խակ լցնել ՟իմատաՐՒՐ։ Պատարուն և լի զնախանձամատՐՒՐՑն ատնել սահի ընդոչ. Պ՟ի՟. ՟Պատարուն բարւոյ ՟իմատաՐՒՐ։ Պատարուն զլով ծայրագունիս իմատաՐ. Շ. հ՟է՟ց։ ՟ՋմՐՒՐ ունայնացաս պատարուն։ Որ զանբարբառս բարւոյակ լուանին՝ կարգս ունայնս և պատարուն. Նոր. խ՟Ը. Ն ՟Ի՟ֆ։ ՟Ջերբարդն Թիս պատատեցին՝ պատարուն զնս գանալ. ունելով սիրիգն՝ միլուԹի և կատարած. Մագ. ՟Ի՟։ ՟Ուներ զմարմնական վայրկենի՛ և պատարուն. Սարգ. ա՟. պ. ա՟։ ՟Ջծագածատս, և զվկաս, և զպատարուն չորս՟ի՟ Ի՟։ խատվուԹի՟ և չորս՟ի՟ լի և պատարուն եզև երկիր։ Պատարուն եզեալ ահիս և խնգուԹի՟. Սարկ. հանգ։ Լ՟ագ. Վ՟ի՟ի՟։ Երբ՟ե. ՟Ֆ՟ի՟։

ՊԱՏԳԱՄ, ած. գ. Ῥῆμα, λόγος, φάτις, φάσις, χρῆμα, χρησμὸς, χρηματισμὸς. Verbum, sermo, eloquium, dictum, dictio, sententia, oraculum, responsum. (Ա՟մասն գա, պատ, նոյն ընդ բան, բայ, բառ, բարբառ, բան։ լծ. յն. փատիս, փասիս. լատ. փարի, փանոմ, փամա. կայ և ՟ի բառագ գամասխանել, գատուէր, գամանք, և՟ն.) Իբրու գատուէր. հրամանն և բան յընծակոյս կոզմանէ. որպէս և առ հեթանոսս ՟ի բնդանոյ գիրց. այնէ, ՟ե՟լ՟ի՟ե՟ո՟ւ՟ա՟, ՟ե՟լ՟ս. ՟Խօսեցաւ ՟ինր զամենայն պատագամս զայսոսիկ։ Որ լուաւ պատագամս ՟ինչ։ Տացիս պատագամս իմ ՟ի բերան նորա։ Ուվիրք ՟ինն պատագամք ՟ինն։ Գատագամն ՟ինչ. զր եղէ ՟ի վերայ երեսիսյի։ Ի գիրս պատագամայ ետուկայ մարգարէի։ Յիշէլ պատաչագին ատացեալ պատգամն ՟ի ՟ինչ մարգարէից. Ե՟ն։ ՟Ընկալ՟ լուաչագին ատացեալ պատգամն ՟ի ՟ինչ մարգարէից. Ե՟ն։ ՟Ընկալ՟ լուալ պատգամն կենդանիս՟ ատաչ ՟ինչան բանականին. Շար։

ՊԱՏԳԱՄ. որպէս վճիռ կամ հրամանն Թագաւորի. ապրեցուի. և խրատ ծնողաց կամ խնամակից. և լուր. հաճոյս. երէ, փերման, նաւահան, փոյ, խոպէր. ՟Եկին առ զաղաւամ, և առացին նմա զպատգամն բանկայ։ Լուարուբ զպատգամս արքայի մեծի։ Պատգամ առնոյն իսրայէլի ՟ինն առ արքայ։ Ա՟ա՟ջի առնեմ ձեզ զհոգևոյ խոյ պատգամս։ Ընկալուալ զպատգամս պատուիրանի խոյ՝ ծածկեացես յանձին քում. և այլն։ ՟Պատգամս յղէր (Թագաւոր առ Թագաւոր՝) պրնակաս այսուիկ։ Պատգամ բնակչաց քաղքին ՟ինն առ ասնաւորուն։ Պատգամ յայլգի՛ յայլ լինի. Ա՟ե՟ս՟ի՟ խոր. ՟Ի՟. 32։ Մ՟ի՟. Երե՟ս՟։

ՊԱՏԳԱՄ. որպէս Պատգամաւորութի՛ն. կամ Պատգամաւորք. ՟Գրով և պատգամաւորութեամբ. Եդիզ. ՟Ի՟։

Ի ՊԱՏԳԱՄՍ ԱՆԿԱՆԻ. Պատգամագնաց կամ բանագնաց լինել. բանս գնել ընդ միմեանս. ՟ի պատգամս անկանիցին, կաչառագնաց լինիցին. ՟Ի՟. ՀՀ. ՟Ի՟. 20։

ՊԱՏԳԱՄԱԲԵՐ, ած. ա. ՟Ա՟γγελιαφόρος. Nuncius tabellarius. Բերօղ զպատգամ լսարելո. դեսպան. ՟Ընդհակառակ զպատգամաբերին անարգանաց։ Չպատահիք ՟ինն (Թագաւորին) պատգամաբերիքն՝ ընծայիցն՝ ո՛

խաղարուքը. Խոր. Ք. 50 : Աբեղ. Ց : *Զսա սատակել օրէնագիր՝ պատգամաւորեր զորաւոր. Ագ. Երէց : *Ա՛յսոր գաբրիէլ ... գայ պատգամաբեր առ մարիամ՝ որ կոյս. Ը.փագ :

ՊԱՏԳԱՄԱԴԻՐ. ա. Դրօզ զպատգամս՝ Նար. Խղ :

ՊԱՏԳԱՄԱԳԻՐ. գ. Գրուելի պատգամի՝ վէրից. սահմանագրուած. *Բանաւորիւն նա. խանձէցաւ ընդ մարգոյն պատգամագիրն. Լմբ. իմ :

ՊԱՏԳԱՄԱԳՆԱՑ ԼԻՆԵԼ. երթևեկս առնել պատգամաւորութեամբ. *Պատգամագնաց լիներ, դաշինս կռեր. Եսա. ԽԸ. ա :

ՊԱՏԳԱՄԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատգամագնացն լինել. բանագնացն լինել. *Պատգամագնացութիւ գալտ խօսեցան ընդ իւրաքանչիւր ոք սիրելիս զորայն պարսից. Փարպ :

ՊԱՏԳԱՄԱԳՐՈՒԱՐ. ս. Ըստ օրինակի գրուելի պատգամի. *Ի հօրէ ձառնեցեալ լինի (բանն ասի), և պատգամագրաբար առ մեզ հասանի. Սարգ. յի. իբ :

ՊԱՏԳԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրուելի պատգամաց. պատգամ գրաւոր. *Պատմեալ բանիւ հրովարտակաւք քոյինաշունչ պատգամագրութեանն. Նար. գինչ հոփ :

ՊԱՏԳԱՄԱՀՕՍ, ի. ած. ա. Որ խօսի զպատգամն ի կողմանէ այլ. դից. մարգկան, ևն : Ագաթ :

ՊԱՏԳԱՄԱՆՈՒՆ. ա. Ծնօղ կամ ընդունարան պատգամաց, օրպէս սէր գիրք. *Ցիմանալի ևճաւրութիւս պատգամածնին վտանգացն (աւետարանի). Ածան. Եղէց :

ՊԱՏԳԱՄԱՆԱՑ. ա. Պատգամախօս. քաջերս յերկրէ յերկիր. *Դեմետրիոսաք, որք են պատգամասացք. Մխ. ըգ :

ՊԱՏԳԱՄԱՍԱՐ, ի. ած. ա. Տարօղ պատգամաց. կամ հրամանատար ի կողմանէ այլ. *Կեր մանր զմատեանդ զայդ. պատգամաւորդ հրաբերել լինել իսրայէլեանն ազգին. Ցհ. իմ. ոգ :

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ, ի, ած. ա. գ. Պրէσβυς, ἄγγελος. Legatus, nuncius. πεμπθεὶς, missus. Ընծող զպատգամ՝ ի կողմանէ ումեք. հրեշտակ. գնապան. Եւս. *Ոչ պատգամաւոր ոք, և ոչ հրեշտակ։ Դարձան անդրէն պատգամաւորքն ի տուն. Ես. ւիգ. 9 : Ղյ. Է. 10 : *Հրեշտակ կոչեն գիրք զպատգամաւոր պատգամաց. Սէբէր. գ : *Պատգամաւորս յղէցին առ մարզպան աշխարհին ՝ ի բաց գարձուցել հայկայ զպատգամաւորսն բէլայ խաւսելի պատասխանեաց. Եղիշէ : Խոր. ա. 10 :

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ ԼԻՆԵԼ. Բերել զպատգամ, զլուր. հաղել էրմէ, հաղէրւէղէ. *Վասակ առ վեսակ պատգամաւոր լիներ. Տագ. ԽԸ. ը :

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԵՄ, հցի. ը.) Προσ-
ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒՄ, հցայ. յ.) βάσω. Legatione fungor, et per legatos loquor. Պատգամաւոր լինել. և պատգամաւորս առաքել կամ ընդունել. Եւէրէ էնէրէ՝ էնօյէրմէ. *Վասն քեզ պատգամաւորիմք : Պատգամաւորիմ կապանաւք. Ե. իգ. Ե. 20: Եփես. գ. 20: *Վասն որոշոյ առաքեցաւ (Ծառայն) պատգամաւորել ՝ի հօրէն. Փիլ. լին. Ք. 1/14 : *Որք վասն անյաւորակենացս պատգամաւորեն ՝ի հողէզինէ և մահկանացուէ առնէմանէն, հոգան և զչուշանան՝ զի մի ամեթ և երկիւղ հասցէ նոցա ՝ի պատգամաւորելն. Խոր : *Ցեփթայէ պատգամաւորէր առ թշնամին զայսորինակ բանիւք : Չոմանայեցիք և սպարապետք պատգամաւորեալ (այսինքն ընկալեալ զպատգամաւորութեան հրէից), դաշինս բարւ կամեն առաքելոյն միմեանց. Եսա. իգ. ա. Ե ։ *Պատգամաւորեալ առ միմեանս թագաւորքն. Ասող. ա. 2 :

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πρεσβεία. Legatio. ἀποστολή, missio. Պատգամաւորս լինելն. հրեշտակութիւն. առաքելութիւն. և ի ձեռն պատգամաց գաշնաւորելն. *Ոչ գոյ պատգամաւորութիւն յատուր պատերազմի (այլ ՚ձ. հրեշտակութիւն) : Պատգամաւորութիւն քո գրեցաք նաւնեհետց (այլ ՚ձ. առաքումն). Ծ.ղ. Ը. 8 : Երգ. Ք. 13 : *Ի ձեռն պատգամաւորութեան գալ նոցա ՝ի միաբանութիւն առնելոյ. Խոր. ա. 28 : *Հրամանաւս արքունի ՝ի պատգամաւորսն խօսեր : Պատգամաւորեալ այնուհետեւ երկբին աշխարհքն առ միմեանս առնէին. Եղիշ է : Փարպ : Իակ Եսա. ԽԸ. Ք. *Անկղէմիկոսն վէրից պատգամաւորութեամբ առլով սիրաս ամբ անուանեցաս ո. յն. քաւարիկէս փղիշէս, decerno, statuo.

ՊԱՏԳԱՄԱԿ, ի, ած. գ. Κλίνη, κλινίδιον. Lectus, lectulus, lectica. Դիպաղատեմ մահճակալ ցաւագործաց. անկողին տախտակամած. և երկոսիի մանիճակ կամ կտակարայ առնչանաց. Ռեճիէրէ. *Մինչև ՝ի հիւսպապրական չանել զհիւանդս և գնել պատգամբակաք և մահճակաք իւրեանց. Գծ. Ք. 15 : *Հրեղէն պատգամբակաք մանկամ զքեզ, եթէ ոչ զղջանալցես. Ճ. Գ :

ՊԱՏԳՈՍ. գ. Բառ. անկայուն, որպէս պատգամաւոր, գեղեան. *Աւազին սրբոյ. Նոսա պատգաւոր զորաք բազմաք բերեալ կրկին անգամ Թագ, և չգիտցուցանեն զիագաւորն գադիկ. Աւծ. Ք. 3 :

ՊԱՏԵԱՆ, առն, ից. գ. Θήκη, κουλεός, κολεός. Theca, vagina. Ամեն պատիչ. որպէս դաւան կամ պահարան սրոյ. գոպօր, գեւբք, գբ. *Ա՛ւ զնարին առաւեր, և մերկեաց զնա ՝ի պատենից իւրոց : Սուրդ ատն, դարձիք ՝ի պատենս քոս. Ակի զսուրդ անդրէն ՝ի պատենս իւր. ա. Ի գ. ծէ. 15 : Երէմ. Խէ. 6 : Ցհ. ծէ. 11 : *Ի պատեան վաղակաւորին հառաստաեալ զսէն. Նիւս. Ի. բէնէր :

ՊԱՏԵԱՆ. Θήκη, φλοιός, λέμμα. Cortex, cutis. ὄστρακον, testa. Պատաքին ամենագոյն կեղև պաղոց. փեձեկ. Խեցի գալաքրայից. և Որպիսի և իցէ ատեն. գոպօգ, գօգ. *Իբրև զկաղին ԹԹափիկալ յիւրաքանչիւր պատենից. Ես. ղ. 13 : *Դարանամուտ լինի (խեցեմորճն) երկոք պատենիւք.. որք զնովաւ անկեալ այնգեն պատեանք. Փիլ. լիս : *Մարգարիտ կոչեցաւ, զի իբրև զմարգարտիս ՝ի գաղտակիր՝ ՝ի մէջ կուսական երկուց պատենից մարմնոյ և ընչից առանց սերման եղև. Ոսկ. զօգ : *Կեզծաւորն կլինայի նմանել, որ նեկաթակերպ պատենիւն պատել զանատոյն. Նեղս : *Զամեղն և նուազել լսանի՝ իբրև ընդ պատենիւք իմն մնանել և եվանել ատեն խնատաուք. Եփես :

ՊԱՏԵԱՆ. Θώραξ, ὅπλον, λα. Thorax, lorica, pectus, arma. Լանչապանակ. զսաւ. սպառազինութիւն. և Լանչք. վէրհ, ղեւիմ, ճկպէ. *Զրահք և պատեանք : Ընդ ապիս պատենից Նորա ո՞մանիցէ. ա. ի. ը. 2 : Յոբ. խա. 4 : *Վահան և պատեան պատրաստ աէին. Եսա. պօ. ը. 15 : *Պատեանքս առէպ բանալով և խոպանելով ընդունին զոգն հաստատակամաւն. Սէբէր. ը :

ՊԱՏԵԼԻ. գ. Որպէս Պատան. *Վարդապետութեան լի գեղջ. ապա զանձք, և պատեալք. Վրդ. ոգ :

ՊԱՏԵՀ, ի, ից. ա. Եպιτηδειος, συμβαλλων. Aptus, idoneus, opportunus, capax, conveniens, juvans. Որպէս ի գէպ պատահել, կամ ՝ի գլուա յարմարեալ. Պատշաճ. պատակառաւոր. պիտանի. գիպան. յարմար. ընդունակ. արժանի. և Արժան. ասյիան, հնաւոյ, հայիդ, լայէտ, էարբ : *Ծագելով ամենեցունց՝ որք առ ՝ի հաղորդելն են պատեհք. Դիան. ՁԸայ : *Որ ուրի սիրաս և զքան յամենայն իրս ՝ի պատեհս պատեալ բանայն ՁՅ. Կիբ. գգ՝ : *Ըստ նշանաւոր և անուանի լինելոյ՝ ոք պատեհ համարեալ՝ այսպէս կարգիցէ : Ասա ժամանակ վկեհ՝ ինդրուելի պատեհի գտեալ նինուաս՝ սպատնանի զմայրն : Ա յապես իմն պատեհ համարեալ : Խոր. ա. 4. Ե 16 : Ֆ. 18 : *Զամենայն զոր ինչ ասիք՝ զպատեհն և զարժանն առնելիք. Փարպ : *Ֆեհ պատեհ ոք կարծէ, ինքն գիտացէ. Աբէ : *Ա՛յլպատանեայսոք պատեհ պատշաճողութիւնս. Խոր : *Ըստ արժանաւոր և պատեհ տեղոյց : Զպատեհ պատեհ տեղիս զատուցեալ՝ շինել աղքատանոցս : Պատեհ գտեալ ժամանակ՝ խնդրեր տեղի, և գէպ և պատեհ ժամանակ. Դրիան. Բագ. Ք. 6 : Ֆիփ : Զգօ. ևի : *Որպէս տերուն յիւրում ժամանակի անկանի, նոյնպէս և նոքա յիւրեանց պատեհ ժամանակին. Գ. Ես :

ՊԱՏԵՀ Ի. ԴԻՄԱ.) Συμβάλλει. Juvat.
Ի ՊԱՏԵՀ ԼԻՆԵԼ.) Ի գէպ է. օգաէ. օգնէ. *Պարի պատեհ էր մեզ և նմա ժամս այս փրկուելէ. Փարպ : *Ոչ կարէաք թաղել զոչ մարմինս նոցա յերկրի, զի և ոչ գիշեր ՝ի պատեհ լիներ մեզ այս, և ոչ արժաւթ հաւանեցուցանէր զպահպանեն. Եսա. պհ. ա :

Ի ՊԱՏԵՀ. ած.) Εις δέον. Rite. Ըստ
ԸՍՑ ՊԱՏԵՀԻ.) պատշաճի. որպէս օրէնն է. գոգցես. երթէ օրէն իցէ ասել. Էօլանաճ, օլգոգճա, հէրն, սանփ. *Ո՞ երաշխաւոր լինիցի մանկան յօժարութեէ. երթէ ՝ի պատեհ վարիցի առաքելովք. Բէս. ընէչէ : *Շինէ առաքանս կրկնայարկս և երկայարկս, և ըստ պատեհի իւրաքանչիւր արեգակնակա. Խոր. ա. 16 :

ՊԱՏԵՀԱՒՈՐ. ած. Επιτηδειος, προσφόρος. Apte, commode, rite, pro captu suo. որ և ՊԱՏԵՀԱՊԷՍ. Ըստ պատշաճի. օրինաք. ՝ի գէպ. յարմար էերպէ. ասյիանճա, հնասիպէնէլ. *Պատեհ հաւաար ունելով (զնկեր) ՝ի բարերարութենէ՝ որք առ ՝ի հաղորդելն են պատեհք. Դիան. ՁԸայ : *Ոչ ուրեք սիրաս և զքան յամենայն իրս ՝ի պատեհս պատեալ բանայն ՁՅ. Կիբ. գգ՝ : *Ըստ նշանաւոր և անուանի լինելոյ՝ ոք պատեհ համարեալ՝ այսպէս կարգիցէ : Ասա ժամանակ վկեհ՝ ինդրուելի պատեհի գտեալ նինուաս՝ սպատնանի զմայրն : Ա յապես իմն պատեհ համարեալ : Խոր. ա. 4. Ե 16 : Ֆ. 18 : *Զամենայն զոր ինչ ասիք՝ զպատեհն և զարժանն առնելիք. Փարպ : *Ֆեհ պատեհ ոք կարծէ, ինքն գիտացէ. Աբէ : *Ա՛յլպատանեայսոք պատեհ պատշաճողութիւնս. Խոր : *Ըստ արժանաւոր և պատեհ տեղոյց : Զպատեհ պատեհ տեղիս զատուցեալ՝ շինել աղքատանոցս : Պատեհ գտեալ ժամանակ՝ խնդրեր տեղի, և գէպ և պատեհ ժամանակ. Դրիան. Բագ. Ք. 6 : Ֆիփ : Զգօ. ևի : *Որպէս տերուն յիւրում ժամանակի անկանի, նոյնպէս և նոքա յիւրեանց պատեհ ժամանակին. Գ. Ես :

ՊԱՏԵՀԱՒՈՐ. ած. Επιτηδειος, συμβαλλων. Aptus, idoneus, opportunus, capax, conveniens, juvans. Որպէս ի գէպ պատահել, կամ ՝ի գլուա յարմարեալ. Պատշաճ. պատակառաւոր. պիտանի. գիպան. յարմար. ընդունակ. արժանի. և Արժան. ասյիան, հնաւոյ, հայիդ, լայէտ, էարբ : *Ծագելով ամենեցունց՝ որք առ ՝ի հաղորդելն են պատեհք. Դիան. ՁԸայ : *Ոչ ուրեք սիրաս և զքան յամենայն իրս ՝ի պատեհս պատեալ բանայն ՁՅ. Կիբ. գգ՝ : *Ըստ նշանաւոր և անուանի լինելոյ՝ ոք պատեհ համարեալ՝ այսպէս կարգիցէ : Ասա ժամանակ վկեհ՝ ինդրուելի պատեհի գտեալ նինուաս՝ սպատնանի զմայրն : Ա յապես իմն պատեհ համարեալ : Խոր. ա. 4. Ե 16 : Ֆ. 18 : *Զամենայն զոր ինչ ասիք՝ զպատեհն և զարժանն առնելիք. Փարպ : *Ֆեհ պատեհ ոք կարծէ, ինքն գիտացէ. Աբէ : *Ա՛յլպատանեայսոք պատեհ պատշաճողութիւնս. Խոր : *Ըստ արժանաւոր և պատեհ տեղոյց : Զպատեհ պատեհ տեղիս զատուցեալ՝ շինել աղքատանոցս : Պատեհ գտեալ ժամանակ՝ խնդրեր տեղի, և գէպ և պատեհ ժամանակ. Դրիան. Բագ. Ք. 6 : Ֆիփ : Զգօ. ևի : *Որպէս տերուն յիւրում ժամանակի անկանի, նոյնպէս և նոքա յիւրեանց պատեհ ժամանակին. Գ. Ես :

ՊԱՏԵՀԱՒՈՐ. ած. Επιτηδειος, συμβαλλων. Aptus, idoneus, opportunus, capax, conveniens, juvans. Որպէս ի գէպ պատահել, կամ ՝ի գլուա յարմարեալ. Պատշաճ.

տեհագոյն է առնուլ զայսոսիկ ՚ի վերայ բռնութեան մոլեկան գիւաց. Նոր. ։ ։ ՚ի ինչ՝ որ ՚ի յոթ և յագամ պատեհագոյն է. և բազում ինչ՝ որ ՚ի վրկիչն կատարեցաւ. Տօնակ։

ՊԱՏԵՀԱԳԻՍ. Տ. ՊԱՏԵՀԱԲԱՐ. ՚Ջնախինամութիւնն ոյ՝ ընտանեբար իւրեանց՝ ընդունել պատեհագոյս կարող են ։ Պարտ է այժմ պատեհագոյս խնամել. Մաթ. ՚ի դիւն։ ՚Եւ զայս աշխարհ պատեհագոյս անորինել առ իւրաքանչիւր վրկութիւն. Լիտ. յովհ։

ՊԱՏԵՀԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Որպէս Պատեհագոյն համարել. ՚Թէպէտ և սխալէ և սա ,, սակայն նմանագոյն պատեհացուցեալ (կամ պատեհեցուցեալ) քան զիրոնին. Ընդ. պաթ։

ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιτηδειότης. Aptitudo, capacitas, opportunitas, expeditum esse, և այլն. Պատեհ գոլն. պատշաճութիւն. արժանաւորութիւն և Դիպուածք և Դէպք՝ նպաստաւոր պէղպեղք. յարմարութիւն, հնարպէտ, և փըթոթ. ՚Նուիրագործութեաց առ ՚ի քրիստոնէութիւն պատեհութիւն. . . զօրէն հրոյ նմանել նմա զինաւորականն՝ ըստ իւրեանց առ եծծանալն պատեհութիւն ։ Ըստ իւրաքանչիւր պատեհութիւն ։ Ըստ ժամըսկաւ պատեհութեան հոգ գոլոյն. Դիոն։ ՚Հայր անուն՝ կարողն լինելոյ ծնանել պատեհութիւն է նշանական. Կիւրղ. գնչ։ ՚Ի բազաքաչիւր ազգի զպատեհութիւնն մատուցանէ. Կոլ. ծԳ։ ՚Հատանեմ զերկիւղ ՚ի պատեհութիւն. Մանիկ։ ՚ Կենդանական բազմադրութագործ պատեհութեանց, այսինքն վճռաց առբևառից, և այլոց զբազմանց. Մաթ. ՚ի դիւն ։ ՚Պատեհութիւնք նմա ՚ի գնալ եղանէին ։ վասն բազում պատեհութեան՝ որ եղանէին նմա. Լ ասք. ։ Ն ՚ի. ՚ Հանապազ զպատեհութիւն բարւոք գնացին առնէ նոցա չինուածն ո. որպէս բարի օրինակ առաջ. Վ օպ։ Է ։

ՊԱՏԵՄ, եցի. ն. Περιβάλλω. Circumjicio. περιέχω, circumdo, complector. περιπλήκω, implico. ἐνειλέω, involvo. δεσμεύω, συνδέω, ἐνταφιάζω, colligo, convolvo, funero, և այլն. Շուրջ արկանել կամ գնել՝ որպէս զպատ իմն, և պատանաւ. պատանօք պատատել. և Շրջապատել. ՚ի մէջ շուրջ փակել. պարփակել. պաշարել և Ծածկել. վերարկել. դրուագել. ևն. ֆաֆնէնչ, պաֆնէնչ, ֆրմաֆ, ֆեքֆինչէմֆ, ֆաբլոմաֆ, էօրնմֆ։ ՚Ջբերան իւր պատեցեր (բորան)։ Պատեր զամենայն վերս նոցա։ Պատեաց զնա ՚ի խանձարուրս։ Պատել կապաւով, կապաւոք (զմեռեալն)։ և այլն։ կամ ՚Պատեցեր հագս զոտիւք իւրովք ։ Պատեցից զբերդ թագաւորօք իմովք ։ Տուռնք մեզայ պատեցան զնոսա ։ Պատեցան ուռկանաւք ՚ի պաշարումն. և այլն։ կամ ՚Պատեցեն զքև Թշնամիք քո պատնէշ։ Անընդոյղ անպատ խուռարաւն պատեցան։ Ահ պատեաց զնա ։ Մինչդեռ խարտեղ լուռ Թէն պատեալ էր զամենայնն. ևն։ կամ ՚Սուսերն գողանալոս պատեալ կայ ձորձով։ Որ՚ն այս պատեալ է զնովս։ Պատել ՚ի ներքուստ կամ արտաքուստ փայտիւ, պղնձով, ոսկւով. և այլն։ ՚Պատեաց զնոսա (զսրդնան խայտէլն) անապատն ։ Հուր պատեաց զայս կողմս։ Պատեցան զնովս երկուքն իւր. ևն։ ՚Պատէ զանգուածս որպէս ՚ի խանձարուրս. Պիոէտ ։ ՚Ա յսպէս զնոսոնս անոտիւք պատեք. Ցհ. եմ. երե ։ ՚ Պատեալ էին զնովս փայտք և պատիս յամենեցունց. Երզն. հաբ ։

ՊԱՏԵԼ. Շրջել՝ցուցանել. շուրջ պատել. ՚Պատեաց ած ՚ի ձի ոտիովուրդն ընդ Հանապատին ։ Ած պատեա զնովս զամենայն մարտիկս շուրջ պատեալ. Եւ. ծՀ. 18 ։ ՁԼ. 3 ։

ՊԱՏԻԼ. Շրջիլ. փոխել. և Շաղապատիլ. գրկախառնիլ. ՚Ջի մի եղիցի պատեալ վճռակ ժառանգութեանն առմին ազգէ յազգ. Ես. պտ. ։ ղ ։ ՚Գիրկս արկեալ պատեցարուք զմիմեանց պարանոցս. Պտ. ավետ։ Սոյնպէս և յամենայն գիրս բազմապատիկ առմամբ ։

ՊԱՏԵՆԱԶԱՐԴ. ա. Որոյ պատերազմն է զարգարուն. ՚ Նուաճին զշէնս պատենազարդս. Աճէր. ։ 6 ։

ՊԱՏԵՆԱԶԻՆ, զինի, նաց. ա. Զինեալ պատերազմ և պահպանակօք. ՚ Ի զօրաւոր պատենազէն ազնուապատս վահանացն ՚ի շղթայքն զբերսանքն փայլատակէին. ։ Ա. ։ 39. (յն. ոսկի և պղնձի վահանք ։) ՚Ո՛վ նահապատակք, մանաւանդ ՚ի պատերազմ պատենազէնն զինուն կազմուեցեք. Եփր. Ա. ։ ՚Պատենազէն զօրհ.քդ։ Խողխողեա պատենազէնն սուսերապատ։ Պահանգք պատենազէնք՝ անգծելի երկաթոյ. Եղիշ. Է ։ Ճ. Ա։ Թղթ. ։ ՚Զրահաւորք, որ պատենազէնք, սապատարաստուք ։ Ի փայլուման պատենազէնն վառելոյ իբրև նշոյլք ՃաճապայԹից արեգական հատանէին։ Ճեղքէր սազմ արանց քաջաց պատենազինաց. Բուզ. ։ 20։ Եղիշէ ։ ։ Մնաց. երէց ։

ՊԱՏԵՆԱԹԻԹ. ա. Κολεόπτερος. Coleoptera, cujus pennae involucro crustaceo velut vagina quadam includuntur. Որոյ Թևքն են իբրև զպատեհանս. ՚ Անուանեցին զվէրս պատենաԹիս. այսինքն (զ)խաղողիս փեսայս և բզէզս, և որ սոցին նման են. որ իբրու ՚ի պատեհանս ունիցին զԹևս. Վեցօր. ։

ՊԱՏԵՆԱՒՈՐ, ի, ոց. ա. գ. Ընտիր զպատեհան, որպիսի են ունդք կամ սերմանք. Χέδροψ. Legumen. գապոգլա. ՚Յարենոյ և կամ կորեկան, և. կամ ՚ի պատեհնատոյ և ՚ի խորհրդոյ սերմանցն. Նխ. ։ ֆպմ։

ՊԱՏԵՆԱՒՈՐ. որպէս ՊատենաԹիս (Թրմչուն)։ ՚Ոչ միայն հերձաԹիքն անուանեալ, այլ և յանօսրաԹևացի բազումք, և ՚ի պատենաւորացն անուանակոչեցելոցն. Սոփ։ հանգ ։

ՊԱՏԵՆԻԿ, նկան, կունք, կանց. գ. Պատեան փոքրիկ. գապոգ. ՚ Ի ծագել աբեգականն ՚ի ջուրս ծովուն՝ բանայ զպատենիկսն, և հարևլոյ շողոյն՝ ամփոփի. Ան. պոէտ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ, մի, մունք, մանց. գ. Πόλεμος. Bellum, praelium. ἀγών, certamen. μάχη, παλη, pugna παράταξις, acies. Պատեալ ռազմ. իսազմ. մարտ. Ճակատամարտ. կռիւ երեւելի. մրցանք. պայքար. ՁԷնէ, սեփէր, փեօյնէ, րեզմ, էեյոեաբ։ ՚Ճակատեցան ընդ նոսա ՚ի պատերազմ։ Զայն պատերազմի է բանակին։ Լսիկոտասան Հազար վառեալ ՚ի պատերազմ։ Անեղծատամ Նահատակութեանն պատերազմի յաղԹեալ։ Ի զօրաւոր պատերազմի արար զնա յաղԹօղ։ Զբարւոքս պատերազմն պատերազմեցայ։ Ուսոյ պատերազմունք, և ուսոյ կռիւք ՚ի ձեզ. և այլն ։ ՚ Ոչ կամիցաս ընդ առաջ ելանել նորա պատերազմաւ։ Ի բազում պատերազմունս մտեալ է իմ, ևն. Եղիշ. ։ Է։ ՚Ձեռն ՚ի գործ արկեալ բախեցին զպատերազմունս ընդ իրեարս։ Հրամայեցաք զօրն պատրաստեալ գլեռին աւուրն սմենո պատերազմի. Ջնոփ ։ ՚ Վեհապահանս ՚ի պատերազմի էր ընդ հրէայս. Ես. ։ պմ. ։ 5։ ՚Պատերազմունս, որպէս և այժմ լինի զմիջագետացն ասորւոց. Կոչ. ՁԷ։ ՚Պատերազմունք գիւաց, կամ մարմնոյ, ախտից. փոր. ձաՀԷց, և այլն. Վ բ. հդ. առէպ։ ՚Քան զամենայն պատերազմ՝ ընտանի պատերազմն չար է. ՍԷԲԷր. ։ ։ Խակ Է. հ. ։ 29. ՚Ձեռն պատերազմի ո. յն. լոկ՝ մարտ։ ՚Մի պատերազմ միայն գիտացուք ընդդեմ հակառակամարտ զօրուԹեն. Աթ. օր. ։ Է։

ՊՏՒ. ՊԱՏԵՐԱԶՄ. Συναπολέμω, παρατάσσω, συνάπτω. Committo pugnam, congredior, una debello, և այլն. Պատերազմիլ ընդ. Հակառակիլ. բախիլ. ՏԷս և ՄՂՏ։ ՚Նուաճ պատերազմ ընդ բազակաց աղբեայր առգամացուց. Ծն. ։ ։ 2 ։ Տ՚ես և Եւ. ։ 9 ։ Թուոց. ։ 23 ։ Օր. ։ 30 ։ Ի. 4։ Յես. ։ 10. և այլն ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԳԼՈՒԽ. գ. Գլուխ կամ գլխաւորն՝ պատերազմի. ՚ Յինքեանս առեալ զպատերազմն՝ սկսան կոտորել զպատերազմագլուխսն. Մաղիէ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԶԱՐԹՈՑՑ. ա. ԶարԹուցիչ կամ գրգռիչ զպատերազմ. Խռովայոյզ. ՚Սոքա են գէտք ՚ննգաւորք, գլուրակաք, պատերազմազարԹողք. Մ՚ԷՒ. ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Πολεμικός. Bellicus. Որ ինչ անկ է պատերազմի. Ճնիկ՝ սեփէբէ դ-ի-ա-լ-գ. ՚ Վառեալք պատերազմական զինու. Կորեան անօթքն պատերազմականք ։ Ամենայն պատերազմական գործոք. Դպ. ։ ։ 16. ։ 7։ Է.ի.գ.ա.27։ ա. ճ. ։ 3 ։ ՚Ոչ ևս առաջեալ էին նաւս պատերազմականս. Պզոփ. օրին. ։ ՚ Հուր օսար և պատերազմական. Ա օր. ։ ։ ՚Ըստ պատերազմական կարգին զքաջաց ապանդ զինատակարանս երկրորդէր. Եղիշ. ։ ՚Զպատերազմական իրս։ Առեալ ՚ի ձեռն զպատերազմականս գործ ։ Զպատերազմականս և զնաւագործական վարս. և այլն. Պիտ ։

ՊՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ. Պատերազմող. տսոխ. բանաստուկս. ՚Զքաջն նահատակին յոբայ՝ յատաղ քան զպատերազմել՝ առաքի այնպատերազմականին յօրինէ զդաւթեան։ Կոչեաս։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Πολεμικώτερος. Քաջ պատերազմական. ՚Քան զամենայն պատերազմական ՚ի պատերազմականն պատերազմականագոյն գոլով. Պզոփ. օրին. ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԻՑ, կի, ցաց. ա. Σύμμαχος. Socius belli, commilito. συναγωνιστής, certaminis socius, adjutor, stipulator, succenturiatus. և բաչիւ, συμμαχέω, συναγωνίζομαι. Կցորդ և ընկեր ՚ի պատերազմի. մարտակից. նիզակակից. Էօյտալ ՚Ա՛ռ նա ՚ի քաղաքաց անտի արս ընտիր՝ պատերազմակից իւր ։ Ազաւեմ զձեզ՝ պատերազմակից լինել ՚ինձ յաղօթս վասն իմ առաջ. Յ՚՚ԷԲ. ։ 7։ Հ՚՚. ։ 30 ։ ՚ Տէսին զզօրավիւն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն. Կոչեաս։ ՚Պատերազմակից լինել ուխտին քրիստոնէուԹեան։ Պատերազմակից ընկերքդ իւրովք. Եղիշ. ։ ։ Է։ ՚Ած՚Էլ զԼաւագաւորս ՚ի հնազանդուԹիւն քարոզու Թեանն, և պատերազմակից յարուցանել ած պաշտաւԹէն. Սէբէր. ։ ։ ՚Բառնաբաս զպատերազմակիցն զպօղոս ՚ի տարանել յանտիոք առեալ ընդ իւր ած՚Էր. Կոչ. ։ Է ։ ՚ Պատերազմակիցք մարտին՝ ոչ միայն անձանց, այլ և ընկերին զգուշանան. Խոսր ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿՈՑ. ոյ. Որոյ. հակառակամարտ, ախոյեան. ՚Գոյ պատերազմակիցն իւր՝ ընդգէմ հանդիպել նմա. Վ բ. հդ. Է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿՈՒՐ ԼԻՆԵԼ. կուր լինել յումեքէ պատերազմաս. այսինքն յաղԹել և կորնչիլ. ՚Տաղկացեալ ՚ի նմանէ բազմազԹէ զօրացն՝ սրսրին լինել նմա պատերազմակուր ՚ի վարչական. Աճէր. ։ ։ 2 ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱՒՈՐ. ակրի լոյս. ։

Փիλοπολεμος. Belli amans, bellicosus. Սիրող զպատերազմ. քաջ պատերազմող. և որ ինչ սեպհական է այնպիսւոյն. կռուասէր. *Պատերազմասէր և աշխատասէր մարդ մեռց չէ ինչ երբեք նախանձաւոր (Նիւս.). Ես. ԽԲ. ՟. * Աստուածն՝ այր հզօրա էր, և պատերազմասէր. Խոր. Բ. 10: *Իբրև զպատերազմասէր նահատակ. Բառ. Գ. 6: *Աչեռա քաջասիրտ և պատերազմասէր գտուի: Այր հզօր և պատերազմասէր. Լսող. Բ. ծԲ:

ԳԱՏԵՐԱԶՄԱՍՏԻՐ. կռուասէր. չարա. կամ. սիրելիր, որպէս սատանայ. * Զգիմի հարկանել պատերազմասէր գիւրին. Լսող. Վերլոյ: * Զպատերազմասէր Թշնամւոյն խորտակելով զղէնս. Շ. Խղ: *Զոմի ոք ի մէնջ գիտացեր պատերազմասէր կամ խռովական: Մեծաս քրատմբք նահատակէր ընդգեմ պատերազմասէր Թշնամւոյն. Ճ.Գ: * Ցանգնեալոյց և պատերազմասիրաց ընդհոգւոյն սքր. Մխ. ԴԳ: *Ի բաց յայնպիսի պատերազմասէր բարուց լինել. Շ. Խղ:

ԳԱՏԵՐԱԶՄԱՏԵԱՑ, եցի, ցայց. Փուգոպոλεμος, φυγόμαχος. Qui detrectat bellum vel pugnam, fugax. Առեալ պատերազմի. որ խորչի կամ փախչի ի մարտէ. վատասիրտ. *Ո՞չ է սակաւ և պատերազմատեաց, յորժամ յաղթեալն յաղթողի, և նա զնորընկէց լինիցի. Գրգ:

ԳԱՏԵՐԱԶՄԱՏՈՒ, ի, աց. ա. Որ սոյն պատերազմ. Թշնամի. *Պատերազմասոս. ոչ սովորութիւն է. քանզի ի ձեռն որոց չնորհեն՝ ի ձեռն սոցա մեծամեծս ինչ վնաս գործեն. Փիլ. Կն. ա. 48:

ԳԱՏԵՐԱԶՄԱՓՈՐՁ. ա. Ἐμπειροπολεμος. Belli sive militaris disciplinae peritissimus. Փորձ և կիրթ ի պատերազմունս. *Քաջամարտիկ՝ պատերազմափորձ և մշտայաղթ բազմաց թշնամեաց. Գրգ:

ԳԱՏԵՐԱԶՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ պատերազմիլ. զինել. * Ընդգեմ պատերազմեցոյ զաշնուական զվատասին՝ վատթարագունիցն հեշտութեաց. Շ. ժ:

ԳԱՏԵՐԱԶՄԻԿ. Տ. ԳԱՏԵՐԱԶՄԱՒՈՐՆ՝ ըստ ա՝ նչ. *Հմուտ պատերազմիկ իրաց. Գիմ: * Պատերազմիկ նաւք . . . ի պատերազմիկ նաւս. Փիլ. Խոսփ. Ե. չԱ: *Նաւս կազմեալ պատերազմիկս: Պատերազմիկ նաւս քառասուն. Գիմ. ոչխ: Տճս և ՏՐԻՒՐ. յն. τριήρις, μακρὴ τριήρις, triremis, navis bellica, oblonga. այն է երկայնագոլեան ձեւիւք նաւ երկայն:

Եւս և ըստ ք՝նչ. * Ամենայն զօրքն պատերազմիկքն հայոց: Ո՛վ քաջք պատերազմիկք: Ի խորտակել պատերազմիկ զօրուն երթալոյ. Բառ. Ե. 5: Գիմ. ոչխ: Երեմ. ոխե:

ԳԱՏԵՐԱԶՄԻՄ, եցայ. յ. Πολεμέω. Belligero, bellum gero, praelior. μάχομαι, pugno. ἀγωνίζομαι, certo, contendo. Տալ պատերազմ. մասնչիլ. ձակատս առ ձակատս. մրցիլ. ՀԻՆԻԼ. ՆԵՓԵՒ՝ ՁԵՒ ԼԻՆԵԼ. ՁԵՒՆԽԱՓԵ. * Ընդ պատերազմի վասն նոցա ընդ եգիպտացիս: Ընդ ոմն մեր ինքնին պատերազմեսցի փոխանակ ձեր: Պատերազմեցան ընդ ձիզ բնակիչք երկրիդ: Ուժնոյն որ պատերազմի (յապն ստապարիլի), ամենեցունի ժուժկալ լինի: Ջբարւոք պատերազմ պատուլ պատերազմեցայ. և այլն: Փաքանչս պատերազմեցաք: Պատերազմին առ միմեանս: Մեծապաչս պատերազմեալք զաւուրինոլեն զհանդես. Նահ. Ե: ՁԿ. ԽՀ. ԵՐԲ: Շար:

Վարի և որպէս կր. ըստ յն. ոՀոյ. Πολεμόομαι, πολεμίζομαι. Bello afflictor, bellum patior. կրել զպատերազմի, փոքսիլ. *Մարգիան իրք սանձոյն՝ երբեմն պատերազմին, և երբեմն խաղալանան: Թէպէտ և ասէպ ասէպ պատերազմեացին, Թէպէտ և ասասիկ փոքմեացին. Աճաբ. ՅԴ: Խոխ: *Պատերազմին, և պատերազմեալ լինին: Որ ոք ի մարմնական ախտից պատերազմեցի: Ընդէր այսպէս պատերազմիմք ի գիւաց: Ջինչ արարից հոյր, զի պատերազմիմ ես պատնեշոլեաք և սրամոլեաք: Պատերազմեալ երգ. ի պատնեշոլեաք. Վրդ. ԽՀ. ասէպ:

ԳԱՏԵՐԱԶՄԻՒՉ: ա. Πολεμιστής, πολέμιος, πολεμώτατος. Bellator, inimicus, hostis, infestus, infensissimus. Պատերազմող Թշնամի. ասոխ. գիմամարտ. փխ. ՀԱՒԻՄ. *Ա՛յժմ մարգոյն՝ վասն որ կայ ի նմա չարն, Թշնամի և պատերազմիչ լինել ցամենքեան (կենդանեաց) և Թռչնոցն. ՓԻԼ. *Ա՛ծամարտ է, և սքր հարց պատերազմիչ: Ածն բան, առասպել պատերազմիչն, սեռեգերաց ազատուին. Աբ: *Ջամենեցունց իշխեցողն (զինքնակալս) յայնմ ժամանակի պատերազմիչս ունէին. Գրգ:

ԳԱՏԵՐԱԶՄՈՂ. Փ. ած. ա. ֆ. Πολεμιστής, μαχητής, μάχιμος. Bellator, pugnator, pugnax, bellicosus. πολεμικός, bellicus. Պատերազմիկ. այր պատերազմի. քաջ զրահան. մարտիկ. ՁԵՒՀԻ, ՍԵՓԵՒԼԻ. *Ազգն պատերազմող: Ցարանցն պատերազմողաց: Կալան զՀամոր արանցն պատերազմողաց: Դու՝ մանուկ կս, և նա այր պատերազմող ի մանկութէդ իւրմէ: Եւ ընդ նոսա զոր պատերազմող: Փրկեաց զնոսա ի պատերազմողաց զՀնամարտորէսն: Ժողովեաց զաւրիսն պատերազմողաց. ՆԵՒ. Ե:

Ընմանութիւն՝ որպէս հակառակ, նեղիչ. *Ջի մի՛ առաւելուն քան զայս՝ պատերազմող լինելոց անձինդ. ՁԿ. ԻՒ: *Ա՛առաւելութիւն բանի պատերազմող է լսելեաց. Աճաբ: Ա Ը. ԻՂԲ: *Ցագելոյ՝ բանի պատերազմող է լսելեաց. Համառ. առ:

ԳԱՏԵՐԱԶՄՈՂ. որպէս Ոսոխ. գիմամարտ. հակառ.՝Ո՞ գիւղ զնս պահել զոչ ապատոյ յոգւարակի. վասն այր պատերազմողի անարգելի զնս այսուհետև (իմն զերկիրն զոր՝ իբրև գիմամարտ): Ոյք մեզանէնն, պատերազմողք են իւրեանց կենացն. Ես. ԻԷ. 4: Տոբ. ՃԲ. 10:

ԳԱՏԵՐԱԶՄՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատերազմողի գոլ. ՁԵՒՀԻԼԻ. *Հնացեալ էին ի մրցմունս պատերազմողութեաց. Վրդ. ոգ:

ԳԱՏԸՆԴԱՆ. Տ. ԳԱՏԻՆԱՆ:

ԳԱՏԱԺԱՆՈՒ, ի, ած. ա Κολαστής. Punitor, castigator. Ածող զպատիժ ի վերոյ յանցաւորն. *Սպանողք յորժամ ի պատիժս մատնին, ոչ բարեբարս զպատժածաւն կոչին, այլ չարագործս. ԵՓԻ:

ԳԱՏԱԺԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Κολαστικός. Poenas infligens, poenalis, punitivus. Որ ինչ հայի ի պատիժս: պատժողական. վրէժխնդրական. *Գարս և պատշաճ էր և զպատժական զորս ելեան իւրոյ ցաւեցնել զհանգէս. Ոսկ. ՛. Գ. ւվ: *Ընդ պատժական ասացեալսն խոշտանգանք արկանել. Աբդ. Գ. 5: *Կռուտութիւք չէր ի վերոյ քան զհարան, և պատժականաւն զոյգ ընդ Թագաւորելոն. Խոր. Գ. 3: *Խրատ պատժական և հեշտացնող. Ոսկ. ԵՓԸ: *Ոչ զպատժականն աւեր զնորայն՝ զատապարն, և զայլն, այլ զքաղաքագիրեան միայն. Շ. Խղ: *Երկին ընկալան չնորհս՝ ըստ եղիւնէ, զպատժականն հանգոյն և զնորհսն. Երեմ. Խղ:

ԳԱՏԱԺԱՊԱՏ. որպէս Պատժապատրաս. պատժելի. *Եւ զնս զանգատաս ի պատժական նոյն ընկալ զնէ նոսին. Նար. ՅԲ:

Ի կրկին նշանակութեան և քերի ասէլն, *Աստուածդ պատուհասս յոլիեան՝ պատժական կարծեցաք՝ քան ամենայն մարգարէքն. Անան. յոէ:

ԳԱՏԱԺԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Պատժապատաս. արժանաւորն գոլ պատժոյ. *Իմանալ պատժականութեամբ գոլմանէ հնձոսթեաս և այլ կրկնեցից. Նար. Ի:

ԳԱՏԱԺԱՒԾ, հցի, ցայց. ա. Ածորդ կամ արժանի պատժոյ այլոց. *Պատժակիցս կոչ ծանեցելոյն առգոմայ. Նար. Ի:

ԳԱՏԱԺԱՀԱԼԱՆ ԼԻՆԵԼ. Իբաց հալածել յանձնէ զպատիժ արժանաւոր. *Ջի մի՛ և սորինց և պատճառաց զորէն առ անդիսաւոթեամբ պատժահալածք երթալք՝ միահամուռ ի մահ մատնեացին, ի չարութեէ գագարել ոչ կամեցեալք. Փիլ. Նխ. ՟:

ԳԱՏԱԺԱՆԱԿ, ի, ած. գ. Բաժակ. (Թերևս իբրու բաժանակ, կամ առեալ ի բաժակէ նեղութեէց.) *Ակիսէք և տաշտք, և ըմպելիք և պատժանակքն ոսկի. ի տաղի վերլուծոցս՝ մի բառ. Կնևէ. Calix. Փիլ. փեսաիան:

ԳԱՏԱԺԱՊԱՐՏ, ի, իլ, կամ ած. ա. գ. Καταδικος, καταδικασμένος, ὑπεύθυνος, ἔνοχός. Reus, sons, obnoxius, supplicio afficiendus. Պարտական պատժոյ. յանցաւոր՝ արժանի պատժոյ. *Ա՛ինչափ պատժոց պատժապարտ իցես: Ցորժամ ոք ծորին մեղաց պատժապարտ իցէ: Շրջել առանց հանմարտակուէ իբրև զպատժապարտս: Ջպատժապարտն սպանանէք (գտհիմ): Ցանգանացս պատժապարտս առնեն (օրէնքն): Պատժապարտ անիծինի գոան. Ոսկ. հա. Բ. ՟ոբ. ԵԲԲ: *Որ ոչ լուսաւ, և ոչ հնար. պատժապարտ գոաւ. ԻՓՀ: * Պատժապարտ մեծաց ասէնքանաց առնէ, յորժամ անձին ոք ոչ անուն յորջորջէ. ՍԵՒԲԲ. Բ: *Առնէ ցուլ պղծէն, յոր պարտ վարկանէր արկանել զպատժապարտն. Նախ.: *Ածցէ զայս կշռատրութեէն պատժապարտն՝ ասէիմ պատուէ: Ինձ պատժապարտիս համբարձեալ միշտ անդուլ գասիչ, անաչառ կշռատրիչ. Նար. ՟Բ. ՟Բ: *Թէ և ի պատժապարտ և ի ԼՃԻԼ ծառայից իցեմք. ԼՓԲ. պփԳ: *Ա՛յլ այս ևս գիտելեն է, սակաւ առնիցէ, և մեծամեծս հատուցանել կգան. զի ոչ ժուժայ զրազում առնիցան պատժապարտին առ առանել. Գե. Խ:

ԳԱՏԱԺԱՊԱՐՏԱԳԵՑ. ՟. Որպէս պատժապարտ. *Պատժապարտագոյս ըմբերանեցաւ (չարն). Նար. ոոոփ:

ԳԱՏԱԺԱՊԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Գոասպարտանել. պատուհասանել որպէս պատժապարտս. *Պատժապարտ զանգր անիկն և զառաջնորդսն գիւաց. Եհին ի պատժապարտել զնգհեան բանական գիւաց. Ջփը. ՟ի: *Մի՛ վասն օրէնսդրել նոցա պատժապարտս ոչինս զնոսա. Մ՟ովի: *Տիս, սիմոն մոգն զնայեզ պատժապարտեաւս. Աճդը. Գ. 6:

ԳԱՏԱԺԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատժապարտի գոլ. յանցաւորութիւն. գոասպարտութիւն. *Նախ հատոյճ ոք զպարտս պատժապարտութիւն իւրոյցն ընգվարքոցս առ վերուվերոյ. Ընփ: *Ըստ պատշաճի միոյ պատժապարտութեանն և ինասուցն. *Կանանց պատժապարտութիւն վերանին սրկելով քեզ բարեսիրի. Նար. ՟Բ: *Ցան-

զքաւական և յանապատս պատժապարտեաց. Մագ. ծԷ։ Ոչ է առանց պատժապարտեաց Բիւրապատիկ պատժապարտութիւն է արժանաւոր. Սարգ. ա. պ. ծԷ։ Ն. ա. չհ. Է։

ԳԱՏԱԱԻՐ. ա. Որ սիրէ առեալ և չյաջողակ պատժել. Դիոնեսիոս (բռնաւորն) խստագոյն գոլով և պատժասէր. Նանաս։

ԳԱՏԱՄԱՆ, ի, աց. գ. Տե՛ղի կամ գործարան պատժոյ. գործի առնելացս. Ձորագործաց (էր խաչին) պատժարան։ Ի պատժարանի փայտին մեռուցեալ (զոտագ). Խոր։ Նար. ՀԷ։

ԳԱՏԱՄԱՍ, ի, ացս. ա. Պատժողական. առնչով. չարչարիչ. Զպատժարար գործս Թին կոչէ ձեռն։ Պատժարար գործքն վերժ առնուլ։ Զպատժարար գործոնին ի գործ արկից. Մխ. Երէմ։ Ըստ զքարեգործս. ծանին և զպատժարար գործսն Թէ. Լծ. ՁԷոբ։

ԳԱՏԱԱՒՈՐ, ի, ացս. ա. Κολαζόμενος. Castigatus. Ոճով յանձին զպատիժ. պատժեալ. գաւապարտ. Ընորին խակ պատժաւորին է ինեան, որ ապականէ զինքն (վասն յանցաւորութեան). Ոսկ. Է. Ioբ։ Ցերկարութիւնս մինչև յերկոտասանիերորդ ամ պատժաւորացն. Եզնիկ. ը։ Տեսանելիք չորս հրեշտակքս, որ կան և խօսին ընդ պատժաւորին. ՁԻ. Ա։

ԳԱՏԱՐԱՒՈՐ. Ὑπεύθυνος. Reus, obnoxius. Արժանի պատժոյ. պատժապարտ. պարտաւոր. չարագործ. Մի՛ հանդարիր, ասէ, Թէ յաւելուածին օգտակար ինչ զպատժաւորն. Ոսկ. չհ. ա. ձղ։ Բեւեռակերին զհանդերձ երկնի և երկրի՝ իբր զՀաւատոյ պատժաւոր։ Զպատժաւորս անամփոփելի ի քոց տեսութեանդ՝ մաքուր պատգես. Նար. հԷ. յՃ։

ԳԱՏԱԱՒՈՐ. և ԳԱՏԱԱՒՈՐԱԿԱՆ. } Τιμωρητικός, κή. Ultor, ultrix. Տ. ԳԱՏԱՀԱՆԱՆ՝ ը ա ն։ Ցայնժամ եղեալ ըզպատժաւոր զօրութիւնն։ Զպատժաւորական զօրութիւն յայս առնէ. Ոսկ. ի. ՁՁ. ւվ։

ԳԱՏԱՀԵՄ, եցի. ն. Κολάζω, τιμωρέω. Punio, castigo, ulciscor. ἐτάζω կամ ἀιτιάζω, examino, կամ culpo. Պատիժ առ. ընդ պատժով ուրևանել. վերժ առնուլ. փոխարէնս առնել յանցանացն. և Պատահմանել. կշռատրել. գովաբանել. հագիւիսան ՚ի՛ն։ Պատժեաց ՚ի՛ն զպատաւոնին պատժոյ զնոսա ՚ի հովիտն։ Զմահապարտս այնչափ ներելով պատժեացեր։ Ոչ արժանի լուա որոց մեզայն պատժեաց գիս։ Պատժել զմարդ ՚ի գործսն պատանաւոյ։ Ա՛ստ ՚ի վերայ քո տաւ, և գազանս չարս, և պատժեցից զքեզ։ Մի՛ պատժէք, և ոչ պատժիցիք. ևն։ Ապագէն (գ արմիեզ) հրամայեն ընկալաւ յոյն առնսիս քերել (զաքարիայի). և ոչ Թէ պատժել զարդարն. և զի՞ պատուհասեաց. Իգն։ Ո՛չ զՀուր ոք պատժէ, Թէ ընդ՚ին այլոնս. և ոչ զքո՛ Թէ ընդ՚ին հնազանդեաք. Եփիկ։

ԳԱՏԱՌԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ոճով զզօրութիւն պատժելոյ. պատժատրական. պատժական. Ոչ բանայոր զքերանն պատժողական հրամանաւս չարչարողացն. Լծ. պգ։ Ա՛րգել զպատժողական զօրութիւն, և կամաւս յանձն էառ զմահ. Լծ. իս։

ԳԱՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատժելն, և Պատիժ. Ա՛նպարտական էր նա մեհուտ պատժոզութիւն. Լծ. փա, յոգ։

ԳԱՏԻՃ, ժժոյ կամ ժի, ժժոց. գ. Τιμωρία. Punitio, castigatio, ultio. ζημία, mulcta, poena. ἀιτία, culpa. ἐτασμός, examen. κρίμα, damnatio, և այլն. Փոխարէն հատուցումն կամ առգանք յանցանաց. պատուհաս. տանջանք. վրէժ. գազիպ, ճէրմ, ալօգ, ըէպր, դէփէս (որպէս և ապ. իսփոյ՚ն վրէժ.) Մեծ է պատիժ իմ քան զիմոգուլդ գնս։ Պատժեաց ՅԾ զկարաւսն պատժոք մեծամեծօք։ Պատասխանին անխրատից տանջանք, նոյնպէս և պատիժք անդադարեալ։ Պատիժ (յն. պատիժ) ոչ ունին ահն։ Պատիժք ՚ի վերոյ մեզաւորաց հասին։ Զանխրատունեն պատիժս զնոցոք արկանէին ՚ի նմին պատիժ կաս։ Ո՞րչափ ատակի պատիժ արժանի համալրիցիք գոյն՝ որ զարդին ՅՁ առան եհար. և այլն։ Ընկալաւ զպատիժ մահուան։ ի նմին օրինաց ընկալցին յանցաւորք զպատիժս գաւապարտաւ. Եզնիկ. Է. Փ։

ԳԱՏԻՃ, ածոյ, ոց. գ. Προβοσκίς, προνομαία, μυκτήρ. Proboscis, nasus. իս. Tromba, muso. Ցառնի փղի երկայն և գիւրաթեքեք, որով պատառէ և առնու զոր ինչ և կամի. Խորհուրդ, փառք. Փղոյն կանգնեալ՝ զպատիճան՚ի վեր հանդերձեալ շարժէին. առակելովք Եթէ ժողովրդեանն ողջոյն առն. և յետ այսորիկ անասոյն իբր գազանի, սոքա իբր Եթէ զոյգ փոխարէն ողջունին ընկալեալ՝ գործեալ զպատիճան իբր զայլն ՚ի վայր Թակեն. Փիլ. Ս։ Փղոյն զպատիճս պատեալ զհակառակորդսն. Գոմ. ասէ։ Փոխանակ երկայն պարանոցին ունի զերկայն պատիճն՝ առ ՚ի գործման կերակրոյ, և առ ՚ի պէտս ջրոյ ըմպելոյ։ Զպատիճն երկայն՝ որ միանգ ՚ի յոտսն հասանէ։ Փղոյ զկերակուրն պատճառին համբառնալ հունդ կերկրէ. Վ.Էոր. Է։ Ոտաս գազանքն ՚ի գետինն, Թէ գայս ես ինքնին գրեցի. Լծ. իԷւ. (Քան ոտանդ գծագրել՝ որպէս ծրագրեալ աներ)։

ԳԱՏԻՃ. Φλοιός. Cortex. կեղև որ պատէ զմարմինս ուրեմնոց և պտղոց. գոգոփ. Ես ապա անտի բաժանէի ՚ի ցօղունն և ՚ի պատիճ, և ՚ի գոգաձև փոձոիս տերևոյն. Վ.Էոր. Է։ Ոչ պատիճ հասկին բերանոց. Ոսկ. հԷոբ։

ԳԱՏԻՃ. Սանդաղան կամ գուրպայ՝ որ պատէ զարմունս և զոտս. Պատիճքն յոտան, որ ի կաւաձայ մեռաքարայ հօշիկքն։ Ագոնեանն նմա զպատիճան և զսանգալաճօշիկեան. Մ.Ա.Ը. Լսկ։

ԳԱՏԻՄ, եցայ. ֆ. Տ. ԳԱՏԵՄ։

ԳԱՏԻՆՃԱՆ. գ. որ և ԳԱՏՆՋԱՆ, ԳԱՏՆՃԱՆ. Melongena. իս. Melenzana. Գառազ յայտնի բուսոյ, որ և Թ. պոպիճան, պոպինճան. որոյ լուն ապտի ապտի քիմի ՚ի բերիս։ Նոյնպէս կոչի և պատղ ինձայ՚ի հնդկաց. որ լուս այլոյ Անոյ, անապ, ամպատ. Ա՛նապ. (Ենեզ). ինքն պատինճանն է. Բծ.վ.ն։ Մ՚ինդրապոպն, որ է ձմերուկին. և կամ պատղն ընկոյզ. Վ.ջոր. Ի.ապոյ։ Կազամբն, պատղն ճանն. Մխ. Բ՚ին։

ԳԱՏԻՑԱՏ. Տ. ԳԱՏ։

ԳԱՏԻՐ, իրոջ. ա. Πειθάνός, πειθανός. Persuasorius, blandus, fallax. ἀπατηλιος, λος. decaptorius, fraudulentus, dolosus. (Որպէս Թէ պատուիր իր, կամ վատ ինչ.) Ա՛րմատ Գասրելոյ. որպէս Համոզիչ հրապուրանաց. պատրողական. խարէական. փոյլշէր, սպապշէր. Եալան. Ի բանս պատիրս, ի բանս հրապուրանաց տրկին զգաստանս։ Գասիր բանիւք. ա. Ջ. ա. 12։ ա. Ի՛որ. Է. 4։ Ն ԿՈՂ. Է. 4։ Գասիր բանիւք կոչէր ՚ի խաղզուլմէ. Ղևանդ։ Գասիր պատանեացն հաւատալ. Ե.ա. Ի՛ր. ա։ Ի՛ուրով պատիր առնել զքաղաքացիսն. Հոգի ոչխարիս ծանրացուցանեն զինս զինուս մարգիան ՚ի պատիր զգուանաց. Վ.Էոր. Ե. Է։ Հրամարեն ՚ի պատիր խաբէութիւն։ Գասիր խարեաւթիւն։ Գասիր ինչ ենենգաւթիւն։ Ցճի. Է։ Եզնիկ. Է։ Իճն։

Կամ Գասրել. խաբօղ. Ա՛սալին փայտան գեղեցիկ և քաղցր պտուղն՝ մահու եղև առիթ, պատիր եղեալ ագամածնին կուսին. Անյ. Խօհ։ Զքաղեալ էին յարտանաս ձկնորսացն. որ քեզպէր և պատիր է քան զամենայն. Շ. Ֆգ։

ԳԱՏՐԻՐ, կամ ԳԱՏՐՐ. գ. Ἀπάτη. Deceptio, fallacia, fraus. Գառրանք. խաբեութիւն. մոլորեալ. Փակիկասալք ՚ի պապիրս իւրեանց լեալ ձեզ խրախճանակիցք. Է. պԵփ. Է. 13։ Ի պատիրս յարահասուցեալ իւրեանց կապակալ են. ՁՃո. Է։ Պահիլք և խաբկանք են (բժժանք)։ Զի մի Թուխին Թէ պատիրք ինչ իցեն և վայրապար պարծանք, և բանիւ խաբեւսիցի. Ոսկ. Ղուկ. Ե Էբր։ Ի պատիրս մեքենայել Թեահոխ. Սեբէր. Է։ Ա՛ահաւ ՚ի չաձոյն ծրարս Թագրամաձոյս ՚ի պատիր ախուին, ոյսպէս զձըրտան կիւպրիանոսի առ ՚ի պատիր յուսանել կուսի. Խոր. առ ա՛ընդ։ Ո՞ձն և հնարք իւր... ոճն՝ և պատիրք իւր։ Խաւսուսան. բացն պատիրք մի ընդ իս վիրաւեացին։ Հեռացայ գՀեռս վերանելս, զպատիրս ձագելիս։ Հանել ՚ի հոգւոյս պատիրս գիւաց. Նար։ Ընչաւեան այն այր սրամիտ՝ ՚ի քաց գնաց, ած պատիր անգր գարձեալ (այս ինքն ՚ի պատանոս աշխատիս)։ Ան. հդ. իմ։ Մեզք ոչ հրամայէ ընդունել ՚ի սատանն. և պատիրք աշխարհիս չէ ընդունելի ՚ի տէրոս. Համամ. առ։

ԳԱՏԻՒ, տուոյ կամ տուի, տուէ, տիւք, տուոց. գ. Τιμή. Honor. ἀξίωμα, dignitas. վր. պոփԻՔ. Շուք՝ ՚ներելին և պատգին. փառք, և փառաւորութիւն. պարծանք. շնորհ. յարգանք. մեծութիւն. և Արժանապատուութիւն. բարձ և աշխարհան մեծութիւն. Խղճի, իւրոյ, ըրդ. ՚ներելին, ֆայլ, համբոյր. Ա՛նյն եղիցի ՚ի պատիս երկնաց քոց։ Աբրահամ պատմուճանան տուր՝ ահարոնի եղբօր քոմ՝ ՚ի պատիս և ՚ի փառս։ Փառք և պատուով պահեցեր զնա։ Մարդ ՚ի պատուի էր, և ոչ իմացաւ։ Թագ ՚ի առ գլուխ իւրում փոխանակ իւր զանգրեհիս ՚ի նմին պատուի. և այլն։ Փառք մարդոյ ՚ի պատուէ հօր իւրոյ լինին։ Սիր. ֆ. 13։ Գնդապետն և տոհմապետն առնի զարտաքսեան՝ յորժամ զպատիս արարչին ոք նոցա մատուցանիցէ. Եփիկ։ Ոչ արժանի խոչի և մեհուս էր նա, այլ՝ պատուի և երկրպագուաւ։ Ոչք ոչ զպատիսն յինքնեան ձգէին, այլ պատիսն գՏեառ նոցա ընծայաբեր. Խոր. Ե. 30. 77։ Ի փղոյ պատուէ ՚ի մեծն վերնան։ Գեպէս պատուոյ՝ ընդ ժամանակս ժամանակս։ Սրբազանից և ծածկոց պատուոց. Ոսկ. Նէեր. Ե։ Ն Նս։ Ըստ իւրաքանչիւրոց պատուի և արժանաւորութեան. Նար. յոՁԷ։ Օրինակս առցուք ՚ի պատուէ անաւ՝ որ պատուէրին Թագաւորք գոմանս ՚ի մեռոց ասել. Նս. պմ։ Ի պատուէ. կամ պատուի. կամ պատուոք. կանան։ Սեբէր։ Խոխ։ Խոր. և այլն։

ԳԱՏԻՒ. Γέρας, δωρέα. Donum, praemium. ἀνάθημα, donarium sacrum. Գորգ. ընծայ. նուէր. Ցամենայն նուիրելոցն ինձ յորգուցն խորհրդի՛ քեզ նուա զայն ՚ի պատիս։ Ոչ ընծայիցին զպատիս ոգւոց անարատից։ Գորգիք քո քեզ լիցին, և զպատիս ատենդ այլոյմ ասուր։ Ի պատիս տաճարին առեալ էր. Քոսոց. ծԷ. 8։ Խոսփ. Է. 22։ Դան. Է. 77։ Է. Ջ. Է. 13։ Խոտասմորիք պատուոց. Խոր. ա. 26։ Ի պատճառս պատուէն և պարգեաց։ Ցուսեաց գանալ և քո զոյգ ամ պատուական պատիւգ. Եզնիկ։

Խոհ Եզնիկ. Է. Կապոր զպատիս վարսին... Մերկացոյց ՚ի նմանէ վաղվաղակի զպատիսն որքուանէ ո. խնամ զպարգն կամ ընչանակս

պատուի :

ԳԱՏԻՒ ԱՌՆԵԼ. Պատուել. պատիւ մատուցանել. *Մեծաց զգաւշութիւն պատիւ ա՛ր բարեաւ տուրը խոյին . Ճ . Ա :

ԳԱՏԻՒ ԼԻՆԵԼ. որպէս Պատուական՝ պատուելի լինել. *Քաղաքացեաց մարդկան սրգոյ և պատիւ լինել առաւել քան զգեղջացս Խոր . Ի . 7 :

ԳԱՏԻՒ կոչի առ քերականս Քաջն ձգեալ ի վերայ բառից համառօտելոյ՝ ի ձև առաքինի . զի հնարեալ է առաւել ի պատիւ որքան անուանից . որպէս՝ ած, ող, աւր, ամն. ցն, ջն , ևն: *Զհոգին սակ պատուով գրեալ՝ որպէս զԾնի և զՏէրն և զՏէրն պատուով գրեմք. զի պատիւն՝ որ է քաջն , որ ի վերայ երկու գրոյն դնեմք, որոշել զանունն ոչ ի սիրակ անուանց առաւելածացն : Սովոր են յոյնք և զՅոգին սուրբ պատուով գրել, զի պատիւն զառաւել զանուն սուրբ հոգւոյն ի հոմանուն հոգւոց . Գէ . Ես :

ԳԱՏԿԱՆ . ի , ից . ա . գ . որ և ԳԱՏԿԱՆՈՒՈՐ. Պատշաճ. յարմար. դիպող. կԴէպք. *Եւ ոչ միք երկրորդել պատկան վարկաք : Պատկան տարաբաս խոքեաց՝ քան Թէ յաղ Թեաց . Ագ՛ծր . Ճ . 5 : Նար . Ծէ : *Ոչ ապա պատկան (ի՞նչ) ագոյն տարածումն. Սէնս . լՒ : *Ա՛ւ ի պատկանին կցորդութիւն բանիս բարդութիւն . Նար . Ծէ :

ԳԱՏԿԱՆ ԴԱՐԱՆ . Տ . ԳԱՏԿԱՆԴԱՐԱՆ :

ԳԱՏԿԱՆԱԲԱՐ. ն. իբրև պատկան. լուսաշաքի. տրժանապէս. յարմարապէս. *Եւ երկոքին պատճառք անուանակոչութեանց պատկանաբար (գոլ) վարկանելի է : Որ ինչ ի երկինս՝ պատկանաբար սիրեհան : Ցա. ւԻ.լուծ պատկանաբար գրել քեզ Աբդ. ա.8 : Բ . 3 . 11 :

ԳԱՏԿԱՆԱԳԻՐ . ա . Պատկանաւոր գիրս առաքելոց չարագրելոյ. *Ո՞ր երդ պատկանագիր ի՞նչ գովեստից օրհնեալ պատուեսցէ . Նար . Խա :

ԳԱՏԿԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Պատկանաւոր գրութիւն . քաղայարմար գրուած . և կամ Շարայարեալ գրութիւն . *Միանգամայն գրելով պանձնոյն՝ ի սոյն կարգ բանիս պատկանագրութիւն . Նար . ա.ա.գ :

ԳԱՏԿԱՆԱԿԻՐ . ա . Պատկանաւոր . գիրգեղակարմար . վայելչական . *Երկուց միաբանեան անպայլակերպ կապ պատկանակիր. Նար . Խա :

ԳԱՏԿԱՆԱՆԳԻՍ . Տճա ԳԱՏԿԱՆԱԲԱՐ . *Պատկանագէս՝ ի խածանոգականացն զպիրն զեռնոց խթեալ խոյտասիմ : Պատկանագէս պատապարձոյն (զնախաձալ ասձնարն) . Նար . ձԹ . Ե Խ :

ՊԱՏԿԱՆԱՆԵՍԱԿ . ա . Պատկան սեռ . լատմ . վայելչասեռիկ . գեղեցիկ . *Ըստ քում ագիրն ձեղ պատկանասեռակ պատկերիւ Խոյ . Նար . Խ :

ԳԱՏԿԱՆԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Ἐπιτήδειος. Idoneus, opportunus. ἁρμονικός, ἁρμοστός, harmoniam prae se ferens, conveniens, congruus, accommodatus. Պատկան . պատշաճաւոր . բարեյարմար . յանկաւոր . յաչիզ . վայելուչ . ուչիան . հնաոիզ . փուլիկն . * Երաժշտականութիւն ցոյց մարդկան որուն ասելի է, ի ձեռն որոյ պատկանաւորն նուագ ձայնի կենդանեաց և ընդաս որ գործեաց կազ մին հնարիւք հանձարոյ . փիլ . Լին . Ի . 3 : *Յայսմիսիկ գնիլ պատկանաւոր յարձանագրութիւն բանից : Ոչ ունիմք ասել իսմաստն կամ անհանձար առաստիար լինել մեզ հնուն պատկանաւոր . Խոր . ա . 1 . 31 : Կոյս, և առն խոսեցեալ , պատկանաւորք առ ասօ. լէնու Թէն սպասաւորութի : Կուսու Թիւն՝ որ պատկանաւոր առ արգա Թիւն՝ ընդուն յաս. Բրս . ծն : *Հայցեմք յիշատակել զմեզ ... ի պատկանաւոր խնդրուածս : Ա յր երգաստիս, և լսոյ կարգաբանութեն խօսից յոյժ պատկանաւոր. Ն ար . յԻ . Ե Խ : *Իբրև զանգամոյն պատկանաւոր սակից ի միմեանս յօգուտն . Մ ագ . լ : *Հանապազ իրատացի և պատկանաւոր է զատկին գպատանեկութե Թէ զեկուցանել . Մ՛արկ . ԺԱ : *Օրինակ ինչ պատկանաւոր ոչ ունիմք . Սէնս . Ես : *Պատկանաւորք (են) ամենայն գործարանքն քան նի . Տծնակ :

ՊԱՏԿԱՆԱՒՈՐԱԲԱՐ . Տ . ԳԱՏԿԱՆԱԲԱՐ . *Ցոգւոյն յատաջնորդականէն ձերգաւոր (լեզու կամ բան մարգկային՝) զձայնին գործի գեղեցիկ յարմարաւոր պատկանաւորաբար բառիւ . Փիլ Լին :

ՊԱՏԿԱՆԱՒՈՐԵՄ, եցի . Տ . ԳԱՏԿԱՆԵՄ . *Պատկանաւորեաց (Հայր) զիւր կոյսն միածնի որգւոյն . Եպիփ . Խոս : *Սէնս՝ բազում բնութեց պատկանաւորք. Անյ.պրփ : *Յատուկ գագէս իմացուածիւ խորհրդոյ պատկանաւորեցին յարձանագրութիւս բանից . Ցհ. լԲ : *Ըստ նոյս յիգանականցն պատկանաւորել . Երփ . Խեր :

ՊԱՏԿԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἁρμονία. Harmonia, consensio ἑφαρμογή, connexio, congruentia. Յարմարու Թի . յանկաւորու Թի . յօդակապու Թի . չարիչարու Թի . կապակցու Թի . * Անշփոթ սէրք և պատկանաւորու Թիք ամենայնի՝ անշոյն շարունակու Թիք էին : Անշոյն պատկանաւորու Թիք և կարգի ամենայնի պատճառ . Դիոն . ՁԺ . 1 : *Ամենայնի մասանց (մարմնոյ) ի միասին պատկանաւորութիք : Սէնս . յ : *Գնդեղեցկայարմար պատկանաւորութե ուղեցոյք զանձնականաւորութեան . Մ ագ :

ՊԱՏԿԱՆԴԱՐԱՆ . գ . Βελοθήκη (նետապարան կամ փչնագոյան). φάρετρα. Pharetra. որ և ԳԱՏԿԱՆ ԴԱՐԱՆ . (որպէս Թէ յարմար գրասան .) անպկանանալ անուն կապարձից՝ ուր գնին նետք . Բիբ Թ . Բիբ Թան . *Նելից զնա իբրև զպատկանգաւան գեղեալ նետից . Եղիշ . ա : Զոր զատարար առեալ Աբդ . գ . 5 , այապէս երկրորդէ . *Իբրև ըզպատշաճ գաւան գեղեալ նետից » : Ոպ և Սէնս . ազ . Հանուր ՝նշանակու Թ առեալ զգարանն՝ ասաց . * Ընդ պատկան մտեալ դարանեալ իմասանոյն՝ ի գազանս , ընդ նմա իսկեր (այսինքն սատանայ՝ ի բերանոյ օձին ընդ եւայի) » : Բայց բարդու Թիք լինի սակայ և մի բառ . որպէս , * ի խորհրդական պատկանդարանէ անտի նետից Թ բովք խոցոտեն զվիշապն . Ե ոսփ . ք : *Ոչ նետ՝ ի պատկան գարանոյ՝ ի կիր արկանեմ . Ճ . Ա : *Ծնեալս սրև. ալը ի պատկանդարանէն ձգել ի սէրն յուսացաւ . Լ յԲ . սփիղ : *Ի չար պատկանգաղանէ մխանացն նախանձու ձգէին ի նա զնեւս հայհոյու Թե . Վ ր դն . ծն : *Սատանիչ , և օձն՝ պատկանդարան նետից նորս . Տծնակ :

ՊԱՏԿԱՆԵԼ , ի , ացի . ն . Ἁρμόζω , ἐφαρμόζω, συναρμόζω. Apto, coapto, apte compono, connecto . Պատշաճել . յարմարել . միաբանել . չարայարել . յիւսուլ . գիւղեցիկ զօգել . կցել . սոյսարմագ . * կամին պատկանել (ձայնի կենդանեաց) բիւր զանազանու Թիս : Չբերորդն յարմարեցից և պատկանեցից . փիլ . Լ . Ն Լին : * Ընձենեցան պատշաճ եղով , և գերագոյն քան զամենայն՝ գոյու Թե , և զանանուանուի պատկանէ (ած՝ ինքեան) , և զամենայն էից ա նուանս . Դիոն . ածոյ : *Ջնէլսոքանչելիքան առ միմեանս պատկանեալ ընտանեբար : Ջնէր աղախինն՝ ՝նայն և մայր պատկանեալ . Նոս էն . ա : Եղիէ . ի ՝նյն . * Չպատաբին առ Թայն յատակ՝ պայծառ պատկանեալ . Նար . Խլ : *Պատկանելին զնոսա ի՝նէ Թ խորանին : Ա՛ր գլուխս հանուրց (այսինքն առ հայրապետն) պատկանեալ : Որք ի մի գլխին քո պատկանեցան . Լ յԲ . ոփ . Ե պրփ : *Ի վերայ հիման հաւատոյն զսակի և զարծաթի և զականս պատուականս պատկանէ : Ջհոգի և զմարմին ի միասին պատկանեաց. Երզ.ֆոխ : *Ջառաջնիկոյ բանս պատկանելիք ի նախապրեալ յարմարութի . Փիպա :

ՊԱՏԿԱՆԵՄ, եցայ . ն . յ . Ἁρμόζομαι. Congruo , convenio . στοιχέω , ordine procedo , և այլն . Պատշաճիլ. վերաբերիլ. ի գէպ գալ . յարմարիլ . ասյոփ . * Ոչ գիտաս՝ որ պատկանի, այս՝ Թէ այն, կամ՝ Թէ երկրորդան՝ ի միասին բարի իսկ է . Ժո . ծա . 6 : * Աստն, Թէ՝ զի երջոյն հասուցին, պարս է գիտողին պատկանիլ գիտելոյն . Սահմ . ա : *Մակերեւոյն Թէ բազում քնաբ Թէ պատկանի , պատաճումն լինի. իսկ Թէ միոյ քնութե պատկանի , յատուկ : Այդ է առաքինութի տահմանի , ամենեցունցն պատկանիլ. Անյ. պրփ : *Ըստ քեզ՝ մին երկուց պատկանիսցի . Ցհ. խմ. Երս : *Նախ և առաջին (առըր) , որ զանձին ունիցի . և այլ երիցն և ընդ նովսա յարմարեալ պատկանիցին . Շէր : *Հաւատացին ի ձեռն կատարուցն և վարչմանիկին՝ ոչ գործութե պատկանիլ գործն . Նանայ : * Եթէ համբարատին վերահասութե՝ մերոք յատակի, այսու արձակոք պատկանեցեալք աչիվ քո պաշտպան՝ գարձեալ կատասցի : Այս են պատկանեալ Թախծականացն կերպագրութիւնք Սլոքս նետից պատկանեալ գնդովք ի չամճարանս խորութե տրան . (որ հայի և ի Պատկան գարանն) : Օձառք անվտանգիք զինուց ինձ պատկանեալին , զչարին հալածել զգազանգ . Նար . Ճ . իԸ . իչ :

ՊԱՏԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἐφάρμοσις, ἐφαρμογή. Convenientia, commissura. Պատկանաւորութի . և պատկանիլն . *Արդ զի ելիցի պատկանութե Թիւն , այսինքն ըմբռն և կարող հասուն , պարտ է գիտելումն ոչ չարժիլ . Սահմ . ա : * Ամենայն սէր , ամենայի պատկանումն . Դիոն . ածոյ : *Ընդ նմին պատկանութե գիզրագարդեցին (այսինքն զայլ մասունս սրբ ընդ խաչափայտին) . Նար . Խլ : *Եթէ ի բազ ցաւորութե պատկանութե ոք նայեսցի . Սէնս . լԲ : * Ցազգագս ամենայն անգամոյն (ի գլուխն) պատկանութե . Տծնակ :

ՊԱՏԿԱՆ . գ . Որպէս Պատկառանք . ա մերձաբածութե . առ , հնձագ . * Նախ քան զուսանել նորա խաւսս՝ յիշեսի զամենի և ըզպատկառ . Շ . այբ . :

ՊԱՏԿԱՌ . ա . Պատկառեալ. կամ պատկառուս, ամենայնած . * Ի յանկաւորացդ անահ խորչեացեք մեզք և բանիւ , և ամենով , և ամենայն պատկառ . Ցհ . լԲ :

ՊԱՏԿԱՌԱՆ ԿԱԼ , ԼԻՆԵԼ . Προσέχω . Attendo. ἔχομαι, haereo . σπουδάζω, studeo . ἐπιμελέομαι , curam gero . Պատկառանաք և զգաւշութե կալ մնալ պատրաստ . պատուով սպաս առնել , ազ ունել . փոյթ յանձին ունել . զգոյշ կալ . գիտել . ճանգալ , եռ օյմագ . ագբ ՝նչիւ , գայլէի եմիւ , ագ գբնագ . * Ամենայն կարգաց և իրաւանց պարութե պատկառ կալ . Ցձի . է : *Անփոյթ առնէին զանեւթգացն , և կարևորացն ևեթ պատկառ կային : Մինչ հոգևորացն պատկառ կալ Ես մեք նմին պատկառ կացցաք հոգևորացն ևեթ կային պատկառ : Որ մարմնոյն պարութե պատկառ կայցեն : Զգոյզ երր անձին , այսինքն պատկառ կացցեն . Ցրոյց իրաց զգաւան անձին ի վերայ , յայնմանէ պատկառ կայցէ անձին : Սգոյն միայն

կան պատկառ: Պատկառ կալ առիւծ ի հնձանպատկառ: Պատկառ կալ առիւծ ի հնձանգուկն քոյ. Ովս.առակս: Յոյժ պատկառ կայր ի պաշտօնատարութիւն հայրապետին. Աբծր. ՟ը. 1: * Հաւատայցէ որ ի քէն կոչեցեալ միայն պատկառ: Պատկառ կացեալ ոչ տրտմեցուցանել զՀոգին Որ այ: Ի վատթարագոյ գլուխ անալ, և լուսաւորչին պատկառ կալ: Ը. ՟ը. գ. Ն ա. յԱ. ՟ԼՀ: Ն ընդհանր: * Պատկառ կալ Թագաւորին հրամանաց, կամ անոի կենացն, առաքինութեց, սպասաւորութե, պաշտամանն այ, եև. Սարգ. ՟ը. յԱ. ա: իգն:

Դուն ուրեք ասի էական բայիւ. * Զհեռս և զերան լուանալոյ պատկառ են, և զոգիսն արթել չուներն ինչ փոյթ յանձին. Ովս. ՟ը. 26:

ՊԱՏԿԱՌԱԿԱՆ. ա. Պատկառելի. առնթ հասարելի. * Նոսա և սա ցուցաս մեզ խաչ ածական, զոր և սահել մի ոք կալցի պատկառական. Ը. խոյր:

ՊԱՏԿԱՌԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՊԱՏԿԱՌԱՆԿՆԱՆ. * Միոյ հաւատոյ և վարդապետութե պատկառացեալք. Ը. ա. պ. իՀ:

ՊԱՏԿԱՌԱՆՔ, նաց. ն. Ենտրոպի. Verecundia, pudor, pudicitia, reverentia. Ամօթ գովելի. ակնածութե. ամօթխածութի. համեստութե. յարգութիւն. ատ, հնձագ, էօթպ, ըզ. * Դու գիտես զնախասիրնս իմ, զամօթ իմ և զպատկառանս իմ: Զգեցեալ զամօթ և զպատկառանս: Ոչ ամաչեցին ամօթով, և պատկառանս ոչ առին ի միտ. Սպմ. ՟ղը. 20: Ն հ. 13: Եբէմ. ը. 12: * Ամանկանց պարտ է բազում պատկառանս, և ոչ ոսկի մեացուցանել. Գլաթ. օրին. Ե: * Պատկառանացն ծաղիկ ի բաց կոշտալի բանիցն արագութ. Ը ա օր. ա: * Պատկառանօք չինն ազամայ. Շար:

ՊԱՏԿԱՌԱՆՔ. որպէս Ամօթոյք. այլգ. * Արանցն պատկառանացն բնութե՝ անհպատակ բանին. Պգաթ. փխ: * Զվիանէս ի ներքս ածէ (Որփէոս), պատկառանս ունելով ի յեռաստ կոզմանէ: Առեալ զգէրանդի ի բաց հատանէ զպատկառանս հօրն. Ննոնս: * Սէզան ամօթոյ (ոսր) պատկառանք կանալ չի արաւելալ էր (որպէս թէ չնորհօղ սրտ. փանաց իցէ). Մխ. էրէմ:

ՊԱՏԿԱՌԱՏԵՍԱԿ. ա. Պատկառելի տեսլեամբ. արգոյ. * Ի պատկառատեսակն պարզա զինուորեր. Նար. խե:

ՊԱՏԿԱՌԵԼԻ, լոյ, լեաց: ա. Արժան ի պատկառանաց. ակնածելի. և Ամօթալի. * Աչերքն պատկառելի է, և չքնեզագոյն. Ովս. յհ. ՟ը. 12: * Զպատկառելիսն խոյատառակեցի. զգազանին հրապարակեցի. Նար. ՟ի:

ՊԱՏԿԱՌԵԼԻ. Պատկառոս. ամօթխած. * Պատկառելի է կանանց ազգ առաւել քան զարանց. Նար. էրփ:

ՊԱՏԿԱՌԵՄ, եցի. ել. որ և ՊԱՏԿԱՌՈՒՄ. Ենտրέπω, ἐντρέπομαι, αἰσχύνομαι. Erubesco, revereor, pudefio, pudet me. Ամաչել ամօթխածութե. ակնածել. յարգանօք երկնչել. և Զամօթի հարկանիլ. ընկնիլ. խոչիւ տալ. ամչնալ. առ՝ հնձագ էնմէ, ոսնան. մագ. * Որ ոչ պատկառէ յերեսաց արգոյոց, չէ գովելի: Պատկառեցեր յերեսաց ոսկանն: Եկաց առաջի երեսաց նորա պատկառեալ. Իբրև՝ եռեաս ասէր՝ եթէ պատկառեցին, ասէ. պատկառեցին, ոչ ապականեցեալ: Պատկառեցաց սիրտ քո: Մի պատկառեցարս՝ զի նախատեցին զքեզ: Ի մարմնաւոր հարցն մերոց՝ զորս ունիմք երեսս առիչս՝ պատկառեմք, ևն: * Վասն հօրն չիշատակի պատկառէ յայնմանէ, որ ներսէն երբեմն եզեալ է կին. Փիլ. Ջ. բան: * Պատկառեցէք ի միմեանց. Ագաթ. ՟ը: * Մի՛ ինչ պատկառեր գու երկիւղիւ յարքայէ. Եղիշ. Ք: * Ոչ այնքան սարսեցի և պատկառեցի ի սատակումէ քումէ հրամանի, որքան ալիք ծովուն յերերացն. Նար. ը: * Հուրն պատկառեր յարդարոցն. Հրդնփաս:

ՊԱՏԿՈՒՆԵՆ. որպէս Պատկառ կալ. ըզգուշանալ. սափսմաթ. * Յորոյ իրաց զգաստանն ածին ի վերայ. յայնմանէ պատկառեցէք անձին. Ճ. Գ. որ ի բուն բանս Ովետէր. գրի՝ պատկառ կայցէ: * Ի միս առ զգազմանչար Ցնարս Թշնամոյն, և պատկառեսջ ի նեռից նորա. Մանդ. խՔ:

ՊԱՏԿԱՒԵՄ. եցի. ն. մանաւանդ՝ Ենտրέπω, δυσωπέω, καταισχύνω. Pudefacio, pudore adficio, confundo. Տալ այլոմ պատկառիլ, յանդիմանել, և ածել պատկառանս. առ էնթրէնէ, այգպէսթ. * Որ զանձն պատկառէ. նա այլոմ ոչ ընդասէ: Դիցէ մարդ զմեզս ի մսի, և նախատէ և պատկառէ զինքն. Վ՟ր հց. ծ: * Մի պատկառեցուցանէք զնս. Հռոթ. ը. 15: * Որք անձն խոչոտութիւն կեան, յայտնապէս պատկառեցուցանեմ: Ո՞չ յետս անուանակից ՚ն պատկառեցուցանէ զքեզ: Լռութիւն պատկառեցուցանէ զընթերականն. Փիլ. Ջ. բան: Մեխբ. ՟ը: Լ՟ր. խ՟:

ՊԱՏԿԱՌԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ պատկառեցուցանէ. պատկառելի. պատուական. ահաւոր. * Պատուականագոյն քան զարծաթ և քան զքարինս պատկառեցուցիչս: Ջպատկառեցուցիչն զայն լսանեն զարիւն. Սարգ. ա. պ. ծ: Եև:

ՊԱՏԿԱՌՈՒՄ, եցայ. յ. ՏՊԱՏԿԱՌԵՄ. ը * Ոչ ի տանջանաց երկնչին, և ոչ ի ստացուածոց պատկառին (այսինքն ոչ ակնածեն). Եղիշ. Ք: * Պատկառեցարձ ք յերկայնմտութէն այ. ԱՀոգի. Ք:

ՊԱՏԿԱՌԿՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատկառոտն գոլ. ամչածոտի. * Տես գարեաւ ըզհեզութի ներա և զպատկառկոտուի. Ովս. գծ:

ՊԱՏԿԱՌՈՏ. ի. ած. ա. Ագիօς. Pudicus. Պատկառող. ամօթխած. ամչածոտ, խոչտնոտ. ահանկած, առլը. * Առաքինութէի լուսատեսիլ է և հաստատուն, և բնաւի պատկառոտ ամօթագործ: Ի պատկառոտս չսուագուտնութէ է: Ա յնպէս կացցես՝ պատկառոտ գոլ. ամչածոտի. * Տես գարեաւ ըզհեզութի ներա և զպատկառկոտուի. Ովս. գծ: Վ՟ր հց: * Պատկառոտն (չուչան) լուսա և զեաւ՝ մեպ հաստատութիւ վկայի, որոյ սուաջի ոչ մերաս: Ծածկէ զչուսին և զդէմն պատկառոտ և պարկեշտ ցուցանելով: Մի այն յոհան, ասէ պատմուչին, պատկառոտն (կամ՝ պատկառոտին) պատեալ (զկոյն). Վ՟ր՟ն. գան. Եբէփ. Ե յանկատաճ: * Իսկ զմարմինն պատեաց պատկառոտն ի մանկունս և ՚ը կուսանն յովհաննէս: Պատկառոտն մարդիսմ ոչ համարձակեր զաւեհան ասել յովսեփայ. Տծոկ:

ՊԱՏԿԱՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՊԱՏԿԱՌՈՒՆԻ. Այսχύνη. Pudor. * Պատկառութիւն և ամօթ բերուն. Փիլ. Լին. ՟ը. 6: * Մինչդեռ պատկառութի իբրև սանձ ի բերան կայցեն: Կայ և կայ պատկառուն ինչ անկեալ յոգիան, և ակնածութի մեա ի բարիան. Ովս. Եփես. Ե ՏՀ. Ջ. 33:

ՊԱՏԿԱՌՈՒԿՍ ԱՐԿԱՆԵԼ. Պատկառ ցուցանել. երկեղուկս արկանել. * Ոչ այն ոք էր՝ որ նոցա մոլեգնուն պատկառուկս արկանէր ըստ մեզ գործելոյ. Ռոս. Ք. 14:

ՊԱՏԿԱՌՈՒՄՆ. գ. Աιδώς. Verecundia. Պատկառելի. պատկառութի. պատկառանք. * Պարկեշտութիւն, պատկառումն, և խորշումն. Աբիսա. առաք: Ես զնս պատկառումն ունի յոյժ, մինչ զնս ոչ կարեմ նկատել զպատկերս ձեր. Ճ. Գ:

ՊԱՏԿԵՐ, բ. ած. գ. ապ. բէյէբ. Ἐικών. Imago, effigies, species. τύπος, forma, figura. ἄγαλμα, simulacrum. ἀνδρίας, statua. Նմանութի կերպարանաց որինակեալ՝ որպէս ի հայելւոջ, կամ նկարեալ, գրոչեալ. արձան. և ըստ Ածաբանին ասհմանելոյ՝ * Այս է պատկերի բնութին, նմանութին լինել սկզբնատին. Ա՟ օր. Ե: ասրբէթ, բաւէր, ԼեՀալ. ՟ը: * Արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում: Արար ած զմարդն ի պատկեր իւր. ըստ պատկերի այ արար զնա: (Ադամ ծնաւ զսէթ) ը պատկերի իւրում: Մի առնիցէք ձեզ դրօշեալս՝ նմանութի ամենայն պատկերի: Ջպատկերն նորա (բանհաղու) խորտակեցին մանր: Ա պաքէն որպէս ի պատկերի չբնի մարդ: Հարցանիցեն զդին իւրեանց և զպատկերս իւրեանց: Դու ւարքայ, առնանէիր պատկերս մի ... ահաւոր էր յոյժ պատկերն: Ոյր է պատկերս այս կամ գիր. ասէն, կայսեր: Փոխեցին զփառս անեղծին այ ի նմանութի պատկերի եղծանելի մարդոյ: Կերպարանակից լինել որդւոյ իւրոյ: Որ է պատկեր աներևութին այ, ևն: * Առ մարգով նմանական է պատկեր, իսկ առ աստուածով բնութե. Ա՟. ի: * Պատկեր որգոյ ասի և է հոգին տը. Ա՟. ի հոգին տբ: * Յաղագս հոգւոյս եղև աստուածալ մարգս պատկեր այ և ոչ վասն մարմնոյս ... ոայ ամ դիրք ածաչունէք ցուցանեն. Ը. խոյր: * Ջգեցար պատկեր հոգևղինի՝ պատկերըդ հօր անփոխելի. Ժ՟: * Կենդանագրութե փրկչական պատկերին, որ կայ յեկեսացւոց քաղաքին յուսայ. Խոր. ի. 29: * Ջսքոյն պատկերս պատուել ի գովեստ այ, և ի յիշատակ քաղցրութե նոցա. Սարի. ԽՀ: * Գիրեալ է և սքն բասիլիոս, եթէ պատիւ պատկերին նորա է, յորոյ անուն տպաւորեալ է. Հ=Յ. Նոյ. ի: * Արար փոքր պատկերուկս, և ի ներքսատեսն պահեր. Հ. յ՟ա. ծ: * Ի բաղում ձգնուէն իբրև զանձուէ պատկեր եղև. Վ՟ր հց. ծ: * Փախոյց զնս մեղքդ, և եգ ը նորա պատկեր ի դահոյսն. Եփս. Լգ: * Այն է տիրապէս պատկեր (այսինքն կենդանագրութի, իսկութի) քրիստոնէի, ժուժկալութե զսխաւոն սպանանել. Սարգ. ա. պ. ի: * Եւ ապա մարգարէն ընկենու զպատկերն (զնմանութին, զառակն, զպատրուակն), և ասէ (ցդաւիթ). դու ես, Թագաւոր. Ճ. ժ:

ՊԱՏԿԵՐ. Օրինակ. գաղափար. * Յոր պատկեր է վերաց, դանիել լրատուց, նոյ պատկեր է անաստուածութե. Վ՟ր հց. յ: * Ի սոյն պատկեր և մեզ պարտ է դիտել. այսինքն յայսմ, կամ ըստ այսմ օրինակի. Լմբ. առակ:

ՊԱՏԿԵՐ. Տեսիլ. երեսք. դէմք. կերպարան. փեսփ. Էյնոկնէրիս. * Որոյ անձն և պատկեր՝ որպէս և է իսկ որ ածոց. Խոր. ա. 8: * Էր յոյժ գեղեցիկ պատկերօքն: Էր վայելուչ հասակաւ, և գեղեցիկ պատկերաւ. Վ՟ր հց. ը. Ե ծ: * Կին պատկերօք ես դու. Ովսիէոր:

ԱՀԼ անսովոր է ասել՝ որպէս Անձն ածական. * Խոստովանիմք յերիս կատարեալ պատկերս, և ի մի ածեալ զի. Վ՟ր սեվ:

ՊԱՏԿԵՐ. Ծնունդ, ձիւղ տուն. գոբ. ՚ևօպէն: * Մինչև յերիս պատկերս միանդ ասցի կասկած, այսինքն ի Թոռինն ժառանգութիւն: Ոչ խափանի ասհմանադրութիւն մեռելոյն մինչև յերիս պատկերս. Մխ. գոբ. յօրեն ՚ևփ:

ՊԱՏԿԵՐ ԱՒՈՒՐ. Քանորդն աւուր եօթնեկի կամ ամսոյ. * Ի վեցն յուն վարի հանգիստ և մկրտութեանն աւուր, Հեպիա և պատկեր աւուրն ոչ նմանապես. Ը. Խ՟ն: * Մոռացայ զպատկեր աւուրն. Վ՟ր հց. ը:

ԳԱՏԿԵՐ ՈՒՈՒՐ ասի և չարականն ըստ պատուար պատշաճի, որ և ԿՈՆՈՆ։

ԳԱՏԿԵՐԱՒԻՐ, գրի. բաց. ա. ց. Գրօղ, նկարօղ զպատկեր. պատկերահան. Խօսիչ եաղն՝ էզփարան, խաւիչքի. *Ոչափս քոջ պատկերագիրքն ի յոտից ակառնին. Վրդ. պփ։

Եւ նկարագիր. տես. գոյն. *Աճիչեք, եթէ և աչաց օգնէ պատկերագիր ոսկւոյն. Ոսկ. մ. ա. 9. յն. νόμισμα χρυσοῦν φαινόμενον. գրոշմ ոսկի երևեալ։

ԳԱՏԿԵՐԱԳՈՐԾ. ի, ած. ա. ց. Ἀνδριαντοποιός. Staluarius. Անգրիագործ. արձան վիճօղ. *Զպատկերագործդ ոչ առնես. զի ապղինձ ոչ առնելով պատկերս կազմէ։ Պարտ էր արդեօք զնոյն ինքն զհնեգործ նագիրն և պատկերագործն առաւելութիւն պատուոյ ածացուցանել։ Աւետ՝ ի պատկերագործէ ծախել (այսինքն ծախիչ) զպղինձն ի պատկերն. փիլ. նխ. է. ա. ծ. բան. ն փխիչ աբէ։ *Ընդ պատկերագործն զարմանալիք։ Զոր գու ոճօս անուանես, կրօնք են քան զպատկերագործան. Ոսկ. մգր. ք։ ճ. և։ *Ի կարծր ինչ նիւթոց՝ պատկերագործաց զանազանաձեւ պատկերաց ծողովով յիշատակարանս. Պիս։ *Սարապիոն. զոր գործեալ էր բրուքսիս պատկերագործ. Փոփ. իզ։

ԳԱՏԿԵՐԳՈՐԾ. Եւկօνογραφος, ζωγράφος. Pictor. Պատկերագիր. պատկերահան. պոփ. իչը ժ. ած. *Պատկերագործք նմանահանք, Ճշդրտագործք, գեղատախտակք. Ագաթ։ *Տեսիլք պատկերի, և նկարք ամենայն ըզպատկերագործն յայտ արարեալ յինքեան ցուցանեն. Եղիփ. ոգ։ *Աստքեաց առ նա զանուանէ, և պատկերագործ մի յոմանէնէս անուն. Հ. օգոստ. ծիզ։

ԳԱՏԿԵՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ ծեփն զպատկեր որպիսի և իցէ. *Աստեղծէ սիրոյ պատկերագործութեանն. Սարկ. պփ։ *Ամենայն ինչ ընդ գործով արուեստին անկաւ. (ի կաթ զկուռս), բայց միայն գայլ. յախաղն (ազատ) մնաց ի պատկերագործուէ. Մեխ. չ։

Եւ Աստնէն ոյ զմարգ ի պատկեր իւր. *Զմարմնոյ ծանրութեի հոգեյացուցեալ՝ զարուրչականն ճշմարտեն պատկերագործութեն նմանութեի. Երզն. փէբ։

Կամ Պատկեր և նմանութի ի վեր երևեալ Եւδολοποιία. *Այն որ ի հայելւոյն է պատկերագործութեի. Գզաթ. փմ։

ԳԱՏԿԵՐԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Եւκονογραφέω. Imaginem describo, pingo, delineo. Նկարել. արձանագրել. պատկէրէը փաչէւ, փորել *Պատուէին և եղելեացիք զնա պատկերագրեալս. ւ, ննոս։

Մանաւանդ՝ նկարագրել. նմանեցուցանել. օրինակել. առակել. յանգնել, օրինակ չշղշնենալաւէլ։ Այս եկեղեցական կարգք զանդ ունակաւս որպէս անմարմինս պատկերագրեն. Մ փս. ի դէտն։ *Օրինակոք զպատկառուսոր կենդանս պատկերագրէ։ Մ առ առաց՝ աչք՝ երրիկ. այսու զհրեշտակս պատկերագրէ. Լմբ. իմ։ *Վերնականն և ձեռագին բարեացն ի կերպ կազմածին առուգապէս պատկերագրօքն՝ ձեռագրեցաւ նկարագրէ, որ պատկերագրեցան ի գէմս քոյ ես (այսինքն կերպարանակից եղեն քոյ). Նխս. էրգ։

ԳԱՏԿԵՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. տ. նկարագրութիւն (ըստ ամենայն առումն). Եւκονογαφία. Pictura, delineatio, descriptio. *Ընդ նմանս վիմանց համարեացի զքեզն իմացուեցդ յատացելոյն պատկերագրուեց։ Զձեռագրոյ իւրոյ ունելով վերաշարժականն զգրուելեիս ընդհանականի պատկերագրութեն. Դիոն. էրի. ն նիէչ։ *Ցնատրան, յորում յիշատակեր քաջացն անմոռանալի քաջութիւք՝ ի բազմութէ պատկերագրուեցին ցուցելոց. Պիս։ *Ի բազմեձ մոլորութէ պատկերագրութեն պղծեցին զամենայն նիւթ. Ցծաւ։

ԳԱՏԿԵՐԱԶԴԵՍ ԼԻՆԵԼ. Զգենուլ, հրել յանձին զպատկեր և զնմանութեայլոյ. *Միոյն մարգկային միաբան պատկերագեաս եգեալ (ես), պատիւ առեալ ի բնութէն մեծ իմն. փիւ. լխս։ *Պատկերագեաս լինի ցանկութէ արծաթսիրութէ և մեծութէ (իբր կռապք). Վրփ հգ. է։

ԳԱՏԿԵՐԱԿԱԶՄ. ա. գ. Պատկերագործ. պատկերահան. *(Աբգար առ յն) առաքեաց պատկերակազմ մի. Տր իէւ.օփ.ծիչ։

ԳԱՏԿԵՐԱԿԵՐԳ. ա. Որ ինչ ունի զնէրպ և զանսիչ պատկերի. Նկարեալ. գրոշմեալ. քանդակեալ. * Իբրև եառս թագաւորն զգենլսպանած վայելչութէ պատկերակերպ և նկարագիրն հռիփսիմեայ. Ագաթ։ *Շինէ ի նմա փողոցս հրաշալիս, պատկերակերպս. Ուզծ. է. 6։ *Զոսկին փոխանակեաց ի նմանէ պատկերակերպ դահէ կոնին. Եղիշ. ի. ղմ։ *Արձանս պատկերակերպս ի քարանց և ի փայտից ի ձեռն արուեստից նեղեն. Վրփ ոսկ։

ԳԱՏԿԵՐԱԿԻՑ. ա. Որ ունի զնոյն պատկեր նմանութէ. կերպարանակից. *Զմարգիկ պատկերակից քո խօսիտել կամիս։ Զարգարն զանէ, որ էր պատկերակից աստուծ. Եղիշ. է։ ճ. ը։ *Փքի իակ պատկերակից և ժառանգակից եղեալ. Խոխ։ *Պատկերակից եղեր հոգեղէն բնութեան. Շար։ *Մարմնակից և պատկերակից մեր եղեալ։ Որ յանարգ արգանգէ կոչես քեզ պատկերակիցս. Նար. ծիւ։ *Տպաւորագոյն են նմանութէք իբր պատկերակիցք միասանք. Նար. ծէ։

ԳԱՏԿԵՐԱՆՈՒ. ա. Որ կաբ՝ քան գակէ զպատկեր. *Ընդրիանագործ պատկերակոնս. Ոսկ. մ. ճ. 7։

ԳԱՏԿԵՐԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատկերակէցի գալ. կերպարանակցութէ. *Ընդ նման երանք երևաց... ուներով ի պատկերակցութէն՝ զորակութէ սեռին օտարութէ, ի խաղալութէ եմք. Լմբ. առաք։ *Ընդէր ե. բնութացն ասէ փրկիչ (գաւփ), և ոչ զայլ մարգինն ակնարկէ. առա զպատկերակցուէ ասէ, զի պատկերակցութէն պատուհաց ած զմարգն. Ոսկիփոր։

ԳԱՏԿԵՐԱՀԱՆ. ի, ած. գ. Պատկերագիր. նկարիչ. * Հրամայեաց ածել առաջի նորա պատկերահան գոմն. Ճ. Ա։

ԳԱՏԿԵՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. փ. Ձևացումն պատկերի. *Զգերալարդն յայտնաբանութիւն ի պատկերաձեւութէս ոչ իմնացեայք չայն պատուհաց անձեռագործ իսկ. Դիոն. էրի։

ԳԱՏԿԵՐԱՄԱՐՏ. ի, ից. կամ ած. ա. փ. Եւκονομάχος. Qui imagines oppugnat, iconoclastes. Մարտնչօղ և հալածիչ սրբ պատկերաց. ևս և խայն. և նշխարաց պզց. *Վրէմանիսի քերթողի չարագործ պատկերամարտաց. Վրփ. փերի։ *Պատկերամարտքն՝ որ իմին յայդուանս, պղտորիչքին զերկիրդ Ձեր. կամիս։ *Ի ժամանակս պատկերամարտիցն զնորին իսկ զանարատս ետծածնին զերանելի պատկերն ընկենցին ի ծովակին՝ որ կոչի զաղարու. Հ. իխիչ։

ԳԱՏԿԵՐԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Եւκονομαχία. Imaginum oppugnatio, iconoclastia. Մոլորութէ և գործ պատկերամարտից. ածց. *Ի պատկերամարտութէ (երկին) ի խաչամարտութէ. Յհ. իմ. պաւ։ * Ընդանգ այդ չիա առաքելոցն երևեցաւ, և պատկերամարտութէդ նախ ի հռոմայ. կաղանգ։

ԳԱՏԿԵՐԱՆԱՄ. ածայ. է. Μορφοῦμαι. Formor. կերպարանիլ. զգենուլ զպատկեր այլոյ. ախրատիս ձեւանալ. նմանիլ և Տպատնալ. *Ջնչ վերջին պատկերանալս, և կատարումն։ Նովհմբ պատկերանալ հաւատոնիս, և առաջին մերով յոտնիս. Աբ որս. է. ե ծիչ։ *Թէ համանայր զինչն պատկեր ձոյ, զաստղագուշացնէր զնիւս արտաքոյ կրօնիցն՝ յոր պատկերացաս. Ը. յէ. ծէ։ *Ի մէջ կենդանոյն ես, և մարգկան պատկերացեալդ ես. Լմբ. ածաբ։ *Գգենցկամանուն (գիտեմ աչէ) զպատկերանալն ի կերպարան սկզբնատուին. Սինա. լմբ։ *Նիւթոյն պատուիրանի լրտնին, որով պատկերանալ ասլակրտուէն (քնի). Գէ. է։ *Ի սէ յարատէնէն (քնի) մինչև ցանծագոյն փողոցն հնչուն, յեօթնեկրեակ գաղ չաբաթուն պատկերանալ. Ցօնադ. այսինքն օրինակ լինի նմանութէ։ *Ոմանք լրտնին, որով պատկերանալ ասլակրտուէն (քնի). Գէ. է։ *Ի սէ յարատէնէն (քնի) մինչև ցանծագոյն փողոցն հնչուն, յեօթնեկրեակ գաղ չաբաթուն պատկերանալ. Ցօնադ. այսինքն օրինակ լինի նմանութէ։ *Ոմանք կ՝ ասկնիս, և խորհուրդքն պատկերանան և ասղ առնեն և բոյն գնեն ի սիրտգ. Եփբ. Տսբ. այսինքն տպաւորին իբր պատկեր։

ԳԱՏԿԵՐԱՊԱՏ. ի, ած. ա. Պաշտանելոյ պատկերաց գիր. կռապաշտ. * Զպատկերապաշտան և զպատկերապաշտն. Ագաթ։

Եւ ևս՝ Ան որ նիւթ ոչ ունի զնիւթ զիր ի պաշտել զիա պատկեր՝ առանց յարգելոյ զբուն պատկերն. *Ոչ պիղծն պատիւ կամիմ փոքրկացուցանել, այլ զոմանց պատկերապաշտաց չար վնասմունէն և սխալանս կամիմ ցցատուցանել. Սարկ. պփ։ *Ոչ նիւթապաշտ և պատկերապաշտ լինել (ի պատուէն զգպատկերս պզց). Ասրկ. հանգ։

ԳԱՏԿԵՐԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատպաշտութէ. *Սկիզբն պատկերապաշտութէ ազգ բզկ (նեբրոզիի). Ագաթ. ա. 2։ *(Հայկ) խրախուսեալ յանձ՝ առասկեաց գնոյն ինքն գինեգործին զառաջնորդն պատկերապաշտութէ (զբէզ). Վրդ. լ։

ԳԱՏԿԵՐԱՒԻՐ. ա. Սիրօղ զպատկերս գիշ, այսինքն զկուռս. *Ջի զպատկերագործան և զպատկերահրեան և զպատկերապաշտան՝ յիւր պատկեր ածուէն հնազանդեցուցէ. Սգաթ։

ԳԱՏԿԵՐԱՏԻՊ. տ. Պատկերագրութիւն. *Ցերկին երկին չբնչբնչելով զդրօշակ պատկերատիպն, և զզանազան յօրինուածան. Ագաթ. է. 6։

ԳԱՏԿԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Μορφόω. Formo, figuro. Տալ պատկերս, նաև նկարագրել. տպաւորել. կերպարանել. *Պատկերացոյ ոյր զանհրաժեշտ գալուստդ առաջի աչաց իմոց, կամ մերոց. Եփբ. ազ. և Մ ալ։

ԳԱՏԿԵՐԱՒՈՐ. ա. Ունօղ զպատկեր և զկերպարան (մարգկային). * Ի մանպատ գեղ պատկերատոր, ըստ արփիաբանակ խմբին լուսատոր. Նար. ծէ։

ԳԱՏԿԵՐԵՄ. եցի. ն. Պատկերացուցանել. կերպացուցանել. ձևացուցանել. նմանեցուցանել. տպաւորել զպատկեր իւր, և յինքն առնուլ զպատկեր իւրոյն. *Որ զհոգս զայս պատկերեալ ձեացոյց. ի հոգ մահուանէ՝ անշէյնգնալ։ Հանձարոյն զերկիրս հաստատեաց, և զմարդն յինքն պատկերեաց. Նիւս. Խս։ *Խաչին փրկութէամբ զմարդն առ ինքն պատեհերեաց. Կամէլ։ Ն Լիբ. իս։ Մինչ արու և առաքինի նման նոցա կամի լինել. զերան ծնունդս և զինքն բնաւին պատկերել. Վրդ. ին։ *Ստեղծ ձեռօք, և պատկերեաց բանիւ. Երզն. հսն։ *Զոր խորհրդեամբն պատկերեալ, և իւր ինքեան կերպարանեալ. Շ. վպ։

ԳԱՑԿԵՐՈՒ. ի. յ. Գաւակերանալ. ձևա. նալ. նմանիլ. * Ի մարդոյ ասեզծանիցն՝ նախ սերմանի յորգանդ, ապա պատկերի, և ապա ածէ, և ապա զարգանայ. այս է չորք գարք. Մետ. ծն: * Հրեշտակք այնքան գեղեցկութիւն պատկերեալք և ապաւորեալք, մինչև այլք լինել լոյսք, և զայլս լուսաւորել կարացեալք՝ առաջին լուսոյն հոսմամբ և բաշխմամբ. Աս որս.ի: * Փոփոք բարձրանալ թէ չնորհին պատկերեալք. Նար. առաք: * Ոչ փոխեաց զվարս իւր (խոնարհականս), այլ լոսս ևս պատկերեալս՝ ի խոնարհութեան զարդս. Աստղ. ճ. 32: * Հաւատամբք և գործոմ պատկերեալ բարւոյն (այսինքն հաւատալ ի պատկեր ոյ): կիր. պօմ. իսկ յաւելն. Աբծր. ա. 14. * Զմատանին պատկերեալ Թագաւոր ի հանապաղորդ յիշատակութիւն պատկերաւոր, գրոշմեալ պատկերաւ ի սիմս կնքոյ:

ԳԱՑԿԵՐՈՒՄՆ, րմունք. գ. Պատկերիլն, պատկերանալն. պատկեր. նմանութիւն. կերպաձևութիւն. և երևակայութիւն. * Զպր եկեղեցի զպատկերումն և զպատուորութիւն ոչ բնչել ասէր երանելի Ծերն: Մոռացումամբ աներևութացուցանել զպատուորութիւնն և զպատկերմունս: Որով ամենայն հինութեանն պատկերմունք առ ի յանձնէն արտահալածին. Մոփս. Եփէ:

ԳԱՑԿԻՆ կամ ի ԳԱՑԿԻՆ ԿԵԱՆ. Տ. ԳԱՑԿԻՆԵԼ, իմ:

ԳԱՑԿԻՆԵՄ. ն. խակ ի. իբր յ. Ἐγκεντρίζω, ομαι. Insero, or. որպէս թէ գաւանել զառնիկ առ առանձ. այն է պատուաստել. պատինել, պատրաստել ալամաճ. * Ցուն անկելոց ևս այսոս հետև (ի) հոգևոր գրոխոի անգ ի վայրի ձիթենւոյ անտի յընտանի ձիթենին անգր պատկինեալ. (այլ ձ. պատկին կեալ. հին ապ. ի պատկին կեալ.) եթէ յառաջ մինչդեռ պատկին նիգ՝ պիտոյ է արթուցանելդ և գործելդ, յետ անկելոյն ոչ ևս առաւել գործիկ է. կոչ. ճ:

ԳԱՑԿՈՂԱՆՈՑ, ի, ած. գ. Ὑποζωμα. Tabulatum, quod succingit. Ներքին տախտակամածք կողից նաւու որպէս գօտիք ի ստորէ. * Ի նաւի Թէսէևս մեծաւ մեծ գործեք էջեն, և ի ներքոյ պատկողոցքն չէջեն, չէ ինչ օգուտ. Ոսի. իղ.ս. է:

ԳԱՑԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Արկնուել. յաւելուած. վերագրութիւն. * Ընդարպրի միտկն պատկութիւն, և անշարագրելի է ինքնութիւն. Ոսիիթոր:

ԳԱՑՃԱՌ. ի, կամ ոյ. մանաւանդ ԳԱՑՃԱՌԻ. ած. գ. Սկիզբն չարժիչ. հաւատ. սեռէ, Ակնուն. * Անուն կոչոցն և պաշտօն՝ ամենայն չարի սկիզբն և պատճառք: Սա է պատճառք ամենայն չարեաց: Զայնպոյս լինել ձեզ պատճառք բարեաց: Եթէ ամենայն հնազանդելոց իւրոց պատճառք փրկութեան յաւիտենից: Հարցեալ միմեանց զպատճառն. և այլն: * Ամենայն իրի անհնար է առանց պատճառի՝ ի լինելութիւն հաստանել. Պղտ. փիմ: * Առատաս իմն գնձի՝ ոչ պատճառ չարեաց. Ան. հղ. իմ: * Կան խոտիսուին (այ) չէ պատճառք չարեաց: Դնեն և նոքա մի ինչ ինքնակաց՝ պատճառ ամենայնի. Եփիի: * Փոփոխել ամենայն բանականք զնուա՝ այ և առաջին պատճառին. Աս որս.ի: * Ձէ ընդ մի հասնիր՝ զհարր մոռանալ, և զնոճ. զի ոճ՝ առաջինն և ճշմարիտ պատճառ. Գէ. նս: * Գիտեցեկոտ ևս ոտի ինքն է, և բարութեն զանձինքս նուիրելն արար պատճառ. Եփիի: * Այսմ մեղ գոս զպատճառ ինասուն, եթէ օրէնք մեր էին պատճառք անվատահ լինելոյ առաւելի քո. Եփիի: * Ամենայն բարեաց պատճառ խոնարհութեն է. որպէս ամենայն չարեաց պատճառ հպարտութեն. Ոսի. նս:

ԳԱՑԱՃԱՌ. Ἀφορμή, λαβή. Occasio. Առիթ. ձեռնտու, գործ: * Պատճառք ձեր յաղագս գայգ են, որ չուրջ են զձեօք: * Պատճառս ասելն մեղքն պատուիրանաւն: Մխայն զի ազատ առնիցէ ձեր ոչ լինիցի՝ ի պատճառս մարդոյ: Պատճառս ասելք ձեզ պարծանաց վասն մեր: Մի՛ ինչ պատճառս տալ հակառակողին՝ ի հայհոյութիւն ազգս. և այլն: * Զի պատճառս ասցէ Թշնամւոյն մեր ձեռնալ՝ ի մարտ. Ոսի. հ. ա. 13:

ԳԱՑԱՃԱՌ կամ ԳԱՑԱՃԱՌՈՒ. Πρόφασις. Praetextus. Պատճառանք, պատրուակ. պէհանէ, խահանս. * Ի պատճառել զպատճառս մեղայ: Պատճառս խնդրել այլ՝ որ կամիցի քակել՝ ի բարեհաճոյ իւրոյ: Պատճառք ասուածք են: Խնդրէին պատճառս զդանիէլէ: Բայց արդ չէք ինչ պատճառք վասն մեղայ իւրանց. և այլն: * Առ՝ ի հասանելոյ զպատճառն պատճառախրն դրացն. Եփիի: * Մխայն պատճառս ասկառս զպատճառելոյ, ևն. Ծս. պմ:

ԳԱՑԱՃԱՌ. Αἴτιον. Culpa, crimen. Վնաս. յանցանք. սուտ, գողախոս. * Ես և ոչ մի ինչ պատճառս գտանեմ՝ ի նմա: Եւ ոչ մի ինչ պատճառ մահու գտանալ. Գկ.ծէ. 38: Գծ. ձէ. 27: * Նախ վճարեալ զնա յանձնային պատճառոյ յայնժամ խնդրէ նա՝ ի բանսելոցն. Ոսի. չհ. է. 38: (Սակայն դնի հոլովէ Պատճառոյ՝ և՝ ի գիրս Դիոնեսիոսի:)

ի ՊԱՏՃԱՌԻՑ. ի ՊԱՏՃԱՌԻ. ԱՒՐ ՊԱՏՃԱՌԻՒՆ. ՊԱՏՃԱՌԻՑՆ. ի ՊԱՏՃԱՌԻՒՑ. } Ցաղագս. աղագաւ. սակս. վասն. և Պատճառանօք. ընդ պատրուակաւ. հասր, սեպ. սեպհականէն, ի նմին. վերնէ նէ: * Ոչ ի պատճառս ոչ գոհութեան. Ա. Թես. է. 5: * Ի պատճառս ձեր, կամ՝ ի ձեր պատճառս. Եփիի. ճ: * Իբր Թէ՝ ի պատճառս խաղաղութեան. Խոր. է. 18: * Ի պատճառս սովոյն. Նեհ. ձ: * Ցանց արգելութեանս պատճառ. Նար. ըէ: * Խոնարհեցուցանէր զինքն առ ամենեսեան՝ ի պատճառել ընդ նոսա՝ ի պատճառս սիրոյ. Եփիի: * Ի հաստատածի պատճառս. Աբծր. է. 12: * Հաստատածի պատճառս փոխատուական լինի յարատչէպ, և զհնս մտանելով զորայն պարսից՝ առ պատճառէ՝ որպէս Թէ փախստական վարելով զնա. և այլն. Խոր. է. 71: * Ոչ եւ սեղի այսմ գուրգէն՝ յերկուց պատճառաց. մի՝ զի ևն. Աբծր. գ. 13: * Առաքեցաւ (առուզ) խնդրել զչէնն, և հան յայս պատճառս մինչ առ սմանէլ. Եփէ. Լգ: * Ցերկիրն երգիպատոյ ոչ կարէաք զնոսա առ հաց՝ ի բերան՝ առոյն պատճառաւ. որ լինին են. Ագաթ. (առ հին ապ. վերնպակաս ուն, պատճառաւոր լինին):

ԳԱՑԱՃԱՌԱԲԱՆ, ի, ից. ած. Αἰτιολόγος. Qui caussam reddit. Որ պատճառաբ իմն խօսի առ արդարացուցանել զգաս կամ գանձն. * Աչեւաւոր լինիմ պատճառաբանող, երբեք՝ Թէ զնշանաւորն Թողցես, ընձեռեցից յայտնի լուսաւոր բան. Մոփ.ի:

ԳԱՑԱՃԱՌԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի. ած. ած. Αἰτιολογικός, αἰτιωδης. Rationalis, et causam significans. Որ ինչ հայի՝ ի պատճառաբանութիւն. փաստաբանական. և Պատճառական. * Պատճառաբանականքն ամենայն. բարին, այնիսկ են. Դիոն. ձ: * Շաղկապ պատճառաբանական վասն այսորիկն՝ ի միջի գոլով. կնդ. գ.ա:

ԳԱՑԱՃԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Αἰτιολογία. Causae redditio, ratio, caussalis particula. Պատճառական բան, բառ. Նշանակ պատճառի. * Չի յայտնի լինիցին ... առն ոմանք՝ եթէ այգ ոչ է պատճառաբանութիւն: Չի գիրն ԱՂՅՔ, և այլն. Առանձին է այս օրինակ գրոց, իբրև զպատճառաբանութիւն գնելով զպատահմունս, որ յորատաչ ելմանէն (այսինքն յետից իրացն). Ոսի. չհ. Է. 10. Ն 35:

ԳԱՑԱՃԱՌԱՐԱՄ. ճ. ի պատճառս կամ յօգուտ այլոյ. Իբր ընելս համար. * Ած պատճառաբար անօրէնութիւք իւրով զայս գործեաց՝ ի մեզ. Ոսի. չհ. Է. 42. յն. Ὠφελρόντος. Utiliter.

ԳԱՑԱՃԱՌԱԳՐԵՄ, ՀՑի. Ն. Պատճառանս գնել, հիկցել. * Խոժիկին պատճառագրելով խօսեր ընդ նմա այլաբանութիւն. Փարպ:

ԳԱՑԱՃԱՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատճառանք. հնարք. և Պատճառս՝ ի մէջ առնուլն. * Առանց նորա ամենայն խորհելոցն՝ ի նոցանէ և պատճառագրութիւք և արտքուածք՝ Թերիք և անկասացք: Ցիշելով երանելոյ խուժիկին զպատճառագրութիւնն վարդապետին հերձուածոց սրոցոսի. Փարպ: * Առանց յապաղելոյ և պատճառագրուե հասանիցիք՝ ի սահմանել ժամագրութեան. Շ. Խղ:

ԳԱՑԱՃԱՒԱԽՆԴԻՐ, դրի, բաց. ա. Որ խնդրէ պատճառանս. պատճառասէր. հնարիմաց. * Ահա՛ ի հասանելոյ զպատճառն պատճառախնդրացն. Եփիի: * Կարծէին լինել կարողքան պատճառախնդիր խորհելոցն զերծանել խաչելութիւն. Փարպ:

ԳԱՑԱՃԱՒԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Αἰτιατός. Caussatus, effectus. Պատճառաւորն. գործ. արդասիք. * Եկեցուք ի պատճառականացն ի պատճառ՝ յա. Դիոն. Եփէ: * Պատճառն՝ պատճառականաց անուն էն. Ոսիիթոր:

կամ Ուր իցէն պատճառանք ինչ. * Ըստ այ մի բարեր պատճառական՝ դնելոր զհասարկդ մանկական. Շ. առ ոպէր:

ԳԱՑԱՃԱՒԱԿԱՆԱՊՈՅՆ. ած. Αἰτιότατος. Գլխաւոր պատճառ. առնայոյ՝ ած. * Պատճառականապոյն պատմահոգութիւնն (այ) գործել. Գլաթ. փմ:

ԳԱՑԱՃԱՒԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συναίτιος. Գործակից ի պատճառ գոլ. * Ոչ պատճառակիցք, այլ յառաջագոլ. Գլաթ. փմ: * Պատճառակցաք իսկ այսորիկք գոյացեալ. անդ. (ուր հոգիքէնք գնին որպէս գործակիցք ի լինելութեն նեղեցականաց:) * Պատճառ գծի գրոյ՝ գրոցն. իսկ պատճառակից՝ գրիչ եղէգն. Գլ.իչ. ձն:

ԳԱՑԱՃԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատճառակիցն գոլ. գործակցութիւն. * Ընտրիկ արգ ամենայն պատճառակցութեն (յն. պատճառակցաց) են. Գլաթ. փմ:

ԳԱՑԱՃԱՒԱՆԱՔ, ծաց. գ. Πρόφασις, ἐμφασις. Praetextus, species. Պատճառք ձևարատրելոք. անուանք. պատրուակ. որ առաքին երևոյթ. պէհանէ, խահանս, կեօտերէն, վերնէ. * Դնայր հեղեղատրոս, պատճառանաք իրրև տարրին տարրոցն և առաքաստանի քաղաքացն զանձկերատելք ջրէից. Պատճառանաք յերկաբեալ զաղթմն: Պատճառանաք՝ որպէս Թէ առաջնոյ հոգմանէ զնարդիսին ձգելոյ էցեն: Եթէ պատճառանօք, և եթէ ճշմարտութեն. Է. Ա. գ. 8: Մրէ. ծէ. 40: Գծ. իէ. 30: Փիլ. ճ.18: * Կոզմնեցուցեալ՝ ի մահիճան քնոյ պատճառանօք. Մոփ:

ԳԱՑԱՃԱՌԱՆԱ. Αἰτία. Causa. Որպիսի և իցէ պատճառ. սեղեղ: * Ընկենալ կիսատ՝ վասն որոյ պատճառանաց (այլ ձ. վասն որոյ պատճառաց) մեռանէր՝ յայտ առնէր: Վասն

այլոց պատճառանաց ազատչիցի, և այլն. Խ. ծԸ. 18: Գծ. իԸ. 20: *Վասն այսպիսի ինչ պատճառանաց (այսինքն անդից անցելոց)՝ Եսթ. երց. ա: *Բայց ըմբ կի՞նչ պատճառանաց գալատաս նորա այսր, ոչ գիտամ. Խոր. Ի. 54: * Որ կատարեալն են սիրով նորա, բարձրագոյն են նոքա ի պատճառանաց օրինաց (իբր ի խոստանալ, կամ լիր կիւղէ.) Եփր. Վնտ:

Դատաւոր և չէզոքական, պատճառանաւոր, տրտիս նի. Ի պատճառս. ազգաս. *Իրրև զքաղաքացոյ պատճառանաւս (այլ ձ. պատճառաս). Ի. Ա.Ի. 46: *Մեծարանաց պատճառանաւս առ ինքն կոչէր. Բուզ. Ը. 3:

ԳԱՏՃԱՌԱՒԻՐ, սիրի, բաց. ա. Փաձաիտուց. Querulus, contentiosus. Սիրօգըվէճ պատճառանաւս. պատճառախնդիր. պոճառներ ինքզինքոյ. վէճիւք՝ հանաւս ապրան. * Ա տասգին մեզ չարքն և պատճառասէրքն. կիւրղ. գիմ: *Զպատճառան ի բաց մոռբեցուք զպատճառասիրաց. Երզն. ը:

ԳԱՏՃԱՌԱԻՈՐ, ի, աց. ա. Աիտատὸς. Ex causa procedens, productus, effectus. Ունօղ զպատճառս. պատճառաւոր. մանաւանգ՝ եզական, արարած. *Նախախնամութիւն ամենայնի պատճառաւորաց և օգնականութիւն. Դիոն. ՃԺաց. առէպ: *Թողեալ զպատճառն՝ պատճառաւորացն պաշտօն մատուցանիցեն. Եզնիկ: *Միոյն առնիլ պատճառաւորաց. Նար. ղԳ: *Զպատճառէն ասի, և զպատճառաւորացս գոյգ գիտից. Վրդն. ծՆ:

ԳԱՏՃԱՌԱԻՈՐ. Աիտιος. Reus. Տուօղ պատճառս կամ զտաւիղ. միաւոր. յանցաւոր. *Տրամեալ հարցանէին՝ վասն մեղաց, յոր պատճառաւոր էիմն. Բրս. Ցհ: *Արարեալ ինա, ասէ, յանգիման, ոչ ինչ գաի ինա պատճառաւոր. Ոսկ. գԺ: *Որ թէ պէտ և պատճառաւոր գտանիցի, սակայն ոչ ասն գինա անգլուխ յաքսորս գտրմանցաներ. Վրդ. ոսկ: *Զամենայն պատճառաւորս ինչ (հանաւրեալս) չարչարեր գառնագոյն. Վրդ. հց. յ:

ԳԱՏՃԱՌԱԻՈՐԻՄ. յ. Պատճառս առնել. *(Աղամ) ի ծառոյն պատճառաւորեալ յանկամն անյարիր. Նար. ղԳ:

ԳԱՏՃԱՌԻՄ. հցի. ն. } Προφασίζω.
ԳԱՏՃԱՌԻՒՄ. հցայ. հ. } Praetextum, vel occasionem quaero. Պատճառս կզկզել. պատճառանս ինդրել, գտանել. ի մէջ բերել. պնդանդ կնդիր. Վերինն պատճառել զպատճառս մեղայ: *Ի պատճառել մեղայ մեղայ: Պատճառի ինն նա առ իս. Սմ. ճի. հ: ի. ԹԳ. 7: *Որ ըզչարչարեցեալն պատճառուեան մոռնին, վկայեն և պատճառեն այսպիսս. Նղնի: *Պատճառեցին ըղնուիրեալս, իբր թէ գինքն անգէն կամին զրնակլին: Նշանակ պատճառի արբայի, և թէ փրկանս խոստացաւ և այլն: Որոմ ոչ դատաւել մանաւանդ՝ պատճառէ զարքայ. խոր. Ի. 13. 23: ի. 7: * Պատճառի զպատճառս մեզայ. Բրս. գոն: *Արդ զինչ պատճառիս ասէ Թշնաւականն, զի դատի ըզպատճառս քո. Ոսկ. ապաւ: *Մի զընկերն պատճառեսցես: Ամենեքին պատրեալ և պատճառեալ ինչ. Վրդ. հղ. Ի. Ն ՅԸ:

ԳԱՏՃԱՌԻՒՄ. իբ. Προφασίζομαι. Simulo, affecto, adjungo. Զհաղուցանել. կղկզել. յօդել. կերպատրել. ձևանալ. այլաբանի, ենդդրդի. * Անլուկեղբայց առաչին նորա կրնաս իւր, և պատճառեցաւ յաւուր յայն միկ (որպէս թէ զայսոցդատաւն): Նա նա պատճառէր դնեագոյն և ուրեք երթալ. Ա. Դի. ՆՆ. 13: Պյ. իԸ. 28: *Ինձնայն որ այսպիս ինչ իցեմ, և զձշմարտութիւնն պատճառանալի. յանդիմանեալ ոչի. Դիոն. Դղ: * Նա կամեաք պատճառեցայ զանգիտութիւն. Մեծիր. Ը: *Ոմանք առէին՝ թէ անզգայ է. իսկ կէսքն՝ թէ ոչ, այլ պատճառէ՝ զի ապրեսցի. Տր իՀԸ. հոկտ. իԸ:

Խափ ԳԱՏՃԱՌԵԼ, իբ. որպէս ներգործեալ, առնել, և յառաջ գալ ի պատճառէ իմեքէ, ոչ է յետոյ. ԱՀ. * Գոյին պատճառեալ ի նմանէ. Ի գիրս առաքի:

ԳԱՏՃԵՆԱՆ. տ. ԳԱՏՃԻՆ:

ԳԱՏՃԵՆԱՐԵՐ. ա. Թղթաբեր. Իշխան գիր իւրոյ. սոյզ. *Դարձաւ անդրէն առ հանգային պատճէնագիրս. Նար. խբ:

ԳԱՏՃԻՆ, որ և ԳԱՏՃԵՆ, և ԳԱՃԵՆ, ենի, ից. գ. (չծ. լս. իմձինա). Ἀντίγραφον. Rescriptum, pagina, forma, exemplar. Օրինակ թղթոյ, կամ հրովարտակի. Հաւատարի գրոյ. սուրբի, էօրնէ, նամէ. *Պատճէն հրովարտակացն կամ հրովարտակին: Պատճէն գրոյն, կամ բանից: Զգիրս զոյս գրել ի սահակա պղնձիս, և զպատճէնս նոցա գնել ի գանձ: Եւ առ նոսա գրեցի պատճէնիւս այդոսիկ. Եսթ. Ը. 8: Ը. 13: Ն ա. Ի. առէպ: Ի. Ի. 25: *Պատճէն հրովարտակին՝ որ գրեալ էր յարքայ արքայէսն: Պատճէն զոյսր թղթոյ ամ՛ք ասեն զլուա եկեղեցիացն: Ի պատճէնից անտի հրովարտակացն իմոց. Եսա. պժմ: *Ըստ սոյն պատճէնի հրովարտակ ետու և ի հայոց աշխարհն. Եղիշ. ա: *Ձեռն ի գործ հրամայեաց արկանել պատճէնին պատասխանելոյ. Զինոբ: *Արագագոյ նման թուղթ գպատճէ, որ է պատճենն (կիմ որ ունէր պատճենն) օրինակ զոյս. Գծմ. ապ՛ես: *Զոյս պատճէն առաւ. Նար. ծԲ. այսինքն զոյս գրութիւն ներգործի: *Թագմանեալ ի նմանէ քանի և ուր պատճեան (գլուխ բանի), և ասան որ ի գլուխ առ իս կայր. Մ՛ոխ:

ԳԱՏՃԻԿ, կամ ԳԱՃԻԿ. Նոյն ընդ վ. *Ընդիգենոս զպատճիկ քաղքէացոց թագաւորելն հանգոյն բազմավիպին առաքելոցն էգիսաւ: Պատճիկ հրովարտակին վինչև ցայժմ ջոլի. Եսա. երց. ա. Բ:

ԳԱՏՄԱՌԱՆ, ի, ից. ա. գ. Գաւառ բանիս. *Որ նորոյն էին պատմառանքն՝ առաւտրականագիրքն. Սիսա. ի լԲ: *Նրկինք փառացան ոչ լինին պատմառանք. Նար. խսա:

ԳԱՏՄԱՌԱՆԵՄ. հցի. ն. Գաւառել. պատմագրել. Ճառել. *Ցհեռոյ կրնգին զոր ինչ առաչին և երկրորդ գիրքն պատմառանեն. Նիւ. գ. Ի: *Ձոր և յառաչիկատ պատմառանէ. Ոսկ. գՅ: *Ձոր ոչ միաք զօրէն խմանալ, և ոչ լեզու պատմառանել. Ճ. ժ:

Եա հրարոգել. հաւակել. *Ձոր նախագուշակ առաւելեցն պատմառանեալ ասէր: Պատմառանութեամբ զնեծասքանչ ոգորմելի նորա. Խոր. ծմ. Ն պրգ: *Ընդ ծով և ընդ ցամաք մինչև ի ծագս աշխարհի պատմառանի ամենայնիւ վերաբերեալ խաչեցելոյն. Գե. էս:

ԳԱՏՄԱՌԱՆԻՉ } Տ. ԳԱՏՄԱՌՈՒՆ.
ԳԱՏՄԱՌԱՆՈՂ. } *Պատմառանիչքն փառացան յնի. Ճ. Ը: *Պատմառանիչ հրովարտակաք քոյինաչունչ պատգամագրութեանն. Նար. փանյ հոգ: *Դաւ (այ մատենիս) պատմառանող անօրէնութ նորոգաւէ. Տագ:

ԳԱՏՄԱՌԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատմառիք. Ճառ. *Պատմառանութեամբ ըղձական Ճառիւք կրնայ սուսգաիրեցաց. Նար. ղ. զպատկ և Խ. Ն ասաք: *Ընդալիկ այ՝ մատուռն նորա կիշատակ և պատմառանութ. Ի. Ի պրգ:

ԳԱՏՄԱՌԱՒԻՐ. գբի. գրոց. ա. գ. Ստորագրաչ, ստորագիչ. Historiographus, historicus. Գրօղ զպատմութեան. վիպագիր. պատմիչ. Բնչգրիչ. *Ցոյնք էին պատմագիրքն: Փերսկիգէա պատմագիր: Հերանիկոս պատմագիր. և այլն: Եսա. երց. ա. Ն Ի. առէպ: *Զյաւնացն միոյն կիշերացաք պատմագիրս: Նմանագոյն արդիւք երրայեցւոյն պատմագրաց. Ես. խոր. ա. առէպ:

ԳԱՏՄԱԳԻՐ. ա. Պատմագրական. պատմական. * Զան յանձին կալեալ մատանել՝ ի պատմագիր մատենից խորհ. Ագաթ:

ԳԱՏՄԱԳՈՎ. ա. Ուր իցէ պատմութեան գովեստական, կամ գովեստ պատմական. * Զհրաչաքանչիւրոցն զարմանագործութեան՝ ի պատմագով ասպարէսն հանգիստ յայտել. Մ՛ոխ:

ԳԱՏՄԱԳՐԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի՝ ի պատմագրութիւն. պատմական. * Ընդատ յայտել պատմագրական ատենք. Կիւրղ. Խբ

ԳԱՏՄԱԳՐԱՊԻ. ֊. Պատմագրելով. ըստ օրինի պատմագրաց կամ պատմագրաց. *Նիւթեզէն ասեսակ՝ զգիր որպէս զմորձս, և ի ժամանակի որպէս ճանապարհ՝ ատատծեցին պատմագրապէս. Մ՛ոխ:

ԳԱՏՄԱԳՐԵՄ. հցի. ն. Ἱστορέω. Narro, refero, scriptis mando. Գրել զպատմութի. Ճառել գրով. *Պատմագրեաց զգործս հայոց և յունաց. խոր. Ի. 6դ: *Զանգաղագործեցեալն ի ժամանակին խրատանդ պատմագրելն. Ճ. Ա: Իսկ յասելն Նոննոսի, Նաւեաց (պղատոն ի սիկիլիա), զի պատմագրեացէ զհնոցն որ ի յեսանէ ելանէ դ. խմն, զի ասացէ. որպէս գինի ի լա. քանզի նոյն բազ չի. Նշանակէ և ասասանել. (որպէս թարգմանի և ի գաղ. ա. 18): Այլ յասելն Պիտա. *Ազգասաւէն գիս ոչ ինչ պատմագրէ ի չարդ. խմն, ոչ ասդ չարիս խօսել կամ գրել զինեն:

ԳԱՏՄԱԳՐՈՂ. ի, աց. Տ. ԳԱՏՄԱԳԻՐ. *Ճաւուլս անտանելոսք վերջնոյ երևելագաւ պատմագրողք. Խոր. Ի. 63: *Ցհնս զատուգումէ պատմագրողիս. Ոսկ. գԲ:

ԳԱՏՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ֊. Ἱστοριογραφία, ἱστορία. Historia. Գրուածի պատմութենց, պատմագրելն. և պատմութենի գրուածք. Հինի և զգործեցեալսն ի քնէ պատմագրութենէ մեզ հասուն ասհատարանագիրս սքն հարքն. Ցհ. Խ. առ: Բազում ի ձեռն ասկաւուց պատմէ պատմագրութենէն. Նիւս. կամ:

ԳԱՏՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Ոչ ինչ իսկ օգնեն մեզ պատմագրուածքս, որ ի հոգևոր մասանցն գրուալ են. Խոխ:

ԳԱՏՄԱԾ. ա. Պատմեալ. *Զմին բանն պատմած իրաց մանր խնարհեցուցանէ, ևն. Խոսրովիի:

ԳԱՏՄԱԿԻՑ. ա. Ընդն պատմող. մոյնակից. կուսակից. *Զի պատմակից նորա էիր, ը նմա բաժին քո յատիանն. Ճ. ժ:

ԳԱՏՄԱՄԱՆ, ի, աց. գ. Ցինաստարան պատմութեց. պատմագիրք. *Բերին զմեծ գրոց պատմագրանն, որ այսպէս պատմեաց. Ոսկիփոր:

ԳԱՏՄԱՒՈՐ. ա. Պատմող բանիս կամ գրով. քարող բանին. *Ընդ երկնային մտից. պատմաւոր, արքայութեան ևն ասեսատոր. Նար. ՆԲ:

ԳԱՏՄԵՄ. հցի. ն. Ἱστορέω, ἐξηγέομαι, διηγέομαι. Narro, enarro, expono, recenseo. ἀναγγέλλω, ἀπαγγέλλω, δηλόω, ἐῶ. Nuncio, denuncio, manifesto. Ճառել բանիս և գրով. ազգել. յայտնել. ծանուցանել, հաւհալ. նագ՝ իքմագ՝ պէյան կիմգ, խոսիլ Վերմ. * Պատմեն գերազ թագաւորութենէն: Ասած սիրգն արագագ բանիցդ՝ պատմել խոստացեալց: Պատմիցէք ինձ: Պատմեաց ծառայն իսահակայ զամենայն գնասն: Պատ-մեաց ասհատատեան գերազն իւր յովսե-

ինայ: Պատմեցէք ի հետեւանս ազգածնո-
րա: Պատմեցից զամենայն սքանչելիս քո:
Երկինք պատմեն զփառս Աստ: Եւ ամե՛ն գնա, և
պատմեսցես զնմանէ: Ա՛ստ պատերազմացն
պատմիչին հետեւանքն: Ո՞ պատմեսցէ քիչ՝
թէ մեզ կա՛ս: Եւ պատմեսցէ երկուց եղբարց
իւրոց արատքոյ: Պատմեցաւ ապրատմու-
պատմեցէք զնմանէ քո յանդգնաց: Պատ-
միչին բանիւք այսոքիկ. և այլն:

ՊԱՏՄԻՉ. մ՛չի, չաց. ա. Καταγγελλεύς. Nunciator, delator. Ա՛յն որ պատմէ, կամ
ձա՛ռէ, ծանուցանէ. * Օտարազգի իմն գնաց
Թա՛ռի պատմիչ լինելոյ. Գ՛ուդ. ծ՛է. 18:

ՊԱՏՄԻԶ. Ἀναγνωστής. Lector, interpres. Վերծանող. մեկնիչ. * Նա՛ք քահանայ և պատ-
միչ օրինացն առաւե՛ն. ա՛. Եզր. է. Ն՛է. առէ՛ք:
* Զպատմիչս օրինացն ա՛ծց (աստանկեր հետով
գէս). Ե՛ս. փր. է՛:

ՊԱՏՄՈՂ. ի՛. ած. Նոյն լինգ վ. ըստ ա՛ն
նշ. * Սիրելի՛ որպէս ինձ պատմողիս՝ եղիցի
և քեզ ընծեղոյզիդ. Խոր. ա՛. 31: * Փա՛ռ
Թագաւորի՛ս հեռւեւալ՝ պատմող լինել պա՛տ-
րաստ և յովհաննու սիրելւոյ. Շ՛ար:

ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՆ. Նոյն լինգ վվ. որպէս
Ἄγγελος. Nuntius. լըսարեր. * Ա՛յլք բարկացո-
ղի ... խոստո՛ւալ սրսոյն պատմողաբան՝ ի չար
ի (կամ՝ ի չարէ). Նեղս:

ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՐ. ՛ն. Պատմելով. * Ո՛չ միա-
նա՛ն պատճառով (Թշնամանեմ, այլ միայն պատ-
մողաբար ասե՛մ. Ոսկ. փծ:

Ե՛ս որպէս Մեկնաբար. Διηγηματικῶς. Explicite, explicatius. * Պատմողաբար ձա-
ռանելն. կիւրղ. գիւղ:

ՊԱՏՄՈՂԱԿԱՆ, ի՛, ած. ա. Որ ինչ անկ
է պատմողի և պատմութեա՛ն. վերապատճառական.
* Խնգրեա՛լ զպատմողական գիրսն հայոց: Ե՛ս-
մեք զպատմողականին համառօտագոյս յա-
ւելս վարեսցուք համառօտութի՛ւն. Աւետ. Ի՛.
2: Ն՛ ՃՀ. 12: * Զաւեր ներսէս, զորոյ բուռն
ե՛հար բանս պատմողական. ՃՀ. Հոռիւ:

ՊԱՏՄՈՍԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է պատ-
մոս կզզոյ. * Ցովհաննէս յետս արձակելոյ
՛ի պատմոսական բանտէ... գրէ զՀռուղեան.
Սարգ. յ՛ի. ա՛:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἱστορία. Historia, διήγησις, ῥῆμα, narratio, enarratio. Բան
պատմեալ՝ բերանով կամ գրով. պզտումն
լոյդ. պոյդք. Ձառ. Խոսիր, նոգւ. * Գրեալ
է ՛ի գիրս պատմութեց Թագաւորաց իսրայ-
էլի: Լուսա՛ւ գնգէոն զպատմութի՛ւն երկոցին,
և զմեկնութի՛ւն նորա: Ցաց զսա յաւակ և ՛ի
պատմութի՛ւն յաւիտենից ազգս: Որգի մորգոյ,
պատմեա՛ պատմութի՛ւն, և խօսեցայ առակ առ
առնեզ իսրայէլի: Վերսին կարգել զպատ-
մութի՛ւն վասն իրացն հաստատելոց ՛ի մեզ.
և այլն: * Ո՛չ է պատմութի՛ւն ձշմարիտ՝ առանց
ժամանակագրութե՛ան. Խոր. Ի՛. 79:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Ἐξήγησις, ἀξίωσις. Explicatio, declaratio. Մեկնութի՛ւն. բացատրութի՛ւն.
(ըստ յն. ոճոյ). Խոսիր. * Արդ ոչ կասիս
դու խնամով այգպէս, գոյ և այլ պատմութի՛ւն:
Ոսկ. Ի՛. ի՛որ: * Պատասխանի՛ր, Թէ վասն ի՛ր
ասես զիս բարւո՛. և պատմութի՛ւն բանին: Ցան-
գիմութի՛ւն անուսումնութի՛ւն է ասացեալդ,
և ո՛չ ետծագանութի՛ւն պատմութի՛ւն: Ըստ պատ-
մութի՛ւն յիշատակի (այսինքն բացատրական
և գանազանա՛ւ): Պատմութի՛ւն ուղիղ հաւատոյ.
կիւրղ. գիւղ:

Ի ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՆԱՆԱԼ. Պատմել մի
ըստ միոյնէ. Ձառաւել. * Օ՛խթ չատն ՛ի պատ-
մութի՛ւն ուրիշաւե՛. Խոսիր:

ԳԻՐՔ կամ ԵՒՐՈՒՑՈՑՔ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆ՝ կոչին առ Եսս. պոմ. Ի՛. 14. գիրք Ձառից
կըմեալ տղիքտանգրացուց, մանգրելոյ ըստ
յն. Στρωματέων. Stromatum. իրք յատա-
ղաստուա՛մ, կամ սիքւա՛ք տղիտամտից:

ՊԱՏՄՈՒՃԱԿ, ի՛, ագ. գ. Ἱματιοφύλαξ. Vestium custos. Վերակացու պատմուճա-
նաց. Հանգիստրմատուս. * Ա՛ռ տղայս մորգարէ
հին սեպհականոյ՝ որգւոյ Թեկուզ որգւոյ ա-
ղատոյ պատմուճանի. Ի՛. ԹԳ. ի՛Ի. 14:

ՅՈՒՄ կամ ՎԱՆՔ ՊԱՏՄՈՒՃԱՊԱՏ. Ἱματιοφυλάκιον. Vestiarium. Պահարան և տեղի
պատմուճանաց և սպասուց. * Մտի՛ն գնա
՛ի ներքս ՛ի տուն պատմուճանիցն՝ կապրել
ձեռս յետս. այսինքն ուր Թագ տղքանչի
գնէին... և անդէն ՛ի վանն պատմուճանիցն
փողանցին գնա. Բ՛ոպ. Ի՛. 6:

ՊԱՏՄՈՒՃԱՆ, ի՛, ագ. գ. Χίτων. Tunica. տոլոյ, stola, vestis oblonga. իմատիսմός, ἔνδυμα, vestimentum, indumentum. Հան-
գերձ երկայն. զգեստս կապել կամ փաս-
տոր, մանաւանդ պարեգօտ. հագոյ, լոյ,
հագուստ. գաւգան, էսվոյ, բոպս. * Ա՛մբոր
նմա պատմուճան ծագկեալ: Որգւոյն ահա-
բոնի արացեա պատմուճանս, և կամարս:
Զգեցոյց նոցա զպատմուճանան, և ած ընդ
մէջ նոցա զկամարն: Պատառեալ զպատ-
մուճան իւր: Ի վերոյ պատմուճանի իմոյ վի-
ճակս արկանէին: Իսկ զպատմուճանն՝ քան-
զի էր առանց կարասի, ասեն ցմիմեանս, մի՛
պատառեսցուք զայդ: Երիվարիւք՝ առել և
զպատմուճանն՝ որ ՛ի մարմնոյն իցէ ազատ-
զե՛ալ: Պատմուճանն ազնիւ որպէս իւրոյ և-
րիցս: Սրբեցարուք և փոխեցէք զպատմու-
ճանս ձեր: Ամենեցուն եա երկին պատմու-
ճանս: Հինգ պատմուճանս փոխանակս. և
այլն: Իսկ Ա՛սա. լ՛ը. 21. * Երկին պատ-
մուճանս ո. յն. երկին Χλαῖνα. (լծ. ընգ
խլայ). laena, palla. որպէս վերարկու. ձիոց
պէ, փեթրամէ:

ՊԱՏՄՈՒՃԱՆԱԳԱՏԱՆ ԼԻՆԵԼ. Պատառել զպատմուճան. * Ամենայն արարածք
անզգայք՝ զրկանզգածք եզեալ և պատմու-
ճանազատուածք՝ զերծեր հարեալ սատանին.
Սահակ:

ՊԱՏՄՈՒՃԱՆԱՓԱԽ ԱՌՆԵԼ. Զգեցուցանել. * Ա՛ստանց վերարկուի էի, և պատ-
մուճանափախ արարէք զիս. Ջ՛ար. ի՛ի:

ՊԱՏՄՈՒՃԱՆԻՄ, նեալ. ֆ. Զգեստաւո-
րել, զգենուլ զպատմուճան. իչինմէ գա-
նանգ. * Պատմուճանեալ որոյ արքունա-
նական զգեստիւ, և հեծեալ ՛ի կոթսոջ իւ-
րում. Ցհ. ի՛ի:

ՊԱՏՆԷՉ, նէչի, կամ նէչի, շաւ, կամ
չիւ, շաց, շոք. գ. Χάραξ, χαρακοβολία, χαράκωσις, τάφρος, σκόλοψ. Vallum, agger, circumvallatio, sepes, fossatum, sudes. (արգելս պատոգ կամ պատեալ նիշ.) որ և ՚ի մէմ
արգելք. Մահարձան. խոյ. Աւերմանեա-
կեաց որ՝ պատուրազմական. շրջապատս ձո-
զարքին. հոդագլուխ. իրաւմ հատեալ, և
գերանգք և պատեալ ի՛ադեա, ղորմիջ,
ռէնէլիս, ղորփըքենէ. վր. պարսկ. * Մա-
նել յիրեսաց քոց ՛ի պատնէչս Գաղիլեի զնա
(զքաղաքն). և չինիցեն ՛ի վերայ նորա պատ-
նէչս մեծամեծս: Փակիցին զՅերուսաղէմ
նորա պատնիչքդ: Հոգւոյ եանգն զաստրեա-
նեան որով, և զերկիրն ներքոյվայ՝ ՛ի պատ-
նիչի իւրում. և այլն: * Ա՛րմատնին ՛ի վերայ
ծայրից զորէն պատնիչի՝ փուշս շուրջ զղաղ-
ղոնին արկեալ, որպէս զի անհնա՛ւելի օգա-
գնացան գառանակալուն պահեսցի. Պիս:
* Պատնէչիս պատել պաշարել. Ցհ. ի՛ի: Պատ-
նէչ, որ է պարիսպ առ պատգարին. Գ՛է. Ե՛ս:

Ա՛ստանել վարի ընգ բարձր Ա՛ծել. Ա՛րկա-
նել, կանգնել. Պատել. * Ա՛ծից զքէ պատ-
նէչ: Ա՛րկաներ պատնէչ: Փոս փորեսցէ, և
պատնէչ կանգնեսցէ: Պատնացեալ շուրջ զղ-
նովս պատնէչ. և այլն: * Փոս հատանէր,
պատնէչս կանգնէր. Եղիշ. Ի՛:

ՊԱՏՆԷՉ. ա. որպէս Պատնիչական. * Պատ-
նէչ պաշարմամբ պատեր զաղիսդն: Ի բաց
գնալ ՛ի պատնէչ պաշարմանէն. Ցհ. ի՛ի:

ՊԱՏՆԷՉ. Տ. ՊԱՏՆԷՉԱՒ. ՊԱՏՆԷՉԱՒՈՒՆ. } Ըստ արժանւոյն. որպէս արժանն է. պատշաճաբար. ըստ ա՛իտոյից. * Բարւոք և պատշաճ ասացան առաքելին բանքն. Խոսիր. * Պարտ է յոյժ մտածութեամբ փորձել, առ որ իւրաքան-
չիւր ոք պատշաճ ունի (զինքն). Բ՛ոպ. հղ:
* Անձնեա՛յքն և բարեձեւ ըստ պատշաճի: Ըստ
պատշաճի չի՛րմասիս ապաչխարեայք: Ըստ
պատշաճի վիճակիլ զչիշխանս և զպատասխա-
խոր. Ի՛. 54: Վ ի՛ր հղ. Ի՛: Մի՛. ասալ: * Ջոր
գիտեմ հանգիպակիլ ըստ ոչ պատշաճի. Ա՛ստ.
ծղ. * Հաւատասցին ըստ իւրաքանչիւր պատ-
շաճից: Ցնո որպէս ի՛ի պատգիցն և ի՛ պատ-
շաճէն միշտ անօրինէ զվարգապետութե՛ան.
Սեբեր. գ՛. Նահաղ. Ի՛:

ՊԱՏՇԱՃ. Տ. գիմաղ. } Անկ է. արժան է.
ՊԱՐՏ ՆՒ ՊԱՏՇԱՃ Ի՛. } ձայիգ փէր. * Ո՛չ
էր պարտ և պատշաճ. Ի՛. Ա՛. Գ՛. 19: * Ինձ
անկ է հայհոյեի իշխանութե՛ան... (և միւսն)
սակր. ինձ պատշաճ է. Եսս. փր. ա՛. * Ցոչ-
ինչ գառնալ և գրամանացանել չէ պատշաճ.
Եղիշ: * Ցուցանել էիմէ ՛ի վերայ յովհայ պատ-
շաճ ևն տասգանքն. Խոսիր:

ՊԱՏՇԱՃԱԲԱՐ. Տ. Προσηκόντως, κα-
ταλλήλως. Convenienter, ut decet. որ՚ն ՊԱՏ-
ՇԱՃԱՊԷՍ. Ըստ պատշաճի. * Ա՛ռ ՚ի նոցանէ
պատշաճաբար զամենայն. Եղիշ. Ի՛:

պատշաճաբար՝ միշտոգութիւն պատշաճելիցն՝ ուսմ. սիր: Պատշաճաբար ծնող պատճառաւք, բանալ զնոսա. Դիոն. Ելք: * Պատշաճաբար հասակին զկիրսան յարմարեցուցանելով. Նիս. Երփ: * Ոչ աշխատակ պատշաճաբար: Ոչ պատշաճաբար ապաշխարեալ է քո գնահատ. Վրք հց. Ք. Ն Ը:

Գամ ա. պրպէս Պատշաճական. * Եանս զպատշաճաբար յորդորեսցես տղայսին սրմ. բառայ. ՃԿ. ԼԲ:

ՊԱՏՇԱՃԱԳԵՂ. ա. Վայելչագեղ. հանմիմաս. * Ընդ վայելչազգեցից և ընդ պատշաճագեղ անթիլ մարմնոյն՝ ծանեան և ըզհոգւոյն գեղեցկութիւնն. Սահ. Երեց: * Ա յր յաղթագակ և պատշաճագեղ ասժիզ և անձնեայ. Ոսկէր:

ՊԱՏՇԱՃԱԳՈՑՆ, գուներ, ից. ա. կապի պատշաճ. քաղցրայորմար. վայելչական. անա և ՊԱՏԿԱՆԱՒՈՐ. Ἐπιτήδειος. * Ձիւրդ հասուցի զոյնք պատշաճագոյնք: Դիահան ինձ և զորութիւնս արմատաց և զծագկանց, ոչ զհնչականացն ձիայն, այլ և զոյգ առողջութեն են պատշաճագոյնք. Աստ. Ե: * Ըզբարձրագոյն պատշաճագոյն յարմարութեացն զայրածս ջրհնձղեին: Յայրքանեսացս առատութիւնս ևս պատշաճագոյն յարմարութեց. Ագթ: * Ձրնաւէցի արժանաւոր բարբառել բանս, և վայելուզուսէ անօրինեանն պատշաճագոյնս. Ճհ. իմ. Եբ: * Ձիենչ յոյս ունիք գոլք. և նորա պատասխանի առեալ՝ ասեն, զպատշաճագոյնսն մեր. Մագ. ա: * Ձամբեալ խորհրդիս ենթագրեալ՝ պատշաճագուսեալ ձեզ շատացոյս. Սիոն. Ի չէ: * Ա յն ևս պատշաճագոյն էր. Կիւրղ. ձն:

ՊԱՏՇԱՃԱՒԱՏ. ա. ն. Որ ինչ ի ըստ պատշաճ գասանեան. իրատարիք. * Պատշաճագասս հարուածեալ. Նար. իԲ:

ՊԱՏՇԱՃԱԿԱՆ, ի. ած. Տ. ՊԱՏՇԱՃ. ա. Προσήκων. Conveniens. ևԷ. * Ա յ պատշաճական կարծիս ունէր զնմանէ ի մտի: Զրկեալ է ի ձշմարիտ վերարկուէն, և չիւրոց պատշաճական փառացն մերկացեալ: Ամենայն կենաւք նոցա պատշաճականք լինէին, ամենայն ուրեք գասանիցեն կերպարուսս Զձիսան պատճանիցեն պատշաճական սմբատատուածոցքը. Ոսկ. Տգի. Ն Է: * Ցնոյնք և վկայուածի ինչ սմին պատշաճական. Սեբէր. ձ: * Ցանգիմանոս ծիսս պատշաճական, ձամսնս պատճ հագոյս: Պատշաճական մանատնս չսփոց ազգականաց՝ հինգ զգեստ. Թէոն: Պատշաճականաս Թատով պանծանաց պայծառատեսցեալ. Նուիէ. Ն Ե: * Ձամենայն պատշաճական պարան յերկրի որ ինձ անկ էր՝ լքի կայսեր. Ճ. Բ: * Ի կերակուց ինչ հելլենական, որչափ մարմնոյ պատշաճական. Շ. Խոսք: * Բաժանի անօրինականն ի հանճատական, ի պատշաճական, ի անճատական. զի հանճատականն ի արգելոյ զգեստ. Պատշաճականն զի արգելոյ զըստ վերհագուելն. և պատշաճականն՝ չափաւորել ըստ ձոհատելն, ևն. Տծան: * Լուսատուս լեան երատատգիս յատակագոյն խրատակ պատշաճական գասանել առ լոյսն. Ոսկ. Ես. այս ինքն յատմար և պատասխս գասանել:

ՊԱՏՇԱՃԱԿԵՐՏ. ա. Պատշաճ և վայելուչ յօրինուածով կերտոյ չինող. և կերտանալ չինելով. * Պատշաճականքս կազմիչ հանմայնից. Նար. փանյ ելիչ:

ՊԱՏՇԱՃԱԿԻՍ. Տ. ՊԱՏՇԱՃԱՒՈՐ. * Պատշաճագոյս առվաս հեռանոցք լսին: Պատշաճագոյս ի վերերորդ օրն խաչելեցաս. Բուս. Տրի: * Պատշաճագոյս գահանալով փառաւորեր զնա. Ճ. Գ:

ՊԱՏՇԱՃԱՒՈՐ. բ, ած. Տ. ՊԱՏՇԱՃ. որպէս Προσήκων, ουσα, ον. Conveniens, debitus. ἔυκαιρος, opportunus. ἔυλογος, consentaneus. * Պատշաճաւոր խնամոցքի ևս պատասխանի: Ձպատշաճաւոր բանն ասաց: Ապացոյց ինչ պատշաճաւոր: Պատշաճաւոր է ասելն. Ոսկ. յհ. ա. 9: Վրք հց. ծԲ: Սնոս. Ես: Վրդ. ծն: * Դիահալով ժամ ինչ պատշաճաւոր: Ընարհ ըզնիւթ պատշաճաւոր. Նիս. Խեղոտ: Ը. Խոսք: * Մի փորձելով փորձէք անասնել ինչ պատշաճաւոր իւրքանչիւր ոք ի ձէնջ յանձին. Աթան. Բ:

ՊԱՏՇԱՃԱՒՈՐ. Պատահանաւոր որպէս ասբ ձաւոր. Իր յարդիւք էգրաք: * Եթէ ոք ծաւայ սրտմտութեաբ զոհը իւր ապանել. պատշաճաւորացն ապանելոյն ըս կամայ իւրանց ըմրանալ զպանանել՝ արասցեն զինչ և կամիցին. Պատ. օրին. Ի: * Ի վերայ հասցեն պատշաճաւորքն մեռանելոյն... Հրամայիցէ այն իսկ՝ որ պատշաճաւորն է. անդ:

ՊԱՏՇԱՃԵՄ. ևսյ. ն. } ՊԱՏՇԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցասյ. } Ἁρμόζω. Adapto. συναρμόζω, coapto. Պատշաճանել. յարմարեցուցանել. յօրինել. յարդարել. ուղղորմել. * Ձգալոյսս որգոյն իւրոյ յոյսիմ ժամանակի պատշաճեաց, յորում գիսեր՝ թէ օգուտ լինելոց է. Նեղիի: * Ի կեցն պատշաճիցեմք զայն՝ ձէ ի ասանէ և յաղդէ գաւթի: Ձանձայն ինչ նմա պատշաճէ. Ոսկ. ծ. ա. 2: Ն Երր: Ը: * Ըստ փառաց նորա պատշաճէ զքոնա իւր: Աձիանձուելն բանս պատշաճես, որ վասն անաչառելոյ նորա ասացեալ՝ ի քակտումն պատասխ նորա առնուս. Խոսք: Սեբէր. ձ: * Ձիրքըստանան սրգուէ զերգս՝ միոյ սեբուէն ի պատշաճն պատշաճեն. Պետր: * Եւ մեզ ամենեցուն պղտասյ և չատիցս պատշաճեաց՝ Թեսպարիւ ընդ առաջ նորս. Ձէր. ձ: * Ի որ ինչ կոյսն մարիամ գոլով (այսինքն գաւով) բանին՝ ընդ նմին ի նեբքս ևն և հոգին, և բանն հոգւոյն առնդ և պատշաճեցոյց ինքեան մարմին. Ած. ի հոգին ոբ: * Ի մի վայր եկեալս ի հասարակութեն ապի և պատարագս, որ զոհը յարմարութեան և պատշաճեցուցանեն կատասատգոյն. Փիլ. Եւ. ա. 3: * Ձմերն լուսատուիչ պահեալ՝ պատշաճեցուցաներ իւրում ժամանակին. Խոսք: Ցառաջնկոյն պատճառս զբանան պատշաճեցուցեալ: Ոչ է պարտ զայս ամենայն ասացեալս պատշաճեցուցանել ձեզ. Ած. հմբ: * Ըստ ժամանակին և ըստ կարողութեն լսողացն զքանն պատշաճեցուցին. Վրք. հմբ: * Եթէ իցեն որբք պատշաճեցուցանեն զնոսա ամուսնութեն այլք. Մի. ԺԲ:

ՊԱՏՇԱՃԻՄ, եցայ. ի. ք. Ἁρμόζομαι, συναρμολογούμαι, συμβιβάζω. Adaptor, coaptor. և καθήκει, convenit. Յարմարիլ. ի գեպ գալ. կարգիլ. հասանիլ. սյնափ, սյնաւն էնչիլ, դնաւիլ գծնդափ. * Ի անառանէ պատշաճի կին առն: Ամենայն չինուածն յօգեալ և պատշաճեալ. Ածոխ. ձիլ. 14: Եբէս. Ք. 21: * Եթէ իցեն առ նմա պատշաճեալք. Աստ. Ջ. 30: Ի՛. Թիւնք պատշաճեալք. Աստ. Ջ. 30: Ի՛. ձիլ. 17: * Ա յն այսորիկ պատշաճեցան բանքս այս ի բանս կարգի առաքեալ, Թէ իրրև ըզսէգն տրգաս. Ագաթ: * Առ այդ ամենայնիս ըստ իւրաքանչիւր պատշաճեալ. Խոր. ա. 28: * Բայց ոչ այս պատուճանի ի վերայ յոյժ. Խոսք: * Շրջիլն չպատշաճի հոգւոյն պիղ. Կիւրղ. ձն: Ընդամ զպատուն կատանի եկեր, եԹէ յոյն այնպես պատշաճեցաւ. Մագ. Ը: * Բռա առ տրծիւ (ասէ). գու առուընկնան քաղքամարտիկ ես, և ես գիշերոյ. պատշաճիցիս ի խնամոյքի. Մի. առաջ: * Ա յն ձեր եակ եզև երկիր, և վասն ձերոյ բնակուԹե պատշաճեցաւ ի կերակրել և ի գարմանել. Ոսկ. Ես: * Իւրաքանչիւր ոք յոր ինչ պատշաճեցաւ, այնմ պիտանացու է. Կիւրղ. ձն:

ՊԱՏՃԱՃՈՂ. Σύμμετρος. Commensuratus, proportionatus. Պատշաճ, պատշաճեալ. համեմատ. զուգաչափ. * Ըինեցիր քեզ առն պատշաճող. Երեմ. ԻԲ. 14:

ՊԱՏՇԱՃՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՊԱՏՇԱՃ. ա. * Խնդրեր առիթ ի ժամ պատշաճողական (առ ի մասանել). Ձտր. ԻԲ:

ՊԱՏՇԱՃՈՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. տ՛Ευχαριστία. որպէս վայելչութ. բարեյարմարութեի. գեղեցկութեի. * Բազմութեին պատրաստ. վասն պատշաճողութեի գործոյն. Իմ. ձԲ. 20: Ա՛նեն նաւասաւոն՝ ամծոյին գոգցիս պատշաճողութեի. ՃԿ. ԼԲ:

Գամ պատշաճութեի. գեղագոյութեի. յարմարութեի. * Ըստ ժամանակին պատշաճողութեանն. Նահայ: * Ա յլապանեացուք պատճ պատշաճողութեի. Նար. Խլ:

ՊԱՏՇԱՃՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ἐπιτηδειότης, ἁρμός. Aptitudo, opportunitas, commoditas. Յարմարութեի. պիղոդութեի. արժանիք. գեղագ է հանգամանիք. գնաւիպէի, սյնափ. Լոփ. * Ի՛մ ոք բանագրաստն կարծիցէ, այլ ձշմարիտ պատշաճութեի: Ի պատշաճութեի իմոսական հայել. Սեբէր. ֆ: Նիս. Երփ: * Ճիւրագանչիւր սեղիս ըստ պատշաճութեին վերագրին անուանքն. Նահայ: * Ըստ պատշաճութեին և վայելչաբար կարգաց անօրինութեին. Կիւրղ. չվ: * Ձգեստանաց գիւրաբանութեամբ) ըստ իւրաքանչիւր պատշաճութեի. Ոսկ. Ես. ա. 13:

ՊԱՏՇԱՃՈՒԹԻՒՆ. Ἵδρυσις. Fundatio, collocatio. ἁρμονία, commissura, compago. Հաստատուն և գործակայարմար կառուցուած. զոգուած. հիմնուած. * Ուստեանել մարդկան զձեռ քարձաց. զնիհնաց պատշաճութեին. Ես. Ի. ա: * Խորհ ծուխ իմն ի պատշաճութեի ոմոյ մուծեալ. Նիս. Խոմ: * Ոչ միայն զնիւթեան ած ի միջ, այլ և զիւրպարանն և զպատշաճութեին. Ոսկ. Ն Գէ. Ես: Գամ որպէս վայելչութեի. բարեձուածի. հաստատուն. Ըստ Հեսչիոսսյո. Honestas. Եգէզ, Նիղս.՝ Նորա վասն մարգգիզէն պատշաճութեն ազգի ազգի հնարս հնարեին. և գուք վասն երկնից չքատանիցէք ինչ այնպիսի փոյթ յանձին. Ոսկ. Ես. ա. 17:

ՊԱՏՇԱՃՈՒԹԵՄԲ. իբր ֆ. Ըստ պատշաճի. * Վասն պատշաճութեի առ իւրաքանչիւր ոք միւռնեալոյ. Նի. ա. փիմ:

ՊԱՏՇԱՃՈՒՄՆ, ձմնոյ, անց. գ. Պատշաճութեի. յարմարութեի. * Ա յսմ ինձ ձշմարտութեի զանձնոյն գործս քո, և ես ըստ առջին պատշաճմանն (կամ պատշաճմանց) ածից և զգեցից. Վրք հց. Ք:

ՊԱՏՃԳԱՄ կամ ՊԱՏՃԿԱՄ. ձի. ած.

ՊԱՏՃԳԱՄԲ կամ ՊԱՏՃԿԱՄԲ. ձի. Ἐξέδρα. Cella porticibus addita, laterale cubiculum. παραστάς, vestibulum, porticus. προπύλαιον, area ante domum. (գրի և ՊԱՏՃԳԱՄ.) Նստարան կամ անկանկ՝ ի վերնատղմն սրահից. վերնայարկ. վերնատուն. և Մասն նորին իրրև՝ ի գուրս կարկառեալ. ձիւսի, ձեւոյ. ձահձիւր. * Եւ ահա երկու պատշգամբք ի ներքոյ սրահին. Եզեկ. Խ. ձձ: Տճն Խ. 10. 11: Խ. ձ=13: Խձ. 19. 23: * Եվ ի պատշգամին, և անդ ընդ վանդակապատան, և փակեցաց զգուռս վերնատանն. Դատ. ձ. 23: * Ձամենայն ձձն ինձ նոցա գնան անկողնիքն իրրև վնասարակ պատշգամն. Եզեկ. Ե: * Ելցեսն ի պատշգամի անգ հնձի շրջմոյնեցուոյ բնակիր. Մեզ. ձ: * Ձեւանք քոսն՝ որ անկաս ծանրացեալ ի քեզոյ իւրոյ՝ ի պատաս հանձն յերկրքիցին պատշգամբն անասն. (յն. յերրորդ գասկիսն.) Կս. ձի: * Ոչ զգանիկ պատճանիցին առաքեցն ի գրի անգ, վն պատճցին զնա աղօթք իւր՝ որ ի

պաշտպանի անգ. եղբ. ին. այսինքն՝ ի պատուհասին վերնասան:

Եւ Նախագուշան. գաւիթ. բակ. հայոթ, բայլեակ. Ա՛ն Թագաւորին խորհուրդն հատանել, ոչ կարացեալք գալոյ մինչև՝ ի պատշգամ դրան հալիս հալիս հասանելք. փիւնի. Ք:

ՊԱՏՀԱՄԵԱԼ. Խրատ Պաշտամունք պարտապետաց. Ընծայից և ի վերայ ամենայն քարանձաւին յիւր և ի մուտս կոյս՝ ասելս խրախճանս սակեզօծս պաշտպանեալ, յաւելցով՝ ի սահմանադրին՝ ի հօրէ հորս գերանդ կեղն չինեալ. Աբդ. Ք:

ՊԱՏՃԻԿ կամ ՊԱՏՃԻՆ. գ. Ըստ. Ճաճանչ. զի ուր ասի՝ իմ. Ք. 25. Քանզի Ճաճանչ է ամ զորութեն, և ծագումն Աշխարհս փառացն. ի լս. հին ձ. գնի պաշէկի, կամ պաշէն (պրպէս Ճաճանչ): Ըստ նմին և Գր. գրչ. իւլ. Իորև պաշէն իմն և Ճաճանչ անեզին զորութենն կամեցեալ յորոյ բանիս:

ՊԱՏՃԻՐ, տղ. բաս. գ. Դաշնաւոր. (որպէս և ապ. իսպան՝ է փոխարէն, և Թ. պափայ գաշն)՝ Զգործգ զայգ (կամ ձիկասուն) քեզ և քամ ազգի և որամ գնակաս պաշտպան ասամ մինչև յաբեանաս. փորպ:

ՊԱՏՈՒԱՒԱՆԵՄ. ներ. ն. ս Պատուով ձառել. գովաբանել. Ա՛ն որ հայեցեալ երջանկին յորոյ՝ պատուաբանեալ ի ձև ասակաց. նոր. ի.ս.ս:

ՊԱՏՈՒԱՒԱՐ. ծ. Պատուով. շքով. Նսաեր ոչ ի վերայ ամուսնոյ և ոչ պատուաբար ի վերայ բարձի, այլ մեկին վայրապար ի վերայ յատակի. Ոսկ. յհ. ա. 30:

ՊԱՏՈՒԱՒԵՐ. ա. Պատուհասիլ. պատահանիլ. Իր ամենոր ըստ մարմնոյ, (ուներլով) պատաչաձ գնդ երեսացն, զնիապետաց գոյն ի սահմն արտասանի ի միջ սպիտակափայլ աստեղն պատուհասին. Աբդ. Ք. 2:

ՊԱՏՈՒԱՏԻՐ. գրի. բաց. ա. Որ գնէ այլեսմ պարեւ. մեծատոհ. քաւաստրէ. Զմեծ պատիւ և զմարգապետութիւն ցուցանէ նոցա ասե, և նոքա զպատուագիրն անարգեցին. Ոսկ. հա. Ը: Ամենայն գաւառք պատուագիրք են նորա: Գովեաց (քո) ընդ պատուագիրս իւր. Նէե. ծն. Ն հանուր: Պատչինն Ճաճոյ ոչս պատուագիրք (այլ պատուհասն զնէրացեալ ծնողս). Վէյօր. Ը: Վերջոյ և յառաջոյ պատուագիրքն յաճախեն զիսաւրս. ՁՀ. իմ. ապ: Հիւրասիրք ասորքն՝ հոլք, պատուագիրք. Աբդ. Ք. 7: Եթէ ծառայքն ոչ այսպիսի պատուագիրք են, որքան եւս առաւել ասե գիտե պատուել զպատուագիրս իւր. Սարգ. յի. Ք: Ընծայ ոչ ևիեզերացեալ, և պատուագիր քահանայական գաւազ. Ճ. ժ: Զորոյն միաւորեալ պատուագիր լինել՝ բարւոք գալ և գովելի յոյժ՝ քաղցրալով. Սարկ. պգի:

ՊԱՏՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատուագիրն լինել. մեծարանք. ասս և ՊԱՏՈՒԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Նին առ նա մեծաշուք պատուագրութիւն: Ըստ անձինս գահոյս մեծարական պատուագրութիւն. Աբդ. Ք. 2: Մարգիան գաւազ առալեաց զնին անկիսատեալ զպատուական պատուագրութիւն. Սարկ. հանգ:

ՊԱՏՈՒԱԼԻՑ. ա. Պատուով լցեալ. Ճախացեալ. Քանզի և ապամ պատուագիր, այլ անդիմաց եղեալ, հաւատար անառանց և նման նոցա գաւաս. խոյր:

ՊԱՏՈՒԱՆ. գ, ազ. գ. Պատյոք. սլզոք. հիւսուած. ինձիան. խորշ. (Լատ) խորանանկիսալ խուսափին՝ ի պատուհասաբազմաց եղեց: Ներհիւսին բազմութիւն պատուհասք՝ ի ներս բանի. Նոյ. ին. Ն ինչ: Գրժուա-

ղին պատուհասքով (խմոյ գժուարահնձիան). Ա՛ոյս. Ի: Կազմել՝ ի միջ պատուհասքով ինձանապազան զպյդ ըստպակցան բաժանել ըզգինին նորագոյն. Բրս. արէեց. (այն են ըստ պանակք կրկին՝ գալարածոյ պարանոցք:)

ՊԱՏՈՒԱՆՈՑ. ի. ից. ա. Որ ունի զպատուհասս. սլզոքածոյ. չրխպատյոս. Ընտանքն պատուհասքով չուրքանակի պատուհասքնս վաս. Եղիշ. խի. 17:

ՊԱՏՈՒԱՆՕՐԻՆ. ծ. ա. Պատուհասով. պատուհասոյ. խրճիթածածուկ. Եւ զի և ևս երկրաւոր պատուհասօրէնս չպտպչրկեցից բանասացքուքիս՝ նոր. գի:

ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ. ի, ագ. ա. Ոնոյզ զպատիս. պատուագիր. պատկառելի. Հարցն նմա նեալ՝ ի մանկութեն խնամատարքի զներսւքն պատիս պատուհասալ պատուհասնուքիան (յանձին բերեալ). Բ.ս.գ. գ. 12:

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Տիմուս, ծնտիմոս, ենդօքոս. Honorabilis, honoratus. Արժանի պատուոյ. պատուելի, պատուագրոյ. արգոյ. ազնիւ. փառատր. պատուանելի. դիպուածական, ազնի. գեղեցիկ, նշի. Եթէ հանգիստ զպատուականն յանարգէ, իզուր զքերան իմ եղիցես: Մինասցէ սահատարք, և ոչ պատուական: Զարանց պատուականացս Մեծատուն պատուականաս. Զքանս պատուականս: Երկինչել՝ ի պատուական և՝ ի ազան. չեզի անատնէ սահատն ձոյ քոս: Պատուական արհամարն քոյի: Օրհնատոյց՝ պատուական ամենայն ժողովրդեանն: Ոչ էր նմա պատուական: Զայնպիսիսն ատ պատուականս ունիցիք. են: Պատուական զինուորութեն հատանէր՝ ի չորշունք անարգութեն. Եղիշ. Ի: Բանն սահատն պատուական էր յատարգն յոյնսակ. Պատուականն անարդ և չքաղ. զի ոչ սահոյ պատուականի սահեր ասե. կխ.ղ. Ի.գ:

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ. Տիմուս, պոլմոս, պոլուտելնէս. Pretiosus, sumtuosus. Ատ՝ Մեծագին. սահատագին. մեծածախ. գնոյ, տուչ. ֆասկուր. Մարդ պատուական եզիցի քան զնկանս տովիճոյս: Քարկիմ սկի պատուական: Պատուական մարգարիտս: Անօթ պատուական. ան:

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆԱԳ. գ. Ազնուականք. իշխանագունք. մեծատունք. պոլատուագ, ինքնէրգ. Քաղաքացիքն, և պատուականացդ, և զորագլխաց. Նեեմ. Ե. 16: Զամենայն երկնելի պատուականան հրամայեր յինքն իրս հուչել. Եղիշ. Ե:

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆԱԳՈՒԹԻՒՆ. ա. Տիմալփիս, փեստերոս, փեստատոս. Honoratus, pretiosus, pretiosissimus. Որ ինչ գոանի՝ կամ գանալ և զպատիւ յայլոց պատուական. յարգի. մեծագին. գեղեցիկ, ֆասկուր. Երկիս քարերքն՝ ի վերայ գլխոյ ատոյն զինեսին պատուականագիս են: Եւ որ այլ միան գամ պատուականագիս նիւթքն են: Ոսկ. առալին նիւթով պատուականագիս յամենեցունց. Ոսկին՝ գանակ է պատուական էութեն՝ պատուականագիս. Փիս. կհ. Եւ Ն ֆ. բան: Մարկ և հագուստս՝ ի պատուականագիս լնալ Թագաւորական զգեստս. Պիս:

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. գ. ունի, նոց, կամ՝ նից. ա. Տիմիւթերոս, ծնտիմութերոս, պրոտիմութերոս, ենդօքոտատոս, տիմիւթատոս Honoratior, tissimus, pretiosior, sissimus. Ատաւել կամ յոյժ պատուական. ազնուագն, և մեծագին. լատագոյն, հռչակաւորագ. Պատուականին)էր պատուականագոյն քան զմեծատան՝ զի՝ ի սան հոր նորս էին: Ցառել առաքել բազակ իշխանս բազում և պատուականագոյնս քան զնոսա: Պատուականագոյն է նա քան զսակաս պատուականս: Ան. ը. 19: Թուղ. իէ. 15: Ատ. Ք. 15. Ն ը. 10: Ցկ՛ս և ՂՀ. ծէ. 8: Քաղաքաւ զպատուականագոյնան և գլուխս ազնականացն՝ նախիկնս (առաջի) խնդրանաց տանն լինել. Աբդ. նախիկն: Ոչ ոք պատուականագոյն է քան զքեզ, և ոչ զգալն միայն մարգիան՝ պատուականագոյն վարկանելով. Գնաց. օ. ընն. Ք: Հագուստ զնարին պատուականագոյն ասե գալ բանս այս՝ ասելով. զի ոչինչ է երկրածինն՝ երկինայնոյն պատուականագոյն. ասե. Ե: Ի ծառայս խոյ՝ որ պատուականագոյնն՝ ասելիքանագոյնն են ասեան. Ի օրս: Պատուականագունացն վայելչասքը գլխատարգագունիցն յիշատակ ի բաց մերժէ. Նիս. Երգ: Եւ ոչ ի հարի չար գաղտնի և յանմտագունէից հատասակ, Թուղ Թէ ի պատուականագունաց. Գիս:

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տիմիւտոս. Honorabilitas, pretiositas. Պատուականին գալ. ըստ. գիպուածականէ. ազնուէ. գեղեցիկ, գեղեցկութիւն. Ամենեքեան մեծատնայք՝ որք ունէիք զինուս ի ծովս, վասն պատուականութեն քոյ. Ցայգ. ծէ. 19: Ոչ միայն զարքունեացն ձերոյք անցանէ պատուականութ, այլ և զերկնից լուսատրգէք. Եղիշ. Է: Ոչ երկինք և ոչ երկիր, և որ ի նոսա պատուականութիք իցէն. փորպ:

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Եւգենէա. Nobilitas, excellentia. որպէս Ազնուականութիւն. Ցազգս պատուականութեն մարգկանն... զի համարգիք քոյին են. խոր. Ի. 26:

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յաչս անձին. Ամբարհատնութեն. Հպարտութեն. իզր Opulentia, և auctoritas. Պատուականութեամբ և գոռոզութիւ խոնարհել չնայ (զայլս): Որ պատուականութեն է՝ բարեսէր և չբռնութիւն. Վ.ս.ս կց. ծէ:

ՊԱՏՈՒԱԿԻՑ. ներ. ցաց. ա. Ոմոտիմոս. Eodem honore gaudens, qui paris est conditionis, aequalis. Ցանծոյնին՝ է որպէս Համապատիւ. փառակից. Քաղաքաւ զբաղ ասել. ատ որ մերժ էր (հագին ոչ), ոչ իրբ զպատուակից է փառատրակ. Ա՛ն որ. Ե: Զամենապատուականագոյնան և զպատուակից բանն. կխ.ղ. Գ.ց. (յն. Թագաւորակից. συμβασιλεύων, qui una regnat.) Հագի անեղ՝ և հանգոյց հոր և որդոյ՝ փառակից և պատուակից. խոյր: (Զորգոյ) զպատուակիցն լինել հոր ատանիկաս. Ը. Ոսկ: Մարգ՝ ի մարգկային գիսաւրն զբաղ պատուակից և աստուածակից հոր. Պիսա:

Ե՛ի մարգկային և յոյլ իրս՝ որպէս Հաստատապատիւ. Հոգոյ պատուոյ լիցիք հագիք. Խանարհս մարգոյ գոամ Ոմանոյ և պատուակիցք: Պատուակից էին առաքեալքն. Սարգ. յն. Ե. Ն Ը: Եթէ յատաՔեան ինչ գործ իցէ արհամարհանքն քո՝ ի քոսմէ պատուակիցն. Ոսկ. ա. 18: Բնաւորակ է անս հոսանանոյ՝ ատ պատուակիցս և հանգատաստաս աչս բատանել. Սկս. լի: Հաստատ խոյ անբասիականն բարձակից և պատուակից հոգոյսդ. Աբդ. Ք. 2: Հաստատ մասն ... պատուակից գոլով սկոյ և յատոյ. Նոր. ծ: Ա՛յ պատուակից լինիցին: Որ ատոյսդ յատալ. նորին պատուակից է և երկրորդ. Սերբեր. Ե. Ն:

ՊԱՏՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ոմոտիմա Honoris aequalitas, par dignitas. Պատուակիցն գալ՝ ըստ ամենայն առաքն.

զաց՝ ի միասին պատուակցութենէն և հա-
մագոյութենէ միածնին։ Խնամարհեցար ի պա-
տուակցուէ հօր՝ լինել ի կերպարանս ծա-
ռայի։ Աշխ։ Խ։ Սարկ։ ազ։ * Սէզանքն
պատուակցութեան զառաւելս ցուցանէ.
կիւրղ։ ս։ * Ամուսնոյն զառաւել ձոխու-
թիւն և զպատուակցութենն գուշակէ. Երէ-
միա։ * Հառնեն առաջին՝ այսպէս պատուե
զիժոզսին չորրորդ (զոյգ ընդ երիցն առաջ-
նոց)։ սապէս պատուակցութիւ ընդունի և
մեծ ամուսն ազնքանգրի, և այլն։ փոփ-
առ ածոփ։ * ի պատուակցութէն յոյն ի վեր
եւանել։ Սարգ։ ա։ յհ։ ի։

ՊԱՏՈՒԱՄՈՒՍՈՑ։ ա։ Որ մատուցանէ
այլոյ զպատիւ։ պատուագիր։ մեծարող։
*Շրթամատքս պատուամատոյց՝ ըստ մարգա-
րէին, այլ ոչ երէկ սրտիւս։ Նար։ իէ։

ՊԱՏՈՒԱՆԴԱՆ, ի, աց։ գ։ Ὑποπόδιον. Suppedarium, scabellum. Որանատեղի ա-
թոռոյ. ընդ ոտիւք եգեալ ինչ՝առ ի պատիւ
բարձրութէն։ աշխէճան։ խոյրխոյ։ պատ-
ճագ։ իակ ոչ։ ի ոյէ՝է պատուանգան, և պա-
տիւ։ *Երկինք պագիչ պատուանգանի ոտից
նորա։ Եդից զթշնամիս քո պատուանգան ոտից քոց։ Երկինք սթոռ իմ են, և երկիրս
պատուանգան ոտից իմոց։ և այլն։ *Ընդէր
խափանիցէ զանձն լինել պատուանգան ընդ
ոտիւք այլոյ։ եփիի։

ՊԱՏՈՒԱՊԱՐԳԵԻ, ի, ից։ ա։ Մեծա-
լուծ պարգևօք պատուոյ։ * Տոհմ արշա-
կունեաց։։։ գահանշանաց, պատուապար-
գևից, պսակահարից։ նար։ ծիէ։

ՊԱՏՈՒԱՍԻՐ, սիրի, բաց։ ա։ Փիլότι-
μος. Honoris cupidus, honorum studiosus, ambitiosus. և բայիս, φιλοτιμοῦμαι. Որ սիրէ զպատիւ կամ զպատուիրն յայլոց։
փառասէր։ սէրպարհասած։ * Ձիոց ազգ
այսպէս է պատուասէր, որպէս գի։։։ մարդ-
կան և ձիոց մարտկայն ընթացի սիրցանակ է-
դեալ լինի։ փիւ։ առ լաս։ *Անձնասոյզք,
անսփառք, պատուասէրք։ խոր։գ։ 68։ *Պա-
տուասէրք և գնն ամենայն պատուասիրութէն
(փառասիրութէն)։ փիւ։ ծ։ էտ։ * Յոտսի
պատուասէր լինելոյ ի քաց աստուա գնոսա։
իգն։ *Սիոյն փառաց անհնչեալ եւթ երկ-
նից ալքսոյութէն։ ապ ստուասէր եմք առ վե-
րին պատիւ։ Բէր։ ի՝ հ։

ՊԱՏՈՒԱՍՈՒԷՐ։ Φιλότιμος. Virtuosus, modestus. Սիրօքն պահել զպատիւ անձին
առաքինաբար։ սրի։ պարկեշտ։ նազիլ։
*Մանկունք քաջք, պատուասէրք, ճշմար-
տութէն նահատակք։ Աշխ։ համ։ *Իբրև
զպատուասէր և զիմոհեմ հարան ի ներքին
յանապատն փախեար յառագաստ։ Վշփ
հց։ ծ։ *Ջպատուասէրն լեզուս սիր սակեսք-
լանին և զմեծի քահանայապետին բարեհամ
բանիցուք։ Գրիգ։ յ։։էբ։ * Եւ այն հին
պատուասէրն անկողնիք դուխայի և ինգոսի։
ճ։ Ն։

ՊԱՏՈՒԱՍՈՒԷՐ։ Φιλότιμος. Munerarius, liberalis, magnificus, honorificus, humanus. Որ սիրէ պատիւ առնել այլոց։ մար-
գասէրս առաստապարգև պատուասիրող զայլս
(անձն և գործ)։ Ագաթէդ։ ալէքսնաց։ * Ո՛վ
պատուասիրէ և մեծարգի անձինն։։։ զի
ընդունի ի խրախճանութէն իւրոց պատղոյն։
Նէ։։։ էրփ։ *Պատուասէր զարգոս զնա ըղ-
գատասարեալ։ Պատուասէր և սերս հա-
րատատութէ ընկալաս զնա։ Յ։։ ի՝։ *Ըստ
պատուասէրս պայմանի և սլընկոյց ոտիւք
սրագեալ ի տես սլքային։ Յհ։ ի՝։

ՊԱՏՈՒԱՍԻՐԱՐԱՐ։ ՏՀ։ Φιλοτίμως. Honorifice, comiter, liberaliter, humaniter, alacriter. Պատուասիրելով. մեծա-
րելով։ *Իբրև որդիք հարազատք պատուա-
սիրատար՝ ինգոսէ հարց և մարդց (ըստ
մարմնոյ և ըստ հոգւոյ՝) պաշտօն մատուցա-
նեն։ փիւ։ փեսախան։ *Առնել զքեզ պատուա-
սիրատար զիւրաքանչիւրն։ Զգաց։ փՏ։
*Միրձ գնեմ զքանս բարեգոր ձեզ կոչեցե-
լոցդ (ի հոգևոր սեզան) առաստապէս և պա-
տուասիրատար։ Աշխ։ ծ։ * Ծառեն իբրև
զկերակուր հոգևոր գնել պատուասիրատար
առաջի լաղացդ։ Ը։ հրեից։ * Պատուասի-
րատար առատաբեմ սեղանոյ հաղորդեցաք
ցանեւլով։ Երէ։ հի։ * Առ քնկալեալ ի
նմանէ պատուասիրատար։ Պատուասիրա-
բար և բարեաղապես ընկալեալ։ Պատուեցայ
պատուասիրատար յատրկանէն։ ՃՀ։ իի։
* Պատուասիրատար ընգատներ անգ. լիւր
բնակարանն։ Վշփ։ *երէ։

ՊԱՏՈՒԱՍԻՐԱՏՈՑՆ։ ա։ ՏՀ։ Φιλοτιμότερος, ον. Կարի պատուասէր։ և Պատուա-
սիրութէ։ Նազելի օրինակաս։ *Ընէկցանգ-
րոն՝ քահանայիցն ընդ իւրև պատուասիրա-
գոյն յաղագս երրորդութէն ասանդագութէն
(աբրահամու առ մելքիսեդեկ)։ Պիփ։

ՊԱՏՈՒԱՍԻՐԱՑԻՍ։ ՏՀ։ Ἐπὶ φιλο-
σπρωτεῖ։ *Ոչ եթէ առ ի ջոյցէ երևեցուցա-
նելով զինքն, և ոչ պատուասիրասէս։ Ռոխ։
յհ։ ա։ 28։

Եւ մանաւանդ՝ Պատուասիրաբար։ սի-
րով։ մեծարանօք։ զուարթութէ։ *Ալյսպէս
և սլօգոս առնէր՝ պատուասիրատես առնաս-
րանելով, ոչ ուր անուանեցաս քո։ ՃՃ։
*Պատուասիրատես յինքն ածէր յանձան-
չէր զնեւքնասիան։ ՃՀ։ իի։

ՊԱՏՈՒԱՍԻՐԵՄ. ՀՑՀ. ն։։ Φιλοτιμέο-
μαι. Honorifice ago, munificentia inclaresco. Պատուել սիրով։ մեծարել պատ
մունօք։ յարգել։ *Պատուասիրեին (ասմաթա-
ցիքն զքն) և մեծապես սլքանչացին ընդ
նա։ Ռոխ։ յհ։ ա։ 34։ *Պատուասիրեն բեռ-
բարեգուն քանիսք գովեսից զսկզբնաւոյնն
կենդանի գոյից։ Զ։ ած հանդերձ հրեշտա-
կօք ընկալան և պատուասիրեցին։ Նար։ խոս։
Շ։ ընդհանր։ * ի քաղաքն շրջելով պա-
տուասիրեալս լինէր յամենեցունց։ Ճ։ Ն։
*Ընա հայրն իւր պատուասիրեալ զբոլորիցս
բարեարուեստի։ ամենայն առնակ ոչ արժա-
ւացաւ մեծապէս հօր իմոյ՝ քահանայապետ։ Նար։
Ֆիւ։ *Ինքնիշխան կամաւորութէ պատուա-
սիրեալ առ հայրն հանգուսասիպ։։։ իրկեալ
յերկնից (իմն առ ի պատիւ հօրն)։ Նար։ կէ։

ՊԱՏՈՒԱՍՈՒՐԵԼ, իլ։ Պատուասէր լինել։
պարծիլ։ պանծալ։ փառաբանել։ փառս տա-
նիլն համարել։ *Ոչ ասացից։։։ պատուասի-
րել իմով ամենիմատս ստուեսաիս։ Խոր։
ֆ։ 68։ *Պատուասիրելին (ասմաթացիքդ) յա-
դագս արուեստից, և ներհակացոյս զնա ա-
նուանելին՝որ ի քաղքենացուցն էր։ Պատուա-
սիրի սյնուհետև ոչ կարծել անոսի և ի
նաներ զպատնէշելիսն։ Ջի մի ոք ասասցէ՝ երէ
պատուասիրելով առնէր գայս. երկնչեա-
ցանիւ՝ թէ ինամ ունելով նոցա գործէ գա-
մինայն։ Ռոխ։ յհ։ ա։ 30։ 34։ ի՝։ 10։ *Ո՛չ
պատուասիրելով և ոչ ինչ ի ցոյս զինքն
առնելով։ Խոս։ Տիւ։

ՊԱՏՈՒԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ։փ։ Φιλοτιμία, τιμή, τιμός. Honoris studium, ambitio, conatus. Պատուասէրն լինել։ փառա-
սիրութէ։ փոյթ փառաց և պատուոյ ան-
ձին։ * (Ընդդէմ գնել) պատուասիրութէն
գնուասատուին։ Ցհ։ իի։ *Որ լինին ի չէնն
պատուասիրութէն, այսինքն անփառասէր։
Ածոփ։ առ։ *Ինչպէս այն էր (մովսէս)

քան զամենայն պատուասիրութէ և իշխան-
սիրութէ։ Դիոն։ իվի։ *Ոմն ի պատուասի-
րութէ յափշտակեալ՝ անկաս։ փիւ։ կա։
*Բազումք առ ի յայրմանէն պատուասի-
րութէ և զմարմինս անառակ առնեն։ Բր։սի։էի։

ՊԱՏՈՒՈՒՍՈՒՐՈՒԹԻՒՆ։ Φιλοτιμία, ἐλευθεριότης. Munificentia, liberalitas. փայլ պատուելոյ
ընկալ։ մարգասիրութէ։ մեծարանք։ պա-
տիւ։ հանգէս։ *Ալ՝ինքան ամենապատկառա
պատուասիրութէք իրայել ասէր։ Նար։
խս։ *Առաքէ ի ինդիր ինձ զոմն։։։ բազմա-
հպիի պատուասիրութէք։ Մեծարեալ ի
նոցանէ քաղցր պատուասիրութէք։ ՁՀ։
կի։ կիր։ պփ։ * Գալոցն այնպիսի պա-
տուասիրութէն երևեցուցանէր (քն)։ Ոսի։ յհ։
ա։ 30։

ՊԱՏՈՒՈՑՍ, ի, ից։ գ։ Ἐγκέντρισις, ἐμφύτευσις. Insitio, insertio. Հիւսուած
պատուածով։ որպէս ագռոյգ ոստոյ յոստ՝
առ նոր կամ առաւել պտղաբերութէն։ նմա-
նութէ Ջօգ։ կցորդութէ։ տասար։ պոփիի,
պարտաս։ ալ ալլամա։ և ալիւիչէսի, և եարբէմ։
*Մոգէ ձայնի այգ մեծարժալեգ պատուասա
յօգիցս չազկապութէն։ Նար։ էջ։ *Ա՛ս ըղ-
հոգւոյն հմմտէն պատուասա, զի կեա խրա-
տութէս՝ լիր պտղասա։ կրպ։ ոփ։

ՊԱՏՈՒՈՒՍ։ Ցաւելուած։ վերագրուէ։
կցուած։ իւրվի, եւնէի։ ասսի որգեգրին
կոչի Որդի պատուասաիս, որ և Դրութէ,
Գաձառ ձանօք։ որպէս յն։ Ջէուս, adoptio. Θετικὸς, προσαχθείς, per adoptionem promotus. *Ասաց նոսա զնա՛ր հայր, որ բնաւքն
խակ էր։ և սպա էած ի վերայ, և հայրն
ձեր, որ պատուասիսն էր։ Որդի կոչեցաս՝
ոչ եթէ պատուասաիս որգեգրութէն, այլ
բնութէ՛ ծնեալ ի հօրէ։ Լինել լինիք և
գործ՝ որդիք, այլ պատուասաիս ըստ շնոր-
հաց։ Առ հայր իմ, և առ հայր ձեր։ այս-
ինքն ապրպգ իմ՝ բնութէ, այլ պգ ձեր՝պա-
տուասաիս։ գ։ Ե։ ի։ ծ։

ՊԱՏՈՒՈՒԱՆԱԼԱՍ։ ա։ Որպէս պլասս
պատուասանալ, այս է հզկնցալ զօգեալ
յայլեսալ սահմանակց։ *Ի միանգամ կոչից
պատուասատալսան միայորց։ Նար։ առաք։

ՊԱՏՈՒՈՒՍՏԱԿԻՐ։ ա։ Ուռնոզ զպա-
տուասա։ պատուասանալ։ զարգասած։
*Տունկս պատուասատակիրս՝ պատղատարգաս-
նար։ խս։

ՊԱՏՈՒՈՒՏԵՄ, հցի։ ա։ Ἐγκεντρίζω. Insero, conſigo. Ցարեալ նոր ոստ առ ոստ
հին ընոյ։ պոփիիս, զարգասէս։ ալ էհիի։,
ալէմաֆ։ *Դու՝ որ ձիլեսնի վայրենի էիր,
պատուասատցար ի նոսա։ Աւիցես, ասաքն
ցիշխցան, զի ես պատուասատցայց։ կարօղ
է ած միասնգամ պատուասատալ զնոսա։
և այլն։ Հա։ ծ։ 17 = 20։ * Խրատս տայ
զամանս պատուասատալ ի անկոյնորդ պատղ-
կորոյգս լինին։ Ը։ ընդ։

Ն՝ամանաբ՝ կցել։ զգեալ։ յօգիլ յարմարել
յաւելուածով կցկցել կարկատալ։ է։էհի։
գիիիցիրգ։ * ի յիշատակ բանից քոց անգ-
րին պատուասատակին։ խմաս։ ծ։ 11։ *Ա-
ի բաղաքանչիւր տակր յարեալք և պատուաս
տալք։ Ագաթ։ * Եթէ յոստոյն ծագարան՝
առաքրքն յանդատաց հատակալ կարեսցի,
կցկացի զարձեալ միասանգամ կամք ամե-
նակալիչ՝ բարգս պատուասատալ։ Ամենա-
ազատ քաղքենութէ պատուասատալ՝ ի քեզ։
վերսին գտեալ պնգեցցէք քաւեալ։ Նար։
ճ։ իէ։ * Ա՛յսպէս պատուասատալ ի մի-
ութեան չարաչարէն, որպէս քաղգք ի քաղա-
քէ ճանապարհագ մտանեն ի գաւիճն պա-
հոց չարաչարն՝իրկն ի Թագաւորեալ քաղգք
Ուշ։ *Նա ոչ որպէս բանք պատուասատկով
կարգին, այնմ նմանեալ։ կա։ ի՝։

ՊԱՏՈՒԱՍՏՈՒՄՆ, ն. գ. Պատուասանելն, իլն. յորում եմ. «Ա՛ւ պատուաստումն կըտրեցէք» կղտրգուածքի քո. Նար. ւ:

ՊԱՏՈՒԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, գ. Պատիւ տալ. Ներելն այլոմ պատուագրութեի. Մեծարանք. «Հեաւեցուսցաք զսուրհանդակ բանիս աւետաւաստաձելն նամակամատոյց՝ առ մեծի հովանաւ պատուաստութեի (այլ Ա. պատուաստիրութեի). Նար. ծբ:

ՊԱՏՈՒՄ, բ, ացս. գ. Περίτειχος. Circummurale, propugnaculum. προτείχισμα, antemurale. ἀνάλημμα, edita structura, munimen, և այլն. (լծ. ասմ. և թ. պտ. փիլիբ.) Ամրագիւղք. Նախապարիսպ. պատնէշ, և որպիսի և իսկ ամրութեի քաղաքի և տեղւոյ՝ չքնապատեալ ի ձև որմոյ. «Հանդիպեցան պարիսպս և պատուարս: Կուռեցին բլուր հողոյ հանգէպ քաղաքին, և կանգնեցաս իբրև զպատուար: Պատուար պատոյր քաղաքին լինիցի ի բնակութեի և յարձակավայրս նորին: Զօրացոյց զպատուարն քաղաքին գաւեթի. ևն: «Կան գնեալ պարսպագը, և պատեալ պատուարօք, որ է արտաքին պարիսպն. Գէ. էս: «Պատեաց պարսպաս, և հզօր պատուարաս, և անուանեաց վայելչապատ: Զբարձրն պարսպէր պարսպով, և երիքկին պատուարաս. Խոր. Բ. 63: Եսե. կբ. ա: «Փլուզին զդուռնքեայ պատուար այգեհատանեացն, զի էր կարկառեալ կոյտ քարանց առանց հողոյ. Ղեւնդ: «Խնամեալք և հանգուցեալք ըստ հովանեաւ պաշտպանութեան ամուր պատուարի սը ձեռնծնիդ: Պատուար պաճեայօքն... պատուար հրապարիսակ, և այլն. Նար. խսս:

ՊԱՏՈՒԱՐ. Μέλαθρον. Lacunar, trabs, և այլն. Հեծանաձիգ ծածկոյթ, տախտակամած յարկ. «Ած զորմովք տանն պատուարս շուրջանակի, ի վերայ կողմանցոցս սեանցն պատուարզ երիք: Պատուարս՝ ի վերայ երկոցունց սեանցն, և ի վերուստ ի կողմանցոցս խոյակին պատուար. Գ. Ի. Ը. 5: Ե. 4. 20: Տես և գՀետագայ բառագ:

ՊԱՏՈՒԱՐԱՒՈՐ. ա. Μεμελαθρώμενος. Trabibus contextus. Յարիածածուկ՝ հեծանաձգումբ. «Եւ ամենայն գրունք և ամենայն անկղակաք չորկերկուսի պատուարաւորք, և ի գրանէ ի գուռն երեքկին. Է. Ի. 5:

ՊԱՏՈՒԱՐԱՒԼ. Պատուարաւ չրջապատեալ. «Պարսպատոր պատնիշօք պատուարեալ. Աբծր. Բ. 4:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ, բ, ացս. ա. գ. «Εὐτιμος, ὁ κατ' ἐξοχήν, ἀρχικὸς. Honorabilis, nobilis, principalis, imperatorius. Պատուական. ազնուական. իշխանաւոր. Ճոխ. տալ. գոփ. փիլիպոփ, պերլոփ. «Հանգերձ հանգերձս պարագաւօքն և արամբք պատուաւորք (կամ պատուականօք) քաղաքին. Գծ. իե. 23: «Ի ձեռն պատուաւոր զօրագլխի ուրուք: Ինն այլ ի նոցանէ՝ ի մեծ պատուաւորացն էր: Որոյ ոչ է աներեւոյթ զմեծ թագաւորն՝ պատուաւորացն մատուցանէ զերկրպագութիւն. Եղիշ. է. Ը. Ը: «Առքայն խոտորմոտ լինին մեզագիր պատուաւորք իւր. Կռվանք: «Եւ էին սոքա երեսնիւք յի փեսս, և պատուաւորս սորա տրէք. ՃՃ: «Ոչ է մեզ կռիւ ընդ մարդիոյ և ընդ ասիան, այլ ընդ հոգիս չարութեի և ընդ սիղնական պատուաւորս. Բիւս. լար: «Պատուաւորաց ոմանց գանձս և գերգասանս առաքի մատուցանէին. Յհ. ին: «Արքայն, և պատուաւորք իւր. Նար. Ը: «Ա՛ւ զպատուաւորս քո... և անցեալս յայսկոյս գեառյս. Ասղ. Բ. 4:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ. արագ. Պատուելի. պատկառելի. Նազելի. «Պատկառեալք ի պատուաւոր սենեկնէ առնն. Ճ. գ:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ. Ագրգոյ. յարգոյ. լաւ. հքէց. «Իսկ պատրիարգն առեալ (զմուրհքն) ի պատուաւոր սարկաւագ մի. Ճ. ժ: «Մի այլ ի պատուաւոր անձէ. Նոյնի. Վբ. կղ. ծԲ: «Յօրինեաց ապարանս պատուաւորս գեղազարդս. Աբծր. Բ. 11:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատուաւորն գոլ. իշխանութեի. մեծութեի. ժողով, պետութիւն. «Ի վերայ այսպիսի ժաղովոյ գրոյ, զոր մատուցեր իսուսի պատուաւորութեան. Ճ. գ:

Կամ Պատուաստրութեի. պատիւ. իշխէնի՝ իշխան. «Յինուորն առաքի՝ ի թագաւորէն ի գովութեի և ի պատուաւորութեի քարեաց և առաքինեաց. Ճ. ժ:

ՊԱՏՈՒԵԱՄ. տ. Պատուեմ. «Որ պատուեայ զքահանային, զնմ պատուեայ. Ռոմ. Բ. փիմ:

ՊԱՏՈՒԻՄ, հցի. ն. Τιμάω. Honoro, veneror, aestimo. Պատիւ տալ. մեծարել. յարգել. իշխէնի՝ իշխամ՝ ասելի էնդէ. «Պատուեայ զՀայր քո և զմայր քո: Պատուեայ զաներ ի քոց արդար վաստակոց: Որ պահէ զաներ իւր, պատուեսցի: Պատուեցեք զեմաստութեի: Զայնր ժամու զմեռեալ մարդն՝ այժմ իբրև զնմն պատուեաց. և այլն: «Եթէ մարդիկ յորժամ պատուին՝ փոխանակ պատուեն, որչափ ևս առաւել ած՝ որ առանց պատուելոյ իսկ զայն առնէ. Ռոմ. Եէէս: «Ըստ կարգի պատուեցեր վասն աւետեացդ. Նղիշ. Է: «Թողեալ զպարգևսն պատուելիացն՝ զհարս՝ զահագին պատիճս չպատուելեացն գնէ. Ռոմ. ՛. Բ. 26: «Որ պատուէ զնայն քեի, զնոյն ինքն պատուեալ լինի գքս. Յհ. ԺՀ. պտ:

ՊԱՏՈՒՈՒԱՆ. որպէս Մեծ վարկանել. լաւ համարել. պաշտել. «Ջհնարաղաւէ օրէնսն պատուեր. Իսուս: «Համարձակ պատուեալ լով չամիրամայ զանան. Խոր. ա. 14:

ՊԱՏՈՒԻՐ, հրք. գ. Ἐντολή, ἐνταλμα, παραγγελία. Praeceptum, mandatum, jussum. Հրաման, պատուիրան. պատգամ. կարգադրութեի պատուաւոր անձին. բան մեծի ի գործ դնելի, ապրարարութիւն առեալ ի մեծէ. պոյորդ, էմր, սիէթրէ. «Ուստեղանէն զպատուէրս մարգկան: Զայս պատուէր առի ի հօրէ իմմէ: Ապա է պատուէր իմ, զի սիրեսջիք զիմիմեանս: Զպատուէրս աւետան և փրկչին. և այլն: «Զգոյն պատուէր հրամանի առ ամենեսեան ածէաք. Եղիշ. Գ:

ՊԱՏՈՒԻՐ տճև. Դնել. Ἐντέλλω, διατέμμω, ἐπιτάσσω, παραγγέλλω. Mando, jubeo, jussum do, praecipio, ordino, denuncio. Հրամայն տալ. պատուիրել. ապգ առնել. էմ էմիէ, ասբարլամփ, խոպեր վէրմէ. «Պատուէր տուր ահարոնի: Պատուէր են բարեկ զբազուզոնի և նեկիճազիմի: Պատուէր տուք ի մեմիկիս: Պատուէր տուք յինէն այրպատեան թագաւորութեցն և ասքանչանգեան գնգին: Պատուէր են գլխել զՀրամանն: Պատուէր տայր նոցա յոյժ, զի մի ոք գիտասցէ զայն. Եւ գնդապետին պատուէր տայեցէ, զի սրմեան լինիցի: Պատուէր առեալ էր քահանայապետին և փարիսեցւոց, զի կալցին զնա: «Նա ևս ինձ պատուէր՝ զինչ ասասցից և զինչ խօսեցայց: Պատուէր տայր նոցա՝ յերուսազէմ մի մեկնել. են: «Պատուէր տասիկ գնէր ի վերայ ամենեցուն: Պատուէր Հրամանի տայր պատրաստական լինել. Եղիշ. Բ. գ:

ՊԱՏՈՒՀԱՍ, ւչի, չաց. ա. Պատուհան. մեծարիչ. «Ցգեաց գնա յադարան իւր՝ այսուհետև զնոցա վասն զի այսպէս պատուեն զնա զպատուիչս իւրեանց: Պատուիչքն կոպիցեն միմեանս առ ասծ. Ոսկ. վ. Ն Է: «Բարեաւք էր պատիւն, այլ ոչինչ արժանի ըստ պատուիրանին՝ պատուիչացն պատիւն. քանզի ոչ ետիճ ըստ իւրում արժանաւորսն ինդգրճ ասծ պարգևս ի մարգկանէ. այլ ըստ բաւականի պատուողացն. Սէբէր. ծա: «(Մխա. չաբաքն) օր սբ և փառաւոր՝ պատուիչ յորումէ քոմ. վ յտն. ծն:

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ, բ, ացս. գ. Φακελλάριον՝ հրաւառարակօղ զպատուէր. Նուիրակ. քնդրակ. ըստ յն. Նաև գՀատ. κατάσκοπος, explorator. «Առաքեաց ազնատղամ պատուիրակս յաննեղոյն ցեղս խոտայէլի. Է. ԻԳ. ծԷ. 10: «Դնապանս արձակեցոյց, պատուիրակս հանեալ ընդ աչխարհս ամենայն. Ագաթ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ պատուիրակաց. «Առաքեալքն փողք են պատուիրակութեի. Ագաթ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆ, բ, ացս. գ. Ἐντολή, ἔνταλμα. Praeceptum, mandatum, statutum, praescriptio, edictum. παραγγελία, παράγγελμα, denunciatio. տր և ՊԱՏՈՒԻՐ. Հրամանն ած, և երբեմն մարգոյ. պատգամ. օրինադրութիւն. պայմանագիր, վճռգիր, ինչմ. գՀմ. «Մինչև չիերբ ոչ կամիք լսել պատուիրանաց իմոց և օրինաց: Մի անցանիցէ զպատուիրանաց իմոց և օրինաց: Մի անցանիցէ զպատուիրանաքս: Հասից ի պատուիրանն նորա: Զպատուիրանաք նորա ոչ անցից: Դու պատուիրեցեր զպատուիրանս քո: Պատուիրան նոր տամ ձեզ: Ըստ պատուիրանաց և վարդապետութեան մարգկան, և այլն: «Ընդալին պատուիրան՝ և պատուիրանացն սէրունագոյն՝ պատուել զածծ. փիլ. ծ. Բան: «Ընկալաք զՀրամանն պատուիրանին յաննախանձ քոյոյ բարուց քնուելնէդ. Եղիշ. ա:

Իսկ ա. Եզր. Է. 26. «Պատուիրանաւ Հրամայեցին, իսմ ըստ ի ինամով, կամ զգուշութի. «Զէբ «Զէբ գոի վ գոի «Ջմբ. լմաք:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Գրութի պատուիրանացն ած. «Որպէս զպահապանս պատուիրանագրութեին. գէ. ւգ. վ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՏԻՐ, գրի. ա. գ. Դիօզ զպատուիրան. տուօզ զպատուէր. «Ի նորա կամայն կան պահել ընդ հրամանաս պատուիրանադրին: Գիտեալով (բանաստեղծութեն) զնմն պատուիրանադիր, և զագամ պատուիրեալ. Ագաթ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՏՐԵՄ, հցի. ն. Օրինադրել. պատուիրել. «Զնոյնս և բարեսաեղծուն ած պատուիրանագրեաց: Որ զայն մեչս խիստ ի յիշումն առնել մեզ պատուիրանադրեաց. Թէոփ. Մայրագ: Խոր. գրգ: «Որ առ պատուիրանագրեալն ոչ ձգաթ հաւանիլ կանոն, նա յահեկաղմանն գանդաչէ խոտորեալ ճանապարհի. Յհ. իմ. ագ: «Ոչ պատուիրանադրէր զ արձակել, մեչ ոչ ի յայլեեալ լինէր. Ճ. գ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Դրութի պատուիրանի. պատուիրան. «Ջոհիս ցեալ ագամայ՝ մոռացաս զպատուիրանադրութի քո, զոր ետուր նմա. Մ՚ագ: «Հրամայէր ագամայ զդուշանալ պատուիրանադրութէն. Շ. Ի.գ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՕԱՆՑ, բ. ից. ա. Παραβάτης. Praevaricator, transgressor, violator legis. Որ զանցանի, զպատուիրանաս. օրինազանց. յանցաւոր. «Ջոր ուներ՝ ևհան ի պատուիրանազանցէն: Ջպատուիրանազանցին զպարահս յինէն պահանջեաց. Խոխ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՕԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Παράβασις. Praevaricatio, transgressio

որ և ՊԱՏՈՒՐԱՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. Զանցումն զպատուիրանաւս. յանցաւորումն ընդդէմ պատուիրանի. հրամանը անցուկ՝ոտրելը. ինչ պիտի պօշմաը՝ գըշմաը. * ի պատուիրանազանցութենէ գտեալ առաջինն ի մարդկանէ: Չնախատասիցէն պատուիրանազանցութեան պատճառ ճաշակեամն: Ցորմէ վերպատցաւ ընուԹիւնս պատուիրանազանցութեն: Կըմիտց զպիշաչն մնահոս, և զպատուղ պատուիրանազանցութենէն. Խոր. ա. 3: ԺՀ: խօսը: խոխո: * Ոչ էս վասն չտքատմուն պատուիրանազանցութեամբ հոգ առնէին. Ոսի. յճ. ա. 41:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ է ըստ պատուիրանի. * Զըստ հնչտուԹեան կենցաղն քան զպատուիրանականն նախատպատուելով. Բիւս. ահմ. իշմ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՊԱՀ. ա. Կատարիչ պատուիրանի. պատուիրանապահ. * Վասն պատուիրանակատար մշտակիր հանապազորդ. գուԹե Ծորս. Բ-ղ. Ը. 7:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Տ. ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. * Որ գողանայ զոսկի, նոյն գողուԹի է և պատուիրանահատուԹիւն՝ և որ զկապարն գողանայ: Զվրէժ պատուիրանահատուԹենէն պահանջէ. Մատ. ծԸ. Ե յանի:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՊԱՀ, ի, աց. ա. Որ պահէ զպատուիրանս. * Զպատուիրանապահսն անմահացուսցէ յիւր ծածուԹիւնն. Ագաթ: * Զոսկերան փառաւոր առ պատուիրանապահսն եղեկիէլիս. Ոսի. լը: * Պատուիրանապահն վիոխագարձի յոյդ սիրել, և զնա տեսանել: Ցուցանէ զինքն պատուիրանապահ հաց իւրոց. Խոր: * Պատուիրանապահք էին աշ կատարածացն: Պատրաստել կայ պատուիրանապահ (մի ձ. պատուիրական) համբերողացն. Եփէ. ա. Ը:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՊԱՀԵԼ. Պահել զպատուիրանս. պատուիրանապահ լինել. * Պատուիրանապահելն՝ զծածկելն բարեբարուրն բացապայլեր. Մամբր:

Կամ Պահել զպատուիրան պահոց. * Քանամնօրեայ պատուիրանապահեալ դասկ ի կարգս անկեալց գասուն. Ճ. Ա:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահումն կամ պահպանումն պատուիրանաց. * Ի լռել մարգոյն զպատուիրանապահուԹիւն՝ լռէր և ծածկ ղպարեգործումն: Ի լռելն պատուիրանապահուԹեանն՝ լռէր և ծածկ գործ հրաչքն. Մամբր: * Սէրն ծոյ՝ պատուիրանապահուԹիւն Հանաչի. Խոսը: * Ալ պատուիրանապահուԹիւն վնախանձելի զծածկ առը իմապատուԹիւն պահէալ. Ագաթ: * Հասատասուն կալ և միալ... ի պատուիրանապահուԹիւնէ քո. Ժմ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՒԷՐ. ա. Որ միրճ պահէլ զպատուիրանս. * Ըստ ծածասէր և պատուիրանասէր Հոգւոյ իւրոյ. Յիշ. ոսի. յմ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՏՈՒ, ի, աց. ա. Տուօղ զպատուիրան կամ զպատուէր. * Դիտաք, և պատուիրանատուք օրինաց. Ցծսի:

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Որ պահս Պատուիրանազանցութենի. (՝ի ձայնիս առանգ, իբր աւերազանցութենի. կամ՝ի վանգելոյ.) * Իսկ յորժամ՝ի պատուիրանաւանգումենին գողնի գողնէլին անգամ մի, անկան յիշխանուԹենէն՝ զոր առեալ յառաջն ունէին. Բ-ղ. Ե. 5:

ՊԱՏՈՒԻՐԵՄ. ե՛ի. ն. Ἐντέλλω, ἐντέλλομαι. Praecipio, mando, jubeo, jussum do. διατάττελλω, discerno. διατάσσω, ἐπιτάσσω, ordino, coordino, constituo, dispono. παραγγέλλω, ἀπαγγέλλω, annuncio, denuncio. Պատուէր տալ կամ առանգել. պատուիրանագրել. կարգել. սահմանել. որոշել. ակնարկել. ազդել. պատչաճել. էմ՝ ինձմէ է ինձ, ըշմարտագ. * Պատուիրեաց առեր ասծ ազամայ: Որպէս պատուիրեայ ասծ նոյն: Դու պատուիրեցեր զպատուիրանս քո: Գիտէի՝ եԹէ պատուիրեացէ որդւոց իւրոց և ասն իւրոյ յետ իւր՝ պահել զճանապարհս տեառն: Պատուիրեաց աբրհամէնէ ամենայն ժողովրդեան իւրմէ: Պատուեաց գաւԹի զամենայն ինչ՝ զոր պատուիրեաց նմա յաստ: Աղքայ պատուիրեաց ամենայն յառգայ: Պատուիրեաց նոցա, զի մի ինչ բարձցեն՝ի ճանապարհ, կամ զի մի ուժիք ասիցեն: Պատուիրեաց նմա՝ մի ուժիք առնել: Պատուիրեցին՝ ամենևին մի խօսել. և այլն:

Եւ զի ոչ է բառս միշտ ճշգիւ հրամայական, նմին իրի այսպէս զանազանէ փիլոն. Լին. Բ. 16. * Ընդհէն ասէ, արար նոյ զամենայն զոր ինչ միանգամ պատուիրեաց նմա տեր ասծ. Ոչ կամի հրամայել նմա առաւել քան պատուիրել. քանզի հրամային տէրունք ծառայից. իսկ պատուիրեն սիրելիք բարեկամաց, և մանաւանգ՝ աւագք՝ փոքունցդ:

ՊԱՆՈՒՀԱՆ, ի, ից, նոք կի՝ նովք. գ. Θυρίς, Θυρίδος. Fenestra. Ծակ որմոյ ասն առ՝ի կուլմանէ կամ՝ի վերուստ՝ի պէտս անցից լուսոյ և հոգմոյ. լուսամուտ. լուսանցոյց. ֆէնեձէրէ, պաճա. (պ. պոփուն, պոփիէ. որպէս Թէ հուլմանցոյց. և յն. ՒՒ-ռիս, որպէս գունակ.) * Եթող նոյ զպատուհան ասապանին: Կալուկասս ընդ պատուհանն, և հոտս զնասահակ: Կախեաց զնոսա ընդ պատուհանէդ: Ըստ օրինակի պատուհանիցն և կամարացն առաջնոցն: Զգետց զձեռն իւր ընդ պատուհանն (այլ ձ. յառուեաց զձեռն իւր ընդ ծակոյն. յն. Եա՝ ծակ): Պատուհանք բացան երկինից: Բացից զպատուհանս երկնից. (իմն ըստ երբ. և յն. սահանք.) ևն: * Պատուհանք մնահոս՝ի բարձանց՝ի ձեռնհասնէին բացան՝ի վերայ բանակի նոցա: Բանին պատուհանք երկնից (՝ի գալատեան երկնաւոր գործատորին). Գե. էս: * Եղիցին իբրև զնուռ՝ի պատուհանից. Ոսի. ծԳ. 3. (իբր՝ի ծննեղոյզ:) * Ի պատուհանսն (աշատարակին) գնեալով ակունս լուսատուս. Պտմ. Լբ: * Որպէս ցուցանիցէ լոյս ընդ նեղ ծակ պատուհանից զնշանակ իւրոյ նշուլիցն. Վեցօր. ը: * Լոյսանցոյց պատուհանովք. Ասող. Գ. 47:

ՊԱՏՈՒՀԱՆԱՐ. նմանուԹիւ, որպէս Զգայարանք. * Եվ մահ ընդ պատուհանս մեր. Երեմ. ի. 21: * Մարմնոյ պատուհանիցն նմանեցին մի ըստ միոջէն մնասունք զգայաբեցն. քանզի՝ի ձեռն սոցա իբրու ընդ պատուհանն մնանէ՝ի միտն հասուածն լսելուենան զգալեացն. և գործեալ միտքն յառեալ կարկառուին՝ի ձեռն նոցա, և այլն. Փիլ. Լին. Բ. 34: * Մարմինս մեր տուն է առակաս, և պատուհանք՝ զգայարանքս: Ի զգայարանաց մերոց իբրև՝ի պատուհանից ելանեն գոզք և կողոպտանն զմեզ. Եփես. ի: Վ. ԺԹ. ծԲ: * Թե զաչացս պատուհանս տուեալ բացուցանիս: Ցնոցանն պատուհանք աչացս իմաստից. Նար. ծԲ. իԲ:

ՊԱՏՈՒՀԱՆ, հանք. որպէս Պահարան. խորշ. ծակ՝ի մէջ որմոյ. հիւսիսոյ. փօլաղ, ինօղ. * Էարկ զոսկին՝ի զամբիւն, և ձգ զնա՝ի պատուհան եկեղեցւոյն: Դու ևս ձգայր ցքեր զպատուհանս քո ԹզիՀովք. Վ. ԺԹ. ԽԹ. ծԲ: * Ոմանք յորմէ եկեղեցւոյն պատուհանս գործեալ գնեին զնուքանչիւր սքս՝ի նեղքս յորմս եկեղեցւոյն. Ոսի: * Ջնք գբլուխն ելգին՝ի պատուհանի միում. Հ. օփոսօ. ծա:

ՊԱՆՈՒՀԱՍ, ի, ից. գ. Τιμωρία, δίκη. Punitio, mulcta, supplicium, poena, ultio. Գանձ (որպէս պատեալ և՝ի վերայ հանեալ). տանջանք. վրէժ տրգտութիւն. գանչէզ. * Զպատուհաս երկոցունց (ապրնիքն ոչ և Թագաւորի) ոմ ծանիցէ: Մատիր անմահ անձին տալ գոս քեզ սիոն պատուհաս. Ա-ող. իԲ. 22: Երեմ. լա. 21: * Խնգրելին յինէն՝ առնել նմա պատուհաս. Գծ. իԷ. 15: * Թերևս հատուցանելով զայս ինչ պատուհաս՝ ոչ ջնջեսցես զնոսա. Ոսի: * Չի ընդ երեմն իսկ ոչ ժամանէ՝ի տեղի պատուհասին իւրոյ: Ցայգ վայր եղև հրամանն պատուհասից ձերոյ. և՝ի վերայ գորին պատուհասի երեմ ձեզ յատուկսատն. Եփէ. ը: Ալրեցո զմեզ յամենայն պատուհասից. Ճէ: * Ցատուցին ընծորէքն ոչ քան զպատուհասն. որպէս և եգիպտոսի լեռնին քան զպատուհաս տոին (իմն տովղն, կամ տով պատուհասական). Վրդ՝ծ ծՒ:

ՊԱՏՈՒՀԱՍ. Ἀπειλή. Minae, comminatio. ἐπίπληξις, ἐπιτιμία, ἐπιτίμησις, increpatio, objurgatio. Սպառնալիք պատժոյ. և Սաստ. կշտամբանք. յանգիմանուԹիւն սաստիկ. էրԹէլ. պաբ. * Լաւ է լսել զպատուհաս իմաստնոյ, քան լսել մարդոյ զերգս անմտաց (այլ ձ. զպատուհասիս իմաստնոյ): Չի եԹէ առ խրատու պատուհասի կենդանի տեր մեր առ փոքր մի ինչ բարկացեալ ի նե, գարձեալ հաձեսցի ողորմուԹիւն ընդ ծառայս իւր: Շատ այնպիսւոյն պատուհասն այն՝ որ՝ի բազմաց անաք է. Ժող. Ե. 6: Ի. Ա. Ե. 32: Ի. Ի. Ե. 6: * Ցնանկին ոչ հանդարտ պատուհասի: Ո՛չ ինչ է պակաս պատուհասս Թագաւորի՝ի ցասմանէ առիւծու: Եւ գուք անայք զնոյն առնիջիք առ նոսա, ներելով առնել զպատուհասն. Ասի. ծԳ, 8: Ե Ի. 2: Եփես. Ը. 9:

ՊԱՏՈՒՀԱՍ. Ἔγκλημα. Crimen. Գործ արժանի պատժոյ կամ պատուհասի. յանցանք. ոձիր. * Ալ նոյնպես զնա՝ի բազում պատուհասից ապրեցուցանիցես: Ոչ անպատրաստ զանձն երևեցուցանել, այլ զի չկարիցէ զրպծել իւրոյ պատուհասներին գտանել. Ոսի. Ն. ա. 17: Ե Եփես. Ը:

ՊԱՏՈՒՀԱՍԱՓՈՁՆ. ա. Ἐπιτιμητικός. Magis objurgans. Առաւել յանգիմանողական. աստիճ կշտամբողական. * Պատուհասապատչն բանիս՝ի գիմի հարկանի առաստաւորչէն: Պատուհասապատչն բանից ընկիցէն արտարել զսուտ առաքեալն՝ի ներքս արկանել. Ոսի. Ը. իոբ:

ՊԱՏՈՒՀԱՍԱԼԻՑ. ա. Լի պատուհասիւք. ահարկու. * Լուեալ զայս ամենայն խօսս ապատնեալքդ, և զքանս պատուհասալիցս. Փօբգ:

ՊԱՏՈՒՀԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Τιμωρητικός. Pertinens vel tendens ad mulctam, vindictam; incrudelis. Որ ինչ անկ է պատուհասի, այսինքն պատժոյ և սպատնալեացց. պատուհասաօղ. վրէժխնդիր. ասնգին. անխնայ. էօրճէլ. * Բարձեր զպատիժ պատուհասականն. Գնչ: * Եւ է գործ բարկացողին՝ գոլն ամենքանական և պատուհասական: Ի սաստկունէ Թէ յատուկ՝ ոչ ասնքանական գոլն և ոչ պատուհասական, այլ հանգարտ և հեշտական և ներողական. Ա. բնօթ. սաստ: Որոշական է, որ և պատուհասական. որպէս և գաւԹի որոշէ պատուհասիս զչարսն. Ոսի՝ի օր:

ՊԱՏՈՒՀԱՍԱՒՈՐ ԼԻՆԵԼ. կրել կամ. ընդունել զպատուհասս. պատուհասիլ պատժիլ. * Ի ժամանակին՝ յորում պատուհասաւորին եղանիւբ մարդն, վերագարձուցանէ

զերկիր յատաքին կորգս. Մամիր:

ԳԱՏՈՒՀԱՅԱԿՈՑ ԼԻՆԵԼ. կրկ. ընդ պատուհաս. պատժակից լինել. *Եւ եհ վայրկ պատուհասակիցք նորա եղեալք՝ ի պատուհասակս առ ձեզ հային. Լմխ. յ-ովհ:

ԳԱՏՈՒՀԱՅԱԿՈՑ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ἀπειλέω. Minor, comminor. προσπέττω, σκω,arguo. ἐπιτιμάω, ἐγκαλέω, reprehendo, objurgo, increpo. Պատուհասիք սաստիկ կոծել, ահագին սաստիկ կշտամբել. պատուհասիլ, որպէս սպառնալ՝ քան պատժիլ. փչուել. լեզուաւ ի-ոյէ: *Պատուհասեաց առնէր զպահպան իրեւ զխշտաբան ինիս: Իբրև յանցանէ աղքատն, յարտաքսիլ՝ի վերայ՝պատուհասեաց առնեն զնա. Ճ. Ա.Ր. 15: Մխ. ծՃ. 27: Ա.յլ զի մի՞ պատուհասեաց առնիցեմք, ան առնալ՝ և օրինակ ինչ ուղղելն հնարեացք: Կարծէր ինձ ուղղելն պատուհասակից: Փիլ. լխ. Ր. 70: *Սկսեալ այնուհետեւ պատուհասակից առնէր (արդաս զդրիսդր). Ագաթ: *Եհայ՛ց առնիս ծանրաբեռինք և պատուհասեաց երեսաց:

ԳԱՏՈՒՀԱՄԱՌԱՔ. ած. Առաքեալ՝ի պատուհաս. սաստիկ, կամ սաստիկ ազդեալ. *Ո՞ւր բողոքեմ զյանկարծագէպ պատուհասառաքս բարկութեան: Պիտ:

ԳԱՏՈՒՀԱՄԵՄ. հգի. ն. Τιμωρέω. Punio, ulciscor. Պատուհաս՝ի վերայ ածել. պատժել. առնչիլ. գազանգնիլ, հակգնիլ: *Ցուանալ քեզ իշխանութիւն պատուհասել և խոշտանգել. ա. Եզր. Ը. 27: *Ընդ գառակապին ընկալ պատուհասեր: (Հնգի) բարիւքը ոչ զնքան խրատելով օգտիս... ընդ որոց և պատուհասեալ զատեցար՝ի կենցաղոյս: Պիտ:

ԳԱՏՈՒՀԱՍԱՐԿ. որ է ԳԱՏՈՒՀԱՍԱՑՈՑ ԱՒՈՒԵԼ. Ἐπιλήττω, ἐπιτιμάω, ἐγκαλέω. Castigo, increpo, objurgo, coarguo, reprehendo. Սաստիկ և սպառնալիւք գաստիճեալ. սաստիկ յանգիմանել. սաստիկ. ազդրմնգ: *Մի՛ լինիք իբրև զնոսա ձեր, զորս պատուհասեին մարգարէքն առ ալիւնք՝ և առէին: Պատուհասել սկսաւ զնոսա և ասէ. Իբրև ոչ գիտէք, և այլն: Զձեզն մի՛ պատուհասեսցէ, այլ միխիթարիչն իրեւ զնոսա. Ջոփ. ա. ԼԱ: Ե. Ա. Ե. 7: ա. փՀ. Ե. 1: *Սկսաւ նախ ինայր նորա սաստիկ պատուհասել զնա. Եզր: ծՃ: *Ոչ ուժգնագոյնս զնոսա պատուհասեաց: Պատուհասելով զնոսա սակս՝ Թէ յիւրան ևին, և իւրքն զնա ոչ ընկալան: Զպատուհասել զյանցաւորն՝ մեծ ինա է վարգապետին և աշակերտին. Ոսկ. յհ. Ե Ե. Ի-ոյ:

ԳԱՏՈՒՀԱՍՈՒ. աչի, չաց. ա. գ. Ἐυθυνος. Qui rationes et poenas exigit, censor. Որ համար պահանջէ, և պատուհասէ. զպիտի. Ինգիտիչին. *Ցպարգս պատուհասուցաց: Պատուհասիչ անձն: Զպատուհասիչս անուանս: Զայս է ամենայն պատուհասուցաց՝ զանձնէլիս ըստ ամենայն առաքինուէ գոլ: Գազ. օրին. ծԸ:

ԳԱՏՈՒՀԱՍԱՊԱՂԱԿԱՆ. ա. Յանգիմանող. զանգան. հշտամբազական. *Ա.մ զի վերաձոզական, և ոչ սակ պատուհասապատական եք՝ եղեալն առ նա, լուայ ասել, և այլն: Ոսկ. գծ:

ԳԱՏՈՒՄՆ, ամանի. գ. Փարիսի զինքը. ֆարիզեւուէ. սարըմսաք. *Երկան իմն առնուն՝ի ձեռաքն գնալով պատմամբ զերկրորդ: Սարկաւագ:

ԳԱՏՈՒՄՆ. Պատանուհի. գիտապատուհիճ. պոռնէսք. *Ոչ ինչ առնեն փոյթ առ պատուհին մարմնոյն. այլ գիտապատուհի համարին զվարս հրաշալիս և առաքինիս. Ոսկ. յհ. ա. 39:

ԳԱՏՈՒՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հպի՛ի պատուհասն լինել, կամ՝ի պատուհաս. իւրամ հոգեբէս. Խղճուիլ: *Ոչ եր ժամանակ պատուհասականն չքոյց և պատուհաս. անաքգեալն էին ակեաք: Լանաց պղտութիւն, չանմարդնաց զպատուհասականն, և քարոզիչաց մեզ զպարտականն. Աբ. հմբ. յորմէ և վ-ահր:

ԳԱՏՈՒՊԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ցնծալի պատարագութիւն. ապատասխանատ. յարկ ապատին. ած հովանի ապարի՛ որ պատեհ պղնգ իւրեանն. *Հալածելոցդ ապատան, փախուցեալդ պատապարան: Ուստի ոչ զարձ ոք յէից առ պատապարան փախուածն. Աբ յարմ. Բարձր: Ե Աւրձր. Ե. 12: Նար. խ: *Ընդարձ լոգոյն հատարելութեանցն չտեմարան, և պատապարան ծերապատուհասութեանն խնամոյ պատրաստ. Պիտ:

ԳԱՏՈՒՊԱՐԱՆ. Ապատին և պաշտպան. գործակից. օգնական. *Ջոմ պատապարան ապատնութեանց յահագին գատաստանին գոյ ժամանակին. Մարխ. կհ: *Ոչ ուրիք գատնիցեն պատապարան ինչ և վհիմարութեան. Ոսկ. Ե: *Ոչ եղ կարասութեան երկրիւ՝ առնուալ զպատապարան և պատճառս օգնականութեան վասն ամենայն բուսոցն զոր բուսոյց. Վեցոր. Ե: *(Ոդիւքն զերկնից) զմայրն գրգռալ՝ զինի առնալ պատապարան ինգրուածոցն. Եւթ. Տիտ:

ԳԱՏՈՒՊԱՐԱՆ. Ապատնութիւն. ներցուկ հաստատութիւն. *Ընդհատչին պատապարան խոչոր բնից. Պատապարանք ահագնից. Նար.լԲ:

ԳԱՏՈՒՊԱՐԱՆ ԼԻՆԵԼ. Ἀντέχομαι, ὑπαρασπίζω. Suscipio, protego. διαβαστάζω, sustineo. Պատապարել. հովանի և պաշտպան լինել. ձեռնտու և վերակացու և օգնական լինել. եւ ի-ուհմափ. գոյբմափ. ոիբեր օլմափ. *Պատապարան լերուք ակատաց. ա. ի-ես. Ե. 14: *Պատապարան եղէց ասէ քաղաքիս այսմիկ վասն իմ և վասն գաւազի ծառայի իմոյ: Ի վեր առցուք, և պատապարան լեցուք. Ոսկ. յհ. Ե. 39: Ա ս. ա. 18: *Ոչ զիւրականացն, և ոչ զպատապարանն լինել մատուցանել բարւոք օժանգակութիւն. Պիտ: *Վասն պատապարան լինելոյ եղբօր յանցաւորելոյ՝ ազօթիւք. Նխ. ա. յհ:

ԳԱՏՊԱՐԱՆԵՄ, հգի. տ. ԳԱՏՊԱՊԱՐՆԼ. *Պատապարանելով պահէ՛ի խորին խաղաղութեան. Պիտ: *Ընդ իշխանութիւն արկեալ և մարքին, և պատապարանեալ յորսոցն՝ի գինւոյ և՛ի խտրակաց. Փիլ լխ. Ր. 82:

ԳԱՏՊԱՐԵՄ. հգի. ն. Ὑπερασπίζω. Clypeo protego, propugno, defendo. ἀντέχομαι, ἀντιλαμβάνομαι, suscipio, apprehendo. Պատել իբրև ապարատ. հովանի և պատհապան և վերակացու լինել. պաշտպանել. ընդունել. ժողովել զոք. Ե-ոէ ՀԷՐ ԸԱԸՐ ԵՒԵՐԼԵՒ. գոյբմափ. ոիբեր օլմափ. *Մի Թագաւոր գնա, և պատապարեացէ զքեզ. Ա-ոսի. Ե. 6: *Պատապարելոյն գնա՛ի սօղոյ և՛ի սահմանմանաց. Ը. ի-ղի: *Եհմէ ազքատաս. Նայեցէ եղբարք քո և ակարանայեցէ ձեռաք, առ քեզ պատապարեցոս զնա. Ղ-ոբ. ի-Ե. 35: *Հարկ է ձեռն տալ և պատապարել. Ոսկ. ֆ. ա. 18: *Եհմեցէ՛ի լոյս կարծիս այս հնարից՝ քան պատապարել. Նար. Ե:

ԳԱՏՊԱՐԵԼ. Ἀποκαθίστημι. Restituo, redintegro, և այլն. Հանգուցանել. գարձուցանել յանգորդ. զերծանել յանգոյցէ վիճակի. *Պատապարեաց զնոսա անդրէն յերկիր իւրեանց: Պատապարեցոյց զնոսա անդրէն յերկիր իւրեանց: Պատապարեցոյց զնոսա՝ի տուն իւրեանց: *Պատապարեցոյց զնոսա՝ի առնել իւրեանց: Պատապարեցոյց զնոսա անդրէն յերկիր իւրեանց: Պատապարեցոյցէ զնոսա՝ի տուն նախնեացն իւրոց. Ոսկ. ծա. 11: Երեմ. իԸ. 8: ի. 19: *Պատապարեցի զամենեսեան յիւրաքանչիւր յարկս հանգերձ ուրախութիւն՝ի քէն յի՛ի տէր մեր: Մ-ոլ:

ԳԱՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտպանութիւն. ամրութիւն. *Ոչ գիմոց և առու զգուշութիւն, և ոչ Թիկանց պատապարութիւն. Նար. ՀԸ:

Խոկ Եա. ԺԲ. Ե. յաբէլ՝. *Աղկիմա որ էհր յոգեբ քահանայապետութիւն՝ի շուրջ Ջանակի պատապարութիւն յաՀորդեր զքա. հանդայապետութիւն. իմա. օգնու՛ի գտնել առաի և անաի. ըստ յի. ռզուՀրզոլ, զՀԸՀ. Թագուցիչ. ասէին անդրէն խնիալ:

ԳԱՏՐԱԽԱՒՆ. ա. ի. խաւան պատարագի. խորհրդատուր. *Եկէն մեծատունն առ գառաւորն կաշառով քաղցր լեզուով պատրաստան. Եզր. Համաբ:

ԳԱՏՐԱՆ. ա. Պատրաստել խոհանոց. *Ինքնին՝ի բաց վարեաց զպատրոն՝ պատրաստ բնութեան օրինաց. Լմխ. ոգի:

ԳԱՏՐԱԿԱՆ. ա. Ἀπατεών. Deceptor, decipiens. Պատրուական. պատիր. *Ընդ իւնա ինչ ոչ յուսանէն, քանզի պատրակնութիւ ևն վասն խաւարայ և պատրական ինչ բանից. Ոսկ. ծա. 11: Երեմ. իԸ. 8: ի. 19: *Պատրակնութիւ զամենեսեան յիւրաքանչիւր յարկս հանգերձ ուրախութիւն՝ի քէն յի՛ի տէր մեր: Մ-ոլ:

ԳԱՏՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատրանք. խաբէութիւն. *Ոչ ինչ ի պատրակութենէ ևս ի ձեռն ոգւոյ ասացեալ. Ոսկ. ծա. 11: Երեմ. իԸ. 8: ի. 19: *Պատրակութիւն զամենեսեան յիւրաքանչիւր յարկս հանգերձ ուրախութիւն՝ի քէն յի՛ի տէր մեր: Մ-ոլ:

Ո-ի. է՟է։

ՊԱՏԱՆՔ. Նաց. գ. Ա՟Ապάτη. Deceptio, fraus. μεθοδεία, circumventio, insidiæ, dolus. Պատրեալն, և իբր. պատիրք. խոտէոն. նենգ. դաս. ալ. փնով, ալաքնոփ, ալան. հոփ. *Պատրանք մեծութեաւ։ Ամենայն պատրանօք անիրաւուն. Մրկ. ՟Բ։ 19։ Ե. Ի՟ե. 10։ *Խաբէութեան մարդկան խորամանկութեամբ առ պատրանս մոլորութեան. Ա՟Բ. ՟Ա։ *Ոչ իմացեալ զպատրանս խաբէութեան, որով վիպեացան. Եւ՟Ի։ Ե։ *Սովորութեամբ ունէր՝ պատրանաց աղագաւ առ բազումս ոչինչ՝ ի ծոցս ծուկ գործել. Խոր. ՟Ա. 33։ *Պատրանք բանսարկուին, կամ Թշնամւոյն, չարին, գիւթին, եւն. Շար։ ՛Ի։ Մալա. որ են նենգագործ ձարս։ Խակ կրաւորաբար ասի. *Պատրանօք նախաստեղծին մերկացաք՝ ի լուսոյն։ Մերկացաք մերոյզ բան նախահօրն պատրանաց. Շար։

Ի ՊԱՏՐԱՆՆ ԱՐԿԱՆԵԼ. և ՊԱՏՐԵԼ ԻՍՏ.

ՊԱՏՐԱՆՆ ՄՏՈՒՑԱՆԵԼ. } Բան. Խ՟Բ։ Բ՟Ե։ *Բանիւք զքեզ՝ ի պատրանս արկանի ձեզ (չն. ՝ի շնորհուկս)։ Ա՟Ո. Է. 5։ *Սկըզբանէ նոյն նմա մեղմով պատրանս մատուցանել. Խոր. Ա. 28։

ԱՍՏՂ ՊԱՏՐԱՆԱՑ. Πλανητής. Planeta. Մոլորակ. մոլար աստղ։ *Զարեգակն և զըլուսինն և զհինգ աստեղսն պատրանաց. Եսե. ՟Բ. Ա։

ՊԱՏՐԱՍՏ, ի, լց. ա. Ե՟Ետοιμος. Paratus, promptus. Հանդերձեալ, կազմեալ. կազմ, և յօժար. հոգիր. հաղըր. *Եւ գուբլուխնս յերկինէ՝ ի պատրաստ բնակութիւն քումմէ։ Ընէ էին կուժութիք պատրաստ հնձելոյ։ Ես՝ ի տանջանս պատրաստ եմ։ Պատրաստ է սիրտ իմ աստ քեզ ասծ։ Լ՟Ըր պատրաստ առ վաղիւ։ Կացէք պատրաստք ամենեքեան։ Պատուէր տայր՝ կալ նոցա պատրաստ յիրու ամենայն։ Լ՟Ըրուք կամ եղիրուք պատրաստք։ Պատրաստքն մնին. եւն։ *Պատրաստ եմք ամենեքեան առ ամենայն մեքենայս հարուածոյ. Եղիշ. Ի՟։

ՊԱՏՐԱՍՏ. Πρόσχειρος, πρὸς χείρον. In manu situs. Առաձեռն. Ներկայ. *Հաւատարմ այնոցիկ՝ որ՝ ի պատրաստ ընկենուն զընծրհս ըստ առաքի։ Տրամադիր է մարդկան ազգ և կարօտ, կամ հասելոց չարեաց, կամ յուսացելոց, կամ պատրաստիլ ահ ոմանց սրամիզ. Փիլ. Լ՟Ա. Ե յիսոփն։ Տճս և ԱՌՆՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏ։

ՊԱՏՐԱՍՏ. Որ կամբ կայ՝ ի պահպանութիւն անձին. անձնապահ. զգայր. հեռի. *Եղիցի՝ ի սատանայընչից ամենեքին պատրաստ։ Ընդ[illegible] պատրաստ՝ ի բազմախօսս է. Վ՟ր՟ Հց. Բ։ *Ի գինւոյ ամենեքին պատրաստ կաց. Վ՟ր՟ Հց. յ։ *Պատրաստք եղիրուք՝ ի մարգկանէ. Պարտ է անդագար պատրաստ լինել յորոգայթից. Ո՟Ի՟բ։ *Ի բաղանեւոց պատրաստ կալ. ՄԽ. Բ՟Ե։ *Ի հոգմին որ յոյնարէն արթս ասի՝ պարտ է զոյգին պատրաստ ունել. Վ՟ոփ. ՟Բ։

ՊԱՏՐԱՍՏ ԱՌՆՆԵԼ. Տ. ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ. Ե՟Ետοιμάζω. Paro. *Պատրաստ սրտիւր առաքի իմ սեղան։ Պատրաստ արարէք զՏեառնապարհն առաւուն. եւն։

ՊԱՏՐԱՍՏ ԴԱԼ, կամ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՊԱՏՐԱՍՏԱՆ ԴԱԼ. *Զմիտս սրբել՝ ի խղճէ չարեաց, և ոչ միայն մնալոյ պատրաստ կալ սրբոյն. ԲՐ՟. Հղ։ *Պատրաստ լինել աղօթից և պահոց. Կանոն։

ՊԱՏՐԱՍՏ. ն. Ձգուշութիւամբ. արթնութիւն. *Պատրաստ և հանդարտ կեցիցես իրրև զկապնաւոր. Վ՟ր՟ Հց. Ձ։ *Պատրաստ ասար դձուս, որ չբեկի. Ո՟Ի՟բ։

Ի ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՈՒՆԵԼ. Κατορτόω, προκατασκευάζω Praeparo. Ετοιμάζω, paratus sum. Պատրաստական ունել. պատրաստ լինել. հանգերձիլ. *Զ յատակագոյն խոստացեալ օրհնութիւն ձեր՝ի պատրաստի ունել։ Որ՝ի պատրաստին ունի գասել զնինդանիս և ըզմեռեալս. Բ՟. Ի՟բ. Ե. 5։ ՟Ա. պէտ. Ե՟. 5։

ՊԱՏՐԱՍՏԱԲԱՆ. ա. Պատրաստ և աչքզակ՝ ի բանս. հաղըրձելոյ. *Ընտրեաց իւր արս ճարտարս և պատրաստաբանս. Բ՟ա. Ե՟. 8։ *Որում տեսք քո իմաստ շնորհալից՝ պատրաստաբան՝ աչքզակ՝ ի գիւտ խոհական. նութիւն՝ ձայնարձակութիւն պատուհասիչ խոսիւք. փարոյ։

ՊԱՏՐԱՍՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Պատրաստութիւն և աչքզակութիւն բանի. առ ևտուր յարմարեալ բան. Ի՟ել Ի՟ՀԻՆ պատրաստաբանութեամբ անուանեաց զանունն (մանկան) ըստ հրոյն որ գիպեցան. կի՟ըղ. Ե. Ի՟։ *Պատրաստաբանութեամբ ունիս տուր զպատիւնութիւն հնդրսլայց. Ե. Բ՟յբ։ *Մտանեն յատագաստն պատրաստաբար. Ի՟։ *Պատրաստաբար և անդրդուելի գինաւ. *Պատրաստաբար ունիս տուր զպատիւնութիւն հնդրսլայց. Ե. Բ՟յբ։ *Մտանեն յատագաստն պատրաստաբար. Գ՟. Է։ *Պատրաստաբար և մեծայորդոր վուրթով դանձիցեք անձանց զիրկութիւն. Ի՟ր՟ի։ *Ձեռն ամենալի, որ բանաս և մատուցանես պատրաստաբար բաշխմամբ. Ն՟ր. ղ՟։

Կամ Զգուշութիւն. *Պատրաստաբար և հանդարտաբար երթիցի գնալ ձեզ՝ի խորհուրդս կենսակիրս. Ցհ. ի՟։

Կամ Դիւրաշարժութիւն. տուանց հակառակութեան. *Անտի պատրաստաբար յերկինս ամբարձցիս. Ո՟ի՟. դ՟։ *Ոչխարք պատրաստաբար կուին, և ձնձղուկք մինչեւնոյնիւք որդոց գիւրաշարժ ըմբռնին. Եփր. տ՟եփր։

Կամ որպէս ա. Պատրաստ. *Բարձրաձայն կարկաչիւք զերկրագործն ... իւրաքանչիւր արուեստից պատրաստաբար յարգալիքն. Լ՟ոփ։

ՊԱՏՐԱՍՏԱԲԵՐ. ա. ի. Պատրաստ՝ի բերութեան կամ՝ի գալ. մօտալուտ. *Զի է հասեալ պատրաստաբեր՝ տերն՝ի վիրայ քո վիճաբեր. Շ. Է՟է։

ՊԱՏՐԱՍՏԱՐՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Ամեր. կեան կամ պատրաստեալ բնակութիւն. * Ի հովանի Թևոց իւրոց պատրաստարուակութեան կայաք որպէս՝ի վայելուչ քաղաքի. Ցհ. ի՟։

ՊԱՏՐԱՍՏԱԳՈՑՆ. ա. Ե՟տοιμότερος, τατος. Paratior, promptissimus. կարի պատրաստ. գիւրապատրաստ. առաձեռն. հաճ հաղըր. *Դիւրաշարժ ձգին առ՝ի յառաքինութիւն միտք կուսին, և՝ի վարդապետութիւն պատրաստագոյնք. Փիլ. ԽԱ։ *Ցինչեցեք զնծ, ասէ, և ուրախ եղէք. զի՞նչ քան զխիշատակ պատրաստագոյն. յիշեալ և գոհ, և ուրախ լերս. Ա՟ա որ. ի՟։ *Պատրաստագոյնք է մեքենել և պատրաստագոյն յօրինել. Ո՟ի. է։

ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ե՟տοιμος. Paratus. Պատրաստ. գիւրապատրաստ. կան. հաճ պատրաստական. հաղըր. *Ա՟Ե՟ք պատրաստական քարինս երկոտասան։ Իբրև զպատրաստական գործոք զնա։ Ո՟ւիա յաւիտենական եգ ինձ պատրաստական յաւիտենական ժամանակի պահել։ Զպատրաստական կան հայն յերկինէ եւսուբ նոցա. Ցէ. ի՟. 3։ Ո՟ր. ի՟. 3։ Բ՟. Ի՟գ. Ի՟ճ. 5։ Խ՟. ի՟ղ. 20։ *Ոչ օտար կանոնաւ՝ի պատրաստականս ինչ պարծել. Բ՟. Ի՟ր. ի՟. 16 իմն՝ի պատրաստական իրս. Խոչ. եղաք կամ փախուցի բանէր։ *Սիրն զևանգ՝ի սեղանոյն անդր պատրաստական գիպեցաւ. Եղիշ. Ի՟։

ՊԱՏՐԱՍՏԱՍՈՒՆ. Ե՟ուτήδειος. Opportunus. Դիպող. պատեհաւոր։ *Ձևէր հասեալ ժամ նորա, այսինքն չև էր ժամանակ պատրաստական. Ո՟ի. յհ. Ի՟. 7։

Խակ Մրկ. ի՟. 9։ *Նաւակ մի՝ պատրաստական կայցէ նմա. յն. սպասեսցէ, կամ հայցէ միայցէ. προσκαρτερέω, perseverο, perduro.

ՊԱՏՐԱՍՏԱԳԻՍ. Տ. ՊԱՏՐԱՍՏԱՐԱՐ. Ե՟տοίμως. *Հրամայելով ընդունել զնուա պատրաստասպաս։ Զանկիմսա պատրաստասպասէս ընկալան գաղատիքն. Ս՟ի՟. Ի՟. 23։ *Որպէս և քերթողն ասէ (զնշ). փերիկ է ազատիչ պատրաստասպաս. Ա՟Բ՟ի՟. Ծ։

ՊԱՏՐԱՍՏԵՄ, ից՟. ն. Ե՟տοιμάζω, κατασκευάζω. Paro, praeparo, apparo. Տատասկեւ, հաստատեմ. կազմել. յարդարել. կազմ ունել. հաղըրլսմամ, հաղըր ելնել. ելնել՝ ի՟ելոց՝ փեսղել։ *Եա պատրաստեցի առուն և առ զի ուղղութիւն։ Զնն զնելիս, և պատրաստեմ։ Պատրաստեցին զպատարագն։ Որոգայթ պատրաստեցին ոտից իմոց։ Ի նմա է պատրաստեալ զանօթս մահու։ Որ պատասխանի տայ բանս գիմագարձուն է, պատրաստ անձին իւրում բանս հեռանալոյ։ Պատրաստեա յիւր զգործս քո։ Դու պատրաստեցեր զուզղութիւն։ Պատրաստեցիք ըզքեզնս։ Պատրաստեաց զանձ զերս իմաստութիւն իւրով։ Դիւրաւ և պատրաստեալ են ձայսորիք ասծապաշտութեան։ Պատրաստեալք իբրև զհուր՝ ի պատերազմ։ Որպէս ոք զի պատրաստիցի առնել ուրախութիւն կոչնոց ընկերաց։ Գուռնգ գործէին, մեսրոփ պատրաստեին. (յն. ձեռնարկէին). և այլն։

ՊԱՏՐԱՍՏԻԼ. ց. Παραφυλάττομαι. Observo, caveo. Պատրաստ լինել, որպէս Ա՟ենաւաղ լինել. զգուշանալ. ապգուշանգ. *Պատրաստին՝ի միաւսակարացն. Ցհ. ի՟։ *Ցայնմանէ ամենեքին պատրաստել եղբայրութիւն, ՝ի սկզբանէն մի՝ ինչ զատալոյորքին զանօրէն նութիւն խուզել. ԲՐ՟. Հղ։ *Ցամենեցունց պատրաստեան երկիւղիլ, պատրաստեան զգուշութիւն. Մ՟ա՟ր. ի՟։ *Ի համարձակութիւնանց պատրաստել որպէս՝ի մահ։ Ցոյժ պատրաստել պարտ է՝ի հայելոյ ընչից որ անգկայ. Վ՟ր՟ Հց. ի՟։ *Ի գաւազանութիւն ընտանեացն պատրաստին. Ս՟ր՟ի. յ՟. ի՟։ *Ի պատանեկան խորհրդոց որպէս՝ի գաղանէ պատրաստեալ։ Ցամենայն ագահ խօսից պատրաստեան. Ա՟ա. ղ՟։ *Ցաստաղագոյն պատրաստեցեր. (որ հայի՝ի կրկին Նշ.) Կլինայ։ *Ցընչասիրութիւն առաւել պատրաստէ (այս ինչն զգոյչ լեր). Ն՟ր. Խ՟ր՟ի։ *Ի գինոյ պատրաստել, մանաւանդ՝ի հին գինոյ, զի չուտ եփանէ՝ի վեր՝ի գլուխն. և՝ի բազանեաց պատրաստ կալ. Մ՟Խ. Բ՟ե։

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուսյ. ն. Տալ այլոյ պատրաստիլ. առանձ զի պատրաստ գտանիցի. *Խակ նախատրատցն զմոսաստծեալ, իբր Թէ խաբկանեաք իւրէ գործն՝ յաստղէլ զնոսա, զի զիմագաւորն պատրաստեսցուք. Խոր. Ֆ. 63։

ՊԱՏՐԱՍՏԻՉ. ա. Որ պատրաստէն. պատրաստող. *Պատրաստիչ հանգստանցն մերոց յաշխարհն հանգերձեալ. Վ՟ե՟ր. Բ։ *Կացուցանէ պատրաստիչս ձեռն ամենայնացց. Ցհ. ի՟։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ե՟տοιμασία, παρασκευή, (որ և ուրքամբ.) κατασκευή, ἀποσκευή. Praeparatio, promptitudo. παράθεσις, appositio. ὑποστασις, subsistentia, σκεῦος, vas, apparatus, եւն. Պատրաստ դիմի. յօժարութիւն. հաղըրլսփ. Բ՟եփոխ. *Ի պատրաստութիւն սրտից նոցա հայեցաս ունին քո։

զի այսպէս է պատրաստութիւն։ Ցարիցէ 'ի ծաղկէ արմատոյ նորա 'ի վերայ պատրաստութեան իւրոյ։ Փող հարկանէր, պատրաստութիւն լինէր, ճակատ յարդարէր։ Ի կատարումն ածել զպատրաստութիւն տան քո։ Լսելի եղև պատրաստութիւն նորա մինչև 'ի հեռաստան. ևն։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Հանդերձանք. կազմած. կահ. սպաս. ... *Գներցին ընդ պատրաստութիւն նոցա, ուղտս հինգ հարիւր, ևն։ Պատրաստութիւն խաչանց և արջառոց բազում։ Զամենայն պատրաստութիւն իւր առցէ ընդ իւր։ Եւ նկարեսցես զսռնս և զպատրաստութիւնս իւր. ևն։ Որպէս և Սաղ. հ. 22. *Խոստովան եղէց քեզ 'ի պատրաստութիւն սաղմոսաց ... իմա, 'ի գործիս 'ի նուագարանս սաղմոսաց։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. որպէս Զգուշութիւն. *Բարձեալ աշտեայս հանապազականս 'ի պատրաստութիւն գազանացն՝ որ 'ի մայրիսն ոչ... Արծր. Է. 7։ *Զայն արարին սա 'ի պատրաստութիւն անձրևի. ...

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ. իբր մ. Ἑτοίμως. Parate, expedite, cum apparatu. Պատրաստաբար. հանդերձանօք. *Եւ կոչին քահանայքն 'ի մէջ յորդանանու պատրաստութեամբ։ Եկեալ է սուրբ պատրաստութեամբ 'ի կէնաս. Յես. Գ. 17։ ... *Ի կանին ընդէր ոչ եկիք պատրաստութեամբ. Եղիշ. Է։

Կամ որպէս Զգուշութեամբ. *Գնա 'ի կուզերն, և պատրաստութեամբ բանէ երկու մատամբք պատուէ մի. Վստկ. ...

ՊԱՏՐԵՄ, եցի. ն. Ἀπατάω, ἐξαπατάω. Decipio, seduco, fallo, fraudo. Ի պատրանս արկանել. խաբել. գողել. որսալ. ... *Պատրեաց զայր քո, և պատմեսցէ քեզ զառակսն։ Ես պատրեցից զնա ... եղէց ոգի սուտ։ Մի պատրեսցէ զձեզ եզեկիա բանիւք։ Զի մի՛ նենգութիւն պատրիցէ զանձն նորա։ Պատրեն զսիրտս անմեղաց։ Ցիւրոցն ցանկութեանց ձգեալ և պատրեալ։ Իսկ բազմութիւն պատրեալ վասն պատշաճողութեան գործոյն. ևն։ *Պատրէր զոմանս 'ի նոցանէ ոսկւով և արծաթով։ Ոչ պատրի մեռեալ 'ի կարասւոյ։ Պատրեցաւ 'ի ձեռն տիմար գիտութեամբ. Եղիշ.։ *Առ սակաւ մի ժամանակ պատրեցին. Փիլ. ...։ *Իսկ ած զօրութիւն էր, որ պատրեալն էր՝ կոխել և մանրել զպատրողն. Իրէն.։ *Դաւաճանութիւն կնոջն սաէ զպատրիչն և զպատրեալն. Լծ. ...

ՊԱՏՐԻԱՐԳ. ի, արգք, կամ արգունք. գաց. գ. գրի երբեմն և ՊԱՏՐԻԱՐՔ, որ ուղղագոյն է. Բառ յն. ... Πατριάρχης. Patriarcha. որ 'ի Սբ գիրս թարգմանի Հայրապետ, և Նահապետ Յեկեղեցական գիրս վարի որպէս Եպիսկոպոսապետ երևելի նահանգի, և կաթողիկոս ազգի. մանաւանդ. իբրև նախագահ միոյ 'ի չորից աթոռոց յանուն չորից աւետարանչաց, որպէս հռովմայն, աղեքսանդրիոյ, անտիոքայ և եփեսոսի. յորս յաւելաւ յետոյ կոստանդնուպոլսին. ... *Պատրիարգք, որք թարգմանին հայրապետք, որք ունին զաթոռ չորից աւետարանչացն. Մխ. ... *Պատրիարգ, որ է հայրապետն. Սանահն. *Ցայն վայր չորք միայն էին ընդ երկրաւ պատրիարգք. Յհ. կը. *Առաջին ատենան յեկեղեցւոյ դասս պատրիարգաց. Լմ. ... *Պատրիարգք անտիոքայ, Գեորգս, լուգիոս, իգնատիոս, իւրն ևն։ Պատրիարգք աղեքսանդրի, Գեորգս, մարկոս, ակին, մելոս և այլն. Մխ. ... *Ղևոնդիէ պատրիարգին 'ի կեսարիա հայքն առաջին. Հոր։ *Զոյսուն ժամանակաւ մեծ պատրիարգն մեր կոմիտաս զեկեղեցւոյն Սբ հռիփսիմեանցն յարդարէր. Յհ. կբ։

ՊԱՏՐԻԱՐԳԱՆՈՑ, } ի, աց. ս. Πατριαρ-
ՊԱՏՐԻԱՐԳԱՐԱՆ, } χεῖον. Patriarchae domus, aedes vel sedes patriarchalis. Հայրապետանոց. տուն պատրիարգի. ... *Իսկ զանդրոնիկէ տարաւ ընդ ինքն պատրիարգն 'ի պատրիարգանոցն։ Իսկ երանելին յովհան նստէր 'ի պատրիարգանոցն հանդերձ քառասուն եպիսկոպոսօք. Վրք հց. Է։ Վրք ... *Եւ 'ի գիշերի 'ի պատրիարգարանէ անտի, և եմուտ 'ի նաւ լռելեայն. Ճ. Բ։ *Մեծն հռոմ, ուր աթոռ և պատրիարգարանն է լատինացոց, որք են ֆռանկք. Վրդն. ...

ՊԱՏՐԻԱՐԳԱՐԱՆ ասի և Աթոռն կամ քաղաք պատրիարգանիստ. կաթողիկոսարան, և այլն. *Բիւզանդիոն, որ յառաջ եպիսկոպոսարան էր, զկնի անուանելոյ նոր հռոմ՝ եղև պատրիարգարան. Ճ. Բ։ *Յաւուրս սորա պայծառանայ Սբ պատրիարգարանն. Ասող. Բ. 6։

ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Πατριαρχία. Patriarchatus. Պատրիարգն գոլ, և իշխանութիւն պատրիարգի. Հայրապետութիւն. *Նախակարգել 'ի պատիւ պատրիարգութեան։ Զիւրեանցն եւս աթոռ հաստատէին 'ի պատիւ պատրիարգութեան. Յհ. կբ։ *Ի պատրիարգութեան յոհաննու մանդակունւոյ. Վրդն. ...

ՊԱՏՐԻԿ. ըկի, կաց. յոքն. լինի և պատրիկունք. գ. Բառ յն. և լտ. ... Πατρίκιος, εὐπατρίδης. Patricius. Մի յաւագանւոյ՝ իբրև հայր հայրենեաց՝ զկնի ծերակուտի. բդեաշխ. նախարար. պարոն. եպարքոս. ... *Ոսկիոս ... ծերս ազնուականս հարիւր՝ ... արար. և որ ըստ նոցանէն էին՝ պատրիկս կոչեաց. Եւս. քր. Բ։ *Խորհեցան իշխանք չարիս ինչ զչորից պատրկաց նորա։ Եւ եթէ պատրիկ լեալ էի, ոչ եւս տեսանէի զձեզ. Վրք հց. ... *Եհաս պատրիկն (աշոտ) զօրօք իւրովք։ Եհաս պատրիկն հայոց 'ի թիկունս օգնականութեան. Ղևոնդ։ *Թողու փոխանակ իւր զվարդ պատրիկն։ Յաջողէ զիշխանութիւն աշոտ պատրկի. Ասող. Բ. 2. 4։ *Պատրկաց պատրիկ արարեալ զանդրոնիկ, վախճանի անդէն. Ուռհ։ *Զորդիս նորա առնէր պատրիկունս. Կաղանկ։

ՊԱՏՐԻՉ, արչի, չաց. ս. Ἀπατέων, ἀπατηλός, κόλαξ. Deceptor, seductor, fallax, assentator, deceptorius. Պատրող. խաբեբայ. հրապուրիչ. և պատիր. պատրողական. *Թէպէտ և մարմնով հեռի եմ, սակայն դիտեմ զպատրիչսն. Ոսկ. ... *Զչեղջակոյտս ատացուածոց՝ պատրչաց իւրոց տայր. Եւս. պտմ. Է. 15։ *Ունիցի ինչ օտարի զուրուք ճշմարտութեան՝ պատրիչ պատկեր. Դիոն. ...

ՊԱՏՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութիւն պատրկաց. ... *Տայր նմա իշխանութիւն պատրկութեան 'ի վերայ աշխարհիս հայոց։ Հաստատեցաւ իշխանութիւն պատրկութեան աշոտի. Ղևոնդ։ *Յանձնառ և յերանաւէտ կեանս տարեալ 'ի խոնարհագոյն աշխարհէ անթիպատ պատրկութեան թագաւորեցոյց. Մագ. ... *Տուեալ զհիպատուութեան պատիւն, այսինքն ապուհիպատ պատրկութեան. Ասող. Բ. 6։

ՊԱՏՐՈՂ, ի, աց. Տ. ՊԱՏՐԻՉ. *Ոչ իբրև զպատրող ոք խաբեբայ մոլորեցուցանէ զմեզ. Եղիշ. Է։ *Ոչ 'ի ձեռն բանից պատրողաց. Խոր. Ա. 26։

ՊԱՏՐՈՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատրողական բան. *Ի մէնջ վերացանուն պատրողաբանութիւն զանխլանալ կարծեն. Յհ. իմ. ...

ՊԱՏՐՈՂԱԲԱՐ. մ. Պատրելով. պատրանօք. *Խոյս տուաք 'ի պատրողաբար ծառայեցուցչացն. Յհ. իմ. եկեղ։

ՊԱՏՐՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ս. Ἀπατηλός. Fallax, deceptorius, seductorius. Որ ինչ անկ է պատրողաց. խաբէական. սուտ... պատիր. մոլար. *Պատրողական բանիւս, բանիւք, բանս, ևն։ Տես և զպատրողական բանից նոցա զդաւաճանութիւն. Վրք հց. Է. ... Փարպ։ Նար։ *Բազում պատրողական կարկառելով պատճառս. Փարպ։ *Պատրողական յոյս կերպարանել արուեստիւք ... Պատրողական նշանօք. Զքր. կբ։ Տօն։ *Ցիմարութիւն պատրողականաց գիներաւուքս յիմարեալ։ Ճշմարտեաց 'ի պատրողական պաղղոյն. Նար. Է։ Զքր. կբ։

ՊԱՏՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատրանք. խաբէութիւն. *Անպիտան և վատահամբաւ մարգկան պատրողութիւնն 'ի մէջ անցեալ յարգի. Փարպ։

ՊԱՏՐՈՅԳ, } րուգի, կամ կի. ու կամ
ՊԱՏՐՈՅԿ, } իւ կամ ով. աց. գ. Λυχνιαῖον, ἐλλύχνιον. Ellychnium, funale. λίνον, linum. Պատրուկ ... կանթեղ կամ բամբակի 'ի ճրագ ... և ճրագի յիւղոյ. ծագ մոմոյ լուցելոյ. ... *Զպատրոյգն առկայծեալ մի՛ շիջուսցէ։ Ընդ ... իբրև զպատրոյգ շիջեալ. Ես. ԽԲ. 3։ ԽԳ. 17։ *Ըստ օրինակի պատրուկի ճրագի կծ բուծնոյ, որ ծծեն քամեն զիւղն առ 'ի կերակուր հրոյ. Վեցօր. Գ։ *Պատրոյգ թացեալ 'ի ճարպսուղ՝ ոչ երևեցուցանէ ինչ նշոյլ, մինչև հուրն լուցեալ վառեսցի։ Զհանգուցութիւն ձիթոյ՝ ... նիւթոյ պատրուգի ընդ նոյն զանգելոյ։ Որպէս պատրոյգն 'ի ճրագն մերձենալով 'ի նոյն լոյս փոփոխի. Նար. ... *Վառեսցէ անշէջ ճրագացն 'ի յիւղոյ և 'ի պատրուգէ. Եղիշ. ... *Կազմեաց զճրագն ձիթով և պատրուգիւ. Վրք հց. ... *Լոյս ճրագին՝ պատրուգովն զձէթն ծծէ և պակասեցուցանէ. Եւս. ... *Եթէ ոչ արկանես իւղ, ճրագն շիջանի. և եթէ ոչ կազմես զպատրոյգն, խաւարեցաւ անճառագայթ լինի և աղօտանայ. Եփր. ...

ՊԱՏՐՈՒԱԿ, ի, աց. գ. Κάλυμμα, ἐπικάλυμμα. Velamentum faciei, velamen, velum, operimentum, tegumentum, tegmen. φραγμός, sepes. πρόσωπον, persona (որպէս դիմակ.) ևն. Ծածկոյթ երեսաց. ('ի հյ. պատել. և պ. րույ, երեսք.) պարսպ. քօղ. գլխաշուք. և Դիմակ. ... *Արկ պատրուակ զերեսօք իւրովք։ Արկանէր մովսէս պատրուակ 'ի վերայ երեսաց իւրոց։ Քո՞ բացեալ իցէ զպատրուակ հայկին։ Ո՞ մերկասցէ զպատրուակ երեսաց նորա. Ել. ԼԴ. 33= 35։ Յոբ. ԽԱ. 31։ Իմ. ... 4։

ՊԱՏՐՈՒԱԿ. լայնաբար՝ Որպիսի և իցէ ծածկոյթ վերարկիչ. նուարանն. վարագոյր. ... ծածկոց. ... *Զգեցցես ... պատրուակ վարագուրին 'ի դրան խորանին վկայութեան. Ել. Խ. 5։ *Զգեստ ոչ զվարագուրին պատրուակ աստ եղեկիէլ. Նար. ... *Կրկնակի պատրուակաւ զերեսս ծածկէր (սերովբէն). Ոսկ. ... *Բարձեալ 'ի նմանէ հողեղէն պատրուակն՝ զարձեալ հոգւոյն երևեցաւ գեղեցկութիւն. ... *Եթէ ոք՝ որ չուք ունի և ստուերն ղկոչումն՝ 'ի բաց մերկանալ զպատրուակն, մերկ զերան կամեսցի մաքրապէս տեսանել։ Իբրև յարևու յայտնապէս զմիտն լուսաւորէ, մերկանալով զպատրուակն՝ որով ընթանեալն է. Փիլ. ... *Մերկացուցանել զպատրուակ դրոյն. Ա. Է։

ՊԱՏՐՈՒԱԿ. Նմանութիւն՝ որպէս Կեղծիք. պատճառանք. ... *Մի իբրև պատրուակ

չարութեան ունել զազատութիւն. ա. պէտ. ի. 16: *Մերկ և առանց պատրուակի բանիւ յանգիման կացուցանել. Պիտ: *Զպատրուակ կէզծեաց առի, զքօղ ոգեղութիւնն վերացուցի. Նար. կէ:*Պատրուակ զչարսն առեալ իւրեանց նենգութիւն. Իգն: *Թափուր արարին զպատուէրն ի պատրուակսն սպասաւորութենէ. Կմ. սղ. (ռմկ. Ոսկ. Բազմ.)

ՊԱՏՐՈՒԱԿ ԹՂԹՈՑ. Ծղոտ ողկուզապիր թղթոյ, ուր գրի հասցէն. Բարեպգրին Երեսը հասցէն: *Ցեր աքաս յիսկզբան Մուսականին հայոց փոխեաց զաթոռ. ի Ձորայ ի Պարսաւս. առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի, Ալուանից Լչինաց և Ձորայ կամ ոգեղութիւնսն (հասցէ գիրս). Կաղանթ: *Ջոր օրինակ պատրուակի թղթոյն այսպէս յաջորդէին. Ոսկիփոր. (ուր գրեալ էր պատրիարակի:)

ՊԱՏՐՈՒԱԿԵՄ, ւեցի. ն. Καλύπτω, καταχαλύπτω, σκεπάζω. Velo, operio, tego, ևն. Պատրուակաւ իւրք ծածկել. քօղարկել. պատել. պարսպ ածծկել. առագաստել. վրադրել. առու երածս ածել. գոցել էօրմէն: * Պատրուակեցից զերկինս... խաւարբեցուցից զաստղս նորա. Եզեկ. լէ.ղ:*Մովսէս պատրուակեալ երեսաց խօսէր: Պատրուակեաց զաչս նոցա. և ինքն հալցանէր՝ թէ զի՞ խնգրէք. Ոսկ. յհ. ա. 11: Ես Մ. գ. 30: *Բանամ զբերան իմ յայտնեցից, և անգրէն զսիրտս իմ սաստանայ պատրուակէ. Եփր. սղ: *Առաջին ծնունդն ի վեր է քան զժամանակս. ծածուկ է և վերջինս յայտնի, և պատրուակեալ ընդ կուսական մուսայ նեաւն. Եփր.ծն: *Ամպ ինչ լուսաւոր անջըրպետեաց ի մէջ ժողովրդեանն և մարմնոյն (մովսէսի), չուրջանակի պատրուակեալ զնովաւտ ի յոչ խանալ զմաղուճն նորա. Ը. յոտ. լէ: *Զպատուական հայկին... զանօրէնութիւնդ որդւոյ ասէ, որ պատրուակիցդաս յարգանդի կուսին. Ոսկիփոր:

ՊԱՏՐՈՒԱԿԻԼ ԲԱՅ. Ընտես ձևանալ. կամ մոգանիլ աչաց. *Եթէ ի հրապարակի գիպեսցի (առեւլոյն), պատրուակիսն աչք նորա. Մանդ. ծգ:

ՊԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՊԱՏՐՈՂՈՒԹԻՒՆ: *Սակաւ ինչ բանք անառակացն ի պատրուհ. Ըար:

ՊԱՏՐՈՒՃԱԿ, բուճակի կամ լուճակի, կաց. փ. կենդանի զենլի ի պէտս ուտելոյ կամ զոհելոյ, յոլմէ և պատարագ. ոտձիկ յատեղի անասնոց. խաշն և ոլխատ, և այլն. *Ըստ մերում լեզուիս՝ երիցս այսոցիկ, օգեաց, այծից, խոզից՝ սեռատարս անուն է պատրուճակ. քանզի յորժամ ասեմք, երթիցես բերցես պատրուճակ և զենուցես, զերիս զայսոցիկ նշանակէ անյայտաբար. Մագ. և Երզն. էեր: *Պատրուճակք՝ անյաշտք մի մեզանին. եթէ յօգեաց և եթէ յայծենոյ, եթէ յարջառոց և եթէ ի հաւուց, և եթէ ի խոզից: Ոչ տրիւն նոխազաց հեզու առ նոսա, և ոչ միս պատրճակաց յօշի և բաչախ. (յն. և ոչ մնոց հաւամունք.) Ոսկ. Մ. ՟. 16:

Ի ՝ի գիրս ըստ յն. գնի Πρόβατον. Ovis. ոչխար. որպէս և վր. շեօվթի, որ է նոյն. երբ. ֆրն. որ է լծ. ը հյ. ձօն, և ղէն. *Զդէն լիս իմ զոր զինի կարզաց իմոց պատուճակս: Պատրուճակս և ոլմս դիւցիկս. ա. Ես. ԻԷ. 11: ը. Ես. ՟. 20: *Տայիս (առաւ.ծուց) երկուս պատրուճակս. Դատ. ՟. 31. ուր և ըստ վր. գրի պատրուճակի:

Իակ Ն՝ա. ֆր. ը. ուր ասի. *Ներեսին՝ սին, կղեսիկոսն ի Համար պատրուճակի՝ լրեր և Տղայր դահէկան ի տաբուղ Համարիցաս տալ... իմ իբր ուռիկ. կամ ծախք կի-րոյ. Ւայիւ Ւայանաի, Տանիվագ խօրճը:

ՊԱՏՐՈՒՄՆ. գ. Պարիւն. պատրանք. * Ջատ ի յօժէն պատրումնն, և զմահուն երկունքն. ճ. գ:

ՊԱՏՐՈՒՍ, ի. գ. Բատ. ոմկ. ոտձ Պատակին. պատուաստ. *Բնութիւնն (զծատս) տայ պահել անկօղ և ոսոքք պատրուսի, և կոտք. Ոսկիփոր:

ՊԱՏՐՈՒՍԵ, եցի. ն. Ռամկականն բայիս Պատուաստել. որ և ՊԱՏՎԱՆԵԼ. *Որ ած տնկեն, և ձիւղ և տերև պատրուսեն, և արմատանան. Հ. Յօրփ. ծէ:

ՊԱՐ, ու, և ի. պարք կամ պարս, կամ պարք, լուց. գ. Բոլորումն՝ որպիսի և իցէ. (լծ. յն. Բերի, և ասնս. Ֆարա, շուրջ.) վարի ոտձ Χορός, և Χορεία. Chorea, saltatio, tripudium. և Chorus, coetus canentium et saltantium. Բազմութիւն բոլորեալ՝ի կաքաւել երգով. և կաքաւք. Խօրօս, ասֆս. ոէ. ֆա. *Զար իակ՝ կիքաւուն և երգ է բոլորովին. Գլափ. օրին. է: *Կէտն իակ պարիս այսպէս առ եզը հասցէ... բոլոր պարն բոլոր խրատ էր մեզ. անդ: *Ելեսն ամենայն կանայք զհետ նորա Թմբկօք և պարուք: Նուաւ գեսն նմա երգս պարուք: Լուաւ ղձայն երգոց և զպարուց. Եւ. ծէ. 20: Յօսէի. ծէ. 14: Դյ. ծէ. 25: *Ընորհակ մեզ ընդ երկնային պարել զՀոգեգէղն զկարս. Պիտ:

ՊԱՐ. Դաս պարոզաց. և Գունդ և գումար դասաւորեալ յոր և է կարգի. հանդէս. խումբ. ակումբ. ոէ-րէ-, պէօվ-փ, ալայ. * Դիպեսցիս պարու մարդարէից: Եւ ահա պար մարգարէից ընդառաջ նորա. ա. Թագ. ծ. 5. 10: Որ և ի ՝ի. Թագ. ղ. 13. դնի՝ Դաս պարուց: * Զարմացաի ոք ընդ իմոյ տասերացն ամենագիւղիկ յօրինեալ պարս. Պիտ: *Կայցի ընծացակից իւր և զպարս քաջ հանդայսակ ուիչն իւր. Ման. կայր. Ւ.Ղ: *Խոնարհութեամբ զոր ճանապարհաւ առաքնորդելով ի լերկնային պարս (կամ վարս) հրեշտակաց: Դասաւորեսցեն պարուց նոցին. ևն. Շար:

ՊԱՐ. Հոյլք աստեղաց, և շրջաբերութիւն նոցա. *Լուսինն ի տիւլ լուսոյ աստեղաց, և աստեղաց պարք յօրինեալ. ԱՀ: *Ընդհանուր երկուասանի պարս կենդանաբերացդ. Ածան. յհ. Ա: *Ծանօթ էին մոգքն ամենայն պարուց աստեղատանց. Ջէր. կԼ. ծն:

ՊԱՐ. Ջոկ կենդանեաց, մանաւանդ մեղուց. *Ջօրէն եղջերուաց (Տարեւոյ), որք արտաքս ի պարէն վազվազք, պատքեւլով ապրիւր կարօսին. Մագ. էէ: *Որ միանգամ ի պարս մեղուաց աշխատին, զերշամբուան աստանին. Փիլ. ւէ: * Ձայն չուտ կենդանց գիւեաց էին պարս մի մեղուաց. Եղէն. զփ: * Պարս մեղուաց գործէ մեղր. և հաւասար միաբանութեամբ եղբարոյ զատ աքինութեամբ. Վ՟ր հդ. ծա. (տես. պարք ... գործեն:)

ՊԱՐ. Շարք իրաց. * Ոչ փչրեցեր զպարս առատութեանդ՝ յերկրէիսին զբեզ անահմանից. Ես. Ն. է: * Դիմդակ պար չարեացն քոց գործոց զհեռ գայ. Բեր. ընէզ:

ՊԱՐ ԱՒՕՒՐ. Χορεύω. Salto. Պարել. պար բանել. հաւա ԼեէՀե. *Ելանէն դատերք սեղոյայ պար առեալ պարուք: Երգեալ՝ պար առնուլ ը տու ասուղայ այլայի՝ Թղթեկզ և ուրախութեամբ և ծնդզայիք: Պար առեալ պարու՝ ուրախ լինեին. Գաս. Ես. 21: ա. Թագ. ծը. 6: և գ. Թագ. ա. 40: *Ընդայօր ցնծան երկնայինքն, և պար առեալ՝ի բարձունս երգեն, ևն. Շար:

ՊԱՐ ԱՒՕՒՐ. Περιλαμβάνω, περιέχω, διαλαμβάνω. Complector, contineo, comprehendo. որ և ՊԱՐԱՒԹԻԼ. Պարուճակել. բովանդակել. շուրջ փակել ի մէջ իւր. *Ընդ խորհ է բանակացութիւն յերկինէ և յերկրէ, և որ ի մէջ ասցուն պար առեալ են զմիմանց բնութիւնք: Եմեռն զայսոսիկ ամենայնս պարուսեալ լինի մարմնիս: Ներքին ծով պարուսեալ ի ծոց իւր զգաստս մեծագոյնս: Միագունեք պարսեալ՝ զներհակացն միաբանութիւն ընդ միմեանս խառնէ. Աբեփ. Ցս:

ՊԱՐ ԱՆՑԱՆԵԼ. Ց. ՊԱՐ ԱՒՕՒՐ՝ ըստ ա Նշ. Χορεύω. ՊԱՐ ԱՆՑԱՆԵԼ. ի ՊԱՐ ԱՆՑԱՆԵԼ. ՊԱՐ ԳԱԼ. ի ՊԱՐՈՒ ԳԱԼ. ՊԱՐ ՁՕՐԻՆԵԼ. (հնչեանասաց). Պիտ: ՊԱՐՍ ԲՈԼՈՐԵԼ. *Միթէ ի կաքաւ կ՝ ջանիցես, ի պար ան՝ ՊԱՐՍ ՅՈՒԼ. ցանիցես. Ոսկ. ա. փն:

*Ջոյր (զգաւիթն) առեալ ապստղոնի՝ նովաս առընթեր եւոտանեայն պար եկեալ լինի: Որպէս ի սարգնեի մահակէ պար գոլով (ք գալով) երգեին զհոմերական քերժուածսն: Պար գալով ապստղոնի, ևն. Նանաս: Մագ. ծա: Ես Ջերէ. փէ: *Ի հարսանիս երթալ, և կաքաւել, կամ ի պարու գալ. Կանան: *Պար յօրինեցին զօրուքիւնքն երկնից քաջութ իւրեանց, և ասէին, փայռք ի բարձունս այ. Եփր. ի ծն. փա: *Շուրջ գնովաս պարս բոլորին. Լ.Ֆ. հմ: *Կաճառս կացուցաք, պարս խմբեցաք. Նար. ծէ: *Գնդակ մեղուաց պարս առեալ եր ի բերան առիւծուն. Եփր. փ:

ՊԱՐ ԱՐԿԱՆԵԼ. Շուրջ պատել. պարսպնդիլ. *Կնքեցէք զգերեզմանն մուտանեաք. և եթէ պարս վարկանիք, շղթայիւք և երկաթիւք պար արկեալ ամրացուցէք: Ըստ գէհոյն կրկնակօք ոսկերացն պար արկեալ՝ շուրջ պատեալ յուլունս չքնաճապացն. Բեր. Եմ. Ես լ. ե:

ՊԱՐԱՒՈՒՆԱՄ, բարձի. ն. Περιαιρέω. Aufero ab omni parte, circumcido, adimo. Շուրջանակի ի բաց բառնալ. ի միջոյ. ի բաց հատանել. խլել. ջնջել. * Զանիծիցն պատրաստանայ զիուշ Արարչէն եւայի՝ ծոուքն նորա եղև, որ պարաստանայ զանէծս և զցաւս երկունց նախամօրն. Խոր. Կ՝փս: Մէնն. պ: * Պարաստանայ զանհնազանդութիւնդ առաջնին մարգոյն. Մ՟ծբ: *Անիծիցին պարտբարձուլ. Ա՟ես. ա. 1: *Խաւարն առաջնին բառնարձակ եղև: Աբդուստաս սպանանէ ըզկղեոպատրա, և պարաբարձեալ լինիցն նուաճէ զեփիպտացւոց իշխանութիւնն: Հրեզէն սուսն սերովբէին պարաբարձաւ ի ծառոյն կենաց: Ոչ պարաբառնի և անջատի ի քէն: Ամենայն պտուկ և հակառակամարտութիւնդ պարաբառնայ (այսինքն "են") ի միջոյ. Ջէր. կն: *Ամենայն պարաբարձիցեսց այլոցն՝ որք միանգամ պատասխանք են, պարաբարձի ի մարդոյն սերն սէս գոլ. սապես և հաւատն պարաբարձեալ լինելոյն գոլ. Աբեփ. ա՟ին. ։: * Ոչ լեզեալ շփոթելն կամ պատարառնան զմիմեանս (ճնուելեն և մարդկութենէ քեն): Ոչ շփոթեալ պարաբարձաւ բնութենէց՝ սահմանն. Ժ՟ղ. ւէբա՝: * Պարաբառնան ի նմանել զՀայրականն էութենէն և զանուն. Կ՟ֆ. հանգ:

ՊԱՐԱՐԱՌՆԱԼ. Շուրջանակի ի վեր բառնալ. և Բոլորովին յինքեան կուլ. *Ոչ լեցեալ յկնչ, ոչ սիրեաք ներգուկ պարաբառնան. Ես՟ի էզ՝: Որովայնին պարաբարձողի զմարգաւորիան ինդութենէ. Ճ. գ: *Պարաբարձող առաքինասէր ոգեաքոհութենէ. Ճ. Ա:

ՊԱՐԱՐԵՄ, եցի. ն. ւ. Շրջաբերել. պարբերել. և Շուրջ պատել. *Հակառակացն երեսին առ կեանս. և երեսին առ մահ պարաբերելով ածանեին. Ցհ. Կ՟ էբ: *Ինքեամբ պրկեալ պարաբերէ զերկնի շրջան. Եզեկ. ֆ. էզն: * ի մուր եգաս, այլ զմորուիս հրեշտակաք պարաբերեսցին. Պիտ:

ՊԱՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆ. (ած. յն. Էբէրիքե՛րիա.) Տ. ՀՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆ. Պերիֆերեա. *Բոլորակին արտաքսաւոր պարագիծին վերկոտրատաճափամբ միւն՝ քանընեցելով մեկուսացեալք՝ ազգեր: Շուրջն պարագերութիւնն (սահմանագիծ) մեզ անյայտ: Միանգամայն անաշխատ և անխոնջ է նոցա պարագերութեան. Փիլ. Նխ. ա. է: *(Ծով) ի միջոյն և այսր լերանցն յորձանուքս բարձրացեալ կուտակէ զանհատ ջուրց պարագերութիւն (այլ ձ. քարափերութիւն). Պիտ:

ՊԱՐԱԲՈՒՐԵՄ, եցի. ն. Շուրջանակի ընդ ամենայն կողմն բուրել. *Բոլորաձեւ շնարհաց էր սոսկափանուս՝ այրուածեցն պարբերութեամբ վառեալ վկաւնկան. Գր.ոչ. ի սբէ:

ՊԱՐԱԳԱՑ, ի, գ.պց կի՛ գ.պից. ա. Περιφερόμενος, κυκλικός, περιστάς. Circumlatus, circumductus, circularis, circumstans. Շրջագայ, շրջակայ. որ շուրջ գայ կի՛ կայ զնչիք. փոլաչան. էնբաֆթաւէ. *Ցովկ հանենս ի հասանապատոյտ պարագայ ջուրսն մկրտէ զքն. Թէոդոր. կոս: *Ի կրնծուքենէ պարագայ ընթացիցն լուանի, թէ երբ ընու, կամ մնշեալ նուազի. Ան. է: *Բագաձաձանկանն՝ պարագայ շրջաբերութիւքն ներքակ առեալ ըստ իրին. Ան. եկէզ: *Ապա զաւանսն պարագայ, որ շուրջ կային ինև ի ձահ. Շ. եէե:

ՊԱՐԱԳԱՑ. գ. Περιφέρεια. Circumferentia. περιόδος, periodus. περίστασις, circumstantia. Շրջագայութիւն. պարաբերութիւն. շրջան. փեչէ. *Ի գարնանային հասարակօրէ զպարագայս ամենցն կարծէ պարս ընուել: Զգարնանային հասարակօրութիւնն սկիզբն պարագայն ամենց ենթադրէ: Սկսմունս հակառակ գնելով շրջաբերութեանէ ժամանակացն՝ սկսմանցն պարագայից արժանի: Ըստ սուիգանիայիցն պարագայ: Ոմանք ամենեին մշտնջենաւորք են, և ոմանք միայն երկար պարագայիւք լուծանին. Փիլ. էլ. Ն լին: *Ի շարժմունս երկակի լուսաւորաք ժամայեցից առ. ի նշանակ հոլովմանց պարագայ ժամանակագիտին շրջագայց արշաւանց. Աբծր. ա. ւ: *Ձնաշխարհիկ գոլով աձմամբ մարգկութեանէ, պարագայց լուսիցն ընդ երանամեայ. Շ. փաղ:

Իակ ՊԱՐԱԳԱՑ ԱՐՕՒ ասի փոխադրեալն հոլովոյ՝ որպէս Պարագայիւք ամաց, այս է բազմամեայ շրջանօք. յայսոյր ասի. * Բազում խաղազական պարագայ ամօք աստուածն ետ շնարհեացէ մեզ: Ո՛չքէ լեր ի տեր, ուվ քաւսեր և բարեպաշտ, պարագայց ամօք, և խաղազսեր մեօք հոլովեալով զեշխասուածեին հռովմայեցոց: Ո՛չքէ լեր յարքուն՝ նական սերբաւեգ պարագայց ամօք. Կիւրղ. Ղղի. առ Իոսիան: Վ.ք ասէ: Գր. փղ. առ Յան. նայ: * Պահեալ պարագայց ամօք ի մարմնի. Գ.ոյ:

ՊԱՐԱԳԱՑ, այք. Ըստ փիլիսոփայից և քերականաց՝ հանգամանք. հետևանք. յարկից. * Ոչ երբէ զընութիւն իրին յայտնէն (սահմանք), այլ զպարագայս բնուէն: Ծիծաղական՝ լայնելոցնգն՝ շպարագայս բնուէն յայտնէն, և ոչ զընութիւն, էն. Սահմ. գ:

ՊԱՐԱԳԱՑԻՄ՝, եալ. Տ. ՀՐԱՔԱՑԱՑՍ. * Ձիշտաւակ և ոճն կացրդական ըստ բոլոր պարագայեալ ամի: Ամի ամի պարագայեալ յիշատակաւք զոս պատուեալ. Մագ. ձէ: *Ասկաւն՝ ի յոլովէն պարագայի. Նար. ղէ:

ՊԱՐԱԳԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՐԱՔԱՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. * Մի՛ ըստ որոշեցեալ և ըստ սահմանեալ ժամանակաց պարագայութենս կարծեացես զնծութենն առնել ինչ: Անհնարն կատարելոյ ըստ այնմ ժամանակաց և սահմանից որոշելով պարագայութիւք: Քանանև հինգերեակք ըստ լուանոյ պարագայութիւք են. Փիլ. այլեք. Ե լին: *Ի չորեքասանանեորդում աւուր ըստ լուանի պարագայէնն. Պազոմ. իլ: *Վերջորժիլ ըստ պատահմանցն պարագայութէ՝ ի պաշտօն ծածայոյ փնուացն. ՁՀ. իլ: *Դուս գոլով իակ արհեստս կանագոյն քան զգեղացոս՝ շրջանակի պարագայութէ առալով սոցա. Պղոպ. Էրիֆոն:

Իակ Դիոն. ած. * Ցաղնիւն և բարի անգադար պարագայութիւք ոյ. իմն գառնալով. յն. շրջապատիլ. περιχορεύω.

ՊԱՐԱԳԱՑԵԱԼ. Իբր Պարագայեալ. շուրջ պատել. *Անդ էր տեսանել պարագացեալ զպաշտմունքի պաղաքերացն՝ զնռնեն. Նեաց և զնռնորաց (այլ ձ. պարագայեալ. և այլ՝ պարակցեալ). Պիտ:

ՊԱՐԱԳԻՆ, գծի. գ. Περιγραφή. Circumscriptio. Գիծ և նշան և սահման շուրջ. Քանակիւ գծագրեալ. *Իբրու պարագիծ ինչ... Իբրու պարագծիւ ոմանք և զայս ընուլ ձեզ պարտ է զպարագրեալս. Պղոպ. օբին. Ը:

ՊԱՐԱԳԼՈՒԽ, գլխոյ կի՛ գլխի, խաց. գ. Գլուխ պարու կամ գնգի յոր և է կորգի. պեօլխ պաչը. * Գանի ինչն պարագլուխք քամ նահատակացն. Եղիւ. Ը: * Ի պարագլխէն որդորոց ծագեալ. Նար. Ցիբ:

ՊԱՐԱԳՆԵԼ. Ն. Περιγράφω. Շուրջ գծել. պարագրել. * Իբրու պարագիծ ինչ արտաքոյ պարագծելով զոմանս ասաց. Պղոպ. օբին. Ը:

ՊԱՐԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. Ն. Περιεργάζω. Curiose ago, frustra satago. Հեթանոսական ոճով հետաքննել. կամ վայրապար ձգնիլ. *Փառասիրեան զնա ընդ անհետաքննելի պրաւածոց նոցա, և մի պարագործեր, զոր ոչ կարես կրնել, և իսմանալ՝ զինչ գոյութէն իցէ. Մ.յ:

ՊԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. ած. Περιγράπτος. Circumscriptus. Պարագրեալ. սահմանեալ. շրջագրեալ. և պարագրելի. * Եւ յոր երկինք չեն բաւական՝ կնքի յայրին պարագրական: Ի հեքսապէ յիս պանծալի պարագրական, յոր աշտարակք կենդանատիպք երկոտասան. Շ. խոսփ. Ե ի՛ էշակ: * Ի պարագրական աեղւոյ (սահմանագիծ). Բրս. ձն: * Բովանդակեցաւ ի մարմնի. . . և ոչ փոխադրեցաւ ի պարագրական քնուէ վանն այնորիկ. Սարկ. Մարդէշ:

ՊԱՐԱԳՐԱԳԻՏ. ն. Բովանդակելով. *Պարագրապես պարունակեալ ունիս զընգ. հանուր էութս եզականաց. Ան. եկէզ:

ՊԱՐԱԳՐԵԼ, եցի. Ն. Περιγράφω. Circumscribo. περιβάλλω, circumdo. Որպէս Թէ շուրջ ծրագրելով ամփոփել. Բովանդակել. պարունակել. *Ոչ ամենայն ածայինք ընդ մերով գիտութէն պարագրի: Ըստ միոյ մտին պարագրել. Դիոն. եկէզ. Ն ած: *Տեղի է բովանդակութեի պարագրոյին, եւ որում՝ պարագրէ զպարագրելն. Նիս. բԷ: * Ո՛չ կարէ պարագրիլ և արգելիլ ածն ընդ առնելս. Վրփ հց. է: *Ընդ հարկաւս և ընդ սկզբամբ պարագրեն զգերագոյնն քան ըզհարկ և զսկիզբն. Կիւրղ. գիւ: *Զբովանդակ պարունակեաս զարարածս, և յիմեքէ ոչ պարագրիս. Սարկ. ազ: *Անտանելին՝ ի համայնից՝ բովանդակիչ քնութեանց բոլորից՝ պարագրի այսօր մարգասիրապես յորովայնի անազգատն կուսին: Որ զանազս չէից զլոյդ անմանելի՝ պարագրեալ մարմնով ծածկեցեր: Այսօր զպարագրելին մարմնով ցուցեր զածնութէ քո զիշատս աշակերտաց քոց ասս. Շ.ոբ: *Որ էր անպարագրելի որդի՝ պարագրեցաւ ի մօրէ: Անպարագրելի բանն ած՝ պարագրելի մարմնով իշանէ ի յորգանան. ձ. գ: Զ.ոբ. իէ: *Օգք շուրջք, հուր պատառեալ, հատատուութին շրջակայ, հրեղէն երկինքն պարագրող բոլորից. Մխ. այէ: *Հատս եղև մեր նուաստութիւնս զորութէ մատց և բանի պարագրելոց. Շ. ԲԷ: *Երկուուղիղ գիծ ոչ պարագրեն զվերերկութէ. Եւկէտ:

ՊԱՐԱԳՐԵԼ. Շուրջ պատել. շրջափակել. պարփակել. * Որ ի բաբելոն ի հնոցին զհուրն ի ցօղ փոխարկեաց՝ պարագրելով զերիս մանկունան. Շ.ոբ: * Պարագրեա զմեզ յերուսաղնս քո, պահեա զմեզ ղորութիք քո. ճ.ն. յ: * Ա.յլ պարագրեա Թևօք քոյին՝ որպէս ըզսիպսն բիբ ակին: Ցորում բնակեմք յայսմ ամրոցի. . . ի յերիսաղայ պարագրելի. ՁԸ ոչԷ: *Տարակուսանաք անյուսալի շուրջ զինև պարագրին ոյ. այսինքն պահին. Աբծր. Ը. ձ:

ՊԱՐԱԳՐԵԼ. Διαγράφω, διαχαράττω. Describo, delineo. Նատրագրել. նկարագրել. գծագրել. դրոշմել. սահմանել. *Սրբազան ճանաչանքն զդէտպոյ և անկերպ էութէ յորովակի ամենայն ուրեք հրեղէն պարագրեն. Դիոն. էրին: *Երևելին յատաքեալը պետրոս առաց առ իսրայէլ, եթէ սեր գնա և քո՛ ճն այսր. մինէ մէք պարագրեցաք զձայնս զայս. Ան. է: * Թէոդիտ զարծուին արծուի ասէ գոլ, և պարագրե գնա՝ հետևակ չորքոտանի, եղջերաբոյս, կճղակաւոր, բշտղական. որ լինի ընդ ձեռն պարագրութէն այրևաս ճշմարտութէ, և ոչ արծուի. Խոսրովիկ:

ՊԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Περιγραφή. Circumscriptio. Պարփակումն. բովանդակութէ. սահման. *Ի վերայ բերէ զյորժամ երևևն, զերբն ըստ պարագրուե. Փիլ. այլեք: *Ի աեղւոյն իմացեալն ոչ է արտաքոյ պարագրութէ: Ոչ աեղեաք և պարագրութիք զծածային և զգերագարդն բերէ բնուի: Տէզական իմն պարագրութէ բագձաձել զանմարմինն բնուելն. Պաւպ.ին. Ե ՆԻ-ոսիով.ն:

Եւ Սաուլացրութէի. *Զարծուին պարագրէ՝ հետևակ չորքոտանի. . . որ լինի ընդ ձեռն պարագրուէն՝ արշաւ ճշմարտութէ, և ոչ արծուի. Խոսրովիկ:

ՊԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Իբրու Պարագրել. *Անբաւելոյն բովանդակութէին, և պարագրութէն անպարագրականի էութէ. Սարկ. ազ. առ Յոյն:

Իակ յասէն Պիտ. *Աւազ ծաղկատեսակ հաստատուն պարագրութէն, որ յաղագս իմ վրիպագործէին, և զնշոյն վերածեալ աղէտս ոյ. իսմն զոլորտս երկրի:

ՊԱՐԱԳՕՏԻՄ. հ. Գօտևորիլ. գօտի ածել ընդ մէջ. * Թզնոյ տերևս կարէն, և պարագօտին զտեղեաւ ծննգականացն. Փիլ. էն. ա. հւ:

ՊԱՐԱԴԱՆԱԿԱՆ. ած. Որ ինչ լինի տարագիչ և օտար գատմամբ. իբրու տարագատական, ըստ ձեոյ յն. մանկանաս էաբա. Պարգ, որ է Արտ, տար, օտար. ուսուի Παράχρίνω. Perperam judico. տես և՛ ի բառն ՊԱՐԱՆԱՆՈՆ. * Զ իւրգ պարագատական տրամադատականն՝ ի քէզ յարուցեր յոր զուսն սխալ. Ս՛ած. ՂԲ:

ՊԱՐԱՏԻՊԻԼ. յ. Շրջապատիլ. շուրջ չանակի պատահել. *Հանդիպեցաւ անձն իմ՝ ի պաշարումն չարեաց. պարագիպեցան (կամ պարագիտեցան) զինև ահա ամենուստ տագնապաւք վշտաց. Պիտ:

ՊԱՐԱՏԻՏԵՄ, եցի. Լ. Περισκοπέω Circumspicio, exploro, perlustro. Շուրջ հայել և տեսանել. քաջ դիտել. քննիլ. *Եթէ ոք համազոգիլ կամեացի հաւատացրակս բազատատուիր, անկշռելի սիս ի

[illegible] Ծնն. Է. 5 ։

ՊԱՐԱԶԱՏԵԼ. ն. [illegible]

ՊԱՐԱԶԱՐԴԵԼ. եղ. ն. յ. Περικοσμέω. Circumorno, circumcingo, circumdo. [illegible]

ՊԱՐԱԶՕՍԱՐՃ. ա. Տ. [illegible]

ՊԱՐԱԼՆՈՒՄՆ. ն. [illegible]

ՊԱՐԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ՊԱՐԱԾԱԾԿԵՄ. եցի. ն. Περικαλύπτω. Circumvelo, obtego, cooperio. [illegible]

ՊԱՐԱԾԱԾԿՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ՊԱՐԱԾԱԾՈՒԿ. ա. [illegible]

ՊԱՐԱԾԵԼ, եալ. ն. չ. Περιάγω. Circumduco. [illegible]

ՊԱՐԱԿ. ի. ա. Տ. ՊԱՐԻԿ, ՀԱՄԲԱՐՈՒ. [illegible]

[illegible]

ՊԱՐԱԿԱՆ. ա. [illegible]

ՊԱՐԱԿԻՑ. եցի. [illegible]

ՊԱՐԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՊԱՐԱԿԻՑԵՄ. [illegible]

ՊԱՐԱԿՑԵՄ. եցի. չ. ն. [illegible]

ՊԱՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ՊԱՐԱԿՏՐԵՄ. ն. [illegible]

ՊԱՐԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible]

ՊԱՐԱՀԱՑԵԱՑ. ա. [illegible]

ՊԱՐԱՀԱՅԻՄ. Տ. ՊԱՐԱՊԻՏԵԼ. [illegible]

ՊԱՐԱՀԱՏՈՒՄՆ. ա. գ. Περικόπησις. [illegible]

ՊԱՐԱՀՈՍԵՄ. եցի. ն. [illegible]

ՊԱՐԱՁԳԵԱԼ. ա. [illegible]

ՊԱՐԱՁԵՒ. ա. [illegible]

ՊԱՐԱՄՈՒԾԱՆԵՄ. եցայ. յ. [illegible]

ՊԱՐԱՑԱԾԻՄ. յ. [illegible]

ՊԱՐԱՑԱԾՈՒՄՆ. գ. [illegible]

ՊԱՐԱՑԵԱՄՄՐ. ա. [illegible]

[illegible]

ՊԱՐԱՆ. ի. ած. գ. Σχοινίον, σχοίνισμα. Funis, funiculus. [illegible]

ՊԱՐԱՆԵԼ, եղ. ն. յ. Ἀναλύω, ομαι. Resolvo, or, revoco, revertor. [illegible]

ՊԱՐԱՆՈՑ. ի. ած. գ. Τράχηλος, αὐχήν. Collum, cervix. [illegible]

ՊԱՐԱՆՈՑ. Ἠθμός. Colum, qualus. [illegible]

նոցի, կամ ազնկատիւ. պօղոս. *Ներքին ծով ըստ նեղ գնացից ի պարանոցս գարձեալ: Ընդ նեղ և ընդ երկայնաձիգ անցանելով պարանոց, և գարձեալ վերստին լայնանայ. Ասիոպ. Տ:

կամ Ի՛ոմոյց. Isthmus. Գարանոցաձև ցամաք ի մէջ երկուց ծովուց. *Եւրոպէ է... արձանքն հերակլեայ, և խորքն պոնտոսի, և ծովն Բաւկասեայ. յորմէ նեզագոյն պարանոց ինչ ի պոնտոս անցանի: Իակ ասիա է յասացեալ պարանոցէդ պոնտոսի և Բաւկասոյ ծովուն մինչև ցմիւս պարանոցն, ևն. Ասիոպ. Տ:

ԳԱՐԱՆՈՑԱԹԱՂ. ա. ած. Թաղեալ կամ թաղելով մինչև ցպարանոց. որպէս գնի ի յն. *Հոգի նորա իբրև զջուր ձորալիր պարանոցաթաղ յորդեսցէ. Ես. լ. 28:

ԳԱՐԱՆՈՑԱՏԱՆՋ. ա. Որ ինչ առանձին զպարանոցն. որպիսի է հայեցուածն ի սարէ ի վեր. *Զբերդն ամրակ զպարանոցատանջ իմն գիտեաք անառանեալ բան: Զերկնապիրջ և զպարանոցատանջ զանառիկ բերդն զամրիկ. Աղծր. Ե. 3. 12:

ԳԱՐԱՆՈՑՈՒՏ. ա. ՀՅմածնց. Coliformam habeas, isthmo similis. Պարանոցաձև և նեզ. ըստ յն. աղեկատաձև կամ րոպաձև, նման պարանոցի ծովու. *Մօտ ի մտս շատաւելս իմն աձառատապատս քիչքենէ զգայականս ի ձեռն վզին ուլան ի պարանոցատ գնացս, և որք անգ մկանունքն են, խառնեալ ունեն. նիստ. կամ. ծՁ:

ԳԱՐԱՆՑԻԿԻ. գ. Χορός. Chorus, chorea. Անցումն ի կարգ պարու կամ պարաւորաց. պար. *Հարին հնձանս, և արարին պարանցիկս. Դտ. Ե. 27:

ԳԱՐԱՐ ԶԻՄ. ֆ. Գարաքերիլ. Հրկաբերիլ. *Արեգակն ի ձեռն ժամանակաց պարլուշկի. Պղ. ի տիեզ:

ԳԱՐԱԳ. ոյ. պարապք. գ. Σχολή, ἀπραγμοσύνη. Otium, vacuum tempus, vacatio a negotiis. Անգործութիւն. գադարումն, և միանգամայն զբաղումն, ըստ որում գաւառիկ մնալով յայս ինչ գործոյ՝ դիւրաս լինի գեղերիլ յայլ ինչ. ավարտել, ուսուցի. *Ըստ կարի և ըստ պարապոյ ձանապարհիդ խաղացից. Ած. Ձ. 14: *Ի չաբաթում՝ զի էր օր պարապոյ, ժողովէին լսել զպատգամս մարգարէին. Ել: *Ի գաւառիկում և ի պարապս գեգերէին. Ող. Ե: *Ո՞ր պարապ էր ինձ կամ ժողովել զոք, կամ ոչ ժողովել. Ես. պտմ. Է. 11: *Յազգս շարժուելեց բան՝ պիտանացս և առ արուսեզանականս է՝ առ իւրեանցն պարապս. այլև ոչ անգամանելի բնական իմաստասիրութեան. Անապոփ:

ԳԱՐԱԳ. Εὐκαιρία, τὸ ἔυκαιρον. Opportunitas. τὸ εὐφυές, commodum. Պարապորդ կամ ձիպող ժամանակ. ազէն ապէն. էտի վագի, փըրօսի, փուլուչ. Յայնմհետէ ինդգեր պարապ. զի մանանեաց զնա նոցա. Մփմ. Ին. 16: Գյ. ԻԷ. 6: *Իբրև օր մի լինէր պարապոյ. Մրկ. Ը. 21: *Ժամանակ իւր պարապոյ գտեալ մնենգաւոս. Է. Ղ. Գ. 32:

ԳԱՐԱԳ ԱՐՆՈՒԼ. Պարապորդ և գիպող ժամանակ գտանել. հանգչել. *Պարապ առեալ խորհրդոց շատոյ՝ նիւթէ չարքս ի վերայ մերոյ աշխարհիս: Պարապ առեալ ի պատերազմին. Խոր. Է. 81: Գ. 25. 34: *Ոչ առին պարապ գործոյն, մինչ հասուցին յօգն անառակս. Վքգծ. պտմ:

ԳԱՐԱԳ ԲՄՐԵԼ, ՑԱԼ, ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, և ԼԱՆԵԼ. որպէս Պարապել, զբաղիլ. զՀեռ լինել. իմն մ հեռ ըլլալ. *Վարպապետացն արդարակ հարհմութիւք առ աշակերտաւսն բերել սասց բերել պարապ: Ջառ ի զէնան ասաց՝ բերել պարապ: Մինչ պարապ բերելով իմաստասիրեցն ազգաց: Մինչ պարապ բերելով բանի. Պիտ: *Տուր պարապ անձին քում կանխել ընդ ձեռնադրութիւքն. կոչ ս: *Որոց և խաղալոց պարապ զինքն հաճոյանայր կացուցանել. Աղծր. ա. 14: *Զաման վիրաց լինի և կապ, թէ ոք պղծին լինի պարապ. Շ. յիչ. ողջ:

ԳԱՐԱԳԱԿ. մ. Εὐκαίρως. Opportune. Ի գեպ ժամու. և ժամ պարապոյ գտեալ. *Խնդրէր՝ թէ զիարդ պարապով մանեալ ցէն զնա. Մրկ. ծԲ. 11: *Ցաւուրս պահոց ընթեռնուլ զի պարապով լուիցեն: Գնացէք յարկս ձեր, և ես պարապով քննեցից, և գտից զպատճառն. Մխ. Եբէմ: Տէ իչեւ յօսե ծԷ: *Լուեալ նոքա թագաւորն հայոց պարապով չինէ նկատելոյն. Վքգծ. պտմ:

ԳԱՐԱԳ. ա. իբր ած. այսինքն Գարապորդ. գաւառիկ. անգործ. և ընդունայն. ավարտ, պօշ. Ἀπράγμων. Otiosus. *Եաեա զնա պարապս, և ասէ. ընդէր ոչ աչխատիք. Վքգ ԽՅ. ծԲ: *Չի կացք պարապս. Ռոտ: *Ընդգեմ դնելով պարապ կալոյն զգործս սիրոյ թեր. ՁԽ. գտան. խր: *Առաքեր առ կայսրն լևոն՝ օգնել նմա, և նա չէր պարապ. Վքգծ. պտմ: *Չզէն յայնժամ այնչափ՝ որ պարապ է (զբ. կամ ժամին). Ռոխիոբ: *Գարապ ձառից մի ուշ գներ. Վքգ ԽՅ. ֆ:

ԳԱՐԱԳ ԹԱՓ. Միջոց. *Ձրուէ վչհատմունան, և տայր պարապ ժամ գնալոյ առչոյ. Խոր. Ի. 46:

ԳԱՐԱԳԱԿԱՆ. ա. Ցոր ինչ արժան է պարապել ըստ իւրաքանչիւր վիճակի. *Ընդ պարապական վարն առ կենցաղականս անփոյթ առնէր վանն օրինաց չարչն... զամենայն ի բաց Թողեալ՝ ի հալածանս աչխարհացն պատրաստեր (ասոյտ). Ճ. Ա:

ԳԱՐԱԳԱՆԱՐ. ւ. Պարապորդ մնալ. որ և ԳԱՐԱԳԱԼ ըստ ա նշ. *Խնդրէր այնուհետև զպարապանալ վարգապետին. Մփմ:

ԳԱՐԱԳԱՆԵՄ. հյն. ն. Պարած ածիկել. չուրջ պատել. * Ընդմէջիկլի պարապատեան զգէմս իւրանց քաղաքին Թէոզ. Բնն:

ԳԱՐԱԳԱՏԻՄ. ֆ. Որպես Փարիլ. *Նոյնուհետև պարապատեալ զնաւորդինովքն՝ զերմիզ արասցէ... զգենուլ զանապականութիւն. Գրգ:

կամ Ճապկամիլ, քոշկորտալ. * Սկանռի այնուհետև մերձ յորանիլել՝ յողն երթալ, մերթ ձկտել պարապատել. Վեցգ. Է:

ԳԱՐԱԳԵՄ. հեթ. ն. Տ. ԳԱՐԱԳՈՏՈՒՆԵԼ. *Սիրեաց զնս որպես զորդի իւր և պարապեաց ամենայն խորհրդոց իւրոց մինչև նախանձել ընդ իս աչակերտակցացն ի. մոյ. Շիր. յղ. անիկն:

ԳԱՐԱԳԵՄ. հեթ. ւ. Σχολάζω, σχολάω, ἀσχολούμαι. Vaco, sive otior, vacat mihi. Իմ. ինդրով է Պարապատնուլ. գաւառկանալ. յետս կալ. *Եկեսցէ յորժամ և պատրաստեցէ (իմս զորուածք՝ ի գործոց). ա. Ես. ծՁ. 12: *Ոչ զորեցին և պարապեցան գալ ի ժողովին. Փոփ. առ ղէր: * Մի պարապեալ ի քարեաց, որպէս ի չաբաթու ի գործոց. Բրս. մրկ: *Յորժամ հանգստասեալ պարապիս և արդելցիս յամենայնէ: Ոչ պարապեսցիս դատել և կամ ասել զայլս: Ոնք պատրաստել էք ի նոգոց կենցաղոյս. Վքգ ԽՅ: *Բանիւ և գործով ի Թշնամանաց ոչ պարապէին. Էրզն. մղ: *Իակ անօրինացն պարապակալ ի կոտորս ածէն. Լ ած. ֆՀ: *Ո՞ կարէ չայն ժամն (պատերազմի) պարապել, և զէն սրել. Ռոխիոբ:

Անսովոր է ասել իբր ածական. *Եւ ի քնէից պարապեցին. Գր. փղ. ԷՀմ. այսինքն գաւառացան, դրկեցան:

ԳԱՐԱԳԵԼ. Σχολάζω, προσασχολοῦμαι. Vaco, seu occupor, totus incumbo. ἐυκαιρέω, opportunitatem nanciscor. (որ հայի և ի ա նշ.) Առաւել ար. խնգրով վարի՝ որպես Պարապ բերել գեգերել. վհետ լինել խիք. պատկառ կալ. * Ոչ յայլ ինչ պարապեին, բայց ասել ինչ կամ լսել նորոգոյնս: Ուխտիցն պարապիցիք. Գծ. ծԷ. 21: ա. խոր. Է. 5: * Իմաստասիրութեան պարապեալ էի. փիլ. ծ. բան: * Իմաստասիրեմ պարապեալք: Ուսեալեաց և լսելեաց, կամ ուսոց և զբօսանաց պարապեալ: Ոչ Թազաւորացանէր յայլսմ պարապել գործոյ. Խոր. ա. 1: Է. 21. 59. 81: *Պարապեցին մոլորական վարգապետութեամբ: Ոչ վինուորականին պարապեաց վարժիչ, և ոչ իմաստասիրական ինչ կրթութեամբ. Պիտ: *Ձսիւն ամենայն պարապեն երկայն քաղցրութեամբ. Ագաթ. գեղ: * Միայն հոգևորացն պարապիլ. Շ. ընկ: *Միչտ աղօթից պարապեցաւ. Լմբ. ի Շ: *Ձայս կարէ՝ ամենայն ոք, որ մտաց զգուշութեամն պարապէ, իսմանալ. Լմբ. ա: * Յայնժամ ազեւանաց պարապեսս. գնյ: *Սա ի սպասաւորութեան Նորա պարապեալ: Ամենևին պարապեցուք հոգւոց. Խոխ: *Ի հոգեկան իւրն ցանկութիւնս պարապել. Նիս. կամ: *Ի հաձոյսն ձեր պարապիմք. Խոր: *Միննչքեա պարապէր նա առ ի պիտանացս ինչ իրս. Պտմ. ազէս: *Պարապիլ զոր հանապազ յաղօթս կամ ազօթից: Որ ունկնի մերձաւոր զքո, և պարապի ի նա: Ոք սովորութիւն է ոգեկան, զի ի նմա պարապել պարտ է բազում ժամանակս. Վքգ հդ. առէպ:

Իակ ցհ. ԼԻ. *Մերձամիտք աւասանուցն՝ ձորոց և լերանց և ամրոցաց պարապիչն ոչ, իսմա գագուրէին ի նոսա ամրացեալք:

ԳԱՐԱԳՊՏ. ի, ած. գ. Κορυφαῖος. Coryphaeus, praeceptor. χορηγός, choragus. Պետ պարու և գնդի. որ և ԳԱՐԱԳԼՈՒԽ. գլխաւոր յոր և է կարգի. կարձելով ասի և ԳԱՐԱԳՏ. *Որպես ի պարի պարապետին սկսանելով ընդ նմին մանակնչէ պարն. Մնեայն: ի կառս կառավարն, և ի պարու պարապետն. Աբիոփ. Տ: * Ջոյգ գաւազանին՝ հայոց պարպետին (հայլապետի կամ Թագաւորի) կրկին նորոգին. Գնյ:

ԳԱՐԱԳՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Գարագլուխն լինել. գլխաւորութիւն. * Առաւաձնուսնելք պարապետութիւն՝ ըստ իւրաքանչիւր զբաղութիւն՝ ի կրօնաւորութիւն և յառաջամուտիւն երասանակակալելոյ. փիլ. լԻ. Ե. 215:

ԳԱՐԱԳՑՈՒՅՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀσχολέω, προσασχολέω. Negotia facesso, occupo, in opere detineo. Տալ պարապել լիրս ինչ. զբաղեցուցանել. կրկնել. Հաւնեցնել. վարժեցնել. Էնչ փոփոխակ. * Հմպելով յայնժամ ի ձեռն քննչն առ ի կրկուսին հալական զորութեանն, և զամենայն զբաղութիւնն առ ինքն պարապեցուցանելոյ: Ոչնինչ աչխարհական իրաց պարապեցուցանիցեմք զիմս, որք միանգամ ցանկանայցեմք յաձ մերձենալ. Նիս. կամ: *Ջամենայն զբաղմունս զչնդիմն ապահալ ինքն՝ ամիրութիւնալ պահէր, զի զամենեցունց զձեռս պարապեցուսցէ ի սանութիւս. Նիս. Ես. պղ: *Ընդ սեամբս և ընդ կրթութիւնս բնութեան պարապեցուցեալ զնիքն. փիլ. նիս. Է: *Բազում քննութեամբ և հրոյսիւրմի զանձինս պարապեցուցեալ. կոչեն:

Կամ վայելել իբրև ի գործոյն. *Ձարչ. կունեայն տոհմի որեարս ի վարժս վարպա-

պետութեանէ պարապեցուցանելը. Ագաթ. Ե կ. Խոբէն:

ԳԱՐԱԳՑՈՒԱՑՆԵԼ. որպէս Դաստարկացուցանել. և Անզբաղ կացուցանել. պարզել. Ե զարագ փչեն գինով. «Ե՛լ ի տանէ այսի, պարապեցո զառանգ. Սիր. իէ. 34: «Աղմուկ խռովութեանէ լեալ ի Թագաւորութեանն փիլիպպոսի՝ ոչ կարաց ի հռոմայեցւոց դնդաց պարապեցուցանել՝ առ ի զրաւիչսն լինել խոսրովու. Խոր. գ. 69: «(Ծառայք) պարապեցուցեալ զինքեանս ի սպասաւորութիւն Թագաւորին՝ առնեն ինքեանց խրախճանութիւն. Տծաւ:

Կամ Հրաժարեցուցանել. Հեռացուցանել. «Ի դատարկաբան բանից բազմաց պարապեցո զանձն քո. կոչ ա: «Զգանկութեի առցանմանութեանէ ոչ երբեք յանձանց պարապեցուցանել. Լխ. ոչ:

ԳԱՐԱՊԻՄ, եցայ. Տ. ԳԱՐԱԳԵՄ:

ԳԱՐԱՊՆԴԵՄ. եցի. ն. Περιδέω. Circumligo, obligo. ἐνδιαδέω, constringo. Շուրջանակի պնդել. ամրապնդել. պատել զպատել. կաշկանդել. կապել. խոպէրել. «Պարապնդեցաւ կարանօք եօթնադիսակ վարս գլխոյ նորա. Եղիշ. էփ: «Բարւոք չուանօք պարապնդեցին զմարմինս նոցա: Արկեալ զոմփորոնն ի փողոն, և այնու պարապնգեալ զփողոն՝ խեղդամահ արարին զնա. Տգ իէւ. էէւփ. ծի. ճ. ֆ: «Զբոլորն առ միմեանս և առ ինքն նախախնամաբար պարապնգէ. Մագ. նիէղ: «Առաքեալ հրէշտակ, և թէ նմանկին պարապնդեալ, և կնիք կապարեայ մակ կոխեալ՝ ապոկնիար ոտ կռօնոս. Մագ. ծա: «Որ լուծիլդ ես կապելոյց, և այն՝ զորիս մահապարտաց, և կամ կարկամութեամբ պարապնգեալս. Եզն. մի: «Զբարձրանալն ի խաչին և պարապնգիլն բևեռօք. Մաղ. յորսիկ և ցկ. գառն: «Ննջելոց խաւարաղգած խորհրդոգովք պարապնգեալ ի մահիճս. Ածան. յէվ: «Շալկապ ի՞ն տրամախոհութեան պարապնդեալ սկզբմունս առաջարկութեան. Մագ. կա: «Պահին պարապնգեալ (յոյժ առնէ) զղջագական պատիս երրորգութեան. ցկ. իմ. նիչ:

ԳԱՐԱՊՈՐԴ. ի, աց. ա. Σχολαστής, σχολάζων. Vacans, otiosus, otio deditus. Անգործ. գաւառակ. պարապ. պօղ, իւրեք իմաստիս. «Դատարկ էք, պարապորդ էք. Եւ. է. 17: «Եկեալ գտանէ պարապորդ. Մգաւ. ժէ. 44: «Սաստանայ բերել քեզ գործ և հոգս, զի մի Թողցէ զքեզ պարապորդ յաջգիլ ի քաղցրութիւնէն որ լինին քեզ յողբոց քոց. Վրք ին. ֆ: «Որպէս զի պարապորդք լինին կալ և տեսանել զքաղաքիլիան. Եփր. յէ:

ԳԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Σχολή. Otium. ἡρεμία, tranquillitas. εὐκαιρία, opportunitas. որ և ԳԱՐԱԳ ասի. Ժամ պարապոյ. անպաղութեի. հանդարտութի. պարզ գիտութիւն, իմն լուծնելոյ. «Թերևս իսկ ըստ պարապութեան արժանի պատմութեին հանգիսի. Պագաւ. փիմ: «Կամիմ, եթէ էր մեր պարապութի ամենեցունդ, բնութի ի մէջ մեր զդիպս միոյ փիլիսոփայի: Ջժամանակին ինդրեսի և զպարապութի և զտեղւոյ: Ունել զհանդարտութի յաղօթեան, և կազմել անձանց բազում պարապութիւն: Մի՛ ման լիցուք մեզ պարապութեն անցուորս կենդանդրոյս. Ոսկ. չհ. Ե ֆի. և այլն: «Ոչ ունիմ այս որ պարապութի՝ գալ ընդ քեզ. Ոսիէր:

ԳԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. Ἀσχολία. Occupatio. πρᾶγμα, πραγματεία, διατριβή, mora, assiduitas. Պարապիլն ի գործս. Հանապազորդ գործ. «Գեգերացք. «Պարապութի՝ նորա՝ նորոգել զանազանութի (քանգակաց). Սիր. իէ. 28: «Բազում ազօթից պէտք լինիցին, բազում ժուժկալեաւ, բազում պարապութէ, զի կարիցեմք հասանել խոստացելոց բարութենէն: ի ասկաս ժամու մեծամեծ չարիս գործէ բարկութիւն. չկարօտանայ բազում պարապութէ. Ոսկ. նէբ. Ե հգ:

ԸՍՏ ԳԱՐԱՊՈՒԹԵԱՆ. իբր ն. Պարապով. «Սակաւ ինչ ժամանակ ասցի. ... զի այսպէս ըստ պարապուէ փորձելոյ զանձն իւր ի լաւագոյնսն. Նիսս. ի Ինջորդ:

ԳԱՐԱՊՈՒՄՆ, պմանի, անց. գ. Σχολή. Otium. Պարապելն ի գործոց. պարապութի, ժամ առնուլն. «Պարապմամբ արդ վայելելմբ, և աչխնել է որ փոխութացուցանէ զմեզ Պագաւ. օրիս. էշ: «Տեսիս այս լուսի տալով և պարապումն սմենևին յարտաքին խառնվուածից: Հարկաւոր է կատարել լուսի, մինչև կարասցեն ուսանել ի պարապմանն՝ երբ զինչ՝ որպես պարտ է խօսել. Բրս. սահմ. կբն: Ե հց: «Որ առ կին և մանկունս բաժանեալ է, (նմա) և ոչ պարապումն լինի հառաչել բազում անգամ ընդ իւրոչարիսն՝ զնի զինուորն՝ յարիական. Ճանապարհորդութի՝ առնել նմա պարապմանն վարեալ լիներ. Նիսս. խաս. Ե իէղօթ:

ԳԱՐԱԳՈՒՄՆ. Σχολή, ἀσχολία. Occupatio, mora. Պարապելն ի գործ ինչ. «Հանգչել ի սմա պարապումն ողջախոհութեան ստուգեցոյ. Պիտ: «Ո՛րքան փոյթ բերէր յանձին՝ միայն աստուածպանական քարոզութեն պարապմանց. Նանաց: «Ոչ այլ ինչ բարեգործութեն պարապումն առնել. Ը.ա. յհ.իզ:

ԳԱՐԱԳՈՒՄՆ, պմանք. Σχόλιον, ια. Scholion, ia, glossa, uotula, adnotatio. Դիտգերանք ի վարդապետական բանս. մեկնութի. բացատրութի մանաւանդ. ծանօթագրմ, գիրքնալիւ. իշարէի. իգիտք. «Պարապմունք յաղագս մարգանաչոյ միածնին. կիւրղ պրզմ. ա. տպ. գիրք պարապմանց: «Պարապումն յաղագս մարգնաւորութեն, և այլն. կիւրղ. գկյ:

ԳԱՐԱԳՈՒՄՆ ԱՆՈՒԱՆ. որպէս Պարապ առնուլ. հանգչել առ փորը մի. «Յորժամ առից պարապումն ի պատերազմէս. Խոր. գ. 30: «Պարապումն առեալ քո բարեպաշտութեդ (միտ գնել գրոց). Լխ. առ լնան:

ԳԱՐԱՊՈՒՏԿԻՄ. յ. Շքայապատակիլ. պար առնուլ. «Հրճուղական հնչմամբ սքոց առաքելոցն, և բոլորից պարապատակեալ հաւատացելոցն. Դիան. Ի.պ:

ԳԱՐԱՒԱՐԱՄ. ր. Շուրջանակի. շուրջ պար առնել. «Զօրաց երկնաւորաց՝ պարտառաքար ըզբև պատեալ. Մագ. ոգ. Խլ: «Ի քահանայական զարդու զգեստսն և պարտառաքար խմբագործութենէն քահանայական բոլոր գաւազք. Մագ. ա:

Կամ Միանգամայն զբոլորն առնել. «Ան-տարր անպարագիր՝ պարտառաքար խորհեցոզին. Մագ. ոգ. Համառ: «Յորմէն զիմասառնէն ինդրեմ յայ, և ոչ այլ ինչ, վասն որոյ զբոլորն առնու պարտառաքար զքարիս: Ա-ւետ աչքք ոք պարտառաքար շուրջ հայեցան. Մագ. է. իէ:

ԳԱՐԱՒԱԿԱՆ. ա. Περιληπτικός. Comprehendendi vim habens. Որ պարտառ. պարագրօղ. բովանդակիչ. «Արիութեանց պարտառական, նախնեաց քաջայաղն գոլ նըմանն. Շ. առ տիէրաց: (Իսկ ըստ արդի քրիստեանց՝ Պարտառական հոլով ասի, որպէս նշանակիչ շուրջ գոլոյ զիւրք:)

ԳԱՐԱՒԱՋ. ա. գ. Առաջին ի պարտս. պարագլուխ. պարապետ. գլխաւոր. եւ պաղբ. էէր. «Ի բոլորն պարտառաջ Ճանաչիւր (ազգահամ որպէս քաղդէացի առաքելագիս): Զմի՛ ի նոցանէն կացուցանեն պետական և պարտառաջ պայազանց: Պարտառաջ էր պարծանաց քոյ առաջնի աէրուէմեան: Պարտառաջ բոլոր կրօնից անձնացեալց (որ հայրն անուան). Մագ. է. իէ. յ:

ԳԱՐԱՒԱՒՈՐ. ա. Շուրջ պատօղ կամ պատեալ. «Շուրջանակի պարտառաւորք՝ պատրեալ ածեալ լոյն և ամուր. Շ. էգիս:

ԳԱՐԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. «Եւ զինչ երանութիւնս՝ պարտառելութե ամենայն վայելչութեի. Լխ. ոչ:

ԳԱՐԱՒԵՄ, եցի. ն. Περιλαμβάνω. Comprehendo, complector. Շուրջանակի ի մէջ առնուլ. շուրջ պատել. պարագրել. բովանդակել. պարուհակել. «Զորոց (խաւատից) ոչ զոք պարտառեցաք՝ արժանի համարեալ այսր առաստեր. Փիլ. Խմասփ: «Զբոլորն՝ մասն՝ միակի գիծ ուղղակի զբոլորն պարտառէ զուղղանկիւնացն: Անպարտական գոլով, և ի բոլորեցունց պարտառեալ անպայմանն և պղտորեալ խորհրդով: Ցառաստանինցն պարտառելոց իւրաքանչիւր ոք խզտեալ զբրէն ալոցն: Մակացութի զբոլորն պարտառէ զնի Թակայ և զարհեստ: Մակացութի վազ ուրեմն պարտառեաց զբոլորն տրամախոհութի. Մագ. ֆ. ծէ. իէ. հ:

ԳԱՐԱՒՈՒՏԼ. Περιποιέω. Tueor, servo, adfero, adquiro. որպէս յն. պարտառնել, կամ պատպարել. և Ճարել Ճարտարել. «Բանաւոր(այսինքն բանաւոր) ասեն զմարգ ըստ առաքինւոյ եօթնեւրեակին(ամաց), յորժամ սկսա բանական է մեկնիլ գոլ սովորականաց անուանց և բայից. որք զքանաչ կանայ ունակութիւնն պարտառեցին. Փիլ. այնէ. (գրեալ էր՝ պարարկեին:)

ԳԱՐԱՒՈՑԵԼ. ն. լ. Որպէս Շուրջ պատել. իբր «Զարմանալոյ կոմսաքս լերինն պարտառոցեալ. Ցհ. կի:

ԳԱՐԱՒՈՒ. ա. Պարտաօղ. բովանդակիչ. «Ո՛ մահ (զազարու), ուրախութեան մատակարար, ինդութե պարտառու. Շ. Գ: «Բոլորն պարտառու եղեալ չարեաց. Մագ. ծէ:

ԳԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Περίληψις, σύλληψις. Comprehensio, complexio, xus. Բովանդակութիւն. պարագրելն. պատրաստութիւն. ծայրլուիր լրութեն. «Սիրոզք զեկուցման բոլոր պարտառութեան բարւոյ. Պիտ: «Կենդանարար զմշտնջենաւոր կենդանութիւնն նշանակէ, և երանելոյն՝ զամենայն բարեաց պարտառութի, որ յատակ է այ. Խոր: «Ամենայն բոլոր բարեացն պարտառութիւն պատրաստն. Մագ. ծէ: «Ուրաքանչիւր պատրաստութի է ամենայն բարեաց. Շ. տպէ: Ե Սագ. առեպ:

ԳԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. Շրջան կամ բոլորութիւն (տարւոյ). «Ընտ չրջագայութե ճախարակ կեալ փայտի. ... այսպէս և ինձ խնամեցին ոտիք առաւելկանք՝ պարտառութիւնք տարւոյ: Պահքըս քաղցրութե՝ տմիս (այսինքն տարւոյս) եկեալ պատառեմ. Մագ. ի.ե ագ.խս:

ԳԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. Պարատորութե. Համառօտութե պարակրութե. «Փոխանակ քեռն առհայտնի մերն մարիամ և կոյս բանեալ զերեմ բուն յաղթութե՝ պարտառութե գաւազանոյ եկեղեցւոյ. կամրէ:

ԳԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. Բազառուէ կամ փոքառուութե. «Ի միասին առուսն ձայնաւոր և բազառաձայն տառից. «Փազառուութիւնե (σύλληψις) է խոկապես պարառուութի (σύλληψις) ձայնորդաց ձայնաւորաս, կամ ձայնաւորաց. Թր. էեր:

ԳԱՐԱՒԱՀՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Περιορίζω. Suis finibus circumscribo, definio. Փակիլ ընդ սահմանաս. «Սահման՝ պարտառոյ

[illegible]

ՊԱՐԱՍԱՀՄԱՆԵԼ. Παρορίζω, ἐξορίζω. Extermino, exilio mulcto. [illegible]

ՊԱՐԱՄԲՕՂԵՄ. [illegible]

ՊԱՐԱՑԵՍԵՄ. Ց. ՊԱՐԱԴԻՏԵԼ. [illegible]

ՊԱՐԱՐ. [illegible] Λιπαρός, όν. Pinguis, ue. [illegible]

ՊԱՐԱՐԱԿ. [illegible] Σιτευτός, σιτιστός, όν. Saginatus, altilis, le, nutritus. [illegible]

ՊԱՐԱՐԵՄ. [illegible] Λιπαίνω, πιαίνω. Pinguefacio, impinguo. σιτίζω, sagino. τρέφω, nutrio, alo. [illegible]

ՊԱՐԱՐՈՒՄՆ. [illegible]

ՊԱՐԱՐՈՒՆ. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏ. [illegible] Πίων, πίον, λιπαρός. Pinguis. παχύς, crassus. [illegible]

ՊԱՐԱՐԴԻ. [illegible] Λίπασμα. Pinguedo. στέαρ, adeps. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱԳԷՐ. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱԳՈՅՆ. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱԳՈՅՆ. Λιπαρός, στερος. Pinguis, ior. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱԳՈՅՆՍ. Πλατυτέρως, ρον. Latius, explanatius. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱՀԱՄ. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱՄԱՐՄԻՆ. Παχύς. Crassus. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱՆԱՄ. [illegible] Πιαίνομαι, παχύνομαι, λιπαίνομαι. Pinguesco, incrassor. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱՏՕՍ. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. [illegible] Πιαίνω. Pinguefacio. [illegible]

ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Λίπασμα, πιότης, τὸ πίον. Pinguedo. πάχος, crassitudo. στέαρ, adeps. [illegible]

ՊԱՐԱՒԱՆԴ. [illegible] Κλοιός, όν, σειρά. Ligamen, vinculum. [illegible]

քանաքին, և պարտաւանգ յաւելանիկ կոչըս տեսանն. Բ։Ի։ Ի։ *(կին)՝ պիտանի չար, պատրաստանգ անեղծացի. Մխ. առա։ *Խառնա կումն արտաքին խարգելչաց պարտաւանգք են ուղղին. Եփր. ծն։

ԳԱՐԱՆԴԱՆԳ. Նոյն ընդ վ. *Ըմբռնանգ՝ բանեցայ ի սխրանէ պարտաւանգանս (կամ պարտաւանգս)։ Պիտ։

ԳԱՐԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Περιδέω, περιβάλλω, δέσω, δεσμέω. Circumligo, vincio. և συμποδίζω (պարտաւանգել զոսս)։ Կապել և կաշկանգել պարտաւանգք. պարտադրել. զգեստ. պատառել. պատռել. կապել. կոպիտ. կոպիտել. պալատանգ. *Ձերբակալանգ ոչ յաղագս ինչ ոչ ինչ ի պարտաւանգելոյ ոտից նորա ի շղթայս։ Ընդ իւր առնէր և զգրքոյն անկատ պարտաւանգեալ ի շղթայս. Խոր. գ. 51։ Ցհ. ին։ *Ոչ ոք պարտաւանգէ զնա. Ոսի. ։։ Բէս։ *Ձպարտաւանգիլն ոտիւք և ձեռաք և ի խաւարն եւ ընկենուլ արտաքին. Սինս. ոչ։ *Ձձեռան որ զերկինս հաստատէ, երիվարինդ պարտաւանգէ. Ը. Խոսփ։ *Մոլեկան անխուն իրրև պարտեաւ պարտաւանգեալ գնա հոգւով. Եւին. Ժփ։ *Ա յոտիսի առաւանաս ձգեալ պարտաւանգելով. Մագ. ծէ։ *Սաղատարիւք և զերահիւք՝ պարտաւանգեալ անգամք նոցին. Ներ։ ֆոխ։

ԳԱՐԱՆԴԵԼ. Գաղել պաշարել. արգելուլ՝ որպէս կապանօք իմն. *Գարաւանդեալք ի Թշնամւոյն՝ ոչ կարացին ժամանել յամրացեալ գաղթան. ցհ. իբ։ *Գարաւանգին հիւծմամբ կորսեան՝ աներևութիցն ժողովք. Նար. ղ։ *Գակասեալ ի գնացից և պարտաւանգեալ յերկիւղէն. Նխ։ ։ ֆ. էէԲ։ * Տիրապետեալ հրամանաւն պարտաւանգեալ յանպայքար օրէնս ժամանակախոյզ խնդրոյացն, այն՝ որ ասէ, ոչ է ձեզ գիտել զժամս և զժամանակս. Ո։։։։

ԳԱՐԱՒՈՐ, բ, ազ. ա. գ. Χορέυων, ᾠδοῦσα, ᾠδυτής. Choream agens, saltans et canens, saltator, trix. Մասանն ի պարանչիկս կաքաւեցոյց. պարօղ. երգիչ և կոչարիչ. *Եասս զորերն և զպարաւորան։ Աբէն կոնդայս ըստ ձայնոյ իւրեանց ի պարաւորացն։ Եղին պարաւորք ընդ առաջ գալեմ։ Ոչ ամս նուագիչին պարաւորք. Եւ. Ա. 19։ Գօ. իա. 23։ ։։. Բգ. ծէ. 6։ իա. 11։ *Աղջիկունք կալ որպէս զպարաւորս ի պարտս. Նխս. Բս։ *Պատրաստ մնացին և բառնային և պարտաւրացն (եսահանց՝) բարեպաշտաւք. Փիլ. գեսոխան։ *Փիտայն՝ և պարտաւորք իւր. Նար. ԼԷ։ *Գարաւորքն երգիչն զգաճպատականն ի վերոյ գրկուելն մեղաւորաց. Մ։Ի։ գ։

ԳԱՐԱՒՈՐ. Χορικός. Choricus. Որ ինչ առնէ ի պարաւոր։ *Ցաղից նուագարանաց, չափահանաց, կայսհանաց, պարաւորաց. Փիլ. գեսոխան։

ԳԱՐԱՒՈՐ. Գարաւանգ. պատահեմ բոլորեալ։ *Դուստր Հերովդիա իմ բիւրաւոր՝ զինեա կայքին չարգել պարաւոր. Ը. ԵէԲ։

ԳԱՐԱՒՈՐԱԿ, բ, ազ. Նոյն ընդ վ. ըստ ա Նշ. Χορευτής. *Նաագնի և պարիկս (էքին) պարաւորացքն. Փիլ. գեսոխան։ *Գարաւորացք երգիչ յերկիւղս բաժանէին գառս. Գիպ։

ԳԱՐԱՒՈՐԻՄ. յ. Գար առնուլ. և հաւմանիլ իրրև ի մի պար. *Ցերգ հոգևոր պարաւորիմ, ընդ նոսին հարցըն հանգուցեալ. Ը. Վիպ։

ԳԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւմախմբուած պարա. պար. գառ. ասնախմբութիւն. Ըզ հրեշտակացն առնանել պարաւորութիւն. Խոր. ֆ. 68։ *Ի կերպակուրս՝ յրմպելըս, ի պարաւորութիւնս և ի պարծանագղեսաւորիւնս. Մագ. Բ. գ. ։։

ԳԱՐԱՓԱԿԵԼ. ն. Գարփակել. չղկափակել. պատել. փարիլ. *Ցայժմամ կամաց լուսոյ երևաց, զանձամբ կուսին պարափակեաց. Նէրս. ծն։

ԳԱՐԲԵԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Περίκλασις, περίκαμψις. Circumflexio. Ըրկրպակուելի. ոլորակումն. ոլորակ։ *Ես բանի պարբեգութիւնք ես ըսեմն են (ի գիր և ի խոսս)։ Վրդ։ ծն։

ԳԱՐԲԵՐԵԼ. Ոլորել Գարաբերել. չրկլաբերել. և հաւաքել, ամփոփել. *Ձամենայն մասեանս պարեհիկեան յիւր պատրաստի պարբերեալ պահպանեաք. Մագ. Ե։

ԳԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ար և ԳԱՐԲՈՒԹԻՒՆ. Շրկլաբերութիւն. չրկլան. *Երբեմն սասանիչ ծառայելով պարբերութիւք կենդանի հակերկրիգ. կամ երիսասանամասի ծառայելով պարբերութիւն կենդանակերպիցս), յորոց ամք գոյանան. Երբ. հգ։

ԳԱՐԳԵԻ, բ. մանաւանգ Գարգիք, ւաց. գ. Δόμα, δωρέα, δώρημα, δόσις, ξένιον. Donum, munus. ἐπιχορηγία. Suppeditatio, munificentia. χορηγία, munus choragi, erogatio, largitio. Բարիք իմն ազատամեռնեալ. տուրք մերձ. որ և ՀՆՈՐՀԱԿ ասի կամ փոխարինին վաստակոց՝ լիամեռնն ազատելոյն, եզեալն ի մեծէ ազգէ. պոխէ. էիվեչ. *Որպէս հարձիցն իւրոց նա արբառեաց պարգեա։ Ցաց քեզ պարգեամ։ Ա՛ն պարգեայ է։ Ամենակերակրիչ պարգեիք քոմ։ Բաշխեաց պարգեա։ Պարգիք քո քեզ լիցին։ Պարգիք եզեն նոցա։ Եվ զնին նորա պարգեն ի ձեռանէ տղբայի։ Գիտեք զպարգեան այ համարեցայր ընդելք ասել։ Ճշմարիտքն յերկիւղած պարգեացն։ Ձհաստարակացն պարգեին ես ոճ՝ նոցա, և մեզ։ Ի ձերոց խնդրոյ ածոց. և ի պարգեաց հոգւոյն յոչ քոյ։ Ամենայն տուրք բարիք. և ամենայն պարգեք կատարեալք. են։ *Գարգիք ընդ պարգեի շնորհել. Եսա. իբ. ։։։ *Պարգեաւք ընդ պարգեասուին կատարեսցուք։ Ոսի. էս։ *Եկիզեցիքք ոչ են պարգիք Թագաւորաց։ Ի պատուոյն վերոյ և այլ ևս պարգեա մեծամեծս՝ ի նմանէ գասաներ. Եվին. Բ։։

ԳԱՐԳԵՒ. Ὀψώνιον. Stipendium. Ռոճիկ. Թոշակ. հոգ. բայիս. *Ցալվ տայր պարգեա քրմոյն փարատան. և ուսուիս զպարգեսն՝ զոր տայր նոցա փարատան։ Պարգեա բանիկեր զօրացն. Նմ. խէ. 22։ ։։. Ա. գ. 28։

ԳԱՐԳԵՒ. Ἐπαινετικία. Praemium. Մրցանակ. վարձ քաջութիւն. *Ցայգ նմա գարձին Թագաւոր պարգեա մեծամեծս. ։։ Նէր. գ. 5։ *Ձի պարգեիք՝ վաստակոյն են գործ. խաղարութիւք. խակ պարտմութիւք՝ մերազանցեալ բարերարութիւնք. Նար. ծէ։

Ի ԳԱՐԳԵՒԻ. Ի ԳԱՐԳԵՒՈՒ. Ոլորակս պարի ի ԳԱՐԳԵՒԻ ՄԱՍԻՆ. իբր ն. Ոլոր. իբրու շրնորհ իմն պարկեշտի փեղ. *Սահակայ առեալ՝ ի պարգեի զաշխարհն՝ Թոզոս զերգիք իւր գաշտս զլանակոզմանքն. Աբէր. ։։. 11։ *Պարգեասուն ամենեցուն այսոր խնդրել պարգեա՝ ի ալիզասուն։ Հաձեցաւ խնդրել՝ ի պարգեի մասին՝ ի ալիզասուն։ Ի պարգեի մասին խնդրեր զգլուխ մարգարէին. Ը.։։

ԳԱՐԳԵՒԱԲԱՐ. բ. ից. ա. Բաշխող պարգեաց. շնորհաբաշխ. պարգեասու. պարգեածիր. պոխէ. ՎրէՒՀ՝ փալբոյնէ։ *Ձամեր մեր չի քո զպարգեաբաշխն պրհնեցցք։ Պարգեաբաշխս ոչ ալքեն իւրով. Ագաթ։ *Ա՛ն ամենեսին՝ պարգեաբաշխս հոգւին զնեցն գասանի հասարակ խորհուրդ։ Ա՛ն հոգւոյն մասակարարի և պարգեաբաշխի. ցհ. իմ. պատ։ Սկի. իբ. արմատ։

Ն՛ իրր Պարգեաբաշխական. *Ա՛նատա

կանուն պարգեաբաշխն ըստեղ յաւելու ածեսցեր ոչ յոտեան քո. Մ։։։ *Ձպարգեաբաշխն առատասրտութիւն ամենիմաստիդ. Նար. ղի։

ԳԱՐԳԵԻԱԲԱՐԽԵԼ. ն. Գարգեա բաշխել. առատաձեռնել. շնորհել. * Դատ Թէ ոսկիան խալտաբաղեն եկիր եկեսցէ յոյզըստնատա, ըշխատի պարգեաբաշխելիք ասցու, և ոչ զատերս և զնատուրսն։ Նէրս. ֆ. 9։

ԳԱՐԳԵԻԱԲԱՐԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաշխեսիմն պարգեաց. առատաձեռնաբաշխ։ *Խոհ ոչք զոյս աշխատութիւնն, և ոչ գոյգնն յայս պարգեաբաշխութիւն։ Գարգեաբաշխութիւն նորագնալ քահանայապետութիւնդ ձերոյ նահանգի առ ի ձեզ կոչել անշտաւ. Ագ ոճ։ *Շամհարանելով զգաստացն պարգեաբաշխեսիւնէ և անձնական պարգեաբաշխութենէ մեզ առ Թեոդոս. խոս։ Ագաթ. Եիէ։ *Մի և նոյն գաւառացն էր՝ որ ցուցանէր զառնելոցեան զզօրութիւն առ փարատելոյ, և պարգեաբաշխութիւն առ խոտոյել։ Ագաթ։ *Ցաղնառատ պարգեաբաշխութենէն։ Մագ։

ԳԱՐԳԵԻԱԲԵՐ. բ. ազ. ա. Բերօղ յերբեմն զգործն՝ իրրև պարգեատու. *Կոչեսցի զպարգեաբերս հոգւին զերկրաւորիցն առնեցուսն։ Պիտ։

Կամ Որ առեալ բերէ առ այլ զպարգեն մերձին. *Պարգեաբերիցն գառնալով՝ ի պարգեատուն՝ առնն(զառաջոցն)առն՝ երէկ երկիրպագին և գոհացան, և ապա զայլ ևս խնդրելոն առնն. խոս։ *Նին հնոս այլն ընդ հընչակեալ և պարգեաբերք. Նար։ Խլ։

ԳԱՐԳԵԻԱԳԻՏՑ. ա. Գոմիչ պարգեատոգամ պարկս պարգեն գառնալ։ Վրդ հգ։ Իէ։

ԳԱՐԳԵԻԱԼԻՑ ԱՒՆԵԼ. Ի՛նալ պարգեաբ. Ձհաճոյանալ պէսպիս ձերիւք կամ ընծերք. *Ընախ քան զնդ երանաւելեանն առաս պարգեալից պատուել. խոս. գրէք։

ԳԱՐԳԵԻԱՀՆԴԻՒ. ա. Որ խնդրէ զպարգեա. և խնդրեսցուն ի պարգեա. Խրեն առնոյր պատասիրանս զգիտացն մանկտս ի ձեռացն այ, պարգեահնդիք՝ առնանելով զնին, ի պատասիրանացն նմ զի առէդ Թած նմ և պարգեած, ածք առնոյր զառաջաւ իշխանաւէ, և այլն. Ագաթ։

ԳԱՐԳԵԻԱԿԱՆ, բ. ազ. ա. Ի պարգեի մասին առնել, և առատել. ձրիական. *Հրեշտակաք երեսել ի մեռիցն զպարգեատան զառաջն խոստացաս. ...ի պարգեահան երկրին. Ագաթ։ Ն Երբ. հգ։ *Երկիցք՝ երէկ հաղորդեցք և երէկ պարգեահանք. ... շնորհիցեք զի գործցին. Եվին. Ե։ *Որ պիտ՝ ի վերոյ մեր զպարգեահանն իւր ծագել ձիւս։ Պարգեահան ձիւս շնչալաք. ցհ. իմ. ոճ։ Նար. խոս։

Կամ պարտ վճարատրական՝ ըստ վաստակոց. *Ի պարգեահանէն զգիցեսիզ յոյզըմեզնն կամ նայիմ։ Նար. ԼԷ։

ԳԱՐԳԵԻՆԱՅԻՐ. ց. ԳԱՐԳԵՒՈՒԳԱՐԱՒՔ. *Ձնան պարգեահայիր։ Պարգեահայիր և շնորհաչիս սիրոյն պարտ. Նար. լ. և առաք։

ԳԱՐԳԵԻՆԱՀԱՑ. ա. Ուր շատ իցեն պարգեաք առատալ կամ առնալ. * Ուրտան ըզր լուսան անարտ՝ շնորհնկալ և պարգեահաշատ՝ բարերարիս լերկինն ձիրնեանց գառատիսալ. Երբ. լոս։

ԳԱՐԳԵԻԱՑԵՑ. բ. ազ. գ. Իշխան պարգեայ, պարտ գնի ի քո. ձրչաս ծնորս. իեւնու ազատ. խոսփոսք. * Եւ առարտ ևր պարգեահատ նորս (ազգիցն անգնելոյ առքսի). Երբ. ծա. 59։

ԳԱՐԳԵԻԱՒ, բ. ից. ա. Առալ զպարգ.

ԳԱՐԳԵԻԱՒՈՒ, բ. ազ. գ. Գաւ. *Պարգեաբեն(ազ. պարգեահատաց)՝ ի Թագաւո

բաց ասաւցանէն հրահանգօղքն՝ երկրպագումբ չնորհ ունելոյ թագաւորացն տուրք պէտս ունին խանձիլ բացման գրանցն, և այնպէս պարգևառուացն չնորհին(տպ.պարգևառուացն)։ Խոսր. ԺՏ։ Սոյնպիսեաց պալատգևառուացն գոհանալ ետ։ ասպատի որդւով պատարագաւն։ Խոր. պ։

ԳԱՐԳԵԻԱՒԻ, սիրի, բաց. ա. Փիլոնդարոց. Munificus, liberalis. Որ սիրէ տալ պարգև. մարդասէր. առատաձեռն։ Մրցասնակ բարեկամութեան (ծնողացն) քան զանմիոյն յոյս կատարելագոյն՝ պարգևասիրին ոչ առնուալ (զնաւհակ)։ Պարգևասէր երկով ասծ՝ չնորհէ զբարիսն ամենեցուն. Փիլ. խմսգն. Ն այլոք։ Անհնարաձիծ է ասծուն, և անչափարհուեստ պարգևասէր. Եղիշ. հգ։ Ի պարգևասէր նախախնամութեանցն իմայեալ (լինի ասծ) Թէ է, և փրկիչ է. Մ.փս. Ի դիտ։

կամ ՏՀ. Փիլօնդարոց. Munifice, liberaliter. Պարգևասիրութիւն. առատաձեռնութիւն. Հաղորդելի է ասծ քան պարգևասէր հաղորդեցուցանելոյն իւրոյ զամենեսեան. Մ.փս. Ի դիտ։

ԳԱՐԳԵԻԱՒՐԱԳՈՑՆ. ա. Ածաւել կամ յոյժ պարգևասէր. Վասն մեծախորհրդութեան պարգևասիրագոյն է. փիլ տեսիլ ոբբ։

ԳԱՐԳԵԻԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարգևասէրն գոլ. առատաձեռնութիւն. Ըստ անբաւ մեծութենէ կամացդ քոյ ի պարգևասիրութիւն զնզուածս յիս։ Ոչնիմ առ քեզ բարեխօս զքո ինքեան պարգևասիրութենէդ. Սարխ. ապ։

ԳԱՐԳԵԻԱՑՈՒ, ի, աց. ա. Χαρίζόμενος, μιοδαποδότης. Largitor, munificus, և այլն. Ցուօղ պարգևաց. պարգևաբաչխ. չնորհառու. վարձահատոյց. պաշտ. վերակ։ Ցերկնաւոր ի պարգևառուս յառաւտաձեռն ձեռ. Ա. Ե. 6։ Որ ինդրեն զնա՝ լինի պարգևառու. Եբր. ժ. 6։ Ծանիցուք զպարգևառուն բարեաց։ Խնայեա՛ ի մեզ պարգևառու բարեաց եմ. Ցմի փոքոյ։ Ամ։ Շար։ Ցանհնարաձիծ պարգևառուէն։ Ցամենառատ պարգևառուէն ձեռ։ Գոհացիր զպարգևառուէն. Եղիշ. է։ Աբեր. է. 12։ Խոսր։ Պարգևառուին առատութենն. Ղևոնդ։

ԳԱՐԳԵԻԱՑՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարգևառու լինելն. առատաձեռնութիւն. Խոնարհեալ ի ձայն ժամու պարգևառուութեանդ՝ ընգունել զաղաչանս մեր. Խոսր։ Զայծ պատասխան առնէ գովութիւն. և յորդորէ ի պարգևառուութ. Ի գիր։ Խոսր։ Զառ ի տուրիս ամենայն ընդով չնորհաբաչխ պարգևառուութ. Ագաթ. էնէզ։

ԳԱՐԳԵԻԱՑՈՒՐ. ա. Տուեալն ի պարգևի. պարգևական. և Պարգևառու. Մերձենցիր ի ինգրուածս իմ ըստ քումդ պարգևառուր չնորհիդ. Բէնին։

ԳԱՐԳԵԻԱՑՏԵՄ. ն. Տալ պարգև. պարգևել. չնորհել. առատաձեռնել. Պարգևատիրակ ամառս Օծուածն կենաց պարգևատրեսցես քո ազաչողիս. Նար. է. իէ։

ԳԱՐԳԵԻԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարգևառուէ. պարգև. չնորհ. ձիր. առատաձեռնութիւն. Ուսաի է մեզ պարգևառուութիւս այս։ Ձեռ ինդ. քո քեզ երկրպագեալ պարգևառուէդ՝ այսհետ լուսաւիր. Ճ. Գ։ Նար. ղէ։

ԳԱՐԳԵԻԱՒՆ. գ. Ցվէզ կամ գանձաքան, և ընգունարան պարգեաց. Ցքուներ բարեբարութենէն պարգևատան ի մէնչ համբուր (էկեզեցին). Նար. կե։ Ձմմասուէ հաստատու թիւն, չնորհացն պարգևատան. Սիս. ոչ։

ԳԱՐԳԵԻԵՄ, եցի. ն. Δωρέω, δωρέομαι, χαρηγέω, ἐπιχαρηγέω. Dono, largior. Տալ իբրև պարգև. չնորհել. առատաձեռնել. Ես՝ պատ՝ պոխէ՝ ինչ ևս ընդ ձեզ։ Պարգևս բան ընծայ պարգևեցից ձեզ։ Պարգևաց թագաւորն եսթեր թագն պարգևեցից ձեզ։ Պարգևաց ինձ ասծ պարգև բարի։ Պարգևս բանընծայ պարգևեցից ձեզ։ Պարգևաց թագաւորդ զգանձն համանայ։ Ա.յն՝ որ պարգևէ սերմն սերմանահանաց, և հաց՝ ի կերակուր պարգևեսցէ։ Որովք մեծամեծքն և պատուականն աւետիք պարգևեալ են մեզ. Ես։ Պարգևէ գիտուի ամենայն անգիտացն. Եփիփ։ Եթ այլ առանս հանգերձ ապարատ կօք պարգևեաց նմա. Խոր. է. 44։

Եթ Պարգևօք ձոխացուցանել. Ակամայ առատապէս պարգևէր զնուա. Եղիշ. ա։ Պատգաւորք յոր քաղաքս բարձրանան կամ ծնանին, խնամածուքի պարգևեն. Եփ. ա. սեփար։

ԳԱՐԳԵԻԸՆԿԱԼ. ա. Ընգունօղ պարգևաց. պարգևառու. Ա յսպիսի պատուոյս արժանաւորք երևիք, և այսմ պարգևացս պարգևընկալք։ Աստ քաջևամարք, և անգ պարգևընկալք. Ռ։իփոր։

կամ Ընկալեալ ինչ ի պարգևս. Ի փառս բարձրութենէ պարգևընկալ պանծանաց պատուոյ կարգեին. Նար։ Խս։

ԳԱՐԳԵԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարգևել, և Պարգև. (Գալատ. և ամառն) զպատիս գոյացուէն ունին երկոքին ի միոչէն պատճառէ, ի մեծն ասեմ արեգակնային լուսաւորս պարգևութէ. Պիս։

ԳԱՐԵԳՕՏ. ի, ից. գ. Χιτών. Tunica. χιτονίσκος, tunicula. ἑσθής, vestis. Հանդերձ յորոյ վերայ պարկ պատի ածի գօտին. անս և ԳԱՏՄՈՒՃԱՆ. Խոպոյ. էնէարի, գաբեան. Ընձաղ զպատմուճանն՝ զդեցուացես առ Հարոնի եղբօր քումմ, և զպարեգօտս պճղնաւորս ի վերայ հելքնակացն։ Պարեգօտք սաղնագործք և կոճկելիք։ Մի զդենուցուք առէ երկուս պարեգօտս. Ես իմ. 5։ Ե. ԻԳ. Մրմ. Ը 9։ Ձեան արկանէր զպարեգօտիք իւրովք և պատուհար. Ես։ ոգմ. գ. 23։ ՅԳ. 18. 19։ Ոչ ևս զղղրմանծն միայն իբրև դրէ, այլ և ի պարեգօտիցն ևս հրամայել անկանել. Ռ։ի. մ. Ա. 16։

ԳԱՐԵԳՕՏԱՀԱՆԴԵՐՁ. ա. Որ զգեցեալ է զպարեգօտ. գոգփանլը. (Միանձ նացեալք) ալք և կանայք չուխազգեստք և պարեգօտահանգերձք. Թղթ. փս։

ԳԱՐԵԳՕՏԻԿ. սկուռք. գ. Χιτώνιον, χιτονίσκος. Tunicula. Ազնի, և սիրուն, կամ փոքրիկ պարեգօտ. Ոչն է ձեր պատ. ... և ոչ սպիտակ պարեգօտակուռքդ, զոր կոկեալ ողորկալ ընգ անձն արկանալ փերևերատեալ չքնքը. Ռ։ի. մ. Ֆ. 29։

ԳԱՐԵԽ, ի, ից, կամ աց. գ. Ժայռ. Հերձուռեալ և փեռևկեալ մասն ապառաժի, կամ վիհ ապառաժոտ. Կապուտաց վինքն ի կանգուն ի պարսխ վիմին։ Ձի մի գիրացեալ (մալիքին) ի պարսխս մեղայ գլորեսցէ զնա (զՀոգին)։ Շրջեր ի գժուռ լին փապարս, ի պարսխս, և ի կապանս. Վ.ս հղ. Ե. Ը. Ը։

ԳԱՐԵԿ. Տ. ԳԱՐԻԿ։ Խակ լատ հին բառ. Պարկ. Շրջագէտ. որ երևի չփոթիլ ընգ Գարեա, և Գայեկ։

ԳԱՐԵԿԱՊԱՆ. ի, աց. գ. Προξυλαξ. Excubitor. որ և ԳԱՐՍԿԱՊԱՆ. (որպես թէ Գայեկապան.) Գահապետ, պահապան, առաջապահ. պէտճի. Գարեկապանս հանին; չուրջ զիւրեանմիջ փակեցին. Ա. Ի. ծԻ. 27։

ԳԱՐԵՄ, եցի. ն. ը. Χορεύω. Salto. Գար առնուլ.պարս բոլորել կազաւել բազմութ. հոռա ԻԷՓԷ. (իրօք կամ նմանութ.) Ցուսայութ հարուանեաց պարել, և առաւգասաի ասել երգս. Խոր. Ֆ. 68։ Եկայք պարեացուք ընգ հրեշտակս։ Ա յսօր գասք անմարմնոցն երգս առնել պարեն ընդ մարգկան զերգս հոգևորս անմահ փեսային յաւագաստ. Շար։ Ընդ հասց մեզ ընդ երկնայինսն պարել զհոգիզէն պարս. Գրիգ։ Գարեցէք ով մանկունք առագաստիս այսօր ուրախութիւթ. Լիհ. Հմհ։ Ըստ բնականի հարկի իւրաքանչիւր ոք յէից զառ ի յաձ պարէ պարն՝ լինելով փափագող պատճառ. Մ.փս. Ի դիտ։ Իակ որ յարի զկնի, Գարեն համեմատաբար չուրջ զնվոյ, անգ ի բանն գիտնականսն գրի փարել։ Անսովոր է և ասելն. Երկնից զարգարող, աստեղաց պարող.Դ.ի.իբր յորինող պարոց աստեղաց։

ԳԱՐՆԱՊԱՀ, ի, աց. ա. Որ բերէ և ամփարեալ պահէ զպարէնս, որպէս մրջիւն. կամ պահապան պարէնից, որպէս չուն. Կէն. դանիէլն ձանապարհորդք ի պէս, ամաս բոքերք, պարէնապահք. Աբ։

ԳԱՐԵՆԱՒՈՐԻՄ. եցայ. յ. Գտանել զպարէն և ճարակել. ԷԼՀՆԴ. Զօրհասականն արջոցն բերելով նմանաւն, որ յաւուրս ձմերայնոյ արմատով պարենաւորեալ ի մէջ կենաց և մահու անցեալ որչնան ի բոյնս իւրեանց։ Աև ծովեզերքն զամառնային ժամանակին պարենաւորեալ առկայանան (կենդանիք). Աբեր. է. 7։ Ֆ. 7։

ԳԱՐԵՏ. Տ. ԳԱՐԵՏ։

ԳԱՐԵՐԳԱՆ, ի, աց. ա. գ. Ի պարու

ԳԱՐԵՐԳՈՂ, Հերգօղ. Ընձեռն պատրաստ էր գուժիւ զեկուցանել պարերգական բազմութեան. Պիս։ Վ.սէլևական է Թերևս լինել և այնոցիկ որ պարերգուին են, մի իշխան՝ ոչ նուազ, քան եթէ երեսուն ամաց լինելով. Պղտ. օրէն. Ղ։

ԳԱՐԵՐԳԱՑ. իբր Պարերգական, որպէս ասէի՝ ուր լինի երգ պարու.։ Գնչապարեսցեն ընգ երկնային պարս պարերգական ձեմարանի. Պիս։

ԳԱՐԵՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Χορωδία. Chorεae vel chori cantus. Գար երգով. Հանգէս չամաքուսմբ պարակցութ. Ի յոգաշտոդով յաչխարհագումար ասնին զամենայն կատարելով նուիրական պարերգութիւս. Պիս։ Ոչ խայտառակեցեր ի հարս նարանիգ զանուշտանս քոսմիգ պարերգութ։ Տօնել հանդիսիս պարերգութեամբ։ Տօնեսմ զնեասս կորուսելոյս՝ վերնականացն պարերգութ. Նար։ Ե. Լ. Խէ։ Գարերգս Ցգ առաչի կալով իսրսանի գանդից ձեռակիս սեղանոյ պղ. Դնդ։

ԳԱՐԶ, ոյ, ի պարզել, կամ ի պարզի. գ. Ἐυδία, αἰθρία, αἴθρα. Serenitas, serenum coelum, aër suδus, suδa tempestas. πάγος (չδ. պագ). παγετός, πάχνη, glacies, gelu, pruina. κρύος, κρύμος; frigus. որ և ԳԱՐԶՈՒԹԻՒՆ. Եվերս ասուեսեսական. օդ յատակ, և ցրտագին ի գիշերի. պարզ կայ. այաղ, ուշտ հավա, գուշ հավա. Եթ եղեցի յատուր յայնմիկ՝ ոչ եղեցի լոյս, և յուսրա և պարզ և եղեցի օր մի (այսինքն զօր մի, ընգ օր մի)։ Օրհնեցէք սաան և պարզ. Ջահ. ծԶ. 6։ Դան. գ. 68։ Եղէ ես որպէս ուիկ ի պարզի. Սաղ. ձծԶ. 83։ Ցորժամ գործեալ ընգ երևիս կարմրանայցէն երկինք՝ զպարզոյ յայտ առնեն. Վ.ծղ։ Ե։ Ցոմանս ի ցուրա և ի պարզ ընկենին զնչնձև սաասուցեալ մասնիկն՝ և մեռանելին

Եփր. Վ. ա՛ր՛եալ։ "Նոր էր ողջակէզն. ոչ հլով այլ պարզով և սահմանմանեաւ ողջակիզեալ։ Մարմին սուրբ և պարզոյ հանդիսանալ՝ նախ լինի բովանդակին կապուտակ. Բրս. Ի ին։ *Պարզոյ նշան է. Վ՚ոփ։ *Լուսինն վճիռ... զյատակ պարզոյ յայտ առնէ ... զառօրեայ պարզոյ յայտ առնէ. Շիր։

Ի ՊԱՐԶՈՑ. իբր ս. Յորժամ պարզուելի է օդոյ. աւէտ հաղիպ, այգիպ. *Ցօղ է գիշերելին՝ի պարզոյ բերեալ ըստ անօթ բանկացուելե, և սառն է յոլովելի ջրոյ պղպեալ՝ի պարզոյ. Աբէպ. Ց։ *Երեսք երկնից՝ի քոյ հոյդ կարմիրացաւ սաստկապէս՝ի պարզոյ։ Ի պարզոյ զկարկուտ ի՛ջուցանէին. Ո՚ոհ։ Հ. Թէփ. Ի՛ջ։

ՊԱՐԶ, ոյ, կի՛ ՊԱՐԶՈՒ (որպէս ուղղ.) գ. Նոյն ընդ Պասուք, պահքուեան. *Զի պարզու ծաթաւոյ խմոյ զովասցի յոլովելի վաճառ քոյ։ Հանդի՛ զնա՛ի ցանկութե սասի՛ի պարզոյ (կամ պարզոյ, կի՛ պասքու) ծարաւոս. Մծբ. ՟. և ՟։

ՊԱՐԶ, ի, ից. ա. Ապկոος, ապλοῦς. Simplex. Ոչ բազադրեալ. անյօդ, անբարդ. Էական. *Զշարադրեալն ժողովմամբ լինի պարզկոյն գործ։ Կի՛ոլ. գԻ։ *Ապատասա՛նութե ոմանք են պարզք, և ոմանք շարադեալք. Պիպ։ *Զնք անուանց են երկք. պարզ, բարդ, յարաբարդ. Թր. Էեր։

ՊԱՐԶ. Ատրպոος. Faece careus, defecatus, purus. Անմրուր. պարզեալ. անապական. անպղտոր. ղօծ, դծծ. սաքի, սոպե. *Առ՚ցեն քեզ ձէվ՚ի ձիթենեաց՝ պարզ՝ որ՝ խակաւելի՛ի լոյս. Ես իԷ. 20։ * Փոխա՛նակ սպարզ գինւոյ՝ ջուր չափով լմպէին. Փարպ։

ՊԱՐԶ. Τρανὸς. Manifestus, և disertus. Որ անպատուական կամ անայլաբար և համարձակ խօսի. պարզախօս. *Հոգի մոռաւոր ... պարզ, անաբաս։ Պարզ լինի լեզու ծանրախօսաց. Խոսփ. Է. 22։ Ես. ԼՀ. 6։

ՊԱՐԶ. որպէս Պարզեալ բացակ. *Խոստնեալ ընդ երկինս՝ ունիկի զնա ձիգ և պարզ Ո՚ոհ։ *Ջհաւատոյն առաքեսան պարզ և անխոնարհելի ունել՛ի մէջ հերձուածողական պատուիկ. Լ՚ք. Կոլ։

ՊԱՐԶ. Ապկոος. Sincerus. Անկեղծ միամիտ. պարզամիտ. հիւէրիդ, փոչրս. *Եւ մէք պարզ սրտիւք յաժարտամիտք եղիւք. (յն. պարզութի՛ սրտիւ.) ՟. Ֆ. Իէ. 17։ *Պարզ մտաք, միամիտ սրտիւ։ Իսան պարզ մտաց հօր տանք զնոյնն։ Ինքն ըստ սրտաբուելե վարեալով պարզ մնայ. Պիբփ։ Լ՚ք. պիբփ։ *Պարզ՝ի մանկութե կամն իւր, և իմասասն խորհրդով. Վ՚ք հդ. ծԷ։ *Ամենեքեան՝ որք զմոյ յանձինս յսփշտակել կամին, պարզ հարկաւորին լինիլ՝ առանց առեղծական (այսինքն վնծաս) այլայլուե. կԱմա։

ՊԱՐԶ. Մեկին. յայտնի. աւէտ, այան եչէորե. *Ինքն բանն պարզ և մեկին է. Սկսանիմք պարզ և յայտնի բանիւ յուցանել. Վ՚ք հդ. Է։ Շ. ընդհան։ Իսկ Նոս. պիբ ՟ 12. *Ին՝ի նմա բազում բանք ըստ պարզ վարդապետուե փրկչին մերոյ ՟՚. յն. ուղիղ։

ՊԱՐԶ. Լ՚ոկ. սուկ. *Ղամիք զպարզ պատուհասն՝ զեօթն տայ. Վ՚ք. ծն։

ՊԱՐԶ. ՚ս. Ապλῶς. Simpliciter. Պարզաբար. յայտնապէս. յատկապէս. *Օ՚ինչ խորհիս, եղբայր, պարզ ասա մեզ ... լեզուս զոր ոչ գիտեր՝ խօսեցաւ պարզ։ Ջպարզ ասացեալս ոչ իմանային. Վ՚ք հդ. Ը. ծԷ։ Բրս. Տէլ։

Նե՛ երր Սոսկապէս. լոկ. վայրապար. *Ին պարզ երանելոց քո՛ զաղքատսն՝ այլ զհոդւով. Լ՚ք. ոոա։ *Ցաղագս գրելոյն պարզ՝ հոգի ստանալ... հաւանել պատրաստին, Լեհ ոչ ՚որ հոգին է ստացական, այլ՝ մեբս. ԱՔ. ծԷ։

ՊԱՐԶ ՈՒՂԻՂ. ՚ս. ա. Պարզապէս և ուղղակի. ՀԷ Վ՚ոփ։ փօս փօչրս։ *Եւ զայս ոչ պարզ ուղիղ առաջի եգեալ, այլ թաքուս ցանեն զանձինս՝ փղոյանալ զնս. Իգն։ *Թաքոյց զանձն իւր (ասացն), զի մի եւ կեսցէն նոքա պարզ ուղիղ՝ի բեթղեհէմ։ Շամրատացիք միոյ պարզ ուղիղ մարգարէի՛ որ գալոց էր. սկն ունէին։ Խմասասուք մաքառին ընդգէմ հաւատոյ, և ոչ ընդունին զպարզուղեղս. Եփր. հմաբ։ *Կամ պարզ ուղիղ (մեկնութեին է). զի մի՛ ոք զենոցէ ևն։ Յեգիպտասե՛ի հրեաստան պարզ ուղիղ առնէր. Եփր. Եւ. Ե օբին։

ՊԱՐԶԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Պարզ և յատակ՝ի բանս. *Պարզաբան՝ յատակախօս՝ օգտեցուչիչ էր. Վ՚ք. ւոա։ *Որ քննութեամբ զո պարզաբան՝ Թողէր յերկրի գերով արձան. Լ՚ք. ի Շ։

ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ՚ս. Պարզ բանիւք. *Վասն այնորիկ պարզաբանիս Ճառէ, եթէ որ զմեզ գործէ՝ ծառայ է մեզայ. Նահ։

ՊԱՐԶԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Յայտնաբանեմ. մեկնաբանեմ. *Զոր՝ի սակաւուց պարզաբանեսցուք՝ի պէտս լսողաց։ Ապպէս պարզաբանի, և է բազմանանեայ. Ճ։

ՊԱՐԶԱԲԱՐ. ՚ս. Ապλῶς. Simpliciter. Պարզ գոլով. պարզութի՛ կամ առանց բազադրութե. *Մտեալ՝ի սէնեակ կուսին արգանդի պարզաբար (ճծուքի ևեթ). Լուեալ անաի յօգաւորաբար (բազադրութի՛ մարգկութի՛ հանդիպ). Նոր. ՟։

ՊԱՐԶԱԲԱՐ. Պարզ բանիւ. յայտնապէս. մեկին. *Ահա պարզաբար ասացիալ գիւրաւար լուսաւորուել յականջս ամենեցուն։ Եւ եթէ պարտ է պարզաբար ասել. Եվէ. ՟. ը։

ՊԱՐԶԱԲԱՐ. Սոսկապէս. լոկ. *Ի՛ր հոգին ոչ ասել և պարզաբար հոգի (ասի), այլ իւր ինքեան զնա պղտ ասե ՟ած. (զի ասի Նոգի ՟՚.)։ ԱՔ. ծԷ։ *Ջսա միայն որդւոյ աՆուամբ յորջորջէ, իսկ վասն այլոցն ամենեցունցն պարզաբար ասե՝ Թէ ծնաւ. Խոր. ՟. Յ։ *Նորք են ծայրքն պարզաբար ասացեալ չար և անուամբ և իրօք. իսկ մէկն ոչ պարզաբար և ոչ նոյնպէս, այլ՝ի միմանոյ ընկալեալ, և շարամանեալ ընդ միմեանս. Ցհ. իմ. էբԼ։ *Ոչ սեռ և ոչ տեսակ պարզաբար ասին (այլ յոլովութե առ բազմութի՛). Պոբփ։ *Որք զչրեսլսն պարզաբար առնուին (այսինքն ըստ բառիդ ևեթ). Լ՚ք. յօյփ։

ՊԱՐԶԱԲԱՐԵՐ. Վայրապար. Բէվէ՚էլի. *Ոչինչ բան պարզաբար կայ սմբարեալ յանծաչուն դիրս. Ո՚ո. յՀ. Բ. Կ։ *Ոչ պարզաբանութե, այլ առուգապէս քընեցաւ նախկին. Սուբ. ՟. ղ։

ՊԱՐԶԱԲԱՐԵՐ. Համարձակ. սիրաբարբ. *Եւ ոչ ջՀայն պարզաբար կուգեր Թողուլ։ Հ՚. ի։ *Հլուսկէ նմա պարզաբար հասասուլ. Ծանեալ զկօշկնի յուսին. Ընդ։

ՊԱՐԶԱԲԱՐԵՐ. ԵՒ ՊԱՐԶԱԲԱՐԵՐ. ՄԻԱՆԳԱՄԱՑԱՒՆ ՊԱՐԶԱԲԱՐԵՐ. ՊԱՐԶԱԲԱՐԵՐ ԱՍՏԷ. Ապλῶς, ἁπλαπλῶς, simul, universe, omnino, in summa. Մի խով բանիւ. միանգամայն ասելով. Հուսկ յԱսոյ. Ջի խօսփով. *Եւ է պարզաբար՝ շարժուելեան գագարութի՛ նէրչական։ Միաք պարզաբար՝ ընդունումն գոյից է. Ներբոփ. ՟ՀԲ. Մ՚ոփ. ծԷ։ *Եւ պարզաբար, ամենայն սկիզբն, ամենայն չարունակութի՛, ամենայն լուսանգակ. Դ՚ոհ. Դիան. ՟ձԱյս։ *Բայց միանգամայն պարզաբար ոչ յոսմեքէ ոչ բանն չարժի, և ոչ կարծիքն։ Եւ միանգամայն պարզաբար, որոց վայելումն ցանկալի ըստ ախորհին կեանք, յայսոցիկ մեզ ժուժկալելն հարկաւոր է. Ներսէս. գԱյց։ Բրս. հդ։ *Պարզաբար ասել, Թէ ամենայն մասունք առաքելոյ նուէ յանձին քոմ ցուցեալ արտայայտեցի։ Եւ պարզաբար ասել, խոստանչիւր մարգիկ և այլն. Ճ. Ա. Լ՚ք. ծԷ։

ՊԱՐԶԱԲԱՐՈՑ. Տ. ՊԱՐԶԱԳՈՒԹ. *Մասնուկն խոնարհ է և պարզաբարոյ. Երզն. ՚ք։

ՊԱՐԶԱԳՈՑՆ, գուսի, նից, կի՛ նաց. ա. Ապλότερος, τατος. Simplicior, cissimus. Առաւել կամ ամենևին պարզ. *Ցանկութեէն՝ անխիճականք, և պարզականք՝ի պարզագունէն. Շ. հրէպ։ *Այս է պարզագունացն բնութի՛ն ... նոյնութի առաւել՝ քան եթէ նմանութի. Ա՚ ոբս. Է։ *Ո՚չ խարաեցի պարզագունութե գեղջն՝ զոր՝ի վերայ փծի. Աքոբ. խբէփ. (յն. ἁπαλότερος. մեղմագոյն)։ *Եթէ պարզագոյն էրգ (քո գիւրմաց՝ ոՀ բանիցն), գովելի. ի՛ն։

ՊԱՐԶԱԳՈՑՆ. ՚ս. Առաւել պարզ մեկն. *Մատթէոս և մարկոս պարզագոյնս զատանէ պատմեն. Նահ։

ՊԱՐԶԱԽՕՍ, ի, աց. ա. Τρανόϛ. Expeditus, disertus. Յստակախօս, պարզաբան. պարզ. *Ջլեզուս եղ պարզախօսս (իմաստունն.) Ի՚ք. 21։ *Պարզախօս լեզին լեզուք ծանրախոսաց. Կոլ. ծԷ։

ՊԱՐԶԱԽՕՍ ԼԻՆԵԼ. Պարզ և բարեբեր խօսել. *Լ՚ոկ պարզախօս լինել զյուսնարբենն. Կոլ. ծԷ։

ՊԱՐԶԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ապλοῦς. Simplex. Պարզ. անխառն. անյօդ. *Անակզբնական զօրուն ... պարզականն և անշարժականն միասէս. Ագաբ։ *Պարզականն և անմահ. մինն եկն եմուս ընդ ապականացոյ մարմնով։ Ոչ մասնականի ծննդեան նման, զի ե անհնարին և պարզական։ *Ոչ ինչ յատակչ քան զնա անմարմնական և պարզական։ Ճ. Գ։ Շ. խոսփ։ Սէէէբ. ՟։ *Ոգին ոչ՝ի չորրէյն հնութոց յօդելոյց, այլ՝ի պարզականն և՝ի տուղական բնութի՛։ Ցաննիւթեէն անհնութեանք, և պարզականք՝ի պարզագունէն. Եղնիի։ Շ. հրէպ։ *Անկիր բնութի՛ պարզականին. Յիլոփ։

Կամ Ապλοτικός. Simplificativus. որպէս Պարզ կացուցիչ. վերածնէչ՝ի պարզութի՛. *Ջոր՝ս նայն որպէս պրժան է հայեցեալն՝ նոյնօրինակ ձգտեցուցանէ, և միաւորէ՝ ըստ պարզականի ինքեան միաւորութեան. Դիան. էբին։

ՊԱՐԶԱԿԱՆ. ա. Դիւրին. գիւրիմաց. *Եւ զի ոսիւք է պարզական, և ոչ բանիւ անչափական. Շ. խոսփ։

ՊԱՐԶԱՄԻՏ. մաի, սաց. ա. Ապλοῦς, ἁπλοῦτερος, ἀκέραιος. Simplex, simplicior, sincerus. Պարզ մտաք. անկեղծ. միամիտ. աՔփեբբոան. *Ամենայն անձն օրհնեալ՝ պարզամիտ է. Ա՚ոհ. ծ՟. 25։ *Մի՛ գայթագղեցուսցէն զոք առ՝ի պարզամտաց եղբարց. Ամ. է։ *Ի ներքս ածել իմացան առ՝ի խարեութի՛ պարզամտացն. Ա՚ ոբս. Ճ։ *Պօղոս կամ Պօղ պարզամիտն։ Ծրէն անմեղ և պարզամիտքս. Վ՚ք հդ. սաՔփ։ *Պարզամիտք էին և առանց նենգութե. Իգն։ *Ի պարզամտացն հայեցեալ օգուտս՝ քնկալքին զմեր զանս վաստակս. Խոսբ։

ՊԱՐԶԱՄՏԻՏ. Յստակ միտս ունող. *Պարզամտացն աւետարանեսցուք պարութե Ճառս. Նահ։

ՊԱՐԶԱՄՏԻՏ. Ապαίδευτος. Rudis, indoctus, ineruditus. Անկրաքէս. տգէտ. գԱ-

ձիս. գիմ. Ըմբռնել զամբարս և զպարսպս ձիոս ի մոգիմանէ : Զի մի՛ զպարսպիցս ի ժողովեցոյ պահէր բանիւք ձգելոցն ի հարառատն իւրեանց խորհրդոցս. ՁԿ. ՆՀ. պատ. Ը. ընդհանր : Ա՛ս ի պարսպիցս ձեռնհասս կոչեաս. Եփր. առեփս.

ՊԱՐԶԱՊԱՏԱՐԱՄ . ն. պարզամասք. առանց քննելոյ գիտելի իրաց . Պարզամտապէս ըստ ընդունի պատրաստի կամ ազգեցաւեն , այլ ի հնչմանիս քննութիւն գտանի և սպրն . Պիս :

ՊԱՐԶԱՊԱՏԱՐԱՄ . Նոյն ընդ վ. Ա յապաղին ի պարզամտածապար խոտանվանութիւն մեծապես ի մի ընդարձակէ զամազ հնչմարտութիւն պրերանս . խոսրովի :

ՊԱՐԶԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Ապլότης. Simplicitas, sinceritas. որ և ՊԱՐԶԱՏՈՒԹԻՒՆ . Ընկերգործութիւն . միամտութիւն . պարզութիւն . Պարզամտութիւն զպարզապատուութիւն զպարզամտութիւն . ՁՀԻ. թ՚ք : Զի իմոյսիս զառ քեզ պարզամտութիւն իմոյս խարհրդոցս. Ծ. ե. 5: Ա՛սահս պարզամտութիւնն օրհնին պրպես հերը , և բարեգործելոյ յոյր հոտի. առն : Պարզամտութիւն ի խնգիր եկանել հնչմարտութիւնն . Ա՛անուն : Պարզամտ է) հնազանդութիւն պարզամտութիւն . Վ.ր. հց. թ՚ն : Ա՛մենայն կանայի առնք վանգիին անձգակից պարզամտութիւն, և պատկառանացն ծագելի ի բաց կղզագրի բանիցն առ բարգութիւն. Ա՛ս օր. ՚ : Պարզ պարզամտութիւնն ընդն հանգիստ . Լի . ՚ն՚ն : Ըստ օրինի պարզամտութիւն իւրեանց հատատարիմ համարեալ զնոցա զնոցա գտատարար պրպեզան՝ վարձատրի անդր հատուցանէին . Ղ՚ն՚ն : Ա՛ս նոյն ինքն խորհուրդն ի նոցա գործարեցաւ , զոր կրկին պարզամտութիւն . Ա՛ օր. ն :

ՊԱՐԶԱՆԱՐ. ած. ե. Պարզիչ. ձգիչ. ընդարձակիչ. ՚ Չինչ է բնութիւն . անուն պարզական և սքանչել . ն՚ն՚ ՚ Ընդ պարզին պարզանայ ընդ Թուխին Թուանայ. Վ.ր՚ն. ն՚ն :

ՊԱՐԶԱՊԱՐՈՒ. ց.ՊԱՐԶԱՏՈՒ. Լ.ի՚.պարի :

ՊԱՐԶԱՏՈՒՄԱՐ . գ . Պարզ և համառատ ասացուած. որ գտանի պէտական յորինեալ ի բազում ի հին և ի նոր մատեանս փորձելհատեալ. ՚ի մէջ պարզատասութիւն, յորժամ ասացին նահանջ լինի. և այլն . ց՚ն՚ս :

ՊԱՐԶԱՐԻՄ. գ՚ն. ն. Ապլόω. Simplicem reddo, simplifico. ձանձիզω, percolo, defeco. καθαρίζω, purgo. Պարզ և անխառն հատացանեմ. յատակել. մաքրել զանել. քանել. պրել. ինձել. ինձել, ոխրել, խոտ ինձել. ՚Եթէ գոլ հիր անթարամ գործովք քովք ... Զէ պարզեցեր զնանապարհս քո. ՁՀ. իԷ. 3: ՚ Որպես զարծաթ պրեալ և պարզել եւօթնապատիկ ի հողոյ: կամ ապ ժանգով. և ժանգն ի նմանէ ոչ պարզիցաւ . Ոչ ծ՚ն. ղ: եղէի՚ իՇ. 6: Ա՛ալ եմ անագ ընդ կապարին , որ ի պարզիչէն կորընչին . ՁՀ ՚ւդի : ՚ Օծգին իւղով ի փրոյ պարզիչոյ (յն. ըստ՚ վերամբարձ.)։ Ըմբռնէք պարզել գինի . Ե՛ս. իԷ. 6: Ա՛մէն . Ղ. 6: ՚Զքանի ժամանակաց տիս ի բաց պարզէ: Պարսկ զինուս յատակել, և զնարհուրդս պրել, և զյոյզս չոգժմանդ պարզել: Ձէ պարզացի ի շազախանակ անգայն . Սեխեր ՚ : Եբեին : Լ.ի՚. պրի՚ :

ՊԱՐԶԵԼ . ՚Ապλόω , ἁπλόω , χαλάω. Explico, expando, laxo, demitto. ἐκτείνω, extendo. Բանալ և տարածել. ծաւալել. ալնափ, Եոյնափ. ՚Մատանան մի գրոյ, և պարզեաց առաջի իմ: կայմն խոնարհեցաւ , և ոչ պարզեացք զառատասան. Եղէի՚. ի՚. 9: Ե՛ս. ՁՀ.23: ՚Ես պարզել զմատնեան(մատանեայ) ազիքսանգր՝ ընձեռանոյր . գի՛. ապ՚ս: ՚Մերթ շանթեր գալարեր իրրև զօձ Թաւնաւար , մերթ պարզեր գազեր իրրև զաւիւծ զոյրացեալ. Եղիշ. ի՚ :

Դամ Զգիլ . երկայնել . երկնցնել . ապնթափ . ՚Պարզեաց զպարզաւածս նորա(յն. պլέκω) . Ես Ի՛. 17: ՚ Որպես միացուցիչ զգրոսքի ձգանցուցանելով զմիզ պարզել . Դիան . երկի : ՚Պարզեաց զձեռս և զոտս իւր, և առանգեաց զհոգի իւր ի ձեռս անառն. Վ.ր՚ հց. իա՚: ՚Զձեռն գօսացեալ պարզեաց: Զձեռս գօս պարզես .. Սուի՚ ապ՚ : Երկն . հ՚գի՚ : ՚Պարզեաւ զձեռս քո ի տուրս. Ո՚ոիիփոր: ՚Զգաշան ... յարեգակին կոյս զերկայնութիւն պարզեալ: Պարզի ըստ ձորութիւն ի լայնութիւն. Ի՛որ՚ ՚ն. 11 : Պ՚ոիր : ՚Որ ձգեացն զերկինս, պարզիչն է պարզեաց և հաստատեաց. Խոիս: ՚Զձեռսն ի պարզեաց և հաստատեաց. Խոիս: ՚Զձեռսն ի վեր պարզիցէ. և զկնիքն ի խնդարհ ձգիցէ . Ո՚ոի՚ ՚ն՚. գի՚. ը: ՚Քան զանձնայն զինեցիս անցանել, և քան զհակառակութիւն մարգեմն զինեցիս խորհրդոյս ի վեր պարզիլ. Ո՛ոփ. ՚ն՚. յհ՚. Ի:

ՊԱՐԶԵԼ . ՚Αναλύω. Resolvo, explico, expono. Վերլուծանել . բացատրել . մեկնաբանել . ՚Կոչեաց զերկիրն յանուն նորա յատկութեայ՝ որ և զինի պարզիալ՝ ասի և փրութեայ , որ է բացատիւ: Ի՚ գիր առ գտնելիւ ասացոյ գտանալ, որ վասն ոչ պարզելոյն զընդարձակութեի լեզուիս՝ անհոգատեալ նզի. Վ.ր՚ն. ծն. ե պտ:

ՊԱՐԶԵԼ ՄԵՆՆԵԼ . ՚Αποσκάομαι. Abstrahor, avellor. Ի բաց քակիլ . խոյս տալ. հեռանալ . փախչիլ . չխիւիր : ՚Ես անձամ պարզեցան մեկնեցան ՚ի կողմն քարտէզ . Ի՚. Ա. ծ՚Ի՚. ւդ՚ : ՚ Որոշեալ մեկնել պարզեալ յատարածոց . Ո՚ոի՚. յհ. ՚ն. 2:

ՊԱՐԶԵԼ ՈՏԻՈՑ . Մեկնիլ համ բաժանիլ հոգւոյ ի մարմնոյ . ՚Երկու յոգւոց պարզել ապատանն եզև (յն. ի յեսքին չունչն և զնաւ). Ի՛. Ա. Ե. 9:

ՊԱՐԶԵՐԻՄ . ո՚. ն. Պարզ երևոյթ. երևոյ ՀՀրմի. Էիւիս ափ . ՚Պարզերևոս առաջի ոչ կացուցանեն . Վ.ր՚ հց. իա՚: ՚ Որպես զի համաձայնութիւն և պարզերևոս կոյզիչք առաջի աստուածգոյն ձեզ զասպանգ պատասխանեն. Ը. ընդ՚ :

ՊԱՐԶԱԿԱՑ . գ . } Ոսկերչական բառ
ՊԱՐԶԱԿԱՑԻՒ. ած. } Պարզ . պյաւ . ՚Որ ոչ բնաւ չվախերը ի պարզիայե . Վ.ր՚ն. ծ՚ն: ՚Պարզիայն որ համ ցուրա . անգ. ծ՚ն:

ՊԱՐԶԱՄԻՏ. մակ. ասց. ց. ՊԱՐԶԱՏՄՏ. ՚Ինքնանգ գայթակղութեամբ՝ պարզատես գայթակղեցուցանեն ազգդ ի պարզմասցն . Մ՚ն. դ՚ն :

ՊԱՐԶԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . ց. ՊԱՐԶԱՏՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՚Զխոնարհամտութեան հակառակ եղոյց և զպարզամտութիւն . Բէս . հց: ՚Մարգոյն ի պարզամտութեէ յանցուցեալ՝ Թագուհիութեան ընարհեաց . Խոիս: ՚Զսովորական հատատան իմ հանգիսիմ առաքինաբար պարզամտութեամբ. Գիս: ՚Անբիծ հակիրճ . պարզամտութեի և անձնին պրամութիւն . ՚Նոյ: Երկ: ՚Պարզամտութեի խնդրե: Պարզամտութեի՝ ասնեայն իրազ . Լ.ի՚. պրի՚ :

ՊԱՐԶԱՐՈՑ . ա. Որ ի պարզոյ որսոյ . ՚Ընդիւր հնգեալ, երկինք պարզորսա , և արեգակն անծածկելի. վ.անակ. յօրսոհոյիւն:

ՊԱՐԶԱՑԱՑ . սեռ . յոգն. բառիս Պարզ. պրպես ած. ոչոգ. Ցա՛ս անգ :

ՊԱՐԶԱՑԻՒ. ց. ՊԱՐԶ . գ. բառ ի նշ. որ պես պարզատես:

ՊԱՐԶԱՑԻՒԱՆ. ոյ , ով, կամ ի , իս . գ. Ձգատես, ատրածատեսիք . յգատես . ՚Պարզ զնոյ զպարզատես երկինք . Ագաթ: ՚Որոյ արեգնոյ լոյսն(լոյսին) երկնք անծաչոյատեսիք լուսիով ունի զպարզատես. Աբիր. Է. 7:

Ես Ծատալատես (Ջուրց) . ՚ Վատկեալ յորդատես ահատակիս պարզատես. ՁՀ. իի :

ՊԱՐԶԱՏԻՒԹԻՒՆ . գ. Ապրία. Serenitas. Ցատկութիւն օգոյ. որ և ՊԱՐԶ ասի. ՚Պարզ զուն այլ ոչ ինչ գոլով բայց միայն օդ ատնոյ ամպոյ և մառախղի . Աբիսփ. ՀՏ :

ՊԱՐԶԱՏՈՒԹԻՒՆ . Ապλότης. Simplicitas . Պարզ և անխառն գոլն իրաց . մաքրութիւն անապակ . և Sinceritas . Պարզամտութիւն . անկեղծութիւն . ՚ Ո՛չ հուր զնա գիտեմք . և ոչ լոյս, ոչ պարզութիւն, և ոչ այլ ինչ որակ հատանելի . Լ.ի՚. պրի՚: ՚Սէր որ յանձնիդ մտաց ... այս պարզութիւն զվերծոյն բերէ զնմանութիւն. Եվ. ՚: ՚Պարզութիւն (մանկանէ) անյանգոքութիւն , զոր ուներ ադամ . և այնու ոչ հատս զանգութիւն անձին իւրոյ : Ոչ գոյ պարզութիւն որաչեալ ի խոնարհութէ: Ապաշոյց և սահման մեծ երանելի պարզութիւն պրպես (պրզ) ... պարզ միայնակեաց, և այլն. Կնիմոփ : ՚ Վատ իւր պարզութեան կամայն ասէ . Մի՛ . երեմ:

ՊԱՐԶԱՒԻՄՂ . ցա՛ս ՊԱՐԶ . ա. ն :

ՊԱՐԶԱՒԻՄՆ , զմանէ , անց . ց. ՊԱՐԶԱՒՈՑՆ. ՚Զքհոյն պարզմանց(վերմեանն) պարզաչատանչծուս զատ ի յանձութիւնն. Դիան. երի՚ :

ՊԱՐԶԱՒՈՒՆԱԿ , ի , ացս. գ. Μοχλός. Vectis, repagulum. Լծակ. ներգ. գանձափակ, (պրպես անխափ Թագդմանի նոյն բառ յն. μόχλος , որպես Թէ վհաց .) փոխիչ. ՏԷՐՓաղ, ՚ներկ , փիւիւլափ . ՚Զխորանն և զսահատաս նորա և զպարզաւնակս նորա : Ա՛յսր պարզանակս յանփատս փայտից՝ հինգ առ մի սիւն : Ես արար զինչին պարզաւնակի Թափանցանց ՚ի մէջ սեանցի ՚ի կողմանէ ՚ի կողմին: Զերկուս օգամանական նոցա արար ոսկիս , յորս մտանիցին պարզաւնակքն . Ես Ա՛. 11: Ա՛. 31=34: Ա՛. 32: խ. 17:

ՊԱՐԶԱՒՈՑ . գ. Դործի պարզիչոյ՝ այսինքն քաանչոյ . ներկիչ. ՚Դիր ի պարզաւնն և քաանչ: Պարզն ՚ի պարզաւնս : Ընդ մտոյ անցս և ընդ պարզաւնս . Վ.գի՚:

ՊԱՐԶԱՒՈՑ . Ὑποχυτήρ. Suffusorium, guttus olearius . Ձագար . կամ Աման իւղ արկանելոյ ՚ի ձրագատանն կամ ՚ի կանԹեղն . Եալ գագը . խոսի՚ . ՚Զպարզաւնան և զշշանակսն . Երեմ . ծ՚Ի՚. 19:

ՊԱՐԻՆ, հ՚ն՚, ից. գ. Βίος, σίτησις. Victus. Ուսանա պարզոյ . կերակուր ագհապահիկ . առձիկ . Ճաշակ . ագրաւոր , ագհելափ . Ներկին . Եչ. ՚ն՚ն՚ ի՚չ՚ն՚ն՚ , նաֆաֆա. ՚ Սակաւիկ մի ՚ի բազմամասոյն պահանաւսի պարին՝ կարևոր պարենիցն պատրաստութիւն : Ստրա սահմանակ բազմապատիկ պարենիւք՝ ՚ի տնանեին . Գիս :

ՊԱՐԻՆ ՊԱՐԻՆ . Օգտաարեալ ուսանասոյ հաց հանապազորդ . օրական ագհելափ . ՚Նա ագհաս ագհաս գերակատց ոսոցատածս վատնեալք ընդ ատուն պարենի՚ ՚ի վերջին անանկուԹի հատանեին: կարօտանալ ատուն պարենի՚ : Զատուն պարենին չահեր յաչխատութենէ ձեռին՝ ՚ն՚. իի: Գրգի՚:Բրս. ՀրԹ:

ՊԱՐԻՑ , բառի կամ բրի՚ , ասց . գ . Ἔφορος. Ephorus, inspector , praeses . Տեսուչ . ատակիան , վերակացու . և Դիտ . նաչէր . և իհզիին . ՚Նախ ՚ի գահից մինիս և կաց պարիս : Քրիստոնեութեան իսկատանցն պարիս գահիդանայուց եղև . Նոս. ՀՀ. ի՚: ՚ի վերայ մանկանց եկեղեցւոյ՝ հատուք ատանք և գազաթիչք գոգոց կացին առ մեջ չահատք և պարիսք . Սարի. ՀՀ: ՚Ամոսքն վի հիւ՝ հայոց պարհակից փրկին ՚ի վատ գնայ. պնդ : ՚կացեալ պարիս բարւոյ ՚ի գիտութ. գա՛

հագըլուխ՝ յայտ աչխարհի (մեծատպօրէնս սիւնեաց)։ Ոսկ. ոգ։ *Խնամատարն առաքել. Նուիրէր վերի պարիսպաս և հրեշտակաս իրաց. Փիլ. Ին. Ը. 40։ Ուր ի չգ. գրի. *Վկրատառս առէ և պարեան։ Գարեգ առաս. Թարգմ. նի ՚։ Ցորդ առաքագնի և ի հին բռ. *Պարիսպս առաս. և կամ ազգաբար ՚։ *Ցի ամ եղիսկի ամփոփով ամփոփին պարիսպ է. Կ՚երդ ին։ Խոմ. ոգ. յիշ. ոգ. խոյ. *Գարեգ ապրակցի ՚։ է յատուկ անուանն Գարիսպ։

ԳԱՐԻՔ, հին. գ. Բաս. անյայտ. իբրու համարձեն էք, կամ իրք՝ որ չուրջ են զնովաս. *Ոչ խոտորեաց զմեզ սատակումեզ պարէիցն նորս. Եփր. համաբ։

ԳԱՐԸՆԹԱՆԱՄ. լ. Παρατρέχω. Praetercurro. Շուրջ ընթանալ. և ի քաց վազել. *Սատուրք առաժամայն պաշտամանց պարընթանան. Մ՚ագ. Եփէս։

ԳԱՐԹԻ. ի, ացս. գ. Πάρθοι. Parthus. Ազգ արևելեան յարևմտեան ի քեռուրա կան ծննդոց, զորմէ ասս ի բռ. յոհ. ան։ *Գվհատար նահապետս էր պարթևաց տէրուրթեանն, որոյ անուն էր անակ։ Պատասխա նի ետ պարթեին։ Պարթևք ի մահկդնացուց ապատամբեցին. և այլն. Ագաթ. խոր։ Եսես. էր. Ը։ Եւ զի սէրուրթիւն նոցա զօրացաս ի պարսս, ի մարս, և ի հայս, վասն որոյ և առցա ըմծայի ըստ տեզուցն պարթևգ անուն, և մինչառաւնգ մարաց, որպէս է ասասանել ի գիրս ա. Ի. Ջ. 56։ և Ը. 8։ և կ։ ծԲ. յորս չն. Է՝ մարք։

ԳԱՐԹԻԿ ասի և Աչխարհն Պարթևաց. *Զոր ես առանել ի պարթևս պահել. Եսես. էր. ա։

ԳԱՐԹԻԱԶԵԱՆ. Տ. ԳԱՐԹԻԱԶՆ։

ԳԱՐԹԻԱԶՆ, զին, զունք, զանց. ա. գ. Որ է յազնէ պարթևաց. ազգաս պարթև. *Մանաւանդ պարթևազնեզ ասէ գիւրահնար գոգցես ի ձեռն կենզծաւոր սիրոյ ղշաւէղն. Խոր. Ը. ղ։ *Ի զանազան չքնազ գերզին՝ քիմարեցան պարթևազինքն. Շ. փաղ։ Իսկ Հ. Դեփր. ծԸ. *Ցեսաներ ի քաղաքի յուր. հայ զպարթևազինան որ ձնպէին ի զօնան, Թուի գլուխ, զպարթևազինան կամ զպարթևազինան։

ԳԱՐԹԻԱՆԻՆ. ա. Ննեալ ի պարթևաց. պարթևազին. *Գրիգոր պարթևանծին. Մխ. ոգոր։

ԳԱՐԹԻԱԿԱՆ, ի, ացս. գ. Παρθικός. Parthicus. Սեհական պարթևաց. և Գարթևազին. *Զքնաւկաւորի պարթևական՝ զձեր անպհական պահլաւն ի ձեզ գարձուցից. Ագաթ։ *Ի պարթևական մեզապատս ապգէն. Շոր. այսինքն ի առնէն անակայ ապանողին խոտորվու։ *Գարթևական աեսանողին. Շոր. այն է նըն սակաւ պարթև։

ԳԱՐԹԻԱՆԱՄ. լ. Παρθίζω. Parthice loquor. Իբրու պարթև լինել լեզուաս. կամ Μηδίζω. Medice loquor. և ըստ յետս նոյս գրի՝ ի չն. կ։ ծԷ։ *Գասլիեացիք էին պետրոս և անդրէաս. և անդրէն վավվաղ. կի պարսկասային և պարթևանային ՚։

ԳԱՐԹԻԱՐԷՆ. ՛. ա. Ի լեզու պարթևաց. և պարթևական (լեզու)։ Ագաթ։ Ն ՃՃ։

ԳԱՐԹԵԻԵԱՆ. Նոյն ընդ Գարթևական, և Գարթևազին. *Այն գրիգոր պարթևեան առոմին. Պետռս։

ԳԱՐԻԽ, ի, ացս. գ. Στιβάς. Stratum, teges, torus e gramine. Սփռաց՝ յորոյ վերայ լինի նստել կամ ընկողմանիլ. գորգ. կապեթս. և մանաւանդ փախեմ. Խալ, խոիր. *Պարիխք են ի գուշնաքայ նիւթոց, յորոց կարի գՃուճ գեղանաստուս ի գաւառին պերսաստանն, սակաւ մի վերամբարձեալ ընդ այլ մամիքեն, զի յայն յերցին. Փիլ. փեռական։

ԳԱՐԻԿ. րկի, կաց. գրի և ԳԱՐԷՑ, եկի, եկաց. գ. ա. էէրի. որ և ՀԱՄԲԱՐՈՒ, ՑՈՒՐ. ՑԱԳԱՐԻՑ. Ոգի. այս. կամ կենդանի ա ռասպելեալ. ձին. *Անուանք յոշխապարկայ կամ համբարուաց կամ պարկաց՝ ըստ կարծեաց մերոց մարկական ասին (ի գիրս), և ոչ ըստ բնութեան։ Ցորժամ քաղաքք և գիւղք աւերեացին, և անգ գևք բնակիցեն, և կենդծ ի կենդծս յայտնիցին, և մարգկան ըստ կեղծեաց նոցա անուանս եգեալ զոմն յուշկապարիկ. զոմն պարիկ, զոմն համբարու կոչիցեն. եղիէ։ *Ո՛չ պարկացն (կամ պարսկացն) երգք, որպես ասաց հոմերոս, այսպէս բանի կոչէ զլսօղն. փիլ. լին. գ. 3։ *Ո՛չ պարեկացն երգ. յուշկապարիկն է, որ մինչև ի պորան՝ կնոջ պատկեր է, և անհնարին քաղցր ձայն ունի, և պարտէ զլսօղն. Լի. յիւ։

ԳԱՐԻՃ. ա. գ. Որ պարէն. պարապուր. *Ցանկարծակի մեռան (յաւուրս հարսանեաց). և ընկալաւ զպարիչն և զկաքաւիչսն՝ ոգաւորս և կառաչողս. Մ՚ագ։

ԳԱՐԻՄ, լսալ, պատ կամ պով, պագ. գ. Τείχος. Murus, moenia. իսկ τοίχος, որպէս paries (որ է լծ. ընգ հյ. պարիսպ. և պ. գործ.) և περίτειχος, circum murale, propugnaculum. περίβολος, ambitus. προτείχισμα, antemurale. Քաղաքորմ. պատառաւ քաղաքի. և նախապարիսպ. և բարձր որմ բերդի, կամ ապարանի. և և պահանել պաշտպանման. Բաբիլ պաթ. պէպէն, հերաթ, փիվերի չհէր, գաւթ փիվորբ. *Կործանեացին պարիսպք քո բարձրացեալք և ամուրք ՚։ Տուն նորա ի պարսպին էր։ Շուրջ եղեն զպատրազօք նորա։ Յամրուեզի պատպատաց քաղաքին։ Աւ պարսպին յեղայելի։ Ածից չուրջ զքաղ պարիսպ։ Արքն իբրև զպարիսպ էին մեզ ըզցոյդ և զգերիկ։ Տունք՝ որ յատանս իցեն, որոց պարիսպ ոչ իցէ չուրջանակի, ընդ անգս երկրի համարեացին։ Եւ եղև Լուսն պարիսպ ընդ աշմէ նոցա և ընդ ահեկէ իւրեանց։ Բանակեցաւ գնովաս, և չինեաց չուրջ զնովաս պարիսպ։ Ձաւիեաց զպատնուեզի պարսպացն։ Աննչպահաեւ ի մէջ սրբուեցին, և ի մէջ պարըսպացն յօրինուածոյ տաճարին. և այլն։ Բաղում անկցաւեան և պարապաց սէնք էն՝ առ ի գիմի հարկանել և յաղթել (բարկուեզի). Ոսկ. էէր։ *Ամրածածուկ պահեցին պարսպաս պահոցն զշտզովուրդն. Եէր. գն։ *Սըրբուեզինեն է ամրուեզի, և պարիսպ ընակր՝ գործք ՃԾ պաշտաուեզի. Լսոփ. իէ։

ԳԱՐԻՈՒՐՑ, խրոյց կի խրոյ. գ. Բաս.

ԳԱՐԻՍԱՑԻՆ կի ԳԱՐԻՍՑԻ. ա. ած. Ոպես զովացուցիչ հոգւոյն հիւանդացին. որ և պրս. պէրէսիէան կի պէրէսիէի. տեքսամաթի հոդմ աշնայնոյ և այլն։ Վ՚ոփ. սահ։

ԳԱՐՆ. ՛. Ամաս Պարծելոյ. լծ. ընգ պերձ, և բառիւ. *Ելսօծաց. Expedite. Պարծանաք. սիգաՃեմ. ազատաքայլ. համարձակ. *Երկք են որ պարծ չերկին. կորիւն առիւծուս...աքաղաղս. Նոխազ. Աթոն. Լ. 29։

ԳԱՐՆԱԿԱՆ. ա. Ուր իցէ պարծանք ինն. կամ արժանի պարծանաց. որպէս եր խաչն՝ պարծանք պօզասեան. *Ոչ պատկառանք՝ այլ պարծանաց է պարծական. Շ. ոփ. Բաչիչ։ *(Խաչն) մեզ տեղն է պարծական, ժողովարան և տաւսասան. Տաղ։

ԳԱՐՆԱՆԱ, կամ ԳԱՐՆԵՆԱ. որպէս ասի. Տ. ԳԱՐԾԻ. *Զյաղթասարեալն պարծանայր զնա, և զմեզ ի պարտաւեզիան արկանել. Խոսրովիկ։

ԳԱՐՆԱՆՔ, նաց. գ. Καύχημα, καύχησις, γαυρίαμα, κόμπος. Gloriatio, jactatio, jactantia, ostentatio. Պարծիլն, և նիւթ պարծելոյ. պանծանք. չքնազուեզի. պերճաւեի. և ցարդանք. և մեծապանուեզիւն. էօյի-նիչ, ին-վէնիչ, իքնիխոբ. *Նա է պարծանք քո, և նոյն ձն քո։ Քա է սէր պարծանք և յաղթուեզի. Օրհնեալ զանուն պարծանագդ քոց։ Պատկ պարծանաց ծերուեզի։ Պարծանք որդւոց հարք իւրեանց։ Ցամբի լերուք ի պարծանաց ձերոց։ Ապատցէ զերուսաղէմ ի պարծանս ի վերոյ երկրի, ենս։ *Դուք էիք մեր պարծանք (կամ պարծանս) առ Քրիստոսի ՃշմարտուեզԷ։ Այն ամենայն՝ մարմնով պարծանք էին։ Զոր մեծ պարծանս հաւատկին. եէիս։ *Այս իսկ են պարծանք, և զոյն բարգաւաճանս հաւատկին։ Զի մի ինչ կարծիցի՝ Էզ անձնպարգուեզԷ և պարծանաց իցէ վարգապետուեզին. Ոսկ. ՛ոփ։

ԳԱՐՆԵՆԱԼՈՒԹԻՒՆ. } գ. Ածս պարծ.
ԳԱՐՆԵՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. } ծելոյ. անապարծուեզի. պարծենոփուեզի. *կալցէ զքեզ գովուեզի յայլոց և պարծենալուեզի։ Չի մի՝ անկցիս յախտ պարծենողուեզի, և կորուսանիցես զվաստակս քո. Վ՚ոփ ԿՅ. Է. ծԸ։

ԳԱՐՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ պարծիլ. պերճացուցանել. բերկրեցուցանել. *Պարծեցուցանես ի պղծուուեզիւն քումդ առնակի զքեզ պանծացեալսն Ն՚ոբ. Իսւ։

ԳԱՐՆԻՄ, եցայ, եալ կամ եցեալ. յ. Καυχάομαι, ἀγκαυχάομαι, κατακαυχάομαι. Glorior, jacto. Պանծալ. նազիլ. անձնագովլինել. պերճանալ. Հոխանալ. մեծապանիլ. վաստահանալ ընգ բարիս և ընգ փառս՝ անձին (որ է չար), կամ այ (որ է բարի.) պղծենալ. Եոյհնդիփ, ին-վէնիփ. *Մի պարծիք, և մի խօսիք զամբարտաւանս։ Մի պարծեցիր կորն իբրև զոնզիղն։ Գաւեզ պարծիցի խոյսիլ ի վերայ իմ, և սահիցէ՝ Թէ ձեռն իմ փրկեաց զիս։ Ա՚յսպէս ասէ աեր. Ալ պարծեացի խնաստունն յիմաստուեզի իւր, և Ալ պարծեացի հզօրն ի զօրուեզ իւր, և Ալ պարծեացի մեծն ի մեծուեզ իւր. այլ յայն պարծեացի՝ որ պարծիցին, խնամալ և ճանաչել զիս, և այլն։ Ո՚ր բարկացեալ ի գինիս՝ պարծեր. Խոր. Ֆ. 23։ *Ալաստաց՝ որ ինն իրոնս առցեալ պարծերինն կարացեալ ամենեցուեզ. Եէիս Ը։ *Հարստացեալ կոյտ անարատ պարծեալ վերագոչէ. Ջէր. իԲ. յեիէ։

Գաստնի և հայկական խնգրով. *Որ այժմ իսուբ զմեզ, պարծեացի զանհաւատուեզիւն մեր (առ տէր). Բրս. կղ։ *Նա գարձեալ զայս պարծի ի իորոհատանայ. Խոփ։ *Արդ պարծի, զնե և կեր, և նորա զօրինացն պարծեալ, եԹե խաչառակ ինչ և անպարոչ և մուա ի բերան իմ. Եէր. համաբ։

ԳԱՐՆՈՒԿ. ա. որ գրի և ԳԱՐԾՈՑԿ. Անապարծ. պղծենիփ. *Ջխորհ ուստացանես ինձ՝ Թէ ցածիր. միոչ գու պարծուկ, լերս և անսոմԹ ես. Մծէ. ծԲ։ *Պարծուկ պետք և զօրավարիքդ, որ նմանիքդ փսարայ։ Ի ձեռն վատԹարի և ծանակի անկաս պարծոյկ քաջամարտիկ հեԹանոսաց. Եէր. դփ։ *Ջպարծոյկս և զապարատանս սատակէ. Ոսկիփ։

ԳԱՐՆՈՒՄՆ. գ. Պարծիլն. պարծանք. *կամէր զաւելորգ պարծումնն (նոցա). ի բաց հաւանանել։ Ոչ ԹԷ ասէլն՝ ես գիտեմ զնա, պարծումն ինչ էր։ Ոչ է պարծումն աստգնալն. Ոսկ. յհ. ա. 8. 9. 38։ *Ցանգիմոնեն զնգվելոյ պարծումն նոցա. Բրս. իրկ։

ԳԱՐՆՈՒՆԱԿ. ա. Ուռեալ զպարծանս. պանծալի. *Նշան պարծուսակ մահու յաղԹողն. Նոբ. Խ։

ԳԱՐԿ, ի, ացս. գ. Πήρα. Pera. Տնձակաւոր, loculus, sacculus. Պայուսակ. քուրձ. քըսակ. մախաղ. բանկզէթ. փոգրկ. խոսրճ. Ինդրէ, Ինօրա, փաղաբձէթ, Նէյոգ, փինգ.

(լծ. յն. էչչա-լա. էկչա.) * Ծղոտակաց երկուս տալանգս տրծմամոյ յերկուս պարկս: Եթէ նմա զպարկն՝ կինգրգն հանգերձ: Մի պարկ ի ճանապարհ. Բ. Ի֊գ. Է. 23: Ցոբ. Ք. 6: Ցոբ. Ջ. 10: Ե Մրկ. Ը. 8: *Բևերին պարկս օգնեցս մեծամեծս, և լցին մնացորդ հնոցէ: կապեցին զբերան պարկին ի փողս նորա. Ագաթ: *Զբարեաց խորհրդոյ սմանն զմորթն հանեալ մոմեալ իբրև զպարկ՝ ի վերայ գրոց քաղաքին հրամայէր փչել և գնել. կ֊ը. Ի:

ԳԱՐԿԱՑԻՐ. ա. Որոշ ընդ պրակս անասուց. *Տնոցես անգիս քաշերես ի լերինդ ծազկաց զպարկացեր լցով. Խոր. Գ. 23:

ԳԱՐԿԵՑՆ, ի, ից կամ ած. ա. Σόφρων, εὐσχήμων, κόσμιος. Honestus, modestus, moribus compositus, moderatus, temperans. մանաւանդ σεμνός, venerandus, venerabilis, gravis. (լծ. փարթաւաս. ար. ֆէր֊ոէտ.) Հրաժարեալ յաշխարհաց. Ժուժկալ. չափաւոր. ողջախոհ. համեստ. և նզգելի. պատուական. արդիւ. պատկառելի. էգէդուի, էբէնէը, ինիպուլը, եօլա, նիզամէը, գեամիլ. *Ա՛յր պարկեշտ՝ նախարար: Հզի՛ցած՝ պարկեշտ: Զաստիճանացածնեա պարկեշտս: Ուրոյց զգաստս լինել, պարկեշտս, ցածռնեա: Պարկեշտին մերոց (անգամոց) չէ ինչ պիտոյ: Բանք սրց պարկեշտ են: Զպարկեշտս. բարբառեմ. և այլն: *Քահանայն ընդ զարդարելի ձևով ընդ պարկեշտիւ և ընդ համեստիւ մտցէ. Փիլ. գիս: *Պարկեշտն ի կերակուրս և յըմպելիս: Ո՛վ արբշիռգ ի պարկեշտից: Ի֊գ. Ա. 23: Նոր. Ը: *Ընդգեմ պարկեշտացն և արգաւոյց լինի այս. Խոսփ: *Զպարկեշտ զայս և զամենագեղեցիկ վերկայիցս առպարել. Բրս. գուդ: *Իբրև զի գեղեցիկք են բանակք քո յակովբ, և պարկեշտ են խորանք քո իսրայէլ. Եփր. Բ֊ած: *Զարժանաւորութիւնն և զպարկեշտ պարծանս յերկրի պահեաց. Փիլ. բագին: *Համարակաց հոգս այսմիկ, պարկեշտ ասելացս, հեղգս և հանգարտ հովւիւն. Նա. գս. Ք:

ԳԱՐԿՈՑՏ. *Ագնուց. Castus, purus. καθαρός. mundus. Մաքուր. Որ. անարատ. Բեհիզ, ֆաֆ. *Դիտեալ երկիւղիւ զձեր պարկեշտ գնացս. ա. գեփ. Ք. 2: *Զատեալ ի մէջ սրց և պղծոց, և ի մէջ պարկեշտից և անպարկեշտից. Ղեւտ. Ֆ. 10:

ԳԱՐԿԵՑԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Σεμνολόγος. Qui honeste vel graviter loquitur. Պարկեշտ ի բանս. *Եթէ ճաշասար իցես, յորժամ պարկեշտասան իցես՝ լաւ է, քան թէ բազմաստան. Ե֊ագգ. Ի:

ԳԱՐԿԵՑԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Σεμνολόγημα. Dictum grave ac magnificum. որ և ԳԱՐԿՈՑՏԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Պարկեշտասան. Նազելի և պանծալի խօսք. *Պարկեշտաբանութիւն սիրելբրեան և պարծանս սրց ևկիզեցից առասցէ որ զքաւութիւնս և զծածուկսն Աստուածոյ հզտ. կէ:

ԳԱՐԿԵՑԱՐԱՐ. ած. Σεμνός. Honeste, և այլն. Պարկեշտութիւն. իբրև պարկեշտ. (ըստ ամենայն ուժգնի՝ ի հյ. և յն.) * Ի մեծաւնաչարար, և պարկեշտարար, և արդարարեաս, և արուեստ. Փիլ. կն. Ի֊. 49: *Ուրանիս լեր մարմոմ հաւատական ծնողագործդ, զի պարկեշտարար և հոգևարարգիս ծնար զհոգիս զինեն. ճ. գ: *Հեգարար խօսին, և պարկեշտաբար ձևանան. Նեղս: *Ընծագործն հնդուվեաս) ի խորհրդականութիւնս հայկլով պարկեշտարար, զաստիճամ հաստակացն խորհրդեաս զհունձան. Նխս. ղ. Բեհեզ:

ԳԱՐԿԵՑԱԳԵՂ, ի, ից. ա. Պարկեշտ դէզով. Համեստ և պատկառելի գիտցիկութիւն. *Պարկեշտագէզն հռիփսիմէ. Ագաթ: *Ցեւանէր ղչքնաղ և զպարկեշտագեղ հաստակի նորա զնկատողան: Իբր զնմանութեան և պարկեշտագեղ կին լուր բնէ. ճ. Ա: *Պարկեշտագեղ ստեղծանի զպատկերն. Լ֊ք. իմ.

ԳԱՐԿԵՑԱԳՈՑՆ, գ. Σεμνότερος, և այլն. Ցոյժ կամ առաւել պարկեշտ (ըստ ամենայն ուժգնի). * Ա՛յսպէս պատնէին ևզև պարկեշտագոյն քան զիւսանան. Ոսի. ծ. ա. 6: *Մի պարկեշտագոյնս քան զնեզ երևեցուսցուք զերկրպագութիւնս: Չի պարկեշտագոյն և նազելի քա և բնեցուքաւ էր, ասեն, զաշակերտան քոյ. Ա֊ գս. ա: Ոսի. յհ. ա. 28: *Որպէս զի պարկեշտագոյն և ճաշակեր զտան յորդորես զկ. Նիս. *Ի սպան: *Ընկալցին այսպիսիքն պարկեշտագոյն և պանծալի և սերունական ազգակցութիւն. Փիլ. բագն:

ԳԱՐԿԵՑԱԽՕՂՈՂՈՎ. ա. Որոց ժողովն է պարկեշտ. Համախմբեալ ի պարկեշտից. *Սրն գայիանէ՝ ասելականն հռիփսիմէ, և պարկեշտաժողով ընկերօքն հանգերձ. Ագաթ:

ԳԱՐԿԵՑԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՐԿԵՑԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. * Հանգարտաւութեան և պարկեշտախօսութեանն, որպէք նոքա վայն մեղան քաւէն, քնաւ և ոչ եասէն ասել յանձնս. Լ֊ք. գորգ:

ԳԱՐԿԵՑԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Պարկեշտ. և Սեռհական պարկեշտի և պարկեշտութեան. *Զգաստասցելոյս՝ պարկեշտականա՝ արբեալս առյց կանայս. Ագաթ: *Պահեցին արբականն, գնացիքն պարկեշտական. Հ. ֆէոբ. ծ֊: *Խակ գաւ ասելիգ, որ ոչ վարս ինչ պարկեշտականս ունեիցիս. Ոսի. Ես: *Որ ոք և առցէ զայս գէզ մոմեղանաց այսր մտանեի պարկեշտականի՝ պատասել առաս. Նոր. Ի֊:

ԳԱՐԿԵՑԱԿՐՕՆ. ա. Պարկեշտ կրօնի. Ք. Նոր. Խ:

ԳԱՐԿԵՑԱՄԻՏ. ա. Պարկեշտ մտաք. և Որ ինչ լինի պարկեշտութիւն. *Պարկեշտասիրս արբութիւն ճաշակել չափաւոր. Եփր. գն:

ԳԱՐԿԵՑԱՆԱՄ. ածայ. է. Σεμνοῦμαι, ἀποσεμνύομαι. Gravitatem super me fero. Պարկեշտ լինել. Ժուժկալել. (որպէս և պ֊ակբ֊էչչ֊էն՝ ի հրաժարել.) և պերճանալ կամ պատկառելի լինել. *Բայց եթէ կերակրովք իսկ պարկեշտանայցէ, և այլովք անդամոցն ոչ պարհիցէ. Մանդ. ֆ: *Որ ի գոհս հնոյն մերձենային՝ որպիսի արբութիւն պարկեշտանային. Լ֊ք. գորգ: *Ուզիզ հաստատ պարկեշտանայք. Կիւրղ. գնյ: * Մի ի հայր մեր ած ասէին. յայսմ պարկեշտանայիս, ի պատուոյ, և ոչ յատղութիւն. Ոսի. յհ. ա. 8:

ԳԱՐԿԵՑԱՆՈՑ, ի, ած. գ. Σεμνεῖον. Semneum, locus castorum, monasterium. Բնակարան պարկեշտից. Ժողովարան հրաժարելոց յաշխարհէ. միայնանոց. վանք. *Տէրունական անակ, որ կոչի պարկեշտանոց և միայնարան. յորում միայնանալով նոքա՝ զպարկեշտ և զնազելի վարուց զերկրպագեն կատարեն: Հաստատակ պարկեշտանոցս այս՝ յոր յիսնհերորդումն գան ժողովին՝ երկին գաւթի է. փիլ. գեսական:

ԳԱՐԿԵՑԱՅԻՐ, սիրի, լոց. ա. Սիրող պարկեշտութիւն. *Երանելին գայիանէ՝ հանդերձ պարկեշտասէր հռիփսիմեա. Ագաթ: *Զմարթս և զպարկեշտասէրս առաքասան հաստատն փեսայացեալ բանին Հօր: Պարկեշտասէր և արքասէր վարուք. Թէոփր. Ի֊:

ԳԱՐԿԵՑԱՄՆՈՒՆԴ. ա. Ի պարկեշտութիւն անեալ. *Մարիամ արբուհի, ընորհ աշխարհի՝ պարկեշտասնունդ. Գնյ:

ԳԱՐԿԵՑԱՈՒՈՒՆ. Նոյն ընդ վ: Պիտաս:

ԳԱՐԿԵՑԱՄԱՐ. ա. Պարկեշտացուցիչ. պատճառ պարկեշտութիւն. *Աստուց պատճառս ծնոյ պարկեշտ զպարկեշտութիւն. Ագաթ: *Ցեւանէր ղչքնաղ և զպարկեշտագեղ հաստակի նորա զնկատողան: Իբր զնմանութեան և պարկեշտագեղ կին լուր բնէ. ճ. Ա: *Պարկեշտագեղ ստեղծանի զպատկերն. Լ֊ք. իմ.

ԳԱՐԿԵՑՏՈՑՆ, գ. Σεμνότερος, և այլն. Ցոյժ կամ առաւել պարկեշտ (ըստ ամենայն ուժգնի). * Ա՛յսպէս պատնէին ևզև պարկեշտագոյն քան զիւսանան. Ոսի. յհ. ա. 6: *Մի պարկեշտագոյնս քան զնեզ երևեցուսցուք զերկրպագութիւնս: Չի պարկեշտագոյն և նազելի քա և բնեցուքաւ էր, ասեն, զաշակերտան քոյ. Ա֊ գս. ա: Ոսի. յհ. ա. 28: *Որպէս զի պարկեշտագոյն և ճաշակեր զտան յորդորես զկ. Նիս. *Ի սպան: *Ընկալցին այսպիսիքն պարկեշտագոյն և պանծալի և սերունական ազգակցութիւն. Փիլ. բագն:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՑՈՂՈՎ. ա. Որոց ժողովն է պարկեշտ. Համախմբեալ ի պարկեշտից. *Սրն գայիանէ՝ ասելականն հռիփսիմեա, և պարկեշտաժողով ընկերօքն հանգերձ. Ագաթ:

ԳԱՐԿԵՑՏԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԳԱՐԿԵՑԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. * Հանգարտաւութեան և պարկեշտախօսութեանն, որպէք նոքա վայն մեղան քաւէն, քնաւ և ոչ եասէն ասել յանձնս. Լ֊ք. գորգ:

ԳԱՐԿԵՑՏԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Պարկեշտ. և Սեռհական պարկեշտի և պարկեշտութեան. *Զգաստասցելոյս՝ պարկեշտականա՝ արբեալս առյց կանայս. Ագաթ: *Պահեցին արբականն, գնացիքն պարկեշտական. Հ. ֆէոբ. ծ֊: *Խակ գաւ ասելիգ, որ ոչ վարս ինչ պարկեշտականս ունեիցիս. Ոսի. Ես: *Որ ոք և առցէ զայս գէզ մոմեղանաց այսր մտանեի պարկեշտականի՝ պատասել առաս. Նոր. Ի֊:

ԳԱՐԿԵՑՏԱԿՐՕՆ. ա. Պարկեշտ կրօնի. Ք. Նոր. Խ:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՄԻՏ. ա. Պարկեշտ մտաք. և Որ ինչ լինի պարկեշտութիւն. *Պարկեշտասիրս արբութիւն ճաշակել չափաւոր. Եփր. գն:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՆԱՄ. ածայ. է. Σεμνοῦμαι, ἀποσεμνύομαι. Gravitatem super me fero. Պարկեշտ լինել. Ժուժկալել. (որպէս և պ֊ակբ֊էչչ֊էն՝ ի հրաժարել.) և պերճանալ կամ պատկառելի լինել. *Բայց եթէ կերակրովք իսկ պարկեշտանայցէ, և այլովք անդամոցն ոչ պարհիցէ. Մանդ. ֆ: *Որ ի գոհս հնոյն մերձենային՝ որպիսի արբութիւն պարկեշտանային. Լ֊ք. գորգ: *Ուզիզ հաստատ պարկեշտանայք. Կիւրղ. գնյ: * Մի ի հայր մեր ած ասէին. յայսմ պարկեշտանայիս, ի պատուոյ, և ոչ յատղութիւն. Ոսի. յհ. ա. 8:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՆՈՑ, ի, ած. գ. Σεμνεῖον. Semneum, locus castorum, monasterium. Բնակարան պարկեշտից. Ժողովարան հրաժարելոց յաշխարհէ. միայնանոց. վանք. *Տէրունական անակ, որ կոչի պարկեշտանոց և միայնարան. յորում միայնանալով նոքա՝ զպարկեշտ և զնազելի վարուց զերկրպագեն կատարեն: Հաստատակ պարկեշտանոցս այս՝ յոր յիսնհերորդումն գան ժողովին՝ երկին գաւթի է. փիլ. գեսական:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՊԻՐ, սիրի, լոց. ա. Սիրող պարկեշտութիւն. *Երանելին գայիանէ՝ հանդերձ պարկեշտասէր հռիփսիմեա. Ագաթ: *Զմարթս և զպարկեշտասէրս առաքասան հաստատն փեսայացեալ բանին Հօր: Պարկեշտասէր և արքասէր վարուք. Թէոփր. Ի֊:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՄՆՈՒՆԴ. ա. Ի պարկեշտութիւն անեալ. *Մարիամ արբուհի, ընորհ աշխարհի՝ պարկեշտասնունդ. Գնյ:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՈՒՈՒՆ. Նոյն ընդ վ: Պիտաս:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՐԱՐ. ա. Պարկեշտացուցիչ. պատճառ պարկեշտութիւն. *Աստուց պատճառս ծնոյ պարկեշտ զպարկեշտութիւն. Ագաթ:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ պարկեշտանալ. Ճնշել. պահել. *Եթէ զնչգոն ոչ պարկեշտացուցանիցէ. Մանդ. ֆ. կամ Եփր. գն: *Զմարթեական զգացուխն պահոք և աղօթիւք պարկեշտացուցանէ. կաղանդ:

ԳԱՐԿԵՑՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ըստ յն. σέμνυ. Σεμνύνω, κατασεμνύνω, ἀποσεμνύνω. Gravem ac venerandum reddo, condecoro. κατασεμνύνω, ornω, exorno. κομψεύομαι, festive aliquid facio, aut dico. Նազելի ընծայեցուցանել. պերճացուցանել. զարդարել. պատճառել. պճնել. և Շուք գնել. փառաւորել. չքեղացուցանել. *Զարն պարկեշտացուցանեն և լաւ երևեցուցանի իմն յայնցանէ՝ որ յաչագնհոլքի առաւելապատրոյքե ինչ է: Իչխանք, ոյց հագն է պարկեշտացուցանել և հոյակապ առնել զայն ինչ՝ որ շուրջ զնմանինելն է, և արտաքոյ բարիք. Փիլ. կն. Ի֊. 211. 217: *Զմանուկն յետ մահուն գովչ, և բիւր գովութիւք պարկեշտացուցանէ: Ճարտասանի ուրուք և կամ բանագրի գրճնէի յարմարելով զգանն առ ի լուացան հիացուցմի՝ ճայլմամբ իւրք պարկեշտացուցանելով. Բրս. Բաւ. Ե զերծ: *(Քերթողաց է) պարկեշտացուցանել զանձնալի առատութք զանպարկեշտն. Սոփ. լոս: *Թէ նախ ի հրէից էր երկպագեալ, կարծես ասցին արգելօք, որպէս զի զերբեանցն պարկեշտացուցանել զազգակցութիւն. Բրս. ծն: *Աչ գորով բնութք, և զմարդոյս պարկեշտացուցանէ բնութիւն, հաղորդ ցուցեալ զնա արքայականից և ածոյ. նոցն պատուոց: Պարծանօք առաքելականօք զատրեալ ձեր գլուխք պարկեշտացուցանէ. Գրգ: *Ոչ ինչ պարկեշտացուցանէ զօրս զայս, բայց միայն պատուիլն ած փառաւոր չարչարանօքն. Ճ. Գ:

ԳԱՐԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Σοφροσύνη, εὐσχημοσύνη, τὸ ἔυσχημον. Moderatio, temperantia, modestia, honestas. Պարկեշտի գոլ. Ժուժկալութիւն. համեստութիւն. պատկառանք. Եբէեան, Եփեզ. *Ի սրբութիւն պարկեշտութիւն: Վասն պարկեշտութեան, և հպատակութեան առաւել առանց զրպարտանաց: Առաքել ևս պարկեշտութեան ունին. ա. փիմ. Բ. 15: ա. կոր. Է. 35: ծԲ. 23: *Հակառակ են պարկեշտութեան և զեղխութեան, և արդարութեան և անիրաւութեան. Դիան. ա֊ծայ: *Յովսէփ պարկեշտութեաւն, և մանկանս օրհնութիւնքն. Յհն. ը: *Զարարատեալ խորհուրդն անհուրհրդական զգեստուք կատարեն, և զայն ի պարհնոյ համարին. Ը. ընծկանը: *Որանք միօրէ, ոմանք երկպահք պարկեշտութք կատարեն. Մանդ. ֆ: *Պարկեշտութեան պահոց. Եփր. պկ: *Տալ ինձ զպարկեշտութեան կերակրոյ. Եփր. ոէ: *Եթէ զպահոց պարկեշտէ (բուն հարցուք). Սոփ. ա. գ. ծ:

ԳԱՐԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Σεμνότης, τὸ σεμνόν. Gravitas, majestas, sanctimonia, pudicitia, reverentia. κοσμιότης, rerum ornatus, munditia. Նազելի պերճութիւն. վայելուչ. յարգանք. ֆէոփւլէփ. հիճազ, էոճըէէփ. փիլիխնիփ. *Որ ինչ պարկեշտութք, որ ինչ արգարութք: Ի հնազանդութեան կայցեն ամենայն պարկեշտութք: Վարգապետութք զանգնծութիւն ուներ, զարբութիւն, զպարկեշտութիւն. փիլիմ. Գ. 8: ա. փիմ. Բ. 4: Տիտ. Բ. 7: *Ա՛յնոցիկ որ առաճարին հին սպասաւորք. ընորհիւ (զերբայիս) հանգերձ պարկեշտութք և ամենայն պատուով. Փիլ. փհ. ծԲ: *Հնաւանալ լինի ոչխարհութիւն բարեկարգութիւն, պարկեշտութիւն, պատկառանքն. Աբէոփ. ատաք:

Իսկ Ոսի. յհ. Բ. 19. *Աստ յուգս սասահ

(մալեմայ) 'ի գեմս պարկեշտութիւն ոյ. իմն ըստ յն. բարեպաշտութիւն. εὐλαβεία, pietas. որպէս Թէ բարի առնել աղքատաց:

ԳԱՐԿՈՀԱՈՒԹԱՄԲ. իբր ս. Պարկեշտաբար. Εὐσχημόνως. Modeste. Ասնոյն ինչ ձեր պարկեշտութիւն և ըստ կարգի լինիցի: Գնալ ձեզ պարկեշտութիւն առ. արտաքինան. ՚ա. կոր. ծԺ. կօ: ա. ԲԼ. Ժ. ԺԱ: Մի ոգիս հուիթ և որկրատուիթ վարիցիք (՚ի կերուս. կուս և չխմելիս), այլ պարկեշտութիւն և օրինաւոր ըստ կարգի կրօնաւորաց: Գաւառէր առաջք և կանանց ազգի՝ պարկեշտութիւն և բարձևութիւն լինել յամենայնի: Շ. ընդհանր:

ԳԱՐԿԵՑԱՒԻՀՒ, հ.ած, հետց. ա. կոյս կամ կին պարկեշտ. ՚Ուրախացի՛ր պարկեշտ աւուհի մարիամ, գուսար արքայ հաւիան աւետեաց. Թէոդոր. կոս:

ԳԱՐԿԻՆ, կնի, աս, ից. գ. Խրամ առ պարսպաց քաղաքի. Խենոփ. Մօտ ՚ի պարսկէն փոխին որշուրջ գայր զքաղաքաւն. Ագաթ: ՚Ամրացուցեալ զահագին քանակին իւրեանց՝ պարսկենաւ փոսից չրջապատեալ: Անցուցաք՝ ներ չուրջ զպարսպովին պարսկէնս փոսից՝ լցեալ լուր ապատանի ամրոցի. Ղևոնդ:

ԳԱՐԿՈՒԿ. Տ. ԺՐՔՆ. որ և ա. պեր. գ-ս-գ. լատ. Բերիգ՛գգերսմ. Թ.գերգաւ. գայիոն: Բծ-ձէր:

ԳԱՐԿՈՒՃ, կճոյ. գ. Θύλακος, θυλάκιον. Folliculus, vagina seminis. փոքրիկ պարկ ընդհ ինոց, այսինքն կէ ղէն արտաքին՝ յոր ամփոփին արտմիք. գագաթ. ՚Ըն ոմանք, որ զսիսեռն ՚ներն պարկճուին պահեն, և ՚ներն պարկճուիը Թրջելն և ցանեն. Նա խիստ տաղք և արքևնի լինի. Վ-ոփ:

ԳԱՐՀԵԼ. Տ. ԳԱՀԵԼ (ըստ ամենայն ՚նշ.) ՚Ոչ պարհեցին զպատուէր արարչին իւրեանց. Յճ. Ի: ՚Որ զօրինն պարհեն. Եփ. կո: Որպէս և Ի. ՀԻ. Ֆ. ւ. գրի յօրինակս ինչ՝ Պարհեցեալոց: Եբ Յ-Բ. ԻՓ. 15. Պարհեացեն: Ընդ նպաստ և յայլ ևս մատեանս՝ ըստ ակտսի. սուելն գրչաց:

ԳԱՐՀԿԻ, հոյ. Տ. ԳԱՀԻ. ապ. էԼԸՒԻ. ռակ. էԼՀՒԼ. ՚Ուրանի լեր սիոնի՝ հանդէս սպարհոյ: Բարձր է աշտարակ պարհոյ. Խոս: ՚Ձարչարանաց և պարհոյ: Ճնշեմ զմարմինս իմ՝ պարհոյ. Եփ. ՁԻ. կոր:

ԳԱՐՄԱՅԵՄ. ձգե. ն. ապ. պերմոեփէն, կամ պերմՀՀՓէն. Ջննել. չօշափել. զիտրմ առնուլ. Եօփլոմ. ՚Եթէ ձգիտասցուր մոլորեալ ևն... յանձանց պարմայեն զնմանն իւրեանց. գուք ևս ընդէր զՀետ նոցա մոլորեալքն ցնորիք. Եվէ. Ի:

ԳԱՐՄԱՆ, ի, կի մանաւանդ) ապ. պեր.

ԳԱՐՄԱՆԻ, նոյ, նեաց. գ. Ոնա, էեր. նա. Պատանի. Ելթատապդ՝ այն ինչ յարբունս հասեալ. Ոգիմ գոյ. ՚Ձևուքն որ զերկինս և զերկիր արարին, այժմ ՚ի մէջ անցեալ իբրև զպարման մի, բաժակ ՚ի մատաւնս բերեալ՝ ազիկան մերոյ մնասուցանէ. Պեր. ոն. ՚Ի յոյն ՚Անցեալ կան առ. նոսին այլք պարմանիք՝ առաջին ակզ մոլորացն արձակեալ մոլորուածոց այն ինչ գհաւագիս. Ծաղկեսլաք. Փիլ. փեսական: ՚Հաւատոյական հանգիստաւ բաց, համանգամայն ուշեզագոյն պարմանեացն. Պիս:

ԳԱՐՃԱՐ. Տ. ԳԱՀԱՐ. ՚Պարշար անդադ. յականն, և ՚ներան արքունական ՚ի ձեռն ՚նոր. յ-ՀԷՐ:

ԳԱՐՃԱՐԵՄ. Տ. ԳԱՀԱՐԵԼ. որ տիրաւսկս առաւգարանի՝ Պար չարել, յր չուրջ փակել. ՚Կեսամք պարտաւարար պարշարեալ (՚ի ձմերայնոյ). Մ-գ. լՁ: ՚Պարշարեցան մոլ փարկինն՝ քաղքն մարտիրոսաց. Վ.ՐԴՒ. պՀ: Պարշաւ և Ֆ. ՀԻ. Ը. 18. յօրինակս ինչ դրի. ՚Պատրաստ կատարեալ պարշարեալս պահէք: Նոյնպէս և Ոսկ. Ե. փիմ. Ձ. և այլն:

ԳԱՐՃԱՐՈՒՄՆ. Տ. ԳԱՀԱՐՈՒՄՆ. ՚Պարշաւումն և հատարումն և գերեալ երուսաղէմ. Շ.ԻԲ. վտ:

ԳԱՐՃԱՐՈՒՄՆ. Տ. ԳԱՀԱՐՈՒՄՆ. ՚Պարշաւումն և գերեալ երուսաղէմ. Շ.ԻԲ. վտ:

ԳԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարսաւ. չբրկաբանութիւն. չքնչան. ՚Ցերկս աչեսաւսիրուն ընտասատոցգ պարտղութիւն. ԱրԹր. յ-ՀԷ:

ԳԱՐՈՑԿ, բոսկի, կոց. գ. Περισπώμενος, νη, νον. Circumflexus, a, um. Ասոգաւնաւթի ալերտացեալ պարտբամբ, որոյ ՚նը չանն (՚) է տգղ. ալերակի՝ բաղկացեալ ՚ի չնշաւ և ՚ի բիծ (՚, ՚). ՚Գարոյկ՝ չրջուած վերուսաս ՚ի վայր: Ի չնշաւ և ՚ի բիծ բաղկանայ պարոյկին. և պարոյկին բնկուած ձայնի, և չրջուած վերսաս ՚ի վայր, և բիծիկ ՚ի պուէն. Գրէ. գե: ՚Ոլորակք են երկք. չնշաւ, բանէ, պարոյկ: Ոլորակ է բացագանչուելի պատկանաւոր ձայնի. Թէ ըս վերսաս՝ չնշաւ աճ. և Թէ ըստ պարբերկուելի, պարուկան. Թր. կեր: ՚Եւ զբարբառոց սասակուելիւնս ոլորմանցն ՚ներնի գոլ գէպ երկս. չնշաւ, բանէ, պարոյկ, Թաս, տուկ, երկար, սուղ. փիւս այլոք:

ԳԱՐՈՑԿԱՅԵՑԱԼ. Պարսաւացեալ. չուրջ պատեալ. Չհաւանալ ՚ի ձոխ և ՚ի նպղկի եղ բարոյն պատուաստոցգ, ՚ի պարոյկացեալ զատագուն ազգի ազգի պերձուէ. (մալեմ ՚ի ընԹրեանաւալ և ՚ի պարսս կացեալ). ԱբԹր. Ի:

ԳԱՐՈՑՐ. գ. Γῦρος, γραμμή. Gyrus, linea. Ծնբր. հին. չքնան. գծագրուելի. չրջանակ. ՚(Ծով) ալեզգ հուսահեղուք հանսալ ՚ի ծագ և ՚ի գիծ սահմանացն... յայս նապես Թզու գնչան՝ պարոյր առեալ զնչրն զսահմանս քաղաքին. Դ-ղ. Ի:

կամ Պոմպի. Pompa. Պարսաւագնաց. հանդէս. գումար. ամրոխ. ՚Ջարս իգացեալս և գնա նայս հպատակալ ՚ի կաքաւս ՚ի հարսանիս իկնոցանել, և զամենայն պարոյրս սասանայս կանս ՚ի տունս գումարել. Ոսկ. ՚ոզ. ծԲ:

ԳԱՐՈՆ, ի, պարոնք, կամ պարոնայք, նաց. գ. Բառ. ՀԻՀԻՆ գաղուց և յհանոց ասնալ ՚ի լս. գ-ս-ս, Baro, onis. և Patronus. Իշխանաւոր. իշխան իշխանաց. ասէր. ապս. գեղ, գեղոցգ. ՚ Լսէին զզգեկին իւրեանց ՚ի բարի իշխանսն և ՚ի քաւչր պարոնէն. Ս. ՚ոզ. ՚ Ալ. Ե: Ե սեզգ. Ի: ՚Գարոնն հայոց կալաւ զգեմսնդ բրինձն անտիոքայ. ՉէԼՐՀ. պՀ: ՚Արգ միջ տրըքայն էր զուարճացեալ զորգին պարոն հայոց սահսալ. Վ-ահր. սգ. սահալ: ՚Թագաւորք և իշխանք և պարոնայք. ՈսկԻԲ: Սոյնպէս և Ո-ահ. և այլն: Իսկ ՚ի չ իրս Վ-գՀ. Գարոնն գնի որպէս սէր գաւառի և կալուածոց. որպէս լս. Dominus. իտ. Signore, barone, patron, paron.

ԳԱՐՈՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընչսիճան՝ պատիւ և իշխանութիւն պարոն գոլոյ. որպէս ս.ուբլենանցն կիլիկեցւոց նախ քան զթագաւորելնն. և ամենայն գլխաւորութիւն գաւառի կամ կալուածոց. գրի և ԳԱՐՈՆԱԳԻՒՆ. ա. գաւԸԳ. պեղՀԳ. ՚Իայց կոսանդիւնն զօրաց. ցեալ, զպարոնութիւնն (կամ ըղպարոնութիւնն) սինգ կալեալ. Վ-ահր. սգ: ՚Աւրհան է պարոնութիւն ՆայրաԹար իմանալ զՀոգովուրդն: Ոչ զպարոնութիւն նոցա ասայ, և ոչ զնոցայն ՚ի ձեռն կաչառաց առնու. Վ-ոփ:

Իակ ՚ի գիրս փոխեալք ՄարԹինի ըստ Թարգմանութեան ներսիսի պատկենց՝ Պարոնութիւն և Պարութիւն գրի անխափ՝ նաև որպէս ս.մի. էէՀԻԳ. ԵԻՀՀԻԸԳ. կամ մեծութիւն, զԸԼ իսաւորութիւն. ՚Ո՞վ արասցէ պարոնութիւն: Ոչ առանց զպատուհասի (այլ ՀՀ. պարութիւն). Իս բազաքացիսըն ասէր չահել զգրաւն, այսինքն և զպարութիւնն:

ԳԱՐՈՒԱՆԴ. Տ՚ս ԳԱՐԱՒԱՆԴ. ՚ Կին՝ առն մխիԹարութիւն, կոխ բազմադիմի, սա-

տար՝ի ձնունգս մարգկան, պարտանգ անհրկ. Պիսա:

ԳԱՐՈՒԹԱՑ, ի, ից. գ. Հաւաքութիւն. կիմ խառն գաւազանաց. ՚(Զ յիշատակարանս պատմութիւց) ժողովեալ սեագիսզով եգաք ՚ի մի պարտութեցիկս. Ոսոգ:

ԳԱՐՈՒԹԵԼ. Որպէս ժողովել. Հին ԲԱ:

ԳԱՐՈՒԿ, ի. գ. Խմոր, կիմ ընԹերցիր Գաբրակ. ՚Ի պրակս մըշենեաց... գսին զնայ ՚ի մացառս պարտկին մըշենեաց առաջ. Խոսլին. Գսմ. ՀԸ: (Աստ՝ Գարկացիր:)

ԳԱՐՈՒԿԱՆԱԼ.) Իբրև պարտկաս ո.

ԳԱՐՈՒԿԻԼ. է. յ. ՚Լրատանալ ձայնի յառագանութիւն. ՚Եւ սրգ պարտկանայ ձայն ըստ այսքան չափանագնելոյ ընտ պարտկին՝ Է և ոմ. իսկ երկրորդ անգամ՝ պատահմամբ պարտկին ամենայն երկբարբառք... իսկ երրորդ անգամ՝ պարտկանայ ձայնն և ՚ի սուբ ձայնորգս... չորրորդ անգամ՝ պարտկանայ ձայնն ՚ի զօրանալ ենՀագատութեն. Մ-գ. Ե երբ. Ֆեր: Տ. և ԳԱՐՈՑԿԱՆԱԼ:

ԳԱՐՈՒՄՆ, բման. գ. Պարկին. պարսաւորուելի. ՚Ամենեցունց առհասարակ պարկերին, լուծեալ գիսեսնաւոյ պատճառին. Շ. Ա:

ԳԱՐՈՒՆԱԳ, ի, ից. ա. Պարիչայ, չօսգա, χόν. Continens caetera complexu suo, orbis circumdans. Ինչ մի պար ունիոզ և պարփակող ՚ի մէջ իւր զայլ իսս, որպէս կամար, չրջանակ երկնից. ՚(Ի կալ մեալ արեգական և լուսնի յատուսս յհատալ և ելիկիպտի) քոլորիցն և վերհագուածին և պարուհնական այսպէս բերելոյ, ոչ ընդ նոսս չրջագայելին պարսնակեալքն. Գիսն. Իսկ ՚ Ննգուցայնեն ընդ վեց պարսնակս, և հանեն զնա յեօԹերորդ պարսնական. Շ. Գ. ՚Ոլոր իրքոցայնեն յերկրորդ պարսնային. Լ.ՖՀ. պբզՖ:

ԳԱՐՈՒՆԱԳ. գ. Շրջան. կամար. սկսագնա աշխարհաս բարձրութեն յերկինս. ՚ՑեօԹնեորդ պարսնական ՚ի ներքոյ լրամած հատատութեգ. Շ. Գ:

ԳԱՐՈՒՆԱԳ. գ. Խոսմբ. Լոկ. լրատն բազմութեգ. գագաթ. ՚Ա.յսօր ցնծացան յարուսնակըգ հրամկորսկան զուարԹնոցն. ՚ի վերուստ հպատակեին հրամանաց տզղային. Շ. գպ: Տ՚ս և ԳԱՐՈՒՆԱԳ:

ԳԱՐՈՒՆԱԳ ԲԱՆ. Περίφρασις. Circumlocutio. Շրջաբանութեն. մեկնութիւն ասացուած. ՚Պարսնական բանիս յուցանել ՚ի յիւրաքանչիւր էուԹեգ կամ զօրութեգ. Դիոն. Երբ:

ԳԱՐՈՒՆԱԳԱՑ (գիրք). ՚Ագχωράτων. Anchoraton. Ցայս անուն կոչի մատեան աքեն հափիանոս յաղագս հաւրքեն հերձուածոց. ՚(Ազգի ազգի հերձուածք) մինչև ցաւուրս երանելոյն եպիփանոս. զորս յիւրում սրբ. բանսն մատեանին յիշատակէ, զոր Գարսնական անուանեն. Մ-գ. Ա: Տ՚ս և ԳԱՐՈՒՆԱԳՕՍՔ:

ԳԱՐՈՒՆԱԿԱԲԱՐ. ն. Περεκτικῶς. Complectendo omnino. Գարսնակնիլով զամենայնին. միահամուռ առեալ. բոլորովիմբ. ՚Զպարսնակեալսըր և զհանձարն զայս նաբանականսն ամենայն ՅԾ տաղանուելի (այս լինքն գիրս դիրս). Դիոն. ԵՀԵԳ: ՚Ցոյց և պարսնականսբր ամենայն իւրք (կամ ամենիւք) ըստ ըղձիցն յարմարիլ գործ. Պիս:

ԳԱՐՈՒՆԱԿԱԴՈՑՆ. ա. Περιεκτικώτερος. Magis complectens, continens. Առաւել պարսնական, կամ ընդգսնական գոյն ՚ի պարսնակել. ընդգհանրագոյն. ընդարձակագոյն. ՚Բոլորակիսն՝ է պարսնակագոյն. Մ-գս. ՚ի դէսն: ՚Ըստ արիսաոտակելի՝ պարսնակագոյն է անուն քան զայլ. Պերիսոմ: Ե. ԵրՀ. ԳԵր:

ԳԱՐՈՒՆԱԿԱԹԻՒԼ. Ամփոփիլ. ըզՀնա. Թևաւոքսիլ. ՚Նա նոյնք երկնաւորսմար

գասիս պարսնակամիջնակը կան յանիր բևոյնա շուրջ գինեսակիր սեղանոյին. Սահան:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԱԽՕՍԻՔ. ք. Պարսնակացն անուանելով գիրք սկզբն եպիփանու. *Եպիփիան եպիսկոպոս կիպրացւոց զպարսնակախոսան գրեաց: Նոյն եպիփան՝ի պարսնակախօսսն ասէ. ինքն ասի՝ ինքն մարգ. ոչ շրփոթելով միութիւնն, այլ զերկուսին՝ի միասին խառնելով զերկրայինն ընդ ասծուն. Աստղ. Ի. 6: Ի. 21:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ. Տ. ՊԱՐՈՒՆԱԿԱՆ. *Բան պարսնակական. Քերբ. ՛երբ: *Եպիփիան եպիսկոպոս կիպրացւոց, որ զպարսնակական խոսս գրեաց... յայտնելով զանգացն անուանս. Ընդ. գրան:

կամ Որ ինչ հայի՝ի պարսնակս երկնից. *Վրիպակալքն՝ի յերեցին՝ի պարսնակական աշխարհաձին բարձրագոյն վայրին (յայր հրեշտակք), Թեպետև՝ի փառացն և՝ի պատուոյն մերկացեալ լինին, այլ ոչ ևթէ՝ի բնութենէն փոխոխեալ. Պիտառ:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Περιεκτικός, περιληπτικός. Continendi vel comprehendi vim habens, complectens. Պարսնակող. բովանդակիչ. պարագրող. պարփակիչ. պարառօղ. բաժանական. * Աստ զնեղասպարսանային՝ քանզի այսպէս անուանեն զպարսնական խելացն՝ զպարսատակ. Նիւս. Լսմ: *Ինքնաշարժ՝ շարժող այլոց. պարսնական՝ անպարսնական: Պարսնական ամենայնի. իսկ ինքն՝ անպարսնական. Դիմն. տաէպ: *Զասանն՝ի ներքս մուծանելով ձև. վասն գոյցն պարսնական բնակեցեալն՝ի նմա. Մէն. գԼ: *Հաստոյակաց (է) անաբ և տարբերութեամբ՝ պարսնականն (գալ) անասակաց. Գրք: *Մեր քահանայապետութիւս ասի և է պարսնական իրողութեամբ ամենեցունց իրոցն որքազանից: Պարսնականն օրհնաբանութիւնն ամենասրբազանին զանձնաւորականս մեր առնակութիւս յօգուտ արարածոց գնէ: Աքսիոպացին գոհութիւն քահանայապետականն՝ որպես պարսնական՝ի մեզ՝ երկնցն յոյ սրբազանից պարգեաց. Դիմն. Եփես:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԱԲԱՍ. Տ. ՊԱՐՈՒՆԱԿԱԲԲ. Περιληπτικώς. Summatim. *Ես պարսնականաբար, յորժամ ասիցեն, թէ ամենայն ինչ յոյ է. Դիմն. Ձծայ: *Ոչ ըստ են պարսնականաբար ասացեալք. Մատթ. անտ:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԱՏԵԻՄ. ց. Պարսնակիլ՝ի ամէնքն. փակիլ՝ի վայրկ. *Անպարսնակ զի բնութիւն պարսնականացն ինձանէն այժամանակաբ՝ի հաճարանի հնոյ. Թեոփոր. Նայրագ:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԵՄ. հցի. ն. Περιέχω. Contineo, comprehendo, complector, circumdo, cingo. Շուրջանակի՝ի միջ առնել ընդ. պարագրել. բովանդակիլ. ընդ իւրև փակիլ. ամփոփիլ. *Ամենայն էքս՝ի բաց ևս, և յամենայն էս է, և զամենայն պարսնակէ բացին. Դիմն. Ձծայ: *Առաքեր այնոցիկ՝ որ զպարսնակօգնն անպատուել զաշճարն և զանգանն, պատուհասին յաստուած զպարսնակելոյն առ՝ի հեղանին զպատասխանին և զանգին. Ցհ. Ի. Գ. պատ: *Երկինն պարսնակէ զաշխարհս. Սիմ. ա: *Զանհասն հրեշտեացդ՝ի հովիտն յորին պարսնակեաց: Ի վիճի փակեցաւ պարսնակողն երկնից. Նոր. Ես. Ն յայիպ: *Ոչ պարսնակեալ ես ընդ կանանաց... ոչ պարագրեալ ընդ փոքրկութիւն. Նոր. Ես: *Հաղորդ լեալ Հրէից մարքս կենդանութեամբ, որ և ոչ միով մահու պարսնակի. Աս օրս. Ի: *Խաչ ասեն զնոյ յերկինից՝ պարսնակեալ գրով. ասէ. այսու յայրեան. Խոր. Ի. 80: *Աստուած պարսնակէ զգործ արուեստաւորին. Եսափր. Ես:

*Յայտնագոյն բարեպաշտութեանն ապացոյցք են, զորս պարսնակէնն աւերուն գիրքն. Փիլ. Խնսփն: *Պարսնակի անհասն՝ի անասակէն, և անասակն՝ի սեռէն. պարսնակէ և առքերութիւն վաճառին, և այլն. Գրք. առվ: *ԵԹԷ սուզ իցէ (բանն), իբրև ոչ պարսնակօղ զնմանսն... պարսնակեալ լինին. Խփն: *Ո՞ր բան կարէ զոյսր կենդոյ ջրոյն ընդգրկմանսն պարսնակել. Լմբ. ապին:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԵԼ. Ընդկապանել իբրու առհմանաւ. և գանել որ և է օրինակաւ. *Ես ոչ՝ որպես ամենք ասացին՝ ևԹԷ ովկիանոսի պարսնակեալ է զամենայն. Խոր. Յ: *(Նով) ոչ՝ի ընդանց պարսնակի առհմանաւ, և ոչ մի ինչ ցամաքային էառնիք. Գիս: *Գարմիք կոչեցան՝ պարսնակեալք՝ի չորից տգեաց. Վ.ԸՐՆ. պսմ: *Պարսնակեալ պահէին զնաւապարհ ծառայն կենաց: Սերովբէն բոցն զէն հրամբեալ պարսնակէր: Հնգաբար Թևս պարեալ պարսնակեալ ծածկեն զդէմս յահ փառաց քոց (հրեշտակք). Ըսբ:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԵԼ. Պարսանգիլ. պարսանգիլ, շուրջանակի կապել. *Հնարաւոր ըստալ իւրաքանչ գիայս իբրև զանս ըս՝ չուտաղագ պարսնակեալ շուրջ զոտամբ՝ գիւրաքան ընձանան՝ի վերայ ձեռանն. Աբծր. Ի. 7:

ՊԱՐՈՒՆԱԿԵԼ. որպես ի բաց պարսարկել. Թօթափիլ. *Ամենայացի զորութիւն՝ կենդանարմատ քո փայտին յառաջագոյն երևեալ՝ի բաղեալ՝ի հնոցին քառակերպական նշանս պարսնակէր զգոց հնոցին՝ի ոչ՝ի մանկանցն. Հոգևոփոս:

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Περιοχή. Comprehensio, continentia, ambitus. Պարսնակիլն, իրն. պարսնակութիւն. պարսնակ. *Չի և ոչ հայր՝ի անգ.ոյ, և ոչ որդի՝ի պարսնակութէ խիղբ. Բրս. Եբբ.ր: *Սեռգքն յոլովանան՝ ընդ ինքեամբքն անասակացն պարսնակութ. Գրք: *Չի ԹԷ՝ի անգ.ոյ է, ապա՝ի պարսնակութէ է. և անմարմինքս ոչ պարսնակին. Փիտառ:

կամ τὸ Συνεκτικόν. Vis quae continet. Պարսնակիչ գոյն. բովանդակիչ զորութիւն. *Որպես սկիզբն և բովանդակութիւն ամենայնի, որպես պարսնակութիւն էիցս՝ խակ զԼիկնան (ծանիր նշանակիչս) զպարսնակութիւնն ամենայն կենդանարար զորութիւնէն. Դիմն. Ձծայ. Ե Եբբ: Որպէս և՝ի գԼ-ին, գնչ. յոլիչ. ուր՝ի չի. ասի, պարսնակող, պարսնակեալք, ՛ի հյ. գնի՝ պարսնակութիւնք:

ՊԱՐՈՒՆՈՂ. Պարսնակող. բովանդակիչ. պարագրող. պարսատ. *Բոլորից սէրն, և պարսնողն ամոց՝ ժամանակեալ՝ի քեզ. Ը. փաղ: *Ցառաջ ընդ հանուր բարեփառուն պարսնող ճանաչիւր ոք և երկնահանգեա ամեսս. Գր. փղ. Խղ:

ՊԱՐՈՒՍ, ի. գ. } Գաղան հիւսեալ՝ի
ՊԱՐՈՒՍԱՆ, ի. } ճիսնոյ. սիրայ. *Ցառնակացուք զամենայն գիշերն՝ի գլուխ հաներ յաղօթսն ես, ասկաւիկ մի ներհնեալ՝ի վերայ լսոից պարսանն՝ հանգիստ տայր սըկարաւեն մարմնոյն. Ճ. Ռ: *Ոչ երբէք բաղ ասցաւ, այլ յոան կալով վճաներ զպէտս բնութեան. բայց եԹէ փոքր ինչ ներհնէր՝ի վերայ պարսանի. Վ.ԸՐ հց. Ինն Ճ. խակ նոր Ճ, պարսուանի. տպ. գաւազանի:

ՊԱՐՈՒՍԱՆ, ի, ած. գ. Ὑμήν, μήνιγξ. Membranula, membrana cerebrum amplectens. Պարսըք մաշկ կամ Թաղանթ պատիչ. մէնինք. մանուանգ՝ խնկապատակ, որ պատէ զուղեղն. գրի և Պարսնակ. էեբոբե, պր. *Ի կաւոյ ոչ լինին պարսատակք (ասէաց) ՝նօսունք, և ոչ բիրք զորգարին. Գրգ. յՀե:

*Որոյ (ուղղին) վերին կողմն առ նոյն ինքն պարսատական որ կոյն գնկլատատական՝ պարսնակին: Աստ գնկլատատական. քանզի այսպէս անուանեն զպարսնական խելացն՝ զպարսատակ: Որոց կողքն լնատուցեալ են՝ սխատաւոր իմն պարսատակաց՝ի նոսա ե գնլոց: Մինք՝ պարսատակացս այսոցիկ ասեն Հ. Նիւս. Էրփ. Ե կոմ: ասն և բն. Ը. և այլն: *Զարահոտ գոլշնիք (գինւոյ) ըզխնկլատատականն և գլխատ պարսատականն՝ որ կոչին միաք՝ առհասարակ կիզեալ ապատանեն. Գիփ: *Ցորժամ առնեալ պարսատակքն (կամ պարսնակքն) լինին առնեցամբն, զոր գինին՝ի վեր գոլորշացեալ բերէ, անհանին ցաւք անբնութիւնք՝ի գլուխն. Բրս. տրէեց:

ՊԱՐՈՒՏԱԿԱՆ. ած. Որոյ պարսատական կամ Թազանթն պարսնական կամ եղեն իցէ հատուած. *Չնոյն ծածկեալ խազպահալ մանկերա ծնփոքն, Ճեպին (մեզուք) անշարժ գ.չինուածն հատատանել... զի մի ծանրատեան ծանրութեամբ մեզերն պարսատական լատատակաւոր զգալս մաղոյն առնիցէ. Վ.էյօր. Ը:

ՊԱՐՈՒՏԱԿԻՄ. ց. Իբր զպարսատական ինչ պատիլ պատատիլ. *Անվիք կոտատակին վէտք վէտք խորչելեալն պարսատակեալ ոհանամիք խարեանց. Մ.ԵՓ. ՅԲ:

ՊԱՐՈՒՐ. Տ. ԲՊՐՈՒՐ. *Հրէայքն յամենայն վայրս չանային հատատանել պարսրա՝ի բաներս կամ՝ի գործս. Վ.ատ. յոբ:

ՊԱՐՈՒՐԱՓԱԿ. ած. Պարսրելով փակօղ կամ փակեալ. շրջափակ. *Վերծայարկ կենատնփեան շրատպնգեալ պարսրափակ պարսնակեմամբն պարսրակեալ զամենեսեան զերկրածնեալքս. Ածան. Եփէ:

ՊԱՐՈՒՐԵՄ, հցի. ն. Περιλαμβάνω, περιγράφω. Complector, circumscribo. ἐμφιλοχωρέω, adhaereo. (Ամմոան է Պարսյր. կամ Պար, որպէս շուրջ. և ուր.) Պարսրնակել. պարագրել. պարփակիլ. բովանդակիլ. շուրջ պատել. չորիլ. *Չիմիւդ ովկիանոս արաքատատ զերկիր զորեն պարսպի շուրջ պատեալ փակեաց... և պարսրելով եզերեալ ծովատն գՀիւզէն. փէւ. յՀէ: *Սիրեն լուսոյ լատ օրինակի ծնածանի՝ իրնեալ յերկնից՝ շուրջ պարսրեալ գնահատակաց զմարմինս ծրատփակէր. Փարդ: *Չլմահածանս զամենայն՝ի բաց ընկենգեալ, և գչարգատնան զամենայնան պարսրեալ պատմութեան. Նիւս. Էրփ: *Չպղտոց Թուղթս Ը ատկաս Թուով պարսրեալ՝ խակ պօղոսի՝ որ յատաքն հղացածին գրել լուքատատն Թուղթս միանգամայն գրել չնորհաց. Գալ. ծ: *Եղիցի և ընորհիւն այ պատացեալս ձեզ յԱրշղալեմ պարսրել. Ճ. Գ:

ՊԱՐՈՒՐԵԼ. Գաղածածկել. քօղարկել. պարսատակիլ. Թաքուցանել. *Զոր արեգակըն քօղարկեաց, տատնրատ ըղբղտըն պարսրեաց. Սկևս. տղ: *Գատատակաց ըղպարսրեալ Թակարդն: Որ ժարկի անարգել զծնօղս, նախատի, և պատճառանքը պարսրեն... Մեզկեալն ախտատոր ցանկալիքն՝ պարսրէ Թաքուցանէ՝ի քննատց ղատմի՝ի գործան: Ոչք եզեցին յայնժամ պարսրեալ՝ի Թաքատանն. Լմբ սփէ. Ե ատաւ. Ե յայտ:

ՊԱՐՈՒՐԵԼ. Ἀναστρέφω. Contraho. Շուրջանակի հատաքել. գատմարել. ժողովել. ամփոփել. ծռվէրտել. կր. փաբբրէլ. *Ամփոփեալ պարսրեալ զպատատան անատրեցէք. Հհատան ցրատեցից, և գատմեալ խատա ատ իսկ պարսրեցից. Նոր. ծԲ. Ե Իւ: *Ոմանք՝ի հալածանաց առ նատ պարսրեցան. զորս՝ իբրև զերեսի այր՝ փրկեաց, և հանգուցեալ տրամակեաց՝ի խաղաղութեն. Շ. Գ. յԳ: *Ի քո ապատանելոյց ահիդ պակուցման պարսրեին պարք լուսակիրսին. Նոր. ղ: (որ և

ասի Պարաւնակիլ. և Գուսարիլ։)

Եմամ Διασπάω. Distraho, discerpo. Քաղ. Հիշ. Ձգձգել. Ցանցել. Պատռել. Պարու. լեալ շուրջ գլխել և գնացք. Եհատ իրրև զնուա պլոյտ իմ. Ցոբ. ծԷ. 10։

ՊԱՐՈՒՐԵԼ. և) Περικαθαίζω. Circ ՐԵԼՑ ՊԱՐՈՒՐԵԼ.) cumquaque purgo. περιχόπτω, circumcido, excindo. ἐκβάλλω, abigo. Շաւրղանակի արքել, մաքրել, յատակել, հատանել. Կարձել. Ի բաց բառնալ. Հերքել. Պատասխանել. Պարու. լեալ. Պարուրեալ ամէն զրիւս քո և զրիւս զատիկ քո՝ սիրել զամէն ՅՁ քո. Օր. ն6։ Զյաձախուն ախտին պարուրեցար։ Որ չպարուրէ յիւրմէ զչարին՝ սիզձ է. Ոսի. ՛. ա. 10։ Ե փի. Ի։ Բազում վարձք է մեզ՝ յորժամ ի սեռութէ իցի զանձինս պարուրեցուք. Կնխ։ Պարուրեալ զխան ի նմանէ. Պիտա։ (Ի) պարուրելոյն զմըղձիտաւորէն գազգազա կոչէ. և անուն և անուն անգլոյն. Կխրչ. չէս։ Պարուրեալ զխան ի բաց. Ոսի. ՛. Է. 5։ Զկարձմանութենն ի նոցանէ ի բաց պարուրեաց։ Ի միջոյ ի բաց պարուրէ զերկուց երեսաց զանազանութենէ. Սարփ. յի. Ե ա. չհ։

ՊԱՐՈՒՐՈՒՄՆ, բաժն. գ. Պարուրիլն և իլն։ Ոչ այլ իրիք, այլ միայն պարուրումն են վաճառաք. Գէ. Ես. իբր կապոյ. փեռի։

ՊԱՐՊԱՏԵՄ, ևցի. ն.) Πιπλάω, πίπλα-

ՊԱՐՊԱՏԻՄ, ևցայ. յ.) μαι. Impleo, or. ῥήγνυμι, διαῤῥήγνυμι, μαι. disrumpo, or. Պատռեալ. որպէս շուրջ պատել լինութիւն իրոց. առնել. Խապտ. մեռ ի պատռումն. Խճողել. իլ, և գլխել պայմանել, պայմել. Ամէն կերան ընէ՝ ըսել, փոխ, ճարել, ճարել։ փօք փօլ էմիլ, կով պէր կով փօլտուրմագ, փօլմագ, ֆոլամագ. Փակեցին ի նեղըս բազմութեն ձկանց յորժ, մինչև պարպատէին ուռկանք նոցա. Պյ. Է. 6։ Ջուռկանսըն լըցեր և պարպատեր։ Անգ բազմութեն ձկանց մեռին, զգացա ուռկանին պարպատէին. Գնյ։ Որովայն պարպատեալ՝ ոչ ասէ չաս ի մէթերս իւր. Վրփ հղ. Է։ Ցըղ փացեալ է գումի սիրոյ ի մարտն. վասն որոյ և ծանրացեալ պարպատն ատիկըն կաթամա. Փիս էս Ի. 8։ Ի վերայ նաւելոյց է որովայնի խանչուման այսուհետև և պարպատեալ. Փիլ. ծ. բան։ Պարմինն սատի և պարզոյ հանգիպեալ՝ նախ իսկ լինի բովանդակին կապատակ՝ մանուկ առեան. ապա պարպատ։ Երակք պարպատալք՝ ի ներքսագոյն խառնուածէն բնեկեցելոյ ընչից. Բրս. ես հ. Ն. վոչ։ Ցորում պոռնիկքըն յագեին, և հացկատակք պարպատեին. Ցո։ ուրէ։

ՊԱՐՊԱՏԵԼ. ն. Շուրջ պատել. որպէս պարսպիգել. պարսատիգել. գըլլել. փոչմագ. Նոյ որքին յատատանիցն այն պարպատեալ զմէջն և զկողն. Մագ. ծԷ։

ՊԱՐՊԱՏԻՆ,) տմամ. գ. Պարպատ.

ՊԱՐՊԱՏՈՒՄՆ,) տեղի. չարաչար խճողուածք. Ծայրալոյս զերգումն. և Ճայլեիւն. Ալ պարպատմամբ որովայնին լուծի զկանոն որ օրինին. Ցո ուրէ։ Ջյատչարչար պարպատմամբ և ուռուցմամբ վանգիցաս այ որովայն ծորա. Վրդն. լոս։ յորմէ և Երդն. Ի Շոր։ Ի յորմ պարպատմանէ լրումէ յիւրաքանչիւր զիւր Հիլեան համոյն մաղձոյն սերմանելով. Նխօ. Ինչ։ Ոչ ևիէ պայմելն բանից, և ոչ պարպատիւն պատգամաց տանանելք. Ոսի. չհ. ա. 1։

ՊԱՐՍ, ի. ից. գ. Σφενδόνη. Funda. իս. Frombola, fromba. որ և ՊԱՐՍԱՏԻԿ, ՊԱՐՍԱՏԱԿ, ՊԱՐՍԱՑԱԿ, ՊԱՐՍԻՑ. փոկ կամ հիւսուած թաղաչափ, յոր ամփոփի քար ուղրկ, և ի պատրաքեն ի ձեռաց Թոզկալ լինի մի ծայր չուանին. որով Թռուցկալ քարն ի միջոյ խազայ ուժգին ի նպատակ պարտիք. տափան. Ընարեաց իւր հինգ քարինս ողորս ի հեղեակէն . . . և զպարսն ի ձեռն խրտմ։ Եւ զօրացաւ գումիմ քան զպղպզին պարսիւքն (յն. պարսիքն) և քարիւն. ա. Ի գ. ծԷ. 40. 50։ Պատրաստեր նոցա պարսս ի քարինս. Է, ճ. ԻԷ. 14։ Զօրէն պարսին ձարձատալ, և արտամարտ. ... Հզօրագոյր յարձակմամբ. Մագ. լ։ Որպէս լոր պարսից դիտատիցն միաբ լարեն ի կամս քոյ. Համմ. առ։ Քարամբք պարսից հաւատոյ բանից։ Քարինք պարսից հոգեւոր հնարից. Նոր. ըՀ. Ե կԷ։ Պարն պարսից տերունեայն ձեռաց. Նոր. ծծ։ Ա քո բանիգ պարսիւք ի բաց առաքեսցին։ Ա օր. Է։

Լինի պարս և ի փայտէ, ձեռագործով գծագաւազանի և անցուցանելով ընդ այն գաւազ, որ ոլորմամբ, ի բաց ձգի ուժգին. Քարինս արձակեցեր պարսիս այսու փայտակոյ ընդ գեմ գողիադս. Նոր. չԷ։

ՊԱՐՍ, ՊԱՐՍՍ. որպէս Պարք. զՊարս, ասս ի բառն ՊԱՐ։

ՊԱՐՍ, ՊԱՐՍԱ. որպէս Պարսիկ. իկք. անուն ազգի. աՁեմ, կԸԱԱԱԳՆՓՈՒ. Մեծամեծաց պարսից և մարաց. Եսթ. ծԷ. 23. եՆ։ Եւ որպէս աշխարհ նոցա. պարսկասպան. աՁեհփան, փարսխան. Մարտիրոս որգեւովք ի պարս վկայեալ. Շար։ Ա յլ առաւել յոգենաւին ասի ի Պարս՝ առ աստնայն մեռանենագիրս։ Տես բա. յակ. ան։

ՊԱՐՍԱՑԱԿ, ի. ոց. Որպէս Պարսատակ. Պարսատիկ. Պարս. Երէց մի չհանաւ, և մի ոմն յատակաց ձորոյն, և հովիւ մի պարսյակաս քարինս ի վերայ արկանէին. Աբեր. Ե. 2։

ՊԱՐՍԱՑԻՆ, յնոյ. Փոխանակ գրելոյ Պարսկային. յորինակս ինչ խոր. ա. 24։

ՊԱՐՍԱՏԱԿ, ի. ոց. Նոյն ընդ Պարսատիկ. Պարս. Ոորովուածք հշռեալ գքարինս ի պարսատակաց. ՁԿ. ԼԸ։ Ճայլեմամբ պարսատակաց, այսինքն սատակ հրամանաւքն. Աբէոտի. հիբ։

ՊԱՐՍԱՏԻԿ, տիկ, տկաց. Տ. ՊԱՐՍ. սա. ՀԱՆ. Σφενδόνη. Funda Ջանձն Թշնամեաց քոց պարսպաքարեացս ի մէջ պարսատակաց։ Որ գնէ քար ի պարսատիկս, նման է սատնոր գնէ պատիս անզգամի. ա. ԼԳ. ԼԷ. 29։ Ասող. Ի. 8։ Եւ ոչ իբր պարսատակաց քար մի արժանաւոր՝ ի չինուածոյ ռմբարատակին խըլէ ոք զուսցէ. Խոր. ա. 15։

ՊԱՐՍԱՏԻԿ ասի և Մեծ և ահագին քարընկէց ընդունեցան բարանի. Քար եգեալ ի պարսատիկս մեքենային։ Վամտուն լինոր քար եգեալ ի պարսատիկն՝ ի քաղաքն Ձգելն. Լսող. ծԷ։

ՊԱՐՍԱՒ. ի. ից. գ. Ψόγος, μέμψις, μῶμος. Vituperium, vituperatio, probrum, reprehensio. իս. Biasimo, որ և ՊԱՐՍԱՒԱՆՔ. Որպէս Թէ Պարսիս քարամգումի, կամ պարսաքարումն այլազանական. Բան անարգանաց ընդգէմ ուրուք կամ իրիք գործոյ. Նախատինք. Վոր գտնելը, գեղծումիւք, խօսք նեգեւը. վիմմ, գընամագ, խօրգործմագ, խարդախմագ. Ցաղագս բարուցն գովաստնութեն, և պարսաւի. Գնոր. օրին։ Ցաղագս պարսաւի. Պարսաւ է բան արասաւերական էից չարեաց՝ հակառակ գովութեն լեալ։ Պարսաւ ազնուագոյնոյ, կամ ձիոյ, լերինն, որձոյ, նաւարկութեն. Պիտ։ Պ որ ծղն կամ գով կամ պարսաւ հետևի։ Ակամայից գործոց ոչ ինչ եղիցի գով կամ պարսաւ։ Ջնոյնս ասելի է ոտցս և ի վերայ պարսաւելոյն և գովելոյն. Նխօ. Ինչ։ Մեծ պարսաւ. և փոքր գովեստ. Նոր. խԷ։

ՊԱՐՍԱՒԱԲԱՆ. ոց. Ուրախ Պարսաւելի. պարսաւելաւ. Նախատ. անպատկառ։ Անպաշխար ընդին չէ պարտ բարկանալ. Այլ պարտաւորեալ չիցէ, բառգիլ և պարսատ, և առանց հանդարտութեն իրրև զպատժապարտ. Ոսի. եէր. Ը։ յորմէ Պարտ. ա. չհ. Է։ Ի նմանէ պարսատ լինի յանգոր. Եէր. ծ։ Ընդդէմ պարսատ, չիցէ Նիստն. Ոսի. Է. փիմ։ Ի յիշատակ Թոզոմ յնս իմ՝ զհանդատ չարեաց պարսատս անձին. Ցո ուրէ։

ՊԱՐՍԱՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Μεμψιμοιρία. Conquestio de sorte sua. Պարսաւելն պահատ անձին. պատասխ ընդ միձանի իւր. Հնանալ լինի փոքրահոգւոյն՝ փոքր բարանալոյ, պարսատարարհատի. Աբէոտ. առատ։

ՊԱՐՍԱՒԱՏԻՑ, գիտի, ատց. ա. Μεμοσκόπος. Reprehendendi animo observans, curiosus reprehensor. Որ գիտի պարսաւանս կամ ատսատ գտանել. ի վերայ ալլոց, ըստգտանի. բամբասաբերպարսատաբեր. Բառնամաձառք, և վկայելոց (գովելոք՝ ի վարգատասատելոյ՝ պարսատագէտք. Ճ. Բ։ Անձամբ ոչ նաւան՝ զարհուրելոք՝ ի պարսատագիտից. Մխ. փ։ Ատս ևրիճ տիր՝ ի պարսատագիտացն՝ ի վերայ մեր ընդհատելոյ՝ խոտորնակս ինչ խորհրդոյ հակատակելով. Նանայ։ Ծատիկեաց գիրան՝ ի պարսատագիտացն. Իգն։ Ցիրաւ պարսատագիտ գոյոք պարսատագիտացն. Նխօ. Կոյ։ Որք ամբողջ և անխախտ միաբոյնք՝ ի պարսատագիտիկ գիտողէ. ՁԿ. ԼԲ։ Կարասիկ պատխորհակէլ զան, որ պարսատագէտ բարս ունէցի. Պիտ։

ՊԱՐՍԱՒԱՏԻՑ ԼԻՆԻ. Մեմոսκοπέω. Reprehendendi animo considero. Ցպատանել. մեզատիր լինել. Պարսատագէտ բանիս լինն ... մի համարիր մեզբանոցին. Ցո ուրէ։

ՊԱՐՍԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարսատագէտ լինել. Պնդհսխոհանք և պարսատաւելիք, պարսատագիտաւելիք. Մագ։

ՊԱՐՍԱՒԱԴԻՐ, գրի, բաց. ա. Κατηγόρος. Accusator. Որ դնէ պարսատանս այլոյմ. Չարաքոս. Պառնոս զանձնեանսն առնէն և պարսատագիրս. Ոսի. չհ. ա. չդ։

ՊԱՐՍԱՒԱԿԱՆ. ա. Ուր իցէ պարսատինչ. անարգական. Ընդիանի ամենայն պարսատական բան. Խոսրովի։

ՊԱՐՍԱՒԱՒԱՆՔ. նաց. գ. Ψόγος, μέμψις, μῶμος, δυσφημία. Vituperium, reprehensio, probrum, convitium. Պարսատ. պարսատելն և պարսատիլն. Չարախոսութեն. Չարահամբաւութեն. Նախատինք. անարգանք. Թշնամանք. Լսոյ զպարսատանս բազմաց. Եբէմ. Ի. 20։ Փսաղք և անարգութիւնք, գովութեն և պարսատանք. Ի. Որ. Ը. 8։ Որ պատ պարսատանս ի գիտս քո. Սիր. լ. 23։ Որոմ ոչ կարացեալ այնպիսի վատհամարել և պարսատանց տանել, և այլն. Խոր. Ի. 25։ Տարցին զպարսատանացն առ փորր ինչ զամբաստանս յիրաւի. Ջանքինք պարսատանացն առնչի մերոյ մեղանաւք։ Որ այսպան գլխատրագոյն պարսատանիցդ գրպղծանակի հատ չարեաց. Գիտ։

Կամ Սպգիտ. և Ընտատ. պահատելի. Ունէի և որ ըստ բնութեն է համբաւ ցանկութեն՝ բազում անգամ պարսատանս, յորժամ անչափ և առանց չարիցոյ վարեցի զոհովս։ Ոսիք կամ պլոյ մեռանին խնդրեն իցէ մարդիկն, և կամ պարսատանս ինչ ընկալցի. Փիլ. ծ. բան։ Ե չհ։ Ցնկնաբանէն պարսատանք գնել անհնամանե, ի խըզ

նամոց ըստգտանէ. Փիլ. Նխ. ա: *Եւ ինձ մի ոք պատասանս դիցէ, որ ի հեռատես ածեալ նուաճեցի զքանս՝ առաջիկայ ըստացս.նխ.ւսիմ: *Ձուանէին այլ ինչ, որով պատասանս դիցեն նմա. Խոն:

ԸՆԴ ԳԱՐՍԱՆՕՓ ԱՆԲԼԻՑ.ԳԱՐՍԱՒԲԼ. *(Սամարուհին) յարժամ պատճառս ետ նմա՝ հրեայ կոչելով զնա՝ և ընդ պատասանս նզբ էած, (յս) ի բաց հատանելով զբերանս առնալն, ասէ. Ոսկ. յհ. ա. 31:

ԳԱՐՍԱՒԱԻԻՐ, սիրէ, բաց. ա. Φιλόψογος, φιλαγελήμων. Reprehendere amans, calumniator. Որ սիրէ պատասիել զայլս. բամբասանսն. պատասագիտ. պատասատիր. *Ծառիկին պատասաւսեր ոսոխք. Փիլ.նխ.ա: *Լսայ զպատասաւսիրայց ոմանց՝ զորին սիրեցաքց ոմանց հնչեցուցանել զգործսն զչայտալով ի վերայ իմ բանս. Գրգ. խԴ: *Մի գործեալ մեզ ի վերայ յարձակեսցին պատասաւսերքն և յանիւնայիւ պատդուհք: Լիզուք չարք և պատասաւսեր շրթունք խոսին զմեզ. Սոփ. հանգ: *Ջի՞նչ գործեալ սակայն պատասաւսեր հերձուածքըն. Կիւրղ. գԺ: *Պատասաւսերն լինիլ և բամբասանց. Փիլ. կին. Ք. 43: *կեղծաւորքն պատասաւսեր եղեալ՝ գասեն զիզ բարսն, ծածկելով զինքեանցն պատասաւնք. Վրս ԿՅ. իԷ:

ԳԱՐՍԱՒԵՄ, եցի. ն. Ψογέω, μέμφομαι. Vitupero, vitio verto, reprehendo, incuso, criminor. Պատասաւնս գնել, անարգել. գտռվիլ. մեղադրել. անգոանիլ. ընդվայր հարկանել. վր ընդունել. խոչնամք. *Պատասաւէ գյանաց մտածեցգիրս, Ճէ զուր կարծեցքն. և այլն. Նոս. ժբ. ա: *Մի զմեզ այգպանեալ պատասաւեցնս. Խոր. Ք. 1: *Ցարքն զԼճատաւուճ, և պատասաւն գյաղազատս. գովեն զմեզ, և պատպաւնն զկեանս. Եփէ. Է: *Ցկիրաւ պատասաւեցի առաւել քան Ճէ գովեցի՝ մանուամբ սիրելեացն գնեալվիւք պատիս. Փիլ. իսոպն: *Նոյնգան պատասաւեցնս, որգան գովեցերն: Ամսիկ կարգեցի գչուս բազմականի պատասաւելոցն առնեցուսն. Կիր. սահգ: *Ի մարգկանէ գովիմ, և ի ահաոգէգ պատասաւիմ. Նար. խԷ: *Գովելի են գնգելիքն, և պատասաւելի գործիքն. Աւետ. ասագ: *Ջանայիցեն ի յայս բերել զոր չես պատասաւելի կիրքն. Ը. Ճղ: *Ան մարգկան այսպէս պատասաւեալ լինիին. Իգն: .

Եւ որպէս Սպասանել խզգի. *Եթէ պատասաւեցգ զմեզ սիրս մեր: Եթէ սիրոք մեր ոչ պատասաւեցգին. Խոսգ:

ԳԱՐՍԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Σφενδονήτης. Funditor. Որ ունի և վարի զպարս. այս ինքն զպատասաւիկ. սաֆանձի. *Աինեանքին նոքա պատասաւորք, որ ձգէին քարիւնս և ի մահ ոչ վիճակէին: Պատերացն պատասաւորք և հարին զնա: Ամենայն այր պատասաւոր... քարաձիգ սարսին ի վերայ նոցա: Ցառասացան ի կարողս ապեզուսուցգն և պատասաւրացն: Պատասաւորքն և ապեզնասաւորքն առասչն գնգին ինազային. Դտգ. Ի. 16: Ը. 16: Ճ. 8: Ի. 6: ա. Ի. Ի. 11: *Պատասաւորքն առ հասաբակ. ևն. Խոչ. ա. 25:

ԳԱՐՍԱՒՈՒՄ, ի, ից կամ ացկամ ան. գ. Քար պարսի կամ պատասակի. սաֆան ինալը. *Թագեսցեն զնա քարամբք պատասքացոց (յն. պատասակաց). Ջգտ. Ի. 15: *Որ զգաւելեան պատպաքարն գիսկեցուցեր *ի Ճակատն գոգհաճոս. Խոչ. Ճ. 9: *Ջհանէաս պատակ Նորա պիգպատքարիս Լարգեալ յիր կիրս ընկենոյր. Լսգտ. Ճ: *Երիկերիւք զարիք Նահոյ և բռմբայց բաշմայ Նանգերձ պատասքարիւք ի Նա գիսկեալ ժղ. հոռիւ: *Պարսաքարիւք զանհնազին գիսմեսաւալ կացոցցանէին. Ո—ոգ: *Ընդ զանմարմինըն գոգիսի՝ պատպաքարիս կործանեցեր. Տ—ղ: *Նետիւք և պատպաքարամբք և գէզք կոտրեցին. Մ—ի:

ԳԱՐՍԱՒԻՐԵՄ, եցի. ն. Σφενδονάω. Funda jacio, ἐκσφενδονάω, velut e funda emitto. Ձգել զքար պալսիս. և հարկանել կործանել Նովին. լոյնաբար, Ձգել իբրև ի պատսակէ. և Քարկոծել, կշտամբել. փորձել. սաֆանս ինալգաֆ. *Պատպաքարեցաք զնոսա՝ և հնար զՀնազ պատասաւեալ. Ծ—ղ. ԳԷ. 49: *Իբրև յանօրէն գոգիսի՝ պատպաքարեսցի՝ սաս. Մ—ի: *Ջանձն Ճշնամեաց քոց պատպաքարեսցես ի մէջ պատասակաց. Ծ. ԼԳ. ԻԷ. 29: *Ոչ ի պատպաքարել զմեզն մեսցի զրկուրն մանգեն: Ընգ գաւելի պատպաքարել զնորս գոգիսեալ մանգեն բուրգն. ՑՀ. ԼՀ:

Նմանութիւն ասի. *Պատպաքարել զնոսա պատ վարկաք. Գբ. փղ. ԻղԼ: *Ջինուսրեալ ածգային բանակիգ առ ի պատպաքարել զգայն. Ո—ի. լոս: *Պատպաքարեալ զրանս գրոց յերես բանաարկուին. Սոփ. յի. Է:

ԳԱՐՍԵՄ, եցի. ն. Նոյն ընգ վ. իրգ կամ նմանութ. *Բարկոծել, և պարսկ զգանս անքանս. Ա—ոս. Է: *Պատսաց գնոս կնոյն գեպազգակի ի Ճակատն. Մ—փ. ծԷ: *Նախ առ ածգ Ճգեաց (չորսասան) զնիզուն, և պատսաց զԹոյնգ իւր իբրև զպաձան վնմի. Մ—փ. ծԷ: *Պատսել զպատասաւորեալս՝ իրգ գնեալսակար անկրկնաւոր անհամոզելի. Նոբ. Է: *Պատսացին պատպաքեն, կրնասցին մեզգ: Պատսացին պատպաքեն բանասրնին մեզգ: Պատսացին պատպաքեն կռվիմեգ. Նոբ. կԷ. ը: *Ցորժամ ամենայն Ճշնամանքն լեզուսան արտաքս պատսացին. Բր. բոգ:

ԳԱՐՍԵՄ. եցի. լ. Ἐκπηδάω. Resilio. Ի վեր վազել. ի գուբս ոստնուլ, որպես քար ի պատսակէ. վեր ցատկել, նետիլ. սլլբրսոգ. ան լոգաք. *Բայց սազկբատնգբոս (ի կրոյն) յիրկիր արտաքս ի ցամաքն պատսաց. Գգտ. ազԼս: *(Աբր, զի խորտաց.) սի ահատանս ի վեր քան զգտ պատսալ գնաւգ. Փիլ. յոգ:

ԳԱՐՍԻՑ կամ ԳԱՐՍԵՑ, ի, ից կիմ ով. գբ. Նոյն ընգ Պատասակ իւր տրմաս նորին. *Բարկուեցիր ոսոխալն որպես քարինք պատսաւով փրկիսնի ընկեցուսգ. Վահան. յոբ: *Ջորս պատսուսգն (կամ պատասուգբ) կոտգրեցին. Ջկնոբ:

ՈՒՂՂՈՒՄՆ ԳԱՐՍԵՑԻՑ. Σφενδόνησις Funda uti. Ուղղելն և տրժակելն զքար ի պատսակաց. սաֆան փոսլանմասբ. *Հնձել լուծեցան վարգապետք, և ազեզանգն և նիզակաց, և ալեբմանգն պատսակից. Գպտ. ը. բին. Է:

ԳԱՐՍԻԿ, ակի, ակաց. գ. Πέρσης. Persa. Ֆարս, Ֆարս. ազեմ, Ֆերըզուլ. Ազգ ալուձեան անգր քան զՀայս և զմոս. Ցնս բա. յակ. ան: *Դնոլգան պատսիկք ի քաղաստուձէ նորս, և մնգբ ի քաղաձեննէ նորս խռովեցան. Ծ—ղ. ծԷ. 12: *Ջկնի այսորիկ փրկուձէ եղիցի մեզ, և վատասկաւորաց՝ պատսակաց (յն. գհպ ի պատսիկս). Ես՝. ծԷ. 23:

ԳԱՐՍԻԿ. ա. Πέρσης, περσικός. Persa, persicus. Որ է յազգէ պարսից. և Գալս կանչն, պարսկական. Ֆարսի, Ֆարսիան. *Ա՛ն, կիւրոս պարսիկ զինչ անուանեցին: Դաբերի պարսկի. Ես—ղ: *Ասանայ պարսկի: Ջոմն յառաջին կամեցեալ պատսակաց. Եվէ: *Մեծապարգև վնասատարան արձակեալ պարսիկ մարզպանաս: Հրաման տայր մի ուսանել զչպլուսի յոնարէն, այլ պարսկի. Խոր. Ֆ. 64. 36: *Երկոտասան պարսկի հրաստախաս. Եվէ. Է:

ԳԱՐՍԿԱԲԱՐՈՑ. ա. և (Ընծ պարս.

ԳԱՐՍԿԱԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. հկական բառոյկց. (Ի յն. Μηδικός. Medicus. որ ի Մարական.) *Ուսաքի սիրամարգն ամբարտաւան և պարսկաբարոյական՝ այնպես պձնասաք և պատուասաքր. Ա— որ. Է: Ցորմե և Ցճսի. *Հաւն ամբարտաւան և պարսկաբարոյ՝ ի մանայ զանձին գիսկեցկուԼին, և պձնի ոչ:

ԳԱՐՍԿԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Περσικός. Persicus. Սկհկական ազգին պարսից. պարսկային. որ ասի և ԳԱՐՍԻԿ. *Ի պարսկական սովորութենէն անգէն վազվազսի ի բաց գաբձեալ գարշկեցեալ հրաժարեցոյց. Փիլ. ծ. բան: *Սրան մոգք կալեալ էր զպարսկական օրէնան. Եփէ. Ճ: *Օաարգն զիւրան խրատել կամիր... և նոսա ի պարսկական բարբառոյն զայն ինչ զոր ի մարգարէիցն չկամեին ուսանել. Ո—ի. ՛ս. ա. 6: *Պարսկական զրոք: Ջանգիսեալ պարսկական գուսնգն. Խոր. Ճ. 6. 37: *Ի պարսկականն հինից. Նոր. իԷ: *Ուսեալ զչար մոլութենն յուսումնէ պարսկական բժշկէ. Լմփ. ա: *Հաղմ սասսիկ ի մերոցն կուսէ ընգգեմ պարսկականին փչէալ. Խոր. Ճ. 37: *Ընգ պարսկականն զնացոյն կեզծաւորեր. Աբծր. ա. 14:

ԳԱՐՍԿԱԿՈՐՈՑՍ. ա. Περσολέτης. Persarum deperditor, victor. Կորուսիչ կամ յաղԼոզ պարսից. *Ջի խոռվել ես պարսկահարոյսգ և հնգկալնգ, որ կործանեցեր զյաղԼութենէ Ջմարտց և զպարԼեսց. Գպտ. ալԷս:

ԳԱՐՍԿԱՑԻՆ, չնոյ, ոց. Տ. ԳԱՐՍԿԱԿԱՆ. *Նուաձեալ և հնազանդեալ ևին համարձակելոյ պարսկային Թագաւորութենէ. կանան: *Տեսին զգաւմութենէ պարսկային զօրուն. Աբծր. Ի. 2: *Ջինչպիսի հնարիւք լուծանել կարացուք զկապ սիրոյ պարսկայն (կամ պարսկային) և հայկազեին. Խոր. ա. 24:

ԳԱՐՍԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Περσίζω. Persa efficior, persice loquor. Իբրու Պարսիկ լինել, որպես ապարսիկ բարբառիլ. *Գայլիլեացիք էին պետրոս և անդրեաս. և անդէն վազվազսիկ պարսկանային և պարԼեսնային, կոլ. ծԷ:

ԳԱՐՍԿԱԳԱՆ. Տ. ԳԱՐՍԿԱԳԱՆ. Προφύλαξ. Excubitor. *Եչանիցէք արտաքոյ քաղաքիս, իբրև Ճկ իչանիցէք ի գաչս անգր ի Ճև մի պարսկապանաց որգուցն ասաս. Ցոդբ. ծԹ. 2:

ԳԱՐՍԿԱՍՏԱՆ, ի. Περσίς (γή). Persia. Աչխարհ պարսից. պարսք. Ֆարսիան, աչնէ. *Խազացեալ կիւրոս ի պարսկաստանի գլոյք բազմօք. Նոս. ՛ս. ա:

ԳԱՐՍԿԵՐԷՆ. ՛ս. Περσικῶς. Persice. Պարսից լեզուաս. *Քաչ իսկ գիսեր պարսկերէն. Եվէ. Է:

ԳԱՐՍՄԱՅՐ, մօր. գ. Մայր պարսից մեղաչք, այն է Թագուհի նոցին. առաչս ասէ. *Մինգոյն իւրեանց Թագաւոր ունին, Նայիսս՝ Պայսամայր. Վսիւ. յա. այսինքն ի Նայ լեզուս այսպես կոչի:

ԳԱՐՍՊԱՏՈՒՅՑ. ա. Քաչ պարսկաեալ. ամբաստանի. *Նիծատաւ ի մարգկան պարսպատգոյն չուրջանակի արկանել պարիսպ. Փիլ. Նա:

ԳԱՐՍԳԱՀԱՆ, ի, աց. ա. գ. Τειχώρυχος.

չոց. Fur. Գող ականահաս. պոփ ծակոզ՝ գող. *Աւազակք, և պարսպահասք, և առաջարակապուռք. Պզոփ. օրին. ը:

ՊԱՐՍՊԱԶԵԻ. ա. Որ է ի ձև պարսպի. *Շուրջ զխորանան պարսպատձև առագաստս առնել, հարիւր կանգուն ընդ հարթաւ, և հարիւր ընդ հիւսիսի, և յիւսուն ընդ արեւելս, և յիւսին ընդ արեւմուտս. Նխ. Եւս *(Ցանցս կարմիր ծովու) ի պատրաստել ընդ ինքեան զծագաւորականն Ճանապարհ պարսպաձև կառուցմամբ ի յալիքն և յահեկէ: Պարսպաձև կազմուիցէ ամրութիւնք. Պփ:

ՊԱՐՍՊԱՄԱՐՏ. ա. Տեւչομάχος, χης. Muri oppugnator. Մարանչող ընդ պարսպի և առող. *Պարսպամարտն պղծիդեկք. Պփ. ոչխ: *Պարսպամարտ անուանել հաւանեաւս (զաքիլլէս). Մագ. ծ: տ. և ՊԱՐՍԱՐԻՉ:

ՊԱՐՍՊԱՄԱՐՏԻԿ. ա. գ. Ἑλέπολις (μηχανή). Obsidionalis, machina, urbium vastatrix. Լրիքն նոյ մարտնչելոյ ընդ պարսպի. ըստ չն. քաղաքաւիկ. *Շուրջ զքաղաքաւն կացուցեալ պարսպամարտիկս, և զպատերազմին պատրաստութիւնս... քանզի ուժգնական ընդ այլն համանգամայն և զնա քաղաքն. Պզմ. կ:

ՊԱՐՍՊԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Τειχοδομία, τειχοποιΐα. Muri exstructio. Կառուցումն պարսպի. *Պարսպաշինութեին՝ ասէ յոգնագոյն ծախ ընչից գործէ. Պիփ:

ՊԱՐՍՊԱՊԱՆ. ա. Τειχοφύλαξ. Murorum custos. Պահապան պարսպաց. *Որ զոյք պարսպապահք ի վեր անդ կային. Ը. Ա. ք. 36: *Ցեա պարսպեքդին՝ հզօրագոյն մեզուն պահապանպետ և պարսպապահ կարգեաց լինի: Փիւ. Լ.ս.: *Պարսպապահ լինել՝ արուեստ դիւրաթեամբ. Փիւ. Բագ:

ՊԱՐՍՊԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Τετειχισμένος, περιτετειχισμενος. Muro cinctus. Ունօղ զպարիսպ. պարսպեալ. պարապատփակ. պոբըպոպոփ. հիւսուած, փակուած. *Ի պարսպաւոր քաղաքի: Ի քաղաքն պարսպաւորս: Քաղաքք ունծամեծք և պարսպաւորք մինչև յերկինս. Ղեփ. իե. 29: Թուոց. լ. 17: Օր. ա. 28. և այլն: *Ամենայն պարսպաւորք քո կործանեսցին. Ովս. ծ. 14:

ՊԱՐՍՊԱՒՈՐԵՄ. տ. Պարսպեմ (զտեղին) անմեքենալի ամրութիւն: Պարսպաւորել ամրութիւն զբերդս գաղաքաց. Նաւտս. Ա.ծգ. ե. 56:

ՊԱՐՍՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարսպաւորումն գոլ. և Ամրութիւն. *Ծանիր զպարսպաւորութիւնն (քաղաքի) քաջարուեն զօրավիգն. Պիփ: *Զպարսպաւորութիւնն չար ախտիցն և չարաճաշ քաջապէս քակելով. Փիւ. Նխ:

ՊԱՐՍՊԱՓԱԿ. ա. փակեալ պարսպաւ. պարսպաւոր. *Ա՛յն վայր ոչ էր պարսպափակ. Ո.ս.: *Որովք չրջապատեալ պարսպափակ ամրութիւն պահպանիւր սը և կաթողիկէ եկեղեցի. Ածո. եիէ: *Սա լիր արկեալ պարսպափակ առնէ զպարիսպն անոյ. Աստղ. գ. 11:

ՊԱՐՍՊԵՄ. եցի. ն. Τειχέω, τειχίζω, ἐπιτειχίζω. Murum sive moenia aedifico, struo, muro cingo, muris circumdo, munio. Պատել պարսպաւ. պարսպափակ առնել. պարսպաւորել. ամրացուցանել. չորս պատել. և Պատսպարել. անքոյթ պահել պահպանել. *Պարսպեցին զգեօզս՝ որ էին ի նոսա. Յ.օբ. գ. 4: *Զքաղաքն պարբսպեր պարսպով և երկկին պատուարաւ: Պարսպեաց և զկարմիր ծովու զեզր յալեաց ծփանաց: Պիրեա պարսպեցաւ ի Թեմիստոկղեայ. Լ.ս.ս. փ. ա. Ն ք: *Խորհէին լանկեզմնացիք պարսպել ապարտեզ: Պարսպելն է. Պիփ:

Նմանութիւն ասի. *Զքաջութեան պարսպեաւ՝ զնպաստել անցուցանէր. Նար. յ.վիէ: *Ի քարձրապագաթեանց պարսպեաւ լերանց. Խոր. ա. 11: *Օրինաւք և մարգարէիւք պարսպեցեալ զնոսա. Փարպ. ա.ս. զէր. կի: *Քանզի պահապետք էին յահեղն, վասն այնորիկ և գործք պարսպեք զնոսա. Ոսկ. Ծպէ: *Պարսպեաւ պահեա՛ զոսխատս՝ հաւատացեալ լոց. Շար: *Ի հարցանելն ձեր, նորա պարբսպելոյն տայր զշնորհն. Լմբ. պփգ:

Իսկ յասելն Կի-ոչ. չի. *Ցայսպիսի ամենայն ուսուեաք պարսպեալ անյօսութեամբ ժամանակի ո. իմն, շուրջ պատեալ պահարեալ:

ՊԱՐՍՊՆԻ. և ՊԱՐՍՊՆԻՉ. Διατειχίζω. Disterմino, dirimo. Ընդ չերպեսեալ. սրոհել. որոշել. հեռի առնել կամ պահել. *Պարսպեցաւ խաւսատն ի սասհակութէ: Քեզ չարժեալ զիւրացան չնչան (զնոգի և զմարմին իւր) ի բնական ախորժական՝ պարսպեաց յաւելորդացն. Լմբ. առաւ. Ե՝ի փոխեն: *Մարգս կափուցանելով զկոպան՝ զուչս ի Ճառագայթէին ի բաց պարսպէ. Նխ. Խոս: *Կամաք միչոցաս յարարչէն՝ի բաց պարսպիս. Նոր. գբ:

ՊԱՐՍՊՏՅՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Որպէս զպարիսպ առնել. ապաստան առնել ինքեան զգաշնաւորն. *Սիրեցաք մեք զքեզ, և պարսպեցուցաք ի մեզ. Պմ. վ:

ՊԱՐՍՊԵՒՈՐ. Տ. ՊԱՐՍՊԱՒՈՐ. *Պարբսպեւորս՝ անկասկածելիս՝ անմատչելիս. Աճգբ. ա. 11:

ՊԱՐՏ. ոյ, պարտք, տուգ. գ. Χρέος, ὀφειλημα, ὀφειλή, τὸ ὀφειλημένον. Debitum. որպէս լծ. ընդ Թ. պրգ. որ և ՊԱՐՏԻ. Ինչ մի իւրաւմիք հաստատեանելի այլոյմ. յոր և է կարօտ. փսլիփ. վերեձէ. *Ամկ զնա ի բանս, մինչև հատաւ ացէ ըզպարտսն: Զամենայն զպարտսն Թողի քեզ: Հատուցէք ամենեցուն զպարս. և այլն: *Ամենայն պարտք ալքոնի, հասք և օրէնք. ա. Ա. ձէ. 8: *Սաստիկ արկին զպարտս (կամ զպարտեալս) Հսրկաց աշխարհին ի վերայ ատն Նորա. Եզեկ. է: *Հատուցանօք վաշխս զպարտս՝ եթէ արգելք այնչափ քաջատաւք երևեցուք. Ածէ. ի ինգ: *Դոյզիվ ի նեղելոյ պարտուց ոսկւոյ լսերց հարիւրից. կնմփ: *Ոչ ընդունիս զթողութիւն, այլ մեռանիս պարտուքն. Բրս. գ.ոէ: *Անցեալ գնաց առ տզգաս՝ զհօրն պարտսն հատուցանելոյ. Զքնփ:

Ոճով ասի. *Կնոջ այր իւր զպարտն (ամուսնութիւն) հատուցանէ. նոյնպէս և կինն՝ առն իւրում. ա. Կոր. է. 3: *Ա՛յ (ինքնին) զմեզն հատուցեալ պարտիս, և մեր գործեալ ի նոյն լինել *պարտ՝ կարի յանդգնեալ է. Խոր: *Նտաւր մեզ զոգդիդ քո միտծին պարտսանն և պարտս (իւր լցող զտեղի պարտուց, կամ ինչ մի վճարելի որպէս պարտք). Պգփ: *Պարտ է մեզ իբրև զսիրելի ոգիդ՝ փոխանակ հոգւոց ունդեանն՝ զպարտս պարտսն հատուցանել նմա. Վբփ ա.ծ.ոբ:

ՊԱՐՏ. Δάνειον. Mutuum. Փոխ. և զոր ինչ իրաւամբք կարէ պահանջել պարտաւորն. *Առնէփ. ալաճափ, փեյն. Եօթանձ. *Ա՛յն՝ առ տուամ պարտքն քո իցեն, հանցէ զքեզ ի պարտուց. Օր. իէ. 11: *Թողեաս զամենայն պարտս քո, զոր պարտիցի քեզ ընկեր քո: Նպաւրն քոամ Թողութէն պարտս յեա զպարտուցն քոց (յայլ Թողութեան). Օրէն. ծէ. 2. 3:

Յորմէ ՊԱՐՏՈՑ ՏԻՐ, որպէս Պարտաւորս առանէփ փեր. ալաճափ. *Որ պարտոյ տէրն էր, նա զնր կենդր (ընա) դարձուցանել անդրբէն զպարտսն. ճ. Բ:

ՊԱՐՏ. ա. Պարտաւոր, պարտական. Αἰτιος, ἔνοχος. Obnoxius, reus, causa. Պարտական. և Ամբի կամ չարեաց պատճառ. պճշտս. *Որ Թագաւորեցոյց զայն, է պարտ չարեաց. Եփնի: *Մի ասեր գու ցիս, Թէ մեռմին պարտ է մեզաց. զի Թէ մեռմին պարտ է մեզաց, ընդէր մեռեալ չմեռանչէ: Պարտ արեան էր Մանէ՝ վասն մեհու մանկանն, և այլն. կ.ս. Ճ. Է: *Նս ինձէն զնս ինքն պարտ վարկայ կրկին հատուցանել. Ճ: *Նս եմ որ էդէ պարտ ամենայն հոգեաց տան հօր քո. Եփ. Լգ: *Զանձն պարտ առնէ, Թէ ես եմ. (յն. ինքն զայսոսիկ ասէ առնել): Ոչ յորժամ ասիցէ, Թէ ծածկեցեր զայս յիմաստնոց, զնծ ինչ պարտ առնէ... ոչ զնս ինչ պարտ առնէ, այլ զնոսա որք նմին պատճառք լինեին: Ո՞է, որ պարտ առնիցէ զաւետարանիչն. Ոսկ. մ. Ճ. 10. 13: Ն յհ. ա. 4: *Զանձն պարտ առնէ՝ ասէլոյն. Ինչ: *Ցամպքելոյ և խլեալ չէր նա (Թզենին) պարտ. Եփ. հանբ: *Ընտաեաւ քեզ աշխատութէն և վաստակոյ պարտ է (այսինքն պէտք ձն). Կնմփ: *Զգարձ փոխարինին՝ որ պարտ էր մուրուս Թէն նոցա, յանձինս իւրեանց ընդունէին. Հա. ա. 27: *Զայն՝ որ պարտն իցէ տանչելոյ, տանչեցեր. Խ. Ճիէ. 15:

ՊԱՐՏ. ա. Δέον, ὀφειλόμενος, νη ; νδν, χρεωστουμένος, χρήσιμος. Quod oportet; debitus, a, um, acquus, par, convenions. (որպէս լծ. ընդ ա. պոյէփ, և ՓՈՐՁ) Պատչաճ. պարտաւորաչաճ. օրինաւոր. յանկաւոր. արժան. նպ. փխ-ւէր՝ վռձիզ. *Երբեմն ցուցանէ իւս՝ ձծուԹեն միայն եղելաւ պարտ. զի իսոյն ի մարգկութէն՝ նմա վայելուչն և պարան. կի-ուշ. գնյ: *Հատոյց նոցա ըզպարան (զարժանն պատժոյ մեզաց) ի ձեռն հռոմայեցւոց. Գէ. խս: *Ընդ երկրաւորիս՝ պանվախճանն (տալ) պարտ վարկանիս. Նոր. ծէ: *Ոչ պարտ վարկաւ յուսնին մարդոյ խոսել (զանճառելսն). Խոր: *Ջոր ոչ է պարտ մարդոյ խոսել. պարան փոխանակ չկարելոյ է (այսինքն անմարթ գոլոյ). Նոր. երգ: *Պարտ էն(այսինքն վայել են) պատարագք ուրախութէց. Խփ:

ՊԱՐՏ ՎԱՐԱՆԱՆԻ. Պարտական, կամ Արժան համարել. Տես ի կարգի նախադրեալ կրկին նշ:

ՊԱՐՏ Է, էր. գիմ. Δεῖ, δέον ἐστί, χρή. Oportet, opus est, par est, decet. ὀφείλω, debeo. Պարտ են. հարկ է. արժան է. օրէն է. ի դեպ է. պէտ է. կիներայ. կելայնե. պօշճ. տաբ, տաբմ փբբ, իփնիդը եփբբ, փխ-չբբ, ճայիդ փբբ. Տես և ՊԱՐՏՈՄ. պարտէիր, պարտեաք. *Պարտ է մեզ որ կարօղս եմք՝ զկարուԹեն ակարացն բառնալ. Անպտ եԹէ այնպէս ինչ պարտ լինի՝ լինել, զոր կամի արարչէ: Առն մարդոյ չէ պարտ ծածկել զգլուխ: Ինձ պարտ էր ի ձեռնէ վկայուԹեն առնուլ: Ուստի պարտ իսկ էր նմա առնչիւք եղբարց նմանել: Փոխանակ զի պարտ էր ձեզ լինել վաղ առաւս վասն ժամանակին, և այլն: *Միւիժ հանապազ պարտ իցէ ձեզ ուրախութէք մատնել ի սրբուԹիս իմ. Ես. գ. 29: *Պարտ է նմա երԹալ յերբեսաղեմ, և բազում չարչարանս չարչարել: Պարտ է յամենայն ժամ կալ նոցա յաղօԹս: Իսկ արդ ոչ էր պարտ ողորմիլ և քեզ ծառայակցին քումմ: Ո՞չ զնոյնս պարտ էր չարչարել

քեմի : Համաբանական , որպէս և պարտ ինչ ինձ խօսել : Ձէ պարտ այդպիսւոյդ կեանս : Ո՛չ է պարտ եղբայրք իմ այսմ այսպէս լինել. և այլն: *Անհն բառիւք ՚ի բանից կապակի(այսինքն որպէս առած), Թէ պարտ է երկինչել յորժամ զայրոյց պատճառ առաջնեցիք . Գե . Ես :

ՊԱՐՏ ՈՒ ՊԱՏՃԱՌ Է . } Նոյն ընդ վ. ՊԱՐՏ ՈՒ ՊԱՏՃԱՌ Է . } Տե՛ս և ՊԱՏՃԱՌ . *Ո՛չ էր պարտ և պատշաճ ՚ի սե ահեղ ւորչէ անաճ գանձ երթալ զոհից կուռ դից պաշտաման . Ի . Ա . Բ. 19: *Պարտ և պատշաճ էր մեզ ոչ կարօտանալ և այլն . Ռուի . Ա . 1 : * Պարտ ու պատշաճ է մաքրել. *Պարտ ու պատշաճ է առ միմեանս մահակզել . Ռուի . Ես . Ե . Ա . 13 : * Ժամանակին՝ յորում պարտաւապաշաճ էր նմա յայտնել. Զիմիդ գազաքեր նա ՚ի գործոյ անօրէն որ պարտաւապաշաճ էր նախանձու նորա . Եէր . օրին . Ե ԲԳ :

ՊԱՐՏԱԿ , ի, ից . Գ . Որպէս Պարտաւակ . ծածկոյթ . *Կնդձաւար կրօնաւոր՝ պարտակ է սատանայի , ընդ խաբեա ունելով զսա . առանայ . Վ . Ա հց . ՃԷ :

կամ Թաւմբ , կոյս , հովազկոյս . քլուր . (լծ . Լ . պ՚յէր .) և Բանակ . բանակեալ . հիերէյս . լուրթքեցէք . կամ խումբ զօրաց . կամ ակումբ պարսս . և կամ առագաստ (որ հայի ՚ի ա՛ն Ղշ.) * (Անձրևն աղաղիչ ըզ առնկա) առնէ պարտակ զինեձին գնացին անգնացն . Վ . Գ . ԻԲ : *Հատանէին մինչև ՚ի գղեկամէն կազմած պարտակին , և ՚ի վերանն մրուանայ . Ղ . Ա . Բ : *Ցոհմ, պար . . . երամ, պարտակ. գունդ . Երդն . Բէր : *Ո՛ր տեղ առաքն որդիքն ՚ի բազմացին , կամ տալիքայքն ՚ի պարտակին . Գր . Գղ . ԷԷ :

ՊԱՐՏԱԿ . ա . Որպէս Պարտական .*Գողն՝ որ միւսոյն և սուտ ասոյ անչինութեամ գտաւ պարտակ : Ոչ այսմ եղեր (ՀԱՏԱՍ.) է պարտական . ԳԲ :

ՊԱՐՏԱԿԱՆ , ի , ից . ա . Օֆելέτης . Debitor . և բոյիւ . ὀφειλω , debeo . Անհետ ընդ պարտաւոք , որպէս պարտապան . պօրձլս . *Պարտական (կամ պարտապան) իսկ են նոցա Պարտական է զանձնոյն օրէնքն կատարել . Հ . ՅԷ . 27 : Գաղ . Է . 3 : *Պարտական եմք առ ամե ՚ի մէնջ զներն . Բ . 49 . այսինքն պարտիմք : * Աւանգաւառաւք և պարտականք . Խոր . Ֆ . 27 : * Չէ ընդ վայր՝ ասացեալն , բերան գոհացօղ՝ պարտական ունի զձեռ . Խոր : * Մազմանոց հոգւոյ պարտականի ոչ անասյ. Իփ :

ՊԱՐՏԱԿԱՆ . *Եոչος . Obnoxius , reus . Պարտաւոր , որպէս վիճաւապարտ . մեղապարտ . արժանի պատժոյ. գազահարել՝ սուլ ւս՝ գազէզ վոնէզ , լոյզէ , մասպահափ . *Մահու պարտական լիցի : Մի ոք լիցի ՚ի մէջ քոյ պարտական ասքան : Ինքն եղիցի անձին իւրում պարտական . . . մեք լիցուք պարտականք : Պարտական լիցի գաւառապետն : Պարտական եղիցի մարդոյն և արմանն տանան . Նմ . ԻԷ . 11 : Օր . ՃԷ . 10 : ՁԵ . Է . 19 : Մփ . Է . 21 : Ա . Խոր . ՃԱ . 27 :

ՊԱՐՏԱԿԱՆ . յն . և լա . տճով . Ὀφειλόμενος, νη, νον, προσήκων, ουσα, ον. Debitus, a, um . որպէս Պարտ եղեալ ինչ . Պարտաւապաշաճ . վայելչական . լոյէ , լոյլ , ճոպիկ ոյլն : *Սէր զանազանիցեք նմ՝ պարտական եղ վճռապարտութեան յիմիկ անս յանփչտակելով . Բէր . Ա՛ . * Զպարտական գոհասքանութեդ ձեր մատաւորիք նմա : Զպարտական ծառայութեն հատուցանեն . ՁԱ . ԻԲ : *Ցոյսդ առաւել զպարտական օրհնութեա ակնկալեա յաստուծոյ . Սիրաք.

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . Գ . Պարտական գոլն . պարտաւորութեդ . յանցաւորութեդ . *Ցաղագս զմեր պարտականութեան ազատելոյ՝ եգ զանձն . Խոր . Իսմ, զմեզ զպարտականանեցէք :

ՊԱՐՏԱԿԵՄ, եցի . ն . Որպէս ունի պարտելու . որպէս Թէ Պատրուակեալ Թագուցանել . ծածկել . *Ընդ Թզենեաս պարտակեցան , և տերևով ծածկեցան : Սպան զայրն , և ասեր ՚ի միաս իւր , զի՝նչ արարից զմարմին սորա՝զի պարտակեսցի . Հ . մոզս . Իֆ : Ն երեկոյ ՚ի *Տերևով սփածան , և պարտակեցան : Թուզ պատահեցաս . որով ըսփածաս , և պարտակեցաս . Գեդ : *Մինզօք մեռանելոյն ոչ հոգին յարքայսն հանգչի , և ոչ մարմինն ՚ի հող գերեզմանին պարտակի . Ոսկիփոր :

ՊԱՐՏԱԿԻՑ . ա . Կարգ պարտաւոց կամ պարտաւորութեդ , որպէս և պարտաւեթեան . *Ազատարհեաց՝ի կենաց գրաքաւէն զկոչին պարտակից . Նար . Խւ :

ՊԱՐՏԱՀԱՏՈՒՑ . ա . Հատուցանող ըզպարտս իւր կամ զայլոց . պարտավճար . պօրձ էօփեյէն . *Եթ ինքն ՚ի գավեզն գազանացի իքր զպարտահատուց՝ բարերարի . Պփ : *Զքեզ մեզ եգեալ պարտահատուց . Խոր :

ՊԱՐՏԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ . Գ . Χρεωκοπία . Demptio partis debiti, et aeris alieni rescissio . Հատուածն ՚ի մանեկ պարտուց . այլ ըստ յն . տճոյ նաև ընչահատուածն . * Ցաղագս ոչ գողանալոյ . յորում հրամանն ասյ ոյք ՚ի պարտահատուածն են որոշեալք , և յորժամ կացեալց ... յորոց հատանին ա մանք յայտնապէս կամ գաղտուկ զայլոցն հատանել . փիլ . ֆ . բան :

ՊԱՐՏԱՆԴ . Գ . Պարտակ . պատրուակ . կամ ծրար (կախարդական). * Ամենայն ուսումնք և պատանք գիւթի և Թովչի և հարկի՝ սուտ են և եղեկլիս . Մ . Ի :

ՊԱՐՏԱՊԱՀԱՆՋԱՒԹԻՒՆ . Գ . Զանձնէն պարտաւորեալն զայլոյս կամ ղեկլոն . *Անիրաւուն է ՚ի հանգանակս պարտապահանջութեդ առնուլ ջանիւ զդիզըն և զմի , իսկ պատրուհանն (՚ի) նորայոյն ասանգիւց՝ ոչ ասալ ՚ի ձեռս . Սարի . հանգ :

ՊԱՐՏԱՊԱՆ , ի , ից . ա . Ὀφειλέτης , ὀφειλων , ὀφειλέτης . Debitor. Ընդ պարտաւոք անկասն . գործի գեր . պօրձ սահոզ պօրձլս . Ցմա և ՊԱՐՏԱԿԱՆ . *Ձաղովքին առ նա ամենայն վշտասեալք և ամենայն պարտապանք : Եղիցի պարտապանի իւրոմ զպարտաւորեալն : Զգրաւ պարտապանի գարձս.ցանիցէ . ա . ԼԳ . ԻԷ . 2 : Ե . ԻԷ . 2 : Եսդի . ծԷ . 7 : *Որպէս և մեք Թողաւք մերոց պարտապանաց : Պարտապան մի բիւր քանքարոյ : Ցուներց և բարքարտաց , իմասանոց և անմահից պարտապան եմ : Ա՛յսուհետև ՚ի զրկէ պարտապան եմ ոչ մարմնով ըստ մարմնոյ կենալ . Մփ . Ե . 12 : ծԷ . 24 : Հ . ա . 14 : Է . 12 :

ՊԱՐՏԱՊԱՆ . *Եոչος . Reus . Պարտաւորաշաճապարտ . *Պարտապան եղիցի յաւետ . Նիկն մեղայ : Համարիք եԹէ եղբա պարտապանք եղեն քան զամենայն մարդիկ ոչ ընկեալ են յերաւապիեմ : Եղև ամենայն օրի նացն պարտապան . Մրի . Ֆ . 29 : Պյ . ծԷ . 4 : Ցփ . Ի . 10 :

ՊԱՐՏԱՊԱՆԱՐԱՐ . Տ . Իրեն զպարտապան . ըստ պարտաց . օրինաց . * Եւ ՚ի նա զանձնէն ոչնչ ասալ ծախս առնէաց ըստ ընթացից ընկերացն ասի կարգեր մեզ պարտապանարար՝ վճռելով զպէտս ամենեցուն . Ցփ . Ի :

ՊԱՐՏԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . Գ . Պարտապանն գոլ . պարտիք . պարտականութեդ . և Ցանցանիք . *Մինչև առցէ ՚ի նմանէ և զգահլճանացն պարտապանութեն խոստանան . Ցփ . ՚Ո՛չ ինգրեցաւ պարտապանութեդ վճիժ չլսեաւն մերոյ : Զբանիգիր լինիս հնազուլ զարիւն իմ առանց բանի պարտապանութեդ . Ցփ . Ի :

ՊԱՐՏԱՏՈՒՈՒ , ի , ից . ա . Փոխառու . և Առօզ զպարտս յիւր վերայ . Էօփեյէն պօրձ ալան . *Զինքն մնալ մեզ պարտական ախզրժէ . . . զի նովաւ Է պարտաւու և պարտապան նոյն ինքն ևս լինիցի . Խոր . պորփ :

ՊԱՐՏԱՒԵՄ, եցի . ն . Տ . ՊԱՐՏԱՒՍՏՈՒՑՈՒՆԵՄ . *Թողեալ և զայլս ևս կարծեցեալ փառս մարգիան , որք պարտաւակալ պարտաւանգեան զմարգիկ ՚ի յերկնաչս ճանապարհէն . Վ . Ա՛ . ՁԵ :

ՊԱՐՏԱՒԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . յոլ . Ն . Ὀλιγοψυχέω . Pusillanimum reddo . Պարտաւորով լքուցանել . ակարացուցանել և յոգիս ապաստան առնել . Խոս յոգնչըն , հոգին հանել . հեղս էնիչ . *Թախանձեցայց զնա , և պարտաւեցայց զնա մինչև ցմահ . Դս . ծԷ . 16 : *Ծով ծածկելով, երկիր կլանելով, հոգի պարտաւեցուցանելով . ԵՂԻԻ :

ՊԱՐՏԱՒԻՄ, եցայ . յ . Ὀλιγοψυχέω, ἐλλείπω. Sum animo pusillo, deficio. Պարտաւիչ ոգւով յոգիս ապաստան լինել խոնջիլ . նուազիլ . վաստակիլ . լքանիլ վհատիլ . Խնոյ յոգնէլ . ածել ՚ի բերիս . Խրճիթըդ Խորհուրդս հեղաս օլմագ , Խոգեկին գալմաճագ . *Ընդ ինքն և երկեղ հարիւր տղայն որ ընդ նմա՝ պարտաւանալ և քաղցեալք : Քննեցին զանօրհնութեդ , պարտաւեցան ՚ի քննել զքննութեդ : Պարտաւանալ և ապաիւսանալ ՚ի սակրութեդ մերում . Դս . Է . 4 : Սղ . ՅԷ . 7 : Ճ . Է . 7 : *Պարտաւեցան գահիճքն . Աքօբ . Ֆոխ : *Մոյն Թագոր (զգուսան) անգիրն ընգոտա ՚ի տանն , անկնալ պարտաւանալ . Ռուի . Ֆ . Է . 27 : *Ընդ գեաս խորագիտութեդ նորա զարմանալք , և տպա յետոյ անկաս պարտաւեցաւ նա ՚ի գալ սիրոյ նորա . Եէր . Խ . . . : *Եթէ սխալէ ինչ Թիւն , մի պարտաւորք . քանզի ոչ Է եղէ եկեղեցի սխալէ , այլ հրեայքն Թողին զիւրանց Թիւն . Ճ . Գ : *Ցերկիւղէ ահի երկնաւոր զօրացն լինելով նոցա գանառանալք և պարտաւանալք գիմոք . Ճ . Ա :

ՊԱՐՏԱՒՃԱՐ . ա . Ֆ . Վճարոյ կամ վճարելով զպարտս . պարտահատոյց . *Պարտաւճար նմա միշտ ՚ի ծառայութեդ բերէր : Հաւքեր հատանեցուածներ՝ պարտաւճարք լնալ բանագասին . Ցփ . Ի :

ՊԱՐՏԱՒԻՐ , տեառն , տիրանց , կամ տիրի , տիրոց . գ . Ցերն վիճոյն , ընչից . որ և լինի իշխան առնոյ պարտս ՚ի պարտաւանէ . ըստ յն . տսբ . ὦ ὀφείλει, cui debet . որում պարտի (ոք) . առնելի գեր . Ֆալ առհագը , տէրտգէը . *Եպիկի պարտաւանին իրքն զպարտաւորէն . Ես . ԻԲ . 2 : *Անեղերկիզ ՚ի գառաւորդ և ՚ի պարտաւորէ : Ի վերոյ առնուածն պարտաւորից . ՄԽ . Բփ :

ՊԱՐՏԱՒՈՐ , ի, ից. ա . Ὀφειλος . Reus, sons, crimini obnoxius. Պարտական՝ որպէս մեղապարտ . յանցաւոր . գառաւապարտ . *Ոչ անպարտ առանէ զպարտաւորն : Սրբելով ոչ պրէ զպարտաւորն : Պարտաւոր լիցի գառաւապանի համ առանի համ ՚ի գեհենն հրոյն . Ես . ԻԲ . 7 : Թաւ . ծԲ . 18: Մփ . Է . 22 :

ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԴԱՏԵԼ. Καταδικάζω. Condemno . Դատապարտել . *Զարիւն անբիծ պարտաւոր առանէին . Սպ . ՂԷ . 21 :

ՊԱՐՏԱՒՈՐԱՊԱՐ . Տ . ՊԱՐՏԱՒՈՐ . գԷՍ . *Ոչ ակամայ կրկիլ իմ զնաչին չարչարանն , և ոչ ՚ի հարիկ զնահ , և ոչ պարտաւորապար ըստ ասլոց մարմնոց . Նանայ :

ՊԱՐՏԱՒՈՐԱԿԱՆ , ի , ից . ա . Որ ինչ պարտաւորոց պատշաճի . *Հանճարեալ զմեր

պարտաւորական մահ անարգանօք կրել յանձն քո. Մ՚ալա։

ԳԱՐՏԱՒՈՐԱԳԻՍ. ſ. որ և ԳԱՐՏԱՒՈՐԱՐ. Ὑπαιτίως. Sicut obnoxius criminis. Իբրև պարտաւոր · որպէս վիճաստպարտ, կամ յանցաւոր. *Զհոգին անիգիտաձ յանցանաց՝ պարտաւորագոյնս առ հայր արձակեաց. Նար. խե։ *Հոգայ և այնոցիկ որ պարտաւորագոյն կեան, ժամանակ յաւզրամէիք առաւել նոցա. Փիլ. Նխ. Ք.

ԳԱՐՏԱՒՈՐԵՄ. ն. Καταγωνίζομαι, κατακρίνω, καταδικάζω. Inculpo, reprehendo, condemno. ἀναρτάομαι, obligo. ἐπ. ἔνοχος γίνομαι, εἰμί, reus sum. ὀφείλω, debeo. Պարտաւոր առնել. առգառնել. և Դատապարտել. իշ. պարտաւոր կամ գտանել պարտ գտանիլ. *Ազգապատուհանն զարգարեան, և պարտաւորեսցեն զամպարիշտն · Ի բանից քոց արդարասցիս, և ՚ի բանից քոց պարտաւորեսցիս : Տեսեալ յաւգայի՝ ոյ մատնեացն զնա, թէ պարտաւորեցաւ (յն՝ ի գտաւասան) : Պարտաւորեցար բանիւք բերանոյ քոյ. Օր. իԲ. 1։ Մգի.ծԲ. 3դ։ իԲ. 3։ ՁՈ.Բ. ծԲ. 5։ *Պարտաւորին զնա օրէնքն, և ոչ արդարացանեն ։ Ցիւրոց օրինացն պարտաւորեցաւ, և ընդ մեղսահպատակս եղիւն։ *Պարտաւորեցաւ կողմն ուրացելոցն. եվիւ։ Է։ *Ընդ ինքն զքեզ պարտաւորեցեր, և ես թոզամ զպատիժն. Ոսի. ապ։ *Պարտաւորեցին զնա անօրէնութիւք քահանայքն. եէր.Ի։ *Դաւիթ առ քաղցն եղյն զրկէնս նոցա , և ոչ ոք պարտաւորեաց զնա. Իգն ։ *Տուրք անօրինաց պարտաւորեցին ՚ի սրբութիւն (լաս յն.պատական գազին առ սրբութիւն). Ա՚ա՚ի. ծԲ. 9։ *Որով առաւել և պարտաւորեցեր զմեզ ընդ հարկաւ, քան թէ վճաւ բեցայք՝ հաւատացեալ քեզ. Ածւ. այսինքն պարտական կացուցեր , կամ արկեր ընդ հարկաւ.

ԳԱՐՏԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուշկ.նայն ընդ վ Καταδικάζω. *Կրկին չարիք են. զի զարգասն պարտաւորեցուցանեն, և զպարտաւորն ոչ արդարացանեն. Ոսի. Ես ։

ԳԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Պարտաւորն դոլ. արկումն ընդ պարտաւք, և ընդ գտանապարտութիւք. *Զարաչար բարկութիւք վճռեցաւ ընդ իս՝ պարտաւորութիւնն ազգայոյ. Իսիս ։ *Որով Թողութիւն պարտաւորութիւնն ՚ի մեզ գոյացի, և յօրինացն. Աւր։ *Սուտ գեաց ՚ի հաւարակաւէն զաւանն պարտաւորութիւն. Եւիւ. Է։ *Խորհեր՝ զի լիցայն վկայուէ, և ոչ ՚ի խօսից իւրոց ՚ի քաց վճռեսցէ զինքն յոյնմ պարտաւորութիւն, զոր յանգգնեալքն ածէին ՚ի վերայ նորա. Ոսի. չհ. Ք. 12 : *Ոչ նոր ինչ գտեր յիս զյանցս. նաց պարտաւոց մատախուզ, այլ նոյն եմ յաւէս նոքին պատասխանմն պարտաւորութեն. Նար. իՔ։ *Ոչ միայն անմոռութիւն, այլ անհատաւոութիւն ոտնի զպարտաւորութիւնս. յն. յանգիսանի. Ոսի. չհ. Ձ. 26։

ԳԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Հարկ անհրաժեշտ։ *Ընծաներ և փոքունք ախաջ՝ է երբեք զի ՚ի պարտաւորութենէ զօրութիւնս. Մ՚եին. զնա։

ԳԱՐՏԱՒՆԵՂԻ, կամ ԳԱՐՏ ԲՆԵՂԻ. փ. Δασμός. Portio, tributum. որ և ԳԱՐՏ ԲՆԵՂԻ ասի. Տուրք՝ որպէս հարկաւ տալի ՚ի բաշխ. բաժ. դարի. վերի. գաշ, տալան, խոշոր. * Ղովա վասն պատաւելոյ զծաւայս նորա՝ զգաստս իւր տալոյ պարտաշխի ՚ի Թշնամանս. Ոսի. ա. Թէս. Ը։ *Ջիւսան փոխանակ այլոց ուներ յանձին տալ պարտաւորեին։ Սէէիր. Ժ։ *Ո՞վ լուաւ, եթէ մարդ աք ՚ի մարգեանէ զմիածին որդին և զպերճն վասն ծառայիցն պարտաւորեին առնիցէ · Սոփ. ա. չհ. Ք։ Իսկ ՚ի հէն բա. գրի, *Գարտաշխ. փոխանակ, կամ պանգանգ. կամ Ը վճար ։

ԳԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Καταγωνίζομαι, ήττάω. Debello, vinco. πταίω, impingo, offendo. τροπάω, in fugam verto. իբ. fortuna adversa utor, ἐξ. Ընդհէն Թէ Գարտաւար կացուցանել զոտնին. Մարիա ընկճել զԸնծաին. յաղթել վանել յաղթահարել նեռն առնել. նուաճել. կործանել, և այլն. էէնդէ, հաֆգէքան ՝էէզէ, պամաֆ. էզֆնաֆ (ձն. ապ · ֆէէրէֆ, բէէրաւ. որ և պէրոպ, յաղթող.) * Հաւատով պարտեցին զՀագաւտրուԹիս։ Ընդ մեզ ձծ, գիտացէք հնձանուք, և պարտեցարուք : Գարտեցաւ այր իսրայէլի յերեսաց այլազգեացն։ Ընդէր արդեօք պարտեաց զմեզ աէր այսօր առաջի այլազգեացն։ Գարտեցաւ ազնիւներ և ազք իսրայէլի առաջի ծառայիցն գաւԹի : Գարտեցաւ առաջի իսրայէլի։ Ի պարտել ժողովրգեան քո իսրայէլի առաջի Թշնամեաց : Գարտեցաւ յուգայ յերեսաց իսրայէլի. և են։ *Մովսես պարտեր զամազէկ · Նխ. էւ ։

ՈՃով ասի. *Զամենայն բարբառս, որ յարիցէ ՚ի վերոյ քո ՚ի գաւասաան, պարտեսցես · Բ։ ծ՚Ք. 17։ *ՅամօԹ եղեն իսաուառնք , զարհուրեցան և պարտեցան. Եէէմ. Ը. 9. (յն. ըմբռնեցան։) *Դարձեալ ընդ նոյնս չարեալք (կամ չաղախեալք՝) պարտեցին ։ Ք. գէթ. Ք. 20. (այլ ձ. պատեցին, որ է սխալ։) *Գայտեցես սխտի. վրփ հգ. ֆ. Ը հին Թարգ։ *Գարտես յոզորմութիՁ, և ոչ պարտաես. Նար. ծԸ։ *Մինչև պարտեցաւ ձեռն նորա սրոյն (այլ ՁՃ.մատեցաւ). Ք. Ւփ. Ւ՚Ք. 10։ *Գարտեցաւ պատերազմի յաւուր յայնմիկ. Ք. ճ. ֆԸ. 33։ *Գարտեցաւ ամենայն ուրախութիւն երկրի. Ես. իՔ. 11 · յն. ՚ի բան գնաց . (որպէս Թէ և ՚ՀՀ. պարտէին՝ իցէ փարատիլ, վարատիլ։)

ԳԱՐՏԵԼ ՁԶԱՐՁԱՐԱՆՍ. Քաջերաբ համբերելով յաղԹօղ լինել քան յաղԹեալ. *Գարտէին առաքինութիբ գլարչարանս. Սէէր · Ը։

ՁՃՓՀՈՒԹԻՒՆ ԳԱՐՏԻՒԼ. Ըմբռնիլ յափշտակիլ առ ամօԹոյ պարտաւել. *Որ խիզախեին՝ յափշտակիլ պարտեաւ (յն պատաչաւ). Ըոր։

Անուռոյ կրաւորական է ասէլն Ա՚ ուս. Ք. *Գարտիցուք, զի յաղԹիցեմքն. քան զի հաւարակօրէն պիտեր՝ պարտեսցուք. այլ կամ Թարգմանեն հարկաւորեալ է գնել պարտիցաք, ՚ի նշանակ կրաւորականի, և կամ այլազգ իցէ գրելի։

ԳԱՐՏԵՐՓ. Տ. ԳԱՐՏՓ։

ԳԱՐՏԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Նուաճող. ընկճող. բռնաւար. Թշնամի. յն. պատերազմող. Ոլեմιος. *Ողորմիմ պարտեցիչոյն, և կամիմ զբռաւանք ածել զպարտեցուցիչն. Ոսի. յա. ՚ՀեփԻս ։

ԳԱՐՏԻՉ, տիպի,զաց. փ. լծ · երբ. փարփ. փեռ · ապ · փէէրփեռ · յն. փարփեռ · լար. ֆռ. ընփիչռ · · պայ առաւել. Կῆπος. Hortus. խակ παράδεισος, paradisus, hortus amoenus, աեռ ԴՐԱԽՏ, և ԲՈՒՐԱՑԱՆ. Գարտէզ ասի ընդհանրապէս՝ որ և է զուարճալի վայր ծառոց, պաղոյց, արմատոց և ծաղկանց, ջրով պատեալ տրամբ կամ փոսիւ և կամ ցանգով պաղ պաղիւ, գօսման. *Իբրև զպատէզ բանջարոյ։ Թագաւոր փախեալ ՚ի պարտիզի տան իւրոյ : Գարտէզ փախեալ։ Աղբիւր պարտիզոյ : Ա բարի ինձ պարտէզս և գրախտս : Եւ էր ՚ի ամէզ՚ի յորում խաչեցաւ, պարտէզ. և ՚ի պարտիզի անդ գերեզման նոր. էն։

ԳԱՐՏԻՉԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Κηπῶν ἐργασία. Մշակութիւն պարտիզաց. *Որոյ են արգ յաղագս պարտիզագործութեան շարադրութիւնք և օրինակք. (պես.) պարտիզապանաց. Գզոփ. հին։

ԳԱՐՏԻՉԱԿԱՆ. ա. Κηπουρικός, κηπούρος. Hortensis, hortolanus, էն. Սէաց հական պարտիզաց . բուսաեալք ՚ի պարտիզի. և Գարտիզպան . *Լսեսուրն խոտ է պարտիզական, անուշահոտ և անուշահամ. Ն՚ննոս։ *Ասպ ուրեմն պարտիզական օրէնք են այսպիսիքս։ Եւ մահացողք են պարտիզականքն. այո . Գզոփ. հին։

ԳԱՐՏԻՉԱՆԱՄ, ացայ. է. Κηπεύομαι. Sicut hortus fio, vigeo. Հանգոյն պարտիզայ բարգաւաճել. ծւիւ. ծաղիւ. *Զաղգս ուսանիցիմք զանկոյն, որ բանիւ յոգիս հաւատացելոցն պարտիզանայ. Նխ. էզփ ։

ԳԱՐՏԻՉԱՊԱՆ, ի, ապ. Տ. ԳԱՐՏԻՉԱՆ. *Կարծեաց նա ընմանէ, Թէ պարտիզապանն իցէ. Եէէ. համբ։ *Զայնքեր ոզբալով, ոմ պարտիզապան , ցոյց ինձ Թէ բարձեր՝ ի գերեզմանէն՝ ոմ պարտիզապան՝ եԹէ ՚ի բարձեր՝ ասաւ. Ը. փագ յոբ. նոյնպէս և յայլ տաղս։ *Գաւանեաց ոմն՝ի հարցանն վասն ուրուն պարտիզապանի. վրփ հգ. յ։ *Վասն կանոնոյ պարտիզապանին։ Եղիւ պարտիզապան. ՀՀ=Ը. փփ. Ք։ *ՇարագրուԹիբն և օրինակքն...պարտիզապանաց. Գզոփ. հին։

ԳԱՐՏԻՉԱՊԱՆԱԿԱՆ. ա. Սեպհական պարտիզապանաց . *Օրինակաւ ասատաւք գործչականի (արհեստ), կամ զհահակերտական, կամ զպարտիզապանականն. Գզոփ. հնով։

ԳԱՐՏԻՉԱՐԱՐ. Տ.ԳԱՐՏԻՉԱՑ ԱՆ. *Զայնչապի բանիւարովք՝ զրոյիք պարտիզարարն առ կաներ զմանգալային. Ի.ս.լ. Ը։

ԳԱՐՏԻՉԱՓԱՐ.փ. Ի բժշկարանի մեկնի՝ լուծվարին քարն. որ ՚ի հէն բա. գնի, ՀՀաւարար ։

ԳԱՐՏԻՉԻԿ, զիան. գ. Κηπίδιον. Hortulus. Գարտէզ փոքրիկ. պղՀՀէ, զօսմանՀՀփ. *Ընձեաւ զՀՀ յիւր պարտիզիկ մեռծաներ. վրփ հգ. յ։ *Տարեալ գնէ ՚ի գերզին Թագաւոն յիւր խակ ՚ի պրօսանաց պարտիզիկին ։ Զոր առաւել հանգուցանեն զմարմին նորա ՚ի նմին առանի ՚ի նոյն պարտիզիկն. ՅԻ. ՚ի։

ԳԱՐՏԻՉՊԱՆ. ի, ապ. ա. գ. Κηπούρος. Hortulanus. Դարմանաւոր պարտիզի. պղՀՀպան, պօսմանՀՀ. *Ընձա այսպէս Թուեցաւ, Թէ պարտիզպանն իցէ. ՅԻ. ՚ի. 15։ *Եբանեցաւ դրէչն՝ պարտիզպան եզքան. վրփ հգ. ֆ։

ԳԱՐՏԻՄ, ափա, ափ, ափիք, ափք, ափն, ափէ, ափէր, ափր, ափաք, ափէք, ափայլ, ափիմ, ափիս, ափիք, ափին, ապոլ ափեալ, ափել, ափլով. Բայ հաւարակ պափաստ. որպէս ՚ներլգ. վարի հՀլգա ինգրով. իսկ որպէս կր. առաքՀՀել աներկոյղ բանի՝ նոյն ընդ գիմալ. Գալոր է ինձ. քՀ, ՀՀզ. ՀՀեզ. Օբείλω. Debeo. Գարտական գոլ. պատաս ունել ընչից. պօՀՀ՝ օլՀՀ, պօՀՀնս օլՀՀփ. *Թողեաք զամենայն պարտ՝ զոր պարափիկ քեզ ընկեր քո : ԵԹԷ պարտկով պարտիկք ընկեր քո զինչ և իցէ : Որ պարափիկ ոք ինչ յարքունիս, Թողեալ զկին նմա։ Վասն ոչ ծաղաԹոյն՝ որ պարտեր յոհՀեաման յարքունիս։ Եւ զգասցի՝ որ պարտիք. և ինչ այլ ինչ՝ որ մաքս եկանէք յերուսաղէմ, այլ մի՛ եկքէ · Օբ. ծէ. 2։ իԲ. 10։ ՁՈ. Ֆ. ծ. 43։ ծՔ. 15. 3ց։ *Գարտեր նմա հարիւր կամ հինգհարիւր գահեկան։ Հասոյ ինձ զոր պարտիս։ Քանի ինչ պարտիս ՀՀ խնամի։ Թագաւոր ասէնայնի որ պարտիցին ՀՀզ։ ԵԹԷ յանցաւեալ ինչ իցէ կամ պարտիք, զոյն ինձ համարեայց։ Օք մի ապիկամ, եԹԷ և գազանն քո ինձ պարտիս. են։ *(Գոզնի) յիսուն պարտեացի դիտնեւսուի դրամ։ Գզոփ.Օրէն.Ը։

՚Առաւել են երկինք քան զերկիր. այլ չարաչար երկրպագութիւն՝ երկիր երկնից ... Ամենայն արարածք՝ արարչին պարտին երկրպագութիւն. ՄԵԼԵր. Ժ։

Անսովոր է ասելն. *Ընչեղ եա, մի առնուր փոխ. աղքատ, մի պարտեացիս. Բրս. ծղկ. խմա, մի պարտեցիս պարտս առեալ որպէս 'ի փոխ։ δανίζομαι, mutuor.

ՊԱՐՏԻՄ. Ὀφείλω. Debeo. Պարտական գտանիլ առնել ինչ՝ կամ հարկաւ, և կամ ըստ պատշաճի. պարտ է, անկ է, օրէն է ինձ, մեզ, քեզ, ձեզ. *Զոր պարտէաքն առնել՝ արարաք։ Ըստ օրինաց մերոց պարտի մեռանել։ Եւ դուք պարտիք զմիմեանց ոտս լուանալ։ Ոչ պարտիմք համարել ոսկւոյ կամ արծաթոյ ... զածականն լինել նմանող։ Պարտին և մարմնաւորացն կցորդ լինել։ Պարտէիք և յաշխարհէ իսկ ելանել։ Ցուցանել պարտի որ սերմանէն՝ սերմանել։ Պարտի կինն շուք գնել գլխոյն։ Ոչ պարտին որդիք հարց գանձել։ Այնպէս պարտի գնալ, որպէս նայն գնաց։ Վասն եղբարց մերոց պարտիմք գնել զանձինս։ Պարտիմք զմիմեանս սիրել։ Պարտիմք ընդունել զայնպիսիսն. ԷՆ։ *Զոր պարտէաքն՝ հատուցաք։ Թէ և 'ի բարի ինչ ծախեէր. չպարտէիր ինչ մեծարանել։ Պարտէաք զմեր չարիս ողալ, և ոչ զայլս գտանել։ Թէպէտև ոչք իսկ եաք, չպարտեաք այնպիսի գործս գործել. Ոսկ. Եռ. Եբր. Ն Ե. փիլ։ *Զի թէ զհայրս առաջնորդացն պարտեաք քննել. ամենայն ինչ վեր 'ի վայր կործանէր. ոտքն 'ի վեր, և գլուխն 'ի վայր. Ոսկ. Ե. փիլ։ *Թէպէտև մեք արժանի եաք կործանելոյ, այլ զգթածութեամբ քո և զքաղցրութեամբ քո ոչ պարտէիր անտես առնել. Գէ. Եզ։ *Ոչ պարտէիր այնպիսի գիր շարագրել. Ճ. Գ։ *Պարտէիր՝ զհաւատարմութեան ծառային և մարդկային արուեստ առնել. Գիփ։ *Փաւշ և ասասակ պարտեցաւ (այսինքն պարտաւորեցաւ) երկիրս ծնանել. Կոչ. ծդ։ *Աբորդել ոչ փոխանակ կերակրելով զծնօղն (որպէս սովոր է առնել 'ի բնէ,) պարտօղ ոչ իւիք լեցի (այսինքն պարտական)։ Յազագս երկոցունց պարտեցայց քեզ զգովութիւն. Փիլ. Լիւս. Ն յոհ։

Կամ իբր ՚ի. Պարտականութեամբ գոյ կամ գտանի. որ է ոճ լտ. debetur, oporteret. *Որչափ ինչ պարտէր (կամ պարտ էր)՚ի նմանէն (լինել), եղև ամենայն. Ոսկ. Յ. Բ. 13։

ՊԱՐՏԵՑԵԱԼ. Χρεούμενος, η, ον. Debitus, ta, tum. անսովոր առամանք որպէս Պարտ եղեալ. և Պարտաւորաշաւ. *Որ ամենեցունն պարտեցեալ է, տայցէ. Փիլ. Նխ. Բ։ *Վեհ և լաւ քան զմեծութեան պատուին պարտեցեալ՝ շնորհել քաւ նաշելի պարգևշնորհութեան. Նիւս. կազմ. Ա։ *Հատուցանել բարերարաց պարտեցեալ պաշտօնն. Ի Գիրս առաքին։

ՊԱՐՏԻՔ, տեաց. Տ. ՊԱՐՏ, ՊԱՐՏՔ, տուց. Ὀφείλημα, ὄφλησις. Debitum. գործ, փէն. *Թող մեզ զպարտիս մեր։ Այնմ որ գործիցէ՝ ոչ համարին վարձքն ըստ շնորհաց, այլ ըստ պարտեաց։ Թողցին ձեզ պարտիքն։ Ի նախանձու, և 'ի նզովս, և 'ի պարտիս։ ԷՆ։ *Գրեթէ ամենայն գնաց առ արդարոյ՝ զհայրենեացն հատուցանել պարտիս. Խոր. Բ. 77։ *Թագաւորն ոչ միայն զեւր տայր պարտիս (յանցանաց), այլև որոց եղեն պատճառք 'ի կորուստ. Եղիշ. Բ։

ՊԱՐՏՈՒԽԱԲԱՓ. ա. Որ թափէ զոխն պարտաւորեալ կամ զմեղաւորեալ. *Ի սատանայական պարտուխաբաթափ լեզուացն հալածեալ. Յհ. կբ։

ՊԱՐՏՈՒԽԱԲԱՓ ԼԻՆԵԼ. Առ զինու [illegible] թեամբ չար խաղալ զումբէ. *Պարտուխաբաթափ եղեալ և զողանջել 'ի սուր չորթունս. Յհ. կբ։ *Որպէս շուն լերբ պարտուխաբաթափ եղեալ՝ ածէր զերգուն զերկրաւ. Աշխր. Ժ. 14։

ՊԱՐՏՈՅ, ույք, ույց. ա. գ. (ի սեռ. բառին՝ Պարտ, պարտոյ.) իբր Պարտական ինչ. պարտուպատշաճ. պարտն. *Պարտ է մեզ իբրև զսիրելի որդի՝ փոխանակ հոգևոր սննդեանն՝ զպարտոյ պարտսն հատուցանել նմա. Վրք ՃԾաէ։ *Թուղթն նոցա առ այնոսիկ որ 'ի հեթանոսացն էին՝ վասն պահելեացն պարտոյից. Նխ. գծ։

ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἥττημα, ἧττα, ἧσσα. Adversum praelium, clades. Պարտելն. յաղթելն. վանումն. ԷԷՆԻԼՄԷՔ, ալթ օլմաք. *Պարտութիւն նոցա՝ մեծութիւն հեթանոսաց. Հռ. ԺԱ. 12։ *Պարտիլն ինքեան յինքենէ՝ յամենայն պարտութեանց յոռին է համանգամայն և չարագոյն. Պղատ. օրին. Ա։ *Զզուելի առնէ մեզ անգութ բանսարկուն զպատերազմն, և զպարտութիւն 'ի շամբրանայ. Եւս. Փր. Ա։

Ի ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏՆԵԼ, կմ գարձուցանել, ընկղմել, արկանել. Ἡττάω, ἡττάομαι. Vinco, or. τροπόω, όομαι. ἐντρέπομαι, ἀνατρέπομαι, in fugam verto, or. ἁλίσκομαι, capior. Պարտել. յաղթել. վանել, ել. *Թէպէտ և գարձեալ զօրանայցէք, գարձեալ 'ի պարտութիւն մատնեսջիք։ Որ ըմբռնեսցի, 'ի պարտութիւն մատնեսցի։ Ի պարտութիւն մատնեցաւ 'ի ձեռաց հեթթայեցւոյն։ Ի պարտութիւն մատնեսցէ զքեզ Տէր առաջի թշնամեաց քոց. քանզի 'ի ձեռն լինի զօրանալ, և 'ի պարտութիւն մատնել։ Զառաջին նորա 'ի պարտութիւն մատնեցից. Եզ. Ե. 9։ ԾԳ. 15։ Բ. Թ. Ծ. 24։ Բ. Ճ. ԻԷ. 8։ Սղմ. ՁԸ. 24։ Առակ Եզ. Բ. 5։ ԼԱ. 4. 9։ Դատ. Բ. 36։ Ա. Թ. Զ. ԷՆ։ *Եւ պատերազմել ընդ առաջ նորա զօրօք, և գարձոյց զնա 'ի պարտութիւն. և փախստական լինէր թագաւորն, ԷՆ. Ա. Թ. ԾԱ. 15։ *Ընկեցի մահ 'ի պարտութիւն. Եղիշ։ *Զյաղթահարելն պարծանաց զեւր, և զմեզ 'ի պարտութիւն արկանել. Խոր. [illegible]։

ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԵԼ. Խոստովան լինել զանձն յաղթահարեալ. իբրու ունել տուփին. [illegible]. *Պարտութիւն խոստովանեցաւ։ Պարտութիւն խոստովանիմ. Լմբ. պտրգ. սաղմ։

ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Պարտ գոլն. իրաւունք. (եթէ չկայցէ սխալ գրչի.) *Զի մի 'ի վարձուցն պարտութեան զրկեսցին. Սարգ. գն։

ՊԱՐՏՈՒԿ. ա. Պարտական. նենգաւոր. պարտուցանիկ. պոռփէկօղ. *Լիրբք և պարտուկք յուրաստ լինելով (զլանալով)։ Գտանալ լինի պարտուկ և յերշող. Մծբ. ծա։

ՊԱՐՏՈՒՄՆ, ման. Տ. ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. *Պարտուման լքեանոյք։ Պարտուման չարաչար 'ի տիգրանակերտ. Խոր. Բ. 85։ Գ. 26։ *Լուան զպարտուման զօրացն արքունի 'ի ծառայոց։ Լուր եղև պարտուման վասպուրականի 'ի տաճկաց. Ասող. Գ. 12։ *Ոչ է 'ի նուազս և 'ի բազումս յաղթութիւն և պարտումն, այլ յայս անդրորդութեան հրամանի. Փարպ։ *Տէրունի նշան ... որ ունի յինքեան զանձս ... զպարտութեան մահու, և զուծումն մեղաց. (զոր մարթ է առնուլ և որպէս ներքգ.) Նար. ծա։

ՊԱՐՏՈՒՊԱՏՇԱՃ. Տ. ՊԱՐՏ. ա. ԷՆ։

ՊԱՐՏՔ, տուց. Տ. ՊԱՐՏ, ոյ. գ։

ՊԱՐՏՔ. տից. գ. Բառ անստոյգ. որպէս Պարտութիւն. կամ Յաղթութիւն, և յաղթական. *Զինուորութ (երբեմն տայ) զպարտիցն պարտութեան վանման. Գիփ. (մի ձ. զմարտիցն)։

ՊԱՐՏՔԱՀ, կամ ԱՄՊԱՐՏՔԱՀ. գ. Անուն աղանդոյ կամ գրոց առ պարսիկս։ Եղիշ. Է։

ՊԱՐՓԱԿ. ա. Պարփակօղ. որ շուրջ փակէ. պաշտպան. հովանի. *Տէր օգնական է իմ և պարփակ, հանդերձ հրեշտակօքըն շուրջանակ. Գնձ։

ՊԱՐՓԱԿԱՐԱՆ. ա. գ. Նոյն ընդ վ. կամ Պատսպարան. տեղի և պարիսպ ամրութեան. *Պարփակարան անխորտակելի նորոյս սիոն. Նար. ծդ։

ՊԱՐՓԱԿԵՄ, եցի. Ն. Περικλείω, κύκλω περιστεφανόω. Undique claudo, corona cingo. σφίγγω, stringo. Շուրջ փակել. պարունակել. պատել. պարապրել. Բէջըտանմագ. գուշաթմագ, իչինէ ալմագ. *Պատելով զսկիւթք և զսկիւթեացիք՝ պարփակէ զսիրտ զերս։ Ոչ սակաւ շուրջ զերկնականօքն և զվրօք (այս ինքն զերբերիացւովք) պարփակեալ լինին կղզիք. Արիստ. Ծ։ *Շուրջ պարփակելով թագաւորաց զօքն. Շուրջ զարտաքնոյն կողմանէ պարփակեալ ունէր պարսպաձև կաղմութեամբ ամրութիւն՝ 'ի խիտ և 'ի խոցոտող մացառուտ փշոց. Գիփ։ *Պատերազմական զինուք պարփակեալ. Լմբ. պտրգ։ *Բանակք սերովբէից հրափայլ թևօքն պարփակեալ զարքունական աթոռն. Խոր. Հրտմ։ *Զնա սերովբէքն պարփակէ հրեղէն սուրն. Յհ. կմ. եկեղ։ *Հրեղէն սրովն պարփակել զճանապարհս ծառոյն կենաց. Զքր. կթ։ *Բանակօք հրեշտակաց պարփակէ զնոսա. Խոսր։ *Պարփակեալ քո ձեռամբդ զդաստառող տաճարիս։ Ի յամենայն պարփակեալ կցորդութք հրեշտակաց. Նար. ծԲ. ԿԶ։ *Պարփակեցաւ ամենազօրին այս օգնականութբն. Վրք հց. Ձ։ *Որպէս թևովք՝ խնամական պահպանութբ զպարունակօղն պարփակեցեր. Նար. խաչ։ *Ոչ կշռի և ոչ պարփակի։ Ոչ տեղեաւ պարփակի (ած). Ցմ. Ջ։ Մագ. Է։ *Զոր ոչ տանին երկինք և երկիր, 'ի կիրկս ծերունւոյն պարփակի։ Մեկն. ղՁ։ *Յանկարծակի պարփակեալ մառախղով։ Անարև միգով յամենայն մասանց պարփակեալ. Գիփ։ Նար. ԻԳ։ *Ի խոր ախորսէ պարփակէր ոչ միայն զանձն նորա, այլև զամենայն համատոհմն նախարարս ազգին իւրոյ. Ղևոնդ։

ՊԱՐՓԱԿԵԼ. Ամփոփել. սիրտ պահել. ամբարել. 'ի ներքս ընդունել. *Պարփակեալ ունէր յինքեան զչարակամ սիրոյն. Փաւստ. [illegible]։ *Զառաջեալն 'ի քէն 'ի մտածումն մեր պարփակեալ ունիմք. Պղատ. փիլ։ *Ցիւր տաճարն հրաւիրէ, 'ի սուրբ որբոցն պարփակէ. Գնձ։ *Եւ ոչ զուշ խմաստիցն 'ի նոյն պարփակեմք. Լմբ. պտրգ։

ՊԱՐՓԱԿԵԼ. Պատեալ պաշարել. *Եթէ երկամբք վշտաց դժոխականաց զիս պարփակեսցէ. Նար. ԿԳ։

ՊԱՐՓԱԿԵԼ ՊԱՐԻՍՊ. Պարսպել. *Յաղթութեամբ իշխանութեան պարփակեսջէք պարիսպ. Նիւս. Ա. բեԹղ։

ՊԱՐՓԱԿԵԼ ԹԱԳԱՒ. Թագ կապել. բոլորել զպսակ. *Թագաւն զգլուխն պարփակեալ պսակէ. Նար. ԵՐԳ։

ՊԱՐՓԱԿԵԼ. Ի բաց պարուրել. Ծողոպրել. խուսափել. *Տարաժամ մահուանէ պարփակել. ըղկապեալն 'ի բանդից արձակել. Գնձ։

ՊԱՐՓԱԿԻԼ. որպէս Շուրջ կալ. *(Իյարութենէ) հրեշտակք պարփակին զմարդկան ազգաւ. Ոսկ. Ա. Բես. Է։

ՊԱՐՓԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Պարփակելն. պարագրութիւն. *Ծով լայնանիստ և մեծատարած բոլորակութբն և պարփակութբն. Խոսր։

Եւ Պատումն. պաշտպանումն. պլլըքոսծ. *Խզեսցես զերիզապնդեալ մահագդեստս պարփակութեան դժոխայնեայ կապանաց. Նար. ԾԷ։

ԳԱՓԱՆԱՒՄՆ, կման. գ. Պարփակիլն. չուրջ փակիլն. յն. պարսատհմանում է: Περιορισμός. *Ի վերջան զառնլի և ընդ սահմանաւ պարփակումն է ածուել. Պզմ. կէ:

ԳԱՒԹՐԵԼ, բառ. անյայտ. իբր յն. Ձգել, քարշել. Ἐφελκύω. Attraho. որ Թարգմանի և Գաւառել. (Թերևս այսպէս էր գրեալ.) *Թռչելու և կարի ոք մեծամեծ իցէ ալեաց, այնու վազ պաւգրի, յորժամ հեղուլն պարկեշտանալ ցուցանես. Ոսկ. Եբր. իբ:

ԳԱՒԻԱՆՈՒՓ. որպէս և Գաւազնիկ ոք Պողոմեղոսք. հեռաւոր այլևայլ աղանգոց զորոց ի բա. յսկ. ան. լեցի բան: Պիտա. ՁԿ. իմ: Շ. Խզ:

ԳԱՒԱՄ, ի. պաքարք, կամ պաքարարք. գ. Բառ. եբր. որպէս Աբջառ: Տե՛ս և ԳԱՒՐԻ: *Ջոր և ի այլս է առնանել. զի մինքնայնեալ պաքարարքն զանշարժ լուծն ի մէջ ունելով այնպէս ընթանան, ասնելով զծանրութիւն բեռանցն. Լմբ. ի չբ. Նխ. կալմ:

ԳԱՒՔՍԻՄՈՍ. ի, ից. գ. Բառ. ռմկ. ֆէտ-խիմբ, ֆէտ-խմբ, գիշմբ. *Ἄρτος δίπυρος, παξ:μας. Panis biscoctus, tostus, nauticus, paximas. իտ. Biscotto. Հաց էորբա ցուցեալ կրկին եփամբք, կամ յետ եփելոյն՝ կրկին եգեալ ի փուռն, այլ և այլ ձևով և չափով. *Եդ ի վերայ սեղանոյն պաքարմատս էորա, այս ինքն վերցնորդ մնան նկատնակի միոջ. Վրս հց. իշ: տես անդ և Ե. և այլն, ատեայ. (գրի անդ և Տաքսիմատ.)

ԳԱՒՔՅԱՄՈՍ. Ա յսպէս գրի միշտ ի հին Վրս հց. Պաքսիմատն:

ԳԵԳԱՍ, ՊԵԳԱՍՈՍ. Տ. ՊԻԿԱՍՈՍ. *Հեծնիր ի պեգաս, Լուր հան ի քալիէն. Մագ. ն. ըսա Լ.Կ:

ԳԵԿԱՐ. Տ. ԲՆԿԱՐ. *Ընդատ ի հարկէ և ի պեկարէ (կամ ի բեկասրէ). Կանան:

ԳԵՀԻՄՈՆ. գ. Ալմաիք լինչ կամ պըտուղ վայրի, որ լինի ձմարուկ խոզից. Տե՛ս և ԵՂՋԻՒՐ. *Որպէս պետիմոնն և մնուկքն և տիւգանքն՝ խոզի կէլուկուր լեն՝ փոքր լինչ անգիտացն. Նոյնպէս և գաւն և տապուտկ և Թքանելի քան զմեզս ոչ ոք գտանիցէ. Համամ. առ:

ԳԵՂԱԴՈՍ, ի, ից. գ. Բառ. յն. Էջ. լագոս. Πέλαγος. Pelagus. Ծով խոր. Համատարած. միշավայրք ծովուց. անդունդք կիմ խորք ծովու. քէնիչ օրնաբք, փերէս. *Խոստիս տահմանի՝ ըստ հնոլսոց ախտեներական սեզագոսին: Նշանագ է առ երի կալով մակեգոնիոյ ի մէջ պետգագոսայն. Խոր. Ցե: *Ի մէջ պոնտական և կասպիական պետգոգոսացն. Թղթ. գոչ:

ԳԵՂԱԿԱՆ. Տ. ԹՈՆՉ:

ԳԵՂԵՑ, եցի. ն. (չծ. ի. պեէնէփ, պեէնէփ.) Ἀναφσκαπτω. Effodio, fodio, pastino, ἀντλέω, ἐπαντλέω, haurio, exhaurio. Իրևլ զիսրս. և ի գուբս հանել՝ ի խորուսս կամ՝ ի փոսոյ կամ՝ ի փլաձոյ գինոյ և զայլ իրս. ֆորել հանել. փալէի էբեֆրմաֆ. *Գուբն զոր փորեաց և պեղեաց. Սալ. Ե. ւճ: *Ի հանդերձս իւրեանց ընկալեալ գինոյն՝ որսացաքս պեղէին. Ագաթ:

Ընմանութեամբ. *Եթէ անզգամ իցես, միայն պեղեացիս զխորս. Ածաւ. ի. ւշ: *Օչար գործոյն զմիմեանս արուսքս պեղեալ. ՅՁԲ. ՅԵ: *Պատկառեալ ցուցանել, պէս պեղելով լիս բանից ականջիդ միանգամայն ժողովեալ նախատանս. փիլ. Ֆ. բան: *Կործանեցան՝ որ զարգար արիւն իւրեանց անձանց պեղեցին՝ ի գլուխս. Ճ. Գ:

ԳԵՂԵԼ. Խորել և բանալ. Չրհոր՝ էս բանալ. ալֆագ. *Պեղել զիսցեալ չրհորսն, և ըզգուրսն. ՚ևլ. Յն. *Պեղեալ և բիրս հոլս յորմ քանքարսս, և սասակասկս լորս. Խոր. Ֆ. Յշ: *Ջարտասուաց աղբիւրան պեղէ. Լմբ. սղ:

ԳԵՂԻՄ. գ. Բառ. յն. Պելէկղ, պէլէչ. Բաժակ. սկաւառակ. սամսան. *Գեղեսի, պեղեսէս, կրկին ապակի է. և ուշի նոյնչափ չ սման քահատ. Շէբ. լաթ. Ն լբ:

ԳԵՆՏԱԿՈՍՏԷ, ՝ ի, ից. գ. որ գրի և ԳԵՆՏԵԿԱՍՏԷ, ՝ ԳԵՆՏԱԿՈՍ, ԳԵՆԴԱԿՈՍՏԵ. Բառ. յն. Էննէփէոտէ, Πεντηκοστή (ήμέρα). Pentecoste, quinquagesima (dies). Ցիաներորդ (որ). այն է Տօնն յիսուն աւուրբք զկնի զատկի. երբ ընծայն հաշուեալ յեկեղցի յեգիպտոսէ, և ի նոր օրէնս՝ ի յարուցէնէ քրիստ. այն է Հոգեգալուստն. *Ա յժմ լինիմ յետ եփեսոս մինչև ցպետնտակոստէ. ա. խոր. ծէ. 8: *Ի տոնի զատկին և պետնտակոստէին. Վրս հց. իշ: *Ցաւուր մեծի պետնտակոստէին. Նար. կէ: *Զատկին, պետնտակոսն, տաղաւարաց հարքն. Նխ. ղնա: *Կատարեցաւ տոն պետնտակոստէին: Փուլթայր՝ եթէ հնար ինչ իցէ նմա, զօրն պետնտակոստէից երթալ յերուսաղէմ. Ե. գ. ծէ. 3ւ: Գործ. Ե. 12:

ԳՆՏԱԿՈՍՏԷ ասի երկուին և Միջոցն յետնոց, կամ յետն աւուրքն այնոքիկ՝ ի զատկէ ցգալուստ հոգւոյն սրբ. *Ընդ ի կատարել աւուրցն պետնտակոստէից. Դծ. Ե. 1: *Ի ընդուլ պետնտակոստէին երևելցաս հոգին. Սբէբէր. գ: *Ցաւրքսէն չորեքտասաներորդին մինչև ցմեսս կիսլսիկ երկրորդ չաւսթոս պետնտակոստէին, որ լինին աւուրք տասն. ճ. Բ:

ԳԵՆՏԱԹՂՈՍ, ի. գ. Բառ. յն. էննէաթլօս. որպէս Թէ հնգամրցանք. Πέντα-θλος. Pentathlum, quinquertio. Հնգեակ նահատակութիւն յոլովմպիականն, որպէս առ.ունէին խաղսս անուն, բայց յոմանց գիրէ համօրէն մրցանաց ագոնին. *Ցաւելսլս և պետնտաթղոսն (կամ պետնտատղոսն): Ի պետնտաթղոս կռուին՝ յերիս ողոմպիագոս յաղթեցաց: Ցաւելսլս մանկաւոյ պետնտաթղոսն. Նտս. իբ. ա:

ԳԵՈՒԵԿԵՄ. ՝ Տ. ՓՍԲԵՒՆԷ. *Դու խոր.

ԳԵՈՒԲԵՄ. ՝ լատս խնգրես. հս ազ չնեմ զպիտանութսան պետնեկել զնորոցն. Մագ. Բ: *Բերան՝ որ է առնիծոս առ ամէն նայն ինչ ղէն, զայս պետնեքեալ, եգիտ առ րին յերկուսին կողմանս փետնեկեալ զքերանն. փիլ. ատ:

ԳԵՏ, ի, ից. գ. Ἡγούμενος, ἄρχων, ὑπαρχος. Princeps, dux. Գլուխ կամ գլխաւորն ի բազմնէ. առաջնորդ. իշխան. դեղ, սեր. պալ, բէէս. սանս. ֆոթի. *Մի՛ պատկասեչ իշխան յուգայ, և մի՛ պետ չերսանց նոցա նորա: Իշխանք և պետք առնչին: Ըզպետս և զգունատորս. Ծն. խէ. 10: ա. ճ. Ե. կս: Գաբ. Գ. 2: *Ջպետս և զիշխանս իւրոյ ազգրսէ. Ագաթ: *Ա յսորիկ պետք են գըլխաւորսէն. Նար. Ը: *Գլուխ եկեղեցւոյ և վէմ՝ հիմն անշարժելի. պետ ըհոգեաց գասուն. Շ. փալ: *Պետքն քրոջէնից (հրեշ. ասկապետն) որպափալ զգեստսուրեալ. ի գոյն արփւոյն պճնեալ ի պատից որ յաղսէն. Յ. փալ. յոր: *Եթէ զորական ոք յատապալիսին ինդրէ զմայսի գիշէ. պետսս նուաճ կրթեսցի. Սինոս. ի մէ: *Ո՞րպէս հայոց սկզբ պետ վերակոչիմ (այսինքն Հայրապետ). Շ. ապեն: *Պետ վայրէից կոչեցայ (այսինքն վարժապետ)՝ յանչինս գասատեալ. Նոր. հբ. *Ինդ մարդդ պետին կամիմ խոսել: Ինքն մարդ պետ առ Հստ: Պետ մարդն հրամայեալ (այսինքն մայրապետն). Վրս հց. յ:

ՊՏՏ. Տէր և իշխան առաջնին անուանց. *Ջպետս գասատացդ. ՀՀ:

ՊՏՏ. Ընտրելի՝ յոր և իսկ կարգի. սկիզբն. (որ և արտաք. պեփ, պեփի.) *Գերագասատար է և կատարելագործ՝ որգի, որպէս պետ ամենայն կատարելութեանց: Ամենայն առաքինագործութեանէ արարչագործ, և պետ ամենայն առաքինի. Մոսէս. *Ի դիտն:

ՊԵՏԱՔԱՐ. ն. Ἀρχικῶς. Principaliter. Իբրև պետ. իշխանաբար. *Ընդ գերագոյն պետութեանն զնոսա քաղաքավարս գարձնելս, և այլոց պետապէս առաջնորդել: Ընդ գերագոյն պետութեան պետապէս է գործելդ. Դիոն. Երբ: *Որոց ընդ ինքեանմբք՝ պետապէս առաջնորդել. Շ. հրեշ:

ՊԵՏԱՔՈՑՆ. ա. Ἀρχικώτερος. Principalior. Գլխաւորագոյն. *Գլուխ՝ առաջինն է մարդոյ՝ ուր գրէն զքաւն, այլև կնոջ զայսնովք, և պետագոյն քան զայլսն. Պիւզ. Յն:

ՊԵՏԱԿԱՆ. ի, ից. ա. Ἀρχικός. Principalis. Սեպհականն պետի կամ պետութեան. իշխանական. գլխաւոր. վերկ. *Ի խորհուս պետականս վերամբառնալ Հռոմեացիս. Ցե. կբ: *Ջնեռագաւորն մեր՝ հանգերձ պետականն հանգերձ հնազանդեցելովք. Նար. գանյ խլ: *Ջմի՝ ի նոցանէն կացուցանեն պետական և պարտաւոր: Նաև քառունքն կրկնակի (առ եղևսրիս.) հիւպանին հանգերձ պետականաւն գասու: Ա յսպիսի խոկ պարտ է պետականին քահանայական պարտուն (այսինքն եպիսկոպսի) լինել: Ջօտարան ի ծառայութիւն վաճառել՝ պետականին հասաւ ցանկ բանիսի. Մագ. իբ. լ. խբ. յ:

Կամ Տիրապետական. ինքնիշխանական. միահնծան. *Օգոստոս յետնորդի սմի իւրոյ պետական իշխանութիւնն սպանանէ ըզկղէոպատրա. Ջփր. ի:

ՊԵՏԱԿԱՆ. Տիրական, տնօրէնի, սեմնիչ հան. *Իսմիչ բոլորից սերտագոյս տնօ պետական. Շար: (Ակմ է և բարգութեան Աշխատասան:) *Ընդ հօր, և պետական ոք հա գործոյն: Երկրորդն ձեռնտ՝ պետական երթագործ. Ջփր. ի:

ՊԵՏԱԿԱՆ. գ. Գետ. իշխան. ասէր. *Ջառնն Թագաւորի՝ զիսահնծան պետասկանի՝ զոր ծննդեանն յորինեալ Ջփր. ի: *Ի բաց կացեալ՝ ի հնազանդութենէ իւրոյ պետականին. Ագաթ. Գ. ու:

ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀρχικόν. Principalis potestas. Գլխաւորութիւն պետականի, իշխանական պետութենէն. առաջնորդութենէն. գիսապետութենէ. *(Ընդան պետութենց երինասարոց) յայսանէ զնծասանակ պետականութենէն և առաջնորդականութենէն կարգաւ արգասնին. Դիոն. Երբ: *Որ զգիտասկանգ առաջնել է յանձին զպետականութենէ քահանայական գասու: Բոլորն հարց պետականութենէց: Մ սկսաւորդ պետականութենէ նկեզեցւոյ. Մագ. Ե. խէ. ծէ:

ՊԵՏՆԱՄ, ացայ. ւ. գետ լինել. սկբատակել. իշխել. սկիզբ. *Ընկեալ գասանն զսահմանիքսն սերտագոյն պետապէս ընդ հոգևոր զնկիկրն Հայոց. Խոր. գ. 36: *Գետասցէ ասն ի: Պետացեալ ասն երկու. Ածաղ. Ե. ձ. 6:

ՊԵՏՈՒՐ, ի. ա. Ἀρχοποιός. Qui principes vel principatum constituit. Գետ կացուցիչ ըստ. Թագաւոր Թագաւորաց, և տէր տէրանց. *Ընդ նոյն ըստ կարգաւ ըստ պետարիչ առ պետապէս պետութենէ. Դիոն. Երբ: *Ջնորին պետարարքն պետութենն և բնութեանէ զգերագոյն գործապետութենէն՝ նոյն ինքն կարգապետութենէն գասս. Մագ. անդ: *Ի պետականացս պետարարքն պետութենէ գերագասատացեալ. Ը. հրեշ:

ՊԵՏՈՒՆԵՄ. ա. Գործապետ. պետ. իշխան. *Ջայն ոչ ևս պետս հրամայութիւն առ. մեռան և բոսս ոգապարիցն՝ ի վե չնդոյն ի. հինն պետապէ՝ երդագապէս ժամանել՝ ի յոյն

երևելի. Գիր։

ԳԵՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, ի. գ. Գետաւելի. իշխանաւելի. ՙՕրզաւորք յառաջաւէր՝ ի պատաւորութենէն իւրեանց. Կաղանգ։

ԳԵՏՄՈԳ-Ի-Ա՛նուն ազատգոյ և գլուխ առ պարսիկս. ՙԱյս հինգ կէշտք են, որ գրեալ անէին զամենայն օրինաց մոգութենէն. քանզի արտաքոյ տոյն է և միւս ևս այլ վէպերորդ. զոր պատմեդն (կամ մոգպետն) ասէն։ Եղիշէ։

ԳԵՏՈՒԹԻՒՆ, գ. գետ գոլն. իշխանանական գլխաւորութենէ. աւերութենէ և առաջնորդութենէ յոր և է կարգի. որպէս յն. Ἡγεμονία, τὸ ἡγεμονικόν. Imperium, ducatus, ևն. ՙՉուանցն իւրաքանչիւր զՀետ միմեանց ըստ պետութենէ. Թղթոց. Է. 17։ ՙՀոգւով պետութենէ քով (կամ պետութենէ քո) հաստատեա զիս. Սղ. ծ. 14։ ՙՏէրն՝ պետութենէ անուն է, և քոնն՝ ածութենէ. Ոսէ. 14. ա. 2։

ԳԵՏՈՒԹԻՒՆ. Իշխանութենէ արքայական, և գաւառապետական. որպէս յն. Ἐξουσία. Potestas, potentia, principatus, magistratus. τυραννία, tyrannia, dominatio, imperium. ՙՏանիցին զձեզ՝ի ժողովուրդս, և՝ի պետութիս և իշխանութիս։ Ա՛ի մատնել զնա պետութենէ և իշխանութենէ գաւառապետին։ Իշխանութենէ և պետութենէ հնազանդ լինիլ. Ղկ. ծ՚Ե. 11։ Ի. 20։ Յիս. Գ. 1։ ՙՀաստատէր՝ ի վերայ ամենայն երկրի յամենայն պետութենէն և գործութենէդն. ա. Գ. ա. 4։ ՙՁպետութենէն առնուցուս՝ ասուրեստանեայք ունէին։ Կալաս զպետութենէն։ Քակէր զպետութենէն ասորեստանեաց. Ե՚ա. Կր. ա։ ՙԱկանէիցոյ ե յիշխանութենէ և՝ի պետութենէ իւրմէ, որ ածանէն անձամբ կամեցաւ. Եղիէ։

ԳԵՏՈՒԹԻՒՆ, թիւնք. Անուն միոյ յինէնակ դասուց հրեշտակաց, այն է օրհնեցորդ՝ի վերուստ՝ի վայր, և երրորդ՝ի սատ՚ի վեր. (որպէս յն. Ἀρχή. Principatus. կամ Ἐξουσία. Potestas. որ՝ի սե գիրս անիսկ դնին որպէս գետութենէք կամ՝ իշխանութենէք.) ՙՆաւայց ընդ սմին իւրմէ յերկնէ. Նաւատրս՝ի վերայ ամենայն իշխանութենէ և պետութենէ։ Զի յայտնեցին արդ իշխանութենէդ և պետութենէդ՝ որ յերկինս են։ Եղեռ աթոռք... եղեռ պետութիք։ Եէս. ա. Ճ։ Կղ. ա. 16։ ՙԵրկնայնոցն պետութենէդ են։ Դիտեն. Երես. սահ։ ՙԴադք անմարմնոցդ պետութենէդ, հրեշտակապետիցք բարձրութենէդ։ Գերագոյն էին պետութիք վերին, հրեշտակապետիցք երկնաւորք, հրեշտակաց զինուորութենէք։ Հրեշտակապետիցք երկնաւորք, և հրեշտակաց զինուորութիք, պետութիք բարձրագոյնք՝ի քահանայապետութենէն երրորդ. ԺՀ։ ՇԺ։

ԳԵՏՐԵԱՆ, ևանք. Ց. ԳԵՏՐՈՍԵԱՆ. Գիտնական պետութեան գնգին փութով ազգ արտաքինք. Նար.փագ։ ՙԱյժմ ընդ պետութեան ես՝ի պարի, թագաւորեալ՝ի յապատնի. Լմ՚. ՙի ընտ։

ԳԵՏՐԵԱՆ ՎԱՐ ասի և ինքն վէմն հաստատոյ Գետրոս. ՙԵկեղեցի՝ որ հիմնեալ՝ի վերայ պետրեան վիմին. Ջ՚ր. Ծ՚ր՚Ծ՚ր։

ԳԵՏՐՈՍԵԱՆ, ևանք, ևանց. ա. Որ ինչ անկ է պետրոսի վիմին հաստատոյ. ՙԳետրոսեան օրինակութենէն (այսինքն ըստ օրինակին պետրոսի). Նար. Լ։ ՙՁամէն՝ արիգեական ծառկոյ՝ ապոստոսեան հօտէն հալածեաց. Շ. փաղ։ ՙԳովեալ գնգին պետրոսեան՝ ասելոյս յայտութենէ։ Գետրոսեան բանին այսօր (՚ի վերնատան) զգեցոյց հոգին՝ Թագուցեալ լրատուական վիպասանութենէ. Տաղ։ ՙՀնորհեա սմա ընդ պետրոսեան աթոռակցութենին վերատեսիլ. Մաշ։

ԳԵՏՐՈՍԵԱՆՔ. գ. Օն περὶ Πέτρου. Petrus et socii sui. Առաքեալք՝ գասակիցք և ընկերք պետրոսի. ՙՅորժամ առ պետրոսեանսն եկն, ասէ ցնոսա. Չօշափեցէք զիս և տեսէք. Աշ՚ափ. ա։ ՙԸնդ արքայհաւատացեալն և ընդ պետրոսեանցն գլխաւորութենէդ գասակարգեաւ. Խոր։ ՙՈրպէս՝ի ներքինն սմով լուսաւոր հովանոցաւք պետրոսեանց. Գիտա։

Որպէս և Յաղորդեալք և հետեւողք պետրոսի՝ հաւատովքդ. ՙի պետրոսեանցն եմ տեսակցեալ, քարոզակիցք փրկանք եղեալ. Վիպ։

ԳԵՏՐՈՍՕՐԻՆ. ն. Ըստ օրինակին պետրոսի. ՙՈչ պետրոսօրէն երկմեալք (՚ի վերոյ լուրց), այլ փրկչաբար խոստացեալ. Ծ՚ր։

ԳԵՐԵՑՈՒՏ. գ. Բառ յն. Ἐκεκρυφώς, կամ Ἐκεκρυφώς. Պարուճեալ, ὑπερειδων. Inspector. Գարեա. տեսուչ. գ.ա. ՙԵպիսկոպոսն, կամ քորեպիսկոպոս, կամ պերճետա (՚ոյլ ձ. պերճետա). Կանոն։ ՙԵպիսկոպոս, կամ քորեպիսկոպոս կի պերճետաւն։ Քաղքենիս կոչեալ երկու են. մի ձեւնադրելոն, և մի սէ. և պերճետաւ է՝ որ այժմ է (համաձայնեալ մասցիսալ) բառս. Մխ. դ։

ԳԵՐԵՒԻԵՉՏ, ի, ից. Բառ անյայտ, իբրե Շրջակայ մասունք ընծանց. կամ տեղի բառ. սահելոյ մտանից յընացս. ՙՕտեղի շնչառութենէդ մի (քան) զմի լոյն Թուով մտցուն պերճեւշիկն Թէ կարէր ոք ճանաչել. Կաղ։

ԳԵՐԻԱՄԵՆԻԱՆ. Կրկին բառ յն. Ἑρμηνεία, Περὶ Ἑρμηνείας. De Interpretatione. այսինքն Յաղագս Մեկնութենէ. այն է Մի՝ի գրոցն արիստոտէլի, ուր բաց յատարին քերականական մասունք բանի ասացմանարհէն, մանգագրաւ ըստ հյ. ՙՍկիզբն և նախագրութենէ գրոյն, որ ասի ըստ յունաց Գերմենիաս, և հայկազեն՝ Մեկնութեան։

ԳԵՐԻՊԱՏԵՏԻԿԵԱՆ. կամ **ԳԵՐԻՊԱՏԻԿԵԱՆ**, ևանք, ևանց. Բառ յն. Ἐκεκρυφώς. Περιπατητικός. Peripateticus. այսինքն Շրեմական. զգնացօղ։ Ա՚յս անուն էր արիստոտէլի և հետեւողաց կամ գասակարգութենէան նորա. ՙՈրիասգրաւ զոս հրէայ՝ պերիպատետիկեան փիլիսոփոս Ճանաչէիր. Ե՚ա. ԺՀ։ ՙՓիլոմագորիանքն և պերիպատետիկեանքն՝ միաբեի և ինամակալութեան։ Ոչ որպէս պերիպատետիկեանքն ասեն և այլն. Եղիշէ։

ԳԵՐԻՒՈՆ. Տ. ԿՏՏՊԱՆԱՆ, ըստ ե՚նչ։

ԳԵՐՃ, ի, ից. ա. (հմ. հյ. բերձ, բարձր, և պարծ. պ. գերձ. ար. գերզ.) Գանձալի. փառացի. սեգ և սուք. չքեղ. Ճոխ. երևելի. մեծ. գնդեցիկ. հոյակապ. նազելի. հիւթեղ. ընտիր. օրհնեալ. յն. Γαυρίων, γαῦρος (հմ. գոռալ.) σεμνός, ևն. Superbus, ut Egregius, elegans, gloriosus, spectabilis, gravis, ևն. ՙՓառասիրացն օտարք պերճք և Ճոխ Թագաւորք ոսկիակապք զարդոյն՝ի խոնարհացոյն բազմեալ մարի. Շ. գ։ ՙՊերճիցն և գլխաւորքն՝ի նոցանէ. Խոր. ա. 22։ ՙՀոյլ ծերունեաց պերճից. Նար. փաղ։ ՙՊերճ և պանծալի հզօր Թագաւորութենէդ. Ցհ. ի՚ե։ ՙԱմենեա խրտիլն հարանցեալն զարդոս պերճ և պատկառ սաղարթանաւք զարմիս. Մաղ. ՀՀ։

Կամ Պատկառ. զարդ արուն. ՙէ՚ն՚ի՚ն, բաճքրաչէ. ՙՈչ պերճ հանգիսիս պճնել. Կանոն։ ՙՁպարծանս մեր ըստ երանելոյն պօղոսի պերճ և պատկառ պատուասիրութեամբ զարգացուցանել յոյսով. Մաղ. խ՚ե։ ՙԵս այսքիկ պերճ և պայծառ՝ պղատոնականքն իբր եզանիլ բանք. Խոր. ա. 1։

ԳԵՐՃ, ԳԵՐՃՈՒ. ՛ֆ. Գանձալի օրինակաւ. Ճոխաբար. ՙԵրեք են՝ որ պարծ և պերճ չերբ լինն. Տճոյ։ ՙԿնիք՝ պերճ և պատկառ մակդրեալ. Մաղ. Խ։ ՙԴուք պերճս խօսիք, և մոլորեալս բարբառիք. Խոխ։

ԳԵՐՃԱ, ձից. խ. գ. Պերճութիւն. չքեղութիւն. ՙՍոզովմոն արքայն մեծ՝ քերականպերճութիւք յարդարեալ զսա (զտաճարն). Նար. փաղ։

ԳԵՐՃԱԲԱՆ. ա. Ճոխաբան. պանծալի՝ի բանս. ՙ(Մեծն սիգբրան) մեծիմաստ և պերճաբան. Խոր. ա. 23։

ԳԵՐՃԱԲԱՆԵՄ, ից. ն. ը Ճոխագոյն և պանծալիս բարբառիլ. ՙՈրպէս վասն հօր և որդւոյ պերճաբանեսց. Ի գիր։ Խոր։ ՙՊերճաբանեաց հազարաբերճէ յանճնապատառն երթալ, Թէ ևս ոչ ուրացոյց զքիզ. Մաթէ։

ԳԵՐՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պերճաբանիլն. և բան պերճ և պայծառ. Ճոխաբանութենէ գովելի կամ պարսաւելի. ՙՀասարապատկաց խօսիք անցանելով ընդ պատմութիս. որպէս զի մի ոք երևեսցի՝ի պերճաբանութիս գրուածոյ առ փափաքն, այլ Ճշմարտութենէ քանիցն մերոց կարօտանալ ևն. Խոր. ՀՀ։ ՙՈչ պերճաբանութիք զքոյրն բառիս մակագրել քեզ. Մագ. ԻՀ. ՙՁանօգուտս բազմախօսին հասցէ պերճաբանութենէ. ՁԿ. խ՚. ագ։

ԳԵՐՃԱՐՈՒՄՈՑ, ի, ից. ա. Պերճ բարբոյիք. սէգ. փառացի. ՙՀաս պերճարարոյ... այն սիրամարգն. Նար. փաղ։

ԳԵՐՃԱՑԱՓՈՑ. գ. ունի, ից. ա. Կարի պերճ և պատճառ. վեմ. ՙ Թանկալ այնուհետև զպերճագոյն հանգիսիսն, խարազնագնեստս հագնել. Խոր. Ի. 31։ ՙԱնք ագահք, ձիներք, ոչխար պերճագանիցն պատապարել ուսանեցք. Պիգա։

ԳԵՐՃԱԼԻ. ա. Պերճ. չքեղ. Ճոխ. ՙՁոյժ ու՝ի հասակէդ փղոսացեր, և պերճալի գնգիզ ինձ ցուցեր. Շ. եղես։

ԳԵՐՃԱՆԱՑ. ա. Նոյն ընդ վ. ՙի խոշոր լեզուէն առաջինոյ. (բաժանեցան լեզուք). հանն ազատնական, պարսիկն պերճական. Վ.ր՚ր. պոմ։ ՙԼուսապատկ Թագիս պերճականն. Գնչ։

ԳԵՐՃԱՆԱՄ. ացայ. լ. Γαυριάω, γαυρόῦμαι. Glorior, jacto, placeo mihi. ἐντρυφάω, oblecto me. Ճոխանալ՝ի վերայ այլոց պանծանալ. պարծիլ. գոռոզանալ. անքաղաղիլ. էօյենդիչ, պէօպի-բլենդիչ, ֆէսխ սոֆթ. ՙԻ՞նչ պերճացարուք, կամ յոյր վերայ քաղցիք զքերանս ձեր։ Քաղաքդ պերճացեալ։ Որ ունիք զքաղամուխի, և պերճացեալ էք՝ի վերայ ամբռնից ազգաց։ Զանէիւ զօրան պերճացեալ պարծեցեալս սասակիցեր. Ես. ծ՚ե. ԺՀ. խ՚ե. 2։ Խոսա. Ը. 3։ Գ. Ա. Ը. Կ։ ՙՄի՝ պերճանար՝ գործել զգործս ո. յի։ Մի՝ օգնչ՚ս, մի՝ իմաստակեր. Սիր. ծ. 29։ ՙՔաղաքացաց՝ մի կարի առ գնդիկեքն պերճանալ։ Բոյոց և ոչ՝ի քահանայանէն և փառասիրել հօրն՝ երևելով պերճացան նոքա. Խոր. Է. 7. 77։ ՙՊերճանային որդիս պարսամու լինել. Նահ։ ՙՈր մարդուքեն պերճանային օրինականացն վասնհոլքեք. Նար. ծ՚ե։ ՙՁոլով առաւել իմ ողորմութեի, պերճանայի՝ իբրև Թե զամենայն անպատութիւն առաւել եմ. Շ. գ։ ՙՈ՚նգոնային և ձիավարժն պերճանայ, յորժամ ոչ վարէ ըստձիսն. Խոխ։

Մերթ՝ Ճոխանալ յարգութենէ. ՙՀոսանաք ըստ ըստ միաւորեալք՝ի ծաւալութեան գետոց պերճանային. Խոր. ա. 15։

ԳԵՐՃԱՆՔ, նաց. գ. Γαυρίαμα. Gloriatio, exultatio. Պերճանալն. պանծանք. փառաւորութիւն. չքեղութիւն. ՙՋորս կոչէ յաստիճանս նոցա անուն պերճանաց՝ զիմաստադիրան. Ա՚ր։ ՙ պոմ։

ԳՒՐՃԱՆՔ. Βλαxεία. Mollities. խնդիր չքեղի զարդուց. ՙՄուռալ յեկեղեցին անա-

փառ պերճանաք և մոլեկան հպարտանաք։ Մանթ. Բ։ *Բազում իմն պերճանաք էին ի ժամանակին՝ կանանցն. այնպէս զի և զաւրամբք ելանէին չարուրեալք նոցա։ Շար ցաւք մտին ի առունս արանց առ ի կանանց հրապոյր պերճանաց. Ոսկ. Ես։

ՊԵՐՃԱՆԱՔ. Ձայնօձգութիւն. Gravis oratio. Ծանրաբանութիւն. պանծաբանութիւն. *Վրայաւորմն ինչ իսկ. պանծութիւն, պարծանաք, համարձակութիւն, պերճանաք. Ոսկ. Եփես. Ժ։

ՊԵՐՃԱՊԱՃՈՑՃ. ա. Փերձ և պատրաստ. պանծալի. չքեղ. *Շինեալ եկեղեցի պերճապաճոյճ նեղուիքն (Թեւնա՝ պճնեղուքն), և նկարակերտ յօրինուածովք։ Եգեալ շուք թագաւորութեանն՝ պերճապաճոյճ վայրուց հանդիսից. Ցհ. Ին։

ՊԵՐՃԱՊԱՅԾԱՄ. ա. Փերձ և պայծառ. պանծալի. *Փերճապայծառ գործ արուեստ ցուցեալ. Ցհ. Ին։

ՊԵՐՃԱՊԱՆԱԿ. ա. Ուշով զպերճ և զփառաւոր պսակ. *Պերճապսակ կայսերս. Թղթ. Բաղ.։ *Տեսեալ զնոսա պերճապսակս թագաւորութեանն ընդ քեզ. Լմբ. իմ։

ՊԵՐՃԱՍԻՐ. ա. Սիրօղ պերճանաց, կամ պերճութեան փառաց և խնդութեան. Բաբելացւոց թագաւորութեան, որ ցանկացողք և պերճասէրք էն. Հմամ. առաք։

ՊԵՐՃԱՑՈՒՅՑՆԵՄ, ցուցի. ն. Փերճանալի և պանծալի կացուցանեմ. չքեղազարդեմ. Ճոխացուցանեմ փառօք. *Ջսուրբսն ծնողացս մահկանացուից ախրական և ապերկան պաշտելի անուս ամբոխ պերճացուցեր. Նար. Լբ։ *Որպէս գիտութեի պերճացուցանէ զընթերցուն, դնդիպս և զգիտութեի՝ ազդողութեի պայծառացուցանէ. Խոր։

ՊԵՐՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Գաւրիամա, ἀγαυρίαμα. Gloriatio, jactantia, exultatio, elevatio animi. Փերճանք. պերճանալն. պարծանք. փառաւորութիւն. *Պերճութեի վիշապացդ չիջաս։ Դիպեսցին պերճութիւնդ ձեր հանգոյն մսխողդ. Յոբ. Բ. 10։ ՃԻ. 12։ *Դարձուցից ի սուտ զպերճութիւն նորա. Բար. Ե. 34։ *Պերճութիւնս յանձինս նոցա (այսինքն արքայամբս). Ձն. Ն.։

ՊԵՐՈՂ, կամ ՊԻՐՈՂ. ի Փոխանակ գրե.

ՊԵՐՈՂՈՏՆ. գ. ի լայ Պերիզոստրա. Գլխաշոյք, կամ գօտի. Fascia capitis, et cingulum. *Առին զպերոզս պարանոցի նր չազախել արեամբ։ Առին զչողաքաթի սքանչ Հռխիսխմայ, և զպերոզ պարանոցի. Հ. ԽԵԲ. ԾՀ. Ե հակ. Ը։ *Հողաքաթի մի սքանչ Հռխիսխմայ, և պերոզսն նրիկաւ ապրեամբ. Վ.ԶՏ. պամ։ Ցայլ օրինակս գրի Շարչ. կամ Դասատուակ. զորս տե այս։)

ՊԵՒԵՍԿԻ. Բառ անլայտ, եթէ Հնէից նոյն ընդ վերնայն. *Զթեզուսերու և զդատաստան տունկս նուիրեցաց ի քաղցրութենէ կամեցեալ փոխարկել, փայտս ի սև ևս սկի ծառոց՝ որպէս և ասի՝ յայմմտաս թեզուսբեր նաննեսոյն վայրն. Երզն. Ը։

ՊԵՒԿԻ, կեաս. որ գրի և ՊԵՒՒ, ՊԵՒՈՒՒՍ. գ. Բառ չին. բՀ-գի, Պէսկ. որ է Սոճի. ասս. Լեզոյ. սարդ. մարիս. և Ասա տոճոյ կամ մայրիս լուցեալ. *Ուղղելով պեւկեսս զձին, և չուցանելով զճանապարհն. քանզի գիշեր էր խոր։ Ընդէր՝ ի ձևեին զառաջնորդն զպեւկեկն. Գծ. ոչխ։ (Ուսասի տեսիալ Բոց, հուր, Լոյս, պեւկեկ. ի չին բառ. դնին որպէս փոպոնեան, որ չէ ի գէպ։) *Եասչիաս չայսս. Նապես և զփայտէն նշանակեաց՝ յորոց խաչն. մայրիս ասե. և պեւկիս, և պեւկիս ուխտաս. Ղևոնդ։

ՊԵՂԱՆՈՍ. Տ. ՊԻԳԱՆՈՍ։

ՊԵՒԼԻՏՆԻ. գ. Բառ անլայտ. որպէս գլխանոց զինուորական. *Փոխանակ պղոզովաս աստղաւորեալն պէլևատաս եգին. Ոսկ. Ճիթ։

ՊԵՂԱՅՊԻԿ. Ի պրս. բառիցս պէնէ, որ է ձագ, մորուկ. և ասպ, ձի. իբր փոքրիկ ձի. Նժոյգ. և Հեծեալն ի նժոյգ. լսիլն. *Բայց միայն թագաւորն պրծեալ մնաս պուր՝ պէչասակի մի սուրհանդակ առաքի՝ պրծեալ եղանէր փախստական. Բաղ. Գ. 21։

ՊԵՍ. նխ. (Նախընթաց խնգրով, հանգոյն ումի.) Որպես, ըստս. իբրև, հանգոյն. պես. ինպէ, ինաւը. ապ. Վեր. Քեր. *Մի՛ քո ընկերին պէս կալ ի հակառակութիւն. Ճ. Ա։ *Խրայելացոցն պէս. Պիս։ *Գետոյ պէս առհի անցանէ։ Ազօթս առնէ ի վերայ նոցա՝ աղաչասաց պէս։ Ոչ վասն այսորիկ եատ մեղ ոսա՝ զի անձահս աքսորեալք և ուզաւուց պէս անհեթեթս վաղիցեմք. Ոսկ. ԺԻս Ծ. ծԷ։ Ե ՛ս. Բ. 23։ *Ի չար հոգւոյն յօրանջեցի, և աղեսան պէս ձգեցի (այսինքն ձկտեցի զբերան). Ոսկ։ *Մարդք բարեգործք (առ ծըՆօղս)՝ կոչին ճայից պէս պատուագիլք. Վէրօր. Ը։ *Ձկանց պէս կեան. Փիլ. Նխ. Բ։ *Եզանց և իշոց պէս գոչել. Նխ. ։ *Եւ զայլսն սոցա պէս կարգաւ ինգրել պարտ է. Անդ. սօրբ։ *Եկին այլ մի ամբ ապատ՝ քո պէս. Վրք ՀՅ. ԻԷ։

ՊԷՍ ԳՈՒՆԱՑ. Նոյն ընդ վ. Տես՝ ի բառն ԳՈՒՆԱՑ. * Այ՝ պէս գուշակ բաբելոնիկն. զի և ընդ սորա մեջն անցանէ գեան կինդոս. Ասող. Փ. 42։

ՊԷՍ ՋԱՑՍ ՕՐՆԱՑ. ՛ս. Ածպէս. ըստ այսմ օրինակի. կամ գրեթէ այսպէս. *Սոյն այր և զանենքերիթայ յիշատակէ՝ ոչս զայս օրինակ։ Յօրինեալ կարգէ պէս զայս օրինակ։ Որ և գրէ իսկ պէս զայս օրինակ ընդ նից։ Կարգելից՝ պէս զայս օրինակ. Եսս. Փ. ՝. 53=64։

ՊԷՍ. չ. Գոգցես. գրեթէ. ասնթ. *Քան զի լսելիք՝ հեղգագոյն իմն պէս, և իգագոյն քան զանեանելիս. Փիլ. Խմասփ։ *Ընկնի զրուեթի այլև այլ պէս. Պիսս։ (զոր և մարթի և առնուլ որպէս մանրիկ մակբայից կազմիլոց յածականն և ի գոյական բառից։)

ՊԷՍՊԷՍ. ա. Διάφορος. Differens, diversus. ποικίλος, varius. Անլսելի զանազան. բազմօրինակ. Խիւրէս Խիւրէս. *Զգինուցդն զպէսպէս սրբուեթի, զնչանացն փողփողէլ։ Պէսպէս սկզբունքք։ Յուամունս պէսպէսս և յօտարազանիս մի դանդաղէք. Բ. Ի. ծԲ. 21։ Եբր. Ե. 10։ ծԻ. 9։ *Պէսպէս ասնկանօք վատաբարել զարգուամս ի նոցանէ. Եւէս. Բ։ *Ընժան է քրիստոնէին մեկնասնալ զատ ի չսրևացն սրատ՝ զպէսպէս և զպանազանս. Բրս. ՃԿՀ։

ՊԷՍՊԷՍ. Ποικίλος. Varius, variegatus. Բազմագունի. գունագոյն. գոնդգոն. խատփոփիկ. ևծնէ ևծ, ալաճա. *Ձևք պէսպէս պիսակաք։ Զգեցյուցի զքեզ պէսպէսս. Ջպէս. պէս հանգերձս իւրեանց մերկացեալն. Ջպէս. Ե. 3։ Եզեկ. ծԶ. 10։ ԻԷ. 16։

ՊԷՍՊԷՍ. Πολυτελής. Sumtuosus, pretiosus, opiparus. ὑπερήφανος, superbus. Բազմագին. պատուական. որ ասի և ԲԱԶՄԱՑՏՈՒ, ԱՋՆԻՒ. *Ջսատացուածս նորս զպէսպէս ըմբռնեցուք։ Պէսպէս գինովք և անոյշ իւղովք լցցուք։ Փոխանակ պէսպէս պատուական (յն. մի բառ) իւղոյն և խընկոյն. Աստ. Ա.13։ Խոսփ. Բ. 7։ Եսթ. ծԲ.2։

ՊԻՏ, զպէս, ի պէս. գ. Տ. ՊԵՏՓ. պիփոյ. *Մասն այնոցիկ՝ որ ի պէս մարդկան պարգևեցան ի բնութենէս. Փիլ. ԼԻՒ. Բ. 80։ *Գայ ի յորդանան՝ ուրն առ իւր ծառայն՝ ի պէս լուացման. Գնչ։ *Ջ ինչ է Նամն ի չ ձեալն (ի լսունել յ բրուսացւոյ). Յր զիրս ձա-

նապարհորդութենէ և զպէս առեալք. Ոսկ։

ՊԵՏ ԱՈՒՆԱ. փոյթ առնել. հոգ և խնամ տանել. պէտ ընել. գայթ եՒՒ։ *Պազմիոան որ և եղբայրասէրն, պէս արարեալ զամենայն տգգաց զմուտեանս և զվէպս՝ ի յոյն լեզու փոխարկել. Խոր. Ա։ *Կամ՝ ի գնհեՆէն երկիր, կամ զարքայութենէն պէտ արա. Սէբէր. Բ։ *Լքատ ատարան, զոր Նոքա ոչ կարացին պէտ առնել, այլ՝ ի ցրտոյն վարտնան էին. Լսոփ. Ը։

ՊԵՏ Ե. եղև. գիմալ. Պետոյ է. պէտ է. լալէմ փըր. *Ուր զինզս թագուլ պէտ և ժամանակ է, հեզուի յատաչքացէ. Ոսկ. գծ։ *Բազում անգամ չէ պէտ մեկնել. Նար. Երգ։ *Հատուն գիտուելեծ, որում պէտ եղև գոլ արուեստից սկիզբն. Փիլ. Լիս։ *Պօղոս չատաց Թէ չեմ կարօտ ազօթից. և գու տատաց Թէ չեն ինչ լինձ պէտ ազօթք. Ոսկ. Ա։ Եւ։

Դամ որպէս գոյթ է. *Ինձ ոչ է գոյթ զայնմանէ... ինձ ոչ է պէտ զայնմանէ. Ագաթ։

ՊԵՏ ԼԻՆԵԼ. որպէս գուելալ. աճապարել. *Ասաց, եզիցին երկինք և երկիր. և անգէն պէտ եղեալ չէշտակի գոյացան հանդիման ամենայն զարդուք. Սանահն։

ՈՐՉԱՓ ՊԵՏ. իբրու. Որչափ կամք իցեն. կամ ցորչափ պիտոյ Թուեացի. *Որչափ պէտ՝ ժամանակս յամիկիր անգո. յն. որչափ ժամանակ կամիս. Ոսկ. Ա. Ծ. գծ։

ՊԵՏՓ. (պիտոյիցս.) պէտս, պիտոյք. գ. Χρεία, χρῆμα, χρῆσις, ἀσχολία. Necessitas, indigentia, negotium, usus, vacatio. τὸ χρεῖσιμον, δέοντα, utile, debita, necessaria. Որ ինչ պիտի կիմ պիտոյ լինի, պիտանի գտանի. իրք կարեւորք կենացս. ի կիր արհանգիրք, կարիք. տես և ԻՏՈՑՓ. պիփանաստրութիւն. պէտ եղած բանք. պիտոյք. լատ՛ք՝ իգիւրաց, եղ. փաճկըփ. *Ցաւուրն վերբերդի ժողովեցին զպէտսն կրկին։ Ջպէտսն իմ և որոց ընդ նմա էին՝ պաշտեցին ձեռաքս այս։ Ջպէտս իմ եատուք բերել. Եւ. ծԷ. 22։ Գ.օրծ. Է. 34։ փիլիպ. Բ. 16։ *Տայցէք ոչ նոցա զպէտս մարմնոյն. Ցհ. Ե. 16։ *Որ ինչ եւիցեն ի պէտս սատարին. Ա. Եզր. Է. 9։ *Որ ինչ միանգամ պէտք էին իւրեանց հատատատուեծ։ Ջամբոխն ժողովեալ, իւրաքանչիւր պէտս հրամանն տուեալ չրուէին. Ա. Ի. ծԲ. 34։ Գ. Ի. Է. 19։ *Ի պէտս ընդ հաղորդեցարուք. Հա. ծԲ.13։ *Որոց պէտք էին ժբշկութեծ, բժշկէր ամ. յն. զուռղան զպէտս. Ղկ. Լ. 11։ *Մի բանաձեւիւ լինել յոչինչ պէտս ի կործանում սին լսողաց. Բ. փմ. Բ. 14։ *Ցի՛նչ պէտս կոչեցէք զնս. Գծ. ծ. 29։ *Գիտեաս զպէտս միս և զցարիս. ժմ։ *Եւ ի նոցանէ ըստ իւրաքանչիւր ումեք են պէտքն. իմ. ծԷ. 7։ *Փոխանակեցին զպէտս բնականս ի պէտս անբնականս. Հա. Ա. 26։ *Իրքն՝ չարք յոյնժամ լինին, յորժամ պէտքըն օրինաք ոչ վճարեսցին. Եզնիկ։ *Ծանըն գեան և մնդու յոյպէտս ընկալեալ. Փիլ. Բագն։ *Գործ ևյ ոչ միայն իւրմէ զպարգեա ընորհէ, այլև զմեր չարութենեն ի բարւոք պէտս գարձուցանէ. Սէբէր. Ե։ *Լնու զպէտս պիտոյից ամենայն արարածոց. Ցհ. Ք։

ՊԵՏՓ. Ἀποχώρησις. Secessus. Կարիք մարմնոյ, Թափուռն աւելորդաց. հարիաստրութիւն. գագաթ հառնէն. *Գուցէ յամեռան նասիցի ի պէտս ի սենեկին. Դոփ. Ֆ. 24։ *Եհաս նմա պէտք՝ մարմնոյն ապատքին։ Եմուտ ի վհարել զպէտս մարմնոյն. Ոսկ։

Եւ մեզմ՝ Ազատաքնոց. *Եկին և ասէ զբծերն. յէլ պիտոյիցն է. Ա.բ. 49. յ։

ՊԵՏՓ ԵՒՆԱՑՆ ՈՒՆԵԼ. Գէտ առնել. հոգալ. *Ջոյոց և ոչ մի ոք ի նոցանէ պէտք յանձին կալաս մաեծնագրել. Խոր. Ա. 2։

ՊԻՏՈ ՈՒՆԵԼ. (վնմեքէ). Գահանջել. խրն

գրել · Հպեալ ընալ · ՚Եթէ զինէն ունիք պէտս, ահա ես ինձէն մատնիմ · Թոյլ տուք գոցս երթալ · Բրս · ՛ի ։

ԳԷՁՍ ՈՒՆՆԻ · ըստ յն · ոճոյ · որ ՚ի մէջ ասի, ինձ պիտոյ է · ՚Ես պէտս ունիմ ՚ի քէն ՚ի կրոնիլ, և գոռ առ ես գաս · ՃՀ · յն ։

ԶԳԷՁՍ ՀՈԳԻՈՑՆ ՀՍՁՈՒՑՍՆՆԻ, կամ ՎՃԱՐԻՆ ՑՆՍՈՒՆ · որպէս Աւետ զոգին ։ ՎՐԴ · ՀՅ · ԻԸ ։

ԳԷՁՍ ՍՈՒՆՆԻ · } Χρείομαι, Utor, usurpo.
ԳԻՁՈԳ ՎԱՐԻՆ · } ի կիր արկանել · վարել որպէս պիտանի · ՚Պէտս հատատուն և զգոյշ զառաձգուն արարեալ, զառաջեալ քաղաքս (առաջատանի) արձան առաջոյ երկրորդ · Փիլ · ԹՀ · ՃԷ ։ ՚Մի եղելոյ հինգերորդ բաղկացուածէն՝ առ ամենայն (Ձ) ՁՃ առաս պիտոյքն վարիւրս · այսինքն զառ ՚ի պէտս վարեր, ՚ի կիր արկանէր · Գլաթ · փԻ ։

ԳԷՁԳ ՆՆ · } Χρή, δεῖ. Opus est, necesse
ՁՈՆ ԳԷՁԳ · } est. Գոյ կամ չիք պիտանաւորութիւն, Հարկ · պիտոյ է, պիտի · չէ պիտոյ · ԳԷԳԳ է · ՝ՒԷրԷԳ · ԻԳԳԻԼ ԷԳԷր · ՚Ո՞ր պէտք էին պատերոյ մարմնաւորապէս՝ ոյք բանիւք հին արքաւ · Ա՝ · ՈՐ · Ը · ՚Հաւատոց պէտք են ։ Բազում զգուշութիւն պէտք են · Ոո՛ · ՀՀ · ՁՀ · 26 ։ Ե ՃՔՒ ։ ՚Երկուց պէտք են · ՁՅ ՀՈՐՀԻՆ, և մեր յօժարութեն · ՍՒ՝ · ԷրԷՀ · ՚Ձնն ինչ պէտք բազում բանից · Ե՝՝ · ԳՐ · ՁՀ ։

ԳԷՁԳ Ե, Ի ԳԷՁԳ Ե · Ի ԳԷՁՍ Ե · ՚Նոյն ՀԸ վ · ՚Ցառաքինութիւն ընդունելութիւն և ՚ի վար պիտոյից՝ միայ է պէտք, խորհրդոյ · Փիւ · ՅՂԼԲ ։ ՚Ընդառաջ կենացս ՚ի պէտք է գործացս ՚ի կատարումն · Վրդ · ՂԼ ։ ՚Նպ, որպէս լուսոյ ՚ի հակառակաց անաթ, եթէ չէ ինչ ՚ի պէտս · Շ · ԲՂՒ ։

ԳԷՁՍ · որպէս Գէտք · պիտանաւորութիւն · ՚Ի սոցանէ որչափ պէտսն է · Գլաթ · օրԻՒ · Է ։ ՚Իբրև եաես գնն ՀՀանուհին, ասէ, եթէ գոռասս գոլով, իմ պէտս ոչ գոյ · ՒԸՐ ՀՅ · Ը ։

Ի ԳԷՁՍ · Ա } Վասն պիտոյից · ըստ պատՍՈՒ Ի ԳԷՁՍ · } շաձի և ըստ պատհանի ՚ի լուց · յապաղս · ՚ի սակս · ՚Նա անուանեցաւ առ ՚ի պէտս ժամանակին · և գոռք ՃՀմբիտ ծնունդք սՒՐ հոգւոյն · ԵՂԻԼ · Է ։

ԳԷՁԳ · (՚ի հոլովականն՝ Պիտոյից ·) յն · Խոյե · Χρεία. Ըստ Ճարտասանից է վՃռաման առած պիտանի, կամ որդն հիւսուելի · զորմէ Ճառէ բռնագակ մատեանն միվ սեաի քերթողի՝ անուանեալ Պիտոյից, սկիզբն առնելով այսպէս · ՚Պէտք են բացայայ չատակք հասնուօա քաջագիպուռ Թի ՚ի դէմս ինչ վերաբերեալ և առացեալ է այսպէս, յորոց եկաց կենցաղոյս օգտակարագոյնն ... Պիտոյիցս ոմանք են բանականք, և ոմանք գործականք ... Արգ զանազանութեի այս է պիտոյից · ևն ։

ՊԻՐՈՉ · Տ · ՊԵՐՈՉ ։

ՊԻԳԱՄ , ապաց կամ ապի · ը · Ἐπαισχύνομαι . Pudet me . Ամօթ կամ պիղծ համարելով խորչիլ · գարշիլ · ՚Միայն ՚ի մարմնական կուրս էն պիգալին · Ոո՛ · յհ· Ը· 15 ։

ՊԻԳԱՍՈՍ կամ ՊԷԴԱՍՈՍ, որ և ՊԵԳԱՍՈՍ, ՊԵԳԱՍ · Բառ յն · ԲԻՂասս · Պեգասոց. Pegasus . Առասպելական Թեաւոր ձի Պերսևսի , որ մուվ գոմիմոր բղխեցոյց ասէն զաղբիւրն իպոկրենեայ · ՚Գիգասան Թերևս ձի ինչ երագ էր՝ ստացուած կնոջ ուրուք · իսկ պատկառասս ասէ, Թէ նաւ էր բեզերոփոնաի պէգասան · Ե՝՝ · փր · Ը ։ ՚Ձիոց երկուց լեալ Թերևս առաւել քան զպիգասոս՝ երագութիւն անքաւ · Խոր · Ը· 62 ։ ՚Հէնիր ՚ի պէգաս, ջնւր հան ՚ի քարէն · ՄՓ · Լ ։

ՊԻՋՄ · գ · Հեռ · հակառակութիւն · ԽըՂՂ · ՚կամ՝ ի զնտաի պիղծ լուծանել սիրով ՚ի քէն զ հանգս · Շ · ԲՂՒ ։ ՚Ծնաւ ՚ի մէջ նոցա գրգռուածս, անհաւանութիւն, պիղծ · ՄՐՔՒ ։

ՊԻԹԻԱՆ · Տ · ՊԻԹԻԱՆ ։

ՊԻԹԱԳՈՐԵԱՆ·Ր·Տ·ՊԻԹԱԳՈՐԵԱՆՑ·Ր ։

ՊԻԼՕՐ · Տ · ՊԼՕՐ · ՚Իրկն զքարն պիլօրը ՚ի ջրոյ Նռացեալ · Ւրէն · Տքն ։

ՊԻԾԱԿ , ի , ացս · գ · Σφήξ, σφηκία. Vespa, crabro. Աղգ իշամեղուի կամ ձիաաաացի · պիծեն · էւէ տրըը, ան տրըը, Ե՝ՈՅ Ա ՐՐԸԸ · ՚Ա՝ՔԵՆՑԻՑ ՈՒՏԻ քո զպիծակ · և մերժեացէ զամենՀացին յերեսաց քոց ։ Ար ձակեցեր կատաղեաս զօրու քո զպիծակն · Եև · ԻՓ · 28 ։ Իմաց · ծԲ · 8 ։ ՚Եթէ ՚ի տը կական խիզախեցից, վասնիմ ՚ի պիծակացն · Ն՝՝ · ԼԷ ։ ՚Ոչ մեղու և ոչ պիծակ ՚ի կիրճն չկարէ զինքն խայթել · Վսփ · յԲ · ասր անիրաւիր գրի և որպէս ասի · Պիծեկ , պիծեկի ։ Փոխաբեր բուք ասի · ՚Ընդէր զպիծական յարուցանես հակառակ հաւատոյս · Ա՝՝ ՈՐ· ՁՁ ։

ՊԻԾԱԿԱՀԱՐ · ա · Հարեալ ՚ի պիծակ կաց, կամ խայթոզ իւրև զպիծակ · Նախանձելի կամ նախանձող, կամ հարկանող առ ՚ի մահ · ՚Երկու հովիւ ստացան ոչխար, ւբւլուանքն էին ազատ եղբայր (կային և աբէլ) · Մինն մատազ առնէր արգասր, միւսոյն (կամ միւսն) եղև պիծակահար · Շ · առաւ ։

ՊԻՀ · գ · Ἐρόδιον. Commeatus. Ոգեպատհիկ պաշար · պատրէհիկ · Նպաստակ · Թոշակ · ՚Ցաւիշատակէին զպիհ զանձանց առաւաւելոց. Ե՝՝ · պՀ · Ֆ · 6 ։ Իսկ ըստ Հին բ՝՝ · ՚Պհկ · վզնական , կամ մանրիկն ։

ՊԻՂԼԻ, պղծոյ , կամ պղծի · ծոց · ա · (գրի և ՊԵՂԼԻ, և ՊԻՈՂԾ) · Ἀκάθαρτος, ἀνοσίος , βέβηλος , βδέλυγμα , μιαρὸς, κοινός. Immundus, impurus, foedus, abominandus, profanus, communis . Անառըք · գարշ · զզիր · ապատղի · խառնակ ըստ խըստրանաց հրէից · դ՝՝ · ՈՐ՝ · նախ · ՀԷՐՐԱՀ · որպէս Պիղծ ըստ խորանաց · ասի · ՚Որ մերձնացի ՚ի պիղծ ինչ, կամ ՚ի մեռելոցա ոմանց պղծոց · կամ ՚ի մեռելոցա ոմոյոց պղծոց · Ջառաւ ՚ի մէջ ՍՐՑ և պղծոց · ի բաբելին և ՚ի չարն, ՚ի արբունն և ՚ի պղծուած · Ոչ եմուտ ՚ի բերան իմ ամենայն միս պիղծ · ևն · ի սոյն բերի և ասէլն · ՚Ոչ կայ հաց պիղծ ըստ ձեռնադր խնդ · (այսինքն հասարակ հաց, այլ հաց սրբութեի նուիրեալ ՍՅ վասն քահանայից · ա · Ի՝ · ի՝՝ · 4 ։ ՚Ոչ ինչ է պիղծ նովաս · բայց այնմ՝ որ համարիցի ոք ինչ պիղծ , նմա է պիղծ · Հ՝՝ · ծԲ· 14 ։

ՊԻՂԾ ասի տիրապէս Անասունն առաջի ՍՅ · որպէս մեղաւորն, և մեղքն · և Որ ինչ միանգամ ըստ ինքեան է գարշելի · ՚Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն · Պիղծ է տեառն ամենայն որ սուտ զսյն · Պիղծ և անօրէն իշխանաց իսրայէլի · Պիղծ՝ վասն արանց · Ա՝՝ · Ֆ · 32 ։ Օէ · ծԲ · 12 ։ ԵԷԻ · ի՝՝ · 25 ։ Բ · Ո · Է · 56 · ևն ։ ՚Լաւագոյն առնեն ուրեմն քան զպիղծ արիւնաւոն հրէաւք · Կ՝՝ · գԽ ։ ՚Առ ի յանգիւնանալ նեղիլն պղծի · Մինչև պատկեր ՚ի պղծին յանուն կանգնել · Ոչ ծանուցեալ պղծին յուգայի · Ն՝՝ · յ·ՂԷ ։

ՊԻՂԾ · որպէս խարդախեալն ՚ի գրասն · գալոց · ՚Իբրև հմուտ սեղանաւոր՝ զօգտաւկարն ընդունի, և զանօգուտն խոտէ՝ իբրև զպիղծ գահլեկան · Գէ · Ե՝՝ ։

ՊԻՂԾ ԱՈՒՆՆԻ · Βδελύσσομαι. Abominor. Գարշելի համարել · գարշիլ · ատել և ՊՂԾՆԻ · ՚Ձայր արիւնահղձ և զնեղգաւոր պիղծ առնես գոռ ասէր · Սղ · Ե՝՝ · 7 ։ ՚Ձբանաս սուրբս՝ պիղծս արարին · Ա՝մՀ · Է · 10 ։

ՊԻՆ , այ · գ · } գրի և ՊԻՆՆՈՍ , ի · և
ՊԻՆԱՅ · ի, իյ · } ՊԻՆՆՈՑ · և ՊԻՆՆԱՆ·

(վրիպակաւ և իսպանիոս.) Բառ յն · ԲՐՆԱ · Πίνναι. Pinna. Խեցեմորթի մեծ կրկնապատեան՝ երկայն եռանկիւնի, որ բերէ մազս իրրև մեսաքս խոշոր, կամ սայ կարմիր և գոյնի խրատ յատազուաս և ՚ի տղմուտս · ունի և մարգարիտս մեծամեծս , այլ ագեզաչնիկ · ՚ի պինան և յայլ խեցեմորթս · Ն՝՝ · ՚Ո ։ ՚Որպէս պինայքն և պինատապատքն · Վրդ · ծՒ ։ ՚Այն որ ըստ ծովուն ՚ի պինանն և պինատապատկին հատարակուԹի միաբանեալ յայս է · ՚ի վերայ պինանայն և պինատապատկին ասացեալ · Փիւ · ԼԲ՝՝ · ՚Պինատկին որպայ, և պինատապատկին ասայ, և երկոքեանն ուտին · Լ՝ · ՓԻւ · ՚Ուսաք իցէ գարձեալ ասլն ասկզնէն, զոր իպանիոս գազանք (ձւ պինաւ) անուագանեն · Վ՝՝ · Ե ։

ՊԻՆԱՊԱՅ · ի , ապաց · գ · } Սպաս.
ՊԻՆՆԱՊԱՅԱԿ · ևկի, կաց · } սաւ որ պինայի · այն է փոքրիկ խեչափառ · ազգ բարօղ նմին զգալուս որոյ կամ Թշնամեյզն յայնժամ խիճ պինն զպատեանս իւր · ՓԻՆԷ գԼՕՃՅի · ՚Ըն և ՚ի ձկանց, որ սէր և բաւե կամուԹի ունին, և զորսացեալսն ՚ի միասին Ճարակեն · որպէս պինայքն և պինատապատք · Վրդ · Ե՝՝ · ՚ի պինանայն և պինատապատկին հատարակուԹի միաբանուԹէ · ի վերայ պինանայն և պինատապատկին ասացեալ · ՓԻւ · ԼԲ՝՝ · ՚Պինատկան որպայ, և պինատապատկին ասայ · Լ՝ · ՓԻւ ։

ՊԻՆԴ, պինգոյ , ոց · կամ պինդի · գաց · ա · Βέβαιος, στάσιμος. Firmus, stabilis, validus, fortis. σπουδαῖος, studiosus, diligens. σύντονος, cotentus , vehemens. Հաստատուն · սերտ · խիտ · բռունն · ուժգին · և ժիր · փոյթ · հաւատարիմ պինդ , ամուր · ՓԻՒ · ՀՀ · և գայրԷՒԼԻ · ՚Օգկիզքն հոտատատուԹէն մինչև ՚ի վախճան պինդ ունիցիմք · ԵՒՐ · Ֆ · 14 ։ ՚Օ՝ յոյժ պինդն ՄՂկ առնէ · Ի՝՝ · ՚Ա՝՝ զձգտեցուցանեալ զինքն անս կարի յոյժ և առաւել Քան զկայն դիմելք (ուժով) բռնաւորսա և պնդաս նուազանան · Փիւ · Ե · Բան ։ ՚Ի բազում իրս բազում անգամ պինդ գտեալ · Ի՝ · ՝Ի՝ · Ը · 22 ։ ՚Թերևս ասիցեն, Թէ հաւատացեալ պինդ եմ, մի խաբիր · Կ՝՝ · Ի՝ ։ ՚Ի հոգաբարձուԹեան ժիր և պինդ մշակին · ԵՒՐ · ասէաբ ։ ՚ՊոռնկուԹէ գԱն՝ ասատկագոյն իսկ հաւատացելոց պնդոց ՚ի վերայ հասանէ · Ե՝՝ · Ի՝ · ՚Պինդքեն և առաքինիքն՝ ևս առաւել պնդեալք զօրանային · Փ՝՝ · ՚Ցոյժ փոյթ և պինդ էր նա յիրս ՍՅ · Որ միանգամ փոյթ և պինդ էր նա յիրս ՍՅ · (յն · մի բառս) էին ՚ի նոսա · ՊինդՀաւատոմն իւրով զոր ունէր առ աէրն մեր · Ե՝՝ · պՀ · ՚Հնայեցաւ գողանալ զմիրկուԹիւնն՝ պինդ հաւատովքն · Լգն ։ ՚Ա՝՝ պինդ հաւատով, և ուռնասէր · Պ՝՝ · Վ ։

ՊԻՆԴ · Տ · } Συντόνως . Acriter, vehemen-
ՊԻՆԴԱՒ · } ter, constrictius. μετὰ ἀκριβείας, diligenter . Պնդապէս · սերտիւ · ՚Ը գԷՁՄ · ՚Լի քարշէ պինդ զայնպիսին · Խոր · Ա՝՝ · 10 ։ ՚Իր և պահօղ պինդ · և ապօթող յերկար · Պ՝՝ · Վ ։ ՚Ա՝նպէս պնդով ազանին · որպէս Թէ հանդերձեան ընդ մարմինն կալուալ · Ոո՛ · Ա՝՝ · փՒ՝ · Է ։

ՊԻՆՈ ՈՒՆՆԻ · Συνέχω , κρατεω , σφίγγω. Contineo , obtineo , stringo . ἔχομαι , adhaereo . Ընշարժ և սերտ պահել · յարիլ · պինի՝ ամուր բռնել · գալի՝ ՍՀՓԷ · Բառնմագ · ՍՀՓԱ · ՚Պինդ ունիցին զաամնատակն յօղոց նորա մինչև ցօղս վակասին · և մի զերծանիցի տապատակն ՚ի վակասէ անտի · ԵՒ · ԻԷ· 28։ ՚Շղթայօքն տապատակ պինդ ունին զերև սրա · Պիգաա՝ ՚Պինդ կալցուք՝ զխոստովանուԹիւն · ԼԲՐ · Է · 14 ։ ՚Պինդ կալ զնդ · Ե՝՝ · պՀ · Է · 15 ՚Խրատուսցէ զնաա պինդ

ունել զօրհնս քրիստոնէութ Խոր. Ք. 35։ *Որ յոյժ պինդ ունիս զհիդ ասել քոյրի. և ասելոյդ քո խորհուրդ՝ի վայելմունեայսդն և՝ի մանկեցուցն հայի ալձատանս. Ցհ. խմ. էրեսոսի։

ՊԻՆԴ ԿԱՆ. Στήκω. Firmiter sto. Հաստատուն կալ ճշալ. գալի գոսմատ. * Քաջ լաւերեցարուք, պինդ կացէք։ Պինդ կացէք այսուհետև. Եւ. Ծէ. 13։ ա. Ի. Է. 32։ Գազ. Է. 1։ *Զօրացեալ պինդ կաց. Փոքր։

ՊԻՆՆԱՑ, կամ ՊԻՆՆԵՆԱ, ՊԻՆՆՈՍ. Տ. ՊԻՆԱՑ։

ՊԻՆՋ, պնջի, Լաց. գ. գրի և ՊԻՆՃ. (լծ. ընդ. ունէք. ուսաի և պնչատ.) Ծակ երկաքանչիւր ունքի. նահ պնդի. *Երկու ակն ունին, և ք ունկն, և ք պինջ ընդգաց. Դամասի։ (ռամկ. ևս բինճ կամ ֆինճ ասին մանաւանդ երկաքանչիւր արտաքին կողմունք ունքից)։

ՊԻՐ ՈՒՆԵԼ. Տ. ՊՆՈՒԼ. որ և ՊՆԵԼ. (լծ. ընդ. Ապրիլ. ապուշ. ռամկ. պուշ, որ յառեալ հայի կկոցեալ աչօք.) * Վերինն երեսապէսին. յոր միշտ պիշ ունելով զանկն մեզաց խորհրդոյդ, սկանջես հնչման սքի հոգւոյն. Նար։

ՊԻՒՈՆ. Տ. ՊԻՒՈՒՈՆ։

ՊԻՍԱԿ, ի, ացի. փ. Σπῖλος. Macula. ὀυλὴ (ռամկ. ո-լ), nota, cicatrix. ἄλφι, alphus. (լծ. պիսակ. և բիծ. և ռամկ. պ-ծ պ-ծ.) Նիշ. նշան. սրատ՝ կամ քնականի, որպէս խայտուց, կամ պատահականի՝որպէս սպի. բիծ. քոս. պէնի. իսկ պ. ֆիւնէյի՝ է պիսակուածի՝ որպէս բորոտութի. *(Կայէն) առեալ պիսակ՝ի ճակատն և գողոշմեաց յամենայն անդամսն. Վրդ. պտմ։ * Ոլոչէ (յն. ուլի). պիսակ։ Ալֆոս, կամ ալֆիս. (յն. ալֆի.) պիսակ. Գաղատ։

ՊԻՍԱՂ. ա. Ῥαντός. Aspersus. διαλευκὸς, φαιὸς, subalbus, cinerei coloris. մանաւանդ ποικίλος (որ և պէսպէս), varius, variegatus, discolor. խայտ. ուռնդն գնայտուց կամ գպիսակ. նկարէն. պ-ծ. պ-ծ. պէնիւի, ալաճ, խբր. * Ամենայն խայտախարիւն յօգուտ և պիսակն յայծեաց եղեսցին վարձք։ Ամենայն որ ոչ իցէ խայտ և պիսակ յայծեաց։ Զքաղս կասկայս և ըզպիսակս. Ծն. լ. 32=35։ *Զնիք աշխէնք և պիսակք և սպիտակք։ Պիսակքն եղանէնն ընդ երկիր հարաւոյ. Զա. ա. 8։ ղ. 3. 6։ * Ի ձի երևեալն արիւնագոյն իջեալ...՝ի սպիտակիսատն... ՝ի պարէ պիսակին պարառեալ հասանեի՝ի մեզ պատահ Թագէոսեան (որ Թոմի հղի խայտաբղէտ)։ Վարդանատարըն պիսակ, գիշերաբուն բոլորացս՝ սպիտակախուրն գետտրատ. Մագ. հձ. Ն հէ։

ՊԻՍԱԿ. Λεπρα. Leprosus. որպէս պիսակոտ. բորոտ. փսոփ. Ձիւփամ. *Երբարձ ըզբորոտս, զորս պիսակ անուանեն. Ո-ՍԻՒԲ։ *Էր ծերն սակաւ և պիսակ յոյժ. Վրդ հղ. Ե։ Իսկ Ես. ԽԲ. ա.՝ Անտեսիս պիսակ հոգւոյ մեր եւ Թագաւորութեացդ, խնդ վնասակ նուէն կարակալղոս կամ կարակալլա, Caracalla, որ պէսպէս սատագաբանի.

ՊԻՍԱԿԱՅԻԱԼ. Տ. ՊԻՍԱԿ. ա.՝ Ձիւազ ինչ՝ բիւրակերպ, և բիւրագոյն պիսակացեալ (յն. մի բառ. պիսակ). Ո-Ի. յհ. ա. 1։

ՊԻՍԱԿՈՏ, ի, ացի. Տ. ԲՈՐՈՏ, և ՈՒԲՈՒԽ. *Բորոտաց և պիսակոտաց։ Գոյեն զառապնութի անձանց, և զիշատասուն պիսակոտացդ. Ղ. օփ. իԷ. և այլն։ *Պիսակոտ, կամ ուրուկ. կանան։ * Ընձեաստաց առեալ, խոյասւոր ուրկի, և պիսակոտի. Գնդ։

ՊԻՍԱԿՈՏԻՄ, Էցայ. Տ. ԲՈՐՈՏԻԼ. *Օձնչանն (կայենի) սմանք պիսակոտիլ ասեն, և այլք զդողդոջիլն. Վրդն. Ծն։

*Գայլն պիսակատեսիլ և գողգոջեալ. Մխ. այրիվան։

ՊԻՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Λέπρα. Lepra. Բորոտութի. բոր. ուրկոտութի. փսոփոխիչ. ռ-ոլ-ս-ք. պ. իէյ-նէյի։ *Օրէնք քահանայից են՝ մի ամենևին՝ի մարմին բիծ ունել... և ոչ գունոյ փոփոխելոյ՝ի պիսակութի՝ ասածս։ Այս Թէ պիսակութիւն ուրուք երևեսցի՝ի մարմնի, տարեսցեն. Փիլ. փհ։ *Բորոտութի, պիսակութի, և գիւահարութի։ Պիսակութի կամ այլ ինչ ասաս՝ որ փոփոխելով իցէ։ Զամենայն պատահար էսրեաց յառաջ բերէ. այսինքն զուրկութի, զպիսակութի։ Ապականեն զմարմինս մարդկան ուրկութիք, պիսակութիք, և այլ պէս պէս վիրաք. գանձ։ *Գողգոջութի, պիսակութի, բոր. Վ-փի։

ՊԻՍԱԿՈՒՑ. Նոյն ընդ վ. * Որ միանգամ սպիք նշանեալք (կամ նշանակեալք), և պիսակուց չարութիք իցեն՝ի մեզ. Եփր. առեփ։

ՊԻՍԻՈՆ, ի. փ. Բառ. յն. Ποσειδῶν. Neptunus. որպէս Ջուծ ծովու. և ծով. *Ա հաղնուկիք տիեզերապատ պատուական պիսիոնի. Նար. Խբ։

ՊԻՍԻՈՆԱՅԻՆ. Իբր ծովացեալ. ծովածաւալ. *(Յարարչութի անդ աշխարհի) յոյժ մեծ պիսիոնայինք՝ սանձս ընդս. նէր. Ճ. Բ։

ՊԻՍՏԱԿ. փ. յն. Բիսթάκιον. Pistacium. խոփոշ. փըստըփ, էյոփ. կրկին ազգ պտղոյ. մին կոնոնածև բերք ծառոյ, որ նման է մայրեաց, և միւսն ողկուզաձև, բերք այլոյ անկոյ. *Աղձնիք ունին. և գազպէն, և մեղր և մչկամիրգ, և պիստակ, և երկաթ, և նաւթ (տպ. զպիտակ նաւթ, և զերկաթ). Խոր. Ց։ *Պիստակ. փստուղ, փստուխ. Հին բ։

ՊԻՏԱՆ, ի, ացի. ա. Νόθος. Adulterinus, adulteratus, nothus. (որպէս Թէ Անպիտան.) Անհարազատ. խորթ. էիճ. "Աշաւակ խայտախառնեցք աղաստեալ, զհարազատ և զբուն՝ քան զպիտանին և զօտարս անյաղողակ ցուցանեալ։ Ընորդիքն զհարազատ որդւոցն կորղեալ հանեն կարգ, և զպիտանի ազգն օտար և պիտակ յուսանեն. Փիլ. ծ. բան։

ՊԻՏԱՆ. Καταχρηστικός. Abusivus, improprius. Ոչմիեռ. չարաչար կամ տապրադէպ առեալ՝ի պէտս ինչ. օտար՝ի բուն իսկութենէ. կէղծ. առտա. խայտախիտալ. չինծաս. գեղգ, գիւղէ. * Ձբուն ծձն Թռչնին, և՝ի պիտանի զառածան։ Մի հաւ մայրեացիս՝ Թէ նա ըլյս խմանալն և բուն է, և սա ըլյս ինչ երևելի և պիտակ. Սէ. բէբ. ֆ. Ն Է։ *Մեր ամենայն անուն պիտանի է, իսկ ձայն՝ ոչնչութիւն. Մխ. էբեմ։ *Ճշմարիտն՝ի վերոյ պիտանի իրաց ոչ վկայէ, զի մի երբեք պիտանի լինիցի և վկայութիւնն նորա. Սարգ. ա. յհ. Ը։ *Որ խմաստասիրն՝ բեւն առանց պիտանի օտարութեան է գիտուն, և աննենգ և մաքուր բարեպաշտուն է վերակացու է. Փիլ. ծ. բան։

ՊԻՏԱՆ. Օտար, որպէս հեւր, ազատ. *Պիտանին՝ի պարտուց. Նար. Խբ. իբր անպարտական։

ՊԻՏԱՆ. ասմական առմամբ, որպէս պիտանի. *Եւ որ ինչ պիտանի է Թագաւորութեն. Ոսիփոս։ Իսկ Սէր. ծՀ. 7. *Պիտանիքդ, և մոգութեացդ զքեզ. Թերևս գրելն էր. պիտոյ քո. զի՝ի յն. ասի, պէտս ունի քո։

ՊԻՏԱՆ. Տ. Տ. ՊԻՏԱՆԱԲԱՐ. *Ընդ ձայն զքեզ ոչ խաբեաց և պիտանի՝որպէս անուանեաց. Սարգ. ա. յհ. Է։ * Պիտանի զանունն կրեմք. Լ՝ի. պրգ. ասէպ։

ՊԻՏԱՆ, ի, ացի. գ. (լծ. ընդ Թ. պիՀի.) Թերթ գրեալ, կամ գրելի՝ի պէտս ինչ. Թղթիկ. նամակ. * Դեռևս երևէր արմատ գրոյն՝ի վերոյ պիտանին, որպէս Թէ ե-վեալ մեջանաբ էր գրեալ։ Պիտանքն այն եղեն գրեալ երկոցունց եղբարցն։ Գրեաց զայն՝ի պիտակս յայս (որ ցինի նամակ կոչի)։ Հաստեք զգօտի դուռս. և արարեալ այնպէս, գտին զպիտակն. Վ-ի հց. Ը. Է։

ՊԻՏԱԿԱԲԱՐ. Տ. Καταχρηστικῶς, κὸν, ἐκ καταχρήσεως. Abusive, improprie. Իբրև պիտանի և օտար. յատկապէս. ոչ սեփականապէս, այլ անյատկապէս և ըստ իմիք. անուանական լոկով. *Ոչ իսկ սեփականապէս առքս օգնականք, այլ պիտակաբար ասին։ Զարչաբելոյ անուն ասի և իսկապէս, ասի և պիտակաբար. իսկապէս՝ստ գործոն չարութեի՝ որ է ոգւոցն առանձինն. և պիտակաբարն՝ի վերայ այլոցն, որոց առաջնածովք և մարմնովք լինին ձեռք. Փիլ. այլոք. Ե Է։ Ը. Է. 4։ * Ոչ սեփականապէս՝ այլ պիտակաբար անուանագրութեի ՀՀացին հասանիլ զքարն ասեմք. և ամենայն ինչ ըստ նմին քանի, որ ոչ ընդ քոլոր է՝ որ ինչ ասին, պիտակաբար ունի զկնչումն. Նիսս. կաղ։ *Ոչ են սրքս սեփականապէս սքն. այլ պիտակաբար ասին. Ի գիրս խոնր։ *Ոչ պիտակաբար և երևութաբար կրելոց եմ զայն ամենայն վասն աշխարհի փութեի, այլ Ճշմարտութեի. Նահաս։ *Ալլք (անուանքն) ասծոյ՝ պիտակաբար են և ոչ սատգասպես. Շ. Բարիք։ *Մխայն պիտակաբար քահանայ կոչեալ. Լիբ. պրբ։

ՊԻՏԱԿԱԲԱՐ ՎԱՐԻԼ կամ ՎԱՐԻԼ. Καταχράομαι. Abutor. Զարաչար վարել զնմին. յոմպէս առնուլ՝ի կիր. * Երգնլով, և այն բազմանուանութի՝ պիտակաբար վարեցեալ անուամբ՝ աստ, ուր ոչ է արժան։ Զնուիրեալն՝ի պատճառս այդ՝ պիտակաբար վարել յամպարշտութի. Փիլ. ծ. բան. Ե ԹՀ։ *Զի մի՝ի մեծամեծ հրաշանգան պիտակաբար վարիցին. Ա- ԽԲ. ծԷ։

ՊԻՏԱԿԱԲԱՐ. ա. Տ. ՊԻՏԱԿ. * Զիսրգ իցէ նոյն (ընդ) պիտակաբարին՝ տիրապէսն. Կ՝երգ. փՀ։ * Մի ոք կարծեսցէ՝ի վերոյ այդ զատուելս իսկապէս տիրաբանիլ, քանզի պիտակաբար իրք են այս (իբր զեղծուածն, չարաչար վարուածն). Փիլ. ՀՀ բան։

ՊԻՏԱԿԱՆԱՄ. ածայ. Լ. Νοθεύομαι. Adulteror, pro adulterino habeor. Պիտակ և անհարազատ գտանիլ, կամ երևել. * Զի պատիրքն մի՝ պիտակացին և օտարացին, այլ կացցեն ձեռայեն՝ի քահանայական կոչդի հաստատուն պահելոյ. Փիլ. Ի։ *Որով պիտակացեալ արտաքսեսցուք տարապականութեամբ գործովք փայտին. Թէոդոր. Խբ։

ՊԻՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Պիտակ անուն, և կրկնի զանուն պիտակ. * Ի մեր միջի Թէպէս և կոչեսցին աւազք, պիտանականութեի Թէ կոչին. իսկ ձայ բնութեի է աւերն անուն. Ոսի. էս։

ՊԻՏԱԿԱՊԷՍ. Տ. ՊԻՏԱԿԱԲԱՐ. * Երևի սասելն գլաս սակրատեան՝ իմով անուամբս վարել պիտակապէս. Պլաթ. տոիր։ *Համանուանեալ գլայս պիտակապէս ըստ միոյ հղանակի։ Ցի մի ոմանք պիտակապէս վարկանիցին զմարգարէութեի աեառն. Թէոդոր. Խբ. Ե Տայրափ։ *Ի տեզրոյ գոլով պիտակապէս, անդ աստեղք գոլ նմա՝ վասն նեթ գործութեի նորա անդ. Նիսս. բն։ * Ա՝յլ բանք բազում են պիտակապէս Աբե՝ի վերայ նորա արքապէս. իսկ՝ի վերայ այլոցն ոչ ևս, այլ պիտակապէս յաբեռս. Կիրղ. փհ։ *Բռնակալութ պիտակապէս կոչեալ Թագաւորութ. Վահր. հմմ։ *(Վանիկ կամ փայտ ուռիւ) պիտակապէս, ի միոյէ հայնաս-

բէ. ա, է. Մաթ. բէր:

ՊԻՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Νοθεία. Nothum esse, spuritas. κατάχρησις, abusus, improprietas. Պիտակ գոլն. անհարազատութիւն. օտարութիւն. և ցումպէաս վարուքն. *Ձաթ՝ Հշմարիտն և արդարն... իսկ չարացն չափ՝ պիտակութիւն է սուտանուն, լի ամենայն անկարգութիւք և անչափութիւք. Փիլ. կն. Բ. 23: *Ոչ թէ պիտակութիւք ունիցի գոհօրն զօրութիւն, այլ բնութք հանգոյն նմին. Սեբեր. ա:

ՊԻՏԱՄ. ացայ կամ ացի. լ. Δέομαι. Opus habeo. Գեաս ունել՝ իրիք, կամ իմիք. Տճն և ՊԻՏԱՆԱՄ. *Պիտայ քո, և մոլորեցոյց զքեզ. (գրեալ էր՝ պիտակք. բայց յն. պէաս ունի քո) Սեր. ծԳ. 7: *Պիտոյին հզաւածիցին Հարստութեանք ունիցի պատճառաց. Ածոյ. Վերլծ. արիւթ:

Իսկ Փիլ. այսբ. *Պիտոյ ահարոն ճեծաւսիրին մովսէսի՝ բժշկել զնուռուքսն մարիամ ... , այժմու չի. ծεῖται, այսինքն աղաչէ:

ՊԻՏԱԼ. որպէս պիտոյ լինել. *Սրբութիւն ոչ ճեծութենն պիտոյր, այլ մարմին (կամ մարմնոյ). Ոսկիփոր:

ՊԻՏԱՆ. Տ. ՊԻՏԱՆԻ. *Եւ այս պարդևք բարերարին առաւաական, որ զպիշանիան ընարէ ի գործ՝ մարդկան պիտան. Երզն. օթ. էրէն:

ՊԻՏԱՆԱՓԱՐ. ֆ. Ըստ իւրաքանչիւր պիտոյից. *Ամէնքդուն վարիչ... զնւրաքանչիւրն որ միանգամ ամենայն ուրեք ինչ է. պիտանաբար մատակարարիալ վարէ. Փիլ. յոէ:

ՊԻՏԱՆԱԳՈՑՆ. գունի. ից. ա. Χρησιμώτερος. Utilior. Առաւել պիտանի. *Քան զորս պիտանագոյն ինչ չիք ի կենաս մարդկան. Խոսփ. Ը. 7: *Ցայնժամ (երկնային նոքա) պիտանագոյնք յամենայն գործս աշխարհի, ի մանկութենէ տղայութիք իւրեանց զչափս հասատատութենէ ծերութիք ի հանդէս մատուցանելով. Ոսկ. յհ. ա. 2:

ՊԻՏԱՆԱՒԱՆ, ի, աց. Տ. ՊԻՏԱՆԻ. *Պատկ պիտանական՝ եկեղեցւոյ գեղեցկութենէ. Նար. խոս:

ՊԻՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. Δέομαι, χρῄζω. Egeo, opus habeo. որ և ՊԻՏԱՄ. Գնաս ուր նենէ. կարօտիլ. *Ոչ պիտանամ ասխոյց ի դասագրութենէն, ոչ պիտանամ վկայից ի յանգիմանութենի. Ոսկ. էն: *Ո՛ստոյգն և յարդարողի՝ մերս պիտանան մանկունք. Սարկ. փհ: *Բազում աշխատութիք (մեր) պիտանայ՝ որ կարասցէ հալածել զնա ի քէն. Եփր. Ֆաթր: *Զի ըստ հրկրր ցաւոց վիրին՝ հրկրր դեղոց պիտանին. Ցո որդի: *Ալլն ամենայն (յիւղոց)՝ խառնուածովք (այսինքն խառնուածոց) այլոյն պիտացեալ լինի սուտ ի ձիթոյ ազգ. իսկ ձիթենւոյն ըստ ինքեան իսկ առանձինն. Փիլ. եւ. Բ. 105:

ՊԻՏԱՆԱԼ. Δεῖ, χρή. Opus est. Պիտոյ լինել. պիտի. վարի ի սկսս. պէտ ընալ՝ բանի գալ. *Սուրբգուքքն արիստուհլի պիտոյ են մեզ յամենայն լմնատատկութենէն. քանի ներածուքքս պղտիքիրլ պիտանան մեզ ի տուրբգութիքն արիստուհլի: Ա յուրիկ տունչնանկին են. յուրմ պիտանան լրսա միմանց լսանն. Ածո. գորէ: *Ճլրագ և հնձ (ձայնատու) ի միում տան քնակեն, և իրէնքրլ պիտանան. իսկ ի տուընջեան ոչ են պիտոյ. Ածո. ի յհ. ԻԼ: *Որ ինչ ընդ երկ նեսա պատկանաբար պիտանան՝ հաձոյ ևմ և ընարբ մարդկան. Աբծր. ա. 3: *Եթէ ի սակս ժողովս ռամկաց պիտանան տեսուչքդ և վերատեսուչքդ, ոչրչափ ևս առաւել ճեծայ. Նոյ մայրաքաղաքիս. Գր. փգ. Եզր.

ՊԻՏԱՆԱՆԱՄ, ացայ. Նոյն է ընդ վ. ըստ կրկին տւմանն. որպէս Պէտս ունել. *Զչմտանալն՝ տմենայն իսկ կենցաղոյս իրք հարկաւորաբար խնդրեն ի մարդկանէ. բայց մանաւանդ պատեհրաքմականս՝ պիտաննայ (կամ պիտանայ)՝ամենասկզբնաւ թեզ ըստմուքն զնա՝ պիտանայ նորա, և որոց ճանաչեն զնա. Ածոյ. լա. 19: իմ. ծգ. 11: Բ. փեմ. Բ. 21: Տօբ. Գ. 13: Ջած. Ղ. 14: *Որ երբեմն անպիտան էր քեզ, բայց արդ քեզ և ինձ պիտանի (զի և ոնեռիմս անուանեցանակէ՝ պիտանի և օգտակար). Փիլիմ. 11: *Սուբ՝ դեղեկացաւ (յն. լաւ եղև) ի փայլուն. պիտանի եղև (յն. լաւ եղև) ի սպանուսին. Եզեկ. իա. 15: *Եթէ ոչ թէ ինքն զոմն յորովայնէ անպիտան առեղծանիցէ, և զոմն պիտանի. և թէ այնպէս ինչ էր. զի պիտոյ էր զպիտանին գոլել, և զոմն պիտանի. և թէ այնպէս ինչ էր. զի՞ պիտոյ էր զպիտանին գոլել, և զոմն պիտանի. Եզեկ: *Ցամենայն՝ որ ինչ մարդ կոլեցէ պիտանի. Խոր. ա. 23: *Անարիս առկարիս պիտանեսցին և օգտակարացին: Ո՛վ անպիտանդ. ի պիտանեաց. Նար. Ե. Ն Ը: *Մի վատահանալ յառաքինութիւն նախնւոյն իւրեանց տրբաշատուս, այլ անձամբ լինի պիտանիք: Թէրևս ի պիտանեաց առաջնոց սրբոյն ոչ իք անուամբ անուանեալ էր նա (մեծաւսունն). Իգն: *Չի ընդ պիտանիսն ի բարձնալ փառս որեցից զհոյր և զերդի և զաքէ ֆոգիդ. Եփր. ոչ:

ՊԻՏԱՆԻ. Օգտակար. որպէս օգտանալոյց, նպաստամատոյց, ձեռնտու. *Օրէն է մեզ, ոլք յայլոց օգտեցաք, պիտանի լինել միշտ կարօտեալոց. Նախ. գծ:

ՊԻՏԱՆԻՔ. գ. Իրք կարևորք. հարկաւորքն. *Որոմ ոչ գտանին պիտանիքն, համբերել է. Պիգոա:

ՊԻՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Χρησιμότης, τὸ χρήσιμον, χρεία, ὄφελεια. Utilitas, commoditas, commodum. χρῆσις, usus. Պիտանի գոլն. պիտանութն. և Օգտակարութիւն. լաւութ. և վարուքն ի պէտս. *Օլրիս տուանն յամենայն ձայիս քարոզսն դնելք, զառաւել պիտանութիւն տոյս յայտնի լսով: Ջաղբլսայ՝ գեաւվք և ծովվք՝ զառ ի մէզ պիտանութիւն. խոսք: *Ցորդորիալք յառաքինութիւն լաւութիք ի գործս պիտանութ: Որ ըստ օրէ յառելեաց լնսի լաւութեան և պիտանութիք. ՅՀՈ. Բ. Ե ԼԳ: *Օլի պիտոյ էր զպիտանին գովել և զանպիտանն պարսաւել, թէ ինչո՞ պարսիրչ է պիտանութիքն և անպիտանութիք. Նեզեկ: *Ի պիտանութիք ընդունիս զչնորհսն (յն. ի յառաջագիտութիք). կալ. Գ: *Օլի թէ հանապազ դիւրաւ լինիցէ որս թիւն և մարդութիւն, յայնժամ քո քաջութիդ և պիտանութիդ մեր երեսք. Նէբ: *Ոչրոդ ոչ աչաց պիտանութիքն (յն. վայուքն) էր ի տեսանել. և ոչ ականջք առ ի լսել. Խոսփ. ԳԸ. 15:

ՊԻՏԱՆՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ֆ. որ և ՊԻՏԱՆԷՍ. Օգտակարապէս. բարեբար. ըստ արժանւոյն. որպէս պարտ էր. *Ցորժամ յանցանքն (յոեւդայն) կասուրեցան, յայնժամ Եմուտ ի նա տպաշխարութիւն. Ոսկ. Ե ԵՐԸ. ՀԳՌ:

ՊԻՏԱՊԷՍ. ֆ. Նոյն ընդ վ. Χρησίμως. Utiliter, commode, apte, rite. *Աչ ասեմ պիտապէս և կարևորաբար նշանակեալ փրկչին մերոյ զննդեանն ժամս. Կիւրղ. ա:

ՊԻՏԻ. ա. Որպէս թէ պէտս առօղ՝ վարօղ. կամ առեալ ի պէտս չտնկումանն է Հրամանաչան. պատգամատու. վկայ հաստատարիմ, կամ օգտակար և չտնվաչառութիւ. իբր յն. Χρησμῳδὸς (Qui oracula edit, կամ χρεωδὸς, χρεωπόλος, utilis. և χρηματιστής, negotiator, և այլն. *Ինձնէն ելիալ ականատես և անսնջալուս Նոյա

աքանչ հրաշէից, որոմ բոլորն այն ծովա-
հայեացն քաղցր Թագաւորական պիտառ
հառաջեցուցն նահանգին, առաս հաստատ-
կաց գոլով յոյսանի ի նմանէ (կամ ի նմա)
եղելոյ ի վերին առաքութենէն։ Ճ. Գ ։

ԳԻՏԱՒԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Առա-
ւել պիտանի. և Ըստհեանագոյն. (յն. յեր-
կարագոյն ժամանակաւ.) ՙՊիտառագոյն և
վարժողականագոյնս առաքամունս և աշխա-
տասիրութենէս. Մ ափ. ԵՒԵՂ ։

ԳԻՏԱՒԱԿԱՆ. ա. Որպէս պիտանի և
վաւերական. ՙ Ցուզարկեալ անտի պիտա
ռական հրովարտակօք՝ հատանելն առ կա-
Թողիկոսն և իշխանն ազգաւանից. Կաղանկ ։

ԳԻՏԱՒԵՄ, եցի. ն. Χρηματίζω. Oraculum vel sententiam pronuncio, voluntatem declaro. Տալ հրամանն պատասխանելոյ. պատ
գամս մարգառել. Ճառել յԱծականոյս կոչ
մանէ. վարել ի պէտս զբան տեառն.
վկայութեի ի կիր արկանել. վկայել. Նաս
տատել. ՙՕրր և մարգարէն ի բացատ պի-
տառէ, Թէ մեզ ոչ արար՝ Օրր և յատա-
ղագոյն մարգարէիւն պիտառէ. Օրր և ինքն
փրկիչն ի վերայ իւր առ ի մեր վարդապե-
տութենէ պիտառէ, ասելով. Ես եմ լոյս ես
Նահայ ։ ՙՕրր և Հայրնէ մարգարէին պիտա
առեալ ասէ, այս է հանգիստ իմ. Ընան.
ԵՒԵՂ ։ ՙՈրպէս շուն յորժամ գառնայ ի
փսխած իւր. զայս պիտառեաց ի վկայու-
առաքեալն պետրոս. ԼՓ. առակ ։ ՙՈր ի
մարգարէիցն պիտառեցաւ. ԵրԷ. ԽԷ ։
ՙՕամենայն աստուածայնական պիտառու-
Ճառագրեաց, զոր ինչ յայտգա ետ քանին
անօրինական կիրառութենէ պիտառէր. Թէո-
դոր. Հայրագ ։

ԳԻՏԱՒՈՑԵԼ. ն. Նոյն ընդ վ. ՙՈչ
գործեաց զանօրինութենէ, պիտառողէ մայր
գարէն ։ Ի զինահարիչն բնաւին արեանն
պիտառողէ զինգանին ճառել. Թէոդոր. Հայ
ըագ. այսինքն վկայէ ։

ԳԻՏԱՒՈՑԻ. ֆ. Ի պէտս ինչ առնել
լինել. ի կիր արկանել. չհաստութիւ որպէս
Χράομα, և χρηματίζομαι. Utor, և quaestum facio. ՙՈչ պիտառողի ինչ կցուգութենի
կենաց մարդկան։ Օպիտառողն ալ պէտս ար-
տաքնոյն ի մաքրութենէն նորոգման նև ըզքին
մարգոյն կենսացուցանէր. Ցհ. ԱԲ ։

ԳԻՏԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Χρησμός, χρηματισμός. Oraculum, monitum, testimonium. և ἔργον, ἐργάδιον, opus, opusculum. Պատ
գամ. վկայութենի. բան վաւերական. Ճառ
պիտանի. հաստատութեն բանից՝ որ վարին ի
պէտս. (վերադրական գրի առ յեսուէն և գի-
տառնաւն.) ՙԱռ ի ցուցանել մեզոյն զհաս
տատութենի առանն առ պետ մարգարէիցն պի-
տառութենէ։ Ա յառ ընտել մարգարէիցն պի-
տառութենէն. Նահայ ։ ՙԴրմն ես, որ գտեալ
ես ըստ մարգարէիցն պիտառութենէ. Ե-
կեալ ի լրումն մարգարէիցն պիտառութեի.
ԵրԷ. ԽԷ ։ ՙՕամենայն աստուածայնական
պիտառութենէն Ճառագրեաց. Թէոդոր.
հայրագ ։ ՙԸստ պիտառութենէն յովհաննու
աստուածայնագրի՝ յասէն, Թէ էր ժամ վե-
ցերորդ. Ցհ. խ. ԵՒԵՂ ։ ՙՈչ ի Ծզրէի առա
փոյթ զգրից վարդապետ առացն ի գնարզն ընծեր-
ցուց զպիտառութենս. Ո-ԻԻԲ ։ ՙՍբ Տարցն
պիտառութենք համաձայնս կարգեցին զե-
պիսկոպոսս ազգիս պիսկոպոսաց. Կանոն ։ Չա-
ժառաւել պիտառութենք զգաստու. Ընծ. Լ Ի-
նծաբ ։ ՙԸզնոքա առաջի ժողովականաց ձեզ
զպիտառութենի զայս բանիւ. Ցհ. ԱԲ ։

ԳԻՏԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Լառնուլն ի պէտս.
վաստնի. պէտք. ՙՊիտառութի կենցաղական
նոցա ինամեալ գնմոտ իւր։ Լառաւել ևս ոմանք ի
յոլոյս ժողովս պիտառութեան. Ցհ. ԱԲ ։

ԳԻՏԱՐԿԻԼ. յ. Ի պէտս արկանիլ պիտոյ
լինել. ՙ Ինքնաշարժն մշտաշարժ. մշտա-
շարժն անմահ. ... առելորդ է մի առաջոր-
կութենն, որպէս մշտաշարժն. քանզի ոչինչ
պիտարկի ի բաղձերկրութեն. Ան. Ներսէս.

ԳԻՏԱՒՈՐ, ի, աց. գ. Χρήσιμος. Utilis, usu veniens. Պիտանի. պիտանացու. Ներսէս
լի, լագբ. ՙՊարկեշտութենէ չափ է՝ հարկա-
տորացն և պիտաւորացն առ լսոյ մարմնոյն
կեանս. Փիլ. էլ. ա. 6 ։

ԳԻՏԱՒՈՐԱԳԻՍ. Տ. ԳԻՏՈԳԻՍ. ՙՑիչէ
պիտաւորագոյնս և գնդրամանն կայսեր, իբրև
ընդ գաւազանաւոր ունելով ընդ այլոցն և
գնդաստան. կի-ղ. վ ։

ԳԻՏԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Δέομαι, χράομαι, ἀποχράομαι. Egeo, opus habeo, utor. Պէտս ունել, կարօտիլ. ՙՅաւելուածոյ պիտա
ւորեալն՝ անկասար է. Կի-ղ. գանյ ։ ՙՈրոյ
խնամոյս՝ զոլոյց ոչ պիտաւորեր, այլ ան-
ձամբ մեզ զպատերազմին. Ընդ. ՃԼ. 6 ։

Կամ Պիտոյ լինիլ. ՙԱմենազօրին ոչ պի-
տաւորի օգնութենէ նոցա. Վահան. յոբ ։

Կամ վարել ի պէտս. վարիլ իւրից. ՙՄեք
ասեն որպէս նեւ Թով իւրք ի մարմնական ի
բնաւէ բաղխմամբք պիտաւորեալք՝ ծնանիմք
ի մէջ ցծնունդս. Կի-ղ. գանյ ։

ԳԻՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարօտ գոլն պի-
տոյից. պէտս ունելն. ՙ Ծտոյաւեցաւ որ-
գաթպատս, և ինքն գիտէ՝ մերով պիտաւո-
րութենէն ծանուցանիլ զինքն գոլ մարդ ՃՀա-
ղիս. Թէոդոր. Հայրագ ։

Կամ Պիտանութենի. կարևորութենի. ՙՄերը
ձեռնան ի նա հոգիացեալքն, և ոչ պիտաւ
ւորութենէ զգալեացս հայելեաց. (այլ ձ. պի-
տառութենի) ։ ԼՓ. պգրգ ։

Մերիմ ևս՝ ոլպէս Պիտառն ի. վկայուի.
ՙ Լսեր որ ի պատն հօր մերում կիւրղի ապե-
ստանդպետոյ՝ յեփեսոս Հաճատ ներատրի
ամպարոյշի՝ առելով ի ձեռն պիտառութենէ
որ ի պատն ամբարտաւան մեռոդացոյն. Ո-
ՒԻԲոբ ։

ԳԻՏԻ, պիտեր, պիտեցաւ, պիտեցի, պիտիկի, առեկալ առլի. գիմալ. Χρή, δεῖ. Oportet, opus est. Գէաք են պիտոյ է. պարտ է. արժան է. պատի. պէտ է. ինէ
րէ, լագբ գբբ. ՙ Ոչ պիտի մեզ այր
պատանեալ յիսրայէլէ. Ե. Բգ. իա. Կ ։ ՙի
քէն պին ոչ ունիկ. և ոչ պիտի ինկ ։ Պետ
պատուել զնոսա (զաստրս) որչափ ի քէն
է գրամեցնել. Ընտ. ՙԲոյց ի ամէն այրը
ինձ գտնելոյ գալ պիտի. Եսիա. Ե ։ ՙԱյլ
զորպիտութենէն պիտի իմանալ. Եսիա. Կոգ ։
ՙՈչ միայն պիտի ունել գինաս, այլև գչայե ։
Յորժամ երգել պիտանցի. Փիլ. այսբ. Ե
փնտան ։ ՙ Իսկ ապա և ոչ լուրհել պիտանցի.
Գերեմ ։ ՙԵս զի պիտիցի զարանց ասել ։
Նա արդ զի պիտիցի ասել զայս. Ո-ԻԻ. ԼԻԻ-
Ե ես ։ ՙԸրեաց ասր որ լինի արդար ասչօք
պիտի նայել յամենայն մարգ. փարգ ։ ՙԱյր
ոչ պիտի ծածկել զգեստս իւր. Ո-ԻԻ. ես ։

ԳԻՏԻ. Δέομαι, χράομαι. Egeo, opus habeo, utor, necessarium est. Պետանի է. կարևոր է. ինգրի. պիտաւոր է. Լգիդիդ
գբբ. տաբէրբգբբ. ՙՈր ինչ ինձմս պիտի, յորմէ
կաղիմի, ինդրիլ՝ նորա չիգ, և ոչ ասել կարես։
Թէ պիտի և այլ ևս ինչ, ասաւ՝ Ըստս մարգ
կան բաղմութենք պիտին։ Որոց ոչ պիտէր և
ասա վայր մի կնալն՝ քան Թէ զայնպիսի ան-
ասանել ազէաս. փարգ ։ ՙԼանկնե ընդ ըզինքն պի-
տին. Ո-ԻԻ. չա. ա. 1. 16 ։ ՙՅաւելուածոյն քան
զաստմանս պիտէր պատանութեի. Կ-ղ. ծՀ։
ՙՔանզի ոչ ևԹԷ պնգատի մարմնոյ պիտիցի,
այլ՝ ոգւոյն և մտաց յօժարատի. Ո-ԻԻ. ՀՀ. ա.
8. ՙՄի զաստնայն ինչ իսատն առաջին արկեալ
ևս հնեալա, բայց վնասն չքն՝ ոլ ի կատ-

ադանգ պիտիցի. Եսափր. Ճ։ ՙՅիւրոց իսկ կա-
մաց անառապատեալ՝ ոչ ընծայէր զպիտելի
Ճաշական. Ցհ։ ՙՆիսգատակար գղջմամբ ի
չպիտելի ապաշխատանացն գնիցէ մեսին. Գր-
գղ. Խչ ։ ՙՀաւատարմագոնի առն պի-
տէր (պատիկն պէտք էին), որ ասէր՝ Թէ յա-
բեաս. մեք առաք. Ո-ԻԻ. գԳ ։ ՙԿիսոյ պիտե
ցաւ ժամանակի. Փիլ. լԻ. ա. 25 ։ ՙՅա-
կաւիկ ինչ պիտեցան՝ ասէ, և եղեալ գատա-
Նէի ի մէջ ամենայն չարեաց։ Յակաւիկ ինչ
պիտէր՝ և սպառեալ կործաներ զնա յերկիր.
Վչփ հց. յ. պատինքն փղբր միւս ևս ... ։
ԵԼ ճայ ար. ազ գաւչբ ։

ԳԻՏԵՑԵՑԱԼ. որպէս կարօտեալ. պէտս
ունելով. ՙ Ընդարձինք էին և իմանալիք,
ոչինչ պիտեցեալք զգալի լուսոյ. Փիլ. էլ.
Ի. 106 ։

ԳԻՏԵՑԵՑԱԼ. իբր պիտացեալ. վարեցեալ.
ՙԳինեզինեութենք և իսահակերութենք և հոսա
նեաս վարուք պիտեցեալք՝ գիակիր եղեք մար-
մնով քոյ։ Փիլ. լԻ. Ի. 12 ։

ԳԻՏՈՑ. ա. (ի պետականէ բառիս Գէս.)
Δέον, χρήσιμος, ἐπίκαιρος, ἐπιβάλλων. Necessarius, utilis, opportunus, debitus, a, um. կամ բայիս, χρῄζω, χράομαι, χρείαν ἔχω, opus habeo, opus est. Ի պետս վա-
րելի. պիտանի. կարևոր. հարկաւոր. լագբ.
ԼգԳԻԻԼԸ. ՙՆրկոս ինչք պիտոյ են ինձ։
Ոչինչ պիտոյ է իմաստութեի պակասամասի։
Տայցեն ինձ զչաց իմ և զքուր, և զանհնայն
ինչ որ պիտոյ է ինձ։ Պիտոյ է ձեզ այգ ա-
մենայն։ Ոչ պիտոյ է բժիչկ կարողաց։ Թե-
պետ և ոչ պիտոյ էրեն ձեզ Թուղթք ըն-
ծայութենէ։ Խօսին՝ որ ինչ ոչ է պիտոյ. են։
ՙՕկատւկս մանց պիտոյ պատարագաց յար-
քունատս ընալ. Ե. Դ. Է. 16 ։ ՙ Սէր՝
ինգիր բարեաց. ինչ մի՝ որ ամենեցուն պի-
տոյ է, և ոչ է ի միջի. Պիսա ։ ՙի վտանգի
պատերազմաց հարկ է առնուլ զանօթս որ
չէիցեն ինչ պիտոյ ի իւզատուքեն. Սեէեր. Ե։
ՙՕկէան հաստնել ընկենուլ իւրքն զնատան, և
զգենան ընտրել առնուլ իւրքն զպիտոյս. Եզեկ։
ՙՈրամ հանգերձ պիտոյ էր՝ հանգերձ զգե-
ցուցանէր. Եղիզ Է։ ՙՈր ինչ պիտոյն միոյ
հաւաքմանս է՝ չարաչգրեսցոյ. Խոչ. ա. 11։
Ընախ և առաջին կարևոր և պիտոյ ինգիր
այգ է։ Օպիտոյսն և զառաւել օգտակարսն
մտացաք հարկանել Թէ ուր երթասցիս։ Փա-
ՙԴուք առաջնորդ ինձ ոչ պիտոյ էք. Վչփ
հց. Է։ ՙԱյն որ վասն նորա ասացեալ էր՝
բազում ինամեակալութ առ ի քննել պիտոյ
եր. Ո-ԻԻ. յհ. ա. հօ։ ՙՊիտոյք (էն) քնակաւ
առաջորին՝ պահք որդւոց Թե. Մ ձբ. ա ։

ԳԻՏՈՑ. որպէս Դիպուած. գէպ. պատաՃա.
ՙՕգնէնս ապանեցոյն քաղքին, ի պիտոյս
առնս Թագուհին. Է. Ի. Ը. 31 ։ ՙՕգուտ
ձեր ինձ փոխս առք, զի և գուք անդրէն
գոլիք ի պիտոյ ժամանակի. Իսփ. Ն Վա-
նոյ. յոբ ։

ԳԻՏՈՑ Ե. Χρή, δεῖ, καθήκει. Oportet, convenit. Պիտի. պատ է. ար-
ժան է. պէտ է. լագբ գբբ. ԼԻԻԼԸ ։ ՙՈչ.
ինչ է պիտոյ վասն բանիդ այգորիկ առել
քեզ պատասխանի։ Ինձ պիտոյ է ի քէն
ինդրել։ ՙՈչ ինչ պիտոյ է գոյս երթալ։ ԱՀ։
ՙՅորժամ միայն Համարձակիլ պիտոյ էր,
պատասխանատուին. Ո-ԻԻ. գծ ։ ՙՕնի պ՛ոյ
իցէ ասել. Ո-ԻԻ. Ե ։

ԳԻՏՈՑՓ. պիտոյիչ, իւք. ֆ. Ուղղականն
և առաւել ածականն. որ ըստ գործոյ ասի
Գէաք. զբր սեռական՝ իբր ածնոլով. զի և
այն կարօտի հոլովականի տուս. Χρεία. Necessitas, indigentia, necessaria. Պիտոյ
իւք. պէտք. կարիք. կարօտութիւն. իւք
կարևորք. հարկաւորութի. պիտանաւոր-

ԸՂ, պէտ՛ էղած բանէրը. ԽԳՒՒՂԱԾ, լապէնը, Է՛ս՛Իւ՛, ԷԿՓՃԼԷՓ. * Եւ մեք հասանենք փայտ՝ի լքեանանէ ըստ ամենայն պիտոյից քոց : Ընտրեցէք արս եօթն, զորս կացուսցուք՝ի վերայ պիտոյիցս այսոցիկ : Ջեպաֆրոդիտոս՝ զձեր առաքեալ, և զպաշտօնեայ իմոյ պիտոյից. Բ. ճ. Բ. 16: Գ՛. Ը. 3: Փիւիպ. Բ. 25: * Լնու զպէտս պիտոյից ամենայն ապրածոց. ՅՃԻ. Բ: * Ձեմուտ Ը մարմնաւոր պիտոյիւք՝ ամենայն ապականացու իրաց աշխարհիս. Եփես. Ը: * Փոյթ ղայնպիսեացն առնել պիտոյից. Խ՛ր.Ք. 52: * Ամենայն պիտոյիւք այցելու եղև վասն հօտիցի իւրոց. Եփր. համաբ: * Ջէն անվճռաբեկի զերկոսին զառաս ընդ ինքեանս բարձեալ բերելն ըստ պիտոյիցն իրակուլեանն. ՅՀ. ԻՀ. ԵՐ՛:

Կամ որպէս Պէտք Ճարտասանական. Χρεία. * Յաղագս պիտոյից: Պիտոյիցս ոմանք են բանական, և ոմանք գործականք. ԼՆ.ՊԻՔ:

ՊԻՏՈՑԱԲԱՐ. ա. Պիտապէս. որպէս պիտոյն է, և օգտակար. ի գէպ. * Ցիչէցից պիտոյաբար և յիմաստասէրն եզեկիայի ժամանակ զգործեցեալսն. Պզմ. ՔԷ:

ՊԻՏՈՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ պիտոյ իցէ. կարևոր՝ի պէտս մարմնոյ. պիտապահ, պիտապական. ԻՓԻՒԼԷ. * Ոչ ինչ ուտեր՝ի պիտոյական կերակրոյ յանուէլորդաց, բայց միայն բանջար. Վ՛ր հդ. ԻԷ:

ՊԻՏՈՑԱՆԱՄ. ացայ. է. Δεῖ, χρή. Opus est. Պիտոյ լինել. պիտի. պէտք է. տէս և ՊԻՏՈՑԱՆԱՆԱԼ. պէտ ԸԱԼ. լաՂմ օլագ, ԻԳՒՒՂ ԷՒՂԻ. * Եւ բնուԼԵՑԻՆ Ելրկուց երկու անուանք պիտոյական : Ըստ մեծի ՚ինասուցն և մեծ Լանք և ապաՀասյուԼԵԼք պիտոյանան. ՑՃԻ. Ը ԲԷ: * Երկու ձեռք միացեալք՝ի գործ պիտոյանան. Խ՛ր. ա ա ԱՐԾ՛Ր: * Ռազուէմ բանք և Ճառք առ՝ի պատմել պիտոյական. Գ՛ս. Ը: * Փոքր ինչ պիտոյացաւ՝ի նմանէ : Ողորմելով տային նմա որչափ և պիտոյանայր նմա : Եթէ Ճգնեսջ՝ի խոնարհուԼԵԼն, ոչ պիտոյանայր մեզ այլ ՃգնուԼԵԼն. Վ՛ր հդ. Ե. Ը. ԾԸ: * Եւ ոչ ևս այլ պիտոյասցի քեզ մարմնաւոր կերակուր. Վ՛ր ՈՀ:

ՊԻՏՈՑԱՆԱԼ. Δέομαι. Opus habeo. Պէտ ունԼԵԼ. կարօտանալ. ՏԸՆ և ՊԻՏՈՒՆԱԼ. * Հոգմոց պիտոյանան ըստ ժամանակի՛ հովուց և ԼԵրմուԼԵԼց. ՑՃԻ. Ը: * Հրամանն ՅԾայնի բաւական է ունԼԵԼ զիր ԼՐոյ անծանօթ ծովու՝ ոչ պիտոյացեալ երկրի. Խ՛ր. Ծ. * Որոյ ոչ ինչ պիտոյանայր զմանկունն կորուսանելոյ : Ոչ իմիք պիտոյանալ ասէր, ոչ ընչից, ոչ առ՛ջոյ, ոչ տանի. Նէս. Հ. ԷՒԼԻ: Ես՝ի գր. ա՛ՀԱՆ: * Ցորժամ կԵՒսկոյ ինչ պիտոյանայր, քաղէր զրանՀալս անտառին. Վ՛ր հդ. Բ: * Ոչ ինչ պիտոյացան զգեաւուց ահարկուացց. ՑՀ. ԼԻ: * Որպէս ոք հեգից և վանկից ուսման պիտոյանայ. Ո՛Հ. ԳԴ: * Ի լուԼԵԼն հարկաւորացն՝ մի. մեանց պիտոյանաՀք. Բր՛ս. Հդ: * Վասն ոյոց և ապրական գալստեան պիտոյանաՀք՝ի փրկուԼԵԼ. Ճ. Բ: * Հաղորդել միմեանց, պիտոյանալ միմեանցք (այսինքն իրերաց). Բր՛ս. Հդ:

ՊԻՏՈՑԻ. ա. (՚ի աեռ. Պիտոյ բառին.) Պիտանի, պիտանացու. * Հայոց աշխարհս որպէս մեծ և պիտոյի աշխարհ է : Ադ որ կարևոր է մեզ և հարկաւորապէս պիտոյի, կնքով Թագաւորին հաստատեսի մեզ-փոխ:

ՊԻՏՈՑՈՒԹԻՒՆ. Տ՛ ՊԻՏՈՒՈՐԻՒՆ. * Ընդ ցուցեք այք մի, որ Թէ վասն պիտոյուԼԵԼ, և կամ՚ի կուռի վաստակ և գործ ցուցանելոյ գտեալ է. Փ՛ր ՊԻՏՈՒԿ. Տ՛ ՊՈՒՏՈՒԿ. * Ի պիտուկ սրկ, և մեղմ եփիլ. Բ՛ժՇ՛ն. ատէպ:

ՊԻՏՈՒՍ. գ. Բառ յն. Πίτυς. Picea, pinus. որ ըստ մեզ՝ Թեղօշ. սարոյ. սօսոյք. * Աղուէս բժշկէ զվէրս իւրոյ հարուածոյ՝ի հուզոյ, որ լինի՚ի ծառոյ միոջէ, որ անուանեալ կոչի պիտուս. Վ՛ԼՀՕՐ. Ը:

ՊԻՐԱՄԻԴ. Տ՛ ՊԻՒՐԱՄԻԴ:

ՊԻՐԿ. ա. ՛ն. Արմատ Պրկեցոյ, որպէս Պրկեալ. ձիգ. ձգտեալ. սՀԸ. ԳԸՂՓԱԳ. * Գնդակ որՈՀոյ ... ուղՀԸ պիրկ և անխզելի. Տ՛ծՈՀ:

ՊԻՐԿ ԶԳՑԼ. Συντείνω, ὑπερτείνω. Contendo, supra modum tendo. Յաստիկ պրկել, ձգել, ձգտեալ. սԸՓԸ սԸՓԸ ՆԸՐՀՓ. * Ցարուժամ ամենայնիւ պիրկ ձգեալ գործ ծառորութիք կենդանին՝ պախտին իմն և խզուին պրկեցեալքն առնէ մասանց. Նիւս. ՚նպ. ՔԷ:

ՊԻՐԱԳԻՐ. ա. գ. Մատենագիրն պատգամաւորեցեալ պիւԼԹիայ. * Որպէս և պիւԼԹագիրն ոյժմիկ ասէ. Պզաթ. օրԻՒ. ՔԾ:

ՊԻԹԱԴՈՐԱԿԱՆՔ. } Πυθαγορικοί.
ՊԻԹԱԴՈՐԱՑՔ. գ. } Pythagorici.
ՊԻԹԱԴՈՐԵԱՆՔ. }

Հետեւողք ՊիւԹագորայ փիլիսոփային. * Աստուած և պիւԹագորականացն առեալ զսկիզբնն, ինքն առաց. Փիւ ՎՒ. ա. 99: * Ցայնմհետէ պիւԹագորայքն խոհանեալք. Ոսկ. յհ. ա. 1: * ՊիԹագորեանք ընդ այն ժամանակս գիպէին. Ե՛ս՛փ. Բ: * ՊիւԹագորեանքն և պեՐիպատիկեանքն. ԵՓԻԿ: * Ձորքգ՝ մեծասքեաք էին առ պիւԹագորեանն. Ս՛ՀՒ. ՔՓ:

ՊԻԹԻԱ և ՊԻԹԻԱՆ. } Πυθία, ἡ ον.
ՊԻԹԻ, ՚ի պիւԹիոջ. գ. } Pythia.

Բառ յն. Մի յորմպիական իաղուց՝նուիրեալ ապագուղի պիւԹեան կոչեցելոյ. յորմէ Պի. Թիա կոչէր և պատգամաւուն որ ՚ի դեղիթիս քաղաք՝ի մերձերին ապոլոնի. ՏԸՒ և ԵՒՈՒՑԱՆ, և ՀԱՐՑՈՒԿ. * ՅաղԹեաց՝ի պիւԹիոյն վեցերց: ՊիւԹին յառաջագոյն կարգեցաւ: Ներոն՝ի պիւԹիա (յայԼՀոյ գաւառ), ևն. Ե՛ս՛ս՛փ. ա. Ե Բ: * Տեսլարանաց և ձիոյ՝ յորմպիադան, ՚ի ՆԵմիացան, ՚ի պիԹիագան. Փիւ. Վ՛ս՛ս:

ՊԻՒ՛Ն. ա. } Տ՛ ՊԻԾ, և ՊԻՂԾ. * Գրեալ
ՊԻՒՂԾ. } զպիւծ սէր իւր ՚ի սիրոս նոցա : Խայտառակեր զպիւծ սէր նոցա. Ս՛ահման: * Ուրարածս պիւղծ ոչ լինի. Մ՛Ի. ԵՐԵՓ. և յայլ քազմս՛ գիրս:

ՊԻՒՐԻՒՈՆ. գ. Բառ յն. Πυρεῖον. Templum ignis apud Persas. Ա՛ստս՛ս՛ան. կրա. կաստուն. * Հրով վառեալ զպիւռիւռնն պարսից, զոր տաճար հրոյ անուանէին, յորում զՀուրն բորբոքին հրապաշտքն: Հրամայեցեր նմա միւռանգամ չինել զպիւռիւռնն՝ զոր այրեաց. Ճ՛. Ր: Ե՛ Տ=Յ՛. Հ՛ր՛. ԻԲ՛: և Տբ ԻԷ՛. Տ՛այ. ԻԲ՛. որ գրէ ՊԻՒՐԻՈՆ, և ՊՆՐԻՈՆ:

ՊԻՒՐԻԱՄԻԴ. Տ՛ ՊԻՒՐԱՄԻԴ:

ՊԻՒՐԻԱՄՈՒԴԵՍ. Բառ յն. Πυραμοειδής, ὄδος. Բրգաձև. բլրաձև. * Ղամանեք յուցանելով զդիւրաշարժութիւնն զպիւռիւռամիդեան (ձև)՝ հրոյ. Նէս. Բ՛ս. Ե:

ՊԻՒՐԻԱՄԻԴ. ի. ՛ս. որ գրի և ՊԻՐԱՄՒԴ, ՊԻՒՌԱՄԻԴ, ՊԻՒՐԱՄԻՏ. Բառ յն. Πυραμίς, ίδος. Pyramis, idis. Բուրգն. Հուրան. ցուրան. այն է մարմին հաստատուն բազմանկիւնի՝ պատ՛այր յանգեալ, որ պիսի եղէն բլուրանք կամ կոհոդք և գիպատուի. ՓԻՒՒԼ Բառ. ՀԷՐԷՄ. * Որ գՒՌ պիրամիդն կանգնեաց: Ջնմանէ ասեն չինել զբերդ պիրամիդն, որ է ցուրան բլրաձև. Ե՛ս՛փ. ա: * Ա՛ՂԼ պիւռամիդք՝ և տպա ար՛ժանի են հրաշից, չինեալք յոյժ անըմբռնելի չեգիպտոս. զոր բիւրատնի աչք ա. սեռք չտեմարանս յուսեփսե գոլ. իսկ հնՂ

ՂԵՆացիք՝ յորոց մի է և հերովգոտոս, ասեն ԵՒԹԷ Թագաւորաց չիրիմք են. Ն՛ՆՈս:

ՊԻՒՐԱՄԻԴ. որպէս Ձև երկրաչափական՝ բրգաձև. որ և ՊԻՒՐԱՄՈՒԴԵՍ. Πυραμοειδής, ὄδος. Pyramidatus, figuram sive speciem pyramidis habens. * Ջպիւռամիդն՚ի սկալինեացն եռանկիւնեացն հաստատիլ. Նէս. Բ՛ս. Է:

ՊՂԱԿՈՒՆԴԻ. կամ } Տ՛ ՊՂԱԿՈՒՆԴ.
ՊՂԱԿՈՒՆՏԱ. } * Գնեա ինձ ՚ի Նմանէ պլակիդի (կամ՝պլակունտա). Վ՛ր հդ.ԷԸ:

ՊՂԱՄ. ի. գ.Բառ ռուս.Տ՛ ՄՂԱՍ, և ՅՈՂՈՒՆ.Փլեգմա. Pituita. պալղամ, պեղղամ, պեղՁՆ.մ. * Ցամաքել պլղամին, որ առաւելեալ է՚ի Ճաշակելիս ըմպելեացն. Վ՛ր հդ.Բ՛: * Ի մաղձէն դառն լինի, և՚ի պլղամէն՝ Թթու. Ո՛ՀԻՓՈՐ: * Եկն ինձ պլղամ. Ի ԳԲ՛ս ա՛ա՛ԲՓՒՒ:

ՊՂՈՒՋ. ա. Բառ ռուս. որպէս փոքրիկ. և որպէս կապուտակ. * Տեսայ փոքրիկ մՈղունակ, ւ ունէր պլղուղ իւրըն կըՈՒկակ. առաւօտուն սկըսնոյր մինակ, պաշտէր ա. Նուշ քաղցր եղանակ (արտուս Թռչունն). Շ. ա՛ա՛ԲՓ:

ՊԼՕՐ. գ. Ռուսկականն բառիցս Բիւրեղ. Սառնատեսակ (ապակի), և Պաղպաղակ. պԻՒՐ. * Իբրև զքարն կոփեցեալ պլօր, որպէս հատս յովհան : Որպէս զքարն պլօր՝ի ջրոյ եռացեալ. ԵՐՊ. Տ՛ՒԲ: * Ասէն հրեաք ԹԷ պատուհանն (տապանին) են պլօր : Լոյսն մտանէ ընդ պլօրն, և ելանէ առանց ապականուԼԵԼ. ի գԻՐ ա՛ա՛ԲՓՒ: * Ցառաւել հովէ և՚ի յատակուԼԵԼ քքրդի և՚ի ժիպակի՛ լինի պլօր. Ո՛ՒՔԻՐ: * Պաշ. ատնեայքն հուր հանդէն՚ի պլօրէ և կամ՚ի քարէ, և անտի վառեացի մոմեղէն մի. Մ՛ա՛յ. ՓԿՀ:

Կամ ա. Որ ինչ է՚ի պտղապաղակէ. * Պլօր կանԹԷղն ընկէց՚ի մեջ եկեղեցւոյն և մանրեաց : Մ՛ոնրեցաւ պլօր կանԹեղն. Ո՛ՈՀ:

ՊՂԱԿՈՒՆԴ, կամ ՊՂԱԿՈՒՆՏ. գ. } Բառ յն. Πλακοῦς, ուս. κοῦντος. Placenta. πλακούντιον, placentula. յորմէ ռում. Բ՛ԻՒԷՂ Թ. պՂՂԱ. իտ. ՓՕՓԱՒՒՈ. կարկանդակ, քաքար. Նաստիկ. Հայս զոնդեալ, և եփեալ իւղով և մեղու. * Մ՛ի ընդ կուսեալ առաջի միսն ևԵՒԹԷ Հալիցիս և ընդ պլակունդան : Ազգի ազգի պլակունտա ուտես. Ո՛ՒՀ. Տ. Բ. 23: * Գնեա ինձ պլակունդա. Վ՛ր հդ. յ: * Պլակունդ. բտ կեղ. ՉԻՆ Բ՛ս:

ՊՂԱԿՈՒՆՏՐԱԳՈՐԾ, ի, ացայ. ա. Πλακουντοποιός. Որ գործէ պլակունտս. գՈՂԱ. ՋՀՒ * Տեսցուք ՚ի ՐՀաւի կոտորածք՝ի բարեկեցուԼԵԼն ունՆչանին գործին. ՚ի ՐՀաւի յամՀաբերացն և խոհակերացն և՚ի սեզանայորՒեացն, ՚ի պղակունտարագործացն և՚ի ծաղարարաց. Ո՛ՒՀ Տ. Գ. 17:

ՊՂԱՏԻՆ. գ. Բառ յն. Ազգ ծառոյ փայտի. Πλάτανος. Platanus. * Կապէրին զՆն ընդ գօտացեալ ծառ մի պղատան ձեռս յեսս. Տ=Յ՛. Տայ. ԻԲ՛:

ՊՂԱՏՈՒԱԿԱՆ, ի, ացայ } Հետեւող
ՊՂԱՏՈՒԻԿԵԱՆ. ա. գ. } կամ աչս կերտ պղատոնի իմաստասիրի. * Աստիկոս պղատոնիկեան Ճանապէրս. Ե՛ս՛ս՛փ. Բ՛:

Եւ Որ ինչ անկ է պղատոնի. * Ջպղատոնականն համարձակագոյն այժմ բարեսռիմ: Ի՛ս այսքիկ պէրՃ և պայծառ՝ պղատոնականքն իբր եղանիկ բանք. Խ՛ր. ա. 35: * Արիստոտէլէս ըստ պղատոնականին հետեւիբր բանից. Ճ՛. Ա:

ՊՂՅՄՐՈՒՏ. ի. իցայ. գ. Բառ լտ. Plumbatae, plumbatura. ըստ յն. Μολίβδωτος, μολίβδωτις. կապարեայ գՈՒն. և Ձայ

կուժն կապարեայ գնասցէ. * Հրամայեաց առնուլ նմա յիսուն պղեմբատ ի վերայ Թիկանցն. Ա. Ն:

ՊՂԵՐԳ, ի, ից կամ ացս. ա. Ὀκνηρός, ῥᾳθύμος. Piger, ignavus, segnis. Հեղգ. Ծոյլ. Ընկոյեալ, եհմալ, խաչնկէն. * Ամենագիւտ հնարք, և պղերգացս ձեռնտու ի գործս այդեայ. ՅՀԲ. ՃԾ: * Զօրականք պղերգք, հեշտասէրք. Խոր. Գ. 68: * Հարկ է զպղերգին և զհակառակաբանին զգործն օտար համարել յղկայրուձն: Զպղերգին և զհեզգացեալսն յաւուրս զարաչս մտաւոյ Թուխ. հց. Ն ագ: * Զօքանչայ խոտորգախտելի ջարին ի պղերգսն. Խոր: Ի՞նչ պղերգք յամենայն գործս արգարութեան. Ը. ընդհանր: * Իսկ ձեր՝ պղերգ միայն հեղգութեանն աստանօր պահանջիալ ի բաց ընկճցուն. Պիս: * Զպատճառն հատից զպղերգից. Մխ. առաջ:

ՊՂԵՐԳԱԲԱՐ. ſ. Ὀκνηρῶς, ὀκνηρότερον. Pigre, segniter, segnius. Պղերգութեամբ. Ծուլաբար. * Ոչ միւսոյ իմիք պղերգաբար անհոգութեն առնել. Փիլ. այլաբ: * Դուք տա կաւին նուաճել՝ պղերգաբար հայիք ի գործն. Ոսի. յհ. ա. 19:

ՊՂԵՐԳԱԲԵՐԻՄ. ſ. Պղերգաբար բերիլ. պղերգանալ. * Պղերգաբերիլ, և Թեւլսհոգ առգնիլ յոր հաւատոյսն հոգեբարձուլեն նմա. Սարխ. ֆհ:

ՊՂԵՐԳԱԳԻՑՆ. ա. Աւաւել պղերգ. * Վարժոյքն պղերգագոյնք և անփութասէրք իցեն. Պիս:

ՊՂԵՐԳԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ὀκνέω, ῥᾳθυμέω; ἀμελέω. Piget me, deses sum, supersedeo, negligo. Հեղգալ, հեղգանալ. Ծուլանալ. յուսանալ. անփոյթ առնել. վերկանալ. եհմալեփ եմիմ, խաչնկէն. * Սրի պղերգասցին ի բարեպաշտութեան Ճգնանցն. ՅՀԲ. ծԷ: * Ի բազի գործոց պղերգացայք. Ճ. Գ: * Ձհմատիցն բազում անգամ պղերգացեալք գտանին. Պիս: * Մի պղերգասցուք գոհանալ զնչիւ: Ջհմիդ է՝ զի առ նորա վաստատանութեամբ պղերգանան բաղումք. Խոր: * Ոչ է պարտ հնարաբանութեանցն գիտութեամբ ճճապնոյն պղերգանալ. Դիոն. ՁԾ: * Ո՛չ ասէ անշարժ գալ բանսըն՝ լեռն պղերգասցին. Ոսի. յհ. Է. 30:

ՊՂԵՐԳԱՆՈՒ. Տ. ՊՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. * Ոչ պղերգանայ հնտևիլ, և զանգիտամբ առ փոքիլ. Պրպտ. ւ:

ՊՂԵՐԳԻՄ, եցայ. ſ. Տ. ՊՂԵՐԳԱՆԱԼ. * Պղերգել և ծուլալ ոչ առնալ Թոյլ. փիլ. ԽԱ: * Ելեկ (ծառայն) պղերգի երկեալ, բարկացուցանէ զիրն. Խոր:

ՊՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ὄκνος, ἀμέλεια, ῥᾳθυμία, ὑπερθεσις. Pigritia, segnities, desidia, socordia, negligentia, procrastinatio. Հեղգութիւն. Ծուլութիւն. անհոգութիւն. չփոյթգանգալտուն. եհմալեփ, ինչնկէնփ. * Պղերգութեամ առ բարեացն վաստակս. Խոր: * Պղերգութեամ առ ի գործն՝ մոռանել (յանձն). Բեր. հց: * Փախիր ի Թուլութենէ, առաւել պղերգութեամ. Եփր. Գաբաթ: * Բարձրելով յիւրոց զօրացն վասն առաւել պղերգութեանն և ասասիկ ոլկորամութեամ. Խոր. Ը. 21: * Ոչ ևս զհետ պղերգութեանցն բարձեալ ի չեղ բերիցէք յինքեանս ախտ. Պիս: * Զի Թերևս հնար լինի պղերգութեամ հեզգալոյ՝ փիլ. Ջ. բան: * Զպաշտօն տեառնն պղերգութեամ մատուցանք. Լ. Ասաք. Վերլաբ:

ՊՂԵՐԳՈՒՄՆ. Տ. ՊՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. * Ընս պղերգութեամ, անգ ոչ Թողութեամ ամենայն յանցանաց. Ռ. ժ.:

ՊՂԻՉ, պղնձոյ, ոց. ֆ. Χαλκός. Aes. իս. Rame, և ottone, և bronzo (որ է ընդ հյ. և Թ.) Հրահալելի չտուաց, որ գեղին կամ ոսկեգոյն լինի՝ յորժամ բազադրեսցի ընդ ղինկ անուանեալ կիսամետաղին, և յայնժամ Ալոյր ևս կոչի առ մեզ. և մետաղոյն է ևս բոլորովին զտեալն. պակբր, ֆիրինճ, Իտա. * Իր Ճարտարապետ դպրին պղնձոյ և երկաթոյ: Ոսկի և արծաթի, և պղնձի: Պատեսցես զնա պղնձով: Իրրև զտեսիլ փայլուն պղնձոյ.ևն

ՊՂԻՆՁ ԴԻՏԱԿ. Χαλκολίβανον. Orichalcum, electri genus auro pretiosius. Ազգ հրահալելեաց կամ պղնձոյ հաւասար ոսկւոյ կամ աղիուագոյն ևս համարեալ յոմանց. * Ութ նորա նմանեալ պղնձի ծխելոյ ի մէջ հնոցի հրաշէկ. Յայտ. ա. 15: Բ. 18:

ՊՂԻՆՁ ԱՐՀԱՍՏԱԿԱՆ. լտ. Talcum, lapis specularis. ըստ Բժշկարանի Տալղուն. Ազգ քարի գաւեալ ի հանքս գաճի թափանցիկ, և հանեալ ի Թերթս Թերթս. Ռեւէ. գեկեէկ:

ՊՂԻՆՁ. Χαλκός. Aes. κέρμα, numulus. որպէս պղնձի գրամ, կամ փող. ըսպան. ագէք, մանղըր. * Մի ստանալք ոսկի, և մի արծաթ, և մի պղինձ ի գօտիս: Արկանէր պղինձ ի գանձանակին: Զպղինձս հատաս վաճառացն ցրուեաց. Մրկ. ծ. 9: Մրւ. Ը. 8: ՃԷ. 41: ՅՀ. Է. 15:

ՊՂՆԴԱՆ, ի, ից. ա. Ἀσχρολόγος. Turpiloquus. Ուր իցեն պիղծ և զազիր բանք. * Զիսեղկատակութեամ նոցա և զպղծանաբար խառնիճաստութեամ. Ոսի. ſ. Գ. 8: * Ալ ի պղծաբան և ի զազրական խօսից աւանդոց ի բաց մերժեալոյր զքեզ Եփր. Է. փՏ:

ՊՂՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσχρολογία. Turpiloquium. Պիղծ զրոյք. յիշոյք. * Բերանն՝ զգաստարկաբանութեամ, զսուտս, զերդմանս, պղպծաբանութեամ. Խոր:

ՊՂՆԴԱՐԱՆ. ա. ſ. Պիղծ բարբառով. * Եւ ովքե ևս մի ըստ միոջէ չյծծուն ի նմանէ ասասցէ պղծաբարբառ՝ Թուեալ պիտի. փիլ. Նե. Է:

ՊՂՆԴԱՊՈՅՆ. ա. Μιαρώτερος, μιαρώτατος. Առաւել պիղծ և աւելապիղծ. * Քան զաւելայն պղծութեամ առաւել ևս պղծագոյն է: Քան զհետևանութեամ ևս պղծագոյն է. Մանգ. ծԷ. Ե ի յանէն: * Ինձ բարկանաս, և ասեն, իբրու սակաւակս պղղծագոյն ումն է. Պտտ. սահ:

ՊՂՆԴԱՊՈՐԴ. ի, ից. ա. Ἀσχροποιός. Turpia perpetrans, foedae actionis author, immundus. Գործող զպղծութիւ կիմ զամօթալից. զազրագործ. պիղծ և անպէտ. * Ջպղղծագործ քսմանայիսն ոչ ապրեցուցանիէ. Նխ. օբին: * Փետուր հեզ նախանձելցաւ, և ասան պղղծագործն. Կոչ. ծՁ: * Ելաւաէլ զազգս պղծագործ քրմանցն. Ածաբ: * Տայէ զպղղծագործն ի ձեռս եպիսկոպոսին. Կանոն * Սկսաւ բազմանալ ընդ աւետնայն աշխարհն աշխարհի պղծագործ խառնակութիւ. Եղիշ. Գ: * Պիղծ առեալն ի պղծագործ մեղուէն. Եղիշ. Գ:

ՊՂՆԴԱՊՈՐԾԱԽՕՍ. ա. Որ խօսի զգործս պղծութեամ. յիշոցաւոր. * Յամենայն օրինակ մեզաց՝ զոր գործեն մարդիկ՝ ի յիշատակ բերէ պղծագործախոսն. Կանոն:

ՊՂՆԴԱՊՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Գործ պղղծութեան. և Սէգանակապատուի, ոճիրք. * Ջօր ամենայն ոճրանիւղով զոյապիսի պղղծագործութեամ: Ջամենայն պղծագործութեամ լցեալ կատարեցեր. փոքզ: * Ընտանացուսեամ և գաւչէ լեացն՝ և առաւել հաստատեալին զնոսա ի պղծագործութիւն. Սարգ. ա. գ. Ե: * Մեծ պղծագործութեամ է ի վերայ անտեղի և անգէտ իւրոյ ընչ անուանն վկայ կոչել. Երզն. Խգ:

ՊՂՆԴԱՒԱՆ. ա. Որոյ պիղծ է գաւանութեամ կամ գենն. * Ընդղգեր և պղծագտեան խուժադուժ բարբառոսացն. Հ. ինվր. ՃԲ:

ՊՂՆԴԱՋՈՀ. ա. Որ զոհէ պղծոյ կամ զպիղծս. * Մարգագեղեր և պղծազոհ քաղքենացն, որ բնակեալ էին յարեւմտից. Հ = Ց. ինվր. ՃԳ. Ե Հ. ինվր. ՃՁ:

ՊՂՆԴԱԼԵԶՄԻ. ա. Որ պիղծ է լեզուաւ. մանաւանդ օձն առասպելին՝ բանասիրաց. * Զբոտովս այս քաղցր էր և սիրուն, առ ինքն ունէր զմահըն Թաքուն. բայց ինձ չասաց պղղծալեզուն, զիս մերկացոյց յանձառ լուսոյն. Տաղ:

ՊՂՆԴԱԼԻՑ. ա. Լքեալ կամ լի պղծութեամ. * Որ զհեռ մարմնոյ պղծալիցն ցանկութեամ (յն. պղծութեամ) իցեն երթեալ: Ամենայն պղծալից պաշտամունքդ քովք (յն. գայթագղութիւնք). Ե. գէտ. Ե. 10: Ե. ընդ. Ե. ֆ: * Ընդհանուցեալ զմեզ ի պղծալից ժանեաց գազանին: Պղծալից ազգին քանանացւոց: Ջամենայն զաւակ պղծալից Թագաւորացն հեթանոսաց ընկեր ի միոյ: Աւերեր զպղծալից մեհեանս գիւացն. Ագաթ: * Կատարիլ զհեշտ ցանկամբ պղծալից գործոյն. Պիս: * Ընախասել զմեզ յանդգնեին պղծալիցն իւրեանց չերմամբ. Ցհ. խ. պաւ: * Մի՛ տեսցեն աչք մեր կոխան ոտից պղծալից լեալ զորբարանս մեր. Ղեսդ: * Դիւականն պղծալից բազմութեամ զմեզ կործանի վարկանէին. Կիւղ. չի: * Կատարելոյն պղծալից ձեռան ի տրտուել. Ընծր. Ե. 9: * Խորհիս միշտ զչար և զպղծալից գործս: Ցայտնելոյ ժամհայտութեամ պղծալից գարշուե. Վ. ք. հց. Ե: * Ոմանք ի պղծալից և յախտաւոր կանանց. Կանոն: * Ոչ գայթագղեցուցին զնա կանայք պղծալեզուք գայթագղեցուցիչք: Ջնորա գլուխն աղջիկն պղծալից՝ ակտղը եբարձ. Եփր. ծՆ. Ե համաբ: * Ցառ. և յատար աբ քաղաքին, զոր պղծալիցքըն կոխեին. Ներ. ſ:

ՊՂՆԴԱԼՈՒՐ. ա. Ունկնգիր լոյ պիղծ զրուցոյց. * Փոխեալ մաքրել զլսելիս ի պղղծալուր սովորութեամ. Մ. Ե. ծԷ:

ՊՂՆԴԱԽՕՆ. ա. Պղծութեամ խառնեալ. պղծալից. պիղծ. պղծեալ. * Ձբերել ընդ մեզ զղեխնաւոր, զմոխրալից, զպղծախառն ցանկութեամ. Եպիփ. Բաբոյ: * Ցնոտ գործոյ՝ ձկ զպղծախառն կերպարանսըն. Հ = Ց. ՁԷ. ՃԷ:

ՊՂՆԴԱԽՕՍ. ա. Ἀσχρα φθεγγόμενος, ἀισχρολόγος. Obscoena loquens, turpiloquus. Որ պիղծ բանս խօսի. պղծարան. պղծաբերեալ. պղծաբարբառ. * Երթաս լսել զբարբառս պղծախօս կանանց. Ոսի. յհ. ա. 1: * Ի մէջ պղծախօս ժողովրդեան բնակեալ եմ. Ոսի. Նս: Ե խոխ:

ՊՂՆԴԱՆԱՑՆԱԼ. ցեկաց. կայծակն ի մէջ պղծոց և պղծալ. * Պարզևեալ զիմոգութեամ ծառայիս քո պղծակայծակեալսմն և ձաշակողի զանմանութեամ ոչ կամաւորաբար. Մ. ա:

ՊՂՆԴԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունեցեալի զպիղծ հաւատս. պիղծ դէն. * Ոչ է արժան քննել զհերձուածոցն մոլորեալ և զպղղծահաւատութեամ. Շ. յոթ. Ը:

ՊՂՆԴԱՄՏՈՑՑ. ա. Պղծութեամ մատեալ. անաք. * Գնաց ի տաճար կռոցն յաւուր ասոնի պղծամատոյց զոհին. Տիւ ինվ. ֆԲր. Ը:

ՊՂՆԴԱՆՈՑ. ի. գ. Վայր պղծութեան: տեղի անմաքրութեամ. և Մէհեան. Նշանակելին մեզ, եթէ յայնմ պղծանոյն խորշ Թին. զմուզեան ... ապէ առ և ընծեցիր.

Մ–փ. ա։ * Զգիւռացընեայ զպղծանոցան (ըմՀեռանս) բոցակեզ սպառէին առՀասա- րակ. կողմանք։

ԳՂԾԱՆՈՒՆ. ա. Որոյ անուն է պիղծ՝ գարշելի. * Հազիւ և այս գիրք ջերծան յանմաքառ ձեռաց պղծանուն յուլիանո- սի. ՅԻԼ. ի ցոհ Դիոն. աՅայ։

ԳՂԾԱՆՔ. նաց. Տ. ԳՂԾՈՒԹԻՒՆ. * Պաշտօնեայք էին նոցա յորչափ մաղ գա- զանային պղծանաց խրՃՃին. Մ–փ. ա։

ԳՂԾԱՀԱՐՐԱՆ. ա. Ընդդէմ զպիղծ կամ զանմաքուր չրեռնաս. (որպէս մեկին գնի՛ի յն.)* Ի մէջ պղծատրփոյն ժողովրդեան լսե- կեալ եմ ես. Իս. ը. 5։

ԳՂԾԱՒԻՐ, սիրի,րաց. ա. Սիրող զպըղ- ծութիւն. * Ի խորհրդոց սոդոմային, և ի գործոց պղծասիրին. ՅԱ– ՀՀԲ։

ԳՂԾԵՄ, եցի. ն. Βεβηλόω. Polluo, profano. ἀλισγέω, contamino, ան. Պիղծ առնել. անպատիւ և անաՀ առնել զսրբեալն ասյ. աղաեսիել. ՌՆՆՁԻ. ԷՒՒՀ. * ՊաՀեսչիք պղաբանեա, զի սրբութիւն է այն ևս և ձեզ. որ պղծեացէ զնա, մաՀու մեպի։ Չէեաին գործինքս մերձեցուցեր ի նա, և պղծեալ է։ Մի պղծեացես զանուն իմ ՀԲ։ Զպրուս- թիւն ևս պղծեաց։ Մաատուցանէք ի սեղան իմ Հաց պղծուած. և ասէք. ի՞ պղծեցաք գնա։ Ամենայն անօթք նոցա պղծեալ էին։ Մինչ՛և ՀեՃանաստ և եմոյն ի տաՃարն և պղծուաց զՀԲ սեղանն։ Որ և զտաՃարն իսկ կամէցաւ պղծել. և այլն։

ԳՂԾԵԼ. Βδελύσσομαι. Abominor. Ընդ պիղծս գրել. պիղծ Համարել. գարշելի առնել. գարՃիլ և գարշելացուցանել. * Պղծե- լով պղծեսցես զնոսա. զի նզովեալ է։ Ա- բոմ բորոտութիւն է. և ասացէ քաՀանային, և պղծեսչէ զնա. Օր. Ի. 20։ ՂԱՓ. ծՃ. 3։ * Գիլգա՛ի մեռելոցի մերձենալ պղծեն (ՅՒ պղծեալ Համարին). ԿԻՐԵՂ ՂԱՓ ։ * Ընպա- կանեցան և պղծեցան յանօգնեալեն իւ- րեանց. Սղմ. ծՃ. ։։ * Ինքն զիւր ոտիսա պղծէ. Ըմաի. ԻՃ. 9։ * Պղծել զանձինս նո- ցա յամենայն պղծութիւս անօրէնութեան. ՀՀ. ԺԱ. ՀՀ. 51։ * Իբրև ապատամբ յորինացն՝ պղծեալ գարշեցեալ. Ճ. Ա. Ի. 8։ Ընտր- գեաց ։.. և պղծեաց զնոսա բանիւք Հպարա- տութեան. ՀՀ. Ա. Ի. 34։

ԳՂԾԵԼ. Μιαίνω, ἐκμιαίνω. Polluo, inquino, contamino. Ապականել (զկոյս). * Մի պղծիցես զդուստր քո՝ պոռնկեցուցա- նելով զնա։ Պղծեաց որդի եմովէայ զԴի- նա. և այլն։

ԳՂԾԵԼ. Μολύνω. Inquino, polluo. ԽաՀախել. Շաղախել. Թաթաւել. ապատ- ղել. ԴԱՃՆՈՒԼ ԷՒՒՀ, գոՃՃՐՐՄԱՓ. * Ձեռք ձեր պղծեալ են արեամբ։ Ա ևննայն անօթք նոցա պղծեալ էին. Ես. ծՒ. Ֆ. ԻԷ. 4։

ԳՂԾԵԼ. որպէս յն. Κοινόω. յորմէ լա- Inquino. և Թ. ԷՆՆՔՓ. իբրու Հաստատել և խառնակ կամ պիղծ ինչ առնել. որ ի լա- Հայաբակօրէն Թարգմանի՝ communico. որպէս Թէ Հաստատել կապուցանել. * Ո՛Է որ ինչ մտանէ ընդ բերան՝ պղծէ զմարդ, այլ որ ինչ ելանէ ի բերանոյ՝ այն պղծէ զմարդ։ Ուրեսայ ձեռօք ուսել ոչ պղծէ զմարդ։ Յոր ուր արբեաց՝ գու մի պղծեր։ Ջ՛ոՃըղ- ծեալսն արբեր առ ի մարմնոյ սրբուէ. ևն։

ԳՂԾԻՉ, ծչի, չաց. ա, Ո՛յն՝ որ պղծէ. պղծող. և Պիղծ կացուցիչ. * Սպառնալիքն պղծիչ է սպասողի. Եփր. ՅՒ։

ԳՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Պիղծ գոլն. գարշու- Թիւ, անմաքրութիւն. գիշուԹիւ. Պղծելն. և պղծիլն՝ ըստ ամենայն կց. տրպես Βεβήλωσις. Profanatio. βδέλυγμα, abominatio. (Երբ. խոպէս ՒԷօգա.) μιασμα, μιασμος, pollutio, inquinamentum. ἀσελγεια, ἀκα- Θαρσία, immunditia. (Երբ. ՒՃՆ, ՒՃՈՆ, ՔՒՒՒՀ. ՒՃՈՆ. յորմէ լա. contaminatio.) * Ի արեաց երեսաց անկիչսառակութիւն, ագաց պղծութիւ. ԻՀ. ծՐ. 26։ * Մէկ խոսն անկողնոջ և պղծութիւք։ Վասն ոչ ապաչ խորհելոց ի վերայ պղծուն և պոռնկութիւն ի գործս ամենայն պղծութիւն. ևն։

Կամ Պիղծ իրք. գարշելիք. * Ջի պղծու- թիւն է այն։ Անձն որ մերձենայի յիւս պղծու- ՂԻ։ Եչան զպղծութիւնն սրաստաքս յերու- սաղէմ։ Ջի մի կերիցեն ի պղծութիւ ան- սի։ Ջի արարէք պղծու Թիս։ Պղծութիւն սահրատոյն։ փախուցեալք ի պղծութիՆց աչխարՀն. ևն։ * Սրբեին զպղծութիՆ կա- պաչուածէն։ ՋկաՀ պղծութիՆ որ ի սոսնն եր՝ ի ծուխ ընկեցին. ԵՒԼ. ֆ. Ն ֆ։

ԳՂՆԱՁԱՒՈՐ. ա. Պղնձով ագուցեալ կամ Հեղուսեալ. * Երկսեծագամն, պղնձա- գամն. Վ.ՐՊ. ՅՒ։

ԳՂՆԱՁԱՂՈՑՆ. գ. Χαλκηδών. Chalcedon. Անի ինչ պատուական. որպես Ագիաս, կամ բազմագունի ասին. կամ պղինձ ծխեալ. ևն. * Ընտիրքս, պղնձագոյն, զմրուխտ. Ցոյժ. իա. 19։

ԳՂՆԱՁԱԳՈՐԾ, ի, ից. գ. Χαλκοπλά- στης, χαλκεύς. Faber aerarius. Դարբին պղնձի ձոյ. ԼԻՒՒՒՐ. գոՃՃՐՆՁ, գագանՁ. * Ընդ ոս- կերիչս և ընդ արծաԹագործս հակառակի, և պղնձագործաց Համանէ. Խոսք. ծՃ. 9։ * Դար- բինն, հիւսնն, արծաԹագործ, և պղնձա- գործ, և քարակոփ և բրուս. ԵՒԻՒ։ * Վասն պղնձագործաց և վասն այլոց գանհիւկ մարդ- կան. Ո։։ Ֆ. ա. 20։ * Յուղի անկան ընդ նմա գեՀան և Հերմոդիկես պղնձագործք և գարբինք. Ճ. գ։ * Դաժիքն այն ոչ ունե- լով արՀեաս պղնձագործաց, բայց ի փայ կերպարանեալ (զպատակեր ձկան՝) կանգնեն առ ճերեքք գետոյն. Մ–փ. ծ։ * Պղնձագործ և երկսեծագործ ի խնամեանն՝ արուեստիս ձեռնարկեին. Մ–ս. ա–ա։

ԳՂՆԱԳՈՐԾ. ա. ի պղնձոյ գործեալ. պղնձակերտ. պղնձե. գոՃՃՐՔ՝ ԼԻՒՒՒՒՐՔՆ՝ ԲուՀան ԷՒՒՀ։ * ՅարծաԹագործ և ի պղնձագործ պատկերաց այսք. ՈՓՔ։

Կամ ի պղնձոյ ելեալ. յատաչ ելեալ, առեալ. * Հրամայեցեր գործել զվասն խորան ժամու՝ ոսկւով պատուականով և արծաԹով արբուԹի, պղնձագործ ՀնՃղուս- Թի յանՀրատ փայտից. Մ–ս։

ԳՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Χαλκευ- τική. Ars aeraria. Ա՛ՀՀեսա պղնձագործաց. ԼԻՒՒՒՒՐ. * Ոչ պղնձագործուԹ կատարումն գործոյ բրուսին Հասու լինել բնաւորե- ցաս. Բրս. Հց։

ԳՂՆԱՁԱԼԻՑ. ա. Որ լի կամ խառն է պղնձով. * Մեղու և արդ արուէ որպես պղնձ- ձալից արծաԹ ոչ գործեացի. ՍԻՐ. ի ՒՐԸ։

ԳՂՆԱՁԱԽԱՒՈՒՆ. ա. խառն ընդ պղնձոյ. յոր խառնեալ է և պղնձ. որպիսի է գրամին խառնակ. որպես յն. ὑπόχαλκος, subaera- tus. * Պղնձախառն էր քո յոսկին. Բրս. վՃԼԲ։

ԳՂՆԱՁԱԽՃԻՒ. ա. գ. Χαλκοκέραμος. Chalcoceramus. Որ ինչ է ի պղնձոյ և ի խեցւոյ, կամ ունի ինոցին նմանուԹիւն. Ցա- զագս Թէ զիարգ խոցեալ լինի արՀս, կամ որպես ի պղնձախեցի պղնձաքար։ Պատե- ցաս ի պղնձախեցի. և պղնձախեցի՝ քաղաք է. այսպես կոչեցեալ. և կամ անանակ գԺուա- րագոնե գԺուարալոյծ կապանաց. Ն.ՆՈՒ։

ԳՂՆԱՁԱԿԱՑ. ա. Պղնձով կապարձեալ պա- տեալ. * Ի՛ՀաղագՀ ագամանդ՝ պղնձակապ. Նաւով չըՂՀին ի վերայ նորա. Վ.ՊՈՒ. Հց։ * Կապեցին զերեսեան ի պղնձակապ անկա- և Հոլովին. Ֆ = Յ. Նահ. յոնին. ՒԷ։

ԳՂՆԱՁԱԿԵՐՏ. ի, ից. ա. կերտաւալ ի պղնձոյ. որ և ԳՂՆԱՁԱԳՈՐԾ ասի. գոՃՃՐՔՆ Եափա. * Կատարէ զՀրաշալին ամրագունեալ պարագոյք՝ Հանգերձ գլամբք պղնձակեր- պիւք. խոր. ա. 15։ * Հանգերձ գրօքն պղնձ- ձակերտեալք ։։. ի. պղնձագուռն գոլով. Ես. ԽԲ. ա։

ԳՂՆԱՁԱԿՈՒՌ. ա.՝ կուռ պղնձով. կը- ԳՂՆԱՁԱԿՈՒԱԾՈՑ՝ ռեալ կամ կռա- ծոյ ի պղնձոյ. * Ցեռուսա կողմանէ ահա պարեալ քաղքաէս, բուռն Հարեալ գդեա- կաց պղնձակուռս վարապանին աչգահակաց՝ ի վերայ Թիկանցն զդաւակաս երիվարին ար- կեալ. ԱԷԹ. ա. 5։ * Անդ ծնդալյք պղնձ- ձակռածոյք, ասա մայրագարէական երգք. ՈՎ. վ։

ԳՂՆԱՁԱՀԱՆՔ. քաց. գ. Հանք կամ մեռաղք պղնձոյ. գոՃՃՐ ծաքենի. որ և յա- տուկ անուն մեՀաստանի. * Թաղեցաս ի պղնձահանքն ըՂգ Հօր իւրում. վ.ՐՊ. գՓՀ։ * Թաղեցաս ի պղնձահանքն ընդ եղբօր իւ- րում իւանէի. ԿԻՐ. գՓՀ։

ԳՂՆԱՁԱՀԱՍ, ի, հատ, ից. գ. Χαλ- κοῦ μέταλλα. Aeris metalla. կամ լոկ, μέ- ταλλον, metallum. Ընդ ընդ վ. Տեղի Հատա- նելոյ ի Հանքաց զոլղինձ. և Ըրտասահմա- նումեն յայնպիսի մետաղս. * Ի պղնձահատս՝ ած ի պատիժս ընկեկսալ էին։ Ապրեցան ի կապանաց վՀասյ պղնձահատին. Ես. գՓՀ. ՀՀ Ֆ. ։ * Ի պղնձահատսն՝ Հատան գԸուխք նոցա։ Սով և պղնձահատք և կա- պաք. Ես. գՓՀ. ՀՀ. 13. 15։ * Եգիպտ կա- պանս, չղՀասյս ըստ աչխարՀն Հանել. ի պղնձահատս տալ. Ես. ԻԲ. Ի։

ԳՂՆԱՁԱՀԻՒԹ. Տ. ԳՂՆԱՁԱՀՈՒԹԻՒՆ. * Մով. սեսես. բրինաբուեցաս ... ապատորութեամբ պղնձահիւթ օձին. ԿԻ–ԻՂ. Խ։

ԳՂՆԱՁԱՁՈՒ. ա. Որ ունի կամ Հանէ զձոյն պղնձոյ. Տես ի յաՂոյժ քառն։

ԳՂՆԱՁԱՁՈՒԱՅ. ա. Ձուլեալ ի պղնձոյ. գոՃՃՐՔՆ՝ ԼԻՒՒՒՒՐՔՆ՝ ԲուՀան գէՀփ. * Պղըն- ձաձոյլ պատկերաց. Ա.ՓՔ. (կայ և ձ. պղնձա- ձոյն։) * ԳաՀեալ յատեա պղնձաձոյլ ոսկեզօծ պատկերս. խոր. Ի։ ։։

ԳՂՆԱՁԱՆԱՄ. տցայ. ց. Χαλκοῦμαι. In aes vertor. Որպէս պղինձ լինել. պղնձանալ. խառանալ երկնից իջուն զպղինձ, և ոչ տեղալ պանձրև յերկիր. * Երկինք պղնձանան, և երկիր չորասյ. Ճ. Ր։ * Երկինք պղնձացան, ոչ եՀեն զրնձելն փոխեալ, այլ գներգործ- ծուԹեան սահմանալ. Շ. ։։ ՒԷ։ * Երկինքն որ պղնձացաս. ի վերայ Հարցն նոցա ըստ անի- ծից օրինացն. Լ՚Ի. ղԻ։ * Օդք պղնձացեալք, և սանգք սանձեալ. Ո–Ի. Հերոտ։

ԳՂՆԱՁԱՆԻԴ. ա. Որոյ նիզք են պղնձի և զօրաւոր. * Գաղազք մեծամեծք՝ պարըս- պաւորք՝ պղնձանիզք. Գ. ԼԳ. Ֆ. ։3. յն. նիզք պղնձիք։ * Նչոաս յամոր պարիսպն դժոխոց և յերկաԹեայ պղնձանիզ գուռսն նչՒԷ. ԽՀ։ * Պղնձանիզ գրամբք աղեսեալ. Մահաև։

ԳՂՆԱՁԱՆԻԹ. ա. Որոյ նիւԹն է պղինձ. պղնձի. * Լծակք չլակիր՝ խաչանիշ պղնձա- նիւԹ ուսով Հաւասաց՝ ի գաւիԹ ծոյոյ առղամնեան խուլանին յարկի. Նար. ասա։ Տես և ԳՂՆԱՁԱՒԻՐ։

ԳՂՆԱՁԱՂԱՑՆ. ա. Պղնձով պատեալ. ըստ յն. պղնձի. Χαλκεος, κοῦς. Aeneus. * Նե- ապարչանն պղնձապատ՝ ի բառնալ սոցա պղնձայ ... ապատամարց. Նր ԼԸ։ ։։ * Ո՛չա- ուսիկ արմատոյ գորա Իմոլիք յերկրի երկա- ԹապատԷ և պղնձապատ. Դան. Ը։ ։2։ * Ի ղեսհատս պատուհանսն պղնձապատ վանս- նացն՝ Ուղղէն գիսմիդրն փայլատակէին. Ե. Ի. 2. 39, Ե Խոր. Ի. 37։ * Ջբեկոյն գե

զարգանալն զարգնակապարձա կախիցեն, պղնձապատ զգլուխան (նոցա) առնիցեն. Ոսի. ՛ր. ՟ք. 16։

ՊՂՆՁԱԿԱՐ. Տ. ՏՊՆԶԻՈՆ. Τοπάζιον. Դավիթ։

ՊՂՆՁԵՆ. ա.} Տ.ՊՂՆԶԻ. *Ջերմքա-

ՊՂՆՁԵՂԻՆ. } Թըրկան Ճակատն՝ պղնձեան տախտակիվ յորինեալ. կռվանփ. յորմէ և Ռոդիէ. *Ջճակատն՝ պղնձեան և տախտակամած յօրինուածովն ամրացուց ցաներդ ոյ։ *(ի ապատպինեալէն) գրելէն բռվանդակ պղնձեղէնս զնա խմանալ Թուրքս Աճծ. ա. 5։

ՊՂՆՁԻ, ձեայ, ձեաց. ա. Χαλκεύς, χαλκέως, χους. Aeneus, aereus, aheneus, nus. Պղնձանիւթ. որ ինչ է կազմեալ ի պղնձոյ. պղնձէ. պոփէր, պոփերական, էրէրնէ, էրէրինչէն, խառն, խառնած. *Ընդացեա օղս պղնձիս։ Ձուլեացես նոցա հինգ խարիսխս պղնձի։ Ի ցըուցն պղնձեաց։ Փչրեաց զդլուա. նըս պղնձիս։ Խացոտեաց զնա ազի պղնձիւ։ Սանապանք պղնձիք ի վերոյ բարձից նորա, և վահան պղնձի ի վերոյ Թիկանց նորա։ Իբրև զպարիսպ պղնձի ամուր, և այլն. *Ընաքի՛ պղնձիս հարկանելով փողս. Խոր. Ը. 57։

ՊՂՆԶԻ. նմանութիւն՝ որպէս խիտ, և ընանձրև, և խտասակրա. *Կոպք իւր պղնձիք։ Կամ մարմինք իմ պղնձիք։ Եղէալին ի վերոյ գլխոյ քոյ երկինք պղնձի, և երկիր ի ներքոյ քո երկաթի. են։ *Եթէ պղնձի մարմին ունիցին նոքա, արդ լուծեալ էր ի գէջ խոնաւ ասաի. Նէղ. Ը։ *Կամք մարգոյն պա. րիսպ պղնձի է ընդ մէջ իւր և ՟ից. Վ. ՟ք հց. ՟ծ։ *Պղնձի ազիք՝ ոտրմեա՛ ինձ. Վ. ՟ք հց. ՟է։

ՊՂՆԶԻ. գ. Ընօթ պղնձի. պղնձելէն. *Մկրատութիւս բաժակաց, և սառմանաց, և պղնձեաց. Մրի. Է. 7։

ՊՂՆՁՈՏ. ա. Որ է ի գոյն պղնձոյ. *Ըսա պատնոյն՝ չէկ կամ Թուխ, խառատաչ պղընձոյ. Տօնակ։

ՊՂՊՆՂ. ի. գ. գրի և ՊՂՊԻՂ. Նոյն բառ է և յայլ լեզուս. Լ. պիպեր. Πέπερι, πέπερις. Piper. հս. Pepe, peverc. Համեմ՝ կծու և ջերմ յոյժ՝ ի գոյն սեաւ, և ա սպիտակ՝ ի չափ գնձոյ՝ ոչկուզորէն բրնկալ ի վերոյ փոքրիկ ծառոյ յատկէն հնգի. կըս. իսկ յայլ սեղես պղպէղ է բերք դոյն բուսոյ՝ ի սպիտակ կանաչ պատճով, որ. բեսոյ կարմրանայ. փաթթէղ. պաճ կամ պաչ պիպէր. *Ջսպիտակ պղպէղ և զսեաւ՝ նմանս միմեանց ասեմք գոլ ըստ ջերմայնոյն. քանզի երկոքեան ջերմինք էն, այլ ըստ առաւելութեանէ և նուազութեան. քանզի սեաւն առաւել ջերմայնի է, իսկ սպիտակն նուազ. Սամ. ՟ֆ։ *Ընդկայնին աչխարհն, ուստի գային պղպէղ ՝ ևմատակ. Ճ. Ա։ *Ի հնդիկս՝ լինի և պղպէպիղ, և անգրուեղ. Խոր. Ա։

ՊՂՊՋՈՒՆ. ա. Լիուլի. պատառուն. ծայրալիր. փօի փղա. պօլ. (լծ. և յն. լտ. Բէրէս. Բէրեոս. ևն.) *Գուան և չորքդ՝ բնա. կանագոյն Թիւ... բաղկացեալ յերից քուէ. ից՝ բոլոր. Դած և լի պղպղուն է հանդի. սուելիք. ի ժամանակի գարնանային գուա. գալութենէ. յորում եր լի պղպղուն երկուքինքս՝ պղպղվք. Ո՛վ լի և պղպղուն ամենայն վայրապար շահասիրութեամբ։ կատարեալն՝ Բլորգութիւ (Թուոյ) երևութանայ. լի և Դած և անթափուր և անունայն և պղպղուն բնութեի. փիլ. Լին. սահ։ *Պ. պղպղուն. լի. պատարուն. առնական. հած. խոտ. կուտ. Չէն ՟բ. (գրի վրիպակաւ և պղպղուն։)

ՊՂՊՂՈՒՆ. փոխանակ գրելոյ պղպը. ջուն. *Վրիժագործական և տպագիր քաջերգութիւ, պղպղուն, օգտէն վերջն /Հաւանիլ վանդ ոք չարագործել. Թիւն երգելոյ՝ ծայրագոյն և հոյծ և պղպղուն. Մ. ֆ. հ. Ն ՟ֆ։

ՊՂՊՂՈՒՆԿ, ի, ից. գ. (լծ. յն. և լտ.) Πομφόλυξ. Bulla. իս. Bolla. χοίλη νοτίς. concavus humor. Ջուր, և այլ ամենայն հեղուկ՝ պալարաձև ուռուցեալ ի վերջ՝ յոռալն ի ջրոսքէ հոյց, և ի ժքթելն. պըճպղճ, բուռյ, էղոյն. սա գագաթեալ, գագալոգ. *Ջաահաւիկ ինչ նշանակ պղպղակաց՝ որ լինին յանձրևաց։ Ձիցէ՞ ուեանալ քո ըղպղպղակն՝ որ փչին բոլորին օգով ի խոնաւութենէ անձրևաց. Վ.ԷՅՐ. Գ. յոյսի և Շ.ԻՐ։ *Պղպղակ պայթեալ եղծանի. Վ.ք հց. ՟ֆ։ *Իբրև պղպղակի ի նոսա պայթեցեալ ընչեցաւ այոտութին. Բր. Վ.ԼԻ։ *Ջանչաւի մեծութենան երկնից, և զանահաւիկ ինչ նշանակ պղպղակաց՝ որ լինին յանձրևաց. ընդ մի համար է առնել ոյ՝ Թեթևութեան երագընթաց ակնարկելոյն իւրոյ. Վ.ԷՅՐ. Գ։ *Ջրնկն պղպղակի լուծանեալով. Պիտ։ *Վաղանց իմն Թռղանի զորէն պղպղակի, միաց. մանց լինելով և անդէն վաղվաղակի կորընչելով. Նէս. կամ։ *Իբր զպղպղակ անձրևոյ չքացեալ պայթեալ անգամին. Ն.ԵՒ.ԿԴ։ *Իբրև երազ խոր գիշերի, կամ պըղպղակ ինչ կաթուածի. Ը. յԻԼ. ոգոմ։

Նմանութիւն ասի. *Եւ պղպղակաց ամբարտաւանութեամ գործաւ ի հղոյն հաւասարութեի. Լ.ՓՒ. ծղ։ *Մ՛ակնեաց զջուրան ի ջուրցւանգեաց զպղպղակ հաստատուն. Ճ.Գ։

ՊՂՊՂՋԱՆԵՒ. ա. ՟ն. Եղէալ ի ձև պղպղակի. *Պղպղակաձև ջուրն ի փայլուն հոյց կերպարանէր. Տ՛ ԻԵՒ. ԹԻՒ. ՟ծ։ *Պըղպղակաձև գջուրն ի վեր մղելով յերանգն հոյց բարկութեի հոգմոյ սաստիկ հնչմամբ. Ճ. Ր. որ ի Տ. ԹԻՒ. Ը. գրի ՊՂՊՋԱՆԻ։

ՊՂՊՂՋԱԿԵՄ. ւցի. ւ. Πομφολυγέω, ζέω, βράζω. Bullio, bullas emitto. որ և ՊՂՊՋԱՆԱՒ. Երացումբ պղպղակաձև ի վեր բղխել. պըճպըճալ. գայնաձգ. *Չոյեցարձք ի պակաս ջերմեցելոյ ջուրց, զայնմանէ ասեմ, որ յերկրէ պղպղակէ. ՃՃ։ *Յորում բղխէ ականակիա տարբեր պղպղակեալ ընդ քաղաճերպա վնասուդ քարանցն. Յհ. ԼԲ։

ՊՂՊՂՋԱԿԻՉ. ա. Որ առ պղպղակել. *Օդք են ջերմոջք խառնեալք ընդ ջրոյն զոջրոյն, և են եւանգունք և պղպղակիչք. Պիպա։

ՊՂՊՂՋԱՆԵՒ. Տ. ՊՂՊՋԱՆԱՒԱԵՒ։

ՊՂՊՂՋԱՁԻԳ. ա. Որ իւր զպղպղակ առտքս ձգի. *Պղպղակձիգ արասար իւրև յանդնոտ կատապէ ի վեր առնին. Ն.ՀԲ.Ը.2։

ՊՂՊՂՋԻՆԱՄ, ացայ. Տ. ՊՂՊՋԱՆԱՒ. *Խմոյնաչն պղպղջացեալ համբառնայ, իսկ անխմոյն նոս առասնայ. Փիլ. Եր. ա. 15։

ՊՂՊՂՋՈՒՄՆ, ջման, անց. Նոյն է ընդ վ. *Յորժամ բարձրանան մոլորքն ի վերին անշարժութենի մերձ, առնին պղտորմունք և կայծակունք. Ոսիէոր։ *Ջոր ոչ ոք կարէ գիտել, Թէ որպէս, գիւրինաձ կամ աստիկ պղտորմամբ պատարագմդ եգեալ վճարեացի. փաղ։

ՊՃԵՂՆ, պճղան, զամբ կամ զով, ղունք, ղանց. գ. Ἀστράγαλος. Talus, nodus. κνήμη, tibia, crus. կոճ կամ կոճղ ոտից՝ ի վերոյ քան զվաթին. սաորին մասն սրունից կամ ոչխարի, որպէս խարիսխ նորին. գաւշապաղք. Խօշոփ, ֆալա. (որ է լծ. ընդ պճեղ). *Մի ոմն յաղգէս մերմէ, որոյ Թափեալ են ոտք նորա, և անկեալ պճղունք նորա. Ցօբ. ԻԶ. 3։ *Դակելցին զմորթս ի պճղունս նոցա, և ե. դին փոզս, և փչելով կենդանւոյն մորթեցին. Ա.ՓՓ։ *Դակելոյն պճղունք ոտից դուռս. Ճ. Ա։ *Հրամայեաց բևեռել զպճղունսն՝ ի

փայտին. ՅԲ ԻԷ. ՀԷՔԲ. ՅԲ: *Մի մի զոտից իւրաքանչ կախեալ լինէին, և ի վեր ի բարձու մեքենայիւք ասանձուել լինէին մերկ պըճղով (այժմու յն. մարմնով). Ես. պխ. Ը. 9: *Չհանգերձան ասէ զպճղայինքն քարչէր (խեղնեչաւար). Ոսկ. Ես:

ՊՃՂՈՒՆԿ. որպէս Ոտք. *Չի մի գայթակղեցուին պճղունք իմ. ԵՓԸ. ԼԿ: *Մինչև յերիս կազապ ասէ երկոքումեքք պճղամեք ձերովք. ԿԻՐՂ. Լ4: *Ոյպէս առիւծ ի խորոց սրտից և ի պճղանց գոչէին և հառաչէին. ՎԸԲ Հց. Ը: ՏԵս և ՊՃՂԱՑ, և ՊՏԵՂՆ:

ՊՃՂՆԱԻՈՐ, ի, աց. ա. և գ. Ποδήρης, κόσυμβος, κοσυμβώτος. Vestis talaris ad pedes usque dependens, tunica fimbriata. nodata. (գրի և ՊՃՆԴՆԱԻՈՐ.) Մականիր զգեստուս՝ որ հասանիցէ մինչև ցպճղունս և ցբեհեզս ոտից, կամ ցգոգոլշապարս. ըստ այլոց՝ և ծոպաւոր, կամ զարդարեալ վերջաւորօք. ՈՍՓԱՆ ՆԱՀԱՊ՝ ԼՕՓԱՂԱՆԱՓԱՓ, ա. ԼՈՒԸ. ՀԻՈՒՒԱՒՈ. *Զպճղնաւոր պատմուճանն՝ ի բեհեզոյ: (Ի) պճղնաւոր Ղանդիրձին էր ամենայն զարդն: Պատմուճան պճըղնաւոր. ԵՒ. ԻԷ. 3Ց: ԾԷ. 2Հ: ՑՅՈ. Ա. 13: *Ականս գրոյ ի գործ վակասին և զպճղնաւորն: Ագաթանգ վաւաւակս պճղնաւորս Համակ կապուտակ: Ա՚ր մի զգեցեալ պճըղնաւոր: Ագռոցիք գան պճղնաւոր. և այլն: *Գայ ոչ պճճղնաւորին վայելչութիւք չքեղաչեալ. այլ Հայրենի փառաք վայելչացեալ. Աւիսփոլ. ի հիւս:

Իակ յասելն Ոսկիփոր. և ՑայՀաս. *Տճս, զի չէ մարդն եղ ՀԻՒրաւոր և ոչ պճղնաւորաւոր, ըմս որպէս, կճղակաւոր, կամ ճիրանաւոր ըստ անասնոց:

ՊՃՆ, ի. ից. Արմատ ՊՃՆԵՂՆ. որպէս ՊՃՆՈՒԼԻՆ. պճՆԱՔ. *Խոստերին խոտամեծ փոխակերպեալ ընդ լուսոյ. պըճՆիկը խաւար մերկացեալ զպատմուճանն անձառ փառաց: Զքնոտելի Հոգեներէ առաւերամածաղկերպեալ՝ լուսափայլ պճՆիւք փառազարդեաւ: Նորոգի ի կեանս ազատին հին մյսոր, և նորափետուր պըճՆիւք զարդարի փառօք անՆծառեր երկիր. Շ. փաշ:

ՊՃՆԱԳՆԵԱԼ. ա. Գհղեցիկ պճՆեալ վայելչապէս զարդարեալ. *ՀարսուՆքն քՆի պճՆազգեստուքք ի հանդերձս ոսկեհուռս. Վ.ԲԳՆ. Լ.ա.ս:

ՊՃՆԱԶԱՐ. ա. Զարդարեալ. պըճՆեալ. ՀՔԵՂԱԶԱՐՔ. *ՊճՆազարդ գեղեցկուհի Հարսնանայ քՆի. ԵՐԸ. ԺՆ. Խորան:

ՊՃՆԱԶԱՐԴԵՄ, եցի. ն.) ՊՃՆուԼԻՐ

ՊՃՆԱԶԱՐԴԻՄ, եցայ. յ. Հզարդարել իւ. ՀՔեՂազարգեԼ, իւ. ոազԼ. փծաՆմագ, փծանմագ. *ԵօՀՀապատիկ պճՆազարդեՔ զնա. ԼՈՂ. Ք. 2: *Դասապետարգեան պճՆազարդեալ պայծառակերպուԼիՐ. Խոր: *Զնկար ան կուռածոյ Ճառեա գրուածի՝ պայծառապէս պճՆազարդեցից. Ներ. առաք: *Կոհակք լերանց վարսագեղեալ պճՆազարդեցան. ԹԷՔ. Ը.ր. Լոս: *Ի պատուական երանգէ ՆիւԼեոց զգեստաւորեալ պճՆազարդէր. ՁՀ.ԱԲ: *Պայծառերանգ ՆիւԼով զգեստաւորեալ պճՆազարդեր: Ի՚նգէլ այդպէս պճՆազարգիս. Ընդ. Ք. 2:

ՊՃՆԱՉԳԵՍՏԵԼ, իւ. Նոյն ընդ վերՆոյն. *Կալաս սովորութիՒ՝ գեղեցիկ զարդուք պճՆազգեստեալ զանձուՆչ քարինս եկեզեցւոյ. ՁՀ. ԱԲ:

ՊՃՆԱՑԱՐՄԱՐ. ա. Ցաթմարեալ պըճՆուԼԻՐ. գեղեցկայարմար. չքաղց. և ՊատուճՃեալ. սիրեալ, ղուրբարան. *Բազում երի վարս ասաս և ահապարանոցս պատրաստաՃեալ՝ քաւմազան պճՆայարմար զարդուք և վինուք. ՁՀ. ԱԲ:

Իակ յասելն, Պարագ. ԼԲ. *ՆիւԼի բանատեղծիցն՝ առուԼեի, պճՆայարմալ չափովք խնդալիս և քաղցունս իմն ճախարակեալ. յն. համեմատուԼիՔք և չափովք. ῥυθμοῖς καὶ μέτροις.

ՊՃՆԱՑՕՐԻՆ. ա. Ցօրինեալ պճՆուԼիՔ. պճՆազարգ. *Պատուար պճՆայօրէն՝ ի զանազան մաքրազարգ ականց յարմարեալ. Նար. Լոս:

ՊՃՆԱՆԿ. գ. ՊՃՆուԼԵԼ. պճՆուԼԻՆ. *Ջքո պճՆանան՝ գաղՃելի համարեաջիր, և դառնապէս հաչիցես հառաչիցես նորա կապանացն. Ոսկ. Լոս. ՅԲ:

ՊՃՆԱՊԱՀՈՑՉ. ա. ՊահաՃեալ պըճՆուԼիՔ. պճՆազարգ. *Հարան սիրելի և գեղեցկատիպ՝ պճՆապահՃոյ զգեստիս զարգարեալ զՈՒուԼԻՆ ՀՔեՂԵԼԻՔ ՄԵր անուանեցեալ. Ա՚ն. ԼՒԻԷ: *ԸնդՀ՚ր այդպէս պճՆապահՃոյ լիս նոս. ՁՀ. ԼԲ:

ՊՃՆԱՊԱՅԾՈՒՈ. ա. Պայծառապէս պճՆեալ. պճՆուԼիՔ պայծառապահ. ա. զոսոր, զարգարած. *Ի զՀնս ոսկիակուռս պճՆապայծառս: Շինէ ապա զպճՆապայծառս. ԵկեՂեցին բագրանաս. ՁՀ. ԼԲ:

ՊՃՆԱՊԻՍ. Տ. ՊՃՆեալ գոլով. պըճՆելով. խնՆեշարար. *ՏալՀեայն պճՆապէս յայրաւուԼիՔ յօրինէր զկաքաւան. Դ.Ի:

ՊՃՆԱՍԻՐ. սիրի, բաց. ա. Փիλόκαλος. Pulchritudinis studiosus, elegantiam affectans. Որ սիրէ զպճՆուԼիՔ կամ զգեՂեցկուԼիՔ. *Սիրասարգ... պճՆասէր, և պատուասէր. Ա՚ր օրս. Է:

ՊՃՆԱՒՈՐ. ա. ՊՃՆեալ. պատուճՃեալ. *ՓուլփուՂելով ի վերջաւոր՝ պայծառազգեստս և պըճՆաւոր. Շ. էԲՆ:

ՊՃՆԱՒՈՐԵԼ. Տ. ՊՃՆԱԶԱՐԴԵԼ. *Զազպաջուն զգեստիւք պճՆաւորեալ ԼօՀՅն ան գամ զնա պճՆաւորեալ՝ յոլ զարկէ յիւրաքան աչխարՀն. ՁՀ. ԼԲ:

ՊՃՆԵՄ, եցի. ն. Καλλωπίζω, ἐπικοσμέω. Decoro, exorno, faciem elegantem et venustam reddo. ՊՃՃուՃՀԼ. զարդարել՝ մանաւանգ արտաքուստ. գեղեցուեալ. ՅիՃՅի պիՃի ոազԼ. փծաՒնագ, փԲոզԼԵ, փՒ-ԳԼԻՒ, գեղԼԵ. *(Ջխաչն) Թագաւորը քաղրամիք պճՆեցին պատուականօք. ԱՒՅ. ԲարՅԵ: *Որպէս զի զանՀատեալն՝ ի փառաց՝ զարգարեալ պճՆեացէ գերագՒրեալ պատմուճան նաեն. Ջփ. ԼԲ: *Ջարդարեր զինքն և պըճՆեր առաւել քան զպատաչաճՆ. Վ.ԲԳ Հց. ԺԼ: *ՊՃՆԵ զՀոմն իւր. և ընու զարդս իւր. ԵոփԲ. ԺՁ: *Մաօք Ճոխացուցեր, իշխանականին գոյնս պճՆեցեր. Նար. Է: *ՅորԺամ տեսանեմք օտար կամ աղքատ, զյնան ի վեր պճՆեմք (յն. ի վեր ձգեմք), և պատասխանուԲ անգամ չլսելականիմք զնա տալ արժանս. Ոսկ. Հա:

ՊՃՆԻԼ, յ. ՊաՃուճՃիլ. զարդարիլ. *Մի այինպիսի զարդուք պճՆիլ. Ոսկ. ԵԲԲ: *Գոյով քըզ վաստակօք պճՆիԿՑՑՑ ... աւազանին զգեստիս պերճուԺՑՑ: Ոչ պճՆեցայց այլով պայծառուԼիՔ. Նար. ԼԷ. ԿԷ: *ԵԺԷ ոչ տքօք պճՆեսցի ոք, զի այսպէս տասցից. դնս և ոչ գԼԶի ՃանաչԷԼ զԼրին զօրուԼիՔ տաս ՑԷց. ՄարԼ. Խր. ասաս:

Իակ յասելն Նար. Է. *ընդ անզարգուՀ երկաԼոյս սեռուԼիՔ գուՇոյս, պղինձ պճՆեԼի ցոյցք առաքինուՀ՝ հրաչէկ լիսանանուս ո, իսս պղինձ փայլուն և որ և Ծխեալ ասի. ՇՇ յն. լիսանապղինձ, կամ կնդրկապղինձ:

ՊՃՆՈՂ, ի, աց. ա. Որպէս ՊՃՆաւոր. զարդասէր. *Էս պճՆող ստ Հանդերձս, և ձիաւոր. Խոր. Գ. 31:

ՊՃՆՈՂԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Որ ինչ Հայի ի պճՆողն և ի պճՆողուԼիՔ. *Ջամենայն պճՆողական Հանգերձիւ մի զգեցցիս. Վ.ԲԳ Հց.Ք:

ՊՃՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. ՊՃՆողն գոլ. և գործառնութիՒն. *Վասն պճՆողուԼիՆն և ՀպարտուԼիՆն. ԼՀ. ի գԺոխս. ՄԲ. ապ:

ՊՃՆՈՒԹԻՒՆ. } որ և ՊՃՆ. ՊՃՆաՒք.

ՊՃՆՈՒՄՆ. գ. } պաՃուճՃանք. պճՆիլն. զարդարանք. Հոգ պատկերի դիմայց և ըստգեստուց. *Տան զինքեանս պճՆուԼիՆ և զարգարուն զգեստուց. ԲԲ. Մհ: *Յարդարիչ ծածուկ պճՆուԼիՔ, որ ի Հոգին է վայելչուԼիՔ. Նար. ԼԷ: *Աստանօր նախահօրն կանգնուսին, և պճՆուսին եւսյի. Ճ. Դ: *ՊՃՃՆուսին կուսից, աՃեցուսին տղայոց, պարարուսին ծերոց. Մաշ: *Ջայն ձևն փոխեցին ի պճՆուսին աբեղայից. Վ.ԱԲ. Հց:

ՊՆԱԿ, ի, ից. գ. Նոյն և յն. ԲՒՆԱԿՈՆ. Πίναξ, πινάκιον. Catinus, catillus. Իտ. Piatto, catino, scudella. Սկուտեղ, սկաւառակ. ամենայն անօթ կերակրոյ ի սեղանի՝ տափարակ, և փղքր մի խոր. ԼՒՆԲՒՆ, տահան, ԲապագԿ, լանաԿ. *Ջարուսքին զքաՃակին և զպըՃնակին սրբեք. ՂՂ. ԺՁ. 3Ց: *ԵԹԷ ոք զպնակ լուանայցէ, և չարաւով զոՀիցն լնուցու. Ոսկ. Ք. փՀ. Ը: *Ցանապատի բնակելով յով հաննէս՝ ոչ Հաց ուներ և ոչ գինի... ոչ ՃրագԿ, ոչ աշատանակ, ոչ աՃեռս, ոչ բաՃակ, ոչ պնակ. ԲԲԻԿ. ՀՀ. Ի: *Մինչև ցպնակ և ցդրգռալ. գանձ: *Լքեալ զպնակ իւր ջնով եղ մերձ իւր, և Հեղաս առաՃսյին: Առեալ զպնակն՝ եՀար զքարի և խորտակեաց: Մի երբեք մեռանցես զձեռն քո ի պնակ ընդ հնաջ. Վ.ԲԳ Հց. Է. Ը:

ՊՆԱԿԱՁԵՒ. Տ. ի ձև պնակի. *Քաւինս կոփեալ չորեքկոսի, և պնակաձև փոսեր ըզմէջն, ծածկեալով յերկրի. Խոր. Է. 53:

ՊՆԱԿԻՏ, կոի, կաս կիսի, սիս, ասց. գ. Πίναξ, πινακίς, πινάκιον, πινακίδιον. Tabula, tabella, codicellus, libellus. և Δέλτος, ի ձև Δ տառիս յն. Pugillares. Տախտակ գրելոյ՝ պնակաձև՝ սաՃիպատակ՝ յոր և ի ՆիւԼոյ՝ ի պէտս տոյժոց. կամ ի պէտս նկարուց, և խրատուց. *Հինգ զառաչինն գրեալսն յառաչնում պնակսին (առանաքատնեայ պատուիրանացն) ... և զայլս ևս որ ըստ միւսում պնակսին է: Դիպ լինի իմն ջնջել գրոյն ջնջել, իսկ պնակսին և գրոյն յաՃեա կալ մնալ: Պնակիսք և գիրք՝ ձեռաց կազմած են. և որք ի տոապն են՝ գիւրաբեր իմն ապականելիք են. քանզի մոմ է ի պնակիսան՝ որ գիւրաբեր փխրի-փխը ջ. բան. և լին. և էն: Իբր ի քարեղէն պնակիսան մովաՃաի. ԵրԲ. Լոս: *Յանչուանչ քարչանց կուսիեալ պնակիսք. ՁՀ. ԽՀ. ապս: *Միշտ ունայն ըեւլեՔ ի տուն զպնակիսս. Ոսկ. Տ. ա. 21: *Անմեռայն ատուսիսականքն չուրջ նստէին, և կազմար և պնակիս ի ձեռին, և գրէին. Վ.ԱԲ. Հց: *Գիրեր ինձ ի պնակիսին: Ոչ խոսեցաս ընդ իս բերանով, այլ պնակիսիս. Վ.ԲԳ Հց. ԻՀ: *Ոտատսն տղայոց ի պնակիսս նշանակի. ԵապԲ. Լ: *Նախ պարտ է մարՇնատր կենացք վատասակել ի գործոյի պնակերաք՝ պարագովք: (ԵՒով) գրեաց զայս, զի պահեսցին ի պնակիսան. ի ջրոյն՝ սլՀինեն մնայ ասէ, և ի չրոյն՝ ԼԻՆԵԼ ալիսան խեղեսյ. Վ.ԲԳ. ԺՀ. Ե պահ:

ՊՆԴԱՒՈՅՆ. ա. Ἐντονος, ἐντονώτερος. Intensus, sior; vehemens, tior. σπουδαιότερος, studiosior. ՅոյԺ ալինք. Հատատատան և ուժգին. և կարի փոյԼ. ՀԷԼ ՌՀԱՀԷՀ. ՀՔԲԲ. ԲՔԲ, փաՀԷՒ, և փաչԲԷՒՀ. *Բազում անգամ պինգ գոսեալ, և առաւել ևս այԺմ պինգագոյն՝ մեծաս յուսով ի ձեղ. Բ. Ի՚ր. Ը. 24: *Տևսալ գոաատարին զուսդագոյն Հատատատսյսն. Տրամսյեսց, և Հատին ղգլուխն. ՏՐԻՆՆ. Ի՚ր. Ե.

*Դատն արտասուաց (պէտք են), պնդագոյն արթնութե, անսպառ պահոց. Բրս. դհ։

Կամ ն. Εὐτόνως, γενναίως, σπουδαιότερον. Intensius, vehementius, generose, studiose. Պնդութբ. մեծաւ փութով. *Պնդագոյն զհրեշտակս յանգիմանէր։ Պնդագոյնս չարախօսէին զնմանէ։ Պնդագոյնս խնդրեաց զնա, և եգիտ. Գծ. ծէ. 28։ Ղկ. ԻԳ. 10։ Է. փէն. ա. 17։ *Պնդագոյնս գնէին վկայութիւնս՝ մեռանել՝ 'ի վերայ նորա. Իգն։

ՊՆԴԱԴԵՍՊԱՆ, ի, աց. գ. Դեսպան՝ որ պնդագոյնս ընթանայ. արագընթաց պատգամաւոր կամ սուրհանդակ. *Հրովարտակս գրեր, պնդադեսպանս արձակեր յամենայն կողմանս աերութե իւրոյ. Եղիշ. ա։ և Արծր. գ. 1։

ՊՆԴԱԿԱԶՄ. ա. Ἰσχυρός. Fortis. εὔζωνος, succinctus. συνέχων, continens. Որոյ պինդ է կազմուածն. քաջ. քաջազօտի. առոյն. հզօր. *Զինուորս կարասցուք մեք սակաւաձեռն մարտնչել ընդ այնչափ պնդակազմ գնդի. ա. Մկ. գ. 17։ *Զպնդակազմն և զպատերազմողն չարչարեցին (հալածիչք). Եփր. վկ. արևել։ *Ամենայն ուսուք զմեզ պնդակազմ կամի առնել։ Պարտ և պատշաճ է պնդակազմն լինել, զի կարող լինիցին ընթանալ անցանել. Ոսկ. ն. ա. 19։ և ա. Բէս. Ի։ *Իբրև զայր պնդակազմ զուգընթաց Ճանապարհն անթ գնայր. Ճ. Գ։ *Պնդակազմ լեր ընդ քաջ, զի մի վիրաւորեսցիս 'ի պատերազմի։ Ամենայն որ պնդակազմ իցէ, ջուրք քննեն զնա. (որպէս արար գեդէոն.) Մծբ. Է։ *Մինչ պնդակազմ եղիցուք ընդդէմ իմանալի նենգութեցն. Իսիտ։ *Եւ այր պնդակազմ ուժով զօրութե, և վարէր ըմբշական մենամարտութբ. Ղևոնդ։ *Պնդակազմ առնէ զառաքեալսն ածային զօրութբն. Իգն։ *Ոչ ամենայն որ պնդակազմ է լսելովք (լսելեօք). Լմբ. Իգ։

ՊՆԴԱԿԱԶՄ. ոճ Սերոբ. կուռ. *Կարծրն՝ քեզ հնամնուտ է, և լոյծն՝ քեզ պնդակազմ. Նար. ծգ։ *Զմուռն պնդակազմ առնէ. Նախ. Բղ։ *Գնացին ամենայն պնդակազմ սպառազինութեամբ. Արծր. ա. 14։ *Որ ժամանեալ պնդակազմ մարտիւն առին զառաւել յաղթութեին յաւիտենական. Եփր. վկ. արևել։

ՊՆԴԱԿԱԶՄ. ն. Պնդագոյնս. զօրեղապէս. քաջութբ. *Ըստ սովորութեն, զոր խաչէն՝ պնդակազմ զմէջսն գօտևորէն. Նանայ։ *Կացցէ պնդակազմ՝ և առաքինասցի. Ոսկ. ն. ա. 13։ *Յորդորէր զնոսա կալ պնդակազմ 'ի գործն առաջարկեալ. Ղևոնդ։ *Բայց թէ յայլմէ վարեսցուք ('ի փորձութե), կալ պնդակազմ և առաքինի. Ը. Մթ։

ՊՆԴԱԿԱԶՄԱԳՈՅՆ. ա. Կարի պնդակազմ. հաստատագոյն. սերտագոյն. *Ի պընդակազմագոյն փոխարկեալ յարեսցէ որակութե. Նանայ։

ՊՆԴԱԿԱԶՄԵՄ, եցի. ն. Պնդակազմ առնել. որպէս Սրտապնդել. քաջալերել. զօրացուցանել. *Պնդակազմեալ զկղերսն որ 'ի հոռոմ էին՝ 'ի ձեռն թղթոյ. Ճ. Գ։ *Պնդակազմել զյաղթողացն արութե. Մագ։ *Հոգին նէ առաքի առ ձեզ, և պնդակազմէ 'ի Ճշմարտութի. Տօնակ։

Եւ որպէս Պնդապէս յարել՝ միացուցանել. կապել. *Լուանել պնդակազմեալ զձեզ 'ի գութ սիրոյ նորա. Ոսկ. 'ի Փիլիպ։ *Պընդակազմեալ զմեզ ընդ չարիսն՝ հեշտանամք ընդ ախտս. Պիտ։

ՊՆԴԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Պնդակազմել. զօրեղութի. *Զպնդակազմութե մարմնոյն իւրոյ ամբողջ և անարատ պահելով. Վրք հց։

Եւ Պինդ կալն. պնդութի. հաստատութի. *Փոյլէր պահոց պնդակազմութբ. Յհ. կթ։

ՊՆԴԱԿԱՆ. ա. Պինդ. կարծր. պնդակազմ. առաքինի. *Զհուրն լեառնաձև, և զպնդական ջուրսն խաւարային ամպոց կայցոյց անջրպետեալ. Նար. յոհէ։ *Որոց և խաբէական և պատրանաց մտօք աշխարհի, որ է անուն թարգմանեալ կին, այսինքն լուծումն գեղեցիկ պնդականայ. Համամ. առկ։

ՊՆԴԱԿԱՊ. ա. ն. Պնդագոյնս կապօղ, և կապեալ. կաշկանդեալ. *Ջեղեկիել եգին 'ի շղթայս պնդակապս. Մծբ. ծը։ *Զայնպիսի աՌն իւր կինն իբրև զթշնամի՝ պնդակապ՝ այլազգեացն՝ի ձեռս մատնէր. Ոսկ. հերոդ։

ՊՆԴԱԿՑՈՐԴ. ա. Պնդապէս կցեալ. սերտ մածեալ. *Կարծրակերտ կարկառք պնդակցորդք քարապատուար. Նար. խւ։

ՊՆԴԱՁԻԳ. ա. Պնդապէս ձգօղ՝ լարօղ. և լարեալ. որ ասի ՊՆԴԱՔԱՐՇ. *Կարի կորովի պնդաձիգ աղեղնաւոր է. Եւագր. ծա։

ՊՆԴԱՆԱԼ. որ առաւել վարի ռմկ. Տե՛ս ՊՆԴԱՑՈՂ։

ՊՆԴԱՊԱՐԱՆՈՑ. ա. Որպէս խստապարանոց. խստերախ. յն. անսանձ. Ἐξήνιος. Effrenis. *Խիստք և պնդապարանոցք. Պրպ. Լ։

ՊՆԴԱՊԷՍ. ն. Պինդ օրինակաւ. պընդութբ. պնդագոյնս. սերտիւ. ուժգին. և Արիաբար. փութով պնդութե. *Պնդապէս հաւատով յուսոյն կարծրութե ընդ քեզ բևեռել անսայթաքելի։ Զրահեալ պնդապէս սուսերաւ հոգւոյն...հաստատեսցես կազմեալ պնդապէս 'ի կացումն ուղիղ անսասանելի։ Ըմբռնեալ զՃշմարտութեամբն ընդ իւր՝ պնդապէս. Նար. ծէ. ղբ. և խա։ *Սկսան զրահել պնդապէս։ Որ վասն անուանն քո Ճգնեալք էին պնդապէս. Եղիշ. Բ։

ՊՆԴԱՑՈՂ, ի, աց. ('ի բայէս Պնդանալ, որպէս խստանալ.) Այն՝ որ պինդ ունի ըզձեռն կամ զլինչս. կծծի. Ճղճիմ. *Տո՛ւր անանկին... մի երևեսցիս պնդացօղ և անխայօղ. Եփր. դհ։

ՊՆԴԱՓԱԿ. ա. Ամփափակ. ամուր գոցած. *Հիմնաշարժ սասանմամբ ներքնագոյն երկրի՝ թուլացեալ պնդափակ աղխեալ անդրադառնալի սահմանին. Արծր. դ. 4։

ՊՆԴԱՓԱԿԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Մերձ եղեն առ պնդափակեալ դուռն. Ճ. Փ։

ՊՆԴԱՔԱՐՇ. ա. Պնդապէս քարշեալ. *Ի տեսանել զպնդաքարշ (աղեղունս), զկորովաձիգ նետսն. Կոչմն։

ՊՆԴԵՄ, եցի. ն. Κρατέω, κατακρατέω. Firmiter teneo, obtineo, corroboro, fortifico, munio. Գրի և որպէս ռմկ. ՊՆԴԵԼ. Պինդ առնել, հաստատել. ամրացուցանել. *Պնդեա՛ զամուրս քո. մուտ 'ի կաւ, և կոխեա՛ ընդ յարդի, և պնդեա՛ քան զաղիւս. Նաւում. գ. 14։ *Գօտին պնդէ զերիկամունսն. Եսայ. Ի։ *(Աղն) պնդէ, և չտայ ժողխել։ Աղ անուանեցաւ, և զլուծեալ զանդամս մեղաց՝ Ճշմարտութբ պնդեաց. Ոսկ. ն. ա. 15։ և այլ։ *Զօրէն ջրոյ՝ որ ոչ խողովակաւ պնդիցի, այլ ընդ դաշտ ինչ ծաւալիցի. Աորս. Գ։ *Երկաթ հրացեալ և 'ի ջուր թացեալ՝ յառաջին կակղութենէ պնդի. Սարգ. ա. պ. Է։ *Երկիր 'ի բազմակոխութենէ անտի պնդեալ, և դժուարավաստակ։ Նշանակէ ոսկրն (ոչ բեկեալ) զպնդող և զծածուկ ածութեին 'ի մարմինն. Բրս. մրկ։

ՊՆԴԵԼ. Σφίγγω, συσφίγγω, ἀσφαλίζω. Stringo, constringo, securum reddo. συνάπτω, conjungo, copulo. Կապել պնդապէս. կաշկանդել. զօդել. յարել, կցել. ծրարել. *Պնդեցին զառախատկն յօղից նորա մինչև ցօղս վակասին։ Պնդեսցես զառախատկն ընդ վակասն։ Պնդեաց զնա 'ի նմա. Ել. ԼԲ. 19։ ԻԲ. 5։ Ղևտ. Է. 8։ *Զոտս նոցա պնդեաց 'ի կոՃղ. Գործ. ԺԶ. 24։ *Հրամայեաց չորս ցիցս բևեռել յերկիր, և ընդ այնր պնդել զերանեալն. Ճ. Ա։

ՊՆԴԵԼ. Սաստկացուցանել. ըստ յն. պաշարել. Περικάθημαι. Obsideo. *Եւս քան զևս պնդել հրամայեաց զպահս բերդին (այսինքն պաշարումն). ա. Մկ. ԺԱ. 23։

ՊՆԴԵԼ. Ամփոփել. ծրարել. *Պնդեցին զարծաթն դնեալ 'ի սան մի. դ. Թգ. ԺԲ. 10։

ՊՆԴԵԼ. Συνέχω. Contineo. Ճնշել. նեղել. զսպել. սեղմել. *Ժողովուրդք պնդեն և նեղեն զքեզ. Ղկ. Ը. 45։ *Եթէ կամիցի պնդել, և զշունչ առ ինքեան ժողովել. Յոբ. ԼԴ. 14։

ՊՆԴԵԼ ԶԱՑԼՍ. որպէս Զօրացուցանել, սրտապնդել. պնդագոյնս խրատել. *Խրատեցին՝ պնդեցին, և արարին զամենեսեան զինուորս քո. Եղիշ. Գ։ *Պնդեցին զնա, թէ պատրաստ առ զձուս՝ որ չբեկի. Ոսկիփոր։

ՊՆԴԵԼ ԶԱՆՁՆ. ըստ յն. ժուժկալել. Ἐγκρατεύομαι. Contineo me. *Լուացեալ զերեսս իւր՝ ել, պնդեաց զանձն, և ասէ, արկէք հաց. Ծն. ԽԳ. 31։

ՊՆԴԵԼ ԶՄԷՋ, ԶՄԷՋՍ, ԶԳՕՏԻ. Ζωννύω, ἀναζώννυμι, περιζώννυμι. Cingo, accingo, supercingo, circumcingo. Գօտի ածել, գօտևորել. արիաբար պատրաստել. զօրանալ. *Պնդեա՛ զմէջ քո... և երթ յաւանն գաղատ։ Պնդեա՛ իբրև այր զմէջ քո, հարցից զքեզ՝ և դու ինձ պատասխանի։ Որով պնդեալ զմէջս մըտաց ձերոց՝ զուարթացեալք, բովանդակ ըսպասիջիք հասելոց ձեզ շնորհայն։ Եղիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջս.. և դուք նըմանողք մարդկան՝ որ ակն ունիցին՝ տեառն իւրեանց։ Պնդեալ զմէջս ձեր Ճշմարտութբ. և այլն։ *Զմէջս պնդել, ժրանալ, հատանել անցանել զայն Ճանապարհն. Ոսկ. ն. ա. 2։

ՊՆԴԻՄ, եցայ. չ. որ և ասի ՊՆԴԵԼ՝ իբր ն. Κατακρατέω, διαβεβαιόομαι. Praevaleo, affirmo, adsevero. Հաստատեալ կալ 'ի բանս կամ 'ի խորհուրդս. յամառել. *Պնդեալ է երթալ նա ընդ նմա։ Պնդեցան կամօք իւրեանց, և ոչ կամեցան դառնալ։ Պնդէին և ասէին, թէ խառովէ զժողովուրդս։ Նա՛ ասէ յնա, մոլիս. և նա և ս պնդէր, թէ այդպէս է։ Ինքեանք ոչ իմանան զինչ խօսին, և ոչ վասն որոց պնդեալն են. Հռովմ. ա. 18։ Երեմ. Է. 5։ Ղկ. ԻԳ. 5։ Գործ. ԺԲ. 15։ ա. Տիմ. ա. 7։ *Էր յամառիս, էր պնդիս. Լմբ. սղմ։

ՊՆԴԻԼ. Տալ զանձն 'ի Ճգունս. հանապազորդել արիաբար. առաքինանալ. *Պնդին և Ճգնին սրբութբ։ Ի պահս պնդեսցուք, յաղօթս պատրաստեսցուք. Մանդ. Գ. ծէ։ *Թէ գիտէին բազումք զօրհնաս մանուն իւրեանց, ընդ այն ժամանակս ևեթ պնդէին. Եղն. մբ։

ՊՆԴԻԼ. }
ՁԿՆՏ ՊՆԴԻԼ. } Διατρέχω. Discurro, percurro. σπεύδω, festino. ἐπιπίπτω, irruo. διώκω, καταδιώκω, insector, persequor. Ուժգին և փութով պընդութե ընթանալ. յարձակիլ. *Պնդեցաւ սրբատամ 'ի խորանն առ սարրա։ Պնդեա՛ 'ի բանակն, և առ եղբարց քոց։ Պնդեցաւ զկնի նորա՝ գիշերի։ Արի պընդեա՛ց զհետ արանցն. ևն։

ՊՆԴԿԱՆԵԼ. Բառ անսովոր և անյայտ.

իրը պնգել և ասել. փոխանակ գրելոյ՝ պինգ վարկանէր. * Եւ զպնգելիցիկայ, որ հաւանելիւր զինքն կոփչոք խորատակէր, և պարկ ըզմարդինն ալնգկանէր. Մաթ. խԴ:

ՊՆԴՈՑ. Տ. ՊՆԴՈՒԹԻՒՆ. տόνος. * Որ ապառնելն լուծանելոյ զպնդոց (կամ զպնգոց) առվորեաց. Բրս. ԻՂ:

ՊՆԴՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ἐυτονία, τόνος, ὑπερασπισμός. Vigor. σπουδή, studium, diligentia. συστολή, contractio, և parsimonia. Պինդն լինել, կարծրանալ. ամրանալ. պընդանալ. ֆէտլէ, ոբֆըլէֆ, փալխ. * Մի խըզներ զիապ միտքեր զընգ քեզ սիրոյն պընդանալ: Պնդանալոյ յաստակիս՝ ի նեղլոյդ առաքն հասանել առաքն. Նար. հԴ. Ն յԲ: * Թըմբլնցնելոյ գլխոյն՝ ի գոլորշեացն, զորս՝ ի խառնոյն ջերմանելէն պնդանելէն՝ ի վեր առաքն. Բրս. գոհ:

Եւ հաստատանալի սրտի և մտաց. զօրանալ. ոյժ. ապրանալ. * Զբապարտութիւնէ կորուստն նէ զսիրտ պնդանելէ նորա: Հաւատացեալ նոյա ըստ պնդանելէ սրտից նոցա. Ժող. Է. 8: ՈՂԲ. Ֆ. 65: * Իբրև յաստն պնդանելէ հոգեկան. Ֆ. Ա. ՟. ւհ: * Պնապակ բանի՝ ի քոյն հարկէ մտանել, և զգալոյն պնդանալ Թուզացուցանել. փիւ. ֆհ: * ԶՀնա երկնի. ցուզք զմտացն պնդանել. խոհ: * Զայն ապնդանալոյ ոյժ պնդանել տեսանել. Ագաթ: * Գիտէր զպնդանալ մարգկանց: Պնդանել սըր. սիւ և հաստատուն հաւատովք կամակոր յարձակեացուզք. եղիւ. Ֆ. Ն Է: * Ինքն հոգւոյ քաջալերեացն, և հովիւն ցուցցէ զպնդանել իւր. Եփր. հանաթ:

Դամ փոյթ. լան. ձիգն. երկաթրանել. գայրէլ. * Բազում պնդանել: փանել ոյքն. գոլել: Եսս. պմ. Է. 27: * Սրեծաւ ապնդանել առնէր վէրժինգրուսիուն հաւատոց և վարուց երանելին արգաս. խոր. Ֆ. 3: * Որով ունէր զքոյն պնդանէ բարեաց գնել՝ ի միաս նոցա. իգն: * Տքնանել քո, պահէ պնդանել քո. նոլ. ծԷ: * Եւ յիշատակ այլոց պնդանելոյ երեզ մէզ վասն բանից այդ: Թէ քանի խօսս ընկալաք մէք՝ ի պնդանել անաի իրինիոսի. և այլն. Եսս. պմ:

Կամ պնդանել. ուղղանել. նէտէնէսի. * Զբարի մաասկարտութենն պնդանել կոչնելով. Մխ. առաւ. ծԷ:

ՊՆՉԱՑ. ի, աց. ա. Σιμὸς. Simus. Որոյ հաւասար են պինչքը, այսինքն ունչքը, կամ պակասին իւրեք՝ ի ծնէ. որպէս ասպիսակքինն. պոբռնոսաղ էիւչ պոբռնոս. * Ար ծ ա ունին կամ պնչացան գալ՝ ըստ պատահման և ոչ ըստ իրիցեան. Գործ: * Անանձնասական, որպէս արծրուռնին, պնչաս. Ածոյ. պրբ: * Զոր օրինակ նահատակս ոք ընտրիցէ՝ կոմիկէս, կամ պնչաս. Ոսկ. գաղԷ: * Որպէս է առ մարգս՝ աեսապտնս առնող կազաց, կուրից, պնչասաց. Հին տէր: * Խուզ կամ կոյր, պնչաս կամ շրթնաս. կանան:

ՊՆՉԱՑԵՄ, ևցի. ն. Պնչաս առնել. հաստանել զունչս. * Զայրագնանալ գիւաց՝ գիմանալ՝ ի վերայ՝ խնչելին, ծռելին, պնչասացին զպաշտօնեայս իւրմանց. Խոր. պմ. հոխիս:

ՊՆՏԱԳՈՑՆ, ՊՆՏԵՄ, ևՆ. Տ. ՊՆԴՈՑ, ԳՈՑՆ, և այլն:

ՊՀՆԵՄ. ի. Տ. ՊՀՆՈՒԼ. * Ամաչեցէք՝ ի պչնեղոյ առնականին կնոջ. Սիր. խա. 28: * Ցոր. ժամ ոք ընգ զնոսկան ապրգակամբս նոյնիցի՝ պչնեղով, և ընտրեալքն՝ ձանաչէն ըզպայծառատումն ըստ ատուածորուքեան. Սեբէր. ա: * Խրաքանչիւր ոմանք՝ ի նա պչնեղով հոգւով. նէոս. ի սիան: * Պասկածանոք կարծեաց պըչնեղով, ընգ աղօտ պչնեղով փանաքիմաց խուզմամբ՝ սուզ հասանալ (՝ի վերոյ մտաց գրոյդ). Մաթ. հԷ: * Մի յարատամ յիւրս ինչ պըչնեղ. կրպ. ոք: * Ա յլոյլի պչնեղ (կամ պչղեալ) անուն, և զոյան իրրև զմասյ ինն անասնէ. Վէյօր:

ՊՀՆՈՒՄ, պչնալ, պչռտեալ. է. Ἀτενίζω, ἀτενῶς ἀναβλέπω, καταυοέω, προσυοέω. Intentis oculis prospicio, contueor, adverto. որ և ՊՀՆԵԼ. (իբր ուշ ունել՝ դիտել որպես պռաշ կամ ապուշ.) Ցառիլ. ձիանել զաչս. անհարթապ աչօք անհարիկել. անկանգղ լինել աբանչանալով կամ պոկելով յիգ յիգ նայիլ, պռաչ նայիլ. Պչռտեալ հայեցուածք. Գործ. ա. Ֆ. ծա: ՁԼ. Ֆ. 8: * Ընգ երդն պչռտեալ հայեր յերկինս. եղիւ. Է: * Եթէ ի ձանապարհին արեգականն ոք պչնուցու, ոչ միայն չհասանէ նայել հաւատառաւ, այլ և վերկոյ և կոյր իսկ լինասի. ձրչափ ևս առաւել ոյ ընգ անմասոյց լոյսն կասիցի պչնուլ մասցն աչօք. Ոսկ. Է. փԻ. Է: * Պչնեալ վ, և չնշմարելոյին՝ ձանապէ զպայծառատումի լուսաւորութենն. ոչ զի հառնան՝ հառնս, այլ զի ոչ սակաւ պըչնուս, խնացաս. Սեբէր. ա: * Ընգ որ խելացնորհալք անձանձրոյթ պչնուն (ընգ աստղս) զըուղղ գիշերս զորէն յիմաբելոցդ. Պփ: * Թանձրապատացն՝ որ միշտ յերկիր հեռի հայէին, և ընգ գետնի պչնուին. Ոսկ. ես: * Ջ ի՞նչ էր պչնուլն ընգ գետ պառնիկին, և զի՞նչ տղտուն. Մաղ:

ՊՀՈՒՄՆ, պչռման. գ. Պչռուլն. * Եւ ոչ ի սահել պչռմանէն իմացաս. Պփա:

ՊՀՈՒՄՆԵՄ, ուցի. ն. Տալ պչնուլ. և չռալ. * Եթէ կարձիչք յանցանաց էին գնգ, ոչ երբեք զմարդիկ ի կապաշտութենէ յօժարեցուցանէին . . . ոչ ընգ առաքելոց պչռեցանել, թէ նոքա ինչ իցեն պատճառք բախտաւորութենէ և չուառութենէ. Եղիի: Տ. առաքելք կարաւէլոց, որք ի բռամադրած առան գնէր ալա պչռեցանէք. Բարիւ. չհ. Ա:

ՊՀՐԱԿ. Տ. ՊՐԸԱԿ:

ՊՈԴԻԻ. Բառ. յն. Ποδήρος. Պճղնաւոր հանդերձ մինչև ցոտս. * Զծիրթ ի նմանէ զգեստ ազատի, և զգեցոյիւր պոդիրի. Դատաս:

ՊՈԶԱՆ. Տ. ՊՈՉ. * Եւ իւր առանձինն ուրէն զպոզանն շարժէր. Փիւ. լխս: (խակ ուժ. պոզ, է նոյն ընգ պօյնաչ, եղ ջիւր:)

ՊՈՂԵՄ. Տ. ՊՈՒՂԵԼ:

ՊՈՂԻՊՈՂ. ֆ. Բառ. յն. Πολύπους, πόՊՈՂԻՊՈԴԻՆ. ֆ ὀος. Polypus. որպէս Թէ բազմոտանի. Ազգ կազմոյր ձկան՝ Թափանցիկ մորմնով՝ ի մէջ ջրոյ, վասն որոյ և պէս պիսագոյն երևեալ. էխսփօզ. * Ոչ պինգ մորմնոս ունին, այլ Թոյլ, այսինքն պողպոգք: Գողնագոգէս յայնինոյն քարի մէ՞ բռաբասի՝ յորում հասանէ՞ ի մէջ ծովուն, զնորան գոյն առնու. Վէյօր. է:

ՊՈՂՊՈՑՆ. Տ. ՊՈՂՈՒՑՆ:

ՊՈՂՊՈՒՆ, ոյ, կամ ի, ից. գ. Χάλυψ, ύβος. Chalybs. իս. Acciajo. Գրի և ՊՈՂՈՑՆ. իրր ամ. գոգոգ. Երկաթ քաջ զըտեալ և մշակալ, կարծրակուռ և հատու. գոյզ. ԷՀԼԳ, ՀԷԼԳ. * կարծրագոյն . . . հնկէն՝ իբրու յաստնս՝ կայծքեն գժուարագիծ, և իբրու ի պողպատեան՝ ահիմն, երամանն, և բասարյին. Մաթ. Լ:

ՊՈՂՊՈՒՆ. որպէս Սուսեր պողպատիկ. * Հարկաներ զնա պողպատուն՝ ի վերոյ սաղատարին. Ոսոհ:

ՊՈՂՊՈՒՆ. ա. որպէս Պողպատիկ. * Պանեռնական գրով իբր պողպատ սրով հոգւոյն սքր՝ ի բաց հանին. Տնտ: * Պողպատ Թրուին՝ ի վերոյ սաղատարսին գահհաց. Ոսոհ: * Շողպատ աստեղաց պողպատից. ՄԻսր. ԷէԷ:

ՊՈՂՊՎԱՏԱՑՄԱՆ. ա. Պողպատիկ գործ ծեզք սուրիսաղ. * Պողպատատաղ միանգ բաղդատեալ գմրեն Թաւարիսաղ. Աստղ. գ. 7:

ՊՈՂՊՎԱՏԻԿ. ա. Որոյ նիւթն է պողպատ. Լէնփոլն. որպէս է սուսեր հաստատ՝ երկին երկին չտղտղիսաղ. փշրելիք. սյանիքն գամասիկան. * Սուսեր պողպատիկ զանազան հրամանդ. քո քերեալ. Իմ. ծԷ. 16. (յն. ὀξύς, սուր:) * Ըշդեղէնից զքեզ իբրև զսուսեր պողպատիկ պատերազմողի. Ջգր. Է. 13. (յն. ընկ. ῥομφαία, սուսեր:) * Ջսուսերան պողպատիկս Թերաքանչալս ունէին. Ագաթ: * Ջպողպատիկ զէնս նորա կորչեաց և երան՝ ի ներանէ. Եղիւ. ԷէԷ: * Իբրև պողպատիկ (կամ պողպատ, կամ պողպատիկ) որով՝ ի բաց հանին. Տնտ: * Պողպատիկ որով. Լէ: Իս: * Ջվաղակատարն պղպղվատիկ՝ ի գործ առնալ զպահասանս գիտաւ կացուցանէր. Ցհ. Իթ: * Ճարտարբաց առարուց պողպատիկ գրչաս նկարեալ գմանրեալ. Մաթ. ԷէԷ:

ՊՈՂՈՏՑՑ. ի, ից, կամ ալց. գ. Նոյն բառ է և՝ ի յն. բս. Πλατεία. Platea. իտ. Piazza. որ է լայն փողոց քաղաքի, առեալ Թարգմանեալ՝ ի գիրս հրապարակ, քաղաքամիջ. ևս և փողոց, և գանդ. բայց վերի՝ ի մէջ և որպէս ՈՒղի, առհասարակ ձանապարհ ազգանի. ՀԷյման. և օգոգ. և ուղտ ՀԷ. * Զայ հէնն գամենայն անցս ձանապարհաց պողպատեայն. Ագաթ: * Եկեղեցի քոյ ընգ միջինն ձեռի ազգանականն պողպատեայն. Ժղ. ՀԷսի: * Ձոմաքարոր հետանկեան լուսաշուխիզ ընգ պողպատեայն. Շար: * Ընգ լայն և արձակ պողպատեայն, որ հասուցանէք յատակս գԺոխոց. Շ. ընդհանր: * Ընդ միջոցի պողպատեայ ընդ պողպատեայն. Երզն. Ֆգ:

ՊՈՂՈՏԱՑ. ՊՈՂՈՏԱՑԻԿ. Տ. ՊՈՂՈՑԱՑ. ՊՈՂՈՑԱՑԻԿ:

ՊՈՄՊԱՆ, մանի, կամ մոի. Նոյն ընգ պայմանն, և գիր պայմանի. ինչ մի սահմանեալ կարգեալ. որպէս յն. Προθέσμια. Statuta, praestituta. * Եւ այսպէս գաշնաւորեալ, զօրէնան, զվարկ, և զպոմանն հարատևեացն սահմանելով. հաստատեալ փառաւոր յերկինս. Ջգր. ԻԲ: * Գրէ զվճռագիր պոմանի: Պռօ. Թեոմիա (՝ի լս. պոման) . . . լինի պոման՝ ի միջի. ասյ և զգրօր իւրաւմ զպոմանն՝ որ գրեալ է: Գրէ Թաւղեի պոմին: Որ ոչ հնազանդի պոմինի, և այլն. Մխ. Գփ: * Մի սահ պոմանի սահմին. ՄԵՕր. ԷէԷ: * Մինա բանեցան, պոմանս արարեալ. զի մինչ՝ ի կատարած զմիանալոյ պատերազմի մէնացեն. Մաթիին:

ՊՈՄՊԱՆԵՄ, ևցի. ն. Տ. ՊԱՆՊԱՆԵԼ. * Անուշի առքայի ազատ մարգիկ պոմանեցին. կանան. ասր և զինի ասի՝ զայս պայման առարին:

ՊՈՄՊԻԼՈՍ. գ. Բառ. յն. Πομπίλος. Pompilus (որպէս Թէ յուզարկատր, ուղեցոյց.) Ազգ ձկան, որ սահպ կարապետ լինի նաւուց՝ որպէս Թէ ձանապարհ ցուցանելով. * Ջնոյն զայս զարդարիլոսն ասէ, նեցուն առնել, և զպոմպիլոս. ևն. Փիւլիպոս:

ՊՈՑ. պուսայ. (առաւել ուխ.) Տ. ՊՈՑՆ: * Ջինչ հաւասար է պոյտ ընգ կասայն. Սիր. նոր. ծԳ. 3: * Փաղեր զբան Ջար անտառին, և՝ ի փորր պոյտ այրկեալ եփեր. Վրս հց. Ք: * Ջսպասան գարձեալ պուսոնին՝ ի բաց հանցէն. կանան:

ՊՈՑՆ, պուսան, տունք. տանց. գ. Χύτρα. Olla. իտ. Pignatta, pentola. որ և ՊՈՑ, և ՊՈՒՏՈՒՆ ասի. ուխ. պոտ. Սան կաւեղէն, խեցեղէն, կամ կաճապ փոքր. ընօվէտ, ընօվէտ. գիտ. * Եփիլին՝ ի պուսոն

Ջարգանակին ասրկ ՚ի պոյան : Ի սան մեծ պղնձի, կամ ՚ի պոյան : Ցօշէցին զմիս նոցա իբրև ՚ի պուռուանս Ամենայն գեմք իբրև զայրեցած պուռանն : Չինչ հպղորդ իցէ պոյան ընդ կաթսայի . սա ընդ-հարկանի , և նա փչբի . Թուոց . ժա . 8 : Դտ . Ջ . 19 : Ա . Խ . Ե . 14 : Մխ . Գ . 3 : Յհէլ . Ե . Ե : Ե Նահում . Ե . 10 : Սէր . հին . ժՁ . 3 : ՚Ո՞եր պուռանց միխիթարութիւն , ուր կոկորդաց քաղցրութիւն: Երիս ժամս ՚ի պոյան եփել զայն (որ և զկնի կաթսայ կոչի)։ Վրս հց.Ե. Ե։

ՊՈՑՏՆ. Լսատ բժշկարանի՝ Է և Անուն խոտոյ և ծաղկի. Տ . Պ ՈՒՏ :

ՊՈՒՆՏՈՍ , կամ ՊՈՆՏՈՍ . որպէս գ . յն. Πόντος. Անուն ծովու և գաւառի. ամբ . յտկ . ան : Բայց վարի ՚ի մեզ և իբր ա. Պոնտացի . յն. Πόντιος . Pontius . ՚Հերովդէս և պոնտոս պիղատոս . Գծ . Ե . 27 : ՚Պոնտոս պիղատոս էր դատաւոր աշխարհին . Ռա . ՚ի . ՟. 9:

ՊՈՉ, ոյ. գ. (առաւել ռմկ.) Ձեռ. ագի. տուան . գ-ոյթ-գ . ՚կՁղակն և պոչն որ պէս զեզին . Հ . սեգք . ԼԵ :

Պ ՈՉ. որպէս թլփատ, անդամն որ թլփատի. անթլփատութիւն . ՚Օպոչան հրամայէ թլփատել: Մորթի պոչոյն: Մարմին պոչոյն. փիլ. վն . Ձ . 48 . 52 :

ՊՈՉԻԿՆ . գ . որ և Պ ՈՒՈՉԻԿՆ . Բաւաչիւն արջառոց . ՚Անմէ է ՚ի ցուլն փոփփոխութիւնք . զի անարժան է ծաղումեանն անուանն պոչելնք և պոռոչելնք . կ-ւ . Ձ :

ՊՈՊՋԱԿ . գ . Ὑπέρικον . Hypericum . իտ. Ipirico, perforata, erba di S. Giovanni. խոտ ռեանահոտ կարմրանոյղ իբր արիւնակաթ . հիբերիկոն , բիսմանիւր կնհոյ : Դադիան :

ՊՈՊՈԿ . գ . Բառ ռմկ . որպէս փեչեկ, կեպէ . ՚Ա՛ռ զընկուզին զպոպոկն , որ հագուցեալ լինի , և ծեծել և զբերան քամել . Բժշկն: Աստ ռմկ. և պոպէէ, որպէս կեզևել գերծոլ :

ՊՈՈՒԻԿ , նկի , կաց . ա . գ . Որ խառնակի ընդ այլեսմ, ընդ որսմ չէ ամուսնացեալ օրինաք՝ եթէ այր իցէ և եթէ կին . նոյն բառ է և յն. Πόρνος. Fornicator, scortator . որպէս այր բազարած . գնի, գահէն , զնի, զէմթարէ . ՚Զիսուռնակել ընդ պոռնիկս: Եթէ որ եղբայր անուանեալ պոռնիկ իցէ : Ո՛չ պոռնիկք , ոչ հնապարիշտք , ոչ չոնք. ա. Կոր . Ե . 10 : Ը . 9 :

Եւ մանաւանդ՝ որպէս Բազ. Πόρνη. Fornicatrix , meretrix, scortum. գահէն, բռաւէն, փա՛ղնէն. ՚Օպոռնիկ մի առնուցու : Կին պոռնիկ և պղծեալ կապէնս պոռնկաց: Զնորդ է զև պոռնիկ՝ քաղաքն հաւատարիմ սիոն . և այլն : ՚Կին որ կապեալ է ընդ առն, եթէ ընդ այլմամ հաղորդի՝ էզևյկ պոռնիկ . նոյն պէս որ կապեալ է ընդ կնոջ, եթէ յայլ կին մեբռնեայ՝ պոռնկի . Ռա . յհ . Ե . 16 :

կամ որպէս կին արատի չնացեալ . Մուչանէ . Adultera . Տե՛ս Ա՛ռա . Ե . 20 : Ռնե . Գ . 1 : (Հելովհական անխթիր գրի և հնչի պոռնըկայ, և պոռնըկայ, որպէս ըթէ և ուղղականն իւրմ՝ պոռընիկ :)

ՊՈՈՒՆԱՌՈՒՆ . ա . Առաւել անկղծացեալ ՚ի պոռնկութիւն . ՚Ձեր ինչ պոռնկապոչն և յայրատող գին քան զայն անկն որ զայնպիսիսն ան անանձախորհիկ . Ռա . Ս . ՟. 6:

ՊՈՈՒՆԿԱԽԱՒՆԻՉ . գ . կաս ուս. անարձն միշնորդ պոռնկութեան . ՚Կոչեաց (չբնաւն գկնի մի (կամ զմի մի) պոռնկախառնիչ, որ և կոս ասս: Նմանս պոռընկախառնիչն ՚ի ոտն, և առանձ զերկաստուրդն մեռանել . Հ=Ց . Ն Տր ՚Ն՚ . յոս . ՚ի :

ՊՈՈՒՆԿԱՒՆ , ՚ի . ասց . ա . Πορνικός. Meretricius. Որ ինչ պոռնկաց է սեպհական . ՚Զոնեսանեչիս իմ խաւարեցուցի պոռնկական տեսութիւք . Եզէ . Խոռ : ՚Պոռնկական խորհուրդ , կամ ծառք . Աքաբ . յայթ . Ն . Ա՛ռ որս . ՟. ՚Տագնապեցայ չերմամբ ախտին, պոռընկական զաղտագործին. Ցո՛ ուրէ՛ր.(այսպէս գրի ՚ի հին ձե. իսկ յայլս՝ պոռնըկական :)

ՊՈՈՒՆԿԱԿԵՐՊ , ի , ից. ա. Ունող զկերպ պոռնկաց. ՚Պոռնկակերպ կերպարան. Նար . Ի՚ :

ՊՈՈՒՆԿԱՑՈՑՉ , յոս՚ , ից կամ ած . ա . Որ ՚ի յոյղ և ՚ի ինդիր եւլանէ պոռնկացս վերակացու պոռնկանոցին. ՚Ընդ սերգեւոյ՝ որ յաղէքսանդրի խազացուկ և պոռնկայոյզ: Ադր ընդ պոռնկայոյզս կարգեցար.Վ.ր հց.յ:

ՊՈՈՒՆԿԱՆԱՄ՚ացայ-ւ.Տ.Պ ՈՒՆԿԻՒ. ՚գնացայ երթեմն ոլորս՝ որ ՚ի կոյնեմս պոռնկացայն , և արձակեաց զնս սրտիւն ապաշխարեալ. Սէբէր . ծՁ : ՚Ի կոյնեմս՝ զոմն պոռնկացեալ պղոս ուղղէր . Ռա . յհ . Ա . 3դ. ապ պոռնկեցեալ : ՚Կապեաց երբեմն պղոս ՚ի կոյնեմս զպոռնկացեալն. Ռ ՚ի ր ՚ի ր : ՚Զպոռնկացեալսն բառնալ ՚ի միջոյ (այլ ձ. զպոռնկեցեալսն): Զօրէն պոռնկացելոց կանանց . Պիս :

ՊՈՈՒՆԿԱՆՈՑ, ի, ասց. գ. Πορνεῖον, οἶκος πορνῶν . Lupanar . որ և Պ ՈՒՆԿՈՑ . Տուն պոռնկաց կամ պոռնկութեան . ՚Որդիքն քո ՚ի պոռնկանոցս օթևանս առնէին . Երեմ. Է . դ : ՚Ցամենայն քաղաքս՝ պոռնկանոցս կազմեցեր . Եզէ . Խտր : ՚Տեղիս այս չէ պոռնկանոց: Ա՛մօթի էր և յաշխարհաբեր պոռնկանոցին: Ռա . յհ . Ա . 17. Ե զի : ՚Առ գուռն պոռնկանոցին կայր կանգնեալ : Ա՛յսր պոռնկանոց զտուն իւր . Վ.ր հց . Ե . ծԵ . Ե ծԵ : ՚Ի պոռնկանոցէն առ հրամայ ոնել զկինն . Իգն : ՚Զարքայուին կանայսմբք խոտովանին՝ և զգրեան պոռնկանոց . Մ՚ . ԺԳ :

ՊՈՈՒՆԿԱՊԱՏԻՐ . ա . Գաւառանօք հրապուրիչ ՚ի պոռնկութիւն . ՚Պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան՝ ասատրատայ և քամոլայ . Նար . ՟ :

ՊՈՈՒՆԿԱՊԷՍ . ՟. Որպէս զպոռնիկս . ՚Ծախիլ զամէնայն գոյս տան իւրոյ պոռնկասս . Վ.ր հց . ծԵ :

ՊՈՈՒՆԿԱՒԷՐ , սերի , բաց . ա . Սիրող պոռնկաց կամ պոռնկութեան . ՚Ո՞եր են պոռնկասէրքն . փարզ :

ՊՈՈՒՆԿԱՏԱՒՆ, ատն, ատնց. Տ. Պ ՈՈՒՆԿԱՆՈՑ. ՚Ընկին ՚ի պոռնկատուն մի . Հ . հոփ . ծԵ : ՚Զինքն այլակերպել և յիկեղեցի երթալ որպէս ՚ի պոռնկատուն . կանոն : ՚Ա՛ս սկին՝ եթէ ՚ի պոռնկատունս և եմուս յարբեցութիւն: կամ զոհել կամ երթալ ՚ի պոռնկատունս. Հ = Ց . յոհն . ծԵ: Ե յոհ . Ե :

ՊՈՈՒՆԿԱՐԱՆ , ի , ից . գ. Ունզ պոռնիկ (ըստ որում բազանից ասի և բազարածն.) ՚Ա՛նհնոյն արբեցօղ և պոռնկարան ազգաստասցի . Եփես . Ե :

ՊՈՈՒՆԿԵՄ, եցի . Ե . } Ἐπορ-
ՊՈՈՒՆԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . } νεύω. Տալ պոռնկիլ . և լայնարար՝ իգացուցանել մեզկիլ . Ջպրուն պատասխան իւրոյ պոռնկ կեաց ՚ի կուռս հեթանոսաց . ԼԵ . ամս . ՚Մի զՀոռոսաեղիս իգացուցաներ, մի զՀ՚ուշակիլս պոռնկիր.Վ.ր.Ե.ր:Յորմէ և Ո՚իթ . ՚Ո՚ճաչակիլս պոռնկեցիս: ՚Պոռնկեցուցաց նիսին զոս սահրս քո դիցն իւրեանց : Մի պղծիցես զդ ՚ասր քո՝ պոռնկեցուցանելով զնս : Ա՛ռ ՚ի պոռնկեցուցանէր զնս ընդ իշխանին . Նե . ՟ . 16 : Գ Ե ՚ . ՚ . 29 : Ե . Ե . ա այլն: ՚Ջայս պատճառս նկնասել, և որ պոռնկեցուցանել զպոռնս . Ռա . ա . Կոր . Ե ՚Ընդ

ՊՈՈՒՆԿԻ , եցայ . Յ . Πορνεύω, ἐκπορνεύω. Fornicor, scortor. որ և Պ ՈՈՒՆԿԱՆԱԼ . Պոռնիկ լինել . գործել զնմանզ պոռնկութիւն . զՆա էնդէ . երբ . զնա, հնչնա. ՚Պոռնկեցաւ նու քո Թամար: Զի մի պոռնկեսցի երկիրն.Պղծեցաւ ժողովուրդն պոռնկել ընդ գաստերան մովաբա . ևն :

Ըստ երբ . ոճով և կռապաշտել ՚Պոռնկեցան զՀնա ածոց նոցա: Ա՛ստն որ երթիցէ զՀնա վհկաց կամ գիտաց՝ պոռնկել զինքն նոցա : Ա՛ւարեր քեզ կռուս կարկաուն և պոռնկեցար ընդ նոսա: Պոռնկեցան յերգիմասս: Պոռնկեցան յՀն իբրեանց. ևն :

ՊՈՈՒՆԿՈՐԴԻ, գ-ոյ , գ-ոց. կամ գ-ոյ . գ . Νόθος. Spurius . Որդի կնոջ պոռնկի . ծննեալն ՚ի պոռնկէ. աղջկորդի.որդի չնուէ. պիտակ զաւակ. ֆէձ. ՚Մի մտցէ պոռնկորդի յեկեղեցի Յս. Օր. ԼԳ . 2 : ՚Ա՛սան պոռնկորդ եցաց ընդ օրէնս : ՚Ո՛չ Ըժայր խոտեցին հնթեանոք զպոռն կորդին չմասնել ՚ի քրմուխն եփեթայի պոռնկորդի էր. Եղէս . ԺԲ : ՚Սոդոն ասնեանցի օրէնս եդ՝ ոչ ընդունել զպոռնկորդիան ՚ի ժառանգու թիւն . և զի կուրգա՝ ոչ թասլել զպոռնկորդիան. Պիտա: ՚Եւ ոչ ժողովուրդն իսկ ունէր յանձին թագաւորել զպոռնկորդին ՚ի վերայ իւրեանց : Ձէր պարա և պաշաձ՝ պոռնկորդւոյն չինել զաստանսն սր Յս . Եփէ . Լգ .

ՊՈՈՒՆԿՈՑ , ի , ասց . Տ . Պ ՈՈՒՆԿԱՆՈՑ . Πορνεῖον. Lupanar, sistrum, prostibulum, domus meretricia . Նմանութեամբ՝ Տուն ընծոց . կառաուն . ՚Ի գլուխս ամենայն ճանապարհաց քոց չինեցեր զպոռնկոցս քո : Կործանեացեն զպոռնկոցս քո . Եզէ . Ժէ . 25 . 31 . 39 : ՚Պոռնկոցս արարեալ ՚ի քաղաքին : Ջայն ծանուցեալ Թագաւորին՝ քանգեաց զպոռնկոցն . Սոփ . Ե . 18: ՚Փան զպոռնիկան ՚ի պոռնկոցսն չեմք ինչ ասնաս գոյնք . Ռա . Ս . ՟. 10: ՚Պոռնկոցս զերանելի բառութիւնս երկնից կարծելով՝ ընդ մնանդրեայ և ընդ այլ չարագործան . Մ՚իսայէ. Խ . : ՚Ի պոռնկոցաց ՚ի տէրունի վայրան փոխել փիլ . ՚Ջորս ՚ի պոռնկոցաց՝ զիգաստեալս և զծաղրածուս. Սոփ . հանգ: ՚Մարմին, ասէ, ոչ պոռնկոց է, այլ՝ ան ընդունայնութեան: Ընդ քոյ մերձաւորդ՝ մի լծցուք պոռնկոցք.Ռա . Ե . ՟: ՚Ձախող զղմամբն զոգիսն անգրէն կրկնեալ՝ զոռծարն զգաստութիւն պոռնկոց առնիցեն . Եսայ . ծ՟ : ֎

ՊՈՈՒՆԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Πορνεία. Fornicatio, scortatio . Գործ պոռնկաց . պոռնկիլն և կռապաշտուն, ՚ի ՟ր գիրս՝ սահպ.երբ. գՆոճի՛ , գՆօճ, բաղնօճ :

ՊՈՈՒՉԻՒՆ . գ . Μύκημα. Mugitus. բառաչիւն, գոչիւն արջառոց . պոռչիլ . ՚Ա՛մէն է ՚ի ցուլն փոփոխութիւնք. զի անարժան է ածութենէն անուանն պոչիւնք և պոռոչիլնք . կ-ւ . Ձ :

ՊՈՈՒՈՑ . ա . } Κομπώδης, κομπηγός. Jactabundus; jactans se. Խոչոր և յոխորտ . խրոխտասպան . մեծաբան , (խօք , և բասող.) ՚ Բանք պոռոտք զքայլ իանաստեղն ոչ երկեցուցանեն.Պիտա . ՚Պոռոտ . ճոռոմ՝կամ խոչորապանծ. Հին բա: ՚Իբրև առմարդ պոռոտաիոս և խուժադուժ ընդգ՚որ կանխմ պատերազմաս , և ոչ իբրև ընդ ածոյս: Ո՛չ ընդոսաեալ զարհեաս ընդ պոռոտաիոս բանս նոյս . Պմ . ազէտս : ՚Եւ ոչ վես երկեցուցանեն պոռոտաղ բանքդ (այլ ձ.պոռոտաւոս). Պմ. ազէտս:

ՊՈՈՒՈՒ.Ն՚ոյն Հոսի ընդ Պոռոս . (ձեռ չիցէ և այնպէս գրելլ .) ՚Եւ զնաւդ պոռ-

ուղք և վիքացեալ փարթամայ կաթոյիկ ժուժալ. Մաթ. իէ:

ՊՈՏԱԳՐՈՍ· Ուղղագոյն գրչուածի բառիգ Պատագրոս, զոր ասացաս. *Իր պոտագրոս, և բժշկեցաւ: Այլ պոտագրոս, զի չկարեր նա ոչ գնալ և ոչ կալ. Եսա. պտմ. ա. 13: գ. 41:

ՊՈՐ· Տ· փոր, և պարպ. *Չփասիան և ջպոլ և որ այլք այսպիսիք· Խոր· է. 78:

ՊՈՐԵԼ· Ա՛ յեսին գրէր՝ որպէս փորել, կամ բրել:

ՊՈՐՈՄԻՄ, եցայ. յ. փոթորիկ լեզուի՝ որպէս ի տախպ կերըլեաց կամ ըմպել լեցաց· պոռնչագ· *Խօսեալով անյայտս և անհաւատալիս. փս զի լեզուն ահա անդէն իսկ պորոմեցաւ ի մահադեղէ· Պտմ. ագէս:

ՊՈՐՏ, ոյ, կամ ի, ոց, կամ ից· գ· *Օմփալոս. Umbelicum· Միջին վայր որովայնի մարդոյ և բազմաց յանասնոց՝ փոսաձև, որով կցի մանուկն ընդ մոր իւրում յարգանդի անդ, և ընդ այն ձգեալ զհիւթ՝ անսնի. ՅԵովել, Նաքե· *Օձրուէ զպորտիս որովայնի իւրոյ: Պորտ քո Թակոյկ ձախարակեայ: Ցորեմ աւուր ծնար՝ ոչ ոք եհաս զպորտ քո. Ցբ. Ի. 11: Երփ. է. 2: Եզէկ. ծ. 4: *Ամենայն վայրքն այնոքիկ՝ որչափ ի մէջ գաւառին մերոյ և պորտոյ ձեացեալ կայ. Պզոփ. փիմ: *Դատաւորն գիտելով գաւառացէ մերկ իակ զարուանն, և մերկ մինչև ցպորտս զէգն. Պզոփ. օրէն. ծա:

ՊՈՐՏ՝ ասի լայնաբար և իբր Որովայն. փոր. լանջք. գաստր. Γαστὴρ, κοιλία. Venter, ևն. *Դներ սուսերս ընդ պորտով. Ի. Ի. ծ. 42: *Ի պորտ ձկանն (յովնան)· Մարդք՝ որ վասն պորտոյն ամենայն և որկորոյն չապրեաք յօժարեցին անցին քան օրէնս նախնեացն. գ. Ի. ը. 7: Ե. 7: *Եզև յոնան ի պորտ ձկանն. Եփր. համօ: *Իշ նա. ի պորտ ձկանն . . . ի պորտոյ ձկանն եկն ել ի վեր: Ընդակառն մարգարէին ի պորտոյ կիսին. Դտ. ծէ. Ե է: Ե Նար. իէ: *Բեկաւ խորտակեցաւ փշրեցաւ (ձնեմին (բանսարկու), յորժամ եահս զանօթն իւր. զի ի պորտ և յորովայն իւր սուղէր· Եփր. ծն: *Աչ և զպորտս և զքարշս և զծնօտս նորա քերբէին գործուվք ասենչնայ. Եսա. պտմ. ը. 10: *Ի յորկորամոլ ձկան կաճանաց, որ փոխանակ ըզ պատուհէն պպորտաս. Պիս: *Կերակուր վասն պորտոյ հասանել է, և պորտ՝ ուտել խնգրէ· Եփր. ա. Ի: *Ուտելով և ըմպելով ընդ աշխարհականաց՝ զպորտն պարարէ. Լմբ. առնան:

ՊՈՐՏ. Միջին վայրք· և Որ ինչ ի ձև պորտոյ կայցէ ի մէջավայրի ուրեք· *Ջօր ինչանէ ընդ ծովակոլին առ պորտով երկիրն· Ինտ. ի. 37: *Ի քարիւնն որ պորտս անուանեն. և գլուեալ լինին ի մէջս կարաճնից (յր համասոյ կամ գմբեթոց)· Ածիտ· Ցբ. (ՅԵովել Նաքե:)

ՊՈՐՏ Ի ՎԱՐ· ոլպէս Ցորայս· Երբ վերնայնի վայ. ապա խոռիանէ· *Պարզեաց զլինքն պորտ ի վեր՝ վասն ցասկն: Կայր պարզեալ պորտ ի վեր· Վբփ ին. յ:

ԳՆԱ ՊՈՐՏ ՑՈՐԱՑՑ· Ցորայս անկանիլ· Երբ վեր փնիլ, Խոլիլ վայ գալ· *Որ ի գահավիժս պատմի առաւել որոհման զգուշութիւն, երկնի յատուս կործանիլ, և նա եկեալ պորտ յորայս՝ զանն ի վեր յերկինն չանայ կարկառել, զի մի երկինն յերկիր անկցի. Մաթ. ծէ:

ՊՈՐՏԱՌՈՑՆ, բուծի, իցս } ա. Παράσιτος. Parasitus, coenarum adsecla, bucco. Որ բուծանէ և պաթալէ զպորտս. որովայնապարտ որկորամոլ. *Վասն այլոց գիւաՀարաց՝ որ պորտաբոյծք են և պորտաբուն զդևան. Կանոն: *Ագ ասեք ոչ ի լուսին պորտաբոյծ որովայնի կարգեցան. Խոր·վէ: *Ի պորտապարտ զեղխուածի գեգերել. Պիս:

ՊՈՒԵՏԱԿԱՆ· ա. որ և ՊՈՒԵՏԻԿՈՍ, դան· Ποιητικός. Poëticus. Պուետիկոսաց պատշաճեալ. քերթողական. բանաստեղծական. *Գրով պատուեցեր զիս պոյծատ և պուետական առաստելիք· Մաթ. իէ:

ՊՈՒԵՏԵԼ· ն· Քերթուածս յօրինել. բանհիւսել. քերթել, քերթուցել. *Քեզ և հոմերականս հատառէին բան ի պիսանի պուետեալ առաւել քան զնմանիս: Ասի բան սակս կենտանի յոլովագոյնս սիրել նմա զայլոցն պուետել առաւստելն (այլ ձ. պատուել)· Մաթ. լ. Ե իէ:

ՊՈՒԵՏԻՍ, սի, տեայք, տեայց, տէից } ՊՈՒԵՏԻԿՈՍ, ի, ից· գ· } որ և ՊՈՒԻՏՏ· Բառ յն· Ποιητὴς. Poëta. (գրի և ՊԻԵՏԻՍ, ՊԻԷՏԻՍ, ՊԻԵՏԻԿՈՍ)· Բանաստեղծ· բանհիւս· քերթող. կերտող, չարիաբան. պեյիս գրօղ, խօսող երգօղ. յն իր· *Դինարքոս պուետէս, ոչ հռետորն: Կինեեցոն զանկեցմինացի պուետէս: Սոխոս քորոս պուետէս: Գանիասոս պուետէս: Սափիռով և ակիէոս պուետեայք· Եսա. իր· Է. տետ: *Ոչ իմաստասէրք պուետիից աւետաբաններ են ձեզ. Եփր. ա. Ի: *Որպէս որ ուսանիք ի պուետիկոսացն ասաց զՀմարիան, կրթուելի գործոյ օգտակար է. Նի. գծ: *Տաղասացուելիս նա զովասանական առնել ըստ սովորութեան պուետիկոսացն· Մաթ. ծէ:

Լայնաբար՝ որպէս խմաստասէր, կամ իմաստուն· *Ջոր պուետիկոս կոչին, որ է փիլիսոփայ, որ Թարգմանի էակաց իսկից գիտող. Վ. ատ. հդ: *Ջայս՝ պուետիկոս անուն բարեշնորհ՝ արգասաւոր ընդ սաղմոնի. Նար· խէ: *Գորիւրբոս պուետէս. Վբփ. պտմ: *Աբ նոսա լցաւ իմաստնոյն պուետիկոսի բան հաւատարիմ. Ցհ· կի:

ՊՈՒԵՏԻԿՈՍԱԲԱՐ. ս. Ποιητικῶς. Poëtice. Իբրև զպուետիկոս. քերթողաբար· *Գրեցին քեզ Թուղթ՝ եզկենական հանճարով, ոչ պարզաբար, այլ պուետիկոսաբար: Ընտրեցեն սահմանութեան բանի՝ պուետիկոսաբար· Մաթ· է. Ե ից:

ՊՈՒԵՏԻԿՈՍԱԿԱՆ· } Տ· ՊՈՒԻՏՑԱԿԱՆ.
ՊՈՒԵՏԻԿՈՍԵԱՆ· } * Հզօր ևս ի պուետիկոսականն մատենագրութեան: Փալաձման այն զամենայն մատեանս պուետիկոսեան յիւր պատկան պարբերել պատկառնուելիք· Մաթ· իէ· Ե է:

ՊՈՒԵՏԻԿՈՍԵՄ· Տ· ՊՈՒԵՏԵԼ· *Ադյժմ խնձորոցս կամիմք քեզ պուետիկոսել· Մաթ· իէ:

ՊՈՒԵՏԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ· գ· Ποίησις, ποίημα. Poësis, poëma. Քերթողութիւն· քերթուած· *Ջյօժարամտութիւն քո ի բանասաեղծական մեր պուետիկոսութիւն . . . սարագել ոչ է ժամանակ· Մաթ· է:

ՊՈՒԵՏՑ· Տ· ՊՈՒԵՏԵՍ· *Հոմերոս պուետս. Եսա. իր· է:

ՊՈՒԼ· փ· Բառ լտ. Bulla. որ գրի և վուլ, բուլ. այն է կոնգակ քահանայապետին հռովմայ. *Եթէ ոչ ունիցի պուլ և գիր առաքելական, մի՛ ընկալցին զնա· Մարկիոն:

ՊՈՒՂԵՄ, եցի· ն· գրի և ՊՈՂԵԼ· (հմ. լտ. բիւլօ, բիէբո՛ւ·) Հնդկել· ցրտել· վանել· *Ջարձակկին՝ ի բազմականացն ի բաց պուղեաց: Սուսկրաս զերամակս փղացն պուղեր· Խոր· է. 60. Ե 79:

Իակ է. հ. ծէ. 22· *Անգէն և անգ մըրըկեալ ընդ միմեանս՝ պողէր պղտորեր, և սաստկացեալ ընդ ամենայն կողմանս՝ ի փսխուստ գարձուցանէր ոչ, այլ ճ. լոկ, պողերայլ ճ. լոկ, պղտորեր. իակ յն· ի փախուստ աշխատարկին՝ այլ այլոյր բերեալ:

ՊՈՒՏ· գ· որ և գրի ՊՈՑՑ, ՊՈՑՑՆ. Anemone rubra, vaccinum, saliunca. Ծաղիկ գայնայեոյ՝ կարմրագոյն· կապուտ՝ ընտանի և վայրի· պոռնի ՅոթրուՀ, ծաթՅոթրուՀ, և հարնանի. լտն, ՀՀգայիգՀՀանիան, նիման, ՅէլՀինձիի ՀՀէյի. լտնագ ՀՀօմՀէթէրՀԸ· *Անեմոնէ. պուտ. Գաղիան· *Պուտ. Հարանոյ ծաղիկ· անգ· Ցճն և ֆՀՀՀՑՑ, և ՊՑՊՑՁ·

ՊՈՒՏՆԱՐԴ· գ· Χυτρόγαυλος. Magna olla, labrum. Աման մեծ՝ ի ձև պուտանի, որպէս կասասց, տաշտ. ատազան· * Ալար տան պուտանարգս պղնձիս. և ունէր պուտնարդ մի՝ քառատասն սափոր, և այլն· Փ. Ի. 38. 43. և այլն:

ՊՈՒՏՈՒԿ, տկի, կաց, և տկունք, տկանց· գ· Χυτρὶς, χυτρίον. Ollula. Պղայն փոքրիկ, խեցեղէն կամ պղնձի· պզոտ· ՀՀօմՀՀՀ, ՀՀօՀՀէՀՀէ, ՌՀՀՀէրՀԸ· *Եթէ հրամանն՝ երկաթի պուտկօք հալել կապար. Ագաթ· *Դաճն կուժ մի ջրով, և պուտուկ, և ափսէ. Վբփ հդ· ծէ. յ· (տպ. պուտկ)· * Խորտակաբարքն լուանային ակաւատակս և զպուտուկսն. Հ=Ց· Տբդ. ծէ: *Կասկար է պուտուկ պղնձի: Ի Թաղիր և ի պուտուկս. Վբդն. ԸՀ. Ե ՀԸ: *Իբրև պուտկունս որ զի այրակՀէ հրով. զմայրմ՝ այնպես կծուկին առՀՀ. Ե՝ագբ. իՀ: *Ես եմ եպիսկոպոս խոհակերացին՝ պուտկունց և սափրոց. յոյժամ մեզանչեն ինձ՝ կապեմ զնոսա. զպուտկունան ապիւ և հասնեմով. զսափրան գինեւով և ջրով. Վբփ հդ· իՀ:

Գրի և ՝ ամկ· ՋԸՏՈՒԿ· Վբփ հդ· ծէ. և Վ ափ· ր և սուէպ գնի յոքն· Պուտ, կինէր, և ուրէք Պուտկին· Ա՛յլ է և ՊՏՈՒԿ ըստ գրոց, զորմէ ղկին:

ՊՈՒՐԱԿ, ի, ից· Տ· ՊՐԱԿ, ըստ որում Աստա· *Ի սակս անառատակին՝ ի Տացուս պուրակին· Բ. Ող. Ճ. 14: *Ջպուրակս յաքունչ անառատաց չամբից եղէգանց՝ ի հաստուածս գոյանէց գրչաց կապկեցից· Նար· Ի:

ՊՈՒՐԱԿԱՑԻՐ· Տ· ՊԱՐԿԱՑԻՐ:

ՊՈՒՐՃ· Ի ամկականն բառիս՝ Բուրդն· *Պուրճքն եղիսային և ճանկաւերսին չեն փոքր քան զեկեղեցին Նիկոմիդացւոց· Բր· Ցրկ:

ՊՈՒՐՃ, պրճեր· ըստ արարացւոց ոճոյ՝ է Աստեղատուն զոդիակոսի. ու և կենդանակերպ· պերճ· * Տճն զլուսինն՝ երբ յայն պուրճն լինի, որ չէ ցանելոյ և սերմանելոյ· Վսփ· խգ: * Բայց աստեղաց այս որոշեն տուն և կայան . . . զի որք պրճեր՝ և կենդանեայք են կերպարան, զոմանս տուն նոցին ասեն իւր կերպարան. Երզ. ոթ. էրկ:

ՊՉՐԱԿ· Տ· ՊՐՉԱԿ:

ՊՉՐԱՆՔ· Նաց· գ· Περιεργία. Nimia diligentia, curiositas, ambitio. որ և ՊՉՐՈՒԹԻՒՆ· Կանացի պաճուճանք· հոպպանք· և Լկատէ. խնդնէլուժի. ցոփութիւն. և արհամարհոտ բարք· * Ոչ մեծուԹիւն ինչ նշանակի է՝ այնչափ զարգ յանձին կապել, այլ ընդողնելոյ և պչրանաց. Ոսկ· ա· փիմ. է: *Ուր պչրանք և հպարանք և արբեցութիւք, անգ և ոչինչ հաստատութիւն. Բաբիւղ· յհ. ին: *Մարգարէն եասյի երկայնագունս ձայղ զպչրանս նոցա: Ոչ վայելէ կնոջ քրիստոնէին և յաւասցելոյ յԱծ՝ ընդ այնպիսի պչրանս գալ (այլ ձ. պչրանս)· Սարգ· ա· գ· Է: *Երանելոյ (գուսարդ տրջայի) առեցեալ զայր իւր զոտիսատ պչրանօք կ պուրտաեալով կայր զերհանապազ· Խոր· է. 60·

ՊՁՐԻՄ, եցայ. ƒ. Ἀκνόμαι, Ծρύπτομαι. In lasciviam et in delicias labor. Ընդ պչրանս գալ. խենեշանալ. ի լկտուհս հասանիլ. *Քինչ եցէ խայտալն (կանանց). յորժամ հպտիլեն, յորժամ պչրիցին, զաչսն զկայլաքն յածիցեն. Ոսկ. ա. փխ. ծէ:

Խակ յասելն Լմբ. ոչ. * Ուսո՛ ինձ յիմ ջնհորոց ջուր ըմպել, և ոչ ի գեղ օտար պչրել՝՝. կարծի ունել զզօրութիւն և պչնել զոյ: Տճս և զպաչորդ բառդ:

ՊՁՐՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ Պչրանք. ըստ իմիք և ընդ Պչրումն. *Ակնայարատ պչրուեի, պոռնկակերպ կերպարան. Նար. խէ:

ՊՊԱՌԻԿ. գ. Բառ ռմկ. Պտուկ անկոց. ընձիւղ. բողբոջ. ֆիւնկ. * Առացին ոմանք, թէ լաւ հօտեցն՝ յետ կթելոյն է... զի շատ հանէ զպպղուն, և՛ պատահարաց ամերոյ ՚ի ՚ի վոփ:

ՊՈՒԱՍ, կամ ՊՈՒԱՍՏԻՆ. և ՊՈՒԱՍՏՆՈՑ. տ. Գրաս. * Լինէր ընդ պռաստին եւսեբեայ կիսով այրուց անչանել. ճճ: Ընտնու պռաստունս հարիւր. որ է գեօղեան. Վրդն. պփ: *Կրկնակի կորձանեալ կորիցէ գոտ ՚ի մերոց պռաստնոյէ և ՚ի թեմէ. Մոփ. ա:

ՊՈՒԵՄՆ, ի, ից. փ. Բառ անյայտ. որպէս թզենի պարաիպաց կամ դաշտաց. * Ի Թզենեացն՝ են որ բերին պտուղ, և որք պնոյն ոչ ընկալեալ զտուիր զարուի պռեմ նիցն. գոյպէս լինին. Եփր. ա-եփար:

ՊԻԵՍՏԵՐ. փ. որ և ՊՐՆՍՏՐ. Բառ յն. Πρηστήρ. Prester. այլուր Թագմանեալ կիզումն, կիզումնք. Ազգ հրատեսիլ ցուլանց յամպոց՝ հանգերձ ուռուցիկ մերըկաւ հողմոյ. * Պռեստեր, որ կիզիչ ասի, հողմ է շարամանեալ ընդ ամպոյ խոնաւի և Թանձրագունի՝ ՚ի ձեւն ինքեան պատառեալ զբարունակ ծալմունս ամպոյն խոշնան շաչիւն և Թնդիւն առնելով... Այս Թէ Թեւաթերթը լցեհ հրուելն ու. ՚ի յոչ ուժգնին հարկանել ամպոցն՝ պրեստեր կոչի, որ ասի կիզիչ. Աէիսփ. ՟:

ՊՈՒԵՒՔ. Ընձեղեցիր կամ խմն Պտղոց. *Ոմանք իբրև պռեւքս գկուստելին փոխատղակ միւռոնի մատուցանէն. Կ՛. յ:

* ՊՈՒՋՆԻՄ, եցի. Տ. ՊՈՍՏԱԼ. *Զօձոնն պռզտեալ կոկոլոբանէր. Աէիսփ. գ. ՟:

ՊՈՒՋՈՂ. Բառ անյայտ, որ Թուի Զօվոլ. կամ յափշտակող զօսարին ինչ. պտղ կրծօղ գիրս այլոց. * Աետն. օսարին գնովք գնեալ է զնէլ ՚ի տ.առանէն արսրաց ծոց... Թէ ձնմարիտ է նմա (մարկիոնի)՝ օրինացն ՟ՅԾ, յորմէ զարտասծս ամենայն դնէ, ապա օտարին՝ զոր նմա պռզօղ մուծանէ. չէր պարտ նորա արտրածոյն ցան. կանալ, Թէպէտ և ՚ի տանջանս էին կամ ՚ի հանդ սաեան. Եղնիկ:

ՊՈՒԻՄԻԿՈՒՒՆ, կամ ՊՈՒԻՄԻԿԵՒՆ, կամ ՊՈՒԻՄԻԿԻՒՆՈՍ. փ. Բառ լտ. և յն. Primicerius. իտ. Primocero. Πρωτοκήρικος. որպէս Թէ նախամամ, նախակեռուն. Անուն նախագահութեան ՚ի մէջ աւագ որեցոյ, որպէս նախիկին նշանակեաքն ՚ի ցուցակի. կամ առաջին առնդապետ: ՅՅ ՚ի ՀՀ. ՟ որփոխ Ե ՀՅոփոխ:

ՊՈՒՈՒԹԻՈՆ. Բառ անյայտ, այսպէս մեկնեալ ՚ի կնդրկ. Ռփ. *Պռինթիոնն դառնդ ինչ զօրական էր՝՝:

ՊՈՒՈՆ. տ. ՊՈՒՈՒՈՆ. *Ընկրեայ զպռոնն պարսից, այսինքն զառաձայ՝ ուր ըզ հուրն վառէին. և այլուր, առարուշան ասի. Ղ. Տբփ. ՅՀ:

ՊՈՈՑԵՍ. և ՊՈՈՑԵՍՄԻՈՍ. Բառ յն. որպէս Ուսաչաղրուի. վճիռ. պարման. և այլն. Προόδευσις, προόδευμα. Մխ. տփ. յորէնս Ղփ

ՊՈՈՑԳ, պռուգի, գաց. գ. Ըստ յն. βούβρυσις. կամ βούβρυσμα. Պրոյէ. Dos. Օժիտ. պաշտատական. վարձանք. ինչք՝ զոր հարսն բերէ ՚ի տանէ ծնողաց իւրոց ՚ի տուն փեսային. ՀՀՀԷ. * Առաջինն (կին) ևբեր պռոյգս: ԵԹԷ ոչ տանէ կուսկ (այրն), որ. դիք պռուգօք կնոջն ժառանգեն զնա: Վասն պռուգաց: Զոր ինչ բերէ կին ՚ի պռոյգս: Հաւանի այրն ՚ի պռոյգն: Յամենայն աչխարհս ըստ սովորուէ բերեն կանայքն զպռոյգսն: Այր ոք՝ որ առնու կին օրինաւոր պռուգօք: Այն որ յառնէն ՚ի կինն գարձաւ (պարգև), ոչ դրի ՚ի Թիւ պռուգացն՝ որ հարսինն է բերէ: Պռոյգս սայ գտեր բացն՝ և տուայր որդւոցն. Մխ. տփ: *Տուայրն՝ որ է վարձ կուսութեան, զոր փեսային տայ. և հարսն պռոյգս. Մաղթ. Լահկ: *Ա՛ռ սուլտան՝ զայդ քեզ կին արա՛, և տասք ըզմանաձ կերտ քեզ պռոյգ. Ո՜ահ:

ՊՈՒՈՍԱՒԱՆ. տ. ՊՈՈՍՈՍՆՈՍ. * Տէսանեմ զքեզ այր պռոտաբան. Աէիսփ. Ք. 3:

ՊՈՈՍՈՆ, կամ ՊՈՈՍԻՆ. Հյց. հոլով յն. բառիս Բուծէս, Բուծէի. Πρῶτος, τη, τον, τηv. որ է Ուսաչէն. ուստի Պռոտոն կամ պռոտին Արմենիան՝ է ասել, Զառաջին հայս: Խոր. ա. 13: Թղթ. տաչ. ևն:

ՊՈՈՍՈՊԱՊ. փ. Բառ յն. Բուծօբէաբ. Բաս. Πρωτοπάππας. Primus Papa, Pontifex maximus. Հայրապետ. քահանայապետ, *Ընդ ինքնագլուխ պռոտապապոյս (փոխանակ գրելոյ՝ պռոտոպապս) հռոմվայ՝ սեղբես. որոս, և աումնայն աչխարհի. Թղթ. տաչ:

ՊՈՈՍՈՍՈՏՐԱՏՈՐ. որ կարճելով գրի և Պռոսոստառատոր, կամ Պռոսոպրատոր. Բառ յն. (՚ի ՀՀ բնէ և ՚ի յետին գարս.) Πρωτοστράτωρ, προστράτωρ. Princeps sive magister equitum. Զօրապետ հեծելոց. *Պռոտոսվ առաջին գոլ հեծելաչքոցն, որ կոչի յունարքն պռոսոսուտատոր: Ալէքսի մեծի պռոսոսպրատորի: Ի սկսեալ փիլոյէն մերմէ պռոսոսպրատորէն: Ար՜ժանաւոր սը Թագաւորութեդ փիլոյի՝ (ալէքսի) պռոսոսպրատորին. Ժղ. հոռիվ:

ՊՈՈՍՈՊՐՕՆԴԵՍ. Բառ յն. ՚ի յետին գարս. Πρωτοφροντίστης. որպէս Թէ Առաջնի խոհական խնամակալ, և վարժապետ, վարդապետ, ուսուցմասեր. խնամասեաբ, և Ճգնաւոր: Զոյս անուն սահականեւոյն անձին սուրփանոս ուռպելեան. որպէս է ասեանել ՚ի գրուածս նորս. գտանի գլուել և այսպէս. * Ի ձեռն սեր սուրփանոսի, որ է պռոսոպՀրանգես Հայոց մեծաց. ՅՀՀՈփ:

ՊՈՈՒԻԴԱՆ. ա. Դասատար՝ որոյ ընկալեալ լցեհ ՚ի ծնողացն զպռոյգս՝ վասն Հարսնանալոյ. ՅՀՀԷԼՒ. *Ա՛յսպէս և քորքն ժառանգեն զնրբանց հայրն՝ Թէ ոչ են պռոսգած. Մխ. տփ:

ՊՈՈՒԻԴԵՄ, եցի. ն. Προϊξάζομαι. Dono, donis adornare. Օժանիք զարդարիլ՝ ճոխացուցանիլ. * Զնոյն եկեղեցի պռոսդեաց և փարթամացոյց սասյոսածովք: Պռոսդեալ կարգաւորեաց փարթամութիւք զվանքն սրբի կոստէնտինոսի. Մարբէն:

ՊՈՈՒԻԿ. Ընտոյգ գրչութեն. իբր Յռուկ. * Ի կապեցաւս զպռուկ եզին կալոտուց (այլ Ձ. և ասպ. յռուկ). Սարգ. յէ. Է: Իսկ ռմկ. Պռուկ, պռկոտնք՝ է Շուրթն, շրթունք:

ՊՈՒՍՏԻՄ, եցի. ն. Բարձրայօնութիւք ունչս առնել. յերկաց քերել. *Առակեալ զաչք իւր զարդատ՝ պչրանաք և պռասեալով կայր. Խոր. Է. 60:

ՊՈՍՏԻ, ՋՅՕՆՍ կամ ՅՈՒՆՕՓ. կկզիլ պչնս. կկզայն լինել. փաղ լանփ. *Խեթել Հայելով, և պչոնն պռասելով վրդն. ոչ: *Ջչոնան պռզտեալ կոկոլոբանէր. Աէիսփ. Ք. 5: *Ոչ աղարտել զաչխատութիւնս մեր... և յունաց պռասել. կէր. պփ: *Պռլատել. կերկզել. Հէն Բ:

ՊՈՒՏԱՑԱԳ. Տ. ՊՈՈՑՈԳԱՑ:

ՊՈՏՕՍՏՐԱՏՕՐ. և ՊՈՒՕՍՏՐԱՏՈՐ. Տ. ՊՈՈՑՈՍՏՐԱՏՈՐ:

ՊՈՒՕՍԽՈՒՄՔ. Բայ յն. Բուծօխօմքն. Πρόσχωμεν. Attendamus. Ուշ դիցուք. ունկնգիր լինցուք Պրփ: Նմ ժմ: *Պռօսխուսմ. բարբառս այս յունական է. ՚ի մերս՝ ունկն դիք, կամ ՚ի վէր նայեցէք Թարգմանի. Խոր. պրփ: * Զպատարագին ձայնն լսէ, առաւել ՚ի պրօսխուսմքն, որ զերկնաւոր Թագաւորին երեսն տեսանէ. զի վարձք առնելոյն ժամն այն է. զի Թագաւորք և իշխանք ձի պատառեն (ձեպելով) վասն պռօսխուսմին. կէր. էրփ. Խր:

ՊՈՕՕՖՐՕՆԴԵՍ. Տ. ՊՐՈՈՑՈՓՐՈՆԴԵՍ:

ՊՍԱԿ, ի, ից. գ. պ. էիսուի. Στέφανος. (Յաճախանոս), στεφάνη. (յորմէ Թ. էդիճան.) Corona. διάδημα, diadema. στέμματα, serta; infulae. Բոլորչի զարդ գլխոյ ՚ի պէս պէս յօրինուածոց՝ որպէս Թագ արքունի. որ և Ցեզեր. որպէս բլաբիոն յաղԹոցայ ՚ի մրցանս, կամ մարտիրոսաց, և՛. Բաճ, ՚ի՜ճան, էֆէէր, չՀՀէաբ, չՀՀէաւ (չծ. ընդ չՀՀգ): *Որոյ անուն ստեփանոս կարդացեալ, որ ըստ եբրայականին (՚ի մէջ) պսակ առձայնի. Նար. Խչ: *Եւ առ զպսակն մեղքոյդ Թագաւորին նոցա ՚ի գլխոյ նորա: Եփր ՚ի գլուխ նորա պսակ ՚ի քաջ պատուականէ: Պսակ ունէր ոսկի: Առցես արծաԹ, և աբրաչես պսակ. և այլն: *Պսակ իմանամք տիրապետ՝ որ եգեալ լինի ՚ի գլուխս Թագաւորաց՝ յորժամ օծանին. Խոր: *Ընկեցեալ զերկրաւոր պսակն՝ զհետ ընԹանայր երկնաւորին. Խոր. է. 89: *Պսակն փառ աց: Պսակն կենաց՝ զոր խոստացաւ սիրելեացն իւրոց տէր. Յհ. ա. 12: ա. պէս: Յայտ. Հն: * Իմն զօրքն վերինք, և զպատաբաձնուեն պսակս մատուցին մեծ Թագաւորին. Եփր. ՚ի ծն. ՟ՀՒ: *Յուլս և պսակս հասատցեալ... կամէր զոհել. Դոբծ. ծԷ. ւշ: * Պսակ պարծանաց: Պսակ չնորհաց: Պսակ վոյեչչումէ, գեղեցկումէ և այլն: *Որոքեն ըստ նմանութեան պսակի չուրջ զնովաւ բոլորեալ. Խփ: *Մինն ՚ի նոցանէ փուճացաւ վերպատաց ՚ի սէս պսակէն: Մի զսկսացին ՚ի ցանկալի պսակսցն. Եղիչ. է. Ե Է:

ՊՍԱՆ. որպէս Մանեակ գլխոյ փեսային և հարսին. Ը-էդիճան. *Իբրև փեսայի եգ ինձ պսակ. Ես. ւ. 10: *Վասն զի պսակ փեսային է նայն և չարչարանքն, ապա չայնո է Թէ խուչեն պսակեաց քո զեկեղեցի և չարչարսանաք. Գ. Ես:

Եւ Օրհնութիւն խորհրդոյ ամուսնութեանն. * Իբրև կատարեցին զհարսանիսն, և դին պսակ ՚ի սէն վոնփսաոս ՚ի մեծ եկեղեցին. Վրփ հդ. ծէ: *Եթէ ոք գաղտ պսակ դնիցէ, պսակագիրն լուծցի. կանոն: * Պսակն անվաս եր լինի. ՅՀ. իմ. ոփ: *Մի՛ ոք ՚ի ձէնդ գաղտ պսակ դիցէ ունէք... հոստատեաց տեսուԹի՛ յայտնի գիմի պսակն. Շ. ընծայ:

ՊՍԱԿ Ի ՓՀՈՑ կամ ՓՀՈՑ. որպէս այն՝ զոր բոլորեցին ՚ի գլուխ փրկչին մերոյ. *Ունալ ՚ի մէնչ զ՚ի փշոյ պսակն՝ և եդ ՚ի գլուխ հաւատացելոց պսակ լուսափայլ. Մէին. չ: *Պսակաւն փշեայ. Նար:

ՊՍԱԿ ԱՐՏԳԱԿԱՆ. Բանն նորին, կամ ամանն. *Ընդպէս զարգաւէ զդեցոյն, որպէս և ոչ զերկինս պսակն արեգական, և ոչ պայտաձև բանկ աստեղաց. Ոսկ. Ե:

ՊՍԱԿ. Ծնօսք կամ չրջանակք իրաց. *Ի՛րատացես սեղանոյն պսակ ուղկեան չուրջ. Ջանակի. և արատցես պսակին ծնօսս. Եւ-

Է. 25. և այլն։ *Ախտացաւս պսակ չուրքն զսա-
նեաքն, զի մի ոք ի վայր անկցի. Օր. իԲ. 8։

ՊՍԱԿ. Բոլորչի խուզումն հերաց եկեղ-
եցականացն ի գագաթունս նոցա. խուլոյ,
դդիր. *Գլխոցիկաքն պսակ արասցեն ի գլուխ
ի ձև բոլորի ի նշան եկեղեցականութեան.
Մարկ։

ՊՍԱԿ. Բոլորաւմն կամ շրջան տարեայ.
*Օրհնեսցի պսակ տարւոյ քաղցրութեանդ քոյ.
Սղմ. կԲ. 12։ *Շրջոյր պսակս տարւոյն
քաղցրութեանդ պարգեւեսցես նոցա. Ճ. ժ։

ՊՍԱԿԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆ. Ք. Շուրջանա-
կի ծայրակիր պաղաբերութիւն, կամ բերդ
տարւոյ. *Ոչ յոպականութենէ հնձեալ այլ
ի պսակաբերութենէ. Գիտա։

ՊՍԱԿԱՒՐ. ա. Որ գնէ պսակ յաղթո-
ղաց. * Պսակաբ մերձ, և պսակագիրքը յօ-
ժարք. և որք պսակինն՝ չիք առաջի. Ճ. Ը։
*Զինուորք երկրաւոր թագաւորաց ունին
պսակագիրք զզօրագլուխն. Վբ. հդ. յ։ *Զնա
իւր պատուագիր և պսակագիր քարոզէ.
Մարկ. յ. Է։ *Ոչ հանձն պսակագիրն ընդ
անձնահաճ. Մեսր. երէդ։

ՊՍԱԿԱՒՐ. Քահանայ՝ որ պսակէ զին-
ս և զկարան. * Պսակն անվաւեր լիցի, և
պսակագիրքն ընդ պատիժս. Ցհ. իմ. ոփ։
*Եթէ ոք գայսր պսակ գինիցէ, պսակագիրն
լուծցի. կանոն։ *Պսակագիրքն այսպիսեացս՝
հզորգ չարեաց նոցին լինիցին. Շ. ընդհանր։

ՊՍԱԿԱՒՐԻՍ ԱՒՆԵԼ } Պսակ գնել,
ՊՍԱԿԱՒՐԵԼ. Ն. } պսակել զին-
ս և զկարան. *Ընդ արժան յաւուր չարա-
չնոյ պսակագիրս առնել. Ցհ. իմ. ոփ։
*Պսակագրանցին ի սէր եկեղեցւոյ. Մխ. դոփ։

ՊՍԱԿԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Գնել գինեղէն
վճռակի և հարսին. պսակումն. * Կատարի
հաճոյութեանն պսակագրութենէ. Մխ. դփ։

ՊՍԱԿԱԶԱՐԴ, ի. ից. ա. Պսակաւ նա-
հատակութենէ զարգարեալ. պսակաւոր. *Չհա-
ւատոյ որգիս սքանչ գրիգորի պսակազարդ
անանուն. Շագ։ *Պսակազարդ սքանչ գինուորին՝
Թէոդորոս մեծ նահատակին. Գնդ։

ՊՍԱԿԱԶԳԵՍՑ. ա. ս. } Στεφανηφό-
ՊՍԱԿԱԶԳԵՍՑ. ի, ից. } ρος. Coronam gestans, coronatus. կամ բառիս, στεφανηφορέω, coronam gero, coronatus sum. Զգենուլ զպսակ. պսակազարդ. պսակաւոր. *Ի հանգերձեալն պսակազգեցոց զարգարի. Լմբ. ա-ոե։ * Ի յաւիտենական կեանն պսակազգեցս լինին աքեան. Լմբ. իմ։ *Պսակազգեստ վկայ. Ճ. Ա։ * Եկեք առ-
տանել պսակազգեստ գինուորն. Նիս. երփ։
*Ընդհէր բաժանել կամիցար ի հոգւոց այ-
լոց պսակազգեստից գաստից. Թէոփ. Ֆ ին։
կամ Բոլորովին զարգարեալ որպէս պսա-
կաւ. * Ի ցասմանէլ երկրի՝ պսակազգեստ
պաշտաշտալարգ երեսից երկիր. Տծոն։

ՊՍԱԿԱԶԳԵՍՑ ՈՄՆԵԼ. } Στεφανόω.
ՊՍԱԿԱԶԳԵՍՑ ՅՈՒՑԱՆԵԼ. } Corono. Պսակաւ զարգարել. պսակել. * Պսակա-
զգեաց տրաք մարմրոտաք (զկնի զնչի)։ Ճշ։
*Ոչ ևս պատերազմեցայց ընդ քեզ, որպէս
զի մի գուցէ հաճեսցուք քով պսակա-
զգեաց տարարիչ զքեզ. Վբ. կղ. Ք։ *Ալ զի
զնոսա պսակազգեստս ցուցանիցէ, որպէս և
զերանելիսն յովք. Վբ. ոա։

ՊՍԱԿԱԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Στεφανη-
φορία, στεφανοφορία. Coronae gestatio. Պսա-
կազգեցան լինել. * Պսակազգեցութիւք ընդ
բոլոր մանկանցնա լինիցին (ի ծննդեանն ա-
զբատնգրի). Գիմ. ալիս։

ՊՍԱԿԱԿԱԼ. Գ. Զարգ գլխոյ որ ի վեր
ունի զպսակն, որպէս խոյր, ապալոչ չինգղ,
և այլն. * Զմեհեանգս, և զպսակակոլս և
զներսնին, և որ ինչ ի Թագաւորան մաղխա-
մաս. յն. περιβόλιον, շրջարկաւ. Դոփ. Ը.
26։ * Զծամակալս և զպսակակալս. յն.
պճձնաւոր, կամ քառամանեակ. Ես.ֆ.19։

ՊՍԱԿԱԿԱՊ. ա. Որում կապել է
պսակ. պսակազգեաց. * Երկիր պսակակա-
պեալ Թագաւորգեալ՝ սերւազգեաց և
ծագիազարդ բուսովք։ Զվկայիցն բոլոր
պսակակապեալ Թագաւորգեալ գաստ. Խոր.
Վրթ. Ն հոմիխ։ *Պսակակապեալ գլխով ձո-
խանալով գնան ի տուն իւրեանց յաւիտե-
նական. Մեխ. վ։

ՊՍԱԿԱԿԱՑ. Որ կապէ այլոյմ զպսակ.
Թագագիր. *Վերատիրոյցն, որք են պսակա-
կապք արքային. Մխ. դփ։

ՊՍԱԿԱԿԻՐ. Տ. ՊՍԱԿԱԶԳԵՑԱ.*Մինչ
ածխանալ տեսանել զքաղաքն ամենեսեան,
պսակակիր տեսանէր. Փիւ. յոէ։

ՊՍԱԿԱԿԻՑ. ա. Կարգ պսակի. ունելոյ
զնոյն պսակ. *Ընդ սուրփանոսի լինիք պսա-
կակից. Եփես. Է։ * Աստքեւլոյն խորանա-
կից լինել և պսակակից. Սարգ. Ք. յհ. ա։
*Տօնասիրութեի տօնասիրաց պսակակից առ-
նէ սքեղ գտօնօղս իւրեանց. Երզն. կ։

ՊՍԱԿԱՀԱՄԲԱՐ ԿԻՏ. Տեղի ի ծագ
ասպարիսի, ուր համբարեալ պահի պսակն
յաղթուածն. *Առ ի յատաջագիմ ընտրուն
պսակահամբար քաշագիր կիսին. Ագաթ.
(յորմէ և կոչին . ուր գրի պսակահաս.)
*Փութալոյն ի նշանակել նպատակ պսակա-
համբար կիսին՝ բոլորեալ պսակօք.
Թէոդոր. Խ։

ՊՍԱԿԱՀԻՒՍ, ի, ից. ա. Որում հիւսի կամ
դնի պսակ. պսակակապ. Թագաւորացն.
*Տոհմ արշակունեաց ... պատուասպարգևից
պսակահիւսից. Նար. ծբ։

ՊՍԱԿԱՁԵՒ. ա. Որ ինչ է ի ձև պսա-
կի. բոլորածիր. *Պսակաձև յօրինուածով
զարգարեալ. Գիս։

ՊՍԱԿԱՑԱՐՄԱՐ. ա. Στεφανηπλόκος. Որ յարմարեալ հիւսէ զպսակ. * Եւ պսա-
կայարմար այնպիսւոյ պսակի՝ սէր է. Նիս.
էզփ։

ՊՍԱԿԱՆՈՒՆ. ա. Որոյ անունն է պսակ,
այն է ըստ յն. Սահմանս. *Պոականուն նա-
խավկային, և հօր մերոյ սքեան գրիգորի.Գնդ։
*Որոց նախկին պարսից նոցին՝ պսականունն
(կամ պսակ անունն) է ըստ նոսին.Ցա սրգդ։

ՊՍԱԿԱՊԱՃՈՑՃ. ա. ս. Գոակաւ պա-
ճուճեալ. պսակազարդ. *Ցաղթականի վեր-
ամարձութենէ՝ պսակապաճոյճ գեղապար-
գևլոց. Նար. կէ։

ՊՍԱԿԱՊԱՐԴԵԻ. ա. Գարգևիչ պսակի.
պսակիչ. *Սուօցեալ են համարձակութիւն
առ նահատակագիրն և պսակապարգև ա-
յսրիչն մեր. Ճ. Ա։

ՊՍԱԿԱՌ. ա. (լաս ևս՝ Պսակառու.) Ա-
ռօղ զպսակ յաղթականն. * Վատասկեալք
ի սատագին,և պսակառք աչքերնուքս. Մխ.ծէ։

ՊՍԱԿԱՍԵՐ. ա. Սիրող պսակին. հա-
ւատարիմն ամենայն իւրոյ. *Նաւվկք գար-
նանայինք ծագկեցան, և նոքա ոչ յիշեցին
զպսակասէր ցամոքն իւրեանց. Եփես։

ՊՍԱԿԱՏՈՒ, ի, ած. ա. Որ ասյ յաղ-
թողաց զպսակ. * Ներհատակութենէց վերա-
կացուաց, և պսակատուաց. Գրաբ. օրին.ծէ։

ՊՍԱԿԱՒՈՐ, ի, ած. ա. Στεφανίτης. Coronatus. Ունելոյ զպսակ. պսակակիր. պսա-
կազգեցոյց. *Ի յաւիտեան պսակաւորս ձե-
ռնադրեցուցանէ. Իմ. Ֆ. 2։ *Ընդ ո՛ չար ինչ ան-
ցանէ, և համբերել մարթէ, այն ինքն է
պսակաւորն ձեռնադր (յն. պսակիչ). Ոսի. յհ.
ա. 23։ *Դրոշմեալս հրով նշանաւորս որմէդ
գահան գիցն ասեն՝ ոսոս ի ձեռին պսակա-
ւորս՝ կաքաւեցուցանել (ի ձագանս). Ճ.Ի.
Է. 14. յն. նշանաւ գիտնիսի՝ Թաւ ոստով։
*Զխոստովանողական անուն ժառանգեցին,
և պսակաւորք եղեն ի քրիստ. Վբ. ոա։ *Պսո-
նաւոր արքայ պահաք՝ ի վերայ երկրի փա-
ռաւոր է, և յերկինս պսակաւոր եղիցի.
Վբ. հդ. Է։ *Նորահրաշ պսակաւոր. Շագ։

ՊՍԱԿԱՒՈՐ. Աւաւել ամ զմարթոր-
ացս. *Կիսպրիանոս մեծ, և հալածիչ, և պը-
սակաւոր։ Ցեւսի յաղագս առաքինութենէն
նահատակելոյ զՀոգ. զամենեսեան պսա-
կաւորս առաւ. Աճաբ. կիգր. և մահաբ։ *Զպսակ
ասեփանոս ... զգեստուց պսակաւորաց զա-
ւագնի պսակաւորն. Ճ. Գ։ *Ցաւուրս քա-
ռասնորդաց ընդ քառասուն պսակաւորքս
այս պսակեսցուք. Թէոփ. Ֆ ին։

Որպէս և զՔրիստոսէ. *Ցաղագս տիգ-
րանայ, որ իննորդով ի նախնեաց մերոց
պսակաւորաց էր. Խոր. Ա. 22։ * Ի հայկա-
զանց մերոց պսակաւորաց. Աղաղ. Գ. 2։

Եւ զՀայրապետաց. * Ըստ նմին օրինակի
և իմ պսակաւորն և հայրապետն սքեան գրի-
գոր. Ցհ. իմ. էիեզ։

ՊՍԱԿԱՒՈՐԵՄ. Պսակեալ փեսայ և հարսն.
*Քահանայն լուծցի ի պատուոյն, և զպսա-
կաւորն վերստին պարտ է պսակել. Ցհ.
իմ. ոփ։

ՊՍԱԿԱՒՈՐԻՄ, եցայ. ի. Պսակ առ-
նուլ. պսակաւոր լինել. պսակիլ. * Չերկիր
փշովք գաւառապալառեաց, և այժմ գայ պսա-
կաւորիլ փշովք. Բեռ. մրկ։ * Վկայական
մահուամբ պսակաւորեալք ի քս. Ճ. Ը։
* Վասն սիրոյն քոյ սկսանչալք մեռանեին,
և պսակաւորեալք լինեին ի քրիստ. Վբ. ոա։
*Զարտ և արժան է պսակաւորիլ Թագաւո-
րի բարեպաշտութեան. Վահր. յոգի։

ՊՍԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Պսակաւորն
լինել. պսակազգեցութենէ. *Սկզբնալոյս պսա-
կաւորութենէ բոլորեցն ի քրս հաւատացելոց.
Գր. սփ. ի սթէփ։ * Ննջեցելոց՝ հանգիստ և
պսակաւորութենէ. Վբգն. յանխաոտն։ Ցա-
պականեալ ջրհեղեղին ևոտոգեաց ևոծ զաշ-
խարհ ամենայն բռնաւոքք և սերմանիովք բոլո-
ռոյջին բարեզարգացութենէն և պսակաւորու-
թեան. կամբ։

ՊՍԱԿԵՄ, եցի. ն. Στεφανόω, στέφω. Corono. Պսակաւ զարգարել. պսակ առ-
նել, կամ դնել. վարձատրել փառօք. * Բոլորիւք
վարդից պսակեսցուք. Իմ. Ք. 8։ Ցպսակի,
եթէ ոչ ըստ օրինին մարտիցէ. Ք. փմ. Ք.
5։ * Տէր ոտ զինու հաճոյութեամբ պսակեցեր
զմեզ. փառօք և պատուով պսակեցեր զնա։
Պսակէ զքեզ ողորմութեամբ և գթութեամբ. ևն։
* Աչեղատաւ փառօք պսակէ զնա իւր։
Պսակեցան ի քրիստ ընդ վերին զուարթունս.
ևն. Շագ։ * Գուցէ ի ծագկանց վարդից
զատատակն պսակիցես (այսինքն աստա-
կաւ). Մագ։

ՊՍԱԿԵԼ. որպէս Զարգարել. շքեղա-
զարդել. փառաւորել. ձոխացուցանել.
* Պսակեցեր զերկինս լուսաւորօք, և զեր-
կիրս ծագկօք. Մաղաք։ * Ընդքեզ քաղաք այս...
անվախձան փառաքն պսակեաց այս հոգին։
Պսակէ զքեզ ի պսակս ամենայն արդւով
իւրովք։ Ցոսկի Թագաւորն քոյ պսակեաց
զաս պատնէլի փառաքն իւրովք։ Որ պսա-
կեացան զՀայաստան նորաստեղծ լուսաւոր-
չաք. Շագ։ * Զպատ փառաց մեծութեան (է
մեզոյն), որով նոյն ինքն ևծոտեցն պսա-
կեալ փառաւորի։ Ոչ եթէ զերկնայնսն նը-
աստաստուցանեմ, այլ զերկրիսին անուն պը-
սակեմ. Նար. իէ. 4։

ՊՍԱԿԵԼ. Օրհնել զպսակ ամուսնութեան.
պսակ գնել. * Ի պսակն՝ որով պսակեաց լոյ-
նա մայր իւր յաւուր վերապրելոյ իւրոյ.

Երե. ՟. 11։ *Պահակին ՝ի ՝ոբ եկեղեցի. Մի՛ տա՛։ *Ա՛յն իմ՝ որ պահեցաւ ընդ իս՝ ան՝ յայտ կորեաւ. Հ. ապր. Ի։

ՊՍԱՒԵԼ, իւ. Կարգաւ քաղաքել. շուրջ պատել. և Գլխաւորել, իւ. *Ո՝՝ զի ամենեցունն լինիցի՛ շուրջ զՔրիստոս պսակիւ. Լմբ. պտրգ։ * Իբրև չինի և վերանայ նա, սմենայն չինուածն պսակի. Մծբ. ՝՝։

ՊՍԱԿԻՉ. ա. Որ պսակէ, կամ զարգարէ, կամ գլխաւորէ. * Պսակիչ սքի քո՝։ Որ պսակիչդ ես սքի. Հ՛։ Շար։ * Պսակիչ լերանց և դաշտաց զանազան ծաղկօք. Մաթ՛։ * Մերձեցաւ առ մեզ Քրիստոն կենդան մեծոց և պսակիչ սքի չարչարանաց ծառայիցս քոյի. Եղիշ. Ը։

ՊՍԱԿՈՒՄՆ, կման. գ Պսակիչն. *Ցուղարկեալք գնացին՝ կոչեցեալք ի պսակումն. Փարպ։ * Հասցա առաքինիք, եհաս ժամ պսակման մերոյ. Եղիշ. Ը։

ՊՏԵՂՆ, պտղան. գ. Ծայր մատին փափկամիս. * Որպէս նեռս արձակի ի պտղանէ. Լմբ. իմ։ * (Լաւ մեղք այն է), երբ մօտիս՝ պտղանդ կոկ Թուենայ, և երբ մեկնես՝ մեկնի գերձանի նման. Վ՟փ. յ՝։ Տ՛ո և զբատն ՊՏՈՒՂ։

ՊՏԽԻՄ, եցայ. յ. Շաղախիլ, կիմ մխիլ. * Եւ ի հաւանիլն ի սուեանցն՝ նոյնպէս և կայ (ի պահս), և ոչ պտիսեցաւ ի կերակուր զատկայ. Հ. դէպ. ծ՝։

ՊՏԿԵՄ, եցի. ը) Պատկս ի վեր երևե.

ՊՏԿԻՄ, եցայ. յ. ի յուշանիլ. ընձիւղիլ. բողբոջիլ. ցցուիլ. ծլիլ. ՓԻԼԻՊՊԷ. * Թէպէտ և ոստովք սու ժամանակ մի պտկեսցէ. Իմ. ՟. 4։ * Չի նիւտն էր, յորժամ ծառք պտկին և ծաղկեն. Բրս. մրկ։ * Թզենի կակղացեալ ոստովք, և պտկեալ աերևօք։ Ոստքն պտկին, և աերևն երևի. Երզն. Ֆթ։ որպէս և վ՟փ. սահ։

ՊՏԿՈՒՆՔ. Տ. ՊՏՈՒՆ, պտկունք։

ՊՏՂԱԲԵՐ, ի, ապ կամ ից. ա. Καρποφόρος, ρων, κάρπιμος, καρπόβροτος. Frugifer, rus. ѣуфорос, ferax. Որ բերէ զպտուղ մրգաբեր. և Բնղուն, բարեբեր. ՖլՂԷՒԻ, Ֆանտաստ. * Ծառ կամ փայտ պտղաբեր։ Որթ պտղաբեր. Երկիր պտղաբեր։ Ծառք պտղաբերք։ Ջամենայն ծառս պտղաբերս։ Ջփայտ՝ զոր գիտիցես, Թէ չիցէ պտղաբեր, զայն Նատցես։ Տալ յերկինէ ձեզ անձրևս, և ժամանակս պտղաբերս. և այլն։ * Ամենազան ծառոց պտղաբերաց ատացուածս և խնամակալութիւն. Աբծր. Ը. 6։ *Ա՛յլ ի պտղ բերսոյն (անկոց) գան ի պէտս չինուե, իսկ այդին (որթն) ոչ. Բրս. մրկ։ * Փուռչ զիշատ րեր և զանպիտան և զցամաք երկրէ նշանակէ, և ոչ զպտղաբերէ. ՄէՒՒ. ծն։ *Ջբժշկ կութիւնն ծառ մնքրեալ պտղաբեր կենդաց կազմիցէք. Պիս։ *Լինել կողմանցն լեռնայինս և պտղաբեր։ Տեսեալ բեղայ աշխարհ ինչ անապատ և պտղաբեր. Ե՟ո. փր. ա՝։ Իսկ վ՟փ. յ. * Մրկն քաւեսո ձիթով պտղաբեր ով՟, Թուի՝ որպէս ի պտղաբերութիւնէ ձիթենւոյ։

ՊՏՂԱԲԵՐ. Նմանութ և ոձով ասի. *Արդարութիւն՝ արդարև էապէս պտղաբեր, և ուրախ առնող զմիաս. փիլ. այլաբ։ *Ցամենայն գործս բարութիւնէ, պտղաբերք և ազգս նոցա գիտութիւնն ՝՝յ. Կոլ. ա՝. 10։ *Կարիք մեզոց զօրանային յանդամս մեր՝ առ ի պտղաբերս առնելոյ վրէզ մահու. Հ՟. Ե.5։ * Փիլիպպեցւոցն՝ ըստ ազգման հաւատացելոյ, միանգամայն և պտղաբերաց. Ցա՟Ի. Ի՟Ը. գ՟ը։ * Ի՝նկալ զբարին ի քեզ, և լիր պտղաբեր կենդանի յաւիտենականաց. Վ՟փ. ՟՟. Բ.

ՊՏՂԱԲԵՐ. որպէս Ընծայաբեր. *Ցիշեա՛ տէր զպտղաբերս և զբարեգործդ սքի քո եկեղեցւոյ. Պրգ. ոսկ։ * Ցաղագս ուխտաւորաց և պտղաբերից ի սի եկեղեցի ՝՝յ. Ամ։

ՊՏՂԱԲԵՐ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՊՏՂԱԲԵՐԵԼ. Καρποφορέω Fructum fero. *Ջի պտղաբերիք լիցուք ՝՝յ. Հ՟. Ե. 4։ * Լիցուք պտղաբերք զառաքինութենն և զմաքրութեի. Վ՟փ հղ. իՒ

ՊՏՂԱԲԵՐԵՄ, եմ. ն. Καρποφορέω. Fructum fero, produco. καρποφοροῦμαι, fructifer sum. καρπόω, καρποῦμαι, fructum percipio, et offero. Բերել պտուղ. տալ զպտուղ. պտղել ձա՛. ՀԷՂՔ ՀԼՐՒԷ. (իրօք կամ նմանութեամբ.) * Փայտ կենդաց՝ որ փոխանակ մահացու պտղոյն զքո պտղաբերեցեր. Շար։ *Ջհմմանուէլն ալըտղաբերաց՝ քաղցրաշաչակ առիթ կենդաց. Տ՟ղ խալէ։ * Սիրելի է մեզ խաչն, որ զանմահութի մեզ պտղաբերեաց. Պիսաս։ *Պտղոս ի բերանոյ իւրմէ պտղաբերէր զպարգևս հոգւոյն՝ յայտնութ աւետարանին. Հ՟մա. ա՟։ *Ա՛յդի ոչկղոյզս երիս պտղաբերէ, հեշտուէ, արբեցուէ, թշնամանաց. Ո՟ՒՒ՟ը։

Կամ Պտղաբեր և չահաբեր լինել. չահ գործել. և Պատուղ կիմ օգուտ քաղել. Ընդ ամենայն աշխարհ աձէ և պտղաբերէ. Կո՟ա. 6։ *Ընդա՛ս ոչ պտղաբերելին յայնժամ յաւտացելոցն։ Բիւրս ի ձեռն դոյնոցին այնորիկ պտղաբերեցեր վարձ. Ո՟ի.հ.ա.45.Ե26։ * Պատուհաս ընկալեալ՝ զոր ի մէզ պտղաբերեաց՝ ցաւս և տրտմութ, տապականուէ և մահ։ Թշնաառութի և հոդք և տապակուանս ի՝նձ ինձ պտղաբերեցաւ. Մ՟ֆ.Է.Ե Ե։

Կմ Ընծայել իբրև ընդ երախայրիս և զպտուղս. * Պտղաբերեցուք նմա . . . ոսկի՛ Թերևս զնս կարծիցէք ասել կամ զարծաթ. պտղաբերեսյուք զմեզ ինքեանս. Ա՟ֆ՟. պտփ. ա՝։ * Ես զնմա (սիրա) պտղաբերիմ օ՟րինաք՝ ասյ. Իսէ։ *Ջպտղ եղեկեցւոյ պըտղաբերեալ ղքեզ. Շար։ *Պտղաբերել յարդեաձդ անդաստանաց (տալով աղքատաց և այլն). Խոր. ՟՟. 20։ *Ցաղագս ընծայելոյ ի բերկրայն մասն ինչ և ի տերունեան տաճարսն, և կամ լինաձեն զնայրեաց հաստատ յոմն պտղաբերելոյն. Պիս։ * Ջոր ինչ ի՝նորհակ հոգւոյն տու ա, և եկն ի միտս, զայն պտղաբերեցաք. Նար. յա՟Է։

ՊՏՂԱԲԵՐԵԼ. որպէս Պտղաբեր առնել. * Ծաղկեցուսցե պտղաբերեսցէ բաժակդ երկնաւոր աւետն կենդանարիդ զերկիրս խընամեալ ուսուն լուսոյ. Նար. ղ՟։

ՊՏՂԱՐԵՐԻՄ, եցայ. յ. Որպէս պտղաբեր լինել. տալ զպտուղ. *Ջի քանաւոր երկիրս քո պտղաբերի՛ ի փառս քո. Ա՟. յ։ *Պտղաբերի միայն բարի և ապրաւանդ հոգին. Ա՟ օբս. ա՝։ *Ա՛նդաստան և այդի անուերմ և անդործ՝ չպտղաբերին. Խոր։ *Ծաղկիմ և ոչ պտղաբերիմ։ Ելանեա ի հօսէս իմմէ, որք ասյով և կամեամբ պտղաբերին. Նար. հա՟. Ե էփ։ * Ի բարիս անկեցաս, և ի չարիս պտղաբերեցաս. Կո՟. ք՝։ * Որպէս զքօղ՝ զի ցօղէ յերկիր. որով պտղաբերեցան անդաստանք մեսոյ ամենեցուն. Գր՟ղ. յա՟։ *Տունկ նաև բոլքոջէ, ապա ծաղկէ, և ապա պտղաբերի. Սի՟ա. Է՟։

ՊՏՂԱԲԵՐԻՄ. Տ. որպէս Պտղաբերել. *Ա՛յլ և առաւել պտղաբերին զքերկրումն. Ո՟ի. յե. ա՟.21։ *Ա՛րմատացի և պտղաբերեսցի պատուղ (իմն, զլատուղ) գէղեցիկ. Տ՝ ՒՀԷ. Ն՟ոյեփ. ծ՝։

ՊՏՂԱՐԵՐԻՉ. ա. Որ բերէ զպտուղ. * Սա է անմահութիւն պտղոյն պտղաբերիչ. Ցհ. իմ. ապ։

ՊՏՂԱՐԵՐՈՒՀ. Ընծայաբեր. * Օրհնեա՛ զուխտաւորս և զպտղաբերիչս Եկեղեցւոյ քումմ սքի. Պրգ։

ՊՏՂԱՒԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Καρποφορία. Fructuum productio, foecunditas, և oblatio. Պտղաբերն գոլ. պտղաբերելն. արդասաւորութի. *Պտղաբերութի կուչ արածաՒի (եփրատ գետն). փիլ. այլաբ։ *Եփրաթայ, որ Թարգմանի պտղաբերութի. քանզի ի նմա տուաւ մեզ պտուղն կենդաց. Զէր. ՒԸ։ *Լուծի և պտղաբերութի և բժշկութիւն աղօթիւք նորա շնորհեցաւ յայ. Ագաթ։ *Ջառ ի նմանէ ծնունդն խուզել (կամ ցեակ), պարտ է ի մտաց պտղաբերութենէ խնդրել. կնբղ. գ՟ղ։ * Եհաս ի պտղաբերութի բարեաց. Խոխ։ *Ոչ նախ զնմն բանաւոր երկիր ի պտղաբերութիւն հաստցի. Շ. ապՒ։

ՊՏՂԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ, ունՒ Ընծայաբերութի. * Երթային ի տունն յօժարութի սրտիւ մտաւսյանել ըստ կարի պտղաբերութի. Ճ. Գ։ *Ցորս ոչ հնազի ած յայնպիսի պտղաբերութիւնս՝ աղօթից. Խոսր։ *Ընկա՛լ զքանս զայս՝ ոչ սկիզբն, այլ լրումն մերոյ պտղաբերութե. Ա՟ֆ՟. պտփ. ք՝։

ՊՏՂԱՒՈՑՆ. ա. Բուծիչ և պարարիչ պտղոյ. պտղատածող. կամ Պարարտ պըտղովք. *Ոչ ինչ քնաւ էին նմանք ... պտղաբոյծ ատղութե այլ պտղոց ձիթենւոյն. Փարպ։

ՊՏՂԱԳՈՐԾ. ա. Պտղաբեր. սրդաւանդ. *Գրիգորիոս՝ պտղագործ երկիրս. Երզն. լ։

ՊՏՂԱՁԱՐԴ. ա. Պտղով զարգարեալ. *Պտղաձարդ վայելչութե. Տծ՟։

ՊՏՂԱՁԱՐԴԻՄ, եցայ. յ. Ջարդարիլ պտղով. *Երկիր պտղաձարդի. Գր՟. սփ. ի սթէ։ *Ա՛յդի աետուն պտղաձարդեալ քաղցրահամութե. Ո՟ՒՒ՟ը։

ՊՏՂԱՁՈՒԱՐԱՃ. ա. Պտղով զուարճացեալ, ուռճացեալ. * Ցանկացայ պտղազուարճ աետանել, և զփուշս խոցոտիչս ածհեցոյց. Ո՟ի. է։

ՊՏՂԱԹԱՓ. ա. Թափեալ ի պտղոյ. *Ի դոյզն չարժմանէն՝ պտղաթափ և ծաղկազերծ լինելով. Պիս։

ՊՏՂԱԼԻ. Տ. ՊՏՂԱԼԻՑ. * կանաչազուարճ ձիթենի, արմաւենի պտղալի. Տ՟ղ։ *Իբրև զհոտ պտղալի անդոյ. Եփ. ծ՝։

ՊՏՂԱԼԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Լիուն պտղոյ. պտղալեցն գոլ. * Դրախտ չինեալ պտղալնութեամբ. Շ. Գ։

ՊՏՂԱԼԻՑ. ա. Κατάκαρπος, ἔγκαρπος. Fructiferus, frugiferus. Լի պտղովք. ՀԷՒ պ՟ը լզգ. * Ծառ պտղալից։ Ձիթենի պտղալից։ Պտղալից չինեացի ԷրուսաղէմՀ. ևն։ * Սէր սքՒ ձիթենի պտղալից է ի պտի բարեխորհն. Ցձ՟ա. ծա՝։ * Խնձոր (խնձորենի) պտղալից. Ջէր. կ՟։ *Կատարեալ տաեղծան ... ծառքն, և պտղալիցս. Շէր. վ՟փ՝։ *Ա՛յդի պտղալից. Խոխ։ *Ա՛նդ պտղալից. Աբծր. ՟՟. 9։ * Խէչ բառնայ զոտս պտղալից, և երկիրն ՝՝յ զառաքինի անձն՝նէ։ * Ոտ ձիթենւոյ պտղալից. Վ՟փ հղ. ծ՝։ *Լցուցեր զամենայն երկիր պտղալից վայելչութե. Մ՟ա։ * Վարք ՝՝ծահաՀՀոյ կենդաց հանդերձ բարեպաշտութ պտղալից զարգարեն. Կանն։

ՊՏՂԱԼՈՒՆ, լծոյ. գ. Լծակ բառնալոյ զպտուղս. *Պտղալծով բարձին զոզկոյզն, և բերին. Եփ. Ի՟ա։

ՊՏՂԱԽԱՆ. Տ. ՊՏՂԱԲՈՒՆԿ, ը ձ։

ՊՏՂԱԽՑԸ. ա. Որոյ պտուղքն են խայծեալ, և խիտ կամ հոծեալ, գունագոյն ուռճացեալ պտղովք. յն. Πυκάζων, ζούσα իբր Condensus. * Իբրև զայգի պտղախայծ. Ոլ՟. ծ՝Ե. 9։ * Տեսեալ պտղախայծ զսոյն՝ տիրամայրն, պահանջէ զտօհմականս իւ

չնորհաց · Լխ. Վերածին :

ՊՏՂԱԽՆԴՈՒԹԻՒՆ · գ · Խայծիլն պաղոց , կամ ուռճանալն պաղովք · Ախտաւորեալ պաղախայծումքն առաքինութեանցն ա-ռաւտանային · Լխ· ապ :

ՊՏՂԱԽՈՒՆԿ · գ· Ախուն անուշահոտ պաղոյ և ծառոյ նորա · Լինի ի սայս սեր-կևիլ , պտղախունկ , և նուշ · Խոր· ՀՅ· (ասպ. պաղախակ ։) Այլ է և ՊՏՈՒՂ ԽՈՒՆԿՆ, զոր ահեցաք :

ՊՏՂԱԾԻՆ· ա· Καρπόγονος. Fructifer , frugifer , foecundus. Որ ծնանի այս ինչն ասյ պտուղ , պտերս իւր · և Բարերարք · բնակա-ւոր · Ագգասէրն արդասաւորական պտղա-ծին : Ցունկս պտղածինս , մրգամատոյցս · Նար· լԳ· Ֆիլ· Խլ։ Զանբերս առաքինուն պտղեշնս յասպաւերք , և պտղածինսն մեք-լերք · Սկնա· ի լմի : Մի՛շտ պտղածին է աս-առածային բնութեանն · · · ծնեալ պտղի , և ցուցեալ պտղածին · Կիւրղ· գԿ ։

ՊՏՂԱԾԻՄ , եցայ , ի · հ · Պտղաբերել պտղածին լինել · Ծապկաւեալ եղեալ պըղ-ղածնի · Նար · լՃ ։ Իբրև մեծատունն , որոյ անդքն պտղածնեցան · Վրդն · ոդ ։

ՊՏՂԱԾՆԱՂ· որպէս Աբիթ պտղաբերու-թեան· Օգք պտղածնական և պտղածնող բուրեցին չունէր · Սկ· ի· արմ ։

ՊՏՂԱԾՆՈՒԹԻՒՆ · գ· Καρπογονία, τὸ καρπόγονον. Fructûs editio, foecunditas. Պտղաբերութիւն · և Պտղաբերուն · Ի ձեռն անձրևաց և կարկտից ի բաց հատցէ պըտուղն պտղածնութիւն · Փիլ· Նխ· · ա ։ Ալիւ և հող և ջուր և օդ պատուհասեցան , և կորուսին զպտղածնութիւն · Սարգ · ա · պ · ը ։ Զծառս ի սպարհատեղ պտղածնութիւն չարժել · Պտղածնութիւնս ծառոց ։ Եւ ոչ պտղագհա-սութիւն չառաւելագոյ ի պտղածնութիւն · Գիւ· ։ Ըստ բրնաւ զանպտուղ թզենին , և ի վե-րոյ պտղ գտա ի քէնն ի յօդնակատուն պըտ-ղածնութիւնն · Բրս · պհ ։

Եւ Բնդնատուրան ծննգեան · Թէ ի բաց հանցես յայ զգոլն հայր , ի բաց բառնաս յածպտղոյն բնութ զպտղածնութիւն · · · Արդ ձանձրանաւն կատարելութիւն նորա է պտղա-ծնութիւն · կիւրղ· գԿ ։ Ծերութիւնն և ամ-լութիւն ի պտղածնութիւն փոխեցան · Ան· ի յհ · ի ։

Եւ Ըհայութիւն· չհՀ գրամոց · Զա-ւանգ արծաթոյ ամ իւրոյ ասէ ի արտի-գնաս , որով կրնակքն յատնահան պտղա-ծնութիւնք · Սկնա· ի լմի ։

ՊՏՂԱԿԱՆ · ա· Ἔγκαρπος. Որ ինչ պը-ղատ · Սեզանն (եզիպէի) ոչ ևթէ լոկ առանց հասկ , այլ պտղական կերպարով · Ոսկ · կե-ղոդ · (գրեալ էր՝ պտղակն ։)

ՊՏՂԱԿՆ · ա· լծ · և յն · Πτύλλος τοῖς ὀφθαλμοῖς· Maculosus oculis , lippus , են· Որոյ աչք են բիտաք կամ ակալք · (որ սեռ-սեռս մեկնի առ յոյնս ·) · Կամ կայր , կամ չիր, կամ պտղակն · Ղնա· ի· ա· 20 : Պտղակն · որ կիտցէ (զայլ իւր)· Հին ի· ։ Իբրև զպըղ-ղակն (է տափարաստանն) , որ ասյ կարծիս մաքրութիւն և պայծառութիւն · Ի գէր· նս։

ՊՏՂԱԿՈՐՈՑ · ա· ΦθινόκαρπΟς. Qui fructum amisit. (ըստ այլոց՝ φθινοπωρώς. autumnalis, brumalis.) Որ կորուսեալ է կամ հոյուսանել զպտուղ իւր · (և կամ չհասու-ցանէ մինչ ի ձմեռն ·) Ծառք պտղակո-րոյսք · Ցսար · ւձ։ Ոստաքանց եղէ ես որպէս զարմանիւք , պտղակորոյս որպէս ձիթենի · Շար ։ Հներասանծ առնէին պտղակորոյս · Ի-պղծեալ փայտս պտղակորոյս · Պտղակո-րոյս անկոյ Թզենւոյն · · · ոտքս բառնեցաք · Նար · ի · լԼ · յա ։ Ձվայրենի պտղակորոյս ձիթենիքս՝ պտղալից արար իւրով պատաս-տելոյն · Վրդ· հդ · իշ։ Ձանգատեսիլ և այ-լոլատ գայր ջուր , և պտղակորոյս զձիթենին առնէր · Մխ· ատ։

ՊՏՂԱԿՈՐՈՒՄՈՒԹԻՒՆ · գ · Կորուստ պտղոց · Բազում ցաւմունք ի հիւթոցս , և պտղակորուստք , և մահք ասրսաժամք · Մանդ · իէ ։

ՊՏՂԱՀԱՍՈՒԹԻՒՆ · գ · Հասուցանելն զպատուղս · Հասուննուի պտղոց · Ցասդքա-թիս և ի պտղահասուիս (չարժել զբոյսս) ։ Որ և զպտղահասուելն յամրուէ · · · ապա-ժամ հասուցանէ · Գիս · Աչխարհն հնգկաց ամսանանայ ի պտղահասուելի · Ցամբ ։

ՊՏՂԱՀԱՏ · ա · Որ հասանել կամ քաղել քանի մի պատուս · Պտղահատ ոք տանէր ի տաճարն խաղալ սկսաղ , և կամ այլ միրգ · Մխ · ապբ ։

ՊՏՂԱՃԱԽ · ա · Որ ճախ պտղաբերէ , կամ բուսուցանէ ճոխութիւ · Աւանդն հունձք (այս ինքն ամառն) պտղաճոխ՝ աերևօք , և ամենայն աչուն պարարտացեալ պտղօք · Թղթփէլ · խա ։

ՊՏՂԱՆ · Տ · Պտեղն , պտղան ։

ՊՏՂԱՊԱՐԳԵԻ · ա · Պտղատու · պըտ-ղաբերք · Ցունկս մրգամատոյցս՝ պտղապարգևս · Նար · խլ ։

ՊՏՂԱՏՆԴՈՂ · որ և ՊՏՂԱԲՈՑԾ · Տա-ծօղ պտղոյ · պտղաբերք · Վիճակ ցանկալի՝ լի պտղատածող արդասաւք պարարտութեամբ · Ցհ · իթ ։

ՊՏՂԱՏՈՀՄԱԿԱՆ · ա · Տոհմական պըտ-ղովք · քաղ պտղաբերք · արդիւնական · Մերք ժեռնչին սովոտ ի յանդոց պտղատոհմական արօրագրութեանց մերոց աահմանաց · · · վերք վտանիչք · Նար · ղի ։

ՊՐՂԱՏՈՒ · ի · ած · ա · Καρποφόρος. Fructiferus. Որ ասյ պտուղ · պտղաբեր · Եւ պանպղատուղ ծառս քաղցրին՝ և պըղա-ղատուս գառնագոլնին , մի հատաներ յայ-գոյ քոյին · Ցո՝ ուրէ ։

Նմանուն , Բարեգործ · Ուղիղ գտանել մարդոյն՝ և պտղատու · Նար · էրփ ։

ՊՏՂՈՏՈՒ· Καρποδότης. Fructus sive frugum dator, parens. Աբիթ պտղոց · պտղ-ձառ պտղաբերութեամբ · Ապ· երկրագործ՝ արօր կացուցանէ , ի վեր հայելով պղպտ-ատուն կուչ (պեծ) : Եւ ոչ որովք միանգամ պինդս պատուաքն թշնամանեն՝ պղպտա-ատուն , որպէս գովեն նոքա · Ածաբ · ի նոր իիբ : Փոխանակ պտղոյն՝ պղպտատուն պա-ատուել խատուվանին · Փիլ· յոբ ։

ՊՏՂԱՏՈՒԻՄ , եցայ · ի · Պտղատու լի-նել · պտղաբերել · Ընդհէս աշխատասէր մե-շեցի և այգեգործի՝ քան պտղատուեցի · Խոսբ ։

ՊՏՂԱՏՈՒԹԻՒՆ · գ · Պտղատու լի-նելն · պտղաբերութիւն · Ձիմեծնեցաց նմանին պտղատուութիւն · Վրդն · ոդ ։

ՊՏՂԱՐԱՐ · ա · Որ ասյ առնել պղպտա-ատու · Ցամաքեալք յանձրևոյն և ի ջերոյն գալարապատ և ի պտղատար · Վրդն · օրին : Ն Տմոյ ։

ՊՏՂԱՒԵՏԵՄ · Տ · ՊՏՂԱՒԻՑԵԼ ։

ՊՏՂԱՒԻՑ · Տ · ՊՏՂԱՒԻՑ · Ի անկոյն կենաց ընձեռեալք պտղաւեաք և հրաշա-նչանք · Նար · ատտ ։

ՊՏՂԱՒԻՑԵՄ , եցի · ն · Պտղաւէտ առ-նել · բարերար կացուցանել · արդիւնացու-ցանել · Ծապկեցի և պտղաւետեաս զսա ի ատն քո իբրև զպատղոյն ահպոնի · Մաշտ · Դրախտագոյց և պտղաւետեաց իբրև զանձրև · Վրդն · օրին : Ամով նշանակէ զանպատու-ղեն և ամենայն պտղաւետեալ բարկաշխատու-թեան զհատատս · Յմանբ : Ամենայնից բուսաստանն , որ զգոհասցեալս ի պտղոյ կենաց ծառոյն պտղաւետեալ իմաստասցայց · Գրիգ· յոհ ։ Իմանելով իւրով ի ջուր՝ պտղաւետեալ զարգանդ սուրբ աւազանին · Ոսկիփոր · Տունկք և սերմունք պտղաւետին վայելչական · Ծառս բարձրութիւն և պտղաւետ · Եզն · ոթ · եզին : Ն յս : Սաղարթաթեր ծառուվք ծաղ-կեր , առատապտղին պտղաւետեր · Շ· եզես ։ Ի գնացս աքանչելագործ հոգւոյն պտղա-ւետեալք · Գէ · էս ։

ՊՏՂԱՒԻՑՈՒԹԻՒՆ · գ · Պտղաւէտն գոլ · արդասաւորութիւն · Եկայք մեզ յիս-րամն քաջածպտիկ և քաջավայելուչ պտղա-ւետութիւն · Սահակ : Պանծայր ձիթենի յա-բարերարձուն և ի պտղաւետուն · Մխ· առ։

ՊՏՂԱՒՈՐ, ի, աց · ա · Γόνιμος. Fertilis, fructifer. Որ ունի պղպտուղ · պտղած · պտղաբեր · բերրի · Զծառս և զառնկս պըտ-ղաբեր՝ և զանպտուղս · Ճ · ժ ։ Ցունկ կեն-գանի , և ոչ ի ժամու իւրում պտղաւոր : Բազմաժառանգ որգովք պտղաւոր · Նար · լ ։ Ե Ֆիլ : Սկր ծագիկ է արմիսնաւորու-թիւն՝ պտղաւոր ի հանգերձեալսն · Լիմ· ։ Ոչ բնաւորեցաւ ոչինչ պտղաբեր և սերոյն կատարելապերիւ վաճառին հոգի · Փիլ· այսբ ։ Պտղաւոր անգաստան ի սմա մաս-ւոր և բանական հոգին · Չամ· առ։

ՊՏՂԱՒՈՐԵՄ, եցի· ն · Ἐγκαρπόω, ἐν-καρπόω, ομαι. Fructuosum reddo, fructum colligo. Պտղաւոր առնել · պտղաւետել · բարգաւաձ կացուցանել · Արգիւնաւորեալ պտղաւորեաց զանգատանս ոգւոց մարգ-կան · Գրիգ· յոհ ։ Ցպղցար որս մա-նուկ , որ զքեզ պտղաւորեսցէ : Ունիս յո-րովայնի արու մանուկ , որ զքեզ պտղատ-րեսցէ · Պամ· ածէս ։ Ծաղկեալ պտղատ-լեր բոլոր մասամբք առաքինութեամբ · ՃՃ ։ Ծապկեալք յուսով և պտղատրեալք Հրշ-մարիտ սիրովն Յս· կէր · Ե· խհ ։

ՊՏՂԱՒՈՐԵԼ · Ասնուլ կամ քաղել զպը-ղատուղ վաստակոց · Արգասքն բարիս պտղա-ւորեալ , և մեղաւորք զհատուցումն · Վ-նահ· յոբ ։

ՊՏՂԸՔԱՂ ԱՒՆԵՄ · կամ ԼԻՆԵՄ · Ἐπαναπτυγάω. Revindemio, racemo. Վերբա-ւին գարձ առնել ի կրճել զմնացորդս պըտ-ղոց · Ճռաքաղ առնել · Նրճկ կրճեսցես ձեր , մի գարձցիս անգրէն պտղաքաղ առնել զինի քո · Օրին · իէ· ձ ։ Ձաղճիկ հասկաքաղ, ոչ ճռաքաղ , և ոչ պղպտքաղ · Նխ · օրին : Պղպտքաղ այգւոյն մի լինիցիս · Ղնա· ծիե· 10 : Ընդ խայծել խաղողոյն՝ պղպտքաղ և-զնալ դաշք , Թէ · ևն · Հին · լծ · Ե·ապբ ։

ՊՏՂԸՔԱՂԵԼ· Ն· Քաղել զպտուղս · Δρέπω. Decerpo, colligo. որ և ՄՐԳԱՔՂԱՂԵԼ · Ցորժամ ախորժիցէ , պղպտքաղեսցէ · Գնա· օրին · ը · Ի սկզբանն որպէս պատղ՝ ի կոյղ՝ այնպէս պղպտքաղի , և խատանայ իրկն զբովանդակ հասեալ լինել , և գինի՝ չնու-հզքն ձյ · Հին Լ· Ե·ապբ ։

ՊՏՂԸՔԱՆԴԱԿ · ա · Ուր քանգակեալ իցեն նմանութիւնք պտղոց · Ընն առ մեզ ա-ղոտագ չորեքասանն , իւրաքանչիւր ի նոցանէ ասնելով ասխատակ պտղաքանգակս · Տր ԻԷ· ապբ · իՁ ։

ՊՏՂԵՂ, ի, աց · ա · Պտղաւէտ · քաջպ-պտուղ · ասպ պղպտղ իսբեբէբէբ · Հիլիսի պ·ւ· հասցնը լբի · Երկու են ծառս առաքինու-թիւք , քաջնուիչ գոլ և պտղիղ · Փիլ· Լին · ա · 9 : Զքաջպտղիչ և զպտղիղ գործոցն անգաստան · Գիս · Ծառք պտղիղք · Գէ · էս : Զձեռնարկ առնիս զայս և զպտղիղ · Վրդն · ոդ։

ՊՏՂԵՂՈՒԹԻՒՆ · գ · Պտղիղ գոլ · պտղաւէտութիւն · Ցասպանանալս ի հունձս և ի կալս , լիզ և գասանի ուրիք պտղիղու-

թի. Ց4. լԲ։

ԳՏՂԻ. գ. որ և յն. էէելքա. Πτελέα. Ulmus. Անուն անպտուղ ծառոյ մեծի, զոր լով պատի որթ այգեաց. յաշխարհս անկի և ի վերայ Հանապարհաց ի զուարճութիւն. գեղա ազաճ։ վոփ։ իա. ւԷ. լԷ։

ԳՏՂԻՄ. հոլով. յ. Գողաքերիլ. կամ գոկիլ և քաղիլ որպէս պտուղ. *Անտի (*ի բերեղե հէմ)պտղաբեր հասցն կենդանի կերակուր աշխարհիս ։ ի վերասին արքանաէ ոք և պատուական արեան քո՝ ինձ և որգաց իմոց պտուղ օրհնութիւն պղեցցի. Ճ. Գ։

ԳՏՈՑՏ, ոստ. գ.) Δίνη, Στρ, χλύδων,

ԳՏՈՑՏՔ, ոստից.) κατατγίς, ἔνριπος, ἴλιγξ. Vortex, gurges, procella. Ցորձանք. հոլանք. գրդռանք. կիրճագ. (իրաք կամ նմանութիւն.) *Զպատյտ գետոց պատատեաց. Ցոբ. իԷ. 10։ *Երկան զոլանէ հրամայէ կապել, և ընկենուլ ի պատյտ մի գետոյն. Խոր. Է.կ։ *Մի ընկղմեն զիս պատյտք չորց ի կարմիր ծովուն Հանապարհ անխափան, և դաչտ ծալկաթիր ի պատուհաց բռնութեան։ Սղ. կԷ. 16։ իմ. ծԷ. 7։ *Եվև ընդ ի ծովուն՝ պատյտ առևալ ի ծովուն. Ճ. Ա։ *Ընդ էր ի պատյտս արկանիցեմք զանձինս, ի մրրիկս և ի նաւահոծութիւնս. Ոսկ. էէլԲ։ *Զչաստոյն առագաստն պատը և անխոնարհելի ուռնել ի մէջ հերձուածողական պատուհաց. ԼԹ։ կա։ *Ցանդիպեալ պատուհաց չոբասեռ և խաւարային գործոց. Ճ. Բ։ *Ցորքանեաց չարաչար հոյհոյութեանց պատյտս ընկղմիս. Ցհ. իմ ՆրԼ։

ԳՏՈՒԿ, պտկոյ, ոց, կամ պտկունք, պտկանց. Θαλλία. Ramus virens, germen. Ընդիւղ մանկոց. բողբոջ. բուսուկ այն ինչ ի վեր ցցուեալ և ի պտկոց՝ իմկեալ ցօղոյ ի վերայ, յինքեանս ծծեն (մեղուք)։ Տեսեալ զպտուկ ուրևիցն ի դուրս երևեցեալց։ Գարնանն ի տունկս կատարելութիւն. իսկ ամառնին՝ ի պտղոյ և ի պտկոց. փիւ. լԼ։ Ն յոբ. Ն լԲՒ. Ք. 55։ *Օգաշունչ սիգ հողմոյ սաստկացեալ զպտուկս բանայ. Ագաթ։ *Զչորն, որ զողոլջ պտկոյն չև իցէ բացեալ եղէ. Համաբ։ *Պտուկք ծայրից ծառոյ բացեալ վիճելիցին. ՇԲր։ *Ն յդեի որակայեցոյց և աւրնուխիս պտղոյն վայելչանայ պտկովք և պտուտիօք. Ոսկ. ԱՄբ։

ԳՏՈՒԿ. Μαστός (որ և ունչք). Θηλή. Papilla, mamilla. Ծայր ստեանց. *Կիթեան կաճեն, և երկայն իւղ. ապա Թէ կարի Ռմնեալ չկոն զպտուկսն, էլանէ արիւն. Աստ. լ. 33. ոբ Ի Ք. ասէ. *Ջմընդսկոն զպտուկն ... Ռմնիս զպտուկս գոյն։ *Գիմկոյանելով զպտուկ ... փափկին և գիմկին բեանդ՝ զկաթն պտկովն ի ևս բերան ի բերանն գնէ. Նխ. կավ։

ԳՏՈՒԿ. գրի կրքեին և փոխանակ գրելոյ Պատուկ. որպէս ոմի. գէտ. *Գոմին կուժ մի ջրով և պտուկ և ափսէ. Վք հղ. ֆԷ։

ԳՏՈՒՂ. պտղոյ, ոց. ֆ. Καρπός, γέννημα. Fructus, fruges. Ամբք ծառոց և սրն. կոց ի, աւրուան ազգէ նոցա, և ի կերակուր մարդկան և անասնոց. ԷԿէ, ֆլէ. *Ծառ պտղաբեր՝ ասեն պատուղ։ Ի պտղոյ ծառոց գրախտիդ կիրիսդ։ Ծառ բարի՝ պատուղ բարի առնէ։ Ի պտղոյ իւրմէ ծառն ճանաչի։ Տնկեսցեն այգիս, և ընդեանք կերիցեն զպատուղ նորա. և այլն։

Նմանութ. Ծնունդ. և գործք, արգիւնք. *Ջպատուղ սրովբէից քոց։ Ողհնեալ է պատուղ որովայնի քոյ. Ծն. լ։ Ղ։ Ք։ *Ցուք սրհնեալի պտղոյ կուսին. Շար։ *Ի պտղոյ բերանոյ առն՝ ցքոյն անձն իւր բարուլիք։ Ի պտղոյ ձեռաց իւրոց գործէ վերկիր. ևն։ Ա-

ասէ. առեպ։ *Ջխմաստութենէն բերել պատուղ քաղցմն և ամենազանս. Պիտ։

ԳՏՈՒՂ. որպէս Բերք հողոյ, կամ արգիւնք երկրի. հասք, ճախաս։ *Եթէ կային ի պտղոյ երկրի պատուղագ այ. Ծն. Ք։ Ես երկիրն տայր զպատուղ իւր. ա. Դ. ևն։

ԳՏՈՒՂ. Καρπωμα. Oblatio. ἀπαρχή, primitiae. Բերք քաղաքաւել և ընծայեալ յյերամ ողջկի. ողջընծայ. և Երախայրիք. հեպէտ, ետրքնդա. *Պատուղ տեառն է։ Ջպատուղս առաջնոյն արմեաց քոց բերցես ի տուն տեն այ քոյ։ Առնուցուք զպատուղս իմ. և այս է պատուղն զոր առնուցուք ի նոցանէ, ոսկի և արծաթ. և այլն։ *Ջառաջինն պատուղ ընծայիցն՝ մատուցանելին կապաւել նախաբատրան. Եփիւ. Է։

ԳՏՈՒՂ. որպէս Պտուկ. և Պտեղն. ծայր մատանց. Καρπός. Carpus, junctura manuum. Երբ. էաթ. որ է ձեռն. *Ջձեռս իւր ընդարձակեաց տղքատաց, և կարկատ պըտուղ անունկին. Աստ. լա. 20։ Ոստ։

ԳՏՈՒՂ ԽՈՒՆԿ, է Բոլորակ հատ խնկոյ՝ որպէս զծայր մատին. *Նպիակապատ վառէ չորս պատուղ խունկ, և դնէ ի չորս անկիւնս սեղանոյն։ Լոսեն պատուղ խունկ, և խառնեն յօդհնեալ ձէթիս. Մ-ա. լ. 20։ Ոստ։

ԳՏՈՒՂ ԱՇՑ. Բիթ աչաց՝ սպ զպտուկ. *Ոչ ամենայն անգամոյ զիտաս իւր հոգոյն նոցա, այլ որչափ բաւական էին սանձել պըտուղք աչաց նոցա. Եփ. ոյաւէէրգ։ *Որ պէս Թէ ի լուսոյ միայն զպտեալ, պատղ աչացն նուազութիւ։ Պատղ աչացն և այլոց անօթիցն և գործարանացն յարդարմանք. Նանաց։ *Եհպոյ ձեռամբն զաչս իմ. և փլոյզ պատուղ մի յաչէդ իմոյ. Մէխ. ասոբ։

ԳՏՈՒՏԱԲԱՐ. ֆ. Պատյտ առնելով. պըտուտանաբալով. չրջանաւ. պատպտելումբ. պտոյտ ընելով գոգրելով. *Ըստ նմանութեան փուշոյ պատուտաբար շնդեալ՝ ի բաց զմեզ տարագրեաց ի մէջ բնակուէ. Ցհ. կԲ։ *Ոչ հողովելով ընթեանան (այսինքն ի լուսին ևն,) այլ պտուտաբար չորբլ գալով. Շիր։

ԳՏՈՒՏԱՆԱՆ. Պատյտ առնուլ. ոլորիլ. գալարիլ. և թոմովիլ լիգոլ։ *Լեզուս մարդոյ սովիովի պտուտանալով ոչ սրճանաւբաքայ ունելով զասիլն (զկուաէն). Եպիփ. կոս։

ԳՏՈՒՏԵՄ. հցի. ն.) Περιάγω, ομαι.

ԳՏՈՒՏԻՄ, հցայ. յ.) Circumago, or. εἰλίσσω, ομαι, circumvolvo, or. որ և ԳՏՈՒՏՆԱՆԱ. Պատյտ առնուլ. և Պատյտս առնուլ. չրջաբերել. իլ. փոխադրիկել. աղմկել, իլ. պտըտիել. պտբրիլ. *Մի դեւաշունչ հողմոյ զնէզ պտուտանալ՝ տոչորիցէ կորսանն կիղմանն. Ցհ. կԲ։ *Պատուհեր չփոխեր պինդ երկնաս ի մարտս վկայիցն. Խոր. հոիթ։ *Ջյաւմէն պատուտալ ի փախուստ դարձուցանելոր. Խոր. Ֆ. 37։ *Ընդ հարաւոյ փոխադրիկալ պատուտալ սիրեցին ամենայն երկրի. Ցհ. կԲ։ *Ընդնաչն սովորաբար պըտուտանալ ունի զմարդիկ յորձանաք մեղաց. Շ. բաչէ։ *Անկաւ ի ծովին, և նվև ծիրանեան մեծ, և պտուտեցաւ ջուրն. Ճ. Ա։ *Անժամայն ի պատուտն տպիտակութիւնս երևակայեալ (սպիտ ծովու)՝ ի քեմեն ական ոչ ժամանեն. Մ-ա. խ։ *Ծուխն պատուտալ ի յօդն. Մէխ. չէա։ *Պատուտ ցորեան ի մեղն՝ վեր ի վայր չրջելով. Բր. Տ։

ԳՏՈՒՏԻԿ. սակ, ակաց. գ. Պտոյտք. յորձանք. *Ակհագնուէք ... սիրկերպատատ պատուտկացն պիսիդոնի (այս ինքն ծովու). Նաբ. խ։

ԳՏՈՒՏԿԵՄ. հցի. } Տ. ԳՏՈՒՏԵՄ,

ԳՏՈՒՏԿԻՄ. հցայ. յ.} իմ. *Չոգոմ ինչ է պատուտկեալ պատեալ զմիմեանս. Սրբ։

ԳՐ Ա. 665

չոբթ։ *Իպրու զեռանդ պատուտկեին՝ չրջան առեալ չուրջ քաղաքին. Շ. Եբէս։ *Ոչ հնար եր յիշխանացդ պատատան՝ մանաւանդ յայդմանէ՝ որ զրոլորն պատուտկէ չարիս։ Ջպատուտկեալ չարն չիրևացանել. Մաթ. իԷ. Ն իԷ։ *Որ ի մերումս բնաւէ պատուտկի ազգի ազգի վրիպականութիւն. Նոբ. Է։

ԳՏՈՒՏԿՈՒԼ. ւ. Ոլոգուած. Vertigine laboro. կամ զպատյտ գլխոյ. գլխոբէ գոբթիւ։ *Ոմանք յառաջ քան զիարձն՝ միայն ի պատատելուէ ացն սարսուիցն. ոմանք միրձ եղեալ ի չարիսն՝ պատուտկեցին. Բր։ իա Ա։

ԳՏՈՒԵՄ. հցի. ն. (Ընմանն է Պտիւ. յորմէ Ալքատպտիւ.) Բրել և սեղել զերկիր իբր յոս զեզով և որոնկլով. ուսոմ և ուխ. փնտռել։ *Բրէին պատէին, և բազում որթս արմատաքի խլէին. Ճ. Ա։

ԳՏՈՒՏԿՈՒՄ.) հցի. ւ. Խայտալով ոստոստ.

ԳՏՈՒՏԿՈՒՄ.) տել. մատաղ անասնոց, և գրկընկալ տղոյց. Վէր վէր ընթնիւ։ *Բազում անգամ յանասնոյն զամուլն ի սանձահատ լեն՝ պտտգէն մոլեգնաբար մատաղական խրոխտութեն. Գ-ննոբ։ *Մտգլեր զերեսս դատաւորին, որպէս և սովորութիւ է տղոյց՝ այսպիսի անասնոծութեամբ պղտկել։ Մինչև ի սանգիսյ տղոյն՝ որք ի գիւղս մարդն պալտկէին, ասելով Թերակատար և Թոմովախոս լեզուով. Չ.յ-ւ.ծէ։ Ն էեգբ. Ք։ *Սուրբքն յերկնայնամեանն այ՝ քնքշան. տղոյացաբ պտուկեն. Վ.դն. ոչ։

ԳՐԱԽ. Տ. ԳՐԱՍ։

ԳՐԱԿ. ի, պրակք, կամ պրակունք, կաց. գ. (գրի առ յհաննէս և Պռաբակ. լծ. պ. պէրգ, որ է տեբև. սաղարթ.) Տերևալից ծառք խիտ առ խիտ բուսեալք. անտառ ատեակ վայր. մայռագ. մայրիք. *Ցայրեբս և ի պրակս, և ի ցամաքս տերևակոյտս. Փէ. լէա։ *Ալիք որլացեալք ի պրակս անտառախիտ մայրեացդ։ Ի միջոցս պրակացն. Ածբ. ա. 14։ Ք. 7։ *Պրակք ինչ մանրատոք ոլ կոչին երկինք. և սկսանի ոգորել երեն ընդ երկին սլտակն. . . Ջգիյշլիր՝ գոգք խաղացեա և ոգորեացեն ընդ երկին պրակունս, ընդ սակաւ ինչ վաճառս, ընդ հանգերձս. և այլն. Եոխ. Բաբդ։ *Խրխ հողմ զպրակս եղէգանց տատանեալ. Ածբ. Ք. 5։

ԳՐԱԿ. մանաւանդ ԳՐԱԿՔ, լսոտ որոմ քառ. յն. Բրաչիս. Πράξις. յոքն. πράξεις, որ է Գործք, նշանակէ զդիրս գործոց առաքելոց. Ածւա. *Յայտնի իսկ է յառաւտրանէ. և ի պրակացն. Ոսկ. յհ. Ք. 42։ *Որպէս և գրեալ է ի պրակս առաքելոցն. Ցհ. իմ. ԷՒՀ։ *Պրակք առաքելոցն, և չորեքաւետեան Թուղթքն պօղոսի. Ծրփ. Ք. ա. ա։ Սոյն. պէս ասին՝ գործք պօղոսի, գործք Թովմայի. և այլն. ՃՃ. որպէս պատմիչք առաքելոց արարաքոյ առ բրք գրոց։ *Պրակք, գործք. կամ պուբակ, որպէս ժողովք մայրի. Ոսկիբր։

ԳՐԱԿ, պրակք. լայնաբար՝ Ցօգուածք կամ գլուխք բանից յոր և է գիրս. որ և Գործ կամ Գործառութիւն ասի. *Եկն պատմեաց նոցա զպրակսն ոսմանն մի բան միջէ, զոր առեալն էր ի նոցանէ. Վ.յս հղ. Ք։ *Ընդ այսոսիկ հնգ ևվ և առաջինակ Պրակք, Բ. Պրակք, Գ. և այլն. Սահմ. առեպ։ *Պրակք երկրորդ. և այլն. Գոբք։

ԳՐԱԿՍԱՒԵՑՑԵՑՔ, կամ ԳՐԱԿՍԱՒԵՑՈՑՔ.)

ԳՐԱԿՍ ԱՒԵՑՑԵՑՔ, կամ Թեալք. և այլն.) Խառնուրդ երկուց յատկական բառից՝ Բրաչիս Ածբ. այս ինքն՝ Գործք նոցա. իմն զանվաւերական պատմութիւն առաքելոց արաքոյ սուրբ գրոց։ *Ինկ զպրակս աւանդեայն (կամ զպրակսաւանդեայն), և զաւետարանն, որ կոչին քաղտղութիւնք, ոչ գիտուցաք։ Պրաքս ուսանիմք, (կամ պրաք-

սաւաթեաքն՝ որ կոչի Թէ պօղոսի են, կարծիք երկմտուէ են վասն նոցա. Եւս. պտմ. Գ. 4։ *Թերևս նոքին իսկ այնոքիկ գրեցին զպրակսաւաթեայսդ, որ խառնեալ և գրեալ են ի Ճչմարտութիւնէ և ի տաուէ։ Եւ ի նոցանէ իսկ (յաշակերտաց բարեձանուս) գրեցան պրակսաւթուքն. Եփր. Է. Ն Գ. կոր։ *Իսկ որ ամենեքին խոտելիք են, զի ի հոգւոյն մոլորուէ ստրատգրեցան, պրակսաւաթեայքն. Սարգ. Է. պ. ա։ (Որ են վերնագրելիք մուծեալք յասորի օրինակաց Թարգմանելոց ի յունէ։)

ՊՐԱԿԱԳԵԼ. ա. Ես∂ալής. Virens. Զարգարեալ գեղեցիկ պտակօք անառատաց. տընկ. կանխ. ազաթթագելՂ. գալատացուսարձ. * Բուրաք պտակագելք, ծառք վարսաւորք, և տունկք հովանաւորք. Վէպ։ *Ցեանեն լերինս անառատախիտս, և բուրս պրակագեղս. Ցն։ *Պարտուռնիք գաշտաց՝ տընկարար է և ծագկածին, և բոյսարձակ պրակագելՂ և ցորենաբեր. Վրդն. երգ։

ՊՐԱԿԱՊԱՏՃԻՆ. ա. Ուր իցեն պատճէնք քանից գրելոց ի պրակս պրակս. *Սկզբնատրեալ ի պրակապատճէն պիտառուեն պատրաստ կարգի քանիս հոլովմանն. Նար. Խլ։

ՊՐԱԿՏՈՐ. գ. Բառ յն. Πράκτωρ, πρακτήρ. Actor, exactor, quaestor. Գործակալ. Հարկահան. ՀարկապահանՂ. *Քննեսցէ փոխատուն զանձնայն ինչս նորա. պմուձքս (Թարգմանեն) պրակտոր, որ է հարկահանն. Վրդն. ոչ։

ՊՐԱՒ, բ. ից. գ. որ և յն. Բրωσն. Πράσον. Porrum. Գրի և ՊՐԱՍ, և ՊՐԱՍԽ, բանՂար՝ լայնատերև քան զբոյս խաստրոյ, և գլուխն հատարակօրէն ապիտակ՝ հանգոյն սոխոյ. ֆոտա. *Ձիբեցաք զպրասն, և զսոխն և զխատր. Թուոյ. ԻԳ. 5։ *Ի գինձոյն և ի ԹեԹևԱէն՝ որ քան մասանց ջերմին է, պրաս. իսկ հողանման ջերմ կազմէ և այլ ամենայն կծու. Եփր. երայ։ *Հանդերձ սոխոյն և խաստրիս և պրասիւն. ՄԻբ. ԻԳ։

ՊՐԱԳՒՈՑ ՊՐԱՍ գինի՝ ի Քժչկարանի, որպես արաք. Նոպալի. Լ. յն. Ἀμπελοπράσον. Porrum agreste.

ՊՐԱՍԽ կամ ՊՐԱՍՍԽ կամ ՊՐԱՍՍ գրի ի յառաս Գազիանոսի որպես ԱԳՂ զուբրակի, կամ խոտ ինչ հոտաւէտ և գառն. էնՏոր, ՔՒրօխյոսն, ԼՒՃՒԿԵՂ. Πράσιον. Prasium, origani genus.

ՊՐԱՍՏ. ի. կամ } գրի և ՊՐԱՍՍ, տես.

ՊՐԱՍՏՒՆ. գ. } Բառ յն. Πρασάτιον. որ է Աբուսրձան, առաՂք քաղաքի կԻՔՂինի. Ղարէս. *Թագաւորն ի փոսամաԹիայ՝ որ է ի պրասին, որ է յայսմ (յայսկոյս) Նիկոմիդիայ, քննեալ և անարատ գտեալ զաՃանաս Յառներ ի հեթինոսապետէ ի Նիկոմիդիա, և անդ ի պրասին խեղդեմ քններ. Ս՚իր. ա. 27։ *Լիներ ընդ պրասին եւսեբեայ անցանՂել։ խորհեցաւ հանգչել ի մարգՃակի պրասին եւսեբեայ՝ որ կոչեր եւխայիտա. ՃՃ։

ՊՐԵՍՏԵՐ. տ. Գրեստեր։

ՊՐԵՅՈՐ. բ. այ. գ. Բառ լտ. Praetor. Պրաէտոր. Նախագահ գաւառի հռոմվայեցւոց. իշխան պալատական, կամ խորհրգական. յորմՂ Praetorium. Պրաետώրιον, βουλευτήριον. Ապարանք գաւառի, խորհրգարան, ատեան տեղի. *Եւ եւլոՃի գանՃ բառնեմ Թագաւորին և իշխանաց նորա, զի արասցեն ինձ եւզոդոս մեծի պրետորին։ Էր նա եւ պարզա ի պրետորն արքային, մինչ էրն յարքունիս. Վրդ. հց. ծԳ. Ես ծԸ։

ՊՐԻՈՆ. գ. Բառ յն. յորմՂ և յոգն. պրիոնՂ. Πρίων, ονος. Serra, rae. որ և ՊՐԻՍՏ. Սղոց, որով և Սղոցաձուկն. Ռեոփերէն պալՂոՂ. * ՔսիւփիՂ, պրիոնՂ, և ընկերք. Վէպ։ Ը։

ՊՐԻՍԿ, պտրսկի, կաց. գ. Θαψία. Thapsia, herba in insula Thapso. Բոյս նման սամԹի՝ դեղին ծաղկօք, և լի կաԹնորակ հիւԹիւ. գէորս, ԼՒՒՈՒՈՍ. *Թափսիաս. պրիսկ. Գազիան։ Ս՚յր է և Ցափսος, thapsus, փայտ սկիւԹական ասացեալ, և խոտ ի պէտս ներկոց։ ԲԺվՂի։

ՊՐԻՍՄԵՂԻՆ. տ. ՍՊՐՄՍԳՂԻՆ, ՍԳ. ՏՍՊՍԵՍՍ. Σηρικός. Sericus. *Առցեն զՂիչս ծածկեալ պրիսմեղինէն շուշփայիքն ... ոչ ի պրիսմեղինաց զուտ և սոսկ. Ս՚պտ. Ղահ։

ՊՐԻՍՏԻ. գ. Բառ յն. Πριστής, πρίστις. Նոյն ընդ Պրիոն, որպէս Սղոց, և Սղոցաձուկն. *Սքանչելի է ի մէջ այլոց և ձուկն պրիստ՝ նեղ և երկայնաձիգ. Վահան. յոբ։

ՊՐՆԱՆԻՄ, պրծայ կամ ծեայ. ց. Συμφεύγω, διαφεύγω, ἀπαλλάγομαι, λύτρουμαι. Fugio, effugio, evito, effluo, dimittor, redimor. որ և ՓՐՆԱՆԻ, ՓՐՔԱՆԻ. Ջերծանիլ. Ճողոպրիլ. խոյս տալ. ելանել ի ձեռաց. պՂՆիլ, խուսՂիլ. գոՂՈՒՂմագ, խելաօլմագ. *Ադրատ յօրտողաց պրծանի (կամ փրծանի)։ Ինքն տիմաԹէոս պրծեալ ընդ ամբոխն՝ ի փախուստ դառնայր. Աստ. ծա. 8։ Ք. ՀՂ. ծ. 32։ *Ա՚ր՝ որ յաւազակաց մերկ պրծանի, նմա է պիտոյ հանդերձ. ՄԽԲ. Ի։ *Անհնար էր նմա՝ ի ձեռաց նոցա պրծանել. Լաստ. ծԸ։ *Ոչ եԹող զնա՝ ի ձեռաց իւրոց պրծանիլ. Վրդ հց. իԳ։ *Ի ԹզՂնաՂնից ՃողոպրեցարՀ,եԹէ՝ ի դանէ պրծեալ (կամ պրծար)։ Պրծանէին առնեայն արգաՂքն, զոր կՂեալ էր մահու. Կոչ. ԽԸ։ *Պրծեալ՝ ի պատժոյ. Նար. ՀՂ։ *Սկսաւ խօսել ընդ յաՂարս, զի ԹագաւորուԹեՂն որ պրծաւ (կամ պրծեալ) յերքոյր նորա, առցէ զնա. Եփր. Ի։ * Մինչչև պրծեալ ծնեալ իցէ արու մանուկ։ փախեաւ՝ի պատժոյն բաբելոնի, և պրծաւ՝ի հինէն գովազայ։ փախուստն և պրծաւ՝ի մեր օրինակս՝ապրեցաւ է. Գէ. Ես։

ՊՐԾԱՆԻԼ. ի բաց փախուստիլ. ԹօՃափիլ. *Պրծանիլսին՝ի քէն ամենայն մեղՂ քո։ Մինչդեռ կամիցիս գուռ կատարել զաղօԹիւն քո, պրծանիլսին՝ի քէն իրքն հանգստանան. ՄԽԲ. Ը։

ՊՐԾԱՆԻԼ ՑՈՒՐՈՑ. ԵլանելՂ՝ի մեայ. ի մոռացօնս անկանիլ. ՓՓէն ԵԱԷ. *Մի՛ ինչիցէ, որ պրծանիցին յուշոյ յիշատակաց. Ոխ. ՀՂ. ա։ · ՊՐԾԻՄ, եցի. Ն. Ջերծացունել. *Անդ պրծեալսին տպրեցուցանէր մանուկ մի փոքրիկ՝ որդեա անուն։ Երկուս մանկունս յորգւոյն պարԹէնի պրծԻալ տրեցուցանէ ոմն ի ձեռն դայեկայ. ԱգԹՂ։ *Ի նաւատանգիսան խաղալսուԹեան պրծեալ ապրեցի. Նար. ԽԸ։

ՊՐԿԱՆՈՑ. տ. ՊՐԿՈՑ։

ՊՐԿԱՒՔ, նաց. գ. Պրկուիւն. ՃգտուիւնՂ կաշկանդումն. և որպէս Պրկոց. գործի պՂրկելոյ, և այլն. *ՀերՃին նաՀատակքն զՀուր և զպրկանս. Ճ. ժ։

ՊՐԿԵՄ. եցի. Ն. Տείνω, προτείνω, ἐκτείνω, διατείνω, ἀναπάω. Tendo, extendo, divarico, constringo, suspendo. ՊՂրկ կացուցանել. ՀկտելովՂ կաշկանդել. ՀԺգ քաշՂել և կապել, կախել, բևեռել. *ՃգՂէն՝ի կոպՂէդեւ. ՂերՆէ, գերգԸլՃագ՝ սբէը սբէը պալՂաՂագ. *ՊրկեցԻն զնա փոկով. Գծ. իԳ. 25։ *ՋգԸլուԻն նիկանովայ աՂով ձեռամբն հանգերձ ... բերին պրկեցին յանգման երեսաղէմի. ա. Ի. Ե. Ղ7։ *ՊրԸրկեցին զնասս մի մի՝ ի չորս ցիցս. ԱգԹ։ *Ինքն զնասչէն պրկեալ կախեալ խաչեցաւս. Բաղ. Գ. 6։ *Վասն փայտիդ զՓնոեւ կենաց, յորում պրկեցար ամօԺ անընդմնելի։ Նար. Ղ։ *ՑՂն ասամ պրկեալ՝ի փայտին՝ քաՂաՂերքդ զընկերան. Աստ. Ի. 2։ *Յուցանել Թէ ուր մահն պրկեալ Ոխ. Ի. ա. 2։ *Աւանց կապանաց՝ անդրկիւղ խորհրդով ոչ յոյզոյզի, պրկեալ էր առ ածՃ յաղԹութ և՝ի խնդրուածս։ ի կոՃեղ մատնէին և պրըկեալ լինէին զծակովքն յերկոսին ոտսն. Եւս. պտմ. Ը. 7. Նա 1։ *Ի լերինն յորմՃամ մատեաս կուռել ընդ նմա, եՀար զգեստի, և պրկեաց. Ոխ. Ի. Ք. 25։

ՊՐԿԵԼ. Ձգտել, ուժգին ձգմամբ. պարզել. փաչէչէրվԼերինէն. ԼերլիչէյԻ --պՒճագ. *Նկրտեալով՝ի վեր եւանէր (խոյն՝ի տաբեկայ ծառն), և պրկեալով ոտիցն՝ զօրինակ խաչին նշանակէր. Կիւրղ. ծն։ *Ջուտան ինքն յինքեանէ քնաւորապես պրկի. մինչ զի՝ ձեռն պրկելոյ՝ Թանձրացեալն՝ի զոլոչեաց մասն անօտրանալ. Նիւս. Կա՛. ԺԸ։ *Ջերկինս ձգեաց իբրև խորան, և պրկեաց զնոսս իբրև զվերնգս. Ճ. Գ։ *Ոչ յայլմէ ուՒրէ՝ի քաց ձգեցեալք առ՝ի պրկիլ և ձգտիլ։ Զօդն ձևացոյց և պրկեաց աստղոտԼԹ. Փիլ. Ի. մասին. Ե Ժ. Բան։

ԻՎԸՐ ՊՐԿԵԼ ՋՅՕՆՍ. որպէս Բարձրայօն գտանիլ. մեծամասՆԼ. պտաՃԼ. Գալ լՒՆմագ. *Յորժամ զոք ամբարտաւանեալ տեսանիցես, զվիրն բարձրացուցանեալ, և զյՕնան՝ի վեր պրկեալ. Ոխ. Ի. ԺԳ։ Ի։

ՊՐԿՈՑ. ի. ից. գ. որ և ՊՐԿՈՒՈՑ. Գործի պրկելոյ. ՎԼքենայ կամ փայտ յորոյ վերայ պրկին յանդաստորք առ՝ի ստանՂԼ. ևս և Պրկուիւն. պրկումք. *Եւ այնպէս կայր, ցմեծ ժամս յանՆՀարին պրկոցսն. ԵԼիս. Ը. կամ ըստ ՃՃ. պրկանոցսն։ *Ոչ ևս կարեր բռնալ զբեհրանն՝ յանհնարին պրկոցացն գԼա. ԵԼիս. Ը։ *Ի յակոբ նահապետէն իջեալ (ազն) և գիրկս պրկեալ. հակառակ կեր ընդ նմա՝ որպէս պրկոց անցանելոյ. Նար. Եփգ։

ՊՐԿՈՒԻՄՆ, կման, կմունք, կմանց. գ. Τάσις, ἔκτασις. Distensio, extensio. Պրկիլն, պրկիլն. ՃգտուՒն ուժգին. ԼերՆեւ, ԼերԻ Ռեւ. *Ջոր և՝ի վերայ գործեաց Լրատժտսկանք զգուշութԻՒ պահէն՝ զԼիսն Թուլացուցանելով, զի մի՛ պրկմամբ անհանգստութԻՒ պատուհաս առցէ։ Ոչ միայն առ անջատ.ալոն և առուէլեալ պրկումնսն՝ օրինագ երաժշտական Թուլացեալ է, այլ և առ մեջսն և առ Թուլացեալն. Փիլ. ԼՒՆ. Ք. 29։ *Որ խոտա էր քան զանենայն ցաւս՝պրկուիւն յօդից անգամացն. Եւս. պտմ. Ը. 10։ *ՊրկուԻն և ձկտուիւն սաստիկ՝ի վերայ անկանէր. Պտմ. աղէտս։

ՊՐԿՈՒՄՆ. Պարզուած օգոյ՝ ստրած. մամբ և ձկտմամբ. *Ի ՏրեսյանուԹԻՒ վերայ լական Հրոյ Հասեալ յօգս յինքն սաՒրուիւ զքանուԹԻՒ օգոյն և զնոնաւուԹԻՒ ջրոյ. և այնպէս պրկմամբ օդոյն Թանձրանայ՝ մածՒալ եռացմամբ Հրոյն. և կարծրացեալ քարտնայ. ԻգՆ։ *Որպէս՝ի դժոյցուԹԻՒն չքնագայուԹԻՆ (վերին երկնի), զոր և պրկուԻն ստնուանէն. և՝ի ներքոյ պրկմանն՝ բոս նմին ձևացեալ կայ հաստատուԹԻՒն՝ զոր կոչմբ երկին . . . և՝ի ներքոյ պրկմանն արգԼՒալ սաստկուԹԻՒ հողմոց. ՇԸր։

ՊՐՃՆԻ. Տես՝ի բառն ՊՈՒՐՃ։

ՊՐՃՈՒԿ. գ. Բառ ասկ. Ջկղ, նեսրգ. *Պրճնկնն (Հիոյ) հաստ, և երր բռնեա՝ պինգ՝ի լար. ՎՀԿ։

ՊՐՉԼՆԿ, բ, այ. գ. Φάτνωμα. Laquear. և ծόκος, trabs. Գրի և ՊՃՐՈՒԿ, և ՊՃՉՐՈՒԿ. որ և ԴԱՐԱՒՈՒՆԴ, կամ ՃԵՄԵԼԻՓ. Տախտակամածք յօրինեալք՝ի վերայ առաստաղական դեռանաց տանն. *Պչսակքն դեռ բոլո-

ղարդարեն զանազան քանդակօք . Լբ . ի՛ս : "Նոճ ասաց զպշրակս ձեղուանն . և պշրակ ասին քաջայարմարք ոմանք և դրօշելաք ասխատակայն կառուցմունք , որք զձեղուանն գեղեցկութիւն զանազանացուցանեն : Իսկ նոճ քեզ ասացեալքս պշրակօք զի՛ նեղքս գործոյն ղկապմունն գեղեցկացուցանէ : Պշրակք մեր՝ նոճք . պշրակ՝ մարդակերն . Նիս . երգ : *Դիա լաւանդք մեր , պշրակք՝ տախտակք քաջայարմարք՛ի նկարս : Որոյ ունկեան վէմ երկուց որոց , և պշրակք , բանն մարմնացեալ . Վրդն . երգ : *Պշրակ , չինուած մարդակով և ասխատակով . Հին բ : *Պշրակք ձեղուան տախտակաց հողմք հոսեալ . Բենիկ : *Առ՛ի չժուժել ձիւռղեալ պշրակաց տան միոջ ղդոգ առեալ ձեղուն՝ լինելով նմա անզեր . ծանեալն ծուղակ , սուգեալ ընկենու զնա՛ի ձեռս արանց քաջաց . Աճառ . Ե . 2 : *Ելանիցէ հաւանիցէ ծուխն մինչև՛ի նա՛ի ծակոց առաստաղացն և ընդ որմածելոյս պշրակին . Եփր . առեաց : *Նոքա լքեալք (՛ի հրգեհեալ տան) , իբրև մի մի՛ի պշրակաց անդէն՛ի նեղքս այրեացի . Պիտառ :

ՊՐՈՊՈՍԻՏՈՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Վերակացութիւն . նախագահուն . առեալ՛ի լտ . բառ . Prepositus . *Ընդեր զպատիւ պրոպոսիտուսեիդ . ճ . Ա :

ՊՐՏՈՒ . ոյ , կամ ի , ոց . գ . Πάπυρος . Papyrus , juncus . որ և ար . պէրպէ , պէրպէնէ . կնիւն և եղէգն լայնաւեղս կամ երկայնատերև՝ ազգի ազգի . յորմէ հիւսին փսիաթք և սիրապք . ոյզ և այն որ բուսանի յեգիպատս առ նիլոսիս , ղորոյ զսերևս՛ի հնումն վարիւին՛ի դրուագի . սակ . հասէր գամբռը , և ե՛ռգէր եաֆրազը . *Մի՛ թէ կանաչանայ պրտու առանց ջրոյ : Ընդ ազգի ազգի ծառուց ննջէ , առ պրտուով և եղէգամբ և կնիւնով : Ցամաքային ամուրս եղէգան և պրտուոյ . Ցոբ . Ը . 11 : Ի . 16 : Ես . ԺՇ . 6 : *Պարիսիք են՛ի դուզ նաքեայ նիւթոյ , յորոց կարի գձուձ գետնասորս՝ ի գաւառին պրտուոյն . Փիլ փեսախան : *Ոչ պրտու պրտուի պիտանացու լինի յընդդիմակացուի . իսկ քո զօրաւոր դողով պրտուով գվիշապն խափանեաց . Եփր . առեփզ . կամ յենուվ և յեղէս : Երկիր տրզմոյին բուսուցանէ պէսպէս եղէգունս և պրտուս անշահս այրելիս նրոյ . ոյնպէս և որովհայն անժուժկալի բղխէ զյոլովութիւն ախտից . Եփր . պն : *Պրտու՝ իւղով Թրջեցէք , և լուցիալ՝ այնու զկողս գորս խարչեցէք . Ճ . Գ : *Հրամայեաց գասաւորն պրտու Թանալ՛ի ձէթ . և վառեցին հրով , և պրտուն այրեցաւ , և մնաւունք պրտի ոչ այրեցան . Հ=Ց . յոանէս . Ի՞ : *Վառեցին պրտուովք զմատունան : Այրեցաւ պրտուքն , և մնաւունքն անարատ մնացին . Տի ԲԷ . յոանէս . ծՁ : *Հրամայեաց գաւառացոջ հարկանել , և իբրև զպրտու կակղութիւն գիպեր՛ի նա . Հ . ԱԻԼԿ : *Ձոր պրտու դիր՛ի նեղքս ... Որմանք առնուն չոր պրտուս . Վ՚ոփ . ՃԿԷ . ԼՆ :

ՊՐՏՈՒՄԱՆԴ . ա . Կազմեալ՛ի պրտուոյ և մածուցեալ կապով . *Մովսէս պրտուամանդ տապանաւ ընկեցաւ՛ի գետս . Լ ծ . Ի՛ս :

ՊՐՏՈՒՆԱՑ , տուկի , Հբոյ . կի՛ Παπύρους , παπυρώδης . Papyraceus . Գրի և ՊՐՏՈՒԽԱՆ . Որ ինչ Հ՛ի պրտուոյ հիւսեալ կամ չինեալ . պալատան , հասըրգան , գամբռան . *Ինչ մոյնն տապանակ պրտուեայ . Նս Ք .3 :*Պրտուեայ տապան . Շ . այբ : Ե ալանի . Հդ : *Պրտուեղէն տապանակ . Տծանի : *Ադրար պրտուեայ խուղ՛ի վերայ նորա : Պրտուեղէն էր տնկոցին իւր՛ի վերայ գետնոյ . Տի ԲԷ . ՆՀ . ծԷ . Ե ծԷ : *Ադրարին նմա խուղ պրտուեղէն : Ելից զպրտուեղէն խուղ նորա . Վ՚ոփ Հդ . ծԲ : *Մի՛ գրեացեն՛ի մագաղաթ , այլ՛ի Թուղթս պրտուեղէնս . Վ՚ոփ Հդ . յ :

ՊՐՏՈՒՆԵԱՑ կի՛ եան . և ՊՐՏՈՒՆԵՂԷՆ . գ . Պարիսիս . փսիաթ . Խբսիբ . հասըր . *Զգեցեալ էր պրտունէս : Զգեցեալ էր զպրտունեանն (այլ Ձ . զպրտեանն) . Վ՚ոփ Հդ . յ : *Ածեալ պրտունեղէնս՝ կալան զբերան ջրհորին . Վ՚ոփ ոմ : *Զանարժանս կրօնաւոր՛ի վերայ պըրտունեղինի հանգուցեալ . որպէս և վայելէ ՝ըր ձևոյս . ժղ հոմիլ : *Գոլեն զմիայնակեացն՛ի վերայ պրտունեղինին նստեալ , զի լոյր : Մի՛ Ֆանեալ յանձնէ զպրտունեղէնն . Վ՚ոփ Հդ . յ : *Ոմանք մերկք , ոմանք պրտունեղինք առանց Թեզանաց . Հ=Ց . ՆՎ . ծԲ :

ՊՐՐԻ . գ . Հուն . պտուղն հունի . չուա . զողալ . գէշէլճէփ , ղէղալ , էֆրնէփ , գէրանիյա . լտ . Cornum . իտ . Cornuola , corgnuola . *Պրրին օգտակար է լուծմանն փորոյն . Բժշէրն . և յօրինակս ինչ Գալէան :

ՊՐՔԻ . գ . Բառ ռմկ . որպէս արաբ . պիրէ . այն է Աւազան կամ փոս՝ ուր ժողովին զջուր . *Ուղղեն զջուրն (անձրևի) ՛ի յամուն ուրեք իբր՛ի պրքէ . և անդ յատակի՛ի պղտորութէն , և ապա մտցէ ՛ի ջաւտունն . Վ՚ոփ . Ի :

ՊՐՕՆ , ի , ից . գ . Մազ այծեաց , և ծրար նորին . Բ՚ՔՓէ . *Եւ ասաց տանել նոցա պրօն և վուշ , զի աշխատեցայց ասէ . Հ . էէՒԲ . ծՁ :

ՊՐՕՒՆԴՈՐՆ . գ . Որ գործէ զպրօն՝ Ի և մականուն կոստանդին կամ Թոմկիկոսի կատուկեցւոյ կամ ասեցւոյ . Թերևս որպէս ռմկ . Ռ՚ՔՓէ՚ի էրէյէձի , կամ ղուձի , ոօֆձի , պօյաճի : ՑԻՂՈՓ :

ՊՐՕՍԽՈՒՄԻ . ՊՐՕՏՈՆ . Տ . ՊՐՕՍԽՈՒՄԻ , ՊՐՈՏՈՆ :

ՊԻԷՏ . ՊԻԵՏԷՍ . Տ . ՊՈՒԻՑ , ՊՈՒԽՏԷՍ , և այլն :

ՊՕՉ . ո . գ . } Բառ ռմկ . Գոյն կանաչ

ՊՕՉԼԱԽ . } փըռփըխ . և դեղին կամ բացադոյն կանաչ . ըստ մեզ բացասորի չն . բառ . χλωρός , χλοεινος , virens , herbidus , pallidus , flavus . վասն որոյ ՛ի Ցոբ . Ը . 8 . *Տէսի և ահա ձի չլոռասոյ , դրիչք՛ի լուսանցս կամ՛ի մէջն տողիս նշանակեն . *Որ է պաշ լոխ ... *Գողէլիքն (ձիոց) ՛ի դոյներն երեք են . պղտտոն խաստուէնն (գովէ նախ) զպօզլէն , և ՛ի յետ զչնդիկն , և ապա զքուժայթրէն . Վ՚ոփ . չէ : *Թէ ձին սև լինի , պօզ լինի , դեղին լինի . Երազահան :

ՊՕԴԻՊՈՒԴԻՍ . Տ . ՊՈԴԱԳՈՂ :

ՊՕՂՈՍՆԱՆ , կամ ՊԱՒՂՈՍԵԱՆ . ա . Որ ինչ անկ է ոչն պօղոսի առաքելոյ . *Պարծանք պօղոսեան . Շ՚ :

Եւ Հեռուոյ ոչն պօղոսի . *Ես պօղոսեան եմ , և միւսն՝ եթէ ես ապողոսեան . ա . Ւոր . ա . 12 :

ՊՕՂՈՍՆԱՆՈՒ , եանց . գ . Պօղոս և ընկերք կամ գործակիցք նորա . *Եւ ոմբաթձալ՛ի պահել պօղոսեանց՝ եկին՛ի պերդէ պամֆիլեայ . Դծ . ծՁ . 13 :

ՊՕՍՊՕՅՈՂ . Բառ ռմկ . որպէս կեղծաւոր . խարէբայ . չուղքօրլե . *Կին չար՝ կաքաւ երկմիտ , կատու խրճրնկեց , աղուէս պաւսպաւսող . Ռոխէոր :

ՊՕՏՈՒՈՒՄՕ . գ . Բառ ռմկ . որ է գեօղնափոյ նկու . սալ՛ի գերս Մարքիսի ասի . *Գօլզէոս՝ բոլորակ և աստիճանօք Թէաթրոն , զոր հայք պօտուռում կոչեն ն :

ծԷ . և ծԷ : *Ադրարին նմա խուղ պրտուեղէն : Ելից զպրտուեղէն խուղ նորա . Վ՚ոփ Հդ . ծՁ : *Մի՛ գրեացեն՛ի մագաղաթ , այլ՛ի Թուղթս պրտուեղէնս . Վ՚ոփ Հդ . յ :

ՊՐՏՈՒՆԵԱՑ կի՛ եան . և ՊՐՏՈՒՆԵՂԷՆ . գ . Պարիսիս . փսիաթ . Խբսիբ . հասըր . *Զգեցեալ էր պրտուեէս : Զգեցեալ էր զպրտունեանն (այլ Ձ . զպրտեանն) . Վ՚ոփ Հդ . յ : *Ածեալ պրտունեղինն՝ կալան զբերան ջրհորին . Վ՚ոփ ոմ : *Զանարժանս կրօնաւոր՛ի վերայ պըրտունեղինի հանգուցեալ . որպէս և վայելէ ՝ըր ձևոյս . ժղ հոմիլ : *Գոլեն զմիայնակեացն՛ի վերայ պրտունեղինին նստեալ , զի լոյր : Մի՛ Ֆանեալ յանձնէ զպրտունեղէնն . Վ՚ոփ Հդ . յ : *Ոմանք մերկք , ոմանք պրտունեղինք առանց Թեզանաց . Հ=Ց . ՆՎ . ծԲ :

ՊՐՐԻ . գ . Հուն . պտուղն հունի . չուա . զողալ . գէշէլճէփ , ղէղալ , էֆրնէփ , գէրանիյա . լտ . Cornum . իտ . Cornuola , corgnuola . *Պրրին օգտակար է լուծմանն փորոյն . Բժշէրն . և յօրինակս ինչ Գալէան :

ՊՐՔԻ . գ . Բառ ռմկ . որպէս արաբ . պիրէ . այն է Աւազան կամ փոս՝ ուր ժողովին զջուր . *Ուղղեն զջուրն (անձրևի) ՛ի յամուն ուրեք իբր՛ի պրքէ . և անդ յատակի՛ի պղտորութէն , և ապա մտցէ ՛ի ջաւտունն . Վ՚ոփ . Ի :

ՊՐՕՆ , ի , ից . գ . Մազ այծեաց , և ծրար նորին . Բ՚ՔՓէ . *Եւ ասաց տանել նոցա պրօն և վուշ , զի աշխատեցայց ասէ . Հ . էէՒԲ . ծՁ :

ՊՐՕՒՆԴՈՐՆ . գ . Որ գործէ զպրօն՝ Ի և մականուն կոստանդին կամ Թոմկիկոսի կատուկեցւոյ կամ ասեցւոյ . Թերևս որպէս ռմկ . Ռ՚ՔՓէ՚ի էրէյէձի , կամ ղուձի , ոօֆձի , պօյաճի : ՑԻՂՈՓ :

ՊՐՕՍԽՈՒՄԻ . ՊՐՕՏՈՆ . Տ . ՊՐՕՍԽՈՒՄԻ , ՊՐՈՏՈՆ :

ՊԻԷՏ . ՊԻԵՏԷՍ . Տ . ՊՈՒԻՑ , ՊՈՒԽՏԷՍ , և այլն :

ՊՕՉ . ո . գ . } Բառ ռմկ . Գոյն կանաչ

ՊՕՉԼԱԽ . } փըռփըխ . և դեղին կամ բացադոյն կանաչ . ըստ մեզ բացասորի չն . բառ . χλωρός , χλοεινος , virens , herbidus , pallidus , flavus . վասն որոյ ՛ի Ցոբ . Ը . 8 . *Տէսի և ահա ձի չլոռասոյ , դրիչք՛ի լուսանցս կամ՛ի մէջն տողիս նշանակեն . *Որ է պաշ լոխ ... *Գողէլիքն (ձիոց) ՛ի դոյներն երեք են . պղտտոն խաստուէնն (գովէ նախ) զպօզլէն , և ՛ի յետ զչնդիկն , և ապա զքուժայթրէն . Վ՚ոփ . Ի : *Թէ ձին սև լինի , պօզ լինի , դեղին լինի . Երազահան :

ՊՕՂՈՍՆԱՆ , կամ ՊԱՒՂՈՍԵԱՆ . ա . Որ ինչ անկ է ոչն պօղոսի առաքելոյ . *Պարծանք պօղոսեան . Շ՚ :

Եւ Հեռուոյ ոչն պօղոսի . *Ես պօղոսեան եմ , և միւսն՝ եթէ ես ապողոսեան . ա . Ւոր . ա . 12 :

ՊՕՂՈՍՆԱՆՈՒ , եանց . գ . Պօղոս և ընկերք կամ գործակիցք նորա . *Եւ ոմբաթձալ՛ի պահել պօղոսեանց՝ եկին՛ի պերդէ պամֆիլեայ . Դծ . ծՁ . 13 :

ՊՕՍՊՕՅՈՂ . Բառ ռմկ . որպէս կեղծաւոր . խարէբայ . չուղքօրլե . *Կին չար՝ կաքաւ երկմիտ , կատու խրճրնկեց , աղուէս պաւսպաւսող . Ռոխէոր :

ՊՕՏՈՒՈՒՄՕ . գ . Բառ ռմկ . որ է գեօղնափոյ նկու . սալ՛ի գերս Մարքիսի ասի . *Գօլզէոս՝ բոլորակ և աստիճանօք Թէաթրոն , զոր հայք պօտուռում կոչեն ն :

Ջ

Ջ . Տասն բառաձայն՝ անուանեալ Ջէ . որ և ասի միշակ , զի լերկ է քան զՃա , և Թաւ քան զՃէ . *Միշակ է ՃԷն՝ ծայի և ջէի . Թր . էեր : Աահ և կրկնակ , որպէս բազ կացեալ՛ի ՃՁ , կամ չՃ , ՃՁ , փՂ :

Ջ . Երբեմն լծորդ գտանի ընդ Ր . ել հաջել կամ հաչել . կարկաջել , կարկաչել . յօրանջել , յօրանչել . չղջիկան , ղղջիկան : Եւ չատ ևս ընդ Ճ . ել գէջ կամ գէՃ . բջիջ . բՃիՃ . ֆանջալ , ֆանճալ . կնջիլ , կընՃիլ . ՃանՃՃ , ՃանՃ : Որպէս և որ ինչ ըստ պրս . և Թ . հնչի իբր ւ կամ չ , պրաբացիք հնչեն Ճ , ֆ , խ , ւ , և այլն :

Ջ . Որպէս Թուանշան՝ է ԻննհարիւՒ :

Ջ . *Ջէն , Ջանիւ ասէ հասցես շնորհաց , մի՛ ծոյլ կենար և դեղերած : Ջնջել ասէ զհոգիդ ջըրովք , յախտից մեւոյ ջերմ արտասուօք . Շ . այբ :

ՋԱԲՐՈՆ , կամ ՋԱԲՐՈՒՆ , ի , ից . գ . Բառ գաղղ . չաբըրօն . Chaperon . ՛ի լտ . Capero , tegmen capitis . իտ . Cappuccio . այն է Վերարկու . ծածկոյթ գլխոյ կրօնաւոց : Մ՚ե . ապր . ռաէպ : Որպէս և Մ՚ոբՒՒՒ գրէ . *Ցեկկզեցին գլուխ՛ի պաչաճն՝ կարմիր սկառլատ ջաբրունս տարցեն՛ի գլուխս իւրեանց ՚՚ :

ՋԱԲՐՈՒՆԱՒՈՐ , ի . ից . ք Վերարկուոր : Մ՚ե . ապր :

ՋԱՂԱԿԱՆ . Տ . ՋԱՑԼՈՑԱՆ :

ՋԱՂՃԱՆԿ . անց . գ . Բառ անյայտ , որպէս հեթանոսական ջայլք կամ նուագք կամ Ջահք , և այլն . *Ջալհանց ասնից տարեկանաց հեթանոսաց չՀաւ ասարել . Եապր . ծԲ : Ասի առեալ է Թերևս և գրուագիւնն Հին բ . *Ջալանց . գիւսապաշտ , կամ գիւանուեր ՚՚ :

ՋԱՂՈՑ . ի . ից . գ . Գրի և ՋԱՑԼՈՑ , ՋԱՑԼՈՑՏ , և ՋԱՑՂՈՑ . (լծ . Հյ . ՀլոՑ , և Հայ՛ի իբր խուրձ կամ բազմութիւն պատազանց՛ի մի ոյցակ . և Թ . Ջալբ .) Բ՚ԻՒ . քուբ . կարիճ . արՋատուՒՒ , և գաւազան գանից . ապտ , ղէրգեապե , գէրգաճ . *Հրամայեաց Ջալոտիւք հարկանել յեւկար . մինչ՛ի գանել աւանդեալ զոգին : Տանջել Ջալոտիւք : Ջալատիւք Հարկանել : Սաուար Ջալատիւք ձայնիւք Բրօք Ջարդել ... խորատ . կեալ Ջալոտիւք . Խ՚ր . ՛ի . 14 . ՃՃ : Սէոխան : *Առին քարինս և Ջալատաս , և ՛ի գիշերի սպանին զնա . Տի ԲԷ . յոանէս . ծԲ : *Կարէ քառատասն կապիճ Ջալոտ : Օքսա կապիճ Ջալոտ մանրեա՛ի վերայ ք , նոյն էր : *Չարկանել գալոտ Ջալոտիւք . Հ . օգ . ծԲ . և այլն : *Ջարկուած Ջալոտիցն առեալ սքանչ աւանդելով զոգիսն . Տծ :

ՋԱԽԵՄ՝ կամ ՋԱՂԱԽԵՄ , եցի . Ն . բախել և հարկանել ուժգին ցպատառումն . խորտակել . փչել . լափափ , ՃաՀգ փեյէ Եարմագ , ԷղԲէ . *Խաչիւն Ջախեալ զգլուխս վիշապին : Ի նմա պրՆատորին Ջալիեցեր

ղարդարեն զանազան քանդակօք . Լբ . ի՛ս : "Նոճ ասաց զպշրակս ձեղուանն . և պշրակ ասին քաջայարմարք ոմանք և դրօշելաք ասխատակայն կառուցմունք , որք զձեղուանն գեղեցկութիւն զանազանացուցանեն : Իսկ նոճ քեզ ասացեալքս պշրակօք զի՛ նեղքս գործոյն ղկապմունն գեղեցկացուցանէ : Պշրակք մեր՝ նոճք . պշրակ՝ մարդակերն . Նիս . երգ : *Դիա լաւանդք մեր , պշրակք՝ տախտակք քաջայարմարք՛ի նկարս : Որոյ ունկեան վէմ երկուց որոց , և պշրակք , բանն մարմնացեալ . Վրդն . երգ : *Պշրակ , չինուած մարդակով և ասխատակով . Հին բ : *Պշրակք ձեղուան տախտակաց հողմք հոսեալ . Բենիկ : *Առ՛ի չժուժել ձիւռղեալ պշրակաց տան միոջ ղդոգ առեալ ձեղուն՝ լինելով նմա անզեր . ծանեալն ծուղակ , սուգեալ ընկենու զնա՛ի ձեռս արանց քաջաց . Աճառ . Ե . 2 : *Ելանիցէ հաւանիցէ ծուխն մինչև՛ի նա՛ի ծակոց առաստաղացն և ընդ որմածելոյս պշրակին . Եփր . առեաց : *Նոքա լքեալք (՛ի հրգեհեալ տան) , իբրև մի մի՛ի պշրակաց անդէն՛ի նեղքս այրեացի . Պիտառ :

ՊՐՈՊՈՍԻՏՈՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Վերակացութիւն . նախագահուն . առեալ՛ի լտ . բառ . Prepositus . *Ընդեր զպատիւ պրոպոսիտուսեիդ . ճ . Ա :

ՊՐՏՈՒ . ոյ , կամ ի , ոց . գ . Πάπυρος . Papyrus , juncus . որ և ար . պէրպէ , պէրպէնէ . կնիւն և եղէգն լայնաւեղս կամ երկայնատերև՝ ազգի ազգի . յորմէ հիւսին փսիաթք և սիրապք . ոյզ և այն որ բուսանի յեգիպատս առ նիլոսիս , ղորոյ զսերևս՛ի հնումն վարիւին՛ի դրուագի . սակ . հասէր գամբռը , և ե՛ռգէր եաֆրազը . *Մի՛ թէ կանաչանայ պրտու առանց ջրոյ : Ընդ ազգի ազգի ծառուց ննջէ , առ պրտուով և եղէգամբ և կնիւնով : Ցամաքային ամուրս եղէգան և պրտուոյ . Ցոբ . Ը . 11 : Ի . 16 : Ես . ԺՇ . 6 : *Պարիսիք են՛ի դուզ նաքեայ նիւթոյ , յորոց կարի գձուձ գետնասորս՝ ի գաւառին պրտուոյն . Փիլ փեսախան : *Ոչ պրտու պրտուի պիտանացու լինի յընդդիմակացուի . իսկ քո զօրաւոր դողով պրտուով գվիշապն խափանեաց . Եփր . առեփզ . կամ յենուվ և յեղէս : Երկիր տրզմոյին բուսուցանէ պէսպէս եղէգունս և պրտուս անշահս այրելիս նրոյ . ոյնպէս և որովհայն անժուժկալի բղխէ զյոլովութիւն ախտից . Եփր . պն : *Պրտու՝ իւղով Թրջեցէք , և լուցիալ՝ այնու զկողս գորս խարչեցէք . Ճ . Գ : *Հրամայեաց գասաւորն պրտու Թանալ՛ի ձէթ . և վառեցին հրով , և պրտուն այրեցաւ , և մնաւունք պրտի ոչ այրեցան . Հ=Ց . յոանէս . Ի՞ : *Վառեցին պրտուովք զմատունան : Այրեցաւ պրտուքն , և մնաւունքն անարատ մնացին . Տի ԲԷ . յոանէս . ծՁ : *Հրամայեաց գաւառացոջ հարկանել , և իբրև զպրտու կակղութիւն գիպեր՛ի նա . Հ . ԱԻԼԿ : *Ձոր պրտու դիր՛ի նեղքս ... Որմանք առնուն չոր պրտուս . Վ՚ոփ . ՃԿԷ . ԼՆ :

ՊՐՏՈՒՄԱՆԴ . ա . Կազմեալ՛ի պրտուոյ և մածուցեալ կապով . *Մովսէս պրտուամանդ տապանաւ ընկեցաւ՛ի գետս . Լ ծ . Ի՛ս :

ՊՐՏՈՒՆԱՑ , տուկի , Հբոյ . կի՛ Παπύρους , παπυρώδης . Papyraceus . Գրի և ՊՐՏՈՒԽԱՆ . Որ ինչ Հ՛ի պրտուոյ հիւսեալ կամ չինեալ . պալատան , հասըրգան , գամբռան . *Ինչ մոյնն տապանակ պրտուեայ . Նս Ք .3 :*Պրտուեայ տապան . Շ . այբ : Ե ալանի . Հդ : *Պրտուեղէն տապանակ . Տծանի : *Ադրար պրտուեայ խուղ՛ի վերայ նորա : Պրտուեղէն էր տնկոցին իւր՛ի վերայ գետնոյ . Տի ԲԷ . ՆՀ . ծԷ . Ե ծԷ : *Ադրարին նմա խուղ պրտուեղէն : Ելից զպրտուեղէն խուղ նորա . Վ՚ոփ Հդ . ծԲ : *Մի՛ գրեացեն՛ի մագաղաթ , այլ՛ի Թուղթս պրտուեղէնս . Վ՚ոփ Հդ . յ :

ՊՐՏՈՒՆԵԱՑ կի՛ եան . և ՊՐՏՈՒՆԵՂԷՆ . գ . Պարիսիս . փսիաթ . Խբսիբ . հասըր . *Զգեցեալ էր պրտունէս : Զգեցեալ էր զպրտունեանն (այլ Ձ . զպրտեանն) . Վ՚ոփ Հդ . յ : *Ածեալ պրտունեղէնս՝ կալան զբերան ջրհորին . Վ՚ոփ ոմ : *Զանարժանս կրօնաւոր՛ի վերայ պըրտունեղինի հանգուցեալ . որպէս և վայելէ ՝ըր ձևոյս . ժղ հոմիլ : *Գոլեն զմիայնակեացն՛ի վերայ պրտունեղինին նստեալ , զի լոյր : Մի՛ Ֆանեալ յանձնէ զպրտունեղէնն . Վ՚ոփ Հդ . յ : *Ոմանք մերկք , ոմանք պրտունեղինք առանց Թեզանաց . Հ=Ց . ՆՎ . ծԲ :

ՊՐՐԻ . գ . Հուն . պտուղն հունի . չուա . զողալ . գէշէլճէփ , ղէղալ , էֆրնէփ , գէրանիյա . լտ . Cornum . իտ . Cornuola , corgnuola . *Պրրին օգտակար է լուծմանն փորոյն . Բժշէրն . և յօրինակս ինչ Գալէան :

ՊՐՔԻ . գ . Բառ ռմկ . որպէս արաբ . պիրէ . այն է Աւազան կամ փոս՝ ուր ժողովին զջուր . *Ուղղեն զջուրն (անձրևի) ՛ի յամուն ուրեք իբր՛ի պրքէ . և անդ յատակի՛ի պղտորութէն , և ապա մտցէ ՛ի ջաւտունն . Վ՚ոփ . Ի :

ՊՐՕՆ , ի , ից . գ . Մազ այծեաց , և ծրար նորին . Բ՚ՔՓէ . *Եւ ասաց տանել նոցա պրօն և վուշ , զի աշխատեցայց ասէ . Հ . էէՒԲ . ծՁ :

ՊՐՕՒՆԴՈՐՆ . գ . Որ գործէ զպրօն՝ Ի և մականուն կոստանդին կամ Թոմկիկոսի կատուկեցւոյ կամ ասեցւոյ . Թերևս որպէս ռմկ . Ռ՚ՔՓէ՚ի էրէյէձի , կամ ղուձի , ոօֆձի , պօյաճի : ՑԻՂՈՓ :

ՊՐՕՍԽՈՒՄԻ . ՊՐՕՏՈՆ . Տ . ՊՐՕՍԽՈՒՄԻ , ՊՐՈՏՈՆ :

ՊԻԷՏ . ՊԻԵՏԷՍ . Տ . ՊՈՒԻՑ , ՊՈՒԽՏԷՍ , և այլն :

ՊՕՉ . ո . գ . } Բառ ռմկ . Գոյն կանաչ

ՊՕՉԼԱԽ . } փըռփըխ . և դեղին կամ բացադոյն կանաչ . ըստ մեզ բացասորի չն . բառ . χλωρός , χλοεινος , virens , herbidus , pallidus , flavus . վասն որոյ ՛ի Ցոբ . Ը . 8 . *Տէսի և ահա ձի չլոռասոյ , դրիչք՛ի լուսանցս կամ՛ի մէջն տողիս նշանակեն . *Որ է պաշ լոխ ... *Գողէլիքն (ձիոց) ՛ի դոյներն երեք են . պղտտոն խաստուէնն (գովէ նախ) զպօզլէն , և ՛ի յետ զչնդիկն , և ապա զքուժայթրէն . Վ՚ոփ . չէ : *Թէ ձին սև լինի , պօզ լինի , դեղին լինի . Երազահան :

ՊՕԴԻՊՈՒԴԻՍ . Տ . ՊՈԴԱԳՈՂ :

ՊՕՂՈՍՆԱՆ , կամ ՊԱՒՂՈՍԵԱՆ . ա . Որ ինչ անկ է ոչն պօղոսի առաքելոյ . *Պարծանք պօղոսեան . Շ՚ :

Եւ Հեռուոյ ոչն պօղոսի . *Ես պօղոսեան եմ , և միւսն՝ եթէ ես ապողոսեան . ա . Ւոր . ա . 12 :

ՊՕՂՈՍՆԱՆՈՒ , եանց . գ . Պօղոս և ընկերք կամ գործակիցք նորա . *Եւ ոմբաթձալ՛ի պահել պօղոսեանց՝ եկին՛ի պերդէ պամֆիլեայ . Դծ . ծՁ . 13 :

ՊՕՍՊՕՅՈՂ . Բառ ռմկ . որպէս կեղծաւոր . խարէբայ . չուղքօրլե . *Կին չար՝ կաքաւ երկմիտ , կատու խրճրնկեց , աղուէս պաւսպաւսող . Ռոխէոր :

ՊՕՏՈՒՈՒՄՕ . գ . Բառ ռմկ . որ է գեօղնափոյ նկու . սալ՛ի գերս Մարքիսի ասի . *Գօլզէոս՝ բոլորակ և աստիճանօք Թէաթրոն , զոր հայք պօտուռում կոչեն ն :

ծԷ . և ծԷ : *Ադրարին նմա խուղ պրտուեղէն : Ելից զպրտուեղէն խուղ նորա . Վ՚ոփ Հդ . ծՁ : *Մի՛ գրեացեն՛ի մագաղաթ , այլ՛ի Թուղթս պրտուեղէնս . Վ՚ոփ Հդ . յ :

ՊՐՏՈՒՆԵԱՑ կի՛ եան . և ՊՐՏՈՒՆԵՂԷՆ . գ . Պարիսիս . փսիաթ . Խբսիբ . հասըր . *Զգեցեալ էր պրտուեէս : Զգեցեալ էր զպրտունեանն (այլ Ձ . զպրտեանն) . Վ՚ոփ Հդ . յ : *Ածեալ պրտունեղինն՝ կալան զբերան ջրհորին . Վ՚ոփ ոմ : *Զանարժանս կրօնաւոր՛ի վերայ պըրտունեղինի հանգուցեալ . որպէս և վայելէ ՝ըր ձևոյս . ժղ հոմիլ : *Գոլեն զմիայնակեացն՛ի վերայ պրտունեղինին նստեալ , զի լոյր : Մի՛ Ֆանեալ յանձնէ զպրտունեղէնն . Վ՚ոփ Հդ . յ : *Ոմանք մերկք , ոմանք պրտունեղինք առանց Թեզանաց . Հ=Ց . ՆՎ . ծԲ :

ՊՐՐԻ . գ . Հուն . պտուղն հունի . չուա . զողալ . գէշէլճէփ , ղէղալ , էֆրնէփ , գէրանիյա . լտ . Cornum . իտ . Cornuola , corgnuola . *Պրրին օգտակար է լուծմանն փորոյն . Բժշէրն . և յօրինակս ինչ Գալէան :

ՊՐՔԻ . գ . Բառ ռմկ . որպէս արաբ . պիրէ . այն է Աւազան կամ փոս՝ ուր ժողովին զջուր . *Ուղղեն զջուրն (անձրևի) ՛ի յամուն ուրեք իբր՛ի պրքէ . և անդ յատակի՛ի պղտորութէն , և ապա մտցէ ՛ի ջաւտունն . Վ՚ոփ . Ի :

ՊՐՕՆ , ի , ից . գ . Մազ այծեաց , և ծրար նորին . Բ՚ՔՓէ . *Եւ ասաց տանել նոցա պրօն և վուշ , զի աշխատեցայց ասէ . Հ . էէՒԲ . ծՁ :

ՊՐՕՒՆԴՈՐՆ . գ . Որ գործէ զպրօն՝ Ի և մականուն կոստանդին կամ Թոմկիկոսի կատուկեցւոյ կամ ասեցւոյ . Թերևս որպէս ռմկ . Ռ՚ՔՓէ՚ի էրէյէձի , կամ ղուձի , ոօֆձի , պօյաճի : ՑԻՂՈՓ :

ՊՐՕՍԽՈՒՄԻ . ՊՐՕՏՈՆ . Տ . ՊՐՕՍԽՈՒՄԻ , ՊՐՈՏՈՆ :

ՊԻԷՏ . ՊԻԵՏԷՍ . Տ . ՊՈՒԻՑ , ՊՈՒԽՏԷՍ , և այլն :

ՊՕՉ . ո . գ . } Բառ ռմկ . Գոյն կանաչ

ՊՕՉԼԱԽ . } փըռփըխ . և դեղին կամ բացադոյն կանաչ . ըստ մեզ բացասորի չն . բառ . χλωρός , χλοεινος , virens , herbidus , pallidus , flavus . վասն որոյ ՛ի Ցոբ . Ը . 8 . *Տէսի և ահա ձի չլոռասոյ , դրիչք՛ի լուսանցս կամ՛ի մէջն տողիս նշանակեն . *Որ է պաշ լոխ ... *Գողէլիքն (ձիոց) ՛ի դոյներն երեք են . պղտտոն խաստուէնն (գովէ նախ) զպօզլէն , և ՛ի յետ զչնդիկն , և ապա զքուժայթրէն . Վ՚ոփ . Ի : *Թէ ձին սև լինի , պօզ լինի , դեղին լինի . Երազահան :

ՊՕՂՈՍՆԱՆ , կամ ՊԱՒՂՈՍԵԱՆ . ա . Որ ինչ անկ է ոչն պօղոսի առաքելոյ . *Պարծանք պօղոսեան . Շ՚ :

Եւ Հեռուոյ ոչն պօղոսի . *Ես պօղոսեան եմ , և միւսն՝ եթէ ես ապողոսեան . ա . Ւոր . ա . 12 :

ՊՕՂՈՍՆԱՆՈՒ , եանց . գ . Պօղոս և ընկերք կամ գործակիցք նորա . *Եւ ոմբաթձալ՛ի պահել պօղոսեանց՝ եկին՛ի պերդէ պամֆիլեայ . Դծ . ծՁ . 13 :

ՊՕՍՊՕՅՈՂ . Բառ ռմկ . որպէս կեղծաւոր . խարէբայ . չուղքօրլե . *Կին չար՝ կաքաւ երկմիտ , կատու խրճրնկեց , աղուէս պաւսպաւսող . Ռոխէոր :

ՊՕՏՈՒՈՒՄՕ . գ . Բառ ռմկ . որ է գեօղնափոյ նկու . սալ՛ի գերս Մարքիսի ասի . *Գօլզէոս՝ բոլորակ և աստիճանօք Թէաթրոն , զոր հայք պօտուռում կոչեն ն :

Ջ

Ջ . Տասն բառաձայն՝ անուանեալ Ջէ . որ և ասի միշակ , զի լերկ է քան զՃա , և Թաւ քան զՃէ . *Միշակ է ՃԷն՝ ծայի և ջէի . Թր . էեր : Աահ և կրկնակ , որպէս բազ կացեալ՛ի ՃՁ , կամ չՃ , ՃՁ , փՂ :

Ջ . Երբեմն լծորդ գտանի ընդ Ր . ել հաջել կամ հաչել . կարկաջել , կարկաչել . յօրանջել , յօրանչել . չղջիկան , ղղջիկան : Եւ չատ ևս ընդ Ճ . ել գէջ կամ գէՃ . բջիջ . բՃիՃ . ֆանջալ , ֆանճալ . կնջիլ , կընՃիլ . ՃանՃՃ , ՃանՃ : Որպէս և որ ինչ ըստ պրս . և Թ . հնչի իբր ւ կամ չ , պրաբացիք հնչեն Ճ , ֆ , խ , ւ , և այլն :

Ջ . Որպէս Թուանշան՝ է ԻննհարիւՒ :

Ջ . *Ջէն , Ջանիւ ասէ հասցես շնորհաց , մի՛ ծոյլ կենար և դեղերած : Ջնջել ասէ զհոգիդ ջըրովք , յախտից մեւոյ ջերմ արտասուօք . Շ . այբ :

ՋԱԲՐՈՆ , կամ ՋԱԲՐՈՒՆ , ի , ից . գ . Բառ գաղղ . չաբըրօն . Chaperon . ՛ի լտ . Capero , tegmen capitis . իտ . Cappuccio . այն է Վերարկու . ծածկոյթ գլխոյ կրօնաւոց : Մ՚ե . ապր . ռաէպ : Որպէս և Մ՚ոբՒՒՒ գրէ . *Ցեկկզեցին գլուխ՛ի պաչաճն՝ կարմիր սկառլատ ջաբրունս տարցեն՛ի գլուխս իւրեանց ՚՚ :

ՋԱԲՐՈՒՆԱՒՈՐ , ի . ից . ք Վերարկուոր : Մ՚ե . ապր :

ՋԱՂԱԿԱՆ . Տ . ՋԱՑԼՈՑԱՆ :

ՋԱՂՃԱՆԿ . անց . գ . Բառ անյայտ , որպէս հեթանոսական ջայլք կամ նուագք կամ Ջահք , և այլն . *Ջալհանց ասնից տարեկանաց հեթանոսաց չՀաւ ասարել . Եապր . ծԲ : Ասի առեալ է Թերևս և գրուագիւնն Հին բ . *Ջալանց . գիւսապաշտ , կամ գիւանուեր ՚՚ :

ՋԱՂՈՑ . ի . ից . գ . Գրի և ՋԱՑԼՈՑ , ՋԱՑԼՈՑՏ , և ՋԱՑՂՈՑ . (լծ . Հյ . ՀլոՑ , և Հայ՛ի իբր խուրձ կամ բազմութիւն պատազանց՛ի մի ոյցակ . և Թ . Ջալբ .) Բ՚ԻՒ . քուբ . կարիճ . արՋատուՒՒ , և գաւազան գանից . ապտ , ղէրգեապե , գէրգաճ . *Հրամայեաց Ջալոտիւք հարկանել յեւկար . մինչ՛ի գանել աւանդեալ զոգին : Տանջել Ջալոտիւք : Ջալատիւք Հարկանել : Սաուար Ջալատիւք ձայնիւք Բրօք Ջարդել ... խորատ . կեալ Ջալոտիւք . Խ՚ր . ՛ի . 14 . ՃՃ : Սէոխան : *Առին քարինս և Ջալատաս , և ՛ի գիշերի սպանին զնա . Տի ԲԷ . յոանէս . ծԲ : *Կարէ քառատասն կապիճ Ջալոտ : Օքսա կապիճ Ջալոտ մանրեա՛ի վերայ ք , նոյն էր : *Չարկանել գալոտ Ջալոտիւք . Հ . օգ . ծԲ . և այլն : *Ջարկուած Ջալոտիցն առեալ սքանչ աւանդելով զոգիսն . Տծ :

ՋԱԽԵՄ՝ կամ ՋԱՂԱԽԵՄ , եցի . Ն . բախել և հարկանել ուժգին ցպատառումն . խորտակել . փչել . լափափ , ՃաՀգ փեյէ Եարմագ , ԷղԲէ . *Խաչիւն Ջախեալ զգլուխս վիշապին : Ի նմա պրՆատորին Ջալիեցեր

զգլուխ . Շար : * Ջամենայն զօրս խորտա-
կեալ չաղխէին՝ որք միանգամ եւլին ընդդէմ
նոցա պատերազմիլ, չաղխեցին մանր իբրև
զգոչի . Ղևոնդ: * Ջնջել չարգել չախել .
Ցհ. իբ :

ՋԱԽՈՒՄՆ, կամ ՋԱՂԽՈՒՄՆ, խմոն.
գ. Ջախելն, և չախիլն. * Եհար, և չրուեաց
զոզիսն . և այսպիսի չախմամբ վախճանե-
ցաւ : Ջախմամբ անգամոց (մարտիրոսաց).
Խոր. Ի. 43: Ը. գազ :

ՋԱԽՋԱԽ կամ ՋԱՂՋԱԽ . ա. Որպէս
Ջախչախեալ . Ջախեալ . մանրեալ . խոր-
տակեալ . Τεθλασμένος, συντριβόμενος , συν-
τριβὶς . Contusus , contritus , fractus .
Խոթբոթ . փըրէփ . լաւլափ . եղէգ . * Ցուսա-
ցեալ ես ի չուսն եղեգնեայ ի չախչախ
(կամ չազչախ) եգիպտացին. Ես. Ը: 6: * Ա-
նօթ մի չաչխաւ անպիտան անկեալ գինիի .
Թղթ. Բարսղ: * Մի կողմն Թագաւորութեանն
հզօր կայցէ , և ի նմանէ եղիցի չախչախան
(յն. Ջախչախեալն) : Դան. Ի. 42:

Նմանութիւն՝ Կցկտուր. փուռ . անպիտան-
ապատգամաւորեալ եփրփռաւթ, ծոռոխիթ-
ոլ և ՋԱԽՋԱԽՈՒՆ ասի . * Ի բազում և ի
չաղչախ խօսից անտի երբայեցւոց . Եփր .
փիփ : * Խելայեղ և չախչախ մտածութիւն :
Սուա հանապատիս լինել զբոյնդ չախչախ
և անտակատիք խորհրդոյ խնամս . Ցհ. իմ.
երես : * Ջոյն և զչախչախ և զչեզոսանեղս
ագանիցն և զգնացս չընդունիմք . կանան :
* Ջխարդաւանս չախչախս նմա հնարէր մա-
սուացանել . Ցհ. իբ :

ՋԱԽՋԱԽՈՒ. գ.Տ. ՋԱԽՋԱԽՈՒՆՈՒ * Ջոլիքս
չախչախս չայգոցայ՝ի վերոյ զօրու նորա
ածէր. Ցհ. իբ :

ՋԱԽՋԱԽԱՆՔ, կամ ՋԱՂՋԱԽԱՆՔ.
նաց. գ. Συντριμμός. Contritio . Հποτομή,
abscissio, amputatio. Ջախչախումն. խոր-
տակումն . բեկումն. կտտրած . հարտած .
* Պաշարեցին զիս չախչախանք մահու. Բ.
Ես. Ի. 5: * Ջձեռն իւր ձախ ձգեաց՝ի ցիկոն,
և զալ իւր՝ի սպառազուս չաղչախանն՝
անպիտանացուցանել . Դոփ. Ի. 26:

ՋԱԽՋԱԽԵՄ, կամ ՋԱՂՋԱԽԵՄ .
եցի . ն. Συντρίβω. Contero. Ջλάω,συνθλάω,
contundo, confringo . ֆxxλάω, defringo,
quatio . Ջախել իապառ կամ չարաչար .
փշրել . մանրել . խորտակել . բեկանել . նոփ-
րել, նոփրեւ, ճաղեքնել . գերմփ, եղէգ .
լաւլաւմփ . * Ջեզէգն չաղչախեալ (կամ
չախչախեալ) մի բեկցէ . Ես. Խ. 3: Ե Մ փո-
խ. 20: * Ցուսացեալ իցես ի չուսն եղեգ-
նեայ չաղչախեալ յեգիպտոս . Ի. Ի գ. ծԵ-
21: * Չաղչախեացէ զայն ի ԹԷոցն . Ղևո .
ա. 17: * Ի վուրս չայս չախչախացուք զզ-
գլուխ օձին , որպէս և վերկիլն ի Յուդան
յորգանանու չախչախեաց զգլուխ վիշապին .
Թեոփ. Ի: * Չախչախեցաւ գլուխ վիշա-
պին : Ի չոլնել անաւղն՝ առ հասարակ Յուզ-
չախեին ոսկերք նորա . Ճ. գ: * Ոչ բրաս
չախչախեալ . Մի՝ չաղչախեր զքեզ կեալս :
Չաղչախել զբարձս աւազակացն . . . Չաղչա-
խեցան բարձք երիցուցն նոցա . Եղիս. Իփ:
Նար. ծԷ: Իգն: * Գայնէր ոչ կարես . իսկ
չաղչախել զմարգինս քո ծանուրքէ կերա-
կրոցն ետրիցես : Բրս. պՀ.ա: * Չախրս չաղ-
չախեալ և զնանաւրն ած ոչ արդամարհէ .
Մեխ. չՆփ:

ՋԱԽՋԱԽԻՆ . գ. }
ՋԱԽՋԱԽԻՔ . } Չախչախեալն, և իւրն.
ՋԱԽՋԱԽՈՒՄՆ . }
մանրումն . խորտա-
կումն . և ճաղաղիք արեան . * Բազում
չաղչախիւն և չեզուն արեանց գործեն :
Չանգիրդ ընդ վզեալ չախչախմամբ . Ջէր .
իբ : Խոր. Ի. 76: * Յաղաչականութիւն գա-
զրեալ չաղչախեալ զգեստս . և արեան չախ-
չախիւն զգեստս հաւատացելոց . Ո՚՚հ:

ՋԱԽՋԱԽԱՒՈՒՆ . կամ ՋԱՂՋԱԽԱՒՈՒՆ.
ա. Տ. ՋԱԽՋԱՒ . * Որոյ աւուն անուղղայ կա-
մակորութիւն չախչախուն խորհրդին անգէն
ընդհատ եւլէր . Ղևոնդ :

ՋԱՀ, ի, ից. յոգն. լինի և Հահունք .
գ. Λαμπάς. ծձ, ծձծ. Fax, taeda. πῦρ ,
πυρά, pyra, rogus. φανός, lanterna, can-
dela. Ճրագ բոցաբորբոք՝ի գիւղսաւսա և
յիւղային փայտից, ՝ի խրձանց եմն . խոշոր
վառելի. մանրեղէն լուցեալ պայծառ . զամ-
պար , և լոյս կամ բոց մեծ՝ իրօք կամ նմա-
նութեամբ. Եեւ ֆ-ոմբ, ֆեւաէ , ֆլոպֆ, ֆւյֆաի,
գանգիւ . * Ջահս ի մէջ սափորոցն : Առին
զջահսն : Կապեաց ի միոցին զջահսն , և ե-
լոյց հուր ՝ի չահսն : Ջահիւք և լապտերօք
արծաթեօք . Դ՚՚ : Ցոդբ : Ի. ֆ: ՅՀ. ծԷ. 3.
եմն : Իակ Ցոդբ. Է. 5. * Լուցանէին ջահս ՝ի
վերայ աշտարակացն ՚՚. յն. կրակ , կամ
խարոյկ : * Սաանեցին զանձինս առաքելոց և
ջահից . Շար : * Գեթսամանի , որ Թաղդա-
նի ձոր պարարտութեամբ կամ ջահից , ընդ որ
գտանիցէ ջահիւք ՝ի գիշերի փախչէր յաբեսա-
ղոմայ . Մեխ. չի:

Նմանութիւն . * Որ վերինական ջահն զա-
բեգանն արարեր լուսաւորիչ երկինի և երկրի:
Այսպիսի ջահունս և զարեգակունս անուշ-
ցաներ. Ճ. Բ: * Որոց ՝ի խաւարի և ՝ի գի-
շերի էին՝ ջահ առաքինութեանն Աքսու գի-
տութեան ջահ վառեաց գնոսա յաւատ լուսոյ
անահ , զոր ինքն բնութեամբ ունէր . Կի-ըւ . չի:
Իգն: * Ճրագ եօթնաջահեան վառեալ՝ յան-
չիջիլ ջահէն իմմեն. Տաղ : * Ջահ վառեալ
աբ սերմբէն՝ կայր ՝ի սպասու դիւրոյ վիմին
(դերեզմանի փրկչին). Շ. փաղ: * Խաղաղա-
սեր կրծնաւոր՝ ջահ պայծառ է եղբայրութեան .
Նեղոս : * Չարասանեկան ջահք (նշանակ սերոյ
և ուրախութեան) . Ցձի : Փիս Աա ոբս. իբ:

ՋԱՀ . Ջարդ եկեղեցեաց առակսեալ՝
ջահիւք բազմաթիթս կանթեղաց կամ մո-
մեղինաց . ասէը . * Ջահ մի՝ ունելով յին-
քեան կանթեղս դարեւր և երկոտասան :
Ջահս այս ճախր առեալ՝ ի գլուխ կաթող-
զեկեսս : Ջաւխաւոր ջահ մի այլ յանուն սրոց
քառասնիցն՝ ունելով յինքեան կանթեղս
բսան թուոյ նոցա . Ցիշոփ :

ՋԱՀԱՐՈՐԲՈՔ . ա . Բորբոքեալ իբրև
զջահ . լուսաւորբոք . բոցաճաճանչ . * Որ
ջահաւորբոք լուսով պայծառացուցանեն
զեկեղեցիս քրիստոնէից: Ամենազարդ պայ-
ծառութեամբ ջահաւորբոք լուսաւոր անօթոց .
Ճ. Բ: Նոր. Ֆ. 9: * Արեգակին ոչ ապահա-
նի, այլ ընկզմի՝ի ջահաւորբոք փուռացն քրիս-
տոնէից . Մեխ. չ: * Ի ջահաւորբոք գալստենէ նոյս
յայլեթ և ընկզմի լոյս լուսաւորացդ. Եր ե-
ծոխ :

ՋԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ. Դրութիւն զոր-
ջահս . լուսափայլութեամբ հանգոյն ջահի .
պայծառութեամբ . * Խոստիք սքանչ ասացեալ
հագուստ որութիւնք գունակս գունակս պայծա-
ռացուցանեն զպատուիս մեծի աւուրս . Թեո-
դոր. Խոս:

ՋԱՀԱՋԱՐԴԻԼ . իլ . Որպէս ջահիւք
զարդարել կամ իլ . լուսազարդիլ . պայծա-
ռացուցանել , պայծառանալ . * Ջահազար-
գեցան զամբարատիպալ անչէջ լուսով . Ցհ. իբ:

ՋԱՀԱՋԱՂԵՍ . եցի , ից , } ա. Λαμπα-
ՋԱՀԱՋԳԵՍ . ի, ից . } δηφόρος, δα-
δούχος. Qui lampadem gestat, facem ge-
stans, lampade fulgens . Որ զգեցեալ է
զզգեստ մեծ . և կրոջ լինքեան կամ ՝ի ձեռին
զջահ . զամանէլն . լուսազգեաց . լուսակիր .
ընդունայնական լուսոյ . լուսազարդ . * Ո-
չխար չեր բերկրեալ՝ Հաղագեաց կոյս , ան-
չէջ ճառագայթ , պայծառացեալ քան զ-
լուսոյն : Կուսանք իմաստունք՝ մշտավառ
լուսով Հաղագեաց՝ ծագեն յարևմտից .
Եղիէ. ի Յայն: Խոր. Հռիփս: * Ամենայն Հա-
զագեաց կուսանաց . Թղթ . գաղ : * Գնայի
ընդ ամն Հաղագեաց՝ ընդ ճանապարհ, ընդ
որ ոչ էին ընթացեալ : Տեսի զիս գարձեալ
ընդ նա , որ Հաղագեսան էր. Վրփ Ի. 9 . իբ:

ՋԱՀԱՋԳԵՍՈՒԹԻՒՆ . իւր յ. Հաղագե-
սութիւն , կամ պայծառ զգեստութիւն , և Հա-
գուստ ունելով . * Հաղագեստութիւն պայծառա-
գեալ լուսեղանեկին զրապուրս իւրեանց . Շար :

ՋԱՀԱՋԳԵՍՏԵԱԼ . Տ. ՋԱՀԱՋԳԵՍ .
* Հաղագեստեալք ՝ի քէն , և գասեալք ընդ
հրեշտակս . Շար: * Գուցէ և մեք ազատեղի
զգեստիս անդ ՝ի Հարսանիսն երկնիցուք ,
ուր ամենեքեան Հաղագեստեալք պայծա-
ռանանան . սաղ. Հնհաղագեստիլք . յն. պայծառ
զգեստս ունին . Ոսի. յհ. Ի. 6:

ՋԱՀԱԼԻՑ . ա. Լուսալիր . լի պայծառ
լուսով . * Պայծառ քան զարեգակն, Հաղալից
քան զլուսին . Սարգ. ա. պ. ծԲ:

ՋԱՀԱԼՈՒՍՈՒԹԻՒՆ . Ֆ. Ոնեալն զլոյս

ՋԱՀԱԼՈՒՑՈՒԹԻՒՆ . Ֆ. Հահից . լու-
սաւորութեան . պայծառութեան . և լուցումն
կամ բոլորբոլին Հահից . * Բորբոքեալ բո-
յսափայլ Հահալուսութեամբ: Աւետաւթոյ Հահա-
լուսութեամբ յոգնաթիռ ճրագարանացն. Ա-
նան. Եիեզ : * Ի վերուստ Հահալուցութեամբ (կամ
Հահլուցութեամբ) աչխարհ ամենայն լուսաւո-
րեալ. Աֆաբ. ֆբօ. յն. φρυκτωρία, splendor,
excubiae facibus signum dantes.

ՋԱՀԱԿԱԼԵԼ . Տ. ՋԱՀԵՆԿԱԼԵԼ :

ՋԱՀԱԿԵՐՊԻ . Տ. ԼՈՒՍԱԳԵՐՊԻ . * Ի
մէջ պայծառութեամբ բոցոյ հնոյին Հահակեր-
պեալ փայլատակէին . Թեոփ. պՀ :

ՋԱՀԱԿԻՐ . ա . Որ կրէ զինքեան զջահ .
* Ջկարապետն տուընչեան՝ զառաւօտն յով-
հաննէս՝ ապանմամբ եւլոյծ , զգլուխ Հահակիրն ,
զՀրագն Հաւատոյ. Բաբիդ. չհ. ֆ:

ՋԱՀԱԿԻՑ . ա . Հահաւոր կամ Հահա-
զգեաց զոյգ ընդ սլոյոց . * Ալ կուսանասյքն Հա-
հակիցք, և քոմ գոլ խաչակիցք . Տնտ :

ՋԱՀԱՆԱՄ . ացայ . լ. Պայծառանալ
որպէս զջահ . * Միոք յեօթնեակ բնութեան...
Ճրագացն տեսանողին Հահանալ նոր. Ծբ :

ՋԱՀԱՆԱՄԱՆ . ա . Նման Հահի . բոյա-
կերպ . * Ջահանմանն վառեալք սիրով Ո-ՒԻ:

ՋԱՀԱՊԱՅԾԱՆ . ա . Պայծառ որպէս
զջահ, լուսապայծառ . * Ջահապայծառ լապ-
տերօք առաքինութեամբ . Թեոփ. պՀ:

ՋԱՀԱՎԱՌ . ա . վառեալ որպէս զջահ .
Ջահաւորբոք լուսաւորեալ . * Բանն Հահա-
վառ՝ ամենիսեալ զՀաւատացեալն ետուելոյն
լուսոյ : Կանթեղաբորբոք Հահավառ զամ-
բարանեցոյ լուսով փայլեցոյց : Դպիրքն Հա-
հավառ լապտերօք . Ճ. Գ : Նար. Խբ: Մաբ:
* Ջահավառ անշէջ լապտերօքն մատանել ՝ի
յաւուրսն ընդ իմաստուն կուսանան. Տաղ:

ՋԱՀԱՎԱՌԵՄ , եցի . ն . Որպէս զջահ
վառել . լուսաւորել . պայծառացուցանել .
նբ. պայծառանալ . * Ջհրաւէն (զյովհաննէս)
Հահավառեալ զնա ՝ի բարձունս երկնից. Ներ:
՝ի յհ . Ի: * Ջնաւորեալ ես և զեզակի լոյսն
առանձինս լուսով հրաշ առ հրաշ Հահավառեալ՝
յերկինսդոյս ուրախասիան . Թեոդոր . Խ: *
Ջգնենուին Հահավառեալ՝ զլոյսն անչէջա-
նելի. Գէդ :

ՋԱՀԱՎԱՒՈՒԹԻՒՆ , գ. վառումն եւ
Հահի . լուսաւորութիւն . պայծառութիւն .
* Որ ծայրագոյնք են լոյս , և գամպարափայլ
Հահավառութիւն պայծառանան , և լուսաւո-
րեա. Մագ. յէ. Խ:

ՋԱՀԱՒՈՒՏՈՒ . Տ. ԼՈՒՍԱՑՈՒ . * Գուշա-
կեալ զբեզ ՝ի վաղու՝ ևան ազգին Հնհաստու,

առաքինոյդ լուսափայլ աշխարհս. ԳՆԺ:

ՋԱՀԱՏԵԱԼ, խմ կամ ընձերջիր Ջահատրեալ. * Յերբիս բաժանեալ յատկութիւն արփիագեղս և հրաշալափառս եռանձիւ Ջահատրեալ. Ժղ. ՀԻՐԱ:

ՋԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ջահաւորեալ. Ծագիլ. պայծառացուցանել. * Լուսաւորիչք զիւրեանց լոյսն՝ յահենարկիլ Ճառագայթից նորա՝ ի մէջ արարածոց նորա Ջահացուցանեն. ԱԹՈՒ: * Ղամբարափայլ լուսով Ջահացուցանել ընդ ոլորտս սիեզերաց զիշխատակ սիոյն. ՍԻՒՆ:

ՋԱՀԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ ոք կամ որ ինչ Ջահացուցանէ. * Ի նմանէ Ջահեալ և պայծառացեալ այլք այլուր Ջահացուցիչ լոյս. Ո«ՒՒԹ»:

ՋԱՀԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ձամբրոյ. Splendidus, fulgidus. Լուսաւոր. Ջահավոր. լուսաւոր. Ջահազգեաց. * Աւետիք և փառք ծոլովրդեանն իսրայէլի, և Ճառագայթաւորձակ պայծառութիւնք Ջահաւոր՝ ի դէմս հեթանոսաց: Եկեալ փութանակի՝ տեսին Ջահաւոր զասան յայրին. Ոխ. ԵՒ: Լ՚ՔՒ. ՎԻՔՏՈՒ:

ՋԱՀԱՒՈՐ. Ձաձոյ՚չոչ, ձաձոյ՚փոյոչ. Facem gestans. Ջահակիր. կրօղ կամ տալ նօղ ջահ. * Ընդդէմն Ջահաւոր քո է, լուսին սպասաւորուհի քո է. Ոխ. Վ:

ՋԱՀԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Պայծառաւորական. յայտնի. * Ա՚յս նիւթ Ջահաւորական (ձէ՛ր) մշտաբղբղք անաղօտելի: Ա՚հա յայտնապէս պատրուակ քօղոյ բարեզարդելոյ Ջահաւորական (այլ ձ. Ճահաւորական) բանիդ անկարելեացս. Նար. ՂԵ. Ե ԴԲ: Որպէս և ղԲ. * Ա՚ւրացեալ լինել զայս իր նշանակիչ Ջհար Ջահաւորական ոմն մարթէ իմանալ նաև Ճահաւորական:

ՋԱՀԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Καταλάμπω, ἐλλάμπω. Illumino, և այլն. Լուսաւորել որպէս Ջահ կամ Ջահիւ. լուսաւորս լինել. Ծագիլ. պայծառացուցանել. * Ա՚յն մուտ արեգականն Ջահաւորեաց զընդհանուր տիեզերս: Երկինն՝ ի վերուստ Ջահաւորէ լուսով զգալիս ցայս աշխարհս. Խոր. ԱԾԲ. Ե ԼԲՂՔ: * Արեգական արդարութիւնն արփիաձիրաչ Ջահաւորիչքն զսուրբսն Ջահաւորեաց: Լերինք պայծառակեալ Ջահաւորին: Լուսին զվեհն դիւբն՝ Ջահաւորէ. Զոր. կն: * Լուսին կապարհապաս լսել՝ արեգական պատս զքոյս գիւբն Ջահաւորէ. ՍԱՂ. կն: * Ղամբարամամբ լուսափայլմամբ Ջահաւորեաց զսովիւբս. Նար. գազ: * Որ զՋահաւորեալ և զանազատ զոյս՝ ի քէզ սլարագրեցիր: Ջահաւորեալ Նշան իւրեանց: Երեսեցուս Ջահաւորեալ վարդապետաւք և լուսակրօն վարուք. Ճ. Գ: Շար՚ժիս հառնիլ: * Ջահաւորեակալ Տաւասոյն վառմամբ: Ա՚յս օծուելն լուսոյ առ՚ի մէջ հեղեալ՝ ի հանգերձեալն Ջահաւորի. Նար. ՂՋ:

Մ՚երթ նէ՚ իրր հ. Ծագել, լուսաւորս լինել. * Ա՚նաեղբ ոչ ևս Ջահաւ որին քեզ. ԵՒԷ. Խոտ. Ք:

ՋԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Αὐγή. Splendor. Պայծառութիւն լոյս Ջահի. Ջահաւորութիւն. լուսաւորութիւն. * Ի դիւբերին լսպաթեայ երևելով իրրև ամենագիշեր Ջահաւորութիւն. Նխ. ի Ի՚ԷՕՓՏ:

ՋԱՀԱՓԱՅԼ. ա. ն. փայլեալ իրրև ըզՋահ՝ լուսաւորապէս. * Ջահափայլ պայծառաւոյս լոռուն պահոց՝ ի վերայ ժողովրդեանդ այ. ԵՒԷ. պհ:

ՋԱՀԱՓԱՅԼԵԼ. ե. փայլել որպէս ըզՋահ՝ լուսափայլել. * Եղկորակ նկատեալ մի՛ միանգ Ջահափայլեալ. Մ՚ագ. ոթ. Խ:

ՋԱՀԵՄ, եցի. ն. ե. յ. Նաև գել որպէս Ջահ, լուսաւորել, իլ. * Ընդ արև փայլեաց, ընդ լուսին Ջահեաց, ընդ աստղ ծագեաց: Ի նմանէ Ջահեալ և պայծառացեալ. ԳՆՅ: Ո«ՒՒԹ»: * Ճառագայթ քո փառագեղ՝ ի յիմաստիցս խորհրդանոց Ջահեացի: Ըշխարհեցեաց ընդ Թովմայի Ջահեացի հրամանս քո. Նար. ՅԲ: Մ՚ի. ՈՂ:

ՋԱՀԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ջահացուցանել. * Զոր օրինակ արեգակին՝ ինքնաբոյս բանիւք զամենեսեան Ջահեցուցանէր. Վրք ոսկ. (Ներ ձ. և տպ. Ջահեցուցանէր:)

ՋԱՀԸՆԿԱԼ. ա. Λαμπαδούχος. Lampadem vel facem gestans. Ունօղ և կրօղ Ջահի. լուսատու. * Ատուին Ջահընկալ լիներ (մոգուց). Ճ. Գ: * Ջարեգակին ունէիս արա գագոյն ընծայիւք զամենայն օրն Ջահընկալ քեզ Ճառագայթիւք. Բրս. պՀ:

Եւ իբր Ջահագգեաց, լուսատու. * Ամենայն եկեղեցիք Ջահընկալ և պայծառ զգեստուք զարդարեցաք. ԼԲ. ՁԲՐ:

ՋԱՀԸՆԿԱԼ. գ. Ἀκόλουθος. Acolythus. Պաշտօնեայ եկեղեցւոյ՝ լուցիչ ճրագաց, և բարձեալ ունօղ զմոմեղէն՝ ի ժամն ունայ. ԱԼՔԻ. յն. ագ՚ը՚ը՚ու. այսինքն հետեւօղ՝ իբր սրբանեակ սարկաւագաց. * Ձորրորդ կարգ ակոլիտին, այսինքն Ջահընկալին: Ա՚ղաչեացուք վասն Ջահընկալացդ, և յաղագս երգմնեցուցչաց. Մաշտ. ԿԼԻԶ:

ՋԱՀԸՆԿԱԼԵՄ, կի՛ ՋԱՀԸՆԿԱԼԵՄ, եցի. ն. Առնել իբր Ջահընկալ լուսաւորս. հասուցանել զլուսաւորս. * Ջահընկալեցեր զաւրեգական և զլուսնի, և զկնի զաւառս: Ջահակալեցեր՝ ի նմա զարեգական և զլուսնի մեզ՝ ի լուսաւորութիւն. Գնյ:

ՋԱՀՐՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն Ջահընկալի յեկեղեցւոյ. * Օրհնեա և այժմ զծառայս քո՝ ի գործ Ջահընկալութեանդ, լուսանել Ջահս՝ ի տէր եկեղեցի. Մաշտ:

Եւ ոմն լուսաւորութեան Ջահընկալ. * Մոգքն երկրպագեին Ջահընկալութեան աստեղն աւաքնորդութեան (ուր լաւ և ընթեռնուլ ըստ յն. Ջահընկալոս աստեղն.) ԿԻՒՐՂ՝ ի Ֆոյան:

Եւ ոմն լուսաւորութեան, մանաւանդ կրեալ ի ձեռս զմոմեղէնս. * Ի միասին ամենայն եկեղեցիք Ջահընկալութեան և պայծառութեան միաձայնեալ՝ ի պաշտամանն Ջահաստատեցաք. Տօնակ:

ՋԱՀԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Իրր ձերագալոյց. * Ընկոսս զանազանութեան ծանիր զչեզեցկաց. գոյն լուսոյ կարութեան աւուր առ երեկոյի Ջահընկալութեան. Լ՚ը. ՁԲՐ:

ՋԱՀԼՈՒՅՑՈՒԹԻՒՆ. Տես ԼՈՒՍԱԼՈՒՅՑՈՒԹԻՒՆ:

ՋԱՂԱՑ, ի. գ. } Բառ ամկ. ոմն
ՋԱՂԱՑԱՆԻ, ուոյ. և } Ջրաղացք. Ա-
ՋԱՂԱՑԳՅացոյ կամ ղացոյ. } զօրիք, և երկան. Գեներին. * Ցաղնբրեն՝ զոր բերբեր ի Ջաղացէն: Եվև գնալ նմա՝ ի Ջալոյց՝ առնել ցորեան. Ն. ՅՆՂ. Ճ: * Գնդզորայս, այգեստանս, կուղպականի, և Ջաղացանի. ՅԻՆՈՓ: * Գիւբոս, (գսրօ՛ս, scrobs) փոշի Ջաղացաց. Գոզիան: * Գնտոյ միոյ յայնմ ղղմանէ էր Ջաղացք մի. Ոոոգ: * Ջաղացքն և Նաւքն, որ շարժին ի հողմոյ և ի ջրոց. և մեր լեղոս շարժի ի շարժել մեացս. ՀԻՆ ԳԲՐ: * Ճաշակեցլքեն՝ ըստ նմանութեանէ Ջաղացաց, որ միշտ յհո գոլոլին (կամ հիւ գալոլին՝) ծուաքն առատմունքն զկերակուրն. Տօնակ: * Թէ զմրկնին դնեա՝ ի վերայ Ջաղացին՝ ի քարերին. ԵՐՔ. ԵՐՔ:

ՋԱՂՐ. ի, ից. ա. գ. և } Συφοχή, συ-
ՋԱՂՐԱԴՈՑՆ ՇԻԹՔ. } στρέμματα. Contortum stillicidium, imber. Անձրև խոշոր՝ սաստիկ կաթեալ՝ իբրև սակաւ քան օգ. տակաւ. տեղ տարափոյ. տաղտագ, տաճնագ. * Ցայնժամ անձրևք քաղցունէք և շահեկաք. իսկ այժմ անպիտանք և չարք թորթորեալք. ՑՀ. ԼՒ: * Ցերդումն է, որ ունի քան զանձրև չինիք Ջաղրագոյն՝ տեսեալ Թօմայ՝ փութալով ընդ Ջաղրագոյն՝ ի վէր երկրի. Աթոփ. Ե:

ՋԱՂԽԵԼ. տ. Ջաղել:

ՋԱՂՋԱԽԵԼ. տ. Ջաղաղել:

ՋԱՄԲ. փ. (ձ. ծամ, և ումայ.) Τροφή. Alimentum. Կուր և ումայ տղայոց. կերբակուր կակուղ՝ ծամեալ կամ ծաւքեալ, և մատուցեալ մանկանց. մնունդ. Ճաղակ. * Ա՚մէն մանկան հոգն, եթէ ուսաւ տացէ նմա Ջամբ. Վրք հց. Իէ: * Ջամբ լինի չար հրգեհին (խօսելն ընդ բարկացողի). Ոխ. ՀՀ. ՁՁ. 16:

ՋԱՄԲԱԿԵՐ. ա. կերբոյ ջամբ. մանկիկ՝ ոյ կերբակրի՝ ի ձեռն այլոց. * կաթնածուծք և Ջամբակերբք՝ Թաթաւեալ և Թաղեալ պղտովք. ԵՂԻ. հայր ՀԸ:

ՋԱՄԲԱՐ. տ. ՁՄՄԲՍՐ:

ՋԱՄԲԵՄ, եցի. ն. Ψωμίζω. Buccellam in os ingero, alo, nutrio, porrigo. Χορτάζω, pasco, saturo. ποτίζω, potizo, potum do. Ջամբ տալով դարմանել. տալ ուտել պատառ պատառ, կի՛ ծաւքեալով և կակուղով. կերակրել. արբուցանել. մատակարարել. տալ. * Իբրև տղայոց՝ ի ջո՛ր կամն Ջամբեցի ձեզ, և ոչ կերակուր: Մանր մանր կտորեալ զայս՝ Թռչնոց երկնից գէշագէշ Ջամբեցից: Ջամբել միս, կամ հաց, գինւ և զմեղր, կերակուր. խոտ որպէս արջառոյ. գինիս՝ տղբատոց. Ժառանգութիւն. լերկի. մոխիր, վանդ, ցաւս, մատեան, և այլն: * Սկսցուք զպատգամն երկնատուրս ձեզ Ջամբել. Ագաթ: * կերակրիցեր ըստ ինամոյդ սիրոյդ՝ ի սեղան քո՝ Ջամբելով նաշխ մանր օրհնութեամբ և անոյշ գինւով: Որպէս մանուկին յետոյ ընդ կաթինն և զՋամբելիսն ընդունի՝ զկակուղ կերբակուրն. Աբէ: * Ա՚յն՝ որ բղխէ զանձիւ, կամին Ջամբեցեր. Տաղ: * Գոգուբր ի գիրկին զիւր միածինն, կամ Ջամբ Ջամբեր զՅաղորդին: Մարմնով ի գիրկս գոգուբեցեր. մաքուր կամ Ջամբ քո Ջամբեցեր. Տաղ: * Ջաղիւգ երկնայնով Ջամբելեր, ՅաՅային աբբուցեր. Ա՚ռ ոմն կակուղ պատառ առաւ մատուցեալ Ջամբի: Մեղր ջքաղեր և զախորժակ վարդապետութիւն կոչէ, որ Ջամբին ի մարդիկ. Նար. Ե. ՂԲ. Ե ԷՐՔ:

ՋԱՄԲԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընվ. * Յանձն էառ կերակրոջ և ըմպելեաց անանիլ, ընդ ձեռն որոյ մեղ զկոգևկան կեր րակուրն Ջամբեցուսյք ի հանգերձեալն. Խոր. ԼԻ: * Ջոյս նուազութեանն մանուսոյ պատրոյ ձեզ Ջամբեցուցի: Նախ կաթին Ջամբեցուցանէ որպէս գնաւածին մանկանց: ի խաչմնոյ կաթին Ջամբեցուցանէր. Նար. ԿԲ: Շ. ՁՁ. պ. Իա: Հ=Ց. ՀԵՒՔ. ԺԲ:

ՋԱՄԲԹԱՆ. տ. ՀՈՒՒԹՑՆ:

ՋԱՄԲՈՒ. Բառ լս. յն. գամբա, գամբաա. գղ. Ջամբ. անգղ. Ջնդ: Հյ. կամար. Թ. գեմբէ. որպէս Սիներակ. գիւան. * Հասաւսրն այսմ Թղթոյ եգաք ի Ջամբուն արքունի. Թղթ. Գ:

ՋԱՄՈՒԿ. տ. Ջաձոյկ:

ՋԱՄՈՒԱՑ. Բառ ամկ. որպէս Սինեկամսան. * Մերկ արապիկ մի ես առեալ, էր խանութպան ու Ջամբաւոյ. զոր ուցեց մինչիակ որ հասկացայ, չընկերն ահեղ ու մասարայ (կապիկն): Էր Ջամբաւոյ Թագուորական, ականջ ունէր ի յիժ նըման. ապաչխարեաց, էր ամպիսան, զնա նկղզվէ սպզմասարան (այն է յուդա մասնիչն). Ը. ՈՈՈՒԽ:

ՋԱՅԼ. ի, ից, և ՋԱՅԼԻ. լ-ոյ, լեայ. փ. Ἀγών. Coetus, multitudo. Ջոլիր. Ջոկ.

խուճ. հանգիստ բաղմութեան լալականաց, և անքանից. *Մկրտութենին՝ վախճանելոց աշխարհակ պատան, քան զչքերիմ մեծ վայելչականագոյն, քան զՋայլին պար՝ բուրևպաշտաց գոյն. ԱՃաբ. ԽԲԲ: * Եղբայրանք Ջայլից համօրէն բանահիւսից կանանց լալականաց. Նար. ԼԷ: *Երամք կանանց ՃՀօղ Ջայլից՝ շուրջ Ջանակի զնա պարէին. Ո—ոպ. ՈՂԲ: *Ձայն լալոյ նորա գուժեաց, զկոծն ասէ, զՋայլն, զանգգայութիւն. զի զոհէին զմանկունս. Մխ. ԷԲԵ: *Քահանային զմեղս՝ եթէ ոք հրապաստրակի Ջայլի ձայնեացէ, ոգւոյն ոլորէ գուսաստասան. Կանոն: (այլ ձ. հրապարակ իմիաբ.) *Անել և զեռակուբեան առձին, որ Ջայլեայն օգից բիւրուց եօթեանց կամբամբ անասեր: Բանս ոչ կամի զքեզ (զուլևպդ) ՀՀնի յորջորջել. վան զի Ջատագով Ջայլեաց՝ գալաս փայ Տալանայն կոչի. Մագ. ծա. Ե յԷ:

ՋԱՅԼԱԿԱՆ, կամ ՋԱԼԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է Ջայլից կամ խմբից. *Եղբայրանք Ջայլից. եղէրականն՝ լալական ասէ. և Ջայլականն՝ Յոկ. ԼՃ. Նար:

Կամ ՃՀական ըստ Ջայլից լալականաց. աւաղական. եղկական. *ԸՀՀ, Ջալական ինն է. ըՀՀ ինչ առնեմ. ըՀՀ զնմրդ այրիմս և մեռանիմ. Երեմ. ԽԷբ:

ՋԱՅԼԱԿՈԾԵԼ. ն. Գանակոծ առնել Ջայտոխք. *Հրաւայէ Ջայլակոծել զանհնազանդն. Բառ. ոգԷէ. ԼՀ:

ՋԱՅԼԱԿՈԾԻԼ. ի. Գանակոծիլ, և ՃՀել ընդ գանիւք. կոծիլ ՃՀիւք. * Հիւս (իբր հէս. հէս). Սէն է ստորաբերոյ Ջայլակոծելոյն օգաբերբաբան ձայնից. Երեմ. ԽԲբ. Ի համաձայ. այսինքն Ի հնչելն հիւս՝ սէ տատն առաւել ՀՀմամբ բախէ զօդս և զլսելիս: Իակ Սփէէ. ԼՀ. քերէ իբրու բան ՅՀ. պմ. Ֆ. *Ջայլակոծելոյն ստորաբերոյ »:

ՋԱՅԼԱՄՆ. լման. գ.)գրի և իբր ռմկ.

ՋԱՅԼԵԱՄՆ. լեման. ՝ ՋԱՅԼԱՄ. ի. Στρούθος, Ցων, Ցίον. Struthio. Մեծն Ի հասս կիսաճռճիչս՝ նման կողան ըղտու երկայնավիզ՝ բարձր բարձիւք, սեաս և սպիտակ փետրովք. աչքն նման մարդոյ՝ ապուշ հայեցուածով. ածէ ձուս մեծամեծս Ճանձր պատճնիւք. փէՀ գօրս, խուէրմոզ. Վիս. Երէրմոզ. Նեղզ. Երբ. ԷԵՒԲ. *Ջայլեամն, և բու, և որոր: Ջայլեամն, և զբու, և զՀայր. ՂԼփ. ծա. 15: Օր. ծՃ. 15: * Եղայր եղէ համայրուաց, և ընկեր Ջայլեմանց. Յոբ. Լ. 29: *Բնակուբեի համայրուաց, և հանգիստ Ջայլեմանց (կամ Ջայլամանց): Համայրուք, և գաստիք Ջայլամանց: Ի գաղար Ջայլամանց: Բնակուբեի Ջայլամանց. Ես. Ճ. 13: ԽՃ. 20: Երեմ. ծ. 22: Խլ. 53:

ՋԱՅԼԱՆՔ. գ. Ըստ Հին բա. փաղանուն դրին այս բառք. * Ջայլանք, կոծ, լալիւք, ողբք. կականուածն, շիւաղք »:

ՋԱՅԼԵՄ. լիմ. Ն. Լ. յ. Ջալ առնել. խմբել ի կոծ առնուլ. պար առնուլ լալականաց. *կոծ մղուեն զքիակամն Ջայլէին. Բառ. Ճ. 15: * Ջայլիմ. պար (առնուլ). Ափոփսխ. գբլ:

ՋԱՅԼՈՏ. Տ. ՋԱԼՈՏ:

ՋԱՆ. ի, ից, և ոյ, ու, ուց. գ. (լծ. Հյ. գուն. և լտ. գծնգաաս.) Κόπος, μόχθος, κάματος. Labor, fatigatio. κακοπάθεια, vexatio, molestia. σπουδή, studium. πείρα, experimentum, conatus. և այլն. ՃՀդն. փոյթ ո. գործ ջանք, և Աշխատութեիւ. երկ. Ճանք, ՃՀանք, ՃՀաք, հավԼս. ղայբէն, էՀէգ, զահՀէն. *Ա յս Ջան է առաջի իմ, մինչև մեռց՝ ի սրբ. բուբի ՈՅ: Ընծեայն բան Ջանիս: Վ ՈՅ բաղմացն հաշուելեան Ջան յանէն առաք: Նա անդ լիներ ոչ ասիաս Ջան և վտանգ խուռվուեն քաղաքին: ՅիշԷր եղբարք, զվաստակն մեր և զՋան. ԱՀ: *Աչխատութեի միայն և Ջան շահիս անտի: Ջ ինչ Ջան է ասել զմեզն, և առնուլ զԵոդուբեին: Դադարեացուք յանօգուտ Ջանիցն. Վ ԷՅօբ. ՈՅ: Ռոի. ագագՃ. Ֆ. ԱՃաբ. ծգ: *Մի առանց Ջանի (կամ Ջանից) կայցեն: Ի հրևիցն Ջանէ եղև մահ նորա ... Բազում Ջանիւք օգնէին նմա. Իգն: Բբս. Տրկ: *Լինի Երբեմն՝ որ առանց Ջանի իւրովի գայ զղՋուեն, և լինի՝ որ բազում Ջանիւ ոչ կարես արտատուել. Ածան. ԷԼՀ: *Մշակել ի Ջանս բարեպաշտութեի: Առ այս՝ Ջան ի մսի կայցէ վերակացուին: Որ ինչ իմասատուԼեի Ջանք, փոյթ յանձին կալան: Ոչինչ ՃնայյիմՀ (կամ յիմՀի) Ջանից՝ պատՀէլ քեզ զամենայն. ՅՃԲ. Ճ. ԻՃ: Խոր. Ա. 1: Ք. 3: *Միայն զկամեցս իմ՝ ի բարին՝ ընկալ փոխան յոգայ Ջանին. ՅՀ ուրէ: Իակ Պփ. անիտիր ուշի, * Ջանոյ, Ջանու, Ջանիս. Ջանով »: *Առանց Ջանոյ. Եագբ. Ճ: *Ոչինչ օգուի ոք յայլոց Ջանուց: Ի վաստակոց և ի Ջանուց (տպ. ի Ջանից): Ի մեր Ջանուց հարբաստացաք. Ոսի. յհ. Ա. 20 = ՎԷՀ հց. Ք: Բբս. Տրկ:

ՋԱՆ ԻՆԵԼ. }Ջանալ. գործ գործել. ծնել. փոյթ առնել.
ՋԱՆ ՏԱՆԵԼ. }
ՋԱՆ ՑԱՆՁԻՆ ՈՒՆԵԼ. * Ջան առաչի դնել և ելս նեղուԼ հնարել: ՅգբունՁ նախ քան զՀոմերոս Ջան եգեալ բազում աչխատութեի զու զղյախօսուԼեի սերմանել. ՅՀ. ԼԻ: Մագ. ԷԲԲ: *Բազում փուԼով Ջանս գիր, և առա. ղիր զնորհս կղՀման. Ածան. ԷԼՀ: *Ջան տալ ուղղել զնա: Ասացելոցն յայնցանէ Ջան տանել, և յինքենէ յաւելուլ: Եթէ ոք Ջան տայցի, գոցէ զսա ուղղագէս տրամխոհուբ. Մագ. ԷԲԲ: *Ջան յանձին տալ. Ածբ. Ա. 8: *Եւ մեր զսյս Ջան յանձին կալեալ՝ անկեալ ի վաՃառականուԼեի բանից: Արդ Ջան յանձին կոչեալ մանանել ի պատմագիր լանիցս խորուԼեի. Ագաթ:

ՋԱՆԱԼԻ. ա. Լի Ջանիւ. բազմաջան. մեծաջան. *Ջանալի աչխատութիւն առին զանձամբ. Լ ՀՀ. հաճգ:

ՋԱՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Կցորդ կամ հետևող լինել Ջանից. վաստակակից. գործակից և ձեռնտու լինել. *Ջանակից լինել արիաբար յառաջագոյն աչխատեցելոցն: Ջանակից լինի նմա պահօք և արտաստուօք. Պօրագ: Տծաւ: * Ընորհքն ՅՅ Ջանակից ինձ լինելով խօսել զայսոսիկ պատրաստեաց զիս: ՃգնաԼուսայ՝ որ ի մայրմէի, լերուք նպաստք և Ջանակիցք. Ճ. Ռ: Շ. գա. հրէպ:

ՋԱՆԱՀՆԱՐ ԼԻՆԵԼ. Ջանալ հնարուբ գոն գործել. եԼի աղագս դատնել. Ջանալ գարման մատուցանել. * Ջանահնար լինել նորա առ ուիչլինն: Ջանահնար լինեի բառնալ ի միջոյ նոցա զլաւ սերմանայանի ոլոմին. ՅՀ. ԼԻ:

ՋԱՆԱՄ. ոցայ կամ ացի, նա կամ ացիր. լ. Κοπιάω, πονέω. Laboro, fatigor. πειράω, conor, nitor, tento, experior. ἀγωνίζομαι. certo, lէն. Ջան գնել. փոյթ տանել. գոն գործել. աչխատիլ. ՃգնիլՀ. փորձ փորձել. աքնիլ. նկտիլ. մտիլ. ՃահԳ՝ ղայբէի էՀէգ, զահՀէն՝ էՀէգ ընՀՀէ. *Ոչ Ջանայ, և ոչ ՃնիւԼեի: Ջանացարուք մտանել ըստ գոռն նեղ: Ջոր Ջանան առ ժողովուրդն՝ որ ոչ լինի գոցս չահ: Ջանային արքն գարձուցանել զնաւն ի ցամաք, և ոչ կարէին: Ջանայր փրկել զնս: Ջանացաս փրկել: Առեցի եւս զամենայն վաստակս իմ, զոր Ջանացայ ընդ արեգականմբ: Յորում կամ որով ինքն Ջանայ: Ո՞ւմ Ջանայ եւս: Ուրգան Ջանացի մարդ ինդրել, և ոչ դտցէ. Լն: Իակ Սչ. ըծ. 10: *Ջ քառասուն ամ Ջանացայ ընդ ազգին ըստ այնմիկ ՚՚. յն. տալտակացայ: Եւ Եօ. ծԲ. 10: *Իբրև օրհասականք ըստ ոգիս Ջանայցեն ՚՚. յն. յոգւոց Ջանցեն: *Երկայնամտութիւ Ջանայ ընդ ազգի մարդկան. Եչէ. ը: * Ոչ Ջանայ կեցուցանել զանձն իմ: Ջանայ ասէ առինք ձգել աէրըն զորդիս մարդկան փրկել: Երկոքոտ մեք կազմի առաքինուԼի. և ևս տալոլին, և մեր Ջանալոլին: Փակեցան դրուՃքն, որ այժմ բաց են Ջանացուլին. ՎէրԼ հց. ը. ՚՚. այէօբ: Խոր: ԻՃն: *Մի փոքր Ջամարիս զընորհս զղՀմանն, այլ մեծաս փուԼով Ջանացիր, և խնդութիւն յայ, մինչև առնուս. Անան. ՂԼՀ:

ՋԱՆԱՍԷՐ. սիրի, բաց. ա. Φιλόπονος, φιλοπονώτατος. Amans laborem, gnavus, studiosus, industrius, studiosissimus. Աչխատասէր. երկասէր. ուսումնասէր. փոյթ. գաչէբԼէ, հավԼուէ. համաբաՃ, իվլիաՂոբ. * Ջորս Ջանասիրացն է սլարտ ի յոլովից գրոյ ժողովէբ: Լիր գործասէր Ջանասէր: Փղյ բանդ հասանեցուցանէ զմեզ, ո՛ Ջանասէր եղբայր մեր նեմեաինէ. Նխս. բն: կս. ծՃ: կի—բզ. գԻՀ:

ՋԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Φιλόπονον. Amor laboris, studium, diligentia. Աչխատասիրութեի. երկասիրուԼի. փոյթ. *Ջոր. ուսմնասիրուԼեի և ՋանասիրուԼեիդ գովեցից. կի—բզ. հանգ:

ՋԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. Ն. Ἐκβιάζομαι. Cogo. Տալ Ջանալ. փուԼացուցանել. ստիպել. *Ի խսկանէ անուի արտաքս ընծայանալ Ջանացուցանէ. Եագբ. Ք. 13:

ՋԱՆԳ. ա. Παράφορος. Insanus, delirans, errans, titubans. Խոլ. ապուշ. դանգաչէալ. խելաՀեիւբ. *Մօր ոչ բարբոք կեբակերեցէլոյ, հետևաբար ծնեալքն՝ և մորմնոյ չար խառնուածովն և յայրական մեքն՝ Ջանգք ծնանին. ՚՚. ՚՚. Ե—ՈՒ. բն. լԼՀ:

ՋԱՆԳՀԵՆ. ՚նոյն ընդ վ. որպէս Պակատաւոր. * Լ՚ուսին՝ երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիճած, Ջանգհեճ, մանգատյաձև, կխադունդ. Գխոփ. ԲԼՒ. ա— վԼէ:

ՋԱՆՈՏ. ի, ից կամ ից. ա. փուԼկոտ. Ջանասէր. Ջանիոփ. զայբէԼէ. *Ոչ եթէ սրշաւոդաց և փուԼագնացից ունելմբ կարիս, այլ գագարողաց և Ջանոտից (կամ Ջանոտաց՝ հանդերձ խելագք). Ոսիէոբ:

ՋԱՆՋԱՆԱԿ. գ. Ընուն ուտելոյ՝ անյայտ ըստ նշանակուԼեան. *Նա վուչէի զորավարի զանՋիլ քեզան՝ աւաան մեծ և ընդարձակ. Բբս. Տրկ: Բառդ. գ. 8:

ՋԱՆՋԱԼԻԼ. գ. Աղդ մաքուր և աղնիւ կրտաւոյ. * Ջկտաւն յովսեփ գնեաց, որ էր Ջանջիլ քեզան՝ աւաան մեծ և ընդարձակ. Բբս. Տրկ:

ՋԱՃԱՆՑ. Տես զանյայտ բառն ՋԱԼՀՆՑՔ. և ՋԱՍՄ. *Ընտւեալք ի խաւարի դիցատնական և Ջաչանց հևԼեանոսականաց. Սիաս. գեբՀ:

ՋԱՌ. գ. Իմն կամ ընԼեբւոյիր Ճաձառ, Շար. *Ջարեգանի և զլուխն, և զՋառս առեալոյց. Մխ. այրԼեան:

ՋԱՍՄ. Նոյն ընդ արաբ. ՃեՀմ, ՃիՀմ. իբր Եղբերաբալ անդոյ. ուրուական. Իսի վար՝ ՃիՀմ էօփ. * Չկնէ այ յերկրի զամենայն պատկերս ... հեԼեանասկան գիչակրօն Ջասմասանցն մոլորուԼ յն. Ածան. ԷՅԷ:

ՋԱՏԱԴՈՎ. ի, այ, կամ ից. ա. գ. (Ի գով, և չատ կամ դատ, զատ. ՀաՀ, ևն.) Συνήγορος. Defensor, advocatus, patronus. Պաշտպան գատի. վրԷժինդիր իրաւանց. փաստաբան. բարեխիսս. ձեռնտու. վերակացու. կուսակից. Իեր ԷւԼզ, փեր ՀաՃնօզ. գօբՀ—ՃՀ, ՌեէեՃՀաբ. ՀահաՃԼզ, հԼմայեՌՃՀ. արգս. *Անդ սիվ Ջատագով, զինչ պատՃառք, որ ոտս պատասխանի: Խարի ևն մեզ Ջատագով անդ անանկքն, որոց արտաքս ասս

ղողորմութիւն: Աստաքեաց մտանէ Յաստագով անառնին իւրոյ: Ջնայոդ եղև Յաստագով քոյ ասծուածդ: Աս երեսս՝ առաքինութիւնն կեղծաւորին լինել Յաստագովք: Յովքայ Յաստագովք էին (և քանք հակառակորդին): Ջաստագով լեզին հշմարտութեին: Ջերկիաւոր Յաստագովն ապաչէ: Եւ գոք աղօթիւք Յաստագով լերուք. Աֆոբ. կոլիթ: Ոսկ. համբէր: Եսեին: Սէբէր: Խոխ. ստեպ: Շ. Իգի: *Պաճուճանել պատմուճանաւս սրտիդէն զգեզմիս թաւալեր, Յաստագով հշմարտութեին զուաւեւոս մարգկան փողեր. Նար. փագ: *Ի դատաստանի Յաստագովս վարձեաց. Ոսկիթոր: *Նինուէացիքն ապաւինեցան 'ի պահս, և եղև նոցա Յաստագով խօսելով առաջի գաստաւորին. Եփր. պահ:

ՋԱՑԱԳՈՎ. որպէս Դատախազ. ամբաստան. Κατήγορος. Accusator. *Զոր ինչ ախտացոյցք 'ի ձեռն իմոյ Յաստագովիցն: Իմ բազում Յաստագովք եղեն առ ձեզ. Պղատ. տուր. ստեպ: *Ընդ յաղագս այնոցիկ՝ որ առաջին Յաստագովն իմ ստորոդէին (այսինքն չարխօսէին), այս իսկ առ ձեզ բաւական պատասխանի. անփ:

ՋԱՆԱԳՈՎԵՄ. եցի. ն. լ. Συνηγορέω. Defendo. συνηρέω, conservo, tueor. Ջաստագով լինել. պաշտպան կալ. փաստաբանել. *Ի ձեռն միմեանց՝ երկոցունց Յաստագովէ զհաստատուն անլուծութեին. Նիսս. կաղ: *Ոչ գիտէլով եթէ Յաստագովէ, որոմ էր ամբաստան: Որ ոչ Յաստագովէ, և արգասյոյն Յաստագովէ: Ա՝ Յաստագովել կարծեն. Իսխ: *Իսկ եթէ ոք յերկրային Յաստագովէ այնպիսումն, ասացէ պատասխանի առաջի քոյ. Շ. ընդհ: *Բազում Յաստագովեցեր 'ի ձեռն ձառոմաքան ամբաստանաձութեիդ քոց. Ճ. ԲՀ:

ՋԱՆԱԳՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Συνηγορία, συνηγόρημα. Defensio, patrocinium. Պաշտպանութեի. կուսակցութեի. փաստաբանութեի. բարեխօսութ. պատասխանատուութեի. *Եթէ չմիաբանիցի արգիւնքն բանիցն, ապա 'ի զուր է Յաստագովութիս: Բարի են մեզ Յաստագովութիքն՝ որոց առ աթարաք ողորմութիւն: Ջարմանալի Յաստագովութեի ասացէ 'ի վերայ Ճշմարտին... ՋՅաստագովութեիդ կեղծաւորիվ կարծիս արդարութիճ զանձամբ կամիք արկանել. Սէբէր. ը: Ոսկ. ննչ: Իսխ:

ՋԱՆԱԿԻՄ, եցայ. ց. Բառ անյայտ. որպէս Փաստակիչ, և կամ 'ի հաստատուն յատակի հիմնարկիչ. *Յատակեցար յանեղ աՂոյն, զարդարեցար 'ի նր հոգւոյն. Տաղ:

ՋԱՏՈՒԿ, տկի, կաց. ա. (յԺ. թ. պ. ձաթա., Ժաթա.) Γόης. Praestigiator, incantator, trix; saga, strix. կնաս. կախարդ. գիտուհի. վհուկ. խաբեպատիր (այր կամ կին). սահէր, սահերգող, այնաձի, ղոփար. *Վասն չար գիւսակախարդաց Յատակաց (այլ Ձ. գիւթակախարդաց Յատակաց). Կանոն: *Յանոյք և Յատուկք, ամենայն մարդկան փրկութիճ թերձնամիք. Ոսկ մ. ք. կ: *Ընդհանուրն անյայտիր Յատուկ՝ մանաւ ծնգեցեալ չարաշունք առն ոգորմելոյս. Նար. ծշ: *Ջատուկ. խաբող և կախարդական անուն է. Ա՝. Նար: *Սոյնին Յատուկ կանանցս եղբայր կամայար եղեալ. Ա՝ոփ. իճ. (գրեալ էր՝ յեր կուս ևս օրինակս՝ Յամուկ. զի փ և մ չփոխին 'ի մատեանս:)

ՋԱՐԴԵՄ. եցի. ն. Ἐκκόπτω, ἐκλικμάω. Excindo, excutio, և այլն. Ջսխել. կոտրել. խորտակել. մաղել. փշրել. կոճռաճել. նոպրել, ճարդել, կարտ-բոլոր ընել գերմաք, նարմաք. բարե բարե ելմէս.* Ջարդեցէք զփայլ. ասկեայս նորս: Ջմանկունսնոցս Լսպ էր. Ես: ՀՀ. Ե: ՀՀ-ԴՏ. ք. 17: *Խորտիք Յարդեալ գեկին զմեռս քերանոյ ընդաց նորա: Ջկասուխնս Յարդէին: Ուռամբ Յարդեալ ըզքանեռ երկաթոյն: Աստքինական սխալք Յարդեացուք զգլուխ վիշապին. Ագաթ: Ե. ղէն: Փարպ: Նար. յՀՀ: *Ընկեցեալ 'ի կղզի ինչ անտապատ՝ Յարդեաց զնաւն. Խոր. Ֆ. 30: *Ջանեցաւ Յարդել զընթացից խոց վերայ ձակուէն քաջքաբեր ուղէշս. Նար. ԼՀ: *Մխ ծամեծս փքայր ընկել Յարդել Յախել հարկանել. Ճ. Գ:

ՋԱՐԴՈՑ, ի, ապ. գ. Իբրու Յարդեալն. Յարդուած. կոտորած. Լաբ. *Ջոլորս Յախ Յախս Յարդոցայ 'ի վերայ զօրու նորա ասծեր. Ցհ. ԼԲ:

ՋԵՂ. Տ. ԶԻՒ, կամ ԶԻՂ:

ՋԵՒԱՆԻՄ. Տ. ՋԵՒՈՒՈՒ, և ՋԵՐՈՒՆԻՄ:

ՋԵՒԱՑՈՒՅՑԱՆԵՄ. ցուցի. նոյն ընդ Ջեռուցանել. Θερμαίνω. Calefacio. փոխ. նել. *Հուրդ ոչ կարելի Ջեռացուցանել՝ և ոչ. Պերիարմ: *Բերել սալս երկաթիս, և Ջեռացուցանել սաստիկ: Շամիրս երկաթի, զոր Ջեռացուցեալ՝ կրկնեաց բոլորեալ որպէս պատկ. Ճ. Գ: Խոր. Գ. 37: *Ընծային հրոյին Ջեռացոյց զնիւս նոցա. Ասող. Ֆ. 5:

ՋԵՒՒՄ. յ. Տ. ՋԵՐՈՒՈՒ. *Ջեռիլ քնուելեաս սառնայական ցանկութ. Տծան:

ՋԵՒԼԻ, լիք, լեայ. գ. Որ Ջեռնու, կամ Ջեռնուն է. փոխոշ. ըստ. *Եւ զքանս ևս Ջեռլեացն ասէ հեգնելով, եթէ վաչ ինչ, զի Ջեռայ. Ոսկ. Ես:

ՋԵՒՆՈՒՄ, կամ ՋԵՒՒԱՆԻՄ, ոայ, ռեալ կամ ուցեալ. Θερμαίνομαι, διαθερμαίνομαι. Calefio, incalesco, ferveo, calefacio me. Ջերմանալ զգալ կամ զգենուլ. Ջերմանալ. Լբր. խամ, ևն. փոխոշ. ըստ. Գըստ. *Ջեռնոյր առ լուսին: Վանդի ցուրտ էր, և Ջեռնուին: Ծածկեին զնա հանդերձիւք, և ոչ Ջեռնոյր: Ընկերացք ընդ նմա, և Ջեռցի ամբ մերս արքայ: Ի կըտրոց խաչանց լսից Ջեռան Թիկունք նոցա: Վաչ ինչ, զի Ջեռայ, և տեսի զկրակ: Ի դոյզն ձառագայթէից արեգականն Ջեռանալ հալէր: Ջեռաւ մարմին մանկանն: Ջեռաւ սիրտ իմ 'ի փորի իմում. և այլն: *Ջեռուցանէն ցլատացուցանելոյն ներհական է, և Ջեռնուէն՝ ցլատանալոյն. Ուրիփ. սփորփ:

Կամ Πυρόομαι. Ignesco. (որպէս ոսկ. Ջերմանեցաւ 'ի կրեալ Ջրէն.) Նաև Ջերմանեցաւ. վառիլ. տապալ. *Ջեռաւ բորբոքեցաւ 'ի սրտմտութեի բարկութեն իւրոյ: Լաւ է ամուսանանալ քան զՋեռանալ. Ֆ. ՀՀ. Ֆ. 38: ա. Ժ. Ջ. 9: *Ջաղամ զՋեռանալ, Ջեռանիմ (կամ Ջերանիմ) դարձեալ, Ջեռնում հրով մեղաց: Վառեալք և Ջեռուցեալք իբրև զՆոց: Ջեռնեան զնոյն: Ջեռնեան և նոքա անծախական հրոյն: Ջեռան բորբոքեցան մեծաս ցանկութեք՝ տեսանել զհատուկն ամենեցուն. Ամ: Եղիշ. ա. Ջ: Իգն: *Ջի մի Ջեռնուցու ամենայն խորհել 'ի չնուեի պոռնկութեի. Եփր. նգ:

Կամ Յուցանել զՋերմութեի իւր. *Իբրև արևն Ջեռնոյր: Մինչև 'ի Ջեռնուլ արևուն. և այլն:

Իսկ ՕրՔ. իՋ. Ն. *Մայրն Ջեռեալ Նասցի 'ի վերայ Ձագուցն կամ Ձուոյցն. յն. միջայ. Ցալπω, foveo. տածել կամ Թիսել Ջերմութ:

ՋԵՌՈՒԻՄՆ. ումն. գ. Ἐμπρησμα. Ardor, fervor, fomes. Ջեռնուլն. վառումն. *Վասն այսորիկ Համբոյր առեալ է, զի իբրև Ջեռումն լիցի սիրոյն, և զգուեցն բորբոքեցէ. Ոսկ. Ջ. Իոր:

ՋԵՌՈՒՑԱՆԵՄ. ուսցի, ուս, ուցեալ. ն. Θερμαίνω, διαθερμαίνω, πυρόω, ἐκπυρόω, ὑποκαίω. Calefacio, ignifacio, fervefacio, succendo. Տալ Ջեռնուլ. Ջերմացուցանել. բորբոքել. Լաւացուցանել. վառել. փայլեցնել. ըմբռնագ. գեղեցկագ. երբ. խամաճ *Ջեռուցանել տապակս և կաուսայս... Ջեռուցին պատարտաեցքին: Ի տապական Ջեռուցեալ իՀուցանել: Արկցեն 'ի սանս Ջեռուցեալս: Ընդ Ջեռուցանել սքեզական. Ջեռուցից զնոսա, որպէս Ջեռնուս արծաթ: Արկցե յերկիր զձուս իւր, և Ջեռուսցէ ընդ հողովս: Ջեռուցանէր զարբայ, և պաշտէր զնա. նն: *Ցուրտ և ամօթ, զի մին զովացուցանէ, և միսն Ջեռուցանէ: Հրայնն մատամբ Ջեռուցանէ զամենայն գոյացեալս. Ցճխ: Եղիշ: *Որ զմերկոյն Ջեռոյց զջիկունան. Ոսկ. Ֆր: *Խնամելով մատոյց ած զյոգ 'ի փորձուն, ոչ այնպես Ջեռոյց զարգասին, իբրև Ջեռուցեալ յանգիմանեցի... Ջեռուցանելով ըզԹագաւորական ոսկին, և արթելով զգահկանս նորս. Խոխ: *Անցուրտ Ջերմութիճ Ջեռուցանօղք զմերս առանաձր սրտիցս անբորբոք չիկիմն. Նար. յա: *Եթէ սրտվրէից և քրտվեքս... կամ 'ի յոգիս մեր սրկէք, սիրտվրգ ձեր Ջեռուցէք. ԼՀ. փագ հրէա:

ՋԵՌՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ, ի, ապ. ա. գ. Θερμαντικός. Calefaciendi virtus. Կարող Ջեռուցանել. և՝ զօրուն Ջեռուցիչ. *Հուր՝ զօրութեի ունի Ջեռուցանօղ. և է նորա ունակութի՝ այսինքն որակութի յարատեալ Ջեռուցանողականն. Մ՝ոփ. 'ի գինի:

ՋԵՌՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Θερμαίνων. Calefaciens. Որ Ջեռուցանէ. Ջեռուցանօղ. Ջերմացուցիչ. *Կիսիչա կամ Ջեռուցիչս. Ջեռուցիչք անուանին (սերովբէք): Ջեռուցիչ և որ և գերագոյն եռանդն. Դիոն. Նբին:

կամ գ. Θερմαστρίς. Caldarium, calfactorium. Ունօթ Ջեռուցանելոյ զՋուր և զայլ իր. *Ջանան, և զՋեռուցիչսն, և զաւաշան. Ֆ. Իգ. Ե. 40. 45:

ՋԵՐ, ոյ, ոց, կի՛ ի, ից. գ. Θέρμη, Θέρμότης. Calor. κάυμα, aestus. կի՛ ἐυδία (որ և պտրզ). Որպէս արմատ բառիս Ջերմ՝ է և Ջերմութիւն. տապ. տօթ. փոխ, Ֆ փոխ. սՁաֆ, խոխ, հերբ. *Օրհնեցէք ամենայն հոտիք, հուր, և Ջեր զաւեր. ԺՀ: *Ա՝րև և լոյս և Ջեր՝ մի աթեգական ասի. Ցճխ. ա: *Որպէս Ջեր 'ի վերայ սառին, այնպէս հալեսցին մեղք քո ղքեզ. Սէբ. Ֆ. 17:

ՋԵՐ. ա. Ջերմ. Ջերմին. փոխ. ըստճաֆ, սՁաֆ. *Մրջիւն 'ի Ջեր ժամանակս հունելոյ զկտիկն յորջ անտի և ցամաքեցուցանելոյ. Նախիճ:

ՋԵՐ. գ. Ἐυδία, αἰθρία Serenum caelum, serenitas, sudum. γαλήνη, ἐυδιότη, tranquillitas serena. (որպէս նոյն ընդ հյ. ջոր. Թ. ախ. ին, և լտ. ախԷնոմ.) Պարզ. այսինքն պայծառ՝ բարեխառն և հանգարտ օդ. պարզութի և հանդարտութի եմերական. *Յորժամ երեկոյ լինի, ասէք, Թէ Ջեր լինելոց է. Մ՝ոխ. ծԷ. 2: *Խաղաղութի և Ջեր գոյութի: Ցերկինս այլ նշան ձմերայնոյ է (այսինքն մրրկի). և ոչ ոք իշէ՝ որ տեսանիցէ զձմերայնոյ նշանն, և Ջերոյ ակն ունիցի. Ոսկ. մ. ա. 6: Ֆ. 28: *Անկեալ կայցեն 'ի դաշտի, մինչ Ջեր իցէ և պարզ. Սէբէր. Ֆ: *Ի աստղիկ հոսեալ անձրևաց հանդարտութի լինի, Ջեր գործի. Ա՝ան. զՀ:

Կամ ա. Εὐδία. Serenus Պարզ և հանդարտ. Ֆայ. Քէբահ, ևբրին. *Ի Ջեր ժամանակի. Ոսկ. մ. Ֆ. 28: *Ջեր վայելչ սգոյ. Փիլ. Խոսփ: Իսկ յասել անգ, *Պարզ երբեք լինել և Ջեր՝ խաղաղացուցանել զոգին իրաւացեալ՝ չ. յն. բարեխառնել գոլ:

ՋԵՐԱՆԻՄ, բայ, բեալ կամ բանեալ. յ. Πυρέττομαι, κάυχομαι. Febre ardeo, uror. συντήκομαι, liquesco, consumor. νοσέω, aegroto, և այլն. Ջերիլ Ջեռնուլ՝ որպէս տա-

ալիլ, առյորիլ, ախտաւորագոյր յարիլ զակա-
տիլ. ախտանալ. կրել զՋերմին մահացուիս ախ-
տի, և մեղիլ ախտիւք կրից. Խիտ փայտալ հն-
ձանգծանալ, յարաչուէ ընալ յարմարով ի մահ-
գերմագ, գերեզմագ, հերձուելնկնել. * Ակնա-
ներ ի մահիճս իւր, և զախտ մահու Ջերա-
ներ. ա. Ղ. ա. 6: * Ծխելարական ցաւոք Ջե-
րեալ վախճանեցաւ. Եսա. իգ. ա: * Ջերա-
նել հիւծմամբ: Ջերանի հիւծմամբ. Փիլ.
նխ. է: Խոր. Գ. 46: * Բժիշկքն զՋերանեալն
կանգնեացնեն: Ի բազում խորհրդոց միոքն
Ջերանին. Ոսկ. ա. փիմ: * Զվալեհանիանոսաց
ցաւս Ջերանիցի. Ոսկ. Ես: * Զանգիւաւ կո-
րուսան Ջերանիս անյուսալի քան զաւազիկն.
Սահակ: * Ջմահու ցաւ Ջերանի: Հիւանդա-
ցեալ՝ զքուն մահու Ջերանի. Լաւս. ը. է: * Ջծովակաքն ևեթ զբօանութիւն, և ի մաքսա-
աւորեալ Ջերանէին: Ընդհ. Թղթակ. զզ
պահան՝ և աւս սերգանս Ջերանիցին. Ոսկ. Հիմ:
* Ջերանէին յայնպիսի ախտս (արծաթասի-
րութեամբ): Ջերաներ պատճառեալ. Վրք ասի:
* Ի նմին յամառեալ Ջերաներ ի մոլորութեն.
Նահաս: * Ընդ պատկերսն Ջերանէին մարդիկ
(կռապաշտութեամբ). Սէբէր. է: * Ընդ սերգանութիւնն Ջերանիցին (որկրամոլութեամբ). Երզն. Հմ: * Ըստ
հրամանի Ջերանեալց ոսոխկանին (այսինքն
վատերլոյ ի ցաւոցն). Ցհ. իմ: * Մահառնօքն
և նահրանձուս Ջերանի. Լմբ. աաա:

ՋԵՐԱՋԵՐՄ. տ. Ջերմաջերմ:

ՋԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Իբր Ջերմացանել (որպէս դնի յայլ ձեռս.) Θέρω. Calefacio. * Ջամենայն ընու զայլս լուսանիլ, և զմարմնա-
կան բնութիւնն Ջերացուցանել, այլ ոչ սառ-
ցել. Ա՜ որ. է:

ՋԵՐԻ. փ. Անուն մեոյ ի մոլորակաց. որ և ԵԳԱԵՐՈՒ ասի. * Լուծ՝ հոգ, և Ջերի՝ Ջուր՝ որ է այծ ... Ծպատաւոր՝ օգ. փառաւորեսա՝
հուր. Մէնի. ծն:

ՋԵՐԻՄ, ըեալ. տ. ՋԵՐԱՆԻՄ. Յօտարոտ-
ակ սէր սերգեհացն Ջերնլով. Անան. նիէ:

ՋԵՐԻՆ. ա. Θερμός. Calidus. Ջեր, Ջերմ. Ջերմին. փա. սըճագ. * Ի Ջերին աեղիս ի ձմե-
րոց երթալոյ: Ի Ջերին աեղիս գնալոյ. Եզնիկ:
* Ի Ջերին յայս կենցաղս երկեսցէ լերկնին և
ձմեռան գործ. Մաշ: (որ հային՝ ի յաղագ նէ:)

ՋԵՐԻՒ. ա. Εὐδιος. Serenus, tranquillus. որպէս Ջեր՝ ըստ ըն նշ. այսինքն պարզ.
բարեխառն, հանգարտ. սէրին, փերտ, սիսպ
էլման. * Խնգրէ անդոյնի և Ջերին և խաղա-
ղալա կայան հանապատութեն Հուսէ. Ջիսա-
զաղականն և զՋերինն և պանդութեամբ սէն սի-
րե. փէլ. յոանան: * Ջընութեն օդոյն փոխել
ի Ջերինս, և անգուսա ի վիշաս ամպրոպաց.
Պիս: * Մրրիկ առէ զայն, որ յետ պարզել և
Ջերին ժամանակի յանկարծակի երևեալ ի
խաստութէ ամպոց և ի սաստկութէ հողմոց:
Նաև ի պարզ և ի Ջերին ժամանակի բա-
զում ամպրոպք յառնեն. Սրփ. յն. ը: Ա՜ ա-
յն. է: * Ի նաւատեանգիսաս Ջերինս և յան-
ձմեռանս. Բրս. հայեաց:

ՋԵՐՄ, ոյ, ոց, կամ ի, ից. ա. Θερμός. Calidus. ζεστός, ζέων, ον. Fervidus, fervens, ardens. Ջևաեալ. Ջերեալ. Ջերմին. եռացեալ. իրաք կամ նմանութեն. փա, փա-
փակ, իարմ. (յծ. արաբ. ձերմ. ապ. ՀԵրմ.
յն. Ինչ՞ս.)Խոր. բսաբ, խոյճագ, սբճագ, հաբբ,
գաղագաբբ. խամ. (յոյլ համմ) * Հաց
Ջերմ՝ ոչ ցուրտ եա, և ոչ Ջերմ: Ի Ջերմին
խշանալ, և այլն: * Եա զո Ջերմ պատմու-
ձան հանգաբառեալ կայ ի վերայ երկրին. Յոբ-
ԼԸ. ոշ: * Ջերմ գաւմ: Ջերմ գիմով. Ջերմին
փաքաքն: Ջերմ ախտակիցն և ցաւակիցն
մեզաւորագ. Ոսկ. ա. փիմ: Խոսբ: Գրիգ. ոսկ:
* Մինչդեռ Ջերմ ոգիքն ի ծոցոյն չև էին ծա-
փեալ. Ագաթ: * Մինչդեռ ընդ Ջերմ կա-
թամն մօրն իցէ. Կիւրղ. Եր: * Ջերմ արտա-
սուս: Արտասուք Ջերմին Ջերմին. Ժմ: Բրս. տր:
* Հակառակք, որպէս Ջուր՝ հրոյ, ցուրտ
գոլով և գէմ Ջերմոյն և չորին. և երկիր՝ օդոյ,
ցուրտ գոլով և չոր՝ Ջերմոյն և գէմ Ջին. Նիսս.
Բն: * Որք արտաքուստ Ջերմ են, և չարժին. Կլիմաք:

ՋԵՐՄ. փ. որպէս Ջեր. Ջերմանալ. * Ի
տապ խորշակի Ջերմոյն արեգակնակէզ ա-
նեղով: Խստագոյնս պահէին ի Ջերմոջ աշ-
խարհին. Ագաթ: Եղիշ. է: Ա՜Ձ ժամանակ
է ձմերանոյ, և այլ Ջերմոյ. և ոչ որ տեսա-
նիցէ զնշանս ձմերանոյ, և Ջերմի աչն ուն-
ցի. Մ՜ին. գլ: * Ցօրըստաօրէ կենացն ընթացս
առաւելլոս հուր ի հուր, և Ջերմ ի Ջերմ,
և աեղնչումն ի անեղնումն. Կլիմաք:

Եւ որպէս Սերա և ընտանի մերձաւոր.
Προσήκων. Propinquus. * թեպէտև բազում
չարսհոտութ լի իցէ, սակայն իւրոց Ջերմոցն
և ոչ այնպէս պարտ է զնա ի ձեռաց թո-
ղուլ. Ոսկ. մ. է. ձ:

Եւ ոչ Ջերմ կերակուր. Ջերմիկ. * Եթէ
առնիս Ջերմ, անհամբերեսս զայն. Վրք հց. յ:

ՋԵՐՄ. ա. ըստ ը նշ. Ջեր բաաի, այսինքն
Բարեխառն և հանգարտ. Եւսիւ. Serenitas.
* Ոչ ի Ջերմ ժամանակի, այլ միշտ ձեռ ալե-
կոծն ծովածուփ իցէ. Ոսկ. մ. ա. ձկ:

ՋԵՐՄԱԲԱՐ. տ. ՋԵՐՄԱԳԵՍ. * Որք ոչ
Ջերմաբար այսպես ապաշխարեցին. Վրք հց.
ծէ: * Ջերմաբար և փոյթ հնազանդեցան
զմարմին հոգւոյ. Կլիմաք:

ՋԵՐՄԱԳՈՒԼ. փ. Ջերմ գոլ. տօթ. տապ.
փա փուլ. * Որ զՋերմագոլն արկեալ առ ի
բոյսն՝ քրանացուցանել. Ագաթ:

ՋԵՐՄԱԳՈՒՆ. գունի, ից. ա. Θερμότερος, Θερμότατος. Calidior. διαπύρος, fervidissimus, fervidior, fervens, ardens. Ա-
ռաւել կամ կարի Ջերմ. և Ջերմեռանդն.
* Ընչասիսի բազանութ մաքրիլ քոյոյդ Ջեր-
մագունն արեամբ. Մագ. ծէ: * Տեսաներ զնա
Ջերմագոյն չծծապաշտութենն. Եզնիկ. է:
* Աւիցէ ոք ապերօք ի ուօնասիրաց և ի Ջեր-
մագունից: Ջերմագոյնն քան զայլսն ի սէրն
քոյ պետուս: Լուսաւ Ջերմագունին պետ-
րոսի: Գնասուս Ջերմագոյն խոնարհութէն
հրաժարեր զապաստարութէ տեառն և այ
և վարգապետի. Սահաք. ծի: Ա՜ որ. է: Ոսկ.
յհ. է. 27: Բրս. հղ: * Ջերմագոյն է ի սպա-
սաւորութէ ոչ կարապետին. Ջնոսք:

կամ ն. իբր Ածանել Ջերմապես. * Ջեր-
մագոյն մարանվին: Ածք զոգւոցն գնալոք Ջեր-
մագոյն ևս գրեն. Փոխ: * Եթէ Ջերմագոյն
ոք ի միասն կամիցի նոյել (այսինքն քննել
զմիտս բանից). Ոսկ. Ես:

ՋԵՐՄԱԴՈՒՆԹ. ա. Διεθερμένος ταῖς σπλάγχνοις. Valde incalescens visceribus: Ջերմեն գիտով. գորավոգութ. ազէհորով-
և գորովական. Լի բռնեռանդն. կաթոգին.
* Կանանց Ջերմագունթ ելելոց (առ գաւառս):
Ջերմագունթ հաւատոյ. Ոսկ. Ա. Բէս: Լսոփ. ծէ:
* Ջերմագունթ սրտի: Ջերմագունթ գորովով:
Ջերմագունթ սէրդ ձեր: Ջերմագունթ պա-
զատասիօք: Ըղձիւք իմն և Ջերմագունթ հայ-
եցուածով. Խոսբ: Ոսկ. Գէբբ: Մ՜ծբ. ծի:
Գիբ: * Որպէս զքալ և զարի մշակ՝ Ջերմա-
գունթ սիրով ինամ տանել (Հոգևոր) ան-
դաստանաց. Կաղնաք: * Գիտաս Ջերմագունթ
սիրոյն, և հանապազ խաչակնքելովն քեզ
քոյ կոչեցաբ. Գիբ: * Ծերկեր ի յերկրի և-
ասնգնասէր և Ջերմագունթ սիրով. Տաղ:

ՋԵՐՄԱԴՐՈՒՆՔ. ըստ յն. Բէբճէլէ.
Θερμοπύλαι. Thermopylae. Անուն տեղւոյ,
ուր են մուտք Ջերմկայ յունաստանի. * Ջեր-
մագունքն ի մէջ Թեսաղացւոցն և փոկի-
սոյ: Ջերմաղունքն, և Ջերմագունքն. Նահաս:

ՋԵՐՄԱԽԱՒՒՆ. ա. խաւն Ջերմուեաց.
Ջերմ. * Ընդ քիմն և ընդ բերանն առհաս-
րակ գաղորչն Ջերմաճխաւն ելանէր. Եզնիկ:

ՋԵՐՄԱԿ. տ. ՋԵՐՄԱՑՈՒՆ. * Հոդիք յա-
րակայացուցանեն Ջերմակ չաղաւարան.
Պիսա:

ՋԵՐՄԱԿԱԼ. ի, ացս. ա. որ և ՋԵՐՄ-
ԿԱՒ. ՋԵՐՄՆԿԱՒ. կալեալն ի Ջերմանէ.
ըմբռնեալն ի ախտագէ. Ջերեալ ցաւով. * Ե-
թէ Ջերմակալից ախտացելոց պարս իցէ
զաղբայութէն ճառել. Սբգ. իմ. է:

ՋԵՐՄԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Θερμός. Calidus, fervens. Ջերմային. Ջերմին. Ջերմ. և
Ջերմեռանդն. * Ի Ջերմականն գեաթ (կամ
գեանի) ապաստաժին բնակեր. Մագ. ծէ:
* Որ ի Ջերմական մեաց ոք հաւատայ: ՋՋեր-
մական սէրն այժմ ցոյց. Ոսկ. յհ. է. 17. 42:

ՋԵՐՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. տ. Θερμότης. Calore affici. կաղաղութէ Ջերմանա-
լոյ. Ջերմանալն, և Ջերմացեալ գոլն. * Ի քա-
լինան Ջերմականութէ և պաղատկանութէ.
Դամասկ:

ՋԵՐՄԱԿԻՉ. ա. Ջերմաւեթ կծանօղ՝
կիզիչ. * ՋՋերմակիծ չոզ (ապեգական) ամպն
լերկիր առաքէլով. Վէրծբ. է. Ա Շէբ: Մը-
ատանեն օգքն ոհարուելեանքն (հրոյինք) յան-
գուհգուն, և ատեն Ջերմակիծ զաղբեր. Պիսա:

ՋԵՐՄԱԿԻԾ ԱՌՆԵԼ. կիզուլ, տաղրել.
* Լոյսն ցանկալի է յաչս մեր. այլ յորժամ
կարի Ջերմակիծն առնիցէ. ոհատ: Ագաթ:

ՋԵՐՄԱԿՈՎԻՏ. ա. Ուռնօղ զՋերմ
ախրոյ. առնչաղի ձայնիւ. և կամ փսփա-
քօղ հեշտալուր ձայնի. * Տատրակն սամուս-
նասէր երևեալ՝ զՋերմաձայն ղքաղցրաձայն
զսնեցիս մարգիան ընու. Ագաթ:

ՋԵՐՄԱԿՈՒՆ. ոյ, ոց. ա. Θερμαντικός. Calefactorius. Θερμός, calidus. Ջերմա-
կան. Ջերմին. Ջերմ. և Ջերմացուցիչ. փա.
սըճագ. * Հաւր Ջերմային, և ունի զորութիւն
անբան. Գեբիսբ: * Երկաթ արտաբկեալ Ջեր-
մային հրոյնէ. Ջէբ. իբ: * Օգք Ջերմային:
Ի Ջերմային աեղւոջ: Ջխանաւորին՝ ի Ջերմ,
և Ջերմային՝ ի հրոյ. Խոբ. Գ. 8: Բրս. տրի:
Լսոփ. ըՓԵրց: Անբիւրք Ջերմային (ի Ջեր-
մոց պատճառաց). որպ զՋերմային Ջուրս՝ ի
փրկութէն հաւատացելոց. Հ = 8. Խոյ. է:
* Ջապիսակ ապզակ և զսեաս նմանս միմեանց
տակ մը ըստ Ջերմայնոյն: Սեաւն առաւել Ջեր-
մային է. իսկ ապիսակն նուազ. Սահմ. ծ:

ՋԵՐՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. փ. Իբր Ջերմութէ,
կամ Ջերմնաւոր լթէ. * Ո՛ հիւանդութէ՝ Ջեր-
մոյոյ լթէ անձանց ոգեյացուցիչ. Ճ. Գ:

ՋԵՐՄԱՆԱՄ. ացայ. ը. Πυρέσσω. Succendor, ardeo. Ջգեներ Ջերմանէի. Ջեռ-
նուլ. վառիլ. փայտալ. ըսբնոփ. * Յորժամ
Ջերմանայ հոգի ուրուք ցրովՋ հոգւոյն սըր-
առ ոչինչ հանապարհ այնուհետև զերկրաւորս,
զիսառս և զամօթ. Ոսկ. յհ. է. 53:

ՋԵՐՄԱՆԱՏ. Πυρέσσω, ττω. Febricito, febri laboro. Տապանալ Ջերմանէ. կրել ըզ-
ատեգ. Ջերմանիլ յախտս. Էբէսթիլ. փենթիլ.
սբճնա՝ ըսբճնա ոհագ. * Ջոգանչ սիմոնէի գիներ
Ջերմացեալ. Մրէ. ա. Յու: * Ոմն Ջերմանայ
հանգիբա առապով. ոմն Ջերմանայ միայն. ա-
ոմանք ի վերայ Ջերմացելոյ, եթէ ոչ ըչափ վըշ-
առցաւս. Բրս. հղ: * Նաթա մանուհին անգա-
մանոյծ էր, և առեալս Ջերմացեալ Ոսկ. յհ. ա. Յ:

ՋԵՐՄԱՆԴԱՄ. ա. Ջերմ անդամոք.
Ջերմեալ. ի ցանկութէ. յն. Ջերմ. * Θερμός.
ardens. * Ձի Ջերմանդամ, և բուռն առ ի

ցանկութիւն. Վկյօր. Ե։

ՋԵՐՄԱԳԷՍ. ն. Ջերմագոյն. ջերմուքն. ջերմ արիւն. եռանդեամբ. ջերմագոյն. *Արբ-անիւն յոյժ ջերմապէս աղօթէ։ Ըստ պատ-շաճի ջերմապէս տաղաչափարեցաւ. ապաշ-խարեցաւ ջերմապէս արտասուօք. Վրք հց. Ե։

ՋԵՐՄԱՋԵՐՄ. ա. Θερμός, θερμότερος, διαπυρός. Calidus, calidior, fervens, igneus. Կարի ջերմ. ջերմագոյն. և Ջերմեռանդն. եռանդագին. Խիստ թաթ. գոյլի. ուժգին. *Իբ-րև ջերմաջերմ հասեալ 'ի վերայ։ Ամենայն ուրեք ջերմաջերմ էր (պետրոս)։ Զինչ առէ պետրոս ջերմաջերմին։ Երկիւղածութեն մասց էր գործն, և ջերմաջերմ հաւատոյ։ Ի ջեր-մաջերմ խաղաղարարիցն. Ոսկ. մտթ. և հռոմ։ *Պետրոս ջերմաջերմին յամենայնի և փոյթն. Մեկն. ղկ։ *Արտասուս ջերմաջերմ յամենայն ժամ հեղոյր. Կլիմաք։ *Բազում գթով և ջերմաջերմին բնական աղեօքն. Կիւրղ. եւ։ *Սկիզբն առնել ձանապարհին ջերմաջերմ հաւատով. Եւագր. Ժ։

ՋԵՐՄԱՋԵՐՄ. մ. Θερμόν, θερμότερον. Calidum, calidius, ardenter. Ջերմ գոլով. ջերմութեամբ. ջերմապէս. եռանդեամբ. սրտի մտօք. առնապատ. փութով. թաթ թաթ, ուշ-թանց, շոգով. ուժգին ուժգին. հերարեթյուն, թեզ-ձէ. *Ծրարեին ձայքն ջերմաջերմ յաչս իմ. (այլ ձ. ջերմաջերմ.) Տօբ. Ժ. 11. կմ 13։ *Որ այնպէս ջերմաջերմ խաղաղարանին։ Վրէժ առ 'ի ծառայէն ջերմաջերմ. Ոսկ. մտթ։ *Ջեր-մաջերմ հաւատոյ, և վաղվաղակի կատարեալ. Ճ. Գ։ *Բազում էր պարգևքն իմ և ողոր-մութիւ, զոր շնորհեցի ձեզ ջերմաջերմ։ Ջեր-մաջերմ գարշել պետքն առնէն չարութե. Բրս. մրկ։ *Առաքեաց զհոգին մր ջերմաջերմ, դր փութապէս 'ի մարմնաւոր գալուստսն. Եփր. գ. խոր։

ՋԵՐՄԱՋՈՒՐ. ջուրք. գ. Θερμαί. Thermae. Ինքնաբուղխ ջուր ջերմ. ջերմուկք. բա-ղանիք. թաթ ըլըր, բաղնէք. Ըլըճ, Գաբլըճա, համամ. յն. Թերմէ, այսինքն ջերմք. *Խորհե-ցաւ գնալ 'ի ջերմաջուրսն։ Գնացեալ 'ի ջեր-մաջուրսն (կամ 'ի ջերմուկսն)՝ ոչ եգիտ զնա անդ. Լմբ. 'ի Տր. պատ։ *Ջերմացոյց զջուրսն, յորմէ եղեն ջերմաջուրք, և ջերմապրունք. Նոննոս։ Իսկ Վկյօր. Դ. *Գնաւն 'ի ցամաքին ջուրք ջերմակաջուրք ը. ընթերցիր, ջերմկա-ջուրք, կամ ջերմաջուրք, ա։

ՋԵՐՄԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Θερμαντικός. Calefaciens. *Այն՝ որ հոգւոյն է հան-գիստ, մարմնոյն ջերմացուցիչ՝ գինի. Պղատ. օրէն։

ՋԵՐՄԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Ἔνθερμος. Calore praeditus. Ունակ ջերմութեան. ջերմ. *Ջերմաւոր և գործուն զայս, և ոչ անշունչ գոլ. Նիւս. կազմ։

ՋԵՐՄԵՌԱՆԴ. ա. } Calidus, fervidus, devotus.
ՋԵՐՄԵՌԱՆԴՆ. }
Ջեր-մութեամբ եռացեալ. ջերմ և եռանդուն. կա-րի ջերմ. և Եռանդագին. փոյթ յանձնառու-թեամբ. *Ջերմեռանդ 'ի հաւատս։ Ջերմե-ռանդ կամ ջերմեռանդն արտասուօք։ Ջերմ-եռանդ կամ ջերմեռանդն սրտիւ. Ագաթ։ Յճխ. Ժ։ Փարպ։ *Ջերմեռանդն յօժարու-թեամբ գնաց 'ի յանապատ սրբութեան մաքրութեան։ Զարդարեցուցանէր զջերմեռանդ սէրն ընդ անզրաւ բարեացն պարգևողին իւրոյ քրիս. Պիտ։ *Ջերմեռանդն և արտաշխեցեալ կամօք օրինաց։ Զայս աւ, և այլ ջերմե-ռանդն մտօք։ Ջեռուցանել զցուրտ մարմինն դաւթի 'ի ձեռն ջերմեռանդն և արիւնաշատ կուսին. Փիլ. նխաղ։ Սեբեր. Ժ։ Եփր. թգ։ *Ջերմեռանդ սրտիւ և հաւատով։ Ջերմե-ռանդն զղջմամբ. ճէ։ *Պետրոս՝ ջերմեռանդն փութաջանամբ խանդաղակաթ էր 'ի սէրն քրիս։ Առ ջերմեռանդն սրտին սիրոյ, խանդաղա-տելին. Խոսր։ *Տեսանէ զջերմեռանդն հայ-ցուածս խնդրողին. Շ. ընդհանր։

ՋԵՐՄԸՆԿԱԼ. կամ **ՋԵՐՄՆԸՆԿԱԼ**. (իբր ջերմնկալ.) Πυρέττων. Febricitans. Ջեր-մակալ. ջերմնոտ. տապացեալ ջերմամբ. ուըթմալը. *Եթէ որ ջերմընկալ ջուր շատ ըմ-պիցէ, նա չար բորբոքիցէ զցոցն։ Քան զա-մենայն ջերմնընկալ չիցէ՞ նա չար՝ որ 'ի ցան-կութիւն մարմնոյն հարեալ լիցէ. Ոսկ. եբր։

ՋԵՐՄԻԿ. գ. Ջերմ ինչ եփեալ. որ և յն. ձայնիւ Թերմոն ասի. իսկ Թէրմօս կամ Թէրմօ, այգ է ոլոռն. *Արաացիք սակաւ ջերմիկ։ Ե՛կ, զի ուտիցես զջերմիկս ընդ եղ-բարցս. Վրք հց. ծէ։

ՋԵՐՄԻՆ. ա. Θερμός. Calidus. Ջերմայ-ին. ջերմական. ջերմ. հրային բնութե. թաթ, թաթուկ, և իլըճաք. ուժգին, ուժգնագին, և ա-թէշլի. *Սպիտակ պղպեղ և սեաւ՝ երկոքին ջերմինք են, այլ ըստ առաւելութե և նուա-զութե. Մխ. բժ։ *Ի ջերմինան սուկ զնա գի-տէ... միայն ջերմինս և կծուինս տայ կերակ-րել ակարայութեն. Մագ. հն։ *Թըլէնի բը-նութիւ ունի ժահահոտ և ջերմին։ Ջերմին է բոյսն զոպայի. Արգ. յե. Է. և ա. յհ. Է։ *Հուր՝ ջերմին և չորին. օդ ջերմին է և գի-ջին. Լծ. ածաբ։ *Զմանկունս ջերմինս և խըս-տապարանոցս աղձատել մի խնայեսցես. Կլիմաք։ *Ջերմին ապաշխարութիւ։ Ջերմին արտասուս. ՃՃ։ *Բարկութիւ և ցանկութիւ ջերմինք են և հրայինք. Բրս. մրկ։

ՋԵՐՄԿԱԼ. Որպէս Ջերմակալ, կամ ջերմնկալ. Πυρέττων. Febricitans. *Բորբո-քիմք քան զջերմկալսն. Ոսկ. յհ. Ա. 38։

ՋԵՐՄՆ. ման. գ. գրի և իբր ռմկ. ՋԵՐՄ, ի, ու. Πυρετός. Febris. Տենդ. հիւանդու-թիւ տապիչ յետ ցրտութե. ուըթմա, թիթրմա, դող. Տես Օրին. ԻԲ. 22։ Մտթ. Է. 15։ Ղկ. Դ. 38. 39։ Յհ. Դ. 52։ Գծ. ԻԷ. 8։ *Բորբո-քիմք և վտանգաւորագոյնք լինիմք քան զջերմ-կալսն ... իբր 'ի ջերմանէ խեղդեալք. Ոսկ. յհ. Ա. 38։ Տես 'ի գիրս Մխիթարայ բժշկի ազգս ազգս ջերմանց. որպէս և ռմկ. հիտմա, արաբ. հէմմա, հայի 'ի տենդ և յա-մենայն խօթութիւս տապացուցիչս. խաւքէդ։

Մերթ՝ Ջերմութիւն. աօթ. *Օգնելով և վառելով՝ ամարանի ջերմամբ, և ցրտութե ձմերանոյ։ Ցրտով և ջերմաւ զատուցեալս և զբոյսս ապականէ. Յճխ. Դ. և Ե։

ՋԵՐՄՆԱԿԱԼ. ա. Πυρέττων. Febricitans. որ և ՋԵՐՄԱԿԱԼ. գրի և ՋԵՐՄԸՆ-ԿԱԼ. ուըթմալը. *Բժիշկք յորժամ զերծու-ցանեն զջերմնակալս 'ի բորբոքեալ բոցոյն. Ոսկ. Ա. փիլ. ա։

ՋԵՐՄՆԻԿԱՆ. ա. Սեպհական ախտի ջերման. *Բժշկեաց զհրատապ ջերմնական տոչորումն մշձկեալ սրտիս. Նար. խ։

ՋԵՐՄՆԱՋԵՐՄՆ. փոխանակ գրելոյ Ջերմաջերմ. *Ջերմաջերմին սիրով խընդ-րէր ընդ ուղեկիցսն զմանուկն յն. Լմբ. վերափոխ։

ՋԵՐՄՆԱՏԱԳՆԱՊ. ա. Տագնապիչ ջերմամբ. տապացուցիչ. *Դիւաստարուտ ջերմնատագնապ ախտաւորութեց. Նար. ԺԷ։

ՋԵՐՄՆԵԱԿ. ա. Ջերմ, իբր խանդա-կաթ կմ մանրիմ. *Նախանձ փոխէ զգութ սիրելւոյն առ 'ի թշնամանել անարգել զջերմնեակ բարեկամիկն. Մծբ. ծբ։

ՋԵՐՄՆԵՌԱՆԴՆՈՒԹԻՒՆ. կմ ՋԵՐ-ՄԵՌԱՆԴՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Եռանդն ջերմ. ջերմեռանդութիւն. *Քո 'ի նոցանէ յայն-քան ջերմնեռանդնութիւ աւելեալ, եւ նոցա անմահանալ 'ի ցաւս տանջանացն. Նար. երգ։

ՋԵՐՄՆԸՆԿԱԼ. Տ. ՋԵՐՄԸՆԿԱԼ. Ուղիղ եւ է գրել՝ ջերմնկալ. որ ասի և ջերմկալ. ջերմակալ, ջերմնակալ։

ՋԵՐՄՆՈՏ. } ի, աց. ա. Πυρέττων, ἐμπυρέττων. Febricitans.
ՋԵՐՄՈՏ, }
Ջերմակալ. տենդեալ. տապացեալ ջեր-մամբ. թիթրոթ. ուըթմալը, հիթմալը. *Բժշկեր զջերմնոտս, և զամենայն հիւանդս. Ճ. Բ։ *Ջերմնոտքն զցուրտն խնդրիցեն։ Քան զջերմնոտսն ևս զահի հարկանել։ Իսկ զինչ և որ ջերմնոտք են. Ոսկ. մտթ. և յհ։ *Ջեր-մոտ ոք որչափ ըմպէ, ծարաւէ։ Բազում ջերմոտք և ախտաժէտք ընդունէին զառող-ջութիւ. Ոսկ. Ա. փիլ։ Ճ. Գ։

ՋԵՐՄՈՏ կամ **ՋԵՐՄՈՒՏ**. ա. Ջեր-մին. թաթ. *Դառնան աղբեւրք ջերմոտք 'ի ցրտութիւ. Պիտառ։ *Օդք են ջերմոտք խառ-նեալք ընդ չրոյն զօրութիւնս, և են եռան-դունք. անդ։

ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Θέρμη, θερμότης. Caliditas, calor, aestus. Ջերմ գոլն. որակ ջեռուցիչ. զօրութիւն ջերմին. ջեր. տապ. թաթլըգ. խօշ, խօշլուգ, հէրր, կէր-մի, տօղ կամ տէ՛ղ, տէֆտ. *Հալեցի 'ի հա-սանելոյ ջերմութեն։ Իժ մի 'ի ջերմութենէն ելեալ. Յօբ. Զ. 17։ Գծ. ԻԸ. 3։ *Առանց խառնուածոյ ջերմութե արեգական։ Գտա-նի ջերմութիւնն յոլովագոյնս 'ի քարինս և յերկաթս, և սակաւագոյն յօդ և 'ի ջուր. Եզնիկ։ Եղիշ. Ա։ *Մի ձառագայթ, և մի ջերմութիւ հրոյն. Շ. ընդհանր։ *Տրամա-դրութիւնք ասին. հիւկէն՝ ջերմութիւ և ցրտու-թիւ։ Քաղցրութիւն կիրս իմն ըստ ճաշակե-լեաց առնէ, և ջերմունի ըստ շօշափելեաց. Արիստ. որոշ։

ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ջերմն, տենդ. Πυρετός. Febris. *Ի հրոյ զեղազանցութէ մանաւանդ հիւանդացեալ մարմինն՝ չարու-նակ տապք և ջերմութիւնք գործեն. Պղատ. օրէն։ *Զօրեքօրեայ ջերմութիւնք. անդ։

ՋԵՐՄՈՒԿ. մուկք, մկաց. Տ. ՋԵՐ-ՄԱՋՈՒՐՔ. Θερμαί, θερμαὶ πηγαί. Thermae. Գաբլըճա, կէրմագէ. *Էին 'ի պատուաս ջերմուկք. հրամայեաց իշխանն ընկենուլ զնա յեռացեալ ջերմուկն։ Որ ջերմուկն է ծոր անուն. Հ = Յ. մայ. Ա։ Կիւր. պտմ։ *Ունի բորձր հայք և ջերմուկս։ Ջերմկաց տեղիք։ Նոյր զալէտս իւր 'ի ջերմկաց անտի։ Ի պէտս ջերմկաց ջուրց, որ յերկրէ պղպջա-կէ. Ջերմուկք 'ի ներքոյ երկրի. Խոր. Ե։ Վկյօր. Դ։ Եւս. պտմ. ա. 8։ ՃՃ։ Վանակ. հց։ *Անդնդական եթերք առնեն ջերմուկս հրամանաւ սրարչի։ Ո՛չ 'ի ծովային ջրոյն են ջերմուկք, այլ անդունդ 'ի յանդնդա-կան ջրոյն. Պիտառ։ Իսկ Մագ. Դ. *Ի ջեր-մուկ ջայլից ջոկ կապեալ ջնարահարացդ». իմա, կամ 'ի ջերմուկս, և կամ 'ի ջերմ խըմ-բից։ Որպէս և Վկյօր. Դ. *Ընդ բազում տեղիս գտանին ջերմուկք». 'ի յն. աափ, ջերմագոյն որակք։

ՋԵՐՈՏ. Տ. ՋԵՐՈՒՆ, և ՋԵՐ. ըստ կրկին նշ. թաթուկ, և բաբէխուռն. *Եկին հասին աւուրք ջերոտ հարաւահողմն զարուն դրան-ցըն բանալոյ։ Դրունք գարնային բացան, և աւուրք ջերոտք զանելի փոխաբերեցին. Ագաթ. Յհ. կբ։

ՋԵՐՈՑ. ի, աց. գ. Տեղի ջերոյ. ջերոտ վայր. ձմերոց բարեխառն. *Վասն աստուծ-ման ոչխարաց... 'ի ժամու խուրանց հովոցք արտ, և ջերոցք. Վրդ։

ՋԵՐՈՒՄՆ. Տ. ՋԵՌՈՒՄՆ։

ՋԵ՛Ք. կամ **ՋԷ՛Ք**. մկ. յորմէ կազմի և հոլովի՝ ջեքի. եց. Ո՛վ. զի՞ բարի. բե՛ք. բա՛րէ. բէ՛հ բէ՛հ. (որպէս և պ. ջի՛. արաբ. ղէհէ, է՛ քանի՞, ո՛վ որչափ.) *Մակրայ, բաք-սաակոնն. ըե՛ք առէ, ջէ՛ք առէ. Քեր. Թր. հյ։ *Ջէքն բոխաձայնագոյն (կամ խրախձա-նագոյն) լսի, կամ զարմացուած։ Ջէքն

այնքան գեղեցիկ էր պատկին : Ջէք պայծառ իմն է լոյսն : Ջէք անճառականք են ասքն , և հրաշականք : Բէքերին աւանքը , և Ջեքերին խումբք սոսկականք են , և գեղազէշք . Երդ . ֈեբ :

ՋԻԼ . Ջլի , Ջլաց .) գ . Νεῦρον , ρία , ρά . Ջիղ , և և Ջեղ .) Nervus . Նարդ պղնձագործին իբր լար անխզելի ի մանրին կենդանեաց . զոդ յօգից , գործի ուժոյ՝ չարժուածի՝ քան զգայուածն . ինչբ , ինչբ , բէյ , էպ . ֈ . Եօձին Ջղք գալարովք : Ջիլս դալարս : Խզեաց զՋլիսն : Ոսկերաց և Ջղաց Նանար գիս : Ջիլք իմ լուծեալ են : Ջիլք երկամիք՝ պատանոց քո . և այլն : ֈ Ձգական և ուժգնադոյն քան զմարմին , և գիջագոյն և կակղագոյն քան զոսկերս սատկաս զօրուն Ջղքն : Ջոսկերս և գուղեղ կապեալով առ միմեանս Ջղիւք . Գլուխ . գիմ : ֈ Անգիստ ոսկերաց և մարմնովք և Ջղիւ . անդ : ֈ Ջղաց երկամեօք պինդեալ պահեն . Եբէ . գի : ֈ Ճարճատուին հարաս ամենայն Ջղայն : Ջղացն յուղեգնացուցանէ . յաչս ձգեցելոյ . Եղէ . Ը : Յ . ֈ . Ե :

Նմանուցանէ , ՈՂ . զօրուցանէ . ֈ Մեղայ Ջիղք Նարան , և սասանայի բռնուցանէն չիՋաս . Ոսկ . Ես : ֈ Չամբերուցանէ Ջիլ և զօրուցանէ անձին . կնմա : ֈ Ընտրացն կեանք Ջիլք չարուցանէ լինին . Եբէ . առեբա : ֈ Թագաւորն փառաց հետամուտ եղեալ՝ նշաս Ջիլիս աւազակին , և ձերբակալ առնելով կապեալ ած ի գաւառատան մանիս . Աբէ . ի : ֈ Օ՞յր ուրուք Ջիլս չհալածեցիցէ այնպիսի բանիք . Ոսկ . ֈ . Բ . 27 :

Իբր Ար Ջառաջիլ . Ջալաս . ֈ Տանջեալ զնա Ջղօք : Աբէ . ա . 5 :

ՋԻՆ , Ջնի , Ջնաց . գ . (լծ . գան .) Գաւազան գանից . ձաղկիչ . ֈ Ջօգան կոծել Ջնօք ձեռնարկեն . Փիլ . Նո . ա :

ՋԻՆՋ . ա . Ἀπηλίδοτος . Purissimus , և այլն . Մաքուր . զուտ . պարզ . յատակ . վճիռ . անաղօտ . փայլուն . չուշտուն . Ասէր սուրբ . . . արեաց , Ջինջ լերայն . ին . Լեր ի Ջնջելեն . Եսի . Ի . ա . 10 : ֈ Ջինջ պահեսցէ զՋին իւր յամենայն ժամ . Մ Եբ . ը : ֈ Իրկն Հայելի Ջինջ : Տալաորևալ ի Ջինջ Հայելւ ոջ : Ջապակի և ջհայելի Ջինջ և յատակ . Ա ՈՐ . Բ : Ամն . պեՈՐ . ի գեր Խոսք : ֈ Ըստ հայելւոյ օրինակի մատուր պահելով զսիրտս . և Ջինջ ի ժանգոյ մեղայ . Շ . Ե Բ : ֈ Ջուտ երկնագոյն Ջինջ : ի սարգ ժամանակի յորժամ Ջինջ երկին լինիցի : Ջերկինս աբ ասէ , յորժամ Ջինջ լինի յամպոց . Ագաթ : Շ Բ : ի գեր Խոսք :

ՋԻՏ . Տ . Զոտ :

ՋԻՐԴ . ա . ՏՈՒՏՀՈՒՏ . Continenter , crebro , adsiduus , ue . Անընդհատ . անդադար . Հանապազ . յանգ . յաղագնաւ , Ի Ծէբ . յոյժ և Ջդրիչ է Նանապազորդել . ֈ Վէբլակացուսոյն Ջիւրդ քննութիւն , ուր ունին զմաածութիւն . Բբ . 49 :

Իսկ Չին բա . կարծեալ Նոյն լինել ընդ ԸՈ . Ջերբոս , գրէ . ֈ Ջիրգ . սոսկ կամ Չիչգ ՝ :

ՋԻՒՔ . Բառ անյայտ , որպէս միան վերին ենթէսց . ֈ Յարակայ կամարք աւերգա կանգ , ուր օգն Թանձրամած Ջեբ , չաղաս սարն . Գիսա :

ՋԼՆԱԻԹ . ա . Νευροτένης . Nervis intentus , contentus . Ո յր Չին է ձգեալ . ուր իցէ ձգուածն Ջաց ՝ի խոնարհել կամ յոժգին արկմանէ . ինչէբ ՝ենէ ՝ն . ֈ Ջօրքն ամենայն վայրագնաց Ջաբձիգ խզմամբ ատժանեալ . ՁԿ . ԼԲ : ֈ Ի գաւանչման յարուածասա գիտէն , այն որ ըստ երկնին է անտեսիլ բանին՝ Ջատիճ լինել ընտրելեալ . Փիլ . ԷւԲ . 81 :

ՋԼԱՊԻՆԴ . և) Ո յր Ջիլքն են պինդ

ՋԼԱՊՆԴԵԱԼ .) կամ պնդեալ . ուժգնակ . կորովի . հզօրացեալ . ֈ Ջպատերազմող՝ զՋզապինդն առ պատերազմ ընդ այսչարութիւն . Գե . Ես : ֈ Իակ մեք իբրու նրաշք Ջլապինդեալք առ այն՝ որ անկ է մեզ . Փիլ . Ը . ֈ . 48 :

ՋԼՈՑԻՆ ԱՈՆԵԼ . Պնդել և ամրացուցանել զՋիլս . զօրացուցանել . ըստ յն . ա՝ի Ջլացուցանել . Νευρόω . Nervos adhibeo , firmo , roboro . ֈ Կրթուիլ վարժից և ասէպ առեալ որպ Ջլապինդ առնեն՝ կարի քաջ ըզմարմինս : Պրկել՝ Ջլապինդ այրաբալ առ որ եղէն , յայն՝ որ անկն է՝ կատարելութիւն (ի քոն)միաքն ՝ի բաց կան ՝ի զգայութիւնէն , ոչ Ջլապինդ առնելով , և ոչ չարժուածն առ լով . Փիլ . Լ . ա . Ե Լ . Ը . 24 :

ՋԼԱՏԵՄ . եցի . Ն . ՝Απονευρόω , ἐκνευρίζω . Enervo . Հատանել զՋիլն՝ զոյժն և զզօրութիւն . կարճատուցանել . ոկաբացուցանել . սրտաբեկել . ֈ Ջլատեաց զձին : Ջպատերազմաւոր գնան Ջլատեաց : Ջլատեաց զձեր զօրութիւդ աչերն . Մաղա . ա Բ : Խոսբ : Ամ . անգ ՝ կատեցուցանեն լով զմարմնոյս զօրուն , և Ջլատեալ լբուցանելով ամենեին զմտացս այնգութիւն : Անհատացն Ջլատեին գնացատացեալսն՝ առելով , Թէ գժուար է կրօնք քրիստոնէից և աւելի պահքն : Թէ գիտեր ոք զօր մահուան խրոյ , Հոգւոյեալ Ջլատեր . Պիգ : Տծնակ : Հդ . ան . Իսբղ :

ՋԼԱՑՈՒՑԱՆԵՄ . ցուցի . Ն . Νευρόω . Roboro . որ և Ջլեմ . Ջլապինդ առնել . պնդել . զօրացուցանել . ֈ Առաքնորգութիւնն հոգւոյն Ջլացուցանէ և պնգե զգայութիւնն : ի Ջուրց ծովու՝ Ջլացուցանելով զօգն . Փիլ . Լ . ա . 10 : Վ Բ . ոչ :

ՋԼԵԱՑ կամ ՋՂԵԱՑ . ա . կապմանչն ՝ի Ջլաց Ջլուա . ֈ ի Ջղեայ և ՝ի կաչեայ պահպանակաց զգեստուն . Խոբ . Գ . 3 Բ :

ՋԼԵՄ , եցի . Ն . Ջլացուցանել . Ջլապինդ առնել . Հաստատուել . ֈ Ջանգամանդ Ջլեալով զզօրսոս տրեալով . Գբ . ՝ի Յոան :

ՋԼՈՏ կամ ՋՂՈՏ . ա . գ . Νευρώδης , ὀδές . Nerveus , nervosus , և partes nervae . Ջլային . ներգուսոյ , աՃառուսա (մնան մարմնոյ) . ուսի և ՋՂՈՏ ՄԱՐՄՆՈՎ Χόνδρος Cartilago . այն է ոՃառն և նեապն . ՝ի Ե ալեալ գոլոշովք Ջղուսո՝ինքն յինքնէն բնաւորապես պլկի : Բոլորակագոյնք են զկոկորդին մասունքն , և յոլով է ՝ի տոսս Ջղուսոն : Որ զնեյն շուրջ ունի Ջլուա մարմնի Սլատեսակին անուսանեցելոյ Ջղուա մարմնի նոյն . Նբ . ֈ Ջխլապատասին , և ՋԼուա պարուսական : Մկոսնք Ջուսք (՝ի մարմնի) . Պիգ : Վ Բ . ոչ :

ՋՂԱԽՈՏ . Տ . ԳՈՂՑՒԿՈՒՐ : Բնչնչն : (արար . Լիսնըլ համալ :)

ՋՂԱԿԱՑ . ա . Ջլալք կապեալ . ֈ Ոսկերբ (մարմնոյն) պատկանեալ Ջպակապ յօգիք . Ածյ . հղ . իմ :

ՋՂԱՏԵՍԱՒ , ի , ացս . ա . Νευρώδης . Nervosus . Ունօզ զնմանուն Ջղաց . Ջղուա . ֈ Ունելով ՝ի վէրայ իւր ՋՋպատեսային և ղկայծր գՋուխն . Գիսա . գիմ :

ՋՂԵՑԱՑ . ՋՂՈՒՏ . Տ . ՋԼԵՍՑ , ՋԼՈՒՏ :

ՋՂՋ . կամ ՋՐՂՋ . (լծ . Թ . ԼԶՒ .) Գիձն . ազմուս . ֈ Որոնհ ՋՂՋ ինչ տեսցիս . այլ Ձ . ֈ Տեւ ինչ տիպին . Եբէիէ . Բ Բ Բ :

ՋՂՋԻԿԱՆ . Տ . ՁՂՋԻԿԱՆ . լՂՒԻ . ֈ Ջղջիկան զլոյս սեռանեալ ոչ կարէ . ՄԼ . ա Ա Ա :

ՋՆԱՐ , ի , ացս . գ . Κιθάρα . Cithara . γορδή , fides , chordae . Քնար՝ պէսպէս յօրինուածով . սաւիղ . նուագարան ազեաք կամ լարիւք . կիթառ . ֈ Օրհնեցէք զտէր տաղմնաբանեամբ և Ջնարաւ . Սէբեր . Է : ֈ Կազմեա Ջնար վիճակդ (յն . զվիճակ) ոմնոյ . Նաօսմ . ֆ . 8 : ֈ Փոլք և քնարք և Ջնարք : Ջնարբջք և քնարիւք և որղնաս : Ջնար Ջահաւրական . Աբէբ . ֆ . 9 : Տծնակ : Նաբ . ղէ : ֈ Ջնար քնար տասիղ՝ բատիք չարժուղին՝ քաղցրաձայնեալ . Նաբ . Փաղ :

ՋՆԱՐԱԿ , ի , ացս . կամ ՃՆԱՐԱԿ . ֆ . ըստ յն . սանտարաքս . Σανδαράχη , κη . Sandaracha , gummi . Բոյս ինչ և հիւթ նորա՝ սխորժելի մեղուաց , ուսսի լինի ներկ կարմիր , փայլուն որպես վէրնիկ՝ ըստ իսալ . սէնփէբոս , սէնփէլոս . ֈ Սանդրակ , Ջնարակ . Գաղիան :

ՋՆԱՐԱԿԱԳՈՑՆ , գուսի , իցս . ա . Ուսող զգոյն Ջնարակի . փայլուն . ֈ Ջապարատնաց որմն Ճնարակագուսնիւք փայլեցուցանեալք և բանգաք . Բ . ա . Բ Բ . ՀԼՀ :

ՋՆԱՐԱՀԱՐ . Տ . ՓՆԱՐԱՀԱՐ . Κιδαρωδός . ֈ Ջհետ Ջնարահար քաջամասն կինոջ կրծեր : Ելիս կատակերգուսիլ Ջնարահար սլուսնկի : ի ներմուկ Ջայլից Ջոկ կապեալ Ջնարահարացք . Խոբ . գ . 56 : Նաբ . լԷ : Մ Ա . Բ : ֈ Ո՞ւր Ջնարահարք (կամ Ջընահարք) երգարանին , կամ խաղայողքն Ճատրակին . Գբ . բգ . ՀԷՀ :

ՋՆԱՐԱՒՈՐ . Նոյն ընդ վ . ֈ Գուսանուց , փողարաց , և Ջնարաւորաց . Ոսկ . ՀԲՀԳ :

ՋՆԵՄ . եցի . Ն . (՝ի Ջին բառ .) Գնանել հարկանել գաւ ազանուս . ասնջել . ֈ Ջգասս սխալական (անխրատ մանկան՝ գիոգինէս) Ջնեալ պատուհասեր . Պիգ : ֈ Ոմանք Ջնէին , և ոմանք հարկանէին . վասն զի էշ էր , և սուրճ կերծատուրեր . Ոսկիէոբ : ֈ Ջնեալ և կշտասրեալ անիծիւք ՝ի լեղուէ խրմէ . Նաբ . ֈ :

ՋՆՋԱԳԻՐ . ա . Ուրոյ գիրն է Ջնջեալ , եղծեալ . եաչբալ սխխիէ պօբսյ . ֈ Երևելին եղծեալք Ջնջագիրք : Չեռի ՝ի Ջընջագիր կոյսդայն : կարգ ինչ խանգարեալ և Ջնջագիր . Փաբդ :

ՋՆՋԱԿԱՆ . ա . Ջնջելի . եղծանելի . եղծական . ֈ Ջնջական գիրն , և խաչանելի կասկն . Նաբ . ծ Ա :

ՋՆՋԱՆ , ի . ացս . ա . գ . Περικάθαρμα . Purgamentum . Ջարձ կամ կապիրս անպէտ՝ որ վարի ՝ի պէտս Ջնջելոյ գալասս . Ջընջարան . Ջնջոց . առիճ և պատճառս Ջնջման . Ջնջիչ . մաքրիչ . սրբիչ . ֈ Ջնջան լինի ապտրոյն անօրէն . Ա—ալ . Բ Ա . 18 . Եբբ . ֆօՃԷբ , իբր քաւութիւն : ֈ Ջնջան լինի ապտարոց անօրէն . զի Ջնջիչ լինի՝ որ ՝ի Նոսս կեղտոյն՝ չարչարանաց , և մնբրիչ . Լ Բ . ասաւ : ֈ Ընդ Ջնջանի (կամ Ջնջոյ) և ընդ մաշեալ վերսլկուսի մահճաց (զոր ասէք աղքատաց)ասյ մեզ զգազմականն արբաչխոնու . Եբէ . գի : ֈ Ի կենդանւոյ կոչէն կայլակ՝ մեղոյ Ջնջան : Ա յսոցկ (մեղուս) Ջնջան , և օՃառ արբուսթե ընկալաչք զսե և գպատուական արեւնն . Շ . ոբ . Բարչէ . Ե Ա . յՀ . Խ Ը : ֈ Մրն արատ սուբ լինի Ջնջան ազաեղուսթե . Թէ և բազում է կարմրացեալ ՝ի գոյն արեան (կամ որգան) . Տ Ա :

ՋՆՋԱՆ . Նոյն ընդ վ . ֈ Ապաչխարուսթեան կոչումն , որ արքայուսթեն այ է մայր , որ մեղացն է Ջնջական գրոյ . Բբ . ոգ Ա Ը :

ՋՆՋԵՄ . եցի . Ն . ՝Αλείφω , ἀπαλείφω , ἐξαλείφω . Deleo , abstergo . ἐξαίρω , aufero , tollo . ἀπαλλάττω , dimoveo , dimitto . ἐξιλάσκομαι , expio , և այլն . Ջնջել առնել . մաքրել . ՝ի բաց սրբել զաչս . կամ զինչ ինչ . անհետ առնել զչարսն և զչարս . քաւել . սրսել , օրՃոպան գալաբրմամբ . գոչմամբ՝

էգիֆ. *Հնչեցիր զամենայն մարդին յերկրի. ասց երկրի: Հնչեցան յերկրէ: Հնչեալ Հնչեցից զկիւսաւոր ամաղեկայ յերկրէ ի ներքոյ երկնից: Մի՛ Հնչեսցի անուն հօր մերոյ ի միջի ցեղի իւրոյ: Ծնօտիւ իւրոյ Հնչեալ Հնչեցից զնոսա: Մի Հնչեսցի ցեղն յիւրայիցէ: Հնչեցից իբրև զսուպ զանօրէնութիւնս քո: Ի Հնչել անիրաւութեաց: Հնչեցին հեծեծանս են: *Հնչել զամենայն ձեռս. Խոր. ա. 11: *Մօտ երթայցեն, զբիւրն Հնչեսցեն. Սրփ. է. չհ. է: *Հօրակոնք և ի խաղալուն ձգէնսն Հնչէն. Բուզ. ծղ: *Հընչել զարծաթի և զոսկի կարես գտ և առանց հնոյ, այլ շողացուցանել և եռանդնացուցանել հրով միայն կարես. Եփր. Համաբ: *Հնչէ զգիր մեզաց մեծոց. Շար: *Հընչեալ զձեռագիրս մերոյ հակառակութեանն տրամանօքն իւրովք. Կոչ. է. 14:

Հնձիշ. ա. Որ Հնչէ. Հնչող. քաւիչ. *Հաշտեսարուեցի՝ անօրէնութիւն Հնչիչ. Մաշ: *Եւ մարմինն՝ ունելով յինքն ան զանաչարժութիւն բանն՝ Հնչիչ ակարութեամբ մերոյ (կամ իւրոյ). Շ. Ի՞ր. յաՌանաւք: * Ո՞ է Հնչիչ անօրէնութեանց, եթէ ոչ բաւիչ. Սահակ:

Հնձոյց, ի, ացս. ք Ἀποτροπιασμός. Expiatio, placatio. Հնչան. և Մաքրիչ. մաքրութիւն. բուժումն. * Հնձներ զոգիդ իմ՝, և արարեր զնոսա նոցա Հնչոցս. Եսկ. ծղ. 21: *Ի բժշկութիւն և ի Հնչոյց ցաւոց ինչ բժժանաց. Նար. ոբ. ա:

Հնձոյնմն, Հնչման. ք. Ἐξαλειψις. Deletio, obliteratio. Հնչելն, Հնչիլն. * Հընձնումն քո եղեցի օրն այն. Մխ. է. 11: *(Նոյ) ոչ եղև հանգիստ, այլ Հնչումն որ ինչ միանգամ ի վերայ երկրի. Խոր. ա. 3: *Նորա է ժամանակութիւն մեզայ ի բաց Հընձնո մն. Բուզ. 49:

Հոլիր, լոի, թաց. գ. Ἀγέλη. Grex, agmen, turma. Խոլորեալ կամ ոլորեալ բազմութիւն. Հոգ. հօտ. երամակ. խումբ. գունդ. Հայր. օխ-րէս, ՚ենէ, ֆէ-բուահ. *Բազում այլ Հոլիսք ի բազմապատիկ անասնոց: Ոչ ասօրից և անգեաց և այծերամակաց ընդ այլոց Հոլոցս: Ի վայրենի Հոլիս: Հոլիսք ընտանեաց՝ միանգամայն և վայրենի ոչ. Փիլ: *Սի գայլ զբազում Հոլիս հօտից հալածեաց: Ի Հոլիս անասուն կենդանեացն. պահ. ազխս: Պիք: *Ո Հոլիս սասանիսի, զժողովս դնացն. Ոսկ. էէւմդ. ը: *Ամենայն Հոլիսք ներձուածոցոց. Սարկ. հանգ: *Ո՞րպիսի անասնոց բազում՝ ի մի վայր ժողովի ալ, Հոլիս սուէալ: ի մի Հոլիս զբան գնդէալ՝ կոտորէին: Հոլիս ապայիկ պատրաստէ: Ընդ կրունկն զՀոլիս ոսպվից Հնչեցնամեայ գարձոյ ցեմ: Իւրն Հոլիս ոսպվին կազմեցաս. և այլն. ՚ի՛. ՚ի՛. իսկ յոսկեր նուա. *Հոլիս Հանհանս խորգոցոյ ի վերայ զբոս ծոյս ծոյլ. իսմ մեծ կոտրած բազմութեան:

Հոլորիմ, ևցի. ն. Խոլորել. Համախումբ բել որպես զՀոլիս. կր. ոլորիլ ընդ միմեանս, կամ պատիլ նաչանց վրիմեամբք ի մահաչիլն. * Օրինաւ իսկ գաշխարհի պատասխանի կոտս ի մի վայր Հոլորնացու: (Օմանկուանա ձի) իբրև պատանեամբս զամենեսեան Հոլորնալ կացուցին առաջի Հռոգաւարին. ՚ռ. Ե. և ի: *Յորժամ ոտ միմեանս Հոլորիցին, յորժամ կալ կիսկից և վտանգիչ միմեանց գոտ. նիցիմբ. Սրփ. յօտ. փ:

Հոլորիչ, Տ. Հոլոր, Հոլիս. *Ե.

Հոլորմ. } տու և Հոլորիս և զանց, և Հոլս զատարակաց: Դայլքն զՀոլորս Հօտիցն պահէին զոչ ուշանալ, և զանգեալս ապրհատոյն. Ոսոտ:

Հոլորմբիմ. ք. Իւրև զՀոլիս կենդանեացն նեաց. խառն խառն. *Հոլորաքար երամաքն զնայիկին յետ աշտարակին չինուելեն. Իրէն. է. առ լին:

Հոմ, ոյ կամ ի. գ. Գաւազան. բեր. փայտ. լծ. և Քուք. ձող. ձիւղ. Հոգոգ. լծի, օգի, գենիկեի. Տճն և ԿՈՆՃՈՒ կամ ԿՈՆՀՈՒ. *Առեալ զգաւազան իւրն՝ եւ զամաստաբ. իբրև զայն տեսին, առին Հոմս ամենեքեան, և ընթանային ընդ Հոս. Վրփ հդ:

Հոմ, ոյ, ոց կամ ի. ից. գ. Խոսուցա. Coetus. χορός, chorus. ἀγέλη, grex. ὁμιλος, examen, copia, multitudo. φατρία, φρατρία, curia, sodalitas, conventus, contuberium. κληρος, sors. γένος, genus, gens, familia. Բազմութիւն՝ ի մի խումբ բեալ. Հոլիր. խումբ զաւուցեալ. գունդ. դաս. փաղանգ. առանձին ժողովակ. ազգ առանձին. Հոմբ խառն Տը. զեղծք. ոխբիս, ձինս. *Առնեսուց ոմանց և երիվարացոց Հոմովք լցեալս. Դիոն. երիս. որ Մոգոս. *Հոմ ասէ զամենայն բազմութիւն: *Հոմք ձիոյն և Հոլոցաց: Ոչխար մոլորի ի Հոմէ առաւն իւրոյ: Տեսի Հոմ գոմշաց, զի գայլն. Լսող. ֆ: Բեր. Տրի: Վրփ հդ. իս: Բազմութիւնք ներքինեաց, և Հոմք առորակայից: Ուսուցչական Հոմոյ: Հայկատուկացն Հոմն: Հոմս ծառայից և ընդսծնոց. Ոսկ. չհ. ա. 27: Փոքր: Մանր. գհ: *Ոչխակայն և դասս, և ձեռագիտացն Հոմս քննեսցուք. Ոսկ. ծ. ֆ. 8: *Ալ Հոմ է ձկանց՝ որ ի Հոսրան չորին. Վէշոր. է: *Ընդ Հոմս հովուացն: Վկոյիցն Հոմք: Հոմք աճոտաց. Լիբ. Վերածին: Սեսեան: Շար: *Ռամիկ Հոմոյն սըլացեալ՝ որպես մեզուս ընդգեմ ծաղկանց. Շ. փա: *Որով կուսից Հոմքն խմբեալ, ի կուսարանըն սը բնակեալ. Տաշ: *Հոմքք սերովբէից սաւառնայեալ Հնձոք. Տաշ: *Զուարթնոյն Հոմք. ոյք զառեալք գտս գաս ի միմեանց՝ կանգնեալք կան ի պաշտամանն ՚ի. զոյս Հոմս քանի կուչեաց. Խոր: *Մի կողմնակս բաւուք զոմանս սրբել Հոմս առնելով. Շ. ընդհանր: *Զաքարի գնացեալ ոմանք անգաստն ի յաշխարհն իսասպաց ուրոյն Հոմ սսեն լեալ. Նա. փբ ա: *Անխրատ ի է յեպայակցեէ գասանել (իլ) առանձնական Հոմս. Իրա. ճգն: *Ջինչ բնլեմ, և զոր բնլեմ. միմ բնլեմ, Հնչ Հոմով. Հին ԹԷ: *Գոռնդք գունդք, և անհամար Հոմք Հոմաց Հոպոսաւորոյց վերըն Հայան. Հ. ինչ: *Խոպ խոպ խոպոպին վոյր վայրենի Հոմին. Տաշ. (որպես զիհաս այծեաց:) *Հուալելեան Հոմին (զառակաց կամ ոտնն) անդրանիկ էր. Կնբրդ. ծն:

Հոմակատարիմ. ք. Հոմ բան գասուց և կարդաց. *Հրակոյտ առնել գասս զակոյ Հոմագասակարգուն. Թէոգոր. Հոս:

Հոմագործ. ո. Տոմնէտոյց. Coagmentans, compositor ի մի Հոմ գնօղ. Հաւաքիչ և կրճիչ Հոմոյ. *Պօղոս Հոմագիր աքեց. Հոմն ի ոսկեայ. Տաշ. (որպես զիհաս այծեաց:) *Հուալելեան Հոմին (զառակաց կամ ոտնն) անդրանիկ էր. Կնբրդ. ծն:

Հոմագործ. Տոմնէտոյց. Compositus, coagmentatus. Բան քերականաց, ի մի Հոմ հդեալ. բաղադրեալ. Հոմագիր. բարդեալ. *Մակբայիցս ոմանք պարզք են, և ոմանք Հոմագիրք: Ոչ են պարզք. վարդ. նախ. և Հոմագիրք են, վարվոզ, նախավոզ. Թր. էէր: *Խոհլուն գաղափարեալ. և Հոմագիրք հզեալ. Տիէր. էէր:

Հոմագրիմ, ևցի. ն. Տոմնէտոյց. Compono. Հոմագիր առնել. գասս որել զՀոմս. կարգել գաս գաս. և Յարագրել. Շրուրջ պնովաս Հոմագրեալ լբաստս: Հոմագրէ և զերան հաւուց, և ըզդասս գազանաց (ի քաղաքս). Ուրէր. է. ն. Ն ծ: *Ու զվագասան Հոմագրեալ գասն՝ հայրապետական հրաշինեալ գնգին. Գ.ն: *Առանձնանալ գաբձեալ ի նոցունց սատրակեան յառագանութեն, ըստ որում յայլ գասս Հոմագրի. Երէր. էէր:

Հոմակամն, ի, ից. ա. Տոմպևեռիկոյ. Connectens, conjunctivus, copulativus. Որ մանեկ զՀոմ ընդ Հոմ. Բառ. քերականաց, որպես զչափական շարամանօզ կամ բառիհանական. *Շաղկապացն ոմանք Հոմականք են, և ոմանք անհոմականք. Հոմականք են՝ որ զմիհնութիւն (կամ զպատմութիւն և զպրոյցս) յանհունս արտաբերեն՝ Հոմամանեալ. և են այսոքիկ, եւ, այլ. իսկ. Թր. էէր: *Հոմականք են, այսինքն շարամանեալ, որ ասի ժողով: Հոմականն իրրև զմիաբանութիւն իմն և համականութիւն և այլն: Անհոմականք ընդդէմ Հոմականին. Երէր. էէր: *Ե՛ւզգիր ի Հոմականին է քան քերականին. Վրէր. ատեփ:

Հոմականեմ. ն. Շարամանել. բաղհիւսեալ *Յանհունս արտաբերեն Հոմամանեալ: կամ ի բարին Հոմամանելով, կամ առչալն զուգակապելով. Թր. էէր: Երէր. էէր:

Հոմականամ, ացայ. ե. Հոմ լինել. ժողովիլ. հաւաքիլ. հոծ լինել. *Հեր գվկոյ նորա Հոմացեալ ի վերայ ճակատոն յոյժ խուռնախիտ Հանձ ուիքն. Երէր. է. 11:

Հոմկատ, ի. ից կամ ացս. ա. Հոմ զաստեալ, կամ խումբ ի Հոմոյ հատեալ. գունդ. հատած. *Ծանեաւ հայկ զհուռ վառելոյ Հոմատին. Խոր. ա. 10:

Հոմկատրել. ն. Նոյն ընդ Հոմագրել. գասաւորել. որոշել ի գասս գասս. * Բանակաց անմարմնոյն կացեալ ոնան յաձանդրադ Հոմատրել և պարագրգռել յառագաստի. Ածան. էէր:

Հոմկատրութիւն. գ. Դասաւորութիւն. գասակարգութիւն. * Անմարմնական լուսապայլութեցդ պարտաց Հոմատրութիւն: Խրատանն ընդ անմարմնական խմբիցն Հոմատրութեց: Անմարմնական խմբիցն Հոմատրութեն կայսեան կացարան. Ածան. էէր:

Հոմկարան. ի. ա. գ. Ինգռնարան Հոմոց. ժողովարան. *Զգազանային խմբին Հոմկարան (զառատանն նոյն). Նար. ծիբ:

Հոմկեմ, եցի. ն. (առաւել ամկ.) Զատուցանել իւրը յատանձին Հոմ. որոշել զատանել. ընարել. զատել. ՚ի՛ դէ դնել. այլ. գատ. *Եա Հոմկել զանաիկսատան մարմինն և վարն ղարչին յայլազգեացն. Յայսմ: *Իամ արծաթեափայլ մանկունք... քան Հոմկեալ և զատք. Գ.ն:

Հոմնամ. Տ. գոհար. ՚ճէվէր, ՚ճէվաւիր. *Պատուական մարգարիտս, Հոհար ականս. Թղթ. գալ:

Հոմշիր կամ Հոմխիր. գ. Ὀποπάναξ. Opopanicum, succus cinnamomi. Հիւթ և հոյզն կինամոնի, կամ խոտոյ պինդուած կոչեցեալ. *Ոսպպանիկոս, Հոշիր (կամ Հոխիր). Գաղէան:

Հոմհ. (առաւել ամկ.) Մեծ. առաջին. ուսած Հոմհ գ ՑՁ ասի ՚նախահաւն. * Բրօ գօնատար. որ է աւագ կամ Հոմ նոսար. Մարկիոն:

Հոմվ, ոյ կամ ու. գ. Սառոյն. ընձիւղ. շառաւիղ. Թաս ուսուասպարեզ առՀաճախել. ՚ջէ. Հ-գ-ջ. ՚ջե. փալ. *Դու խնայեցեր ի Հով այդր գՀոմն: Ընար գաբձեալ Հոմ կամ նոյա որդն ի Հով անդ գՀոմնեայն. Մ՚ծէ. ծիճ: *Ոյա Հոմոյ արմատոցն՝ որ ի խոնարհ ոտձակին, նոյնպես երևեցուսցէ ի վեր, և Հովդ բուսոյն ասյ. Վ էոյր. է: Խակ չէն էա. *Հոմվ, բաղմատասկն:

Հոմվնեմ. ացայ. ե. Ոսոտնաել, Թաւանալ. *Ուրմակհալատանն, կասպաբծունը

ջովացեալ. առ.յգեալ հաճակաթուռ. Ագաւ։ *Գաւրին ջովացեալ էր, և կաւուն ի ծակիկ էր. Եփ. Եզ։

ՋՈՎԱԻԻ. գ. Բառ. ումի. Ա.եզ՝ի ջովղ. ցախ առեալ. Ջնջոյն կարասի. *Ձարէ կամ երկամեայ ջովլի չինես. և զջովլին մինչև՝ կարասի առակն ածես. և զինչ ագռ լինի՝ ի մուտսառն խառնեալ՝ զամենն սրբես, և ի դուրս ձգես. Վ.ոփ։

ՋՈՐԴԱՆ, կամ ՋՐՈՐԴԱՆ ՁՐՈՐԴԱՆ. գ. Բառ. ումի. որ և Ճ.ղպիան. Ուրդ կամ անդք ջոյ. խոզովակ՝ ընդ որ հոսի ի տանեաց անձրևաջուրն. որպէս և քաղցուն ի հնձանէ ի կարաս. օլոգ։ Վ.ոփ. Ձիա։

ՋՈՐԵԱԿ, բեկի, կաց. գ. (որպէս թէ ջորի փոքրիկ.) աե՛ս և ԽԱՌՆԻԾ, ԽԱՐԱԳՈՒԼ. Βροῦχος. Bruchus, species locustarum. Ագգ մարախոյ փոքրիկ. ըստ ոմանց և անթև կամ չև թևաւորեալ՝ որպէս որդն, ձմռի, չորացուցիչ գալարուոյ. Ձերօք. Ձի-երախէ, Ջերէնէ. ըստ Մ.ենինեքեայ՝ ագի պեօճէնի։ *Բրուճ. քոս. (յն. Ւ.ր՛-խօս.) Ջորեակ. Գալիան։ *Ըզ. Ջորեակդ, զխարտուղ, զմարախ։ Ջձիացորդս թրթռոյ եկեր մարախ, և զձիացորդս մարախոյ եկեր ջորեակ, և զձիացորդս ջրեակի եկեր երևիլ. Ղեւ. ի. 22։ Ցե.վեր. ա. 4։ Բ. 25։ Ամո.ս. Է. 1։ Նաա.մ. է. 15. 16։ Բ. ճ. ղ. 28։ *Ջոր մարախ գիւացան՝ Ջորեկաձև աստանայիւ, և թրթռուիլ մեղացն եկեր. Առ։

ՋՈՐԵՑԵՍ. ի, ացի. գ. Հմւսողոյծ. Agaso mulorum, mulio. Տեառչ և գործատիրոջ Ջորեաց. *Ջինչ էր իմացուի՝ կառորուսն գործոյ Ջորեաց. Կ.ԻՀագ։

ՋՈՐԻ, ըւոյ կամ րոյ, րիք, ըւոց, կամ րեաց. գ. Հմւսնոց. զ. d. Semiasinus, Mulus. Ծնողաց խառնակութեամբ իշոյ ընդ ձիոյ. ուստի և պիսեղ կամ իշակէս ասի՝ առաւել քան.ի.ծնօս. գործոց, պէղ, էոդէր. *Իշոյ. Ջորիք, և ուղտք։ Հեծան այր իբրաքանչիւր ի Ջորւոջ իւրում։ Բեւրիւք զուգից Ջորւոց։ Ձիոց և Ջորւոց և ուղտոց և իշոց. և այլն։ *Ձիոց մանկունս վարկանիցի և կամ իշոց զՋորիս. Գ.ագ. ասէր։ *Իշակէսք, այս իւրն Ջորիք։ Աւրացոյց կարգաց բնաւն ծնուցանել ի ձիոց և իշոյ Ջորիս։ Իմիսալ հանդերձ Ջորւովքն։ Մանուկ մի կոխեալ եղև ի Ջրեացն։ Ձիովք և Ջորիովք և ուղտիւք։ Մի ձիոք և Ջորովք յօրանալ. Վ.եղոյ. Է։ Եզնիւ։ Վ.ոփ. Հոդ. Ճ։ Բ.ոպ. Ե. 4։ Ւ.ր.ս. Տրէ։ *Նաւխաճին զՋորի իշտրգի լինել. և նա պարծեր մարդն. սակայն պատեցաւ. զի հզօր է ի հօրէ ազգ քան ի մօրէ. Մ.ա. ա.ի։

ՋՈՒԱՑ. գ. Բառ. այլազգական. Ձեվաւ, Ճ.ղպաւ. *Ահա եհաս օրդն գերեմ... չունիմ Ջուաց՝ պատասխանեմ. Երզն. այ.ք.ո.ք։

ՋՈՒԹԱՆ. ի, ացի. գ. Ագգ նուագարանի, կամ քնարի. (որպէս ԷՖանիք. Լ.ևի, պէրդ.ո.ւ.)։ *Սկզբնապար Նախընթացուցեալ աղէկ.ոտեալ Ջուխակաց. Նաբ. գ.Է։

ՋՈՒԼՀԱՆ. Բառ. ումի. որ ըստ գործոյ՝ Ոսոսչնանկ. Լ.ի.ալահ, Ձի.ալահ, Լ.ի.լա. *Գանգի Ջուլհակ էր, վաստակեր ի գործս իւր. Հ. Է.եոբ. ա։

ՋՈՒՏՆԱՆ. գ. Իբր ումի. Ջ.ոխ ի. պիր Լ.ինի. այս ինքն Ջդյգ մի. յն. Ζεύγη. Paria. Ջոյգք։ *Ջուխտաւոր ասորոյկաց, որ վասն նորա պատարագ մատուցանէր. Կ.ղ. Ծ.Է. (որ ի նոր ամի՝ ըստ միւսմ Ջ. Ջամբ.ճ.ակ.ի։)

ՋՈՒՐ, Ջոյ. Ջով կամ Ջ.ոյք. Ջ.ոյք, Ջոց կամ Ջուրց. Ջրով կամ Ջ.ոյքք. գ. *Ծաթ. Aqua. Տարր խոնաւ և ցուրտ, լճից և լուացօղ կամ մաքրողական, յանձրևոյ, ի գետոյ կամ յաղբերաց. իսկ ծովային է աղի. ոս, ոդ, ֆա. եքր. Հայիմ, Ջուրք. *Հոգի ոչ չքնքշէր ի վերայ Ջուրց։ Ի միջ Ջոցդ։ Ի միջ Ջուրցդ և Ջուրց. ևն։ *Ջոր օրինակ առաքինեաքն Ջուրբք մեռանն, այնպէս և վերջինքս Ջուրբք կենդանացան. Եփր. ծն։ *Որ կարօտեր կալիել Ջրրին։ Ոմն ըզքաժակըն ցուրտ Ջրրին. Յ՚՚ ուրէ։

կամ Լոյծ ինչ ծորելի որպէս Ջուր. *Հա լել կապար, և Ջերմին մինչդեռ. Ջուր իցէ, հոսել արկանել զմարմնով նորա. Ագաւ։

ՋՈՒՐ ԸՄՊԵԼ. որ և ՋՐԸՄՊՈՒԼ ՒՆՆԼ. Ջուր խմել. Ծդրոտեւս. Aquam poto, bibo. *Ա.յսու հետուն մի՛ Ջուր ևեթ ըմպիցես. ՚՚. փխ. Է. 23։

ՀԱՆԵԼ ՋՈՒՐ. Ծդրեւսμαι. Aquam haurio. Ջուր հանել՝ փալել. սոս ՚ի.ք.ի.ք։ Ծն. ի.Ի. 19. 20. 44. 45։ Հ.ոաւթ. Է. 9։ ՚՚. ի.գ. է. 6։ Ի. 11։ Է. ի.գ. ի.Ճ. 16։ ՚՚. ճ. ֆ. ֆ.ա. 18։ ՏԱԼ ՋՈՒՐ, կամ ՋՈՒՐ ՏԱԼ. Ποτ՚ζω. Poto, potum do. Արբուցանել. և ոռոգանել. սոս վ.ի.ր.ի.ք, սոս.լ.ա.գ։ Դ.ի. ֆ.Ճ. 15։ Հ.ա. ֆ.Է. 20։ ՚՚. ի.որ. Գ. 6=8։ *Մի տայք Ջուր բան. Ջարոյդ. Վ.ք հգ. ի. որ և Թ.ագդմնի. *Մի ոռոգաներ զպարտեզդ.՚՚։ *Տ՚ուր Ջուր ասէ (խաչանց), և երթայք արատեցէք. Եփր. ֆն։

ՋՈՒՐ ՀԵՂՈՒԼ. իբր Մ.իզէլ. Լ.վ.ն.ել, Լ.վ.ր.ել. սս փ.օ.ի.ք։ *Ո.յ.ք ի կոճեղս այնգեալք, որ ոչ են կարօղ և Ջուր հեղուլ. Վ.ք հգ. Է. են։

ՋՈՒՐՈՒՑԹԻՑ. Թ.ե.ի.ց. գ. Ծդրομαντίς. Ex aqua praedictio futurorum. Ոռոգեալք Ջրով. յուռուզա աւնեալն ի Ջուր. գ.ի.լ.ե.ն.ն Ջրով. *Ի բժշկաց առողջանալ ան խիղճ են. այլ ոչ դիւթեաց և խաբարգաց ի Ջուրուռ.ի.ե.ից, կամ յայլ իրաց։ Կ.ան։

ՋՈՒՐՈՒՑԹՈՑՑ. Թ.ո.ւ.ի, ցաց. ա.գ. Ծդրομαντὴς. Ex aqua praedicens futura. Դ.ի.լ.ք և կախարգք՝ որք առնեն յուռուզա և հնայս Ջրով. *Մի իշխացեն երթալ ի հարցանել ի դիւթս կամ ի կախարգս, ի Ջուրուռ.ի.ոյցն, ի գարըն.կ.ցն, և յայլ հմայս. Կ.ան։

ՋՐԱԲԱԲ, կամ ՋՐԱԲԱԲՈՑ. գ. որ և ԲԱՂԴԱԴ. Բանջար ինչ, կարծ.ե.ցեալ յո.ունց՝ Ջ.լկոտիմ. սս Ի.ե.ի.ի. և յայլոց՝ Ացամիճ, կամ Տուզա, կամ Մ.ոլոչ. *Ացա.ի.ճ լոն. բաղաք, որ է Ջրաբաբոյ, կամ Ջնաբաբ, որ յաղբեր լինի. Գ.ագ.ան. Իսկ ի Բ.ժշկարանի. *Բ.ագրակ, սամիճ ՚՚։ Ի յն. բս. կոյ՝ Հμι.όνιον. որ մ.ինչի ի լս. Herba quaedam, Aspledon alias dicta.

ՋՐԱԲԱՃ. ա. գ. Բաժին եղեալ Ջոյ, այս ինքն հեղձեալ ի Ջուրս. և հեղձումն ի Ջուրս. որպէս յն. Καταποντισμός. Demersio in mare. *Պատերազմունք... գետաս.մեռք, Ջրաբաժք, ծովակու.ք. Ո.ի. եԲր. ի.Ճ։

ՋՐԱԲԱԺԻՆ. ա. Բաժանօղ կամ անՋրպետօղ Ջոյց ի Ջուրց. *Հ.ասատատուած... ծովահարձ, Ջրաբաժին. Ագաւ։

ՋՐԱԲԱՇԽ. ի, ից. և խնք, խեաց. գ. Բաշխուածն Ջոյց. Ջրաբաշխուած. և Տէրն՝ ուր իցէ Ջուր բաշխեսցէ. Լ.ճՀ. *Էրին գ.ետոյգ Երկու մօտ ի Նէդոս գ.ետ. և կամէին Հ.ակա.ատ.ել Ջնդ միմեանս վասն Ջրաբաշխին. և բազումք միանային վասն այս Ջրաբաշխի. Վ.ք հգ. յ. իբր յն. Ὑδροστάσιον. Stagnum, lacus. *Թագաւորեալ ի Ջրաբաշխն Լբրին. ՁՀ. ԼԲ։ *Եաս վաչէի զՋրաբաշխիս. Բ.ոպ. գ. 8։

ՋՐԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Բաշխուածն Ջոյց՝ որ և է օրինակաւ. և Փայն ուստուծոյ. կանխին (Ὑδραυλική. Hydraulica) որ Ճառէ զՋոյց. *Ջ.ինքեամբ խակ խոնաւագոյնն (զբերկիր). և զկարօտ Ջրաբաշխուած։ Ջուգաբար բաժանել ընդ ինքն զՋրաբաշխուածն ծաւալումն. Պիւ։

ՋՐԱԲԵՐ. ա. գ. Տ. ՋրԲԵՐ. Նոր բէ.ր.ւ. ոաֆա. *Փայտակուտորք և Ջրաբերք նոցին եղէալք. Ա.ուղ. Բ. 4. ըստ օրինակաց ինչ՝ Յե.ս. Ե. 21։

ՋՐԱԲԵՐ. ա. ի վեր բերեալն ի Ջոյ. Ջրե ելածն. *Նիւթ հրոյն կարի իմն ազդուական, ձէթ, և նաւթ Ջրաբեր. վուշ, և չոր փայտ որթոյ. Երկուքն պարարտ և պէշ, և երկուքն ցամաք և չոր. Վ.ռն. ղ.ան։

ՋՐԱԲՈՒՂԽ. գ. ա.Տ. ՋրԲՈՒՂԽ. *Ագար զՋրաբուղխան և զՋ.ոմուղն. Բ. Ի.գ. Ֆ. 20։

ՋՐԱԲՈՒՂԽ. ա. Բ.ղխող զՋուր. Ջոյբեր. չատաՋուր. *Աղբիւր Ջրաբուղխ։ Ի Ջրաբուխ և ի տղմալից և ի խոնաւուտս անգաստան։ Դ.ատրանաղեաց գաւառ՝ Լբ.ոմբք ծագկաւէտ, և ձորովք Ջրաբուղխ. Սէբէր. ֆ.Ճ. կա.նան. Երբ. լ։

ՋՐԱԳՈՂԵԱՆ. գ. Գնացք կամ անգք ջոյ. գետակ. առուս. *Ի Հարաւոյ կողմանէ հին Ջրագնացն՝ ովիզ։ Շ.Ր.ի.ցայց զպարսպաւն, և գոից արգելօք Ջրագնացս. Ո.ա.ղ։ Վ.ք հց.յ։

ՋՐԱԳՈՂԵԱՆ. տ. ՋրԳՈՂԵԱՆ. Ցօգիս ուռուցեալն և՛ս չար յախտ է քան զՋրագողեալն։ Ջուռուցեալն և զՋրագողեալն. Ո.ի. էէ.ի.պ. Է։

ՋՐԱԳՈՂԱՈՒԹԻՒՆ. տ. ՋրԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. *Ջ.ի.ագողուի և զայմանեաս և զպայրացմանս մարմնոյ. Ո.ի. ոգալ.ի. Է։

ՋՐԱԳՈՑՑ. ա. Որ ունի զգոյն կամ զնմանութիւն Ջոյ. *Ընդ աչալուջսն յաւեա իմն զովացեալ յերկիր առաքեալ՝ եղեալ Ջրագոյն, զոր ցօղ անուանեալ սովորութիւն է. Փիւ. նվ. Բ։ *Անդարև զՋրագոյն (այլ ձ. զՋոյ գոյն) զքահազգեստացն բերեր տեառ.ի.ել. Խ.ր. Գ. 3ղ։

ՋՐԱԴԱՁ. ի, ից. գ. Δώρυξ. Fossa, rivus. սնդրօχόη, canalis. Դարձուած Ջոյ. չրջան և ծոց կամ իսող գետոց. և Ջրագնաց. ոռու. ցանկ կամ փոս ոռուի նման. *Ի վերայ գետոյն, և ի վերայ Ջրագարձից, և ի վերայ իսղից։ Պակասեցան գեաքն, և Ջրագարձք գետոյն։ Գետքն և Ջրագարձք լայնք և ընդարձակք. Եւ. Ը. 5։ Ե.ո. ֆ.Ը. 6։ Լ.Ճ. 21։ *Շ.Ր.ի.ցայց զպարսպաւն (վ.նիից), և.Ե.Ե գոցուս ղԸր սդարձ, անահ մնացուք հնարի.ք. Վ.ք հց.ի.Ը։ *Ջրագարձն նորա, որ է բահասի տուն։ Ջրաղ արձն մեծ։ Ջրագարձն արեայ, և սիւնք, և Ջրագարձքն զկանոպական գետոյն. Պ.ամ. ալէս։ *Ընծայեցին եկեզեցւոյն սահման Ջրագ արձիք լեառնէ ի լեառն. Կ.Ր. պ.ամ։

ՋՐԱԹԱԹԱԽ. ա. ԹաՁ.ախեալ՝ի Ջրոյ. Ջրով ԹաՁ.ախեալ. Թ.ացեալ. Թ.ր.Ի.ալ. Խ.ս.ամ, Բ.ուրը Ի.ր.Ի.ը ... *Տանուտէրն իւրեանց էր ՋրաՁաՁախ. Հ. գ.ենի.ք. ֆ.ա։

ՋՐԱՃՈՂԱՎ. ա. Ճ.ողովող Ջոյ կինքն. ընդունարան Ջոյ. *Ի վերայ Ջրաճ.ողով քարեղէն աւազանացն նկարեցաւն. Ճ. Ն.

ՋՐԱԼԻՑ. ա. Լ.ցեալ Ջրով. յորդաջուր. Ջայլեղ. ոռոգելի. տաճկացեալ. Լ.ր.ք. սոս.ս., սոս.լ.ա.գ. *Եղիցես որպէս զպարսիզ Ջրալից։ յն. արբուցեալ. Ես. ֆ.Է. 11։ *Ջրալից յորձանաց։ Ջրալից ամպովք։ Ջրալից միգով. Նաբ. յ.ոբ։ *Ջրալից էր Երկիր իբրև զպատակ առն. Վ.ր.ս. ազ.

ՋՐԱՆԱՆՈՒ. ա. Խառնեալ Ջրով. խառն ընդ Ջոյ. *Ի.ոդովեցին զՋրախառն արիւնն. Ճ. գ։ *Ապա Թէ գինի առս, Ջրախառն առ.ր։ կամ Թէ Ջրախառն էր. Մ.ա. Բ.ծ.ղ։ Ո.ի. յհ. ա. 21։ *Եղ հողմ Ջրախառն ի մէջ Ջոցէ սրսհէ եհեղեցւոյն, և չ.ինչ.ոյ զՀ.ուրն. Ճ. գ։

ՋՐԱՆՈՂԱՆՈՂ. տ. ՋրԱՀ ԵՂԱՀ. *Որպէս

նոքա ջրախեղդ եղեն, ոսքա հրկէզ. Զքր. կԲ։

ՋՐԱԽՈՏ. գ. Որպէս Ջրխոտ. ջրկոտեմ. ... Բերէոք. և կամ որ և է խոտ բուսեալ յեզերս ջուրց կամ 'ի մէջ ջրոյ. խոտ թրջեալ. *Ի վերայ բուն հաստ տակին երկու քթոց ջրախոտ, և խոզի ադբ ած. Վստ:

ՋՐԱԾԻՆ. ա. Ἔνυδρος. Aquatilis. Ծնեալն 'ի ջուրս. Որպէս ջրային կենդանի. *Ջրածին կայտառաց: Ջրածին զուլակացն: Ջրածին ծնունդք: Ջրածին ձկանց: Կենդանիք երկրաւորք և օդայինք և ջրածինք. Ագաթ: Արչ: Վեցօր. Ե: Շ. Բղբ:

ՋՐԱԾԻՆ. Ծնող կամ բղխող զջուր. *Վէմ ջրածին, դաւաղան ծաղկեալ. Պէտր. օխն. 'ի Խոյն: Ճ. Գ: Սիմ. ... Տօնակ: *Լինու զերկին և զերկիր ջրածին նիւթոյն. Վրդն. Երգ:

ՋՐԱԾՆԵԱԼ. Ի ջրոյ ծնեալ կամ հանեալ. *Մովսէս ջրածընեալ, 'ի մէջն մըտեալ, և 'ի վէմն եղեալ. Գնձ:

ՋՐԱԾՆՈՒՆԴ. ա. Որպէս Ջրային կենդանի և կամ իւ իք օրինակաւ ծնեալ 'ի ջրոյ. *Հանդերձ թռչնովք, և ծովային և ջրածնունդ զեռնովք. Վեցօր. Է: և Շիր: *Ծովային ջրածնունդ կէտային երեքօրեայ թաղմանդ քո նախանշան յոյժ մարգարէն. Խմ. Լն:

ՋՐԱԾՈՅՑ. ա. Որ ածէ և անցուցանէ ընդ ջուր. *Սիրելիք մեր. դուք հրեշտակք էք քոյ, Ճշմարիտ քարոզք ջրածոյցք. Մծբ. ԺԲ:

ՋՐԱԾՈՒՓ. ա. Որ ծփի 'ի ջուրս. որ յածի 'ի մէջ ջրոյ. *Ջրայոյզ ջրածուփ ձկնորսացն մանկունք. Փարպ:

ՋՐԱԿԱՆ. ի. աց. ա. Ἔνυδρος. In aquis degens, aquaticus, aquatilis, և aquis abundans, aquas in se habens. Ջրային. ջրածին (կենդանի). *Փոխանակ ջրականացն բըղխեաց դետն բազմութի գորտոց. Իմ. ԺԹ. 10:

Կամ Իբր Ջրալից. ջրեղէն. *Ջրական վտակաց զեղմամբ: Վտակք լայնակողմանք ջրականաց գետոց յուղարկութս ուղխից. Նար. ՂԳ. և Խ:

ՋՐԱԿԱՄԻՃ. գ. Ազգ մողէզի՝ կարիճ ջրոյ կոչեցեալ. *Ծովային եղենեան, որ 'ի ծուր շրջի. բայց այլ կոյ փոքր՝ զինչ կանաչ մողէզ. ջրակարիճ ասեն. ողջն 'ի վեր լուղայ 'ի վերայ ջրոց. Վանակ. Հց:

ՋՐԱԿԱՐԾ. ա. Ջուր կարծեցեալ, որ իրօք է սառնացեալ. *Հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն, և ապականագործ եղեմամբն. Նար. ԿԵ:

ՋՐԱԿԻՐ. ա. Որ կրէ յինքեան զջուր. որպէս ջրաժողով. *Լճակք ջրակիր խաչանիշ և սրբնձանիւթ. (որպէս զպղնձի ծով սողոմոնեան). Նար. ԿԵ:

ՋՐԱԿԻՐ. գ. Ջրկիր. ջրբեր. ... *Փայտակիր և ջրակիր. Լմբ. ... ըստ օրինակաց ինչ Յես. Թ. 21. 27:

ՋՐԱԿՈՅՏ, կուտի. տաց կամ տից. գ. Συνεκτικός, կամ συναγωγή. Կուտակ և կոյտ ջուրց. ջրշիղջ. *Ի վերայ ջրակուտաց նոցա: Ի ջրհորոց և 'ի ջրակուտաց. Ել. Է. 19: Դնդ. ծա. 46: *Աղբիւրք և լիճք ջրակուտից. Թէոդոր. Խաչ:

ՋՐԱԿՈՅՏ. ա. Ուր կուտեալ իցեն ջուրք. *Ցամաքեցուցանել զշիղջս ջրակոյտս բաղմակոհակս. Նար. ԾԵ:

Եւ Որ ինչ կուտեալ իցէ 'ի ջուրս. *Ջրակոյտ առլուղակք. Թէոդոր. Խաչ:

ՋՐԱԿՈՒԼ. ա. Կլանող զջուր. և Որ ինչ լինի 'ի կլանելն զջուր. *Ջրակուլ ոպեսպառապլոպարբութբ. Նար. ԾԴ:

ՋՐԱԿՈՒՏԱԿ. ա. Ուր իցէ կուտակումն ջուրց. կուտակեալ դիպացեալ յորդութբ. *Սահեալ 'ի վերայ օդաձայր ջրակուտակ յուզակ ալեացն: Գետն երասխ յարուցեալ դայր ջրակուտակ բազմութեամբ. Ագաթ: *Անդնդապատոյս ջրակուտակ խառնջացեալ խորոցն անբաւից լեռնացեալ կուտակմանց: Գերազանցէ քան զջրհեղեղին ջրակուտակ տիեզերատարզ ամենապառ ծովուն յորդումն. Անան. Եկեղ: Նար. ԺԵ:

ՋՐԱՀԵՂ ՄԱՐՄԻՆ. որ և ՋՐՀԵՂ. տես. Անդամհեղոյ զջուր, այսինքն միզելոյ. անժուժկալութի. Ըրկըթելու անդամը. *Սրբեցին երկայնագոյն եղէգն, և արկին 'ի ծածուկ ջրահեղ մարմինն. Հ=Յ. Մրտ. ԻԴ:

ՋՐԱՀԵՂԵՂ. ա. Հեղեղեալ իբրև ըղ ջուրս. յորդահոս ուղխալից. *Զմ ուրդաւանութեան, զոր արբին 'ի ջրահեղեղ ամպրոպաց չարութե. Յհ. կԲ:

ՋՐԱՀԵՂՁ. ա. } Ջրով կամ 'ի ջուր
ՋՐԱՀԵՂՁԻԿ. } հեղձեալ, հեղձուցեալ, և հեղձուցիչ.
ՋՐԱՀԵՂՁՈՅՑ. } որպէս և բայիւ՝ է ջրով հեղձուցանել կամ հեղձնուլ. Զրբ ... պօղ. մոգ՝ պօղոսմոգ. *Յետ ջրահեղձն լինելոյ չնչականացն. Յհ. կԲ: *Սահմանաբաց անձրևովքն ջրահեղձիկ սատակեաց. Ճ. Հ: *Զհեղեղամած մարդիկն ջրահեղձոյց դարին յօրինակ առեալ. Ագաթ: *Ի ջրահեղձոյց ամենակործանին դարու. Նար. ՅԵ: *Ջրահեղձոյց զողային առներ: Փարաւոնիւ ջուրց վիշապ կոչի յաղագս ջրահեղձոյց զմանկունսն առնելոյ. Արչ: *Ջրահեղձոյց արար զայրիւր. Լաստ. Բ: *Զորս ջրահեղձոյցս արար: Ջրահեղձոյցք եղեն. Սրգ. յլԲ. և Թ. Դ. Ե: *Ջրահեղձոյց կորընչէր. Կանոն:

ՋՐԱՀՈՍ. ա. Ուր ջուրք հոսին. որ հոսէ յիւրմէ զջուրս. ջրաբեր. *Անգս ամենուղակս՝ ջրահոսս և չուշանափայլս. Նար. ԽԱ:

ՋՐԱՀՈՒՐ, հրոյ. գ. Խառնուրդ ջրոյ և հրոյ՝ յողջակէզն եղիայի, և 'ի խորհուրդ մկրտութե ջրով և հրով հոգւոյն սրբ. *Հեղիա ('ի Թաբոր) 'ի միտ առ զչիջութե ջրահրոյն 'ի խորհուրդ աւազանին (ազատութեն 'ի ջրհեղեղէ և 'ի հրհեղեղէ). Վանակ. յոբ:

ՋՐԱՂԱՑ. ի. ցաց, կամ ցիք, ցեաց. գ. ռմկ. Ջաղաց. Աղօրիք ջրոյ. և երկան նորին. ... Փէյիրմէնի. *Ի նիւթոյ լինել աղօրեացն վանացն, այսինքն ջուր, ջրաղաց, փուռն. Լմբ. Բենեդ: *Կալեցին զնա յանիւ ջրաղացի. և ջուրն արգելու. Հ=Յ. Մայ. Է: *Ջրաղաց, և տուն: Յաղագս դատաստանի ջրաղացաց: Յաղագս աղքատութե վաճառեալ ջրաղացք: Ըստ գլխոյ հատուցմանց ջրաղացեաց: Զքար ջրաղացին. Մխ. Դտ: *Կէսք 'ի ջրաղացս, և կէսք յանկողինս դըռանին յանհոգս. Բրս. Մրկ: *Մրջիւն եդեալ առ ջրաղացին շրջող երկան. Եւս. Առ. Երկն: *Ջրաղացովք և պարտիզօք. Որոգ:

ՋՐԱՂԱՑԱՊԱՆ. ի. աց. գ. Վերակացու և գործաւոր ջրաղացի. աղօրեպան. Ջաղաջչի, ջաղջըջի. Փէյիրմէնճի. *Ջրաղացպանք փորձ լիցին արուեստի ամենայն կազմածոյ. Մխ. Դտ:

ՋՐԱՄԱԾ. ա. Մածեալ ջրով. թանձրացեալ որպէս զջուր սառնացեալ. ջրեղէն, և սառնատեսակ. ջրագոյն. *Հաստատութիւն ջրամած սառնեղէն: Նա ձգեաց զջրամած երկինքն: Ջրամած և օդատարած երկին: Ջրամած կամարդ: Ջրամած վարագոյրդ: Փոխուեալ զջրամած աշխարհս մասամբք գերագունից: Յեօթներորդ պարունակն 'ի նիւթոյ ջրամած հաստատութեդ. Ագաթ: Ոսկ. Իւ: Նար. յոՀէԴ: Սրգ. Ե. դ. Է: Մաշ: Ճ. Գ:

ՋՐԱՄԱՐԳՔ. գ. Մարգագետին ջրարբի. ... Չայըր Չիմէն. *Եւ եղիցի անջուրն 'ի ջրամարգս, և երկիրն ծարաւուտ յաղբերականս. Ոսկ. Ես: *Եղիցի անջուրն յեղտիւրս, այսինքն 'ի ջրամարգս. Գէ. Եւ:

ՋՐԱՄԲԱՐ. ա. Ուր ջուրն ամբարեալ մնայ. ջրաժողով. *Ի ջրամբար արձանագործ քարեղինէն Ճանապարհ սափՃանեալ ներքուստ 'ի վեր՝ մինչ 'ի կատար անձաւին. Ածր. Դ. 11:

ՋՐԱՄԲԱՐՔ. գ. Ամբարք ջրոյ. ջրաժողով վայր. ջրշիղջ. *Որոց ոչ բաւէին աւազանք, և ոչ ջրամբարք կխատեռանցն 'ի մըրսել. Ճ. Բ: և Շիր. յոյփն: և Սահակն:

ՋՐԱՄՂԱՀՈՍ. գ. Ջրմուղ. ջրանցք, ընդ որ մղեալ հոսի ջուրն. *Փոս հատանել բաղաքին 'ի հիմանց, և ջրամղահոս առնել, որ 'ի ծովակոյս հոսին. Պտմ. աղեք. յն. ὑδρηγοὺς πόρους, καὶ ὀχετηγούς. ջրածու անցս, և ուրդս կամ ադուգայս:

ՋՐԱՅԱՐԿ. ի. գ. Յարկ ջրեղէն. ջրամած կամարն հաստատութե. *Յօդս վերինս 'ի վերայ հաստատութե ջրայարկի: Հաստատուն ջրայարկին: Զջրայարկն որպէս պնակ գործեաց՝ հովանի լինել 'ի վերայ աշխարհի: Որ զջրայարկս երկնից որպէս խորան ձգեաց. Ագաթ. Տօնակ: Զքր. կԲ:

ՋՐԱՅԱՐԿ. ա. Յարկեալ ջրով. ունող զյարկ ջրեղէն. *Զհաստատութի ջրայարկ պղպջակին հաստատեաց բանիւ իւրով. Ճ. Գ:

ՋՐԱՅԵՂՑ. ա. Ցեղցեալ զեղեալ ջրով. ջրալից յոյժ. *Ցամաքք (նախ քան զերևիլն) ջրայեղց և ջրալից էր յանդունդս ուրեմն երկրի. Փիլ. լին. Բ. 66:

ՋՐԱՅԻՆ, յնոյ. ոց. ա. գ. Ἔνυδρος. Aquaticus, aquatilis, և aquas habens. Ջրական. ջրածին. 'ի ջուրս բնակեալ. լողակ. կայտառ. *Կենդանին՝ 'ի ջրայինն և 'ի ցամաքայինն: Ջրայնոյ ելոյ՝ է կենդանի. իսկ կենդանւոյ ելոյ՝ ոչ հարկաւոր է ջրային գոլ. Արիստ. համառ: *Ի ջրային լուղակս: Օդայնոց և ջրայնոց: Ցամաքայնոցն և ջրայնոցն ձկք թռչնոցն: Յանասնոց 'ի ջրայնոց կամ յօդականաց. Պիտ: Փարպ: Նխ. օրէն: *Ամենայն ազգք կենդանեաց՝ ջրայնոց և ցամաքայնոց. Մխ. առակ: *Ջրային կրայ: Ջրային էհաս կենաց. Վեցօր. Բ: Նխ. եզեկ. Լ: *Եւ ոչ քան զկոկորդիլոս 'ի ջրայնոց վայրենոգոյն. Փիլ. Ժ. Բան: *Չորրորդ սեռն ջրային եղև. Պղատ. օրէն: *Որս անուամբ՝ բազում է ջրայնոցն, և բազում իսկ թռչնոցն, ամենեքին և բազում հետևակ որսորդութիքն ցամաքաւս. Պղատ. օրէն. Է:

ՋՐԱՅԻՆ. որպէս Անուն անձրևաբեր հողմոյ. Ἐξυδρείας (ἄνεμος). Aquator, ventus cum aquis pluviis erumpens. *Հողմք, որ հանդերձ ջրով յանկարծակի պատառեալք լինին, ջրային լինին կոչեցեալ. Արիստ. Ա:

ՋՐԱՅՈՅԶ. ա. Որ յուզէ զջուրս, կամ յուզի 'ի ջուրս. խնդրող որսոյ 'ի մէջ ջրոյ. *Ջրայոյզ ջրածուփ ձկնորսացն մանկունք. Փարպ:

ՋՐԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Որպէս ջուր կամ ջրալից լինել. Ջրօթիլ. Ջրջրիլ. *Կապէ 'ի ջրացեալ և 'ի ծակոտեալ օդ իբր 'ի տիկ. Վրդն. Ող:

ՋՐԱՆՈՑ. ի, աց. գ. Տեղի կամ ժողով ջուրց. ծով. *Տեսի զանդնդոցն զունդ... այն՝ որ Ճայթռէր լոյսն 'ի ջրանոյէն վայելչութե. Փիլ. յոբ:

ՋՐԱՆՑԻԿ. գ. Անցք ջրոյ. ջրագնացք. գետ. առու. ուղխ. *Ըստ օրինակի հեղեղի, զի գայ և բերէ զփոշի, և պղտորեալ հոսի ջրանցիկ. Ոսկ. յհ. Ա. 21:

ՋՐԱՇԵՂՋ. կամ ՋՐԱՇԻՂՋ. ի, աց կամ ից. գ. որ և ՋՐՇԵՂՋ, ՋՐՇԻՂՋ. Λίμνη. Palus (paludis). Ἰλύς, limus. ῥύαξ, rivulus. Շեղջ կամ կուտակ ջրոց. ջրաժողով վայր. ջրամբարք. Ճահիճ. լիճ. ծովակ. առու.

՝Հաւուց՝ ոգ. և ձկանց՝ լքաչիքք և գնաք և ծով· ի գնաս և ՚ի լքաչիքս և ՚ի ծով· հաստանք լքոյ, ծով և գնաք և լքաչիքք· փիլ· ՝Գնաց և ապրեսցին և մեռցին և լքաչիքքսդ· Ո՛չ մեռք և ոչ լքաչիքք· Վ.Յ.Ր· Ի· Ն Ի· ՝Ջապիւր չարեաց ծածկալ՝ և գլքաչիքն արգել կամիցիք· Ոսկ· ՀՄ· ՟Ա· ՃԴ· ՝Գնաց և լքաչիք յարեան ներկաւ լսափնի·

ՋՐԱՀԱՂԱՆ· ա· Որ ինչ ծնանի ի լքաչիզ կից· կամ լքոյ բազմաց· ՝Ջաչիքք ամենք ընկալ ՚ի խորս չարեաց· Եփր· Խոսփվ·

ՋՐԱՁԱՐՁԱՄ· ա· Ջրով չարչարող կամ չարչարեալ· ՝Ջրաչարչարք պղպեղամանիք և ուռուցմամբ վտանգեցաւ· Վ.Գր·· Լ՟ա՝ԵՐԵ· ՚ի Շ՟Ը·

ՋՐԱՁԱՓ· ա· Որ գիտէ չափել զՋուրս· հմուտ լքաչափութեան· ՝Գոմէշ կամիցաւ ասանել երկրաչափութիւն և առաջիկա ցնալ՝ ասաց, ամենի զերկիր ճոպի չափել ՚ի գէպ իդէ· նզիցեմ ես լքաչափ· ՄԽ· ա՟ա՟ւ· ՃԷ·

ՋՐԱՊԱՏ· ա· Գաւառալ և չքնփափկալ լքով· Լրալից· Լքարբոս· ՝Ի լքապատ անդընդս ոգւոյն ոչ գտանիցէ տեղի փախստեան· ՑԿ·ԼԲ·

ՋՐԱՒԱՑ· ա· Ուր ինչ առատ լքոյ· ՝Երթեալ ամէն ՚ի լքաւատ վայրան· Մ՟Գ՟Ի·

ՋՐԱՒՈՒԹԻՒՆ· գ· Ծրեւ՛ա· Aquatio. Ընթնոլն ուսուցք զՋուրս· ՝Ընտ ՚ի գրացեցոյն առաջ լքոյ· ապ՚ելթէ ասուածգուածքն ունիցին առ ինչ գրացեցքն կարգաւ լքաւուքն, ինն· Գլաթ· օրինն· Ը·

ՋՐԱՒՈՒԿ, կամ ամ· ՋՐԱՒՈՒԸՆԻ· Ընտուք լոյրց, գրպես և կղզեակըք ՚ի ձև ա՟ուսուկ· ՝Լիմնիցքն ծածկիլ, լքաւուքնին գրբգնել· որ լոյր ընտակ ՚ի վերայ, կամ եզնտաին, և չորացնէ· Վ.գ՟Ի·

ՋՐԱՒԻՐ, սիրի, բաց· ա· Սիրալ զՋուրս· կարաս լքոյ· ՝Կնս ծառք լքաւակըք են· Ի միւս ես ըմբռնան լքաւաք· Վ.Յ՟Ր· ՚Ի· Ն Ը·

ՋՐԱՒՈՑՋ· ա· ՛ն· Ի՟ուրիաւ ընկղմալիաւ ՚ի լոյր· Իսկ բայիւ և ընկղմելիչելիւ· ՝Ընդ մանկանց՝ զի լքաւոյդ կորուսցին· Մ՟գ· ՟Ի՝· ՝Ջոր ՚ի նաւան բազմանալի սրոյ ձաթակ, և լքաւոյդ առնէին· Գավանգ· ՝Ջլքաւոյդ ա՟րար զանձինս ակն· կնէր· գոմ՝· ՝Ջլքաւոյդ և զնաւալ կործանեցան· Ջլքաւոյդ երթալ՝ անյայտ լինիր· Ջնաբ՝· Վ՟ահ՝· գ՟ա՟բէ՟գ՟·

ՋՐԱՒՈՒՋԱՆ· ա· Որ ասելանի ՚ի լոյրս· և երթնի· ասոյա գանաբ, գալչէգ· ՝Ջլքաւալ զանի մանրաքանդիր հաւքն, գիրն և թանձրն· Փ՟ա՟գ՟·

ՋՐԱՒՈՒՋԱՒ· Տ· ՋՐԱՒՈՒՋ· և ՋՐՍ՟ՀԲՂ· ՝Ջլքաւալ ասաւակին· Ոչ ինա՟ խանձոյս ծովահեղձուկ լքաւալ՟ալ· Մ՟գ՟· ՚Ի· ՟Ը·

ՋՐԱՒՈՒՆ· ա· Մնալ ՚ի լոյրս· և Որ ինչ հայի ՚ի անուանէն լքով· ՝Ամենայն փայտք լքաւանք (յն· ոյզ ՚ի լոյրս)· Եվի· ՚Ի· ՚ի՟գ· ՝Ամենաւանք լքաւան վայելլ՟ալիքն· Ա՟գ՟ա՟·

ՋՐԱՒՏԱՒԱՒ· բ, ած· ա· Ծրատուծին· Aquae formam habens, aqueus. ՍծատածՀ, ad aquae naturam accedens, aquosus. Ոչնալ զանազան այսինքն զաւակալ լքոյ· լքոյնման· և ՋՐՀ· ՝Ամենգաւանաւկան և լքաւանաւկան գՀաշաւկուսին հիւանդայն ընգաւնին· ԵմԷ լքաւանաւկ իցէ՝ իբր զնաւանաւա՟ա՟· Ն՟ա՟·ԲՒ· ՝Ընդ հաստանել երակաց մարգոյ՝ նախ եղանէ Թանձրր արիւն, և յետոյ ասկաւ ասկաւ լքաւանակ, և լոյր· ՄԽ· ա՟գ՟·

ՋՐԱՒՈՒՆ, ասն· գ· Ցոան և անգի կամ ընգունարան լքոյ· լքաւաքարք· գ՟ա՟բ· Հոր· ՝Անձրեն անգ յատակի ՚ի պղպտուածէն, և ապա մտանէ ՚ի լքաւատն· Վ.գ՟Ի·

ՋՐԱՐ, բ, ած կամ ից· գ· Պուտտրիսս. Aquarium, aqualiculus. Ցեգի ըմպելոյ կամ ապրեցուցանելոյ գլոյր· ՝Ցաւալանս լքարբից լքոյն· Ես նոցա այգիս և լքարբս (յն· ա՟գարակս)· Ծ՟ա՟· ե՟· 38· ԵՀԻ՟· ՀՀ՟· 11·

ՋՐԱՐԲ· ա՟· ՝Ծրոպո՛տης· Aquae potor. Ջ լքանալոս· ընպօղ գլոյր· ՝Ջաւարճ են ասել ինչք լքարբաց· Մ՟անբ· ծ՟ն· ՝Սկիճ մի՛նիանալ լինի լքապբ՝ Ցայ աւրեայ, որ և լքարբ՟փիւնի՟·

ՋՐԱՐԲՈՑՈՒԹԻՒՆ· գ՟· Ա՟բբուածն լքոյ՝ նաբ խիչ· որպես և լքաւ ասանալն նաւթ ՚ի ծովէ· ՝Մ՚ի արգելաք ՚ի մի կողմն խանարհել ցուցանալ գնաւգ՝ լքարբեցուցիլ յորգորես (կամ յորգոս) ասէլ· Ո՟ի՟· Չ՟·

ՋՐԱՐԲԻ, բաց, բնաց· ա· որ և ՋՐԱՐԲ· Պնաւ ծծող· Bibens aquam, irriguus. Ըմ՚ պօղ գլոյր առատ· ռոգեալ· և լքաւոր· Լրի, լրօ· ասալ, ասալգ· ՝Ջաւարճասցին իբրև գնաս լքարբի· Ես· խ՟ե՟· 4· ՝Ընծոյր ընծոյր գնգնցիկքն լիբանանաւս, որ եին լքարբիք· Եվի՟· լ՟Ա· 16· ՝Մ՚իւս ևս ծառ, որ կոչի միւրիկ, որ լքարբին և ասին է· գի ընդ լքարբիս՝ լքարբի է, և ընդ ասին ոսկին համարի· Վ.Էոր· Ի՟· ՝Ի լքարբի վոյրն· Ա՟ն՟գ՟ասանեք լքարբիք· Գ՟ա՟· ծ՟Ը՟· Մ՟Ի՟· ՟Ր՟· ՝Բղխեցնէն իբրև գնաս ՚ի լքարբոլ· Ո՟ի՟· Ե՟·

ՋՐԱՐԻՄ՟Յ՟· ՝Ծրոպոտեա. Aquam poto, bibo. Ոռոգանիլ· լքարբի լինել· ՝Ծ՟ագնիկն անասական ծագնէ յարմասոյն ՚ի հուր անասականարար· և նոցին հրով լքարբի և գալ գանալ· Թէ՟որ· Ա՟յ՟ոգ·

ՋՐԱՐԲՈՒԹԻՒՆ· Տ՟ՋՐԱՐԲՈՑՈՒԹԻՒՆ· ՝Ծրոպոսէա. Aquae bibendae consuetudo. ՝Ոչ երբեք գինասրաւթ ՚ի բանակի գալով ՃաշաՀիցէ յայսպիսի լսելեացս, այլ լքարբուլթի լինել առ միմեանս· Գլաթ· օրինն· Ի·

ՋՐԱՑԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ· ՝Ռանտւսյս. Aspersio. Ցանուն լքոյ· որակուն· ՝Ջլքացանուլթի լսելոյն մեզրէին· Ա՟իոգ՟ա՟· Ի՟գ՟·

ՋՐԱՑԻՐ· ա· Ցիալ կամ ցօղեալ լքով՝ Ցանելու լոյն· խոնաւ· ՝Ջաղիսն ած ՃաշալիցՀ գործականուլթի լքոյիր ինն գիլուլթի անվայելուչ Թուլացուչնակուլ· Նոր· չՀ·

ՋՐԱՒՈՐ· ա՟· գ՟· Լքարբի, ունակ լքոյ· ռոռգալ վայր· ՝Գալաքերուլթի գաւառին լքաւորացն գարձաւ յայսոսգաւուկս· Խոր՟գ՟·

ՆՀ· Լքուր· եկեալն ՚ի հանել զՋուր· և բերող զՋուր· ՝Եւ սպիսր լքաւորաց յաւս իւրում՟· Եփր· ա՟եգոր՟· ՝Ջուր ազի և անոյշ (միջօրէական) ցամանս լքաւոյացն ընուն՟· Ո՟ի՟· ԵՓր· ա՟· յն՟ προσάγων, qui affert (aquam).

ՋՐԲՆՐ, բ, ած· ա՟ գ՟· ԾրոբՀրոս. Aquae portator. Լքարբր· Լրկիր· որ բարձնալ բերէ զՋուր· ասս ՀեՒԲրԲՀ, սափս· ՚Ի փայտակաւուկ ձերմկ մինչև ցլքրեր ձեր· Օր· ԻՀ· ՝Ջի մի սանձասը լքրեր լինիցին, և փայտաս կասուրև հրավառ· Ա՟ագ՟· յ՟ա՟գ՟· ԲՒԻակ ցՀ՟· ՀՀ՟· 21· Լքրեր, կամ Լքաբեր·

ՋՐԲՈՒՂԽ· բաղխ, խաց· գ· Կրήνη, κολυμβήθρα. Fons, vas aquarium, piscina; locus, ubi natare possumus. և προβατικός, ԿՀ, κόν· ovinus, na, num. (պրոբատական· որ է ոչխարանաց·)որ և ՋՐԲՈՒՂԽ· Տեգի՝ ասուած լքոյ բազխ· ապրեաբ, և աւազան ՚նորա· ՝Կախեցին ՚ի վերայ լքրզխին ՚ի քերբոն՝ Ընդի ընդ գուռն ոչրեան առ լքրնաբ Թագաւորբն· Ի միջ գրանն լքրզխին (կամ լքրզխեացն· Մինչև ՚ի գուռն Ջրզխացն· Ե՟· Ի՟գ՟· ՟Ը՟· 12· Նեհ՟· Ե՟· 14· գ՟· 31· ծԵ՟· Յց՟·

ՋՐԳԻՏ, ոյ· գ· Գիտ լքոյ· ՝Ջլքգնաբ Թանձրագոյնք ՚ի մեծ մասին երկրիս առին գոյացուլթի· Վ.անա՟· յ՟Ե՟·

ՋՐԳՆԱՑ, ցեր· Ռամիականն բառիս Ջլաչնաց, ցք· ՝Ջլքգնայերն և փոսերն· Վ.գ՟Ի՟· Հ՟Ա՟·

ՋՐԳՈՂ՟, բ, իկ կամ ից· ա՟· գ՟· Ծրզաուիկոս, ὑδρωπικός, ὑδρωψ, ὑδερος· Hydropicus, hydrope laborans· և hydrops, aqua intercus· Ջլքգազալ· և Ջլքգոզուլթի՝ բոյն· ոՀոյ· ոբգա՟· ՝Ախտ լքգոզի· Գ՟ա՟Ի՟ն՟· ՝Ալիսաս՟ալ զմեծաւաւնս և գայլագա՝ լքգոզից օ՟րինակ· Ո՟ի՟Ի՟բ՟· ՝Ջլքգոզ ա՟ա՟ալի նկա՟բնալ, կամ ախտ երկայն, կամ կաբսաուլթի կերակրոց· Ե՟·գ՟բ՟· Ե՟·

ՋՐԳՈՂԱԿԱՆ, ի, աց· ա՟· Ծրզոպիկոս, կի, կόν· Hydropicus, ca, cum. Ումպհա՟կան լքգոզի և լքգոզուլթ՟· ՝Ջլքգոզական ախտիւն հիւանդացնալ եզև· Վ.ր՟ Հ՟գ՟· Է՟·

ՋՐԳՈՂԵԱԼ, ելոյ, ած· ա՟· Ջլքգոզ ա՟՟նոզ գախա լքգոզուլթ՟· ՟ը՟գ՟ա՟, Իսիսգա՟ւլբ, Հկգին՟· ՝Ա՟ր ոմն էր անդ լքգոզեալ· Ղ՟ձ՟Ե՟· 2· ՝Ոմանք բորոտք, և ոմանք անգա՟մալոյծք, և գօտացեալք, և լքգոզեալք որո՟վայնիւ· Ա՟գ՟ա՟·

ՋՐԳՈՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի՟· ն՟· Տալ լքգոզել· ՟ը՟գ՟ա՟ բնէ՟· ՝Ջամենայն անգամն լքգոզեցուցանէ· Մ՟անբ· ծ՟Ը՟·

ՋՐԳՈՂԻՄ, եցայ, եալ կամ ելայ, ել՟· յ՟· ՚Ծրզոպւա՛ա՟· Hydropem laboro. Հիւանդանալ լքգոզուլթ՟· Լքգոզ լինել՟· ՟ը՟գ՟ա՟ բնէ՟· ՝Ջի մի գա՟ցէ նեղբին մարդն իմ լքգոզեալ՟· Լքգոզ զեցեալ գա՟ցոյս կերակրատն՝ կայ ՚ի ա՟ագնապի՟· Վ.գ՟ Հ՟գ՟· Է՟· ՚Նոր· ծ՟Է՟·

ՋՐԳՈՂՈՒԹԻՒՆ· գ՟· ՚Ծերոջ, ὑδρωψ, ὑδερίασις· Hydrops, hydropisis, aqua intercus· որպես Թէ գոզուլթի լքոյ· Ախտ՝ որ գոյանարբ ընդ մորլոմով զՋուր ծառ, ա՟ա՟ա՟ցանէ զՀեա՟ա՟գն իբրև զտիկ· և ասլ պապքիլ ՚ի ծարաւոյ· ՟ը՟գ՟ա՟, իսիսգա՟ւ· ՝Ա՟ՀՀանարին լքգոզուլթի զգածելալ· Մ՟ահկանացու լքբգոզուլթի անկեալ վախճանեցաւ· Ե՟ա՟ւ· ՟Ր՟· Է՟· ՝Վ՟ախճանեցաւ գաւառն ագով լքգոզուլթի· Վ.գ՟ն՟· գ՟Ա՟·

ՋՐԴԵՂԵԼ· ՟ն՟· Դ՟ելել լքով վերկալ· ՀՀելլ լքով· Երկիր ՚նոր գալ· ՟ե՟ւկիւ՟ե՟· ՝Ոչ կարաց ասասնալ ցցել զլքաչելա՟նաս իւր ՚ի Հ՟ա՟ն՟· Ո՟ի՟Ի՟բ՟·

ՋՐԴԻՄ, եցայ· յ՟· (՚ի Հ՟իրգ բառէն·) Հ՟անապաղորդել· ցանգրդել, անգագար Հ՟գնել· ՝Անգահոլլթէն ախտիւ վարեցեալք՝ լքգին կլլել զանհաս արհեասին զեղս Հբմ՟ առլթ՟· Գիր·

ՋՐԵՂԻՆ, գինի, նաց· ա՟· ՚Ծատծնոց· Aqueus, aquosus. Որոյ նիւթին է լքուր կամ իբր լքուր և սաաե՟· Լքահան· Լքայինս· Լքագոյն· ՝Ջրկիչն Հաստատեաց ՚ի վերուստ գերկինս՟· Ջրկիչն խորատնեաին Հաստատուլթէ երկնի՟· Ձգեցեր զլքուկիչն կամարն ՚ի Հաստատուլթէ երկնից՝ ՚ի վերոյ կամարացն այլ լքուկիչն կամար երկնագոյն՟· Կ՟ե՟· ՚Ի՟ Ա՟գ՟ա՟· ՃԼ՟· Բ՟· ՝Օգուկիչն և լքուկիչն և լուսաւկիչն ամուր՟· ՚Ի միջ անՀամաստատ անգնդ ապստոյս լքուկիչն լերանց՟· Նոր՟· յ՟ա՟Կ՟· Տ՟ն՟ա՟·

ՋՐԵՄ՟, եցի՟· ն՟· Դ՟ալսւ՟ա՟· Ablud՟· և Dissolvo· Իբրու լքով ՚ի բաց լուանալ՟· ՚ի բաց ՀՀելլ՟· Եղծանել՟· յալել՟ քերել՟ քեցել՟ ա՟ե՟Ե՟ պօղմգ՟· ՝Ջլքել զաբր՟· ՋՀլուաց զՀՀել՟ սրն՟· Ջգեղս մանու լքուաց՟· Ա՟բե՟ ամեն իւրով լքՀալ զՀոյն օձին՟· Ա՟ա՟ ՚ի չլքելլոյ զուսպ՟ սրն՟· Ջքնացէ զնայելոցս գ՟ա՟ոխոյ՟· Ո՟ի՟· ֆգի՟· փՀ՟· Խ՟ւ՟· Խ՟որ՟· Հ՟ոխե՟· ՝Ե՟ւ՟Ի՟· Ա՟գ՟ա՟· ՝Գ՟ան զաՀՀեՀ՟ա՟ան՟ սերս է լքեալ կարգա՟որ՟ուբ՟· Ջքնացի ոխուՀՀի՟· Խ՟որ՟· Եփր՟· Ի՟գ՟· ՝Ջքնացեն սՀՀգեն՟· ՉվՀՀա՟ Հոգ՟ոյս սահու լքնա՟ցեա կայլակաբ արիան որգ՟ոյգ սիրե՟ե՟ոյ՟· Մ՟ուրՀակս լքուալ՟ չմուրՀակս չարեաց լքբե՟· ՚նոբ՟· ՝Ջքնացա զՀՀնաաե՟ուՀՀե՟ան՟· Ջքնացե զաբե՟ան՟· Ա՟գ՟ա՟չ՟ա՟ոյ՟ան գ՟ա՟ե՟ալ լքե՟ զաՀՀգ՟· Ոչ կարացին լքուլ զնաա՟ ՚ի սիրոյ Հոգ՟ա՟ոյ ս՟ւ՟գ՟ա՟ց՟· Սբգ՟· ՝Ո՟չ լքա՟ացե զա՟ե՟ան՟ ՀՀե՟՝ որ

ընգ մանուն . Գէ . Եռ :

ՋՐՆԼ , իբր ռմկ . է Ջուր առալ . ոռոգա-նել . և Ջրառել . իբ . Ջրկուիլ . ՙԵս անկեցի, ւսպղտոց Ջրէն· Գնդ; ՙՈր զառաքինն՝ի գինի զՋուրն փոխեցեր՝ի հարսանիսն. և այժմ զմեզ ղզ Ջրեալ և ապականեալ անձն իմ գազանի յառաքինի յանապական սրբութիւն իւր Մոլար:

ՋՐԻՆՋԻ . գ . ԷՋ Ջրոյ . Ջրագնացք . Ջրմուղ . ՙՀերովդէս զգանձանակ առաջարին Յաթիեաց՝ի Ջրկէսն. Մ1Ի. ասոր :

ՋՐԸՄՊՈՒՈՒ . Ὑδροπότης. Aquae potor. Ըմպող ջուր պարզ. Ջուրբ. ՙԱյսօր գինըմպու , վաղիւն Ջրըմպու (լեր) : Մի այսօր Ջրըմպու, և վաղիւն գինըմպու . ԱՃոբ . Նոր ՝ի : Խոսր :

ՋՐԸՄՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑδροποσία. Aquae potus . Ջրըմպու լինել . ըմպելի զպարզ Ջուր . և Ոռոգումն . ՙՈչ ոք այլոց ոտից կա-բօտացաս (այսինքն չեղիս պատագրաս), Ջրըմ-պումիքն կեցնեալ . Բրս. պհ. ա: ՙՈ՞ արբեցուբ գոլով յիմարեալ, և ոչ Ջրըմպութիքն խոնե-ամանայր . Սիմ . լիբ: ՙԱյնո, Թէ հարկաւորին ասամբքաց և լեզուիդ՝ի Ջրըմպութիքն այսի . Ն-ոգբ. ի: ՙԸնգ ոռոգանելոյ ոստոյն և ար-մատն Ջրըմպութիքն զովանալ . Թնփ . պհ :

ՋՐԸՆԿՑ . ա . Մակդիր երկրի՝ որ՝ի գուբս ընկենու կամ՝ի գուբս ասալ զՋուր . Ջրի . Ճախին . սուլոփ , ճրմնդիճ . ՙԱյն տեղի՝ որ Ջրընկեց լինի, վաատաոքչ է : Ասպս Թէ՝ի Ջրընկեց լինի այգին , ևն . Վ.գ1:

ՋՐԹԱՓԵՄ. եգբ. ն . Ջուր հեղուլ . մի-զել . որպէս յայրեուն հասանել . Լուխրել, Լուխրել , հինծուլ գլին . ՙՆոաա ուսար մի. և իբրև Ջրեմափեաց, և եղև հուժկու , ևն : Կրեմեալ վարժեցաս , և Ջրեմափեալ՝ եհաս ՝ի գիտուելին բարւոյ և չարի . Բ-ոզ. ք. 15; ՀՀ . ՆՀբ . Ճ :

ՋՐՃՈՂՈՎ . ի. ից . գ. Վայր Ջրաժողով. ՙՈչ համարձակ գնաս՝ի վերայ Ջրհեղեղաց և Ջրժո-ղովից . Նէբ . Եւ:

ՋՐԻ . ա . Ὑδαρής, ὑδρέστερος, ὑδατώδης, ὑγρός . Aquosus, fluxus, liquidus, aquae similis . Ջրային . Ջրախառն . խոնաս . լղճ . խառնակ . անալի . և Նման Ջրոյ . Լրա . Լրվ . Լրհրեցաւ,անհամ. ՙԼեառն մանեալ կոշէ գգիրն և գաւնեղն,նոյնա. ՙՈչ ոք զնորոգ գմիզն ժողովելոյ· ՍԷՒԲԳ . Ճ: Վ.ԷՃՈԳ . Ը: ՙՄի Ջուի (ինչ) բանն ունիցի, մի լուծեալ. ԱՃոբ. պոսփ . Է : ՙՈչ կարուսանալք Ջրովք՝ Ջրի բա-նիւք. Լ.Ը . ՅՅՃոբ : ՙԱնխառն ասլուհի և ձրչ-մայուսէն բան՝ գՋրի սասփսասուլեին հեր-ձուածողայն ոչ ունելով. ԿԻ-ՐԻՐ ԳՃՀ: ՙԻրրև կրպակասուլք Ջուր ընգ գինի խառնէին, ընգ օլինայն սուսգասուի գլուխանց խորհ գզուգա և գՋրի խմասաս . Գէ . Ե: ՙՕ՜ անասլա-լուլ նոցա Ջրի գինին (իբր Ջրագոյն) , Թէ ապետ անապակ . Բրս . ասբէեց :

ՋՐԻԿ . գ . Սակաւիկ ինչ Ջուր . ՙՀա-ցիկ և Ջրիկ միայն : Լաս համարի լոկ գՀա-ցիկն և գՋրիկն . Ոսի . ՀՀ . Ճ. 17: Ե Ի. փՀՀ . ՅՀ: ՙԸնգ գազանս անասլատի չՋրէր. և Ջրիկն՝ որ գասուներ,նոցա արբուցանէր: Օմայլեալ պա-լարին ըմպելով զականնակաս գքաղգը Ջրիկ ազգաբրականց . Վ.Ր հդ. ՀՀ : ՙԻ ձէնՋ հայցեց լեզուին Ջրիկ, գուբ ոչ ասլցէք նմին կաթիկ. Շ. Եբես :

ՋՐԽՆԴԻՐ. ա. Որ ինգրե գՋուր ՝ի ծա-լատւուն . ՙՋրինգիրք և Ջրմուղք· ՄԳԲ . ԳԷ:

ՋՐԽՈՏ . ած . ՙՆոյն ընգ Ջրկոտին . ասս Ռէբէսի . ՙՈմանք Ջրհոտաով չասանայնին . Բա-ոփէ . ԼՀ :

ՋՐԽՈՑ. ի.աս. գ. Ախտ մարմնոյ , որպէս ազգ Լուգոզուելեան , յորժամ ընգ մարելով սփսիւ Ջուր շարուսուսս . ՙՈր Ջրհոդաս ասան-Լին , ՝ի ՀՀոյ խորշսդի . Բ.Ե.ՀՀ :

ՋՐԿԱՑ . գ . ա . Ջուբ կացեալ . կայանք Ջուբց . ուբ Ջուբք գագարեալ կայցեն . ՙԺողովեաց գՋուբս մեծեցուած ՝ի ծովս Ջրբ-կայս· ՄԳԲ. ԳԷ: ՙԻ հեղեղական հեղձուցիչ Ջուբցն մանս հասեալ Նմա՝ Ջրկայ անուանե-լով. Ցհ. ԻՀ. պասլ:

ՋՐԿԻՐ. որ և ՋՐՑԿԻՐ. Ջրաքեր. Ջրքեր. սագս. ասՀս ցԷս· Ի. 31. 27. ուբ ըսա այլևայլ գրչաց գրի Ջրկիր, Ջրակիր, Ջրաքեր. ՙԼինել խուբանց Ջրկիբս և փայտահատս. ԱԷԳ . Ի. 6 : ՙՓայտահատացն և Ջրկիրացն (կամ Ջրակրացն) անգանցն . ՆԷբ . յԷս :

ՋՐԿՈՏԻՄ , կամ ՋՐԿՈՏԵՄՆ· Κάρδαμον, καρδαμώμον.Nasturtium aquaticum. որ և ՋՐԽՈՑ, ՋՐՑԲՐԲ. Բանջար սխորժելի Լեռնասաջ բուսանալ մերձ յաղբիւրս և՝ի Ջրար-բի վայրս. ասս Խէբէսի. ՙՋրկոսիմ. ասորեկին, ՃարՃիրն , քորիսեճ . ԲԳՀբ : ՏԷս և ԿՈ-ՏՄՈՆ. և ԱՍՈՐԵԱԿ :

ՋՐՀՆԱՆ.ի.աց. ա. Որ հանէ գՋուբ՝ի գբոյ. Ջրաւոր. Ջուբ փաջս. ՙՏԷասաներ Ջրհոր ասկղէնի, և չղեայս ասկեղէնն,և գոգի մի Ջրհան, զի հա-նէր ասկի ամանով Ջուբ. Վ.Բ հդ. ՅՀ :

ՋՐՀՆԱՈՒԹԻՒՆ . գ . Ջուբ հանելն ՝ի գբոյ. ՙԱսորին (լեռնեաւնս) Ջրհանուե իմայ. Վ.Բ-Ն . ՈՂ . ԳՀ:

ՋՐՀԵՂ , ի. Որպէս Ջրահեղ (անգամ). ՙԱյսցին երկայն գղէգն , և ասրկին ՝ի Ջրհեղ ծածուկ մասրվին նոյա . Հ . Տբգ . ԻԳ :

Եւ որպէս Մէգ . Ջուբ հեղեալ. Լրվել, ՀԷ., գ-Ղ. ՙԹէ Ջրհեղին ամանն ասաք և ջոր լինի, Ջրհեղն գեղջն լինի և մաղձախաաձն: Եւրբ ընուհկասրե արգելուլ զՋրհեղն մասրգն. ԲԳՀբ:

ՋՐՀԵՂԵՂ . ի, աց . գ . Καταχλυσμός . Inundatio , diluvium . Հեղեղ կամ ուղղ Ջուբց ուբք Հասանք . յորգուելեն անջաք . ասս Խոսփնով սեբ՝ՙԱծից Ջրհեղեղ Ջոյց՝ի վՀ երկրի: Եւ եղև Ջրհեղեղ գՀՀ ասս և գՀ գի-շեր : Նման նոցա որգեք յետս Ջրհեղեղին . Նմ. Ը. Ի. և այլն : ՙԲազում ապականելոյ մարգկան լինելն Ջրհեղեղօքն խակ և հի-ասանգուելեքք· Գլագ. օրինն. Ճ :

ՋՐՀԵՂԵՂԱԿՈՒԼ , ՋՐՀԵՂԵՂԱ-ԿՈՒՐ. ա. Կուբ հեգեալ Ջրհեղեղի. կրնալ և ընկղմեալ՝ի Ջուբս հեղեղին . ՙԵկեալ և համառօտ ասասկեալ գՋրհեղեղական. ասկայն ոչ ինչ գաղբ քան զայն մեզմագոյն. Ոսի. Ե: ՙՈւրք զանգաՀկական սխան սխասա-նային, զնոսա մնանել՝ի մահ. ոլսպես և գՋրը-հեգեղական. Ոսի. Ե:

ՋՐՀԵՂԵՂԱԼ . Ոզղելալ . հեգեալ յատկեին . ՙԱՀ,ագ վնասաղասուելեն յասա-կանուն Ջրհեղեկալ. Շ. Ա: ՙԱնիծաս և երկիր՝ փշաբեր և գեղալ, և Ջրհեղեղեալ. Բբս. Տբ:

ՋՐՀՆԱՁ . Տ. ՀՐԱՀՆԱՁ . ՙՄիթէ ոՀ լուսր գՋրհեղէ բուկուե ասասկուսի, որ աս նոյնե. Եէբ. Խոսփ :

ՋՐՀՈՍ, կամ ՋՐՈՀՈՍ. ի.գ. Ὑδροχόος. Aquarius. Հոսող գՋուբ . անՀրկաբեր . ա-նուն մեոյ ՝ի կենգանասեսկաց . փեւՀ . ՙՋրհոս, ասբպս իՀ , ժասուն է, մնասնաս ժԷ. ՀԷբ : ՙՋրոհոսն յոսնվրի ե: Ա.ծեզ Ջհբն և Ջոհոսն՝ կոսնոսի . Դոմսի :

ՋՐՀՈՐ , ոյ . ոց. գ. Փրέαρ . Puteus. λαxxος, lovea. Հոր Ջրոյ . գուբ . խորք կի փոս. ընգունալուան Ջրոյ . հոր. գ-յոս. ՙՋրոր. Հոր Ջրոյ կենգանեոյ : Ի Ջրհորոյն յայն-մանե սրբուցանէին գնաւչինս : Նասաս սա Ջրհորի միում· Ջուբ՝ի Ջրհորոյն բնիՀգահնե-մի : Ի Ջրոց Ջրհորոց : Ի Ջրհորոց ձնրոց. և այլն :

ՋՐՄԽԵՄ , եցի . Ն . Ὑποβρυχίου ποιέω. Submergo. περιαγλέω,circumfundo,obruo do, obruo. Մխեալ՝ի Ջուբ, ընկղմել ընկղու-ցանել . ՙՈՀ զինեալսն՝ի Ջուբ, այլ գնասս՝ որ՝ի վերն Նասիցին , Հ.ս չար քան գնասս՝ որ ընգ ափսն գայցեն . Ջրմեսե : Զի մի Ջրմխիցի Նաս . Ոսի . ՀՀ . ա . ՀՀ . Ի.ս. Ե :

ՋՐՄՈՑՐ . մուբի . ա . Որ մուբանայ ըզ-Ջուբ . Ջրխնդիբ . ՙԶախոյ թեբին ժասանգիչք խասաբի , և Ջրխնդիբք և Ջրմղոք յասաւագաց· Մ.Ի.Բ . ԳԷ:

ՋՐՄՈՒՂ , մղի, ացի կի ից . գ . Ὑδραγωγός.Aquaeductus.διώρυξ,fossa. κολυμβήθρα, piscina. Ունգք Ջրոյ . ասաս կամ խողովակ ընգ երկրաս՝ ընգ որ մղեալ գնայ Ջուբն . և Ջրգասփ . ասաղան . և գասփ . ասս Խոյս , փնսի, ըսնգ. ՙԿացին՝ի վերոյ Ջրմին վիր-նոյ ասաղանին:Ապաբ զՋրգասփսին և զՋրը-մուղն : Շինեցին զգասան ասաղանոյ Ջրմը-զին : Դարձուցին գՀին Ջրմուղն՝ի քաղաքն. ԼՀ . Ք . Ի.գ . ԳԷ. 17 : Ի. 20 : Ե.ս . ԻՀ. 2 . Ե ՝ի : 9 . 11 : ՙԻրրև գՋրմուղ եւՀ՝ի գեասոյ ... և ահա եգև ինձ Ջրմուղ՝ի գեասս· Սիր . Ի.Ք. ԿՀ . Կ2 : ՙԳասանի ասքիաբ ասակասսրես . որոյ Ջրմուղ կազմեալ՝ ածեալ հասուցանէ՝ի մեՀ հովսին : Գասասպասեալ Ջրմուղ՝ նե-ըբ-ասգոյն երկրի՝ ՝ի քարանց ասաՀելոյ գնացից գՋրոյ գնացից կազմեալ ԱԷբ . ՀՀ. 11: Ք.11:

ՋՐՄԵՂՔ, կամ ՋՐԸՄՂՔ. Տ. ՀՐԸ-ՀՆՂՔ . ՙԱրբգան եգքնասանքբն զՋրընգնան ծովախնասայս . Ի.ս . ԳԷ . 5 . յՅ . զՋուրն ասա ծովս . ՙՋրընգնք բասալեք՝ի ձորս և՝ի հո-վիտս : Ճահիճք Ջրընգնք . Վ.Ի.ոց . Ք . Ք : ՙՀա-լածեալ գասանն կասալաՀասլեմ , և ասալ-գնաց գՋրընգնան ուբացուելեն . Ճ . Բ: ՙԻ Ջրընգնան ծովախնեսայս կանան հասանել . ԱԷԳ . Ք . 7 : ՙՈչ ասՀասբՀ գնաս՝ի վերայ Ջրընգնաց և Ջրժողովից . ՆԷբ . Եւ:

ՋՐՈՀՈՍ . Տ . ՀՐՀՈՍ :

ՋՐՈՂՈՎ . ա . Ջրավաղեալ . Ջրհեղե-գնալ . ՙԸնգ ևգծման Ջասգնալ զաղաղաբծաց կիսին վՀասցաբ . Նաբ . ի:

ՋՐՈՐԴԱՆ . Տ . ՀՈՐԴԱՆ :

ՋՐՈՒՈՐ . ի. ացի . որ և ՀՐՍՈՒՈՐ. գ . Ջրհան . հանող և ընգրոյ գՋուբ . Նոբ ֆոլոբ . ասս Լեփէն . ՙՆասալց գնուգան արասաբոյ քա-զաքին ասս Ջրհոբայ Ջոյն՝ ընգ երկիս , յոր-ժամ Ջասգոյն ելանեբ . Խ . Ի.ք . ԻԼ . յՅ . ա: սիՀրեսծոմեսաւ, Ջուբ Նանոգ (աղբիւնք) :

ՋՐՈՒԿ . ա . Ոբոյ ասասս է Ջրի մասն կամ հիւմն . Լրնրիսի . Լրգս . (որպէս ծնաս խաղող) ասաբս . ՙՄեծասգասուգ և Ջրվրուկ խասգոյն՝ի նոսբ և՝ի ցամաքային վայրեբն անկնբ . Վ.Ֆ.Ի . ԾԷ:

ՋՐՎԼԻՑ . գ . Աննաման ասեզոյ՝ ընգ որ վի-ժի Ջուբն՝ի բասբսանց . ՀասլասվաՀ . ՙՄրինչև ՝ի լեռնակոզին, զոբ Ջրվիժն կուլեն . Փագբ:

ՋՐՏՈՒՀ . ա . Ոբ ասոյ Ջուբ քինգբողին. որպէս ասգասաւոբ . ՙԻբբ Ջրասաս կամ զինա-քաղաբ Հնասելին նոցա . Ոբբիւ:

ՋՐՏՈՒՆ . գ . Ոբպէս Տուն կամ ասեղ Ջուբ հեգոյց . ՀեգՀլոյ . ասբ գասանի և Ջուբ . Լրվնասաս փեւ ենՀի . ՙԻբ Ջրասան մի մերձ՝ի վնասասան . Եմնաս՝ի Ջրասանն՝ի վՀասբել զաՀաս մարգեոյն . Ոսիիբ :

ՋՕՀ կամ ՋԱՒՀ. Տ. ՀՕՀ կամ ՀԱՒՀ:

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

Ռ

Ռ. Տառ բաղաձայն, Ռա ձայնեալ. կրկնակ, որպէս կրկին ՐՐ. (զոր և ձևն յայտնէ՝ իբրեւ ՐՈ) կիսաձայն՝ տուօղ իբրև զէրն. չիւն մրմռական. վասն որոյ և Լաւ ասէ Մեսրոպ Ե՛ր եւ որ է մեղմ:

Ռ. Լծորդ է ընդ ր. որպէս Ձմեռն, ձմեռան. մրմռալ, կամ մռմռալ. Ջեռնուլ, Ջերանիլ. ռաքել, բաքռնի. ևն. * ի մերս՝ ասի զերկու րէի տեղի ընու. Եղէն. ՚էր: * Ստուգաբանեալ զատաս՝ լինի տարր. զի ոա զերկուքեւի ունի զտեղի. Մագ. ՚էր:

Ռ. ռ. Որպէս Լեհ. համալոյ՝ է Հազար. նմին իրի և յաջորդ տառքն են նշանակ հազարաւորաց:

Ռ. * Ոչայն ըռամիկ՝ արանց հանուրց, ոչ նախանձեալ՝ խրատել վարուց: Ոչայն՝ ռահիւ հանել զքեզ՝ի բարձունս՝ զընալ հոգւով ընդ իմաստունս. Շ. այբ:

Ռ. ի սկզբնատառս հատարակօրէն կազմէ զբառ օտար՝ի լեզուէ մերմէ. ոյն տեսցես:

ՌԱԲԲԻ, ից. գ. Ռաββί. Rabbi, ini;magister, doctor. Բառ եբր. ըստ մեզ վարդապետ, կամ տէր. * կոչել՝ի մարդկանէ ռաբբի ռաբբի: Ռաբբի՝ բարւոք է մեզ ասա լինել ևն:

ՌԱԲԲՈՒՆԻ. Ռαββονί, ῥαββουνί. Նոյն ընդ վ. որպէս Վարդապետիմ. տէր իմ: * Ռաբբունի, զի բացայց. Մրկ. ժ. 51: Տես և ՌԱԲՈՒՆ:

ՌԱԶՄ, ի, ից, կամ մունք, մանց. գ. Բառ պրս. տէղմ, բազմ. ի մեզ՝ Պատերազմ բանակ կարգեալ. Ճակատ մարտի. * Ռազմ արարեալ՝ յարձակեալ: Ռազմ արարեալ՝ զգոլոր մեծուքի դաշին ի՝ներքս փակէր: ի ռազմ (կամ յռազմ) մտանիցէ: Կարգեալ զռազմին. Բուզ. է. 5: Եղիշ. ժ. ը: Փոխ: * Ցերկու կոլմանէն ռազմ գաղտ կարգեաց. և ինքն զուտ հազար արան բաժանեաց ի վեց ռազմն (Թէ բանակի). Մովսէ: * Հատեալ զռազմ պարուց նոցա. Ներ. Ձեալ ընդ մէջ զջոլերս ասպարաւփակ ռազմին բաղմութեաբ: Ճակատս ռազմի մարակաց ընդդեմ միմեանց պատրաստէին. Ցհ. ին: * Ձռազկատն և ռազմին. Իփն: * Ցորժամ հանդիպեալ միմեանց կազմեալ. Թագաւորացն ըռազմ եղեալ Շ. Վիս: * Ընդ լուսանալ առաւօտին՝ մուտ ըռազմի յօրինէին. Նեբս. Նա: * Նա՝ի վիշտս և՝ի չարչարանս մարմնոյ է, և յռազմունս դիւաց. Վբփ հց.ժ: * Զամենայն ռազմունս թշնամւոյն զյարժեալսն ընդդեմ իմ՝ անյոյսս այ: Զչերձուածոզսն եհատս ռազմունս: Զդիւացն քակեցեր զռազմունս. ժ: յն,

Մերթ անսովոր առմամբ իբր Ռազմիկ. մարտիկ. * Ընտիր ընտիր ռազմունս կարգեալ ասոյսն. Մեսր. Երեց: Իակ յասելն անդ, * Ռազմարանց քաջաց ... եթէ իցէ մի բառ, ուղղ. լինի ռազմայր:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ. ա. Հատանող զռազմ. հելիքէ վանիչ Ճակատու. * կացին զօրավարք մամիկոնք՝ Ճակատամարտք ռազմահաւոք: Յաջորդին ռազմահատ պատերազմայ. Մեսր. Երեց:

ՌԱԶՄԱՄՈՒՏ. ա. Մտեալն ի ռազմ. վարժ ի պատերազմ. * Արի արանց, և ռազմամուտ երիվարաց. Թղթ. Պետ: * Քաջամարտ ռազմամուտ հեծելովք: Ընդ եր սեանեալ զվինջումն ռազմամուտ երիվարացն. Մեսր. Երեց:

ՌԱԶՄԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Պատերազմական. մարտական. * Անցեալ ի մէջ ռազմաւոր հանդիսին՝ արշաւեր սիգալով յայս կոյս և յայնկոյս. Ուբել:

ՌԱԶՄԻԿ. ա. Մարտիկ ռազմամուտ. * Կոչեալ զնախարարս ռազմիկ հեծելոց. Մեսր. Երեց:

ՌԱԽՈՒՆԱԿ. ա. գ. Խրա ՌՀունակ. ռահայոյց. առաջնորդ. * Պօղոս ռախունակ ազգաց. Ճ. Ա:

ՌԱԿԱՑ. ա. Ῥακά. Raca, fatuus. Բառ եբր. ոճգ. արաբ. ոաֆը. (յորմէ ոայէ, լսարուկ.) Մեղկ. Թոյլ. ակարտխմար. յիմար. * Որ ասէ ցեղբայր իւր ռակա, պարտաւոր լինի առնել: Մի կարդալ մարդոյ ռակայ կամ մորոս: Ռակայ անռանամիմ ռամկական վարուքս: Ալլև նախատեմք ևս՝ և բամբասեմք ռակայ սիռուն կարդալով՝ի վերայ. Ոսկ. մա. 15: Ւ-ոագր. ծբ: Ցհ: Ի գէբս Ւ-ոսբ: * Ռակայ. անզգամ, կամ այ դու անմիտ. Հին բ-ո:

ՌԱՀ, ի, ից. գ. պ. ռէ, բահ. Եբր. ոռա. Ճանապարհ. ուղի. արահետ. շաւիղ. * Ռահ և պողոտայ Ճշմարտութեան յօրինեցան ազգի մարդկան: Ռահ կենսաւոր Ճանապարհի արդարոցն՝ խաչ փրկչին հետևակ. Զէբ. կի: Նար. Խ: * Ռահս յոլով առաքի. նուէն: Ռահ գործեալ երկնաւորաց. Շար: Ռահիւք յաշխարհէ հալածանաւք զձեզ՝ յաշխարհն վերին բարձրացուցեալ զմեզ: Զօրբք արքին յորդանանու, ռահ գործեն մարդկան երկինս: Ռահ հորդեալ յերկինս որդւոց ադամայ. Շ. փագ: * Ռահիւք լուսոյ՝ի յերկինս եկէք. Տագ: * Երկնաշաւիղ ռահ, ռահ արքունաձեմ. Նար. փագ: * Ռահիւք զմեզ յերկինս, հայցիմք. ուղղեա այսօր. Տագ: * Օձն մահաչունչ՝ գայլաշապարին սպասող, Խոզնեաւ՝ի ռբյն (գրիգորի) լուսաշաւիղ ռահից: Ռահ աշխարհաց՝ի վիրապին և դեռ հանել ընդ նոսին զՀայաստանեաց ազինս. Շ. փագ:

Իակ կանն. * Իւրաքանչիւր ոք՝ի մէնջ յանչյս և յռահս կարգեալ հնոյ. իմն որպէս զքանոք. առու. յն. լտ. Καναλίον. Canalis.

ՌԱՀԱԴՈՒՆ. գ. Դուռն Ճանապարհի երկնից. փակակալ արքայութեան. * Պետրոս ռահադուռն լուսոյ կենաց. Ճ. Ա:

ՌԱՀԱԿԱՆ. ա. Սեպհական Ճանապարհի. * (Բաղկացուն սառիցս) չՀ. ըռահականն է եռակաև. Եօթնագբ:

ՌԱՀԱԿԻՑ. ա. Ճանապարհակից. ուղեկից. * Խորասոյզ ըռահին ռահակից. ԳԽ:

ՌԱՀԱՀՈՐԴ. ա. գ. Ճանապարհորդ. * Ռահահորդ ուղևոր երկնընթաց. Շ. փագ. որ մարթ է՝ լմանալ և հորդիլ Ճանապարհի. ուղեցոյց:

ՌԱՀԱՆ, ի, աւ կամ ով. գ. (ռահ. ռէհան, ռէհկեն, ռահան, ռըհան. ռէյհան. ՔԷՆ, ԷԷոփեռ, այս ինքն միաբուն. իտ. պաՀՔՔթօ, ի յն. վոռիկիծն. որ է Թագաւորական.) Անուշահոտ ծաղիկ կամ խոտ մանրատերև գեղաձև բոլորեալ իբրև փունջ գեղեցիկ. * Ջոբ խալն զարդարեն ռահանով և վարդիկքով. Տօնագ:

ՍՈՒՏ ՌԱՀԱՆ. ըստ Բժշկարանի, էոպան ՔԷովԱյեէի, սոսկան օխոս:

ՌԱՀԵԼ. ե. Ճանապարհ առնել. Ճանապարհորդել. * Ռահեալ սրբոցըն լուսավառ՝ գնացեն յերկինս՝ի տունն անՃառ. Շ.յիւսագ:

ՌԱՀԻՆԱԽՈՒՎ. ա. Որոյ խռովեալ են Ճանապարհք. ալեկոծեալ. * Ծով ռահինախռով նաւավարին Նաւակատոյց ծուփ միջնալեաց. Սիոն. գագ խլ:

ՌԱՀՈՐԴԵԼ, կամ ՌԱՀ ՀՈՐԴԵԼ. Ճանապարհորդել, կամ Ճանապարհ հորդեալ այլուամ. * Ռահհորդեր յովևի ըստ հրեշտակին տեսլեանն, մինակամբ և կուսիւ փախչէր յերկիրս. Շ. փագ ծն:

ՌԱՀՎԻՐԱՆ. գ. Որպէս Բայօղ կամ պահօղ ճանապարհ. կամ Ռահաւոր, որպէս ուղևոր. * Սակաւ սպասաւորօք հանդերձ, և որոցն պատահանօք, և ռահվիրա մարդկաւն, և խառնաղանջ խորանապահ զօրուն. Բոռ. Ֆ. 20:

ՌԱՄ. ա. գ. Որպէս Ռամիկ, և Ռամկական. * Ռետինըդ քաղցու ռամ հոգւոյս արբ. ժ: * Ռամից վարուց հետեւեցան, վասն այնորիկ անդադար լան. Շ. այբսբ: * Ռամից վարուք յանցեալ. խոտան գայ, և անպիտանացայ. Գնչ: * Դիւացն որ յռամին՝ բանիւ սատակեալ հալածեր. Տագ: * Ընձոյն ժողովել ռամին պէտս ցեալ՝ի նա հայհոյեն. Հ. իէւիէ:

ՌԱՄ. որպէս Բամ: * Ռամիկն վէհ՝ զինուորեալ նա (սբն սուրագոս). Տագ: * Ռամ սիրոյ՝ ռեսին՝ անձկին կալօս, կալօս հեվեալ. նար. փագ: (կիմ ընձէրկիր ռատ, այսինքն առատ:)

ՌԱՄԻԿ, մկի, կայ. գ. ա. Δήμος. Plebs. δημότης, plebejus, popularis, rudis. (Ի ռամ բամ. որ՝ի բառս երամ.) Ամբոխ. ժողովուրդ. սինկքոր. խառնիճաղանճ. սոսկական. գռեհկիկ. աշխարհիկ. հասարակ մարդիկ, պոյազը մարդ. հակ. * Ծառայք հանգերձ տեբսմբք, և ռամիկն Թագաւորաւն: Ռամիկն (կամ խառնիճաղանջն) ներկլի ողորմութեճ է. Խ. ծբ. 1: Ը. 7: * Թող զայլ ռամիկն մեծայն. Յոան. ե. 2: Ռամիզոն նախ յ'ռամկէ զնուորեցոյց արս: Բազում ռամկաւ. յ'ռամկաց. ի ռամկաց. ի յռամկայ. Եոս. * Ճ. Բ: * Հաճոյանամ յետին ռամկին, և Թագաւորիդ մեծի յաջաց ելանեմ. Նար. հա: * Ըր ՚ծձային օրէնք ոչ ուսան ռամկացն բանզարդութեճ. Գէ. է:

Կամ իբրև ածական. * Ամենայն ռամիկ բազմութեճն: Զբազումս ի ռամիկ մարդկանէն: Եկեղեցական գաւազ, և ռամիկ ժողովրդոց. Եղիշ. փ: Փորպ: Շ. Ի.Ը: * Ընդ ռամիկ մարդկան (յն. ընդ ամբոխին) խօսէր: Իակ դու ռամիկդ, որ ոչ վարս ինչ պարկեշտական ունիցես. Ոսկ. յ. ա. 22. և է:

ՌԱՄԻԿ. որպէս Բամիկ. խումբ, և խմբաւորումն. համօրէն. * Ռամիկ չոկոցն սրլացեալ՝ ոչ մեղուս ընդդէմ ծաղկանց, հրաւիրեցին ըզսուտերս յերկինից՝ի ՚ծ ալբայու. Շ. փագ: * Ռահն լուսոյ յերկինս եկն մոլորելոց, ռամկաց ազգաց որդւոց մարդկան հեթանոսաց. Տագ:

ՌԱՄԻԿՈՊԱՍ. ա. Որ է՝ի կարգի սպասաւորաց և ռամկաց՝ի մէջ զօրուն. * Սակաւ սպասաւորօք... և ռամիկսպաս զօրօքն, և սիկնաւն հանդերձ. Բոռ. Ֆ. 20:

ՌԱՄԿԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Δημώδης. Popularis. Սեպհական ռամկին. գռեհկական. և Ռամիկ. * Զռամկական անունդ ասացեր, և ոչ զայն զոր պանծացուցանեալ ասէ խոհեմն Թղա. օրէն. ՚ծ: * Երդմնակոր լինել առ զուգահալոյդութիւնս, և առ այլ ըռամկական պատահմունս. ոեբ. ծբ: * Փոխանակ ռամկականին յայտագրեցոյս կարծեաց: Ռակայ անուանիմ ռամկական վարուքս: Ռամկական դասք զինուորաց. Դիոն. Ռղի: ժ: Շար: * Խոստասպաս, և ոչ ռամկականացն տոկորութ՝ զգուացդաւառացն. Երեց. ՚էր:

ՌԱՄԿԱՎԱՐ. ա. գ. Դημαγωγός. Orator in republica, ductor populi. Որ վարէ զռամիկս և անառակ բանիւ և իշխանութիւք. * Եթէ զօրավար իցէ, և եթէ ռամկավար. Ոսկ. Ղկ.:

ՌԱՄԿԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Δήμαρχος. Tribunus plebis. Իշխան ժողովրդեան առհասարակ. * Նախ հիպատոք, ապա ռամկապետք: Զռամկապետացն և զդիկատորացն, որք ըզհռովմայեցւոց քաղաքն վարեցին. Եսեբ. ա. Ք:

ՌԱՄԿԱՊԵՍ. ՛ս. Ἰδιωτικῶς. Vulgari modo. Որպէս ռամիկ ոք. զսա կաց. * Բարեօք ըստ մարմնոյն ունելով, և ոչ ռամկապէս. Պղպ. օրին. Ը:

ՌԱՄԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս ռամկապետութիւն. Δημοκρατία, imperium populare. Տէրութիւն՝ որ է ի ձեռս ժողովրդեան. * Ռամկութիւն է, յորժամ ռամիկք միրեն և անանկք. Ոսկ. Ես.:

ՌԱՄԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰδιωτεία. Vita privata. Ռամիկ և սոսկական գոյն. վիճակ ռամկաց. * Զնանկութիւն և փարթամութիւն, և ռամկութիւն և թագաւորութիւն. Պղպ. օրին. Ք:

ՌԱՅ, ի, լց. գ. պ. ա. այ, ա. այ Ը. այ. Դրօշ. Նշան սրբութիւն. Նշանակ յաղթութիւն. Հանդէս. * Յառաջէն ռայք ձգնաժամ: Գր. գ. Ղ: * Ռայք կարաւանին և ռայք կարաւանցն կայցեն. Ոսկ. Ես.: * Ան դէն զարդուք ռայք. Ոսկ. ա. գ. Ք:

ՌԱՍ. գ. պ. ա. Բառ պ. Խմաստուն. Նեղիսուն. Հմուտ. Ճոխ. պատուական. մեծ. * Մովսէսի ասան մովսէս ռաս՝ յաղէ. Եփես. Ը: * Կուռ, ոսյն է ռաս՝ նեղկրկոցն՝ (կամ՝ նեղկուռ ևղէրց) քերթողացն՝ ի դէպ անուն կիմ ձայն. Երզն. ա. Ք: * Ի համաձայ:

ՌԱՏԻՆԵՃ. գ. արաբ. ա. Ճ. Ռատինին կամ խէժ սոճւոյ, փաստիճնայ, մարխ վայտի. * Ռատինէճ, որ է սճնապրին ծառին խէժն... ռատինէճն ի ռաւղուս ծռվիզ յէն լինի, զերթ խայծդան է. Վ. ա. յԷ:

ՌԲՈՒՆԱՅՆ, կիմ ԸՌԲՈՒՆԱՅՆ. գ. ա. Ոշ Բրաբիոն. կամ բրաբիոնեան. * Եւ ի ձեռին նոցա զանշուշա ռբունայն պսակն. Եղիս. Ը: * Ռբունայն՝ ասաց (ոմն), Թէ չէ պարսիկ (բառ). բայց յայտ է ի նախասես բանից մոգպետին, զի պսակն է. Հին Բ:

ՌԵԿ, ի, աց. գ. Բառ անյայտ. Թերևս որպէս յին. ոխէ, ոճաս. այսինքն պատաս. ռուած. հերձիք. * Յուհեկան մոնթրամանից... Ճահճոյացանէ հանդէպ Ճակատուն. Մագ. Իը:

ՌԵՄԱՎԱՒ. ա. Ոնակալ. ոխերիմ. (կիմ դրաւիչ, կամ անիրաւ. ի ձայնիցս ռեմոն, կամ հարամ.) * Բարեաւաւաց և ռեմակալ Թշնամւոյն. Թէոդոր. Խս:

ՌԵՄՄՈՆ, կամ ՌԻՄՄՈՆ. գ. ռմկ. ոէ. հին. Ἀρράβων. Arrhabo, arrha. Գրաւ. գրաւական. առհաւատչեայ. Բէյ, ոէ-պո-ն, ոաէպո-ն. (յորմէ յն. լտ. ոաոավն, ոաոապո, ոաոաս.) * Ռեմոն չտան, և զդինըն չվը. Ճարեն: Առնու առհաւատչեայ, այսինքն ռեմոն (կամ ռիմոն): Առնու ի գնողէն ռեմոն (ռիմոն): Կորուսանէ միայն՝ զոր ինչ ռեմոն ետ. Սէ. Ղա:

ՌԵՏՏԱԿԱՆ. Տ. Ռեստիւնական:

ՌԵՏԻՆ, անի, իւ, կամ ՌԻՏՆ, սին, տամբ. գ. Ῥητίνη. Resina. իտ. Recina, raggia. արաբ. ոաէրին, ոաէրինէճ, ոէՃինէ. Հիսկն ծռուեալ և կամեալ յիւղային անկոց. որպէս խիժ, մազաւաքէ, խունկ, բալասան. Ելր. Ծաբէ, Ծեբէ: Ել և իւղ ի պատղ. առանձին բուսոյ ի պէտս գեղոյ: * Խնկովք, ասաչիատբ, և ռեմոնիւ: Ռեմոն և մեղր: Իւղով և ռեստամբ: Ա՛ռ գեղ ռեմոն. Ծն. Ք. 25: Ել. Ղ. 11: Եզէկ. Իզ. 11: * Ջորբք յորդանանու ռեմոն մեզ փայլէն գեղ անմահութեան: Ռեմոն մահաբասար արկեալ (ի վերայ ձկանց ի պէտս համմից), և ոքսեմբլի: Ռեմոնիւ ընանիմ, և ոչ բժշկիմ: Ռեմոնիւ քաղցու (կիմ ռեմոնք քաղցիւք) բժշկական զհիւանդութիս ողջացուցէք: Ռեմոնդ քաղցու (կամ ռեմոնքս քաղցդ) ռամ հոգւոյս արբո. Ջէր. Իբ: Մագ. ծբ: Նբ. Ղբ: Շ. գաղ. ասաս: Ժ: * Ռեմոն՝ համօրէն քաղցր դեղոյ անուն է, զոր շարբաթ ասեն. Լբ. Նբ:

ՌԵՏԻՆԱԿԱՆ, կամ ՌԵՏԱԿԱՆ. ա. Ընհակ լատութեց ռեմոնի. կամ կամեալ որպէս ռեմոն քաղցր. * Ռետինական (կամ ռետական) մանղի մնոք յերեսս անկեալ պատառիմք (կամ աղաչելք): Ռետական գեղով (կամ սրբով) ցօղ քաղցրութեն մեզ ցօղես ցե. Տաղ:

ՌԵՏՈՐ. Տ. ՀՈՒՏՈՐ. * Ռեստորք և ՃՃաբանք՝ ամենիմաստ գունդք առաքելոցն. Ժ.Ն.:

ՌԺԴՈՒԹԻՒՆ. և ՈՒԺԴ. Տ. ՈՐԴՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՐԴ:

ՌԻՄ. Ըստ Հին բ. Շարութեի. և ՌԻՄԱԿԱՆ, որհակաչ: Տ. ՌԵՄՄԱԿԱՆ:

ՌԻՄՈՆ. Տ. ՈԵՄՈՆ:

ՌԻՉՏ, աշտի, ասց կամ տից. ա. Μικρολόγος, μικρολογούμενος. Parcus, sordidus, tenax. որ և ՈՒՐԴ, ԸՈՒՐՏ, ՈՒԺԴ. Ճիչդ. Ճչդօղ. Ժլատ. Նէոէս, Խբսիբ, Նաէս, Էսի էէ, Խաոիս. * Եւ ոչ ի հարկաւորս ռիժգ (կամ ժլատ) իցէ: Ոչ միշտ առ ի հատու. ցուսի ցուբտ պարատուց ռիչտ լեալ. Նէս. Խաս: * Ա՛ռատաձեռն ի տուբս, և ոչ ռիչտ. Ասող. Ք. 5: * Ռիչտ ես ամէնուին և ամարտի: Բարեկործդ միշտ բամբասին յապբշանից իբրև ռիչտք. ՄԽ. ասաւ: * Եթէ ռիչդ (կիմ ռիժդ) հանդիսին և ժլատ, օտարք վնորին ժառանգեն. Լմբ. ասաւ: * Ընչեղ կամ ապ քատ, առատ կամ ռիչտ. Երզն. էբ: * Ըռիչտ բարք: Սակս ռիչդ (կամ ըռիչտ) բարուցն. Պիս: Լձ. ՃԺաբ: Բրս. Տրն: * Պատճառանօք յիռիժդ և ի ռժգին վաճառականութեն հաւասալ եմք: Ջռիժգ վաճառականութիս, զոր նոքօք ածեն յաշխարհս. Ոսկ. Տ. Ք. 3. 8:

ՌՄԲԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Δορυφόρος. Hastatus, satelles, speculator. Ռնոզ կամ կրօղ ռումբս. Նիզակաւոր արբանեակ իշխանաց. * Մրիթէ ռմբաւորս ունէր ընդ իւր. Ոսկ. չհ. Ք. 17:

ՌՄԲԱՒԱՐ, ի, իս, աց, կամ բամբ, սմբք. գ. ա. Πετροβολος, λιθοβολος. Lapides ejaculans. ըստ Հյ. lapis missilis. Քար ձգելի որպէս ռումբ բռամբ. բռնաքար. ըստ յն. քարամձիգ կամ քարընկէց ասի՝ որպէս մեքենայ կամ անձն ձգօղ զքարինս. * Հաւմարի զռընքաքար՝ խոռ: Տայ քարինս ռբմբքաքարաց ի պահանգս նոցա, և կործանեսցին: Ջվէմս ռմբաքարացն ածից ցասմամբ ի վերայ նորա. Յոբ. խա. 19: Եզէկ. ծգ. 11. 13: Շուրջ զնովաս կանգնէին... քարընկէցս ռմբաքարս (յն. մի բառ). ա. Ք. 51: * Մրեքենայիւք պատնէշ կանգնեալ, և ռմբքաքարս անդուստ հոսեալ: Պատնէշ կանգնեալ մեքենայիւք, ըռըմբաքարիւս հանէին. Շ. վիպ. Ե էէ: * Ռմբամեաց զռընքաքարան, և զտաճարն քշի խախտեալ: Ռմբոմիցն տեգք և ըռըմբաքարք. Լմբ. ոփ. Ե ոչ: * Նետից և ռմբաքարաց. Սիե. մբ:

ՌՆԳԱՎՄՄ ԼԻՆԵԼ. վրեւ զռնգունդ այսր անգր յաճախցուցանելով առ ի քաջ հռոմոտել. * Յօգոյ այսի զկոտ ծծեն ռընքգամբք, խանծ առեալ ռընգաւոյս լինի, զոզեվ ի մորովջ սպասք ապականել. Փիւլիոս:

ՌՆԳՈՒՆԳՔ կամ ՐՌՆԳՈՒՆԳՔ, կամ ՈՐՆԳՈՒՆԳՔ, և ՌՈՒՆԳՔ, ռնգանց կիմ գաց. գ. Տէս և ՌՈՒՆԳՆ: Նոյն է և յն. ոին, ոինէս. Ῥίν, ῥίνες. որ և μυκτήρ. Nasus, naris, nares. Ռունէք. քիթ. ցռուք. հոտոտելիք. տէս Յբ. Իէ. 3: Ի. 19: Եզէկ. Է. 8: կամ որպէս յն. Փեգբիբ. Թոռց. ծ: 20: Յբ. Ի. 12: Երգ. Է. 4: Ե. Բ. 22: * Ի ձեռն ռընգայ օգս (ձգի): Ռընգամբք ոչ ընդելով և ոչ հոտոտելով: Ռընգամբքն որ սալ և հեռասարել (չան): Որ ինչ ելելք (քաչէք) այլոց, այս ռընգունք չանց որսակացն և հեռախուզից. Փիւ: * Ի վայր սորեցին ընդ ռնգունս նորա: Երկու աչօք, երկու ականջօք, և երկու ռնգամբքն. Եզէկ. Է. Ե յէս: * Աչօք, ականջօք, ռընգամբք. Յհ. Իմ. ոփ: * Վէմին տղայեալ մանրը յընդգաց առնն ի Մագ. Լբ: * Տեսուել աչաց, լսողուել ականջայ. հոտոտելիք ռնգաց. Սիոխան: Ընկացն կրկնակի տանջանք. Սոբ. Լբ: * Կերակուր է ըռնկաց՝ բուրումն. ՄԽ. ասաչ: * Ջռնգունան հասանն. ՄԽ. Ղա:

ՌՇՏԱՆԱԼ. ւ. Ռիչտ լինել՝ գոսանիլ. ագահել. * Վասն փափկութեն անձանց ռըշտանան. Երզն. ՛սգ:

ՌՇՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ՌՇԴՈՒԹԻՒՆ, կամ ՌԺԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Μικρολογία, πλεονεξία. Tenacitas, avaritia. Ռիչտ կիմ ռիչդն լինել. Ճչդութի. ժլատութի, ագահութի և ագահութի. Բ. Ղ. Ք. 50: Կարի ըռշտութիբ (կամ ռժգութիբ) վայի. ՊԽ: * Ըռըշդութիբ ամիսիվեմբ վնչան: Մի ռըշգութիբ ի նմանէ վրիսել: Բամբասեցան ի յռշտութէն: Ա յսպիսի ռժգութի ժողովրդեան. ԼՀբ: * Մերկանամ զռըշտութիւն: Յռշտութէ բազում այսպիսի պատահի փաստ. ՄԽ. ասաչ: * Ջռժգութին ասէ: Զի մի ապացիչ, զռժգութին. ԱՃաբ. ագբ: * Կապեալ յըռըժգութէ և յագահութէ վանէնայն ապատրաստ իւրոց. Բ. ա. 10: Ագահք, և կապեալք ռժգութիբ. Սոբ. հանգ: * Վաճառաց ռըժգութի. Գէ. Է:

ՌՈՃԻԿ, ճկի, աւ կամ ով, կաց. գ. Χορηγία, σύνταξις, ὀψώνιον, ἑστιατορία, βρώμα, ἄριστον, δόμα. Suppeditatio, opsonium, stipendium, victus, cibaria, donum, ևն. և բայիւ. χορηγέω, σιτομετρέω, suppedito, frumentum metior, և այլն. որ և ՀՈՈՒՔ ասի. պ. բաւի, բբգի, բաչնէ, ասալնէ. այսինքն Օրապարէն. Աւսւր պարէն. Թոշակ օրըստօրէ. կերակուր. կՃն. լիսի, նաքիբ, Էօլնքբ. վաբգբ. տէս Ծն. Խէ. 12: Ճ. Ի. Ք. 7. 22: Բ. Ի. Ի. 30: Բ. Ճ. Բ. 10: ա. Եբր. Բ. 55. 56: Երէմ. ծբ. 34: Ըստ է ալքատին ռոճկին աւսւր. Մծբ. ծբ: * Ճամբարել ի ներքս ռոճկիս և ըմպելիս: Վաճառել յռոճկացն գրիս մի ի դենարի և կիսոյ. Ե. ՛ր: * Առատ ռոճկօք ուրախ առնէր զամէնսին: Ալ ռոճկաս առատացոյց. Նէս. Է. Բ: * Վոյքէլէին սուղ ինչ և գոյն ռոճկուին որպէս բազմախոռակս անուշահոտութէ. Փբգ: * Ի բազում ամաց կերակրիմ յռոճկացս յայցանէ, և ոչինչ օգտեցայ. այժմ գոհ այլ ռոճիկ. Ճ. Ք: * Պատրաստեաց նմա լի ռոճկօք ընձրխ. Տի ի՛Ճ. հոկ. իԸ:

ՌՈՃԿԱՒԵՐ. ա. կերօղ յարքունի ռոճկաց. էօլՃքճի, ի այլն ինայեան. * Ընդ ըզգունդն սեփհական ռոճկաւեր. Եփբ. ի գ:

ՌՈՐՆԱԿԱՆ. ա. Լուսատու. պայծառ. մաքրափայլ. * Պարկեշտութէ և ռոշնական

վարուց անուանա օրինակ (յհ. ա՛). ՃՀ. յե։

ՌՈՇՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ի պրա. ուսանի. ուսան Թ. ասպետ. լաստարան. պայծառաւորեի. պայծառութիւն. յատակութիւն արտ. պարզութիւն. պարզմանաւ. * Ազգարծուն (ընդգէմ բնչրել) զգարծաթիրութիւն, մերձիխոլթիւն՝ ըզոչնութիւն, յարատութիւն՝ զանմեռաւն. ՅՃԲ. յԷ։

ՌՈՒՄԲ, ումբի, բաց. գ. որ և ԸՌՈՒՄԲ. Գործի կամ զէն ձգելի առ հարկանել զնչխել կատարել՝ պատառել (որ շատ լը. ասմ. էօ. յն. ռ՛ընդնի). որպէս գարշ, վիրգ, պարսաքար. գունա երկաթի կամ կապարեայ, ատգ նիզակի, նետ, ձող. է՛ն. * Սանձաքաց և ումբաց՝ նետից և ըմբոխց. Թղ. գ. գ. ՃՂ. հ. ռ՛ն։ * Առեալ Թուղթ՝ կապեաց ի ծայր ըմբոխին. հարեալ զիմոնիկ ումբոխին ի սկզբան գազաստար. Ո՛ահ։ * Թե ումբով զսրնեա գայլուն, Թէ որով զսրնես. Եբազանն։ * Եգեալ լինի այն ի վայս ըմբոխ... Նշանակին գնի ի կամ ասել կամ ապագալ ի յըմբոխ. Ջոր բառնան ըմբոխ բազ ի չորից բառնէր ի վերայ նորա առագաստ. Մ՛ագ. լահ։

ՌՈՒՆԳՆ, կամ ՌՈՒՆԿՆ, ումբգան կամ կան, ամբ. գ. Եզական բառից Ունգուն. տիւ. պառան. * Մախրաշունչ եղեալ, քաղցախ ընկալեալ հագիաշունչ ումբգամբգ (կամ ունգամբգ). Ըստ։

ՌՈՒԳ. գ. Բառ ամի. բազ, բազիս, ապատ. Գառագրգ. չգիր մատն. * Նազարապատ կիս մի, այս է առագ մի ի գրասին. որ օրինակէ զի չորրորդ բաժինն զմին. Բբ. ՏՀ։

ՌՈՒՓ. կամ ՌՈՒՓԻՆ, կամ ԸՌՈՒՓ. Բառ այլազգ. ռէնտ, ռափ. Թանձրացեալ մանգրգեալ կաճի, և Ամենայն Թանձրամած առանձին. մանձուն. քաղցր եփեալ. օշարակ, մեղր. չերտաւ. են. խտալ. ռօգ, ռօգագ. * Եւ էր կերակուր յովհաննու վայրի առանին (կամ առաւելին). Հ. Տայ. ՃԷ։ * Նա գինին զերիզ ըառաւ քաղցր լինի. Վ՛օգի. Ե Բ՛ղջղն։

ՌՕՃՆԱ. կամ ՌՈՒՐԻՆԱ. գ՛ի պրա. ասանի, այսինքն լաստաւար. պայծառ.) Պորիտես. Marcassita, marchesita. գ՛ար հրաշան որպէս գայլակոտ. է և անուն խաստ. * Լուսոյ քոյ, մերգաչիզդոյ. մարգաչիզդա Թագը. առչնա կամ առաչինա. ԲՃՂՐ։

Ս

Ս. Տառ բազմաձայն ի կարգէ կիսատայնից՝ սէ յորշորիլեալ. լերկ քան զշ, և Թառ քան զչ. խոչ ։ * Միշտ է. ասէ, զայի, և ցոյի. վասն զի քան զսէն և զշտայն Թառ է, և քան զշտայ լերկ. Թր. էէր. հ։

Լծորդ է ըստ տեզոյն և ընդ ւ. զոր օրինակ, առատ՝ առատ կամ աշատ. ասահճան, աշահճան. սիմոնեան, չմառոնեան. սամարացի, չամարացի. ևն։

Ս. Ա՛. հին գրիչս՝ ըս գառատական հընչման երբեմն չգիտեի ընդ ւ. գրելով Ջգալ, իբր Սգալ (սըգալ. առգ առնուլ). կամ գրելով Սգալ, և իմանալով Ջգալ (ըմբռնել զգայուԹիւն)։

Ս. Երբեմն գնի ի պէտս զարգոս և աստղ կուէ, և երբեմն ի բաց ձգի. զորօրինակ, Ցաւ ծնել, կամ սասծնել. Թափել. կի սթափիլ. քօղիլ. կի աքօղել. տապչել, կի տապչիս. ևն։

Ի սկզբան բառից նախ քան զայլ բաղաձայն՝ հասարակօրէն հնչէ ը. զոր օրինակ, Սպգանանել՝ է ըստգանանել. սանձնել՝ըստանձնել. սԹափ՝ ըսԹափ, սաերչ՝ ըսաերչ. սկիպգն՝ ըսկիպգն, որ գրի և իսկիպգն, և այլն։ Բայց աւր բուն բառն իցէ սու կամ սի վանիկիս, յայնժամ յածանայ իւր՝ որպէս և ի հոլովն ԹԷ և գրեալի պարզ ս, հնչէ սը. զոր օրինակ սուգ, սգոյ՝ ՅՊ սըգոյ, սգալ՝ այսինքն սըգալ. սուտ, ստոյ, ստել. սուր, սրոյ, սրել. սիկ, սրկանալ. սին, սնոտի, սնանալ, ևն։ Իսկ զբառագ՝ սպանանել, սպիտակ, սկիհ, սքեմ, սփիւռ. սփռել ևն. Ըստուգիզ տեսուլԹէ և հանմմատուԹիւ հայկական և օտարագգի արմատոց՝ պարտ է արտասերել՝ ըսպանանել, ըսպիտակ, ըսկիհ, ըսքեմ, ըսփիւռ, ըսփռել. այլ ի տեղիս տեզոյս արտասերին, սըպանանել, սըպիտակ, սըկիհ, սըքեմ, սըփիւռ, սըփռել։ Որպէս և բառագ ոպոյ՝ որ առ մեզ հնչի ըսպայ, ուստի և ըսպասարապետ, ըստ այլ լեզուաց է ՀԷպա, սիհկի։

Ս. Տառ՝ որ կազմէ յոգնական հոլովական. երբեմն գնի ոյն ։, յուզղականն, (զորմէ զգնի.) և որ յոգնական ուզղական է՝ի յն. և լա. առեալլինի՝ի մէզ որպէս մակբայ. զորօրինակ ծանունս, մեծամեծս, երագս կամ երագուներս, պղպզագոյնս. այսինքն ծանուածք կամ ծանրապէս, ևն։

Ս. ն. Նշանակ Թուոյ համարոյ՝ է երկուս հազար։

Խորհուրդ առաքս՝ի խրատ մանկանց. * Սէն, Սիրէլ խրատէ ըզնիւԹ ուսման, զնոյ հնուսի ասեմ և զջան. այլև զխորհուրդս մագրատան. որով հոգիքըն զօրանան. Շ. այեոբ։

Ս. որպէս Ք. * Նոր է սբանչելիագ։ Խոր է իրագ և անբնին։ Անէծքն լուծուս, արատասան փարատեցաս. Ճ. Գ։ * Ձիք ինչ հնարաւ խոյանն և սեզանն, պանան, սպանդան. Ոչոյ ոչ տուն, ոչ հայրենիս, և ոչ ժառանգուԹիւ, ոչ ծառայս, և ոչ աղախնայս։ Ալ զԹէ և պահ՝ երկնային քաղաքականուԹիւ. պահ՝ համարձակուԹիւ առ ած. պահք մարգրտեան սրտի. Ոսկ. հգե։ Մ՛ագ. լԷ։ ՍկՏա. էս։ Մ՛ագն։ * Քէ, և ահ, և ցոյ՝ յաւարտ բանին (բառին) մանալ՝ բազում ցուցանէ. Տճակ։

Ս. Ցօղ. ըս որում արհամարհանացս, Սա, Ա՛յս, հասարակօրէն է լցուցիչ զտեղի նոցա. * Որ զանգիտէս, որ գողայս (այսինքն սա՝ որ)։ Ջոր առնանենս այժմ (այսինքն զոր առքա առնանեն). ՅՀ.ԻՀ.ԷՐ.։ * Ա յրա. առնա. առեղս. խնս, մերս. այսինքն այս այր, ևն։ Ա յլ առաւել ասի ըստ գլոյ, Ա՛յրս այս. զայրս զայս, ևն։

Ս. որպէս արմատ գերանուանս ես՝ ինու և զանգի նորա. զոր օրինակ, * Տէրս և վարգապետս։ Ջոր ասեմն, զոր առնեմն, ևն. այսինքն ես աէրս, ևն։ * Ես մեզայ. որ մեզայս՝ մեռայց, և մի ժողովուրդն սատակեսցի. կՅ.ՈՐ.։ Ռ.ոց։

Ս յօգտ՝ երբեմն ասյ՝ի բաց Թողուլ զյարակից բաղաձայնն առ դիւրուԹի հնչման բառնի զոր օրինակ, * Մեր արեգակս (այսինքն արեգակն)։ Ա՛յս խմացուսմ. զայս խմացուսմ։ Ջինչ էր պատահմունս (այսինքն պատահմունքս)։ Մերձեսցի յուն կո ջերմագին պաղատանս մեր (այսինքն պաղատանքս)։ Դիտ. ՃԲայ։ Լ՛յ. ասակ. Ե հմ։ Շ. Գ։

ՍԱ. որպա, սմա, սովաւ, սոգաս. սոցա, սոգագ. (Տճա և ՍՈՃՆ, սորին, սոգին, սոցին.) Դերանուն ցուցական՝ գոյական, յայս ա. բարգ զառաւել մերձաւորն յերից առաջիկայ երգելոց։ ասս, ասի. ասիկն, սըսիկս. պես, ինդես. * Սա ևկն ի վկայուԹիւն։ Սա է քոյն։ Սոգաս են զաւակք օրհնեալք յՅայ. են։

Գրի և ՍՃՁ, սորայ, սմայ, մանաւանգ ի վարիչն յօգիս. * Քոյն յորժամ գայցէ, միԹէ սուկի ինչ ՃշմԱս առնիցէ՝ քան զոր սայս առնէ. ՅՀ. Է. 31։ * Փանգի զերկինս յօրինեաց՝ որ ի սմայս բարրառի. Խ՛սփ։

ՍՃՁԳ, սայց. իբր Սոգաս, սոցա. ասնի, ասնց. * Սայք նոգաս են, որք բաւեսնալ ուՆին զլուծ արգարուԹեն սմբարտաւանաւքն. Վ.ք. հդ. ծԷ։ * Խրաքանչիւր սայցն։ Սայց ոչինչ է քանսակ։ Ի վերայ սայց ասացեալոցն։ Ջոյնն ՃշմարիԱս, և զոյնն սուտ սայց գոլ։ Ա՛սացեալ է յայգագս սայց. Ա՛րէսթ. սթոլՃՓ. Ե պէրԱՍ։

ՍԱ՛ ՍԱՃՍՈՒ. Տ. չ. Nῶν δέ. Jam vero. Ա՛րդ ահաւասիկ. բայց արգ. ապաքէն։ * Սա ասասիկ զնորին հակառակն առնեմք։ Սա ասասիկ ՀԹէ մարմնաւոր ինչ ախտս ունիցաք՝ զամենայն հնարս հնարիցաք առ ի բժշկելոյ. Ոսկ. Տ. ա. 5։

ՍԱԲԱ. ա. գ. Πρεσβύτης. Senex. Ծեր. երէց, աւագ. գօճա, չէյխ. * Կորնիոն, և ինքն սաքս յաւելեալս խոտաբվան եղեն ի սէր մեր. Ե՛ա. գԱՀ. Ղ. 41։

ՍԱԲԱԿ. գ. Բառ եբր. ապագ, սեպէտ. յորմէ Թ. չեպէփ. վանգակ. ցանց. ցանցատեսակ. * Սաբակ (կամ սաբաք) և նոնաձևք ի վերայ քովՃարայն շուրջանակի. Ր. Ւգ. իԷ. 17։

ՍԱԲԱՒՈՎԹ, կամ լօԹ, այ. Σαβαώθ. Sabaoth. Բառ եբր. յէզոսի. (Թ. սէբհէվէբՏ.) այսինքն Սպայիչ, սեպհեաց. սպասեաց. այլ առաւել Թարգմանի ի մեզ՝ Զօրուեց, այսինքն Զօրաց. * Ագռնա աէր, ելովէ սաբաովթ (կ՛ աէր աէր, ած զօրուԹեանց)։ Օրհնեաց եզը զաէր ած բարձրեալ՝ զած ըզսաբաովթ։ Եղկին Ճշակ ի սաբաւ ովթ աեսանէ. Ա. Ւգ. Ա. ԱԱ։ Ա. եչբ. Ւ. 46։ Ես. Ը. 18։ * Տէր սաբաւօթ, որ է զօրաց, կի զրուԹեց։ Սաբաւովթն ըստ եբրայեականին՝ զօրուեց Թարգմանի, այսինքն աէր երկնային զօրաց. Ա՛ս սբս. է՛։ ՍկՏա. էս։ * Վ երին զօրուեք սաբաւովթ կոչին՝ հրեշտակք և երեք սակապետք։ ԵԹէ ոչ տեսան սաբաովթայ (կամ սաբաւօթայ) Թողեալ էր մեզ զաւակ։ Ա՛յգի տեսան սաբաովթայ տուզ խրայէլի է. Ոսկ. էս։ * Ազաւետց նախանձն սաբաւովթայ ի ծառայուԹենէ բանաւորին գլեզ. կՏ-ՐՂ. էս։

ՍԱԲԵԼԱԲԱՐ. Տ. Խբրև զսաբէլ լիբեաց հերետիկոսապետ. * Չսաստատ է ամբարշտուԹի և սաբելաբար միաւորել, և արիոսաբար որոշել. Ա՛ս օրս.Ը։ * Օգի մի՝ հրէօրէն և սաբելաբարն նեղեալ և ամիռմեալ զնծուԹի Թոսիցիկը. Լ՛ջ. հանգ։

ՍԱԲԵԼԱԿԱՆ. նագ. գ. } Սաբելեանք.
ՍԱԲԵԼԱՑԻ. ցօց. } հետևողք սաբելի.
ՍԱԲԵԼԻԱՆՈՍ, սագ. } լոյսուԹեն սաբելի. * Որոց բարկացեալ առաւել. սաբելլեանոյն ասէ, Թէ արիոսականացն։ Սաբելլեանացն ասէ պարտ էր բաժանել, իսկ արիոսականացն միաւորել։ Սաբելլիանոյն՝ էլիս (պարտ էր) խոտանալ պատկերս (ըԴեմս). իսկ արիոսականացն՝ մի նծուԹիւն ունէ երրորդուԹեն. Լ՛ջ. ՃԾաբ։ * Էրին ի կիպրոս հերձուածողք՝ սաբելլացիք, սխմոնացիք. Հ=Յ. յայ. ՃԷ։ Տճա և Ոսկ. յհ. Է. 28. 36. կՏ. ՃԷ. ևն։

Իսկ ՍԱԲԵԼԱԿԱՆ կամ ՍԱԲԵԼԼԱՑԻ. ա.

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

վարուց անուանա օրինակ (յհ. ա՛). ՃՀ. յե։

ՌՈՇՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ի պրա. ուսանի. ուսան Թ. ասպետ. լաստարան. պայծառաւորեի. պայծառութիւն. յատակութիւն արտ. պարզութիւն. պարզմանաւ. * Ազգարծուն (ընդգէմ բնչրել) զգարծաթիրութիւն, մերձիխոլթիւն՝ ըզոչնութիւն, յարատութիւն՝ զանմեռաւն. ՅՃԲ. յԷ։

ՌՈՒՄԲ, ումբի, բաց. գ. որ և ԸՌՈՒՄԲ. Գործի կամ զէն ձգելի առ հարկանել զնչխել կատարել՝ պատառել (որ շատ լը. ասմ. էօ. յն. ռ՛ընդնի). որպէս գարշ, վիրգ, պարսաքար. գունա երկաթի կամ կապարեայ, ատգ նիզակի, նետ, ձող. է՛ն. * Սանձաքաց և ումբաց՝ նետից և ըմբոխց. Թղ. գ. գ. ՃՂ. հ. ռ՛ն։ * Առեալ Թուղթ՝ կապեաց ի ծայր ըմբոխին. հարեալ զիմոնիկ ումբոխին ի սկզբան գազաստար. Ո՛ահ։ * Թե ումբով զսրնեա գայլուն, Թէ որով զսրնես. Եբազանն։ * Եգեալ լինի այն ի վայս ըմբոխ... Նշանակին գնի ի կամ ասել կամ ապագալ ի յըմբոխ. Ջոր բառնան ըմբոխ բազ ի չորից բառնէր ի վերայ նորա առագաստ. Մ՛ագ. լահ։

ՌՈՒՆԳՆ, կամ ՌՈՒՆԿՆ, ումբգան կամ կան, ամբ. գ. Եզական բառից Ունգուն. տիւ. պառան. * Մախրաշունչ եղեալ, քաղցախ ընկալեալ հագիաշունչ ումբգամբգ (կամ ունգամբգ). Ըստ։

ՌՈՒԳ. գ. Բառ ամի. բազ, բազիս, ապատ. Գառագրգ. չգիր մատն. * Նազարապատ կիս մի, այս է առագ մի ի գրասին. որ օրինակէ զի չորրորդ բաժինն զմին. Բբ. ՏՀ։

ՌՈՒՓ. կամ ՌՈՒՓԻՆ, կամ ԸՌՈՒՓ. Բառ այլազգ. ռէնտ, ռափ. Թանձրացեալ մանգրգեալ կաճի, և Ամենայն Թանձրամած առանձին. մանձուն. քաղցր եփեալ. օշարակ, մեղր. չերտաւ. են. խտալ. ռօգ, ռօգագ. * Եւ էր կերակուր յովհաննու վայրի առանին (կամ առաւելին). Հ. Տայ. ՃԷ։ * Նա գինին զերիզ ըառաւ քաղցր լինի. Վ՛օգի. Ե Բ՛ղջղն։

ՌՕՃՆԱ. կամ ՌՈՒՐԻՆԱ. գ՛ի պրա. ասանի, այսինքն լաստաւար. պայծառ.) Պորիտես. Marcassita, marchesita. գ՛ար հրաշան որպէս գայլակոտ. է և անուն խաստ. * Լուսոյ քոյ, մերգաչիզդոյ. մարգաչիզդա Թագը. առչնա կամ առաչինա. ԲՃՂՐ։

Ս

Ս. Տառ բազմաձայն ի կարգէ կիսատայնից՝ սէ յորշորիլեալ. լերկ քան զշ, և Թառ քան զչ. խոչ ։ * Միշտ է. ասէ, զայի, և ցոյի. վասն զի քան զսէն և զշտայն Թառ է, և քան զշտայ լերկ. Թր. էէր. հ։

Լծորդ է ըստ տեզոյն և ընդ ւ. զոր օրինակ, առատ՝ առատ կամ աշատ. ասահճան, աշահճան. սիմոնեան, չմառոնեան. սամարացի, չամարացի. ևն։

Ս. Ա՛. հին գրիչս՝ ըս գառատական հընչման երբեմն չգիտեի ընդ ւ. գրելով Ջգալ, իբր Սգալ (սըգալ. առգ առնուլ). կամ գրելով Սգալ, և իմանալով Ջգալ (ըմբռնել զգայուԹիւն)։

Ս. Երբեմն գնի ի պէտս զարգոս և աստղ կուէ, և երբեմն ի բաց ձգի. զորօրինակ, Ցաւ ծնել, կամ սասծնել. Թափել. կի սթափիլ. քօղիլ. կի աքօղել. տապչել, կի տապչիս. ևն։

Ի սկզբան բառից նախ քան զայլ բաղաձայն՝ հասարակօրէն հնչէ ը. զոր օրինակ, Սպգանանել՝ է ըստգանանել. սանձնել՝ըստանձնել. սԹափ՝ ըսԹափ, սաերչ՝ ըսաերչ. սկիպգն՝ ըսկիպգն, որ գրի և իսկիպգն, և այլն։ Բայց աւր բուն բառն իցէ սու կամ սի վանիկիս, յայնժամ յածանայ իւր՝ որպէս և ի հոլովն ԹԷ և գրեալի պարզ ս, հնչէ սը. զոր օրինակ սուգ, սգոյ՝ ՅՊ սըգոյ, սգալ՝ այսինքն սըգալ. սուտ, ստոյ, ստել. սուր, սրոյ, սրել. սիկ, սրկանալ. սին, սնոտի, սնանալ, ևն։ Իսկ զբառագ՝ սպանանել, սպիտակ, սկիհ, սքեմ, սփիւռ. սփռել ևն. Ըստուգիզ տեսուլԹէ և հանմմատուԹիւ հայկական և օտարագգի արմատոց՝ պարտ է արտասերել՝ ըսպանանել, ըսպիտակ, ըսկիհ, ըսքեմ, ըսփիւռ, ըսփռել. այլ ի տեղիս տեզոյս արտասերին, սըպանանել, սըպիտակ, սըկիհ, սըքեմ, սըփիւռ, սըփռել։ Որպէս և բառագ ոպոյ՝ որ առ մեզ հնչի ըսպայ, ուստի և ըսպասարապետ, ըստ այլ լեզուաց է ՀԷպա, սիհկի։

Ս. Տառ՝ որ կազմէ յոգնական հոլովական. երբեմն գնի ոյն ։, յուզղականն, (զորմէ զգնի.) և որ յոգնական ուզղական է՝ի յն. և լա. առեալլինի՝ի մէզ որպէս մակբայ. զորօրինակ ծանունս, մեծամեծս, երագս կամ երագուներս, պղպզագոյնս. այսինքն ծանուածք կամ ծանրապէս, ևն։

Ս. ն. Նշանակ Թուոյ համարոյ՝ է երկուս հազար։

Խորհուրդ առաքս՝ի խրատ մանկանց. * Սէն, Սիրէլ խրատէ ըզնիւԹ ուսման, զնոյ հնուսի ասեմ և զջան. այլև զխորհուրդս մագրատան. որով հոգիքըն զօրանան. Շ. այեոբ։

Ս. որպէս Ք. * Նոր է սբանչելիագ։ Խոր է իրագ և անբնին։ Անէծքն լուծուս, արատասան փարատեցաս. Ճ. Գ։ * Ձիք ինչ հնարաւ խոյանն և սեզանն, պանան, սպանդան. Ոչոյ ոչ տուն, ոչ հայրենիս, և ոչ ժառանգուԹիւ, ոչ ծառայս, և ոչ աղախնայս։ Ալ զԹէ և պահ՝ երկնային քաղաքականուԹիւ. պահ՝ համարձակուԹիւ առ ած. պահք մարգրտեան սրտի. Ոսկ. հգե։ Մ՛ագ. լԷ։ ՍկՏա. էս։ Մ՛ագն։ * Քէ, և ահ, և ցոյ՝ յաւարտ բանին (բառին) մանալ՝ բազում ցուցանէ. Տճակ։

Ս. Ցօղ. ըս որում արհամարհանացս, Սա, Ա՛յս, հասարակօրէն է լցուցիչ զտեղի նոցա. * Որ զանգիտէս, որ գողայս (այսինքն սա՝ որ)։ Ջոր առնանենս այժմ (այսինքն զոր առքա առնանեն). ՅՀ.ԻՀ.ԷՐ.։ * Ա յրա. առնա. առեղս. խնս, մերս. այսինքն այս այր, ևն։ Ա յլ առաւել ասի ըստ գլոյ, Ա՛յրս այս. զայրս զայս, ևն։

Ս. որպէս արմատ գերանուանս ես՝ ինու և զանգի նորա. զոր օրինակ, * Տէրս և վարգապետս։ Ջոր ասեմն, զոր առնեմն, ևն. այսինքն ես աէրս, ևն։ * Ես մեզայ. որ մեզայս՝ մեռայց, և մի ժողովուրդն սատակեսցի. կՅ.ՈՐ.։ Ռ.ոց։

Ս յօգտ՝ երբեմն ասյ՝ի բաց Թողուլ զյարակից բաղաձայնն առ դիւրուԹի հնչման բառնի զոր օրինակ, * Մեր արեգակս (այսինքն արեգակն)։ Ա՛յս խմացուսմ. զայս խմացուսմ։ Ջինչ էր պատահմունս (այսինքն պատահմունքս)։ Մերձեսցի յուն կո ջերմագին պաղատանս մեր (այսինքն պաղատանքս)։ Դիտ. ՃԲայ։ Լ՛յ. ասակ. Ե հմ։ Շ. Գ։

ՍԱ. որպա, սմա, սովաւ, սոգաս. սոցա, սոգագ. (Տճա և ՍՈՃՆ, սորին, սոգին, սոցին.) Դերանուն ցուցական՝ գոյական, յայս ա. բարգ զառաւել մերձաւորն յերից առաջիկայ երգելոց։ ասս, ասի. ասիկն, սըսիկս. պես, ինդես. * Սա ևկն ի վկայուԹիւն։ Սա է քոյն։ Սոգաս են զաւակք օրհնեալք յՅայ. են։

Գրի և ՍՃՁ, սորայ, սմայ, մանաւանգ ի վարիչն յօգիս. * Քոյն յորժամ գայցէ, միԹէ սուկի ինչ ՃշմԱս առնիցէ՝ քան զոր սայս առնէ. ՅՀ. Է. 31։ * Փանգի զերկինս յօրինեաց՝ որ ի սմայս բարրառի. Խ՛սփ։

ՍՃՁԳ, սայց. իբր Սոգաս, սոցա. ասնի, ասնց. * Սայք նոգաս են, որք բաւեսնալ ուՆին զլուծ արգարուԹեն սմբարտաւանաւքն. Վ.ք. հդ. ծԷ։ * Խրաքանչիւր սայցն։ Սայց ոչինչ է քանսակ։ Ի վերայ սայց ասացեալոցն։ Ջոյնն ՃշմարիԱս, և զոյնն սուտ սայց գոլ։ Ա՛սացեալ է յայգագս սայց. Ա՛րէսթ. սթոլՃՓ. Ե պէրԱՍ։

ՍԱ՛ ՍԱՃՍՈՒ. Տ. չ. Nῶν δέ. Jam vero. Ա՛րդ ահաւասիկ. բայց արգ. ապաքէն։ * Սա ասասիկ զնորին հակառակն առնեմք։ Սա ասասիկ ՀԹէ մարմնաւոր ինչ ախտս ունիցաք՝ զամենայն հնարս հնարիցաք առ ի բժշկելոյ. Ոսկ. Տ. ա. 5։

ՍԱԲԱ. ա. գ. Πρεσβύτης. Senex. Ծեր. երէց, աւագ. գօճա, չէյխ. * Կորնիոն, և ինքն սաքս յաւելեալս խոտաբվան եղեն ի սէր մեր. Ե՛ա. գԱՀ. Ղ. 41։

ՍԱԲԱԿ. գ. Բառ եբր. ապագ, սեպէտ. յորմէ Թ. չեպէփ. վանգակ. ցանց. ցանցատեսակ. * Սաբակ (կամ սաբաք) և նոնաձևք ի վերայ քովՃարայն շուրջանակի. Ր. Ւգ. իԷ. 17։

ՍԱԲԱՒՈՎԹ, կամ լօԹ, այ. Σαβαώθ. Sabaoth. Բառ եբր. յէզոսի. (Թ. սէբհէվէբՏ.) այսինքն Սպայիչ, սեպհեաց. սպասեաց. այլ առաւել Թարգմանի ի մեզ՝ Զօրուեց, այսինքն Զօրաց. * Ագռնա աէր, ելովէ սաբաովթ (կ՛ աէր աէր, ած զօրուԹեանց)։ Օրհնեաց եզը զաէր ած բարձրեալ՝ զած ըզսաբաովթ։ Եղկին Ճշակ ի սաբաւ ովթ աեսանէ. Ա. Ւգ. Ա. ԱԱ։ Ա. եչբ. Ւ. 46։ Ես. Ը. 18։ * Տէր սաբաւօթ, որ է զօրաց, կի զրուԹեց։ Սաբաւովթն ըստ եբրայեականին՝ զօրուեց Թարգմանի, այսինքն աէր երկնային զօրաց. Ա՛ս սբս. է՛։ ՍկՏա. էս։ * Վ երին զօրուեք սաբաւովթ կոչին՝ հրեշտակք և երեք սակապետք։ ԵԹէ ոչ տեսան սաբաովթայ (կամ սաբաւօթայ) Թողեալ էր մեզ զաւակ։ Ա՛յգի տեսան սաբաովթայ տուզ խրայէլի է. Ոսկ. էս։ * Ազաւետց նախանձն սաբաւովթայ ի ծառայուԹենէ բանաւորին գլեզ. կՏ-ՐՂ. էս։

ՍԱԲԵԼԱԲԱՐ. Տ. Խբրև զսաբէլ լիբեաց հերետիկոսապետ. * Չսաստատ է ամբարշտուԹի և սաբելաբար միաւորել, և արիոսաբար որոշել. Ա՛ս օրս.Ը։ * Օգի մի՝ հրէօրէն և սաբելաբարն նեղեալ և ամիռմեալ զնծուԹի Թոսիցիկը. Լ՛ջ. հանգ։

ՍԱԲԵԼԱԿԱՆ. նագ. գ. } Սաբելեանք.
ՍԱԲԵԼԱՑԻ. ցօց. } հետևողք սաբելի.
ՍԱԲԵԼԻԱՆՈՍ, սագ. } լոյսուԹեն սաբելի. * Որոց բարկացեալ առաւել. սաբելլեանոյն ասէ, Թէ արիոսականացն։ Սաբելլեանացն ասէ պարտ էր բաժանել, իսկ արիոսականացն միաւորել։ Սաբելլիանոյն՝ էլիս (պարտ էր) խոտանալ պատկերս (ըԴեմս). իսկ արիոսականացն՝ մի նծուԹիւն ունէ երրորդուԹեն. Լ՛ջ. ՃԾաբ։ * Էրին ի կիպրոս հերձուածողք՝ սաբելլացիք, սխմոնացիք. Հ=Յ. յայ. ՃԷ։ Տճա և Ոսկ. յհ. Է. 28. 36. կՏ. ՃԷ. ևն։

Իսկ ՍԱԲԵԼԱԿԱՆ կամ ՍԱԲԵԼԼԱՑԻ. ա.

Որ ինչ սեպհական է աղանդոյն սաբելի. *Մի՛ էն երեքեան ՁԾուբէն, և մին երեք առանձնաւորութիք . զի մի՛ մին սաբելացի լոյէ (խառնակութիք), և մի՛ երեքն չարաչար քաշ ժանմամբն արիսեան. Ա՝ ուս. ՟ը:

ՍԱԲԵԿ, այ. գ. Σαβέκ. Sabec. Բառ եբր. սադէգ, կամ սոդէս. որ մեկնի՛ Թաւ, ստասլեց, Թուփ, կամ վանդակաձև. կամ ուղիղ, կանգուն, և կամ Թողուլեի (որպէս՝ լսա սաբաֆ Խանի. ընդէր Թողեր զիս.) Ա. Նուն անձանօթ տնկոյ. *Սաբեկն ոտմ մի ծառոյ Թարգմանի, կամ Էրիգնոյ ծառ. իսկ առ՝ի միոտ՝ Թողուլեի կոչի. Վ՟ղ. ՟ծ: *Եւ ահա խոյ մի կախեալ կայր զծառոյն սաբեկայ զեզբերայն. Ծն. ՟իբ. 13:

ՍԱԳ, ի, աց. գ. Χήν. Anser. իս. Occa. Հաւ սպիտակ մեծամարմին՝ երկայնավիզ՝ ջրահաւ՝ որպէս բազ մեծ. գաղ պոե. *Զարմատցուք գարձեալ ընդ հսկեցօղ ազգն սագաց. Վ՟ղօթ. ը: *Ճայեկ առ սագ ապուշեցր, ապուշեմ, ղի ուտուսցես ինձ նման քեզ սպիտականաձ. Մխ. ՟ա: * Մինչ պատանին եր, սագեր արածէր. Հ=Յ. ՟էնգ. ա:

ՍԱԳ ՎԱՑՈՒԻ, կամ ՋՐԻՆ ՍԱԳՆ. ռմկ. ընօրէր. արաբ. ՆԻՀամ. Թռչուն կապտագոյն ի ձև սագի: Բծվէն: *Կաքաւք, և սագայն և խորդոյն ագռաք յանապատս փախչին. Փիլ. Լ՟ա: * Մեծանձունք և Թանձրամարմինք հաւքն՝ փորն և Թանձրն և սագին. Փորպ: (Ի բառս Գալիանոսի գրի Սագ, որպէս յինէնաբին. այն է խին. և որպէս ՆենԱ, որ է ՆԷգպտ, այսինքն բագ:)

ՍԱԳԱՇԻՆ. ա. կամ է Քարաչէն. (՝ի պրս. ՟ենգ. որ և լտ. սաֆռամ. այն է քար.) և կամ Տապանաձև՝ նաւակաձև՝ ի նմանուն սագի. *Թագաւորն հայոց հեԹուսք չինեաց սագաչէն սաձար սըշն սոփեայ՝ ի սիս. Պխ. ՟իվ: *Շինէ պայծառ. եկեղեցի երկու . . . զմիոն գմբեԹայարկ յանուն սըշ կարապետին. և զմիւսն սագաչէն՝ հրաշալի յօրինուա ծովք. Ո՟ա: *Եւ էր ձև խորանին որպէս զսագաչէնն եկեղեցի. Վ՟ղն. էվ: * Յուցեալ սագաչէն՝ ցանկ սահակաչէն, յինծա նորաչէն. Գ՟ղ:

ՍԱԳՈՒՆԱԿ. Տ. ԱՑՍԳՈՒՆԱԿ. * Ջօրէն մեղուացն՝ ի մեղուանոցացն արտաքս գիմեալ, սագունակ հասեալ՝ ի վերայ խոտ. ժանն. Աբծր. ՟ը. ու:

ՍԱԴԱ կամ ՍԱԴՈՒՑ, ի. Բառ եբր. նոյն ընդ լտ. սոփ. և չխ. Շատ. լծ. ընդ հխ. կամԻն, և Թ. ՟ոփ. (որպէս և սաինք՝ ըստ եբր. է սոփ, կիմ ղոփ.) Վ՟արի՝ ի ՟որ գիրս որպէս Աստ. բաւական. ամենազաւական. ամենագոյն. *Խրև զձայն ջուրց քազմաց, և խրև զձայն ՟ոյ սադգայի (կամ սադգի): Ձայն Թևոց քրովբէիցն՝ խրև զձայն ՟ոյ սադգայի. Եզեկ. ՟ա. 24: Ծ. 5: *Ձայնն սադ գայի՝ որոտ ստակաղի. Գ՟ղ: *Ի վերայ քո հնչեսցէ բարբառ ձայնի ՟ոյ սադգայի. Նոր. Խէ:

ՍԱԴԱՅԻԼ, կամ ՍԱՏԱՅԻԼ, ի. (վրի. պակ Թուի գրէլն Սամայէլ.) Բառ եբր. խրև Հակառակ ՟ոյ. սատանայ՝ գլուխ գիւաց. *Ես եմ սատանայ, և կոչի անուն ինձ սադայէլ. Վ՟ղ հղ. ՟ծ: *Սադայէլ (տպ. սամիէլ) կորոյս զզուաբԹուն անունն, և սատանայ կոչեցաւ, որ է հակառակ. Խոր: * Յերկնից յերկիր կործանեցաւ սատայէլ. Դասագլուխ գիւաց սատայէլ կոչի. Ո՟իվ:

ՍԱԴԻՐ. Տ. ԾՈՓՈՐ: Վ՟ոփ. ՏՂ:

ՍԱԴՈՒԿԵՑԻ՟Ի, ցեղ. գ. Ազանդաւորք՝ի հրէայս՝ հետևողք սադովկայ ուրուն ժխատողի զարուձ և զհոգի և զհրեշտակս. * Կոչին նոքա սադուկեցիք, այսինքն արդարք. ո՛չ՝ ասեն՝ վարձուք մեք պաշտեմք զԾծ (յոտսով յարուԹէ). Եփր. համաբ:

ՍԱԴՐԱՆՔ, նաց. գ. Սադրելն. հրապուրանք. ԹելադրուԹի. գաւ. *ի սադրա. նաց ներհակին հանեալ. եղև (՝ի կենաց) ՝ի կես աւուրս. Պխ. ազէս:

ՍԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Πείθω. Suadeo, persuadeo, suggero. (լծ. սատարել. և լտ. ռոՙռՙպէօ.) Յորդորել, հրապուրել. Թելադիր լինել. գլգռել. դրդել. առաջարկել. և Ձեռնտու լինել. յանձնել, ապստալրել և հայԹայԹել. միՆորգել. *Սադրեալ՝ի կնոջէ իւրմէ (՝ի մահ ողջոյն). Ե՟ա. ՟է. ՟ա:

*Ընդ գործեալ՝ի սադրելոյ նախարարացն: Ի սադրելոյ գաւառականացն հրամայէ՝ի ծով ընկենուլ. Խոր. գ. 2. 7: * Սադրելոյն նմա գիւին: Դևն պատրեալ սադրեաց զզքեզ. Փորպ: *Սուտ ևսցն սադրողին պատրաստուԹիւնն. ղ: *Ի սադրելոյ սաղոԹից նոքա: Թերևս՝ի սադրելոյ նոցա լուծուն ինձ՝ի կապարա նէն լնլի. Յճ. ՟ի: * Ըստ ՟ոյ սադրելոյ սիրելին գնա. Փորպ: * Զխաւարատիրային փաղանգ լուսեղինացն զինուց սադրեցի. Նոր: ՟ի: *Որ և զասպանին յարմարութիւն սադրեցին սովիմբ եղբանել. Նոր. Ծբ. Ք հայ. ԹայԹեցին կոչեցմամբ բանից առաստելոց: *Լիով սլատճառք արարածոց՝ սադրեալ՝ի վարդանայ վարդապետէ (քաղելով՝ի հրէից բանից). Վ՟ղ. Ծ. Վերնագր:

ՍԱԴՐԻՉ, լչի, լաց. ա. Որ սադրէ կամ սադրեաց. սադրող. Թելադիր. * Գտաւեալ օժնդակ ջոր և սադրիչ անօրէնս մոաձուածն: Սադրիչք անօրէնուԹեան. Փորպ: * Որոց և սադրիչք և առաջնորդք եղեն հրէսքք. Ղ՟ագ:

ՍԱԹ, ի, աց. գ. Բազմագունի ակն. և լճքառուն, կամ քառ սուտ Թխտագոյն քուսեալ՝ի ջուրս. *Յաֆրիկէ լինի և սաԹ՝ (կիմ ևս սաԹ) բոյս փափուկ՝ի ծովս, որ հլեալ յարև և յօդ՝ կարծրացեալ չորանայ (կամ քարանայ). Խոր. Ե: *Աստև զաղարդ մարգարտաց՝ Թխտաթիւ սաԹացն կապուտաակաց յեռմամբ առ իրեարս. Նոր. Խ՟ա:

ՍԱԹ. ա. Տ. ՍՈՓ ԵՒ ՍԱԹ:

ՍԱԹՆՈՒԿ. Տ. ՍՊՈՒՆԿ.* Ընձեր միշտ սաՀնուկ, այսինքն սպունգ՝ի վերայ ծըն կացն, և չինչր այնու զարատասուն. Վ՟ք հղ. Ք. Ն ՟ծ:

ՍԱԼ, ի, լոյ. գ. Ἀχμών. Incus. πλάξ, tabula lata, planities, crusta lapidea. Հատոր կամ տախտակ կարծր նիւԹոյ՝ երկաԹի կամ քարեղէն, յորոյ վերայ կռանեն դարբինք. և որ ինչ նման է նմա ըստ ձևոյ կամ կարծրուԹեան. Ելոր. (լծ. և լտ. ՟էնէս. յն. խալիս. որ է գալեախազ. գայեան ԲաՀբ. ոՀ և պրս. սբեայե, քար՝ յորոյ վերայ լոսի ներկ. իսկ ասալ. Ը. է լատ, լոսասփայտ.) *Սիրտ նորա սալացեալ է իբր զվէմ, և հատատեալ կայ իբրև զսալ դարբնաց անշարժ. Յոբ. Խ՟ա. 15: *Մինացի իբրև զսալ դարբնաց անոստ՝ յամս ռեալ քարացեալ սրտիւ. Նոր. ՟ի: * Բազմութիւնք՝ի դարբնաց բսխեն զսալն: ԲազմուԹիւնք դարբնաց սալիւք և ուռամբք. եգեալ՝ի վերայ սալիցն, և ուռամբք ջարդեալ: Որպես կռանաք՝ որ գան՝ի վերայ ոսկւոյ՝ մինչ դեռ կայ՝ի վերայ սալի. Խոր. Բ. 58: Փորպ: Խոխ: *Հակառակ և սալի. Եփր. ասՀաբ: *Գաղատաս յարծաԹոյ ողորկութիւն զսալս քերեալ (՝ի պէտս արձանի). Նխս. ՝ի ՆԷս. Դոբ: * Ոչ՝ի քարեղէն սալս գրեալ. ՝ի քարեղէն գրեալ սալն համակ խատուԹիւ քարոզէ քարատրատացն և չարաց. Փորպ: * Սալ քարեայ դնել՝ի վերայ (գերեզմանին), և ծածկել. Ս=Յ. ՟եպտ. ԻՀ: * ՀեշտասիրուԹք խորտակեմք զսալն, յորում գծագրեցաւ ՀՀ հոգին յաւարանն: Կոփել արժան է զսալս հոգւոյն (առ՝ի վերստին գրել). Ցօնէ: *ԱՀեն (վան չինողաց աշտարակի), Թէ սալք ոսկւոյ և արծաԹոյ՝ի հիմանէ մինչև ցաւարան դնէին չուրջանակի. Վ՟ղն. ծն: *Գաի սալ մի կապարեայ, և վերացուցեալ իմ զսալն՝ գտի զապիրն. Պխ՟ա:

ՍԱԼԱ, կամ ՍԱԼԱՅ, ի. գ. Բառ ռմկ. ՟էէ. Կոլով. կՀոց, սապատ. *Զայս սալայս ես զուգեմ: Սալա և քՀոց զուգեմ՝Ո՟իվ՟ր:

ՍԱԼԱՋՈՅԳ, զուգի, ևց. ա. գ. Զուգիչ սալոյից. հիւսիչ կՀոցաց. *Եգ՝ի վերայ միոյ գիհայ մուրուացն սալազուգին. Ո՟իվ՟ր:

ՍԱԼԱԿԱՊ. Տ. ՍԱԼԱՑԱՏԱԿ. *Զսալակապ առնել զիսոլոյն անտիոքայ. Կանն: Վ՟ղն. պխ:

ՍԱԼԱՄԱՆԴՐ. Տ. ՍԱԼԱՄԱՆԴՐ:

ՍԱԼԱՄԲ, ի, աց. գ. } Անուն Թռչնոյ.

ՍԱԼԱՄԱՆԴՐ. մանց. } կոյ և պրս. ՟էՀգ. այն է Զագ կաքաւու. ՟էՀլիկ էավ բառս. իսկ՝ի ԲժՀկարանի գրի, Սալամ, ՟էհուշ, որ է ըստ ատիկենայ, փառաճճ. *Վիմասոյզ սորամուտ երամն կաքաւացն և սալամբայն: Սալամունք և հաւփալք և կալաւք. Փորպ: Փիլ. ՟ի. ք:

ՍԱԼԱՑԱՏԱԿ, ի, ոյ. ա. Որոյ յատակն է՝ի սալից քարանց. սալակապ. քարայատակ, իրօք կամ նմանուԹիք. Խաչ ՟էօվՀՀէի, գալոքըմ. *Զանգանէ զի վայր ծորեալ բըղնուԹի ջրոյն սալայատակ որամայեալ հողոյն կափմամբ: Խոտանայ երկնային մարմինս՝ի նվիբոյ ջուրցն, և լինի սալայատակ հատատրամ անփապէլի. Եղէն. ք: Շիր: * Ի ձեռն որոյ հոգևոր ՃանապարՀն սալայատակ յարգարի: Հաստակատոյց սալայատակ կարծրուԹի գեանոյս. Սրփ. ա. պ. ք. Ն ք. պ. է: Տ՟ն և գՃՑՍԱԼ ՑՍՏԱԿ:

ՍԱԼԱՅԱՐԿ կամ ՍԱԼԱՐԱԿ. Տ. ՍԱԼԱՐԿ:

ՍԱԼԱՆԱՄ, ացայ. լ. Πήγνυμι. Compingor. Լինել իբրև զսալ կամ որպես ըզքար. կարծրանալ. խստանալ. քարանալ. պալիլ որպես զսառն. *Սիրտ նորա սալացեալ է իբրև զվէմ. Յոբ. Խ՟ա. 15: *Մի՛ ոք՝ի ձէնջ վՀմ սալացեալ (յն. լոկ, վՀմ): Քարայեալս սալացեալս (յն. քարուտս) տեսանեմք. Ո՟ի. յհ. ՟ա. 1: * Խակ Թագաւորն սալացեալ (կամաւ՝) սչինչ լսէր. Բառս. ՟ը. ծ:

ՍԱԼԱՄՐԱԿ, ի, ոց. ա. Որոյ սալքարկն կամ կՃկանկ է իբրև զսալ. * Հասաւ նէ աժխոյժն խիզախմամբ՝ իւրոյին ՃանՃաՃերմակ և սալասմբական երիվարաւ: Կռօնուս յայծի՟Հե ծեալ (ժամանակին յայծեղջիւրն)՝ի վերնապապակեական քաղ սալասըմբակ. Մփ. ՟ը. ծ:

ՍԱԼԱՓ. Տ. ՍԱՂԱՓ. * Մեր ցասուցեալ սալափ (կամ սաղաթի) նոցա՝ ցըռ արբուցաք արիւն: Ըստ անուանց նոցա սալարս և հէջհնդս անուանեին. Խոր. ՟ի. 17: Մէսր. էբէց:

ՍԱԼԱՐԱՆԻ. Ա՟յսինքն Սալալք. *Մեծամեծ հեՃուածք և բազում սալարանի հեթոռա ընՀանայնին. Դր. էբէց:

ՍԱԼԱՐԻՄ, եցայ. լ. Ծածկիլ. Թաքչել առ ահի. զոՀիլ. Հնաւքօսլիլ. և Ապաստան լինել. գիմել՝ անկանիլ. ՟ըէնՃաց, ՟ոփանաց. (լծ. և ռալՀէրդէս.) * Եզեկիէլ պատմէ զքերովբէիցն զՀնան տարածեալ՝ի վերայ գլխոց և բովանդակ անձանցն. զի որպէս՝ի սաստիկ չահէ ընդ Թևոք ասէ սալարէին. Խոր. գ՟ղ: * Փախեաւ ադոնիա, օգնական զգեցեալ. ՟ամՀՀ՝ սալարեալք ընդ սեզանոին Թաքչէին. Փորպ: * Մարզպանն փախստեայ անկանի (յեկեղեցին), և անդ՝ի մէջոց գումբեԹին զօղեալ սալարեալ՝ առ առալից գողմամբ զեաե զեալ լինէր. Աբծր. ՟է. 7:

ՍԱԼԱՐԿ · արկ. գ · } Ուր արկեալ են
ՍԱԼԱՐԿԱՆ · ա · } սալք · սալայա-
ՍԱԼԱՐԿԵԱՑ · ա · } տակ վայր. ում-
սալբիծ · գալարբլ, փէօչէվէչ · ՝ Տեսանէր
զկամուրջսն, և սալարկս ի ձորս, և ի քա-
զում ազմկին աեղիս պղտոտից · Տ՚ ի՚Ե-
ղուք · ծգ · ՝Անհոգոս եպիւկան արար սա-
լարկ զհանապարհս քաղաքաց · Մխ· սար·
՝Դուռն՝ որ ասի սալարկած (կամ սալար-
կած), որ գնայ ի պէն սապինս: Սալարկածք,
այս է քարեալ պղտոտայ · Մաթին · ՝ Ամ-
բաւոյդ պարապով կամարակապ և սալար-
կեալ փողոցովք · Հ=8 · ծայ · ի՚Ե· որ ի Հ·
Ե Տ՚ ի՚Ե՚ւ· գրի Սալարակ կամ Սալայարկ
փողոցօք ։

ՍԱԼԱՐԿԵՄ· եցի· ն · (գրի վրիպակաս
և Սալայարկել·) Սալարկ կամ սալայատակ
առնել · Խոշոր փէօչ՚ի՚ւէ, գալարբլ՝ եաֆսգ·
՝ Չերկայուածիք Ճանապարհն սալարկեաց՝
զամենայն քարեայ պղտոտայ չինեալ · և լըզ-
քաղաքն հռոմայ սալայարկեաց · Մաթին ։

ՍԱԼԱՒԱՐ՝ ի · գ · Լեառետրία . Laevis vel laevigata petra , saxum planum. Սալ
քարեայ · տախտակի վիմարգեայ · վէմ ապա-
ռաժ կոկ կամ ողորկեալ · ուխ· տէյտ· գալ·
՝ի վերայ սալաքարի եգիր զնա ։ Եռու զա-
րիւն նորա ՝ի վերայ սալաքարին, զի մի՚ ծած-
կեսցի (ընդ հողով) · Եւ՚ի՚Ե· ղ · 8։ ՝Յա-
տակս ջրին ՝ի՚վերայ սալաքարի բռնասցի, և
լինի բուրակն · և յոմանս սալաքարս ՝ի տեղի
բուրակի լինի յատեալ ՝ի քարի ումն մատ-
նեհար · Մաթին ։

ՍԱԼԻԹԻՆ · գ · Բոյս ինչ կամ արմատիք։
Վոփ · ի՚Ե ։

ՍԱԼԻԽՍԱՑ · գ · Խոտ ինչ։ Վոփ · Ձխ՚ե·
ձ՚ի՚Ե · Ի՚ձ՚վ՚ի ։

ՍԱԼՈՆ , ի · գ · Բառ յն · սալօն , սալօն·
Σαλόος, η, ον, σαλάων. Ընդարաչ · բախտած ·
յիմար · ՝Մարկոս յիմարն · · · սալօն մար-
կոս : Եգին ՝ի գերեզմանի մարկոսի սալոնին.
Վ՚ւ· հց· ի՚Ե· ծ՚ե՚ւ ։

ՍԱԼՈՎՔԱՑ · Տ · ՍՒՂՂՈՐԱՑ · ՝ Հան-
գիսաց ուսումնականաց զՀոմերեայսն ըստ
կարգման սալովքայիցն յունաց · Փորփ ։

ՍԱԼՈՐ , ոյ կամ ի · գ · որ և ՇԼՈՐ ·
Κοκκύμηλον. Prunum. Պտուղ սխտորի հա-
մով ընդ քաղցր և ընդ թթու՝ պէսպէս գոյ-
նով և ձևով, ՝ի չափ ծիրանի կիմ նշլի· երկի,
ալա, ալա՚ւք·(որ է վայրենի և մանր.)՝ի միա-
սին սալոր և գամնի և ծիրան սմբաստանե-
ցյան , թէ ընդէր զաստամանս հարուն · Մխ·
առաք · ծ՚ե՚ւ · ՝կակոմելան (յն· փօփգիլն),
սալոր · Գաղիան : Որպէս և առնին Սալորե-
նի կամ սալորի , κοκκύμηλος, prunus . hor.
susina , susino.

ՍԱԼՈՒՏ · ա· Խրտ Քարուտ , և պնդա-
ցեալ որպէս սալ · ՝Ջայգեաեզն կակղել և
գիւրել· վասն զի յամառնային ասօղոյն շղղ-
նան քարքն , և աչքն զտունկն, Թէ փորը
քարուտ լինի և սալուտ և կակնուտ·Վոփ·հ՚ե՚ւ·

ՍԱԼՐԿԱԾ· Տ · ՍԱԼԱՐԿ ։

ՍԱԽՏ· Ակռաստ յաչերդ բացին · որպէս
Թասիր ձեռց՝ Թերևս ախտիչան մոլեռնով ։

ՍԱԽՑԵԼ· ն · ՝Հանգերձել զերկիվարս
սահարաց · ՝Չեծէք ՝ի սահատել երկիվարս
Ճուշանով (Ճօշիւք), և ոչ յանասահաս լա-
սեցնս հեծցով (կամ լեհցով)· Լ՚ի՚Ե· առ լեռն ։

ՍԱՀ · ի, աս կամ ոյ ից · գ · Σύνταξις .
Coordinatio, constitutum, conditio . συν-
τίμησις , aestimatio . καθήκον , convenieus.
μέτρον , μέρος , mensura, pars , portio .
(սրմանս բառիդ Սահաս · որպէս Թէ Ձա-
փով · լծ · Թ · առ· որպէս Թէ՚ւ Համեմատոյ·)
Սահմանեալ կարգ · պայման · չափ և Թիւ
ուրոշեալ · համար · Համեմատութիւն · կարգա-
ւորութիւն · գաշն · օրէնք · օրինակ · կերպ ·
վիճակ · մասն · բաժին · հաւ, հնվաւ, ինէ-
ՒՒ՚ւ, գալ՚ւ չարի , չարաւի , էեյման , չէօխ՚,
սբբա · ՝Ջսակ առնէսցես ։ Ոչ Թողացի
ձեզ ՝ի սահէն ձերմէ և ոչնչ՚ւ ։ Ջսակ զպնա-
սոյն բանականակ տայցեք· Ըստ հանապազորդ
սահին · · · զսակ հանապազորդ առնեսաս-
Թուին : Ջգարնն և պյարդն բերելին՝ իւրա-
քանչիւր ոք ըստ սահի իւրում՝ Ալր ըստ
սահի իւրում եռուն զարծաթի և զոսկի. ևն·
գմ՚ Որ է ինքն յաղագս քահանայիցն օծելոց
սահի · Որ նորա վիճակին սահի են : Որոց
սահի են . և այլն : ՝Ցայսմ սահի · ի սահի
հնազանդութեան · ի հնազանդութեան սահի ։
Ըստ սահի գերելոց· Ըստ սահի յետին Թո-
չակի · ՁՀ · ի՚Ե · ՝Ոչ մի սահ միայն պահան-
Չէ զառաքինութեանն տոհմականաց , այլ և
զառաքինն ընդունի , և զերկրորդսն չհատ,
և երրորդայն ևս տեղի տայ · Ո՚ւ· ե· Ե՚ւ· 19։
՝Առ սակ նախնուն յոյժ է նուազեալ ։
Նորին իսկ սակով սիրելն կարգեսցի ։ Գի-
տացեալ զսակն որքանութեց հողածին ընու-
Թեա· Նոր· ծՂ· ծե՚ւ· հ։ ՝Քս սահի եմք գրա-
ւեալ, և ոչ այլսմ իմիք · Խոր ։

ՍԱՀ · Տալարիսն · Salarium. πρόσοδος , reditus, proventus. τέλεσμα , vectigal, pensitatio , tributum . Սահմանեալ ուրուք ,
երևումեա , հաս , հալ՚ւ, բաժ արջունի · յն ·
լոս· սալմոն , սալմոմ· պրս· սա , սալ,
սալօս· վալՂՔե , իՒնՒՒՒ՚ւ, այլԷՔ , ԵՔԱԼՔ , ՄԷ
վՃԻՔ , ՒԵԼԻԷ · ՝Եղիցին սալ նմա սակ յայս-
նի · · · սմոյ սմոյ հարիւր և յիսուն գա-
հեկան · ԹԵԼԱՑՈՒՑՔ ՝ի ՃՒՆՔ գանձնային
սակս հարկաց· Վասն մուկ և սակիւ·ՕՄՈՒՔ
և զսակից , և որ այլ ևս հարկք աշխարհին ։
Ի նա հաւատասլով զսակս հայոց ։ Սակ, և
վաճառաշահ իցէ ։ Ծառեր հարկս և անհնա-
րինս սակս ՝ի վերայ դնեն ։ ԵԹԷ տայցէն
անդք առնմանայս , և ԵԹԷ չտայցեն , ողջա
զնոյն սակս պահանջին ։ Ոչ ԶՐՆՉԻՑ զՔՒՆ-
ՔԱՂՈՒՆԵԼով յատաջագոյն զԱՐՀԱԼԵԱՆՆ
վաղճուց սակ· Եռս· պմ՚· Ե՚ւ· 28 · ՃՂ· Ա·
ԵՒՒՔ· Ե՚ւ· Ո՚ւ՚ւ· ՀՂ· ա՚ւ· 5 · Ք · 8 · ՊՒՔ · Իսկ
Ե՚ւ· Ո՚ւ· Ե՚ւ· ՀՂ· ՝Ցաւեալ ևս ՝ի սակ գանձնոյն ·
(յն· ըստ իմասատից ևեՒՔ ·) Հայի անխոտիր
՝ի ա և Ե՚ Նշ ։

ՍԱՀ ԱՐԿԱՆԵԼ· Συμφωνέω , συναλλάττω. Consono , paciscor . Դաշնաւորիլ· գալ
ԵՒՒՔ , ասպատմագ , պարբմագ · ՝ Ո՚ՂՔ գահե-
կանի միոջ սակ արկեր ընդ իս · ՄՔ·Ե·13։

ՍԱԿԱՄՈՆԻ, կամ ՍԱԿԱՄՈՒՆԻ·Փ·յն·
σκαμμωνία . Σκαμμωνία , ιον. Scammonia , nium . Խոտ բժշկական , և հիւթ նորա . որ
կոչի և Բազէդան խէժ կամ կամեղ: ՌՒՒՔՒՒՔ·
ասփոՒՒՒՔ , ԷՒՒՔՓՔ , ՀՒՒՀՒՒՔՒՒՔ ՝ Ոմոյազ
ասկամոնի՚ւ ուտէ , և ոչ սխտասնայ· Վ՚ՒՂՈՐ·
Ե՚ Վ՚ՔՒ· ծՒ· ՝Գոլեռոր և մաղտաքն և զարբ-
կոն և սակամունի· Մխ· ԹՔ ։ ՝ Ա՚ւ սակա-
մոնի, Թրջէ ջրով· Վ՚ՔՓ· Հ՚ւ ։

ՍԱԿԱՅՆ · Ը ՝Օաւս, ձլլա, ՚ւմպաս , ՚ւմ-
պոՂՏ . Tamen , verum. որպէս Թէ Սակ այն
լինցի , այսինքն այնու պայմանաւ ։ (Գրի և
իբր ումԼ· ՍԱԿԱԿՆ , իբր ՝ի սակէն ։) Բայց ·
այլ· յայսր ամենայնի վերայ· հանուցն·միան·
գամայն · ապաքէն· իսկ · լՔՒՒՒՔ , ամա , ամա ·
(լծ· յն· ծՒՒՒ·) ՝Սակայն վասն բազմացն հա-
ճոյանալ չեմ յանձն առաք ։ Եւ սակայն ոչ
մեղմացաւ անօրէնն ՝ի հպարտութենէ անտի ։
Բայց սակայն և յիշեսանայ անտի բազում-
հաւատացին ՝ի նա , այլ վասն փորիսեցուցն
ոչ յայտնէին · և այլն ։ կամ ՝Գիտացի ես ,
զի սակայն և այս յոժարութենի ես ոգւոյ· ՃՂ·
ա · 7 ։ ՝Նա սակայն ոչինչ Թուլանայր, Թէ-
պէտև բերէին զօրէնսն՝ առաջի ընԹեռ-
նուն · ՃՂ· Ո՚ւ· ա· 8 · (ըստ հին ձ ։) ՝ ԵԹԷ
կամեցեալ էի գառել առէ , գուք սակայն
ընդ գառապարտեալսն լինէիք · Ոչ ՚ւՂ · ԷՒ·
6 ։ ՝Ապա ԵԹԷ ոք ոչ ընգունիցի զայսոսիկ
զբանս իմ, մեք սակայն ոչ լինիմք զրկեալ
և զպարտեալ· ՄԾԷ · ծՂ· որպէս և փիլ·
նէ · առէալ ։

ՍԱԿԱՆՋԵԼ· որպէս գրի ՝ի մի ձ·խօր·
Ճ · 65 · Տ · ԲԿԱՆՋԵԼ, և ՀԲԿԱՆՋԵԼ ։

ՍԱԿԱՒՒ· ի · ացի · գ · } Κόφινος . Co-
ՍԱԿԱՒՒԻ · ուոյ , ուեայ · } phinus , corbis , qualus . (Իբր աման՝առօղ կամ առնօղ
այսչափ ինչ ·) Սապատ· կողով մեծ· ուէՒԷ·
ԽՒՔՓԷ ·(լծ· յն· ՀՀՓՒՒՒ·) ՝Հարւածէն զինչսրս
կտտորոցն Լրկոտասան սակատի լի ։ Քանի՚
սակատի բարձիք · և այլն ։ ՝Սակատիքն · ո·
մանիք սաեն , Թէ պաշար բարձեալ էին ·
այլ՝ԵԹԷ զՀՒՒասդան էին բարձեալ և ոլջա-
ցան · նոքօք և զնեացորդ Հացին բարձին ·
ԵՐՒՔ · ՀՔՒ · ՝Ա՚ՐՀԻՑ ՚ի սակատւ , և ընՀՒՒեցից
՚ի լիՃն ։ Լից զսակատն , և պատՀեաց · Ռ՚ՔՐ
առաջի զսակատիդ · Առեալ զսակատն լի
ոսկերովքն · Ճ · Բ ։ ՝Բերին տասսակ եր-
կամի բազում ոսկատօք · Ա՚ՔՒՒ ։

ՍԱԿԱՏ· ա · Բառ ուխ· ասփա · որպէս
Ցաւ·ապա , Հիւանդ · ՝ Վ ատառողջ օդն
միշտ չնչելովն ինասէ զսակատն · Ի գիր·
առաքն ։

ՍԱԿԱՒ , ուց , ուց · ա · Ὀλίγος , η, ον , μικρός , ρά , ρόν. Paucus , a , um. ὀλίγο-
στός , perpaucus , paucissimus . ἐλάττων ,
ασσον . ἧττον , ἧσσον , minor , minus. βρα-
χύς , χύ , brevis , ve , parum . Որ ինչ է
սակաւ և չափաւոր · չափաւոր· ոչ չատ· փոքր
քանակաւս կամ Թուով· Նուազ· դոյզն ·
դուշնաքեայ · սուղ · էէւ , էէւ մը , էէլՔՔՐ ,
պահս , ՒՔՇ· ազ , պէր ազ , ազԼԷՓ, գԷՒ, գԷԼ,
գԷԼՔՔ , ձՒ՚ւԷ , ձՒ՚ւԷՒ , ԷՔՔՓԷ , էէՓ· ՝ Սա-
կաւ մի ջուր կամ մեղր : Աւուրք սակաւք :
Մնասջիք Թուով սակաւք : ՌաՃանԱցան ՚ի
մէջ բազմաց , և սակաւուց : ՌաՃանԱցան՚ որ
քանակաւս կամ Թուով· Նուազ· դոյզն ·
դուշնաքեայ · սուղ · էէւ , էէւ մը , էէլՔՔՐ ,
պահս , ՒՔՇ· ազ , պէր ազ , ազԼԷՓ, գԷՒ, գԷԼ,
գԷԼՔՔ , ձՒ՚ւԷ , ձՒ՚ւԷՒ , ԷՔՔՓԷ , էէՓ· ՝ Սա-
կաւ մի ջուր կամ մեղր : Աւուրք սակաւք :
Մնասջիք Թուով սակաւք : ՌաՃանԱցան ՚ի
մէջ բազմաց , և սակաւուց : ՌաՃանԱցան՚ որ
չատ , և որ սակաւ · որոյ չատն էր , ոչ յա-
ւելաւ , և որոյ սակաւն էր , ոչ պակասաւ ·
Սակաւք իբրեն (բնակիչք) , ԵԹԷ բազումք :
Եղ յուդա ընդ առաջ նորա սակաւուք : Եւ
ԵԹԷ սակաւ իցէ , յաւելից քեզ գոյնչափ :
Եւ անդ լինէր ոչ սակաւ քան և վաճիգ ·
և այլն: ՝Մոլեցի և ՚ի սակաւէն սակաւ սալ·
Եթէ · ազ· ՝Ուստի սակաւ ոմ կակուճ ու-
նէր , անսի աներկիւղ Հաստատեր : փոխա-
նակ սակաւ աչխատութեան մեր բազմապա-
տիկ Հանգիստ ունելոց եմք: Դադարիւալ
աւուրս ինչ սակաւս : Մրի ՚ի սակաւում
այսմ ժամանակի՚ զանվախճանելի դիտառն
չտվիր · Նշէ· ա· է՚ւ Խոր · ա· ւ՚ի՚ւ ՝Նոր ·
հէ ։ ՝Սակաւ ինչ են կևտիք աչխարհիս առ
այնչափ անվախճան յաւ խաՃանսն: Ոսի·նէր·
՝Ջոանձնայն մնանելոյ հեշտութենէ սակաւի·
Բրս· ոբԷԲՀ ։

ՍԱԿԱՒ· ՍԱԿԱՒ ԻՆՁ կամ ՍԱԿԱՒ ՄԻ ·
ՍԱԿԱՒՒՍ · ՍԱԿԱՒՒՈՒՓ· և այլն ·

իբր ՏՈ՚Ολίγον , γα. Paullo , parum , modicum , paululum , parumper . ԽՒՔ ՄԷ ·
ազաՃԷՔ · ՝ Ցաւ·ասել սիրոյն գՀեղ սակաւ
սիրելեմ՚: Սակաւս քան զոր մեսլոյն տուն
ՔեցայՐ : Սակաւուք գրեցի ձեզ. ևն· ՝ Ա-
կաւ ինչ Հոգայր վասն գաւաՃանութենէն:
Սակաւ ինչ Նոգ առնին երկրաւորացս· Վ յ·
ոս· ՝Ա՚ւաջիկ ցայսքան ասացեալ ըստ խոր·
Հրդոյ սակաւս ՝ի չատէ բաւականացայի · Տօ·
նակ : ՝Ջոր ՝ի սակաւուց (այսինքն ՝ի կար·
Ճոյ , կամ սակաւուք) պարզարանեացուք ՝ի
պէտս լսողաց · Ճ · Ա ։

ԱՒՈ ՍԱԿԱՒՒ ՄԻ · Տ· փաքր մի· խուն մի·
առ գոյզն ինչ· ՝Ոլոյ ոչ ևս առ ասկաւ մի
Թերացեալ էր ՝ի սկզբան քո՚ւ· Նշէ· ֆ·

ՍԱԿԱՒ ՍԱԿԱՒ. ս. } Κατὰ μικρὸν μι-
ԱՒ ՍԱԿԱՒ ՍԱԿԱՒ. {κρόν. Paulatim paulatim. κατὰ μικρόν, κατ' ὀλίγον, paulatim, paululum. փոքր փոքր. և Առ փոքր մի. ֆէլ ֆէլ. ֆէլ մը. ուղղ ուղղ, պէրպէր. *Մի՛ զաւեշտն միանգամայն ինդրեր ուսանիլ, այլ մեղմով և սակաւ սակաւ. Նախ. ս. ա. 2: *Սակաւ սակաւ ջնուեալ երկիրս. Իսհ.: *Սակաւ սակաւ ընտանեցեալ չար զկրան պատմեցին. Երզն. ծխ.: * Ծախեսցէ առ ոտակաւ սակաւ, ոչ վաղվաղակի: Առ սակաւ սակաւ յանդիմանեսցէ. Օր. Ե. 22: Իմ. ՃԲ. 2: *Պարտ և արժան էր առ սակաւ սակաւ մերձենցուցանել զնոսա յառաքինին: Առ սակաւ սակաւ ընաւէրացոյն: Առ սակաւ սակաւ յայտնեցին. Եղիշ. Բ. Ը: *Առ սակաւ սակաւ մեծանան զօրութիքն. Լաճ: *Թէպէտ ոչ՝ ի բարձրագոյնսն հասանէին, սակայն առ սակաւ սակաւ յառաջագէմ լինէին. Կրկ. ծխ:

ԸՍՏ ՍԱԿԱՒ ՍԱԿԱՒ. Ն. ըստ ընդ վ. * Ի ձևն այսոցիկ ամենայնի իբր գիտի բացեալ՝ ըստ սակաւ սակաւ մատնէ՝ ի բանն, որ վասն յարութեանն. Ոսկ. յհ. Բ. կձ:

ՑԵՏ ՍԱԿԱՒ ՄԻՈՑ, կամ ՍԱԿԱՒՈՒ ՄԻՈՑ, և այլն. Տ. ՑԵՏ:

ՍԱԿԱՒԱԲԱՆ. ա. Որ սակաւ է բան. սակաւաբոս. ֆէլ խօսող. * Բեղմնաւոր է, և սակաւաբան. Վրդն. ծն:

ՍԱԿԱՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սակաւաւորեալ կամ համառօտութիւն բանից. բան սուղ՝ հակիրճ և համառօտ. * Մէկ սակաւաբանութիւն սիրելի է, կամ փոքրագլխ է. Փիլ. Եր: Մի. երեմ: Սարգ: Տօնակ:

Մէկ բան համամայնութեան յունին, Միքրոլոգիա. Ունէին զբան սակաւուց իսկ՝ այսինքն զնաչիւռ դատողութեան լրոց. ագաւհութեան. ուշգրութեան. ժլատութեան. *Գօստցեալ էր քո ձեռնդ սակաւաբանութիւն. Աշխ. հրտ:

ՍԱԿԱՒԱԲԱՐԲԱՌ. ա. կարճ բան հնչման. Թեթև բան ձայնին. *Ոմա թերևսեան լերկուց աւարտեալ բերից բազկացեալ է, սակայն սակաւաբարբառ՝ ի մէջս քան զլեզ եզեալ է սա. Մագ. Ե Երզն. ֆէր:

ՍԱԿԱՒԱԲՈՒԱԿ. ա. ի սակաւուց բնաւկեալ. սուր սակաւ լեզին բնակիչք. * Զի մի թաւուր, և կամ սակաւաբնակ մնասցէ՝ ի մայրգնանէ. Լմբ. Նար:

ՍԱԿԱՒԱԲՈՑ. ա. Որ սակաւ է բոց. *Արկին զնա՝ ի սակաւաբոց կայծակնոս. Տբ Իէս. ՃՀԶ. ՃՁ:

ՍԱԿԱՒԱԳԻՆ, գնի. Տ. ԳԻՆԱԳԻՆ. *Ջանան առնել զսահան մեծագին, և ըզ մեծն սակաւագին. Մանդ. իՁ:

ՍԱԿԱՒԱԳՆԱՑ. ա. Ընդ որ սակաւք գնան. Ճանբորդ. ֆէլ էլէ օլմայն. *Ի տեսանելն իսկ խռովանալ, զինել և սակաւագնաց (է) չասիլ, որ ի յաւէժն տանի ի կեանս. Աստ. հդ. իմ:

ՍԱԿԱՒԱԳՈՑ. ա. Որոյ գոյութիւնն է սակաւատեսակ. *Սակաւագոյք են կենդանք մերք. Նրսէ. ֆէր:

ՍԱԿԱՒԱԳՈՑՆ. ա. ս. կարի սակաւ կամ սուղ. *Գոտանի ջերմութիւնն սակաւագոյն յօդ և ի ջուր. իսկ ջրոյն բնութիւնն գոյ սակաւագոյն յօդ և ի հուր: Իմանալ ըմանէ գան, այլ սակաւագոյն: Ոյք սակաւագոյնք չարին վնեզ, և յոլովագոյնք հաւեալ գոան ի մէնջ. Եղիշ. Բ. Բ: *Սակաւագոյնն ինչ մնասցէ. Պիտ:

ՍԱԿԱՒԱԶԱՒԱԿ, ի, այ. ա. Որ սակաւ իցէն զուսակք. *Որչափ Թեղևս անզաւակ ի սոցանէ և սակաւազաւակ գոլով տարբերին. Պզատ. Ծրն. ծա:

ՍԱԿԱՒԱԹԻԻ. ա. Սակաւ Թուով. *Կեաս իոզձիւ և ցաւօք մեռց զսակաւաթիւ զաւուրս կենդանոյս: Սակաւաթիւ դնդակ երջանկայն. Փարպ: Նար. ասաք:

ՍԱԿԱՒԱՃԱՄԱՆԱԿ. ա. } Ὀλιγο-
ՍԱԿԱՒԱՃԱՄԱՆԱԿԵԱՑ. } χρόνιος,
ՍԱԿԱՒԱՃԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. } βραχυ-
χρόνιος. Breve tempus durans, exigui temporis. որ և ՍԱԿԱՒԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ, ՍԱԿԱՒԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՆ. Որ ժամանակն և անողորն է սուղ. սակաւօրեայ. * Զփափկութիւն սակաւժամանակ և ապականելի. Մխ. ասաք: *Վարանելոցի ոք երկոցագոյն սուեալ զայն, որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւժամանակեք (այսինքն սակաւաժամանակի միջոցաս): Ամենայն ինչ՝ որ ի մարմնի և արտաքոյ, է սակաւժամանակեայ: Սակաւժամանակեայ է և առօրեայ: Զմարմնոյն սակաւաժամանակեայ գեղեցկութիւն յարդուն համարի. փիլ: * կենդանոյս մարդկան սակաւ է, և սակաւաժամանակեայ՝ կենդաղոյս պայծառութիւն. Մագ: * Մարդ՝ ի մարդոյ ունելով զտեսութիւնն սակաւաժամանակեան. Խոր. Բ. 70:

ՍԱԿԱՒԱԽՆԱՄ. ա. Որ սակաւ խնամոյ պէաս ունի. ոչ չատ խնամեալ. * Ալմտաս ինչ ինքնարոյս և սակաւախնամս. Ածբ. ա. 3:

ՍԱԿԱՒԱԽՕՍ. Տ. ՍԱԿԱՒԱԲԱՆ. *Խոշնարհեցուսցէ զինքն առ՝ ի սակաւախօս լինել, և չածախօս. Վրդ հդ. ծշ:

ՍԱԿԱՒԱԿԵԱՑ, կեցի. ա. Ὀλιγόβιος, ὀλιγοχρόνιος. Brevis vitae, exiguo tempore vivens. Որ սակաւ կեայ. որ կեանքն է սուղ. սակաւօրեայ. սակաւժամանակեան. ֆէլ ոպրեղ, ֆէլ ոպենոան. կօտբէ ալ գըտաա. * Օրհնեալ է ծնունդ կանանց սակաւակեաց: Չի այր կանանցածին սակաւակեայ է. Յոբ. ծա. 3: ծԲ. 1: *Յորժամ վերձանին կեանքս, չատակեայն և սակաւակեացն ոչ ընդհատ են ի միմեանց: Ընդմէր որումէ. սակաւակեցին. Խոխ: * Երուանդ սակաւակեաց. Խոր. ա. 21: Բ. 61: *Սակաւակեաց ժամանակաւ վախճանեալ: Սակաւակեայ աւտ բրք վճարի. Պոմ. ազխս: վ կեղր: Ե:

ՍԱԿԱՒԱԿՈՑԱ. ա. Որ սակաւ իրօք ապրի. սակաւապէտ. *Ընդ և հրեշտակայ սակաւակեացն ազգակից լինիցի. ՀՁ. ֆէլ:

ՍԱԿԱՒԱԿԵՐ. ա. Որ սակաւ ուտէ. սակաւ չատացեալ. * Թաչունք սակաւակերք՝ լրագաղուիչք են. ՅՃԲ. Ը:

ՍԱԿԱՒԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Սուղ կեանք. կարճութիւն կենաց. ֆէլ ոպրէլէ, ֆէլ օրէ: *Լինէր սմիրակա սրդի նորա սակաւակեցութիւն. ՅՀ. կձ:

ՍԱԿԱՒԱՀԱՄԲԵՐ. ա. Որ համբերութեամբ է սակաւ. անչամբեր. * Եւ փոքձեալ գնանէի սակաւահամբեր. Վ. Նահ. յոբ:

ՍԱԿԱՒԱՀԱՒԱՏ. ա. Ὀλιγόπιστος. Modicae fidei. Թերահաւատ. փոքրահաւատ. կարճամիտ. * Ընդէր վատասրիրեք էք սակաւահաւատք. Մ. Ը. 26:

ՍԱԿԱՒԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԹԵՐԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. *Ընդէ՞ր սակաւահաւատութեամբ ի վերայ նորայն բանից. Վրդ հդ. Ի:

ՍԱԿԱՒԱՀՆՉԻՒՆ. } Որ սինչևնին կամ
ՍԱԿԱՒԱՀՆՉԱՅՆ. } ա. } ձայնին է սակաւ, մեղմ. սուղ. *Ի՞նդ ալ անընկեր յ՚երէն սակաւահնչիւն է սարսռ, իսկ սարսռ հարատարնայ. Վրդն. ծն: *Սուղ վանգ ասի սակաւահնչեալն, յորժամ ունիցի զմի ինչ՝ ի քնէ աղաւաղն. Երզն. ֆէր:

ՍԱԿԱՒԱՋԱԵՒՆ. ա. ս. Ὀλιγοστος, οἱ. Paucus, ci; paucissimi, paucis comitatus. Ունօղ կամ ունեցուվ զսակաւ ձեռն զօրաց, և կամ զնպաստ իրաց. սակաւագունդ. սակաւամարդ. սակաւաւոր. սկաւ. դոյզն. չսփաւոր. անձեռնհաս. ֆէլ, ֆէլսըր. ապ, ապուզգ. *Ձխորդ կարասցուք մեք սակաւաձեռն՝ մարտնչել ընդ այնչափ պնդակազմ գնդի. ա. Ա. Ճ. 17: *Սակաւաձեռն, և ոչ բազմաս: Սակաւաձեռն գնդաս գայ. Եղիշ. Ճ: *Իսա սակաւաձեռն կարի գիմակաց հինդ Թշնամեաց գտանէր. ՅԱ. կՀ: *Սակաւաձեռն՝ այսոս արամբ, յաղԹեմբ զօրաց. Նէրս. Ա: *Սակաւաձեռն ծերութիքն: Ընդ համօրէն աշխարհ քարոզել զսակաւ ձեռն մարդկան իւրոյն յարգասորութիւն. Նար. Ճ. ղՃ:

ՍԱԿԱՒԱՄԱՍՆԵՑԻ. ա. Ուր կամ որ սակաւ են մնասունք. սակաւաձեռն. գուզ. նաքեայ, սուղ. *Ձսակաւամասնեայ ծնցորդս մարդկան. ՅԱ. կՀ: *Ձսակաւամասնեայ բանիցս յօգուտ: Սակաւամասնեայ կոակի: Խմով սակաւամասնեայ խմասուխ: Սակաւամասնեայ այսր կամ մեռս գովեսան. Նար:

ՍԱԿԱՒԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Չափաւորութիւն. Համառօտութիւն. *Ձառժամայն պետոյիցն սակաւամասնութեաբ վկայութիւս առաջի եգեալ. Թէոփոր. Մայրգ:

ՍԱԿԱՒԱՄԱՐԴ. ա. Ուր իցէ մարդ սակաւաւոր. սրպէս Սակաւաբնակ, և Սակաւաձեռն. *Փոքր և սակաւամարդ քաղաքին մովսիս. Լմբ. ծղ: *Թագաւորն փսիեաս, զի սակաւամարդ էր. Վրդն. պմ:

ՍԱԿԱՒԱՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀλιγανθρωπία. Paucitas hominum. Սակաւաթիւ գոլն կամ սակաւութիւն մարդկան. *Սակաւամարդութեաբ ընդ բազում սպառազինս գոչով. Պզատ. ծրն. Ե: *Որ ըստ տանն են յարկնէ՝ ի սակաւամարդուն ամփոփեալք. Փիլ. էս. ա. 3: *Առաջին ընդդէմ քրն ընդ յեսիան զուգեալք լինէին ամուսնութ, մինչ սակաւամարդուն էր. Վրդն. ծն:

ՍԱԿԱՒԱՄԵՂ, ի, ից. ա. Որ սակաւ են մեղք. ֆէլէ կիւնահը ապ. *Իբրև ըզսակաւամեզս: Հաւասարեաց զբազամեղս և զսակաւամեզսն. Ճ. Բ: Իփն: *Մարմին Թուչնոց զսակաւամեղսն, և երկնաւորաց՝ զպարգարոցն ասէ: Ձխորդ զսակաւամեղն ամիս՝ ամբաղբաղեցն մատնել՝ ի սատակուին: Ոչ սակաւամեղսն միայն. Նախ. ա. կոբ: Փարպ: Նար. ծգ:

ՍԱԿԱՒԱՄԵՌՈՒԹԻՒՆ. գ. կրթիլն՝ ի մեռելութիւ չափաւոր՝ Թէպէ՝ նուազ. *Մեռուցանել զանգամս մարմնոյ ոչ սակաւամեռութիւ, այլ լիութիւ, այսինքն կատարեալ մեռելութիւ. Նար. Նրգ:

ՍԱԿԱՒԱՄԻՏ. ա. Պակասամիտ, կամ կարճամիտ. *Ձսակաւամիտն՝ ի վայր արկանէն: Ոչ ընդ նոյն հաւանեալ եմ, ընդ որ սակաւամիտքն. Փիլ. կՀ. Բ. 73. Ե կ:

ՍԱԿԱՒԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. (ի բաղխ Մուս.) Սակաւ և նուազ մտանելն. *Ձխրտչափոյն աստ պատուածով և գօտիւք (իբր գօտեօք) ի սակաւամտուէ օգոյն. Ոսկ:

ՍԱԿԱՒԱՆԱՄ. այ. ե. Սակաւաւոր մնալ. պակասիլ Թուով. *Նահատակք նոյս զօրէցին, բազմութիքք նոցա սակաւացան. Գէորգ. Ռվէ. ա. Լաճ: *Թէ Թողում զնա (ասէր սատանայ), սակաւանայ կորնի իմ. Վահան. յոբ: *Որպիսի վատահութիք կարասցուք զայնպիսի քաջ որերոյ ուձել զգեմ սակաւացեալքս. Փարպ:

ՍԱԿԱՒԱՆԻՍ. ա. *կամ ըստ չն. գ. Μικρὰ συστασις. Parva collectio. Մակդիր ծովակի՝ որ նման է սակաւ ըստ սարածութեան. փոքրագիր. նեղ. անձուկ ըստ կայից. *Սա-

կաւանիսա ծովակաց։ Ջսակաւանիսա ծովակըս։ Վէշոր։ Ք։ Ե։

ՍԱԿԱՒԱՆԸՇԱՆ։ ա։ Μικρός. Parvus, perbrevis. Որ ինչ է որպէս նշան կամ անկուածքի ինչ փոքր։ *Բղխեացէ ասէ երկիրս անկաւանչան հրամանն կացուցչ իմաստութ բիւրք բիւրոց բոյսք և բոզբոյք։ Վէշ. օր։ Ե։

ՍԱԿԱՒԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ։ գ։ Ὀλιγαρχία. Paucorum principatus. որ և ՍՈՒՂԻԸՆԱՆՈՒԹԻՒՆ ասի։ Պետութիւն կամ իշխանութիւն սակաւաթիւ իշխանաց։ *Յաղագս միապետութեան ... սակաւապետութի, և բազմապետութի (չիք յերկինս)։ Փիլ. ծ. բան։

ՍԱԿԱՒԱՊԻՏ։ ա։ Ὀλιγοδεής. Qui paucis eget, paucis contentus, frugi. Որ սակաւ իւաց պէտս կամ կալիս ունի։ սակաւակեր։ ժուժկալ։ պահացող։ ոչ գոհահաճ էգէն։ *Որ սմանքն են և սակաւապէտք, իմաստնագոյնք են։ Փիլ. նկ. Ք։ *Փոքր ի չառէ զերաշտութիւն կոկորդացն զվագուցաչնէլ լեզուաքն զձուրն լակէին ... նշանակ է սոսկ մարդոյ սակաւապէտս առացուածոց. Եղիշ. զգ։ *Որ քնութիւն է սակաւապէտ. Երզն. ֆգ։

ՍԱԿԱՒԱՊԻՏՈՒԹԻՒՆ։ գ։ Ὀλιγαρχία, ὀλιγάρκεια, ὀλιγοδεία, εὐτέλεια. Animus paucis contentus, frugalitas. գրի և ՍԱԿԱՒԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ։ Սակաւութ չառատնանչն. չափաւորութիւն, պարկեշտութիւն կերակրոց և ըմպելեաց։ *Ցանկալիք անյագութիւն՝ սակաւասիրութիւն։ Ա՛յն՝ որ անկարօտն է, սակաւապիտութիւն իբրու աղքատիկ իմն և գրաչի լինի. փիլ։ *Սակաւապիտութիւն կերակրոց, կամ գինւոյ, կամ մարմնոյ։ Եղիշ։ Ը։ Ե հայր ինչ։ ՅճԽ։ Ը։ ծա։ Բբ։ պհ։ ա։ Յհ։ ին։ Աբեր։ Ք։ 8։ Նար։ Երգ։ *Սակաւապիտութիւն զգեցցի կօշիկ՝ զօրինաւոր և զպարկեշտ ամուսնութիւն. Տօնակ։

ՍԱԿԱՒԱՊՈՒՂ։ ա։ Որ սակաւ է պտուղ՝ բերք կամ ծնունդ։ *Սառայ՝ մի ծնող, նշանակ հոգւոյ՝ սակաւապտուղ և մեծախորհուրդ. Վրդն. ծն։

ՍԱԿԱՒԱՋԱՆ։ ա։ Որ սակաւ իցէ ջան և աշխատութիւն։ *Սակաւաջան նպաստաւորութեն իբրև ընծայաբեր լինել։ Աբեր։ ա։ 1։

ՍԱԿԱՒԱՎԱԽՃԱՆ։ ա։ Βραχυτελής. Brevem finem habens. Արագավախճան. վազանցոտ։ *Սակաւավախճան կեանս ունի. յհ. ծԷ։ 9։

ՍԱԿԱՒԸՆԱՐ։ ա։ Որ սակաւ ինչ տանի ինքեան։ փոքրաստար։ *Իւ էան ասէօղ. լզգ չէ ալմղ. *Անունդ սկար բազկօք մերովք ի սակաւատար սկսեզս մերոց մտաց. Երզն. Ֆ. խ։բան։

ՍԱԿԱՒԱՏԵՍԻԼ։ ա։ գ։ Դիտղն տեսլեամբ. և փոքրկուն երևեցելոյն։ (յին. երևոյթն, կամ երևեալն.) *Մի խաբեացէ ըզքեզ սակաւատեսիլն նորա (արեգական) որ երևի։ Վէշոր։ Ջ։

ՍԱԿԱՒԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ։ գ։ Տկար տեսուի։ կարճատեսուի։ *Ըստ իմում մտացս սակաւատեսութեէ. Սիսիան։

ՍԱԿԱՒԱՏՈՅԺ։ ա։ Որ սակաւ իցէ ատոյժ կամ տուգանք։ *Անցանելով խաղացութէն ընդ աչխարհն վասպուրական սակաւատոյժ վճասիւք. Աբեր։ Ք։ 6։

ԱՍԱԿԱՒԱՏՈՒՆ։ ա։ Որ սակաւ է տուն բնակութէ, կամ բանի գրելոյ։ *Տուն առատուն կարգեցի, ըստ իւրաքանչիւր կարգի յօրինեալ զսակաւատուն բովանդակութիւդ։ Նկ։ գծ։

ՍԱԿԱՒԱՏՈՒՏՆԵՄ. յու։ գի։ ն։ Ὀλιγόω. Ad pauca reduco, immuno. Տալ սակաւանալ. նուազեցուցանել, պակաս առնել։ *Ելօքնէլ, պակասեցնել ապաքինագ։ *Խընդրեաւ քեզ սմանս, և մի սակաւացուցանիցես։ Ք։ Ե։ 3։ *Արձնութէք զքուն սակաւացուցանել։ Սարկ։ ը։ *Ա՛յլ ոչ, վասն զի ասացի ձեզ՝ թէ մի յաճախիցէք, սակաւացուցանիցեք։ Եփր։ Ք։ իոր։

ՍԱԿԱՒԱՒՈՐ, ի, աց։ ա։ Ὀλιγοστός. Perpaucus, paucissimus. Ունօղ զսակաւութիւն թուոյ կամ չափոյ. սակաւ. սուղ. նուազ. և ցանցառ. և Զքաւոր. *Ելօսար, *Ել։ *Դուք սակաւաւոր էք քան զամենայն ազգս։ Սակաւաւորս և նեղեալս։ Տուն եփրեմայ սակաւաւոր։ Զի մի սակաւաւորս արասցես զմեզ. և այլն. Օրին. Է. 7։ Ք։ Ե։ 4։ Ծ։ 26։ Մի՛ւ. Ե։ 2։ Երեմ. Ծ. 24։ *Վիրք այրուձիով սակաւաւորք. փոքր։ *Սակաւաւոր և նուազագոյն է մնացն ուշք ընդունել զաճ ականան. Սեբեր. Ք։ *Սակաւաւոր (հանդիպել), որպէս ունելոյն վասնամենի ոչ աչխարէ. նկ։ բ։ *Ի փոխառուս գառնայր, և սակաւաւոր (այսինքն սակաւ արամբք) մնեալ ամրանայր ի քաղաքն. Ես։ իր։ ա։ *Դու ալքատիկ և սակաւաւորդ. Եփր։ ազ։ (կամ ըստ Մաթ. Հքաւորդ։)

ՍԱԿԱՒԱՒՈՐԱԳԻ. ն. Ἔπ' ἐλάττον. Raro. Սակաւ ուրեք. դուն ուրեք. *Հնայաւորին՝ է ինչ որ յոլովկի ասի, և է ինչ՝ որ սակաւաւորագի, և է ինչ ոչ հաւասարապես. Նկս։ բն։

ՍԱԿԱՒԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ։ գ։ Սակաւաւորն գոլ. սակաւութէք։ *Լուրսէ. ազէգ. *Իզսակաւաւորութէն և զնուազութէն նոցա յայտ առնէ. Ո՛ի։ Ես։ *Քաջալերեաց ասէ, և միկայեալ ուցիս իսակաւաւորուի քո։ Հբ։ *Աձեցուցանել զսակաւաւորուն հոգւոյ. Իգն։ *Աձեցուցանել զսակաւաւորուն հոգւոյ. Իգն։

ՍԱԿԱՒԵՐԱՄ։ ա։ Որոյ երամն է սակաւաւոր Թուով. *Կենդանիքն բազմահոդիք, և սակաւերամք. Ածր։

ՍԱԿԱՒԵՐԵՒԵԱՑ։ ա։ Որ սակաւ ուրեք երևի. *Իւ պեսոսաչ. *Սակաւերևեացդ նշանակ կայսոյ. Վէշոր։

ՍԱԿԱՒԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ։ } տ։ ՍԱԿԱՒ
ՍԱԿԱՒԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՒՆ։ } ԻՆԺԱՄԱՆԱԿ

ՆԱԿՈՒՆԱ։ Ὀλιγοχρόνιος. *Մարդ սակաւ և սակաւժամանակեայ (կամ էան). իմ. Ե։ 5։ *Ջսամենեսին սակաւժամանակեայն. Փիլ. էչ. ա։ 20։ *Որպէս և մեզ կկոս կրի սակաւժամանակեան (յին. ի սակաւ ժամանակի). Ո՛ի։ Ես։ *Տէրն մեր յետ սակաւժամանակեան սկզբան քաւոցութեան իւրոյ կոչեաց զերկոտասան առաքեալսն (յին. ոչ յետ բազմաց սկզբնաւորութենն). Ես։ պմ։ ա։ 10։ Տ։ և ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ, ում ուն։ Ժամանակիւ։

ՍԱԿԱՒԻԿ։ ա։ յոյմ։ } Ὀλίγος, ον, α. Paucus, paululum, in paucis, modicus, um. μικρός, όν, parvus, um. Կարճ սակաւ. դոյղն. գոյզն ինչ. իսն ի փոքր ինչ. փոքր մի։ *Ելի էլի մը. ալաճքի. պիրաչ։ *Սակաւիկ ինչ էր յառաջ քան զնա, և առեաց ի բազմութի. Ծն։ ը։ 29։ *Սակաւիկ ինչ իւրատեալք գոցեն զմեծ բարութի։ Ոչ գազարեայ և ոչ սակաւիկ ինչ յանդիս։ Ես սակաւիկ ինչ բարկացեալ էի ի վերայ նոցա. իմ. Ք. 5։ Հոռ. Է. 7։ Ջոր. ա։ 15։ *Մատուցեալ յառաջ սակաւիկ մի, կի սակաւիկ մի յառաջ. Մ՛ի։ իշ. 39։ Մրւ. ծ՛. 35։ *Սակաւիկ մի Թէ ի բաց Թողացու ցնէիր զմեքնեն աերութէդ։ Սակաւիկ մի երկայնմամբ լեր։ Ջի Թերևս սակաւիկ մի քաղցրացի յանհնարին դառնութէն։ Սակաւիկ մի հանգչէին. Եղիշ։

ՍԱԿԱՒԻԿ ՍԱԿԱՒԻԿ. տ։ Աև սակաւ սակաւ. *Էլի էլի։ *Ոտր ոտր։ *Ի պատերազմի ժողովին սակաւիկ սակաւիկ. Փիր. *Երի։

ՍԱԿԱՒԻԿ ՄԻ ԵՒ, կամ ԵՒՍ ԵՒ, կամ ՄԻՒՍ ԵՒՍ ԵՒ. Տ. ՓՈՔՐ ՄԻ ԵՒՍ՝ ԵՒ. Παρ' ὀλίγον, ἔτι μικρόν, μικροῦ καὶ ὀλίγου δεῖν. Pene, poene, parum vel minimum abest. *Էլ հաց որ. մալ հաց որ. ալ գալոչ էլ. Հէ՛ն Հա՛ սա՛յ էլ. որ և ասի՛ ՍԱԿԱՒ ՆՈՒԱԶ ԵՒ. *Սակաւիկ մի և գայթագղեալ Հէն գըհայք։ Սակաւիկ մնաս ևս և եղեալ էի ի մէջ ամենայն չարեաց։ Սակաւիկ մնաս ևս մոռալ էր ուրուքն։ Սակաւիկ մնաս ևս և քարկոծ առնիցեն զնս. Սղ. Հ՛է. 2։ Աթան. Ե. 14։ Ծն. իշ. 10։ Եւ. ծ՛է. Հ։ *Սակաւ ինչ նուազ և սարսափմամբ ընանիմ. Աբեր։ *Խրիթ։

ՍԱԿԱՒԻՉԽԱՆԱԿԱՆ։ ա։ Ὀλιγαρχικός. Ad paucorum dominatum pertinens. Սեալական սակաւապետութէ. *Սոքա են սակաւիչխանականք (իբր գոլք և աւազակք). Փիլ. ծ. բան։

ՍԱԿԱՒՈՒԹԻՒՆ։ գ։ Ὀλιγότης. Paucitas, parvitas. Սակաւն գոլ. նուազութէն. սակաւաւորութէն. *Ելոսէ. ազէգ. *Նուազ գեալ սակաւութէ՛ի կենդանոցս յօրանոյ։ Հայկին յիւրեանց սակաւութէն։ Հայկեան և յիւրեանց սակաւութէն։ Նախանգիտալ համարդ սակաւութէ. Պիտ։ Եղիշ. Ք։ *Նուազ։ իմ։

ՍԱԿԱՒՕՒՆԱԿ, ի, ացս։ ա։ Ունօղ զսակաւ ինչ. *Բազմահնաւաքին ոչինչ առաւել ի ժամանակին, և սակաւունակին ոչինչ պակասէ. Վրդն. Եւ։

ՍԱԿԱՒՈՒՔ. } Տե՛ս ի բառն ՍԱ-
ՍԱԿԱՒ ՍԱԿԱՒ. } ԿԱՒ։

ՍԱԿԱՒՕՐԵԱՅ։ ա։ Ὀλιγήμερος. Qui vel quod est paucorum dierum. Որ՛ օրն է սակաւ. կամ սակաւ են աւուրքն. սակաւաժամանակեայ. *Իւ օրոսան. ալ ի՛ուէսս. *Օր երկայնօրեայք լինիցին յերկրին բարութէնն, որպէս ի դրախտին սակաւօրեայք։ Բազմօրեայք լինիլք յանմահութէն, որ ի դրախտին սակաւօրեայք. Յհ. իմ. Եւ։ Աբեր։ *Սակաւօրեայ ես. Վրդն. ալ։ *Սակաւօրեայ և կարճակեաց, և նուազ ուրախութէք է ազգ մարդկան. Վէշոր։ Է։ *Սակաւօրեայ Թիւ քառակին։ Սակաւօրեայ ժամանակաւ. Մագ. ոգ։ Շ. ընդհան։

ՍԱԿԵԱԼ. ն։ ի։ Սակ արկեալ. պատմանեալ. ժամագրեալ. սահմանեալ. չափեալ. որոշեալ, կարգեալ. *Իսկ երանելւոյն զևր վս գաւազանութէնն պատմեն՝ արարեալ, սակեալ, և վճռեալ. Կոչիան։ *Սակեալ վճարմունք հարկաց։ Ջսակեալ հարկ Թագաւորաց վճարել։ Պատասա առ ի սակեալն վճարել պէտս։ Ի սակեալ պաշտամանէն. Պիտ։

ՍԱԿԵՐ. ելք, բայ, բօք. գ։ Որպէս Հյ. Սակք, պատմութք, սահմանք, վճիռք, հրովարտակ կամ առաւելագրութէն ազգուն. և կի մնաս անդ որպէս լս. ասէր. յոյմ Սակր. Sacer, cra, crum. իբր Սրբազան կամ ապքանչի վճիռ և առաւելագրութէն. Խոստի հ՛էսմայէն. *Ասեալ զանընդդիմակաց Տէրմանն հանգերձ սակրօք կայսերապէս նշանակիս. ըվ։ Պատասխանի Տէրոյ Տանգերձ սակրօք կայսեր յանգիման լինէին։ Ես նուա ասեալ սակրս կայսերական նշանօք՝ վասն Թագր վաղվաղակի գնալմանն կատարել. Կոչիան։

ՍԱԿՄԵԱԼ. (հի՛ Սակաւալ.) Խանգիալ. կիմասալ. (գործ որպէս ոմկ. ակոսիկ.) *Ամենեքեան առհասարակ պարկին՝ լուծեալք և սակմեալք գիսնեսնեսական պարմանէ. Ճ։ Ն։

ՍԱԿՈՒՂԱՋՈՒՐ. գ։ Բառ անչարս որպէս Հիւթ բանչարս և արմատաց. *Կիր զսակուղաջուրն, և չէն ինչ պէտք քեզ և միել ինչ. վրթ ին։ յ։ Տ. և ԿԱՍՈՒՂԱՋՈՒՐ։

ՍԱԿՈՒՐ, կրի, բաս, կուրք, կրաց. կրօք. ֆ. որ և ՍԱԿՐ. լծ. լտ. Securis. Պէլեխυς. Տաւոր, և վաղակաւոր. դեղեր, իւի էնգւնիպալնա՝ ֆալա. * Լէգէոն սպարակիր հետեւեանն՝ վահան ի ձեռն, սակուր զգեստ։ Յան. կարծօրէն կից ի վեր առեալ զսակուրն՝ զարկանէին Թագաւորին սպապ. մին կշռո զուլն հարկանէր սակրաւն, և միւսն ևս սակրաւորն զալ Թալ ձեռինն. Բ.ոգ. Ե. 32։

ՍԱԿՈՒ, կռի կամ կեռ. կռուք կամ կռունք. գ. Κόραξ. Corvus. Ագռաւ, կամ ազգ ինչ ագռաւու. որոյ քիմն է նմանող հաւալան՝ իբր սակր կամ տապար հատու. * Գազանք գոչեցեն ի նկուղս նորա, և սակուռք (այլ ձ. ագռաւք) ի գրունս նորա. Ս.ոֆան. Ե.14. (ուր ակիւլաս դնէ պելեχάνος, fulica. այն է Թռչուն ծովային. իսկ պելեχάν, pelecanus, է հաւալուան։ Ցն. ձայնն սուդաբանի սակրաւոր, կամ որոյ կռուցն է սակրանման. վասն որոյ ի դէպ դնի ի մէզ Սակռուք։) * Սակռ և հոգւոյ խոստովան եղեն, եթէ որացաք մկունս և գորտունս, և կերաք. Մ.ոսէ. ՃԽ.

ՍԱԿՍ. Ի ՍԱԿՍ. Նխ. Χάριν, διά, δί. Propter, ob, de. Ցաղագս. վասն. (որպէս Թէ սակով, պայմանաւ, ի պատճառս.) * Ի յինն սակս քանի։ Քակէլոյ սակս։ Ո՛չ դաւելոյ սակս, այլ պատմելոյ աղագաւ։ Սակս որոյ։ Սակս (այնորիկ) զի իմ է, գոհանամ. Նխ. ա. Ղ։ Վ.ք՛ հղ. Ե։ Խոր. Գ. 57։ * Ի ձեր սակս սիոն պօրագիր լեցի. Մ՚ի՛ս. Գ. 12։ * Յոլովագոյն գործառնութեի գործէ քան զոյն՝ յորոյ ի սակս ասացեալ է. Պլաթ. փիւ։ * Յաւանգի սակս տուաւ. Փիւ. յ՚Ե։ * Ոչ ի մեզան սակս ընդ բնութեն այսոքիկ չարաքաղեալ եղեն. Խոսրովիկ։

Ասի և ՑՈ՞Ր ՍԱԿՍ. ա. յհ. Գ. 12. կամ ՍԱԿՍ ԻՆՐ. Նահաց. այսինքն Ցո՞ր սակաւակաս ո՞ր։ Եւ՝ ՑՍԱՑՍ ՍԱԿՍ. Ե. Ղ. Ֆ. 13։ ա. յհ. Գ. 5. կա՛ ՍԱԿՍ ԱՑՍ. Մ՚ագ. ԺԵ. այսինքն Վասն այնորիկ (այնու սակով). վասն այսորիկ։ ՍԱԿՍ ԶՒ. ը. Վասն զի. քանզի. * Ոչ-կաբեր քակտել... սակս զի բնակեալ էր անդ խաչն տէրունական. Կաղանդ. Տ. և ՍԱԿՍ։

ՍԱԿՐ, կեր, կերբ, կամ կրով կերբ, կերբաց կամ կրաց. կերբք կամ կրօք. գ. Որպէս լտ. Sacer, sacrum. Նոյն ընդ Սակեր. այսինքն սրբազանեալ վճիռ կամ գիր արքայադրշմ. Խոդէի հիւսոյոն. * Թագաւոր ոք ապատորեալ զանձն ի քարտիսի. որ իսալացաց բարեառումն սակր ասի։ Յորժամ ոք զԹագաւորական սակր ապականեալ որպէս զքան Թագաւորին՝ ի մահ ածի. Ճ. Գ։

ՍԱԿՐԱԿԱՊԵՏ. Ընձեղոյիր կամ խմբ Սատրապապետ, այսինքն նախատրապետ. * Կազմեցին պատրաստեցին զօրագլխացն սակրակապետօք զվարդան մամիկոնեան՝ եղբայր զօրավարին հայոց վասակայ. Մ՚եղ. Եղիշ։

ՍԱԿՐԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որպէս լտ. Securi armatus. Ընձով և վարող զսակր. տապարաւոր. պալթաբ, պալթաճը, ֆալաբ. * Վաղրաւորք, սակրաւորք, արձնաւորք։ Սակրաւոր զօրքն ի Թիկանց կուսէ նորա կարգեալք. Բ.ոգ. Գ. 15։ Ն Ե. 32։ * Մեկնաքաղէնս, և սակրաւորս։ Վաթցաւորք, և սակրաւորք. Աբծր. Ֆ. 2. կ։

ՍԱՀ. գ. Մարթի նշանակել ի՛բր ռմկ. չախ, չահ. այսինքն Շառաւիղ, ընձիւղ. Տ. Ղաբէլեան։

Եւ նմանութ գոգկես՝ վարի ոտ գունդ. փալանգ. յն. Φάλαγξ. Phalanx. Ի Թէ ճաշաչուելեն փողն գօչիցէ, մանկիկքն բազում խրախանօք ի պատերազմ. փլոզանիքն զայր զսահ Թշնամեդն. Ոսկ. Եբր. Է։

ՍԱՀԱՆԱԲԱՑ. ա. Եղէալն բացմամբ սահանաց երկնից. տեղատարափ. ողողիչ. * Սահանաբաց անձրևովք (կամ անձրևովն) ընկղեցեր։ Սահանաբաց հեղեղաւն հեղձան. ՃԼ։ Սկ՚ա. ազ։

ՍԱՀԱՆԱԽԱՂԱՑ. ա. Խոլացեալ որպէս զուխս և զսահանս ջուրց. * Պատատեալ միմեանց սահանախաղաց գլոգմամբ. Աբծր. Գ. 4։

ՍԱՀԱՆԱԿԱՆ, ի, այ. ա. Սահական իբրև զհեղեղատ անուանական. * Եւ պէս վազ անցաւ. * Թողեալ զայրեալն եկեղեցոյ՝ կամեցայք ի սահնական ջուց ղփափագ ծարաւոյ յագեցուցանել. Խոր. Գ. 57։

ՍԱՀԱՆԱԿԱՐԿԱՂ. ա. Կարկաջող իբրև զսահան. կարկաջահոս. * Եւ պէս ետան հանուզ. * Առու մի սահանակարկաջ. ի գըլխոյ լերինն իջանէն գեաղ սահանակարկաջք. Աբծր. Գ. 12։ Ե. 6։

ՍԱՀԱՆԱՀՈՍ. ա. Հոսեալ իբրև զսահան կամ սահելմամբ. * Ի սահանահոս աչեաց ջուրցն սաստկութե. Պիպա։

ՍԱՀԱՆԱՍՈՑՔ. ա. Սուզանող սահանոք, հեղեղատ. * Ընդ ի սահանասոյզ հեղձմանէ. Ցհ. յՀ. Եիէզ։

ՍԱՀԱՆԱՍՈՐ. ա. Սորեալ իբրև զսահանս. սահանահոսեալ. * Սահանասոր սաբառիւք սաբառնացեալ ալանային անբաւս. Թիք բիւրաւորացն հրանիւթիկ. Ածան. Եիէզ։

ՍԱՀԱՆՔ, նաց. գ. Καταράκτης, καταρράκτης. Cataracta. ὁρμή, impetus. ἐπίχυσις, effusio. և vectis, obex, porta. Սահեցումն ջուրց ի բարձանց. հոսանք՝ վտանք՝ յորդութիւնք. քալավաղք. կարկաջահոսանք. դրունք և պատուհանք՝ ղորս փակեն և բանան յարդելոլ և ի Թոլոլ զհոսանս ջրոց. սս՚ սէլ ագմաբ, պէնթ Ե.ուշաբ՝ ագմաբ, պէնթ, ասալբ ֆէֆէնիի, ասմա գաֆա, գաֆքս. * Սահանք երկնից բացան, կամ խցան. Եթէ սահանս յերկինս արասցէ աէր. Խորք խորոց կարդացին ի ձայն սահանաց քոց. Որպէս սահանք ջուց, նոյնպէս սիրա Թագաւորի ի ձեռս ՚ա. Ծն. Է. 11։ Ը. 2։ Ր. Ի.գ. Է. 17։ Սղ. Խա. 8։ Ա.ոսի. Ի՚ս. 1։ * Ուս ա՛ր անձրևացն ի վայր սահանք. Զերևեկ ս տարափեր (կամ տարուբեր) անդադար սահանացն (ալէտց ծովու). Ա.ոս. Է. Ա.գաբ։ * Ծով զիւոս անդադար գուժմամբ ձայնի սահանացն խառնիգեցուցանէ։ Սահանք տրամիւ Թէ, աչխարհածնուի խռովուԹիք. Պիպ։ * Ըղսահանս փառաց ոչ որապար։ Ոչ սահանք լեզուի, այլ զդաստու ի մտաց (օգտե). Խոհ։

ՍԱՀԱՊԵՏ. գ. Որպէս Շահապետ, և կի նահապետ. * Ազատ մարդիկ, և սահապետք (այլ ձ. նահապետք) արլամայ. Կանոն։

ՍԱՀԱՐԿԵԱԼ. Սահեալ ի վայր. * Թողացան յԱծամէտ սահմանադաստուէին սահարկեալ տիրականն երկրահոլով պարսպալմամբ. Ճ. Բ։

ՍԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սահեցումն. ուսուի՛ ի ՑԵՑ ՍԱՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ՝ իբր Յեւս կոյս սահիլն, կամ տմարդութի. * ՉՀանաս չողուելին պերզի, և ի յետ սահաւորուելի բռնագատեաց զնս. Փարպ։

ՍԱՀԵՄ, եցի. ն. լ. Տե՛ս ՍԱՀԵՑՈՒՑԱ, ՆԵՄ, և ՍԱՀԻՄ. * Զմադիամ երասքն սահէին (ծփանօք մտաց՝կամ սրտաբեկութե). Ճ. Գ։ * Ամենայն ինչ ընձեացեալ սրանայ, և իբրև զջուր սահէ անցանէ. Ոսի. Ա.փխ.ձէ։

ՍԱՀԵՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Περιφορά. Jactantia, են. Սահիլն. անցք իբր քերելով սողելով. յածուելն. պատապղուելն. յոդք. ծուփք. տարաբերուելն. ԹարԹափուելն. * Ընդ անհաման գեանաքարշուելե սողոյդ սահեցմանէ։ Որ զորովային օձին սահեցման հոլոյ մտանեցէք։ Անտնաբար սահեցմամբ ըստ հոլոյն գլխման ընդ երկիր մածաք. Նոր. ԼԲ. ԼԶ. ՃԼ։ * Ի սահեցմանէ իրոյ կենցաղոյս։ Երկրաւոր սահեցման. Լ՚ՃԸ. ՀՄԲ։ * Յորժամ իսաղալոլե ունիմք ի ներբս յարտաւքին սահեցմանց. Ա.ոս. Է։ * Խոլացայեալք յսահեցմանց աչխարհական սահեցմանց. Ա.ոս։

ՍԱՀԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ սահիլ. վայրաբերել. տարաբերել. տատանել. * Զուր սահոլ է և ցրտին, նոյնպէս և այծ սահոլ է, որ սահեցուցանէ ի մեղս Մ՚ենծն։ * Սահեցուցեր զիւոլեդ յևս խոնարհագոյն և յանշտնէ տարեբան. Շ. ա. յՀ։ * Զբարտուեղի սահեցուցանէ (կամ ծփեցուցանէ. յն. տարաբերէ) զիմաստուն. Ժ.ղ. Է. 8։

ՍԱՀԻՄ. եցայ. յ. Διέρχομαι, διαπορεύομαι, περιφέρομαι, σαλεύομαι. Transeo, dimoveor, agitor. ῥέω, fluo. ἐκρέω, effluo. Վրերել անցանել. յածիլ. Թափանիլ շարժլիլ. տարուբերիլ. տատանիլ. յուզիլ. ծըփիլ. հոսիլ. յորդիլ. Լալէ անդնէ. Եէրէխ՚ֆ՝ Էզէլամագ՝ Եէնէֆ, աալանմագ, ագմագ. * Իբրև զնաւ սահեալ ի վերայ ջուրց կուտակելոյ։ Սահեալ ի ներքոյ երկնից։ Սահեցին փափուկսցին. Ի՚. Է. 10։ Ցոբ. Բ. 2։ Սղ. ՃԸ. 9։ * Իսկ իմ անցեալ սահեալ ի վերայ յուզակ ալէացն։ Նաւեալք՝ ի վերայ խորոյն սահէցան. Ագաբ։ * Եւ զեղբայրն՝ Թէև սուղ ինչ յանցանիցէ, սահի ջրոյն, և յամենեցունց լսելիս արհանէ. Մանդ։ * Որք յարևմտեան կողմանիսդ սահելք նշդեհնուԹիք. Շ. ընդհանր։ * Զահանաւելով ըզծիւոյականան, այլ զսահելիս և զանյատոս. Բր. Տէ։ * Վայրապար Թողուք սահել ի մտաց. Ոսկ. Ի. ա. 5։ * Ո՞չ յամենայն կողմանց սահէին զքէ բարիքն։ Յամենայն կողմանց զձգնողքն սահին քրտունքն։ Ակբևրք Թարախոց՝ որք սահէին ի վիրաց ան. Խոհ։

ՍԱՀՄԱՆ, ի. ած. գ. Ὅρος, ὅριος, ὅρια. Terminus, limus, finis, modus. ὁρισμός, determinatio. որ և պ. սման. Որոշեալ եղք վայրայ և դաւառաց. Մէկն ծագուց. կոլմն։ կողմանք. Ծագ տեսուԹե. չափ և նպատակ իրաց. ԺամադրուԹիւն. ուխտադրուԹիւն. կանոնադրուԹիւն. կարգ. օրէնք. սքեա, սինա, (ի յն. սինաա, որ է սահմանակից.) հապա. սերհաբա, հոաբաբ, նհայէլ. և ասասամ, ԲՒօրէ, փանո. * Սահմանք քանանացւոց ի սիդոնէ մինչև ի գաղ ի գեբրայա։ Շուրջ յամենայն սահմանս նորա։ Մինչև ցծովն վերջին ի մոկին արևմ. ձեղ լնցին սահմանքն։ Սահման եդիր, և ոչ անցանեն։ Ո եդ զսահմանս քո ի խաղաղուԹիւն։ * Սահմանք քոյոց ասէ՝ զէնն իւրեանց, որքան հասանէ, այնքան ունի. Խոր. Ա. 7։ * Անցանել զսահմանսն յանդգնեցաւ. Ի. ոխ։ * Օի Թէ այլոց բարեդործուԹեց չափ կայ և սահման, ապա աղօԹից ոչ եդաս սահման, այլ միշտ աղօԹել. Խոր։ * Ոչ սահմանաւ միով ժամանակի ասէ զբանն, կամ սակաւ արդարոց։ Չերկրորդս սահմանաւ ասացի. Սոփ. Ա. գ. Ի. Ն Ա. յհ. Ի։ * Տէր մեր սահման էր արդարուԹե օրինացն. Երկնքի։ * Ա՛յս է սահման օրինացն, գաւոել ընտրել և որոչել զլսան ի վատԹարէն, զարդարն յանիրաւէն, և զԹոն ի սղծոյն. Գէ. Ես։ * Երդնուցու երդումն սահմանաւ։ Զսահմանս նոցա՝ զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ.

Թ.-ոյ Ն 3=15։ *Գիւղ և այլն քարտէզ՝ ի կրօնաւորաց սահմանն. Շ. ընդհանր։

ՍԱՀՄԱՆ, ըստ վիճաբանի. *Օրոց, ὁρισμός. Definitio. Բան բովանդակիչ բնութիւն իրին. վասն որոյ և անուանն կոչի համառօտ սահման։ Ցիս զսկզբոյն իսկ զմասնաւանն Դաւթի անյաղթի յայտագս Սահմանաց։

ՍԱՀՄԱՆ. տրամբս Նիզ տրամաբանական. բառ. *Օրոց. Terminus. * Սահմանել զսահման՝ ասելով, եթէ սահման կոչեմ, յոր վերլուծանի նախագասութիւն՝ ի առարկուել և ի ներհակայն։ Այլ. վերլծ. տիպ։ *Սահման է, առ. որս լուծանի յառաջագրութիւն. Դամասկ։

ՍԱՀՄԱՆ. Լόγος. Ratio. Բան, ոտ բանական պատճառ. * Առ սահմանն անհաչն ամբարիշտ։ Ոչ յանարուեստութիւն արհեստի սահման։ Ոչ արարածականք չարին սահմանք և զօրութիւնք են, այլ անզօրութիւն. Դիոն. Ճնոյ։ *Ոչ միայ պաշնչելի, որոյ սահմանն Ճանաչէ։ Եթէ եղելոյն ծանօթ է սահմանն, ոչ ևս ինչ, և ոչ եղեալն աքանչելի. Գրգ. ՟։ *Ընկզելով՝ ի ներս, այսինքն Թոյլ տալով սահմանին, և ոչ կալլով զնա՝ չարանայ. Մ.-ոս. ՝ի դիտ։

ՍԱՀՄԱՆԱԲԱՐ. ſ. Սահմանօրէն. իբրեւ սահմանաւ. որպէսզաբար. *Հարիաւոր է, զի սահմանաբար գիտասցեն Ոմիր այս գլուխս, և կամ ոյր մեռա, ոչ եղիցի գիտեալ սահմանօրէն։ Աբէտ. առին։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ, գլխոյ կամ խո. գ. Μεσόριον. Confinium. Գլուխ երկուց սահմանաց տեղեացն. օինօս, «երկոփ, սահոփ։ *Ի սահմանագլուխ գաւառին Հաղբայ. Ոսկիփոր։

ՍԱՀՄԱՆԱԳՈՁ. ա. Որ գոչէ յիշր իւր, կամ՝ ի ծագն, որպէս ծով ծագաց՝ ի ծագս։ *Ծով համաստատած սարաւերուածն նոյա գարանաց սահմանագոչ. Թէոդոր. կոս։

ՍԱՀՄԱՆԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. * Թուղաթեան յՅոճսմէս սահմանագաւառէն. ՃԼ. Բ։

ՍԱՀՄԱՆԱԴԻՐ, գրի, բաց. ած. Դնօղ զսահման. օրինագիր. կարգագիր. *Սքին ներս սէս սահմանագիրն և կարգաւորիչ քո բանիւզարդութեանգ. ՃԼ. Ը։

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ὁροτίζω, Determino, constituo. Սահման դնել. որոշել. կարգաւորել. կարգել. օրինագրել. սահմանել. նոյն եմք։ *Զսահմանայն ինչ ՃԼ ծագին արգաւորելի կարգէ և սահմանագրէ։ Հանճարեղական հրամանն սահմանագրէ. Դիոն. ՃՀոյ. ն Իզև։ *Սահմանագրեցին զօրն զայն սահ ըստ սահ գիւղատակ սոյա՝ ի ասնաբնակութեան. Ճ. Դ։ *Զոր ներքնաչարեալքգ սահմանագրէն գահաւանութիւնք. նոր. ՟։ *Եկեալ հաստատէին՝ ի սահմանագրեալ կէտս պայմանի մերոյ ՃԼ. Ա։

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὁροθεσία, ὁροθεσία. Determinatio, constitutio, statutum, dispositio. կարգաւորութիւն. որոշումն սահմանաց. և ցնորութիւն վերին. օրինագրութիւն. վճիռ. *Կարգեալ ժամանակս, և սահմանագրաւ բնակուն նոցա. Գծ. ՃԷ. 26։ *Ընդ ոչ կամիւք ընդ մեզ վասն սահմանադրութեանն. Ոսի. ՀԷ. 10։ Բաժանեալ զանչաւորս սահմանագրութեամբ՝ փոսս գործելով։ Զգաստի աչքատեսիս վայր սահմանագրութեան բաժանէ՝ ի միմեանց գքաղաքաց և զգիւղից։ Սահմանագրութեան անգաստանաց. խոր. Է. 7ԿԻ։ Շ. Նթ։ Մ.-ոս. գր։ *Կանոնական սահմանագրութիւ հաստատեալոց զաղաքմանութեան. խոր. Գ. 20։ *Գաղկեգանական սահմանագրեալ. Լ.-ոս. ՟։

ՍԱՀՄԱՆԱՆ. ա. Սահմանեալ. ընդ սահմանաւ փակեալ. *Արգ գինէ. երկոքեան գոն ՃՀ, և յերկինս է սահմանած՝ քայց համաչիսմ, եթէ ոչ ոք այնչափ մոլեգնի զայս ասել Ո.-ի. ՀԱ. ՃԱ. 14։

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱԼ, ի, աց. գ. ա. Կուսակալ, կոչնակալ սահմանաց. սահմանապահ. *Որ բգնչինն կոչէին. առաջինն սահմանակալն՝ ի նորչէրական կոչմանէն. երկրորդ սահմանակալն յաստորեւսանեաց կոչմանէն. Ագաթ։ *Սահմանակալք իմ, և սահմանապահք. Թղթ. գաղ։

Եւ որ ինչ կայցէ՝ ի սահմանագլուխն. *Բնակել՝ ի գաւառս հաշտանիցն, և՝ ի ձորն նոյն սահմանակալ. խոր. Ք. 7։

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ὁρικός. Definitivus. Սահմանիչ. որոշիչ. որոշողական. վճռական. *Եղելի անունն սահմանական. Չի թէ սահմանական գոլ ախորժեացին զանունն անուն։ Ոչ ուրեմն է սահմանական՝ անուն ղուռն. կիւրղ. Գիւ։ *Սահմանական բանիւ համարի զմարդն քոր գոլ. խոսրվիւ։ *Սահմանականն նախադասի սպասուցականին. վասն դի սկիզբն ապացուցուածն՝ սահման է. Աիս. պրք։

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ. ի բաց որոշողական. արգիսի է բանագրանքն. Ἀφοριστικός. Exterminans, excommunicans. *Զաւետաարանականն իշխանութեանն՝ ի գործ առեալ, և բանիւ սահմանականաւ կապեալ զիշխանն. Ցհ. իԲ։

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ. Ὁριζόμενος. Terminatus, finem habens. որպէս Սահմանաւորս. հոնաւոր. չափաւոր, ժամանակեայ. վերջանալի. *Չի թէ ժանրքանքն եղջական, սպաս և կեանքն սահմանական. Եփր. տիւն։

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ. Ὁριστικός, χή, χόν. Finitivus, indicativus. Ըստ քերականաց է այն եղանակ կամ խոնարհութիւն բայի, որով նշանակի գլխաւոր որոշութիւն հանդամանաց սահմանակին. *Խոնարհութիւնք են հինգ. Սահմանական, հնարկոյն, հրամայական, ըղձական, աստրագատական։ Սահմանական ներգործական բայից. կոփեմ, կոփես, կոփէ. կուիեմ. կուիես. կուիէ. կուիեմք եմ. Թր. ԹԷր։ *Սահմանական է, յորժամ ասեմք. կուիեմ. գործեմ. իբր սահմանաւ եղոյց չի դէպ ժամանակին և գործին. Երզ. ԹԷր։

ՍԱՀՄԱՆԱԿԻՑ. կցի, ցայց. ա. Ὁμορῶν, ὅμορος, σύνορος. Confinis, finitimus. Որ կից է ընդ այլում սահմանաւ երկրի. գրացի ըստ գաւառի. մերձաւոր. սիմօոփոչ. *Սահմանակիցք նոցին։ Զսահմանակիցս նորա։ Ընդ որդիսն եգիպատացոց սահմանակիցս քո. ՃԻ. ծԷ. 42։ Երեմ. ծ. 40։ Եզեկ. ծՂ. 26։ *Զսահմանայն սահմանակիցս ապատամբս հնազանդեցին։ Անդք սահմանակցաց։ Աւրկ ած վահ իւր՝ ի վերայ սահմանակցացն՝ սիկիմացոց. և ոչ երկին՝ ի վերայ յակովբայ. Եսա. ԻԷ. Բռուղ. Է. 12։ Դէ. ես։ *Եկեղն յերկիրն քուշացւոց սահմանակցացն պարսից. Պխ.վէր։

ՍԱՀՄԱՆԱԿՈՂՄՆ. ա. գ. որպէս նոյն ընդ վերնոյն. *Սահմանակողմն եղբարց իւրոց. Մ.-ծէ. ծ։

ՍԱՀՄԱՆԱՀԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Որոշումն և չափումն սահմանաւ. որոշեալ չափ. *Զսահմանաչափութիւն բանի լծորգուիլ չկնէին առաջ. Քէր. ԻԷր։

ՍԱՀՄԱՆԱՊԱՀ, ի, աց. ա. գ. Իշխան հանգերձ զօրաք՝ պահապան և վերակացու սահմանաց. սահմանակալ. կուսակալ. բգնչին. և բանակի նորա։ *Հաւատարիմ սահմանապահք իմ. Թղթ. գաղ։ *Սահմանապահն յաստրպատական աշխարհին։ Սահմանապահս կացուցանէր։ Սահմանապահքն Թագաւորին. Բռուղ. ՃԻ. 20։ ՃԲ. 2. 22։ *Զօրագլուխք սահմանապահք. Մ.-ոս. երեց։

ՍԱՀՄԱՆԱՓՈԽ Լ ՆԻՆԻ։ Փոխիչ՝ ի սահմանի անաւթ. *Սպասեալ ա կնունեին ապատրածք աթարչին՝ սահմանափոխս լինել. Վրդն. ծն։

ՍԱՀՄԱՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. փոփոխումն սահմանաց և կարգաց. *Զայս սահմանափոխուեա նախ քանանացիքն անցին զանիծիքն. Եղէց. յես։ * Ժառանգեցին ըզկրկնակի ՚ղոլքն նոյի. զծիծաղելոյն և զսահմանափոխուեն. Մ.-ոս։

ՍԱՀՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Ὁρίζω (լծ. ընդ որոշել). ծիորիշ. Termino, determino, praescribo, statuo, constituo, decerno. μετρῶ, metior. որ և ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԵԼ. Որոշել. բացորոշել. դնել՝ ի մեղ. կարգել. կարգաւորել. սահմանափակել ընդ սահմանաւ իւրք. չափել. *Սահմանիցէ՝ ընդ սահմանաւ իւրոյ։ Աստիանն սահմանեալ զնոսա՝ ի ժամանակ սահմանեալ պատրաստեցաւս. Որ նախատեաց ղերկիր. որ սահմանեաց զնա։ Որպէս մարգոյ ըստ սահմանելոյն երթայ. և այլն։ *Եթէ ածու փորք, և թռուով յոյժ ընդ փորու սահմանեալ՝ Մի՛ ինև, այլ քև սահմանեացի ընդարձակութիւն ձեռն քո։ Որ զարտասահման սահմանեաց ծնունդ։ Արծաւախրուեն ոչ եթէ՝ ի բիւր տապանդ սակաւ սահմանի։ Բազում ինչ խորհիմ յանձային, այլ սահմանեմ զանձն իմ, զի մի պարծելով կորնչիցիմ. խոր. ՟. 1։ Սոփ. ազ։ Շար։ Վրթ կդ. Է։

ՍԱՀՄԱՆԵԼ. ի սահման անգր՝ յիշր կամ ի վախճան հասուցանել. կր. վախճանիլ. *Ի կատարումն ածեալ սահմանեցաք զանս՝ ի հայր և ՚ի յորդի և ՚ի հոգին սքՒԹն. Վրկաբ։ իսկ յասելն Շար։ * Մահուամբ սահմանեալ գնի՝ ի նոր գերեզմանիդ. բերի՝ ի կրկին նշ. որպէս վախճանեալ, կամ ամփոփեալ։

ՍԱՀՄԱՆԵԼ, ըստ փիլիսոփայից. Ὁρίζω. Definio. Զիսկուն և զնուն իրաց էական բառիւք ամփոփելով բացայայել. Եկեղցոյք և սահմանեցոյց վեմասուսիրոյ. Եւ սահմանել անկնար է, եթէ ոչ նախ առաջին ոստահմիկ, եթէ վճիռ է սահման, վճիռ է յոռութեամբ, և վճիռ առաջնոյն սահմանի։ Ա նուն սահմանել զնուն ենթակայիւր. Սահմ. Բ. և այլն։

ՑՈՒՑԱՔԱՓՈՑ ԿՈՉՑՈՒՔ ՍԱՀՄԱՆԵԼ. Տ. ՆՈՒՄՈՒՑ ՍԱՀՄԱՆԵԼ. և ՀՐՈՒՆԴՐԵԼ ՑՈՒՑԱՔԱՓՈՑ. Προορίζω. Praedetermino, praedestino. Գծ. Բ. 28։ Հռ. ՟. 4։ Եփես. ՟. 5։ ՟. Ի. Բ. 7։

ՍԱՀՄԱՆԻՉ, նչի, չաց. ա. Որ սահմանէ իւրք օրինակաւ. ևս և Հրաշխանագիչ. *Սահմանիչ է (գիրքն Հերմէայ) որ միանգամայն նեն յաչակերտութեի. Ե.-ս. պմ. Գ. 5։

ՍԱՀՄԱՆՈՐԴ, ի, ոց. Տ. ՍԱՀՄԱՆԱՑ. *Սպասուիք սահմանորդք են եմՀեռոպացւոց։ ԵմՀեռապացիք, և նոցին սահմանորդք սաբացիքն. Ո.-ի. Ես։

ՍԱՀՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սահմանեալն. սահման. *Ծովային ծովու անձուկ փոյլեալ՝ անհիւթ հրոյ հոսմամբ սիրոյ սահմանութեան. Շ. փաչ։

ՍԱՀՄԱՆՕՐԻՆ. Տ. ՍԱՀՄԱՆԱՒՈՐ. *Բնաւորեալն ՚ի նմա բարկութիւն՝ բնաւ և սկի երկրորդ անգամ սահմանօրէն. Թղթ. հազաբ. ա՝ գր. փչ։

ՍԱՀՄԻ. գ. Երրորդ սիսան հայոց. որ քսան աշխարհ տումարի վերածի՝ ի հոկտեմբեր և ՚ի նոյեմբեր։ Տ-ոմբ։ Յաբսամա. Են։ *Սահմի, զի գնայ հարաւային, և գայ հիւսիսային (հոգմ). և գալեմեալ իմասուսիք ասլք սահմանեն գասունն իբրանց առ՝ ի գալ ձմերայնոյն։ Վ անակ. փաբէնք։

ՍԱՀՈՒԿ. ա. Բառ ումկ. իբր Լարծուա. (զի և սահնլի ասկիօրէն և՚ի նշանակ.

լորձիլ, գայթել. սայթաքել.) ՝ի սահուկ առեալ՝ ընկեալ զան. ի գիր. առաւել:

ՍԱՀՈՒՆ. ա. Դիւրասահ. վայրկենակի. Թափառական. շարժուն. հոսանուտափոխական. անհաստատ. փեփելին. "Նախանձ զերբասս սրտի հալածական քաղաքէ ՚ի քաղաք, սահունս, օտարացեալս, յամեալս. Մծբ. ձէ: "Նմանող անդնդոց, և ալեկոծութ սահուն եղեալ. Պիտ:

ՍԱՂԱՄԱՆԴՐ, կամ ՍԱԼԱՄԱՆԴՐ, ի, ացս. և ՍԱՂԱՄԱՆԴՐԱՑ. ի, ից. ի. Ն. յն և լտ. Σαλαμάνδρα. Salamandra. Ք. ՚ԵՀՆԿԵՐ, ՚ԵՀՆԿԵԼ. Ազգ սողոյ՝ որպես ըզ մողէզ կամ զկովագիւղ. որ ասի ծովակալ ՚ի մէջ Նլոյ առ ժամանակ մի. " Սալամանդրայն պատմութիւն. սալամանդրն կենդանի ինչ է, մեծութեբ եւ այնչափ՝ քան զոր կովածուձն կոչեն, և կամ որպես փոքր յամանքային կակղութեամբ. և է կենդանին այն յոլով բնութեբ դիւրագոյն քան զրան. իբր զի ՚ի հուր մանեալովնորա՝ շնչնալ բոցոյն, և նմա ոչ այրել. Նոննոս: Սալամանդր գազան լինի է, որ նման է կովկիթելի. անցանէ ընդ հուր, և չիմնացանէ. Խոր. Ց: "Սալամանդր՝ հրոյ շինուցիչ. վրդն. ծն: "Սալամանդր կենդանի ոչ ինասի ՚ի հրոյ, այլ ընջուցանէ գՆուր. Բրս. տիւ: "Սալամանդրայ կայծանայ, և ոչ այրի. Վանակ. հց: " Մինն հուր կերակրի ՚ի լեառնս կղզին սիւկիլիոյ, և ոչ ծախի. որոյ անուն է սալամանդրա. Լիք. իմ:

ՍԱՂԱՊ. ա. Որպես Լթէ Սողեալ՝ սողոսկեալ դանդաղանօք. կամ սայթաք. զոյլ փայփուն. գետնեալ. անհաստատ. դողդոջուն. յողդողդ. յերկչոտիկ. խոտորնակ. Լթիւք. սեղպ. սալիք. սալլանան. "Օձաձեպ և զնեռաի միտս նորա յինքն յանկուցեալ վատահէ: Սաղապ և անառաի խարէբայնն: Սաղապս իմն անառաս հանապազ զոհբան երգմանն ամբաստայ. Ցհ. իբ:

Խակ Յիս. ոսկ. յհ. " ՚ի խղդոյ մանրորան սիբակարկաչ սաղապս (տպ. սաղաստս) խմաստուածն ինդիր արանց ՚ի ածարբոյց ոչ. կամ է դեգերումբ, և կամ գիրկի է սատափ. ալ զկնի յիշի և գաղտակրականն մոգութբիս:

ՍԱՂԱՊԱՀԱՑՄ. ի, իս. ք. Ցողդողդ դեգերումբ. անհաստատ գնայք. շրջագայուն. յոտնաձին իբր ձի մկրով. սահեցուցին. անյդ դանգոզ կամ փոյին. " Ա յիսկիսով սաղապահաձեմիս մնաք յիդիպատուս. Խոր. ք. Ցշ. 55:

ՍԱՂԱՊԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Խոտորեցուցանել. շրջել. "Չի մարթ լինի գնա՝ և ՚ի գեն մաղդեանց սաղապահցուցանել. Խոր. ք. 55:

ՍԱՂԱՊԻՄ, ացայ. յ. Գ. Լ. դրկել. շրջիլ. կրթիլ. " Սաղապահլով ՚ի սոյն մեռ և լսանեալս. Պիտ. էվ:

ՍԱՂԱՊՈՒՄՆ, պման. գ. Τρόβη. Commoratio. որ և ՍՈՂՈՊՈՒՄՆ. Սաղապիլն. դիգելումնք. կրթմունք. " Նա ոչ գտրձեալ զիմոյ ունիլ. որ առաւելն (կամ առ. ուն) և զօրութիլ կամ սաղապման, մանաւանդ ուղիութբեն զարգացեալ. Մ. ա. էվ:

ՍԱՂԱՐ. ի, ացս. գ. յոքն. լինի և Սալապանի, Նեղ. նեաց. ալեբոր և սիբաւսաւբ. ուսուի Սալաւալար. Օձորավար. սալալապահս. սեբաւսէբ. (որպես և լօգան սալօրի և Հովսաւսան.) " Աղորնեբսև փուշիսկաց նացն սալար: Հրամանատու և աւազ զօրուն՝ փուշիսկան սաղար էր. փոբպ: "Ո՞ ոք ՚ի նոցանէ սալորք լինիցին. Եղիշ. ֆ: "Քառ ջոպաս նահապետական գունդ հեռակացին, որ սալարքն ասին, են. Լաստ. ֆ: " Զոր ըստ գունդս սալարանացն տարեալ էր զնե. Թամգուսրն. Աստ. զ. 21:

ՍԱՂԱՐԹ, ա, ուց կամ ի, ից, և ացս. գ. Θάλλος. Frons virens. (հծ. salieus.) գրի և ՍԱՂԱՐԻ. Տերև դալար, և ոստ կամ ուռ աբևաւիցս. Ճիւղ. ծիլ. փալ սալքնէն՝ եռիւղ, ղբաղ, պերս. նմանութ՝ վարդ. գեղաբոյս, սալքով գեղաբոյս, սալքով սալաղ. "Պատակ սալարթի ՚ի սակս յաղթութբեն. Գործ. օրին. ծէ: "Զգալեղողն երկիցս և երկոյս պատկիլ սալարթաւս. անդ: " Սալարթիւք ծառոց վարսաւորացն զանազանեալք ՚ի պատուս և ՚ի աբևս: Զանեալ էր ՚ի ոսկեան. զոլոյց զսալարթուցն ոսկաւբեան, ևն. Խոր. ա. 15. 19: "Ցառաբելոյ և արքելոյ գնա ՚ի սալարթիցն աբելորթաց: Սալարթի ևմք քո միածնիպ. Լիմ. ար. Ե ա: "Նա որ անակիզն՝ ՚ի քեզ փեթթի մարմնով, սալարթի տարածէ ընդ ամենքս երկրի. Ե. գաղ: Իսկ Ե. գազ հոմ. "Ի գանձել թաթաւեալ ՚ի բոսոր՝ սալարթուն կալմրոյակ իբր խնձոր ոչ. լինի սեռ և գործ. կամ ուղղածական, իբր ուռնակ սալարթից: "Սալարթօք վայրկեբ պաճուճեալ (առ.նկ): Որ զսալարթ սեռութբեն վարսից ՚ի ձեռն կերպասեան զարմանագործեաս. Նար. ի. իբ. և ծբ:

ՍԱՂԱՐԹԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ և ունի յինքեան սալարթս. դալարազոն արձ. "Սալարթաբեր ծառուվք ծաղկեր, առատապտղն պտղաւէաբեր. Ե. էդես: "Նա որպէս սրմմատաւոր, և գուք ոստ սալարթարբ (կամ սալարթաւոր). Նար. ծբէ: "Ի չիբեանն ծառ ծաղկեցաւ՝ վարգափթիթիւ սալարթաբեր, զեմմանուէլն պտղաբերեալ. քաղբրաճաշակ առիթի կենաց. Տաղ:

ՍԱՂԱՐԹԱԳԵՂ. ա. ծ. Գեղեցիկ կամ գեղեցկացեալ սալարթիւք. "Եւ զծառս ՚ի սալարթագեղ պտղածնութեն չարժել. Պիտ: "Որպէս ծաղիկ բոլորչիկիք, սալարթագեղ պատճառիցիք. Ե. էդես:

ՍԱՂԱՐԹԱԶՈՂՈՒՄՆ. գ. Զգեստն կամ ուռնեալն զսալարթիս. դալարուն. " Հիմնալի էր սալարթազողմունն սոցա ՚ի ձմեռան. Թեոփ. իս:

ՍԱՂԱՐԹԱՂՕՒՐԹ. Տ. ՍԱՂԱՐԹԱԶՈՒՐԱ. " Չհիմեկի ծառն սալարթազուարթ այրական՝ եւտուր մեզ. Մ ա ա ա:

ՍԱՂԱՐԹԱԶՕՒՐԱՃ. ա. Զուարճացեալ ուռնճայեալ զսալարթացեալ սալարթիւք, գալարազուարճ, սալարթագեղ. տեղեացեալ ոստաստալարի. " Բարձեալ ունելով զսալ և զուռս սալարթազուարճս: Սալարթազուարճ գրախս: Սալարթազուարճ տեղեաք. Խոր. Լբգվ: Մ ա ա: Ան նան. ՚ի յոմէ: " Սիոնն սիրով վեհապէ կապեաց ըզմեզ յինքեան, սալարթազուարճ զարդուք պճնեաց գործովք իւրովք. Տաղ:

ՍԱՂԱՐԹԱԲԱՓ. ա. Որոյ սալարթին է թափեալ. տերևաթափ. " Սալարթաթափ լինել: Սալարթաթափ լեալ՝ ցգեներացս գոհարական ոգեզուրկն. փիլ. լիս. ա. ց: Պիտ:

ՍԱՂԱՐԹԱԼԻ. ա. Ի սալարթիւք. տերևալից. գալարազեաց. " Ջսալարթալից տունկն պատատաս. Երզն. լտա: " Թեպետ և բոլոր կանաչ և սալարթալից, այլ ոչ ուղղին պտուղ ՚ի գիր առաւ:

ՍԱՂԱՐԹԱՀԱՏ. ա. Ոսաստիկ. տերևաթիւք. սալարթագեղ. " Սալարթահատ պատղոյն վայելչացեալ. Թեոփ. խ:

ՍԱՂԱՐԹԱԾԱՂԻԿ. ա. Ծառակազուարճ. ծաղկափթիթ. զսալարթածաղկեր. " Ընծայեն առնէ, սալարթածաղկ, և կենդանատեսակ զբոսանքն. Թեոփ. խ:

ՍԱՂԱՐԹԱՃԱՄ. ա. (՚ի ճամ և բառ.) Սալարթազգեաց. սալարթազուարճ. գալարազգեաց. "Ծառս սալարթաճեմ Սալարթաճեմ ոստոք: Բուրաստան ծառեաց. զարդ և սալարթաճեմ. Թեոփ. խ:

ՍԱՂԱՐԹԱՃԱՄՓԹԻԹ. ա. Սալարթաթափ. տերևաթափ. " Սալարթաճամփթիթ բուսոյ. վայելչացեալ. Թեոփ. խ:

ՍԱՂԱՐԹԱՃԱՂԱԽ. ա. Ճոխացեալ սալարթիւք. սալարթախիտ. սալարթաբեր. " Ծառոն բոլորազարդ սալարթաճաղ ոստոքն. Թեոփ. խ:

ՍԱՂԱՐԹԱՆԱՄ. այս. է. որ և ՍԱՂԱՐԹԻ. Ծձաձ, ծձաձ. Vireo, floreo, pullulo. փսաւսաձ, froudesco. Սալարթաւսարիլ. զարգարիլ սալարթիւք. բողբոջիլ և տերևս այձակիլ. ուռճանալ. գալարանալ. զղեցս լինել. " Ընչակս տանեցոյն վերան և քաղաքն սալարթանալ խոհ, և բարեբաստիկ. Գործ. օրին. ծէ: "Սալարթացին և ծաղիկացեն և պտղաբերեացեն: Սալարթանալ բոլորն իւրածին զարմիւ: Ընդ քո հովանեաւ սալարթանալ և ծաղկել: Սալարթացեալ բուրաստանոջ: Քրիստոս երջանիկ, և կուսական բարեբանիս սալարթացեալ. Մ ա տ ա ւ ո ս: Ղ ր ւ ա խ ա ն ք սալարթացեալ ցեղ. Ո ի. յհ. ա. 32:

ՍԱՂԱՐԹԱՊԱՏ. ա. Սալարթուք պատեալ. տերևապատ. "Սալարթապատ ևզբ նիւք (ագամ): Սալարթապատ եզանելով խոտաձիւս. Թեոփ. մայրագ: Գնդ: "Ի խոնձ ձաղրուս պատի, զի զսալարթապատ և զմշակեցիչն հանգերձ պատատեսցէ: Սալարթապատ լինին ՚ի մէջ անտառախիտ ծառոց դիւահարին. Ջ ա ր. իբ: "Ջ կարմիրն զգենու զբզպամիզ, զի զսալարթապատ պատառուածոցէ զպատմուճանն. ժղ. ւիբ: "Ոչ ուռնեալով ոստ տերևալից, և ոչ ուռս սալարթապատս. Ե. բաբէ:

ՍԱՂԱՐԹԱՏՈՒՆԿ. գ. Տունկ սալարթաւոյ. "Ուրմաւենիք ծաղկեալք ՚ի յերկրէ, սալարթատունկք ՚ի լերանանէ. Գնդ:

ՍԱՂԱՐԹԱՐԿՈՒ. ա. Արկեալ զիւրն զսալարթ. սալարթ տալաս. "Սալարթարկու տերևուին հայթայթելին ծածկել զմերկութիւն ամօթալից. Ճէ:

ՍԱՂԱՐԹԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ուռնոյ զսալարթս. սալարթալի. վարսաւոր. "Ջս որթ արմատատոր, և գուք ոստ սալարթատոր (կամ սալարթագեղ). Նար. ծբէ: "Ծառք սալարթատորք. Նահաւ: Վ ր դ. ծն: "Ջբաղմախիտ անկոյն յարագալար սալարթատորաց: Սալարթատար և բամբուռեան արքայական անկոյն պատղ. քաղբրաճաշակ. Ջ ո տ ո ւ ն կրս սալարթատորս ՚ի պատատ կոյն՝ գիւաց ձօնելին. Երզն. ոեբ. և ֆի: "Ընձիւղեցաւ ծաղկի զուարթ և սալարթատորճճ:

ՍԱՂԱՐԹԱՒՈՐԻՄ. հոլով. Տ. ՍԱՂԱՐԹԱՆԱ. "Բաղուածք ՚ի ծառոց նախքան զծաղկելնին ծաղկին և սալարթատորին, ապ նշին. Տծոմ: " Ցոյուն ՚ի քան զծաղկին սալարթատորացք. կ ե ր ւ ղ. չ: " Ծառոյ սալարթատորացք. Կիրակ. չ: Ծառոյկեր և հաւատան քրիստոնէից, և սալարթատորեալ զուարճանայր նահատակութբեն վկայից. Ճ. Ա: "Քաւատհոլով վասկոքն այրեցանէ զանձնզնա սալարթատորեալ: Թեղինի սալարթատորեալ: Տծոմ:

ՍԱՂԱՐԹԱՓԹԻԹ. ա. Որոյ սալարթքն վիթեալ. ցգուռ և բացեալ: "Սալարթափթիթ սերնովք կանաչազարդեալ. Նանան. էիբ: "Ցոգնու զէշ ընձիւղ և բողբոջք անօրէնութբեն սալարթափթիթ. Սիոն. ազ:

ՍԱՂԱՐԹԻՄ, ացայ, եալ. յ. Տ. ՍԱՂԱՐԹԱՆԱ. " Ոտաք չորացեալ արմատոյն ոչ պատղաբերին, և ոչ սալարթին. Ի գիր. ա. ա ա տ ի ն: "Բուրաստան սմմնածոպիկ սալարթեալ ծառուվք պատղաբերով սալարթեալ: Տեառնիդիկք զիզէնին սալարթեալ. Ճ. Գ: Ա ր ծ ր. ե. 6: Տծոմ: "Ընահատական գիշ մատուցեալ՝ ըզգափնայինըն սալարթեալ. Շ.

վիդ: * Աբրաամ կենդանի ծառին սաղարթեալ, արեամբ անեղեն կողին բոլորօրեալ (ատփանոս). ԳԺ: *Ոլոր են ծաղկեալ ներքնեներք, նոր սաղարթեալ թղներք: * Կանաչ չաբոյս սաղարթեալ բոլորօրինակ վարդաթուփ. Տաղ:

ՍԱՂԱՐԹՈՒՄՆ, թմ. ան. գ. Սաղարթիլն. բոլորօրումն. *Զանկոց աճումն, կամ զբուսոց ւսաղարթոումն. Լմխ. ծգ:

ՍԱՂԱՐԹՈՒՆ. տ. ՍԱՂԱՐԹ:

ՍԱՂԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սաղարթն ոլ իբրև զօրավար և առաջնորդ. առաջնորդութիւն. վերակացութիւն. * Որ եպիս կոպոս կամի լինել... և սաղարթեիմ ցանկանայցէ, կամ գաւառաց կամ գեղից. կանն:

ՍԱՂԱՒԱՐՏ, ի, ից. գ. Περικεφαλαία, κόρυς. Galea. իտ. Elmo, celata. գրի և ՍԱՂԱՎԱՐՏ. (հծ. լտ. կաչա. և հյ. աւարտ կամ վերտ. իբր սաղարի գլխարկ.) Դվնանոց զօրակոցաց՝ երկաթիվ կամ պղնձի. ևս և իսյր պղծութեան պաշտօնեից, և քահանայից. գեղեր պաշլեզի. փերոհա, բառղուզ, մղեզիեր. ղզքաբ. *Սաղաւարտ ի գլուխ նորա, և պղտին վերոյս ղեցեալ: Սաղաւարտ պղնձի ի գլուխ նորա: Սաղաւարտս և զրահս: Եդ ի գլուխ իւր իբրև զսաղաւարտ փրկութիւն: Ունէք զսաղաւարան փրկութեան: Դիցուք զսաղաւարան յուսոյն փրկութ: Դիցէ սաղաւարտ զդաւաստան անաչառ. ևս: * Ի բազմութեէ սաղաւարտիցն, և ի փայլուն պատեհազէն վառելոց. Եղիշ. ը: * Դիր տէր սաղաւարտ. Պիտ: *Եւ պահպանիմ զվէմ անդամիս՝ սաղաւարտաւ քո նըշանին. Յոան: *Սաղաւարտով փրկութեէն ամրացուցեալ զգլուխս իւրեանց. Ղևոնդ:

ՍԱՂԱՒԱՐՏԱՒՈՐ, ի, ից: ա. Κορυσσόμενος. Galeatus. Որ զդեցեալ է զսաղաւարտն իւր. պաշլեզիւբ: *Սաղաւարտաւորք և վահանաւորք որք: Վահանաւորս և սաղաւարտաւորս. Եղիշ. իզ. 24: իը. 4: *Պատեհազինք, սաղաւարտաւորք որք, դիօշաւորք. Բառս. ը. 20:

ՍԱՂԱՒԱՐՏԵՄ, եցի. ն. Κορύσσω. Galeo. Սաղաւարտ զդեցուցանել. Նր. զդենուլ. * Վառեալ զօշակերտսն քո ի հոգևոր պատերազմն. սաղաւարտեաց (զնոսա) յուսոյն ոյ. Նեղս: *Ամենեքին սաղաւարտեալք և վահանաւորք: Երևեցան ամենեքեան զինեալք և սաղաւարտեալք: Սաղաւարտեալ յոյնիմ աւուր անաչառուքք՝ ասէ, ոչ գիտեմ զձեզ. Եղիշ. ւը. 5: Եղիշ. ը: Լմխ. իմ:

ՍԱՂԱՐԱՒՈՅՆ ՄԶԱՆԴ. Νηδύς, μήτρα. Matrix, uterus, vulva. Միզն կամ մզանք՝ որ լինի բոյն սաղմին. արգանդ մոր. * Յովհաննէս մկրտիչ չև եղեալ ի սաղմքոյն մըզանայն՝ խաղայր ցնծալր ընդգէմ կուսորդւոյն. Ոսկ. մ. 4:

ՍԱՂՄՆ, մին, կամ ՍԱՂՄ, ի, ից. գ. *Եμβρυον, βρέφος. Embryon, foetus, infans. παιδίον, puerulus. Որպէս թէ սերմնազաւակ յղացեալ (կամ սեղմեալ) յարգանդի մոր՝ եթէ աննկար, և եթէ նկարեալ. մանուկ չև ծնեալ. աւգի, ոչխարեր, սիւլանէն, նավրը, վիչը. զաբ. բեւե. բեւեհեան. *Եմբրեոն. (յն. Էմպրեօն.) սաղմն. Գաղաքան: *Հարկանիցեն զկին յղի, և ելանիցէ սաղմն աննկար. Ել. իա. 22: * Ած է՝ որ յարգանդ մինչև ցայսօր ժամանակի սաղմն առեալ ծանէ. Կոչ. ծբ: * Որ չևն էր բնաւ ի լոյս եկեալ սաղմնն, անգէն խըլռեալ յորովայնի մորն՝ մարգարէութէի խօսէր. Ոսկ. յհ. ա. 11: * Ո՛րպէս քնակի սաղմ յորովայնի մոր իւրոյ: Զգուշացա և զսաղմս. Վյհ. հց. իբ: Մծբ. ծբ: *Սաղմինցն յղացելոց՝ յորովայնին ի մայրց անտի պլակին վերպակաք. Կոչ. ծն: Իսկ սաղմն ըստ ութ. տ. սաղմնութ. տ:

ՍԱՂՄՆԱՐԱՐ. ն. Ըստ օրինակի սաղմին, ըստ կերպի ծնդեան ի մօրէ. * Ինչքն էն ած սաղմնարար ելմեաց միացոյց իւր մարմին ի սքի կուսէն. Սահակ:

ՍԱՂՄՆԱՆԱՄ, ացայ. տ. ՍԱՂՄՆԱՌԵԼ. * Յառաջ ոչ սերմանեցաւ, ի նոյն զուգի սաղմնացաւ. Նօթնաթբ:

ՍԱՂՄՆԱՆԿԱՐ. ա. Որ ինչ լինի նկարամբ սաղմին յարգանդի. * Ընկէզ պահեցար ի մեջ սակրկալ սաղմնանկար ի զուգամտանուելէ. Թեոդոր. կաա:

ՍԱՂՄՆԱՌԵՄ, կամ ՍԱՂՄԱՌԵՄ, եցի. ն. Συλλαμβάνω. Concipio. Սաղմն առնուլ կնոջ. ըմբռնել զսերմն, յղանալ. ծոցուրէլ. իր. յղացեալ լինել. *Եղիսաբէթ ըզյովհաննէս սաղմնառեաց: Սաղմնառեաց առնելն. Ոսկ. յաւնթիա: * Աղօթիւք ծերոյն եաս ած զնդելլին, և սաղմառեաց կինն. Վյհ հց. ծէ:

Որպէս և զկուսական յղութէ ասի, * Ի հոգւոյն սրբ սաղմնառեաց (կոյսն), և ծնաւ անախտաբար. Ոսկ. ի կոյսն: Սաղմնառեալ ծառայական կերպիւ. Զհր. կթ:

ՍԱՂՄՆԱՌԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ցղայուցանել. * Զքարի սերմն օրինաց և հրաւմանայքոց սաղմնառեցոյ և կենդանացոյ յարգանդ հոգւոյս իմոյ. Մաթաք:

ՍԱՂՄՆԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύλληψις. Conceptio, conceptus. ἔμβρυον, pullulatio. Յղութէ, յղայուն. (Ներգ. և կր.) *Սաղմնառուէթին եղիսաբէթի: Ի վեցերորդում ամսէ անն սաղմնառուէթէն յովհաննու. Տամատ: Ոսկ. յաւնթիա: *Սկսեալ ի սաղմնառուէթէն յովհաննու, և յաւեւեաց կուսին. Մէխ. վ: *Ընդունիդք մարդկան ի* սաղմնառուէթէ անմի նորոգին. Յձխ. ծէ: * Ըստ իմոյդ եղև ածայքն սաղմնառուէթին, զնաղդ անասնական ծըռնուիդն. Պրոխ. ի կոյսն: * Ըստ ոյս ոյս ճաւասարիմ, որ է մեր սաղմնառուէթես մեբռում, Ոսկ. յհ. ա. 24:

ՍԱՂՄՈՍ, ի, ից, կամ ից, իւք. գ. Բառյն. ψαλμός. Ψαλμός Psalmus. Երգ. փսմոս. վէմաս. որաք. ազգաբ. Նուագ քնարերգական. Լրգ հանդեսի նուագարանաւ. և Սաղմոսարան, իբր նուագարան կամ քնար դաւթի սաղմոսի, և գիրք օրհնութէից դաւթի, Սղմ: Ա. ա. է. ի գ: ճ. ևն: * Ոչ լըմպել տեսանէր զորթիսն յովքայ, այլ ի սաղմոս. Ի սիսա: * Ըսաղմոսիլ և զօրհնութէից: Սաղմոսաց. սաղմոսիլ. Յձխ. ծա: Աբբ: *Անգամ որ սաղմոսիք կայրն ի հանապազորդ պաշտաման: Զգիշէրն ամենայն սաղմոսիք ի գլուխ տանէին. Եղիշ. է:

ՍԱՂՄՈՍ ԱՍԵԼ. Ψάλλω. Psalto, fidibus cano. ψαλτωδέω, psalmos canto. Նրգել զսաղմոս. և նուագել սաղմոսարանաւ: Սղմ: Ա ի գ: Ա ճ:

ՍԱՂՄՈՍԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. ե. Ψαλμολογέω. Psalmos dico, condo. Սաղմոս յօրինել և ասել. * Եւ մեք սաղմոսաբանեսցուք, և յոլովս դրեսցուք և չափեսցուք. Ասոր. է:

ՍԱՂՄՈՍԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ψαλμικός. Psalmicus. Որ սաղմոսն սաղմոսաց. * Սաղմոսականին սրբազնաբանութէն: Սաղմոսականնացն սրբազնաբանութէից. Դիտ. նիէ: * Ի սաղմոսական երգոց: Սաղմոսական երգն. Լաոս: * Ի դաւթեան երգոցն զսաղմոսականն առցուք նուագս. Ոսկ. ոզ: * Ալսորիկ սաղմոսականք մեծին դաւթայ՝ գերազոյն քան զբոլոր մարգարէիցն դասս. Մաթ. ւ:

ՍԱՂՄՈՍԱԿԻՑ. ա. Որ սաղմոսէ կից ընդ այլսս. Երգակից. պաշտօնակից. * Ո՛ղջ լերուք և դուք սաղմոսակիցք իմ, և եղա նակակից. Ա. Ա: * Երկնայինք երևէին, և սաղմոսակից լինէին մարդկան. Չ. կէսի:

ՍԱՂՄՈՍԱՆՈՒԱԳ, ի, ից. ա. գ. Ψαλτῳδός, ψαλμῳδός. Psalmorum cantor. Որ նուագէ զսաղմոս. սաղմոսերգու, և Հարկաւոր զսաղմոսարան հանդիսի երգոյն. երբ. հէնոբ, նապալ կամ նեփղեր. Տես Սղ. իբ. 2: ղա. 4: խմ. ծբ. 17: Յոբ. իա. 12: Ես. ւբ. 20: Նար:

ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ. որպէս Գիրք սաղմոսաց. * Զոր և դաւիթ ի գլուխ իմաստասիրական սաղմոսարանին գրեաց: Զոր գաւիթ սաղմոսարանն երգէր. Խոխ: * Սաղմոսարանի երգէ յառաջ քան զարև զանուն նորա. Ագաթ: * Երկայն քանիք, և նոր սաղմոսարանք, և հնգաւակաճայիք գաւթի. Ա՝ օրս. ը: * Բնաւ հանճարացայ հանապազորդեան յանգիմանս նուէք սաղմոսարանին. Նար. է:

ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ. որպէս Սաղմոսանուագ. Ψαλμῳδός. Psalmicus. * Աստ սաղմոսարանին. հանճարեալքը իչխանք. Լմբր գոս. ը. * Ընչ ասէ սաղմոսարանն. կոչ. ծ: Նխոս. խզ:

ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՐ. ա. Յօրինող սաղմոսաց և օրհնութէից. որպէս գաւիթ. և և մարիամ քոյր ահարոնի. * Էր մարգարէ և թմբկահար, ւէր յանցաւոր և խիստ արգար. յընծայք խաղոյր՝ հետ ասէր պար, էր հրաշափառ սաղմոսարար. Շ. ասաղ:

ՍԱՂՄՈՍԱՔՈՒՂ. ա. Որ ինչ անկ է քան զերոյ զսաղմոս. * Որպէս և մեք ի սաղմոսաքաղ փոխեր չենք ասել (ալէլուիա). Վնաղ. հց:

ՍԱՂՄՈՍԵՄ, եցի. ն. ե. Ψάλλω. Psalmos dico. Սաղմոս ասել. * Սաղմոսեցէք ամ մերոյ, սաղմոսեցէք Թագաւորին մերոյ. Եղիշ. ոչ: Ես ՃՀ. հին: * Ուրախութէը սաղմոսեցուք առաջի նորա: Սքի դաւիթ սաղմոսեաց առ ամ: Աղօթք հանդերձ սաղմոսելով. Խոսր: Լմբ. յայա: Ճչ:

ՍԱՂՄՈՍԵՐԳ, ի, ից. Տ. ՍԱՂՄՈՍԵՐԳՈՒ. Ψαλμῳδός, Psalmista, psaltes. ᾠδων. cantor. * Ի սաղմոսերգուացն, և ի դաւնապա-

նացն. Ք. Եղ. Ճ. 24. *Դռնապանս և սազ մոսերգս. Նխ. Նէեմ:

Յեզեկիան՝ մանգիր Դաւթի. *Վասն այսր և սազմոսերգն ասէ. Բրս. լոբ: *Զոր յայսմ նապէս եցոյց մեզ դաւիթ սազմոսերգն. Խոխ: *Սազմոսերգն ասէ: Բան սազմոսերգին: Ըստ բանի սազմոսերգին. Փարպ. ստէպ: *Յանդիման կացուցանէ և սազմոսերգն՝ ոսկերով. Բրս. հդ: *Աստուածալ է սազմոսերգին, Թէ մնաս ջծողովուրդ քո. Կոլ. Ն:

ՍԱԶՄՈՍԵՐԳԵԱՑ. Նոյն ընդ վ. *Սազմոսերգեացն ասաց ի դէմս յոհ. որ ասայ ցնա՝ ասէ, որդի իմ ես դու. Կոլ. Ճ:

ՍԱԶՄՈՍԵՐԳԵԼ. Ն. Երգել զսաղմոս. սազմոսել. *Ես դաւիթ մարգարէութիւն սազմոսերգեր. Խոխ: *Վասն այսորիկ սազմոսերգեալ լինի յաւուր եօթնեներորդի, ասե. տարանեցէք օրըստօրէ զիրկութիւն նորա. Ոսիփ:

ՍԱԶՄՈՍԵՐԳԻՉ. Տ. ՍԱԶՄՈՍԵՐԳՈՒ. *Յաւաչեգոյն օրհներ սազմոսերգիչն (գաւիթ). Կոլ. Ծէ:

ՍԱԶՄՈՍԵՐԳՈՂ, ի, աց. ա. գ. Ψαλμῳδός, ψάλτης. Psalmista, psaltes, ta. Նոյն ընդ Սազմոսերգ. սազմոսերգու. որպէս մանգիր դաւթի. *Որպէս սազմոսերգողն ասէ: Զմեծ սազմոսերգողն ընդունելցիր: Ըստ այլ սազմոսերգողին: Նորուն իսկ սազմոսերգողին. Լուսաք ի սազմոսերգողէն. Ճ.Գ: Պրէղ. Ի յոյն: Կիւրղ. գանձ: Պիտ: Ոսկ. Ղեռ: *Ի ձեռն սազմոսերգողին դաւթի. Գ.Ն: *Ահա հոգի եթէ զնովին առնուկ, սազմոսերգող (կամ սազմոսող) առնէ (որպէս ղգաւիթ). Ածաբ. պենկեն:

Եւ ոպէս Դովիր, փսալտ. երգիչ. *Ընդորոց մի գրակարգ այ էր նորա, և միւսն սազմոսերգող: Սարկաւագաց և պաշտօնէից և կարգացողաց և սազմոսերգողաց. Ճ.Գ. Ն.Ձ:

ՍԱԶՄՈՍԵՐԳՈՒ, ուի, ուաց. գ. ա. Ψαλμῳδός, ψάλτης. Psalmista, psaltes, psalmicen. որ և ՍԱԶՄՈՍԵՐԻԿ, ՍԱԶՄՈՍԱՆՈՒՆԴ, ՍԱԶՄՈՍԵՐԳՈՂ, ՍԱԶՄՈՍԵՐԳԱՉ. Երգիչ սազմոսաց. սազմոսասաց. դաւիթ, և հետեալք նորա. և Դովիր. կվրիկոս. երգիչ. փսալտ. * Սազմոսերգուն ասաց ի գէմս յիւր: Օնոյն և սազմոսերգուն ոչասուցանէ: Սազմոսերգուին ասելով կոլ. Ճ: կիւրղ. ալիս. Ե գնէ: *Օրոր և սազմոսերգուն վարդապետէ ի սմ հոգւոյն: Սազմոսերգուն գոչէ ասելով. Փարպ: *Զայն բազմաթիւ սազմոսերգուաց լսելի եղև քաղցր յոյժ. Խոր. Բ. 85: *Ա ուժլին սասիճան կվրիկոսաց, որք էն սազմոսերգուքն (կամ սազմոսերգուիքն). Մագաբ: *Գայ սազմոսերգուն (ըստ մեզ՝ սազկաւագն) ի մէջ եկեղեցւոյն, և ինքն միայն ոանոյ օգնականի ասէ, Սազմոս ասացէք ցմեզ. Պարգ. աճառ:

ՍԱԶՄՈՍԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. Փ. Ψαλμῳδία. Cantatio psalmorum, psalmus. Երգ սազմոսաց. սազմոսասացու. սազմոս. *Սազմոս. Երգեալ զսաղս խազագիւ: Սազմոսերգուած. Տաղասակաւ. Վ.Բ հդ. ԾԲ: *Ելզօթք Տանդերձ սազմոսերգուածիւ: Խաչակրան անդադար սազմոսերգութիւք. Ճչ: Շ.ոբ: *Տուիս ինչ յՅԾ ազգասուրս սազմոսերգուածն Երգել ի տանջանսն. Ա.ռ ի կատարած սազմոսեր. գուածն. Նխ. Ռեփոր. Ե կազ: *Մաուիք, և ոչ լսեմք՝ ըստ սազմոսերգուածն ի կամարգարանսն. Վ.Բ. ՈԷԲ: *Օգկայուածեան ի վերայ բերել ի սազմոսերգուածն: Որպէս և սազմոսերգուածին ասէ. Ոսկ. հառ. Ե ԷՖԷ:

ՍԱԶՄՈՍԻԿ, կամ } գ. փոքրկիկ կամ
ՍԱԶՄՈՍԿՈՒՆԴ. } վարպագիր սազմոսասան. *Յայնմ ինձ ոսկ զվիշտ սազմոսկունդս զայս. Վ.Բ հդ. Յ:

ՍԱԶՄՈՍՈՂ. Ի, աց. գ. Ψαλτης, ψαλτήρ. Psaltes, cantor. Սազմոսասաց գաւիթ. փսալտ. (ի բայէս ոդեալ յն. ՀԼ. կամ սղաղակել. յն. օլՀԼՈ. լա. ոՀՀՈ.) *Թէ կէս սարկաւագաց, և Թէ սազմոսողաց: Ձէ պարտ գրակարդացի կամ սազմոսողգի կատա զուսումն արկանել: Ոչ է պարտ սաւելի զոմանս քան զկանոնեալ սազմոսողսն ի բեմն հանել. կանն: *Ի սազմոսողդն ի հրեշտակական դասուէն սկսեալ՝ մինչն յանգիլ յեկեղեցական և ի քրովբէական դասն. Ցհ. Խ. ապ:

ՍԱԶՄՈՍՈՂՈՒԹԻՒՆ. Գ. Պաշտօն սազմոսասաց գործոց. *Մինչդեռ մանուկն է, զպաշտպանութիւն գործան կատարեսցէ, զընթերցողութիւնն, զսազմոսողութիւնն (կամ սազմոսերգութիւն). Լմբ. պգբգ:

ՍԱԶՄՈՍՈՂՈՒԹԻՒՆ, կամ ՍԱԶՄՈՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍԱԶՄՈՍԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. *Պատրաստել գտցուք զընարթացեալ մտօք ի սազմոսելն: Ի սազմոսն անդ: Մխիթ. Յաւել սազմոսողութ. Ե.ոփր. Ճ. ծ:

ՍԱՄԱՅԻԼ. Փոխանակ գրելոյ Սաուլէլ Սադայէլ. *Ոնդա և դու ասես զիզ զիւրեանն մեղաց զամայէլ (ոսր հին ձ. զսադայէլ): Տեսիես անգ նաեւել զամայէլ: Ասե ցնա սամայէլ. Վ.Բ հդ. Ք. Ը:

ՍԱՄԱՅԻՆ, ցիք. որ և ՀԱՄԱՐԱՑԻ. Σαμαρίτης. Samaritanus. Տ. ի բս. յակ. ան:

ՍԱՄԱՐՈՒՀԻ, հւոյ. ա. գ. Σαμαρῖτις. Samaritana. Սամարացի կին. *Ընդ սամարիա (անցանէր), որպէս զի աշակերտեսցէ զսամարուհին: Սամարուհւոյն անուն, յորմէ քո ջուր խնդրեաց, փոխին: Շնորհել սամարուհւոյն կնդանի ջուր. Երզն. ոգի: Վնաս. հդ: Ոսիփեր:

ՍԱՄԱՐՏԻԿՈՍ. Բառ անյայտ, որ մեկնի ի չին բա. փառասէր. և ըստ Լին. ծաղրածու, իբր յն. լտ. սաթրփոփոս. այլ առտդ ևս երիւ, իբր Շամրատական, սամարացւոց նման. խառնակ, խռովայոյզ. Լին. Կանէձ. *Սամարտիկոս չիոՀՀոՀ զնմանութիք լինել, և այլ ընդ ատն ի կոխ կաքաւեալ. Ցհ. Խ:

ՍԱՄԱՏԱՑՔ. } տալց կամ տվիք,
ՍԱՄԱՏՏԻ, տէք, } տալց, տէիք կամ
ՍԱՄԱՏՏԻ, տիք, } տիք, տիօք. փ. Ιμάς. Corrigia, lorum. δεσμός, vinculum. Կապ սամեայ, որպիսիք լծոց փոկն կապիչ և յօդիչ անոյ լծոյն. սամօթիւ, սամբիէնք. պուռնիփուրփ պաշը. ակնէի իէի. *Կապիցն սամատիւք լուծ նմա. Յօբ. ՄԼ. 10: Որ ոչ կապկցաւ սամատօք նորա: Սամատիք նորա սամատիք պղնձիք: Լուծ և սամատիք զոյանոց իսուարէնցուցանեն. Սիր. ԽԸ. 24: Ե. 27: *Խորտակեցին զլուծն, և խզեցին զսամատս. Նրեմ. Ե. 5: *Սամատիս՝ բուն կոգն (խարիս). Նաբ. յակէտ: *Նզնինս սամատիք ի գործ լծել: Ոչ սնոգն սամատք զպարանոց. Սիրէր. Ն. ծ: *Աձեալ կացուցաք երկոտ ի սմանէ սամատ. Ճ. Ա: *Իբրև սամատիք ի բնէնոց լծոյ: Հաստատեալ զլուծ սամատիք. Ոսիս. Ես. Ե. փ: *Խզէ զպաշտաւութեն սամատս՝ զկորդ սպասաւութի օրինաց. Ցհ. Խ. ապ: *Լուծ զգուէնն ասէ, և սամատի՝ զոր կապան կոչէ զվարդապետ տաւթիւն նորին: Սամատ և այլն: Խղեցին զսամատս. Մխ. Երզն: *Գաղշէն իբրև սամատիք գնասուս. զսմանէ վթիժուց անօրէնութեն իւրեանց. զի որպէս ուժգին սամատիք քաղցն լուծ, և նոքա թէպատաւութեն ամէն իւրեանց քաղ. չէին յանձնին զբարկութի այլ. Գէ. Ես: Տես և ՍԱՄԻՔ:

ՍԱՄԹԱՋՈՒՐ. Տես ի յաջորդ բառն:

ՍԱՄԻԹ, մթի կամ թոյ կամ թայ. գ. *Ανηθον. Anethum. իտ. Aneto. (ըստ Ունիոն. զոր սեացես.) և Μάραθρον. Marathrum, foeniculum. իտ. Finocchio. Բանջար նըրբաթերթ սերևովք, անուշահոտ և կծուահամ, ջերմ և համեմիչ. է որ քարփրագոյն բուսեալ, և է որ ցածագոյն: Առաջինն կոչի ռամկ. ասպիյանէ, ռեղէնէ, պապէնէ, չէնի. յն. անիֆոն. և երկրորդն՝ փոքրագ օ. ֆաթ, փարագ օֆաթ, չ-ըրէ՝ չ-օրէ՝ օֆաթ. յն. տանոֆրօն. *Տաստիորդէք զանանուխ, և զսամիթ, և զանման. Մրփ. ԽՀ. 23: Տես և Վարխ. ՃՀ: և Բ.ձ.չէ: *Անեթոն, սամիթ: Մարաթրոն, հոռում սամիթ. Գաղէան: *Կանուխ փհատն, կատաստ. փոխինդ, հատ, սամթայ ջուր (կամ սամիաջուր). Մանր. Ք: *Օձի աչք յորժամ ցաւիցեն, երթայ ուտէ զսամիթ վայրենի, և ողջանայ. Վ.Ե.որ. Բ:

ՍԱՄԻՔ, մեայ. գ. Ζεύγλη. Jugum. Անուր լծոյ՝ միապաղաղ ոլորեալ և ի սորէ կապեալ սամեուօք, և կամ երկմանեայ ընդ միմեանս ղօդեալ կապով սամեուայ. (ռամկ. սամ, Համիէ, Համիաա. արաբ. սէյհ. երկականն՝ սէյֆ). *Ոչ կապին սամիք զպատրանացուն. Բրս. Ինր: *Եթէ սամիքն են արծաթի, լուծն էր ոսկի. Նաբ. Երգ: *Կապիցես սամատիւք լուծ նմա. լուծ զծընկալ խաչն կենաւարին աւե. սամիք ծածուն և մարգիուն անոյշելի միութ միասեալ... քանզի էր ծածուն ի մարմնի առանց բաժանելոյ. Նաբ. յակէտ:

ՍԱՄԻՒՔ, նմանութ. Ὀίαξ. Clavus gubernaculi, և gubernaculum. Քէսի. վերին ղեկ նաւին. փէռֆէն: Լուծք սաուարք ամոլեցն կպորդուեցան (նաւին) բաժանցան. սամիք ուղղացան հետուց գալաբեցան. Նաբ. Իէ: *Սամիքն՝ զծակ փայտն սակ, ուր ղեկն ցցեալ է, կամ զղեկն. Լծ. Նաբ: *Իբրև զնաւապետ ոք վսասհ յոլորիչ և ի սակս նաւին առաքինութ նատեալ: Զսամեաց բուսն Հարկանիցեն, և ուղղիչս նաւին եկեղեցւոյ լինիցին: Ամենայն ընկզմեալ կոյսիչոյ, յորժամ սամիքն ուղղիչ նաւին չկոչեն ի միջն: Զսամիսն ուղղիչն (կամ ուղղչին) որ չորչորիսկ՝ ունիցի ի ձեռինն. Ոսկ. էէլէպ. Ե Ք. փխ. Ե փէս: *Մի՛ ի բացեայ գտանիցիս ի սամեաց. Սէրէր. ծ:

ՍԱՄՈՅՐ, մուրի, բաց. գ. ռամկ. սամօրլ. Mus ponticus. իտ. Zibellino. Չորքոտանի նման աքիսի և կուզի (ՀԷՆՃԿԻՒ և սամօրէ), ուսադոյն փայլուն մորթով. մանաւանդ Մարմնոյ նորա ազնիւ, իբր սամուրենի. սամօր էԲրէ: *Սամոյր զինքեաւն արկեալ: Զսամոյրն զթիկամիքն արկեալ: Թագաւորն զնոր սամոյրն զգեցուցեալ ազնիւ զնոր գմեռային ծածկեր. Աբեր. ծ. 8: Եղէջ Ը: Բ.ոբ. Ժ. 15: *Զհանդերձեան ևս սեպուհ՝ որպիսի ինչ էն. միեղէկ կամոյր, կամ սամոյրք. և ոչ ուրեք, այլ փառքն ՀՀՀ զեն փակային. Ոսիս. Եռ:

ՍԱՄՈՏԻՐ. Փ. Ռոմկականն բառիս Սամեակք. (որպէս ոտք կամ սաորոտք սմեաց.) *Եթէ սամիքն էն արծաթի, լուծն էր ոսկի, և սամամիքն սայրիչքմի. փոկեր չարած չարանգամն՝ Հոյլ մարգարիտ. Նաբ. փոշ: *Լուծն՝ խաչն, սամոտիք՝ քեւեաքն, որոյ՝ սաեսատանն. Ոսիփեր:

ՍԱՄՈՒՐԵՆԻ. Նոյ, Նեաց. գ. որ և ՍՄՈՑՐՔ ասի. Մաչկեակ ի մորեոյ սամոյր կենդանւոյ. սամոր փէրփ. *Չսամուրենիս և զկնդպանիս և զլնիս ոտանէր. Բրս. Ը 2:

ՍԱՄՈՍԱՏԵԱՑ. ՀԱՀՀՈՀՀՈՀ. Deliciis fruentes, effeminati. որպէս ոսկ. կոչէ զբա-

թևքեմեքիլ, ծեքծեքիլ՝ի գնացս. *Սիդալ և սամաթրեշօգով ոտիցն առնիցէ. Ոսկ. Ի. 24:

ՍԱՅԱՊԻՆ, ս. Ὅϋτως. Ita, sic. Այսպէս. այսպէս. այդիպէս. ասանկ. պէսյէ, պէսյէնճէ. *Սայսպէս զայսօրինակ վկայեաց: Ամենայն հայք մարին ընդ հարկաւ, սայսպէս և ասորեստան և ամենայն միջերկրեայք: Սայսպէս և մուշեպյ ևս էս ընդոյն դեղ մա. հու. Ես. փր. ՟: Վրդ. պժմ. Ո՟ոպ:

ՍԱՅԹԱՔ. ա. Գայլճոտ. գիւբռասահ. յողդողդ. գիւբաթփոփոխ. և խոտորեալ. վարտուղի. և Ալողակ. ալուգաշարք. գայ. ար. սաֆա, էէ-ըէ-ա. *Ըստ սայթաք և անհաս. ատաս բնաւէ կանանց-փորդ: *Հանապազ կո. իսկ զնին ամենայն չարեաքն, և զսայթաքն (կամ զսայլեքն)՝ի բարւոյն. Յիւսա՝ի Ի-ռէն հ.յէ: *Լեզուօք (երևեցաս Նոգին սբ), զի առ. բանին ընծիր և սայթաք գործեսցէ. և հրե. ղինօք, զի զառաքեալսն մաքրեսցէ. Տծ՟ակ:

ՍԱՅԹԱՔԵՄ, եցի. է. Περιτρέπομαι. περ·φέρομαι, παρακίνομαι. Titubo, vacillo, erro. ὀλισθέω, labor, lapso, labefio. Գայլճել աքեաց կամ աքեօք. գլճել ս. ոիւք. գողդոջել. շարժլիլ. գրդռվիլ. գեգե. վիլ. տաս անիլ. գայլճոգիլ. սաղսալիլ. խախտիլ. խոտորիլ. ցնորիլ. սահիլ, սլէրէն, փէրթլիլ. սալանոգ, գայթագ. *Եգին՝ի մահ այնուհետև ոչ այլս անդր սայթաքել. ՟. Ի. ֆ-՟. 17: *Ոչ ինչ այնուհետև թոյլ տային սայթաքել խորհրդոց Նորա այլոց անդր. փորդ: *Չի մի ոք մի իւիք սայթաքեսցէ յԱծուգնայ Հանապարհէն. Ագաթ: *Երբեմն սայթաքէն (երիվարք կառապ), երբեմն օձաձն. Եզեկ. (հինոտ. սայթաքին:) *Ոչ գողդոջելով, և ոչ սայթաքելով: Ոչ դեղեր. և ոչ սայթաք, և ոչ գողդոջիլ: Սայթաքեցին (տալ. սայթաքեցան)՝ի Հնչ. մարտուելՀ անտ. Ոսկ. ես. ա. 1. 3: *Սո. վաս և ես սայթաքեալ՝ անկանելով՝ի վայր. Պք:

ՍԱՅԹԱՔԵՄ. եցի. ն. }Ὀλισθάνω, ՍԱՅԹԱՔԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } կամ ὀλισθαίνω, παρακινέω. Labefacio, labefacto. Գայլեցուցանել. գլեցուցանել. տատա. նել. և փերել անցանել, կամ զանց առնել. *Մատնոտլեին չարին սայթաքեաց զմիտս. Սիր. ՟. 26: *Կանդնեա և զիս ոչ ընդ նմին՝ի գլորմանէ սայթաքոյին. Շար: *Ոչ կարացաս սայթաքել ղՀրամանս չատ. Նոյ. խոր. Գ. 34: *Ջմիտս լուսոյն առ վայր մի սայթաքեցուցանէր այսր անդր, զի զՀմարտուտլել աճեցուցեալ հատատուկսն. փորդ: *Չինեալ պատճական զգորտլել՟ սայթաքեցուսցէ բարկուլել՟. Լ՟ի. պորփ:

ՍԱՅԹԱՔՈՒԹԻՒՆ. գ. }Գայլճուին.
ՍԱՅԹԱՔՈՒՄՆ, քման. } գանգատուին. վերպատին. խոտորուին. ցնորք. *Ընդ վայրապարտուլել, անկարգաւոր սայթաքուլել, մոռացկոտուլել. Վրք Հոր. ՟: *Գաւառ դիր ատել զայ, և ընտայք սուիգական և լուանի յիւրեանց կայանս, առանց իրիք սայթաքման. Ժ. Հոռհ.ւ.Ն.և ԱՆՍԱՑՔՈՒ: *Ձհնայելով բնաւ՝ի սայթաքմունս անոտի հնեծատնասական պաշտամանց. Փորդ:

ՍԱՅԻՏ. կամ ՍԱՅՏՈՆ կամ ՍԱՏՈՆ. գ. Նոյն և ին. լտ. Saturn. Հբր. ՀԷյ. Մաս, և Դրիւ. *Սպիտան խնճեղէն է, չափ իբ քառասաց: Ձաքի ծ քան. սոի լինի մոլ մի. և զսա Հնչեցնոկաճն սայսուն կոչի, զոր կոչէն չափ Հնձանի. Շէր. ի՟. Ե ՟:

ՍԱՅԼ, ի, ից, կամ ոյ, ով, աք. գ. Ἄμαξα. Currus, plaustrum. կառք քառանց կիմ քառօրս. Հձէ՝ ձգեալ յարլաառց, հովանաւոր կամ քաց. ասիս և ՎԵՁ. ասլ. Նօգիալ ԷՒ. ասագաս. էօլաս, ըՀՆԷՆ, ՀԷրքան. *Տայեաս առնուլ յերիրէս եգիպտացւոց սայլս մանկանց և կանանց Հերոց: Լծեցէք զերինյան՝ի սայլին, և գիք զինս՝ի վերոյ սայլին: Եառս զերինդ յոլջակէզս, և զիշխաս սայլիցդ և զպորեանդ՝ի զոհս: Ցեր օրինակ Հոլովի սայլ. լի օրանաս, և այլն: Տէս և ԿԱՐՆԱՍԱՑԼ:

*Բերին սայլօք նոցին ասանի ... Հաւաքեալ՝ի սայլսն: Յառաւել ասնջանացն ոչ ևս զօրեր գնալ, այլ՝ի ձանապարհին սայլով բերին. Խոր. Գ. 32: Ճ. Բ:

ՍԱՑԼ կամ ՍԱՑԼԻ՟ Նոնանուն. Ἀρκτοῦρος (որպես ՀԷ արջագի). Arcturus, plaustrum. Եօթնաստղեան վեսն կրկին աստեղատունք բաւականանք՝ի հիւսիս. և Հիմ. սիսային կողին երկնից. տե՛ս և ՎԱՑԱՑԻ կամ ՎԱՑԱՑԻ. Էէքի էլարըն, էէքի գարաբաղ, սխմախ բամբն. Լբր. փխա. որ ըստ ոմանց է բաղխաստեղք. *Որ արար զերազմաստեղսն, և զգիշերավարն, և զսայլ, և զշաբմոլանս Հարատց. Յոբ. ԻՒ. 9: *Բազմաստեղք և գիշերավար և սայլ յիշին փոխանակ ամենայն աստեղաց. Ա՟ օրս. Ի՟: *Կալեալ զսաղմոսրդ աստղն զըստ սայլիդ. Պժմ. ոչխար: *ԸնդՀէր երկու սայլք եղեն, և արեգակունք ոչ առաւել սայլեցդ զեկուցանեն Հանապարհս այնոցիկ որ նաւու դնան: Եղ. ջերքեքն (սեզանոյ) առ չորս կողմանս աշխարհս իմ խոնարՀեալ յատին. յարևելս և յարեմուտս, ի միջօրէայ, և ի սայլն. Փիս Նբ. Ի՟. Ա Էէ. Ի՟. 101: *ԸսօՀն մոլորական աստեղքն ... ասօՀն են և նոքա՝ որ կոչին սայլ. Ոսիիւթր: *Հիւսիսային աստեղքն, որ յոմանց արքատրոս կոչին. իսկ յոմանց հեփտաս ազգրոն. իսկ յերկրադործոց սայլ, և ի նաւավարաց բազմոցի. Ճ Գ: *Ի ձեռն սայլեցդ: Չանդեպ սայլիդ: Ի սայլն կողմն: Ի սայլն կոյս. Շէր: Ջէր. կի: Սարի. Հաճգ: Երէ: Ը:

ՍԱՑԼ. որպես Πόλος. Polus coeli, vertex et cardo mundi. Բևեռ երկնից. առանցք կամ ծընիկք, որ և իբր տառադարձեալ Բոլոր կոչի՝ի մեզ. *Ընդարքահաս (Հոլմն)՝ի սայլէն լեալ. Աբեղ. Ծ:

կամ Ἄξων. Axis. Առանդն, սեռն. *Իբրու առ Հատատուած իմն սայլն զարագարշրջանաց կին խոտացմունս չուրջանակի վարելով. Նիւս. կավ. Ի՟:

ԿՈՒՐԾ ՍԱՑԼԻ. Դուռնգն կամ ուռ ոյրք միջավայրի առանցիկ անուոյ սայլից. *Ի յառէջէն առեալ չարժուին կուրծն սայլին. և այն չորս կողքն սայլին՝ աւեւտարանի էր բանին. Նար. փազ սայլ:

ՍԱՅԼԱԿԻ, ից, ն. ունք, անց. որ և ՍԱՑԼԻՒ. Սայլ փոքրիկ. սաքի. գագաՀՁԵ. *Ոզա քահանայ եբարձ զսուգանակին սայլակս: Եգին զնա՝ի վերոյ սայլակի. ՄԻՀԲ՟: *Ընտաքեցին Հանդերձ սուգանակաւն՝ի սայլակին: Դրդուեցաս՝ի սայլակիվ անսի անկանիլ: Ի վերոյ ուսոյն բարձրին զնա, և ոչ եՀէ՝ի սայլակի. Եէր. ՟. ՆԳ: Ե ՟. Ի՟: *Ընդառքն՝ի միջ գումարական որպէս զանիւս սայդականց. Պիսա՟:

ՍԱՅԼԱԿԱՒՐ, ական. գ. Սայլ նման կառաց, կամ կառք նման սայլի. *Ուգնորաքան գրատու, և սայլակաւս. Պժմ. ազԷ՟:

ՍԱՅԼԱԿԵՐՊ ԱՍՏԵՂՔ. Ἄρκτος. Ursa. Սայլք. աստեղք հիւսիսոյ, որ և սուին ԱՐՋ մեծ և փոքր. *Որ բնակեալ իսկն՝ի ստրատչուիչ աշխարհն հիւսիսոյ, որ մերձաւ. որ գրասլիք են չորանաց սայլակերպն աստեղաց. Ա Էղօր. Ը:

ՍԱՅԼԱՏՈՒՐ. կամ ՍԱՅԼԱՏՈՒՆԴ. ա. գ. Ἀμαξόβιος. In plaustris habitans. որ և ՎԱՀԱԿԱՏՈՒՆԴ. և ՎԱՐԱՀԱՒՈՐ. Բնաւ կեալք կիմ՝ի սայլս՝ի վանից աստանդական կենաց, (այլ վարին վարչաք զերինս սայլից). յն. ամաւօձ՟ս, սայլակեաց, կամ սայլակեանք. *Բոյց եՀէք զվարչատուս զսայլատուս ոք ասիցէ, (և) որ՝ի կողմանս սկիւթացւոց վայրագ հովտաք. Ո՟. Է. Ի՟. Թ. (Թ. ՀեՀ՟ էՀ՟):

ՍԱՅԼԱՏՈՒՆ, ցցի. գ. Տիս սայլի, որ է երկայն Ձոյ իրրու վեակ. *Ընդ սայլատոյից Հանեալ սատակեցին. Խոր. Գ. 35:

ՍԱՅԼԻԿ. Տ. ՍԱՑԼԱՑ. *Ընծեալ են ս ծեալ զսայլին... և ասն չորժեր սայլին այն. Նար. փազ:

ՍԱՅԼԻՏ. գ. (չծ. լտ. -ելլա, -ելլո-լա.) Սիոս. գաՀ. *Ա՟ս զսայլսն ոսկի, յորոյ վերայ նստաս կաճողիկան. կիր. պժմ:

ՍԱՅԼՈՐԴ, ի, ոց. գ. վարօղ սայլի. արագաձգ. *Սայլորդացն ասանալ զոսկերս մարդկան՝ Թագէցին՝ի նոյն Տարս (կամ խորս). զոր զդացեալ արշակայ՝ Տրամայէ զսայլորդսն՝ի վերոյ Տողոյն կախել զվարչակ. Խոր. Գ. 32.

ՍԱՅՐ. ի, իոյ. գ. (չծ. Ծայր.) Ἀκμή, ἀκωκή Acies. στόμα. Os, cuspis, mucro. Սուր ծագ՝ կամ բերան և սլաք սրոյ, ևս և սեղի. Գէւեշ ագէզ. ասն և՝ի բառն ՍՈՒՍԵՐ, Սայր սուսերի, կամ Սուր սուսերի. ըստ յն. և լտ. բերան սրոյ. *Ոչ սրոյ սայր, և ոչ Տուր բասական է՝ի բարկու Թէն մոլուԹէ ոգւոցն Համբերել. Բրս. Բ՟ի: *Նոսուն զսլաքանոցս իւրեանց սայրից սուսերոյց. Ո՟. ՆԷր: *Եկն ատ զքաղաքն՝ի սուր սայր սուսերի, և՝ի ակդ Նիզակի. (յն. լտհ, սիդերուսան, կամ Նիզակաս առեալ.) Ի՟. Ի՟. Ե՟. 11: *Ի մի սայր սուսերի և՝ի մի ակդ Նիզակաց (յն. լտհ, Նիզակաս). Գ՟. Ի՟. Ջ՟. Ի՟:

ՍԱՅՐ. իրր Սար. Ծայր և գագաԹի լերին. *Ընդ երկինս Թռչէլ. կամ զսայրս Տռանել անցանել. Մ՟ագ՟:

ՍԱՅՐԱԴԻՐ. գ. Στόμωμα. Acies ferri. Դիրք սայրի երկաԹոյ. սայր, բերան. *Բովք փորձէն զսայրագիր՝ի մուխ(ջոյդ). Սիր. Ա՟. Դ՟:

ՍԱՅՐԱՍՈՒՐ. ա. Ὀξύς Ὀξύτατος, ἀποξύς. Acutus, acutis imus, acuminatus. Որոյ սայրն կամ բերանն է սուր կիմ պիեալ. Հատու. Բէբերը կամ ՏաԹէ բարի՝ սուր՝ սրաՀ. էէքէնէ, պէնէՀէ. *Ոսկեայ դու սէս պեղս Տան դեսն սայրասուր սրոյ՝ի սրոյն: Ձէ բան սկան սայրատուր սուսերն Հատանել վէզ՝ի յոմանց յարեալ կենդաց. Ա՟. Ռ՟: *Իսկ մարդագործն գազանացոյց սայրատուր սլաքէ ուժգնի խոխանել. ոյով զվէրն մեծ ընկալաս՝ի բանն. Պանասական վէրքն սայրատուր. Նար. Է՟. ՂԷ՟: *Սայրն սուր իսոյ. յաս յայնժամ՝ի Նախատանացն սայրատուր սլաքաք. Լ՟ի. Հմ՟: *Հրամայէ սոյգ սայրատուրք և առ սակս երկաԹիս պատրաստել. Ա՟. Ռ՟:

ՍԱՅՐ. այսինքն Սաքս. Տ. ՍԱՐ՟

ՍԱՆ, ի, ից. գ. Λέβης. Lebes, olla. Կաուսոյ՝ մեծ կամ փոքր. գաՀան. գաՀանչ, ՀԱՆՁԷԼԷ. *Իսան մեծ սլինՁի, կամ՝ի պղտն Ակար քիրամ գտանան: Ակրկնն՝ի սանս ըՀռուցեալս: Եղիսկն սանք՝ի սան սեաւան իւրև զառաչաս. Են՟: *Ընեալ իսոյ մի յօչխալ սանանայ՝ի սան. և յեռանդանէն՝ի միջոյ սանին իսլաան ալ և էր՝ի սանին. Պիս՟: *Կամ սայ յեռանդան. լռեկիկ զսանն տիսանն. ոչ զանց սլաքից զմեսանն սանէ. բայց ևկ գու ասՁանին սանան օրինաց: Մ՟ծ քան զսանան Թևսպազեան, մանկասասար է և սանին սիՀռոգիսեայ. լռեալ՝ի սանից. Մաք՟ ւԷ՟ Ի՟:

ՍԱՆ, ոս. ոց. գ. (յորմէ՝ անանիկ, և անու ցանիկ. որպէս և լտ. ալ-հոսս. իրայէս

ալը). Θρέμμα, Τροφός, τή. Alumnus, na. Անձն անեալ ընդ ձեւ ամբ այլոց, և իբր որ դիւացեալ նման. պեռնդե, բերվերե. * Ար-տաւազդ և վտառակ անուցանէին զորգի արքային զարշակ. Թողին զանձն իւրեանց զարշակ: Ջարշակ և վվազարշակ առեալ մնուհէզ սպարապետն իրրև զանձ անուցանէր. Բ-ղ. Գ. 18: Ե. 37: * Իակ կրասեր որգւոյն յազկէ բաի գայե ակն ուահամ անուն Թագաւորէցուցանէր զնր անձն, որում անուն էր պիտոգ. Եղէզ. Ը: * Սանուս Նորին. անուն էր նմա հռիփսիմէ: Հանդերձ պարկեշտասէր աղ սանուին հռիփսիմեաւ: Խօսել սկսաւ (պայհանէ) ընդ սանուն իւրում. Ագաթ: * Սան յաւազանէն լեալ այլն գայհանէայ, անուշանէ առ ինքեան զհռիփսիմէ. Խոր. պմ. հաւէս: * Գտանէ զօսայ՝ անուցեալ զքոյր իւր խոսրովիդուխտ: Սան նորա խոսրովիդուխտ՝ կուսան հաճեաս. Խոր. Ը. 79: * Նամեբայ սանուս իւրոյ (այսինքն մուրճքէն). ՄԽԲ. Գ. * Ելեալ իբրև զանձ ընդ ուաւաջ նորա. և սանն մանուկ է. Գ. Ես:

ՍԱՆ. Հոգի որգի յաւազանէ՝ կինքահօր կամ կինքմօր: Շ. ընդհանր: և կանան:

ՍԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սան եղեալն ուազ մէք. որգիացեալն. * Այլն գայհանէ սանական հռիփսիմեաւ: Ոբր վկայեաց սանականն հռիփսիմէ լը ընկերօքն. Ագաթ:

ՍԱՆԱԿԻՑՐ, կցայ. գ. որ և ՍԱՆԵՂԻՑՈ ասին. Ուղեալ սանք մի և նոյն կինքահօր. * Սանակցայ որգիքս չնամէնան: Սանակցայց Թոուներն նամէնան. Կանան:

ՍԱՆԱՀԱՆՐ, հօր. ն ոմի. ասնահայր, սա-

ՍԱՆԱՄԱՅՐ, մօր. հնահայր. Հայր և մայր զաւակին, որ լ ալ է սան այլոց՝ որք կոչին կինքահայր և կինքմայր. * Բայց չարուճէր լը-ցեալ Թագուհին՝ եւ զոքսիս սանամայր նոր-լին. Գ.ղ. (այսինքն մայր Թէոդոսի փոքրու, զոր կինքացաց սակրերան): * Վ.լ սակաւ եղեալ ի սանամօրէն իւրմէ. ՄԵԲ:

ՍԱՆԱՅԻՐԱՍԵՐՄՆ. ա. Բուսեալ ի սանայր լեռնէ. * Բարձրաբերձ մայրիւք սա-նայրաստեղմ ծառոյն. Նար. խե:

ՍԱՆԳԱՍՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Իս արուկ անաչ գ՝ բոխած կմ ս ակայ ձայնե ալ և թշնամանք ծառայական կարգի, անար-գանք և գանք. (իբր ոմկ. չամար օշանք. և ի-ա-ո-ա-ս-ր, ծեծ-ե-է-ա-ֆ-ա-գ-է.) Եւ ոչք զա-սորի լ-զուն գխիկն, փոխանակ ընդ այ գու ասելոյ ի սանգաստականաց ան գի զա-կային ասեն: փոխանակ այնր՝ զի յեա այնո-րիկ ի սանգաստականաց ան գի զա-ռանձնէիր զաստական վերջին. Ոսկ. ՀՀ. ա. 16: ՍԷԲԵՐ. ֆ: (Իմ. լոկ. ֆ ա կ ա, կմ ալ բառ.)

ՍԱՆԳ, ի, ից. գ. Հորպէս Թէ ի ձև սանի.) Ոգի. Mortarium, pila. Սկիան. քար կամ փայտ գոգեալ, յորում ծեծին զարմանս. Հաւն, հաւան, գոգեա. * Ան-ագ-սարբոս արիեալ ի սանգ (կամ սանա), հա-լեալ լինէր նգով փայտ գինաւ. Նանաս: Ե-լանէս ունայն, որպէս ասացն ի սանգէն, որ ոչինչ վերացուցանէ ընդ իւր յորոց մանդ-ղեն. Լմբ. ա-ա-ա: * Գտեալ սակ ինչ խաղայ, մանդալ ծեծելոյն ի սանգս քարեայ. Հ. գ-ե-ի-ա. Ի: * Բարձրի սանդն պղնձի ի գրա-նէ քաւմէ. կազմած: * Բառնալ զսանգն լը մարտով. Ո-ա-գ: Տես և ՍԱՆԴԱՍՈՒՆ:

ՍԱՆԴԱԼ, կամ ՍԱՆԴԱԼ, ի, կամ ոյ. գ. որ և յն. սանգալն, սանգալիօն. ալ. սէն-գէլ. Σάνδαλον, σανδάλιον. Sandalum, so-lea. Տպալեթափ. մուշակ. մոյկ. (լծ. մա-կոյկ, և մոգուգ, որ են ի ձև հողաթափի. որպէս և ոմկ. Նաա սանգալ նմանաձև է կօշ, նաւակ.) * Ի փուռեցն լեմոլ զանձ-դալ իւր: Սանդալս ասեց, և վերարկու. Ջնձ-ղէին զիրուկն նանդալոցն: Ընկեր սանդալս և յոտան: Ջմաշկէզէն գօտին, և զսանդալ հողաթափն: Ջվայտզէն սանտալս. Վ.ր-հց. սաեպ: Ագռւսցին նմա ոչ սանդալս, այլ զօտվրական կօշկին. Մաչ. Լահ: Սանդալ, հողաթափ, կամ չմուշկ. Հին բ-ա:

ՍԱՆԴԱԼԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որ ունի յոտս զսանդալ ևեթ. * Դանիէլ միահանդերձ մաշ-կանաւորսս սանդալաւոր. Բ-ա-ղ. Գ. 14:

ՍԱՆԴԱԼԻԿ. գ. Σανδάλιον. Սանդալ փոքր կամ անչուք. * Փոխանակ ոսկեկար և մարգարտահուռն կօշկայ ունիմ զսանդալ լինկ զայս յոտս իմ. վ.ր-հց. ֆ:

ՍԱՆԴԱՐԵՄ, եցի. ի սանգի հարկա-նել՝ ծեծել. հաճախ՝ փղելիք փեղջ-էզիե. * Ի սանդ տարիլն սաեր, սանդահարեա սան-դահարեա զպարկս անաքսարքեայ. քանզի սչկարես զանազապրտս սանդահարել ևս:

ՍԱՆԴԱՏՈՒՆ. տ. ՍԱՆԴԱՍՈՒՆ:

ՍԱՆԴԱՐԱՄԵՏ, ի, մեաք, տաց կամ ոց. գ. Ἀδύτον, τὸ κάτω, κατώτατη, τον. Infernus, infernalis, terra inferior, infi-ma, inferi, subterranei. (ի բառիցս Սան կամ սանգ, դար, մաս.) Խորք երկրի. ան-գունդք. վիճ. սաորիերկրեայ վայրք. Ծոց հո-ղոյ. ալք, ալոցք. գԺոխոք. Էէր ալիք՝ ֆի-պի, ձէէէննէմ, փեռզիե. * Իշուսի զնա ի գը-Ժոխս ընդ իշխալսն ի դուբ. և մինթաթրէին զնա ի սանգարամետան սամենայն ծառք փափ-կութեէ. Եզէկ. լա. 16: * Բահսեաց զմանձ-րուքեի լայնատարած գետոյս, և մեծ և ան-չուփ Թագիւնք հնչեցին ի սանդ արամետս անգնդոց: Ջայնք հնչեցին սանգարամեաք անգնդոց. Ագաթ: Շար: * Պատուանդան ո-ոսկ նորա երկիրս է, այլ հատու է զորութեի նորա մինչև յանգունդս սանգարամետի. Կոչ. ՀՀ: * Երկիր բնութիք զսուլն կալցին սանգա-րամետաց ունի: Ի ներքոյ ընդարձակ սան-գարամետացն երկրի. վ.ր-ոց. ա: * Իշխն գի-տուսք ի ներքսն սանգարամետս երկրի. Եէր. ի-ֆ: * Որ ի սանգարամետն սևրատեայ ձօն էր, հրաման պատասխանւոյ առնէր. Պմ. ա-ղէս: * Թնդամբք յանգնդէն՝ սանգարամե-տէն ի հնչման ձայնէն. Գ.ղ:

Կամ ա. որպէս Սանգարամետական. և Սանգարամետապէս. * Ջարհուրեալ գո-ղային գ տաք սանգարամետիցն. Շար: * Սան-գարամետիցն հոգւք. Շ. գաղ: * Մի՛ ի չար ուղիսկ սանգարամետին զըահէզեղ առատակ-մամբ ողղեսջիք: Հարկեցայ ես ինդրել եզը հրաման Թագուհէ յատուկանէն, որպէս ոմն երբեմն ի սանգարամետէն պրոգորիադաց. Ճհ. կբ:

ՍԱՆԴԱՐԱՄԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Χθόνιος. Terrestis. καταχθόνιος, ἀποχθό-νιος, κατώτατος. Subterraneus, infernus, infernalis, inferi, mortui. Բնակիչ սանգա-րամետաց. անգնդային. ատրուկրկսայ. և Սատրայինք. գԺոխայինք. լինկոտականք. մե-ռեալք համօրէն. * Երկինս որաց, և երկրա-ւորաց, և սանգարամետականաց. Փիլ-պ. Բ. 10. (որ ի Թղթ. Աքոպէ. Ե. գրի, Երկ-նաւորաց, և երկրաւորաց, և որ ի ներքոյ են քան զերկիրս:) Սանգարամետականն ընդե-ցեալքն: Ա.նոցիկ՝ որ յերկրիս են, և սան-գարամետականացն: Ջորքք վերինք, և ջորք սատրինք սանգարամետականք Ագաթ: փիլ. լէ. Բ. 121: ՄԽԲ. ֆԲ: * Երկնաւսանինչն ձօոց . . . և սանգարամետականացն, և այ նոցիկ՝ որչափ երկնային ձօո մեկանուսանեալ. պղաթ. օբէն. Ը: Ա.նոցիկ՝ որ ըդ երկրաւ-ն ձօոցն . . . բագինս սանգարամետակա-նաց. անգ. ֆԲ: * Պատկաւեմ ասել, Թէ և ընդ սանգարամետականին կասէցաւ: Ջերի-նայոց և ի սատնայոց, և ի սանգարամե-տականաց մեռելոց. Նար. խԸ. ԿԸ: * Փըր-կիչն ղէգեհանն առաքէր (ի խողան), և այնու խեղդեալ ի ծովին՝ սանգարամետականին մտանէր վնաս. Մաթ. ՀԸ: * Սանգարամե-տական եղեալ՝ յերկիր Թաղես զգոյսդ, զի հաղորդ սանգարամետականին լինիցիս. Սարգ. յէ. Ը: * Քոս լսին գԵլիսեայ կերեալ ի զո-հիցն, և արբեալ ի սանգարամետական ջրոցն՝ ասէ ցիվիլիպատոս. Կեղտ. պՂէս:

Կամ գ. որպէս Սանգարամետք. * Գուցէ ի սատանմանէ երկրի վերապատուհուն լի-նիցի սանգարամետատնային. Նանաս:

ՍԱՆԳԱՐԱՄԵՏԱՅԻՆ, այնոյ, կամ ա-նոյ. Նոյն ընդ վ. ա. Χθόνιος, διαχθόνιος. Terrenus, subterraneus. * Դեղվիս հար-ցուկ գԵլեն Ջաշակեալ ի կատեղան վտա-կէն սանգարամետատնայն. յն. ի բոլոր ըմ-պելոյն սանգարամետական պատգամին. Պմ. պՂէս: * Շինեցի տաձար սերատեայ սանգարամետային աչն: Երևեցաւ յերեսն սանգարամետայինն սերատիս. կեղտ. պՂէս:

ՍԱՆԳԱՐԱՄԵՏԱՊԵՏ, կամ ՍԱՆԳԱՐԱ-ՐԱՊԵՏ, ի. գ. Δήμητρα. Ceres. որ և Գե-մետրէ չԱծուհի երկրի. Պետ սանգարա-մետաց. իշխան գԺոխոց, կմ չահապետ գե-ղեզմանաց, գիք սատրերկրեայք. երկիր հոգ-ոյ խնդրեալ հրաման պատասխանւոյ ի սանգարամետապետէն (կամ սանգարամե-տէն) պղոգ էիգայ. Խոր. Ֆ. 62: * Ոսսմի է այս, զի սանգարպետին (գնմետրայ չԱծու-հւոյ) իբրև ոչ երկիրագանէն. կեղ. ոչ:

ՍԱՆԳԻՏՈՒՈՒՆ, ևբն. ոանց. գ. Ὑπερον. Pistellus. Տափան ծեծելոյ զիրս ի սանդի. Հաւանի ի-ո. փեպես ի-օֆաշէզ. Յեմոյ չքնչիկս մերկագոյն ևս քան զսանգիսոն (կամ ըզ-սանդատուն). Ա-ա-ի. Ֆ. 31: * Հրամայեաց սանգիտուսուրեք ծեծել զնա. Ճ. Բ:

ՍԱՆԳՂԱԿԱՒՈՅՑ. ա. կատուցեալ որպէս սանգուղք կամ ի սանդուղս. * Նէք բարձրուքեն սանդղակաւոյց սատիճանք ըստ յակոբայ տեսուքեն. Տծ-ա:

ՍԱՆԳՂԱՁԵՒ. ա. Κλιμακοειδής, κλιμα-κώδης. Gradatus, scalae modo factus, sca-laris. Ուհող զձև սանգղոյ կամ աստիճա-նաց. սատիճանաւ որ. Հերոփչն պէլէֆ. փե-րէձէլ. * Ան յակոբ սանդղաձև երկնարերձ տեսլեամբ երկ: Յորդորէ ելանել ընդ սանդղաձև բանսն: Եկից առ քեզ մրուոք յերկինն, ընդ սանդղաձև բանիս քոյին. Ա-ֆաթ: Սարգ. ա. պ. ֆ: Յա որէէ:

ՍԱՆԳՂԱՄԱՍՆ, սին, տուք, տանց. գ. Κλιμάκιον. Lignum in scala transver-sum, gradus. Իբրաքանչիւր սատիճան սանգղոյ՝ որպէս մատն մատն. Հերոփչն այաչը. փերէձէլ, պաաաճաց. * Ան աչին սատի-ճանն և սանդղամատն՝ խոնարհտելթիւնն է, զոր հոգ ով սղքասուն կոչէ. Վ.ր-ոա-ե-ֆաթ: * Որպէս սանդղամատանց Թիւրելն և Թա-փելն և ջարդելն ի բազում Թէ երեսկացն. Ա-ֆաթ: Ս-ր-գ. ա. պ. ֆ: Յա որէէ:

ՍԱՆԴՂԱՄԱՍՆ, սին, տուք, տանց. գ. Κλιμάκιον. Lignum in scala transver-sum, gradus. Իբրաքանչիւր սատիճան սանգղոյ՝ որպէս մատն մատն. Հերոփչն այաչը. փերէձէլ, պաաաճաց. * Ան աչին սատի-ճանն և սանդղամատն՝ խոնարհտելթիւնն է, զոր հոգ ով սղքասուն կոչէ. Վ.ր-ոա-ե-ֆաթ: * Որպէս սանդղամատանց Թիւրելն և Թա-փելն և ջարդելն ի բազում Թէ երեսկացն. Ա-ֆաթ: Ս-ր-գ. ա. պ. ֆ: Յա որէէ:

ՍԱՆԴՂԱՍՏԵՍԱԿ. ա. Σκαλησός. Նման սանգղոյ. սանդ զաձև. * Որ ոչ սանդ զատե-սակ իցէ, այլ հաւասարարուն. Պղաթ. Ե-ՆԲԲ-ա-ո:

ՍԱՆԳՈՒՂՔ, գղոց. և գուլք, գլոց. գ. Κλίμαξ. Scala. κλιμακτήρ, gradus sca-lae. Գատանի գրևալ և Սանգուղ, և որ-պէս ոմկ. Սանգու ղդ, Սանդուլատ. (որպէս սանտրաձև ուղ կամ ուլի.) Եբանեբլիք սա-սիձանաւ, և սատիճանք նորին. Հերոփչն, Նէրոփէան, Նէրոփ-պան. ոի-ելեմ. * Եւ ահա սանդուղք հաստատեալ յերկրի: Խարձեալ րևրեին սանդուղս և սանդղնիս: Ընդ եօթն սանդուխս ելանէին ի նա: Եօթն սան-դուխք ելանելիք ի նա. Ծն. խԸ. 12: Ա. Ն.

Ը. 30 : ԵՎԻ. Խ. 22=37 : *Երևեցան նմա սանդուղք լուսեղինք, որ կանգնեալ էր յերկրի յերկինս. ԵՒԼ. Ը : *Ի վերնաշաւիղ բարձրաբերձ սրբահետ սանդուղ երկնաչուս. Նոր. ՂԲ : *Բարի հնազանդութիւն, և նա է սանդուխք ալքայութեան երկնից : ԵգԵալ սանդուխ՝ ելեալ բնակեցաւ անդ, և զսանդուխն առին. Վրք հց. ՃԸ : *Երևեցան նմա սանդուխսք, և հրեշտակք՝ զի ելանէին և իջանէին. ԿԻՐ. Ծն : * Ի վերայ սանդղոյց կանգնեալ կայր : Ե՛Լ ընդ սանդուխսն՝նկել սանդուխտ յերկրի յերկինս. և յերկուս կողմանս սանդիտոցն էին ցցեալ սանյձանս բանս. Հ=Ց. ՖԵՈՐ. ԾԸ. Ե ԻԸ : Նոյնպէս և Տօնակ :

ՍԱՆԴՐ, ՍԱՆԴՐԵԼ. Տ. ՍԱՆՏՐ, ՍԱՆՏՐԵԼ :

ՍԱՆԵՂՐԱՅՐ. Տ. ՍԱՆԱՏՃԿ : կանան :

ՍԱՆՁ, ի, ից կամ ուց, աւ, օք կամ իւք. գ. Χαλινός. Frenum, fraenum. χημός, camus. Բերանակալ երիվարի, կամ գալ բերանոյ երկաթի կամ պղնձի. Տես և ԴԱՆԴԱՆԱՒՈՒՆԴ, և ԵՐԱՍԱՆԱԿ. ԼԵՆ, ԼԻԿՄ, ԲօՃԱԳ, պաՒԼԸՓ, ՓԻԼԻՆ, ՓԻՀԵՆ. *Ի սանձս ձիոց: Ձիոց սանձս *ի բերան դնեմք: Ի սանձս և *ի գանգանաւանգս ձմլեսցես զկզակս նոցա : Սանձս երեսաց իմոց առաքեաց. ևն : *Ձձին սանձաւ թամբաւ առ և անց : Ձի Թամբովք և սանձիւք: ՀԵԾԱՒ *ի վերայ նոցա առանց սանձուց. ԲՈՒԼ. Ը. 8 : կանան: ՊԻՄ. ՊՂԵՒս : * Աշատամբակեալք երասանաւ սանձաց կրճումԲԵ : Եւ ոչ զձի իսաեւրաս հպազարտեսցուցանել բռնութիՒ սանձաց. Նոր. հՃ : Շ. ՌՂՒ : *Իբրև *ի սանձաց իմն ազատեալ մարգկային կեանքս. ՆԵՈՒ. ԼՈՂ: *Սանձացն (կամ սանձուցն) բռնաւորսն : ՝ւախանձուռելեն սանձօք առաքնորդեալ. ԱՃՈՒ. պՈՒՒ. Ե ՒՐԼԻՒ : *Երասանակեալ զնս բարեպաշտութիՒՒ սանձօք. ՄՂՒ : *Սանձս խորհրդոցն արկանէին. ԵՒԼ. պՀ. Կամ Մ ՓԵՒԼ. Ֆ:

ՍԱՆՁԱԲԵԿ ԱՒՆԵԼ. Տ. ՍԱՆՁԱՀԱՐԵԼ : * Զայնպիսիսն իբրև զխոտաբոյս դարձուցանել և սանձաբեկ առնել պիժան է. կանան :

ՍԱՆՁԱԿԱԼ, ի, ից. ա. Որ կալեալ ունի զսանձ երիվարին. որպես հեծեալն. *Ոչ երբեք հարթ ընթանայ երիվար առանց սանձակալի: Խոհականն սանձակալ է ըզգայարանացն. Նոր. ԾԲ: ԼՖ. ՈՈՈՒ :

ՍԱՆՁԱԿՈԾ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ } Ἡνιοχέω, ՍԱՆՁԱԿՈԾԵՄ, ծիմ. } ἡνιοχεύω. Habenas teneo, aurigo, moderor, rego. Կոծել և վարել սանձիւ զերիվարն. սանձահարել, նուաՃԵԼ. ըմբռնել. * Ձսմօթ կրեսցեն, և սանձակոծ եղիցին այսու ձշմարտաբանուԼԵԱՄԲ: ԼՖ. հանփ : *Մղին (զձին) երախաձգութեամբն սանձակոծելով զկզակս. ՊԻՒ : *Ձախան զերասանակ *ի ձեռն առեալ՝ զորամսականն սանձակոծիցէ. ԵՒԼ. դՃԺ : * Աւրսիչն սմենայնի բնաւորական իւրով քաղցրութեամբն սանձակոծեալ ընկրկէ զբռնուԼին. Սօր. ՂԲԸ : *Ձսաւոյակ ծովու բռնուԼի խաղաղութիՒ օրինիւ սանձակոծէր. ԵՐՎ. ՃՒ: *Ցորժամ երկոքեան սրամտականն և ցանկականն սանձակոծիցին և վարիցին իբրև ձիք *ի բանականէն, յայնժամ լինի արդարութիՒ. ՓԼ. ՈՂԲ :

ՍԱՆՁԱԿՈՑԻՈՐ, ի, ից. ա. Χαλινὸν ἐνδάκνων. Frenum commordens. Որ կռտորէ, կամ խածաւելով չանայ խզել զսանձն. ՒԵՄ ՓԸԲԱՆ. * Իբրև ձի Թևրավարժ խիստ բեբրանով սանձակոտոր : Ես, ՈՄՆ ձիս խօսնա, կան՝ կարծրբերան սանձակոտոր սրձակերաւան : Ջօրէն տրմըլին սանձակոտորին՝ *ի վախից մլին. Եսս. պԺ. Ֆ. 23 : Նոր. ՒՓ: ԳՆՀ : *Ամենայնիւ սանձակոտորք եղաք իբրև զձիս ամենից : Պիտոյ է կառավար և ուղղիչ՝ սերոյն պատուիրանն. ապա ԹԷ ոչ՝ սանձակոտոր լինի, և վայրապար ընԹանայ. Սոփ. յՀ. Ե : Շ. Ե. ՀՀ. Ե :

ՍԱՆՁԱՀԱՐԵՄ, եցի. ն. Χαλιναγωγέω. Freno, refreno, rego, moderor. Սանձիւ Հարկանել և հարստահարել. սանձակոծել. սանձել. նուաՃԵԼ. ընկճել. նկուն առնել. կրԹել. * Ոչ սանձահարեսցէ զլեզու իւր : Որ կարօղն է սանձահարել զամենայն մարմին իւր. ՅՀ. ա. 26 : Ֆ. 2 : * Ցետ սանձահարելոյ զմակեդոնացիս, և գադարելոյ պատերազմացն : Ձի և ոչ զլեզուս չարս, և զագիսաւԼին սանձահարեցէք. Խոբ. Ե. 3. Ա 89 : *Ցորժամ ոչ յուժեքէ սանձահարին հպարցուածովք, արտաքոյ գրոց սՒՒ բարբանջէն. ԵՒԼ : *Կամէր զքո անգթութիՒՒ սանձահարել. Ճ. ի : *Ահիւն ՀՀ սանձահարել զանձն *ի զգաստութիՒ : Սանձահարել զդժգիտական բարս. ՅՀա. Ե. Ա Ը: *ՑորհրամոյԼԵԼ սանձահարեն զորովայնս. ԿԻՐ. Տա : *Որ *ի հնոցին *ի բաբելոնի զզօրութիՒ բոցոյն սանձահարեցեր. Ճ. Ե : *Ցեռու զյորգանան սանձահարեալց. ԿԻՐԻ. Վ :

ՍԱՆՁԱՀԱՐԻՉ. ո. Այն՝որ սանձահարէ. սանձահարող. *Մի գաւազան մովսիսի՝ սանձահարիչ փարաւոնի. ՈՒԻԲԻՈ : *Իմաս, սուտս սրար զնոսա օրինաց, և սանձահարիչս բնութեանս. ՄԻ. Ը :

ՍԱՆՁԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սանձահարել (յն. անսանձ. ἀχαλίνωτος, effrenis) Թուի ԹԷ *ի վախից մլեցէ : Իբրև զձիս չըՂ փացեալս առանց սանձահարուԼԵ. ԱՃՈՒ. յայ՝ն: Մ Ֆ. ՒՒ :

ՍԱՆՁԱՐԱԿԱՆՆ. Ե. Արհեստ սանձս չինելոյ. *Ցորմ գոլ ասի սանձարարականն քան զձիականն : Սանձարարականն սանձս միայն առնէ. Ան. ՎԻԸՃ. ՈՐԻՈՓ :

ՍԱՆՁԱՐԿՈՒ. ո. Որ սանձ արկանէ. սանձահարիչ. *Ցարմարիչ բանից, սանձարկու լեզուի. Նոր. Չ :

ՍԱՆՁԵՄ. եցի. Χαλινόω. Freno. Սանձ դնել. սանձակոծել. սանձահարել. ԼԵՎ ԻՆՔ ՀԱՊՂ ԷՒՆՔ. արաբ. ՀՆԳ. *ԱՀԼ ոմն զերիվարն սանձէ, և միւսն *ի կառան ելանէ. ԱՐԻՈՓ. Ֆ : *Ձվիշապն անարի սանձեալ *ի մերոյս վերայ չահատակեալ յարձակեր տէրունԼԵս. Խոբ. ՒՒ. 25 : *Որ զծով արարեր, և սանձեցեր զյանդգնուԼիւն ալեաց նորա գուզնաքայ աւազով: ԿախարդուԼիւն քո և զծովն սանձեաց. Ճ. Ե. Գ : *Ձի սանձեալ ցե գծաիրս և զյանդուգն կամս ապահուԼԵն : Ոչ զցանկականն խրախճանութիւն սանձեցեն. ՅՃԼ. Ֆ : Նոր. ԾԸ : * Սանձեալ Թիակօքն զերիվարս տասնակապարծացն (գնաւս). ԱՃՔ : * Ջմարկիոնի սանձեաց զանհրաժանակ բերանն. ԹԷՈՓ. Տայրաֆ :

ՍԱՆՁՈՒՄՆ, ձման. գ. Սանձելն, իլն. սանձահարուԼԻՆ. *Ո՛վ հանդարտուԼ, պահոց հնին, սանձումն լեզուի. Վրք հց. Ֆ :

ՍԱՆՁԱՒԱՍ, ի, ից. գ. Բաւ պյլզգազական. որպէս Դրօշ և նշան սրքունի. *Սկսել՝ի փառս (կամ *ի վնաս) սանձաթից և ոգմբաց (գնչան սՒՒ խոչի). ԹՂՒ. Դ.Ա :

ՍԱՆՏ, րոյ. ոյ, կամ րի, կամ աեր, աերք. գ. Κτείς. Pecten. որ և ՍԱՆԴՐ. պ. չանԷ. Գործի ոսկրեղէն՝ փայտեղէն՝ երկաԹեղէն, յորում են չորք երկայնատուր ժանեաց՝ *ի մաքրել և *ի գՂել զմազ, զմազեղէնս, զվնաս, զաստ. Դ.Ա.Գ. Տաչ. Տ.ՂՔ. *Ձյարմարեցին սանրով գՂեր գլխոյ իւրեանց. Փաղ : *Որպէս զբուրդ պարՂեալ *ի սանդրէ յատակէցից. ԵՓԲ. ապՒՒ : (Խակ Սանար ոստայնանկաց, ՌԷՎԻԱԿ ԲաբաՂԷ, ՂԷՒՒԷ, ՂԷՒՒԷ. pecten vel scapus textoris, և այլն :)

ՍԱՆՏՐԵՄ, կամ ՍԱՆԴՐԵՄ, էցի. ն. Κτενίζω, πείκω. Pecto, pectino. Սանրով յարդարել. ԲաբաՃԳ, ՃԷՔ ԷՒՃԷ. ՂԷՒՒԷՒ. *Սանդրեր և հիւսեր զհեր սրկնոյ իւրոյ. Տր ԻԷԼ. Տարփ. ԻՒ : * Սանդրեին, և լուանային զմարմինս իւրեանց, և զհագիսն կորուանէին. Ճ. Ը :

ՍԱՊԱՆ, ից կամ ուց } Նոյն ընդ
ՍԱՊԱՏԱԿ, ի, ից. գ. } ումկ. ՀԷԲԷՐ, ՀԷԲԷՐՃԻ, ՀԷԲԷՐ ասՒՐԳՓ. Θήκη, κεστής, κιστὶς, κιβώτιον. Theca, cista, cistella, arca, arcula. Կողով. արկղ հիւսեալ. տապանակ. արկղիկ. * Սուգ զգեցեալն սապաոը զարդուց ձերոց. Ես. Ճ. 26 : *Առնուին սապատս չորեքկուսիս : ՃողովՂեցին զիւրաքանչիւր ոք յականէ *ի մի մի սապատ. Փոր : * ՋմորՂն ունեսցանէ՛ և կազմէ և գնէ *ի սապատի. Կ.Ա.ՆՃ. * Թագաւորն եգեալ զսապատան *ի վերայ ինքեան ծըրկայն՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր. և երկրորդքըն հանեալ զնշխարան հաւաքէին *ի սապատն. Ճ. Գ : *Ձգեալ զձեռն իւր *ի սապատակ զարդուց իւրոց. և գտանին իւր առաքեր առ ագապիոս: Ջսապատակ (*ի լ. անտուկ) զարդուցն տեառնՂեցէք ունայնացեալս *ի զարդուցն. Գէ. Ե : *Սուռգաբար նուԼԵ գիւղք. սապատ, գլխապատ, յիրկն ունՂելով զանունն. ԵՐՎ. ԽԸՐ. (Թուի սաել, ԹԷ սապատն է՝որպէս սա պատոյ. և կամ գրՂելի է, սարպատ՝ որպէս նոյն ընդ գլխապատ :)

ՍԱՊԱՏԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. Καπηλεύων. Caupo, nundinator. և τραπεζίτης, mensarius, nummularius. Ուռնոյ և վաՂոյ զսապատ, զարկղ ընՂեց. վաՃառական. սեզանաւոր, և այլն. ասՒՐԳՓԸ՝ ԽԷՂՒԽՓԱԼԸ պագիրՂէն. *Կրպակաւոր կամ սապատաւոր վաՃառականքն : ԼինիՂիր գաւ ընարր սապատաւոր վաՃառական՝ ընդունել զբարին, և յամենայն իրաց չարաց Հեռանալ *ի բաց. ՈՒՒ. Ի. Նոր : Կ.Ա. Ե :

ՍԱՊԱՏՈՂՆ, ղին, ղանց. ա. Κυρτός. Curvus, gibbosus. Որ ոլն է իբր սապատ կամ սապատաւոր. քամակուռոյց. քամակակոր. ՀՈՂ. գՈՂՈՐ. *Ակր ձեռնՂեկ, կիմ ոանՂեկ, կամ սապատոլն. ՂՆՓ. ԻՒ. 19 : *Ամբարտաւանն է իբրև զսապատոլն. *ի գԷր Ա.Ա :

ՍԱՊԵՆԷԹ. գ. Սայօգ գործք յանուն ոմանց յառաքելոցն. որ և ՊՐԱԿՓ ՍԱՒԹԱՒՓ ասի. *Ջայս տեսՂեմբ տեաՀալ, սՒՐ Տարցն աւանգեալ, սապենէթք գրեալ գՆ : ՍԱՊԻՍ. ՀՀ. Ձձգտաւς, ὀύτως. Sic, ita, similiter. Սայսպէս. այնպէս. այսպէս. ասաՒ. պՈՂՈ ԷՂՂԱՓ. *Սապէս և որք միանդամ այլ ինչ այսպիսիք ասին. ԱՀԲՈՓ. ՈՈԼՒԼ. ասԷսՒ : Տես և Խոբ. Ո. 3 : Ֆ. 34 : Գ. 4 : *Սապէս և ասէ ես ևս յիսկար գրոյ սրԷեալ. ՅՀ. ԼՒ : * Կասկածեալ զայս իբրև զիսըրհուրդս. սապէս անիմաստից անձինք ինձ վարկցին. Մ Ֆ. Ը :

ՍԱՊՂԱՐ. ա. Բաւ ումկ. Խեղ կամ հաշմ ոտիք. *Ձևուձքն Թոյլ, ոտիքն սապղար : կաղ եմ սապղար, և անաեր: Ջալքատ և զսապղարն (կամ զսապղարն). Հ. Տրփ. Ը: օգ. ԾԲԸ : *Սիրօղ սապղարի, և անծանօթ հիւրի : Օտարազ ինամող, սապղարաց պահօղ. Գ.Ա.Ի :

ՍԱՊՈՆ, ի կամ ոյ. գ. ումկ. սապոն. լտ. սաբο. իտ. սաբՒօՆԷ. Տ. ԱՃԱՒՈ, ոայ Օձառ. և ՕՃՆԱՆ. *Ջսապոնին գինան, որով լուա-

ցաք զարիւնահեղութեան զգեստս քո զօրացդ. Մատ. ՚Ցամքին շրթունք մեր մի սասպնով լուանալ. Մաղա. ա՛ի՚ղ:

ՍԱՊՈՒ, ի, կամ ոյ. Տ. ՀՆԱԼՈՒԽ. ՚Ալόη. Aloë. Վոսկ. ՃԾ՚. ՃԾ՚. ՃԾ՚. Բժշկրն: ՚Աստուածի առաւել գառն է քան զսապս և զլեղի. Ո-ԻՖ՚ՈՐ:

ՍԱՌ, ի. Տ. ՍԱՌՆ. ՚ Մարմին սառի և պարզը հանգիպեալ. Բրս. ի՛ Ղ:

ՍԱՌԱՄԱՆԻՔ. Տ. ՍԱՌՆԱՄԱՆԻՔ:

ՄԱՌԱՑԱԾԻՆ. ա. Ծնեալն ի սառոյէ, իսահակ, և սերունդք կամ հետեւողք նորա. ՚Սառայածին ոյդիքս, ուստի արեգական արդարութեան յայտնելոյց էր. Վ՚ՐՔ՚Ն. Ի՚ՈՈՅ:

ՍԱՌԻՄ, հոյ, եալ. Տ. ՍԱՌՆՈՒՐ. ՚Ի ջրոյ սառին, և ՚ի հուր այրին. Գնչ: ՚Հիւրս հետի է յարեգական լերմութենէ, և վասն այնորիկ սառեալ է: Սառեալ են մազք. Նար. Երփ: ՚Զսիրտ սառեալ մի խառվեր. Սիր. Ք՚. 3. (Նորն, տառապելոյ. յն. ցասուցեալ, կամ արեալ:)

ՍԱՌՆ, ուին, ռանց. փ. Πάγος, κρύος, κρύσταλλος. Gelu, glacies, frigus, և crystallus. Ջուր պաղեալ այնպացեալ. պաղ. ասա. պոռ, փծ. խակ յն. ϯϱΐ՚ὸϥ՚ὸϥ՚ὸϥ՚ Է և պաղպաղակ. ակն վանի. սառնառնական. պիւսա. ՚Իբրև զաւազիկ սառին: Իբրև զձիւն կամ իբրև զսառն պպղեալ: Ցրիր արգանդիկ ելանեն սառն: Ձիւն և սառն: Իբրև զսառն ձմերայնոյ: Ցուրտ և սառն. և այլն: ՚Սառն է ջուղովքն ջրոյ պպղեալ ՚ի պարզոյ, և եղեամն է ցօղ թերասառոյց. Աբէսա. Ե՚: ՚Ի ձմերանի սառամբ (կամ սառամամբ) լինիմ ես ցլատական. Երե. ոտ. երն: ՚Սառամարդն այնգեալ՝ պատառէին մատմիկքն. յոյգսնոս արեանդն ինքմամբ զմեզս չլինցին զբաւարարեալ բոյն. Տաղ: ՚Ուրց անգասանն լինէն եղև, ծալիկն հրով պատրաստացաւ. խնձորն սառամարն պատրաստացաւ. Թէոփ. ի՛ Ղ: ՚Լերինք՝ չսեմարանք սառանց են, և նենգաւորք՝ բնակարանք չարեաց. Ո-ԻՖ՚ՈՐ:

ՍԱՌՆ. ա. իբր Սառնային. ցուրտ. հով. սառուցեալ. պաղ, պաղուկ, սառած. պոռ ՚ի պոռ. ՚ի սառն և նեսմ խաւարային կողմն մոլորեալքն բանսարկուին. Լ՚ՄԲ. Ծգ: ՚Արծուին լինկալ ՚ի սառն ապրիլ՝ մկրտի: Ընդ բիւրք սառն և ցուրտ բերնե. Ո-ԻՖ՚ՈՐ: Երնե. Երին: ՚Ծերն գեղեկոտ, սառն մարմնով. Լ՚Ծ. Նար:

ՍԱՌՆԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ զսառն կամ զսառնամանիս. ՚ Հիւսիսային հողմն ընդեր եղեամնարկու և սառնաբեր. Սիոան:

ՍԱՌՆԱԳՈՐԾ. ա. Որ սառն գործէ կամ սառնացուցանէ. ՚ Տիւսական հրամանաւ սաստկին հիւսիսային հողմոյն սառնագործ և անպատրաստ բանսարկուին. Վ՚ՐՔ՚Ն. Երփ:

ՍԱՌՆԱԼԻՃ, լճի. փ. Լիճ սառուցեալ կամ մաս ՚ի սառնուլ. ՚Ի սառնալիճն՝ զոր ժողովեալ, ջուր ծովակին արեւմտեան ներքեւ. Գնչ:

ՍԱՌՆԱԽԱՌՆ. ա. Խառն ընդ սառին. իբր սառուցեալ. ՚Ո՛չ այնու հետեւ տագնապ, և ոչ սառնախառն սդ. Սիոան:

ՍԱՌՆԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Սառնային. սառուցիչ. սառնամանեաց. ՚ Սառնական օգոյն սուղչէք: Ձմեռնային և սառնական. Ցրտուղքն սառնական (առնէ). Նար. ա. աաւ: Երե. ոտ. երն: ՚Սառնական օգք. Պիսա:

ՍԱՌՆԱԿԱՌՈՑԵՑ. Տ. ՍԱՌՆԱՍԱՌՈՑԵՑ:

ՍԱՌՆԱԿԵՐՊ. ա. Κρυσταλλοε ծής. Sicut glacies. Ո՛՚ՆՕՂ զկերպարան և զանակիլ սառոյն. սառնաառնական. սառի կամ պիւսառնան.

՚ Ո՛չ հալէին զսառնակերպ զդիւրահալ զազգ անուշակ կերակրոյն. Իմ. ի՛ղ. 20: ՚Ամեոս չորեքկուսի ծովագոյն սառնակերպ. Փոզ:

ՍԱՌՆԱԽԱԼ. ա. Իբր Սառնահալ. որոյ սառն է հալեալ. լուծեալ ՚ի սառնասառոյ գոլոյ. ՚ Գեհան երասխ յարուցեալ գայր գարնի և գարնէ, սառնախալ ջրահեւսական. Ագաթ:

ՍԱՌՆԱԿՈՑՑ. ա. Ո՛ւր ինչ կոյտ սառնի, կամ կուտակեալ բազմութիւն սառնի. ՚Որպէս հողմ հարաւոյ անգ հասեալ փլուցանէր զսառնակոյտ հյուսպարական. Ճ՚. Ա:

ՍԱՌՆԱՀԱՄ. ա. Հարեալ յերեսաց ցրտութեան սառնի. ցրտահար. ցրտագին. ՚Զքաղաքին մերձ կացուցեալ, որ էր կարի ախորժելի սառնահար անգամոց: Մի յոսոցն ցամաքեալ սառնահար օգիւք չորացեալ ՚ի բաց հատաւ. Թէոփ. ի՛ Ղ:

ՍԱՌՆԱՀԱՐԴԵՀ. ա. Որպէս հրգիհ սառուցիչ, կամ սառն հրդեհիչ. սաբ իցէ հսւր, և ցուրտ. ՚ Որդն անքուն, մշանջենաւոր սպրսարտն սառնահրդեհ, լալ աչաց, և կրձիճ առամանց. Եփ: Խոսփ:

ՍԱՌՆԱՁԵՒ. ա. Սառնակերպ. սառնատեսակ. ՚Չրեղէն կամար երկնագոյն կապուտակ սառնաձև. Ճ՚. Ի:

ՍԱՌՆԱՄԱԾ. ա. և Մածեալ սառամբ

ՍԱՌՆԱՄԱԾԵԱԼ. ՚ի կամ որպէս խառնըն ընդ սառին. սառնախառն. սառնապատ. ՚Չնգիպատաղոց խաւուրձին սառնամած հրոյին մօտեալ. Տծաւ: ՚Մրազոց ձմեռն էատ վախճան, սառնամածեալ ախտքըն սառզան. Լ՚ՄԲ. ՚ի ընդհ:

ՍԱՌՆԱՄԱՆԻ. հնդ. գ. Πάγος, κρύ-

ՍԱՌՆԱՄԱՆԻՔ, հնդց. ՚ի ՃՀ. Glacies, gelu, frigus. որ և ՍԱՌԱՄԱՆԻՔ. Սառն. սառոյցք. սառնաքար ցուրտ. պարզ. սամանակ կամ եղանակ սառնի. սգ կամ հողմ ցրտագին. պաղ, սառաց, սառ. վիպ. փերէլի ՀՀՈՓ, պոռ. ՚Նոր էր ողջակիզն, ոչ հրով, այլ պարզով և սառնամանեաւ ողջակիզ. Բրս. ի՛ Ղ: ՚Սառնամանեաց սեասկք, ձիւնաւորքն և կարկտաք: Տապքն ըզսառնամանիսն կակղացուցանեն, և սառնամանիքն զսօթման թուլացուցանեն. Աբէսա. Ե՚: ՚Ջաւրուր ցրտաշրուէչ հողմաչունչն սառնամանեաց (կամ սառամանեաց) անցուցանէին. Ագաթ: ՚Գագաթմէն (լերին) սառամոտ թեամբ սառնամանեաց թուէր պատեալ. Ծոբ. Ա. 25: ՚Ոչ ՚ի սառնամանեաց ձմերայնոյն հովանային. Եղիշ. ի՛: ՚Հողմ գառնաշունչ. և ջուրքն սառնամանիք, և սոքա ՚ի մերկութենէն. Սիոան: ՚Ընչեն ցրտաշրուէչ սառնամանիք: Ընչումն սառնամանեաց. Շէր: ՚Ի սառնամանեաց դաշտին բրատցեալ էին ձեռք և ոտք մարդապետիկ գազանացն. Լսոս. ծ՚ի: ՚Ի ընչելոյ հզօրին ասացէ սառամանիս. Ց՚ի. Լ՚. 10: ՚Ցրտով. ջրով, սառամանեաւք: Օգք երբեմն զսառամանիսն ընչելով, և երբեմն զնորչսին բերելով: Ի սառամանեաց ասանձանացն. Ցձի. ծ՚ի: Եզ. Նի: թէոփ. ի՛ Ղ: Ճ. Գ. սաեպ:

ՍԱՌՆԱՄԱՆԱՈՒԹԻՒՆ. կամ ՍԱՌՆԱՄՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Հրսլածոյն բերէ զսառնամանիս. սառնախառն. սառնամանեաւք. Ցրտագին. գՀՀգակ. ՚Զմասս ածէր զքնուն Ցի, զի պարզ և սառնամանեաւն էր, և զժամանեան զի ձմերային էր. Բրս. ի՛ Ղ: ՚Իարկ ՚ի սարտարան սառնամանեաւս: Ցամենայն հողմոյ չարութենէ, և յասմենայն սառնամանեաւս (կամ սառ ամանեաւս) ձմերայոյ: Ըմիսք գեՃք և հրայինք, սառնամանեաւք արեւնահերք. Սարփ. ՚ի. պ. ՚ի. Ն յոսփ. ՚ի: Մարմ: ՚Ի վերայ հիւսիսային սառամանեաւս չորուէ իւրոյ. Գ՚. Ե:

ՍԱՌՆԱՑԻՆ, յոյ, ոց. ա. Παγετώδης, κρυσταλλωος. Glacie sive gelu adstrictus, և Crystallinus. Սառնական. սառնակերպ. սառնասեռ. սառնասեակ. ցրտագին. ՚ Օգն խառարչսին գալով և սառնային քնուքն. Աբէսա. Ե: ՚Հողմ սառնային և ձմեռնի, որ և զնա եմեր կոչեմք. Շէր: ՚Սրբեալ մեզքիկ և ծորացուցանեք զսառնային գիշերքիդ: Ի լերնային պաղ և սառնային երկրի. Վսփ: ՚Կաղկիզ արեգակին՝ սառնային բիւրեղեայ. (յն. մի բառ.) Գփ. ազէս:

ՍԱՌՆԱՆԱՄ, ացայ. լ. Πήγνυμαι, κατα πήγνυμαι. Congelasco. Ըրպէս սառն լինել. սառնուլ. զգալիլ. հովանալ. սառ լերին, պաղիլ. պոռ. ե՛ՆԻՆ՚ե. ասամագ. ՚Հոգւոյս իմոյ՝ որ սառնացաւ ՚ի ընչոյ աչխարհակուլ վիշապին: Ջերմացոյ զսառնացեալ հոգիս իմ՝ ի գործս բարեաց. Մաբաս: ՚Սառնացեալ անզգամութիւն, և ոչ քնաս ջերմանայ ածայինք պրոյն: Սառնացեալ ՚ի սիրոյն այ: Մեզոք սառնացեալ վայր: Ոյք սառնացեալ են ՚ի գթոյ, և բորբոքեալ բարկութ. Լ՚Ի. ծղ. պրգ. յոյգսն՝ Վ՚անն սառնացեալ բարեաց ուսուցմանցն մերոյ ազգի. Մ՚ՆՅՈՒ:

ՍԱՌՆԱՆԱՄԱՆ. ա. Նման սառնի. սառնակերպ. սառնաձև. սառնառնական. ՚Երեւեցաւ քեզ ծովագոյն սառնանման տեսիլ աթոռոյն: Կայր աթոռ ծովագոյն սառնանման: Երեւեցաւ նմա խալ սառնանման: Փոզ: Մ՚ՆՅՈՒ: Հ=Ց. Ն Հ. յոս. Ը՚:

ՍԱՌՆԱՃԱԿ. ա. Իբրև ՚ի սառնէ շինեալ. ՚ Ցիշելով զսառնաշէն պարիսպն և գիպասական կարմիր ծովուն. Փոզ:

ՍԱՌՆԱՊԱՂ. ա. Պաղեալ որպէս սառն. սառուցեալ և պպղեալ. ՚Ծալէն անգնգաձիակ սառնապաղ յանկարծապես բաժանէր. Ան. խլ: ՚Ի սառնապաղ լճէն արկին զերկնէլեան. Գնչ:

ՍԱՌՆԱՊԱՏ. ա. Սառամբ կամ սառնամանեաք պատեալ. սառնամած. սառնամոս. ՚Սառնապատք, ձիւնաթագք: Ցսպատնայր ծովին սառնապատ լշի ՚ի. Աբէսա: Շար: ՚Ի ձմեռնային սառնապատ եզանակաց: Ցսառուրա սառնապատ ձմերայնոյ. Ջէր. ի՛ Ղ:

ՍԱՌՆԱՍԱՌՈՑԵՑ. ա. Սառուցիչ և սառուցեալ որպէս սառն. սառնային. սառնամանեաց. ՚Սառնասառոյց չրատեալ օգոյն չնչմունք. Ասող. Ֆ. 21: ՚Ջերմն լինի փսառնասուլել մեր, և մի՛ սառնասառոյց սրբոսիս. ՚ի գիրս Խոսր: ՚Հողմ տապախառն գոլով, և կամ սառնասառոյց: ՚ի գաշտանէ ձմեռնային սառնասառոյց (գրեալ էր՝ սառնակառոյց) օգոյն. Նանայ: որպէս և Խոր. Ֆ. 68. յօրինակս ինչ, ՚Ձմեռն սառնակառոյց. այլ Ձ. սառակառոյց:

Մերմ իբր ՚ի. ՚Սառնասառոյց պաղին կողմանքն հիւսիսոյ. Տծաւ:

ՍԱՌՆԱՍԵՐ. ա. ՚ի սերէ ՚ի քնէ սառնանման. սառնակերպ. սառնային. ՚Ջեռուցանօզք զմեզս սառնասեր սրտիցս անբորոք չիկոմեն. Նար. յՀ: (կամ Սառնասէր. պաղեալ հովացեալ ՚ի սիրոյ:)

ՍԱՌՆԱՑՈՒՑԱՉ. ա. Սուզիչ կամ սուզեալ ՚ի մէջ սառնի կամ սառնամանեաց. սառնասառոյց. սառնամանեաց. ՚Ցայսմ սառնասոյզ եզանակին ՚ի ձմեռնային սառնասոյզ ձիւնախաղալ սառնամանեացն. Ցհ. ի՛ Ղ:

ՍԱՌՆՆՈՒՈՂԻՄ, զեալ. յ. Սուզանիլ ՚ի խորս սառնին կամ սառնամանեաց. ՚Ձմեռնըն չարուէն սիրեալ նոցա՝ զպատուղ սրգարուէնն ոչ ասեն, սառնասուզեալք ՚ի հեշտասէրս աչխարհիս. Ը. յոս: Ի՛ Ղ:

ՍԱՌՆՈՑՈՐ. ա. Ըստերոյեր կամ խմն Սառնասոյզ. ՚Ձիւնապատ սառնասոյզ սառ-

հասարակ պատեալ էր երկիրն ամենայն. Առծր. Է. 3։

ՍԱՌՆԱՏԵՍ. ա.} Κρυσταλλίνος. Crystal-
ՍԱՌՆԱՏԵՍԱԿ.} linus. κρύσταλλος, crystallus. Ունօղ զտեսիլ սառին. նման պաղպաջակի. և Գողպաջակ. տառ. դէս. դիւցօ. դէս. դիւցօ. ՚Զականակիտն սրբամաքուր շափիւղայի 'ի գոյն վճիտ սառնատես. Յհղ. ոսկ. յհ։ ՚Մաքուր գետ կենդանի ջրոյ՝ սառնատեսակ. Յայտ. իբ. 1։

ՍԱՌՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ սառնանալ. սառուցանել. ՚Ցուրտ սասցի, որ է ագահութի և անգթութի. զի սոքա սառնացուցանեն զանձինս զրկողաց. Ոսկ. յհ. Բ. 4. (յն. ըստ խմաստից։)

ՍԱՌՆԱՑՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցրտութիւն որպէս սառին. սառնամանիք. ՚Տալ սիրոյ առանց մասին ինչ չնչմեն անգթական սառնայրտութե. Նար. գ։

ՍԱՌՆԵՂԷՆ. ա. Սառնային. սառնաշէն. սառէ. պաղպաջ. ՚Հաստատութե ջրամած սառնեղէն. Ագաթ։

ՍԱՌՆՈՐԱԿ. ա. Սառնանման. սառնաձև. սառնատեսակ. ՚Էջմիածին ծոծ սառնորակ, զոր և եսես միլն սահակ. Տօղ։

ՍԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնութի սառին. դոլն որպէս սառն. սառնացրտութե. սառնամանիք. ՚Ոչ այրել հուրբ, ոչ ցրտանալ 'ի սառնութէ. Նար. գ։ ՚Ոչ առի երկաթ միայն, վասն զի ունի զսևութե և զսառնութի. և ոչ հուր միայն, նմ. Ոսկիփոր։

ՍԱՌՆՈՒՄ.} ռեայ. ռուցեալ. չ. Սա-
ՍԱՌՉԻՄ.} ռիլ. պաղիլ. սառնանալ. փնփօսփ. ՚Պատեալ եմ հանդերձիւ, և ոչ սառնում. Վրթն. յոյ։ ՚Եւ կամ սառչիլ 'ի սառուցմանէ անօդէնութե. Մաշտ։ ՚Կարածիւն. յորում րզնուներս ծովն սառեաւ. Սօմ. Ըշէզ։ ՚Հուրն շիջաւ, և կայայր սառեաւ։ Ցրտացաւ և սառեաւ 'ի սիրոյն այ. Ճ. Գ։ Վրթն. Երգ։

ՍԱՌՈՅՑ. ուցի, ցոց. ա. գ. Սառուցեալ և Սառուցմնս. սառնամանիք. ՚Անշունչքն և սառոյցք. ոչինչ աւելի այ համարին քան մարգկան. Ոսկ. Բ. փիմ։ ՚Հողմ սառնային խռնարհի յամպն, և գջուրն իբր ոլոռն ոլոռն սառոյց պնդէ, և այն է կարկուտ. Շիր։

ՍԱՌՈՒՄՆ, ռման. գ. Սառիլն. սառնուլն. պաղուտն. պաղութիւն. ՚Բարձ զսառուցն սիրոյն, և զհրայրին ջերմութե աղուական ախտին. Նար. ղա։ ՚Եղեմնապատ սառամամբ ջինիք, և ձիւնաթաղ ամրողջ պահիք. Ը. Եղէա։

ՍԱՌՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի. ած. ն. Πηγνύω, ψύχω, ψυχρίζω. Congelo, frigefacio. Տալ սառնուլ. սառնացուցանել. սառեցնել. պաղեցնել. փնփօսփ. ՚Ցրտանայ 'ի ձմերայնի, և սառուցանէ զամենայն դալարութիս խոտոցն. Եղիշ. Է։

ՍԱՌՉԻՄ. Տ. ՍԱՌՆՈՒՄ։

ՍԱՌՍՈՒՌ-ՍԱՌՍՈՒԱԼ. Տ. ՍԱՐՍՈՒՌ, ՍԱՐՍՌԱԼ։

ՍԱՍԱՆ. գ. ա. Արմատ Սասանելոյ՝ որ պէս Սասանումն, և սասանեցուցիչ. ՚Կայր նա 'ի գոգման, յաջ և 'ի սասան. Գնձ։ ՚Արքայք անվախճան ... գնոցից պետականս՝ դղրդումն և սասան. անդ։

ՍԱՍԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. որ և ՍԱՍԱՆԵԱՆ. Որդի սասանոյ պարսկի, և սերունդ նորա. և յաջորդութի տէրութէ զնին պարթևաց արշակունեաց. ՚Սասանորդւոյն արտաշրի սասանականին. Առծր. ա. 13։ ՚Ի սասանեան ուղղելէ սասանականքն։ Թագաւորութի սասանականնայ. Եղիշ։ ՚Թագաւորք պարսկաց սասանականք. Առող. Բ. 3։

ՍԱՍԱՆԵՄ, եցի. ն. } Σαλεύω. Com-
ՍԱՍԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } moveo. Տատանել. սասել. շարժել. տարաբերել. դղրդել. խախտել. սարսափ, տռլլոփ. (լծ. յն. սալէւօ։) ՚Որ զաղտերս սասանեցեր։ Որ սասանես զերկիր։ Զհիմունս սասանեաց զմահու. Նար. ա. կգ։ Գնձ։ ՚Շարժեալ սասանեաց զաղխեալ ամուրս դժոխոց. Տօղ։ ՚Ոչ ես յաւելից սասանեցուցանել զսան. խարայելի յերկրէս. Բ. թ. ի. 8։ ՚Զսիւն ճշմարտութե սասանեցոյց. Ը. Բղբ։

Ի ԲԱՑ ՍԱՍԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Թօթափել. Թօթուել. ՚Ի բաց սասանեցուցեալ զլուծ ծառայութեն քմի. Բրս. աղէեց։ ՚Որք զսիրոյն այ լուծ յուսոց 'ի բաց սասանեցուցին. Նչրս. աէեզ։

ՍԱՍԱՆԻՄ, եցայ. չ. Σαλεύομαι. Commoveor, concutior. μεταναστεύω, demigro. Տատանիլ. շարժիլ. դղրդիլ. խախտիլ. երերիլ. փոխիլ 'ի տեղւոյն. սարսափ, տռլլոփ, օյնօսփ. ՚Փոքր մի ես սասանեալ էին ոտք։ Խռովեցան սասանեցան որպէս արբեալք։ Այսուէն իմ. զի մի սասանեցայց. Սղ. հբ. ձզ. և կա։ ՚Ի վերայ յաղթ ջուրցն բազմութե սասանելոցն սարսափելոցն. Ագաթ։

ՍԱՍԱՆԻՉ. ա. Որ սասանէ. տատանիչ. դղրդիչ. ՚Ոչ ձայն արձակեցեր սասանիչդ երկրի. Նար. հէ։

ՍԱՍԱՆՈՏ կամ ՍԱՍԱՆՈՒՏ. ա. Սասանելի. երերուն. շարժուն. ՚Ի ծովս ընթանայլին, 'ի սասանոտ դաշտս անհաստատս արշաւէին. Ճ. Ը։

ՍԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Σάλος. Commotio, fluctuatio. σεισμός, terraemotus, concussio. Սասանիլն. տատանումն. երերումն. խռովումն. յոյզք. յորձանք. և Շարժումն երկրի. գետնաշարժ. ... ՚Ոչ տայ յաւիտեան սասանութի արդարոյ։ Մի տար 'ի սասանութի (կամ սասանութէ) զոտն քո. Սղ. ծդ. ճի։ ՚Եղիցին սասանութիւք 'ի տեղւս տեղւս. Մտթ. իդ. 7։

ՍԱՍԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Նոյն ընդ վ. ՚Երկրի սասանմունք, և դղրդմունք. Խոր. Գ. 68։

ՍԱՍՏ, ի, ից. գ. Ἐπιτίμησις. Increpatio, correptio, objurgatio, supplicium. σφοδρότης, acrimonia. ἀγανάκτησις, indignatio. ἐπιταγή, mandatum, ևն. Բան սաստիկ՝ խիստ և բարկ. յանդիմանութի. կշտամբութի. պատուհաս. բուռն սաստկութի. աշխատութի սպառնալեաց. ... ՚Ի սաստէ տեառն։ Ի սաստէ քումմէ տէր։ Ի սաստէ քումմէ կորիցեն, կամ փախիցեն. Խաղաղ սաստիցն ոչ հիրանեցան։ Զարհուրեցան 'ի սաստէ նորա։ Ի սան աջոյ սաստիկ տեառն ընդունիմ. ևն։ ՚Սաստ բարերարին՝ մեզ փրկութէ եղև պատճառ. Ը. փող։ ՚Եղ. սասան աՃեցուցանելով զարուշոյուցանէ։ Զսաստ ահարկու հրամանին յորժ հնչեցուցանէր. Վրք հց. իզ։ ՚Ոչ միանգամ, այլև երկիցս զնոյն սաստ 'ի կիր արկանէ. Ոսկ. փող։ ՚Դնել լոյծ կիզ հանապազորդ մեղանչելոյն հանապազ լսել քեզ սաստին այ, և մեղայ ասել. Խոր. պրգ։ ՚Ի փուտաղուն սաստի և յանդիմանութէ ոչ խնայել. Սարգ. աձ։ ՚Սաստէ 'ի դոյզեալն սաստիւ։ Թէ ոչ սաստ արարչին յանդիմանէր զնոսա։ Սաստիւ նուաճեալ։ Սաստիւ հրամանն 'ի վերայ գանապանացն անկեալ։ Սաստիւ մեծաւ 'ի վերայ նոցա բարկանալք. Եղիշ։ Խոր. Բ. 65։ Եղիշ. Է։ Ոսկ. յհ. Բ. 5։ ՚Աշտանակ կենաց 'ի մահու սաստի. Նար. Ճթ։ ՚Ոչ 'ի սաստից սպառնալեաց խնոց երկեան նոքա։ Բժշկեր

զհարուածեալսն 'ի զիւարախ սաստիցն. Զապատամբսն 'ի սաստ մատնեսցէ հեթանոսաց. Ագաթ։ Շար։ Նոնայ։ ՚Մինչդ մեղմով խօսել առ աշակերտսն, յորժամ սաստ պէտք իցեն, ոչ վարդապետի գործ է, այլ ապականչի և սպառնացողի. Ոսկ. գաղ։ Իսկ Ոսկ. յհ. ա. 6։ ՚Բազումք են, որք չև իսկ գիտացեալ են զսաստ սրբութե պաշտամանն քմի. յն. լով, զպաշտօն. դուցէ գրելի 'ի հյ. զսակ սրբութե, ևն։

ՍԱՍՏԱԼԻՑ. ա. Լի սաստիւ. ահաւոր. ահագին. ՚Սիմոն մոգն 'ի սաստալից հրամանէն պետրոսի յերկիր անկեալ. Տօն։

ՍԱՍՏԱԿԱՆ. ա. Որ իցէ սաստ կամ սպառնալիք, և ցասումն. ՚Բերան իմ և լեզու ես երկթերթի, որ սաստականն՝ մահ մատուցանէր, և ողորմականն՝ կեանս. Կեղաաղէս։

ՍԱՍՏԱՐԱՐ. ա. Սաստիչ. յանդիմանիչ. ՚Գրգռէր իբրև զդատաւոր, և 'ի ցասումն ածէր ամբաստանութիւն իբրև զատաւորաւ. Սեբեր. Բ։

ՍԱՍՏԵՄ, եցի. չ. Ἐπιτιμάω. Increpo, corripio, objurgo. ἐκβριμάομαι, indignor. κατάρχω, impero, ևն. Սաստ 'ի վերայ ածել. սաստիկ խօսել. յանդիմանել. կշտամբել. սպառնալ. մեղել. ցասնուլ. պատուհասել (բանիւ). ... ՚Սաստեաց նմա հայրն իւր։ Սաստեցէր 'ի հեթանոս։ Սաստեաց 'ի քեզ տէր։ Սաստեսցէ 'ի գազանն եղեգան։ Սաստեաց նոցա յս, և ասէ. ըղձայք կայցէք, մի ոք գիտասցէ։ Յարուցեալ սաստեաց հողմոյն և ծովուն, և եղև խաղաղութի մեծ. և այլն։ ՚Սաստեաց այսոցն. և լռեցին. Շար։ ՚Սաստէ 'ի դժոխս տանկալի զօրութե՝ արձակել զարգելեալսն, որպէս երբեմն սաստէր փարաւոնի արձակել զիսրայէլ. Նար. յզէթ։ ՚Ալէոծիքս սաստել լինի 'ի փրկչէն։ Սաստեալ եղև, և ոչ խրատեցաւ. Խոսթ։ Ոսկ. յհ. Բ. 27։

ՍԱՍՏԻԿ, տկի, կւ, աց. ա. Ἰσχυρός. Fortis, robustus. κραταιός, βίαιος, δεινός, ἀπότομος, θρασύς, violentus, gravis, acer, audax, ևն. Իբրու սաստիւ լի, կամ զայրագին. Ուժգին. հզօր. ահագին. բուռն. դժնդակ. խիստ. և բազ. մեծ. շատ. կարի. ... ՚Ցոյն սաստիկ եղիցի յոյժ։ Եղև սով սաստիկ։ Կոծ մեծ և սաստիկ յոյժ։ Տեսեալ զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ։ Թուլթքս ծանունք են և սաստիկք։ Իբրև զսաստիկ թագաւոր։ Սաստիկ կործանումն յաւուց փոյթ լատակեցուցանիցեն։ Սաստիկ պատերազմօք. ևն։ ՚Ընդ իւրեաւ հնազանդեցեալ պատերազմաւ սաստկիւ։ Վէրս սաստիկս իբրև 'ի սաստիկ հնոյն ծուխ թանձրացեալ։ Համարձակել յայտնիս սաստիկ և կարկառ գործ։ Լինէր խորան մեծ ելեալ սաստիկ որոտմամբ։ Սաստիկ ժամիս և մարգիկս ունին. Յհ. իբ։ Եղիշ։ Փարպ։ Ոսկ. մ. ա. 25։ ՚Սաստիկ արիւն վիժեաց 'ի հանաց. Ճ. Ա։ ՚Դարձեալ ոք առ նիցէ գեղոյ ինչ սաստկօք. յն. դառն գ. զով. Ոսկ. Բ. խօ։

ՍԱՍՏԻԿ. մ. Σφοδρῶς. Vehementer, ևն. Յոյժ. կարի. սաստկապէս. ուժգին. բռնութի. ՚Նա ներգէր զհարկել սաստիկ. Դտ. ա. 3։ ՚Բան հանդարտ և կամ սաստիկ ընդէլ. ... Խոր. ա. 1։ ՚Սաստիկ արկին ընդ պարիսպ հարկաց ավազաց 'ի վերայ տանն նորա. Եղիշ. Է։ ՚Սաստիկ խիթ գաղանութեցին. Եղծ. ... ՚Սաստիկս անհնարին. Ագաթ։

ՍԱՍՏԻՉ. ա. Որ սաստէ. յանդիմանիչ. պատուհասիչ. ՚Եղիցիմ սաստիչ հրամանի

հաց, և առնչիչք. Ոսկ. ՀՄ. ՃԼ. 23։ *Ըստմնոցք՝ գիւաց օժանդակք ... ապաշխարութեան առաքիչք. ԿԱՀաբ.

ՍԱՍՏԿԱԲԱՐ. Տ. ՍԱՍՏԿ. ՀՄ.* Արիւնն հասեր սաստկաբար իբրև գյորգոնոս ազբիւր. Սիոխան։ *Դժուար է սաստկաբար եւ քաջեղյանել հրամանաս պատասխանելոյս. այսինքն վճռաբար ասել. Աբեղ. ատին։

ՍԱՍՏԿԱԲՈՒՐՈՒՄՆ. Գ. Սաստիկ բռնբռումն։ *Սաստկաբուռումն անուշահոտս ծագ կանչն. Փարպ.

ՍԱՍՏԿԱԳԻՆ. ա. ՀՄ. Սաստիկ յորդ։ *Աստա վտակ և սաստկագին՝ ըստ յորգաւեր առաջանին. ՃԼ ՈՐԴԻ։ *Ի խոշոր լերանէն առաջնոյ՝ փոփկագոյնն հելլենացաց, և սաստկագինն հռոմեայեցւոց. Վ.ԴԴ. պՀմ։

ՍԱՍՏԿԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Σφοδρότερος, ον. Vehementior, tius. ἰσχυρότερος, fortior. Կարի կամ առաւել սաստիկ։ *Բարբառս սաստկագոյն քան զորոմանն. Եօթ. ԻԳ։ *Սաստկագոյնք քան զառիւծս. ԵՒԲ. ԻԳ։ *Ի չարժման ուղիւն սաստկագունի. ՃԱ։ *Վասն զինուելոյ հրոյ սաստկագոյն լմանալոյ. ԵՒՒԻ։ *Զպահիկն՝ սաստկագոյն Թշուառութիւն. Պիտ։ *Սաստկագոյն հրամանաս, և քաջքը վարգապետութիւք. Նար յոյնք։

Եւ ՀՄ. Κραταιῶς, σφοδρῶς. Valide, fortiter, vehementer. *Ի սաստկագոյն վշտանալոյն մեռոյ։ Սաստկագոյն ներգեալ հարկաց խաոուածք. ԳԺ. ԻԷ. 18։ Խոր. Ա. 13։ *Ցորդորեցաս սաստկագոյն առ՚ի ցանկութիւն վերին կոչմանն. Բեր. Գործ. (գրեալ էր սաստատագոյն)։ *Ոչքան սաստկագոյն և հաւատամի անանձել ոք կամիցի (զարգական), այնքան զզջալոյ ի նմանէ. Ա. ԿՈՐ. Բ։ *Վիճէին ընդ նմա սաստկագոյնս. Դոփ. Ը. 1։

ՍԱՍՏԿԱԿԱՆ, ի, ապ. ա. Սաստիկ. մեծ. ահագին։ *Ցաղագս մեծի և սաստկական աբեմոեալ չարժմանն. Սարկ. ՂԺԵ։

ՍԱՍՏԿԱԿՈՑ. ա. ՀՄ. Ուր իցէ կոծ մեծ. ուժգին և սաստիկ կոծմամբ, այսինքն ծեծմամբ կամ սաստիւ. *Օլ ԹԷ ոչ էին անընդգաւք հրեայքն, առաւել ևս քան զեգիպտացիսն կրեցին չարչարանս ի սաստկակոծ սաստկմանն երուսաղէմի. Ած. Բ։ *Մեռանի սաստկակոծ պատուհասիս յազգս մերս. Նահ. Ա.ԻԲ. Ը. 1/։ *Խոսաս և սաստկակոծս յանդիմանէր զնոսա. Ոսկ. գաղ. յն. խստագոյն. ἀυστηρότερον, austerius.

ՍԱՍՏԿԱԿՈՑ ԱՐԿԱԿ, ԱՒՆԱԿ. Ἐπιτιμάω. Increpo, arguo. Պատուհասակոծ առնել. դառնալ բանիւ. ուժգին սաստկել յանդիմանել. *Խօսեցաւ (կամ ախալէաց) և սաստապեաքն, և սաստկակոծ արարին զնա. Սիր. ԺԳ. 21։ *Սաստկակոծ լինի պատրոս, որ ըզսուրն ի կիր արկ. Ոսկ. ՀՄ. Ճ. 3։

ՍԱՍՏԿԱԿՍԿԻԾ. ա. Դառնակսկիծ. գժուարակիր։ *Սաստկակսկիծն ապաշուաշ նոք. Ն.ՈՐ. ԽԷ։ *Սաստկակսկիծ քրտնակայլային. Տաղ։

ՍԱՍՏԿԱՀԱՐՈՒԱԾ. ա. Սաստիկ հնլուսածեալ. կոչկոճեալ. *Սաստկահարուած անձինս, որ սմինչն զբօսանք չարին եկն ի վերայ իմ. ԲԵՒԲ։

ՍԱՍՏԿԱՁԱՅՆ. ա. Մեծաձայն. ահագին։ *Ի սաստկաձայն (կամ սաստաձայն. յն. երեքաձեան) ալեացն. Ոսկ. Խէ։

ՍԱՍՏԿԱՃԱՂԹ. Տ. ԲԱՁԱՃԱՂԹ. *Նմանձայոյզք եղելուք վասն սաստկայայլի գործոյն նորա. ԵՒԲ. ՃՀ։

ՍԱՍՏԿԱՆԱՄ. այոյ. Ը. Κρατέω, ἐπικρατέω, ὑπερισχύω, κατισχύω, ἐπιτείνομαι. Invalesco, praevaleo, intendor, ձն. Սաստիկ լինել. յառն և ուժգին գործել զօրանալ. *Սաստկանայր ջուրն։ Սալն ևս քան զնա սաստկանայր։ Սաստկացան քան զնա։ Սաստկացաւ քանի առաջի յովսէփ։ Սաստկացաւ քան զնա պատերազմին։ Սաստկանայ ի ժանիսն անիրաւաց։ Սաստկացաւ ի վերայ նորա սնօրէնութիւն։ Հրամանն (հազաւորն) սաստկանայր։ Զայն փղոցն սաստկացեալ յոյժ։ Մասն զուրա ընդգեմ սաստկացեալ պատերազմին։ Իբրև մարան սաստկացաւ. ևն։ *Սաստկանայր գործ գառնասէր պատերազմին։ Սաստկացաւ ի նա ձեռքն սիրոյն ջերմութիւն. ԵՒՒԻ. Ը։ Իգն։

ՍԱՍՏԿԱՆԴԱՄ. ա. Ցազմանգամ. ուժեզակ. ամեհի. *Զսաստկանգամ երամս վարազացն գլորեցուցեալ սպանանէն. Փարպ։

ՍԱՍՏԿԱԳԱՀԱՆԶ. ա. Սաստիկ Հզգունքն պահանջելի. անաչառ. անվրէպ։ *Համարն սաստկապահանջ, և համարառուն արամեաց. Վ.ԴԴ. ԿՀ. ԻԸ։

ՍԱՍՏԿԱՊԱՏԻՃ. ա. Ուր իցէ պատճիճ սասկի. *Զգառնեաքեր վճիճակս սաստկապատճին պատուհասի (՚ի սուգս). Անան. ՆԻԵ։

ՍԱՍՏԿԱՊԵՍ. Տ. ՍԱՍՏԿ. ՀՄ.* Սաստկապէս հարեալ սաստկեցան զոլն հեղուկ գի։ Ցոյժ քաղաքորս, և սաստկապէս լռեցին։ Սաստկապէս պատրաստեցան զու՚ի փորձել մեքենայիցն։ Սաստկապէս գոլորգմամբ շարժեալ գետեզրամբ սաստկապէս ասեն ընդ ոգուսդն. Խոր. Է. 27։ Գ. 32։ ԵՒԻ. Բ։ Փարպ։ ԻԳն։ *Վասն այնորիկ սաստկապէս ասէ, ո՚մերձեցաս յիս. ԿԻՐԼ. Վ։

ՍԱՍՏԿԱՔԻՆՁ. Տ. ԲՆԱՔԻՆՁ. *Զքաւորդ ոչ բնաւին սաստկաքինել լի՛ էր. Վեցօր. Ի։

ՍԱՍՏԿԱԱՏՈՑՑ. Տ. ՍԱՍՏԱՍՏՈՑՑ. *Սաստկատատոյց ձմերոյն գառնութեաւ։ Գիշեր մի պարզ և ցօրյա՝ գառնաշունչ օգով սաստկատատոյց։ Սակաւ մի ժամանակ երեսք սաստկատատոյց, և ապա ապականի, և կորընչի. ԱԵՒՐ. Ի. 6։ ՍԻՒՒՈՒ։ Սարգ. յի. ԺՈ։ *Ձմեռն սաստկատատոյց (կամ սաստատատոյց, կամ սառնակատոյց). Խոր. Ֆ. 68։

ՍԱՍՏԿԱՎԻՐ. ա. ՀՄ. Սաստիկ վիրաք։ *Սակս սաստկավէր չարեացս։ Սակս իմոյ սաստկաւ լերս պարտաւորելոյս։ Գառնէր սաստկավէր խոցուածովքս։ Զարշլլուկ զոգիս իմ՚ի մեռաղս անբժշկելիս առնչէն սաստկավէրս. ԲԵՒԲ։

ՍԱՍՏԿԱՏԵՍԱԿ. ա. Սաստիկ տեսլական. ահագին։ *Ոչ ևԹԷ զինուորական զինուք քաջաբերմբք, և ոչ սաստկատեսակ և ամենազարհուրելի խոշոանգունք։ ԿԻՐԼ. Ի։ (ՀՀ. մոռ յն. ոսկեհատակ և ամենագեղեցիկ խոշոանգունք։)

ՍԱՍՏԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուց. ն. Κραταιόω, στερόω Roboro, fortifico, firmo. Տալ սաստկանալ. զօրացուցանել, այգեղ. յաւելուլ յուժգնութիւն. սոսփոյնել. ոչխոյեցնել. Էրաղ գալ։ *Սաստկացո զպատերազմ ընդ քաղաքիդ։ Սաստկացուցին զպատերազմ առաւել՚ի վերայ նոցա։ Սաստկացուցանէր ըզձակատս մարտին՚ի վերայ նոցա. Բ. ԼԳ. ՃԻ. 25։ Ա. Ի. Բ. 35։ Ֆ. 50։ *Սաստկացոյց (կամ զօրացոյց) զմարտն. Խոր. Բ. 57։ *Սաստկացուցանէր զհրամանն արքունի. ԵՒԼ. Ը։

ՍԱՍՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Κράτος, βίαιον, ἀποτομή. Fortitudo, robur, violentia, abscissio, և այլն. Սաստիկն գոլ և հաստատուժգնութեան. տյժ.բռնութ. խստութ. սաստ. և Աստուածութ. տեսիլեան, եռանդութ, էնիգութեան, գազանութ, հնութ, էօրքն. ապականութ։ *Սաստկութեան անդգամութեան։ Չոգաւ սաստկութիւն։ Տէ՛ս զքաղքրութիւնն և զսաստկութիւնն ոյ՝ ի վերայ կորնչման առաւելութիւ առաստաձալ յորգելը զայրանալ։ *Սաստկանայր ջուրն։ Սալն ևս քան զնա սաստկանայր։ Սաստկացան քան զնա։ Սաստկացաւ քանի առաջի յովսէփ։ Սաստկացաւ քան զնա պատերազմին։ Սաստկանայ ի ժանիսն անիրաւաց։ Սաստկացաւ ի վերայ նորա սնօրէնութիւն։ Հրամանն (հազաւորն) սաստկանայր։ Զայն փղոցն սաստկացեալ յոյժ։ Մասն զուրա ընդգեմ սաստկացեալ պատերազմին։ Իբրև մարան սաստկացաւ. ևն։ *Սաստկանայր գործ գառնասէր պատերազմին։ Սաստկացաւ ի նա ձեռքն սիրոյն ջերմութիւն. ԵՒԻ. Ը։ Իգն։

ՍԱՍՏԿՈՂԱՆԱՆ. Տ. ՍԱՍՏԱԿՈՂ. *Ժամանակաւ ըզմեզ խրատս սաստողական. Երզն. ՈՓ. ԷՐԻ։

ՍԱՍՏՈՒՄՆ, ման. գ. Ἐπιτιμία. Increpatio, correptio. Սաստկն. սաստ. յանդիմանութիւն. և Սաստուածք։ *Կարգաւ սահմանեալք և վայելչապար առ՚ի սաստուածն մեզ քահանայիցս. Կանոն։ *Ալեաց սաստուածն (կամ սաստկութիւն. յն. բռնութիւն) ալեկոծէ զնաւ անհաստատաւն. Նեղս։

ՍԱՏԱՆԱ. որպէս գ. Արմատ բայիդ Սատակել՝ Հանգիրեալ եւ վարի, և նշանակէ Դի, գնչ. մեռեալ մարմին անսանալ կամ անհաստատ։ Այլ՝ ի գիրս գտանի արպես ածլաշգեալքն բառ. սատ՝ սափեղ։ լծ. ընդհյ. յատակ։ այսինքն գարշ. գուռ. սոսկ. լուկ։ համակ։ ողջոյն։ և Աստուած անզարգ. մեռեալ. պարզ։ սուխ. սայ, պայազբ, եաւբեզ. եեւթարե։ լբզալփ։ Δίτος. (յորմէ եա. Liscio.) Simplex, vilis. φιλὸς (որ է առձ.) nudus, merus, purus. *Մարկեզոս սատակ մարգ զքն որպէս զասմատացին յանգգեղեցաս ասէ։ Սատակ մարգ զանգն՝ որպէս առքել լբեաց և պզոս սամատացի՝ մարկեզի մատեցաւ։ Ս։Իր. ՁՁ. 36։ Բ. 20։ *Գասմանձանն զվիապզալ և զատակ ձև ատեզով. Ոսկ. յհ. Բ. 39. յ։ Իակ անգ. ՁՁ. 28. *Ի սատակ նախանձուէ սատացին զոր սպեհնո. այլ ձ. սատակ. յն. ի նախանձատաւուէ։ *Միմերն սատակ և սպիտակ. Թզբ. գաշ։ *Աթայ նման էր նա սատակ (սչտատյանին), զերգ մընեբոյ էր հանց չիսակ. անգ հոդմաքար քաղքրատճաչակ, հօմանատան հրկոս վտակ. Շ. ատակ։ *Սատակ սպիտակ, որ նշանակէ զանմեզ քահանայութիւն, և զանխարգաս կալ ընդ այ. Վ.ԴԴ. ՂՁ։ *Գատակ սուգ զոյգ, և պատմուճան պարսիկ սատակ, և գօտի ոսկեզէն. կեզա. պզէս։ *կանան փրկչական պատկեր օրհնելոյ. եհԷ սատակ գետզով է (այսինքն պարզ ներկով), անկար է լուանալ. սատանագրէ (մեռանալ) յայն աեղի՝ ուր գիշեր հատատագրէն է. Մ.ՁՁ։

ՍԱՏԱԿԱՄԱՀ. տ. Չարաչար մահուամբ սատակեալ. *Ասորեանն հայհոյելէն զպատ օրինակ անկեալ կործանեալ սատակամահ լինէր. Բ. Մ. Բ. 29։ *Մեռան սատակամահ. Ոսկ. Եռ։

ՍԱՏԱԿԵՄ. եցի. ն. իակ իր. իցբ յ. Καταστρέφω. Subverto, everto. διαφθείρω, καταφθείρω, corrumpo, dirumpo. διαλύω, dissolvo. և առաւել ἀναιρέω, ἀναλίσκω, ἀπολλύμι, ὀλεθρεύω, ἀφανίζω, tollo, perdo, deperdo, exterminо, ձն. Որպէս թէ ցյատակ սաւերել եղծանել. յատակել. վեր՚ի վայր շրջել. ապականել. քանջինչ առնել. և Սպանանել չարաչար մահուամբ. կոտրել. կորուսանել (զերբ. և զնաւորեմ). սրբեալ. ընչել. պոզսփ, եբբմսփ. ալեխոսփ եբմեզ, փխոխոզ. եմեզ, օրինսփ գալբզմսփ, գերսփ, եօյսխրփ. և և որպէս ասի. սոփեբեւ.սոփիւ. խրնանել. խոսոսել. ինեզերմեզ, ինեզերմեզ։ *Ի սատակել աեսան զամենայն քաղաքն զայնոսիկ չուրջ պարսակոմբն։ Սատակել զամենայն սիեզերս։ Զայլ ևս գաւորութիւնն և զնդղնան՝ որ խլրտին, սատ-

սակեցին, և ՚ի ծառայութեան կացուցին։ Ած. ծ՚Ել. 29։ Ես. ծ՚Ի. 5։ ա. Ի. Ջ. 11։ *Գանձ՚ք՚ան՚՝ որ ի սահմանագիծ մեհենի, ՚ի ձեռս լատակաց սատակեցաւ. Ես. ԿԲ. Ի։ *Լուծ ծառ. ևզծառ խառնեն, սատակեցաւ կորեաւ սերունդն։ Հակառակ միմեանց են հատուած ջուր, և միմեանգը սատակին. Վէտբ. Ի. Ֆ։ Կամ *Ողորմութ՚ք՚ով սատակեցնես զԻսր. Նաեից իմ։ Սատակեցին յիսրայէլէ ի՚ք հազար արանց, և սարսռատ ապրին։ Հարուած ծանր կամեցար օձին սատակել։ Եղեալ որդնութ՚ից՝ սատակեցաւ։ Ոչ եւ եղիցի ջրհեղեղ՚ զ՚ սատակել զամենայն մարմին։ Զբնութիւն ընտիր յիսրայէլէ սատակեաց։ Ան. հատարակ սատակել զազգն յոտպետացաց։ Որ յապարանս ամրացին, անգէն ՚ի ներքս սատակեացին. ԱՆ։ *Ոչդնալից եզեալ սատակէր (յն. փչեաց զդպին). Ոսի. Ս. ա. 4։

ՍԱՏԱԿԻԶ, կզի, չաց. ա. ֊ց. ՚Ολοθρεύτης, ὀλοθρεύων, διαφθείρων. Perditor, deperdens, exterminans, և այլն. Որ սատակէ. եղծիչ. կորուսիչ. մահացուցիչ։ *Ոչ սպյտէ Իսրայ սատակիչն մեռանել ՚ի սուրն ձեր, և հալածանել։ Ցմէնց խորշեցաւ սատակիչն։ Հանից ՚ի վերայ քո սատակիչ՝ զայր և զսպատար իւր, և կոտորեացին զընտիր ընտիր մայրից քոց։ Հողմ խորշակի սատակիչ։ Կորեան ՚ի սատակիչ անտի։ Չի մի սատակիչն անգրանիսաց մերձենայցէ ՚ի ներս.ան։ *Ի միտ չէ անտի գործք երկու երեսի, սմանց սատակիչ, և սմանց պարգեւատու։ Աւերիչ աշխարհի է, և սատակիչ անմեղ մարդկան. Եւն։ ։ *Մահացու և սատակիչ Թուինցն սատանայի խապաս սատակիչք (կամ կործանիչք)։ Նար. տոպ։

ՍԱՏԱԿՈՂԱԳՈՑՆ. ած. ձ. Սատակող հոգւոյն։ Սրբ. յոբ. ա։

ՍԱՏԱԿՈՂԱԿԱՆ. տ. ՍԱՏԱԿՉԱԿԱՆ. *Ջվէրս առ ՚ի Նմանէ սատակողականս անձին իմոյ բժշկեաւ. Սոփ. ազ։

ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Θράυσις, ὀλέθρος, ἀφανισμός, ևն. Perditio, exterminatio, ևն. Սատակիչն, իւր. կորուած. մահ. ասէր. *Կանանց և մանկանց առ հասարակ սատակումն։ Հօտս և անդեաս ջընակրս սատակմանն։ Եւ զիշխայս կոտորելիսն ՚ի սատակմանն։ Եւ այլն։ *Ցանգրտանգածաս սատակմանէն. Ըստ։ *Ջհնար մեռանլ զօրուն՝ ոչ սակաւ սատակմունս առնէր. Աբծր. ա. 5։

ՍԱՏԱԿՉԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սատակչական. ունօղ զզօրութի սատակելոյ. սպանիչ. մահացուցիչ։ *Սատակչական զօրութի (Թուինց)։ Սատակչական կործանման ջրհեղեղին. Աբծր. Ի. 3. 7։ *Դոյզն գեղ ինչ սատակչական։ Անձնավաճառ գիր, սատակչական երկք։ Եկամուտս սատակչական հանոյ սխալին գիւռք։ Նար. Ե. Խէ. ՀԷ։ *Ցօձից առնուն զլուծիչս Թուինց նոցա, և զայլ մահացու գեղոց սատակչական զօրութիս Թիւնս. Գր. կր։

ՍԱՏԱՑԻԼ. տ. ՍԱԴԱՑԻԼ։ *Գլուխ գիւ. Թիցն սատայէլ. Սահան։

ՍԱՏԱՆ, ի, իս. ա. ֊ գ. Բառ. եբր. սատան. լծ. ընդ Թ. ՚ՂՔ. Σατάν, Satan, adversarius. Հակառակ. հակառակորդ. մտանիչ. լարախօս. *Ցարոյց տէր սատան սողոմոնի զազգս. Ցայոյց տէր սատան սողոմոնի զառաջն. Ֆ. Խգ. ծՁ. ւկ. 23։ *Ցուսաս ինձ խայԹ մարմնոյ՝ հրեշտակ սատան՝ կռփիլ ինձ. Ի. Ւոր. ծԲ. 7։ *Ամբաստանեա, Թէ սատան եղէ. կոլ. Ջ։ *Կարդէ ՚ի վերոյ՝ Նորա սատան հալածանաց զանազան կրօնիւք. Ած։ *Սատան են Թագաւորութիւնք։ Գիր. գԽ։ ՍԱՏԱՆ. գուն ուրեք՝ որպէս Սատանայ։ *Ջայս խորհեցաւ առնել արքանաւկն սատանի. Վրդն. Եւ։ *Ցարծէին անուամբն սրբոյ հաւատոյ, բայց զգործս սատանի գործէին։ Ջաւելորդն խուզել ՚ի սատանէ է. Եփր. համաբ. Ն սատիպ։

ՍԱՏԱՆԱՅ. բ, իս. գ. Σατανάς. Satanas. Երբեմն է նոյն ընդ Սատան. իբր հակառակ. գիմակաց. գիմաբոս. *Եղեն յոտգայթ մեծ, և ՚ի խափան արգելոյն և ՚ի սատանայ չար ասէն խապայէլի հանապազորդ. Ա. Ի. Ա. 38։ *Ե՛րթ յետս իմ սատանայ, գայթագղելոյ իմ ես. Մտթ. ծԶ. 23։ *Սատանայ ըստ երբայերգոց բառիցն՝ հակառակ Թարգմանի. և ամենայն՝ որ բարւոյ հակառակ կայ, սատանայ անուանի. ՑՁԲ. Ի։ *Սատանայ անուն ՚ի խաւսելէ հակառակէն անուանեցաւ. Գաղ. Ի։ *Սատանայ ըստ երբայերգացոյն ընդգիմակաց կամ հակառակ ասի. Մելն. ղԽ։

Ալ. առաւել՝ որպէս Διάβολος. Diabolus, calumniator. սեպհականեալ անուն է գիւի, և մանաւանդ գլխոյ գիւաց, որ և սատկայէլ (այսինքն հակառակ Աց)։ բամեսարկու. չկյեան, չկյեանկարէն ֆիւի։ *Եկին և սատանայ. և առէ տէր ցսատանայ։ Եա սատանաիանի սատանայ. ԱՆ։ Սատանայ կոցցէ ընդ ալէմ նոցա... զգերեցաւ զսատանայ։ Սատանացէ ՚ի քեզ աեր՝ սատանայ։ Փորձել ՚ի սատանայէ։ Աւերեալ ածէ զնս սատանայ. կատարեալ զամենայն փոր ձուլելիս սատանայի. ևն։ *Ցարտաերն սատանայ իրրև զգոլանալ ՚ի մէջ նոցա երեսէր. Եւն. ։ *Ջլեզուան գործարան տուեալ սատանայի։ Դէբունք գժոխոց՝ սատանայ և կամարարք իւր. Ը. ընդհանր. ևն։ (Ի գիրս Սատանայ՝ միշտ է եզակի, նոյն ընդ Սպտայէլ. լսակ ամի. սպանող, սպանանէր՝ ոգի գազգէր։)

ՍԱՏԱՆԱՑԱԶԳԵԱՑ. տ. ՍԱՏԱՆԱՑԱԿԻՐ. *Ջի՞նչ կայ արբեցեալոց պաշտօնէից, և սատանայապատեաց գիւաւոյ կոծոցան. Մ՚անդ. իգ։

ՍԱՏԱՆԱՑԱՋԻՆ. ա. Ջինեալ սատանային. գիւապզեաց. *Ձկարաց զգալ յատկութէ սատանայական պղտորեալ մտացն. Փոզ։

ՍԱՏԱՆԱՑԱՒՕՍ. ա. Որ խօսակից լինի սատանայի իբր գործակից. *Եւ ենդրգա սատանայաբոյս, և գիւահոգի. Կանն։

ՍԱՏԱՆԱՑԱՒՈՒԻՆ. ա. Ծնունդ սատանային կամ ծննդեցեալ. *Չի ևթէ այնմ հնար ինչ էր, ոչ երբէք զ ապարէր սատանայ ՚ի կանանց սատանայածինս ծնուցանել. Եփր։

ՍԱՏԱՆԱՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Դիաբոլիկոն, σατανικός. Diabolicus. Սկսպհական սատանային, կամ բանսարկուին. տճս և ԳԻՒՆ. չկյեան. *Սատանայական խրատս, կամ ուսումունք, կամք, ամբոխք, որդեայիք, սատաներազմունք. Եւն։ Ֆ։ ՑԿ. ի՛մ. երս։ Մտթ. ՚ի դիւն։ Ոսի. Ս. Ի. 15։ Բր. ԿԻՆ ՃՂ։ Ժ՚Ի. *Երկնաւոր հոգիւն յայտնեցաւ, և զսատանայական գայլն ՚ի հաւէն փախստական արար. Ճ. Գ։ *Սատանայական իսկ անկողին է ՚ի Ընձեամանս և ՚ի բամբասանս չերտանիլ. Ոսի. Ս. Ի. 26։ *Ի մանրն սատանայական խաւարի ՏԻսցեալքն ոչ կամէցան լուսաւորիլ. Ը. ԲԿԼ։ *Ի սատանայական գիւապաշտս սպասաւորութէն. Ագաթ. յ. (հին ապ. սատանայապաշտ գիւական։)

ՍԱՏԱՆԱՑԱԿԻՐ. ա. կրօղ յինքեան զգսատանայ. սատանայապզեաց. սատանայոտ. գիւապզեաց. պյսահար. և Սատանայական. *Չերծուցանել զնոսա ՚ի գարշելի գիւացական սատանայակիր բարուցն ՁԻւաղուԸէ. Ագաթ։ *Սատանայակիր (կամ սատանայահար) և գիւամոլ ապգացն. կորնիս։ *Սատանայակիր մեզզ կապելոյք և պնգելոյք. Նար. յոՁբ։

ՍԱՏԱՆԱՑԱԿՈՒՐ. ա. կերակուր և որս եղեալ սատանայի. իբր նոյն ընդ վ. *Սատանայակուր և գիւամոլ ապգացն. Ագաթ։ *Սատանայակուր և գիւամոլ ապգ կախարգացն. կաղնեաց։

ՍԱՏԱՆԱՑԱՄԻՏ. ա. Ձարամիտ՝ գործակից սատանայի. *Ո՛չ է պարտ զայնպիսի սատանայամիտն մարգ անուանել Մանդ. ծԲ։

ՍԱՏԱՆԱՑԱՆԱԼ. ացեալ. ը. Լինել իբրև զսատանայ կամ նմանող սատանայի. *Նզզութ՚ք և ոչխապս փորձութ՚ք, ղոր կրեցին ՚ի սատանայէ և. ՚ի սատանայացեալց ՚ի մարգկանէ. Նար. երգ։

ՍԱՏԱՆԱՑԱՈՒՈՑՆԵԼ. ն. Անել նման սատանայի. *Ջգեղ ինքնին սատանայացուցանես, և ՚ի սատանայէ ապրել ազատչես. Մանդ. ֆ։

ՍԱՏԱՆԱՑԱՒՈՐ. տ. ՍԱՏԱՆԱՑԱԿԱՆ. Διαβολικός. *Ցսատանի. . . զսատանայատոր Թշնամութ՚ն ասյ մեզ ծնանել. Ոսի. Ս. Ի. 26։

ՍԱՏԱՆԱՑԻԿՔ. ած. Սատանայական իրք՝ բանք. սպգանի բաներք. *Սատանայի իսկ բանն զինի բերանն՝ որ խօսի սատանայինն. Խոր։

ՍԱՏԱՆԱՑՈՑ. տ. ՍԱՏԱՆԱՑԱԿԻՐ. *Սոյնպէս և կանայգ նոցա մի սատանայոտք, այլ հեղգք. Եփր. ա. փմ։

ՍԱՏԱՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարք և գործք սատանայի. բանսարկութ՚ն. չարութ՚ն. սպգանութ՚ն. չկյեանկրէպ. *Պատանեայսն Թ՚ե ոչ էր, մինչ ոչ էր հակառակիսկ չսյն բարւոյն. ՑՁԲ. Ի։ *Ա՛ր՚նչաք յանդգնեալ սատանայութէ ոգւոյն. Եփ՚Ի։

ՍԱՏԱՉ, ի. գ. Բառ. ասիր. սեփեք (խոտն). փեգնայ։ Վ֊օսի. ՃՀ. ՀՀ։ (Այլ և և սեփեք, կամ սատափ ծովային. գազատակրայ. խեցի մարգարտի։)

ՍԱՏԱՐ, ի, ացչ. գ. Ἐργατής. (յորմէ Թ. ըզգօ.) Operarius. Գործօղ. գործաճնայ. գործաւոր. մշակ. *Ամենայն սատարք անօրկնութէ խառնիցան. ա. Ի. Ֆ. Ց։ *Արժանի է սատարն կերակրոյ իւրոյ. կամ վարձս իւրոյ. Ոսի. Ս. Ի. դ։ Ա ա. ԻԷ։ *Ամենայն սատարք՝ որք վաստակացեն ՚ի չինուածի անդ. զվարձս ՚ի տեառնէ առնի տանն ընդունին։ Սատարքն վարձատրեք վաստակեացն յայգս զօրզ անգր. Մ֊Ի. ծ. ԺՀ։ *Խաւարին մասին սատարք ծիծաղեցան ՚ի անտի գոյս. Համ. ա֊ւ։

ՍԱՏԱՐ. Ἐρίθος. Lanificus. Տարազագործ. ոստայնանկ. ասրագործ. *Իրրև ոստայն սատարայ մերձ ՚ի հատանիլ. Ես. ԼԷ. 12։ *Ոստայնս ոչ յողովագոյնս (ձանել), քան եՀԷ ներամանեայ գործ միոյ սատարի. Գր. երԻ. ծԷ։

ՍԱՏԱՐ. Auxiliator. Βοηθός. Ձեռնտու. գործակից. նպաստամատոյց. *Բազում վարձեր իւր օգնականս և սատարս, որով պիւր չարաճճութէնն յատաջ վարել կարասցէ։ Եպիս սատար մնահաճոյն իւրում չար մտածուԸէն զայն զգեւազգեաց։ Բազում ինչ է սրբութէն սատար լինել անօսրութէն, որպես աղօԹք՝ ողորմութէն։ Սատարք ելով չնուէ. Բառ. Ֆ. 15։ Փոզ։ Եփ։ ։ ԳԻս։

ՍԱՏԱՐ. գ. Βοήθημα. Auxilium, opitulatio, և αἰτία, ratio, occasio. Նպաստ. ձեռնտուութէն. և Պատճառ. առիթ. *Որոյ սակաւ է սատար յայգսողջ, գԼուարիկալ առնու զվարձս իւր. Մ֊Ի. ծԷ։ *Մի բանանէայ ՚ի սրբոյ՝ սատարս առլով նմա ՚ի ձեռն խոստանայ՝ մարգկէդէ ընդ հեղոզիկէ. Խոր. Ի. 28։ *Չի Թէ գԼուիկին երկայնին զմտին՝ զոր պատրատակալ է նոցա, ունկնին արգելք բռնութեամ սատարս լսոյց զինքեան. Փոզ։

ՍԱՏԱՐԵՄ, եցի. ւ. Ἐπικουρέω. Auxi-

lior, opitulor. Ցասաբ՝ ձեռնտու՝ գործա-
կից՝ օգնական լինել. նպաստել. ձեռքան
գործել՝ աշխատիլ. Եւ կանանցն անդամ
առաքեալքն ըստ իւրեանց ակարուն. Ագաթ.
Օգնէ նմա ի ձեռն գրոյ՝ հրամայելով ա-
ռաքել նմա յամենայն կողմանց. Խոր. Ե. 69:
Զի և ոչ զինոցան առաքեալ լուսոյն
յորդորմանն էմանի. Պիս. Նպաստն ասե-
ասկք առանց բազմից առաքելոյ չկնարին
լինել յանօթ պիտանացս. Նպաստակել ի-
մումի տկար խորհրդոյս, ապաչխ, առաքե-
յեքս ամենայն ազօթասէր անձինք ձերովք
առաձգ խնդրուածովք օգնականութ. Փարպ.
Զի նա առաքակել էր տեղիս կուիր վասն
նորա. Եղիշ. Ե. խոսան. (Խոհ եւ ա. յօ-
րինեաս ինչ՝ առաքել, ըստ ընկեր ձմ. և յն.
պիսի՝ կատարել. ՈՀ և Աւձր. Ե. 6. Զազ-
թուելի առաքելոց ո. ընտիրեցիքր, կատա-
րեաց. կամ խմա, առնեաց.)

ՍԱՏԱՐԱՒԹԻՒՆ. գ. Βοήθησις. Opitu-
latio, և ope, per. ձա, ձւ. (ի ձեռն.) Ձեռն-
առուածքի. օգնականութ. Նպաստ. գործա-
կցութիւն. և Գործառութիւն. աշխատութիւն.
Ազօթք նոցա մեզ ի սաստրութիւն հասցնէ:
Ձեռնարկեալ զպատասխան հանգերձ միա-
միաս առաքութիւն թագաւորին. (Որ) առա-
ւել ևս պայծառացուցանէր զվարդապետու-
թիւն առաքութիւն: Խնգրել ի նմանէ օգնա-
կանութիւն առաքութիւն. Ճ. Բ: Ագաթ. Եղիշ
գ: Ընկերանալ է առանց այլոց սատարու-
թիւն. Զինուբ. Բազում ազգս ի սատարու-
թիւն կալեալ (պատերազմի): Զազգս բարբա-
րոսաց բազմանս ի սատարութիւն կալեալ՝ յար-
ձակեցաւ: Ոչ զոք յօտար ազգաց գտանել
ի սատարութիւնս. Խոր. Ե. 77: գ. 12. 50:
Սատարութիւն օգոյ վարեցնալ. Պիս: Ճո-
լովից սատարուեցաք պէտս ունի ի վերայ այ-
սոցիկ բանս. Պատմ: Սատարութիւ առ-
գործոնեն ուղիղ կարգաւորել զնիւթոյն օրէնս-
գիր. հր: Ընկալցին զսակաւ սատարութիւնս.
Նոռ. Վերկ:

ՍԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ταλασία. Lanificium.
Գործ սատարաց, սատարագործաց. Ասան.
գեղացք կանանց՝ իշխել ասաղնանութիւն, և
սատարութիւն. Գաղաթ. օրին. Ե:

ՍԱՏԵՐ. ի, ից. ևս և ՍԱՏՐ. առր. գ.
Բառ յն.լտ.պտրէր. Στατήρ. Stater. պատրէր,
իւրէր. Իւրէր. (ըստ Մանրնագրին՝ ասէր գտա-
լոփ փերհեմ. Նոյն և ընդ Դիդրագմայ. Δί-
δραχμον, δραχμή διπλόη. Զոսկեգրամեայ.
կրկին երկգրամեան. արծաթի դրամ, որպես
և կշռիս ինչ, որոյ ծանրութիւն իցէ չորից սա-
ռումից. բայց լայնաբար վարի և որպես դրաք-
մէ, այն է յն.փղանի, այսինքն գրամ կամ
արամ. և սիկղ. տես Նե. ծէ. 15: Ի. 14:
իէ. 15: Մգաբ. ծէ. 27. ևն: Ցերկերիցս սա-
առերն. Եղիշ. յես: Սատերն է գրամ
կշիռ է: Սատերն է գրամ է: Դիդրախմայն
և սատերն մի է. ևն. Շիր. լտ. և յլ: Իսր
զՀՀդով պահանջումն սատերն սակի՝ ի բա-
րանոյ կենցին կորնեցին՝ չորեքգրամեանն կըշ-
ռութիւն. Նար. խէ:

ՍԱՏԵՐԱՆԱԼ. լ. Բառ. անասոյդ. որ
կամ է Որսայսկալ լինել, որպես գնանկն՝ յոր-
մէ ևլ սատերն. և կամ նկանեալ յատակին
բարձ և պատիս, որ է ըստ արաբ. սոգր.
Մագաստրն սատերանայր, և ձալածիչն
պօզոս քաղբրանայր. Ճ. Գ:

ՍԱՏԻՐ. կամ ՍԱՏՈՒՐ. արոյ, ուլ. գ.
Բառ. ասի. սոգրէ, սոգ-ոյ. որ է ըստ հյ.
Սահուզ կամ սակր. լտ. սեգուրիս. Ագաթ՝ ի
ձեռս սատարս և սատրաս. հեր-
ձուին զգուրս վանաց: Դահիճն ուժգին
հարեալ սատրով ետ ի ծնկաց.
Ճ. Ա: Ղ. օգ. ծէ:

Ի սկ ՍԱՏԻՐ, որպես յն. Σάτυρος, է կա-
պիկ խնդիչ, ըստ առասպելոյ՝ ընկերք սոր-
շիս չեզին գիանիւսոսի. Satyrus, Fauni.
տրա-
կան յաղորդ բառագ:

ՍԱՏԻՐԱԿԱՆ. ա. Σατυρικός. Satyricus.
որ ասի զպիսոյց երգիծաբանից. Սատիրա-
կան անուանեալով. իբրեւ ասեն՝ նմանեն
զսատիրոսս. Գաղաթ. օրին. Ե:

ՍԱՏՈՒՆ. գ. Բառ յն.լտ.Σάτον. Saturn. որ
ի մեզ Շաբաթական Մաթ, և Գրիւ. Մաթ՝
ըստ հեթանոսացեալն ասեան, Ծ քաւսս. և է
չոփ հնձանի. են. Շիր. լտ. և յլ: Ցմս և
ՍԱՏԻՏ:

ՍԱՏՐ. գ. Բառ. ունի. որպես Գասսաս.
կամ կապերա գործելոյ՝ ի սատրոյց. դնէ
ի կէվէնեակս պիճիճ իօճ. վասն որոյ ասր ա-
սէ Գէ. Ես. Որպես յոտասյնս կապերա
ինչ գործելոյ մերձ առ՝ ի կարել ո. ի լս.
դնի սատր:

ՍԱՏՐ, ի, կամ ոյ. գ. (ի Շէյէ չիցէ նոյն ընդ
վ. որպես Գասսաս.ակալ անդանոյ.) Բազ-
մոց. գահաւորակ. սէգիր, սոգր. լծ. լս.
սէգիս. Դնեն զանգանն (խորանի զորհնե-
լին) ի վերայ սատրի: Զգեցեր սեզանդն սա-
տրոյիս հանեն սրատաքոյ. և զանգանն վերա-
յտեցանելով մատուցանեն ի ներքս. Մ:

ՍԱՏՐԱՊ. և Լիլիկ. գ. Σατράπης. Satra-
pa, praefectus. պ. սիր.
էէպ. և ապ. սոգր. սոգր ապմ, սէգիր նիշին,
սէգիր սահապը. Գեռ գահոյիցց. Նախագահ.
Նախարար. Նախարարապետ. երկրորդ ար-
քային. սատապանի. Սատրապք և զօրագլուխք
և զօրապետք և գաւառապետք: Անմեծայն
սատրապք և հուսահալք. Ոսկ. ի Ռէլիգ:
Մեծ էրէց: Անմեծայն սատրապիք (հին
տպ. սատրապք), Նախարարք և ազատք:
Զմեծամեծ նախարարսն սատրապսն հայոց:
Եւ ի մեծամեծաց հայոց սատրապսացն հայոց.
Բառ. Ճ. 3=5:

ՍԱՏՐԱՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ, ԿՈՒՍԱՊԱԼՈՒԹԻՒՆ. Հայցէք ի Տէ-
մանէ զսատրապութիւն առիայսց. Նանաս:

ՍԱՏՐԵԼ. Բառ. ունի. որպես Ուրյն ու-
րոյն (-եւրէ) անկել. Վ.օսկ. Ճ. Ե Ղ: (Խոհ
Մծբ. յ. Իրւն կենգանի զորկէ մնլուծիս
սատակման սատրեաց ո. տպ. սարեաց:)

ՍԱՐ. ոյ, ոց. և. ի, ից, իւք կամ գք. և
ու, ուց, ուք. գ. Λοφία. Summitas, ca-
cumen. ἀνάβασις, ascensus. ἀκρωρία, ver-
tex. κορυφή, jugum montis. κρημνός, prae-
cipitia, ևն. (Ձմ. ճյ. սայր, ծայր, ժայռ.
գար. սրա. սար, -ձէր. Ծ. էոբ, ԻէէԻ. յն.
գագաթ, և ծոս. երբր. հատ, բօլ. բէէ.) Նագ
սանեան իրաց. կատար. գլուխ լերանց.
լերան սրածայր. բարձրաբանգակ. սարա-
ձանգ. գագ. գար, ժայռ. Ի սարոյն որ ի-
ջանէ ի հարաւակողմն: Ի սարոյ ծովուն, և
լիզերիզ յորդանանու. Ի սար ծովուն ազ-
ազդ. Ցէօ. ծէ. 2. 5: ծԷ. 19: Գագաթիցն սահ-
մանքն ձեր ի հարաւոյ ընդ սարն ակրաբի-
նոյ: Դեմ յանդիման սարոյն մեծի հրէա-
ստանի. Թուոց. Լէ. 4: Ցօսդ. գ. 14: Ընդ
լերանց սուս անցանել: Ընդ լերինս և ընդ
սարս հասանիցէ անցանել: Զսարս հասա-
նել անցանէը. Ոսի. ՀՀ. 19: գ. 6. 37: Սգբ.
յն. ծա: Զսրոյ և ծորձորը, և սարք. Նիս.
Նաւ.ի: Եկեսցեն ի սորս և ի ձորս երկրիցս...
լցցեն զսարս և զձորս երկրիցդ. Գե. ես: Կմ
ի սար կորուսանեն զքէզ, կամ ի ձորս որո-
գայթեն. Եզէր. իէւ: Ոչ գիտես, թէ ի սար
(ընդ զառ ի վայր) կործանիս՝ և կամ թէ
ի ձոր քաղաքէ լինիս. Եղիշ. էրէց: Սար
և ի ձոր անցանէ ո. ք ընդ սար և ընդ ձոր.
Գծյ: Աստ, սրանց է այս Ճանապարհ, և
ոչ կանանց. ապի մորդոց է սարս, և ոչ ճա-
լից և վատաց. Վ.սիսի. փարէմ:

ՍԱՐԴ. Շէյսց, κατασκευή. Instrumentum,
apparatus. որ և ՍԱՐՈՒԱԾՔ, ՍԱՐՈՒԹԻՒՆ.
Գլխաւոր և կարեւոր մասունք իրաց, գործե-
ացոյ. կոպեան. զեն և զարգ. կահ. սպաս.
հանգամանք. կարգ, սլար, ֆասար, բանիր,
ֆագըմ. Հնծեալ յերկվարն քաղեակալ սա-
կի հրաշ սարդ՝ վիսլեր իրգև զարեգակին.
Աւձր. Ե. 3: Զօրք իւրեանց գասակք իմ-
վիսլք ի սարս պատերազմի: Վ ի սորք
պատերազմին պաշտամեակք նոցա ունէին:
Ազգի ազգի սարգասածովք, և սարգք պա-
տերազմին. Ո-ահ: Զնոյ և Լուսյ սարգն:
Զնոյ սարսյն. Եղիշ. Ե. 98. Զնոյ սարսյն
նոց: Հարցն զգեցեալքն սամ իւր սարգն.
Հարցն զգեսպանակին սամ իւր սարգն ո.
խմամ զՄենծացուսցէն, զդերմանցին, և զՑեր
երկնէցն, որ են զհետերիմանք Հարցին:

ՍԱՐԱԲԱՐԶ. ա. Ուր իցէ սար բարձր.
լեռնաձերմ. բարձրագագաթեան. Էխ-սեէ-ինչ
էեւ. Ցակն սարբն ի ներքոյ սարագարձր
ամենեցուն հերակոյ. Բառ. Ճ. 14:

ՍԱՐԱՆ ԱՄԱՆ. կամ է Սերկեալ, և
կամ մանաւանդ որպես ասի. սբլեբ. սագի-
կած: Վ.սիսի. հէբ:

ՍԱՐԱՆ. ի, ից. գ. Փղերկի սար. Դա-
րանամուտք եզեն ի սարանն, որամ եզ-
բարան կոչեր. և կալեալ զառաջս կրծիցն
զգաղտամս ի նոցանէ սատակէին. Ղևտ:

ՍԱՐԱԿԻՆՈՍ, կի ՍԱՒԱԿԻՆՈՍ. Տ. ա-
բա. յակ. սն:

ՍԱՐԱՀԱՐԹ. ա. Ոտոյ սարն է հարթ
իբրև գնովիս. հովասէն. Ի լանջսկոզմանն
սըն, կի ի սարահարթ սեզեաս, պատրաստա-
բոյոզ. փարպ:

ՍԱՐԱՆԱՄ, ացայ. ի. Բարձրանալ որ-
պես սար. բարձրամտիլ. գժտասրիլ, զայրա-
նալ. զչարիլ. Ասացէք ցեզեկիա. և սարա-
նայր կռնիլ զերկինս՝ արգայ. Ոսկ. Ես: Ա-
սպիսի սանկ՝ երկրաւոր անձրևաք մերսացեալ
և չսարանայ սակաս չառնալուկ մերոյ լե-
զուայս ընդունել. Սեբեր. ի:

ՍԱՐԱՊԵՏ, ի, ից. ա. Գլխաւոր. իշխան.
Հրեսաչնաս սահնին չարաւանգան, և
մնուր սարապետացն սահրումն բաժանման
չարագահ. Թղթոր. կոս:

ՍԱՐԱՒ. ի, ից. կամ ոյ. գ. Τρόπος. Mo-
dus, ratio. ἕξις, habitus. մորֆի, forma, ևն.
Տարազ. Ճ. տրէզ. կերպ. կերպարան. ձև.
օրինակ. և զանակ. նմանութիւն. սիպ. ա-
նակութիւն. սահպարութիւն. Ամեն սար-
փայլեալ, սարահաւք անձաւս. խորհրդա-
կցութիւն սեծ. Խոր. Ճ. 67: Զմանրամասնն
անասանելով սպաս վարդապետութիւն: Անձ-
սագործ սարահաւ լինալ. Սարսս չարսէ:
Ըստ ոչ սահպարական սարահաւ: Մերկութեան
կիրքոյն սարահաւ: Պիս: Ըստ նմին եղեալ
սարահաւ: Գործնական սարահաւ. Մաթ. Է
ինէ: Գահական սարահաւ խորհուրդ՝ քան զնե
յայտնեալ. Նար. ծբ: Անխմանալի սարա-
սիցն սինալք. Աւձր. ա. 3: Ա յլ սարսս և
գրոց գինէզէ գնեալ յանդարսական ժամա-
նակի: Մինչն սարսս է ձեռագիրն գրոյ՝ և
գեալ սահմանն անասահմանելի. Վ.բզն. ծն. Ն
ուշ: Ըստ անուանն հաստատագրեալ է յերկ-
նիցն սարատոյ. Եղիշ. փէր: Ի հանման: Ա-յս
սինի սարահաւ յերկարեալ ամս իսս. Սահ.
էրէց:

ՍԱՐԱՒԻՄ, անալ. յ. Զգաճելի. ի ներս
ինն ընկանելի. Համահիկ. Մտանել սարա-
անալ սարափանաք՝ ալ Համեցիկացաս. Փէր-
ոէրէ: Որ ըստ նմին կարգի ինն գոգնոս թե
օրինակ վարին բնաւորապես սարահանալ յան-
ձինս. Պիս:

ՍԱՐԱՏԱԿ, ի, ացի. գ. Անուն Թռչնոյ. * Որ ոչ զբուա և զսարատակս ըմբռնեալ առ լեռնոտամբն կասբեայ՝ չըմկեցուցանէր, բայզէ զնոսա կարծեալ. Մագ. ծԸ:

ՍԱՐԱՏԱՆ. պ. «ընէրան. Տ. Խոցգծ. ցին. * Մտանէ սրեգակն ի խեցգեռինն, որ է սարատանն. Երզն. երին:

ՍԱՐԱՒԱՆԴ, ի, ացի. } *Ակρα.Promon-
ՍԱՐԱՒԱՆԴԱԿ. գ. ա.} torium. և Լծ. փըս, cervix, ձի. Սար ի դուբս ցցուեալ կամ կարկառեալ ասաի և անդր. գարաւանդ. գահաւանդ, բարձրաւանդակ. և Պարանոց երկայնեալ. *Հասեալ կալաք գյայտնի սաբաւանդ մի հնդկական ծովեզն: Արտաքոյ ի սարաւանդակ վայրի էր գարեհ: կացեալ ձնացաք աւուրս ուԸ ի վերայ սարաւանդակին. Գագ. ածէս: * Ի տեղի մի յարևելս կոյս ի սարաւանդակի ի բարձրաւանդակ աւազին տեղի մի. Ագաթ: *Ի ծովելզեր կողմն տեսի յարուցեալս լերինս հրաւանդանս ինն և սարաւանդակս. Պիտ: *Մերձ առ սաբաւանդակ լերինն կովկասու. Կաղանկ:

ՍԱՐԱՒԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Τεμενίζω.Lucum, templum facio, consecro. կառուցա նել կանգնել ի բարձունս վսեհան. *Զպատկերս և զբազինս և զսաւանարս և զվէրնաւուն սոցունց իբրաքանչիւրոց սարաւանդեցին. Գագ. օրին. Ը:

ՍԱՐԱՒԱՆԴԻՄ, գեալ. յ. Բարձրանալ իբրև սարաւանդ, կամ բազմիլ իբրև ի վերայ սարաւանդակի. Կերպարաբարձեալ. վերանաեալ. բարձրածայրեալ. և Ծագեալ ի բարձանց կամ ի լերոյ անտի ոգզին. *Ան՝ որ քնակեալ է ի բարձունս, և սարաւանդեալ քիւրում առանձին բարձրուԸ: Ցիւրումն առանձին անցեալ սարաւանդեալ բարձրուԸ. Ճ. Ա: Մագ. Ը. ԻԸ. իԸ: *ՑապետուԸեան ես, և անսարակոյս Հայկեան՝ ի սխակայ սարաւանդեալ. Մագ. լ:

ՍԱՐԱՒՈՑԹ. գ. Բարձրաւանդակ, կամ դիտանոց. կամ Բարձրաչէն ապարանք. առ ջայ. *Ի գիւղաքաղաքէ դառնոյ, ունի զարմանալի սարաւոյնԸ է որդաւայ. կԸր. պագ:

ՍԱՐԲՆԱՑ, կամ ՍԱՐՓԻՆԱՑ. գ. Բառ ումի. որպէս խեչակ. նեցուկ տնկոց: Վ՚գիւ. իԸ. հԸ. հԸ. իԸ:

ՍԱՐԴ. ի, ից. գ. Անուն ծառոյ. որ և ՍԱՐՏԻ. կարծեցեալ նոյն ընդ Δάφνη.Laurus. ԴաՓինի կամ դաբնի. ԷՆՓԻՒ. Ալ ի որ գիրս երևի դնիլ՝ որպէս Κυπαρισσος. Cupressus. այն է կիպարիս, նոճ, կամ սաբոյ. *Զսարդն և զսարոյն և զվաղամսին: Սարդիւն և սօսիս և նոճով: Սարդն և սաբոյն և նոճն. Ես. Ի. 19: ի. 13: Եզեկ. լ. 8: *Թեղոչն և սարդն և սարոյն. Ագաթ: *Կապամբք յորիոյ խուսափեն, և սարդք. Փիւ լԻ.

ՍԱՐԴ. գ. Ἀράχνη.Aranea.Անուն կենդանւոյ. զեռունն ոտանոյանի. Տամ. Տանուկ. ԷօրիմՁԻ. * Զոտանոյս սարդից անկանեն: Սարդի ոտանի. Ես. ԾԲ. 5: Սև. լԸ. 12: ՑԸ. Ը. 14: Տես և ի բառն ՈՍՏԱՑՆ: *Զսարդ ոչ տեսանես, որչափ և որպիսի և իրր քանչելի իմն: Սարդք ինքնոստնական զգայս ոյք յանկանելն զբարակագործուԸեան կազմեն. Փիւ. լԻ. *Որպէս ճանճք զսղոյքք. և փոքր զեռունք սարդից, և ունկնամտից. Նար. ղԸ:

Իակ Ա. 28. *Սարդ կռուեալ ձեռաք յորմ. որ գիւրին է առ որսալ, բնակէ ի յարկս թագաւորաց ոն. անխոհր նշանակէ յոյլ լեզուս զիմանալոր և զնայատքը. զէս սարդ, և զմոզիզ կամ վկովագիտաց. յն. Καλαβώτης.կամ καλαμώτης.Stellio.քայլ ըստ ելք. ՁՆահԻ՝ է բուն սարդն:

ՍԱՐԴ.Ψάρος, ψάρ. Avis variis distincta maculis,et sturnus. Անուն Թռչնոյ, որ է խայտաբղէտ հանգոյն մողէզի կամ սարգի. այլ «ըղըՁՁԻ. *Փասիոս, սարդ. Դաղիան:

ՍԱՐԴԱՆԿՈՒ. ա. Ἀραχνοϋφής. Ab araneis textus, tenuissimus. Իբրև ի սարդ զգեստ ոտայնանկեալ. բարակամած. Որբաթել. * Պատմուճանաս սարդանկուս և սպիտակս ունին. Փիւ. փեռաքան:

ՍԱՐԴԵՂՈՒՆԿԴ. գ. Σαρδόνυξ. Sardonyx.Սարդիոն՝ի դոյն եղնգան մարդոյ. *Տէն չըղաբար . . . զսարգեղունգըն և վասպիս և զկարկեհանն ինդրելով. Բրս. ընԸզ:

ՍԱՐԻԵՆԱՅԵՐ. ա. ի սարգ անկոյ՝ ի գաւիոյ կամ ի նոճէ սերեալ. բռաեալ, կազմեալ. * Սարգենասեր անապատ պահանգաց. Նար. խլ:

ՍԱՐԴԵՆԵՆ. } ա. Δάφνινος, νικός.
ՍԱՐԴԵՆԻ. } Laureus.ԴաՓինեգեղոյ, դաՓնական. *Ոչ դաբնի գա սարդենեան, այլ յարմատոց մեզ սաբեկան. Մագ.ոգ.իլ: *Զսուսս միայն սարգենի պսակօք պսակելով. Պգագ. օրին.ծԷ: *Որպէս ի սարգենի սահակէ պար գոլով երգելն զՀոմերական քերԸուածն: Սարգենի գաւազանաս պար գալով. Մագ.ծ. Երզն.ԻԸ:

ՍԱՐԴԻ, գւոյ. գեաց. գ. Սպիտ տուն կրն. սարգենի. *Բնակեցոյց զայլս ի յանտառս, որպէս զնայլս, զարգի, և զնոճի. Մխ. ա. ա. Է:

ՍԱՐԴԻԱՏՈՒՆԿ. գ. ա. Տուն կամ սարգ. և Սարգենի. *Զեռային եղիշոյ սարգիատունկ կամարակապ. Նար. գագ ծն:

ՍԱՐԴԻՈՆ, ի, իս, ացի. գ. Բառ յնլս. Σάρδιον, և σάρδιος, σάρδινος. Sardius, sarda, sardinea gemma carniola. (որպէս Լծ ի սարգիս քաղաքէ լիդացւոց, կամ ի սարգենեայ կղզւոյ.) Տրար սյատուա. կան կարմիր ի գոյն մոյ, է որ Թափանցիկ, և է որ անԼափանց՝ քանդակելի. *Ելեան. և ԷՆԴԻՒ, ԷՆ, ափԸ. տես Նլ. իԷ. 17: ԼԷ. 8: ԵՂԻ. իԷ. 13: Ա՚ա. իՁ. 11. 12: Յայտ. Ը. 3: իա. 20: *Սարգիոն բժշկական զօրուԸ ունի, որ զՀատեալն ի սրոյ բժշկէ. և է չիկագոյն արիւնատեսիլ. Տծնա: * Ո՚չ սարգիոնիկ զգեցեալ էին, և զմրուխտ, և զսպազոնիկ. Խոր: *Լինի ի սանդմանան յայնոսիկ ակն սարգիոն, և ոսկեգաբ. Խոր. Ծ: *Սարգիոնիս և տապազիոնիս. Մագ. ծՁ:

ՍԱՐԴԻՈՍՏԱՑՆ, ի, ից. կամ ՍԱՐԴԻ ՈՍՏԱՑՆ. գ. Ἀράχνη.Aranea. Ոստայն սարդի. Տամ. Ոստայն Բէե. ԷօրիմՁԻ. Տ. ՍԱՐԴ. և ՈՍՏԱՑՆ. *Սարգիոստայնից նման. Ոի. Տ. Է. 2/4: *Զհելլենական մելրոյն պէս սարգիոստայն և զծանեայս. Ճ. Ա (գրեալ էր՝ սարդոստայ:)

ՍԱՐԵԱԿ, կամ ՍԱՐԵԿ, ի, ացի. գ. որ և ՍԱՐԻՒ. կրկին ազգ Թռչնոց. առաջինն՝ որ կոչի ՁՁ յն. Σελευκίς. Seleucis, cides; avis locustis vescens. Է ՏարմաՀաս. տարմ. սԸ. ղԸՁԻ, լՀՒրիկ «ղԸՁԻ, «ԻԻԻ, սար, ղԻՐ. Նա երկրորդն է կևռնեԻ, ագռաւ փոքր՝ քաղցրաձայն. Κόσσυφος. Species lusciniae, merula. գարաՒաՀ. էօՒԼՀԵՆ գոռ, սար, սարԻգ, ղարԻգ, սարԻՁ, սարՒ. սաբաՀ. *Սարիկք և տարմաՀաւք (յն. մի բառ, «ԷԼԷգԻս): ՏարմաՀաւն և սարիկն (յն. մի բառ) առնուն հլրատն ատամկիվ զմարաբոյս. վԷյօր. Ը: Իակ փԻԼ. ուր յԼրկն կեռ. նԻԻ, Ի լս. գնի, *Սարիկն է ոն. որ և ումկ. ՃՐԼԻ: *Սարեկ, և տարմ. սպրՁՀուզ. ԲՃՂԼՒՒ: * Սարեկ են զորգի իր յոտսումն քահանայսւԼ. և նա Ի ուԼՀս և Ի մրմնունջս Թևս. կոխկր, և Ի պար յատԼոյր. ՄԻ. ատաՀ. ՁՀ: *ՁՀռուղուԼԻՆ, զոր ՀՒՀզուԼին և ա. լրկին՝ աՀԼագոյն իՀն յորդորԼի. Ա՚ԼՂ:

ՍԱՐԵՓԹՈՒՏԻ, հւոյ. ա. գ. կինն որ Ի սարեփԼոյ քաղաքէ սիգոնացւոց. *Ջայս ուսանիմք Ի սՒՂ մարգարէէն եղիայէ, և սարեփԼուհւոյն. ՁՁ:

ՍԱՐԻԿ. Տ. ՍԱՐԵԱԿ:

ՍԱՐԻՍԽ. Տ. ԽԱՐԻՍԽ. Βάσις, βάθρον Basis, fundamentum. *Ա՚յսքան հաստիք սարիսխ եգիալ, յոչնչի հաստատեալ: Ունի հաստատուԼի զառ Ի քէն (կամ՝ Ի քԻզ) սարիսխն Ի վերայ անհաստատ հիման հաստատեալ. Պիսիտ: *Տևսին, զի սրացեալ էր սիՒնն, և Ի՚ն առանց ձեռին և հաստատեցաւ Ի վերայ սարսխին: Շինեաց զաշտարակն Ի սեանց ոսկւոյ և յարծաԼի սարսխոյ եգեալ զհիմունս. Պգ. Ի. *Շրսպսիմս սարսխս է, Ի կատարածին ցուցանէ զԼծագաւորն փառօք պսակեալ: ՍիՒնն ոսկի, որոյ սարսխն Ի ներքոյ ոսկի. Տծնա:

ՍԱՐԻՒ, լաց. գ. Σειρά. Catena, funis series. Սիրայ. չուան. տոռն. չղԼծոյ. կապ. կապանք. (Լծ. և ձար. շար. Թ. սըա. սարԼս, սաբՀագ.) *Ի միոյ եւԼԷ Ի ՆիւԼեոյ Ի մարմինս բաղմացեալ հատուածս ԼԷց, և որպէս զսարխինէ զմիմեանց ունելով. Մագ. Ի էրեն: *Կապեալ սարեօք պղնձեօք. Խոր. ա. 31: * Ջաւազսարանն սՒ կապեր պատեր երկաԹի սարեօք, և Ի բուվ մատանեաս կնքեալ: Ագռաւեաց յոտից երկաԹոյ, և անլոյ պաղանոցէն շղԼծայիցն սարեացն. Բառս Ի. 16: Ի. 7: *Ընչաւէնան կապեալ է դոգովք՝ որպէս շուն, որ կապեալ իցէ սարեօք. Վ յ՚ հնՒ:

ՍԱՐԿԱՐԱՆ. ի, ացի. գ. որպէս յն. Κρατήρ Crater. խառնարան. անօԼ գինւոյ. բաժակ ՌԾ. նուԼիանոյ. Բառ.գագաՒ. ԷՆԱՒ, գառԻս. *Պատուականս արկաւ առաւԼուչ սպասաւորսԼեան ծանրանան, և գս ՁՒ որ այդչափ զսուրկարանս ածԼիչն բանիւն քաՒեցէք, և յետս արդեցսԼեն ծայսաւի էք. Սէրէր. Ի:

ՍԱՐԿԱՒԱԳ. ի, ագուՆք. կամ ագք, գաց. գ. Διάκονος. Diaconus, minister, famulus. λειτουργός, minister ecclesiae, vel sacrorum. (որպէս Լծ սարկ, և սարդ, իսկն ըծարդ.) դրԼ և ՍԱՐԿԱՒԱՐԴ. ՍԱՐԿԱՒԱՐՈՒԻ. (որպէս Լծ մատուռսակօղ սարկաւանի. սպասարկու կամ մատուռսակ սւագ. կոյս և սրս. «էրԷՁ, մատուռսակ և բաժակ. իսկ «էրէՁԷր, աւազան ծառայից. «էրէՁԷր՝ վերակացու գործոց. Պաշտամնակ. սպասաՀարկու՝ մատուռսակ Ի վերայ սՒՂանոյ. սպասաւորԼ կՒզՒոյ՝ որ անդրդմիկսպէս սպասանի քաՀանայի կամ Հսկակապսի. մատուռսանդ Ի սՒ պատարագին. յն. Φανοφόρος. ԷՆՀա. փյագ: ԸնդՀանուր առմամբ գոն ուԼք ասի, Ձկա ընկոչմանԼոյ ՀոգեկրօԼՀայն (այսինքն բաղՒԼոյ կոչնակահայն) կամ սարկաւագային յօրինաւ որ պարգեա առ Ի սպաս պաշտամանն պատրաստս. փՒ. սանն: Ընդ սակ ղՀրէշտակս իւր Հոգիս, և զարկաւագսն իւր Ի Հուր կիզիչ. ՍէՒԼ. սատ: Ռոմիք՝:

Ալ սակաւ ասի վասն պաշտօնէից ևկՒ ղեցւոյ. *Եպիսկոպոսապետ կոչեր, և սարկաւագսք: Սարկաւագունք լինիցին միոյ կնոջ այր. փՒ ԼԳ. ա. 1: ա. փՀ. Ի. 8. 12: *Եպիսկոպոս տես առաջ լսի, և սարկաւագք սպասաւորք: Պաշտամնեայ՝ զսարկաւագունս կոչէ. Ռոի. էէԼԳ: Մագ.ն Էնն: *Զեռնադրեսց զնա կՒսսարկաւագի (այսինքն կիսասարկաւագ), և զկնի սակաս առուլոյ սարկաւագ. Ճ. Ր: *Սարկաւագք . . . գլակարգսագք. Մխ. ա. ՐիՒն: *Նշանակէ սարկաւագն քաՀանային՝ վասն ամենեցուն զաղօԼման մատուցանիլ Հրաման նս սարկաւագային ԼրկԼ. Նոր

կ աւարտաց և պաշտօնէից և սպրմուղաց և ընթերցողաց. Ոսկ. հա։ Ոսկիբեր։ Ճ. փ։

Առ կրկին առմունս բերի ասելն վասն քեզ. ՚Վասն քո սարկաւագ եղև յայնժամ, մինչ զգեցաւ վերնիակ, և լուաց զոտս աշակերտացն. Վ.բ. հց. ք։

ՍԱՐԿԱՒԱԳԱԿԱՆ. ա. Διακονικός. Ministratorius. Սեպհական սարկաւագի և սարկաւագութեան. պաշտօնական. ՚Սահմանոս երկոտասանից առաքելոցն ցնծուի. քանզի առաքին պատուղ նոցա սարկաւագական նախաձեռնութեանն՝ ոչ մատուցաւ. Բրս.՝ի գբէ։

ՍԱՐԿԱՒԱԳԱԿԻՑ. կցի, ցայ. գ. Συνδιάκονος. Simul cum alio ministrans. Սարկաւագ ընկեր սարկաւագի. պաշտօնակից. Ծառայակից. ՚Քո սարկաւագունք ոմեք փեսայ պարծեցին իրրև սարկաւագակցաւ. Բրս.՝ի գբէ։ ՚Ի ձեռն դորոթեայ սարկաւագակցի մերոյ. Բրս. Իգ։ ՚Սարկաւագակիցն իմ Հեղիպացաւ ըստ եպիսկոպոսին հրամանի լուացանել զկանթեղսն. Լմբ. գբէ։

ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՆՈՑ. ի, աց. գ. Διακονεῖον, διακονικόν. Diaconeum, sacrarium. որ և ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՍՏՈՒՆ, ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՐԱՆ. Ժողովարան սարկաւագաց ի կողմն մի տաճարի. որ և Պահարան եկեղեցւոյ. աւանդատուն. ՚Որ միանգամ ի սարկաւագանոցն կայ։ Ցառաջ ելանէ ի սարկաւագանոցէն։ Դրին զմարմին նորա ի սարկաւագանոցն։ Բացէք զդուռն սարկաւագանոցին, և տանէք զմարմին սքանչ. կանոն։ Մաշտ։ Վ.բ. հց. ը։ ՚Ջգեստսն եկեղեցւոյ, և զգնդակաղարկասադանոյ չինեաց. Եսէ. յե։

ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՊԵՏ. ի, աց. գ. Ἀρχιδιάκονος. Archidiaconus. Գլուխ գլուխ սարկաւագաց. աւագ սարկաւագ. ՚Հանգերձ ՚ի սարկաւագապետսն ոմեծամասիս. Ճ. Ա։ ՚Այր ոմն սարկաւագապետ պղտիվ նանայ անուանեալ. Նոնոյ. յոՁ։ ՚Սարկաւագացն քահանայապետութիւն (այսինքն որբալնապետութիւն) քահանայապետուի է սարկաւագապետն, որում պարտ է դիտել վանականն ծերպրծութիւնս. Մոսես.՝ի գբէ։

ՍԱՐԿԱՒԱԳՈՒԻՆ. տան. ՚Ց. ՍԱՐ.

ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՐԱՆ. ի, աց. ՚Ց ՍԱՐԿԱՒԱԳՈՑ. ՚Վհահանայապետն մինչդեռ է ի սարկաւագատունն. Մաշտ։ ՚Սարկաւագքն գան ի սարկաւագատունն։ Սարկաւագն առնալ զսպասն՝ տանի ի սարկաւագարանն. Պգրգ. աՁան։

ՍԱՐԿԱՒԱԳԵՄ. ՚ց ի. ՚Ց. Διακονέω, διακονίζω. Ministerium ago, famulor, inservio, ministro. Պաշտել. սպասաւորել. արժանի կեալ. Ֆաոայէլ. Խղճի ՚ի ՚Ն.՝ե. ՚Պարտ է ան չունչ նիւթ՝ բանաւոր կենդանեաց սպասաւոր լինելով սարկաւագելով առ սորա կամ արն. փէլ. ՆԽ. ։՚Գերապահարիկ և երկնաւոր իշխանուն (է) պաշտօն սարկաւագելոյ բազմաց. Սոքր. ԺԽ։ ՚Ի պաշտօնէից կարդի օծան (վնասացիք). զի սարկաւագեացն ասէ յոհաններ Պահելով (զքն գրիգոր ՚ի վիրապի) որպէս քահանայ ՚ի խորանի, սարկաւագեալ ՚ի խարամանեացն օձիցն, այլ արժանապէս սպասաւորեալ ՚ի հրեշտակաց սրց. Վ.բ. Բ.ած. Ե լբա։

ՍԱՐԿԱՒԱԳՈՒԹԻՒՆ. փ. Διακονία. Diaconatus, ministerium. Պաշտօնն գործ և գաս սարկաւագայ. պաշտօն. սպասաւորութիւն. ՚Ի ծնողացն խոց սրիրաս կոչեցեալ, արժանաւորեալ սարկաւագութեանն աշխատանի։ Սրբէ զլնացեան սրսկմանէ ՚ի գործ սարկաւագանէ։ Նայեցեալ ՚ի սարկաւագութիւն ժողովոյն՝ հրեշտակք պատապահ նէին նմա ՚ի քարոզութիւնն զիտոզորմին։ Սինչեա ՚որ զքահանայութիւնս մեր, և որ ՚ի քո զսարկաւագութիւնս. Ճ. Բ։ Նիւս. Լմբ. գբէ։ Պգրգ. Բբ։ ՚Ջաքարիա, որ ՚ի միում աւուր եհաս, ՚ի քահանայական կանէն սկսեալ՝ մանաւանդ մեծ ՚ի սարկաւագութենէն, ՚ի գլխաւորական գահ կաթողիկոսութենն. Սոմ. Երկ։ ՚Եւ ոչ ման՝ ՚ի ծառային սարկաւագութէ յիւր պէտս տէրն ստոցեալ՝ զայլն նմա չնորհէ. փիլ յոե։ ՚Ընտրեցեալ գոս այր ՚ի սպասաւորուն սարկաւագութեն։ Կանայք որ ունին իշխանութիւն սպասուս սարկաւագութեան. Եփր. ա. գխմ։

ՍԱՐԿԱՒԱԳՈՒՀԻ. հմ, հեայ. գ. Διακόνισσα, ἡ διάκονος. Diaconissa, famula. Կին պաշտօնեայ, կամ կուսան սպասաւոր ՚ի գործս ինչ եկեղեցւոյ. և Մայր վանից կուսանաց. տես և ՍԳԱՍԱՒՈՐ. ՚Ջայս զսայր կաւագուհեաց կանանց ասէ, որք սպասաւորք (էին) եկեղեցւոյն. Ոսկ. ա. գխմ։ ՚Լուսա զայն սարկաւագուհի մայր վանիցն։ Ասա ցսարկաւագուհին։ Սարկաւագուհին առաքեաց զնս։ Կոչեցին սուս զսարկաւագուհին, և վերկրպրդն նորա. Վ.բ. հց. ը. Բ։

ՍԱՐԿԱՒԱՒԱՆ. գ. Ονύχιον ἀχμαί. Acies unguium. Ճասլուսն. մագիլ սուր. սայրք եղունգանց. ՚Բերթեն. գՁսոգ. ՚Գիշատակեր Հաւուցն՝ որ յորոյ կեան, և Ճիրանունք և սարկեաւառք սուսն. Վ.բ.որ. ը։

ՍԱՐՄԱՏԱՅԻ. Տե՛ս Բռ. յակ. ան։

ՍԱՐՈՑ. ի. ից, կամ ըոյց կամ ըոց. գ. թեղոչ ծառ. ևս և Գի, և սարդ, և այլ ևս տունկ վայրի. (որպէս ծառ լեռնային՝ ի բռաեաս սար, և կամ սոբբ. այսինքն դիմին որպիսի է փայտն Թեղոչի.) ՚ի յն. այլևայլ բառք են. որպես կիպարիս. ՚Սարդ և սարոյ և Ճոձ. Եզէկ. լը. 8. յն. մի բառ. Κυπάρισσος. Cupressus. կամ ՚Նոճ և ասս սարդ և սարոյ, և կաղամախ և գի. Ես. Խ. ւգ. յն. Երկու բառք են կիպարիս և լեռնէ։ կամ որպես Պտէնց. Pinus. ՚Որդասլին սարդոյք. զի մոլեք գլորիցան։ Ջսարդն կամ զսան, զկաղնին կամ զԼեռ ըոյն. Ջոբ. ծ. ։ Ես. Խ. ւկ։

կամ որպես Ἀρκεύθινον. ՚Փայտս մոլոր, և սարդս, և Լեռ ըոյս ՚ի լերանն. ք. ճ. ք. 8. ՚Սարդն և ասն և յակրին. Ածե՛ն. ՚Ներկու ծառք էին, Հաւասարք սարդոյ (կամ սարոյ) ծառոց՝ որ առ մէղ լինին. Պճմ. ոգէս. (կամ Լքէ. Համարի զսարդն՝ որպէս ազդ բնակ նոյ, և բերէ վկայութիւն. ԼԷ ՚Սարդի պատղն ՚ի գեղս մտանէ, և փոխանակ խնկոյ ծխիս։)

ՍԱՐՈՒՍՏԱՆԻՔ կամ Նեայք. Նեոց, կամ Նեայց. գ. Լիճնականք. բնակիչք կովկասու ևն. ՚Վերադրոյ և առաքեալ խոհ. Ժողովոյ սարտասանեայ լինելով. Կաղանդ։

ՍԱՐՈՒՆԴ. ոյ, ոց. ֆ. Սալք. գործք. անօթ. կազմած. սպաս. Հանգերձանք. Գործ ծիք քրիստոնէութեան, այսինքն սարուածն, ՁՁաչուածն գիրքն։ Գործիք է ՁԱՆ, և սարուած գործելոց. Բրս. Իբ։ ՚Ջսակաւն եր. կամ թաւ սալու ածով կալ։ Ջպատուսաի չի. Նիզն և կալիլն սուր սարուածով պարտ է առնել։ Ջքո ծնծած սարուածն, այսինքն զլրնն. Վ.բ։

ՍԱՐՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. որպէս կազմած. Հանգերձանք. ՚Նա նաև Հէ և կազմել իւր ամենայն սարու Թիւ. Բրս. Իբ։

ՍԱՐՈՒՓԱՐԹԱՑ. Նոյն ընդ վվ. (՚ի սալ. և ՚ի ռմկ. ֆարԹալ այսինքն կամ կարասի.) ՚Նլմոզ զառ և զսար, զվան. և զսարուփարթման, և զամենայն գանձս նակա. Մէնէ։

ՍԱՐՄԱՏՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ξηραίνω, ἀποξηραίνω. Arefacio, sicco. Զսրատցուցանել. չամատցուցանել (մինչև ՚ի Ձար. Ձատուածն կամ ՚ի պատուուածն սարամատ).

՚Ցամաքեցոյց զՁահիճն ամպսրշտութեան, և սարատուցոյց (կամ սարատկոյց) զխոնաուԹեան պղծութենն. Ճ. Բ։

ՍԱՐՍԱՏԻՄ. եցայ. յ. Ξηραίνομαι. Aresco, siccor. Զորանալ. ցամաքիլ. ՚Նրևեացի ցամաքն. զի մի կարծիցի, Թե պատՁառաք սարատուլոյն նորա յարևգակնէ իցէ, յատաջագոյն քան զարեգակն սարատաէր ցամաքեր հրատմնաւ ամենորդար խնամատութենէն. Վ.էօր. ։Ցամաք եր և ազգեան ասէ գոլ նմա (տերևոյն), իրրև Ձէ ոՁա ցամաքեալ ՚ի վերոյ սարատանալ երկրի. փէլ. լՆ. ։ Ձ. կՅ։

ՍԱՐՍԱՏՈՒՄՆ. ատման. գ. Ξήρανσις. Aridítas, siccitas. Սարատութիւն. չորանալն. ցամաքումն. ՚Ո ունելով տերև ձէ Ձենուոյ չհոգ ՚ի բերան իւր, զաՁեսիս ունելով սարատատման երկրի. Վ.բ։

ՍԱՐՍԱՓԱԿ. գ. Ընուն Թռչնոյ. ՚Սարատրակ Թռչուն ՚ի տուէ պատրի, և ՚ի նոգալ զվազուէ ՚ի գիշերի մտչի. Մ.ատ.Ձ.ՃՆ։

ՍԱՐՍԱՓ. փ. Սարսումն և ատՁան. տոս կումն և տրՁատրիք կամ հիացումն. ՚Սիրտ իմ սատանի, սարսափ զնս ունի. Գն։

ՍԱՐՍԱՓԱԶԴԻՆ. ա. Որ ծնանի կամ պատՁուսէ զսարսափումն. ահատոր. ՚Սարսափածին նիշն խաչին. Փբէ. ֆբՓ։

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ. լոյ, լ.ագ. ա. Φρικτός, φοβερός. Tremendus, horrendus, horribilis. Արժանի սարսափելոյ. ահարկու. ահագին. տոսկալի. քաոսնելի. ատՁահնելու. ՚Ջսարսափելի իսնարՁոմելին։ Ջահատոր զսարսափելի զիրկական զնարՁութիւն. ՁՁՃ. ՃՁ։ ՚Հիացու մն իսն իւն Ձառաքս, և սարսափելի որոց միտս ունին. Խօր. Ի. ՀԹ։ ՚Ջսարսափելին ազանց սլրարան։ Ջմեծ և զսարսափելին խոչնարդ պատարագին։ Սարսափելի որումանէ։ Որ փարելցար զսարսափելի պատանոյան անմատոյց լուսոյն. Նար. ՃՁ։ Լաօք. ԻՁ։ Շար։

ՍԱՐՍԱՓԵՄ. ևցի. ևլ. Φρίττω. Horreo. որ և ՍԱՐՍԱՓԻՒ. Սարսիլ յոյժ Ձանգեամ ատսափամբ կամ սարատալով. տոսկալ. դողալ. գարնոր լիլ. քաոսնիլ. խռովիլ. ՅՁաՀը ոգէը գոլ ԻսԻՁու. գալիլ. ՃՁաՀիլ. ատՁահիլ. Նիսք ՀաՀանալ. գալիլ. ՃՁաՀիլ զաՀ. ՚ԼոՀ մեծիք յանդիման լինիմ, սարատափիմ։ Սարսափին հրէշտակք. տատանի երկիր։ Մի՛ սարսափեսցես ՚ի տանջանացն։ Ջտալոյն բազմատիճն սատանելոյն սարսափելոյն. Նար. ՃՁ։ Շար. ՀՀ։ Ճ.ած. Ա.բ։

ՍԱՐՍԱՓԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Φοβερίζω. սարսափացանել. զարՁուրացանել. պահուցանել. ՚Երկիւղ զնս ՚ի հրեշտն, յոյժ սարսափեցուցանէր զաշակերտան. Նար.։

ՍԱՐՍԱՓԻՄ. ևցայ. յ. Տ. ՍԱՐՍԱՓԵՄ. ՚Լուծանին ջրիքն, սարսափին ոսկրքն. Մ.ած. փ։

ՍԱՐՍԱՓԻՒՆ. } փման. փ. Φρίκη. ՍԱՐՍԱՓՈՒՄՆ. } Horror. որ և ՍԱՐՍԱՓ. Դողութիւն. տատակումն. քաոսնելի Ձիւն. սարսուռ. ապշութիւն. ՚Ցարժամ սաՀակ ոչ յարանչիկ. սարսափիւն գայ զսակրքն. Նշխ։ ՚Մահ յոյժ ահագին, և սարսափման լսողաց արժանաւոր։ Գործեաց և զանլուր և զանկարծակի չարիս, և զարսափման լսողաց արժանաւոր. Խօր. Ֆ. ւն. և ՀՅ։

ՍԱՐՍԱՓԻՒ. Տ. ՍԱՐՍԱՓԵՄ. Φρίττω. ՚Ցարժամ մտահիցես ՚ի բաժակն սպասելի, իրրև անուի ՚ի կողոյն իսկ ըմպել լոյս ապինակս մտահիցես յատակ։ Բասնակ մահնան՝ ամենեցուն սպասելի, և զնս աչխատելոցն կարսաՁելի. Ոսկ. յե. Ֆ. Շգ. Ե ՆՁ։

ՍԱՐՍԱՓԻՒ. ևցի. ևա. ևալ. ։. կամ սար

սիմ, հցայ, սիր, սուգեալ. յ. Փրίσσω, ττω. Horreo, horresco, reformido. ἐυλαβέομαι, vereor, revereor. ἡσυχάζω, quiesco, sileo. συστέλλομαι, contrahor. κάμπτομαι, incurvor. (չծ. չարժիլ. Թ. սարսալմագ.) Դողալ. սասանիլ. սարսափիլ. սոսկալ. գղջիլ. քաշմիլ. ակնածելւ. կրանալ. վեհանալ, փալաքիլ. ըսթփ-իլ. * Ես դիք հաւատան և սարանն: Ցերեսաց իմոց ոչ սարսիցէք: Սարսեցի յերեսաց Ձեռինն քոյ: Ոյոց սարսեն յանհաւանէ նորա: ի նմանէ սարսեցին կճեպք որ ի ներքոյ երկինից: Երկիր երկեաւ և սարսեաց ընդ յաձանըն այ ի գառաստան: Սարսեաց կամ սարսեր երկիրս ամենայն առաջի նորա: Սարսեցին անօրինք յահէ նորա. և այլն: * Սարսէ ի գոլերլոյն աստեղս: Ես ես սարսեցի: Գիշատս սոս սարսեաց յարգարութենէն փրկչին: Սարսեցէք (ի մահուանէ), և սին սին կայսրուք. Եղիի: Դիան. Խղի: Խոխ: Ոսխ. Ննջ: * ի սպառնալեացն սարսէին: Սարսիր ի սպառնալեացն. Բրս. Խ Ա:Ոսխ. չհ. ՈՒ. ւ 7: * Ընդ որ սարսուցեալ առնու զնամակն: ի հրէից կասկածանացն սարսուցեալ և զսգալ նաեին ի վերնատունն. Աստղ. Բ. 2: Նահաւ: * Սարսին (կամ սարանն) աելոմբքեք, ղոլման քեւոմբքեք. ահ: Ն Գծրգ:

ՍԱՐՍԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ՍԱՐՍԱՓԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. սարսափ. * Ցամենայն կողմանց կամէցեալ սարսեցուցանել զՀԳնողն: Ոչ զինգիտացիքն բարկացուցանելովայլ սարսեցուցանել զՔրիստոսին. Խոխ: * Զարբսրեալքս վասն քոյ զՔոհս սարսեցուցին. Եփր. Երաշխ:

ՍԱՐՍՈՒՄՆ. սմն. գ. Սարսափումն. գողումն. * Սերտեալք սարսմամբ խուճապեին. Ջփր. ԼՒ:

ՍԱՐՍՈՒՈՑ. առլ. գ. գրի և ՍԱՌՍՈՒՈՒ. Ῥίγος. Rigus, frigus vehemens. ψῦχη, horror. καταπτήσσειν, consternatio, ևն. Դողումն ի ցրտոյ և ի սառնամանեաց. կամ ի անդգ. որպես և յերկիւղէ. սնակումն. սարսումն. սարսափումն. քաշմիմունքիւն. գղջոյ. և Սառնամանիք. դնկը- դնկը- դ-դ. ՌՒՌԷՒՆԻ, ըզրօ-, սարսուցը. * Հարկ զքեզ ՚որ սարկաւագանօք, և ՀԷրմամբ, և սարսուվ. Օր. ԻԷ. 22: * Սառնամանիք սարսուց զմեզ զնա. Եփր. ազ: * Սարսուռ է քան զամենայն ցուրտ ձմերայնոյ սառնամանիքն (սարսարոսի). Եւիչ ՆՆ: * ի սարսուռն սպրեցուցանիցիր, զմերկումին ծածկեսջիր. Ոսխ. ՀՀ. 20: * Ցասած, կամ սպանապատ ի սառսոյ. Ճ. Բ: * Ոնձեր սարսուռ և գլխացաւութեան. Վ.ր. հց. յ: * Զամենայն մարմինն Ջերմ և սարսուռ ունի: Սարսուռ սաստանման. Մծբ. Է. ծԷ: * Սարսուռ գիւաչին Ջերմանն. Նար. ՀՀ: * Զամենայն մարդ սարսուռ և տոկոտմն ունէր (յերկաց հալածանաց): Զի և ընդ բանս իսկ սարսուռն առնու: Աչագին տագնապաց և սարսուռ յանցաւորաց. Եսս. պմ. Ղ. 41: Սեբէր. Բ: Սրփ. ՈՒ. պ. Ի:

ՍԱՐՍՈՒԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ զսարսուռ յիւրեքեան կամ այլոց. * Եւ քեզ յաւուրըն չարուքիճ, մինչ ասպնապիս սարսռաբերք. Շ. Եզէս:

ՍԱՐՍՈՒԱԳԻՆ. ա. Ուր իցէ սարսուռ յոյժ. * Աբ խարհուրդն՝ որ սարսուագինն դողոլիքն լինին՝ ի վերծինալսա մեզ գիւաց. Եսփր. ԻՀ:

ՍԱՐՍՈՒԱԼԻ. ա. Փրικώδης, φρικωδέστατος. Horrendus, terribilis. Սարսուռելի. և սարսուռելից. քաշմիելի. և Ցրտագին. սոսկալի. ահագին. * Սարսուռ բարբառս, կամ իրաւունք, կամ չաւակցութիւն, կամ կեանք: Ոսխ. անոմ: Աբէոթաւ. հէրս: Բրս. հղ: ԱՀՈՒԲ. ծԷ: * Եթէ սարսուռելիքն ոչ զարհուրեցուցանեն, և հրճուելիքն ոչ յորգորեն, քարեզքն արտի խօսիմք. Բրս. ընէչ: * Ցուշ արար զսառաջինն զսարսուռելիսն: Զնա սարսուռելին ած ի մէջ, Թէ հրեշտակն սաղակացեալ ի չարեաց նոցա. Ոսխ. ԼԷԲ: Շ. Ի. պԷփ. ԻԴ: * Անբնակք մնացին (մասունք ինչ երկրի) յաղագս ոտից սակաւ սարսուռելի ցրտութեան. Փիլ. Նխ. Ի: * Դողոլմն սարսուռելի հասեալ կալաւ զերիկամունս ամենայն մարգկան. Ուբէս:

ՍԱՐՍՈՒԱԼԻՑ. ա. Լքեալ կամ լի սարսուռով: * Ղազելալ սալարեալ սարսուռելից գողմամբ. Աբծբ. Ի. 7:

ՍԱՐՍՈՒԱՄ. ացայ կամ այի, ցեալ. է. կամ ՍԱՐՍՈՒԻՄ. ացայ, ուեալ. յ. Τρέμω, τρέω. Tremo, trepido. φρίσσω, horreo. ῥίγέω, rigesco, exhorreo. Ցօրύβομαι, turbor, commoveor. որ և ՍԱՌՍՈՒԱՄ, ՍԱՐՍՈՒՍՈՒՄ. ՍԱՌՍՈՒՈՒՄ. Սարսուռ կրել. դողալ. ի ցրտոյ սառնամանեաց կամ ի տեղագէ, և յերկիւղէ. զոփալ. զնգալ. սարսիլ բոլորովին. սարսափիլ. սբբսալ, դողալ դողդողալ, խիսթ մբսիս և վախնալ. ղբնկը- ղբնկը- ՒՒՒրէնիփ, սբբսբ- բամպ, սարսըմպ. * Սարսացեալք գողային վասն ցրտաշնեաց ձմերայնոյ. Ա. Եզբ. Ի. 6: * Ցորժամ լինի ձմեռն, ոչ սարսուալք: Ո՛չ սասառելիմբ, և ոչ տապալանամբ. Վ.ր հղ. ծԷ: * Երիթ ձայեալք բրդգղելալք գողան սարսան (կամ սարսուռն). Կանոն: * Նոքա սարսուայեն խաբսան և պատատատուն գրգռելոքն: Սարսուռ կարկաչիլ կրկոտել և ցրտալ. Աչ. Ա. ազ: Փիլ. Նխ. Ի: * Խոտովի և սարսուայ: Զարհուրիս և սարսիս: Սարսուռալով (կամ սարսուռելով) իմն, երկչոտութեամբ ընդոստուցեալ: Ո՞չ երկիւղած յօրինակէն (անկեղծոյն յանապատի): Ո՞չ սարսուռելի ի չատակերութենէ որովայնիդ քո. Ոսխ. գչ. Ե յհ. Ի. 42: Պիփ: Բրս. պհ. Ա: * Զոգիդ անտես առնես, և վասն օգոյ ոսից այդչափ սարսուռս և գոլաս. Ոսխ. ՀՀ. Ի. 24:

ՍԱՐՍՈՒԱՅԻՐ (կամ սեր). ա. Որ սիրէ կամ սովոր է ի բնէ սարսուռ. * Սահեալ ի վերոյ յոլովաժոտ, անդգնգասոյտ, սարսուռասէր, անհանդիստ, յուզակ ալեացն. Ագաթ:

ՍԱՐՍՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ սարսուռ. գողացուցանել. Գողընել. ԲՒՒրէնԻ. հէփ. * Զամենայն մարմինն սարսուռացուցանելով կարկաչէցուցանէ. Եսփր. ԻՓ:

ՍԱՐՍՈՒԵԼԻ. կամ ՍԱՌՍՈՒԵԼԻ. Տ. ՍԱՐՍՈՒԱԼԻ. * Ի սարսուռելի օրն այն. Խոսբ: * Կատամեհ տանջանացն Ցսրսուռելի գործոցն: Լսեն զսառսուռելի բարբառն, Եթէ երթայք յինէն. Ոսխ. լս. Ն * ի Նէաս: * Ո՛վ Թէ ոյզքան սառսուռելի առանձ առ նոսին ղգանս. Լ՚ՀՓ. ոչ: * Զսառսուռելին արդեօք լուիցես: Սարսուռելիքն ոչ զարհուրեցուցանեն, և հրճուելիքն ոչ յորգորեն. Մաչ: * Զսլսմանալիք են նըշանք, և սառսուռելիք. Ոսխ. գծ: * Որ և յոյժ իսկ սարսուռելի է անուն արտաքին խաւարին. Գիսաս: * ի կախկախելոյ առամանին, և ի սառսուռելի կանծանայն. Եփր. ազ:

ՍԱՐՍՈՒԵՄ, ՍԱՐՍՈՒՈՒՄ, ՍԱՐՍՈՒՈՒՄ. Տ. ՍԱՐՍՈՒԱՄ:

ՍԱՐՍՈՒՈՒՏ. ա. Ուր իցէ սարսուռ չսառ. ի բնէ գիւրաշարժ գիւրասասան. սարսուռ. * Սարսմնոյս բնութիւն ապականացուած, և սասպրսուռ սեռիցս էրկրի՝ ամենայնի յեանով. Փիլ. ԼՒՒ. Ի. 93:

ՍԱՐՏՆՈՒՄ, կամ ՍԱՐՏՉԻՄ. սեայ, սուցեալ. է. Θορύβομαι. Conturbor. πτοέυομαι, abeo. ἀναπηδάω, resilio. Հարձնուլ. չսասնուլ. խրտնուլ. խռովիլ, և սարսմամբ ի բաց ոստնուլ. օցաել. ի բաց վազել. խորչիլ. որոչիլ. մեկնիլ. զատչիլ. * Սարսուցեալ ի տեսլեան սրտի իւրոյ: Սարսեսաւ ի նմանէ հարձն իւր. և գնաց ի նմանէ ի տուն հօր իւրոյ. Սիր. Ի. 7: Դտ. ծԷ. 2: * Ծառայք մեր սարսուցեալ փախչէին ի մենջ. Եչէ. Է: տես և Նար. Խէ. ծէ. ՀԷ: * Գետրոս սարսեալ անչարժ. Ճ. Ա: * Ի սմանէ մահ սարսուցեալ երկինչն մերձենալ առ հաւատացեալս. Մանի: * Խոնարհեցայ և որպէս մանուկ սարսուցեալ ի ստենէ. Վ.ր հղ. ծէ: * Բարկացեալք սարսիցին ի շաւղայ անտի իւրեանց. Մծբ. ծէ:

ՍԱՐՏՈՒՑԱՆԵՄ, առուցի, առուցեալ. ն. Տալ այլում սարսռնուլ. ընդոստուցանել. * Եթէ այսպէս սարսուցանէր խանդա զինեն. Եփր. Իգ:

ՍԱՐՏՈՒՑԻՉ. ա. Որ սարսուցանէ. ընդոստուցիչ. զարհուցիչ. * Գետրոս և պօղոս սարսափելի քարոզք հռովմայ, սարսուցիչք ազգաց. Ճ. Ա:

ՍԱՐՓԻՆԱՅ. Տ. ՍԱՐԲԻՆԱՑ:

ՍԱՒԱԹԱՑՔ կամ գայք կամ Թևայք կամ Թռչք. Բառ յն. սխալ գրչութիւն փոխանցեալ յասորւոյն ի հյ: Տ. ԳՐԱՑՔ ՍԱԹԱՑՔ. փոխանակ գրելոյ և վերծանելոյ՝ բառ-ախս ասէ- կմ ասէ, այս ինքն Գործք նորա, կամ նոցա:

ՍԱՒԱՆ, ի, ից. գ. Οἰσύνιον. Linteamen, linteolum. իտ. Leuzuolo. կտաւ մեծ. պատատսուակալ. օձոյ. ծածկոյթ. տեռ. լուլա. լոպէրչգ, լորչե, Նար. ՀՀ, Եսվոգ. պէչ. * Զկտաւն յովսէփ գնեաց, որ էր չանչիլ Թեան՝ սաւան մեծ և ընդարձակ: Ոչ է պարտ պատել յարծաւթոյ կամ յոսկի կտաւ, այլ միայն ի սաւան քեան կտաւ: Պատէ զքեզ ի սաւան մանրուր. Բրս. Տրէ: * Երբեմն զսաւանան կերր, և զայլ ևս ապատաւորութիւնս. Վ.ր հց. ծէ: * Ձնկվ լուրն ի վերոյ մորմնոյն չսփռէ, և ապա սաւանով ծածկէ. Մխ. Բծչ:

ՍԱՒԱՌՆԱԶԱՐԴ. ա. } Ձարդարեալ
ՍԱՒԱՌՆԱԶԱՐԴԵԱԼ. } Ձիւթ կամ փետրով և սպարիսիւք. գ. գնգկատպած, շրջազարդ, և Թևատպաւորեալ. Հովանաւորեալ. * Աւազրեալ քարինք իբր յեռուայ՝ սաւառնազարդ հիմունք սիոնի. Գ.ոյ: * Ռաբասանակ իստած օգոյ սաւառնազարդեալք, ի գագաթունս բերելով ծայրից գծավկանց զանազանեսս. Սկի. ԼՒ. ար՚մս: * Քերով բեիւք սաւառնազարդեալ պատածածկի Թռչօք. Ընտ. Եիէչ:

ՍԱՒԱՌՆԱԶԱՐԴԵՒ, իւից կմաց. } Բացեալ
ՍԱՒԱՌՆԱԹԵՒՆԱԼ. } տարածեալ սաւառնեալ Թռչօք. Թևապարեալ. սլացեալ. * ի սաւառնութենից յարաթռչելոյ սյովրելից: Սաւառնաթևիկն՝ առաքելոյն հմմտմանեալ գասուց. Շար: Շ. փանի վերոփս: * Օրրքն հրեղինաց սաւառնաթևից: Իբրև զարծուի սաւառնաթևի ալացեալ յօդս. Դ.ոյ: Ոսիփօր: * Ցսաւառնաթևեալ ցասանէն (զռաւրթռնք): Սաւառնաթևեալ ալացեալ քոյին կառավարացն: Հրանիւթեայ սեռիցն անընմբռնելի ասիս սաւառնաթևեալք: Վ.ոյթևեան սերովբէք, որք սաւառնաթևեալք ալացեալն անընդհնչմայ. Նիւ-ՃՀ: Դ.ոյ: Ածան. Եիէչ: Մաչ: * Հոգին սուրբ սաւառնաթևեալ էր ի վերայ փառակցին իւրոյ յոր. Տծաւ:

ՍԱՒԱՌՆԱՁԱՅՆ. գ. Ձայն սաւառնելոյ թռչոց. * Ցօսիւն, ասաւաքիւն, սաւառնաձայն, Թևաձայնել. Հին բ:

ՍԱՒԱՌՆԱՁԱՅՆ. ա. } Հանօղ կամ
ՍԱՒԱՌՆԱՁԱՅՆԵԱԼ. } հանեալ ըզձայն թևոց սաւառնելոյ և բախելոյ. * Սաւառնաձայն հնչմամբ պլեաւնն թնդեցուցա-

նէին. Ածիր. ՃԻ. 2: *Զորեքկիրակեան . . . սաւառնադաչնեակ օդապարիկ Թևատարած. ԴՆՅ:

ՍԱԻԱՌՆԱՆԱԼ, ացեալ. ել. Տ. ՍԱՒԱՌՆԻ, նեալ. *Եվերընթաց գնացիւք սաւառնացար՝ի յերկինս. Տագ: *Եւ պաշտապանեաւ սրովբէագունմար չորպատուիցն սաւառնացեալ թևով սլացմամբ. Նար. Խէ:

ՍԱԻԱՌՆԱՏԱՐԱԾ. ա. Սաւառնեամբ տարածեալ. *Սաւառնատարած Թևոք՝ հրաձգուժ տարածեալ ցնդմամբ. Տագ:

ՍԱԻԱՌՆԱՊԱՏ. ա. Որ սաւառնիլով պատէ. Թևատարած. Թևապօդեալ. *Քեզ[1] բիւրք շուրջ զքաւուԹիւն հովանաւորեալք՝ սաւառնապատ Թևովքն գերաղաղուեալք. ԱՆԱ. ՆԻԷ:

ՍԱԻԱՌՆԻՄ, եցայ. յ. Πτερίσσομαι. (որ և ԹևաւորիԼ). Alas quatio, alis strepo, volando alas agito. որ և ՍԱԻԱՌՆԱՆԱԼ. Բանալ տարածել և բախել զԹև՝ի Թռիչս. Թևատարել. Թևակոխել. սլանալ. գաճաճ. լորը եայմագ, էեւրվաղ էնիգէ. *Թևք իւրեանց տարածեալ՝ սաւառնէին ընդ միմեանս: Լսէի զձայն Թևոց նոցա՝ի սաւառնելն՝ իբրև զձայն ջուրց բազմաց: Տեսի ձայն Թևոց դազանացն սաւառնելոց ընդ միմեանս. ԵՂԻ. ՠ. 23. 24: Ճ. 13: *Ի քո ասպանուլից ահիդ պատկուցման սաւառնիլն սերբրէք, ամիսուին քերոլէք. Նար. ՀՁ. (այն է Թևապօղել Լիրկու Թևօք՝ բայեալ զայլ Թևան.) *Սաւառնէն (պարակյու Թէ) ընդ հողեղինքս՝ ջրկք անմահիցըն հրեվինաց. Տագ: *Սրովբէք սաւառնիալ՝ զԹևան տարածեալ: Ռաղէ բարձ բայեալ՝ Թևօք սաւառնեալ. ԴՆՅ: *Հողին սուրբ ՀոլաԹև սաւառնեալ՝ էլ ի յԱ: Յանկարծակաս հնչմամբ սաւառնեալ ալաւնոտկնալ սեպհականի երևեալ. Տօակ: ԴՆՅ: *Ի պատիզին՝ ուր կապկցուն նախատանօք, անսի սաւառնեալ չքեղպայել Ճանապարհ առնէր ընդ ամայս գարշապարօք. ԼՂԲ. ՀՂԲ:

ՍԱԻԱՌՆՈՒԹԻՄՆ, նման. գ. Սաւառնիլն. Թևապատրաստութիւն. սլացումն. *Սիրատարաս սաւառնիմամբ. Նար. Խէ:

ՍԱԻՈՐԴԻ. ած. գ. Բառ անլսելոյ՝ որ ոչ ևս լինելոյին. բարձունք. ՌՆԷՆ, պայքր. *Մշկիսվանքն՝ի վերոյ սաւորդոյ Հորոյդեսին. վ. ԸԴՒ. ՃՅ:

ՍԱԻՈՒԿՂԻՐ. ՛ն. Իրիւ զսաւուղ արբոյ սրդի կինոց. *Սաւուղաբար արար ընդ անձինն Իւրոյ: Սաւուղարար անձնասէր ևղև: Սաւուղաբար յիւրմէ մի ոռնալ. Խոր. Ֆ. 55: Տէ ԻՆԼ. Նոյ. ՃՂ: Շ. ՎԻԳ:

ՍԱՒՈՒՐ կամ ՍԱՒՈՒՅՐ. (ևԹէ չկիցէ գրելն, Սաւաբ, ասաբ.) իրրու Սևաւ կապամիսի. *Ագիպոց. Populus nigra, alnus, Gr. ἄκερα, salix (իբրու ուռիաէոյնաբ.) *Սաւ որն, և կինդիկք, կապամիսիկն պատուղ լինն ուռնին (ի սկիզս սևրման). Վ. ՆՂԲ. Ե:

ՍԱՒՈՒՈՂՈՒՐ. ՛ն. Իրրև զսաւուղ արբոյ սրդի կինոց. *Սաւուղաբար արար ընդ անձինն Իւրոյ: Սաւուղարար անձնասէր ևղև: Սաւուղաբար յիւրմէ մի ոռնալ. Խոր. Ֆ. 55: Տէ ԻՆԼ. Նոյ. ՃՂ: Շ. ՎԻԳ:

ՍԱՒՈՒՏ. ած. Յայտնի սուտ. (որպէս յն. ψεῦδος, յայտնի. և ψευδοφὴς, սուտ.) *Բաւական պնդեալ էին, Թէ մեռանի լծագան ոչն. և նա ոչ մեռաւ. զի յամօԹ լճոյն սակաւուս արտ եռագիսուին. ՆՆԻԷ:

ՍԱՒՓԻՐԱԿԱՆ. ա. փոխանակ գրելոյ՝ Սափրական. յատկ. ոչխարոյ. և կամ Շափրեղացի նման. *Արկեալ մանեակ սաֆիրական. ՅԻԼ. ՈՀ. յԸ:

ՍԱՖԻՐԱՅ. Տ. ՇԱՓԻՐԱՑՒ. Σάπφειρος. *Նաեւէլ քան զքարինս սափիրայ կալուկակ յատԹիզ ձերս. ՆՅՈՒ. ՀԱՒՔ: Խակ ի փէրս ասասն. ուր սակ զնանարշաւղ, Թէ նմանի *ի մէջ հոտաւանիցն՝ կնդրկին, զոր և սափիրայն. . . իմս սափիրայ՝ որպէս զՔարեան, այս նոքա գրեալ

ՍԱՖԻՐ. ոյ ոյ. փ. (որպէս Թէ փորով

ամանի. լծ. և այլազգ՛՛. ՚ն. ասպ. ջաՓուէ). Խեցգէղն անօթ ջրոյ, գինւոյ, իւղոյ, և այլն. կոյժ. դոյլ. Թակոյկ. սամանն. մար, և սիկ. ֆաբէ, պարփագ, ՌՆասի. յն. πίτυσπις բաւիւք. Ὑδρία. Hydria. χεράμιον, vas fictile. στάμνος, urna. νέβελ (քասւ. ևբր). uter, lugena. γομάρ, gomer. (ևբր. Խոմէր.) κοτύλη, sextarius. տես Ծն. ԻԳ. 14 = 46: Դաս. Ե. 16 = 20: Ճ. ԲՓ. ԾԵ. 12 = 16: ԾԵ. 34: Ժղ. ԾԵ. 6: ՁՏ. Ե. 26: Եւ Եսայ. Ե. 10: Մրի. ԾԳ. 13: ՈՂ. ԻԵ. 10: Ն ԵԼ. ԾՂ. 33: ՆԵՐ. Ե. 4. և այլն:

ՍԱՓՐԱԿԱՆ. ա. Սեպհական սափրչի, և բժշկի վիրաց. *Սափրական արհեստն խոցէ և բուժէ. ՆԵՐ. Խրաս:

ՍԱՓՐԱՅ. գ. Բառ ոմկ. սաՓիր. այսինքն Մաղմ: ԲԾՂՐՆ: Ո՝ԱՒՒՐ:

ՍԱՓՐԵՄ, եցի. ն. Κείρω, ξύω. Tondeo, rado. վարաւվիրայել. ածելեաւ յապաւել փոքրել զՀերս. քերծուլ գերծուլ, իրօք կամ նմանութիւք. կարել. կարձել. ածիլել. Իրաւ էՓՒԼ, գէրէմագ. էՓՒԼ. (լծ. և ախՓէրՓԼ. *Մաքրել իբր սուեր ածելով.) *Յաւազային զսլսրկեչտուէն սափրեալ՝ի նմա, նէ՝յետոյ և զզօրութիւն սափրէ (ընդ վարսս գլխոյն): Թաւագէսք են, որ ոչն սափրին առնելին: Սափրեալ յայլոց. ՓԼ. յ-ՓԼ. Ն ԳԵՈՒՆ. Ն Ջ. բառ: *Կարծեր սափրիլ ըզվիսաս եկեղեցւոյ, որպէս պատնիկ կինն այն՝ի հնուստն զՀերան սամփսոնի. Լ. ՍՈՒ. ԻԲ: *Զպատմուճանն՝ի բաց ընկենոյր, և զվարսն սափրեր (յովք). Իսէ: *Եսկիակոպոսն կարսոյգօք խաչաձև հատանէ զՀերսն. և այլ ոք՝ի կղերկոսացն տանի և սափրէ զգագաթին. Մաչ:

ՍԱՓՐԻՉ, րչի, չաց. գ. Սափրօղ. վարսավիրայ. Իրաւ էՓԷՆ, պէրՓԷՈ. *Իր ընդ ըզգալոյ սափրչին և իմանալի վարսաւիրային առատայ. ՓԼ. ամՓս:

Իսկ ՓԼ. Նս. Ք. *Զաղագս ծովուն պատճառս ասելով ասէ, զինքն այնր՝ որ ըմբռնեցեալ յանկունն էր սափչինաանյայտ է բառն և բանն:

ՍԱՓՓԱՓԱԹԱՆՔ, ներց. գ. Բառ ան. յայտ՝ի նշանակ հնոյից և Թովչուեց, կամ ինաստակարուԹեց. Թերևս որպէս յն. ὀξυφωνέω, Συκοφαντία. որ և ԶՐՊԱՐՈՒԹԻՒՆ. Թ. ՒՒՆ. *Զի և Քեզ չուզակիքն սաքափեմանաց, և Թովչուել ինչ սաստանք՝ յորժամ Թովչին, կարեն անազգական առնել զնոցին՝ի Թուենոց չար գաղանաց, որչափ ևս առասել են. Ո՝ն. նս. որ Գէ. նս. զվերջին հատուս ծայն ևւԹ՝ի մէջ բերէ, Թողեալ զառաջին բառն մեզին:

ՍԱՓՓԱՓԱՐԻՆ. ՛ն. Որպէս ՍայԹաքեւ, կամ Թռնիպուղեւ. *Սկսաս սաքԹռաքեւ՝ Հրաժարողդ բանիւք խօսել. ՆէԲ. ԲԳ:

ՍԱՓՐԻՒԼԻ. գրի և ՍԱՐՓՈՒԼԻ. ի, իս կամ ով. գ. (լծ. լս. ա՜ա՛ւ՛ո՛ւ՛ս՜ս՜ս, Sacculus, և ս՜ա՛ւ՛ո՛ւ՛լ՜ս՜ս. Cucullus.) Գլխարկ քառկառնէ. կնգուղ. և Մ՚ն ծ գաւակ. քուսիԹեայ որ ընդ վ. զարսալ. ԶՄՓ. *Չդինիմ գիշս, որպէս Նաղարասայ Ասիսդոսն. և երկու Թիղ կնկուղ վրայի սաքու լսյով. կատարմ՚ք ըզպատուդն սաքքուլայով. ԼՂԲ. ա՜ա ԼՆՈ:

ՍԱՓՐԻՄ, եցի. ն. Ὑποπίπτω. Succumbo. λαγδάνω, lateo. Դօղիլ. Թաքչէլ. սալալիլ. ծածկիլ. պատապարիլ. ասպատան լինել. պատ՜ըՓԼ. ա՜ա՛ւն օչաճ, ա՜ա՛ըն՜ա՛ճ, ա՜ա՛լան՜ա՛ճ, էՓՒԼՒՆԼԷ. (լծ. և լս. ա՜ե՛ն՜ա՛օր, ա՜ե՛ա՜ե՛ն՜ա՛ճ, որոշել. գատանիլ.) *Ընդդամն գիւրաւ ըմբռնի յիմանալոյն. և երկչոտն սաքրեաց ընդ արեաւ. ՓԼ. այլաբ: *Դու զնլոլիլ և սաքրեալով՝ի մէջ խաւարն անատ ի. ՊՆա՜: Երբեմն մերկասոյ՝ի պատեհից (ցանկուԹէ ընչից), երբեմն սուրԹէ պատրուակեալ սաքրի՝ն. Աբ.հդ. ԼՀ: *Ցորոյ ահէ փախստեայ սորսէին սաքրէին դէք. Աբ.Բաբ: *Փախստեայ լինէին սորսեալով՝ի սորին զօրուէ, մանաւանդ և սաքրէլին, որ է առաւել զարհուրել իբր Թաքրսեամբ. Ը. Բաբ: *Սորսեալ սաքրէին: Սարսեալ սաքրեցին մեծաւ դողմամբ. Ան. ԷԼԷ: *Գոչմամբ զարհուրեալ սանդարամէտին հոյլք, սորսեալ սաքրէին յանդընդասոյզ խաւարն. Շ. գաս: *Սորսեալ սաքրէն խաւարային իշխանուԹիւքն: ԹաՃառք հրեշտին երկեալն գողմամբ՝ի քէն սորսեալ սաքրին. ԲԷՆԼ:

ՍԲԱՂԻՄ. ՍԲԱՂՆՈՒՄ. Տ. ԶԲԱՂԻՄ, և այլն:

ՍԲՈՒԻՀԵԼ. Տ. ՍՊՈՒՅԱԵԼ:

ՍԲՈՂԱՅԻԴ. Տ. ԻՍԲՈՂԱՅԻԴ:

ՍԲՈՍԱՆԿ. ՍԲՈՍՈՒՄՆ. Տ. ԶԲՈՍԱՆԿ. և այլն:

ՍԳՆԶԳԱՆ. ա. Πενθηρής. Lugubris.

ՍԳՆԶԳԵԱՑ. ԶգաՓեալ սգով. ըզգեցեալ զսուգ. ոգապատ. սխրական. *Զայն ամենայն տխուր սրտմուԹիւն՝ որ մանեալ ուներն զերեսս երկրի սգազգածն կերպասբանօք, լուսաւորեաց և զըւարԹացոյց. Վէր. ՀՐ. Ե. որ՝ի Ճ. Գ. գրի մԹազգած. այլ՝ի յն. կայ՝ մԹազգած և սգազգեաց:

ՍԳՆԹԱՓԻԼ. փեալ. յ. ՍԹափիլ՝ի սգոյ. մերկանալ զսուգ. *Ասպա սգաՓեալ փեալ ուսխանայն և մԹիԹաւրեին. Հ.ՅՆՂ.Ը:

ՍԳՆԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Σὺν Θρήνῳ. Lugeo

ՍԳՆԿՑԵԼ. ւ. cum. Կցորդ լինել սգոյն. սղբակցել. *Ոչ փակեցայց՝ի խաւարի, զի և օդն սգակից լինիցի ինձ: Ալարածք սգակից եղերուք ինձ: Սգակից մարիամանըն լինելով. Ածաբ. ՅաԹաբ: Սաբլ. ազ: Տօնակ: *Սգակցեն սաՒնայն արարածք, ողբան, Հնձեն. Տօնակ:

ՍԳՆԱՄ, սցայ կամ սցի. ն. ւ. Πενθέω. Lugeo. Սուգ առնուլ. ունել. կոծիլ. ողբալ. աշխարել պ. ԹՒԼԷՆ, ասՒԼԷՆ. Թ. Եասա ԼԲՐՆԷ, Եասս ԼԷՓԷ, ազլաՃագ ՈՂԼԱՄԱԳ՝ ազլաՃագ. *Ոգի նորա սգացաւ զինքն. Յոբ. ԺԲ. 22: *Ուսաի երկնայինքն սգացան. Հօս. ամ: *Սգոյին զաղքաասուելն յովքայ. Իսէ: *Ալաշաւանոգ զսխալանն սգալ հնապազ. ՅՃԼ. ԺԲ: *Սգացաւ (տպ. սգաց) զանկումն իւր: Ոչ սգացից զնա: Սգացից զանձն իմ. ՎԼԷ հդ. Ը. Բ. ԺՀ:

Կամ չէզգեաբար. *Լոյց և սգալ՝ի վերոյ սրեսողոմայ: Եղևցես իբրև զկին մի սգալ՝ի վերոյ բազմօրեայ մեռելոյ: Ընդ սգաւորս սգացիր: Տառապեցարուք սգալ յորուք: Եւ ոչ առաւել սգացարուք. Ը. ԲԳ. ԺՈ. 1. Ն ԺԲ. 2: ՍՒԷ. Ե. 38: ՅՀ. Ը. 9: ՈՒ. ՒՈՐ. Ե. 2: *Մի՛ ինգալ ընդ այն, ընդ որ սգալն պարտ է: Վ սան էր իսկ սգալք զայսմանէ, զորոյ ես սկիզբն անգոմանեմ՝ Իսէ: *Սգալեր վասն չարուԹեդ. ՆէԲ. ՃՀ:

ՍԳՈՒՀ. վրիպակաւ գրի սուխպ, որպէս Ըզգալ, և ընդ հակառակն գրի՝ Օգալ, որպէս Սգալ ղոր քաջ դխալ սկեզք են վերծանողայ ղՀին տառեոնս. ՁՐ, *Իմինայր և սգալք (այսինքն զգալք) ի մտանել Հոգւոյն (ՁՅ). ՆԷԲ. ԲԳ: *Եւ այն ևս ինն ասելի գծիգամ կագոյն է, զի և սգան (զգան) իսկ ոչ ցաւոյն. Ո՝ն. նս: *Եւ քեզդն ըզդացելոց (իմն սըզացեալոց) որպէս մարդասէր վշտակից եղեալ. ԴՆՅ:

ՍԳՈՂՈՐԴ. ա. Որ ինչ գործէ կամ առԹէ զսուգ. *Վ սան սգագործ լեսման մահու. ԿԼՆՈՒ:

ՍԳՈՑԱԿԱՆ. ՍԳՈՑԱՅԻԹԻՒՆ. Տ. ԶԳՈՑԱԿԱՆ. ԶԳՈՑԱՅԻԹԻՒՆ:

ՍԳԱՅՈՒՆ· Տ· ԶԳԱՑՈՒՆ, որպէս Ըմբգօն, խմաստուն· *Սիրեր ՚ի զերկիրն զայն վասն սգայուն ամանային, որ պաշտեցաւ ՚ի նոսա ՚ի ծածուքին· Եփր· Բ՝ած·

ՍԳԱՊԱՏ· ա· Սգով պատեալ, սգաւոր· *Վերատին միխիթարութիւն սգապատ և լքեալ սրտիս չնորհէ· Վրդն· պտմ· *Ընտենայն ծը-նունդք սգամոյ արտասուալից և սգապատ (կամ սգապարտ) գոն· կանան·

ՍԳԱՒԻՐ, պիրի, բաց· ա· Φιλόλυπος. Luctuosus. Սիրօղ սգոյ· վարակեալ ՚ի սուգ· *Հացիւ հաստատի սիրտ սգասիրին· Բրս· յօ-ւիփ·

ՍԳԱՒԻՐՈՒԹԻՒՆ· փ· Φιλοπενθές. Սէր սգոյ· անշուխ սուգ· *Ոչ կանանց և ոչ ա-րանց հրամայեցաւ սգասիրութիւ, և բամմալ-տոսր լինել· Բրս· գոհ·

ՍԳԱՍՏ, ՍԳԱՍՏԱՆԱԼ· Տ· ԶԳՏՍ· ԶԳԱՍՏԱՆԱԼ·

ՍԳԱՏԵՍԱԿ· ա· Որ ինչ ունի զսեւագոյ զձև և զնշանակ սգոյ· *Յովհաննէս սգատես-սակ հանդերձիւն ՚վան սգատեսակ զգես-տուն· փոխիւ զհանդերձն սգատեսակ· Իգն· Շ· Ֆգ՚· Լ՚ՓԸ· պգրգ·

ՍԳԱՏԵՍԻԿ· Նոյն ընդ վ· (եթէ չիցէ նոյնպէս գրելի·) *Յովհաննէս՝ անկերա-կուր, և սգատեսիկ հանդերձիւն կոչեաց զնո սպասչաորել զմեզս իւրեանց· ՄԷՒ· չ՚՝

ՍԳԱՒՈՐ, ի, աց· ա· Πενθῶν. Lugens. Որ առնու կամ ունի զսուգ· սգազգած· սգա-պատ· էասւԸ· պրս· ախ՚ՒՀՐ, ախ՚ԻՒ-ՀՐ, ախ՚ԻփԱՐ· *Մխիթարեալ զսգաւոր սգա-ւորս· տուլ սգաւորացս սիոնի փառս ՚ի ճրա-նի սգաւորաց, զի նոքա միխիթարեսցին· Ես-ի՚՚՚· 2՝ ՄփՒ· Ե՚· 4՝ *Սգաւոր զսգաւոր ոչ միխիթարէ, բայց եթէ կրկին սուգ ՚ի վերայ սգոյ յաւելու՝ Արտաքնոյն երևելին իւրև այրիք սգաւորք՝ Նատէին ՚ի վերայ երկրի՚ զըրհնս սգաւորացն կատարելով· Մ՚՚ՓՐ՝

ԵՀԻ՚ Ը՚՝ Իփ՚՝

ՍԳԱՒՈՐ, և Πενθητής, πενθηκός.

ՍԳԱՒՈՐԱԿԱՆ· Lugubris. Որ ինչ անկ է սգոյ, և սգաւորաց· սգատեսակ· տրտում-կան· *Լուեալ ժողովրգեանն զբանն զայն՝ տուք առին սգաւորագ (այսինքն սգաւոր ի լսել)· Եւ· ՚՚՚· 4՝ *Բարբառել բան տխուս-կան և սգաւոր· Խոր· Ֆ՚· 68՝ *Զգեաց զերբ-կոսեանն ՚ի սգաւոր աշխարհէս յանուրսմա-կան ուրախութիւն· Մ՚՚ՓՐ՝ *Սգաւորական և զմեռացեալ ծիրանիս անդանօր ղդեցեալք (կայսերք ՚ի քրմապետեն)· Նե՚՚՚· Ռեօգ՚՝

ՍԳԱՒՈՐԻՄ, եցայ· ի· Սգաւոր լինել· սուգ զգենուլ· *Ընտենայն արարածք սգա-ւորեցան ընդ մեռանել արարչին իւրեանց· Պիգա՚՝

ՍԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ· փ· Սուգ առնուլն և Սգաւոր կերպարան· խորհուրգ՝ *Ոչ կե-րայ ես ՚ի նմանէ ՚ի սգաւորուգ իմում· Եփր· օրքն՝ *Երկիր զմեռնային զսգաւորութիւն ՚ի գարնանային բարեխաւնութիւն օգոց յե-ղանակէր զփոփոխումն՝ Բաղցր և հեշտալի գարուն ՚ի ձմերային սգաւորութիւն յեղա-նակեցաւ· Յհ՚ Իգ՝

ՍԳԵՆՈՒԼ· Տ· ԶԳԵՆՈՒԼ՝

ՍԳԵՒ, կամ ՍԿԵՒ· Տ· ԶԿՆՈ· որ և ԶԶԵՐ, ԶՂԵՐ՝

ՍԳՈՒՄՆ, սգման· գ· Սգալն· սուգ· *Ոչոտ է տեսանել զբրիտական Համարեն գա-տաստանին, զսգումն և զաղաղակն՝ ՄէՖ՚՝

ՍԳՈՒՄՆ· որպէս Ցգումն· խմն Ցգալն· կգացումն, կամ զգածումն· Αἰσθησις. Sen-sus· *Տայ Նուրև զորգունս ՚ի մարմինս նոցա, և լսցեն նոքա ՚ի սգման մինչև յաւիտեան·

Ցոտ՚· ծՂ՚ 21՝

ՍԳՕՆ· Տ· ԶԳՕՆ՝

ՍԵԱՄՔ, սեմց· գ· Φλία. Limen. σταθ-μός, postis. πρόθυρον, vestibulum. ռմկ· ՀԷՀ՝ Սաղին բարւաւոր դրան ընդ ոտիք ան-կեալ լայնաբար՝ և կողմնակացքն Եւիի՝ սիւք, ասիւսն, փեղիեահ· *Գրեացես զնոսա ՚ի վերոյ սեմոց տանց քոց, և ՚ի դրունս քո՝ Նստեր սեծռովք առ սեամս տաճարին ՚ոն՝ Դրաց գաբիրայն սեամս հնգեկինս՝ Սեամս ՚ի փայտից դրոց չորեքկինս՝ Ի վերայ երկուց սեմոցն, և բարւաւորի տանցն՝ Անկեալ զսե-մովքն՝ Արկեն զիւրաքանչիւր աճռս ՚ի վե-րայ սեմոց գրանցն երուսաղէմի՝ կացցէ ՚ի ՚ի վերայ սեմոց դրանն, և երկիր պագցէ ՚ի վերայ սեմոց դրանն· ԼՆ՝

ՍԵԱՆ, սեաց, ոց, կամ սեաի, ից· ա· ռմկ· սե· վբ· չ՚ԼԻ, սիա՚Լ· Թ· սիյահ, սիյեհ, գաբ· Mélas, μέλαν. (յորմէ մելան·) Niger, gra, grum; ater, tra, trum. Գոյն մ՚ին և խաւարին՝ հակառակ սպիտակի· քամ՚ Թուխ. այլնագոյն· *Ձիք սեաք՝ Սեաւ եմ ես, և գեղեցիկ՝ վարք նորա կաւածոյք սեաւ իբրև զաղտաւ· Ջ՚ԻՐ՝ Ի· 2· 6՝ ԵՐՓ՝ ա՚՝ 4՝ Ե՚՝ 11՝ *Ջոյն՝ որ բաղդատական է աչաց, սպիտակ, և գներհակ նորին՝ սեաւ· Պղոփ՝ փՒՀ՝ *Կար-միր ընդ սեաի և ընդ սպիտակի խառնեալ՝ ծիրանի՝ Գոշ՚ի սպիտակի և՚ի սեաւի (խառն-մանէ)· անէ՝ *Ոմն մարդ՝ մի և նոյն ելով՝ Է՚ զի սպիտակ, և Է զի սեաւ լինի՝ Ներհա-կան է անիրաւն արդարոյն, և սպիտակն սե-ւոյն· Աբիսք՝ սգոլոփ՝ *Ածուխ սեաւ է քան զսեաւեր· Յ՚ՁԻ՝ Ը՚՝ *Ի սեաւ սպիտակ առներ կարի անհնարին է՝ ՍէՒԸՐ՝ Ը՚՝ *Ընտենայնի որ ոչ սպիտակ է, սեաւ ելոյ՝ Փիլ՝ Խ՚սգՒ՝

ՍԵԱՒ՝ փ՝ Սևագեղ՝ սևակ՝ մելան՝ *Սեաւ՝ որով գրեմք՝ Փիլ՝ Խ՚սգՒ՝

ՍԵԱՒ ՓԱՑԱՑ, կամ ՅՈՒԳ ՀՆԴԻԿ՝ Տ՝ ԵՒՏ՝ ՆՈՍ՝ և ՀՆԴԻԿ՝

ՍԵԱՒԱԿԱՆ՝ Նոյն ընդ Սեաւ՝ *Մի ՚ի Թագն ինչ նայիցիս, մի ՚ի ծիրանին, այլ ՚ի միտն՝ որ ևս չար սեաւականքան զծիրանին-ըն Է՝ Ոսկ՝ ԽԻւԻՒ՝

ՍԵԱՒԱՄԱՂՁՈՒԹԻՒՆ՝ Տ՝ ՍԵՒՍ-ՄՐՂՁՈՒԹԻՒՆ՝

ՍԵԲԱՍՏԷ՝ կամ ՍԵԻԱՍՏԷ՝ իդ՝ }
ՍԵԲԱՍՏՈՍ, կամ ՍԵԻԱՍՏՈՍ՝ սր՝ }
Բառ յն՝ ակՀասթօս, ակՀասթի՝՝ Σεβαστός, Σεβαστή. Augustus, Angusta. որ և ԱՒ-ԳՈՍՏՈՍ, ՕԳՈՍՏՈՍ, տս՝ Պաշտելի՝ սրատկա-ռելի՝ Նազելի՝ ալիգդ՝ մակդիր սեաւկակա-նեալ ինքնակալի, և ինքնակալուհեյ՝ *Ա-գոստոս՝ սեբաստոս սնուանեցաւ՝ Դամե-տիանոսի կինն սեբաստէ անուանեցաւ՝ Ինքնակալն Հայր սրշարՀի անուանեցաւ, և նորին կինն սեբաստէ՝ ՆՍ՝ ԽԸ՝ Ը՚՝ *Թա-գաւորէ կայսր սեբաստոս սկսաւիս, որ և ագոստոս՝ յորմէ Հետէ՝ ագոստոսեանք, և սեբաստեանք անուանեցան Թագաւորք Հռ-ռովմայեցւոց՝ ՇՀ՚՝ ԽՐՍ՝ Ա՚ր ՚ի յիսին գարս ՚ի մէջ յունայ Սևաստոս եղև անուն ինչ պատուոյ իշխանաց՝ Տե՚ս և բառ՝ յտկ՝ ան՝ Սեբաստոս, և Սեբաստեան գունդ՝

ՍԵՐԵՆԻ, կամ ՍԵՐԻՆ· ՍԵՐԻՆ, ՍԵ-ՐԻՆԵԱՅ· ՍԵՐԻՆԻ՝ ա՝ փ՝ Բառ յն՝ ակ-ՀԻՆՈՆ՝ Σεβῖνος. Palmae involucrum; palmula. Ճիւղ և տերև կամ ծաղ տատոց արմաւենւոյ, և հիւսեալն յայնմանէ՝ *Գոի այր մի ծեր ոմն, սերբենի կողոյ զդեցեալ՝ ՈՀներ զգեցեալ նա սևին, որ է հիւսեալ տերև արմաւենւոյ՝ Վբ՚ Հղ՝ ԽԸ՚՝ Ե՚՝ *Մի գՀներ Հանդիպ Հերքոյ քո, այլ խոտ և սե-բեր, որպէս արտոյ արաՀիոս՝ կապիլատա ագանէին, և սերբենէս՝ Վբ՚ Ի՚՝ 3՝

ՍԵՒ՝ Տ՝ ՍԵՒ՝

Ս Ե Խ

ՍԵԳՈՒԹԻՒՆ՝ Տ՝ ՍԻԳՈՒԹԻՒՆ՝ *Եգ ՚ի սեղն սրամտականին զԹագաւորս և զՀշ-խանս, որք խրոխտաբար սեգութիբ Հեգա-ցուսյանեն զառնաւորս և զզրկոպս Լ՚Ե՚ՓԸ՝

ՍԵԴԵԿ՝ Բառ այր՝ և երբ՝ սաբՀՓ՝ այսինքն արգար՝ (Լծ՝ Հյ՝ առդ՝ և շիտակ)՝ Տե՚ս բռ՝ յտկ՝ ան՝ Սեդեկ, և Մեդեքսեկ՝

ՍԵԹԵԻՆԹ, ոյ, կամ ի, ից՝ գ՝ ա՝ ՀպյեհայԹիանք կամ Հեթեթիանք չբոյ՝ որպէս պաՀուճանք՝ զալոդ, և պաՀուճազարդ՝ *Բայդ է ուրեք, զի յաղագս սերՀուեԼե և սեթևեթեոյ բանին լինի եգեալ՝ Տծնակ՝ *Ոչ է կարօտ սեթևեթ բանից խոց՝ Հ՝ ՀՓՐ՝ ԽԸ՝

ՍԵԹԵԻԵԹԱԲԱՐ՝ Հ՝ Սեթևեթեալ բանիւ՝ *Բարբան ՚ջեն սեթևեթաբար միայն զՀոդմն կոչելով՝ Պգոմ՝ Յ՝

ՍԵԹԵԻԵԹԵԼ, լեաց՝ ն՝ ՊաՀուճել՝ պՀճել՝ արուեստակել՝ ՀայԹայԹել՝ յարգարել՝ յերիւրել՝ և փերևեթել՝ *Ճախա-բակեայս սեթևեթեալ բանիւք՝ Ջսեթևեթեալ և զպաՀուճՀճալ բանիս զարդան ՚ի բայ արասցես՝ Ոսկ՝ յհ՝ ա՝ 1՝ *Հատա-կաւոր սեթևեթիել՝ Ա յոր անգր արաՀառեալ սեթևեթեալ երեսին՝ Ցհ՚ ՀՐ՝

ՍԵԼԱՅ, և ՍԵԼՓ՝ փ՝ Բառ յն՝ Σελάς. Fulgor, jubar. փայլիւն լուսոյ յօգս, աստ-ղանման երևեալ կամ Թռուցեալ՝ Թռիչք՝ ասուղ՝ էյհպ, էյե՚ՀԻՒ՝ *Սելք, որ են ՀաՀ-ճանչք՝ և դիասանք, որ ևն Թռիչք՝ Ուրդ սելասս է՚ Հրոյ յոլ՚ վառումն յօգի՝ և ՚ի սելայինն ոմանք ոստոյեալ լինին, և ոմանք Հատատուզ՝ ՌեՒսք՝ Տ՝

ՍԵԼԻՍ՝ } Գ՝Բառ լս՝յոմն և յն՝Σέλλα՝ Sella, subsellium.
ՍԵԼԻՆ՝ } Աթոռ՝ գաՀ՝ *Այս գաՀ փղոսկրեա, ակ-ներով պէսպէս, Հպատն քեզ սելէս՝ ԳՀՅ՝ *Եաստ դնել սելին ոսկի, և նոսայ ՚ի վերայ՝ Վբ՚ ԻՒՒՆԵս՝ *Հյոսմայեաց նստուցանել զաեր պետրոս յոսկի սելին՝ Զոսկի սելին յիկն Հաստ, և ասէ, Թէ Հայրապետական աթոռ է, և չէ պարտ այլ ումեք ՚ի վերայ նստել՝ ՈսոՀ՝ Հ՝ ՀՓ՝ Ը՚՝

ՍԵԼԽ, կամ ՍԵՂԽ՝ ի կամ ոյ՝ գ՝ յն՝ ՀՒՀՓՈս՝ Σέϰυος. Pepo. լտ՝ Mellone. Պտուղ մեծ՝ երկրագոյս, երկայնաբոյս, գեղին և կանաչախուռն, անուշաՀոտ և քաղցրաՀամ գաւազն՝ (իսկ փաղան փարբՒսք՝ ատի և σίϰυς, σίϰυος, cucumis, cucumeres. որ է վարունգ, և ձմերուկ՝) *Յիշեցաք զսեխին և զմելոպա-տուկ՝ Թ՚՚՚՝ Ֆ՚՚՚՝ Ֆ՝ *Ի գդուսմն և ՚ի սեխս և ՚ի մելոպատուկս՝ ԵՒՀ՝ ԵՐՍՀ՝ *Խանդագ-ցեալ սեխ և ձմերուկ՝ Հասեալ սեխ և քաղցրացեալ՝ արքայի պատուկ պանձն կոչէր՝ Մխ՝ ՚՚՚՝ Ֆ՝ Ֆ՝ *Սեկիսին (իբր յն՝ σικύδιον, սեխիկ կամ սեխուկ)՝ սեպհ, կամ սեխուկ՝ ԳաՀան՝ իսկ վէՀՀՀ՝ Ը՝ *Յորինոյ և սեխոյ ՚՚՚, գրելի է այդեաք սիզոյ՝ կամ այլ բառ՝ նշանակ արմտեաց՝ որպէս յն՝ Χέδροψ, legumen.

ՍԵԽԱՍԻՆ, ի, ոյ՝ } փ՝ Σικυήλα-
ՍԵԽԱՍԻՆԻ, ից, եաց՝ } τον՝ Cucumerarium. Պարտէզ սեխի և սեխնեաց՝ գաՀան փարբՒսք պօոփանը՝ *Իբրև խուզ մի մրգապահայ ՚ի սեխասանին՝ և այգպէս սեխասանեաքս լի էր տեղին մինչև ցայսօր՝ Կ՚՝ ԽԸ՝

ՍԵԽԵՆԻ, կամ ՍԵՂԽԵՆԻ, նեոյ կամ նոյ, նեաց՝ փ՝ Σικυήλατον, σικυήρατον. Բոյս՝ որ բերէ զսեխ և Սեխասանի՝ *Իբրև ՀՆո վանի մրգապահայ ՚ի մէջ սեխենեաց (կամ սեղսեհեաց)՝ Եօ՚՚՚՝ 8՝ *Ոչ սեխենիք, և ոչ այգիք՝ Թ՚՚՚՝ Ե՚՝ 5՝ (յն՝ Թղենի՝ ա՚ ֆ՚՝) *Ջօրէն սեղսենոյ զերկաւոք ևգկի տա բանծեալ ՚ի կոխումն՝ Պե՚՚՚՝

ՍԵԽԻ. Իբր ցեխ կամ սիկ. * Արկին ի խաւարային և ի ժահահոտ բանս, յորմէ անցանէին սեխիք ձեռաւորայի. Տր ՀԼ. հոփ. ծԷ:

ՍԵԿ. ի կամ ոյ. գ. որ և ՍԵՐԵԿ. Մորթի հարթեալ ի մազոյ և կոկեալ. մաշկ. և փակ. փէրի, դէլին. *Օրհնեա տէր և վկայի կազմի սորա (մատենիս), և վեկ չարագուրի. Մալ. *Զկաշկին որ ի վերայ ասպաւրացն, ուսեին. և ոչ էր անդ յոտս ուրուք սեկ սօլերոյ. Մաթթիա: * Կալ զքերանն սեկով, կամ քաղքոմով. Վ.օփ:

ՍԵԿԱՓԵՐԹ. գ. փերթ սեկի. մանր մաշկի կամ մորթոյ. փոկ. * Զսօլէր, զկօշկիկ, և զսեկափերթս զամենայնն կերաւ. Մաթթիա:

ՍԵԿՈՒՆԴՈՒԿՈՒՒ. Երկորդն Պռիմիկուսի (զոր տեսցես). բաւ լու. *Եւ էր սքէն սարպիս պատուական պռիմիկուս դասուց կենդանիցսայ, և սքէն բազում էր պատուական սեկունդիկուս նոյն դնդին. Հ. ՅՆՂ. ա:

ՍԵՂԱԿ. գ. Բառ յն. Ջէլաչօս, ջելաչիոն. Cartilagineus, cartilaginosum. Ածառապատ. Ներդապատ. մակդիր լոզոկայ՝ որոյ պատճառքն է մանկ ածառուտ փոխանակ ծերփոյ. *Փոկք և դէլ բինք և ներկեաք, որ անուանեալ կոչին սեղակք. Վ.ՀՁՕԲ:

ՍԵՂԱՆ. ոյ, ոց, ի սեղանի. գ. պ. չ. լան. եբր. ջլան. Τραπέζα. Mensa. իտ. Tavola. և refectorium, refettorio. կազմած՝ յորոյ վերայ դնին կերակուրք վասն բազմելոյն շուրջ զնովաւս. ոոֆբա, խան, ոթնի, էչէոօն. ուստի և կերակուր, հայկերոյթ, կօշունք. ևս և Տախտակ լուսոյավտիկ, և այլն. *Արտասեա սեղան յանփուտս վայսմից: Պատրաստս արարիր առաջի իմ սեղան: Քաղէին զվշտանս ի ներքոյ սեղանոյ իմոյ: Ոչ եկն որդին յետեսայ ի սեղան: Դիմեաց յոմիսեաձան ի սեղանոյ անաի արատաքս: Որդիք քո որպէս նորատունկ ձիթենւոյ շուրջ զսեղանով քովս: Նախ սեղանոյ: Սեղան հատուածոյ. և այլն: *Ակ և հայ սեղանոյ նոյ զան ազգին ի հատանումի աքէ ընդդէմ Լճշնամեաց. Ոխ. էէէօ: *(Ան սեղոյն) բարձեալ ապա յամենայնից ի նոցանէ սեղան ուղղել. ՅՀ. ԼԲ. ումի. *Եղան դնել պոփրաօթէլ:

ՍԵՂԱՆ. Θυσιαστήριον, βωμός. Altare, ara. եբր. մզպէխ, գամա. որ և ի մեզ բեմ, բեմա. բագին. և զոհարան. մատուցարան. որպէս սեղանն զոր կանգնէցին նոյ, ապրամ, մովսէս, որդիքն Իսրայէլի առ եզեքը յորդանանու, ևն. ևս առաւել ի նորում սեղան սքէ պատարագի, և սքէ խորհ քրիստոսնեայ. Ե. 20: ԾԲ. 7: ՅԷ. ԼԲ. 10 = ՀՂ: ԼԷՀ. ԾՅ. 13: Բ. Ի. Բ. 20: ԾՓ. 8. ևն: *Կայուցանէր քահանայս առ սէգան սեղան յամենայն ևկեցիս. Լփօ: *Պարտ է ա զօթել առ նա առաջի սիրական բեմքի սեղանոյն. Լ.Բ. գԲԲ: * Ոնդի սեղանն չբա անկիսն, որ է խաչն. և յկրաւթ սեղան, զի եղև վկայեալ սէրտնէն մարգիսոյն ձնմարիտ պատարագին, որ մատեաւ Տօր. Լփօ: *Սա է սեղան որդուն: Գտաւանկիսն սեղան խաչին. Շ.Բ:

ՍԵՂԱՆԱԲՈՅՆ. ա. Παράσιτος. Parasitus. Որ բուծանի յօտարին սեղանոյ. պատառաբոյծ. պղտարոյծ. փափՀՀփ. *Սեղանաբոյծքն յատատումի վայրէնն, և ես փշանայ ոչ լինիմ արժանի. Ոոխ. ղչ:

ՍԵՂԱՆԱՀԱՐՆ. ի, ից. ա. գ. Ιερόσυλος. Sacrilegus. Գող՝ որ զբրծու կողոպտ. սեղան. սեղանակատուա. տատնապակողոպտուա. ասի. *Ջնայն ձաբլ բարյն և խոշոհ բարյն ի՝ ի սեղանայո. Ոոխ. ֆ. ֆ. 17:

ՍԵՂԱՆԱՆԱԼ. ե. Լինելն սքէ խաչի որպէս սեղան կամ զոհարան. *Ճշմարտապէս անմահի եղով սա զԵՆուսէն, և պատարագի զենարան և սեղան, ըստ նմին նոյնպէս և պնաչանալն և զսեղանանալն կալցի. Ան. Բարձր:

ՍԵՂԱՆԱՆԵՆԳ. ա. Որ նեղգէ ընդդէմ սեղանոյ տանուտեառն. գաւառական ընդդէմ հայցին՝ յոր վայելեաց. սեղանակապուա. *Փափկացեալ փախստական, սեղանանեղգ սարսուցեալ. Նար. ԽԷ:

ՍԵՂԱՆԱՊԱՍ. ա. Որ սեղանն է լի բազում սպասուք. ծառայ սեղանոյ կամ որովայնի. սեղանակազմ (ըստ քէ նշ). *Մեծ ծառուանն փափկասէր, արբեցող, և լիս խորակ, և սեղանապաս. Ոոխ. չԼ:

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ. ի, աց. գ. որ և յն. բառիս Տրապեզίτης. Mensarius, numinularius. Հատավաճառ. լումայափոխ, որոյ առաւել կայ սեղան կամ տախտակ դրամից. *Պարա էր քեզ արկանել զարծաթգ իմ ի սեղանաւորս: Ընդէր ոչ եառեր զարծաթն իմ ի սեղանաւորս. Մթ. ԻԷ. 27: Ե ՂՀ. ԾԷ. 23. (ուր ըստ յն. տան, ի սեղան:) *Որ զհաւատացեալ (ինքեան) արծաթն բանին ի քէն՝ արկ ի սեղանաւորս յգիս դրամոյ մարդկան. Շար: * Իբրև անհմուտս սեղանաւորք՝ պատուէն զնոսան գահկանն, և խոտեն զլաւն. Գէ: Իակ վՀ. Ծ. * Սեղանաւորք էաք, և ի միասին էին ամենայն ինչք մեր ՟՟. Թոռի վաճառակից և սեղանակից:

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԵՄ, եայ. ն. ի սեղանի քաշևել կամ դնել զկերակուրս. մատակարկել իրօք կամ նմանութ. յբ. ուսել. ճաշակիլ. *Սեղանաւորեցիմ զանասական կերակուր՝ հոգւոց պարարիչ. Ջանձնիւր ոչ զօրեաց յաւգեցսանել, այլ օտարոյ սեղանաւորեաց. Լմ. ոփԷ. Ե Ծ.: *Որ և զիմանալին սեղանաւորեաց հայ գիտաւթեն և գինի խմաստուեն. Գբ. Հբ: *Փառաք և ծարաւի եմք կենդանի բանի, և լիսուկս մեզ զայն ոչ ոք սեղանաւորէ. Ճ. Բ: *Որ զայլս սեղանաւորեսցէ, և ինքն ի նմանէ մխիթարի. Մէն. չի: *Զոր օրինակ ի համագամն կերակրոյ առաջն իւրեանց ունելով սեղանաւորեալ, ընարուելք ճաշակելեացն զմի յահորժակայն առ ինքն առեալ անփոյթ առնէ զբաժնելն կերակրոյն. Շ. Խգ: *Որդանցն այնոցիկ սեղանաւորին ի մանկանդ քո՝ լինի առ քեզ յիշատակեալ. ԿՀ.ոթ:

ՍԵՂԱՆՈՐԴ. ի, ից. Տ. ՍԵՂԱՆԱԳԻ. *Ամ զայն ինդրէ ոչ ինչ օգուան իցէ սեղանորդոյն, և նա՝ որինչ ինաս իցէ. Ոոխ. ֆ. ղ:

ՍԵՂԱՆ. կամ ՍԻՂԱՆ. ի, ից. ա. գ. Ἐραστής. Amator, amasius, procus, rivalis. μοιχός, adulter. գրի և ՍԵՂԱՂ, ՍԻ-ՂԱՂ, ՍԻՂԻՂ. Հոմանի. այլ օտար մեռեալ առ կին օտարի. առփօղ. շնացօղ. շուն. փեղ. *Տայիր վարձս սեղնիսայ քոյ. Եզէկ. ծԸ. 33. 34: *Սեղնիսս ուներ մայրն: Զամենեսեան զսիրելսն. Փիլ. ֆ. բաժ. Ե. Բ ֆգն: *Ընդ սեղեան զայնոսիկ Թուեր. շնացօղ բարկուեմի. շնացօղ ապաշուեմի. սեղեխ՝ մարդանք, որոկալուեմի. Նէա. լոա: * Եգիա զկինն, և զսեղեխն նորա ի միասին Ցեսեաւ պղծեայ զկինն, և զսիրեկն. Վ.Բ Հղ. ԻՀ: Հ = Ց. ԲԷկթ. ֆ: * Օձրէն սիրելիի առաքեր զբնաւացս. Սիրելդ գասս ՃՃն հեթանոսաց. Խոր. ֆ. 55 = Կ.Ը. Ը:

ՍԵՂԵԽԱՒԱՐ, կամ ՍԻՂԵԽԱՒԱՐ, ՍԻՂԵՂԱՒԱՐ. ֆ. Μοιχικός. Adulterandus. Իբրև սեղեխ. որպէս այր շնաբարոյ. շնաւեալ: * Սիրէ խոտոր ապականել զպա-

ուսականութեան հոգւոյ : Սատանայ անդէ- խուսար գողանայ զմեր աչք ամուսնութեան ընդ- քսի . Նխ . ի՝ . : Նոր . երգ : *Սիղիլաբար (կամ սիղիխաբար , կամ սեղիխաբար) յան- դգրգնեալ յարձակեցաւ յանդուրան առա- գաստ . Խոր . գ . 68 : *Սիղիլաբար կամե- ցաւ մերձենալ ի նա . ճ . Ա : *Սիղիղաբար վաւաշոտեր ի կին մի . կալճեր :

ՍԵՂԵԽԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Սպա- նանէն զանձին . * Ոչ ղեկկիչ նախան- ձայոյզ քինու սեղեխապանուած առնն յի- շեցուալ : Ամուսնութեան զսիղեխապանուհին , ի այլն . Պիս :

ՍԵՂԽ , ՍԵՂԽԵՆԻ . Տ . ՍԵԽ , ԼՆ :

ՍԵՂՄ , ի , ից . ա . ունկ . սըշմի , սըխմի . սէգ , սէգ . Ναστός . Solidus . παχύτατος , crassissimus . συμπεπηγός , compactus . Կոծ . խիտ . ամիճուկ և պինդ . կուռն . սերտ . հաստ . հաստատուն . մուծեալ . փոծի , խոծի , խոխի , ամօր . պինդ . *Արտաքինք զկնի ինչ և զանգմ անուանին հաստատութեան : Ինչ՝ որ Թանձր և սեղմ և խոնաւ իցէ , ի խոնարհ հակէ իջանել : Սեղմ են ոսկեզգք փղոց . Վէպ . գ . է : *Աչառ ած յիսկզբան աւուրն զհաստատութեան՝ սեղմ և Թաղուն (իբր Թաղկեաց) բնութեի , հինգերորդ էութեի . Մխ . սյրխլան : *Իցեն սեղգք կապտոյգք . Պիտ . ազխ : * Ա- ւազինքն աւազին այապէս , Թէ լուսինն է սաւոր սեղմ , խիստ , մանրուր , փնդաձև . Շիր : *Լինուն ոչ սեղմ և պարարտ . Վանակ . յոբ . բաժանողին :

ՍԵՂՄԱԲԱՆ . ա . Սեղմ բանիւք . սա- կաւախան . սակաւախօս . Ճիշդ ի խօսել . *Սեղմաբան , առատաձեռն . Ագաթ . :

ՍԵՂՄԱՆԱՄ , ացայ . է . Սեղմ և սերտ լինել . սեղմիլ . սերտանալ . * Եթէ զերկնից ասիցես , կայ հաստատեալ . նոյնպէս և զեր- կիր սեղմացեալ տեսանես զմեզ . Եզնիկ : *Ա- ւելուլեի չորութեի սեղմացեալ խստութեի (ի քարն) . Անյ . առաջ :

ՍԵՂՄԱՊԵՍ . ս . Որպէս սեղմկի սեղ- մացեալ . (եթէ չիցէ գրելի՝ Մեղմապես .) * Ձիւնն յորժամ աստակապէս Թափի ի վայր , տաղտապակ կոչի . և մինչ սեղմապէս , ձիւն կոչի . Ոսկիփոր :

ՍԵՂՄԱՒՈՐ , ի , աց . ա . Սեղմ . հաս- տատուն . սերտ . կռածոյ . *Սէլանն խնկոց մի էր ըստ չորից պատուական և սեղմաւոր սեղանոյն . Վրդն . ոչ :

ՍԵՂՄԵՄ , եցի . ն . Ἐμφράττω , στω . Obstruo Սեղմ և սերտ առնել . զսպել . պնդել . խնուլ . ամրացուցանել . մուծուցա նել . զանգել . սըխել . սխրչնել , փոշել . սըխափ , տըխափ , էօդսրմափ . *Զդրունսն փակեցին , զդրանսն սեղմեցին վիմօք . ա . Դ . Ե . 47 : * Զերկիր Լանձրայատակ ալ խեալ սեղմեալ : Հոդս այս , և սեղմեալ կէտս Ագաթ : Սորի . լոս : *Ինքն էն ած սաղմնա քար սեղմեալ միացոյց իւր մարմնին ի սըն կուէն . Սանահն : *Խցաւ պատեա ակն , սեղ մեցաւ ունկն արագալուր . Տօնակ : *Վարա գոյն իակ պատառեցաւ յականջս (կամ պա տառեաց զականջս) նոցա , զի սեղմեալ խըչեալ էին . Եղիշ . համաբ :

ՍԵՂՄՈՒԹԻՒՆ . գ . Հոծութեի . խտու- թեի . սերտութեի . հաստատութեի . պնդու- թեի . *Ոչ ունին սեղմութեի և խտութիւն . Վէպ . գ : *Թանձրութեի և սեղմութեի ա- րթուածոց . ճ . Ի :

ՍԵՄԱԳԻՐ , գրի , լայ . Σημειογρά- ՍԵՄԻԱՐ , ի , աց . ա . գ . φος , σημαν- τήρ , ταχυγράφος . Notarius , tachygraphus , qui per notas vel velociter scribit . (Ի յն . ձայնեա աչմ , սիմի , այսինքն նշան .) Նշա- նագիր անձն . Երեսագիր գրիչ նշանակեալ

համառօտագրութեամբ . Նօտար . գրագիր՝ կամ ըստ գրչէ գրօղ նօթ գրով . *Գրիչք երեսագ- գիրք սեմագիրք չորիւքն ընդ նմա (որոգի- նեալ՝) աւելի քան զեօթն . Եսա . պգմ . ի . 23 : *Եւ գրէին զայս սեմիրք նոտարացի արքային . Ռութ . Բ . 5 :

ՍԵՄՓՈՐ , ի . գ . Բառ անյայտ , որպէս խօթուելի ինչ (կամ փորհարուելի) . *Եղիւ ի նոսա սեմփորի . և գիտացին՝ Թէ ի խաչէն է պատուհասն . Պգմ . վ . :

ՍԵՆԱՏՈՐ , ի , աց . գ . Բառ լտ . սենա- թօս . Senator . որ ըստ յն . սինկղիտիկոս . այսինքն ՌՀն ի ծերակուտէ . * Սևերիանոս՝ մի ի զինուորաց , որ ընդ ձեռամբ ձերով կարգեալ է ի գունդն սենատորաց (կամ սենատորաց) . ճ . Բ :

ՍԵՆԳԵԼՈՍ . որ և ՍԻՒՆԿԵԼՈՍ . Բառ յն . սինգէլլօս . Συγκελλος . Syncellus . իտ . Canceliere . որ էր իբր Դպրապետ և աւագ սարկաւագ եպիսկոպոսի . *Ջքեռուդին իբր զսէր անունէ արար սենգելոս . Ո՜՜հ :

ՍԵՆԵԱԿ , ևկի , կաց . գ . (որպէս Թէ քնեակ , քնարան .) Κοιτών . Cubiculum . παστοφόριον , ταμεῖον , ταμιεῖον , ζάκχων , cella , promptuarium . ἄντρον , antrum . γυναικωνίτις , mulierum conclave . Օթա- րան առանձնութեի . խուց . ներքին բնակա- րան . սրսկասան . որ և ՍՆՆԵԱԿ ԱՆՈՂ ՆՈՑ . ԿԱՆԱՆՈՑ . և Շուխմասան . մշեւք . դանձասուն . օթա , օթագ , եխեագ օթասը . և խոշնէ օթասը , փէնէր , և այլն : Տես եւ . ը . 3 ; Դտ . գ . 24 : ը . ի գ . ձգ . 10 : և Ծն . խգ . 3 : Երգ . ա . 3 : գ . 4 : Տոբ . ը . 17 : Մգ . ը . 6 . և այլն : * Ջանց արարեալ զյարկք (այբանեաց) , զհրապարակք , զսենեկք , զնկարօք . զազաակերտք . փէլ նխ . ի . (յն . կա- նանոց . հարեմի :) *Սենեակք միանձանցն . որ և խուղ . խրձիթ . վէպ հդ . առեպ :

ՍԵՆԵԱԿ . որպէս Հարան . և Հարձ . ևկ- ևն . և օթագ . * Ջկուսանսն ուսում պահել զինքեանս որպէս սենեակս քոյ . ՈՁՓԳ . ձէ : * Ասոցիան դիցն , սենեակ վահագնի (հերակլէայ) կարգացեալ ըստ յունակա- նին , որ է ինքն ափրոդիտէս . Ագաթ :

ՍԵՆԵԿԱՒՈՐԴ . ա . Ուր իցեն սե- նեակք չինեալք . *Շինէ ապարանս փող- ցայարփայս , սենեկագործս . Ածխ . ը . 11 :

ՍԵՆԵԿԱՊԱՆ , ի , ացի . գ . Σωματο- ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ , ի φύλαξ . Corporis cu- stos , satelles . ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτώνος , qui est super cubiculum . Պահապան և պետ սենե- կի , ներքին պատասար արքայի կամ մեծա- մեծաց . ըստ յն . ասի , որ ի վերայ սենե- կաց , որ ի վերայ ամենայն իրաց , և մարմ- նապահ , կամ Թիկնապահ . օթա պաչը , իւ աղաչը , էհահէա , և այլն . * Երիք պատանիք՝ որ էին սենեկապանք նորա . ի բանի պատ- րաստ զգաստաս սենեկապետ արքային : Դի- մեցին նոքա ի խորանն հողմաբեռնեայ , և սաեն ցսենեկապետս նորա . և այլն : *Եկն եւ սենեկապանն յարքունեացս : Կաշառեաց զմանկաւարիկսն , որք են սենեկապանք ար- քայի և մօտակացք . Եսթ . ը : Վրդն . պգմ : *Հեղձամահ եղեալ յիւրոց սենեկապետաց . Խոր . գ . 22 : *Եթէ էիր դու սենեկապետ զազարու , զի երթայս զարձուցանեու զինս ի քնոյ . Մովսէս : *Ներաեա էր սիրելի սենեկա- պետ արքային արշակայ . Բուզ . գ . 3 : *Սե- նեկապետ էր ամենայն գանձուց նորա . Մխ . երէց :

ՍԵՆԵԿԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Պաշտօն և գործ սենեկապետի . * Ջոր ներսէհն յար- ձեալ ունէր ի սպասու Թագաւորին ըստ օ- րինաց սենեկապետութեան . Բուզ . գ . 3 :

ՍԵՆԵԿԱՒՈՐ , ի , ացի . ա . գ . Միանձն

հանգարտեալ յառանձին խցի կամ խղի . արգելական . *Ա յա գաստատան իրաւանց կացցէ և յաղագս սենեկատուցն . իսկ միա- բանակեցացն ամենայնի ինքեանք են ժա- ռանգ . Մխ . գբ :

ՍԵՆԵԿԻԿ . ա . Օἴκημα . Habitaculum , cella . Սենեակ փոքր . խուց . խուղ . խրձիթ . խղիկ . օթագձգ . *Իւրաքանչիւր առանձինն սե- նեկիկ առեալ . Ո՜՜հ . ա . ֆխ . ֆէ :

ՍԵՊ , ոյ , ոց . կամ ի , իւ . գ . Ժայռ . քարաժայռ . սար բարձրացեալ . ասլքը լե- րանց . ինէրի ՆՀՆ . ալաբոամ , ասրդ , տնէ . *Ասալչ գրաց այրին սեպ էր ուղղորդ միա պաղալ . Խոր . գ . 45 : *Թէ ոչ էր ծործոր քարանձաւացն պատառեալ , և սեպս հա տեալ : Ջլերանց պատառուածի ծործորն , և զսեպսցն ամրութեի ետ Թանձոյն սեղի գադարման : Թէ վէմ ի սեպէ հատանէր և հոլովէր . Լմխ . ալ . Ն իմ : Տես և Շեպ :

ՍԵՊ . երիի . սրածայր փայտ կամ եր- կաի . լինի . *Հերձեալ փայտս մեծ , և ե- գեալ սեպս յիւրաքանչիւրս կողմանս . և իւր եղին , ասացյց գերթեան . Մխ . ասակ . յէ :

ՍԵՊ . ա . իբր Սեպացեալ . ցցեալ . կամ զառ ի վայր . շեպ . *Ասորեի մերձն ի վե- րայ սեպ և ահորի խեղանման է : Ոչք խեղ գեանցն ոչ կարեն գասն գտանել յողորկ և ի սեպ պատեանս զնուցն . Վէպոր . է :

ՍԵՊԱՆԱԼ , ացեալ . է . Որպէս զսեպ լի նել . ցցեալ և սրածայր գտանիլ որպէս ըզ- ժայռ . *Ի բարձրագունի կալով տեղոջ , կամ ի վերայ վիմի յամենայն կողմանց սե- պացեալ . Սուգ . յի . ը : * Բարձրացեալ լեռնական , սեպացեալ , անեղանելի . Յհ :

ՍԵՊԵԱՆ . որ և ՍԻՊԻ . գ . ական . սեպ- պէս . ի յն . սէպիա . Σηπία . Sepia , atra- mentum . իտ . Seppia . Ազգ կաղամար ձկան , և պողպատի . *Ի կենդանի ինչ , զոր սե- պեանս կոչեն , զորմէ ասեն՝ Թէ զամենայն գոյն փոխէ . Լսոփ . իգ :

ՍԵՊՀԱԿԱՆ , կամ ՍԵՓԱԿԱՆ , կամ ՍԵՓՀԱԿԱՆ , ի , ացի . ա . (որպէս Թէ ան- պուհական . ազատական .) Περιούσιος . Pe- culiaris , eximius . περιποίησις , acquisitio . ἐξαίρετος , exemptus a numero , selectus , և ἴδιος , proprius , suus . Առանձնական . իւրական . յատուկ . իրաւամբք ժառան գեալ կամ ստացեալ . ազատ . որոշեալ . բուն . հայրենի , բնիկ . ընտիր . խնգագոյն . *Եւ ես եւոռս քեզ զսիկիմ սեպհական՝ այլ տաքոյ եղբարց քոց : Եղիկիք դուք ինձ ժո զովուրդ սեպհական յամենայն ազգաց . Ծն . Խգ . 22 : Եւ . ձԹ . 5 . և այլն : *Ոչ սալ միայն , այլև ժառանգեցուցանել , այսինքն սեպհական նոցա առնել , որպէս և իւրն է սեպհական : Ժառանգութի ի վերայ սեպ հական առացուածոց ասի . Խոր . ձմ : Սիմա . ես : *Սեպհական ասի սերսն և անդհատա կեալն . Խոր . պգգ : * Ջընակոլեի պարթևական զէր սեփական պահլուն ի ձեզ գարձոյց : Կանդնեցին ի տարոն յիւ րեանց սեփհական գիւղն Յաշուհյատ : Խըն դրեաց զմանկութեի սեպհականն , զոր նօր իւրոյ շնորհեալ էր նմա հազար երդ : Ես ոչ մի ոք յիմոյ սեպհականացն և ի կամա րարացն : Ժամանակիկ ևս արար զքեզ իւ րոյ սեպհականացն . Ագաթ : Խոր . է . 11 : Եփ . է . Ն Եղ : Ո՜՜հ . ս . է . 20 : * Ընկո րուստ առեցեալին , և աննուազ սեպհակա նօքն . Նոր . ըէ : * Ջխորհուրդ սեպուհոյ սեպհական փառաց . Ճա : *Սեպհական է ինչ ուրախ լինել ընդ գիւս կորուսելոց . Գէ . ես :

ՍԵՊՀԱԿԱՆԱՐԱՐ . ս . որ և ՍԵՊՀԱ- ԿԱՆԱՊԵՍ . Իբրև սեպհական ինչ իբր . ոլ- րապէս . *Ջմեծ մասն երկրիս բռնակալ՝

սեպհականաբար իմն սիրեր: Սեպհականաբար պայազատերզ սերուն գիշատըսնեայ. Ցհ. իբ:

ՍԵՊՀԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Աբաւել սեպհական և ընտանի. *Զիբրանեզի խուժիկին ընտրեր ոչպէս վկայի սեպհականագոյն և սիրայ իւրում հրամանին. Փարպ:

ՍԵՊՀԱԿԱՆԱՊԷՍ. տ. ՍԵՊՀԱԿԱՆԱԲԱՐ. *Զի զարմանն եաս գինս, նմին իրի և սեպհականապէս ժառանգէ: Սեպհականապէս յերկինս փառաւորեալ. Սիոն. էս:

ՍԵՊՀԱԿԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. } իբր.
ՍԵՊՀԱԿԱՆԵՄ, եցի, եա. } Ιδιάζω.
ՍԵՊՀԱԿԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Proprium mihi facio, vindico. և պերւսւցւձՀω, possideo. Սեպհական առնել ինքեան կամ այլոյ. իւրացուցանել. ստանալ. յինքն գրաւել. ժառանգել, և ժառանգեցուցանել. *Երանի է քեզ եթէ կամիս զայն սեպհականացուցանել. Ճ. Ի: *Ոյք զգաստութեէ անապիսալար սեպհականեցուցին զպատմուճանն, ի խորհրդական հարսնարանն ընկալեալ լինին. Ճ. Գ: *Օազգան զայնոսիկ չսրբ զամրոցսն սեպհականեցուցեալ էր իւր. Յհ. իբ: *Իւր միայնոյ սեպհականեալ զկենդանուին. Եղիէ: *Բնականաբար սեպհականէին զանձնոյս քաղաքին. Յհ. իբ: *Սեփհականեբով ձեզ ինքեան զՀշմարիտ անտեառ տանն ՀՅ. Գր. փղ. Ռդբ: *Ալրն եթէ ի կնոջն իրայն տայ այլոց, ոչ կարէ առուն զայն սեպհականել (կամ սեփսականել), թէ և մեայ սա նմա բաղում ժամանակ. Մխ. Գպ: *Յետս սեպհականեաց որպեսզն խրայէլի զերկիրն: Ինձ զերկինս սեպհականաց. Ճչ. Նար. իբ:

ՍԵՊՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Περιουσία, ὑΠάρξις. Peculium, opes, res familiaris, proprietas. ἰδίωσις, appropriatio. Յատկութիւն. և Սեպհական ինչ. քնիկ ժառանգութիւն. պայազատութիւն. ազատութիւն. *ՉՅՆոգեացն ազատ սեպհականութիւն (որպէսզի): Դիտել, թէ զինչ է առանձին սեպհականութիւն հոգւոյն աբ. զի անուանեալ կոչին բազում հոգիք. ՍԷԲԷր. Գ: կոչ. ծԳ: *Սեպհականութիւն մաքրութեէն՝ զայլս հաղորդեցուցանել իւրմանց մաքրութեան. Դիոն. Էրի: *Սոքա իմ սեփսականութիւնս, ի՛մ վաստկութիւնս. Ա՚ա աբս. ծԳ: *Դաւանային ի սեպհականութիւնս և ի տունս: Օի մի տապարժիլն սեպհականութիւնի ազգացն այնոցիկ ի բնիկ տերութիւն: Յինքն գրաւեր զսեպհականութիւն ասեն. Ցհ. իբ: Իսկ՝ նէոսէ. Է. *Ի սեպհականուէ ցուցանի և ոմանց անմարմնոց սիտակից լինել մարմնոց ՚՚. իսկ, առանձին գլուխ ապատականուէ, կամ Հոխաբանութիւն:

ՍԵՊՈՒՀ, սեպհի, սեպհայ կամ սեպուհեաց. գ. ա. որ և ՍԳԱՀ, ՍԳԱՀ. պ. սՀԷահի. Ἱππεύς. Eques. իտ. Cavaliere. և γεωρίμος, εὐγενής, nobilis. Աստեղ. հեծեալ. տիուսական և ձիաւոր զօրական. ազատ. պայազատ. աւագ. կամ ըստ Հին էա. հարկաւոր. մեծապատիւ. սէս և ՍԱՐԱՒՈՂԱ. *Ուրկ լինքն և զսեպուհս սանուս յայլմէ տոհմէ: Սեպուհ մի յայգին սմանաւունաց. Եղիշ. գ. է: *Ժողով եղեալ աւագ սեպուհեացն: Ա՚ ազգայն Հայոց սանուերացն և սպհայն: Խոսրեալ սիրելոյ սեպհին ահօրինի: Աւագ սանուսահարք հանդերձ աւագ սեպհօք. Փարպ: *Ոմանք յազատաց, և ի սեպուհ պաշտօնէից: Սեպուհն գունդն ազատաց: Ան սեպուհս և գերաշխարհիկս: Ջկոյսս նախարարութիւն սեպուհն ազատաց. Ագթր. գ. 2: Լսոփ. ծ: Ցոր. գ. Ե Խ.

Իսկ ՍԵԳՈՒՀ, սեպուհոյ, Անուն լերին յերկրին Հայոց գաւառի:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, բ. գ. September. Ա՚ նոյն ամսոյ հռովմայեցւոց իբր եօթներորդ կոչեցեալ ի մարաե և անդր. (վր. և ռմկ. սէկՏեմՏբէր): Տ՚ոբ: Յայտա. ԼՀ:

ՍԵՌ, ի, ից. գ. Γένος, Genus. (լծ. հյ. սեր. արաբ. դ՚ոբրի, դ՚ոբրիէ. թ. սիրէս.) Բազմութիւն սերեալ ի նմին կարգի. ազգ. ցեղ. զարմ. տոմ. տեւս և ՑԵՍԱԿ. ասց, պոյ, պապէի, դուէի, ձին. (որ էյն. ղէնօս. լտ. ՁԷնուս.) *Ես արմատ և սեռ ի դատաստ. Յայտ. իԷ. 16: *Մարդկային սեռի այսոքիկ պատահին ախտք: Մարդկային սեռի պատրաստեն հնար քաշողջութիւն: ՎՀԿ քան զքոլորն սեռ իմասիցն սիրոցաց (եփրեմ). Մագ. ՚՚. գ: *Սեռք մարդկոնէս կլսուեցք ըստ լինելոնէ: Չակկայացք սեռից. Շ. հրէաց. Ա ընդհ: *Ես այնուհետև եր տեսանել մեծ համարձակութիւն մերոյ սեռիս (Հայոց) ի Թագաւորական քաղաքին եկեղեցիսն. ԺՂ. հառիւ: *Ի յայսեցեալս ժամանակս, ուր հայկազանց սեռըն քնակեալ. Վ՚ահր. ոգ: *Հրեշտակաց և մարդկան՝ երկուցունց սեռից ի միասին յարմարու Թիւն: Յերկրացին սեռից գերազանցեալ երկնից՝ միշտ կոյս. Շար: Տաղ: *Վ՚ասն երկուսասան սեռից հողմոց, և բնմանց նոցա. Մխ. այրէվ՚: *Մի՚ օրհնուէն է քեզ հայր. և մի օրհնուէ է, և բազում. մի սեռիս, և բազում սեռակօք, ըստ պատահոլացն զանազանուէ. փիլ. էին. ՚՚. 231:

ՍԵՌ. Ըստ տրամաբանից՝ առաջինն ի հինգ ընդհանրից. տես ի Պորփիւր. և Աբիսթ. տօրգ:

Ըստ քերականաց՝ Սեռ կամ Սեր անուանց է որոշումն յատկական, յիդեական, և ի չէզոք. և բայից՝ սեռ կամ տրամագրուի է որոշումն ի ներգործմէն, ի կիր, և ի միջին (այս ինքն չէզոք, կամ հասարակ ըստ յն.) սէս Թր. Ֆէբ:

Իսկ վ՚ր Հղ. ծՀ. *Իր բարեյօգ մարմնով և առողջ, և ցամաք սեռիս ՚՚. իսմ, ի բնէ, կամ կերպարանօք:

ՍԵՌԱԲԱՐ. տ. Γενικῶς. Generatim, in genere, generaliter. Ըստ սեռի. սեռական. նայսէս. ընդհանրապէս. *Յատուկ, և սեռաբար: Ոյոց սեռաբար երկիրս այս սիրեաց: ԿսԷթ գոլ սեռաբար. Մագ. ծԷ. Ե ոգ. Խս: *Ընդունելոյ է սեռաբար երկ: Օդեաց, այծից, իսզից՝ սեռաբար անուն է պատրուաստակ. Մագ. Ե Երզ. Ֆէբ:

ՍԵՌԱՕԳՈՒՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Համազգային. որ են ի սեռէ նորին ազգի. որպէս ամենայն պալՀատուինի. *Անուն զուարթուն գրիգորիոս, անուանակիր սեռազգայնոց (Լզեզց ի զարմէ լուսաւորչին). Շ. Խոսթ. իԲ:

ՍԵՌԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Γενικός. Generalis, universalis. Սեպհականն կամ յայտարարն սեռի իմիք. Հարկական. ընդհանուր՝ ընդ որով են մասնաւորք. ընդհանրական. *Մասնաւոր իմանալիք, սեռական իմանալին. մասնաւոր ղեալիք, սեռական ղեալին: Սեռականն՝ ամենայն, իբրու զի կատարեալ է: Մեծ գեան՝ որոյ չորք վտակք եղեն, սեռական առաքինու Թիւն. իսկ սեսականքն չորքն ի սեռականէն. փիլ. այլոբ: *Օգնեականն սիսո այսպէս սահմանեն, սիսո է չարժու Թիւն յայլմէ յայլմէ. Նէոս. բն: *Բնականն ոյ հոմանուշական սուի փայտ, իսկ սեռականն՝ յատուկ ինքեան, որպիսի կիպարիս: Կապակալ բևեռեցին՝ ի քառասնեայ սեռականին (այս ինքն յատկ ինչ փայտի). Ածոյ. իտ:Ր: Մագ. ոգ. Խս: *Օի որ ըզքնաբրն նիւԹական՝ փոխէ ի տունկըն սեռական (այսինքն ազգի ազգի). Շ. Խոսթ: Իսկ սեռական, սեռ, կամ սեռականաց սեռ:

*Սեռականք՝ գաղանք և անասունք (ըստ սեռի, կամ ազգի ազգի). Ածր: *Սեռական սեռ է, որ ոչ իցէ սեռական, վասն ոչ ունելոյ ի վերայ նորա այլ սեռս: Ա՚ոջինն և սեռականաց սեռ էուԹինն է. այս է առաջինն և սեռական սեռ. որ և Սեռականագոյն ասի. Դամասկ:

ՍԵՌԱԿԱՆ ՀՈՂՈՎ՚ ըստ քերականաց. Γενικὴ (πτῶσις). Genitivus (casus). Ընդհանուր սեպհական գործոյ ազգի իւրաց կամ անձանց. առաջական. իւրական. այր. պիւրիկ. *Հողմով անուանց են վեց, ուղղական, սեռական և այլն: Սեռականն՝ առաջական և հայրենի: Ուղղական, եա, գուս, նա. սեռական, իմ, քո, նորա. Թր. Ֆէբ:

ՍԵՌԱԿԱՆԱԳՈՑՆ, գուՀի, ից. ա. Γενικότερος, γενικώτατος. Magis universalis, generalissimus, latissime patens. Ընդհանրագոյն. պարփակօղ և ընդունարան ամենայնի. Համատարած. լայնածաւալ. *Մանկտայիս առլցեալք սեռականագոյնս. և կոչի մանանայ՝ զինչ. որ ամենեցունցն է սեռ, և սեռականագոյնն է ամէ: Որ ինչ միանգամ՝ ի վերայ երկրի կենդանաբուծեալ լիներ, առաջանն սեռականագոյն առաքս. Փիլ. այլոբ: Ե լին. Է. 7: *Ընդհանուր և սեռականագոյն պատիճ վասն ազամոյ յանցանացն՝ մանն է. և ամենեցունց սեռական. Նագոյն փրկութիւն քաՀս կառարի. Պարպ: *Ոյոց ըստ բոլորումն և սեռականագունին սահմանիդ. Նէոս. էն: *Ի առորգութեան ուսուցանի զմեզ արիստոտել յաղագս տասն սեռականագոյն սեռիցն: Սեռականագոյն սեռ ասի, որ ոչ ունի վերագոյն քան զինքն սեռ. իսկ ընդ միմեանցք սեռ է՝ որ և՛ սեռ կարօղ գոյ գոլ, և՛ տեսակ. Այս. պոբ: *Տասն Թուով սահմանեցին զեակացն սեռս. Յհ. իմ: ոգ: Իսկ ի գիրս Դամասկ. անբաւիկ Թարգմանի՝ սեռականագոյն սեռ, կամ սեռական սեռ, կամ սեռականաց սեռ:

ՍԵՌԱԿԱՆԱՊԷՍ. տ. ՍՍՌԱՐԱՐ. Γενικῶς. Generaliter, generatim. *Իմացողականքն են սեռականապէս՝ գաւառէն և հաւանեալն. իսկ առանձնապէս են: Հասարակաց և սեռականապէս կենդանոյ սիսո: Առեմք այժմ սեռականապէս. Նէոս. էն: *Ցերկրիս սեռապէս գիւական պատերազմ ի մեզ հասցէ. Կէմաբ: *Որոյէս զմի մարմին սեռականապէս առնու զամենայն Թագաւորութիւնս աշխարհի. Լմբ. յոգ:

ՍԵՌԱԿՆԱՁԻ. ա. Իբրու Սեռականձև, մակդիր քառասնից սէ խոչին, առեալ ի բանից գաւԹի անյագԹին, Թէ փայտն՝ Ջանաղանի ի չորս ե զանակս, բնական, սեռական, ձևական, իմացականն. ըստ որում քառասնից խոչն՝ որ էր սեռ ինչ փայտի, ձևուն է տարածեալ ընդ ամենայն կողմն աշխարհի. *Ընդ յայտնիլ սըչ խոչին սեռականձև քառասնիսին. Նաբ: *Ո՚վ խոչ սեռականձև: Ջմանականաս խոչին պատասականի, սեռականձև, քառասնից, բոցանիշ փայլակնաս հրաշը Ճ. Բ:

ՍԵՌԱԿՈՑՈՐ. ա. Կոտորեալ յընդմէմեամբք սեռս, այսինքն ի սեռական. ազգի ազգի. պէսպէս. *Տորեալ հանէ յօգտային սեռակոտոր տեսակագոյն տեսակս. Փէբ. էերբ: *Փլաց ոսկերօք սեռակոտոր այլայլակ գունովք երանգոց. Նաբ. Խւ:

ՍԵՌԱՁԵԻ. ա. Ունօղ զհամայնասասքած ձև. որպիսի է երկինքն, որ է գնգաձև, և կոյր նման քառակուսի միաչափ կիմս. իբր սեռականձև. *Ջերկինս գործականցեր անձառապէս՝ ջրային, սեռաձև, համպայարմոր, իբրև զառագաստ ինչ տարածեալ օդս, հովանաւորեալ ամենայնի. Ճչ:

ՍԵՌԱՆԱԼ, ացեալ. չ. Սեռ լինել ըստ տրամաբանից. *Միջին տեսակն 'ի վերնագոյնսն տեսականայ, և 'ի ներքինսն սեռանայ. Ցօնոյ:

ՍԵՌԱՒՈՐԵԼ. Տ. ՍԵՐԱՒՈՐԵԼ:

ՍԵՌԵԼ, ․ել. ռեալ. չ. Սեռն և սերտ առնել, լինել. պնդել. ամրանալ. յն. որպէս խնուլ զբերան. Στομόω. Os obstruo. *Դանիէլի կուսութեամբ սեռեալ մարմին՝ անմերձենալի մնաց 'ի գազանացն ժանեաց. Դամասկ:

ՍԵՌՆ, ռին. գ. Ἄξων. Axis. Լիսեռն. միջամուխ ձող՝ զորով հոլովի անիւն. աքսոն, աքսոնի. Ալ. *Անիւ սայլի է գուցէ մորոսայ. և իբրև սեռն շրջի խորհուրդ նոցա. Սիր. լգ. կամ լղ. 5: *Էր մարտ քառաձիոց ... ընդ միս ածեալք՝ ընդ շրջանակն մօտ հպեսցի սեռնն. Փիլ. լին: *Կառավարելով զժամանակս, անցուցանել զկենցաղոյս սեռն առեղաւ առօրականաւ, և անուաւ անցուցելով. Պիտ: *Կեանք աշխարհիս հոլովման անուոյ նման է, որ իբրև զսեռն սայլի շրջի չորեւք յեղանակօք. Տօնակ: *Սեռն. առնակ կառացն. Լծ. քեր:

ՍԵՌՆ. ա. Γνήσιος. Genuinus. ἄκρατος, ἀμιγής, purus, merus, simplex, sincerus. Որ ինչ է 'ի բուն սեռի՝ անմասն յօտար խառնուածոյ. հարազատ. անխառն. պարզ. յստակ. զուտ. անապակ. չինջ. բուն. անկեղծ. և Սերտ, հոծեալ. ὤν, ὄν, ἐόν. *Անապակի և սեռքին՝ անխառնի պատահեաց բարեբարութե: Զսեռն և զանապակ և զանխառն արամուէ խնդութե: Լոյս յերկնի անապակ՝ սեռն, և անխառն խաւարի է. իսկ ընդ լուսնով՝ օդով մղոտացունի խառնեալ երևի. Փիլ. լին. ք. 8. և խմօփ: *Որ բազում սեռն սիրոյ է նշանակ: Է սա նշան՝ սեռն և անապակ առ մարդիկ սիրոյն: Սեռն սիրոյ շաղկապ միաւորութե: Հայցեմք յիշատակել զմեզ սեռն սիրով 'ի միտս բարիս. Ոսկ. գղ: Ածյ. Բարսղ: Նար. Երգ. ե յիշատ: *Փրկութե բաժակ խրատուցն՝ արդարև սեռն և անապակ է, ոչ և յստակ. և խառնեալ. սեռն յարգարութեն է, և խառնեալ 'ի մարդասիրութե. Սեբեր. ը: *Լոյսն սեռն իմն և անխառն էր. Ոսկ. մտթ: *Սեռն իմն յստակութեամբ հրեղինաւն նորոգին իւրաքանչիւր մարմինք յարուցելոցն: Այնքան սեռն և լի լուսով երևի (խաչն), մինչ յաղթահարէ զլոյս նորա զամենայն լուսաւորս. Ը. Բուզն: *Կրօնաւորութեն զանուանն ընկալաւ 'ի սեռն և սերտ հաւատոց: Զսեռն և զսերտ լոյս ածութե իւրոյ ապաւորել 'ի սիրտս. Սարգ. յկ. ե. և ա. պ. բ: *Արդարև սեռն տեսութեն և կատարեալ իմաստութեն՝ հաւատոց մասն. Նար. ձ: *Ծիածանն է նշոյլք արեգական սեռն օդով ծածկեալ 'ի վերայ խիտ և հոծ ամպոց. Ածբ. ա.1: *Օրինակաւ քրոջի հալոյաց երկաթոյ. զի կակուղն ոսինչ իջանէ, և սեռն որիշ. և հուրն յերկոսին նմանապէս է. Ոսկիփոր:

ՍԵՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սեռն գոլն. յստակութի. *Վաճառականք խառնեն ջուր ընդ գինի, այսինքն է ընդ սեռնուէ և ը յստակութիւն ոյ: Սեռնութե և անխառնութե խորհուրդ. Իրէն. առ ճհ: Ասող. գ. 21: *Գինի 'ազնիւ, թէպէտև յամանոյ յաման փոխեսցես, նոյն համ է, և նոյն սեռնութիւն. Սեբեր. դ:

ՍԵՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Այգ. գոլն 'ի նոյն սեռէ. *Ի քէն մնուցեալք՝ իբրև վհոլով և զսեռութի ընկալան, որպէս որդիք 'ի հօրէ անուանակոչեալք՝ քրիստոնեայք անուանեցան. որպէս արշակունիք յարշակայ. Զքր. կը:

ՍԵՐ, ի, իցն, կամ ոյ, ոց. գ. Γένος. Genus. Ձն. Որպէս նոյն ընդ Սեռ. Այգ. զարմ. ցեղ. տոհմ. կամ սերմ. զաւակ. սերունդ. ծնունդ. *Զբարեպաշտութեան սեր սա տուեաց պատահեալն անդ բախտ: Զայլ և այլ սերս 'ի թռչնոցն որսացեալ բազմօք. Ածփ. ծ: Փարպ: *Որ 'ի սերից խմոց հաւաքաւ և համանուն (նոր սողոմն) իմաստութե էր. Հանձ. առ: *Ո՛վ մականունդ ամիրայական սերի արքահամ յազգէ արքահամու: Ըստ հայրենական սերի: Մերոյին սերի և համազանց. Մագ. է. ծբ: *Էին ծառայք ըստ սերին սերմանէ: *Ի ծնունդ՝ 'ի սեր, և 'ի սնունդ. Վեցօր. ը:

ՍԵՐ. Ըստ քերականաց՝ Որոշումն արուի և իգի՝ հայելով 'ի յանգս բառից առ յոյնս. *Հետևին անուանք հինգ. սերք, տեսակք, ձևք, թիւք, հոլովք. և սերք են երեք, արական, իգական, չէզոք: Սերք նախադասիչ զավարացն (դերանուանց 'ի յն. իսկ 'ի հյ. և յամենայն անուանս) ձայնիւ ոչ ընտրին, այլ յառուկ 'ի վերայ ինքեանց ցուցցին. Թր. քեր: *Սերոյն, և թուոցն, և հոլովիցն: Հոլովք և թիւք միայն լինին, բայց սերոյն ոչինչ նշանակէ. Հին քեր:

ՍԵՐ. գ. Պարարտութի կաթին. ամկ. և սեր. պ. սէրշիր, սէրիշեր. թ. ղայմախ, գայմաղ. իսկ լտ. սէրամ է շիճուկ. *Այծոյ կաթ եռացուցած և պաղեցուցած, և ամեն սերն հանած 'ի նմանէ. Վստկ. ճհ: *Սոքա են անյեղալ սեր. Մծբ. ծբ:

ՍԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γόνιμος. Genitalis, propagandi vim habens. Սերնդական. յաջորդական. ածանցական որդւոյ յորդիս. *Եւ երևեալ որդի նախնոյն հօր սերական, արդարութե անմեղ մեռաւ՝ նըմին նըման: Անախտաբար է ծնունդն, և ոչ նախ հայր, և ապա որդի, ոչ հաստատ և սերական բնութես է օրէն. Ը. ոփ. Բուզ. Ն. Դղբ.:

ՍԵՐԱԿԱՆՔ, անք. գ. Γεννητικά. Genitalia. Անդամ որոշիչ սերի, կմ գործի սերընդեան. *Ի հինգ զգայութե, և 'ի ձայնի գործի. և 'ի սերական: Զգայութեցն, և ձայնին, և սերականին. Փիլ. լին. ա. 75: և այլուր: յորմէ և Լմբ. ծղ: Վրդն. ծն: Կէր. է. խտ: Տօնակ: *Սերական անդամքն. Մաղք: *Ցանկացան փոփոխման 'ի կանայս, և զսերականս եւ 'ի բաց հատին: Որպէս ոչք խոզենն (այսինքն ներքինացուցանեն՝) բառնալով զսերականն. Փիլ. ձ. բան: Վրդն. եւ:

ՍԵՐԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՍԵՐԻԼ. *Բազմացարուք յերկրի՝ սերանալով ծննդեամբ: Նոյ դարձեալ օրհնեցաւ սերանալ բազմանալ: Ի սերանալ և 'ի բազմանալ մարդկան 'ի վերայ երկրի: Ի սերանալ բազմանալ ամլութե նորա: Սերանալովս և բազմանալովս իմով. Մծբ. ծէ: Մաշտ: Եփր. Բգ: *Ոչ ծնանին, և ոչ սերանան. Եփր. օրէն: Իսկ Վրդն. ծն. *Ոստն և ցորեան անեփ սերանին և աձեն ..., իմա սերին, կամ սերմանին:

ՍԵՐԱՒՈՐԵԼ, կմ ՍԵՌԱՒՈՐԵԼ. ն. Սերել. բազմացուցանել. և վերածել 'ի սեռ ինչ՝ որոշելով զնշանակութի բառին. *Այգ. գիմն է սերաւորելով զազգս: Մարդ. դայն է սերաւորել զհասարակացն զձայն. Երզն. քեր:

ՍԵՐԱՐՓԻ. Տ. ՍԵՐԱՐՓԻ:

ՍԵՐԱՓԻՄ. Տ. ՍՐՈՎԲԷՔ, ՍՐՈՎԲԷՔ:

ՍԵՐԵԿ, ի, աց. գ. Սեկ. կոչի. *Մկունքն (մարմնոյ) նօսր են իբրև զսերեկ և զմաշկ. Լծ. նիւ:

ՍԵՐԵԿԵՄ. եցի. ն. Καταδέω. Deligo, devincio. ըծ. և σειράω, σειρεύω, fune constringo. Սերեկով կամ սեկով, և կամ այլով իւիք կապով պատել և կապել քաղզերասնս ամանոց. *Ամենայն աման բաց, որ ոչ իցէ խփեալ կամ սերեկեալ, պիղծ լիցի. Թուոց. ժթ. 15: *Ելից զգլուղ մի, և զբերան բղղին սերեկեաց: Ի սերեկեալ խղղոյ կմ ծեփելոյ. Ոսկիփոր: Կանոն:

ՍԵՐԵՄ, եցի. ն. } Γεννάω, γεννάομαι. Genero, progigno, propago, or, nasco.

ՍԵՐԻՄ. եցայ. չ. յ. }

Անձեցուցանել զսեր, և աճել սերնդեամբ, սերանալ. ծնանել, եւ. զաւակագործել, ծագել. յաջորդել. *Սերեցից (ըն. յն. և քանի մի ձձ.) ձեզ մարդիկ զժողովուրդն իմ խորայէլ. Եզեկ. լզ. 12: *Կենդանի ինչ, որ ունիցի աղդութիւն (զզայութէ), և այսպէս առնուին ջուրքն ծնանել և սերել. Վեցօր. է: *Այգ սերէ յանուն մօր իւրոյ ռոփեայ՝ ռոփսեանք: Այգ զնա սերէ յանուն հօրն. Խոր. բ. 61. 87: *Վասն որդէծնութե, և մարդկան յաշխարհի սերելոյ. Եղնկ: *Սերեցարուք բազմացարուք, ծնջիք և լցէք զերկիր. Մծբ. ծէ: *Յետ ջրհեղեղին յերից սորանց ընդ բնաւ տիեզերս ազգք մարդկան սերեցան. Եւս. քր. ա: *Յետ սերելոյ և բազմանալոյ: Հրամայեաց սերել յերկիր՝ ծնունդ արձակեալ. Ագաթ: *Ի յուդայի ազգէն սերէր անուն հրէական (յուդայեան, Եէհուտի.) Ոսկ. մթ:

ՍԵՐԿ. մ. Այս կմ զայս տիւ մինչև ցերեկ. այսօր. ցերեկ. առ յորէնէ. սօր. *Սերկ և վաղիւ: Զսերկ և զվաղիւ. Երզն. քեր:

ՍԵՐԿԱԾԻՆ. ա. Այսօրածին. եկեալ'ի ծնունդ ժամանակեայ. *Ի վաղնջուց հետէ հաւեալ ձայնէր զսերկածին էակն զի վերայ փայտին արտաշնչացեալ. Թէոդոր. խչ:

ՍԵՐԿԱՆ. Բառ անյայտ. իբրու Սերեկեալ և անբոյ. կամ որպէս է 'ի սերկեանն վիճակի ամբողջ. *Մեղուք վաճառեալ յաշնան, ըստ մեղեր՝ զոր ունին, հաստայի սերկանն. Մխ. դտ:

ՍԵՐԿԵԱՆ. ա. մ. ὁ, ἡ, τὸ Σήμερον. Hodiernus, hodie. Ցերեկեան. այսր աւուր. յայսմ աւուր. տօղրամա աւոր. պուկիւնքի. պիւկիւն. *Զսերկեան նախադասելով մարգարէական հոգւոյն զմեծափառութե փողեաց մեղ բան: Զոր յաւագս սերկեան խոստովանեցան աւուրս. Սհկ. կը. արմ: *Իսկ 'ի սերկեան աւուրս ծածուկ կամաւոր դոյ 'ի չարչարանս. Ճշ: *Սերկեանս աւուր արկելոյ: Ի սերկեան աւուր. Մագ. ծգ. ծէ: *Ով անհուն ողորմութե, որ լինի 'ի սերկեան հանդիպի. Պիտ:

ՍԵՐԿԵՒԻԼ, ևլի կմ ևիլի. } գ. Κυδώνιον μῆλον. Cydonium malum, cotoneum, malum sydonia, cotoneus.

ՍԵՐԿԵՒԼԻ, լւոյ, լեաց. }

Պտուղ դեղին՝ մեծ քան զխնձոր, անուշ թթուախառն, և ծառ այնր պտղոյ. այվա, այվա աղաճը, պիհ. սէֆէրճէլ (յն. գիտօնիօն. որպէս թէ կիտոն քաղաքին կրետայ.) *Ի գուգարս լինի սերկևիլ, և տոսախ: Լինի 'ի տայս թուզ և նուռն, և ադամոր, սերկևիլ. Խոր. ծ: *Սերկևլի գինի: Սերկևիլի շարապ. Վստկ. ճղէ: Մխ. բծէ: *Սերկևիլն, և ձիթենին գեղեցիկ, և մուրան, և ընկոյզն. Ագաթ: *Յանդիմանել սկսաւ դեղձի զսերկևլի. Մխ. առակ. ծդ:

ՍԵՐՄ. Տ. ՍԵՐՄՆ:

ՍԵՐՄԱԲԱՆԵԼ. Տ. ՍԵՐՄՆԱԲԱՆԵԼ:

ՍԵՐՄԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍԵՐՄՆԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ:

ՍԵՐՄԱԿՐԵԼ. ն. Ընդունել զսերմն որդեծնութե. սաղմնաւորել. յղանալ. *Անա (մայր կուսին) զնա սերմակրեաց. որ ելոյծ զերկուանս կանանց. Հ. օգս. է:

ՍԵՐՄԱՀԵՂՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Հեղձուցանելն զսերմն՝ զաւակն (իրօք կմ նմանութե). *Պողակորոյս և անպտուղս ոմանս անուա

նէ, վասն զսերմ իւրեանց ապականելոյ սեր-
մահեղծութիւն, և ոչ կենդանացուցանելոյ.
Շ. յոթ. ծէ:

ՍԵՐՄԱՆԱԿԱՆ. Տ. ՍԵՐՄՆԱԿԱՆ. *Երկ-
րագործք զսերմանական և զանկածնոզ նր-
կիզ գործելով. ՍԿ. կՒ. արմա.: * Օրէնքն՝
սերմանական գոյացուեցաք, որ ի մեզ զօրու-
թեաց, մշակող են և գործանիչ. Բրս. 49:
*Էին բան, սերմանական, էիցն այգաբուս հու-
թի. փիլ. եր. է. 68: * Մին ի հոգւոյն աշխ
յոյցեալ; իսկ միւսն սերմանական ի զա-
քարիայէ ոաղմեռաւեալ. Եփես. ՃՒԲ: *Կոյսն
անփոյթ էր, և երաշա ի սերմանական ցօ-
ղոյն. Ոսկ. Ես. (որ ի ծ. Գ. սերմնական:)

ՍԵՐՄԱՆԱՈՐՈՑՍ. ած. կորուսանող
զսերմն. *Անդաստան, որ միշտ սերմանի, և
սերմանակորոյս լինի. Խոսր. (տպ. սերմնա-
կորոյս:)

ՍԵՐՄԱՆԱՀԱՆ, ի, աց. ա. գ. Σπείρων,
σπορέυς. Seminans, seminator, sator. Մշակ՝
որ հանէ և սերմանէ զսերմանիս. սերմանա-
գան. սերմանօղ. ցանօղ. էդէն, էդինձի. *Այս
եւ սերմանահան՝ սերմանել Մթ. ծՁ. Յ: Եւ
սերմանել սերմանահան քաջ զսերմանիս
սաեւսորանին լուսոյ. Խոր. հԽԲ: *Սերմա-
նահանին ի չորից մի մասն այդիւնացաս.
Խոսր: * Օրհնեա աէր և զսերմանիս զայս
հանդերձ սերմանահանօքս. Մաշ:

ՍԵՐՄԱՆԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Σπορά.
(ձ. սփռումն.) Satio, satus, seminatio.
Սերմանելն. ցանելն. ցան. էդէն. * Ակօս
պատառեցուի ի ժամանակի սերմանահա-
հանումն. փիլ. ծ. բան:

ՍԵՐՄԱՆԱՄԱՏՈՑՑ. ած. Որ մատուցա-
նէ զիւր հասանացեալ սերմանիս. * Խոյք
սերմանամատոյցք (կամ սերմնամատոյցք),
և կամ պտղածին ծառք վարսաւոյք. Նար.
ածած:

ՍԵՐՄԱՆԱՆԱՐ, ոցայ. լ. Σπερματί-
ζω. Semen efficio. Սկսանիլ ասել կամ հա-
ստատանիլ զսերմն. հատոփ էրեսաւ Թոխատնան
ձափ, Թոխատ պաղատափ. *Գարին յոմ կայր,
և կատաւ սերմանացեալ էր. Ես. ի. 31:

ՍԵՐՄԱՆԱՊԱԿՈՒ. ած. Արկօղ սերմն՝
յերկիր կամ յարգանդ. * Ինքն հայր իսկ,
և ինքն մայր. և նոյն սերմանաւորիս, և նոյն
սերմնարկալ. Նղհկ:

ՍԵՐՄԱՆԱՅԱՆ, ի, ից կամ ոց. ած. գ.
Σπείρων. Seminans. Յանօղ զսերմն կամ
զսերմանիս. սերմանահան. * Լուսաւորեալ
գոք զառակ սերմանացանին: Եւ սերմա-
նացան սերմանել զսերմանիս իւր. Մթ. ծԹ.
18: Գ. Յ:

ՍԵՐՄԱՆԱՅՈՒ. ած. Ընդ ցանս. Spar-
sus, vagus. Սերմանելի. ցանելի. ցգելի.
*Երկրագործին ի սերմանալոյս և ի չիր նիւ-
Թոյն, զոր կոչեաց, կառուցաս. փիլ. ոչԹ:

ՍԵՐՄԱՆԱՒՈՐ, ի, ոց. ած. Ընդ ցանս
քան զսերմն կամ պարտաւանգուածի սեր-
մանամատոյց. հոսեփ առնէոզ Լամ փառոզ Թո-
հոսէս. *Գաշտքն ունին զքաղաքեալսԹիւն
սերմանաւոր պտղոց. Խոր. Գ. 59:

ՍԵՐՄԱՆԱՓՈՒՂ. ած. Σπερμολόγος. Fru-
gilegus, semina colligens, և garrulus, nugator. և dissemina nus verba. Որ քաղէ յան-
գատանոյ զսրկեալ սերմանիս, կամ ի
Հանապատոյ զանկեալ հատս. որպես սպր
ագռաւս, կամ այլ Թռչուն, կամ ապքատ
ոք: ՆմանուԹիւնք՝ կրկնօղ բանից, շաղա-
կրատ. ունայնաբան. բանսարկու. պարապ-
ւագէտ. բանսարկու. * Օրինչ կամիցի սեր-
մանաբաղս այս խօսել. Գծ. ծԷ. 18: Ամէն-
ոյոյց քաւով զի մի լեցի գիւրին սերմանա-
քաղ Թռչնոց առնուլ լինչ ի նմանէ. Վ.Ելոց.
Ե.: * Մի զսրկեն սովկոյն սերմանաքաղ լի-
նիցիք զիտոքունեան մեր, եԹէ սխալանս պարտ
իցէ ասել, և եԹէ խաղս. Ա օր. ծԲ:

ՍԵՐՄԱՆԵԼԻ, լոյ կամ լոյ. ած. Σπό-
ριμος. Sativus. Որ լինչ կարէ սերմանիլ.
սերմանաւոր. ցանելոս, ցանելոս. էդինձԷդէ.
Բօհոսէս. *Եղոտս ձեզ զսաճնային խոտ սեր-
մանելի՝ սերմանել սերմն: Ամենայն փայտ՝
որ ունիցի յինքեան պտուղ սերման սերմա-
նելոյ, ձեզ լեցի ի կերակուր: Ի վերայ ա-
մենայն սերման սերմանելոյ, որ սերմանիցի.
Ած. ած. 29: Ղևս. ծած. 37:

ՍԵՐՄԱՆԵՄ, եցի. ն. Σπείρω (ձ. սփռել).
Semino, sero, spargo. Սերմն արկանել.
սփռել զսերմանիս. ցանել. և վարել. էդէլ,
էդէն կամ Բօհոսէ էդինէ, էդէնդէն, էձդէն.
վէբս, վէբէ. * Սերմանել սերմն ըստ ազգի
և ըստ նմանուԹ: Սերմանեաց սերմ իսահակ
յերկրին յայնմիկ: Առէք ձեզ սերմանս, և
սերմանեցէք զերկիրդ. ևն: * Որ սերմանէ
զանզգամին՝ հնձեսցէ զչարիս. Ա.ա.ի.Բ.8:

Ըստ յն. ոձոյ ասի և զկենդանւոյ, որպես
Սերել, ծնանել. *Մինչ ի ժԲ. ամն, յորժամ
կայէ զաւակ սերմանել. Բրս. տրի. ըստ փի-
լոնի: *Էրկակչէս յարամնդգայ և յայկմա-
նեայ սերմանեցաւս. Պտմ. ալԲս:

ՍԵՐՄԱՆԻՉ, նչի, չայ. ա. Սերմանող.
սերմանացան. * Յառաչին արգիւնաւորարհ
անուն ընդունել զսերմանիսն; և ի բաց մեր-
ժել զչեսին սերմանիչն. Եւսեբ. Ք:

ՍԵՐՄԱՆԻՔ, կի՞ ՍԵՐՄԱՆՔ, մունք.
Տ. ՍԵՐՄՆ:

ՍԵՐՄԱՆԻՄ, հցի. Տ. ՍԵՐՄՆՈՒԻ.
*Կին ոչ յորժամ սերմոսիցէ, և ծնցի ա-
յուս: Կոյսն ոչ էր սերմանեալ. Տծած:

ՍԵՐՄԵՐԹՈՒԹԻՒՆ, կամ ՍԵՐՄՆ-
ԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Սերմնակ սՈուԹիւն.
գիջուԹիւն. երազափոխումն. * Նշանակ
էր սերմերԹումն՝ հոգեկան կործանումն.
Վրդն. վ.ա: *ՍերմերԹումն (կամ սերմն.
երԹումն) որ ի քուն, է որ խոտել է,
և է որ անմեղադրելի. կանն:

ՍԵՐՄՆ կամ ՍԵՐՄ, ման, մունք կամ
մանք, մանդ. և Սերմանիք, նեաց. գ. լ. յն.
և լս. Σπέρμα, σπόρος, σπορά. Semen, sa-
tum, satio, sparsio. Նիւթ և չիւթ ցանելի
սկիզբն սերդիւան բուսոյ և կենդանեաց.
ածոց. և Յունս մի. սերունդ. ծնունդ. զա-
ւակ. (Ք. Բօհոսէ, լծ. ընդ առմ. որպես և
էձդէն՝ ընդ սփռել:) Իբրև ունդ (հատիկ).
կամ ցանուած (էդէն), առլ. * Սերմանել
սերմն: Ոչոյ սերմն իւր ի նմին: Պատուղ սեր-
ման: Սերմն և հունձք: Սերմանք և հունձք:
Տուր սերմն, զի սերմանիցուք: Ածէք ձեզ
սերմանս: Իբրև զսերմն գինոյ սուրճատ:
Սերմն բարի: Փոքրագոյն է քան զամենայն
սերմանիս. և այլն: *Ուր սերմ է, անդ և
բազում առմնական. *Ուր սերմ է, անդ
և հունձք ի մօտոյ. Ոսկ. մ. ած. Յ: *Ա յսոքիկ
լեն ընտրական որոման սերմանք. ՅՀա. է:
*Երկնական ի նմին մանուն մի բան միոյէ
զօգուտ լեցի ծածկեաց զսերմանս. ՅՀ. իմ.
էրԲ: * Ի բաց սերժիցէք ի նոցանէ որպէս
պղոյս վնասական ի քաւլի սերմանց. Շ.
ընդհանր: *Խոտացանչիւր լինչ յիւրմէ սերմա-
մանէ ծնանի, և ոչ յայլոյ. Նխա. Բ: *Ո՛չ
ի սերմէն, այլ յընդունող երկրէն զանա-
զան նկէն սերմանքն. Լրշ. Տթ:

Լս ա սպէս Սերմն կենդանւոյս սերունդ.
զաւակ. Σπέρμα, γόνος. Semen, genitura,
soboles. * Կին որ եԹէ սերմ առցէ (այս-
ինքն յղասցի) և ծնցինքի արու ... (կամ)
էգ. Ղևս. ծԷ. 2: *Նման ուրուք ... որոյ ծո-
րիկն սերմն ի մարմնոյ նորմէ. անգ. ծէ. 2:
*Ոտրոի ապահոդ արարիչ յաղգ մեծ, զի
սերմն քո ել. Սերմն ժամու, որպիսք անարիկք.
Ած. իա. 13: Ես. ա. 4: * Ախուանք ազգաց
ըստ բնութեան է, որ ի կարգէ անաի սեր-
մանեաց է. Ես. պտմ. ա. 6: * Ի մաքրոյ
ծնողիցն ժողովեցեր զծննգական սերմանեան,
և մածուցեր զիս յարգանգի մերում ի բաց զաս-
նիր ի ախտ. Խոխ: * Որ զբոյսն երկնային
առանց սերման ծնաբ. Շար: Տես և ան-
սերմն:

ՍԵՐՄՆԱԲԱՆԵՄ, կամ ՍԵՐՄԱԲԱ-
ՆԵՄ, եցի. ն. ըստ յն. ոձոյ. Σπερμολογέω.
Semina colligo, nugor, blatero. որպես
Սերմանաքաղ լինել ի բանս, բանս կրկռել
կցկցել, յօգել. շաղիաղրիել. շաղակրատել.
*Ցոլով գնեալս առ սյաղբիս և այլ ինչ սեր-
մնաբանեցես, եԹէ կամիս բարգել. Ա-
օր. գ: *Կին քահանային մի իչխեսցէ սեր-
մաբանել ի խրատ աշխարհականին. կանն:

ՍԵՐՄՆԱԿԱԹ, ի, ից. ած. Γονορροής,
γονόρροιος. Gonorrhoea affectus, semini-
fluus. Յաւագար՝ որ սերմն արտաԹե կա-
Թէ՝ ծգրէ, կամ ելանէ ինքնին. Ղևս. ծԷ.
4=15: իԷ. 4: Թուոց. Է. 2: Է. Ի.գ. գ. 29:

ՍԵՐՄՆԱԿԱԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Γονορροία,
ρυα. Seminis profluvium. Ահոս սերմնա-
կաԹի. սերմներԹուԹ. ծորումն ընդ վայր.
*Ջբանիցն սերմնակաԹուԹ. Նար. իԷ:

ՍԵՐՄՆԱԿԱՆ, ի, աց. ած. Σπερματικός.
Spermaticus, seminalis, in seminis mo-
dum. salivus. որ և ՍԵՐՄԱՆԱԿԱՆ. Որ
լինչ հայի ի սերմն (ըստ ամենայն առման).
*Ջօգոն իբրև զսերմնական ինն բան ընկա-
լեալ մեղուն լինի յղի: Սերմնական բանք:
Նշևարս Թողով սերմնական սկզբունս, ի
ձեռն որոց վերստին լցցին ունայնացեալքն.
փիլ. ա.ած. Ե. Յին. Է. 16: *Ջսրկմնական բանն
(ածախրոէ) ի մէզ անկեալ: Ի սերմնականէ
քանէ է հաւատալ. Բրս. ոդ: Մ.ած. ի գիան:
*Յաղագս ծննգականի կամ սերմնականի.
Գործածանք սերմնականին զօրուէ. Նխա. Բն:

ՍԵՐՄՆԱԿԵՐ, ի, ից. ած. Σπερματοφά-
γος. Seminivorus, qui seminibus alitur.
Ուտօղ զսերմն կամ զսերմանիս. ընդակեր.
*Բրեալով զերկիրն հատուց սերմնակերաց.
Շ. յի. կէ:

ՍԵՐՄՆԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ կամ ՍԵՐՄԱ-
ԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուտելն զսերմն, զունդս.
և կոլուսս սերնդոց. *Ջոյգ կայենի եղ
բայրասանին ի ձեռն պղծուԹից սերմակեր-
րուԹեն. Շ. յոթ. ծԷ:

ՍԵՐՄՆԱՀԱՆ. Տ. ՍԵՐՄՆԱՆԱՀԱՆ. *Տ-
մեր սերմնահան, և մեք երկիր պարարտ առ
ի զսերմն ընդունելոյ: Լինու սերմնահան զաքն
իւր, և ցանէ յանգաստանս իւր. ՃՃ:

ՍԵՐՄՆԱՀԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍԵՐՄԵՐ-
ԹՈՒԹԻՒՆ, և ԳԻՋՈՒԹԻՒՆ. *Սերմնահե-
զուԹի, և ապարահուԹիք, և գոնջուԹիք.
Ած. հղ. իմ:

ՍԵՐՄՆԱՆԱԼ. Տ. ՍԵՐՄՆԱՆԱԼ. Ա-
ποσπερματοῦμαι. * Ես ի սոսա բոլորովիմբ
սերմնանալ. Նխա. Բն:

ՍԵՐՄՆԱՈՒԻՄ, հցայ, ասելաւ. ֆ. որ և
ՍԵՐՄՆՈՒԻ. Սերմն առնուլ որպէս ծնուԹիւն.
սաղմնասելաւ. *Կին որ սերմնասելաւ իցէ, սրբու-
Թի պահիցէ: Օրէնքն սերմնասելաւ կնոջն
ասային պահել սրբուԹի. Թվպհաս. ոչ էր
սերմնասելաւ կոյ ն (ասէ ոսկեբերան), այլ
անհնար էր զօրինօքն անցանել (քաւասանօ-
րեայ սրբուԹիւն). կամէր:

ՍԵՐՄՆԱՈՒԻԹԻՒՆ. գ. Սերմն առ-
նուլն. սաղմնասելաւ. յղելուԹիւն. *Մարմնոյս
մեր նկատմանն ... ի սերմնասելաւելն սեր-
մանք խրտու ի պատիկս ի հիւմ տեղոջ
պատասելաւ. Մգ. ծԷ:

ՍԵՐՄՆԱՎԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. վարանն
կամ ցանումն սերման. * Ջկատարեալ զս-

բուէին իւրոյ, որ ունի մանն, ի սերմնաւա-
լուն, որկրեր ի սերմանէն.փիլսոփայ:

ՍԵՐՄՆԱՐԿ ԵՄ, եցի. ն. Սերմն տալ, սե-
նել. սերմանել. յանէլ. է+է+. *Ո՞ աստուած
զայ զօրութիւն, զի ընդ մարդկան սերմնար-
կեաց և անկեաց զայլասեռ զազգմունս. Եփր.
յնովփ Ն յեվա:

ՍԵՐՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Καταβολὴ
σπέρματος. Jactio vel conceptio seminis.
Արկումն և առնումն սերման, հիմնարկուի
ծննդեան. յղութիւն. * Հաւատովք սառա
սերմնարկութիւն ընկալաւ առաջաժամ ջափաք:
Զինչ իցէ սերմնարկութիւն. յընդունել զը-
սերմն ընկալաւ զօրութ մեռեալն և ամուլն.
Ոսխ. Եբր. ի՞:

ՍԵՐՄՆԱՑԱՆ. տ. ՍԵՐՄՆԱՆԱՑՆ. *Քո
զաւետարանն սերմնացանի նմանեցուցանէ.
Լմբ. ոգ:

ՍԵՐՄՆԱՔԱՂ. տե՛ս ՍԵՐՄՆԱՆԱՔՂ.
*Հաւուց սերմնակերացն,և սերմնաքաղ Լերնէ-
նոց: Ի նախասինս արկանէին՝ սերմնաքաղ
զնա կոչէլով. Շ. յ։ ի՛։ Ոսխ. գՖ:

ՍԵՐՄՆԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. տ. ՍԵՐՄԵՐ-
ԹՈՒԹԻՒՆ:

ՍԵՐՄՆԸՆԿԱԼ. ա. Ընդունող զսերմն.
յղացեալ. *Որ մեծի ծառոյ արժանի է, և
Լեթէ ինքն հայր իցէ, և ինքն մայր. և նոյն
սերմանարկու, և նոյն սերմնընկալ. Եղնիկ:

ՍԵՐՈՎԲԻ, ՍԵՐՈՎԲԻՄ. տ. ՍՐՈՎԲԻ,
ՀԲ. և զածանցս նորին. *Սերովբէ հողեվէին,
և մարմնաւոր քերովբէ: Բազմաչեայ քերով-
բեէք, և վեցթևեան սերովբէք: Վհկյէլեան
սերովբէք, քառակերպեան քերովբէք. ևն.
Շար: *Եթէ քերովբիմն, եթէ սերովբիմն.
Եփր. սաբեթար:

ՍԵՐՈՒՄՆ. բման. տ. ՍԵՐՈՒՆԴ. *Ա՛յ
սպասաւորք առ՝ի յորդւոց սերոյն ծնողքն.
փիլ. ֆ. բան:

ՍԵՐՈՒՆ. ա. Ունօղ զզօրութիւն սերելոյ.
բեղնաւոր. *Ոչ բնաւորեցաւ ոչինչ
այսպէսւորը և սերոյն կատարելագործել վաս-
Թարին Հոգի: Ան գիւրընկալ և բեղնաւոր
և սերոյն փոփոխելով փոխանակ այնր, որ
յառաջ սակաւ մի էր ամուլն. փիլ այսբո-
ն լին. Ֆ. 209:

ՍԵՐՈՒՆԴ, բնգեան կամ բնդոյ. գ. Πα-
ραφυάς, γένος. Propago, satus, generatio,
soboles. Սերելն, իյն. սերումն, և սե-
րեալն. սեր. ազգ. ծնունդ. զաւակ. *Սե-
րունդք արշաւելի Թագաւորին են. Խոր. Ե.26:

ՍԵՐՏ, ի, ից. ա. Ἱδρυτός. Fundatus, firmus, solidus. ἔκτενής, extensus. γνήσιος, genuinus, sincerus, և այլն. (լծ.Թ. սկրի. խիսա. լա. կ՚ըՀ՚ա. սաղդ. և հյ. սեր. սիրտ, սեռն.) Պինդ. կարծր. հաստատուն. անխը. վեմ. մածեալ. հոծ. խիտ. ձիւ. անխա. խուտ. սաղդ. մտերիմ. հարազատ. սեպ. հական. պինդ, պէղ. ոգի, ֆեվ. *Թանձ
րացոյց, և այսպէս սերտ: Եղէցի այսուհետև սերտ կայմն Դաւի մասց մերոց: Սերտ և պինդ հաւատոյ: Հողմն հիւսիսի բուծանէ զսերդիւնս սերտս, և փորձառիքեք հաստատեն ըզսիրտս քոյս: Սերտ և աներկեան է. Ոսխ. Ես: Սոփ. ա. յհ. ֆ: Խոր: Վ՚ր+ հդ. ծ՚ի: Ոսխ. Եբր. ծ՚ի: *Սէր սերտ ունիմ ընդ միմեանս: Սերտ սիրով շնորհակալութ: Սերտ սիրով և միաբանութիւն: Ո՛վ սերտ հիւրասիրութեան. զևրան փոխանակ այլոց յանձին ունէր սուր ա. պեթ. ֆ. 8: Խոր: Փոխ: Սեբէր. ի: *Սիրելի՛ սերտ և սուղդ որդի: Ոչ խորհ որ-
դիս և ոչ օտարածինս, այլ՝ սերտ որդիս սի-
րելս և հաւատարիմս: Օ՜միածին և զսերտ
որդին: Մինչև պզտուկ որդի լինել ոչ վայ-
լատար, այլ սերտ ... իբրև որդւոց, և սերտի
որդւոյ պատուիրէ: Ոչ ի գոյէն մարդկանէ

համարէի ես զձեզ, այլ սերտս և պիտանիս
և վաստակաւորս. Իգն: Սոփ. ա. յհ. ֆ:
Ոսխ. հա. Ե ա. փխ. Ե գալ: *Սեպհական ա-
պի սերան և անհակառակելին. Խոր. գՀՀ:
*Ա՛յլ ևս հաճոյ սերտ պատարագք են մար-
տիրոսացն մարմինքն. Մխ. ֆՀ:

ՍԵՐՏ. ՏՏ. ՍԵՐՏԻՒ. *Ընդունիմ առնիճ
նոցա սերտ մեռալ ի հաւատոն տեառն. Նխ.
յ-ա: *Ընդ ի միաւորութեի հաւատոյն սի-
րով ընդհաղորդին ընդ այ սերտ, որպիք այ և
անուանին և կոչին. Հաճոյ. առ: *Սերտ ծե-
ծէ զշնորդ՝ որ փրփրայ: Սերտ խառնէ ի փի-
ճի փայտով: Սերտ խառնէ, որ չայրի. Վոփ:
ճՀ. ճՀ՚ա: *Սերտ և անինայ հար զԹիկունս
իմ. Ոսիէ՚ր:

ՍԵՐՏԱՆԱՄ, ացայ. տ. ՍԵՐՏԻՄ. *Սի-
րով սերտացեալ: Հաւատով այ սերտացե-
լոց. Գ.Ն յ: Պրպմ. յ:

ՍԵՐՏԱՀԱՀՆ. ա. Պնդակազմ. հաստա-
կառոյց. *Հիմն լայնամիջոց՝ սերտաշէն՝ աս-
տիճանատիւ ելանելիօք. Վ՚ր+. ծՆ:

ՍԵՐՏԵՄ. եցի. ն. } Ἱδρύω, ἐνιδρύω, ἱ-
ՍԵՐՏԻՄ, եցայ. յ. } ζάνω. Solido, firmo, colloco, or; sedeo, persto, ևն. Սերտ առնել. պնդել. հաստատել. ամրացուցա-
նել. զետեղել. կր. Սերտանալ. հաստատուն և անշոլոզդոզդ լինել. *Զերկիր ի վերայ ոչնչի սերտէ: Սերտէ զնոսա բարեաք և պինդ կայ-
իւք: Նմանիւն զնմանին սերտեալ: Սիրոյն սեր-
տել զսրբութիւնն ըստ ամենայնոյն աստա-
դութեան. և այլն. Դիտ: * Սեպհական-
նեաց, սերտեաց զձգ ասէ իւր բնական
ժողովուրդ անձակ յիւրմէ սեբրութենէն.
Խոր.գՀՀ: *Զամենայն զիւրան տա մեր սը-
կարութեի միաւորեալ և խառնեալ ընդ մի-
մեանս՝ իբր ջնջք սերտիկ զմարդոյս բնու-
թիւն, և առ իւրն փոխադրիցէ կարծրութի.
Պ.գաա: *Երրորդ տեսակին՝ ի մէջ խոհե-
մութեցն (ախտիգտնաց) և պորոյն սերտել.
Պղաա. փխ: *Սերտէ զվնասահոգութի մեր առ
ինքն և սէր՝ ասելով, յիս յոտացաւ, և մերը-
կեցից զնա. Դե. ես: *Ա՛յնպէս սերտեցան
ի հաւատն քրի, մինչև ինքեանք ձեռօք
իւրեանց խորտակեին զմեհեանս և սյրեին:
Ցորժամ սերտեալք հիմնացան հաւատոք կոչ-
մանցս այսոցիկ: Ցընդկերսիրութիւն սերտեալք
էին: Սերտեալք և անշարժք: Ըստ ինքեան
սերտիլ ոչ կարացեալք. Շ. Բ: Խոր. Ք. 88: Վ՚ր+ հդ. ծ՚ի: Դիտ: (իսկ ոմն. սերտել,
է յուշի կապել զանն վերծանեալ. ի քե-
րան առնուլ. Եղեր ԷՒ+է:)

ՍԵՐՏԻՒ. տ. Ἐκτενῶς. Extense, vehementer. γνησίως, κυρίως, genuine, sincere, proprie. Պնդապէս. պնդութ. ի բոլոր սրտէ. հաստատուն. ստուգիւ. սիրապէս. ամենայնիւ. սբՓը, սաՀԼ. *Ի սր սրտէ սիրել սեր-
սիւ զսիմեան. ա. պեթ. ա. 22: *Սերտիւ
սիրել բազում աշխատութեան է: Ա՛յդպէս
սերտիւ աչուկ լու քրի ես: Սուգ առցուք զի
սերտիւ ծիծաղիցիմք: Զիք ոք սերտիւ զրար-
դոյն քան զաղօթականն: Տե՛ս զնարդ սեր-
տիւ ղարջորջումն անուանն դնէ: Ալմեռնոյն
մարդիկ այ են, այլ առաւել սերտիւ սէր և
արդարք. Ոսխ. ա. ԲՆա: Ե. գՀ՚ի: Եբր: Տբ:
ա. փխ: *Ցորժամ հայք սերտիւ մեր լինին,
վերք և ալուանք այնուհետև մեր իսկ են.
փոբպ: *Ոչ այնպէս սերտիւ գիտէին զքեզ
սրդի այ լինել, որպ՚ի տալոյն զՀոգին. Շ. Տբ:

ՍԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἰδρυσις, ἱδρυτότης. Constantia, firmitas, infixio, stabilitas. Պնդութի. հաստատութի. տեւաբհնութի. *Ցարաւային նոցա սերտութեանն: Անշարժ կայիցի և սերտութիւ: Լուսեղէնն կարդաց և սերտութիւց. Դիտ: *Երկինն վերին կալաւ սերտութիւ զտարւոյս ընդ ինքեանմ. Շ՚ի:

*Ցոի հետև եալ բոլորն այրական սերտութիւ.
Մոփ. ա: *Անշարժ սերտութիւ մնալով ի
քեմն նբ. Լմբ. պգրփ:

ՍԵՒ, ի, կամ ոյ. ա. Ոսմիականն բառիս
Սեաւ.*Սև սիտոյի: Սևգոյ այդ տանին զքեզ-
վրս հդ. ծ՚ի: *Հ՚ևթանոսք սեաք եկին յսրե-
ցան՝ ի քո: Զգարշելացաւ՝ ի մեզ՝ ի սևոցս և
՚ի գարշելեացս. Վրփն. Երփ: *Բազմանայ
սև մազձն. Բրս. Տբ՚ի:

ՍԵՒԱԳԻՐ, գրոյ. գ. Սեաւ նկրկ գրե-
լոյ. սևագիզ. մելան. * ի սառերագիրսն,
որ սպիտակագրոլին և սևագրոլին, որ ինչ գրե
ոք, մսրպ կոչի. Ոսխ. յհ. ա. 13:

Կամ ա. Սեաւ գրով գրոշմեալ. սևակաւ.
գրեալ. *Տեսին զգիրն սևագիր՝ փոխարկեալ
յոսկեգիր. Ոսիէրբ:

ՍԵՒԱԳՈՑՆ. ա. Սեաւ գունով, կամ
կարի սեաւ. *Ոգիսահս էր սևագոյն գանգ-
րաՀեր. Պիա: *Յորում լուացեալ դասք սևա-
գոյն այծեացն. Փոբպ: *Խաւարային և սևա-
գոյն ալք արգելուին, և չսայլին Թոյլ եւա-
նել ի վեր. Տբ Է՚Եւ. յՎ. ծՀ: *Ջև սևագոյն
մեզոք անձին՝ ալտեզեցի զաւազանին (ըզ-
գեսու). Ցբ ոբՓ: *Մոխրագոյն մորթ՝ սևա-
գոյն՝ գիւանման. Վ՚ր+ Հդ. Ք:

ՍԵՒԱԳՈՐԾ. ա. Μελαυοποιός. Nigrum reddens. Որ ինչ սեաւ գործէ. սներոզ.
*Մրեզ անգր (ի հնդկից) միայն ոչ եհաս
ատալն սպիտակարար, և ոչ յայլ աշխարհս
ատալն սևագործ. Նղնիկ:

ՍԵՒԱԳՈՐՇ. ա. Սևագոյն գործ. Թիա-
գոյն. մոխրագոյն. *Ըստ առակի՝ ծայրիցն
՚ի սպիտակն և ՚ի սևագործն. Երզ. ֆԷբ:

ՍԵՒԱԳՈՒՆԴ. ա. գ. Որոյ գունդն է
սևագեմ և գունդ սեաւ.*Սատանայ իւրով
սևագունդ զօրաքն ինդայ (ընդ կորուստս մե-
ղաւորի): Դիւապաշտ և սևագունդ զօրին
պատակայ: Որք նկեալ հաստեալք լինէին սևա-
գունդ զօրն պատիպ: Նբէը ՆՆէ: Շար: *Սևագունդք դիւացն անեղոյնք և-
պնալ պատկանցան: Սևագունդքն բորբոտ-
սացն. Ածաբ: Նշան. ՆՀԷ: *Մրի տայրաք սե-
պի պիղծ ապստաւն ... որ են սևագունդ
այրք. Մխ. ֆՀ:

ՍԵՒԱՒՆԳ, ոյ. գ. Μέλαν. Atramentum. Սեաւ գեղ այսինքն ներկ. սևակ. մե-
լան. Թանաք. ֆ+բէ++է+. ԲՆՆէ+. *Նվէգն
և սևագեղն մեռեալ գօրծի են: Նվէգանն
և սևագեղոյ, և այլն. Սեբէր. Ֆ: *Ոչ կամ-
ցայ քարախսիս և սևագեղով գրել. Սոփ.
Բ. յհ. Բ: *Սևագեղով գոցես գրոշմակ.
Նխ. Բ. Եզր: *Գրան զայսոսիկ՝ զորըս գրեցի,
սևագեղով արձան յայտնի. Ոսիէրբ:

ՍԵՒԱԴԵՄ, դիմի, մաց. ա. Այր գեմքն
է սեաւ իբրև Հնդիկ կամ Լեթովպացի.*Ն.
ըևեցաւ սատանայ որպէս Լեթովպացի՝ բա-
զում սևագեմ գիւաք: Նկիաւ սևագեմմոր
գիկ ... ասացին սևագեմքն այն. Ա: Վ՚ր+
Հդ. Բ:

ՍԵՒԱԶԳԱՆ. ա. } որ և ՍԵՒԱԶԳԵՑՒ.
ՍԵՒԱԶԳԵՍՏ. } Սեաւս զգեցեալ՝ի
Թուխս Համակեալ. ոգաւոր. ախոր. *Յոր-
ժամ սեաւանիցն (կտոցք) զորս ամուսինս
մերմ՝ի վախճանել, զնայիզ սևազգած լինին.
Ոսխ. Ես: * Զայնուորիսկ գնասանս, սևա-
զգեստք, և աշխատօղ կանայք. Խոր. Բ. Ն7:
*Սինայ քաղաքն բազմզգի իբրև զնայր սևա-
զգեստ՝ի վերայ մանկանց Իսրայ. Նբէը. ֆԷբ:
յԷբ: *Պատուաւորք միտս սևազգեստք են, և
բնաւ ոգաւորք. Մխ. ա՜ա՛:

ՍԵՒԱԶԳԵՍՏԻ, ոյց, իւք. գ. Սեաւ ըզ-
գեստք, կամ որպէս սևազգեստքն. *Հոդ
արկանէին՝ի վերայ գլխոյ իբրևանդ, և սևա-
զգեստիւք և բացադիմօք ձիվանոս առնէին.
Ոսա՛:

ՍԵԻԱԹՈՑՐ. ա. Որ ինչ է ի թոյրս սեռել, կամ սեռ գունով. սեագոյն. Թխագոյն. սեաներկ. սեաորակ. սեատեսակ. Ազռաւն սեաթոյր է: Սեաթոյր է օդ (առանց լուսոյ). ոչինչ ունի ինքեան լուսաձեւութիւն: Սեաթոյր է կրկին կապուտակն. փիլ. Տիւրբանգ հաւն՝ բազպատկեալ յիւրում սեաթոյր սարսուռն. Պիտ. Միապատնեաց ի սեաթոյր գոյն ներկեալ մեզացն. Եղիշ. ննջ. Որոց խոյակքն՝ հնդիկ փայտ սեաթոյր (Լքենոս). Պիտ. ազխ. Ի սեաթոյր և ի խաւարասրտից անիծեալ օձին գառնութիւն. թեոդոր. Իսկ եղեալքն սեաթոյր լծոյնոյ իշեալ ի դէտ անդ՝ եղանէին սպիտակացեալ ի բազատանն. Պիտ. վր. Սեաթոյր ղգեստս զգածումն: Ի սեաթոյր տրիլուսիք գործոց մերոց խնթիւ հայկեայս ի մէջ արեւելեան ձշմարիտ. ՁԿ. կթ: Դանիել չեալք ի սեաթոյր գործոցն որպէս զկապար առարաքարշեցան. կթ. ծղ: Որ սեաթոյր (կամ սեաթիւք) կերպարանօք ծածկեալ. Հմտ. առ:

ՍԵԻԱԹՈՐՄԻ. Նոյն ընդ վ. Սեաթորմի դիպն կուրացուցանէն զմեզ աչքն ի զըղմնիկ. կթ. առա: Սեաթորմի ոգւով յայս յանդգնեցայ: Ազգս սեաթորմի. ի գէր խոզ:

ՍԵԻԱԿ, ի, աս. Տ. ՍԵԻԱԿԵՂ. Գիծ յի ի մատնիս սեակս. Երեմ. ՃԼ. 18:

ՍԵԻԱԿՈՇՏԱԼ. Սեաւ կոշիկք հոլոց լանալ. Վարս վարուց, ախոռաֆիգս, պատառեալ զերկրին, սեակոշտալս. Ածաբ:

ՍԵԻԱՄԱՂԶ. Տ. ՄԱՂԶ, սեաւ մազ. Ոսկ. յհ. ա. 21:

ՍԵԻԱՄԱՂԶՈՒԹԻՒՆ, կամ ՍԵԻԱՄԱՂԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Μελαγχολία Melancholia. Ախտ յատմախտ ի սեաւ մազէին. տխրութիւն խոր, դառնութիւն խրտ լեզուոյ. սէր փո, հերգ. Ի պատառ և ի պատմուճեղ և ի սեամազձութիւն և յանդգնամոլեցեալ. Ջոլիէն խելագարեալ բնութեց ի չարախոսս կանս ի սեամազձութիւն: Ի սեաւ ամպձութեան լուսնոյ. փիլ. պիտ: Տծոկ:

ՍԵԻԱՅԱՏԱՒ, ի, ոց. ա. Μελάμπους, ς. Melampygus, nigras sive hirsutas habens nates Որ յատակն կամ նստոյքն է սեաւ. մակդիր հերկելի առ քրիստոս. Յայտագս սեայատակացն և անյատակացն: Իսկ յատակս սեայատակացն է այսպէս. Ընկալ զսեայատակին և թող սեայատակին... սեանէին ի կոխ գալով պատանի հերկելի սեայեալ ի թաւութեղ, մազիցն. Նննս:

ՍԵԻԱՅԻՆ. Տ. ՍՆԱՒ. Մօրն իւր արգանդն էր սեայնի, Նօրըն քարակ ամէնեին. արդիքըն սեաւ ծընանէին, գալ ի սպիտակ բընակէին. Շ. առաւ. (կապտամոլ, գրիչ. գիր.)

ՍԵԻԱՆԱՄ. ագգ. ե. Μελανόμαι, κατα Μελανόομαι. Nigresco. Սեաւ լինել. Թխանալ. Նալ. Ամենագինիս սեանալ. սեանամ. գերազանգ. Մի հայիք յիս. զի ես եմ սեացեալ (կամ սեանալեալ թխացեալ). Նբգ. ա. Ն. Երբեմն երկաթի ինչ սեացեալ չարաչարութեան ժամանակ ովնէաս կոտ: Սեացեալ նիրկան մոլիքդ մոլութեց նոցա. Եղիշ. ը: Բռնացաւ ի մէնջ քաջ վիւսայն, յանկարծակի սպով սեացեալ երեսք. Ոսկ. գէբ: Մի ձեն գաւիթ զիսորհուրդ սեացեալ սագաւուցս այսոցիկ ցուցանեն. Նար. յ-ներ: Ոչ սեացեալքն, և գարձեալ ղերկ ջացեալքն. Լքե. ար: Սեացան ոսք նոցա. երկաթ աւսին քաժիկիք զանանալ ոսկին, ևն. Վրգ ձդ: Չանեին ի սեացեալ (կամ սեաւացեալ) ապագայ նիւթ փայլուն՝ որ վարս. Տծոկ:

ՍԵԻԱՆԵՐԿ. ա. Սեւագոյն. սեաթոյր. Մի լիր ծերանալ. մերթ կապուտակի, մերթ սեանեցիկ երանգով. Վերջ. ֆ:

ՍԵԻԱՍՈՍ. Նոյն ընդ Սեբաստոս. ս. գոստոս: Ազգ ըստ յեսուին գալոյց վարի առ յոյնս որպէս իշխան պատուաւոր, բարեկամ կայսեր, կոմս պատուական յիշգնակալ. Օշնի սեաստոսին. Ագ. հոռիվ: Ոսոհ:

ՍԵԻԱՏՈՒԹԻՒՆ, կամ ՍԵԻԱՏՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. գ. կոմսութիւն. սպասաւորեալ ի յոյնաց պալատէն սեաստոր. Պատուեալ ի յոյնաց պալատէն սեաստոր. ԺԴ. հոռիվ:

ՍԵԻԱՏԵՍԱԿ. ա. Սեագոյն. սեաթոյր. Հանդերձ ծիրանի ազատեալ ի սեատեսակն փոշւոյ: Զսեատեսակ և զաղջամղ ջինն զկեանս զայսոսիկ իւր բարիս սատրագրէ: Նոյ օրինակ էր քեզ, ագռաւն սեատեսակ՝ մահացան Թռչնոյն: Ներսուսեաց ջրով լուալ նոյ զսեատեսակ սիրելին մեզացն. Սարգ. յի. Ը. ա. գ. Ե. Ը. ա:

ՍԵԻԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. գուցի. ն. Μελαίνω. Nigrum reddo, nigrefacio. Տալ սեանալ. սեաւ գործել. Թխացուցանել. սեղծել. սեփսեփալ. գաբարիմագ. Երկաթ՝ ինքն պայծառանալովն ոչ սեացուցանէ զհուրն. Բրս. ՃՃ: Զնամիորան կամի սեացուցանել ոսկ. ա. գիմ: Զմարմինս՝ զոյգ ցլատաշրոտելքն սեացուցանեն, և զբերկ սրսեակէզ առնելով. Պիտ:

ՍԵԻԵՄ, եցի. ն. Սեացուցանել. և սեակաւ նկարել. սեղծել. Տրտկէ. Երով զդէլսեանն և գմրուսան այրեաց, և սեւեաց զերեսն. Ճ. Բ: Գնեզապատճոյ նկարագրացն սեաւ գիս ընդ այլ հայրապետաին տամ յոյմ եկեղեցւոյն: Սեաւ գլխաս գիպով ընդ այլ հայրապետան. Ցկ. կթ: Վրդն. պմ: Սեհյին ըզհանդիպեալս, և կեաք զերեսս, և ոմանք զձեռս և զոտս, և չքան առաջի սուրանին՝ վայ կարդալով անձանց յերեսաց դաւթին. Պմ. վր:

ՍԵԻԵՍՒ. ի, աց կամ լոյ. գ. Ռևեռ. Հնգոյս զգիլ. գամ. և Հեղուսուին. մեծուին. պնդուին. Սևեռաք ոսից անհասանելոյն զնա կապոցք: Ագժնգակատեզն սևեռա ի Թլայգումեթ հանդնման անարգելն ձեռաց՝ որ ձգեցաւ ի փայտին պլծաւալ. Նոր. կգ. Ե խս: Ո՛վ սքանչելի փայտ, և ազծազարգ ատեան, սկիզբն սևեռեց սերման (կամ սերմանն) մայիսեցուալ անմահ լսանին այ. Թեոդոր. խս: Սևեռ, մած. Գրիւ. արքեպս:

ՍԵԻԵՍՈՒԴՈՑՆ. ա. Ռաջ սևեռեալ. պնդագոյն. սերտ. Հաստատուն. Եթ ընդ նա վերատեալ սևեռադոյն և մակաւոր ևնթակայութեան: Սևեռադոյն սերտալն խոստմանն. Թեոդոր. խս: Մաթ. կէ:

ՍԵԻԵՍՈՒՆԿՈՒՊ. ա. Զօգալ հեղուսիք. Լրկաթ. պնդակապ. Սևեռակապ և խաստատեալ զնուելիք բևեռիւց. Նոր. խս:

ՍԵԻԵՍՈՒՊԵՍ. Տ. Սևեռօք, բևեռօք. պնդագոյնս. Սևեռապէս պնդմամբ մածուցեալ (ի խաչն). Նոր. խս:

ՍԵԻԵՍՈՒՊԻՆ. ա. Նոյն ընդ վ. Մածելալ էր սևեռապինդ ի գործի մանուն. Լքե. վերափս: Բրս. հրկ:

ՍԵԻԵՍՈՒՍՒՄ. եցի. ն. Բևեռել. հեղուսել. մածուցանել. պնդել. Տասատուել. զօգել. յսրել. շուրել. փոել. կոշնել. փոխշնել. Մակագրեալ... և սևեռեալ բևեռաւք: Ոչ ի փայտ գամատպարտութեամբ սևեռեալ. այլ ի պատուիրան լրկիւղին այ պընդեալ. Շ. Նոր. ՃԲ: Մի զգուշքն Հնուսքեալ վարութիւքն սևեռեն ի կրկնու ած ոսիցն փոշեսասանն ի ծագկայս. ՀՀ. Ե: Կնգոսի և սալ ի վիրճ սևեռեալ. այսինքն սատրագեալ, և իրը նիշ Հատատուն մնացեալ. Ագ. պոչ:

ՍԵԻԵՍՈՒՄՆ, ասաս. գ. Սևեռիլ. իլն. Դնեզով ի փայտի զատաքն սևեռ ամսամբ. Տ-ղ:

ՍԵԻԵՐԱՄ, ի. Տ. ՍԵՐԱԳՈՒՆԴ. ա. գ. Նշ այլքն հմայելով հաւատացեալ սևերամին (կամ սև երամին). Մաթ. ոթ. Ռաեռ:

ՍԵԻԵՐԵՍ. ա. Բառ ոմի. որպէս Սիսաւ կամ սևացեալ երեսօք. սևագէմ. ամենաապարտ. Էնչափ գոռ. Եթ ինչն գինակոծոյս և սևերես լինի յիւր ասն. Ոսոհ:

ՍԵԻ ԵԻ ՄՈՒՐ. ած. սեաւմոր. Սեաւ իբրև զմուր, թխատիպ. Թշուառ. փորձաւնաւ որ. Ոչքան ի սև և ի մուր կեանքս պանդխտիմք. Լմե. պոչգ:

ՍԵԻՆԻ. Տ. ՍԵՐՆԻ:

ՍԵԻՈՑՆ, տին կամ տան. ա. Μελαμπούς. (որ և յատուկ անուն՝ Մելամպոս.) Melampus. Ոյր տան է սեաւ. ոթը սն. Յաղագս սեատանն, և ապրուեսից: Մելանպուս՝ որ տաի սեատն, գիւթ էր. Նննս: Հռոմբոս էր փրգի մելապոդոսի, այսինքն սեատան (կամ սեաւոտան). Մաթ. Ե երկ. ոեր:

ՍԵԻՈՐԱԿ. Տ. ՍԵՒՕԳՈՑՆ, ՍԵՒՕԳՈՑՐ. Ազարքն կապիտ ըղսևորակ, Հզրգեն կապիտը ծովուն յատակ. Շ. եէե: Ընդորհալից կայր ուղևսակ, ևոներ հազար գառն ըղպիտակ. իրենց մաքիքն էր սևորակ, ոչխրեն նովի. ըն զետ հրեշտակ (գիրքն). Շ. առաւ:

ՍԵԻՈՐԴԻ, իք. գ. Անուն առհմի. սերունդ առն Թխագոյնի՝ որ կոչէր Սևուկ կի Սևիկ. Որ ի նախնւոյ իւրմէ սևիայ սևորդիք ազգքն անուանէին: Սակս սև կոչեցելոյ հաւուն իւրենց ազգն յայն անուն սևորդիք անուանէին. ՃՀ. կի:

ՍԵԻՈՒԹԻՆ. գ. Μελανία. Nigredo. Սևաւն գոլ. Թխանալ. սեհլեգ, սեհակ, սեվոտ. Ապիտակութեն և սևութեն: Դիպնութեն կի սևութեն. Երեսք. ոթորգ: Ազծուխ սեաւ է քան զառուեր, և որպէս ինչ սևութիւք իցեն: Ի ծագել լուսաւորոց նոյնպես կան մեան սևութիւքն. ՅՃԲ. ը: Վասն միագոյն սևութեն մեաւթ բարձին. Եղիշ. ը: Տեսեալ զմարգկային բնութիւնս ի սևութիւն գերգեցեալ: Սպիտակացեալք ի սևութենէ գերգեցեալ: Զաղջամղ ջինն սևութեն գոնոյն փոխարկիլ ի ձեան պայծառութեն: Զագռաւացեալ սևութեն մեզաց մերոց հրով ապաշխարութեամբ սրբեցան. Նննս. Երգ: Ուռնոր. ՃԲ. Ե յոգեր:

ՍԵԻՈՒԿ, սևկոյ կամ կան, կանոյ կամ կնոց. Սեաւ. Թուխ. սնաբոյծ. Ի սևկայ սևորդիք անուանէին. ՅՀ. կի: Շուրջ լզնոսաւ բազմութիք սևկնոց (գիւաց) այլ ինչ պատմէին նմա չարագոյնս բազմաս. Ճ. Բ:

ՍԵՒ ՍԱԹ. Տ. ՍԱԹ:

ՍԵՓԱԿԱՆ, կի՛ ՍԵՓՉԱԿԱՆ. Տ. ՍԵՓ. Չանան. Որպէս այ սեփական է արքայութեին, և մեզ կամեցաւ սեփական առնել: Ոչ միայն սեփականացան երկրաւորիցն, այլև զայլոց մեռուցքըղցն: Ջուրբ ած մեր. մեր (սաեղով) սեփական և առանձնին կոչեզանուն այ ի վերայ իսրայէլի. ՅՃԲ. Ի: Կորիւն Շ. Բարչ: Քո եաս վիմաստութեի և զհոգեպատիւութեի սեփական աշակերտաց Լուսոց. Հմտ. առ:

ՍԵՓԱԿԱՆԱԲԱՐ. Տ՛ա ՍԵՓԱՉԱԿԱՆԱՆԱԲԱՐ. Եա նմա գիր՝ իշխանութեի իւրոյ սեփականաբար. Կէր. պոչ:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՆԴՈՒՆԴ. ա. Որպէս գունդ ազատական կամ սեպհական ումեք եղեալ. Ազաչի ժողովրգեանն, և սեփականագունդ հեծելոցն. Մեսր. երեզ:

ՍԵՓԱԿԱՆԵԼ. Տ. ՍԵՓԱՉԱԿԱՆԵԼ. Երկիր՝ որ վիճակեցաւ, սեփականեցաւ նոցա. Շ. Բարչ: Իակ յատեն Մաշ. Ի մէնջ (ի

մեռելոյս) ուսարուք. և սեփականեցէք զը-
ձեզ ։ իմն, ազատ կացուցէք զի ապահո-
վացուցէք ։

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ·Տ· ՍԵՓՀԱԿԱՆՈՒ·
ԹԻՒՆ· ՙՁահ՚ երիտասարդաց հաստատուէ,
աղայոց պահպանի, ծերոց սեփականուէ ո-
այսինքն ապահովուէն, կամ սեփական ա-
ռաքինուէն· Մ·Ա ։

ՍԷ, սերա, սէք կամ սայք, սացա· Ի-
գականն գերանուանեցա Ա, սորա· սոքա,
սոցա· յատմարեալ յատնական յանգի կամ
յօդի յիգականն, ին, ւ. ք· որ փոխանցի ՚ի
հյ· է, և ա·՚Ջգայուէն՚ կին կոչեցի, վասն
զի յ՚առնէ ՚ի չարժողէն զսէ առեալ լինի ։
Սէ ասէ· արգ ընդչէր սէա առակայ։ Ջգայու-
թեին հաւաքէլ, կարծեցեալ սորա (այսինքն
սորա) ՚ի մասացն զչարժմանն գոլ ։ Սէ ասէ,
ասւր ինձ ոգիս ։ Եւսես ասծ, զի սատկի է
լիա, եթող զարգանգ սորա ։ Ասծ զսէ պա-
տուեաց· Երկու կանայք· մի սացա սիրեցեալ
և մի սացա ատեցեալ· Փիլ· այսք ։ Տճա և
պիտ· սահպ ։ (ՈՃ խաւիանելին·)

ՍԷԳ, սիգի, գացս· ս· ՚Αλάστωρ, γᾶυρος.
Superbus, jactabundus. և gloriosus, ma-
gnificus. (յորմէ Սիգալ· լծ· և սոնք, չոք,
չքեղ·) Ընդարատաւան. խրոխտ և անապարծ.
աղաչօղս· պերճ· գեղապանծ· ՙԱՀ սէգ,
հպարտ և ամբարտաւան· Ք· ի· Ե· 9· ՙԱ-
քաղաղ հպարտ է և սէգ· Վէցօր· Ը· ՙԻբրև
զսէգն որդատս· Վ՚ասն զի սէգ իսկ էր առ
հանգիւրճ (հակառաջ սբերօպ). և այլ ուժով
պնգոլեճ· Ագաթ· ՙ Ջսիրակ ջոյր սէգ և
անձնեսայ· Ջարեհ էր այր սէգ· Խոր· ՟· ԺԱ·
Ե· 5ո ։

ՍԷԳ ԱՈՆՈՒԼ· Սիգալով ձեռնէլ· ՙ Սէգ
առեալ ՚ի խաղ այն սիրամարգն· Նար·փազ·

ՍԷՋ· սիզոյ· գ· ՙΑγρωστις. Gramen.
Դալարի յատնաբեալ, խոտ յատեսաս անաս-
նոց, նման բուսոյ ցորենոյ և գարւոյ, այլ
կարճ, և սին յարմանաց որպէս ղգաղձն·
լայբ լինի, եղեչիւթ, օթ, օթլոճ ։ (լծ· և
ասղ, սաղլըճ, որ ի կնիւն, պրտաս·) ասս Օր·
լճ· 2· Ե՟· Ե· 18· Ը· 27· ՈՂ· Ծ· 4· ՄԻԹ·
Է· 7· ՙԱգրոտախս, իգրոտախս սէգ· (որպէս
յն· ագրօպէս·) Գազիան· ՙԱմմատախիլ ըզ-
ինատակար սէգն քաղեսցուք· Եղիչ· Ֆոփ·

ՍԷՐ, սիրոյ, ովս· սէրք, զսէրս· գ· ՚Αγά-
πη (որ և ագապ). Charitas, amor. ἀγάπη-
σις, dilectio. φιλία, amicitia. ἔρως, amor.
(յորմէ Սիրել· սիրտ· սերտ·) Բերուսին ոգ-
ւոյ առ ցանկալին· վատուսին և տենչ սրտի
առ կարծեցեալ կամ իրական բարին· ցան-
կուԹի· յօժարուԹի· հաճուԹի· յարուսին·
բարեկամուԹ· ընդոլ· բարերարուԹ· գուԹ·
գգուանք· առպիտսին, և առփանք· սեվին-
սեվիչ, սեվիչ, սեվօտ, ալֆ, Ֆոսհատպեին, փօսկուտֆ,
Եռուբֆ, Եյնֆ, հավֆ·ՙՍէր յայ է· Ած սէր
է, և որ կայ ՚ի սէրն, բնակեալ է յած, և
ած ՚ի նմա լնակէ· Երկիւղ ոչ գոյ ՚ի սէր,
այլ սէրն կատարեալ ՚ի բաց մերժէ զերկիւ-
ղըն· Ա՟յս է սէրն այ (այսինքն ածսիրուն),
ԼԹէ զպատուիրանսորա պահեսցուք· Յայ-
սմ Եւսեբեսաս սէրն այ (այսինքն մարգասի-
բուԹիւնոա) ՚ի մեզ· ևն· Ա՟ս սէր քո (այս-
ինքն վասն սիրելոյս զքեզ)· Ա՟ռնել սէր (այս-
ինքն բարեկամուԹ) ։ Վայրէպացուք սիրով
(այսինքն ցանկուԹ)· Սէր կանանց· ևն· ՙՆա
սէրն քոյ յայժ ի՟նգուԹէն ընդունէին զամե-
նայն չարչարանս· Ա՟ս սէր քոյոյ տերուԹիդ
ոչինչ ընդդիմացաք ։ Սիրով առնէին զամե-
նայն յաչիչսակուԹի ընչից իւրեանց· Խո·
սէր ընդ նոսա սիրով քան առաջինն տուիրու-
Թեն· Եղիչ· ՙԱյա սէրս· այսինքն չնորհ
կամ ողորմուԹի· Վ՟ս հց· ՚Ո՟ւսեին եղբարքն
սէրս· այսինքն ագապ· կերակուր ընդունե-

լուԹ· որ և վր· սէրի· Վ՟ս հց· ՙԱմենայն
յօգաւորուԹիւք և սէրք և կցորդուԹիւք ։ Ե-
կայք արասցուք սէրս և միաբանուԹիս ընդ
զօրապետան· ՙԻհան· ՟Ձծայ ։ Ո՟ահ ։ ՙ Ջ՚ինչ
է սէր· ինչ մի՚ որ սմնեցուն պիտոյ է, և
ոչ է ՚ի միջի· Պիտաս ։

ՍԷՐ· հյց· խնդ· որպէս ՍիրելուԹ· սի-
րողուԹիւն· սիրելն· ՙՁիք սէր բարձրագոյն
քան զքնի սէրն զիւր հաւատացեալս· Ա՟յն-
քան օրինակք զսիրոյն իւրոյ զնասս յաճա-
խարար պատմեաց· Նանայ ։

ՍԷՐՄԱՓԻ, կամ ՍԵՐՄԱՓԻ· գ· Սիրով
այսփռացեալ, կամ վառեալ սերովբէ, որ
յայլ լեզուս ասի սէրաֆին· սերոփիմ· ՙՍեր-
սրփին սիրասուր սլացմամբ՚ սիրասարաս
սաւառնմամբ· Նար· խե· ՙԵրկրակոխս հիւ-
Թասւոր առ սերսրփին սլացեան· Կ·ս· Ֆիբ·

ՍԷՐՈՆՍԻՐՏ· փ· (լծ·ընդ կերրին·) որպէս
ԼԹէ Ջովացուցիչ պտի· Սիւդ· մեղմ օդ զովմ
արար՚ իմոցիչ եղեման· պարզ· ՙՅորժամ
կինջ երկին լինիցի, ի իսոնաւուԹէն վիրնոյ
ձիւնակերպիկ իջեալ սիռամանբ ՚նօսր բնուԹի
հողմոյն, զոր սերոնսիռս կոչեմք, գնի ՚ի վե-
րոյ երկրի, զոր եպերգ անուանի՚մք· Ճիբ ։

ՍԷՐՍԻՐԻՄ· Բառ էբր· ՚Ελελεήλ, չի-
բաՎրիմ· այսինքն Երջ երկոց· օրհնուԹ օրհ-
նուԹեանց· չարսկան չարսկանաց· չարԳինբէ
չարԳինբ· ՚Ա՟ռ հերրայեցին Երկ երդոց սեր-
սերիմ կոչի· Ե՟ս· պտմ· ՟Ձ· 25 ։

ՍԷՏԱՐ· Բառ յն· լս· սԳրծնէի, սԳրագոտմ.
Սիռեալն ինչ· օձոց· Թաւր· ֆաս· ՚ՀԱՀՀօչ
՚Ա՟րկանէ զոսկեՀեճ սեծաւն ՚ի վերայ սրա-
գնաց երիվարին· Ո՟ահ ։

ՍԷՏԱՐԵԼ· Ն· Սիռալ· յն· սԳրծնէի· լս·
սԳՀրնօ· Στρωννυμι. Sterno. ՚Ի վերայ յատա-
նակիս ինչ նատեալ եմիս ու յերուսաղէմ, սեծա-
բելոնին և նատելոնին ՚ի նմա· Իէն· սա չՀ ։

ՍԷՓ· ս· Νήφων, νηφίλιος. Sobrius.
Որ Թափեալ է յիւրմէ զիմսրուն, զգաստ,
զգինի· զգաստ· արԹուն· ժիր· փոյթ· զը-
աալոյ· զօրատար, և ժուժկալ· ՙՀսկեաց ՚ի
քեզ սեծալի լեր, իսոհեմ, մաստակալին պա-
հապան, նախանձոդակ հանգերձելոյն· Բրս·
հայնց· ՙԻ՟ա կևանն փոյթ, աս ոդորմու-
Թիեն սեծաի· Սիեծի մտգե և սրուխ· Ա՟յնո-
քիկ՚ որ սեծափքեն են և ասկաստատիք, ի-
մաստնագոյնք են· իսկ չու սյաստալքն անի-
մաստ· Նար· խԴ· Վ՟ս հց· ֆ· փիս·ՀԽ· Ք·
՚Երեալ սեծափ ձիով այր զընկեր յատաքէր·
Լսոփ· Դ· ՚Գնաց յինէն ծարսան և կարձ-
մատուԹին, և սեծափ ևկեն ոտք իմ· Վ՟ս հց·
Ի՟ք· ՚ՋդորմուԹի՚ նորս սեծափ ՚ի վերայ մեր
ծագեալ· Լ՟Ֆ· պիրփ· ՙՄարսիոնյն պարկեշ-
տուԹ՚ սեծափ լինելոյին· Երբ· ֆգՀ ։

ՍԹԱՓԱԿԱՆ, ի, ից· ա· Ջգաստական.
զուատրեական· և Ջոգաբերսսոր բան· զը-
աարՀատասատալի սիռոփիչ· ՙԹՀսկաբ և ձեղ
ծիծաղելի այս, և կամ սեծափական Թուեա-
յի, ասակայն իմ կի ասնքս վատնգատորք լնալ
յոյապահ ասյս· Ի՟ր·

ՍԹԱՓԱՆՑԻԿ· Տ· ԹԱՓԱՆՑԻՒ ՙՏատ՚ար
հոգևոր ըսեծափանցիկ լս· սոյն· Տ՟ղ· (այլ՟ե·
ը Թափանցիկ ։)

ՍԹԱՓԻՒՆԲ, Նաց· գ· Ջս սարԹուԹի·
սիռոփանք· և Ի՟րԹնուԹի· ՙՍԹԻՆ գիՀլի՚
լոյս խարուկի՚ սեծափանք են· Ո՟ի· Ես· ՙՈր
զարՀսպանուԹի վկային Հաւ ատացեալ էր,
մ՟ս ՚ի կրկնուԹէ իմնիմիք սեծափանաք ան-
ուանէր ապատնեացն· Ի՟ր· ֆս Ա՟ ։ ՚Ո՟ր էր նոցս
կենդանուԹի. բայց միայն մ՟ղ գնու ԹիեՀ և
սեծափանք նախանձոտ և ատատակուսին· Նէբ·
յենովք և յեղիա·

ՍԹԱՓԱՒՈՒՄ, Տ· ԹԱՓԱՈՒՈՒՄՆ· ՙՈրք
յականէն ոտս ընկլան սատրիկեալ ընդ լոս-
անցան մանրատոմոյ փոչեոտ սատկուսի. վատա-
կան սեծափատուսին ՚ի նահ օգոյն զմիմեանս
հոլովեալ· Մ·Փ· Լ ։

ՍԹԱՓԵԼ· Ն· և յ· Տ· ԹԱՓԵԼ՚ ըստ ա-
մենայն առման· ՙ Ջբաժակն արտմոուէ,
զոր արբէրն, և սեծափեցեր (կամ Թափե-
ցեր)· Ե՟· Ծ՟· 17· (յն· դատարկեցեր,
կամ ուեայնացուցեր ։) ՙԱծ սեծափեալ զինքն՚
մարդ եղև ։ Կատաս ըսեծափեալ զինքն, և
մարդացաս ո՟ք ուեայնացոյց, կամ խո-
նարհեցոյց զանձն· Դ՟ամասկ ։ ՙ Սեծափեա
(կամ Թափեա) զինչս քո ՚ի գանձանակն քրի-
Վ՟ս ոսկ ՙՄակ յեկեկինն հայելով (մանկանց
յըմսկելն՚) ատորկեալ ջուրն սեծափի յեչիանն·
Յորգեն յիշատակ տանջանացն· վասն զի ոչ
յոք սեծափին խորհուրդք անչինս ։ Բանն
մինչ մարմնացաս, ոչ սեծափեցաս ՚ի բնական
իւրն մեծուԹէ· Մ՟ա ։ Խոխս ։ Դամասկ ։

ՍԹԱՓԵՄ, եցի· ս· } Թափել զըմբմ·

ՍԹԱՓԵՑՈՒՑԱՆԵՄ· } բոլն· զգաս-
ատցուցանել· զարմուցանել· զուատրեա-
ցուցանել· ատծատծանել զոգի· սիռոփել·
ՙՍեծափեաց վազվազակի զատատեալ միտան,
և մխիԹարեաց· Սեծափել կամբ զմիաս նո-
ցա ՚ի ատամոԹենէ· Ո՟ի· Եէ՟ս· Ե ՟էլէիս·
ՙԵս եԹէ ատամբր, Թաւշատորգ ոտղբէր,
մինչև սեծափեցուսցէ զնս· ս· Եգբ· Ֆ՟· 31 ։
ՙ Ըսեծափեցի զնեբս մտաց քոց, և լուր
ինձ· Հ=8· Իդս· Է՟Ե ։

ՍԹԱՓԻՄ, եցայ· յ· ՚Εκνήφω, ἀνανήφω,
ἀφυπνίμαι, ψυχαγωγεῖσθαι. Sobrius sio,
evigilo, resipisco, recollior. Թափել յանձնէ
և փարատել զմիմբրութիւն· յինքն գալ·
անձին զգալ· ղչ ատատանալ զարԹնուլ· զը-
ատԹանալ· խելատրիլ· ուշացեալ զըսօնուլ· սափրիլ· ոգի առնուլ· այբգեսե-
ցոգ, այբմոգ· ՙՍեծափեցաս նոյ ՚ի գինւոյ
անոի իւրմէ ։ Ա՟րի կիր հայ, և սեծափեաց
(յն· անձինգ լեր) ։ Սեծափատին յորոյ-
Լ՟ից ատատանայի· Ծ՟ն· ՚Ր· 24· Ֆ· Խփ· Իս· 7·
Բ՟· փՀ՟· Բ՟· 26· Տճա և ՑվԷս· ՟· 5 ։ Ա՟Բ՟· Բ՟·
19· ՟· Ի՟Գ· Խ՟Ե՟· 37· ՟· Ի՟ս՟· Ց՟Ե՟· Ի՟Ե՟· 34·
ՙՍեծափեաս ով մարգ ՚ի արամոՀգ· Ո՟ի՟· Ննչ·
ՙՍեծափեցիր ՚ի քնոյ քումմէ գոնե սակաս
ինչ անագան· Եփր· Փ՟ա՟ա՟ա ։ ՙՍեծափեցիր
յանզգայ մոլորութենէդ, և ՀԿ ՚ի քեզ· Նէր·
Խ՟ա՟ա ։ Ա՟ա՟Ե՟· ՟· ՙփոքր ինչ սեծափեսաս ՚ի
ատանն ագոյն· ՃՀ՟· ՙԵպե չարժուսին, զի սեծա-
փեսցին· Ո՟ի՟· Տ՟· Ֆ՟· Ե՟ո՟· ՟· ՙԹվ կամիցիս սեծա-
փիլ, և՚րե ՚ի բռուրատանս ուրնք· Ո՟ի՟· Տ՟· Ֆ՟·
12· ՙՀպարտացեր առ ՚ի սեծափելոյ՚ ատմարատ-
պան զնաւագիին յաղագս դէղջն Նոյա և
ծնողացն· Փ՟ս ։

ՍԹԱՓՈՒԹԻՒՆ· փ· } Սեծափ գոլն·
ՍԹԱՓՈՒՄ, փման· } ՙՍեծափեցաս նոյ
՚ի փինոյն· տե սանել սատուգապէս կարել սեծա-
փուԹիչն· Սեծափատին զգաստուե է ՚ի նմա-
փիս· Լ՟ս· Բ՟· 9ՃՀ· ՙԿծնոց և վայելուԹեն և
սեծափուԹեն և ՚ի սեծափատին
պրպատանէ ատատացն· փարտ իսկ անդ յա-
ռեն, ՙՊատմէին զօրագլխացն՚ սեծափուԹի
Հատանել ՚ի միջոյ կոտման աշխարհին· զոր
լուեալ Ճէ սիկին երկեալ ընդդէմ նոցա ··
խնս, ոսկ չուեմփուե՟, չատատաս, ատիպատ ։

ՍԹԻՐ· փ· ՚Ασάρων. Asarum, nardus
silvestris. ՚Նարդոս վայրենի· Գազիան·

ՍԻԲԻՂՂԱՆ, կամ պայ, ի, ից· փ· գրի և
ՍԻԲԻՒՂՂԱՑ, ՍԻԲՆՂՂԱՑ· յն· լս· ՙԻՎԱ-
ՀՀՅԼԱ· Σίβυλλα. Sibylla. կին կամ օրիորդ
ածատալաչ, խորհրդապատած· գուշակ կամ
մարգարէուհի քրիստոս՚ եւևալ ՚ի մէջ հե-
Թանոսաց ածատանօթիկ յայտնապէս ժամա-
նակս և ՚ի ատենս· ՙՍիբիղլա ասէ· միաբա-
նեալ ամենայն մարգիկ՝ գրատարակեալ յՀ աշ-
արհին չինէին· Սիբիղլա ևրեթ ևատին
(առ
ևզեկիայիս·) Սիղ ՚ս՟ղա՟՚ որ և Երսփիղլա ՚ի սա

մու (առ մանաւանդ). Եսա. փր։ *Ի սիրելոյն իմմէ և քան զշատս յարդարախաւսողէ՝ ի քիւռոսեանն սիրեցեալդ. Խոր. ա. 7։

ՍԻՐՆԿՈՆ. Տ. ՍՆՆԻԿՈՆ։

ՍԻՊ. Տ. ՍԻՓ. Ψυχή.

ՍԻՊԱՃԵՄԵԼ, ե Սիգալով ճեմիլ. սիգաքայլ լինել. *Ուրախացեր փեսայ բերկրեալ յհեղեղէդ սիգաճեմեալ յՓ.՝ի ընդէս։

ՍԻՊԱՄ, ացայ կամ ցի. ե. Κομπάζω, ὀοξαζομαι. Glorior. ἔυψυχός εἰμι, animosus vel magnanimus sum. որ և ՍՈՆԴՈՒԼ. Սէդ և սոնք երևեցուցանել զանձն. պերճասնալ. յոխորտալ. փքանալ. պարծիլ. նազիլ. չքեղ և ահաւոր երևիլ. ընչել. փնչել. պէսպիտրէնդիա. *Ագքաղազ՝ որ չքի՛ ի մէջ մարմնոց սիգալով. Աստ. ե 31։ *Որ սիգայցէ, և հացիւ կարօտ իցէ. Սիր. ֆ. 10։ *Ոչ ունի նոքայն սիգան սնոտեաքն, որ ոչինչ ունին. Ոսկ. Բ.ի։ *Իբր զսէդն տրդատայ, որ սիգալովն աւերեաց զՀռոմոս գեւոց, և յամաքեցոյց՝ սիգալ իւրում՝ զոյժանս ծովուց. Ագաթ։ *Որ այժմ բանապատճոյճ խրոխտաձայն սիգացող բարձրապարանոց, անկեալ դիմի դի անկենդան. Նար.հգ։ *Սիգայր խաղալով զուսրակն, խայտ տայլ յաւանակն (առ մարին ոն). Տաղ։

ՍԻՓԱԼ. Μαλακίζομαι. Mollesco. Ջեղխիլ. կնասիլ. իգանալ. Տես և ՍԻՓՈՒԹԻՒՆ ըստ բ ինչ. *Սիգալ և սամսարել օգտով ոսկւոյն. Ոսկ. ֆ. Բ. 24։

ՍԻՓԱՆՁՆ. ա. Սէդ անձամբ. *Խրոխտանկան անձնահաճական ասէ, կամ սիգանձն, որ ինքն զինքն գերամբառնայ, և զոր ինչ ոչ է՝ ասի ունել կարծելոք. Երզն. Ն Նէ. փէբ։

ՍԻՓԱՆԻԲ, Դաց. գ. Սիգալն. շուք. փառասիրութիւն. *Ցինչման և ես Դաւել, և ընդայն աւելի ինչ սիգանս ոչ խնդրել. Ոսկ. ֆ. գ. 15։

ՍԻՓԱՃԱՐԻ. կամ ՍԻՓՈՒՃԱՐԻ. ա. Ծածանեալ յորժամ սիք շնչէ. Հոլմեաչարժ. *Քաւսիսածածան կորովակի սիգաշարժ Թանձրութեաք ջուրց ամպկանսոյն. Երզն. կ։

ՍԻՓԱՊԱՆԴ. ա. Որ պանծայ սիգալովն սէդ. սիգանձն. *Ջխորխատն և զսիգապանծն (ի կենդանեսդ). Լմբ. առակ։

ՍԻՓԱՐԱՅԻ. ա. Որ քայլէ սիգալով. սիգաձեմ. *Ջկրկի լորն ի սիգաքայլ արշաւանս արաբեաց։ Սիգաքայլ երիվարսն ենայ հանդ. դէպ ճակատս դիցին։ Վարդ առեալ սիգաքայլ ՀԻմարանաց. Նբէր. ա. 1/1։ Բ. 2. 11։ *Ձէ արժան սիգաքայլ երիվարոք յօրանալ. Շ. ընդհանր։ *Ի վերայ վճնասէս ջուրց ովկիանոսին սիգաքայլ ոտիւք սրընթացութիւր սիրտպնեալ. Երզն. կ։

ՍԻՓԵԼ, ելի. գ. Բառ լտ. սիգիլլում. Sigillum. յորմէ թ. սիգիլ վ. Հրամանի. կնիք. *Եթէ ոք իմ հրամանացս, և տուեալ սիգիլիս հակառակի. Ցնտ։

ՍԻՓԴ, սիգեդ, ացի, օք. գ. Շինուիլ զարդ պատուոյ. և որպէս լտ. սիգիլլում. Կնիք. Մարիին. սուպ։

Նմ որպէս Սինկդ. շուն ծովային, և այլն. *Սիգին երեքգլխի շուն է ի ծով. Սիմ. առ պար. անգիտաց։

ՍԻՓՈՆ, ի, սիգնայք, այից. գ. Բառ լտ. սիգնում. սիգնա. Signum, ոa. Նշան, Նշանք. գրօշ. *Խաչ ասեն զայդ զոր արարեալ սիգնոն (կամ սիւնոն) և յառաջաբերեալ յաղթեաց պատերազմացն։ Ի քոյդ նշան գնդ. երիսնեալ զուսէչ սիգնոնի քոմ շառաւիղին. Խոր. Բ. 8։ Նար. Խ։ *Գունագեղ գնդօք սպազինօք, սիգնայօք խառնեփայլեք (ոսկեփայլիք). Թղթ. գաւ։

ՍԻՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Κόμπος. Jactatio, gloriatio, ostentatio, insolentia. Սէդ գոյն. սիգալն. պերճնալն. սոնքալն. չքեղութիւն. խրոխտութիւն. հպարտութիւն. գիպր, գիպրիլի։ *Խոնարհք հանեն ընկենուն՝ ի միջոյ իւրեանց զսիգութիւն։ Ոչ հպարտիցի բարձրութիւնն առ խոնարհութիւն, և ոչ հեզութիւն առ սիգութիւն. Մծբ. Բ։

ՍԻՓՈՒԹԻՒՆ. Μαλακία. Mollities. կնասութիւն. զեղխութիւն. Թուլամորթութիւն. փափկասիրութիւն. իգացեալն գոլ. այնպէս. սէդիլ։ *Ընարուն և սիգուն Անարգել խառնակութիւն, և սիգութիւն. Փիլ Ջ. բան։ *Ցորժամ աւելի զգեստիւք զինչն պճնիցէ և փերեւեփոյցէ՝ սիգութիւն և փափկութիւն պատրաստելով. կանան։

ՍԻՐՈՆ. Տ. ՍՆԴՈՆ. *Բերէք վաղվաղակի սիգոն ինչ, և սիւռեցէք առաջի իմ. Եւ հանեալ զամենայն ակուռնան և զմարգարիտսն՝ սփռեաց՝ ի վերայ սիդոնին. Վրք հր. Բ։

ՍԻՋԱԲՈՐԻԼ, ի. Իբրև զսէզ բուսաբերիլ՝ առատանալ. կամ՝ ի վերայ սիզոյ գոյանալ. *Ոնի արարատ սրտին (կամ սրտն) սիզաբերեալ. Խոր. Ց։ Տես և ՍԻՋԱԿԱՆ (սրտն)։

ՍԻՋԱՒՈՑՍ. ա. Որ ինչ է որպէս բոյս սիզոյ. բուսեալ որպէս զսէզ կամ զխոտ վայրի. *Տարապարտ աճումն սիզաբոյսն բանջարոց. Ագաթ։

ՍԻՋԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ սեպհականն է սիզոյ, կամ գոյանի՝ ի մէջ խոտոց. *Սիզական որդոց՝ շարժական արգոյ՝ կոյս քէզ վառ ներկոց. Գ.Ն։

ՍԻՋՈՏ. ա. Ուր բուսանի սէզ բազում. խոտաւէտ. *Ցանձն զերմուղն՝ ի սիղուտս՝ ի վիշաքեր ծովերին. Նա սրբէ զտեղին, և չսրընդէ զամէն վայրն խոտքն։ Ջսիզոտս և վհիլանոս վայրան. Վ.ոփ։ Խ. Ֆ։

ՍԻՒԼԱԲԱՆ. Տ. ՍԻՂՂԱՓՈՑՍ։

ՍԻԿ. սրկոյ կամ սրկի. գ. (չծ. ցկիս. ցեկս.) Ἰλύς, ἑλύς. Limus, lutum, coenum, faex. Φαρυτός, quisquiliae, colluvies. Մօրս տղմոտ ջուր. գայլ. սիղմ. կաւ. մլուոր տնտեսալ. լուալիք. լձոք, լճաւոտ, պղտոգ. Լբրէնգի. *Եղկիր ապականութիւն ջուրց սիկ եղեալ. Իբր՝ի տղմոյ լիճն և՝ի սրկի աշխարհս. Փիլ.Նիւս. լին. Բ. 19։ *Տգեղ և անվայելուչ էր՝ մինչդեռ սիկն և կաւ և ջրոյն բազմութիւն ունէր զարգան երկրի։ Ընդունի զաւազ և զջուր ապի և լինու իսկ զսիկ ապիկ յունեն. Ոսկ. Ես. Ն Ֆ. Ձ. 7։ *Ի սիկս գետոց և յայսոսիկ ծովակաց՝ Ջսրնկին գազանքն և յայսոսիկ ջուրց՝ Ջսրնկին գազանքն։ Վ.ջոր. Ե. Բ։ *Ընդ ծովս ջուր, և յայլ աման չքէզ գլխատակն, և զսիկն ձգէ. Վ.ոփ. Ձ։

ՍԻԿ. փոխանակ գրելոյ ՍԻՓ. Տ. ՍԻՓ. *Ի յօդ հանդարտութիւն ... ի սիկ ախորժութիւն. Նար. Լ։

ՍԻԿԱՐԻՆԱՆ. ա. Բառ լտ. սիկարիոս, (ի սիկա. դաշոյն.) Sicarius. Ծռկիայ. սուսերասոյ՝ սուսերամիզ սւսրգակ, մարդասպան. *Ընպատամբեալ ցուցեալ և Հռոմեր յանապատ չորս հազարս այս սիկարեանս. Գ.Ծ. Ի. 38։

ՍԻԿՂ. սկեղ, զաց. գ. հբր. ընգլ. (յորմէ ֆրանկ. ռմկ. ֆբփալ.) Σίκλος. Siclus. և στατὴρ, pondus, statera. Մ Մենինաքսի՝ վերջ. Ջափ կշռոյ, որպէս սասեր. գահեկան. չորեքգրամեան. չորս տրամ արծաթոյ կամ ոսկւոյ և այլոց իրաց. Կէս ունկի. որ էր չափ արբոլեի կամ տասնարի. իսկ ալքատնի սիկղ երբեմն էր նոյն, և երբեմն կէսն նորին. տես եւ. ԼԷ։ Թ.ոոց. գ. Ե։ Ղ.Ե.ա. Ի Ե. Յ. ԼՆ. և Շիր ին. Ե լ.ֆ. ուր այլև այլ բանք ևն՝ ի զանազան օրինակս։ *Ի խորն կշռոյ, զոր հրէայքն սիկղ անուանէն, որ Հ ին գրոցմանկշռոյ. Բր. Ֆրկ։

ՍԻՂԻԳՆ. գ. Բառ յն. σίλιγνίς. սիլիգնէն. լտ. սիլիգո. Σιλιγνις, σιλιγνίτης ἄρτος, panis siligineus. Նաշխ. և հաց՝ ի նաշհոյ՝ ի գերմակ ալերճ. *Մի սիղիգն, որ ե գրաւակ (կամ գերմակ) հացիկն այնպէս օգուտս եղև. Վ.ոփ հց. ծԲ։ Ցճն և ՍԻՄԻՆԴՐ։

ՍԻՂԻԳՈՆ. ռմկ. սիլիգինէն. Տ. ԿՕՐՄՐԴՈՂ։

ՍԻՂՂՈՐԱՑ. ի, ից. գ. գրի և Սիղորայ, Սիղորե, Սիլղորայ, Սիլղորայ, Սիլղորայ, Սիլղորայ, Սողորայ, Սիլլաբայ. Բառ յն. սիլլաբէ. Συλλαβή. Syllaba. Փալառումն. վանկ. հեգ. *Փոխառեալ ըղհայերէն ասէ մեծ ի ծայն ըստ անասելոյ ոգոյ ճեմելոյ սիղորայից հնչելոյ. Կարգեալ յօրիներ սիղորայիւք և կապոք. Խոր. գ. 53։ Կոչիւն։ *Որպէս հնգքն ի գարուսն, որ ըղսիղորայսն ասացին։ Ի Թիւս որգանումն չափոյ սիղորայիցն։ Աստ. Նար. Խ։ *Եթէ ոչ նախ ուսցի ոք զդիմն, զսիղոբայսն ընթեռնուլ ոչ կարէ. Ան. ի։ *Միասն ըստ մովսէսի գրոցն յիշէ զայս ձև օրինակ միայնէ ցսիղորայս անգամ. Եսս. փբ. ա։ *Հետևեալ ցելոյ՝ տառէ և գծագրէ անմահ և սիղոբէնէ, և բառէ անծանօթէ։ Տառէ և սիղորբէնէ և բառէ և գրոց և բանից հասնիք վասն զայսպիսանացս. Դիոն.ա։ *Ընդ(յերկինս) ապատամբեաց, որ ամենայն սիղորայիւք հակառակ յառնէ խոնարհուելն. Կիմա։

ՍԻՄԻՍ. գ. Բառ. լտ. սէմիս, սէմիսսիս. յն. ἥμι։ Semis, semissis, dimidius. Միւսն, որ է կէս. Եսբմ. *Սիմիս՝ կէս գահէ կանի։ Կշիռ ժբ կէրատաց լինի սիմիս մի. Շիր։ Նբ. Ե լտ։

ՍԻՄԻՆԴՐ, ի, ից. գ. Σεμίδαλις. Similago. որ և ասի՝ Սիղիգն. Նաշհի. գերմակ ալիւր. ցորեղանալոր. սիմիթ ասեն, սէմէ, սէմէլ. յն. սեմիգենալ. լտ. սիմիլա, սիմիլիօ. Եբր. սոլեթ. իսկ հյ.ասմ. սիմնոր ասի և ցորեւանն եգիպտական. Ցորը պռոշոյը, լաւրոփ, ղոմ։ *Անաւրժան հոգի թէպէտ սիմինգր ճաշակէ, ի պղծուէն ոչ սրբէ. Ջէր. Ծործոր։ *Մէզր և ձէթի և սիմիմոր եռու՝ ի կերակուր քո։ Ընեալ զձէթի և զգինի և զսիմինոյնիմ՝ մուսայր զնս. Դոմոյ. (ըստ Եպէ. ծԲ. 19. հաց և ալեւրի։)

ՍԻՄՈՆԱԿԱՆ. կամ ՍԻՄՈՆԱՑԻ. և ՍԻՄՈՆԵԱՆ. ոմկ լտ. Simoniacus. Սիմոնեական կամ Հետևող սիմոնի կախարդի. ապաշնդաւոր. և կաշառառու և կաշառառու՝ ի հոգևորս. ուսոի և Սիմոնեան անուն կամ Սիմոնականութիւն է կաշառակրծութիւն վասն հոգևոր իրաց. *Ջսիմոնիական զմիտան ունեմ, որ ասէր, առաչեցէք ինէր վասն իմ. Ոսկ. Ես։ *Մի երբեք լինիցիս սիմոնական, զի և զայս տէրն մեր ամենայնիւ ատեայ. Մաւք։ *Հերձուածողք օձայիւք. սաւել լայնիք. սիմոնացիք. Հ=Յ. Տայ. ծԲ։ *Զեռս վաղվաղակի գնէք ի վերայ ոգիսայց. Թողեսցեմ ասել զսիմոնեանն անուս անսանանալոյն, գառեսցին առաւօգքն և առաւգքն։ Թէ առեր մնամոնայ և ձեռնադրեցեր զոք, զայսգայն ան և զսիմոնեան անսասացաք զսիսո. Խոր։ *Սիմոնական անս, այսինքն ցանկութեամբ ունել վաճառել զՀոգևոր իրքն. Կիր. Երզն. Խր։

ՍԻՆ, անոյ. ա. Κενός. Inanis, vanus, vacuus. (չծ. հյ. սաքն. յն. κένος.) ունաւոր. Ունայն. ընդունայն, թափուր. զուր. գաւառիկ. նաներ. փորփոկ. ֆոսֆ, փոքոց. պոշ, էոսֆ. *Մեռաքառութիւն՝ ըստ ա. Նոսանն սինն և առաւ. Ջեչանիցեն սինն՝ ի քնաւ. Ոսկ. ֆէլիքս. Ն Ֆ. փեմ։ *Ընդայն և սին. Փիլ. Լին. Բ. 152. *Ուրվայնն սին, և մարմնն

մելիանգամ. Մանդ. է։ *Զսին պարծանօք սատակուձեալս։ Սին առապարեալն պատճառձեալ. լոյս. նոր. իէ. յա։ *Սին և ազազուն՝ քաջ. Զաբերի փոխան եղեալ. Ովնոս. ի լմբ։ *Հասկընն՝ որ սին է, Թուխ անառղացն՝ Թէ հասկ է. իսկ իբրև արծաթ՝ ունայն է ի ցորենոյ. նոյնպէս և առաքինութիւնք անպտուղն. կիր. ը. խ։ *Սին ընկոյզն, որ ճգուէ կեձեռքով արտաքոյ զարդարեալ երևի, և մէջն փուճ է. լի. նոր։ *Երկարցեալ ի նմանէ սին և անտուին կարծեցաք. Մեծոբ։ *Դորտաքին զքաղզուման, և ասեալ ինչ սին ի սնոյ յիշատակս պահեցան։ Իմուքին ի գերութիւն ոչք ձեռացին սին ի ձեռ ի որոյն առաւերի (այսինքն սինլքորք). եբր. ԼԳ. Ն ճ։

ՍԻՆ. գ. Sorba. Հազարան պատուղն. խաչեղ. Բիւզանդ։

ՍԻՆԳ. գ. պ. սինի. Կչեռ գրամոյ, որ յօրինակս ինչ Շէր. լզա. Ն լտի. մեկնի այսպէս. *Կչեռ ֆ կերասաց կոչի սինգ ։։

ՍԻՆԴՈՆ. Տ. ՍՆԴՈՆ։

ՍԻՆԵԱԼ. Սին հղեալ կամ գտեալ. ասին. Թաւիւր. *Սերմանիքն ամուլք և ժանգատք, ազազունք և սինեալք. Ագաթ։

ՍԻՆԼՔԵՆԱԼ, հլոյ, ացի. (Καταλειφθείς, ՍԻՆԼՔՈՐ, ի, աց. ա. } καταλειπος, ὑπολελειμμένος;. Relictus, derelictus, reliquus, residuus. Որպէս սին ինչ և անպէս Թողեալ լքեալ. Ոհաջորդ անպիտան. անառատ. ադ. յեռաստնեայ. սխալիւոր. փեօփեանփս, սճգալոք, պայազք Նագք. *Զսինլքեալսն (կամ զսինլքորսն) ժողովգիանն՝ որ ոհայնին. խաղայոյց նաբուզարգան։ Հանգերձ ամենայն սինլքորք ժողովգիանն։ Զսինլքորսն՝ որ ոհայնին ի քաղաքին։ Սինլքորքն ապրեալքն ի նմա. եբր. լէ. 9։ իա. 10։ ֆէ. 15։ եզեկ. ֆէ. 22։ *Սինլքորք փախատէին հայոց առ նա ժողովիին։ Յոր սինլքորք փախատէին երթեալ քնակէցան. փոլդ։ լոփ. ֆա։ * Իսկ սինլքորք լսագրասուն։ ... բեկեալ կենաք առասանէին. Ոսագ. ոզբ։

ՍԻՆԿՂ, կեղ. զայ. գ. տրի և՝ ՍԻԴՂ. Κύων, κυνίδιον. Canis, catellus. Շուն. բնկուղք. շուն ծովային. ընջրի. Առասպելեալ կերպարաս երեքգլխի կամ բազմագլխի պահապան առ գուռս դժոխոց. *Սինկղ և հիդրա ծովային. սինկղն շուն ասի երեք գլխի, և հիդրայն եւս չարագոյն քան զնա. բայց զերբանդ որդիան ոչ ուտեն։ կանան։

ՍԻՆԿՂԻՏԻԿՈՍ, կամ ՍԻՆԿԼԻՏԻԿՈՍ, ՍԻՆԴՂԻՏԻԿՈՍ. ա. գ. Բառ յն. սինգլիտիկոս. Συγκλητικός. Senatorius. Որ ի կարգ սինկղիսառաց՝ այսինքն ծերակուտ. Ծեր առնականի. Ի յառնականսէ. Տճս Նոս. գբ. իէ. ասէպ։ *Ընդք եօթն իշխանսք սինկղիտիկոսք հռոմայեցիքն միանձնեայսն. Վրք հց. ֆ։

ՍԻՆԿՂԻՏՈՍ, ի, ացի. գ. որ և ՍԻՆԿԼԻՏՈՍ, ՍԻՆԴՂԻՏՈՍ, ՍԻՒՆԿՂԻՏՈՍ. Բառ յն. սինգլիտոս. լոս. սենատոս. Συγκλητος. Senatus. Ծերակոյտ. ասուն ծերոց. ասապանի հռոմիացւոց։ Տճս նոս. պգ. ա. 7։ իէ. 2։ գբ. իէ։ խոբ. իէ. 19. 30. ասէպ։ *Թէոդոս հարցանէր զսինկղիտոսքն. Տճս մեզ զպատիս սինկղիտոսացն։ Զի նուռերեցւոցն ի գուռն Թագաւորին ի դասս սինկղիտոսացն. Եղէնս. ֆ։ Լմբ. պգբ։ Վրք հց. ֆէ։

Մերթ որպէս ՍինկղիտիկոսԱ. ա. *Ընդ մի սինկղիտոս։ Էր միւս անմ այլ սինկղիտոս. Վրք ոսկ։

ՍԻՆԿՂԻՏՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատիւ սինկղիտոսաց. աստգուտքի։ Պէտա։

ՍԻՆՁ. արնձոյ. գ. Κόλλα. Gluten. լոս. Colla. որ և ՍԻՆԾ, ՍՈՍԻՆՁ. Նիւթ մանծուցիչ. նաւթ, կուպր, չաղախ. չաղեալ ալիւր, ալիք, ևն. Խաֆգալ, Խալեզ, ջիքի. ընդօր, եաֆէզ, էբրիւշ. *Որպէս ի նաւի առ յայլ իմն պէսս առնուն՝ առ ի մանծուցանել զ ի բրև սինծն և վուշ։ Խղեալ մարմնոց սինձ յարմարուէ։ Ջօրէն սընձոյ կապեաց զնոսա առ ինքն։ Ընդ պեբիարմ։ Պիտ։ Երզն. Ֆգ։

ՍԻՆՁ. գ. Μελίμηλον. Melimelum. (ոյզ Թէ մեղրասինձոր.) Պտուղ անոյշ, և քաղցրաւենի. սերկևիլ կամ խնձորոյ ընդ մեղու. Ռաբադպա. *Մելիմէլոն. սինձ և խնձոր. Գաղիան ։։

Իսկ ըստ բժշկարանի. *Սինձ. իկաէն, փչասան ։։

ՍԻՆՏԵԿՆՈՍ(կամ ՄՆԴԵԿՆՈՍ). Բառ յն. Σύντεκνος. որպէս Համածինք. Համաճնոյք. կամ որդեթոռք՝ ի ոք աւազանէն. որպէս կնքահայր և սան, ևն. *Ի որ և ի վերականան միրուռէն լեալ են սինտեկնոք, այսինքն որդեթոռիք. Մխ. գբ. յօրենս Խգ։

ՍԻՆՕՌ, ի. գ. Բառ ռմկ. լուսյն. և Թ. Սահման, և պայման. որոշումն. *Վկայքն սինօռին։ Դնեն ի սահմանս սինօռին. Մխ. գբ. յօրենս Խգ։

ՍԻՊԷ, էք. գ. Բառ յն. Σηπία. Sepia. որ և ՍԵՊԱՆ, ՍԵՊԻԱՌԱԿ. սիաչս. *Ընաարիւնք, բայց շնչառութք, որպէս սիպէքն. Նխա. բն. է։

ՍԻՍԵՒՆ, սիսեան կամ սիսեռան. գ. ռմկ. սիսնա. լտ. Cicer. Ἐρέβινθος. Cicer. լտ. Cece. Ունդ ոլոռանման՝ կոյաւոր. սպիտակ դեղնորակ կամ Թխագոյն. *Երեբենթին, սիսեռն. Գաղիան։ *Ոսպն կամ ոլոռն, որիզն, և սիսեռն, և այլ նս են բազմատ սեմմանիք. Ագաթ։ *Չասս սիսեռան։ Հակաս և սիսեռն. Մխ. ասա։ *Սիսեռն Թրչնոյ. Սիսեռ սակաս. Վրք նդ. է. ֆէ։

ՍԻՏՂ. գ. Բառ լտ. սիթուլա. Situla, urna. սՅրիա, ատάμνος. Սափոր. դպլ. (յորմէ Թ. սիդիւ, սոմն ջրոյ ծորակաւոր առասպրիչս.) *Դալիլա (լծ. դպլ) սիտղ Թարգմանի։ Սիսղն յորժամ պատառուածք լինի, զանօսր իւք ոչ այգելու. Բզս. ֆրկ։

ՍԻՐ. գ. Խոնաւատեղի. անձրև. տարափ. պ. Ռիբ, պաբան, դեբի. (յորմէ Թ. Ռեբ, քիրան. իսկ վերին, զրվ.) *Տարրսկան իմն նոահրաւէր իբրու զսիր զովացուցիչ, և զատրսի ի տաապուցեալ ժամանակս. Մ գ. իէ։

ՍԻՐ. ա. Մեղկ. Թոյլ. կանայի. *Լիրը հայեցուածք, և վիզ բաւէր, և ատէպ ատէպ շաւիւռեմն յօնաց, և սիր գնացք. փիւ էն. ֆ. 99։

ՍԻՐ. գ. Որպէս բառ գաղղիացւոց, է Թագաւոր արքայ. *Տուք պատիւ անուանց, ամիրայ... և մի սիր, ևն. Լմբ. ա. լՃան։

ՍԻՐԱԲԱՆ, ի, ից. Տ. ԲԱՆԱՒԵՐ. * Ի հնամեաց սրանց իսնատոց, և հնախոս սիրաբանիչ առուգապէս տեղեկացեալ. Խոր. է. 72։

ՍԻՐԱԲԱՐ. ս. Ագապητῶς. Amici more. Սիրով. սիրաղապէս. մարդասիրաբար. *Չէ պատգամանելով, և սիրաբար բաղատրելով. Գլաթ. փս։ *Զոր սիրաբար յիրքն ընկալեալ. Շ. վիպ։ *Քանզի ունիմք սէր բարեկամս, որ բժշկիչ զմեզ սիրաբար։ Քանզի սիրոփէ զմեզ սիրաբար, ոչ բարկանայ նա մեզ ի սպառ. Շ. եբես։ * Իսմիշլս տէրն յանձն առեալ ընդ մեր՝ մեռանիլ մարմնով սիրաբար։ Սբր բազան գասուն սիրաբար գործեալ քաղցգալ. Շ. փագ։ Դնյ. առեպ։

ՍԻՐԱՐՈՂՈՒՆՔ. ա. Ի սիրոյ բողոքելոյ յատաջ նկեալ. ծնունգ և ծնօղ սիրոյ. *Ի սիրոյ սէր ծանուցեալ. սիրաբողոքն սարքիմսիք լցեալ. Նոր. փագ. Ծ։ *Սէր՝ սիրոյ անման ծնունգ, սիրաբողոքն սիրոյ ծագիկ. Շ. փագ. ոբէի։

ՍԻՐԱՔՈՒՂԽ կամ բուխ. ա. Բղխեալ ի սիրոյ. և Բղխիչ սիրոյ. *(Հայր) յիշեաւ զէական սէր քո սիրաբուխ, կամաւորական պատարագին ի վերայ աշաարակի խաչին. ԲԵՆԻ։

ՍԻՐԱՔՈՒՆ. ա. Որոյ բուն կամ սրմանն է սէր. որ ինչ լինի սէրն և անապակ լոյն սիրով. *Սիրաքուն սննդեանն (ի կուսէն), որով զարգացար. ԲԵՆԻ։

ՍԻՐԱԼԻՐ. Տ. ՍԻՐԱԼԻՐ. *Որոշեաց նախանձ և հակառակութիւն զերազարս սիրալիս ի միմեանց. Մբէ. ֆէ։

ՍԻՐԱԼԻՐ. ա. Սիրով լի՝ լսայեալ լցեալ. գործակիցք սիրաբուն. խանդակաթ. բարեգութ. *Զբազմաց միաս հանգուցանէր սիրալիր սրտիւ։ Սիրալիր սրտիւ զարժանահայց խնդիրն ընկալեալ։ Սիրալիր գաշտիք ուխտից։ Սիրալիր խնդութիւ խրախմամութիւք։ Կոչէր սիրալիր կամբք. Յհ. լբ։ *Խալազականն և սիրալիր համբուրիւ ողջոյն եղբայրսն առեալ. Սիմ. ի լբ։

ՍԻՐԱԼՐԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. *Նաև միւսոմ սեռ աբգբունեան, յանդրոնիկեայ սիրալսկան. Շ. ասա ապիբա։

ՍԻՐԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. կամք բարեսէր. մարդասիրութիւն. բարեհաճութիւն. *Բառղոմ լսակամութիւն և սիրակամութիւն պարտի ընդունել այնպիսւոյն. կանն։

ՍԻՐԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. Սիրոտական. սիրայիր. մարդասիրական. քաղցր. Նշանակ սիրոյ. *Իբր սիրական համբուրիւք ողջունի զմիմեամբք պատատի, որպէս զՔրիստոնեաքդ բարեգործ. Փիլ. վոս։ *Ընդդրկաց սիրական ողջունիւ ղորդին ծոցածին. Լմբ. պգբ։ *Համբուրեաց սիրական և երկնային համբուրիւն. Ճ. ր։ *Ընդ համբուրիւս հպեալ ի խաչս ոք սիրական. Շ. ոգ. իաչբ։ *Սիրական ձայնիւ դրդուիլն (զմոնուկն). եբբ. ղէ։ *Իսա բնութիւն ունիմք սիրական վարս (առ միմեանս). Շ. ա. յհ. ֆէ։ *Սիրական պարգեաք գառնայնի. Վրդն. լբ։

Կամ ըստ ռմկ. ոՀոյ. Սիրելի. սիրուն. տե՛ս և ՍԻՐԱՑԻՆ. *Աշակերտն յոհան՝ տեառն սիրական՝ ուրդին օրոսման։ Ահա յարուցեալ է սէր մեր, ով սիրոյն սիրօղք հարատնէք սիրականք. Գիմ։

ՍԻՐԱԿԱՐԿԱՉ. Տ. ՍԻՐԱՁԱՑ. Յէ. ոսկ. յհ։

ՍԻՐԱԿԻՑ. ա. Սիրով բերեալ առ միմեանս. սիրով խնդակից. կսլոյդ սիրոյ. *Սիրակից լինին միմեանց։ Ո բախակիցս և սիրակիցս և գոհայոդակիցս իւր կոչէ զգաւսիրս եՀմի գՀրնչսական. Նոր. էրփ։

ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԱՍ. ա. Հաւասար և հաստատեալ սիրով. սիրալիր. սիրապատար. *Զբնիկ ասացիկ զսիրահարսսա ըղձէին ըզբարբարոսին. Լոսփ. Ֆ։ *Սիրահարուսա է առասակ մարդոյ, և Յգուլ։ Համեմատեալ ըզբալիսոն սիրոյ ընդ սիրահարուսոքս. Լբ. իէ։

ՍԻՐԱՀԱՅՑՆ. ա. Սիրելի ձայնիւ կամ անուամբ. որ ձայնն է սիրոն. *Սիրն լուսէղէն գուռ դոռ սիոնի, և սիրաձայն վայրապատ բարի. Գնյ։

ՍԻՐԱՄԱՅՐ. գ. կամ ա. Սիրոյ մայր. կամ սիրոյ մայր. և կամ Սիրելի մօր. յՀնոյ երկնայնոյն խոհ սիրամայր պատգամ. նոր. փագ. ի յոբ. ղէբ։

ՍԻՐԱՄԲԱՐԳ. ի, ացի. գ. Տաճ, տաճայ. Παρο. (որպէս այն՝ որ սիրէ զմարգս. կամ ձև մէլ ի մարգս.) Հաւ. գեղ. ցեկ զան զՀնգ կանաւս. բազմագաւնի ձաձանչէզ, խայտաբղետ և շրքեզ ատասէզ, սիգաձիմ ի գնացս. Խաաա գաաշս. (յն. Խօաս.) *Կապկայ և սիրամարդայ. գ. Ռգ. Ֆ. 22։ է. ճ. Ղ. 21։ *Ի գեալ և սիրամարգք, որք զպայծաս և զանապան

*Թև աւորութեն՝ զորէն ոստայնից տեսանել-լով և ամենագեղեցիկ տեսիլ ցուցանէ տե-ստոյգն. փիւռ ւիս։ *Ճենաստան ունի և սի-րամարգ շատ, և քաքաւմ անգաս. խոր. Ծ։ *Իբրև զհրաշագիտական սիրամարգ։ Զինչ գե-ղեցկագոյն քան զսիրամարգ։ Զսիրամարգին Լինն ոյգան չրչրչեան, այնքան երկին երկին գեղեցկութեն զաւազնին տեսեալն մոռացա-ցանէ. Պիս։ Եղիկ։ Աբս։

ՍԻՐԱՄԱՐԳԱՃԱՆ· ա. Ուր իցէ բազ-մութի սիրամարգաց· *Աչխարհն (Ճենաց) քերքմաւ էտ, և սիրամարգաշատ. խոր. Ի. 78։

ՍԻՐԱՑ, ի, յց· գ· յն. սիրա. Σειρα. Ca-tena, funis. (լծ· և series. հյ· շար· թ· սէր·) Սարիք· չուան· առաստան· պարան· լար· շղթայ կազմեալ յամենայն նիւթոյ, և մանեալ և ոլորեալ յարմարեն-ոյ, ի սերտուած, ի մահճ· *Ա յսոքին կոչին ածական միակք, և սիրայինն սկզբունք և գլխաւորք· Ոսկիիւք։ *Նաեր և հիւսեր զսիրայն։ Ցե-ղեկոյճ մինչև յայժմ հիւսեցի սիրայ գերկա քաան։ Ուսայ ի նմանէ կարել զսիրայն։ Ցօ-զեաց զպարման, և պատրաստեաց զկարանս սիրային։ Թաքոյց զայն ի նեղքոյ սիրային։ Վ. ւթ հղ· սահ։

ՍԵՐ Ի ՍԻՐՑԵՑ· ն. Շար ի շարէ· (որպէս բառ յն· և լ· սէրա· սէրա·) կի նորգ յերգոյ (որպէս բառ երգ·) *Ոչինչ արգելնատիպ վայելչատիպ կայնի (զարդք կի հիւսք գըս-տեր հերովդիադայ)։ սեր ի սիրայէ քաղց-բաշնչեալ օգոյն· Տաղ։

ՍԻՐԱՅԱՐՄԱՐ· ա· Յարմարիչ և յար-դարիչ սիրոյ· յարմար յարձրանել զսէր։ *Եր գել վայել քո, և այսպէս երգել, զի և համ բակագունդին առաջնորդք բարուց քաղ-ցունց և սիրայարմար լինիցին. Պղաթ· օրին· Ի։

ՍԻՐԱՅԵՂՑ· ա· Ցեղեալ զեղեալ սիրով սիրալիր· սիրահարուած· *Նա միմեանս սի-բայեղց խաղալզուարճի ազգաց· Պիթ։

ՍԻՐԱՅԻՆ, յնոյ· ա· Սիրական· սիրելի· սիրով վառեալ· *Իակ քոդ սիրայնոյ ածա-րեալ և ոգեշահ· Շար։ *Լիբրին սիրայնոյ սէր ի սնունդ հովիւս չուշանի· Շ· գաղ։ *Ռո-յով սիրայնոյ մանկան վառեալ մայր՝ գե-բրազնոյ արանց· Տաղ։

ՍԻՐԱՅԻՍՆՈՒՆԴ· Տ· ՍԻՐԱՍՆՈՒՆԴ· *Տօթ ի ծարաւատաս երկրի երկին կոյս, կոյս արգելնալսւբ՝ սիրայնոնդ սէր·Նար·գաղ։

ՍԻՐԱՅՈՐԻՈՐ· ա· Ուր իցէ յորդոր կի յորդ և յուռթի սէր·*Սիրայորդոր չերմութբ գեղապարելով· ի գիւս խոր։

ՍԻՐԱՀԱՐԹ· ա· կամ է ի սիրոյ չար-ժեալ, կամ Ընձրևարեր (ի բառէդ Սիր)· *Սէր ի յանկոյ յամպ սիրաշարժ օգոյն յո-ղեալ ի նոյն գեղման վայր իշուցեալ կաթն անձրևաց· Նար· գաղ ծն։

ՍԻՐԱՊԱՏԱՐ· ա· Պատարուն սիրով· սի-լալիր· սիրահարուած· *Սակս ծաւալական միջնորմ օրինին, և սիրական համակորգ և սիրապատար աւեւտարանին· Նար· Ծբ։ (Հայ և Հ· սիրապատար։)

ՍԻՐԱՊԱՏՈՒՀԻՆ, Տ· ՊԱՏՈՒՀԱՍԻՐԵԼ· *Ջօրակատաց հրամայէ, իբր հիւանդասուս սի-բապատուհի· Մ՝ալ։

ՍԻՐԱՄՆՈՒՆԻ· ա· Սիրով անեալ· ալ-նուցեալ ի սէր· որպէս սան և պաւակ սիրե-լի· *Սիրամնունդ զաւակք ծննդեամբ յար-գանդ հոգւոյ· Երզ։ ը։ *Սիրամնունդ սի-րամարգ սիրալի· Զայներ ձայներ տատրա-կին՝սիրամնունդ սիրելոյն։ Ուրախացիր մայր մանուելի,այսօր յարեաւ սիրամնունդ որդին։ Երկունք աղնաց քոյ և ծնունդ, և սիրա-մարգն սիրամնունդ· Տաղ։

ՍԻՐԱՍՈՒՐ· ա· Սուր կի սրամիտ սի-րով, և որպէս զսէր· *Սէրաբմին սիրասուր սլացմամբ· Նար· Խ։

ՍԻՐԱՍՏԵՂՆԵԱԼ· Ստեղնեալ սիրով, կամ որպէս սիրելի յոյժ՝ յարուցեալ·*Ուր սիրաստեղնեալ հանդէպ կանանց իննկազար-գից· Նար· գաղ։

ՍԻՐԱՍՏՈՒԱԾ· ա· ցն· ոՀմով, որպէս Սիրելի աց· Փիլոն՚ցէոց· Amicus charusque Deo. աճս և ՍԱՏՈՒԱԾԱՍԻՐ՝ ըստ ք նշ։*Զա-մենեսին սիրաստուած միանգամայն և ետծասէրս, սիրօրս գշշմարիտն ետծ, և անգէն (կամ ան-գրէն) սիրեցեալս ի նմանէ· Փիլ· խմասփ։

ՍԻՐԱՏԱՐԲ· ա· ն· Սիրով տարբալի, և տարբիացեալ·*Սիրա տարբ զանջքն անկեալ զկիզանող բոցոյն· Շ· գաղ։

ՍԻՐԱՏԵՆՉԱՆԿ· ա· Սիրով տենչալի, կամ տենչացեալ·*Կ՚ամանսեր սրովբեաց-ա-ւիթ սրահին սիոնի՚ սիրատենչակ տեսիս ան-լացելոց· Նար· Խւ։

ՍԻՐԱՏՈՒՆԿ· ա· Սիրով տնկեալ· որ-պէս տունկ՝ որ պտղաբերել զսէր· *Սիրա-տունկ ծառոյն սաղարթից բողբոջ ի քէն ընծիւզեալ· Տաղ։

ՍԻՐԱՐԿՈՒ· ա· Արկօղ զսէր ի վերայ ուրուք· սիրօղ ամենայնիւս· սիրահաբ· *Ան-սխատական սիրարկու անձնահամբոյրն կցոր-դումէ· Նար· ղԷ։

ՍԻՐԱՓԱՓԱԳ· ա· Սիրով փափաքօղ կամ փափաքելի· սիրատարփ· սիրատենչուկ· *Ի սմանէ սիրափափագ հաձելուսբ ոչ ատա-րօղի· Ածան· Եիեղ։

ՍԻՐԵԴՈՆ· գ· Բառ յն· Σίρος, σιρέ-δειον. Ընդունարան· ոչահարան· *Ջոչխարս սքոյ կարապետին եգ ի նբ սիրեդոնն, ուչ ի ծածուկ, այլ յայնմին· Ջինոբ։

ՍԻՐԵԼԱՐԱՐ· Տ· ՍԻՐԵՑԵՑ· Ագապե-տῶς· *Ագաստեն մանքուսէի սիրելաբար... իբրու ցաւ ու ումեկն առ քաղաքն քնաւորել-լով· Պղաթ· օրին· Ի։

ՍԻՐԵԼԱՓՈՑՆ· ա· Προσφιλέστατος. Charissimus. ԵՒռաւել կամ յոյժ սիրելի· *Նուաս զյովհաննէս, որ սիրելագոյն էր քան զայլ աշակերտան. կոլ· Ի։*(Որ պատուհացն զսիրելին), ամենայն իրաք զսիրելագոյնն փա-ռաք պատուհասցէ· Եփր· յար· Ռա։

ՍԻՐԵՆԼԱՂԱՐՁԱՒԹԻՒՆ· գ· Դառա-նալն ի սէր, փոխիլ ի սիրելի գոլ· կամ Դարձ սիրով· բաժանումն ի սիրելւոյն· *Դարձան մոգքն ինդուբ, և սիրելագարձու-ԼԹ՝ նախատպատ ղ ետծածուսիմուհեն ցուցան ի Հնիմանոսց· Պրովիզ· կոտ։

ՍԻՐԵԼԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Սէպհական սիրելեաց և սիրելութեբ· բարեկամական· սիրական· հաձոյական· և Տռփական· Ասաց զոյատնումն զսիրելական գԹոյն· Սիրելական հաստոյգք, և աստելական կռնւք· Բազում և յոյգ սղեալ իւք սիրելականք կոչին զիս, զորս ոչ է սրժան արհամարհել· Նիսս· Երգ· Պիթ· փիլ· Նիս· Ի։*Դե զագիսուրԼԹի է... սի-րելական ինչ գնդ առեալ Նոննս։

ՍԻՐԵԼԱՊԵՍ· Տ· ՍԻՐՑԻՒՐ· *Մի ոմն ի գաղձայն, որ սիրելասէս ընդունելուհս ունելընդ կասկած նմանասարս հայոց·փոփոխ· *Ընկալ զասան սիրելասէս. կլխմա։ *Ջայ-սոսիկ իակ մանաւանդ քան զայնսոսիկ սիրե-լասէս ասացիր· Պղաթ· օրին· Ը։

ՍԻՐԵԼԻ, լ-ոյ, լեաց· ա· գ· Ագապητός, ἀγαπώμενος, ἠγαπήμενος. Carus, charus, amabilis, dilectus, amatus. ԵՒրժանի սիրոյ· սիրեցեալ· բարեկամ· ոչ ԼԷՐԵՐ-Ի, ԵՐԾԾԸ· ՆՀԻՒԼԻՒ, փօՖ· ԴՒՀԻԳԳ· *Մին սիրելի, և միւսն ասելի· Մի իչխեսցէ անգրանկացու-ցանել զորգի սիրելւոյն։ Ասուսղ և յոյնաս-Թան սիրելիք· Ա՛ն գոս զորդիդ քո սիրելի, զոր սիրեցեր՝ զնուանակ։ Ոչ ինուչեցեր յոր-գիդ քո սիրելի վասն իմ։ Դա է որդի իմ սիրելի, ընդ որ հաձեցայ։ Բազում ձեզ ասեմ սիրելեաց իմոց։ Ողջոյն ասեն քեզ սիրելիք։ Ողջոյն ասացիր սիրոց իւրաքանչիւրս յանուանէ։ և այլն։ *Ո՛վ սիրելի ՝։ իբր ով բարեկամ. ըստ յն· ասի նաև, ով հիւր· ա ξένε, hospes. Պղաթ· սահ։ կամ *Ո՛վ սիրե-լիքո·ա ξένοι, hospites. անդ։ Իակ փիլ իմասփ· *Հասարակք և միաբանք՝ ըստ առակիցն (ըստ առածին բիուխի՚) սիրելեաց քոյ. իմն, իբք սիրելեաց կամ բարեկամաց· τὰ τῶν φίλων, amicorum omnia.

ՍԻՐԵԼԻ, լիք· Ագապῶν. Amans, diligens. φίλος, amicus. Սիրօղ· սիրիչ· որ սիրէն կի սիրեաց· սէվէն, սէվիճի· *Առաելեաց իմոց, սիրելեաց իմոց· Սիրելեաց իւրոց· Սիրել վա-առելս քո, և առել զսիրելիս քո· Սիրելիք անուան քոյ· Զոր խոստացաս սիրելեաց իւ-րոց· Ողջոյն առաք սիրելեաց մերոց հաւա-տովք (յն· ողջունեան զսիրոցն մեր)· ևն։

ՍԻՐԵԼՈՒԹԻՒՆ· գ· Ագάπησις, φιλία, φίλτρον, διάθεσις. Dilectio, amor, amici-tia, studium. Սիրելն սէր· ընտանուԼԹ· բարեկամուԼԹ· ներգործուԼԹ և գործ սի-րոյ, և սիրելի գոյն·*կամի՚ զի զմիմեանս սի-րելուԼԹեն արժանի լինցին ածուԼԹեն (սիրոյ)· Ագաւ։ *Ուրս անուս ամբ· ... բազում է և ըստ սիրելուԼԹ որսալն· Պղաթ· օրին· Է։ *Սիրե-լուԼԹի և հակառակուԼԹ· ՀակառակուԼԹ և սիրելուԼԹ· Ածային տարփանօք յայլԼԹս ամենայնի, որ ինչ միանգամ ազգակցուԼԹ և ծննդոց անուանք, և սիրելութք· Փիւ։*Ջքն ընդունելով գործովք զսիրելուԼԹին յանգի-ման կացուցանէ· Ջգնաս ամպալուծուԼԹ նոցա սիրելուԼԹ գրոյն· ՋառելուԼԹ, և ըզ-սիրելուԼԹ· Ածաք· ագ· Ն ա՝՝ օրս· Է. ծԳ։ *Եւ հայր ի վերուստ ասէ զսիրելուԼԹ որ-գ·ոյ· Ուր առ հայր աղաչանս մատուցանէր, զնաառելաչ սիրելուԼԹին յուցանէր· ցՀն· Է։ Մ՝ամբ։ *Հաւանեցուսցէ զնա խրատուս սիրելուԼԹ որպէս զաղաչին· Խոր· Գ. 64։ *Ի սիրելուԼԹ և ի բարեկամուԼԹ եկեսցէ։ Մի ընդունայն և գաւառիկ լինի սիրելուԼԹ քո առ իս· ցՀ· Խ՛· ոփ։ Ուրծր· Գ. Յա *Վասն սիրելուԼԹ, որպէս զի ախտացեալ անգամին ի կարգ առողջինն պահեցի· Շ· ընգհանր։ աճս և Պիթ· առեալ։ *ԽոտակուԼԹի կանանց, և սիրելուԼԹ և ընդելուԼԹ· Տճան։*Ջխորհուրդ՝ զոր ի ժամանակի սիրելուԼԹ լուար, ի լուծ-մանն սիրելոյն մի յանդիմանեսցես· Ոսկիիւք։

ՍԻՐԵՄ· եցի· ն· Ագαπάω, φιλέω (որ և համբուրել), στέργω. Amo, diligo. Սիրով բերիլ առ ոք կամ առ ինն· ախորժել· հա-ձիլ· բարեկամանալ· յարիլ· ընտրել· սէր ցուցանել· գգուել· գԹասիրել· սէվէփ, Ֆահապպէլ էնէփ, ապէփ օյնափ, ձան վէր-Ֆէփ, հալ էնէփ· *Սիրեսցես զսէր ձեր քո յասմենայն սրտէ և յասմենայն անձնէ քումմէ։ Սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո։ Սի-րեցից զքեզ սէր· Նա նա սիրեսց զմեզ։ Որ սիրեացն զնս· Ինքն իակ հայր սիրէ զձեզ, զի դուք զիս սիրեցիք։ Սիրեսչիք զմիմեանս, որպէս և ես զձեզ սիրեցի· ևն։ *Աճ առա-ւել և սիրէ զմեզ քան Թէ մեք զանձինս. Ոսկ· մ. Է. 21։*Սիրեացուք զնա, զի սիրեացէ զմեզ· Եփր· պհ։ *Սիրեցին զարարիչն, և սիրեցան ի նմանէ· ցՀն· Է։ *Ահա սիրե-ցէք զեկեղեցիս, և սիրեցյաք յեկեղեցւոյ· Փոր։ *Դու ինքնին ասացեր՝ զքեզ սիրողն սիրիլ ի հօրէն և ի քէն։ Սիրելն զառաքե-նուԼԹի զանձն է սիրել (իակապես)· Խոր։ *Քանզի ինքն կարի յոյժ սիրեաց զմեզ նոյն-պէս կամի և ինքն ի մէնջ սիրիլ· Ոսկ· մ. Է. 10։*Օլ եմԹ ոք ի Թագաւորէն սիրեսցի քան զամենեսին՝ երանելի է, որ յայն սի-րեսցի սէրս սէր (այսինքն սիրով), ըմ իմիք

արժանի լինիցի։ Ոսկ. Եփ.։ Սէրն՝ զոր (այսինքն որով) սիրեցեր զիս, ի նոսա իցէ, և ես ի նոսա. Ցհ. ժէ. 26։ Սի հաւասար էր ամենեցուն, զմի սէր սիրէին զքեզ։ Քրիստ երկրեաքան զմի սէր սիրէին զաէրն, և զմի գիտութիւն արքին երկրեաքանն. Մ՚մէր.։ Սիրէին լսել զուսումն՝ զոր ոչ գիտէին. Տծոմ։ Տալ զաստեացս (իրս) առեալ ծոգւով. զանաեացն սիրել. Տաղ.։ Ամենայն մեզք վասն յոյժ անձին իւրոյ բարեկամութեան լինիցի. զի կուլացեալ իցէ առ սիրեցեալն սիրոյն. Գէտ. օրին. Եւ՝ կոչեալ զերգարան՝ սիրեաց զնոսա, և կերակրեացն. այսինքն սէր ալաթ. Վ.բ+ հղ. ժէ։ ՚Ընդէր սիրի սխան՝ սխա եղով. պատիլն առնական պարառեալ. Ած. հղ. իմ։

ՍԻՐԸՆԹԱՑ. ած. Ընթացակից ի սէր. համահաւատ. բարեկամական. Ոչ զառեր զինչն ի սիրընթաց մտերմութենէ կայսերն. Ցհ. իԹ։

ՍԻՐԻԶ. } ած. Ագապեան. Որ սիրէն. սիրող.

ՍԻՐՈՂ. } որ սաի և Սիրելի. ե-էն, ե-էիՀ. ՚Չքեզ սիրիչ և որգեակին մեր հափսիմէ. Ածաբ.։ ՚Ըստ իւսաւունս սիրոցայ ասնուան քոմ. Սղ. ՀծԹ. 13։

ՍԻՐՈՂԱԲԱՐ. Տ. ՍԻՐԱԲԱՐ. Ագապետիքոյ. Amice, cum charitate. ՚Ոգնեանն՝ սիրողաբար ուրախութ։ Սիրողաբար ասել պատասխանի. Դիոն. Եփէս.։ ՚Սիրողաբար առ նա զՀնազանդութեանն հարկ հարկանէին. Ագթր. Ք. 5։ ՚Սիրողաբար հարկս Տարկանեցէք կայսեր. Գագիի առ առ.։

ՍԻՐՈՂԱԿԱՆ. } Տ. ՍԻՐԱԲԱՆ. ՚Սիրողական

ՍԻՐՈՂԱՑԻՆ. } զգեան զօրութեի ՚Սիրողական ազգակցութեի. Մ՚տթ. Եփէս.։ ՚Ընթադրեալ զսիրողական երախտիս արարչին՝ առ սպանողն Հատուածեցաս. Ագթր. ՟. 1։ ՚Բիւր սիրողացնոց ածէր՝ գոյն ծիածանին խառնեալ. Նար. փագ.։

ՍԻՐՈՂԱՊԷՍ. Տ. ՍԻՐԱԲԱՐ. Ագապետիքոս. Amabiliter. ՚Բացցուկը զգուսն պատիրանն մերոյ եկին և պանգխանին սիրոզապէս, և բացցին մեզ գրունք ալքայութենէն երկնից. Եփէս. գԹ։ ՚Սիրոզապէս չազկապուսն. Մ՚տթ. ի գիտ՚։ ՚Մ՚ոյր կենաց, Հրամանաս սիրոզապէս, և Հայցմամբ պազատանաց բարեխոսնան. Սիոն. ազ։

ՍԻՐՈՂԻԹԻԿՆ. } Տ. ՍԻՐԵԼՈՒԹԻԿՆ.

ՍԻՐՈՒԻՍ՚Ն. գ. } Ագապետ. ՚Սկիզբն անիսաուսելՀ՚ պահպանուելՀ բերանոյ, և անպատուելՀ սիրոզութեի. ԿԱՄատ։ ՚ Եթէ ինդրելու էր առալական ամբաստուսելՀ, ոչ էր առելու զմեծ պատկաս իւր սիրոզութեՀ. Ճ. Ր. Ե. Ը։ ՚Գինի և Հրգ ուրախ առնեն զսիրտ. և քան զերկոսին սիրուսն Հանձնայ Սիր. Խ. 20։

ՍԻՐՈՒՆ. ած. Ագապետ, փիլոս. Dilectus, amabilis, amicus. Սիրելի. սիրեցեալ. սիրային. ընդունելի. Հաճոյական. ՚Հաստատապէս են, և սիրուն։ Աստատ սիրունն. ին. մի բառ՝ առատատուր. ἐυμετάδοτος. ած. ԱԽմ. Ը. 2. 18։ ՚Սիրեմ զնէսիքեակ. յայտնական սիրուն և պատուական է քան զամենայն ինչ Հնչեցուսս Հնին. Ես. պմմ. Է. 23։ ՚Սիրուն ատուրք իմ, և սիրելի եղբարք. ՟ԺՀ. իԹ։ ՚Ունեմ մանկունք ազգոյք սիրունք, ի Հրեշտակաց գունգրն խառնիք. Շ. Երէս։ ՚Սիրուն է նա (խոնարհն) բարձրեալ և իսոնարհաց։ Սիրուն և ցանկալի առ ազգացն ցուցանի. ԻՅԲ. Ք։ ՚ Սիրուն է մեզ ժամանակակից կենաս զկենաս խաչացեալ. սիրուն է մեզ ժամանակակից սեղանոյս քան զսեղանն ազքայուսէ. Եփէս.։ ի նմն։

ՍԻՐՈՒՆ. որպէս Սիրօզ. բարեաեր. ողուսմնասէր. ՚Գասանին առ մարգս սիրուն բարեաց։ Իր նա քաղաք, և սիրուն էին միաք նորա առ ծառայս ՀՀ. Ես. պմ. Ը. 12։ Է. 10։ ՚ կարծեցուցանէն զանձինս սիրուն և պատուելիրանապահս. Փարպ։

ՍԻՐՏ, սրտի, Հց. փ. լծ. յն. լտ. Cardia. Cor, cordis. և ψυχή, animus, anima. διάνοια, mens, cogitatio. (որպէս Սիրոյ տեղի, գիւղք, օթևարան. և սերոյ մսան. յորմէ և յն. ὑστερῶν. լտ. ὑσ, ὑστερῶν. (որպէս և ὑπερῶν՝ է սեր. ὑπερον՝ սիրելի.) ասնա. Հոգի. դաղմ. սէրտցէ.) Պատուականագոյն մսան յընդերս կենդանւոյ՝ իբրև սկիզբն կենդանութեի, և զգայական բաղձանաց. ուսոսի և լայնարար՝ յօժարուսի, ոգի, կամք, միաք, խորհուրդ, և այլն. էի-էէ. գալդ. ՚ենծի-լ, փէրան, ՀՀ. եբր. լեպ. լեպտ. ՚Սիրտ իմ ջեռաս յիս։ Սիրտ իմ խռովեցաս յիս։ Եւ ասա յովաք երիս նետս, և եհար զնոսա ի սրտի սրեստոյսայ։ Եհան ի սիրտս նոցա։ Ընթէ սիրտք մեր ոչ ապագանիցեն զմեզ։ Սիրտ որ հաստատեաւ յիս ՀՀ։ Յամենայն սրտէ։ Յամենայն սրտից ձերոց։ Ա՚ր ըստ սրտի իմում։ Խորհուրդք էսրք եբրայեցւոյն ի սիրտս ձեր։ Սրտիւք մեծովք. և այլն։ ՚ Եդին ի սիրտս իւրեանց, այսինքն մտախորհ եղեն, ակսան քննել. Մ՚էն. ղ։ ՚Ա՚ր չՀուժել սրբոյ տիցն զառնութեՀ։ Քաղցրացոյց զգառնութեՀն սրտից։ Սիրտն ի բերանն էր (չեփԹայեայ ընդ զոհել զդուստն). Եբր. ֆ. ը. Ե տ՚տ։ ՚ԱնՀաւատիկ են և հայր քո սիրտ ի բերան չջՀեալ խնդրեսք զբեզ. Ոսկ. Ցհ. (ուր վրիպակ է գրչի միոյ գրչի, սրտիբերան.)։ ՚Նա և հայր քո առասպել՝ սիրտ ի բերան գնայաք և խնդրեսք զբեզ. Եբր. համաբ։

ՍԻՐՑ. Ըստ հոմաձայնութեՀ յունին Ցυμός, որ է ոգի, և սրամտութեիւն, վարի ի Թարգ. ՚նէս. Կաղմ. Ի. ՚Սրասիս պահին հմայեցէք, և ցանկութեՀ հեշտութեՀ՝ բազմածինք կենդանեացն։ Ա՚յսպէս առ սրտին ը յառաջնել ազգակից է անասնոյն յայտնական։ Ա՚նէք սիրտն զարիութեՀ, և երկիւղն զգուշութեՀ ՟. (որպէս և ռմկ. արդուիլ կամ սրտափիլ, է իբր սրտագողիլ, սրտմտիլ.)

ՍԻՐՑ ԳՏՂՈՑ ասի նմանութեՀ միջուկին հոգս։ Վաթխ. ՚ը։

ՍՐՏԻ ԴԻՒՐ. Տ. ԴԻՒՐ։

ՍՐՏԻ ՄՏՕՓ, կամ ՑԱՄԵՆԱՑՆ ՍՐՏԻ. Ի ՍՐՏԻ. ևՆ. ֆ. Ψυχικῶς. Animitus, ex animo. ἐυνοια, ἐυνοϊκῶς, benevolentia, benevole. ἐκτενία, ἐκτενῶς, extense, vehementer. Ամենայն յօժարութեՀ. սիրով. մտագիւր. սևբաիւ. յամենայն անձնէ. սրտանց; բուր սրտանց. Ճանըկէծի-լ-էէն. ան՚ս ի. ֆ. ֆ. Յ7։ Նէէս. ֆ. 7։ Յ-ոդ. ֆ. 8. 10։ Յ-էէ. ՟. 1ԿԻ։ ի-էէ.ֆ.8.ևՆ։ ՚Ի խորոց սրտից. Նար. սաէպ։ ՚Ա՚ազք սրտիւք. Նար. յ-էէր։ Տծս և ի բառն Բուլոր, Բուլորով սրտիւ, Ի բոլոր սրտէ ևՆ։

ՍԻՒԳՈՆ. Տ. ՍԻԳՈՆ։

ՍԻՒՂՈՒԱՑ կամ ՍԻՒՂՂՈՒԱՑ. Տ՚ս ՍԻՂՂՈՒԱՑ. ՚Սիւղղոսիյ զՀետ երթալով Թողուս զկոն. Ա՚ս որս. ՟։ ՚Ողբ ածէք ըզսիւ ղղոսիյ և զկապս Հայերին լերուսն. Կոբիւն։

ՍԻՒՆ, սեան, սեանդ. գաւսի և սիւնի, իս. փ. լծ. յն. ԿՀօն. Κίων, στύλος. (լծ. սառնի.) Columna. στήλη, statua, titulus. Ուղղութ ձոյ կանգուն ի քարէ կամ ի փայտէ ի նէնցուկ և ի մոյթ շինուածոյ. կամ ուրոյն կանգնեալ որպէս կոմիոզ, որ և աձան. առն. փէրէս, փէրէնէ, և բուն ծառոյ. եբր. արաբ. էմմուդ, էմմուդ. իբր նմոյթ. և էէրէն, էէրէս, որ և գերան, Հեծան. ՚Ջննեցից զսիւնս յորոյ վերայ տուն Հաստատեալ կայ։ Բուսն եՀար սասիսան զկոզ սեանցն միշտոց։ Փառասան իսպիսիս արծաթեայ արասցիս քանեցուսց ոսանց, երկու խարիսիք առ մի սիւն։ Ջսիւնան պատեցես ոսկեամբ։ Խմաստութեի չինեալ իւր տուն, և կանգնեաց սիւնս եօԹն։ Սիւնք երկնից։ Սիւնք նորա գողան։ Սիւն ամպոյ։ Սիւն հրոյ և ամպոյ. ևՆ։ ՚Սիւն կՀեայ. Խոր.Ք.3։ ՚Հայրն սիմեան եՀարց ցնա ի սիւնէ անտի։ Իբրև գայր յեկեղեցին, զսիւնսիւն կայր. Վ.բ+ հղ. ֆ. ֆ։

ՍԻՒՆՕՓ ՀրՀԱՆԱՑՕՓ. Περιστυλον. Peristylum, porticus. կամարակապք սեանց. սրահ սիւնազարդ. սէս Ին.։ Ե. 18. 19։ Խ. 3. Ե. 4։

ՍԻՒՆ ԱՄՊ, կամ ՍԻՒՆԱՄՊ. Ամպ սիւնաձև, կամ սիւն ամպոյձև. ՚Երևեցաս կոռաք քրովբեիւք. և սիւնամպով միգախառն Հրով. Ածաբ։

ՍԻՒՆԱՆ, ի, ած. Տ. ՍԻՒՆԱԿԱՑՑ. ՚Եա պատասխանի Հոս սիւնականն ... ասէ ցնա սիւնականն։ Տեսեալ սիւնականին զաՀեղ սքանչելիսն՝ զարմացաս յոյժ. Վ.բ+ հղ. ֆ. ֆ։ ՚Սակաս մի ակապատեալ էր բան սիւնականին. Ոսկ.։

ՍԻՒՆԱԿԱՑԵԱՆ. Περίστυλον. Porticus. Որպէս զսիւնս կապեալս ընդ միմեանս, կամ պատեալ շուրջանակի. սիւնք շրջանակք. ՚ Ականըս աեսին զկոյսն որ ծագեցաս ի ձև որս իսալին. և զերկոտասան լոյսն սիւնակապեալ շուրջ զնովսս. Հ. Հեփր. իՀ։

ՍԻՒՆԱԿԱՑԱՑ. կեցի. ած. Στυλίτης. Stylites, supra columnam locatus, in columna stans. Որ կեայ ի վերայ սեան. բնակեալ ի գլուխ սեան, և ՀՀ բայօրեակ, և ՀՀ ընդ ապաշաւարաս. որ և ասի ՍԻՒՆԱԿԱՆ, ՍԻՒՆԱՄՈՒՏ. ՚Աղաչէր զսիւնակեացն. Վ.բ+ հղ. ֆ. ֆ։ ՚Սիրն սիմեոնի սիւնակեցի. Վ.բ+ հղ. իՀ։ ՃՃ. Յայսմ։ Տծոց. ևՆ։

Գալ սեա՛. և սիւնակեցոյ կամ սիւնակեցոյ, առաւել վիրապակաս, և կամ որպէս յոմանսն՝ Սիւնակեցի, սեա՛, յ՚ոյ. ոմն ՀՀ սիւնայի. ՚Ա՚ի Հօրն մերոյ սիմեոնի սիւնակեցոյ. ՀՀ. յն։

ՍԻՒՆԱՁԵՒ. ած. Ուսնոզ զձև սեան. սիւնատեսիլ, նման սեան. ՚Հովանացեալ ամպոյն, և սիւնաձև լուսոյն։ Գաւնդ՝ սիւնաձև Ճառագայթմտիք. Ագթ.։ ՚Ճաձանչ Ուրշուլցն սիւնաձև յիւրմեն փոփիսլեր զլոյսն լեռոյ ինքեան, զոր անուսանալ կոչէին սասղ գիսաւոր. Ղևնդ։

ՍԻՒՆԱՄՈՒՏ. մսի. ից. Տ. ՍԻՒՆԱԿԱՑԱՑ. ՚Լուսաւ վասն ուսմնին սիւնամուտ։ Ուսկ ցսիւնամսան. Վ.բ+ հղ. ֆ. ֆ։ ՚ Ճգնաւոր ՀՀ սիւնամուտս լեալ. Ո՚տթ։

ՍԻՒՆԱՏԵՍԻԼ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԵՒ. ՚ Սիւնատեսիլ ամպ՝ խմնալի աշասանակ՝ սիւնաձև լուսով զարդարեալ. Եգիէ. ի՚ա. Ածաբ. ևՆէէ։ ՚Ընդ լուսափայլ ամպոյն՝ ընդ սիւնատեսիլ նմոյն՝ երդակցեալ Հովուացն. Շ. փագ։

ՍԻՒՆԲՈԼՈՆ. գ. Իբր սիւմբոլոն. սիմբոլոն. Բառ յն. սիմբոլոն. լտ. սիմբոլում. Symbolum. որ առ մեզ ասի Հաւատոյ. ՚ Հաւատոյս արտադրութի սիւնբոլոն. Գաբագ. խԲ։

ՍԻՒՆԻՒԲՈՍԱԿԱՆ. ած. Բառ յն. սիւնխի. Συνεχής. Continuus. Շարունակ. անընդհատ. ՚ Ընդս նմս պատուհ խօՀոմութի սիւնիւբոսական չկրմութի, որ ի սիւնիւբոսա-

կանին տրամաբանական. Տագ. ին. կի:

ՍԻՒՆՈԴՈՍ. կամ ՍԻՒՆԿԼԵՏՈՍ. Տ. ՍԻՒՆՈԴՈՍ. *Հաճոյ Թուեցաւ հերաւկղի և ամենայն սիւնհղիատուին (կամ սիւնհղիատին) : Մեծաց խորհրդոյն խորհրդակից են, որք սիւնհղիատք կոչին : Ձհրաւմանն Թագաւորաց քոյ և զսիւնհղեատսին կատարեաւ յիս. Աբծր.ի. 3:Ոսի. ին.3:ՃԲ:

ՍԻՒՆՀՈԴՈՍ, ի, աւ կամ իս, ից. գ. Բառ. յն. ՍՒՆՕԴՕՍ. Σύνοδος. Synodus, conventus, concilium. Որպէս Թէ ՃանապարՀանկուածոյ Թէ. ուղեկցութեի. ի միասին եկաւորութեի. միաբանութի. համահաւաքումն. գումար. մանաւանդ ի ժողով (մեծ). *Սիւնհոգոս կաճողնիկէ անապատնական վերինն սիւնիի. Նար. խլ:*Եղիւ ժողով եպիսկոպոսացն սիւնհոգոսին նահանգին կեսարու:Մեծաւ սիւնհոգոսաւ: Սիւնհոգոս ՚ի ժողովն: Որ ինչ ՚ի սմա սիւնհոգոսացն սահմանեցան կանոնք. Բաղ. է. 29: Շ. ընդհանր: Տիւ իէլ. կոիս. իէ: Տծոս:

ՍԻՒՆՀՈԴՈՍԱԿԱՆ. ա. Որպէս ժողովական. *Սիւնհոգոսական հրամանաւ առաքեցին: Սիւնհոգոսական հայրապետացն եկեղեցեաց: Ըստ սիւնհոգոսական կարգի և սովորութեի: Ածի: կորիւն: Խոսրովիի:

ՍԻՒՆՈՒՔ. Տ. ՍՈՒՆՈՒՔ.

ՍԻՒՐԱԼԱԽՈՒՐ, կի՛ ՍԻՐԱԼԱԽՈՒՐ. գ. Որպէս Թէ՝ Լսիւսր սիւրիոյ, այսինքն օէբէվէ երկրին ասորւոց. ոյ և պէնգափիւզն, ըստ յն. πεντάφυλλον, quinque folium. ՚ի բաւս գասլիանոսի: Որոյ Թարգմանութիւնն դնի ՚ի բժշկարանի՝ հինգաթերևեան, հինգաւերևէն, հինգվատնէ. պեր բարմագ, բէնձ վրագ, բէնձ էնիւ-ը: Ա՛յլ է և ՁՒԱԼԱԽՈՒՐ:

ՍԻՔ, ոջոյ, ոց, կի՛ սղքի. գ. որ և ՍԻՒՔ, ՍԻԳ. լծ. ընդ յն. ֆուխ. χυχή. և հյ. սղոխ. Թ. ասլագ. այսինքն Ըստնէ. հոգի. հոլմ. մեղմ չնչումն հոլմոյ. օդ հանգարտ չնչեալ հաւիկ, բարձ սա անուշ հոլ. լսիւիք էէւ, հեվս. բուդիյէարէգ. որ և յն. լս. Αυρα. առն և ՈՅՍ. (որպէս Թ. էս. էսիգ, է. սեր հէվս.) Ընդյն հոլմ է, և հոլմին ոգի. յորմէ մեք ասեմք, Թէ սիք ընէ, ասորիսեայք ասէն՝ այս ընէ: Ջոր հոլմ իակ, կամ ոմն օրէն է գալնանալոր զոյ՝ առնել: Հոսր ը յարգիս ՚ի փոքրագոյն զոյ չարժեալ՝ քոյ արձակիցք. Նշիի: Ընդ. բարյր: Ճ.Ի:*Ոսա՛ ևլանին օգաշունչ սիք (կամ սիգ) հոգմոյ բառնալէ: Ոչ հոլմ գժոյ ակագոյն, և ոչ սիգ գժոսպագէպ: Որ զդառնաշունչ սիք (կի՛ սիգ) օգոյն ծագմամբ փառաց քոյ լուծեր. Ածի: Սիւիսն: Տագ:*Ի նոր ը և ՚ի մանր և յանիշեալս զոյ ըստ սրտագրին ելս սաց ծածաներ. Նէոս. կոմ:*Ցայսմանրեցեր սեղի լիման անձառելի խոնարհութէ ՚ի սիք դանգատս զօրինակեալն մարիամ:Ըստ:*Ոձ սիք նոսրս ի սիք նոսրս:Եղիսյ ՚ի սիք, և սպանեալ ՚ի վերս սրտիկեցն. Եղիսե և սիսաս ոչիսաս ՚ի ՚ի ներքոն մեզ օգոյ և ՚ի սիք : Չեզիսոյի ոչ հոլմ սասոիկ . . . այլ սիք իմն սակաս զնոյ մերձաւորութէին առաւերագրեաց:Դ.իսն. ՃԾայ : Ոսի. նէր: Տծոս: Ը՛ սրս. է: *Ըընչ մանր արի ՚ի նոցանէ զմերձաւորզգան խրնկասոս գործել: Սիք և հով ընդաւնելոյ: Բայց եթէ և զսիքգ կարծիցեմք ՚ի ձեռն ինչ եան ընչնալ: Հոսր, և սիգ. Փիւ:*Ցհասալ լից սիք. սիք ՚ի խոնաւութա ասլզայ՝ երկրայրն. Ոսիիս:

ՍԼՅԱՆԱՄ. ացայ. լ. Πέταμαι, πετάομαι. Volo, volito. ծւօճէսրմաւ, iter facio per, transeo, transvolo. Սրանալ (որպէս սլաք նետ). սլաձևիլ լինել. սուրալ. սուրչալ. խոյանալ. խոպալ.*Սլացաս նա ՚ի Թևս հոլմոյ: Սլասցին իբրև զարծուխս յօժարութէ ՚ի վերոյ կերակրոյ: Սլասցի, և սարսեսցէ զՀմևս իւր ՚ի վերոյ ահրոցացն նորա: Ցսս ծնել Թևոցն յառաջագիմ սլանալ. Սգ ծէ. 1: Աէբ. ա. 8: Երեմ. խէ. 29: իմ. է.11:*Սլանան արծուոյ յորում ժամու՝ ի կաքաւուց երամս սլանալցէ: Ընդ բնաւս սլանան: Զերծանի սծեալ ՚ի վերոյ առիւծոյ՝ սլանալոյ յարեմուս. փարդ: Եզեկ: խոր. ա. 25:*Ի Թըռուիչս մեզոց ընդ խաւար խորհրդոց սլացոյց: Եաւան զեռան սլանան ՚ի մոլութիս ծովուս: Սլանան Թևիւռ Թէ առ ամծատեսուէ ան ճառելեացն խորհրդոց. Նար. է. կա. և յայլեր:*Թևիւռեարեան մարմնով և մտօք սլացեալք: Ուրացեալք զաշխարհս՝ Թևիւռեան բեռն մարմնով սլացան առ ակր ամծ յոյսն իւրեանց: Ոչ է պարտ յերկինս սլացեալոյն ՚ի Նիւթոց առորաքարշիլ. Ըստ: Վրփ կղ. ծէ: Լէբ. փեբս:*Սլացեալ սերովբէն սատանայ նացեալ նատեր ՚ի վերոյ վիմին ասկիսատատ Թևոքն. Տագ:

ՍԼԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. } Սլանալն. սլացք.
ՍԼԱՅՈՒՄՆ. յման. } Թռիչք. խոյացումն. խազացումն.*Օգագնաց սլացումբքն Թևիւռս Թռուցիալ: ԶՀևիւռեաբար վերս քերուն, և զարագընթաց սլացու.ի թէ:որ. Խ. Կրէնդ:*Ընդ ուղղ ինն սլացման (կամ սլացեալ) Թևովք: ի սլացմանէ գիշակերք արծուեաց. Խոր. ա. 25: փարգ:

ՍԼԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, յցուցի. ն. Տալ սլանալ. Թռուցանել. ՚ի վեր տանել.*Աստ. Ճանօք սլացուցանէ ՚ի պահպանէն սիրով զորէնս. Լէբ. իմ:

ՍԼԱՅՔ, յից. Տ. ՍԼԱՅՈՒԹԻՒՆ.*Ընդ ծուռթռիչ սլայիւք հերձին զիանձրասած խաւար կռապաշտութէց. Տծոս:

ՍԼԱՔ, ի, ից. գ. Ἀκωνή, ἀκίς, ἀκμή. Cuspis, acies. իակ ՚ի նմ գիլս τόξευμα, βολίς, jaculum. (լծ. Թ. սիլահ. զէն.*Սայր. սայրասուր քերան կամ ծայր զինուց. և Սլայեալ կամ ձգելի զէն երկաթի, նետ, նիզակ, աէգ, և սուր.*Իբրև սուսեր, և սլաք սիւաղ: եւ ինքեանք որպէս սլաք. Նոսի. իէ. 18: Սգ ծէ. 23:*Ի սլաքս և ՚ի ոեգս նիզակաց զբերսուն երեսաց մերոց ընկեցաք. Սլաքդ զբիւրս ընկելոյ. Բաղ. է. 51: Ե. 35:*Ցերկիր անկանի սլաքն (նետին).Խոր.ա. 10:*Ի կոզակերտ սայրասուր սլաքէ ուժգին բանմանէ: Սլաքով խոցեցայ ՚ի կողս վասն քո. Նար. իէ: Նգիէ. ի ագ:*Երկայն գաւազան ցցել երկասյր սլաքով, և հարկանել ընդ որովայն նորա. Ճ. ի:*Գիշէն պահէ ՚ի հրեղէն նետից չար ցանկս Թէ, որ են նետս սլաք խոցոտիչք. Եփր. գի:

ՍԼԱՔԱՆԶՈՒՈ. ա. Որոյ լեզուն է որպէս սլաք խոցոտիչ: Մծէ. ծէ:

ՍԼԱՔԱՐԳԵԼ. ա. Ուր այգեվել կայցէ սլաք ինչ կամ սայր զինուց.*Առնէ մեծամեծ նշանս և ՚ի սլաքարգել խոցուածս. Հ. հոիս. Ի:

ՍԼԱՔԱՆԱԼ. Արեալ որպէս սլաք. սպրասուր.*Մատուցեալ փորձիչն լեագիրկ սպի.ղամն ձգեր նետս սլաքեալ կերակրոյն անէնտանօք. Նէոսփ. Ջէր:

ՍԼԱՀ կի՛ ՍԼԱՀ, ի, ից. գ. Բառ. ասի. սխալ. այսինքն Ջէն.*Վ ատեալ մոլեգնին ՚ի զէն սլայ խին: Սլէհից սպայից. Գ.ին: Թղթ. տալ:

ՍԼԵՄ. Տ. ՍՈՒԼԵ. իքր չչէլ ըստ օձի.*Ընկալ զմուք, և պահեսից փշաք. նոր յոգաս և կայիսփս ոչ պիտ ալէ, չիք ապ. զատաս. Մոփ. ծէ:

ՍԽԱԼ. գ. Σφάλμα. Error, lapsus. վրիպումն. սխալանք. խոտորումն յուղղութէ. պակասու Թէ. գՈՒսմն. յանցանք. զառանցանք. սղալ. խոտոփ, զոլոթ, Եանլըլ, Եանլըլըէ, ֆոգ-իրաթ.*Սխալ եւս լինէր նաեւլոյն. Գ.ծ. իէ. 9:*Ոչ երբէք սխալ լինէր մեծամեծ իրացն սրբոցն. Եղիւ. ֆ:

ՍԽԱԼ. Ἐσφαλής, σφαλερός. Erroneus, fragilis, caducus, lubricus, periculosus. ձέօν, deficiens. Եանլըլ, Եանլըլըէ, ֆոսսար, էոսիկ. Վրիպական. սխալտա. անհաստատ. գիւրաշարժ. գայթառ. պակաս. յեանեալ, նուազեալ.*Իքեանեաւ սանիային սխալ է և վրիպակ, բազատմ ունելով զպատանեալ սպասեսական. Փիլ. խ.ֆոփ:*Ցեհս ուղղոյ սիրելոյ միով սխալ յԱՀ սանի զիչխանութիւնն: Ցեհս նորա սպրաս միով սխալ՝ սան է. Եաս. փբ. ա:

ՍԽԱԼԱԳՈՑՆ. ա. Σφαλερώτερος, σφαλερώτατος. Nimis erroneus, valde lubricus. Աստեալ սխալ. կարի սխալական. գիւրագայթ. անհաստատ.*Ոչինչ էր՝ քան խորհրդակից լինել զայսոսիկ և հաւանեցուցանել՝ սիրելոյդն. Աս սրս. ծէ:*Փառք և պատիւք՝ առացաւածք սխալագոյնիք յանփորձ և յանընտիր բազս. Փիլ. խ.ֆոփ:

ՍԽԱԼԱԳՈՐԾ. ա. Սխալանօք գործեալ. խոտորնակ. անկատ.*Ջոր ՚ի նոյնան գործն զանձալագործ գաբչու Թիւն մարդկան. Տծոս:

ՍԽԱԼԱԿ, ի, ից. ա. Κραιπάλαν. Plenus crapulae. Գայլեաս որպէս զարբեալ. գԹաս. գանգաչոզ.*Իբրև զարբեալն և զսխալակի գլուխացի. Ես. իէ. 20:

ՍԽԱԼԱՆ. որպէս Սխալ, վրիպակ, պակասաւոր.*Խակ որք սանին, եՒԷ ծառն եզև պատճառ բանալոյ սլացն, յոյժ սխալանի է:Սխալակ է չնուազած և կազմուԼիւն մարմնոյ (յայժմսւս). որք ՚ի յարաբերէ սանց պակասման յաւանեն. Վրփ. ծն. ե էլ:

ՍԽԱԼԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Սխալ. սխալանի. սխալտա. վրիպական. պակասաւոր. մեզանչական. և գԹաս. զայգիագիսուն. գիւրագայթ. յանցաւոր. անկատ.*Ջաղքսիս և սխալական խորհրդոցդ խնաս. Ցհ. ի.ն. էբ:*Ծառայս սխալական: Բնաւն կերպասան միշտ սխալական.Նար. իէ. հէ:*ԴիւրագԹելի եմք և սխալականք (կամ սխալողք). Գր. հբ:*Անկատագ վասն սխալականացս միշտ առաջի քս բարեխոս. Լէբ. պփ:*Երկոքեանքդ եզև սխալական յետդ գտանին կենաց. Երբն. ֆի:*Յամանակս այս կատածոս և սխալական այսմ ինձ ոչ նեւրաց անձամբ գալ առ քեզ. կէբ. պմ:

ՍԽԱԼԱԿԱՆԱՒԹԻՒՆ. գ. Սխալականն գալ.*Ո՛ ՚ի վերոյ բաւանալ առաքինութենան զրուԼիւն որ յոգւոյն էր՝ քակեաց հնաւն սխալականաւԼիւն. Փիլ. էլ. ա. 7:

ՍԽԱԼԱԿԻՄ. ացայ. յ. Ἐκπαροινέω. Temulenter aliquid facio, ebrietate insolesco. ἀκροδωράξ γίνομαι, inebrior, leviter ebrius sum. Սխալակ լինել՝ որպէս զարբեալ. գինեհարբել. գանգաչել. գԹել. գեՒնովի պես ելանել:*Ըբբեհալով և սխալակելով զանցանեալ զգԹեալ:Ցորժամ սխալակիալք եղիցին, ՚ի միւս ևս գինարբուսս հրաւիրին. Փիլ. պեսական:*Ցորժամ արբեցաս, սխալակեցաս, սկաս խօսել բանս հպարտս. Բաղ. է. 14:

ՍԽԱԼԱԿՈՒԹԻՒՆ. } գ. Դանգաչումն
ՍԽԱԼԱԿՈՒՄՆ. } յարբեցուԼէ. սէբ. խօլտափ.*Գիտ երբք ժամ է, և ոչ ապարոյ է ժամ ուսանելոյ, Թուղ-Թէ կատարեալ ազանց արբեցուԼիւն և սխալականաւԼիւն. Տծոս:*Ջամանս ասեաք . . . պատճառաս սրամտիւն յարբեցուԼիւն և ՚ի սխալականաւն խոտորեալ. (յն. լսկ. յարբեցուԼիւ.) Բրս. յօսէփ:

ՍԽԱԼԱՆՔ. նաց. գ. Սխալ. սխալումն. վրիպումն. յանցանք. պակասուն. գ-Թումն. *Համբերութ՝ զԼոզուածի սխալանացն գացէ. ՅՃԽ. Է: * Ի լինել ինչ սխալանաց զրագալոյ առ տիկինն, և հակառակութենէ ի նեղլեալ անկանելոյ, պատերազմի ի վերայ նորա շաիրատ: Ոչ հեղգութենէ և անզգուշաբար վրիպելով, և ոչ կամաւոր սխալանօք ի սմա յարմարեալ բան. Խոր. Ա. 16: Է. 72: * Մարքերեալ ի չրմանց սխալանաց. Լմբ. պիրք:

ՍԽԱԼԱԻՈՐ, ի. աց. Տ. ՍԽԱԼԱԿԱՆ. Σφαλερὸς. * Չհետ յոռեացն և անպիտանացն և սխալասորաց և վրիպելոց ընթանալ. Ոսի. Ա. 5:

ՍԽԱԼԵՄ, եցի. Է. } Σφάλλω (յորմէ
ՍԽԱԼԻՄ. եցայ. յ. } Fallor), διαπίπτω, πταράπιπτω. Erro, labor, oberro, cado, incido, offendo, pecco. παραλλάττομαι, παροράω, praetereo. Գրի և ՍՂԱՂԵԼ. Սխալ ինչ գործել. վրիպիլ. մոլորիլ. խոտորիլ. յանցանել. պակասիլ. կասիլ. գայթել. գճել. ի գլուխ ելանել. խափճել. ծուրիլ. ահիլ. եռնըլաֆ, գալաթ եմիլ, էօսիլել, գոյաֆ փոչ մէ. իսկ Սխալել ի ծննդեանէ՝ է վիժել. ώμοτοκέω, foetum crudum pario, abortum facio. * Աղջաւ. նոցա ոչ սխալեաց ի ծնըն գենէ. ապրեցաւ յղի նոցա, և ոչ վրիպեցաւ: Սխալեալ են խորհուրդք նոցա: Սխալելով ոան նոցա: Ջի ուսանիջիք զնմաստութենէ, և մի սխալիցիք: Խօսեցայ ընդ քեզ ի սխալելն քումմ. և ասացեր՝ թէ ոչ լուայցքեզ: Ոչ սխալեցաւ բան մի յոմեանցն բարեաց, այլ՝ ամենայն ինչ եղև: Ոչ սխալելին բան մի (ի կարդէ հրամանացն): Եւ ոչ էր բան սխալելալ յարքայէ, զոր ոչ մեկնեաց նմա. ևն: * Եթէ աղալեցից բան մի յամենայն բանից քոց, եկեսցէ ի վերայ իմ ամենայն նըզովքն: Եթէ ես ինչ աղալեցի կամ տեղի այսմիկ երդման: Եթէ սխալեմ ինչ ի հայցուածոց քոց, անէծք քո եկեսցեն ի վերայ իմ: Իսկ սքեր տրիփոն ոչինչ յաջօրինցն սխալէր: Կարգն նոցա ոչ սխալեցաւ. Ղեռնդ: Յհ. իթ: Ճ. Ա: Իգն:

ՍԽԱԼԵԼ. ն. իբր Պակասեցուցանել. պակաս առնել. * Դու սպառնաս անիծանել. այլ ես աղօթել վասն քո. զոր ոչ երբէք սխալեցի, և ոչ սխալեմ. Մգ. Ք: * Անպատուտուն դնեշտակքն, ոլք զմիւս երկնաւորսդ դասուն սխալեցին. Լմբ. յոգ:

ՍԽԱԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պատճառ լինել սխալելոյ, վրիպեցուցանել. մոլորեցուցանել. * Սխալեցուցանէն և յանցուցանէն պատրօղ զգայութիւնք, ախտք, և այլն. Փիլ. նխ. Ք:

ՍԽԱԼԻՄ. Տ. ՈՍԱԼԵՄ:

ՍԽԱԼՈՑ, ի, աց. Տ. ՍԽԱԼԱԿԱՆ. * Ընդ սխալոտ մարմնով կապակալ եմքն: Սխալոտ և դիւրայանց հասակիս (մանկութենէ): Տկար և սղալոտ եմք մարդիկ: Ջընկերն այսպանէ ստուերքի գոլով և ինքն սխալոտ բնութենէն: Ոչ է մարթ չգալ գայթագղութեանն՝ վասն սխալոտ և նիւթական բնութեան. ի գիր Խոսր: Սրբ. ապ: Վանակ. յոբելասպէլ: Լմբ. առաքել: Երզն. Տիզ: * Մեզանչական և սխալոտ բնութիւն. Ոսկիփոր:

ՍԽԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. } Տ. ՍԽԱԼԱՆՔ.
ՍԽԱԼՈՒՄՆ, լման. }

* Սխալոտութեանց ինչ ուղղիչ: Պահեա ի մանանոյր սխալոտութենէ, ի մեծագոյն գայթագղութենանց. Մագ. Ֆէր: Նար. Ղ: * Ընդառ ի մեզ սիռոլոյ յաղթող մարմնականաց սխալմանցն ապրաւ: Ով սուռ ես կրկին կրկին սխալմունք. Խոսր. պորգ: Նար. ֆէ:

ՍԽԱՄ. Տ. ՍՂԱՐ:

ՍԽԱՄԱԼ. Տ. ՍՂԱՐԵԼ:

ՍԽՏՈՐ. Տ. ԽՍՏՈՐ. յն. ωφόρφος, ωφόγραφος: Վոփ.հէ: Սկորդոն, սխտորգաղիան:

ՍԽՈՒՐ. Տ. ՀԱՆՍԽՈՒՐ:

ՍԽՐԱԳՈՐԾ. ա. Θαυματοποιός. Mirabilium effector, mirificus. Հրաշագործ. աքանչելագործ. զարմանագործ. Հիացուցիչ. * Չմիածին որդին ոոյ զսիրագործն օրհնել. կնդր. ատ խոսքէ: * Տէր ամ սխրագործ սքանչելագործ անչափ սքանչելիս ատրար. Ագաթ: * Սխրագործ երանաւէտ՝ հարան ծննդեամբ. Թնդոր. խոս: * Ընդելուզեալ մարգարտով զարդարուց զսիրագործ փայտըն (խաչի). Աբծր. Ք. 11:

ՍԽՐԱԼԻ. ա. Իբր Սիրանալի, կամ Սիրաելի. աքանչելի. հրաշալի. հիանալի. * Սիրալի մարդասիրութիւն: Սիրալի ամենեցունն երևեր: Սիրալի է պատիւ փառաց ամամարն. Նար. ծԷ: Սիմ. ի լքբ: Ճ. փ:

ՍԽՐԱՆԱՄ. ացայ. է. Θαυμάζω, ἀποθαυμάζω. Miror, admiror. Աքանչանալ. հրաշանալ. հիանալ. պակնուլ. արհընալ. Ի աաձգիպ էնիլ, ոան գայֆ. * Ի ժամանակի կի փրկութենէ զարհեաւ, և սիրացեալ յոչ ինչ երկիւղէ. Սեր. Խ. 7: * Ջի յաղագս արուեստին և գեղեցկութենէն սիրանայեցեալ ընդ արուչին. Ոսի. Ֆրգր. Է: * Ո՞վ ոչ սիրասցի և աքանչանայ ի վերայ անձառ առնօրէնութենէն: Աքանչացեալ ընդ անհասու[թ]իւն խորհրդոյն սիրանայր. Բզն. վ: * Ջարմացաւ սիրացաւ, վասն զի եռաւ զշզօյսպէրսին. Եփր. Ւ.Ֆ: * Իսկ ով ի վերայ ասացելոցս ոչ սիրասցի. գործի սպանմանն, և նոյն գործի կենայ: Ընդ որ յաւէտ իմն սիրացեալ: Սիրացեալ զարմանային ընդ պատիւ բնութենէս վերոյ. Ածյ. Բ.ոյէ: Յհ. ԼԼ: Սարգ. ա. պ. Է: * Գործ է մեծաձոգիութենէ՝ ոչ սիրասնալ ընդ փափկութենի և ընդ հեշտութիւն, և ոչ ընդ իշխանութենի, և ոչ ընդ յաղթութենի մարտից. Աբիսք. ասաք: * Ո՞վ որ սիրասնայը ընդ արքունեացն փառս, հայեցիցէ ի վեր. Լմբ. գալ հրէշտ:

Իսկ յասելն՝ * Յորժամ ուրախացուսցէ զձնողս, պատուօք սիրասցի ամ. Գլոպ. օրէն. ծա. սիտի ընծեռնուշ, * պատուօքս խրախասցի ամ՝ զի ի չն. գրի գոնձէա, gaudeo, laetor.

ՍԽՐԱԱՐԱԱ. } Տ. ՍԽՐԱԼԻ. * Սիրաս-
ՍԽՐԱՏԵՍԻԼ. } ասաս սահանմամբ՝ անսայթաքական գնացիքս. Նար. խլ: * Կամ Թողկէն սխրատեսիլ զոր հնմնագրեաց սրմ. էրէց: ՍԽՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Էκπλήττω. Stupefacio. Տալ սխրանալ. հիացուցանել. զարմանալի ընծայեցուցանել. և Ջօշռեալը * Ցուսեփ ասէ զերազ սիրացուցանէ. Ոսի. Ա: * Ո՞վ տայր հաւատալ խոյնդրդոյս, և զամենեսեան զձեզ սիրացուցանել իմասատիր ասնի լոյս: Բարբառ ոլեն սիրացուցանէ ի համեղութէ իսօսին. Լմբ. հմբ. Ե իմ: * Ան. ի սիրացուցանել զնեղբողունն բանձալ. Ոսա: * Ա յապիսի անդգայիս (յն. զգալեցս) սրուեսատասիլութէք սիրացոյց ցսէս. Նխս. Ռեզոր:

ՍԽՐԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ սիրացուցանէ. հիացուցիչ. * Խրախացուցիչքն մանկանց սիուլի, սիրացուցիչքն բազմախոսմբ ժողովրդոց. Ճ. Ը:

ՍԽՐԻՄ. Տ. ՍՂԱՐԻԼ. * Մէք պատրաստ ազգի ազգի կերակրովք ըստ կերելոք, և ի միում աուր պակասմանէ նուազեալ սխրիմք մարթիով. Ոսի. Ա:

ՍԽՐՈՒՄՆ. փ. Սիրանալն. և Սիրալի ինչ. * Սրտէ ի մարմնի, սիրումն ըղձալի՝ յանմահ հանդիսի. Ոսկիփոր:

ՍԿԱԼԻԼ. լեալ. յ. Որպէս սիկ լինել. հերձատիլ որպէս զկաւ. ի չորանալոյ. * Եղ ջիւղք եղջերուաց՝ միեղգեռ փախուկքն են, սկալեալ լինի իբր ձայրոտութէն յորիգպկանային տապոյն, որպէս կաս բրտի ի հրոյ. Փիլ. կոս:

ՍԿԱԼԻՆԵԱՆ. եանք, եանց. կի սկալինիք, լինեաց. ա. Բառ յն. Σκαληνός, νή, νόν. Scalenus, obliquus, inaequalis. ռմկ. խոչէպի, խոչէպ՝ ձերփիչն փռալը. Աշտիճանեայ. սանդղաձև՝ խոտորնական, հանգոյն եռանկիւնի սանգղոց. * Ջպլիուռա միդն ... ի սկալինեացն եռանկիւնեաց հաստատիլ: Ոլքան ինչ ի սկալինեանցն եռանկիւնից հաստատուցաւ. Նխս. Ք:

ՍԿԱՀԱՆՆ. ա. Τελματιαῖος. Coenosus, palustris. իսկ Սկահաան խոնաւուն, τέλμα, locus coenosus, lacuna. Խառն ընդ սիկ. ցեխոտ, ցեխուտ. մօրուս. տղմուտ. կաւուտ. մրրախառն. դէզ. Ճախնուռաձաձ. հիճ. լամարլաս, լօրաթլը, պալչգի, պալճափ, ձիմձիմի, ասալճի. * Ոչ ոլորք և ոչ ջրաչէղք, և ոչ սկահաան խոնաւուն: Գոլորք և ճանճք և մժիկք ի սկահաան խոնաւութէն բղխեցին. Վէյօր. Է: * Գետ գաճանահոտ սկահաան մանուսլանաս խոնաւախուխ. Նար. Ֆ: * Թանձրամած մրուր սկահաանն: Ի սկահաան աւազոյ. Ճ. Ի: Վրդն. Ֆն:

ՍԿԱՀ, ի, ից կի ած. } գ. Ը. յն.
ՍԿԱՀԱԶԵՒ. ի, ից. } Σκύφος. Scyphus. այլ ի սր գիրս՝ κρατήρ, crater. Սկիհ, և որ ինչ է ի ձև սկհոյ, սկաւառակ. բաժակի մեծի. խառնարան. խառնելիք. և թակոյկ. եռաէ, Բաս, եռաէ գաւը. Եբր. խապիէ. Թ. գաղ, այսինքն անօթ, ընդունարան. * Բունն և ստէղունքն և սկահքն և գնդակքն (աշտանակին): Երիք սկահաձև ընկուզաղարդք յօրինեալք ի միում ստեղանն (աշտանակի.): Ջոյգ սկահձև ընկուզազարդք: Ջստեղունս նորա և զսկահհաձևսն. Եզ. իԷ. Ա:

ՍԿԱՅ, կամ ՀՍԿԱՅ, ի, ից. ա. գ. Γίγας. Gigas. Ա յր յաղթամարտ՝ վիթխարի, բարձրահասակ և ղօրաւոր. քաջ. փղման, փիղ. (որ և գաւ.) Էհրեմին, (որ և արկմին.) ձեղգաբ. երբ. Ինգոր. բաֆա, բաֆայիմ (կամ բաֆայիմք.) * Ցնծայ նա որպէս սկայ յընթանալ զձանապարհս իւր. Սգ. ծԷ. Ն: Ցծնս և ծն. Է. 4: Ջ. 8. 9: ծԷ. 5. և այլն: * Սկայք դիմեցին ի վերայ դից, և սատակեցան. Եսս. փր. ա: * Հայկ ի մէջ սկայիցն քաջ և երևելի լեալ: Մրնապետեալ ի վերայ ամենայն սկայիցն և դիւցազնից. Խոր. ա. 9:

ՍԿԱՅԱԲԱՐ. ն. Իբրև սկայ. Հանդգն քաջայց. Հայկաբար. * Յերկուս ձեղբէս զամբոխ թշնամեացն՝ սկայաբար շահատակեալ. Խոր. Ք. 82:

ՍԿԱՅԱԳՈՐԾ. ա. Ի սկայից կամ ի սկայէ գործեալ. Հոյակապ. մեծագործ. ամրակուռ. * Ջգերեզմանն վերինն սանասորկոյ ալքայինն ոչ կարասցին բանալ վասն անհեթեթ սկայագործ հաստաշինած ձարտարագործ արարածոյն. Բոզ. Ք. 2:

ՍԿԱՅԱՉՆ, կամ զուն, վին կամ զնի, զունք, զնից. ա. գրի և ՀՍԿԱՅԱՉՆ և այլն. Որ է յաղնէ յաղեէ սկայից. սկայորդի. քաջ որդի քաջի. * Աստց սկայազունն խալչէլն: Մարգսլսեացաւ, և ոչ հաւատացաց նմա սկայազնն. Եփր. Ի.Ֆ: * Անպարտելի սկայազունն ընդդէմ ճակատուաւ լցաւ. Ֆ: * Երկրաբեան անչնեայք որպէս սկայազունք. Բոզ. Է. 37: * Սկայազունք յարկեցին, և

խոստովան առնիցին առ քեզ. Մծբ. ԷՀ. *Սկաչք և սկայազունք էին Թագաւորքն այնոքիկ. Սկայազունք հեթանոսաց կարծին վուռս նորա. Վրդն. ազ. Գ. Ես. *Դաւիթ՝ որ յաղթեաց սկայազանց՝ ի պատերազմի, յաղթահարեցաւ ի մերկ մարմնոյ. Եփր. ծն. *Զիարդ տեւիք գուք անդ սկայս որդիք (որպիս) սկայազանց. Եփր. Ես.

ՍԿԱՅԱՋՕՐ. ա. Հզօր որպէս սկայ. ուժ. Նոր զգօրութիւն հսկայի. քաջայազիւ (անձն, և գործ). *Ա՛յր մի յաղթանդամ և սկայաջոր: Զարի սկայազօր ախոյեանն գՀայկն: Փղշաւցիք և ազուէտացիք՝ արք սկայազօրք. Ճ. Ա: Յհ. ԼԸ: ՃՃ: *Որ ըմբշամարտ սկայազօր քաջութեիւն գործեաց ի մարտս պատերազմաց. Ագաթ:

ՍԿԱՅԱՁԵՒ. Նոյն ընդ վվ. * Յանդիման լիներ սկայաձև (կամ սկաձև) Թագաւորին տրտասոյ. Գէորգ. Բղ. ա ՎՔ:

ՍԿԱՅԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Γιγαντομαχία. Cum gigantibus pugna. Մարտ սկայից ընդ սկայս. *Զոյս ի Ծնունդսն (՝ի գիրս ծննդոց) սկայամարտութիւնս Դիմ. Բղ:

ՍԿԱՅԱՆՄԱՆ. ա. Նման սկային. *Սպասնին և զսկայանման զայն զդիմիսոն. Փարպ:

ՍԿԱՅԱՉԱՓ. ա. Որ է ի չափ հսկայի. *Ա՛ձան սկայաչափ (կամ սկաչափ) պղնձի ոսկեօծ պատկերն. Հ=Յ. Ֆոյ. ԼԲ:

ՍԿԱՅԸՆԹԱՑ. ա. Որ ընթանայ որպէս սկայ. *Ա՛ռաւսն սկայընթաց և վայելչագեղ. Նոր. առաք. (ըստ Սիմ. ԺԷ. 6:)

ՍԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Բռնաւորութիւն կամ ոյժ սկայի. *Սիսարա՝ որ սկայութիւն իւրով ջարդեաց զազգն Եբրայեցւոց. Ճ. Գ:

ՍԿԱՆԱՄ. ացայ. է. Սկիլ. որպէս սիկ կամ սկահառն լինել. * Երկիր անկազմ և աներեւոյթ էր, ջրով տարածեալ սկացեալ. Ո՛վ. Ես: *Որպէս ի ջեռեալ ջրոյ և ի չիջեալ հրոյ օգն լինի, նոյնպէս և ջուրն սկանայ, և լինի հոզ. ԼՃ. ՀԻ:

ՍԿԱՆՋԵՆԵԼ, կամ ՍԿԱՆՋԵԼ. Ըսկանջանել. սկանջս գնել. ունկն գնել. սպասել. *Ցոր միշտ սիրէ ունելով զսկն մտաց իւրոհրդոցդ՝ սկանջնես հնչման աբ հոգւոյն. Ածւ: Իսկ Հին Բ. * Սկանջել, ունկն գնել՝՝:

ՍԿԱՀ. գ. Բառ անյայտ, իբրու Բարձ, Լծիկնայեց. կամ փսիամ. *Եգ զնա՛ի վերայ քալաղրի, և սկաւ մի՛ի մեարան. Վրք Հց. Յ:

ՍԿԱՀԱՌՈՒԿ, ի, աց. գ. Τρυβλίον, παρόψις, φιάλη. Paropsis, phiala, catinus, patina, patella.(որպէս Լծէ սկահակ, կամ Սկահ՝ որ առնու ինչ՝ ի մէջ իւր. ումիսսս.) Սկահառնէ անօթ կերակրոյ և ըմպելւոյ. որպէս Ափսէ. այնակ. տաշտ. գաւիթան. սկուտելի. բաժակ մեծ. Ճաշակ. կոնք. Ընդ՝ի, Բաժակ, սահառ, Բաս, լանգ, Ճեսէ. գաթգ. Տ՛ես ՁՓ. Բգ. Ը. 50: Մրմ. Իը. 23: Մրմ. ծՁ. 20: Նէեմ. Ը. 7ո: Ցայգ. Ը. 8: ծը. 7: ծՂ. 1 = 17: ծԼ. 1: Իա. 9: *Սկաւառակքն՝ իսորակայն նշանակք էին, և Ճաշակքն՝ խրախտանոցք. Փիլ: * Ընծեալ սկաւառակ լի անոյշ կերակրովք. Վրք հղ. Ը: * Ըմպեա՛ նոցա զկաթն. . . սկաւառակք կրկին կաւոտրականք համոյ. . . բաժակք զոյգք. . . տաշտք. Նոր. ը:

ՍԿԱՀԱՌՈՒԿ ԳԼԽՈՑ. Ասան ուղղ. Էγκέφαλον. Գլխի ներքի ոսկրք՝ Բաց. * Վարեալ շուրջ զսկաւառակաձն նորա ոսկւոյ գունդ Ճախարակի. Պլաք. փԻ: * Հարկանի յոսկեձեռնէ սակերք գլխին, և վերացեալ մասն ինչ յոսկերաց սկաւառակին. Խոր. Ք. 84:

ՍԿԵՄ, կամ ՀՍԿԵՄ. եցի. լ. (որպէս լսակել. լծ. ընդ Զգալ անձին.) Տքնիլ. սրտմտիլ կալ. և Ոչ ունել. (յն. ὀργίζομαι. ուս. տի գրիգոր՝ հակօղ.) *Սկեր, և ոչ ասայր ական հասանել: Սկեցէք ընդ իս՝ Սկեցէք, և կացէք յաջմէս: Արծուն կացէք, և սկեցէք. և այլն: *Սկեացուք ըստ կարի մերում: Ոչ սկեցայք յերեկոցայ: Ցաշխատեն սկեցօզքն յաղօխս. Ճ. Գ: *Զիարդ հրամայէր զկնոջ նայս հաստատակաց համարել, և ոչ իւրում կնոջ ևւեթ սկեալ. Եփ: *Սկել քանին վարդապետութեիւ, կամ ուղղութեիւ, կամ փոփոխութեիւ. Ոսկ. ՀՀ. 6. 19: Ք. 7:

ՍԿԵՄ, եցի. ն. (որպէս սրկել.) Սիկ առնել. կամ սխարել. պաշարել. *Ի՛ եզերեաց որ աստէն և ասա չյացուքեաք զնս պաշարել յով սկէ. Գէր:

ՍԿԻՄ, եցայ. յ. Տ. ՍԿՆԱՄ. *Եթէ հոգ ձգեա ի կանեթէղն, ի յատակն սկի. Հ. Տոբ. ծԼ: (Իսկ ումկ. օլիւ՝ է անմայութ մուալ, կամ Նատիւ կերակրոյ ի վերոյ սրսկին, և Նեղել. Թ. լ:օ+ֆէ:)

ՍԿԵՍՈՒՐ. արի, բաւ կամ լիւ, այ, օք. գ. ումկ. Ἐξοπλισμός. Πανοπλία. Socrus. Մայր փեսային՝ որպէս մայրագիր հասմարեալ հարսին. գայինաս, գայնաս, Տոգէրի ՛ի՛. *Գաւուեալ զսկեսուն քո և զսկեսրայրն, քանզի այդ նոքա են քո հայր և մայր. Ցօբ. Ժ. 12: տես և Հաւր. ա. Է: Մրմ. Ժ. 35. և այլն: *Մոին ի տապանն՝ որգիք հանդերձ հալքն, և նուք հանդերձ սկեսրաւ. Փիւ. լԽ: * Եւ այն աղմուկ զսկեսրաւն կայցէ. մանաւանդ. Լեհ ոչ զսկեսրաւն, այլև զհարսսն զի այնու հետև ամենայն հոգք ոչ սկեսրին, այլ հարսին լինիցի. Ոսկ. Ի.ղս:

ՍԿԵՍՐԱՑՐ. առն, կի այրի.) ումկ.

ՍԿԵՍՐԵԱՑ. լսէի, ից. գ. Ֆ Ի՛ենորը. Παννὶρὸς. Socer. Ա՛յրն սկեսրի. այն է հայր փեսային՝ որպէս հայրագիր հասմարեալ հարսին. գայնաս, բէսէրի վ՛ն. Տ՛ես Ծն. ԼԷ. 13. 25: ա. Ելգ. Ը. 19. 21. 22: *Ա՛ր իւր սկեսրայրն չունի բան ինդրոյ. Մխ. գա: *Ի սկեսրայրէն իւրմէ ի յուգայէ. Բրս. Տրէ:

ՍԿԵՏԱ կամ ՍԿԵՏԵԱՑ, կամ ՍԿԻՏԻԱ. գ. Բառ ան. սգէտօս. լա. սգ՛ոգիգա. Σκύτος. Scutica, corium, flagrum. Փոկ. Ձաղկիչ ի կաշւոյ. *Աւաքեցի նմա սկեսայ և գուեսս. Պօ. ազէա:

ՍԿԶԲՄՈՒՆԳ. Տ. ՍԿԶԲՈՒՄՆ:

ՍԿԶԲՆԱԲԱՆ ԼԻՆԵԼ. Ἀρχαιολογέω.

ՍԿԶԲՆԱԲԱՆԵԼ. ն. Ֆ De rebus antiquis dissero, և antiquo sermone utor. Հնախօսել. Ճառել զնախնեաց, և ըստ հին ոճոյ. *Սկզբնաբան լինել սովորութեի ուհնէին, և զհին լուրն յիշատակաւ արծարծէին: Յիշատակարան գոլ կենաց վարուց հնոցն, սկզբնաբանելով զգործս և զբանս՝ ապրով վաւերացանն. փիւ. լՀ. Ե իմաստ:

ՍԿԶԲՆԱԲԱՆ. ծ. Սկիզբն նոր ունելով ի ժամանակի աստ. * Ընծաեին կոյս օրհնէ. ի կանայս, որ զանսկզբական գէտութեի սկզբնաբար ծնաւ. այսինքն զանժամանակի. Դեհ:

ՍԿԶԲՆԱՐՈՑՍ. Ընդասին՝ ի սկզբանէ բուսեալ. կանխաբոյս. Սկզբնաբոյս ընդ լաւին վերլուծեսցի յոյնեղոյ որսմն գառնուլեն. Սիմ. ազ:

ՍԿԶԲՆԱՊՈՑՆ, գունի, իցս. Ἀρχαῖος, ἀρχαιότατος. Vetustus, antiquus, antiquissimus, primus. Հնագոյն. կանխագոյն. նախնագոյն. գլխաւորագոյն. գլխ և ԻՍԿԶԲՆԱՊՈՑՆ. Ա՛յսպէս մանկագոյն քան զգրահան՝ գինքմոլեալ. և որպէս սկզբնանպոյն՝ պատիւ պարկեշտութեի: Զհասարոյս զայսպէս սկզբնագոյնն և ՛ի նոցանէ սրդ առաքելոցն անցեալ ՛ի մեզ առաքելութեի. Բբս. գկ. ա: Գալոսգ: *Գլուխ՝առաջինն է և վերնագոյնն և սկզբնագոյնն. Փիլ. Ել. ա. 17: * Ի յհառնոյն յհսկզբնագոյնսն կոյս ելանելով. Դիմ. ա՛ծաբ: *Եղեալ կարգեալ իշխան իսկզբնագոյն լինելութեանդ երկնի և երկրի՝ ի բանալ և ՛ի փակել կարզագոյն. Գիս:

ՍԿԶԲՆԱՊԱՏՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρχαιότης. Antiquitas, vetustas, praeexistentia. Նախնիութեի. Հնութեի. յառաջագոյութեի. *Ըստ սկզբ մարդ երկեր, և ՛ի վեր քան զմարդ սկզբնագունութեի իւրոյ երկիցագունութեանն վկայէ՝ առելով որպէս ասէ, յառաջ քան զլինելն աբրահամու եմ ես. Գաբագ:

ՍԿԶԲՆԱԶԱՐԴ. ա. Ի սկզբան անդ զարգացեալ կամ զարգացեալ. *Սկզբնազարդ գոյիւ ... վայր Հռոմ ձեմին առաքիչ (գլխատ). Նոր. փագ: *Սկզբնազարդ գոյից առեղծոցն գայր հասանէր ՛ի յարգանան. ԳԽ:

ՍԿԶԲՆԱԶԱՐԴ. ա. Ἀρχιδύναμος. Principalis virtutis. Նախազօր. Նախկին ըստ զօրութեի. *Դաս զօրութեիցդ՝ նորա պատկեր լինելով զօրացօզ տեառնէ՝ որպէս հասանելի է, և առ նա որպէս սկզբնազօր զօրաւորաբար գործեալ. Դիմ. Իբ՛:

ՍԿԶԲՆԱԹԻՒ. ա. Նախաթիւ. առաջինն ՛ի թիւս (որպէս երկրորդականից՝ պատրոս). * Սկզբնաթիւն և նախամեծար վէմն հասաստեաց. Նոր. առաք:

ՍԿԶԲՆԱՒՈՒՆԳ. ա. Ի սկզբանէ անսի բուն ժառանգ. * Նատաս Ճոխութեիք լսեցուն իւրական՝ սկզբնաժառանգ հօրն հաւատացութեիւ. Նոր. ՁՁ:

ՍԿԶԲՆԱՒՑՈՒ. լսաի. գ. ա. Ἀρχίφωτος. Lucis princeps, origo, auctor. Առաջին լոյս. աղբիւր լուսոյ. լուսատուն. նախկին լուսատու. * Սկզբնալոյսն հայր: Հայելիս ընդունելիս սկզբնալուսինն և ամբ պետականի Ճառագայթին: Ի ձեռն սկզբնալուսի և լուսատուի ամբածնելութեանն (մկրտութեի): Սկզբնալոյս գերալոյս. Դիմ: *Սկզբնալոյսդ աչաց տեսանելեացդ և արտ խմաստից յիս: Գաստատասիրեն զսկզբնալոյսն կենաց գոյից. Նոր. ծԶ. Ե իսս: *Սկզբնալոյս պատկառութեի բոլորին ՛ի քո հաւատացելոց. Գբ. օփ. ՛ի օբէ:

ՍԿԶԲՆԱԾԻՆ. ա. Ἀρχέγονος. Primigenus. Նախածին. զառաջինն ծնեալ կամ ՛ի վեր երևեալ. Նախկին. առաջին. *Գիտեմ և այլ լոյս, որով սկզբնածինն վերացաս խաւար, և կամ հաստաս: Սկզբնածինն լուծաս խաւար: Խաւարն անդոյ և սկզբնածին: Սկզբնածինն այն խաւար տեղի տուեալ հալածեցաս. Աճաբ. Ադբ: Խոր. Լգվ: Շար: Սիմ. յոբ:

ՍԿԶԲՆԱԾՆՈՒՆ. Πρωτόγονος. Primigenitus. Անդրանիկ. *Արարիչն յեւսկանաւանն մարդ եւրով Հշմարիտ սկզբնածին. Նոր. ՁՓ:

ՍԿԶԲՆԱԾՆՈՒՆ. Ἀρχαιόγονος, ἀρχέγονος. Primordialis. Նախածնող. սկզբնագոյաց Ճառ. *Վասն առաջնոյն և սկզբնածին պատճառին. Աբէոբ. Ֆ:

ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἀρχικός, ἀρχαῖος. Principalis, princeps, primus, primitivus, originalis. Նախնական. նախկին. առաջին. գլխաւոր. բուն. պետական. ածպետական. * Զսկզբնականի և Թագաւորականի երկրորդութեի զածութեի: Ի վերջին ժամանակս մուտք ծոցածինն սկզբնականի անգրանկանն: Սկզբնական կենացն

ղղումբ գիմաց ի գ-ժախս. Աճ-է. լիպ: Պիտ: Եվիւ. տ: *Օգնեա, որքան կարողութիւն է, բնութեան. զսկզբնական ազատութիւն պատուհաս. Աճ-է. ապ: *Սոքա չորից տասնից մասունք լսկզբնական. Երկ. օտ. երկ: *Եղեցի զերծեալ ի չար կապանաց սրիտից՝սկզբնականաց, վերջնոց, և միշնոց: Զնորայն (զազատ) քաւեսցէ զսկզբնական օրինազանցութիւն: Վասն սկզբնական մեղաց. վասն ներգործական մեղաց. Նոր. իէ: հ. լիպի: Ո-ի-ի-ը:

Սկզբնագոյն. Իշխան. գլուխ. պետ. սկիզբն. *Մովսէս՝ զսկզբնականն ամենայնի կամեր առնուլ և ընդունել (ձեռաւորութ). Փիւ. կն. Ֆ. 8:

Սկզբնագոյն. տղայք Սկզբնաւոր. սկզբնեայք. *Աչ անձիկքն. և պատճառ սկզբնական. Լխ. հանգ:

Սկզբնականագոյն. ա. Ἀρχηγικώτερος. Summi principatus. Առաւել գլուխաւոր. գերագոյն. ծագագոյն. *Սկզբնականագոյն՝ կենդանական մատակարարութիւն զորութեն. Նիւս. կալ:

Սկզբնականապէս. ս. Ἀρχικῶς. Principaliter. Գլխաւորագոյն. իշխանութեամբ. տիրապետ. *Ինքնագոյ... առեալք սկզբնականապէս և ձեռագիս և պատճառապէս զմի բոլորիցս գերագոյն սկիզբն և պատճառ. Դիոն. ՈՁայ:

Սկզբնականգեալ. կանխաւ ի սկզբնէ անաի կապեալ. *Որք զսկզբնականգեալ հրեշտական արձակեն յաւուր գատաստանի յաջախարշաւեցան գատապարտեալ. Լխ. յայտ:

Սկզբնականդիան. ա. Ἀρχίζωον. Vitae princeps. Որ ինչ լինի սկիզբն կենդանւոյ. *Սկզբնականդեանն և սկզբնաղբիւր և երանելի կանն յաւետ ծաւալումբ (երբախայից). Դիոն. ելել:

Սկզբնակից. ա. կցորդ սկզբան. զոյգ ի գնումբ ընդ այլոսմ. *Որք ոչ լինին ժամանակակից և սկզբնակից իշխանին. Հին. ելը:

Սկզբնական, հոր. գ. Նախահայրն ագամ. հին նահապետ. և Առաջինն յիմիք կարգի. հեղինակ. գործ. սկզբնապատճառ. նախաշաւիղ. նախկին օրինակ. *Գատաւորքն սկզբնաւորն գատաստանի՝ զնոսա վերադարձոյց յերկիրն: Սկզբնահայրն ապաշխարութեաց զերեսս վերադարձոյ յերկիրն: Սկզբնահայրն հաւատոյ (որպահամ): Փոխանակ նոյն երկրորդ սկզբնահայր կոչեցաւ քո նորոյ ծնընդեանդ կենդանեցոյ. Տօնաի: Նոր. կի: Ը. բաբէ: *Սկզբնահայր և նախաշաւիղ սիրոյն ընծայից (ձեռ): Սկզբնահոգիք խոստովանութեամբ անկայ ծածկութեից՝ որպի ոչ կենդանւոյ: Սկզբնահայրն չարժանաց ասասնոյ. Նոր. կե. լ. հ: *Դուք՝ սկզբնահայրք եղէն մեզոյ, գոչիչք չարեաց. Խոր:

Սկզբնահաւ. Նոյն ընդ վ. *Ագամ մարգկան ազգի սկզբնահաւ, կամ հաւատսկիզբն, կի հայր. Փիւ. կն. է. ւդ: *Սկզբնահաւք այնպիսի գառն և ձեռամարա ապրանքոյ. Սարկ. հանգ:

Սկզբնաձեռն. ա. գ. Նախաձեռնեալ և նախկին հիմնարկեալ. *Որ յսկզբնաձեռն յառաջամատոյցսդ կենսապատի հրաշալագործ իրի նաձեռնար լինել. Նոր. գանդ եվել:

Սկզբնաձեռնադրիչ. ա. Սկզբնագոյն ձեռագրել կամ ձեռագրիչ. հինն. արմատ. *Եօթնեքեսեան՝ եօթանասնեքեսկին սկզբնաձեռագրն և երիցագոյն է. իսկ եօթանասնեքեսեան քան զեօթնեքեսեան կրճատ. փիւ. կն. Ֆ. 77:

Սկզբնաձիր. ա. Նախ առաջ ձրի, կամ առաւել. Նախապայման. առաջնապարգև. *Սկզբնաձիր ողորմածութեան՝ բարեգութ, օրհնեալ և երկայնամիտ Թագաւոր: Սկզբնաձիր օծմանս չնորհի մեծախորհուրդ հրաշալարդութեն. Նոր. ՃԷ. ՀՁ. *Որոյ սկզբնաձիր օծմանս այս չնորհի զօրս զայս ցուցեր մեծի հինգշաբաթեանդ. Մաշ:

Սկզբնամուցք. մոր. գ. Նախամայրն եւայ. *Տրտմութիք և հեծութիք որ յաղագս սկզբնամօրն: Բնակեցոյց ուրախամիտ զբնկերակս սկզբնամայրն յաղագս փրկուեն որգւոց նորա. Աբէ. *Սկզբնամօրն պատճառ. և նախաօրն յանցանաց: Զօրէն սկզբնամօրն Թուլացեալոյ: Սկզբնամօրն երկանց և ցաւոց լուծիչ (սքէ կոյս): Բժշկեալ զվէրս հաբուածոց արգանդի սկզբնամօրն. Սանահն: Կնմրբէ: Գնդ: Սօրի. փամար:

Լայնաբար՝ կին ոք նախուշաւիղ չիմիք կարգի. *Պատուհասս և կինն պատնիկ՝ սկզբնամայրն ապաշխարողաց. Նոր. Ձ:

Սկզբնամարդ. ոյ. գ. Նախահամարդ. ագամ. * Կին ի խնդիր սկզբնամարդոյն: Փոխանակ ի մահ ընկճեցելոյն սկզբնամարդոյն. Նանայ:

Սկզբնամեծար. ա. Նախամեծար. նախապատիւ. *Սիոնն վերին երկնային՝ սկզբնամեծար և կանխահատոյց մայրն ազատ մաքրածին. Նոր. ա-ա-ի:

Սկզբնանաւ. ածական է. Սկզբնաւորիւ ականիւ. *Ի՞ըր ոչ առ ծնունդ ամենայն աշխարհ եկն, որ գեպ լինելոյ և սկզբնացելոյ մասանց բաղկացեալ է. փիւ. Նա. ա:

Սկզբնաներհակ. ի սկզբանէ անսէր նեղչահակեալ. առաջին հակառակորդն՝ սատանայ. *Փախուցանել զդիւրելուսոյն խաւարասէր՝սկզբնաներհակ բարւոյն ամ. Նոր. լէ:

Սկզբնանշխոյհ. տ. Նախնարհիտ. *Սկզբնաշաւիղ առաջնորդ կենաց (հաւատոյ): Սկզբնաշաւիղ գատաւոր երկնական: Իբր ըզպատճառ ընդհանուր սկզբնաշաւիղ այսպատճառաց բազմաց. Նոր. ծ. Նա-ա:

Սկզբնաչնորհ. ի, ից. ա. գ. Ἀρχαῖον δῶρον. Priscum vel antiquum donum. Նախկին չնորհաւ կամ չնորհ. *Սկզբնաչնորհ պատիք, ոչ հնանալով և ծերանալով այլ նորոգեալ միշտ, և յաւուրս ծագկեալ. Բրս. պհ. ա:

Եւ Նախկին չնորհոյ այլոց զկանխաւ ընկալեալ չնորհս. *Ընդ առաջնորդան կենաց, սկզբնաչնորհիչն պատուոյս՝ Նոր. յէ:

Սկզբնաչար. ի. ա. գ. Ἀρχέκακος. Malorum author. որ և նախաչար. Առաջին և գլխաւոր չար. սկիզբն և գլուխ չարեաց. առասանայ, և նմանիք նորա. առիթ մեղայ. *Ի գէմս այլազգեացն սպառնայ սկզբնաչարին: Սողէր չքէր ընդ առիջերս սկզբնաչար օձն: Սկզբնաչար օձն, և փսիաքն: Զնոյն ինքն զսկզբնաչար զդրախանին օձն: Սկզբնաչար գևքն և մարգասատուցք. Նի. էս: Խոր. հուիթս: Աբէ. ցհ. իմ. պաւլ: *Չար սկզբնաչարն նարեւգոնեսոր առապաչեաց. Լխ. ափ: *Ո՞ զսպեր բարեխոս ողորմած զբորովն, զծանր բեռն, զսկզբնաչարն, զանյագ գաղանն. Աճ-է. ապ: *Նա ոչ պատհգբնն սկզբնաչարին՝ զահապտ մարմնոյ սկզբնաչարին. Յ- օրէ:

Սկզբնաչարութիւն. ա. Նախաձեռնութիւն. *Մայր սկզբնապատիւ. լուսաբեր կամ գեղապանծ քրտզարդ. Նոր. ՃԲ:

Սկզբնաչգնաձառն. ի. գ. Սկզբնական՝ առաջին գլխաւոր պատճառ. *Զամենայն աղհամարհիցէ, և զսկզբնապատճառն եղելոց միայն ընդրիցէ. Նոր. ի-ա:

Սկզբնաչգնաւոր. ա. Գարաչգուխ. որ ոչ կամ որ ինչ լինի սկիզբն պարուց. *Սկզբնաչգնաւոր նահրնեթացութեամբ տղէյսմամբ չնաթեակաց. Նոր. վէ:

Սկզբնաչգնեցագոյն. ա. ս. Ἀρχικώτερος, ον. Principalior, ius, praestans, praecipue. Նախկնագոյն. վերագոյն. նախ քան զամենայն. *Վայելչաբար ուրեմն քան զայլն ամենայն սկզբնապատագոյն օրհնալաւն ձեռ յանդրանկագունէ այլոցն իւրոց պարգևաց: Միակ, և որք ի միակին են, քան զբազումն հեկալ յառաջ Թիւս սկզբնապատագոյնք են. Դիոն. ՁԷայ:

Սկզբնաչգնեցութիւն. ս. Ἀρχικῶς. Principaliter. Որպէս նախկին, կանխագոյն, գլխաւորաբար. *Կամ որքան արձակարար և սկզբնապետապէս գոլ, և չայ նախկնաբար գոյանալ գնեմբ. Դիոն. ՁԷայ:

Սկզբնաչգնեցութիւն. գ. Ἀρχικώτερα διακόσμησις. Principalior ordinatio, ordo. Գլխաւոր պետութիւն. վերագոյն դասակարգութիւն կամ զարգ երկնայնոց. *Սքան և Թագաւորս և տեառս և ՁԷայ կոչեն աստուածքն (սքէ գիրք) զորս յիւրաքանչիւրսն սկզբնապետութիւնս՝ զարգ. ընդ որոյ ձեռն երկրորդքն ՁՅ պարգևանց հաղորդեալք. Դիոն. ՁԷայ:

Սկզբնաչգնեցուղ. գ. Առաջնապատուղ. եւսխայրիք. *Որք ի հեթանոսաց սկզբնապատուղք և առաջինք եղեն մոգքն. Կիւրղ:

Սկզբնաչսեր. ա. } Նախկին սերեալ.

Սկզբնաչսերնեալ. Նախընձիւղ. *Նախնեացն մեծաձաւրութիւնք խոտնից սկզբնաւոր բողբոջք. Գաւ. ագէս: *Սարկաւագութիւնք առի նմանէն և ընդ նմին սկզբնաւորեալք ոմն սարկաւագակիցք նորին. Գր. ա-ի. ի ագբէ:

Սկզբնաչատեղծ. տ. Նախաստեղծ. *Հայրն իմ սկզբնաստեղծ (ագամ). Նոր. գէ:

Սկզբնաչտեսիլ. ա. Ընկեր նշանակիչ. Նախկին երևեցուցիչ կամ երևեալ օրինակ. այլ որ գրի ի փիւ. ծ. բան. *Եօթնեքեսեանն՝ միակին է ընդ ամենագոյն, և սկզբնաստեսիլ մոլորակացն ոմ. ընթերցիր ըստ յն. *Միակին է ընտանեգոյն և սկզբնանն, և առաւել մոլորակացն ոմ:

Սկզբնաչտիպ, ապի, ից. ա. գ. Ἀρχέτυπος, ον. Archetypus, originalis, le; primigenius, um. Նախատիպ. առաջին գործարան և նախկին օրինակ. *Կերպարանն սկզբնաստիպն: Նմանիցուք զմեր պատուականութիւս, պատուհասոյք զսկզբնատիպն: Որք զկերպանանգ գրեն արդեօք և զդիրգ՝ առ սկզբնատիպն հայեցուք: Ա. յոհ պատկերի բնութեին՝ նմանուի լինել սկզբնաստիպին: Գծակերն ի վեր երթիցէ առ սկզբնատիպն. Աճ-է. ծն. Ե ատ օր. Է. Ե Է: *Ոդիք մարգկան՝ իմայական բնութեի, ձև սկզբնատիպն. Եվէ. հոգ: Նոյնպես և Շ. յ- օրէ. Ե հրէայ: Խոր. ՁԱ: Շար: *Կանխատիպն ի հրէայն կենաց, սկզբնատիպ Թագաւորութեչ. Նոր. գանդ հոգ: *Սկզբնատիպ ծննդոց մարդկան՝ նահատյորդ եւայ. Ճ. Գ: *Սկզբնատիպք սոցա Թիւք են: Սկզբնատիպ քաղ կենաց: Որովք սկզբնատիպ վարելով. Փիւ: *Ե՛կ յետ պատկերացն յաճատատակ Ձշմարտութեն սկզբնատիպին: Սկզբնատիպքն գնգեցկութեիք զնճատատակութիս մեր կերպացուցցեալ. Դիոն. էլէ:

Սկզբնաչտոյնորութիւն. } Նոյն ընդ

Սկզբնաչտոյնութիւն. գ. Ἰνδτὸ Ἀρχέτυπον, ἀρχετυπία. տես և Նախագրագրութիւն. *Ոչ եթէ սկզբնատատորութիւնն և նախագրագրութիւնն յայտնի էր. Նիս. կալ: *Կարողութեի է նորքք չամբառնալ առ աննիւթն սկզբնատիպութիս. Դիոն. էրի:

ՍԿԶՐՆԱՐԱՐ. ա. Որ սկիզբն առնէ. սկզբնապատճառ. նախաշարիչ. հեղինակ. և նշեալ զառաջինն. *Սկզբնաւորն բարեաց յե. Նար. Խե. *Սկզբնաւոր կուսից անարատութեան. Նար. կ՟ա։

ՍԿԶՐՆԱՒՈՐ. ի, ացւ. ա. Ունօղ զսկիզբն ինչ և զպատճառ. սկսեալ. և ցառաջագայեալ. պատճառեալ, կամ անեղապէս ծագեալ. իբրու Προβαίνων, ἐκπορευόμενος. Proveniens, productus, procedens. Ջաթալածոց ասի. *Եղական է աշխարհս, և սկզբնաւոր։ Մի դնիցես անսկիզբն զսկզբնաւորս։ Ջխնդիգ քննել կարելեաւք սկզբնաւորիք զանսկզբնականն. Նիւ. ծն։Վ.յօր. ա։ Ագաթ։ Եւ յայնմանէ զանեղական անձնէ. *Քեզ միայոյ՝ սկզբանդ և անսկզբանդ (հօր), ընդ սկզբանդ (որգ.օյ), և սկզբնաւորիդ սկզբանց (հոգւոյդ ասլ). Նար. խե։

ՍԿԶՐՆԱՒՈՐ. որպէս Ἀρχαῖος. Principalis. Սկզբնական. գլխաւոր. նախկին. սկիզբն. *Յերկուց յայսցանէ երիցս[ք] պատեաալ է սկզբնաւոր և առաջինն. և երկրորդիւք՝ որ զնան գայ. փիւ. Լին. ֆ. 56։ *Սկզբնաւոր ողբերգուԹիճ այսր ապերասանաց գնացաւոցն չինուած կառուցին։ Նայեցեալ ի սկզբնաւորն իմ եղելոԹիճ։ Լ՟ր ընդ առաջ քո ողորմուԹիդ ի սկզբնաւորս ապաւինեմք։ Ի սկզբնաւորն նախաձայնեալ սաղմոսիս մինչև ի լուծմն աւարտման բանիս։ Ձեռնարկեց սկզբնաւոր անհամարուԹեան։ Նար։

ՍԿԶՐՆԱՒՈՐԱԳՈՑՆ. ա. Ἀρχέκτατος. Primus, principalior, antiquus. Սկզբնագոյն. սկզբնականագոյն. նախնագոյն. *Կերպասան է սա սկզբնաւորագոյնիկերջն։ Ես սա բան այ. փիւ. Լին. ֆ. 4։ *Նա ի սըբբաղնագործուԹիճ ածայնոյն պատուիրանաց սկզբնաւորագոյն յատաչճանապարհ է (մկըբ. առաքին)։ Դիտ. էիէ։ *Սկզբնաւորագոյն էր պատուիրանն, և մեզ ժամանակակից։ Ագաթ. գաւ. ֆ։ *Եւ է սա սկզբնաւորագոյն մեզք. Գր. հր։

ՍԿԶՐՆԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀρχηγικός. Inchoans. Սկսանողական. որ ինչ ինչի ի սկզբնաւորուԹիճ. *Սկզբնաւորական և կատարողական և չարունական պաշտպանուԹիւն։ Դիտ. ածայ։ Որպէս երբեմն յայլ ընդհերքսուածիսն ի սկզբնաւորականայն կարգի. Նար. ւէ։

ՍԿԶՐՆԱՒՈՐՆՄ, ացի. ն. Ἄρχομαι. Inchoo. Սկիզբն առնել. սկսանել. նախ զառաջինն առնել ինչ. ներ. լինել. *Ընդուսաս և զՀիմնարկուԹիճ նը եկեղեցւոյ սկզբնաւորեցին. Սկ. կի. արմս։ *Սկզբնաւորեաց զքանն (վասն պահոցուԹիճ ի լերինն). խոր. գգրգ։ *Զոր նախ քան զյաւերեանս սկըզբնաւորեաց, և ի լրման ժամանակի կատարեաց։ Ա՟ինոչհետև սկզբնաւորեր ի վարուցըն յաւաչճառուԹիճ. Սկ. ես. Ն ի մբ։ *Ուրժան է հաստատուն հիմամբք սկզբնաւորել, զի մի ի փորձուիչ անկանիցին. Մխ. առ։ *Սկզբնաւորեա՛ ի մեզ զգրուԹիճ քո զերկիւղ. Գն։ *Աչեռս քեզ մարիամ. զոր գարձիել սկզբնաւորեաց. Տաղ։ *ՄինչաչաւուԹիճ է սկիզբն լինելոյն, զի անդուստ սկզբնաւորեալ երկնի և երկրի. Մ՟բր։ *Ընդուհետ կատարել զսկզբնաւորեալ մատան մաղթանս. Նար։ Ի *Անսկիզբն բանն յանսկզբնականն ի հօրէ, և սկզբնաւորեալ ի կուսէն մարմնոյ զգեցմանէ։ Ընդսկզբանն սկզբնաւորիլ, անժամանակին ականիլ. Շաթ։ Սկսա. ես։

ՍԿԶՐՆԵՂՈՒԹԻՆ. ա. Ἀρχαιογονέτος. Antiquior, praeexistens. Ի սկզբանէ անտի գոյաւոր. նախագոյակ. սկզբնաւորագոյն. հնագոյն. նախկին. գլխաւոր. *Ջ՟էն հապէս (պատեալ). որ և քան զաթաբին առաքելագոյն է, և քան զինն լուսաւորագոյն է և պարզագոյն, և քան զմիայնակն սկըզբնեղագոյն. փիւ. փեսախ։ *Անեղոյ ժամանակին սկզբնեզագոյնքն պատշաճին. Եփէ. ֆէբ։ *Բուռն հարցուք զսկզբնեզագոյնն քան հաւատոց. Լ՟ք. հանգ։

ՍԿԶՐՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀρχαιογονία. Antiqua origo. Նախկին եղանուԹիճ կամ գոյաւորուԹիճ, լինելուԹիճ, ծնունգ. *Երկիւղ ասեն ոչ է ի սկզբնեղուճ բնաւորեալ։ Նա քանաւորուԹիճն ոչ ապաքէն ընդ սկզբնեղուճն առնացեալ է ի մարդասին. Թէոդոր. Մոյսէս։

ՍԿԶՐՆԵՄ, կամ ՍԿԶՐՆԻՄ. Սկըզբնանալ. սկսանիլ. սկզբնաւորիլ. *Մովսէս դրուագիւն ջամանակս երկրակաց նշանց մարգկան ի նախնումն մերոյ սկզբնեալ Աբծր. ա. 1։ *Եղեց (գիրքն) սկզբնեալ՝ զծնունգնդն մովսեսի պատմել. Տճող։ *Ողբոց մատենիցն սկզբնեցեալ յանուն քո բարձրեալ. Նար։ ֆ։

Ի ՍԿԶՐՆՈՒՍՏ՝Ս. ՍԿԻԶԲՆ, ԱՆ։

ՍԿԶՐՈՒՄՆ. բան. մանաւանդ յոգն. Սկզբմունք, մանց. գ. Ἀρχή. Principium. Սկսանելն. սկսուիլն. սկիզբն. և իշխանուԹիճ. ըստ հնամաչնուԹիճ յն. *Եւս յայսնագոյն վերայայտ, և ուսուցանէ սկզբմամբ Թղղոյն. կամբ։ *Ամենայն ժամանակ յերս բաժանի սկզբմունս, յանգեալն և ի նորս կայն և յապառնին. Լ՟ծ. ա՟ծաբ։ *Ամենայնին (աշխարհի) սկզբմունքն՝ ծայրքն են, երկիր և երկին։ Հանճարոյ սկզբմունս ած չբնորհաց. փիւ. Լին. ֆ. 18. Ե Լ՟ս։ *Որ և սկզբմունք ամենայն էից. գոլոյն հաղորդին. և են, և սկզբմունք են, և յատակչագոյն են. Դիտ. ա՟ծայ։ *Որ և զմարտակուռելն ընդ անոպայ հրէիցն՝ սկզբմունք գլոցդ ցուցանէ. ճ. Ա։ *Սկզբմունս առաչարկուԹիճ. Մագ. ի՟ա։ *Սկզբմունք և պատճառք են այլոց ախոյեան. Բզս. Տրի։ *Չինչ են սկզբմունք ծըննդեանն, հոգին որ, և զորուճ բարձրելոյն հովանաւորելով. Բրս. ծն։ *Ջա՟ծ անառաջնելով իբրու զիշխող ամենայն սկզբման (այս ինքն իշխանուԹիճ). Պղաթ. օրին։ ե։

ՍԿԻ, սկ.ոյ կամ սկոյ, կ՟ացւ. և ՍԿԻՀ, սկ՟ոյ, ոց. գ. Σκύφος, κύλιξ, κώνδη, σποδεῖον. Scyphus, calix, poculum, libatorium. Սկահ. ըմպանակ. բաժակ. նուիրանոց. Ճաշակ. գաւաթ. գագեհ, ֆեսախ, Բաս. *Մաստեղանին սկիով (կամ սկաւով) եղ և խաղոյ խաչադոյն չերսան. Մագ. իբ։ *Ջսկիսն իմ արծաթի գիվլիք յամանիկ կրատերոյն։ Ընդհէր գողացայք զսկիսն արծաթի։ Ջսկիհան և ըզմաչտուն. Ծն. խ՟ը. 2. 5։ ա. ՀՌ. ա. 23։

Մանաւանդ Բաժակ՝ ի պէտս ՚ռբ խորհրդոյ. դոյ պատարագի. *ՕրհնուԹիճ սկոյ և մաղԹմոյն։ Եւ՝ ի սկիսն ասէ օրհնեաւ զբաժակ խորհրդական քո նուիրոյն. Մաշտ։ *Ի սկոյն ծածկոյն. կանն։ *Ա՟ծ միւ սկեաց և մաղտկոյ ոսկեաց ոչ ունի պէտս. Սահ։ Ը։ 20։ *Ջմաղտկոյն և զսկիսն. Լ՟ծ. գգրգ։ *Ջսկիսն կացուսն՝ի ձեռին քոսմ՝ի ժամ հաղորդուԹիճն. Վ՟ք հղ. ծ՟ը։ *Ա՟ղարիկ երկուս սկիս ոսծաթիճս։ Ա՟ղաւ ինձ երկուս սկիհս նման միմեանց։ Տաց նմա զսկիսն զգրեալն յանուն իմ։ Եւ եգաս սկիհն ոգոյն ի սպաս ուսուան իւրեանց. Ճ. Բ։ *Կամեի սրբել զսկիհն սրբուԹիճ. Ո՟ւիթ՟ը։

ՍԿԻՉԲՆ. սկզբան կամ ըսկզբան, ամբ. սկզբունք, բանց, բամբք. գ. Ἀρχή. (լծ. առաչ. արչ. նախ.) Initium, principium. գրի և խակիզբն, խակզբան էն, զոր առաչաս. Սկսուիլ. առաչին ծագն ամենայն իրաց. ոգորիւր. այսմաս. հիմն. գլուխ. նախկին աւհին և ժամանակ. (որուսմ հակագրի կապատած). ա՟ղբ. ակիգա՛, էնձես էգիւիգա, պաչ ա՟ղբ. բիս, նուխոպ. *Ի սկզբանէ տարաձած զերկին և զերկիր։ Եւ եզև սկիզբն ծագուորուԹիճ նորա բաբելոնի։ Դու զորուճ իմ և սկիզբն որգոյ իմոյ։ Ա՟ճաս այս եզիցի ձեզ սկիզբն ամոյց։ Սկիզբն առնատարանի։ Ես եմ սկիզբն և կատարած, առաչինն և վերջինն։ Ի սկզբանէ աչխարհ. ե՟ն։ *Երես ասել՝ առջորմեա, խնգրուածք են խորհրդականք. սկզբանէ և միջոցս և առաչտամէ ողորմած՝ նորա ձեռագիչ առ մեզ. Ճկ. իմ. ելել։ *Ա՟մենայն ուրբք սկիզբն և առաչքն գժուածրինք են. և եԹէ սկիզբն առնիցեմք, ամենայն ինչ հարԹ և գեբւրին լինիցին։ Ո՟չ եԹէ սկիզբն միայն պիտոյ է պարծառագոյն, այլ և կատարածն ևս առաւել լուսաւորագոյն։ Որ զառաչինսն ևս առաւել կատարածն ընդ սկզբանն ոչ միաբանեն, եղծանեն և կորուսանեն զամենայն. Ո՟ւ։ եԹէ՝ Ո՟չ եԹէ գժուարինս առ սկզբանն լուիցէ, երկնչել պարտ է. Գրագ. օրին. ֆ՟։ *Բուռն հարցաբ զբրոց զսկզբանէ. խոսփ։ *Գովեալք յսկզբանցն յատիճանց, և յարդիլ ծնեալոցս. Նար. ֆէ՟։ *Խակզբանցն. յիսկզբանցն. Պիբ։ *Ցիսկզբանց անտի մինչև ցգալուստն քրի։ Ցիսկզբանցն և այսր. ցՁի՟. ֆէ՟։ Խոր. է՟. 89։ *Ո՟չ Թիւրի յիւր սկզբնէն և ի վախճանին. Ի գէբս. ա՟ոսփ։ *Սկսեալք ի հօրէ ի միոյ սկզբնէ, և այն յանսկզբնէ. Վահր. էէբ՟էդ. որ հայի ի յայլորդ նշ։

ՍԿԻԶԲՆ. որպէս Պատճառ. պատճառօդ. *Սկիզբն է որգոյ հայր իբրև զպատճառ. ապա եԹէ ի ժամանակէ իմաստիս զսկիզբնն, և (որմի) անսկիզբն. զի ոչ սկիզբն առնու ժամանակաս՝ ժամանակացն աւրն. Ա՟ր օբօ. է՟։ *Դու միայն սկիզբն բարեաց։ Սկիզբն ամենայնի, և յամենայնի։ Դու սկիզբն և լրումն ամենայնի. և այլն. Նար։ *Ամենայնի սկիզբն ես եմ. կրպբ. օբ։ *Ո՟ւրախ լեր (կոյս) անսկզբանն սկիզբն, և արարչին ժամանակաց ժամանակ. Գնյ։ *Սկիզբն և առաչնորգ չարչուց այլոց այդ եղև. Նէիչ. է՟։

ՍԿԻԶԲՆ. Պատճառ. պատճառական. ա. ի ներքս անսկզբնաբաք և անեղապէս. Ծագական. սկզբնաւոր. *Ջի Թէպէտ առ ոչ որգի, վասն զի սկիզբն (այսինքն է՟ի հօրէ), նոյն փարԹամ, վասն զի պատճառ է հոգւոյ եղբարչԹէ։ Հոգին որ առաչ և հարուստ. զի Թէպէտ սկզբունք՝ վասն ընդ պատճառաս., այլ և անսկզբունք, վասն ոչ ընդ ժամանակաս։ Ո՟ւ՟ի սկզբանցն և յանսկզբանցն երևեցուցաբ։ Ջսկզբունս և զանսկզբունս, զգպելիս և զնմանսլիս. Գէբ. ֆէբէ։

ՍԿԻԶՐՆ. Προοίμιον. Proœmium. Ծառաչաբան, նախադրութիւն գրոց և բանից. *Եւ արգաւ՚ի սկզբանն իսկ առաքառարանին, ոչրաչափ այսր և անգր հարկանէ զմիաւն։ Ա՟հաւասիկ երեք Ճառք, և զսկզբանս բանս ոչ ևս կարացաբ լուծանել. Ո՟ւ. ֆ. ա. ւ. Ե 3։ *Ընդ գէն՚ի սկզբանն կանգնել զնա. ևն. Ո՟ւ. բ. փիւ. սահ։

ՍԿԻԶՐՆ ՈՒՆԵՄ, կամ ՈՒՆՈՒՄ, կամ ՈՒՆԻՄ, կալայ. Տ. ՍԿՍՆԻՄ. Ἀρχὴν λαμβάνω, և այլն. *Սկիզբն արարեալ յասմանն այրակայ ազգայի. Եւիչ. ա։ *Որ սկիզբն առ խօսելոյ՝ ի առաչնէ. Եբր. բ. 3։ *Սկիզբն կալայ խօսել ընդ քեզ. Նար. ֆ։

Ի ՍԿԶՐՆՆԷ. Երբեմն է մակրայ և՝ ի յն. Ἀπ՚ ἀρχῆς, ἀπαρχῆς, καταρχάς. A principio, prídem, antiquitus. Է երբեմն որպէս հոլով ներգոյական. ἐν ἀρχῇ, in principio. Ընդսաբին՝ ի սկսանէ՝ ի վաղուց. յառաչնոց առաչնոց, կամ՝ ի յառաքնից. *Ի սկզբան անդ. Նախ զառաչինն. *Ի բնէ. *Ջժողովուրդ քո՝ զոր առացար ի սկզբանէ. Խոսեցայց զառակս՝ ի սկզբանէ։ Ի սկզբանէ

տէր զհիմունս երկրի հաստատեցեր։ Ի սկզբ բանէ ծանեայ. և այլն։ կամ՝ *ի սկզբանէ էր բանն. (որ *ի ՃՃ. Թարգմանի, *ի սկզբ բանն էր)։ Ի սկզբանէ արար ած. և այլն։

Ի ՍԿԶԲՆՈՒՍ. ſ. Նոյն ընդ վ. որպէս յն. *Ἀρχίθεν. Ab initio, a principio. *Մարգ. կայինս բնութիւն *ի սկզբնուստ յԱծմոյնցն բառուածէ անմոռաւոր սահեալ. Դիոն. Եղեալ *Որպէս *ի սկզբնուստ ած *ի հաստատմն մորգոյն՝ սահզծ և արար (զնա) առանց մերոյց։ Ոչ *ի նմա *ի սկզբնուստ գործեաց բանաարկուն զանգս, այլ *ի բանականի և յիմանալի բնութէ մարգոյ *ի սկզբնուստ գործեաց բանաարկուն զանգն. Աթ. Ե։

ՍԿԻԶՄՆ. գ. Իբր Սկիսմն կամ սկիզբ. սկիզբն. *Ձնէզ ամիս այս սկիզբն։ Սկիզբն առնէ փախառնան։ Սկիզբն առնէին գոյացուցանել զհիւս. Փիլ. Եւ. ա. ։ Ե. 23. 33։

ՍԿԻՀ. Տ. ՍԿԻ։

ՍԿԻՄ. Տ. ՍԿՅՄ, և ՍԿԻՄ։

ՍԿԻՊՏՈՒՆ. գ. Բառ յն. *ձգիբտօս, ագիբտ. լծ. ընդ հյ. յուպ. Σκήπτος, σκήπων. Scipio, fulmen. Գաւ ապանաձև չանհե արձակեալ յօգոյ յերկիր. *Իւրաքանչիւր *ի սոցունց յերկիր հասանելով սկիսպառս անուանին։ Արիստ. Ց։

ՍԿԻՍՄՆ. սկսման. գ. Իբր Սկսուածն. սկիզբն. ոյ և ՍԿԻԶՄՆ. *Սկիսմն հարկ է լաւագուանացն յոյլ. և նորոգել գործել *ի սկսմանէ։ Սկիզբն, և մէջն. սկիսմն, զի և այլն։ Զաւաչինն այսպիսի պատասխագացն սկիսմն եղև։ Սա է սկիսմն և ծնունդ պատերազմաց։ Որ մարդկանն է, սկիսմն ունի լով զնախնիս. իսկ որ յոգւոյն, սկիսմն ունի զնմասուալեն։ Փիլ. Եւ. ա. է։

ՍԿԻՏԻԱ. Տ. ՍԿՑՏ։

ՍԿՆԴԵԱԼ. Բառ անյայտ. իբրու Գրնտեալ, գնասցեալ, կամ կնքեալ. *Գրեցին երիս արս ընտրեալս յինքեանց. և Թուղթ մի զքն անուն. և եդին *ի մէջ սկզբնեալ մոմոյ, և ծածկեցին. Հ. ապր. Ի։

ՍԿՆԴԻԿ. } ձգիկ, կաց. գ. կարծի *ի
ՍԿՆԴՈՒԿ. } բառէս Սկունգ. որպէս փոքրիկ չուն. այլ վարի որպէս կին՝այրի. կամ Անուշ՝ Թռզեալ լքեալ յառնէ. լսաչին. ամայի. ո ἔρημος, deserta. Իբր. ընդ. ամկ. էրեսն յծածկ. էր-ադին փխուիլ. *Ուրանկ լերս ամուլ... զի բազում են որդիք սկնդկիկ առաւել քան զարամբուին. Ես. ծԴ. ։ Գ. ՀԴ. ։ Գ. 27։ *Ո՞վ իցէ ամուլ սկնգիկ. հեմոնասաց եկեղեցի. Ոսկ. գՀ։ *Անժառանգ էի, սկնդուկ և այրի, անծին, ամուլ։ Զքո՛ սկնգուկ որովայնին (առաւել) երկնցի. Ոսկ. Ես։ *Եկեղեցի փառաւորեսցի բազմորգուքեամբ, որ ամուլն էր և սկընգուկ (լս. այրի)։ Բազում են որդիք այրոյդ, զի այս է սկընդուն. Գէ. Ես։ *Հերքըն ձագեալ՝ որպէս կընգին, սոխրեք ցամաք զերդ ընկընգկին. Ոսոգ. ոՀ։ *Ամէն բերկրանաց և պատահաս կենդանուքեն սկնդուկ և ամուլ աշխարհս. Վրդ. Լ։ *Սկընգուկ, սկընգկիկ, միաս. ասի. Աբիսոպ. Փիլ։ *Սկնգուկս կոչել զհամբաւեալսն իբրև զյուշկապարիկս. (զընակեալս յամայուէ). Մխ. Եղէ. Խլ։ *Անդալի մեծամեծաց խոց յանդիմանեաց զնս իբրև սկնգուկ մի. Բոզ։

ՍԿՈՒՆԳ. սկիզբ, գաց. գ. Շուն. և փոքրիկ չուն. ապ. սեվ. սեվիկ. Թ. *սեօբէս, *սեօբէնիկ, էնիգ, *սեւզ, *սիւկյոց. իգ. գանձգի. *Զքիմգդ սկաւնգն այն առ առիւծ Համալձակիւբ. Մագ. ծԷ։ *Սաթգսի ուգուսն ասեալով կախարդի՝ հշ և սկունգ ասնաքի. Շ. Բզք։

ՍԿՈՒՌ. Բառ անյայտ. որպէս Սակաւ, սակր. և կամ Սակրաւոր. (քան Լէհ. սկիսբեան.) *Մարգկան իշխանաց գործիք են սանձանաց, պէսպէս մկքենայք, և մաքգիկք, սպասաւորք. և սկուռք. Շիր։

ՍԿՈՒՏԵՂ, կամ ՍԿՏԵՂ. (ուղղ. և սեռ.) կամ սեռ՝. սկուտեղի, սկտեղի, եղբ. կամ եղոմբ, եզաց, եզբք կամ եղօք. գ. լծ. յն. և լտ. Σκυτάλη. Scutella. πύναξ (պնակ), discus. Պնակ *ի ձև վահանի. սկաւառակ. ափսէ. մատղամ. Թագաք, Ընկոյ. *Տուր ինձ ասէ այսր *ի վերայ սկտեղ զգլուխն յովհաննու սկրտչի, և բերաւ գլուխն նորա սկտեղաւ Մթ. ծԳ. 8. ։։ Մրկ. Ը. 25. 28։ *Սկուտեղ արծաթի, և *ի վերայ սկուտեղն կայր նաբոթոս. և կային չուրջ զնեսիւք սկուտեղն անթիւ բազմութիւք։ Եգեսէ. *ի վերայ սկուտեղին։ *ի վերայ ործաթի սկուտեղի. Փոզ։ *Վասն ձևոյ երկրիս ոմանք ասացին, Թէ որպէս սկուտեղ է. և այլք՝ Թէ բոլոր որպէս զգունդ. Տծիկ։ *Ձհացեալ է իբր սկուտեղ. Շիր։ *Անձեռոց մատռուցանել, կամ սկուտեղ առաջի դնել. Ցհ. ։Ի։ *Զոր բարձեալ առարան, սկուտեղաձև տուան. Գնչ։ *Ի բաց եգեալ յիւրմէ զսկուտեղն ընծայեաւ *ի գուռն։ Խորովբր զնա *ի տապակ, և եդ *ի սկըտեղն. Վրդ. ծԳ. Ի։ *Որպէս խաղող յայգեաձ վայելչական, և եղեալ *ի սկուտեղս (կամ *ի սկըտեղս) Թագաւորին քաւի. Նար. երփ։ *Սկուտեղաձև սակեղինաք և արծաթեղինաք. Մաւր. Լահի։ *Ո՛վ խաչ կուեն, յորմէ սկտեղ ուսէր զմին, *ի նմա զգլուխ առգներ. Բոբիզ. չհ. Ջ։ *Ձեգան առաջի նոցա սուրբ սկտեղք. Եփես. Ը։ *Ծաղկակալ սկտեղն իբր զնինու վարեցաւ. Խոր. Ի. 60։ *Ծաղկեաք լինին, զի *ի սկտեղս պատուական Թագաւորին եւանիկին. Ագաթ։ *Ընծայեցի քեզ սուրբ նշան *ի սկտեղս իսան Թէ զտառատծական արուստրուհան. Թէոդոր. Խլ։ *Զարծաթեղէնն սկուտեղն հան։ Ա՛ն սկաւեղն արծաթի, և սաւր ընդ քեզ յայրքեանն։ Տալ ինձ սկտեղ այսոս զգլուխն յովհաննու. Ճ. Բ։

Եւ իբրև Սկաւառակ աւետական. *Զայն որ կիսգուն բնութէ *ի ներքս *ի սկտեղն սրգել, սակայն ճառագայթքն արուեստագործին ոչ անքաղցրելի սկուտեղն լցեալ բոլորովն չուրջ զաչխարհաս. Փիլ. յոե։

ՍԿՈՒԵԼ. ն. Խոզգել, հեղձուցանել, կամ ողորել. *Զխզելն ձեռք և խեղդանաս սկռելն լուռ եղէց. Սիրխ. հանգ։ (իսկ ռմկ. ըլնէլ, որ և խոնթ էթէլ, է բարկ կամ խիստ եմել զհաց. և զայլ իրս։)

ՍԿՍԱԿԱՆ. ի, ած. ա. Սկսեալ ինչ. սկըզբնաւոր. *Բռըրն սոցունց եղականք են, և եղականքա՛ սկսական. և ամենայն եղելս և սկսեալ յումմէնէ վերհագուսնէ և յանսկզբնէ գոյացեալ լինի. Բրս. հրկ։

ՍԿՍԱՆԻՄ. սայ, սբր, սեալ. հ. *Ἀρχομαι. Incipio, coepi, inchoo, initium facio, duco. որ և ՍԿՍՆՈՒՄ, ՍԿԶՌՆԵԼ, ՍԿԶՈՒՆԴՐԵԼ, իմ. Ձեռն *ի գործ առնել. սաւելչն. սաւելչին լինել *ի գործել կամ ասել. սկիբ, իլել. գալլաճգ, *ի ՀՀ։ *Սկսաւ մարգիկն բազմանալ։ Յայնմհետէ սկսաւ քարոզել յն։ Եւարգ սկսբր օրհնել զառն ծաւալչի քո։ Տուր նոցա վայրձ՝ սկսեալ *ի յեսու նոյն մինչև ցաւաչինան։ Ոչսուցանէք ընդ ամենայն հրէաստան՝ սկսեալ *ի գալիլէէ մինչև ցայսր. և այլն։ *Ռնաւ ոչ սկսայ զկրծաւալոյս։ Սկսբր յառաչինէն, և *ի յերկրորդն, և հան յերրորդ օդդ։ Սկսբր այսոհետև յերկնի զմարդիկ ողորմութիւն։ Վրդ հյ. ծԷ։ Եւ նէ։ ԼՀ. պոզգ։ *Արդ Թէ ուսոյ սկսաւ, աաաացուք. Շ. ընդհանր։ Խակ Լ՛. ՅԹ. *Սկսեալ բուռն հալկանել. է առաւել ամ. իբր սկսբն։

ՍԿՍԱՆՈՒԼ. նոյն ընդ վ. *Ἀρξεσθαι. Incipere. *Ցօժարանալ արգ պարտ է, եմել հանգերձեալ եմք ըստ յեղանակէ սկսանուլ. Պետ. փհ։

ՍԿՍՄՆԱԳՈՑՆ. Տ. ՍԿԶՌՆԱԳՈՑՆ։ Փիլ. Եւ։

ՍԿՍՄՆԱԿԱՆ. Տ. ՍԿԶՌՆԱՏՈՒ. *Ա՛յս է առաչինորգագոյն, և սկսմնական, որով երկին և երկիր և ամենայն աշխարհ վարի։ Առաչին հրաշանգացն և սկսմնականացն Թեա. կոնտ Թէք. Փիլ. Եւ. Է. ։3։ Սրբ. ԽՀ։

ՍԿՍՄՆԱՏՈՒԹ. Տ. ՍԿԶՌՆԱՏՈՒ. ած. *Ցոյց սկսմնատիպ իցէ ազգն այնոցիկ՝ որոց պարան է. սրբապէս կառարիչ։ Ընաակէ *ի ձեռն օրինակին զանմարմին երկինն՝ զցոյց սկսմնատիպ զգայնոյն. Փիլ. Եւ. ա. ։0։ Է. 83։

ՍԿՄՆԱԿ, ի. ած. ա. գ. Սկսանօղ. նոյսուած կամ նորընծայ *ի հրօնատրութէ. *Ցաղագս համբատուէ սկսնակաց, և յաղագս կամբցողացն բնակէ՛ *ի հաւատար կենցաղսմն (վանաց). Վրդ հյ. յ։

ՍԿՄՆՈՒՄ, սկսայ. Տ. ՍԿՍՆՈՒՄ. *Սկսնու այնուհետև և զառաչին անցուցանել. Ագաթ։ *Սկսնու, և կատարէ և կնքէ զաղօթս իւր, և սկրտ նորա ոչ զգայ զոր ինչ ասացին չրծուհք նորա. ՄԺէ. ԺՀ։

ՍԿՍՈՂ. Որպէս Սկսանօղ. որ սկիզբն առնէ. պաչյան. * Ինքեանք առանձինն սկսող կառարչագունչն հղեալ։ Սկսող փոխանորգելով *ի նախասահ զծէն՝ երկրորդ ազգիս նահապետան նոյ. Պիս։ *Զի և ոչ գործ առնուն և սրուեսս *ի մէջէ սկսողէ աւետեալ կատարեցաս *ի սկզբանէ, այլ *ի բաղմաց. ՄԽ. ԴՓ։

ՍԿՍՈՒԱԾ. ոյ, ոց. գ. *Ἀρχή. Principium, origo. Սկսուած. սկիզբն. ծագուած. ծագ առաչինն. պապանձէ. *Ցայսմ սկըսուածոյ՝ որ ունի կատարուած։ Սկիզբն ձա. նապարհի ոչ ճանապարհ է, և ոչ սկսուածմանն՝ տուն. Վէպօբ. ։։ *Իւն տուած չէ բան. նի սկըսուած, այլ ակամայ բանագտած. Շ. այբ։

ՍԿՍՈՒՄՆ, սման. գ. *Ἀρχή. Principium, initium, inchoatio. Սկսանելն. սկիզբն. սկսուած. սկիզբն. պապանձէ. *Սկիզբն այսր քարոզել զսկսումն առաչինոգուածն նոր. որ *ի ձեռն մարմնոյն էր. Եփր. Համաբ։ *Անգէն *ի սկսման ծննդեանն։ Յաղագս սկսմանցն առաւելն հակառակաձայնեն՝ սկըսմունս հակառակ գնելով. Փիլ. Եւ։ *Պատն է *ի սկսմանն առաքինուհն, և սպա քաղցրնար. Եփ։ *Վախճանիւ և սկսմամբ պատուհանին. Սրբ. հանգ։ *Ա՛յդ սկսմունք են և նախերգանք առ զսնայատուելի պատուհասին՝ որ կան առաչի քո. Ճ. Ն։ *Ի սկսմանէ սրար ած զերկինն և զերկիր. Վրդն. պմ։ *Չհինն սկսման բանակիս աւետաց. Երզն. Ֆ. խօան։

ՍԿՏԵՂ. Տ. ՍԿՈՒՏԵՂ։

ՍՀԱԿ. գ. Բառ անճատյգ. որպէս Աշտարյգ. բուրգն. *Ա՛յգի և սհակ և գուբ. Ոտ. Ես. համաօգնել։

ՍՂԱՓԱՐ. ſ. Κατὰ μικρόν. Paulatim. որ և ՍՂԱԳԻ. Աշ սակաւ սակաւ. յետ սուղ ժամանակի. *Ոչ զի *ի ժանդախատ ինսոյ ժամանակաւ լինին մարգկան, այսպարս յօդոյ յինքեանէ ասպականուն ընդունին *ի մարմինն. Բրս. օբէց։ *Ջսոյն ինքն սղսպար գալարուոյ ընձիւղուհն. Պիս։

ՍՂԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Լեպտότερος. Tenuior. ὀλίγος, exiguus. βραδύτερος, tardior, segnior. Կարի սուղ. գոյն. սակաւագոյն. համառօտագոյն. *Կերսկոյց պէտք են սղագունից և Թեմեսագունից վասն հիւանգուն. Բրս. հյ։ *Ի սղագոյն մասին՝ զնիւանդութէն կացուցանէ. Բրս. լա։ *Կէսք

'ի նոցանէ սղագոյն հասանիցեն կրթուելոցն, և հէնց ամենեսին իսկ ոչ. Պիտ: * Բժշկել ոչ սղագունիս աչխատուքն զաթխացեալ և զվիրաւոր ոգիս. Սարկ. ժդ: * Եթէ սղագունիցն հանգիպին բանից, զերկայնն և զբազմօգտանն 'ի գովուելի առնուն. Սարգ. յանբ: * Լուր, երաշն՝ աւուր, սղագոյնն՝ ծանրագոյն . . . ներհական նորին՝ խոշորագոյն. Պղատ. փիմ:

ՍՂԱԿԱՆ. Տ. ՍՈՒՂ. * Դուն ինչ սղականս 'բանիւք արտայայտեալ հրաւառարակեցից· Թէոդոր. Խս:

ՍՂԱԿԻ. Տ. ՍՂԱՓԱՐ. * Քաղցեալքն և ծարաւիքն տժգունին, և պակասին առ 'ի նոցանէն ուժգնութիւնքն ազակի. Թէոդոր. Ծայրագ:

ՍՂԱՁԱՅՆ. բ, ից. ա. Որոյ աուղ և նուազ է ձայն. որպէս և կիսաձայն. * Են որ անձայնք են, և են որ սղաձայնք. Ոսկիփոր:

ՍՂԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նուազութիւն կամ նրաւութիւն ձայնի. * Եղեալ զաղաձայնուն երիցն. Մագ. Ե Երէ. ֆէր:

ՍՂԱՄԱՆԱԿԱՓՈՅՆ. ա. Βραχυχρονιώτερος. Եպէսն 'ի կարի սուղ ժամանակի, կամ աւելօղ ընդ սուղ ժամանակ. * Յոգնամանակագոյն և յոռի, եթէ սղամանակագոյն և վէհ գործիցեն զանաս. Պղատ. փիմ:

ՍՂԱՆԱՄ. այայ. լ. որ և ՍՂԻԼ. Սուղ լինել. նուազանալ. կարճիլ. բարակ կամ նուազ գտանիլ. * Սուղդ և սղայեալ ասի: Սուղ է այլն, և ըստ երկամանակի սղանայ 'ի ստուղ. յորժամ սղի, և սղացեալ վերլսաբերին երկու բաղաձայնք. Երէ. ֆէր:

ՍՂԱՆԿՆ, սղանկան կամ սղընկան. գ. Ἀριστολοχία. Herba puerperis opitulans. գրի և ՍՂԱՆԳՆ. ումկ. ազանի, կամ ազնան. Բոյս և ծաղիկ ծանրահոտ՝ գեղջուկ ընդ. ղեմ Թունից օձի, և նպաստամատոյց ծնելոց. գնականաց. վէրաբնից. ումկ. զրնանգ. վէրաբնից գոնիւ էրկոյն զբնանգ: Գազիան: Բժշկ:

ՍՂԱՊԵՍ. ՛. Σπανῶς. Raro. Դուն ոչ լսիք. սէրէկ: * Երկակի առնեալք լինին (յաբնամուս և յարնեալս). և սղապէս հիւսիսայինք և հարաւայինք. Աբէոփ. Ծ:

ՍՂԱՒԱՃԱՆ. ա. (առաւել ումկ.) Որ Թանկագին քան զարժանն վաճառէ. առալ ծախօղ. ֆառլը առնան. * Վայ որ սղավաճառ լինիս, և մեղանչէ 'ի չափս և 'ի կշիռս. Ոսկիփոր:

ՍՂԱՏՈՒՂ. ա. Բառ անյայտ. որպէս Շղարշիք կամ շղաշառեալիք զարգարեալ. * Անկողինք մեծաւոնգ գոնոյք երթիպատք, ոսկառուղք. պատառաձոլիք. Մծբ. ծբ:

ՍՂԱՐ. ի կամ ոյ. գ. Բառ ումկ. որ և սխար. Պաշարումն. անձկութիւն. նեղութիւն. սէր. ֆահաբէրէ. * Ձիս 'ի պաշարումն և 'ի սղար ածին (կամ արկին). Բրս. ֆրէ: * Ի սղարն կերան զիր և զանիր անասունս, չարկեալ 'ի կատարի բոցոյ ոգկորին. Վ.ԺՆ. պգ: * Անհնարհանգիր սրիացեալ և ըզպղպալ բերդին պնդեալ. Վահր. ոփ: * Ելեալ Ժողով 'ի վերայ արտաքսոյ քաղաքին, և մեծաւ սբ. խարով նետաս 'ի վերայ նորա. Ռոմ:

ՍՂԱՐԵԼ. ն. որ և սխարնել. Պաշարել. 'ի նեղ արկանել. ֆահաբէրէ էմէփ. * Սղարեալն նեղի 'ի թշնամեաց իւրոց: Օտար Թղ. Նամիք արտաքոյ սղարելով զքաղաքս' ոչ յաղթեն դիւրաս. Բրս. ֆրէ: * Ջնիչանուն բերն պինդ կալեալ, և ըղկամրոն յոյժ որդարեալ. Վահր. ոփ: * Սիարբալ ուներ զքաղաքս բևրգն 'ի պահնասի. Ռոմ:

ՍՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. որ և ՍՂՆԵ. Ἐλαττόω. Diminuo. λεπτόω, attenuo. Տալ սղանալ. նուազեցուցանել. ակարացուցանել. կարձել. * Ի սաղն բաղմանայ քան 'ի սղացուցանելն. Տիտ: * Վ անագ ոչ սակաւ՝ զնմանութեանն սղացուցանել. Բրս. ֆէրէ:

* Ցորժամ կամի սղացուցանել ըստ այսմ օրինակի զվանին ձայնաւորի...փոխէ զբնաւորին՝ սղացուցանելով. Երէ. ֆէր: * Զամենեսեան սղացուցանել, վայիս և աչխարով լքեալ զաչխարհս. կիր. պփ:

ՍՂԻՄ. Տ. ՍՂԱՆԱՄ:

ՍՂԻՒ, կամ ՍՈՂԻՒ, ի, ից. գ. Ἀυρα. Aura. (զծ. ղմ. սօղ.) Սիք. չունչ. շնչումն. մեղմ հովմ. օդ շոգեխառն. * Մասուցանէին զառ 'ի յօդն քաղցրախառնուելոյ . . . առեալ առեալ սղոիք օգոյ, անօպտունք՝ այն որ 'ի ծովէն, և Թանձունքն որ 'ի լճէն. փիլ. փեսանն. յորմէ և խոր. Ճ. 62: * Ցորժամ քաղցրաշունչ սողոմ վէտս վէտս զմկանունան ձօձեալ ձեմի. Վ.Ծօր. Բ: յորմէ և Լսոփ. Ծ. * Ի քաղցրաշունչ օգոյն սղոիք աչքացն վէտս վէտս 'ի վերայ միմեանց շրջապատին: Իակ յասէր Պիտ. * Զսառամանեսացն ասելով սասս ('ի լերինս) հանգերձ բերմամբ 'ի վերոյ իրերաց զձեռնցն և զկարկինցն և զնոցուն համամանակեցի, յոյց 'ի հետ սպաս ձեռասարեր իմն ասրիսեալ սղոիք 'ի չարաչուքն հասեալ մերձակայն կացուցանեն անձինս 'ի տուեզութեան ձևիս. երկիմի տեսանի իմասաս. իսմ որպէս հողմ, և կի որպէս հասատոյ սասն, որ ասմիօրէն սղոիս ասի:

ՍՂՈՍԿԻԼ. Տ. ՍՈՂՈՍԿԻԼ. * Գայլեակ. վիլ զմազք սղոսկելն ասէ. Երէ. Ծոխ:

ՍՂՈՑ, ի, աս կամ իս, ից. գ. Πρίων. Serra. իս. Sega. Երկաթի գործի բազմաժանի, որ առեղով իմն հասասնէ զփայտ կամ զասխասակ, և. Խիչոր. փեռնէրէ. * Մրմնջ բարձրանայցէ սղոց առանց ուրուք ձգելոյ. Ես. ֆ. 15. տես և Ամվ. ա. 3: Բ. ԱԳ. ֆէ. 3: ա. ճ. Ի. 3: * Եասյիսա՝ որ փայտաց սղոցասն սղոցեալ. Եպէփ. Իւ: * Եհնեղ զարիւն մարգարէին, սղոյիս հերձեալ նրման փայտին. Յ ադրէ: * Սղոցն սողոց է: Սղոցն սասուգեալ ասի սողոց, որ սոլոյ. Մագ. Ե Երէ. ֆէր: Ե հին ֆէր:

ՍՂՈՑ. որպես Սղոցաձուկն. * Ի գազան 'ի ծով, որ կոչի սղոց. Եպէփ. Իսոյ:

ՍՂՈՑԱԲԵՐԱՆ. ա. Որոյ բերանն է իբրև զբերան սղոցի. * Ոչ սակաւեակ սղոցաբերան ածելեաւ. Ի գիրս առաք:

ՍՂՈՑԱՁԵԻ. ա. Πριονοειδής, πριστοειδής կամ πεῤῥιστηροειδής. Serrae speciem referens. Ոշող զձև սղոցի. Ժամևոր իբրև զսղոց. * Ածրոյի զբեզ իւրև զանիւս նորս սղոցեալ կամիսասյլից. Ես. իա. 15: * Ի կալ կամիսասյլից անիւքն սղոցաձևք զցորեանն չկոտրեն. Ոփ. ՛. ա. 11: * Ձեռք և մասունք սղոցաձևք. Պտ. ազէտ: * Ընդ հիւրձեան և ընդ սղոցաձև սաւն. Հերձասերսն բոլոր է, և սղոցասն սերսն երկայն են 'ի ծառս. և այլք՝ Թէ հերձեալ էին և պատուասա գործէ սղներս. և Թէ զգօս ծառոյ ծայրս կոտրեալ էին սղոցով. Վ.ԻՊՌ. փա: * Սղոցասն սրով կիսասնս սրարեալ. անդ: * Թողուիս գազան եղ չնչաս ունի երկայնս և սղոցաձևս. սինչև զծառս բասխոնս սղոցել և կորել. Եպէփ. Բարոյ: Տես և ՍՂՈՑՆԴԱՓԻՐ:

ՍՂՈՑԱՁՈՒԿՆ. ձկան. գ. վ ինչապ ձուկն իբրև զդելփին. յորոյ 'ի ճակատսն կայ ոսկր սղոցաձև. ասի և ՍՂՈՑ. որպես և 'ի յն. լսս. Պրիսս. Serra. * Ասի յատուրս, Թէ 'ի նուազել շուրջն չեզիցոյ, ընդ մէջ անցեալ սղոցասձուկնն արգելու զնաւն. Խոր. պփ. հաֆէս: * Սղոցաձկանն հարեալ զնաս ոյսրգասյ և զբազսուս ընկղմեաց. Մես. ասաֆ. ՚Ի:

ՍՂՈՑԵԼԻՐ, ՀՒԼ. գ. Երբ վայրի, կամ գազանն Թռոլոփս ասացեալ. յորոյ 'ի գլուխն կայ եղ Հիւլ կամ ոսկր սղոցաձև. * Ելեզ կամիցի՝ քո զ միւնչ ձնասյիլ. սիմաքոս սղոցեալ Հիւլ ասէ. Պիփա:

ՍՂՈՑԵՄ. եցի. ն. Պրիω, διαπρίω, πρίζω, ἐκπρίζω. Seco, serrâ dissecо. իս. Segare. (զծ. ընդ հյ.) Սղոցաս հասանել, կրթել. սղոցաձև իրօք ջարգել. փեռնէրեայ ֆեռնէփ. * Սղոցեաց սղոցօք: Ջփայտ ինչ գեղեցիկ սղոցեալ Ուսաւք մերկ 'ի ձեռին՝ սղոցել զքեզ ընդ մէջ: Քարիոծեցան, սղոցեցան. ա. ճ. Ի. 3: խ. ձփ. 11: Դան. ձփ. 59: Եէէ. ծա. 3դ: * Մանասէ զեսպի սղոցեաց. կոլ. Է: Եէէ. ղէ. Ե յհ. ՛ի: Նար. ծա: * Ձկեսս սղոցին ընդ մէջ, և սպանանէին. Եէէ. Վ. ար Ե Ել: * Ընդս զեսպի սղոցեցին, զերեզման խնդեցին, և զքո խաչեցին. Բ Է Ի Ե. յհ. ՛ի: * Մխիթարսն ոչ կարէ գասանել ախտին, այլև յրնդգեմսկէն սղոցեր. Բրս. Բրէ: * Սղոցեցան զգլուխս և ետսյի. Եէէ. Է Է: * Սղոցեցին զմեծ և զսհասուր ծառն զայն: Հասանել ծառ, սղոցեալ արմատ. Ճ. Գ: Նար. ձփ: * Ձկան ոմն բիտոն (յն. բրիտն, այսինքն սղոց) կոչեցեալ՝ սղոցէ սղոմբնէզղնաձևական նաւուցն. Մագ. ծ: * Եղ չիւլքն երկայն և սղոցաձև, մինչև զծառս մեծամեծս սղոցել. և գոս հահասակեալք կրօնաւոր սղոցեցեր զքաղաքսասելոյն, զքան կուտի. Եպէփ. Իսոյ:

ՍՂՈՑԻ. ցոյ, ցեաց. գ. Πρίονος. Ilex. Ագգ վայրի կաղնոյ սղոցաձև տերև տղաստոփ · * Ընդ որով ծառասել ... և նա ասէ, ընդ սղոցեսան. Դան. ձփ. 58:

ՍՂՈՑՈՒՄՆ. ցման. գ. Սղոցելն, իլն. * Վասն սուտ վկայելոյ սղոցումն ծերոցն առ շուշանաս. Մանտ. իէ:

ՍՂՈՑՈՒԿ, ցիւք. գ. Փշուրք փայտի 'ի սղոցելն. * Ա՛ս կուենոյ փայտի կամ մորենի սղոցոյս: Սղոցուք 'ի նոյն անուշահոտ փայտից 'ի սնակի յատակն լցից: Ա՛ս կալնի փայտ սղոցուք. վ.փի. ձփ. ՀԿԲ:

ՍՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Սուղ գոլն. սակաւուն. նուազութիւն. յորմէ և Թանկութիւն. ապէրփ. ֆահալէլէփ. գբնէլէփ. * Ջմանանային սղութիւն և չափով գրամայիք, և ոչ որչափ ախորժիցին. Վ.ԺՆ. օլ: * Եղև սղութիւն հացի: Սղութիւ ե հայոյ. կիր. պփ: Հ. Ի Ե Ր. ՚ի:

ՍՄԲԱԿ, ի, ից. գ. Ὄπλή. Ungula, unguis quadrupedum. τέλμα, planta. ποῦς, pes գրի և ՍՄԲՍՑԱԿ. ՀՀՂակ. Նիրբան. Թաթ ոտից կենդանեաց. Դ.ՔԸ. Ի Բ Ր Ի Ա փաղան, այտ այսբ, ախան, ախտ, ախիւ. * Սմբակք երիվարաց: Սմբակք երիվարաց: Ա՛ս սմբակ պղտորէիր զնուրան. Ես. Ե. 28: Եվէ. Ի Ի. 11: Լ Ի. 2: * Որպես ձիոյն 'ի սմբակսն վարելոյ. Եզեկ: * Ա՛ս աքինական սմբակք չարգեսացուք զէլուխ վիշապին. Նար. յվէբ: * Ձանապարհ զանձինս արարին գնալ ոտիւ, և սմբակաց ախտից. Իգն:

ՍՄԲՈՒԿԱԿՈՒՈ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. } ՍՄԲՈՒԿԱԿՈՒԽԵԼ, իլ. ն. ՝. } Սմբակք կամ առ ոտն կոխել. կոխան առնել լինել. * Հինիս սմբակակոս արարեալ զսահմանս հայոց: Բաղում արեան ձաղաղս 'ի նոցանէ հեղուին' սմբակակոս արարեալ. Խոր. ա. 12: Ցհ. ԼԸ: * Ցառաչագոյն սմբակակոսեալ էին գիւաց. Նար. յվէբ: * Սբմբակոսեալ 'ի բաղմութէն ձանապարհն' (յեա անձրևաց) գժուարսիին գործել ձանապարն. Ճ. Գ:

ՍՄԲՈՒԿԱՒՈՐ. ա. Որ ունի զհամ սղոր. սոյր Լոյդ կոխուսելոյ 'ի սմբակաց կամ յտից. * Ջնուրս պղտորեալս 'ի ձէնջ զսմբակահետս ընկերին: Ոչ ըմպել զնուրս պղտորս և սմբակահետս: Ոչ ըմպեն զնուրն զնուրս յտատ բանինն ոչ, այլ պղտորն և զսմբակահետսն. Մծբ. ծ: Ճ. Բ: Սոփ. Ե. պ. Ք:

ՍՄԲՈՒԿԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Ունօղ զսմբակ՝ որպես չորքոտանեաց. կղզակաւոր.

*Քաւարարն, խշորմուշն, որ սմբակաւոր ոտս ունի խշոյ · Վրդ · շնաւ :

ՍՄԲԱՏԱԿ · Տ · ՍՄԲԱԿ · *Հարկանիլ զամբաստակ երիվարի · Դատաստ : (Ա՛յլ և Սմպատակ ։)

ՍՄԲՈՒԼ · գ · Ναρδοστάχυς, ναρδοῦ στάχυς. Spica nardi. իտ. Spiganardi. որ գրի և ՍՊԻՄԲՈՒԼ, կամ ՍՆԲՈՒԼ · Թ · Հնդ · Ա՛յլևայլ ազնիւ տեսակ ծաղկանց՝ անուշահոտ և ազգի ազգի գունով · ազգ նարգոսի, և ձագախոտի, և փողանգամշկոյ : Գազիան : Բծլիւր :

ՍՄԵՂԿԻԼ կամ ՋՄԵՂԿԻԼ · ֆ · Ցոյժ մեղկիլ, կարի մեղկանալ · *Ի վախճանիլ մեղացն, որով և ամեղկեալ Թուղայաս *ի գեղ պողոն և *ի ցանկուածի ճծմնալոյն · Վրդ · դան :

ՍՄԻՆ ԻՐԻ · ֆ · Վասն որոյ իրի · վասն

ՍՄԻՆ ՎԱՍՆ · Հայտորիկ · *Սմին իրի տաէ · Ո · Ն Սարգ · ստէպ : *Սմին վասն ոչ տայ նոցա վնճակ, զի տէր է բաժին նոցա · Նխ · Ր···ց : *Սմին վասն պատժեաց զնոսա : Սմին վասն տաէ · Ոխ · գԺ · ստէպ :

ՍՄՆԱԿ · գ · Ածուն ծաղկի · (հին տպ · կոմնակ) : Ագաթ :

ՍՄՌԱՏԱԿ, ի · գ · Փորձաքար · Ռէհնի Ռաչը · Coticola. յն · λιθος, քար· *Ջոսկոյց զանազանութիւն ընդ ամպատակի շփմելով փորձիմք · Բրս · գոհ :

ՍՄ-ՔՆՑՈՒՑԱՆԵԼ · Բառ ռամկ · որ և սմխեցնել · որպէս Թէ Ցամաքեցուցանել · ոյր և սմխի՝ է իբր ցամաքիլ · *ալ-ուխ՝ վ · գոհ :

ՄՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Κενολογία. Vaniloquentia. Սին և անոտի բան · ուռայնաբանութիւն · ֆճախօսութիւն · *Ուլոց ևս ՚ի սէր սէին անագանութիւք· Որք անագանութիւք բանինք խոտորին ՚ի կարգադրութիւց : Ջամբ · նայն չարիս հատանէ զնոսա ծութիւց մերոց, և զանագանութիւնս · Ոխ · գԺ · Ճ · Գ · Շ · յն · ծԲ :

ՄՆԱՈՒՇՏ · կշռ · իգ · ֆ · Ψόφ. Lumbus. (որք Թարգմանին և Ձիսաչ ·) Սին և անոակր մանր կշռի · ստորին մասն միշաց կամ կոպից, որ միանայ ընդ ոսկերս ղըսաին առ երեկամաքք· գոչ պէօլէէ · *Եհար զնա աբեներ նիզակաւն ընդ անակուշոն, և եւ նիզակն ընդ վնասս նորա (յն · յէտս կոյս) : Եհար (արով զաբեններ) ընդ անակուշոն, և մեռաւ · Բ · ԼԲ · Բ · 23 · Փ · 27 · Բ · 10 · *Հար զանակուշոն ասայէլի ՚ի տէդ նիզակի · Եէր · ԲՓ · *կամէր արով հարկանել զանակուշս ՚ի ձիերոքն · Ճ · Ռ :

ՄՆԱՄՆՋԱՆ · ա · ի գերև եւ ՚ի մահ բէ, այոմնէն ՚ի վարձանաց, ՚ի վարձուց · անավասաւք · *Որ զնչիսի պարիսպն չինեցին, և ՚ի վարձուցն անամահակք եղեն : Եքեր փուշ · վերպեցի ՚ի յատոյն, և անամահակ եզի յաշխատութէն · Ճ · Գ : Ոխ · Նս :

ՄՆԱՄԻՋ · ա · Κενός. Vacuus. Որոյ մէջն է սին՝ Թափուր · գատարկ · Ռէզ պտղոյ · գոչ · *Ձօղունն վարակայ աճենքն փոր և անամէջ է · քանզի չիք ծանրութէ ՚ի գլուխ նոցա : Ան հաւատաս եդեալ հիմունն խձոյ և անամէջս, որ է անիւրա գատաստան և հըպարտութէ · Վէյօր · է : Վրդն · օրն :

ՄՆԱՆԱՄ, ացայ, ացևալ · ե · Κενόομαι. Evacuor, exhaurior, evauesco, consumor. Սին լինել · գատարկիլ · պղպէջ գոչեմաք · *Ի որ յոչընչն անանալոյ, և է որ ՚ի ստամոքսէ խանգարելոյ : Ցուղյոյն անանալոյ՝ և ՚ի մոաց իսկ անկանի մարդ · Եփիկ : *Դատարկացեալք և անացեալք ՚ի շնորհաց · Մծբ · ձԼ : *Լոկ անացեալ · Շէբ : Իսկ Աբէել · գ · 7 · *Ստեպ քեր ձիթենոյդ · ՚ի սաղմոսարանս լինչ գրի, *Ձիթենիք անասցին ։։

ՄՆԱՆԻՄ, անայ, անիր, անեալ ֆ · (՚ի բառէս Սան ·), Τρέφομαι, ἀνατρέφομαι. Nutrior, educor, alor. Բռնծանիլ· կերակրիլ· գաբմանիլ· աճեալ· գաստիարակիլ վարժիլ· պէռէնէֆ, պէօյէֆ, ՚ինէրպիյե՝ էէրվէրոե օլմաք ։ *Եին ՚ի նազարիէթ, ուր անեալն էր : Սնաւ ՚ի տան հօր իւրոյ ամիսս երիս : Ի բանաձարտս անայ և ՚ի հոգս · Ղ · ֆ · 16 : ԳԺ · ֆ · 20 : Իմ · ֆ · ֆ · ֆ : *Սնաւ ՚ի յերկրիդ յոսնայ · Եփիւ · ֆ · *Ի մանկուէ ընդ այս խրատս անեալ · Փիւ · ւիս : *Ծնեալքն բնութէք սիրեն զծնողսն, և անեալքն զդայեակսն · Շ · ընդհանր :

ՄՆԱՊԱՐԾ, ի, ից · ա · Κεναυχής. Vana jactans · ὑπερήφανος, superbus. կամ ըստ ἄπρ դրոց՝ κενόδοξος, inanis gloriae cupidus. Որ ՚ի զուր կամ ՚ի սնոտիս պարծի. անփառաստաքան · հպարտ · *Մի՛ լինիցէք սնապարծք, միմեանց ձայն տալով · Գղ · ֆ · 26 : *Սնապարծ, որ յոչ գոյսն իւր մեծաբանեն, և առաւել քան զոր էն՝ երևել ձևանայ · Բբս · հղ : *Ջօրակալնք սնապարծք (կամ ստապարծք), զինաւտացք · Խոր · Ֆ · 68 : *Սնապարծ իշխանն սիւնեաց գդիհոն · փարպ · *Սը · նապարծ յոսաստատ · Նար · ծՀ : *Խրատեալով զսնապարծս, որք յազդէք և ՚ի տեսակս և՚ի զօրեաս պարծին · Նր ծՀ : Մխ · ստահ · իՀ :

ՄՆԱՊԱՐԾԻ · ե · ՚ի սնոտիս պարծիլ · Սնապարծ անալ · Ագաթ :

ՄՆԱՊԱՐԾԻԿ · ֆ · անփառական · *Ըղձառա և զսնոտի և զսնապարծ բանս : Ջանապարծ խնամարիս զանգ և զսնոտիս և զսնապարծ բանս : Ջանապարծել առ կնոջ և առ ծառայս : Պարտ էր ինքեան զայլս իրատուել չանապարծել · Խոր · Ոխ · ս · ա · ։ · Բբս · ՚ի ։

ՄՆԱՊԱՐԾՈՒԹԻՒՆ · գ · Սնոտի պարծանք· պարծելն ՚ի սնոտիս· կամ ՚ի Թափառնոտելն՝ որպես Սիափառութէն · Κενοδοξία. Vana gloria, կամ ըստ հյ · gloriatio. *Մի՛ ինչ ըստ գրգռուելն, և մի ինչ ըստ սնապարծութէն · Փիլիպ · ֆ · 3 : *Ածեաս չարձ զնապարծութէն մատուցեալ յայլոց ակն ղչիւղ կրկանն · Փարպ : *Ոչ կամիցոյ զայս յայտնել, զի զերծայց ՚ի սնապարծութէն · Ճ · Գ : *Ջսոյն և ՚ի սնապարծութէն առՀ՚ղեա · Ոխ · ս · ա · ։ : *Սնապարծութիւն այս ինքն պարծելնալ ունել զոր ոչ ունի · կէր · Երզ · խր :

ՄՆԱՎԱՍՏԱԿ · ա · Κενόσπουδος. Rebus inanibus studens. և բայիւ · κενοκοπέω, laborem inutilem suscipio. Որ ՚ի սնոտիս վաստակի · ՚ի գերև եւ ՚ի վաստակոց · և Ցոր ինչ լինի ՚ի զուր աշխատիլ ընդունայնավաստակ · ֆոՃ աշխատօղ կամ աշխատող · *Ջրաչան և սնավաստակ : Շատ սնավաստակք են, և ոչինչ կարացին օգնել ինձ : Որով և փարիսեցին սնավաստակ եղև : Մի սնավաստակ լինիցիս խուզելով վնճ ՚ի րոքին · Եէր · պՀ · կամ Մանդ · Ֆ : Ճ · Բ : Խոր : Ճ · Գ : *Վ իշտապաճուկն զորսորդացց Հկունս յոյժ վայն իւր ամսէր, և սնավաստակ ծիալ որսորդացն լինէր · կաշխանդ : *Ի սնավաստակ գործոց՝ ի սնավաստակ աշխատութէ : Սնավաստակ տքնուելոնս կամ տքնուեցք : Որով և զվարձան սնավաստակ աշխատութէն հատուցաս Նոցին : Ի սնավաստակ աշխատուէ կռապաշտութէն զերծեալք : Սնավաստակ և ընդունայն եղև աշխատութիս իմ առ քեզ· Ագաթ : Յե · իԲ : Ածան · Եիէզ : Գէ · Ես : Մովսէսի : Սնավաստակութիւն · գ · Κενοσπουδία. Inane studium. ընդունայն աշխատութիւն · զուր ջան · պարապ կամ ֆոՃ աշխատանք · *Հայէր ՚ի սնավաստակութէն (կամ Թիս) նոցա, և ժպտէր զնոքօք · ՃՃ :

ՄՆԱՐ, ի · մանաւանդ) Κεφαλή. Caput, ՄՆԱՐՔ, բիւց · գ ·) vertex. προσκεφαλή, προσκεφάλαιον, cervical, pulvinus, pulvinar. ἀνάκλιτον, acclinatorium. (որպէս Թէ յենարան, կամ քնարան.) Յետակողմն. գլխակողմն · յետին կողմն գլխոյ կամ ականջաց · Ծոծրակ · և Բարձ գլխոյ · գլխոյն խղմք · գլխոյն էսքը · պալ Բարձքը · Եսէսէ · *Եդ ՚ի սնարս իւր : Եւ աՀա ՚ի սնարից նորա նկանակ հաՀարոյ և կուժ ջրոյ : Մաուեաւ առ քահնան գաՀոյնին, որ էր ընդ սնարան հողմփեռնեայ : Մի ՚ի սնարից, և մի յանասից : Ա՛ռ զդէլարդդ ՚ի սնարից դորա : Եգին ընդ սնարս դարեհի : ԳաՀաւորալ սբոր, և զսնարան ոսկերչինս · և այլն : *Վան միաւոյն սեւուեձ սնարի բարձիցն · Եվէս ։ *Ոչ ունելով քնաւ սեղն անկոնոյ, և ոչ անուրս գլխոյ · ՃՃ : *Կանգնի ընդ սնարիւք ննջեցելոյն : Գայ առ սնարին ննջեցելոյն · Մաթ · չհկ :

Նմանուելոք ասի · *ի սնարս լերինն քարքեայ ՚ի վերայ գեառոյն եփրատայ · Ագաթ :

ՄՆԱՅԱՅՏՆԵՄ, ցուցն · ե · ՈւՀայնացուցանել · սնոտիանացուցանել · ֆճախել · *Մի սնայուսայ զուռ քո տապականիչ ևժանագործ մարախ · Սարկ · ազ :

ՄՆԱՓԱՌ, ի, ոյ կամ ից · ա · Κενόδοξος. Inanis gloriae cupidus. Որ ինդրէ զփառս սնոտիս · սնապարծ· զպարծս փառ ասէր· ասքարհասուռ· *Ջինչ է անափառն, անափառ ոչն ինքն է ունապարծ, կամ մերձ առ նա · Բբս · հղ : *Անձ նացոյցք, անափառք, պատուասէրք · Խոր · Ֆ · 68 : *Մրևայնակեաց անափառ՝ մշակ անվարձ : Սնափառի Համբերութէն՝ ծոխ է հնոցի : Հրաշապարակացոյց առնէ զմիծոր Թի իբր անափառն · Նէլօս : *Ոչ ինդրէ զփառս ևոյ, այլ զփառս մարդկան · վասն որոյ և սըՆափառ և անավասաւակ կոչի և է · կէր · Ե· կ՚ : *Թշնամի է նապաստակաց՝ շուն, և քըՆոյ՝ անափառ (այսինքն անափառութէն) գինկ՚ :

ՄՆԱՓԱՌ · որպէս Սնափառական · *ԵԹէ որկրամոլութէն ոչ կարէ ձգել, և սնափառ պահօք ձգէ զՀոգին · Վրդ · հղ · Ե · յ · (տպ · ՚ի անափառն ։)

ՄՆԱՓԱՌՈՒԱՐ · ֆ · Κενοδόξως. Inani gloria ductus. Իբրև սնափառ· անափառութէ · *Ոչ պատրաստէ անափառաբար, և ոչ ինդրէ փառս ունել ՚ի մարգեանէ · Մ՚՚՚ ՚ի դէտն :

ՄՆԱՓԱՌԱԿԱՆ · ա · Սնափառական սնափառ, և անափառութէ · *Ո՛չ որ քան տէլերդացն է Հաճոյական սատուցուածոյն սըՆափառական տաւրան · կԲրդ · չի :

ՄՆԱՓԱՌԵՄ · եցի · է ·) Սնապարծիլ· ՄՆԱՓԱՌԻՄ, եցայ · ֆ ·) սմբարհասուռ ձեռ · բարձրամտիլ · պիրեւ զսնոտի փառս · *Լռեաւ պիռնիէ, և մի՛ սնափառեր · (յն · մի սնավասաւակ լինիր ·) Ճ · Գ : *Սկսաւ փոփոխուիմն առնել Հանդերձիցն, և Հպարտանալ և սնափառել · ՃՃ : *Եւ ոչ Հանդերձիւք սնափառել · Եէր · պՀ · կամ Մանդ · Ֆ : *Կամ մեցեալ սնափառիլ ևԹԷ սրբազնեալ յերկինս փառաբանել : Ա՛յլ և սոքա կամեցեալ սնափառիլ, և ցուցանել ևԹԷ Համբարձման · Ն՚՚՚ : *Մեծաբանեալ սնափառ էր կալնի՝ ասել զինքն Թագաւորացն · Մխ · ահաւ · իԲ :

ՍՆԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ · գ · Κενοδοξία, ἀ-

ոչ ծ՛ջ. Vana gloria, inanis gloriae cupiditas, et vana de se opinio. աՒս և ՆՈՐՆ ՓԱՌՈՒԹԻՒՆ· καινοδοξία. Ջ՛ափառութիւն. անապարծութիւն, և փառասիրութիւն. *Փախչել յամենայն՝ի սնափառութիւն օրինակ: Մի՛ լինիջ ըստ գրգռութեան, և կամ սնափառութիւն: Կարծեմ սնափառութիւն լինել, որ յընդունայն իրս խնդրէ զփառս. և փառասիրութիւն՝ որ առնէ իրս փուճոյ. Բր. հց: *Սնափառութիւն է ախտ անբնական, և ամենայն գործոց առաքինութիւն դիւրաւ չաղտպատի: Առաքինութիւն կորնչի՝ յարեալ՝ի սնափառութիւն: Ի հրապարակս աղօթել խորհի սնափառութիւն. Նեղս: *Սնափառութիւնն (ընդդէմ գնել) զանփառութիւն: Բաժանէ սնափառութիւն յեկեղեցի. ՅՁՎ. ՃՁ: *Ջհայրգ վասն սնափառութիւն և իշխանասիրութեան չայաբանիցեմ զընկերս. Խոր. ՁԻ. 64: *Պատճառ սմենայն չարեաց՝ սնափառութիւն է. Ոսկ. յհ. ա. 28:

ՍՆԳԻՄ, եցայ. յ. Խզրտ. Սրինգել, սռնել. չիլ, փռնգալ ձիոց արիւաբար՝ի նշանակ պերճանաչ եւ արիւնե. *Ձի որ սնդի՝ի պատիկել և՝ի հանգչել, և յոչ պատկի, լաւն այն է և աղէկն. Վ՛ոսկ. յՁ:

ՍՆԳՈՅՐ, գուբի, կամ բոյ, բաց. որ և ՍՆԳՈՑՐ. գ. ՓՒxος. Fucus, pigmentum. στίβι, stibi, stibium. Ներկ պատճառանաց երեսաց, և այլոց իրաց. Գերեզ. սի-լի-ճին, խ-ոխ-պեճ, ասուքգ. *Ծեփեալ բոլով, և կարմրայոյզ սնգուրաս զգոյն նորա: ի ծաղիրս և՛ի անգոյր չպարբերիս. Իմ. ՃՁ. 1ԻՏ: Ես. պՁ. ԻՁ. 40: *Որպէս թէ ասիցէ ոք, թէ գեղեցիկ՝ի սալիասակէն և անգուրոյն և՛ի ծորբէն երեսի. Ոսկ. Ես: *Թոռունքն կայտ՝ն գոյն զգուանաւոր սրաք, և կանայք զաչն կոյր և ճծորիր. Վ՛րդ. ՅՆ: Ն Տճոկ:

ՍՆԳՈՒՐԵՄ, բրմ. ն. ի. Սնգուրաս օ, ծանեք՝ ներկել, իմ. *Ցեզուրել սնգուրեցաս յերկինսաներկս. ՄԺԶ. ՃՁ:

ՍՆԴԻԿ, գկի, կմ ՍՆՏԻԿ, ակի.գ՛Ὑδράργυρος (արծաթամոյռս). Argentum vivum (արծաթի կենդանի). Mercurius (որպէս ի՛մէ ցնդելի.) ժ.իպակ. ո մկ. ՃԻՎ. ՃԳԵ. ՊԳԵ. Մ՛ետաղ լոյծ՝ արծաթամոյռ՝ ծանրակշիռ. *Սնտիկ (կամ սնգիկ) ի մանր մնոր պլն. գակս ոլորանցեալ, առ ոչինչ յայնմանէ որ պատահէին նմա՝ իսառնեալ. Նէս. կալ.:

ՍՆԴԻԿՆՈՍ. Տ. ՍԻՆՏՍԿՆՈՍ:

ՍՆԴՄԱՅ. ի, յց. գ. Բառ յն. *Ընկեր. Σύνδεσμος. Colligatio, vinculum. կապանք. կապ. շաղկապ՝ յոր արս երկոքեան և անգամիւք կապեալս. Պգմ. ազէս:

ՍՆԴՈՅՑ. Տ՛ն դյաղորգ բառս:

ՍՆԴՈՒՆ. գ. որ գրի և ՍՆԴՈՒՆ, ՍՆԴՈՒ, ՍՆՏՈՒ, ՍԻՆԴՈՆ, ՍԻՒՆՈՆ. Բառ յն. *Ընկեր. Σινδών, σινδόνη. Sindon, tela Tyria, linteum, corporale. Սաւան կապուի յերկրէն սիդոնի և սիւրոսի. բարակ կտաւ. բեհեզ. օթոց. պատանք. պատատուակալ. և Մարշնական. *Ջմանրինն (կուսին) ածըռնկալ՝ առաքելոցն ամփոփեալ՝ի սնդոնի մաքուր և նոր կտաւոց. Լ՛ք. Ընբաֆս: *Ցոյց լինձ զոսս քո. և հիւանդն՝ի բաց առևալ զընդունն՝ ելոյց նմա. Վ՛ր հց. յ: Սարկաւագն մեկնէ զխորհրդական սնգուն՝ի վերայ սեղանոյն պգուշութիւք. Պգմ. ազան: *Ջայս սնտու և զկտաւ քթանեայ... սնտուք և վարչամակք. Մ՛ագ. իԻՒ:

ՍՆԴՈՒՈ կամ ՍՆԴՈՑ. ուք, կամ ուս. ա. գ. Նոյն ընդ վ. կամ լծ. թ. սանգալ. տու. ալ. սխոխ. Τρίχαπτον. Sericum. կտաւ մետաքսեայ. գիրապակ. կերպաս. աՒս և ՉՆՈՒՈՒԱՏ. *Լ՛ծի ը՝ մէջ քո բեհեզ, և ոսկի զքո անգուս. Նէսի. ծ՛ը. 10 *Ջգեցայ սընդուս (լս. գիպակ). Գ.ե. Ես: *Ագուցին նմա գրասս սնդոյ մետաքսաուէջս. կազմեաք:

ՍՆԴՈՒԿ, դուկի կմ գկի, կաց. գ. Բառ ումկ. սընգոյ. սանգէգ. որ է Աբկղ. * Տաքեալ զնը գլուխն՝ եդ՝ի մէջ սնգուկի մի, և պահէր՝ի մէջ տանն. կազմեաք: * Բացեալ զսնգուկն (տպ.զսնտուկն). և հանեալ զնմ ակունն և զմարգարիտսն. Վ՛ր հց. ը: *Հարձեալ՝ի ջորիս անգկօք. Մ՛խ. ա: որ. պէս և Հ. բեւեր. ծը: Վ՛ոսկ. կՁ. ևն. Ե ի ԳԲՐ ասասՒԱ:

ՍՆԻԿՈՆ. Տ. ՍՆՆԿՍՆ:

ՍՆԻՆ. Տ. ՍԻՆ, և ՈՍԻՆ. * Մոլին աՀՃմամբ (փուշք կամ մոլախոտք), և սնին (կմ սին) և ազազուն առնեն զքոյս սերմանցն և վաուկս այգեացն. Յ՛ղ. առաջ:

ՍՆԿԻՄ՝, եցայ, կօղ կամ կեցող յ. յորմէ և ՍՆԿՈՒԹԻՒՆ. Բառ ումկ. որպես Պրնգանալ որովայնի. և նմանութիւք՝ նեղուլի. անձկութիւն. չքաւորութիւն. գազ օշագ. և սրճբնէը. *Երբ անկիս, կեր զդամանն: Եթէ լուծ (այսինքն զոյդ) լինին աշխատօղք, յորգորին ևս առաւել՝ի գործն, և չսպառնան՝ի սնկեցողն: (Դովիթի գաւ առաքեան) արիւք ընու զանկութիւն և զկարիք սնկողացն. Վ՛ոսկ. ԻՒ. Ե ԸՀ. Ը:

ՄՆՁՆԻ, նաց. գ. որ գրի և ՍՆՁԻՆ. ՝ի բառս ՍԻՆՁ, զոր տեսցես քառ ա ՀՃ նշ. Ծառ անձոյ խժային իբր կուենի՝ կամ իւղային որպէս մարիս. վասն որոյ և Յ՛ԵՀ. մեկ նէ որպէս լտ. Teda. այն է յն. Δᾶς. *Ջվիճ լինեն կռիւ՝ի ջնտաց անձուոյ (կմ սընձոյ, կամ անձիոյ, կամ՝ի անձնի ծառմի). և նէտաձիգ լինէին՝ի Դ. Հ=Ց. Ե ՏՐ ԻՀԼ. Ե Հ. բեւեր. ծը: * Սնձնի, նռնձնի, ևն. վ՛ոսկ:

ՍՆՆԴԱԲՈՅՍ. ա. Քաջ սննդեամբ բուսեալ. պարարտաբոյս. *Սնդաբոյսք՝ի յահերմոնէ ընդ հոսեցելոյն՝ի յահերմոնէ. Գ.Ն՝:

ՍՆՆԴԱՊՈՐԴ. ա. } Սնուցիչ, գարմա-
ՍՆՆԴԱՊՈՐԴՈՂ. } Նիչ. սասՀիչ. բուծիչ. սննդարար. *Իմասաուէնան սահմանք սննդատրծեաց: Կենդանի գործոյն սաՀծոլք և սննդատրծոլք. Երբ. ԻԲ. Ե լբ:

ՍՆՆԴԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Τροφιμος, Ջρεπτικος Nutritivus, altor, altrix. Որ ինչ օգնէ սննդեան. սնուցիչ. աձեցուցիչ. և Որ ինչ հայի՝ի սնունդ. անկական. * Ջուր՝ սմենայնի սննդական է, և այնոցիկ մանաւանդ՝ որ առ ոլարեզան են. Պգմ. օրէն. ը: *Շարժօղն (հոգի) ունի զիմացական բնուի, և չարժելի (մարմին) գործէ զսննդական սեռդ ի՛մէ. Նէիս. հոե: *Եղիք մասունք են ոգւոյ. է որ սննդական է, և է որ զգայական, և է որ բանական: Տունկք ամենայն զսննդականն և չարժողականն ունին կենդանի նուի՝ի բաւութիւն օգնոյ սննդականս և աճզականս զօրութիւն՝ի վեր չարժէ: Ջմարմինս գոյանեալ սննդականաւն. Փիլ. լԻՒ: Դ՛ուն. ՁՃայ: Շէր: *Ձակղ արգաւ յոյզագս սննդական նկերս խլ: *Պատուին մի կրօնաւոր՝ սննդական կուսանացն. անուն լինկսրիոն. Հ=Ց. ԻԲԿՐ. ծ: *Ձէ զայսս կլօնաւորին զնըս սննդական սեռին սեռանել փափագմամբ. Վ՛ր հց. ԻՀ:

ՍՆՆԴԱԿԻՑ. կցի, ցայ. ա. Σύντροφος, συνέκτροφος. Simul nutritus, una educatus, familiaris. ὁμοδίαιτος, mensae socius. Հասմանուն. *ի միասին սնեալ կամ դաստիարակեալ. գայեկոյգի, ընտանի. ընկաւոյս. և Սեզանակից. *Խորհեցաւ ընդ մանկաի սընդգակիցն իւր. Ե. հ. ծ. 18: * փախստեայ՝ի սննդակցայ և՝ի դաւառէ. Սարի. ա՛ը:

Նմանոյ ասի. *Ջհալոն՝ որ ջուրցն սընդգակից էն, այնոցիկ՝ որ յերկրէ բխեն. Գ՛ոփ. օրէն. Ը: *Աղքատն՝ անակից զպահան և սընդգակից կալչաւ. Բր. գէ. Ի: * Ջսննդակցիս զգայութիւք չտգեալք. Դ՛ուն. ՁՃայ: * Վասն սննդակից վայրենութիւնն, և բարոյիցն խըլտութիւն. Գ՛ործ: *Գործել զանաբժան բարս սննդակից չար սերմանցն. Ղ՛ևոդ: * Ընդ սննդակից և ծանօթական բանան խառնեալ անհանէ զբանն. Ոսկ. Ա. 15:

ՍՆՆԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Սննդակիցն գոլ. *ի բնէ ընտանութիւն. * Ի ծնէ կոյրն անտեսուր կայ՝ի բանումն յազագս սննդակցութիւն խաւարին. Ը. ՃԳ:

ՍՆՆԴԱՊԷՍ. ՛. Որպէս սննգագործ. *ի պէտս սննգեան. *Եթէ ճաշակեալ սյս անբնգատէս լինի ճաշակելոյն սյնմիկ. Խոր.ՎԻՒ:

ՍՆՆԴԸՐԱՐ. ա. Որ առնէ կամ առթէ զսնուդ. սնանդ գոյզ. *Տգայոցն՝ի քո կամեն սննդարար. Եր՛ը. ը. (տպ. ըսանդարար:)

ՍՆՆԻԿՈՆ կամ ՍՆԻԿՈՆ. գ. որ գրի և ՍԻՒՆՈՆ. Ագդ հմայից կամ գիւթութեան, որ՝ի լուծմանս եւագրի մեկնի, գարշնեկնցուելի. * ի սննիկոնս, յուսուսութս: Պահարան և սիրնկոն. Մանդ. իԷ. Ե ԸՀ: *Ընդ գիւթըս և հարցուկս չերթալ, սնիկոնս չարկանել. Ն՛ոփ. ծԸ: Իսկ չԻՆ ԻՀ. *Սնիկոնք, համայոզական գիւթութիք ՚՚:

ՍՆՈՊԱՐ, ի. գ. Նիւթ՝ի բնէ չերմացուցիչ. *Եգաւ՝ի սիրան բնական չերմութիւն ըստ կերպի մնոպարի, գոյնն Թոխ և կարմիր, և իսիս և սլինդ անյազթելի. Ո՛ոյիՒ՛ր:

ՍՆՈՏԻՓԱՒ ՂՒՆԵՒ. } Տ. ՍՆԱՓԱՒՒԵՒ.
ՍՆՈՏԻՓՒՒԵՒ. } *Մի ոմն՝ի ՃաՀասարացն առաց. լսեաւ պլինիէ, և մի սնոտփառ. և նա առ ցնա. Ձերքն սնոտփառ են (կմ սնոտփառն). զի յիմաստասիրութիւն, և ոչ յարգասրուի և՝ի ժուժկալութիւն կրթեցան. Շ. գ:

ՍՆՈՏԻ, ուց. տեաց կամ ուց, տեաք կամ տուք. ա. Κενός, (լծ. ընդ սին.) διάκενος, μάταιος. Vacuus, inanis, vanus, futilis. ἀδηλότος, incertus. Սին. ունայն. և ընդունայն. անհաստատ. չնչին. դատարկ, խոռ. գօշ. *Ցանկացան իբրև գարեզնն նկաւնակի՝ ՃաՀոց օտարաց սնոտուց: Ցոտասցեալ են՝ի սնոտիս, և խօսին զունայնութիւն: Ընձիւք մեր տատկոցեալ են՝ի սնոտի հայեաս: Սպատեցի սմոյ սնոտուս: Սնոտիք պատատ հեռացեն նմա: Սնոտիս զննատուվք պատաէք: Ի վերայ սնոտի յուսոյն նորա: Մի յուսայ՝ի մեծութիւն սնոտի. են. *Սնոտի յոյս: Սնոտի կարծիս: Ոչ՝ի պարծանս սնոտի փառաց սխրութեանն. Եղիս: *Ջժամանակս գործոյ յընդունայնս ծախեն, և անտեսուց հեռանին. Երբ. ՃԲ:

ՍՆՈՑՒՑ. գ. Ματαιότης. Vanitas. Ոնայնութիւն. * Սնոտիք անոտեաց, ամենայն ինչ անոտի է. Սեբեր. Ի. յորմէ և Բր. Ոբ:

ՍՆՈՑՒ. ՛. } Μάτην, διακενῶς, εἰκῆ, κενῶ.
Ի ՍՆՈՑԻՍ. } Inaniter, frustra. Ընդ վայր. ՛ի զուր. վայրապար. պարապ փեշ, ֆուճ փեշ. պժշ, նաՓիչք. *Գիրեամ, զի սնոտի խօսիմ. բայց սակայն յասելոյ ոչ գադարեմ: Սնոտի են՝ի կենցաղս. ոչ զմարմինն սիսիմարեաց, և ոչ զոգին յագեցոյց. Ոսկ. յՃ. ա. 29: Լ՛ք. ծգ: *Սերմանիքիք՝ի սնոտիս զսեմանիս ձեր: Որ պահէն վերկիւղ՝ի սնոտիս ՃաղովուրդՔ խորհեցան՝ի սնոտիս (կմ սնոտիս). Ղ՛ևոփ. իԷ. 16: Սղ.ե. 7: Ե Ք. 1:

ՍՆՈՏԻԱՏԸՐՆ. ա. Ի սնոտիս գործեալ. մոլար. *Սնոտիագործ պաշտաման (գիշ).

Ագաթ : Կոբիան :

ՄՆՈՏԻԱՓՈՂՎԵԼ. ա. Մնոտի խորհրդով կամ՝ի մնոտի խորհուրդ ժողովեալ. * Բազում ժամանօք շրջմանց առաջին ձայնիցն մնոտիաժողով միաբանելոցն. Նար. գանձ հոփ :

ՄՆՈՏԻԱԽՈՐՀՈՂ. Որ խորհի մնոտիս. *Գարծելով մնոտիախորհողացն այնու զմեծ բարձր երևեցուցանել. Լմբ. պտրգ :

ՄՆՈՏԻԱԽՕՍ. ի, ացս. ա. Որ մնոտիս խօսի. Նանրախօս. ունայնաբան. * Բանիք մնոտիախօս վարգապետացն. Լմբ. ածող :

ՄՆՈՏԻԱՊԱՏԻՐ. ա. Մնոտի և պատրազանի. սասյօգ. խաբեական. *Ընդհամար հոգիք մնոտիապատիր գիցն մոլորուածք : Գաշ. ասն առանել մնոտիապատիր ձուլածոյ պատկերաց. Ճ. Ա. Գ :*Գազգրացուցանէն զմնոտիապատիր բանսն. Սարկ. Ե. գ. Ք :

ՄՆՈՏԻԱՊԱՏՈՒԱՍ. ա. Պատուաստանալ մնոտի և չնչին իրօք. կցկցել գուշնաքայ բանիւք կամ բառիւք. *Ոչ իմով ինչ մնոտիապատուաստ փառատրիս երգով. Նար. Ք :

ՄՆՈՏԻՆՋԱՆ. ա. Ջրաջան. մնավասատակ. *Ջային զվարպետն կատուցեալ զմնոտինջաչան և զգավատանն զաշատրակ. Ածան. Ելել :

ՄՆՈՏԻԱՄԻՐ. ա. Սիրոյ զմնոտիս. հետատուռ մնոտեաց. ունայնասէր. *Ոչ հաւանեալ տղայոցդէզ զիրկումէն ընդ մնոտիաս կենացաս, որով կատարեցան : Կիսատ կատար կենաց վճռեալ զմնոտիասէր կեանս վախճանեցաս. Ցհ.Կ. *Մնոտիասէր ըղձիցն բազձանաց. Ածան. Ելել :*Հատեալ ի մնոտիասէր հեշտութեց.հակառակողինն.աբ.ղէ:

ՄՆՈՏՈՒՄ, եցայ. ֆ. Ματαιόομαι. Vanus reddor. Մնոտի լինել. ընդունայնանալ. ֆճանալ. Եսաբ Ելօ օլաֆ. * Գնացին զհետ մնոտեաց. և մնոտեցան զհետ ազգացն՝ որ չտրզ զնոքզք. Ե. Ի.գ. ծէ. 15:

ՄՆՈՒԹԻՆ. գ. Սին և ոսին՝ ազազունն գոլ. անպատգութիւն. * Վասն այգծրլիկ և անգաստանաց մնոտիքը. Մանր. ի՞:

ՄՆՈՒՆԴ, մննգեան, եանց, կամ մննգի, գոց. գ. Τροφή, ἀνατροφή. Nutritio, educatio, alimonia. Մնանիլն և մնոտցանելն. սատեռումն. բուծոտմն. և նիւթ մննգարար. *Ըստ գերգեցիկ ի մանկութէ մինչև յատեգոյժ մննգեանն. Ե. ի. ը 26 : * Զգուատն խնգրել, զննգենէն քննել. Ոի. չ.Ժ. 1 : *Ընդէր գիսկացոյ մանկութէ մննգին՝ կաթամբ սահանցն մնանելով. Խոփ : Ի լիցի օտարահոցք. և ահ.վի մննգեան որոց, և ծնրոց և մնոնոցոյց սատծուման. Խոր. Ք. 20: *Ցիշեցէք զՆոգևոր մնոնգ իմ՝, որ զնեզ սահատանեան ծնայ : Բարձեր զանչնան բնութէ ի գիրկս քո մննգեամբ. Ճ.Ա: Շոր:

ՄՆՈՒՑԱՆԵՄ, մնուցի, մնո. ն. Τρέφω, διατρέφω, τροφεύω. Nutrio, alo. Θηλάζω, lacto. διατηρέω, servo. Θαλπω, foveo. τροφοφορέω, nutritionis molestias fero. Որպէս զանն կամ զըսակ բուծանել. դիեցուցանել. պահել. իբրև առնաս և գայեակ և ծնող գտանել. սատել. կերակրել. պարարել. գաստիարակել. գեուէնէ, էեր. վերթե էնիե, սոփուածգ, էրէ՝ զՆոյնի էնիե : *Մնուցանէ մանուկ առատ: Ա՛ռ զմանուկդ, անո զդա ինձ : Մնոյց զքեզ ես ած քո, որպէս անուցանիցէ զոր զորդի իւր : Եթով նա անդ զնեան՝ մնուցանել զորդի իւր: Մնուցանէր զանասիսն զպատանեաին աղէքսանդրի. և այլն : * Մնոյց զնա գայեկոք երկիւ սած քեզ. Ագաթ : *Զերգասան նորա մնուցեալ էր մայրենի կամեմն իւրեանց : Նէնէ. Ի՞:

ՆմանուԹիւն ասի. *Զմարդ մնուցանիցէ իմանասուԹիւն զնպատգոյն առնկան : Ո՞ր իցեն արդեօք մնուցանօղքն քո (առաքինուԹիւք) : Ը. ընտկանբ : Վբ՞ հց. ի՞Ի : *Մնուցեզք զսիրաս ձեր իբրև սատր սպանմանն. Ցի. Ե.ի: *Ցոյժ բանուի՞ մնուցեալ էր զնմամն իւր. Վանակ. յոբ: *Զմարմնին մնուցանել և կազմել կազանք :

ՄՆՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Τροφίμος, Ψρεπτικός. Nutritivus, nutriens, և այլն. որ և ՍՆՈՒՑՈՂԱԿԱՆ, և ՍՆՆԴԱԿԱՆ. Որ ինչ կարէ մնուցանել. մնուցիչ. մնրն. գարար. * Զնծայնոցն և մնուցանողականնց բաշխմանցն ընդունողութէ. Դիոն.Էրէս: *Մնուցանողականօքն կոսրգք հանգի. Սարկ. ած :

ՄՆՈՒՑԱՆՈՂ, ի, ացս. ա. Որ մնուցանէ.մնուցանօղ հոգարար. և Մնրն. գարար. տե՛ս և ՆՈՒՏՐՈՑՈՍ, ԿՈՒՐԱՏՈՐ. *Ո՛չ է հաճոյ ձեզ ձեռն ձգել մնուցանողացն յինչս որոցն. Մխ. գփ. յօրէնս ԻԹ: * Ա՛ռ մնուցիչ հոգևկան պատգամացն մնուցանէ. լով կոսրս. Ցհ. ի՛. ոգ : * Աստգաս՝ ի գիրս՝ իւղով և մեղս՝ ի մնուցողացն անանիկ ձեռագ զիրկին. Խոսրովիկ : *Հօտ, և հովիս իակ, և անդիորգ, և զձիսն մնուցող. Գնգգ. օր. Ե:

ՄՆՈՒՑՈՂԱԳՈՑՆ. ա. Կարի մնուցիչ. քաջ աննգարար. * Մեկնեալ ի մնուցողագոյնն վայրաց հեռանեալ. Գիփ :

ՄՆՈՒՑՈՂԱԿԱՆ. տ. ՍՆՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. *Շար ըստ որոյ իցէ չար, ոչ իւրեք է ծնողական կամ մնուցողական կամ ապրեցուցողական. Մնուցողականօք բանիւք. Դիոն. ՁԺայ. Ե Ելել :

ՄՆՏԻԿ. ց. ՍՆԴԻՑ :

ՄՆՓԱՐԱ. գ. Σμύρις. Smyris. որ և ՍՆԳԱՏԱՀ, ՍՈՒՆԳԱՆԻՀ. Քար լոսիչ և արծնիչ. ոխտագործ, ոխմբոթ, ոխմիսբ իաչը : Բեղչէն :

ՄՆՕՂ, իբր Մնուցանօղ. մնուցիչ. *Մնօղքն չմ պատմեցին ինձ՝ ելել ի բերանոյ առաքեցոյ Թաղեցաք զքեզ. Հ=Ց. ոեգո. Ի:

ՍՈԴՈՄԱԿԱՆ, կամ **ՍՈԴՈՄԱՑԱԿԱՆ**, ի, ացս. ա. գ. Σοδομικός. Sodomicus. Որ ինչ հայի առ բնակիչս երկրին սոգոմայ և գոմորայ, և առ մեղս նոցա. արուագործական. և Աղտագիտութէ. * Սոգոմական գինի: Սոգոմական ախտ. Լմբ ոչ: Աբծր. Ե. 6 : * Ընայ՝ սոդոմականաւն հանդերձ : Ա. պաշխարհ.ացէ զընութէին և գսոդոմականն : Ապաշխարեսցեն ըստ չնութէ և ըստ սոդոմայական կարգի. Կանոն:

ՍՈԴՈՄԱՊԵՍ. ֆ. Որպէս զսոգոմ, և զընակիչս սոգոմայ. *Մի սոդոմապէս պատծանալ անզղչութէ , այլ ներսէսեաբար ապաշխարել. Մանր. ի՞:

ՍՈԹ. ա. որ և ՍՈՒԹ ևՒ ՍԵԹ, ՍՈԹՈՒ, ՍՈՒԹԵՍԵԼ-Գինգ.Հասանալ մազգեալ. հոծ, կուռ. կարծր. խիտ. (Ընծ իտ. սփռ. լատ. solidus, firmus.) *Զինչ է մարմին . գործի հոգւոյ առ ի կենցաղս հաղորդութէ, որով ոսկերգք այր անդր սոթք (լատ. մազդ) և զեալ պահականեալ զկակաղ յօգիւք ... զի պատշաճ լիցի ի գործավարութէ. Ակ. հց. ի՛: *Ցձգային և պոչն որպէս զնգին, և այնքան սոթ (կամ աուԹ) և սոթ է կՀձգային, որ աննման է՝ որ փիւռ դայ մարդոյ հայելոյ. Ն. ոեգո. ի՞Ե: * Սոթկոց գաստա , որ ասկս Հանապազորգեան բերոյ և գառնաչուռնէ օդոյն կոչեցաս սոթք. Ո՜ա: * Ի լերինս մեծ ծառեսիծս, որք բալորեալն և սոթեալն (կամ աուԹեալն՝) ի բարձրաբերձ բարձրութէսիեն ամպոց երևանել. Վ.Ե.որ. ի՞: (Ընծիր ձեռոյ) ձուԹն սոթոտ. Վ.ոտ:

ՍՈԹԱՀԵՐ. ա. Որոյ հերքն են սոթ, խիտ կամ խիտ. *Ջոր զալԹուցեալ ուրատագէսն ոյն սոթահերս. այսինքն չարժեալ զվարսն . Մագ. ի՞:

ՍՈԹԵԼ. ն. Բառ ումէ. որպէս Ամփոփել. ժողովել. զապել. * Շուտ քարչէ ի վեր զուրկն, և սոթեսէ յիւր տեղն. Վ.գ.յ.ի՞:

ՍՈՒ, ոյ, ոց. կամ ի, ից. գ. պ. սուխ. Թ. սգան. վր. խախաս. Κρόμμυον, χρόμυον. Cepa, cepe. իտ. Cipolla. Արմատս բանջարոյ գնգատեսիլ՝ կծուահամ և կծուահոտ. *Կրոմին, սոխ. Գալեան: *Ցիշեցաք զպրասան, և զսոխն, և զխատոր : Թուոց. ծ՜ա. 5 : *Զաղաքին կղոց, և զերկրագործս սոխոյ: Արգ և սոխոց անգամ երկիր պագանեն ոմանք. Ոգ. ֆ. ա. 8: կ՜ւ. ի՞: *Վասն սոխից. Վգ. ֆկ՝:

ՍՈԽԱԿ. ի, ացս. գ. Ազգ Թռչնոյ՝ կրկին. մին՝ սատսել Ջրային, կապրմրակոտց և կարմրատն . (զոր Սփէ. լՀ. Համարի նոյն ընդ կարապ.) ՚ի աբ գիրս դնի որպէս Πορφυρίων, ιον (ծիրանանակ.) Purpurio , avis aquatica purpureo rostro pedeque. տե՛ս Օր. ծ՜ի. 17: Ղևգ. ծ՜ա. 18:

Եւ միւսն ցամաքային՝ անատռատսէր՝ քաղցրածայն երգիչ քան զամենայն Թռչունս, որ և Ծիծառնուկ կոչի. Ἀηδών. Luscinia. իտ. Lusignuolo. պիւլիխ հէյթ գեղան. *Ցոլ ժամ լսիցես զձայն սոխակի , որ գեղգեղէ քաղցրաձայն . Վէյօր : Ե: *Ի քաղցր երգս (Հպարտանաս) . ոչ որպէս սոխակն, և փորն. Ոի. ֆէլիգ: * Սոխակ . և ցսխատրիկ , և այլք նմանք սոցին երգագանիչք . Վէյօր.Ե: Մխ. ատսէ. ՁիՀ:

ՍՈՂ, ողք. գ. ա. ֆ. Ἕρπισμός. Reptatio. ἑρπύζων, ον , repens, reptilis. Արմատ Սողելոյ . իբր Սողումն , և Սողել . և Սողելով. *Խոցեալք կարեվէրք . մերթ ՚ի սող, և մերթ ՚ի յանձն քարշումՀք (ընդ երկիր)՝հասաք առ միմեանս. փոգ: *Տեսցես վիշապս սոգս գալ առ քեզ. Պգմ. ալէս :

ՍՈՂԱՓԱՐ. ֆ. Սողելով. սողմամբ . ՚ի սող. որպէս զսողունս. *Ցանկուէ մայմնոյ ընդ երկիր քարչիմք սողաբար իբրև զերքս կրածինս ՚ի զեռնոց. Ճ. Ր :

ՍՈՂԱՄ. ացայ կամ ացի . է. Տ.ՍՈՂՄ. * Ամ որ սողայ ընդան օձին , ահելգ գոչէ քան առաքծին. Յ= ուդէ : * Եկին սողալով. Ճ. գ: *Կազալով և սողալով ևս ՚ի լեառնն ելանէին. Ոի. ֆ. Ք. 27: * Սղոցն սատուգալ ասի սողոց. որ սողայ . Հին գեր : * Ագամ վասն յանցանաց իւրոց փախստական եզև ՚ի վայելչական դրախտէն, և սողացաւ յերգիսլատս. Տճակ: * Սողացաւ մարդն ՚ի կամացն ձյ և յօրինացն (այլ ձ. սողեցաւ). Լմբ. պգրգ: *Տապանն (այ՛ն) սողոց ինչինին, և եզ ընդ գուռն եկելոցն. Տբ ՚ի՞Ե մարգ. Բ:

ՍՈՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի. ն. Տալ սողել. զեւացուցանել. * Որ զբերս ցուսն ՚ի ընչաւորութէի կենդանացուցանել սողեցուցանէր. կալ. ծՔ:

ՍՈՂԻՄ. եցայ. ֆ. Ἕρπω, διέρπω. Serpo, repo, repto. ἀπολιωδαίνω , delabor , defluor . σύρομαι, trahor. Սոալ. զեւալ. սահիլ. քարչիլ՝ խալալ ընդ երկիր կամ մեա ՚ի գետին ըստ օրինակի անոսն կամ կարձեան զեանոց . և Լատ.իլ.Թռչնոց յօգս, կայսեալ լողակաց ՚ի ջուրս, են. և Սպրդիլ, սողոսկիլ ՚ի բարձրութէ ՚ի վայր. ախորխոալ. գ., ասղուսկան ՚ի ախորխոալենէ, գայմակ, ասգուսմգ, փոսգէ. * Ամենայն սողոց՝ որ սողին ՚ի վերայ երկրի : Ամենայն սողուն՝ որ սողի ՚ի վերայ երկրի : Ոիսկացեն զՀող իբրև ասք որ սողին ՚ի վերայ երկրի. և այլն : *Ի պորտ քո սողեսջիր զամենայն աւուրս կենաց քոց. Սեբէր. ծգ. կամ՝ ի չն: *Սողելով իբրև զօձ փչէր : Եւ յայլ բայլուս՝ աեղիս գողաբար սողէցաս. Նահ: ֆ. Ք : *Որպէս

սողունք ը երկիր և ընդ ջուրս սողին, նոյնպ թռչունք ը օփս. ակդն. սղ: ՙՕմոլորակա. նացն աստեղայ չարժուելիս ի թիւ ժամա. նակի սողեալս. Մաթս. ի դէն: ՙՍողելով մեղմագնաց քայլիւք մերձեցան ի պարկոնն. Ճ. Ա: ՙԸնդհէր դիակեցայ ծնդագ սողելոյ. Խոփ: ՙՓաֆնադքն անկանէին սողելին. (յն.մի բայ, προπίπτω, procido) ապաչքին զՅած. գ. Ա. ա.10: ՙՅայնպիսի խորհուրդս սողեցաւ և էջ. Ոսկ. Տ. գ. 27:

ՍՈՂԱՆԴՆԱՑ. ա. ՙԱκροχάρδιζος. In superficie habens radicem. Որ սողակեղև դնայ քիւրեղ զերեսաք և եթե երկրի,կամ որ ի վերին երեսս գետնոյ արմակէ զարմանս. ՙԿէտք ի ծառոց խորարմատք են և ուսլաս. ծառակք, և կէտք սողկադնայք և նուազոյնք են. Վեչոր. է:

ՍՈՂԱՆԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ լինի առ. զեւով սողակեղև: ՙԻրշահ ի քիմս զծուսին սողկական. Ոսկիփոր:

ՍՈՂՄԻՄ, եցայ. յ. Սոսկ. սողակիր. սպրդիլ: ՙՈր գետ առաժանայն սողմեալ մանեալ սրծածդէր. Ոսյ. ՀԲ. 12. յն. մի բայ՝ ὑφορμέω, իրը յատարի ի ներքս մտանել, կամ գարանիլ. ուխ. փակեն բառիւ:

ՍՈՂՆԱԿ, ի, ից. ա. Որ սողի. սողուն. զեռուն. ՙՉնազանդ լուիւ խրատու օձամանջական սողնակին. Վչնակ. յոբ:

ՍՈՂՆԱԿ, ի, ից. գ. Պարսրանակ. Ինդ չարժական ի ներքուսկոյին դրան. լ. զրու աղիսի՝ որ բանալեաց վարեալ՝ փակէ և բանայ զդուռն. ՙփակիչսու գուռն առանց նգի և սողնակի. Ոսկիփոր: Ե Յայսմ.:

ՍՈՂՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. ՙԵρπετόν, Repens, serpens. Սողուն. ա. որ ինչ կարէ սողիլ որպէս զրեռունս և զձուկս. ՙՎ էնին անգործ (կամ անդործելի) սողնական ակդրնաչար օձին. Ածն. ՙի գեբբ: ՙՕդի թէ ձըմեռի մի փոքրագոյն և սողնական, ոնին լուսնի սրպատուրեալ ի յիւր արատն: Ա.Ր ու ի զեռնոյ Թռուճառորայ և սողնական,խածեալ վերայ նոցուն կազմեն գեղ Թափական. Երզ. ոփ. երկ:

ՍՈՂՆԱԿԱՆ ԱՑՈՑ. որպէս ռմի. Էլեանճփ. կամ գրաղկիչ չերէնէնչ. ՙԵρπήδων, έρπης. Morbus et tumor serpens per corpus. ՙՕրիորիական սողնական ախտ.յդ եթէ ոչ չատ չատդն չատոյն սրսմաքն հևչ.ձրալ և կամ խարկելով, ի վերայ ձորակելով առ չատաչրակ զամինայն շուրչնանակի գլուսէ զնարիներն Չատաչրակու.ի. փիչ ՃՀԱՆ:

ՍՈՂՈՐԱՑ. Տ. ՍԻՂԱՑՈՑՑ. Συλλαβή. Syllaba. ՙՕդայագոյն օրինակի մինչև ի ստորայս ապատան վերագրի. Ն.ա. փ. ա: ՙՈչ ասաց, լեզ առնը (յն. ἔειπεν), այլ լեզ ընկալաբ (աβξեչξե). բաղում անգամ ասացի սիրդգ ձեր վան սողոպային, լեզ պարտիզք և զայն քինեչ. Ոսկ. չվ: ՙԲռա ինչ վտիսել չորոց անդն, և կամ անցանել ըզմիով սողոպայիս.պարագ: ՙԱռանդ ալչիսրե սաց ուսուցանէ, և առանց սողոպային հեզգէ. Մաչբր:

ՍՈՂԱԽ. Տ. ՍՂՈՒԽ:

ՍՈՂՈՄՈՆԱԿԱՆ. } Σολομώντειος. Solomonicus, Solomonius. Որ ինչ անկ է սողոմոնին. ՙՕ,սողոմոնիսականի բան. Ւ.Ֆ.ր. պէնգէ: Ա. Դ: Սարգ. ա. պ. է: ՙՀիսկ.սալ ինդ քս սողոմոնական իմաստութիդ. Ուբ: ՙի նոս ապ սողոմոնեան Ելոյ ոյն. Ւ.Ֆ.ր: ՙՈր չ.լոյ ան սողոմոնեան պատմի. Իրզ. ֆգր:

ՍՈՂՈՊՈՒՍՆ, պման. գ. ՙՕλισθος. Lapsus in lubrico, casus. Սողոսկումն. սայթաքումն. գոյթումն. անկումն. ՙՊարսրագոր նիսն ոչինչ դժկամակութիդ սողոպումն ա. բոսոյգ. Իրս. հդ:

ՍՈՂՈՍԿԱՆՔ. նագ. Տ. ՍՈՂՈՍԿՈՒՄՆ. ՙՍպրդեալ սողոսկանօք սոզեցաւ օձն մահաթոյն. Ընն. Ելիզ:

ՍՈՂՈՍԿԵՄ. եցի. ն. Սպրդեցուցանել. տալ լպրծիլ. հնարիւք մտծանել, և սայթաքեցուցանել. ՙՍոչոր է չարն ի ձեռն սչեց սողոսկել զայապիսի սպրդումն բանիդ: Խորագիտն ոտզեալ կորուսանէ զիւր վնասն, և Հատարուելիք բանին սողոսկի, զմիտս լոզացն ի վերայ վնասուն գիւրին պատճառաւս. Մաթ. ծ: Լ.Ք. առաւ: ՙՈչ զգուշացայ ոտից խոց. առաւելեալ մարմնական ախտմ՝ սողոսկաց զնս. Վչ. հդ. յ:

ՍՈՂՈՍԿԻՄ, եցայ. յ. ՙՕλισθέω, ἀπολισθέω, ὀλισθαίνω, ἀπολισθαίνω. Labor, delabor,defluor,lapso, labefio, cado. Զարաչար սողիլ. սողոպիլ.լպրծիլ.սայթաքիլ. գայթելն անկանիլ. և Սպրդիլ, ժիջամուխ լինել. ՙՕլոփելոյ,ոլորելն, ոահիլ, խոճոճիլ. փայփգ, փիսնչե, ոերբերելե, ասփոսվոփ, ևրերե. ՙի բարձր վայրոյն սողոսկեալ անկաս: ի հասաստանոյն սողոսկեալ դայթիցեմք.նիսոլիսվ. Ե էզե: ՙԱնփորձաբար անգր սողոսկաս հոսեցաս. Ածյ. հդ. իմ: ՙի վայր սողոսկեալ անկաս: Ա.ս մանչն սողոսկեալ անկաք. ՅՀ. իմ. էշ. Ե ապ: ՙՅաձայնին վոչնչութեան փուսաց՝ սողոսկեալ անկաք ի խոնարհ ի սորսրնս յոյս կեանս. իգն: ՙվ.իշան սողոսկեալ էկն անկաս ի ծուին կարմիր: Սողոսկեցյաս ի չարափառութիդ հերձուածոն սրիոսի. վչ. հդ. իշ: ՙՍողոսկելոք չայ գեսուելի, դաչնաւորեցան ընդ սաստանայն: Ա.ս սակաս սակաս ի հեչաուելին սողոսկելոին: ի հնդդութիդ և չիրքնահաճուելիդ սողոսկի չանհանձարուելիդ և չախաս. ի չ.ք. իմ. Ե չանաձրին. Ե ապաչ: ՙԻբրև զկիսնա ի ծակս որմոց սողոսկեալ մանեկին: Սուղ ինչ աւանդ գոնա եկամուտ ապրգեալ լինն սողոսկեցաս. Լ.օփ. ք: Մաթ. ա: ՙԴայթագղել զմոզ սողոսկելն ասէ, և զմարմնով քայքայիլն. Երզ. ֆր: ՙՆեսաոր ասէր զկիր.բիզ սողոսկեալ չասպոլինարի հայհոյութիդն. Շիր. փրն:

ՍՈՂՈՍԿԻՉ. ա. Որ սողոսկէ. սայթաքկոյցիչ. ՙՍողոսկիչ է մեղքն, և դիւրաթ ելակորդ երևելեցաս հեչաուելն ի կարելի կորուսեան. Լ.ք. ապ:

ՍՈՂՈՍԿՈՏ. Տ. ՍՈՂՈՍԿՈՒՑ:

ՍՈՂՈՍԿՈՒՄՆ, կման. գ. Սողոսկիլն. սողոսկանք, լպրծուն. սպրդումն. ՙԸնդհէր սաէ օձն. լսիրծ և սողոսկումն ոգւոյն աոալի եդ զերկայուել իրացն. փիչ ԼՒ.ա.3կ:

ՍՈՂՈՍԿՈՒՏ. ա. որ և ՍՈՂՈՍԿՈՑ. Սայթաք, գոյթոտ, դիւրագլեր.գիւրաոտն. ՙՅաքնապատիր է և սողոսկոտ (կամ սողոսկուն՝ ձովաչխարհս). Մագ. Խէ:ՙԴժմիտ ասեմք զմարմնոյս սողոսկուա բնուն. Երզ. ֆէր:

ՍՈՂՈՒՆ. վնոյ. ոց. գ. (լծ.լ. սօղոզ ճանս.) Ἑρπετον. Reptile. Օլուսն՝ որ սողի ի վերայ երկրի. Ճձի անուան կամ կարճոսն կամ բազմոտնի. ուես Ծն. ա. 24: ՊՆոթ. ֆա. 29. կւ. կյ. ան: ՙԴադարչք սողնոց լեալ էին ամենայն անդամք ձգնողին.խոփ:

ՍՈՂՈՒՆ. ա. Ἑρπετικός. Reptilis, humi serpens, repens. χλύδς, claudus. Որ սողի. կամ զնացք, կամ սպրդի իւրք օրինակաս, և կապ. ՙՕլուրգ ոմանք (ի կենդանեաց) սդրունք, և այլք ոտղղորգք: Սողուն է սատա. նայ ինչ ի վերայ հողոյ, այլ ի վերայ օդոյ. Ածս ոբս. Ե: Նոքա չնչ: ՙի քաղաքին լիս. տրացաց ի վերայ սողնոյն (կապի սպրդոզի) բժչկուաւ: Կին մի սողուն ի մոկաց, զի կարկամեալ էր, և նկն սողալով: Ալլ մի սողուն չատալ և գօտայել սաւթ կանչյաս դնալ առ աքն. կալ. ծէ. կամ ծէ: ՀՀ.դ: Վչ. հդ.իշ

ՍՈՂՈՒՈՒՍԿ, կամ ՍՈՂՈՒԿ. ա. Իրր Սողոսկուա, լպրծուն, և սողուն. ՙԴիւրաչփոփոխ է բնութիս, և սողուկ ի նախանձ. Լ.ք.առաւ. (այլ Հ. սողոսկր.գուցէ սողուակ:) ՙԹուի սողուակ և սղորկ լամն, բայց ՀՀմարիա և խոշոր գաստի. փիչ. Լ.ն. ա. ա: ՀՀ:

ՍՈՃԻ, Ճւոյ, Ճեաց. գ. Πίτυς. Pinus, picea. որ և ՀՈՃ, ՀՈՃԻ. Վարրի փսսպենի. որ տայ վկոզակ անուսուալ սպգ մարդի,որ կոչի ի սբ գլուս և Սայոյ. ուսաի լինի և մասրի՝ (լբրա.)յամ՝ չամ պաՀբ. ՙՄայրք և տօսակաք, սոՃիք, նուՃիք. Ածոփ. Ց: ՙԵրակլեան սոՃին: Եւ ոչ խամճիսկանն սոՃի. Մագ. ֆն:

ՍՈՄՄՆԻՏԻՍ. Նիւթական Թարգմանուի չի. Ֆայնիս, Ֆօ:մասիւս. այն է Սմնասդի կինն. ՙԵրանելին սոմմնիտիս զայլ իւր ազաչէր՝ սենեակ չինել եղիսէի. Ոսկ. հերոդ:

ՍՈՑՔ, սոյզք. գ. (յորմէ Սուզանիլ.) Մուսք ի խորս. ընկղմուսին. և խորք, սորք, սորք, ծակք, ծերքք, որչք. ՙՍոյզք ծածկուելոճ (լուսնի) լինի, մինչև անգրկն ծնցի զնա նովին լուսոյն. Շիր: ՙԲայանան օձք ընդ հողով. և որչքն իւրեանց են ի սորս և ի սոյզս երկրի: Որ յալս և ի սոյզս, ի խորս և յանդունդս. փիչ. լԲն. ա. 36. 69:

ՍՈՑՆ, սորին կամ սորուն. սմին. սակն կամ սովմբս. սորին, սոյնի կամ սոցուանց. գերան. ա. Αὐτός, αὐτή. Ipse, ipsa, idem, ան. որ և Դոյն կամ Նոյն որ և ինչ. Ա.յս. իրր առաւել մերձաւոր ընդ նախընթաց բանս. գօս, չոս, ֆնոփ. ՙԱ.ասւել քան զայնս: Սովին հաստատով: Հայր սորուն սողոմոնի: Ա.ռ սովմբ մարգարէիս. Եզիչ: Նոր. Երգ: ՙՕայն զայս առնէ (այսինքն վան սորին առն): Զորմին աս ուրբրք (այսինքն յաստուս յայտսակ) Ա.ս սոյնս և զայլոցն. Ածա: Խոր. Ֆ: 25: Նոս. փր. ա: ՙՍոյն գունակի (այսինքն սոյնպէս) խնացորուք և զայլ ևս բազմազան առաքինու.ի նորա. Սփէփ. ոնան:

ՋՍՈՑՆ ՀՆՑԱՑՆ. ա. Տ. ՙԵξῆς, τὰ ἑξῆς. Deinceps, ex ordine, quae sequuntur. Ա.ք առհեռս. յայսմհետէ. ըստ սմանէ. յառաջիկայս. զառաջիկայ. հետագայ. մոտաւոր. ի մոտոյ. կարգաս. ՙՕայն հետայն ի ասէք.Ջայն հետայն սահմանեացուք: Ջոյնս հետայն Ճառելով: Գացես զայն հետայն մերձ. Նիոս. էն. Ֆ: Դիան. ՀՀյայ: Մաթս. ի դէն:

ՍՈՑՆՊԻՍ. Տ. Ա.յսպէս. ըստ սմին օրինակի. այնօրինակ. նմանապէս. ասանկ. գեօյնչէ. ՙՍոյնպէս առնէր և ընդ ամենայն կողմն: Եթէ այնպէս. և եթէ այնպէս ասացէն. Նչէզ: Ֆ: Երզ. ֆր:

ՍՈՑՆՊԻՍԱԲԱՆ. Տ.ա. Սոյնպէս, և Սոյնպիսի. ՙՆա որ այլ ինչ սոյնպիսաքոյս. Խոսր.Վիկ:

ՍՈՑՆՊԻՍԻ. Տ. ՑԱՍՊԻՍԻ: Շ. ընդհանր:

ՍՈՑՆ ՕՐԻՆ. Տ. Տ՛ԱμέρΘν Hodie. Ա.յսօր. ի սմին աւուր. ՙՈչ գադարէ այրն, թէ ոչ կասարչ (կամ եթէ ոչ կասարեսցէ) այնօրինն զբանն. Չ.ասի. Ֆ. 18:

ՍՈՑՆՕՐԻՆԱԿ. Տ. ա. Սոյնպէս. ըստ այսմ օրինակի. և Ա.յսպիսի. ՙՍոյնօրինակ և Թագաւորն Ժամ առաւել: Ջնչհեզնչին սոյնօրինակ գրե: Սոյնօրինակ և որպին յոնցանէ... Սոյն օրինակ Թէպէտ բազում և անապատ իցեն ևն. Ֆ. Ռ. Ը 24: Ե.ա. փր. ա: Ա.ֆոի: ՙիւրև օձի քարրի՝ չի խնու զանանջս իւր, սոյնօրինակ և դու խցեր զանանչս: Սոյնօրինակ զնման գլխասեր. Բ.ա.չ. Ֆ. 15 : Ֆ. 16: ՙՋոյն իսկ օրինակ բանից ասացյին գիրք առ նա, որպէս և առ սայս ասացյին. Ե.ա. պֆ. ա. 2:

ՍՈՆԹ. ա. Բառ ռմկ. զոր սյսպէս նշա-

նակէ Մխ. ապաշ. *Ոմանք կոչին սոնեի՝ ըստ արտաքոյ կոչելոյն և բարբառոյն, որ ասի բաժանելոյ կամ թափելոյ ոչ. իբրու հեթ. ձեռքեր

ՍՈՆԻՃ. գ. որ և ՀՈՆԻՋ. պ. սիննիլ. Տ. ՍԻՋՆԵՂ. *Սերմանիլ արշիգել, որ է սոնիձ։ գաւազանաւ թափի սոնիձ. Գէ. ե։ ի Ե. լեօրէլ օ՚ե։ *Սոնիձ. ան հնդիկ, հընտիկ կամ գնտիկ. Բիւզ։ Խակ *Հոռոմ սոնիձոյ. լատ գաշիան. որպէս յն. ֆլեմնիօն. սիչան ինանէ, բէնինանէ, սիչան պօյա։

ՍՈՆՈՓՐԻ. գ. Ուտաւ և պտուղ նորա. ռմկ. սէննէվրէր, սէննէվիր, լմ ֆէ՚ոփլէր. *Զիլեձենի, ևզիլբրենի, սոնոպրի, արմաւենի. Վոփ. աւետ. Նայն ինաւի և դրեաւլէն *ի պտ. Ոբէիէ։ *Վանն զնուպար փայտիցն։

ՍՈՆՓ. ա. Ոսկոծ. Densus. Սուտար. Ինաւ. գէր. յոյր. լի. և ըստ տարաշխարհիկ՝ Նռավանկ բառ, որոյ ամենայն վանկքն են երկար. *Սոնք՝ Ն՚երկոյ երկարաւ վեցամանակ. որպիսի, յայվչանինա. Թր. ֆէր։ *Ուեթ բորգն՝ զոր սոնք կոչէ, որ է ստուար. Նէ ֆէր։

ՍՈՆՓԱՆԱՄ, ացայ, ցեալ. է. Ոսկոծոմաւ. Densor. Ինաւնոմաւ, պաչնոմաւ, pinguesco. ոգնծոմաւ, turgeo. Սուտարանալ. գերանալ. Ինանձրանալ. Ինաւանալ. Ճարպալից լինել. ուռնուլ. փքանալ. սեգ և սոնք լինել. Խավչանգի, գաղգաֆ, չէնչէ։ *Անձուկն՝ ամենայնի դժուարին է, բայց առաւել գիւրացելոյն և սոնքայեցելոյն։ Ապրենաս և փափկանաս, գիրանաս և սոնքանաս։ Ի գիրուլճ սոնքանայ մարդ, և ի բազում ճարպոյ հանգոյն անօրէնուլիք։ Սոնքայեալք ստուարացեալք։ Ստուարացայալ և սոնքացաւ. Ոխ. ա. Ինս. ի։ ա. իր. ֆէ։ Եչէս. հայր ՚եր։ Փարպ։ ՁՀ. կի։ Լաօ. իա։ *Ախտիցն յղփայեցելոյ և սոնքացեալոյ՝ ապականեալ լինի ոգի. և ապրի՝ գօս և ցամաք սուգ եղելոյ։ Որ ոք բարձրալ վիզն իցէ և փռնգայցէ՝ սոնքայալ և վքնաւ, իջանէ և քակտի. Փիւ. լՒ. Ք. Յ։ Ր. 100։ *Ջցանելուլճի եռաւցեալ սոնքացեալ՝ Թարշամեցուցանէ քայլ և վաստակ. Նաֆր։ Ք։

ՍՈՊԵԼ. ն. Բառ անյայտ և անաստոյգ. որպէս Համարձակիլ. իշխել. հաձիլ. ընտրել. *Որք գառապղի և կարկինի և սկտեղ և լկան և այլ ինչ այսպիսեաց տալին (կամ այսպիսեացս ոգին) նմանեցուցանել զերկիր. Ոխ. Ես։

ՍՈՍ, ի, ից. գ. Նոյն և յն. Σώσσς. Sossus. Բառ քաղդ. իբր ժամանակ վաճառն ամաց կամ ամոց. *Գրեալ և ներա ինն և առասներ մի ասէ ի ներկոյն է վեցհարիւր ամ. և սոս մի՝ ի սահիցն վաճառն ամ. Ն...ր։

ՍՈՍԻՆՁ, առանձոյ. գ. Նոյն Հ ընդ Սինձ. Κόλλη, κόλλα. Colla, gluten, glutinium. Ինաֆաս ֆէրէն, էէրէս *Ամաձոյց զնա սոսընձով։ Պնգել սոսնձով. Ես. խԲ. 15։ Հ=Յօ. ֆ. Ֆ։ Բր. Տրէ։ *Ընձնայն որ սոսընձով ըմբռնեալ լինի։ Սոսինձ և յարմարութիւն. Փիւ. լՒ. Ք. 4։ Ֆ. 20։ *Ընձիա զսոսինձն քաշահաս (զկին յոթայ), որով մածնուն Թևք արծուեաց. Վ՚ոփ. յոբ։ *Ջուր ծառանց զերդ սոսինձ լինի գարձեալ. Վ՚ոփ. խԼ։

ՍՈՍԿ, ոյ կամ ի. ա. Κενός. Vacuus. Ինւոն, simplex. փևնծ, tenuis, purus, nudus, merus. Միայն. լոկ. սին. ստուկ. մերկ. լերկ. պարզ. անշուք. Հեւհև. Հասարակ. սալի, Ենլընբէ, սաֆե, սաֆի, պոյալը։ *Նէ խեաչին մայոմինք նորա, և ջուլցէ զսակերս նորա սոսկ. Յոբ. լՔ. 21։ *Բանիս սոսկս ասաց (մեքսաւարն), և զամենայն ի բաց կ զչանցանան. Ոխ. անմ. Է։ *Սոսկ և անաւելուլդ զկերակուրան նոցա պատրաստեաց. Բր. հ։ *Մեք սոսկք ենք, և կերակուրս սոսկս կերալք. Վ.թ հ. ֆ։ *Միայնակեաց անինչ՝ Ճանապարհորգ է սոսկ։ Նեղ։ *Սոսկ խաղով ասէ գու զգլուխ իմ ոչ օծներ, սա խաղով անուշիւ էօծ. Իգն։ *Նկարագրեալ նշանակեմ սոսկ և նուաստ գիտութիւն իրը մեղեսու, զի գու երանգով գեղոյ գեղեցկացուցցես. Կ՚ՀԱ։

Կամ թափուր, անմասն, ունայն, և ընդունայն, անպատուղ. *Սոսկ լերկ յանկնայն իւոց, և ան զնացն, և երթ զհետ տեառն քո. Վ.թ հ. ֆ։ *Ոչք սոսկ են ի մտաց, և հնազանդեալ մարմնոյ. Ոխ. յհ. ա. 17։ *Մի սոսկ եղիցի քրոջդ կաթուած խառնեցեալ արեամբ։ Մի սոսկ զնիցին, և մի անօգուտ զեղիցին հետեւութիւն պատուհաս. Նբ. հԸ. Ե ԼԸ։

ՍՈՍԿ ՄԱՐԴ. որպէս Հասարակ և լոկ մարդ՝ առանց ասծուլճի. *Ոչ է սոսկ մարդ քո, և ոչ անմարմին բան, այլ միաւորեալ. Պրպ. սահ։ *Ոչ ասծ մերկ, և ոչ մարդ սոսկ. այլ նոյն ինքն ասծ կատարեալ, և մարդ բովանդակ։ Մարդ ոչ սոսկ մեռանել և փրկել զարարածս ոչ է կարողութիւն. Ջփ. ԼԸ։ *Որոյհետ մարդոյ մաղ կապաց զաշխարհս ի մեղայ մաքրել. Սոփ. ա. պ. Ե։ *Սոսկոյ մարդոյ եք ոչ է հնար լինել ի սկզբանէ աշխարհի. Ղևնդ։

Եւ Սոսկական ոք. Հեահակ. *Մակաձիք ուազմին, և սոսկքն յիւրեանց վայրն ընթանան. Աբեսթ. Ծ։

ՍՈՍԿ. Ψιλός, ον. Tenuis. ըստ քերականաց՝ հակակայ Թաւ ձայնի. Սուր. նուրբ. բարակ. և նշան այնպիսի հագուտի. *Հագուտ երկու. Թաւ, սոսկ. Թր. ֆէր։ *Շէչտ բուլթ, պարոյկ, Թաւ, սոսկ, երկար, սուղ. Փիւ. այաֆ։ *Ցերդիոն բազմութիւն փողոց հասարակ գոչէն, ոմն սոսկ, ոմն Թանձրագոյն. Մաթր։ *Ընդ Թաւին Թաւանայ, և ընդ սոսկին սոսկանայ. Ոսկիթոր։

ՍՈՍԿ. ն. Ինւոն, ὡς ἔπος εἰπεῖν. Simpliciter, utcumque. ոլ և ՍՈՍԿԱԳԷՍ. Միայն. Լեհ. պարզապէս. վայրապար. ըստ դիպուածոյ, պատրաստ. *Որ եհեղ զնգբարս ևն, ոչ սոսկ, այլ վասն իմ և վասն աւետարանին. Զար եկեալ տերն գտցէ՝ ոչ պարտեալ սոսկ, այլ արարեալ ոչնչպէս. Բր. հ. Ե ա։ Ն։ *Ո՞ր անուն չար ի նոցանէ ոչ եգաւ ի վերայ մեր, ոչ սոսկ, այլ արգարութ. Սոփ. յի. Ը։ *Ոչ Թեպետ հաւատացայ սիրտ նորա, այլ սոսկ միայն բերան նորա. Իգն։

ՍՈՍԿԱՒՈՐ. Նոյն ընդ վ. և Նիւթապէս. ուսկաբար. *Զնի մի հմտալն այնի ոմանք, եթէ սոսկաբար յոգիացան, և ըստ ուերք էին եղեալք։ Ընանց քննուեն և սոս կաբար։ Սոսկաբար վարին ի բանս այ. Ոխ. յհ. ա. 36. Ե ւ. 19։

ՍՈՍԿԱԳՈՅՆ. ա. Կարի սոսկական. պարզագոյն. ֆէէ պայալը։ *Իւրև զայր սոս կագոյն։ Ընաւ իսկ սոսկագոյն իրքն զմարդիկ հրեշտակքն երևեալ. Ընփ։

ՍՈՍԿԱԼԻ. լ ոյ. լ.այ. ա. Փրուէ. Horribilis. Լրժանի սոսկալոյ. սոսկաւոր. զարհուրելի. սարսափելի. աշտուր. աշագին. քաոմնելի. *Սարսեցուն յինեն՝ իբրև լուիցեն բառունք սոսկալիք. Խ. ը. 15։ *Սոսկալի ահեալ։ Սոսկալի հնացմամբ. Ըալ։ *Բանին. ինն և անուանմբ սոսկալեաս. Խոր. ա. 33։

Խակ նաբ. յՀԷբ. *Մեծաս սոսկալեաք օրհնեն զինո. իսկ սոսկմամբ, հնացմամբ։

ՍՈՍԿԱՆԱՆ. ի. աց. փ.ի՚ի բառեա Սոսկ.) Ընչուք, նուաստ ոք. գեղջուկ. ռամիկ. և հեահակ. ոլոխ յն. լա. Δημώδης. Vulgaris. ἰδιώτης, idiota. πεζός, πεζικός, pedester, pedestris. պայալը՝ պալը Թագի, եայան. *Զիասլորժից, և սոսկականայ։ Հերքեալ՚ի վերից՝ սոսկականացն ապրգիմ։ Սոսկականաք և քաղաքայնոք։ Սոսկականաց... քաղաքայնոց. Նբ. ֆ. ևա. գԺ հփ. Ե գԺ խԼ

ՍՈՍԿԱՆԱՆ. ա. (՚ի բայէս Սոսկալ.) որպէս Սոսկալի. սոսկաւոր. ահաւոր. անպայման. գերահրաշ. Φρικτός. Horribilis. φοβερός, terribilis, eximius, excelsus. *Աչի որ բազմի յաձուռս սոսկական։ Աբէ մեծ ալքայն ձայնիւ սոսկական։ Բացափայլեալ գեղով սոսկական։ Զարիւնն ըմպել սաս սոսկական. գԺ։ Տալ.

ՍՈՍԿԱՄ, ացայ. կամ կամ կացիր. է. Փրίσσω, ττω. Horreo. Դողալ. սարսիլ. սարսափիլ. սասափիլ. քաոմնիլ. զարհուրիլ. *Յիմարեցան երկինք վասն այսորիկ, և սոս կացան յոյժ։ Սոսկացաւ մարմին իմ յանձին իմում. Երէմ. Ք. 12։ Դան. Է. 15։ *Դադաք վերին ղաւրէնուցն սոսկացեալ զարմացեալ կայրն. Շալ։

Իսկ յասելն, Ոխ. ապաշ. *Երթաս ՚ի ձմնապարհ հեռի, և ՚ի խորշակի սոսկաս։, իմն տոկաս, կամ համերեաս սոսկալի օրինակաւ։

ՍՈՍԿՈՂՆԱՄ, ացայ. ցիր. է. Սոսկ լինել ըստ քերականաց. և Մերկանալ Թօթափել յանձնէ զաւելորդս. *Ան, ընդ Թաւին Թաւանայ... և ընդ սոսկին սոսկանայ. Ոխիթ։ *Սոսկացեալք էն յերկրէս, զդեցեալք զերկինս։ Մերկացեր սոսկացեր սիվ միայնակեացդ. Եչէս գանյ։

ՍՈՍԿԱՊԷՍ. մ. ՚Απλῶς. Simpliciter. Սոսկաբար. սոսկ. լոկ. պարզապէս. վայրապար. և խոպան. ուրուակս. *Ոչ կամի ասծ, զի սոսկապէս լուիցուք, այլ բազում զգօնութիւ։ Ոչ սոսկապէս, և ոչ ի քուն մոսնեալ հնար ինչ իցէ գասանել զմիաս նոցա. Ոխ. յհ. ա. 14. 20։ *Սոսկապէս օտարին սիրմանց եղեն ընգունող. Սիր. ազ։

Իսկ յասելն Շալ. *Սոսկապէս համբերելով՝ իմն սոսկալի և քասիւնելի օրինակաւ։

ՍՈՍԿԱՎԻԹԽԱՐ. ա. Սոսկալի վիճախրի. հսկայ ոհագին. *Զարհօրատեսակ շաղագլուխն սոսկավիճախար. Նբ. ղՔ։

ՍՈՍԿԱՅԻՒՅԱՆԱՄ. ցուցի. ն. Տալ սոսկալ. զարհուրցուցանել. *Հիացուցեալ զնս վրկիչն սոսկացուցանէ խոնարհութիւն. Ճ. Փ։

ՍՈՍԿԱՒՈՐ. Տ. ՍՈՍԿԱԼԻ. *Եհաս տեսիլ ահեղ սոսկաւոր։ Մարտեաւ ընդ նըսկային մարտիս սոսկաւոր. Գէյ։

ՍՈՍԿԻՐ. որպէս բայ, փոխանակ գլուխ՝ Սոսկայր։ Զամենայն կերակուրս յոյսդ մերդն ոչ գայրչէր և սոսկէր. Մծբ. ծՔ։

ՍՈՍԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Մերկանալ յամենայնէ. անասացեալ կնանք. *Վարեալ սոս կումէնէ, և ուսմամբ փիլիսոփայութիւն փոխձեալ էր. Ես. պաշ. Է. 30։

ՍՈՍԿՈՒՄՆ, կման. գ. Φρίξ, φρίκη, φρικασμός, Ջրաւսμός. Horror. պերիֆրէյզ, refrixio, frigor. Սոսկալն. դողումն. սարսափումն. քաոմնումն. Թմրութիւն. ահ. արհաւիրք. և Սարսուռն ի ցրտոյ. ահաւոգ. Բիւրեայէ. *Դողումն և սոսկումն պատահեցին ինձ. Յաճախակեաց ի վկայութիւն զսոսկումն իւր. Սոսկումն սրտի, և լքումն ծնգաց։ Ան և երկիւղ, և սոսկումն մարմնոյ. Յոբ. Ք. 14։ Ամվ. ա. 11։ Ես. Ք. 10։ Ք. Ի. Ֆ. 17։ *Սոսկմամբ մեծաս։ Ալս բազում սոսկման արժանի է։ Սոսկումն հերոց, և մարմնոյ խռովութիւն։ Դողումն և սոսկումն ուեի զարարածան, յորժամ զպատուս արարչին ոք նոցա մատուցանիցէ. Իէն. էէէզ. Ե ԲՂ։

Խոփ : Եզնի : *Լինի երկիւղ ըստ սուկման իմն (այսինքն գողմանցդտումիք), ջերմուհին ամենայնի ընթացելոյ ի սիրան. Նխ. բ՝:

ՍՈՄՆԱԶԵԼ, ձեալ. ն. } Սոնձով մա-
ՍՈՄՆԱՈՒՄՆ, ման. գ. } ծուցանել, և իմ. կպչասէռ առնելն և լինելն. *Չի թէ գո՛ղդ եր յաւիշտակեալ, ոչ կարէր զմաւեալ և զսոնձեալ պատանան (հանել, և Թողուլ ի գերեզմանի). Մեխ. վ՝ : *Նաւաց սոսինձ մունք կազդուրեն, և արգելուն զքրտհեղձ սուզումն. Պիտ. ի՝. ըտ Լիհ:

ՍՈՍՈՐԴ, ի, կամ ոյ. գրի և ՍՈՍՈՐ, ՍՈՍՐ. գ. Աւծերեայ. Mentum. և գարգարէայ, avula. σωλήν, canalis, tubus, fistula. կոպ. կողմի. կզակ. ներքոյք և ներքինք պարա. նոցի. խաչափող, չնչափող. և լեզուակ. ներբան, լեռն, խըրխափ. և փլեզիփ. *Եւ այսք և լեզու, և որ զկոկորդիւն է կազմած, ըստ որում սոսորդն ի վայր կոյս Թուլանայ հովասւսար, և չէշտոլորելով ձկափ. *Նոա. կամ. ֆ. որպէս և ֆէ. ուր դնի կողկողիմ. ի լա. դրի՝ սոսորդ : *, Երկու փոլակք սան և առնուն զոդն իբր ցնպղով իւիք սոսորդով ի բերանս. Սերբ. է : *Որլորք և հաւփալք զղեբերս և զմեկնիսն (ուսուն), և ոչ ՚ին. սին, նուրբ սոսորդ ունելով, և նեպ խաձխա. վչտ. ֆ՝ : *Գարգարէան, և գարգարէն. սոսորդ, և սոսր կամ սոսր. Գալեան :

ՍՈՍՈՐԹԵԼ. ն. Գարգարիշ. Gargarizo. Ողոլանել զսոսորդս ջրով կամ ջրի քացախով. Խոնա ընել. *Որ զկոկորդն սոսորդե, զքիմն զովացուցանէ. որ սակաւ ուղեթէ, զցանկութեն քոյն չնկուցանէ. *Նեղս. ա՝ Լիհ:

ՍՈՍՈՓԻԼ. փոխանակ դ.ելոյ Սօսափիլ. սուսալ. քամիլել. * Թէպէտև սոսոփեալք յեղափոխութիք զչարիսիկք. Ցհ. ի՝:

ՍՈՎ, ոյ, ով. ի սովի. գ. Լիմոյ. Caritas, difficultas annonae, fames. (յն. սուսղ. սուղ.) Սղութիւն և հնուազութիւն պարենի. պակասուի հացի. քաղց. և Անսուազութիւն. գընէլեփ, ամլեփ. *Եղև սով յերկրին: Զօրացաւ սով յերկրին: Եօթն ամ սովոյ: Յերեսաց սովոյն: Սպանանել զամենայն ժողովուրդս ի սովոյ, կի՛ ի սով (յն. ի սովս, այսինքն սովով): Մաշեալք սովով: Կերակրել զնոսա ի սովի: Ի սովի փրկեսցէ զքեզ ի մահուանէ: Սովք և սրամահք. Եզն : *Սովով և ծարաւով տան. ջիլ. վչտ հց: Հ. եզն:

ՍՈՎԱԲԵԿ, ի, ից. ա. որ և ՍՈՎԸՄԱՀ. Լիմոյտաւ. Famelicus. Բեկեալ և նուազեալ ի սովէ. անսուսղ. սովեալ. քաղցեալ. յոյժ յոյժ. *Լից զսովաբեկ անձն իմ ի փշրանաց ողորմութեն ընորհի քո: Խոշխեա զմարմին քո ի ձնչական սովաբեկացդ: Ակնկալու լեր մոլորելոյս՝ մերկիս և սովաբեկիս. Բնչիւ : *Բանական սակաւ է, և սովաբեկ. Ո՜՜ : *Ախոռաբեկ սովարկ (յն. սովով) ամենայն ցաւոք վարակեալ. Ոսկ. էնփգ. ֆ՝ :

ՍՈՎԱԲՈՆ ԱՌՆԵԼ. Լիմագչոյեա. Fame suffoco. Սովով չորչարել. *Սովաբեկ ալար ղքեզ. Օր. է. ՝:

ՍՈՎԱԼԱՒԻԿ. ա. Լչկեալ ի սովէ. սովաբեկ. սովամահ. * Սովալուկ զանձինս առնէին. Շ. Ր: *Սովալուկ լինել, և ծաղաւով մաշիլ: Սովալուկ և մերկ խոյտաւակ չորչացեր. Սրփ. յ՝. Ֆ. Ք:

ՍՈՎԱԼԾ. ա. Սովեալ. անսուսղ. յորմէ յաչխոյժ բառն :

ՍՈՎԱԼԾԱԲԱՐ. ք. Աստուծեղ. Helluantium more. Իբրև սովեալ. անյագասլար. յոյժ յոյժ ուզեցեալ պես. * Ուռիլ ոչ սովալծաբար, որովհետև մոլութեն ի վիլայ բերել. լով. Բրս. Ի՝:

ՍՈՎԱԿԱՆ. ա. Սոված. քաղցեալ. ածնօթի, փազաած. աճ. *Եօթեն աւուրբք սովականք և արգելակնք լեալ էին ի սովորութէ կերակրոց իւրեանց (առիւծքն գանիէլի). Ոսկ. ապաս :

ՍՈՎԱՄՈՒՏ. ք. Ի սովոյ մահացեալ կի մերձեալ ի մահ. սովալուտ. սովաբեկ. սովալծալ. նգոզեալ. խիսթ փազաած՝ անօթի. էֆէ աճ, աճլըփօան էուխյոյր կիպի. * Մուրալ՝ որ չբջիցի ի տպոյ, և սրամահ, և սովամահ (յն. նուազեալ ի հացէ): Սովամահ կորնչիմ (յն. սովով). ի՝. Ի՝. ֆ՝. 29: Ղէ. ֆէ՝ 17: *Հացն երկնաւոր եկն յերկիր, զի կերակրեսցէ զսովամահսն: Զհանապազորդ սովամահսն վանն նորա անպահի Թողուցու. Կոլ. ֆէ՝: Ոսի. ՚. ա՝. 13: *Կերակրեաւ զանձն իմ սովամահ: Հայեցաւ ի սովամահ բնութիս: Շրջէին ողորմելի սովամահք: Մարք ոմանք զսովամահ որդւոց իւրեանց զմարմինս ի կերակուր իւրեանց պատրաստեցին. Սոփ. ոդ: Իգն: Փարպ: Ցհ. կի՝: *Սովամահ Հնչէին հանապազ, սակայն ոչ Թողուին զվարդապետն. Մեխ. վ՝ :

Եւ իբր Սովամահական. *Սովամահ չքաւորութիք ազքատացան անձինք մեր. Մ՜՜: Ճչ: *Սովամահ սատկութիք. Նար. յ՝՝է՝:

ՍՈՎԱՄԱՀ ԱՌՆԵԼ. Լիմոհտնէա. Fame eneco. Սպանանել սովով. *Ոչ սովամահ առնէ սէր զանձն արգարոյ. Ա՜՜ի. ֆ՝. 3:

ՍՈՎԱՄԱՀ ԼԻՆԵԼ. } Սովով ի մահ
ՍՈՎԱՄԱՀԻԼ. յ՝. } մերձիլ. սովաբեկ լինել. կամ լսա յն. ոսվիլ. նգոզիլ. *Թէև սովամահ լինիցիմք, սակայն ի սեռս նէ մի չհեռասցուք: Սովամահ յաճեցէն բանէն լինէին. Ոսկ. Ֆգ՝: Սէբէր. է՝: *Ի միջնաբերդին նեղեալ սովամահէին, և քաղաքէն ի նոցունէ սատակեցան. ա՝. ՚. ֆ՝. 49:

ՍՈՎԱՄԵՂ. (եթէ չիցէ դրելի Սովամեռ.) Սովեալ առ մեղս. *Թուծանեա զամենակարօտ սովամեղ քաղցելոյ անձինս. Թէոդոր. խ.:

ՍՈՎԱՆԱՄ, ացայ. Տ. ՍՈՎԻ. * Գայր սովացեալ: Մերկ էին, և սովացեալք. վչտ հց. էա՝: Բրս. Տ՚:

ՍՈՎԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընտաւաղութիւն. ըմբռնուսի ի սովէ. անյագութեի. ընչաքաղցութեի. * Սով մեծ լինէր. ապա ձեռնամուխ լինէին ի հարձն և ի ծառայս՝ փողսուել և ուսել, զի ցցեն զսովառուԹիին իւրեանց. Գնունդ : *Տարցի զդոզսն առ իւր, և ցցկ զսովառնուԹիի (կամ զսովառուԹի) իւր. Ուրբ. ա՝. 3: (լաւ ևս է ընդհանուր, ըստ պնոնգեայ, յորմէ առնու արձրունին:)

ՍՈՎԱՍԱՆՁ. ա. Տանջեալ ի սովէ. սովաբեկ. *Սովալուկ և սովասանձ եղեալ մեռանէին. Մեխ՝: *Սովասանձ առնել զքաւառաքեացն. Ոսկիփոր :

ՍՈՎԱՑՈՒՅՑԱՆԵՄ. } ցուցն. Լիմոյ-
ՍՈՎԱՑՈՒՅՑԱՆԵՄ. } չոսէա, Լիմոտտոյեա. Fame strangulo, neco. Տալ սովիլ. անսուսղ Թողուլ. սովով սատնիքել. *Օրորվային սովոցս ցանկը և սանձէր. Կիմոփ : * Շաքաւարի զքեզ՝ ասէ, և սովիցուցի. զի բարի քեզ սպասիցդ. Բրս. լա՝: *Թէ ի լրումէնէ բանի քո սովիցուսցես. Նար. ֆ՝: *Սովցուսցէ զմարմինն պատկուռն (կամ ի պատնէ կուձէ). Ա՜՜փ. ֆ՝՝ : յորմէ և Ոսկիփոր :

ՍՈՎԻՄ, եցայ, եալ. յ. ԼիմաՏՏա, ՏՏա. Fame laboro. πεινάω, πεινέω, penuria laboro, esurio, famelicus sum. Սովանալ. սովաբեկ լինել. սանջիլ ի քաղցոյ. քաղցնուլ յոյժ. նքոտիլ. խիսթ անօթենալ. էֆէ ազբգնոփ, գընէլեփ լէոփէ. *Սովեսցին որպէս չուներ: Սովիցաւ սմենայն իրկիրն Եգիպտացոց. Սղ. ծէ. 7. 15: Ծն. խ՝՝. 55: *Ահա մինչ սովիցաւ, քան զձեր իմ և ամենայն կանանց զկերակուր ախորժեցեր. Վչտ հց. ի՝՝: *Սովիցաւ քաղաքն, մինչև եզէ լիսոր մի միս իշոյ՝ հինգ հարիւր գրամ. Գ՚. է: *Սովիմ հացիկ յիւիկիր հեռասան. Գնչ: *Գօտոս սովիր և մաշէր. Ոսկ. ՚՝ ի՝: *Փոքր ինչ սովիր և մաշէր (արեգական) մարդս սովեալ է. և ինքն ի փանաքուԹիէն սովի. Լ՚է. յա՜ա՜ա՜ի:

ՍՈՎՈՐ, ի, ից. ա. Էաձնչ, էձնչ, ասպիձոյ. Suetus, adsuetus, consuetus, familiaris, և solitus. Ընդհելեալ ոք իմիք սակաւ յաձախուԹիւ. սովորած. ծանօթ. սովրած, սորված. ալբէզէ, ալբէ. * Ընդհանուն բազում անգամ առ սաորս իբր առ սովորս. Բրս. սբէեդ : * Ոչ ոք երկրայեցի յուղղակի խորհել սովորեցին. Գրգմ. կ՝: * Ի բաւնպաշանէն կարոզաց և սովորից. Սոփ. հանգ: * Սովորք ոմանք և հասակակիցք. Նար. էրփ : *Սովորս և ընդհել և բարեկամս. Փիլ. փեռական : *Ոչ ե սովորչոք ի տուն իմ, բայց միայն եպսպոն իմ. Վչտ հց. է՝:

ՍՈՎՈՐ. Սովորական իմչ. ընդհելական. հասարակ. յաձախեալ. սփէի ոյշոց, պեւէ. *Եւ ոչ ինքն առաջն ի սովորեցոյն էր: Ի տաւորից առակաց մաթգական. Բրս. ծն: Ոսկ. գչ: *Ի սովոր ախտիցն: Սովոր չարուԹիք: Կամիմ հալիկանել զսովոր սիրոյ ապաստառուԹի. Փիլ. լէն. է՝. 31: ֆ՝. էան: * Ջատվոյն փառաւորուն մնառացանեին: Ոչ սովոր, այլ օտար բարբառով: Ըստ սովոր գաւառաձանութե. Սէնո. յար: *Կամեր հեռասնալ ի սովոր չարեացն. Վանակ. յոբ : * Ոչ հաւասալ փուԹով սովորից չարաց, զի հնասցեալ բնուԹի լինի. Մխ. առակ. յէ՝. (որ հայն և ի յայնորդ նչ :)

ՍՈՎՈ՚Ր, ըք. գ. իբր ՍովորուԹի. *Ջժամանակս ի չար սովորից ի բարի փոխարկել. Ոսկ. էէ՝:

ՍՈՎՈ՚Ր ԵՄ, ես, է, ենք, եք, և այլն. *Եաա. Consuetus sum, soleo. ἔθος ἐστὶ, mos est, solet. Սովորեալ գոլ. սովորիլ. սովորուԹի է իմ, քո ևն. *Ձոր սովոր էր զքարն ժողովել: Սովոր էր դատաւորն արձակել. Որպէս սովոր էր՝ միւսանգամ ուսուցանէր զնոսա: Որպէս և սովոր են ոմանք. և այլն: *Ընդհանուց սովոր ես ոլորմիլ. Խոսր: *Դուք սովոր էք անցանել ըստ հրամանաւս Թագաւորին ձեր. Եզէկ. է՝: *Ես յիմոց ծառայից՝ զոր լինչ յինէն առեալ ունին, անդրէն հանել ոչ եմ սովոր. Խոխ :

ՍՈՎՈՐԱԲԱՐ. ՚. Ըսպղծաց. Pro more, pro consuetudine. Սովորակի. ըստ հասարակ կամ միշա սովորուԹե. առեպ. *Ջայս զերկուս այսպէս պահէին սովորաբար: Եւ այս ցանգ սովորաբար ի մեզ կրի. Խոր. ֆ. 5ւ: Մոփ. իէ՝: *Ընդ դու կարող ես սովորաբար և առ զըլացօղս բարեգործել. Նար. իէ՝: *Ընդհանք սովորաբար առնել փիլիսոփայ, որք յերաժշտական արհեստս կատարեալք են. Ը. էաչէ: *Ջոր վան բազմաԹեամն առակ անուանեն սովորաբար. Կիր. պհ՚: *Սովորաբար անծեզ յանտառս միշա աղաղակէ. Մխ. առակ:

ՍՈՎՈՐԱԿ, ի, ից. Տ. ՍՈՎՈՐԱՒԱՆ. և ՍՈՎՈՐ՚ ըստ ի՝ նշ. *Ի խաս յօգեցելոյ առվորակ լսողացն : Սովորակ օրինակաւն չքէ: Հիացումն ոչ միայն գեղեցկաց, այլ և խոտասախրուԹե սովորակաց առնել կարէ. Փիլ ֆ. բան. Ե լիս:

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ըսպղծաց. Consuetus, familiaris. Սովոր, որպէս սովորեալ լինչ. սովորուԹե եզեալ. Հանապազ. ղոզեան, հասարակ. ընտանի. *Սովորական

նաւ ընդելականաւն հաւատացեալն եւ կրկին պատնէշ խաչին փայտի: Ցաղթեալ սովորական ցանկալեացն. Ընտ. Ցձ. Ե: *Նկուն եղեալ, գաւաւ ի ներքոյ քան զսովորական բնութիւն: Ոչ յիշէին զսովորական խորհուրդն. Եղէն. Ե: *Զկնի սովորական վարդապետութեանցն. Վրք հց. ծԵ: *Քանի՞ սովորական սերտնաւն ի վերնատանն կատարել զմարհարդ: Զսովորական օրհնեալ նուիրի բանիւ երկրորդելիք. Ցհ. Ի՛. ապ: Նոր. Ի՛ա: *Ոչ տայր ըստ սովորականին արա գնախաղացն լինել հոդմամբ: Զանազանական իրս՝ բնականա կացուցանէ, և զանսովորս՝ սովորականս. Պիտ: *Ցարեաս ինձ պատերազմ, սովորական սերելեաց իմոց ջերմութեամբ ի ներքուստ, և անսովորական առելեաց ցրտութեամբ արտաքուստ. Ածէ:

ՍՈՎՈՐԱՑՈՒՑԱՆ. Սովոր. սովորեալ ոք. ընտելեալ. և Ծառօթ. *Չի դու ես աեր երամ գասիրա, և տղոյն բանից սովորական. Ածէ: *Չկերպարանն իւրեանց ապականելով անծանօթք և սովորականացն լինին.Ն՚ո՚ս՚ո՚ս:

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սովորական գոլն. և Սովորութիւն. * Ցայլասլել ըզգայութիւնն ի ջերմութիւնն (որպէս գիտելոյ) զայսպիսի սովորականութիւնն ի մեզ օրինադրէ գործ ինչ լինել. Եղէն. ևոփ:

ՍՈՎՈՐԱԿԻ. ն.Տ. ՍՈՎՈՐԱՑՈՒ. Ըստ ἠθος. Pro more. *Ընդ որում սովորակի խոսի ասծ. Ա՚ն. Ի: *Զորոյ աւետարանի զծածկան դիրս ի ձեռս սովորակի առնալ: Սովորակի ի ձեռս առնալ զծածկին գիրս. Կ՚ո՚ւ. ա՚ս Ի՚ոփ. յորմէ և Սարփ. յ՚ՈՀ: *Որպէս ոմն ի սէգն սահմանն սովորակի յանձին կարդեալ մէյն երգէր առ ասծ, փոնք քեզ ասծ յաղագս առնեցին. Խոս: *Ցաթոռսյն յորում սովորակի նստէր երանելին. Վրք ոսկ: *Սովորակի ասեն մարդիկ, եթէ թափեցաւ սիրտ իմ ի տեղւոջէ իւրմէ. Վ՚անակ. յոբ:

ՍՈՎՈՐԱՑԻ. ա. որպէս Սովորական՝ ըստ ասն Նշ. * Ըստ սովորակի իւրեանց արկուածն: Սովորակի խնամառութիւնն: Ըստ սովորակի հրաւիրեցաւն: Զսովորակի զգան վարդապետութեան ի վար արկեալ. Ճ. Ի: Ցհ. ևԸ: Վրք ոսկ:

ՍՈՎՈՐԵՄ, եցի. ը Տ. ՍՈՎՈՐԻՄ. *Միթէ սովորեաց խուզել և քննել: Ոչ վաստակէն ապահասնել զնէզ սովորեացս. Փիլ. Ի՛ասփ: Ո՚ո՚. յհ. ա՚. Յ՚: *Ոչ ևս սովորէին հարցանել զկեանս ոք՝ի հնազանդել.Եղէն: *Ցսովորեցին սիրելութենէն ածել բարիք. Պիտ: *Սովորեցին ոմանք զկիրակէն սր մինչև ցՀաչն պատուել. Ցհ. Ի՛. ապ:

ՍՈՎՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յոլցին. Ἐθίζω, συνεθίζω. Assuefacio. Տալ սովորիլ. ունակացուցանել. ընտելացուցանել. կրթել. վարժել. սովրեցնել սորվեցնել. ուսուցանել. *Ընդ լսելոն ճանապարհ անկանել զնա սովորեցուցանէն: Զմոլորեալն յանմոլար հաստատութենէն ածել հանել սովորեցուցանելով. Փիլ. Իսոփ. Ե ել: *Զաչքեցող բնութեան հրոյ յարարօղ զօրուն սովորեցուցեր. Գ՚ա՚ո՚. Ի՚ա՚. ա՚ վ՚ա՚: *Ցայս սովորեցուցիք զսիրաս ձեր՝ անողորմ լինել Սրտ. ի՚. ծ: *Մի՛ ոք սովորեցուսցէ ի կրօնասուրացն զլեզուս իւր՝ հակառակել. Ը. ընփ՚ա՚ր: *Սովորեցուցանէ զնոսա բարւոք ի պատմականացն լսողութենէ, զի քաջալերք սարսին զպատուն նորա. Ո՚ո՚. յհ. Ի՛. Յ՚: *Սովորեցի զիրաս քո ի վերայ ամենայն էպտօր, և պատեցաւ, եթէ այս է գործ լաւագոյն է քան զնս առաքի ձոյ: Սովորեցուցանէին զնա ի պալատան Թագաւորին. Վրք հց. Ե. ծԵ:

ՍՈՎՈՐԻՄ. եցայ. ը. և ն. որ և ՍՈՎՈՐԵՄ. Ἐσθω, συνεθίζομαι. Assuesco, soleo. ἐίωθε, consuevit. Սովոր եմ, է. սովորութենէ առնել կամ ունել. բնաւորիլ. վարժիլ. ընտելանալ. ուսանիլ. սովրիլ. սորվիլ. աղբնակ, ոգբի եմ-է, էօյրէնդէ. *Ակր՝ որ սովորի ընդ բանս նախատանաց, յամենայն աւուրս իւր նա ոչ խրատեսցի. Սիր. ի՚ե. 20: *Ցանիրաւութենի սովորի. ՑձՀ. ծԵ: * Սակաս ասկաս սովորիս զծուլութիւն յազօթս քո. Վրք հց. ծԵ: *Վասն հաւատոյն՝ զոր յաձ սովորեցաք. Ճ. Ա: *Զբաւս չարս ոչ է պարտ երբեք սովորել. Պլոփ. օրին. Ե:

ՍՈՎՈՐՈՑԹ, ուրի, ից. գ. Սովորելութիւն. սովորութենի. Ἔθισμός. Assuetudo. *Ընդ խոնարհութենին սովորոյդ՝ կարէ ի յոգւոյն զարմանելն և զհամբառնալն մեր. Բրս. հց: *Չնացեալ սովորոյդն օրէնք են, և հաստատութի իբրև զբնութենի. Ի՚ն: *Ի չար սովորոյնս պահեալ. Ածէ:

ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔθος, ἐθισμός, συνήθεια. Consuetudo, mos, ūs. Սովորոյթ. սովորելն. և սովորեալ իրն. բնաւորութիւն. կարգ. օրէն անդիր. աւանդութենի. քաղաքավարութենի. ընթացք հանապազորդեան, տարեալ և սպասս միօրինակ պահեալ. ոճերի, սէնէկէպէ, Եղ. Ռեօրէ. *Ոչ չոգաս ըստ սովորութենն ընդ առաջ հմայիցն: Եղեն ըստ սովորութենն իւրեանց: Ժամանակաւոր ձգեալ ամպարիշտ սովորութենն իբրև զօրէնս սպասհնեցաս: Առնել նոցա ըստ սովորութենէ օրինացն ի վերայ նորա: Ցեկանել նոցա ըստ բռնաւորէլոյ ըստ սովորութենէ ածէին: Ի ձեր սովորութենի, զի զմի ոք արձակեցից ձեզ ի զաղկիս: Մեք չունիմք այնպիսի սովորութենի. և այլն: *Եղև սովորութենի իւրեանց նոցա իբրև օրէնք. Եփ. Ծ՚ն: *Ժամանակաւ ըստ սովորութենն հաստատեալ Թուխցան օրէնք. Ը՚ա՚ս. Է: *Ամենայն ուրեք իւր սովորութենն քաղցր է: Երկրորդ բնութենի է սովորութենն. Ո՚ո՚. ՛ս. ա՚. 6: Ե էս: *Որ և սի. րելի իմոց իսկ սխորժակացս է, առաւել ևս սովորութենացս: Երկնայինսն զարգարեալ սովորութենէք. Խոփ. ա՚. ւ: Ֆ՚. 67: *Ըմ յաղ սովորութենէն կարգեաց: Ծով և գեաք Ճանապարհ հորդեցին աւազի նոցա ըստ ոչ սովորութենէ: Ոչ էր սովորութենի երբեք աչս քարուցն ընդգեմ գառնալ. Եղէն. Ե: Ը:

ՍՈՎՐԻՒՓ. Տ. ՍՈՐՍԿ (տրիմ):

ՍՈՐ, ոյ, ոց. գ. Τρώγλη, βόθυνος. Foramen, caverna, fovea, fossa. (լծ. ծորհոր. ձոր. խոր, տղ, և այլն.) Ծակ. ծերպ. խոռոչ. անցք՝ ընդ որ ծուխ կամ տղի ինչ. տղոյզ առնոյց և զեռնոց. ջոյնք Թռչնոց՝ ի ծակս. որլ գալանաց. ասրաթ, ասուլթ, ասուէ, փէլէփ, իւն. *Թաքուսցեն յայրս և ի ծերպս վիմաց, և՝ ի սորս երկրի: Եղեն իրրև զալաւնիս քուներաք ի քարածերպս. և ի բերանս սորոց. Ես. Ի՛. 19: Ես՚ե՚. Խ՚ե՚. 28: *Զօրէն երամից Թռչնոց բնակեալ էին սպաս ի ծակս վիմաց, ի սորս քարանձաւացս. Բ՚ասղ. ՚ը. 15: *Սպասեն նոցա (հաւ բաղիոյ) զսորսն գտանել: Օձք բայանան ընդ հողմվ. և որլքն իւրեանց էն ի սորս և ի սոյզս երկրի. Փիլ. Լ՚ասս. Ե Վ՚ն. ա՚. 36: *Ոչ փսպաղք փսսից, ոչ սոյզ հեզեզաց. Նոր. Խ: *Ոչ գիտես, Թէ ի սոր կորնչիս, Թէ ի ձոր քաջասլվճ լինիս. Ո՚ն՚իփ՚ը: (Ոմանք ի ռմկ. սոր կոչեն զխոշոր խոշոս հեզեզատի. լ՚ա՚ԸԼ Ղ՚ա՚ը:)

ՍՈՐԱՄՈՒՏ. մսի, ից. ա. Ծակամուտ. անձաւամուտ. *Լինականեաց միայնակեաց սորամուտս ծակախիճ եզեալ. Ածէ: Կ՚ըՒն: *Մարգիկ սորամուտք և քարաձիաձք էլլին ի գլուխ ապառաժոտ լերին. Ո՚ա՚ոփ: *Վիմասոյզ սորամուտս երամն կաքաւացն և սալամբային. փ՚ա՚ոփ:

ՍՈՐԱՑ, ոյ, ոց. ա. գ. Որ ինչ է սորա. ասրը. պանանոփ. * Սորայս լինելութիւն: Զվայելչացն ի սորայն գոյից: Ըստ սորայսմն փառաւորեաւ բանի. Պիտ:

ՍՈՐԵԿ. կամ ՍՈՐԻԿ, կի՛ ՍՈՎՐԻՔ. ա. Բառ հբր. սօրէք. յոլմ և յն. լա. Σωρήκ. Sorec, sorech. Մաքիր որճոյ խաղողոյ՝ իբր Ալնիւ, պատուական. ընտիր. *Տնկեցի որճ սորէկ. Ես. Ե. 2: *Որճ սովրեք: Սովրեքն աւելով զաղնուութենի և զաւետելութենի որճոյն յայտ առնէ. Ո՚ո՚. Ն՚ա: *Իբր ի յանկեան տունկ սորէկ որճ, տեղաւ պատարտ և զօրաւոր. Շ. Ե՚ե՚: *Ո՚վ Ջլնաբրա ասծային տունկ, սորէկ պատուական. Թէոփոր. Իա:

ՍՈՐԵՄ, եցի. լ. Διαῤῥέω. Perfluo. καταῤῥέω, defluo, scaturio. Ընդ սորս բերել՝ հոսել. ծորել. թորթորել. որպէս կուր. կաթել. քամել. սորսրել. չէի պէս վազել. ագիագ. *Այս իմ մեղք, ոյք սորեն յետոյ զկնի իմ (իբրև աւազ ընդ փսխած ծակ). Վրք հց. ծ: *Եռացին որդունք ընդ աչս նորա, և՝ ի վայր սորեցին ընդ ըռնգունս նորա. Եղէն. Ե:

ՍՈՐԵԼ. որպէս Սորամուտ լինել. Ἐισδύω. Subeo, ingredior. * Սորեցին յայրս. Թագաւան յանտառս. Երեմ. Ի՛. 29. յորմէ և Ցհ. ի՛ե:

ՍՈՐԵԼ ԵՁՑ. Ἐλλείπω. Deficio. Պակասիլ. ջսոյ կամ լուսոյ աչսց. վատիլ. ծիրիլ. պակսիլ. Եպէնէ. *Տացէ քեզ աեր սիրտ որատնեալ, և աչս որսեալս: Ոչ՝ի սորելոյ ապաց իւրոյ, և մաչելոյ զանձն նորա: Ցիմք՝ի գաշտս ծծեցին զօգս իւրև զվնասս, և սորեցին աչք իւրեանց. զի ոչ գոյր խոս. Օր. Ի՛ե. 6ղ: ա. Ի՛փ. Ի՛. 55: Եր՚ե՚. Ի՛ե. 6:

ՍՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յոլցի. ն. Σφαλλίζω. Gangrenā laborare facio, inficio. Տալ սորել. ծորելոյ տանել. ծիւրեցուցանել. ի տուրս գիրս՝ որպէս կկոցել. կիմվսուցանել զաչս. *Զքոս և զդալուկն. որ սրեցուցանեն զաչս ձեր. Ղ՚ե. Ի՛ե. 16:

Խակ յայլ գիրս՝ որպէս Հոսեցուցանել, որ և է օրինակաւ. Չէի պէս վազբնել. փէՀմ. *Ցերկինս արտասվարեալ՝ սուրեցուցեր զերդ իբր ղպուրեան զնանասյն: Ծակիւն գունկն. Նշանակ՝ Թէ սորեցոյց զքան օրինացն՝ զոր լուաւ: Սորեցոյց զքանս նոսա՝ կալ ի ծառայութենի մինչև ցոր մահնատի իւրոյ. Վ՚ղ՚ն. ոչ. Ե ել: Նփ՚ն. Ֆ՚ե:

ՍՈՐՍՈՐ. Նոյն ընդ Սոր. (որպէս Զոր. և Ծորձոր.) * Ի յայլս և ի ծերպս վիմաց, և ի սորսրս երկրի. Ֆ. Ֆ՚ա՚ո՚. Ի՛Ի: * Ջսորսորս զանձուկ ինչ վանին գծոխոց. Կ՚ՆՓ:

ՍՈՐՍՈՐԵԼ. է. Ἀναζέω. Ferveo, bullio, scaturio. Սորսրով սորել. Թորթորիլ. հսահսոիլ. և Ցրուիլ. և Եռալ զեռալ. Էի պէս վազել, փսոփիլ, փսոփիլ. ափար ոո՚ կիպ ևիւրիւմէ. ափֆաֆ, փաչսաֆ. *Մինչև յաչաց անաի անօրինին Եռանդն որդանց բղխեալ սորսորել. Ի՛. ՀՀ. Ի՛. 9: *Ական սորսորել գնալ ի բանակէն, Թողին զիւրեանց արքայն արշակ. Բ՚ա՚ղ. Ի՛. 50: * Ջալաւաղիլ հնձողացն, զսորսորել մանգաղին ամս ածեալ ժողովէր. Ո՚ո՚. ի հերոփ. (իբրու Թաւիլ ի բերանոյ մանգաղին:)

ՍՈՑԱՅ. ոյ, այք, այց կամ այոց. ա. փ. Τὰ τοῦτοις, τὰ τούτοις, ἀὶ ἀπὸ τούτων. Quae horum, his, ab his. Որ ինչ է սոցաւն Սոցայսոյցիկ. ասծոյը. պանլաբէնփ. աեւս Աչիսփ. սթրփ. ստէպ: *Զսոցայցն առեալ սապատցոյց: Ի սոցայցն զնոսա սասպատածոց զարգարեալ պայծառացոյց: Խոցոտեն զնս յաղագս սոցայցն հոգք ոչ ասկաք: Սայեաև և ըստ սոսայքն որակք ասկսեալք. Ընտ՚ն.

բայիր : Փիլ. սահմ. Ն նխ. Ք : Աբխազ. օրակ : Առաքինական և խաղաղասիրական, և առ յայլն հակառակի անխնայ արարողական չար: Շնուիլ և գոլուիլ, և համանման առ այլն կամ սայլ առաջեալ չարեաց. ԱՆ. Պիպ:

ՍՈՒԱՐԻՄ. գ. Բառ եբր. Ժանաք չարք, վատթարք. Σουαρείμ, πονηρά. Mala. Ընարիլս զդառա իբրև զՄուզ ժանտ առաքիմ. որ ոչ ուտիցի ի ժանուռիձ իւրմէ. որ ոչ ուտիցի ի ժանուռիձէ իւրմէ. Երեմ. իԸ. 17 : Իսկ ՄԽ. Երեմ. մեկնաբար առ. Սուարիմ, անագանահաս, որ է յետին գերուիլն :

ՍՈՒԳ, պղտոյ, ոց, ի սգի. գ. Նոյն և ալ. սոփ, սոյլ. Πένθος. Luctus. Տիրուիձի ներքին և արտաքին. արտաքին նշանակ ներքին ցաւոյ. կոծ. ողբումն. լալիւն. աշխար. Եաս. Ընար հօր իւրում սուգ զեօթն օր : Սուգ մեծ է եգիպտացւոց : Տուն սգոյ: Աւուրք սգոյ : Հանդերձ սգոյ : Գարմոյց զաւագ իմ յաբահուիձի: Ի սուգ և ի տաւապանս նոսին : Ընաւեր ի սուգ ամենայն իսրայէլ: Տակաւին ի ձեռս իւրեանց ունէին զսուգս իւրեանց : Իմով հօ սովին պատ առդի իմ ի գժոխս. և այլն : Յանկսիձար սուգ վնեկին ամենեքեան : Սգոյ հանդերձ ագանի. Եղիս. գ. ը: Սիրուին զոր ունիք գոյք առ մեզ ի մերում սգի ծախք գոյք : Ո վ ապաշխարուիձի պատուական և բարի, որ ի սգի ուրախուիձե վնիս մայր : Ամենեսին տալաժամ ի սգի երկայնափուիձի, և ի վհնեբրուս արտասուք. Նէր. ի. իոբ : Բր. պղաչի : Նա օր. ա : Իսկ Ոսկ. յհ. ա. ւն. : Ջինչ ողբալի քան զայս, և սուգ ոչ լնիս, տգալի, արժանի սգոյ :

ՍՈՒԳ ԱՒՏՈՒԼ. } Տ. սգաւլ. Πενθέω. Lu-
ՍՈՒԳ ՈՒՏԵԼ. } gco. Ծն. իգ. 2 : Ել. 33: Թուոց. ծԸ. 39: ա. իգ. և այլն. սահպ: Սուգ սաւին երկինք ի վերայ ձեր. Նէիս. ի:

ՍՈՒԴԱՐ, ի, բոնք. գ. Բառ լս. սուդարիում. Σουδάριον, κάλυμμα. Ի քրտանէ Թաշկինակ. վարշամակ. ծածկոյթ կամ շուք դէմս նակ. վարշամակ. ծածկոյթ կամ շուք դէմս նոյ կանանց. Ի վերայ սպիտակ սուգարանն զԼուսիբորն յօրինեսցէ. Ոսկ. ա. գԼ. ը : Վկայեն սուգարարքն և վարշամակքն, զոր բժշկեին ի ձեռն պօղոս. Կ. ծ :

ՍՈՒՅԱՆԱՆ, ի, ոց. ա. Որ ինչ նոյն ի սայլս և ի սուղասին կամ յընկղմանին սուլեանն և սուգիչն յանիսանդս. Իշխապնան չարին սուգական : Ջոր խանդագնաց չարին սուգական. Գնչ:

ՍՈՒՋԱԿԱՆ. գ. կամ ՍՈՒՋԱԿԱՆ կԷՏ. Հակակայ եղեբական կամ դագաղային կի. ան կողմն էրկին ընդ երկրաս, և Տորաւային լնեւս անեբևոյզ մեղ. Կեաքն են այսբերկ կեա երկնամիչակ. կեա Ժամադիատակ. կեա եղեբական, կեա սուգական. Տ-նոբ : Ի սուգականն և ի ժամադիատին միշտ Տոլվեվ (արձ.գական). Աբդ. ՀԸԸԲ : Ի Տաբասլինն խոնարհի ի սուգականն: Ընդ ձմեռնային չաւզգ յանեբևանն և ի սուգականն կոյս. խոր. Ծ :

ՍՈՒՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սուգանիկի. անեբևոյձի լինել. պակս լուսնի ի պատկասնեն, կամ այլոց երաց յընկղման իմիր : Ոյս լուսնական լուսեղ և սուգականաւ : Ջպատանալի ծածկոյն գիպք ի միում աւուր ունել աձմանեն փոյձ ընդ փոյձ, և գաղձեալ սուգականաւթիսնչանիսարձակնս լինել: Նէրծ. ա. ւ. ձ Ծ:

ՍՈՒՋԱՆԻՄ, սուգի, այգ. Եկաձնոց.

ՍՈՒՋԻՄ, գիպ, գիս. Ն. Obsequo, vetio ի այլոց և ի խորս իշնսայնել. լնկլու գսնել. ընկղմիլ. վայրագիլ. յանդգնիլ. յծայնել. անհնազանդել. հնազանդել. պաճուճանք. պերճանք. Ծաղր. Ծաղր էնդիրէք. Սուգանիկ գիշնաս իւր բանգեան յաստենի. Աղաւ. ԻԸ. 26 : Սուգանել և վատթարել զանձինս: Եսոյզ ի նմանէ յերկրի գցամաքային, և ի ծովու գլրայինս. Փիլ. ծ. բան. Ն յոբ : Սուգանիլով զեգիպտացիան : Երկիրս եսոյզ ընկղմեալ եկուլ գրնացան : Ընթ : Զանդամս մարմնոյ իւրեանց ի լնձան սուգանելով գձայնն ևեթ՝ բերանով ի գործս առաքեն (գործաք). ՁՀ. յմ. գաս: Ապա եթէ ուժգինս ակնարկես, սուգանիմ: Ղեկացն կատուցմունք անդրէն սուգան : Եթէ յանգուձդս խորոց սուղեացս : Ոչ գնոսին յանգունդս երկրի սուգեացեր. Նաբ : Յորմէ քերովբէքն Թևաւքօղեն, և սերովբէքն յինքեանս ասրատել սուգանին (պատկառանաքք). Խոբ : Մոլորուիձի նորա սուգալի (կամ սուգեցին). Իբ ընդ եղէ : Ի խոնարհ սուգել : Ջնձնաման սուգէ : Ջաչուսան սուգեցեր. Նէրծ. ծ. 12 : Լմբ. հմբ : Շ. եղես : Ջլսով սուգալ յանգունդս : Որ սուգելոլ գոլեալ էին յանցեալս աւգիս. Շաբ : Խոբ. գ. 5 : Սուգէ զգարան ընդ չարին ի մէջ հնոցին. Տաղ:

ՍՈՒԹ, ՍՈՒԹԵԱՆ. Տ. սոթ, և սօթ:

ՍՈՒԻՆ, կամ ՍՊԻՆ, սր. հոդ. գ. Հիվանդ. Lancea, hasta. σαυτον, jaculum. Տէգ, և ժանեւոր երկաթ ի ծայր ձողոյ. սիւներ, սիւնաձ, չոգին, գշգշէ. Ձուլեացին զսուսեր իւրեանց ի խոփս, և զսուրս իւրեանց ի մանգաղս. Եսա. ԻԸ. 4 : Մսա անցեալ ասղոցաւ ձգեալ զսուլնն. Խոբ. ԻԸ. 5 :

ՍՈՒԻՆԱՒՈՐ, ի, ոց. ա. Տիգաւոր. Նիզակաւոր՝ ժանեւոր սիգաւոր, կամ երիգարձեալ. Ոմանք յորտրդոց սիւգաւորք էին, և սրբինաւորք, և ոմանք սպեղնաւորք. Պիպ :

ՍՈՒԼԵՄ, հգի. որ և ՍՈՒԴՆԻ, ՍՈՒԴՂԻ. Ն. լ. Σωρίζω, συρίττω. Sibilo. խս. Zufolare, fischiare. Շչել. չռնչել. խոր. գալ. Ձայնել անդանից և առ անբանս առ ազդելոլ ինչ. ըւԸԲ լսմաբ. զբԸԸբմաբ. ՓԸԼսմաբ. Ընդ ելուսիս ձայն միշտ ի լաւելան տղեսցանելոլ: Չսվուսաբար առաջին Ծսմին ընձմանալ. սուգլսալ զինս կոչել. ՁՀ. յմ. ոգ: Սբգ. ա. պ. ը: Շչեսցէ, այս ինքն տացե նշան. գարձեալ սուգլեացէ. և զինչ է սուղ ոլսիչն. սակս են մեզուսայրեցք սուգլեալ մեզուսց և սանին զնոսա ի ծաղկս և ի գաբսրիս, և գարձեալ ածեն զնոսա ի սեղնս իւրեանց. Գե. նս :

ՍՈՒԼԻՉ. ա. Որ սուգէ. Ձայնատու. չչող. Չսվիչն սրձուռնք, և սուգլիչքն քաղցրսլուք. յմբ. ոգ :

ՍՈՒԼԻՄՆ, կամ ՍՈՒԴՈՒՄՆ զման. գ. Σωρίτης. συρμός. Sibilus, murmur. Սուգլին. չչլին. չռնչին. սուիչ. չսչին. չռչին. ըւԸԲ, ՓԸԼսՁԸ. Իմն գլսլսալ ոլսմանէ, այսր անգր ածելով զլսլսն՝ սուգլսմն չոյժ անզգսմաս : Բառնալ նսղոց, և պատմանց Ձայլմունք՝ սուգլսն ասասիկ և գժնեայ պայձառմն հնչելոյն. փիլ. լԸա. Ե խմաբն : Սուգլմունք բերոյն. Պիպ : Ի սուգմունս և ի մբբմունջս. Մգգ. Ե լբրն. գԸբ : Իմանալ զազգ գոլսկան ինչ ձայնս սուգլսան և հնչման ամենայն կենդանեաց. Վ բրդ. ծն :

ՍՈՒՆՏԻՆ. Բառ այլազգ. ա. Ուտ. Իշխան ազձ, և լծապաղս. Ջոգ սան սուգլի սուլ սանին. Պիպ. Ը : Հնոլսլ ա չնսան նկ գսաձնել զոլ պիսն սուգլմանց՝ ոլ ի լծուբքաց :

Գնաց սուգլսանն արաբիսցեալ. Վ բրդ. պիպ :

ՍՈՒՆԱՆԱՆԱԼ. ե. Իշխանանալ. Թագաւոր լինել. իշխել. Ջօրսանալը ոմն ի լծուբքաստանէ, և սուգլսանանալը՝ գուգլսբաք անուն. Պիպ. Ը : Սուգլսանացաւ մահմսմատ. Վ բրդ. պիպ :

ՍՈՒՂ, սղի, ից. ա. (յորմէ յն. ֆիլիս. լս. ֆսսիլլս.) Ψιλός. Pusillus, paulus, paululus. βραχύς, μικρός, brevis, parvus, նուազ. սակաւ. գուղնաքեալ. փոքրիկ. կարճ, համառօտ. ամփոփ. նուբբ. բարակ. լբրկ. իբ. ազ. իբսա, ձիաձ. Խնդուիձին չէր սուղ չարքան զորսմուիձին. Ոսկ. ՀԸ. 15 : Ըստ հիպոկրատեայ, եթէ կեանք սուղ, և արուեստ երկայն. Փիլ. փառաբան : Ընչեաձքն յասայելոցս ցուցան՝ բաց ի սղից. Պղաբ. փմ : Որչափ հնար է՝ ի ձեռն սղից (այս ինքն սակաւուբք) յիշեացուբք. Նոսնս : Սուղ բանիբք՝ քարոզէր զմեծամեծան ա. Բրս. ղ : Ժամանակ մահկանացուացս սուղ և անյայտ: Սուղ ինչ գլուխս յինքեանէ ի կանոնս ժողովոյն յաւելու. Խոբ. ա. 6 : Ե. 8 : Սուղ է ժամանակ վաստակոց Ձգնուիձեց, և յաւխտանս յաւխտենից է գլուխսն փափկուբ հանդիստն. Եէր. փոփսբ : Ընդ նեղ և սուղ՝ նուազ ինչ սեպի, որպէս ընդ ծակ : Սուղ և սակաւ տեսանի. Նբ. երփ : Մինչև յարիւնն պաքսրիայ և այլն. յետ սղի (գրի). Նայր մեր՝ որ յերկինս... յետ սղի և այլն. կԽ. ղ :

Եւ իբր ուսկ. Սուղ, այս ինքն Թանկագին. Սեղան հոգևոր, բաժակ խմանալի, ոչ սղիւ վաճառեի, այլ ձրի պարգեւի. Ճ. Ը :

ՍՈՒՂ. Βραχύς. Brevis. Ըստ քերականաց և տաղաչափից, նուազ կամ կարճ ամանակաս. ալօտ. (հակակայ երկարի.) Սյանակք երկուս, երկար, սուղ: Զայնաւորացն երկայնք են երկուս. է, ո՛ (յն. η, ω). և սուղք են երեք, ե, ո, ը. (յն. ε, ο) : Ցազգացս սուղ վանդի. սուղ փաղաաւորէ լինի և այլն. Թր. փէր : Թաւ, սուկ, երկար, սուղ. Փիլ. պղաբ : Բան սառրաչափի փաղաաւորք՝ սղիւ և երկարաս. Աբխոփ. փանակ : Երաժշտականն քնաւորեցաս երկայնիւք և սղիւք յիբան վարել նուագաւոր երգս. Մաթ. փէր :

ՍՈՒՂ, ԻՆՁ. } տ. փոքր ինչ. սակաս մի.
ՍՈՒՂ, ԻՄՆ. } խոն մի. փիլ ՀԸ. պէր ազ,
ՍՈՒՂ, ՄԻ. } ազաձէփ. Խոչնդրեցանն սուղ ինչ սեպի եաս : Սուղ ինչ զանազանեալ: Սուղ ինչ երեսիաձ՝ ծածկեցաս. Նէնաբ. պաս. ա : Խոբ. գ. 51 : Պիպ : Ծանեաս սուղ ինն. Մաթ. Է : Ամենայն մարմին խոտ է, և այսոբ կնոջաս գալար սուղ մի. Վ բրդ. ոզ:

ՍՈՒՂԱԿԱՆ. ա. Սուղ. նուբբ. Ոգին ոչ ի չորիցն հնեձոց յօգեալ, այլ ի պարզական և ի սուղական բնութիձ. Եղնիկ :

ՍՈՒՂԱՆՈՒՐՋ ՆԻՆՋ. Βραχυσύπνος. Brevis insomnii somnus. Քուն ձեձ անրջով. Տրած Ըեբոգէ. Բազում Հանգաոսուիձի եղիալ՝ սուղանուրջ նինջ եկեաց գէ. Պղաբ. փմ :

ՍՈՒՂԱՍԱԿԱՆ. ա. Սուղ ինչ սակաս. փոքր մի նուազ. Ա յս ժամանակ՝ յերից հազարաց սուղաստակաս. Եսա. պմ. փ. 10:

ՍՈՒՂԱԼ. ՍՈՒՂԱՒՄՆ. Տ. սուլեալ, սուլումն:

ՍՈՒՂ, ԻՇԽԱՆԱՒԹԻՒՆ. } Ὀλιγαρ-
ՍՈՒՂ, ԻՇԽԱՆՔ. գ. } χία. Սակասաւորաձիս. իշխանութիձ կամ անաձսուիձի սուղ իշխանաց. Ա բիսոփոյն (այս ինքն լսասագոյն) ասեա լինել զաւագաքն ի սուղ իշխանաց : Ի սուղ իշխանաց ասեմ: Սուղ ինչ իշխանութիձ. և այլն. Պղաբ. ԸլԼՀ. Ը : Նբ այսոբիկ մի՝ չդեա սակաւին քոյ.

ղաքս ընդ հրապարակալուծիք էր. իսկ յորժամ եղև սուղ իշխանութեին, հրամայեցի ածել. և այլն. Գլաթ. ոսկր:

ՍՈՒՂԱԲԱՑ. Տ. ՍՒՂՈՒԲԱՑ. Συλλαβή. Syllaba. *Բան իմաստուն յոլովս սակաւս սուղորայիւք մխակեաց: Զգայլն զծանուն ի բաց ուղարկեացես՝ զորսորդս սուղորայիցն. ԱՃաբ. Խրիմ. Ե կիզ:

ՍՈՒՆ, սընոյ. ա. Արմատ Սնանելոյ, և բառիցս կաճենասուն, ՃգնաստՆ և այլն. իբր Սնեալ. Նոյն ընդ Սան. գուսակ. *Ի՝ զի սնոյ տերն և սերեխեն ի միութենց մեռա՝ նին. ՑՃխ. ը. ըստ Լխ.

ՍՈՒՆ, ա. } Դիպող. գուն ինչ. խուն

ՍՈՒՆ ՄԻՄ. ՛ մ. զ ի Չև բա. գրի. *Սուն և սուղ. իուն և գուն, որ է, սակաւ: Եբ Նա. ՃԽ. ՛. *Սոքին ոչ սուն մի (տալ. իուն մի) սատրագրին, քան եթէ մեծապանծ պարծան օք ի լոյս ներբողին ոչ:

ՍՈՒՆԱՔԵՄ, եցի. ն. բառ ոմկ. ախանդեր էմիջո. Թշնամեալ. *Ջոր տաՃկացոյցեաք սունաքեցին. Ղ. Իրա. էը:

ՍՈՒՆԱԿ. որպէս սընաակ ի ած. գ. Սուին փոքր. *Սուսկոզ և սունակօք և նիզակօք մարանչէին. ՄԽբ. ՃԽ:

ՍՈՒՆԱԿՈՓ, որպէս Սընաակոթ ա. Λαγχη. lancea, hasta. ւյծ. ուտեայ.) կոթ սընոյ. տիգաբեան. նիզակաբան. *Ջնիզս կաբեկս, տերկոյս աղեղանց, ծոլ-գաբեան, զսուսնակոթս (կիգսուբենակոթս). ԵՃԽՒ.ԼՒ.Օ

ՍՈՒՆԱՒՈՐ. ի ած. որպէս Սընաւոր. ա. Կրօլ զսուին. *Չեռուակազօր մկնդասորք և սունաւորք: Վաղրասորք ասկրասորք սունաւորք: Սունաւորք՝ ազեղնաւորք. Ա. գաղ: Բաղ. Ը ՛Ե: Ը. Ե՛ՃԽ՝

ՍՈՒՆԻ. ԼՔ. Տ. ՍՈՒՒՆ. յն. ՃԽՂՃԽ. *Սուսերք և սունիք, ասպարք և վիռագ. Հանք. ԱՃԽ. Ը. 2.

ՍՈՒՆԿ. սընկոյ. գ. } որ և ՍՈՒՆԳ

ՍՈՒՆԿՆ. սընկան. Տ ՍՈՒՆԳՆ. Μύκης. Fungus βωλίτης, bolatus. fungi genus. Բոյս վայրի կամ առ արմին ծառոյ՝ վասնաՃև սպիգանման. ուտելի, և անուտելի. Ման. Ռաբ, ԳԽՈա. գիսոա. ՃԻՒլ ՀՒՐԻՒԳան. ԳԽՂՃ: Գագիան: ԲԺՃՂՐ: *Կաղնոյ սունկն: ՐՆկուղ ի ծառի սունգն: Վասն սունգ բուսցնելոյ. Վ.գիւ. ՂԸ. ՃՂ. ՃԺ: *Կոաոլծուկ, սունգն. ՀԻՆ Բա:

ՍՈՒՆԿ. ՆմանութիՔ պալար կամ կեղ ի մարմնի՝ նման սնկոյ կամ սպիդի. յն. ՎոՃ. դօա. Βοτρυς. (որ և շարաւ.) Fungosae carnis tumor. և sanies, cruor. *Պուռգեսա. սունգն, կամ սունկն. Գագիան: *Շարիւ. զայ լեռևալ կաթամբ՝ բԺիլի է քաղոյ և սընկան. Տճակ: *Ջամէնային ցաւս անկան, որ ի ծածուկ մարմին մարդոյն անկի, բԺշըշ կէ. Հ=Յ. յահԽա. Ճ: կայ առ Գագիանոս՝ և *Սոկաա, Σόγχος. Sonchus, cicerbita. Ֆա. Grispignolo. գաՃԼԱՂՐ ՐԼԵՈաՃԻՆԼ:

ՍՈՒՆՈՒՆՃՓԱՑ. կամ ՍՈՒՐՆԱՐԱ. և ՍՒՐՐՆԱՊ. այ, աւ. փ. Բառ երր. որպէս յոլ մոլորութիՔ. իշխան մահու. սատանայ. սագայէլ. *Ալրդին ոչ կապեաց զսուռնաւքա իշխան զՀաղար ամ. Վ.ՃԽ. յաբ: *Կապեալ զիշխանն սուռնաւիոյ (կամ սուռնաբայ). Երբ. Ֆաի: *Ալրեաս փորր՝ սուռնաւիայ իշխանն, որ Նաաեր ի ձի աշխատ. Վ.ՐԽ. ԵրՃ: *Հոգւոյնե վարի՝ յանապատ տեղի, սիւռնաբաս տքնի. Գ.Ոյ:

ՍՈՒՍԵՐ. ի, ացի. գ. Նոյն ընդ Սուր. Ξιφος, ρομφαία, μάχαιρα. Gladius, ensis. Լբր. Խերաւ. տճս և ԽԱՐՐ. *Գեզարդն կիր սուսեր: Ջսուսեր իմ և զկաղմած իմ ոչ ա՝ ուի: Ընդ սուսերն գողիագոս: Շղղիւն սուսերաց. ԼՃ: *Սուսուր ընդ մէջ, Լնաւր ըզգօտոյդ: Սուսեր ընդ մէջ ածեալ Նասեր յատենին: Ալք կորովիք էին յոտիւքն և ի սուսեր. Բաաղ. Ը. 8: ԵՃԽՒ. Ը: Խոր. ՃՈ. 10:

Ի ՍՈՒՐ ՍՈՒՍԵՐԻ, կամ ՕՐՈՎ ՍՈՒՍԵՐԻ. կամ Ի ՍԱՑՐ ՍՈՒՍԵՐԻ. որ յայլ լեզուս ասի, ի բերան որոյ: Տճս ՍՈՒՐ, և ՍԱՑՐ:

ՍՈՒՐ ԱՂՈՒՍԵՍՈՒ, կիմ ԱՂՈՒՍԵՍՈՒ ՍՈՒՍԵՐ. Ἐρυσίμου. Erysimum. Անուն խոտոյ: Գագիան:

ՍՈՒՍԵՐԱԿԱՑ. } Որ կոյ սուսերաւ

ՍՈՒՍԵՐԱԿԻՐ. ա. } առ արքայի. զինուաՃկիր՝ սուսեր ի ձեռին. *Սուսերակաց Թագաւորին. Ա.ԻԽ Ղ. յ: *Սուսերակիս Թագաւորի կայ հանապազ առնամ. Ա.ԻԽ ոը. յ:

ՍՈՒՍԵՐԱՆՈՒՄ. ա. Ամիացեալ զինեալ սուսերաւ. սուսերաւոր. *Շրջապատեցին զսաՃայն ՚ձոյ զինուք յաղիւ, և սուսերակուռ սպառազինօք. Ճ. Բ:

ՍՈՒՍԵՐԱՀԱՐ ԱՒՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Սուսերաւ հարկանել իլ. *ՍպառեաՃ դիպոլ ժամանակի՝ սուսերաՀար առնէ: ՋսուսերաՀար սրասուեալ զզգոյն յուշոց: Ցի սուսերաՀարն լինելոյ սուրենայ. Ասող. Ը. 2: Գ. 3- *Ցեա սուսերաՀարն լինելոյ խոսրովու. Խոր. Ը. -3

ՍՐՒՍՐԱՃԻՂ ա. Σπαθηφόρος, ἐσπασμένος, σίδηρον σπάθαν. Trahens gladium որ է ՍՈՒՍԵՐՍՒՐԿ. Որձգէ զսուսեր. քաղօղ զսուր. մերկասող ի պատեհից. Նաա սաղոյ. ՃԸ.ՃՃ ՂԽՎՆ՝ սալ սալ, ՃաՃ գԼԱՃ. *Ամենեքին սո նորա սուսեհաձրեք. Ա. ղ իւր լօՐՆՀարիւր այր սուսերաՃիքս. Գա. Ի. 25. 35: Գ.ԱԳ. Գ 2Ո:

ՍՈՒՍԵՐԱՄԱՐՏ. ի, ից. ա. Որ զրուվ մարտնչի. *ԽաբեութիՐ զօրուց սպի ղնաւորաց և ոտ սեռասխարիս. Լաա. ՃՃ. այլ. Ճ. սուսերամերկից

ՍՈՒՍԵՐԱՄԵՐԿ, ի, ացի. ա. Σπαθηφόρος ῥομφαία Τrahens gladium. Որ մերկեալ ունի կամ մեյ կէ զսուրն ի պատճնից սուսերաՃիք. Խաբ ՃաՃՂ. գաւ ԳԼԼՃ՝ Ջորիք. Հարիւր Հազար սրանց սուսերամերկաց ՓԸՐ. ան հինգ Հազար սրանց սուսերամերկաց. Ոևի Հարիւր Հազար սրանց զօրուս սուսերամերկաց. Գա. Ի. 2. 15. 17. 46. Ը. ՃԳ. ՂԸ. 9: *Իբրև զայր մի սուսերամերկ: Գաւիան, և այրն սուսերամերկ՝ բանն ոչ յՃՈա. կամբԼ: Վ.ՃԽ. Ղ:

ՍՈՒՍԵՐԱՒՈՐ. ի, ացի. Ἐσπασμένος ῥομφαίαν, μαχαιραν. Educens gladium. Ունող՝ կրող՝ վարող զսուսեր. սրաւոր. սուսերամիգ. սուսերամերկ. *Նե յուԳաս չրբեքՀարիւր յԻսուն Հազար արանց սասլ. լաւորաց: Վ.ԽՃնաւորս, և սուսերաւորս. ՃՃ. Ի՝ 5: ԵՃԽՒ. ԼԸ. Ղ: *Թիկնապահն իւրաս ընտիրս և քաջս, նիզակաւորս և սուսերաւորս. Խոր. Ը. 7:

ՍՈՒՏԱԿ, ի, ացի. ա. Վեցտից Mendax. Սուտ. սասխոս. *Թագաւորեսչ սատ Թի յանպիատն, ի սուտակ, և ի բանսարկու մարդկանէ. Բաաղ. Ը. 5:

ՍՈՒՏԱԿՆ, ական. կամ ՍՈՒՏԱԿ. ի. գ. Ἀνθρακὶς. Carbunculus. որ և bdellium. ըստ Լբր. պաՃուճական. որ և կԱՐԿԱՃԱՆ. ԳԱՑԾ. *Ընդ Հ սուսակն, և սկի գաՃանակ. Ծա. Ը. 12 *Սուսակի և սկան գաՃանակի նմանեցոյց: Կարդն երիրորդ սուսակ, և չաւիխոյ: ԳԸծագիր ալ Ը ի սուսակին յուգա...գոյն սուսակին Հրագոյն. փիւ. ալաԸ *Սուսակն կալկէ Հանն է, և յականջն գիրքն կայծ ասի. Վ.ՐԽ. ՃՃ:

ՄԱԼԹԻ՝ որպէս Ամեթովս. *Ամեթստոս. Amethystus. որ և ՄԵԳՆԱՒԿ. ՃԱ. Լբր. ախլամ. *Գոմազմ և սկաւս և սուսակ Սուսակ գոմազմ և սկաւս. ԵՃԽՂ. ԱԳ ՂՃ. Ա

ՍՈՒՏԱԿԱՆԳՈՆ. ի, ացի կամ հց. ա

Կέρκωψ (իբրու շարժօղ զձեռս. պոչ խաղցօղ), κολαξ. Caudatus, astutus, versutus, fraudulentus, adulator, assentator. Որ սուտակ սպաս առնէ այլոյմ. որ շնորհս ևս բարբառի. քծնօղ. շողոքութ. մարդեղացդ. մարդահաճոյ. կեղծաւոր. հրապուրիչ. պատրօղ. *Խանք սուտակասպասաց կակուղ են: Սուտակասպան լեզուաւ (յն. մի բառ γλωσσοχάριτων, lingua blandiens.) Ա՜ա՛ւ. ի՛ղ. 22: իղ. 23: *Ի սուտակասպաս բարեկամէ և յերկխօսէ զգայ լեր. Սիր. ղ. 13: *Զայր ջոյս և զշողոմութար և սուտակասպաս: Առեալ զհրապուրական Թուղթս սուտակասպասց ոմանց. Խոր.ի՛. 57:ֆ.60:*Եթէ ոչ ի սուտակասպասիկ պատրեցար. Ով. եդէս:*Մինչև յերբ ոչ հասեր ի վերոյ խօզոլ սուտակասպասիկ. Մ՜ա՛. ծի՛: *Ոմանց սուտակասպաս չարախորհդ. Աւծր. ա՜. 14:

ՍՈՒՏԱԿԱՍՊԱՍ ԼԻՆԵԼ. Կգկյել բանս սուտելե ըստ սովորութե սուտակասպաս արանց. սուտակասպասել. *Իբրև չէր ուղղութ ընդ նմա բանս Եզեկ, նա յանձինէ սուտակասպաս լինէր. Եւէս. ֆ:*Եկեալ առ հերովդէս՝ սուտակասպաս լինելին. Ով. գծ:

ՍՈՒՏԱԿԱՍՊԱՍԱՒՈՐ. ի. ած. Նոյն ընդ վ. *Նոցա (առաչնոց) յաւէտ պատս է հաւատալ՝ քան թէ սուտակասպասաւորաց յետնոց. Ով՜իէ՛ր:

ՍՈՒՏԱԿԱՍՊԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՈՒՏԱԿԱՍՊԱՍՈՒԹԻՒՆ.*Զի ինքեանք սուտակասպասաւորութեան որոյցն զվիրաս նոցա. Լ՜ք. ռ՜ա՛:

ՍՈՒՏԱԿԱՍՊԱՍԵԼ. կ. գծ. ած. որիւ. *Սուտակասպասելով, ոչ օրէնական ձևանալով և պատճառօղ. Սի՜ա՛. ոզ:

ՍՈՒՏԱԿԱՍՊԱՍՈՒ. Տ. ՍՈՒՏԱԿԱՍՊԱՍ. *Մի՛ առ ականէ և սուտակասպասու ծառայութեին լինել. Ով. եդէս:

ՍՈՒՏԱԿԱՍՊԱՍՈՒԹԻՒՆ. ք. Θωπεία, Θώπευμα, κολακεία. Blanditiae, blandimentum, adulatio, assentatio. Քծնութի. մարդեղութի. մարդահաճութի. կեղծաւորութի. *Սուտակասպասուութէն իսկ անուանի պնոիսուին կրկին յամենայն քաղաքին. Պ՜ա՛. օ՜ի՛ն. ը՜: *Պատուհասց մեծ ծառայն զայդ սուտակասպասուն. Եդէ. համաբ: *Ամենայնիւ զգուշանայ, զի մի գուցէ սուտակասպասուի լինչ կարծիս մնայ նմայէ. Ով. ի՛. իոբ:*Սուտակասպասուի և կեղծաւորութ առ ոտարան վարին: Թղթ. Թող զբանիսաւորացս սուտակասպասուի ազատ երկիր պագանել. Սարք. ա՜. պ. ը՜: Ա՜ ի՛. յո՛. ի՛: Սարի. պոխ: Տ՛ն և Կ՜ս. պմ՛. ի՛. 10: ը՜. 28: ը՜. 15: Ով. ֆ. ա՜. 10: ի՛. 8:

ՍՈՒՏԱՄԵՒՈՒԿ. ած. Սուտ մեռեալ. սուտ ձևացեալ կամ զմեռեալ.*Հրաման ևս խոյանալ, որ սուտամեռուկ չլինի. Վ՜ան՜. հց:

ՍՈՒՏԱՆՈՒՆ. ած. Ψευδώνυμος. Falsum nomen gerens, falsi nominis. որ և ՍՏԱՆՈՒՆ, ՄՈՒԼԱՐԱՆՈՒՆ. Սուտելի կրօղ զանուն ինչ՝ յարդեւեանցն պակասեալ. *Սուտանուն բարիք աշխարհի: Սուտանուն կոչումն տելութե: Սուտանուն դիտութիւն: Սուտանուն քահանայ. Փիլ. լիւն. ի՛. 81: Նխ՜ս. իա՜ս: Դամաս: Խոր. փ. 24: *Սուտանուն ածք. կ՜ր՜ղ. փանյ: Ճ. Ա: *Լուսաբ դարձեալ զսմանց քահանայիցն զսուտանուն գիտնոց. Շ. խղ:

ՍՈՒՏՆԵՐԴՄՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՏԵՐԴՄՆՈՒԹԻՒՆ. *Ողանողրմածութիւնս, և ըղսուտասերդութիւնս. Բ՜ա՛զ. ի՛. կ:

ՍՈՒՏՅՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Ստախօսութե. *Ամբարտաւանութե, սուտիսօսուե, անտիառութե. Մ՜ա՛ի. ծ՛ը:

ՍՈՒՏԿԵՐՊԱՐԱՆԻԱՆ. ած. Προσποιήτος. Fictus. Որ բերե յինքեան զսուտ կերպարանս ինչ. կեղծեալ. ձևացեալ. *Որոյ կեղծաւորելով լերև ի տեսարանի զսուտ կերպարանեան պատկերն. Փիլ. Խնա՜ն:

ՍՈՒՏՄՈՒՏ. ած. Որպէս ումկ. սոսկալ՜ած. *Գովով հաստատեալ կան քո ամենայն ագահութիւնք, և սուտմուտ երդմունք. Կ՜ղ. ծ՛ը:

ՍՈՒՏՔՐԻՍՏՈՍԱՓ, սից. գ. Սուտ մեսիայքն հրէից. կարուսէաք նեռին. տես ի բառն ՍՈՒՏ. և ԴԵՐԱՔՐԻՍՏՈՍ, և ՆԵՐՈՆ: Մ՜ի՛. իղ. 24: Մրկ. ծ՛ի՛. 22: *Զնեռոնն, և զսուտքրիստոսն. Ով. յհ. ը՜. 13:*Ընդդէմ՝ սուտքրիստոսին՝ որ գալոյն էին, ասաց. Եփր. ը՜. կոբ:

ՍՈՒՐ, սրոյ, սուրք. ա. Ξίφος, μαχαίρα, ῥομφαία. Gladius, ensis. παραξιφίς, pugio, sica. և ξιφόν, novacula. որ և ՍՈՒՍՐ. Երկամ սրեալ ի հատանել. վաղակ. վազակաւոր. դաշոյն. դաղն. և Դանակ. կըտոց. զմլելին. Խոր. փ՜ըզ՜ճ. ևս և պըլաֆ, ասս. փոբա, փալէֆրաչ:*Սուր տեառն և դեղեցն: Որք սուր առնուցուն, սրով անկանիցին: Մատիցէ սրով և ի կաղս և ի կոյրս: Նպաստեալ ի սրոյ: Գերծցէ տէր սրոյն մեծաս և սրբեցելով զգլուխս: Սուր երկսայրի: Սուր երկրերանեան, և այլն: Իսկ ՅԵ՜. ը՜. 2. և 3. Սուր կոչի և դայլախազ վէմ հասու:*Մի՛ր սուրքս բերկեան, և նոքա ոչ զարհուրեցան ի մեռանելոյ. Ափ՜ի: *Սուր ի կոյ ընկերի իւրոյ ձգելով. Խոր. ա՜. 9:*Կամէին յառնել, և ընդ ինքեանց սուրն ելանել. Փ՜ա՛ղ:*Սուր ի վերայ ե. գեալ կոտորել: Սուր ի վերայ դնել: Հմ. նին ընդ սուր զսմինեսեան. ը՜. ի՛. ը՜. 26: ը՜. 9: և ա՜. ի՛. ծը՜. 48: *Սրոյ ձարակ զսմինեսեան տային. Եփ. ֆ՜: *Ի սուր սուսերի ոչ. այսինքն ի սայր կմ՝ ի բերան սրոյ. որպէս ասի ասէղ ի ոչ դիրս, և յայլ դիրս: *Զպատանոյն իւրմանց ի սուր սուսերի խոնարհցուցանէին. Եփր. համաբ:

ՍՈՒՐ. Λοίμος. Pestis. Սրածութ. ախտ սրածութե. ժանտախտ. Խառն, էսմաբ. ՃԹ. *Զսովով և զսրոյ: Ի սովոյ և ի սրոյ: Հատատեսի զձար. ոչ եթէ զձարութեին ինչ ասիցէ, այլ զսով և զսուր. որ բաղմացն չարութի թուի: Ո՛րչափ սովք և սուրք և սատանութիք. Ո՜ի՛. ֆ՜ի՛. Ե ի՛:

ՍՈՒՐ. ած. Ὀξύς, ἡκαυτμένος. Acutus, praecutus, և velox. Սրեալ. սայրատուր. Հատու. բարկ. բաղակ. նուրբ. և Արագ յոյն և է կարգի. արագընթաց. արագալուր. արագատես. արագամիտ. խբա՜ի. ֆեռ՜ին. *Որպէս զսածելի սուր Որպէս սուր սուսեր: Խրեն զսուսեր սուր: Սուր քան զսուսեր վտրասվիրացից. Սղ. ծ՜. 4: ծը՜. 6: Ես. խե՜. 2: Եզեկ. ե՜. ւ: *Մանուկ սուր զտաղց ի գառատուտնի. Իմ. ը՜. ււ:*Սուր տէգ հիզոյ. կի: Սուր սայր սուսերի. Եփր. ծ՜. ե՜ եչ: *Սուր սուսերաս տապատից: Քաջ սուր մանգաղաս և գերանդեաս: Որ սուսերոյց ըզսուրըն (լինել) ասց. Նաբ. իչ: Փոբպ: ՅՏ՜ որդի: *Գոլտասուրս սուրս. Ես՜ս. պմ՜. ի՛. 15: *Ընկղմատուել բարձր և սուր լերամբք. Ո՜ա՛զ: *Եթէ էր սուր ցաւ անբժշկելի. Ո՜ի՛իէ՛ր: *Յանտս ախտս գործեն, սուր հիւանդութիս (կամ պատճառիս) մինչև հարկանիլ մարդ և անատուն առ հասարակ. Ե՜իէ՛ր: *Սուր դնացս ունէին, փախչէին: Սուր էն ընթացք նորա քան զքեզ ընկերչին: Սուր է բնութի, և արագ ընթացիկ. Պ՜ի՛ս: Եփր. ծն՜:

*Ընուանեցաւ Թաթար, որ ասի սուր և Թեղիա. Մ՜ագ՜ս. աբ: *Թեղիա, զի արագ լսիցես. այլ չիցես սուր ականջք քան զքեզ. Ո՜ի՛. ֆէլէկ: *Սուր ունկն կալչիր հայրուեն իրատոյն խորհրդոց. Ես՜ի՛ր. ծ՛:*Սրովք աչօք իսկ տեսի, և ի միտ առի զիրն, ոչ եթէ համբաւովք տեղեկացեալ. Սիէ՛. սՃա՛ն: *Սուր և արագատես միաք: Սուր՝ մտածութե՝ ակամբ տեսանել: Միտս սուրս սասցին. Փիլ. էլ: Պ՜ր՜պ՜ն: Ի՛ն:

ՍՈՒՐ. Ὀξύς. Acutus. Ըստ երաժշտացս՝ է մակդիր ազդոյ և նուրբ ձայնի կամ լսելի. որ և սոսկ. բարակ. լերկ. ինձ, վէլ:*Լուր, լրտեսն՝ սուր. Պ՜ա՛ղ. փ՜ի՛:*Բարբառք սրագք և հեղգք, սուրք և ծանրագոյնք անք:*Բնութե որպէս յարմարումն (այսինքն ներդաշնակութե) բանկացաւ ի ծանուէն և ի սրոյ. Փիլ. լիւն. ի՛. 55:*Ընդգէմ սուրքերն քնար ի չորից լարից զի՝ որ է սուր. և պատ՝ որ է ծանր. և այլն: Սուրն համեմատի հրոյն, զի սագ է և չոր. Եփր. ֆէր:

ՍՈՒՐ. ած. Ὀξέως, ὀξύ. Acute, argute. Սրատես կամ սրամիտ գոլով, և սրունկն լինելով:*Յայտնագոյն քան զձայն՝ զգործսն Հմարտութե, այնոցիկ՝ որ սուր կարեն ականել. յանդգնեան կացուցանիէ. Փիլ. լի՜ս:*Ընդգէմ բախիցէ ոք ի սուր լսողաց անտի. Կ՜ղ. ծի՛:

ՍՈՒՐԱՋԻՆ. գ. Ջին սրոյ. կամ նման սրոյ սրելոյ. *(Խաչն) ամրաւձաստատ սուրբազին, և գաւազան երկնազին. Գ՜ձ:

ՍՈՒՐԱԿՆ. Տ. ՍՐԱԿՆ. *Զաչքսատես և սուրակն լինկնիմբ. Ո՜ի՛. Տ. ա՜. ձ:

ՍՈՒՐԱՈՅ. Տ. ՍՐԱԿՈՅ.*Սուրակոյս բազմահիլ արուեստից կոտորածոց. Ափ՜ի:

ՍՈՒՐԱՄ, կամ ՍՈՒՐՀԱՄ, ացայ կամ ացի. Ը. Τρέχω. Curro. Սուր և արագ լինել լսելոյս՝ որպէս սուրձանդակ. պատնաշ. վազս առնուլ. Յայտնի. դիմել. (ձ՜. Թ՜ա՜ռաւ ելինի՛ս. *Եղեր ի վերայ ոտին ելանել. Փ՜ա՛ղ՜ս. և լա՜. ի՜ա՜ա՜ս. յն. Խ՜ելաս.) *Յորժամ ընդ արևելս ընթանան, չէ ինչ արգել Թէ ընդ հարաւ ոչ սուրայցեն. Եղեի՛:*Յանւոյն յանդուգն յարձակմամբ ընդ երեսս երկրին սուրալով. Խոր. ա՜. 10: *Զօրքն քաջ սուրհանդակացք յառաջագոյն սուրհալով. Փիլ. Լ՜ա՜ս:

ՍՈՒՐԲ, սրբոյ, ոց. ա՜. (ձ՜. պր՜. Հրէ՛ֆ. պ՜. ֆէ՜ոգէ՜. հյ. Ղուբր. և այլն.) Ἅγιος. Sanctus. ἱερός, sacer. καθαρός, purus. ἁγνός, castus. ὅσιος, honestus, pius. σεμνός, reverendus, են. Մաքուր. անարատ. յատուկ. և Նուիրական. ածային. սրբազան. ամաչ. լեալ. վեհ. վսեմ. արգոյ. ընտրեալ. և ողջախոհ. պարկեշտ. նալելի. սրտպար. անմեղ. և Երանեալ. *Երկիր սրբ: Օր սրբ: Սիրտ սրբ: Վասն մեծի և սքոյ անուանն իւրոյ: Չամբանալ զսրբ ձեռս: Բանք տեառն սրբ են: Երկիւղ տեառն սրբ: Բանք սքոյ պարկեշտ են: Զսրբ սպաս սեղանոյն: Զսրբ մասեան անան: Սրբն որ ի սքս բնակեալ է. Սքբ, սրբ, սրբ, սուրբ զօրութիցդ. և այլն:*Ըստ մեզ՝ սուրբն մաքուր ասի. Խոր. պ՜ղ՜փ:*Զի՞նչ ասես գոլ զրբն, և զինչ զանոքն: Այն ինչ՝ որ ածոցն սիրելի է, իցէ սրբ, և ոչ սիրելին անսրբ: Վասն զի սրբ է, ուրեմն սիրի. այլ ոչ վասն զի սիրի, վասն այնորիկ սրբ է. Պ՜ա՛ղ՜ս. է՜ի՛ե՜ա՜ն:*Սրբ լինել կարծեմ զվարչէս և զպատուականն. Բ՜ր՜ս. հց:*Ոչ է նա առանձին սրբ՝ յատակ լուսով. Եփ՜ս. ը՜:*Աղօթք իմ սրբ էին (աստր յոյն). վասն զի սրբ էր ի սրամտութիէ և ի բարկութիէ. Խ՜ի՛ս:*Դինի որչափ սրբ իցէ. մրուր լինի. Կ՜ր՜ղ. ֆ՜ն:*Ընդսէն ի սրս չայն՝՝. այսինքն սրբ չայրն. Յ՜ն. Խ՜. Երս.

*Որպէս և տէրն 'ի սրբում աւետարանին ա֊սէ. Նար. էբ․ *Զոր փրկեցեր պատուա֊կան արեամբդ. քո ո՜վ. Բրս. հին ծ. և Շար. (այսինքն սրբ. կամ սրբութեամբ քո։)

ՍՈ՛ՒՐԲ. Տ. Καθαρά. Sancte. Սրբաբար. սրբութբ. *Սբ նայել ոչ կարէին. Ոսկ. ես։ *Կրօնաւոր յայնժամ միայն սբ աղօթէ, յոր֊ժամ կացցէ յաղօթս հանդարտեալ և ան֊զբաղ խորհրդով. Վրք հց. ծա։

ՍՈՒՐԻՄԱՑ. ա. Սուր իմացութբ. նըր֊բամիտ. *Մտավարժ և սուրիմաց. Ճ. Գ։

ՍՈՒՐՀԱԼ. Տ. ՍՈՒՐԱԼ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ, ի, աց. գ. ա. Παρα-τρέχων, Accurrens, procurrens. προτρέχων, praecurrens. δρομεύς, cursor. ταχύδρομος, cursor velox. Որ սուրհայ կմ սուրայ. սուր յընթացս. քաջ ընթացօղ. երագընթաց լրա֊բեր՝ թղթաբեր. պայիկ. կարապետ. ... Տես ա. Թգ. է. 11։ իբ. 17։ Բ. Թգ. ծէ. 1։ Գ. Թգ. ա. 5։ ծբ. 17. 28։ Դ. Թգ. ծ. 25. ևն։ Առակ. Է. 11։ Յոբ. Թ. 26։ *Առաքեաց նմա 'ի ձեռն անանիայ սուրհան֊դակի։ Զայս թուղթ եբեր անան սուրհան֊դակ արքայու. Եւս. պտմ. ա. 13։ Խոր. Բ. 29։ *Սուրհանդակ անժաման, թղթաբեր պար֊տաւոր. Նար. ծդ։ *Այսօր զիս ընդունայն սուրհանդակ կամէին առնել. Վրք հց. իդ։ *Սուրհանդակն չափաւոր ինչ ընթացս ըն֊թանայ կամ համառօտս. Խոսրվ։ *Շուրջ զդրախտաւն այ սուրհանդակք հրեղինաց բոցեղէն սրով զգուշանան. Պիտառ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿՕՐԷՆ. մ. ա. Ըստ օրինա֊կի սուրհանդակաց. զօրէն սուրհանդակի. արագ. *Սուրհանդակօրէն խաղացմամբ յա֊ռաջ երագեալ. Նար. խլ։

ՍՈՓԵՍՏ. ՍՈՓԵՍՏԷՍ. ՍՈՓԵՍՏՈՍ. ի, ից կամ աց. ա. գ. Բառ յն. սօֆիստիս. Σοφι-στής, իգ. σοφίστρια. Sophista, tria; doctus, sapiens, orator. և deceptor, impostor. Ի֊մաստակ. ուսումնասէր. բանագէտ. ճարտասան. գիտնաւոր՝ իրօք կամ կարծեօք. և խմաստակական. Ճարտար. *Խօսէաք ընդ սո֊փեստին փիլամոնի վասն օգտակար շնորհին. այսպէս պատմեաց մեզ զայս սոփեստէսն. Վրք հց. ծբ։ *Էր արուեստիւ սոփեստէս։ Էր այր մի սոփեստէս։ Անհնարին սոփեստէս էր։ Պրովաոգորաս սոփեստէս. Ճ. Ա. Բսւղ. Դ. 10։ Եւս. քր. Բ։ *Ի գեղ պատկերի դիմաց սոփեստի (որ նոյնանայ և ընդ սոփեր) ։Նար. ։ ։ Խչ։ *Զի եթէ իմաստուն ինչ պիտոյ էր, զսոփեստոսս ընտրէր, և ոչ զորսորդս. Նէր. ա. խոր։

ՍՈՓԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իմաստակութի. Ճարտարմտուի. *Մի՛ երբէք սոփեստութբ նոյնն մոլորեսցուք. Շ. յար. Դ։

ՍՈՓԵՐ, ի, աց, կամ ից. գ. Բառ եբր. սօֆէր, սէֆէր. Գիր, գիրք. մատեան. գրուած. Ճառ. *Յարակայութբ բանի այսր սոփերի գ․եղայց կենդանի։ Հաստատելով զբազմա֊տեսլեան գրուածս գրութե այսր սոփերի արգասաւորի։ Սոփերք սոկոմառեանք ծած֊կ ․ւթե խորհրդոյ էին։ Ի մատեանս սոփերի անեղծական գրոյ։ Սոփերս օգտակարս և աչ֊խարհահեծցոյցս մատենագրեալ. Նար։ *Ան֊ձանայիր 'ի վր աղեղաձև սոփերիս. Մաշտ։

ՍՈՓԵՐ, այ. (ուստի Ոսկի սոփերայ.) Անուն գաւառի, ըստ ոմանց՝ ծովից գաւառ 'ի հնդս. տես բռ. յոկ. ան։

ՍՈՓԵՐԱԿԱՆ ՈՍԿԻ. Ոսկի երկրին սոփե֊րայ։ Նէհ. ․եր։

ՍՈՓԼ. ի, ից. գ. Որպէս Սոփեր, գիր. կամ Սէղոբայ, փաղառուի առակց. *Յորում կայր փորագրեալ վերագիր եղանական (հեղ֊ղենական) սոփելիք՝ անգիւտելի և անուանն

այ. Ան. էէղ։

Իսկ Սոփիա, յն. սօֆիա, այսինքն իմաս֊տութի, տես բռ. յոկ. ան։

ՍՉԱՐԻՄ. փոխանակ գրելոյ Զչարիմ. *Նե֊ղանալով աչարելով խօսին. Մխ. էբէմ։

ՍՊԱԹԱՐ, ի․գ. ('ի յն. սբաթի. Σπαθή. որ և իտ. Spada, սուր.) Սուսերաւոր. դահ֊ճապետ. ոստիկան. *Հրամայեաց սպաթարին բազում հարուածովք պահել 'ի բանտին։ Հիւանդացաւ սպաթարն. Ճ. Ա։ և Հ. և Տր իէւ. Նոյ. իգ։

ՍՊԱՀ. Տ. ՍՊԱՅ, և ՍԵՊՈՒՀ։

ՍՊԱՀԱԿԱՆ. ա. Իբր Սպայական. իշխա֊նական. ազատական. *Ըստ սպահականն իշխանուեն զհարցականսն ինքեանց առնէին, 'ի նմանէ զլուծմունսն պահանջեալ. Սկևռ. 'ի մբ։

ՍՊԱՅ, ի, ից. գ. որ և ՍՊԱՀ, և ՍԵՊՈՒՀ. (ռմկ. սպահի. պ. սիբահ, սիբահի. եբր. յօ֊պա, կամ սէպա. յորմէ սաբաւովթ.) Δύνα-μις, στρατεία. Virtus, exercitus, militia. Զօր կամ զօրական. գունդ զօրաց, կամ զինուո֊րական ազատաց. որ և զօրութի. այրուձի. հեծելազօր. բանակ. տգ. ասքէր. սէֆէրլի. *Յուղա մակաբէ, և եղբարք իւր, և ամե֊նայն սպայ (կամ սպահ) հրէաստանեայց։ Գունդ և սպայ ազգին հրէաստանեայց. ա. Մ. է. 20։ ծբ. 6։ *Սպայ (կամ սպահ) զօրացն բազմաց. Կոչ. Բ։ *Հասանել հարկահանի կայսեր, և սպայ ծանր 'ի սահմանս հայոց։ Մեծն թէոդոս՝ հանդերձ սպայիւն. Խոր. Բ. 45։ Գ. 39։ *Սպայք զօրու նորա ցան և ցիր սփռեալ։ Մեծարեալ 'ի թագաւորէն և 'ի սպայիցն՝ հայրապետն. Յհ. կթ։ Լաստ. Բ.

ՍՊԱՅԱԶՕՐ, ու. գ. Սպայ զօրաց. գունդ. *Կոչելով և զսպայազօրսն ափխեաց. Յհ. կթ։

ՍՊԱՅԱԿՈՅՏ. ա. Կուտեալ խմբեալ 'ի սպայից. հեծելագունդ. ազատագունդ. բազ֊մախումբ. *Սպայակոյտ գնդիւն. Յհ. կթ։

ՍՊԱՅԱՊԵՏ. Տ. ՍՊԱՐԱՊԵՏ. *Պա֊տուեալ 'ի սպայապետէ աշխարհին. Կոբեռն։

ՍՊԱՅԱՍԱԼԱՐ. Տ. ՍՊԱՍԱԼԱՐ. *Տուք պատիւ անուանց՝ ամիրայ և հեճուպ, և ըս֊պայասալար. Լմբ. առ լեւոն։

ՍՊԱՆԱԽ, ի, իչ. գ. Բանջար ուտելի՝ քաջ եփելով և 'ի բաց քամելով զջուրն. որ ըստ հյ. Շոմին, կմ ծմել. և՛ պլլոպ՛՛. սը֊բանախ, սըֆանախ, իսպանախ, իսֆանախ. ուստի իտ. լտ. Spinace, Spinaceum olus. *Բժիշկ ոմն բնախօսէր, սատուգաբանելով զանունն բանջարին կոչելոյ սպանախ, եթէ է (ոք) հիւանդ, զի սպանանել արժան է նախ, և ապա զնա տալ կերակուր։ Սպանախ ոմանց է չար, այլ բազմաց պիտանի 'ի դարմանս. Մխ. առակ. ծբ։

ՍՊԱՆԱԿ. գ. Κανών ('ի καίνω.) Իբրու գործի սպանող, կամ պահօղ 'ի սպանուէ. Անուն չափոյ և երկրաչափական կանոնի առ եգիպտացիս. *Կոչիւք և սպանմունք լինէին եգիպտացւոցն 'ի վերայ իւրաքանչիւր սահ֊մանի (զինի յորդ․ լոյ նեղոսի). մինչև իմացան չափ մի, որում անուն էր սպանակ. զայնգինե֊լով զառնէին զսահմանս իւրաքանչիւր արտա֊վարաց. ուստի ապա և երկրաչափութի գտաւ. Սահմ. ծէ. ուր 'ի յն. ձ․զրի. Εὐκαιναῦ διὰ τὸ μὴ καίνειν, ὅ ἐστι φονεύειν.

ՍՊԱՆԱՆԵՄ. սպանի, սպան. ն. Σφάττω, σφάζω, φονεύω, κτείνω, καίνω, ἀποκτείνω. Interficio, occido, neco, macto, են. Զենուլ. խողխողել. գլխատել. սրով ծախել. զոհել. մեռուցանել՝ 'ի մահ մատնել. (ոմանք 'ի գլըւոյ առեալ գրեն որպէս ռմկ. ՍՊԱՆԵԼ.) սպան֊նել, ճովէլ, ձմէէլ. պօղաղլամագ, ՀԷՃԷՃ֊ձէ, ֆաթլէթմէ, թան էթմէք, գէպ էթմէք,

գըլէճտան կէչիրմէք. եբր. շաղախ։ Ասի զա֊նազանց. տես Եւ. իբ. 1։ Ղևտ. ծե. 5։ Օր. իէ. 31։ Եզ. իբ. 13. և այլն։ Եւ զմարդ֊կանէ. տես Սղ. ղէ. 15։ Ղկ. ծբ. 28։ Գծ. Է. 30. և այլն։ *Այլ երբէք եսպան, և այլ երբեմն սպանաւ. Ածաբ. ծդ։ *Սպանանի֊ցիք ասէ վասն իմ. Ոսկ. մթ։ *Զկրակն գի֊սպաներ։ Զկրակ ո՞ կարէ սպանանել. Եղիշ. է։ *Սպանեցէք զայնպիսի ճախ կրականի։ Սպանէք զմոգեանն. Փարպ։ *Եսպան. Եղիշ. ։ ։ Զատ. ևն։ *Սուր որեայց, և զայրացիր. զի սպանցես զսպանումն. այսինքն սպանա֊նելով սպանցես. Եղիշ. իա. 10։

ՍՊԱՆԴ, ի, ից. գ. Σφαγή, σφάγιον, θῦμα. Mactatio, victima, sacrificium. Սպանումն զոհից. զենումն. զենլի, կամ զենեալ զոհ. արեամբ պատարագումն, և պատարագ. եբր. և ար. զէպահ, զէպիհ. *Զոհ ․մն է 'ի բոսոր, և սպանդ մեծ յերկրին եդովմայեցւոց։ Իբրև ոչխար 'ի սպանդ վարեցաւ։ Համարեցաք իբրև զոչխար 'ի սպանդ։ Սպանդ զուարակի և գառանց։ Մխթէ սպանդ և զո՞հս մատուցէք ինձ յանապատի անդ. ևն։

Կամ որպէս Սպանումն մարդոյ. մահ բանական. *Ի գառողին գառատառանին ա֊ռանդիցէ 'ի սպանդ. Պղտ. օրէն. Բ։

Նմանութբ ասի. *Իբրև զշունս գարշասէրս՝ի սպանդ խորհրդոցն ժամանեն. Կլմ. ։

ՍՊԱՆԴ. գ. որպէս պ. իսֆէնտ, սիֆէնտ, սէֆէնտ. Πήγανον. Ruta. μῶλυ, moly, rutae silvestris radix. ἁρμοῦλα, harmula, semen rutae. Անուն բուսոյ և ծաղկի և սերման, և արմատոյ նորա. իբրու վայրի փեգենայ. ... *Մոլին կմ մուղիէ. սպանդ։ Հարմալ. սպանդի սերմն. Գաղիան։ *Հարմալ. սպանդն, ուզարլէքն. կարմիր է. և սպիտակ. Բժշկր։ Իսկ հին բռ. *Սկորս֊դիոն, սպանդի հունդ ։։

ՍՊԱՆԴԱԳՈՐԾ, ի, աց. ա. Սպանօղ անասնոց կամ սպանդից. մսագործ, մսա֊վաճառ. *Յորս թուչնոց և երէոց ո՞ սպան֊դագործ քեզ զչուանն հրամայեաց ուտել. Սարկ. հանգ։

ՍՊԱՆԴԱԳՈՐԾԵԼ. չ. Սպանանել զզեն֊լիս. սպանդս զոհել. *Այգին սպանդագոր֊ծել թռչնոցս զվնամուն բարեացն. Փիլ. էլ. ա. 10։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑ, ի, աց. գ. Μάκελλον. Macellum. Տեղի սպանդից. մսավաճառանոց. մակելոն. սպանդոց. գասապխանէ, սալխա֊նա, աշճի փէթէնգ. *Ամենայն ինչ որ 'ի սպան֊դանոցի վաճառի, կերայք. ա. Կոր. ծ. 25։ *Սպանդանոց կոչի, ուր զանուշահամ կերա֊կուրս առնեն. Լծ. կլմ։

ՍՊԱՆԴԱՐԱՄԵՏ. ի. գ. Διόνυσος. Bac-chus. Դիոնիսոս՝ որ և բաքոս՝ չաստուծութեան֊թեց և արբեցութեց, իբր վերակացու սպան֊դից՝ ուտելեաց և ըմպելեաց. *Տաղնապէին զնոսա պատկերս թաւ. տառիլք՝ սպանդարա֊մետին կաքաւել. Բ. Մ. Զ. 7։ *Երկիր պանդոկի՝ սպանդարամետ տէ է. Ածբ. ա. 3։

ՍՊԱՆԴԱՐԱՄԵՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διονύσιος, Διονυσιακός. Bacchicus, Bac-chanalis. Սեպհական կամ ձօնեալ սպանդա֊րամետի, դիոնիսեան. բաքոսեան (բարե֊կենդան հեթանոսաց). *Տօն հասանէր սպան֊դարամետական պաշտամանն. Բ. Մ. Զ. 7։

ՍՊԱՆԴԱՐԱՆ, ի. աց. գ. որպէս Θυ-σιαστήριον. Զոհարան. զենարան. *Յարակայ զենեալ 'ի սպանդարանի անթիւ անպանոց անապատութբ. Նար. խէ։

ՍՊԱՆԴՈՒՆԻՒՔ, նեաց. գ. Անուն նա֊խապարութե տոհմին, յորմէ կարգեալ վա֊ղարշակ պաշտօնեայս 'ի վերայ սպանդից կամ զենլեաց. *Եւ մի և զսպանդունին 'ի վերայ

ղ՝նահապետաց · Խոր · Ը · 7 : (Իակ ներսէս պա-
լատանի՝ի գերս Մարդինի, չխոմեվով զղենա-
րան ընդ զինարան՝ կամի ընծեռնուլ Սսա-
դունիք, և մեկնի՝ Թուրուանիք, ՚ի յն. ձայ-
նէս սքանչ · խո · սքափա, սուր, Թուր) :

ՍՊԱՆԻՉ, նչի, չաց. (Փονεύς, φονευτής.

ՍՊԱՆՈՂ, ի, աց · ա · (Occisor, homi-
cida. Որ սպանանէ զոք · մարգասպան ·
*Զաւոյց զքաղաքս յապաւինութիւն սկսանց
սպանչաց : Յապաստան ակամայ սպանչաց
նխ · օրէն : *Աղօթելով վասն զնա սպանչացն:
Հոգւոյր զիրկութիւն սպանչացն · Ոսկ · կԳ :
*Որպէս Լեհ կայցէ մահ անձնաւոր և սպա-
նիչ · Վ.բ.ր · ծն : *Ընդունի սպանչին : Գե-
հեն ասանչիչ է կենդանեաց, և ոչ սպանիչ
սպականեցելոց · Եփր · համաբ : *Ապաստան
ամենայն սպանողի : Ա.յս սահմանն եղիցի ա-
մենայն սպանողի : Տեղի՝ ուր փախիցէ սպա-
նօղն · Օր : Եւ · և այլն : *Եթէ չուն ի գէ, և
եթէ սպանօղ · Եփիկ : *Բարս անիւնամն և
սպանողս սահայեալ ունէր · Ճ · Ա :

ՍՊԱՆՈՂԱԳՈՅՆ · ա · Մարդասպան յա-
բադին · այր արիւնահեղ, և գործ նորա ·
*Ըհինչ քան զայն անօրինագոյն կայցէ, զինչ
քան զնոյն սպանողագոյն · Ոսկ · ՚ս · ա · 9 :

ՍՊԱՆՈՂԱԿԱՆ, ի, աց · ա · Φονικός. Ad
caedem pertinens, sanguinarius, trucu-
lentus. νεκρωτικός, mortificus. Սեռական
սպանողաց · և Սպանօղ · մահառիթ, սա-
տակական · *Ելպարք յովսեփայ յամեթ եղեն
վասն նախանձողական և սպանողական հա-
մարձակուԹեն · Եփր · պհ : *Զսպանողական
բարս նոցա տարուբերեր և զօժարուլեին ·
Ոսկ · յհ · ա · 8 : *Իբր Թշնամիք սպանողա-
կան մտօք ընդդէմ քո հակառակեալք : Ոչ
սպանողականս կամ պատուհասողս կամին
ցուցանել զինքեանս · Ոսկ · կԳ : *Հասապա-
կայ մարմնոյ եկեղեցւոյս բերան լինելով
սպանողական ախտիցն զմոտով ցեալ զլսոցն
առնէին · Նխ · ա · երգ :

ՍՊԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ · գ · Սպանուլ · մար-
դասպանուԹիւն · արիւնհեղուԹ · *Իբրև զա-
ւուժ՝ Թշնամին, ոչ Թէ վասն քաջութեան ա-
նուանեցաս, այլ վասն սպանողուԹեն · Խ · ա · :
*Ըայրացեալ վերակացուք սպանողութեն ·
Բ · ա · Ը · 57 : *Բարեխառնեալ սէրն զհին
կտակարանացն զնաւսէՀ սպանողուԹ գրոյն
ընդ նոր կտակիս հեզութեՀ · Վ.բ.ր · եւ :

ՍՊԱՆՈՍ, ի, աց · ա · գ · Որպէս յն · Ի-
բանօս · լտ · Hispanus · Ἱσπάνος. Hispanus.
այս ինքն Սպանիացի · բնակեալն ՚ի սպանիա ·
տես բռ · յտի · սն : Կ · լ · ՃԸ :

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Փόνος. Caedes, ho-
micidium. ՄարդասպանուԹի · սպանողու-
Թիւն · Հեղումն արեան · և կոտորումն սրոյ ·
Տէր սպանելոյ, արուեստ բռնութեան · ապա Ես-
փրմէ՛ն, գանւելոյ : Տես Եւ · ի՛Ը · 2 : Ա.ռա՛ծ ·
ա · 18 : ԻՀ · ՃԸ · 25 : Եզի՛ · Ի՛Ճ · 7 · և այլն :
Իակ Ա՛ղληλοφονία. Mutuae caedes. ՆրևԹա-
կան ԹարգմանուԹիՀ ասի՝ Օմիմեանս սպա-
նուԹեՀ · *Օմիմեանս սպանուԹեցն, չնու-
ԹեՀցն, երգնահարուԹեՀցն · Ա՛ՃԲ · ծն :

ՍՊԱՆՈՒՄՆ, նման · գ · Φόνος. Caedes.
և σφαγή, mactatio. σφάγιον, victima. Սպա-
նանելն · սպանուԹի · կոտորումն · զինումն ·
սպանգ : Տես Եւ · Ե · 3 : Ղ՛Ա՛ · Իգ՛ · 7 : Օր ·
Իգ՛ · 8 : Ես · ծՃ՛ · 2 : Երեմ՛ · ծԳ՛ · 3 : Իգ՛ · 17 :
Եզի՛ · Իա՛ · 10 : Յոբ · ծ · 16 : Իա՛ · 20 : Ա.ռա՛ծ ·
Է · 22 : ԵՀր · ծա՛ · 37 · և այլն : *Մարգա-
րէից սպանումնք հասուցին, և զքո՛ ՚ի խաչ
հանին · Եփր · համաբ :

ՍՊԱՌ · ի սպառ · գ · Τέλος, πέρας. Fi-
nis, consummatio, terminus, ora. Սպա-
ռումն · սպառուած · լրումն · եզր · աւարտ ·
վախճան · կատարած · *Հասեալ է ՚ի վերայ
նոցա բարկութիւն մինչև ՚ի սպառ · զինչ է
սպառն · ոչ Լև վախճան, այլ մնա եկեալ
կայ բարկութին · Ոսկ · ա · Ի՛Ը : *Որ ինչ յետ
սրբոյն սրդասոյ մինչև ՚ի սպառ սրշակու-
Նեաց ազգին ՚ի Թագաւորութէն · Խոր · Ճ ·
1 : *Երգեվին վերգս երից մանկանցն մինչև ՚ի
սպառ շնչոյն · Հ · Ե՛Ի՛Ա · Իճ՛ :

ՍՊԱՌ · ՛ս · Որպէս Խապառ · *Փոքր ինչ
Նուազ՝ և սպառ իակ ՀՀՀէին · Սամ · Երեր ·
հին ՛ի : Տես և ՍՊԱՌՍՊՈՒՄ :

Ի ՍՊԱՌ, կամ ԻՍՊԱՌ · Տես ՛ի տառն Ի :

ՍՊԱՌԱԶԷՆ, զինի, նաց կամ նուց · ա ·
գ · Πάνοπλος. Omni ex parte armatus. ὁ-
πλίτης, miles armaturae gravis. ὁπλομάχος,
armis pugnans, bellator. τρισσός, τριστάτος.
tribunus, և այլն · Զ՛ինեալ ՛ի սպառ · բոլո-
րովին զինազարդեալ · զինուոր կամ զօրական
ղրահաւոր, վառեալ ամենայն զինու զար-
գս · սիլահլը ֆօսաթը ՃԷՆՀՃ՛ ասՓէր · *Ազ-
գաց սպառազինաց : Իւրովք սպառազինօք :
Զսպառազէնս զանուանիս : Իշխանք Նորա
և սպառազէնք նորա : Առ փիլ փիլ հազար
հազար այր սպառազէն · Ես · ՃՁ · 4 · 5 :
Եզի՛ · Իգ՛ · 23 : Գ · Ի՛Գ · Ը · 22 : ա · Ի՛ · Ը 35:
*Ցաղթող սպառազէն, և քաջ նահատակ :
Քանի՛ այնպիսի իցեն, որ սպառազինք իցեն:
Բազում զօրք և անհիւ սպառազինութ ·
Շար : Եզի՛ · Ե՛ : Լ ասա · Իե՛ : *Թէ զպառա-
զինի զգլուխն (այս ինքն զղօրագլուխն) ՛ի
բաց առնուցուն, ոչ այնուհետև կարդ և
կազմած Ճակատուն յարդարիցի · Ոսկ · ԵՀր :

Եւ որպէս Սպառազինական · *Զգեցեալ
էր զհատաս մանկունեՀ սիրոյն իբրև սպա-
ռազէն զրահիւք · Ա.ԳՔ :

ՍՊԱՌԱԶԻՆԱԿԱՆ · ա · Ὁπλιτικός. Mi-
litaris. և πελταστικός, peltatus. Սեռական
սպառազինի և սպառ ազինուեՀ · և Սպառա-
զինեալ · զինուորական · և Ասպարաւոր ·
*Ա.ռեալ անգուստ (յարեւելից) ՛ի սպառա-
զինական ընարուեՀ : Ոչ զինուորս կամ մար-
տակից սպառազինականս · Նխ · Ռեդր ·
Ե Ղ՛ամ՛ : *Սպառազինական Թեւիս ուղղա-
պէս ոք անուանիցէ · Պղաթ · օրէն · Ե :

ՍՊԱՌԱԶԻՆԱԿԱՆ · գ · ի Πελταστική. Ars
utendi peltâ. ԱսպարակրուեՀ · վարժանաւոր
սպառազինուՀ · *Օսպառազինականն քոլոր
հանդէպ կացուցանել պարտ է ամենայաղ-
Թական մարտին (պանկրասիոնին) ազեզմոք
և վահանօք և նիզակօք, և քարամբք ՛ի ձեռս.
Նէ իակ, և պարսիս հանդիսանալով · Պղաթ ·
օրէն · Ե :

ՍՊԱՌԱԶԻՆԱՊԷՍ · ՛ս · Որպէս քաջ
սպառազէն · քան օրինի սպառազինուեՀ ·
*Որոյ ընդդէմ սպառազինապէս զրահաւո-
րեալ ամրակուռ զինու խոնարհուՀն · Ա.ՀԲ-
գաւ՛ · ՛ս :

ՍՊԱՌԱԶԻՆԵՄ, եցի · ն · (Οπλίζω, o-
ՍՊԱՌԱԶԻՆԻՄ, եցայ · յ · Յմաւ. Armo,
or, armis instruo, or. Խապառ զինեալ իմ ·
վառեալ կռազէմ՝ պատրաստիմ ՛ի պատերազմ ·
*Ընդդէմ գարե հի սպառազինեցաւ: Սպառա-
զինեցաւ ընդդէմ պարսից : Սպառազինեցաւ
՛ի վերայ նորա : Երկոքումբքն սպառազիներ:
Որովք և սպառազինել (այս ինքն իլ) հրա-
մայէ զզօրավարսն Հաւատացելոց պօղոս ·
Խոր · Ե՛ · 85 : Գ · 12 : Ոսկ · յհ · ա · 30 : Ժ.ղ ·
հառիւ : Խոր :

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Πανοπλία.
Universa armatura. Զինուումն և վառումն
՛ի պատերազմ ամենայն սարք · մանաւանդ
ամենայն զէն և զարդ պատերազմոյն · Ա-
ԼՀՀ ֆօսաթ, ՌԷՀՓԼՌաԳՄ՝ Հագ.ԸՐԼԸԳ ՀԷՃԷՐ-
փէ · *Առգէ սպառազինուեՀ զնախանձ իւր:
Ա՛ռ դու քեզ զսպառազինուեՀ նորա: Ար-
կեր զինուամ սպառազինուեՀ : Զսպառազի-
նուէ նորա հանեՀ յոր յուսացեալ էր: Զգե-
ցարուք զսպառազինուեՀ այ : ԱռեՀք զսպա-
ռազինուէն այ · Իմ՛ · Ե · 18 : Ե՛ · Ը.գ · Ե՛ · 21 :
Յոբ · ԼՀ · 20: Ղ՛ · ծա՛ · 22 : ԵՀՀ · Ը · 11 ·
13: *Զհօրն զինուց տունն բացեալ՝էա մանկը-
ուոյն զսպառազինու ՚ն · Պմ՛ · ալԷ : *Զհամ
բերուեՀ զսպառազինուեՀս զգեցուցանեա ·
Խ՛Ը : *

ՍՊԱՌԱՆԱԼ, ացեալ · է · Խոպառ պա-
ղասիլ · սպառիլ · *Ես սպառացեալցս ՛ի սի-
րոյ մերով և յայտնի ցուցանեմ · Լ՛ՓԸ · ալ :

ՍՊԱՌԱՑՈՒՑԻՉ · Տ · ՍՊԱՌՈՒՑ · *ԹուրեՀ
զսպառացուցիչ ախտին հիզգանամ Լ՛ՓԸ · ալ :

ՍՊԱՌԵՄ՝, եցի · Ն · Ἀναλίσκω, ἐξανα-
λίσκω, καταναλίσκω. Consumo. ὀλοθρεύω,
deperdo. συμπεραίνω, ad finem perduco. δα-
πανάω, impendo. Ի սպառումն հասուցա-
նել · խոպառ Ընդել · ծախել · վատնել · մո-
շել · ատակել · կարՀել ՛ի միջոյ · հաթՃՐՆԷլ,
ԹաԹրԷՆՏԷլ, ՇՃՐՆԷլ · ԼՀ ԷՈՆՓէ, ՌՆԼՀՓ ԷՈ-
Փէ, ՌՆԼՀՓԷՈՓէ · *Սպառեսցէ սուր զերկիր :
Սպառեաց զամենայն (ինչ իւր) : Ամենայն
անօրէն սպառեսցի : Սպառեցաւ ՛ի Ճանա-
պարհաց նոցա ՃշմարտուեՀ : Սպառեաց տէր
զարօտս նոցա : Արձակեցից զսուր իմ զինի
նոցա, մինչև սպառեսցէ զնոսա : Սպառե-
ցեր զազգս բազումս · և այլն : *Սպառէր և
մաշէր զնաւսէր խորհուրդս նորս · Եզի՛ · Ե՛ :
*Ցաւսրան յայնոսիկ սպառեալ էր ՃԾխս-
սուԹիՀն · Իփն :

ՍՊԱՌՈՂՆԹԱՑ, կամ ՍՊԱՌ ՈՂՆԹԱՑՔ ·
գ · Բովանդակ ընծայք · ամենայն հանգա-
մանք · *Որպէս զի զսպառընԹաց մարմնոյն
անձամբ անձին փորձեալ ծանիցէ· Լ՛ՓԸ·փԿ:

ՍՊԱՌՈՒՉ · ա · Φθαρτικός. Corruptor,
destructor. Որ սպառէ · հալիչ մաշէչ · ծա-
խիչ · կամ ըստ՝ սպականիչ · *Ցորժամ
յաղԹեսցէ մի ոք ՛ի նոցանէն ընկերին, ա-
մենևին սպառիչ նորա լինի · Վ.ԷՀբ · Ե :

ՍՊԱՌՆԱԼԻՑ · ա · Լի սպառնալիք ·
սպառնական · ահարկու · խրոխտ · *Լու եալ
ղոյս ամենայ՝ խօսս սպառնալեցս · Փարպ :

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ, լաց · գ · Ἀπειλή. Minae,
comminatio. Սպառնալն · սպառնուԹիւն ·
սպառնուԹի · խրոխտուԹիւն · խիզախուԹիւն ·
սաստ · սաստկուԹիՀ · ահարկուԹ · պատու-
հաս բանից · *ՃՃՈՓՓ, ԷՀՐՓ, ԼԷԳԷԼ, ՈՂՐ,
ՀՐՆԷՄ, ԷՀՂՆՀՓԼԷՓ · *Սպառնալիքք Թագա-
ւորի նման են մռնչելոյ առիւծու : Սպառ-
նալեաք խմով չարժել զերկիրս : Սպառնա-
լեաք նաւագեացուցք վերկիր : Գնասցէ չարժ-
մամբ սպառնալեաց իւրոց · և այլն : *Էր ղոր
բանիւք սպառնալիօք, և էր զոր կապանօք
և տանջանօք վախճահէր : Սպառնալիքք մո-
հուանն անցին զնոքօք · Եզի՛ · ՃՃ · Ը : *Զի
վրկեսցէ զմեզ ՛ի սպառնալեաց գեհենեայ ·
Շար : *Երկիր չարժելոյին , ծով սաստկուԹիՀ
ալեացն սպառնալեօք · Եզի՛ :

ՍՊԱՌՆԱԿԱՆ, ի, աց · ա · Ἀπειλητικός Per-
tinens ad minas, quod minatur, minax,
comminatorius. Նչանակ սպառնալոյ · ցու-
ցակ սպառնալեաց · ուր իսկն սպառնալիք ·
*Սպառնական խոստանուԹիՀ յղէ առ նա
պատգամն · Ա.ՀԲ · Ի՛ · 2 : *Ընդ սպառնա-
կանացն բանից ողբական սմոփանու · Կար ·
կՁ : *Սպառնական է բանս · Թերևս երկիւ-
ղեն ՛ի սաստէն · Լ՛ՓԸ · ա՛ա՛Ն : *Մարգարէքն
քանի՛ սպառնական բանս մարգարեանային.
Լ՛ա՛ա՛ · ԾՀ՛ : *Ընդեն լուսաւոր, և ձայնն ոչ
սպառնական, այլ հեշտական · ԵրէՀ · ՃՔ :
*Ի խոշոր լեզուէն առալՀոյ հոնն սպառ-
նական, պարարկն պերձական · Վ.բ.ր · պՓ :

ՍՊԱՌՆՈՒՄ՝, այայ կամ ացի · Ն · է · Ἀπει-
λέω, διαπειλέω. Minor, minitor, comminor.
Ան արկանել բանիւ · (որպէս Թէ սպառեմ

ղքեզ՝ ասէլ.) խոստանալ. ազդ առնել զպատուհաս, որ և ՊԱՏՈՒՀԱՍԵԼ ասի. ելդմամբ չափ յուշ առնել զպատիժ. առաւել. որոտալ. խրոխտալ. սաֆորտա վերմէ, էապանճաֆ, էորճ էնէ էէֆէշ էնմէֆ. * Եսաս եղբայր քո սպառնայ սպանանել զքեզ: Ոչ իբրև զորդի մարդոյ ի սպառնալ: Սպառնացեալ անհաւատացին: Սպառնացեալս (՚ցխս) նոցա իբրև յինէն. եև: * Որ սպառնասս ինձ մնդոս, ահա խառնեա զկս ի գունդն քոմ. Ագաթ: * Նա աղքատութեի խոստացաւ, նա գնհհան սպառնացաւ. Ոսկ: Սարփ. և այլն: * Սպառնաց կանխաւ, զի մի ծուլացին: Բազում անգամ սպառնաց. Մխ. Եփեմ:

ՍԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍԳԱՒՆԱԼԻՔ. * Ապեյի. Minae. * Այսար նշան սպառնութեան զայն չորից զհեզելին. Եսա. պփ. Է. 20: * Սրմռումն և սպառնուել վայրագն դազանի: ի մահ եգին զոյժ մրմռումն սպառնութեե առ ի նմանէն նոցա. Ցհ. ին:

ՍԳԱՆՈՒՄՆ, նման, նմութիք, նմանց. (ռամկ. սպառնալ.) Տ. ՍԳԱՒՆԱԼԻՔ. Ապեյի. Minae, comminatio. ἀνάτασις, formido, terror. ὁρμή, impetus. * Քս սուրբ՝ ոչ ի գործ, այլ ի սպառնումն. Աա օբս. ֆ՝: * Գաւազանսաւն խօսեր ընդ նմա՝ վերսերբելով զսպառնումն, թէ ընդնամութի եգիս. Բրս. լոբ: * Պազատեցաս աքսոբ ի սպառնումն նմանէն. Բրս. սբիեց: * Սպառնումն չարաչար տանջանացն: Զամենայն սպառնումն թշնամւոյն. Եսս. պփ: * Սպառնումն նորա հալէ զլերինս. Ճ. Ե: * Իր իսկ ահագին սպառնումն (տպ. սպանումն). Ւփն: * Ի սպառնումն և սպառնումն մարդոյ առաւել երկեցուցանէ զմեզ քան զդեհնին. Եփբ. նէն: * Ոչ ծանր սպառնմամբ: Սպառնմամբ բանգից և կապանաց. Պփ. ալէս: Նահայ: * Սպառնումն իմն և սասս: Ծառայելով անօրէնք տերանց, յորոց սպառնմանն կրէ զօրէն պաճարաց: Ա յիչեալ սպառնմանս սպառնացան ազգականն: վ. ասն սպառնման այլազգեացն առ կինն. Յամենայն գազանաց սպառնմանից ի վերոյ եղէ. փէւ իսկ պզաթ. օրէն. Ֆ. * Սպառնումն միայն վարեալ. ընհեղոցիր լսոտ յն. սպառնալոյին:

ՍԳԱՆՈՒԱՆ, ոյ կամ ի. գ. Պέρας, τέλος, ἔσχατον, ἄκρον. Terminus, ora, finis, defectio. apex, extremitas. Սպառ. կատար. կատարած. ծայր. ծագ. եզր. վախճան. ա. արար. * Հասի յեզր սպառնուածոյ (կամ ծի) անսուտն կարմելոյ: ի դրանցն բևեհելիսասւս մինչև ի սպառնուած նորս. Ֆ. Ի գ. ֆէ. 25: Ննէմ. ֆ. 21: * Ի վերջին սուիզբս ի բուն սպառնուածի ամենայնի անմոլարն և գունդ: Ոչ եթէ աստեղք յարին ի միմեանս՝ որք առ սպառնուածին են. ի սպառնուած հելոյ (կամ սպառնուածելոյ) ժամանակին. են. փէւ. լին. Ե եւ: Յանգորրուեե սպառնուածի փլածի մեծի լերինն: Ջհեե սպառնուածոյ անծանօթ երկրի. Խոր. ա. 20: Ե ՃՏ: * Ի սպառնուածս տաւրոսա կանն լերինն. Աժէր. ա. 5: * Ի սպառնուածն բանեոյ: Ի սպառնուածն կարնոյ. Լսոփ. ֆ՝: * Եգիցես բարձրագոյն գոս, և բարձրագունից սպառնուած. Աա օբս. ա: * Ի սպառնուածի յուսեներս եգեալ մարմնով. Ջէր. ին: * Եկեալք ի սպառնուած բանին. Բէս. վաշ: * Ոչ ունի ոչ է կէտ կցորդի, և ոչ ըսպառնուած վախճանի: Սպառնուած քառասներորդի ինեներորդի (սաղմոսին). Նար. լա. ի: * Տէրն զկենգանութեին ի սպառնուածս համբերութեին կապեաց. (այսինքն խոպան համբերութե.) Սարփ. յի. է: * Մէկ հոգևորը զծայր մարմնոյն և զսպառնուած մեքրեմբ. Լյէ. պսփ: * Զոգիսմ ի սպառնուած տան ղնին Թերի մեայեկ բառն. Երէ. փէր:

ՍԳԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Սպառնիլն. լսպառնուած. * Երկրորդ գալուստն քոմ այսմ յաւիտենից սպառնումն է: Մօտ ի սպառնումն կենաց աշխարհիս: Ցաւիտենական է՝ ոչ սպառնումն ունելով. խոսք: * Բխեալ ի հօրէ, և առեալ յորդւոյ, ոչ որոշմամբ, և ոչ սպառնմամբ. Նար. յոՀէր:

ՍԳԱՆՍԳՈՒՒՆ. ՍԳԱՆ Ի ՍԳՈՒՒՆ. ՍԳԱՆ Ի ՍԳՈՒՒՆ. Ի ՍԳԱՆ Ի ՍԳՈՒՒՆ. } Ֆ. ա. Παντελῶς, παντελῆ, τελεῶς, ἀπλῶς, ἰκανῶς, πλησστατα. Penitus, perfecte, ultimum, simpliciter, absolute, satis abunde. ὑκριβωκὼς, diligentissimus, եև. ի սպառ սպառմամբ. բոլորովին. գլխովին, ամենևին. բոլորական. * Խնգրեցէն սպառսպուռ զվրէժ: ի սպառսպուռ չհիշեալ խանս. ա. Ֆ. ի. 42: Դփ. Է. 26: * Սպառսպուռս Հանայր զվրէժ ինգրելոյ. Ակաթ: * Որ սպառսպուռ տեղեակ էր օրինայ հոռոմոց: Ասպատ կանեցուս առաՀարն ի սպառսպուռ հրձիգ լինելովս: Եհատ գոյս կենաց սպառ ի սպուռս (կամ սպառսպուռ): Յանգիմանեաց նա սպառսպուռ զազանդն զայն: Սպառսպուռս ուրացան յօրինաց և ի մարդարէից: Փառքսուցանէ սպառսպուռ զնգին ոգւոյ. Եսս. պփ: * Զաւրձումն սպառսպուռ քաջ զօրավարացն: Սպառսպուռ եհատ այնպիսի վախճան և կործանումն: Յայնմհետէ եղեն խաղաղասպուռ անկեալք ընդ լծով ծառայութե: Տեառներ այն ձեր ի սպառ ի սպուռ զկործանումն աշխարհիս հայոց. Փորպ: * Սպառսպուռս գազարեաց Թագոսկոլ պերճամբ: Սպառսպուռ ի վերջ հասեալ գազարէր: Դողգեալ կործանեցին սպառսպուռս զհայաստանեայս. Ցհ. ին: * Սպառսպուռս բարձին. Նար. էրփ:

ՍԳԱՆ. ու, ուց. գ. Σκεῦος, σκεύασμα, διασκευή. Vas, instrumentum, apparatus, suppellex. և κειμήλιον, cimelium, supellex pretiosa vel sacra, deliciae. κυλικεῖον, repositorium calicum. κυλιξ, calix. σπονδεῖον, libatorium. (արմատ Սպասելոյ, և Սպասաւորելոյ. լծ. և պաշտօն. պատ. պահ, եև.) կահ և կազմած ի պէտս սպասաւորութե, սեղանոյ և տան. կարասի. անօթ. նուիրատուց. բաժակ. հանգերձանք. հանգերձ. Հանգեա. գէս, զարդ. Հանգամանք. Թագէմ, փոխմանի, ալէի. գոգփագաճ. փոքէմ, փեսէ, բէնանէ. * Օրինակ խորանի, և օրինակ սմենայն սպասուց նորս: Յուսկզ սկզ սրասուցս զայն ամենայն սպաս: Ջամ սպաս խորանին: Թիւ սպասու կահուն տեառն: Ջամենայն սպասն արասցես պղնձի: Սպաս ոսկեղէն Տալլար, և սպաս արծաթեղէն հազար: Ջսպաս զսակուց և զարծաթոյ: Եսաւն յուգեցայ վիրաւորեալ, և զամենայն զսպասն զոսկւոյ և զարծաթոյ նորա: Եսաւ նմա տանել նուագս ոսկիս, և սպաս սաձարինն. և այլն: * Մինացորգ ինչ՝ որ մնացեալ էին ի սպասուէ անտի նորա, յանիշատակէին. Եսս. պփ. Ֆ. 6: * Ոմանք սպաս նուիրեալ ընծայեն և կենդեցւոյ, ոմանք գիրս ածաչունչս. Խոսք. պգրփ: Ջսպասն (պատարագին) սրբեմբ, և լինչ մաքուր առնեմբ. Ոսկ. էէս. Ֆ: * Ուբրեմբ լեր մայիսով, սպաս ամենայն տիեզերոյց. Կիւրղ. Ներս:

ՍԳԱՍ. Սկան, կերակուր. Հանգերձանք կերակրոյ. Ջիրաֆէն. * Ձերբամ սպաս առնիցես, գիր զսեզանն սասլն խաչին: Յկայք ասեմբ ղնասլն, զի ուսէ սպաս ի սկիսս: Եթէ սպաս կերակրիլ ինգրեա, գնա յեգիպտոս. Վ յ՚ Հղ. Ֆ. Ֆ:

ՍԳԱՍ. Διακονία, ὑπηρεσία, λειτουργία. Ministerium. officium, obsequium. Իսկ Սպասք աւուրց, կամ Հանապազորդ սպաս; որպէս ἐφημερία, δίαιτα, եև. Խըմբէ, Խըմբէ. Պաշտօն. սպասաւորութե՝ ի պէտս սեզանոյ. պէտք և գործի պաշտելոյ. ծառայութե ինչ. կարգ և գործ ծառայութե. * Քոյրդ իմ միայն եմող զնս ի սպասու: Մարթա զքազել էր ի բազում սպասու: Սահղ ծանէ անօնի առ իւրաքանչիւր ումեք սպասս մերոյ: Ջակումբն մաշկեայ, զոր առնս ի բազում՝ ի Հանապազորդ սպաս նմա: Սպասք աւուրցն (Հանապազորդեայ պաշտամունք): Ջամենայն գործ սպասու (ծառայական) մի գործեցէք ի նմա, եև: * Խոտվք կամաք զնոյ սպասն ինդրեր առնուլ ի մարդկանէ: Ջիսիդ պաշտելոցեմբ զսրեգսակն, որ կոչի իրրև զծառայ առ ի սպասն՝ յոր կարգեցաս, Հասանելոյ. Եգիէ: * Պաշտօնեայք զոբաարձուքն կատարէսցին զսպաս վիճակին իւրեանց: Կայր ի սպասու օրապահացն. Եզիէ. ա. է: * Ի սպասուէ անօի պաշտաման մերժէ զնա. Եփբ. Ե: * Սպաս մի քո մեծ ծառնուացնի արարուածդգ առաջի Թագաւորին և ամենայն արեաց: Կամի այսպէս՝ Թէ սպաս մի գործ ցուցանէք և սպաս: Գիսաս ցեն մարդիկն սպաս ինչ աւգտակարապէս ցուցանել առ մեզ. Փորպ: * Եկն աշխատութե՝ ի սպասուց հիւանդացն. Վ յ՚ Հղ. է:

ՍԳԱՍ ՈՒՆԵԼ, կամ ՏԱՆԵԼ. } Διακονέω. Famulor, ancillor, inservio, ministro. παρίσταμαι. adsto, assisto. Սպասաւորել. ծառայել. պաշտել. սարկաւագել. հոգալ. փոյթ և ինամ տանել. սպասել. Խղճի՝ Խփճի ենի. * Ջի ընդ քո ունիցի ինձ սպաս ի կապանս առեռարանին: Որչափ ինչ միանգամ յեփեսոս սպաս կալաս ինձ. Փիլիմ. ւՀ: Ֆ. փիմ. ա. 18: * Կայր ի հարկի, և ունէր սպասս ամ անտեսութեն: Ոչ անձին ինչ սպաս ունէր, այլ ի վէր վարդապետին գոցայր: Ջաւեմ, թէ քեզնէն սպաս կալ հիւանդին, այլ գոնեայ ծառայելն դրամայնեա. Ոսկ. Ներ. էէս: * Ի նեղութ ի սենեկի սպաս կալելոյ և պաշ ունէին նմա. ա. էզր. Ֆ. Հ: * Ուրեքն ընդ լերանցին սպաս ունելով յեռանել մարդաբնեին: Սպաս տանել առաջարին. փէս * Սպաս ունելով կրակի: Սպաս տանել նոցա իբրև հոգևոր տեսուց. Նզիէ. Ֆ. Ը: * Տեառն ձեր միայն սպաս տուրցեն. Ակաթ: * Նոյն է սպաս տանել Հաւելուլ պատկերի՝ և մեզաց ախտից. Նար. Ւա: Սպաս տար հիւանդացդ, զի և այն սեր է. Վ յ՚ Հղ. Ը: * Կայր նոցա ի սպասու: Ի սպասու կայր մարիա. Ծն. Ի. Հ: Ցհ. ֆՀ. 2: * Ցետ երից ամուց գարձաւ ի տուն իւր, զի մի կացցէ ի սպասու տերն առաջի ծառայիցն իւրոց. Եփբ. համաբ:

ՍԳԱՍ ԱՌՆԵԼ. * Ἐυκαίρου τηρέω, παρατηρέω, ἐπιτηρέω. Observo (opportunitatem), և այլն. Խնամով սպաս առնել. և պահել. պահ առնել. հոգ և ինամ տանել. ուշ ունել. գիտել. սպասել առիթ գտանել. * Սպաս առնել տաճարին բարձին պատրաստութե: Սպաս սպար մարթանաք գնրսմանն կատարել. Ֆ. Հ. Ֆ. 8: Բ. Հ. ՀՀ. 29: * Ոչինչ կարի ձոխութե, այլ հանգարտութե սպաս առնէր տաճարին. Ոսկ. Տ. Ֆ. ւՀ: * Եթէ սպաս արասցես, մարթասցես գասանել. Նահփ. է: * Փնտոյն սպաս առնէ, յոր տանիկ կերակրոյն գոլորշիք. Լ յէ. ՀԸ: * Ցան կարծօրէն սպաս արարեալ անկաս ի վերայ. փէւ. Խապան:

ՍԳԱՍ ԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ԴՆԵԼ. Պատրաստել յընծայարանի զնիւթս խորհրդոյ պատարագի. (ուստի և Սարկաւագ. է որպէս սպասարկու):

ՍԳԱՍԱԼԻՍ. ի. այ. ք. ա. ս. ոյ.

ֆէհ սալբ · Սաղար սպայից · զօրագլուխ · սէրասգէր · լայնաթաթ՝ Սկսուհ զօրական · ընտիր ընտիր այրուձի · ազատ · ՙԱմէն սպասալար շահնշահ զաքարիա : Ամենաքեզ սպասալար պարոն Սամուէլ. Ցիլաք : ՙՀանդերձ սպասալար և պայազատ գնդիւն : Սպասալար գնդիւն վաճառլուք · ցհ · կի :

ՍՊԱՍԱԼԱՐՈՒԹԻՒՆ · տ· ՋՕՐԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ· ՙՑամիլ սպասալարութիւն ասացաւ, և ոյզ օր իւրոյ զաքարէն և իւանէն : Ցամիր սպասալարութիւն զաքարէի և իւանէի եղբարց հարազատաց · Ցիլաք :

ՍՊԱՍԱԿԱԼ· ս· Որ սպաս ունի ումեք կամ իմիք. սպասարար· ՙ Թողուր երէց մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն քովի · կալմանք :

ՍՊԱՍԱԿԻՑ · տ· ՊԱՏՃՕՆԱԿԻՑ· ՙՏեսին հրիշտակս, որք սպասակից լինէին բարսղի· հ=ց· յհէ· ա :

ՍՊԱՍԱՀԱՐԿԵՄ· իմ· ը յ· Սպասաւորութիւն հարկանել· արքանեկել հարկաւ · ՙ Ա յժամ ասիգն սէրունէսին սպասահարկեալ հրամանի՝ զսիրելոս արքունեացն · խոր· վրէլ· ՙՔաղաքս սայլիս սպասահարկի, և պիտոյ է մեծ սայլի եղն մեծ · ՃՃ : ՙ Որք ազգմամբ քոյին՝ մեղ սպասահարկին ի պետս երկրային · գՆ :

ՍՊԱՍԱՀԱՐԿՈՒԹԻՒՆ· գ· Հարկիլն ի սպաս · հարկ պաշտաման · արքանեկութիւն · սպաս · սպասաւորութիւ · ծառայութիւն· պաշտօն· ՙՄաւրմական ծառայութիւք կատարէր զբոլոր սպասահարկութիւն նորա : Ցոլով ժամանակս կատարէին ի սպասահարկութիւնս (առաքեալք) : Ան այնս սպասահարկութիւնք: (Չհրեշտակս) քումդ հրամանատարց կալ յանգագատ սպասահարկութիւ : Սպասահարկութիւն ուղղութիւն· ցհ· կի : կահան : Նար · Խւ· Աման · Եիէ: Լ֊ի· պորփ :

ՍՊԱՍԱՒՈՒՔ· ա· Որ առաքի ի սպասաւորութ. ՙ Քեռովբէքն փոխանակ սրգէլոյ սպասաւոք մտրգկան լինէին. Եէր· ա֊եփար :

ՍՊԱՍԱՒՈՒ· ա· Աշօղ պաշտօն և սպասաւորութիւն յայլոց · ՙ Եղեալ բանաւորք և մտաւորք, և սպասաւոք յանքանից·Խոսր :

ՍՊԱՍԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ · գ· Սպասահարկութիւն· ՙԳալ ի սպասասարութիւն պատկառելի հարց և եղբարց · վ֊ած֊ փոքէմ :

ՍՊԱՍԱՏՈՒՆ, ատն · գ· Տուն սպասուց եկեղեցւոյ· ա֊անդ֊ատուն · պահարան· սարկաւագանաց · ՙ Չկնի արձակելոյ պատարագին՝ ի սպասատունն ուրջոյն սաց նմա ... Ե կենալ ի տուն սպասուն · կն· Ճ· Բ· ՙ Յետ այնց պատարագին ի սպասատունն անցուք զմիմեանս · Հ· յնէր· ա :

ՍՊԱՍԱՐԱՐ · ա· Սպասահարկու· պաշտօնեայ · կամուկատար · ՙ Ջաւրէլ սպասարար և գահնաւոր · խոր· ԵՃ· ՚ Պետրոս արմատ բարի, և սպասարար Նուր · Ճ· Ա·

ՍՊԱՍԱՒՈՐ · ի, այ· գ· Διάκονος, ου . Minister . ὑπηρετης , ὑπουργός , λειτουργός , προσκαρτερων.Minister, administer.Որ սպաս առնի կամ կայ ի սպասու · արքանեակ · ծառայ · և գործակալ · մատակարար· պաշտօնեայ ազգունի կամ եկեղեցական · խոչդիւ֊ փոր , գոլ֊ գոլ֊ոգձի , և գեօրոր · լուի , վի֊իլ֊ և վի֊ման· Սպասաւորք թագաւորին : Սպասաւորքն արքայի : Սպասաւորք էք նոքա թագաւորութեանն : Ալ սպասաւոր է : Ասէ թագաւորն ցսպասաւորսն : Ասէ մայրն նորա ցսպասաւորսն : Ո՞վ է մեծ֊բազմանձն, եթէ սպասաւորն · բայց ես եմ ի միջի ձեր · ըստ իրում սպասաւոր , և այլն : ՙ Կատարեալ առաքինութիւնն ինդգրէ ձշմարտութիւն ի սպասաւորաց խորհրդոյն · Ցձի֊ ձէ : ՙ Ե կ հրեշտակ . սպասաւոր լեր ահա գին խորհրդոյ ծածկելոյ · Ո֊ի֊ յսաէիցիս : ՙՈր ոչն քահանի՝ զպանս միայն ապինդ ունիմ՝ իրրև բանի սպասաւոր· Ա֊ սր· ձէ : ՙ Ի վեսա ոչ և ՚ի չինուելն լսողաց՝ բանին լինել սպասաւոր· Շ· ընդհանր :ՙՄի ոք սպասաց ցէ զձէզ զինուորս , կամ ձիոյ սպասաւորս· (ռմկ· սեչիս·) Երբ· ֆթ :

Եւ Միքիորգ· ասօրէն·ՙՀոգին մաքրիչ՝ էր սպասաւոր անարատ ծննդեան Նորս· ի֊ի֊ :

ՍՊԱՍԱՒՈՐԱՒԱՏ· ֆ· Իբրև սպասաւորաբրանեկելով· ՙԸստս հրամանի մտացն սպասաւորաբար հպիլ (ի գործս)· Լ֊ած֊ընդ֊երց·

ՍՊԱՍԱՒՈՐԱԿ, ի, ացս֊գ֊Δορυφορικόν. Satellitium , satelles . Սպասաւոր· արքայնեակ · զինակիր · և Սպասաւորական · ՙ Եւ ի որամուէ սպասաւորակ խոհեցոզական· նի֊ս· ի֊: ՙԸնդ նմա գոյուքն երկին և սպասաւորակք զօրուձիքն : Զվերժիմնգրութիւն սլայց հրամայէ սպասաւորակ զօրուձց· փիւ լին· ֆ· ձ : Երբ· ֆթ :

ՍՊԱՍԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, ացս֊ա· Λειτουργικός, ὑπεργητικός, διακονικός . Ministralis, administratorius . Որ ինչ անկ է սպասաւորաց կամ սպասաւորութեան և պաշտաման, և հարկաւոր , որպէս սպասաւորակ զօրուձ· ՙ Որ զհարմինով և արուարքոյ՝ սպասաւորական գործ ձեաց բան ունելով· փիւ· լին· ֆ· դ : ՙկալ ձեալ ՚ի սպասաւորական հնձանգործութեան որ թագաւորութեաց · Ո֊ի֊ի֊ս՝ Առանց յապազանաց ամենայն արարուածք սպասաւորականք գՀրամանս կատարեսցեն · Ագաթ : ՙԱ֊անել զնա ոչ առաջնուած միայն, այլ և ՚ի սպասաւորական գնս գոլ Հոգւոյ· Ա֊ն· ձ֊ի· ՙ Ո՞չ ամենեքեան են սպասաւորական հոգիք ՚ի պաշտօն առաքեալք· կ֊ուշ· գ֊ն : ՙ Են ինչ՝ որ սպասաւորականք են, և են ինչ՝ որ պետականք · իսկ սպասաւորականք՝ զգայեալ կանքն· Նի֊ս· ֆ֊ն· ձ֊ :

ՍՊԱՍԱՒՈՐԱԿԱՆԱԳՈՑՆ· ս· Ա֊անել ժիր և փոյթ ՚ի սպասաւորութիւն· ՙՁօրժամ տեսցէ ոսկի, կոչէ առ ինքն , և կուշեցնալ՝ լինի սպասաւորականագոյն·փիւ լին·ֆ֊· ւ 18:

ՍՊԱՍԱՒՈՐԱԿԻՑ· տ· ՊԱՏՃՕՆԱԿԻՑ· Συλλειτουργός, ων. ՙՔև զսաւորձնական գայք խնամալի՝ հոգեղինացն զինուորութիւնք , սպասաւորակից մարմնաւոր ընծայեալ ղձեզ տեսանել : Նաև զօրութիք երկնայինք պատանել զսպասաւորակիցս եղբարս մեզ և պաշտօնակից· Բր֊ս· գ֊ր֊ :

ՍՊԱՍԱՒՈՐԱՊԵՏ·տ·ՍՊԱՏՃՕՆԱՒՈՐՈՒՐ· Διακονικός. Մ֊ա֊ ՚ի դ֊ն :

ՍՊԱՍԱՒՈՐԵՄ , եցի· ն· ը Διακονέω . Famulor, inservio, ministro, և administro. Սպաս առնել· սպասաւորիկել· պաշտել· ծառայել· արքանեկել· և Հոգալ· մատակարարել· անառաջել· ածօրինել· ՙՈրգի մարդոյ ոչ եկն սպասաւորիլ, այլ սպասաւորել· կ֊ուշ· գ֊ն : ՙ Հրեշտակք սպասաւորեն զերկինս , և խօսին ընդօք : Սպասաւորին մեծաց մեծքն մեծամեծքն , և փոքունք փոքունքք· պ֊ա֊ : ՙ Չծառայի կերպասանս առեալ, և եկեալ՝ ոչ ՚ի սպասաւորիլ, այլ ՚ի սպասաւորիլ բազմաց· Մ֊ի֊ն· չ֊ն ՙՄինչ մանուկն էր՝ սպասաւորէր զերոիս եղբարցն· Ա֊ չ֊ հ֊· ՙՕյնչ չերկրս որ ասայ քեզ ասէ, ՚ի պէտս կատարելոյ սպասաւորեալ զայն · Նեղս֊ ՙԱ֊ մինչգուն սպասաւորէ հաւատաս · Լ֊ի֊ ոփոյ· ՙ Կենդանեաքն փաւաւորիալ սպասաւորի : ՚ի հրեշտակաց սպասաւորեցան : Սպասաւորեալք ՚ի հրեշտակաց· Գ֊ի֊ : Նոր · յ֊ի֊ր· Շար : ՙԲանք ՚ի մտաց յառալ եկեալք , և լեզուաւ սպասաւորեալք՝ յառալէն առ լեզուն փոխին· Սարգ· յ֊ի֊ ր· ՙԱ֊անց կամաց լուրց սպասաւորէ արարածոցս արարչին : Սպասաւորեաք ոք ասկերաց նոցա· Եւ֊ի֊ է֊ ՙԵ՛կ հրեշտակ . սպասաւորեակ զքանչելեացս· Ո֊ի֊ յաւեփս· ՙ Անհասու֊ելեան խորհրդոյն սպասաւորեցեալ· Շար· ՙԱրտաւորոյն սպասաւորելոցէ սուրն , և յուշարիկացէ զմեզ ՚ի քո֊ Ճ֊ Բ : ՙ Սպասաւորելով լինելք կամաւորս · խոր· ա֊ 33:

ՍՊԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ · գ· Λειτουργία, λειτούργημα, ὑπηρέσια. Ministerium, ministratio, officium . λατρεία, cultus . Սպասաւորչօն· ծառայուձ · արքանեկուձ · մատակարարուձ · խնամարկուձ · (երբ· ապօա·) խըսիցէ, խըսիցէ· ՙ Եղիցի սպասաւորութիւն որգւոյն գեհոմանի ըստ ամենայն սպասաւորութեանն իւրեանց : Զամենայն գործ սպասաւորութեան մի գործիցեք , կամ մի առնիցեք : Ընօթ պիտանի կացուցաց ՚ի սպասաւորութիւն կենաց· Թ֊ս֊ց· ֆ· ն իֆ· առէպ : Խ֊ ֆ֊ի֊ւ : ՙ ի բազմամարդ սպասաւորուձ ծառայիցն· փիւ խ֊ապ֊ : ՙՀրեշտակի անուն ոչ ընդունեն է, այլ սպասաւորաձն· Սէ֊էր֊ ֆ : ՙ Ալեւրն և խմորն խառնմամբ ջրոյ , և սպասաւորաբ հլոյ հաց կատարեն· կն֊ի֊ս :

ՍՊԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՐԿԱՆԵԼ, կամ ՄՏՃՈՒՆԵԼ, ԿԱՑՈՒԵԼ, ՆՈՒԻԼ· Λειτουργέω, λειτουργεύω. Ministro ministerium . Սպասաւորել· պաշտել· սպասահարկել· ՙԿազմեցին գյորգեանն առաջի ազգաի , հարցին սպասաւորու֊ի անցու֊անելոյ զոյգայ : Հաւրեալ սպասաւորելովքն՝ անցու֊անիկ (ընդ եփրատ) : Զքարի սպասաւորելոյն հարկաւ նելով· Հրեշտակք ոչ ըստ սպասաւորելոյն հարցին առ ՚ի փրկելոյն մարգկան : Անբան կենդանիքք ոչ սպասելոյն զնոյն հարկանեն սպասաւորելոյն : Հաւրպատասխար հարկաւ նել սպասաւորելոյն · ֆ· ի֊գ֊ ֆ֊ի֊ · 18 : Խոր· ֆ֊· 13 : Ճ֊ Բ֊ ո֊ի֊ ֆ֊ի֊ : Գիւ֊ ՙԼուսաւորչի՝ յոր կարգեցանն, զոյն սպասաւորուձ հարկանեն , կամ մատուցանեն · Եղնիկ· ՙՕձխորն չենաւոր սպասաւորելոյն մատուցանէին նմա զորքն արւսաւցք · Սիմ֊ եիէ·ՙԿատարել կամ նելով զսպասաւորել· ի֊գ֊ :

ՍՊԱՍԵԱԿ, եկի, կաց· ա· գ֊ (յն֊ պէս պէս·) որ և ՍՊԱՍԻԿ · Սպասարար · խնամակալ· հոգաւար · առընթերական· պաշտօնեայ· գործակից· հիւանդապահ· ՙ Կարգեաց աղքատս կանանց մանկտարձս և սպասեակս · Հ=ց·նոյ · ֆ֊ն · Ե ՃՃ : ՙ Կանայք առ երկուսեան զսպասեակսն սատամայեն · ո֊ի֊ ֆ֊ ո֊ 18 :ՙԵկեալ սպասեակն՝ սեսեալ զարմացաւ · վ֊ր֊ հց֊ յ֊

ՍՊԱՍԵՑԱՑ · Ա֊յն՝ որ սպասեալ ձեայ· արպէս գէա, պահապան, և գործակալ·ՙՈչ գործոյ կարօտեր դրամեան, և ոչ սպասեկի. քանզի ո՞ եր՝ որ գործելոյն եր : Եթէ զօրաւ֊ելն ոգւոյ փոխեսցի, ՃՃպաշտաւ֊ելի զսպասեսակ զինսական անկարուձ և սակաւ֊ելոյ զօրաւորելն հարկ է այն ունել : Բաղուձս ունելով զպարանոցս սպասեակսն· փիւ·

ՍՊԱՍԵՄ· հցի· ւ֊ և ֊ն· Προοδεύχομαι , προσοφέω , ἐμμένω, τηρέω, παρατηρέω, διαπαρατηρέω. Expecto, exspecto, observo, adverto, maneo. և այլն . (ըմ֊ լա֊ եփոբէ֊ոս֊ ս֊ բախոբէ֊ն֊) Ակն ունել յառաւ֊ կալ ձեալ ուձք կամ իմիք · գազարել ուրեք առ ժամանակ մի՝ գՀասին ունելով եւքեր իրաց · գիւաւք· հասնելոյ· պահել· պէսպէսիցէ · ՙՆոցա սպասիցէք , մինչև զարգանայցեն · Նաեք և սպասեր լսա սովորեն ձանապարհին ար֊ գ֊ոյն իւրոյ : Ամենեքեան քեզ սպասեն , և գու տաս կերակուր նոցա ՚ի ժամու֊ : Եղաք՝ նի ամենեցուն՝ զոր սպասեն նմա· Պատրաստ են, և սպասեն գրամ՝ հրամանի· և՝ այլն :

՝Սպասեր և դէտաին ունէր, եթէ որով օրինակաւ հնարս գացէ . եւին ը : ՝Ջմեղաց վաստակս գետնին տանջանք և պատիժք տրամուելոյ սպասեն . (ք մնան յաջորդելոյ) ՍԷէր . ի :

ՍՊԱՍԵԼ . Սպաս տանել . սպասեակ լինել պաշտել . սպասաւորել . ի սպասու կալ ՝Նմա մովսէս և հեղիաս սպասեն (ի թագաւոր.) . Շար : ՝Որոյ սպասեն քերովբէք երկիւղիս : Երանի ձեռաց քոց ով յովսէփ, որ սպասեցին և չօշափեցին զմածախառն մարմնոյն յայի ղեեռս և զոտս . Եպիփ . Խաղ : ՝Ցովսէփ սպասեցէ ձեռաք իւրովք աչաց քոց . Մէլիս . ծն : ՝Ընտիր զբաղումն, զի տպասեսցեն ինձ : Սպասեցէք և դարմանեցէք զդա : Սպասէին նմա ինքն և կին իւր : Սպասել եպեքն որպես անձին իւրոյ : Ոչ կարեմ սպասել սմա վասն գժնէհոտու թեան նորա : Թուէր թէ և օդք սպասէին թաղման նորա . Վրք հց. առէպ : ՝Ոչ ունէր այլ պատուական քան զգլուխն , որով սպասէր կենսաբեր ոտիցն (հերովք) . Տծաւ :

ՍՊԱՅԻԿ , սկի , կաց . Տ . ՍՊԱՍԵՆԱ ըստ ա նշ . ՝Բազումք անդէն չուրջ զնովաւ սպասիկք : Կացուցանէ դարձեալ սպասիկս և գահատարս , խակ և ամենի ի մանկութեան , և բազում վարդապետաց կարօտ . դասախրակաց , սպասկաց , դայեկաց . Ոսկ . ա . քիմ . է : ՝Ներուելոյ, դիւրագիւտ չար , սպասիկ մահու , պահակ ցպոյ . մեռեալ զեռուն . Պիտառ :

ՍՊԱՅԻՉ . աչի , չաց . ա . Որ սպասէ , կամ սպասեալ մնայ ակնկալութեան . ՝Օի մեք եմք սպասիչք յուսոյն , որ ոչ ամաչեցուցանէ . Կասեցուցէ զսպասիչս գալստեան ի Քրմս բիտ գալստենէ անտի՝ որում սպասէինն . Եփր . հա . Ե ի . Ռէս :

ՍՊԱՍԿԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԻՀԽԱՆ . Իշխան տոհմին աբելենից՝ որ էին սպասեակք կամ սպասաւորք Թագաւորոյ արշակունեաց՝ անուն՝ դնէ , պահապետանու :)

ՍՊԱՍՈՒՄՆ , ման . գ . Προσδοκία , ἐλπίς. Expectatio, spes. Սպասելն. ակնկալութիւն . յոյս . (ձ.լու. ԷՈՒԷԵՔՈՒԻօ, ՈՒԷՈ.) ՝Սահել լինելոյ այնուհետեւ սպասումն ակնկալութեան նոցա . Ե ա . պիմ . է . ղ : ՝Աքրանեկուածիւն ասէ և սպասման անապատին պատրաստու թեան զցանկութիւն . Լմ . իմ :

ՍՊԱՏԱՂԱՆՔ , նաց . փ . Բաւ յն . ՈՒԱ . Շպատάλη. Deliciae, lautitiae. փափկութիւն . բարեկեցուիկ . ախտ , ցուրիքիւթ . ՝Որ յերկուց նուիրոց իցէ , սպասաւորանաց հանդերձ իցէ . կնուրզ եւ :

ՍՊԱՐԱԿ . գ . պ . ասպարաք . Ծառ՝ որոյ փայտն լինի նուիրք գեղին կամ ծիրանեգոյն ներկոյ : Բիւղին : ՝Ջրոք չՈՒօք , եարագան , զրեր . լա. Arbor flava ; lignum, quo flavo colore tingunt.

ՍՊԱՐԱԿԻՐ . ա . գ . Իբր Ասպարակիր . վահանաւոր . (ի պ . ՈՒԷԵր , ասպար , վահան , հովանի .) ՝Սպարակիրք հետեւակք : Թնդ սպարակիրս : Լեգէոն զօրուն բաժանեալ էին , այսինքն յիւնաց զօրացն սպարակիրն , այնպէս և հայոց սպարակիրն վահանօք փակեալք զինեքեամբք . Բ ա . ղ . ե . 15 : է . 5 :

ՍՊԱՐԱՊԵՏ , ի , ապ . գ . ՝Αρχιστράτηγος. Princeps militiae, imperator exercitus . ἀρχηγούμενος, dux. ὑποστράτηγος, subordinatus dux. Իբր Սպայապետ . զօրապետ . զօրավար մեծ կամ փոքր . առաջնորդ զօրու . ՈՒերապետ . պ . ՈՒԷՆհապէտ, ՈՒԷԵհապետ, ՈՒԷԵհապէտ : Տ՚ս Նա . ։ իՁ . 22 . Յ2 : իղ . 26 : Գ . Ի գ . է . Յ2 : ա . ՌՀ . է . 66 : ծէ . 38 : է . Ռ . Գ . 5 : է . 8 : ծե . 1 : ՝Արաւազդ՝ որ սպարապետն էր ամենայն զօրացն հայոց մեծաց : Ամենայն մեծամեծքն և սպարապետքն և զօրագլուխքն և իշխանքն . Ագաթ : ՝Հազարապետաց կամ սպարապետացն : Կոչեցին և զսպարապետս զօրուն ի խորհուրդն : Զսկաւառս զսպարապետան իւր : Գաբրիանոս սպարապետ զօրացըն հռոմայեցւոց : Մեռաւ սպարապետն ամենայն հայոց արտաւազդ մանդակունի . Ագաթ : փիւ . ծ . իա : Եղիշ . Գ : խոր . է . 14 . 15 : Գ . 82 :

ՍՊԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ . ա . Սեպհական սպարապետի կամ սպայապետութեան . ՝Ի սկզբան սպարապետական պայազատութեն . Ցհ . իի :

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Իշխանութեի և պատիւ սպարապետի . ընդհանուր զօրավարութեի . ՝Հինդերորդ իշխանն սպարապետութեի՝ զօրավար հայոց աշխարհին . Ագաթ : ՝Ի ձեռս տայ նմա զսպարապետութիւնն՝ լինել ի վերայ ամենայն զօրաց հայոց . Խոր . է . 79 :

ՍՊԱՐԱՓԱԿ ԱՌՆԵԼ . Ասպարօք վահել . վահանափակ առնել . ՝Սպարափակ արարեալ պահել : Սպարափակ արարեալ երիվազաւորքն զտեղի կռուոյն . Ագաթ : փորպ :

ՍՊԵՂԱՆԵՄ , եցի . ն . Μαλάσσω , ττω. Mollio, lenio, illinio. Սպեղանեաւ օծանիլ՝ կակղել՝ բուժել զվէրս . ՝Խմաստուն բժիշկ սպեղանեք քաղցր դեղով , և ապաքինել զցաւըն : Խմաստութեամբ սպեղանեաւ զվէրքն : Սպեղանեամ զամենայն վէրք հոգւոյս խմոյ . Մոբաս :

ՍՊԵՂԱՆԻ , նւոյ , նեաց . գ . Μαλαγμα. Malagma, lenimentum. վ . ասլբՈՒՆի.ԻեՂ սպեաց՝ օծանելի իբր խաղ ի վերայ վիրաց . կակղիչ, մեղմիչ, բուժիչ . ՈՒեՂեմ, ՈՒեղեմ . (յն. Ֆալաշա , իբր մեղմիչ , մեղմասին .) ՝Ոչ դեղք և ոչ սպեղանիք (կամ սպեղանեանց դիրք) բժշկեցին զնոսա : Ձիք սպեղանի ի վերայ դնել , ոչ ձեռք և ոչ պատանս . Իմ . ծԷ . 12 . Ես . ա . 6 : ՝Ասաղի խնդրեցից սպեղանի իմոյ անբժշկականս չարուածոց . Պիւ : ՝Սպեղանէն խառնէ վիրաց . Նար . ծիբ : ՝ Յանիմանեամ զնա սիրով, որպես զհիւանդասեալ անդամ սպեղանեօք : Զմայրուռածս Թռնից մանաքեւին սպեղանեաւս այսու բժշկեցեմ . Շ . ընդհանր : Գանձ ՈՒռանէ :

ՍՊԵՏԱՓԱՌ . ա . Իբր Ասպետափառ . փառացի . և կամ իբր Սպիտակափառ . պայծառ . ՝Հեր գլխոյ նորա ուղեբեկ ընկացեալ ի վր սպետափառ ճակատուն . Ուրբր . Ե . 11 :

ՍՊԵՒՈՒԻՏ . ա . Բաւ անառատ . իւր Սպիտակ . ունակ սպեաց . ՝Որք սպեուսք են , ցուցանեն զքաջութեն իւրեանց նշանս . Պիւ . ղԷ . ըա Լէհ :

ՍՊԻՏ . փ . Որպէս Սպաս . ՈՒԷԵէ , ՈՒԷԵէ սահոքմ . ՝Թագուցաւ յինէն գործս , և էգաս ի սպէս մերձեղէն տապանակիս ի սամուէլ , և ընկերացաւ ի խաղս գրանոցիս . Նբ :

ՍՊԻ , սպւոյ , սպեայ . ֆ . Ὀσλή . Cicatrix . և tuber . (որ և պալաս . ռակ . ՈՒ .) συρουλωσις, cicatricis obductio. τραῦμα, vulnus, vibex, vestigium . σπίλος (ձ. յն. սպի), macula, labes, vitiligo. Բիծ կամ նիշ կամ հեռք խոցուածոյ , վիրաց , կեղոյ , պալարի՝ մնացեալ յետ բժշկութեն . ՈՒԷէ . Եարս նիշս՝ Եէէէ . ՝Աշան սպւոյ կամ պալար կամ պաղպալ : Սպի ասլեցածոյն է : Ածիլ զսպիսն ի բժշկութիւ . Ղ . Ա . ծֆ . 2 . 28 : ԵրէՄ . ՓՀ . 6 : ՝Չի մի ունիցիմք սպի . Ո . Եէր : ՝Լի էին խարանօք և վիրօք և սպւօք . Ե ա . պմ . է . 2 : ՝Եւ մեք աւասիկ յիւրաքանչիւր մարմինս ունիմք վէր և սպիս բազումս . Իշխ . է : ՝Եցոյց նոցա զսպիան , զի ծանուսցէ՝ թէ նոյն ինքն կէնդանացաւ . Եէր . յա : ՝Թէպէտև զվէրքն (մեռցան) անցանեն , այլ սպիքն՝ թէպէտև զարման ոչ առնէ , չանցանեն , և կան մնան տեղիք սպեացն յամենայնի . կ ա . ծէ : ՝Ո՞ւր արդեօք իցեն մեզ որք զվէրան ունեն , և զսպիսն Թշնամանեն . Ա ա . որ . ծէ : ՝Զսպիսն մեղացն ՀՆՀԷԼ : Զի սպիք մեղայնոյն ՀՆՀԷացին . ՅճԼ . ծԷ : Շար : ՝Սպեաւ խորացեալ . Սարգ . յի . է : ՝Զառ՝ի մեղացն սպիս ՀՆՀԷԼ կարասցուք աչխատասիրութեամբ պատրաստութեամբ : Յունաքէ սպւոյ . Բզ . հց . Ե ֆա : ՝Վասն վիրացն՝ որ արարին՝ սպիս՝ի մարմինսն , արգելոյ զտանս՝ի քաղցեալ (պատուոյ) : Կան մնան յոգիսն ոչ դուշնաքեայ՝ զղջացելոյն՝ սպիք և սիպք և պիծք առաջինն անիրաւութեան . փիւ . ֆ :

ՍՊԻԱՆԱՄ . ացայ . ե . Սպի լինել . ի սպի փոխիլ վիրայ . ՝Տեսիքք իսկ բանեացն , և խոցումն տիպին ոչ կցեալ , այլ համագաղափար մեր՝ սպիանացեալ մնայ յաղագ . Ան . Բաբէր : ՝ Սպիտակացոյց զսպիացեալ մարմին նորա . Եփր . համաբ :

ՍՊԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ . ցուցի . ն . Սպիգոծել . տալ սպիանալ . պատել . ՝ Ոչ սպիացոյց զսպիացեալ մարմին նորա գիտելն՝ ամենագթող բորոտութեն մտրթ . Ոսկ . չի :

ՍՊԻՆ , ինք , Տ . ՍՒՊՆ , ՍԵՊՆԱՆ . սինք . ՈՒԷ . յն . ՈՒԷԻՔ . ՝Պողիպոդք , . սպինք , և որ սոցին նման են . Վէյոր . Է :

ՍՊԻՏԱԿ , ի , այ . ա . Λευκος. Albus . երր . լապան . ἐλλευκος , dealbatus. λάμπων , nitens. վ . սգԷՈՒԻՔ . պ . Խ ՈՒԻՔ , Խ ՔԻՒ , ՈՒԻՔԻՒ , ՈՒԷԻՔ . ՈՒԷԻՔՈՒ . և ըստ Հին Բ . ՝Սպիտ , սպիտակ : Գոյն լուսաւոր և պայծառ՝ որպես ձեան , չուշանի . կաթին , կրոյ , արծաթոյ , և այլն , հակակայ սեի կամ թխոյ՝ այլ և այլ տատիճանաւ . ՃԷրմակ , ՃԷրՈՒԷԿ , յոթակ , (յոթՈՒԷ) սթակ . ՈՒ . պէյազ , պէյազՃ , ագՃ , ագՔ . ՝Ջայն՝ որ բաղդատական է աչխոյ՝ սպիտակ . զներհակ նորին սեաւ . Պղծ . փԼ : ՝Եղև սպիտակ . և Լրեկեր՝ի մարդն՝ սպիտակին զըր քերծոյր՝ նկարէն : Մազ արատին՝ի սպիտակ դարձեալ իցէ : Պազ պայն սպիտակ իցէ : Մազ սպիտակ : Եղկեցին ձորՃք զո սպիտակաք : Հանդերձ նորա սպիտակ իբրև զձիւն : Եւ քան զձիւն սպիտակ եղէց . և այլն : ՝Արծաթ սպիտակ . յն . լաս . ՈՒԼԲ . Գ . 2 : ՝Հի ծեալք յերկրպատ՝ի մէջ որի և սպիտակաց . Գած . Է . 10 : ՝Սպիտակն և այլ քան զայլ առաւել սպիտակ . Աբէթ . սթրգ : ՝Աւտմունքն հնդկին ուստի իցեն այնչափ սպիտակ . Եղիհ :

ՍՊԻՏԱԿ . գ . Ներկ սպիտակ և սպիտակացուցիչ . ՝Անդուրեայս յերփնանեղիս , և լուսաւորեայ զՃակատն սպիտակաւս : Որպէս թէ սպիտ ոք , թէ դեղեցիկ՝ի սպիտակին և անգուրյն և՝ի ծարերն երևի . ՄՅԲ . ծԼ : ՈՒԻ . Նա :

ՍՊԻՏԱԿԱԴԻՐ , դրոյ . ա . Սպիտակ գիր . որպէս յն . սպիտակ գոյն . ՝ Ի սուաւերտ դիրան՝ որ սպիտակագրութիւն և սևագրութիւն որ ինչ դրչ ոք , մարդ կոչի . ՈՒԻ . յՃ . ՝ . ՝ 15 :

ՍՊԻՏԱԿԱԳՈՒՅՆ . ա . Λευκόχρους. Albicolor. և ՈՒնոյ զգոյն սպիտակ . ՝Ընտասուքն սպիտակագոյն քան զձիւն յուցանէ զարտասուսն . Իսա : ՝Գոյնք վայելչակերտք ՃԾոյն Լիներս իցեն սպիտակագոյնք յոտսայնէ . Պղծ . օրԲ . ծԲ : ՝Սպիսպինն (այսինքն քան զսպիտակին) է սպիտակագոյն . Բր . ապՃԼ : ՝Պաղպալն սպիտակագոյն . վՃԻ . ՃՃ :

ՍՊԻՏԱԿԱՃԱՐԳ . ա . Պայծառատարած . լուսաւորչ . ՝ Ի մէջօրեայ աուխանն յայն սպիտակաղարդ եղեալ՝ կան չուրջ զաթոռով . վՃր . յար :

ՍՊԻՏԱԿԱՃԴԵՍՑ . եցի . յացայ կիմ ցկյ . ՈՒ . Λευκωσίαω, λευχείμων, λευχειμαινος. Vinctu candido dealbatus, candidus, candidatus

ՈՐ զգեցեալ է սպիտակ. որոյ զգեստն է սպիտակ. պայծառազգեաց. և Ընտակ սպիտակուհի. պայծառ. *Սպիտակազգեաց լինելն՝ որոին ուրախութիւն վկայ է. Լմբ. ծղ: *Եւտես երկուս հրեշտակս սպիտակազգեացս. Սիմա. յաբ. Ն Բբս. մբ: * Ի մէջ սպիտակազգեացդ միայն ինքն զգեցեալ աղուհս մնանէր. Խոր: * Հրեշտակին սպիտակազգեստ նստեր ի վերայ վիմին. ՄԷՒ. ղմ: *Սպիտակազգեստ երիտասարդ տեսին: Ար. սպիտակազգեստս: Ի կերպարանս առն սպիտակազգեստի: Ի մի վայր եկեալ ժողովեցին սպիտակազգեստսք: Սպիտակազգեստս լիներ. Սիմա. յաբ: Հ = Ց. ծՒբ. իԷ. յնս. ծԷ: Փիլ. փէսպան: Վրթ պԷԼ: *Սպիտակազգեստ երևումն յանկարծակի սեանայ. Նխս. ի՜սս: *Սպիտակազգեստ հանդերձիւք. Ագաթ: *Քօջից նմանեալ լսպիտակազգեստս ստանալ. Տագ: *Եհան ի ցամաք սպիտակազգեստիքդ. իբր սպիտակ զգեստիւք. Տր իԷւ. յայ. իՀ:

ՍՊԻՏԱԿԱԹՈՑՐ. ա. Ունօղ զԹոյր սպիտակ. սպիտակ դունով գոանը ՁԷրմ. *Սպիտականերկն խոնաւուտ՝ փոխարկեալ յալեւնէ, որպէս ի սոխոն կաճի: Սպիտակաթոյր Թանձրատեսակ խոնաւուտս: Սպիտականերկն հնձի. նխս. Բն. իՀ. (ուր այժմու յն. է Ցարծնոց, սերմնատեսակ. այլ ըստ հյ. լինի տօրծնոց, պայծառատեսակ:) *Ալս Թռչուն սպիտականերոյր է գունով. Վահան. յօբ:

ՍՊԻՏԱԿԱԽԱՅՏ. ա. Ունօղ զհայտուց սպիտակ. սպիտականիշ. պոտ պոտ ՁԷրմ. *Լինի ի մանեդոնիա մարմարիոն կանաչ սպիտակախայտ (կամ կանաչախայտ սպիտակ). Խոր: Ց:

ՍՊԻՏԱԿԱԽԱՒՆ. ա. } Խաուն ընդ
ՍՊԻՏԱԿԱԽԱՒՆԵԱԼ. } սպիտակի. խաուներ սպիտակութիւն. ալեխաուն. ՁԷրմ. ընծայ, ՁԷրմԻԼ. ոսոց. *Ջծառի մորուսն սպիտակախաուներ՝ ոսկեփունջ յօրինեալ գործէր. Հ. ասր. ծԷ:

ՍՊԻՏԱԿԱԾՂԻ. ա. Լեսիսաλեvος. Candidis lacertis. Որոյ ծղիքն կամ բազուկքն են սպիտակ. *Ջաւ (զՀերա) կոչէ սպիտակածղի և վարդամատն. Նոննս:

ՍՊԻՏԱԿԱԿԻՋՆ. Տ. ԼՈՒՍԱԿԻՋՆ. *Լուսագեալ գաւազն սեագոյն այծեայն՝ ի լուսիսակակիսի գոյն օգուտց գործեալք. Փոզ:

ՍՊԻՏԱԿԱՀԱՆԴԵՐՁ. ա. Լեսχείμων. Albam vestem gestans, candidatus. Սպիտակի հանդերձիւք. սպիտակազգեաց. *Ըզպատմուճանս ևս լուսակալ. մանաւանդ ի մէջ այնոցիկ սպիտակահանդերձք. Փիլ. ծ. բան: *Ուրպէս գաս հրեշտակաց սպիտահագնդերձս. Վրք հց. իՀ:

ՍՊԻՏԱԿԱՁԻ. ա. ՉԷծեալ ի մի սպիտակ. ՁԷրմ յԻաւոր. * Ալր մի սպիտակաձի յոսկիազէն վառեալ. Ե. Ի. ծա. 8. յն. ՀՀւππος, ձիաւոր:

ՍՊԻՏԱԿԱՁԻԳ ՔՍՐԻՒԻ. Սպիտակ քրիստի կառաձիւք. * Յոսկիապատ կառս արքունական սպիտակաձիգ քրոջոյն. Ագաթ:

ՍՊԻՏԱԿԱՄԱՂ. ա. Որոյ մաղքն են սպիտակք. սպիտակ սոևովք. *Սպիտակամաղ ՆԺոյզ՝ ոսկեզօծ զարգարեալ: Ձիս և ջորիս սպիտակամաղս. (որ ի մի ձեռ. սպիտակակաղս). Լսոփ. ֆ. ծԷ: *Ձիւնագոյն սպիտակամաղս կառաձիգ քրոջոյն ալքոնեական. Ո՛Ի. Էս:

ՍՊԻՏԱԿԱՄՐԱՄԻՆ. ա. Սպիտակ կիր պայծառ մարմնով. * Իր սէր կոյսն երկոյն Հասակաւ սպիտակամարմին. Հ. օգ. ծԷ: *Իր այն պետուս կարձհասատն սպիտակամարմին. Հ = ՀՀ. յոանէս. իԲ:

ՍՊԻՏԱԿԱՑԵՂՑ. ա. Յեզցեալ սպիտակումբ. սպիտակ յոյժ. * Աբրէք գիսակս գեղք սպիտակութիւք. Աբծր. ա. 14:

ՍՊԻՏԱԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Λευκαίνομαι, λευκαντίζομαι, λάμπω. Albesco, candco, splendeo. որ և ՍՊԻՏԱՑԱԿԻԼ. Սպիտակի լինել. պայծառանալ. ՁերմԻալ, ՁերմԻԼ. պեմպեյալ օվամ, ազարմամ. *Իբրև զձիւն սպիտակացան: Ո՛վ է սա, որ ելանէ սպիտակացեալ. Ոէմ. Ե. 7: Երկ. Ը. 5: * Սպիտակացան հոգեւոր սքվ. Նոր. յովքէ: *Ճայկի առ սագ աղերսէր, ուսուացիս ինձ նման քեզ սպիտականալ. Մխ. առակ: * Սպիտակացաւ կողմն արևելից. Բբս. մբ: *Սպիտակացելոց ամենեցուն՝ սպիտակութիւն եղիցի. խակ սևութիւն ոչ. Աբիսք. հառակ: *Օրն՝ի տուհ ի ձեռն լուսոյն սպիտականայ, և ի գիշերի ի ձեռն խաւ արին թխանայ. Եէբ. ծն:

ՍՊԻՏԱԿԱՆԻԾ. ա. Որ ունի զինէ և զանսիլ սպիտակ. ՁերմԱԳԱՅն. *Ցսրս է անասն նել՝ ի մէջ արջնանոցս ագռաւուց սպիտանկանիչ երամս աղաւեաց. Նոր. լՀ:

ՍՊԻՏԱԿԱՊԱՏՈՒԱՍՏ. ա. Ունօղ զսպառուստ սպիտակութիւն. սպիտակախառն. *Սպիտակապատուաստ կարմրայարմար շագաշրման (իբրև գնարօտ). Նոր. խւ:

ՍՊԻՏԱԿԱՍԵԻ. ա. Մէկին ընդ սպիտակ և ընդ սեաւ. եռեր. *Ոմունք քաջասևք, և ոմունք սպիտակասևք Թխագոյն քան զմեզ. Խոր. Ծ:

ՍՊԻՏԱԿԱՎԱՐՍԻ, սից. գ. Սպիտակացեալ վարսք, ալեք. *Եւ ես մեռ զուարճանայի սպիտակավարսիւքն ծալկեալ պիս:

ՍՊԻՏԱԿԱՐԱՆ, ի. գ. Ցարդ գոյ՝ որպէս սպիտակութիւն վայր յերկինս.(եթէ չիցէ գրելի Սպիտակ ասլան, այսինքն օդան.) *Ցարդագոյ, մասուր... զոր առանձինք ի գոյն սպիտակարանի. Պիսա:

ՍՊԻՏԱԿԱՐԱՒ. ա. Որ սպիտակ առնէ կամ սպիտակացուցանէ. * Սրիթէ սՆդր միայն ոչ հհաս աստղն սոիտակարար.Նվէրի:

ՍՊԻՏԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Λευκαίνω. Dealbo, candidum reddo. Սպիտակ կացուցանել. պայծառացուցանել. ՁԷրՀՑԷնել. ազարմամ. *Թաւիւջք երկրի ոչ կարեն այնպէս սպիտակացուցանել: Լուսային զարդ կանելիս իւրեանց, և սպիտակացուցին զրեամբ գառինն. Մրի. ի. 3: Ցայգ. Է. 14: *Սրբեսցուք զանձինս, և սպիտակացուսցուք քան զձիւն սպիտակ: Քարոզուսիքն առաքեալքն սպիտակացոյց զսիեզերս. Սթփ. յն. ա: Սէբէր. Փ: *Ի առեանցն հոսելոյ կաղնին, և զերկիր սպիտակացուցանէր(ի բեռնէ ղեկմ). Բաբիլ. յհ. Ո: *Տիրեաց նա ի վերայ նոցա իբրև զծծումբ, զի սպիտակացուցանէ. ՄէՒՒ. ղմ:

ՍՊԻՏԱԿԱՓԱՅԼ. ա. Փայլեալ սպիտակումբ, սպիտակ փայլուն. պայծառ. մեքեր. *Սպիտակափայլ արծաթ: Ընդունիք սպիտակափայլք. Ածղ. Փ. 16: Գէ. Ե: *Սպիտակափայլ լուսափառ գաշտ քարուսենիդ: Պայծառազգեաւք և սպիտակափայլք ըստ պատահման արծաթոյ. Նոր. յԻ. Ի. Ե առաք: *Նասիս յառագաստի սպիտակափայլ բոցանման: Սրբեալ սպիտակափայլ զպատմուճան հոգւոյ մերոյ. Ը. փգ:

ՍՊԻՏԱԿԱՓԱՌ. Նոյն ընդ վ. *Սպիտակափառն ունելով գագաթն: Բարձրագագաթն ձիւնաբեր սպիտակափառ: Սպիտակափառ գիշեր բազմամինայ: Ի պատուաբեր (աւետաց) սպիտակափառ երեսակցեալ: Պիսիդոն հանգերձ սպիտակափառն զօրօք (աւետաց). Խոր. ա. 11: Աբծր: Ագաթ: Մագ. Ե. Ֆ:

ՍՊԻՏԱԿԵՐԱՆԴ. ա. Սպիտակ ըստ երանգին. պայծառ. *Ի կերպ պատկերի գիմաց քարտեին սպիտակերանգ ըղձալին գաշտի (կամ գաշտացս). Նոր. խւ: *Լուսապայծառ և սպիտակերանգ գործովք՝ ի միջ օրհնյց գաշտեան տեառն. Գր. կբ:

ՍՊԻՏԱԿԻՄ, եցայ. Տ. ՍՊԻՏԱԿԱՆԱԼ. *Նախ առաջին առ սակաս սակաս սպիտակի մի մասն երկնից: Հայր (զսպիտակուց ձառոյ ընդ մուտսսան). որ սպիտակի: Արտաքոյ սպիտակեալք են (բառ). Բբս. մբ: Վարք. ՁԷ: Մծբ. ծՓ:

ՍՊԻՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Λευκότης. Albedo. Սպիտակին գոլ. գոյն սպիտակ. պայծառութիւն. ՁերմԱԲՒՒ. ՁերմՐԱԲՒՒ. պեմպեյԼԳ. ապ. սիՒՒՒՓ. սիՒՒՒԳ. *Գիշերոյ սպիտակութիւն նորա խոպան զալջ. Սիր. խՓ. ձօ: *Մարմինն սպիտակ (ասի) վասն սպիտակութիւն ունելոյ. Աբիսք. ոբակ:

ՍՊԻՏԱԿՈՒԻՑ, ի, ացս. գ. Λευκωμα. Albumen, albugo. Սպիտակ հիւթին ձուոյ՝ որ պատճէ զգեղնեացն. Լս և Սպիտակ մանն աչացս, որ պատակ զանուցն. ՁերՀաց. Էսս. մարբս աչք, ՀԷզ աչք, պեյապՒ պեյզէ. պեյապՒԼ այն. *Ա՛ռ երիք ձուս սպիտակուց, և գիր յամանի, և հարր. Վարկ. ՁԷ: *Սպիտակուցն օգոյն նման: Սպիտակուցն ջրոյն նման. Երէ. Էրն. Ն ապ. Էրն: *Սպիտակուց աչաց նորա որպէս զարծաթի. Ճ. Ա: *Սպիտակացուցանել զսպիտակուցս (հոգեոյ) մկրտութիւն. Եէբ. համաբ:

ՍՊՆԳԱՏԵՍԱԿ, ի, ացս. ա. Σπογγοειδής. Spongiosus. Որոյ տեսիլն է իբրև սպունգ. ոՀՆԻԷր հասք. *Սպիգատեսակսն և ջրատեսակսն զՀաշակուսն հիւթոյն ընգունի: Տարեալ լինի սատուսս ի ձեռն սպիգատեսակին ոսկեր, որ է ծակոտեալ. Նխս. բն:

ՍՊՈՒԳ, սպղգոյ. գ. (եթէ չկայցէ սխալ գրչաց, լինի որպէս ապ. սեպԳ.) կծրակուբ իւզով և չոր Թանով կազմեալ. ապ խորժ ուտելի. խայծ. կեր. *Ձմբքինս կապարձիկն սպղգով ծածկեալ՝ զատատակյան զօրսն ջրոսելի Թունեցան ընգգէմ սքնն. Աբծր. գ. 2: (Ալլ լաս ևս երևի ընթեռնուլ՝ սպնգովՀոր լինի այլ փոխաբերսլի. որպէս սեացս ի բառն Սպունգ.)

ՍՊՈՒԴԻԿ. հին. ա. գ. Բառ. յն. ոբոպՓՒ. լա. սպոսիՀվԼ. Σπουδαίος. Studiosi, seduli. այսինքն փոյթք, ժիրք. որպէս ՁԳԳնազգեաց միանձանցն և վանականք երևելքք. *Ըստ նմանութեան մարդասիրասէրացն սպոսգէից՝ որք կրօնաւորք խարազնագլուխս. Ցրուեալ աշակերտաց Տրոս սպուգէից՝ ի գաւառս իւրաքանչիւր հինեին վանորայս. Խոր. գ. 49. 67: * Սպուգէք կրօնաւորք քաղաքին: Ապուգաս մնաքորքն. Մխ. գիս:

ՍՊՈՒԺԱԵՄ, եցի. լ. Ն. Ն. Ἀναμένω. Expecto. սՊԵրտԻՀՈւմ, differo, procrastino. Սպասել, ըստ որում գանգաղիլ, անհոգ լինել, յերկարաձգել. յապաղիլ. փնտալ, ոռչոՆԵս լռալ ընել. խՆՆՀՒԳ, օյանգաղ, ոռչոՆԱԳ. * Իսկ վմանեգան եռսիսակաս յայտնել քաղաքին սպուժեր: Սպասել այսմիկ սահին. Սաիր. ք. 13. 23: *Վաղեսպպուժեր: Սպասել յամեր. Շ. Ա. Գ: *Կամեին քրնհանութիք եղանել՝ ի վերայ աշխարհս. իսկ ծելքն ի նոցանէ սպասէին առ այս. Աբծր. Ե. 11: *Վասն ին զքաղաքդ հրամանագ պասէք (կամ բասէք). մեր սուրքն, ուր կասկանք. Ագաթ. ծոկոսք: (ՍպեսՀ. իմանալ խոսա. թժչել. ընՀերցել և այլոս վերոգրեալ, *Ջվերս խոհացելոյն սպօհիք սպասէցացո. ուր սիսեր վերծանել բասէցաց:)

ՍՊՈՒԺՈՒՄՆ, ժման. գ. Ὑπέρθεσις

Dilatio. Դանդաղումն . անհագուրդ . յեր-կարաձգութիւն . * Ցոգնելով այնուհետեւ կշռամբութիւնն (ամբաստանութիւն) ազատ-ժուամբ առնուին լսելիք . Սահ . ՟ . 31 :

ՍՊՈՒՆԳ, ապտնգի կամ ապնգի կամ ապնգոյ . գ . որ և ՍՊՈՒՆՂ . յն . սբճնդոս . Σπόγγος . լտ . սբճնձիա . Spongia . ար . ապ . սեփկինձ, սիւքինձ, խոքինձ . Սովորական . բոյս ծովային որպես առնի՝ ծակոտկէն յա-ռնոյն կազմութ , փափուկ և թեթեւ , որ յինքն ծծէ զջուր, և գիւրաւ մեզրէ զինոյս-ւսւս ապաս . սիւնիչ , սծնիչ . * Սպտնգ լի քացախով : Եթէ սպտնգ մի քացախով : Սպտնգ լցեալ քացախով . Մտթ . իէ . 48 : Մրկ . ծէ . 35 : Ցհ . ծէ . 29 : *Զօրէն սպընգի անզգայացեալք . Փիլ . լ . : *Սպտնգին ասեն է ձիմէզ , որ ի ծովին լինի, զոր մարդիկ ամենա-նուանեն . Զտ . ին : *Սպնգով թացեալ . Գր . ծէ : *Ոչ ոք սպտնգ վերայն մաստա-յանէր (առ ի սրտիլ գ-ւրաւն) . Խոր . : *Իբրև սպտնգաւ խնձոր յինքն հաւաքեալ ժողովէր . Սամ . : * Ցհատել զնա առ-ծուն՝ ալ Թեոփիլն որպես սպտնգաս որբեր զքրտուենան . է=ց . օգ . ծգ : * Սպտնգիով կարճկցուլճ ընկնաց զարտասուս այրեաց . Ոսկ . ծգ : *Ընկնգ սպտնգիաւն ծածկեալ ա-նէր զերկանքն (նմանի *ի յանգիմանէն զգաւիթ ամձով) . Ոսկ . ազտ : (Ի այն նմա-նուլճի Թուխ ընդիլ և բանն Աչծէր . որ եգաս *ի բառն Սպտգ :)

ՍՊՈՒՐ· ց . ՍՊԱՒՈՍՊՈՒՐ , և ՍՓԻՒՐ· *Եղանէին աւանդեալ սպտս բովանդակ . Մծէ . ծչ :

ՍՊՈՏՈՒՐ . ապոյ . գ . գրի և ՍՊՐՏՈՒՐ . գ-ոմ . սպրպտ , սպոր . Աղբ կամ քաղար ուղտաս , այծոյ , ոչխարի եւն , յոլորտական գնասդական . լատ Մինիճեաքայ՝ Stercus or-biculare . *Եգիտս ծերն սպտուր ըղտաս . Վշ-հղ . ծէ : *Ա յծոս սպտուր կամ սպրտաս Վ-պրն-ձէ : *Ի հօտից կամեցան զմազ և զպտուր քա-մելով պարզին . Ոսկիփոր : *Զոր օրինակ *ի քուռկաս ոք եգիալ խոնի սմոյշ , և ապ-նոյին գոյշելի սպտուր (կամ սպաւտս) , որ չափ գործ և ընդունայն է պիղ-եէր-պտուն :

ՍՊՐԴԱՆԵԼ· Որպես Սպրդիլ . *Ա-ս-կաս սակաս սպրդանէ մտանել *ի սիրտս մեր . Եփր . ասխտ :

ՍՊՐԴԵՄ, եցի . ն . Παρεισάγω. Insinuo, clam introduco. իբր Սպրդեցուցանել յա-յտաղի *ի ներքս մտածանել . * Ոչ ոք անկ-մտանել յարհամարհողսն, Թէ և աստուա-զինն սպրդիցէ, անտի յուսով խաբեալ-ը-նդ-երգի : Սպրդեալ մտածանն հերձուածս կործանան . է . գէպ . է . ւ :

ՍՊՐԴԵՄ, եցի . ւ . } Παρεισδύνω , δύο-ՍՊՐԴԻՄ, եցայ . յ . } μαι, παρεισάγομαι, παρεισέρχομαι. Irrepo, surrepo, me insinuo, clam introeo, ingredior . Ցարտոյրի *ի ներքս մտանել չանալ գաղտագողի *ի ներքս անկա-նել . առգահիկ . Նէր- ւերդիւ խօս-ուս ներիւրէ , ի-ինչիէ , օգուտ : * Ա տան սպրդեցայ առա-ջի ձերոյ , զոր սպրդեցին մտանել գիտեալ գաղտաբար մեր : Սպրդեցին մարն . Գաղ . է . 4 . Ցուդ . 4 : *Սպրդէ հնարել *ի ներքս ան-կանել . Ք . Ղ . է . 7 : * Ի վարս մարգկան սպրդեաց եմուս Ե-ս . ւր . է : *Ոչ ասեաս *ի չարաց *ի ներքս սպրդեալս : Ոչ սուր ինչ է այս , և ոչ սպրդեալ . Փիլ . Բ-ոն : Ն-ագր . է : *Հնարքեալ *ի վէ-հիցն՝ սուակասնոյն սպրդեմ . Նար . կա :

ՍՊՐԿԻՒ, կամ ՍՊՐԻԿ· } Դերբ և ՍՐԲԿԻՒ·
ՍՊՐԿՈՒԻԿ . ա . } Մաքուր . ընկոյ-յատակ . փայլուն . ոգոփ . սրծնեալ . *Հաբ-կաւոր է-ոյնոյիկ (ապատուց) սպրկիկ լինել . Լ-ի . գոլոփ : *Եգիտայր նաեր ինքըն լըռիկ ,

ապրելք առնէր խիստ սրպրկիկ : կայր Թա-գաւոր մի ազքատիկ . էր քահանայ խիստ սը-պրկիկ . Շ . ատ-ա : *Սպրկիկ և կակուղ գե-նին : Սպրկիկ գետին : Գարտ է հնձանքն լուա-նալ սպրկ : կոխողն հնձանի սպրկիկ սիրտ յամէն ախտից , ի գոգումէ , և այլն : Դիրք ի սպրկիկ պատառակ . Վոփ : * Վայրի քոչ մի կայր քարձուկ , անուշահոտ ոս սրպրկուկ . Շ . ատ-ա :

ՍՈՒՆԶՔ· գ . Συγμός, συρτηγμός , συρι-σμός . Stridor, sibilus, fistulae sonus . գրի և ՍՈՒՅԶՔ , ՍՈՒՅՀՔ· Շախչ . չռնչլուն . չչլուն . սուլուածն . հնչիւն իբր սրնգի , Ճախարակի , և այլն . *կիսաձայնք ասին . . . (իբր) *ի մրմունջս և *ի սուլունչս . Թր . ւեր : * Զձագ-րասկանն և գչերգնականն առնել Ճառս և առիչս . Եղն . ւեր : *Սարկ *ի առիճս և *ի մրմունջս Թեւակոխեր , և *ի պար յաւելցեր . Մխ . առա . ձլե :

ՍՈՒՆԱԿ , ի , ացի . գ . *Աչաւ . Axis. λύγος. (յորմէ լիգան .) ligamen , vitex . Սեռն փղբրիկ լինեան անուռց կառայ . և նմա-նուԹք՝ Աւանդք սչխարհի . * Սունակ կա-ռայ . Լք . ւիւ : * Երկու հարկաւորապես հանգչէր միմեանց անշարժ են կէտք , որպես *ի ճախարակի չորքսերեալ բոլոր . որում իմանաքը համանման , զոր ոմանք առնակ կո-չեն . Աւիթա . Ց : *Սունակ լիգան ասի . Ե-ագր . է : *Ցոյնք լիգան ասեն առնակին . և *ի մէզ առնակ՝ միտք , որ գհոգին և զմարմինն յի-րեարս է կապել . Լք . է-ագր . հին : *Զառնակ լիգոնք ոմանք զայն ասացին , Թէ Թևաք լցեալ էր կառաքն . բայց ոչ է այնպէս . այլ առնակ զայն ասէ , որ զերկու Թաթս անուռցն բևեռէ ընդ միմեանս . զոր մեք ա-վորաբար առնակ ասեմք . զոր օրինակ առնակն զերկուս Թաթս անուռցն առ միմեանս պնդէ , սոյնպէս միաքն բարի գհոգի և գմարմին սահ-ման առ միմեանս . Լք . է-ագր . նոր :

ՍՈՒՆԱՊԱՆ, ի , ացի կամ ից . գ . Κνημίς. Tibiale, ocrea . Գհպանական պատուհան՝ որպես կօշիկ յորմէ և է նեւթոյ , ի ծնկաց մինչև ցոտս . փղկէ , թօղ-ագ . *Առնապանք պղնձ-ձէք *ի վերայ բարձիկ նորս . ա . ի-գ . ծէ . 5 : *Կորեաց զառնապանս բարձից նորա ; Ածեալ զսէրն՝ *ի բաց ձգեաց զոտն նորա առնապա-նուն հանգերձ . Մտիկ : *Լանկապահս, որա-նապանս . Առծէր . ա . 15 : *Ագանի յոտս իւր զառնապանս առեւտրանին . Մծէ . ծէ : *Զոտան վառիցէ զրահիւք և առնապանիւք-նէ-ա . կ-ա : *Կաշիէն առապնայն , զի զի-նուորքն գոցեին գործ զառ *ի ակես առնա-պանաց . Գիմ . ազէս :

ՍՈՒՆՉԱՆԿ , նաց . գ . որ և ՍՈՒՆՉԱՆԿՈՒ . Սմինչք . և Շռնչուն՝ որ հանկ գձայն որ-պէս չռնչուն . *Զինչ ձև գմայլական պատ-առապար կաքաւորպէս ինչիւնս և առնչանս , և ռաիւք Թեւախառնութ : Եւ այլ ուրեմն ինձորս առնչանս անգամաբեկ խաղացն հայելի գեղջին : Իբրև զոզոյ խաղալիկ *ի ինձորս առընչանս վազիւք առատանեի գնա բաղատմ բանիւք . Մտթ . ծէ . ի . Ն յիւ . գթ . մանուկ :

ՍՈՒՏ . Տ . ՀՍ . *Դադարեալ ասելմբ *առ ան-առակին՝ Թէ հայր մեզոյ քեզ *ի յերկինս . ժ-ն : *Ա յն որ զչիսակս ունէր մազին , *առ հո-գւոյն ընորհացն եօթնաւորին : Ա յլ առա-ւել զոդ զօրացին , *առ զաղօրմուԹեանդ որ ազ Թըւին . Ցհ ուրէ :

ՍՏԱԱՆ, ի , ացի . ա . Ψευδολόγος , ψευ-δηγόρος. Mendax . Սաաքաս . որոյ բանն է սուտ . Էալանձը , Էալան սեռ-ւեչիմ . *կեղծաս-ւսւսքն՝ առասպանք . ա . փիմ . ճ . 2 : *Սուտ-բանս կռչել զաիւնզերաց խորհրդածուն . Գաղատ :

ՍՏԱԱՆԱԿԱՆ . ա . Որ ինչ հայի առ առաքանն և առ առաքանութի . *Սողոսկական առաքանական՝ մակացուեցան ոչ կարօտեալ . Մտթ . է :

ՍՏԱԱՆԵՄ, եցի . ն . ւ . Ψευδολογέω , ψευδομυθέω , ψευδηγορέω. Falsum dico, mentior . Սուտ խոսել . առուԹիւ բարբառել . առել . սուտ ինչ համաուել . Էալան սեռ-ւեչիմ . *Զսուր առաքանիք զինեն . ճ . գ : * Օտար գործս առաքանիցեն . Սէբէր . է : *Զոր շա-միրամ առաքանեաց ազիկին (վասն արսլի) . Լք . սահմ *Դու յիրաւի առաքանեալ կատար-Փիլ . յոէ : *Զկիրճս , զոր *ի նոցանէ առեն առքարհամուս առաքանի . Ցհ . ին :

ՍՏԱԱՆՈՒԹԻՒՆ . է . Ψευδολογία , ψευδηγόρημα , ψευδομυθία . Falsiloquium , mendacium , commentum . ՍաախաստուԹի-բան սուտ . խոսք առուէ . Էալանձըւեմ , Էալան . *ԶստաքանուԹիւն առեւ . քանզի կորուսա-նէ ուէր զայնոսիկ , ոյք խօսին սուտ . Աչ-ագ . ծէ : *ԼուսԹք (լեզուիդ՝) ձեռն քո ստաքա-նուԹիւն քարոզել՝ շուրջ փայլակեալ *ի մա-տանեաց ականց . Բր . ընչէ : *Խախտա ստաքանուԹիւն է . Գիմ : * ԶստաքանուԹիւն քո ծածկոյիմ անարգեցից . Մ-գ . իէ : * Ի ստաքանուԹիւն ունայն անկրկնելոյ . Ը . Լղ : *Որ այսքան առաւաքլուկան ստաքանուԹիւն դատաւ գլուխս : Անդր և քան զքերՀողայն զանցանէ ստաքանուԹի : Զի ԹԷ գոյր հնար յաղագս ստաքան ուԹեցն զյայՀուԹեանն առնուլ մեզանէ . Գիմ :

Մերթ՝ որպէս ի տուս եւանելն բանից . *ԵԹԷ ընդ քարոզուԹեն ստաքանուԹիւն խառնեալ ես , գնեն է . ուչ գքէն՝ ով մար-գարէ , ամբաստանուԹիդ . Փիլ . յոէ :

ՍՏԱՐԱՄ· ſ . Ψευδῆς . False, falso, men-daciter . ՍաուԹք· սուտ . պատիր բանիւք . ոչ լսան Հշմարտուեն . * Ստաքար կարծել ... Ա-ռ իրս ստաքար բերեալ : Ստաքար կարծիքն եղիցի . Աւիթ . ասա . Ն ագրգ :

ՍՏԱՓԻՐ· ա . ՍտուԹք գրեալ սահայօդ . *Որ զայս այսպէսն դրոշմէցին *ի ստաքիր գիրսն իւրեանց . Վեղոր . ա :

ՍՏԱԳՈՑ, ի , ից . ա . գ . Որոյ գոյուԹիւն սուտ է . * Գալատ է վԹԷ էՆ ինդրել *ի սաագոյնն , որ է եկեղեցաքարշն . Լք . ասհմ :

ՍՏԱԳՈՑՆ , գաւիթ , ից . ա . Աաաւել կամ կարի սուտ , և ստահաս . *Ցանգիմանիչք էին ստուԹեան . արգ և քան զստան ստագոյնք լինիցիք . Եվէղ . գ : *Ոչ միայն սուտ է , այլ և քան զստան ստագոյն . Մտթ . ա . յո : * Ա յդոքիկ ոչ Հշմարիտ , այլ ստագոյնի ո-րոմն արկածք . Նիս . խոսք :

ՍՏԱԴԱՏ, ի , ից . ա . Սուտ *ի գաւաման կամ *ի դատս . ստօգ յաաւնի . * Ձրկօգք , ստագատք , զրահաւք , գեւրիօգք . Բ-ոգ . Ե . 12 :

ՍՏԱԴԻՈՆ , ի , ացի կամ ից . կամ ՍՏԱԴ· ի , ւնք . գ . Բաս յն . στάδιον. Stadium , curriculum , են . Ասպարէզ . որպէս կայք և տեսարան խաղոց ընԹանալեաց . երկեա . մրցարան . Թատր . Ձվկայեաւն տուս . գիոնն ստացաս . ճ . Ա : *Նովին յօժարուԹ մտանիցեմք *ի ստագիոն մարթին . Սարտ . ա . գ . ծ : *Առաջին ոլոմպիաս . յորում յաղ-Թեր կուռիրաս հռչեցաի *ի ստագիոն : Ցառե-լաս ստագիոն մանկաս-ոց-ս . ւր . ա . տեւաց : *Ի խազն ստագիոն : Մարտիկք յրաստանին հանդիսի . Մծէ . ծէ : *Ստագեացն *ի մար-տակուԹիւն յոյժ կրԹեալ է . ճ . Ա : *Ածել գպալանս *ի ստագն , և զերանելին մնձածանել անգ . ճ . ի : *Ձծուլսն մարգկան ազգիս իբրև մրցակաս զարԹուցանէ *ի ստագիոս (յայտիկ) : Ցայմ ստագին մրցանակին : Ցայս պիսի ստագիոս բազմել զայսպիսի մրցուս-ս առաքանել . Մտթ . ա . է . ծէ : *Ի ստագիսնի

(չն. յոգնմամբիա) երիվարք ընթանային այս պէս. Գլոփ. օրին. Է:

ՍՏԱԴԻՈՆ. Ասպարէս՝ որպէս չափ միջոցի 600 ոանաչափ, կամ՝ 125 քայլ. *Ցամաքայ- ին լայնութիւն է՝ սուղ ինչ պակաս ունելով չորս բիւրս ստագիոն. Աբիւս. Ե:

ՍՏԱԼԵՋՈՒ. Տ. ՍՏԱՐԱՆ. *Ոյք ուանին գՀայ հիմարի, ստալիզու են. ի գիր. առած:

ՍՏԱԽՕՍ, ի, ած. Տ. ՍՏԱՐԱՆ. Καταψευδόμενος. Qui mentitur. *Բերան ստախօս սպանանէ զանձն. Իմ. ա. 11: *Եւ զի ոչ էիր ստախօս, հաւատաւեաւ գիաեին. Եփր. ծն: *Աչն չար և ստախօս. ծերն մոլորեցոյց զքեզ. Վր. հց. ծա:

ՍՏԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Ստախօսուքն պատրեալ. ածք լինիջիք ասէ: Ծիծաղելով և ստախօսութիւ: կեղծաւորութեամբ զստախօսութեէն ասէ. ՃԼ: Բրս. հրէ: Ոսկ. ա. փխ:

ՍՏԱԾԵՄ, եցի. Տ. ՏԱԾՆԼ. *Ստածէ զամենայն նախախնամութիւ. (տալ. տածէ.) Իգն: *Ա յգեգործն միակէ զայգին, յօտէ և բրէ, առ ոգանէ և ստածէ: ի ստածել զքաղաքեգործութեան ստեղծեալքիք. Լմբ. պէրգ: *Պայտ է ընոր տունին լաւ ստածել. Վ փխ: *Բուրաստանք՝ի ստածոյ օգոց սաւառնա- զարգեալք. Սիմ. կթ. արմա:

ՍՏԱԾԻՆ. (որպէս սրատածին.) Ծնօղ ստութեան. *Յլացեալք զմիզս, և անօրինածինք, և ստածինք. Մխ. բծվ:

ՍՏԱԾՈՒՄՆ, ծման. Տ. ՏԱԾՈՒՄՆ. *Եւ այս բաւական է ստածումս միօրեայ ջերմանն. Մխ. բծվ: *Յապաղա նոր անկեր- պոյն ստածման. Վ փխ. յէ:

ՍՏԱԿԱՐ. ա. Ψευδόδοξος. Falsa opi-
ՍՏԱԿԱՐԴՈՂ. nans. Ընծոյ զսուտ կար- ծիս. կարծօղ ստութե. *կամի զայնոսիկ՝ որ երջանիկ համարին զայս միայն զկանդեր ժամանակիս կեանք, յանգիմանել ստակարծս. փիլ. կն. ա. 76: *Նա զինչ օգուտ մեզ՝ի մարդկոյնին ստակարծ խաբկանացն գործ իցի. Սարկ. փ: *Ո վ ստակարծօղ, ոչ կ միտք պատ. ճառք և ոչ միոյ իրիք, այլ որ յաւալ քան զմիտան է ած. փիլ. այլաբ:

ՍՏԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ψευδοδοξία. Falsa opinio. Սուտ կարծիք. *Ոչ ապաքէն ստակարծութե է՝ զերկաքանչիւրոցս այսոցիկ ստութեան առնուլ զերևոյթ. Պիտ:

ՍՏԱԿՑԵԼ. լ. Մխանգամանի ստել կամ ասիլ. *Ոչ ասաց՝ և ստակցեալ: Ոչ ձշմար- տակեց, և ոչ ստակչէ. Աեյ. Վերս. արիսթ:

ՍՏԱՀԱԿ, ի, ացի. ա. (իբր՝ի հեաստուհակ, կամ ըստհակեալ. լծ. և յն. ὑστε- ρίφω. լտ. ետիջօ.ստա.) Ἀταχτος. Inordinatus, incompositus moribus, petulans. Անաստ. ստամբակ. անկարգ. անիրաւտ. անառակ. խռովարար. խեղ. ըմբաստ. յան- դուգն. խիստ. փնդռիկ. *Խրատեցջք զսաստհակսն. յն. զանկարգս. ա. Ռես. Է. 14: *Ստահակք են, որք արատաբոյ կամաց ոչ և առաջնորդաց գործս գործեն. Ոսկ. ա. Ռես: *Անառամունքս և անխրատս և ստահակք. փիլ. եւ. Ե. 34: *Ստահակք ասին ընդ գիմա- կացք Հնչմարտութեէն պատուիրանաց. Ը. Բարչ: *Հաւատարիմ ծառային և ստահակին. Ոսկ. մթ: *Որ ստահակ իշխան ունիցի, այն- պէս Համարէ՝ թէ քառավիժ լինիցի հանա- պազ. Ոսկ. Ես: *Թէրևս ստահակ ոմն էր ևզ- բայրն. յաղագս որոյ մտաւոյս առ յն գտա- նել իրուսուն. Խոն: *Հոգին Ա թշնամանի՝ի ստահակ յանգգնութե. Յճխ:

Նմանութ ասի. *Ստահակ հոտմոց մըրկաց ժուժկալ լինել Հաղուիցի. Նխ. Իւլ. ին: *Յաղորդեալք խաղացին առ ամենայն խակ խիստ և ստահակ պատիժս. Ոսկ. յհ. Է. 29: *Ոչ կարելի է լինձ զստահակս իմանալ. յր ապաստամբել. Ա. գ: *Ոչ է պարտ քահա- նայից՝ի հալածանիս կամ՝ի քաղաքի տեսիլս իւիչ ստահակս տեսանել. կանն:

ՍՏԱՀԱԿԱՍ. ս. Ἀτάκτως. Inordinate, immoderate, petulanter. Ստահակութ. ան- կարգաբար. *Խորհել ձեզ յամենայն երջա- լութ, որ ստահական գնայցեն. Է. Ռես. Է. 6:

ՍՏԱՀԱՆԵՄ. եցի. լ. Ἀτακτέω. Petulanter me gero. ἀφίσταμαι, descio, deficio. Խեռել. ըմբաստանալ. անկարգանալ. հեռ- անել. անսաստել. գլուխ դարձել. *Ոչ երբեք առաջակեցաք առ ձեզ: Ստահակեալ ա- պաստառանել: Յարարչէն իւրմէ ստահակեա- ցեք սիրտ նորա. Է. Ռես. Է. 7: Յոզբ. ա. 11: Սիր. Ե. 15: *Անձին մոռացեալ ստահակէ առ գատաստան. Եփր. յենովք և յելիա: *Նա չառնելով ստահակեաց. Ոսկ. ս. ա. 20: *Որ ստահակեն, և մոլին՝ի չարիս: Երիսատասդն՝ի գատաստանէ ամօյացեալ ստահակէ. Յճխ. է: Լմբ. ասակ: *Կրկին եղիջիք օրինակ խռ- ռեալ ստահակելոց: Ստահակեալ ապստամ- բութե յիւր Հշմարտացն Հին յաւելս: *Ինոգբինեա՝ Համբակ տեսանելով ստահա- կեալ, զմանկածուն առնչէ ասց. Խոր. Է. 26: Նար. Թէ: Պիտ:

ՍՏԱՀԱԿԵՑՈՒՈՑ. ա. Որ ասայ այլոյմ ստահակել. *Ջոր օրինակ եՀէ ոք մանուկ ստահակ ունիցի, զնա Թողեալ զստահա- կեցուցիչն պատուհասիցէ. Ոսկ. ս. ա. 17. (յն. զարարողն զնա պղնպիսի:)

ՍՏԱՀԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀταξία. Inordinatio, confusio. στάσις, τὸ στασιαστικὸν, seditio, factio. Անկարգութե. խեռութե. հեռութե. անսաստութե. ապստամբութե. խռովութե. *Ստահակութե (իբր ս. ἀτά- χτως) գնան: Ջմտաս ածէր զստահակութե քաղաքացոցն՝ որ զնա՝ի փախուստ գար- ձուցին. Է. Ռես. գ. 11: Է. Ա. Է. 3: *Ջստա- հակութեան զամենայն յոգւոց՝ի բաց վա- րեալ հալածէր. փիլ. յճ: *Ստահակութ ոչ էրնական, մինչ ոչ էր անհաւանեալ ոյ ստ- ատանայ և մարգն: Դատանան մարդիկ՝ի ստա- հակութե կամակար մտաք. Յճխ. Է: *Ի մանկածուն կողմն միտեալ կարկաչէր զանե- ղատ ստահակութեցն (մանկանն) առաջանն: Ջանկարգ ստահակութիս յինքեներէ զստաս- ցեալ: Խրատ զգաստացուցիչ ստահակուեն. Պիտ: Յիշեցուցանէ ապա Իսրայէլի և զաս- ղնի ստահակութն մոլոգկային բնութիս. Աբս: *Երկայնամիտ լինի առ նոցա ստահակութին: Խոստովանիչ զանցանսն ևղբատահակութին. Խին:

ՍՏԱՀԱՄԲԱՒ. ա. Ո-ր իցէ սուտ համ- բաւ կամ կարծիք. *Ստահամբաւ գաւոզուս- թե՝ մոտի յոտվ. Յճ. ին:

ՍՏԱՂԱՂԱԿ. ա. Բարբառեալ սուտ ա- ղաչական բաղբանականն. *Ստա- ղաչակ բանիւ սփոծանել մերկութեէն ծած- կոյթ. Թէոփոր. Մայրագ:

ՍՏԱՄԲԱԿ, ի, ացի. ա. Αὐστηρὸς. Au- sterus. στασιώδης, seditiosus, ևն. Խռոված- քակ. խիստ. դժնեաց. ապառաժ. ըմբոստա- ասյ ստամբ. լուսն. *Նրկինչէի՝ի քէն, վի այր ստամբակ ես . . . գիտէիր՝ Թէ ես այր մի ստամբակ եմ. Դ. Թագ. 21. 22: *Դաջօք զստամբ- բական ածես՝ի հաւատոսվ: Իբրև զանխրատ և զանեղկիւղ ստամբակս խօսիս. Եղիս. Է. Է: *Դիոգինես սեսեալ զմանուկ ստամբակ՝ զմանկածուն գաւազանսն եՀար. Պիտ: *Ստամբակք, Հպարտք, և ամբարտաւանք. Իսխ: *Ի գրկային այլ Հանեալ՝ի յոռոս ստամբ բական գիմեցոյց (առատանայի). Նար. Խէ: *Ջի ապրեսցի՝ի ստամբակ բռնութե՝ անօ- բինն: Ի ստամբակ գաւազոյ դիւցազարաշտ ինքնակալութե. Ածան: Նար. Խէ:

ՍՏԱՄԲՈՒԱԿԵՄ, եցի. լ. Տասաձգ. Se- ditionem excito, dissideo seditione. Ըմբոս- տանալ. ապստամբել. ստահակել. *Խեռեն և ստամբակեն, ոչ ևս աթոռանիս Համարին զնոյն հարիս հարկանել. փիլ. Ի՞նոփ: *Որ- ի՞ հրեշտակաց յանմահ գնդէն ստամբա- կեալ: Ոչ ոք գասս ստամբակեալ, և եղեալ ըստ ձեռն նոցա. Եղիս. է. գ: *Ստամբա- կեալս վաթագութե. Նար. ծա: *Մի՛ ինչ խռովեալ ստամբակիք. Գփ. ածխ:

ՍՏԱՄԲՈՒԱԿԵՐԻՆ. ս. ա. Νεωτεροποιός. Novitatis studiosus. Իբրև ստամբակ. խեռ. չաթարուեստ. *Ցանկալ արգելու, ստամբա- կերէն և գաւազ զգանկուելոյն գիտացեալ. փիլ. ի. բան:

ՍՏԱՄԲՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀταξία, στά- σις, ἀνθαδεία. Petulantia, seditio, contu- macia, arrogantia. Ըմբոստութի. ստահա- կութի. յանգգնութի, խռոված. անկար- գութի. *Իբրև չար ծառայք՝ ատերանցն՝ի վերայ ժխրճակին խեռութե, ստամբակուե հաւատացեալ քան զերուե: Ցաղագս չա- լութե և ստամբակութե. փիլ. Ի՞նոփ. Ե. Է. բան: *Ջստամբակութեն իրս՝ի ներքս ածեն. Ա. որ. ծէ: *Ոչ ուրուք երբեք այդ- պիսի բանս ստամբակութե յղեալ է առ այր Թագաւոր: Ջպերծոյ ստամբակութեն զան- չարութի. փոչ:

ՍՏԱՄՈՔ, ի, ացի. Բառ յն. ափմախօս,
ՍՏԱՄՈՔՍ. ի. գ. Ήβπρος բերան. Στό- μαχος. Stomachus, ventriculus, orificium. Գարկ՝ի մէջ կրծոց կախեալ զորիորոյ՝ի վայր, ընդ աւնարան և եփարան կերակրոց. որոյ ստորին կողմն կոչի խռխռացոց. Ի՞փէի. Ի՞փէ. *Ստակարկ մի և գիտի խառնեալքիր վասն ստա- մոքսի և ստէպ հիւանդութե. ա. փխ: Է. 23: *Սիրտ և ստամոք: Գործարանք են կե- րակրականին՝ բերանն և ստամոքն և որո- վայնն: Գործեալ կերակուրն առաքի յորո- վայնն՝ի ձեռն ստամոքին. քանզի ստամոքսն ոչ միայն գործարան է կարօտութե, այլ և Հանապարհ կերակրոյն. Նիսս. էն: *Ծան- րացաս ստամոքս իմ, և ցառագնիմ: Ոչ ու- նիմ ինչ առաքելութե ստամոքսի: Ոչ գոյ յիս ստամոքս կերակրոյ. Վ. Ի. Հց. ծա. ծէ: *Ճա- նաչել զոյժ հիւանդին, և ապա տալ դեղն. զի մի ծանրացուցեալ զստամոքսն՝ նոցկայ- ցէ. Ը. Բ. ղ: *Ջարքեր փոխանակ մազա- սոյ եղծանիցեն զմուսան ստամոքսն. Լմբ. պգրգ:

Լայնաբար, որպէս Արտաքին կաղմն ստա- մոքսին. լանջք. կուրծք. փոր. որովայն. *Լանջքն առաւուցեալ մինչև՝ի ստամոքն ի- ջինն: Հրաշագաւ չամփրովք զերկիսունն և ստա- մոքսն այրերցին: Ուժգին գան հարին բրովք մինչև բացան ստամոքսն. Ի=8. Ոսկ. ծէ: յես. Ը. յլբ. ծէ:

ՍՏԱՄՈՔԱՑԱՒ, ի, ացի կամ իցի. գ.
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱՒ. Στομαχικός. Stomachi vitio laborans. Ցաւ ստամոքի, և ախտացեալն նովքն. *Օշինդրի գինի օգտէ քովուցն ցաւուն, և լերգին՝ որ՝ի հովուէ ցաւի, և ստամոքսացաւի: Ոսկերքարն գեղ է ստամոքսացաւից, և որովայնից, յորժամ լնուս ոք և ըմպէ. Վ. փխ. Ջյէ: Տ՞ոսկ: *Ն- ՀԷ ոք մաստացանէ նոցա խրատ՝ ըստ ստա- մոքսացաւացն նմանուն, որոց գաւն մաղ- ձիւք ապականեալ իցեն: Ոչնչ այլ, քոյց զստամոքսացաւացն ախտանոյք, որոց ՀԷն գաւաւեալ փսխիպոյն կերակուրն ընձե- ռնս, այնպէս է որպէս զանարդն. Ը. ընդ- հանր: Ներս. աբէգ. Ի՞ էբ:

ՍՏԱՅՕԳ. ի, ից կամ ած. ա. Սառութե յօգնալ. մառացածին. կղկղեալ սուտ բա- նիւք. (յն. պէտպէս.) *Սայօգ խնամատուի սաոցն: Սայօգ Ձառք: Պատմուտ սայօ-

դինն (առասպելաց). Վէյօր։ *Սաղօք պատմուելիք. սաղօքն Թիւր գաւառաւն. սաղաղօք բանք. խոսր. Նոր. խլ. Շ. Ի՛լ։ *Սաղօք պատահառանք, կամ աւանգուելի ծերոց. Գր. փղ. Ի՛լ։ Մ՚ագ։

Եւ Ցօգիլ ստուելե։ *Թողցուք զսաղօքն իւրեանց յօգուածս՝ նմանեսցուն իւրեանց սըսաղօքացն. Վէյօր։ *Ո՛ բերանք եգեալ ՚ի յերկինս, և լեզուք սաղօք ածեալ զերկրաս. Մխի. չ։

Կամ իբր ՚ս. Ստուելե։ *Սաղօք խօսելին։ Սաղօք կերգեաւորեալ. Նահաց։ Իգն։

ՍՏԱՑՕԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցօգիլն զառաքանս. ստուելե. կերգեաւորուելի. *Սաղօդուելե ոմանց զանազան ձեւով խարկանաց բանիւք ունկին գնել՝ շամբուշ մտաց ե. Սաքի. հանգ։

ՍՏԱՆԱՄ, ացայ. ջիր. ն. իսկ կր. ստանի, կամ՝ առանուի, և կամ ստացանի. Կտάομαι, περιποιέομαι.Possideo,acquiro. ἔχω,habeo, ևն. ի ձեռս բերել, իւրացուցանել, իրաւմբք, ժառանգել. գնել. շահել. ունել. ԷՓինէ, ֆալիթ օլմագ. գազանմագ, ասիըն ալմագ.*Սաացայ մարդ ասուածով։ Ագաղին և այլն՝ զոյ ստացառ ապրասմ յորդւոցն քերասց։ Ստացիր զմեզ և զերկիրս մեր փոխանակ հացն։ Եւ ստացաւ յովսէփ զամենայն երկիրն եգիպտացւոց՝ փարաւոնի։ Ժողովուրդ քո այս՝ զոր ստացար։ Կորուսա անձին իւրում ստանալ. և այլն։ *Ստացիք զնա առաւել քան զգանձ. Ռով. չհ. ա. 14։ *Ո՛ր ստանի ինչ գնով. Ռով. ա. խր։ *Աղթուն լինի գիւտի մարգարտին, որով ստացանի մարգարիտն այն. Երզն. ֆսի։ *Ո՛րպէս ստացայց զերկիւղն այ. ասէ ցնա ծերն. երկիւղն այ ստանուի խոնարհութիւն և անձնդատութիւն. Վրք հց. յ։

ՍՏԱՆԱԼ. Կտίζω. Creo. Հաստեր. հաստատեալ. ստեղծել. առնել. և ներոգել. իր. լինել, եղանիլ, ծնանիլ. ըստ հոմանձայնութեան. գրիչ, և գրուածք. *Առաքեա զոգի քո, և ստանասց զնոսա։ Ակռաէս արասցէ խորանին վկայութեան ստացեալ ՚ի նոսա ՚ի մէջ պղծութեանց նոցա։ Ժողովուրդ՝ որ ստացեալ է. օրհնեսցէ զաէր. և այլն։ Իսկ Աստ. ը. 22. *Ցհէր ստացաւ զիս ՚ի սկիզբն ճանապարհաց հաց իւրոց. ի՛մն հաստատեաց, ոչ գնի յայլ ձեռս. այսինքն մարգկութեին քնի՝ որ ծնաւ ՚ի ժամանակի, նախատահմանեցաւ յաւել քան զամենայն էզակնս. զոր արիանոսք խեղաթիւրեին ՚ի վերայ ածուելե քնի՝ զի արարած կամ եզական համարէին զքրմն։ *Ստացաւ, նման է՝ ինչ ասիցէ, թէ հայր ինձ մարմին հաստատեաց. և որպէս մարդ ստացաւ զիս յարգագս մարգկան փրկուելե։ Իւր արարիչ է ըստ ձեզ, և որ ստացաւն (այսինքն ասեղծ զայրը). ստացաւնի. և զայս ինքեամբ։ Աստե՝ թէ զոտ պատկերին առաք անգէն ՚ի ստացանին. կԻՐՂ. գանյ։ Ե պարտ։ *Որ էրն՝ լինի, և ստացիչն ստանի, կամ՝ ստացանի։ Անէզն եզանի, ըստացիչն ստանի. Աքոբ. ծն։ Շ. ի՛լ։ Ջէր. ի՛լ. ծն։ *Տէր ած մեր ստացիր զմեզ. ստացոյտ արարչութեն, հնազանդ մեզոյք. ստացիր ազգութեն, զի նորոգիցիմք յարգարութեն. Գէ.Ես։ *Նովաւ ստացան(ք հաստատեան,եղեն) երևելիք և աներևոյթք, թէ աթոռք, եթէ պետութիւնք. Պիտա։ *Սիրա որ ստացիր յիս ածի։ Ստանալն՝ ոչ զի ՚ի յայլ էէ յ՚է ածիլ, այլ զանալն փոփոխեացէ. Բէր։ լոր։ *Ջգեցարուք զնոր մարգն՝ որ ըստ ձերն ստացեալ է. կԻՐՂ. գանյ։ *Ամենայն ինչ՝ որ միանգամ մեծանալոյ հնութ է. յորոց ստացեանի (այսինքն լինի) հաստատապէսն ունել և իշխել. Փիլ. խոսգն։

ՍՏԱՆՁՆԵԼ. տ. ՀՍՏԱՆՁՆԵԼ. *Ընստանձնեալ (կամ ստանձնեալ) ունէր զինաչէպեան։ Անիմաստքն առին զամենս, և ձէթ ոչ ստանձնեցին. Ջէր. ի՛ն։ *Գիտեմք և զգլքին ստորակայեալ, և յինքեան ստանձնեալ (զորփեոս). Մագ. ֆ։ *Թափելուելք ըստանձնէ զնա ապաշխարուելն. Լմբ. փընփս։ *Վերակացու պարտ է լինել, և զամենեցուն պատահմանաւորուելքն ստանձնել. Ոսի. գֆ։

ՍՏԱՆՈՒԻՐ. ա. Ստուելք նուիրական՝ սուտ՝ քահանայ. սնոտիապան. *Ջգեցէլոյդ զատանայ՝ աշակերտելոցդ ստանուէրն արմ. քառայ, առանց քահանայուելեան՝ կերսիւ քահանայի. Մագ. ֆ։

ՍՏԱՆՈՒՆ. տ. ՍՈՒՏԱՆՈՒՆ. Ψευδώνυμος. *Որք ոչ գիտեն զմի և զՀմարիան ած, բազում և ստանուանս առեղծ անուն. փիլ. բագն։ *Ստանուն հօրն իմացաք մանկանս. Նիւս. երգ։

ՍՏԱՆՈՒՆԱԲԱՐ. մ. Ψευδώνυμος. False nomine. Ստա անուամբ. ստոյգ կոչմամբ. *Պատրել կարծիցէ զստանուանաբար կոչեցեալն առ ՚ի նմանէ հայր. Դիտ. ի՛լ։

ՍՏԱՀԽՆ. խին, կամ խի, ից. գ. որ և ՏԱՀԽՆ, ՏԱՀԻ, ՍՏԱՒՏԻԿ. վր. օգախոհ. ին. պտպտի. Στακτή. Stacte, ըստ Մ՚ենին աքեայ՝ նոյն է Styrax. իտ. storace, succo, oglio di mirra. խիժ և հոյզն կաթեալ ՚ի զմանենւոյ, կամ ՚ի կինամոնէ ձեղքելոյ. և իւղ հանեալ ՚ի նորահաս զմուռս. մէյաի.պտպ. խոսր, գարա չիանչիփ. եբր. նէփ, լտի, ֆօս. *Խնկով՚ք, ստակտեամբ և ռեհանիւ։ Խունկ, և ստակտէ, և բալհիկ։ Զմուռս և ստակտէն և կասիա. ևն։

ՍՏԱՊԱՆԴ. ա. Որ պանծայ ստուելք կամ ՚ի ստուելես. *Որ ՚ի ներոն սուտ ստապանդ բանիցն քաջալերեալք. Խոսր.Վիի։

ՍՏԱՊԱՏԻՐ, կամ ՍՈՒՏԱՊԱՏԻՐ. ա. Սուտ և պատիր. և Ստուելք պատրօք կամ պատրուական. խաբեբայ. խաբէ պատիր. մլար. *Ի ստապատիր կռոցն բազմածուելէ։ Ստապատիրն ստորնականաց բազմաձեւութեան խարտեասնոցայ. Նոր. չէ։ *Ստապատիր և խաբեբայ կրօնիցդ։ Քրիստ կիրառական և ստապատիր բանիցդ. Ճ. Բ։ *Ի ստապատիր զոհիցն, և ՚ի հեթանոսական ՃԵՆՃերացն. Մագ։

ՍՏԱՊԱՐՕ. տ. ՍՆԱՊԱՐՕ։

ՍՏԱՒԻՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրօք ստուելք և սուտ բանից. *Փուելացուցանէր զնա ասել զՀմարիան, թէպէտև էր ամենևին ստաւեր. Ճ. Ա։

ՍՏԱՑԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Կտητός, ἐπίκτητος. Acquisitus, possessus, adventitius. Ստացեալ կամ ստանալի ինչ. յետոյ ՚ի ձեռս րերեալ, ընկալեալ, գնեալ, շահեալ. յեսամեական. *Օգորւոյ չնկանեսա, և ստացականաս։ Ոչ միայն զընականն, այլև զըստացական զուարճութեանն ասէ. Ա՚ս օրս. Ե։ Լմբ. առ։ *Որ ՚ի հաղորդութէ այլոսմ զկայ ղողութեի լուսաւորելոյն ունիցի, ստացական ունի զշնորհն, և ոչ սիրապէս անուանի լոյս. Կ՚ս ըդ. գ՚ն։ *Ստացական գիտութեի աչխատասուելք կատարի. Լ՚ձ. Է՚ս գր։ *Ոչ ստացական, և ոչ չարչարանացն պարգևք, այլ իւրն սեպհական. ի՛ն։ *Ա՚ս գնանծոյ ուժնին հնոջ, և կամ՚ առ այլոց ոմանց գինչ և է իրզանական ստացական կանանց. Պապ.օրի՚ն. Ը։

Ուսաի Ստացական անուն կամ գերանուն ըստ քերականաց՝ է յայնօր զայն ինչ, որ սեպհական է ումեք կամ իմիք. *Ստացական է, որգոն, դաւեթեան երիվար. Ը.ր.ե՚ր։

ՍՏԱՑԱԿԱՆ. Կτιστός. Creatus, conditus, factus. κτίσις, creatura. Ստեղծական, ստրատածական. եղական. հաստեալ ՚ի ժամանակի. արարած. որ և Ստացուած ասի. *Ոչ ստացական ոք, և ոչ ծառայ յերրորդութենն Ջօրմելի անսահմանելի՝ ամենայն ստացականաց արարիչ. Նիս. ՚ի սկանչ։ *Ջիմիդ ինչ եզական կամ ստացական՝ օրինագրելով որպես բնութէք ածե. կԻՐՂ. գանյ։ *Ոչ ՚ար խոստովաներ (մեկեգոն) զհոգին սքն, այլ՝ օտար յոյ բնութէնն, և ստացական, և պաշտօնեայ. խոր. ֆ. 33։ *Ի վերայ ստացականացս իմանալ, մանաւանդ զգայականացն ոչ իբրև ստացականաց հողեղինաց գաւառակցութէ, այլ որպէս բանականաց հոգեղինաց. Մագս.՚ի դէսն։ Շ. Գ։ *Ստացական մարմնոյն արարակիզն փրկութէ մերոյ իմաստութէն։ Էնն անեզ յանեզագուհէն ի՚ջեալ հօրէ՝ մարմին ստացական յորգանդէ կուսին զգեցաւ. Ն՚ս. ստա։ ՁՀ. ի՚մ. էր։

ՍՏԱՑԱԿԱՆԱՒԹԻՒՆ. գ. Ստացականն գոլ, յետոյ ուրեմն ստանալն. յաւելուած. *Բնութէք, և ոչ ստացականաւք ունի զանհաստութէ։ Ստացականութէք ՚ի չարին պատրանաց, և ոչ բնութէք ունին։ Սիս. էս. Ե ազ։

ՍՏԱՑՈՂ, բ. Որ ստանայ կամ ստացեալ է զերս. ունօղ որպէս որ. ժառանգօղ. գնօղ. էփինէն, սահող. *Դանեաւ եղեն զաստացեալ իւր, և էշ զմուռ ոն իւրոյ։ Ես. ա. 3։

Եւ Կτίζων, κτιστής. Creans, creator, conditor. Հաստիչ. ստեղծօղ. արարիչ. էքրաթչէ. *Չի մի նոյն երևեսցի արարող և արարեալ, ստացիչ և ստացեալ, այլ ած յաւէտ՝ որպես յոյ և ՚ի հօրէ. կԻՐՂ. գնյ։ *Ստացիչն ստանի կամ ստացանի. Աքոբ. ծն։ Ջէր. կի։ Շ. ի՚լ։ *Արբուցեր որպէս մայր՝ ստացողին զքեզ՝ զկուսական քո սքն զկաճեն։ Ի ձեռն ձեռին ստացողին իմոյ յանեզից։ Իմաստուեզեն ընորհ՚ն ՚ի բոլորեցուն իզեալ ստացողէ. Շար։ Նոր. ծ։ Պիս։

ՍՏԱՑՈՂԱՊԵՍ. մ. Որպէս ստացօղ որ, և որպէս ստեղծօղ. և Ստածողապէս, ստածեղով. *Սնուցիր գայեկապէս, ստածեր ստացողապէս։ Ծով առ ապաքսյան ստացողապէս գաստարարակէ. Նոր. է. Ե ՃԷ։

Եւ որպէս Ստացական. յետամտական. *Բնաւորաբար, այլ ոչ ստացողապէս,և յետնաբար. Լմբ. հանգ։

ՍՏԱՑՈՒԱԾ. ոյ կամ ի, ոց. գ. Կτῆμα, κτήσις. Possessio. ἐγκτήσις, acquisitio, emptio. ὕπαρξις, τὰ ὑπάρχοντα, ὑποστασις, substantia, tiae, facultates. ἀποσκευή, apparatus, ևն. Ստացեալ և սեպհական ինչ. ինչք. գոյք. մեծուելի. ժառանգուելիեն. կալուած. անասունք. կաճ կարասի. այլն. դուլ, ֆալ, էֆէթ, զոպո. էուրթ, գագաճաճգ, էչխ. *Ելցէն այսր բաղուամ ստացուածովք։ Ջամենայն ինչս իւր, և զամենայն ստացուածըս իւր՝ զոր արար ՚ի միջագեւս։ Կեցցէ՚ս մի մեացուք. և մեք և գաս, և ստացուածք մեր։ Ցերկիրն՝ զոր ես տացս ձէզ ՚ի ստացուածս։ Ստացիլ ստացուածով արծաթոյ։ Ես։ *Ամենայն ինչք և ստացուածք մեր ՚ի ձեռս քո։ Ի գերուի վարեցին զարս և զկնայս ընչիւք և ստացուածովք. Եզէս. բ։ *Որոյ հաստատուելոյն ըստ գերազանցապէսն կալեալ ստացուածի. Պիս։ *Ջի թէ մեք այ եմք, որչափ ևս առաւել ընտիր ընտիր ստացուածոյ մերոյ նմա վայել է. Ոսի. էէե։

ՍՏԱՑՈՒԱԾ. Κτίσις, κτίσμα. Creatura,

res conditae · ποίημα , factura, factum . Ստեղծուած. հաստուած. արարածք ՝Ա֊րարիչ Յոյց,Յագաւոր ամենայն ստացուածոց քոց գու ես : Քեզ ծառայեացեն ամենայն ստացուածքդ քո : Օրհնեացեն զքեզ երկինք, և ամենայն ստացուածքդ քո: Լինել մեզ պատուղ ինչ ստացուածոց նորա, Ցուդի. Ը. 17: ծն. 17: Տոբ. Ը . 7 : Ցի · ա · 18 : ՝Ոչ ստացուած է, և ոչ արարած, այլ յաւէս զի՝ հօր էուէն պատչ կի֊ըզ. գԽ :

ՍՏԱՑՈՒԱՆ· Ստացումն · ստանալն՝ զոր ինչ չունիցի ոք կանխաւ · ստացական ինչ : ՝Մի֊ծատան ... ոչ ստացուածով այնպիսի լեալ այլ՝ բնութ այնպիսի երևեալը Սէբէր. Ք:

ՍՏԱՑՈՒԱՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ · գ · Շա֊տութեի ստացուածոց , ճոխութեի, մեծուե · ՝Պալատերուն, և ստացուածաշատուե, և շա֊հեկանութեի. Ռօպ. գ . 3 :

ՍՏԱՑՈՒԱԾԱՒՐ · ա · Φιλοχρήματος. Avarus . Ընչասէր · ագահ · ՝Ստացուածա֊սէրքն , և փառասէրքն · փիլ· իմաստ :

ՍՏԱՑՈՒԱԾԱՒՈՐ, ի, աց· ա · Ունող ստացուածոց՝ կալուածոց՝ ընչից. մեծատուն. ՝Խրատ տամ՝ ստացուածաւորացն՝ յագա֊րակս իւրեանց եկեղեցիս չինել. Ո·ի. գԾ :

ՍՏԱՑՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ · գ · ճոխութի · մեծուե · ՝Ստացուածութեամն ազագաւ, և թէ անստացուածութեն. ճ · ժ :

ՍՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն · (տես ըստացուցանեմ ·) Տալ ստանալ. ժառանգեցուցա֊նել, հաստատել · ՝Ստացուցեալ նմա զնմա֊թեն զհան ճար: Զի՝ ի նմա ստացուածել զան֊սխոտութի : Երկայն ժամանակաք ստացու֊ցանէ , խորհուրդ ստացուցանել (այսինքն խորհրդազգած առնել). փիլ: ՝Զմարգոյս աւրական իշխանուե զուգահաւասար ստա֊ցուցանէ՝ ի ծովու և ի ցամաքի · Պիփ · ՝Ըն֊չութ ստացեն և ստացուացեն · Սոփ. ւԽ : ՝Սիրտ սը ստացո՝ ինձ ած · Պիփատ · ՝Զ֊ինչ է յարուցիմ. նորոգումն անմահ՝ զերջանիկն ստացուցանօղ զկենանն · Ածդ. հգ· իմ·

ՍՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ· ն · (տես ըստացուցա֊նել.) Κιβδηλεύω. Adultero. ի սուտ հանել. ունայնացուցանել · խորտակել · ՝Զանձա֊ուելի անօրէնուէ փրկչին անզգամաբար սը֊ստացուցանեն: Զխորհրդոյն զօրուէ անհանձա֊րաբար սըստացուցանեն. Պօլոգ : ՝Ստացու֊ցին զգործն՝ զոր եդին՝ ի վերայ նորա · ճ· Բ:

ՍՏԱՑՔ, ցից· գ· Κτῆσις. Possessio, ad֊quisitio. Ստացուած · ստանալն · ՝Ստացա֊կան է, որ ընդ ստացիւքն ստոյանկեալ է, ներքակառեալ՝ ի ստացողէն · ւրդուն , գաւ֊թեան երիվարն · Թր· ւԵԲ :

ՍՏԱՑՕՂ· Տ· ՍՏԱՑՈՂ, ՍՏԱՑՈՂ·

ՍՏՃԱՆ· ա· Ո֊րիցէ աւտա վարկ և կար֊ծիք · φευδόδοξος. ՝Բժշկել զվայրապար դա֊րուածս առաջին բաժանմանն, և՝ ի ստափա֊հակառակութեցն խորհել· Մէփ· պԲ· քա֊ԲՐ· ՓՂ·

ՍՏԱՃԱՒՈՒԹԻՒՆ·գ·Ψευδοδοξία. Falsa opinio. Սուտ վարկ՝ կարծիք՝ վարդապետու֊թեի. ՝Ստափառութիւնի հերձուածողաց: Ստա֊փառութիւնիւք , և պատճառաձեալ բանից պա֊տրանք · կի֊ըզ. գԽ : Ե պրմ:

ՍՍԱՓՏԻԿԱ· Տ· ՍՍՏՃԱՆ· ՝Ծառքն ար֊աւսար ունէին իւրև չպարսիկ ստաքաիկե· Պմ. ազԲ·

ՍՏԳԻՏԵԼ· Որ ըստ չին· ոձով , ըստճա֊նալ. Καταγιγώσκω. այն է ըստ հյ· Ըստ֊գտանել ՝Եթէ ինքն կարօտ է, ի հարկաւոր պէտն իւր վճռեսցի, ոչինչ ըստգիտաւալ (կամ ստգտեալ) · կանան:

ՍՏԳԻՏՏ· Տ· ԸՍՏԳՏՏ· ա · Ք · ըստ ա֊մենայն առման · ՝Տգէղ և ստգիտա և ծիծա֊վելի , Ո·ի· Բ· իր: ՝Յաղագս կերակրոցն սքից , յոր և ՚որ և ամենայն ծառայք իւր ոչ ըստգիտա համարեցան մերձենալ՝ի ժամանա֊կի· Սիր· հանգ : ՝Վանորայ մատգարէն ան֊կելոցն ըստգիտալինէր (՚ի մեզգիր) պատ֊ասանաքս· Ա֊անք:

ՍՏԳՏԱՆԵԼ· Տ· ԸՍՏԳՏԱՆԵԼ· ՝Մի երբ֊քէք կարասցեն ստգտանել զքեզ մեզք· Հա֊մմ· առ: ՝Ցառաջագոյն ըստգիտացնա, զի որուս զսլատուիրանն ՚ոյարար֊նէիս֊ասէ֊ր: ՝Չչաֆխտութիւնդ ճանչն ստգտին: Հրէայն առաւել և առիցէ և ստգտցէ· Գմ. ազԽ: Ո֊ւ֊ա֊ւ֊ր: ՝Աւել պարտի զստգտաւալ զեւր զա֊ռաքին վարսն: Ցառաքելոյ ստգտեալն · Բր֊ս. հդ: ՝Չայդգ ստգտանես զայդ գրարեգործուէն: Եւ զդլխին ստգտանիցէ ոք, եթէ ոչ (է) ցամաքային: Թևրևս արդեօք և զգետաս խոյ զնոշորուի ըստգտանես: Մի զոր ստգըտանեմ՝ կրկէս : Չքեզ ինքն ըստգտցես , և զակարուէդ իւս· Աֆտ֊ծն֊ն սա սր֊ս· Ը֊ծԲ· ՝Ասպաշխարու֊ի է ստգտանելն վինքն, և հրա֊ժարել՝ ի՝նաստակարաց · ՑՃո֊ծ֊ի· ՝Կալ պնդակազմ՝ ի գործն առաջարկեալ, և մի՝ ինչ երկմտութիւք ստգտանել զանձինս . (իբր Թուանալ, կամ սարչանալ.) Ղևնդ :

Լինի և Ստգտալ, ար, աս· իբր՝ Նէգ· ՝Եր֊կեաս յոյժ , և ըստգտաս զանձն իւր· Ո֊ի֊ գծ· ՝Մեղայ, զի ոչ ստգտայ, յորժամ գտայ ինձ ՚ինաստակաս· Մ֊ալ· (առհալ ՚ի ՚նոր· իԲ·)

ՍՏԳՏԱՆՔ· Տ· ԸՍՏԳՏԱՆՔ , ԸՍՏԳՏԻՏ· գ · ՝Ի բաղմաց կրնալ ըստգտանաս Զաքեզիյդ զանձինս ստգտանք· Ցհ· իմ· էբ֊ Ն֊որ· Ը֊ :

ՍՏԵՂԱՈՒՆԴ · գ · Գունդ սահմանալ յօրինեալ· անս և ՍՏԵՂԻՆ ԳԻՆԴ· ՝Գունդն այն է, որ գիւրաս չարժի և գլի· և Սահ֊ման֊գունդն՝ երեքանկիւնի՝ ասլայոց չինեն , որ ՚ի վերայ գնան, երբ գեռ չեն հաստատեալ· Լձ· իԲ· (այսինքն չարժական ինչ ՚ի վերայ երից անուոց մանուոյ :)

ՍՏԵՂԱՆԱՄ, ացայ.)՚Εμφιλοχορέω. Li֊

ՍՏԵՂԵՄ. եցի· ը· ՏՃenter habito,ac֊quiesco . կամ է որպէս Զահեղել· զեահ֊ղել· զտղի առնուլ· և կամ Հանգչել՝ նան գալտեալ որպէս Թռչուն ՚ի վերայ տահղան · ՝Անձն յատուածայս աստատին արձակեալ յիւր վճռակն առեալսոյ · Նէտս. ԲՃԴՈՐ: ՝ Բար֊ւոք աստղեաց ինձ երեկոյն ՚ի տարաժամս. Վրթ,հդ· յ:

ՍՏԵՂԻՆ ԳԻՆԴ կամ ԳՈՒՆԴ· Նոյն ընդ Սահ զագունդ· ՝Որպէս Թէ ոք ՚ի կլոր֊Թարան մահեալ, և գունդս , և զահղէն գինգան տեսեալ: Իսկ զսահղէն գինգան վան չրջանակութեէ տու ՚ի գիւր քերիլ· Փիլ· Նխ· Բ: (Եթէ ընեերցիս, սլատղէն ,ի լինի ոլպէս ուսկ· չինօս , Էֆիս:)

ՍՏԵՂԻ (չուլական)·իբրու Բազմատուն, բազմաձիւղ· գեղգեղեալ որպէս մեղգի· և կամ ստեղեալ երկ՝ հանգստեամբ և հան֊գատու նուագելի· Շար : Տճտց: Տճս և ՍՏԵՂՆ կամ ՍՏԵՂ ըստ ՚ի նոչ:

ՍՏԵՂԾԱՐԱՆԵՄ, եցի· ն · Ստեղծուլ բանս ճարտարս և մեացածինս · կղկղիլ · յօդիլ· կեղծել· ՝ Մի՝ Լեծէ պարծելով՝ ինչ ստեղծ արանիցէ ինն զայտսոխ· և ոչ երբեք· Ո֊ի· գծ : ՝Մարգագետ բանս իմն ստեղծա֊բանեա ՚ի լսելիս իմ , և ՚ի ներքոյ խոյհիս առ֊ուքև ոչինչ է· Ճ· գ: ՝ Ի հմտութէ քեր֊Թողու Թիքն ստեղծարարին ըստ ջանագան իրաց առասպելական պատմուէց· Երկ֊ե֊էբ:

ՍՏԵՂԾԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ · գ · Բանա֊ստեղծութի. բանահիւսուէ · Ճարտարարա֊նութի. և Սոյայոգ կղկղուած բանի· ՝Որ գործով միայն գրաւի, և ոչ ստեղծարա֊նութի կաշառի· Շունչ զօրութեան մեծիպ միացի ՚ի քո ինձ շնորհեալ ստեղծարա֊նութիս· Նոր· Ը· գ: ՝ՉՃշմարտութէ բանս ասէ ընգգէմ կաքծեաց ստեղծարանութե֊Ո֊ի· գծ: ՝Սկսաւ վերամայնել զնոսա ստեղ֊ծարանութէն իւրով մոլորեցուցիչս և հեր֊ձուածողս · Վրթ ոսկ :

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾ, ի· ա· Ստեղծօղ· ա֊րարիչ· ՝ Զամենայն գիտեր յն, վասն զի ինքն էր ստեղծագործ բնութէ մարգկան : ինքն էր ստեղծագործ բնութէս· Նահայ : ՝Ստեղծագործ ամենայնի գտնեալ եղէ ՚ի նոցունց · Ճ· Բ: ՝Ա՝ ստեղծագործին ամե֊նեցուն : Գաղկերաւն ստեղծագործիդ · Վրթ հդ· ծԳ· Նոր · ԼԳ·

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԵՄ, եցի· ն · Πλα֊στουργέω . Formo, effingo . Ստեղծել · ա֊րարչագործել հմտաբե· կազմել · յօրինել· ՝Զագամ ստեղծագործել : Ստեղծագոր֊ծեաց զմարգն. Նահայ: ՝Ոչ յաձայնոյն բնութ զարբալանն զայն ստեղծագործեաց մարմին, այլ՝ի կուռէ էառ զնա · ԳզԽ: ՝Հոգեյն սքի ստեղծագործեալ զմարգկային հոգի · խոսք: ՝ Իմաստութէ իւրով ստեղծագործեաց զնո֊սա · ՚Ի֊ւ հդ· ա: ՝Ո՝չ ապաքէն զաստանայ մի՝ ի հնձշտակաց ստեղծագործեաց ած · Գի֊գառ : ՝Ո՝չ հրամանաւ, այլ ամենակարօղ և ամենաստրգովքն իւրով ստեղծագործեաց ձեռագք (գմարգն) · Ղևնդ : ՝Երկնային զօ֊րացն հաստիչ, մարգկան ազգի ստեղծա֊գործող · Սարկ· ա· գ· Բ: ՝Ցանգոյից ստեղ֊ծագործել և ներսին ստեղծագործել յեր֊չանիկն անարատութէին · Նոր· Լ֊Ի· հՁ : ՝ Ինքն անձամբ իւրով՝ի կուսէն ընկալեալ մարմին՝ ստեղծագործեցաւ մարգ : Ամե֊նայն մարմինն ստեղծագործի · Լսփ · ընԲէց: Մ֊ա֊ս· ՚ի դիտ :

Եւ որպէս ճարտարել· հնարել · գտա֊նել իմաստութէ· ՝Հրամայէ նմա ստեղծա֊գործել զինագգելին իւր · ցհ· ԼԲ:

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ · գ· Արար֊չագործութէին. ստեղծուն. և կաղմութէ. գիւա· ՝Աճ անուն ստեղծագործութեան և էացուցանելոյ է անուն: Ի նորոգումն ա֊ռաջնոյ միաշաւաքին եղծեալ ստեղծագոր֊ծութէն· Բր֊ս · հէԲ · Սինօ· յոբ : ՝Որ ՚ի լու֊սոյ զէակս ամենայն ակիռքն արարեր ստեղ֊ծագործութէ· Գնչ: ՝Ոչ է չինութէի յան֊գելչն, այլ՝ ստեղծագործութէի օտարէ·Լ֊ի֊ Վբ֊ա֊ֆօխ:

ՍՏԵՂԾԱԳՐԵԱԼ· Πλαστογραφόμενος. Conflctus. Ըստ մաի գծագրեալ· արուես֊տակեալ· մատացածին · ՝Ոչ ձախաբակեալ աստմ բանիւք, այլ և ոչ տուա զարգաս ստեղ֊ծագրեալս· փիլ· Նխ· ա:

ՍՏԵՂԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Πλαστό֊γραφία. Conflcta accusatio . Ստացածին և ասլայոգ բառագալաք կամ ամբաստանու֊թեի. ՝Ո՝ոչ ստաէն հայր , ա՝ ստեղծագրու֊թեի գործանեայ· Բր֊ս· ընԼԲ :

ՍՏԵՂԾԱՆԻՒ· ա · ՚Ի ստեղծմանէ ան֊աի կամ՝ ՚ի սկզբանէ հետէ եգեալ· ընդա֊դոյս ինչ· յօրինուած ած · ՝Անկէզ պահել զստեղծագիր անշուշտ բնութէ քո ասս· Ճ· Բ:

Եւ որպէս հնարքմաց ճարտարօղ· գա֊բանական· ՝Ծառայս զինզ ունէր բանասար֊կուն · · · կայք չարաչար ախտիցն ստեղծա֊գիք · Գր֊ի֊ղ· Ի֊ա֊ս: Ընդն իմաստ ելանէ, և թէ ընեերցցիս ստեղծագիր , որպէս ա֊բուսասակոց :)

ՍՏԵՂԾԱԾ · այսինքն Ստեղծեալ· ՝Ի քէն արարած , յոչնչէ ստեղծած , բանիս֊գոյացած · Գհյ :

ՍՏԵՂԾԱԿԱՆ, ի, աց· գ· Κτιστός, κτί֊σμα . Creatus, creatura . Արարածական· եզական · և կազմեալ ՚ի հնգոյ · արարած· ՝ Չգոյացեալ հոգին Թզայցուցիր մտանել ՚ի ստեղծական մարմինն · ճ· գ · ՝ (Անհղ

ած) սիրպէս առեղծականին գինքն օրինակ գնիցէ. Ագաթ: *Փառք, և ի առեղծականաց ելից գովաբանութիւն: Ականն արևու առեղծականն արուսեակի. Նար: խե. Ե յիչ:

ՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. Մլաստուկος. Figulinus, ad fingendi artem pertinens, sculptilis. πλαστικός, fictus, fabulatus. ἐπιπλαστός, simulatus. (սիպէս գործ բրոնի) Ձարտարեալ. ի մարդկանէ. Հարտարահնար. Ձեռագործ. կռկռեալ. կերպարանեալ. քանդակեալ. յօդեալ. մատցածին. կեղծուպատիր. Ընծ. Եսթ. *Առեղծական արհեստքն (որպէս բրոնի) ... ոչ կարօտանան երկայնոյ. Գրաբ. օրին. ։ *Պատկերաց և դրօչելոց առեղծական և նկարագրական սարքուելի: Ըստ առեղծական իմն զարմանագործութեանէ նկատել բանիւ. Փիլ. ծ. բան: *Առակք առեղծականք, որ նման աւազելոցն կերպարանիւ զնշմարուելին: Եւ այս առակք աստարեցան առեղծականք ի վիաս քրի ոմ մերոյ. Մխ. առաւ: *Քերթողացն միշտ հանգէսք առեղծականն են առասպելաբանութիւնք: Ցնորս ասէ զսուտ զառեղծական իմն մտացծածութիւնս զբալի ինչ իրաց: Մի ոք զմերս բանս առեղծական կարծիցէ. Պիս: Մաթ. ի դէմն: Ոսի. հմ: Ես էին պատերազմութիւնքն հուպ ի նոսա ի առեղծական սերոյն: ի առեղծականն ղչնունեն հպեալ. Յովր. ա. 4. 14:

ՍՏԵՂԾԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. ա. Մլաստուկώτατος. Firmissimus. Հաստատուն յոյժ, զնդակամբ հաստատածով. *Աչերժագոյն է երկիր (այսինքն հող) քան զերս սեռս, և մարմինս առեղծականագոյն. Գրաբ. փիմ:

ՍՏԵՂԾԱԿԵՐՊԻ. յ. կերպարանիչ. Ձևանալ. *Ցազագս ի ես աւուր մանկանց առեղծակերպիլ յորովայնի. Ցծնի:

ՍՏԵՂԾԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συγκτίζομαι. Una creor. συμπλάττομαι, conformor. Հաստատագոյն առեղծանիլ. և Ցնկակից կերպարանակից լինել. *Ադա ոչ ուրեմն չարն բարեացն առեղծակից է. Բրս. լար: *Պարտ էր նմա և մարգ կայնոցս չափաւս առեղծակից լինել, և անձնասա ապահով զննծաւորչուսէ պատուոյն գերուեսկութեան. Պազատ:

ՍՏԵՂԾԱՆԵՄ. առեղծի, ծեալ, ծօղ. ն. որ և ՍՏԵՂԾՈՒԼ ամի. օթեղծել. Կտ՛ճ. Creo, condo. πλάσσω, ττω, formo, fingo. անս և ՈՒՆՆԼ. ποιέω. Նոր ինչ կազմել, հնարել, կերպարանել. Ձևացուցանել. որպէս առեալ ոմ զանձնայն յոչնչէ. արարչագործել. հաստել. Եփեսի. *Առեղծ որ ոմ ոմ զմարգն հով յերկրէ: Եւ առեղծ և որ ոմ զանձնայն գազանս վայրի, և զանձնայն Ադամն երկնից: Մի՛թէ ի զնոր ինչ առեղծեր զանձնայն որպէս մարգկան: Ձգտարուն և զամառն գու առեղծեր. և այլն: *Ան՛ ի բարիս հասեղծ (կամ հասեղծ) զնս. Խոհ: *Ան յոր գրծոյ հայրըն վերին, և արարչին մայր առեղծանէ (զիսոյն մարիամ). Ցաղ: *Առեղծողին մայր. Ըզբ:

ՍՏԵՂԾԱՆԵԼ. Մլάσσω, ἀναπλάσσω, διαπλάσσω, καταπλάσσω, ἐξευρίσκω. Fingo, effingo, perfingo, ἐπι. Հնարել մարգկային Ճարտարութիւն. յօրինել. կազմել. ձևւրել. քանդակել. նիւթել. կռկռել. յօդել. կեղծել. լինել. Եսթեպ. խճոպ. պիս. Ադ: *Առեղծանէին և գրօչելին զանազանս: Առեղծին զնա ձևւրածոյ երևոյթ սուտ: Առեղծանէ անօթ: գուժ մի առեղծեալ ի հաւոյ. ևն: *Ճշմարտասպէս, և ոչինչ առեղծանելով ունի զբաւուն. Պղտ. օրին. ։ *Ձայս ամենայն առեղծցուք ի միտս, և կեղծ. ղեացուք. Ոսի. ն. ի. 28: *Ձեռագն առեղծանէր. Պիտ. ա. 7: *Ամոյ խղճայիեալ և առեղծուածոց (կամ առեղծուածոյց) բանից նոցա բարկութեամբ գրգռեալ. Իսիս:

ՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՏԵՂԾՈՒՄՆ: Նար. երփ:

ՍՏԵՂԾՈՒՄ, ծի. Տ. ՍՏԵՂԾԱՆԵԼ, մանաւանդ ըստ ք՝ նշ. Մլασσω, περιπλάσσω. Formo, fingo. *Յուցանել նմա լոյս, և ըստեղծուել իմաստութիւն. Ես. ծգ. 11: *Ոչդան տեսակս զնա առեղծուն: Իսուիմ (հրեղինաց) ի հոյ առեղծուին. Դիոն. երփ: *Գնացեալ յաղուանս՝ առեղծու և նոցա գիր. Վ.բրե. պմ:

ՍՏԵՂԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Առեղծուելն, իլն, ըստ ամենայն նշ. *Ա՛յ ի ծառայի կերպարան առեղծման եղեր պատճառ. Նար. խոս: *Ջառեղծուումն մարդոյն ասէ՝ յանարգ բնութենէ կասյ՝ բանական իմաստութեանն պատառեալ՝ ծծային պատկերին վերհագոյն հարատութեան. Նար. յվէբ: *Ա՛րասյեն առեղծուումն բանի պուեսիկոսեար. Մագ. փբր: *Ամենայն պուեսուսիս զօրութեան եղծմամբք և առեղծմամբք գտառեալ լինի. Պիս:

ՍՏԵՂՆ. ղան կամ ղին, ղունք, ղանց. գ. (ը. հյ. ծեղ. և առեղացեալ ըն. պէ. ևէ.) Στέλεχος. Stipes, truncus, caulis, ramus, caudex. Բուն և եղէգն անկոց և բուսոց ուղղորդ ի վեր բուսեալ. ծնղ. ծըղօտ. և ձիւղ. ստս. շառաւիղ, իրաք կամ նըմանութիւն. փալ, փիպոն, շահ, ֆայե, բասկի փիրնիպ. եբր. ալա (աւազարի), փօտա (ասս), ՌՆմաօլի (սիւնք). *Անկան ոտաք նորա, խորտակեցաւ առեղն նորա: ի առեղն նորա հանդն ամենայն գազանք վայրի: Եղիցի առեղն նորա անուսա ապեալ չուրջ զնովաւ: Ո՞վ է ասա՝ որ ելանէ յանապատէ իբրև զսուեղն ծըխոյ խնկեալ (կամ իբրև ղծուխ ծառացեալ բարձրացեալ): Արտասեալ աչուանակ յուսնն և առեղունքն և ակաճքն և գնգակք և շուշանքն անգամն ի նմանէ: ի միում առեղնն: Վեցեցունց առեղանցն արձակելոց յաչտանակէ անտի. Եզեկ. լ՝. 12. 15: Եբհ՛. ֆէ. 8: Եբգ. ֆ. 6: Եւ. իէ. 31=36: ֆէ. 18=25: Ա՛առեալ արմատս, բերեալ ցղուն, արձակեալ առեղն, կապեալ ծուղր. Ագաթ: *Նման էր ծառոյ, որոյ զուսան կորուրեալ, և առեղն միայն կայցէ. Ճ. Ա: *Ուղէչք (եղջերացք՝ ելիրուսց) այսր անգր բուսեալք զորէն առաղ ի առեղունս: Գաղնաց հասունս կոչեն զայս՝ որ ի վերայ առեղինն հասանեն. Փիլ. Լ՝. ն. լ՝. ֆ. 1: *Ա՛յսքն առաջին ըղձք արդայ՝ հանէ յիմաստըն գնրական. և յորգուածքն մերձակայ՝ լինիս երբեմն առեղամբք նորա. Ը. այեսբ:

ՍՏԵՂՆ, կամ ՍՏԵՂ, որ և ՍՏԵՂՆ, ասին նմանութիւն երկու ձայնք ի չարականի՝ իրր հաստատեան առնելոյ ձեղ ի նուագս ծանր երգոց. *Երկրորդի (ձայնի) առեղն. զորս պատեալ հրոյն՝ ճարակ և կերակուր իր առնէ զանձնեանան. իսկ վերջին առեղն այսյուսասէր սիրելոյց իւրոց բաժակ փրկութեան անմահական յորքայսուեն երկնից. Փերր. Եիէղ: *Երկրորդ ձայնի կոզման՝ ողբերգական առեղ զաղմա յաղուհացան. իսկ որ առեղ նորան կոչի. կարգեալ է շաբաթուն մեծի: իսկ կոզման ձայն չորրորդի ... իսկ որ վերջին առեղն կոչի. ևն. Տծոն:

ՍՏԵՂՆ՝ ըստ քերթողաց է Բառ եռավանկ, յորում առաջինն է երկար. և երկու կրճունքն ոտաղ. *Եռավանգաք ուղի ? առեղն 'ներկայեակ և 'ներկուց ապագայ' քառամա-

նակ, որբար, աբրաշամ. Թր. ՀԵՐ։ Սուրբն, որ ունի կարճ զմիջին և զվերջին վանդն՝ սակս ամիրափելոյ բառաձայնիցն զերկրամանակն. որպես աբրաշամ, արճ գաճին։ Սպացուցանել զոլ առնէ ստեղն զհաւեղն։ Առնել սուղ, որ է ստղս. Երդն. ՀԵՐ։

ՍՏԵՂՆԱՁԻԳ. ա. Որոյ ձգեալ և երկայնեալ է զասելոնս իւր. *Զձիւղս ըստեղնաձիգս նոճիաձահ ձոխն անտառաց. Ն. Ար. Խ։

ՍՏԵՂՆԱԾԻՏԱՆ. ա. Որոյ ստեղն է շինական. ուղղաբերձ. *Գունկ սօսին սաղարթ՝ ստեղնաշտիսակ տնկոյն. Նար. ՓՂՂ։

ՍՏԵՂՆԱՁԱՓՈԻԹԻՒՆ. կ. Ձափ ոստ յերաժշտուելի վարելով առաւել զըստեղն, կամ զսուր վանից ոպէս ի շտապալ ձայնուելին. *Ըստ Հոաժշտական չափոց ըստեղնաձափութեամբ ստեղնաչափուեն. ՓԲԵՓ. ԷՒԷ։

ՍՏԵՐ, ԱՒՈՐ հ. ածք. Ուանակ ստեղանից. բառնոտ ստ. ի ձեռնածեղ. *Ծոռս տեսս նե վերածեալ ի հնկոյս և ի ծառս ստեղ. նաև սոս հրոտոտան ճաղ. Վրդն. ԵՐԳ։

ՍՏԵՂ՝ ԻՒ. Եցայ. Ոպէս ստեղն վերընձիւղիլ բոլոր. չառասիլել. *Սաեղ նեսս ծառս ևս հաւերին, այն որ բուսաս ի մեղ ոսոսսսի Շաս. *Ի գաւազանեն յեսս սեայ ստեղեալ ստեփանոս, առաջին պըտուղ օսոս ին որ ի Քրդոհեմ. Շ. ԳԱՐ։

ՍՏԵՂ՝ ՝ եցայ. ն. Նոյն և ևս յին. ԹԵՒՄԵՒ. Վ ՝՝ԼԱ Vent or Սուսիսսելը ժրին. ստ. ըձնմսոտ կամ ձիսոսսուտին. ի գետև հանել զոյս սյլոյ. խաբել. Եալան սեոյնմէ, ալաճանած *Սուսցէ ընկերի իւրում Ը գոլանայցեք և մի ստիցէք։ Ցոյժամ ստիցէք սեռուն ձյ ձերում Երդուած սեր գաւեթի ձմսարուելիք, և ոչ ստեայ նմա. Տեղին ձմսարուելիք, և ոչ ստեայ նմա. Տեղին ստեայցէ։ Ստեայկ բեր ձիեձեւոյ։ Գինի ոսեայց նոյա. Եև։ *Մի եթէ ստիցէն գոյացողութեձն արմիք. Խ+Ա։ *Ոչ ստեյեր, այլ կարի զձնմարիան ասացեր. ԵՀԻՒ. ՇԻ։ *Ընուսային փոփոխմամբք, և բազմօք այլ ոլվք ստեն. Խոր. ՋԻ. Ն։ *Ոչ կերպարանիք երբեք խաբելի, ոչ յօդուածովք բանից սըստելին. Կ+ Ը։ *Վ՚ ապաչխարուեն նինուեացոց՝ ես ստեայ և նոցա ողորմեցայ. ԵՀԻՒ. ՂՂՉ. (այսինքն իբր՝ի ստեա հանի զասեան իմ)

ՍՏԵՊՂԻՆ. տնոյ կամ դին. գ. Տիսարօս. Siser ῥտ. Sesaro, carota, pastinaca. Արմատ բանջարոյ՝ որպէս բոզկ կամ ճակնդեղ, երկպիսնաձիգ գեղին և կարմիր՝ քաղցրահամ. հալուած, հէլձ, գազար, ազգար. *Թաղիմ և չաղգամ և ստեպղին։ Չարցաս ստեպղին՝ ի չաղգամ, եթէ դի այգքան ընդ երկրաս մըտանես. Մի. ասաք. ՃՀ. ԺԷ։ *Ստեպղինն, ճակնդեղն, բոզկն և չղզգամն զծառուտ տեղին ախորժան. Վ՚ասք. ՅՃԲ. Ե ԲՃՂՐ։

ՍՏԵՊՂԱՒՆ ՎԱՏՐՈՒ, որ լինի ի պէտս ներկոյ. Ձձոչօς. Rubia, herba cretica tingens. ῥտ. Robbia, deron. Փսահ. ՓԻ-ՂՂՒ, զօյա ՀԵՀԲ. *Ստեպղին (կամ ստեպեղին) վայրի. գաւ կոս. Գազէան.

ՍՏԵՐԻ. Տ. ՍՏՐՀ.

ՍՏԵՐԻՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ψευδορκία. Perjurium. որ և ԲՐԻՄՆԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Սուտ երդնուն. երդումն սուտ. ստէն երդմանն. *Բռնաւանի յերդմնաստրութենէ ստերգմնուն և ամբաստուելի. ՓԻԼ. ՃՀ. ԲՃՀ։

ՍՏԵՐՈՒԻՄՆ, գման, գմանք, մանց. ա. Եπιορκος. Perjurus. Սուտ երդուօղ. երդմնազանց. *Մարգելուզաց, սաոց, սը ստերգմանց. Ամենայն գողոյ, և ամենայն սըստերգման Հրէայք ապաստաքօղք և սըստերգմունք բնակիչք սորս յատեսեան. Ա. ԳԻՀ. Ա. ԼՕ։ Ձաս. Է. Յ։ Ա. ԵԿՐ. ԲՀ. ՀՅ։ *Ես ասացուք առ ստերգումն. ՓԻԼ. Ճ. ԲՃՀ։ *Ընդամ հա պարտաւոր, զև ստերգմունք էին. ԵՐՉ. ՃՀ.

Իսկ գ. որպէս Ստերգմնուելիւն. *Պահ հետ զչրճնաւնս քո յանիծից՝ ի տպատրաս նից. Նաև ի ստերգմանց. ԵՐՐ. Գ։

ՍՏԵՐԻՒՐ, կի ԸՍՏԵՐԻՒՐ. ա. Թիւեալ ըստ երիւր կամ ըստ հիւրիւ՝ այսինքն արտաքոյ արահետ ձանապաս, չր կամ կարգի, խոտորեալ. սխալական *Զելեգնոյց զգուշաւոյ ի ստերիւրն և ի սայնագոր գարշապարաց ուղղն հետոց. Սնոս. ի ԼՒՏ։

ՍՏԵՐԻՒՐԵՄ կի ԸՍՏԵՐԻՒՐԵՄ, եցի. ն. Անաձա. Errare facio, seduco, παράγω, adultero. Թիւրեալ, խոտորեցուցանել, մոլորեցուցանել կամակորիս՝ ո՛ չ երբն չանել իսաց ոսոս. եղծանել. Ծոեն ծուլոցն են, Ի՞ն. ԷՒՆ. *Ընչաւսիկ ես ստերիւրեցոյ զնս. Ո. Բ. ԼԿ։ *Ձայնագս ընդ իմ ասացոն ի խոտորեալ իւրմէ։ Ջգորօս զո մի ստերիւրեր ի խրատուցս վերանս ցուցանել Մ՚ ստերիւրեր զձմարտուելն. Լ՚Ե. ՈՂՉ. Ա. ասաք. Ա. ՃՀԲ։ *Որոյ կամիցին ստերիւրել զնս (զձմասուելն. Պաբաս. *Որով կ ամ՚ցայ ստերիւրեալ զասս ցեսցն ստոս գերցին ցնս. ԻՓՒ. ՏՀՀ և ՀՆՏԵՐԻՒՐԵ.

ՍՏԻՊԻՒՐԻՄ, եցայ. ն. Παροδεύω. προχωρέω Praetergredior, transgredior. ὑπερβαίνω, praetereo. Թիւրել. խոտորիլ զոր. ստ. ոլ՚ն. Ելանել զանգանել ըստ. *Ես ոչ ստերիւրեցայց ի Հշմարտութենէն. Խմ. Ը ՀՀ *Թողուլ ըստ ուղիղ Հանապարհն, և ստերիւրիլ ձյսոսա. Պաբապմ. *Որ յայս Հանապարհէս ստեռնւրի։ Ես ստերիւրեալ գնամ՝ ի նոցս շաւղ. ՓՀ. ասաք. Ե ասս ԼՈՒ։ *Սատանայ, ստերիւրեալ հոգւով մոլորութիւն. ՅՃԲ. Ե. *Մի՛ ոք պահեն զօրհնան, և մերթ ստերիւրիլ՝ Ո՛Ի. Ս. Ա. ՀՕ։

ՍՏԵՐԻՒՐՈՒՄՆ, րման. գ. Μεθοδος, ևն. Ստերիւրիլի. խոտորումն. և թիւրելն. ի ղեռս Հանելն. *Սատանայդն պատրուրումն քան զսոսա Ընդնտորոզութիւն. ստերիւրմամբ, և զգայարանացս ախտաւոր շարժիւք. Խոսբուվի. Ոնիսս. ոչ. *Ապա եթէ սրուեսա է, և ըստերիւրումն ինչ յեղելոցն զնոսա, և կամ սրգելոյ զորս ի Ճակատագրէն, արդեօք ամենայն մարդկան կարելի է ստերիւրելն, եթէ ոմանց է, և ոմանց ոչ. Նխս. ԲՒ։

ՍՏԵՐՋ. ի կամ ոյ. ա. գրի և ՍՏԵՐԳ. (չդ. Հյ. ստերիւր. և չն. στερεύω, ἐστερέωκα.) Στερηθῆς, ὑστερῶν. Կասեալ և պակասեալ ի ծննդեցյ. ամալ առ ժամանակ մի. յեմնեալ սխալել ի ծննդենէ. Գբսրբ, Խբսբ. *Ծնաս սխալեր ստերջ (կամ ստերգ) զկորինն աուիծոն (կոյսն զքո). Եփբ. ի ԺՒ. ՀՀ. *Ի ձմեռան ստերջ են ամպք (ի ջերմութենէ), վասն որոյ և ոչ ձայն կարեն արձակել. իսկ ի գարնանային ժամանակի յոյնան զՀարմսուելին. Ըմբ։ ՏՀՀ և ԱՐՈՒԼ. Sterilis.

ՍՏԵՐՋԱՆԱՄ. ածայ. ը կի ՍՏԵՐՋԻՄ, եցայ. Στερεόμαι Privor, orbor. ὑστερέω. deficio, indigeo. ἀτεκνόομαι, liberis orbor. Ստերջ լինել. վերջանալ կամ յիտնիլ. ի ծննդոց. անծնդական գտանիլ. և Ընդասակիլ *Ոչխարք քո և այծիք ոչ ստերջացան (կամ ստերջեցան). Ծն. ԼԸ. 38։

ՍՏԵՒ, ոյ. գ. Θριξ, τριχος. Pilus. Մազ մարմնոյ անասնոց՝ որպէս բուրդ կամ ոսպէս եղջ. մանաւանդ ուղտոս. Ինոյ, գԷս ի-ՀՒ-ՐՒՀՐ, Ո՛ի բառէս ի-ՀՒ-ՐՒՀՐ, որ է ուղտ.) *Ցովհաննէս ունէր հանդերձ՝ ի ստեոյ ուղտոս։ Ես եր յովհաննէս զգեցեալ սաև ուղտոս. Մ+Ի. ՓՀ. Ա։ Մրի. Ա. Ն։ *Սաևով ոչխարի ծածկել ալէ գայլն սպանող Լ՚Ե.յոյս։

առեալ կալ լուանալոյ ձեռաց. Իգն: *Կացեր առեալ ի քոյին անզգամութեանդ. Ճ. Ա:

ՍՏԻԳ ՍՏԻԳ. ս. փոյթ ընդ փոյթ. Ճեպ ի ճեպոյ.չտապաւանդագործ. անընդհատ. չորառնալ, չդադար. ամէն ատեն. ի՛ւր ատեն. Ռեդ.Ռեզ. *Առեալ առեալ տաղնապել: Վարդին ածէին առեալ առեալ տալունապաւանդ. Ք. Ի. Ե. 6: Ը. 7: *Թէ պէտև առեալ առեալ հողմք յուզեսցին. Իսա: *Ա յս լարբառս առեալ առեալ ընթանայր. Եզնս Ք: *Ամ տաան առեալ առեալ աւաբ առեալ աւերելին. Ագաթ: Խոր. Ք.64:

ՍՏԻԴԵՐՈՎՆ. Տ. ՍՏԻԴԵՐՈՆ:

ՍՏԻԳՆ, կամ ՍՏՈՒԳՆ, սաքդան կամ ըսուքդան, ամբ. գ.(լծ.ընդ Նծուածն, ծծոց.) Λαιμός. Guttur, gula. Որկոր. կոկորդ. Նեղք. ակոսիկն բերանոյ՝ ընդ որ անցանէ կերակուր. պ.պ.պ: *Ընդունի և զկերակրոցն մուսս առրպամբ, և կոկորդաւն. Նխս. Երփ:

ՍՏԻՆ, առեան, ՚ի առենէ.)գ. Μαστός.

ՍՏԻՆԴ, առեանց, եամբք.)Uber, mamma, mamilla. առնս. սխառ. (Ամաան է Ըիթ, կամ Ը. թ. սխտ. լծ. և ծուծ. ծիծ. որ և տիտ.) կաձնաբեր մասունք մարդ՚ի դիեցուցանել զծնունդս.ծիծ. Ռէ, պիտան, ծուծս. *Վասն օրհնութեանց առեանց և արգանդի: Ցոյս քմ՚ի առեանց մեր իմոյ: Ընդէր դիեցի ես զսահնս մեր իմոյ: Յաւիտեանակոյսն զորքն՚ի առենէ: Անջաուելոցն՚ի կաձանէ, հասուցեալոցն՚ի առենէ. և այլն: *Զծերս, և զալոյս առնդիայս առեան. Աիսբ. Լարխս: *Նուազ առեամբն կերակրիս իբրև զառնդիայ. Եփս. ՚ի Յն.փ: *Ունէր գուսար մի՚ի առեանս Ցորժաւ ծնցիս որդի, զհաս սահնն մի տացես մանկանն. Հ. Էեփր. Իէ. Ե Հայ. Իէ:

Լայնաբար և նմանութ ասի. *Գուսնորեալ առ առեամբքս. այսինքն առ լանջսք.Ցյս.ա. 13: * Մրիթէ պակասեացե՞ն առինք՚ի վիմէ ո. այսինքն աղբերակունք. Երեմ. ծէ. 14: *Վէմ անծին և ապառաժ՝ առեամբք վտակաց ջուրց արբուցանէ զծարաւիս. Սաղ. ազ: *Մի կորուսանիցե զքուժելսս արեամբ քո. և զքուծելսս առեամբ քո գիծած: Սահնս զառեմարանս արաին և մեռցին կոչէ. Նաբ.ծէ. Ե էրփ: *Եւ զինչ իցեն առաս սահնքն, եթէ ոչ կտակարանքն այ. Ագաթ:

Ընսովոր են դրչութիւնքս. *Աւեալ զիրքրիկ մանկիկն իւր՝ որ էր յիսաեան (իբր յՔսաեան). Մատ: *Ընկնք իմ, և սրտինք (իբր ըսրտինք) իմ զքեզ օրհնեն. Եփր. Ծն:

ՍՏԻՊԱՒԱՐ. Տ. ՍՏԵՊ. ս. *Սահպաւ.

ՍՏԻՊԱԳՈՅՆ. Տ. ՍՏԻՊԱԳՈՅՆ: *Սահպագոյն ասաց, Թէ քո էին, և ինձ եաուր ընսաս: Սահպագոյնս և անհանգիստ ձեպեցուցանէր. Ոսկ. յհ. Ք: Փորպ: *Սահպագոյնս ընդոյս յեպչեզէ. Ոսկ. յհ. Ք. 33:

ՍՏԻՊԱՒ. ս. Տ. ՍՏԵՊ:

ՍՏԻՊԵՄ, եցի. ն. Σπεύδω, κατασπεύδω. Urgeo, accelero. ἀναγκάζω, cogo. παραβιάζομαι, vim facio. ἐφίσταμαι, instо. παραινέω, admoneo. Ճեպեցուցանել. փութացուցանել. առագնապել. բռնադատել. Հարկեցուցանել. Ւր. առագնապել. Հարկաւորիլ. Հարկիլ. բերիլ՚ի փոյթ. *Եթէ մի օր սահեամ զգոսս, մեռանին ամենայն խաչինքդ: Բանն արքայի սահպեաց զիս: Սահպեաց զնս,և ոչ կամեցաս երթալ:Սահպեաց զաշակերտան. և այլն: *Սահպեր ուսանել զՀոգմարիան ձեծ: Տպինապետին սահպէին արքունի հրամանաւս. Եղէս. Է: *Սէր սիրոյին սահպէ առալ առաւել քան զոր ինդրեմք և խնամեմք. Խոր: *Աւա զոր սահպես՝ ի խորհուրդս քո: Սահպես՝ ի սիրոյ, և ոչ բամբասես: Սահպեմ՚ի սիրոյ սրտիս բազմանագս Ցիմոցս սահպեմ գՀուսլեցիք. Նոզ. Ք. 4:

Նաբ. ծէ: Լ.Ք. սպէտ: Ոսկ. յաւետիս: *Սահպեցիր յամենայն գործս ներքին մարդոյն ճշմարիտ՝ ի խորհուրդ քո՝ արա վաղվաղակի. Ղևնդ:

ՍՏՈՂԵՄ, եցի. լ. ՑՆ. ոՃով, ոՈՒ փութալ, աՃապարել. արագալ. *Ծոեր ումն՝ ի սկիսե գասս զաւասլակս՝ զի կողպատէին զգստուն նորս. և ասէ ցնոսս. սահպեցէք փութով և դնացէք, զի մի գայցեն եղբարք և խափանեացեն զձեզ. Վ.ր. հց. ծէ. յ. (տալ. փութով գնացէք:)

ՍՏԻՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուսլ. Նոյն ընդ վ.*Սահպեցուցանէ զմեզ սեբն մամիկոնէից վահան (բերիլ յայս գրսլեցի). Փարպ:

ՍՏԻՊՈՒՄՆ, պման. գ. Սոիպելն, իլն. *Զկ՚ խաղաղութ (կամ թէ), այլ կորստեան ոգւոց է սոիպումն կոչմանս այսորիկ. Փարպ:

ՍՏԻՐԱԿ, և } գ. ա. յն. στέρεος.
ՍՏԻՐԱԿԵԱՅ.} Στύραξ. որ ըսա հյ. Շերս. Անուն ծառոյ, և փայտ նորս, և խիժ որ է սատչէն. գաբ պոհոսր. *Լինի՚ի պամ փիլիս և խուն ստիւրակ՚ի Թիղոյ միոյ: Լինի յաշխարհս (խաւրիոյ) խուն ստիւրակ. Խոր. Ե: *Եհնար ստիւրակեայ դասագասնաւն, զոր ուներ՚ի ձեռին խւրում. Ճ. Գ:

ՍՏԻՐՄԱՆԱԴ ՍՏԻՐՍ կամ ՍՏԻՐՍԵՂ. և յոգ. գ. Բառ յն. στρίφω, στρίφνος, στρίφνη. Στοιχίον, εια, στοῖχος, στίχος. Elementum, ta, ordo, versus, series. στιγμή, punctum, momentum. στίγμα, stigma, nota, signum, macula. Տարր, և տատ. Նրբ. Հանախեց. կէտ. և կիսուտծ. Նիշ. տպի. բիծ. և Բաժին. կարգ. շար. տող ուտնատաւորաց. *Ըսա տարերց աշխարհիս. տպիքս աշխարհիս զարեգակն և զլուսին կոչէ, կամ զայլ ինչ մեծ արտյսած. իսկ ոմանք տպիքս զչորս տարերս ասացին. Ոսկ. Ղուս: *Ւրիւր տպիքս ծախեաց փիլիսոփան երկայնաբանութ: Սոիքսն՚ի միջի գնեն: Եւ մեք ոչ զկատարեալ տպիքսն առ ոչնչի անգ գիտոք ըսա խորամանկ հերետիկոսացն. Ոսկ. յ. ա. 1: Ք. 1: Ե յն. ա. 4: *Դաւթի բանիկն հնամանձայնի աղօթական առնելով զստիքս տանցն. Լ.Ք. ԻՀաա: *Ի մատունս բաժանելով, և ի տպիքս կոտորելով քան զկիսուածս մանրութեն հնաոց մնացորդ: Շափիւղայ է ծիրանագոյն, և սակի տպիքս խիտ ունի. Տճաի: *Ցոյսնեանն (իմն յոբելկ) է կէս գրոյ՝ առ՚ի չեղ՚ ունելով՚ի ներքոյ տպիքս: Շափիւղայ ծիրանագոյն, և գիպակ՚ի ևսոյ, գեղին տպիք ունելով. Վ.ր. ոչ. Ե Յն:

ՍՏԻՔԵՐՈՆ, ի, աց. գ. դրի և ՍՏԻՔՐՈՆ, ՍՏԻՔՐՈՒՆ, ՍՏԷՔԵՐՈՎՆ. Բառ յն. στιχηρόν, ὸν. Στιχηρός, ρά, ρόν. Per versus scriptus, liber carminum. Բան տաղաչափեալ, և տնաստեալ տող առ տող. գիրք ոտանաւորաց. *Ի նը գրոց, և՚ի տպիքերոնաց, և՚ի մեղագրականաց: Իսկ տպիքերոնն գիրք՝ հինգ. յոթ, և աղմոսարան, և գաւնուածքն, և եկեղեսնաստեա, և օրհնութիք օրհնութեաց: Սողոմոնի լինել գրոյ, զի տպիքերոն է, որպես նը բանքն: Սոիքերոն ընծեղոյտածքն. կամրէ: Կաւ. Ը: Նխ. յ.Լէ: Տճաի: *Շարագրէ և առիքերոն երկոսք: Սոր. Ը. 23:

ՍՏԻՐՍԵՄ, եցի. ն. յն. στρίφνος. Στιχίζω. Ordine dispono, carmina scribo. Ի տպիքս վերածել, տնաստել. շարագասել. և ոտանաւոր կազմել. տաղաչափել. *Մովսես գրեաց որպես պատուիր, և տողովմն տպիքս անաց: Ոմանք զնր գիրս տպիքսեցին. Վ.ճառ. յոբ: Վ.ր.ն. ոչ:

ՍՏԿԵՄ, եցի. ն. (որպէս Թէ Սուատաստասա լինել, կամ Սկնդել.) Κολακεύω. Adulor. Մարդեւսլել. չողոքորթել. քծնել. ընթել. *Զծատոյի բարոյս յանձին կալեալ՝ ստկէ, որոց չիցէ պարս ստկել Մարդոց չատոց նատեալ ստկիցէ, և զատաքինիս և զպիտանիս թշնամանէ. Ոսկ. Եբր. ծէ:

ՍՏՆԱՏՍՏՈՑ. ա. Աչն ինչ հատուցեալ՚ի ստենէ. մանուկ մատաղ. *Խոզացէք սանդիաց՚ի վերայ քուշոյ իժից, և՚ի տեսիլն քարկոյ սանահատոյց զձեւն իւր հատատիցկ. Ոսկ. Ես:

ՍՏՆԱՆԵՄ. եցի. լ. (լծ. յն. πλέκω, և պիոմէ.) Σπένω, δύναμαι. Valeo, possum, praevaleo. καταπλήσσω, exterreo. Զօրեւկարել կալ լինչ.բաւելուժացեալ լինել ղդէմ ունել կամ յնասել. ահ ալկանել. զօրանալ. յաղթել. Բան չէ խրենաւ ընէլ. պէր չէ էրէ պէտէ. *Աչր դու, նոցա ինչ մեք ոչ կարեմք ստնանել: Մարտիկն ընդ քեզ, և քեզ ինչ ոչ կարիցեն սանանել. ա. Ա. Ի. 9: Երե. ա. 19: ծէ. 20: *Աչն՝ որ ոչ կամեր հայել ընդ օձն ընդ այն, ոՀմ արդեօք ստնանէր Հարուածովքն նորս. Եփր. Համաբ: *Եթէ իքեալ կայցես ընդ մանկտնան, ոչինչ այնուհետև ստնանիցէ քեզ Ցուրն: Բամբասանքն ոչինչ կարիցեն ստնանել ձեզ: Թէպեսև իրքն կարծիցին՝ Թէ սրդարոյն ինչ ստնանիցեն, այլ ինսան սուգն՝ ի չարչարելն գառնայ. Ոսկ. Ս. ա. Կ. 13. Ե Ես: *Վխմին ինչ ոչ ստնանել կարացեալ՝ ինքն առ վխմին խորտակեցաս: Որ զվէմս Հալածնէ, ինքն վեսաի, և վխմին ոչինչ ստնանէ. Ագաթ: Սարփ. ա. գ. Է: *Մարս ընդ ամրոցին եգեալ՝ ոչինչ կարէին ստնանել նմա: Ոչինչ կարացեալ ստնանել անմարսունչելի ամրոցացն, և քաչքռնէն սրանցն որ՚ի նմա. Ցո. ԼՀ: Աբծր. Ք. 9: *Ի յաչքիսց Հալածել նեա ինձ ինչ ոչ ստնանեաց. Ոսկ:

ՍՏՆԴԱԼ. լ. (որպէս Ծնդիլ. և ծնդուն կամ Ճգնուել.) Σπασμός, σπασμα, ὀρθοπνία. Ձգձգուածն չաչ.թասել ոգւոց՚ի Հոգեվարս. Հիգն վերչին. *Ինէր լեխէխեխ, Հան լեխէխեխ.*Ստէպ ստէպ ստնգալոյ անաի նեղալ լինէր. Եսս. պմ. ա. 8. որ և ասի տնդ՝ *Ճգնուելի նեղուէ. Թասել ոգւոց: Տճս և որթոփնիս:

ՍՏՆԴԵԱՑ, } ատնգիոյ կամ գալոյ, կամ
ՍՏՆԴԵԱՑ, } գիեցի. գեալք կամ
ՍՏՆԴԻ, } իայք կամ լեայք գեալոյ կամ
ՍՏՆԴԻԵԱՑ, } իայ կամ եաց, եցայ,
ՍՏՆԴԻԵԱՑ, } ացայ, ացեայ. ֆ.
ՍՏՆԴԻԱՑ, } Θηλάζων (լծ. գիեցի.) Lactens. ὑποτίτιος. Infans lactens, seu sub ubere. Մանուկ տղայ՝ որ գիե զտնին. գիեցիկ. կաձնկեր. Ֆէդոսէց, կաւ ասոզ. Եփձի, գիե օգտնը, չերխոյ. *Որպէս առնուցու գայեակ զտնգիացս Ջտնգիացն (կամ զտնդիսին) Հանգերձ Հատատաեալով ծերով՝ ի տղայոյ մինչև յատնգիացս: Բայց՝ ի տղայոյն տնդիացեայ. Խոր. Ք. 70: Ֆ. 27: *Ջմանկունն տնդիայս (կամ տնին գիեայ): Ի սատակել տղայոյ տնգիեցայ (կամ ըսատնգիացոց): Ջտղայս տնդիայս, կամ տնգիացս. և այլն: *Ցերկուսատարեալ մինչև յատնգիացն: Բայց՝ ի տղայոյն տնդիացեայ. Խոր. Ք. 70: Ֆ. 27: *Ջմանդ որ կերակրէ զամենայն՝ տանդի է (կամ տին գիե): Արոյ Ճարակ առնել զամենեսեան մինչև՚ի տանդի: Մատուցին զկամն իբրև տնդիոյ. Պր.ի.ղ. Իսս: Ոսահ: Եփր. ծն: *Կերակրիս իբրև զտնգիայ: Լաս զտնդիոյն . . . տալն գիայն Եցոյց մատաղն խւրով զնայր իւր: Դեւս տնդիայ է: Ի տանդիայ Հասակի: Ի տանդիաց ժամանակին. Եփր. ՚ի Յն.փ: Վ.ր.

հց. ֆէ: Լխ. վերափոխ. Բս. մրկ: Վէրօր. ա: *Սանդեաց որդւոյն. Ցհ. կե:*Շարժեաց վերջուստ նոցա սանդիացելոյն ... ի բերանոյ մանկանց տալայց սանդիացոց (կամ սանդիացելոց) կատարեցեր օրհնաբանութեան. Ճ. Ք: Ն Մէխ. վ: *Սանդիեայք, սանդիեցաց, ողայքն են. Աբէսթակ. գրչ:*Որ՚՚ տըղայ ըստ ընդհպային, որ զմօրն յինքըն ձըգե զըսանն: Տեսին տղայք և սանդիացին: Ընդ սանդիացելս յիմայ լինցուք ի գործոց չարութեաց. Ցա օրէն: Ճ. Գ:*Տրտհելին զսանդիայիկն ի տան նէ մնրն. Ցհ. կե: *Մտուցին զդառն իրըն քաշանայի, և զկաճն իրըն առնուիեցոյ (կամ սանդիեցի). Եփր. ի ծ. փէ:

ՍՏՆԻՒԱՄ, եայ. ն. Τιθηνίζω. Սոքն. դի կամ կանճնատուն լինել. դիեզ զաղիս. *Սանդիել և ի գիրկս անանել. Գծ. ազէպս:

ՍՏՆՏՈՒ, ի, ից. ա. Θηλάζουσα. Lactans. Սահնս տուօղ տղայոյ՝ գայեակ, և մայր. կանճնատու. գիւեցուցիչ. տես Մգծ. իբ. 19: Մրկ. ծՁ. 17: Ղկ. իա. 23: *Խաբեալ ի տանուտէդ՝ տնուցանես զորգի մանրիկ: Գիտակ որպի տանուտի արտաչեսի: Սոփի մտանէ տանուտու (կամ տնտիպու) մանկանն. Խօր. Ք. 35. 43. 77: *Իբր տանուտի և գայեակ. փէս. լէս:

ՍՏՈՂԱԳԻ, ից. գ. որ և ՚ըստ յն.

ՍՏՈՂԱԳԻՒԿԱՆ ՍԱՂՄՈՍ. ՚ծէիհօլօգ. Հէս. Στιχολογία. Recitatio versuum. Տուն առ տուն՝ փոխադարձ սաղմոսերգութիւն, ոտ. լաձայն, եւ և ուրախական. կցատրդք. և առաւօտու երգք. *Ստոլոդիք տղուհայկից. Ոզորեաւ ինձ... Ես ասացի. Տծաց: Ուրև տառղագի կոչին տղիաձայն սաղմոսքն Իք. յէ. ձՃ: *Իակ կողմ նորին (գկ), ուրախալից ձայն. տուիու շարադատեցան տառղոդիական սաղմոսք ի որ պասկքին. Քերէ. Նիեչ:

ՍՏՈՄ. գ. Բառ յն. ոբ՚մ. Στόμα. Os, (oris). Բերան. և այր տաւարի. *Որպէս զերկաթի տամ, կամ որ ի տղովատիկ զսիցէ և մխոցի, եւս կարծրագոյն և հնատու լինի. Սէբէր. Ք:

ՍՏՈՄԱՆ, ի, ից. և նի, նիք, նեաց. գ. Բառ յն. ոբտօ. Στάμνος, ξέστης. Urna, urceus, sextarius, amphora fictilis. Խնցեղէն անօթ խոնաւ իրաց, որպէս տափոր, կուժ, գդալ, քսեաս, բղուկ. Ըեօփ, պորփագ, փանխա, փեղա, Ջերէ. *Տասնան մի մեղու: Մկրատելիս բաժակաց և տասնանաց. Ք. Իփ. ծԳ. Յ: Մրկ. Է. 4: *Տեասանիսկ ոք տասնան ոսկի, որ ունիցէ յինքեան (յեռեալ) ակնոս պատուականս. Սէբէր. ծՁ: *Ոչ ծանրանան տակառք (կամ պահոսք) ի տասնանայ. Լսոփ. ծՀ: *Միոյ տասնանի ջուոյ: Լնուտ զտասնան իմ ջուով: Ոչ գոյր նոցա ջուր, բայց միայն մի տասնանաւ. Վ.ր. ձց. Է. Ջ. Է: *Ս յաժականն և զտասնանիսն մկրտել. Լ.ի. ծՀ:

ՍՏՈՅԱՅ. գ. յորմէ Տտոյիկեան, եանք. Բառ յն. ոբօտ. Στοά. Porticus, այսինքն պատ. ուսան ոբօիփօս, Στωϊκός. Stoicus. Սրատեան անուանեալ գաս վիլիսոփայից, և վարդապետութեան նոցա. *Իսա այնոյիկ ոչք ի տաղայ (լս. ի պատկոյ) իմաստասիրականքն են. Փէս. Եւ. Է. 120: *Ոչ ի պղատոնեակ կամ յարիստիսեայն, այլ ի տաղիկեան իմաստասոյն. Լ.ի. Խ: *Ունիք յհպիկուրեանցն և ի տաղիկեանց (կամ ի տաւրեկեանց) վիլիսոփայից. Գծ. ծԷ. 18:

ՍՏՈՅՆ. տաւգի, գաց. ա. Հակառակն տաղ. (որպէս ծՀ՝ յար և նման քան ոգիլոյն. Լծ. և յատակ, և չիտակ. կամ քան կբր. արար. ոոգէի ոոր է արգար.) որպէս յն. Ἀληθής, ἀληθινός. Verus, certus. ձφαλής, securus. σαφής, manifestus. εὐσεβής, pius. Ճշմարիտ. հաւատարի. անշուշտ, անտուտ. աներկբայ. Ճիշդ. անվրէպ. հաւատարիմ. հարազատ. անխարդախ. արդար. բարեպաշտ. մանաւանդ՝ Ճշմարիտ և արդարադատն ած. ահիւ, հագ, հագ Եաձս.*Եհ ահա տաղդ և հաւատարեաւ իցէ բանն: Կշիռ տաղդ և արդար եղիցէ քեզ: Զտաղդն խոստեցայ. Օր. ծԳ. 13: ԽԷ. 15: Գղ. Ք. 16: *Ոչ կարաց գիտել զտաղդն վասն ամբոխին. Գծ. Իա. 34: *Կոստանդիանու եղև Թագաւոր որդի Թադեւորի, և տաղդ որդի տաւգի. Եա. պփ. Ք. 9: *Տաղդ հաւատ (իբր յայտնի ասացոյց). Փիլ. Բագ: *Ըստ տաղդ մատենագրաց: Բերցէ զտաղդն փութապահս: Զօրինակ տաղդ գրոց. Եա. փ. ա: Խոր. ա. 8: գ. 61: *Կարծեցեալ տաղդ զտաւ պատճառաւ նոցա. Փագ: *Ընդ է տաղդ արդարութիւն, զոր ամենատես ակն տեսանէ: Ինձ տղա՝ ի տաղդ տեսութիւնդ ոչ էն. Լփն: *Տաղդ գատաւորիք. Եւէր. Ք: *Չի կոչես զնս բարերար. ես տաղդ եմ. այլ ատ կինն մեզաւոր՝ տաղդն բարերար եղև. Եփր. հաճէ. տաւեպ: *Վասն տատգոց և արդարոց մինչև ցմովսէս: Զաղիչք զտտուգոք, և հաստատեալքդ. Մծէ. ծգ. ծՀ: *Խորհուրդ գործոյ հարցն նոյա՝ տատուգաց և արդարոց: Բացեր զբերան ոչ զուղղոց, զտատգոց, զարգարոյց. Եփր. Եաձց. Ե Լ.ի:

ՍՏՈՁ. ֆ. Ἀληθῶς, ἐπ՚ ἀληθείας, ἀκριβῶς, ὄντως, σαφῶς. Vere, certe, և այլն. Ստուգապէս. տատգութիբ. Ճըշմարիտ. արդարև. Խակգիգ. աւիխ, ՚ՀերՀէս. *Արդարև տաղդ ի փոր քո եմուտ: Տաղդ և ասս ընդ նմա էր: Դուք ինքնին իակ տաղդ գիտէք: Զայրես պատուէր, որ տաղդ այրըն իցեն. Եփմ. ծա. 13: ՂՀ. իԷ. 59: ա. Ռես. Է. 2: ա. փիմ. Է. 3: *Ա յնպէս ասէ տաղդ գիտեմ զնա, որպէս և նա զիս. Ոգի. յհ. Ք. 14: *Ընդ թագաւորութեն նորա ըստ տաղդ չաւանեցին: Ի տաղդ մանր քննեալ գտիս: Որպէս՝ տաղդ ի տնոյն պատմուխն կայ. Նա. փբ. ա: *Յորժամ տաղդ սիրես զէ, չՀրաժարի՚ի խրատէլոյ. Սէբէր. Ք: *Ըստ տաղդ առաչխարհսցին. ՁՀ. Է: *Մեռեալ ըստ տաղդ՝ և կենդանին. Մգ. օգ. Հանուշ:

ՍՏՈՐ, ՚ի տատր, ՚ի տատրէ, յատատրս. ՚ի տատրից. գ. ա. ս. նխ. (իբր ըստ ոյմէ. այսինքն յետ որոյ ըստ կարգի. ՚ի ներքոյ. ՚ի վայր. լծ. յն. κατά, ὑποκ, ըստ. և κάτω, ὑποκ, ՚ի տատր.) Ներքին, և ներքին վայր. վայրագոյն. ՚ի վայր. ՚ի ներքոյ. ընդ. Լուիք. առ ընձեռեցեր. Ենիմ. և Չուտ. որպէս յն. լտն. Տոշ. Sub, post, juxta. Վտ. վտը. գալը. գալ. տալ, տալը. տալտա, տալտիկ. *Ի տատր քնակութեն վերամտեալք: Ի տատրիցս տալեայ՝ անկաթողին (վերնոց) հանգուցեալս. Նախայնոյ. Ծէ: *Ընդ ոյնմ ակնկատեցեր զգնացքն ի տատուկ (կամ ՚ի տատրուէ) իմոնէ. Սէ. իմ Ծ: *Միշտ անկեալ կան ՚ի տատր, ոյք ոչ երբեք յոյսկեն: Գուբ անյոյս ՚ի տատր: Միտս երկնամտութ ՚ի տատր իջնալ. Վ.ր. հց. Է: Ճ. ի: Ռեեի: *Յատատրս վտհալ: Երկնի յերատատրս կործանիլ. Մգ. ծԷ. ծԷ: *Մակբայ է տնոյն բանի անխոտացոյ, տատր բայի տատցնալ, կամ մակ տատցնալ բայի. Թ. փէ:

ՍՏՈՐ. ի բաղադրմունս՝ է ոճ հելլենական, բազում մնուամբ տատրս ՚ի հայկազանութեն՝ որպէս ուտատս ՚ի կարգս:

ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄ. եցի. ն. Ὑπομοιρίζω. Subdivido. Ջաշժանեալն վերստին բաժանել. *Ոչ ենեմագատաւթեն բաղդատանն, և ոչ տատրաբաժանեն: Գաղատարար տատրաբաժանելով. Մգ. ծԷ. ՂԷ: *Կենդանին զի բաժանի յանդան և ՚ի բանաւոր, տատրաբաժանելով զարձեալ զբանականն յանմարմին յատրաբանալև ՚ի մարմնաւոր. Տրխ. գի:

ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Ὑποδιαίρεσις. Subdivisio. Կրկին և վերստին բաժանումն. *Ընտեզական գոլ բաժանման և տնկաբաժանման, մանաւանդ եթէ տատրաբաժանման: Որոշեալ տատրաբաժանմամբ. Մգ. Խէ. ՂԷ:

ՍՏՈՐԱԲԵՐ. Տ. ՎԵՑՐԵՐԵՐ. *Զտատրաբերս այս տատրաբութեն պարտուցս լքեալ. Նգ. ՃԷ:

ՍՏՈՐԱԲԵՐԻՄ. Տ. ՎԵՑՐԵՐԵՐԻ. *Ցանե տարածեալ. և է նա միշտ չքնաքերելով և տատրաբերելով. Նանեա: *Պարկուտ ի ըստրաբերելն վասն Թանձրութեն ի բաց պատաեալ բնկանի. Աբէսթ. Ֆ: *Տերևք յաղագս փաուելն տկարացեալք անկանին ըստրաբերեալք ի վերնագաւեղն բարձրուեցաւ. Ք. Է:

ՍՏՈՐԱԲՆԱԿ. ա. Վերաբնակ. տատրնայինք տատրին. *Կարօտեալ քան զընտաեկենդանիս տատրաբնակս կենդաղուտ. Պիս: *Փառաբանիչս ընդ վերնական զուարթնոցն զտատրաբնակ հոգնանիւթն տատրաբնակ. Մ.ր:

ՍՏՈՐԱԴԱՒԱՆ. ա. Բնակիչ տատրին գաւառի, այսինքն երկրի. և Երկրաքարշ. *Ջտատս կշռամբք բնակիչս երկրի. և տատրագաւառ է այս՝ ախտրժօղս գոլ զատիս նախատատուելով. Ոգ. գծ:

ՍՏՈՐԱԳԻՐ. գրոյ կամ գրի. գ. Ὑπογραφή, ὑπόγραμμα. Subscriptio, inscriptio - Գիր գրչելով՝ ի ներքոյ, արձանագիր. մակագրութեի. *Շինեաց զքաղաքին ի տեղւոջ սեանն, որ ունէր տատրագիր խուհրդական անուն՝ արեգական. Խոր. Ք. 85:

ՍՏՈՐԱԳՈՒԼԻԽ. Տ. ԳՒԽՎԱՑԻ. *Տատրագրութիւն անարգանօք վանգելցաւ ոչխահոգ պարկիշա և որ որովայն նորա. Վ.ր. Լ: *Տատրագրութիւ եղեր ջրաչորեաց պարպատմութ: Տատրագրութիւ կախմամբ գաւանահոգ ընչմանն արիաքար տատրար. Շար:

ՍՏՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Κατώτερος. Inferior. Տատրնագոյն. վարագոյն. խոնարհագոյն. ներքին. աչգէի, ալչափ. *Ոան՝ վերջին և տատրագոյն մարմնոյն է: *Ոաք՝ տատրագոյն մասն եհաս մարմնոյս, և գեմք վերնագոյն. Փիլ:

ՍՏՈՐԱԳՐԱԿԱՆ. ա. Տատրագրեալ կամ ընդարձակ բացատրութեն նշանակեալ. *Տատրագրական սահման է՝ քան հմտաւոտ յայտնիչ գոյացութեն և պատահմանց. Աբ. տատ:

ՍՏՈՐԱԳՐԵՄ. եցի. ն. ի ներքոյ գրել զինի նախագրելոյ. *Տատրագրեցեալովք մատագրեդ նշանակեցից գրեալ յանուանէ, որ են այսոքիկ. Նգ. ծՀ:

ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ. Ὑπογράφω. Describo. Տատրասելով ինն գրել ըստ օրինի և ըստ կարգի ճախաւար. Հատատատել. Ճառել. նկարատգրել. գծագրել. տատրագրել. նշանակել. բացատրել. *Օրէնս տատրագրեաց: Նզովս տատրագրեցին: Ոչ խոսն մի տատրագրին Որ ի կանոնս ժամանակաց տատրագրեցեր տնօրէնութեամբ քոյ զտեղի: Տատրագրէ բոլոր ի վերոյ տատիրատակի. Ածան. յհ. Ջ: Ճ. Գ: Նգ. ծԲ: Շգ: Շ. յի. իԷ: *Օրի տատեալ ինքն տատրագրեցաւ ի գէմն բանին ած. Հմմտ. ատ:*Վերագրէին զՀանձոյն հավիս տատրագրեն. Ոգ. յհ. Բ. 31: *Դիւքն (ի ժամ ազգմից մերոց) տատրագրեն խնացատ բեն, իբր ծՁ կարևոր իցէ: Ոչ տատրագրի գործ նորա ի հաւի պատմելն լեզուի. Վ.ր. հց. ծԲ. Իա: *Տատրագրիչք (լսոյնպարք), ևծՁ տահմանիչք (ՃշդիԼ): Ոչ տատեալ տահմանեն, այլ տատրագրէ: Ոչ տահմանեցան, այլ տատրագրեցան. Ինչ. պօէ:

ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ. Ἐπιγράφω, προσγράφω, γομίζω. Adscribo, arbitror. Վերագրել. ընծայել. առնել. համարել. *Յառաջին պատկերն ստորագրեաց զերգեալ և զապականեալ պատկերն: Մի ինչ ի ստացեալ բարի ստորագրեացուք: Չնազանդել եղբօրն՝ հնազանդեալ ոչ է. և անհնազանդութիւնի ոչ ստորագրի: Զաղքամկլին զկենանս զոյսոսիկ իւր բարիս ստորագրէ: Զբարիսդ ոչ առեալ՝ մի քոյոյ զօրութեաց ստորագրեր: Սարկ. ա. պ. է. ե. ը: *Մի սուտեր ստորագրեր զանօրէնութիւն ոչ ստեր: Ածան. հմբ:

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ὑπογραφή. Sublineatio. Գծագրութիւն. Նկարագրութիւն. *Տիեզերաց ստորագրութիւն նմանութիւն գըռնական պատկերին: Ոչ սնադեղոյ իրիք ստորագրութի զօնս և զաչս նկարել (ի սահգծման մարգոյն) . Խոր. Ցն: Նիս. կամ:

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Descriptio. Ընդարձակ սահման. բացատրութիւն. *Ջինչ էն՝ կամ ի ձեռն ստորագրութե, կամ ի ձեռն սահմանի յայտնի: Ստորագրութի կարօղ գոյ և՛ ի վերայ գոյին և՛ ի վերայ ոչ գոյիցն առնուել: Պատկեր սահմանի է ստորագրութի. Այս. պտրէ: *Ստորագրութի է բան համառօտ յայտնիչ անանձնաւորականաց պատահմանց են թականի իրողութե. Այս. առաքե:

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Subscriptio. Ձեռն դնելն ի տառև նամակի. հաւանութի. հաստատութի. *Ա՛ռաքեցաւ գաւթրիել՝ բերելով ադամայ ստորագրութի վերին կոչմամբ. Ոսկ. յոանէփս:

Ա՛յլ անձայս են իմաստք բանիցս ի ճ. գ. *Ջստորագրութի առացեալ ունիս: Եւ կի չալածել զստորագրութեան երկիւղդ. գուցէ ստորագրութի, իբր նուաճութի:

ՍՏՈՐԱԴԱՅ. ի, ից. ա. Ὑποτεταγμένος.

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ. ՚ի Subjectus. ὑποτακτικός, subjunctivus. Ստորինն դասիս. ներքոյ դասեալ. յառագաս. ստորագիր. *Ստորագաւք են երկու, այսինքն ներքնագիրք. Երէն. էնր: *Ա՛ռալ զաղքեր ձայնաւորք են վեցս, է, է, ը, ի, ո. և ստորագաւք են ի նոցանէ երկու. ի, ւ: Ստորագաւք են ի ստեղանէ երկոցն. սակս, կից. ոտգ. թր. էնր: *Անգ բանիկ գաստատեութիւնք, և ստորագաւքն ի նոցանէ. Տիմակ: *Ստորագաւական մասըն կանցն երրորդումն: Ոչ զստորագաւականն (զմարմին) մակաւաւոր կացուցանել (հագ.ոյ) . Մագ. յէ:

ՍՏՈՐԱԳԱՒԱԿԱՆ. եղանակ բային, է յերկինն ի հինգ եղանակաց ըստ յունաց. ի մեզ նոյն ընդ ըզձականի, եւս և ընդ ստահմանականի՝ յաւելուածով չորեքաքի կամ միջարկութե. *Խնամարկութիք (բային) են հինգ. ստհմանական. անեղեալ, հրամայական, ըզձական, ստորագաւական. Թր. էնր: *Ստորագաւական. եթէ կոփեմ, գործեմ: (այս ինքն կուիչցեմ, գործիցեմ.) որպէս թէ յերա այլոցն և ես գործեմ: Երէն: Ն Նէ. էնր: (որ մեկնութեին ոչ ի գէպ գայ իրացն:)

ՍՏՈՐԱԴԱՍԵՄ, եցի. ն. Ὑποτάσσω, ττω, κατατάσσω. Subjicio, subdo, subigo, subjungo, colloco. Ի ստոր կամ ի ներքոյ դասել. չարագասել. և Ստորագրել. Նոսա. Ճճ. *Ըստ արքաստեղի արուեստին ոչ ի նոյն ստորագասի տես՝ նմանն և անմանսն, և մեծն և փոքրն. կի՛ւղ. գ.ի.ի: *Ոչ եթէ միայն ներքոյ աչացն կամ ձեռին զնա ընկալցի ստորագասեալ. այլև ոտին: Ցորս յարձակեցաւն(պարսաւքարք՝) ստորագասէ. Մագ. ծը. ւ: *Սեռ գիտեմ՝ որպէս զառաքինութիւնն. իշխանուն՝ զանասս ստորագասել: Նախ քան այլոց կարգել իշխան՝ զծառայականն ստորագասել ախտից հոգւոյ. Անաս. ի ըմբ:

ՍՏՈՐԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ցեցԱՏՈՒՄՈՒԹԻՒՆ. *Նախագասուի և ստորագասուի ըն երից յեղանակաց է. ըստ տեղւոյ. ըն ժամանակի. ըն պատուոյ. Մագ. և Երէն. էնր:

ՍՏՈՐԱԴԻՐ. ա. Ստորագաս, յետագաս. *Զայնաւորք ստորադիրք երկու. ի, ւ: Նախագիր կարէ լինել, և ստորադիր, յորժամ ասիցես, ակս քո, և քո ակս: Իսկ ևս ձեզ ստորագիրք, իբր դրկակից կամ հաղորդակից. Երէն. էնր:

ՍՏՈՐԱԴԻՐ. Անուն երաժշտական խաղի: Ոսիքոր:

ՍՏՈՐԱԴՆԻԼ. յ. Ի վայր կամ ի խորս դնել. *Տուն՝կ՝ի յերկիր ստորադնելոյն՝ և առ ի բարձունս վերըննեցուցան. Ոսկ. ի ֆն. էնի:

ՍՏՈՐԱԴՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ὑποθετικός. Hypotheticus, conditionalis, suppositus. Ենթագրական. պայմանաւոր. ստորայական ի միտս յանձնառական. *Երկակիր երկոյ առաջարկութե. կամ ստորադականի, և կամ ստորագրականի. Այս. Վերնի. ա. բիոս: *Ի գնելն զերբայդ՝ն դրութե՝ քան զամենայն յոգեկից և ի մերձաւորագոյնն ձառնումն. Դիան. ՁՅՔ: *Ստորագրականն է բան բացերևական՝ կամ ըստ բոլորում, կի մերձաւորելոյ ուրուք, կամ չարամանեցելոյ յայտնողական: Դրութիքն ըստ ստորադրականի ստորատե ասի, թէ կեանք ՁԱ՝ քան օգ. Մագ. ի դիան:

ՍՏՈՐԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ὑποτίθημι. Suppono, censeo. ὑποβάλλω, subjicio. Ենթադրել. առադնել. և Ստորադնել. ստորադասել. Ներքոյ կամ առաջի արկանել, ուսանի և Ստորագրեալ՝ ὑποθετικός, suppositus. ὑποκειμένος, subjectus, իբր ստորադրական. և առաջիկայ, ենթակայ. *Փոտինոս՝ մարդ ստորադրէ զնա բաժանեալ յիմ. ճ. գ: *Ա՛յլ իմն պատճ է զմիտս ամենայն իրօք արտաքոյ քան զզգայականն ստորագրել բնութիւն: Ստորագրելըն զգայարանաքն զնեալ պատկեր. Նիսս. բն. և կալ: *Ստորագրեալ ինչ բանս՝ ի ներքոյ արկեալս ամենեցունց զերազագունին. Դիան. ՁՅՔ: *Ա՛նուն՝ միշտ երկրորդ ստորագրէլոյ իրի. առուն՝ որ նման՝ որ զնոտ երրայ մարդոյ. Փիլ. ՃՅ. բան: և նիս. ա: *Եւ ինձ ի ձեռն խօսից ստորագրութի առաւչի կայ: Տրամաբ առագրութե: Ըստ ստորագրութե եթէ եղիցի յումեք զօրութի. Նիսս. ի ա՛ոն՝ և կալ. Ի. իՁ: *Ստորագրութի ասնիս է հրեռուն ՁՅ առ մարգիկ. ճ. գ: *Ուր ընդ բանին, որ է անհասիցն գիտութի ստորագրութե (իբր կցորդութ), որպես և խոստմունքն են. Մագ:

ՍՏՈՐԱԹՈՐԻԼ. յ. ՚ի Թորիլ ծորիլ. ի

ՍՏՈՐԱԹՈՐՈՒՄՆ. փ. ՚ի վայր. բղխեալն. *Ստորաթորեալ իշխանէր ի կողից նորս աբրահամ և չորս՝ որպէս անկարելի գոլ կուսի բերել ստորաթորմամբ կամն՝ ոչ ծնիցելոյ. Պրպ:

ՍՏՈՐԱԽՄՐԱՒՄՆ. փ. Հաւաքուածն ի ստորին վայրս. *Տարտարոսն՝որ էն մէջ ծովի, տեղի ինչէ յոմանց չորից, և ստորախմբումն եղանի մինչև յոմիցն. Նիսս:

ՍՏՈՐԱԽՈՒՉԵԼ. ել. ն. ի. ի ներքոսաս՝ ի ստորնատ յարմատոց իսաչելը իրքաւելն ի ստորնատ. Ոսկ. ի ա՛ոն:

ՍՏՈՐԱՆՁՆԱԿԵԼ. ն. ի. Ծածկել ընդ իւիք. Թաքուցանել կամ ծածկել ի ներքոյ. *Ջի մի՝ համարձակութեն չիչեալ լապտեր ընչմամբ վիշապին ի ներքոյ գրուանին ստորածածկեցայց. Նոր. ՃՅ:

ՍՏՈՐԱՆՁՈՐՆԵԼ. յ. ի վայր ծորիլ. ստորամորիլ. լուծանիլ. ծաւալիլ. *Համայնից լուծականաց՝ հոսանուտ և ստորածորիլն նիւթից դեռասիտ. Նոր. ղՁ:

ՍՏՈՐԱԿԱՊԵՑԱԼ. ի վայր կախեալ. *Ծառ մարդածին, զորմէ ասէն՝ պտուղ լինել մարդ չՀերացն ստորակախեալ՝ իբրու զայլ ինչ ի մրգոց. Մագ. ֆա:

ՍՏՈՐԱԿԱՑ. ի, ից. ա. գ. Ὑποκείμενος, ον. Subjectus, um; subditus. ἀνδράποδον, mancipium, servus. Որ ի ներքոյ կայ, ներքոյ անկեալ. ընդ նուաճ եղեալն. ստորին, ստորնյին. երկրաւոր. *Ի վերայ ստորակայ վտանցն. այսինքն գաստառակին սիրելոյ ի գեհին. Ճ. գ: *Զոսկիակոփ գրանցն, և զստորակայ քանդուածոցն աքանչանս: Ըզյորձանան յորդանանաս. ի վեր կարկառեալ ցեղս, և զստորնկայն յատաստուածն առաքեաս ծով. Մագ. ֆՁ. ֆՁ: *Հոգի անքնաւն ստորակայից, այլ հնազանդեալ կատարած մարմնոյ. Եղիշ. հագ: *Ա՛ռ ստորակայիցն (երկրածնաց) պէտս. փիլ. առ: *Վեհագոյնքն նախ ծանուցեալ գտան, և ի նոցանէ կարգաւորապար ստորակայիցն գտաստառուն: Ոչ ը սիրոյ ստորակայիչ՝ միշտ բանել անլոյծ կապից. Շ. ՀԸՁ. Ն այ: *Ընդ ստորակայիս և ընդ երկնաւորին. Մագ. ա. պ. է: *Ինքն ըստ ինքեան անշունչ ստորակայ ստորը է (գաւանն). Պիս: *Նմոխ զայն վերհոյ իմնալեացն խռովք, ստորակայ ստորիկը քառիւք. Շ. գագ: *Ի վերնայարկն, և ի ստորակայն: Ստորակայ. և վերակայ. Տագ:

ՍՏՈՐԱԿԱՑ. Հպատակ. ծառայ. *Բազմութիւնք ներքինաց, և չոկք ստորակայից. Ոսկ. չհ. ա. 27: *Ի ներքոստս և ի ստորակայս այ ստացուածոյս քնաւորեալ ի յերկրի. Ոսկ. փիլ:

ՍՏՈՐԱԿԱՑ. Ենթակայ. առարկայ. առաջնկայ. *Ըստ պատշաճի ստորակայիցն արքայականիչ գրոց (կամ իրաց). իմացութեաց, և անձանց. Դիան. ԸՂԸ: *Ի ստորակայիցն զանազանուել գիտանիք: Իւրաքանչիւր ոք ըստ որակութե տեսիլ բանիս՝ ի ստորակայէն մեկնիսալ դուչի. Նիսս. կալ: *Հարմեալ լինի զգայութիւնն ի ստորակայէն, իսկ միաքն ի զգայութէն. Փիլ. լին: *Ըմանգն ստորակայ եցոյց ինքեան առասանն և գործականն (մակացութե). Մագ. ֆ:

ՍՏՈՐԱԿԱՑԻՄ. իւ. եալ. յ. Ὑποκείμαι. Subjicior, subsum. Ստորակայ կամ ենթակայ լինել. ի ներքոյ դնիլ. արկանիլ ընդ իւիք. ստորին կայս ունել. վայրաբերիլ. *Որով քաժանին յերկեաց. նալին և ի թիս ստորակային: Որպէս նիւթ ստորակայի կինքանզի առ սա լինի գործ նորա. Դամասկ: Նիսս. բն: *Խաստապատանոց բարս ոչ ստորակայի յայտսիկ կրթութիւնս յայտաս ուսան հասանել: Սարս իսկ (մեռայք և սկսնք) սիեսս ունին կացմածոյ. Խոսանին Հանձնոյ և իմաստութե ստորակայիլ. Մագ. ԺՅ. ւ. Նս Ն յ. յա: Ն յէ. ոփ. Իւ: *Յաշաստատկէն յոր վերհեալ. ի բանիմանէն ստորս կայեալ. Շ. վԺգ:

ՍՏՈՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. որ և ՍՏՈՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Ὑποχώρησις. Submissus gradus, descensus. Կալն ի ստոհ ի ներքոյ. *Ստորակայութե լուսինն, առ ներքինս ալ

գակցաբար և այլն. Աբ. Բարբ: *Ի մարմնա-
կան աչաց ձերոց ստորակայութիւն ամպոյդ
ծածկեցաւ. Լմբ. հմբ:

ՍՏՈՐԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Ստորային: ստո-
րին. Վրբ. ազգէ. *Որով Թողեալ զերկիր
ստորական՝ և վերնական սիրոյն ցանկացան:
Իսկ դու որդեգ հօր միական՝ իջեր յերկիր
ըստորական. Գնչ:

ՍՏՈՐԱԿԱՑ. Տ. ՍՏՈՐԱԿԱՑ. * Թագա-
ւորական պատիւ ընտրելով ի վերայ բո-
լորն ստորակաց լինելութեցս. Պիտ: *Ստա-
ցեալ զինուորս և ստորակացս ի պէտս պա-
տերազմաց. Հց. ած. ի Ներղ:

ՍՏՈՐԱԿԱՑԵԱԼ, ի Ներքոյ կամ ի վայր
կացեալ. և Ջետեղեալ. *Առաւել մարմնոյ
հոգ մի տարցի ստորակացելոյ ընդ ապահա-
նութիւն և մահու. Մաթ. ԷՒԷ: * Գնաւա-
արիագունին առ եզս արևու ստորակայեալ
գաւառ. Նխա. ԲԷոբ:

ՍՏՈՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՏՈՐԱԿԱՑ.
ՈՒԹԻՒՆ. *Ջօրութեց երկնից զստորակա-
ցութիւնս և վերնոցդրութիւնս. Նխ. ոբ. ՃԲ:

ՍՏՈՐԱԿԻՑ, կիտ, տաւ. տով. ք. Ստո-
տոգմ. Interpunctio, commas, virgu-
la. կէտ եգեալ ի հատուածս բանի՝ ի վայր
կոյս, կամ ի նշանակ ի ստոր իջուցանելոյ
և բեթելոյ զձայն ըստ թերակատար գոլոյ ի-
մաստից. այն է (,)- *կէտք երիք. կէտ ա-
ւարտեալ (:), միջակ (.), ստորակէտ (.): Ստորակէտ՝ որ ամենևին չև ևս յանգե-
ցեալ, այլ ևս կարօտացեալ նշոյն: Իսկ ա-
ռանձնանալ կէտ ի ստորակիտէ. ամենա-
կատն. զի ի կիտէն կարի յոյժ մեծ է բա-
ցատն, իսկ ի ստորակիտէն ամենևին նուազ-
թոյ. ԷԲ: *Զի լսէին՝ յիւրաքանչիւր լեզուս
իւսեալ նոցա. զոր յընծեռնուլն ստորակի-
տաս պարտ է կատարել զլսէինն. Ոսկ. ՃԲ:
*Վասն զատուցանելոյ ստորակետատն կամ
միջակատն ցլեանն: Մէկակէտ ի միջին կայ
ստորակիտին և կատարեալ կիտին. Գէղ.
գէոգիա: * Աստղտակիտով և ստորակե-
տով. Մաթ. լ:

ՍՏՈՐԱԿՈՐԾԱՆԵԼ. ն. ի վայր կոր-
ծանել. *Սպիտնիա բուռն հարեալ զքա-
գաւորն առ ի ստորակործանել զինւոյր
պրուհնոյն. Ճ. ՃՀ: *Զստորակործանեալ
անձին յարուցանէ. անդ:

ՍՏՈՐԱԿՏՈՒՐ ԱՌՆԵԼ. ՚Ի Ստորեմաս.

ՍՏՈՐԱԿՏՐԻՄ, եցի. ն. ՚Ի Succido, praecido. ի սասրէ կարել. ստորահատ զել-
կալանել. գոկեն ՚ի՛բէն. գիգոէն ՚էնՀէ. *Տէս
զնարգ ստորակատար առնէ զդումն իւր: Սար-
դարկարէր զերկիւղն. Ոսկ. յհ. Ի. 53. Ե 26:

ՍՏՈՐԱՀԱՆԱԿԵԼ. ն. ի վայր Հանել. ի
վայր բերել. *Ստորահանեալ քարշէցին ըզ-
գերիս. Գնչ:

ՍՏՈՐԱՀԱՄՏԵԼ. Հատեալ ի Ներքոյ
կամ ընդ իւրք. *Ստատնք անդամոց ստո-
րահատեալք գերոյ գովելոյն. Նար. ՃՀԳ:

ՍՏՈՐԱՀԵՂՈՒԼ. ն. ի. ի վայր Հեղուլ
և Հեղանիլ. ստորածորիլ, ստորահոսել. *Ի
ծակ կաթսա ջուր Հեղուլ՝ ստորահեղուս
ծակծաղելով ստորահեղուլ ի գէչ ցանկու-
թիւն: Ոչ ստորահեղուս ի չատախսուն: Ստո-
րահեղան վուարմունք, իչին սերովբէք.
Լմբ. ՃՀԳ. ծղ. վերջին:

ՍՏՈՐԱՀՈՍԱԿԱՆ. ած. ք. Καταῤῥάκτης,
τα. Distillatus, cataracta. Որ ի վերուստ
բուռն Հոսմամբ բերի՝ որպես կարկաջահո-
սանք. *Մաղաս Լեթուածոյն և աղտաջրին՝
ազբիւր ամենայն հիւանդութեանց, որչափ
լինիցի ստորահոսական. Գնաց. ՃՀ:

ՍՏՈՐԱՀՈՍԵԼ. ն. ՚Ի վայր Հոսել. Տե.

ՍՏՈՐԱՀՈՍԻՒՆ. յ. ՚Ի սիլ. *Ջնուր զստոր-
չական լսրութեին ի մեզ ստորահոսեալ ծա-
ւալեաց: Ցգոյց վերոյ անկեալ վէմին՝ ստո-
րահոսեալ սուգեաց գնոսա ի կործանումն.
Ջէր. ԼԲ: Լմբ. ած: *Գիտեն՝ որ գալ ա-
նուանի, ըստ աղբերաց ստորահոսի ի ք-
րանց հայոց՝ ընդ Հոսելով յորժանոք
ահաւոր տեսութիւն. Նխա. ի սկանչ:

ՍՏՈՐԱՄՈՑՆ. ած. ի խորս մուծեալ՝
մխեալ՝ սուգեալ. *Որ ի հեփեստեայ հրա-
ցեալ, և ի պիսիգոն ստորամոյծ խանչալաբ.
Մագ. լ:

ՍՏՈՐԱՑԻՆ, չնոյ, ոց. ած. Κατώτερος.
Inferior. Ստորնային. ստորին. Ներքին.
երկրաւոր. *Քև ցնծան ըստորայինքս ամե-
նայն: Հաձեցար ի ստորայնոցս առնել
երկրագութիւն. Ըած: Մագ: *Զառաւել
երկրաւոր ցանկութեց, և ստորային սիրոյ
արտաքս հանցուք. Գր. հր: *Եւ արդարև
եւլաք ի ստորայնոցս ի բարձրագոյնն՝ ու-
սուլով զմարմին ձշմարիտ գաւառին ՅԻ. Ըէր.
ղագ:

ՍՏՈՐԱՆԱԽԱՆՁ. Տ. ԳՅՏՆԱՆԱԽԱՆՁ.
Χαμαίζηλος. Humi repens. *Ալս լինի ձեզ
վասն ստորանախանձ մտաց ձերոց. Ոսկ.
յհ. Ա. 8:

ՍՏՈՐԱՆԱՄ, ապայ. ը. Բաս անստոյգ-
որպէս Ստորին տեղի ունել. ստորակայիլ.
*Ի չոր և ցուրտ բնութիւն հողոյ՝ որ ստորա-
ցանոյ. ուր լինի խմանալ և ցանեալ ի ստոր-
իսկ այլ ձ. որ ստորևան. Եր. Ա. ոբ. Երին:

ՍՏՈՐԱՆԿ. ի. ած. Իբր Ստորանկեալ.
*Մի դառնացայց ընդ սպանողին, ընդ փայ-
լականն ըստորանկին. Ցած ոբգի:

ՍՏՈՐԱՆԿԻՄ. կիլ. կեալ. յ. Καταπί-
πτω. Decido, prolabor, delabor. Ի վայր
անկանիլ. կործանիլ. գլորիլ. *Ստորանկեալ
ի ծուղն ընկղմեր. Մագ. ԼԷ: *Ստորանկեալ
մարդոյն ի բարեվարելոյ դրախտէն. Ճգն
Մաչա: *Ի տեղի ստորանկեալ լուսոյն: Ան-
կան նման ստորանկելոց: Աս հրեշակա-
կանն Թափուր տեղի ստորանկելոց. Ըած:
Նար. ԼԲ: * Վ կրտրուելոյ ամբարտաւանաց
երկիր ստորանկեալ կործանեցան. Թէո-
դոր. Ի...:

ՍՏՈՐԱՆԿԻՐ. Ὑποπίπτω. Cado sub.
ὑποκύπτω, caput submitto, inclino. ὑποκεί-
μαι, subjaceo, subjectus sum. Ներքոյ գնիլ.
անկանիլ. ըստանձնել. խոնարհիլ. յանձն
առնուլ. կրել. *Մի՛, որք վասն չարչարանաց
են բանք՝ ՚ինասն ոգին զքեզ, եթէ գնդրգ
ած ստորանկի ընդ չարչարանօք: Մի՛ ոք կար-
ծիցէ զդեր ի վերոյն հնութիւն ընդ մահուն
չարչարանօք ստորանկիլ. Լձ. ՅԵԱԲ: Լմբ.
հանգ: *Ոչ է Ինար այնմ՝ որ յառաջ քան
զյաւիտեանս կր, ընդ ժամանակաւ ստորան-
գիլ. Ճ. գ: * Մայրն մեծիստնի ի յոյս
բարձեալ ստորանկելոյ զպատանին: Եթէ ոչ
ստորանկեալ զծայրան ի մայրիցն ինքեան
խոնարհեցուցանէ. Մագ. ծէ. ծէ:

ՍՏՈՐԱՆԿԻՒ. Հպատակիլ. լինել ընդ իշ-
խանու Թիւ. *Կամաւ ստորանկիլ ընդ իշխա-
նութիւ. Պետ. օբին. ՅԱ: *Ոչ ստորանգիլ
գործութիւ Թագաւորական հրամանին. Նխա.
ԼԲ: *Ած արարիչ է բնութիւ էից, և ոչ
ընդ նոքօք ստորանկի. Շ. Լմ: *Ոչ իբր
օգնական, քանզի ստորանկեալ է, այլ իբրև
առ տէր. Փիլ. Լին. Ա. 49:

ՍՏՈՐԱՆԿՈՒԱԼ. Ὑποκειμένος. Subjectus.
Ենթակայ, առարկայ, առաջնկայ. * Առ
երկրաչափն տեսանին ձեք. զոր եթէ փո-
խեացէ ոք, փոխէ և զստորանկելոյն բնութ:
Ոչ ես ի ստորանկեալ նիւթոյ միայն առնէ
ջնչեան. Փիլ. Լին. Բ. 196: Ոսկ. յհ. Ե. 41:

ՍՏՈՐԱՆԿՈՒՄՆ. փ. Ստորանկիլ՝ըստ ա-
մենայն առմամն. *Նչանակէ զառաջն ստորա-
գութիւն, որք ընդ հիւն ունին զստորան-
կումն. Ոչ. սամ:

ՍՏՈՐԱՆՁԱՆԱԿԵՄ. ն. Ὑποσημαίνω.

ՍՏՈՐԱՆՁԱՆԵՄ, եցի. Subsigno, sub-
scribo. Ի Ներքոյ Նչանակել կամ Նշանել.
ստորագրել, և ձեռն գնել. *Թոլորապես ա-
պա զայնարհիս ոչսարիկ զվախճան ստորա-
նձանեալով. Մաթ. ի Էիան: *Սպաս ասա-
ցեալց հաւատոյն ստորանձանէին, բայց նզո-
վիցն (ի Նգովեալն) որիսոսի հաղորդ լինել
ոչ կամիցան. Սուր. ա. 14:

ՍՏՈՐԱՆՁՍԻՄ. ապայ. յ. Նսաել ի Ներ-
քոյ՝ առ պատասխանի՝ առ ընթեր՝ ի գետ-
նի. *Ներքակ առ առաքելոցն՝ ստո-
րանձնասին չուրջ զմահճակը նորա. Ջէր. ԼԲ:

ՍՏՈՐԱՁԱՓԵԼ. Ն. Καταμετρέω (իբր
ըստ ձափել). Dimetior, mensuro. Ձափել
ըստ օրինի, կամ իւրք օրինակաւ և ըստ մա-
սանց. *Եւ զի քանակ է բան. երևելի է.
քանզի ստորաչափի փոզատութիւ՝ սղիւ և
երկարաւ. Աբէոփ. ՀանԱ:

ՍՏՈՒԱՁՆ.ՁԵԼ. Խոպան ընկել յարմա-
ռոց. *Ստորաչնչեալ զձեռագիրս մերոյ յան-
ցանաց. Ջէր. ԼԲ:

ՍՏՈՒԱՌԱՔԵԼ. ած. Իբարձանց ի վայր
առաքել. * Ստորառաքեա ի մեզ զառատ
ողորմութի քո: Ստորառաքեա զաք քո հո-
գիգ, և սրբեա զձէնեա զայս. Պտրճ.էբ: Մաչա:

ՍՏՈՐԱՒԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Καταφα-
τικός. Affirmans, affirmativus. Նչանակ
ստորաստութե՝ հաւանութե՝ յանձնառուե.
*Ստորաստութի բան է ստորասական. իսկ
բացասատութի բան բացասական: Լինի բան
կամ ստորասական, կամ բացասական. Աբէոփ.
հանգ: Աչ. պերիարմ:

ՍՏՈՒԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ստորասու-
թի. ի ստորև եգեալ հաստատութի բանի.
խոստովանութի. առաստացու. բան. Ճառ.
*Ողութիւ ստորասացութի երկիրպագուք.
Թեոդոր. Խբ: *(Ի) յետ այսորիկ ի ստորա-
սացութի եգաք. Ա՝որ. Բ. ի: * Ընտրեցի
հոմերական ստորասացութիւնս էլլենական
հանճարով: Շատամանեալ յորերս ստորա-
սացութի: Ա՝յոքիկ էին քոյն ստորասացու-
թի անախտութի կամ անեղկութի. Մագ.
Բ. ԻՓ. ծէ:

ՍՏՈՒԱՑԵՄ, եցի կամ ացի, ացեալ. ն.
Καταφήμι (ըստասել). փաս, փոսի. Affir-
mo, assero, ajo, dico, fari. որ և ՍՏՈՐՈ-
ՎՈՒԹԻ. Ա՝ստ ասել՝ զնիի լսելոյն ինչ մի-
ընդգանել զասացեալն. Ղասատասել զրան.
*Ջոր ստորասեացն ոք, ապատասցեմ. և զոր
ապատասցն ոք, ստորասել (կամ ստորատա-
ցել): կամ որ ստորասեացն՝ ձշմարտէ, և
կամ որ ապատասցն: Ա՝յսպէս ունին իրքն,
Թէպէտ և ոմն ոչ ստորասիցէ, և ոչին ոչ զաս-
սիցէ. քանզի ոչ վասն ստորասելոյն կամ
բացասելոյն, և զիցի կամ ոչ եղիցի. Պերիարմ:
* Ապաքէն իմասասիրացն ասացեալքն
(զայ) յոգնեցար ստորասացեալք եղեն.
Մագ. Է: *Ցածաբանականսն ապատուելս
զերկագոյնս ստորասացելոյն ածաբանութե
օրհնաբանեցաք. Դիոն. ածաբ:

ՍՏՈՒԱՈՒՈՂԱ. տոյզ. ած. գ. Κατα-

ՍՏՈՒԱՈՒՈՂԱԿԱՆ. ՚Ինմոս. Qui, quod
subit, latitans. և Καταδυσις, recessus, lati-
bulum. Ցածաչալ կամ առալել ի ստոր ի
խորս յոգն: *Ստոյզ ստորինք. Ներքին խորչ.
*Ջստորաստոյգն ընձեռեալով և վերկրի Ներ-
քին ալեն՝ Թաքիցեն. Փիլ. բագ: * Ջլարն
հնաբակաս՝ ստորասուալական և անգնգական.
Գնչ:

ՍՏՈՒԱՈՒՋԵՄ. փմ. ած. ի վայր՝ ի
խորս ստալանել լուծ. Կատմնալ, կատմնոս.
Subeo, submergor. *Մահ զոգս մարգ-
կան յինքն ընկղուզեալ ստորաստզեր ի

յե գծուածն: Հալեցան իբրև զմում, և ստորա-
տուգեցան յանգունագս. Լխ. յոբ. Ե ԻԹ: *Ցամաքամանեկ բարձրութեանց գերագունից
կայից ստորատուգեալ ծանրութեամբ յանդգնի-
գային վհից խորխորատս. Ներ. ծ: *Ստորա-
տուգեալն յանգունագս՝ անզեղջ և անատա-
ջուս եկաց ամուց. Պիտառ: *Զստորատուգեալ
և զնուաղհեալ սեռս հայկազեանս տոհմի
վերատին դարձեալ յառաջին փառսն նորո-
գեսցէ. Ռ-ինիէր:

ՍՏՈՐԱՈՒԹԻՒՆ. գ. Κατάφασις (ըստ
ասուելոյ). Affirmatio, assertio, approbatio. Ստորասելն, և բան ստորասացեալ.
ասէս և ՍՏՈՐՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ. *Ամենայն Թուխ
ստորասուելոյն և բացասուելոյ՝կամ Ճշմարիտ՝
կամ սուտ գոլ: Հակահայիլ որպէս ստորա-
սուելոյն և բացասուելոյն. հիպէս, նասի, ոչ
նասի: Ստորասուելոյն է բացերևուելն (այս-
սինքն յայտարարուելն) ուրումն զուսնեալ.
Աբէսթ. ագրգ. Ե պերիարմ: *Ստորասուելք
սակն գրուելոցն, և բացասուելք՝ի բաց
բարձումն ըստ զրկման. որ են՝ Հաւելուելք, և
անՀաւելուելք. Մագս. *ի դէմն:

կամ Ὑπογραφὴ σεως. Dictio, sermo, liber.
որպէս Աստասցուելոյն. ստորասացուելոյն,
Հաւ., գիրք. *Ոչ եգաք յառաջիկամ ստոր-
ասուելեանն զնզովականն արիոսի, զի և ոչ
զիաձագաւորին Թուզեայ. Ագիր. Ք. ւ:

ՍՏՈՐԱՅԵԼԴԱԿԱՆ. ած. Սուրգծուել
՝ի ստորին հնուելոյ. հոգեզէն. երկրասուելզծ.
*Երկրասուր ծնունգս ստորասուելզծականն
սագասոյ. Ներ. ի-ած:

ՍՏՈՐԱՏ, ի, ից. ած. գ. Որպէս Հաւասեալ
կամ հաւասնող՝ ի ստորէ, կարճնալ և ան-
երևոյթ մեզ. *Մինն (՝ի բևեռաց երկինի) որ-
պէս ստորատ, որ՝ի Հարաւ երևի. Վանակ. հդ:

Ըստ քերականաց՝ որպէս Ստոյնակէս, և
նշանակ Հատիչ բառի և բանի՝ ի ստորին
կուսէ եգեալ. *Ենթամանայն և ստորատ
Հակառակ են միմեանց. հնթամանայդ՝ ի
իատնելոյ զբանն, իբր Թէ օրինաուսոյց՝ իսկ
ստորատն՝ ի բաժանել զսոյն (զոր օրինակ
օրենսաուսոյց): Ենթամանայդ հնդրգաբա-
կան, ստորատագ հնդրգահատ. Երզ. էեր:

ՍՏՈՐԱՐԿԱՆԵԼ կամ կել. Ն. Որպես ի
վայր արկանել, հեզուլ. *Դարձեալ զկա-
պար եռաւոյգեալ, և ընդ հագագան ըստոր-
արկեալ. Շ. Վիզ:

Եւ ի ներքոյ, առընթեր կամ առաջի
դնել. *Ցարտոյդ ասացեալոց գինոյն բաժա-
նուելն ստորարկեցուք. Ած. գրէթ:

ՍՏՈՐԱՁՕՂԵԼ. Ն. Վերուստ՝ի վայր
ցօղել. *Ամպք ածեալքն և ցօղք հոգե-
զուարճք վերաբերեալ բուսովք ստորացօ-
ղէին՝ի մարդիկ. Թէոդր. Կոռ:

ՍՏՈՐԱՓԱՅԼԵՄ, եցի. Ն. Ի ստոր՝ ի
վեր փայլել, ծագիլ յերկրէ. *Ընդսոր ստո-
րափայլեաց արեգական արգաբուելն. Թեոդր. Կոռ:

ՍՏՈՐԱՔԱՐՇ. ի, ից. ած. որ և ՍՏՈՐ-
ՆԱՔԱՐՇ. Վարքաբարչ. գեղանքարչ. երկ-
րաքարչ. ստորանախանձ. *ի ստորինս քար-
չեալ՝ ձգձգեալ՝ կապեալ. և ի ստորինս
փարչօղ. ձգձգօղ. *Որք՝ի չորս ոստս գնան,
նշանակ ստորաքարչ վարուց՝ի չար սովո-
րոյնս կապեալք. Տուր և մեզ զորութիւն
վանեցարացելոցս և ստորաքարչիցս. Ներ.
չԿ: Վ. Կղ. Իշ: *Թնդեւսցեալ յամե-
նայն ստորաքարչից ծանրաձից բեռանց չա-
րին: Քաջ ընդգիմամարտաք ստորաքարչից կա-
յեցից. Ներս. աբէղ. *ի լիբ: Գնդ: *Ստորա-
քարշ ընթագրութեամբ զկնան աքին (գրիգո-
րիսի) ոտատէին: Մինչ զի՝ ի ստորաքարշ
ընթագրութեան զնոյնս ազօթէր. Ւ:

ՍՏՈՐՆԱՓՈՒՐՀԵՄ. եցի. Ն. Ի ստոր՝ ի
վայր՝ ընդ երկիր քարշել, ձգել. *Ծառք և
յանգնուեցի ստորաքարշէ զմիայնակեացն.
Վրք հդ. յ: *Ի քնաւին խոնարհս զմեզ ստո-
րաքարշեաց. Մագ. ծբ: *Ստորաքարշէ պիս
յերկնային ընթացից: Զխարայէլ՝ի նոյն
կործանումն ստորաքարշեցին: Զհոգի աշ-
խարհին զընակիչսն՝ի բարեբուն որպէս՝ի
դժոխս ստորաքարշեաց. Լխ. ասող. Ե խ.
Ե ովս: *Ստորաքարշի՝ի գործիականէն՝ի
մեզաց որոգայթ: Ոչ է պատա յերկինս
ալացելոցն՝ի նուիրոց ստորաքարշել. Լխ.
ասող. Ե փոգես: *Ընդ երկիր ստորաքարշել
(այսինքն իլ). Շ. յի. Սե:

ՍՏՈՐԱՌՈՒՄՔԻՉ. ած. Որ ստորաքարշէ.
ստորաքարշող. *Երկիրգիչն զերծցին՝ի ստո-
րաքարշիչ հեշտութեն չարեացն. Լխ. խ:

ՍՏՈՐԱՌՈՒՄՔՈՒԹԻՒՆ. Ստորաքար-
ՍՏՈՐԱՌՈՒՄՔՈՒՄՆ. գ. Ի չէն, իլն.
*Զի մի ստորաքարչութեամբ մարմնոյն վրիպե-
ցին. Լխ. սգ: *Մեզկուսին և տրմատիպ ստո-
րաքարչումն. Մագ. ծե:

ՍՏՈՐԱՌՍ. Տ. ՍՏԻՐՈՍ, և ՀԵՐ:

ՍՏՈՐԵԱՅՔ կամ րեք, րէից. գ. Ստո-
րայինք. հնթամանայք. *Ընհուսասար
համարձակութեք՝ի ստուերիցս (կամ ստորինս)
ստեղծագործեալք. Ներ. ասող:

ՍՏՈՐԵԴԵԱԼ. Ի ստոր՝ ի վայր՝ ի խորս
եգեալ. *Ցուսոյ յակովբայ երկիցս՝ի լուրն
ստորեգեալ, և ծնունգք խաչանց. Մագ. լԹ:

ՍՏՈՐԵՐԿԵՍՑ, այք, այց. ած. գ.
Κατάγειος, καταχθόνιος, γεωδης. Terrenus,
terrestris. Որ ինչ կայ ընդ երկրաւ, ՝ի խորս
երկրի. սանդարամետական. և բնակիչն՝ի
ներքոյ երկնից. հոգեզէն. գեղանման. *Գոս-
ցէ զնորա ստորերկրեայս պատառեսցէ պի-
սիդոն երկրաշարժ. Նմանս: *Ցայսոսն և՝ի
փապարս ստորերկրեայս. Սարի. չթ: *Ստոր-
երկրեայ գոլով և անՀաւասիկ հոգևորական
իմաստիցն: Եւ որք մեք ստորերկրեայքս
փառաւորեսցուք զքեզ. Սարգ. յոբ. Ե է.
պ. Ը:

ՍՏՈՐԵՔ. Ի ՍՏՈՐԵՍ. ՀՏ.

ՍՏՈՐԵՒ. Ի ՍՏՈՐԵՒ. ՁՍՏՈՐԵՒ. ՀՆԽ.
ած. գ. Κάτω, ὑποκάτω. Infra, subter,
inferius, deorsum. ὁ κάτω, κατώτατος,
inferus, inferior. Ի ստոր, ՝ի վայր. ՝ի ներ-
քոյ. և ՝ի ներքին. ստորին. յետին վայր.
*Գնուրս ամենայնիւն, ընդ որով զօրէն ոտից
և կամ այլ ևս անգամոց՝ի ստորինս եգեալ
է ամենայն աշխարհ: Երկիր և ջուր զատ-
ելն ամենայնի մասն հասան. Փիլ. Եւ. Ք.
ւ ւ ՝ հ հ. ը *Ծածկեաց որգին ոչ զատորեաս-
ձանապարհն. և ոչ զի՝ից հրեշտակաց, զի
խոյտառակեսցէ զքանասրկուն. վասն զատ-
րի աստուստ գի վեր ձանապարհն զատմա-
նային. Մեկն. չԿ: *Ի վեր եւ, զի բարձրա-
ցուսցէ առ ինքն զստորս կայեալքս՝ի մե-
ղացն կործանմանէ. Աքեբ. գաս: *Աղգեե-
ցուցանող յատորս կապեալն. Մագ. իՌ:
*Ընհամարհելով զատորեա ամենայն և զա-
սպակունացուս և զառօրեայս. Վրք հդ. ծը:
*Ի ձեռն ագամայ յանցանացն՝ի ստորեա
անկաք՝ի բնակութեն. Շ. գ: *Որ ոսկոք
ոտոգեն, այս է, ստորն՝ մնաց յօժարութեն՝
գիջումն սերմանեալ՝ի մարմին. Տնօն: *Ի
բարձունս երկնից, և՝ի ստորեա երկրի, և՝ի
ընակիչս նոցա. Ներ. իՔ: *Զվերոյն ստոր-
նուումն ներհական գնեն, զատմէն վայր՝ ստո-
րեա ասելով. Աբէսթ. գանակ: *Ստորն կոր-
ծանեալ՝ատառնալ անուանեցաւ. Զամենայն
անուն՝ի ստորեա Թողեալ՝ գեր՝ի վերոյ նոցին
եղ նատաւ. Տրամու. Թեզ, զի ստորեա՝ի նմանէ
եղեալ ատատնալ. Եւ նոցա՝ որք յեր-
կինս էին, ազատակեր՝ի ստորեա իջանել. Լխ.
պրփ. Ընբաֆոխ. հմ. յոյժ: *Գնար է, զի՝ի
ստորեա յերկիր նայիցէ միշտ. Վրք հդ. Ք:
(Նոր ձ. ստորեա:)

ՍՏՈՐԵՒԱԳՈՑՆ. ած. խոնարհագոյն. և
Որ ինչ է՝ի ստորոտս՝ի քղանցս. *Ընդէր
՝ի ստորեագոյն կողմ նոնաձեա հրամայէ
գոլ. Փիլ. Եւ. Ք. ոոց:

ՍՏՈՐԻՋ. իջի, էլք, իլից, և ստորի-
ջանք. ած. գ. Որ իջանէ՝ի վայր՝ի խորս. և
էլք՝ի վայր. *Ոչ զմոգաբախտսն՝ի Թալա-
տայ (այսինքն զմարգսրիան՝ի Ծովէ) ստոր-
կեաեալ ստորիջանս՝ի խորս. Մագ. լ: *Ի
չորրորդ աւուրն՝ ստորիջին կանոնն՝ի սիոն:
Վասն այսորիկ ստորիջանք կանոնն՝ի սիոն.
կամրջ: Տնօն:

ՍՏՈՐԸՆԿԱԼՈՂ. Իբր Ընդունօղ ըստ
արժանաւոյն: Ոսկ. ծՆ. գՀ:

ՍՏՈՐԸՆԿԻՑ. ած. ՛ի ստոր ընկեցեալ
կամ ընկնելով. *Զոմն ևԹովպացի յահճէ
նայ նաւեալ՝ յայգաղեալ մահանօք նաւակ-
ցայն՝ ստորընկեց՝ի նաւէն ընդկմեին ոանա-
կապօք. Մագ. ծ:

ՍՏՈՐԸՆԿՄԻԼ. Ն. Բրիժ. Ի վայր հա-
կել. *Ստորընկմէ մարմին գեռնաքարշ
զվիսս բազմահոգս. Մագս. Եէէղ:

ՍՏՈՐԻ, բոյ, բեայ. գ. Ἀντίον, μεσαντίον. Liciatorium, jugum textorium.
Գլանն կամ ձողն ոտայնանկայ, զորով
փաթմուելն հեռզհեռի զգործեալ կասուն.
ալին. հաքֆէէն, ախտ-ուշ. *Փայտ նիզակի
նորա իբրև զստորի ոտայնանկայ: Նիզակ
իբրև զստորի ոտայնանկայ: Բուն գեղար-
գան նորա իբրև զստորի ոտայնանկայ. Է.
Լգ. իա. ւց: ա. ճ. Է. 5: Ե ծա. ձ:

ՍՏՈՐԻ. Տ. Κάτω. Infra. Ի ստոր. *Մակ-
բայ հատղական. վերի, ստորի. Թր. ֆէր:

ՍՏՈՐԻՄԱՆԱԼ. Ն. Κατονοέω. Քաջ՝ի
միտ առնուլ: Մագս. Եէէղ:

ՍՏՈՐԻՆ, բնոյ. ոց. ած. ὁ, ἡ, τὸ Κάτω, κατώτατω, κατώτερος, ρα, ρον. Inferior, sublunaris, subterraneus. Որ ինչ է՝ի ստոր.
ստորայնն. ներքին. խոնարհագոյն. Լսէի,
փայի. ալպիպէի, փիպեսէի. Էլ նախ
՝ի ստորին կողմ երկրի. Եէէս. Ք. 9: *Ի
ջեալ՝ի ստորին վայրս մահու. Գիրք: *Ստո-
րինն՝ ներքին է. և որպէս մարմնոյն՝ի դերեզ-
ման էջ ըստ այլոց մարմնոց, նոյնպէս և
ոգւոյն առ այլսն մեռելոց ոգիս չոգաս.
Խոսր. պիրք: *Աչխարհի զոր կոչեմք ստոր-
ինն. և ստորինն՝ որ է ստորինս, է ինչ մասն
գէջ զոր գետս և ծովս ասվոր եմք կոչել. և
մասն ինչ չոր՝ զոր ցամաք և կոչես անուա-
նեմք. Աբէսթ. Ծ: *Ստորին հայք. Եվէս.
Ք: *Ստորին ստորիք ՚ն. որ և պղեսուր. Հսիսո-
սպօիա, Հսիλη Συρία. Coelesyria, Syria inferior. Ք. հ. ֆ. 6ց: Է. հ. ֆ. 5. 8: Ք.
4: Ը. 8:

ՍՏՈՐՈՆ. գ. Ստորին վայրք կամ իրք.
անդամոյամբք. և վայրագոյն գոաք հրեշ-
ասկաց և ընակիչք երկրի ընդ երկինս. *Կար
զօրութեան իմոյ ընդ ստորինս երկրի. Սղ.
ճՀԷ. 15: *Զաչս մատց ընդ ստորինս ցինգ-
ցին: Խարխափ քո յերկինս, գու ընդէր՝ի
ստորինս կողանաս: Վերինքն ուսանին, և
ստորինքս վարդապետեն. Լխ. պրփ. Ե ՀՀ:

ՍՏՈՐՈՒՆԵԼ. Ը. Ի վայր՝ ՝ի խորս ի-
ՍՏՈՐՈՒՆԵԼ. ինքսիս ջանել. վայրագե-
լիլ. *Ցորժամ քաջասիրեան ստորինքն յա-
ղթուցին: Ստորինքս ալ հրաւիրուին: Խրոս չինա
յամպոց ստորինքս ալ: Քրովբէական կառքն
ստորինքս՝ի գծոխս. Մագս. Եէէղ: Գնդ:
Մագ. Ը: Ըստ: *Ելանելով (հոգւոյ) ՝ի մար-
մնոյս՝ ոչ ստորինքն յերկիր. Եվէս. Հագ:

ՍՏՈՐՈՒՆԿ. Տ. ՍՏՈՐԻՆ:

ՍՏՈՐՈՒՆՈՑՑ. ած. ի վայր իջուցիչ. *Նա
որ՝ի ջացելոց բազմաց՝ի բարձրագործ ամրոցաց

ստորիջոյց (գտաւ). Ագթ. Ե. 11:

ՍՏՈՐԻՋՈՒՑԱՆԵԼ, ն. * Ի վայր իջու-ցանել. * Հոգին ստորիջոյց. Լմբ. պտգ: * Ստորիջուցեալ (ի սիոնէ զմարմին տիրա-մօրն), եգիպտ. ի տեղեաջ կոչեցեալն դեթ-սամանի. Դիտ. Ընծ: ՃՀ. 46:

ՍՏՈՐՀՆԴՈՒԼ, Տ. ՍՏՈՐՀԱԶՈՒԼ. * Հոգւոյն ներգործել ստորհելոյս. (Լր.) և լինու պ'րապարակ սքղ քաղաքին. Լմբ. յօպ:

ՍՏՈՐՄԱԿԵՐՊ. ա. Որպէս ստորմիք խո-րանիսա, սեղին, խառնակ կամ պակասակ. քաղմապատնի. Խոսանի ծառ ոսկեգոյն ոս-կեղէզ ստորմակերպ, այսինքն խոտանագոյն, և կոչի ծառ նեղեայ. վրաբ. յոբ:

ՍՏՈՐՄԻՏ. գ. Παρέμβυτον. Intrusum, occultum, latebra. Սղթին խորշք ընդ որ-մովք. աչք. աղուցք. Երբ ասիցէ այս. մի-թէ յանկաւն ուրեք, կամ ի ստորին. և ոչ ուրեք, այլ լոս ի լոս ամենեցուն. Ոսկ. եբր. ՟Ա:

ՍՏՈՐՆԱԲՆԱԿ, ի, ագ. ա. Վսյրաքնակ. * Ներարին պատուիրանակս՝ վերնաբնակս ի փառս ՚ձոյ. Տծոակ:

ՍՏՈՐՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. ՚ի Ὑποκατω, κατώτερος. Inferior, infimus. Կարի ստորին, կամ ներքին. վայրագոյն. * Միշտ վե-րագոյնն մեծ իցէ քան զստորնագոյնն: Կարգ առ զդասապետութիւն զբաժրագոյնից և ստորնագունից: Ի ստորնագոյն կոչումն ստոր-նակին՝ նուաստն. Աբէսթ. Ծ: Նար. յովէտ: Փիլ. եւ. Ի. 119:

ՍՏՈՐՆԱԿ, ի, ագ. գ. Ὑποδύτης. Subucula, tunica. Վրաւակ. ստորին պատմու-ճան. Նեղքին հանդերձ. շապիկ. բաճկոն. * Ընդհին կրկին կապուտակեայ պատմուճանն ստորնակ ասի: Ստորնակ յիսուս ասացեալ է, զի յետ այնր՝ որ ի վերայ լանջացն էր՝ զգեստն կոչի: Ցիրաւի և ի ստորնագոյն կոչումն ստորնակին նուաստն է. փիլ. եւ. Ի. 117. 119:

ՍՏՈՐՆԱԿԱՅ. կամ ՍՏՈՐՆԱԿԱՅԻՆ. Տ. ՍՏՈՐՆԱԿԱՆ. * Ջամատունին Թափիւալ ի Տարցն պատառոյ և յառաջամասինն գա-հոյկ ի ստորնակային. Խոր. Գ. 65:

ՍՏՈՐՆԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Ստորնին. ստոր-նոյին. ստորայնի. Նեղքին. որ ինչ է ի նեղ-քոյ երկնից. երկրաւոր. Տղմղկեն. և Ստոր-երկրեայ. խորին. անդնդական. * Ի ստոր-նականաց Թագաւորէիցէ դժնեից կենդանս ի կամարն երկնից Տամբարձան: Մի ընդ Տար-կանիր լոյսդ ընդ ստորնականին. Նար. ՃԻ. ՃԸ: * Ջազգութիւն ընդոյնց՝ քոյին պատրաստ՝ ասն ստորնականաց. Գնչ: Նա որ բարձուէք՝ նոյն և անգունդք են ստորնական. Շ.Խ եվան:

ՍՏՈՐՆԱՅԻՆ. յոյց, ոյց. ա. Նոյն ընդ վ. * Հասարակաց ստորնայնոց մայրս (Տղմ): Ջո-բացուցիչ ստորնայնոցս (կամ ստորայնոցս) առաւն տեսլութեան. Պիտ: * Ջստորնայնին ծնուհդս մահկանացուաց: Յերկինայնոց, և ի ստորնայնոց, և ի սահմարամէտականայ մե-ռելոց. Նար. ԼԸ. ԿԸ: * Հայեցուք ստորնայ-նիւքս զվերնայինն: Ստորնայնոցս մուռացումն: Ջնմիւս զանց ատրեալ զստորնայնովքս և զժամանակիւքս. Վրդն. պտմ: Սէնս. ի լմբ: Տծոակ: * Վ Լրնական զօրքն ողջակեալ. և ստորնայինքն (զժոխային դէպ) բերկրեցեր. Նար. Ք:

ՍՏՈՐՆԱՆԻՐ. ա. Սերոյ զստորինս՝ զերկ-բաւորս՝ զերկիր. * Ստորնաւէր անասնականն. յայտ. Նար. ՃՁ:

ՍՏՈՐՆԱՒԱՐ. ա. Ստորնական. ստորին. * Իլեր կամաւոր՝ յերկիր ստորնաւոր. Դնչ:

ՍՏՈՐՆԱՓԱՐՀ. Տ. ՍՏՈՐԱՓԱՐՀ. * Ր-ճա-կան ստորնաքարշ: Մարդ ստորնաքարշ երկրաւոր: Մինք մարդիկ գոլով ստորնա-քարշ՝ ի մարմնոյս իրք: Թերևս ոչ կարո-ղութիւն էր իմանալ ստորնաքարշ լսողաց. Նար. ՃԸ. Լմբ. ՃԷ: Նէրս. աբէղ՝ ի լմբ: Ոսկ. յհ. ա. 26:

ՍՏՈՐՆԵՆԱՑ. այք, այց. Տ. ՍՏՈՐՆԱ, և ՍՏՈՐՆԵՆԱՓ. * Ջգաւրել էամաչել՝ ի ստոր-նեայսց (կամ ստորնեայս) յանցից Ճանա-պարհայս սա այնպիսի սեղան զմեզ կոչել. Ոսկ. յհ. ա. 9:

ՍՏՈՐՈԳԱԾ. գ. Κατηγόρημα. Praedica-tum. Ստորոգեալ լինչ, և ստորոգելի. * Ո-մանք ստորոգին շարադրեալք, իբր մի ամե-նայն ստորոգած. Պետիոս:

ՍՏՈՐՈԳԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Κατηγορικός. Ad praedicamentum pertinens. Որ ինչ հայի առ ստորոգելի կամ առ ստորոգեալ. * Երկակի է լոյս առաջարկութեան՝ կամ ստորո-գականի և կամ ստորագրականի, զստորոգա-կանն միայնոսա ասհմանել, և. Աբ. վերլծ-արէսթ:

ՍՏՈՐՈԳԵԱԼ. } Κατηγόρημα. Praedica-
ՍՏՈՐՈԳԵԼԻ. } tum. προσνεαμουμένον, attributum. Բառ՝ որ ըստ տրամաբանից ա-սի վերնականէ. պատշաճեալ ինչ ումեք կամ իմիք իրաւամբք, և ստուգութեամբ ասելի զնմանէ. * Յատկագս ստորոգելոյ, և ներհա-կեալ: Ստորոգեալն, և ներհակայն: Բազկա-նան նախադասութիւքն ի ստորոգելոյ և ներ-հակայ. Աբ. պորփ:

ՍՏՈՐՈԳԵՄ, եցի. ն. որ է տալ ընդ. ըստոգել Κατηγορέω. Praedico, dico, tribuo. adscri-bo. Ստորուել՝ մանաւանդ տրամաբանօրէն. ընծայել, ումեք կամ հասատատել զդրօրկորդումն ինչ զնմանէ. յայտնել: Տճա Աբէսթ. ոսորգ. ատէպ: * Միաստուածութիւն զմիմեանցն միայն ստորոգէ. այլ ներհակ ոտ ինչ մերձենալս, զայն ոչ յայտնէ. Դատաւ. (ուր և ատեպ գրի՝ Ստորոգուհի, իբր ստորոգի:) * Ստորոգի. որպէս գնել ենթադակայ կամ ստորև զմարդն, և ոտել այսինքն ասել զկենդանին ի վերայ նորա. Ոչխար, մարդն է կենդանի. և ոտն կենդանի է մարդ. Մի. ապոլ: * Անհնարն Տամարնդամայն ի նա ստորոգի, և ոչինչ է յայնմ: Ջամ ստորոգի (զայ՝ ՚որ գիրն), և որ-պէս զմի օրհնաբանի զնա. Դիտ. ՃՁայ. Ե. ՃԳ: Ընմին նման ասէ պօղոս՝ զօրինացն ստոր-ոգելով դրաւորութեամբ. Աբծր. Գ. 6: * Ուր ստորոգողն արիաստակ (այսինքն Ճառօղն զսան ստորոգութեայ), տան բանիս գը-լուխն էն. Շ. Վպ:

ՍՏՈՐՈԳԵԼ. ըստ Տոմաձայնութեան յն. Κατηγορέω. Ջարբախօսել. ամբաստանել. պարսաւել. բամբասել. * Քրիմողքն մեծ զօրութիւն ունին առ կարծիսն, կամ բարեբա-նելով, կամ ստորոգելով. Պղպտ. Ինձ: * Ընդ այսոքիկ ստորոգելք բիշ, և բազում Ժամանակաւ իսկ ըստորոգելք. Գնչ. սովր:

ՍՏՈՐՈԳԻՉ. ա. Որ ստորոգէ. և ըստ Տո-մաձայնութեան յն. Դիմախօս. չարախօս. * Ո՛վ խնամատուիդ ստորոգիչ. Նիւս. Բն:

ՍՏՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս Ստորոգ-սութիւն. ստորոգասցուն. Ճառ. ասացուած. վէպք, արձակ կամ ոտանաւոր բանիւ. * Որ ինչ ընդ այսոքիւք պատկանին ստորոգութք զոուցասրութեայ. Աբծր. ա: 1: * Ուսասւ՝ ի նմանութ զՏոմերոսի ստորոգութիս՝ ի հռո-տորական շարս մեկնել. Չ=Յ. յովր. ա:

Նա Յորինուածն կամ կոչումն իրաւացի. * Յէտ այ (զաղանայք) հովիւք և հեղինակ ժողովուդ իրօք և անուամբք պարծին ստոր-ոգութիւն ընդունել. Սարի. ԻԿ:

ՍՏՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ. ըստ Տոմաձայնութեան յն. ոյն Ջարախօսութիւն. * Ջինիք է ստորոգութիւն, յորմէ իսն եղև դատաճանուիլ. Պղպտ. սովր:

ՍՏՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ. որպէս Բառ խնամատա-կան. Կատեգորία. Categoria, praedi-camentum, praedicatio. Տանեակ սեռա-կան բան՝ ի զգալի էակս՝ ստորոգելի զնոցա-նէ որպէս դոյացական և պատահական ինչ. այն է գլխաւորն՝ ի գործս արիստոտէլի. * Ա-մենայնքն՝ ի տոցոյն ստորոգութք կամ զան-հատին ստորոգին, կամ զտեսակացն. քան-զի զատաջնովք գոյացութէն և ոչ մի ինչ է ստորոգութէ: Երևեցուցեալ զոյլն ստոր-ոգութէս: Եւ ոչ յայնց ստորոգութէնն յարմարեալ պատկանի ընդ անհրաւուէն. Աբէսթ. ոսորգ: * Եւ եթէ ձկնորսացն եմ. աշակերտ, սակայն ոչ էմք անհատեսակ ա-թենացուցն ստորոգութէց, և հելլենական Հանճարոյ. Մագ. Ե: * Թոյլ եմ քրիստո-նէից ուսանել զարտաքինն ստորոգուն հան-ճարս. Տբ էէս. յովբ. ԻԷ:

ՍՏՈՐՈԳՈՒՄՆ, գման. Նոյն ընդ վ. որպէս Ստորաստութի, էն. * Ի լրնորսման ըստորոգումն մի իցէ այս, և քացատումն ո-մանց. Գնչ. սրին. Ջ:

ՍՏՈՐՈՎԵՆԻ. գ. Բառ յն. στρόβιλος. Στրոբիլος, στροβιλέων. Pinus, pinetum. Սո-ճի. չռճի. մայր ծառ՝ որպէս վայրի փստեղ-նի, յորմէ ելանին մարիս. * Ջպօղոս գլխա-ռաջին առ. ստորովենի ծառ ածէ. Ճ. Ր:

ՍՏՈՐՈՏ. ի, ից. կամ ոյ, ոց. գ. Ὑπὸ τὸ ὄρος. Sub monte. Ստորին կողմն կամ եզր իրաց՝ որպէս ոտք նոցա. զոր օրինակ լեռ-նոտն. փայի՝ վրի յոտէ. էրէի. * Ընդրջ ստոր-ոտով լերինն սինայի: Ի ստորոտ լերինն: Ա-ռ. ստորոտով լերինն. Եւ. ԺԷ. 17: ԻՀ. 4: ԼՀ. 19: * Ա-ռ. ստորոտով լերանցն: Ջամ զառ. ստորոտովն մասեաց: Ընդ լերանց ստոր-ոտիք: Ի կողմն ստորոտի լերինն: Ի ստորոտս անապատ վայրաց. Խոր. Ա. 11. Ի. 46: Եւ. Նիւ: Վր. հց. իԱ: Եզեկ. գնդ:

Եւ Լծմա. Margo, fimbria. Քղանդք հան-գերձի. էրէի, էէս. * Առ ստորոտով վաս-ւակացն: Մին ունէր զստորս զգեստու նոյս ի վեր: Ի գնացս իւրեանց քարշէին զստորոտս իւրեանց, Եւ. ԻՀ. 39: Եսթ. ԺԷ. 6: Ես. Ճ. 16: * Ջքարշել ստորոտսն, և զկաքաւել ոսիկն: Վերացի զստորոտս հան-դերձին: Իբրև մանկասց հրամայեաց շուրջ զստորոտովն խափուլնի կախել. Ոսկ. Ս. Ա. 17: Տբ իԷս. սեպտ. ԺՁ: Բր. Տբէ:

ՍՏՈՐՈՏԱՔԱՐՇ. ա. Περισσευμένος. Dissolutus. Ընչաւոք ցոփութէն, որով որ ի գնացս իւր քարշէ ընդ գեանն զստորոտս եր-կայնս. * Ամենայն ակն յայրատարաց, և ա-մենայն ձեռնէից ստորոտաքարշք. Կուր. ԺԷ:

ՍՏՈՐՈՒՍՏԼ. ն. Καταφῆσαι, φᾶναι. Af-firmare. Ստորատել. (որպէս և Ապուսանէն կամ Բացուսանէն է բացատել, խոստնել Ը բան Ոգնէ.)՝ Հարկաւ բացուսանէ և ստոր-ուսանէ: Ստորուսանէ և բացուսանէ համեմատ մեզն. Գնէյոտ. (տես և. ստորատել:)

Ի ՍՏՈՐՈՒՍ. Տ. Κατώθεν. Inferne, ab imo. Ի ստորէ. ի ստորին կողմանէ. ի ներ-քուստ, ի ներքոյ կողմանէ. վտէն, փակին. աշտղան, ալիսան. * Ա՛ն ի վերուստ ի վայր հասէր, և այս ի ստորուստ ի վեր ելանէր: Ի ստորուստ յերկրէ պղտերց պատառելոյ. Փիլ. Իմագնե կին. Ի. 29: * Ի ստորուստ, և ի վերուստ: Ի ստորուստ ի վեր հասկաւ. ձեալ. Գնչ: * Ի ստորուստ վերատնեալ. Ցկ. Իմ. ապ: * Արմատնէի ի ստորուստ ի վեր բուսեալ. Երդն. Ճ. Խոսան:

ՍՏՈՒԱՐ. ի, ագ. ա. որ է յն. στιβαρός, στερεός. Solidus, firmus. ապ. սիպեալ, խոտի-վոր. ամուռ. սնձուռ, կամ ըստ այլ գրոց՝ παχύς, παχύτερος, cras-sus, crassior. ἰσχυρός, fortis. Հաստատուն. ապինդ. Թանձր. Հոծ. Հաստատ.

լայնանիստ. ամրաշէն. զօրեղ. բուռն. ծանրագին. փօւլէ՛; փօլի. *Ծխոյթ իմ ստուար է քան զմէջ հօր իմոյ. Գ. Թգ. ԺԲ. 10։ *Հարկանել զնա բրօք ստուարօք։ Բազուկն ստուարս և երկայնս ունէր կաղնիս։ Ստուար ծանրութի բեռանցս մեղաց։ Ստուար ակնգլխու մխելոյն 'ի կող սանդղծչին ադամայ. Ճ. Բ։ Գէ. Ես։ Նար. ԺԵ. ԽԶ։ *Տեսին զգունդն ստուար և հզօր։ Թողեալ գունդ ստուար. Ա. Հ. Գ. 30։ Խոր. Գ. 50։

ՍՏՈՒԱՐ. Δασύς. Densus, asper. Ըստ քերականաց՝ որպէս Թաւ, յոյր. գաղա. *Թաւ գոհայից ստուարք իւն. Թր. Քեր։ *Թենն քան զմին և քան զզէ ստուար է, և քան զփիլ բարակ։ Զայնք նզ ստուար և թանձր մեղ լսին. Երզն. Քեր։

ՍՏՈՒԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Παχύτερος. Crassior. Առաւել կամ կարի ստուար. ամէնէ հասը. գուլընձ. *Փոքր մատնս իմ ստուարագոյն է քան զմէջ հօր իմոյ. Գ. Թ. Ժ. 10։ *Ըզթայս ստուարագոյնս և անհեղեղս. Փարպ։ *Զստուարագոյն մեղքս քո անասս առնիցես. Երզն. Մտթ։

ՍՏՈՒԱՐԱԾԱՌ. ա. գ. Ծառ ստուար. կամ Ունող զծառս՝ ստուարս. *Զթանձրախիտ մայրիսն, զթաւաթաւսն, և զստուարածառսն. Սարգ. յի. Է։

ՍՏՈՒԱՐԱԿԱՐԿԱՏ. ա. Ստուար իրօք կարկատեալ կառուցեալ. *Ի ստուարակարկատ կոթողս կարծր արձանաց. Նար. յիւ։

ՍՏՈՒԱՐԱՁԱՅՆ. ա. Ունող զհնչիւն ձայնի ստուար. թանձր, թաւ. յոյր. *Ոմանք ('ի բաղաձայնից) ստուարաձայնք են, և ոմանք նրբաձայնք. Երզն. Քեր։

ՍՏՈՒԱՐԱՄԱԾ. Տ. ԹԱՆՁՐԱՄԱԾ. *Ի ծագել ածային Ճառագայթիցն՝ փարատեցոյց զխաւար թանձրամած և ստուարամած. Լծ. խոսր. ժ. (այլ. ստուերամած։)

ՍՏՈՒԱՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստուարութիւն թանձրութիւն յուլութիւն մասանց. *Աւելի քան զհարիւրակաւն ստուարամանութիւն. Գիրն. Խոստ. ԺԷ։

ՍՏՈՒԱՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Παχύνομαι. Incrassor, pinguesco. Թանձրանալ. թաւանալ. յորանալ. վարատուրիլ. մեծանալ. հաստնալ. ստանալ. հարբենալ. *Գիրացաւ ստուարացաւ (յն. մի բառ)։ Ստուարացան մեծացան (յն. մեծացան հարստացան). Օր. ԼԲ. 15։ Երեմ. Է. 27։ *Ստուարացեալ էք դուք ընչիւք։ Ստուարացեալ են հողս (բարի) կենօք. Ոսկ. Բ. Կոր։ *Ոչ յասկերաց ըստուարացելոց. Եղիշ. Դր։ *Անհոգութ և հեշտութ ստուարացեալք. Ղ. Ընդհ։ *Հեռացոյ զթախիծն ստուարացեալ. Սկեւռայ։

ՍՏՈՒԱՐԱՍՈՒՐ. ա. Հաստ և սրածայր. *Հողաթափքն այն էին տաստակեալք երկայն և ստուարասուր բևեռօք. Ճ. Ա։

ՍՏՈՒԱՐԱՍՏԵՂՆ. ա. Որ ստեղունքն են թաւացեալ և հաստաբեստ. հաստ և խոշոր ճղճրով. *Ծառս ամբարձուղէշ ստուարաստեղն արբեալից, ունայն 'ի պտղոց. Նար. Է։

ՍՏՈՒԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Տալ ստուարանալ. թանձրացուցանել. զօրացուցանել. ծանրացուցանել. Փնծղընել. *Եւ ոչ ուղիք զչեան ստուարացուցին։ Զիւր գունդն ստուարացոյց. Խոր. Բ. 12։ Եղիշ. Գ։ *Ամքր են զինք ստուարացուանել զիրս (պարտանալեաց). և յորժամ խնդութեւ իւր էրեն, գարձեալ զայն ստուարացուցանէ. Կիւրղ. Թգ։

ՍՏՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստուարն գոլ. հաստութիւն. թանձրութ. հծութիւն. գօւլը. ղըլըղ. զօ. օյէքալ. ... որպէս յն. Στερεότης. Solíditas. παχύτης, crassitudo. *Ոչ կարացին կորել զստուարութիւն բևեռացն. Փարպ։ *Զստորաբերս այս ստուարութիւն պարառեցս քերել. Նար. ՅԵ։ *Ստուարութեան տանջանաց. Ի գիրս առաք։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Ἔτυμος, ἔτυμος. Verax, verus. ἀκριβής, certus, accuratus. Որ խօսի զճշմարտութիւն, կամ զհաւաստին. և Որ ինչ է հաւաստի՝ ստոյգ կամ անվրէպ. *Որք անուան ստուգաբանն են քննիչք, զխառացն անուն կրկին խնանան։ Այր բանիբուն գիտութեամբ, ստուգաբան 'ի կարգադրութեան Ճառից։ Խարերայք և պատրիչք փոխաբերեցան ընդ արանց արդարոց և ստուգաբանից։ Աւետարանիչքն և առաքեալքն և ստուգաբան վարդապետքն. Կիւրղ. գանձ։ Փարպ։ Յհ. ԿԲ։ Լծ. Խոսր։ *Ոչ գտանի ստուգաբան պատմութիւն ինչ։ Որոց ճշմարիտ և ստուգաբան անուն է աւսակքն. Փիլ. Իագն։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԱԳԷՍ. ն. Հաւաստի բանիւ. ճշմարտախօսութեամբ. *Դարպասոնոպոս. որ ստուգաբանապէս ոմանք կոչեն յարմարութիւն կամ ամուսնութիւն. Փիլ. Լին. Գ. 49։ *Ստուգաբանապէս զերանն ասել զայն են. անդ. Ղ. 86։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Ἀκριβολογοῦμαι. Accurate loquor, minutatim recenseo. Ստոյգ և ճշգիւ խօսել՝ ճառել. ճշգել զբանն. մանրախուզիւ քննել՝ խորել. *Յաղագս անդրոյն ստուգաբանէին (խորանոք)։ Տեսանելով զգանձան՝ որ 'ի ներս, ստուգաբանէ։ Զոր առանձինն խօսէին՝ 'ի մէջ ածէր ստուգաբանելով. Ոսկ. յհ. Բ. 37. 39. և 4։ *Ստուգաբանէ զաշակերտացն, կամ զնոյն առաքելոյն. Նանայ։ Բրս. Մրկ։ *Ստուգաբանեն զթագաւորս ասորւոց 'ի զաւակէ սեման զանձնուննան առնել. Ածր. Ա. 1։ *Զգեան ստուգաբանեաց տիրապէս կոչման (անուանն). Լմբ. Պտրգ։

Եւս և ըստ յն. ոճոյ՝ ճշգիւ համար պահանջել. *Եթէ հանդերձեցիմք զծառայակացսն մերոց ստուգաբանել, զնոյն և ած գործէ 'ի մեզ. Ոսկ. պհ։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. ըստ քերականաց. Ἐτυμολογέω. Rationem originis duco (vocis). Ստուգիւ քննել և գտանել զկազմութիւն կամ զարմատս բառից՝ առաւել 'ի խրթին բարդութիւնս և 'ի բաղադրութիւնս. *Աստուածդ՝ եթէ յԱստիս ածելոց ստուգաբանեսցի, և կամ որք յայսոսիկ պանծաբանքն են, 'ի Հաստելոյ. Ա. որ. Թ հյ. իսկ Թ յն. Թէոս. 'ի Թէին, կամ էԹին, կամ Թէօրին. այսինքն յընթանալոյ, կամ յայրելոյ, կամ 'ի տեսանելոյ։ *Քերթողապէս ստուգաբանէ զբառս. ասէ, յափշտակութեն է՝ յափ շտապկութիւն. Երզն. Քեր։ *Բժիշկ ոմն ընախօսէր՝ ստուգաբանելով զանուն բանջարին կոչելոյ սպանախ (որպէս թէ) սպան նախ. զի սպանանել արժան է նախ, և ապա զնա առնուլ կերակուր (հիւանդի). Մխ. առակ. ԺԲ։ *Զորթ անկեալ ասէն յականի. և ստուգաբանեն՝ արկուլի. Մագ. ՅԵ։ Քաղ մեծ գիր 'և զգուշութիւն զոր ադգէ նա ինքն մագիստրոս 'ի Քեր. Քեր. *Են բազում անուանք առ մեզ ընտանեգոյն յայլոց լեզուաց և 'ի մերձակայից, որք ոչ ստուգաբանին. և եթէ կամեսցի ոք, ոչ ուղիղ թեւակոխեսցէ. այլ խորթս ատեղծանէ. և ոչ է բազմաց զնա գիտել, բայց իմաստնոց։ Եւ 'ի պարսկաց բաղում ինչ հասարակորդ է լեզուիս մերոյ, սոյնպէս և մեր առ նոսա. զոր եթէ ստուգաբանէ ոք, մեծապէս սխալէ. քանզի բազում անգամ մեր իսկ անսեալ է ստուգաբանել մերոցս զայսպիսիս, ա... են, որք իմաստունք կարծեցեալ էին, և այն յանհմուտէ լեզուացս։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀλήθεια, ἀκρίβεια. Veracitas, diligentia. Ճշմարտախօսութիւն. բան անվրէպ. հաւաստի քննութիւն. ճշգութիւն. զգուշաւորութիւն. *Ստուէն զստուգաբանութիւն (ընդդէմ կարգել)։ Ի ստուգաբանութենէն նուաղեալ. Յճխ. ԻԳ։ Գրոց. ԽԶ։ *Բանիւ և համեմատութեամբ ստուգաբանութեան։ Մտաւոր ստուգաբանութիւն։ Ընթերցասէրն պաղատիմ գրել և յարդարել ստուգաբանութիւն՝ դնէ 'ի դիւանապահ տունս. Փիլ։ Փարպ։ Ածր. Ա. 8։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ἐτυμολογία. Etymologia, vis nominis. Վերլուծութիւն բառից ստուգութիւն. *Ստուգաբանութեան գիտէ (մին 'ի մասանց քերականութեան). Թր. Քեր։ *Ստուգաբանութիւն է լուծումն փաղառուէց 'ի կատարեալ սեռ նախատիպ բառիցն։ Ստուգաբանութեան ձևք են երեք. յիրէն, յարուեստէն, և 'ի ձայնէն. և յառաջոյն առաջնումն՝ սափոր (որպէս թէ սա փոր). երկրորդին՝ փայտատ (իբր փայտ հատ), և երրորդին՝ ճնճղուկ (որ ձայնէ ճին ճին). Երզն. Քեր։ *Յայտ է և 'ի ստուգաբանութեն. քանզի նախայօժարական է՝ մին քան զմիւսն յօժարականն. Նիւս. Բն։ *Ըռայլեալք. որ է ստուգաբանութիւն՝ սեռ այլայլեալ. Ղ. Ա. յհ. ԽԷ։ *Անդարձն անկշռելի կոչի ստուգաբանութիւն. Վրդն. Պտմ. (գուցէ որպէս դիւթերալ իմանալ զբառս սրս. Էնթէրղ։)

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՕՐԷՆ. մ. ա. Ըստ օրինի ստուգաբանութեան. ստուգաբանապէս. *Ըստ ստուգաբանօրէն քննութիւն՝ ընդ ձիթոյն անուան նիւթ ճշմարտագրի. Նար. ՂԳ։ *Զի՞նչ է առխթելն. ստուգաբանօրէն յեղանակաւ առ 'ի նախօղիլ. իսկ խթեալ զնաւն, որպէս խթանաւ ինչ զգրաստ ընդոստուցանելով առ ճեպ փութոյն. Ոսկ. Գծ։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՐ. մ. Ἀκριβῶς, μετὰ ἀκριβείας. Accurate, exacte, certe. Ստուգութ. ստուգիւ, ճշգիւ. անվրէպ. անշուշտ. աներկբայ. *Ճշգրիտ և ստուգաբար յայտնապէս պարառեսել. Փիլ. Լին։ *Ոչ ես գիտացէ ստուգաբար. Արիստ. առինչ։ *Զիարդ արդեօք ունէին զայս ստուգաբար։ Ոչ առնէր զքննութիւն ստուգաբար. Ոսկ. յհ։ *Ըստուգաբար ինձ վարկցի նախատեսականին։ Աղէ գրեա ստուգաբար զլուծումն իւրաքանչիւր պատճառի. Մագ. Խա. ՅԸ։ *Եթէ ոք ստուգաբար զգրելոյն իմանալ կամի. դացէ ինձ. Գիտառ։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՐԲԱՌ. ա. Որ զստոյգն բարբառի. հաւաստապատում. անվրէպ բարբառիչ. *Են և կարճառօտ Ճառս որպէս ստուգաբարբառս. բայց վասն զի ոչ յայտնեն զբնութ իրին, առհմանք ոչ են. Դաւիթ։

ՍՏՈՒԳԱԳԷՏ. ա. Որ գիտէ ստոյգ գիտութիւն՝ անզեղծութիւն՝ հմտութիւն. *Ստուգագէտ իմացուածիւ խորհրդոյ։ Ստուգագէտ իմացուածիւ ծանուցեալ։ Եւս ստուգագէտ իմացմամբ. Յհ. ԿԲ։

ՍՏՈՒԳԱԳԻՐ. ա. Ստուգութիւն գրեալ. նկարագրեալ. *Յայտնի ստուգագիր և գըրուատական գործ գովելի. Նար. Խռ։

ՍՏՈՒԳԱԳԻՒՏ. ա. Ստուգիւ և ճշգիւ գտեալ. *Քառասնից անուանցն գիր բովանդակէ միահամուռ յծը ըստ յունաց. տեսցես ինձ և ստուգագիւտ 'ի հայոց նոյնպէս յծը գիր (յանուանս այց քառասնից). Սխոլ։

ՍՏՈՒԳԱԳՈՅՆ. ա. Ἀκριβέστερος, ον. Certior, ius; accuratior, acutior, te. Կարի ստոյգ. ճշմարտագոյն. ճշգագոյն. սրագոյն. անվրէպ. քաջ. *Իմաստունն ըստուգագոյն ասոք տեսանելով։ Ո՞ հրաշալի...

քան զչուն ստուգագոյն. փիլ. իմացած։

Եւ իբր ած. «Ստուգագոյնս գիտէր վասն Հանապազորհին. գծ. իէ. 22։ «Ստուգագոյն և տեղեկացաւ զամենայն ոճով խոր. ք. 83։

ՍՏՈՒԳԱԳՈՐԾ. ա. Որ ջանայ ստոյգ գործել. հաւատոյ արարօղ. ստուգիչ. «Ստուգագործ և ճշգրտահաւատ լինել. Ի լսոյց յականջս խօսիցիմ, զի ստուգագործ է. ճ. բ։ Ոսկ. խե։

ՍՏՈՒԳԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Անվրէպ գործելը, կամ պահանջելը զհամար. արգասթագործութիւն. «Ուրանան զճշմարտութիւնն և զարդարութիւնն այդ, և զստուգագործութիւնն նորա. Մ«ծ. ը։

ՍՏՈՒԳԱԳՐԵՄ. հոլ. ն. Ստուգութիւն գրել, կամ վկայել գրով. «Ջպատանէլիան, որում մարգարէքն հաւատաւոր ստուգագրեցին. Եպիփ. կոթ։

ՍՏՈՒԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստոյգ և հաւատարիմ գրութիւն՝ արժանահաւատ. «Բնբռել պատկառելով ստուգագրութիւն անմարդ սաս յականէս իմաստասէր լսողաց. փիլ։

ՍՏՈՒԳԱԴԻՐ. ա. Ստուգութիւն ունող կամ ուսուցիչ. «Կամէի՝ որ իբրև զայն պղատոն լինէիր, որ ստուգագիրն էր խի. ստասիրական հանճարոյ. Տիր իեր. Նոյ. ծը։

ՍՏՈՒԳԱԽՕՍ. ա. Ճշմարտախօս, ստուգաբան. և խրատ՝ բարբառել. «Ա«Ճշմարտաբանութեան՝ ստ. ստուգախօսս. փիլ. լին. ը. 152։ «Գտանեցին՝ ի կարծեաց անյաւոր և ստուգախօս բանիցն. Ոսկ. գծ։

ՍՏՈՒԳԱԿԱՆ. ա. Ստոյգ. ճշմարիտ. «Որ գիտ մարդոյ ըստուգական. Գնդ։

ՍՏՈՒԳԱՆՉԻՒ. ա. Անվրէպ կշռաւոր. «Ջառուգանշիւռ փոխարինացն րովանդակ հաստատեցեալ. Սարկ. հանգ։

ՍՏՈՒԳԱՀՄԱՏՈՒԹ. ա. Քաջահմուտ. հնար. հաս. «Ըստ ճարտարագէտ ճանաչողութեանէ ստուգահմուտ բժշկացն. փիլ։

ՍՏՈՒԳԱՊԱՏՈՒՄ. ա. ած. Ստուգութիւն պատոող, պատմիչ, պատմելով. «Ջյօրի. նուածոց բանից ստուգապատում կարգեալ պատմագրեցին. փիլ։

ՍՏՈՒԳԱՊԷՍ. ած. Ἀκριβῶς, ἀληθῶς. Certe, և այլն. Ստուգաբար. ստուգիւ. հաստատաբար. անվրէպ. անշուշտ. արգարև. «Ստուգապէս ուսանիմ, կամ պատմիմ, կամ անկեղծանամ. Սէբէր. ի։ խոր. է. 45. 72։ «Ստուգապէս փայտ բնաւորեցաւ կենաց՝ Մեծ է ստուգապէս։ Ստուգապէս յօրի. նուածով կարգեալ գրոյցնաց։ Ջպատասխրեալսն՝ ի մերձն իւրոյ ստուգապէս կատարեաց։ Անյաղթ. բարյբ։ իգն։ փիլ։ Ճ. Ա։

Լ. Ետյաաց. Certe, et ab origine vocis. Ստուգաբանապէս. ըստ ստուգաբանութեան։ «Ջոր ստուգապէս երկին կոչէմք՝ առ ի փառն ման վերնոյն զնոյնն գոլով. Ագիսթ. Ց. խնդ ըստ յն. ստանօս, իբր ծաղս դէն անս. ստանման որոց են՝ ի վեր. (ձե. ջնգ. ՀՂ. ի բան, ՝ի վերոյ տես։)

ՍՏՈՒԳԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստոյգ սուտեմի, պրատատութի. «Ա«Ջայց քոյ յ ստատկատեսութի և ստուգատեսութի՝ որ յիս, ընդատատոյին պիս. Նար. Երփ։

ՍՏՈՒԳԵՄ. հոլ. ն. Ἀκριβόω. Diligenter exploro, compertum habeo. γινώσκω, cognosco. ἀῤῥοάω, intueor. Ջստոյգն գըտանել կամ ուսանել քննութիւն. Հետաքրքրնել. Հչմարտել. Հաւատալի առնել և լինել. անվկանալ. «Ստուգեցին՝ ի միոս իւրեանց։ Ստուգեալ՝ ի նոցանէ ժամանակ ատեն ընկալեալ։ Ստուգեալ՝ ի Տրբեւ բատեան անոմ. Ջանձնէ ստուգեցից. և այլն։ «Ստուգեաց Հչմարտել։ Ստուգեալ Հաստատեալ՝ ի վերջին Տրէյատկին. Նեղն. ի. Գ։ «Հաստատեալ ստուգի յոյս։ Վարդապետութեան ստուգեաց զՀչմարիտս հաւատս յամենայնի երրորդութեին. ՅՃԲ. ՀԸ. ծՃ։

ՍՏՈՒԳԻՒ. ած. տ. ՍՏՈՒԳՑՆ, և ՍՏՈՑԳ. ած. «Որպէս ՀԹ ստուգիւ ինչ հաստատ ժամանակացն կարիցէ ոք լինել։ Ջոնինն ըստուգիւ զՀամար զՀնոյն. Եսա. փբ. ա։ «Գաստեաց ստուգիւ. Փարպ։ «Բարեյարութիւնէ և ստուգիւ, որ առ անարժանան է. խոր։ (Անաւղ, է ստելն. «Ստուգիւք ոչ կարացաք՝ի վերայ հաստանել պատմութին. Ո«ահն։)

ՍՏՈՒԳԻՒԹԻՒՆ. գ. Ἀλήθεια. Veritas, և այլն. Ստոյգն. Հչմարտութիւն. հաւատարիք. և ճշմարտահաւատութիւն. արգարութիւն. հաստատութիւն. սահմանիւթ. և սոփերանք. լիւ. և հակ խոսք. «Ստուգութիւնն ինդրէ աեր. Սղ. ը. 2։ «Ստա չեն մեր սպատատ քն, մեր մեզնէն խակ հաստատ է՝ ի վերայ ստուգութիւն սոցա. Նէնէ. ը։ «Գաստեմ զքստուգութիւնն այդ. խոսք։ «Ջի յիշեացեն ՀոգքաՀ զատուգութիւն, որ խնգրեաց՝ ի նոցանէ զվերէմն։ Ստուգութիւնն այդ պահանջել գիտեմ, և ողորմութիւն Հորա կենցացնել Հանաչէ։ Ստուգութիւք իւրով եա՝ որպէս և ասեցաց. ողորմութիւք իւրով գԹոցաւ՝ որպէս և կատարեցաւ. եփր. զԼ. և համաք։ «Սկիզբն ամենայն ստուգութիւն (յն. խոստատութիւն)։ Ոսկ. ած. ա. 3։

ՍՏՈՒԳՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ած. Ստուգիւ. ըստուգապէս. «Ասաց զամենայն իրան ստուգութիւ։ Ստուգութիւք ինչ գրել սկսան խնամով ոչ ունիմ։ Ստուգութիւք ասեմ՝ ի քէն, և ոչ ասեմ. Հն։ «Ստուգութիւք ասելիկանալ, կամ գիտել, գրել և ցուցանել ըստ կարգի գնալ. Շար. խե. Երէմ. է։ իգն։

ՍՏՈՒԻՐ. բ, աց կամ թց. գ. որ և ՀՈՒԻՐ. յն. ութ. Տչւձ. Umbra. Մթագին ինչ գիմանչար մարմնոյ խոխանդի զլոյս. Նսեմանի պատճառալ՝ ի մարմնոյ ընդ միջ անկելոյ. հավանի. և ուրուական ասնիլ. ազօտ նմանութիւն. երևոյթ. ՀեՀնէ. ՀԸԱՀ. սոյե. լուս. «Ջստուեր լերանցն ասեանեա գաս իբրև ըզմարդիկ։ Ստուեր են կեանք մեր՝ ի վերոյ երկիր։ Ի միջ ստուերոց մնահս։ Որ նստեին՝ ի խաւարի և ի ստուերս մահու։ Ջստուեր հանգերձելոց բարեաց ունելին օրինքն. եՀ։ «Ածկոցիլ և անցանել ընդ իւր ստուերն՝ յոյժ փութայցէին. Ա«օս. Ե։ «Ստուերն երևեցուցանեն զմարգինն, որ ստուերն իցէ։ «Ստուեր ասէ, զոր միջ շուք կոչիմք, որ անկանի՝ ի մարմնոյ՝ եՀԷ կենդանւոյ, և ևԼԹ յայլ ինչ իրէ։ Որ են ստուերք հանգերձելոցն, այլ մարգին քան է. զի ստացիս՝ ի քոյ անկեալ զատուեր օրինացն. և ծանիցես՝ Հե ուրչափ ինչ՝ ի միջ է ընդ ստուեր, և յորում ստուերն անկանի. խոսք։ «Ի ստուերի ոչինս գնահատական իմասցիլիւ. Նէս. Քնգոսք։ «Ջհինն՝ ի նորս ստուերով գստուերն՝ ի լոյս Հմարտութիւ։ Որ՝ի ստուեր Հշմարտութեան իստ. ով յսլեմս. և այլն. Շար։

Իսկ յատկէն. «Թուի՝ եՀէ ստուեր բրտնամանին է, և իսրէ զմիջ. Հ. Ա. իսու, ստ ստուերիւ ուրուականն միտելոց. ՅՀՀՍՀ, manes խոսք, Երէմ ստուեր։

ՍՏՈՒԵՐԱՆԱՆԵՄ. հոլ. ն. խոտ ըստուերապար՝ աղօտ նմանութիւն. «Թէպէտեւ անվաւեր՝ ի նոյանէ գրեցիալքն ասացան, այլ բարեա՝ ինչ և առ Հշմարիտն ստուերանան։ Ա«որ. ի։ իգն։

ՍՏՈՒԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Նմանի և քօղարկեալ բան. կերգծատուրութիւն. «Բամ բասի և մեծ մակագիտօղն գրիգոր՝ ստուերապատանութիւն դրուատանալն՝ ի Հէնչ Թեոդոր. Հայրապ։

ՍՏՈՒԵՐՈՒՅԹ. ա. Իբրև ստուեր՝ ի վեր երևեալ կամ երևեցուցիչ. «Ուր ոչ գոյ լոյս, անդ խաւար է. և գիշեր է ստուերաբոյս, որ անկանի՝ ի տարերէ երկրիս. Ըէր՝

ՍՏՈՒԵՐԱԳԻՐ. ա. Գծագրեալ որպես ստուեր. ստուերակերպ գրութիւն լինալ. «Ի հանգչել ստուերագրեն տապանակին. Նար. խե։

ՍՏՈՒԵՐԱԳԻՐ. գրի, գրաց. ա. գ. Σκιαγράφος. Umbrae descriptor, aliquid adumbrans. Գծագրօղ և նկարագրօղ զինչ. մանաւանդ ինչ ստուերանկերպ. «Ըստուերագրացն անպատուղ աչքատուրութիւն. խոսք. է. 4։ «Ստուերագիր նկարիչքն զպատկերս Թագաւորաց նախ յատկեն ձեռնարկեն. Մ«իբր։ «Ստուերագիրն տղամեն նկարագրեր զպատկեան՝ ի պարարա երկիրն բնչմատեն. վ. յոհ. էրփ։

ՍՏՈՒԵՐԱԳԻՐ. ա. Σκιαγραφικός. Adumbratus, fictus. Գծագրեալ ստուերագրաբար. «Ի ստուերագիր (կամ ստուերագիր) ստուեր մեվեի՝ անգրանիկ տղի խոպայել. Նար. ստատ։ «Ա«աջինքն ամենայն՝ ստուերագիր նկարագրութիւն էր՝ մինչ՝ի գալ Հշմարտութեին. Ը. էոբյէ։ «Ի հմտութի ածեալ նոցան ստուերագիր ստատպէսպատատմամանէին. ՅՀ. խ. պատ։

ՍՏՈՒԵՐԱԳԻՐ. գ. Σκιαγραφία. Delineatio, adumbratio. Ստուերագրութիւն. պատկեր. ստուեր. նմանութիւն. ուրուական նախագիծ օրինակ. «Ի ստուերագիրսն՝ որ ապիսակագրութիւ և անագրութիւ որ ինչ գրէ ոք, մարդ կոչի. Ոսկ. յհ. ա. 13։ «Ստատ ստանալ՝ ի ձեռս վերանգս գիտցին՝ նորագէ զստուերագիրն նոցա. որք Թեպէտեւ զստուերագիրն ծածկին յաչաց. ասկայն զարտիսութիւն՝ ինքեանց գեղեցկութիւն երևեցուցանեն։ Ը. յն. իէ։ «Ջմահն և գպրատիքն իրքն ստատեցագրօք յոյանէ. Ագիս Զգրեա և որ ասի ՀՀ. ա. 17։ «Երկնից ստուերոց՝ ի ծղ. է. գնի՝ ստուերագրիւ։

ՍՏՈՒԵՐԱՂՈՑՆ. ա. Նահանգային. ազատագրոյն. ոճագրոյն. մերձ. «Ցառանձն մեզատուերքն ստուերագրոյն մտալեով. Ոսկ. «Ի նմա։ «Ամբարատատանութիւք մեզ և տիրակից, որ ըստուերաղոյն մեզացն խատատութեալ խրեն. խգն։

ՍՏՈՒԵՐԱԳՐԵՄ. հոլ. ն. Σκιαγραφέω, σκιογραφέω. Adumbro, delineo, significo. Գրել նկարել ստուերագրաբար կամ ազատապար. օրինակել՝ նշանակել իրբև՝ ի ստուերի գնահատել Հշմարտաբեւ. «Ամբ իմն (ընկնալ) զոյ մերձատատութիւն, ուչ զրատութիւն ոյ ըստուերագրեալ։ Ըստատատ զրկիչք ստատ լոգրքերով զհանգերձեալսն։ Ստատերագրեալ զնծանչին հրոյն յերկինս զպատատ. Ա«ոս. է. ծէ։ Ոսկ. յատերգս։ «Ստատերագրեալ՝ ի նմա զնշմարտութիւն պատկերս. Գատկեր Հշմարտութիւն ստուերագրեալ զի նմա. Ա«ատ. յ-ե։ «Ջոյա երկատս փրկութիւն խորհուրդս և յատատչագոյն ստուերագրեալ ածն յհատակէ։ Ջնոյն խորհուրդ ստուերագրեն (կամ ստուերագրեն)։ Մրավեւս ստուերագրեալ յինքեան զչքն փրկութիւն խորհուրդ գտծով։ Լիատն սինեալ յստուերագրեր ս. լինակերքն և կարգքն՝ որ՝ի նմա նգան, ըզլիատն սիոնի՝ ուր փրկիչն կատարեալ զՀշմարտութիւն. Յիւս։ «Ոչ կամեցաւ զպարձրատ գոյն պատգամն Հոգւոյն՝ ի չնչին և յատատ կանացս ներմա ստուերագրել. Սարփ. իհ. ա։

ՍՏՈՒԵՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ց. ՍՏՈՒԵՐԱԳՐԵՄ. գ. Σκιαγραφία, σκιαγράφημα. Adumbratio, delineatio. «Ջզարդ ստուերագրութիւն (յատկանաս) հանել՝ ի Հշմարտութիւն (քրի)։ Ի ստուերագրութիւն քաջն Հովսե

(մի՛ վաղէս հանգչել լինէր)։ Մովսէս սկիզբն առնէ կատարել զստուերագրութեան փրկչին զխորհուրդն։ Որոյ մովսիսին օրինակեր և ըստ ստուերագրութեան առ 'ի վկայութիւն մնաց մարգարէութեան. Ածան. յոհ։ Վրդն. եւ։ Լծ. խուլ։ Նրջ. ծպն։ *Տէրն 'ի կրկին գուբ եմուտ, զի ոչ թողու ոգի նորա 'ի դժոխս, և ոչ մարմին նորա ետես զապականութիւն ... որոյ ստուերագրութիւներ գանիէլին (կրկին գուբն). Վրդն. ծն։

ՍՏՈՒԵՐԱԴԻՐ. ա. Ի ստուերական օրէնս կամ որպէս ստուեր եդեալ՝ եղեալ. և Ուրուական. *Զստուերագիր զգուշիկդ կամիք ունել. Զքր. կթ։ *Առ զմարմին յանփոփոխ կուսէն Ճշմարտապէս, և ոչ ստուերագիր երևմամբ. Եղիշ. Է։

ՍՏՈՒԵՐԱԴՐԵԼ. Տ. ՍՏՈՒԵՐԱԳՐԵԼ։ Աբշ։

ՍՏՈՒԵՐԱԾԱՅ ԱՌՆԵԼ. Σκιάζω. Umbro, obumbro. Ստուեր ինչ արկանել. մթագնել. շուք ձգել. մթնշաղել. յն. ստուերացուցանել. *Գուցէ ածիցէ ստուերածս 'ի վերայ աչաց մերոց. Է. Բգ. Ե. 6։

ՍՏՈՒԵՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Σκιερός, σκιόεις. Umbrosus, opacus, և adumbrativus, և այլն. Սկզբնական կամ նման ստուերի. ստուերակերպ. ուրուական. նսեմ. աղօտ. և Օրինակական. և Դիւրաշարժելի ոմն զստուեր. և Նմանալի 'ի ստուերի. *Ամենեքեան համբարձեալ էին 'ի ստուերական և յերբայական իրս. Ոսկ. եփ։ *Ի բաց արար 'ի միջոյ զմեղսն և զխաւարն ստուերական գիշերոյ. Եփր. ող։ *Ստուերական երկիւղ. Կիւրղ. ... *Որ 'ի ստուերական օրէնս։ Փոխանակ ըստ ստուերականաց գառանցն՝ գառն խորհրդոյ. Շար։ Շ. Բարձր։ *Ամենայն ինչ՝ որ առացական է, չէ ճշմարտական, այլ ստուերական է, փոփոխական և աղականացու։ Հայել 'ի մեծութիւն ստուերականս, և 'ի փառս ծաղկընկէցս։ Հանգիստ հանճարոյս ստուերական։ Ի սուտ և 'ի ստուերական գիտութէ չինեն աշտարակ. Սարգ. յկ. Դ։ Բրս. Մրկ։ Նար. կը։ Եզնկ. ... *Եգին 'ի ներքնումն և 'ի ստուերական բանին։ Եզաւ 'ի գրի ստուերականի։ Խաւարելոց և ստուերականաց. Նխ. ող։ Շար։ Ոսկ. Մ. Ա. 1։

ՍՏՈՒԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստուերական գոլն. անցաւորութիւն. ըստ յն. ըստուեր. σκιά. *Զիրաց ստուերականութիւն, և զորութեանց գերազանցութիւն. Ոսկ. Ծ. Խոստ։

ՍՏՈՒԵՐԱԿԵՐՊ. ի, եց. ա. Σκιοειδής. Umbrae similis, umbrosus. Ստուերանման. ունող զկերպ և զտեսիլ նմանութեան ըստուերի. ստուերական. ուրուական. *Ըստուերակերպ քահանայութեան, կամ օրէնք, կամ երինջոց մատուցումն, կամ գծագրութիւն, կամ տիպ. Ճշ։ Կիւրղ. խչ։ Գրգ։ Սարկ. փհ։ Սիմ. ող։ *Որ զստուերակերպն (զպատկեր) այսօր ճշմարտապէս կատարեաց. Շար։

ՍՏՈՒԵՐԱԿԵՐՊԻԼ. եալ. չ. Ստուերակերպ լինել. նմանել. *Ստուերակերպեալ անօրէնութիւն հրէական ժողովրդեան հինն էէմ սկիզբն առ լուծման. Կիւրղ. խչ։

ՍՏՈՒԵՐԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. τὸ Σκιοειδές. Ստուերականութիւն. նմանութիւն եւեթ. առ աչօք տեսիլ. լոկ պատկեր. *Զգուշանիցես կամեցեալդ ասելոյ՝ յարուցանել նմա պատկեր՝ ասելով, չասէ է ինձ՝ որ 'ի բնութենէ գոյ ստուերակերպութիւն, այլ ոչ ըստուերակերպութեամբ ստուերակերպ կանգնել. Նչ. գործ։ *Երկեաւ 'ի մահուանէ, և զմանուկսն զնկենաց ընդ երանեաց զէնուոր, որք ստուերակերպութիւն նոխազն զմարգարէութիւն նորին փրկութեան բանին. Թէոդոր. մայրագ։

ՍՏՈՒԵՐԱՀԱԼԱԾ. ա. Հալածիչ փարատիչ ստուերի. *Լոյսն խաւարականաց ըստուերահալած. Զքր. կթ։

ՍՏՈՒԵՐԱՃԱՐՃԱՏ. ա. Որ 'ի ստուերս կամ 'ի մթութեան անդ ճարճատէ. ունող ըղձայն ծխոտ խանձողի. *Հուրն այն (կատարածի) բորբոքեալ ստուերաճարճատ, բոցաճաճ, խորթնաչայեաց, յորդահոս թափանցիկ արագութեք. Պիտառ։

ՍՏՈՒԵՐԱՄԱԾ. ա. Ստուերաւ մածեալ. մթագին. խաւարին. *Զանդունդս անպատարագս՝ ստուերամածս. Ագաթ։ *Ի ստուերամած խաւարին։ Զստուերամած խաւար կռապաշտութեան. Ճ. Բ։ Շար։ *Հրամայէր բանիւ զլուսաւորութիւն աչաց նորա, և ստուերամած խաւարաւ նսեմացուցանէր զբոլոր աշխարհին պարծանս. Դհն։

ՍՏՈՒԵՐԱՄԱԾԱԿԵՐՊԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Զբնութիւն հողանիւթ ստուերամածակերպեալ. լուսափայլ պճնիւք փառազարդեալ. Շ. թղ։

ՍՏՈՒԵՐԱՄԱՐՏ, կամ } Σκιαμαχέω. In
ՍՏՈՒԵՐԱՄԱՐՏԻԿ ԼԻՆԵԼ. } umbra dimico. Մարտնչել իբրև 'ի ստուերի, և առ աչօք. *Ստուերամարտ լինել՝ զօդն հարկանելով. Ոսկիփոր։ *Ստուերամարտիկ լինել ճշմարտապէս. Պղատ. օրէն. Է։ *Նմանեալ զըմբշամարտակացն անփորձութեան, որք առ հեռուստ 'ի նոցանէն արկանէր ըստուերամարտիկ եղեալ, և զօդն դատարկ քաջորդաբար վերջ դադարեցուցանել. Դիոն. ածայ։

ՍՏՈՒԵՐԱՅԻՆ, ծնոյ, ոց. Տ. ՍՏՈՒԵՐԱԿԱՆ. *Անմահն առ մահկանացուս, լոյսն առհաւատ առ ստուերայինս. Նար. ծդ։

ՍՏՈՒԵՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Σκιάζομαι. Obumbror. σκοτάζω, tenebresco. Ստուերամած լինել. մթագնիլ. նսեմանալ. աղօտանալ. խաւարիլ. անշքանալ. *Փառացն վայելչութիւն ստուերացաւ։ Մի՛ մեղք ստուերացեալ լուսոյդ երախտիս։ Գիշերոյ նմանեալ ստուերականացն յայսպիսի լուսոյս։ Սեաւն և ճշմարիտ լոյս, և ստուերանալ ոչ ունի որպէս զգալի լոյսս։ Զի մի յայն ամենավայելուչ հայեցողութենէն ստուերասցի։ Աղաւաղեալ ստուերանայ։ Եղէ ստուերացեալ, որպէս մնացէ սակաւ ինչ նշմար աւերածի. Նար. ... Սարկ. յկ. Դ։ Լմբ. առակ. և գործ։ Ճ. Ա։

Եւ Ստուերակերպ կամ առ աչօք երևութանալ. *Ցնորական խոժոռադէմ տեսիլք որպէս յանուրջս ստուերանային առաջի նոցին 'ի խաւարի անդ. Լմբ. իմ։

ՍՏՈՒԵՐԱՆԻՍՏ, նստի, աց. ա. Նըստեալ 'ի ստուերի, 'ի մթին վայրի. *Զլուսոյ ճառագայթ արձակել (լուսով) զանձինս ստուերանըստաց անկելոցն։ Լոյս ծագեցար ստուերանըստացս. Ագաթ։ Շար։

ՍՏՈՒԵՐԱՆՍՏԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Զըստուերանստելոյն վերաբերեցեր. Ճշ։

ՍՏՈՒԵՐԱՇՈՒՔ. ա. Որ արկանէ կամ որում արկանի ստուեր և շուք. որոյ շուք պայծառութեան լինի խառն ընդ ստուերի. *Արեգակն չեղանակաց ... ստուերաշուք. Գիտ. Բղբ. առ Հայկ։

ՍՏՈՒԵՐԱՊԱՇՏՕՆ. ա. գ. Պաշտօնեայ հին եկեղեցւոյ, որ էր ստուեր նորոյս ճշմարտութեան. *Առաւել յոյժ առաւելուլ պարծիմք՝ քան որք 'ի հնումն ստուերապաշտօնքն. զի որում շատ առաւ, շատ խնդրի, ասէրն առաց. Խոսր. պտրգ։

ՍՏՈՒԵՐԱՊԱՏ. ա. } Տես ՍՏՈՒԵՐԱ-
ՍՏՈՒԵՐԱՊԱՏԵԱԼ. } ՄԱԾ. *Լուսին և աստեղք անյայտացան ստուերապատք. Փարպ. և Ագաթ. (ուր հին օր. ստուերապատ։) *Ստուերապատեալ աշխարհս զնայն չենոր առաւօտուն երևումն. Մէկն. ղէ։

ՍՏՈՒԵՐԱՊԷՍ. մ. Որպէս ստուեր. ըստ օրինակի ստուերի. *Ստուերապէս զսկզբնաւորն յինքեանս ցուցանել։ Զնմանութիւն նորին ստուերապէս պատկառէ առաջի ճշմարտութեան բերել. Սարկ. հանգ։ Լմբ. պտրգ։

ՍՏՈՒԵՐԱՏԵՄ, եցի. ն. Իբրև ստուեր ընդհատել զլոյս. նսեմացուցանել. ստուերածս ածել. *Գիշեր մեղաց ստուերատեաց զխոս նոցա. Վանակ. յոբ։

ՍՏՈՒԵՐԱՏԵՍԱԿ. Տ. ՍՏՈՒԵՐԱԿԵՐՊ. Σκιοειδής. *Որք զամենայն զօրինական զըստուերատեսակ զերևումն վանեցին։ Փոփոխել զմարդկային կեանս 'ի ստուերատեսակ երևութից 'ի ստուգապէս էիցն ճշմարտութիւն. Նիւս. երգ։ *Եւ ընդ ոտիւք զլուսին ստուերատեսակ. Շար։

ՍՏՈՒԵՐԱՏՍ ՕՐՀԱՍ. (եթէ չկայցէ սխալ գրչի.) իբր Անհրաժեշտ մահ. յն. անողոքելի, կամ անհրաժեշտ. ἀπαραίτητος. *Նապաստակ ծովու ոչ սակաւ ինչ անհաւասարութիւն ունի, որ ածէ վաղվաղակի ստուերատս օրհաս 'ի վերայ մարդոյ. Վեցօր. Է։

ՍՏՈՒԵՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Σκιάζω, ἐπισκιάζω, συσκιάζω, ὑποσκιάζω. Adumbro, obscuro, subobscuro, sublustrem reddo. Տալ ստուերանալ. նսեմացուցանել. մթացուցանել. քօղարկել. պատրուակել. մթնշաղել. ծածկել. գօշել. *Ծածկեաց նեղամտութիւն, և ստուերացոյց զարեգակն։ Ոչ երբէք ստուերացուցանէ զլոյս ողորմութեան քո՝ խաւար արդարութէ։ Թէ զաչացս պատուհանս ստուերացուսցես. Խոր. Է. 12։ Նար. Է. ծդ։ *Այլանդակ իրաց չամանդաղ ստուերացուցեալ ծմակեցոյց (զաչս)։ Թանձր ծխով զշուրջանակի վայրսն ստուերացուցեալ. Փիլ. Ժ. Բան։ *Ստուերացուցանէն զմտացն լուսաւոր շարժմունս. Նանայ։ *Ըզպատկերն այդ ստուերացուցեալ փոխեցին ըստ բազում մասանց. Իսիդ։ *Ստուերացուցանէն քեզ զնա. Եզնկ. ծէ։ *Ստուերացուցանել զկիր չէ հնար, զի երևելի նշան եղև 'ի ձեռն գոցա։ Մի՛ երկնչիր, եթէ պարտ է լռութեամբ ստուերացուցանել զյանցանսն. Ոսկ. գծ։ Բրս. ծն։

Եւ Ռուք տալ նկարուց. և Ծարրել զաչս. *(Զպատկերն կամ զնկարն) ըստ խառնուածոյն զնատագոյն ձևոցն ստուերացուցանելով։ Ծարրօքն ստուերացուցանէն զնատագոյնս աչացն. Նիւս. կազմ։ Լծ. ածոբ։

ՍՏՈՒԵՐԵԱԼ. Իբր Ստուերագրեալ. գունագեղեալ առ աչօք. *Ի մարդոյ ձև կերպարանեալ գեղեցկացուցին. և այնու ստուերեալ գեղն՝ մարդս (կամ մարդոյ) ապար զնոսին առաւելլի. Լմբ. իմ։

ՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ψεῦδος, ψευδή, ψεῦσμα. Mendacium, falsitas, fallacia որ և ՍՈՒՏՔ. Բանսուտ. և Սուտն գոլ բանից կամ գործոց. ստախօսութիւն. և խաբէութիւն, խարդախութիւն, նենգութիւն, կեղծաւորութիւն. անստոյգ. Եսութ, Եսութճշգրգ. *Խնդրէք զստութիւն։ Բորբոքէ զստութիւն վկայ անիրաւ։ Ցուցանեալ 'ի տեղին զսուր 'ի ստութեն։ Ուրախ արարին ստութե իւրեանց զիշխանս։ Պաշտեցայ զխս ստութե եփրեմ։ Քաղցրացաւ առն հաց ստութէ։ Եթէ ճշմարտութիւն իմ յիմում ստութեան առաւելաւ. և այլն։ *Ճշմարտութիւն մի է, իսկ ստութի 'ի բազումս պատառեալ. Ածն. որ. Է։ *Ճշմարտութիւն մի է, և ստութի 'ի բազումս բաժանի. Խոսր. պտրգ։ *Բազում անգամ համեալ էին 'ի վերայ ստութե նորա։ Սրտութե կերպարանին յաչս ագէտ մարդկան. Եղիշ. Է. Է։

ՍՏՈՒԻ (ըստուի), կամ ԶՍՏՈՒԻ. Բառ ռամկ. որպէս Նստոյք, կամ Զիստք. *Պտերիք՝ յորժամ ոտ. սանեն, որ զստուին լիզեն. և

զԹերիքն հոտառանն,նշան է անձրևի.Վոփ. թ՟ե:

ՍՏՈՒԿ (արուկ). ա. Սառնասօ. սառնան. իբր սուխ, սառղ. ՛Ցանգիմա: եաց զնս իսրև արտուկ. Մեսր. էրէց:

ՍՏՈՒՄԱՆ. Տ. ՍՏՈՄԱՆ.՛Ոակի սահմոր... սառնմանն ոչ էր գերեզմանին օրինակ, այլ կուսին. Սահման:

ՍՏՈՒՆԳԱՆԵՄ, կի՛ ԸՍՏՈՒՆԿԱՆԵՄ. եցի. Ն. լ. Պարտկսւմ. Audire detrecto. պարտաւորեմ, tacendo praetereo. Ըստ ոունկն Թուրլ անցանել, այսինքն անուշադիր լինել. պատուիրանազանց լինել. անտառել. հեռանալ. չանսալ. չհնազանդել. ապաիսա առնել. չլսելոյ առնել. անյագ լինել. ձեի անյձեն դժեալ՝ ձեիալեն եւլալ, ծուխ լինել, լմնել, սոսկ խոռ ըլալ, խօխչել, լիուեղել, սոյզել. գուլագ սահմագ, փինկնկել, սոյմամագ. ՛կոշնցել զձեզ, և ոչ լուալուզ. խոտեցայ, և սառնգանեցիք. Ես. ին. 12: ՛Մի սառնկաներ յերկիւղի սեառն: Ոյք երկնչին ի սեառնէ, ոչ սառնգանիցին բանից նորա: Օրինաց բարձրելոյն սառնկանեաց: Գուցէ երբէք խաւսցեալ սառնկանեսցէ զքեզ. Սիր. ա. 36: ի. 18: ծէ. 29: իթ. 33: լ. 19: ՛Սառնգանեցէր ի կլանել ամպարշտի զարգարն. Ամբ. ա. 13: ՛Չի մի և վնաս սառնգանել, և զբան ոչ առնել Թուեացի: Ո՛վ բանաքաղ մարկիոն, որ զմին լսէ, և զմիւսն սառնգանէ. Փիլ. Լին. ի. 202: Եղեն: Հրեշ, ամկ զոք առաքել. սակայն և նմա սառնգանէին: Սառնգանել սեառն, կամ հրամանի, հրամանաց, պատուիրանի: Սառնգանել հօրն իմոյ երկնչիմ: Ինքն սէրն՝ ոլսամ սառնգանեցաք. Ոսի. Մ. ա. 6: ՅՁի. ի: Շար: Ասծ: Սարգ. յի. ծ: Վ.ր. հդ. իչ. և այլն: ՛Ի սառնգանելն ձեր ի նըց պատուիրանաց նորա.Էր ընդ էդէ: ՛Ի սառնգանելն ազամայ ի կենագործ ի դրախտին. Շար: ՛Ցանապատ սառնգանոլին. Եղնի:

ՍՏՈՒՆԳԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Παρακοή.
ՍՏՈՒՆԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. } Inobedientia, contumacia. Սառնգանելն. անլսուելմն. անհնազանդուի. պատուիրանազանցութիւն.՛Որ զմեռանալս վմեզ վան սառնկանողութեն՝ (կամ սառնգանութե) նորագործ վերսանին. Ալբ. հմբ: ՛Սառնգանութեմբ ժառանգեցէր վիշաս: Մի կարծիցէն զկանխատեսութիւն անմիաքն բանագասիչ սառնգանութե.կնբդ. խոս: Իբր. տրկ:՛Հաստցումն ընդունելն արժանի ըսառնգանութեմբ իբրեանց. կանան: ՛Ամենայն յանցաւորութեմբ և սառնգանութեմն ընկալաւ պատիժ պատասխան: ի ձեռն ըսառնգանմանն միոյն մարդոյ մեղաւորք բազումք եղեն. կնբդ. գանյ: Պրմ. լ՟ե:

ՍՏՈՈՒԻՈՒՄՆ, կի՛ ՍՏՐՈՎԻՒՂ. Բառ չն. ոտ՟վ՟ի՟ս. Στρόβιλος. Strobilus, vortex, turbo, trochus, pinus. Պտոյտք. յորդանք. ոտք մրրկի կամ փոթորկի. և դարձ. դարձիկ խաղալիկ ոտայոց. գաց. և ֆըռըռ գոփ. ՛Լինելոյս և սառօրիոս հղոմ է պտոտեալ նեղբռնաս ի վեր, և այլն. Առիթ. ՛Սպասվիրաք յառաջին հարկաւորելոյ անմ՝ զոր ընդունին, չղջանս հանապազորդս առնուն, և ինքեանք յինքեանս չղջին. Վեր. է:

ՍՏՐԱՏ. Բառ չն. ոտրտիօս. Στρατιώτης. Սեպհական զօրու. և Աքաղնորդ զօրոյ. Exercituum praeses. ՛Աբա սպրատ յոնոյ կազմեաց զօրս իւր՝ որ ընդ իւրով ձեռամբ էին. Բռոզ. է. 5:

ՍՏՐԱՏԱԿԱՏ, ի ից. գ. Բառ չն.ոտրտիէիտէս. Στρατηλάτης. Dux agminis, magister militum. Զօրավար. սպազատակատ. ՛Ա՛ման քո սպազատակ սորատեալ զնորդան զորդիսացեալ քո: Դատորիկ՝ կին վարդանայ սորատեալսի. Խոր. Ֆ. 57. 67: ՛Թէոգորոս սի սորատեալսի սրակաշցուոյ. ՃՃ: Հ: Ն Տօնաց: ՛Անատոլիոս և պրոտոդիոն սորատեալսաք, որ կոչին զօրավարք: Եկայք սորատցուք սորատեղատ, որ կոչի զօրադլուխ, ըզսպարիս. Ճ. Ա. ժ:

ՍՏՐԱՏԵԼԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Στρατηλασία, στρατηγία. Eductio vel praefectura exercitus, imperatorium munus. Զօրավարուելմն. ոսպազատակատ. ՛Ես էր կարգեալ ի Թագաւորէն ի պատիս սորատեալսատուելմն: Զգեցոյց նմա պատիս սորատեալսատուելմն (կամ սորատեղատելմն). Վ.բ. հդ. թ՟ե: Հ=Ց. ՛եպտ. է:

ՍՏՐԱՏԻԳԻՆ, կի՛ } գ. Բառ չն. ոտ՟ա՟ս.
ՍՏՐԱՏԻԳԻՈՆ. } Στρατήγειον. Domus imperatoris exercitus, praetorium. Կայք կի՛ օթևան սորատեալսի. որ ի մեզ ասի վանք սպազատակատին կամ զօրավարին. ՛Էրուսկեր գծնալը. լաբերը. ՛Շինեաց յիշատակ իւր զասացեալն սորատիգին. քանզի ի նմա զպատեերազմականն յօրինեաց կազմելմն: Խոր. է. 85:

ՍՏՐԿԱԴՈՑՆ. ա: Ἀνδραποδωδέστερος. Infimus servus, nimium servilis. Ցածին սպուկ. անարգագոյն. յետագիտ.՛Որ յոյժ սպկագոյնք են ի նոցանէ. Ննս. ՟ե՟ս:

ՍՏՐԿԱՆԻՆ. ա. Նմանալն ի սպկէ կամ յապահանոյ՝ ի ծառայութե. ՛Ազախանաուն Հագարու՝ սպկանցին անոյն. Նոր. Խ:

ՍՏՐԿԱՄԵԾԱՐ. ա. Մեծագոյզ սպկացանպագամեծար. ՛Սպրկամեծար Թագաւորն. Նոր. Ֆ:

ՍՏՐԿԱՑԻՆ. ա. Որ ինչ հոյի՛ ի սառուկս կամ՛ի սպկութե. Նոր. Խ:

ՍՏՐԿԱՆԱՄ. ոցայ. լ. Δουλοῦμαι. Servus fio. Սպուկ լինել. ծառայանալ. գոլ ՟էօլե օյմգ. ՛Մոգ սպրկանայ յորժամ օսպազանայ յիւրմէ աեղոյ. Աթա. իէ. 8: ՛Ազատին սպկանալ. Բռո. ոչ: ՛Ի հայրենեաց սառատեղծեալ, օսար սեռից ըսորըկացեալ: կործանելոյ սպկացան՝ ի բաւելլոյն: կին՛ որ զսոնկի ընդ օսար ծառայ, սպկանայ և նա՛ի Ուրին ծառայութե. Շ. Վէպ: Լմբ. ամէ: Մխ. գպ:

ՍՏՐԿԱՊԻՍ. ՛. Որպէս սառուկ. իբրու գերի. ծառայաբար. ՛Որովանի սպկապէս կալ՝ ի սպասառալութե. Սիաա. ոչ:

ՍՏՐԿԱՁՈՒՑԱՆԵՄ. յոցի. Ն. Δουλόω. In servitutem redigo. Սպուկ կացուցանել. ծառայեցուցանել. ՛Ծանրացուցանէ ըզՀարկան, սպկացուցանէ զգաւառն: Ո՛չէ զանձնիչիան կաման սպկացուցանէ մարմնոյն. Լմբ. ասաէ:

ՍՏՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Δουλεία. Servitus. վիճակ սպրկաց. սպուկին գոլ. ծառայութե. պատանուելմն. գերլուելմն. ՟էօլէ. ՛Մատնեաց զմեզ՝ ի սպկուելմն ամենայն Թագաւորաց: Փրկանակ սպասառելեն մանուկսյոյս ի սպկուելմն: Ահասոսիկ կայ պատիճն քո ի սպկուելմն լըսանալոյ գոսս ծառայից ՚ան իմոյ. Բռոսփ. է. 4: ա. Ֆ. է. 11: ա. Ւ՟փ. իէ. 41: ՛Երկին գնեաց զմեզ պրեսմեն իւրով՝ ի սպկուելմն ծառայութե: Չբարեչարն մեզոյ զասկուելմն Թսեմափակալ՝ արժանի լինի երանելի ծառայութե տեառն մերոյ: Եւլանել՝ ի հայրենի երկրէն, և անկանել՝ ի ըսպրկուելմն սառուելմն. Լփաբ: կոլ. ա: Նղէս. է: ՛Նմանուելմն ասի. ՛Սպկուելմն սառվոյ. Եէր. Ւ՟ա:

ՍՏՐՈՄ. գ. Բառ չն. սպրմ՟ն՟ս. Στρόμβος. Strombus. Խեցեմորթ պատառակեալ ձեռով. ՛Որ խեցեմորթքն կոչին, այսինքն կոնքն, և կոխնքն, և կոքոյիք, և սոդոմք. Վեռ. է:

ՍՏՐՈՎԻԻՂ. Տ. ՍՏՈՒՏԻԼՈՍ:

ՍՏՐՈՒԿ, սարկի, կաց. ա. գ. Κατόχιμος.Possessus,vel captivus.ἀνδράποδον,mancipium. օնչէտց, famulus. օնչոգենց, domi natus, vernaculus, verna. ծոլոս, servus, subditus. Սառուին իմն ծառայ, որպէս արծաթագին կամ մշանջենաւոր. անկեալ ընդ ձե ամբ օտարի՝ որպէս գերի. և Հպատակ. ընդոծին. գոալ, ՟էօլէ, Ռոսխագ, Ելիր, ոայե, խոչեի՟էաբ, ոսլագ, օլլան. Տ՟ս Ղնաբ. իէ. 42. 46. 55: Երեմ. է. 14: ա. Ւ՟գ. է. 15: ՛Արգի մեծառատնքա քան զամենայն սառուկս և՛ս անազատք. Ռոի. Մ. ա. 21: ՛Ծառայ և սառուկ արգարև որովայնի լինելով: Ծառայեցուցանելով ի սառկաց պահել ի կալագիր. Խոր. է. 21. 47: ՛Աբ սառուկս, և նեղբոյ՝ անկեալս: Սարիկս և սովեցելոյս. Նոր. գ. յգ: ՛Տոհմ որ Թագիւ էր զարդարեալ, անարժանից ըսորուկ եղեալ. Ը. Վէպ: ՛Ծառայելոյն յայնմհետէ իամայելացւոցն՝ ի ծառայուելմն սարկի. Ղնաբ:

ՍՏՐՈՓԵԼ. ն. Տրոփելով շարժել. կամ շարժել որպէս սառոբիլոս. ՛Երկիր պագ, զի սարսափիցէ զքեզ. Եօթնագիր:

ՍՏՐՋԱՆԱՄ, ացայ. լ. Κατανύσσομαι, ἐνθυμέομαι. Compungor, aegre fero. μετανοέω, poenitet me. πτυσσόμαι, διακείμαι, consternor, haereo, ἀδῶ. (Արմատն է Սուրբ. և Ջէղբ.) Ջղջանալ կսկծանօք սրտի յիսոյ ուրեմն. զկծել սապաշանօք. մորմոքիլ. ըբանձին ոգորիլ. ակնկորել.յետոյ կսկիլ. խորշիլ. ղղէալ. ցահէ. ՟էրտը էրէլ խէխէալ. եա ՟ա՟ղահ՟էլ ՟էէլ՟էման՝նագիմ՛ ղէնձէքիլ օլմագ. ՟էնն գինի էէմէ՟ա, սըղլամագ, ասնձղլմագ, լէ՟իլմէգ. ՛Սարլացաւ ասծ, զի արար զմարդն: Սարլացաւ իսահակ: Սարլացան արքն: Սարլացաւ աշորն: Սարլացաւ յերկուաց տիասն, կի իմոյ. Ծն. է. 7: իէ. 38: ըբ. 7: Զկոտ. ֆ. 4: գ. Լգ. իա. 27. 19: ՛Սարլի՛ զ՛ածն զմըտաւ, սարլացաւ ասէ. որպէս լեզ լինք յինքն խորհուրգ լինչ կալաւ. կէսբ. ծն: ՛Սարլանալ ւայ՝ ահագին զղուշելմն նշանակ է. Ա գոբ: ՛Ո՞վ ոք գայլեագղեցաւ, և ոչ սարլացայաւ. Նոր. իէ: ՛Սարլայլիր գոնէ անապան՝ի չարեացդ: Զայլ յանցաւորս գովէ, ոյք սարլանան՝ի վերայ մեզայն. Լմբ. հմբ. Ն գնգես: ՛Ըսիր որպէս վան անչարին մեղայց սարլանալ (՝ի վերայ նախանձու), և ապաչաշխարել. և եթէ այդպէս սարլանայցեաս, վաղվաղակի զերծանիցիս յահաւէն. Ոսի. Մ. իբ. 15: ՛Փոքր լինչ սարլայցին (կամ սարլանայցին) յանձնին: Սարլացաւ իմն, այլ ոչ հաստրկաւէս գայր՝ի ձմարտութե.՛Նահայ: ՛Լուեալ զմահ կնոջն՝ սարլացաւ (այսինքն լուծաւ մարմոքելով). Մահի:

ՍՏՐՋԱՆԿ. Նաց. գ. Κατάνυξις. Compunctio, dolor animi. κατήφεια, vultus demissus, pudor cum moerore. Սարլհանալն. ապաշաւ. զղջումն. կսկիծ. զկծումն. Թախծուելմն. յաւ սլսի. ՛Տրամոլեցեք յոմէք եղելոյ՝ աչքն մաստիսուելոք լի են և սարլհանօք: Լուսիսաւք ամենայն սարլանօք: Յաշխատութե՝ սարլհանաց և երկիւղի պատճառք. փիլ. իմսփ: Ոսի. հբ: Սբփ. յոթ. ֆ: ՛Ցանցեաք՝ ոչ իբր զպատրոն մեր՝ կամաւ, կամ առանց սարլհանայ: Սարլհանօք իմաստասցեալ՝ յիրաւունս օրինացն գառնայ: Զանարգանան և զսարլհանն, որ յետս մեզոյն լմանն: կատարութե՝ նորին՝ տրամոլելմն և սարլհանք է՝ի զդասս միտս. Լմբ. ատէպ:

ՍՏՐՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, յուչ. ն. Κατασσσω. Compungo. ἐκπλήσσω, pungo. κατασείω, decutio, concutio. Տալ սորջանալ. խթել և շարժել զսիրտն. կասեցուցանել. *Սորջացոյց զոգիս նոցա, և խոցեաց գնոսա, նոյն չիշատակեաք. Ոխ. ԷԲ: *Սորջացուցանել զնաւապարանոցսն: Սորջացուցուք զանձինս. Ոխ. ս. ա. 8: Բ. 18: *Մի ազքատան սորջացուսցէ զքեզ ոչորմել յիրաւունսն. Մտպ:

ՍՏՐՋՈՒՄՆ, ջման. Տ. ՍՏՐՋՆԻՔ. *Սորջումն մեծ եղև և հիացումն ամենայն խորայելացւոցն. Լիբ. գԲ: *Զի ոչս հիացեալ և սորջումն ձմեռն մի՛ եկեսցէ՛ի վերոյ ձեր. Եփր. համաբ:

ՍՐԱԲԵՐԱՆ. ա. Սուր բերանաւ (երկաթի). սպրատսուր. հատու. *Իբրև զանիւս նորա սղոցաձև կամն ատայլեցւ. իսկ այլքն սրաբերանս ասեն. Ոխ. Ես. յորմէ և Գէ. Ես. *Զսղոցաձևն այլ Թարգմանիչքն սրաբերան ասեն:

ՍՐԱԳԼՈՒԽ, գլխոյ. ա. Ὀξυκέφαλος, Acutum caput habens. φόξος, verticem habens fastigiatum. Որոյ գլուխն է սուր՝ բրգաձև, պյլանգակ. *Թերսխաեսս էր կազ, լերկ, սրագլուխ: Թերսխաեայ նմանեալ կազի և սրագլխոյ. Նահաս. Խոր. Գ. 19:

Եբ իբր Բարձրագլուխ. յանդուգն. քաջ. *Գնդեցկասեսիլ և առնիծագէմ, յաջողական և սրագլուխ, այր քաջ և պատերազմող. Ոսահ:

ՍՐԱԳՆԱՑ. ա. Սրընթաց. սրաթռիչ. *Սրագնաց տսիւքն ընթանայ. Գնչ:

ՍՐԱԳՈՑՆ, գուներ, ից. ա. Ὀξύτερος, ον. Acutior, ius. Կարի սուր. սայրասուր. և նրբագոյն. սրագագոյն. սլատաես, սրամիտ, *Զիմիզդ քան զնիզան սրագոյն ուներ զնայ. Թոդա իւր կարիճն։ Քան զամենայն սուր սրագոյն. Կոլ. Ե: Զաբոպ. ԼԷ: *Զայինին իսկ սրագոյնն և ծանրագոյնն համանգամայն խառնեալ յարմարութեամբ առատասցի անուն. Գնաթ. օրին. Ե: *Մահակնէչ սարն ամենայն՝ սրանց համանգամայն և կանանց՝ զանազան ձայնիւք՝ սրագոյնիւք և ծանրագոյնիւք. Ագիտ. Տ: *Գետսրտս և յավհաննէս, միմն սրագոյն, և միւսն քաջագոյնս. Ոխ. յԿ. Ե. 41: *Հրեշտակք՝ որք քան զմիսս մարդկան սրագոյնք են. ՅՃԹ. Գ: *Ոչ միայն քան զաչս, այլև քան զմիսս սրագոյն են: Սրագոյն քոյոք քաջագոյնագ պատասխանի զօդ. Խոխ: Ը. Ի՞ր: *Համբակ ոմն՝ի յիշողսն սրագոյնսն. յն. առնիզ. μυήμων. Գնաթ. օրին. Գ:

կամ ն. Աստեղ պոռնիկ. և վաղագնյն. *Ըստն սրագոյնս և՛ լսէ և՛ առնանէ և՛ հոտ առնոտ. Նիսս. Բն. Ը: *Ընդոգացուք առ լոծուսն մեզացն՝ սրագոյն քան զդնել ատեղին. Մաքիր. Ն Նահաս:

ՍՐԱԳՈՐԾ. ա. Սուր գործեալ գործ. գործեալ սուր գործեալ. *Փոքագրեցեքն տապատասաղ սրագործ անգրագիր արձան պատմագրականն Նար. Խուս

ՍՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործել սուր գործեալ. սրով հատուած. (իբր ՃԼատակ.) *Ոչ հատանի, ոչ խարմանի, ոչ սրագործութեամբ. Նար. ԽԳ:

ՍՐԱՁԻՆ. ա. Սրով, և սուր գործեալ զինեալ. գերանգազէն. *Գերազայծատ սիւն ամենազէն՝ ասէ՝ սուր ահաւոյ ահաւոյչացն սրազէն կռուազ. Գնչ:

ՍՐԱՁԻՆԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. սրակս Ձինեալ. հատու բարկութեամբ. *Աբաքկինեալ և ա ընդգունի զհատուցումն վերիմոյ ամենազօրէ. ասաց. Ցհ. ԺԸ:

ՍՐԱԹԻԹ. ա. Սուր թևաքս. երագամիտ. սրամիտ. *Երկայնամիգ հեռի զաշտէան արձակուալ ոսպէս՝ի Թռիչս սրամիտ հաւուց: Անցեալ ոսպէս զարծուի սրամիտ ընդ գետն. Խոր. Բ. 5. 47: *Արծուի սրամիտ սլացեալ. Մագ. ԼԲ: *Մաքուր ամբիծ սրամիտ ազաւնի: Սրամիտ սլապղնձեայց ազաւնի. Գնչ: Տաղ: *Խնդրուածք սրգործոյն սրամիտ լեալ՝ յերկինս հասանէ. Շ. յհ. ԼԸ: *Անուանեցեալն վկհան սրամիտս, այսինքն զմեզս. Վէպ. Ը:

ՍՐԱԹՒԻՉ. ա. Սուր՝ի Թռիչս. որ սրանայ՝ի Թռչելն. արագամիտ. սրամիտ. սլապղնձաց. *Սրամիտ էզև հոգի նոցա: Սրամիտ լինելով՝ի լուսեղէն երասին. Ջգր. ԼԲ: Մտպ: *Սրամիտ լիներ ընդ լերանս կողմն: Ընդ դաշս ընթացեալ սրամիտ գնացիք՝ անհետ լիներ. Վրք հց. Ը. Խ: *Ընդ քեզ վերանալ սրամիտ լուսափայլ ամպով. Գնչ: *Սրամիտ մեզուօրեն եղեալ. Կիս. ման. ատ գր. ԼԲ: *Առաքելաց նաւակս հինգ սրամիտ զկնի նորա հասանել. Ճ. Ջ: *Արագ և սրամիտ են առ՝ի իսկզբն: Բնութիւն մարդ սիրող է քանի, և սրամիտ՝ի խօսս: Ազօքն զմարգ սրամիտ առնէ, և յերկինս առաքի ոչ կայցայանէ. Սգիպ. յԺ. Ե. Ն ա. պ. Է: *Սրամտացոյց և սրամիտ առիթ որ առ ամն ալօվիւք. Դիտ. Ըվք: *Սրամտեաս և սրամիտ անձ. ան ակնն գիտաւորեաց ամենեցուն զիրկու Թի. Պրուիչ. յոան:

ՍՐԱԼԻՑ. ա. Լեալ ուսանիօք սրալէն. *Կապեցին զնեքսասունսն՝ի սրալից անիս: Կապեցին զնա՝ի սրալից անիս, և հոլովեցին ընդ զառ՝ի վայր: Կապեցին զմեսասուրն՝ի սրալից անիս: Խորասակեաց զանիւան սրալից. Շ. գ: Հ=ց. յոել. իԷ: Տիր իԷլ. Ֆոտպ. իԷ: Հ. ԻԼԻԻ. ՆԵպտ. իՀ: *Տիւսաալ զսրալից լզմեքենայսն (անուանց), երկեսաւ յերկիզէ փայլականաձև սրոյն. Տաղ:

ՍՐԱԼՈՒՐ. ա. Սուր լսելիօք. անկաճք սուր. *Եթէ՛ի կոյր հայեցայ, եսես. եթէ՛ի խուլ, սրալուր եղև. Վրդն. ծն:

ՍՐԱՆՈՂԽՈՂ. ա. յ. Սրով խողխողեալ. *Ընդ սրախողխողսան և ընդ գետասվէժսն սանակեցան: Սրախողխողելք սլասն, կամ գառնուէի, սպանումն. Աբծր. Է. 9: Պիս ՍՃԿ. ԻԲ: Եբէն. Լ: *Կորնչիք՝ի հռովմայեցւոցն սրախողխող. Նահաս: *Սրախողխող եղեալ՝ի դիւրս մարդն կասարեցան: Երիսաասորդք առաչի ծերոց սրախողխող եղեալք: Սրախողխողել լինել կամ առնել. Սրախողխող առնէին զսմենեսեան: Աստղակք գան հարկա. նեալ սրախողխողսս իսկ առնեն. Շաբ: Լսաբ. ծԹ: Պիս: Ասղ. Գ. 13: Ճ. Բ:

ՍՐԱԽՈՂԽՈՂԵԼ. ն. Սրով խողխողել. սրախողխող առնել (եմեք չիցէ այսպէս գործել). *Սրախողխողին զհաստատացեալս. Ոսահ:

ՍՐԱԽՈՑ. ա. Սրով խոցեալ. վիրաւորեալ, խողխողեալ. *Հնգեսասան հազար մարդ սրախոց եպէն. Հ. ԵԷկտ. ծԹ:

ՍՐԱԾԵԾ. Տ. ԹՐԱԾԵԾ. *Սախեցին զնասս, և սրածէծ սլարին: Սլրածէծ ասն. Լանօք կատարեցան. Հ. յնս. իՀ: Ե Հ. ԿԼ. ՀԷկտ:

ՍՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. որ ասի և ՍՈՒՐ. Λοιμός. Pestilentia, pestis. Ածումն կամ հարուած սրոյ մահաբեր հրեշտակի՝ որպէս ա. գլխ. այն է ժանտախտ. մահատարածումն. մահ բազմումբ՝ի տասապահին և՝ի փոխագրական սախտ հանգերձ ուռուցիկք. ԵսմաբՃԹ, Ի. ա. Ե, էՈՒԷ, գբՈՒԲ, Վդտ. *Սովք, և սրածումբք. Մտի. իԲ. 7: Մրիւ. ծՀ. 8: ՂՀ. Ի. 11: (Որոր անգիտացեալ ամենց՝ի յեսանոց՝ կործեցին կատորած սրոյ. վան որոյ՝ի գնդ. ասի. *Մաշին բազումք՝ի ոսոք առասերք, և սով բազում՝ի ոսկ վնս ոսկիս): *Հերակղէս՝ի սրածումբ խօթոսի անկեալ՝՝ի կրակ գիմեաց: Սրածումբ սախ կալած, կամ տարածեցաս. Ես. ԺԲ. Բ:

ՍՐԱԿՆ. ա. Ὀξυωπής, πός. Acutus visu, acutum cernens. Սուր ակամբ. սրատես. կորովաբիբ. ՍԼԲԸ ասոր. *Խորհրդականսն սրակն և տեսօղ բնութեան: Եւ արդ ընդէ՞ր այդչափ սրակն ես: Փաղաստես և սրակն լինի. Փիլ. Էլ. Բ. 22: Ոխ. ՂՀ: Խոր:

ՍՐԱԿՆԱԴՈՑՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ սրատես: Փիլ:

ՍՐԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀξυωπία. Acutus visus. Սրատեսութիւն. Սրակնութիւն խորհրդոյ և մտաց: Աչագիտնին նշանակէ զսրակնութիւնն: (Մարդարէք) հոգւոյն սրակնութեամբ զգաստ զգաստաժամանակեալ և սլշանգերձեալ գիտասրտին խորհրդոց. Փիլ. գեսական: Նիս. Երգ: Սհկ. ԺԲ. տ՚ամ:

ՍՐԱԿՈՒ. ա. որ և ՍՈՒՐԱԿՈՒ. Որ իցէ անինայ կոտորած սրոյ. Բաւ Ինչուէլ. գԼԱԲ պատգ. *Ոչ չարկանիլ ընդ միմեանս սրակոս կոտորածիս: Զայլ բնակիչս ամոցին սրակոս արարեալ սպանցեն. Յհ. ԺԲ:

ՍՐԱԿՈՏՈՐ. ա. Սրով կոտորեալ. Չարգեալ. Ճարակ սրոյ. *Ընոցին տեսիլքն առնմին սրակոտորք: Զերիսասարդսն սրակոտորս: Կամ սրակոտոր, կամ գերի: Հրամայեաց զայսհապանսն սրակոտոր առնել: Մերս բովանդակ մասին սրակոտոր եղեալ ան. դամանդամ յօշեցաս. Լսաբ. Բ. ծՂ. Ի:

ՍՐԱԿՏՈՒՑ. ա. Աիցον εἰς ὀξύ. In acumen desinens. Որոյ կոտուցն կամ ծայրն իցէ սուր. *Զկօշկին սրակոտուցս. Ոխ. ա. ԻՀ. Է:

ՍՐԱՀ, ի, ից. գ. Αὐλή. (յորմէ aula.) Atrium, impluvium. περιβολος, ambitus. πρόθυρον, vestibulum. Գաւիթ. հրապարակ տպարանից զկնի նախագրանն՝ անյարկ կամ յարկեալ և Մեծ ասնեակ առնի. Ժողովարան. գահլիճ. Բակ. ավը. հեվի. որպէս յն. ասլի. լս. ասլս. և ՆԵՄՍԼԷՓ, ազԼԷՓ, ասՔա, ԹԷհԼիՊ, խաս օթասը, ԻԻԼՆԽԱՆԵ: *Արասցէս սրահ՝ի խորանին՝ի կողմ հարաւոյ, և զառագաստ սրահին՝ի բեհեզ գոյ մանիլոյ: Շինեաց զսրահն ներքին երիք կարգ անս յանասաչից: Սրահ մի կամարակապ՝ ի սրահին մեծի՝ ի սրահին միջնում: Իբրև եղև միջամուտ սրահին, զդրտնան առին զսլատարքինս: Ի պարտէզս և՝ի սրահս իւրեանց: Ժողովեցան՝ի սրահ քահանայապետին. Եւ:

ՍՐԱՀԱԿ. ի, ից. Καταπέτασμα. Սրահն փոքրիկ. և Տալատար. *Սինեաք սրահին. Եւ. ԼԷ. 18: *Զնկանեաք՝ի ներքս զսրահակաքն. Է. ՀՀ. ԺԲ. 15: *Սարսեալ սասանեաք Թմբրեալ՝ վէնն (պետրոս)՝ի ծագմանէ սրսիւոյն, խորհէր յօրինել սրահակ՝ էին ընդ եղեալ՝ երկրակ. Շ. փաղ:

Մանաւանդ՝՝ Ἐπίσπαστρον, βήλον. Velum, tegumentum. παραπέτασμα, tapes. αὐλαία, aulaeum. Որմնակալ սրահին. վարագոյր. գրան առագաստս սրակասան. օձոց. ԷԸՐԲԷ. ՐՆՆԴԷ, ՅԵպՒՆԻՔ. *Սրահակ գրան խորանին: Սրահակք գրան սրահին: Զսրահակս գրանն: Զգեաց զսրահակ գրան խորանին կամ սրահին. Եւ. իՀ. 36: ԼԷ. 18: ԼԲ. 38. Խ. 26. 31: *Փակեալ զերկինս իբրև սրահակաս լինի յինքն վարագուրեալ: Զվրանս և շէմվանոցս և զսրահակս և զգահոյս և զանկողինս: Փոշտեաց և ծխատեցան սրահակք և որմակալք նոցուն Հարսանց. Փաղեցան անձիս սրահակք անձիս առագաս

տացդ յաւիտենից ի վերայ իմ. Ածած. Բ՝ած. Ե. 20։ Եդիտ. Ը։ Բնեալ։ *Ընդ սրա. հակաք նատիցին յորժամ դատիցին. Նոյն. պէս և դու փոխանակ սրահակաց զժամանակն ինդրեա և զսպասուցն զի ամենի։ Զմարմինդ իբրև զառն բազում սրահակաց վարդարես, և ոգւոյդ կարկառուն կապեր. ազ տաս ի ներքս նատել իայատառակ. Ոսկ. Ա. Բ. 17։ Գ. 16. ԼՆ։

ՍՐԱՀԱԿԱԶԵՒ. ած. Ա. Ի ձև սրահակի՛ այնոցիքն վայրագութիւն, առագաստի. *Մեզ և մնառանուղ սրահակաձև շուրջ զներսումն պատեալ. Ածաբ։

ՍՐԱՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սոսկիկեան փիլիսոփայք. *Սոսկիկեանք կոչին սրահականք. զի սոսկին սրահ լսի. Ոսկիփոր։

ՍՐԱՀԱԶԵԳՈՒՆ. ած. Սրահահաձև ձեղունամբ. գմբեթայարկ. *Սկսաւ շինել ըզտունն ասղօթարան ուխտականին՝ սրահաձեւն ձեռամբ, որ մինչև ցայժմ կոչի դուռ մբեթաձեւ. Ճ. Գ։

ՍՐԱՀԱՅՑԱՑ. ած. Սուր հայեցիք. լրատակասիպաց. սրատես. սրակն. կորովաբիք. *Տճն սրահայեաց ակամբդ, որ նասիս ի բարձունս։ Հայեացս ունի ուղիղ՝ ձնմարիտ և սրահայաց։ Սրահայեաքք են իբրև զայծեամն (աչս)։ Որպէս զայծեամին և զերան որձ, որ սրահայեաք են, և երագահաւաք. Նոր. երգ։ *Ունչս այնպէս ունէը սրա. հայեացս և զարթուցեալս՝ որպէս այծեամին. Ոսկ. գծ։ *Սրահայեաց և աետնօղ այն է, որ միով ակամբ առ միայն բարին հայի. Նեռ. երէ։

ՍՐԱՀԱՅՑՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրատեսութիւն. սրակնութիւն. *Դաքս ընդոստուսցին զնս զսքանչմամբ յաղագս սրահայեացն կենսաբերիցն։

ՍՐԱՀԱՆԳ. գ. Իբրու Ջրահանգ. Հեղ. Հակոյս սպանելոց. *Ըրս ևձ սրահանգս ի փայտն հանեալ սատակեր չարաչար. Ոսահ։

ՍՐԱՀԱՏՆԵԼ. Ն. Սրով հատանել. *Թէ սրահատե (կամ սրահատ է). Կանան։

ՍՐԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հատուածն սրով կամ չարաչար հատուածն սուր գործոց. *Ջի մի սրահատուի ապականելոցին (ոսոք). Թէոփիլ. գկ։

ՍՐԱԼ. լ. Բայ անյայտ. որ կամ է Սրսնալ, յարձակիլ. և կամ Սուր սեսուր ցան կալեալ նեղիլ առ չլինել լոյ ձևոնհաս. *Թէ պէտև սեսանել աչօք սեսանիցեն (ղՆայն), սակայն սու սրալն ոչ երբէք յադեցոյին ոչ. ին. սեսուելիք չսրչորիլ՝ ոչ ևլբեքք յադևալք. Ոսի. էս. յորմէ և Գ. էս. *Ցեսանէն ա. չջք, և սու սրալն ոչ յադինոյ. այլ Ճ. աս զարտասալն. լս. զարաս։

ՍՐԱՄԱՆ. ած. Սրով. մահայեալ. սրա. կատոր. սրոյ ձարակ. իսկ ՍՐԱՄԱՆ ԱՌՆԵԼ՝ է սպանանիլ սրով. *Ցայր հրաման սրամահ առնել զնաւատացեալն։ Սրամահ սրաբեալ սպանին։ Ընդացէ զձեզ սրամահ. Ճ. Բ։ *Ջրմանս սրամահ առնելին։ Ընդեմ բոյոք սրամահ ք ի հրատարակս. Լաած. ֆա. ֆէ։

ՍՐԱՄԱՀԻԼ. ֆ. Սրով սեսանիլ. (կամ գրելի, Սրամսիլ, Սրասուիլ.) *Վէմք ապառաժք սրամահին ի պէտս գործոցն. (ապ. սրով սալին.) Նէր. ապաշ։

ՍՐԱՄԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Մահ սրով. սպանուսիւն. գլխատուսիւն. խողխողուսիւն. *Զարս կոծմունք, սրամահութիք, և հրկիզութիք (մնչապատուց). Սհկ. կե. արմա։

ՍՐԱՄԵՐԿ. ած. Ս. Մերկեալ սրով. ձերկ ՚ի՛րով. ըզպաճ գեղեցիս. Տճն և ՍՈՒՍՍԵՐՍ. ՄԵՐԿ. *Նոսս զսարակինոն սրամերկ արշաւանաք. Վ.ք՛ հղ. ֆէ։

ՍՐԱՄԻՏ. ած. Միսեալ ՚ի սրուքին. սրածայր. *(Լիսան) ՚ի վերայ այսոցիկ սրամիտ և զսառնամանեացն քանուի առ ըմբրոնեալն հատուցանէ յապականուել արկածոպիս։

ՍՐԱՄԻՏ, մտի, տաց. ած. Սուր միտք. արագամիտ. կորովամիտ. *Կամիմ զձեզ՝ ԹԷ սրամիտք իցէք, և մի վեր ՚ի վերոյ անց և անցս առնիցէք. Ոսի. վլ։

ՍՐԱՄԽԵԱԼ. Որպէս սուր մխեալ (այսինքն Ըսր ասած). պողովատիկ և հատու եղեալ. *Ջէն և կնիք հրատեսական պարծեցկոցս ՚ի քեզ. սրամխեալ արևամբ որդւոյն ՀՅ. Թէոդոր. Խս։

ՍՐԱՆԱՐՁԱԿ. ած. Սուր և նուրբ յարձակմամբ սեսուէ. *Ցեսանէն զնս անդրքան զամենայն սրայարձակ երևոյթ մարմնական անյեալ բռնկոմամբ. Պարագ. իէ։

ՍՐԱՆՈՐԴՈՐ ԼԻՆԵԼ. կարի յոյժ յորդորիլ. *Յառաջնումնեուադին զոմանս չարկանէր, և առաւել սրայորդոր լինելով, զի ծանեաւ զնր՝ ԹԷ ընդ նմա է. Կաղանփ. (նոյն է՝ եԹԷ ընԹերցցիս, սրասյորդոր։

ՍՐԱՆԱՄ, ոյայ. ը. ԸօՀնօքաւ. Acuor, acuminor. Սուր լինել, որպէս սրիլ. Նաու գտանիլ. պիէնդէս. *(Յեսաննն) որ ուս սերոյ ըզսուրըն սայ, և ինքըն դուլ ոչ սըրանայ. Յ՚՚ օրդի։

Կամ Սրածայր և իբր յցուեալ ՚ի վեր երևիլ. սԻՎՐԻՆՎԷս. *Զամենեցուն խուռն ԹԻ վանեա, զամենայն սրացեալ ընդոստնեա. Նոր. իէ։

Կամ Սրիլ վառիլ կրնիք. ալմագ. *Նաև բանձ բերեն, և անապարծին, և սրանան միեանց. Ոսի. ս. Ք. 8։

Եւ առաւել որպես ԸՀէոյ τρέχω, ἐκφέυγω, ἀφίπταμαι, ἀπαρτάω, velociter curro, effugio, evolo. ἀποσπδάω, exsilio, resilio. ՍրընԹացք լինել. սուրհալ-սուրալ. սրաԹռիչ լինել. սլանալ խոյանալ. ի բաց վազել. երագել. փախչել. ԵՆՅԷՐՆՎԷ, գալմագ, սալմագ. *Սրացեալ փախուցոս. Սէր. ը 32։ *Վասն էր փախչէք, ընդէր սրանայք։ Վասվաղակի սրացաւ ՚ի մարմնոյն։ Ի կենաց սրանայցէս։ Ամենիքեան սրանայիք։ Ամենայն ինչ ընԹալ ցեալ սրանայ. Ոսի. էս. Ֆբ. էԻլիպ. էէս. ա. փՀ։ *Ի ձեռաց զերծանէր, և սրանայր ելանէր ՚ի բլոյր ինչ. Ես. իր։ *ԸՀնի նորա սրանային ՚ի ուղւոյն։ Փախուցեալք առ Տասարակ սրանային գունդքն ամենայն. փաբգ։ *Իրրև ՚ի մաշաքեր ինչ ապիսկ սրսցեալ. ՊԷս։ *Սրսցեալս վարատական։ Իբրև զՀաս վայրենի սրացայ ՚ի նահինին իմ սովրոլեն։ Օվ՚ոդ սրացաս մերձաւորն. Նոր. ֆա. Խէ։ * փախուցեալ սրացայ ՚ի բաց անմուսբար յուսախացցիչ կամաց քոց. Աբէ. ոգ. Իակ Ոսի.ԼԷր. Ե. *Նռաւ և առաւեր և սերև յօդոյ սրացեալ։ իսմ ըստ յին. առ բարեբեալ։

ՍՐԱՆԿԻՒՆ. կևան. ԸՀչիգնւոց. Angulum acutum habens. Որոյ անկիւնն ըստ երկրաչափից է սուր. *Նկիքանկիւն (կամ եանկիւն) սրանկիւն՝ այն որ սուր ունի զերեք անկիւնան. Եղիէր. (ար Δ։)

ՍՐԱՂԱՐԻ. ած. ԸՀչիգնէոց. Agilis, celer, velox. Արագաշարժ. սլանիալ. *Սրաշարժ և մաքուր և վերաԹռուցեալ անախտարար. Դիոն. էրէն։ *Որ զոյզ անանուս ջոյն սրաշարժ վայրկուԹեն... ի Թիկունն առաքեցեր. Նոր. իՀ։

ՍՐԱՎԱՐ. ի. ած. ա. Սուր վարեալ. ըստ Թասս. արնԹաց. արշաւատոյր. սրաշարժ. օդապարիկ. արագ. և Տարև անոյն. *Սահեալ ՚ի վերայ սրշաւատոյր ալեացն սրավարաց մոլեգնելոց։ Ոչ լեզ ծայրագաղ ինչ սրարեալ օգտարանս կամ սրավարս (կամ օրավարս, աշխատավարս) ինչ իսուեցաս. Ածաբ։ *Երիվարս սրավարս։ Սրավար երիվարաք խաղացեալ յայկոյս յայնկոյս. Ցհ. իԲ։ *Ընժոյգս սրավարս. Ածղ. գ. 5։ * Գնացեալ սրավար նաւակաք ամրացան ՚ի սեաւն կղզի. Ոսոգ։

ՍՐԱՎԱՐԻՄ. եցայ. ֆ. փայլի յառաջ մղիլ վարիլ սրավար լինել. սրանալ. և Հաստծիլ. *Իբր ՚ի նաւապետէ խմմնէ սրավարեցայ Թիակաք ՚ի մակուկի ճառիս։ Սրավարեալ խոյանայր (իբրև զարծուծ) զկնի գիշատեալ այլազգեաց։ Այր անդր սրավարեալ ուԹևեԹեալ երԹիցին։ Սակաւք ոմանք սրավարեալք ՚ի Թշնամեացն անկանէին. Ցհ. իԲ։

ՍՐԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ԱրագաշարժուԹիւն. յարձակուսիւն ՚ի յափշտակուԹիւն. *Ոչ ընկալար զարբառս կոթաւոյ խոյեԹուԹեն, և սրավարուԹեն ՚ի ձիասուէ սլանողոնն. Վ.ք՛ Հղ. իԲ։

ՍՐԱՏԵՍ. ի, ացս. Օչն βλέπων, ὀξυωπής, ὀξυδερκής, ὀξυδερκέτατος. Acute vel acutum cernens, acutus visu, perspicax, acutissimi visus. որ և ՍՐԱՏԵՍԻԼ. Սրակն. սրահայեաց. կորովաբիք. Նրբատես. Նրբիմաց. *Կոյրք առ սրատեսս. փիլ ԻՀոսաի։ *Սրատես քան զարծուի, և սրագլուխ ես քան զմի ՚ի հանդարտ անասնոյ. Գիսա. Ի՚լ. ա. Ճ՚ք։ *Սրատես ևս քաջահայեացք լինին. Խոր։ *ՍրատեսուԹիցուք յածայնեան. Սէփ. ֆ. գ. Ք։ *Սրատես լինիմ այլոց մեղանչելով և ղծուսորին. ՑՀ. իէր։ *Ըրատես եմ դոյն և բաղդատող, սրատեսոցայն եմ ես ինդիսոյ. Կրպ. ոգ. (ըստ այլ Ճ. սրատեսացն։)

ՍՐԱՏԵՍԻԼ. Տ. ՍՐԱՏԵՍ. Ὀξύς βλέπων, և բայիս, ὀξυδερκεῖν. *Ոչ կոյրն, այլ սրատեսիլ մեծդ Թի է՝ առաքինուԹեՀն աւելաատուսուԹիւն։ Սրատեսիլ աչօք սեսեալ զսատ։ Սրատեսիլ մտաց աչօք։ Կուրացեալք յայն, սու որմիցն սրատեսիլ լինել հարկաւոր էր. փիլ։ *Բայ են աչք մտաց մերոց, և սրատեսիլ եմք մարմնոյ աչօք։ Լուսաւորին միտքն, և լինին յոյժ սրատեսիլք։ փոյՀք էին ՚ի հայհոյուԹի, և սրատեսիլք ՚ի ձաղանս անարգանաց նորս. Եղիէ։ Խ՚ած։

ՍՐԱՏԵՍԻԿ. Տ. ՍՐԱՏԵՍ. *Հոգին (ելեալ ՚ի մարմնոյ) սրատեսիկ և քաջհմաց և առաւել զգայուն լինի. Կաղանփ։

ՍՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՐԱՏՆՈՒԹԻՒՆ. ὀξυδερκία. *Ի սրատեսուԹիւնէ (Հպարտանաս). արծուի և անգղ յայնՀն քէզ։ Տուեալ է ձեզ անկեղն առաւել զսրատեսուՀն։ Ա՚ծեամին իւրով սրատեսուԹեան Ա՚ծեամին անուանէ յաղագս սրատեսուԹեն զրանն ձած. Ոսի.էլիպ։ Ոսկիփոր։ Բէս. Հայեաց։ Նեռ. երգ։ *Ոչ նմանապէս զսրատեսուԹիւնն ունին (զմտաց)։ Ոչ

ըստ ոգւոց ինչ սրտառուժէ՝ տառապումէ ուրմէն հասաւ մեզ. փիլ փէօսկան. և լիսս՝ "Նախահայրաց սրտառուժեամբ ոմն ասաց. Գիւէդ:

ՍՐՍՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ը. ն. Παριχομπέω, Circumstrepo, jacto, jactanter glorior. և μεθύσκω, inebrio. Որպէս սասակի արքեալ գինւով՝ մեծաբանել. յանդուգն. Ձանձանալ՝ի վերայ այլոց. և գլատրել զայլս որպէս արբեցութիւն. "Բռմբիւնք չուրջ զինքեան պատհալ զսրսրեցուցանէին. Խ. ՅԷ. 4: "Գազ չոտ խելագարութիւն սրսրեցուցեալ զինին ձգելը յիւրն գերծալ՝ի բուն առնէն. Գիւ:

ՍՐՍՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Սրսռանալն. "ի քաց վազելն. "Յորմէ անգրանալէ, և ամենևին սրսցման արժանի՝ անտուժելն. Գիւ:

ՍՐՍԻՈՐԵԱԼ. Սրսվ զինեալ. սրսմերկ. "Բնդրին՝ի վերայ նորա սրսւորեալ զձեռս. Գծ. ազխ:

ՍՐՍՓՈՂՈՏ. ա. Սրսվ փոզտահալ. սրսխոզելոզ. զինեալ. "Ձիսահակ փրկեաց՝ի սրսփողոտ հրակիզութենէն. այսինքն յոզ ջակիքմանէ զինեամբ սրոյ. Ձփր. ԼԲ:

ՍՐՍՓՈՒԸ. գ. Ազգ սրագոյն փշոյ. "Ձանձ սասփուրն, սասփուրն, սրսփուրն. Ագաթ: Տնա և ծՈՐ. իբր լա. acuta spina. յն. ὀξυάκανθα, որ՝ի բառս գասպիանաթ մեկնի Լաթերի:

ՍՐԲԱՒԱՆ. ի, ից. ա. Սրբառաց. փառաբանիչ ոյ. "Սրբաբանիցքն համաձայն՝ ասէ գրչոնէն քրովբէականակ. Շ.փաղ: "Մինա նահան ձեռնէն, ազատ պռվքէքն են սրբառքան. Գրքգ:

Կամ Ձատկաբան. մաքրախօս. "Սրբառքանն և պայծառաւոհան յովհան՝ ասկիքնեան ասացառ. Վքրն. լ.սս:

ՍՐԲԱՒԱՆԵՄ, ից. ն. Ἀγιάζω. Veneror. փառաբանել սրբասաց ձայնիւ սքն սքն. "Սրբաբանացուք որ յերկայն գնա. Մ.Բ. ծ.Ճ: "Սրբաբանել զերկրանձնեան մի ձծնուն. Մ.փս.եիէց: "Ձիսահակիցն հօր և հոգւոյն սրբառքանեմն. Ձ.ծս.ի: "Քերովբէից գասքն գովէին, և սերովբէք սրբաբանէին. Գ.ոյ: "Որ՝ի հրեզէն լերառացն եւաՀիւսակ սրբաբանիս: Ի հնգէն երեքսրեան լեզուացն սրբաբանիս. Շ.ոյ: ԵՒԲ. ծ.ն: "Ընդ սրբասաց սրովբէան սրբառանոզ. Եւքն. լ.ս:

ՍՐԲԱՒԵՄ՝ սրքեմ. Սրբագրել զքան ինչ գրասրը. յասակել, հարթել. մաքրազարդ յօրինել. "Իսկ սրբաբանեցաւ՝ի նշանագրութենէն քերթողական արուեստիս՝ի յաւագհով անառաս. Լ.Ք. յիւմ. յայսն:

ՍՐԲԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Սրբառացութեն. երեքսրբեան փառաբանութեն. և երգ սրբազան. "ՁՍր երրորգութենէն փառաբանքով զուգագանի սրբաբանութեաբ: Օրհնութենք երգոց, սրբաբանութենք սաղմոսաց. Նար. ՃՀ. վ: "Սրբաբանութենէն պռվքէից և լից զայս ասձոզ: Սերովբէքն քառքառեքեն զաւրութականն իւրեանց սրբաբանութեն. Լ.Ք. ոք: Ճ.Ի. ժ:

ՍՐԲԱՒԱՄ. ֆ. Καθαρῶς. Clare. Մաքրապէս. պայծառ փայլմամբ. "Արեգական սրբոքաբ պայծառացեալ. Բր. Ի.պ:

ՍՐԲԱՒԵՆՁ. ա. Որ ինչ է՝ի սքն և՝ի մաքուր քահերգոյ, և նուրբ կաւոյ. "Իբր զծագիկզէն զգեստուց հանգերձս սրբազեհերգոյ պատմաճառի. Նար. Խ:

ՍՐԲԱՒԵՐԱՆ. ա. Սքն բնդառնով. մաքրախօս: Մեծոբ:

ՍՐԲԱԳԻՐ, գրի. գիրք, գրոց, ա. գ. Ἁγιόγραφος. Hagiographus, a divinis viris scriptus, hagiographa, scripta sancta. Սրբազան գրիչ, և գրեալն յայնպիսւոյն. սքն գիրք. որ և ՍՐԲԱԳՐՈՒԱԼ ԳՐԻՐ: իսկ ըստ որոշման երրայեցւոց՝ Սրբագիրք կոչին առանձինն (երբ. ԿՆՈՒՊՀ, այսինքն գրեանք, մասնաւանք,) երրորգ հատուած ՅԾ աշնչէից, այսինքն գիրք յոբայ, գաւթի, սողոմոնի, գաղնիէլի, եզդրի, եսթերայ, և մնացորդք կրկին. "Երրորդ գասձեալ գումարտաւքիւն երրայեցւոցն, զոր զսրբագիրսն կոչեն: Սրբագրացն, Ճ: ՁՄԲ. ա. ԲԳ. ըստ հներոն: "Երրորդ գումարտաւքեն առնեն, զոր սրբագիրք կոչեին: Որպէս սրբագրացն. Եփր. ա. ԲԳ: "Ձայս առնեն նոցին իսկ (հրեից) սրբագիրք. Ո.Ի. ԵՓՐ: "Այլ որ ննջեսգ և այլն. և այս բան՝ի սրբագրոյ վկայի. որ ոչ մեզ յայտ է. Ո.Ի. ԵՓԵ: "Ի գիրս հաւաքեին զՅառս և զմիհնաւքեաց սրբագրոյ: Այլ և սա գիրս չարագրեաց վարդապետականս, և մեկնաւքեաս սրբագրոյ. Ս.Ի. Ի. Յ. Հ:

ՍՐԲԱԳՈՑՆ, գաւնի, ից, ացց. ա. Ἁγιώτερος, ἁγιώτατος. Sanctior, sanctissimus. Ընտաւել սքն. և Մաքրագոյն. պայծառագոյն, պատուականագոյն. "Ձյն քան զնըա սրբագոյն գալ ասեն, ասկայն ոչ ևս ասծ. Գ.ոյ.Ս.Ի: "Սա (մկրտութենէն) ամենեցուն առ մեզ լուսատրութենցն է սրբագոյն, և կոչի: Քան զզոնս օրինացն սրբագոյն. Ա.Ի.ոբ. Ն. ա. ոբս. ծ.Ի: "Տնցուք զսրբագունիս կատարոզութեն սրբազնագործութեն և տեսութեն. Դ.իտ. Ե.ԻԷ: "Քան զի՞նչ չէ պատս սրբագոյն լինել այնմ՝ որ յայնմ զնման վայելցէ. Ո.Ի. Ֆ. Ճ. 29: "Սրբագոյն զանուն առնոյր, զբրիստոնեայ եւնի ազգակիցը. Սիոն: "Սրբագոյն եւրնաք: Եօթներեակն սրբագոյն՝ի Թուոց է: Հարիւրեակն՝ Թուոց է սրբագոյն. Փիլ: "Ընդասն սրբագոյն գասս քան զասունն խորհիլն. Նար. յովէր: "Ազբիւր մի եղաներ սրբագոյն յականէն. Շ.Գ: "Թեսալեան սրբագոյն երեսիցի ցոհեանն, ասկայն ընդ յորդին խառն է՝ի կալն, և ոչ՝ի չոհմարանս. Ո.Ի. Ֆ. ԱԱ: "Ոսկի՝ի բառս մաեալ՝ առասել սրբագոյն լինեն. Ածան. ղՀ:

ՍՐԲԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Ագ գործել. մաքրարդարել. "Ձաներևոյթ մնացն ծածուկս սրբագործեալ. Նար. առաք:

ՍՐԲԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործ սքն՝ քահանայական. "Եւ ոչ ամենայն սիրով՝ի սրբագործութեն ձգտիցք. Լ.Ք. գորգ:

ՍՐԲԱԳՈՒՄԱՐ. ա. Ոբր ինչն ժողովեալ սքն անձինք, կամ մաքուր նիւթք. "Ժողովեանս յայս ասձիս՝ սրբագործումար հանգիսս. Գ.ոյ: "Ի ապաս երեսնի քրովբէաքնկար և սրբագործմար ամենայատրար նամեայ օձառ. Նար. Խ:

ՍՐԲԱԳՈՒՆԴ, գնդի, ից. ա. Ոբոյ գունդն է սքն. "Սրբագունդ գասք առաքելոյ. Նար.առաք: "Հարց սրբակրօնից և սքրքառգնդից. Գ.ոյ:

ՍՐԲԱԳՐԵԱԼ, կամ ՍՐԲԱԳՐԵՑԵԱԼ Գ.Իր.Ք. Ց. ՍՐԲԱԳՐԻՐ. Ἁγιογράφα. "Ասմնայն սրբագրեալ և սրբագրեալ գիրս: Սրբագրեցեալքն ասձարանականագ գրովք պարգևեցան մեզ: Ի ձեռն պաշտօնէիցն՝ սրբագրեցելոցն գրոց լինին ընթերցմունք. Դ.իտ. ԼՒՐ:

ՍՐԲԱԳՐՈՂ, գրողի. ա. Մաքուր գրող կամ ընդօրինակող. "Գանձիս ասացին, և սրբագրողին. Գ.ոյ:

ՍՐԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Մաքուր գրողեն կամ օրինակ գրոց. "Ասե յովհաննէս. բներ մեզ այլ և մագազաթ յագագս սրբագրութեն ասծական առնելեանն. Ճ. Ա: "Օրինակ և սրբեա զառաս մատենի այսմ (կամ յայսմ) սրբագրութեն. Մ.ոյ:

ՍՐԲԱԳՐԵՂ. ոյ. ֆ. Դիզ սքն, սրբիչ և մաքրազական. "Որ հիւանգն է, ոչ է հնձ. առաս կամ հառաձեալ կամ խառնել, կամ սրբագիզ առնուլ փոքր ինչ Թախծանաք բուժել՝ի բազում մաղասոյն: Սրբագիզ յն է, որ ածէ՝ի վերայ քո ղվուսն, և բժշկէ զձեզ յագահութեն. Վ.բ. հղ. ֆ:

ՍՐԲԱԶԱՆ, ի, ից. ա. Ἱερός, ἱερόν. Sacer, sacrum, sanctus, a, um. ἱερώτατος, sacratissimus, divinus. Որ է՝ի սքն ազնէ՝ի աւասակէ՝ի կարգէ. սրբանուէր. նուիրական. ձծալան. ձծային. հաղորդ սրբութեն. սքն. եկեղեցական. հոգևորական. սրբոյ. յատկական. նաղելի. սարկէչ. մաքուր. (անձն, կամ բան, կամ գիր, կամ իր.) "Ո՛վ սրբազանգ մանկանց սրբազանից (ասմնեցէք): Սրբազան այրգ ես: Գերասանգ բոլոր սրբազանից՝ ի սրբազանից արանցն: Սրբազանն պաշտօնեայ: Սրբազան անտուէն պետրոս. Դիտ: Մափ: Սարփ: Լ.Ք: Սիոն: "Սրբազանիցն միայն է սրբազան վայելչութեն առ սրբազանն կցորդութիւն: Որպէս և բազանն ասաց բան: Սրբազանն գիր: Գայէ յձձաւանդն ասացեալ սրբազ.ն տատի. Դիտ: Գրվ: Մափ: "Սրբազանն անուան ձերոյ յիշատակարան. Ն.ոբ.ասփ: "Ազօթս սրբազանս և խորհրդականս: Սրբազան սեղանատ: Սրբազան խղդոյն. Մափ: "Ոչ կամի զսրբազան կարգն՝ որ անընդարզաբար ոք ասյցէ խաղացելոց և չանց ոմանց. Վ.բ հղ. ԻԷ: "Դասատուութեն սրբազանց (այսինքն սրբազանից) խորհրդոց մերոց զարգաս. Մ.փս. "Ի ծիսս: "Ձնուրբազան չիւր անկողնին ատուանուելն սրբազան և ամբողջ պահեսցեն: Ծախերով զսրբոյն մեծ արդի կնոհանութեն՝ի կոչեցեալն սեր՝ի սրբազանացն յձձ. Գիւ:

ՍՐԲԱԶԱՆ ՑՕՒ. ըստ յն. πῆχυς. Ἱερὸς γόσος. Morbus sacer. որպէս Ցաւ գլխոյ. "Եւ հիւանգութեն՝ վասնական (յն. սրբազան) գոլով բնութեն (գլխոյ) իրաւապէս սրբազան կոչի. Գիւտ. փՀ:

Կամ Ազգ լուսնատառութեն. հէվլէ. Comitiale. "Հիւանգ. որ ունիցի զատակաւն սրբազանացն ոչ. տալ վիճակաց սրբազանագոյն է մարգ՝ որ բարին է, և անմահբնագոյն՝ որ չարն է: Գիւտ. Գնալ:

ՍՐԲԱԶԱՆԱԳՈՐԾԵԼ. Տ. ՍՐԲԱԶԱՆԱԳՈՐԾԵԼ. "Որով սրբազանագործի (խաչն) հանգերձ ազօթիւք. Ա.ոբ. ֆ. ԻԻ:

ՍՐԲԱԶԱՆԱՒՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՐԲԱԶԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ἱερογραφία. "Ընծայեցին օրհնութեն սրբազանագրութ. Դիտ. ԼԻԷ:

ՍՐԲԱԶԱՆԱՄ, ից. ն. Ἱερόω, ἁγιάζω, σεβάζομαι. Sacro, consecro, dedico, initio. Ինձ սրբազանս գասել. նուիրագործել և հնձմանաբար՝ ձնել. և ընծայագրանել. "Ձխորհրդականն հանձար սրբազանալ՝ և սրբազանիլ լինել կարացուք. Դիտ. ԼԻԼ: "Եկեղեցական վիճակ գնելով սրբազանել զՀասանալն մնան եւկաբանչիւրոսմն. Գ.ոբ. օրին. Ե: "Կամելով ձձգել սրբազանել զնս: Ի ձեռն ասաեգայ սրբազանեցին յերկինս: Էր կարգի մի սրբազանալ զնս: Կամելով անտափոխել, հնձ սրբազանալ յերկինս վերացաւ. Նոնոս:

ՍՐԲԱԶԱՆԻՉ. ա. Նուիրագործօղ. քահանայ. և Քուսմ. "Սրբազանիչք լինել կարացուք. Դիտ. ԼԻԼ: "Միշանպուս դիւթ կը, և սրբազանիչ. Նոնոս:

ՍՐԲԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՐԲԱԶՆՈՒԹԻՒՆ:

ՍՐԲԱԶԳԵԱՑ, զգեցի, ից. ՀՄ. Ոո կրե ՍՐԲԱԶԳԵԱՍ, եսի, իլ. Ֆ Յանձին ղոբ զգեստս, զսրբազան կարգ, զսրբութիւն. սրբակրօն. ՀԱծարեալ. Ա Արդ ով սրբազգեաց ՀՈր իմ գրիգոր. Սամ. երէց: Ա Որդիք ահարոնի սրբազգեաստքն՝ փառաւորեալք. ՄԽԲ.ծԲ: Ա Սրբազգեստից կղերիկոսաց քահանայից, և պսակապատաց: Ջսրբազգեստից վերընծայեալ զանձամբ սղինս. Ճ.ժ: Նար. ՃԲ: Ա Առ քեզըն սրբազգեստից. Նար. գանձ Խբ: Ոսկիբեր: Ա Ոչ յարգաս ոչն ոք, և ոչ՝ի մարգարէիցն սրբազգեստից. Սոփ. ՀՀ. գ. ՀՀ:

ՍՐԲԱԶԳԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. Գ. Սրբազգեստ լինել. Ա Գիւղականծ զարգուք պատՀՀանել՝ ծայրագոյն սրբազգեստիւբ. Գանձ:

ՍՐԲԱԶՆԱԲԱՆԵԼ. Ն. ՀԵրոլոգէա. Sacra vel sancte recito, decanto. Սբ բանս ասել, երգել. սրբարանել. օրհնել. սրբացան օրհնութիւն կարդալ. Ա Օրհնութիւն ինչ ամենայն լուսաբեր ևկեղեցւոյն սրբազնաբանէ: Որք ՀԱծ այնաբարին սրբազնաբանեն զնա: Սրբացնաբանել զԱծայնագոյնն: Քահանային զվիսյնական կոչումն սրբազնաբանելով. իակ նուիրեալն առնելոբ քահանային կալով սրբազնաբանողին ի վերայ նորա զնուիրեալ կան կոչումն. Դիոն. էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. ՀԵրոլոգիա. Sacer sermo, sacra recitatio. և ՀԵրայ λογιον. Sacrum oraculum. Սրբազան բան, որպէս կարգացումն, օրհնութիւն, և սբ գիրք. պատգամ. Ա Սրբազնաբանութեանցդ և նուիրագործութեանդ: Սազմոսականին սրբացնաբանութիւբ: Սազմոսացն սրբազնաբանութիւբ: Քահանայականացն սրբազնաբանութիւբ: Ոչ զնոսաբ ածել աւելի քան զԱծայ. նարայր ի սրբազնաբանութեցն (ի սբ գրոց) աստղաբոյն մէկ. Դիոն. էլէդ. Ե ՀԱծայ:

ՍՐԲԱԶՆԱԲԱՐ. Տ. ՀԵրՀՀ. Sacre, sancte, sacrosancte. Սրբազնաբար. սրբազան օրինակաբ, սրբազնապէս. սրբաբար. Ա Ընդ անպատաշաճան նմանութիւն սրբազնաբար իմբնացանել: Սրբազան վայելչութիբ լմբր ղսրբազնաբար ասացեալսբ: Սրբազնաբար երևիլ, կամ ասանել. Դիոն. էրն. Ե էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ. Ա ՀԵրՀՀատոց. Sacrosanctus. Կալի յոյժ սրբազան. ամենասբ. Ի սրբազնագոյն գոհութի Ըի խորհուրդ հաղորդութեան) կոչէ զնուիրեալսբ. Դիոն. էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՐԾ. ի, ած կամ ից. ա. ՀԵրօսրգՀՀ, գՀՀ. Consecrans, sacrificans. Նուիրագործող. Նուիրակատար. սրբազնատ. կատար սրբարար. Ա Սեմսվէ՛ սրբազնագործ ի մարգարէին մաքրութի: Ամենասբբազնագոյն սրբազնագործն: Սրբազնագործին զսրդ (այսինքն գաս) մաքրէ զանկասարան. Դիոն. էրիս. Ե էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՐԾԵԼ. Ն. ՀԵրօսրգեա. Consecro, celebro, administro, sacris fungor. Կատարել զպաշտօն սրբազան. Նուիրագործել. քահանայագործել. մատակարարել զնորոնուրգս. Ա Զա ի գերագոյնին հոմ Ըեանց սրբազնագործի: Սրբազնագործել զԱծայնագոյնն: Պնէ փոքր մի ի ևաոյ սբբացնագործելով. Դիոն. էրն. Ե էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. ՀԵրօսրգեա. Sacra functio vel opera, consecratio, sacrificatio, sacer ordo, et ritus. Սրբազան գործ և խորհուրդ. քահանայագործութիւն. Նուիրութիւն. Ա Ընծայնոցն քահանայապետից ի սրբազնագործուե կոչումն: Ամսիկ սրբազնագործութիբ հանդիսացուք: Սրբազնագործութի ՀԱծայնոցն պատուիրանաց: Ցայսմիք քահանայապետ տաբար զսրբագործնիս կատարողութիբ սրբացնագործութի և տեսութի. Դիոն. էլէդ: Ի ՀՀնն մարմնոյ և սբեան սրբազնագործութի գան. Լմբ. գործ.

ՍՐԲԱԶՆԱԳՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ՀԵրոգրաֆիքՀՀ. Sacrae scripturae. Սբպհական սբ գրոց. Ա Ջանազանութիբ սրբազնագրականի տեսութե. Դիոն. էրն:

ՍՐԲԱԶՆԱԳՐԵԼ. Ն. ՀԵրոգրաֆա. Sancte describo. Սրբազան օրինակաբ ատորագրել՝ նկարագրել. Ջձեռնցն տեղծուածս սրբազնագրելով: Նբեսծապէս սրբազնագրելով զօրինացն քահանայապետութիբն. Դիոն. էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. ՀԵրոգրաֆիա. Sacra descriptio. Սրբազան գրութիբ՝ ատորագրութիբ՝ նկարագրութիբ. խորհրդականն նմանութիբն. Ա Ջպաշէբօք պատկերօք զերկնայինն գրեաց իմատուածիս սրբազնագրութիբ: Ատացեալդն (սբ գրոց) սրբազնագրութիբք: Գրեթէ քան զամենայն՝ զհրաբերսն սրբազնագրութի պատուէ. Դիոն:

ՍՐԲԱԶՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. ՀԵրոԸեսիա, ἐπίδεσις. Sacrorum vel rituum institutio, և impositio. Սրբազան գրութիբ՝ կարգաւորութիբ. Ա կատարողապէս սրբազնագրուի: Ջպէշ աւետարանին ի վերայ գլխոյն սրբազնագրութիբ. Դիոն. էրն. Ե էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱԶԱՐ. ա. ՈւՀՀղ ղսրդ և զկարգ սրբազան. Ա Դաւթի սրբազազարդ և քահանարձ եպիսկոպոսի. Նար. Խբ:

ՍՐԲԱԶՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ՀԵրատիկՀՀ, ἱερατικώτατος, ἀφιερωτικός. Sacer, ևն. Սրբազան. Նուիրական. քահանայական. սբ. ՀԱծային. խորհրդաբար. Ջսրբազնականօք մերով աւանդութիբք: Հաղորդ դոլ սրբազնականին գոհութե (այսինքն սբ հաղորդութիբ): Իրիք սրբազնականի կոչման արժանաւորեաց զնոսա (զկրօնաւորս). Դիոն. էրն. Ե էլէդ: Ա ԸնդքաՀՀեաց սրբազնական մատանեաց ՀԱռաՀեցելոց գոս միայնակ պատՀԱռ. Նար. խոս:

ՍՐԲԱԶՆԱԿԱՏԱՐ. ա. ՀԵրօտելեստής. Sacra perficiens, initiator, praeceptor sanctus. Կատարօղ սրբազան պաշտամանց և խորհրդոց. Նուիրակատար. սրբազնագործ. սբ վարդապետ կամ հայրապետ. Ա Մովսէս օրինականն սրբազնակատար: (Յոսեփէոս) ՀԱծային սրբազնակատարն մեր. Դիոն. էլէդ. Ե ՀԱծայ: Ջվսեմականն մականունութիբն սրբազնակատար ընկալեալ քո բոլորն Հարց պետականութիբդ. Մագ. իբ: Սրբազնակատար կաՀողիկոսն Հոր սբ գրիգոր լուսաւորիչն. Թղթ. գաշ:

ՍՐԲԱԶՆԱՊԱՏԻԿ. Տ. ՍՐԲԱԶՆԱԲԱՐ. Ա Սրբազնապատկ յարձակէ՛ի ձեռն երևելեացս ի գերազարդագոյնս համբարձմունս: Ընդ ևքս սրբազանին նշանակաց սրբազնապէս անցաՀՀել. Դիոն. էրն. Ե ՀՀղէ:

ՍՐԲԱԶՆԱՍՏԵՂԾ. ա. ՀԵրոպλάστης. Sacrae formationis, sive figurationis. Սրբազան օրինակաբ ատեղծեալ, այսինքն յարմարեալ, ձևացուցեալ. Ոչ ոք արդեօք վայրապար ասիցէ զառ՝ի յատացելոցն (սբ գրոց) սրբազնատեղծան կերպարանս: Նբ սրբան այլ ինչ է՝ի նշանակաբ ՀԱծատպուեանն սրբազնատեղծք կերպարանք. Դիոն. էրն. Ե ՀԱծաբ:

ՍՐԲԱԶՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Գ. ՀԵրոպλαστία. Sacra effictio. Սրբազան և խորհրդաւորականի ատեղծել ձևացեալ. Ի պատուականադոյնն սրբազնատեղծութիս է երբեք և պատրիլ: Ջանհնման սրբազնատեղծութիս ընծայեն: Բանալ զամենայն կերպաւորութիս յայտագս ևյ նշանակաբ սրբազնատեղծութեանց. Դիոն. էրն. Ե էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. ՀԵրոքρπής. Ut sacrum decet, sanctus. վայելչականն սրբազան իւրաց. սբ և վայելուչ. Ա Առաջինն և միջինն վերջին են կարգեալ, զսրբութեամբ սրբազնավայելուչ համեմատութեն նախահնամեալ. Դիոն. էլէդ:

ՍՐԲԱԶՆԱՑԻՊ. ա. ՀԵրոτύπος. Sacrae expressionis, sancte impressus, vel expressus. ՈւՀՀղ զսիպ՝ զկերպարան՝ զնշանակ և զնմանութի սրբազան. Ա Սրբազնատիպ պատկերացն մաքրութի: Երկնայնոցն իմացուեաց ևյ բազնատիպ (կամ սրբազնատիպ) գաղափարակերպութի. Դիոն. էրն. յորմէ և Շ. հրէից:

ՍՐԲԱԶՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ՀԵրωσύνη. Sacerdotium, sanctitas. ՀԵրոլոգիա, sacra eloquia. իակ πανιέρως, sacrosancte. Սրբազնութիբ. սրբութիբ. քահանայութիբն. հայրապետութիբ. գերագոյն պաՀԱ, կարգ, և սբ գիրք. և գաւառականութիբ հոգևոր. Ա Զա ի նմանէ ասէ զոյս՝ ամենայն սրբազնութիբ օրինագրիբ: Խոտովանեալ զքո ամենայն ՀԱծաւանդ սրբազնութիբ (բանից սբ գրոց). Դիոն. էրն: Ա Գաղտ է քումդ սրբազնութիբ: Ըստ հայցման քո սրբազնութիդ: Գիտէ քոյդ սրբազնութիդ: Ո՛վ վսեմական, և սրբազնութեան նախաւազեսական. Մագ. ՀՀ. իբ:

ՍՐԲԱԼՈՅՍ. ա. Որոյ լոյսն է սբ՝ հոգևոր. և պայծառ և լուսատու հոգւոց. Ա Ըզօձիք թագաւորիդն վասն սրբալոյս իւղոյն մեռոնի. Նար. ՀԲ: Ա Սրբալոյս այսու իւղոյ մեռոնիս օծելոց Շ. գանձ ՀԱռաւ: Ա Ջօծումն սրբալոյս իւղով. ՄԽ. այբէն:

ՍՐԲԱԿԱՆ, ի, ած. ա. ՀԿաՀարός. Purus, mundus. ἁγνεύων, ἁγνευτικός, όν, sanctitatem servans, purificatus, և այլն. Սբ. և Սրբազան. անՀալատ. ամբիծ. մաքուր. մաքրական. և Սրբարար. և Սրբութիբն. Ա Ընդանց սրբականաց, և կանանց պահակեցս. Կալ ծբ: Ա Սրբական վարս ընծայեցուցանել: Բալիք սրբականք: Ա Ասր սրբականս ցուցեալ: Սրբական վարս առանալ: Սրբական և մաքուր վարուց. Ոսկ. ամ. ՀՀ. ւ. Ե գծ: Նար. էրԹ: Շ. ՀԹ: Սամ. երէց: Ա Սրբական անուանցս կոչութիբ տեղեաց. Ընձր. Ը. ււ: Ա Ցանից, և կարգեալ հրամայելոց իւրաքանչիւր ոք սրբականացն (սրբութիբ). չըՀյաջանիցի, իբրև գուսածոց. Փիլ ծ. էտ:

ՍՐԲԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ագιαστεία, ἡ ἁγιαστική, ἁγιασμός, ἁγίασμα (ամԽ. այաՀմ). Sanctificatio, purificatio, sanctitas. Սրբութիբ. մաքրութիբ. սրբեցողութիբ. և Սրբասաց ձայն. Ա Սրբէ վասն մեր զինքն ամենասքն յաւ, և ամենայն սրբականութեամբ ընդ զմեզ. Դիոն. էլէդ: Ա Ի իստս սրբականութեամբ չնորհելով: Երիւք սրբականութիբքն օրհնել և սրբաբանել զերեքածնեան մի ՀԱծութի. Մոտս. էլէդ:

ՍՐԲԱԿԱՑ. ի, ից. ա. ՀՀ Որ կայ և կեալ ՍՐԲԱԿՆԱՑԵՑի, ցաց. Ֆ սրբութեամբ. սրբակրօն. անարատ քաղաքավարութեամբ. Ա ՀԱհանայիք սուրս (կամ նորա) սրբակեաց (կամ սրբակաչք) և ազօթասէրք. Լսոփ. ՀԲ: Ա Կերակուր բազում խափան են սրբակեցաց. Ես ոգր. ՃԲ:

ՍՐԲԱԿՐՕՆ. ի, ից. ա. Սբ կրօնիք՝ կարգաւք, վարուք. մաքրակրօն. սրբակեաց. Ա ԸՆդ քո եկեղեցւոյ սրբակրօն մանկունն. Հայցմամբ ազօթից՝ Հարց սրբակրօնից՝ և սրբազնից. Երէն. Ը: ԳՀՀ:

ՍՐԲԱԿՑՈՐԴ. ա. Կից և հաղորդ սբոյն, և սրբութե. Ա Վասն փրկութե սրբակցորդն

ատացուածոյ քահան՝ նշանին. Նար. Խ։

ՍՐԲԱՀԱՄ. ա. Յատակ և քաղցրահամ. *Ջի այն (ջուր)՝ մանաւ որ սրբահամն ինչ. զսղաքրջին և զդաբչն ի բաց անցուսցէ. Ա գործ։ *Երկիր յորժամ առլմուա լինի, ոչ կարէ բաղանել ջուր յատակ և սրուահամ. Ագան. ղԼ։

ՍՐԲԱՀԱՑԵԱՑ. ա. Յատակահայեաց. պատահայեաց. *Սրբասեռակել և սրբահայեաց անպղտոր յատակութ ձկանց ցուցանէ զկայ- ցուածս. ԵՂԻՇ։ *Խնայելով յատկին մեք- բեալը, և (յաչս մեաց) սրբահայեաց. Տօնակ։

ՍՐԲԱՀԵՑ. ա. Որոյ հետքն և ոտնատե- ղին սէր ինչ. *Սրբահետս առնգուղ երկինչս. Նար. ղԷ։

ՍՐԲԱՀՈԳԻ. ա. Սէր հոգւով. սրբակրօն. սրբակեաց. *Սրբահոգի այր ոմն՝ Ճգնաւոր՝ Նոյ անուն. Հ. յոել. իԳ։

ՍՐԲԱՁԱՑՆԵԼ. ն. Զսէր սէն վերաձայ- նել. սրբարանել. *Զխորհուրդ երկնչելեան օրհնաբանեան. Նոր աշխարհին սրբաձայնեն (հրեշտակք). Վրք հց. Է։

ՍՐԲԱԶԻԳ. ա. Սրբուն յերկարաձգող ղպահս. սրբապահ. ծոմապահ. *Ի մանկանէ իւրում սրբաձիգ էր զամենայն աւուրս. Վրք հց. յ։

ՍՐԲԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր գոլն մեռանելոյ իւրովք. և Մ ասնակցութեի սրբու- թեն. սրբազանութեի. վիճակ սէր. *Խնդկալ խորհրդով սրբամանութեի՝ անգծագրելի կերպարան յուսոյ։ Աւանգ. Նորոյ օրինի սրբ- բամանութեիցդ (կամ սրբամանութեի) ան- եղծանելի. Նար. ղԷ. Ե գործ Խ։

ՍՐԲԱՄԱՏՈՑ. ա. Սրբութեի մեռանե- ցեալ՝ նուիրեալ սրբանուէր. *Սրբամատոյց աղօթք։ Աղօթս սրբամատոյցս. Դիան։ Սոփ։ Գագիի տա տոմ. ճ. ժ. Նէ. եպեի։ *Ամենայն սրբամատոյցի աղջակիզի. Գիւս ։

Եւ որպես Մերձենալ կամ մերձաւոր առ սրբութեի. սէր. *Բազմեալ ի գահոյս սրբա- մատոցին սեհոտոյ (գիտատեսութեի). Նար. Խ։ *Սրբամատոյց կանոյք քահանայ հաւա- տոց. Ագաթ։

ՍՐԲԱՄԱՌՈՒՐ. ա. Սէր և մեզբոր. ջինչ. փայլուն. *Զականակիսն սրբամեզբոր շաւիղիցդ՝ ի գոյն վճիտ առնեանաս. Ցիւ. ոա. չհ։ *Զարտաքին որոցդ զարձանս սրբ- բամեզբոր (ասզ. մեզբոտպար) անզգոյն բեր- կրութեի. Նար. Խ։

ՍՐԲԱՄՐՏ. ա. Սէր մեզբ. *Սրբամիտ գո- լով (նորա) յոյժ, խորհեցան սրտա ինչ յա- րել յանարատան. Ճ. Ա։ *Ցուսիկ առաքե- նասեր և սրբամիտ. Վազվանիք ։

ՍՐԲԱՄՏԵԼ. ե. Սէր միտս ստանալ. ա- նել սիրտ սէր. *Հոգիին սէր ազատնակերպ ի- ջանել, զի ստուգեցէ տեսողացն՝ սրբամտելով առ ած մերձենալ. Ագաթ ։

ՍՐԲԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրբութ մեռոց՝ սրտի՝ հոգւոյ. *Եղիցի գնալ ձեզ ած պաշ տուելոյ և նոպելի սրբամտութեի. Ցհ. իԲ ։

ՍՐԲԱՑԻՆ. տ. ՍՐԲԱԳԱՆ. *Զոծ սիրել ի բոլոր սրտին զօրաէ մեռոց սրբային. Գնդ։

ՍՐԲԱՆ. բ. գ. Եղասանն՝ որ Յ ամիս- լով ի բաց տրցէ զյաւերժացածս որավայնի. *Կերակուր յոլովայն երեջայ, և անաի ընդ սրբանն սրտաքս անկանի. և ոչինչ պղծի մեզդ նովաս. Մրծբ. ծՁ. Երկիր։

ՍՐԲԱՆԱԼ. ՚ռցնալ. ե. Ա՚ւձՀօաւ. Sanctificor. Սէր լինել. սրբել. նուիրել. և Ար- գասնել. և Պարկեշտանալ. *Գասլեցուս- ցանել զանուն սրբացելոցն (կամ սրբեցե- լոցն) իմոց (ինձ). ՂԼ։ Ե. Յ։ *Քանզի և առն զանն և զերկիւղն մեծ, սիրեաց նա և սրբանալ. Եբր. Եւ։ *Ագօթիւք երեմիայի, որ Յորովայնէ մոր իւր՝ սրբացեալ էր ի կե- րակրոց (որպէս նազովեցի նուիրեական ձեւ). Եբր. ղԼ։

ՍՐԲԱՆՈՒԱԳ. ա. Սրբաբար նուագեալ. *Փոխեսցես ի ձեռն յորմարական և սրբա- նուագ ձայնին զմատնա հոգւոյ լսողին. Եբր. ԻԲ։

ՍՐԲԱՆՈՒԻՐ. ա. Նուիրեալ սրբութե կամ սրբութի. սրբամատոյց. նուիրական, սրբազան, և սրբազնակատար. *Ամոռակալ լութեց նախագահից սրբանուէր ակտոցս- թեց։ Եթե ախտս ինչ սրբանուէրս կոթոռա- ծոց աչաց սովիմն բերիցի։ Զսրբանուէր այս օծերութի ի ձգնաւոս դիմացս արեամբ քո գրուիք. Նար. Գ. ղԳ։

ՍՐԲԱՀԷՆ. ա. Սէր և մեզբոր չինուա- ծով. մեզբուչէն. *Կանգնէր խորանն սրբա- չէն։ Շինեալ վիրապ գեանապիսր և սրբա- չէն. Գնդ։ Ո—պ։

ՍՐԲԱՊԱՀ. ա. Պահօղ յինքեան զսէր նշխարս. սէր պահարան կամ տուփ. *Ար- բոյն փայտեայ ասպան ըստ չափոյ սրբատա- հին, կամ սրբապահ տուին. Հ=Ց. Ա Հ. յոել. Է։

Եւ Սրբութի պահօղ ղպահս առանց խո- րհելոյ, կամ խիստ պաշօք՝ զորն ողջոյն. սրբ- բասէիք. *Ազօթորար և առաքինի, և սրբա- պահ միշտ ի ծոմի. Գնդ։

ՍՐԲԱՊԱՀ. գ. Սրբապահութի. խիստ պահք. *Պահք, սրբապահք, և ծոմապահք. պահքն այն է՝ որ ղուտեաց կերպուրն (՝ի պեղանանեաց) ոչ ուտէ. իսկ սրբապահքն է, որ և զնոսա ընտրէ՝ որ՝ի անկոյ յառաջ դայ և պարարէ զմարմին, որպես ձեթ և գինի և այլն. իսկ ծոմապահքն է՝ի հասարակաց կերակրոց, որպես՝ի ջրոյ, ի ցորենոյ. Ո- լիփ։

ՍՐԲԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրբապահք. և ծոմապահք. ծմ. *Ելանել յամուր քա- ղաքն սպասեանի՝ ի պահոյն սրբապահուն։ փոխանակ սրբապահութեի ձեւոյ զերկնա- ւոր և զյաւիտեանական պարգևսդէ ձեզ կերակուր։ Զոմն և զդիւրս մշտնջենաւոր սրբապահութեի. Խոսրովիի ՃԼ Մէծբ։ *Եր- կոտ ամ ապաշխարեսցեն, զինեն սրբապա- հութեի, և զվիւան չարաթապահութեամբ։ Եռեք ամ սրբապահութեի՝ արտաքոյ, և եր- կոտ ամ չարաթապահութեի՝ ի ներքս. Կանն։

ՍՐԲԱՊԵՍ. մ. ՚Αγίως, καθαρῶς, ὁσίως, εὐαγῶς. Sancte. Սրբութեի. մեզբուպէս. ան- սրտատարր. * Մաքուր և սրբապես։ Սրբա- պէս և առանց նենգութեի։ Սրբապէս և հա- մակրօնաբար ուսուել։ Ուսուցանի սրբապէս՝ համանդամայն և վայելչապէս։ Սրբապէս կեալ...Պահել սրբապէս յամենայն ցանկալի կերակրոց... Սրբապէս լինել՝ ոչ զօրական. փիւ։ Դիան։ Ճ. Գ։ Լիւ։ Խոսր։ Զհան- գէս առաքինութեն սրբապէս կատարել... Զլուծ տեառն սրբապէս տանել։ Սրբապէս ժողովեալ եգեալ զնշխարս սէնց։ Զսկրոյ սրբապէս և դնեաստարիմ պաշտօնեայն. Ցճխ. ծԲ։ Լ՚ի. պօրփ։ Սիոան։ Եբզ. Լս։ *Զնիւթեանն սրբապէս պահէր կուսութիւնն. Պիս։ *Եղիս յագուսուց անաի պղծոց լի- ներ կերակրեալ սրբապէս. Եբր. համաբ։

ՍՐԲԱՂԻՆՁ, և ՀԱՒՆԵԼ կամ ԼԻՆԵԼ **ՍՐԲԱՂՈՒՆՁ** և Տ. ՌՆԱՂԻՆՁ. էեբէ- ֆաձ. *Կամեր զքաղաքն սրբաջինձ և սուսյն առնել։ Զաղաչեալ պատասխանել կոտորեցան, և գլուխ սրբաղունձ եգեն. Մարգին։

ՍՐԲԱՍԱՀՄԱՆ. ա. Որ իցէ սահման և ընդունարան սրբութեան. սէր սահմանիս. *Զծածանմոյն սրբասահմանն առնչալի տաճարն յարդարեաց. Նար. Խ։

ՍՐԲԱՍԱՑ. ա. Որ ասէ զսէն սէնն, կամ զերկերգարեան օրհնութի. սրբաբան. օրհ- նաբան. և Օրհնարանական. իբր յն. Ա՚γιολογος, ἁγιολογικός. *Ընդ սրբասաց զօրան։ Զգասս բոցկղինս՝ զսւ սրմռնա սրբասաց։ Աղաւներ քեզ սրբասաց զսերովբէնս և զքե- րովբէնս. Նար. յանէԷ։ Մաղ։ Ճչ։ *Սրբա- սաց բերանովք միշտ փառաւորեն զտէրն։ Սրբասաց ձայնիս սրովբէք։ Երկեն զսրբա- սաց փառաբանութի. Ոսկ։ Ե։ Շար։ եէբ։ Ն։

ՍՐԲԱՍՑԱԳ. գ. իբր Սրբասացութի. երկե- սրբեան երգ. *Փառաւորէ յերիս սրբասաց. Նար. Խ։

ՍՐԲԱՍՑԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ա՚γιολογία, τρισάγιον, ἁγιασμός. Hagiologia, trisagium, cantus ter sancti, sanctificatio. Սրբաբանու- թեի. սրբերգենութիւն. երկբսրեան երգ սրովբէից, ըստ տեսլեանն եսայեայ և յով- հաննու. *Եւ ընդ սերովբէն և ընդ քերով- բեան միաձայն սրբասացութեամբ յօրինել նուագս. ՊիզԿ։ *Սերովբէքն փառաւորեն երեքկին սրբասացութե՝ի մի հաւասքելով տէրութի. Աճաբ. ծՀ։ * Պարգևեաւ լեզուի իմոյ զսրբասացութի սերովբէիցն, որպէս զի անդադար երդեսցէ քեզ բերան իմ զսրբա- սացութի. Եբր. ծՀ։ * Որ յերկնային զի- նու որուեց անդադար փառաբանիս սրբասաց- ցութե. Մաղ։ *Միով պատիս սրբասաց- ցութե անսկզբնաբար ածնորանեալ Զսրբա- սացութե զձայնս երեքկին աղաղակելով։ Նաշհով հանդերձ խորհրդական նախանք ե- րից չափոց՝ սրբասացութե երրորդութեն։ Զեռահիւսակ սրբասացութիս այ. Նար. ծԳ. Ն յանէԷ։ Ագ. Շ. հրեէս ։

Եւ առանձին երգք պատարագի՝ ի վե- րսերերութե ընծայից։ *Սրբասացութեներ կարգաս. Բազմութի երկչակաց և այլն։ Զկնի սրբասացութեն՝ յառաջ բերել խոր- հրդոյն. ԺՀ։ Տծող։

ՍՐԲԱՍԻՐ. սիրի, բաց. ա. Սիրոյ սեր- բութե և մեզբութե. մեզբասէր. սէ. մեր- քոբ. պարկեշտ. ողջախոհ. * Մի ինչ է սիրոյ, բաղբ սրբասէրք, և ոդիք անմեղք. Ոսկ. Ֆ. ա. 3։ *Սրբասէրք են իբրև զան- մեզբինս։ Տեառնէ զսէ ևկեղեցիան մեր, և զսրբասեր պաշտօնեայսն մեր. Եվէս. է։ *Ըստ սրբասէր մեզոց օրինացւ Ցամենայն սրբասեր մարգկանէ. Փարպ։ *Սրբասեր Ճաշակողացս Ռնաւին ազգսյինովքն սրբասիրաք։ Սրբասեր է հաւն այն. Նար. յանէԷ. Ե խ։ Ե եէգ։ *Ի- ահահակոյ քոսմ ծառային, և յակոբայ սրբ- բասիրին։ Զոր և խոսէրն է աղաւնի, լըսե- լըն գայոչ սրբասիրին. Շ. յ՚ օրէի. Ե եէԵո։

ՍՐԲԱՍԻՐ. Սիրոյ սէց. * Զհամօրէն իսկ զգունդս սէց հանդերձ սրբասէր սերոմէն յօրինակ առեալ. Բառ. Ի. Հ։ Ե կոբիան։ *Եհայք սրբասէր ժողովք՝ հոգւով հնչե- ցէք. Տօղ։

ՍՐԲԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր սրբութի՝ ողջախոհութի՝ առաքինութի. * Յաղագս սրբասիրութեան և սրդարատէս գատա- ստանին։ Ոչ միայ այլ ևս սրբասիրութեան մնականն, այլ ամենայնոյ. Ագաթ։ Զոր քեաց զքո սրբասիրութիդ. Ո՚ոիէոր։ Վրք հց. ծԻ։ Վրք հց. յ։

ՍՐԲԱՍԻՐՏ. ա. Սէր սրտիս. *Սանփան- նոս սրբասիրտ և պայծառագոյնաչ։ Գէոիս։

ՍՐԲԱՍՆԵՆԱԼ. ե. ոց. Ի սրբութի կամ սրբութի նմեալ. սրբակրօն. սրբազան. սէ. *Ո վ այդպէս սրբասնեալ։ Սրբասնեալ ար բանի կամն իւրով. Վրք հց. իԹ։ Ճ. Ա. * Պարկեշտասէրն գայլիանէ՝ սրբասնեալին (կամ սէ սանուին) հալածիչ հանդերձ. Լգաթ։ *Սրբասնեալցն անարատութի։ Գա- խաստ տութի սրբասնեալց։ Սրբասնեալ ձե- ռաց. Յրբասնեալ ոմն պատուի. Ի սրբա- սնեալ միջոց քո տառացս. Նար. ԼԲ. ՃԵ։ Խ։ Լոս ։

ՍՐԲԱՄՆՈՒՆԴ. Նոյն ընդ վ. *վխմին աշակերտ՝ սրբասանունդ պատասխանին ուսուկոս. Նար. ածած:

ՍՐԲԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ած. Ἁγιοπρεπής. Sanctis conveniens, sanctos condecens, sanctus et decorus, sacrosanctus. Վայել. ջական սից. սրբութիւն վայելցուցեալ. սրբազգ. նավայելուչ. սթ. *Սրբավայելուչս առանձ. նաւորութիւս իւրաքանչիւրումն երկնայնոցն զարդս: Յհոնոցն սրբավայելուչ լուսաֆայլութիւս: Սրբավայելուչ կոչմամբք սրբի. Դիոն. Երին. Ե նիւէ: *Սրբավայելուչ գործ եղիցի և նահոյ սիր: Ցեւ, զիարդ սրբավայելուչ հեղութեամբ լի է իւր. Պարպ. լա: *Սրբավայելուչ մանկունք նորոյ սիոնի. Տօնաւ:

ՍՐԲԱՎԱՅԵԼԱՊԷՍ. ած. Ἁγιοπρεπῶς. Sanctis convenienter, sancte. Որպէս վայել է սիր կամ սիր. *Իսկ ի վերայ ան. նիւթին և իմանալիացն էութեց սրբավայելապէս զգեխուն ունկութիւն նոցա որպէս գեբազարիոյ խոստովանիմք. Դիոն. Երին:

ՍՐԲԱՏԱՀ. ած. Մաքուր տաշեալ կոփեալ. ոսկի. փայլուն. *Շինեաց ի հոլար ծինն սեղանատուն եւ սեղանի սրբատաշ վիմաք. կէր. պահ:

ՍՐԲԱՏԵՍԻՉ. ած. Սթ տեսչական և տեսղութեթ յատակաւոր. պայծառ. *Սրբատեսիլ և սրտահայեաց անպղտոր յատակութեթ ձկտեցուցանել զհայեցուածս. Եփես. Ե:

ՍՐԲԱՏՈՒՆ, տան. գ. Սթ բնակարան, վանք. հայրապետանոց. և մանաւանդ՝ ՈՒր պահին գիրք և տպաւք և աւանդք եկեղեցւոյ. տարեւաւգանոց. պահարան, տաճարապան, պաճար. *Ի սրբատան մեր սթ կամօղկոսին մեծին ներանսի (շնորհալւոյ) գրեալ. Յհ. հայ. Եղէ: *Զգենու եպիսկոպոսն ըստ օրինին ի սրբատունն եկեղեցւոյն՝ քահանայիւք և սարկաւագաւք. Մագ: *Խանեալ զեկեղեցին և զսրբատունն. Մագ. Ջահկ: *Խանեալ զմեծ եկեղեցւոյն զսրբատունն, և գտեալ անդ բազում անօթս սթ սեբուհական. Ոսկիփոր:

ՍՐԲԱՐԱՆ. ի, ագ. գ. Ἁγιαστήριον, (որ ի սթ գիրս Թարգմանի սրբութեթ.) Sanctuarium, sacrarium, locus et causa sanctificationis. ἱερόν, sacellum, templum. Բնակարան սրբութեան՝ սիոյ՝ սթց. տաճար. եկեղեցի. խորան. ընդունարան սթ իրաց. *Ջի՞նչ է, սրտագին լինէ սրբարան. տաճար ասի՝ տաճար իմն սկզբնաւորիւ խորանն: Սրբարան և ամենայն տաճար ասի (հոդի մաքուր). Փիւ. Եւ. Ե. 51: *Ոնք զսրբութեթ սիրեցին, ի սրբարանին սիոյ հանգիսին. Նեղս: *Եկեղեցի կոչի ժողովանոց, աղօթատան, և սրբարան. Սկ. յԻ. Նիւէ: *Հատաճակէ այս սրբարանի խորհուրդ և ընդ խորանին արբահամնուս. Ցհ. յմ. Նիւէ: *Խորհեցան հրկէզ առնել զսրբարանն: Մի ահացին աչք մեր կոխան ոտից պղծութից լեալ զսրբարանս մեր, և զտեղի փառս տարուցն սիոյ մերոյ. Ղեռփ: *Ի տանէն սրբարանից մերոց: Ի սրբարան մեր գագաթեալ. Ցհ. յԻ: *Զնոյն տաճար տիրական, զսարտափելին ազգիս սրբարան. Նար. Ծ: *Որ ըզպատկերս՝ կանդնեաց ի տան սրբարանին. Ցե սրտ: *Ընկալ յիմանալի սրբարանդ: Զսքն ի սրբարան սթց մտաւոցականէին. Լմբ. պտթ: Սկօս. ի մբ:

*Նմանութեթ ասի զկուսէն որպէս զտաճարէ կամ զսրբարոյ. *Զսրբարանն մտքրութեթ, և զընդունարանին զգաստաբեր. Նար. խոս:

ՍՐԲԱՐԱՆ. ած. գ. Սրբիչ՝ քաւիչ. պատիճ քաւութեթ. սրբարար. *Որ լինի սրբարան մեղայ, և ոչ ի պատիւս. Ցհ. ծէ: *Ա-

տանօր առ սեմս տաճարի քոմ քնակութեթ սրբարան խորանի կացեալ երկրպագեմք. Գնչ:

ՍՐԲԱՐԱՐ, ի. ած. ած. Ἁγιοποιός, ἁγιαστικός. Sanctificator, sanctificus. Որ սթ առնէ. պատճառ սրբութեթ. սրբիչ. մաքրարարգող. քաւիչ. նորոգիչ. կենդանարար. շնորհատու. մեկզիր՝ սեռգհականանալ. Հոգւոյն սթց. *Եթկիւղ սեռան սթ է, և սրբարարար սիրողացն զնա. Համմ. ած: *Եկեղեցաց սրբարար և օգնական և վարդապետ հոգւին սթ: Ամենայնի նոցա սրբարարն է: Սրբարարն զօրացուցիչ՝ հոգւոյն սթց զօրութեթն. կ. ծթ. ծէ: *Հոգւին սրբարար սիրեցեալ քնակէ ի քեզ. Շ. փղ: *Ընկնեալք ի ժառանգութեթ ես՝ հոգւովն սրբարարաս. Ցհ. իմ. Նիւէ: *Սրբարար սէրն: Սրբարար անօրէնութեթս. Ի գիր խոս: *Զսեզանն սրբարար ետ սիրն խորհրդոյն. Աշծ. Ե. 12: *Որ եղիր սեղան սրբարար հրոյն, օրհնեալ ես խոչ՝ ընծայող լուսոյ. Սիոն. փաղ. Խ:

Իսկ Նար. կէ. *Զսրբարարն մատուցման սրեանն քոի յարդարիացն, իմն կամ ընթերցիր, սրբասուն:

ՍՐԲԱՐԲԱՐ. մերթ Որպիսի և է մաքրող, մաքրարարական. *Փոխելը՝ առողջութեթ նշանակ է, և ուղղոյն սրբարար: Վանակ. յոբ:

ՍՐԲԱՐԱՐԱԿԱՆ. ած. Ἁγιαστικός. Սրբարական. սրբարարական. *Անդադար սթցն հրեշտակաց սրբարարական փառաբանութեթն. Մաթս. Եփես:

ՍՐԲԱՓԱԿ. ած. (եթէ չիցէ գրելի Սրովբէական.) Շքեղափակօղ կամ շքեղափակեալ սրբութեթ պայծառ մաքրութեամբ. *Ճրագ լուցեալ՝ քան անչիջելի, սրբափակ բոց՝ հուր անկիզելի. Գնչ:

ՍՐԲԱՓԱՁԼ. ած. Սրբութեթ փայլեալ. մաքրափայլ. պայծառ. սթ. *Սրբափայլ ազօթք ձեր Ցաճար սրբափայլ: Սրբափայլ զգեստուք պճնեալ. Ցհ. իթ: Նար. խոս: Շար: *Սրբափայլ միակրօնին (կանանց իւրաքանչիւրից) հիացմամբ և զարմացմամբ. Նար. փաղ: *Գետն քրովբէից սրբափայլ ջրհեղեղ առաքեալ. ի գոյն սրփիւռն պճնեալ ի պատեհ սթ յարութեթն. Տաղ յոթ:

ՍՐԲԱՓԱՌ, ի, իս կամ ով. գ. Սրբասաղ քար. ընտիր վճմ. *Գարապէ զնկեզեցին սրբաքարով. Ոսոս:

ՍՐԲԱՓԵՐԵԼ. ն. Սրբել՝ մաքրազարգել իբր քերելով հարթեցուել. *Լասպնոս. որ և զլսային լնգուն սրբաքերեաց. Մաթին:

ՍՐԲԵՄ, ես. ն. Ἁγιάζω. Sanctifico. ἁγνίζω, purifico, consecro. καθαίρω, καθαρίζω, purgo, mundo. ὁσιόω, sanctum reddo. ἐξαφανίζω, deleo, և այլն. Սթ առնել. մաքրել յաղտից հոգւոյ կամ մարմնոյ. մաքրազարգել. ի բաց ընկենլ. արգահատացուցանել. անպարտ առնել. Նուիրական և սրբացան կացուցանել. *Օրհնեաց ած զերն եօթներորդ, և սրբեաց զնա: Յիշեսջիր զօր շաբաթաւծուն սրբել զնա: Սրբեսցես զզեստչիսն: Քահանայքն՝ որ մերձենան առ ած, սրբեսցին: Սրբել զաուն: Բարտպան սանն սրբեր ցօրեսն: Սրբեր զեղջականս: Սրբէ զնա (զուսն), զի առաքել ևս պատգամբ լինի: Ո՞վ իցէ որ ձգիցէ զձեռն իւր յօծեալ աստուած, և սրբիցի: Ջի որ սրբէն և որ սրբին, ի միոջէ էին ամենեքին: Սրբեցիք զձեռս մեզաւորք: Որով կամեք և մեք սրբեցաք: Միով պատարագաւ կատարեաց զսրբեալսն ի մշտնջենաւորս. և այլն: *Ալ լուացայք, այլ սրբեցայք, այլ արդարացայք յանուն տեառն Յիսուս յՀոգւոյ. Ա. ե: Նոյն է և ասէն, լուացարուք, սրբեցարուք և այլն:

*Սրբեն. նաւիրել. ընծայել. ձօնել. *Սրբեաւ գոռ ինձ զամենայն անգրանիկս Սրբեցես զնոսա՝ քահանայապետ նոցա ինձ: Սրբեսցես զերբուձն ի նուեր. և այլն:

ՍՐԲԻ, ՋԵՂՆԳՈՒՆՑ. Περιουσχίζω. Circumcido ungues. Հատանել զեղնգունս: Օրին. իա. 12:

ՍՐԲԻ, ՋՄՈՐՈՒՍ, այսինքն յապաւել. գերծուլ. Ἀφαιρέομαι. Aufero. Ես. Ե. 20:

ՀՐՈՎ ՍՐԲԻ. որպէս փորձել. ընտրել. Πυρόω, Ignr probo. Ե. ի. Ձ. 30:

ՍՐԲԻՐԳԱՆ. ենի, ից. ած. Որպէս Սրբաբան. սրբասաց. *Ի սրբերգենիցն վաստատոցաց միշտ սրբաբանեալ. Նար. ղէ:

Եւ գ. որպէս Սրբերգենուլի. *Փոխան ձայնից սրբերգենին՝ գիւք և ոչնիք քեզ քաքաւին. Ոսոգ. ոզէ:

ՍՐԲԻՐԳԵՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրբասաբանուլի. սրբասացուլի. երգ երկքսրեան. *Ջքաղմեալն ի քեզ՝ երգոյգական սրբերգենուլեթ սեռան զօրուլեթցն գտանել. Նար. Ե: *Սերովբէիցն սրբերգենուլեթ հաստատեալ. Լմբ. պտգ:

ՍՐԲԻՐԳՈՒԹԻՒՆ-ՆՈՅՆ ընդ վ. Պիգասս.

ՍՐԲԻՑՈՂԱԿԱՆ. ած. Սրտատար. սրբիչ. *Եւ զի՞նչ հոգւոյն սրբիցողականն զօրուլեթ. Մաթս. ի դիոն:

ՍՐԲԻՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. } Ἁγιαστεία,
ՍՐԲԻՑՈՒԹԻՒՆ. գ. } ἁγιστεία. Sanctificatio, lustratio. Սրբելն և սրբիչ. սրբուն. սրբուլեթ. Նուիրուլեթ. *Ջբահաճանալսկանացն կարգաց սրբիցուցուլեթ: Քահանայապետականօք կարգօք և զօրուլեթք. և ձեռնադրուլեթ և սրբիցուլեթ: Ռոլորիւք սրբիցուլիցն: Դիոն:

ՍՐԲԻԿ. ած. Սթ մաքուր. սպրկիկ. Նիւ. ալէոս: *Եգիտ զնկանացին ի վերայ սեղանոյն, այլ ոչ այնպէս կալուիկ սրբիկ որպէս զերկին ջինջ. Վրս հղ. յ:

ՍՐԲԻՉ, բոյ, չաց. ած. Ἁγιαστικός. Sanctificus. ἁγιάζων, sanctificans. Սրբօղ. մաքրօղ. սրբարար. *Մաքիամ ծնաս զսրբիչն աչխարհաց ի պղծուլեթ. Եփես. համաբ: *Եղիցին նոքա սրբակալք ձշմարտուլեթսաստ ջինն սրբիչքն օրինակաք էին, և ոչ ձշմարտուլեթ. Խոս: *Իւրոց գործոսարացն կոխելով զկուրան սրբուած, սրբիչ սպար: Էջ ի կուրան, և սրբիչ և նորոգիչ միաւորեալն զկուրան կացուցաներ. Ագաթ: *Զսուրս սրբիչս բղխեաց. Եփես. համաբ:

ՍՐԲՈՂ. գ. Ξυρόν. Cúlter tonsorius, novacula. կտրոց վարսավիրական. ածելի. ոսս. փոքր. *Սրբիչ մի ածեալ զգլխով իւրով: Սուսեր յետասեսոր սուր քան զսրբիչ վարսավիրացից. Թագ. է, 5: Եզէկ. Ե. 1: *Սրբիչ ի գլուխ նորա ոչ եղ: Մաղ գլխոյ ոչ կարճ կալ առաքի սրբչի. Ես. պահ. Ե. 23: Ոսի. Ես:

ՍՐԲԿԵՐ. ած. կերօղ զսթ անասունս և զիրս ևեթ. սրբասպահ. չորակեր. ὀσφὺς ἠερίθιος βλωθρὸς. *Ձեր, որպէս այժմիկ ասիք, որ յոյժ սրբկեր են՝ նոր փարխակեք. որ զմեզուկն քասին, և զառատն կլանեն. Զիր. Ծրծ:

ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἁγίασμα, μός, ἁγιότης, ἁγιωσύνη, ἅγνεια, καθαριότης, ρισμός, ρσις, ὁσιότης, և այլն. Sanctificatio, sanctimonia, sanctitas, puritas, purificatio, munditia, purgatio. և Ἅγιον, ἁγία. Sancta (sanctorum) և այլն: Սթ գործ. սրբելն. սրբութեթ. սրբելն և սրբիչն. մաքրութեթ յանմիջական կապակ. քաւութեթն. նորոգութեթն. նուիրեք. ընծայ աշխատն, սրբասան. *Ոնք պահեցին սրբութեթ զգեստութեթ՝ սրբութեթն: Սրբութեթ և սրբատութեթ: Զանձվածք

չութիւն փառաց սրբութեան քո։ Ի տաճարի սրբութեան քո։ Սրբութիւն սրբութեանց։ Սրբութիւնք սրբոց. (յն. լտ. սրբք սրբոց)։ Տարածէ 'ի ներքս զսրբութիւնս իւր, և զսրբութիւնս հօր իւրոյ. և այլն։ *Նախ քան զշինութիւն տաճարին սրբութիւն էր անուանեալ, յորում հանդերձ տապանակին. Լմբ. սղ։

ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ. խորհուրդ կամ հաղորդութիւն. *Սրբութիւն առնուլ եմք կոչել զմարմին և զարիւնն քրիստոսի, զոր միշտ ճաշակեմք և սրբելեմք նովաւ. Լմբ. սղ։

ՍՐԲՈՒԹԵԱՄԲ. որպէս Ն. Սրբապէս. Ὁσίως. Sancte. Իմ. Զ. 11։ Ա. Թես. Բ. 10։

ՍՐԲՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց. ա. Ἁγία. Sancta. Այն կին կամ օրիորդ. և Ἁγιοτάτη, παναγία. Sanctissima. Ամենասուրբ կոյս. *Իբրև լուաւ զայն սրբուհի կինն, արտասուեաց յոյժ։ Յորժամ լուաւ զայս սրբուհին այն, զարհուրեցաւ. Վրք հց. Ձ։ *Սրբուհի կինն զարմացեալ զգուշացուն։ Անկիզելի մորենին մարմինք սրբուհեացն. Հ=Յ. Մայ. ԻԲ։ Օգոստ. ԺԱ։ *Սրբուհի մարիամ։ Սրբուհի անարատ. Ս. աղաչանօք սրբուհւոյ անարատ մօր քոյ և կուսի. Շար։ *Հայրն սրբուհի՝ հօրն քնի։ Ո՛վ սքանչելի մեծ է 'ի քեզդ աւարտական խորհուրդ սրբուհի. Նար. խօսս։

ՍՐԲՈՒՄՆ, բման. գ. Սրբելն, իլն. *Ջուր հայր սրբելոց և առաջելոց. Նկարագրեր կաւթենն որպէս ընդունելի զսրբութեան։ Առաքելոց զորդի իւր 'ի սրբութիւն. Մեղ. Նանայ։

ՍՐԵՂՋԻՒՐ, ջեր. ա. Ուր եղջիւրն է սուր կամ սրածայր. *Լինի 'ի հնդիկս երէ յամենայնամենայն սրեղջիւր, որ սպանանէ զառիւծ. Խոր. Յ։

ՍՐԵՄ, եցի. ն. Ἀκονάω, ὀξύνω. Acuo, exacuo, acutum reddo. Սուր կամ սայրասուր առնել զսայր երկաթի, որպէս և զսուսերս և զնիզակս, առ ի քաջ հատանել. յերանել. ... *Սրեսցէ զհատու բարկութիւն 'ի սուսեր։ Սուր սուր, սրեալ և զայրացեալ։ Սուր սրեալ։ Նետք քո սրեալ են։ Սրել զնիզակս։ Ուր սրեցին զլեզուս իւրեանց որպէս սուսեր։ Սրեցին զլեզուս իւրեանց որպէս զօձի։ Սրեալ սատակել քան զսուր երկսայրի։ Սրեսցէ երկն զիւրայինն զսուսեր իւր. և այլն։ *Երկաթ զերկաթ սրէ։ Սրէր և զսակր զմէն իւր։ Զայս եղջիւր յեռանեալ սրեցեր։ Զանձինս ձեր սրեսջիք 'ի սուսերս հաւատոյ. Ոսկ. եբր. Ճ. Գ։ Նար. ԼԷ։ Ոսկ. յհ. Ը. 20։ *Սրեալն (եղջերաց) սաստ ակնարկեալ տեսանելն է. քանզի որ ինչ սրի, անուանեալ. Նիւ. կզմ։

ՍՐԵԼ՝ նմանութեամբ. Παροξύνω, καταθήγω. Exacerbo, irrito, instigo. Գրգռել. վառել. առաւելագոյն յորդորել. Լր. կատաղել. մխել. *Զանասնոցն զգնականն առ բարկութիւն զգրգռելով սրեացին խնամօք զարմանայ։ Իբր սրեալք առ 'ի զօրութիւն. Փիլ. լին։ *Քաջութիւն, որ զամենեսեան 'ի պատերազմ սրել ջղի. Ոսկ. եփ. իմ։ *Առանց բարկութեան խաւարի, զոր և սրել հարկաւոր էր։ Սրեսն զօրութեանս իւրեանց 'ի վերայ նոցա. Ի հատուածից Թշնամւոյն սրեալք նախանձուն զպաշտօնեայս։ *Զամենայն զինեալ և զօրութեան հանդերձ եկեղեցւոյ խաչանց սրէր. Նիւ. Բյժ. պող։ *Վասն այսորիկ սրեցաւ վառ՝ իմ զգէն, և իբրև զոյց բարբառեցան. Վրք հց. ԻԵ։ *Մախանաց չարութեան նախանձուն սրեալ էր հերեսցն սպանանել զնա. Լմբ. պղծ։ *Զայս կուռոցն սրեցին զպարտս զօրանալ 'ի զանձս այլալեզուն ջինոյ։

ՍՐԸՆԹԱՑ. ի. եց. ա. Ὀξυπόρος, ἐυβεβηκώς. Cito transiens, penetrans, velox. Սուր յընթացս. երագընթաց. սրավար. արագահիչ. թափանցօղ. *Ջգայլիս հուր վերաբերեալ, սրընթաց. գեր 'ի վերոյ։ Ոչ սրընթաց ձիովք շահատակել։ Ի սրընթաց արշաւանաց. Դիոն. Երկն։ Ը. ընդհանր։ Եղջ. ող։ *Եղեն սրընթացք իբրև զեղջերուս 'ի քարայրութեան աւետարանին. Գէ. Եա։ *Նա է աւել զնա նման ընձու՝ սրընթաց և արագահասս. Փրմ. Վր։ *(Սատանայ) անմարմին բնութիւն, և սրընթաց, և թափանցիկ յամենայնի։ Ուրն ('ի հրեշտակս նշանակէ) զշարժութիւն սրընթաց։ Միտս անկիցի սրընթացս և խմաստունս. Խոր։ Ը. հրէշտ։ Փարամ. ճէ։ *Համանայ մեծութիւն՝ անս որպէս գարձաւ սրընթաց թեւով 'ի սուն թագաւորին, առ որ անհաւատն գառն. Լմբ. առակ։

ՍՐԸՆԹԱՑԲ. գ. Սուր ընթացք. *Մերկացուցեալ զսուրն՝ սրընթացիւք գայր սպանանել զծերն. Վրք հց. ԺԷ։

ՍՐԸՆԹԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրընթացն գոլ. արագընթացութիւն. արագ ընթացք. *Զկնի նորա հետամուտ լինէր, և սրընթացութիւն նորա ոչ էր կարող համանել. Վրք հց. ԺԷ։ *Մոզքն սրընթացութեամբ ուղղուցն եկին. Մխ. ապար։ *Սրընթացութիւն ձիոյ. Ի գիրս առակին։

ՍՐԹԱԼ. ւ. Θέω. Curro (cursu citato). Սուրալ՝ ընթանալ, մանաւանդ հեւալով. ձեյ. եւեթ, ըլտոր փօշմոգ. *Իբրև յանմանութիւն ցանկացեալ սրթալով և հեւանալով և հոգի կլանելով ընթանան. Փիլ. խմաստ։

ՍՐԻԿ. ա. Սուր ձայնիւ։ Ի մանկանուն այլ և այլ երաժշտութ. գիւ. ... սեւ և ՍՐՈՒԿ. *Սահեփանոս՝ որ մանկանուն սրիկ կոչիւր. Յիշ. Ե։Գ. ծԸ։ *Սրիկ կատակերգքն. Գնձ։ Տօղ։

ՍՐԻԿԱՅ, ի, եց. ա. գ. որ և ՍԻԿԱՐԵԱՆ. խոլ լա. Sicarius. խսկ յն. Λοιμὸς (որ է ժանտ), կամ κενὸς (սին, գատարկ.) և λιτὸς (չնչին). Աւազակ սպանող. այր կայսեր, կմ որ 'ի զսպ կայ. այն է գատապարտ. սինլքոր. գող. սոպլոթ. ... հոլհոլ. *Այս սրիկայս և զարհուրեցուցիչս։ Նաք սրիկայք. Դտ. Թ. 4։ ծԹ. 3։ *Ունէր ընդ իւրեան սրիկայս բազում։ Ընդ նմա այլ եւս սրիկայքն. Խոր. Է. 7։ Յհ. ԺԲ։

ՍՐԻՆԳ, սրնգի, գաց. գ. զրի և ՍՐԻՆԿ. որ և յն. սիրինգ. Σῦριγξ. Fistula, tibia. ὄργανον, organum, instrumentum musicum. Փող կամ շեփորայ, այլեւայլ ձևով. Նուագարան փչողական՝ որ հանէ ռաւխշ՝ շախշախումն, շուանս, ոխորքիւն, (որ է փող եղջերեայ.) փխափոխ, նայ, գուսան, մրմունջ. և այլն. սեւ Դան. Գ. 5. 7. 10. 15։ Ամով. Է. 23։ Զ. 5։ *Իւրն փանդերանահարքն. ոչ էր ձայն սրնգին. Գղատ. ազն. Գ։ *Փողն քաջալերէ, սրինգն աւանդէ. Լուծիցեն զձայն փողոյն, և զգուշեն սրնգին. Մծբ. Զ. Է։ *Սրինկ նորոգ. Նար. ԴԵ։ *Փողս և քնարս, սրինգ, (և) որ ծնծղայ կոչի. Վրդն. Դան. (ուր կայ միմերակ ինչ։)

ՍՐՄԱԿԵՐՊ. Բառ ռմկ. որպէս Ուղեղնման. 'ի ռմկ. սրբեմ, որ է թել ուղի. *Ո կեղզոյգ և ուղեղեղի և ազգականերուք. Լծ. իոլ։

ՍՐՆԳԵԼ կամ ՍՐՆԿԵԼ. ւ. Հանել զձայն սրնգի. և Ճանճել. շուաղել. *Փողեր, և 'ի փողն սրնգեր, իսկ լեզուաւք ճառելեր. Մագ. ԼԸ։ *Ի շողոմող առակացն, և սրնգեցելոյ ողբերգանցն լսելեացս. Ածտ. Գ. 4։

· կամ Ջանջել. հանել զձայն իբրեւ ջրոյ. (յաւ յն. ընդունանալ. կերպ սոսկալ.) *Արգարև երագունս իսկ են անմանք 'ի մարդկանէ. սրնգեն, և կցոյցեն։ Իբրև զեդրեր անճառահա սրնգեն. Ոսկ. Մ. Գ. 6. և Խոր. ծԷ։ *Իբրև զաղաւնս ճռուճռակեն, և իբրև զծղրիդ

որնկեն. Բրս. մրկ։

ՍՐՈՀՈՒՆԴ. գ. Κόρις, ἰδός. Hypericon. Անուն խոտոյ. *Կռաւթս, սրոհունդ. Գալիան։

ՍՐՈՎԲԷ, կամ ՍՐՈԲԷ. որ և ՍԵՐՈՎԲԷ, ի, եց. գ. Σεραφίμ. Seraphim. Այլ և ՍՐՈՎԲԻՄ, կամ ՍԵՐՈՎԲԻՄ. իբր յոգն. բառ եբր. սէրաֆ. սէրաֆիմ. այսինքն կիզանող. վառեալ. Վերին դաս զուարթնոց՝ յառաջին կամ յերկրորդ կարգի. *Սրովբէք կային շուրջ զնովաւ, վեց թեւք միոյ, և վեց թեւք միոյ. և առաքեցաւ առ իս մի 'ի սրովբէից անտի. Ես. Զ. 2. 6։ որպէս և Դիոն։ Ը. հրէշտ։ Շար. առէալ։ *Ի հեթանոսեցի լեզու հրեղէն բերանք թարգմանին սրովբէք. Ոսկ. Եա։

ՍՐՈՎԲԷԱԲՆԱԿ. ա. Ուր իցէ բնակութիւն սրովբէից. *Հրաշակառոյց խորանացն սրովբէաբնակն (կմ քրովբէաբնակ) յարկացս. Նար. ԽՂ։

ՍՐՈՎԲԷԱԳԱՒԻԹ. ա. Եղեալ որպէս գաւիթ սրովբէից. *Սրովբէագաւիթ սրահին սիոնի. Նար. ԽՂ։

ՍՐՈՎԲԷԱԳՈՉ. ա. Նման գոչման սրովբէից. ուր իցէ երգաբանութիւն սրովբէական. *Սրովբէագոչ ձայնիւ օրհնեսցուք։ Սրովբէագոչ ձայնիւ զերեքսրբեանն քեզ մատուցանել զօրհնութիւն. Գնձ։ *Լինին թեւաշղթեցիկք 'ի սրովբէագոչ գասուն. Ճ. Բ։

ՍՐՈՎԲԷԱԳՈՒՄԱՐ. } Ի սրովբէից
ՍՐՈՎԲԷԱԳՈՒՆԴ. ա. } գումարեալ՝
ՍՐՈՎԲԷԱԽՈՒՄԲ. } համախմբեալ՝

և գունդ կազմեալ. *Պաշտպանեալ սրովբէագումար շրջապատութեամբ. Նար. ԽԱ։ Ընդ վեցթեւեան սրովբէագունդ գասու. Շար։ *Եկեղեցի՝ բնակարան սրովբէագունդ բանակաց։ Ի սրովբէախումբ սեռից միշտ երգաբանեալ ձայնից. Գնձ։

· Կամ որպէս Գ. Գունդ կմ բազմութիւն սերովբէից։ Որպէս և 'ի սեռական հոլովս թէպէտ երկուք երեկցեն յայտանալս՝ առէ ոչ լուսաւորիչն, այլ յանհերկայթս համագունդ կայրին անդէն. զի այս է ասելն. *Ցնծայ զմեր 'ի վերայ աթոռոյ բարձրացելոյ. և վեցթեւեայ սրովբէագունդ շուրջ զանբարձն. Ագաթ։

ՍՐՈՎԲԷԱԾԱԾՈՒԿ. ա. Խորհրդական որպէս զծածկոյթս թեւհարս սերովբէից. կամ 'ի նմանէ անդամ ծածկեալս. *Երթայր վերաբերեալ 'ի սրովբէածածուկ անբաւութիւն. Վրդն. աւետար։

ՍՐՈՎԲԷԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Սերովբէական սերովբէից. *Սրովբէական երգս։ Ըստ սրովբէականն գերութեան։ Սրովբէականացն երգեալ գասուն. Գործ. ժԲ։ Մագ. յէշ. ոփ. ԽԼ։ Յհ. կթ։

ՍՐՈՎԲԷԱՄԱՔՈՒՐ. ա. Մաքուր որպէս զսերովբէս. *Սրովբէամաքուրք. և ոչ երկրաւորք. Նար. տաւղ։

ՍՐՈՎԲԷԱՆՄԱՆ. ա. Նման սերովբէից. *Աւետիս քեզ սերովբէ՝ սրովբէանման (կամ սրովբէնման) քերովբէաթոռ. Նար. փող։ *Զաստուածային և զսրովբէանման մաքրութեամբ. Եղի. Ը։

ՍՐՈՎԲԷԱՇԱՆ. ա. Նշանակիչ և երեւեցուցիչ սրովբէից. *Եռայի 'ի սրովբէանշան սեռական տանէ. Ը. Քարտէր։

ՍՐՈՎԲԷԱՊԱՀ. } Ուր իցէ պահպանութիւն 'ի ձեռն
ՍՐՈՎԲԷԱՊԱՀԱԿ. } սերովբէից. *Հրապարակաւ առաւ, զոր 'ի սրովբէապահ բուրաստանն պարունակել ճառագայթս ծառոյն կենաց. Թէոդոր. Խչ։ *Սրովբէապահակ դրախտն՝ բացեալ անարգելաց ցանկալոյն. Սիւն. փող խչ։

ՍՐՈՎԲԷԱՋՈԿ. Տ. ՍՐՈՎԲԷԱԳՈՒՄԱՐ.

*Գումարք սրովբէաջրոիկք վերհիցն. Գնդ։

ՍՐՈՎԲԷԱՄՐԱՒ. ա. Սրովբէանման. սրովբէասիպ. *Խմասանոյն և սրովբէասարաս առնին ոյ. Ոսկ։

ՍՐՈՎԲԷԱՄՐԱՒԱՓ. ա. Սարսափելի սրովբէից. *Ի սրովբէասարսափ ոճծ ակայծական սեղանոյն առաչմանէ. Ագան. Էկեղ։

ՍՐՈՎԲԷԱՍԱՑԻԿ. ա. Ի սրովբէից ասացեալ՝ նուագելոյ. *Բառն հալեալ ըզ-սրովբէասացիկ երգոյս։ Սոյն իսկ այս երգ սրաւասացուելիս սրովբէասացիկ. Սանահն։

ՍՐՈՎԲԷԱՍԳԱՒ. ա. Որում սպասաւորէն, կամ զորոյ զկառս ձգեն սերովբէք. *Կոտոր քառանիւթ սրովբէասպաս. Սիոն. գաղ Խզ։

ՍՐՈՎԲԷԱՏԵՍ. ա. Տեսող սրովբէից (եսայի)։ և Ընծող զսեռիլ սրովբէի (մեծրովբ անուն)։ *Որում անունն եսայիաս լսի՝ սրովբէատեսն և հաւատարժականաւոն։ Հրաշաքարուն լեզու, և սրովբէատես մարգարէին. Վրթ հց. Իէ։ ՃԼ։ *Ի ձեռն սէրն սահակայ՝ որ ինգուելթիւն կոչի, և մեծին մեսրովայ սրովբէատեսն անուան. ՃԼ։

ՍՐՈՎԲԷԱՏԻՊ. ա. Սրովբէանման. սրբովբէասարաս. *Սրովբէատիպ քառատես-չեայ չորեքկերպեան անօթս խաչիս. Նար. Խզ։ *Ի սրովբէատիպ դասէ քահանայիցն ըզգիաուելնին ընդունի. Լխ. գգրգ։

ՍՐՈՎԲԷՓԱԿ. ա. Փակեալ՝ ի սրովբէից։ ՀՐԼ բացաւ սրովբէափակ գիւռն դրախտին։ Սրովբէափակ պահէ զձմռնապարհս ծառոյն կենաց։ Սրովբէափակ պարիսպ, կամ ամրուելթի, կիմ պահպանուելթի, կիմ հուր անկիզելի. Շար։ Զգր. Կիրկիէ։վրթ հց. Իէ։ Սկաա. Եսգնդ։

ՍՐՈՒԱԿ, ի, ց. գ. Καμψάκης, καψάκης, φακὸς Camp-aces, lens, lenticula. Սրնգաձև կամ գնդաձև և կամ ոսպնաձև կամիսակ. չիշ կամ եզ չլեր իւղոյ, և այլոց իւղոց. և Դոմաձև չիշ կամ եղջեր բժշկաց յուսուցանել զմարմին և ի հանել զարիւն։ Տճս և կոտ. *Սրուակ իւղոյ. ա. Ութ. ծ. ։ ։ Ք. Ութ. լ. ։ ։ Յ-գլ. ծ. 5։ *Կափարակ այրոյն, զոր հայն սրուակ առէ, չորս քանատաց չափ, որպէս սափորն մանանային. Շէր. լոփ Ն կղ։ *Բժիշկին սրուակիվն զարիւնն ծծէն և քարշէն։ Ցծէ և ձգէ զօրութիւ բուով ըստ օրինակի սրուակի բժշկաց։ Ձայնի ծովու նմանուելթի սրուակաց է առնի ի միջին. Երզ. էրկ։ Վէրօր. Ք։ Շէր։

ՍՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὀξύτης, ὀξεία, τὸ ὀξύ, ἀκμή. Acumen, և acor, և velocitas. Սուր գոլն՝ ըստ ամենայն առման. որպէս ունի. սրբունիւ, սրընթացութիւ. կորով ըւսեալ, բարձունիւ. բարկութիւ. տեսիչութիւ, խնձկութիւ, լսելիւթիւ. *Ձանաւորութիւնն կողմանց, և գանկեանցն սրութիւն. Պզոթ. գկմ։ *Թնաւորութիւն (հրեշտակաց) ցուցանէ զկիրամբարձութիւնն սրութիւն։ Ձտասպարսն՝ զընտրուղականացն զօրութիւնէ զսրութիւն։ Հոգւոյն գնոսա անուանէլն՝ զսրութիւն նոցա ցուցանէ։ Ձոր ծովին՝ զարագաձուցութիւնն, և առ զօրացուցչին կերակուր սրութիւն. Դիան։ *Երկաթ և սրութիւ. փիւ. լին. ք. ց։ *Ինձ ծեսմն անլմբռնելի է ի հալոյից սրութիւ տեսանելեացն. Բրս. Դայեակ։ *Սրութիւ տեսիլոյ (արմաւենւոյն)։ Ճկութեացն սրութիւ։ Սրութիւ հողոյ կամ հրոյ։ Որպէս սրութիւն առ բժութիւնն։ Քաղցրութիւ, սրութիւ, կծուութիւն. Նիւս. Խաչ. Ե բն։ *Ոչ անախորժ սրութիւ ընդ ունկն մտեալ իբր զմտաց անփակ սրութիւ. Նար. գբ. Ե առած։

ՍՐՈՒԿ. ա. Սուր յոյժ կամ փոքր մի։ *Ինչ պիտի (առած) է սրուկ և նուրբ. Խրիմեան։

ՍՐՈՒՆԿՆ. ա. Սուր ունկամբ. հետաքննին ունկնդիր։ *Թերևս ընդգէմ ոք գայցէ ինձ՝ ի սրունկն լսողաց անտի։ Ընդգէմ բանիցէ ոք՝ ի սրունկն լսողաց անտի. Կոչ բ. Նթ։

ՍՐՈՒՆՔ, նից կամ սրանց կամ սրբոյանց. և ՍՐՈՒՆԳՆ կամ ՍՐՈՒՆԿՆ, սրնկունք, կանց. գ. Κνήμη, Tibia, crus, sura. σφόδρον, ρα, malleolus pedis. (Լծ. հյ. Կրասկ. կրունկն. լտ. սուրա, գասսա). Որպէս Թէ սրինգ. Սրնգաձև ոսկր ոտից հանդերձ մսովին. մսան բաւրէից ոտից՝ ի ծնգաց ցգաղշապարս կամ ցկոճն. ձիւ. ինձիգ, պալբէր, բալա. *Ի ծունկն և ի սրունս՝ ի սրունէն մինչև ցերանս։ Սրունք նոյա սիւնք մարմնոյ ըստ ոյք։ Բայ զսրունս քո, անց ընդ գետս։ Սրունքն երկաթիք։ Հաստատեցան բարձք նորա և սրունք. և այլն։ *Ցգալագս սրունացն եպիպտիդոսի։ Կապեցաւ զսրունացն։ Խորտակեցին զսրունս նորա. Նահաս։ *Ջվահանն հանդէպ լանջացն ոչ առնուցու, այլ հատարի դնել՝ ի վերոյ սրանցն. Ոսկ. յհ. ա. 29։ *Ի բաց կարեաց զսրունս նորա. Խոր. Ե. 31։ *Կոպքս և սրնկունքս. Ճգ։ *Սրունն, կամ սրունկ. Գալէան. որպէս յն. գնեմի, կամ անգիգնիմիս. տես և Խոսոր։

ՍՐՍԿԱՊԱՆ, ի, ից. գ. Παστός. Thalamus. παστοφόριον, locus thalami. καταχαλυμμα, cooperimentum, tegumentum. Առագաստ հարսնուելե. ներքին սենեակ վերադրաձիգ. վրանաձև կազմած մահճոյց. սրահակ. վարագոյր. որմակալ. նուռպատան. վիժակ. ձիպինիփ. լոբագգ, իէրգեփ. *Ամենայն հարսանց եղեն արգելանք սգոյ սրսկապանիք իւրեանց։ Դրամբքն հանգերձ սրսկապանին։ կահք սրբուելեցն, և սրսկապանն. ա. հ. ֆ. 28։ ա. հ. իզ. 16։ Թագաւոր. գ. 31։ *Սրսկապանիք (կամ ոլմակալք) նորեկ հարսանց. Եղիս. ը։ *Որպէս Թէ ի ներքագոյն սրսկապանի խորոնին. Խոր. Ե. դ։ Սբրս. կապան ասի, Թերևս որպէս վրան պահօղ՝ի սրսկմանէ անձրևաց. ոսկ. Իւնգէ։)

ՍՐՍԿԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Տաշտ և սկաւառակ՝ ի սէտս սրսկելոյ զարիւն զոհից. նուիրանոց. Ճաշակ. աւազան. *Մանրեաց ղձածս նոցա, և զսեղանս նոցա, և զսրսկարանս նոցա եհղղ. Ճ. Բ։

ՍՐՍԿԵՄ, եցի. ն. Ῥαντίζω. Aspergo. περιῤῥαντίζω, περιῤῥαίνω, circumspergo. (ոսկ. *սբրբսկել. ցրդսկել. ի ցրսկոյ, ցրսկելոյ.) Ցանել (զձուր կամ զարիւն). ցօղել. Ց. Ցայտել. սերմնիլ, սաւսգ, իւսկիսրսկ. կր. Փըսփրմգ. *Սրսկէ զձուրս սրսկման։ Ջուրն սրսկման ոչ սրսկեցաւ՝ ի վերոյ նորոգ կամ գնովաւ։ Ցոյր ձորձոց վերոյ սրսկեսցի՝ ի նմանէ արիւն։ Ջկատարանաւքն իսկ և զամենայն ժողովրդականն սրսկեաց. և զհանդանաւն և զամենայն կահիս սպասուն նոցին սրսկեաց զարիւնն. և այլն։ *Արբեամբ քո սրսկիս՝ զ ըղձարկութիւնս իւոյիցս. Նար. ղ։ *Արսկեա յիս զսպայիս, և ոչ եղէց. Գե. Ես։ *Ջողորմութիւն իւր սրսկեացէ՝ ի վերոյ մեղսագործ անձին իմոյ. Նար. գ։ Մաշ։

ՍՐՍԿՈՂԱՓՃԻՆ. ա. Բռնութեամբ սրսկող. *Ջերսկողսիչքդ ոք՝ ի զգայարանացն սրսաբղքդ գթով համբուրէր. Լխ. վերափ։

ՍՐՏԱԳԻՏՆ. գիտ. գ. Καρδιογνώστης. Qui corda novit, scrutator animi. Գիտակ սրտի. քննիչ գաղտնեաց սրտի. ծածկագետն ոճծ. *Դու ոեր սրտագէտ ամենայնի։ Սրտագետն ոճծ վկայեաց. Գծ. ա. 24։ Ժէ. 8։ *Սրտագետն ոճծ՝ ի սիրան և՝ ի միտս, և ոչ՝ ի բերանն հայի. Խոր. գգրգ։ *Ոճծ սրբոտգէս։ Սրտագետդ ոճծ։ Սրտագետն ոճծ։ Դու ոեր սրտագէտ ամենեցունց. Ճգ։ Մաշ։ վրթ հց. ժէ։ Եղէց. գ։ *Քանզի սրտագէտ էր, գիտէր զամենայն խորհուրդս մարդկան. Ագաթ։ *Մխայն սրտագէտ՝ զբեզ աղաչել հանապազ իւիզամխիզ. ժմ. յե։

ՍՐՏԱՅԻՆ. ա. մ. Ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ex anima, toto corde. Ի բոլոր սրտէ. ամենայն ոգւով. անձկանաւք. անյագաբար. *Որ ժողովէ սրտագին, ժողովէ այլոց, և ի բաբիս նորա փափկացին այլք. Սիր. ժէ. ։

բանի և բարեաւէտ յերկիւղէ. *Երբզ ըստէ ըստէ նէթօղ. *Ի կապէլէցն եմք և մեք, և ոչ՝ ի կապէլեացն (՝ի կապողաց)։ ՝ի պատաբախայն, և ոչ՝ ի նոցանէ՝ որ զսրտէն բեկանիցեն։ Դողալ, սրտաբախ պատճառանդ լինել։ Ո-ւ. ւ-ւ. ժէ։ Ե էէս. Է։ *Սրտաբախ լինին յահէն. Վէրօր. Է։

ՍՐՏԱՒԵԿ. ա. ſ. Ἐκδυμος. Բեկեալ սրտիս. սրտակոտոր. ահաբեկեալ. սպասնելոյ. խռնարհեալ. երբզ կործած. կործած, էրծած. *Ցայնչափ քաջուեն սրտի մանկանցն եօթանեցունց սրտաբեկ լինելոր Թագաւորն. Է. Ա. Ե-39։ *Սրտաբեկ լիներ հերոգէս արքայն. Տ։ *Որք յանցաւոլքն իցեն, սրբտաբեկ լինին։ Միտս և մտատխրալ սրտաբեկ լիներ նիհուէ. Սէէր. Է։ Եէր. Նին։ *Սրբտաբեկ սրտապախ լինել։ Տակաւին սրտաբեկ եր։ Սրտառուչ սրտաբեկ դառնալոյց է. ի-ւ. ես։ *Պահապանացն սրտաբեկ ոգէապատ՝ի քաղաքն անկան։ Ելնել անտի սրտաբեկ գնացին՝ի տաճարս. Ագաթ։ Տր իէէ. յ-ւ. ծէ։ *Կամակոր իսկ՝ և սրտաբեկ։ (Մէղայն) սրտաբեկ հնչդումն, անհնարիցս Ճորակ։ Սբրտաբեկ և յոգնաթափիծ արգահատուելիք. Նար. իէ. իէ. իէ։

ՍՐՏԱՒԵԿԵՄ. ն. } Բեկանիլ զսիրտ.
ՍՐՏԱՒԵԿԻՄ. յ. } բեկանիլ սրտի. սբրտաբեկ ահաբեկ լինել։ *Սրտաբեկեաց (կամ մինչաբեկեաց) զնա սրտմտգին Գոլիէլ՝ի վերոյ Թշնամեացն և սրտաբեկել. Գնդ։ Բբս. Տրէ։ *Եթէ տագնապ լինչ հասանիցէ, ընդ անձանձ և ընդ քո առ հասարակ սրտաբեկիմք. Կոբզ. Ի։ *Բաղում գաղանք զարհուրելոյ սրտաբեկին՝ի ձայնէ ահագին բարբառոյ նորա (առիւծոյ). Վէրօր. Է։ *Սբրտաբեկեալ զարհուրելոյ և ամաչէ. Սրփ. ա. յհ. Ը։ *Ցոյժ սրտաբեկեալ խոցիմ, յորժամ տեսանեմ զազգս մեր՝ անփոյթ առարեալ զիմաստասիրական ուսմանդ. Երզն. ֆեր։ *Ցորժամ յիշեմ զահաւոր պատմն գառաստանին, սրտաբեկեալ լինիմ յերկեղէն։ Սրտաբեկեալ չարն անդնդային՝ ընդ յայտնուելի կենարար խաչին. Գնդ։

ՍՐՏԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Բեկումն սբրտի. ահ և դողութիւն. լքումն. *Խրախոյս խրոյակելի տայր նովաւ ոճծ, և սրտաբեկութելի Թագաւորին՝ որ լսեր. Կոբզ. Էւ։ *Տեսիլք ահագնիք, և արհաւիրք սրտաբեկութելե։ Եւ արդ՝ ի վերոյ այսքանեաց յուսահատութելեց և ահարկու սրտաբեկութելեց։ Ցաւոյն սբրտաբեկունն. Վէրօր. Է։ Նար. յ։ Բաղ. ի3։

ՍՐՏԱՒՌՈՒԲՈՒՔ. ա. Բռնութեամբ սրտիս. անձկալից. ջնջմտանգիտն. *Ջհրաւանգիչքդ ոք՝ի զգայարանացն սրտաբղքդ գթով համբուրէր. Լխ. վերափ։

ՍՐՏԱԳԻՏՆ. գիտ. գ. Καρδιογνώστης. Qui corda novit, scrutator animi. Գիտակ սրտի. քննիչ գաղտնեաց սրտի. ծածկագետն ոճծ. *Դու ոեր սրտագէտ ամենայնի։ Սրտագետն ոճծ վկայեաց. Գծ. ա. 24։ Ժէ. 8։ *Սրտագետն ոճծ՝ ի սիրան և՝ ի միտս, և ոչ՝ ի բերանն հայի. Խոր. գգրգ։ *Ոճծ սրբտագէս։ Սրտագետդ ոճծ։ Սրտագետն ոճծ։ Դու ոեր սրտագէտ ամենեցունց. Ճգ։ Մաշ։ վրթ հց. ժէ։ Եղէց. գ։ *Քանզի սրտագետ էր, գիտէր զամենայն խորհուրդս մարդկան. Ագաթ։ *Մխայն սրտագետ՝ զբեզ աղաչել հանապազ իւիզամխիզ. ժմ. յե։

ՍՐՏԱՒԵԿ. ա. ſ. Ἐκδυμος. Բեկեալ սրտիս. սրտակոտոր. ահաբեկեալ. սպասնելոյ. խռնարհեալ. երբզ կործած. կործած, էրծած. *Ցայնչափ քաջուեն սրտի մանկանցն եօթանեցունց սրտաբեկ լիներ Թագաւորն. Է։ Ա. Ե-39։ *Սրտաբեկ լիներ հերոգէս արքայն. Տ։ *Որք յանցաւոլքն իցեն, սրբտաբեկ լինին։ Միտս և մտատխրալ սրտաբեկ լիներ նիհուէ. Սէէր. Է։ Եէր. Նին։ *Սրբտաբեկ սրտապախ լինել։ Տակաւին սրտաբեկ եր։ Սրտառուչ սրտաբեկ դառնալոյց է. ի-ւ. ես։ *Պահապանացն սրտաբեկ ոգէապատ՝ի քաղաքն անկան։ Ելնել անտի սրտաբեկ գնացին՝ի տաճարս. Ագաթ։ Տր իէէ. յ-ւ. ծէ։ *Կամակոր իսկ՝ և սրտաբեկ։ (Մէղայն) սրտաբեկ հնչդումն, անհնարիցս Ճորակ։ Սբրտաբեկ և յոգնաթափիծ արգահատուելիք. Նար. իէ. իէ. իէ։

ՍՐՏԱՒԵԿԵՄ. ն. } Բեկանիլ զսիրտ.
ՍՐՏԱՒԵԿԻՄ. յ. } բեկանիլ սրտի. սբրտաբեկ ահաբեկ լինել։ *Սրտաբեկեաց (կամ մինչաբեկեաց) զնա սրտմտգին Գոլիէլ՝ի վերոյ Թշնամեացն և սրտաբեկել. Գնդ։ Բբս. Տրէ։ *Եթէ տագնապ լինչ հասանիցէ, ընդ անձանձ և ընդ քո առ հասարակ սրտաբեկիմք. Կոբզ. Ի։ *Բաղում գաղանք զարհուրելոյ սրտաբեկին՝ի ձայնէ ահագին բարբառոյ նորա (առիւծոյ). Վէրօր. Է։ *Սբրտաբեկեալ զարհուրելոյ և ամաչէ. Սրփ. ա. յհ. Ը։ *Ցոյժ սրտաբեկեալ խոցիմ, յորժամ տեսանեմ զազգս մեր՝ անփոյթ առարեալ զիմաստասիրական ուսմանդ. Երզն. ֆեր։ *Ցորժամ յիշեմ զահաւոր պատմն գառաստանին, սրտաբեկեալ լինիմ յերկեղէն։ Սրտաբեկեալ չարն անդնդային՝ ընդ յայտնուելի կենարար խաչին. Գնդ։

ՍՐՏԱՒԵԿ. ա. ſ. Ἐκδυμος. Բեկեալ սրտիս. սրտակոտոր. ահաբեկեալ. սպասնելոյ. խռնարհեալ. երբզ կործած. կործած, էրծած. *Ցայնչափ քաջուեն սրտի մանկանցն եօթանեցունց սրտաբեկ լիներ Թագաւորն. Է։ Ա. Ե-39։ *Սրտաբեկ լիներ հերոգէս արքայն. Տ։ *Որք յանցաւոլքն իցեն, սրբտաբեկ լինին։ Միտս և մտատխրալ սրտաբեկ լիներ նիհուէ. Սէէր. Է։ Եէր. Նին։ *Սբրտաբեկ սրտապախ լինել։ Տակաւին սրտաբեկ եր։ Սրտառուչ սրտաբեկ դառնալոյց է. ի-ւ. ես։ *Պահապանացն սրտաբեկ ոգէապատ՝ի քաղաքն անկան։ Ելնել անտի սրտաբեկ գնացին՝ի տաճարս. Ագաթ։ Տր իէէ. յ-ւ. ծէ։ *Կամակոր իսկ՝ և սրտաբեկ։ (Մէղայն) սրտաբեկ հնչդումն, անհնարիցս Ճորակ։ Սբրտաբեկ և յոգնաթափիծ արգահատուելիք. Նար. իէ. իէ. իէ։

ՍՐՏԱԳՈՂ. ա. Ի պահ գոլօզ կամ բաղ. բառնալ. *Ազաղակէր պատագող ձայնիւ առ Ն աստքեաըան. Շ. Ռ՝:

ՍՐՏԱԻՒՐԴ. գ. Դաւրք կամ գրնունք պահ. ախոնգանք առ պահս. Ճան եվի, փեբան, գաղբր, ձիւեր. *Հարեալ նիզակաւ ըզ պատագուրան՝ ի բաց կորչէ զիզգակէան. Ագթր. ա. 5:

ՍՐՏԱԹԱՓ, ի, ից. ա. ֆ. Որպէս թափեալ պահս. անսիրտ. պատագրտ. լքեալ անյոյս. ահաբեկ. պատագրտ. *Ահ ամենակալին՝ ի վերայ անկեալ պատաճաքս անգէն և անգ մրրկեալ ընդ միամեան պոզէր պլպորէր. ք. ՚ի. ֆ. 22:*Ըզ ամենի ամենայն ահեղ բանիւք սպառնացեալ պատաճաքի առնէր: Զ բազում առնէր պատաճաքի և ահակոտոր: Բօթաբերն սըրատաճաքի զքեզ առնէ. եղիզ. Ճ՝: կնքա. ազէս: Մ՚ա՝: *Պրատաճաքի գոլով (հերով գի՚) զմանկունան կորոյս: Պրատաճաքի հին վասն հեռանալոյն ՚ի ննոցանէ (առաւն).Նբա. Հ՝. բեբիչ: Ագչ: *Պրատաճաքի յոտահատուր: Պատակատոր և պրատաճաքի: Եզև եփրեմ պ զատնէք պրատաճաքի, զի ոչ իցէ ՚ի նմա խնա առուեցէ. Լ՚ք. հմբ. պգրգ. ոլս:*Իբրև լուան զձայն ազազակին, և զհնչիւնն փղոյն, սրրատաճաքի լի գողուեցէ՝ ՚ի գուբա ելանէին. Լ՚ար. Է: *Ա՚ան, թէ գնզ է պրատաճաքի և առատնոպատ. կանան:

Եւ իբր Պրատակաճ. *Պրատաճաքի պրաքեր զմեզ միով ակամբ քով: Ի գուբի ե ՚ի սէր նորա ուլսախուեցէ պրան պրատաճաքի լինիմք. Զ՚ր. ՚ի՚: Լ՚ք. ոչ:

ՍՐՏԱՔԱՓՈՒՄՆ. գ. Լ՚քումն պրան. գողումն. *Լսեալ զպրատաճաքումն անարի ապրանցն, զհչիւն կանայեացն. Եվ՚Լ. Ճ:

ՍՐՏԱՔՈՒՆԴ. ա. ֆ. Թնդեալ պրաիւ. պատագրտի. *Ի՚բրէ ՚ի-ուեր եկած՝ վոխն. *Դոմ զալ, պրատագան պրատճուեզ լինել. Ո՚ի. եէ՚ս. Ք՚: *Գետրոս երեսայր զհետս պրատճուեզ. Շ. Գ:

ՍՐՏԱԼ՚Ի՚. ա. Լ՚ասկրտ. լի պրաքիւ. խընգալից. *Պրատալեր ուրախուեզի, և ակնավայել տեսիլ. Ագա՚: կ՚ր՚ե՚ն:

ՍՐՏԱՒՈՑԵԱԼ. խոցեալ վիրատրեալ պրաքւ. կարեվեր կսկծմամբ. * Եւ գնաց առւտրանն՝ պրատխոցեալ. Վ՚ր՚ն. պգմ:

ՍՐՏԱԿԱՔ. ա. կտրատագին. անձկալից. խանգատկաճ. կաճոդձեալ. Ցծ և ՍԸՐ. ՑԹՑԵԾ. * կեանք անանկի պրատկամճ. Սիր. ւԷ. 20: *Պրատկամճ տրարեր. սիրտ ՚ի մեզ եգբեր, և ՚ի պահ քաւմին կամճաց ՚ի մեզ. Վ՚ր՚ն. Էրփ:

ՍՐՏԱԿԷՍ. ա. ֆ. կէս պրաիւ. անսիրտ. ՚ես պրգվ. ՚ի՚ասիրբ *՚ն՚ոքա պրատկէս և ՃԹ. բահաւատ կասնին, և գիւբրաս փախնուն. Վ՚ր՚ն. օրի՚ն:

ՍՐՏԱԿՈՀԶԵՄ, եցի. ն. կիզուլ խարչէլ խորովել զսիրտ. մորմոքեցուցանել. *Ինբ էբէ՝ Խ՚ԽՏԸՒ՚. *Չի և այն ևս կարի՚ սրրատակիզեր զնոսա, զի մինչ էր ընդ նոսա, որպէս պատուն է գիտել՚ոչ գիտէին զնա. Իգն:

ՍՐՏԱԿՈՏՈՐ. ա. Ազէսորով. ազէսաորչեալ. և Պրատակատոր. *Բրբք՚ ազի՚բը ՚ի՚բրթբ, ՚ի՚բր ՚ի՚բր ըւսլ՚ւ՚ւ՚Մ՚ա՚ն՚ որ յայնժամ սրրատակատոր էր խոցեալց: Ի՚ւ՚ն՚ե՚ւ մի՚ջ՚ա՚ն՚ե՚ւ և պրատակատոր՝ մայրն մարիամ հառաչմամբ յորգոր: Պրատակատոր լինէր տրամուեզի. Լ՚ք. Վ՚ր՚ք՚ո՚խ: Տ՚ղ: Գ՚ն՚ջ:

ՍՐՏԱԿՏՈՒՐ. ա. Պրատաբեկ. պատագրտ. լքեալ. անսիրտ. անյոյս. և Պրատակատոր. *Մա հուն երկիւղիւ պրատակատոր լինիմք: Մ՚նա յոյս վերլսցեալք յայր չնորհն մեծէ սրրատակատոր և պրատաճաքի: Դեռևս պրատակատոր Հոմոփին. Լ՚ք. ատա՚. Ն գգրգ: *Ցայնմհետ՝ ՚ի՚ե պրատակատոր երգալ ՚ի չէնջ. Սիտ. ա պգր. անփոփ:

ՍՐՏԱՀԱԿԻԼ. Սրտիւ հակիլ ՚ի կողմն մի. կամ ընթերցիր Սատահակիլ. *Անզգամեզքն պրատահակեալ՝ պրատգա վազէ. Լ՚ք. ոդ. ՚ք՚:

ՍՐՏԱՀԱՃՈՑ. ա. Հաճոյական պրաի. կամակ. որ է ըստ պրաի. սրգին սրտիւ՝ ՚ի բանէ. *Զպրատահաճոյն՝ կերպակարծելի ուներ՝ զկինն: Մ՚ե՚ռանի տրտա կինն. կամակ և պրատահաճոյ, և ամենայնիւ առաքինի. փիւ. նա. ՚ք՚. ե ի՚նմանի: *Որուամ պրատահաճոյ ոչ եղիցի. Սոփ. ֆ՚:

ՍՐՏԱՀԱՃՈՒԿ ԼԻՆԵԼ. Ռամկ. ոճով, իբր ցօղանիլ հաճիլ ՚ի պրաէ. սուսուկապատ լինել. *Ա՚ա ժամն ծածկեալ զնոյնն՝ առ երեսս պրատահաճուկ լինէր. Ա՚ա՚ա՚ե՚ւ պ՚ի՚:

ՍՐՏԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Հանելն դըսդեւելն զսիրտ. զկծեցուցանելն. երգիծանք. *Ցօղբ ոչ կարաց համբերել պրատահանուեզ բառիկամացն. Ո՚ի. ես:

ՍՐՏԱՀԱՆՔ. ա. ֆ. ի պրաէ հառաչօղ. հառաչելով. հառաչելով. *Պրատահառաչ անմռունչ պատգատանաց: Ընբատուալոյց աչօք նայէին, պրատահառաչ առ նա խօսէին. Մ՚ա՚ր՚: Գ՚ն՚ջ:

ՍՐՏԱՀԵՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ցուցի. ն. Դիւրիկ սրտի. ախոփիկ. զուարճացուցանել. *Որ տրտմեալ է, պրատահերտացո՚ և ուրախացո՚. Մ՚ի. բ՚ի՚ւ:

ՍՐՏԱՃՄԼԵԱԼ. ճմլեալ փղձկեալ սըրտիւ. *Ցպարատուս հարեալ պատատհանեն ՚ի պրատճմլեալ սրտէ զբանս. Լ՚ք. պգբգ:

ՍՐՏԱՃՄԼԻԿ. ա. ճմլօղ սրտի. և ճըմլեալ սրտիւ. *Եղև խանդագորով պրատճըմլիկ լինի մարիամացոյ հոգւապատկան գուբի. Նբ. գագ. ղղբ:

ՍՐՏԱՆԱՄ, ացայ. լ. Καρδιόομαι. Corde donor. Սիրտ և ոգի առնուլ. քաջալերիլ. զուարճանալ. *Հայելով ՚ի սա բարեկամբ վերապրին՝ պրատացան. Նի՚ա. Էրփ:

ՍՐՏԱՊԱԽ. ա. Գահեալ՝ պահուեցեալ պազեալ՝ բահեալ պրաիւ. (լծ. պրատգախ, և պրատվախ.) յին. պէսպէս բառիւք որպէս ումկ. *Իբրբ ֆրնիւ, հոգեվարբ փախչ, խիսթ վախալ. *Նահ Թոյլ ետ պրատարեկ սըրատապահ լինել: Մի՚ ինչ երկնչել և պրատապահ լինել իբրև զաւաջինն: Պրատապահ առնէր զինակիչս քազալքին տեսլեամբ զօրացն բազմաց. Ո՚ի. ես: *Ի փարատունեան զօրացն պրատապահ ահիւ խոտովեալնեալ, տեր պատերազմի ըզ մեզ: Եւ ահա անկեալ գնիմ լի տարտափիլն և պրատապահ պահպանմամբ. Գիւս:

ՍՐՏԱՊԻՆԴ. ա. Պինդ կամ ամրեալ պրաիւ. քաջասիրտ. արիւնական. անվեհեր. ժիր. անմտղկելի. *Ցնա առ նմին և ըզմանկանցն պրատապինդ հատատս: Աբէ երթ՝ նեղլին պրատապինդ ձայնիւ. Լ՚ատ. ծ՚ը: Շ. Ա: *Ցուստով մեծոցը յայլմանեակին պրատապինդ և համբերօղ լեցի ՚ի մարտս: Ա՚ալ միայն սըրատապինդ լեցուք ՚ի Հաշտակերն: Որ պրատապինդ լինի ՚ի բազմապատկիկ նեղութեան ՃՀամուոյն, փրկի ՚ի տանտնեն. Լ՚ք. ոչ:

ՍՐՏԱՊՆԴԵՄ, եցի. ն. Պնդել զսիրտ. քաջալերել. զօրացուցանել. սիրտ գալ, չբդայնել. ՚ի. քաջալերիլ. և յամառիլ. *Փա՚ա՚ալերեալ պրատապնդեալ զմի մի ՚ի ՚նոցանէ՚ միսիթարեր. ՚ք՚. Ո՚ի. Է. 21. (յն. լոկ, միսիթարել):*Զմի մի ՚ի ՚նոցանէ ՚ի ծածուկ քաջալերեբբ և պրատապնդբ: Դատձեալ քաջալերբ և պրատապնդբ: Ցուստով պրատապնդբ զինքն ՚նորոգ զինուորութեան ՚ի մայոս չարին. Եվ՚Լ. Է: Մարփ. ա. պ. ֆ՚ք՚: Լ՚ք. ոչ: *Ա՚ատածագ պրատապնդեալք՝ բարեխօսեր պատբ բանի և պաղոսի. Գիւս. Վ՚ր՚: *Մ՚ինչև մեռոց սըրատապնդեալ կախարգութեր՝ տանջանացդ ժուժկալեա. Շ. Ա:

ՍՐՏԱՌԻԼ. առեալ. ֆ. Սրտմտիլ. սրրտնիլ. նեղապատիլ. զայրանալ. գժուարիլ. սրտղձիլ, սրտոփիլ. փաղձմամբ, ՚ի-ձեռնդէ. *Եւ նա ոչ լսեր նմա. որոյ պրատառեալ ժողովն ամբոխ յոյժ. Գիւս. Վ՚ր: *Եւ պրատառեալ Թագաւորն՝ հրամայեալ հարկանել զնա ջալոփեր: Զորոյ մերձաւոր սպանեալ էր ՚ի կարճոյ. և պրատառեալ կայր վս այնորիկ. Վ՚ր՚ն. պգմ:

ՍՐՏԱՌՈՒՉ. ա. Որպէս Սրտառեալ. սրտմտեալ. կամ սիրտն այրեալ, պրատակիզեալ. ուսուի ՍՐՏԱՌՈՒՉ ԼԻՆԵԼ. Κατάπτομαι. Tangor, ferior, lacessor. Նեզապատիլ. զկծիլ. գժուարիլ՚ որպէս կարեվէր խոցեալ սրտիւ. տորջանալ. *Եւ ոչ այսպէս վշտացաղք, կամ պրատառուչ եղեն՝ յանմտուելիչ իւրեանց: Իակ ամբիծ պրանդն պրատառուչ և զեալ՚ կամեցան գլով արձանացուցանել ըզնորա անօրէնութեան: Պրատագուչ լինի մարգարէն բանբասանացն. Ո՚ի. չ՚ա. ա. ւ՚: Վ՚ր՚ա՚ի: Նի՚. Էբեմ՚: *Ուրացան զանձն. որպես թէ այլոյ մարմին առնիքն, այնպէս պրատառուչ լինին (ըր ոչ նեղի ՚ի պրաէ): Մ՚էր՚ն. վ՚:

Կամ ա. ֆ. որպէս Սրտաբեկ. պրատակատոր. պրատակատոր. հաչէալ մաչեալ սրտիւ. լքեալ. թախծեալ. թախծալից. պրատատ. ցաւագին. կարօտ. զրկեալ. *Պրտաբեկ սըրատառուչ չըքնէլ (զպըճմամբ)՝ Պրատաբեկ պրատառուչ գառնութեչ է: Պրատառուչ պրատաբեկ կացուցչին: Որոյ չարիքք ՚ի մեռ կան. պրատառուչ լերդակիզեր (կամ լերդակիզի): Չերձառածողք պրատառուչ պրատաբեկ յահեղ դատաստանին. Ո՚ի. Է՚բ՚. Ե Ե՚ս: Բ՚ա՚ղ. ՚ի՚. ւ՚ս: *Ցաւեա ընկղմուեան տրամուեզի զնմա պրատառուչ անձն. Գիւ: *Մ՚ի մերժեա յուք զնա ՚ի մեզ, զի մի պրատառուչ զՀայրն մեր կացուցանք զնա. Սոփ. ա. յհ. ՚ք՚:

Եւ որպէս Պրատակոթ կաճոդին. անձկալից. ցաւագին. և փափաքուչ. *Կպուպդն կըրկնակի, բայց մեզ տեւր, բաց, Հառաչանք և պրատառուչ մարգարէիցն. Ցհ. իմ. ՚ե՚ն՚ե՚ւ: *Պրատառուչ կամեք կրկնեն առ ես. Լ՚ք. պգբգ: *Ցոյժ պրատառուչ գոչմամբ լինէին ազօթք ալաքային. Շ. գ: *Կրնեալ զգիլս, և զազօթս և պրատառուչ մերձ դնել: Պրատառուչ լինել զկին զօրավարիս ՚ի Հանդիսիս. Տծաղ: *Թէ տանջեցեն կամ հալածեսցեն, ոչնապէս՝ պրատառուչ լինի, և չգրկեմ ինչ. Եբէ. Հգ. (որ Հայն է. ՚ի ես ՚ն՚ե՚):

ՍՐՏԱՏԵՍ. ա. Որպէս Պրատագես. *Ա՚ատց պրատառեան՝ ատատնայի. Վ՚ր՚ն. ատեփոբ: Ի՚ե որպէս Պրատակաճ. անձկացօղ. *Աբեր մեզ, Թէ Թագաւորեալց եմ, զայն որոմ ամենայն պրատատեալքն ըղձան. Վ՚ր՚ն. Հց. ֆ՚ն:

ՍՐՏԱՏՐՈՓ. ա. ֆ. Որոյ սիրտն պրտրիկ, Թնդայ, կամ տուփայ. և Ընձկանեալ. *Փափաքեցի պրատատրրուի (կամ պրատատրրուի), եւ որ բնաւին բարեաց անփոփ. Շ՚ն՚ե՚ս՚ղ:

ՍՐՏԱՑԱՒ. ա. Ուռնօղ զցաւ սրտի՚ առ խօճուեզի կամ կարեկցասէ. ցաւագար, և ցաւակից. * Էր ումն ծեր պրատացաւ ՚ի սենեկան. Վ՚ր՚ն. Հց. ֆ՚ա՚:*Զօղտի ազէ կիզեալ և պրատացաւ և միշտ գողացեալ ամձինն ՚ի վերայ բազմուեզի արգւոյն. Վ՚ր՚ն. ՚ր՚ւ:*Պրատացաւ ծառայքդ զչլուխգ (առաւն ձեւոյ) առնեալ փոխչիք. Մ՚ոփ՚:

ՍՐՏԱՑԱՒԱԲԱՐ. ֆ. Պրատացաւուեզի. կարեկցաբար. *Ոչ մեծաչան և պրատացաւ բար հոգ ատեի. Ն՚ար. Էրփ:

ՍՐՏԱՑԱԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրտցաւութիւն. ցաւակցութիւն՝սրտի. կարեկցութիւն. և ՀԻԳՆ մեծաքան. այլ վարի առաւել՝ի գործիս՝ կանն՝ Սրտացաւութիւն՝ որպէս ՅՆ. կարեկցաբար. և Ընտանեբար. Γνησίως. Genuine. συμπαθητικῶς, una odio habens malitiam. և πονικώτερος, laboriosus. իբրու բազում ՀԳ. ամք. Առաջի անկանէին սրտացաւութիւն (կամ սրտցաւութիւն) վասն առնին զուր մեռելոյ: Առատապէս սրտացաւութիւն (կամ սրտցաւութիւն) հանդերձէցին զնոսա և յղարկեցին: Վասն իրացս արքունի սրտացաւութիւն ցուցանել. Ե. Ա. Գ. 36. 49: ԹԳ. 8: Սիրէ զանդաղիլ առ զնա ինձ սրտացաւութիւն: Ես բազումք, որ զսիրելն սիրեն, այլ ոչ սրտացաւութիւն. Սոփ. յհ. Ե: ա. գ. Ե: Թէ հաւատարիմ լիցի, և սրտացաւութիւն ծառայեսցէ. Վրդ. ԹԻ: Սրտի մտաք սրտացաւութիւն ինդբէ: Որ կամիցի ծունրդրութիւնն ազգ գանել սրտացաւութ. Եսփր. Ը. ԻԷ:

ՍՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Երկդիմի առմամբ՝ որպէս Καρδιόω, ἐκκαρδιόω. Cordifico, cor moveo. և cor dolore afficio, vulnero, vel aufero. և այլն. Տալ սրտանալ. քաջալերել. սիրտ տալ. կամ սրտակաթ, և կամ սրտաթափ առնել. խոցել զսիրտ. (իբրև կին է իմաստ և յն. ընթեցուածոյ.) Սրտացուցեր զմեզ միով ակամբ քովվ. (այլ Ձ. սրտակաթ արարեր). Երփ. Ը. 9: Սրտացուցիր. զնըշանակն այսպիսի ինն լինել կարծեմ. իբրև հոգիացուցիր. որպէս թէ ասիցէն ցնա, թէ սիրտ ի մեզ էիր. Նխ. Էրփ: Սրտացուցեր. լձէ ոգի ետուր մեզ, և սիրտ ուեւսնել զոր ոչն գիտեաք. Նար. Էրփ: Սրտացուցէ զմեզ ուեւսլեամբ սեռնչալոյն (հնեթմոյ՝ի գարձին). Տաղ:

ՍՐՏԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Իբր գաչալերիչ. զոբացուցիչ. Պետրոս սրտացուցիչ հաւսինն. Ճ. Ն:

ՍՐՏԵԱՑ. ա. Որպէս ումկ. սրփոփ. Սըրատապինդ. քաջ. արի. անվեհեր. Եխրէսէվ, ճանչը, Իւնի. Վան ուժեղոնեն և սրտեայ լինելոյն: Լինի սրտեայ, և անգամաք յաղեմ. Խոր. Ե. 7. 34: Մերքդատ այլ սրտեայ և աչողաձեռն՝ աւերեր քանդելն զկռոմնոս պարսից. Պոմ. Վր:

ՍՐՏԵՒԱՆԴՆ. ա. Եւանգնոտ սրտիւ՝ ջերմեռանդն. Նայեցեալ՝ի սրտեռանդն կամն Նայոցղին. Նար. Էրփ:

ՍՐՏԻ ԴԻՒՐ. Տ. Դ. Դ, և ՍԻՐՏ:

ՍՐՏ Ի ԲԵՐԱՆ. լաւ ևս՝ ՍԻՐՏ Ի ԲԵՐԱՆ. տես՝ի բառն ՍԻՐՏ:

ՍՐՏԻ ՄՏՕՓ. Տ. ՍԻՐՏ, և ՄԻՏՔ:

ՍՐՏԿՆԴ. ա. Լերդ ակնդ. բերող կեղ և վերս սրտի. Ջսրբութիւն օտարութիւն անձանդ սրտկեղ ցաւոցն սրտաբեկութիւնք միաւանգամ հոգևոր հարքն միսիթարեաց. Բուզ. Գ. 13:

ՍՐՏՀՆԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւրութիւն սրտի. որսի դիւր. անդորրութիւն ոգւոյ. Տաղ ա. ոտոյնութիւն և սրտհեշտութիւն. Գհ:

ՍՐՏՄՏԱԿԱՆ. ի. ա. Ծսյուխծ. Irascibilis. և Ցսյուց, ira. Սեպհական սրտմտութիւ. բարկացողական: Իակ ՍՐՏՄՏԱԿԱՆՆ. գ. Ցասմնական կարողութիւն կամ կիրք. ցսյուսմն. Ջի է մեր երեքմասնեակ հոգիս. և ունի մասն՝է ինչ որ բանական, և է որ սըրտմտական, և է որ ցանկական: Վայր սրտմտական կանխն լսնչք: Առաքինութիւն սրտմտական կանխն՝ արիութիւն. փիլ. այսբ: Ջսրտմըտ ասկանն (հրեշտակաց՝ իմ) յայտնել զաբիտական նոցա բանաւորութիւն. Դիւն. էրփ: Ցնասակք սրտմտականին երեք. յարկութիւն, քէնք, ոխք. Նխ. բ: Կենդանականին սրտմտականն է հակառակ. այդ ձախսուն զերբասանակն՝ի ձեռն առեալ՝ զսրտմտականն ոտնձակոծիցէ. Եպիշ. հանէ: Խոհականն սրտմտականսւն արիանայ. Լք: ծգ: Կին՝ հոգի մարդոյ, գրիւս երիս երեք մասունք հոգւոյն, բանական, սրտմտական, և ցանկական. Մեկն. վ:

ՍՐՏՄՏԵՄ, եցի. ե. Տ. ՍՐՏՄՏԻՄ. Սըրտմտութիւն քո՝ զոր սրտմտեցեր, և դառնութիւն քո՝ եղ առաջի իմ. Եռ. Ե. 29:

ՍՐՏՄՏԻՄ, եցայ. յ. Θυμόομαι, Ցսյմսմաս. Irascor, indignor, furo. παροξύνομαι, acuor, exacerbor. Շարժիլ՝ի սրտմտութիւն. ցասնուլ. բարկանալ. զայրանալ. վաղիլ ոգւոյ սրտի մտոք՝ի վրէժխնդրութիւն. Ես տես ոտէր, և նախանձեցաւ և սրտմտեցաւ: Սրտմտեցաւ բարկութիւն նորա յոյժ: Սրտմտեցաւ սաս մարգարէին. և այլն: Սրտմտեալ հեղուվդէս ցսյսմամբ մեծաւ և սպառնալոք. Շար:

Ընտվոյ ոճով իբր ի՛ր. Գրգռիլ, յայլմէ՝ի սրտմտութիւն. Ի կնոջէն գրգռի, ի բառեկամացն սրտմտի. Խոփ:

ՍՐՏՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Θυμός. Ira, indignatio. ὀργὴ (ἐόλξε, ἐορε). iracundia. Ցասումն. բարկութ. զայրոյթ. վառումն ոգւոյ՝ի վրէժխնդրութիւն սրտի մտոք. Մինչև անցցէ սրտմտութիւն բարկուե եղբօր քոյ՝ի քէն: Սրտմտութիւք իւրեանց տպարին զարս: Անի ծեալ սրտմտութիւն նոցա, զի յանդգնգն էր: Տէր մի՝ սրտմտութիւք քով յանդիմանիեր զիս. և այլն: Սրտմտութիւն առանձինն է՝ դիմացումն հոգւոյ խորհրդականաւ չար առնելոյ, յորոյ վերայ նեղասլատեալն է. Բբ. Հց: Սրտմտութիւն է եռանդն չուլջ զարթուն՝ առնանն, ի վերածխութիւն մաղձոյ կամ՝ի պղտորմանէ եղեալ. վասն որոյ և գառնուեի ասի, և ցասումն. Նխ. Բ:

ՍՐՏՆԱԿԱՆ. Տ. ՍՐՏՄՏԱԿԱՆ. Ցորժամ սրտնականն յաղթէ, գազան տեսանեմք, և սրտ պատերազմող. Լք. Եսփր:

ՍՐՏՆԵՂԻՄ, եցայ. Տ. ՆԵՂԱՍՐՏԻ. Եւ՝ի նոցանէ սրտնեղեցաւ, և անգոանեաց, և համայնական կացաւ առ թագաւորն դիմել. կանն:

ՍՐՏՆԵՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՆԵՂԱՍՐՏՈՒԹԻՒՆ. Կարձմութիւք սրտնեղութեց: Առանց ձանձրանալ և սրտնեղել. Նար. Լ: Տճառ: Մեսթ Նուաղումն սրտի. լքումն. Ըմ բրունէ ասլա սրտնեղելի զայրն. Սոփ. ա. 38. յն. Λιποψυμία. Deficere animo.

ՍՐՏՆԻՄ. ևցայ. յ. որ և ՍՐՏՆՈՒԼ. Սրտմտիլ. սրտնեղիլ. գժկամակիլ. Պատրաստական ասացաւ. վասն որոյ սրտնեցաք, և բացայայտեցաք զառ՝ի քէն ծածկեալն: Դաւիթ սրտնեալ՝ի վերայ նաբալայ՝ խորհէր՝ի սպանուել: Ի հիւանդանալոյ, ի սըրտնեղելոյ. Լք. ա. 4. Ն ծգ:

ՍՐՏՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՐՏՄՏՈՒԹԻՒՆ. Ցնմ զսրտնութիւն՝ ուստի զասատեղն. Ոսկ. ա. Ժը: Ոչ սրտնութիւն. Ես ոչ ատեցի զքեզ. Ոսկ. Ե. Է. 7:

ՍՐՏՈՒԿ. գ. Նուածն բուսոց և անկոց ոլսկս սերա նոցա: Վ. փսկ. ԼԷ»

ՍՐՏՑԱԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՐՏԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ:

ՍՓԱԾԱԵԼԻ, լեայ, լեաց. գ. Περιζώμα. Cingulum, cinctura. Զորձ կամ կապաւ ածելի զմիջով. զենջևակ. առիգած. ֆեղփնալ. Կարեցին տեբևս Թզենւոյ, և սրաքրին իւրեանց սփածանեցին: Սապտիր քեզ սփածանելի կապաւ, և այծ զմիջով քոյ: Ուրկաւ զնւրև զսփածանելն. Ծն. Գ. 7: Երէմ. ծԳ. 1=11: ՁԺ. Ի՝ա. 7: Թէ՛ ոտնիցնիկ կերակուր և սփածանելի, այնու չտապացուք. Վրդ. Ա. 3. ա. յ:

ՍՓԱԾԱՆԵՄ. ն. Որպէս Ածել զմիջաւայլոյ. Սփածանիցեն զնա զենջևակաւ, զի մի զարդք նորա աղտեղասցին. Մագ. Ջ. ԺԱ:

ՍՓԱԾԱՆԻՄ. ածայ. Ա. Περιζώννυμι, διαζώννυμι. Praecingo. (Ի յն. ոսփՒ, մեջքս և Ա. ածանիլ.) Ածել ընդ մէջ, կամ զմիջով պատել. գօտևլսնփած. Առնաք զենջևակ մի՝ սփածաւ. և որբէր զենջևկասն՝ զոր սփածեալ էր: Սփածցին քուրձս. ՁՒ. ծՁ. Ա. 5: Եղէն. Ե. 18: Սփածանեալով լուսց զոտս աչակերտացն. Խդ: Ի բաց դնելով զՀանգերձսն՝ սրսփածանիւը զենջևակ. Գհ: Ի նոր ձորձոյ աւազանին՝ սփածայ (կամ սփածիայ) զմեզաց կապելոցն հին. Ցո՝ օբրէ: Ցերևով սփածան ... Թուզ պատահեցաւ, որով լսփածաւ. Գհ:

Եւ Արկանել զանձամբ. զգեցեալ ուշել. Թէպէտ և Թագաւոր էր, գոզալր և սուր սէր՝ի մարգարէն, որ զմանկական ևեթ սփածեալ էր. (յն. ունէր.) Ոսկ. Տ. ա. Ա՝ա. ծեալ էր. (յն. ունէր.) Ոսկ. Տ. ա. ձԿ:

ՍՓԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Ածելն զմիջով. արկանելն զանձամբ. զգեցուցմն. զգածումն. Պատապարագ զարտասուսն մատուցանէր, և զսիրտն փղձկեալ, և սփածումն խորհոյ այրն Թագաւոր. Ոսկ. Ես:

ՍՓԱՐԻՄ. Տ. ՓԱՐԻՄ. Ի վերայ մեռեալ գործոց անկանիս, և զնովքեզք սփարիս: Ոչ գարմանս վիրացն մատուցանեն, և ոչ զգալովքն սփարին: Ճաղովուրդ երկրիս զՀրեսկանին պատա է խնամել, վասն զի զերկրաւս սփարի. Խոփ:

ՍՓԵՒ, ևՍՓԵՒԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. Բառք անպէսք՝ի յոռնէ. որպէս գնանա, և գնատեւսլոյ. զբաւրա, τὸ՝ σφαιροειδὲς. Գնաճոյ:

ՍՓԻՒՌ. ևՀ ա. Σπορᾶς, σπαρτός. Spargens, dispersus. (Արմատ Սբմռելոյ. լծ. և յն. սՓՀՐա, սՓՀՈա. և Ռ. սեՓՓԱ.) Սփռեալ. ցիր և ցան. տարած. ծաւալեալ. Համատարած. Տարածն և սփիռ խանչումն (լուսոյ): Սփիռ և տարած լոյսն: Ճողովեաց զսփիռ լոյսն յանօթ արեգականն: Ջի ած՝ի չորլորդ աւուր ժողովեաց զսփիռ լոյս, և երեկեցաս արեգակն. Փիլ. ԹԼ-ՆԼ ԱԲԲ: Խոր: Տճառ: Լոյսն այն պարզ և սփիռ է բնութեն Ա Աշ ասէ, պարզ և սփիռ էուլեի է. Ս՝ԲԼԸ. Ը. Է: Օգ վասն նուրբ և պարզ և սփիռն (կամ սփիռուն) բնութեն իւրոյ: Չուր ցանեալ է ընդ աշխարհս սէսպէս մասամբք՝ նուրբ և սփիռ բնութ. Վէոր. Ը: Իմ լոյս օգնութեն սփիռ է ընդ ամենայն: Որ խորունի զգիտութեն. և ոչ սփիռ (այսինքն չիբևս կոյս ևեթ սփուեալ.) Սփիռ է երկիր (այսինքն արմատածաւալ). Լք. ա. ԱՀՓ. ֆ: Լցուցանիշլիք սփիռս ծախիք զտաձար մեծվայելչութեն ձոյ. այսինքն առատ. Ցհ: Ի կղզեացն նուազագոյնն յոմանց սփիռս են կոչեցեալ, և յոմանց՝ բոլոր կըղզիք. Աբ:

կամ որպէս Տ. Սփռեալ. գոլով. արձակաբար. ընդ ամենայն կողմն. Ցամասաւոր անդ սփիռ չջրէն: Սփիռ տարածէր. Վրդ հց. յ: Նար. յԻ:

ՍՓԻՒՌ, կամ ՍՓԻՒՐ. գ. Διασπορά. Dispersio. Սփռումն. տարածութեի. տամնայն վայր կամ կողմն. և Ազգ յուսեալ. Ցգեղեցիկ գնոսա՝ի սփիռսս (կամ՝ի սփիռս).

Սփիւռ ՝ի սփիւռս (կամ ՝ի սփիւռս) հնչեալ նոտաց երկայնից: Երիտասարդ սղգացեալ՝ որ ՝ի սփիւռոգ (կամ ՝ի սփիւռս, ՝ի սփիւռոգ) է, սղոյն: Ընտրելագոյն նշդգհիշ, որ ՝ի սփիւռս պտնաստուց, գազաստացուց. Երեմ. ծէ. 7: Ցհ. է. 35: Ցի. ա. 1: ա. պէտ. ա. 1: ՝Ասա անդ ուրեք ՝ի սփիւռս գրոց գտաս նին. Ե-սգր. ծէ:

ՍՓԻՒՐԻԴ, ի, ից. Տ. ՍՓՐԴ. Σπυρίς, σπυρίδιον ՝Սփիւրիգս առնէր: Սփիւրիգիցն իմոց: Եհան յիւրոց սփիւրիգին. Վբ. հդ. ց: ՝Որն սփիւրիգս առնէ. Եւէս. երէց: ՝Զառաջինն նշանին մոռանային զսակառիսն, որպէս յետոյ զսփիւրիգսն: Բարձին զնշխարս կոտորացն եօթն սփիւրիգս լի. Ո-ի. ժ. Է. 24. 28:

ՍՓՈՓ. գ. Ամրաս Սփոփելոյ, որպէս Սփոփանք. ՝Ոչ ՝ի գիշերի հանգիստ քնոյ, և ոչ ՝ի տուընջեան պատրաստուն՝ սփոփ յոսկիք. Վ-անաւ. յոբ:

ՍՓՈՓԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Ψυχαγωγικός. Oblectatorius. Պատճառ սփոփանաց. սփոփիչ. մխիթար. ՝Իսկ լուսաւորչն փոքր ինչ հնչեան գիշերական՝ խաւարին ժամուն ՝ի լոյս մեզ սփոփական. Երզ. օփ. երէ:

ՍՓՈՓԱԿԱՆԱԳՈՑԻՑ. ա. Ψυχαγωγικώτατος. կարի յոյժ սփոփիչ. լաւ մխիթարական փըօզ. ՝Եւ է իսկ քերթուածոյս՝ հրապարակի հրճուականագոյն և սփոփականագոյն ինչ ողբերգութիւնս. Գնաք. հնուվ:

ՍՓՈՓԱՆՔ. նաց. գ. Παραμυθία. Solatium, consolatio, exhortatio. Ջերմութիւն, մեղմեցոյց, mitigatio, lenitas, recreatio. Սփոփանքի. մխիթարութի. որպէս գիւրզրուարձութի. զբօսանք. զովացուն. գեղ և գարման զօրանալոյ բնութի. բուժուն. փխիթարանք. ԽԵՆԵԼԻ, ԷՒՐԵՎ ԱԼԷՒՄՆԷ, ՓԵՐՀԱԼԵՓ, ԽՕՅՒ. ՍԷՓ, ՀՓՓ, ՀՓՓ. ՀՓՓՅՆԻ. ՝Սփոփանս մխիթարութեան գտանել: Սփոփանք ողբանաց.փիւս ՝Ճանապարհոյն գիւրութի, և սփոփանս օթևվանացն խրատք: Սփոփանաց ուսանք ՝ի յառաջաբեր արտմանէն. Գիք: ՝Երեսք զսփոփանս ձեւացուցանէ, և արտասուքն զգառնութի սրբուին ՃՇմարտ: Խառնեցից ընդ տխրութիս զսփոփանաց: Որ ինձ յուսահատութենն է, քեզ սփոփանաց է. Նար: ՝Ի մխիթարութի և ՝ի սփոփանս ակարութի մերում. Ժմ: ՝(Ջերգս առգմոսաց) ինձ մխիթարական և սփոփանս վարկանիմ. Մաթ. ծէ: ՝Օրհնեալ ես աեր ՁԾ,անանկաց ապաւէն, ագուռարաց սփոփանս. Մաշտ:

ՍՓՈՓԵՄ, եցի. Ն. Παραμυθέω, παραφύχω,ἀγαπάω, ἀνακτάομαι. Consolor, mitigo, ἀliligo, refrigero, recreo, և այլն. Մխիթարել. արդահատել. գիւրել. բուժել. մեղմել զցաւս, փարատել. զովացուցանել. ՀՀՀԼԻ ԷՒՀԵ, ԽՕՂԱՆԳՐՀԱՓ, ՀԵՓԼԱՆԳՐՀԱՓ. ՀՀՓ. ՓԷՐԱՀ՝ ՀՀՓԻ ՀԷՐՀԵ. ՝Իբրև հայր զորդիս՝ մխիթարեցաք և սփոփեցաք. Ա. ՀՀԲ. Բ. 11: ՝Սփոփեա զանձն քո, և մխիթարեա զքեզ. Սիր. Ս. 24: ՝Սփոփեաց զ՚իրաս Նոյա. Ծն. Ճ. 21: ՝Սփոփեա ՝ի սխրութեացս. Նար. յՀ: ՝Մեզմով սփոփել ընասս: Զնախանձան սփոփեր: Աղբիւս այս զվշտացեալս սփոփէ. Ո-ի. յԿ. Ա. 28. 30. 45:

ՍՓՈՓՈՒԹԻՒՆ, փ. Παραμυθία, ιον. Solatium, solamen, placamentum. Սփոփիչն, իչն. սփոփանք. ՝Մարգկան խօսի չնոտնիթի և մխիթարութենի և սփոփութենի: Եթէ մխիթարութենի իցէ ՝ի քո, եթէ սփոփութենի սիոյս. Ա. Նար. ծԺ. 3: փիլիպ. Բ. 1: Հոգւովք քո՝ բնութեան, և օծմամբ իւղոյ քո՝ սփոփութենի. Ն-ար. Ի:

ՍՓՈՓՈՒՄՆ, փնան. Նոյն ընդ վ. ՝Զոր ըսփոփմամբ ծերասածելոյ, յաչխատութենի հանգուցելոյ. Ը. վԼԳ:

ՍՓՈՒԵՄ, եցի. Ն. Σπείρω, σπείρω. Spargo, semino, sero, dispergo. σκορπίζω, σκεδάζω, ἐκτείνω, extendo. ἐκπετάζω, διαπετάζω, expando, distendo.(սրսփանել, սփռեալ, սփռեալ ըսփռել. ՝ի ձոյնէս Սփռ, սփռա. որպէս և ասի. ֆռել. յն. ըսփռոց. լատ. ըսփռուիւ, եմ.) Սփռա տարածել. ծաւալել. պարզել. ցրուել. ցանել. սերմանել. ըսփռալ. էայնգ, սէռփռ, սէրփռ, սալեռնգ, սալգ, փալբնգ. ՝Սփռեաց զնա սոեր ՁԾ անաի ընդ երեսս ամենայն երկրի: ՝Ի նոցանէ սփռեցան ընդ ամենայն երկիր: Սփռեցաս ժողովուրդն ընդ ամենայն երկիրն եգիպատացոց՝ ժողովել եզեկիա առ ՝ի յորդ: Որպես սփռեաց զորգիսն ագամայ: Սփռեցեալք ընդ ժողովուրդգ, և ասացեալք: Սփռեցան ՝ի քաղաքէն յայնմանէն այր իւրաքանչիւր ՝ի բնակութենի իւրեանց. և այլն: ԿՔ ՝Սփռեաց, և երա ազգաստաց: Սփռեաց ամէն՝ հովանի առնել նոցա ՝ի առէ: Որպէս սփռեցից ՝ի վերայ նորա զվարսմ իմ: Սփռիցի հարսս ՝ի ներքոյ երկինց. ևն: կամ ՝Եթէ սփռեսցի ընդ մորթի, պղծեսցէ զնոսա քահանայն: Սփռելով սփռեալ իցէ արուածն ընդ մորթի: Սփռեալ իցէ արած ասէն ընդ որսն առանն. և այլն: կամ ՝Իբրև իմի ծոյնք սրսփռեացին: Ոգին սփռի իբրև զօդ ծոյլ. և այլն: ՝Եւ լինիմ անէնգ՝ օրհնութենըս ձիոս, փոխան ձեր ՝ի խաչ բևեռիմ, և օրհնուի ըսփռեմ. Տագ:

Եւ Ἐχέω, διαχέω, χύω. Effundo, diffundo. Հեղուլ (զանձն), աղաչանս մատուցանել. ՝Սփռեցեք առաջի Նորա զսիրտս ձեր: Առաջի տեառն սփռեսցէ զինգրատս ածս իւր: Սփռեցից առաջի տեառն զնգղօթս իմ. Սղ. իա. 9: ձա. 1: ճԻ. 3: որպէս և գԺ. ի. 33. ՝Զաւետեաս հոգւոյն ՃՁ ընկալեալ՝ սրսփռեաց՝ զայս ՅՅ. յն. ևհեղ: ՝Փոխանակ պատմուճանացն ըսփռեացուք առաջի քո գԴաժ զաղաչանս մեր. Դնյ:

ՍՓՒՒՉ. գ. Ἀγχωνίσκος. Parvus cubitus, catenatio, commissura, flexus brachii. Ջօգ արկամբ. Ճարմանգ. աղեւ պարզեալ, և որպէս բազուկ առաջադեալ խառոր. Նակի. լատիսպ, գօլ. ՝Երկուս սփռիչս միում սիւնակի՝ սգոլցեալ ընդ միմեանս: Երկուս սփռիչս առ մի մի սիւն՝ խառնեալ ընդ միմեանս. Եւ. իՂ. 17: ԼԸ. 22:

ՍՓՒՒՈՒՄՆ, ումն. գ. Սփռելն, իլն. ՝Սփռումն տարածուեն նորա ամէնփսկցաս. Եէբ. ծՆ: ՝Իբրև զսերմն է ողորմութենի, որ սիրումբ մատանցի ցանի. Վլբտ. սղ:

ՍՓՐԻԴ. կամ ԸՍՓՐԻԴ, իդի, գաց կամ գոց. գ. որ և ՍՓՒՐԻԴ, ՍՓՐԻԴ, ՍՂՐԻԴ, ՍՓՐԻՓ, և ՓԻՒՐԻՒՏ. Բաս յն. ըսփնոփս, ըսփնոփիծ. լատ. սփռոպս, սփռոպուլս. Σπυρίς, σπυρίδιον. Sporta, fiscella, sportula, corbis, corbula. calatus vimineus, vas junceum. Զամբիւղ, կողով. սապատ՝ պրտուեղէն կամ ՝ի սիրայէ արմատոյ. ՀՀՂԼ, ՀԷՐԵՐ, ՀՀՀ. ՝Մխոյ սփրիգի: Ապատեաս զսփրիգ: Երկուս սփրիգս ունէր: Ցաջոս կողմանն սփրիգին: Հիւսեաց երբեմն զսիրայ երկուց սրսփրիգաց, և կալուածս մին մի սփրիգ: Քակեաց զսինկոնս սփրիգացն. և այլն. Վբտ. հդ:

ՍՓՒՒԽԱՄՆ. ա. Խաւն ընդ սիք. զոյգ ընդ մեզմ հոգմոյ կամ օգոյ. ՝Իբրև զմանրա մաղ փոշի աքաքասան օգով. ճ. Բ: (ԱՀԼ է Սկռնաւոն:)

ՍՓՒՒՆԱՆԱՆ. Տ. ՍՓՒՒՆԱԲԼԻ. ՝Փայլեաց յերկրի Ջհինք սքանչելական. Դնյ:

ՍՓՒՒՆԱՆԱՒՐ, ացայ. Ը. Ἐξίσταμαι, Stupeo, exstupefio.ἐκπλήσσομαι, percellor. Ցասմաշչ, miror, admiror. Սրճոպակս զարմանալ. սխրանալ. հիանալ. հրաշանալ. պակնուլ. արհնալ. ճալ. զարմագ, զանչմագ, ՃաաՃՀՒաղ ԷՒՀԵ, ՀԷյրան օյմագ. ՝Իբրև անսին գնաս, սքանչացան: Աքանչանային սանհգիան. Ղյ. Է. 47: Գծ. Է. 7: ՝Մէ սքանչանար և մի ինչ՝ որ ոչ ետայ. ԱՀՀԵ. Ն-ր ՀԷ: ՝Աքանչացեալ ասէին. և այլն. Ժ. Ը-ար ՝Զմի ինչ սքանչացայ՝ զայս ինչ, յոյսմ ասէին. Գնաք. ասէ:

ՍՓՒՒՆԱՆԱՑ. } իր. Θαυμάζεται. Ad-
ՍՓՒՒՆԱՆԻ. } miratione celebratur, laudatur. Աքանչացեալ լինի. սքանչելի լինի. գովի իբրև սքանչելի. ՝Որ յայր սքանչանայ պատուով: Զչնա Որդն սքանչանայ (ասլ. սքանչանի) Պատուի և աւերակս, սքանչանայ և լինի, գովի և գեղուեալ: Սողոմոն որ սկս խնամուածս սքանչանի: Եզեկիել որպես անանձող անձառելիացոն սքանչանի. Ո-ի. ի. 3ղ. Ե ՝ի յոյն: ՝Աքանչանի մանանային: Աքանչանի Թիւրակէս. Նար. ՃԺ: ՝Աքանչացաս գիտուի քո յիս. Լ՚ք. ա.: ՝Որք զըսքանչացեալն և գհիացեալն ՝ի բազմաց սուրբսն ծաղր առնէը. փիւ. խ՚սփ:

ՍՓՒՒՆԱՆՔ. նաց. գ. Θάυμα. Admiratio, որ և ՍՓՒՒՆԱՂ. ՍՓՒՒՆԱՈՒՄՆ, ՍՓՒՒՆԱՑՈՒՄՆ, ՍՓՒՒՆԱԲԼԻՒՆ. Զարմանք. հիացումն. ՝Գանձեցումի վարուց ձերոց արժանաւորութեաս աստիանն սքանչանաց: Զարմանս առնեն աք, անչանս չաճարին: Աքանչանք՝ սկիզբն են խնամատարութենէ. վասն զի ՃԷ ոչ սքանչանայ ոք, և ոչ ՝ի խնգիր անկանի, և ոչ խնամատարէ. Գործ. ԱՐ. Ո-ի. ԷՒԷ: Այս պարէ: ՝Ի սքանչանէն ասաղաց, և ՝ի վայելս ապրանութենան բնակողաց. Լ-ար. Է: ՝Ոչ միայն սքանչանս է այս, այլ սքանչելեաց մակաբասար, և զարմանաց գերապրաշէ. Մ-գ. իՂ:

ՍՓՒՒՆԱՆՏԵՍ. Տ. ՍՓՒՒՆԱԲԼԱՏԵՍԻԼ. ՝Եղեն ժողովականք ՝ի Ճգնութենէս, սքանչանաք, և զարմանալիք եղեն բնակչաց երկրին. Հ=Ց. յՃՂ. իԷ:

ՍՓՒՒՆԱՂԱՑՆ. ա. Աքանչացեալ՝ իբր սքանչելի գտեալ. ՝Եւ այս գրիգոր՝ այր սքանչացած. Գնյ:

ՍՓՒՒՆԱՂԱՑՈՒՄՆ, ցման. գ. Θάυμα, ἔκπλήξις. Admiratio, stupefactio. Աքանչանէն. սքանչումն. սքանչանք. զարմացումն. զարմանք. ՝Օի ոչ էր արժանի այնպիսի սչանչացման (ասլ. սքանչումն) իրն: Աքանչացմամբ գրէ (կամ կինքն) զայնն. Ցօտարազգեացն սքանչացմանէ լսելի եղեալ գործուածոցս. Պատգ. ԼԷ: Աա պրա. Է: Պիա: ՝Ո՞ սահէն՝ սքանչացման են: Ի սքանչացման եղեալ՝ սկսան և նոքա աղաղակել. Իգն: ՝Ի վեր քան զամենայն անուն լի սքանչացմամբ. Վլբտ. սղ:

ՍՓՒՒՆԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Հիացուցանել. և իբր Հիանալի ցուցանել զքոյո զիչ ընծայել. ՝Պատուաստանաց ՝ի ձև ածակաց, զանեսուածի մեծին սքանչացուցեալ. (կամ սքանչացոյց.) Նար. Ի-ա:

ՍՓՒՒՆԱՂԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Հիացուցիչ. ՝Տգիտին ոչ առնին զարմացուցիչք և սքանչացուցիչք. Վէց՚ր. Ճ:

ՍՓՒՒՆԱՂԵԼԻԱՄ. Տ. ՍՓՒՒՆԱՂԵԼԱՑԷՍ. ՝Սքանչելի խորհրդակից ... սքանչելապար խոյսի. Ո-ի. Ե-ս:

ՍՓՒՒՆԱՂԵԼԱՓԵՂ. ա. Աքանչելի դերով. հրաշագեղ. չքնաղ. ՝Փղոյն իմ սքանչելագեղ կոտաստիս: Անոյց զսքանչելագեղ կոյսն. Թղթ. գալ: Տբ իԷ. հոիգ. Է: ՝Բազմակատար և սքանչելագեղ այնմ տեղւոյ պայծառութենի. Լ՚ք. յոյգ:

ՍՓՒՒՆԱՂԵԼԱՓՈՑՆ. ա. Θαυμαστώτερος, τατος, Ցαυμαστότερος, παράδοξος, ξότερος.

Mirabilior, mirificus, inexpectabilis, inopinatus. Առաւել կամ յոյժ սքանչելի. հրաշափառ. հրաշափառագոյն. *Սքանչելագոյն հնչումն: Քան զամենայն գործս երգոց սքանչելագոյն: Աքանչելագոյն արքն այնոքիկ: Առաւել քան զամենեսին Թուխցուս սքրտնջամբ գոլ սքանչելագոյն. փիլ: *Միշտ (օրըստօրէ) սքանչելագոյն առ ի սաղոլացն լինէր. և այս է ահեղ խմաստութիւն. պիտոյ: *Գիր ի վերոյն քան զմեզ՝ ոքան գժուարահասանելի է. նոյնքան և սքանչելագոյն. Ածաբ. ագ. Ե ֆ— որս. ծբ: պատկս և կալ. ծբ: Ոսկ. Խը և յհ. բ. ւ3: *Առնել ըզմարգն սքանչելագոյն: Ե՛ւս սքանչելագոյն առելեամբ երկիր: Ե՛ւս սքանչելագոյն սաղթցուլթ երևեալ. Ագաթ: *Աքանչելագոյն ընձեռեալ լան: Պատճառս սքանչելագոյնին իրաց. Պիտ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԳՈՐԾ. ա. Θαυματούργος. Qui miracula edit. Որ գործէ կամ առնէ սքանչելիս. սքանչելարար. հրաշագործ. Նշանագործ. *Աքանչելագործ ածի: Սքճ ածի՝ հզօր և սքանչելագործ: Աճ մեծի՝ հզօր և սքանչելագործ. Շար: ԺՀ: *Ե՛ն յաշխարհի սոքք սքք և սքանչելագործքս Սքին գրիգորի սքանչելագործի: Սքին Նիկողայոսի սքանչելագործ հայրապետի. և այլն. Վ բ՛ հդ. իբ: ՃՃ: Հ: Տծաց:

Եւ Θαυμάσιος, Θαυμαστός. Mirus, mirificus, mirandus. Զարմանագործ. սքանչացուցիչ. սքանչելի. *Աքանչելագործ վայելլուլթի, կամ վարդապետութի, վճարմանք (գործոց). Վ էշօր. Գ: ՅՀ. իքճ: Պիտ: *Աքանչելագործ է տեսանիլ և իմանիլ. փիլ ֆհ. Ջ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Θαυματουργέω. Miracula edo, patro. Աքանչելիս կամ սքանչելի օրինակաւ գործել. հրաշագործել. *Աքանչելագործեաց զղարմանալիսն: Սքանչելագործէր, և ոչ ընդունէին: Աքանչելագործել հաւատալ հոգւոյն սըղ. Ոսկ. յհ. ա. Հ5: բ. 5: ճ. գ: *Ձայս՝ հռչակեալն Նիկողայոս սքանչելագործեաց: Աքան չելագործելը զօրութիքն քրի: Աքանչելագործօվ սքճ յուկոր նման չրի: Եւ յաւգաս ղըսքանչելագործելն ուներ. Ճ. գ: Տբ իբ: ֆեպ. իբ: գ.ի: խոսր: *Յաղագս սրբ իրիք այսոքիկ սքանչելագործելոյք լինէին: Տեսաք ահ զրաղում նշանս և զարուեստս ածոտիս՝ ի քեզ (այսինքն քէ կամ ի քէն) հրաշագործելոյ: Հաստատեալք ի նշանսդն գնացին, որ առաքմանդն սքանչելագործելոյն. փիլ. իմագ: Մագ. ե: երէն. Տքն:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Θαυματουργία, ή. Miraculorum patratio, miraculum. Գործելն զքանչելիս. և Գործելոյ սքանչելիքն. գործ սքանչելի. հրաշք. *Ազաչելին գնա՝ բազում յոյժ սքանչելագործելոյ ելիցեն նոյ զքանչելագործելոյն. Ոսկ. յհ. բ. 2: իսբ: *Զքանչելորիցն ոչ զքանչելագործելոյն. Մ. Ծ առեալ սքանչելագործելոյն զօրութիւն: Ինչ սասն է վեալ առ յինէն սքանչելագործութիե եւ զելոյ: Մի և նոյն է ի սքանչելագործելոյն և յախտահարելոյն (ի չարչարանս). Ճ. գ: *Իմաստութեան գիտացեալ զսրտից սյսորէին սքանչելագործութիե: Մի՛ զարմանար ընդ այդ առ այդ սքանչելագործութի: Նըմին յիրաւամբ տեսանել զփրկիչն մեր քո վասն լոյս հաւատացոց սքանչելագործութեանցն. Ագաթ: Նէղէ. էտ: իսբ. բ. 29: *Նմա ոչ յայտնեցին զքանչելագործութեն զուխտութեն. փառք: *Մարդիկ տեսանելով զոր յայտնածս սքանչելագործութիք, փառաւորէին զարարիչն. Գբ. կբ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԳՐԵԼ. Աքանչելի գրել կամ համարել, իւ. *Յոսան զքանչելագրեալ բանին. Վ անագ. յոբ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՋՕՐ. ա. Սքանչելի զօրութբ. քաւական առ ամենայն սքանչելիս. *Դուս միայն ես ածդ յիս սքանչելազօր. Վ բդ. ոգ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԾԻՆ. ա. Ξενοτόκος. Quae novo peperit modo. Նորոք սքանչելեայն՝ սքանչելի օրինակաւ. *Ածածինն սքանչելածինն կոյսն մոյր՝ մարիամ. Պարագ. ւշ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԿԱՆ. Տ ՍՔԱՆՉԵԼԻ. *Սքանչելական կենացն (աքց) պայծառութի. կրիան: *Սկիզբըն գործոյ սքանչելական՝ առ ի ոճոչ եգեալ յայծմամ». այսինքն սքանչելագործծոլթե. Շ. խոսփ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԿԵՐՊ. ա. ն. Սքանչելի կերպիւ կամ կերպարանաւ, և օրինակաւ. *Յորմէ սքանչելակերպ պայծառութիւ պահայպանքն ելին որպէս զմեռեալս. Ճ. գ: *Եւ միւս ոմն ևս սքանչելակերպ՝ Թէ տեսի զոր ի վերայ աթոռոյ: Նոր ևիկ յոյժամ սքանչելական պատմիր: Ագաթ: *Եւ ինձ սքանչելակերպ երևոյց. Ոսկիբր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՀՐԱՇ. ա. Հրաշափառ. գերահրաշ. *Սքանչելահրաշ սուշարին պաշտօնեայքդ: Գեհոահեղձ մահկանին պատճելահրաշ փայլեալ արուեստիւ. Ածած. ևիկ: Նոր. հէ: *Ջօծուածն սրբալոյս իւղով սքանչելահրաշ քաղաքին. Մխ. այբ վածն:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՆԱՅ, ացաւ. Տ. ՍՔԱՆՉԱՆԻ. այսինքն սքանչելի լինի. *Մարգարէական ասացից. սքանչելացաւ գիտութի քո յիս: Սքանչելացաւ գիտութի քո յինէն: Սքանչելանան ընդիւք կանանց. Դիած. ԲԼԲ: Մոսս. ի դէտ: Ոսկ. ի յոյն:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԸՄՈՒԽ. ա. ն. Սքանչելի շքով մեծապատիւ. *Ալ մի ալևոր՝ մեծաշուսիկ սքանչելաշուք. ՃՃ: Եւ մեծ սքանչելաշուք յոյ զարկեցին զնա. Բոսոզ. Ք. կ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՊԱՅԾԱՌ. ա. Սքանչելի պայծառութբ. մեծապայծառ. հրաշափառ. *Զարմանասութբ և սքանչելապայծառ (կամ սքանչելասիկ). Նոր. գանչ հոփ: *Որ սքանչելապայծառ՝ հրաշալի ձայնիւ ընդ հոր և ընդ որդւոյ միշտ փառաբանիս. Շար:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՊԷՍ. ն. Θαυμαστῶς. Mirabiliter. Սքանչելի օրինակաւ. սքանչելագործ. հրաշապէս. և կարի քաջ վայելապէս. փառաւորապէս. քաջ. գեղեցիկ. *Առաքինորգեպէս քեղ սքանչելապէս ալ քոյ լուսաստուեղ պատկերիդ սքանչելապէս լերանցն յաւետնից. Սղ. խբ. 5: Հ: 5: *Աւանց իրիք կապելոյ՝ սքանչելապէս կապեալ լինիցի: Շահեմարանք ազբիւրոյդ սքանչելապէս: Սքանչելապէս մասնաւորեալ սքանչելապէս: Սքանչելապէս վկայեաց: Սքանչելապէս նշանաւորք եղեն. փիլ Լին. Ջ. 53: Մոսս. ի դէտ: Սեբեր. Լ: խոր. բ. 84: Խոսփ: Նոր. իսս: Ճ. գ: Նոս. գֆմ. ա. ւ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՏԵՍ. ա. Սքանչելի տեսլեամբ. հիանալի կամ հրաշալիս երևեալ. ահաւոր. սքանչելագեղ. սքանչելակերպ. *Օգոյն վայր երկնանման ահաւոր սքանչելատես: Աքանչելատես յարութի. Նոր. ծա: Նոսս: *Աքանչելատես եղեն և զարմանալիք քնակեաց երկրին: Եոան երկու սքանչելատես տղք, զի իշին ի հուրն. Տբ իբ: Նոյ. ծբ:

Եւ Տեսօղ սքանչելի իրաց. *Կալագե զըսքանչերգուածն ի սքանչելատեսն եզեկիել. լծ. խլ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՏԵՍԱԿ. }Նոյն ընդ վ. ըստ
ՍՔԱՆՉԵԼԱՏԵՍԻԼ. }ա՛ն. *Աքանչելատեսակ և չքնաղազարդ պատմուճան: Աքանչելատեսակ սրտի իւր՝ մանուկ սքիք. Ածած. ևիկ: Տբ իբ: Ագ. ծբ: *Վասն սքանչելատեսիլ գեղոյն: Զսքանչելատեսիլ զամբոլթի տեզուոյն: Զչիցն բնութի, որոց սքանչելատեսիլ է և տեսիլն, և տեղնալի: Տեսանելի՝ զքեղ սքանչելատեսիլ և իմաստուն. Խոր. պամ. Հաիբ: Փարպ: Փեսբ իբև. հոփ. ա: *Սիրացեալ ընդ սքանչելատես սիհն տեսիլ՝ ի նկատողացն՝ ի տատրական յօրինիչն. Ագաթ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՏԻՊ. Տ. ՍՔԱՆՉԵԼԱԿԵՐՊ, և ՍՔԱՆՉԱՏԻՊ. *Եկեղեցական զարդու, և սքանչելատիպ կարգաց. ՍԼՈ. ի ըբ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՐԱՐ, լ. ա. Θαυματοποιός, Θαυματά ποιων. Miracula edens, mirabilia faciens. παραδοξοποιός, inopinata agens, vel mirabilis. Որ առնէ սքանչելիս միայն. սքանչելագործ (ածի, և զօրութի և շնորհք ի ողորմութի նորա). և Աքանչացուցիչ. ի վեր քան զամենայն միտս. *Մատոյց ոճն սքանչելարարի. Դաս. ծՀ. ւթ: *Ո՛վ սքր սքանչելարար և փրկագործ: իսկ եթէ սքանչելի է, Թողցուք զքան սքանչելարարին՝ ոճն: Գովեսցէ զքանչելարար սքրն: Թողուն զքանչելարարն ածի. Ջբ. իբ: Ճ. Գ. Ը: Գե. ե: *Աճէ ղէն սքանչելարար զօրութբ: Ընդունել ի սքանչելարար շնորհոց քոց: Աւժանի արս մտաց աչօք նայել ի սքանչելարար ողորմութիդ քո. Ոսկ. ֆ. ա. 9: խոսր: Ի գէբ խոսր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՍՔԱՆՉԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. Θαυματοποιΐα. *Նա զնինչէին սքանչելարարութիքն. փրկութիւն կայսեալոց. և այլն. Գբս. ֆոխ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՐՄԱՏ. ա. Որոյ արմատն է սքանչելի. *Ո՛չ յա պտուղ օրհնուէ գիածն՝ սքանչելարմատ ըստ չաւետեցոց. Նոր. ևբ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՐՈՒԵՍՏ. ա. ն. Աքանչելի արուեստիւ եղեալ. և Աքանչելի արուեստից արարօղ. *Աքանչելարուեստ հրաշիւք ձերգործեալ քո՝ ի մէջ: Սուր ածամոխ, նշան սքանչելարուեստ. Նոր. խոս. Ե խբ:

ՍՔԱՆՉԵԼԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. *Աքանչելի կացուցանել. հիանալի հանդիսացուցանել. *Ըզ ածանեայք, զի սքանչելացոյց սոր զսիզ իւր: Խոր. բ. 89:

ՍՔԱՆՉԵԼՔԱՒԱՆ. Տ. ՀՐԱՇԱՔԱՆ. *Տն մերոյ յի քի ածահրաշ նշանաքն՝ գերահրաշ և սքանչելափառ: Իբր զնաչին սքրուեան քարեբաղդ պանծալի սքանչելափառ. Ջբ. իբ: Նոր. ծա:

ՍՔԱՆՉԵԼՒ. ը. ոյ. լեաց. ա. Θαυμαστός, Θαυμάσιος Mirabilis, admirabilis. τεΘαυμασμένος, mirabilis factus. παράδοξος, inopinatus, insolens. Աչժանի սքանչանալոյ. զարմանալի յոյժ. հիանալի. սիրալի. հրաշափառ. նորահրաշ. արհնաշուք, խէնէ վբ. Քաաճճիոց էգեճճէ. *Աքանչելի է ածի ի վերայ սքրց իւրոց: Սքի է տաճար քո սքանչելի ադարուէթբ: Սքանչելի փառօք, որ առնես զնչանս: Աքանչելի ես դու սքր ի բարձունս: Աքանչելի եղեն զքաանչք ծովուս: Զարհուրելոցին ի վերայ սքանչելի փրկուէ նորա: Եւ որ ինչ նուրանչան սքանչելի էր: Սքանչելի երիցօք. և այլն: *Վասն այնորիկ և մակարէսցիքն սքանչելիք երևին. զի վասն

պահպանութիւն օրինացն (նախ քան զքս) չարչարեցան՝ զոր ինչ չարչարեցան. Ոսկ. ա. Ի. 11: *Աքանչելի այրն. Եղիշ. է: *Ես որ աքանչելին ե, և այլն. ՃՃ:

ՍՔՍՆԶԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Θαυμαστά, Θαυμασία. Mirabilia, miraculum. παράδοξον, insolentia. Աքանչելի իրք՝ գործք. հրաշք. նշան. սքանչացա. գործ-պիտ: *Աքանչելի աքանչելիք իմովք, զոր արարից ի նոսա: վարդ. աքանչելիք ձեզ ոչ ոք աքանչելիս: Աքանչելիս արար. և այլն: *Ցինչ ինչ են այս մեծ աքանչելիքս: Յեսայի զմեծ աքանչելիսն. Եղիշ. է: Այլ անասելոր է ասել եւ գրել, *Չհզանակ աքանչելիսն և յայսմ աքանչելոյ պահե. Եւս. հաթ:

Կամ հրաշագործութիւն իրաց. և Չարմանք մեծ. *Աքանչելիք եղեալն յանհաւատսն ածելին զնոսա. Ոսկ. յհ. ի. 11: *Աքանչելիք աքանչելեայ ընկալեալ զնա՝ յամաքսիին նման զհիացումն. Խոր: *Ո՛վ աքանչելեայս. Լմբ. և այլք առեալ: *Զոր և մարգարէ զիւսի այսպիսի ածեալզոր հրաշս աքանչելիք պատմէ՝ ասելովքն, ահա հոյս յղեսցի. Նար. յ-վէր:

ՍՔՍՆԶԵԼԻ ԵՄՆԵԼ, ԼՍՆԵԼ. } ըսաչ.

ՍՔՍՆԶԵԼԻՍ ԵՄՆԵԼ. և այլն. } ՀԻաչ

Θαυμαστόω, Θαυμαστόομαι, Θαυμάζομαι. Mirifico, or, laudor. ամս Սղ. ՟. գ: ծ՟ը. ց: ծ՟ը. ե. և այլն:

ՍՔԱՆՉԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Աքանչելի գոլն յոր և է կարգի. լաւութիւն. չքնաղութիւն. անճառութիւն. աքանչելի վիճակ. առիթ աքանչառից. և Աքանչացառիս. *Ցինքիլ աքանչելութիւն գործոյ նորա. փարզ: *ԵՒս հրաշիցն աքանչելութիւն: կերպագործին աքանչելութիւն. Ագաթ: գ: *Ցաքանչելութիւն լաւոյն աքանչելութիւն: ԵՒս աքանչելութիւն հաւր՝ երեսիւ լաւ մասանց մասանց հոգւոյն պիղ. Սիմ: *Աքանչելութիւն անչափութիւն: Աքանչելութիւն վարուց. Եսա. պտմ. ե. 30: *Օտար աքանչելութիւն երկինի և երկրի յԱբրահամ գլուխոցս. Ինչն յիրաւան առնու՝ ի միոյ աքանչելութիւն ես հոգի աքանչելութիւն մեծ. Ոսկ. գն: վ.ր: հց. ե. ծ՟ը:

ՍՔԱՆՉԵԼՈՒԹԻՒՆ. ա. Որոյ ուշիւրն են աքանչելիք. *Ընտանութիւս ամենակատարն ի խանարհ առաքելոյ ասացն աքանչելութիւն բարձրութիւն. Նար. խգ:

ՍՔԱՆՉՈՒՄՆ, ընան. գ. Աքանչացումն. աքանչանք. *կալաւ զնա աքանչումն և ահ. վ.ր: դիւս: *Ես այլ աքանչումն լսողաց. և զարմանալի մտաց խորհրդական մտքիւն. Մեծ. վ: *ԵՒս ի աքանչումն հաւատացն և հաստատութիւն. կիսդ. վ: *կարծեր ինչ գործել արժանի աքանչման. Եփր. ասեաց: *Ամենայն աքանչմանց արժանիքս: Ընդ աքանչմանցն ասացեալ զայնոսիկ ընդ որս ի աքանչման չկարէիք լինել բնաւորեցաւ. Խոսք: Գործ. կե: Խոն: Ցինս. *Ի լմբ: *Թուեալոց անճառապէս աքանչմանս: Եր. կիսգիս և աքանչմանս: Ցմեռ զչնորհաւոր զաքանչումն. Նար: Երե:

Ես խոր Աքանչելիքս աքանչ. *ԵՒսա այն ևս երկրորդ ծնան ն. և աքանչումն. ԵՒսայ:

ՍՔԱՆՉԱԳՈՐԾ, չնդ. գ. Աքանչելիքս գործաց. *Ցմանանայինգնեալ ի պահեսոսի ի չհրատարակ աքանչիցն, և ի խորհուրդ հոգւոյն: Ա՛վ աքանչելիս. Քերա. ասաց. ի՛նչ աքանչելիս. Չանձնաւորեցի զաքանչս: Ցչքնաղ և զանճառելի աքանչից ունիցէ պատմել. Ի՛նչ չարչ աքանչիցն հրաշագործեալ ի մեզ աքանչից. ի միոյ ծննդենէ: ԵՒս ինչ նշանաց: Ճ. գ. Ցոչ ինս. Նոյնի. Հանդ: գն:

ՍՔԱՆՉԱՐ, ի. ա. հատ սքի. գ. Խոս. յն. ընտիր. Σχῆμα. Habitus. արտաքին ունեւորութիւն, և արտաքին գիւրութ. իսոր Ցչխոս. մանաւանդ Ձև կրօնաւորական. * Աքսանին եղեալ կրօնաւորական աքանչ: Ընկալաւ ի նմանէ աքանչ կրօնաւորութիւն: կրօնաւորութիւն աքանչով: Աքանչ օրհնել. վ.ր: հց. իԷ: Աբեր. ա. 14: Լ՟ի. ա ևս: Մ՟ա:

ՍՔԵՄԱՆԵՒ, ի, ից. ա. Ուռենոյ յատկին զՁև կրօնաւորական աքանչ. աքանչաւոր: *Ոսր աքանչին բնակիչն աքանչանէ. Աբեր. ՟ը. 11:

ՍՔԵՄԱՂԿԻ. գ. Օրհնութիւն արհանչից կամ զգեցուցանելոյ զգեստ. * Յամ աքանչ աքանչէն՝ Թեոգոսոսի եպիսկոպոսի է արարեալ սիգարեւ պատիճելացոց քաղաքին. Ոսխիւր:

ՍՔԵՄԱՒՈՐ. ա. Ուռենոյ յատկին զգեստ. հիանչն. կրօնաւոր. աքանչոյ. հաւատաւոր. *Լամբանոսնոսը (ազանդաւորք) զգեստաւորացն պատճառելոյ քաղաքացոյ. Ոսխիւր:

ՍՔԵՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ուռենոյ յատկին կամ հրոնէ յանչնին զգեստ. առանձին զգեստաւորութիւն կրօնաւորութիւն. *Եթէ պատրաստ է եպիսկոպոսի կրօնաւորել աքանչաւորութիւն. ուր է պատրաստ. կանոն:

ՍՔԻՆՈՍ. բ. գ. Բառ յն. նխիւս. Σχοῖνος. Juncus, և funis e junco factus. Գաւառ, և չուան պրատուղէն. * Ի գանձէ, և ի աքինոսէ. Նխս. ՟ևդ. ՟ի: (Ա՛յլ է և σχίνος. հնդիկ ծառն:)

ՍՔՈՂ, ի, ից. գ. Գոզ կամ քօղ. ծածկոյթ. զգեստ. *Աքինեալ զգոզ զառաջ երկրս՝ ի վերոյ երեսաց իւրոց. Ը. Բարիք: * Եպիսկոպոսն զգեցեալ լինի երիսնամեան ապեակ զգոզիւք՝ երիսնամեան նախճապուն. Մ՟ա:

ՍՔՈՂԱՍՏԻԿՈՍ, ի, ից. ա. գ. (գրի և Աքոզաստիկոս, Գոզաստիկոս.) Բառ յն. սխոլաստիկոս. Σχολαστικός. Scholasticus. Դպրոցական. կրթեալ՝ի գրոցս և՝ի գրոցէ. Թղ. Հռետոր. իմաստասէր. *Ոքոզաստիկոս ոմն: Եւ երիմեալ զգոզաստիկան ևն. ՃՃ. Բ: վ.ր: հց. յ:

ՍՔՈՂԱՐԿԵԼ, կամ ՍՔՕՂԱՐԿԵԼ: ՏՔՈՂԱՐԿԵԼ, և ՔՈՂԱՐԿԵԼ. *Ցանգ պատղարկեալ զդրանն ծածկեալ: Եղիս պատղարկեալ մանկիկսան պատրաստածիկը զգեստ իւր. Ոսկ. ԷԲր. ծԷ: Զ՟ր. կ:

ՍՔՈՂԵՄ կամ ՍՔՕՂԵՄ. հց. ն. Καταχαλύπτω, ἐγκαλύπτω. Velo, operio, obtego. Քոզարկել. քօղ արկանել. պատրաստ արկանել. ծածկել զգեստ ևս և զերեսս. տղ յԱԷ. ԷօրՁ. ԷօրՁ՟ը. *Ընդարձակն հրամանցին հոգևոյն առնել զնա. քանզի պատղեալ էր: Զի եմեկ ոչ պատղասցի կին. փոքրնոցէ զնեղս իւր. ապա Թէ անպատահ է կը. Ցոյ փոքրել կի գերծուել. պատղասցի. Դան. ծԷ. 32: ա. ԼՀր. ծ՟ա. 6: *Հայտնի զոր՝ այսինքն հեթանոսի՝ ի վերոյ սրտիցդ և զերեսս առաքելական վարուք (որպէս զնիզեն նման). Նար: Եէր: *Ես արդ պատղասցին և ամենայնեան: Ա՛ղբիւր երեսք նորա՝ի անուշութիւն նորա (նախանձորդին). Ոսկ: Ես: Մ՟ա: ծՁ:

ՍՔՈՂՈՒՄՆ, ընան. գ. Ս.քօղելի. իբր պատրաստածկումն. * Հրեշտակական Թևոցն պատղումն ցանկի սրբեալ պահելիք. Նար. Լ՟ա:

ՍՕԹ. գ. Հանճար կամ հնարագիտի գիտակ. Ծած. պատուի անձոց. *Ա՛ռ զդրամն քեզ տրամբ և գտուածն, և յերկրագործն ծնեալն ձեզ ձեռագիր զոր ի մեջ ունիս. որ և ասի ըմիկ. *Ցաստուած ընդ ոչ ոք ընդ նմա ևս ասի. Չիմա. Habitus. արտաքին ունեւորութիւն, և արտաքին գիւրութ. իսոր Ցչխոս. մանաւանդ Ձև կրօնաւորական. * Աքսանին եղեալ կրօնաւորական աքանչ: Ընկալաւ ի նմանէ աքանչ կրօնաւորութիւն: կրօնաւորութիւն աքանչով: Աքանչ օրհնել. վ.ր: հց. իԷ: Աբեր. ա. 14: Լ՟ի. ա ևս: Մ՟ա:

ՍՕԼԵՐ, կամ ՍՈԼԵՐ. գ. Բառ գազղ. սաւէր. Souler. Հոգաբարձի. ապահանելիք ոմից. Մ՟ր՟ի: *Ցօսերեայ փոխն կապեր: Ընդ սոլերոյին եղև (այսինքն գլուխցաս). Ոսխիւր:

ՍՕՍ, ի, խ, սասյք. գ. } Λεύκη.

ՍՕՍԻ, սաց կի սայ, սիք, սաց. } Populus alba. Սգ. բարձի ծառայ, որ և պազասիսի սպիտակ. պիչայ. կամ սպիտ գեղեգ. սիխիւ. փար. սիս ևսայ. խա. 19: Որպէս և ի բառս գազիանոսի գրի, *Ղևիկ. ասաք, կամ սաս. և կազասիս՝՝: *Ցաս ևի կաբերին նոր գրասաս ազեսի ծառ հինաց պաղոյն. Ը. գաղ: *Փուռի սասին սազարի (կամ սասինազարի) սահզ. Նազիանոսի անկոյն. Նար. գազ:

Կամ Պեւկη. Abies. Սգ. սիպրաս: Ես. ի. 13: (սեմ. բառս լիհացաց՝ սասաս:)

Կամ Պίτυς. Pinus. Սգ. սոճի. սարոյ: Ես. իԲ. 14: Եզեկ. լ՟ը. 8:

Կամ Κυπάρισσος, κυπαρίσσινος. Cupressus. կիպար. նոճ. և կիպարին. նոճի: Նեեմ. Է. 15:

Ըստ սոցին խոճ և զդրեալսն յայլ գիրս. զոր գրնոսակ, *Ցարոյն, սասն, և յակերն, և գին. Ագաթ: * Միրձ ևս. սասի սահագանեին եւ կիպարագործք զատմահեներան . . . և լսեալ սասոյն՝ զլարացաս. Մի. սաս. ծի: *Ցսահագանն և սարդեազն՝ մոյզք և կազասիսիք. վ.իցոր. Է: *Ցմոյսն ընդ նոճոյն, և զարդն ընդ սասոյն. Նար. խւ:

ՍՕՍ. գայծառ գեմով. (Թերևս՝ ի գոյն սպիտակ կազասիսի.) *Եւ սյս ինչ է ինչն հազոյն. հանաչ և կատոյաս, սև և գեղին, սաս և սպիտակ. Ճ. Բ: *Ա՛նասելոյ սարդոյ սաս երկինից (կամ սասերկինից), բառիւք ի ծագ ծառոյ զարդարին. Ը. գաղ:

ՍՕՍԱՆՈՒ ԻՐ. ա. Նախիրաչ ձօնեալ սահ ծառոյ. *Թազաւոր իւր արգի գանասլաս ասն սահասոյ: Ցգ. կի. (զի Թերևս այն սկս ըն Թեոնոյ ի խոր. ա. 11. ուր այլ օրինակք հ սասրսակօրէն ասնին ի խորագրի և յԵրեմայս. Որ սաս սահասնիւք:)

ՍՕՍԱՄԱՐԱՅ. ա. Նման սասոյ. սան (ածակ՝՝) սկրձ, վերմ, չքնչ. կամ ահասոր՝ որ բնրզ զասահասնն. *Սիրոյնի և սասասոյան պատճի խնասահասնն սաղավնիկ. Նար. խւ:

ՍՕՍԱՒԻՒՆ. ֆ. Ψόφος, φωνή. Crepitus, sonitus, vox. որ և ՍՕՍԻՒՆ. գրի և ՍՕՍՏԻՒՆ. Ահնն կամ ազգասնն ի սասոյ. խոշնն, շշրնն շարժման սերնոց. որ բնրզ և սասհասնն ինչ կամ սարսահասնն ի ընկնն. Ցնասնիւնէ. Խուսնիւնէ. Հասնիւնէ: *Ի սասնն. զգոյց զսասպրնսոյն սասասնն ընս հանգստոս և կամ սասսակ ընչնոյ սգոյն նեմ ասս շարժասնն սազնրցան ի հնձոյս սազնարհս հպարհոյ. Խոր. ա. 19: *Ցոչն չսաք հնգաց՝ զգոս նհան սա նզոզ ֆնար նրիմնան, զսասասնիւնն (կամ զսասասնն) ցնսնզ ոչ առնասին. Եզեկ: *Ձէ հին ֆնրսպասնց սա ցն սասասնն ընէն: Ցգ. կի. 16: *Ցաստս պնհասնասանց գզգոնն և սասասնն նահ զնոզհանասնիւնէ պասոր. Նսս. գր՟ի:

ՍՕՍԻ. ֆնչ ցն սասյք. Տ. ՍՕՍ:

ՍՕՍԻՆԱԹԱԳ. ա. Բառ անյայտ. իբրու պատկեալ թաւ ոսոխք ասսեաց, կամ սոսափմամբ թագուցեալ. Ալացմամբ սարսափելեաւ ասսինեմեաց սաւառնելոցն. Յես. ա՛. ՀԱ:

ՍՕՍԻՆ. Տ. ՍՕՍԱՒԻՒՆ. Սօսիւն, սոսափիւն, սաւառնառաչն, թնառաչիւնք. խոշիւն, գաղգիւն. ՀԻՆ ԲԱ:

Վ.

Վ. Բազաձայնն տասներ Ի. որպէս թաւ ա՛, անուանեալ վէս, կամ վէվ. որպէս և յորար. և յեբր. վա կամ վավ երբեմն է բազաձայն վ. և երբեմն ձայնաւոր՝ ու, ի՛, օ. հանգեաս ի՛ի՛ւլն Ի տառի յոր նայ, որ վերի որպէս ի՛, ի՛, և ու, վ: Թուոյ զի վէգս ասա նոցա ունի զաւելն մերոյս վ, և ու ասելոյ, ուստի՛ ի փէր. Բրակ. ի՛ բաց ձգի տառն մեր վ. որպէս լձե չաս իցեն ու, և ոյ ըստ չն. իսկ լսելիք զմի և զնոյն տառ ս,ւ, ու, կամ վո՛ վարեն որպէս ու, ո՛, վ:

Վ. Դնի՛ ի մէզ աւել ի սկզբնատառս բազ ոեց. իսկ ի վերջկոյս գտանի երբեմն որպէս յուղղականն ծով. տով. ևն. և երբեմն ի հոլովականն, ոմն գործով, սիրով. քովքովով. այլ ի մէջ բառից դուն ուրեք, զի չայնժամ գրի ու, բազաձայն կամ ձայնաւոր:

Վ. Ի յատուկ անուանս մեր յաձախեալ է. որպէս վարգան. վասակ, վաղարշ, ևն. ուր յոյնք գնեն օս, կամ β. իսկ ուր առ յոյնս իցէ β, նախնիքք մեր գնեցին բ. այլ ի յեղեին գարս՝ ոչք կամեցանն հնչել ըստ յունաց, եգին վ. զոր օրինակ բասիլիոս կամ բարսեղ. և վասիլ. բասիլիսկոս կամ վասիլիսկոս. բեկտոր կամ վեկտոր, և այլն: վարգան, վասակ, ևն, յոյնք գրեն՝ օսրոփանէս, ոսոսագիս. կամ β տառիւ. ուսուի և լատինք անխտիր գրոշմեն՝ վռրփանէս կամ պռրփանէս, վռասակէս կամ պռասակէս, ևն:

Վ գլով գրին ի մէզ լատին անուանքս վէնետոս, վէնէդիանոս. որ են ըստ չն. ոսոփէս, ոսոսէդիանոս. և ըստ հյ. վահէս, վաղերիանոս.

Վ. վ. ոմն Թիւ համարոյ է երեք հազար:

Ի խորհուրդ տասնեակաց Շնորհալին. Վէսն, վերնոցըն լոյս՝ ասէ, մնքրիոյ, ծագեաց յաշխարհ այս ըստուերից: Վէսն՝ վարք ասէ, պիղծ անառակ, սեռատըն կամցն է յոյժ ներհակ. Շ. այբ-բ:

ՎԱԳԵՄ, եցի. ն. որ և ՎԱՐԴԵՄ. ապաինէն վազել. երագեալընթացս. գօշմագ. Օվազելն եղանց, և վազագելն եղջերուաց. Մ-գ. խե:

ՎԱԳԵՐԱԶԻ. գ. Ձի խայտաճղակ նըմանի վագերս. Վագերաձիք, և ինձ գեղեցկահայեացք. Խոր. Ե:

ՎԱԳՐ, գեր, երայ. գ. Տիգրիս. Tigris. Գազան խայտաղղէա նմանի ընձու և յովազի. գոգնեն, էեւէնի, վեղագ, վէլագ, պեզր. Արջ և ատիւծ և վագր: Ատիւծ և վագ և վագր և ինձ. Վէյօր. ը: Նէաս. կոչի Փիղք սպիտակք, և վագելք: Փիղք և վագերք և վիշապք. Խոր. Ե: Օվագր նաստեր զրտորդ, զի ձգելով վնասած իւր՝ հեգեզ գնաս Մխ. առակ. ղէ. (նոյն գործ ընծայի և բռնասոի:)

ՎԱԳՐԱԿԵՐՊԵԱՆ. ա. Տիգրոեիծής. Speciem tigridis habens. Որ նոյզ գիներպարան կամ գնմանութեամբ ինչ վագեր. Օսպրարեր և վագրակերպեան սազաւարտութիւն (կամ սազաւարտաւն) զգեղեցկին զգլուխն. կազմեաց յորմէ և Ո-ագ:

ՎԱԶ, վազք, զից, զիւք. գ. Ալմա, պղծոմա. Saltus. և բարբ., պղձա, salio, salto. Ընդհատ գնացք. սաստատութիւն. արշաւանք. ընթացք կենդանեաց և ջրոց. (չծ. Հյ. վէժ. պ. պազ, Խազ. Թ. Ռեզ. յն. լա. վոքիզ, վակօ.) սըւզրամա, սուայըւ, սեյիրգիւ. գօշտ, էէ-ըի-յիւ, սալտ. (իբրու սալտասս) Վազս առնու (կամ վազելով) ի վերոյ լերանց: Վազս առնելով (կամ առնելով) և վռնչելով. ԵզԳ. ի՛. 8: ՅՈՒ. ՂՀ. 25: Ի գընալն հասեալ լինի, բայց ի վազն երագ է. Վանի. հյ: Փրոնիս զակնացի ի սասգին, որոյ մի վազ էր իւր կանգուղք (յն. ոաք): Վազիաց զերիրատաս առաւել քո զլակոնացին քիոնեաց վազսն իւր կանգնոց չափ. Եսս. ա՛. ՀԱ: Խոր. Գ. 40: Ա յծեղման վազքն, և սչացն անսխալութեամբ: կամ վազիւք կամ երկայն անցիւք: Ես ոչ ընտրեր ինքնայրաս վազիւքն: Վազիւք առաքինութեաց գիմեալով. Նէաս. կավ: Փէս նս. ի՛: Նսր. յէ: Ես յոյէր: Առնու վազս վազս յայսկոյս յայնկոյս. Վէյօր. ի՛: Ես ոչ ասաեիք զասաեզք վազս առնուն. Փիլատս: Արդարքն վազս առաւել ցնծասցեն: Վազս առեալ փուռացան մարդ ընդ կողմն մանանայ: Վազս առցուք ի վերոյ պարանոցի օձին: Վազս առնելով ի վերոյ լերանցն. Սէէր. ը: Աբծր. ա. 5: Նսր. յէ: Ո՛չ յորձանք գետոց, ոչ վազք քարաձեաց. Ճ. Ա:

Ի ՎԱԶ, ՎԱԶ ԱՐ ՎԱԶ. ած. Վազելով. լծազելով. Հեպով. արագ արագ. Եսաս ինձ մի, որ ելանէր ի լեառն սաեպ ի վազ: Գայ ծառայ քրիստոնէին ի վազ. Հ. ԵԷւթ. ը ծ: Եղեալ վազ առ վազ գնաց առ արքայն. Ո-իէէոր:

ՎԱԶ ԿԻ ՎԱԶԻ՝ որպէս և Թռչոց. Պալմός, պալմա. Palpitatio, vibratio, validior agitatio. Թրթռումն. Թնդումն. Թէրոց, ԵԷՒ ԵԷՒ՝ Տ-ԷՒ Տ-ԷՒ ՆէիէԷԷ. էի-էէ՛ աՒմաը, օյամաը. Խնդութեամբ և ծաղրն ի լերարն է. չռնչէն, և ձայնն և վազն ի Թռչն է. Ո-իէէոր: Ալսոի ըստ չնչերակացն չարժուի՝ ներգործութեամբ է. իսկ ըստ վազիցն՝ ախտ. զի ի նը-մանել և ըստ վազիցն չարժուի, այլ ոչ ըստ բնութ. Նի-ս. բն:

ՎԱԶ, ՎԱԶԻ. ա. Ի վերոյ վազոց. Վրըն-ջոյ ի մասակ. Ամենեքին ի կին ընկերի իւրոյ խազք, կամ վազք, կամ խանձք, որ է սուղոր. Մխ. երեմ. (ուսաի ասկ. Վազըն-ել-ե Թռուլ կոտ ձին ի մասակն. իսկ վազ՝ երագասն, և մասակախանձ.) Վոփ:

ՎԱԶԵՄ, եցի. ն. Ալլոմաւ, էձալլոմաւ, էփալլոմաւ, պղձա, ձնապղձա, կատապղձա. Salio, exulto, exilio, insilio, desilio, subsilio. Վազս առնուլ. ոսանուլ. խազալ. արշաւ ել. յարձակիլ. ի վերոյ դիմել. ցոն-յին. վերոյ ցոնչել. ցոնչըռել. ըզչրամագ, սինուամագ, էզչրամագ, գօշմագ, սազագ, էէ-ըի-յիւ-ը էնէգ. Վազեացն առաւել քան զինծս երիվարք նոցա: Վազեսչ կայն իբրև զիւղ չերու: ի վեր վազեալ, և սկսաւ գնալ: Վազեաց ձուկն մի ի գետոյ անտի: Փսէձացաւ և վազեաց յիշխոն. Սէ. ա. 8: Ես. ւ՛. 6: Գծ. ի. 8: Տ-ի. ը 2: ա. Ես. յէ. 23: Ի-ը նուէնտն ամենայն համբակաց չերմագոյն գոլով բարբառի միշտ, և վազել անկարգաբար. Գազաս. օչին. ի՛: Ի-նուէնտ վազել սովոլեալ է ամենայն կենդանի. անդ: Վազգրեկ եկ արտաքս. և ոդին ի վեր վազեաց չանգնդոց, և էլ: Վազեալ ի խորոյս ի բարձրն, ընտրեալ զերկնաւորն: Կայեցեն և վազեն: Կայելիւք վազելով: Յայլեկ առ այլ վազեալ անցանեն սարտապատ մտածուելիս: Մրի ի վերայ վազեացեն պարզաբար ասացեալոցս՝ բանարուականայն գործոյ. Ճ. Գ. Բ. ժ: ԱԳաբ: Ցհ. իմ. էբե. և պաս: Ո՛չ ծառայ գոլով յայսաուէն վազեաց փառս: Ցօրինան վազ (իբրու վերայ դալիչ). և չէ զօրինացն ամրաստան, այլ զհրեիցն. կէ-ըչ հանգ: Ոսի. հա: Ի բաց վազեացեք իբր ի գազանէ. Փիլ. ժ. բան: Օգոյն վիշտոգուելոյ ընդ լսելիսն ի նեղոս վազ բանն. Ա-ըի. է:

ՎԱԶԵԼ. Ա-ըերպիձա. Transilio. ապոպիձա, desilio, resilio. Անցանել զանցանել. արտաքս բերիլ. և ապատամբել. զանց առնել. Զասհմանսքն ի բաց վազեցէ: Զանյոտաձիեն խառարաս ի բաց վազեր: Վազեաց զի փրատաս: Վազեաց անց զամենայն չափսդ. Դիտ. էնէչ: Սարի. ալ: Խոր. Գ. 40: Վէյօր. է: Երկք որ ձկուսքն յամսպատել վազեցին զգործեաւն. Սէէր. Ի: Կարեաց զգետս նոյա, և ոչ կարաց ուսնել. զի զբաղեալ մարդկան վազեաց գլուխն. Մարի: Վայ նոյա, զի վազեցին զնես. Ոէս. է. 13: Ըստ առհման կշռուէ կամաց քոց արտաքս վազեցէ: Խոստովան լեր զտանցդ հետաց երկս զպատասխանաւն ած վազագայ. Նսր. է. Խշ: Միով բանիս զքազում պատնէլէօքն վազեն. Ոսի. Տ. է. 2:

ՎԱԶԱՆ, ՍՐՏԻ. Պաղլոմաւ, սպաւրա. Palpito. Թնդալ. արտռել. դոցի դոցի նէպէլ. օյամագ. Եթէ ջերմ է լանջքն կամ հով, եթէ սիրան վազէ. Փիլ. նխ. է:

ՎԱԶԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԸՆԹԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. վազըՆել. Հրամայեաց ազգականել կօշիկս երկաթի, և բռնեաւեցին զայն ի յոտսն, և վազեցս ցանկին առաջի իւր. Հ. ԵԷպ. ժա:

ՎԱԶՈՒՄՆ, զման. գ. Վազելիք ըստ ասմնային առման. Պղծոմա, ձէգձալմա, և այլն. Զասելացես զնանչումն. քանզի այսպիսի պատրաստութիւն գի վեր վազումն արտիք ի բաց բառնայ. Բրս. Խարի: Արտաքս վազումն պայծառութենէն. Աբ-ք. Ալրպ:

ՎԱԶՎԱԶԵԼ. ե. Ալլոմաւ. Salio, salto. Վազելով վազել. այսր անդր ոսոսասել խազալ. վռվըՆել. ցոՆըչըՆել. Գնայր և վազվազեր: Վազվազեր և գնայր. Գծ. գ. 8: ծէ. 9:

ՎԱԶՔ. Տ. ՎԱԶ:

ՎԱԹԱՐԵԼ. Տ. ՎԱՑԱԹՈՐԻԼ և ՎԹԱՐԵԼ:

ՎԱԹԱՓԻԿ. ա. Վատթար ինչ. յետնեալ. պէՆէր. պէՓՆէր: Ցորժամ լուն քաջ ընդ վեթափրիին ի հակառակս եղեալ իչանիցէ. Ոսի. յհ. ա. 12:

ՎԱԹԵԼ. Տ. ՎԱՑԱԹԵԼ. Իբրև զկոխածն (խաղողոյ) վռեթեալ ի յաղբիս: Լինէր զատմանն իւր ջրով, և ի ժամ ուռեցոյն վռեթէր նա: Քացախ և ազ վռեթել ի վերայ կիզեալ աեզոյն խոցից. Վէյ եց. ճ. Ե. Ը. Ը: Վռեթեցին զաչս նորա. Տէ իՆէ. յնս. ծԸ: հոկ. Ը:

ՎԱԹՄՆԱԿԱՆԳՆԵԱՆ. ա. Վռեթասն կանգնոց չափով. Վռեթամանականեան գոլով քան երկայնութ հասանին. ՁհՈՒ. ԽՀ պատ:

ՎԱԹՄՆԱՄԵԱՆ, նեի, ից. ա. Էξηκονταέτης. Sexagenarius, sexaginta annos agens. Վռեթասն ամաց. վռհասն փորձան՝ փոքէիան. ալՆՄըւ էաչընեա, ալՆՄըւ սէՆէւէէ. Ի քառասնմնից մինչև յվռեթանասնեան: Ի վռեթանասնից և ի վեր. Ղնս. իէ. 3. 7. Ալևորըւոյ վռեթանասնի: Ցոլովակի, որ-

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

ՍՕՍԻՆԱԹԱԳ. ա. Բառ անյայտ. իբրու պատկեալ թաւ ոսոխք ասսեաց, կամ սոսափմամբ թագուցեալ. Ալացմամբ սարսափելեաւ ասսինեմեաց սաւառնելոցն. Յես. ա՛. ՀԱ:

ՍՕՍԻՆ. Տ. ՍՕՍԱՒԻՒՆ. Սօսիւն, սոսափիւն, սաւառնառաչն, թնառաչիւնք. խոշիւն, գաղգիւն. ՀԻՆ ԲԱ:

Վ.

Վ. Բազաձայնն տասներ Ի. որպէս թաւ ա՛, անուանեալ վէս, կամ վէվ. որպէս և յորար. և յեբր. վա կամ վավ երբեմն է բազաձայն վ. և երբեմն ձայնաւոր՝ ու, ի՛, օ. հանգեաս ի՛ի՛ւլն Ի տառի յոր նայ, որ վերի որպէս ի՛, ի՛, և ու, վ: Թուոյ զի վէգս ասա նոցա ունի զաւելն մերոյս վ, և ու ասելոյ, ուստի՛ ի փէր. Բրակ. ի՛ բաց ձգի տառն մեր վ. որպէս լձե չաս իցեն ու, և ոյ ըստ չն. իսկ լսելիք զմի և զնոյն տառ ս,ւ, ու, կամ վո՛ վարեն որպէս ու, ո՛, վ:

Վ. Դնի՛ ի մէզ աւել ի սկզբնատառս բազ ոեց. իսկ ի վերջկոյս գտանի երբեմն որպէս յուղղականն ծով. տով. ևն. և երբեմն ի հոլովականն, ոմն գործով, սիրով. քովքովով. այլ ի մէջ բառից դուն ուրեք, զի չայնժամ գրի ու, բազաձայն կամ ձայնաւոր:

Վ. Ի յատուկ անուանս մեր յաձախեալ է. որպէս վարգան. վասակ, վաղարշ, ևն. ուր յոյնք գնեն օս, կամ β. իսկ ուր առ յոյնս իցէ β, նախնիքք մեր գնեցին բ. այլ ի յեղեին գարս՝ ոչք կամեցանն հնչել ըստ յունաց, եգին վ. զոր օրինակ բասիլիոս կամ բարսեղ. և վասիլ. բասիլիսկոս կամ վասիլիսկոս. բեկտոր կամ վեկտոր, և այլն: վարգան, վասակ, ևն, յոյնք գրեն՝ օսրոփանէս, ոսոսագիս. կամ β տառիւ. ուսուի և լատինք անխտիր գրոշմեն՝ վռրփանէս կամ պռրփանէս, վռասակէս կամ պռասակէս, ևն:

Վ գլով գրին ի մէզ լատին անուանքս վէնետոս, վէնէդիանոս. որ են ըստ չն. ոսոփէս, ոսոսէդիանոս. և ըստ հյ. վահէս, վաղերիանոս.

Վ. վ. ոմն Թիւ համարոյ է երեք հազար:

Ի խորհուրդ տասնեակաց Շնորհալին. Վէսն, վերնոցըն լոյս՝ ասէ, մնքրիոյ, ծագեաց յաշխարհ այս ըստուերից: Վէսն՝ վարք ասէ, պիղծ անառակ, սեռատըն կամցն է յոյժ ներհակ. Շ. այբ-բ:

ՎԱԳԵՄ, եցի. ն. որ և ՎԱՐԴԵՄ. ապաինէն վազել. երագեալընթացս. գօշմագ. Օվազելն եղանց, և վազագելն եղջերուաց. Մ-գ. խե:

ՎԱԳԵՐԱԶԻ. գ. Ձի խայտաճղակ նըմանի վագերս. Վագերաձիք, և ինձ գեղեցկահայեացք. Խոր. Ե:

ՎԱԳՐ, գեր, երայ. գ. Տիգրիս. Tigris. Գազան խայտաղղէա նմանի ընձու և յովազի. գոգնեն, էեւէնի, վեղագ, վէլագ, պեզր. Արջ և ատիւծ և վագր: Ատիւծ և վագ և վագր և ինձ. Վէյօր. ը: Նէաս. կոչի Փիղք սպիտակք, և վագելք: Փիղք և վագերք և վիշապք. Խոր. Ե: Օվագր նաստեր զրտորդ, զի ձգելով վնասած իւր՝ հեգեզ գնաս Մխ. առակ. ղէ. (նոյն գործ ընծայի և բռնասոի:)

ՎԱԳՐԱԿԵՐՊԵԱՆ. ա. Տիգրոեիծής. Speciem tigridis habens. Որ նոյզ գիներպարան կամ գնմանութեամբ ինչ վագեր. Օսպրարեր և վագրակերպեան սազաւարտութիւն (կամ սազաւարտաւն) զգեղեցկին զգլուխն. կազմեաց յորմէ և Ո-ագ:

ՎԱԶ, վազք, զից, զիւք. գ. Ալմա, պղծոմա. Saltus. և բարբ., պղձա, salio, salto. Ընդհատ գնացք. սաստատութիւն. արշաւանք. ընթացք կենդանեաց և ջրոց. (չծ. Հյ. վէժ. պ. պազ, Խազ. Թ. Ռեզ. յն. լա. վոքիզ, վակօ.) սըւզրամա, սուայըւ, սեյիրգիւ. գօշտ, էէ-ըի-յիւ, սալտ. (իբրու սալտասս) Վազս առնու (կամ վազելով) ի վերոյ լերանց: Վազս առնելով (կամ առնելով) և վռնչելով. ԵզԳ. ի՛. 8: ՅՈՒ. ՂՀ. 25: Ի գընալն հասեալ լինի, բայց ի վազն երագ է. Վանի. հյ: Փրոնիս զակնացի ի սասգին, որոյ մի վազ էր իւր կանգուղք (յն. ոաք): Վազիաց զերիրատաս առաւել քո զլակոնացին քիոնեաց վազսն իւր կանգնոց չափ. Եսս. ա՛. ՀԱ: Խոր. Գ. 40: Ա յծեղման վազքն, և սչացն անսխալութեամբ: կամ վազիւք կամ երկայն անցիւք: Ես ոչ ընտրեր ինքնայրաս վազիւքն: Վազիւք առաքինութեաց գիմեալով. Նէաս. կավ: Փէս նս. ի՛: Նսր. յէ: Ես յոյէր: Առնու վազս վազս յայսկոյս յայնկոյս. Վէյօր. ի՛: Ես ոչ ասաեիք զասաեզք վազս առնուն. Փիլատս: Արդարքն վազս առաւել ցնծասցեն: Վազս առեալ փուռացան մարդ ընդ կողմն մանանայ: Վազս առցուք ի վերոյ պարանոցի օձին: Վազս առնելով ի վերոյ լերանցն. Սէէր. ը: Աբծր. ա. 5: Նսր. յէ: Ո՛չ յորձանք գետոց, ոչ վազք քարաձեաց. Ճ. Ա:

Ի ՎԱԶ, ՎԱԶ ԱՐ ՎԱԶ. ած. Վազելով. լծազելով. Հեպով. արագ արագ. Եսաս ինձ մի, որ ելանէր ի լեառն սաեպ ի վազ: Գայ ծառայ քրիստոնէին ի վազ. Հ. ԵԷւթ. ը ծ: Եղեալ վազ առ վազ գնաց առ արքայն. Ո-իէէոր:

ՎԱԶ ԿԻ ՎԱԶԻ՝ որպէս և Թռչոց. Պալմός, պալմա. Palpitatio, vibratio, validior agitatio. Թրթռումն. Թնդումն. Թէրոց, ԵԷՒ ԵԷՒ՝ Տ-ԷՒ Տ-ԷՒ ՆէիէԷԷ. էի-էէ՛ աՒմաը, օյամաը. Խնդութեամբ և ծաղրն ի լերարն է. չռնչէն, և ձայնն և վազն ի Թռչն է. Ո-իէէոր: Ալսոի ըստ չնչերակացն չարժուի՝ ներգործութեամբ է. իսկ ըստ վազիցն՝ ախտ. զի ի նը-մանել և ըստ վազիցն չարժուի, այլ ոչ ըստ բնութ. Նի-ս. բն:

ՎԱԶ, ՎԱԶԻ. ա. Ի վերոյ վազոց. Վրըն-ջոյ ի մասակ. Ամենեքին ի կին ընկերի իւրոյ խազք, կամ վազք, կամ խանձք, որ է սուղոր. Մխ. երեմ. (ուսաի ասկ. Վազըն-ել-ե Թռուլ կոտ ձին ի մասակն. իսկ վազ՝ երագասն, և մասակախանձ.) Վոփ:

ՎԱԶԵՄ, եցի. ն. Ալլոմաւ, էձալլոմաւ, էփալլոմաւ, պղձա, ձնապղձա, կատապղձա. Salio, exulto, exilio, insilio, desilio, subsilio. Վազս առնուլ. ոսանուլ. խազալ. արշաւ ել. յարձակիլ. ի վերոյ դիմել. ցոն-յին. վերոյ ցոնչել. ցոնչըռել. ըզչրամագ, սինուամագ, էզչրամագ, գօշմագ, սազագ, էէ-ըի-յիւ-ը էնէգ. Վազեացն առաւել քան զինծս երիվարք նոցա: Վազեսչ կայն իբրև զիւղ չերու: ի վեր վազեալ, և սկսաւ գնալ: Վազեաց ձուկն մի ի գետոյ անտի: Փսէձացաւ և վազեաց յիշխոն. Սէ. ա. 8: Ես. ւ՛. 6: Գծ. ի. 8: Տ-ի. ը 2: ա. Ես. յէ. 23: Ի-ը նուէնտն ամենայն համբակաց չերմագոյն գոլով բարբառի միշտ, և վազել անկարգաբար. Գազաս. օչին. ի՛: Ի-նուէնտ վազել սովոլեալ է ամենայն կենդանի. անդ: Վազգրեկ եկ արտաքս. և ոդին ի վեր վազեաց չանգնդոց, և էլ: Վազեալ ի խորոյս ի բարձրն, ընտրեալ զերկնաւորն: Կայեցեն և վազեն: Կայելիւք վազելով: Յայլեկ առ այլ վազեալ անցանեն սարտապատ մտածուելիս: Մրի ի վերայ վազեացեն պարզաբար ասացեալոցս՝ բանարուականայն գործոյ. Ճ. Գ. Բ. ժ: ԱԳաբ: Ցհ. իմ. էբե. և պաս: Ո՛չ ծառայ գոլով յայսաուէն վազեաց փառս: Ցօրինան վազ (իբրու վերայ դալիչ). և չէ զօրինացն ամրաստան, այլ զհրեիցն. կէ-ըչ հանգ: Ոսի. հա: Ի բաց վազեացեք իբր ի գազանէ. Փիլ. ժ. բան: Օգոյն վիշտոգուելոյ ընդ լսելիսն ի նեղոս վազ բանն. Ա-ըի. է:

ՎԱԶԵԼ. Ա-ըերպիձա. Transilio. ապոպիձա, desilio, resilio. Անցանել զանցանել. արտաքս բերիլ. և ապատամբել. զանց առնել. Զասհմանսքն ի բաց վազեցէ: Զանյոտաձիեն խառարաս ի բաց վազեր: Վազեաց զի փրատաս: Վազեաց անց զամենայն չափսդ. Դիտ. էնէչ: Սարի. ալ: Խոր. Գ. 40: Վէյօր. է: Երկք որ ձկուսքն յամսպատել վազեցին զգործեաւն. Սէէր. Ի: Կարեաց զգետս նոյա, և ոչ կարաց ուսնել. զի զբաղեալ մարդկան վազեաց գլուխն. Մարի: Վայ նոյա, զի վազեցին զնես. Ոէս. է. 13: Ըստ առհման կշռուէ կամաց քոց արտաքս վազեցէ: Խոստովան լեր զտանցդ հետաց երկս զպատասխանաւն ած վազագայ. Նսր. է. Խշ: Միով բանիս զքազում պատնէլէօքն վազեն. Ոսի. Տ. է. 2:

ՎԱԶԱՆ, ՍՐՏԻ. Պաղլոմաւ, սպաւրա. Palpito. Թնդալ. արտռել. դոցի դոցի նէպէլ. օյամագ. Եթէ ջերմ է լանջքն կամ հով, եթէ սիրան վազէ. Փիլ. նխ. է:

ՎԱԶԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԸՆԹԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. վազըՆել. Հրամայեաց ազգականել կօշիկս երկաթի, և բռնեաւեցին զայն ի յոտսն, և վազեցս ցանկին առաջի իւր. Հ. ԵԷպ. ժա:

ՎԱԶՈՒՄՆ, զման. գ. Վազելիք ըստ ասմնային առման. Պղծոմա, ձէգձալմա, և այլն. Զասելացես զնանչումն. քանզի այսպիսի պատրաստութիւն գի վեր վազումն արտիք ի բաց բառնայ. Բրս. Խարի: Արտաքս վազումն պայծառութենէն. Աբ-ք. Ալրպ:

ՎԱԶՎԱԶԵԼ. ե. Ալլոմաւ. Salio, salto. Վազելով վազել. այսր անդր ոսոսասել խազալ. վռվըՆել. ցոՆըչըՆել. Գնայր և վազվազեր: Վազվազեր և գնայր. Գծ. գ. 8: ծէ. 9:

ՎԱԶՔ. Տ. ՎԱԶ:

ՎԱԹԱՐԵԼ. Տ. ՎԱՑԱԹՈՐԻԼ և ՎԹԱՐԵԼ:

ՎԱԹԱՓԻԿ. ա. Վատթար ինչ. յետնեալ. պէՆէր. պէՓՆէր: Ցորժամ լուն քաջ ընդ վեթափրիին ի հակառակս եղեալ իչանիցէ. Ոսի. յհ. ա. 12:

ՎԱԹԵԼ. Տ. ՎԱՑԱԹԵԼ. Իբրև զկոխածն (խաղողոյ) վռեթեալ ի յաղբիս: Լինէր զատմանն իւր ջրով, և ի ժամ ուռեցոյն վռեթէր նա: Քացախ և ազ վռեթել ի վերայ կիզեալ աեզոյն խոցից. Վէյ եց. ճ. Ե. Ը. Ը: Վռեթեցին զաչս նորա. Տէ իՆէ. յնս. ծԸ: հոկ. Ը:

ՎԱԹՄՆԱԿԱՆԳՆԵԱՆ. ա. Վռեթասն կանգնոց չափով. Վռեթամանականեան գոլով քան երկայնութ հասանին. ՁհՈՒ. ԽՀ պատ:

ՎԱԹՄՆԱՄԵԱՆ, նեի, ից. ա. Էξηκονταέτης. Sexagenarius, sexaginta annos agens. Վռեթասն ամաց. վռհասն փորձան՝ փոքէիան. ալՆՄըւ էաչընեա, ալՆՄըւ սէՆէւէէ. Ի քառասնմնից մինչև յվռեթանասնեան: Ի վռեթանասնից և ի վեր. Ղնս. իէ. 3. 7. Ալևորըւոյ վռեթանասնի: Ցոլովակի, որ-

ակէս վաճառականին ալևուրիլ. իսկ սահմա-
նոր, որպես ուսմունն վաճառականի ոչ ալևո-
րիլ. Նխ-ս. Բ։ * Որ չիցէ պակաս ՚ի վաճ-
առնականից. ՟Ա. փիմ. Ե. 9։

ՎԱԹՍՆԱՒՈՐ, ի, աց. ս. Ուսոյ՝ պարա-
ւանագոյ զինւոն վաճառուն. * Տայր պատուոյ
էր որ հարիւրաւոր, և էր որ վաճառաւոր,
և էր որ երկնաւոր. Մագ. ծԳ. 8. (յն.
վաճառն.լտ. վաճառներորդ կամ վաճառնակ։)
* Բնաւորութիցն ՚ի հարիւրաւորն վկայական
մահուամբ, և ՚ի վաճառաւորն ճգնօղ տեսու-
թիւն, և յերկնաւորն ուղիղ քաղաքավարու-
թիւն. Մխ. ԺԳ։

ՎԱԹՄՆԵԱԿ, հկի, կաց. ս. գ. Վաճ-
առն. վաճառներորդ (ծիւն. Վաճառնական
չափ է։ Ըստ որում բանի ՚ի միասին ունի
վիճակին, պայս օրինակ ՚ի տասնեական վաճ-
առնական։ ի վաճառնեկին կատարեալ պյրն։
Վաճառնական ազգակից և վիճակին. Փիլ. լԻՆ.
Ե. 164։ * Երիս վաճառնական՝ հաց կշռով
ուտեր, և զքուրն չափով ըմպիցէր. Տճոխ։

ՎԱԹՄՆԵՐՈՐԴ, ի, աց. ս. Ἑξηκοστός. Sexagesimus. Վերջինն վաճառն Թուոց. ալևմբլԼԸՀԸ. * Ցամի հարիւրորդի վաճառներորդն։ Ցամին հարիւրորդի վաճառներորդի եօթներորդի. Ա. Ա. Ա. ւ. 21։

ՎԱԹՍՈՒՆ, ունի, ից. ս. Ἑξήκοντα. Sexagiota. Վեցիցս տասն. տասնումիւք աւելի քան գլիտուն. ալևմբլԼ. * Էր ամաց վաճառնիւ։ Խոյք վաճառն, նոխազք վաճառն ՚ի վաճառն կանդնոց։ Բարձրուրի նորա վաճառն կանգուն, ևն։

ՎԱԽ, ի, ից. գ. Κρημνός. Praecipitium, locus praeruptus. և բայիւ, καταρρημνίζω, ομαι, praecipitem do, praecipitor. գրի և ՊԱԽ. Դաղ բարձր և ահաւոր. գառաւանգ. գահ. գահաւանգ. սեպ վիմի, ընդ որ լինի վիժիլ կամ հոսիլ ՚ի վայր ահագին ցնծմամբ. վահնալոս փեղ բոյիչ. ոչ-ս-որ-ամ եկէ. սէր, նման. ֆե. գայալէփ. * Օրհնեք կայնի զմեհնազերծն կամ ՚ի վախճ արկանել, կամ ընկղմել, կամ այրել զՋանձն իւրքարաւվիժ ՚ի վախճ արկաս. նիւգ։ Ընձամբ գունձն ՚ի վախճ արկանլ զարաս վիժ ապտնաներ կախեաց զինքն ՚ի վախճ վիմին. փիլ. նխ. ֆ։ Ոսի. յհ. ա. 2. 6։ Վրթ հց. յ։ * Թուի Թէ ՚ի վախից մղիցէ։ Երիվար ձերն չհաւ առնձիւք ձեռն վարժողին ոչ ՚ի վախից վերամղեացէ զնաւասնն։ Մի մղիլ ՚ի վախից (կամ ՚ի վազից) յառաջամանակեայ մահուանեն։ ՚ի վախից ընդ գնհեննս վաճ-
թալ անկանիցէ. Աթ-ք. յոյն։ Նեղս։ ՃԿ. յիւ։ Ոսի. յհ. ա. 38։ * Վախք գահձ դժուարք. որ ե քարշելոց. Աբիսագն. գրէ։ * ՚ի վախս ան-
հարհամանքն և անպատուութիւն կործանին. Լմբ. ոչ ՚ի վախից և յանհարժոնէ ձանապարհն գնայ. Վրթ հց. յ։ Նմանութիւն ասի. * Ջա-
նինայն վախս և զարապոյս ՚ի բաց ՚ի խորհրդ-
գոց նորս արտհանալ առաքեալ. ՃԿ. կԲ. այս-
ինքն զգաժուռաքիս կամ զարհուրիլս։

ՎԱՅ ի ՎԱՅԵ. իբր վախուտ. գժուա-
բուտ. գահավիժական։ * Ճանապարհ ինչ վախ ՚ի վախճ գնալ առգնապէն. Եսայ։

ՎԱԽԱՒՈՐ. ս. (եթէ չիցէ գրչի վար-
սանուր.) Որ ճ ՚ի վախս, ՚ի բարձր վայրս. * Պետ
ղալից ծառաք վախաւորք. Ճ. Ա։

ՎԱԽԵՄ, եցի. ւ և ՎԱԽԻՄ, եցայ. յ. Երկնչել որակս ՚ի վախից կամ ՚ի վախճառ
վայրաց. զանգիտանել. վախել, վախնալ. գոչի-
մագ. * Ընկճէր այդչափ վախեցեր (կամ վա-
խեցար) յօտար ազանգաւորէն. Ճ. Բ։ Տէ
ինել. նոյ. ծԷ։ * Ընդճէր վախեմ գնալով յա-
նապատն։ Պատր ճ վախել յատանէն ահա-
ւոր. Վրթ հց. յ։ * Մէ գուք վախեք. Մագ.
ոք։ * Ուր վտասպետքըն վախէին, քաջք և
արիք խիզախէին. Շ. Եփես։ * Դնդնեալ ճ
վախելով. Վրդն. ծն։ * Ոմանք բնութեամբ
գառնամտղեայք և բարկացողք են, այլ և
վախազք. Նխ-ս-բն-ք. իբր ասի. վախ-
ճանեա զնոսա. Երեմ. ծԷ. 16։ * Մոխրա-
հեղձոյց մահու զկատարած իւր վախճաներ
ի նմին վայրի և ևս զքանս վախճանեցից. Ես.
ին. ծՖ. 8։ ծԷ. 38։ * Եկեր հաւր մեզացն, և
վախճանեաց առ հատարակ զմարգկութիւն
բնութեի. Իչխանագէ գառաչ և հարցանել, և
որով վախճանել. Ագաթ. Եփես Ե։ * Վախ-
ճանեաց զդիւա արծաթոյ ՚ի յերկիւղս։
Ղևնդ։

Դուռն ուրիք՝ ս. որպէս՝ ըստ յն. πύλη. Տ. ՎԱՒՃԱՆԻՄ, և ՑԱՆԳԻՄ. * Ջմինչ չահ
յայնմ (լայն) ճանապարհէ իցէ, յորժամ
՚ի նեղութի վախճանիցէ. Ոսի. ա. ՌԷս. Ե։

ՎԱԽՃԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն.
Ἀποτέμνω. Abscindo. Վախճանել, կոր-
ձել ՚ի կենաց. * Վախճանեցոյց զսիաորս.
Դտ. Ե. 26։ * Եղիկ զվիւրն Թոշնաւոր գեղջ,
և վախճանեցոյց. Խոր. Ե. 18։

ՎԱԽՃԱՆԻՄ, եցայ. յ. Τελευτάω, ἀ-
ναπαύομαι. Vitam finio, morior, requi-
esco, obeo. Մեռանել. վճարիլ ՚ի կենաց
աշխ. հասանել ՚ի վախճան կենաց, կամ-
յիլս ինչ իրաց. * Հայր քո հրդմնեցոյց զմեզ,
մինչև վախճանիմք էր նորա։ Հասարակ
րուսաղէմ՝ վախճանեցաւ։ Վախճանեցաւ
յուվափ, և ամենայն աղգարք նորա։ Վախ-
ճանեցաւ ալքայն եգիպտացւոց։ Եւ եղև ՚ի
վախճանելն հերովդէ։ Աստ բան ինչ ՚ի Յար-
և վախճանելոց (կամ՝ վախճանեցից. ըստ
Խոխ)։ Սրով վախճանեսցին։ Սովով և
մահուամբ վախճանեսցին. ևն։ * Սկսեալ
հնգւով, և տրտ մարմնով վախճանիք. Գաղ
Գ. 3։ * Աղբիք արհաստիանք ընդ վախճանել
ընչգոն հզորագոյնք կռուին. Եփես. Ա։

ՎԱՒՃԱՆԻՄ, ևլայ, ոց. Մեռանալ. * Վախ-
ճանելոյն հոգիք զորուն ինչ ոսկին. վախ-
ճանեալքա՝ մարգկան իշխանեցս փոյթ առ-
նեն. Պղատ. օրին։

ՎԱԽՈՒՏ. ս. Κρημνώδης. Precipitius. praeruptus, anfractus. Ուր իցեն վիմք և
ապառաժք. ապառաժուտ. գժուարուտ։
ասլսորամ, ասրք. * Եւ ասառատ գործեալ
ընդ անապատն, և ընդ վախուտ վայրս. Պտմ.
ագէփս։

ՎԱԽՎԱԽԵՄ, եցի. լ. Որպէս ասի.
վախվխել. * Ընդճէր ապրակուտիս և գանգ-
զիս և վախվախես. Վրթ հց. իԷ։

ՎԱԿ, ի. Տե՛ս ՎԱՒ, վակք։

ՎԱԿԱՆԱՆ, ի, աց. ս. Ὤριμος. Tempestivus, maturus. Հասեալ ըստ ժամա-
նակին. հասուցանացեալ. (լծ. Թ. վգիԸ կեւ-
գլ, օլմազ. որպէս և յն. ὀρίνω, իբր օրս-
հաս, ժամհաս.) * ՑՈւն բարելացաւոց ար-
պէս զօրան վկանակ կասցի. Իրեմ. ՃՒ.
23. զոր Մխ. ՚ի գիւն. Երեմ. այսպէս բա-
ցատրէ, * Ա յսինքն օրան ջամբեսու գիւրա-
կաս։ Ուր երեկ հեռուագ լինել բանիցս
զևանգելոյ. * Իբրև զօրան վկանակ փիւրեալ
զոր առ ոտն կոխեալ խողիցէ. Ղևնդ։

ՎԱԿԱՅ, ի. գ. Ἐπωμίς. Superhumerale, amiculum humerale, cinctum. (լծ.
ասի. էսգա, էսգալԸԳ. որպէս և յն. ἐξώμις.
իբր ասի. օմալաւգ. օրգալԸԳ, իՀնալ.)
Ուսանոց եկեղեցական, լանջանոց. Բիւնոց-
ըստ երբ. եգնալ. որ էր ՚ի հնալ իբր և-
փիփուն քահանայապետի. վերարկու յա-
սոց և ՚ի լանջից և ՚ի վայր միշև ցմիջս. խոչ
՚ի նորումն է լուկ ծածկոյթ պարանոցի քա-
հանայից՝ որ միացուցանէ զսաղսարան կի
զմիագն ընդ շուրջանաւ. վասն այսորիկ ՚ի հին
բս. գրի, * Վակաս, զուսաղթն՝ որպէս զլա-
ւագիակեալն ո։ * Զվակաս զսաղթ և զլան-
ջոք։ Երեսս վակաց ընդ միմեանս խառ-

հալք : Գործ · վահասին : Դիցես զերկուս կանոն ՚ի վերայ ուսոց վահասին . Եւ է՛ե՛ = 28 · և այլն : ՚ՅՈՒ Թագաւորին վահաս լանջաց աք յովհաննէս . Շար : ՚Իբրև զվեհ ասյիս արկ զնիզ զվահան · կռ· Գ · յն · μίτρα,խոյր , կամ Թագ , պսակ :

ՎԱԿԱՍԱԿԻՐ · ա · կիրոջ զանձամբ զվահաս · որպէս քահանայապետ , քահանայ · ՚Յովհաննէս որդի քահանայապետին զաքարիայ . . . վկայասկիր ՚քահանայութե , խոյրաձիր պատուին . Ագաթ : ՚ Հայր իմ և աեր , սնուցիչ և վարդապետ, այլ ոչ վեսմական վկայասկիրդ՝ , այսինքն ոչ քահանայ · Մագ· ծԳ :

Ասի և զպատմուճանիկ կամ զշուրջառն՝ որ ուրնի յետ վերայ զվահաս կամ զեմիփորոն · ՚Նմանեպէ ասարտին վկայասկիրը պատմուճանին : Ըստ վկայասկիրն պատմուճանին · Աբծր · Է · 12 : Ե Աբիսաւէ · հիրա · Մաւբ : Ասա · Եղէե : ՚Դուռ ընծրեցեր զսահարան , մեծապեալ վկայասկիր պսակք · Մաւբ :

ՎԱԿԱՍԱՒՈՐ , ի , ած· Նոյն ընդ վ ըստ ա նչ : ՄԾէ · ծԷ·

ՎԱԿԱՍԻՐ · Բառ անյայտ . Թերևս որպէս վկանակ , հատուն · աեւս և զբառն սՒՐ · ՚Կրքուեմ (իբր քրքմոգոյն) վկասկիր պատուկ սնուներ խոտուն աեւրևոյնս· Գնչ :

ՎԱԿԱԺՈՅՉ ԼԻՆԵԼ՝ (Περιχράτεω, περιχράττομαι.Exsupero, praevaleo, apprehendo, circumplector . ի վկասն ուժգին զօձեացն բուռն հարկանել · պինդ ունել զօրանալ ՚ի վերայ . յաղթահարել· Էաֆալամաֆ , գալբամաֆ · ՚Բռուռն հար (զատնոյ օձի) և կալ և վկաժոյժ լեր· փիւ· այբէ· ՚Ընաջլինքն Հեպեալս ընթանան , և վերջինքն բուռն հարեալ վկաժոյժ լեալ՝ չկաւանին զառաջինան Թողուլ · Խնդրս արկանել վկաժոյժ լինել զերկրէն՝ յոր եգաս (աերին)· Վէցր · Գ · է : ՚Բռուռն հարեալ վկաժոյժ լեալ պինդ պահէք։Զասուէն իւրացս վկաժոյժ լինին·Ոո· էիւիպ· ծ·Ե Տ · ա. 12 : ՚Զքաւս կարծեաց վկաժուժեալ կախին : Խոռնեցի անբաւաքաժանելի , վկաժուժեցի · փիւ· էւ· Ը · 107: Ոուիէոր : (Իսկ չէր բա· չիոնեալով ընդ Վաոոյժ՝ գրե , ՚Վկաժոյժ , ասուժոյժ կամ անոյժ՝) :

ՎԱԿՈՒՐ · Բառ անատոյգ · ընծերցիր կամ իմն, Սակուր· սակր · ՚Զնուորք ուր նէին վաղերք, և վակուրք , սուսերք , և սրերնք · Աբծր · Գ · 2 :

ՎԱՀ , կամ ՈՒԱՀ · Ջ · ՚Ouαί , οὐαί · O, vah , vae , heu! Ո՛Հ · ուհ· վաշ· ո· վայ· ահ ահ՝ . (պ· վահ, որպէս վախ, վայ· և ՀՀհ , ՀՀՒՀՀ , իբր վաշ· յն· ոաւ , ոաՀ , օ· լո· Հահ , ՀՀ· հէա· .) Որպէս հեգնական · ՚Վահ . որ քակէիր զասաձարն · ապրեցո զքեզ · Միւ· իԷ· 40 : Մրւ· ծԷ· 29: ՚Վահ՝, չասայիր , Թէ մեռեալ եմ· և մեռեալն զաշխարհի իրս ոչ իմանայ, և ահա դու իմնեալ ասես· Վր· Հղ· իՀ: ՚Վահն ոմնեցասյական է, և մորոսական : Վահ , որ ընդ երկինս խորհէիր , արդ ՚ի գժոխս իջեր · վահ որ ըմբռնեալդ ես կայծօղս : Իակ հեգնականն տուաՀ , որ նախատական է · ուահ արդ նիստ ՚ի գեհենի : Ուահ (կամ վահ) ահա աղամ եղև իբրև զմի ՚ի մեզ· Երզ · ւեր :

Եւ իբր աւազական · ՚Աւազականն , ախ, ուխ , ահ , ինչ , վահ · Թր · ւեր · Հղ :

ՎԱՀԱԳՆ , ի · Յատուկ անուն գիւցազնին հայկազնոյ՝ որդւոյ մեծին տիւրանայ· զոր վասն մեծամեծ քաջութեանց յոյնք և վիւրք հերակլէս կամ հերքիւլէս կոչեցին, լսոտ խոր· ա· 30. Ե Է· 7 · ուսոսի եղև և հայոց վահագն ասել փոխանակ հերակլի , որպէս և երբեմն փոխանակ ապոլոնի եդբօրն անահտայ · Ἡρακλεης , ἡρακλῆς . Hercules . և Ἀπόλλων . Apollo , Iunis . ՚Ի գինս զոհից վահագնի (յն· հերակլեայ) պաշտամանն· Է· Ղ· Ք· 19 : ՚ Կործանեաց զբագինս մեհենին հերակլեայ , այսինքն վահագնի·Բ·ա· Գ· 14: ՚Յարեսյն արամազդայ , յանահիտ տիկնոջէ , և ՚ի քաջն վահագնէ · Ագաթ : ՚Ընթեգական զվահագն (յն· զսպողն), և լուսնին զարեւմտս(այսինքն զանահիտ) , և արուսեակ զաստղիկ (այսինքն զպիրոդիտէ)· Փիւ Ֆ· բաո : ՚Ոմանք զարեգակն պաշտեցին , և վահագն կոչեցին· և այլք զլուսին , և արուեմտս ձայնեցին · Տօաւ :

ՎԱՀԱՆ , ի , ած· գ· ՚Ասπὶς, Θυρεὸς. Scutum , clypeus , um . (ձ· հովանի·) Ասպար · (պ· աիէէր · յն· աբէա·) պաշտպանական զէն՝ զանազան ձեւով և մեծութեամբ՝ յայլևայլ պնդակազմ նիւթոց · գալգան , խալխան , Բէ–րա ·(՚ի յն· Բէ–րէօս·) ՚ Վահան պղնձի ՚ի վերայ Թիկանց նորա : Աւնտուն վահանս և սուսերաս Զվահանս և սաղաւարտս : Իզօահաւոր պատերազմն պղնձապատ վահանացն : Ասպար զօրաւորաց, վահանն սաւուպայ· Առչ վահան զսրբոսնէի անվը կանդ · Ի վերայ ամենայնի առէք զվահանն հաւատոյ · և այլն :

ՎԱՀԱՆԱՒՈՐՕՐ· ա· ՚Զինեալ վահանաւ իբր զրազմնի գրօշու · վահանաւոր·(որպէս և աղեղնաւորք է զինեալ աղեվամբ , աղեղնաւոր ·) կամ Ուռնոյ զվահան , զազգ սապարի վկոչեցեալն Բէ–րա (ըստ պ·) կամ Բէ–րէօս (ըստ յն) · ՚Սասեկ խորտակեալով բանակին զվահանադրօշն , որք յանդուգն արշաւանաք պատրաստեին ՚ի պատերազմ· Մէաբ· էրէց :

ՎԱՀԱՆԱԿ , ի , ած· գ· ՚Ασπιδίσκος. Scutulum . Վահան փոքր · ՚Սուսեր և վահանակ ոչ ձեռին նորա քան պատերազմին · Եէր · ՚Ի ծն · ւեի : ՚ (Բանասիրուն) զվահագաւորն անօրէն իբրև զվահանակ եւեսաց գտեալ , նոսվաս մարտուցեալ ընդ ամենաշէն եկեղեցիս · Ագաթ :

Ասաւել նմանութե ՚ի սե գիւս՝ որպէս Աղին և Ջալմունդ ՚ի ձև մերկին վահսեի , կամ վահանաձև տապակի · ՚Ապատես վահանակս յուկաց սե· և դիցես զվիրըն մանուածոյս ՚ի վերայ երկոցուն վահանակացն, և այլն· Եւ է՛ե· 13 · 14: ե՛ե· 16 · 17 : ՚Վահանակն անօրէն կատաեայ ՚ի լանչըն և ՚ի թիկունս· և մանուածոյքն վերջք՝ չուանք հիւսուածոս , կապել զվահանակն ընդ ուսովք և ընդ անթովք · Նէ · էւ :

ՎԱՀԱՆԱԿԻՐ · կրի , բաց · Տ · Վաւնուսոր · Θυρεοφόρος, ἀιρων τὸν Θυρεὸν. Scutifer, scutatus.՚Որդիք յուդայ վահանակիրք և սիպատուք·Գայր այլազգին, և այր վահանակիր առաջի նորա · ա· ճ· Ֆ՛ե· 24: ա·Ի·Ֆ · Ֆ՛ե · 42 : ՚Զբազմնի վահանակիր զօրուն իբր ասպարափակս իմն ընդեմ նոցա ալեւաւ· Ցվ· իւ :

ՎԱՀԱՆԱԿԻՑ· ա · Συναστιστὴς . Quinas pugnat , commilito . Մարտակից · ՚Ի զակակից · զինուորակից· Պիսա :

ՎԱՀԱՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆ· գ· Συναστισμός. Consertio clypeorum, ordinum densitas . Մարտակցութե· հոծեալ կարգ վահանաւորաց ՚ի Ճակատս· ՚ Ո՛վ սե գաս , ով վահանակցութե անգակ : ՚Ի պատերազմս՝ ձևաձև Ճակատաւոն՝ որ յառաջին վահանակցութեն անկեալ լինի , նոյնժամայն ընտն զդան , որպէս զի մի վահանակցութե նոցա կարեալ ելցի պակասելովք· Բր· ի՛ Ֆ :

ՎԱՀԱՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ· գ· Մարտ վահանաւոր զօրու· ՚Ի վահանամարտութե ըստ հանդիպին ՚ի դէպ պատկանեալ· Պէ· :

ՎԱՀԱՆԱՊԱՏ · ա· Վահանաւ կամ վահանօք պատեալ· ՚Ոչ վառնեմ զնոսա փութանակի վահանապատ պառնիչօք · ճ· Ա: Տէս և ՎԱՀԱՆԱՓԱԿ :

ՎԱՀԱՆԱՒԱՌ · ա· Վահանաւ վառեալ՝ զինեալ՝ ամրացեալ· ՚Սրիկայս պատրաստեր տզելնաւորս, վահանավառս կորովս· Ցվ· իՀ :

ՎԱՀԱՆԱՒՈՐ , ի , ած· ա· Ունօղ զվահան · ասպարաւոր , վահանակիր· վահանավառ· վահանադրօշ· գալգամէլէ , ՚ռիէէրէի , Բիւրւիս· յն· ՚ի վահանս, այսինքն վահանօք : Տէս ա· ճ· ծԷ· 34: Եէի· իՋ· 24: ւԷ· 5: ՚Ի նմանութե վահանաւոր զօրու ժողովեալ դիւցն՝ մարմնէին : կոփիւնք վահանաւորացն· Ագաթ : Եէի· Է: ՚ Արանց սուսերամերկաց , վահանաւորաց · Ցվ· իՀ :

ՎԱՀԱՆԱՒՈՐԻՄ, նց , յ · Վահանաւ ամրանալ՝ վառիլ՝ զինիլ· ՚Վառեալով վահանաւորեալ՝ անվանգ ՚ի նեռից մնասեալ գաղանի : Վարդապետան ՚ի վարդին վահանաւորեալ վազվազեաց · Մագ· Գ· Ք :

ՎԱՀԱՆԱՓԱԿ , ի , աւ կամ ովւ , ած, զբ· ա · գ · Վահանաւ փակեալ վարդ կամ խոռմբ· վահանաւոյտ պատնէշ · որ և Ասպարափակ· ՚ի վահանափակն յոշնաց իբր յամոյր քաղաք մատնէին · Խոր · Գ· 37: ՚Վահանափակ շերտաւորացն պատկին զվագասորն սիրան: Եւ նոցա զվահանափական բացեալ՝ զնոսա իբրև ՚ի քաղաքամբ պարսպատոր ամրացեալ ընդունէին · Բաղ· Գ · 20 : Է· 5 : ՚ Պատաւեալ զվահանափակն՝ որ ընդդէմ նոցա : Ռամ յօրինէին ընդ երեսս լսոյն դաշտին վահանափակութե· Ասող· Գ · 8 · 41 :

ՎԱՀԱՆԸՆԿԵՑ ԼԻՆԵԼ · Ընկեցնոլ զվահանն · զէնընկէց զինամբափ լինել· պարտութե խոտոռանել· ՚ Վահանընկէց լինել լով մատն լինին թշնամւոյն· Ցվ· խմ· էրե : յորմէ և Խոռոբվին· ՚Վահանընկէց լինելով մատնեցաւ ՚ի ձեռս ախոյան թշնամւոյն :

ՎԱՀԻՎԱՀԵԱՆ, և ՎԱՀՈՒՆԻՒՔ· սեւ բռ· յոկ· ան :

ՎԱՂ· ՛ֆ· Παλαι. Antiquitus , ante , jam, olim . ՑձՀՀտօս , cito . (ձ· և ՚յն· բաւէ· ար· պալաՔ · թ · էվՀէւ·)Կանխաւ· արդէն · յառաջ· ՚ի բազում ժամանակաց հեռաՀ· և փութով· փաղաքակի· առաջնոց, կանոխ ՀՀի· ւոսոփ· լցփան, հայւը զՀանփան, ՒՀղՀՀ· ՚Ա՛յնչափ վաղ մեռաւ : Ապրաւև այնչափ վաՂ մեռաւ· Վաղ աձապարեալ : Վաղ հասանել · Մրւ· ծԷ· 44 : Է· ՛ֆ· Է· 27 · Ե ա. 20 : ՚ԵԹԷ վաղ , և եԹԷ անդագան՝ Ո՛Է վաղ իսկ առաջի քեզ · կամ ձեզ · Ագաթ : ՚Վաղ առ նա երԹիցէ : Պաւլոզ էր ևս [illegible] առնել զաշխարհ : Ոչ կարի վաղ առՀՀՀՀ , և ոչ յոյժ անագան · ԵէիՀ· ՚Ի բաց կաց յաշխարհէ , որ վաղդ եւէր մեկնեցար յապետից նորա· Եէիւ· Դանյ · որպէս և գԺ· Է· Է· Է: ՚Զոր ինչ կամիք՝ արարէք վաղ, և կամ եւրք կամիք· Փ·ւդ : ՚Ա՛յնպէս վաղ յոսմոս նուԹիվ և յոյգծնուԹիվ գայիր · Ե·ա· ֆր · ա : ՚Աձ որ արհամարհեցաւն ՚ի քէն, նա վաղ չլսէ քիզ յոյնժամ, զի գտ և այժմ չլսես նմա· ՍԷիէր · Է· ՚ Հալածանք քրիստոնէից վաղ ևս գագարեալ են շնորհաքն քովի · Վր· Հղ· իա :

ՎԱՂ· (իբր ռմկ · Վաղը գալ սոփս·) Վաղիւ , կանուխ ՚ի յաջորդ առաւօտն · Էրէն, սագակոյսն · ՚ Ի միշտաքաղաւն վազ քաջ ընդ առաւօտն ՚ի· յն· ընդ խոր ոյգն, ὄρθριος βαθέως , valde diluculo. Ղյ· իՀ· ւ : ՚Մի պարծիր ՚ի վաղիւն · վազ անուսանէ զանցաւոր կեանս մեր , որ այսօր է, և վաղիւ ոչ է : Վաղ և առաւօտս գաշխարհավար գիշանս

առէ. Հաճոյ. առ. ՚ի . *Նախ խորհէք յանկարծ, և վաղն գործէք : Ի լուսանալ առաւօտուն, զոր մեք ասեմք վաղն. Վրդն. ող: *Արտաքսեա եղեալ, վաղն լուսացեալ. Գծծ: *Ոչ ընծայեցաւ ՚ի վաղն. Ի Գիրս առակաց :

ՎԱՂ, ՎԱՂԻ. ա. Παλαιός. Antiquus, vetus, pristinus. Կանխաւ. հին. նախկին. վաղեմի. (ըծ. յն. բալէօս. եբր. և ար. զաւ, զուր, զորտն. Թ. էսքիսի. էբտէնի.) *Խօսք երեկոյի, և առաւօտն վաղ՝ ՚ի մի և ՚ի նոյն ընթանան ժամանակ: Ի խոր գիշերին յերեկոյի շարաթուն, այսինքն ՚ի վաղ առաւօտուն ՚ի լուսանալ կիրակէին. Գորգոմ. ժէ: *Որպէս խնամատարեցին մեզ վաղ Ճարտասանիցն. Քեր. Թէոդ: *Եւս առաւ իշխանութեանն ՚ի շուշանանն ուխտին էին վաղ. Փարպ: Ցէս և ՚ի կարգին, ՎԱՂՈՒՑ. ա:

ՎԱՂԱԲԱՐԲԱՌ. ա. Վաղ կանխաւ բարբառեալ. նախագուշակ. *Զվաղաբարբառ երգոց նորին գիտութեամբ յիշնորհելոյ:

ՎԱՂԱԳՈՅՆ. մ. Τάχιον. Citius, celerius, և παλαιότερον, antiquius. Առաջագոյն. և վաղվաղակի փութով. և կամի վաղ. կանխագոյն. յառաջագոյն. *Յառաջնեայ ընթացաւ վաղագոյն քան զպետրոս: Վաղագոյն պատրաստեցայց ձեզ: Եթէ վաղագոյն գայցէ. Յհ. Ի. 4: Եփր. ծԹ. 19. 23: *Իբրև առաւ զայս Թագաւորն, քան զառաջինն վաղագոյն եկն գործն. Գրձ. ողջոյն: *Վաղագոյն քանզի եկն քան զառաջինն երեկոյլ. Եղիշ. յէ: *Զայրաց և ջանաց փախչել առաւօտ անդր զվաղագոյնս (խնձ որպէս յն. ὅτι τάχιστα. այսինքն վաղագոյն քան կարէր). Սահմ. ծ. ՚ի պղտոռնէ. յորմէ և Իգն. *Վաղագոյն զխոտոռնաստ անդ. աղզել. և յանխչատել զմեզ և զմերսն:

Կամ ա. Παλαιότερος. Antiquior. *Վասն զվաղանդակին ասելն զոչ՝ երկնագոյն և հնագոյն և վաղագոյն ասէ. Արիստ. նախին:

ՎԱՂԱՁԵԿՈՅՑ. Տ. ՎԱՂՈՒԱՁԵԿՈՅՑ. *Վաղաձեկոյց աղջամուղ գուշակեցար ՚ի զորսն ծնանելոյ. Նար. խչ:

ՎԱՂԱՁՐԱԻ. Տ. ԵՐԱԳԱՁՐԱԻ. *Վաղազորս եկներ: Եղելով ՚ի մեծի վաղազորսն կենդանայծյն փափախութեամբ. Գէք: Ածծր. Ե. 3:

ՎԱՂԱԹԱՌԱՄ. } Տ. ԴԻՒՐԱԹԱՌԱՄ.
ՎԱՂԱԹԱՐՇԱՄ. } Μαραινόμενος. Facilius marcescens. *Խորշակաչոր և վաղաթառամ և անտառահող ծղոտոն. Վրդն. ող: *Ոչինչ առաւել քան զխոտ, և կամ զվաղաթառամ ծաղիկ. Ոսկ. յհ. ա. 8:

ՎԱՂԱԿ. Տ. ՎԱՂԱԿՈՒԻՐ բառ ճ նշ:

ՎԱՂԱԿԱՑՄ. ա. } Գերբակատար՝
ՎԱՂԱԿԱՑՄԱԿԱՆ. } ժամանակ բայի յարմարեալ յանցեալս եր բառ յն. *Վաղակատարականին, կոչելով: Յարակայն և վաղակատար եղական, էկողեցի. Թէ կողեցի. Հին. Քեր:

ՎԱՂԱԿԱՐԾ. մ. Յանկարծ. վաղ քան զկարծիս. *Վաղակարծ հասեալ ժամանէ նոցա չքաւորութիւն. Զքր. կթ:

ՎԱՂԱԿԱՐԾԵԼ. չ. Ի վաղուց ՚ի հետևումն կարծիս կասկածանաց ունել. կեղակարծել. *Ոչ վաղակարծելով ինչ խորհիմ. ընդ ՚ի նմին խոկ ՚ի ամենայն համամիտեցայք. Ոսկ. պետր. և եչ:

ՎԱՂԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. գ. Ἐγχειρίδιον. Parvus gladius, culter. Վարգ. սուր սուսեր կամ դանակի. բառ եբր. խերը. որ և ՚ի մեզ խսրը ասի. յն. էնխիրիտիօն. որ է ձեռին գործի. *Աղէտն և վաղակաւոր ՚ի ձեռին իւրում: Մերկացէք զվաղակաւորն իւր ՚ի պատենից իւրոց: Եհան վաղակաւորն իւր ՚ի պատենից իւրոց. Եզեկ. ճ. 42: Եսայ. իա. 3=5: *Զմահաբեր վաղակաւորն ՚ի վեր բազ խռովեցուցեալ յերկնէր. Գիտոս: *Ի վաղակաւորն հատանելոյ զուլն. Խոր. գ. 55: *Եհար վաղակաւորաւն զՃակատ երանեացն, և ՚ի բաց եհան զսկաւառակն ՚ի գլխոյ անտի. Ճ. Բ: *Իւրաքանչիւր վաղակաւոր ՚ի կուշտ ընկերին իւրոյ: Ոզջոյն ՚ի բերան յաղթող, և վաղակաւորն ՚ի ձեռին. Խոր. գ. 55: Ճ. Բ: Եփր. բգ: *Եհան զվաղակաւորն, և կամեցաւ զենանել զնա. Եփր. ծն:

ՎԱՂԱԿՈՒԻՐ. որպէս Սուսերաւոր. սուսերամերկ. *Արանց սուսերամերկաց, վահանաւորաց, նիզակաւորաց, վաղակաւորաց. Յհ. կբ: Որպէս թէ Վաղակ նշանակիցէ զաղդ ասուերի. (ըծ. ընդ Թ. ճալը. և յն. πέλυξ, πέλεκυς, securis, կացին ասկոտ. աւելոր:)Յայս հայր որդեակք ասելն. *Ահա մերկացաւ սուրն վաղակաւ. Գծծ:

ՎԱՂԱՀԱՍ. ա. Որ վաղ հասանէ. առաջահաս. կանխաժամանեան. որ և ՎԱՂԱՀԱՍՈՒԿ. *Խորհուրդն անօրէնութեան անդէն խոկ կանխեալ վաղահաս եղև յառաջագոյն: Կարծէ՝ զվաղահասան յաղթել. Ոսկ. Ի. Իէ: Գծ. Եւ: *Խորհուրդն անօրէնութեան առաւ առաւելկ կանխելոց. վաղահաս եղև յառաջագոյն. Եփր. Ի. Իէ: *Վաղահաս եղև բուռ գորք յանդառակեսին, և որք յետոյ կամիցի կաց առ ՚ի նմանեան. Եփր. գող. (որ նմանութիւն բերիցէ և ՚ի յաջորդ նշ:)

ՎԱՂԱՀԱՍ. Վաղ հասուցանելոց. կանխահաս. որ և ՎԱՂԱՀԱՍՈՒԿ. երախայրիք. խակտուր հասուն՝ եղած պտուղ. թուզ Ճահոց. *Ամենայն պտուղք որք եկին հողագործաց, բայց առաւել ցանկալի վաղահասն է քան զամենայն. Եփր. Ի օրէն: *Որ վաղահասն է ՚ի պտուղս, առաւել պատուական ընդունիցի. Յհան: *Ի խաչին անկեալ, որթոյն ողկոյզ վաղահաս խաղծեալ. Շ. գող. Ի օրէն: *Կենդանաբար անուանս ողկուզին, զու վաղահաս պտուղքդ նմին. Գծծ:

ՎԱՂԱՀԱՍԻԿ. Նոյն ընդ վ. բառ ա նշ: *Եղանց էն, և թուզն քան զոռս վաղահասիկս. Մծբ. ծէ:

ՎԱՂԱՀԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Վաղահաս կամ վաղահասութիւն զօլ պտղոյ. *Ողկոյզն անդրանիկ ցանկալի է վասն վաղահասութեան. Եփր. Ի օրէն:

ՎԱՂԱՀԱՍՈՒԿ. ա. Վաղահաս՝ բառ ճ նշ. կմ նմանութիւն. Πρόδρομος. (որ է նախընթաց, կարապետ.) Praecursor, praevius. πρώϊμος, matutinus. (երբեմն վաղ առաւօտեան.) այլ բառ հյ. πρόϊμος, maturus, maturatus. որ և ԿԱՆԽԱՀԱՍ. *Իբրև զվաղահասուկն թզոյ: Իբրև զխնձոր ՚ի թզենւոջ վաղահասուկ. Եւ. իէ. 4. Ովս. Ժ. 11: *Վաղահասուկ թզենեաց. Խոր. գ. 40: *Թզենիք զվաղահասուկն բազմաջեալ զխնձորս յառաջ ընծայեն. Ոսկ. մծբ. (ուր յն. ὄλυνθος, grossus, ficus immatura. *Ողկոյզ վաղահասուկ: Վաղահասուկ որդւոյն պտուղ: Վաղահասուկ և որոգախանձ ծաղկանցն. Եփր. ՚ի յհ. մ. Գծծ: Վէջ. օր. Է:

ՎԱՂԱՀԱՍՈՒԿ. Իբր Դիւրափոփոխ. անհաստատ. *Թեթևքն և վաղահասուկքն, որ երբեմն զայս ասիցեն, և երբեմն զայն. Ոսկ. մ. Ը. 12: յորմէ և Եղն. մթե:

ՎԱՂԱՀՈԳԱԿ. ա. Նախահոգակ. կանխատես. արագամիտ. *Վաղ ընդ փոյթ վաղահոգակ խորհրդով զաշխարհ անկութեան իւրոյ անդրանդոյ ՚ի գլուխ ածեր ըերանց աշխարհին. Յհ. կբ:

ՎԱՂԱՀՈՒՊ. ա. Հուպ ընդ հուպ. արագ արագ. երագարգաւ. *Վաղահուպ մահու վՃարեցան, և բարձան ՚ի կենաց. Լոսփ. ա:

ՎԱՂԱՄԱՀ. ա. Ὠκύμορος. q. d. ocyus moriens. Subita morte sublatus, immaturo fato abreptus, brevis vitae. որ և ՎԱՂԱՄԱՀԻԿ. Վաղամեռ. վաղամեռիկ. արագավախճան. արագամահ. յանկարծամահ. չափ հասեալ, տխուր ոգւով. *Մահկանացու այս, և անստուար, և վաղամահ: Վաղամահ եմք և կեանս արգասութեան Թողանք զորեն աղաղակի. Նիս. կազմ: *Որոց որդիք չեն լինել անմեռք, և կամ վաղամահք եղեն զորս ծնանին: Գոյր եր վաղամահ լինել այնոցիկ. որք ընդ ասելն՝ միանգամայն և քաղցրանան. Փիլ. Ճ. բան. և լին. Բ. 7: *Զանհաստատ անկայունեայ և վաղամահ: Վաղամահ լինին վասն կարօտութե. Իգն: Վանոյ. յոբ:

Եւ Արագ մահացուցիչ. որով որ վաղ մեռանի. *Վաղամահ ամով վախճանել. Փիլ. լին. Գ. 3:

ՎԱՂԱՄԱՀՈՒԿ. Նոյն ընդ վ. *Ճարտարեաց յանմահոյն ամօյ և յանյագոյթէ. և վաղամահուկն լինել. Փիլ. լին. Բ. 7:

ՎԱՂԱՄԵՌ. ա. } Նոյն ընդ վվ. *Եղերէ
ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ. } ցեն կարճակեացք և վաղամեռք: Եւ այլ ոչ եղև անդ վաղամեռ և անձեռ. Եփր. բգ: *Տարաժամ աղօթ թախծեալ հայր՝ վաղամեռիկ լինելոյ որդւոյ իւրոյ արար պատկեր. Իմ. ծԴ. 15. յն. առաջ ՚ի բաց բարձելոյ:

ՎԱՂԱՄԵՌՈՒԿ. ա. Նոյն ընդ վվ. կմ որպէս վաղ եւս մեռեալ. կանխաւ վախճանեալ. *Մաղթանք և կմ այլ որդեակք. զոր անանելք վասն նորելոյ և կամ վաղամեռուկ ննջեցելոցն. Մխ. ատաղ:

ՎԱՂԱՄԵՌՈՒԿ կամ ՎԱՂՄԵՌՈՒԿ. գ. Σχοινέντον, σχοινάνθος. Schoenanthum, juncus odoratus. Անուն խոտոյ, որ է որպէս պրտուն հոտաւէտ. ազխոր, էզխէր. շախպէր, Բիտըր քեքէ: Գաղեան: Բժշկր: Վասթ. Ճ:

ՎԱՂԱՄՈՒՍՆԻՔ ԲԱՐՔ. բուց. գ. որպէս յն. վաղամուսնութիւն. Ταχυγαμία. Maturae nuptiae, celerius nubendi mos. Կանուխ կամ փութով բերումն յամուսնութիւն. *Ո՞վ որ ոչ նոցա վաղամուսնիք բարուցն լինէր նմանօղ նախանձաւոր. Եւսեբ. Ա:

ՎԱՂԱՅ. Տես ՚ի բառն ՎԱՅ:

ՎԱՂԱՅԱԳ. } ա. Որ փութով յառ
ՎԱՂԱՅԱԳՈՒ. } ջն յարիցէ կամ ձանձրանայ. շուտ կըշտօղ՝ էօ էէշու. օէ Բէգ փօյօր՝ գըզար՝ գեղէր. *Վաղայագ ախտ (ձանձրութեն): Ո՛չ է վաղայագու ցանկացող, այլ համատարած և մշտական: Զի ցուցցէ զմնա նոյն բարս՝ ո՛չ վաղայագու, այլ համատարած. Փիլ. Եւ. Բ. 40. 116. 140:

ՎԱՂԱՅԱՐՈՅՑ ԼԻՆԵԼ. Ὀρθρίζω, ἀνίσταμαι. Mane sive diluculo surgo. Կանուխ՝ վաղ քաջ ընդ առաւօտն՝ գիշերախառն յառնել. կանխել ընդ առաւօտս կամ ՚ի վաղիւ անդր. Էրքէն գալքմագ. *Վաղայարոյց լինիցիք ՚ի Ճանապարհ, և լուսացի ձեզ, և գնասջիք: Եւ եղև ընդ վաղայարոյց լինելոյ գիշերոյն. Ա. Բգ. ԻԹ. 10: Դ. Բգ. Է. 21: *Զգիշերան վաղայարոյց լինելով մինչև յառաւօտ աղօթիցն պարապելոյ. Եղիշ. Մանդ: *Կանխել զվաղայարոյցն լինելն առէ. Խոսր: *Բազումք վաղայարոյց լինին, և ըղքուն յաչացն Թօթափեն, այլ մտք ՚ի խոր քուն նիրհեն. Գէ. Ես:

ՎԱՂԱՆՑՈՒԿ. ա. Որ ինչ վաղ անցանէ. դիւրանցուկ. շուտ անցնօղ՝ մօրօղ. *Մի ասէ (զգայականութիւն), վասն զի խոտ բուսոյ, վաղանցուկ համարեսջիս. Գէ. Ես:

ՎԱՂԱԳԱՏԻՐ. ա. Որ փութով պատրի.

գիւբասպասիր · գիւբասիրաբ ·՝կանանց է վաղապատիր լինել՝ի մեղաց: Ագ. անհաւատից կանանց երագալուր և գիւբասիրատ և վաղապատիր · Յով · Բ · գլ · Ը: Մանգ · թէ:

ՎԱՂԱՍԱՍՆԱԿԱՆ· ա. Վազ կամ փուլթով սասանեալ· գիւբակործան· ՝Անգուսա իսկ՝ի չլինել նախնակործանն և վաղասասան նականն բրգան · Նար · Խե:

ՎԱՂԱՎԱՃՄՆ· Տ· ՎԱՂԱՄԵԱ·՝կամ զգաղազաց մարմնոյս... կարգաւ զանուն վաղավախճան վաերիս · ԲԷՒԻ:

ՎԱՂԱՐ·գ· որ և ԲԷՂԱՐ· Բառ ըն· կամ լտ· Արկանելի· գլխարկ · ծածկոյթ · Էօր· Բիս· (չծ · և Վէղար·)կամ որպէս ըն· փալարօն, diadema. Թագ, պսակ, խոյր ալքոնի ·՝Դիւրքն, որք են պահապան ոսկի վաղարին · Մխ · ԺԲ:

ՎԱՂԱՒԵՐ· ա· Վազ եւ կամ փուլթով աւերեալ· վաղափուլ· վաղասասանական· ՝Փոխանակ բարձրաբերձ և վաղաւեր աշտարակին՝ իսկզն ճշմարտութեան կանգնեցաւ, որոյ զօրութիւն մշտնջենաւոր է· Ագաթ ·

Եւ Վազ կամ կանխաւ աւերօր· ՝Օրհասս վաղաւեր վճիռ· Նար · ԳԱԶ:

ՎԱՂԱՓՈԽՈՒԿ· ա· Ἐυμετάϑετος. Facile mutabilis, variabilis, inconstans. Որ արագ փոփոխի· դիւրափոխիկ· գիւրայլայլակ· վաղասաս· ՝Ագաւքի ազաց է այսպիսի սեացն վաղափոխուկն լինել: Ընդակ արագ կործանի այնպիսին, և վաղափոխուկ լինի: Թագաւորք վաղափոխուկք են և երկնանեալք · Բրս · հց: Որի· ԵէԵս · Խոսր ·

ՎԱՂԱՓՈԻԼ· ա· Վազ փլեալ· վաղաւեր· վաղասասանական· ՝Միաշարբերին լերդաւաց մինչև յաշտարակին վաղափուլ· Սիր · Նար · թէ · 12: ՝Շինել զվաղափուլն· Ագաթ: ՝Զայն զվաղափուլն կատարելով զաշտարակին· Ագան · ԵւէԷ: ՝Քանգեսցին աւերեալքն յին, զերդ վաղափուլ աշտարակին· Ը· ԵէԵս·

ՎԱՂԱՓՈՒՏ· ա· Վազ՝ փուլթով փոխելի, փոսաւալ·(Որմն) միջագաթ և վաղափուտ և յոյժ անկարագոյն · Գիւ ·

Ի ՎԱՂԵՍԱՑ ՀԵՏԷ · կամ Ռուսիկականն ՎԱՂԻՑ ԵՒՍ · ſ· Բառնալ, ի վազուց կամ՝ի նախնեաց հետէ· վազուց եւս· լսգիան · լսգիան · ՝Որ գիտէին զերս պատերազմին՝ի վաղուց հետէ: Եթէ հոլովով ըստ գագաթէր, ՝վաղէց եւս արգելօք ցանգալեալ էին ծովք · Վրդ · ԺԸ:

ՎԱՂԵՄԻ· ա· Վազ հին· նախնի· նախկին· ՝Աւեին՝ Լեհ զայս այս վաղեմի գանձ է գանալ· ի վաղեմի և՝ի կատարեալ Թագաւորաց · Հ · հոկտ· ԻԲ:

ՎԱՂԵՓԵԱՑ· ա· Վազ երթեալ՝ հասեալ նայեալ· վաղահասուկ· ՝Աւնէ յանկարծահաս վազեփեաց (յն· ՝Անծ յոյժ կատարի) զպատերն · Որի· ſ· ա· 11:

ՎԱՂ ԸՆԴ ՓՈՑԹ· ſ· փոյթ Է փոյթ· վազվազակի· ՝Վազընդփոյթ վազահոգւոյ խորհրդով ամբառնայր · ՑԿ · ԱԲ·

ՎԱՂԱՄԱՆԱԿԵԱՆ· ա· Հինաւուրց· կամ անցեալ ժամանակաւ· եկեալ· ՝(Երկար վանիճ) վազժամանակեան է, և զներկայս և զապառնին յինքն բերէ· Երեփես· ի համայ·

ՎԱՂԻՒ· զոյ· զուէ· գ·՝Αὔριον, ἐπάυριον, ὄρθρος. Mane, cras, crastinus dies. Օրն լուսաւոցի ցինի այդր աւուր· վազորգոյն· յաջորգ· առաւօտ· այդն կամ լուսաւոցն ՝նգաս· վազսան՝ եգոյ օրէ, առաջուն երէկն առաջ, երէկոյ ինն·՝Մի այսաւհետ հոգայցիք վասն վազուց· զի վազիւն վասն իւր հոգասցի: Մի պարծիր առ վազիւն, զի ոչ գիտես զինչ ծնանիցի զեզ վազիւն: Ի վազուէ չգաղտնան մինչև ցվազիւն յեռանդ եօթնիներորդին Թուխիէլ: Անվճիռ զվազուէ օրն (կամ զվաղիւ օրն) պատրաստեսցիր՝ի նմին գաղանութեն զգիրեան· և այլն· ՝Առ (բանասարկուն), զայսօրն ինձ (ասէր), և զվազիւն այ· ՍէՓէր · Ի:

ՄԻՒՍ ՎԱՂԻՒՆ · որպէս վաղիւ· և երկրորդ վազիւ· Վաղը ևն ինձոյ օր·՝Ի միւսում վազիւ պատրաստ եղեն խորհրդեալքեզ առաջի քանհատցուցին· Ը· Էօրէր·՝Ի վաղիւն՝ի ներքս մտեալ, և՝ի միւս վազիւն հաղորդեաց· կան·

ՎԱՂԻՒՆ · ՎԱՂԻՒՆՆ · } ՝Αὔριον, ἐις ἄυριον, ἐπὶ τὴν ἄυριον, ἐν τῇ ἄυριον. Cras, crastino die. μετὰ τὴν ἄυριον, postridie. Ի վազուէ·՝ի յաջորդ աւուր· այգուց · վազը, ԷԳօց· Էաբեր, ԷրԷեօի ինն· ՝Վազիւ եղիցին· վազիւն յայսմ ժամու· Այ ևրդ այսորից· և նա ասէ· առ վազիւ· Տօն անուն առ վազիւ· Եւ եղև՝ի վազիւն երթայր՝ի քաղաք մի· Եւ եղև՝ի վազիւն· Եւ եղև՝ի վազիւ անդր· Երեկոյի արդարութիւմ՝ի վազիւ անդր (կամ՝ի վազիւ օր)· կանխակ՝ի վազիւ անդր, ևն· ՝Վազիւն, և ևրեկոյն· Ը· Ի·Ա· (որպէս ընդ այդն, և ընդ երեկս ·)

ՎԱՂՀԱՈՒԿ· Տ· ՎԱՂՀԱՏՈՒԿ, և ՎԱՂՀԱՏՈՒ · ՝Բառաւորութիւն եղև յայսոսիկ և ծանուցիչ (վերժինդրութեն ՀՅ) ՝ի վերայ այնորիկ, որ վազհատուկ եղև՝ի ժարհուածի համարձակութեն· Եփր· Բառս ·

ՎԱՂՃԱՆ, կամ ՎԱՂՋԱՆ·Տ·ՎԱՒՃԱՆ· Ի ՎԱՂՆԶԵՆԻ ՀԵՏԷ· Տ·ՎԱՂՆԶՈՒՏ, են· ՝Ի վաղնջենի հետէ կարաւանալք· ագաթաւորեցին մեզայն պաշարեալք · Ագաթ ·

ՎԱՂՆԶՈՒԻՑ, ուցք · ա· Πάλαιος. Antiquus, vetustus. τὸ πάλαι, jam olim facta. վազեմի · կանուխ · հին· վաղուցու, ըստնջան· եսի, ասէր · ՝Վաղնջուց կանան· Ի վաղնջուց ժամանակաց· Զվաղնջուց զգեհաս և զնդիր իրացն· փոփ· առ պղտ· կի· Ն·որ·իԷ· փոխ· ՝Ա յժմ զանասկան ևս առեղծանէ· զի վաղնջուցն կազմեալ անաք էին· փիլ ոյսԷ· ՝Զյուցաբ վաղնջուց, և պատաւմեալ առասպելագք· Ռ զսա վաղնջուց ազգականուէն, այլ զսա արդեանսն Զվաղնջուց գտեալ (կամ գրեալ) չարագիրս առանից· Խոր · Է· 23· Է· 48. 53· ՝Ի վաղնջուց նախահարցն· Ըզ վաղնջուցն յիշելիգ զդրօա ազանս· Ի վաղնջուցն ուսանել կրմաւելէ· Գիւ ·

ՎԱՂՆԶՈՒՈՑ· Ի ՎԱՂՆԶՈՒՈՑ · Ի ՎԱՂՆԶՈՒՈՑ ՀՅՏԷ· ſ· Πάλαι. Antiquitus, ab antiquo, olim, jamdudum, jam inde. Վազն՝ի վազուց· ՝ի բազում ժամանակաց հետէ· անգամին՝ի նախնեաց· վազուց, հնուց, ըստնջան· լսգիան·՝Մինչ էաք, որ վաղնջուց գոչէաք· կԻ·ՈՒ· ՂՒ· ՝Զայր մի՝ որ վաղնջուց իսկ մնասել է· Երէ· Խոն· ՝Որպամ վազնջուցն ցանկացեալ էի· փոխ· ՝Ի վաղնջուց մինչև ցքեզ· Ի վաղնջուց իսկ էին կուռքցեալք, կամ ցանկացեալք· Ի վաղնջուց մինչև ցայժմ· Ի վաղնջուցն պատմել· Ի վաղնջուց յորդորել, կամ սեռնալ հոգւոյն· Խոր· ի· 19· ԵՒԼ· Ի· Է· Գիւ · Մոփ · ա· Ը· Էօրէր·՝Ի վաղնջուց հետէ մեռան կռապանձելով· Դատիր՝ի վաղնջուց հետէ ասացր ձայն· Մոփ · ա· Ը· Էօրէր ·

ՎԱՂՊՐԴԱՑՆ, ի, կամ ոյ· գ· Πρωΐ, τὸ πρωΐ. Mane. ἑωθινός, ὀρθρινόν. Matutinum tempus. Վազսուի գր· ոյգ · առաւօտ· առաւօտ · ոսգան· ՝Ես եղէ երկիցդ. և եղէ վազդրգան· Ի վազդրգանէ մինչև՝ի վազդրգան· և՝ի հասգան աւուր· Մինչև յերեկոյ և՝ի վազդրգան· Ընդդմնութեն ձեր իբրև զսոսոյ վազդրգոյնի· Իբրև զդրգ վազդրգոյնոյ՝ որ անցանէ· և այլն· ՝Գրեմէք յգան հետէ յաջորգս օրինացն սկսաք ասել՝ի վազդրգոյնէ՝ միջորևայ իսկ եղև· Գլուխ · օրէն · Ք·՝Ի վազդրգոյնէ առաւօտեան առ մեռաս սգեան· Խաւսգան ինձ ձառագոյնի, և գիշերն՝ վազդրգոյն՝ Ի սկիզբն վազդրգոյնի մշտասիւնն ժամ· Նար · ԻԹ· ԼԷ· Ն Խ:

Եւ իբր ſ· տ՝ Πρωΐ. Ածգուց· Է առաւօտն· ՝ի վազիւ անգր· առաւօտուն· առաւօտ· ՝Գասարաստեցարուք վազդրգոյն առ պահլայն· ՝Գասարաստեցարուք վազդրգոյն առ պահլայն· ՝Գասարաստեցարուք վազդրգոյն առ պահլայն· Ցառուցեալ՝ի վազդրգան անգր՝ասէ· ա· Ֆ· Ֆ· 58· Ծա· Իփ· 54:

ՎԱՂՊՐԴԻԱՆ· Տ· ՎԱՂՈՒՏԵԱՆ·՝Ի վազդրգեան աւուրն մեհենէ զանձն յանձրխիցն· Ի վազդրգեան աւուրն գարձեալ գայ յերաւաղէմ· ԻԳ·

ՎԱՂՊՈՒԵԱՆ· ա· Ἐπιοῦσα. Crastinus, sequens, venturus. Վազուէ· որ ինչ անկանի՝ի վազիւն, կամ՝ի յաջորգ օրն կամ յաւաւօտն· ՝Ի վազուեան գիշերին եկայ առնեմ ճեր.գ.ԻԳ.11: ՝Անուաղ ՇԱսացէ մինչ՝ի սահմանեալ ժամ վազուեանն· Բրս·հց·

Եւ իբր Վազինջուց, հնաւուրց ժամանակաւ՝ յանցեալն, կամ յապառնին· ՝Որ ըզվազուեան աւուր գառնուիցէ լերդոյն քազքացիքր զՇաշտի· Ը· այսինքն գՀին ուրբաթի աւուր գրեհարին· կամ վազուէ ուրբաթի աւուր (ևԷՒ ինչ երգն վասն հին գշաբաթի աւուրդ այժմ երգի յաւրբաթու·) ՝Հայցին գաշն վասն երկիւղի վազուեանն (ապագայ ժամանակի)· Վրդ· ԺԸ:

ՎԱՂՊԻ ԵՒՍ · ſ· Πάλαι, ἐκ παλαίου, ὄϑεν, ὄϑεν. Olim, ab antiquo, jamdudum, jam inde. Վազ ՈՒՐԵՄՆ· վազՈՒՑ, կամ ՎԱՂՊԻՑ· Ի ՎԱՂՊԻՑՍ· Ի ՎԱՂՊԻՑ· ՝ի վազնջուց· գէն · ըստնջան · լսգիան · ՝Ընդ վազուց ըզնոյն արդարացն ասէ յԱբէլէն · Խ· ՅԷ · 13: ՝Նախ քան զնա ես վազուց հետէ մեռանել եմ յաշխարհէ· Վրդ·ԺԸ· ՝Երեկ և՝ի վազուց (կամ, և վազուց) հետէ· Եւ ոչ՝ի վազուց հետէ յաւուրցն առաջնոց· Ցառաջագոյն գիտեն՝ի վազուց հետէ· Խ· ԺԱ· 15· Ե· ԼԷ· 7· ԳԺ· ԼԷ· 5·

Լսգ յաւելի· ՝Ի վազուց հետէ փոյթ լնլի ձեզ չլինել·ըստ· ըզնկի վազուցն եանգոր· Վզնալէն եսու· Ագաթ·

ՎԱՂՈՒՑ· ա· Վազնջուց· վազնջի· ՝Ցայսմ հետէ և՝ի վազուց ժամանակաց (այլև· ՝ի վազնջուց)· ծԷ· Է· 12: ՝ՑՅիշելոյ ցանկն նոցա զվազուց գործոցն նշանակ· Ցուկ· ſ· Ի· 28· ՝Զկնի վազուց նոցա ևս պատմեմ· Խոր · Ե· 33· ՝Զհին և զվազուց գործն պատմիր· ՅՐ ԼԷ· ԺԳ· Ի·

ՎԱՂՎԱՂԱՂ· ſ· Ὡς τάχους. Usque ad velocitatem, velociter. Կարի վազ· վազվազակի· փոյթ ընդ փոյթ · փոսթով, ապաց, ՀՆգով· ՝Վազվազակի ընթանան պատգամք նոցա· ՑՀ· ՀԱԷ· 5· ՝Ցգնացին վասն վազվազ

գալոյ: Վազվազ նախ վազուրեամն իրազգած լեալ: Լինի առ նա ձայն վազվազ. Բ-ած. ի: 8: Յ: ԱՔ: Վ-դն. Ծն: Մակբայք՝ են պարզք: վաղ, նախ. և ջնակափլիք են, վազ-վաղ, նախավաղ. Թր. ԽԵ: Վազվազ շոյտ շտապ փութացեք. Գ.Ն:

կամ ա. որպէս վազափուշ. խոխուտ. Ջի իբրև վկայութիւնքն հին ի ներքս ոչ իցեն, ակար և վազվազ երևեցուսցէ զհաւատսրս ևկեղեցւոյ. Կ. Ը:

ՎԱՂՎԱՂԱԿ. Տ. ՎԱՂՎԱՂԱԿԻ, և ՎԱՂՎԱՂՈՒԿ:

ՎԱՂՎԱՂԱԿԻ. ſ. Ταχέως, τάχιον, τάχιστα, τάχος, ἐν τάχει, διὰ τάχους. Cito, celeriter, celerius, citius, citissime. ὀξέως, velociter. παραχρῆμα, subito, e vestigio. συντόμως, concise. Վազվազ. փութանակի. Ձեռով. իսկ և իսկ. նոյն ժամայն. ընդվղ. Ինչ. Ինչեմ. լուծի. Վազվազակի զապատ ժողովէ: Վազվազակի աւար հարկանիլքդ: Վազվազակի տագնապաս հառաջից: Ալ-պիսին վազվազակի տագակեսցի: Վազվազակի փութկին: Վազվազակի առաքեսցէ: Ձգեա վազվազակի: Յայնժամ վազվազակի և այլն: Գրի ևՎազվազակ (եթէ չէիցէ վերագոյ գրչի). Եւ վազվազակ կատարեն զհրամանս. Լմ.ի:

ՎԱՂՎԱՂԱՅ. Տ. ՎԱՑ ՎԱՂԱՑ,

ՎԱՂՎԱՂԵՄ. ես. ը. Ταχύνω. Festino, accelero. φθάνω, praevento, praevenio, և այլն. Վազվազ շարժիլ կամ գործել ինչ. փութալ. հրացել. աճապարել. ձեպիլ. կանխել. Նախաժամանել. զբաղիլ. Ինքնաձգիլ, աճեալ ինձ. Որդայիք է առն վազվազելոյ, և յիւրոց ընչից խոտանալ: Ի սուտ հրդռանն վազվազէն: Վազվազեն նեղուլ զսքին անպատ: Վազվազեցին և մոռացան զգործս նորա: Վազվազեա կեցուցանել զնս: Մի վազվազեսցէ սիրտդ հաննել բանս առաջի ու: Վազվազեցոյ փութացաւ չնեցաց ըզպարիսպն. և այլն:

ՎԱՂՎԱՂԸՆԿԵՑ. ա. Որ վազվազ ի վայր ընկնիցէ՝ զոր ետառն, կամ դիւրաւ ի գուբս ասոյ՝ զոր ունի, որպէս հաւ գնուն. Եւ ի փորի (կամ փոքր) Թռչնոցն երեսգաւհալ քառօթով և վազվազընկեցս անցս յօգնականութիւն կենաց մարդկան. Վ.ոյօր. Ը:

ՎԱՂՎԱՂԻ. Որպէս վազվազակի. տաեալ ի հին Ժ. Փիլոնի:

ՎԱՂՎԱՂԻՈՏ, ի, ացի. ա. Πέρπερος. σπουδάζων. Perperus, praeceps, festinans, arrogans. Որ վազվազէ. վազվազակ. չուԹափ. խուճապահար չտապոյ՝ փութացող քան զպահին. աշխոյժ. Էվէնէչէնէ. Որ վազվազիկս է ի հաւատալ, Թեթև է սրտիւ. Սիր. ծԲ. Ի: Խրատէ չլինել վազվազիկս յերազհաւատութենէ. Նե. առաւ: Դիւրինն և վազվազկան՝ որ առաջի աչացն է՝ զայն տեսանէ: ԸզԹուռնեաց վազվազիսդ: Վազվազկոտացն ֆեստուռնք լեզի լռեալ. Փիլ. Լին. Ը. 7: Ե-ացր. ծա: Մի. ԷՔ:

ՎԱՂՎԱՂՈՒԹԻՒՆ. Ք. Վազվազուցին. արագութիւն. անձկագալ ընԹացք. Մեկայնա կեցուԹիւ՝ վազվազուԹեն ընԹացք. Պիտա:

ՎԱՂՎԱՂՈՒԿ. ա. Ἐπισπουδάζων, ταχὺς. Nimis festinans, celer, citus, εὐρίπιδος, volubilis. πρὸ καίρου, ante tempus. Վազվազկոտ. անհոգ հեռագործ. ապաշխամ, և գիւրաշփոթոտ. Աննոցին վազվազուկ՝ ասկոյն ի նուազուԹեն: Վկոյ վազվազուկ (կամ վազվազակ) ունի լեզու անկիւտ. Ասած. Ի. 5. և ծԲ. 19: Վազվազուկին ոգւոյ ի նուազուԹեն կոյ ծնոյ. Համ. առաւ: ԸզԹուԹիւնդ նորա վասն վազվազուկ լինելոյ գոյն ոգեկոչին. Եբէ. համաբ: Ջոր ապա՝ վազվազուկ գոլ ոչ պահեաց: Ոչ վազվազուկ եր (յհ. ի) և չուԹափուԹեամբ վազվազուկ և անվայելուչ յանգգնուԹենէ: Մի երբեք անգնին և վազվազուկ ձեռնադրուԹիւ հաղորդեսցի սա մեղաց օտարաց: Ջի մի վազվազուկ և անփոյԹ առնելով իմ յուրուք վերոյ ձեռն դնիցեմ. Ճ. Գ: Ո-ի. ſ. Բ. 12: Բ-ած հց: Մ-ոյ: Վ-ի հդ. ԻԲ:

կամ իբր ſ. Վազվազակի. չտապաւ. ա-ձէն. Քեռորս ատհանեալ վազվազուկ, ե-Ձէ ոչ լուսոյսս զոտս իմ ի յաւիտեան. Բ-ած. հդ:

ՎԱՂՎԱՂՈՒՄՆ, ղմանի. Ք. Վազվազելն. կանխումն. յանկարծահասն լինել. Գիւեմ և զոր վախճանին, և զկատարած ծին այնորիկ զանհրաժեշտ վազվազուսն. Ո-ի. ՃԳԲ:

ՎԱՂՎԱՂՈՒՆ. ա. Վազվազկոտ. վազ վազուկ. ԵԹէ վազվազոն ձեռօք իցէ առ ի հալիկանել, սակայն պատ է կնոջն համբերել, վասն զի այր իւր է. Վ.ոյօր. Ը:

ՎԱՂՐ, զերս, զերբ. Տ. ՎԱՂԱԳԱՒՈՐ. և ՍԱԳՈՐ. Եհար վաղերբ զգլուխն երուանդայ. Խ-ր. Բ. 43: Վաղերբք և առապարք և դրանոք: Վաղերբք դիպեալ ցյեալ ձեղբէր. ՅԿ. ԼԲ: Ընձեր զվաղ ի ներքոյ բալձէին իբրև զուռն դարբնաց. Ո-ով:

ՎԱՂՐԱՒՈՒՆ, ի, ացի. ա. Ուշոյ և վարօղ զվաղր. Սուսերաւորք, նիզակաւորք, սակբաւորք. վաղրաւորք: Վաղրաւորք, սակրաւորք. Բ-ած. Բ. 15. 20:

ՎԱՂՑԱՍՈՒՄՆ, սմունք. ա. Որ վաղ ցասնու. արագ առ ի բարկանալ. Իակ զքաղցասղային և զվայրագամանցն կամիցէս զոգիս սեսանել. Ո-ի. ſ. Բ. 13:

ՎԱՂՔԱՀ. Տ. ՎԱՂ:

ՎԱՃԱՌ, ի կին, ացի, և ռա, ուց. Գ. վր. վաճառ. (չծ. Թ. պարբ, պարիւնեաւբգ.) Πράσις, διάπρασις, venditio. μεταβολή, λία. συναλλαγμα, γή, commutatio. ἐμπορία, mercatura, negotiatio, commercium, nundinae. Տուիւառ. փոխանակուի իրաց ընդ ընչից, և իրք փոխանակելիք գնոց. առաքոտր, ծախելը, առնելը բանիւ. ծախել, փեխել, առնվերիւ ևս. Գոյ վաճառ յերկիրն եգիպտոս. ցաց: Վաճառեացէ ուք վաճառ ընկերին քրիստ. Ցամենեան ի վաճառս մեր չհեղացուք: Եկայք վաճառ առնք: Վաստակ եղեն ի վաճառս քո: Քակեաւ զվարդախառնի բառնելեան վաճառաց քոց: Եւ եղիցի վաստ վաճառի նորա ետն նուիրեալ: Տարայք զվաճառ ցորենոյդ ձերոյ: Բազմացուցեր զվաճառս քո: Վաճառք քո բազմացեալք: Ցաճախսին ի կղզեաց զվաճառս քո: Ի բազմութենէ վաճառից քոց ցառնամանեալ վաճառաց քոց: Ի կապս վաճառաց իւրեանց Գնացին ոմն յապարակ իւր, և սմն ի վաճառ իւր. էն: Գինք վաճառուց արքային. Բ-ած. ԻԶ. 16. Ըստ ժամանակի ի վաճառս ըստ հրամանացն մատուցաք: Ջոր մեր ի վաճառ իմ ցեալ, անկեալ ի վաճառականութիւն բանիւ. Ածաբ: Ցեղի վաճառի ապրին զաճարն, և առազակօրէն չհնէլոյ. Մ-ին. Վ: Ի չահ՝ որք վաճառու են. Փիւ. Լին. Ք. 16: Գին և ծախ, որպէս և կերպն է վաճառոյն և գործն: Ամի ամի առնուին վաճառու: Վաճառս բազցուք, չահս շահեսցուք: Ի վաճառէ սատկիալ է: Այսպա. նեին ընդ այն ճանապարհ իրրև ի վաճառի աւուր: Խոտացեալ գնայինն ի վաճառէ անտի. Մի. Գ. Ո-ի. յհ. Բ. 19: Ի-ի-ս: Եթէ. Լ. Ի: Մարի էր նոցա որպէս և քեզ ի վաճառս հասանել (իւ. այսինքն բերել). Ս-ի. յ-ոյ. Բ:

ՎԱՃԱՌ. իբր Նշանակութիւն. Contractus. Սակարկութիւն. Վաճառուց և այլոց ոմանց առ միմեանս ենեմագրուեց. Գ.պ. օրին. ծա:

ՎԱՃԱՌ. որպէս վաճառատեղի. Ἐμπόριον. Emporium, forum nundinarium. Ընկոյզ ի նմա (ի սիբիս) վաճառս ամենայն Թագաւորաց. Ես. ԼԳ. 17: Տուն վաճառի. Յհ. Բ. 16: Ջարծամի և զտակի ... եռուն ի վաճառս քո: Ձիւնիլ և հեծեծելով և ընդուվք լցին զվաճառս քո և այլն. Եզէկ. ԻԷ. 12=22: Վաճառք և հրապարակք. Փիլ. Լմասփ:

ՎԱՃԱՌ. որպէս գնելն ի վաճառականաց կամ ի հրապարակաց. Մի ընդ միում կուանացն զվաճառս ձիթոյն լցցիս. Կ.ոյնէ:

ՎԱՃԱՌԱԽԱԲՈՒԹԻՒՆ. գ. ԽաբեուԹ իսարդախոսուԹիւ ի վաճառս. Մի յապտիւէ և ի վաճառախաբուէ և յանիրաւուէ զինչս ժողովէ. Մ-ի. Ը:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ. ի, ացի. գ. ա. Նոյն և ռակ. պազարէան, պազիրէան. Ἔμπορος. Mercator, negotiator. μεταβολος, commutans. κάπηλος, caupo. Վաճառաօղ և գնօղ՝ մանաւանդ երևելի իրաց. որ առնէ մեծամեծ առևրևառս՝ ի խանուեմս, ի կապելայս, կամ չորևևով ընդ աշխարհ. Ի-ձճ, փոխեան սահապ. Արծաթոյ ընտրոյ վաճառականաց: Առն վաճառականի, որ խընդրիցէ մարգարիտս գեղեցիկս: Անյագնեին որք մաղիամացիք վաճառականք: Կարքեդոնիացիք վաճառականք քո: Որդիքն իսրայէլի վաճառականք քո: Վաճառականք քո խառնեն ընդ ընդ գինի: Երիայք ի վաճառականս (ձիթոյ), և գնեսջիք ձեզ և այլն, կամ նմանեուեն. Որ վաճառական լինին բանին ձ-ի. Ես. Բ. 17: Ո՛վ անմիտ վաճառական, զանմահն և զանանց պատիւն եառար, և զանցասորդ գնեցեր: Ջվաճառականն և վաճառն ի միասին Թշնամանեն. Եզէկ. Ե:փոփոխ:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ. Ἀγοραστής. Obsonator, emptor. Գնօղ առ տնին իրաց ի վաճառէ, հազարապետ կամ մատակարար սան. գործոց ինչպէն, վեհիլաբձ. Եւ ևի նորա վաճառականն. Տ-ի. ա. 13:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՊԵՍ. ſ. Որպէս վաճառական. ըստ օրինի վաճառականուեն. Աւաղ, զի և ոչ վաճառականապէս վասն բարի խոստմանցն հաւանիմք ես, այլ բանսարկուին. Ո-ի. Գծ: Խմաստական սրիուեն գործով վաճառականապէս ընդ միոյն զհարիւրապատիկն փոխառողդ օգուտս. Պիտ:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐμπορία. Negotiatio, mercatura, commercium. Գործ վաճառականաց. վաճառ. տուրևառ. պաչիրէնեանէ. Ի-ձճարուէ. ուրվիբիւ. Ըստ վաճառականուեն ոմանք փափաքանաք ստացուածոց նուէրս լուսաւորեալ ընդառաքեսուեք և մշակուեիք. Փիլ. Լմասփ. և լին. Գ. 16: Որոյ ըստ օրինի վաճառականուեն չատ անգամ ձանապարհորդեալ եր ի հայս. Փոքր: Ջվաճառան զրկուեիք վարին ի վաճառականուեան. Գիտ: Եւ սեր զայս լան յանձին կալեալ՝ անկեալ ի վաճառականուեն բանիկ. Ածաբ:

ՎԱՃԱՌԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Συμπραγματευόμενος. Qui simul negotiatur. Ընկեր և գործակից կամ բաժանորդ ի վաճառս և ի տուրևառս օրինս, փոխեանեաքս ևն. Եւ որ այլ ոք բարեկամք և մերձաւորք և վաճառակիցք էին. Գ. Դ. Գ. 6:

ՎԱՃԱՌԱԿՈՒՐ. ա. Ջարուեար և անարգաբար վաճառօղ առ ի կուր կամ իբր կրաիուր առնել զվաճառեանն. Վաճառատուրս անգին գանձին՝ վասըն յապտիան որովհետև (որպէս զնաս). Վաճառատուր գոլ եղկելին՝ կորոյս ըզշշն ի վաճառին (յոբ. գա). Շ. յ՞ օրէն. Ես խոսփ:

ՎԱՃԱՌԱՆՈՂ. Վաճառեալն, կամ վաճառելին, և գնեալին. որպէս Ὠνητός. Emti-

tius, venalis. Խոխէս. գնելս. *Գովէ զվաճառակուրն, մի առաւել ի գինս առնուն. Սիրեր. Ը:

ՎԱՃԱՌԱԿՈՒՐ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Ἀπεμπολέω, ἐομαι. Vendo, venundo, or. ὠνέομαι. Mercor, emo. Խոխէս. առնել՝ փալ. ՎԱՃԱՌԵԼ, իլ. և ԳՆԵԼ. * ՎԱՃԱՌԱԿՈՒՐ ՁԱՆՁԻՆ ԱՐԱՐԻՆ: Զկանայս և զմանկունս վաճառակուր առնէին: Զօրքն զմարդագնեցրին վաճառակուր արարին ի հնուասր ազգ: Ոչ արեաց ի գերութիւն՝ վաճառակուր առնել ի կողմանս աստրուց: Զբազմութիւն գերելոցն վաճառակուր արասցեն յազգս ազգս. Ոէ. Ն. Ք. 24: Սամ. երեց: Լապս Ք: Աւծր. Ք. 6: Գ. 4: *Պղատիկն վաճառակուր ևս եղև: Վաճառակուր եղեն իշխանութիւք: Տան բիւրուց գերեաց վաճառակուր լինել: Երեսունն ի հինգ հազար հոգի գերեցին՝ վաճառակուր լինել զոր պարան վարկանէին վաճառակուր լինել. Ոէ. Ն. Ք. 8. Ե էէս. Ը: Ե. Ա. Ք. 3: Յհ. Ի:

ՎԱՃԱՌԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Որպէս Տուրևառ. աստ. *Վաճառակցութիւն է մեզ այսոքիկ առ ձեր. Բէս. Գ:

ՎԱՃԱՌԱՑՕՐԻՆ. Տ. ՎԱՃԱՌՕՐԷՆ:

ՎԱՃԱՌԱՆՈՑ, ի, աց. Գ. Ἀγορά, ἐμπόριον. Forum, emporium, nundinae, forum nundinarium. Վաճառարան. վաճառափողոց. շուկայ. հրապարակ. պալար էէրի. լաւ. ԼԸ պալար, փաթէթեանլար. *Գնել առ վաճառանոցն ոչ նուազ քան զերեսուն օրիս: Բնակուեց, և վաճառանոցի, և աղերսաց. Պղպատ. օր. Ը: *Գնել ինչ՝ որ ի վաճառանոցն ծախին: Զամենայն կշեռս և զչափս վաճառանոցին ուղղեաց: Շրջէր ի քաղաքն, եկն ի վաճառանոցն: Ի վաճառանոցէ ասաի գնասցուք: Անկաւ ի փողոց վաճառանոցին: Բոցն զփողոց վաճառանոցին կիզեալ ապականէր. Մխ. Բպ: Տբ. Էէլ. Նոյ. Ծ: Ոսկէբ: Վբ հց. Էէ. Ե Ե: Վբ ոսկ:

ՎԱՃԱՌԱՒԱՆ. ա. Ἔυπορος. Opulentus. Հբայբ, ἐυπορέω, πραγματέυομαι, abundo, negotior. Շահավաճառ. շահեցօղ՝ի վաճառ.Ձորհացեալ շահիւք վաճառաց. օգտաշահ. *Որ բնակեալք ես՝ի մուտս ծովուդ վաճառաշահ ապգաց՝ի կղզեայ բազմաց. Ե. էի. Էէ. 3: *Վաճառաշահ ոք իցէ, կամ հնապատու. Ոսկ. հա: *Վաճառաշահ լինիս առ հոգւոյդ փրկուին: Ի բազում յոյժ օգտուէ վաճառաշահ եղեալ բնութեաս. իւրումն վաճառաշահ լինի. Վբ ոսկ: Պարոպմ. ՃՁ:

Կամ՝ Ուր լինի վաճառաշահութիւն չատ. պոէրլէան եաթաչը. *Պատեալ պաշարէին զվաճկասան վաճառաշահն քաղաք հնաչ կատու և մեծն ափխիս. Պավլոպ:

Ի ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԱ ԱՐԿԱՆԵԼ. Πραγματέυομαι. Ի կիր արկանիլ և չահիլ. յայրգիլ. բանեցնել. *Զամենայն ինչ վասն նորին խակ՝ի վաճառաշահ արկանէ. Ոսկ. Ն. Ք. 21:

ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԻԿ ԼԻՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. *Եթէ այլք զտուրևառութիւնից բեզրէին փոյթ՝ վաճառաշահիկք լինելով. Պիպ:

ՎԱՃԱՌԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Ἐμπορία, ἐργασία (լծ. արգասիք), χρηματισμός. Quaestus՝ Շահավաճառութիւն. շահ՝ի վաճառաց. շահաւոր տուրուառ. փոյթ շահելոյ. վոռփոխ. *Գնեմ՝ սակաւոյ, և վաճառեմ շատի. և առնեմ վաճառաշահուն: Ի նաւաստիկ վաճառաշահութեաց գիւրաբեր ճանաչէ: Թողին զվաճառաշահուն իւրեանց: Զվաճառաշահութեան արհամարհէլովն: Ար. գեղու՝ի վաճառաշահութենէ չահից: Եթէ յոլովգնացութենէդ վաճառաշահութի ինչ յոտալի է. Վբ հց. յ: Պիպ: Ընտ. յոգէ: Նոյ: Սոփ. Է. 46: Մտթ. Ե: *Սիմոն մոգն եկն առ պետրոս՝ առ վաճառաշահութիւն: Ոչ վարձու առաք զնմանութենս, եթէ՝ի վաճառաշահութենս գան՝ի կիր արկանիցեմք: Լմբ. պբգ: Վբ ՃԺԹ: *Իմոգորոս՝ որ զամենայն մատենագրութիւն՝ի նմին միասնմուռ վաճառաշահութեի գումարեաց. Եսս. բբ. ա. բմն, իբր լծանգարան յօգուտ հասարակաց:

ՎԱՃԱՒԱՊԵՏ, ի, աց. Գ. Գլխաւոր վաճառական. և հազարապետ, գանձապետ. իբր Ταμίας. Quaestor. պապիրէէան պալի, մալ սահապը, խազնէպար. *Լուսաւ գլխոյն հարեալ՝ի վաճառապետացն սողոմոնի. Եէէ. Ի. Գ: *Ի մեծ վաճառապետէ անտի ընկալաք զարծաթն. ՄԺԲ. ԺՆ: *Ասաերիոս վաճառապետ ասաց՝ի բահատ քո երդուեալ տէր իմ բդեշխ. Ճ. Բ:

ՎԱՃԱՌԱՊԵՏ. Տ. ՎԱՃԱՌՕՐԻՆ. Ἀγορανόμος. Fori praefectus. *Առաջի վաճառապետացն գնելով յարձանի, կազբեալսն՝ օրէնս հայրիցին. Պղպատ. օր. ԺՁ: *Պահել զոմանս վաճառապետացն, և զմիւսս օրինաբաղաքացն. անտ:

ՎԱՃԱՌԱՍԻՐ, սիրի, բաց. ա. Սիրօղ վաճառաց և վաճառաշահութեան. *Վաճառասէրք և օգտածարաք. Վբ հց. Իէ:

ՎԱՃԱՌԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Սէր վաճառականութեան և չահավաճառութեան. *Մեղայ վաճառասիրու Ք և ոչ ի սա կայ զանազան նենգութի. Մաշ:

ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻ, լաց, լեաց. Գ. Ἀγορά. Forum. ἐμπόριον, emporium. Տեղի վաճառաց. վաճառանոց. և Շահավաճառ քաղաք, մանաւանդ ծովեզերեայ. *Նէ այս լինի՝ի տեղին՝ որ կոչի փոքր վաճառատեղի. Ճ. Ը: *Թիւեթանիա ունի վաճառատեղիս. Խոբ. Ց:

ՎԱՃԱՌԱՐԱՆ, ի, աց. Գ. Ἀγορά, πρατήριον. Forum. վաճառանոց. և վաճառատեղի. հրապարակ վաճառաց, շուկայ, և կրպակ, խանութ. լաւն պալար, պալար էէրի. *Ազմիկ ղտաճարան ամենայն շուրջ զվաճառարանաւն պարու է պատրաստել: Անդրիկ՝ որ առ վաճառարանաւն են չինուիք. Պղպատ. օրին. Ը: *Տալաւ ասա կառուցանելով յն վաճառարանին. անտ. Ե: *Ամանկուն պատս յաղագս հայրենից պարսուց ձգեալ՝ի վաճառարան. Բէս. Վալ: *Վաճառարան է կենցաղս այս: Ամենեքեան իբրև՝ի վաճառատան եմք. Չանացարուք չանել. Խոսբ. Վբ ոսկ: *Որ՝ի վաճառ արարս մտանէ, տեառնէ զգաստանալ հնամղումս կերակրոյն և ըմպելեացն և այլն. Լմբ. պբգ: *Զվտլոց վաճառատաւ նին կատանգինս ալոլն. Վբ ՃԺԹ: *Տալ զչինն՝ որպէս և արժէր՝ի վաճառարանն. Մխ. Ցբ: *Իւր վաճառատանն տուն էր լեալ երից մանկանցն անանիանցն. Տբ Էէլ. ԺՀ. ՃՁ:

ՎԱՃԱՌԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ՎԱՃԱՌՈՒԱՆ. *Ասորի՝ն՝ վաճառուն գանկ, գահեկան մի արծաթի, որ յայն ժամանակն վաճեր վաճառատաց. Մէհ. չ:

ՎԱՃԱՌԱՓՈՂՈՑ, ի, աց. Գ. Փողոց վաճառանոցի, հրապարակ. շուկայ. լաւն, ֆէյհան. *Ընկենուաչ կայր ոչ՝ի վաճառափողոցս, ոչ՝ի գանձս, և ոչ՝ի ծանապարհս, այլ առ դրան մեծատանն. Ոսկ. չ: *Միշտ ընթեռնուս յեկեղեցւոյ, ի վաճառափողոցի, ի տան. Մաշ: *Ետես զայր մի՝ի վաճառափողոցին՝ լուծեալ, ոչ ոտս ոսնէր, և ոչ ձեռս: Ի վաճառափողոցին վաճառեր զձեռ ագործն իւր. Վբ հց. յ: *Ի վաճառափողոցս չղջին՝ի տուրնառութի վաճառաց: Ի վաճառափողոցս և՝ի հանգէս ասնից. Շ. ընփանդ: Լմբ. խմ:

ՎԱՃԱՌԵՍ, եցի. ն. Πιπρασκω, πωλέω, ἀποδίδωμι. Vendo, reddo, trado. ձՀԱՀՕՕ, muto. որ և առի ծախել իբր ասի: Ի վաճառ հանել՝փոխանակել՝ծալ այլոց գնով զիրս արժօղս. լայնաբար՝ Ի բաց տալ, մատնել. պալարա լբեթարմագ, սաբնագ. *Վաճառեաց զնեզ, և եկեր ուտելով զարծաթն մեր: Վաճառեցին զյովսէփ իսմայէլացւոցն քսան գահեկանի: Մարթ էր վաճառել զդա մեծագնի: Մարթ էր զայգ ի ղ վաճառել աւելի քան երեք հարիւր դահեկանի: Վաճառեին, գնէին: Վաճառեսցուք, և չահեսցուք: Վաճառեսցի ըստ գնոց իւրոց: Վաճառեաց զնա ած՝ի ձեռս իմ: Վաճառեցաք՝ի կորուստ. և այլն:

ՎԱՃԱՌԻԿ. ա. Ὠνητός. Emtitius, venalis. որ և ՎԱՃԱՌԱՀԱՐ. Վաճառելի. վաճառ հանեալ. վաճառեալ. որ ինչ լինի վաճառմամբ. Խոսս. գնաս, Խոսսաց. ասէէ. *Ծառայիցն ազատութիւն, և վաճառիկ ստացուածոցն՝ի բաց գնացումն: Յօբելինն, յորում վաճառիկ ստացուածոցն, և արձաթեղէնն ծառայիցն ազատութիւն լինէր: Ազատութիւն ամենայն հարկաւոր ծառայութե անգոց և հայրենեաց՝ի վաճառիկ ստացողոց. Աէ՝ Ք. պէնգէլ: Խոսդանէլ: Տմար:

ՎԱՃԱՌՈՒԿ ԼԻՆԻՄ. Վաճառիլ. վաճառակուր լինել. *Վաճառիկ յեղբարցս լինիմ՝ մանանեալ՝ի ծառայութի. Պէտ:

ՎԱՃԱՒՕՐԻՆ կամ ՎԱՃԱՌԱՑՕՐԻՆ, բինի, նաց կամ նից. Գ. Ἀγορανόμος. Fori curator, rerum venalium praefectus. Վաճառապետ, որ իցէ օրինադիր և վերակացու վաճառանոցին. ասսպա պալը. լաւնը էեսնսը. *Որ առ վաճառսն զարդն իցեն, վաճառօրինս (կոչէը): Պահապանացն, և վաճառօրինացն. Պղպատ. օրին. Ը: * Վաճառաց յօրինիցն իսկ զարգն՝որ առ վաճառսն իցէ, ՝ի ձեռն օրինացն կարգաւորելով ... հանգերձ վաճառացն յարդարողքն. անտ: *Ի ձեռն վաճառօրէնացն տանջիլ. անտ. Ե: *Ի մէջ քաղաքին վաճառս ուրոյք վաճառայօրինաց. անտ. ՃՁ:

ՎԱՅ. ՃՂ. Ὀυαὶ! Vae! ὀἰμι!hei mihi! ὠ! o! αἰ αἰ! vae vae! Նոյն ձայն է և յայլ լեզուս. վաւ, ոաայե, ոաէ. վէ, էոայի, վէյւս ծյի, հծյի, հէէյ, հէէս, հէ, ի, ծ. այսինքն Աւաղ. եզուկ. ոհ. ովւ. ո. ափսոս. եաչէգ, հահ, ծհ. *Վայ քեզ մովաբ: Վայ մեզ: Ո՞ւմ է վայ: Վայ ձեզ. վայ նոցա: Վայ ինձ: Վայ է ինձ: Վայ վայ քեզ: Վայ ինձ վայ ինձ վայ ինձ յաւուր յայնմիկ: Վայ վայ քաղաք մեծ: Վայ վայ վայ՝ որ բնակեալ են յերկրի. ևն: *Վայ, չար արար: Վայ ինձ վայ: Վայ վայ վայ ինձ: Վայ զնա որդեակ՝ի չար գործոց իմոց. Վբ հց: *Վայ է զպբեցողին: Վայ լինի զրջահոհութե կատարողն. Լմբ. ասոսկ: *Վայ վայ երուսաղէմ. Եսս. պմ. ՃՀ. 8: *Վայ զինև. Խոխ: *Ա՛յ վայ, այ վայ, զքեզ՝ի խաչ սեաղիս: Տազ:

ՎԱՅ ՎԱՂԱՅ. ապ. վաչյա. Ջուզ՝. վաչյա. *Վայվաղայ (կամ վայվաղայ) և այնմ՝ որ ընդ նմայն խօսկցի. ՄԺԲ. ԺՀ:

ՎԱՅ, ի. ից. կամ ոյ, ոց. Գ. Ὀυαί. Vae. Վայն, կամ ձայն աչխարհանաց. եզկուսելի, թշուառութի. ալեաք. ձիլ. ոպյ. ֆեքիւլէ, պէյս, վայ սասան և ֆեքիւլ: Անհաւասիկ վայ մի էանց, և վայք երկուք գալոց են. Յայտ. Ք. 12: *Վայ՝ ողբական է ձայն. Բբս. ասէէց: *Վայ՝ի վերայ վայի հաստատեալ կայ նոցա: Վայ՝ի վերայ վայի կարդան հակառակ զօրութիքն. Յճխ. ԺԷ: ԼԺ. ՃՁաբ: *Եւ անդաւորք ձանապարհի՝ վայ՝ի վերայ ասէն վայի. Շ. էէբս: *Ձայն վայոց և կոծոյ. Վբ հց. ԺԷ: *Վայ՝ի վերայ վայոյ լինի: Որում վայն ասի, ամենայն պատուհասք տանջանաց առ ետեղ՝ի գաբշապարս վային

հակառակն ի վերայ. Ով. չհ. Ի. 18. 21։ Վայ զվայիւ ազազակեալ։ Վայ զվայիւ ձիչեալ. Խոր. պմ. հանիս ։ Լանել զաշխարհս մեր ձաւսրացն, զվայ աւազ բարեկամացն ։ Որք արդարև վայի են արժանի քան անառն բանի ։ Եւ ոչ վայս վհատութեան ընդ հնձուելիս ձայնին հիւսեաց. Եզնկ. Ը։ Խոր։ Նոր. ՆԸ։ Վայիւք և ձչովք և ողբովք աշխարհիս զիաձագատն ։ Ձայն ազազակի և վայոյ. Ագաթ ։ Վայիւք և ձչօք. Ղևնդ ։ Զանս արբել, և պազատանաս քարոզել վայիւք հրամայեր. Ածւ։ Մեռցաս վայիւք և ողբովք լի ։ Ի սկսանել աւարտոյն՝ զորոյ պիշատակն վայ իւ արարաք. Լսող. ծԳ. ծԸ։ Խակ ՎԱՑՈՑ ՁՈՐ՝ անուն անձնոյ, պէսպէս մեկնի առ պատմագիրս։ Ալ յասէլն, Վայ և եզուկ զայնսանիկ վարկանիցի։ իմա, վայի արժանի, եղելիք. ՅՀ. ծԸ։

ՎԱՑԱՍՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Վայ ասելն կամ տալն, աւազումն, ողբումն. Իշխտա. ռումԹ. անԸնդ. Բառանալ բերել զվարդապետականն ի դլուխս իւրեանց վայասացուածս. ՅՀ. իմ. երս։

ՎԱՑԵԼ, ելք, ելից. գ. Τέρψις, ἀπόλαυσις. Fruitio, usus, commodus, delectatio, voluptatio, deliciae, voluptas. Անգորը վարուցն ոտասելոց. որ և վայելուցն, և վայելեալ ասի. որպէս զուարձանալն. գիւրացուելն. փափկութիւն. վայելչութիւն, վայելչասքանչութիւն. գեղեցկութիւն, վեհութիւն. Հռչակ. Ագաթ. Ա Ի ։ Ապաքէն վայելիւք երջանիկ ։ Կէսքն հեշտալի յզփսութիւն վայելից ազազաւ։ Ուրախանային անախտապէս յանհրաժեշտ բերկրութենէ այսպիսասքար ինն վայելից։ Գալաթ և ծայր երջանկանէն գրասանին էին վայելք. Պիտ ։ Խնամանեաց նան ամենայն զգայարանք ի ճաշակս հոգևոքանսն վայելից։ Աս ի վայելս թագաւորաց և ռասիկաց. ՅՀ. ծ։ ։ ծԲ ։ Լուսաւոքքն են հարիւսոքք ի վայելս ամենայն կենդանեաց. Եղնիկ ։ Ոչ վայելից տարփանաց հնձեմ ։ Զվայելս անանախիկն հոգիսգրկեալ. Նար. ծԲ. Ե Ես։ Մի ոչ էիցն և ոչ լինելոցն՝ որպէս ի ձեռն գոյիցն զվայելն գիցեն. Բեր. հայեաց ։

ՎԱՑԵԼԱԼԻՑ. ա. Լցեալ վայելիւք և վայելչութենէ. Սոզոմեն... յարգարեալ զսա (զաձարն) վայելուլից փառաք. Նար. փաղ։

ՎԱՑԵԼ. Բ. են. կամ ՎԱՑԵԼԷ. լեն. Գիմաղ. Πρεπόν ἐστι, πρέπει. Decet. συμφέρει, prodest. Վայելուչ է. վայելական է. արժան է. պատշաճ է. անկ է. օգտ է. լաս է. Էլէյտ, յոր Տոր է, կիներաց, կինոյ. Եփեսեր. փիլեր. ՈՒ. ար, եարար, ՀարՀ. Ինոսիկ՝ ձայիչ լսելի պէս. ՈՒղղող վայելէ օրհնուած (այսինքն օրհնելի զնա) ։ ՔՀՀ վայել է օրհնութիւն (այսինքն օրհնին) ասե ի պատիւ։ Տան քոմ վայել է պատուել։ ՔՀՀ խակ վայել է ։ Ոչ վայելէ անզգամ փափկութիւն. և այլն ։ Եւ քեզ վայել է (կամ վայել են) փառք և իշխանութիւն, և այլն. ՀՀ։ Ոչ հաւատաց նա ղեր վայ զորգունն ի ուրոյ, եթէ վայել է նմա ։ Ալ որպէս վայելուցէ կանանցն, որոց զնոքա պաշտաւութիւն յանձն առեալ էցէ. Ով. ա-եԲ. Ե ։ փՀ։ Մեծամեծ մարգքն՝ մեծամեծ գործ վայել էին. Խոխ։ Եւ այլ անվնաս բանք, որք ոչ վայելէին ձոյ. բայց Թէպէտ և ըստ ինքեան ոչ վայելէին, այլ սակայն ըստ մեզ վայելէին. Ով. չհ. Ի. 18։ Որ վայելէն քեզ զոյն չինգործս. և որ ոչ վայելէ. զայ գու յանձախս. Ով. ։ փՀ։

ՎԱՑԵԼԵՄ. ես. ն. է. պէսպէս խընդրով. Ἀπολάυω. Fruor, oblector; commodum, fructum, emolumentum capio; utor. τρυφάω, τέρπομαι, delicior, delector. Ունել զվայելս զուարճալի իրաց. Հաձուիլ և գիւրումիլ սրտի ժառանգել զնգրելին. վայել զանգորը կեանս. փափկանալ. հեշտանալ. կցորդ լինել. հաղորդիլ. Լայնել. ակքալանսճ, ակքաւընը ձիսմիւնէնիս ուերձեր, խալանսճ, գոռնլանսճ. Ի նոր ձաշական վայելեցեն ։ Ընդ նոյին որգարոցն վայելելին ։ Կշտապինդ վայելուցէք ի գալստենէ փառաց դոռս ։ Եկայք և վայելեսցուք ի բարութիւս որ կան։ Ե՛կ և վայելեսցուք սերով (այսինքն ի սէր)։ Զերով իշխանութիւնգ վայելեն ։ Ես ։ Ի մէջ հնոցին չըքան ցօդունն վայելելին ։ Զինչ պանչելի և փառք ի մարգկանէ, որով ամանկուք կաքաւիչք վայելին. Ով. ՀՀ. Ե. չհ. Ե. 3 ։ Ի հայրենական խնամսն վայելելիցէք ։ Չի զամենայն երանուիան յոսմով վայելելացուք ։ Վայելելիցէք զանձատ բարիսն ։ Վայելեա ապա գոնէ զայժմս ժամանակս ։ Ձայս վարկացուք, և որ գալոցն է աչխարհ, զայն վայելեացուք. ՅՀ. ծ. ծ։ Է ։ Ճ. գ ։ Վրէ. յանհատան ։ Սատա նայ՝ ոչ վայելելով ի Թագաւորականն գիմաց. յորմէ հրեշտակքն վայելելին ։ Բացեր բես և համարձակ վայելել ի տեսուէ ասծոս ԹԷ. Խոխ։ Բեր. Տրէ ։ Ցուրբատու Թիւնս լաւութեցն վայելել ։ Բարերարութենն առաքինութեսն այն է, յորժամ այլքն ի ոմանէ վայելեսցեն. Եղնիկ ։

ՎԱՑԵԼԻ. ելք. Իբր Վայելող, ողբ. Եւ որ բարերար ոք իցէ, եԹէ բարերարու Թեն վայելելիք չեսցեն, ոմ շահ իցէ բարերարութենն. Եղնիկ ։

ՎԱՑԵԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ վայելել՝ առանալ՝ օգտիլ. ժառանգեցուցանել հաղորդս առնել բարեաց. և վայել չացուցանել. Ցանձառ երանուեիան վայելեցուցանէ զառաքինացեալսն հոգւով ։ Վայելեցուցանէ յանքաւ բարիսն. ՅՀ. ա. Է. Ցարքայուեն զձեզ վայելեցուցանեն յանանց և յերկնային ուրախութեան. Ագաթ ։ Չմարգն իշխանական ձոխութիւ վայելեցուցանէ գրասան իմ. Աճգր. ա. 1։ Չքաղցն ժամանակաւն քերիւք ի հարկաւորագունէցն օգուտ պտնել և վայելեցուցանել։ Չմեծագոյն օգուտն վայելեցուցին քաղաքաց բանելիս. Փիլ. իմաստ ։ Պիտ ։ Հանգոյն առղմնեան տաձարին՝ հոգևխառն ամպով փառաց քոց իրրն միգով զաս զարգարեալ վայելեցի. Կաղանտ ։ Վայելեցուցաներ ըզմայսմին իւր բանն ՁԷ յաճախին բնաւորականն. Խոսրովիկ ։

ՎԱՑԵԼԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ տայ վայելել. Սէր՝ բանաւմն երանեսցեան քեզ, և վայելելեցուցիչ յանապատում չնորհս նորս. ՅՀ. ծ։

ՎԱՑԵԼՈՒԱՆ, ոյ, ոց. գ. Վայելչ. վայելչութիւն. Ցնծացեալ բերկրիս ընդ մեզ յանձառ և յանպատում բարիսն և ի վայելուածան. Վրէ հղ. Է ։ Ի վայելուածս ոչխատակար և գարշելի հեշտութենէց տայ մեզան չեր. Լմբ. ոչ ։

ՎԱՑԵԼՈՒԼ. Բայ անստոյգ. որ կամ է Ցաւելուլ, և կամ վայելել. Չինչ սատ պակասիմք, անգ վայելուցուցիք. Ոսկիփոր ։

ՎԱՑԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Վայելելն. վայելք. վայելուած. Ոորոց յասկ (կամ յասմբ է) առացուսինն, վհուխալն է վայելումն ։ Ցառաւել վայելուսին կենացն յաւիտենից առիթ եզև մահ նորա ։ Անց զնոքօք վայելման ժամանակի։ Ի բազմապատիկ վայելմունս բարեացն. Բեր. պհ. Ա ։ Վրէ ոսկ։ Մխ. Եբեմ։ Պիտ ։

Եւ որպէս վայելուչն գոլ. յարմարուել. պատչաճաւորուիլ. Իբրացուցանէր զմիան ընդ վայելման և ձահոդուածեան երանելոյ և գերապատուն իւրոյ քնուելե. Տծոմ ։

ՎԱՑԵԼՈՒՉ. ա. Πρέπων, πουσα, πον. Decens. խակ ի սբ գիրս եպրέպէս, decorus, conveniens omnino. և τερπνός, delectabilis, jucundus, և այլն. Որ ինչ վայել է. վայելական. Ձահաւոր. պատչաձ. յարմար. արժան. Համեմատ. և Արժանի վայելելոյ, ընտիր. զուարձալի. գեղեցիկ. չքնդ. Եագելոր. ոյիսն, Եագեղգիլ. Սատուղ և յուլաձան սիրելիք և գեգկեցիկք և վայելչութ ։ Վայելուչ են երգք խրատելն ։ Կին զո որպէս զայգի վայելուչ։ Ջի բարի կամ զի վայելուչ, զի բնական եղբայրք ի միասին. Բ. Խփ. ա. 23 ։ ԽԲ. 1 ։ Սղ. ՃԽԷ. 3 ։ ՀՀԲ. 1։ Ջմարդկան վայելուչսն առնել և խօսի. զի արդարս յուցցէ և մարդ եղեալ. Կնբղ. գնյ ։ Օծանի, կամ օծանիլ ասի վասն մարդոյս վայելչի. ասէ. (ուր լաւ և ընԹեռնուլ վայելչական ։) Ա՛ս անուն՝ այ է սեպհական և վայելուչ. Շ. Խգի ։ Թագաւորս եԹէ ոչ ունի զհմտութիւն սաձառակից իւր, ոչ կարէ ի վճռակին իւրում վայելուչ գոլ. Եղնէ. Բ ։ Հատակ վայելուչ. Պիտ. ևն։

ՎԱՑԵԼՈՒՉ. Նա՝ որ վայելէ ի բարիս. վայելօղ։ Բարութիւք միշտ սուղոր են յաղագս վայելչասիրել զվայելուչսն, և ի սահակութիւն ածել. Ով. Եւ։

ՎԱՑԵԼՈՒՉ. ՀՀ. Եսրեպῶς. Decore, decenter. Վայելչապէս. Հնարիւք վայելուչ անօրէն սպիտանի կազմեաց. Խհ. ծԳ. ։։ Ոչ արդար և պատչաձ և վայելուչ ասի ի վերայ յովքայ. բայց ի վերայ քան յայտնապէս է մարդարէութիւս. Խոխ ։

ՎԱՑԵԼԱԲԱՆ. ա. Պերձաբան. կարգաբան. Եփեսէ փիլ. Եւ վայելչաբանն սաղպի յաշխարհէ աղուանից. Կող. Գ. 9։

ՎԱՑԵԼԱԲԱՐ. Հ. Πρεπόντως, εἰκότως. Decenter, convenienter, congruenter, apte, rite, jure, merito. Վայելչապէս. պատչաձաբար. ի գէպ. օրինօք. յարմարապէս. կարի քոլ. գեղեցիկ. Վայելչաբար ասել, կամ ասիլ. Ով. չհ։ Եբիսփ. ոսորգ ։ Ասացհ ոք, և յոյժ վայելչաբար. Պրգմ. ԼԸ։ Որպէս ի կէսրի զանկերպիցն նմանութի՝ վայելչաբար կոչէ զայ երևուեն. Ինոն. Երին ։ Վասն այսորիկ ոք յիրաւի ևս վայելչաբար զարմացայ ։ Զոր սրբապէս վայելչաբար (յն. սրտւելչելչաբար) հրամայեաց ինքն ասծ. Փիլ. ծ. բան ։ Ապա ուրեմն վայելչաբար զօրն մորիսամ յամենայն ազգաց՝ զնա միայն ընտրեաց ընորհն. Ճ.Գ։ Վայել չապար բազմեցան (յամեռս ԹագաւորուԹեն)։ Նար. Խ։ Վայելչաբար ի միասին կապակցել հաստարակ երգարուեսն. ՅՀ. ԼԸ։

Եւ իբր ա. Վայելուչ. Վայելչաբար սիրով. ՅՀ. ԼԸ։

ՎԱՑԵԼՉԱԳԵՂ. ա. Վայելուչ գեղով. չքնաղ. գեղապանծ. Աստուածային ակաղնեմաց և վայելչագեղ։ Վայելչագեղ աքի կոյս սիրասնին. Նար. առաւ ։ Գնյ ։

Կամ գ. որպէս գեղ վայելչութեի՝ զարդ. Ո՛վ լուսեղի (կամ հանդարտութի) վայել չագեղ սրտից և անձանց. Վրէ հղ. յ ։

ՎԱՑԵԼՉԱԳՈՑՆ, գունի, ից. ա. Πρεπωδέστερος, πρεπωδέστατος. Decentior, decentissimus. Կարի վայելուչ. Ձահոդագործ. պատչաձագոյն. Ա՛ս ինչ արգ վայելչագոյն է. Գնաս. օրին. ծ։ Վայելչագոյն է ընդ իւր ածել և այլն. Փիլ. ԺՀ. Ը։ Ցամենք և վայելչագունիցս սուղորութենէց չանան խաւաս. նուսն ի վերայ, թեսե. ՅՀ. իմ. ասս։

ՎԱՅԵԼՉԱԴԻՏԱԿ. ա. Վայելուչ դիտակաւ՝ հատակաւ՝ կերպարանօք՝ տեսլեամբ. *Թագաւորին գաւիթ հանդերձ վայելչադիտակ և բարեպաշտօն եղբարբն գուրգուրեալ. Յհ. կբ:

ՎԱՅԵԼՉԱԶԱՐԴ. ա. Վայելուչ զարդուք. շքեղ. գեղեցիկ. զուարճալի. *Զհրաշափառ և զվայելչազարդ տեսիլ փառացն այ: Պտուղք գեղեցիկք, քաղցրահամք և վայելչազարդք: Վայելչազարդ տեղին՝ որ կապուտաքարի անուանի. Ջ+ր. կբ: Երգ. ե: Առաջ. Գ. 6:

ՎԱՅԵԼՉԱԶԳԵԱՑ. ա. Որ զգեցեալ ունի յինքեան զվայելչութիւն. վայելուչ. գեղեցիկ. *Վայելչազգեաց և պատշաճագեղ տեսիլ մարմնոյն. Սամ. Երեց:

ՎԱՅԵԼՉԱԼԻ. ա. Լի վայելչութեամբ. և Զոր ինչ լինի առնել որպէս վայելչական. *Հարկաւորելի կամ վայելչալի. Գնձ:

ՎԱՅԵԼՉԱԾԱՂԻԿ. ա. Վայելուչ ծաղկօք. վայելչապէս ծաղկեալ. *Դրախտ վայելչածաղիկ: Ուսուցանէն վայելչածաղիկ վարդապետութեան. Անան. Եկեղ: Յհ. իմ. Եկեղ:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Վայելուչ կազմութիւն կամ յօրինուած և հանդերձանք. *Տաճար ամենաբարեձև կարգաւորութեամբ, և վայելչականմամբ զարդարեալ. Թէոդոր. Խաչ:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆ, ի, աց. Տ. ՎԱՅԵԼՈՒՉ. *Վայելչական փառք, կամ կարգ, շնորհք, պատիւ, անուն, գործ, պտուղ, տունկ, սրահք, ծնողք, ևն. Ջ+ր. կբ: Յհ. կբ: Նար. հՏ. և խոս: Սարգ. ա. պ. ծ: Երգ. Ժող: Լմբ. պարգ: Պիտ: Ժմ: Խոսր:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆԱԲԱՐ. Տ. ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. ἀμυδρότερον. *Իմանալ վայելչապէս, և ասել վայելչականաբար. Մագ. Եկեղ:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Տ. ՎԱՅԵԼՉԱԳՈՅՆ. *Ժողովեալք 'ի մի վայր վայելչականագոյնք (կամ գոյն). Ել. Պիտ:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վայելչութիւն. յարմարութիւն. գեղեցկութիւն. *Դաւիթ զարդարս իւրև զարմանենի ծաղկեալ ասէ վասն վայելչականութեանն: Դաւիթ աշտարակ է շինեալ նշանաւոր, և այնմ նմանեցուցանէ վայելչականութեան զպարանոց հարսինն. Նար. Երգ:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԵՐՊ. ա. Վայելուչ կերպիւ՝ կերպարանօք՝ տեսլեամբ. *Վայելչակերպ ձև տեսակի (ձիոյն): Վայելչակերպ ճահաւորական ընթացք (վարուց). Պիտ: Նար. Ժծբ:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. *Ծառն 'ի բոլորաձև վայելչակերպութեան թերացեալ. Թէոդ. Խ Ա:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԻ. Տ. ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. *Որում հաստուցեալք վայելչակի (ըստ երախտեաց՝) զբարերարութեան ժառանգեացուք անուն. Պիտ:

ՎԱՅԵԼՉԱԿԻՑ. ա. Συμπρέπων. Mutuum decorem vel ornamentum afferens. Համանման վայելչութեամբ. և կցորդ վայելչից. *Հայր բարեմիտ, և որդի դիւրահաւան՝ առ իրեարս 'ի միասին նստին, և վայելչակիցք են. Ա. տր. ծՏ: *Միշտ վայելչակից ինձ եղեալ գտանիցիք. Պիտ:

ՎԱՅԵԼՉԱՀԻՒՍ. ա. Վայելուչ հիւսեալ. *Ներհիւսեսցուք քաղցր եղանակ՝ վայելչահիւս երրեակ անձանց. Շ. թող:

ՎԱՅԵԼՉԱՆԱՄ. ացայ. չ. Ἐμπρέπω, διαπρέπω. Decoror, adornor, splendeo. Պայծառանալ վայելչապէս. փայլել. ծաղկել. զարդարիլ. *Գեղեցկութեամբ աւելի վայելչացեալ: Սէզն վայելչանան մկրտարանք. Խոր. Է. 49: Գ. 62: *Օդային անկուածովք ոմանք (զգեստուց) առաւելագոյն առաւել՝ քան թէ վայելչանայցեմք. Ածաբ. աղք: *Վայելչանայ և փառօք հօր. Պարապմ. Լ: *Նովիմբ քաղցանուն պարծանօք վայելչացան յաշխարհի. Պիտ:

ՎԱՅԵԼՉԱՆԱՄ. որպէս Վայելել. զուարճանալ. փափկանալ 'ի վայելս. *Ուտես և ըմպես և վայելչանաս: Ուտէին և ըմպէին մեծաւ ուրախութեամբ, և վայելչանային. Հ. յնհր. Է: *Ապականիչ և եղծանելի ցանկութեամբս վայելչանամք. Իսիդ:

ՎԱՅԵԼՉԱՆԱՅ. դերբայ. Վայել է. վայելէ. կեչայէ. *Տեառն միոյ յոհ քմի, ընդ որում և որով հօր փառք վայելչանայ հանդերձ հոգւով սրբով. Ոսկ. յհ. ա. 25:

ՎԱՅԵԼՉԱՆՔ, նաց. գ. Վայելչանալն, և վայելչութիւն. *Իբրև զթագաւոր 'ի մէջ ռամկաց պայծառացեալ 'ի վայելչանաց. Մագ. ծա: *Եւ որքան այլ ևս 'ի նմա բնական բոլորակաձևութեան բարեզարդութիւն վայելչանաց. Պիտ:

ՎԱՅԵԼՉԱՇԱՐ. ա. Վայելչապէս շարադասեալ՝ հիւսեալ. *Բոլորեցին զվայելչաշար մարգարէին բանքն, և իբրև միով բերանով ասէին, մի 'ի գեաս բարկանաս մեզ տէր. Թէոփիլ. Խ Ա:

ՎԱՅԵԼՉԱՇԷՆ. ա. Գեղեցկաշէն. մեծաշէն. հոյակապ. *Վայելչաշէն զարմանակերտ ուխտ մարմաշինոյ. Սամ. Երեց:

ՎԱՅԵԼՉԱՊԱՆԾ. ա. Պանծալի վայելչութեամբ. շքեղ. փառաւոր. *Շքեղազարդ վայելչապանծ յօրինեցեր զսա գուսար սիոնի. Գնձ:

ՎԱՅԵԼՉԱՊԷՍ. Տ. ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. Πρεπόντως, εἰκότως, ἀμυδρῶς. Decenter, rite, convenienter, և այլն. *Վայելչապէս ասել, կամ պատմել, իմանալ. բուռն հարկանել. կատարել. ուռչել. Փիլ: Լմբ. պարգ: Մագ. Եկեղ: Լմբ. պարգ. և օրէն: Ճ. Բ: Բրս. հց: *Յղացար անարատաբար, և զքեզ վայելչապէս ծնար. Կիւրղ. Խաչ: և Շար: *Որ վայելչապէս փառօք՝ զինուք վառեցան հոգւով. Տաղ:

ՎԱՅԵԼՉԱՍԱՂԱՐԹ. ա. Վայելուչ զարդարեալ ոստովք և տերևովք. սաղարթազուարճ. *Դրախտ վայելչասաղարթ անկոյդ ապառաժեալ. Բենիկ:

ՎԱՅԵԼՉԱՍԷՐ. ա. Սիրող վայելուչ և հեշտալի իրաց. *Պահքն զաչս վայելչասէրս բանին 'ի զգլխումն արտասուաց. Գէննադ:

ՎԱՅԵԼՉԱՎԱՅՐ. ա. Ուր իցեն վայելուչ վայրք. *Ընդ աղբիւրն եդեմականն ոռոգանէ զվայելչավայր բուրաստանն. Յհ. իմ. Եկեղ:

ՎԱՅԵԼՉԱՎԱՌ. ա. Ունող զվառս վայելուչս. շքեղափայլ. *Վառօնակալս վայելչավառս, և այլ զարդս բազումս. Թղթ. դաշ:

ՎԱՅԵԼՉԱՏԱՐԱԾ. ա. Վայելչապէս տարածեալ. գեղեցիկ ծաւալեալ՝ հաշակեալ. *Իսկ դաւթեան երգոյն համասփիւռ վայելչատարած գեղգեղեն տաղք. Ածաբ. խւ:

ՎԱՅԵԼՉԱՏԵՍԱԿ. ա. Վայելուչ տեսակաւ կամ տեսլեամբ. գեղեցիկ. *Այգին (նորոգեալ՝) նոյնգունակ երևի զուարճնակ էր և յառաջագոյն, մանաւանդ թէ ևս փառաւորագոյն և վայելչատեսակ. Աբ. Բ: *Զխթենի որ յարակից վայելչատեսակ ունի զսերմն. Գրոհգ. 'ի վեր:

ՎԱՅԵԼՉԱՏԵՐԵՒ. Տ. ՎԱՅԵԼՉԱՍԱՂԱՐԹ. *Ծառս աճմանաճիւղս, վայելչատերևս. Նար. խւ:

ՎԱՅԵԼՉԱՏԻՊ. Տ. ՎԱՅԵԼՉԱՁԵՒ. *Զինչ որդիանաւոր վայելչատիպ կային. Տաղ:

ՎԱՅԵԼՉԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ վայելչանալ. շքեղ յօրինել. պայծառազարդել. զարդարել. *Որ ալապչաւործ ստեղծմամբ վայելչացոյց զերկինս և զերկիր. Շար: *Կանաչազգեստ տեսլեամբ զվայրս վայելչացուցանէն: Ամպք լցեալ ջրով յօղեն 'ի յերկիր զանձրև, և վայելչացուցանէն զերկիր կանաչացեալ գունովք. Լաստ. ծէ: Ոսկ. ամբ:

Եւ որպէս Վայելեցուցանել. զուարճացուցանել. հեշտացուցանել. *Ազգի ազգի ծաղկանց պայծառութիւնք վայելչացուցանեն զհոտոտելիսն. Ոսկ. դոկ:

ՎԱՅԵԼՉՈՒՈՐ. ա. Վայելուչ. համեմատ. բարեյարմար. *Ունիք երկայնագոյնք և վայելչաւորք. Ածր. Է. 11:

ՎԱՅԵԼՉԱՓԱՅԼ. ա. Վայելչագեղ. շքնաղ. համեստ. փառացի. *Բամբիշն արևելեան, վայելչափայլ թագուհին մեծ աշխէնն. Թղթ. դաշ:

ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐπρέπεια, τὸ εὐπρεπὲς. Decor eximius. λαμπρότης, claritas, candor, nitor. Վայելուչն գոլ. վայելչականութիւն. բարեյարմարութիւն. պայծառութիւն. փառք. շուք. շքեղութիւն. բարեվայելչութիւն. *Սիրեցի զվայելչութիւն տան քո: Տէր թագաւորեաց, վայելչութիւն զգեցաւ: Ընկալցին զարքայութեան վայելչութիւն: Ցրուեսցին վայելչութիւնք նորա: Կորեաւ վայելչութիւն երեսաց նորա. և այլն:

Կամ Գեղեցկութիւն. և Իրք գեղեցիկք. փէօ, ալաարըքլը, ալէկ էօնեք. *Վայելչութիւն գեղոյ: Ո՞ր իցեն վայելչութիւնք իւրայելի. Սղ. խէ. 4: Եզեկ. ծէ. 14: ա. բգ. Է. 20:

ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. որպէս Εὐπραγία, τερπνότης, ἀπόλαυσις. Prosperitas, felicitas, delectatio, fruitio. Վայելք. վայելումն. զուարճութիւն. աջողութիւն. երջանկութիւն. *Կատարեսցեն զամս իւրեանց 'ի վայելչութիւնս. Յոբ. լզ. 11: *Ի քաղցրութէ վայելչութէ աջոյ քո: Տեսանել ինձ զվայելչութիւն տեառն. Սղ. ծէ. 11: իզ. 4: *Զորս ած հաստատեաց 'ի վայելչութիւն հաւատացելոց. Կող. Գ: *Եթէ յերկնից տարերս էր վայելեալ, բարի էր վայելչութիւն իւրև զբարւոյ արարածս: Քինք զկերակուրս ճաշակեն առ 'ի վայելչութիւն իւր. Իսիդ: *Գեղեցկութիւն, զօրութիւն, վայելչութիւն հեշտացանկութեանց: (Վիճակ մեծամեծաց) ունի յինքեան վայելչութիւնս և ոչ միոյ իրիք բարւոյ: Զպտուղն երեր. որոյ զհետ աչեար երթան և վայելչութիւն. Փիլ: *Ոչ եթէ որում չգտանին պիտոյքն, համբերող է, այլ որ յաննախանձելի վայելչութեան է, և չարեացն համբերէ. Բրս. Խ Ա:

ՎԱՅԵԼՉՕՐԷՆ. Տ. ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐ. Մագ:

ՎԱՅԵԼՔ. Տ. ՎԱՅԵԼ. Էլք:

ՎԱՅԵՄ. եցի. չ. Ἀναβοάω, ἐκβοάω. Exclamo, clamito. Վայ կարդալ. եղուկ գոչել. ճչել. աշխարել. *Անկաւ երկաթն 'ի ջուրն, և վայեաց, և ասէ, ո՜հ տէր. և զայն յանոթ առեալ էր. Դ. Թգ. Զ. 5: *Որպէս թէ մանուկ ոք 'ի գանիցն վայիցէ, և որոտացս ասիցէ. Բրս. գոհ: *Ընդէ՞ր վայեաց, ընդէ՞ր պատառեաց զպատմուճանն. Եղիշ. դպ: *Վայեաց ուժգին, և ասէ. զի՞նչ է այս բան: Լայր և վայէր 'ի ներքս 'ի խցի անդ. Վրք հց. ծՏ. իզ: *Երկիր առ հասարակ լան և վայեն (զ)ոչնչութեանն և յափշտակութեանն. Բուզ. Տ. 13: *Երկիրն առհասարակ վայեաց իբրև զկենդանի մարդ. Տէ իէւ. յաղ. իԳ:

ՎԱՅԵՄ. ն. Վայ տալ. եղկելի համարել. (հակառակն երանելոյ.) Վայէ զարբեցողն: Վայէ զնա, զի ոչ առա զինքն 'ի ձեռն յա

բուցանողի. Լմ. տառ. և ծղ.։

ՎԱՅԹԵՄ, եցի. ն. 'Εxχύω. Effundo. որ և լեր ումն. ՎԱԹԵԼ, ՎՌԹԵԼ. (խու. ուլ. փորէ. լու. չօ՛նւմ բէ՛փփէբէ.) Ի գուրս թափել. արտաքս հեղուլ. դատարկել. պորպէ. պօշաղթմաք, փէօփմէփ. 'Խառն ընդ գարշելիսն 'ի վայր զփորոտին վայթեալ՝ սատակէր. Յհ. կԲ։ 'Վայթեցաւ որովայն նորա յերկիր. Ē. Բգ. Ē. 10։ 'Ամենեքեան 'ի կամրջէն 'ի վայր վայթեցան 'ի գետն մեծ. Հ. սէպթ. Ը։ 'Որք 'ի վատ գործս վայթեալք, և ոչ ուսուցանել թողացուցանէ. Կլիմաք։

ՎԱՅԼՔ. գ. Իբրու Վայելք. վայելչութի. 'Վարդ 'ի կոկոնի՝ վայլք համայն ծաղկի. գնձ։

ՎԱՅՈՒՄՆ. գ. Վայելն. վայ կորդաղն. կոծ. ձիչ. աշխար. 'Մարգարէն զվայումն գեհենին նշանակելով տանէր, վայ հզօրացդ. Մանդ. ծԸ։

ՎԱՅՐ, ի, աց, և իւ և ուց. գ. Τόπος. Locus, spatium. և ὅπου ἐὰν, quocumque, և այլն. Տեղի մրպիսի և իցէ. և միջոց կամ ծագ տեղւոյ և ժամանակի, սահման. կողմն. (լծ. հնյ. ուր. և թ. էէր, պրո, արապէք.) 'Ի վայրի դալարուոջ։ Գործիաս զօրավար վայրացն։ Վասն ամրութե վայրացն։ Աչք անմոտ զվայրօք (ընդ ծագս երկրի) յածին։ Յոր վայր և (յն. ուր և) երթիցես։ Ի մի վայր միաժողով են։ Մինչև ցայս վայր (յն. ցայսր)։ Ցայսմ վայրի (յն. աստ)։ Յո՞ր վայր նեղութեց հասաներ։ Յայն վայր(ժամանակութե) հայեցայ. և այլն։ 'Վայրս ինչ 'ի գալիղիացւոց աշխարհին. Եւս. ԺԲ. Ա։ 'Յանխնայ յուղէին 'զվայրսն։ Գաւառաց, տեղեաց, վայրաց։ Ընդէ՞ր արքայ ցայդ վայր միայն եառուր ընթեռնուլ։ Մեղուք արտագաթեք զգաւառին վայրօք եւթ կարեն շրջել. Եղիշ. դրժ. և դփ։ 'Ի մի վայր եկեալ հասանէին։ Ընդ վայր յածելով երիվարաւն՝ անկանի 'ի խոր իմն մեծ. Խոր. Գ. 58. և Բ։ 58։ 'Նմին վայրս հասեալ՝ եկն եռեւ։ Մինթէ զվայրօք ինչ գուլ և մուրանա՛լ պարտ էր վարդապետին։ Հուր ընդ վայրս բորբոքեալ։ Ծաղկածին վայրից։ Այն վայր է այցելութե, յորում եւք հնարից ոչ գոյ. Իգն։ Սարգ. յաւդ. Ē։ Բրս. մրկ։ Նար. կ։ կԳ։ 'Համդէպ խնամկնեան վայրուցն։ Լինել տար 'ի վայրուց (մերոց) և ծանօթից. Զենոբ։ 'Վասն սոցա սասյեալ է մեր յայլում վայրի։ Եւ դարձեալ զգուշացեալ յայլում վայրի գրէ. Եւս. դփմ. Ա. 6։ Կոչ. Գ. (այսինքն այլուր։)

ՎԱՅՐ. 'Αγρός. Ager, rus, regio. Տեղի արտաքոյ բնակութե. դաշտ. անդաստան՝ ուր լինի վար և հունձ. և Երկիր անգործ 'ի բացի. անապատ. 'Բանջար կամ խոտ վայրի. ծաղիկ վայրի. գազանք վայրի. գեղեցկութի վայրի. քարինք վայրի։ Ծառ վայրաց։ Իբրև զարջ մի ոտքէկաստր 'ի վայրի։ Դիպեցան իբրև գզիտս 'ի վայրի։ Եղինք 'ի վայրի ծնան։ Զխոտն 'ի վայրի. և այլն։

ՎԱՅՐ ՄԻ. մ. } Μιxρὸν. Modicum, pau-
ԱՌ ՎԱՅՐ ՄԻ. } lulum. ἐν ἀxαρεῖ, momento temporis, և այլն. Առ փոքր մի մինջոց. ժամանակ ինչ. խուն մի. փիւ մը ափէն. պիրազ. 'Վայր մի համբերեսցուք։ Խցէք զաչս մարմնոյդ վայր մի։ Վայր մի հրաժարեցուցանէ չասնել. Բրս. Խ Դ։ Եղիշ. Ē։ Մագ. Ē։ 'Անց նիստ առ վայր մի, և մնա։ Մնա դու վայր մի (կամ վայրիկ մի) մատէն մինչև մարթ հարցից։ Եկաց վայր մի. Հռութ. Գ. 1։ Տօբ. Ē. 9։ ծՌ. 14. (յորս չիք ինչ 'ի յն։) 'Յանձն առ վայր մի զպատճառանօք վիրաւորիլն։ Որոց ոչ պիտէր և առ վայր մի կեալն։ Վայր մի քաջանալ։ Ընդունէին զնա. առ վայր մի մեծարանօք։ Գողանալ վայր մի խաբէութե զերկիւղ ձեր։ Զձեր օգնութե վայր մի 'ի բաց կալայք. Փարպ։

ԸՆԴ ՎԱՅՐ. ա. որպէս Վայրապար. (ումի. խոտ փէչլ. պօշ էէրէ.) 'ի զուր. 'ի նանիր. անխորհրդաբար. պարզաբար. և Նանիր. զուր. անպիտան, չնչին. 'Ծառայ զինքն անուանեաց ոչ ընդ վայր, այլ՝ քնի. Ոսկ. հա։ 'Ոչինչ ընդ վայր ասացեալ է բան ի մաստնոյն։ Իբրև զշուն անպիտան ընդ վայր հաջես. Եփրէմ։ Եղիշ. Ē։ Մի՛ զգրաւեալս սրեամբ հզօրիդ անտես արարեալ՝ ընդ վայր կորուսաներ. Նար. ԽԳ։ 'Սկսաւ ուտել ընդ վայր իբրև զմոլի. Վրք հց. Ա։ 'Լա՛ւ է զվէմն ընդ վայր ձգել, քան՝ զբանն ընդ վայր արձակել. Եւագր. Ա։ 'Զհաւատոյ և բովանդակ աշխատութե մեր՝ ընդ վայր և աւելորդ ցուցանել գործ. Խոր. Բ. 61։ 'Հաստանիցեն զընդվայր արմատս մոլարութս. Ագաթ։ 'Ընդ վայր աղաղակ, անպատճառ ուսուոր ծաղր. Նար. ԽԸ։ Գրի և ԸՆԴ ՎԱՅՐԻ. 'Այս՝ բաջաղանաց և ընդ վայրի խընդրոց են հոյլք. Ղևոնդ։

ԸՆԴ ՎԱՅՐ ՀԱՐԿԱՆԵԼ. 'Εγxαταλείπω. Derelinquo. Լքանել. թողուլ՝ իբր 'ի վայր կոյս ընդ գետին. էրէօֆ վէրով բողուլ. 'Ոչ թողցէ զքեզ. և ոչ ընդ վայր հարկանիցէ։ Եւ ոչ ընդ վայր հարկանէ զքեզ իւր։ Մի ընդ վայր հարկաներ զիս։ Ընդ վայր հարեր զօծեալ քո. և այլն։ 'Ոչ ընդ վայր հարկանես զանձինս ծառայից քոց. Մանդ։

Ի ՎԱՅՐ. մ. Κάτω. Infra. Ի ստոր. 'ի խոնարհագոյն տեղի. 'ի խոնարհ. 'ի ստորին կոյս. և Յեռնեալ. պակաս. վար, դէպ 'ի վար. աշաղա, աշաղը. 'Արկ զքեզ աստի 'ի վայր։ Ի վերուստ մինչև 'ի վայր։ Անկաւ յերրորդ դստիկոնէն 'ի վայր։ Զերեսս 'ի վայր արկեալ։ Զուս հարկանէր, 'ի վայր քարշէր։ Եւ դու լիջցես 'ի վայր 'ի վայր. և այլն։ Իսկ Եւ. ԻԳ. 8. 'Մի թէ 'ի վայր ինչ ոք էր, կամ տկար ոք... խնամ, նուազեալ, յետնեալ։ 'Մի 'ի վայր անկանիք (այսինքն մի լինիք երկրաքարշ)։ Զպարխայն երիքովի 'ի վայր շարժեալ. Սարգ. և այլն։

Ի ՎԱՅՐ ՀԱՐԿԱՆԵԼ, ԱՐԿԱՆԵԼ. և այլն. Διαβάλλω, ἀνατρέπω. Calumnior, rejicio, subverto, և այլն. Աղարտել. զրպարտել. Նուաստացուցանել. խոնարհել. վար զարնել՝ իինջէցնէլ. աշաղը վուրմագ, էնփէրմէք. 'Ի վայր հարկանելն զնա՛նոյա յաչաղմանն և մախանաց և չարութե էր։ Ոչ թէ ուսանել կամելով և կամ իմանալ՝ ասէին զայս, այլ զի 'ի վայր արկցեն զփառսն որ յաղագս քնի էր։ Տային նմա պատճառս առ 'ի վայր արկանել զնա 'ի գործոցն։ Վասն 'ի վայր ընկենլոյ զնա՝ զնաղարեթ յիշէին. Ոսկ. յհ. Բ. 3. 5. 11։ 'Դիւրաւ զլսելիսդ 'ի վայր տայք այլոց երբեմն վատաբարոյից և չոգմոգաց. Պղմ. աղէկս։ 'Զոգայ և զմտադաշ ծառերն 'ի վայր տայք. Ոսկէփոր։ 'Մի 'ի վայր արկանէք, այլ զուարճանալով. Բրս. պհ. (ումի. էրէօշ կօխօծ՝ փրփոմ։)

ՎԱՅՐԱԲԱՆ. Տ. ԸՆԴՎԱՅՐԱԽՕՍ. 'Երանի թէ իմաստուն էաք, և ոչ վայրաբանք (կամ ընդվայրաբանք). Սարգ. յկ. Է։

ՎԱՅՐԱԲԱՐ. մ. 'Ηxιστα. Minus, minime. Ի վայր. նուազագոյն. 'Կերակրոց և հանդերձից պէտս ունիմք, այլ և բնակութե ոչ վայրաբար՝ վասն 'ի գաղանաց խոյս տալոյ. Նիւս. Բն. Ա։

Կամ Ընդ վայր. վայրապար. 'Զառաջ ջութե 'ի բաց մերժելով, և բազում և չար և վայրաբար նորագործել հիւանդութիս. (այլ ձ. վայրապար նորոգագործել.) Փիլ. լին. Ա. 48։

ՎԱՅՐԱԲԵՐ, ի, աց կամ իւ. ա. Καταφερής, xαταφερής. Qui deorsum fertur, declivis, proclivis, pronus, propensus ad voluptates. Որ բերի 'ի վայր՝ 'ի խոնարհ՝ 'ի ստորինս. ստորաբեր. վայրաքարշ. պեանաքարշ. վայրագնաց. երկրասէր. մարմնասէր. 'Փոխանակ ծանունց և վայրաբերաց զխաչն քնի բարձեալ. Ճ. Բ։ 'Երկու՝ (հող և ջուր) վայրաբերք ծանրութբ, մշտաշարժ երկրասողութբ. Եղիշ. հոգ։ 'Մարմինք վայրաբերք և ծանունք են բնութբ. Մէկն. ղկ։ 'Ծանունքն և վայրաբերք մարմնոցն՝ երկիր և ջուր։ Ծանր իմն է և վայրաբերի՝ մեղացն միտումն։ Դառնամաղձոտքն և վայրաբերք. Նիւս. կազմ. և Բն։ 'Յաղագս վայրաբերութեն։ Ըստ իւրում վայրաբեր և հեշտասէր բնութեն։ Ի սխալող և 'ի վայրաբեր մարմնոյս. Սարգ. յկ. Գ. Է. և Ē. պ. Գ։ 'Վայրաբեր եղեալ անցանեն ընդ ստորին վայրս երկրի։ Ընդ թանձրագունի և վայրաբեր բնութե կապեալ։ Ծանրանան միոք թէթեւք, յորժամ ընդ ծանուն և վայրաբերին շաղեալ կապեսցին. Իգն։

Անսովոր է ասելն. 'Յորքան ժամանակս կրեաց զի վայրաբեր նիւթն. Պիտ։

ՎԱՅՐԱԲԵՐԵԼ, իլ. ն. չ. Κατάγω, xατωφέρω, ομαι. Deorsum fero, defero, deduco, or. Ի վայր բերել. իջուցանել. իջանել. 'Մի վայրաբերել զխոնարհեալն. Նար. ՅԷ։ 'Ոչ յերկնից վայրաբերեալ զմարմին. Դամասկ։ 'Քար հասեալ 'ի լեռնէ՝ սաստիկ ոլորմամբ վայրաբերի. Վրք հց. Ծ։ 'Հրեշտակացն դասքն յերկնից 'ի յերկիր վայրաբերեալ 'ի սպաս որդւոյն Այ։ Սանդուխք լուսոյ կազմեալ, յերկնից յերկիր վայրաբերեալ. Շար։ Մագ. ոփ. Խլ։

ՎԱՅՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. } Κατωφέρεια.
ՎԱՅՐԱԲԵՐՈՒՄՆ. գ. } Pronitas, demissio. Ի վայր բերումն, իջումն, կործանումն, կորուսումն. 'Վայրաբերութբ խոկ անդիմաղեալ զբարձումն 'ի տեղեացն կրիցեն (ծառք)։ Լքումն և վայրաբերումն պարանոցին. Պիտ։ 'Զանկումն գնացէ ճանապարհ ըստ իւրում վայրաբերութեն (կամ վայրաբեր բնութե). Սարգ. Ա. պ. Գ։

ՎԱՅՐԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. 'Αγροιxὸς. Rusticus, և այլն. Բնակեալն 'ի վայրի 'ի բացի, 'ի ստորին և յանշուք տեղիս. գիւղաբնակ. հիւղաբնակ. անտուն. լեռնասուն. անապատասուն. չինական. վայրագ. 'Կարող է կերակրել օտարս. (այս) զգաւառականսդ, և զքաղաքացիսդ՝ վայրաբնակս. Ածոբ. ծն։ 'Ալաւնին ոչ միշտ վայրաբնակ լինելովն ընդ անձեռնընդելոյն հաւասարէ. Պիտ։ 'Ո՞չ ապաքէն վայրաբնակ ես, և գաղանաց խօսակից. Ճ. Ա։ 'Ալքատ և վայրաբնակ. մանաւանդ եթէ տարաշխարհիկ. Մագ. ծԳ։ 'Զմեծխմաստութբն Այ զանց առարեն ամենայն վայրաբնակք, ընթացեալ զկնի յաւիտենից այսորիկ. Համմ. առլ։ 'Կայլին անդ աւազակութբ՝ վայրաբնակք, և յոյժ աղքատք. Մաղաք. աբէղ։

Եւ Վայրենի. վայրի. 'Αγροιxὸς. Agrestis. 'Որ վայրաբնակի ուրուք (այսինքն իմիք) մրգաց հանդիպի՝ ճաշակելով Պղատ. օրէն. Է։ 'Ցայնցանէ՝ որ վայրաբնակ անուանին. անդ։

Եւ Անբնակ. ամայի. անապատ. և Բարբարոսական. 'Ի վայրաբնակ տեղիս կուապաշտին կորուստ է անձին։ Այր խուժադուժ 'ի վայրաբնակ երկրէն եգիպտացւոց. Եղիշ. լուս։ Տր ՏԷւ հոկտ. Լ։

Ի ՎԱՅՐԱԲՆԱԿՍ ԼԻՆԵԼ. Վրանաբնակ լինել. 'ի բացի բնակել ընդ հովանեաւ վրանի. 'Էի խորանաւ 'ի վայրաբնակս. Ա. Ն.

ձէ. 5. (յն. ի հովանւոջ։)

ՎԱՅՐԱԲՆԱԿԱԳՈՑՆ. ա. Ἀγροικότερος, ον. Agrestior, ius. Վայրենագոյն, չինականագոյն. «Ինձ՝ վասն մահու իսկ փոյթ է, եթէ ոչ վայրաբնակագոյն իցէ ասել, ոչ և միով իւիք. Պղտ. ոսկ։

ՎԱՅՐԱԲՆԱԿԻ, ՎԱՅՐԱԲՆԱԿԱՉ. Ի. Վայրաբնակ գասանել. «Եւ եղև վայրաբնակիլ մայրաքաղաքն երուսաղէմ. Շար։ «Յանապատս ելեան՝ վայրաբնակեցան, ի ծերպըս մտան. Գծ։ «Յանապատի վայրաբնակիչ (կամ՝ վայրաբնակեալ), անմարմնական վարուք մաքրեալ (կամ՝ ձգնեալ). Շ. փող։

ՎԱՅՐԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ վայրաբնակաց. բացօթեայն լինել. օտարութիւն. պանդխտութիւն. «Ի մերկութեանն հանդերձ, ի վայրաբնակութենն յարկ։ Որպէս ոք վայրաբնակուեաս զնեցեղէն անօթ՝ պատուականագոյն կարծէ. Սարգ. ա. յհ. ղ։ Երզն. ժղ։

ՎԱՅՐԱԿ, ի, աց. ա. Ἀγροικός, ἄγριος. Agrestis, rusticus. և ferus, immanis, asperrimus. Որ ի վայրի ագանի. բացօթեայ. վայրաբնակ. վայրենի. և Վիրապ. գազանաձիւս. անմարդի. խիստ. դժնդակ. լեռնային, խոպոպ, անգութ. էապանի. «Նա եղեալ այր վայրագ։ Ա՛ր հմուտ որսոյ՝ վայրագ Ծն. իդ։ 12։ իէ. 27։ «Առապանի էր և վայրագ։ Եւ առ այսոքիւք վայրագօքս է անհաղաք եւս, և փախստական յօրինաց, և ուղիզ վտուց անձաշակ. փիլ. լին. ք. 165։ «Անձեռնընդհատ վայրագիդ ։ ի գազանաբարոյ վայրագսն. Պիտ։ «Ո՛րպէս վայրագ էր կիկղոպս. Պիտ։ «Ո՛վքան զիարաւուն եգիպտացին՝ խիստ և վայրագ սրտիւ եղեր. Շ. Եփես։ «Անձին հանգստագոյն, և վայրագն (կարկուտ)։ Ի սահմանին վայրագս. Ածաբ. Երե. Ե ազ։

ՎԱՅՐԱԳԱԲԱՐ. ած. Իբրև գվայրագ. վայրագութիւն. գազանաբար. «Որպէս գազան էար վայրագաբար և անթրթռագէս ի վերայ հասեալ լինէր. Ոսկ. գծ։

ՎԱՅՐԱԳԱԳՈՑՆ. ա. Ἀγριώτερος. Agrestior. ἀτοπώτατος, absurdissimus. կարի վայրագ. և կարի օտար՝ անտեղի. «Վայրագագոյն եաս. Պիտ։ «Գողքն վայրէացեն ի սր նուիրելոյն. որ է վայրագագոյն և անտեղի. փիլ. կծ. ձա։

ՎԱՅՐԱԳԱՄԱՏ. ա. Վայրագ մտք. «Վայրագամիտ իբրև զեսաւ. Երզն. ոչ։

ՎԱՅՐԱԳԱՑՈՒԼ. ի. Ի վայր գալ. իջանել. «Մաղաքն կծուածոյն զընդգիմական առնլով (զբերս անձրևի) այնպէս վայրագայել ստիպէ. Խոր։

ՎԱՅՐԱԳԱՆԱԼ. ացեալ. է. Լինել իբրև զվայրագս, վայրաբնակ, կամ կենգդիս վիճակի վայրագաց. «Եւ մեք անդնդակ իմն վայրագանալ (զգիակաւ ի հայրապետանոցէ). Ցհ. կի։ «Հեր գլխոյն վայրագանալ իբրև զառիւծուս. Վրք հց. Ե։ Տէ՛ էնէ։ ոեպո. ծգ։

ՎԱՅՐԱԳԱՕՒՆ. ած. Որ ի վայրի ածի և անտի. վայրագ. վայրաբնակ. վայրենի. «Ընդ վայրագաւուն գաղանս արածել։ Ուրածօղս զերամակս զայնոքս վայրագաւուն խոզից արօտականաց. Ագաթ։ Նոբ։

ՎԱՅՐԱԳԱՒԻԹ, ւթի, թաց. ա. Ἀιθριος, ον. Subdio, locus subdialis. Սովրին գաւիթ՝ անյարկ. միջնագ. վոքր՝ երթի բոլը. ազատ տեղ. հայաթ. «Ելանէր ղօսր ի ներքոյ վայրագաւթայ առաջարին ընդ արևելս. Եփի. իէ։

ՎԱՅՐԱԳԻՄԱՆՏ. ած. Վայրագամիտ. անմիտ. անխիտ. անմտութիւն. «Իմաստասէն վայրագիմաստ է. ասն զի և իմաստուն քաղաքային՝ քաղաքի և քաղաքավարութեի արժանի է. իսկ վայրագիմաստն՝ անդէն է և հակառակասէր. փիլ. լին. գ. 33։

ՎԱՅՐԱԳՆԱՑ. ած. Μετέωρος. Vagus. Որ գնայ և չքի ի բոյի. մոլորական. ինքնագլուխ. անտանէ. վայրաբեր. հեշտասէր. «Զոլքն ամենայն վայրագնաց՝ ջնաձիգ խղճմտբ առաժանեալ. Ցհ. կի։ «Տանջեա իրև զաղախին մի վայրագնաց և պոռնկասէր. Ոսկ. ն. է. 17։ «Պատասխանի եա վայրագնացն (հեթոլվիդիագս), և ասէ ցհոմանին իւր (ցհեթոլվիդէս). Եփ. ի յհ. ղ։ «Մերժեցեր զմեզ զուցեալս, և ընդ վայր ղարեր զվայրագնացս Ցհ. գաւ։ «Ի վաւաշ վայրագնացեալ վրդովեցին վազելով ի բաց մինացի. Մոփ. իէ։

ՎԱՅՐԱԳՈՒԽԻՒՆ. գ. Ἀγροικία, ἀγριοσύνη, ἀγριότης. Rusticitas, inurbanitas, feritas, immanitas, saevitia. (գրի և ՎԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. լծ. և վերագրութիւն.) Վայրագն գոլ. կեանք և լաւք վայրագաց. վայրենաբարոյութեի. գազանութի. գեղջկութեի. ժողդութեի. «Տնապանութենն ընդ ընտանութեէ՝ դիմագրութեիւն վայրագութեէ է։ Զընտանութեէ՝ ի վայրագութեի մոլորեցուցանէ. փիլ. լին. ք. 165։ Զնք. ք։ «Զայս ձգելցաս վայրագութիս։ Զերբն անգրէն փութանացի ձեռակէ վրիժագործաի վայրագութեի։ Զաքեսողոմայս վայրագաւի անձին։ Զանապատն ուսաս վայրագութեի չարութեի. Պիտ։ «Ստամբահակեալս վայրագութեի։ Վայրագութեի օտարացեալս, կամ թշուառացեալս։ Զնգձեալ մտացս վայրագութեի, և այլն նոյ։

ՎԱՅՐԱԴԱՍԵԼ. ն. Ի վայր գասել. «Ամենայն որ զնուաւ է ուսանիլ՝ յատ ի գոյութեի վայրագասի. Ոսկ։

ՎԱՅՐԱԹԵՒԵԼ. ւ. Թևապարել՝ թռչել ի վայր կոյս. «Անեն զարձուս, եթէ զախորժելի ազերացն զնեալով վերաբերմունս, և ի նմա վայրաթևեալ իշանելով լուանայ. Շ. փ։

ՎԱՅՐԱԹՈՑՆ. ած. Վայրենի թռուեով լցեալ. չորաթոյն. «Վայրաթոյն խորհուրդն ակիսուվիչայ. Փորգ։

ՎԱՅՐԱԽՕՑԱԼ ԼԻՆԵԼ. Ընդ վայր խոզել. վայրապար հետաքննել. «Ընդքէր ի նահի վայրախոյն լինիք, որ և ոչ մի ինչ ունի խոզուծին. Կիւրղ. գհյ։

ՎԱՅՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդվայրաբանութեի. չազիպտիւթի. «Ի լեզուի յանդգնացն վայրախօսութեէ լցրանաց. Մագ։

ՎԱՅՐԱՆ. տ. ընդվայրան։

ՎԱՅՐԱՆԵԼ. տ. վայրէջ ընել. «Վայրանեցաւ տապատիրժեալ ի մակագրեալ եձակերտ փառացն. Եղիշ. էգ։

ՎԱՅՐԱՆՈՒՄՆ. գ. Καταγώγιον. Domicilium. Վայրաբնակութեի. բնակարան ատրբին. «Զքարդ վայելուչ զմարմինն վայրանումն գազանական հոգւոյն քաջարուեսն գործեաց։ Բրս. հայեաց։

ՎԱՅՐԱԿԱՆ. ած. Տեզական. եւեղական. «Մի ոք վայրական փոփոխումն զանմարմնոյն կարծեսցէ. Վայրական փոփոխմամբ կարծես առաջեալ. Սէբէր. է։

ՎԱՅՐԱԿԱՑ. տ. վայրակոծ։

ՎԱՅՐԱԿԱՑՈՒՄՆ. գ. Κατάστασις. Constitutio, status. կայք. գիրք. վիճակ. «Օգոյն բարեխառնութեան վայրակացումն. Բրս. ոգ։ (որ է անհարթ թարգմանութիւն։)

ՎԱՅՐԱԿԵԱՑ. ած. Վայրաբնակ. և վայրական. «Որ աւազակք են, վայրակեաց առիւնարբու գազանաց նման են. Կանոն։ «Ապեհիմն ունի վայրակեաց բնակուեն և կայսնաւոյ սահմանացն. Ագաթ. այսինքն անկայուն տեղոյ։

ՎԱՅՐԱԿՆԱՑԵԱԼ. } Καταβλήμενος.
ՎԱՅՐԱԿՆԵԱԼ. } Demissus. Որ ի վայր ականէ. վայրահայեաց. և Ցառեալ յերկրաւորս. «Չհետ գոյ խոնարհին և վայրակնացեալ խորհրդոյն՝ աչն որառում. Բրս. իղ։ «Խորայելի է պահապան, որ չմեծ հայի, և ոչ կուրաց և վայրակնելոց. Վրդ. ոչ։

ՎԱՅՐԱՀԱՑԵՑԱՑ. ա. Ի վայր հայեցօղ. նենգաւոր. վար նայող. էէր պոփան. «Վայրահայեաց աչքն (գուռսրն հերովդիադայ) յափշտակեաց զսիրտս զօրականացն. Եփ. յհ. ղ։

ՎԱՅՐԱՀԱՐ. ա. Ἀπερόωγότης. Dissolutus. և περιττὸς, supervacaneus. Երկրաքարշ. Թուլամորթ. և Ընդվայրախօս. անարգ ոք՝ մեծասան. «Դատարկք և վայրահալք, որք ընկղմեալ էին ի սովորութիւնս չարեաց. Ես. պոմ. գ. 23։ «Թէպէտև այնց չիցեմ առաքեալ, այլ դէպ ձեզ եմ սեանձն. զի ոչ էք վայրահար ոք, Թէպէտև ունէք (ա. չակերտեալ) զաշխարհս ամենայն. Ոսկ. ա. Երր։

ՎԱՅՐԱՁԻԳ, կամ Ի ՎԱՅՐԱՁԻԳ. ած. Ձգեալ բերեալ ի վայր կոյս. վայրաբեր. «Ոչ զնուարհակաւ և զի վայրաձիգ ծանրութիւնն յոյս առնեն. Վեցօր. գ. յն. զիմակալութն. ձուտերութ, revulsus, obluctatio.

ՎԱՅՐԱՑԱՆՈՒԻՄ. ծեալ. յ. Ցածել ընդ վայրս. Թափառիլ ի բացի. «Իբրև երամակ վայրենիք վայրայածեալք անկարգութեամբ. Ածբ. ա. ։

ՎԱՅՐԱՑԻՆ. ած. Որ ինչ է ի վայրի՝ ի բացի՝ յտանի վայրս. Եփես. «Վայրային Ճանապարհայ և գաշտաց. Ճղ։

ՎԱՅՐԱՆԿԵԱԼ. Ի վայր անկեալ. ասորանկեալ. «Ցերկիր վայրանկեալ գոլմամբ գաւք առաքելոցն. Շ. փող։ «Խաչն քաւութիւնայ, և բարձրացուցանէ ընդ ինքեան ըզվայրանկեալ մարգկային բնութիւնս. Ճ. Բ։ «Ապաստարզոհական Թլիաձոյն, որ ի յերկինից վայրանկեալ. Շար։ «Զքնութիւնս վայրանկեալ ... ընդ իւր վերյարուցեալ. Նար. փող։

ՎԱՅՐԱՊԱՐ. ած. Δωρέαν. Gratis, εἰκῆ, frustra. ἁπλῶς, simpliciter, sine causa, inconsulto. ἐξάπινα, repente. ὡς ἔτυχεν, indiscriminatim. Վայրապար-ընդվայր. ի զուր. ի անտիս. ի նանիր. վարկապարագի. անխորհրդապար. պարպապար. վեր ի վերոյ. հարևանցի. յանպատասխոյ. ըստ գիպաց. անխորհ. ֆառ. փէր. նաֆիւն, ռեւֆէեան, ասսա ֆեան. հարդիճ. խոսիան փէոյիս. «Մի մերձենայք ի սեղան իմ վայրապար։ Մի մոցեն վայրապար սեասանել զսրբութիւնն սրբութեէն։ Չի որ ի հրոյն ոչ ապականեր, վայրապար ի գոյն ճառագայթից արեգականն լեռնեալ հալէր. Մագ. ա. 10։ Թուոց. ի. 20։ իմ. ծէ. 27։ «Ոչ զոք զուր սիրէ ածն, և ոչ վայրապար զոք առնոյ. Կիւրղ. ԹԳ։ «Վայրապար կեալ, կամ չոքիլ։ Ոչ վայրապար, այլ յոյժ խորհրդապէս Ոչ վայրապար եգ։ Ոչ վայրապար և լաներ ի գալիքեա այլ մեծամեծ բիւս յօրինէր. Ոսկ. յհ. ա. 30։ կած. Շ. Իղ։ Ոսկ. յհ. ա. 28. 30։ «Վայրապար և անչափ ներհնամն։ Վայրապար յետոյ և ընդհանայն ազօքն գասանիցին. Բրս. ոյ։ «Ի վայրապար բերեմնեա. Սարգ. ի. պ. ի։ «Ոչ անգէպ և վայրապար. յն. ապատաքոյ նպատակի. փիլ խոսփ։

ՎԱՅՐԱՊԱՐ. ի, աց. ա. (յն. պրեպիկս բառատարեալ.) Նանիք. անտափ, ունայն. ընդհանուանգէտ, հասարակ. անպատճառ. անխորհրդ. անխնամատ. անդուշան. ընդհանայնախոհ. և ընդվայրապատու. ֆառ. պոչ. ավրտ, պատպոչ. «Վայրապար մարդիկ, կամ պարկ, կամ

բայլի· փիլ· ֆ· բան: Աբէոփ· գ·յայ: Պերէաբմն ՝Ոչ թէ գինի վայրապալ, այլ գինի անոյշ: Ոչ թէ վայրապար բարեկամայ վատահանաքը, այլ հարազատաց· Ոխ· յհ· ա· 21·23: ՝Հաճախապալ՝ի վայրապարայն (յին· յանտեղեաց) զինքն վերստին կոչեսցէ: Ջբօսանք (բաղխց) վայրապար՝ի բաց ընկնցեալ լեցի· Բրս· հց· Ե ՃԳ: ՝Ջքաղեալ՝ի վայրապար խօսս· խոռ· պգէ: ՝Տան պատճառս վայրապարաց զպարտուղայ մարդկան: Բազմայն և անվայելուչ վայրապարաց՝ հոդւոյն եւնաք (պահինք աչք) միշտ կափուցեալ են· փիլ·ին· ֆ· 3: ֆ· 2: ՝Ըստահակաց՝ իւրատ գիտուքէ, վայրապարաց՝ լուծ նրհանջման· Ը·ոփ·էթ: ՝Վայրապարաք անժամ ծախելով զնոչ՝ի ժամս ոչ ունին առել· Մխ· առ· ֆէ: ՝Ալ վայրապարքն յայսպիսեաց առաի ինչ ոչ ուղղէին: Ջայս վասն վայրապարացն արգելաք առաք Թէ ոչ՝ չէն ինչ՝ի հակառակացն այս: Մոռանեն մահու, և ոչ վայրապար մահու, այլ անարգ մահու· Իէն: ՝ Եթէ եղբայր զնզրայր՝ի վայրապարս արամեցոյց՝· յն· յանտարբերս, այսինքն՝ի չէչին իւս· Բս· հց:

ՎԱՅՐԱԳԱՐԱԲԱՆԵԼ· Ἐικαιολογέω. Vanavel in vanum loquor. Վայրապար խօսիլ·ասելորդաբանել· ՝Երկիցս անգամ զնոյն աւելորդաբար ասելով վայրապարաբանել· Դիան· ՟ա՟ծ՟:

ՎԱՅՐԱԳԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ· ֆ·՝Ἀλλόκοτα ῥήματα. Absurda verba. Աւելորդաբանութիւն· անանգղ զրոյցք· ՝Դիպուղապէս ասաց՝ յուսանելով զվայրապարաբանութիւնն նոցա· Մ՟ա՟ռ·՝ի էթան:

ՎԱՅՐԱԳԱՐԱՊՈՑՆ· ա· ֆ· Ցոյժ վայրապար· ՝Որպէս զիարդ և գեպ եղև և պատահեաց՝ վայրապարագոյն, ոչ՝ի խորհուրդ առեալ և գոհացեալ· Փիլ· լին· ՟ա՟· 78:

ՎԱՅՐԱԳԱՐԱԶԱՐԴ· ա· Ոյր զարդքն են աւելորդք· յաւելորդս զարդարեալ· ՝Կին պատճառ ճոգ վայրապարաղարգ· Ոռ·· նս·:

ՎԱՅՐԱԳԱՐԱՒՕՍ· տ· ՈՒՆԱՑՆԱԲԱՆ· ՝Զոր ոք իբրև առաւցանէրն, վայրապարսիսս այլանգակ կոչէին զնա· Մ՟ծ՟· ֆ՟:

ՎԱՅՐԱԳԵՏ· գ· Գետ և իշխան առ ոյրպէս յն· Τοπάρχης. Toparcha. ՝Կալաքէ գոնի վայրապետն գինէաս անուն: Դինէաս վայրապետ բանտարն կալքեգոնացւոց· Ոռ· ՝ի՟ե՟ր:

ՎԱՅՐԱՅՈՒՆ· ա· որ և ԸՆԴՎԱՅՐԱՍՈՒՆ· Դատարկասուն· վայրագասուն· ՝Ոչ ընդ հրահանգս հանել (ղորքիս), այլ ընդ վայրասունս, (կամ ընդվայրասունս՝ Թողուլ)· Ոռ՟ի· ֆ՟ ֆ՟· 6· ՝Ֆոյթ է ոչ վասն որսատածոց·երէից, անասնոց, Թռչնոց, և վայրասուն գազանաց· Մ՟ծ՟· ֆ՟:

ՎԱՅՐԱՎԱՏԻՄ· տ· ՎԱՅՐԱՎԱՏՆԻԼ· ՝Վայրավատաւ ջրոյն՝ի բազում կսկծանս ընդաթաքիլիք և վայրավատիմք յախտս· Ջսայ Թոյլ վայրավատել՝ի Թիւրուն· Եղիս· ա՟· Լ՟ե՟տաւ՝ Լ՟ի· Խ՟ատ՟ր:

ՎԱՅՐԱՎԱՏԻՄ· ա· ի վայրէ իւրմէ կամ ընդ վայրով վատանալ, խախտանալ, քայքայելալ, ընկճալ, ցրուիլալ, յօշոտալ· որ ինչ՝ի բաց անկեալ գնի· Խորխոթ, ցրտած, ցրտոտած· փորփոքն, փոշիքիք, խորփոխուչ· ՝Ի վայրատանէն անդամոց՝ որ սաս անդ դնիցին: Ձկր և վայրավատին կայ ամենայն: Ջոմանս՝ կիսամահս՝ի միշտին վայրավատինս կացուցաներ· Պատերացոյց զնս ընդ անիւն, և արձակեցուցոյ վերստաս՝ի վայր, և տրոպէս վայրավատին արատացոյց զմարմինս նորս, Վ՟ե՟ր՟· ֆ՟: Մ՟է՟ե՟ր՟· ֆ՟: Պ՟ի՟· Ճ՟· Գ՟: ՝Իբրև զերամեկո արտաքսեսցոյ՝ արոց ոչ ինչ հնվիս, վայրավատին չգտանէին՝ ի գլուխ ընտանց և յամենայն խորհուրդս· Ս՟ր՟փ՟· ա՟· պ՟· ֆ՟· ե՟: ՝Ոչ իբրև՝ի գերուձ ցրեցան վայրավատինք: Որ այնպէս ցրուեաց արկ զնոսա վայրավատինս· Ո՟ի՟· Ե՟ս՟: ՝Տատանեալդ և վայրավատնդ, այս է խախտեալն: Վայրավատին եղև (իսրայէլ)՝ի ձեռն վհկայն· Գ՟է՟· Ե՟ս՟: ՝Վայրավատին մտած՟ մունս ապատարհէ՝ի մտացն· Տ՟ի՟ա՟:

ՎԱՅՐԱՎԱՏՆԵԼ· ն· Ընդ վայր վատնել, կամ ցրուիլ· խախել· ֆ՟ճայնել զարբզնել ՝Որպէս քանքարատեղացն, որպէս և վայրավատնողք· Երզն· ֆ՟խ՟:

ՎԱՅՐԱՎԱՏՆԻԼ· ՟ո՟ր և ՎԱՅՐԱՎԱՏԻԼ· Վայրավատին լինել, ցրուիլ, ցնդիլ ընդ վայրս· վարատիլ· ՝Իբրև զխաշինս ցրուեալս և վայրավատնեալս յանապատի· Եզիէ· է՟· ՝Ջվայրավատնեալսն՝ի ատտունայէ միաւորեաւ· Մ՟ա՟ր՟· է՟:

ՎԱՅՐԱՎԱՏՈՒՄՆ, կամ **ՎԱՅՐԱՎԱՏՆՈՒՄՆ**· գ· Ընդվայր վատնումն· ցրումն ծախումն· Խախտ՟ած՟:՝Ջվայրավատումնս ընչից պատուական և առատաձեռնոց· Պիս·

ՎԱՅՐԱՐԿՈՒ· գ· Երատան· Նատոյ աեղին՝ որ վաւերդս՝ի վայր արկանէ· ՝Նա խատանաց ջերով տանջեալս ընդ վայրարկուն փղով հոսեալ Շ· Վիս՟:՝Ի յանձին նախատ՝ ջուր ընդ վայրարկուն հղեալ· Տ՟ղ՟:

ՎԱՅՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, կամ Ի ՎԱՅՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ· ն· Ի վայր հակեցուցանել· ցածուցանել· ՝Հոդւոյն մարմնոյս բնութիւն՝ի մաքուր մաց օտարագոյն է, և վայրացուցանէ (կամ՝ի վայրացուցանէ) զնա ծառայեցուցանել· փիլ· լին· ֆ՟· 10:

ՎԱՅՐԱՓԱԿ· ա·Վայրօք իմն փակեալ, կամ՝ի վայր կոյս չբջափակեալ· որպէս աբևմտեան կողմն՝ ուր ծածկի արեգակն· ՝Եւ երկիր վայրափակ, յորում լոյսն ագանիցի· Շ՟ր՟:

ՎԱՅՐԱՌԱՐՇ· ա· Որ՝ի վայր քարչել կամ քարչի· երկրաքարշ· գետնաքարշ· գետնանախանձ· ՝Վայրաքարշ է աշխարհ, և խաբօղ· Ցամենայն վայրաքարշ և՝ի մնոյ վարուց վերանալ· Վ՟ս՟ հց· իէ: Տ՟ի՟ա՟: ՝Հրաժարեցէք յամենայն նիւթական իրաց, որ սովորեցաւ վայրաքարշ առնել զհոգի: Ջմարմնոյս մերոյ տկարութիւն, և զվայրաքարշ բնութիւն· Սարփ· ա՟· պ՟· ֆ՟: Ի գէր խոսր:

ՎԱՅՐԱՌԱՐՇԻՒԹԻՒՆ· գ՟ } Բերու·մն

ՎԱՅՐԱՌԱՐՇԻՒՄՆ· գ՟ } ի տարութիւն· պատարագումն զերկրաւորաց· Նուաստութիւն· վայրաբերուն· ՝Ջհանգիսիլ և զձգանց ժամանակս՝ զրաղմանց և վայրաքարշութեաց առնելոյ ժամանակ: Բայց գու մի իբրս արհամարհ վայրաքարշութեաց (զծոցն հայրենի)· Սարփ· ֆ՟· պ՟· ա՟: Ոռ՟ի՟· յհ՟· ա՟· 14: ՝Ջվայրաքարշութիւն, և զառ՟ի՟ չոլ կոյս յաւէտ յարձակումն· Մ՟փ՟· ֆ՟ե՟:

ՎԱՅՐԵՐԵԼ· տ· ՎԱՅՐԱՐԵՐՈՒ· ՝Ընդծածգոյնն բարձրութիւն ... սա վայրբերէ խոնարհական· Ցա՟ ո՟ղ՟ի՟:

ՎԱՅՐԵՐՈՒՄՆ· տ· ՎԱՅՐԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆ· ՝Իր բարձր խորհրդով առ վայրբերումն մեզոց, և խոնարհ քան զնոսայն՝ի մարդկանէ երևեալ· Աբէ· Համ՟ի՟:

ՎԱՅՐԵԿՈՒԹԻՒՆ· գ· Իջումն· հոսումն՝ի վայր կոյս· ՝Ջորգանանու ջրոյն սրտաշարժ վայրեկուն ... ՝ի Թիկուն սուաքեցեր· Նար· ի՟ֆ՟:

ՎԱՅՐԵՄ, եցի· ն· Ի վայր արկանել· ցանել· Խակ իբր իբր յ· Ցուսիլ· ցնդիլ· ընդ վայր յօծիլ կամ՝ի վայր իջանել· ՝Խլեաց զմերկեանս, զրագինս, զկուռս· և վայրեաց զմոխիր նոցա՝ի վերայ գերեզմանայ նոցուն մարդոց, որ զմհկին· Եզէ· ճ՟· ՝Ի ժամ փորձուէ մերոյ վայրին միաքս մեր, և ԹաղԹափին խորհուրդք մեր· Եզէ· հ՟ամ՟ա՟:՝Եւ զի յանկարծակի ծանեան գնա, վայրեցան միաք նոցա առ վերջին գալուստն· ա՟ր՟:

ՎԱՅՐԵՆԱԲԱՐ· ՟ա՟· ՝Ագրիաց. Fere, immaniter. և ա՟· ἄγριος, ferus, ferox. Իբրև վայրենի· գազանաբար· մոլեգին· ՝Ծով ծփմամբ մոլեալ վայրենաբար· Պ՟ի՟ե՟ր՟:՝Ելաներ գազանն այն՝ի վերայ նոցա վայրենաբար և ահագին յարձակմամբ· Վ՟ք՟ ոռ՟ի՟:

ՎԱՅՐԵՆԱՐՄԱՑ, կի բու·, ի, ից·ս· վայրենի բարուք· վայրագ· անմարդի· մոլեգին· կատաղի· ՝Մ՟իչտ գԺնեալ և վայրենաբարոյ: Որ և առ ոգեստս և վայրենաբարոյս առաւել գօրանայ: Ի վայրենաբարոյ իչ խանացն տաժանելի կրիւք եղին յաչխարհէն· Նար· խգ՟· Շ· ընդհանր· Ե ոգն՟ե՟:՝Ի վայրենաբարոյ օտարութենէն յիմաստութենին երկնաւոր դարձուացէ· Երզն· ը՟ս՟:՝Վայրենաբարու գազանք գիշատչին զմարմինս իմ· Ճ· Ա՟:

ՎԱՅՐԵՆԱՐՆԱԿ· ա· Վայրաբնակ· վայրագ· ՝Իբրև զվայրենաբնակս ոմանս գոյեն՝ի մէջ գաշտի գինի այնոցիկ՝ զորս հայլածեն· Վ՟ք՟ ոռ՟ի՟:՝Իբրև զվայրենաբնակ երկնագեաց հալիս և վայրենաբնակ այր· Ճ·Ա՟:

ՎԱՅՐԵՆԱԳՈՅՆ, գունի, իյ· ա՟· ՝Ագրώτερος, ἀγριώτατος Nimis agrestis, atrocior, ferocior, immanis, truculentus, saevissimus. Աառաւել կամ յոյժ վայրենի· մոլեգին· և Անկիրթ· գեղջկագոյն· ՝Քան ըղխուժս և զդուժս վայրենագոյն և գազանէալ էր զիւրեամբք զգազանութիւն· ֆ՟· Ղ՟· Ե՟· 3:՝Ջվայրենագունեաքն և զանձնդելիս: Ջնենգով վայրենագոյնսն,ոչ՝ի ցամաքայնոց քան զառիւծ ինչ գազանագոյն գոյն, և ոչ քան զկոկոդիլոս՝ի ջրայնոց վայրենագոյն· Փիլ· ֆ՟· բան:՝Ջգազանայն վայրենագոյնս· Իբրև զգայլ գիշակեր՝ գառնագոյն և վայրենագոյն է գալուստ նորս· Ա՟ֆ՟ե՟ր՟: Կ՟ր՟ ֆ՟ե՟:՝Ջգազանամիտ և զվայրենագոյն և զՀիւսալարարոյ զաշխարհաքանդն: Իակ հոգվեաքն քանզի վայրենագոյնք էին, և նոցա յայսպանդիման սեսիլ պիտոյ էր· Ա՟ֆ՟ե՟: Ն Կ՟ր՟ե՟: Ո՟ի՟· ֆ՟· ա՟· 4:

ՎԱՅՐԵՆԱԿԱՆ, ի, աց· ա՟· ՝Ագրεικος, Agrestis. βάρβαρος, barbarus. Վայրենի· և բարբարոսական· ՝Ցովանակս անհամբոյր՝ վայրենական և անկրթական: Ընկեցեալ՝ի վտակն վայրենական ոզոնիչ: Վայրենական խորհրդոյ· Նար· իէ՟· ծ՟ե՟· չ՟է՟:՝Վայրենական կատաղութեամբ մեռց իմոց: Վայրենական գոյլոյն· Բ՟է՟ի՟:՝Իմ սեսեալ է և զինամս վայրենականս՝ ընտանացեալս· Ո՟ի՟· հ՟է՟ր՟:՝Գազանս կոչէ զհեթանոսս վասն վայրենական բարուցն: Ըստ բարբարիկ վայրենական մտաց· Ո՟ի՟· Ե՟ս՟:՝Ջվայրենական սովրութեամ նոյն (մտաց)՝ի բաց ընկեսցուք· Ո՟ի՟· ֆ՟· ա՟·:՝Ի չորեսին ցածնուցն, և գազանսն՝ի վայրենական մտացն· Մ՟է՟ի՟· չ՟:

ՎԱՅՐԵՆԱԿԵՐ, ի, աց· ա՟· կերօղ ըզվայրի որա՝ զերկ վայրի·՝Ոմանք մարդակերք են, և այլք վայրենակերք· Խոր· Ա՟:

ՎԱՅՐԵՆԱՄԻՏ· մոի, ոտց· ա՟· Վայրենի մտօք· վայրագիմաստ· վայրենաբարոյ· գազանամիտ· բարբարոսական· ՝Ջոգւոյն, Էիրդ, Էոգիս·՝Վայրենամիտք և զգօնամիտք՝ի միասին բնակեսցեն· Ո՟ի՟· Է՟ս՟:՝Յոյսմ վայրի՝ ճառեցից զվայրենամիտ աղգին զնոսա տասիրտ գառնուձին՝ի գլուխ եղէալ· Ղ՟ա՟ր՟:՝Ըստ բնութ գազանաց վայրենամիտք լեալ: Խակ նոքա՝ որ այնպիսի վայրենամիտք են: Ա՟յ՟ր՟ան ապառումս և վայրենամիտ եղեն· Աբ՟ր՟· ֆ՟· ւ՟· Սրփ· ա՟· յհ՟· ը՟:՝Աս յոյժ վայրենամիտ բարուցն· Պիս·՝Ա՟ռ՟ած զվայրենամիտ յեզուս զակուձն սիրէ· Վ՟ք՟որ՟· ը՟:

ՎԱՅՐԵՆԱՄՏՈՒԹԻՒՆ· գ· Վայրենա-

միս բարք. գազանամտութիւն. *Որ զգազանային անցուցանէ զվայրենամտուլն. Աբծր. Ը. 8:

ՎԱՅՐԵՆԱՆԱԼ, ացեալ. ե. Βαρβαρόομαι. Barbarus fio. ἀγριόομαι, efferor. Լինել իրև զվայրենի գազանս կամ զբարբարոսս. կատաղել. գազանանալ. օտարանալ ի մարդկանէ. *Անհիրթոս ապրայ առաւել վայրենացեալ խորհրդովք գոյր. Ը. Դ. ՅԳ. 9:*Զվայրենացեալ սիրան գարձոյց ի մարգկային բնութիւն. Եղիշ. Գ: *Ամենէքեան վայրենացեալք էն. Վրթ. հդ. ՅԸ: *Վայրենացաւալք էին. Վրթ. հդ. ՅԸ: *Վայրենացաւ երբեմն նաբուբզոնոսոր. Ոսկ. Ես: *Մէծագոյնն ցանկութիւն յաղթելով ի բաց վայրենանալովն ընչից անյագ, և անեզս սատցուածոց տուփուն. Պզաբ. օրին. Ը: *Նովք վայրենացեալ յառաչին ընտանի և խաղալ բնութեան. Սարգ. յՀ. Ը:

ՎԱՅՐԵՆԱՊԻՍ. Տ. ՎԱՅՐԵՆԱԲԱՐ. *Անողոքեալն ոլացմամբ ի բաց ոստոստեալ վայրենապէս ամբարտաւանէ. Նար. ՅԸ:

ՎԱՅՐԵՆԱՈՒՄՆ. ա. Սնեալ որպէս գերէկ վայրենի, կամ ի վայրս. վայրագասուն. *Զվայրենասուն ազդն կովկասոս հնապանդեցոյց ի կամս իւր. Կաղանկ:

ՎԱՅՐԵՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Ἐξαγριόω. Agrestem reddo, exaspero, in rabiem ago. Տալ վայրենանալ. օտարացուցանել ի մարդկանէ. *Սրանոնէ վայրենացուցանէ զմիսս: Մի վայրենացուցանէ զքեզ սըրտմտութեն սրրին. Եսայ. Ը: Մաչ: *Զոյս կամ սրտմտուլն վայրենայոյց, կամ սրբոմուլեղի ամփոփեաց: Զմիտան վայրենացուցեալ է բարկութիւն, ցանկութիւնք, անիրաւութիւնք. Փիլ. Նկ. Ը. Ե լԻՆ. Ը. 242:

ՎԱՅՐԵՆԵԱԼ. Ներ վայրենացեալ. *Եւ գու այլ մի վայրենեալ զանձինդ կամս ընդ յես. Սէթէր. Ը:

ՎԱՅՐԵՆԵՐԵՔ. ա. Վայրենի երեսաք. օտարադէմ. այլանդակեալ. *Քաստիելի գիսախո իւ հերացն վայրենեցեալ բանգագուշելոցն. Նար. ՅԸ:

ՎԱՅՐԵՆԻ, Նոյ. Ἄγριος, ὁ τοῦ ἀγροῦ. Agrestis. βάρβαρος, barbarus, և այլն. որ և ՎԱՅՐԵՆԱԿԱՆ, և ՎԱՅՐԻ ասի. Որ ինչ է ի վայրի հեռի ի բնակութեց. և վայրաբնակ. վայրագ. ամեհի. կատաղի. բարբարոս. ահագին. էապնէ, գէրաւոյ, էավոզ. *Ի գազանաց վայրենեաց: Ընդ խուռվաք վայրենեաք: Մեզը վայրենի. Զիլենի վայրենի. ևն: *Հաւուց վայրենեաց (այսինքն ցամաքայնոց) և ջրականաց (այսինքն ջրայնոց): Թագաւ որոց վատասրատաց, Թռ զամորթաց, վայրենեաց (կն. բարբարոսաց). Եսա. ԽԸ. ա: *Յլուց վայրենեաց: Մահակօք վայրենեաք: Ի միտս վայրենիս: Ի բամանէ վայրենի ալեացն: Օտար և վայրենիք էին յօրինաց. Խոր. Ե. 76: Ճ. Ա: Նար. Ի. ԻԵ: Բրս. Տրէ:

ՎԱՅՐԵՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀγροικία, ἀγριότης. Rusticitas. և ferocitas, atrocitas. Վայրենի գոյն. կատաղութիւն. գազանութիւն. անընդելութիւն. անմարդութիւն. ամեհութիւն, և Ամայութիւն. օտարութիւն. գեղջկութիւն. *Վայրենուն գազանաց, կամ բռնաւորաց, կամ բարբարոսաց, կամ բարկացողաց, կամ ալեաց, կամ կռոց և գիւաց. Փիլ. Ե. Բաե: Ճ. Բ: Պզտ. ԻԵ: Սարգ. յՀ. Ը: Նար. ՅԸ: *Չամձեաց և հաւանեցոյց խաղալու ընդ վայրենութեին հեթանոսաց. Եփր. ա. կոր: *Զայն գոյ վայրենութես չսատգով ընդ բնութեզնեմի գասեցայց, ընդ մերոյն անպատուեցայց. Ա՞ օր. Ը:

ՎԱՅՐԻՆՁԻ. գ. Ելք ի վայր. *Երկինքն ի յերկիրս, և երկիրս ի յերկինքն. վայրէջք ի խոնարհ, և վերելք ի բարձունս. Նար. գազ. Եղէն: *Սանդուխք լուսեղէն կազմեալ, ուր անդ հաստատեալ փառաք. վայրէջք անմուրին զուարթնոցն, վերելք ի բարձունս անբաւս. Սգեխ. սխն. կամ Խոյոյի. գազ Խ:

ՎԱՅՐԻ, ից, եաց. ա. եզ՛. սեռ՛. բառիս վայր. տես անդ. (իբր յն. վայրենի. Թ. Եագաի:) Իսկ յաքն. գ. իբր վայրք. *Մի՛ ածիցեմք զվայրեաք: Փարսեցին լերզուան վայրեաք ածէր (կըսարիսեր). Ոսկ. Ծ. ա. 3:

Եւ իբր ա. վայրենիք. *Տիտուն կենդանեացն մարդիկ խնամոլք, իսկ վայրեացն՝ ած. վանակ. յոբ:

ՎԱՅՐԻԿ. գ. Տ. ՎԱՅՐԿԵԱՆ:

ՎԱՅՐԻԿ ՄԻ. Ծ. վայր մի. առ վայր մի. գահէկ մը, փէշ մը. պիր ագ. *Վայրիկ մի անաւ: Ե՛րթ, վայրիկ մի արտաքոյ կաց. Կալ:

ՎԱՅՐԻԿ ՄԻ ԵՒ՝ ՅԻ. Ծ. փոքր մի և. սակաւիկ միւս կա՝ և. փէշ ետոյ ոչ գոլոչ փ. *Վայրիկ մի կա՝ և չահեալ էր իմ ջոն կործանումն. Վրթ. հդ. իԸ:

ՎԱՅՐԻՄ, եցայ. Տ. ՎԱՅՐԵՄ, բիմ:

ՎԱՅՐԻՋԱՆԵՄ. իջեայ. լ. } Ի վայր
ՎԱՅՐԱՆԻՋԻՄ, իջեալ. յ. } իջանել. աստրիջանել. վայրաբերիլ. Ոչ սայլ խորհրդոց ետոյ իմոյ վայրիջանել. Վրթ. հդ. յ: *Վայրիկ ջնաց յանապատական ծոցոյ հօր էանոյն բանն. Թէոդոր. Խայտգ: *Ոսրչեալ սանդին իմայականէն... վայրիջի յերկիր ծնող իւր (մահուամբ). Եղիշ. հոգ: *Ա յսօր երկնայնոցն վայրիջեալ ասնեն ընդ հողեղինս. Շար: *Ընդ բոլոր յաբեթեան ցեղապետութեան վայրիջեալ մինչ՛ի մերն Թորգոմ. ՅՀ. ԼԸ: *Ի բարձրագոյն իմաստից վայրիջեալ ես գատանիմ. Նար. ԽՅ:

ՎԱՅՐԻՋԻՉ. ա. Որ՛ի վայր իջանէ, կամ իջուցանէ. *Եկեալ յովսէփ, որ Թարգմանի վայրիջիչ. Բրս. Տրի:

ՎԱՅՐԿԵԱՆ, կենի, ից կամ ացս. Ῥοπή. Libramentum, ictus. στιγμή, punctum, momentum. διαίρεσις, divisio. (իբր վայրիկ մի ժամանակի, կամ՝ ի սեւականէ բուսիս վայրիկ.) Դու զնաքեայ մնան կամ բաժին ժամու. բռ ապէ. (որպէս յն. ροπὴ, Ակտ. կէտ. քԹԵէ անան.) աՒՔաւբ. փոփըգէ. *Ի միում վայրկենի պատուական ազգն նոցա սատակեր: Եսյոյց նմ զամենայն Թագաւորութիս աշխարհի՛ ի վայրկեան (իմն ըստ յն. ՛ի վայրկենի) ժամանակի. Իմ. ծԸ. 12: Ղկ. Ը. 5: *Ի միում վայրկեան ժամանակի. Եղիշ. Ախբ: Շ. հրեւբ: Վրթ. հդ. Ը: *Ի մի ժամանակ վայրկենի որովհետեւ Թէ յեգիպտական կռամոլութեի Թաւալեցան. Բրս. պՀ: *Զմի մի ի վաթսուն ժամուցն ի վաթսուն վայրկենի հասանէն. Վէոզ. Ը: *Ի միում վայրկենի. Շ. հրեւբ: *Թողացոյ ինձ զօղիզ ոչ ընդ վայրկեան մի ժամանակի. Խոր. Գ. 34: *Վայրկենի նմանոյ ընդ ի մշանչենատես կերպ: պարտանն փոՒթային հասանել: Փոքր նեղոլթեն վայրկենիս ծնան զհոգի փրկութեն. Ագաթ. ՅՀ. ԼԸ: *Մրի ծուլասյոզք ի վայրկեանս, զի մի հեծիցեմք յանեզրականն. Ոսկ. էէլիա: *Կալ ի վերոյ արագախառոյց վայրկենոց (կամ վայրկենեաց) իւրեանց: Որչափ ժամս վայրկենից (կամ վայրկենեաց) և րոպէից համարիցի անցեալ աստեւգագետն. Վէոզ. Ը: Ե Շէբ: *Ընդ նոյնի՛ ի միում վայրկենի (լս. սակաւ) ժամու եղծաւ ապականեցաւ երկիր առ հասարակ. Գէ. Ես:

Կամ որպէս ՛ս. Ընդ ժամանակ մի. առ վայր մի. *Ընդաք ի յոր սեղման երկրպագել, և մնալ վայրկեան ի պատեստինացւոց հրամանս. Խոր. Գ. 62: *Ոչ կարաց վայրկեան մի (կամ վայրկենի մի) կալ ընդդէմ. Լսոփ. Ծբ:

Ի ՎԱՅՐՈՒՍ. ՛ս. Κάτωθεν. Ex inferiori loco, ab ima parte. Ի ատորսաս. ՛ի նեղբուսաս. Վրէն. պղպտան. * Ի վերուսաս ՛ի վայր... ՛ի վայրուսաս ՛ի վեր. Փիլ. ԼՒ. ա. 78: *Որոտումն այնքան յամայոց Ասիացոց արձակեաց յերկիր, որքան ՛ի վայրուսաս յայնժամ յերկին ՛ի վեր տուաս. Բրս. Գօզէ:

ՎԱՆ. գ. Որպէս արմաս վանելոյ. վանումն. *Զարեւեաս աղերն քո. զի աղեվնասուցեալ ոչ ՛ի վան գալարի պրկման ձեռին իւրոյ ջարգեաց զամուրս բեւլիարայ. Ոսկ. ամբակ:

ՎԱՆ, ի. գ. Որպէս վանք. օթեվան, իջեվան. (լծ. և Աբան. յորմէ և վան քաղաք.) *Ձողովեաց զգրուռելիս մեր, արար զմեզ մանկունս վանի իւրոյ. Մծբ. ծԸ:

ՎԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Որ ունի զգոյն որպէս զսան վանի. *Զվանագոյն ականագոյնն երկնից՝ ազուշակի նմանեցուցանէ կերպարանաց. Ոսկ. Ես:

ՎԱՆԱԿԱՆ, ի, ացս. գ. Μοναζών, μοναχός. Monachus, religiosus. կրօնաւոր՝ միանձն՝ բնակեալ ի վանս. միաբանակեաց. *Ի լերինս երթալ, և վանականս լինել: Տեսանէն զվանական ոք: Խոյնի՝ վանականայ Ձգնութեի, կու սանաց զգաստութեի. Ոսկ. Տ. ա. 7. 23. Ե Խ: *Մայր արար զնա կանանց վանականաց. Ճ. Բ: *Աբ առաքինորդս ՝ի բռնախից վանականաց. Շ. ընդհանր:

ՎԱՆԱԿԱՆ. որպէս վանահայր. հայր վանից. աբբայ. *Կոչեաց վանականն զմարիւնս: Ասէ ցնա վանականն: Եկն ի վանն միաբանակեցաց, յորում էր վանականն մեծ առաքեալն այն: Ծանօթութեի ընդ վանականին, և ընդ այլ եղբարցն. Վրթ հդ. իԸ: *Վանական վարդապետ ոչ. այսինքն յովհաննէս վարդապետ տաւուչեցի՝ հիմնադիր և առաջնորդ գեղակայ վանից. Վրդ: Կիր: Մաղաք:

Ի կրկին նշանակութիւնս բերի և ասէն. *Եւ նա պատմեաց զասացեալսն վանականին. Խոր. Գ. 52: *Գաւառական երիցունք, և աւագ վանականք բղխք: Աւագ քահանայք և վանականք. Շ. ընդհանր: *Հայր սարգիս հռոմոսի վանաց վանական, և հայր ստեփանոս սևամայ վանաց վանական. Ասող. Գ. 8: *Գրկեցարի նաբեհայ վանից վանականի: Եղբօր իմոյ ընծրելոյ յովհաննէս կոչեցելոյ՝ նարեկայ մեծաւպատ և բարձրապատիւ ուխտի վանականի. Նար. յՀԸ:

ՎԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վանական վիճակ. կրօնաւորութեի. և Աւազերդութեի վանաց. *Տեղեացեալ կարգի վանականութեանն. Փարդ: *Ծանր է վանականութեն, և ոչ կարէ ամենայն ոք վարվարելի գնալ ընդ այս ճանապարհս. Վրթ հդ: *Զորս յատուրս վանականութեն սկսեալ՝ ի նմին կատարեալ ընտրեալն յայցելութեի՝ ոք եպիսկոպոս. Նար. Խ: *Ի ժամանակս թագկայ վանականութեն (կամ հայրապետութեի). Մադիկ:

ՎԱՆԱԿԻՑ. ա. Բնակակից ՛ի նոյն վանս կամ ՛ի բնակարանի. յարբկակից. *Ժողովեաւ ընդ իւր զամենայն վանակիցս. Մծբ. ծԸ:

ՎԱՆԱՆԿՆ, ական կամ կին. Տ. ՎԱՆԻ, կամ ԱՆՆ ՎԱՆԻ. *Զվանականէ (կամ զվանականէ) ասեն, Թէ ՛ի ջուրց՝ որ պալեալ իսատանան են: Վանականն մեծ պայծառ լուսաւ որուբն. Վէոզ. գ: Ե Շէբ: *Վանականն՝ որ գտանի ՛ի հնգիկս. Ոսկիփոր:

ՎԱՆԱԿՐԵԱՅ. կի՛ ՎԱՀԱՆԱԿՐԻՍՅ. գ. Վիշապ ձուկն մեծ՝ որ որպէս կղզի լինի երեւի. *Ի գազան ինչ ՛ի ծովս, որ կոչի վ... նակրեայ (կամ վանակուզ, ... նման է, յաւազին տեղին իբրու կղզի է ... պէէ. Բաբր:

ՎԱՆԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Փնձէ. Custos. Պահապան իրէ վանից և ազխից բանակի. *Երթալ գաւիթ պահապանին յինքեանէ ի ձեռն վանապանին: Ըստ մասին երթեալ էին ի պատերազմ նոյնպէս և միւսի մասն վանապանին. ա. Ել. գ. 22: ւ. 24:

ՎԱՆԱՏՈՒ, ի, աց. ա.Ξένιος, πρόξενος, ξενοδόχος. Hospitalis, որ և hospes ասի. Տէր օթևաց վանս՝ օթևանս իրաւանս. հիւրընկալաց, ասպնջական. *Իւր գործակ և վանատաս խոստովանեցաւ: Ոչ միայն բնակիցս, այլ և այլոց վանատաս լինելիցս: Թէ օտարին լինիս վանատաս, քան ես ասպնջական: Տիկոջայն օգնական լինել օտարացն վանատաս. Ոսկ. ծ. գ. 26. ա ՀԻՓ. ծ: Մանր. Ի: Պարտ. Ի. յԿ. Ի:

ՎԱՆԱՏՈՒՐ, առն. բաց. Նոյն ընդ վանատաց որպէս մակդիր արամազդաց գիտի՝ և այլոց գիտ, զի առ մեհենիւք նոցա կայր օտարանոց. *Զբարեկամս և զվանատուրս նոցա (գողոց և մարդասպանաց). Մանր. Ի: *Հիւրասէր որմզդական գիտի վանատուրի (կամ վանատուրն). Ի. Կ. Ղ. ձ: *Տանին հիւրընկալ գիտի վանատուրն. Ագաթ:

ՎԱՆԱՏՐԵԼ, ն. Ξενίζω, ομαι. Hospitio accipio. ի. hospitor. Վանատուր լինել հիւրընկալել. * Գիտեն զհին բասխրութեանն դքաղցրութիւն, որք փութագոյ յօտարութեն եբնակ՝ ի նմանէ վանատրեցան. Եսթեր. ծ:

ՎԱՆԱՏՐՈՒԹԻՒՆ, գ. Ξενία. Hospitium, hospitalitas. Հիւրասիրութիւն. հիւրընկալութիւն. ասպնջականաբար. *Սկզբանէնջիր գոս զգործս ձեռաց ի մարդասիրութիւն. զի այն օտարաց վանատրութիւն իցէ. Եսթեր. ծ:

ՎԱՆԱՑԵՐԷՑ. ց. վանՆրէս. *Զկին բրիան ոչ կամեաղիկէին վանացներէց՝ ձեռնագրէ յարքեպիսկոպոսութիւն վասն նահանգին. ՃՃ. ի:

ՎԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. գ. *Ἔνοικος. Incola, habitator. Հիւր՝ իրև վանեալ. վանակից յարկակից. ըստ յն. բնակ. գաւորիր. *Զհրեշտականացն տեր ունիս վանաւոր. Ոսկ. յԿ. ա. 5: (Իսկ Ի. Ղ. ձ. 2. յարկնակս բնիչ գրի որպէս վանաւոր:)

ՎԱՆԳ, կամ ՎԱՆԿ, ի, ից. գ.(պ. պանգ. և լ.վինկս.) Φθόγγος. Vox. τόνος, sonus. Հնչիւն. ձայն. բարբառ. հնչեալ որ և օրինակաւ, կամ գործոք. յան. ակս, ակս. *Ձուր վանգ է, և կամ ծանր: Ամենայն պատճէն ի մեծութենէ վանկին... յաւելու կամ նուազ ձգեալ զաղին. Նիւս. բն. Ի: *Գոչմունք փողոց, և հնչմունք եղջերաց, վանգիւք արնագ, և հնչաւալուք քնարաց. Աճառ. Ե. 3: *Կենդանւոյն ի վերայ եգեալ հնչիւնակաւ (այսինքն հոյլ), ի ձայնէին վանկիցն ուռուցմանն պատահելոյ պայթմանն մոլորելն. Մագ. ւԷ: *Ոչ մեղմութեք մեղմական վանկի. Նար. ղՀ:

Ըստ քերականաց, Συλλαβή. Syllaba. Փաղաւութիւն. սիզզոգայ. մասն բառի՝ անշուն, կամ բառ նշանական՝ միով հնչմամբ արտաբերեալ, խառն ի բազաձայնէ և ի ձայնաւորէ, կամ լոկ ձայնաւոր ինչ առաւ. որ և չէին. հեձէ, ւԻ-փէ-ան. *Յագագս վանգի: Փաղաւութիւն (կամ վանկ) է իսկապէս պարագաւութիւն ձայնորդաց (այսինքն բազաձայնից) ձայնաւորաւ կամ ձայնաւորօք. որպիսի, կար, գուր: Իսկ պլուսկասկան և ի Նեզէ (այսինքն ի մերոյն) ձայնաւորէ. որպիսի, ա, է: Յագագս երկար վանգի. երկար փաղաւութիւն լինի՝ և այլն. Քր. *եր:

Ըստ երաժշտից, Τόνος. Tonus. ϟτονή, vox. Եղանակ ուրեք ձայնիկ և յարակցելոյ ի նոսա. *Տէր մուշեզ որդի ապարապետին ... և զերգս՝ որոյ սկիզբն է. «Անդրագէլի ասկան

պրսի նայէցօզ անձն իմ՝ ի միւսանգամ գալուստոյն. և առն ի յուխերորդ վանգէ. Աճառ. Ե. 9:

ՎԱՆԳԱՆԱԼ, կամ ՎԱՆԿԱՆԱԼ, ա, գեալ. ն. վանկ լինել. փաղաւութեամբ զոգիլ վանկի ընդ վանկ, և բարգիլ բառից. *Բան՝ վանգ առնուն. և ձայնարգ՝ առնուն, պիտակապար վանդագիտալ. այսինքն առանց միջանկեալ ձայնաւորի. Քեր. *երբ:

ՎԱՆԳԱՃԱՓՈՒԹԻՒՆ, գ. Ձափ վանկից. չափաբերութիւն կամ ամանակ փաղաւութեց. *Ընտրելիսքն առուգանութենէն արուեստի, և վանգաչափութենէն, և ոտրատացն. Երզն. *երբ:

ՎԱՆԳԱՊԻՍ. ն. Որպէս վանկ. հնչեալ որպէս փաղաւութի. *Ա, է, (կամ ը) ի. վանգապէս՝ այլ, այլի. ևԷ, ևԷի. ին, ինի. Քեր. *երբ:

ՎԱՆԳԵԼ, գեալ. ն. Վանկ կամ փաղաւութի կազմել. հնչել. *Զյաւերնէն և զառաւօտն այսպէս պարտ է վանգել. Ներ. *եր: կամ Թէ ըստ երկնագոյն՝ իբր պարփակել կամ վանդակել լով պատել տառիւք և յանգիւք. զի կարծի նշանակել երբեմն և գաչարել, վանգել. կամ չփոթի և ընդ վանգել. զի գրէ երբն. *եր. *Վանգ. իբր Թէ՝ ի միոջէ կողմանէ ձայնաւորն վանգեալ իցէ. իսկ փաղաւութիւնք ի՞նչ է հեգ, շուրջնակի պատել ունի զձայնաւորն: Վանգ ասի, յորժամ ձայնաւորն ի միոջէ կողմանէ ի ձայնորդացն վանգեալ իցէ՝ յառաջոյ կամ ի վերջոյ. իսկ փաղաւութի՝ որ շուրջանակի պատեալ է ձայնաւորն ի ձայնորդացն: Որ է ըստ մասի մեկնութեն. ուր ի յն. մի և նոյն է վանկ կամ փաղաւութի, այսինքն ի միասին առնուն ասելոյ ինչ: Տարատամ է և միտքս նից, *Վասն բուռն հարկանելոյն և վանգելոյն զնմանէ: Բուռն հարելոյք ի նոսա՝ վանգեալ մեռանին. Իրեն. Ք. տա կ:

ՎԱՆԳԻԻՆ. գ. Հնչիւն. գոչիւն. ձայնարձակութիւն. *Հնչմունք եղջերաց, վանգիւնք արնագ և հնչաւալուք քնարաց. Աճառ. Ե. 13. (այլ Ձ. վանգիւք:)

ՎԱՆԴԱՆ, ի, աց. գ. Δίκτυον. Rete, reticulum. (որպէս գործի վանգելոյ՝ թակգոգելոյ պատելոյ պաշարելոյ. լծ. և պ. պէնգ.) Ցանց. վարտ, ուռկան. և Ամենայն ուռկանաձև կամ կասկարապատև կազմած երկաթի՝ կամ փայտէղէն, հիւսուած շուանեայ, կամ յապաւանգսկէ, և ի տերևոյ, յասաղ. երբ. սէգեգս, բէլէ. Թ. էգեգէի, Ի.ր, աղ. *Ագրար երկաւս վանգակս՝ ծածկել զնոյնէն: Երկոցունչ վանդակացն: Երկու կողք նուռնձաձաց միով վանգակի. գ. Իգ. Ե. 17. 42: *Եւ էին ամենայն նրբանուռնձաքն չաթիւր ի վերայ վանդակին չուրջանակի. Երեմ. ծԵ. 29:

ՎԱՆԴԱՆ. Ἐσχάρα, ἐσχαρίς. Craticula. կասկարայ. ըսխրա. *Պատեացեաս ասկաւով սըվ զվանդանին նորա (սեղանոյ խնկոցին): Ըզսեղանն ազքակիպաց, և զվանդակս նորա ըզպղնձիս. Ել. ւ. 3: ևԷ. 16:

ՎԱՆԴԱՆ. Σπυρίς. Sporta. σαργάνη, cista. Սիրիդ. զամբիւղ. կողով. ասկաւի. սէֆէէ. սէ-ֆէ. *Ընդ պարիսպն կախեալ իջուցին վանդակաս. Գծ: Ի. 25: *Ընդ պատուհանն վանդակաս կախեցայ ընդ պարիսպն. Ի. Կոր. ծ. 33:

ՎԱՆԴԱՆ. Κιγκλίς, καγκέλλος. Cancellus, cancelli. տ. կանկան. փաֆէս, Բարմաֆէէ. * Նբաց զնոսդիսամեայ դուռն վանդակին. Պտմ. ապէս:

ՎԱՆԴԱՆ որպէս վանդակապատ վայր՝ ի վերայարկս. սէօչ. *Հրամայեաց բակմել ի վանդակս բեկիրատոցին առ ի Ձաշակիւ կերակուր. ճ. գ: *Եկ ածգրանիկէ ի վերնատան վանդակն, և հայեր ի քաղաքն. Վր. հղ. ը: Իսկ ի հին բա. գրի, *վանդակ, միջակորմ »:

ՎԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾ. ա. գ. Δικτυωτός. Reticulatus. և δίκτυον, rete, reticulum. որ և ՎԱՆԴԱԿԱԳՈՒՍ. Գործեալ վանդակակերպ. և Գործեալ վանդակի (ըստ ա նշ). *Գործ վանդակագործ պղնձի. Ել. ւԷ. 4: *Զվանդակագործան զերկուս առ ի ծածկել զնոյսակս: Զերկուս ազգս նռնձաձացն ի միում վանդակագործին. Ի. ճ. ը. 13:

ՎԱՆԴԱԿԱԿԱՑ. ա. կապակալ՝ զոգալ՝ վանդակօք. *Վանդակակապ մարակոցս մերքննայիւք ի վերայ փղացն կռվելոցինս. յն. փայտէղէն. ա. Ղ. ը. 37: *Կազմել զլանգակակապ կազմած երկաթեղէն պարսպին (կամ պալիսան), և ազխէլ զգուռն. Ղևոնդ: յոմմէ և Աստ. Ի. 14: *Ի տաճարս մոյբայարկս՝ կոփածոյս գրօշակ վանդակակապ. եԲր. ճ:

ՎԱՆԴԱԿԱԿԵՐՊ. ա. Δικτυωτός. Reticulatus. Որ է ի կերպ վանդակի կազմեալ. *Արասցիս նմա գահաւորակ վանդակակերպ պղնձի. Ել. ԻԲ. 4:

ՎԱՆԴԱԿԱՊԱՆ, ի. գ.Տեղի վանդակապատ, կամ պահպանեալ վանդակօք. գաՓեւիթ, գաՓէթ. *Առ ծերն զաշակերտն իւր և ակաց յետոյ վանդակապանին. Վր. հղ. յ:

ՎԱՆԴԱԿԱՊԱՆ. ի, ից կամ ից. ա. գ. Δικτυωτός. Reticulatus. և δίκτυον, rete, reticulum. Նոյն ընդ վանդակագործ. վանգաւոք պատեալ. և վանդակ. *Վանդակապատ պատուհան: Պատուհանք վանդակապատք. Դտ. Ե. 28: Եզէկ. Խա. 16: *Վանդակապատ (էր) օրէնքն, որ զմի ետունէնն քարտղէր յայսմի, և զերրորդումն ծածկասէս. Վր. երբ: *Երկոցունց սեանցն նռնձաձև պղնձիս ի վանդակապատսն: Երկուս երկուս վանդակապատս: Ցերկոսեան վանդակապատսն: Վանդակապատք և նըռնձաձք. գ. Իգ. Ե. 18. 41: Ի. ճ. գ. 13: Երեմ. ծԲ. 22: *Անկաս ի վանդակապատէ վերնատանէն. գ. Իգ. ա. 2: *Կարկառեալ ընդ պատուհանս՝ հայեցեալ ընդ վանգապատսն. Երգ. Ի. 9: *Վանդակապատին (նաւալ) վայելչութիւն յատակեցաւ. Նար. ԺԷ: իսկ ա. Ղ. ծԳ. 29. *Երիս վառեալս ... սեամբք բարձրութեամբ վանդակապատ. յն. սպասպղինութի. παναπλία.

ՎԱՆԴԱԿԵԼ. ն. Վանդակաս լինն պատել. ըստ յն. լոկ, կապել. փեկ ֆոՓէլ, ֆոգ ընէլ. *Գանձս ընծերս վանդակեալս չը. ւանօք. Եզէկ. ԺԷ. 24:

Կամ Բռովանդակել. ամփոփել. *Զօր ժողովել. զգունդս վանդակել. Խոռ. Գ. 11

Եւ կամ Դնել ի մէջ վանդակի կողովոյ. *Զոմանս վանդակեալ, և իշուկեալ ընդ պարիսպն. Ճ. փ:

ՎԱՆԴԱՆԱՆ. տ. Վանդան. որպէս χαγχέλλος. *Արգելել փակեցէք (զամ հի ձիդ) ընդ վանդանական. ԳԺմ. ոՀԷ:

ՎԱՆԴԵՄ, եցի. ն. Κατέχω. Teneo. Գտանել պաշտպել պնդապէս. կալկանդել (իբր վանդակաս. լծ. հյ. պնդել. պ. պէնդ. կապ.) կամ վկանդել. յաւելուածական. աչխատս առնել, վանդակել, տկարասրտացնել. (իբր զամաս բառիս հեբանդ. որպէս և պ. վէնդ, է աշխատութի. տաբժանու մէ.) *Որ այնպիսի ժամս տխուր վանդեալ լիցէ. յնդրտնել, կամ պնդեալ. վերակալ. Ոսկ. Ի. 15: *Ընաւչի արկանելով վանդելին դրեթէ մինչև իսպառ իակ. Պէտ:

ՎԱՆԴՈՒՄՆ. գ. վանգելն, իմն. եղ ծումն. քանդումն. *Վնդումն և սաւրու-

մըն ստացուածոց : Յաւար և ի չարաչար վանդումն : Տարապարտ հարուածովք զանձևեւէն քաղաքացն ածէն վանդումեւ հին նահարուելեն վանգումն. Պէտ :

ՎԱՆԵԱՅ, եայք, յց. ա. և ԱԿԱՆՔ ՎԱՆԵԱՅ. ք. Կրուսταλλεος, κρύσταλλος. Crystallinus, crystallus. Որ է ի վանի ականց. *կանգնեցից զաշտարակս քո յասպիս, և զդրունս քո յականց վանեայց. Ես. ԽԴ. 12: *Զդրունս քո յականս վանեայս. ակիւզաս ասէ, յականս ծակոտկէնս (իբրու Թափանցիկս) : Զդրունս քո ի ոսխտակս վանեայս. Ո-ի. Ես : *Ի վերնայարկին քերոքիմք ... միշնայարկքն վանեայք. Տաղ :

ՎԱՆԵԱՐ. Տ. ՎԱՆԵՐ :

ՎԱՆԵՄ, եցի. Ն. Θράύω. Frango, confringo, τρόπάω, in fugam verto. ἀμύνω, ulciscor. πυίζω, premo. Ի բաց հանել, վարել, հալածել, բեկանել, խորտակել, զգօրուն Թշնամւոյն. յայղեել. վատնարել. նկուն առնել, հարկանել. սատակել. վիճակ խնդրել. ՀՆչել. նուաճել. *էնն վանին, *փոխընկեր, զօրնել. *իւրմէ՝ փօխմագ, փօխլոմագ, վօրմագ գըրմագ, ալի էնմէ, հագիգնագան ՚ներկէ. *Եհար գաւիթ զայլազգիան, և վանեաց զնա. և առ զգէմ և զգեօղս նորա : Եթէ վանեայի ժողովուրդ քո իսրայէլ առապլի Թշնամեաց: Վանեաց աէր զանհամին առաջի ոտգոցն իսրայէլի : Վանելով վանին առաջի մեր: Աւուտմբ սեառն վանեցի զնոսա: Վանեցին զԹշնամիս : Յարիցէ վանել զերկիր. ևն: *Վաներ (այսինքն վանելցը) նովաստու ընդօսին՝ առանց զնոսա պատերազմին. Ցե որդի : *Զվանելոյն բազմուԹիւն ծանրուե՝ ալեացն ի վերայ յարուցմունք ի վայր ընկղմին. Բր. Պ :

ՎԱՆԵԼ. ն. կռուիլ. ոգորիլ. փորձել. ՀՀի հէք իւրաւ. ՃԷՆԱԷՏԷ, պէրիւնք փէշ ՀԷ. *(Աատանայ ընդ քե) վաներ որպէս ընդ մարգ. Լխ. պօրք : *Վանել ընդ առիւծս: Սկսաս (կինն) վանել ընդ նմա. Վ. Հդ. Ե. ԺԵ:

ՎԱՆԵՐ կամ ՎԱՆԵԱՐ, երոյ, ովկ ա. Գ. Վանք, վանորայք. Մենաստանաց հանգերձ վանականօք. *Որ չուրջ զնովաս անգէն վանեաւն էին. Վ. Հդ. յ. առեպ: *Ճիսէճեն զմեզ մերձակայ վաներս՝ որ են չուրջ զմեզ. Վ. Հդ. ԺԸ: *Ի վաներն բնակեալքն՝ կուսուԹք են պարկեշտացեալք. կանոն: Գրեաց զամենայն պատճառան, վասն որոց եւ ի վաներսն. Վ. Հդ. Ե. յ. (տպ. ի վանեցն) : *Ընոյր զերկիրն ազգեսաց վանեցն՝ ներով. Ընոյր զամենայն չէնս վանեցս. Բ. Ես. 27: Ը 15:

ՎԱՆԵՐԱՑԳ. ածից. Նոյն ընդ վ. Գլուխ աբեզայից, վերակացու վաներայից, և առաջնորդ ամենայն անապատաւորաց. Բ. Ը. 15 :

ՎԱՆԵՐԷՑ, երից. Գ. Վանաց երէց. առաջ պաշտօնեայ ի վանս կամ ի հայցապետանոցի և յերեւելի տան՝ որպէս հազագրագիտ, գործակալ, և վանատաւ հիւրից. հիւրատես. *Հանէ, օտա պաղը : Ցայսմաւ: Ոսահ: Սամ. Երէց:

ՎԱՆԵՑԻ, ցւոյ. ա. Գ. որպէս ոմն. վանօյի. այսինքն Վանական, բնակեալն ի վանս, աբեզայ. *Առեալ իւր առաջնորդ ի մերձակայ վանիցն ... ասաց վանեցին ... և հարց վանեցին. Վ. Հդ. յ :

ՎԱՆԻ, կամ ԱԿՆ ՎԱՆԻ, ական վանի. Գ. որ և ՎԱՆԱԿՆ. Κρύσταλλος. Crystallus, um. իտ. Cristallo. Հանք սառնատեսակ. բիւրեղ փոյլուն իբրև զսառն. Տոփէն պէՏՐ, պէ-ԼՐ-Ը. *Նմանուն հաստատուԹեաւ ի վերայ գլխոյ գազանացն իբրև զսեռեալ սկան վանի. Եզէկ. ա. 22 Տես և ՎԱՆԵԱՑ, եայք. և ՊՆԱՊՆԱՂԱԿ :

ՎԱՆԻՉ. ա. Որ վանէ. վանող. *Վանիչ չարին պաշտօնէից. Ըա :

ՎԱՆԿ. Տ. ՎԱՆԳ. և զորս գինի :

ՎԱՆԿՈՒՆԳ. կանց կամ կաց. Գ. (որպէս Թէ եզականն իցէ վանիկ.) Σκέπασμα. Tegumentum. σκέπη, tegmen. (որպէս ծածկոյԹ. հագուստ.) մանաւանդ ὀρόφη, tectum. վանք ինչ. օթեւան. բնակարան կամ յարկ փոքրիկ. հիւղ. խուց. խրճիԹ. *Ուննել ըզհացեին միայն, և զվանկունն՝ ուր ագանիկյին. ԹՂԹ. Բաբուպայ. (ըստ ոմանց՝ զծածկոյԹըն, զոր զգեցցին:) *Զկարևոր պէտսն, և վանկունս անգամ չյօժարիս տալ: Մոլորեալ և օտար չոչխեցի, և կարօտ վանկաց. Ո-ի. Տ. Ք. 25: *ԵրԹեալ այնուհետև ի վանկունն իւր՝ զերկեր մեզ կերակուր ինչ դուշնաքաւ, և ջուր գինայր ի մէնջ ի վանկունն իւր. Փարպ :

ՎԱՆՈՐԱՑ, կի օրհայ.ոյ, ով. այք, այց. Տե՛ Մοναστήρια. Monasteria. Վանք (յոգնակի). մենաստանք. որ և ՎԱՆԵՐ. ՎԱՆԵՄՐ, ՎԱՆԵՐԱՑՔ. և վանից որեար, վանականք. Վանքեր. յն. Տնեսոքրէիա. Թ. Տանատերբար : *Արգարև առուն ագոյ է վանորայն : Վանորայսդ իբրև պարտպազք և աշտարակոք ամրացեալ էին. Ոսի. Ա. փխ. ծԷ. Վ. Հդ. յ : *Յորժամ առանձինք ոք զվանօրեայն. Աթ. անտ : *Շինեցին վանորայս՝ ժողովեալ եղբարս : Ի վանորայս և յկիւզեցիս : Որ ի վանորայն կարօտեալք են : Ամենայն վանորէից : Վան վանորեացն (կամ վանորէից) միջագետաց. Խոր. Ճ. 67 : Փարպ : Ճ. Ա : Վ. Հդ. յ : Վ. Հդ. ոսկ : *Ի լերինս սքանչելք վանորեայք: Լինէր ի լերինն վանօրեայք. Ա. անտ : *Վանորեայս չինէր. Վ. ԺԸ. Ը : *Առաքելոցն ի վանօրեայս և յանապատատուրս: Բաշխեաց ապրատաց և ի վանօրեայս. Հ=Ց. մարտ. Ը: սեպտ. ԻԸ: *Առ կրօնաւորս՝ որ ի վանօրեայս : Որք ի վանօրեայս և ի մենաստանս բնակեք. Ը. ընդհանր: *Եկեղեցեաց և վանօրէից : Որք ի քաղաքաց վանօրեայս ևսամ յանապատս. Մխ. ԺԳ :

ՎԱՆՈՒՄՆ. Գ. վանէն. հերքումն. *Ցուսպ առ ի յեհռւէ օգտակար, և առ ի վանումն Թուխաքոր սողոմոյ և այլոց գազանաց : Զէն հոգևոր յայց առ վանումն չարին : ի վանումն հոգեմարտին մաճեգոնի. Փիւ. Եւ. ա. 19: Ցձի. ԻՁ : Դր. փշ. Իզ :

ՎԱՆՔ, նաց կամ նից կամ նաց. Գ. Καταλυμα. Diversorium. ξενία, hospitium. μονή, mansio. σκήνωμα, tabernaculum. μάνδρα, caula, ovile. որ և ՎԱՆ. Օթեվան. իջևան. բնակարան. կայան. գազարք. վան. հիւրանոց. փոքրաթ. աղաւաղ. օթիճ, փօնգ, էն, ՃԷՏԱՆ. փօլիվ, աղբև. Տանփրա, խանէ, գազաքիրթանէ. *Եմեալ (անԱնա)ի վանս իւր, և կերաւ ընդ նա՝ եւ իւրեամբ. Տագաւ զնոսա (սամաՀէլ) ի վանս իւր : Վանք հովուաց: ի վանաց հօտից: Զգնէն նորա եդ ի վանս իւրամ: Ո՞ւր են վանքն իմ, յորում զպատեզն ուտիցեմ աշակերտացս հանգերձ : Եղէն՝ ուր վանքն իսկ էին: ի վանացն կայիափայ : Աւ որում վանս ունելոց էաք: Նկէն՝ ի վանսն առ նա : Գաղափասանքիր ինձ վանս. ևն : *Տուն արքունի՝ որ միանգամ և երկիցս վանք Թագաւորի լինիցին, արքունի կոչի. Սեբեր. Ե: *Ի վանս սպարապետին. Եղիշ. Ճ:

ՎԱՆՔ. Մοναστήριον, ια. Monasterium, ia. λάυρα, և այլն. Մենաստան. և մենաստանք, վանորայք, վանօրեայք. բնակարան միաբանակեցաց. որ և Փալախ, Լուռա, իբր օթարան բանաւոր ոչխարաց, միանգամեայն և հիւրանոց. *Հրամայէ և յամենայն գիւղս վանս չինել, զի լեցի օտարաՀոցք: Վասն այսորիկ և գիպզագոյն եգաւ անուն վանք, զի անտրտում որոց պիտոյ իցէ՝ ապագին (օթեվանս կամ զպէտս) . Խոր. Ճ. 20: *Ընոյր զերկիրն ծոփաց վանիւք. Բուզ. Ե. 27 : *Ի վանս կանգնց . Զկնոք : Ե Խոր. Ե. 7 : *Տարաբերեալ միանձնուք վանաց՝ ի վանս՝ ոչ ոք նին ուր գազարն և հատատուցին. Ներսես. ա՛ս և Վ. հդ. ասէպ . ուր և ասի Վանք, վանաց, վանից, վանուց :

ՎԱՇ, ՎԱՇ ՎԱՇ. Գ. որ և մակբայ հետևական, ըստ Քեր. Բ. զի ըստ. ասի իգ. Ընդ. *Հծն. Soave. մանաւանդ՝ ևոյց, ևոյց ևոյց. վը . վ՚ս վ՚ս . Ո՛վ քանի՛ քաղցր է. քանի՛ հեշտալի . բարի, քաղ, ազնիւ, կեցցես. ով զնագրգ . օ՛ս օ՛ս, ինչ ազէ, սիրասնիչ. ԲՀՀ ԲԷՀ , ժ ժ ՆԷ ԻՒ-ԼՒ ՀԷԷ ՀօՂՆՈՒՔՐՄ. սեՔս, ակՔԷԲՀ, Տայ՚ս լաս . *Վաշ ինձ, զի լեռայ, և տեսի զկրակ . Ես . ԽԴ . 16 : *Եթէ ոսանհաղ եղէ ի վերայ գլորման Թշնամւոյ իմոյ , Է. ասացի ի սրտի իմում՝ , Թէ վաշ . Իբրև փող հարկանի , նա վաշ վաշ կարգայ . Ցօբ . ԼՁ. 29 : ԼԷ . 25 : ՃԱՁ և Սղ. ՁԴ. 25 : ԼԷ . 16 : ԿԷ . 4 : Եղէմ. Է. 11 : ԻԷ . 2 : ԼՀ. 2 : *Վաշ, զի գայս յիշեցաք . քանզի է կատարելեցէ կատարումն Թէ. Դիմ. Եւէզ. *Ան գրեաս խաչի , գիրկս արկեալ զնաչիսն՝ համբուրէ և ասէ , վաշ քեզ խաչ : Վաշ ովխաչ. և այլն . Մաթ. Ե: Վ. անգր. առած: *Օչ ԼԹ մարգինգ առասցե վաշ , հոգիգ հիւանդ լինի և հաշ. Շ. ոչԷՈՐ : *Առաքինի մարդն ձայնէր , վաշ լեցի ով մանկունք . վաշ քաշքդ ինձ, վաշ անմարմինքդ գրեմէ ՚ի մարմին , վաշ վերակացուք օրհնացն, և իմոյ ալեացս. ԱՁՈՐ . Խաչաբ : *Վաշ զօրուԼԹ հոգւոյն Պօղ. Ո-ի. Գծ : *Վաշ արարչականին քնաւե : Վաշ արարչին , փառք փրկչին : Վաշ բազկին բարձրելոյ , փառք ձեռքին կարհատելոյ . Աչ. պօրք : Ճ. Ը: Վ. Ջ-Ե . Լ : *Որպէս ասեր պարմինգէս ոսկրատաց , վաշ ով Թուոյ չիշուեցն արարչաբ ... և չիրաւի ասեր, Թէ ճշդե, որ է վաշ. Գ. Ոսկ. Ղ.Ե : *Վաշ է միմանց վաՃառքն. Եղ զաղի (՚ի գրաքառք), և փոխանակ ՚ի նեղլս եմալս գալն. մին չանցանեք, և մեան գղջմամբ. Ճ. Բ : *Վաշ Նոյա ասմամբեմն. իբր ասի . Լէշ. Ո-ի. յԽ . Ի. 3 : *Ձգեալսդ զակաղն պատանեկամ ասէ, վաշ քեզ, վաշ զիմ կուսակիցս . Լ Ի . ԳՀ : *Կրօնաւոր ՃԱՃանչ ՚ի փղոյ ազօԹից Ներսէս կելն՝ վաշ վաշ ասէ . քակ ծոյլն՝ վայ վայ . ԿԱՆՀ :

ՎԱՇԵԱԿ. ա. Արժանի վաշ ասելոյ. աղՆիւ. պանծալի . *Ո՞ւր վաշասակ (Նահապետն) որ ըստ անուանն վաշեցաւ. Մաթ. Իէ:

ՎԱՇԽ, ի, ից, կամ ա., ոյ, ասց. Գ. Τόκος. Foenus, usura. πλεονασμός, abundantia. վը . վ՚սԽ . և վ՚սՀէ . Անիրաւ շահ փոխառուԼեամբ . չարիսաւ . ասկոսի. (յն . փվ Գօ. այսինքն ծնունդ. Ֆ. փօղոլ.) ֆոՃէվ , ֆասաՃէվ . *Վաշխ և ասկոսիս : Մի ասացես ՆգաթՐ քոում տրժամի վաշխիս. Վաշխ և ՆեՆգումէն : ի վաշխիչ և ՚ի չարչաց : Ի ասկուսաց և ՚ի վաշխից : Ժողովել վաշխս ՚ի վերոյ վաշխից . և այլն : *Ոմն զվաշխս վաշխուց : Ոմն զվաշխոյ և զաճախաց . Ո-ի. յՀ . Ի. 36: Խոր: *Ամենայն քեզ քան ՚ի վաշխէն առնուլ (այսինքն փոխ առնուլ կամ առ վաշխիս) քեզ բերելի է· Բր . վաշխ . յն . ծաղէշեցՁաւ. *Տալ ՚ի վաշխու. Ի գիր. Տղ:

ՎԱՇԽԱԺՈՂՈՎ, ի, ից . ա . Որ վաշխս ժողովէ . վաշխակեր . վաշխատիրոպ . վաշխառու . *Ի՞ւրից ծնունդք զորովային մօրն ծակեն ելանեն , և փոխոյն ծնունդք վաշխաժողովացն պատառեն . Մաթ . Ը:

ՎԱՇԽԱԺՈՂՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. Ժողովելն զվաշխս. վաշխառութիւն. *Յոմանս վաճառաց զրկութիւն, յոմանս վաշխաժողովութիւն. Մագ. է։

ՎԱՇԽԱԿԵՐ. ա.} Տ. ՎԱՇԽԱԺՈՂՈՎ.
ՎԱՇԽԱՄՓՈՓ. } Τοκογλύφος. Foenerator. *Վաշխակերքն զինչսն համայն վաշխեն, և ծնանի և բազմանի. Բրս. ծաղկ։ *Ի զրկող մեծատանց, 'ի վաշխամփոփէ, և 'ի տոկոսառուէ. Մաշ։

ՎԱՇԽԱՌՈՒ, ի, աց. ա. Որպէս Τοκίζων, δανείζων, δανειστής. Foenerator, usurarius. Նոյն է վլ. Առօղ զվաշխ. տոկոսառու. վաշխաժողով. ժողովող. *Զվաշխառուաց ինչքն առանան տղորմածք. Լմբ. առակ։ *Վէ այնոցիկ՝ որ վաշխս և տոկոսիս առնուն. վաշխառուն և վաշխատուն կցորդ է ամենայն աւազակաց, և գողոց. Կանոն։

ՎԱՇԽԱՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԱՇԽԱԺՈՂՈՎՈՒԹԻՒՆ։ Յհ. որբ։

ՎԱՇԽԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Սիրող վաշխից. մոլի վաշխառու. *Իսկ զփոխն տալ ոչ վաշխիւք շնորհելն տայ, զի այս առանց օրինաց 'ի վաշխասիրացն լինի. Եզն. ծղբ։

ՎԱՇԽԱՎԱՃԱՌ, ի, աց. ա. Վաշխիւ վաճառօղ զփոխն. վաշխառու. *Արծաթափոխատուք. վաշխավաճառք. Մծբ. ծէ։

ՎԱՇԽԱՏՈՒ, ի, աց. ա. Որ տայ կամ վճարէ զվաշխ. գուցէ և Որ առեալ 'ի վաշխի զփոխն. *Վաշխառուն և վաշխատուն կցորդ է ամենայն աւազակաց և գողոց. Կանոն։

ՎԱՇԽԵՄ, եցի. չ. ն. Τοκίζω, δανείζω. Foenero. Վաշխառութիւն առնել. վաշխիւ տալ զդրամ 'ի փոխ. *Վաճառեն, խաբեն, վաշխեն. գողանան։ Զյափշտակեալն և զվաշխեալս տան աղքատութիւն։ Որ ծախէ այլոց, և վաշխեսցէ, և զընկերն զրկեսցէ, նա նման դիւաց իցէ. Վրք հց. Ժ. ծա։ *Քահանայք գահերկանս վաշխել ամենեքին մի իշխեսցեն. Կանոն։ *Սատանայ սկիզբն՝ վաշխելն։ Ծառայ վաշխողին է փոխառուն. Բրս. ծաղկ։ *Ո՛չ վաշխել, և ոչ զցանկալ իրս Թագաւորացանել. Եղշ. ծղբ։

ՎԱ՛Շ ՎԱ՛Շ. Տ. ՎԱ՛Շ։

ՎԱՇՏ, ի, ից, կամ ու, ուց. գ. Գունդ զօրաց առանձին դրօշու. որ և ԴՐՕՇ ասի. պէօլիւք, պայրագտլը, պայրագ. իբր յն. σπεῖρα, λόχος, cohors, են. (լծ. և ֆէօօլիււմ, որ է դրօշ.) *Նախարարութեանցն գունդք, և միանգամայն զօրականացն վաշտք։ Ոյք միանգամ անազգիք էին 'ի վաշտս, և անձամբ երևելիք. Խոր. բ. 57. 61։ *Գնդի գնդի, դրօշու դրօշու, վաշտուց վաշտուց։ Հասանէր վաշտն գնելոյ 'ի բանակն արքունի։ Կին նորա 'ի նորին վաշտում էր ընդ առն իւրում. Բուզ. գ. 7։ դ. 15։ Անհուն բազմութիւն վաշտից և դրօշուց։ Գունդք վառելոց վաշտիցն. Արծր. ա. 14։

ՎԱՇՏԱՆԱԼ. ացեալ. Ի գունդս գունդս բաժանիլ. 'ի դրօշս դրօշս բաշխիլ. *Փարաւոնեան զօրուն վաշտացեալ գնդօքն. Ագաթ։

ՎԱՇՏԻԿ, ակի, կաց. } Այր 'ի վաշտէ.
ՎԱՇՏԿԱՆ, ի, աց. գ. } զօրական. զինուոր. (լծ. լտ.
ՎԱՇՏԿԱԿԱՆ. ա. } վէլէս, վէլիտէս.) *Գակատ ինչ վաշտկօք՝ առաջինն ընտրելովք՝ քաջակորով հեծելոց. Ուռհ։ *Բայց սակաւոյ եկեալ առաջն վաշտականաւն զգուշան 'քաղաքին' պահէ։ Արձակեաց զկանայս Թագաւորին պարսից շապհոյ հանդերձ ժանուարօք և վաշտականօք. Խոր. Գ. 43։ Բուզ. Դ. 4։ *Գատուէր սայր վաշտական զինուորացն՝ յառաջել քան զբանակն. Յհ. կթ. ճչհ։

ՎԱՇՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Առնելն զգործ վաշտկաց, կամ յառաջապահ զինուորութիւն զօրաց. *Մերոց վաշտկութեան հոնքն պատահին յերկուս. Յհ. կթ. ճչհ։

ՎԱՉ, ի, ից, և ՎԱՉԻ, էի, ից. գ. (յորմէ Վաչէական, ուստի Վաչկատուն.) Հովանոց կառաց կամ սայլից. դեսպակ. սայլ. Գօլօն, արապա քօրթիւսի. *Տես զխորդ վաչիւքն և սայլիւք (յն. մի բառ) սկիւթացւոց աշխարհին կեանքն վճարին. Ոսկ. ս. գ. 16. ἀμαξαβίος, in plaustris vivens, degens. *Կազմել սայլս վաչիւք դիպակօք։ Եւլին որ ընդ վաչիւք Թաքուցեալ էին. Ղևոնդ. ծա. յորմէ առեալ գրէ Ասող. Բ. 4. *Պատրաստեաց սայլս դիպակօք վաչէիւք։ Եւլին՝ որք 'ի սայլին ընդ վաչէիւքն Թաքուցեալ էին։

ՎԱՉԿԱՏՈՒՆ. ա. Բնակեալ որպէս Թէ 'ի վաչէակս կամ 'ի վաչկայ տունս. վրանաբնակ. կամ 'ի սայլս զետեղեալ. *Եւ այլոց խառնազանձ բազմութեան անԹիւ անբնակին վաչկատուն զօրութեանց. Բուզ. Գ. 7. որպէս յն. ἀμαξάοικος, in plaustro degens. մակդիր սկիւթացւոց։

ՎԱՌ. ա. Καιόμενος. Ardens. (արմատ Վառելոյ՝ լծ. ընդ Հուր, և Այրել. յն. բիւռ. լտ. ուռօ, ատտէնս.) Վառեալ պայծառ. լուցեալ. բորբոքեալ. արծարծ. լուսափայլ. վառած, բոլէլուն. *Վառ լինիցի լապտերն. Ոսկ. յհ. բ. 4։ *Զխոհականութեանդ քո վառ և բորբոք պահելով զկայծակն՝ զարդարես զբանն։ Զքանին վառ և բորբոք պահելով զկայծակն՝ անմահանամ. Խոր. ա. 1. առ սհկ. բագր։ և Յղբ. առ սհկ. արծր։ *Դշխոյ վառ արփւոյն՝ սբ մայր ՚ւյն. բամից խմբից մաքրազարդ կուսից, վառ ծիածան կարմիր կապուտից. Տաղ։ Գնձ։ Տես և 'ի կարգին ՎԱՌԻՎԱՌ։

ՎԱՌ. գ. Վառումն. բորբոքումն. պայծառութիւն. *Եւ շիջանի բոցն որ 'ի վառ, և զգօնանոյ միտքն յամառ. Շ. ոյբում։ *Գոհար վարդն վառ առեալ 'ի վեհից վարսիցն արփենից. Նար. փող։

ՎԱՌ, ի, ից. գ. Շղթայաձև պայծառ փողփողեալ որպէս նշան և զարդ Թագաւորական և դշխոյական. գրոշ. ծիրանի. չար. քօղ. վերարկու ազնիւ. տեռ. բեհեզ. դիպակ բորրակ և ազնեգործ կամ մետաքսեայ. պաստառ. շքեղ. փիւլէնք, պէռքիւնճիւկ, սանփալ, ֆէրոջէ, ջոր, պայրագ, սանճագ. և հալալէմ. որպէս խաչվառ. *Ոսկեհուռ հանդերձիւք, և ոսկէզօծ վառիւք զդագաղսն զարդարեալ։ Ոսկեհուռ մետաքսիւք, և չքնաղ տեսող վառիւք զնա զարդարեալ. Յհ. կթ։ *Եւ Թագաւորն պարսից տանել Թագ և պատմուճան, և զվառ Թագաւորացն տիկնոջն զարմանդխտոյ. Բուզ. է. 38։ *Վաչագան արքայ հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել 'ի վերայ երկրի, և զնշխարսն (սրբոյն գրիգորիսի) յարև անցուցանել 'ի վերայ սոսորակայ վառին. Ճ. գ.։ *Դրօշ ոսկետուռ վառիւ։ Պարգևէ զիւր նշանակն Թագաւորական ոսկէտուռն վառիւ. Ուռհ։ *Եւ ահա իւր սպիտակ ձին, և իւր վառ նշանակն, և իւր Թուրն. Ուռհ։ *Օրհնումն դրօշացն, այսինքն է նշանակն կամ վառն մեծ արքայականն։ Վառ կոչեալ Վառ նշանակ։ Ունել զվառն ձողովն սփռեալ 'ի ձեռինն։ Վառ կոչեցայ՝ յորում կայցէ նկարեալ վիշապ. Մագ. ջահ։

ՎԱՌ. ա. Որպէս բառ յն. վառիս, Βαρύς. Gravis. այսինքն ծանր. Մի յութ ձայնից շարժականի. այն է երրորդ կողմն. *Իսկ կողմն Նորին՝ բիրկրալից ձայն, որ և վառ. իսկ կոչէ այսինքն խիստ ձայն. Քերթ. էկէղ. *Օրն էր կիրակէի, և ձայնն 'ի վառի ձայն էր. Ուռհ։

ՎԱՌԱԾ. ա. Վառեալ, հրաբորբոք. լուսափայլ. *Նոր արփիք վառած։ Զի տեսանեն զլոյսն արփի վառ ած. Գնձ։

ՎԱՌԱՊԱՆ. գ. Որպէս Վարապանակ. Թիկնոց. ծածկոյթ. պահպանակ. *Ոչ լինի Թլփատութիւն իւրեանց վառապան նոցուն 'ի բարկութէ անտի. Մծբ. ծա։

ՎԱՌԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ընդունարան վառեցելոյ հրոյ կամ ճրագի. կրակարան, և ճրագարան. *Վառարան ոծային բոցոյն։ Եւ վառարան բորբոքման անշէջ կայծական։ Վառարան իւղոյն աճինում հնոցի լցեալ. Շար։ Նար. խոստ. և իգ։

ՎԱՌԵԱԼ. Որպէս Սպառազէն. Ὁπλίτης, ἔνοπλος, πάνοπλος. Armatus, են. Տ. ՎԱՌԵԼ բառ բ նչ։

ՎԱՌԵՄ, եցի. ն. Καίω, ἐκκαίω, ἅπτω. (լծ. և ֆիռամէ. πυράζω.) Uro, (ուռօ. լծ. ընդ հյ.) accendo. կր. ardeo. Լուցանել բորբոքել զհուր կամ զճրագ. վառէլ, թութունլել. եաքմագ. Թութուշտուրմագ, ալաւլենմէք. *Եւ ես վառեցի զնա, և ոչ շիջցի. Եզեկ. ի. 48։ *Վառեսցի իբրև զհուր անօրէնութիւն, և վառեսցի յանտառս մայրեաց։ Իբրև զծխութ վառեալ։ Իբրև փայլակն վառեսցի Վառեալ էր հրով, և ոչ այրէր մորենին։ Վառեցին զկնտրուս, և կերիցեն զնա. են։ *Զհուր յորժամ կամիցիս՝ վառեսցես. Եղիշ։ *Զապաշխարութիւն որպէս հուր վառէ 'ի վերայ ամպարշտաց։ Վառեցան որք զճառագայթս լուսոյ 'ի մէջ աշխարհաց. Յճխ. է. ծա։ *Վարդագոյն վառեալ ծաղիկ. Շար. այսինքն հրափայլ և արծարծ։ *Վառեաց (այսինքն եռացոյց) ած 'ի ճոկատ Թագաւորին բորբոքելն. Ոսկ. ես։ *Ի սրտմտութե վառեցաւ բորբոքեցաւ. Եփր. ծն։

ՎԱՌԵԼ. } Ὁπλίζω, ἐνοπλίζω, καθοπλίζω,
ՎԱՌԻԼ. } ομαι. Armo, or; armis instruo, or. περιζώννυμι, praecingo, or. Սպառազինել, իլ. հանդերձել զինու զարդու, կազմել պատրաստել. և Քաջալերել կամ արծարծանել զոգի 'ի պատերազմ. և Գօտևորել. սիլահլանտըրմագ, ֆիւրսիլանմագ, հազըրլանմագ, գուշանմագ. *Վառեցէք 'ի ձենջ արս՝ ճակատել առաջի ար 'ի վերայ մադիամու։ Զմի մի 'ի նոցանէ առաւել վառէր մխիթարութեամբ բանիւք՝ քան զինուքն։ Առցէ սպառազինութիւն զնախանձ իւր, և վառեսցէ զարարածս առ 'ի խնդրելոյ զվրէժս 'ի Թշնամեաց։ Վառեցարուք անցէք առաջի եղբարց ձերոց։ Անցցեն վառեալք և կազմեալք առաջի ար 'ի պատերազմ։ Անցցէ ձեր ամենայն վառեալ ընդ յորդանան։ Վառեալք զինու։ Արքն վառեալք։ Վառեցարուք պատրաստեցարուք։ Քնի չարչարելն մարմնով վասն մեր, և դուք 'ի նոյն միտս վառեցարուք. են։ *Ի զէն զինուորութեն քնի զինքեանս վառեալ. Յհ. կթ։ *Դարձեալ վառեալ առ նա չարին՝ զիւր մեքենայս բազմադունեն. Յհ. որբ։ *Անուր վառեալ զնոսա, և երկաթիս գործեաց. Ոսկ. մ. բ. 8։

ՎԱՌԵԼ. որպէս Զարդարել. պճնել. յարել 'ի զարդ. (իբր յն. ... որ է վառել, և յարել.) *Յորժամ կին մարդ զամենայն ինչ զառնն առեալ՝ զանդամօքն վառիցէ, տառապանք են առնն։ Յորժամ զոսկին 'ի գլուխ և յականջս և 'ի բազուկս վառիցէ, կարճին այնուհետև ձեռք առնն յողորմութե. Ոսկ. ես։

ՎԱՌԵԼ. (ըստ կրկին նշ.) Գրգռել որ և է օրինակաւ. *Սովոր բանագնացեալ յոյովայն՝ վառէ զաղ գողոյն կարկառել 'ի քո տուն. Ոսկ. մ. ա. 9։

ՎԱՌԵԼԻՔ. որպէս Զէն. զրահ. սպառազինութիւն. *Զվառելիս հաւատոյ, և զվահանն ոյ. Ճ. Ա։

ՎԱՌԵՑՈՒՄՆ. Տ. ՎԱՌՈՒՄՆ. *Լուցին զհրոյն վառեցումն 'ի տեղւոջն. Ճ. Գ

ՎԱՍՈՒԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. վառել՝ ըստ ա՛ն. համ ապծապծանեալ. *Անդ մայր քո. զայս ասէր՝ վառեցուցանելով զսէրն նոցա. Ոսկ. յհ. Ք. 39. յորմէ և Բր. Տէմ:

Եւ ըստ Ք՛նէ. որպէս Սպառապինել. *Վառեցոյց լեւսիմաքաս արս խլրև երիս հազարս. Ք. Դ. Ք. 40: *Վառեցոյց յեսով զքառասուն հազարն. Եփր. յես:

ՎԱՍԻԶ. ա. Լուցիչ. բորբոքիչ. *Դուռ լուսոյ վառիչ. Գէմ:

ՎԱՍ Ի ՎԱՍ. և ՎԱՌ Ի ՎԱՌԵԱԼ. } վառվառեալ-փող
ՎԱՍ Ի ՎԱՍԵԱԼ. } փողեալ. պայ
ՎԱՍ Ի ՎԱՍԵԱՆ. } ծառ. արծաթ. վառվռուն. փառփ. * Զգուշանաբեր ծագկանոցաց բերեալ պնդութիւն վառ՝ի վառ գունովք: Զօրէն վառ՝ի վառ գունով զգիրան երեսաց պայծառացուցանէի. Լ՚ասող. ծ. ծՀ: *Եկայք նոր մեք զուարճացեալ վառ՝ի վառեալ սիպծաղ՝ի ծալ թերխոյն աերև յօրինեցուք. ծիր ծիրանեղոյ վառ՝ի վառեալ զդեմս. Նար. փագ: *Կարմրավար առեալ վառ՝ի վառեան հնձան կոխեալ. Տաղ. խալ:

ՎԱՄՆԻԿ. Գոանի՝ի հին բա. ՚ի կարգի փալանոանց այսպէս. *Մերձ, հնալ, դրոցի, առալի. վանիկ »:

ՎԱՌՈՒԱԾ. գ. վառիլն գլնու. պա ռազմնուելի. *Զիորմ առեալ զասակուէ սկային, և կուռ վառուածոցն. Խոր. Ք. 79:

ՎԱՌՈՒՄՆ. ռման. գ. Լուցումն. բոլբոքումն. արծաթումն. տոչորումն. *Միինչև ուրուք՝ի նա փչեալ՝ վառումն նորա յայնի իմացաւ երկիւղածացն ամ: Ոչ չիքնաի վառումն կանխելոյ ձերոց. Եւիւ. Ք. Ը: *Ողորմուելիք ձգդովորմանեալ՝ ոչ պայծառ վառմամբ գնան առալն. Նար. ՀԸ: *Շիրնմ ըչխոր մեզաց ախտին, և ըզվառումն գեհենին. Յ՚ ՀԳԲ: *Տեսին բազում ջահս և ջամբարս՝ի վառման. Տ՚ իՀԷ. յոան. Ք:

ՎԱՌՎԱՌՈՒԼ. յ. վառեով վառիլ սակ սակ և յորդալոյս փայլմամբ. արծաթծաթնիլ. վառվռել. *Բոց ծիրանատեսիլ վառվառէր չորրք զամանուին. Հ. Նոյ. Ը:

ՎԱՌՎԱՌՈՒԿ կամ ՎԱՌՎՌՈՒԿ. գ. Ἄλυσσον. Alysson, alyssum. և been, themen. իտ. Ben bianco, ben rosso. Խոտ բարձր զկատարոյն չան. կոփած չան դեղ. ալիսօն, ղազաղ օձաս, հալիչ ըլ գեւպ: Բնկերն. ո ր գնի: *Ալուսան. իշաքեղ կամ փշաքեղ. և Գազիան. ուր գ. ի: *Բահման, իշաքեղ »:

ՎԱՄԵԼ. Իւր վարեալ. Հարուսել. (Զ. յն. վ՚ոխ, որ և խարսխուսմն.) *ԵՒսից վասեցիկ զձերուձս միտս իմասից կորովիւք. Պիւ:

ՎԱՍԻԼԻՍԿՈՑ. գ. Փոխանակ գրելոյ՝ վասիլիսկոս. Ազգայիկ օձ. քարբ. *Եսեա անդ վասիլիսկոյ, որ է արքայ օձ: Հերձեալ ընդ մէջ մեռաս վասիլիսկոյն. Վբ. Ես. Ք:

ՎԱՍՆ. Նե. *Ἕνεκα, ἕνεκεν, διά, χάριν. Propter, ob, de, gratia, causa. Յալագս. առակս. ՚ի պատճառս. ՚ի չնորհուկս. զ. պատմական. համար, սեպ. Իւիի, Իւիան, Եո Ի՚ւ-ւի՚ս, Ի՚ւիւնէ, Ի՚ւիւնէ՚ն. սեպեպոեն, խաՒրբնս, ուղրոնս. *Հալածեալ վասն արգաբուելիք: Վասն իմ. վասն անուան իմոյ: Վասն բանին: Վասն արքայութեան: Վասն օգտի: Վասն զօրաքաղութեան: Վասն եղբայրց: Վասն այսորիկ: Լեզուաք՝ նշանակի վասն են. և այլն: *Ինու Եհեի խոնարհիս, վասն քո խոնարհիսխակ ես (ասս) ոչ վասն իմ ինչ, այլ վասն քո (օգտի). Ոսկ. ՏՀ. 12: *Երգման պէտք՝ հաւատալոյ վասն են. և արդ տեսանեմ, զի որ չէրդնուն, Նոքա առաւել հաւատարիմ են. Ոսկ. Եփես: *Զվասն նոցա կշտամբութեանէ յայտնութիւն զքանս. Խոր. ա. 1: *Զվասն որոյ երկեն ասքս Նզնանել. Լ՚ք. ապ: *Վասն սիրոյն յատեղութեան կրթեցաք, և վասն գլխոյն անկեան քոխտեցաք. Յաղագս վիմին սասա նեցաք. Ա՚ ապս. Ք.(որ բերի և ՚ի յայլորդ Նշ:)

ՎԱՍՆ. ի ձեռն, միջնորդութ. ըստ հոմանոյնութեան յնս. διά, per. (որ կազմին զգործական.) *Վասն զինուն արգարուելոյ. ևն: *Եմք վասն փրկչին չնորհի՚ի բարւոք խոհականուելոյ: Բազում ինչ գործեմք վասն անգիտութեան. Պրմ՚. խՔ: Նե. ևն: *Վասն իսպի քո պատուականին: Եւ վասն սրբոյ ածածնին որ ընկալ զաղաչանս մեր. ՀՄ:

Հելլ՚նոգանութեի է և գնելն վասն՝ կից ընդ աներևոյթ բայի. զի առ յոյնս չկայ հոլով առ՚ի կազմել զդերբայ. *Վասն զանկեալն յարուցանել. Սեբեր. Ք: *Անձնոյն քահանայ վասն մատուցանել զուխասն և զպատարագս հատուսաի. Եփր. եբր: *Վասն՚ի գիչերի... խօսել մեզ զբան ոՀ: Վասն անբիծ և անգատասարս կալ մեզ առաքն ահեզ ոտեներն քոի. ՀՄ:

ՉՎԱՍՆ ՄԵՂԱՑՆ. այսինքն Զքահն՝ որ վասն մեղաց. Տ. ՄԵՂՔ:

ՎԱՍՆ ԱՑՆ. ն. այսինքն վասն այնորիկ. իբր յն. ոՀνεՀ (հյց.ֆնդ.) διά τοῦτο, propter hoc. Վբ. հց. ծՔ:

ՎԱՍՆ ԱՑՈՈՐԻԿ, ԱՑՆՈՐԻԿ, ԱՑՈՈՐԻԿ. ն. Διά τοῦτο, τοὑτου ἕνεκα, διό. Ideo, propterea, ἐπ. ոՔրբ համար, ոՔոր համար, ոՔոր համար. ստէպ յամենայն գիրս: *Վասն այնորիկ զինքն որդի մարդոյ կոչէ, զի և մարդիկ զնա հայր կոչեսցեն. Ի՚ւ. ա:

ՎԱՍՆ ԶԻ. ն. Γάρ. Enim, quia, quoniam. այսինքն Վասն այսորիկ՝ զի. քանզի. զի. ստէպ յամենայն գիրս: Եւ իբր Որպէս զի. ԱԳաւ: Իակ Մրւ. իՔ. 14. *Վասն զի աւելի դասատուն ընդունիցիք »: ըստ յն. վասն այսորիկ:

ՎԱՍՆ Ո՞Ր կամ Ո՞ՐՈ. Տ. Ո՞Ր, ԸՆԴՈ՞Ր. այսինքն Վասն որո՞յ իրի. Διὰ τί; Quare? ինչ համար. ՆԻՀՒ:

ՎԱՍՆ ՈՐՈՑ. Տ. ն. Ո յր վասն. Նմին իրի. վասն այնորիկ. Ἀνθ' ὧν, ի այլն. Quapropter, quare. ստէպ յամենայն գիրս:

ՎԱՍՍԱԿ. ոյ. ոց, և ի. ա. գ. (լծ. վիշտ.) Πόνος, κόπος, μόχθος. Labor, fatigatio, molestia, dolor. Աշխատութի. աշխատանք. իրկ. խոնջութի. յոգնութի. տաժանումն. Ձգնութի. տուժապանք. գործ աշխատալի և արգիլնական. մշակութի. ծառայութի. ՀՀՀ. լաբշմաք. եօրիօնչօփ, եՀեի. իւ. ; Փոխանակ վաստակոցն՝ զոր վաստակեցեալ ինձ: Զատ ապատանի իմ և զվաստակս ձեռաց իմոց: Ելանէ մարդ՝ի գործս իւր, և՝ի վաստակն ձեռաց իւրոց մինչև ցերեկոյ: Հաստացէ քեզ որ ըստ վաստակոց քոց: Զգիրս երկրի քոյ, և զամենայն վաստակս քո կերիցես: Ոչ լինի աշխատութի՚ի չակաք, և մի երևեսցի վաստակ՚ի մէջ իսպայելի: Ի նեղութի լեզուի նորա ցաւք և վաստակք. և այլն: *Վաստակք Ծնանին զչարս. վաստակք պատրասեն զպակաս. Բբս. ՀԸԳ. կամ Սեբեր. Ֆ: * Եւ ես գոՀ էի զվաստակոց քոց: Սլսոի մնոք եկեալ էին՚ի վաստակ ալքունի (պատերազմի): Ի Ծառայութեան վաստակչմայն և զայս վաստակեսս (Թագաւորութեան) կալ դուն կատարեա: Տալեալ՚ի գլուխ զգործ Ծնանին զվաստակն. Ագաւ: Եւիւ: Փոփ: *Կերակրեաց՚ի վաստակէն Հօր իւրոյ. Վբ. Հց. ծՔ: *Գիրքս վաստակոց (երկրագործութեան). Վ՚ոխ: *Մլոյն գիրն գիւրաւ ընկէր, իսկ միւսոյն վաստակաւ. դրագեղով են, և վաստակաւ ընկէն. Վբ. Հց. Ֆ:

ՎԱՍՍԱԿ. գ. իբրու ռմկ. ոՃով. Շահ. պատ. ալ աշխատութեան. *Երկանիկք գործն ամենքին, որ միանգամ ղՀոգևոյ չհանն ա-ռաւել հաճոյութեան քան զվաստակ անցաւոր իրաց աշխարհիս. Վ՚եղր. Ք: Առաւել ռամկական է ասելն՚ի գիրս մոլուեց. *Յիւրաքանչիւր ամի բառնի՚ի ծառոց վաստակն իւրեանց »: այն է պտուղ կամ բերք:

ՎԱՍՏԱԿ. ա. Κεκοπώμενος. Fatigatus, molestia affectus. վատակեալ. խոնջեալ. յոգնած դատրած. եօրիօն, ՀելլՀ. *Իմն ամենեքին խոնջք և վաստակք՚ի բազում գիշերուց անտի. Յ՚ոտ. Ք: *Տրիֆոնին այ արքն վոսեայ վաստակ. որոց՚ի ՚որ: Փրկութի ե. ոլոյն մեզ, և վաստակաւորաց պարսպաց (առ պարսիս): Տնանկ և վաստակաւոր եմ ես՚ի մանկութի իմմէ. Հ՚ա. ծՀ. 12: Եսի. ծՀ. 23: Սղ. յՀ. 16: * Մրջիւն գործասնեալ և վաստակաւոր է. Վ՚եղր. Ք: *Ես խնայեցի՚ի քեզ իբրև՚ի վաստակաւոր: Ոչ խնայեցի՚ի քեզ իմ վաստակաւոր սերելի գերդաստանս: Հանգուցէ (ՀՀ) զանձնոյն վաստակաւորս իւր. Ագաւ: *Զվաստակաւորսն մեր զվարդան և զայլ ընկերս Սիւնեաց զվաստակաւորսն, և ասել զանվաստակն: Ընծայել զվաստակաւորն յանվաստակէն. Փոփ: *Զերկագործն ՀՀ հանապազ օրհնեսցեն, որ յապագամալ գ-

կան այնքան վատասկսուր է. Ճ. Ա: *Վատասակաս արաց(երկրագործ.)գլուխն և խնամառնն. Վ.փ.: Ճ՟Ե: *Ծանուցայ, զի վատասկսուր է մանուկն ։։.ըր վատասկաբեկ: Վ.փ+ հղ. ՟Ե: *Կեցցիր վատասկսուրդ ։։. այսինքն աշխատեալ, ի զուր խոնջեալ. ատառապեալ. Վ.փ+ հղ. յ:

ՎԱՍՏԱԿԵՄ. եցի. ն. Ποιέω. Laboro. ἐργάζομαι, operor. Գործել. աշակել. բ. նիւ. էւքՀե. *Որ յառաջին ժամին վատասկեցին զայգին: Վատասկեալք զոլիմ այդպէս: Մեզոք զմեզ վատասկին. Սրփ.։։.ոգ. ՟Ե. յն: Վ.փ՟ն. սղ:

ՎԱՍՏԱԿԵՄ, և իմ. յ. ամ. ոՀոմ իբր վաթքելիւ. Περιποιέομαι. Acquiro. Շահել՝ առանձ աշխատութ. գաղանագ, էեչա էՀՀե. *Ամենաս վատասկիմ, և բիւրս վատնեմ: Նաթ. հՀ: *Քեզ որդի վատասկեցեր: Վատասկեր նա աւուր միոյ իւրումէ արուեստիս գրասն գանկոյ միոյ. Վ.փ+ հղ. Ը. ՟Ե:

ՎԱՍՏԱԿԵՄ, կիմ. ն. լ. յ. հ. Πονέω, κοπιάω, μοχθέω. Laboro, fatigor, molestia afficior. Վատակ լինել. աշխատիլ. վատաժամիլ. ատատակիլ. Ջանալ յոգնիլ. խոնջիլ. լքանիլ. ձանձրանալ. *Վատասկոյն իմոց՝ զոր ես վատասկեցի (կամ Ջանացայ): Ի վատակ՝ զոր վատասկեցայ (կամ Ջանացայ): Մի ես վատասկեցեն ընդունայն: Ջաւր ուրեմն վատասկէի: Ոչ քալցկեմ, և ոչ վատասկեացի: Վատասկեացին մանկուներ ընթացին, և մի՛ վատասկեացին: Մինչ ի վատատկեալ իմոյ՝ զոր ինձ վատասկեցեր. Ագաւ: *Ոչ երբեք աշխարութ վատասկալ էր ի մանկութէ. Եղիւ. Ե: *Վասն աշխատուէ ի վատասկելոյ ձանձրացեալք լինելոյն յաշխատութէ հանապազորդ պատերազմից. Խոր. Ե. 61: Ե. 42: *Եւ յն վատասկեալ ի ձանապարհէն՝ նաեւ, ի վերայ ապրեին. Ցհ. Ը. 6: *Վատասկեցոյ յուզնուէն մարմոյ: Վատասկեցաւ որպես մարդ. Ցհ.իմ.երես Շ.ընդ. հանր:

Վ.ՇՎԱԸ. Տ. Վ.ՈՒՈՑ:

ՎԱՏ, ի, ից կամ ից. ա. Դուն ուրեք՝ որպէս ամի. և ապ. պէտ, պէՒէր. Πονηρός. Malus. Վատթար. յոռի. անպիտան. անշնորհ. չար. *Խորհուրդ վատ ի մէջ առին (յն. չարացան. πονηρεύομαι) ապականեալ զնա: Պիղծ վատ արանց (յն. ամենապղծ). Ծն. Ը. 21: Ե. Ի. Ե. 34: *Վատ խորհուրդ ի մէջ ալիկներ: Ոչինչ չար էցէ քան զվատ առվրութէնն: Խօսեալ զվատ բանս: Ընկալ վատ ինչ: Ձեր և արիք գտանին ի չարն և ի վատն. Ընկաւ: Վ.փ+ հղ. Ը: Փոխ. Բրս. հղ: *Տային նմա ջուր չար առ վատ ոգեապահ առ ոգ. ոգն ունելոյ. Եէր. Ի.Ի:

Ա.Ա առաւել՝ Օχυηρός. Piger. ἄεργος, otiosus. Անպիտան ի գործ.անգործ. գործառաց. Ծոյլ և վատասիրտ. անարի. վհհե րատ. *Ի կարատութէն է ամենայն վատ: Ճանապարհք վատաց կցեալ են փշովք: Ե՛րթ առ մերկիւն ոմ վատ: Մինչև կիր չար յորոյանալ կաս ոմ վատն: Զվատ յորժամ յուզի առաքեա, ասէ, ապրեա ունի զձանապարհատ: Զառաւ չար է վատ եմ: *Ծանեք է նորա լուծն ի վերայ վատիցն և անպիտանեցաց. Ոսէ. գծ: *Զանձնէ և զվատաց արանց: Զքաջսն ապրեցոյց, ևթէ զվատաց անցեալ ունէ զանձն. Խոր. Ա. 4.դ: *Գնեցի որոյ զգրագլուխ վատ է, գնգիւն լաւ լինել չէ հնար: Ձընտրել պատն ի վատ թողլն, զքաջն ի վատէն. Փոխ: *Ոչ քաջ անատնի նա. այլ յորժ վատ: Փախոյց և զառաւաց զնատ պրեն զվատ երասն ապառաւաց. Եղիւ. Ը. Ն յե:

ՎԱՏԱԲԱՆԱՏ. ի, ից. ա. Κακοδαίμων, κακοδαιμονέστατος. Infelix, miser, infortunatus, infortunatissimus. Չարաբախտ. հՀբ. Թշուառ. անանկ. լատ յն. չարագե. խեչճ. ՀաչՀոխ, ապր-բսոզ, դոխն, սեՀԻԼ. *Ան հիւանդս բժիշկ, իսկ առ վատաբախտն՝ բարեկամս մերձակայել պարտ է. Ո՚ոՒՒ՚ե: *Վատաբախտք ի զիջին: Իբրև զվատաբախտ ոմանք պարտաւէին. փիլ. ՟Ե. բաւ: Ն՚ոՈՈս:

ՎԱՏԱԲԱԽՏԻՄ, եցայ. յ. Վատաբախտ գտանիլ. լինել. լատ յն. նաև մոլեգնիլ. յայսոյ չարէ. *Սկեգատաս անձն զանձնոյն զաղեգմնոցիան, զի առ չերիմն գտեսերայ իւրոց վատաբախտեացին. Ն՚ոՈՈս: *Եւ ոչ ի վատաբախտելն զո տրամեցիս: Մի պատճառ չարի զնծ կարծիցես, և մի առանց նորին վատաբախտիլ զմեզ կարծիցես: Յորժամ հիմն աղտի ոչ արկանի ուղիղ, հարկ է վատաբախտիլ Թուանցն. Պիսա:

ՎԱՏԱԲԱԽՏԻԿ. Տ. Վ.ՏԱԲԱԽՏ. և ԶԲ ՐԱԳԻՒ.*Ո՞ր բողոքեմ զայնկարծադէպ պատուհասատաբ բարկութիւն, զոր վատաբախտիկս անձն կատարէ ի վերայ իմ չարաչնար փոքոմ. Պիս:

ՎԱՏԱԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆ. Փ. Κακοδαιμονία. Infelicitas. κακοπραγία, δυσπραγία, sors dura, res adversae. Չարաբախտութ. Թշուառութէն. հիքութէն. արկածք. խեչճ. դժբախտութ, էոյճաւ. *Եհաս վատաբախտութէն զանկամնութացն՝ Վանի վատաբախտութէ նորա. Ն՚ոՈՈս: *Ա՚նոցնի՝ որք բարեբախտութիք են յաջողեալք, և ա՚նոցնի՝ որք ի վատաբախտութէ են. փիլ. ՟Ե. բաւ: *Հանդուրժել բարեբախտեաւ և վատաբախտութէ, և պատուոյ և անպատուութէեան. Ա՚ոխ. ՈՈաւ: *Անտանելի ոլեւուիք յամենայն կողմանց զվատաբախտութէդն կրեն հիքու Թիս: Ամենայնչար վատաբախտութիւն. Պիս: *Ի վատաբախտութէէն անվախիմ ապելի. Ո՚ոՒ. սղ: *Ջերծ յայժմու Թշուառութէն և ի վատաբախտութեցս. Վ.բՂ. ը:

ՎԱՏԱԲԱՍՏԻԿ. ա. Վատաբախիկ. վատաբախտ. ոլոտմելի. *Ա՚ո իմէ չլիցես նէք զկայծակն արծարծիչ վատաբաստիկս անձին. Պիս:

ՎԱՏԱԲԱՐՈՑ. ի, ից. ա. Չարաբարոյ. վատ. վատթար. *Վատաբարոյից և չոգմագաց. Պաւ. ապէս:

ՎԱՏԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. Փ. Չարաբարոյութ. չարաբարոյութ է. *Ոչ վասն այլ չէր գործոց եմոյ զկինն իւր, այլ վասն վատաբարութէն (կամ վատբարութէն), որպես Թէ այլեւս այն եգեալ իցէ. Կանան: Ե Մ՚Ե. Ը՚Ա:

ՎԱՏԱԳՈՑՆ. ա. Վատթար գոնէով. ի գոյն անպիտան. *Վատագոյն ներկեին, և առանչքին զինւոքիչն. Հ = Ց. էեփր. Ը:

ՎԱՏԱԳՐՈՀՈՒԹԻՒՆ. Փ. Δυσγένεια. Ignobilitas. վատութէն գլուխի. վատագգուել. վատատոհմութէիւն. ազիին ցածութէն. Ե. Թէ զանանկութէիւն Թշնամանիցէ, կամ զվատագրոհութէն (կամ զվատգրոհութէն), ծանզը ապա գարձեալ. Ոսէ. յհ. Ի. 37:

ՎԱՏԱԶԳԻ. գ.ոյ. գեաց. ա. Δυσγενής. Ignobilis, obscuro genere ortus. և degener. Վատատոհմ. որ իցէ ի վատթար՝ ցած՝ անպիտան՝ յանունն ազգէ. պատաղը ասյոան. ասյոսպ. *Ամենևին անտոհմ և վատազգի. ՍէԼա. է:

ՎԱՏԱԶԳՈՒԹԻՒՆ. Փ. Δυσγένεια. Ignobilitas. Վատազգի գոլն. ապատոհմիս Թիւն. վատագրոհութէն. *Ընդեմ ի յեսին անաղտ Թիս և վատազգութիս մեզս զքեզ. Ոսէ. յհ. Ի. 13:

ՎԱՏԱԽԱՒՆ. ի, ից. ա. Δυσκράτος. Male temperatus. Վատ խառնուածով. անբարեխառն. անառողջ. *Յինն գոլով խառնուածոյն, եցոյց գասլինս ուԹի զվատախառնիցն, և մի զբարեխառնին. ըստ բարեխառնին ասէ խառնիլ զմարդն, իսկ ըստ այլոց վատախառնիցն զայլս կենդանիս ըստ տեսակին. Ն՚ոՈս. Ի: *Վատախառն էր օդն. Վ.փ+ հղ. յ: *Վատախառն խորշակաւոն պղտոլք մաւուցանէն ախտաժետութէի ձաշակոլսցն. Պիս:

ՎԱՏԱԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Δυσκρατία. Intemperies. Վատախառն գոլն. վատ խառնուած. *Է՛ որ ի տարւոր եղանակաց զքաշախառնութէի քաղցրութէե մասոյց, և է որ զդժնդակութէ վատախառնութէ հիւանդութէն գործէ. փիլ. այլաբ: *Երկար ամանակաւ պահէն զվատախառնութէեցն բերս: Բարեխառնութէե և վատախառնութէե մարմնոյն. Անյ. ոոբոգ: *Ի վեր մէր զգատնութէի ժահս մաղձոյն չարութէոյն վատախառնութէ. Ա՚ոբր. Ֆ. 5: *Վասն վատախառնութէեան տեղւոյն չկնակէին անդ զառաջինն. Մխ. ոոբ:

ՎԱՏԱԽՆԴԻՐ. գրի, դրաց. ա. որպէս յն. ԱՀեքախնդիր. յաչագկոտ, և պոռնիկ. Περιττὸς καὶ βασκάνος, πόρνη. Որ ի ինդիր է վատաւճէ և վատթարութէե. չարասէր. խեղաթիւր. խնդէչ. ոոբիչ գեչ ոոչչ. Ե ան՝ որ գեչ-Ե էՀԵ է. "Նոքա վատախնդիրք՝ ընդ էր գայլոյ բարեբարուն առ նախանձու նենգէին: Իսկ բազկին վատախնդրաց անդ զինչ ինդիրք կայցեն. Ո՚ոՒ.Ֆ. 4:Ե Ի՚ոչ.Ֆ:

ՎԱՏԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. հրդի, դաց. ա. Κακογνώμων. Improbus, pravus consiliorum, imprudens. Վատթար և անխիտան խորհրդով. չարախոհ. չարամիտ. անմիտ. խորհրդոյ. անխոհեմ. *Որ առ նմա նախաբարքն են, և պաշտպանք վատախորհուրդք: Ցիրաւ ի վատախորհուրդ խորհրդակցացն ընդեմ գարձցի: Ժողովուրդ վատախորհուրդ և անմիտ: Վատախորհուրդք են՝ վատանշանք: Այդ բանք և խորհուրդք պատնդ վատախորհրդոց են. Պաւ. ապէս: Ե՚ոՒՒ. Ֆ: Մ՚Ֆ. Ֆ: Բ՚ոՒ. Ե. 55: Փոբդ:

ՎԱՏԱԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. Փ. Ἀβουλία. Consilii inopia sive pravitas, temeritas, amentia. Խորհուրդ վատ. անմտաւ. անմիտաւծուլ. *Չարամոգականն Թովէր բանիւք՝ իւր վատախորհրդութէն առնել հաղորդս. Պիս: *Զնմին զոգւոյն բուռն հարկանէ վատախորհրդութէն. Ն՚ոՈս. Ի՚ոՈս:

ՎԱՏԱՍՏԱՆ. ա. ապ. պէՒէՒՒԵ. որպէս չաբուխտար կամ չարաստղ. Չարաբասիս. Թշուառ. ուսուի՝ ՎԱՏԱՒՆՏԱՆ ԱՈՒՆԵ՝ Է Չուաւուցուցանել. վատնութէ. *Անձուկ լաչկարաւ վատասիտղակ արտլեալ՝ այսրէն գալոնցանէր. Եղիւ. Ը: (Խ ՀԻՒ Բ՚ա. հայէլովՀ՝ ի նախընթացոց բառս՝ առ ձուկ լաչկար, չքոմ ինն գրէ. *Վատասուրակ. որ ի քմի (այսինքն ի դարանի) կացեալ՝ ընդ կրուկն գարձուցեալ չլոմէին:

ՎԱՏԱՍԽԱՏ. ի, ից. ա. Վատթար խրատուց աուսող կամ առող. *Ընդունց վատախրատից և աշխարհակոչուս սաց. Փոբդ:

ՎԱՏԱՒՕՍ. ա. Κατήγορος, κακήγορος. Maledicus. Չարախօս. բամբասող. հայհոյիչ. *Խոշոր և վատախօս լեզուս: Ըրիալք վատախօս լեզուաւս. փիլ. ՆԽ.Ի.Ե Ֆ. Բաե:

ՎԱՏԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԲՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Κατηγορία. Accusatio. *Ի վատախօսութէե չարին զբանս կասցուսցուք. Բրս. նախ:

ՎԱՏԱԿԵՐՊ. ի կամ ոյ. ա. Վատ կերպարանք կամ կերպիւ. ագէզ. ան շուք. *Իբր Թէ չքնաղագեղ ընդ վատակերպոյ, և քաջասոհմիկ ընդ վատասրգգուսյ բնակէ. խոր. Ի. 60:

ՎԱՏԱՀԱՃՈՅ. ա. Δυσαρεσθήσας. Displicens. Դժուարահաճոյ. անհաճոյ. տհաճոյ. *Որք վատահաճոյքն եղեն այլ՝ չարագէք (այսինքն Թշուառք) են. Փիլ. Իմաստ:

ՎԱՏԱՀԱՄ. ա. Չարահամ. անհամ. անախորժ. *Գինին վատահամ լինի. Վեցօր. ԺԱ:

ՎԱՏԱՀՈՏ. ա. Չարահոտ. ժանտահոտ. ժահահոտ. գարշահոտ. *Ի վատահոտ գետնոյն յամենայնի արժան է փախչիլ. Վեցօր. ԺԲ:

ՎԱՏԱՁԱՅՆ. ա. Չարաձայն. անախորժ ունկան. *Անձայն բաղաձայնք՝ վատաձայնք են ըստ ողերգականին: Երկրորդ տողին՝ որ թողացուցանէ զվատաձայնն երկայնել. Երզն. քեր:

ՎԱՏԱՁԻ, ոյ, ոց. ա. Որ ձին է վատ և անպիտան կամ խորոշող. *Բազումք յետս էին ('ի) վատաձիոյն պայտից. և քաջաձիքն յառաջեալ հասանէին 'ի տեղի պատերազմին. Փարպ:

ՎԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Վատութիւն աղեաց. այսինքն պնդութիւն որովայնի. (որպէս ողորկաղուէն է դիւրուին լուծումն.) *Վատաղութիւն կատակերտ զանգուածի խմորեալ. Մագ. ԽԱ:

ՎԱՏԱՄԱՀ. ա. Հ. Չարամահ. բռնամահ. *Զմի խորհուրդ ունին վատամահքս այս. և արդ մերկացեալ տանջեսցին. Ճ. Բ: *Պատահեալ բազում տանջանաց՝ վատամահ լինին. Փարպ: *Ցառնէ անիրաւէ վատամահ մեռաւ. Կիւրղ. Թգ:

ՎԱՏԱՄԱՐՄԻՆ. ա. Վատ՝ վտիտ՝ տկար մարմնով. *Արագ, հեղգ. քաջամարմին, կամ վատամարմին. Երզն. քեր:

ՎԱՏԱՄԻՏ, մտի, տաց. ա. Չարամիտ. և պակասամիտ. *Հրաժարեսցէ եպիսկոպոսն 'ի ձեռնադրութենէ ցոփամտից, վատամտաց. Կանոն:

ՎԱՏԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Չարամտութիւն. անմտութիւն. անմտածութիւն. անխելքութիւն. *Մի յիշեր զվատամտութիւն ղեկավարի. Ճ. Ա: *Մինչ ոչ ագահութեան և վատամտութեան տուեալ նմա այնպիսի բարութիւնք. Ոսկ. Եփ:

ՎԱՏԱՅՈՅՍ. ա. Δύσελπις. Abjectae spei, diffidens. Թերայոյս. անյոյս, թերահաւատ. *Մեզ գովելի է քաջայոյսն, որպէս ընդդէմ՝ պիղծ և պարսաւելի է վատայոյսն: Մի լինիք վատայոյս, զի բնութեան ունի զամենայն բարութիւն. Փիլ. Իմաստ. Վրդն. ող:

ՎԱՏԱՆԱԽԱՆՁ. Տ. ՉԱՐԱՆԱԽԱՆՁ. *Եւ որ զմին առեալ էր (քանքար), վատանախանձ չարակնեալ, ոչ զոք աշակերտեալ. Զքր. կթ:

ՎԱՏԱՆԱՄ, ացայ. չ. Ὀκνέω. Pigror, cunctor. ἀργέω, iners efficior, otior. Վատ և ծոյլ և վեհերոտ գտանիլ. գանդաղիլ. հեղգալ. յապաղել. *Ի՞ վատանայք երթալ մտանել ժառանգել զերկիրն. Դտ. ԺԸ. 8: *Իմաստունք նոցա յիմարեցան, քաջք վատացան. Գէորգ. Եղբ. առ Հռոմ: *Ոչ վասն այնորիկ առնուս զէն, զի վատանայցես, այլ զի կռուիցիս: Վատուէք պարսաւանօք (դնես աղքատին). և դու վատանաս, և սակայն ած զիւրն առ քեզ. Ոսկ. Մ. Ա. 13: Բ. 10: *Առ 'ի պակասելոյ վրդովմանն, և յամօթ առնելոյ զվատացեալսն՝ զվատացեալսն 'ի կռուի մանր և կենօք հարցանել. Եղիշ: Փարպ: *Վատանան միտքն և անհոգ լինին յանհաւատութէ. Բրս. Հց:

ՎԱՏԱՆԻՒԹ. ա. Որոյ նիւթն է վատ և անպիտան. փուտ. տկար. *Երբեմն էաք երախայ՝ ժանդահար և վատանիւթ. Զքր. կթ:

ՎԱՏԱՆՇԱՆ. ա. Անշան. անշուք. չարաշուք. վատթար. վատանուն. չար. *Մերուժան վատանշան զդրդուէր զԷջ ազատութեան պարսից: Վատախորհուրդք են՝ վատանշանք: Բազմիցդէս վատանուն վատանշան. Բուզ. Դ. 23. 55: Կոչ. Է: *Ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն օձիքը անհնարին չարեաց. Կոչ. Ժն: *Դու աւազակ և 'ի հելլենագիր օրէնսն վատանշան գրեցան նոքա (գուսանք և կաքաւիչք). Ոսկ. Մ. Բ. 12:

ՎԱՏԱՆՈՒՆ. ա. Δυσώνυμος. Inauspicati nominis. ա. դեռնոմ. Կեղտանուն. չարանուն. վատ և վատթար ծանուցեալ. *Բազմիցդէս վատանուն. Կոչ. Է: *Որ փախչէր, վատանուն յաշխարհի երևէր: Զանձն և զարեաց աշխարհ վատանուն առնէ. Եղիշ. Ե: Փարպ:

ՎԱՏԱՇՆՈՐՀ, ի, ից կամ աց. ա. Անշնորհ. և Ապաշնորհ. *Վատատոհմիկ և վատաշնորհ զկինն համարելով. Երզն. Մթ: *Վայ քեզ եղկելի և վատաշնորհ. Վրք հց. ԾԷ: *Դեմոսթենէս ասէ. խրատն՝ բարեշնորհից զարդ է. իսկ վատաշնորհիցն (կամ վատաշնորհացն) ապաւէն. Ոսկիփոր:

ՎԱՏԱՇՈՒԷՐ. Տ. ՎԱՏՇՈՒԷՐ. *Վատաշուէրքն այն ոչ յագեցան այնու: Կեղտանուն վատաշուէր անձինս: Ցանդիմանեն զվատաշուէրն: Ո՛վ վատաշուէր նենգաւոր. Որոտ: Բենիկ: Բրս. մրկ: Կեչառ. աղէտ:

ՎԱՏԱՌՈՂՋ. ա. Վատ ըստ առողջութե. և Առթ վատութէ առողջութե. ախտաւոր. *Տեղի գիշերն՝ վատառողջ է: Վատառողջ օդն մշտ շնչելովն ախտաւէ զաւակսն (զաւախտն, զխօթն). Վեցօր. Գ: Ի Գիրս առաքին:

ՎԱՏԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն առողջութե. խօթութիւն. *Գտանէին յարմատս և 'ի կեղևս ծառոց զօրութիւն ինչ տալոյ խելաց, և առողջութե, և վատառողջութե. Վրդն. Ծն:

ՎԱՏԱՌՈՒ, ի, աց. ա. Ոչ քաջ 'ի մարտս առոյ. բթամիտ. *Զմե՞ 'ի քաջ մտառուացն և 'ի վատառուացն զնոյն պահանջես. 'ի նոցանէ վասն փութոյն, իսկ 'ի վատառուաց 'ի միտ՝ վասն ջանոյն. Պիտ:

ՎԱՏԱՍԻՐՏ, սրտի, տաց. ա. Δειλός, δειλών, δειλός τῇ καρδίᾳ. Timidus, pavidus, ignavus. Վատ սրտիւ. վեհերոտ. երկչոտ. անարի. կնատ. կնամարդի. Հոփոփ, խրթան. Գոքգոգ, ծանօրուռ. *Այր ոք՝ որ երկնչիցի, և վատասիրտ սրտիւ իցէ: Ո որ վատասիրտ իցէ, դարձցի: Պատուէր տայր վատասրտացն, զի դարձցին 'ի տունս իւրեանց: Ընդէ՞ր վատասիրտք էք սակաւահաւատք: Ընդէ՞ր այդպէս վատասիրտք էք. Օր. Ի. 8: Դտ. Է. 3: Ա. Մակ. Գ. 56: Մթ. Է. 26: Մրկ. Դ. 40: *Վատասրտաց, թուլամորթաց. Եւս. Քր. Ա: *Ոչինչ զանգիտելով իբրև զանարի վատասրտս: Վատասիրտքն լքանէին. Եղիշ. Բ. Է: *Եղն վատասիրտ է, և երկչոտ. Վեցօր. Ը:

ՎԱՏԱՍՐՏԵՄ, եցի. չ. } Δειλανδρέω,
ՎԱՏԱՍՐՏԻՄ, եցայ. չ. } δειλιάω. Pavidus homo sum, pavesco, formido. Վատասիրտ գտանիլ. զանգիտել. վախել. վեհերել. լքանիլ. թուլանալ. Հոփոփել. Թռչել. *Որ երկնչի 'ի տեառնէ, մի վատասրտեսցէ. զի նա է յոյս նորա. Սիր. ԼԴ. 14: *Զարհուրեցայ, և վատասրտեցի. Վրք հց. Յ: *Նոքա առ վատասրտել իւրեանց այլոց անգամ խուսափէին. Բ. Մ. Է. 13: *Ոչինչ վատասրտել գոզցին: Վատասրտեալ 'ի բաց եկին: Ոչ եմ վատասրտեալ: Քաջալերէ ոչ վատասրտել. Եղիշ. Գ: Խոր. Գ. 17: Ճ. Բ: Լմբ. դորգ:

ՎԱՏԱՍՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Δειλία. Timiditas, pavor, ignavies. Վատասիրտն գոլ. երկչոտութիւն. վեհերոտութիւն. Հոփոփութիւն. Գոքգոգութիւն, ծանօրուռութիւն. *Վատասրտութեն էր բանն (Թովմայի). Ոսկ. յհ. Բ. 16: *Զքաջանունութեն ընդ վատասրտութե խառնել. Աթծր. Գ. 15: *Կնացուցեալ յերկու 'ի խենեշ վատասրտութե, յերկչոտութի, յանարութե. Պիտ: *Որ անհնազանդ է, վատասրտութե է. և ուր հաւատք, զօրութի. Սեբեր. Դ: *Այն վատասրտութե զքեզ մի զարհուրեցուսցէ. Եւագր. ծա: *Բարի է ոչ տալ կարծիս, և զվատասրտութի մեր յայտ առնել. Մխ. առակ:

ՎԱՏԱՎԱՐՔ. (եզ. կամ յոգն.) ա. Վատթար վարուք. թոյլ 'ի վարս և 'ի վարմունս. *Դնեն ապա զմունել 'ի նոյն ցեղէ աղցիփեղք և վատավարք. Վրդն. պղմ:

ՎԱՏԱՎԻՏ. ա. Բառ անյայտ. թերևս գրելի, Վատավիտ, կամ իմա իբր բարդեալ՝ Վատուվատ, կամ վատավիտ իբր վեթ'որթն եղին և յամուրի. *Մի վատավիտ յուղուք վերջանիւք 'ի քաջամարտիկ նախահարցն արդարահնահանդ հետևանաց. Թէոդոր. Խաչ:

ՎԱՏԱՏՈՀՄԱԿ. } ա. որ և ՎԱՏՏՈՀ-
ՎԱՏԱՏՈՀՄԻԿ. } ՄԱԿ, ՎԱՏՏՈՀՄԻԿ. Վատազգի. վատթարազգի. յանպիտան տոհմէ. ապատոհմիկ. անտոհմ. [illegible]. *Արք անպիտանք՝ վատատոհմիկք: Անպիտան և վատատոհմակ մարդկան: Զտոհմիկն առ տոհմիկս ունիք, և զվատատոհմակն առ անտոհմակս: Որեար աւազակ և անպիտան. հացկատակք և վատատոհմիկ. Փարպ: *Վատատոհմիկ և վատաշնորհ զկինն համարելով. Երզն. Մթ:

ՎԱՏԱՐԻ. Տ. ԱՆԱՐԻ. *Էր թերի 'ի հաւատոյն, և վատարի... և կնամարդի. Պղմ. Վր:

ՎԱՏԱՓԱՌ. ա. Անփառունակ. անշուք. աննշան. և Չարափառ. *Զովկիւրոս առ կիւրոսիւ ոչ վատափառ լեալ. Նոննոս: *Անփայլելուչք և վատափառք. Պիտ: *Նեստորի և այլոց ոմանց վատափառաց. Սարկ. հանգ: *Վատափառ և չարհաւատ հրեամբ Նեստորի. Որոտ:

ՎԱՏԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. Վատափառն գոլ. վատանունութիւն. *Որպէս վատափառութիւն: Թշուառալից վատափառութի. Պիտ: *Ցաւուց է ողջախոհութե երկնչել յիրաւի 'ի վատափառութէ. յն. յաներ կիւղութէ, ἄδεια. Ածեփ. առակ:

ՎԱՏԵՄ, եցի. չ. } Ἀμβλύνομαι, ἀμ-
ՎԱՏԻՄ, եցայ. չ. } βλυώττω, σσω. ἀμβλυωπέω. Hebetor, obtundor, caecutio. Վատանալ աչաց՝ այսինքն տկարանալ 'ի ծերութենէ. վատիլ տեսութեան, նուաղիլ, պակասիլ, կասիլ 'ի զօրութէ. շլանալ. բթիլ. և Տկարանալ որ և է իրաց. *Վատեցին աչք նորա 'ի տեսանելոյ: Ոչ վատեցին աչք նորա: Աչք իւր վատեալ էին: Վատեալ աչք իւր 'ի ծերութէ իւրմէ. Ծն. ԻԷ. 1: Օր. ԼԴ. 7: Ա. Թգ. Դ. 15: Գ. Թգ. ԺԴ. 4: *Խորհութիւնք 'ի ծերութեան, աշխութիւն, կասեն, վատեն. Ոսկ. փիլ: *Վատէ զօրութի լուսոյ աչացն: Վատէ 'ի զօրութէ, ծնկի ծիւրի հիւանդութբ. Վեցօր. Է. և Ը: *Մեղն մարկնզեա առու վատեալ է յաչացն. Զենոբ: *Մի վատեսցէ որթ ձեր յայգւոջ. Մաղաք. Գ. 11: *Որչափ վատի մարմին, այնչափ գիրանայ հոգին. Վրք հց. ծա: *Սովամահ վատեալ զմարմինս ընդ ոսկերան քանցէ. Ոսկ. լաւ:

ՎԱՏԻՐԱԿ կմ ՎԱՏԵՐԱԿ կմ ՎԱՏԻՐՈՆ. Բառ անյայտ. որ 'ի բառս Գաղիանոսի գնի տրտղկայն. որակոմ, թերևս օրօգամբռնու. ὀροκάρυνος, nux montana, լեռնային կամ վայրի կաղին:

ՎԱՏԹԱՐ. ի, այ կամ ից. ա. Εὐτελής.

Vilis, tenuis ἥττων, ἧσσων, ον. minor, us. գրի և ՎԱՏԱԳՈՒ, ՎԱՏԱԳՈՒՐ. (ընդ. և վհար.) Նոյն է ընդ պ. պեճեր, պեճուեր. Ցառի. խոտան. անարգ. անպիտան. յետնեալ. յետին. ընչին. տարին. տրտում. նուաստ. կրտսեր. նուազ. նկուն. ալտք, ուերբ. Պաշտելին զանմահն՝ տգնեաց և զհնին վատեցաւ: Անհանոյ վատագործ ձշդրտեցոյց ինս: Կոչ կոյսեցին առ գրանս վատեցաւոց: Ջորդիս նորա տատակիացին վատեցաւ: Ոչ ի լաւ անդր, այլ ի վատագոն նկրտիք. Ի. թես. 16: թէ. 14: Ցոբ. Է. 4: Ի. 10. ես. Ի. որ. թես. 17: Ոչ ընդ լաւագուանաւն զվատագոն լծեալք, զհոգն առեմ (զմարդինն) ընդ հոգեսուին. Առ. ես. Ջմարդին վատագ քան զշոգի լնալ (քնեալ) ամենայն որ բարւոք խորհին խոստովանեցին. անդ. Է: Ո՞այնպես վատագ և տգաժաման կայցէ: Մի հաւատար ուսիք համարեցի զինքն, այլ և վատագ ամենեցուն: Գառնի վատագոցն. զի ի վատագոցն խարեցաւ ... Գառնի վատագոցն և քան զվատագոն. Սէբէր. Է: Վր. հդ. Է: Եղնի:

ՎԱՏԱՑՈՐ. Փաῦλος Vitiosus. χείρων, deterior, pejor. Ջոր. սխուսուր. մղի, ան կարգ. ցած. Ամէ վատագոր (այսինքն քան զվատագոն) լաւագոյն: Ոմն մարդ լինի կեսրոջ և ցուրտ, և վատագոր՝ և առաջինի. Աէր. սրտ. Ուր և գնացեր, վատագոր և ելեր. Վր. հդ. Է: Մի ոք ի չէնոչ վատագոցս խոսովով լեզուաւ, պատճառ լեցի ի հայհոյուելի ոք հաւատոյ. Ը. ընդհանր: Սմա. չէն ի վերոյ վատագոցոյ. այսինքն վատագոր գործոց, վատագրութեց. Լծ. Ի.:

ՎԱՏԱԳՈԳՈՑՆ, գ. ունի. ից. ա. Էττων, ἧλάττων. Minor, inferior, vilior. (ած. փոխ գեճեր, գեճուն գեճը.) Առաւել կամ յոյժ վատագոր. անպիտանագոյն. յետնագոյն. տարագոյն. Վհհոգոյնքն իշխեցին, և վատագոգոյնքն ընդ իշխանութեցն իջան. Գլաւ. օրին. Ձէ ոք ի գովեսս մերձաւորին՝ կայիցի ի վհհոգոնէն առ վատագոգոյնն գոլոյնի. Բր. հդ: Վատագոգոյ է պատուս՝ քի մտացոսկոն է մերձին. Եղնի: Գլս: Ալլ վատագոգոնի ինն նմանեցուցանես տարագոյն: Ոչինչ է վատագոգոյն թեկուս և զոյն զնաս ածել. ցհ. իմ. էբ:

ՎԱՏԱՐԱԳՈՑ. Χείρων, ον. Pejor, deterior, ius. καταδεέστερος, vilior. Ջարագոյն. յոտնագոյն. ասնչի գեւ. Օչ քէ ընդ այլոն իշխեցին, վատագոգոյն գտանին. իմ. իե. 19: Առ վատագոգոյնն որ մեծն չի և առաջին կոչուեալ, նա է ոգորելի և բնաւորական. Նիս. Ինչոր: Եթէ այս տէս գիտիցես, ոչինչ դոյ վատագոյն քան զս. Ասէ. Փան զանձն առան վատագոգոյն և բանբասիս էր ոգալ. Ոսի. Ես:

ՎԱՏԱՐԱԳՈՒՐ. ի, ից. ա. Ջարագոյն. յոտնագոյն. Պատկառեցան քան զվատագոգուրծն խոպանել. Լծ. Ձեռն: Ցոգ. ծնողէն անուն և ի վատագոգուրծոյն կոչեցի կոնդակաւ լինիցին. ցհ. իմ. պատ: Բարեգործն տրտ է, և վատագոգուրծն ես. Վր. տ. ոչ:

ՎԱՏԱՐԱՄԱՋԱՒԱՆԱ. գ. ցնանաւոր զատ ձիամ ասիոր, կամ վատ. ծնողեաք ի հարձէ. Ջոչխարին որ ի հարձէն, անհոյ. բրս կոչէ. զնանոյն և զվատագոգուրծն և զոյն որ անշուշան է՝ կոչել ես անուն ի. փիլ. կն. Ե. 148:

ՎԱՏԱՐԱԶԳԻ. գ. ոյ. գ. ա. Դոզգենոյ, ἀγενής, ἀγεννής. Ignobilis, obscurus, degener. Վատագոգի, վատագոհի. անագոգի. անընչուն. յետնեալ. Որ ինչ անկ է եգիլոցն ի ցած ազգէ. անորգ. յոտի. անվայելուչ. Վատագոգոյի (ասի առ մարդիկ), որ յազգսա հայոց, կամ վասն Հաստատութեն, և կամ վասն հնգութեն: Ազքատ ասաց քէզ, և կամ թէ վատագոգի, և անպիտ: Իբր թէ քաղաքացիի ընդ վատագոգոյ բնաւկն. Ա. որ. Է: Ոի. յհ. Ե. 2: Խոր. Ե. 60: Ցեղէր զոմն անօրէն և վատագոգի. Պէսս: Եւ եթէ լսէ վատագոգ ոյ յանէրնեւելոյ. Բր. ոչ: Արուեստիւն Ձոհս է և պատուական, և գործ ազքն յոտի և վատագոգի: Աշխարհական և վատագոգի զամենայն ինչ գործեցին. Սոփ. ես. պ. Է. Ես. յհ. Ե: Մի անձանձութեցն ես վատագոգոյ արամութեն անկանիցիս. Բր. հայեաց: Ո՛վ ծառայ քէի, ես ինչ ուզիս (կամ կրնացես) վատագոգի, հաստատ քաղչևերդեցիր: Ցոյժ վատագոգի և կարճ մտութեան է կարծելն, թէ եմ: Ինքն ըստ ինքեան և ոչ ատրեք է՝ ոչ վատագոգի (վհճակ), և ոչ բարեսահմանեցի ազգէ. Աֆոբ. ոչ. Ես իդոր: Նիս. Լաս:

ՎԱՏԱՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Վատագոր. յոտի. անարգ. տարոյն. և Անկարգ. Ի վատագոգական մտացն (հակառակ վհճագործից կոչմանց). Նոր. ծէ: Երբեմն ի բարիս միաբանի որ են հոգեկան առաքինութեք, և է զի ի մարմնական վատագոգական աւսան. կէ-ոգ. չ:

ՎԱՏԱՐԱԿԵԱՆՔ. ա. Վատագոր և հէք կենդք. վատագոգք. Եւ որով վատագոգական եղծոյացիք. Խոր. Ես:

ՎԱՏԱՐԱՆԱՄ, ագոյ. է. Վատագոր գտանել կամ երեւիլ. Ես Թշնամագոյ, արգելոյ և վատագոգոյ. Նոր. իէ: Լոյս եղէզոյ և գուղնագոյ խուսափ վատագոգոյ. ցհ. իմ. ոգ:

Եւ վատագոյիլ. Նկուն լինել. Թագաւորն յաղթկանէ ձիոյէ պատանդ վատագոգանոյր կոտոր և զօրութեն քոյ. Աֆոբ:

ՎԱՏԱՐԱԳԻՍ. ի. ցհ. Ցառնեալ. Չարագոր. Ոչ վատագոգ բժիշկս զինդ կարծիք... Եթէ վատագոգ և եթէ ուղղագոյ զոյդ կարծիք. Առ. ես. ծէ: Գիւրելով զգաստութեն ամրացոյ՝ պահէ յոտնագոյն յոյնի ոչ վատագոգոյ. այսինքն անձնասս կամ ի հանգստութեն. Խոր. Է. 35:

ՎԱՏԱՐԱՏԵՍ. է, ից. ա. Վատագոր տեսութեք. յոյգոյս աչեք. Երկաքանչիւրոյ հասարակաց հատուցանէ, ձշմարտասիրութեամբ, և ցանկասէր վատագոգութեան. ցհ. Է:

ՎԱՏԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ. ա. Որ ոյոյ վատագոգ լեզնիչ. տգիտանիչ. Մարդոյն արգասիոք սիրէ զնի, հոգեկոր իգոյ վատագոգոյ:

ՎԱՏԱՐԵՄ, ևցի. ն. Κακίζω. Vitupero. Ի. Էττων γίνομαι, minor fio, ignavus fio, superor. ονειδίζω, exprobro. τροπαίω, in fugam verto. Վատագոր ի ոյոյ ցանել, և որպես զվատագոգ ի ձէնամանել. Նկուն առնել. տգիտացուցանել. յանգիտանալ գործոցանել. յանձն առնել. կորանգ ի ոյոյ վանել. անարգել. ընդ վայր հարկանել. Նախատել. Խոյտ ընել. աշխնել. Ի. Նկուն լինել. Խոյտ ընել. աշխել. Գեհոսցին զնա վատագոգութեամբ: Ի պատուհել մեռանել վատագոգ. գոսանք: Եւ ևեն առաջին Նոյա հրեշտակք վատագոգել և անարգել յոյժ. ես. Ա. ֆ. 55: Է. Ա. ֆէ. 23: Ցոգէ. ես. որ. 11: Գեհոսցին անձնագոյ վատագոգ ոյոյ ի նոցանէ: Յամենայն կողմանց հարեալ վատագոգ. Եղիւ. Է. Է: Խոնարհեցոյց վատագոգ զամբարհաւաճս: Նա մեծ ասեաց, և գոս վատագոգ: Սանգնել և վատագոգ զանձինս արհամարհելով (առ ամենոյ): Ոչ թշնամանեցիցես, այլ յանդիմանեցիցես ոչ սպառնացայց, այլ վատագոգեցից: Տակաւին ևս զնոսա ոգոգէ, և ոչ բանիւք վատագոգով վարեին. Մթէ. ֆէ: Ցհ. իմ. էբ: Փիլ. ֆ. բան: Առ. ես. Ա. ոի. յհ. Է. 6: Ընախատեր վատագոգով զվախառ. գ. (իբրև զոհար). Գմ. Լ: Ի զղջալն եկեալ յայ՝ սկսաւ վատագոգել զգնգիսւն իւր. Վր. հդ. Է. յ: Ապանգն հնգնասական յայտնեցաւ ի վատագոգել թագաւորութեն արշակունեացն. այսինքն ի ակարանալ. Խոր. գ. հդ:

ՎԱՏԱՐԻԿ. ա. Ἐυτελής. Vilis. Վատագոր իմն. նուաստ. անպիտան. տրտում. Բամբասեաի զնս իբրև զվատագոգիկ ինչ, և արհամարհեաւ. Ոի. Է. կոչ:

ՎԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐλάσσωμα. Diminutio, damnum. ἥττημα, defectus, delictum. Ցոգուածի. անպիտանութեի. սկսգուածի. կորանք. անարգութեի. յետնուածի. վատագոգի, չարագի. պակասագի. Եւ արգ ամենևին իսկ վատագոգուի է ի ձէզ: Վասն իւրոյ վատագուածին. ես. Խոր. Ես. 7: Է. ֆ. ֆես. 13: Եւ զի զվատագոգուին նուազ չոյս առնիցէ, ասէ, զհզորն կասկիցէ: Լսելով զառաքինեացն զբաջնութի, և զլեաս կացեցոյն զվատագոգուածի. Եղնի: Եղէս. ես: Ոգոգամ ոչ կարացեալ այնպիսի վատագոգուէ և պատասանեայ տանել. Խոր. ֆ. 25: Առաքեկոյս ըստ վատագոգութի, այլ ոչ ըստ բարեսատութի: Փոխագրեաց զնս ի վատագոգուէ տեսի ի լուսափոյնն. Նոր. Էէ: ֆես:

ՎԱՏԱՐՈՒՄՆ. գ. Վատագոգիլն. Ոգատաւուն. Առաքս ոչ առ ի վատագոգութեն ձծոգութեն ասին, այլ առ ի չաշուս. Եփր. Էրաւք:

ՎԱՏԻՄ, եցայ. յ. Ոյոյս Տկտանալ. Ջայ. Տ. ՎԱՏԱՆԱԼ. Ὀχνηρὸς γίνομαι. Քաղքի ի գործն արկանել և ի չահ ածել (զգանքարին) վատեցաւ. յետ. Ոի. Էէս. Է:

ՎԱՏՆԱԿԱՆ. Տ. ԱՐԴՎԱՏՆԱԿԱՆ:

ՎԱՏՆԵՄ. եցի. ն. Διασκορπίζω, διαχωρίζω. Dispergo, disgrego. διαπαράω, impendo, consumo. καταναλίσκω, dissolvo, absumo. (արմատ է Վատ, և Վատի, որպես վարագոյրն.) Ջարաչար ատելով կը ցնգեցուի ծառեր. ցրել. ցրուել. հալել. հալել և ի չահ ածել (զգանքարին) վատեցաւ. յետ. Ոի. էէս. Է:

ՎԱՏՆԱԿԱՆ. Տ. ԱՐԴՎԱՏՆԱԿԱՆ:

ՎԱՏՆԵՄ. եցի. ն. Διασκορπίζω, διαχωρίζω. Dispergo, disgrego. δαπανάω, impendo, consumo. καταναλίσκω, dissolvo, absumo. (արմատ է Վատ, և Վատի, որպես վարագոյրն.) Ջարաչար ատելով կը ցնգեցուի ծառեր. ցրել. ցրուել. հալել. հալել և ի չահ ածել (զգանքարին) վատեցաւ. յետ. Ոի. էէս. Է:

*ի մէջ հեթանոսաց, ուր վատնեցի զնոսա: Զմիոյնակեսցս փախուսցէ, և զչինականն վատնեսցէ...Զրուեալք վատնիցին յօտարութեան: Դաշտացն և Ճանապարհացն գիտացաւալ կացուցանիցին, և չարախտաւորք վատնէին. ՄԾԲ. ծԹ: Եղիւ. Ը. Գ: ԱԳՒ: *Զիաւրդ վատնին և այլազ ունին գէմք նոցա: Ցամաքային իւրց վատնի, յամենայն կրից տաւասալի. Մ՚ած. իԹ: Լ՚Ը. ՟ղ:

ՎԱՏՆԻՉ· ա. Որ վատնէ. վատնօղ. ծախիչ և ատատկիչ և նուազեցուցիչ. *Վատնիչ արգուհի գանձուց. Նար. իԷ: *Նմանեալ որթուց եղանց, որ վատնիչք են օձից. Վրդ. երգ: *Վնասիչ որովայնի և ջըլաց, և վատնիչ լուսոյ աչաց. Մխ. ՠ՟ի:

ՎԱՏՆՉԱՆ· Տ. ՎԱՏՈՂՉԱՆ. յն. աննըշան. ἄσημος, ignobilis. *Մարդ վատնչանաց յապղհ. Ը՟ա. ԺԲ. ՠ:

ՎԱՏՆՈՒԹԻՒՆ·) Ἐκβολή. Jactura,
ՎԱՏՆՈՒՄՆ· Գ.) ան. Վատնիլն, եղեծախուսին. սպառուսին. ցրուսին. վնաս. կորուստ. *Ջոր օրինակ անդ ընկեցիկ զբեռինն առնեն, նոյնպէս և աստ գրկեթ ամենայն բարութեցն վատնուելն լինիցի. Ոսկ. Յ. Ք. կ: *Ջի թէ եղիցի ծովակուր ընկղման մտանել, և թէ ունայց մոլգախոչոր գազանացն վատնուսին: Սրոյ վատնուսին: Ջաշխարհս հայոց մի տար ի վատնուսին. Պիտ: ՁՀ. ԼՒ: փոքր:

ՎԱՏՃՈՒԻՐ, կամ ՎԱՏՐՃՈՒԻՐ, ուխ. լաց. ա. Πονηρός. Improbus. որ և գրի ՎԱՏԱՃՈՒՒՐ (առաւել առ յեռնիս). որպէս թէ վատուչուտ. Վատ և թշուառ. հէք. թշուառատեան. չարագործ. անզգամ. անօրէն. չար. ժանտաճուտ. անէծեալ. *Վատչուէր գնի այն: Վատչուէրքն և չարագնք. Ոսկ. ահմ. Ը: փիլ. ԼՒ. Ը. 234: *Միւսն կոչեաց սարկաց ատրուկ, և նա վատչուէր. Բեր. բարի: *Ձերբակալ առնէ զվատչուէրն (զվերուժան): Ջայս զվատչուէրս (զաբեատղամ): Ելրեքշու առեան վատչուէր վատ մի էր: Վատչուէր ժողովուրդն հրեից. Խոր. Ք. 37: Պիտ: Աբծր. Ը. 9: Շ. ՟ա. պէտ. ԻԲ: *Բարեաւք ասէր վատչուէրն (կամ վատաչուէրն), թէ մատն ՟այ է այս: Կարծէր վատչուէրն՝ մարդկան օգնականութիւն յայնեալ Հնմարուէն. Լ՟ած. ծ՟ա. ծԲ: *Դիպուածք վատչուէրիս. Սկ՟ա. ազ: *Ա յտպիսւմ առն վատչուէր. Մ՟ագ. խՁ: *Ո՛վ չարք և վատչուէրք՝ ի պատուհասն իմ. Ճ. Ա: Իսկ ի Հին Բ՟ա. գրի, *վատչուէր, անարդիմաց՟:

ՎԱՏՈՑԻ· Տ. ՎԱՏՈՒԻ:

ՎԱՏՈՏՆ· ա. Վատաբախտ կամ չարագուշակ ոտիւք. այաղը ՟աղաբաստ. *Ցորժամ զերեք փեսայսն մեռեալ տեսանէին, չորեքեանն (եղբարք նոցա մեացեալք) այլ ոչ մնաքերէին ի կինն, զի վատոտն համարեին զնա. Բեր. Տրկ:

ՎԱՏՈՒԹԻՒՆ· Գ. Ἀργία. Inertia, otium, segnities, desidia. ծուլուելի. անգործուելի. դանդաղկոտութիւն. Թուլամորթուելի. անտրուելի. կնճռուելի. վհերուուելի. երկչուելի. վատասրտուելի. և վատթարուելի. *Ի վատուէ խոնարհեցան հեծանաձգութիւնք: Վատուէ ունի զկանացին: Ա՛րկ զնոքօք զվատուելի: Անուն վատուելի. Ժղ. ծ. 18: Առա՟. ծԲ. 15: ՠ. Ա. Ք. 32: Բ. 10: *Առանձինն կեայ անպիտան վասն վատուելի: Ո՛րչափ չար է վատուելի: Տէրն զվատուելին ընդ չարութեանն լծեաց, ասէրով չար ծառայ և վատ: Ընչ եթէ ի պատճառս վատուելի, և ոչ փոխանչեւով յաշխատուելին. Բեր. Հց: *Ա յտպէս ի վատուելի հասեալ եմք. սակայն չասեցի, եթէ վասն զի ի վատուելին հատեալ էք, չծագեմ զարեգական: Եթէ յընչից ազգաս ևցես, և ի վատուս հատանիցիս, զինչ օգուտս լիցէ. Ոսկ. Յ. Բ. 10. 19: *Յարուեցի քաջուեաս վատուելի մի խառնեսցուք: Ընտրեցէք զմահ քան զկեանս վատուելի. Եղիւ. Ե. Ը: *Ա՛մենայն անարի՝ տատուկ կապեալ վատուելեաւ. Գիւ: *Քաջուելիք և վատուելիք. քաջուելի՝ առաքինուն, և վատուելի՝ ծուլուելի. կամ քաջուելի՝ խոհեմուելիւն, և վատուելի՝ հպարտուելի. Լ՟ծ. Ե—ագր: *Մի գայթակղեսցին սակաւուն վատուելի՝ ի ձրշմարիտ օրէնս քէ խասնեցից. Շ. Ի՟ղ: *Յահասից յանախատուելի, և ի վատուելեց յառաքինուելի փոխեալ քնակի. Փիլ. Ես. ՠ. 15:

ՎԱՏՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ա՟ւետարանելի. Ἀγνωμοσύνη. Ingratitudo. *Մեծապէս ընդ մարդկան վատուելի զարմացեալ եմ. Կ՟ա. Ե:

ՎԱՏՈՒԹԻՒՆ. որպէս Տկարութեան. անախտանուն. *Ա՟պաղոնի երկրի, և վատուելի որոց. Լ՟ք. Մագ:

ՎԱՏՈՒԻՉ· ա. (առաւել ումի.) Վատեալ յոժարոց. տկար. անզօր. *Վատուիչ և տկար. Հ=Յ. Մայ. Ե: *Զորքատանի վատուիչ. Ա՟ետ՟ք: *Թէ վատուիչ է վէրնատունն, քիչեցուցանէ՝ թէ ամրացն զատնս. ապա թէ ներքնատունն լինի վատուիչ, ևն. Մխ. Բած: *Վատուիչ գեանին: Աղբ ձիոյն և ջորւոյն վատուիչ է. Վ՟ոխ. ՟ք: Իսկ ի Հին Բ՟ա. գրի, *վատուիչ. մահ լինի, կամ չեմ ժողմուկ՟:

ՎԱՏՈՒՀՄԱՆ կամ ԻԿ· Տ. ՎԱՏՈՒՀՄԱՆ:

ՎԱՐ, վարք. Գ. (լծ. յն. ար՟ր՟ա, ար՟ր՟դէ՟ա՟. լտ. արցիօ.) Ἀροτρίασις Aratio. Աբօրադրուելի. հերկագործուելի. ցանու՟ն աերմնեաց. և աեղին հերկեալ. Վոր՟ոյն. *Ո՛ք լինիցի վար, և ոչ հունձք. Ծն. Ը՟ք. 6: *Վարս վարեալս ցեղեալս կակղեալս: Ոքք զկորդացեալ ոգիան կոկղիչեն, և վար (կամ՟ի վար) երկնաւոր սերմանն պատրաստիցեն: Որպէս հարօր՟ի վար, կամ գերազիր՟ի գեղոյն: Վարն և աշխատութեի մշակացն անօգուտ էր. Ագաթ: Ոսկ. Ես. յորմէ և Գէ. Ես: Յհ. ՟ք: Վէ՟որ. ՟ք: Ե Շէր: *Մշակի Թոզեալ զվարն: Ելանէ սերմանողն՟ի վար: Ոչ վարս հարաք, և ոչ հերկս հերկեցաք. Ոսկ. Յ. ՠ. 9: Բ. 19. Ե ՟ղ: *Որպէս ոք կամիցի վարել, և Թողուլ զվարն անպիտան և անսերմ, պաղոյն ոչ հասանէ. նոյնպէս և որ սկիզբն առնէ առաքինութեան, և յետս դառնայ, անպիտան է, և ոչ շահի զպաքսոյսն երկնից. Մէ՟ր. ՟ղ: *Ոյոց վար և այրի ոչ իցէ, մի առցեն (տուրս). Կանոն: *Ոչ՟ինչ աղքատութեի է (մեղայ ասել), և ոչ Թողուլ բանից, և ոչ վար ընչից (որպէս ցանուսն ցորենոյ). Ոսկ. ագաւթ:

ԵՐԿԻՐ ՎԱՐՈՑ· Տ. ՎԱՐՈՑ:

ՎԱՐ· Ա՟ր՟ի՟ն եգանց զերկիր, կամ լծելն՟ի վարել. *Ձկիր եբրև զերկիր՝ և վար լծոյ. և էչ ակաոսնայ և մուշի. Եել. օրի՟: *Ոչ եզինչ իմ զլուծ տեսի կամ վար. Ոսկ՟ած:

ՎԱՐ, ի վար. Χρῆσις Usus, usus fructus, tractatio. Առու՟ն իւրց՟ի պէտս. գոր ծախսնուելի. կիրառուելի. գործադրուելի. արգիւնականուելի. *Ցառաքինուելեն ընդունելու՟ի և՟ի վար պիտոյից՝ միայ է պէտք, խորհրդոյ: Ջքաւ քինն զանգործուելի (ասէջաց) ոչ է՟ի մէջ առնի՟ի. քանզի պակասէն և նուազեն վարքն. Փիլ. ալաբ. Ես խոսի: *Ի վար երկոց մտանոց մտեր, զանհնարն՟ի նեւէ պարտեսակէրս. ՟ք գրեր. Լ՟ծ. ՟ի Շ:

Ի ՎԱՐ ԱՐԿԱՆԵԼ. Χράω, χράομαι, καταχράομαι Utor, usurpo, fruor. χρέω, excolo, operam loco. Ի կիր արկանել. ՟ի գործ արկանել կամ գնել. արգիւնացուցանել. գործականել. վարել՟ի պէտս. վայելել. Բահէրեն Բահի էերել. Իւլեի՟ի, գոլեսնամգ. *Ի վար արկանել զարտեսաս, կամ զուսակաւն, զնմասուսելի, զսովորականն վարգապետուելի, զառաքինուելեն վարս. Ճ. Բ. Գ: Սարի. Ս: ՍկՀա. ՟ի ՟ղէ: Վ՟ր՟ ՠՀԲ: *Ջսուր եւ կասպկի իշխանուելեանդ առ երկուս կողմանց պէտս կամակատս՟ի վար արկանիցէք. Պիտ: *Ջձեւն՟ի վար արկանէ. Գործաւղի գործակցուելը զնա՟ի վար արկեալ. Նհա. ՟կՀ: *Ի վար արկ առ իւրատանչիւր ազգ ծննգոց յարմարելի առնուլ կերպսցան: Ջարմնուն՟ի վար արկեմ միսս: Ջհաւրդ զհեչտուելին՟ի վար արկեմ, յորովայնէ և՟ի զգայուելեց պատասխալ. Փիլ. ԲՀՀ. Ե ալեաբ:

ՎԱՐԱԳ· Ա՟ր՟ի՟ն, ՟ա՟ր՟ի՟ն, և ՏԱՐ Χραομαι. Mutuo accipio, usurpo. Χρἀω do utendum, commodo. Ա՟ն՟նուլ կամ տալ՟ի կիր, ի փոխ. վարել իւ. *Մարգարէն ըզբերան գազանին յաղօթս՟ի վար առնու: Վեցերեսակ, զոր՟ի վար առեալ քաղորեցուն սրարիչն՝ գործեաց զաշխարհս: (Բիւրք երկրի) ՟ի կերակուրս հէշտ վայելչուելիք՟ի վար առեալ լինի: Ի հինգ երորգսամ յիզեսնակին (ձեռնարկուելե) առնու՟ի վար՟ի նմանէ (այսինքն առեալ լինել): Տուր մեզ՟ի վար զքոյին ձայնդ. տղաչեամ, զի մեք առ քեզ հաւատարուելիք տալեսցուք: Մխոքն երբեմն՟ի վար առեալ զինքն զգայուելեցն՝ ընդ աստեղսին սովորեալ է չորկիլ. Փիլ: *Խորհուրդ գոյն յիւրմէ գործակցուելե՟ի վար առեալ ախտին. Նհա. ՟կՀ. Ի:

ՎԱՐԱԳ· փ. փոխանակ գրելոյ՝ վարագ. որպէս երկ վայրկ. գազան. (աէս և ԲՈՐԱԳ որպէս չուն.) *Ա՟ն համբոյր վարագին (եղին) գալ տղայոյն՟ի գիեցուսն. Պիտ: Իակ ՎՈՐԱԳ կամ ՎՈՐԱԳՈՑ ԼԵԱՌՆ՝ աես բառ. յոկան:

ՎԱՐԱԳՈՅՐ, գ՟ուբի, բոց կամ բից· Գ. Ἐπίσταστρον, καταπέτασμα, κάλυμμα, κατακαλυμμα. Velum, velamen, tegumentum, aulaeum, quod obtenditur, operimentum. Ա՟ագաւտա. Ծածկոյթ վերուտա՟ի վայր կամ՟ի վերոյ ագուցեալ. պատրուակ. Նուռոցան. վիժակ. քօղ. սրահակ. սրսկապան. անջրագեւս պարզեալ ձգեալ էերթե, էօրինս, ձիպինէի. *Վարագոյր գրան խորանին, և գրան սրահին: Դնիցես զսեզանն սրտաքոյ վարագուրին: Ի ներքս քան զվարագոյրն: Անջրակաեսցէ վարագոյրն: Եւ ահա վարագոյր տաճարին ցեղաւ չերեքուս՟ի վերուստ մինչև՟ի վայր. և այլն: *Եւ վարագոյր հին օրինին վերուստ՟ի վայր պատռեցաւ: Ընդպատռեալ վարագուրին՝ զիմ պատռեսւ ըզգեր պարսին. Շ՟ր: *Ի ձեռն սրբազանից վարագուրից ծածկեալ. Դ՟ած. ՟ձ՟ա՟յ:

Ն՟մանուելե ասի. *Ի ձեռն վարագուրին. այսինքն է մարմնոյ խորհ. Եբր. Ք. 20: *Շնորհէ նմա զամօթն. վասն այնորիկ վարագուրաւ խօսի. Իգն:

ՎԱՐԱԳՈՅՐԱՁԳԳ, կամ) Παστοφόριον. Thalami locus. Տ՟ե՟ի՟ն՝ ուր ձգին վարագոյրք. առագաստ, և անեակ. *Տէրն զվարագուրամիգսն խորհուրդս: Ջարդարեցեալն ընկունգանն զվարագոյրսձիգսն. ՠ. Ա. Ք. 38. 57:

ՎԱՐԱԳՈՒՐԵՄ, եցի. Ն. Վարագուրեսւ պատեալ. պարսաւծածկել. առագաստել. ամփոփել. անջրագեսել. *Փակեալ զերկինս երբ սրահակաւ լինի յինքն վարագուրեալ. Ագաթ: *Վարագուրեալ՟ի մէջ զձեռնէն խոր Թանձրագոյն մարմնոյն. Իգն:

ՎԱՐԱՋ· ի. ած. Գ. (լծ. պ. վի՟ր՟ա՟ղ. լտ. վէր՟ե՟ս.) Σύς, σύαγρος, κάπρος. Sus, aper. Արա՟ւ խոզ. մանաւանդ խոզ վայրի. ժանեղ կինճ. Էրեկ կամ եապնի փոխոզ.

՝Վարազ և առիւծս: Որպէս վարազացն ա-ռամունք՝ զինեան սրէին: Իբր առամունք-քըն վարազին՝ բանիւ զնրեարըս սըրէին: Ըստ օրինակի վարազացն ՝ի վերայ որոյն մղէցաք զանձինս. Փիլ. նխ. է: Աչք. Խոյք: Շ. Եզեկ: Լսող ծա: առն և Ագաթ: Խոր. ա. 11: է. 38:

ՎԱՐԱԶ-՝ի բարգուխս գնի և որպէս Մծն, և պերճ, կամ սառակ. գեօյս, էավ-ղ:

ՎԱՐԱԶԱՐԱՐ. ն. Իբրև զվարազ. վարազօրէն. վարազանմանս. ՝Գոչէր առիւծա-բար, և յարձակէր վարազաբար. Եղիշ. ձ. (այլ ձ. վարազանման:) ՝Բեկանէին առիւ-ծագաթս, և հալիկանէին վարազաբար. Արծր. ձ. 4:

ՎԱՐԱԶԱՒԻՐ. ա. Ուր գրեալ կամ գրոշ-մեալ իցէ պատկեր և նմանութիւն վարազի. ՝Մատանի ոսկեայ վարազագիր: Վճիռ կըն-քեալ վարազագիր մատանեաւ. Ոսկ: Զոր և յիշէ Ռոս. ծ. 53. յաւելն. ՝Ըստ օրի-նացն հաւատարիմ երդմանց Թագաւորու-թեան պարսից՝ ող կնքել վարազ նկարա-գիր մատանեաւ:

ՎԱՐԱԶԱԹԻԻՔ, Թևոց, ագ. ք. Πτε-ρόν, πτέρνα. Ala, penna. Թևք արծուոյ մե-ծամեծք. կամ ծայր փետուոյ (Թևոց Թռչնոց (Թերևս նման առևոյ վարազաց. կայ և պրս. Բէրդնհի. Թև, փետուր Թևոց աճեցեալ. և պերճ, իբր պերճ, բերձ, բարձր. և ընհէբեր, գնաւոր լինիլ, մեծ եղեալ Թևոյ.) ՝Զմինն (՝ի ձագուց՝ արծիւն) մերժեալ ընկենու վա-րազաԹիԹիւքն: Եւ Թէ ոք զվարազաԹևան նո-րա յապա-իցէ ՝ի բաց, անպիտան զնա առ-Թռիչեան առնիցէ: Ցճեր ազբատացուցանէ զՀզօր վարազաԹևագ քո. Վէպ: Ը: Սարգ. յի. Է: Եփր. Թգ: ՝Անկեալ կործանի, և Թա-փին վարազաԹևիք նորա. Լմբ. ամբակ: Իսկ Մծբ. Ե. վարազաԹևիք. ըստ տպ. երկիցս. այլ ըստ ձձ. Թևիք:

ՎԱՐԱԶԱԽԱՒՆ. ն. Խառն ընդ առաս-կուԹիւ վարազի. Եռվ-ղ. ՝Վարազախառն առիւծագաւր յարձակէին ՝ի վր գնդին Թըշ-նամեացն. յն. լոկ, առիւծագաւր. Ը. Ա. Ծ. 11:

ՎԱՐԱԶԱԿԵՐՊ. ա. Ունօղ զնիւթ և զնմանուԹիւն վարազի. խոզագէմ. ՝Փոփոխեր. զվարազակերպն (զորդաս) ՝ի մարգկային ձև, և բնուԹիւ Շ. փղ:

ՎԱՐԱԶԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Վարազա-կերպ լինել. կնձանալ. գազանանալ. վայրե-նանալ. ՝Կամ զօգ, որ մերթ գոչիցէ վա-րազացեալ հրամեռաւ, և մերթ առրսե ՝ի գոչելոյն առաջիւ. Եղնիկ:

ՎԱՐԱԶԱՆՄԱՆ. ա. ՛Ս. Նմանն վարազի. վարազակերպ. վարազաբար. ՝Գազանն ինչ հրաշունչ վարազանման. Խոր. Ա: ՝Գոչէր առիւծագաւր, և յարձակէր վարազանման. Եղիշ. ՛Ձ. (այլ ձ. վարազաբար:)

ՎԱՐԱԶԱՊԵՍ. տ. ՎԱՐԱԶԱԲԱՐ. ՝Գո-չէր առիւծագաւր, յարձակէր վարազապէս. Պիտառ:

ՎԱՐԱԶԱՋԵՂՔ. գ. Ջիղք զօրաւորք և հաստաբեստք. ՝Ջօրացեալ յօրացեալք են վարազակերպիդ չարին ՝ի միտս նորա, և հա-զիւ մեծամեծ աշխատուԹիւք զերծանեն ձիւրանք նորա. ՄԽբ. ձԹ:

ՎԱՐԱԶԱՏԵՍԱԿ. ի. ած. ա. տ. ՎԱ-ՐԱԶԱՆՄԱՆ. ՝Թուեցաւ ինչ այս ինչ՝ ոչ մարգկային, այլ վարազատեսակաց ամանց մանաւանդ գոլ կենդանեաց. Գործ. օրին. է:

ՎԱՐԱԶԱՑՈՒԱՆԻԼ. ն. Ջինել իբ-րև զվարազ. ըստ յն. տպագաչինել. ՛Ծնիլ(ս, armo. ՝Ջոչինչ վնասակարն՝ չնչասաստլոցն վե-րայ (այսինքն ՝ի վերայ չնչասաստլոցն, ոչ վնա-սողաց) վարազացուցանէ և գազանացուց-նէ. Ոսկ. յհ. ա. 2:

ՎԱՐԱԶԱՓՈՂՈՑՔ. գ. Լայն և ընդար-ձակ փողոցք. ՝Իցան գեղք, և ՝ի բաց փողոցք քաղաքին. և վարազափողոցք անցիցին. Պտմ. առ:

ՎԱՐԱԶՕՐԻՆ. տ. ՎԱՐՕԶԱՐԱՐ. ՝Ա-ռիւծագաւր վարազօրէն յարձակեալ ՝ի նո-ցա գունդն իսառնեցաւ. Բուզ. Է. 43:

ՎԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Ոստ՝ դնդակ՝ ծառոյ՝ բուսոց և անկոց. կոպ. ոլորք. պոպակ, պօ-ղօմ, փի-ոյ. ամ. (պատիս և պ. պարտ, վարտ-ի. Եսբեփ. առ, և, սաղարթ, ծղօտ.) ՝Վա-րանաց փայտի նմանին անվերջք: Ջանապյր զվերան կապանաց արձակել. Բաս. օրէն. Լմն:

ՎԱՐԱՆԱՅ. ա. Բառ անատոյհ, իբր վարագայ. վայրիկեան. ՝Հիւսեալ ՝ի տուս տեսիլ սանդղոյն յակոբայ, օձեալն այն ըս-տուգակայ, զի քեզ բանին գալն վարանայ. Տաղ. (լաւ ևս է վերծանել՝ ՎերանայՀ այս-ինքն բարձրելոյ:)

ՎԱՐԱՆԵՄ. եցի. ն.) ՝Εμπλέκω. Impli-
ՎԱՐԱՆԻՄ, եցայ. յ) co. συνέχω, con-tineo, comprehendo. փսրսաւ, misceor. συμφύρομαι. simul plantor, nascor. Պարա-ւանդել. պարանել. կապել կաշկանդել. շուրջ պատել պաշարել. ըմբռնել իբր պա-տանեօք. պնդել որպէս վարագօք. Իր. ըմբռնիլ. չաղիլ. զգածիլ. Համակիլ. պա-տառիլ. պատռուիլ. պերճուիլ. ածմագ, ևն. ՝Ընչեղն ծառայ կապտոն վարակէ զանձամբ: Իբրև զբազում չարեաց պատճառական վարա-կեն ՝ի գժուարարձակ շրջեայս : Գևլոցքդ վարակել և խորտակել: Կապեայ զպատնօղն գՀերովգէս՝ զանգամն նորա որդամբք վարա-կեցաւ. Ոսկ. ՛Ե. 26: Պիտ: Յ. ԻԲ: Ոսկերք: ՝Վարակեացին առաւարքս անանկուԹեն: Յա-ւեաք վարակեալ եմ: Զփայտն խեղաՀիւր, և ասաւիք վարակեալ: Որ հլանէ ՝ի Թիւր ՀաճախապարՀ, նովին վարակեսցի. Յոբ. ԻԷ. 8: Ը. 14: ԽՀ. ՃՃ. 13: Աստ. ՃԸ. 18: ՝Որ-պէս վարակեալ ինչ շղԹայիւք: Ամենայն ցա-ւեաք վարակեալ: Ոչ վարակեալ ամենայն ախ-տիւք: Մահասնաւք վարակեալ: ԱնհաստատուԹ վարակեալ: Վերջին ապքաստուԹիւն մոայ վա-րակեալ: Հոգովք վարակեալք անհանգիստ. Պիտ: Ոսկ. ՀիւՀ: Փորպ: ԼՃ. ՀՃաբ: Իգն: Սարգ. յ-ՀԸ. Ն Ա. յհ. Ը: ՝Մի առ այս մը-ռաւծուԹիւն բնաւ վարակիր: Ցայլ փափագումն վարակիք. Շ. յն. Ը: Ա. յհ. ԻԷ: ՝Նոյն մա-հասնայն ծառայ, որով դուզ վարակիս: Ո-րոց (արարածոց) առփոնօք վարակեալ մնալ գիկ. ԼՀԲ. ապ. Ն ԽՀ:

ՎԱՐԱԿԵՑՈՒԱՆԵՄ. ցուցի. Նոյն ԸՆ վ. ՝Խոշին առգտակ՝ վարակեցուցանէ զնա ՝ի տլամուԹիւ: Վարակեցուցեալ զնա ՝ի սը-նոտի ցանկուԹիս. ԼՀԲ. առաւ. Ն ա:

ՎԱՐԱԿՈՑ. ա. Իբր Նաասս. Ծնորս. պատգամբ. գոլոնդս. ՝Վարակոտ եղեգն. Բաս. օրէն. ԼՀԱ:

ՎԱՐԱԿՈՒՄՆ. կման. գ. Վարակիչն (ըստ ամենայն առման). ՝Մեղաց վարակմամբ կապեալ կան եղկելիքն. Գր. հր:

ՎԱՐԱՆ, ի, և) գ. Στενά. An-
ՎԱՐԱՆՔ. նաց կի ՀՀց.) gustiae. ἐπή-ρεια, moles tia. և ՝ի սր գիրս կից ընդ բայի. Περικαταλήπτος γίνομαι. Circumprehensus sum. ἀθυμέω, animum despondeo, con-sternor. և ταπείνωσις, humiliatio. λέσχη, futilis sermo. կամ λόχος, և λοχεία, insi-diae, և dolor puerperii. (ձ. որոնումն, և պատան, և վարակումն.) Պաշարումն խոր-հըրդոց ՝ի դժուարութեց. Հոգ. տատամս. սուԹի. ապաստանաց. անձկո Թեի. յոյզք. ծուփ. տագնապ. երկունք. զատորոյ, Տանջ-փոփ, յոսահափոՀի, ոչ երէն փառաՀալ ընէ-լիւք լքեալք լքիփոխալ, լոր երէն Լոր Խորհուրդ-գասելիքի, փշ-փշոք. գաստանիքս, Ըստս. ՝Իբրև այնչափ ՝ի վարան տապնտալի մտանել այլն: Ի վարանի և ՝ի տարակուսի կայիս: Ե-Հլեն ՝ի վարանս և ՝ի մեծ տարակուսանս: Լի եղեալ յիմարութիք՝ ՝ի վարանս մտաներ: Ո՞չ դժուարութիք և վարանք. և այլն: ՝Արկանել զլսօղն ՝ի վարան տարակուսի. Եղիշ. Խալէլ: ՝Վարան է ինձ ամենայն ուս-տեք: Այն չէ գԹոյ և իմանալ գործ, այլ սա վշտի և վարանի հայԹայԹանիք. Ոսկ. Ես-և էիս: ՝Վարան տարուԹեն տապտակայ ընդ Հրամանն հլամանատուի. Սեբեր. ի: ՝Սիրտ իմ գեղու յանկիծ մեղսոյս վարանաց. Եփր. աղ: ՝Լուծանել զվարան (կամ զվարանս) տա-րակուսին: Արժան է ՝ի վարանս մտանել, ընկերը երկու գեաՀն պատուն. Փիլ: ՝Վարան և տարակոյսք աղխուց. Պիտ: ՝Ողղամտիլ ասի, ՝ի վիչաս և ՝ի վարանս ուրուք աղեսա-նալ. Խոր: ՝Ո՞ր (՝ի մէջ ասերական) ծի-ծաղն զնւր վարանից բունկին յարգարե. Լսող. ծբ:

ՎԱՐԱՆԱԿԱՄՕՔ. տ. ՝ի յաջորդ բառն:

ՎԱՐԱՆԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ուր իցէ վա-րան, վարանեցուցիչ կամ վարանել ինչ. ՝Վարանական խոչնդոտիվ վարանեալ. Ճ. Ի: ՝Վարանական երկիւղիւ. Նար. լԷ: ՝Մակ-բայք՝ վարանականք են, այք ակամայ ընդ-րելի առնեն զերկմտութիւն. գուցեն, գէԹ, գո-նէ, փարԹար. Ֆր. ԹԷր. հյ: Յոյսն և բանն ՅԻ. ԼՀ. ՝Վարանականք (կամ վարանա-կանք) ոմանք ընծուրելի առներ զերկրորդն, սալ կրկին կամ երեքկին զսակ հարկին ցս:

ՎԱՐԱՆԱԿԻՑ. ա. Ուր ՝ի միասին վարա-նի. խուզարկու վարանեալ. ՝Կղէովպատ այն, որ ուղեկից եղև նմա ՝ի Հանապարհին, և վարանակից. Ճ. Ի:

ՎԱՐԱՆԵՄ, եցի. ն.) ՝Εξοχελλω. A-
ՎԱՐԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ.) lio averto, pertraho. λοχάω, ἐνεδρεύω, insidior. ի վա-րանս արկանել. պարանել. վարակել. տա-ռապեեցուցանել. այսր անդր տարաքերել. մանաւանդ՝ Գատել գարանակալութ. պաշա-րել և առգնապել իբրև ՝ի գարանի. ՝Խել-գիք չքՀաձց իւրոց վարանեաց գնա: Այր զընկեր կամ վարանեալ տպանանի: Զօրա-ցան ՝ի վերայ քո առք խաղաղութեն քո. վա-րանեցին զքեզ Որ էին լեալ ժողովեանն յորոգայթ գայլազգութեն, վարանել գնա-սա ՝ի Հանապարհս իւրանց: Չի զքալին ՝ի չար գործուեցանելով վարանն: Վրէժխնդիր-րու Թեի իբրև առիւծ վարանեսցէ զնա. Աստ. Ե. 21: ԽՀ. ՃԲ. 24: Աբդ. 7: ա. Ա. Ե. 4: Սիր. ՃՁ. 33: ԻԵ. 31: ՝Վարանեցուցանէր զանձն նորա բազում տրամութեք և հոգովք: ՝Ի մեզն պատեալ յուսոյին, և չեա մե-ղայն վարանեցուցեալ երկիւղիւ. Վբ. Ա. 9: ՃԲ. Լ. ՝Ա նոյն իսկ պարիսպն Հա-ւանալ քաղաքին՝ առգնապել վարանեցու-ցանէր զայնոսիկ, որ ՝ի ներքսագոյն պարսը-պին էին. Ռուիֆոր:

ՎԱՐԱՆԵԼ. իբր Հոգալ. խորհել տատամս սուԹք, կամ որոնել քննել ցաւով. աչխա-րՀ. ՝Ջամբարշաւիս իմ արտասուել, և զչարիս իմ վարանել. Մաղ. ա:

ՎԱՐԱՆԻՄ, եցայ. յ. ՝Απορέω, ἀπορέο-μαι, διαπορέω. In angustiis haesito, nesciu quo me vertam. ἐκπίπτομαι, maceror. ՝Ի վարանս մտանել. յանկնապս մտանել. մտանիլ յանձկութեի. մտայղյղ լինել. տա-տամսիլ. ծփիլ տարակուսանօք. տագնա-պիլ. Հալիլ մաշիլ. տատանիլ. պատանիլ. պաշարիլ. վարանիլ. անձրկիլ. ըստբիս Նեղը խնդալ, Համակ. ՝Վարաներ յանձն իւր. ա. Ա. ՃՁ. 31: ՝Ի բազում տրամութենէ և ՝ի տխրութենէ իմմէ վարանեալ կամ միտնէ

ցայժմ. ա. Ի.Գ. ա. 16: * Տարակուսեալ վարանեցի ոք: Տարակուսեալ և վարանել ի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք սոցայց ոչ անպիտան է. Ագաթ. սթրթգ: *Նիւթեցաւ ապաշխեցաւ, տարակուսեցաւ, վարաներ յանձն իւր: Տարակուսեալ վարաներ առանձնարուածին տեղեացան. Ագաթ: Խոր. Գ. 45: *Ախտաշէնական վիրագ վարանեալս: Երկչոտութեամբ կարծեաց վարանեալ: Ի միում անկայունս երկեակ ձանձագրհաս մանկու վարանեալն. Նար.ծն. իէ: *Վիրագ յանցանաց՝ վշտանայ հոգիս, վարանեալ չըջլիմ. ՃՆ: (որ հայի և ի յայլորդ ՝ն:)

ՎԱՐԱՆԻԼ. Տարուբերիլ. ձգձգիլ իբր պարանաւ. լկիլ, և ըմբռնիլ, պատռիլ. *Վարանեալ յայտոց պղծոց՝ եկն խոստովանեցաւ. Վրք հղ. իէ: *Ապաստանէն վարանի հակառակ ընդ ճշմարտութեան. Հմտ. առ: *Ջօրն ամենայն նոքազք (կանամբք) վարաներ. Լսող. ծէ:

ՎԱՐԱՆԻԼ. Ἐνεδρεύω. Insidior. Դադրանիլ. չարիս որսնել՝ հայիհայիել. Նստի վարանեալ (կամ գարանեալ) ընդ մեծամեծս: Վարանի (կամ գարանի) ի գազանիս: Վարանի (կամ գարանի) յարիշ տակիւ զաղքատն. Սղ. Ի. 29. 30: * Մեղաւոր ի մահ վարանի. Սիր. ծա. 34:

ՎԱՐԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Վարանիլն. վարանք. *Հայհոյց ի վարանումն առարակուսանաց իմոց. Եփր. ոչ:

ՎԱՐԱՊԱՆ, ի, ից. գ. Փիւռց. Capistrum. Երասանակ. սանձ. բերանակապ. պահպանակ բերանոյ և գլխոյ գրաստուց. գործի վարելոյ՝ վարակելոյ՝ վարանելոյ ըզգրաստս. Ակ, Եսայ. պաղբէ, ԹԷՖԵ, փԻՆԱԿԻՆ: *Ականից վարապան ի ցուռկս քո, և գանգատաւանգ ի կզակս քո. Ես. ԼԷ. 29. (որ ի ՄԾԲ. Ե. տպ. գրի վարանապան, և ի Ճ. վարապանակ:) * Ուղիղս արար՝ անցոյց չըշակ ընդ քիմս նոցա և եդ վարապան ի ցառուկ նոցա. Եփր. ծն: *Վարապան վանիչ չարախօսին կզակաց եգեալ կազմեցեր. Նար. ղԷ:

ՎԱՐԱԳԱՆ. որպէս վառատան. վարապանակ. *Բուռն հարեալ ղբիակաց պղծին ձակուռս վարապանին աշգահակաց». իբր ղՊրշակէ զրահապատ ծիրանեաց. Աճծբ. ՈՃ:

ՎԱՐԱԳԱՆԱԿ, ի, ից. գ. Μανδύας. Genus vestimenti militaris. որ և ՎԱՌՎԱՐԱՆ. Պահպանակ վառելոյն՝ ի պատերազմ. որպէս ասիկան՝ առատառակ՝ վերարկու՝ ԹԻԿՆոց և լանջաոց. զգեստ զինուորական. Էբրայե, ՓԻՆԱՆ, ԹԱԲՕՐ, ԵԱՄՈՒԷԼ. Ընդ գեղոյդ սուր քո՝ ԹԻԼԻԹ զվարապանակս իւր. և ած գաւԹի զսուսեր իւր ընդ մէջ ի վերայ վարապանակացն: Մերկացաւ յոլիսԹան զգեստին՝ որ զինւոր, և եւս զգեն գաւԹի. և զվարապանակս իւր: Ել յոլոր զգեցեալ էր վարապանակս զգեստից. Ո. Ի.գ. ՃՀ. 38. 39: ՃԷ. 4: Ե. Ի.գ. Ի. 8: Իակ էին բա. *Վարապանակ. լանջաոցն կամ վէշմակ ո:

ՎԱՐԱՏԱՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ἀποικός. Domo absens, colonus, peregrinus. ἀποικία, colonia. Վարաւանդ. օտարացեալ ի բնիկ տեղւոջէն. Ղատուած. գաղթական, և ինքնագլուխ վարանդի. Թափառական. վայրավարի. * Վարատականս առաքէին տպրանացեք: Հռոմայեցիքդ վարատականս այլսըս բնակուԹի առաքեցին. Ես. իր. Ո. Ե: *Սատմրակեալս վայրագուԹիւն. . . ծլատկեալս վարատական: Մանուկս մեզանչական, անխրատականք, և վարատականք. Նար. ծՈ. իԷ:

կամ որպէս Վարատիլ. վարդավանանիլ. ցուրիլ. * Հասել վարատական (կամ վարատատան) հոգւով ի ձորս և ի փառարս կորբատուան. Սթէփ. ոնտ:

ՎԱՐԱՏԵՄ. եցի. ն. Ἀπάγω Abduco. διασκορπίζω, dispergo, dissipo. καταλύω, dissolvo. (ձ. փարատել.) Ի բաց վարել. վայրավանել. ցրել. ցրուել. ցնգել. օցել. որոշել. հեռացուցանել. վարել. օտարացուցանել. քայքայել. էլէւ, ՅՐՈՒԵԼ. ԲԱՅԵՆԷԼ. ՓԱՂԱՆԱԳ. ԱՅՐՄԱԳ. ապ. վՐԱՆԿԷՆ. * Չնախնեացդ սրբոցն ղվարատեալ օրինացիդ. յն. զուռծումն կամ ղքայքայումեան. Է. Ի. Ը. 17: * Վարատեմ և ցրուեմ եւս ազգդ: Մի վարատիցէ Թշնամին ուխտին մերոյ զոչխարս առաքելական եկեղեցւոյ քումմէ: Ոյք ներաձայն ուսմամբ իրրև պատատող ժանիւք վարատեն (զՀօտն քՐԻՍՏ) ի միոյ սէր և ուղղափառ գաւԹէ եկեղեցւոյ: Որ օցաբ ի ՃշմարտուԹէ, այսինքն վարատեբ. Եփր. ԻԳ: ՈՎԱՒ: Վրք ՈՃԲԲ:

ԼՔ. ՈՃԲԲ: * Մի վարատիցին ի հեԹանոսական գայլերցն. Ց Հ. ԼԲ: * Գայլք . . . վարատեն զհաւքինն չարչարանօք սաստկալ. Տալ: * Ժողովեա յուրմուռն զվարատեալս տըրտմուԹիւ. Շար: * Մի վարատեր զիս ի միամծնէդ իմմէ (ի միամօր զաւակէս). Ճ. Բ: * Բանք ի մէնջ զհաւարն ապիշուԹեան, որ ընկղմէն զմիտս զգաստուԹեան մերոյ, և վարատեն ի քո խնամոցդ. Եփր: * Իսա զքեզ բանաւարկուն, վարատեալ զքեզ ի ժամանակս բազում. ԱՔ. ՀՄԲ: * ԱՆՔարձս վարատեցայս. Նար. իԷ: * Ես ինձէն իմովք կամօք վարատեալ ի կամաց քոց՝ մատնեցայ առազաւոց. ՍԻՈՒ. ազ: * Ջամենայն վարատեր ընկենու յանօրէնուԹենէ ծովիս՝ արբեցուԹիւն: Իբրև զգեբլի մի և զամպի յանկարծակի վարատեաց: Ոչ յերկարեաւ ըզբանս, զի մի վարատեցից զմիտս լսողին. Ո-ի. Ո. Ք. Հ: Ն Ա.փՈ. ՃՀ: Ն ՀՀ:

ՎԱՐԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. Ննյն զվասակ իշխանն պատեաց վարատեցոյց հօտս սիրական. Գնէբն: * Դրախտին (կամ ի դրախտէն) փոփոխեաւ... մարդկան Թշնամին վարատեցոյց, առեալ տարաւ գերի. Տալ:

ՎԱՐԱՏՈՒՄՆ, ումն. գ. Διασκορπισμός. Dispersio. Վարատիլն, իլն. ցուցման. ցերեցան ըստ լեռ. * Ի վարատման ձերոյ՝ ի մէջ աշխարհացդ. Եզեկ. Է. 8: * Տէր առատնեաս զվարատումն երամից ազաբեանց քոց յորպորակաց Հարայ: Ողորմած գառնապահս զան ի միմեանց վարատմանն պատճառս. Սարի. ազ. Ե հանգ:

ՎԱՐԱՐ, ի. իկ կամ ից. ա. Վաստչոս. շուայտաւ (կին). մատակ՝ որ զՀնաւ վերթ արուի. * Կին ոմն խոչորագլ՝ վարար: Առ Նաամիւի վաճառ և վարար. Խոր. Ի. 34: Մ Փ. իէ: * Ջասացեալն յորմէպատկառ առակաւ՝ ուղղուց և իշոյ վարարիչ հանգրուանաց. Սարի. հանգ:

ՎԱՐԱՐԵԼ կամ իլ. ե. ց. Վաստչանալ. շուայտիլ. խենԹանալ. * Դարձեալ ի խաղանակս Թի վարարել (կամ վարագաստալ), զորհն սանդխի առ փիղեղս գՀնաւ և Թագ. Փիւ. Լ.ա:

ՎԱՐԱՒԱՆԴ. փ. կի ՈՄԿՒ ՎԱՐԱՒԱՆԴ-Ա ապա և զարգ Հոյ. Խար. Թագ. կի վարապան՝ պապաւանգ՝ գանգանաւանգ. ՁՆա և ՈՍԿԵՍԵՐ. * Բազում Հեծոյգս զարգանաւանգս Հոյ՝ արքունի օձառանձք՝ ասկի վարաւանգ ապրգմանի տալր նմա. Բ.ա.ե. Ե. 12:

ՎԱՐԱՒԱՆԴԱՑԱՑ. փ. Հեծոյ կի սպասաւոր կարգեալ ի վերայ սպասուց Հեծոյ. սխոլաստիկոս կամ սանձակալ. ԵՀՀՈ, ան օչանը. * Նկոտեան ի Հեծոյն յերկիր անկանէին. իսկ զսպասաւորսն մնան. և իբ վարաւ անգասպասաքն յերկիր հանեին. Բաղ. Ե. 43:

ՎԱՐԳԻՄ. եցայ. յ. Վագել. վազել. երագել. արշաւել. սրանալ. յարձակիլ. ընԹանալ. գիմել. * Ցամէնայն կողմանս վարգին, և ընդ հանուր արշաւին, և ընդ բնաւս սլանան: Ցորժամ ընդ հիւսիսի վարգին, չէ ինչ սրգել՝ Թէ ընդ հարաւ ոչ սուրայցեն. ԵՒՒԻ: (ձ. և լս. ՎԷՐԼՈ, ԲՏՐԼՈ. vergo, pergo. գեմ եգեալ ուղղիլ ի մի կողմն:)

ՎԱՐԳԻՉ. ա. Որ վարգի. արագընԹացս. սլաԹիչ. * Իբրև վարգիչ ինն օգով արագընԹացս՝ գայ հասանէ վաղվաղակի յայրխարհն կոյդուաց. Ց Հ. ԼԲ: * Ի գիսաւԹեցն խորս և յոլորտս վարգիչ օգով և յիշեցուցիչ հոգեւոյն սըբ Ժամանեալ. Կամէլ:

ՎԱՐԴ. ի կամ ոյ. ից կամ ուց. գ. վր. Վէրէի. ա. ար. Վէրս. ՎԷրս. յն. ածան. լա. ածա. Ռόδον. Rosa. Ծաղկի գեղեցկի որպէս Թագաւոր ծաղկանց՝ կարմիրփրփեան անուշագոյն. որպէս և սպիտակի իբր մեղա հոտ նուագ, իսկ գեղինն անհոտ, զուարԹ առնելութեամբ և զուարԹարար. ԱԽԼ. (ձ. ընդ ծաղբ, և ծաղիկ.) * Բոլորիւք վարդից պատկեացուք, մինչ չև Թառամեալ իցեն. Իմ. Ի. 8: * Ծառիկ վարդի. Սիր. ԼԻ. 17: * Գալոցն ապիքի՝ ի վերայ վարդոյդ՝ որ Թարշամցան ի բուրաստանիդ: Ճ. ժ: * Ջկնի առաջ ժամանակի Թռփիւ այդ փշալի ծաղկեալ փԹԹի վարդուք (կամ վարդիւք): Գժմ. Լբ: * Վարդից կարմրու Թի առեալ ծովածն, արնաներկ ներկեալ սքեղն. Տալ: * Բնութեամբ մարգեան իբրև զիւղ է. յԹզ յորժամ արկանէ վարդ, լինի վարդ խիզ. և ԼԹԷ ցմահ արկանէ, լինի ցմահ խիզ. Եփր: * յուվէնէ: * Վարդի ձեռամ. ԻԽԼ Եաղբ. Վ ժի:

Նմանութ ասի. * Վարդ վառեալ այսինքն նմանեալ խայծեալ Նրա անց. Տալ:

ՎԱՐԴԱԲԵՐ. ա. Ռοδοφόρος. Rosifer. Որ բերէ յԻրմէ այսինքն բուսացանէ ըզվարդ. * Վարդաբեր անկոք. ՁՕՎ: * Արար զատատակն՝ վարդաբեր. Ռոի. Լսա: Իակ ի սքբ գիրս՝ է անուն տեղւոյ. յն. ածՓՓԻՐՕՆ. ածՎՓԷՐ. * Հասին ի բազպեան փուզմեացոց, որ անուանեալ կոչի վանն տեզ. ՚ւոյն յայսմհետէ վարդ աբեբք. Գ. Ի. Է. 12:

Եւ Որ բառեալ բերէ զվարդս կողովով. * Աահ հիւան ցվայրագաբերնդու ի՞նչ ապուեաս գիտես, և նա ասէ, Թէ զայս սակայս (կողովս) ես կու զուգեմ. Ռ.ԻՒՓ:

ՎԱՐԴԱՓՈՒՂԱԽ. ա. Որ բազմեկ յԻրմէ զարդս վարդից. * Վարդ ստուղխ և մանուշակաբեր. Ռ.ի. Լսա:

ՎԱՐԴԱԳՈՅՆ. ա. Ռունդ զգոյն վարդի. կարմիրփրփեան. ծիրանափայլ. զուարԹագին. ԻԽԼՃԼԻ. * Վարդագոյն վառեալ ծաղկի: Վարդագոյն արեամբդ քո պսակեցեր զնկեզեցի. Շաց: Ա՛յն ինչ վարդագոյն ծաղկակարմիր արեգական ընդ երկիր ծաւալէլ կասեր. Է. Ի. Ի. 28. յն. այն ինչ աբեւելք կամ ծագումն յայլորդէր:

ՎԱՐԴԱԳՈՓԻ. Թիոյ. գ. Թուփ վարդի. վարդենի. * Կանաչաբոյս ասպարԹեալ բազբոջախտ վարդաՓոփ, ծաղկի ծիբաներ և բազմագունակ. Տալ Ի.ոփ. Ի Է.ոփ Ի.ոփ:

ՎԱՐԴԱՀՈՏ. ա. Անուշահոտ իբրև զվարդ. * Վարդահոտ յարուցեր զբրիգ. զարդ մեռեալն զգազագ(զարդէն հոտաբոյն). Մարաբ:

ՎԱՐԴԱՄԱՏՆ. ա. Ռοδοδάκτυλος. Roseos digitos habens. Որ մատունքն իցեն հանգոյն վարդի. մանկիկ հերոյն չՀծծոհս՝ այսինքն արշալոյս ոյ առ քրիստոս. * (Քրիստոն ղՀ:) կոչէ ապիսակածգի և

վարգամաան . նննաս : * Եւ կոչէին զնա (զանահիտ զուտսին) վարդամատն և ոսկեծղի . Հ . Խ Տբ ԽԷ . օգոսթ . ջ :

ՎԱՐԴԱՑԱՏԱԿ . ա . Որոյ յատակն իցէ իրականն կամ նկարած վարդիւք զարդարեալ . ըստ յն . չուրջանակի վարդ ափսեալ . * Գոյնագոյն նկարք և պատուական հանգերձիւք ՝ ի վերայ վարդայատակ գաւթին . Եսթ . ա . 6 :

ՎԱՐԴԱՆԱՄԱՒՆ . ա . Ծնունդ և անուանդ վարդանայ , և վարդենեայ . (և ըստ այսմ գրելի էր՝ վարգենաատն .) * Բազմանակ բազմածագիկ , և թերթի վարդանատուն , քաղցրահամ ողկոյզ . Գնչ . ՚ի ծն :

Իակ Վարգան , Վարգանիք . Վարդանոյշ . Վայգանուհի . Վարդուհի . Վարդանակերտ , և այլն . տես բա . յտկ . ան :

ՎԱՐԴԱՊԱՔՂ , կամ ՎԱՐԴԱՊԱՅՆ ՔԱՂՔԻ , զեց . գ . Χίμαιρα. Եղջերաձագ . * Զգազանի կերպարանս , և զքնքշճէաց , և զվարգապային քաղից . Ոսի . ՀԼ . ա . 4 :

ՎԱՐԴԱՊԵՏ , ի , ացս . փ . Աւձդասկալος . Doctor , magister . ἐπιστάτης , praefectus , praepositus. (՚ի բառէս Վարժ , և ոչ Վարդ .) Պետ վարժից . Վարժապետ . ուսուցչապետ . ուսուցիչ . օրէնսուսոյց . քարոզ բանի . առաքելական . և Ոտնկան . Ճարտասան . վարժիչ և վերակացու . ուսմանց , հրահանգաց , և արհեստից . Լուսապետ , և Լուսպէտ . ասպա , հօճա , հօճա էֆէնթի . օգոստ . * Արիստարքոս վարդապետ պատուելոյ աշակերտ : Անդ Թողոյր վարդապետս խիստս . Է . Ա . ա . 10 . և Է . 22 : * Վարդապետ , եկիր և ես զկնի քո : Վարդապետն ձեր : Ոչ է աշակերտս ուսուել քան զվարդապետս : Նաեւ ընդ վարդապետս : Մարգարէք և Վարդապետք : Նաեւ զառաքեալս , երկրորդ զմարգարէս , երրորդ զվարդապետս . և այլն : ՑոմՀանէսէ ՚ի քառասրկ լաեր , գաս է որպէս իմ սիրելի . զի ժողովարանին էր քարոզ շմաւն ՚ի լերինն ուսանի , զի եկեղեցւոյ էր գլուխ և վարդապետ . Մէին . վ : * Ա յն ժամու աշակերտքն (յառաջին գարս) քան զայժմու վարդապետքս կարի առաւելագոյնք են . Ոսկէբեր : * Բժիշկքն բժշկեն զմարմինս , և վարդապետքն զհոգիս . Մխ . ԻՓ :

ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՕՐԻՆԱՑ . Օրէնսուսոյց . Nomοδιδάσκαλος . Ղկ . Ը . 17 : ա . փԻ . ա . 7 : Որպէս և առ պարսիկս՝ Մոդպետ . * Մեր՝ որ վարդապետք օրինացդ էիմ , զկնի նոցա մոլորեցեալ խոստովեցան . Եփէս . Է :

Իակ Պիտ . յառելն՝ * Վարդապետ ... վարժող ... մանկավարժ ... մի և նոյն նշանակութիւնք գնին . որպէս ասի . փղոյ վարպետ իակ իրոք ոսկիական ալէհառատարաց (որ և ասի . վարպետ , ոստան) ասի՝ ՚ի վերոյ իւրաքանչիւր գաստից զնուարս ՚ի ձեռն սատարաց կալոյ վարդապետս . Խոր . ա . 15 :

ՎԱՐԴԱՊԵՏ . Այն ինչ որ լինի ապագրիչ կամ ՝ուիմ որ և է իրոյ , որպէս լաւելեալն ուսուցիչ . գրիչ . պատճառ . * Դիտասիկոս Թէ՝ որ ուսանդ ՝ի ձեռն իոչ , վարդապետ չարեսցի լինի . Վէրդ . Ը :

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՆՈՍ . ա . Խոսելոյ և ՝ճառելոյ ՝ի վարդապետ . արժանի վարդապետի և ուսուցչի , * Լսեր միշտ ՝ի վարդապետոյ բանից նորին (լամբրոնացւոյ) . Ցիշտ . ԻՀ . ոԹ :

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ , ի , ացս . Աւձդասկαλικός . Ad doctrinam pertinens , doctoralis., magistralis. Սեռ՝ իական՝ վարդապետացոյ՝ վարժապետացոյ , կամ վարդապետական՝ ուսման . բարեկրթական . ուսուցմական . * Աբրահամ՝ նշանակ վարդապետական առաքինութեան քինուելոյ է . Փիլ . Յոան . * Վիճակաւորք՝ ծոյլք , առեցողք արուեստից (գիտութեան) , և վարդապետական քանից . Խոր . Գ . 68 : * Վարդապետական մեր քանիւն ամփոփուցանել զսուտքն . Յհ . Խ . ոթ : * Գաւազան նիս խորհուրդ , նախ հովուական , ապա վարդապետական . Շ . Էրէմ :

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՆՈՑ . ի , ացս . փ . Աւձդասկαλεῖον , σχόλη . Magisterium , schola , gymnasium . Տուն ուսուցչի կամ ուսման . ուսումնարան . գպրոց . վարժանոց . վարժարան . կըրթարան , Ճեմարան . Մէֆթէղ . Մէֆթէղխանէ , Թալիֆխանէ , Մեքթէպ . * Կանխեն ՚ի վարդապետատունն նորա . զամենեսին զնաւս սրգէլուլ անգէն ՚ի վարդապետանոցն : Երթալ ՚ի վարդապետանոցն : Ցանատնոցն վարդապետանոցս յղեացաք : Եւ զանձինս և զորդիս ածցեմք յողորմածութիւն վարդապետատնոյն . Ջ . Բ : Վրթ ոա՝ : Ոսի . ՀՀ . ա . 7 : Է . 27 : * Հանդիպեալ անցանել առ վարդապետարանն : Երթայր ՚ի վարդապետարանն : Գայր առ ուսումնականին իւր ՚ի վարդապետարան . Ջ . Բ : Վրթ ոա՝ : Վրթ հց . ծԷ : * Ոչ գիտէ զգովութեանցն օրէնս ճոխային վարդապետարանն . Բրս . Գ ԹԷ : * Բայց հզօր և դիմած զբժշկարանիդ կենաց վարդապետարան . Նար . ւԷ :

Եւ Ընդունարան վարդապետութեան . քոջ վարժապետ . * Զսակրատէս սպանիք զվարդապետանոցն գեղեցիկ ուսմանց երկաթայ . ԳԻ . ապՒս : * Վարդապետարան մարգկային եզեալ ապին բնութիւն իակ ուսուցանէ : Աստին նեղութիւնքն վարդապետարանք են խրատու . ՊԻ : Տնակ :

ՎԱՐԴԱՊԵՏԵՄ , եցի . ն . Աւձդասκω. Doceo . Խօսել որպէս վարդապետ . ասել , զնշակերտելոց զվարդապետութիւն , ուսուցանել զուսանելիս , քարոզել . և ուսուցանել զաշակերտան . աշակերտել . վարժել . կրթել . ուղիղ եօրէնիւ . * Մեծ է վարդապետել . այլ ուսանելն անվաանգ . Ա՚ որս . ծԷ : * Դասատուի խրոց աշակերտաց՝ զոր նախ բանիւ վարդապետեաց , այսօր գործով զոր ըստ ըզծպարագոյն՝ եցոյց յիւրեան խոնարհութիւն : Ձշմարիտ խմաստուն այն է , որ ոչ բանիւք միայն ուսուցանէ , այլև գործովք վարդապետեսցէ : Ուր երթեալ լաւագոյնս վարդապետեաց : Առաք ընդ ելեին ինձ վարդապետ : Ցիշատակք իրացն վերդապետին ՚ի զգայս թիւնն Ճշմարիտ տեղեկութեամբ . Շ՚ր : Վրթ հց . ծ՚ : Խ՚ր . Գ . 6 : Նոր . հ : Ցճի . է : * Գնա , և լաւութիւն սասցիր ՚ի խրկեն քումմ . և խոսիցն քո վարդապետէ քեզ զամենայն . Վրթ հց . է : (Աւձդիկ առաւել ըստ յն . ոՀոյ . կամ որ զկնի՝ առաւել ըստ յն . ոՀոյ .) * Տառեալ լինի քեզ իշխանութիւն վարդապետել զկողմնակ մեր : Երթագապես վարդապետել զհողմնակ արհամարհոյն՝ որպես զարեւելեայն . Խ՚ր . Գ . ֆՂ . 58 : * Վարդապետել տովիմբ զնոր ժողովուրդս . Նխ . ՈԷ :

ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՄ , եցայ . հ . (յն . ոՀով) Աւձդասκομαι . Doceor , edoceor , disco. Ուսանիլ . սորվիլ , Էօյրէնմէք . * Զոր լուայ յՀոծայնոց բանից , զորս վարդապետեցայ ՚ի սքից Հարցն . Ա՚ որս . Է : * Որ ուրանայն զինքն , ոչ զոր խորհի՝ առնէ , այլ զոր վարդապետ . Բրս . հց : * Ա յսու զնուարհոմութիւն ՚ի վարդապետիք . Խ՚ր : * Պինդ ունել զվանգուածին՝ զոր վարդապետեցան ՚ի նմանէ . Նխ . Է . ՌԷ : * Ոչ որ վարդապետեցան ՚ի նմանէ վարդապետիմք բարեպաշտուէն . Պ՚ր . պոՀ : * Ա յնպիսիքն ՚ի բաց սատանեցուցանել զՀեծէալն վարդապետին : Վարդապետեցիր զաւետարանական քաղաքականութիւն . Բր . յոդԻփ . Ե Ա՚ր : * Ընդհանուր աշխարհ ՚ի նմանէ վարդապետեալ ուսանի . Խ՚ր . Ջ . 57 : * Ի քէն իակ վարդապետեալ զամենապարգև կարգս եկեղեցւոյ . Նր . Հէ : * Սոսկալի դորայովդ ապէսից վարդապետեալ լինի տեսուածք : Նոքին և վարդապետին մշակեալեաւ՝ ուսեալ զվարանապատանելն Ճանապարհաց . ԳԻ :

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՑ . գ . Վարդապետանոց . վարժանոց . կրթարան . * Եւ վայրենեացն (յանանոց) և անձեռնընդելացն պատահեցին ումանք ՚ի վարդապետացան , զի գային ընտանացեալք . Փիլ . Լաս :

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Աւձդասκαλία. Doctrina . Ուսուցմն , և ուսուցանելն . բան ուսուցչի . կրթութիւն . խրատ . հրահանգ . քարոզութիւն . և Պաշտօն վարդապետական . * Ուսուցանէն զպատուհասս մարդկան , և զվարդապետութիւնս : Որ ինչ գրեցաւ , ՚ի մեր վարդապետութիւն գրեցաւ : Խոովարար և աստանձաչ յամենայն հողմոյ վարդապետութիւն : Հակառակ ոչքամիտ վարդապետութիւնս : Որ ուսուցանէն , ըստ վարդապետութեն . և այլն : * Ա յսոսկ նորին ըստասուր վարդապետութեն : Անաչառ վարդապետութիւն առաքինութեաց : Պատուականագոյն վարկանիմ զվարդապետութիւնէ նորա օրինակս . Ագաթ : Եղիշ . է : ՊԻ : Իակ Նր . ծԷ : * Զբանին կերակուր չմարել հրամանատուից վարդապետութեանցդ . խմա , վարդապետացդ :

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԻ , հւոյ . ա . ի Աւձդասκαλος . Magistra . կին ուսուցիչ . առաքելուհի . * Մանկ յընկերաց աքն հռիփսիմեի , որպէս զնուիճ վասց վարդապետուհի . Խ՚ր . է . 88 : * (կինն սամարացի) զվարդապետուհի հոյ իսն բերկրով զօրինակ՝ էզաքէ ՚ի քաղաքն , և ասէ ցմարդիկն . Նանաց :

ՎԱՐԴԱՊԵՏՕՐԷՆ . ս . Զօրէն վարդապետի . ըստ օրինակի վարդապետելոյ . * Եւ աղքա յառաջնոյն վէ հիշ ընդունին միշտ ըզհոսուսն իսմասուելն իբր յայրերէ քահանայ վարդապետօրէն . Շ . հրեայ :

ՎԱՐԴԱՋՈՒՐ , ջոյ . գ . Ջուր քաղեալ ՝իվերուք՝ պետական օրինակաւ . վարդի ջուր . նիւ . սոյս , ինլոպ , մայիվերս . * Ընդ էր ոչ զնորհուրդ մարմնոյ և արեան իւրոյ ասանգեաց ՚ի չաքար , ՚ի նուռ . և ՚ի վարդաջուր . Բրս . տէր :

ՎԱՐԴԱՎԱՌ , ի . գ . Տան այլակերպութեն քան ՚ի Թաւրտ . որ և գԱՑԱՆԱՒԱԿՍՐ ԳԱՅԹԱՒՒՆ , ՚ի գէպ եկեալ արեգակնակերպ փայլման գիմացն իբր վարդ կապմիր , և ձիւն նմանեալ երևման հանդերձից իբր վարդ ապուտակ : Թայլ զի տովին կոչմամբ խափանել կամեցան նախնիքն մեր զհեթանոսական ասն հերոյի , կամ սարեմեայ անանոյ , և կամ ապրոդիտեայ ոսկեծղի և վարդամատն կոչեցեալ : Հ . օգ . ջ : Տօնաց : Տօնաց ՝ իակ Մովսէսէ . ՚ի Ճառն վարդավառի առաւոտուքանն նա և կրկնակի խորհրդով ասլակս . * Վարդավառ ասի , որ է Ա րգ առաւ , և կոչի Վարժարան . այլ վասն զի յոյնք զաս պայծառակերպութեան և պատկաց կոչեն ասն , և հայք վարդավառ , նոյն և մի , զոր այս հրաշագեղ պայծառութեն ։ Էր հրեիմն առ վրոտքեղ ասնոյ ՚ի վարդավառի ցաներ զմիւռոմբք զվարդաջուր . իակ յետոյ մնաց առաւոտիկս լոկ ջրացանութեն . մինչև կոչել ասնոց և զասն Ընտրատան : Իակ Մուհնեպի գրէ . Թէ կոչի ասրՆգեթէան , որ է ասէ ասն Տոյոց , քաղդեացւոց , և պարսից , Ջրացանութեն ՚ի վերայ մինանց՝ նաև վարդաջրով ,

'ի ժէ Թըլմախ ամսոյ, որ է չորրորդ օր ՔՀարանային հաստարակածի:

ՎԱՐԴԱՏԵՍ. ս. Ո Ընծոյ պատիւ վար-

ՎԱՐԴԱՏԵՍԱԿ. ի դի. վարդագոյն. վարդատիպ. *Վարդատես արիւն սէ վկայից՝ մանկանցն բեթղեհէմի. Տօնաւ: *Վարդատեսակ արիւն վկայից, կամ մանկանց բեթղեհէմի. Ճ. Բ: Կամբէ: Տօնաւ: *Վարդատեսակ պսակ. Դնի: *Վարդատեսակ շըրթունք. Ոսկ. ղաւթ: Ե Նանայ:

ՎԱՐԴԱՏԻՊ. Նոյն ընդ վ. *Վարդատիպ ծաղկունք: Սէ կոյս մարիամ վարդատիպ փայլմամբ ծաղկի անթառամ. Գնի:

ՎԱՐԴԱՓԹԻԹ. ա. Փթթեալ որպէս զվարդ. բացուիլ կամ սկսեալ բանալ զկո. կոն. *Հեղոյր արիւն նոցա, և ծածկեր զքուրն 'ի ինմանուէլ վարդափթիթ ծաղկաց. Տէ էն. Յարտ. է: *Ի լերանան ծառ ծաղկեցաւ՝ վարդափթիթ սուրբ աշխարհաբեր, զեմմանուէլն պողոսքերաց՝ քաղցրաձայնակ առիթ կե. նաց. Տագ խալէ: *Համեմատ նուան ծաղկաց վարդափթիթ կարմրութեաբ զարիւնս լուսեանց հեղին. Տօնաւ: *Ա՛ն ինչ գեռ տէդ մըռուացն 'ի վերայ գեղեցկատեսիլ վարդափթիթ ծնօտիցն բուսաներ. Փոքգ:

ՎԱՐԴԵՆԻ, նոյ, նեաց. գ. 'Ροδῶν, ῥοδωνία. Rosetum, rosarium. Տունկ վարդի. Թուփ վարդաբեր. վարդաթուփ. *Իբրև զառնէն վարդենոյ (կամ իբրև վարդենի նորատունկ) յերիքով: Ծաղկեցէք որպէս զվարդենի բուսեալ 'ի դնացս ջուրց. Սիր. իէ. 19: Ել. ւղ: *Դաբնիք, վարդենիք: Գեղեցկիկ վայելչուն վարդենեաց առանց փշոյ եր յառաջ քան զանէծան. Վէյոր. է: *Խլեալ զդժնիկն, և անկեալ զվարդենին 'ի տեղւոջն: Ի ժամանակի գարնանն ոչ խլեալ զդժնիկն բուսուցանէ երկիրն, այլ զտնկեալ վարդենին. Տօնաւ: *Մնայի ես 'ի նեղոյց վարդենեաց, որ ոչ եր ծաղկեալ: Մուտ 'ի բուրաստանդ, և յարմատոյ շ. ձի թիմոյն առ վարդենեօքդ առեալս հոտ. Պամ. ղ:

ՎԱՐԴՆՆԻՔ. 'Ροδωνία. Rosarium. Իբր վարդաստան կամ բուրաստան վարդից. Ին-ւիւոան. *Մարարիրոքն իբրև 'ի վարդենիս մեռուլ, առաւել ուրախ էին պրկեալք (կամ արկեալք) 'ի տապակս. Ոսկ. մ. Բ. 13:

ՎԱՐԴԻԿՀՈՏ. ա. Տ. ՎԱՐԴԱՀՈՏ: Իակ գ. Վարդի հոտ. *Վարդն է փթթեալ 'ի Թըլիէն, վարդհոտ բուրեր յիւրմէն. Գնի:

ՎԱՐԴԻՔՂՈՒՐ. Տ. ՎԱՐԴԱՔՈՒՐ. *Ի վարդեքղուրն խառնէք. Մխ. բծվ:

ՎԱՐԴԻՔԵՔ. և ՎԱՐԴԻԻՂ. Տ. ՎԱՐԴ:

ՎԱՐԵՄ, եցի. Ն. ս. վ. Վարանքէն (ըստ ա. մենայն Նշ.) Նոյն է և յՆ. լտ. արօ, արօ. 'Αρόω. Aro. ἀροτριάζω, sero. σπείρω, semino, spargo. κατασπείρω, dispergo. Վալ առնել կամ 'ի վար արկանել զերկիր. արտ վարել. արօրագիր առնել. հերկել և յանդել. սերմանել, և գործել զերկիր. մշակել. վարուցան ընել, բանիլ բանեցնել, ցանել, լքփա ախորժէ, իւլքմէ, իւլքիմէ, եւմէ, ելքմէ, ասլմագ. *Որ զնիսա և զքարուտ երկիր վարեն. Փիլ. ծ. բան: *Վարեցին սրտս, և անկեցին այգիս: Ոյք վարէին սրտաստուօք, ցնծումբ հնձեցան: Վարեր (զերկիր) երկոտասան եզամբք: Հարկիք ե. զանցն վարելին: Զայգի քո մի՛ վարեացես այլևայլ. մի վարեացես զայգի քո այլևայլ (անասնովք): Մի՛ վարեացես զեզն և զէշ 'ի միասին (յն. յեզն և յէշ. այսինքն լծելով զնոսա 'ի միասին): Իբրև վարեր այր խ. րայելի, եւլաներ մեզիամ: Աղաչեմ վարել (յն. ցանել ասս). և այլն: *Քանզի նմանի է, որպէս և ոք երկրագործ յաջբեցուելիէ և

կամ 'ի խելայեղութենէ ցօրեան 'ի լիճս և յուխա փոխանակ դաշտից վարիցէ. Փիլ. ծ. բան: Ցանհլութ ասպառած սերոյն թէպէտ վարել վարիցէ ոք, անհաան եղեալ 'ի պըտղոյն զըկի. Ագաթ:

ՎԱՐԵՄ. Ἄγω, ἀπάγω, ἀνάγω. Duco, abduco, reduco. Ածել. բերել. առնել. շարժել. ձգել 'ի մի կողմն. իբ. բերել. *Վարեալ զնալոյ, կամ զանասուն: Վարել զմարդ կի 'ի գերութիւն, կամ բանութիւն, կամ 'ի խաղաղութիւն: Վարիլ 'ի սպանդ, կամ 'ի ցանկութիւն: Հոգւով ոչ վարին: Վարեցաւ յն յանապատ 'ի հոգւոյն՝ փորձիլ 'ի սատանայէ: Վարեր հոգւոյն յանապատս. ևն: *Ոչ երթէ բանի ինչ վարելով, այլ պատիր խաբեութիւն տան. (դ.ք) գործել անբաս. ըրիս. Եղիշ. է:

ՎԱՐԵՄ. Κυβερνάω, διακυβερνάω. Gubernо. διεπω, adminisuro, dispono. ἐυθύνω, κατευθύνω, διοικέω, ἐπιστατέω, rego, dirigo, modero. Ուղղել. կենավարել. անտեսել. կարգաւորել. խոսավարել. Նիւմա գ. ֆագ. *Զո հայր վարէ տեսչութիդ (զնաւս 'ի վերայ ջուրց): Վարեսցէ պաշխարհ սրբութիւն և արդարութիւն: Արդար ես, և արդարութիւն վարես զամենայն. և այլն: *Ի վերուստ ամենեցուն վարիչ պաշխարհս զայս ուղիղ վարեալով. Փիլ. յոբ: *Միոյ արարչի գործ է ամենայն ինչ, և նոյն վարէ և տածէ զընաս. Եղիշ: *Վարեր զիւր իշխանութիւն օրինօք մոգուն. Եղիշ. ա: *Ա՛յս անուն զինքն ուղղակի վարէ, այսինքն անաթաւամբարար կեայ, և բարւոք քաղաքավարի. Պիսիլ:

ՎԱՐԵՄ. Ἐλάυνω, συνελάυνω. Agito, impello. խաղացուցանել. մղել. փչել, տաքալ փանիլ. սիրմէ, իւբրի ևօրիրմէ, սիրեի ևէմէ. *Եւտես զնոսա հոլմակոծեալս 'ի վարել: Գնացին նաւք քո վարեալք: Վարեալ իբրև աւսպաքէզս քսան և հինգ կիմ երեսուն: Նաւք 'ի աստակ հոլմոց վարին: Մրգք վարելալք 'ի մրրկէ: Վարեր 'ի դիւէն յանապատս. և այլն: Իակ Մխ. է. 2. *Վարեցին 'ի մարդկանէ ընդ իւրամ. ն. 'ի բաց բարձցին. էξαίρω, aufero.

ՎԱՐԵՄ. որպէս վարսել. մխել. խօրնել, նէրս հրել. *Վարեաց ցցովք ընդ որմինն. ն. կարեայ կամ հիւսեաց. Դտ. ծղ. 14: *Ցից վարեալ երկաթի ընդ ճակատն. Խոր. ա. 12: *Ջսուր իւր անգէն յանձն իւր վարեալ է. Կռ. ծէ: *Վարեցին չորս ցից միւսմ միւսմ 'ի նոցանէ: Վարեցին քարինս ընդ գոգս նոցա, և ցրուեցին զաղխս նոցա. Ագաթ:

ՎԱՐԵՄ. լ. (գուն ուրէք.) որպէս վարիմ, յ. կամ գիտել. *Որք վարենն աստեղք. Մխ. էրէմ: *Եւլև սով յերկրի. վարեաց էլ աբբահամ յերկիրն եգիպտացւոց. Եէր. ծ:

ՎԱՐԵՄՆ.ՎԱՐԻՄ.հ.Χράομαι.Usurpo. ձագոյ, vitam ago, traduco. Ի վար արկանել զիս, և անցուցանել զկեանս. *Որ վարենն զաշխարհ, որպէս Թէ չվայելեցեն. ա. խոր. է. 31: *Խաղաղութիւն և հանգստութիւն վարեսցուք զկեանս մեր. ա. փիմ. է. 3: *Որք զամենայն գկեանս իւրեանց վարեցան յախտի ցոսկումէ. Փիլ. ծ. բան: Տէս գյաջորդ բառն, որ առաւել է հայկաբան:

ՎԱՐԵՄ, եցայ. յ. Χράομαι.Utor,usurpo, conversor. Ի վար 'ի կիր 'ի գործ արկանել. 'ի պէտս կամ 'ի կիր առնուլ. պիտանանալ. քաղաքավարիլ. գործածել, բանեցնել, վարուիլ. ըստիլ. գործածիլ, լինել, եւրիմէ, եւրիմէ, գընչանոգ. *Բարկութիւ վարեալ կործանեաց զնա: Չարաչար բարկութիւն վարեցաւ ընդ իս: Անօրէնութիւնք (պատահական են), որոց վարին նոսա: Պատեցուք արարածոյքս զքաղաքացիք իբրև 'ի տանկուէ: Որով (իմաստութիւն) որք վարեցան առ ած առաքեցին զքարեկամութիւն: Ոչ բնակէ 'ի մարմնի վարեցեալ (այսինքն վարեցեալ մարմին վարեցեալ զած, երկայնամտութիւն և վրէժխնդրութիւն. Իսխ: Շ. ընդհանր: Ցհ. իմ. պատ: *Գրով ինչ ոչ վարեին. Եսա. իբ. ա: *Օրինակաւ վարի առ բանն: Օրինակաւ վարիմ՝ այդպէս գաստեալ եղև: Ընդդէմ վարի մարդկան մտածութեց. Իգն:

Իակ Ել. լէ. 22. *Որպէս և միոք իւր վարելին, 'ի իմ ձգելին, կամ ձգեալ լինելին. յն. վարկաներ:

ՎԱՐՁ, ի, ից. գ. Բարմանք. գաւառ. ցուպ. վարիչ. վարող. (լծ. լտ. վեհոս. տես և ՎԻՐԳ՝ ըստ ը նշ.) *Բարկացեալ զօրավարին 'ի վերայ իշխանին, ձգեր զվարձն՝ որ 'ի ձեռին, զհետ նորա. Ղևոնդ:

ՎԱՐԾ. ի, ից. գ. Μέλετη. Meditatio, diligentia. ἐμπειρία, peritia. ἄσκημα, ἄσκησις, διατριβή, γυμνασμός, γυμνασία, exercitium, vacatio, occupatio, studium. (արմատ վարժելոյ.) որպէս վարժութիւն. վարժանք. կրթութիւն. մարզհյահանգ. փորձ. ուսումն. պարապմունք. ձիգն. փոյթ. Յանոյտեսս Ճարտարութեան. և Դաստիարակութիւն. *Վարժ բազում աշխատութիւն է մարմնոյ (այլ ձ. խորհուրդ և չան). Ժղ. ծ. 12: *Բազում ևք 'ի վարժ անկեալք առաքինութեան' 'ի վախճանին փոխեցան: Որ 'ի վարժ կամ 'ի վարժին կայ: Որ 'ի վարժս կան. վարժք կրթութեաբ: Ի վարժիչ կրթութենէ: Կրթութեաբ վարժից (յասպարիսի). Փիլ: *Իբր իշխան 'ի վարժի կացեալ է զիշխանութիւնն ունել (բանն): այլ զգնալն նաև առաւել լալ և 'ի քէն ունի. Անյ. հց. իմ: *Վարժիւք հրահանգեցին: Երկասեր վարժիչն: Զանունդն բաժանել յուսումն, և 'ի վարժըս, և յօրէնս. Պիտ: *Որ յոյժ առլցեալ անցուցանէր վարժիւք զքաղաքս գիտութեամբ յունաց: Որ յայնժամ եր 'ի վարժս ռազման 'ի կեսարիա: Պետ վարժից կոչեցեալ յանձինս գաստախաղ: Ոչ սիրողք վարժից ձչմարիտ իմաստութեանն. Փոքգ: Ցհ. իբ: Նաբ. հէ: Շ. ընդհանր: *Զիմաստունն եգիպտացւոց կացուցանէին 'ի գայեկութեաբ վարժից կորուսչին իւրեանց (մովսեսի). Ոսկ. գծ: * (Ի ծնողաց) ուսիս՝ որպէս զընտելութիւնդ, այսպէս և զվարժդ (յասմունս). Երզն. ֆբ.

ՎԱՐԾ. ա. իբր Ἐμπειρος, ἀσκητης. Peritus, instructus, expertus, exercitatus. Վարժեալ. վարժուն. մարզված. կիրթ. ընգել. փորձ. հմուտ. ներհուն. *Այր ուշիմ և վարժ քաղաքացի և յոյն գրով: Հմուտ և վարժ պատուիրանաց ած: Որ զքանսկան միտս վարժ ունի: Ամենայն գրոց վարժք և տեղեակք: Վարժ երկիրքն. Խոր. ա. 7: Նանպ. Ի ֆ. առաւ: կիր. պատ: Եղիշէ: *Ա՛ն ևս հասանիմ իմաստոյ ուսմանն յոյժ վարժ. Մէն. զնա:

ՎԱՐԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ճարտարբանութիւն. արուեստաբանութիւն. հմտութիւն. Տաղաստացութիւնք արարածոց վարժաբանութիւն մերձեալք միայոգ աւարտեալ գծբ. Մագ. յիշ. ոբ. Խ:

ՎԱՐԾԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἀσκητικός;

Asceticus, և athleticus, և studiosus. Կրթական. մշտական. Ճգնողական. և Ճգնօղ. *Աբբասի՝ նշանակ վարդապետական առաքինաւէ. յանձն՝ վարժականին: Մի իմն՝ ի վարժականացն է (որ կրթին՝ ի մշտական), մանրակրկիթ, զիերակուր, ուսուցչին ուսուլ. փիւս խնամոյ. Ն այլոք:

ՎԱՐԺԱԿԻՑ. ա. Որ կրթեալ է՝ ի նոյն վարժս. և Ընդարձակ. անկանիլ. *Վարժական կիցս գժամանին է ձեզ Ճանապէլ զձեր ընքանչ ինչս, և առ այսուհի զձեզ խոկ ընքանս. Գլոպ. օրին. ժ:

ՎԱՐԺԱՆՈՑ. տ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ. Գիմնάσιον. Gymnasium. *Ա այսոքիւք վարժանոցս պարտ է կազմել Համբակաց. Գլոպ. օրին. Է: *Ա՝ընոքին՝ որ առ վարժանոցան են. անդ: *Զոր օրինակ առցէ ոք զմանուկ իւր՝ ի վարժանոց, և նա ոչ ուսանի. Հց. սբ. կնարդ:

ՎԱՐԺԱՆՈՒԿ. նաց. կ. Վարժք. վարժուելիք. կրթանք. *Ցառաւօտ միտնէ ցկրնկեղ առնիցէ ի նոցա վարժանք առաւել. Փիլ. փեսական:

ՎԱՐԺԱՊԵՏ. ի, ապ. կ. Διδάσκαλος. Doctor, magister. որ և ՎԱՐԴԱՊԵՏ. Գիտ վարժից. ուսուցիչ. մանկավարժ. և Ի երթ. կայտ. հրահանգող միջնէյ. Լոզիք. տատ, հօմս. *Ի՝ վարժապետք Ճոխասիրեալք՝ հրատարակին զանձրաքնութիւն. Նահապ: *Ես գրիգոր՝ կոտոր վարժապետաց, կամ յոմին վարժապետաց. Նար.յիւ և Իւլ *ի ձեռն սահակայ և մեսրովբայ վարժապետացն: Ամէն զՀնչեսրէական իբր վարժապետ՝ ի հաստատել ազ. Երէ. տեր. և կիր:

ԴԱՄ Գիմναιάρχος. Gymnasii moderator, ludimagister. Վերահսկող վարժապետ՝ ի ըմբաց. կամ մերկամարմնացեալոց. էնհիվանելի պատրաստ. *Զոր՝ ի պէտս պատրաստ մանկանց վարժապետի պատրաստեաց: Ա յս զՀնեսրէական վարժապետի պատրաստեր ս առաքելի. փիւս Նխ. Ի:

ՎԱՐԺԱՊԵՏԱԿԱՆ. տ. ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՑ. ԴԱՆ. *Վարժապետական ընտրհիւ. Նար. գանձ Նիկ.

ՎԱՐԺԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. կ. Գործ և գործ վարժապետի. *Զոպերգութեան՝ յորդորելոյ զմարդիկ՝ ի վարժապետութիւն. Ա՝ ի ձեռն ժամանակի և մեսրովբայ վարժապետացն: Ա՝ յն զՀնեսրէական վարժապետի պատրաստեալոցն ս առաքելի. փիւս Նխ. Ի:

ՎԱՐԺԱՊԵՏԱՑՈՒՑԱՆԱՆ. տ. ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՑ. ԴԱՆ. *Վարժապետական ընտրհիւ. Նար. գանձ Նիկ.

ՎԱՐԺԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. կ. Գործ և գործ վարժապետի. *Զոպերգութեան՝ յորդորելոյ զմարդիկ՝ ի վարժապետութիւն. Ա՝ ի ձեռն ժամանակի և մեսրովբայ վարժապետացն: Ա՝ յն զՀնեսրէական վարժապետի պատրաստեալոցն ս առաքելի. փիւս Նխ. Ի:

ՎԱՐԺԱՒԱՀՐ. տ. ՈՒՍՈՒՑՄՆԱՍՊԵՐ. *Խոչընոյթիւն ինչ՝ ի սուս ծանեան քննել վարժասէրքն: Երկրժամանակ (կամ եւսամանակ) ոչ սասցին վարժասէրք՝ վասն ոչ միան գամոյն ուսելոյ զոգուին. Կրէ. տէրի:

ՎԱՐԺԱՐԱՆ. ի, ապ. կ. Ἀσκητήριον. Locus exercitii, gymnasium, coenobium, monasterium. խոչ յն. գիմνάσιον, որպէս կրթարան ըմբաց. Ցնոքի վարժից և հրահանգաց. վարժանոց. վարժոց. գործոց. վարպետանոցան, ուսուսնարան. կրթարան. մշտարան. հանգիստարան. Ճգնարան. *Զմոտանան միհնոյ վարժարանին. Խոր. Ի. 26: *Վարդավառ ասի, և կոչի վարժարան: Որպէս՝ ի վարժարանի վարժեր ընծա՝ ի հրահանգս վարժից հոգւոյ կրթուելոց պյնմ վարժարան ընծա կոչել ոչինչ և պերքելի. Խոր. Վրդվ: *Ոչպէս՝ ի բազանիս, և՝ ի վարժարանի իւղ յօժանի նգնալ ընդ յոգաստիլ. փիւ. նխ. Ի: *(Գիտաստիք՝) հնինգաղոյս պայծառանոյ վարժարան. Պիտ: *Ի վարժարանան հանճարական և երջանչասիրական վարժարանոյ ոչ հնասից. Մոփ. ԻԹ Ճ. Ա: *Ա՝ ազատիցն ոչ ոչ ժողովուրդք՝ ի վարժարանի: Ո՝ր մեր վարժարանք՝ ի Թագաւորական պատրաստանալ հրամանաց: Զի հրահանգից վարժարանի՝ չեմ ասկաւին նեղհասն քանի. Շ. ընդհանր. և Ի՝ղ. և Վիպ: *Ա՝ յս յովհի վարժարան լինի մեզ, և խրատ ղաւելար քաղաքավարուէ. Վրդվ. ծն:

ՎԱՐԺԱՒՈՐ. ա. Ἀσκητής. Studiosus, cultor. Վարժ. կիրթ. Ճգնօղ աչակերտ. *Ա՝ խոհականաւէն վարժաւոր. Փիւսոյսբ:

ՎԱՐԺԵԱՄ. կ. յոքն. Վարժ որեար. վարժապետք. կամ Վարժարարք. *Ընոյր զերկիրն ծոփաց վանինք, և գնէր վարժեար ընդ ամենայն երկիրն ծոփաց. Բաւղ. Ե.27:

ՎԱՐԺԵԼԻՔ. լեաց. կ. Χαλίνος, χημός. Habena, fraenum. Գործի վարժից պրակաւոր. երաւանակ. աոնձ. Եռալոր, խանՔրքա, ՀԷ. *Վարժելիս, և Թամբս՝ ի նոսան գնէն անդէն մեսաղ սիոցն: Ի վարժելեաց սերգիս լինիցի յաստանակին. Ոսկ. ՀՀ. 6: *Յաճձեաւ, և գիր վարժելիս՝ ի բերանն. Ոսկ. ԵՀԸ. Լ. կամ տպաւ. (մի Հ. վարելիս:)

ՎԱՐԺԵՄ. եցի. ն. Ἀσκέω. Exerceo. παιδεύω, instituo, erudio, doceo, educo. διαχειρόω, ρίζω, manuduco, rego, tracto. Վարժ և փարձ և կիրթ կացուցանել. մարզել. կրթել. հրահանգել. խրատել. գաստիարակել. փորձել. ընդելացուցանել. սանձել. վերծիցնել. սլլաչքեմք, ինչպիսի ԵՀՀԵ, Եւյեսիե. որպէս և պյս. Վերվիցն, ե վարժիլ, առվորիլ. *Երանի թէ կարելի զանձն իմ վարժել: Վարժեցաւ մանկա սանձեալն իմ սլլաչքեմք: Վարժեցաւ մանկա սանձեալն իմ սլլաչքեմք և գիպատացաց. Ց.Ե. ե. 2Հ:Գ.Ե. 21: *Զարգարս վարժէ, և մի զաւաղորց երկայնամեայ. Խոխ: *Իգրև՝ ի հրահանգս կրթուելն վարժեցին զնաս. Եվին. Է: *Վարժեաց սա զկնան իւր յամենայն գործս առաքինութեան. Աբդ. Ե. 12: *Վարժեսցուք զանձն՝ ի վերայ նաստրհուելեանցն. սլլաչքեմք զարձեսցուք. Սահմ: *Իգրև երիվար վարեալ վարեկիցս և հանգարս ընդ ձեռամբ վարժողին հնազանդեր. Ածան. յոմն.

ՎԱՐԺԻՒ, եցայ. հ. (բաստ յին. ոՀոյ.) Տ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՒ. սորվիլ. Էոյրենիե. Ուսանել կրթանաք իմն. *Կրօնաւոր ... վարժիլ զաստաքինութեան ընդ ևպատան. Վրդ հղ. ծն: *Զնոյն գոգցնս զորէն բանաւարացս վարժիլ իմն (և.) հրահանգիլ զանօրէնութեանն ցոյցս: Վարժեր և հրահանգեր (մանկս) ի նմին յիգիպտոս պատանական պայծառասլլաչքեմանցն գիտութեան: Օրինակ զգուշալի զինի եղբեցցն մարգիկ առ ի վարժիլ պատագոյն ասսանն վարդապետութեան. Գիպ: *Ցորժամ եմ ի միջ յառնոց՝ զմիասութեան վարժելովս Զառաքելութեանն վճռակ մերոյ աչխարհս, և զքահանայապետութեան հանգերձ մեսրհուելութեամբ վարժելով. Խոր. Ա. 5: Ե. 77: խոչ յատեն նէիր. հոմոր. *Բնութեանն լուսոյ. և վարժեցան ընդ ամենայն կոչ. մանս ո. խնամ, ուսան առվորեցան ընդ ամենայն, կամ ընդ ևանուր վիժեցան, կամ չարժեցան:

ՎԱՐԺԱԲԵՆԱՆ. ն. Իբր ասպիսանն վերնոյն. սլլաչքեմն Ասանել. *Ե՝ ոչք սկսող յոյսոյ բանիկ ինչ վարժեանն. Երէ. որ. երէի:

ՎԱՐԺԱԲԵՆԻ, կամ ՇԱՐԺԱՎԱՐԺԱԲԵՆԻ ՑԵՂԻ. Բաս անասոյզ, որպէս վարժանոց. կամ երաժշտաց վարժարան. *Երբ զարմանալի, երբ չարժվարժենի անգի երկեր բարեկիրթն. Նար. գաղ:

ՎԱՐԺԱԲՈՒՅՆԵՄ. յաւելի. գ. վարժել. կրթել. ասսանել. Էոյրենիե. *Վարժեցուցանեն զնաս ՄՀՀանոյսիգ ընդհանրական. Ցգ էնէս էնոր. ծէ:

ՎԱՐԺԱՐԱՆ. ա. Որ վարժէ (բաստ ասմանն). *Վարժիչ կարգաց կրթասարաց: Վարժիչ հանապազ երեսփոխաց: Իբր զվարժիչս օրինակաց: Աբարկուքն այնգէին, և վարժիչքն (մշտանաց) քաջալերեին. Շար: Գնչ: Լ՚ր. սգ:

ԵՒ ՃԳՆՈՂ. որպէս վարժօղ կրթօղ զանձն իւր. *Ասկητής. Exercens studium. *Նախ առաջին բազոյ բանից և գործոց կրթական և վարժիչք եղեալք՝ զկնանս վարուցն ինչ. լեանց զարգարեցին. Փիւ. խնամոյ:

ՎԱՐԺԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Ուսումն զինչ՝ սնոր չանակ այսինքն զգրօղ վարուժանակի. իբր արուս հասուս, արծաթոյ, բազէի. *Ալանազգիք՝ ազանաւորչք, արծուհէնչանք, վարժնականիչք. Բաւղ Ը. 2:

ՎԱՐԺԱՊԱՆԱՆ. ա. Վարժական, և վարժիչ. *Որպէս զերիվարս վարժապետական կրթականութիւն գաստիարակեալ. Նար. խլ: *Զայն (կոչէն) հնարագործ՝ խմաստութեաց՝ վարժապետան. Երէ. ոգ. երէի:

ՎԱՐԺԱՊԱՆԱՏՈՑ. ա. Ուր իսկ վարժութիւն առաւել. մեծապես կրթական. քաջութ. *Պետաստգոյնս և վարժապետանագոյնս առաջադրեալս և աշխատասիրութեանս. Մոփս. Եկեղ:

ՎԱՐԺԱՊԱՏ. ի, ապ. կ. Διδασκαλεῖον. Locus, ubi docetur; magisterium, schola. Վարժանոց. վարժարան. գործոց. *Հոգևոր վարդապետութիւն հրահանգք են այս, ասծեղէն պատագամոց վարժոցք. Ոսկ. Հ.ա. 17:

ՎԱՐԺԱՊԻՐԻՆ. կ. Διδασκαλία. Institutio, disciplina, doctrina. կրթութիւն. կրթանք. վարժ, վարժք, վարժանք. տ. վերվիչ. *Կարծանական կրթութիւն, մեղրագոյ առիր վարժութիւն. Նար. Խէ: *Վարժութիւն հասնեայն ինչ և՝ քեզ. ՝ի ձեռն վարժմանն իրր արհեստ ինչ կրթական, և՝ ի ձեռն բանիդ ի մտ առաջ առաւելանին. Ածղ. հղ. իմ: *Նա երեւեցուսչ զվարդապետութիւն՝ ի վարժման նորա. Սիր. լԲ. 11: *Վարժութիւն է ամենայն ինչ: Խազագործականաւս հրահանգ վարժմանէ յարդարի: Կրթի՝ ընդ կենցաղագուսան անցանելով վարժուսիւ. Գիպ: *Վարժմանէ կրթութիւն չարչարանացն վասնգի. Նար.հղ: *Ի վարժուսիւն հնազանդութեան ծնազացն. Լմբ. պրէպ:

ՎԱՐԺԱՐԻՆ. տ. ՎԱՐԴ. ա. *Վասն գիտութիւն, և վարժուն լինելոյ առանն՝ հնոյ պատասխանացն. Նահապ:

ՎԱՐԺԱՐՔ. տ. ՎԱՐԴ. ջ:

ՎԱՐԺԻՄ. տ. ՎԱՐԴՄ. բիմ:

ՎԱՐԻՉ, բզի. չաց. ա. կ. Κυβερνήτης. Gubernator, rector. Որ վարչ. գիկավար. ուղղիչ. առաջնորդ. քաղաքապետ. իշխան. (ասի. խոսվոր.) *Ե՝ոհն հովիւ, և ուր վարիչ մարդկան (կայ և ձ.վարիչ մարիչ մարդկան): Օգնութիւն, վարիչս (յն. վարչութիւն). Մխ. Ե. 5: ա. խոր. ծԵ. 28: *Զվարիչն՝ որ մտասփոփոչ փրկութիւն միշտ առ հասարակ զամենեսին: Ի միրաստ ամենեցսն վարիչ. փիւ ֆ. Բան. և յոմն: *Ո՝չ վարիչդ, և ո՝չ գաստարդ՝ ներդարձոդք եղիվ. գինի ա մենեսին Ճաչակիվ. Գլոպ. օրին. Բ: *Կառավարդ, և կո՝ վարիչդ նաստց. Գլոպ. օրին. ֆ: *Ա՝առանց առաջնորդի և վարչի, և առանց անսչաւե. Վէշորս. ա: *Ո՝ր ընդ արքանեական, այլ ընդ վարիչն պատանին զամենայն: Ո՝մանք և հրեշտակս վարիչս եգին նոցա (այսինքն լուսատուաց). ԵԷՒԻ: *(Զմագաստոս) այլ յետ ազիքատանդիր եղեն վարիչդ: Զաստալին վարիչս մեսիերգանոցաց Հնին. Ե.ա. կր. ա:

ՎԱՐՒՀ. Ἐκάγων. Inducens. Որ առ կամ նա վարիչ՝ ի գերեսն. *Գոչիչդիք առ ասծ, զի եզիցի ձեզ յիշատակ՝ ի վարչէն. Բաբատ. Ե. 27:

ՎԱՐՈՒՀ ՕՐԻՆԱՑ. Πολιτευόμενος. որպէս

Բարի օրինօք քաղաքավարեալ. *Արդար օրիս նաց վարիչք. Եւ. ծղ. 15:

ՎԱՐԻԶ. Որ ի բաց վարէ. *Սէր սքէ, որ է վարիչ չարի, և յորդորիչ բարւոյ. ՅՃԼ. ֆ՝ա:

ՎԱՐԻՉ. ց. Վարող. դործի վարիչ. գաւազան, բիր. մարակ, խարազան, Թհ. *Գաւազան՝ որ է վարիչ արջառոյ. խարազան՝ որ է վարիչ ձիոյ. Երե. ֆէր: *Երասանկաք և վարչօք յառաջ բերին. ՀԻՆ ֆէր: *Զկնորսաց բանեցուցեալ զնաւս վարչօքն. յորմէ բանմանէ ընդ ոստուցեալ խլրտանոյր արծիւն. Մագ. Լ՝:

ՎԱՐԿ, ի, ից, ից կամ ացս. գ. Τίμησις, κρίσις. Aestimatio, judicium. ψῆφος, calculus, sententia. βουλὴ, καταρίθμω, enumero. (լծ. հյ. Փառք, Յարգ. և Թ. ֆարգ. և Ֆերլի.) Համարումն. կարծիք. որոշումն. զննուն. համոյ. հաշիւ. չափ որոշեալ. փոխարէն նովին չափով. սահման. սակ. գոտակնիք. վճիռ. քուեայ, որպես խիճ և վիրգ այլաբանեալ. այ, գըշա, հիւսագ. գըշգէր, պէտեւ, իլամ, սիճել, հեօճանքէր, հիւսգէր. *Որպէս և գու արժանի առնէիր վար կիւ. Ոչ իբրու զարժանիս ի վարկէ: Տալ բարգրելի է և զվարկս զայնոսիկ՝ որք կարծեցին և այլն: Զյայտագս ընդ գիմակայն վարկս: Ի վարկ էառ, եմարց զաւարաց գերբոլեն: Վկայից բանք՝ քանունք են գաւառորաց. (իսկ սուտ վկայքն) և զայնոսիկ՝ որ բուն տեսչքն են վարկին, ընդ ինքեանս մեզան չել հաւանեցուցանեն. փիլ: *Զվճիռս վարկին ի նորին բերանոյ լսել: Յալագս ոչ ըմբռնելոյ ի վարկս մահու. խոր. ա. 3. Ե պգ. հոխ: *Զվարկ փոխարինին լուեալ ի ձեռն (կայէն) ոչ զարհուրեցաւ. Աբեր. ա. 1: *Զանփոխադրելի ձեռավճիռս հրամանս, և զանլուծելի վարկս փոխեաց. Ագթ. յանէաօտ: *Զօրէնսն, զվարկ, և զպայման հարանեացն սահմանելով. Զէր. ին: *Մաուցանէն նմա զվարկ յանձնակ լուեեան Թագաւորութեն. պգ. ազէս: *Զուգահնդիր զպատուոյն հայցել վարկ, կամ վերիգրամեին պահանջել վարկ: Նգեղեցիկ ներբոլականն նմա հաւատացնել վարկ: Զմեծագոյնն բամբասանաց տարաւ վարկ: Զարդարակ հաստուցէք վարկ (մանդապրոս): Ի գեպ է և զվարկին հաստատանել սրդարակ: Ըստ գործոյն հաշուեւքով լուգահատասար վարկիս. Պէս: *Անհարկեալն պատան. և առնուին զվարկն. Ընդ ենոպ:

ՎԱՐԿԱԴԻՐԵԼ. ն. Տ. ՎԱՐԿԱՆԵՄ, և ՎԱՐԿԱՏԲԵՄ. *Կուրայեալ գերանաւ մեզայ իմոց՝ ոչ բաւական զանձն վարկագրելի նշմարել զնով յական եպօրն. Յհ. իբ:

ՎԱՐԿԱՆ. ի իյ. գ. Տ. ՎԱՐՈ. *Ընդորմար վարկածք կատած վարկածից խորհրդոցն կարծեաց. Նար. իբ. Ե ՅԲ:

ՎԱՐԿԱՆԵՄ, կայ, կիր. կուգեալ. հ. Οἴμαι, ἡγέομαι. Existimo, puto, duco, sentio, mihi videtur. Ի վարկ առնուլ մըտայ. վարկիս գնել ի մտի. Համարել. հաշուել. կարծել. գաուել. գրիլ. Թուի ինձ. սեպել, խելբէ խրել, խելբէզ լռիել. սանձաք, սայֆագ. գանն ընդիք, ընանդն ընդիք, գեցաս ընդիք. ագբէ, ագբէ. *Որպէս վարկանիմ. Դիոն. ատեպ: *Ոլք այլազգ ուղիցին, օսարս վարկիր և ՅՅ և ընդհանրական եկեղեցւոյ. Նա ագս. Ֆ: *Եթէ տարիս ոք վարկցի: Զնոցայն լաւ վարկուցեալ քան զնորն փրկուելի: Ոչ պարտ վարկուցեալ ի հնամ դառնալ: Իբրև զհզօր ինչ զնեզ վարկանելով. Խոր: *Պատուականագոյն վարկանիմ զվարդապետութեն նարա օրինակս. Պիս: *Մոլորեալ՝ մարդ սակ գնա վարկանելոյ: Արժանաւոր զինքն վարկեցն (կամ վարկցին) ստացելոյն զինքեանէ. Նահաս: *Մի ոք ի ոգիտաց՝ մարդոյ լսելոյ վարկանիցի զլաբերանան. Սարէ. ՚՚. պ. Ե: *Զնախանցին պարանս ինքեան վարկուցեալ: Ամենայնիւ վարձս վարկուցեալ ընդ նմին վասն նորին սպերսել նար. ֆ՚՚. Խ: *Անարժան զանձն վարկանելով: ԶԹեթեհանայն գժուարինս վարկանին. Ը. ընդհան: *Լաւ վարկաւ անձն իմ, կամ լաւ վարկայ անձին՝ լուսոյն հետանալ. ՀՀ: իսկ ՄՆ. երէմ. *Ոչ զլաւ և զպարի յայ չվարկանային, այլ պատահմանն, ըստ գրելին մտաց հնչելի է՝ վարկանէին: Ընդսոլոր կարծի և ասելն. *Ընդ այս արդեօք իրաւացի վարկանեալ. Ընդ. հղ. իմ:

ՎԱՐԿԱՆՈՒՄՆ. գ. (ըստ յհանոց՝ Վարկումն.) Վարկ. վարկած. կարծիք. գաուամն. Ռահփն. *Կարծիք են՝ յերևմանէ ըստ կարծեաց այսոիսոյ (կամ այսոիսի) ինչ իրք վարկանումն. Մաես. ի դէտ:

ՎԱՐԿԵԼ. ն. Περισφίγγω. Constringo. Վարակել. որպէս պատսատել. պատել. զպահել. *Ո՞վ է պատոդ այնպիսեացն. սատանայ՝ որ սատոիկս վարկէ զնոսա: Իբրև զմեւեալ պատուաստ վարկեալ (յիւրիցագնիցէ) կայ ի դերեզմանի. լուծցին զկապանս վարակեալս. Ոխ. ֆ. Ե. 2:

ՎԱՐԿԱՏԲԵՄ, եցի. լ. Տալ զվարկ և զվճիռ իւր, բացատրել. *Առեալ հօրն սահմանակ՝ վարկատուեաց, ձեռնն փոխանակ լեզուի առեալ՝ի պէտս. Անդիոպոլ:

ՎԱՐԿՊԱՐԱԶԻ. ֆ. Παρέργως, ἐν παρεκβάσει. Obiter. ὡς ἔτυχε, τυχόν, perfunctorie. praeter susceptum opus, in digressu, casu, fortuito ac temere, indiscriminatim. Նոյն ընդ ձայնելոյս ա այրատպալ, և Հարեանցի. կամառանց վարկի. որպէս և յն. Բաբե+վճոխ. վէր ի վերոյ. գործ առ գործով երկրորդաբար. անիսորատբար. լսան դիպաց. որպէս և լինիցի. առանց պատճառ. Ճանաց. և անիսորհրդաբար. յանդգնաբար. Ընչէ+էնէ. Խ+ոխն +էօյիս, ըստ+ոք ինէս, պէր էն ասյմայոբագ. *Վարկպարտղն ասացեալ վճռաւ յիշատակի: Ուսանիվք վասն քեմ, որպէս վարկպարազն զնբան վարէր զկեանս: Ալ ոսքա վարկպարազն և գործ առ գործով մեզ հայցեալ փորձեցան. Կալ ը: Ոխ. յհ. ա. 30: Նէս. Խալմ. Ինէ: *Պատմիկն մի ըստ միոջէ զամենայն բանս վարկպարազն գործով. Պղպ. փյմ: *Զսեբոբեմէն զվճռոբեմէն ոչ վարկպարազն յիշէ: Ասաց, մի վարկ պարտղն առ Ճանապարհն ընկենուլ զնա. Խոսր: Իգն: *Ալ սակաւ առնելն է ոչ վարկպարտղն: Ի կիր առնուլ ոչ վարկպարազն: Ոչ պղերգուեմէն. և ոչ վարկպարազի՝ գրոց հանդիսին: Մի՛ վարկպարազն, այլ յօժարութեբ ընկալարուք: Մի՛ վարկպարազի չքոմեել զարբազանն նշանակս: Ընսպես գոռոզութեբ վարկպարազի համարձակել ի պատասխանին. փիլ ֆ. բան. Ե նէս. Ք: Ալֆաբ. ա ոբս. Ը. Ե Ֆէպ: Դիոն. Ռեբն. Բբս. հղ:

ՎԱՐԿՊԱՐԱԶԻ. ա. Πανεργός. Quod est praeter susceptum opus, accessivus, levis. Ոչմահա. Թեմեն. գերբին. ոչինչ. յհան. Երկրորդական. ոչ մեծ ինչ վարկանելի. անչուք. *Զաւետաւորանին սպասաւորս մի վարկպարազի համարեացուք. ՅՃԼ. Ը: *Մխանձունք՝ որ ոչ պահեն զառաւել կանոնից, այլ և վնասս վարկպարազի համարին, ոչ սպրին նոքա. Նէղս: *Զվարկպարազին իրբև զգործ վարէք. իսկ զայն՝ որ քան զամենայն գործս կարի հարևրապես պարտ է վարել, և ոչ վարկպարազի լինել վարկանիք: Վարկպարազի և գիբրին լմին կազմէք իւր սեղան. ՅՃԼ. Ֆ: Ոխ. յհ. Ե ֆբն:

ՎԱՐՁ. ու, ուց, և ոյ, ով. ի վարձէ կամ ձուէ, ձուք կամ ձիւք. գ. Μισθός. Merces, praemium. ևս և μίσθωμα, τόκος, և այլն. Արժանն կամ արժէքն աշխատանաց. գարձն և փոխարէնն վաստակոց. վճարք ըստ պայմանի. Հատուցումն. պարգև. կաշառք. կապիկք. տոկոսիք. Լաւ+. հագ, ֆանբէք, +էրա, վաբքիք. *Վարձք քո բազում է ոլկին յոյժ: Ես լինձ ՅՅ զվարձս իմ: Վարձք մարդկան: Վարձք անասնոց: Կալցի վարձս հաւատարիմ: Եւ ոչ վարձուց ակն կալան սրբուելն: Եվն զերկեամ մի բռնի վանդակ իբով վարձու: Ուխտք վարձուց վարձկանաց: Տայ վարձս համանեաց իբոց: Զարծաթ իւր ի վարձու ոչ տայ կամ ուցէ: Եկին առ նա զրբք բաղումք ի վարձու: Արուեստիկս բաղումս ածեալ է ի վարձու յօգնականուելի իւրեանց: Կացուցին ի վարձու քարահատս և հիւսուհս, և այլն: *Վարձիվ ակնկալուելի ի ՅՅ է: Իբրև անմահից հատուցանէ մեզ զվարձս վաստակոց մերոց. Եվէ ֆ. Ը: *Բայց ճեղքացայ ի գործ բանին, որով չունիմ ակն վարձին. ՅՅ ուբէ: *Ի վարկէ մի զրկիցին: Եւ ձէ հատուածովքածիւեն, և եթէ վարձով. ՄԽ. ֆ:

Ի ՎԱՐՁՈՒ ՈՒՆԵԼ. } Μισθόω, Ի ՎԱՐՁՈՒ ԱՌՆՈՒԼ ՏԱԼ. } ὁμάω. Mercede conduco, or. Վարձել. +էրայէլ. +էրայ՝ +էրայլա Ռոբնաց, ալմագ, վերմէ. *Ի վարձու կալայ զքեզ: Ի վարձու կալան վասն քո զբաղասաւ: Ի վարձու ունել մշակս յոյժ իւր: Ոչ ոք կալաւ զմեզ ի վարձու, և այլն: *Ապա մեզ ի վարձու առեալ իցէ (գաւօձին, որ բեկաւ), ընդ վարձուց իւրոց ելիցի նմա. Եւ. իբ. 15: *Որուս նա զնւր լերկան գործ ես ի վարձու. Խոհ:

ՎԱՐՁ. ա. որպէս Վարձաւոր, վարձեալ. վարձկան. * Ի պատերազմիկ նաւս ընդ նաւապետան զեկավոլք, և վարձ նաւանաստկանն (Թիավար). Փիլ. +ն. ֆ՚՚:

ՎԱՐՁԱՒ ԱՐԿԱՆԵԼ կամ ԴՆԵԼ. Συμφωνέω. Convenio. Սակ արկանել. ուռվճոփ. *Արկ վարձս մշակացն՝ աւուրն գահէկան. Մթռ. իւ. 2: *Նախ զվարձս մշակացն դնէ, Երե. ֆբն:

ՎԱՐՁԱՒՈՐ. Որ բերէ վարձանս և օժիտս հարսին. Ἐδνοφόρον. Dona offerens sponsae. *Զաւտուիկ ընկալեալ կուսին զնձային պարգևս յերկնակաց վարձաւորացն. Նէս. Երփ:

ՎԱՐՁԱԽՆԴԻՐ. ա. Խնդրօղ զվարձ և զպակ. * Որ երբեմն անագորոյն, այժմ վարձախնդիր. Ոխ. վն:

ՎԱՐՁԱԿ, ի, ից. գ. *Ածուսա. Cantatrix. ὀρχηστής, psaltrix. ὀρχήστρια, saltatrix. μίμος, mimus. Կին երգեցիկ երաժիշտ. և կաբասիչ ի խնջոյս և ի Թատրոնս (իբր վարձեալ, կամ վարժեալ կամ վարուք որձակ.) և կատակերգակ (այր). *կամ Թէ լսիցեմ տակաւին զձայն դուստրանց և վարձակաց. ֆ. Ք. ֆ. 35: *Տուր ինձ զվարձակս զայս. և նա ասէ, ոչ տամ, զի չարձ իմ է: Ի գինեբրուս, և յերգս վարձակաց. Խոր. ֆ. 60: գ. 19: *Եթ քեզ անգս, ոչ զի բողից և վարձակաց տայցես, այլ ի ոչեաս քաղցելոյց և ծարաւեացս. Ոխ. էնէպ. ֆ: *Զի մի՛ ի սովս կորիցէ, գիրս զկորնթացաւոց մանկանին ոչ սուցանէր, և երգս ի վարձու զվարձակս. Փիլ նէս. ֆ: *Վարձակ ոք (յնպտռնիկ կամ բոզ) ի բաց հանիցէ յանձն

զրահին : Գաւազան և հայցակատակ . վարձակ, բազ՝ և երկնցիկ . (յն. մի բառ ունի , միմիայն որ ի հասարակօրէն սրահան) : Վարձակացն (յն. միմոսացն), և կաքաւչացն են այն ախուի ներկարարքը : Ըստ նմանութեան վարձակացն՝ որ ի կաքաւան կազմիցին (յն. խաղալիացն՝ ի թատրոնս). Ռոխ. ԵԲԲ. ԻԷ. ԵՀԷ. ԹԷ : ա. գիմ. Է :

ՎԱՐՁԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Մուծարեայ. Mercenarius, merce conductus. Վարձաւոր . վարձեան նաւասարդ . Խայտ. ՙՅոստոր աշխարհիս էին նաւավարք, և հնազանդէին իւր վարձականքն . Վրք հց. ԻԷ :

ԵՒ Մուծիոս, մուծարտիւոս . Mercenarius, meritorius. Որ ինչ անկ է վարձականաց կամ վարձաւոր աշխատողաց . ՙԵրկք են ձանապարհք վիրհիւղոյն . ծառայականն, վարձեանն, և որդեխականն . Կիր. Է. Խ :

ԵՒ Ծսմելուոս . Histrio, musicus, ձի . Վարձակ՝ այր կամ կին . գաւազան . հասակ . երգող . պիմոս . հանդիսիւք . ՙ Մինչև մանալ վարձակացս (կամ վարձակաց և հասակաց), գնալ (երկոցունց) ի տաճառ իւրեանց. կանոն:

ՎԱՐՁԱԿԱՏՈՑՑ, տաց. ա. Մուծադոծότης. Qui persolvit mercedem, praemium; munerarius. Հաստատեալ վարձս ըստ վաստակոց . և գործակատաս . ՙՎարձաւորացն քո : Դաստաւոր ամենեցուն և վարձահատուցիչ : Փառս ես արդարակրիս վարձահատուցչին (կամ վարձահատուցչի) քոյ : Վարձաւորացն տալոյ վճիռ քո ի հանդիսիւմ յատենին. Փարպ : Տճող : Վրք հց . յ : ճ . Ա :

ԵՒ Վարձատրական . փոխարինական . ՙՈրով վարձահատուցիչ միմիայն ընկալան յամենատարգեալքն ոչ ըստ իւրեանց չիւր յատակագիմաթեանց . կոչիան :

ՎԱՐՁԱԿԱՏՈՒԻ . ա . Իբր վարձաւորացն . և վարձաւոր . ՙՎարձահատս եմ, բազ և նահատակելոյ ճիւղատէ քոմ լինիմ. Պտիղ . ի օգիւ . (այլ . վարձաւոր :)

ՎԱՐՁԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ . գ . (Իբր վարձահատուցումն .) վարձաւորումն. վարձք . ՙԸնդհա ի վերոյ այնպիսի սպրծոյն առնել, ի գաւազարտութեն հանարի է, ոչ ի վարձահատութեն . Մարգ . ա . չհ . է :

ՎԱՐՁԱԿԱՏՈՒՑԻՉ-Ց-ՎԱՐՁԱՀԱՏՈՑ.

ՎԱՐՁԱՑԻՆ . ինոյ, ոց . Ց . ՎԱՐՁԱՒՈՐ (ըստ ամենայն հդ.) ՙՊահչն ղվարձայնոյն կաքաւիչս ի հերուկիանոսեան կողմն . Գիւն . նար :

ՎԱՐՁԱՆ, ի, ոց . գ . վարժ . փոխարէն . պարգև . չիչիւք . ՙԻւր վարձանս առնուլ զպահլան . Ջինոբ : ՙՑանուն վարձանի առաքել էր նոցա գանձակ . Ռոխիւոր :

ՎԱՐՁԱՆԱ, ի, ոց . գ . Վարձ . մ. ցանակ վաստակոց . ՙՉի նոքօք գտանիւն զվերջ ձանաիս բարեաց . Եփր . առեծոր :

ՎԱՐՁԱՆԱՒ, նաց . գ . Փերսի. Dos. δόμα, donum. Վարձ հարսին կամ հարսնացեալ՝ ի վեսպէ և ի տանէ նորա . օժիս, գրաստ . ֆեռոն . չիչիւք . պարգև . առատ . ձիհիւ, ասլըւքի . ամս նշ . ՟ . 12 : Եւ . ԻԷ . 16 . 17 : Է . Ա . ՟ . 14 : ՟ . ԻԳ . ծԷ . 25 : ՙԸնծայեցին առաքեալքն զնոցունն ընծայսն, զոր վարձանս կոչէր առքրած է . նէոս . Երգ . ՙՉոր ինչ բերէ կինն պատպրոյ, գրկացեն զնա. նոյնպէս գրկացեն զվարձանսն, զոր ինչն ըստ առաքելոցն, որ է մեզ . պարգև և հաւանի պարն ի պատպրան, և կինն ի վարձանն, գրեն հաստատուն . Մի . ԹԳ : ՙԲազում տանի առաքել ի վարձանս՝ առնու զանիւն օրհնութեն) առաքեալքն . Խոր . Է . Ձղ : ՙՉի՞նչ էին վարձանք հոգւոյն պրոյ հարսինն (զոր ինչն ևիեվեցոյ). և խոսնացոյց ես զնոսկ ինձ առ հաստատուած և արգարութիւք . Կ . ՟ . ծԷ . (որ լինի և պարգև պատրոյ, պարտատեան, ի կնգմանէ հարսին, մոհտրօր, ρα . arrhabo, ones).

ՎԱՐՁԱՆԳ . Ընդհան վարձ հինոյ պատանեաց . կապիճք . Μισθωμα. Merces. ՙՉամենայն վարձանս նորա պարեսկան հրով . . . զի ի կապիճս պատանեալքն ժողովեաց . Մխ . ՟ . 7 . (պրակս ե ի չի . և չիւր . վասն որոյ սխալ ե գրեալն ի սովորական օրինակս մեր , զամենայն սրճանս նորա :)

ՎԱՐՁԱՏՈՒ . ա . } Μισθοδότης. Qui dat
ՎԱՐՁԱՏՈՒՐ . } mercedem, praemium. Տալօղ գվարձս . վարձահատոյց . ՙՎարձատու եմ (այլ . ի . վարձահատու) . բազ և նահատակելոյ վկայութեամբ լինիմ . Գր . ՟ . ի սրէ : ՙԻւր վարձատուրս կարծայ զըստր մանն . Լծ . ՟ ծոբ :

ՎԱՐՁԱՏՈՒԿԱՆ . ա . Ուր իցէ վարձատուրքն . վարձական . ՙՈ՛ւր երթիցէ վարձատուկան քաղքն, ոչ գիտէ . Ի գիր առաք :

ՎԱՐՁԱՏՐԵՄ , նցի , ն . Μισθοδοτέω. Mercedem, stipendium, praemium do, vel persolvo. Վարձատուր՝ վարձահատոյց լինել . տալ գործ վարձուց Հոխոցոցանել . փոխարինել վարձս ընդ վաստակոց . ՙՎարձատրեսցէ բոլորիցունց զանանց և զերանելի բարուխս : Մի ծանծաղս ընդ փղրուզ վարձատրիցիս ձեզ այլ սիրելիք իմ . Գործ : Սի՛ւան : ՙԱպատուած վարձատրեսցէ զքեզ . Վրք հց . ծԷ : ՙՎարձատրիչ չհորհօք՝ ի յաղօթից ձերոց . Գ.Ի :

ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Μισθοδοσία. Mercedis solutio. Վարձատրելի, իրն . վարձահատուն . փոխարինուն ընդ վաստակոց . վարձք . պարգև . ՙԱմենայն աշխատութեանք՝ որ ուան ոչ իցեն, մինչև ի քաղաքախոնն, վարձատրելի են յայլ : Նմա համարեալ եզև վարձատրութեն, որ զատալինն վաճառել գնեաց ուան սիրոյ ողորմութեն . Վրք հց . Է . ծԷ : ՙՎարձատրութեն ի սահմանէ ըստ արեամբ չոյն հասատակացն . Թղթ . հան . տա Շ : ՙՏոչէ ինդգրաչոց բանիս հանգիստ և վարձատրութեն . Վրք . յանխատ : ՙԱնէ չաքը տան իւրոյ . զամենայն հատուցից քեզ՝ ի ժամանակի վարձատրութեն իմոյ (առ ի քեն) . ՀՀ . Բ :

ՎԱՐՁԱՒՈՐ , ի , ոց . գ . Μισθιος, μισθώτος, ἐμμισθος. Mercenarius, merce conductus. որ և գրի որպէս ասի . ՎԱՐՁՈՒՈՐ . Վարձիան . վարձական, վարձեալ մշակ . ի վարձու մտեալն ի ծառայութ և յաշխատութ ինչ . ՙԳնաց յառաջ ինդգրել վարձաւոր (կամ վարձաւոր) : Զաղջատանէմ իմ ինդգրեա, ինչ վարձաւոր (կամ, ևինչ վարձաւոր) , որ երթայցէ ընդ որդւոյդ քոմ . Տ.Ի . Է . 5 . 16 : ՙՎարձս վարձաւորաց հատուցանել . Գործ . օրին . Է : ՙԳիանականն՝ վարձաւոր է աւուր, և վաստակաւորն՝ յոտանէ տրամ վարձուն . Ե.Ի . ծԲ : ՙԵկն Աւրբա՝ ի գործ, և ասաց ցի, և վարձաւոր եղև տագնապի, և ասաց ի ծնանել զդիւրմունն և զհրամանատարսն . Նահաս : ՙՎարձաւոր ես ոգոյ պաշտանն, և ոչ անհպատաս . փիլ . Իմաստ :

ՎԱՐՁԱՒՈՐԱԿԱՆ . ա . Ուր իցէ անձն վարձուքի վարձու և շահու ամենին . վարձական . վարձական . ՙԵս ևզև ի խոնել ժա զվիշտն . . . ամենը զմտրգիան վարձաւորական զաշ ընդհերձակացուքին . Ռոխ . վ :

ՎԱՐՁԱՒՈՐԵՄ . նցի . ն . Վարձել . ի վարձու առնել . Լուխ. ՙՉոչս հրա պատրաստ՝ արծաթով վարձաւորեսն . առել՝ ի լուսոք և այլն . Ռոխ . գծ :

ՎԱՐՁԱՒՈՐՈՒՄ . նցայ . ի . Ածանաւորել վարձուց . վարձաւորիլ . պահիլ . արհեստաւորիլ . վարիչ . առնել . ՙՊահպանս վարձաւորեսցի զանձինս . զի ոչ ի կարի մարտապրի . որ և վարձաւորս յիրաւի . Ճ . Ա : ՙԱառաքել վարձաւորի գործնականն . ի գիւղս առաքին :

ՎԱՐՁԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Վարձաւորն գոլ . վարձականալ . և վարձաւորիլն . ՙՊահհեր զպատաղ և զանգիս նոցա ամս հնգեամսան վարձաւորութեք . Ճ . Բ : ՙՄի կոր յայլ ամանս վատահանալով զիս ի հին առքս են ապրիք . որ վարձաւորութեք լինի այլոմ. այլ գու քեզնէն փաթիս առնուլ զպատաղ ապրիցի . Մ.Ա :

ՎԱՐՁԱՒԵՄ , հցի . ն . } Μισθόω, μισθόομαι.
ՎԱՐՁԱՒԻՄ , նցայ . ն . } Conduco. և φερνίζω, doto, dotem constituo. Ի վարձս առնել կամ առնուլ . և վարձանագ առնուլ զկին . ըստ-ի-վ կամ ընդ-ի-վ բառնել . ի-բայս՝ ի-բայս ի-ն-ի-ց և ընդ-ի-վ բառնել . ի-բայս՝ ի-բայս ի-ն-ի-ց և ձի-ի-վ . ՙՎարձիցին ևս ի-բ անձն զպատաս : Ջնոյն ինչ անձն՝ ի ճշմարտի վարձիցին . Մ.Ի . ծԷ : Լ.Ի . պտիզ : ՙՎարձիցաս ոչոքօք արհամարհիչ այս արհիկայս . Վարձիցայ ևս (կին մի) ընդ ի հասան արծաթոյ : Վարձանագ վարձեցին զնա իւր կնութեն . Դտ . Ի . 4 : Ոն . Ի . 2 : Եւ . ԻԷ . 16 : ՙՎարձիցան հազար քանքար արծաթոյ զօրս բազում . Եփր . ճ : ՙՈՉ վարձիչիր քեզ բարեխօս . Սիրեր . ծ : ՙԱօրեայ վարձիցն, որ ոչ՝ ի տարիս և յամիս և ի շաբաթս է վարձիցիալ . Խոխ :

Կամ արդեօք վարձաւորիլ . շահել . առնուլ՝ ի վրա . ՙՎարձիցաք զպահս . Խոխ : ՙԻ վաստակս ձեռաց իւրոց զաւրուն հացիկն առաջոյ վարձիալ . Վրք հց . յ :

ԵՒ Շահեցուցանել . յաջողիլ . արհանել՝ ի ակնառուս առհասարակ . և Շահիլ . ՙՎարձեացուք զարծաթն՝ զոր ընկալաք . զի կոչիցիմք ծառայք քաջք և ժիրք . Մ.Ի . Ը : ՙՏիր, քանքարն քո ասան քանքար վարձեցաւ : Ա՛ն՝ որ գիմիգ քանքարն վարձեցաւ . Եփր . առեծոր : ՙԱրեզն՝ ասա վարձեցան ձեզ զաճիթ , և վաճառեցէք . Ամոս . Ը . 5 : ՙՄեզն՝ ասա վարձեցան ձեզ զանիթ , և վաճառեցէք . Եփր . հա :

ՎԱՐՁԱԿԱՆ . ի , ոց . ա . գ . Μισθιος, μισθώτος. Mercenarius, merce conductus. Ար վարձականի . վարձաւոր . մշակ . ըստ-ի-վ բառնի ծառայ , բանաւոր . տիրացու . ՙՊահպանեաց և վարձիկանն : Մի ապրեն վարձիկանին առաքել . Իրրև զառօրեայ վարձիկանի կեանք նորա : Քանի՞ վարձիկանք են ի տան հօր իմոյ հացակիցք : Արա զիս իբրև զմի ի վարձիկանաց քոց : Վարձիկան է , և չէ փոյթ նմա ուան ոչխարացն . և այլն :

ՎԱՐՁԱՐԱՆ . Ἑταῖρα. Socia, meretrix. կին ասար վարձեալ խոպնիւք . վարձակ իբր բազ . պուռնիկ . ՙՈՉ են ասրբ ուխոք վարձուց վարձիչանաց . Աստ . ԺԷ . 13 :

ՎԱՐՁԱՐԱՆ . ա . Πρατός. Venalis. Ի վաճառս հանեալ կին իբր վարձիչի . ծախոն, ծերոյի փուռ . ասիւբ . ՙՉասանական արբաՔեան գրասենեակաւ՝ ի վարձս կացուցանել իբրև զայլ մեհեանս, և զգահանայապետասուիին ինչերն վարձիկան գանձան կացուցանել սա յասէ . Է . Ա . ծ : 3 :

ՎԱՐՁԱՒԱՆԱԳՈՒՆԴ . գրչ . ատ . գ . Վարձ հանելոյ գրչ . գաղտակս վարձաւոր . ՙԻ բանս Ձմբառատէ քննել վարձիանագրչաց . Յաղթ . ՙ . 8 :

ՎԱՐՁԱՒԱՆԱՆ . ի . չոյ . ա . Սնակահան վարձիանոյ . վարձաւորական . վարձիան . ՙՁեզ բան ասանի առ ձեզ սիրոյն Հաստատեաց . ի ծառայականն, ի վարձիանաց կան , յաղթականն : Վարձիանականն սէր .

և ծառայական, և որպիսական. Տ՚ասի։ Լձ. Նար։

ՎԱՐԶԿԱՆԵՄ, եցի. ն. } Ի վարձու
ՎԱՐԶԿԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. } առնել զբզ-
վարձիան, կամ իրրև զվարձիան. վարձել, վարձիլ. ՚Վարձկանեցան յոյժ եգոբաժուքեն եկեզեցւոյ. Լմբ. գործ։ ՚Վարձկանեցոյց անագան ուրեմն ՚ի ժա ժամուն. Սիւն. առ գեղ։ ՚Վարձկանեցոյց զնաոս յոյժ իւր... Ոչ միայն յոյժք իւր վարձկանեցոյց զնաոս, այլև անկեաց այլք առաքաւոր. Սարգ. յոան. ա։

ՎԱՐԶԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վարձիան գալն. և վարձիան զինաւոր. ՚Որ նախ վարձկանաւոր սպանանուն ինքեան գաւմարքեր. Եսա. ւէ. ա։ ՚Նախասա վարձկանաւորեանց. Նար. Խ։

ՎԱՐԶՆԱՏ, վարձնաի. վարձն, վարձընդ. գ. Բառ ածկ. որպես Աղգ ինչ պանրոյ։ Վրթ։

ՎԱՐԶՈՒՄ. Ն. Ի վաւձու տալ. փրոյս վերկիւ. ՚Ջմնասպնեհան և գնասի (կամ գնասի) վերոյիշ առնուն գեղագանքն, և վարձուն նահապետ, և աւետքն զվնասն. կանան։

ՎԱՐԶՈՒՈՐ. Տ. ՎԱՐԶԱՒՈՐ։

ՎԱՐՃՈՂ, կամ ՎԱՐՃՈՒ. գ. և ՎԱՐՃՈՒՈՒՏ. ա. Բառ ածկ. որ Թագի վարսակ, և վարսակուտ. ՚Ցորագս եգեգան և սիզի և վարճողի։ Եղեգն և վարճող և հայիցայն։ Ոմանք զԼորդանէ ցօզան ցանեն ՚ի վերայ վարճանաւ և հայիցայս առցեն, և չորացնեն զաձենն. Վրթ. Խ։

ՎԱՐՄ, բ, ա. կամ իւ. ից կամ ացս. գ. Δίκτυον. Rete. παγίς, laqueum. Ցանց. Թակարդ. որոգայթ. գործի ըմբռնելոյ զոր և ի հինգանիս. ա, իւր, փուլգ. ՚Սփռեցից ՚ի վերայ նորա զվարմ իմ. և ըմբռնեսցի ընդ պարշատանսն իմով։ Իրրև զվարմ ձգեալ ՚ի գլուխ գահաւանգի՝ զոր որսորդք յորս հասատանցին։ Ընկիցէ ՚ի վերայ նորա զվարմ իմ, և իրրև զթակարման երկնից իջուցից զնոսա։ Որոգայթս իրրև զվարմն հատուածոց կանդնեցին. Եսայ. ծԼ. 20։ Ոնչ. Է. 1։ Է. 12։ Ես. ԻԷ. Է. 26։ Ա յաստիսորէն գործով իրր վարմանս որսորդաց Թակարգեալ՝ հատան ՚ի գլուխ Լսող. ծա։ ՚Ձգիարծեցի զնաւսն կերպատանաց կենդանեաց հնդատանց վարգին. Նար. ծԷ։ ՚(Հեղուկս) մեծաս հնարիւք ձգեր զվարմ որսոյն յընդհանուր մանկանն. Ը. Խոհ։ ՚Գիմեալ ՚ի վարմ քո պատնէշի գիմանէիգ՝ առցեմ. Բենի։

ՎԱՐՄԱՐԿԵԼ. Տ. ՈՒՐԳԱՆԵԼ։ ՚Ի վարմարկել ընա հիներն՝ այնպես հատգեալ, Թէ որգ եկեալ անկեալ էցէ ՚ի բուսն որան. Ոսկ. Ես։

ՎԱՐՆԿԵՆԻ կամ ՎԱՐՆԳԵՆԻ. հաց, նեաց. գ. Բոյս՝ որ բերէ զվարուկն. Իէյոյրէ Էոյ.ը. ՚Ոսատ... ընկի ՚ի նմա ձիեներ, վարդն, կինի (կամ վայնեկինի), և յասպիկ։ Վարգինիք, նունենիք, արմատնիք, վարնգինիք, և նմանք սոցա. Խոր. Տ։ Վրդն. ծՆ։

ՁՎԱՐՃԱՄԱՆ. է. ացս. գ. Σουδάριον. ՚Ի լս. Sudarium. σημικόδιον, ՚ի լս. semicinctium. κάλυμμα, velamen. κίδαρις, cidaris, pileus regius, և այլն. վս. Վարչանգիի. Թաշկինակ., գաւառական, որբէչ. կոսս արիանդիւք զգեալ. խոյր. կիպար. ապարոչս. քղանդ. և այլն. Խուլէի, Խուրեին, փեսիխոմս, Բեզ ԱԻր. Վրնիկ, տիւղինիս, Խալաս, Էորիթս, Եսայ. գալուէի, սորգի. ՚Ահա ձեռան քս զոր ունիցի ծրարիալ ՚ի վարշամանի։ Վարշամին որ էր ՚ի գլուխ նորս, ոչ ընդ այլ կերասան կայր։ Ի քրտանէ նորս Թաշկինակս կամ վարշամանս. Ղկ. ծԷ. 20։ Ցհ. Է. 7։ ԳԺ. ծԷ. 12։ ՚Եւ էր մանիկն ՚ի վերայ վարշամաց նոցա՝ որ կայր ՚ի վերայ գլխոց նոցա. Ցոան. Ը։ Գ. 17։ ՚Ա վկային սուգարուանքն և վարշամակքն, որք բժշկեին ՚ի Նամանուէի զբուքեն քսի ՚ի ձեռն պօզանիկ։ Ղ. ծ։ ՚Վարշամակ մի կապուցեալ ՚ի գօտի քո. Վրթ Հց. Է։ ՚Իբր զպատառական սանուխս ՚ի վարշամակի ծրարելոյ. Մխ. առակ։ ՚Բառնան և հնար զգլխապնիգ վարշամակին. Նանիաս։ ՚Ի վարշամակի ապատուիլ և լինց գիպրատուէին արգարու. Աւրծ։ ՚. ա. 20։ ՚Ոսկեթել վերարկուազգ, պայծառ վարշամակագ (պատանալ զքեզ նշխարան). Նար. Խ։ ՚Վարշամին (խոյր և պահպանական) ՚ի գլուխն բարձրանիչ անգի՝ առաւարա փրկուէիւ. Ո։ՅԻՒ։

ՎԱՐՉԱՄԱՆԱՑԱՑ. է, ացս. ա. Վարշամակաս պատանի, կամ շուրջանակի կապանալ. ՚Երիսոքն վարշամանապատագ. Ցհ. ծա. ԿԿ. յի. սղանգարիս պերւսեղեստո.

ՎԱՐՉԱՄԱՆԵԱՑ. ա. Որ ինչ է ՚ի վարշամակ. կապաւ. կապաւակ. ՚Ջվարշամանեայ պատառակ զիապի. Մանէ։

ՎԱՐՊՈՑ. ա. Ի սիռ ականէ բառիս Վարպ, որպես Վարպիլ, արօրագրիլ. ՚Արօտիսոց. Arabilis. ՚Ոչ Թգիան մի երկիր վարոյ՝ անգի կայր. Ոսի. հէբդ։

ՎԱՐՈՑ. բ, աս, կամ իս, կամ ով, ացս, զք կամ իւք. գ. ՚Ραβδος. Virga. Վարիչ. գործի յատակ կոյս կամ ՚ի բաց վարելոյ. գաւազան՝ որպիսի և իցէ. բերելապտ. փեյենէի. ՚Վարոցս արմատնեանց հատանելով եհար զիրիկուս նոյ։ Հարկանել զնա վարոցդք։ Վարոցիւք գաւազանի հարկանել։ Վարոցիս կամ վարոցով հարկանել զիրեան և բանիլ. այն. Ս։իր. Է. 28։ Ցհ. իե։ Ճ. Ա. Հ=Ց. Ն Տէր իեր. ՚Եղոյ։ ՚Երիսատան վարոյ ՚ի մի կապալ՝ հարկանել զնա.Լ.իր. գործ ՚Ղանգանուն ՚ի ցօզոյ անկեալ գիատուով կը. առւի ՚ի Թագիէ վարոցս և ՚ի մորուս քօշէց. Խոր. Տ։ ՚Ջբերան նորս գատատակաս լցեալ վարոցդք ՚ի ներքս ձգէին. Ցհ. իե։ ՚Նրեվ (կիսատարկաւագաց) մանգիկնս, և գիատուս վարոցան. Ո։ՈՒ։ (ՙ գերբ Վ.գիւ. ծՁԻ. իվ. գրի իրր ա.մ. ՚Վարոցնիս կիմ ԹԲնեայ չոր ատրևով. Զիմնեայ գաւազր վարոցիսով մի խառնէ գինքն։)

ՎԱՐՈՑ. իրր Ջրչնել անգամ սրատ կենգատնեաց. միջանց. որ և լս. virga. ՚Անգամ սրատական, այսինքն վարոց ատն։ Տալ ա, որ ունէր ՚ի ոսք, և ՚ի ձեռք. նոյնպես և ձեռնէն այսինքն է վարոյն կրկին ևս գալով. Մ։իր։

ՎԱՐՈՑԱՒՈՐ. է, ացս. գ. ՚Ραβδοῦχος, ῥαβδοφόρος. Qui virgam aut virgas gestat, lictor. Գաւազանակիր. բրատոր. ֆոպատ. գեյէնէլիւ, ոսթալը. հասիս. ՚Բազում սպատատոցք շուրջանակի՝ վարոցատոցք։ Ոչ վարոցատոցք առալի, և ոչ սիգատոցք շուրջանակի. Ո։ի. ՛. ա. 23։ Ֆ. 13։ ՚Վարոցատոցք և սակատոցք՝ այսր անգր քշել Քրիստոսին գատաւել. Աւրծ։ Ֆ. 4։

ՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Οχησις. Vectio. Ցատալ վարել. վիսվ կամ կառք վիսվարելն. կառավարութ. ՚Ըստ նատարուէնցն, և ուր սրգեօք վարութիք առանց աշխատանաւ լինիցին. Գործ. գիմ։

ՎԱՐՈՒԺԱՆ. է } բ, ացս. գ. Արտն ՚ի
ՎԱՐՈՒԺԱՆԱԿ. } ցորդս հատուցն և Թըգ-
ՎԱՐՈՒԺԱՆԱԿ. } նաց, որ սատանել լինի հղոր և գիշատիչ. որպես և էգն կոչի մատի, զի լինի մորդ. ՚Ո՞վ զր ըստիսիսատուր վարուժանն իմ հատահատ սատնել կարգանատցի, զբատրգրութիւն սրծիսն. Աւրծ. Բ. 12։ ՚Վարուժանի (սրծատոյ կամ բանգէի) սահանալ զգատնգրգի զնր, և հղոր զի ՚ի ձագատց նորս և ըմբռնեսցաց. Մխ. առակ։ ՚Ջէգ սատարանէ այսպէս ասեն. Թէ օսար սահատանելն ոչ յանդրէ՝ ոչ ՚ի կենանս իւրոյ վարուժանին, և ոչ ՚ի մահու. Վ.էյոր. Է։ ՚Դէպ լինի վարուժանին իւր մեռանել. Նար. Լէգ։ ՚Հնպատ ատաքինիք՝ վարուժանակք իմ ատաքանիչք՝ խառնեցիք զմագիլս ձեր յատանի միամիտ. Վահան. յոբ։ ՚Բրատիան Թագնոց արսակաք. կանգ... կամ վարուժանակ. Մագ. Ե Երէց. գէր։ ՚Ի հոլորովիս ըմբռնի իրրև զձնձղուկ ՚ի վարուժանակ (բազէի կամ ցնոյ). Մագ։

ՎԱՐՈՒՆ. ունք. ա. Τετυμένος, τετρυμένος Conculcatus, tritus. Ստեպ վարեալ, կոխոտեալ, հարթեալ, և եղեալ արատնատ. բանած, գուբ, գոսրան. Իւլէգ. ասլա. ՚Ճանապարհք վատաց կցեալ են փշովք, իսկ ճրբրացն՝ վարունք են. Ատա. ծԷ. 20։

ՎԱՐՈՒՆԿ. ընկոյ կամ կի. գ. Իրր լս. Cucumis. իս. Cocomero. (որ ըստ յն. պեպեպս, և հոմանուն ընգ սեռ, և Է.) որ և ՎԱՐՈՒՆԴ. պ. վարնկ, գործնկ. Բնդր գնատաւած բուսոյ պարփպաց ՚ի ձև գլանի կամ գնանաձև գգի, անկի ուանկի՝ զովբար. Խոյոր, Խոյար. ՚Վարունկն կոչեցեալ պատաղ պարսկի մեծարգոյ քան զայլսն կարծէր գանձնել ատան կանխուրնէն։ Եգին ատաքի նորս վարունգ և գանակ, որպես զի հատցէ, և կերիցէ. Մխ. առակ։ Բատգ։ 7։

ՎԱՐՈՒՆԿ. Ըստ նմանութեան ձևոյն՝ նոյն է և ընգ կիտրոն. յն. κίτριον, malum citrium. (որ է ատամ գեղանոս), և ընգ այլ նըմանաձև պատղս. ՚Կիսոր. վարունգ. որ է խնչոյր. կամ վարունկ, խնար. Գաղիան. յորմէ և հին իս. ՚Խնար. վարունգ կի կիսոր։ Որպես և Մինինակի զատաին բատգ գոսգնատիս, կի գեղգնատիս, անխոնր մինկե, Իշոյր, և գեղբատ, և այլն։

ՎԱՐՈՒՆՑ. որպես յն. օἰκόπεα. օἰκόρα. որ է Եգիսն և հատան պատղ աշնայնոյ. խնձոր, և այլ բնդր ծառոց. ՚ Խնձորենիք էին ատկեգոյնք, որ զնատնձոնն պատղոյն ատ. նէին, որպես ատ հին գրեանսն վարունգդ են. Գաղ. ատ. գ։

ՎԱՐԱՆԱԿԱՆ. ա. Κυ βαρυτικὸς. Որ գիատ վարիչ լինել. ՚Ջգիատ վարչական իսկ, և բժշկական և զգատվարական ատատուգ. Գործ. օրին. ծԷ։

ՎԱՐԱՆԱՑՆ. գ. Տ. ՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. Κυβαρνητική. ՚Ի ձմեռնանի ժամանակ ըմբռնելով զվարչականն՝ գմեծամեծս ատնէ, և կամ ոչ. Գործ. օրին. Ֆ։

ՎԱՐՉԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարուստ վարչատ. գան. ՚Ջվարչակարութիան, և ըզմարիկարութիան, և գիաքատուսան. գի այսոքիկ ատ. արութի ատածանին. Գործ. օրին. ա։

ՎԱՐՉԱՒՈՐ. ա. Որ ունի ՚ի ձեռին ըզվարիչ. վարցատոր. գաւազանատար. հոմիս կամ ապյուրդ՝ որ վարչօք ուղղէ զանատնա. ՚Ջվարչատոյս զատչատունս, որ ՚ի կողմանս սկիսթացւոց վարդաց հոմիս. Ո։ի. Է. ի։ր. ծԷ։

ՎԱՐՉԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κυβερνητική, κυβέρνησις. Gubernatio, regimen. Գաշատն և գործ վարչի ուղղչի. ատաջնորգութի. իշ խանատնի. գիկավարութի. կառավարութ ՚ի ձեռն վարչութի կամ և նատպետութ պետպես գոլով մարգկան. Գործ. օրին. Ֆ։ ՚Նատավարութի, և վարչութիւն. գնր ՚Ծատկան (սիգոնատիք), որ պարծին ՚ի վարչութի նատաց. Գե. Ես։ ՚Մի այսատ հետ պարծիր ՚ի վարչութի նատաց. անր։ ՚Ի գատպիկ անաք հետց վարչութի ատաջ նորգութի Թագատարացն։ Կարգ իշխանաց յաշխարհ մանեցց, և վարչանիք մարգկայինք ատնին գրենս. Մ։իր. ծԷ։ Սարկ. գԼ։

Եւ Տախտակ գրենց և վճռոց ատ ասեն նոյնպես. յն. գիբլիս. χύρβις, tabula legis. ատ մերս Թարգման Բեռնս ընեռնոյր ատ-

βέρνησις. * Վերհագոյն է և հանապատուն ի վարչութեն. Արիսթ. 5:

ՎԱՐՍ, ի, ից, մանաւանդ } Կόμη. Co-
ՎԱՐՍԿ, սից, իք. գ. } ma. Θρίξ, τρίχες, τρίχωμα, χέτη, pilus, capilli. βόστρυχος, cinciunus. որ և Բաղէ. քաշ (ռմկ. էերէնց.) Երկայնեալ մազ. հեր, գեղ. ապ. * Կապէր զպատիս վարսին: Զվարսն առիս ծու ունէր. Եղիշ. է: Պատ. ապէս: * Յցուցնս ի վարսից գլխոյ ձերոց մի առնիցէք: Ածեցուցեալ զվարս մազոյ գլխոյ իւրոյ: Կըտրեաց զվարս գլխոյ իւրոյ: Ածեալ զվարսից իմոյ՝ փետտեաց գլխ: Կալաւ զվարսից գլխոյ նորա: Վարք նորա իբրև զառիւծուոյ մեծացան: Զվարս իւրեանց մի անօսրացուացէն: Զգլխոյն մորիձն վարսիւքն հան. գերձ զերեսաքն որկանէին: Վարք քո իբրև զերաւակս այծից. և այլն: * Վարս իւր հերաւ ասասցէ քո իբրև զպուրդ գլխոյ՝ զառաքեալսն. Խոհ: * Վարս զարդ է գլխոյ. Վահ. յոբ:

ՎԱՐՍ, վարաք. նմանութեք՝ ճաճանչ աստեղաց. սաղարթ անկոց. * Զգիշերավարն ի վերայ վարսից իւրոց անխիծ ընդ նոսա. Յոբ. լԷ. 32: * Աւրուեանն գեղեցիկ վարսիւք իւրովք խայտայ ի ժամ առաւօտուն. Նար. յովէր: * Երևեցաւ աստղ մի վարսաւոր. Ա շառաւիղք վարսին հասանէր յարևելից մինչև ի մէջ երկրի. մինչև ամենևին հատաւ չառաւիղք վարսին. Մագաթ. աբէղ: * Զբարձ բագին վարսիւք զոսոցն համբարձումն. Պիտ:

ՎԱՐՍԱԳԵՂ. ա. Գեղեցիկ վարսիւք (ըստ ամենայն առումն). * Զամենիսն զդեսաբուղխն զվարսագեղն դերծոյր. Ոսկ. հերբ: * Պատկեաց զնա վարսագեղ աստեղն (ի բեթղհեմ) վերն. երգ: * Արմաւենի վարսագեղ բուսեալ. երզն. նոս:

ՎԱՐՍԱԴԵՂԵԱԼ. Գեղեցկացեալ իբր վարսիւք. * Տեսանէն վարսագեղեալ զարտաքսեալսն. Վրդն. սղ:

ՎԱՐՍԱԳԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Վարսագեղն գոլ, գեղեցկութեի վարսից (ըստ պատշնային նշ.). * Գովասանութեք հոգւոյն սքղ վարսագեղութեց ընծայաբերեմք քեզ. Թղթ. ոնոս:

ՎԱՐՍԱԴԻՏԱԿ. ա. Վարսիւք երևելի. վարսաւոր. Ճաճանչագեղ. * Ծագեաց աստղն վարսադիտակ՝ որ առաքեալն Թադէոս: Առաքեալն վարսադիտակ, և փայլածուն գեղեցկապատճոյ. Ճ. Բ: Ոսկիփոր:

ՎԱՐՍԱԿ, ի կամ այ, ից. գ. Βρόμος. Avena. Ամանիք վարսաւոր ի հասկին, բուռ պիտանի ի կեր երիվարաց. սեռ և ՎԱՐՃՈՂ. Ես. լոք. Եզեկ, ԷԷմ. * Մանրախոտքն, որպէս լօռն, և վարսակն, և կնիւնն: Յօղոգնն վարսակայ ամենևին փոր և անամէջ է. Ագաթ: Վէպոր. է:

ՎԱՐՍԱԿԱՅ. ի, ից. գ. Ծամակալ աբանց. կապ ի պատիս վարսից աւագորերոյ մարգարտազարդ. ապարօշ. խոյր. կամար Ճակատաց և ծոծորակի և սաղաւարտի. Ես. փեխ. ասղ. դաղտ. կայ և յն. օφιχωμα, որ ի լս. մեկնի՝ galeae pars, cui crista inseritur. * Վարսակալ եդեալ ի գլուխ իւր: Վարսակալ ածել մարգարտեայ: Ածանց ոսկւոյ և ականց զկրտսեր մարգարիտն էրկբատակեան վարսակալ ածել: Ցեռնալ վարսակալ մարգարտազարդ տպաւորութեամբ. Բաղ. է. 8: Խոր. ա. 2: է. 7: Ցհ. լԲ: * Ջհետ գլխոյն գեղեցիկ իմն օրինակաւ յօրմայեալ հիւսուն, և վարսակալաւ յօրինեալ շղթին. Փիլ. փեսախ. ուր յն. օφιχούμενος, contractus, cinctus. * Ըզկամարն և ըզվարսակն, ըզվարսակալն ահալումինն. Մագ. օփ. Ճանաչ:

ՎԱՐՍԱԿԱՆ. ա. Սեպհական վարսից, և զարդուց հերոց. Կոματικός, κομματικός. * Մազն եթէ ի վարսական խնամակալութեէ խիքէ օձանիցի. Նիս. երփ:

ՎԱՐՍԱՁԵՒ. Ըստ մի ձ. Ագաթ: Տ. ԿԱՆԱՁԱՁԵՒ:

ՎԱՐՍԱՄ. գ. Κομήτης. Cometa. Վարսաւոր՝ դիտաւոր աստղ. Լինին բազում ան, գամ և կոմիտք, այսինքն վարսամ աստեղք. (որ է բացայատրու թեի Թարգմանչի.) Դամասկ:

ՎԱՐՍԱՄ. փ. Φρένισις, φρενίτις. Mentis delirium. որ և ՓՐԵՆԻՏՏ. Ասաս մտաթափուէ. մոլեգնութեի. ցնորումն գլխոյ. զի նէս. բն. ձգ. ուր գրի, * Փռենիտ ասաս. ի լուսանցս դնի, * Որ է վարսամն. որպես և ի հին բս. * Փռենիտն, վարսամն:

ՎԱՐՍԱՄ. Բարմանիք. վարզ. վարոյ. գաւազան. * Երբ քշտես, և հանես զվարսամն: Երկու թիվ փոս արա վարսամվ. Վսիս:

ՎԱՐՍԱՎԻՐԱՑ, } ի, ից, կի այք, այց
ՎԱՐՍԱՒԻՐԱՑ, } կամ այ. գ. Κουρεύς. Tonsor, rasor. իս. Barbiere. Որ վիրայ այսինքն սափրէ կամ կոպէ զվարս ուրուք. սափրիչ. գերծօղ հերաց ածելեաւ, կամ խազիչ կորոյաւ. պերպեր. Գերգերձ. * Ա՛ւ քեզ սուսեր յեսանատուր՝ սուր քան զսրբիչ վարսավիրայիչ: Կոչեաց վարսավիրայ (կամ զվարսավիրաց), և և գերծ զեօթնա. նեսին գիտակ գլխոյ նորա. Եզեկ. է. 1: Դիպ. ձ. 19: * Գոչէ վարսավիրայ. և էր ընդ զգալեայ սափրելն և խմոնալն վարսավիրային սատանայ. Փիլ. սմփս: * Ա՛ւ վարսավիրայն նըստեալ և զհերդ փոքրես. և ցմօտակայն հարցանես և ցվարսավիրայն, եթէ գեղեցիկս զգիտակոզ յօրինեա՞ց. Ոսկ. ծ. ա. 4:

ՎԱՐՍԱՒՈՐ. ի. աց. ա. Κομήτης. Comatus, comaos, crinitus. Ունոզ զվարս սքողջ աուսնց յապաւելոյ կամ փոքրելոյ՝ որպէս ուխտաւոր նազովրեցի. * Վարսաւորն սամփսոն, և վարսաւորն յն որդի և բան հօր. Սկ. լԲ. արմս: * Սովորութեի էր հնոցն վարսաւոր լինել. Մխ. եբէմ: * Վարսաւորք ոմանք աւ նոսա չբրէին բաղուք. զորս ի բաց կորել հրամայեաց. Ոսկ. ա. ԽՈՐ: * Ոչ կըտրեսցէ ոք վարսաւոր երդս. Աբէղ. հակ:

ՎԱՐՍԱՒՈՐ. ա. Τρίχα ἔχων. Ունակ վարսից. առատ կամ թաւ վարսիւք գլխոյ. Երբեմն իբր վարսաւոր հիներաւորքն երևին. Ոսկ. ե. * Վասն վարսաւոր գիտուցդ. Ա. ա. 21:

ՎԱՐՍԱՒՈՐ. ա. գ. Κομήτης. Cometa. Գիսաւոր աստղ. վարսաւոր. * Ասաւն զարսաւորն ևս տեսէ՞մք վարսաւոր. զոր անուանեալ կոչէին աստղ գիսաւոր: Վարսաւորքն և հետ ծանքն և դուպարքն: Գերանաց, վարսաւոր լամբարաց, և նմանօրէն այլոց աստղոյց: Երևեցաւ աստղ մի վարսաւոր. և շառաւիղք վարսին և այլն. Ղևոնդ. ք. Բրս. ծ: Փիլ. նս. ք: Մագաթ. աբէղ:

ՎԱՐՍԱՒՈՐ. ա. որպէս Մակդիս ծառոց. Δασύς. Densus. ἀλσώδης, nemorosus, sylvestris ἔυσκιος, σύσκιος, opacus, umbrosus. συσκιάζων, obumbrans. Տերևախիտ՝ սաղարթագեղ՝ թաւուռ՝ անտառախիտ, հովանաւոր. * Ի ներքոյ վարսաւոր ծառոց: Ի ներքոյ կղեցիկ վարսաւոր ծառոց: Զիրենէն գեղեցիկ վարսաւոր տեսլեամբ: Ի վերայ ծառոց վարսաւորաց. և այլն: Նովին նմանութեամբ և այն բան Եզեկ. իբ. 16. * Ի լեռնէն այ իջոյց զքեզ քերովբէն (ըստ ոմանց, ո՛ քերովբ) վարսաւոր ի միջոյ հրոյն վխմոյնոյն. Հովանաւոր: Սաղարթիւք ծառոց վարսաւորաց: Ըստ ծայրից վարսաւոր ոստոց: Զմերկ ծառս ագուցանէ, զվարսաւոր գաւազանէն: Վարսաւոր գեղեցկութեի բարձանակին. Խոր. ա. 15: Պիտ: Ա. գաբ: Ճ. Ա:

ՎԱՐՍԱՒՈՐ ՕԴ. տես նմանութեք, յորժամ եկէ լուսազարգեալ չոլիւք սրեգական կամ նշողիւք լուսոյն. * Զոսրն ովկիանոսի վարսաւոր օդով զօրանայր սրեգականաւորութեք և լուսանաւորութեք. Ճճ. Վ: Եսոփաք:

ՎԱՐՍԱՒՈՐԱԿԱՆ. ա. Յատմար ի պէտս զարդու վարսակալի. փնջաւոր. Խոֆ խՁՏ. * Ի Ձեռն քո մաքուր որովայնի վարսաւորական մարգարիտ յատաջագայի. Ճ. գ:

ՎԱՐՍԱՒՈՐԵԼ. բ. Իբր վարսիւք հարկաւորել. * Յցով վարսաւորել ընդ ծամելեան սլապայ: Ընդ ոտիւք արկեալ մեռուցանէր՝ ոտնամբն վարսաւորեալ. Յհ. լԲ: Ը. Բոչխ:

ՎԱՐՍԱՒՈՐԻԼ, բեալ. յ. Վարսաւոր լինել ծառոց. * Եգիտ զնա սաղարթովք վարսաւորեալ: Թզենին սաղարթովքն վարսաւորեր (կամ վարսաւոր էր). Սէբէր. ծՁ: * Թզենի անուանէ զհրէայն անպտուղ՝ միայն տերևոքն վարսաւորեալ. որ էր օրէնքն. Նեսս. երգ: * Գեղեցկաւորեալ վարսաւորեալ. և զանազան պտղովք լցեալ. Ի. ՚ի Շ:

ՎԱՐՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Վարսաւորիլն. սաղարթագեղ վայելչութեի. Զուարճացմամբ տերևոյն միշտ գալարանալ, և պայծառաւզեամ վարսաւորութեք ծառկին հրը. Ճռուէ. Պէս:

ՎԱՐՍԵԱԼ. Իբր վարսաւոր եղեալ. Որպէս սաղարթ վարսեալ ծառին՝ խորշակահար ցամաքեցին. Ո՜ա. ոէբ:

ՎԱՐՍԵՄ. եցի. ն. Πήγνυω. Pango, impingo. ἐγκρούω, πατάσσω, impello, infingo, percutio. Վարել խորագոյնս. հարսուել. միել զվարոց կամ վարոցս. բախելով հասատել, անցուցանել բուն ի գետին, հեղուսել յորմն. սեւեռել. բևեռել. խոթել. գամել. օգմաք. սաքսմաք. * Բախեաց զպինն ընդ ծամելիս նորս, և վարսեաց ընդ գետինն: Վարսեաց ընդ ծամելիս նորս: Վարսեաց սյես (կամ վարեսյես) ցցովք ընդ որմն. վարեաց (կամ կարեաց) ցցովք ընդ որմն. Դա. Ե. 21: Ե. 26: ծՂ. 13: * Ցից վարսեալ երկաթեի ընդ ճակատն յորմն վարսել հրամայէ ի տեսիլ անցաւորաց. Խոր ա. 13: * Ի դաստակս ձեռացն և ի ծայրս ոտիցն էր վարսեալ հեղուսիք ընդ փայտին. Մխոյել. Խ: * Եւ՝ ես չար քան զՀեւանգս են յատիսն, և ընդ ամենայն բռնութեք վարսեալ Ոսկ. ֆ. ա. 18:

ՎԱՐՍԻՓ. տես ՎԱՐՍ, վարաք:

ՎԱՐՏԻՓ. տեաց. գ. Σαράβαρα. որ է բուռ ներք. ոտէղոպուէն. այլ կայ և յն. ἀναξυρίς. περισκέλιον, bracca, foemorale. Ա գտնելիք ի վայր կայս՝ ի միջոյ և ի վայր. ծածկոյթ երանոց և բարձից. փեչէփ. փն, ԲՂՆԹ, չռվար, չռՓԸՐ. սեռ և ԱՆԴՐԱԿԱՐՏԻՓ. * Կապեցան պատուճաճոք և վարտեօք, արտախուլակօք և զանկատյանօք իբրեանց: Վարուք նոցա ոչ սլլագուճեցան. Դան. Ե. 21. 94: * Կապեցան վարտեօք և բարձիցն հանդերձիքն. Վրդն. Գոն: * Ածու ցին նմա գրաստս և վարախս. զվաստիան ըլգեցեալ, և մկիս ագուցեալ, խոլչն ի վարտեացն իչեալ անկեալ ի վր նրանին ծածկեալ մինչև ի սրունն. Բաղ. Ե. 6:

ՎԱՐՔ. բոց, բոք, իւք, ովք. գ. Χρῶς. Usus. Ցորնականն բառս ևս վար, իբր վարուճն, վարմունք, այսինքն կիրառութեի ի բաց. Բանեցնելը. գործածութի. գործառնութ. * Զսպեաց զըսա՝ քնոյն զանգործութեի ոչ է ի մէջ ասելի. քանզի պակասեն և նուազեն վարքն: Եւ այս չարութեաց սահման՝ անիրաւ վարք (իրաց), զոր ի վր բարեաւն՝ ոյ տուեալ մէջ. որպես և առ ի յոյ խնդրեալ առաքելոն (սահման) ի բարիւք կամակցել ըստ պատուիրանին սեռուն վարքն (նոցին ի բաց). փիլ. խմաբան: Իբր. Ա: * Ընտ

ըստ արուեստից կազմեցեալ առ՛ի պէտս վարուց աշխարհիս. ՑճԽ. Ք:

ՎԱՐՔ, րուց, ևն. Βίος. Vita. դիագրգռի, vitae institutum. πολιτεία, civilis vivendi ratio. Վարուձն կենցաղոյս՛ի մարդոյ. քաղաքավարութիւնք՛ի կենցաղավճռ. կեանք. ընթացք. կարգ. կրօնք. կենաց անցընելը, վարուելը. Եաղմասք, էօխ-ը պուրդէ, կէլինճէ, գըմըլամասը; էօրէ, նօր, ինչորէ, ինավ-ը. *Իբրև զիորձուն ե՛ն վարք մարդոյ՛ի վերոյ երկրի. Զվարս ձեր՛ի մէջ հեթանոսաց պարկեշտս ցուցանել. Ցօբ. ե. 1: ա. պէտ. Ք. 12: *Որպէս գիտութիւնն այժմ մեծ է (յետքին), նոյնպէս և վարք այժմ մեծամեծք պահանջին. Ո՛վ. ֆ. Ք. 11: *Աստուած վարուք՝ վարք սըչն, կամ սըց. Շար: ժմ: ճճ: Հ. առեպ: *Քո՛ կանդնեաց մեզ իբրև զարձանս զվարսն իւր. Խոր: *Որք գերաշխարհիկք են վարուք. Շ-ընդհանր: *Զինչ գործէ, և զինչ են կեանքն նորա և վարք: Գիղեցիկ վարուվք վարեցան (յն. լաւ կեցին). Փիլ. պեսական. Ե խմասք: *Կատարեալ էր վարիւք իւրովք: Սքի վարիւք հասանել յօժանս կենացն անմահից: Այնոցիկ վարիւք և խաչագրեաց կրօնիւք. Եսս. գպմ. Ք. 1: ՑՁԽ. Ք: Մագ. խՁ:

ՎԱՐԿԱՅ. ի, ից. գ. Βάρκα. Barca. Նաւակ. Նաւս. (յն. վերջս. իտ. և այլազգ". պարգա, պարգա, պարկե. պարկ. յորդ՛. պերս. գընե.) *Տարան զնա՛ի գետն, և արկին՛ի վարքայ մի. են. Հ. ապր. ծԲ:

ՎԱՒԱՃ, կամ ՎԱՒԱՃ, ի, ից կամ աց. ա. *Ἀσωτος, ἀκόλαστος, λάγνος, ἡ. Intemperans, lascivus, luxuriosus, libidinosus, a. (Ձայնակից հեշտական մակբայի վաշ վաշ.) Հեշտասէր. ցանկասէր (այր կամ կին.) մոլեալ՛ի հեշտ ցանկութիւս. բզնաիսոհ. անաւսակ. վարար. չուայտուս. պագշտաս. վաւաշտատ, և Վաւաշտական. *Էր վաւաշ մոլի՛ի կանայս. (յն. ցանկասեալ՛ի գեղ կնոջ.) Պամ. ապէս: *Ի վաւաշ սիկնոջէն զըպարուսեալ յովսէփ: Վասիլն Աբգարեանին չամիրամ. Վասն սասանիկ և վաւաշ պատնկական բարուց իւրոց. Նխ. ֆն: Խոր. ա. 14. 16: *Աղնամոլին և վաւաշ շահասէր բորբոքիան՝ պիղծն սմբատ (Թոնդրակեցի): Կոյս ոմն ոչքահոսի սկսեալ վարեալ յուսմենէ վաւաշէ (կամ վաւաշէ) ընդ լերինս. Մագ. ա: Տճախ: *Փոխանակ անասնական ցանկութեցն վատշ լուծուէն՝ ոչքահոս բաղձանօք վերամբարձեալ յԱծ. Պիպա:

ՎԱՒԱՃԱԼԻՑ. ա. Լքեալ կամ լի վաւաշութիւն. Չբաժարեալք՛ի վաւաշալից իմամոլութենէն՝ պահպանին ընդ մաքուր ամբոցաս ոչքահոսութենէն. Պխ:

ՎԱՒԱՃԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայր առ վաւաշասութիւն. իսենեչական. *Զվաւաշական և զմոլեկան պատն (յն. լագ. խՁա) յարմարէ (գիոնիւսոս, որ և բաքոս). Պչպ. օրին. Ք:

ՎԱՒԱՃԱՄՈԼ. ա. Մոլեալ վաւաշասութիւն. վաւաշտ. *Վաւաշամոլ (կամ վաւաշ և մոլի)՝ի կանայս. Պամ. ապէս:

ՎԱՒԱՃԱՆԱԼ. ը } *Ἀκολαστέω, ἀσωτέ-
ՎԱՒԱՃԵԼ, իլ. } υομαι, ἀσελγέω, λαγνευω. Luxurio, or, lascivio, ևն. որ և ՎԱՒԱՃԱՏԻՒ. Մոլել զհետ հեշտ ցանկութեանց. անառակիլ. չամըչիլ. խենեչանալ. *Վաւաշանալ անչափ պակշոտութիւ: Շանչեալ վաւաշէր ըստ օրինակի երիտասարդի անպուկել տարփաւորիւ: Քրիստոնեայք միշտաւեղք՝ որք ընդ անօրէնս վաւաշին. Փիլ. խոսփ: Խոր. Ք. 60: Մանդ. Ք. կամ Պիպա:

ՎԱՒԱՃՈՑ, կամ ՎԱՒԱՃՈՑ, ի, ից. ա. *Ἀκρατής, ἄσωτος, ἀκόλαστος. Intemperans, libidinosus, ևն. Վաւաշ. շուայտուս. և Վաւաշտական. *Զպարկեշն և զվաւաշոն ... Վաւաշոն զրկեալ է՛ի բարւոյ: Ալարգել վաւաշոն: Եգիպտուհի վաւաշոնին՝ մի մտանեցայց գարշ պոռնկին. Դիտ. ա. ՃԾ. Փիլ. խոսփ: Ցա արդի: *Բերեալ լինի ընդ վաւաշոս առփանս. Գր. հր:

ՎԱՒԱՃՈՑԱՓԱՐ. ֆ. *Ἀκολάστως Intemperanter. Իբրև զվաւաշոս. անարգել. անթոյլ. անանձ օրինակաւ. անզսպ ՝ներպվ պապաբէս՝ է գործ իշխանի առ չսիի պիտոյից հակիւ յորս ընդ իշխանութեին. և մի առ հեշտուի վաւաշոսաբար թշնամանել զ՝ նիս. բն:

ՎԱՒԱՃՈՑԱԿԱՆ. ա. Սեպհական վաւաշոսաց կամ վաւաշոսութեաց, որ և ասի վաւաշ, և վաւաշոս. անարգել. անխուզ՝ի վաւաշոսական իգամոլութենէն. Պխ:

ՎԱՒԱՃՈՏԵԼ, իլ. Տ. ՎԱՒԱՃԱՆԱԼ, չել իլ. *Մի և նոյն զօրութեի է պարկեշտասնալոյ և վաւաշոսելոյ. պարկեշտասնալն՝ առաքինութեան ունակութիւն է, իսկ վաւաշոսելն՝ չարութե: Ո՛չ զօրութին է՝ որ տայն մեզ վաւաշոսել կամ սաեւ այլ յօժարութեին. Նխս. բն: *Պարտէր որ հանճարն զերծուցեալ էր զնա՛ի հիւանդանալոյ. ի մեզանչելոյ, ի վաւաշոսելոյ. Լմբ. ծղ: *Սիղեղաւոր վաւաշոսէր՛ի կին մի. Կավանդ:

ՎԱՒԱՃՈՑՈՒԹԻՒՆ, կամ ՎԱՒԱՃՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ἀκολασία, λαγνεία. Libido, luxuria, venus, petulantia. Վաւաշոսի գոլ. և հեշտասիրութի. հեշտ ցանկութեի. անառակութե. բզնահոսութիւն. պղծութե. *Ըստ ախրոդիտականն վաւաշոսութե՝ ի մարմնի ցաւք եղեն. Պղպ. փՀ: *Ո՛չ հալիկաւոլք և ո՛չ քնաւորականք. որպէս արբեցութե՛ք և վաւաշոսութե՛ք: Մի ոք կարծեսցէ զվաւ ոշոսութեն ցանկութիւն կամ զորամոսութե՛ի չակամայիցն գոլ մեզայ. Նխս. բն: *Աւարտ վերջին չարեսցն՛ի գերս կապելով կոյժ անխուզ վաւաշոսութե՛ի ցուցանէր. Պիպ: *Ի կշտամբանս վաւաշոսութե՛ զակատեալ և մոլեգին ծերոյն. Սարկ. ոչ: *Որ թոպեաչն է զՏանդերձս իւր՝ զմարմնական ցանկութե՛ի, մի՛ գործեցի չիտս՛ի նոյն վաւաշոսութե՛ի. Մէն. չ:

ՎԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. *Թոյլ բարի ինչ ունել զվաւաշոսութե՛ն. Մագս. ի ե՛իսն:

ՎԱՒԱՃՈՒՆՉ. Բառ անչայտ. որպ՛ չն. վեՀՀօս, այսինքն հաստատուն. իբր Անչեղի ոգւով կամ՝ ի իորհուրդս. կամակար. և կամ իբր Վաւաշշոնուչ. առօղ զհոտ պղծուե. *Ոչ զինչ ուրուք չրձեայց առ՛ի լրումն կարօտութեան, այլ զամենայնի նախանձայոյզ առն կաշկանդեայս առ վաւաշոնչս գիտուե. Պիպս:

ՎԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ. Բառ անսույգ՝ որպէս վաւաշոսուի. *Ընդարմացեալ մրգոզ մտօք, և մորոս վաւաշոսութե՛ն. Համամ. ասպ:

ՎԱՒԱՐ. Բառ անչայտ, եթէ չիցէ գրելի Ջաւարտ. *Նովաւ ազատ կանայք ապրեցան՛ի պէսպէս նկարագործ անօրէնց, և առ՛ի վաւաշոսն ստէպ ոտեպ թօթափելոյ. Ծ. Բ:

ՎԱՒԵՐ, մանաւանդ } ա. Δεκτός. Ac-
ՎԱՒԵՐԱԿԱՆ, ի, ից. } ceptabilis. χυριότερος, dignior. (յն. պ. պաւէր, հաւատ, հաւատալի. պաւէր գերգէն, հաւատալ. և յն. ՎեՀՀօս. լատ. վերիքոս, հաստատուն. զօրեղ.) Արժանահաւատ. ընդունելի. հաւատարիմ. հաւատուի. պատուական. տիւթագին. ոսոյգ. ոսկի, ոսկ. էին. *Խոստովան եղև, զի վաւեր եղև նմա փորձն քան զկուր. Եէր. ԼԳ: *Վկայ վաւերական: Ժամանակագրութի վաւերական: Մատեան վաւերական: Վաւերական վարկան: Չի և ոտն այս վաւերական է քան զայն. Եսս. գր. Ք: ՑԿ. ԼՔ:

Սմմ. էրէց, Ոսկ. ն. Ք. 7: *Թէև տոմն այն գրեաւ չլինիցի վաւերական. Ոսկ. Ես: *Ի յիշատակ վաւերական յոքնաՀշտատ ևԹարց մատաղ անձինս եղկելոյ. Սարկ. ոչէչ:

ՎԱՒԵՐԱՑՆ. գ. Մատանի՝ նշանակ իշխանութե. որ և լինի կնիք հաստատութե. տապն. էՀապ. իսկ ՎԱՒԵՐԱԿԱՆ՝ ՄԱՏԱՆԻ ասի կնիքն. Ազօր, խաՀՀմ. *Զվաւերականն մեծագին ածեալ՛ի մատն: Զվաւերականն իւրովք եզ՛ի մատանոյս. Ոսկ: Կրպ. յՀՀ. ապր: *Ի բոլորեսին յայն Թուղթին վաւերական մատանին վատակ եգեալ էր. Եվէնէ:

ՎԵՀ, ի, ից. ա. Կրէտտաս, κρείττων, Melior, praestantior, potior. Κρείττονες. Dii, caelites, potiores. Ածպ. վեսմ. բարձր. ազՀվ. վերագոյն. գերագոյն. մեծ. գեր՛ի վերոյ առաւելեալ. ընտիր. լաւագոյն. պանծալի. գերաշխարհիկ. մեծասպատիս. իսոպ, իսոպՀն, բիւղէր, պեՀՀ, ելէրէս, պեօյէս, ալս. *Կամ վեՀք եղերաք, կամ վեՀից Հարպաստաք: Ընկնիցին պատիս նահատիւսութեան վեՀքն. Պամ. ապէս: Փիլ. պեսական: *ՎեՀ ինձ սրատաչէս սպրելն քան զմակե գոնացին ապրեցսնիլը: Ցիմիսր է՝ որ ընդ վեՀս քան զինքն հակառակէ: Ո՛վ վեՀք գատաւորաց: Երկոցունցն վեՀից՝ իսայէն և ածածնի: Ըստ վեՀին գաւթի: Որ գրէ ոմն՝ի վեՀից (Հարց սըց). Խոր. Ք. 13: Պէսական. Խչ: Լ. Հ. *Տարագոս՝ պորոս՝ վեՀուն, և անգրոնիկոս. Տագ՝ի յոՀ. *Ոչ առ այլովք վաստիսրքն վեՀ երևի: Զինչ և ասացես յերկրաւորսյս՝ կամ՝ի վեՀից, և կամ՝ի վատնասրսյս: Առաւել վեՀ գտանէր զօրինս քրիստոնէից քան զամենեցուն. Եվէնէ. Ք. Ք. Ը: *Սքի Հարցն պիտառուիք համապատիս կարգեցին զպիտկոպոսս այրքպիսկոպոսաց, ոչ ինչ բերելով վեՀ նմա, բայց՝ի գլխաւորն կալոյ. Կանն: *Կորուսանելով զտիրական պատիւն քո և զվեՀ իմաստութեին. Սարկ. ա. գ. Ը:

ՎԵՀ. որպէս Երկնային. վերին. վերինք. երկնայինք. Հրեշտակք. և ըստ հեթանոսաց՝ Դիւացաքինք. դիք, կիսածգք. *Եթէ վեՀքն առ միմեանս մատուցեալ են, մեք խոնարհագոյնք քան զնոսս զիարդ կարասցուք հաւանել բանից քոց. Եվէնէ. Ը. (այսինքն տարերք, և լուսաւորք ևն:) *Զայսոսիկ անկէլով վեՀքն առ մեզ նուագադունիցս. Պագ. փՀ. (ուր վեՀքն առդնին իբր արարչակիցք ՀՀ՝ի նեՀեթէղեն արարածս.) *Զինչ միտանու ի վեՀից՝ ընդ մարդկայինս իցէ բնութե: ՎեՀիցն՝ի բարկութեի չարժել: ՎեՀիցն արժանաւոր բարեբանութի պատմանց. Պխ: *Ալմահականացն վեՀից: Ի վեՀից՝ անմահ հրեշտակաց. Նոս. Ն Հոս: *Ի նոյն հարցարանել վեՀիցն, զի այդ վերք՝ի ձեռս քո. Նոր. փոզ: *ՎեՀից Թագաւորն այսօր առ հայր մտանէ. Տագ: Ոչ մարդկային մաքրագունից, ոչ երկնայնոց սեռին վեՀից. Շ. Հոսփ:

Վեհն. այսինքն բարձրեալն. ածՀ. որ էն. *Մի գուցէ և վեՀն իսկ այ չարժեալ զօրուե: Նմանահաւասար վեՀին (այսինքն ածանման) տիրութ հոլածին կենդանեայ: Ընդգէմ վեՀին և մարդկան կամաց: Օգտակար խնամք մարդկան ուժմհաւատացան՝ի վեՀէն՝ քան Թէ ձեզ. Պխ: *Ի ձեռն վեՀիգ տալաւորութե: ԶվեՀին մեծուե: Գործի մարմնոյ վեՀին բնութե. Նոր. Ք. Ը. Ն Հոս:

Վեհագոց. ա. Գերագոյ. գերագոյն. բարձր. ահաւոր. *Ցեսալ զքեզ՝ի քեմբ վեՀագոյ՝ բազկատարած ընդդէմ սեղանոյ: Ես տասպանին նոյեան վեՀագոյ: Ես տաՃարին գաեալ վեՀագոյ. ԳՀյ:

Վեհագոցն, գուսնի, ից. ա. Κρείττων.

Praestantior, melior. μείζοτος, maximus. Առաւել վեհ. վերագոյն. գերագոյն. մեծագոյն. գերյարգոյ. վսեմագոյն. լաւագոյն. աղնուագոյն. *Վեհագոյնքն իշխանացեն, և վատնարագոյնքն ընդ իշխանութիւբ իցեն: Ծնօղք վեհագոյնք են ծննդոյն, և արք խոհ քան զկանայս և զմանկունս. և իշխանք քան զայն որ ընդ իշխանութիբ են. Գղաթ. օրին: *Հոգի վեհագոյն է քան զմարմին: Վեհագոյն են՝ վիճաւնին (այսինքն հոգւոյ) բարութիքն. Բրս. հգ: Նախ. բն: *Ջինչ քան զայս վեհագոյն և գերաշխարհիկ խաղաղութիւն. Ցհ. խ. երս: *Ի վեհագունիցդ կոչ մանց էր երբեմն զի էի: Գառաւեալ ասծային սլատակերին վեհագոյն հարստութբ. Նար. ծբ. Ե յաղեր: *Միչա ընդ այ եղիցին, որ քան զամենայն բարութիբ վեհագոյն է: Որ մեզ անգիտելի են, բայց գիտելի են վեհագունիցն կարգաց. Դիտ. բգբ. Ե երկն: *Ջրբնութիս մեր ընդ իւր վերյարատեալ փառաջ, վեհից գերագոյն նստոյց յամեռս փառաց. Նար. փագ: *Ի վեհից վեհագունէն (յայլ) վերնականաբ. Շ. հրէայ: *Յայրփիս հրաշ վեհագունից գառապետան սերոգբեից. Տագ. յայ-բայ: *Վեհագոյն սերոգբեից. Շար: *Ամենեցուն քան զքեզ նախագունիցն ձառնչիս վեհագոյն. Խոր. ա. ւ: *Ո՛վ վեհագոյնդ զօրագլխաց մերոց սարգիս. ճ. իւ: *Շամբուռ է՝ որ ընդ վեհագունէն քան զինքն քերբ հակառակութբ վէճ. Պիս: *Իրքն վեհագունի քան զինքն, և հօր հարազատի. ՁԽ. լիւ: *Տես սիվ վեհագոյն (պետրոս կաթողիկոս): Ի խնգրոյ վեհագունիդ հրամայեցաք. Մագ. ծէ: Շ. Եգբ: *Խոտատուն խորհուրդ վեհագոյն է քան զձեռս բազումս ղօրաց. Ո՝ոիիբոր: *Գործեմբ և մեք այսմ վեհագոյն բարձրանալ. (իբր ս.) Կբ. գորգ:

ՎԵՀԱԳՈՒՆԵՑԱՆ. ա. Սառաւել վեհական. վեհագոյն. *Վեհագունեան նորաւքանչ սբանչելբն երևեցան. Սաղ. ճ. 21:

ՎԵՀԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Βελτίωσις. Major praestantia. τὸ Κρείττον. Optimum. bona pars. ἐξαίρετον, electum, peculiare. αμείνον, amoenissimum. (գրբ և վեհագոյնուԹ.) Վեհագոյն գալ. գերագանցութիբ առաւելութիբ. վսեմութիբ. մեծութիբ. բարձրութիբ. լաւութիբ. քնարականութիբ. Ովծ քան զնա, և ի վեհագունութիբ անհասանելի տաբար. Գրգ. կէ: *Միեայն այ լաս վեհագունութիբն է այս: Այնպէս գիբբ զչարսաւան այ բանին լինել ասէն առ ի վեհագունուի մարմնոյն, և զարբր մարգոյն բնութիւն. ասծ գոլով ճգնէ մարգ, և ասնի այժմ ազնիչ վեհագունութիբ յայցեանէ բանն այ. Կիւրղ. գնդ: *Վեհագունութիբ յայցեազ ասնիայնէ. Աագ. ճ. 21: *Ըստ վեհագունութիբն ասնիակատան անգիսաութիբ գիսաութիբ և գիբագունէին քան զասնիան գիսատիպսն. Դիտ. բգբ: *Գետս ասնէն ընծիցդիչ և փութոյ երկրիբն կազմանքն (ազաիկաս և վարգապետս) և առ ի չնուսան վեհագունութիբ երկրագործութեան և արբ. Ոսկ. վն:

ՎԵՀԱԶԳԻ. գ.ագ. գ.ագ. ս.

ՎԵՀԱՉՆ. գնիչ, գնիչ կամ գուսնք, գսանց: Ազնուագոյն. մեծագոյն. գերագոյն. *Վեհազգի սանի իշխան վարագգիսոյ անուն յաւանչահնին առաքի. Կագ: *Ցգնչելով զանասիացեալ վեհագն (կամ գսան կամ գին) օրգնական իւրեանց. Վբփ հց. իէ: *Ես կաշտի վեհագնիչք գերագանցեալբ յայցեանէն. Շար:

ՎԵՀԱՊԱՆ. բ. ագ. ա. } Վեհ. և վեհանում. գերագոյն. բարձրագոյն. *Ի բարձրագոյնն մանկարգելուած ծագում գլխոյ վերայ վեհափան մատ

ծուղի. Մագ. ծբ: *Փրոմեթէականն նախատաստեղ եգիալ վեհական. Նար. խաւ: *Սբքա վեհափնն բնն ատանձանին որ գատակարգին. Գնչ:

ՎԵՀԱՆԱՄ. ագայ. է. Վեհ կամ վեհագոյն լինել. մեծանալ. բարձրանալ. լաւ եւս լինել. *Վեհացեալ սեսականեմբ յաւելա՝ քան զեէ վեհացուցեալ, օգտակալ առաւել՝ քան զեէ օգտեցուցեալ. Կիւրղ. գնչ:

ՎԵՀԱՆԱՉՆ, ձին, ձինբ կամ ձուանք, ձանց. ա. գ. Վեհ անձամբ կամ ոգւով. վեհական. աղնուական. աւագանի. *Մեծագոյնքը պատասանն և վեհանձնութբ ընդ առաջ նորա ելցեն. Կազմանք.

ՎԵՀԱՆՄԱՆ, բ, ից. ա. Աճմանման. վեհացն. գիւցազն. *Ես այսմ օգտակալ իրաց առբի լինել՝ վեհանմանիդդ քալ կալբի է. Պիս:

ՎԵՀԱՊԱՏԻՒ. Տ. ԳԵՐԱԳԱՏԻՒ. *Ամն քան վեհապատիս, ոլքան քան զօրնական ճշմարտութիւն. Ճ. Ը:

ՎԵՀԱՊԵՏ. ի, ագ. ա. գ. Պետս և գլուխ վեհից. գլխաւոր. մեծ. *Յառուկ սեռ՝ կնճգանի, որ ինքն վեհից վեհապետ. ԵՐԲ. գԵԲ:

ՎԵՀԱՊԵՍ. ս. Առաւելապէս. գերագոյն օրինակաս. *Իրբու յառաջագանցութ սոցա տոգբ ասնել վեհապէս զմեծ և զերբագոյն գոլբատնութեն զՀառուցուցին. Պիս:

ՎԵՀԱՎԱՅՐ. ա. Ուր իցէ վայր բնակութ վեհին կամ վեհից. ձեծարանակ. հրեշտակաբնակ. *Վեհավայր առաձարաց ըղձակերս չինուելի. Պիս:

ՎԵՀԱՅՈՒՅԱՆԵԼ. ն. Վեհ կացուցանել. ի վեր հանել. պատճառանել. *Վեհացնել սեսականեմբ յաւեա՝ քան զեէ վեհացուցեալ: Վեհագոյն երևեալ, և ոչ վեհացուցեալ զնս. Կիւրղ. գնչ:

ՎԵՀԱՅՈՒՅՉ. ա. Որ վեհացուցանէ. բարձրացուցիչ. *Գառա էր յաւեա վեհացուցիչ ինբեան անուանել, Կիւրղ. գնչ:

ՎԵՀԱՒԻՏՏ. ա. Ցաւեա վեհ. բարձր և ահաւոր. կամ իբր վեհավէա, բարձրաբանական. ամենի (ալիք). *Վեհաւեա քրտնաշաճածան կոլովակի սեգաշարժ ծանձրացբ ջուրցն ամբիանցն. Երզ. լբ:

ՎԵՀԱՓԱՌ. բ, ագ. ա. Վեհագոյն փառաբ. գերագոյս. վեհապատիս. գերագոյն, *Նոր և չքնաղ, Թագաւորաց վեհափառ, որ ոչ ցուցաս ի գառա. Նար. ՁԲ:

ՎԵՀԵՐ. բ, ից, կամ ոյ, ագ. ա. Նաձիչ. Ignavus. (ի բառէ ոս հ. և վախ.) որ և ՎԵՀԵՐՈՏ. Չահի հարեալ. (կամ երկուցեալ ահիս. ի վեհ իրաց, և կամ ի վհաց և ի վեհից.) վատասիրտ. երկչոտ. Թուլասիրտ. անսիրտ, և պղերգ. լնխոտ. ինուչ. անձրևոտ. *Ցորժամ գանգուզ և վեհեր լինիցի աշխարհբրան, և Թանձրասիս. Ոսկ. յհ. ա. 43: *Ցառապիրք մեզուցելոց՝ յանկման կան գնաստն վեհերոց սեսոյս. Ջ. Ա:

ՎԵՀԵՐԻՄ. հգի. է. } Δειλαω, δειλαίνω, δλιαω. Timeo, paveo, trepido, formido. ἀκνηρεύομαι, despero. ἀκοπαμαι, defatigo, deficior. ὀκνέω, ἀκνοέω, ὑκοχεύω, piget me, desidia torpeo.

ՎԵՀԵՐ կամ վեհերտս գառանիբ. վեհերտիլ վեհանիլ. վատասրտիլ. ահաբեկիլբ. զանգիտել. խորհիլ զդուշանալ. կիմանիլ. Թուլանալ. ծուլանալ. վատանալ. լքանիլ. լնխէնել. լնխանալ. ինուչնալ. ծանձրալ. ես տկարիս. *Ալոյն ի նմանէ հեաանալով վատն բառնալ և մեծանալ նոցին, նա յերկրն ոչ վեհերտալ. Ջայնպիսի ազգն ոչ վեհերտալ ըստ ըզմեանէ: Խաղանիել զպարզպատիս յերտալ և ի բանից ոչ վեհերին. Աբիսփ. ՃՀ: Երեր. հգի: Սբէ. պգէ: *Ոչինչ գանգատիալ վեհերտալբ՝ հայեցեալ ի մեր ագիտութիս: Թէպէտև ահագանօբ լեզուաս ի պատմել, սակայն ըստ կարի մերում ոչինչ վեհերտացուբ. Եւիս. ՁՀ. գ: *Մի՛ ինչ ի գժբն գահոյն վեհերիբ: Երբեմն աչխատութիս ինն՝ վեհերտալ՝ համարիմբ զվայելուչ ասիկ ըստքանչելեացն. Բրս. հգ: Վէցօբ. Ֆ: *Ցայսոսիկ գառանիլ մարդիգուասեր, և ոչ վեհերտիլ. Մագ. ծՖ: *Մի վեհերտիալ (կամ վեհերտալ) յապագիլով գանգատիցոս լինիբ. Աբժբ. գ. ւկ: *Չանձնայն ինչ գործեալ ինբ առանց սրատնկելոյ, որ ծնանի ի վեհերտիլ առաջ. Եէբ: էիւգ: *Ցօրանկնիմբ և վեհերտիմբ. Թղլանգամ և իբր լուծեալ գառանիմբ: Տագնապին վեհերին, և ոչ խնգութիբ ընթանան: Ոչ ներևմբ լսել ինչ յապագոյն, այլ վեհերտմբ և հեզգամբ. Ոսկ. յհ. ՁԱ. 12. 30: *Ոչ վեհերիմ ի հարուածոց ձերոց: Ոչ վեհերել ի սանկանացն. Հ=Ց: *Դանդգամբ և վեհերտիբ այնմ սարասիել: Ոչ երբեք զանգամ և վեհերե. Ոսկ. ՏԱ. ւ: Ֆ. Ց: *Վեհերտալ ի բանից ո. այսինքն զգուշաւոր լեր ի խօսից. Եէբ. գհ:

ՎԵՀԵՐԿՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Երկչոտութիւն. գանգատաւորութիւն. վատութիւն. *Ոչ վասն վեհերկոտութբ, և ոչ վասն ատհամարհելոյ. Բրս. հգ:

ՎԵՀԵՐՈՏ. ի, ագ. ա. Ὀκνηρός. Piger. νωθής, ignavus. Վեհեր, վատասիրտ. վատ. ծոյլ. յանձնալ. *Ի փոյթ մի՛ վեհերոտ. Տա. ծբ. ււ: *Ջայս ոչ գործելով վեհերոտ է, ապանգամայն և ապերախտ. քանզի վեհերոտ է գանգատելով. ևն. Փիլ. ԱՒ. Բ. 63: *Ի ժողովս ժողովրդոց մի վեհերոտ լինիցիս. յն. փոյթ լեր. կ.ւ. ա: *Ջհանգբ վեհերոտ՝ ի բարձրագանցիդդ գառանիցիս պատասխ. Ոսկ. յբ:

ՎԵՀԵՐՈՏԵԼ. Տ. ՎԵՀԵՐՏԵԼ. *Ոչինչ վեհերոտալբ սրտիկն՝ ի վիշաս նեղութեց իւրանց. Մծբ. ծԲ:

ՎԵՀԵՐՈՒԹԻՒՆ. } Νωθεια. Ignavia.
ՎԵՀԵՐՈՒՄՆ. գ. } Ὀκνος. segnities. Վեհերիբբ. և վեհերիալութբ. վատասրտութբ. *Ի բաց հեռցիչ՝ ի վեհերոտէ և ի գանգատմանէ անտի: Նա զվեհերութբ առնէ ի մեզ, և մեք զատբերասպբ ի գործ. Ոսկ. յհ. ա. 43: ՍԷԲԷբ. Ֆ: *Ոչ առ վեհերութեն բարեգործէին, այլ առ ամենայնի չահեցնելոյն. Բրս. հգ: *Սովորական է (կինն) վեհերոտութբ և ի խուսափ կենաց, խակ բանաւոր առ լրջամտելոյ. Գրգ. օրին: Ջ:

ՎԵՀԵՐՈՒԱՑ. ա. Իմաստով բարձրագոյն իրաց. վեհանձնաբ. Որքանհատուց: *Հրաշատասեալ և վեհանձնեալ. Տ՝ոսկ:

ՎԵՀԵՒՈՒԱՀԵՄ. ա. Շնծառաբան վեհին. կամ զգեցեալ սրտիկ Ջանուածի զվեհատս վերինս. *Տիրամոյզբ, հանուց հրամանի, լոյս գերագանց, լուսոյն սրբի վեհնաձեմ (կամ վեհնիաձեմ). Նար. փագ:

ՎԵՂԱՄ. բ, առ. կամ ով. գ. (ձն. լոս. վեհամ, վեհանի.) Velum, velamen. այսինքն զգ. ծածկոյթ. Տ. ՆՆՓՈՒԹ. *Սպրբտ. լոցով. և երկու հանգուստ վեհարան. Լբ. առ ևն:

ՎԵՐԱՊԱՏԻՒ. ա. ս. Ἑξαπλάσιος, ον. Sextuplex, lum. Վեցապատիկ. վեցապատիկ. (զի վեց է նոյն ընդ վեց.) *Պրիսապատիկ... և վեշապատիկ. Ածիս. Տ:

ՎԵՐՏՍԱՆ. բ. ից. ա. Ἑκκαίδεκα, δεκαέξ. Sexdecim. (վեհասանի առանց վեց. ասանի, որ զնչի ծանրագոյնբ.) Ցառն և վեցառանբնչ. Ճ՝ոսկ. *Վեշասան սրդիս, կամ ոգիս: Վեշասան խորհրդիբ: Վեշասան հոգաբ. և այլն:

ՎԵՑՏԱՍԱՆԱՄԵԱՑ · ա· Որ է ամեաց վեշտասաներդ · Իր սա վեշտասանամեայ (կամ վեցտասանամեայ)· Կղմ·:

ՎԵՑՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ· ի· ա· Ἐκκαιδέκατος· Decimus sextus. Վերջինն վեշտասան Թուոց · փանըվեցներորդը · ծնաւ ընձը · Վեշտասաներորդն՝ եմ Իսրայ· վեշտասաներորդ՝ անանիաս: Ցաւուրն վեշտասաներորդի ամսոյն առաջնոյ · և այլն: · Ի վեշտասաներորդի ամի տէրութեն Նորին Թագաւորի · Եղն· ը:

ՎԵՑՏԱՍԱՆՕՐԵԱՑ · ա· Վեշտասան աւուրց · փանըվց օրաւն · ծնաւնը յիւնիւս · Գիլէին լուսանայր լի լուսով, զի վեշտասան օրիայ էր լուսինն · Կ· ծ: (յն· վեշտասաներորդ գիշեր էր:)

ՎԵՒ· ա· Բառ ոմի· որպէս խօս· վեւ· Լինի վեւ, կամ պատաշար լեզու ասի· Ասփորս:

ՎԵՍՏ· Տ· Վ.ԷՍՏ:

ՎԵՍՏԱՄԻՍ· Բառ լտ· և յն· ՀԱՒԻՒ· ախոռ · Էսթիսթոս · որպէս Հանգիպեցաւպես· Կալաւ զիս վեստորիս Նորա · պաշտաւք գաւ· Նեաց քրոջ, զինչ Թագի եցաւ ասնեայն մարգին խմ· Վյ· կղ· ծէ · յ · (ապ· վերսաին:)

ՎԵՐ· որպէս Հիւթ վերի · Տ· Վ.ԻՐ:

ՎԵՐ· Արմատ բառիյս Ի Վէր, Ի Վերոյ· Ի վերայ · Վերսին ·(ըմ· գեր · և պղեր, Փեր· Վհոեր· յն· ԻէՒր· լտ· սուբեր)· Ὑπέρ. Super· որպէս և իրր վերսին՝ անթրէն· յն· ἀν ,ἐπί· լտ· re. Հոդմէ ի ընդեզ վեր ի յօգս սմբառնին· Տաղ· այսինքն ի վեր ի յօգս: Լքին զնաս մինչև ի վերս:· այսինքն ցքերանն· Ցհ· է· ղ: Ծածկեաց պատուեաս Ճանապարհն . . . աստուա զվեր (կամ զի վեր) Ճանապարհն զարմանալին· Մէնն· վ: Իակ բարդութիք և ածանցք սոյա՝ են որ հակիսքան են, և են որ հեքնեանքան, է որ ակնանի, և է որ անպէս:

Ի Վեր· ֆ· Ἐπάνω, ἄνω, ὑπεράνω. Supra, super, sursum. (ոմի արաբան·)Դէպ ի վեր· ի բարձրն կոյս· ի գուբս· արարքս· Էօփորէ· Էի-ուեյէ, Իսօրի, փշտրէ· Ելցի ի վեր ի վեր, և դու ինչպես ի վայր ի վայր: Արձակեսցէ աբմատս ի խոնարհ, և պատուս ի վեր: Հնգեւասան կանգնուն բարձրացաւ ջուրն ի վեր: Ի վեր հայիլ: Ի վեր հաւրառնալ: Ի վեր առնուլ զվէմն (այսինքն բառնալ): Ի վեր հանուլ զնուրհնորդն կամ զբանն· (այսինքն յայտնել· արտաբերել ընդ բերանն· աուել·) և այլն: · Ի վեր ելանէ յա ի ջրոյն, և ընդ իւր ի վեր բերէ զաչխարհ· Ա՛նօ· յոյն: · Ի վեր ընծայեցուցէք զմիաս ձեր· Գորգ· · Ձնեա բժշկութեանն հրամանն ասյ՝ մի ուսկք ի վեր հանել (յն· առնել)· Ո·ի· ֆ· ք·, · Պատուէր տայր, զի մի ոք զնոր հուրդն ի վեր հանցէ: · Ջհորհուրդն նմա ի վեր հաներ· Եղնի: · Փշնէին զառաձարն գնասանէին ի վեր բերել (որպէս բառնալ, ի յոյա լսերել)· Ջնեօք: · Ի մոի եղէն խնդրել· բայց ամաչէին ի վեր բերել (որպէս յայտնել, և Տարյոնել)· Երզ· ֆոք: · Ա՛նն ի վեր առնուլ՝ առաց արտատուզք· Ֆ· էնիօ· ք: · Ձի ի վեր առնուլ յարձակէրն· Եղնէ· գ: · Ի պատուհակցուցիչն յոյն ի վեր ելանել· Ս՛տփ· ա· յհ· ք: · Եթէ գնա յորս հնծցես յազաս ի վերն մնասես, զբնչ կալցին քաջք՝ ասրցին յազաս ի վեր ի մնասես· Խօր· ք· 58: · Ջուր պեռոյն՝ է որ ի վեր գործաւ, և է որ ի վայր հոսեցաւ: Ջուրն՝ որ ոչ ըստ բնաւն ի վեր կոյս գործաւ, հեթանոսաց ի վեր ելանել յիրկինս է· Եղնէ· յե: · Ի վեր ևս գոյցէ (ասուն) յաշնուն, և բազմաց նայցէ· Երզ· ֆոք: · Ո՛չ է հնար ի վեր կացուցանել (յարուցանել) զսպանեալն· կանոն·

ՎԵՐ· Ἄνω. Supra, sursum. (որպէս Ներգոյ՝ ·) Ի վեր անդ · ի բարձր աեզուոջ, կամ յաշտիճանի· վերագոյն· և Ի վերինն երեսս · արտաքուստ · էօփորա , էխոսէ· · Որ ինչ յերկինս ի վեր , և որ ինչ յերկիր ի խոնարհ : Տաց նշանս յերկինս ի վեր· և այլն: · Ա՛ուաւել քան զբնութէն մարգկան ի վեր համարեալ էիք զնա· Եղնէ· ք: · Որ ի վեր՝ երկին ինչ, և ի ներքոյ լի են ամբարըշտութէն չարութք · Յճ· ծ ք:

Ի վեր· Նո· ուղղ· ինդ · առընթեր բանիս հիմն, որով մակբայանայ իրր ի հիմանէ, հիմնովին · ի հիմանց · Ըէնէլինգէն · ձօծոյ , funditus. · Ցեծ ատուրգ այգ հիմն ի վեր առպակեցաւ : Դղզդեցաւ սաձարն, և հիմն ի վեր կործանեցաւ· Եղնէ· ճ: ճ· ք:

Ցնա· խնգ · յն· ոՀռվ իրր Ի վեր քան· գեր ի վերոյ · վերագոյն · ἀνωτέρω, ρα, altior, superior. · Ի վեր է վտանալոյ՝ անձաւ և անհաս բնաւթին· Գործոյ· խ:

Կամ բցա· խնգ· նովին մտօք· · Ի ցատմանէ և ի ցանկանալոյ ի վեր և ազատ է ասծ· Եղնէ:

Եւ որպէս՝ հեռուն · պէրէ · · Ջոր ի վեղ ժամանակաց ի վեր սկսաւ ապատասխանել ցանել Թշամին· Շ· ա· պեփ· ծէ: · Տ՚նէ՝ զաւիկն ած , և երկրորդ զասիկն , և յերկրորդ զասիկն ի վեր կիւրակէին ասնեայն· Կանոն:

Իակ Ի Վեր· բցա· խնգր · իրր Ածր քան· գէպ ի վեր· Καὶ ἐπάνω, ὑπεράνω. Supra, amplius, և այլն· անիյ վեր· ածան է· գասէ· · Ի քառասնիցն ի վեր: Ի քսան և ի հինգ ամենից ի վեր : Ցամենեայն գօտիսաձուաց և ի վեր: Ի խոյակէն և ի վեր կանգնաւ : Ի մէջոյն և ի վեր իրրև զանաչ փայլական· Ի բնէն և ի վեր ցեղբիւրան կանգուն մի· և այլն:

Ի Վեր ֆԱՆ· նո· Ὑπέρ ,ὑπεράνω. Super, supra. և բայիւ· ὑπερέχω, emineo, supereмineo, և այլն. Ի վերոյ քան· գեր քան· ա· ոաւել վերագոյն · գերագոյն · գերազանցեալ· ասէր Վերիսոսիսն,վիսոսիս·Լինել քեզ ի վեր քան զամենայն ազգս : Տացէ զքեզ որ ածծ քո ի վերս քան զամենայն ազգս երկրի: Խօսեալոսէին ընդ որ ի վեր է քան զամենայն միաս· և այլն: · Եթէ ևր ոք ի վեր քան զնա. Եղնէ: · Կարօղ գոլով ի վեր քան զվիշաս (այսինքն ասանց վշասց) զանաուսթեն ասարտել խորհուրդ : Ոչ ես գրաւեալ ընդ մասսանքը ախոյ ի վերդ քան զքան· Նար· Խ՚ք· Ն ծ՚ք: · Որ ի վերդ ես քան զնա և ղնորհուրգս· Շար:

Ի Վեր ՆԻ Ի ԽՈՆԱՐՀ. ֆ· Ἄνω καὶ κάτω. Supra et infra, frequenter, ubique, semper. Ի վեր և ի վայր, անգադար · առէպ · Էօգորէ ալաղէ · Էխիսկ պէր, հեկն փոսրմ գոսրմ· · Ի վեր և ի խոնարհ փոսթային ցուցանել, Թէ ոչ էր նա քան : Ի վեր և ի խոնարհ ցուցաներ , Թէ միակամ էր, և ոչ ընդդէմ Նոսա· Ո·ի· յհ· ք· 6. 8: · Ի վեր և ի խոնարհ զայդ ասես, եթէ ածից զնաձգաստարն բաբելացւոց· Ո·ի· ես: · Հանապազ ի վեր և ի խոնարհ զմովսես յիշէին· Տօնակ:

ՎԵՐ Ի ՎԱՑՈՐ, կամ } Ἄνω καὶ κάτω.
Ի ՎԵՐ ՆԻ Ի ՎԱՑՈՐ. } Supra et infra, sursum versum, perversum, perturbatum. Ի վեր անգ, և ի խոնարհ վայրս· այսր անգր· խառնիխուռն· գնիւի վայր· չրջմամբ կամ առապամամբ· Ընչնալ, ընչռալ, ասրին անդին, փանդվեալ· · Ո՛վանիա, որ է փրկեալ ի վեր և ի վայր: Կիսագնդիցն ի վեր և ի վայր է գնալ· որ գեր ի վերոյ գլխոյս է, ի վեր (ասի)· և ի վայր, ընգգէմն· Բրս· Տրէ: Փնչ ձ· բառ · Ջի Թէ զվարս առաչնորդացն այսու էաք քննել ամենայն ինչ վեր ի վայր կործանէր· ոտքն ի վեր, և գլուխն ի վայր· Ո·ի· է· փյմ: · Ջբոլոր վեր ի վայր չանայ կործանել զհաստատուԹիք մարգկայինս կենցաղոյս· Ջրուեցաց վեր ի վայր, և արար իւրև զհաս՝ որպ ոչ գուցէ հոգիս: Խրև զծալիկ գալնան են փառք աչխարհիս, և իւրև զանիս որ ի վեր և ի վայր չջիլ: Ի վեր և ի վայր զվկայուԹիս ատրուեքիք (որ հայի և ի յայլորդ նշ)· Գիս· փոր· Գէ· ե· Ո·ի· յ·· ա· 29:

ՎԵՐ Ի ՎԱՑՐ, և } Ἄνω καὶ κάτω. Supra et infra, frequenter, ubique, semper. որ և Ի ՎԵՐ ՆԻ Ի ԽՈՆԱՐՀ· Յաէպ· յաձախ· անդադար· ըստ կարի· ամենայն հնարիւք· Վերնոր· սէփ սէփ· Խոխոչ պէր, փոսրմ· Ցայրահամ վեր ի վայր պանծացեալ պարծէին : Եթէ սակաս ինչ ազգասուին ասյցեմք · առէպ վեր ի վայր զայն յիշեցեալք : Ջոր մարգարէքն վեր ի վայր ասէին, եթէ զոդորմուԹիւն կացիք, և ոչ պատասարագ : Վանն որոյ և պողոս զնայն վեր ի վայր յիշեցուս· Ո·ի· յհ·: · Ջոր վեր ի վայր պատասուեն: Օրինքն վեր ի վայր զքի խորհուրդն ազազակէին· Ճ· գ· գ· է· · Որ գյուժհաննէս եւրանլի վեր ի վայր չջիլջիլէ: Ի վեր և ի վայր զգալիլեա ի մէջ բերէին : Ի վեր և ի վայր յիզյելով (կամ վեր ի վայր յիզյելով)· Ո·ի· յհ·

ՎԵՐ Ի ՎԵՐՈՑ· ֆ· Ἐπιπολαίως, ἐξ ἐπιπολῆς. Superficie tenus, in sola superficie, leniter. Ի վերին երեսս արտաքուստ· հրամանցի· վարգապարգի· Վեր ի վերոյ, երեսաց, երսէն· Էի-պէրէն, փշտրգան, իսօֆան ուեօյիս· · Ջոր գրէ հոգին, ոչ վեր ի վերոյ գծեալս, այլ ի խորոյ նշանակեալս: Խորհէր քո ի խորս պնգել չհասանս նոցա, որպէս զի մի վեր ի վերոյ լինելով խլեսցին յարմատոյ: Մի վեր ի վերոյ անց և անցս առնիցէք · այլ զի ի խորս իշանիցէք ասծելէն գործոյ· Ա՛նօ· պսփ· ա· Ո·ի· յհ· Ե· լէ : Ի խոր խացել՝ վեր ի վերոյ ծիծաղեցաւ: Ոչ գուս ընաքնայ վեր ի վերոյ, այլ անգասին յանդիսոց բարձրանայր· Եղնէ· ա· ք: · Վէր ի վերոյ ընկալեալ զատրոզ գանձին· առ իւր այգելը Լ·ս· ծէ: · Վէր ի վերոյ զբաւոյն եւրևոյԹս փսփաքէլի ցուցանէ· Գիս·

Վ.ԵՐ Ի ՎԵՐՈՑ·· Ἐπιπολαίος, ἐπιπολαῖον. Superficiarius, alis; levis. Որ ինչ է ի վերն երեսս ևեԹ· ասրաքին· կիզձ· անհաստատ· · Վէր ի վերոյ իմն հաւանուԹ ցոյա պիսի կարծիս հաստատանէ· Նէս· կալ: · Վէր ի վերոյ բանիք (յն· լոկ· բանիս) խնգացին զմեր ի նոսա հաստանել, բայց արգելալք իսրաստանեցին· գ· ֆ· գ·ւ: · Ջհոգս· Նեբրջկանացն ուսմունք ոչ վեր ի վերոյք են : Որ մեծ և ատյգ նշանակ արգելոք իցէ վեր ի վերոյ ամպարշտուԹիւն (այսինքն կեղծ դնինկ) ասրգկան· Փիւ· լին· Ե ծ· բառ: · Ա՛ր ոք ԹեԹև և վեր ի վերոյ զշանգերուԹիւնն վարկանիցէ և գիւրաստանալի· Ա՛տփ· յն· է: · Ջայապիսի վեր ի վերոյ զգնմանս խաւեմարգարէն· Իւր· ֆէն:

Վ.ԵՐ Ի ՎԵՐՈՑ ՏԵՍՒԱՒՄՆ. Ἐπιφάνεια. Superficies. ՄակերեւոյԹ երկրաչափականն· Փիւ· ծ· բառ·

ՎԵՐԱՒԱՋԱՒՄ, ել գաւ·ի· Վերանաւել· հանգչել· ի վերոյ կամ ի վերոյ բազմիլ· · Ցրն ի մասս վերբաշխեցաւ· Ո·ի· ծՆ: · Ա՛պաշխարուԹիւն է վերաբաշխեալ (կամ վերապատուիրեալ) Ը մեբաւուԹիւն· Վ.ք՚ հգ· է·

ՎԵՐԱՒԱՒԻԼ· յ· Բառիթ· շարժիլ· հարատահարիլ կամ քալել· · Ա՛յնքան փափկերանս, իրրև ոչինչ վերաբաւիլ ի ձայնէ ձնշոզին զնա հնազանգեցուցանել· Գ·ննոզ·

ՎԵՐԱՒԱՂԳԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, գաւ·ի· Բազկացուցանել վերսին կամ խնամով·

յօրինել. հաւասարել. *Ցածուցեալ զքեզ վերատարեցուցեալ ծաղկոց. զոր ած առ ի փրկութիւն եկեղեցւոյ վերաբերականացն. Ճ. ժ.

ՎԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ. ա. 'Αναλογικός. Analogicus, proportionalis Համեմատական. նմանական. խորհրդաւոր. *Պատուակալութեան [illegible] (ինչ) կամիմ [illegible] 'ի վերաբանական [illegible]. Ոսկ. Խր.

ՎԵՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. կամ ՎԵՐԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ երկդիմի. որպէս յն. 'Αναλογία. Analogia, propositio, similis ratio. և ἐπιλογία, epilogus, summa. Վերաբերութիւն բանի. համեմատութիւն. և Վերջաւորութեան բան, համառօտ. խորհուրդ. գիտութիւն. կամ Վերջաբանութիւն. [illegible] [illegible]. *[illegible] [illegible] վերաբանութեան. [illegible] (կամ վերաբանութեան). Խոր. Գ. 62.

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ανάπτυξις. Explanatio. [illegible]. Դիոն. Ածայ.

ՎԵՐԱԲԵՐ. ա. 'Αναφερόμενος, ἀναφόρος, Sursum tendens. և բայիւ. ἀναφέρω, ομαι, ὑπερφέρω, ομαι. Sursum fero, or. Որ ինչ 'ի վեր 'ի բարձունս բերի, գնայ, ձգի. և Բարձր. վսեմ. [illegible]. Եզնիկ. [illegible]. Ոսկ. [illegible]. Ճ. Զ. Փիլ. [illegible]. Սարգ. Ա. ղ. Գ.

ՎԵՐԱԲԵՐԱԿԱՆ. ա. Որ 'ի վեր կոչէ բերել. [illegible]. Եփր. ծն.

ՎԵՐԱԲԵՐԱԲԱՐ. մ. 'Αναφερῶς. Dum sursum fertur. ἀναγογικῶς, anagogice. Ի վեր բերելով. և Վերաբերաբար. համեմատաբար. [illegible]. Դիոն. Եկեղ.

ՎԵՐԱԲԵՐԵՄ, եցի, եա. և բերեալ. ն. 'Αναφέρω, ἀνοφέρω, ἐπιφέρω, ὑπερφέρω, ἀνάγω. Refero, sursum fero, veho; infero, induco, profero, produce. Ի վեր բերել. վերածել. բարձրացուցանել. 'ի վեր կամ 'ի գլուխ հանել. [illegible]. Ոսկ. [illegible]. Եզնիկ. [illegible]. Ճ. [illegible]. Լմբ. [illegible]. Եղիշ. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ. Ի վեր հանել. [illegible]. Ճ. Ա. Բրս. հց.

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ. Ի վերայ բերել. [illegible]. Ոսկ. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ. Ցառաջ բերել. [illegible]. Պիտ.

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ. Ի վեր տանել. վերամբարձել. [illegible]. Տէր. [illegible]. Ճ. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ. Դարձուցանել. յետսել. [illegible]. Ճ. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ. Ցարաբերել. վերածել. [illegible]. Եղիշ. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ. Ի վեր տալ զերեսն. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐԻՉ, կամ բող. ա. Որ վերաբերէ. [illegible]. Ճ. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐՉ. Տ. ՎԵՐԱԲԵՐ. և ՎԵՐԱԲԵՐԱԲԱՐ. [illegible]. Դիոն. Երկ.

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αναφορά. Relatio, [illegible]. Եղիշ. [illegible]. Փիլ. [illegible]. Աբեղ. [illegible]. Պիտ.

կամ Ի վերայ բերումն. [illegible].

[illegible]. Ոսկ. յհ. Ա. 8.

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Բարձրութիւն. կամ վերացումն. [illegible]. Գիրք. Բղբ. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Բերումն ընծայից [illegible]. Ճ. Ժ. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Ի վեր տալն սառամանաց [illegible]. [illegible].

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄՆ. գ. Ի վեր բերումն. [illegible].

ՎԵՐԱԲԽԵԼ. կամ ՎԵՐԱԲՂԽԵԼ. ն. Ի վեր բղխել. [illegible].

ՎԵՐԱԲՂԽՈՒՄՆ. բղխումն. գ. Ի վեր բղխումն. [illegible]. Ճ. Ժ.

ՎԵՐԱԲՆԱԿԵԼ. Ի վեր բնակել. [illegible]. Դիոն. Երկ.

ՎԵՐԱԲՈՐԲՈՔԻԼ. չ. Ի վեր կամ վեր [illegible].

ՎԵՐԱԲՈՒՆԵԼ. Ի վեր 'ի բարձունս բունել. [illegible].

ՎԵՐԱԲՈԽԱՆԻՄ. [illegible]. 'ի վեր բարձրանալ. [illegible].

ՎԵՐԱԲՈԽՈՒԹԻՒՆ. Բղխել. բերել [illegible]. Ճ. Ա.

ՎԵՐԱԳԱԼՈՒՍՏ. գ. Գալն 'ի վերայ. 'ի վերայ յարձակումն. [illegible].

ՎԵՐԱԳԱՄ. գայ. ու. }
ՎԵՐԱԳԱՑԻՄ. եկի. ն. } 'ի վերայ գալ. 'ի վեր գալ. [illegible].

նոյ։ Խլ։ *Մահ որ իւրք գառնագոյն. որ յանօրինսյ վերագային. (այնինքն ի վերայ անօրինաց, կամ ի ձեռն անօրինայ.)Ոսկիփոր։

ՎԵՐԱԳՑՈՒՄՆ. գ. Վերադարձն. եկաւորուն. գալուստ ի վերուստ կամ վերըստանին ի վերայ մեր։ *Ա յսոր ագամ նուագիսալ լինի. վասն որ վերագ այսմիկ եղև հոգւոյն տրտոյ ի մեզ։ Ճ. Գ։

ՎԵՐԱԳԱՆՁՈՒՄՆ. գ. Վերագոչումն. բարբառումն. * Վերագանչումն յօգուտ ձայնի. Երզն. ֆեր։

ՎԵՐԱԳԻՏՈՂ. Բառ անատոյգ. որպէս հաչ գիտակ. *Եպիսկոպոս ոչ սիրայն գէտ, այլ և վերագիտող, զի մակացու է բարւոյն և հետևեցող. Մ-գ. ծԹ. (այլ՝ ձ. վերագիտող. յայնժամ և զմակացուն իսա վերակացու։)

ՎԵՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Գաղջ հմտու. թիւն. վերահասուցիւն. ընտրութիւն. *Կանոնք միայնակեցաց՝ վերագիտութեաբ և վկայութեաբ մոտաց եզիցի. Կէմգ։

ՎԵՐԱԳԻՐ, գրոյ կամ գրի. գ. Ἐπιγραφή. Inscriptio, titulus. Վերնագիր, և մակագիր. արձանագիր. *Ըստ վերագրին (սահմանի)։ Բզ. ոչ՝ Բագին էր նոցա, որոմ էր վերագիր բառի նախատասիլ՝ անձանօթի այ. Ա ոչ. ՟։ *Զոր օրինակ զԹղթոյ վերագիրն ոք գրուշեն, և առաջին գիրն բովանդակեալ արտայայտ զարտախուսութեդ Թղթոյ բանինչ ի նորոգ չարագրել. Զէզ. կի։ *Վերագրաւն, վարդապետականաւն... վերագիրն, զի բառական իսկ միով կարգիւն զամենայն գրոցն դիտել զմիտս. Մագ. ֆէր։ *Սմին իրի են և ի գիրս վերագրեք, և ի Հռաչելն եբէատիքեք. զի զորոնէն գրոցն և պատիւն գրոցին փուռնով և համառօտ երևեւութին։ Զանուն իւր (մովսէս) ընդգիր ոչ գնե ի վերագրի առ. որպես յեզոյ մարգարեք, և զինի առաքելք. Վրդ. օրին. Ե ծն։ *Մինեք ոչ բերիս ի քեզ զսիրական պետան, և կամ զնչխանական վերագրին. Ոսկիփոր։ *Բառական է վերագիր միայն առանձին ցուցանել զանգրելին։ Որոյ վերագրին՝ պրձաննդրելի կոչի գուշեի. Դամասկ։

ՎԵՐԱԳԻՐ. Վաւերական Հռուհի, պատճէն. *Վերագիր միաբանուն գրել ընդ հայք և ընդ հառաջք։ Վասն առաջնորդացն պատճոյն, զորս վերագրով աւանդեցաք. Ոսահ։

ՎԵՐԱԳԼԽԱՒՈՐԵԼ. } Ἀνακεφαλαιόω.
ՎԵՐԱԳԼԽԵԼ. } Capitulatim et summatim repeto, colligo, perficio. Վերագծել ի գլուխ. գլխատրել. բովանդակել. *Սուղ բանիւ վերագլխատրել զնորհուրդն քոյ, կամ վերագլխել զնորհուրդ աեառն, զոր ասաց մարդիամ, մեծացուսցէ և այլն։ Ի ձեռն իմոյ որովհետև ամենայն ազգաց ի սրբրեալ վերագլխի լսուին. Գր. ոսահ։ ՃՃ։

ՎԵՐԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναχ φαλαίωσις. Summaria repetitio, summa. Բովանդակութիւն բանից նախաձառելոց. * Ցառաջս վերագլխութիւն, և համանդամանից. Շէր։

ՎԵՐԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ կամ գիտէ ի վերվերնաթիչ. *Չլուսոյն մասն ինչ ի վեր ար. ձակէին, մանաւանդ Թէ զմեծ մասն ի վեր, որչափ վերագնացքն են. կէ։ բզ. ծն։ *Տուր զինչս աղքատաց, ու մա ըզխաչ Ճըգանց, և լեր վերագնաց. Գնչ։

ՎԵՐԱԳՈՅՑ, գոյից, յց. ա. Ἀνώτερος, ὑπέρτερος, ὑπερέχων. Superior. Որ ի վեր է և առաւելեալ քան զայլս. վերնագոյն. բարձրագոյն. վեհագոյն. գերագոյն. գերազանց. զօրագոյն. յաղթող. էութ պեծիս. *Ընտացք հրամանի վերագոյնի առաքչութեան։ Չրեշտակք քնուելքն վերագոյն էին քան զմեզ։ Ուրդ ցիտացի ոչգնակ, զի վերագոյն քան զիս եղիր. Բզ. ՀԳն։ Ի սիսք։ Վրէ հց. ։։ *Յուշա առաքեալ վերագոյնն՝ անկասկած լինիցի։ Ուսան որմզդ վերագոյն է քան զՀայրն. ԵԷիէ։ *Զայնէրեն առ վերագոյնսն. Նոբ. յովէտ։ *Վերագոյն քան զգազմուելի գիտից զանձն իւր յուցաներ։ Քան զանձնային փութալիս այնպիսիքն վերագոյն են։ Զառելուզմեալ ընդ Թշնամիսդ՝ առատնայի վերագոյն գոյին. Եվէս. յեռ։ Վրէ հց. է։ Յհ. ին։ *Սա ընդ նոյնացն ընորհ, և սքանչելեացն վերագոյն սքանչելիք. Ո-ի. գի։ *Զարգարեալ վերագոյն լուսով ի լոյս յաճռուելեն. Ճ, ֆ։ *Զարդնուրեցոյց յոյզ յոյժ. տապ գալձալ ի վերագոյնսն և զեալ ի ռեառնէ զօրացայ. Վրէ հց. իա։

ՎԵՐԱԳՈՑՆ. ա. Նախակարգեալ. ի վեր անգր ասացեալ կամ գրեալ. *Եւ յոյսյ ի վերագոյն բանիցն է. Սարգ. յոդ. ք։

ՎԵՐԱԳՈՑՆ. տ. } Ἀνώτερον, ἀνωτέρω. Superius, anterius, supra.
Ի ՎԵՐԱԳՈՑՆ. } Ի վեր անգր. ի նախակարգեալ. վերը մի յառաջ ասելեաւ կամ ժամանակաւ. կանխաւ. յառաջագոյն. *Վերադոյնն ասէ. Եէր. ժ. 8։ *Որպես վերագոյն, կամ վերագոյնն ասացաք. Ագաթ։ Խոր։ Անդ. և այլն։ *Վերագոյն ձառեալ։ Ըստ վերագոյնիդ նշանակելոյ. Զէր։ Նոբ. Իսա։ *Նշանն բարեկամք միմեանց ոպիզատոս և հեթանոսք. քանզի վերագոյն հակառակամարտք էին առ իրեարս. Զէր։ *Ըստ վկայուածն այնոցիկ որ ի վերագոյն են։ Բարւոք ասացեալ ի վերագոյն։ Զայն գործ՝ զոր հաստատեցաք ի վերագոյն։ Եէր. հո. եէր. փիս։ *Ալ մեք ի վերագոյնսն իսկ բազում վկայուելք գոյ սրբոց յուցեալ. Եվէիէ։

ՎԵՐԱԳՈՉԵՄ, եցի. ն. ե. Ἀναβοάω. Exclamo. Ի վեր կամ բարձր գոչել. վերաձայնել. կարդալ. քարոզել. վկայել. *Զոր եաոյեսս կանխաս վերագոչեցայ։ Վերագոչեմք առ քեզ աեր. Շար։ *Փառաւորելոյ կան եղբայրութեաբ հոգեզուարձ նուագս բանիք վերագոչիցուք. Թէոդոր. խոս։ *Ամբակում վերագոչէ, ասե ի հարատուլ եկեղեցէ. Զէր։ *Ծնօղի վերագոչէր, Թէ կոյս ինոցի. Ճ. Գ։ *Տէր և ասե վերագոչեաց զնա. Նահաց։

ՎԵՐԱԳՈՎՎԻ. ն. կրկին գովել. մեծաձայս գրուածոյ Տնջակիէ. *Իբրև մայր՝ որ գրկով գովի, և իբրև կոյս՝ ծնունդ ամբ վերագովիս. Ճ. Գ։ *Դաւիթ վերագովիցի. Կէմգ։

ՎԵՐԱԳՈՒՆԻԹԻՒՆ. գ. τὸ Ἀνώτατον. Eminentia, culmen. Վերագոյն գոլ և գերազանցութիւն. Ծայրութ. *Որ ի մարդիկ փառաւորուի վերագունութեաբ (վճռակ Թագաւորաց)։ Գործգ. կի։

ՎԵՐԱԳՈՒՇԱԳԶ. ա. Անգաւառ ի վերուստ գուշակող՝ նախաձայնող. *Եւ այլ բազում օրինակք և յուցմունք, որ քոի գալստեանն վերագուշակիչք և քարոզք եին Ոսի. յն. ա. 32. յն. վերագաղղեցք։

ՎԵՐԱԳՐԵՄ. եցի. ն. Ἀναγράφω. Inscribo, describo, rescribo. ἀνατίθημι (վերագրել), Attribuo, refero, adscribo, եմն. Մակագրել. վերագրաւ գրուշել. արձանագրել. ձառանել. գրել. *Վերագրէ (ձեռագանն) գձառան ի յայտնութեան քոի, և ասասի ի ծնունդն քոի։ Ղուկաս զաւետարանն և ըզգործսն առաքելոցն՝ զյուռնայս ազխարհէն վերագրէ (առ Թեոփիլոս ի յոյն լեզու)։ Վերագրէ զնկաս ի հրամանէ առ բզ հոգւոյն. և եղև ասէ ընդ առաջսն ընդ այնոսիկ։ Որպէս վերագրէ երանելին մովսէս, Թէ առաջնորդէ զկռաջս ձեր կախեալ զիայտ։ Վասն քո վերագրեցայ սուգվմեն. փայտ կենաց է ամենեցուն. կամ՝ի։ Փոք առ ՟ի։ Զէր։ ՟։ ծն. հմ։ Խլ։ *Վերագրէ յիւրում ձեռագրեն. Ճ. Ա։ *Տէր բուռնեան օրինացն՝ ի հինգ գիրս վերագրեցելոց. Փիւ. խմոսի։

Կամ Գծագրել. Ծրագրել. *Երկրորդ փողքն կոնաս իսն վերագրեն. Նիս. Բ. Է։

Կամ Սարագրել. ձեռագրով հատատուել. *Ցաղագս հաւատալ մուն վերագրեցի ի նմա ձեռնագրով իմով։ Ջոր առեալ բացին, և գտին վերագրեալ ձեռամբ իմաստասիրին. Վէր հց. ծէ։

Եւ ի վերայ գրիլ կամ գծել. *Որ և ոչ գիծ մի երկայնոյ այժմ վերագրել ոք կարէ. Խոր. ։։ 15։

ՎԵՐԱԳՐԵԼ. ի վեր անգր գրել. նախագրել. առն և ՎԵՐՈՑԳՐԵԼ. * Որմիք գիմքը վերագրեցեալքով։ Զնախաճիթ մատնեա արկածիցք վերագրելոց. և այլն. Նոբ. Է. Է. ծէ. ծէ. խէ։ *Ամրաւոր ամենայն հաւատոյ՝ վերագրեալք է։ Վերագրեալ ժուժ կալուքք. Գր. հր։ Շ. է. պ. Է։ *Նմանապ զնս վերագրելոցդ. Ծանօթ լինիս ձեզ ձնշմարտապես վերագրելոցդ իւագործուեց. Շ. Իւք։

ՎԵՐԱԳՐԵԼ. Ընծայել. աեւհականել. վերաւեբել. յայտնեբել. վերածել. ձգել. ուղղել. յարմարել. համարել. առագնել. առնել. կացուցանել. փոխել. աէս և ԳՐԵԼ, և ՎԵՐԱԴԻՐԵԼ. *Նմա զբոլոր գիսն վերագրեալ նուիրեաց. Փիւ. խմոսի։ *Առաուծոյ վերագրե գրել զպատճէն ձեռագին գիր։ Զայն հոր վերագրել. Կի-ըշ. գանի։ *Սարգիան աին վերագրելոյ էր անգրանկանն ուսուբնեի. Չամամ. առի։ (որ բնչի և ի նախագրեալ առումնաս։) *Արիստոտելէս զայնոցիկ (կենդանանց և անկոց) լինելութեի վերագրէ արեգական. և կենդանատեսակաց չրջագայութեի. Նիս. Բ. Իէ։ *Զփրկութ ընկերին մեզ վերագրեցուք։ Որպիսի փառս վերագրելն զաբչ. բանս և զնայն. Սարգ. յի. ծ։ Ն ։։ պ. ք։ *Անժամանակ որդին այ եղև և կազեցաս. գի մարդոյ. որպես զի զմարդիկ արդիս այ վերագրեսցի. Զէր։ *Զմարդիկ վերագրեալ խաչակից իւր և վկայք. Շար։ *Ոչ սուակ հաղորդ, այլ և աեր նորա և հայր վերագրէ նմա, զորոյ զդորձն գործէ. Բզ. ձգ։ *Որ վասն մեր եզև մեռանալ, և վերագրեալ զմեզ ի կեանս։ Ի լոյս կենդանի անվախճանից վերագրեցան. ՃԿ։ ի։

ՎԵՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ց. ՎԵՐԲԳԻՐ. *Քանզի վերագրութիւնս առե, Եվս. Վրէ. եւ։ *Զարդարե զմեհեանն յԵփեսոս վերագրութիւն է, հօր՝ այ ամենի արդի ազգեսանդրեի. Գամ. ազէս։

ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼ. գարձեալ. ց. ՎԵՐԲ. ԳԱՐՁԻ։

ՎԵՐԱԴԱՐՁԵԼ. տ. ՎԵՐԲԳԱՐԳԻ, և ՎԵՐԱԳՐԵԼ. *Չերկրայինս ընդ երկնայինսն վերագառնալ։ Վերագառնան յորդիս վերըն եղուսպզեմ. ծէ. Ւէր։ ցհ. ին։ *Բազում ձառս վերագառնայ (այս ինչ չարժանիք գնաց) յաղագս ուղղափառ հաւատոյ և վարուց. Ճ. Ա։ *Ապէ այդ գառամարտակ վերագառնալոյ քարձնորհնեա քոյդ պարգեաց. Նոբ. Ւէ։

ՎԵՐԱԳԱՐՁ. ք. գ. Ἀναστροφή. Reversio, μετάστασις, translatio, և այլն. Վերըստին գարձ. յետս գարձումն. փոխադրութի. Նահապետութիւն. և պրինաբեի. յետնըստ. *Ա յս ամենայն էր, որ խոսիան առնէր վերագարձի առնն ոմի. Վրէ հմ։ *Որ ի կեանս վերագարձի բնաւին, գարձմամբ յոգեստնեա պրինաբեիք. Շար։

ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒՄ, ձայ, ձեալ. ֆ. Ἀναστρέφομαι. Revertor. ἐπιστρέφομαι, convertor, ևն. որ և ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼ. Վերագարձ առնել, անդրէն վերսաին դառնալ. Վերադարձել աթոռոյդ ի ընկալումն մեզայն: Ի ձեռն ապաշաւանաց վերադարձիլ ի կենան. Աւետ. ա. 1: Ի մահուանէ ի կեանս վերադարձան. Տօնակ: Ցինքնական պատիւն վերագարձեալ. Լմխ. պրզ: Ա յապէս ձշմարիտ ապաշաւանաց վերադարձելով յայգագս իւր՝ բացայայտեալ լինի. Ոսկիփոր:

ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. } Տ. ՎԵՐԱ-
ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒՄՆ. գ. } դարձ. Ա ւանդեցաւ մեզ այս՝ ի չորրորդ դրուագի վերագարձումէ՝ ի վերայ երեքունց գրուագեալ հատուածին (գրոց խորհնացողին). Աւետ. ա. 14: Մուտս կերակրոյն փակեալ էր. ընծրգործումէն ազգին վերագարձումն վճարիցի. այսինքն յիտագարձումն ընդ բանսն. (իտ. դիալոգէ.) Լսող. իգ: Յայսմ առաւք վերագարձոմն և պատասխան ետ խաղաց սկսի խղնասխան (՝ի հանովից յանապաք). Տ ՒԹ. ին. իգ:

ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒՑԻՉ, ԱՒԱԶԵՑՈՒ. Ձոյգ. ն. Ἀναστρέφω, ἐπιστρέφω. Converto. ἀναίτω, reduco, ևն. Վերսաին անդրէն դարձուցանել. փոխադրել. ետրագել. վերածել. Վերագարձուցանէ զերկիրս յառաջին կարգս. Մուծ: Ձի զմեզ՝ ի նոյն գիր և ի պատկեր վերագարձուցէ: Ձի զմեռելսն ագամ վերագարձուցէ առ փայտն կեանց. Ձար. իբ: Ձամենայն սրտութիւնն խորանին վերագարձեալ ի ժառանգն սղոմոնի. Կամրջ:

ՎԵՐԱԴԻՑ, գիտի, ասց. Տ. ՎԵՐԱԴԻՏՈՂ. Ա աքինք՝ ի նախահայրն և ի վերադիտաց՝ աշխարհիս լուսաւորութիւն պատճառաք. Խոր. գ. 51:

ՎԵՐԱԴԻՏԱԿ. ա. Որ կայ՝ ի վեր՝ ի գիտակին. բարձրացեալ՝ ի նշանակ կի՛ի փայտ խաչի. Ցովսեփոս օրինագետս, ասեն զմեզ վերագիտակ, տալուորութիւն պղնձագնիւս օձին. կիւրղ. Խռ:

ՎԵՐԱԴԻՏԵՄ, ևցի. ն. Ἐπισκοπέω, ἀναβλέπω. Inspicio, respicio. Դիտեալ՝ ի վեր կոյս. նկատել զվերինս. և զքաջ պիտել. զընտնել, տեսանել, ՝ի միտ առնուլ. Աստն զարձուց. եթէ զգաբանս վերագիտելով՝ ի Թագիս իւր սմբառնայ. ճ. ժ: Ձաչտատ գոմսն այժմ վերագիտացուք վայրագութիւն անձին: Քանիցն զչամուր սորայն վերագիտանացուք անմուտելի անձին. Գիր:

ՎԵՐԱԴԻՏՈՂ, ի, ացս. ա. գ. Ἐπίσκοπος. Episcopus, inspector. Ի Թագաւորեսն յն. Ձորեիս ԷՓԻՓՕՔՈՍ. Եպիսկոպոս. Վերագէտ. վերատեսուչ. տեսուչ. այցելու. դիտապետ, հայրապետ. գէտ. Վերադիտող և օրինաւորացոյց սրբատեսն աշխարհիդ: Տն յաշխանեցիք հոյոց վերադիտողն: Տեսան անանձիցն հոյոց վերադիտողն: Դահերիցութիւնք վերադիտողաց. փոփ. սա ղբ. ին: Մագ. ա: Լսող. գ: Նոր. գնչ. նիկ: Թնթէոփոն և Թագուն բանիցն (ընդգէմ ծնողացն) ծանրագոյն եմ տուգանքն, քանզի վերադիտող առ այսոսիկ կարգեալ է իրաւանց հրէշտակի ներեսիս. Գիր. օրին. գ:

ՎԵՐԱԴԻՐ, դիր, ացս. ա. գ. Ἐπίθεμα. Quod super imponitur. Ի վերայ կամ՝ի վեր եդեալ ինչ. որպէս յատկացած, ետիրատեան. և բարձր գերեզ. Ձերգործն վերադրոց և գերին ետիրոց եռաւ ահագոնքն. Ղևտ. է. 34: Ձքինէ է հնձաւարանն, և քնգերը վերադիր կոշկ ինա: Վերադիրք ասի վասն՝ի վերայ եալոյ և՝ի վերայ նաստատելոյ մասուր աշխարհին. փիւ. ել. ԻՀ. 60: Ձէ միայն գնաւատան վերադիր ինդրին (յն. վերադիրքն) օրէնքն, այլ և գործան. ոսկ. գչ: Ղևիայ ոչ առաւ ժառանգութիւն. եւառն նմա վերադիր յիւրաքանչիւր ժառանգուէ. եփր. օրի:

ՎԵՐԱԴԻՐ. Ἐπίθετος, ον. Adjectus, adjectivus, um, cognomentum. Մակդիր. մականուն. յաւելեալ. Ցովհաննէս, զոր վերադիր անուամբ կոչեն կոչելին. Լսող. ԻԵ: Վերագրաւն հանդերձ գազանս վայրենիս կալեալ (զպարս). ոսկ. նս:

ՎԵՐԱԴԻՐ. Ցօգ քերականական. աթր. աթեր. յն. ἄρθρον. Articulus. Ո՛չ վայրապար ասէ՝ կոյս, այլ կոյսն. յաւելուածով վերադրին նշան ասդն ինն և միայն զայն այնպէս ինն անկարկէ: Ցայտնէ վերագրաւն. և այլն. ոսկ. նս. յորմէ և գե. նս: Ասա առանց վերագրի ասէ, թէ հոգի սեառն, և ոչ ասէ՝ թէ հոգի սեան. գե. նս:

ՎԵՐԱԴԻՐ ՏԱՐԱՐԱԿԱՆ. Ἔκτατος, ἐπακταί, παρεμβολή. Intercalatus, intercalatio, epacta. Ձամի մեսասան ասելոյդ ո՛րովք ա աստեղքս ասիգամիսքն տարին քան զնա նահանն. երբ զայս յաւելուած ամ քառ ամի հաշտեսս, և ՀԸ՝ ի քառ Թագեալ, գասանս գինեսցուք. այն կոյնն և վերադիրքն ասացոյն: Սարի. փոխ: Ձօր. ԼԹ: Վանաի փոխիմ. ևն:

Նոքին հասնմասուքն վերագիր կոչի և տարբերութիւն ամոց քառ այլեայլ հաշուի պղտոց. ՝կոչ գնոյն Թեսսեսկան, և սպաս վերագիր հռոմի ամոց. և լինի ՚ի Թիս վերագիրն. Աստ:

ՎԵՐԱԴԻՐ. Ի և անուն երասխեսկան քառի: Ոսկիփոր:

ՎԵՐԱԴԻՐԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ἐπίθετος. Adjectivus, impositus. Մակագրական. մակդիր, մականուն. Կոչումն վերագրական անուանն (սեմնի՝ սիեսրան). Սարգ. ա. գ. ա:

Եւ Ὑπερθετικός. Superlativus. Գերադրական. սասեսիլեալ. Մի քան զմի են գերազանց վերագրական. Երբ. գա. երդ:

Եւ Κατοφατικός Affirmativus. Դրական, սասրասական. Ձարդարութեսան ասնսրասնութիւնքն գերագոյնք են և հզորագոյնք քան զվերագրականն. և են վերագրականք, որպէս յորժամ ասեմք զնոն Թագաւոր. ՚ի վեսյ նորին գնելով զանձնոյն, և սեր, և բարի, և լոյս. Վահ. երդ:

ՎԵՐԱԴՐԵՄ, ևցի. ն. Ἀνατίθημι, ἐπιτίθημι, προστίθημι, ὑπερτίθημι. Superpono, eveho, impono, refero, adjicio, attribuo. Ի վերայ կամ՝ի վեր գնել. ՚ի վերայ բերել. յաւելուլ. յարագրել. ընծայել. մասուցանել. վերագրել. Ի ձեռն իւր ինքեան վերագրեաց ՚ի նա զնոր պարագանն ներգործ. ծումիի և զօրութիւն: Ընդքան ինչ է հոր և որդւոյ, ձեռնասուական հոգւոյ հասարակարար և ինքնասուկս վերագրին: Մեծն և փոքրն վերագրի ամենեցուն պատճառին: Օրհ. նումիի վերագրել ամենեցուն պատճառին. Դիտ: Ոչ նմա վերագրեցաք (ասդ. վերագրեացաք) զպատճառանն, այլ ձեզ. Գոլոսմ. ա: Ձզերկրորդն ասս ոչ վայրապար վերագրեաց (ասդ. վերագրեաց): Ձերկուսն միայն խոստովանեցան. և զերրորդն ոչ վերագրեցին. ոսկ. յհ. աբեդ: Ոչ միայն ասդ, ասս զանօրհնութիւնս քս. այլ վերագրեաց յաւել, այսինքն մի ինալ ասսիսն քս. Մագ: Քրմապետն վերագրեր. Նում. ԼԵ. Ե ԼԷ: Վերագրեաց գրան. Նոր. ԺԷ. Ե ԼԷ: Վերագրեաց գրեալ բեսնեիկէ գհնասիս իւր (եգ՝ ի բարձր տեզ՝ ոլ ձօնելով դից): Աստ՝ թէ ասձին զայն պիսի պատկս հերսցն յատուցեալ վերագրեցին. Նոննս: Ձերկաքանչիւր դասս աշակերտեալոյն յիմաստասէզդ գիտութեսն վերագրեցեն արգասիս. Պիս:

ՎԵՐԱԴՐԵԼ. ըստ յն. ոՃոյ. Նուէրս կալեալ կամ դնել՝ ի տաճարս. Ա ասձոյն վերագրութեսն պարտ է հաւատալոյ ասն չափաւորի վերադրել և պարգևել. Պղտ. օրին. ԺԷ: Ձոր ինչ և կամիցի ոք՝ վերագրեսցէ. անդ:

ՎԵՐԱԴՐՈՒԱՏԵԼ. գ. Վերագովել, գերահնչակել. Ձգերազանցեալն՝ ի լոյս անմատոյց ուրախութիւն վերագրուատեաւն. Նոր. կտ:

ՎԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑπέρθεσις. Sublimis gradus. Բարձրութեսն. վերին տասիճան. և Ցաւելուած, և այլն. Ձօրութեսն երկնից զատուկացաւ Թեսն և զվերագրութեսն ոչ ծործարք գժուարացաց, ոչ վերագրութիւնք բերեցք: Ըստ ոգւոյն վերագրեաւ (՝ի վերին ըզգայութիւն). Աստ օրսնիէ. Նոր. Ի փիւ. վին. ա. 77:

ՎԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Ἐπίθεσις. Adjectio. Որ առ ասձ են ուղղութեսն վերագրութիւնք (՝ի նոր օրէնս). Հսման. ասէ: Ասացի, և ևս մանաւանդ գաբանեալ վերագրաւթ առացեք. Մաղ:

ՎԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Ἀνάθημα, ἀνάθεσις. Donarium, dicatio. ըստ յն. ոՃոյ, նուէր ընծայեալ առաջորի որպէս յերեսկի ասելոյ գնելով. նուիրութեսն. Ա ասձոյն վերագրութիւնս և այլն: Ոչ են առ ձեռն վերագրութիւնք և երկար և պլինձ, որ պատերազմեան են գործիք. Գաբ. օրին. ԺԷ: Ձկենացն սըրբութեսն և զանձինն վերագրութեսն՝ ի փառս ոմ նշանակել վարկանիմ. Մէն. գնս: (Տես և՝ ի բառն ԱՀՏԱՐԱՆ. Ղ. իս. 5:)

ՎԵՐԱՁԳԵՆՈՒՄ, ձգեցայ. ն. Ἀναβάλλω, ἀναλαμβάνω. Induor, et recordor. ի վերայ ձգենուլ. և վերսաին յանձին կամ՝ի միտս բերել. Ալ երկայնեցաւ զպատկի անապատն. Ճ. Ա: Ձակ յհաղ հանգերձեալ էր զատուցանելոյն վերադեձնուլ. ոսկ. յհ. ա. 34:

ՎԵՐԱՃԵՒԵՄ, ևցի. ն. Ἀναπτηνω, ἀναπτερόομαι. Sursum volo. ի վեր կոյս Թռնալ. պարել. Թեւակոխել. Թռչել. վերանալ. ՝ի վեր դիմել. բարձրանալ. ամբառնալ. Ձեր կինս վերաճեւիլ. վերաճեւեալ ընդ առաջ քեզ: Վերաճեւել ՝ի առիղ անկելոյ հնձեսպահաց: Վերաճեւալ եւանէ յանդամսինս կանացն գազարս: Աստ փրկչական մարմինն վերաճեւալ ամբարձեաս: Վերաճեւալ ՝ի վերին աշխարհն սիոն. Նեղս: Ե Ճ. Գ: Շար: Ձօր. ԼԸ: Ցա. իմ. ապա. երս: Ցհ. ԼԸ: Ձօտա՝ որ ընդ օգս վերաճեւէ, տակաւ բնութեսն կատաղ կապէ. Շ. խոսով: Մարտս նախ քան զվերաճեւիլն լերկ. իակ յորժամ վերաճեւեալ ամբարձեսցի: յայնժամ վաղ վաղակի օգտակ է. Ճ. Ը:

ՎԵՐԱԹԵՒՆԱԼ. ն. ի վեր Թռուցանել. և Ամբառնալ զձայն. վերբերել. Եւ ընդ ինքեան վերաճեւեաց՝ զհոգիս մարդկան հօր ընծայեաց. Շ. խոսք: Բազմանատագ ձայն նուիրք զերաժշտականացն վերաճեւեն նուագ. Սհյ. ԼԸ. ասմս:

ՎԵՐԱԹԹՈՒԼ. ն. ի վեր Թռուցանել. ՝ի վայր Թռուել. Որ յայլահաւոց անտի վերաճեւուն ինչն ՝ի քառնորդ երկրորդն կարգի. Նոր. ղՀ:

ՎԵՐԱԹՈՒՉ. ա. Որ ՝ի վեր Թռչի. ՝ի բարձունս Թռչղոսական. բարձրաթռիչ. վերասլացեալ. Հաւասս զաղօթս վերաճեւիչ ասսր. կնճմս: Հրեշտակակրնս ասրտեալ վերաճեւիչս կացուցիր. Յիս. ոսկ. յհ: Վերաճեւիչ սլացմամբ վերաճեւեալ. Վերաճեւիչ լուսեղէն ամպովք ընդ առաջ և

լանել զոց փառացդ. Անան. էլէգ։ Մաշտ։ *Յերկիր թողեալ զմեզս մեր՝ յերկինս մաքուր վերաթռիչք լինիմք։ Վերաթռիչ լինէին, և անխափան մտանէին յերկինս. Ճ. Բ. Տէ ԻԷն. ծնդ. ծէ։

ՎԵՐԱԹՌՈՒՑԱՆԵՄ. ուցի. ն. Ի վեր թռուցանել. ամբառնալ 'ի բարձունս. *Զանձինս լուսեանց վերաթռուցին, և յերկիր թաւալեցան. Կլիմաք։

ՎԵՐԱԹՌՉԻԼ. թռուցեալ. չ. Ἀναπέταμαι, ἀνάπτημι. Sursum evolo, exaltor. Վերաթռիչ լինել. վերաթռել. բարձրանալ. *Երկնեղածութբ և սրբազնապէս վերաթռուցեալս։ (Ամօթոց յայս առնեն) զամպարտութիւն և կամարարութիւն յամայ[illegible] ինան ընդունելութիս վերաթռուցեալս. Դիոն։ *Միջնակացեալ թևօքն վերաթռուցեալ։ Վերաթռուցեալ մտօք 'ի թևս հոգւոյն. Ժղ. Շէր։ Տօնակ։ *Ծովն ունկնդրին վերաթռուցեալ առ իւ գային. Մխ. Երէմ։

ՎԵՐԱԺԱՄԱՆԵԼ. չ. Ի վեր 'ի բարձունս ժամանն լինել. վերամբառնալ. գտանել սասանալ զվերին ինչ. *Կերան զհրաժարեցուցանող պտուղն, որպէս զի յամայրին կանխեալ վերաժամանեսցեն 'ի պատիւ. Զքր. կթ։ *Յառաջելականդ վերաժամանեալ յաստիճան։ Ի մեծ քահանայապետութեանդ վերաժամանեալ յաստիճան. Փոփ. առ Զքր. կթ։

ՎԵՐԱԽԱՌՆԻԼ. չ. Ἀναχίρναμαι. Admisceor. Ողեխառնիլ. միանալ. *Ի նմա վերախառնին կերօղքն (զնա). Ոսկ. յհ. բ. ։ *Ի փրկական Ճաշակն վերախառնիլ. Ժղ. Շէր։

ՎԵՐԱԽՆԴՐԵԼ. ն. Ի վերուստ կամ վերստին և սակայն խնդրել. *Ընդ այս ամենայնի արկածից ապաւէն քեզ զնծ վերախնդրեմ. Մագ։

ՎԵՐԱԽՕՍԵԼ. հ. Ի վերուստ կմ կարկին և կրկին խօսել, բարբառել. *Ի լերինն 'ի մէջ միգին և մրրկին վերախօսէր ընդ իսրայէլի. Ժղ. Շէր։

ՎԵՐԱԾԱԳԵԼ. ն. չ. Ի վերուստ կամ վերստին ծագել զլոյս կամ որպէս զլոյս. *Փառք վերածագողին զլոյս. Շար։ *Վերածագեաց մեզ արեգակն արդարութեան։ Լոյս 'ի յերկնից վերածագեալ՝ 'ի ձև խաչի մարմնոյն խաչեալ. Զքր. կթ։ Շ. Ալ.։

ՎԵՐԱԾԱԳՈՒՄՆ. գ. Վերածագելն. ելն. երևումն. յայտնութիւն. *Երբեակ անձնաւոր միոյ աէրութեան զօրով քաղցր քոյդ վերածագումն. Գնձ։

ՎԵՐԱԾԱԾԿԵԼ. ն. Զգործածկել. վեր արկել. զգեցուցանել. պատել. *Լուսաւոր փառօք վերածածկեցեր. Նար. է։

ՎԵՐԱԾԱԾԿՈՑ Թ. կու. թի. եց. գ. Ծածկոյթ վերին կամ 'ի վերայ. ծածկարան անկողնոյ. Ծերմոկ. Եորղան. փէօշի. Στρωμνή. Stratum, stragula. *Օթոցի, և վերածածկութից, և բնակութեց. Պղատ. օրին. ժ։

ՎԵՐԱԾԱԾԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Վերածածկելն. և ծածկոյթ կմ մաշկ պատոփ. *Զարկուած վերածածկութեան մշնարհեալ կաղամնածոյ թմպկիս զարդականութեան. Նար. ծդ։

ՎԵՐԱԾԱԿԱՆ. ա. Ἀναγωγικός. Sursum ferens, conducens. և anagogicus, mysticus. Վերածող. վերբերիչ. վերբերական. խորհրդական. *Ի հեշտութեց՝ գոլով այն զեն արիութեան, և յաղթարհեա ըղձից հոգւոյ վերածականն։ Տեառն ասա է գուժարկու մեռելութե, և զորութիւն՝ արդ առ կեանս վերածական. Շ. ոփ. Եւսեբ։ *Առ վեհագոյնն նուաստագոյն վերածականքն զորութեք. Դիոն. [illegible]։

ՎԵՐԱԾԱՂԿԻԼ. չ. Վերստին կմ քաղ կամ վեր 'ի վերայ ծաղկիլ. *Ուր ապականութիւն մերժեալ զանազանեալ, անդ առապականութեան վերածաղկեսցի. Նանայ։

ՎԵՐԱԾԱՅՐԵԱԼ. Գերածայրեալ. բարձրագոյն. *Հրեշտակական զօրութիւնք, յորս են վերածայրեալք ներամփոփեալ բարձրութեք. Ճ. Գ։

ՎԵՐԱԾԱԿԷՍ. մ. Ἀναγωγικῶς. Anagogice, mystice. Վերածութբ. յարաբերութբ. խորհրդաբար. *Եւ զորս 'ի Նոյանէն մեզ նշանակաւ և վերածապէս երևեալս. Դիոն. Երն։

ՎԵՐԱԾԵՄ, ածի կամ ծեցի. ն. Ἀνάγω, ἀναφέρω. Sursum duco, reduco, conduco, adfero, refero. Վերաբերել. վերբերել. 'ի վեր ձգել. հանել. փոխել. *Վերածէ 'ի կենդանութիւն։ Վերածել 'ի թաղմանէ։ Վերածել զննջեցեալսն։ Որ վերածեաց զինքն 'ի ծովէն։ Որք 'ի հասանելոյ մեզաց ծովէս վերածէք զմարդիկ 'ի կեանս անմահ. Մամբր։ Զքր. կթ։ Շար։ *Փայտիւ զերկաթ 'ի ջրոյ վերածեր։ Ի մահուանէ 'ի կեանս վերածեաց։ Ի գերեզմանացն զմեռեալսն վերածեաց. Խոսր։ *Զգերեզմանս քակեաց. զմեռեալս առ յառաջս վերածեաց. Պիտառ։ *Որ բարձրացաւ 'ի խաչին, և զամենեսեան առ ինքն վերածեաց. Շ. Բարձր։ *Ի հաւատս քնականս զանձինս վերածէին. Յհ. կթ։

ՎԵՐԱԾԵԼ. Ի վերայ ածել. *Ոչ եթէ զատանանս և պատիժս նոցա վերածէին. Նանայ։

ՎԵՐԱԾԵԼ. Գաղտածել. յարմարել. հայեցուցանել. ձգել յայս ինչ միտս. *Զայս պատմութե ամենք յեղանակի տառապին վերածեն, և այլք 'ի գաղտնեալ վերջայն. Շ. Բարձր։

ՎԵՐԱԾԻՉ. ա. որ և ՎԵՐԱԾՈՒ. Ἀναγωγός. Sursum ducens. Ի վեր ածող՝ ձգող՝ հանող. *Ոչ ես ընկղմիչ, այլ վերածիչ. Նար. ծէ։ *Ղեկելոյս 'ի ծով աշխարհիս առ քեզ վերածիչ. Լմբ. ող։

ՎԵՐԱԾԽԵԼ. ն. Ի վեր ծխել՝ բուրել՝ ցնդել. Ἀναθυμιάω. Suffio, exhalo, evaporo. *Զբարձրագագաթն իւրև զննդրուկ 'ի փարձութեան վերածխեցին. Լմբ. յայտ։ *Քաղցր է բանութբ զննչմն արկեն, որ վերածխեալ՝ կերակուր լինի կենդանեացն ընչոյն. Նիւս. բն։

ՎԵՐԱԾԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναθυμίασις. Suffitus, exhalatio, evaporatio. Ի վեր ծխումն՝ բուրումն՝ ցնդումն. արտաշնչութիւն. շոգի. գոլորշի. *Հերակղիտոս զամենեցուն անձն (այսինքն զաշխարհ՝ ասաց լինել) վերածխութիւն 'ի խոնաւութեանց. իսկ զոր յանդաստան (զշունչ) յարտաքուստ և 'ի նոցանէ վերածխութիւն համեմատ բնաւորել։ Արտածութիւն է եռանդն շունչ զորոյ՝ արտաքին, 'ի վերածխութիւն մարմնոյ, կամ 'ի աղբերակնէ ելեալ։ Լուսիւն հոգին ոչ էր իրեւ զորո ինչ օդոյ են, որպէս միտ անապականին 'ի ձեռն վերածխութեան, կամ թանձրանալն. Նիւս. բն։

ՎԵՐԱԾՆԵՄ. եցի. ն. եւ. վերածնիմ. (ծնոյ կամ ծնեցայ). Ἀναγεννάω. Regenero. Վերստին ծնանել հոգևորապէս կամ 'ի նոր առաջանէ. նորոգել հոգւով. *Իշխանութիւն տայ հոգին սուրբ վերածնելոց զաւակս անմահութեան։ Վերածնելոց զաւակս անմահութեան 'ի ձեռն զաւազանին ծնողացն։ Վերածնեալքս զաւ կազմ և հոգւով ամէն արդարութե։ Սրբեցեր ըղձ ջրով վերածնեալ զմեզ մկրտութեամբ հոգւոյն. Շար։ Սարգ. ա. պ. գ։ Մաշտ. ձմ։ *Որ ոչն վերածնի 'ի ջրոյ և 'ի հոգւոյ, այսինքն թէ ոչ նկատեալ տեսանէ զգեղեցկութեան արքայութիւն երկնից։ Զարդարեց աւազանին, ուր վերածնին հեթանոսք յորդեգրութիւն. Զքր. կթ։

ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναγέννησις, ἐμπαλιγγενεσία. Regeneratio, baptismus, et resurrectio. Վերստին ծնունդ. մկրտութիւն. նորոգութիւն հոգւոյ, եւս և յարութիւն 'ի մեռելոց. *Ոչ եթէ ըստ բնութե, այլ ըստ աւետեացն ոչ է վերածնութիւն։ Տնօրինեալ նմա վերածնութիւն փրկութեան նովիմբ քնիւ քով. Ոսկ. հռ։ Պորփ. ի՞ը։ *Վերածնութբ կամ 'ի վերածնութիւն աւազանին կին յաւալանէ. Զքր. կթ. ծն. և Կրթ։ Ժղ. Շէր։ Սկևռ. էս։

ՎԵՐԱԾՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՎԵՐԱԾԱԿԱՆ. *Վերածողական; և ոչ սոսկ պատուհասողական էր եղեալն առ նա. Ոսկ. գծ։

ՎԵՐԱԾՈՒ. Տ. ՎԵՐԱԾԻՉ. *Վերածուք և միաւորիչք առ ած. Մագ. 'Ի դիոն։

ՎԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναγωγή. Subductio, subvectio, reductio, relatio, disciplina, mysterium, anagoge. Ի վեր ածումն՝ առումն՝ ձգումն. յարաբերութի. խորհրդականութի. *Ածայնումն (այսինքն արքայանալոյ) փարազուրոք ըստ վերածութե ծածկել։ Սրբազանից կատարողութեց, և ածաաւանդից վերածութեց արմատակից արար. Դիոն. Երն. և Էկեղ։

ՎԵՐԱԿ, ի, ու. գ. (լաւ ես՝ Վերարկ.) Περίβολος. Ambitus, septum. Ցանկ. պատնէշ. միջնորմ. *Քարատակ խնդը վերակաւ (զողնաշարն), յօդս գործելով 'ի ոնմ՝ միոյն առ միւսոյն յարամանելով. Պղատ. փիմ. (Թերևս գրելի էր, վերարկուաւ։)

ՎԵՐԱԿԱՄ, կացի. չ. Ἐφίσταμαι. Կալ 'ի վերայ երկրի. *Ուղեգնաց վերակացեր 'ի կենդանութեան յայսմիկ. Բրս. ող։

ՎԵՐԱԿԱՅ, կայք. ա. գ. Ὑπερκείμενος. Supra nos existens. Գերակայ. գեր 'ի վերայ. և Բարձր վայրք. բարձրութի. *Համատարած ջուրն վերացեալ բարձրացաւ 'ի մէջն յաներաւ վերակայքն. Զքր. կթ։ Իսկ Նիւս. կազմ. գրէ զեր 'ի վերակայ, իբր զեր 'ի վերայ կացեալ։

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԵՄ, եցի. ն. Ի վեր կմ վերստին կանգնել. յարուցանել. *Զնոյն զեղ... վերականգնեսցէ զմեզ. Եփր. այլ. *Վերականգնեցեր 'ի մահու թեն կենաց։ [illegible] վերականգնեսցէ. Մագ. Շար. *Վերականգնեալ [illegible] վերականգնեալսն 'ի կենդանութիւն [illegible] անապականութեն. Նար. ծէ. *Վերականգնել [illegible] 'ի յարութեան նորա փառացն. Մագ։

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄՆ. գ. Վերականգնելն. յառնելն. *Գուցէ պատասխանել վերայ [illegible] վերականգնումն. Վրք. հց. ծն։

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԻԼ. ն. [illegible] 'ի վերայ [illegible] վերականգնութեան [illegible] Ճ. Գ։

ՎԵՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. [illegible] 'ի վերայ [illegible] *[illegible] Զքր. կթ. *[illegible] Վրք. ոմ։

ՎԵՐԱԿԱՏԱՐԵՄ, եցի. ն. [illegible] *Վերակատարեսցէ [illegible] Ճ. Գ. *[illegible] Զքր. կթ. *[illegible] Ցհ. կթ. *[illegible] Փիլ. առ զբ. *[illegible] 'ի [illegible] Շար. [illegible]

անքակ էին սէրեամբ սահմանի պահման վերա-
կոփգնացար . Նար . 1000 :

ՎԵՐԱԿԱՐԴԱԼ . Ն . կոփգալ ի վեր . վերագոչել . ինգրիլ օգնութիւն ի վերուստ . *Ջնծային այցելութիւնն և զօգնականութիւնն յամենայն ժամ վերակոփգալ . Ցհ . ԺԱ . *Մինչ բանաւորիքն յանկարծակի խրտնութենէ՝ զքեզ վերակոփգային յօգնութիւնէ . Շար :

ՎԵՐԱԿԱՑԵՑԱԼ . ի վերայ կացեալ . առ նմա կալով երևեցեալն ի վերուստ . *Եւ վերակացեալ (կամ վերայ կացեալ) նմա աէր՝ առե . Ճ . Ա :

ՎԵՐԱԿԱՑՈՒ , ոճ , ուց . գ . *Էպίστάτης, προϊστάμενος, προστάτης, προεστώς. q d. Super stans, praestans. Praefectus, praepositus, magister, antistes, moderator, rector, author. և ὑπερασπιστής, protector, defensor, propugnator. ἐπίσκοπος, ἐπίτροπος, inspector Որ ի վերայ կայ անձանց կամ իրաց . ռասիկան . հոգաբարձու . գործակալ . գործավար . առաջնորդ . նախագահ . պետ . վերտաչափ . դաստիարակ . պաշտպան . հովանի . տեառչ . վրէժխնդիր . խոփ փոքան , ասպտ , փափէր , պաշ , ՎերգԷԹ , դերգԷԹ , ՎերգԷԹ . *Որ կային ի վերայ նոցա՝ ի վերակացուացն փութասոնի : Վերակացուք սատրուածոյն գործելի : Վերակացուք բնակչաց և քարտհատաց : Վերակացու զառացոց : Վերակացու լինել և հոգ տանել գործոյն : Վերակացու եղէք քեզ : Լինել վերակացու ի ատն տեառն ամենայն մարդոյ : Որ վերակացուն է , փութով : Վերակացու լինիլիք նմա՝ յոր պէսս իւաց և կոչեացէք զձեզ : Իւրում՝ ատնն իսկ բարւոքք վերակացու լեալ իցէ : Որպէս յերեանց բարւոքք վերակացու լեալ իցէն : Բարեաց գործոց վերակացու լինել և այլն : կամ * Տէր վերակացու իմ , և եզջիւր փրկու Թէ իմոյ : Վերակացու է ամենայն ապաւինելոց իւրոց : Վերակացու է նոցա ի ժամանակս նեղուԹ : Եւ վերակացու եղէց քեզ : Վերակացու Ճըշ մարտութիւն : Վերակացու լինի գնացից նոցա : Վերակացու լինի (կամ օգնական լինի) արգոյց . և այլն : *Ընդ միծաս վերակացուաս : Վերակացու հոգոցս այսոցիկ : Հոգևոր վերակացու . կ . ե : Բր . հդ : Վ . բ հդ : *Իբր հայր վերակացու համարեալ էր Ջմերոյ լուսաւորութեանն լուսաւոր վերակացուէ Ճաառնով (զորդատայ) : Ջօրագլուխ և վերակայեաւ կենաց մերոյ . Եղիս . բ : Խ . բ . Ցջ : Ցհ . իմ . երս :

ՎԵՐԱԿԱՑՈՒԱԾ . ա . Որ ի վերոյ կամ ի վերոյ կայ առեղծ . վերանիսա . և հեծեալ . *Նուիրելեացս այսոցիկ ամենեցուն զերկինս վերակացու՝ ձեզնէս արար . Վ . բ հդ . ա : *Ճնչելով սանձիւք ... ոչ բացակայեալ ի վերակացու մտացն . Նեղոս . (ապ . վերակաց)

ՎԵՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ . գ . *Էπισταοία, προστασία. Praefectura, administratio, moderatio, regimen, praesidium. Ոստիկանութիւն . առաջնորդութիւն . հոգաբարձութիւն . նախագահութիւն . պետութիւն . տեառչութիւն . և հովանաւորութիւն . *Իշխանքն՝ որ ունին զգվերակացութիւն աշխարհի : Վերակացութիւք . և այլք ընդ վերակացութիւնն են . Ցճխ . ջ : *Վերակացութիւն յիւուս այ Ծառայասպասուկ վերակայութիւն պարսից . Ե . բ . ա : *Ոչինչ բաց վերակացութիւն : Վերակացութիւն ևկեղեցւոյ աջի : Մի իւրավի առնուլ զվերակացուԹիւնն (վանական) . Նիս . կա՛ : Բ . ղ . Ե . Ն : Բր . հդ : *ՎերակացուԹիք որդոց . տեսչութիք աղքատաց . Ոսկ . Ես : *Ի վերայ կայի ձեր . ոչ կամաք և ինքնապատուաւ , քան նմանութիւն բազմաց՝ ոչք այժմ ի վերայ վազեն վերակացուԹեց . Ա՛ որ . Ը : *Ջի ելից զհոգ վերակացուԹիւն (յովսէփ առ յմ) , արժանացոյց զնա բանն՝ ծնօղ և հայր անուանել . ԻՓՆ : *Քոյին վերակացուԹեամբդ պահելով ի խաղաղուԹիւն . ԺՀ :

ՎԵՐԱԿԱՑՈՒՄՆ . գ . ի վերայ կալն աչ . յաբար . ամբարձումն ձեռին՝ ի հարկանել կամ ի պաշտպանել . *Ձեռին նորին վերակացուԹիւն ի հարուածս եդովմայեցւոց . Նար . ՁԵ :

ՎԵՐԱԿԵՆԴԱՆԱՆԱԼ . ա . վերաբին յառնել , նորոգիլ . *(Ձեռ կոտորած մանկանց) գործել վերակենդանանալոյ ոզբուն մարդն . Նէ . ա . Ղ . ԲԷՔ :

ՎԵՐԱԿԵՆՑԱՂԵԼ , իլ . ց . Ցառնել ի մեռելոց , և համբառնալ ի վեր . *Աւարառեալ զանօրինականացն զառաջուԹիւն ետ ապաշխ վերակենդացեաց . Նար . ՁԵ : * Ցերկիր աւուր նախատացուԹիւն պատմեաց վերակենդացիլ . ԹԷոփ . Խայտաք :

ՎԵՐԱԿԵՐՊԵԱԼ . Անամորφούμενος. Reformatus. Փոխակերպեալ . նորոգեալ . փոխեալ . *Նովաս և ի նոյն են վերակերպեալ յանապականուԹ սրբոցք Հոգւոյն. Պտմ . Լ :

ՎԵՐԱԿԵՑԵԱԼ . Որ կեայ ի վեր յերկինս . երկնաքաղաքացի . հրեշտակ երկնային . *Հրաշալի առաքեալք զվերակեցելոցն բերել զնմանութիւն առաքին . Նէ . ի ԽԲ :

ՎԵՐԱԿՆԱՐԿԵՄ . ե . ի վեր ակնարկել .

ՎԵՐԱԿՆԵՄ , եցի . Համբառնալզաչս յերկինս . *Վերակնալիկեալ քեզ բարերար յանակնկալս կենաց վՀ արասաբերել ի լոյս անձկալի . Նար . ԻԷ : *Ալ յուսով վերակնարկեմ քեզ , որ պետրոսի ձգեցեր յօգնութիւն զձեռն . ԳԽ : *Կորացեալքն Թիւմքեք՝ վերակնեն ի բարձունս : Ոչ կարացի վերակնել յարեգակն արդարուԹեաւ : Ոչ տայ Թոյլ վերակնել ի պատուիրանս ՀՅ . Սրփ . ՁԼ : Սրփ . յՁԷ : Խոր . գԲԳ : *Վերակնել յօգ . գիտութեան լոյս : Ցորս սակաս ինչ կայ վերակնել իմանալի մարգն իւր աչօքն միայն . Սիս . Ես : Վ . բԽ . ԻԷԳ : *Ցոր վերակնեալ առաքեալքդ : Ի քեզ վերակնել յաւետ հայեցի՝ միշտ նկատօղ ակն հոմայնի : Ոչ վերակնեալ յօրէնս ետն . Շար : ԳԽ : Ա՛ԺԲ . Ի . Ն :

ՎԵՐԱԿՆԿՌԵԼ . Ն . վերոյն կնքել , հատանել . Ի . վերծանիլ վերակնքելոց քրիստոնէիցս . Ճ . Գ :

ՎԵՐԱԿՈՂԵԼ . վերսին կոխել . և ի վի . Թևակոխել . վերսաբառնալ . *Ընդօր անբան ի սկզբանէ՝ մարմնով յերկինս վերակոխէ . ԳԽ :

ՎԵՐԱԿՈՉԵՄ , եցի . Ն . Ἀναкαλέω. Revoco . և այլն . կոչել և հրաւիրել ի վեր . մեծարել . վերագրել . փոխիլ . նորոգել . *Վերակոչեաց զանհնեաեան ի մահուանէ յանմահութիւն : Ի մտաւ անքանից բազմի արքայն անմահից , զի զնա յերկինս վերակոչեացէ : Վերակոչեաց զհեթանոսս յորդեգրուԹիւն : Որք ի հեթանոսաց վերակոչեցան ի քէ ի ձեռն առաքելական քարոզուԹեն . Շար : Ժ . Ա . ԼԲ : Ջ . բ . ԼԲ : *Վերսիոչէ զնա ի կարգ սար կառագուԹիւն . գործել վերակոչէն ի քահանայուԹիւն : Սի զանկաւտա ու հոգևոր և մարմնաւոր հատակա վերակոչեացէ յաստիճան եպիսկոպոսուԹ . Վ . բ հդ : Շ . ընդհանր :

ՎԵՐԱԿՈՉԵԼ . Ἐπικαλέω. Voco, appello. Ցորջորջել . կարգալ . մականուն . վերածայ . նել . Ո՛չ յանձնէ , այլ յաղդմանէ հոգւոյն սըն զանուն մանկանն վերակոչեաց . ԼՐԼՒ . վ : *Անվայրն յերկինս՝ անհայր ծնաւ յերկրի , զի մեք վերակոչեսցուք հայր զրոյէրից ըզպատճառն : Ջոր գոք նազովեցի անուանէք . մարգարէն սէր իւր վերակոչէ : Քահանայք վերակոչին ծնօղ . գայեակ . Ջ . բ . ԼՒ : Եբր . ժ . Շ . ընդհանր : *Վերակոչի անուն (վկայարանի) որ բանակ . Մ . ժ :

ՎԵՐԱԿՈՉԵՑ . Κατακαλέω. Invoco. կարգալ յօգնութիւն . վերակարդալ . *Ի նասիլ քումմ յընդեռնուլ զնծային զդիրս՝ նախ զնծ վերակոչէս յօգնականուԹիւն : Ամենայն ուրիք օգնական անձին իւրոյ վերակոչէր զնա . Վ . բ հդ . ի : Ճ . գ :

ՎԵՐԱԿՈՉԵՑ . Ἀνακαλέω. Revoco. Ցետս կոչել . գարձուցանել . * Ափոս առաքեաց բարեխօսս , զի գարձեալ վերակոչեսցէ զնա յորոշմանէն . Հ = Ց . Նոյ . իԷ :

ՎԵՐԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἐπίκλησις. Appellatio. Մականուն . անուանակոչուԹիւն . *Ի ձեռն երկաքանչիւրոյն անուանցն վերակոչումէ (սիմոն պետրոս) . Նահ :

ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄՆ . գ . Ἀνάκλησις. Revocatio , և այլն . վերակոչէն , իլն , ըստ ամենայն նչ . *Ընծեղցուն է պատճառ և կեանք , և անկեղծի ի նմանէ վերակոչումն է և յարուԹիւն . ԴԻՈՆ . ածայ : *Օձանէլն զգարիէլն ծածկութիւն մեռուսաւ՝ վերակոչմամբ խորհրդական երկորգուԹէն . Ցհ . իՀ . ԼՒԷ : *Ջվերակոչումն յովհաննու (յաքսորանաց) . Վ . բ հդ :

ՎԵՐԱԿՈՏԵՄ , եցի . Ն . Խափան կալել . *Ջմոլեգնաձառ բանարկուԹիւն զգլուխ ի յուսոյն այսմտոց հալեալ վերակոտեցին . Նար . ասած :

ՎԵՐԱՀԱՃԻԼ . ց . Տիրապէս հաճիլ կամակոյ յանձն առնուլ . *Վերահաճեցաւ զիջանելով ծառայի վկիբպարան զգենուլ ի կուսէն . Ջ . բ . ԼՒ :

ՎԵՐԱՀԱՅԵՑԱՑ . ա . ի վեր հայեցօղ . ձկտեալ ի տեսութիւն բարձր . *Վերահայեաց աչսակ , զուարԹածագիկ երփնագանգեղ գարունն . Թէոփ . Խոս . *Ոչ մարմնական աչօք , այլ խնացօղ և վերահայեաց մտաք զնա նկատեալ տեսանք . Ա՛ր . պտրգ :

ՎԵՐԱՀԱՅԵՑԻԿ ԼԻՆԵԼ . Վերատես . լինել . քաջ գիտել . տքնիլ . *Ներբին ականքն վերահայեցիկ լինել ի վերայ ծորին . Ո—պտ :

ՎԵՐԱՀԱՅԵՑՈՂ . ա . Վերահայեաց . և աստիպագէտ՝ զնիզ երկնային ընԹացից . Ցառահետողք խնամատարութեան , և վերահայեցողք չափաբերապէս մակագրուեց . Խոր . գ . 62 :

կամ որպէս Տէսուչ . հոգաբարձու . *Թագուհք ի մեծասանդ վերահայեցողք են ընչից իւրեանց , և ոչ տեարք . Ո—ԼԲԲ :

ՎԵՐԱՀԱՅԵՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀναеυθυνσία. Suspectio. ἐποψία, visio, aspectus. Վերանիզն . ի վեր ակնարկումն . վերնական նկատումն . խորին տեսուԹ . *Ջաստուածականն զօրուԹիւ ցուցանել զառ ի յաշծային ընդս երկաեսանն վերահայեցուԹիւ : Ջիաքսուն և վեց գականն վերահայեցուԹ աչակերտին սիրեցելոյ : Օտար յամենապատասխն վերահայեցուԹիւ և հաղորդուԹ . ԴԷոն . ԵՐԼ . և ՆԷԼ : *Ընդ ասել Ջնոյա՝ զառ ի յաշծայինն ընդս վերահայեցողուԹիւն (կամ վերհայեցողուԹիւն) նշանակէ . Շ . հՀԼՁ : *ՋվերահայեցողուԹիւ հոգւոյն ի յանձն առնել : Լինի մատց զոյ վերահայեցողուԹիւն առ ած և ի խոստացեալ պարգևան . Լ՛ի . պտրգ . Խ ՁԼ :

ՎԵՐԱՀԱՅԻՄ . ց . ի վեր հայել . վերակնել . *Որք ուղիղ հաստատ ի քէզ նըկատեալ վերահային . Ջ . բ . ԼՒ . Խ Լ :

ՎԵՐԱՀԱՅՈՂ . Խոյ վերադիտող . տեսուչ . *Ջբազումս ի մեծատանց վերահայոյս ասէ , ընչից իւրոց , և ոչ տեարս . Ո—ԼԲԲ :

ՎԵՐԱՀԱՅՑԵՄ . ն . հայեցեալ ի վերուստ , կամ վերակնելով հոգւով *Վերահայցեմք

ընդ հրեղէն լեզուացն. Շար:

ՎԵՐԱՀԱՆԴԻՄ. ց. Հանդչեմ՝ ի վերայ կամ՝ ի վեր. վերանամ՝ վերթռչամ՝ վերաբնակիմ՝ ՝Որ՝ ի քառակերպեանս վերահանգչի յանապատս հատս սմին: Որ ընդ հօր և որդւոյն յամենայն տեղիս վերահանգչի. ՋԹբ. կ. ծ. Ե արմա: ՝ի քառակերպեանն վերահանգչի յոմեքն. ԹՀ. ՀԸԲ:

ՎԵՐԱՀԱՆԳՈՒՑԱՆԵՄ, գուցի. ն. Տիրապէս հանդուցանեմ. փոխեմ՝ ի հանգիստս. ՝Որ վերահանգոյց գամենեսեան՝ ի մահուամբ նէ յանմահութիւն. Շար:

ՎԵՐԱՀԱՈՒ ԼԻՆԵԼ. Ἐπίσταμαι. գ. ժ. Sto super re, scio, peritus sum. Քաջ հասու՝ մասկացու՝ գիտակ լինել՝ ի վերայ հասանել մտաց. հասկանալ. խնամալ. ուշ դեհականալ. ուսուցանել. հասկնալ. վարժ օրինաց. անդաստիարակ: ՝Քննեալ եղիր վերահասու: Վերահասու եղայք գրոց ըստ սա՝ ի քէն. Խոր. Ե. 75:Ք. 57: ՝Բաւական բանս զնոցա զնոցա կոչակաց .բոց՝ վերահասու լինել քո անձամբ անօրէնութեանդ. ՋԹբ. կ: ՝Եթէ վերահասու լինիս ճշմարտութեանն. Սահակ: ՝Որ ոք կամի վերահասու սոցին լինել: Ոչ կարեմ մտաք վերահասու լինել. Լմբ. պթբ:

Իակ ՎԵՐԱՀԱՍՈՒ ԱՌՆԵԼ՝ ՏՀեղհկացուցանել. խեղամուռ առնել. ՝Ամլ ևս վերս. Տասու արարից զքեզ յայգագս տապիս. ԵՐԲ. ՀԵՐ:

ՎԵՐԱՀԱՒԱՔԵԼ. Տ. ՀԱՒԱՔԵԼ. Ἀναλέγω. Colligo. ՝Միաք զեզմանացն վերահաւաքելով տեսականաբար զքանս. Մաթ. ԻՒԼ:

ՎԵՐԱՀՆՉԵԼ. ն. Ἀνηχέω, ἀντηχέω. Resono. Վերադոչէլ. վերաձայնել. ՝Եւ նա վերահնչեաց հաւատացեալ, և գոչեաց, սէր իմ և ծած իմ. Ոսէ. յհ. Ք. 41: Միշտ նեբքին մարդով զձծ և զվերակացուն իւրեանց վերահնչէին. ԿԼՀԱԹ: ՝Փառս վերահնչէին երիցքն միակին: Արժանի լինել ընդ անմահիցն գասուց փառս վերահնչել երրորդութեիգ միշտ. Տ-զ:

ՎԵՐԱՀՆՉԵԼ. ե. Ծաւալիլ հնչման. լսելի լինել. ՝Ի հասարակել գիշերին վերահնչեաց բարբառն, ահա փեսայ եկաւ որիսալ հսլի. ՋԹբ. կ:

ՎԵՐԱՀՈՒՉԱԿԵՄ. եգի. ն. Ἀνευφημέω, ἀνακηρύσσω, ἐπικομπάζω. Celebro, laudo, praedico, ostento, ևն. Գերահռչակել. հրաշակաւոր գովաբանիլ. քարոզել. պանծալի հանդիսացուցանել. ՝Համարին ընդգիմամարտիկացն յաղթող լինել. չև տեսեալ զնոցա զօրութիւն՝ զնեքնանս վերահռչակեն: Զանձայինն խաղաղութիւն օրհնութեամբք խաղաղականաբք վերահռչակացուք: Ի գեբրաղացեալ բարութիւ ՝ անձանմանութեան վերահռչակէն (գիրք զմովսէս), քանզի էր հեզ յոյժ. ԴԹՀ. ՁԾ. Ե ԻՂԲ: ՝Զայնիւ և երգով վերահռչակին. Գ.Ի: ՝Ոչ կատաբ, և իշաբ կամ իշակիսաբ՝ կամ արուեց բանմունբ վերահռչակելով. ՆԹ-ո. ՝ի ոթանչ:

ՎԵՐԱՁԱՅՆ. ա. ծ. Բարձրաձայն. ՝ի ձայն բարձր. ՝Ցետ այսր առէ եպիսկոպոսն վերաձայն: Եւ երգեն վերաձայն սկիզբն պատարագին. Մ-ց:

ՎԵՐԱՁԱՅՆԱԲԱՐ. ծ. Վերաձայնելով. դոչմամբ. մեծաձայն. կամ երկորդելով. և նախաձայնելով: ՝Ձծաբանել տալոյցն վերաձայնաբար ձառէք. Մաթ: ՝Ածային անօրէնս լեզն վերաձայնաբար տեսին խորհուրդ մարդասիրեիք նախապատմեալ. Խոր. ԼՐՎ:

ՎԵՐԱՁԱՅՆԵՄ, եգի. ն. Ἀναφωνέω, ἐπιφωνέω. Alta voce pronuncio, acclamo, exclamo. ի ձայն բարձր կարդալ. վերագոչել. վերահնչել. վերահնչեցուցանել. վերաձայնել. քարոզել. ՝Մանուկ մոլորեալ ուղղանօր և երթիցէ՝ զմայրն վերաձայնեալ կալ դայ: Վեռաձայնեալ կոչէին զարարածս յօրհնել զարուեստ և զարհեստ համ: Համարձակել և վերաձայնել. Թէ օրհնեցէք. ՁԻ. ԻՀ. ԷՐԼ. Ե ապ: ՝Ձաչեր ողորմիայն առ հասարակ վերաձայնէն: Սարկաւագն վերաձայնէ զերեկոյին դաշուեթի. Խոսր: ՝Վերաձայնէ՝ ի լուր ամենեցուն. Լմբ. պթբ: ՝Ձաշակերտացն վերաձայնել բարեբանութիւն. Մ-ծբ: ՝Ձոբնչն նոյ հաստատութիւն վերաձայնելով. ՁՁԻ. ՃՔ: ՝Վերաձայնեալ այս խոստովանութեի: Ընդ հոգւոյդ սքի բարձրացեալ և վերաձայնեալ: Փառաւորեմք վերաձայնեալ նուագօք օրհնութեի երգոց. Ն-ր. ՃՔ. ՃՀ. ՀՀ: ՝Չաւասնել եմ Հմարտութեի, որ՝ ի պօղոսէ վերաձայնի. Լմբ. ապ:

ՎԵՐԱՁԱՅՆԵԼ. ՝Ἀναβοάω, ἐπιβοάω. Revoco, appello, nuncupo. Յորկորքել. կարդալ. անուանակոչել. ՝Սկսաւ վերաձայնել զնոսա մոլորեցսցիչս: Զբայսբաւութիք վերաձայնել՝ ի վերայ մեր (զանուանն չար). Վրթ ոսէ: ՝Ցայլ ինչ անուն վերաձայնի: Գագիկ անուն վերաձայնեալ. Շ. ընդհանր. Ե Վէպ:

ՎԵՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարձրաձայնութիւն. և փոխաձայնութիւն. ՝Զսրաւ գալին սաղմոսն ասել ըստ գասուց վերաձայնութիւ. Յհ. Իմ. ապ: ՝Երգել վերաձայնութիւ. Վրթ ոսէ:

ՎԵՐԱՁԳԵԼ. ն. Ἀνατείνω, ἐπιτείνω. Intendo, extendo, traho, eveho. ի վեր ձգել. ՝ի բարձունս անդ տարածանել. Ձգել. ձգել. ՝Միշնորդեալ վերաձգեաց ըզմեզ առ հայր: Զէնովք վերաձգեաց յերկինս: Աձնոյն մարդիկ իգձք առնելով. ըզձեռն յերկինս վերաձգէն. ՋԹբ. կ: Տծոկ: Աբէսբ. Ցե ՝Բառական է բանի բնութի զառաքինեացն յարձակմունսն վերաձգել: Զորիւք այսոքիւք առ Տմուռեի իւրին վերաձգեալ ածցիս. Բ-ս. պկ. Ք: ՁԿ. ԻՀ. ԷՐԼ: ՝Վերաձգօղն երկնից (կամարանսն կի վրա նոսն). Շար: ՝Ո՞ր վերաձգեալ պարանոցն. ա՞ն խարտոց ակեցաւ. Ո-կ. ՆՆԷ:

ՎԵՐԱՁԵՌՆԵԼ. ե. Ἐπιχειρέω. Manum admoveo, conor. Ձեռն տալ՝ ի կանգնելն. Ձեռնարկել գոն գործել. ՝Իբր Տայր գործազգութի խոնարհեալ՝ ի յանկեալ, և վերաձեռնել սկսցի. Երբ. Տպ: ՝Երկաքան չէր ոք առ ինքն գարձուցանել վերաձեռնելով. Բբս. ոշ:

ՎԵՐԱՂԱՂԱԿԵԼ. ե. Վերադոչէլ կալ գալ. ՝Հաչակաւոր ձայնիւ վերաղաղակեալ արձակեաց զոգին. ՋԹբ. կ: ՝ի իսնարկ և ՝ի տարակոյս բալ ից Թաւիծեալ սրսիւք առ երկնային Թագաւորն անամեմ վերաղաղակին. ԿԼՀԱԹ:

ՎԵՐԱՃԱՅԹԵԼ. ե. Ի վեր ճայթել՝ ցայտել. խայտալ. խաղխաղալ. Վերաճայթեցին խաղաղաշարժ գեղատեսիալ. Թէոբոբ. Ն-ս:

ՎԵՐԱՃԱՒՒՒԱՐ. ծ. Վերաճառելով. երկորդելով. ՝Ձայսոսիկ խոյրդածեմք և ընԹեռնուսք վերաճառելով. Կամլ:

ՎԵՐԱՃԱՒԵԼ. ն. Վերսին ճառել. երկորդել. պարզաբանել. քարոզել. ՝Ցետ այսորիկ վերաճառէ սարկաւագն առ ժողովուրդն. ձծային և երկնաւոր շնորհք. ևն. Պթբ. ոբ: ՝Զոր առ ընԹեր նմին սարկաւագն վերաճառեաց: Ընդարձակ և յայտնապէս վերաճառին. Լմբ. պթբ:

Եբ ի վեր անդր ճառել. կանխաճառել. ՝Զկերպարանս անցիցն՝ ի մանուկ վերաճառէալգ նախագրեցին. Ն-ր. իբ:

ՎԵՐԱՃԱՒՒՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναρρήσις. Recitatio, praedicatio, explicatio. Երկրորդումն բանի բացատրութիք. պարզաբանութի. ՝ի ձեռն յայտնեցս և հաւատոյց. պատկերաց և վերաճառութեց ընդարձակին: Սրբագրեցեալցն յիշատակարանաց խորհրդական և դերաղարդ վերաճառութեին. ԳԹան. ԷՒԼ:

ՎԵՐԱՃՈՒՄՆ. գ. Գերաճառութի. յառաջադիմութի. զարգացումն. ՝Ո՛վ հանդարատեալ՝ վերաճումն կրծնաւորիս. Վրթ հց. ՔՀ:

ՎԵՐԱՄՏՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Ի վեր մատուցանել. վերընծայել. վերառաքել. ՝Հաւատչանս ունայնս՝ ի վշտացեալ սրտէ վերամատուցիչ. Ճ. Ա:

ՎԵՐԱՄԱՐՏԻԿ. ա. գ. Ὑπέρμαχος. Propugnator. Որ մարանչի՝ ի վերայ այլոց. ձեռնտու. օգնական. ՝Վերամարտիկ ապարտող և ուխտարհ. Իմ. ծՀ. 17: ՝Ես վերամարտիկ հզկ յանւկ յաստւած, և պետին ազգն սատակեցի. ՃՃ:

ՎԵՐԱՄԱՔՐԵԼ. ն. Վերսին մաքրել. վերասրբել. ՝Վերաձգօղն երկնից իջեալ՝ ի յորդանան՝ վերամաքրեաց զմարդիկ. ՋԹբ. կ: ՝Ջայնս՝ որ ուղեալք առին, և զամենայն ապտե զսցուցին, վերամաքրէ: Ի ձեռն կաւոյ պաննիւճեն վերամաքրեալ, և ԹեԹեացեալ. ԿԼՀԱԹ:

ՎԵՐԱՄԲԱՒՆԱՄ. բարձի. ն. Ὑπεραίρω. Extollo, effero, attollo, և այլն. Բարձեալ բերել կամ կրել. վերացուցանեմ. ՝ի վեր մատուցանել. ՝Ջատաբուած բոլորովին՝ մարմնով՝ ի քեզ վերամբարձեալ. Մաթ. ոթ. Իւ: ՝Վերամբառնան զնա յերկինս՝ տեսանել զամենայն պեա. Վրթ հց. Իա: ՝Ջտառան կնալս յոտս քո վերամբարձեալ տանեն՝ մեռելն այ. ՅԻՀ. ոսկ. չհ: (կամ որպես դրի, վերամբարձեալ. գուցէ իբր՝ տացես վերամբառնալ:)

ՎԵՐԱՄԲԱՒՆԱՄ. բարձայ. ե. Ὑπερέχω. Antecello, emineo, elferor. Վերանալ, բարձրանալ. գերազանցել. ամբարտաւանիլ. ՝Պահելով զպատուիրանն՝ յանապականութե և յանմահութե վեճական մարմին վերամբառնայ: Վասն որոյ և յայդպիսի պատիւ վերամբարձալ: Գերանատոյս սահակ մի վերամբարձեալ ընդ արդիականքն. զի չայն յերցին: Ջխաղաղակեալ ոգին և յոյժ վերամբարձեալ՝ չտուեցանէ, որպես զաչս լոյս կայծակեալ. ԼՅ. ՁԾԾ: ՃՀ. Բ: Փիլ. փեսոխն: Ե Յ. բան: ՝Զի՞նչ երկին և սատեղք, ուրիցիս ինչ արդեօք ասել վերամբարձեալգ, որ զառ ոտգ անւիսուծան: Յոլով զգկին ՝ի ձէնջ, մանաւանդ Լեհ տմենեքնին՝ որոյ վերամբառնայք. Ն- ոբս. Է- Ը: ՝Վերամբարձեալքն գան զկարիս կատուաւ Թենայ. Ք ա զաղք. Պէս:

ՎԵՐԱՄԲԱՐԱՁԱԿՈՒՆ. Ամսոյն ամով. որպես յն. Մետέωρα. Μετέωρα. Meteora, res supra nos apparentes. Եմեբակունքն. օդային ըզք ՝ի վերոյ քան զերկիր. երկնայինք. բարձունք. ՝Որք բաւականք են տեսանել զվերամբարձեալսն, լուսոյն զամենայն ասեն զաշխարհս ուռճացուցանել. Նբ-ս. կաք:

ՎԵՐԱՄԲԱՐՁ. կամ ՎԵՐԱՄԲԱՐՁ. ի. ից. ա. Μετέωρος, μετάρσιος. Sublimis. Վերամբարձեալ. բարձրացեալ. երկնային. որ ինչ կայ ՝ի վեր կամ. յօդս. ՝ի վերոյ ա. Թեոռոյ վերամբարձի նսեաւ ածուածեն. Լմբ. հանգ: Աբրամ Թարգմանի հայոյ վերամբարձուցեալ զասաեղագիտականն: Հայոյ վերամբարձ առ վերաբարձ բանի և ուռճական: Ա առ վերամբարձան ամբառնայ եբեալ ԹեԹեացեալ: Վերհամբարձիցն ցանկացեալ տեսանէին՝ արփիաձեմ լինելով. Փիլ:

ՎԵՐԱՄԲԱՐՁ. ծ. Ամբարձեալ կամ ՝ի վեր բարձեալ դոլով. յօգս վերացեալ կամ վե-

բացուցեալ բառիւր։ Մահ վերամբարձ ի մէջ գերեզմանին. Եղէկ. ճ. 15։ Վերամբարձ ի յօգս ջրէիւ կամեցեալ զդա զինոյ ձեռնամէնն՝ վերամբարձ։ Առեալ զդան հանիսանի սպասաւորացն բռնութեամբ, վերի վերամբարձ, վերի ի քարշ-նիստ. Յով. ճ. Բ։ Սգաբեր։ Վերամբարձ տանեալ զտեղին և զձեռացն՝ ըստ մէջ կալուցն։ Վերամբարձ։ Եթէ ասէք իցեն, զիարդ իրրև պահանջեա ծանուցնա վերամբարձ կրիցին. քանզի ոչ եթէ պծնելոյն զորուն վերամբարձ ումեք կրիցի. Ոսիս. Ես։ Եւ զնա առին վերամբարձ, և յիեզերացի անդր գիմեին։ Եւ այնպէս վերամբարձ (կամ վերհամբարձ) ունելով զանգանն՝ առնէին զնա առաջի նորա. Վրք հց. Է. Ն ծէ։ Ի խորանս պետականս վերամբարձ ճոխանցին. Ցհ.իթ. Որպէս զի վերամբարձ կայցեմք յաւետ՝ ընդ իմասս հոգւոյն իրրև պարտաւոր։ Վարդ. ա. պ. գ։

ՎԵՐԱՄԲԱՐՁԱԳՈՆԱՑ ԼԻՆԵԼ ընդ այլոմ. Ընդ այլոմ խաղալ ի բարձունս. Ա յնպէս բարձրացաւ, մինչ զի ընդ նոքին ոչ վերամբարձագնաց լինել. Նիս. երգ։

ՎԵՐԱՄԲԱՐՁԱԳՈՑՆ. ա. Μεταίσιος. Վերացոյցն. բարձրացոյցն. Մարգարէին և գնաս վերամբարձագոյն օգոյ ի վեր առնելով զտրութիւն, ձեզ անուամբ ի գրոց անուանի. Նիս. երգ։

ՎԵՐԱՄԲԱՐՁԱԿԱՆ. ա. Ἀναγωγικός. Ad sublimia ductus, supera petens, anagogicus. Բարձր. վեհմական. վերամտիկ. գերագոյն. վերասլաց-վերբերական. վերածական. Ջվերամբարձականան արգասիագրութիւնս ես զոր նախ քան զայս արգասիսն զորրուելիք՝ վերամբարձականք են առ ածականին։ Թեսաղոնիկեցւոցն ի վերամբարձականն օրուելի. Դիոն. երգ։

ՎԵՐԱՄԲԱՐՁԱԿԱՆ. ա. Որ հանէ ի վեր ի բարձունս. Նա է առնգաւոր վերամբարձանէք, զի և լցուիք նաեւս առ Հայր նորա. Մծբ. ծիգ։

ՎԵՐԱՄԲԱՐՁԱԳԱՆ. ա.) Μετεωρο-
ՎԵՐԱՄԲԱՐՁԱԳԱՆՈՒԻ.) λόγος, μετεωρολογικός. De rebus sublimibus agens, ad rerum sublimium scientiam pertinens. Որ յանձի ի բարձունս, և ի բարձր գիտութիւն. առաքինական. առաքելաբանական. և առաքելաբանական. Թեսաղոնիկեցւոցն յերկիսս ուղ ցանկանէ. վերամբարձագանգ (կամ վերամբարձագանգ) հրեղինաղունեցւոցն զաստեղագիտական և զվերամբարձագանգն. Փիլ. ԼԻՆ. Բ. 130. և գիտութեանցն և ՎԵՐԱՀԱՍԱՑՈՒԱԾՈՑ ՍՏՈՂ. և ՀԱՄԱՌՈՏԱԲԱՆՈՒԱԾՈՑ։

ՎԵՐԱՄԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔπαρσις, ἀνατγωγή, ἀναφορά, τὸ ἀνάφορον. Elevatio, supra petere. τραφότης, perspicuitas orationis. Ի վեր ամբարձումն. վերացումն. բարձրութիւն, գերագանցութիւն. վերբերումն. վերածումն. և Բացիքեան։ Ցաղթական վերամբարձութիւն գրոչիւք հռչակելոյք։ (ԱԾ) վերամբարձութիւն անձնաւորելոյն։ Ընդամենի վերամբարձուն չառաւելիս ձգելոյ իմանալեացն քարոյս։ Օծանելն իւղով զգեցոյն վերամբարձութիւն. Նոր. կ. հե. իբ. գբ։ Ցամենայն գիտութեանս անձուկ է ասել վերամբարձութեան. ասացաքս պարզել. Դիոն. երգ։ Դասս սիրարկացեալս առաքինորդեն յառ ձեզ վերամբարձութիւն. Մ՚սս։ Ի չէն։ Նոյն բնիկն է ճշմարիտ ուիգոյն. որ ի վերայ փայտակեն վերամբարձութեանն զինքն եղոյց. Նիս. երգ։ Գոմէ զարմանալի վերամբարձութիւն առաքելոյ և մեծն առաքելոյ. առեալ առեալ հրամանս առ լոյ զվերինն խորհել. Նիս. Յով։ Թեսաղոնիկ և ոչ միոք ի խնդիրս ի առաքինութեանց իսկ ի վերամբարձութիւն աւուրց. Դիոն. երգ։ Ա-

ւաւել վերամբարձուն ուրուք զՀոգմարտութեան նորայն. պարզել զՀոգմարտութիւն. Բրս. հդ։

ՎԵՐԱՄՂԵԼՆ. ի վերս ասել ընկենուլ. Ոչ ի վանից վերամբարձ զինծ ընելն. Նեղ։

ՎԵՐԱՄՓՈՓԵԼ. ն. ի վեր սմփոփել. զսփել. ծոցվերել. փաթել. Եթէ պրեկեալ զանձինս, և վերամփոփիցեմք ի յանցատս աստ. ոչ անկանիմք ներքոյ ահի և երկիւղի նորա. Վանակ. յոբ։

ՎԵՐԱՑ. ի վերայ, ի վերայէ. այլ. ա. նե. ն. ա. ած. վերայ, վերան. պ. փերա, դիմերայն. իմեր, երէր, երեան, իրերանս. լու. սմերեր. Ամասան է վեր, ի վեր. որ ինչ ի վերոյ եգեալ ինչ նորոյ եղէցին. ըստ ասացեալն. յարեալն կամ ընդ մէջ անկեալն՝ ընդ վերինն և ընդ ստորինն, ընդ արտաքինն և ընդ ներքինն։ Ըստ միմեանց վերայ գրոյն ոչ, քո ըստ գրոյ ի վերայ միմեանց. Նիս. Յով. ծ։ Ոչ կարեր այնպէս համարձակ խոսել զվերայս (զի վերայս). Կիր. պօ։ Փակեմ զդուռն ի վերայս ո. ք յետ ի ներքս մտանելոյս. Լիք. ասս լուս։ Ոչ որպէս ի վերոյ հատացի, այսպէս ունի և ի վերայ ոչ հատցի։ Եւ ի վերայ արտաքոյ ամանակաց՝ նոյն բան է ո. ք ի վերայ այնց՝ որք են. Պեղեսի։

ՎԵՐԱՑ. նախ. փերլոզաբար. որպէս ի վերոյ. Ոհո արդեւնաձեմ՝ վերոյ ծովս քայլ. Նոր. փագ։

Ի ՎԵՐԱՑ. նախ. ամս ի կարգի տառիդ ի գնանդը և տասքանի մի օրինակս ածուվ. Ցաւելլին ցաւս ի ցաւոց վերոյ։ Ի պատուոյն վերոյ և այլեւս պարգեւս մեծաւմեծս ի նամանէ գասակեր. Եղիշ. գ. ը։

Ի-ՎԵՐԱՑ. որպէս ած. սպրտանս, հագիցնա. Ա յնպիսի սիրեաց ձեզ զաշխարհ, զի զորդի իւր միածին եգ ի վերայ նորա. ԱԳաւ։ Եա եմ առէ հովիւ քաջ, որ ի վերոյ խաշանց իմոց մեռանիմ. յորոց խաշանց արգելոք. ի հարձուցեալոյն, ի փախուցեալոյն, ի գազանակուր եղելոյն (վերոյ). ԱԳաւ։

Ի ՎԵՐԱՑ. որպէս Առ. ապին. յետ. Ի յաւանին վարդեսի՝ որ ի վերոյ քաղաք գտոյ. Խոր. Ը. 16։

Ի ՎԵՐԱՑ ԿՈՒ. կամ ՀԱՍՈՑՈՒՆ. Ἐπίσταμαι. Խելամուտ լինել. վերահասու լինել. ըստ գել. ի միս առնուլ. Ա յսպէս մարիամ ամենայնի ի վերոյ կացեալ։ Կալ ստուգութիւ ի վերոյ յայտնուն. ԻՓ։ Ա յլ վասն յովսէփոս՝ թէ ունէր գհոգին ոյ յանձին, զոյն և փարատան հաս ի վերոյն. յն. ըմբռնեաց, կամ հասկացաւ. Գալ. ծիգ։

ՎԵՐԱՑԱՂԹԱԿԱՆ. ա. Ἐπινίκιος. Ad victoriam pertinens, victorialis. Տ. ՑԱՂԹԱԿԱՑ. Ջվերոյաղթական օրհնութիւն երգելով զաբ ամ զորուէցն ընդունելոյ. Բրս. պգրէ։

ՎԵՐԱՑԱՑՏԵԼ. ն. Բացայայտել. յայտնել. ի վեր երեսից ցանել. Ի վերոյասէ զնմանացն՝ և հոգեզարդ շնորհաշնորհութիւնն մատուցեալ՝ ե՛ւս յայտնագոյն վերոյասէ և առաւել ցանէ. Ածն. երեզ կամրկ։ Ահա վերոյասէ ցան այժմ ի սաւս թորգոմայ նոր բածին գաւանութեամբ զարմիք. Ընկալեալ զարգացումն հասակի՝ մարդ վերոյասէ զինքն։ Քաջագործ, առաւգագոյն զինքն վերոյասէ լով մարդ. Խնդրոյ. Տայրագ։

ՎԵՐԱՑԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. Ἀναπάλυψις. Revelatio. Տ. ՑՑՏՆՈՒԹԻՒՆ (քան սմենայն առմամբ). Ածառոց կոչեցաւ (անուն) գեղգեղ. և երեսի այս քան երկրորդոց ձայնին՝ վերացրելոյն և վերայայտնութիւս ... զվերայայտնութիւնն՝ զիաքնութիւնն զայսպիսի բանութիւնն. Դիոն. երգ։ Ջոր սոյ փորկին վերայայտնութիւն. Վրք. ոչ։

ՎԵՐԱՑՈՒՑՈՒՄՆ. ցման. գ. Ի վերոյ կամ ի վեր յառնելն. յոյզ. գրգիռ. յարձակումն. Ի բոլորն վերայարուցմանց փորձութեանց արկածից անվրդով անցուցեալ Սիոս. լմ։

ՎԵՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ἀναβαίνω, ἀναλαμβάνομαι. Ascendo. ὑπερυψόομαι, ἐπερexaltor. ἀναλύπτομαι, revelor. ἀφίσταμαι, recedo. ἐπαίρομαι, extollor, elevor. ἀπαίρομαι, discedo. ἀφαιρέομαι, auferor. Ի վեր և ի վերայ եւ ելանել. ամբառնալ. համբառնալ. բարձրանալ և բարձրանալ. Ի բաց բառնիլ. մեկնիլ. և այլն. Ուր էաւ. Ես ուրեալ. Էօփորը լեգիսփ, գոցիսփ. Ա վերացաւ ած յարրատակ։ Վերացայր ամպն ի խորանէ անտի։ Վերացաւ սիւն ամպոյն յետնեաց նոցա։ Վերանայր յերկինս։ Ա յս յն որ վերացաւն ի ձէնջ յերկինս։ Ի վերանալ գազանացն յերկրի՝ վերանային և անիւքն։ Գոռոզութիւն նոցա ի պարանոցէ ձերմէ վերացի։ Գոռոցէ ոչ վերանայցէ ձեռն նորա ի ձէնջ։ Հոգի ած վերացաւ ի սաւսլայ։ Գոռ վիայն վերացիսլ հպարտացեալ կաս ի վերայ մեր. և այլն։ Ա ւրեգակն ծագելովն և վերանալով և ի մուտս գասանալով. Եզնի։ Ձիմարդուածս գրոցն իրր յերկիսս ոչ վերացաւ. Վահ.յոբ։ Ոչ զմոռանան վերացեալ (այսինքն վերացուցեալ յապաւմամբ) և ոչ զհանգերձեան իւր փոխեալ. Եփր. Ի։ Ի վերանալ հայոց Հոռոմականութեան յամս նեռ. Ոսոհ։ Եթէ վերացին փորձութիւք, ոչ ոք եղիցի պատ. Վրք հց. Ը։

ՎԵՐԱՆԱՅԻՄ. յ. (յն. ած.) Ի վերուստ կամ ի բարձանց նայել. Վերանայեալ ի մէզ ար և ի պաշտօնս յայս. Բրս. պգրէ։

ՎԵՐԱՆԿԱՏԵԼ. Տ. ՎԵՐԱՆՆԵԼ. Վերանկատեալ առաքելին զամբարձեալ օձն ի վերայն ձողոյն. Ջօր. իթ։

ՎԵՐԱՆԿԱՐԵԼ. ն. Վերաբին նկարել գրչիմել. ստորագրել. Ջայս վերգասեղեցիկ, զոր շահեալ կորգիգ վերանկարէ։ Վերանկարեալ գան յատագանէն մաքառ գանգիգ գկարգացեալս անուն ի գիր մատեան վերնում դպրոցիգ. Նոր. ւբ. Ես նոս։

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԵԼ. ն. Վերաբին նորագել. Ցառաջինն վերանորոգել գեղեցկութիւն գլուսաւոր ածաչէն զաւերեալն ի հակառակն. Սիոս. Ես։ Վերանորոգել ի փառս Ըստ։

ՎԵՐԱՆՈՒԱԳ. ա. Բարձրաձայն. ի ձայն վերին զուարճութեանց. Ա վերանուագ գաչմամբ օրհնեմք զմեծագործդ երկնաւոր. Գանձ։

ՎԵՐԱՆՈՒԱՆԵԼ. ն. Ցորդորել. մակակոչել. վերաձայնել. Որպէս գանհել այր ցանկալի վերանուանեցար։ Տէրն պատկառանաց և հպատակութեամբ վերանուանիս. Ճ. Ա. Շ. Էոփր։

ՎԵՐԱՆՈՒՐԵԼ. ն. Նաւթել ի վեր. վերընծայել. Ինքն ամբ զմերս վերանուրեք պաշտօն հոգևորական. Ցհ. խհ. Եւեզ։

ՎԵՐԱՆՍՏԻՄ. սայ. յ. Καθίζάνω, ἀναβαίνω. Resideo, conscendo. Ի վերայ նստաւ. վերատակվել. հեծանել. ապ. Վերնի-ջեռնեն. Վերանստեալ յամեռս. կամ յաւանաիի, կամ ի վիմի. Շար։ Ի-մոտեր ընկոշեցոյց զվերանստեալն յամեռս քո յոսվակեանս. Ճ. Գ։

ՎԵՐԱՆՑԵԱԼ. Ἀναβεβηκώς. Antecellens. իրր Գերազանցեալ. Ջամենայն նախերեզեան գերազարգասար են վերանցեալ Դիոն. երգ։

ՎԵՐԱՇՐԱՄԱՆԱՆ. ա. Ἀνακινητικός.

Sursum movens vel agens. կարող՝ ի վեր չարժել կամ չարժիլ. *Զձեռայնոյ իւղոյ ուղնելով վերաչարժականան զօրութիւս. Դիոն. էվէչ:

ՎԵՐԱՀԱՐԺԻԼ, ի. Ἀναχινοῦμαι. Sursum moveor, excitor. ի վեր կոյս չարժիլ. *Միտք՝ ի ձեռն զգալեացս վերաչարժիլ փութայ առ աստուածականս իմացուածս: Յերևուստ վերաչարժիլ սիրէ. Դիոն. էվէչ. ՚ն ձեյ:

ՎԵՐԱՀՆՁԵԼ, ե. Ἀναπνέω. Respiro. ի վեր շնչել. առնրևառ շնչոյ ունել. *իսկ կանանց՝ զոր օրինակ վերաշնչէին, այնպես և պահելոյն ընտանի է, և զատ շնուԹենէն. Բրս. պհ. բ:

ՎԵՐԱՀՆՁՈՒԹԻՒՆ, ի. Ἀναπνοή, } ՎԵՐԱՀՆՁՈՒՄՆ, } ἀνάπνευσις. Respiratio, spiratio. Շնչառութիւն. առաք և առ շնչոյ. շնչումն և հնչիւն հոգւոյ. *Եւ այսմ իսկ աեսի վերաշնչութիւն, և արտաքսնչութիւն ասելք... ի ներքս և արտաքս վերաշնչութենէն գոլով. Պլոտ. փիմ: *Փոխանակ անօր և մաքուր վերաշնչուԹեն օգոյ՝ ի ջրոյ պղտորագոյն և խորին Թողացուցին վերաշնչութիւն. անդ: *Ընկիցին զնա ի տուն՝ առ լինչ վերաշնչումն ունենալով կարծեցեալ յետ առ լինչ մեռանել.Ճ.Ա: *Շարժեալ յերկրէ ելանեն վերաշնչութիւք խրատական հոգւոյն ուզղակի: Բազում վերաշնչմունք լինին. Աբէտ. Ծ:

ՎԵՐԱՀՐՋԱԿԱՆ. ա. Որ ի վեր անդր չջկի. վերնադիմ. վերադական. վերին. երկնային. *Գվերափառ վերաչրջկական հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր. Նար. ղէ:

ՎԵՐԱՀՐՋՈՒԹԻՒՆ, գ. Հոլովմամբ վերձել. գարձուած ի վեր և ի վայր. Թաւալումն. * Անուաց վերաչրջուԹեան և վերայայտնուԹեան. քանզի հրեղէնքն և ոտանաւոր անիւքն զվերաչրջուԹիս ունին առնոյն բարին մշտաչարժուԹիւ. Դիոն. էվէչ:

ՎԵՐԱՀՒՄՈՒԹԻՒՆ, գ. Օգաչափութիւն. չափ կլիմայից. աստիճան աշխարհագրական և աստղաբաչխական. *Վերաչափութեամբ առնելով ժամագիտականաւն. Խոր. Ծ:

ՎԵՐԱՁՈՒՆԵԼ, ե. Ի վեր կոյս չուել, և վերափոխիլ. * Ոչ սմն վերաչուէ աստուց հոգւոյ:Յիմանալիան վերաչուեցեր՝ի կոյսեան հանգչել. Նար. ծէ. Ե յօս:

ՎԵՐԱՊԱՏԻՒ ԱՌՆՈՒԼ, Նախապատիւ նախամեծար առնել. * Վերապատիւ արա զառաքինութիւն. Մաղ:

ՎԵՐԱՊԱՏՄԵՄ, ե՛ցի. ն. Պատմող լինել. քարոզել. հռչակել. համրձակ կամ մեկնաբար ձառել. *Վերապատմել սիրէ զրաց զուտ ուսուցանն փրկուԹ: Եղիսե քարոզք ընդ սիրելեաս անատուերաբար բարեաւով բանի վերապատմել զձեռնուԹիս համագոյ. Ագէբ. կՌ. ՆՀ. յօս: ժէ. չիբ: *Տէսանողք... անատուերաբար բարեաւով բանի վերապատմելին: Ի յեկեղեցիս բարեմուԹեան ազգաց վերապատմեցեալ բարձր ձայնիս:Դատաւոր արգարակշիռ յամենայն ազգաց վերապատմեցաւ. Նար. ւՓ. լՌ. Ե յօս: *Զոր կարևոր է վերապատմել. Ածիխոփոր:

ՎԵՐԱՊԱՏԱՌԵՄ, ե՛ցի. ն. Ἀνατιμάω, ἀείβομαι. Veneror, colo. Վերապատիւ առնել. յարգել. մեծարել. մեծացուցանել. փառաւորել. *Անժամանակ ւՁծ. վերապատուեալ բարձրութեՁն, և փառաւորեալ մեծուԹեՁ. Մագ: *Զգերիգորիոս սՁ հայրապետն եկայք վերապատուեսցուք: Վերապատուեն զքահանայապետն սՁ: Վերապատուեմք զբոյնն ւՁծամոյր զհանգուսեան սուրբս: Զոր ի հեռվոյ գահիցն վերապատուեցեր. *Շէր: *Վերապատուեմք զձեր Ձծեմեսաս ուղղափառ խոստովանուԹիւն. Մխ. պօր. սո գբ. փղ *Գմեսցիս ի մեզ... ի կարապետիդ քո ձեռն, զոր վերապատուեմք այսօր. Տաղ: *Յորմէ գրիդոր որպէս ծընեալ, մագիստրոս վերապատուեալ. Շ. վԼԿ:

ՎԵՐԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ, գ. ՅարգուԹիւն. մեծարանք. և ԱկնածուԹիւն. *Որ վասն երեսաց վերապատուուԹեՁ հնազանդի յոչ բարիսն. Մաղ:

ՎԵՐԱՊԱՐԵԼ, իւ. ե. Վերաթեւել, և պարել ընդ հլուեցեսկս. *Վերապարել ի վերինն երուսաղէմ. Զքր. կՌ:

ՎԵՐԱՊԱՍԱԿԵԼ, ն. Գաւակել ի վեր կամ վերսին կամ վատօք. *Քաւի այսօր վերապակեալ զկեդրոնի բանիս հաւատոյ. Գնձ:

ՎԵՐԱՌԱՔԵՄ, ե՛ցի. Ἀναπέμπω. Remitto, refero. ի վեր առաքել. մատուցանել. վերընծայել. և վերածել. ուղղել. *Աջմանաւոր գոհութիւս վերառաքեացոք ամենեցունց անառն և փրկչին: Եւ քեզ փառս վերառաքեմք: Մեծապես գոհուԹի վերառաքեցի ՚ձյ: Գովեսս ներքոյից բուրմամբ խնկոց վերառաքեմ քեզ ամենայնիսեան. Բրս. չՆ: Գոլոփ. էրս: Փոփ. սո զջբ. կՌ: Նար. չԷ: *Առ քահանայապետն վերառաքել զիմափագօս. Դիոն. էվէչ: *Ո՛չ բան ի ձեռն ձայնական գործեացդ վերառաքեալ. ԱՌ. Ե:

ՎԵՐԱՌԱՔԵԼ, Առաքել ի վերասս, և ի վերայ. որպէս ծաւթέμπω, ἐπιπέμπω, dimitto. *Վերառաքեա զհոգիդ սը ի նարսս յայս. ՃՀ:

ՎԵՐԱՌԵՄ, ե՛ցի, եալ. } ἈναλαμβάՎԵՐԱՌՆՈՒՄ, առի. ն. } νω. Percipio, ևն. ի վեր առնուլ. և ցինչն առնուլ. ընգունել. սասնալ. *Վերառեր զանկեալն ի գլորմանէ: Վերառեաց զձեռսքին գլուխն ի ծնրադրուԹենէն. Շար: ԺՀ. չէ: *Խոնարհեալ ի մեր՝ վերառեր զմարմին: Առօղ բանն օծանել զվերառեալ մարգհուԹիւն իւր: Զոր վերառեաց մասն ի մեր հոգանելոք բնուԹիս իւրև զչիւղ ձիԹենւոյ: Անգէն յիչանել բանին յորգանգ սը կուսին՝ վերառեաց ի կուսական համբարանէն մասն. Շար: Զէր. կՌ. ծՆ. Ե ԱյբՈ: ԺՀ. չէր: *Ի գիրկս իւր վերառեալ զանպարագրելին՝ ի յերկինս ընծայեր չոր. Գնձ: *Զդրամին արքայական գոթ, վերառեալ յաղագից ազոյ. Տաղ: *Վերառեալ վկայօրէն զմարգարեան հաւատոյ: Վերառեալ պահակսցկ զքէզ: Զքոյոգ աթոռ ժառանգ կնգրկաց պատուց վերառեալ ընդ քեզ. Շար: Զէր. կՌ. էվէչ: Նար. Ի:

Իսկ յասելն, *վերառեալ ընծան երկինք: Վերառեալ ոսկեսնք: Շար. իմն խաչատեառնամբ. որպէս լս. exulto. և ամի. ձիաչ:

ՎԵՐԱՌՈՑԵՄ, ե՛ցի. ն. Վերառնուլ, ամբառնալ. *Այսի հիացեալ, և ոգի առաւն վերառ ոգեաց գինչ. Գնձ: *Զգովեստական քո առ ընծուԹիւնն՝ ուղղափառ հաւատոգ և բանիդ քո վերառացեն՝ի հանդիսասին երկնացոյն ՚ձյ. Յհչ. ոմ. չՀ:

ՎԵՐԱՌՈՒԹԻՒՆ, գ. Յինչն առնուլն գինչս՝ որպէս՝ի մարգեղութիւն. և Որոխիք և է՝ի վեր առուսն, կամ եռացուսն. * Ընգրանիկ բանն՝ի հօրէ՝ վերառուԹիւ՝ի կուսին բնակեցաւ, չամամ. առ. (որպէս լս. assumptione humanitatis.) * Շինչուցանէ զորդորուսն հրացեալ վերառուԹիւ. Մագ. յիբ. (որպէս յի. լս. ζέσις, fervor, bullitio.)

ՎԵՐԱՍԱՅ. ա. գ. Ուր ինչ ընչիւն սասանիլ՝ չէշտելով կամ վերափոխիւ. *Անյն սուեցեր. Շար: *Վերապատուեմք զձեր Ձծեմեսաս ուղղափառ խոստովանուԹիւն. Մխ. պօր. սո գբ. փղ *Գմեսցիս ի մեզ... ի կարապետիդ քո ձեռն, զոր վերապատուեմք այսօր. Տաղ: *Յորմէ գրիդոր որպէս ծընեալ, մագիստրոս վերապատուեալ. Շ. վԼԿ:

ՎԵՐԱՍԱՑԵԼ, ե. Սասանելով զիջնել. յանել զվերացեալն. *Զկոհակաց այսմանն վերասասելով (տալ) փրկին խազապանալ. Ո-ԻԻՓ:

ՎԵՐԱՍԱՑԵԱԼ, ցեալ. որպէս լս. jam dictus, praememoratus. ի վեր անգր ասացեալ. նախասացեալ. նախանշանակեալ. (ըստ յետնոց՝ վերոյ ասացեալ.) * Զվերասացեալ միկոցս ժամանակին ոչ նշանակէն ինչ գիրք հրէից. Նի. ա. ԻՀ: *Ըստ վերասացեալսմ յետնականի. Շ. հրէպ:

ՎԵՐԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἀναῤῥησις. Recitatio. վերաձառուԹիւն. վերծանութիւն. երկրորդումն. *Սրբազանիցն յիշատակարանս նոց յետ խազալուԹեՁ վերասացութիւնք. Դիոն. էվէչ:

ՎԵՐԱՍԱՆԱՄ, ացայ. ե. Սլանալ ի վեր. վերաթեւել. *Սորին Թևօք վերասլանան: Վկրասլացան յԵԹերն երկինի. Շ. չՀրդէ. Ն եչէ: *Վերասլացեալ փառօք գայ յերկինս: Մարմին հոգեզէն վերասլացեալ յերկինս. Շար: Շ. փաղ Ըրոփ: *Ան-Թալոփ՝ի նոյն վերասլացեալ՝ի յայլ և յայհակ. Նար. յէչ:

ՎԵՐԱՍԱՆԱՄ, ացայ. ն. Վերծանին ասանալ. անգրէն՝ի ձեռս բերել. *Ապծարձեալ (գրովք) վերասացոյ զհոգի իմ՝ի գրանց գժոխոց. Մագ. իէ:

ՎԵՐԱՍՏԵՂԱԿԱՆ. ա. Ինքնահնարմտացածին, * Վերասեղծական անմահական. Մագ. ծԷ:

ՎԵՐԱՍՏԵՂԾԵՄ, ե՛ցի, կամ ծի. ն. Ἀναπλάττω, μεταστοιχείω. Effingo, refingo, instauro. որ և ՎԵՐԱՍՏԵՂԾՈՒԼ. Վերաստին ստեղծանել. նորասեղծել. կերպարանել. նորոգել. անգասին առնել և հնարել. ձևացուցանել:ՀՀ * Զապականեալն մարմինս վերասեղծեաց: Ի նորոգումն կենաց վերասեղծոցէ հգաւմն: Նովասեղծական ազգ վերասեղծեցի առ որ՝ի սկզբանն. Շ. գ. Գործոյ. չԷ. լԷ: *Ոչ ևկն չէ զծանել սեղծօգն զատեղծեալն յինքեանէ սեղծուսած, այլ վերասեղծել զնոյն և նորոգել. ՅՀ. իՀ. էչ: * Ի ձեռն մկրտուԹեՁ վերասեղծիլն և վերսին ծնանելն: ՄՀս. ՚ի էիտ: *Գասարկաւ վերասեղծեցաց զերկին և զերկիր. Երէ. ՀՓ: *Որչափ ինչ մեռս վերասեղծ մնացուխս. Սահմ. ա:

ՎԵՏԱՍՏԵՂԾՈՒՉ. ա. Որ վերասեղծէ. վերասեղծօղ. *Հոգի այ՝ի չուրց վերասեղծիչ կենդանեաց. զգալեաց յագաչնուսն, և իմանալեաց յերկրորդումն. Շ. գանչ գաւանի:

ՎԵՐԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναπλασις, σμός, σμα. Reformatio, conformatio, fictio, figmentum. Վերասեղծելն, իւն. նորոգութիւն. կազմուԹիւն. և Ցօրինուած մասց. և նմանուԹիւ. կերպարանակցուԹիւ. *Նորոգումն, և նրանէս վերասեղծուԹիւ մարգոյս բնուԹիւ եղև քրիս: Վերբսոյն կերպանուսք, ոչ մարմնաւոր կրնալ վերասեղծութիւ. Գաբաչ. իէ. լէ: * Սրբսդան վերասեղծուԹիւնս: Ի ձեռն անմահական նիւթոյն վերասեղծուԹեՁ յայտնաբանուԹիւ: Ի ձեռն խորհրդականացն նոցա վերասեղծուԹեՁ. Ւ.Ե. Դիոն. էվէչ:

ՎԵՐԱՍՏԵՂԾՈՒՄ. ծի. Տ. ՀՀՐՔ ՍՏՈՂԾԵԼ. որպէս Սասեղծալ կամ կերպարանել մասք, և Վերածել ի նորոգութիւ. *Որպէս պէտ վերասեղծուած: Ի նիւԹականացն վերասեղծուել զասացեալն անմահս նմանուԹիւն: Յիմանական վերա-

ատեղծուն տիպ ինչ. Դիոն: *Մերձենալ պահք ի մարմինս՝ վերատեղծու ի սրբուհիս: Վերատեղծու ի զգայութիւն առաքինասէր վարուց: Որ ի ձեռն մարմնոյ և արեանն սեռառն վերատեղծոյ ի զգաստութիւն. ՅՃԼ. Ը. Ի. ԽՁ: *Վերատեղծուլ զմէզ կամեցեալ իւրով նմանութիւն: Աչապիսեաք վերատեղծու (կր.) քոի կերպարանն՝ քաղցր և անոխակալ. ՈԿ. Ա. ԽԲ. Ե ԷՀԵ:

ՎԵՐԱՍՏԵՂՆԵԱԼ. Վերսին ստեղծեալ. վերաբուսեալ, նորաբողբոջ. * Վերատեղծեալ հաւատով անեալք. ԹԷՈՓՐ. ԽՈՒ:

ՎԵՐԱՎՋՈՂԵԼ. Ն. Վերածածկել. պատել. * (ի խոհձարրոյ) որով ի ծնընդեանն աւուր անանկաբար վերաքօղեցաւ. ՆԹ. ԽԷ:

ՎԵՐԱՎԱՀԱՆԱԿ. Գ. որպէս յն. Ὑπερασπίστης. Propugnator, defensor. Վահանակ ի վերոյ այլոց զինուց. ծածկոյթ. վարագանակ. և հովանի. պաշտպան. Վերահանակ իմ, զի եղիր ի վերոյ ամենայն զինուց առաքինութեանց. Վրդ. ՈՂ:

ՎԵՐԱՎԱՍՏԱԿ. Ա. Վերագոյն հանդիսացեալ ի վաստակս մրցանաց. յաղթականն. *Բազում արտմակաց Համբերեաց յոյս՝ վերավաստակ եղեալ գօտեմարտուեն ընդ աստանոյի. Մաղ:

ՎԵՐԱՎԱՏՑԵԼ. Ն. Անգամին կանխաւ վկայել. *Ի հոգելից բանից իմաստնոյն վերավկայեալ կանխաւ իսկ գրեցաւ. ՆԹ. ՂԵ:

ՎԵՐԱՏԱՆՈՂ. Ի վերոյ իւր տանօղ՝ բարձօղ՝ կրօղ. և ի վեր տարօղ. * Իբր ի Թռիչս Թևոց կրկնաթարձ բաղկաց վերատանողաց. ՆԹ. ԽՀ:

ՎԵՐԱՏԱՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԵՐՏԱՒՈՒԹԻՒՆ:

ՎԵՐԱՏԵՍԵՄ, եցի. Ն. Ἀναβλέπω. Suspicio, visum recipio. և προείδομαι, πρόοραω, praevideo. Տեսանել վերսինն, և կանխաւ, և յառաջ. * Ոչ կոյր եղեալ աչք՝ դարձեալ վերատեսեաց. Ածաբ. հակոբ: *Դանիէլ զպաշտօնսն երեսաւորելմի հոգւոյն սքով վերատեսեաց. ԶԹԹ. ԺԲ: * Աճ զի է, ունիմ ճանաչել. բայց Թէ զինչ է կամ՝ որպէս, ոչ վերատեսեմք. ԼՂ. ԽՅ. Ե ՈՒԻԲԹ:

ՎԵՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Տեսութիւն մեաւոր. խորհրդական մեկնութիւն. *Ըստ վերատեսութեանն՝ ճշմարտ կ մարդիկ. և երկու Թիւքդ՝ սքց նմանին, տասրակ և ալաւնի. ՄԷՓ. ՂՅ:

ՎԵՐԱՏԵՍՈՒՉ. Գ. Ἔφορος. Inspector, praeses. Վերադիտող. տեսուչ. եպիսկոպոս. դիտապետ. վերակացու. ոստիկան. պարետ. մնուտս. մնօրէն. *Փոխանակ նոքա զայլ ոք ձեռնադրեացեն վերատեսուչ հոգւոց նոցա: Վերատեսուչ հիւսիսական սալենգ. ՎԹ ՅՃԹ: Փոփ. ա՝ պէր. ԼԲ: *Վերատեսուչք անմոլորք, այցելուք ուղղութեամբ. Նոր. ա՝ա՝: *Գերադունդ բարուեր քրիստոնէից վերատեսուչ. Դիտ. ՅԽԹ: *Զարտեմիա առեն որսոյ և ապրելուրոլեր վերատեսուչ գոլ: Վերատեսուչ որթոյ ասեն զդիւնիսոս: ԱՅճնա սուի վերատեսուչ իսոհականութեան և արուեցե. Ն՝ննա: *Բաշխող ձկան, վերատեսուչ կալեալմ. Նոր. ծԲ: *Զկարգեալ վերատեսուչ աչխարհայ հանել, և փոխանակ նորա զայլ ոք առաքել. ՃԳ. Կ՝ա՝հ: *Տարագիր է յՅածաբատեալէ օտար վերատեսուչ (իբր օտարատեսուչ, այսինքն որ խաղնի յայլոյ տեսչութէ). և իւրաքանչիւրոք ի կարգի պաշտամանն իւրոյ կացցէ. Դիոն. ԲՂԲ:

խակ յաւելն Մաղ. * Թագաւոր զաթոռն ոսկիակուռ. և զվերատեսուչ Թոզեալ, և իշխեալ ընդ երկիր Թաւալերր. իսն վերագիտական, արքունական:

ՎԵՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Դիտապետութիւն. վերակացուի. պաշտան. * Հայցեմ ի հանուցց վերատեսչութէդ. ԲԵՒԻ: *Վերատեսչութէն սարկաւագութէն. Ճ. Բ:

ՎԵՐԱՏՊԱՒՈՐԵԼ. Ն. Ἀναπτύσσω. Imagino. Նորոգ տպաւորել ինչ ի միտս կամ յերևակայութէ. * Ի քաց փախիչ, մի յամեր, Լեզէ յաղօթս զո զմտածութիւն ծաղեր վերատպաւորեա. ԿՂՄԳ:

ՎԵՐԱՏՐԱԿԱՆ. Ա. Ἀναδοτικός. Distributivus. Տուօղ վերսինն զոր ունն. բաշխողական. * Որովայն՝ ընդունակաւ և վերատրական կերակրոյն բնութեան. Աոր. ԹՄ:

ՎԵՐԱՏՐԵԼ. Ն. Ἀναδίδωμι. Produco. Ի վեր տալ յիւրմէ. բղխել, և ուռճանալ. Հուսն եանեալ գեաօրէն բերեալ լինի, և հոսեալ որպէս ջուր հանդերձ վերատրեալ հրաուսակ նիւթոյն. Ն՝ննա: *Ըստ իւրաքանչիւր ամի վերատրեալ և պայծառապոյն լինիցի. ՈՒԻ. ԹՆ. ԻՃԲ:

ՎԵՐԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ἀνάδοσις. Productio, eruptio. և distributio. ἐπίδοσις, accessio, incrementum. Ի վեր տալն որ և է օրինակաւ. բուռն բղխմանն. ցայտուածն. կամ վերատատութէ ձայնի. տատակութիւն հնչման. * Ի խորոց ոմանց հոգւոյն, և կամ՝ ի պատատմանէ վերատրութիւն. յորժամ պատեաեալ ուժգնակի բերեալ լինի. Աբէսա. Ճ: *Ցաղագս գատնուեն ըմպել զհեշտութէն վերատրութիւն. Բբ. ԱՐԲԲ: * Եթէ ըստ վերատրութեան իւրէ վանին, սա չէշտ կոչի, և լինի վերատրութիւն ըստ բաղատմ յեղանակս. Եփ. ԹԲ:

ՎԵՐԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. Ի վերոյ փոխն. ա ձուսն. յաւելուած. * Ձարտեցէք յատկաւսն՝ առաքինութէ վերատրութէն. Մթս. ԷՒԷՂ:

ՎԵՐԱՐԱՒՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Վերբանին սրաւանի տանել. * Երանոգէն վերարաւնացուցանող. Նոր. ԽԸ:

ՎԵՐԱՐԴԱՐԴԵՄ, եցի. Ն. Նորոգել զարդարծուն, զկենդանուն, և լաւ անդր փոխել. * Բժչկաց յաւասլինն վերարծարծել, այսպէս քոյդ պայծառուն զնա նահատակել և ծամկացեալ վերարծարծեաց: Զերդ զօրութէք հայցաւածք խնդրոյ յայնմ աւուր իսկ վերարծարծեալ զնա. Մաթ. ԼԲ. ԼՂ:

ՎԵՐԱՐԴԱՐԴԻՉ. Ա. Որ նորոգէ. սփոփիչ. *Նախանձաւոր (ՈՒ) յամենայնի վերարծարծիչ. Պիսա:

ՎԵՐԱՐԿ. Ի, ած. Գ. Περιβολή Յարկ. և Վերարկու. որ ինչ արկանի չորչ կամ ի վերոյ. *Գովասի իմաստնոյն՝ ի տան լինել ծածկեալ իւր տանն վերարկօք. Փիլ. ԼԽ. Ե. 69: *Զսեղանն և զնաւն վերարկօք (կամ վերարկուօք) ծածկեացեն. և խնկատրեթէք պատուեսցեն. Կանոն: * Ընդգեն իմն և տղաքատ է մարդն, և ոչ մաղոյ վերարկօք (կամ վերարկուօք) մարմինն ծածկեալ է. Նիս. Ի. Ե:

ՎԵՐԱՐԿԵՄ, եցի. Ն. Ἐπιβάλλω. Ի վերոյ արկանել. պատել զոյլով կամ զգեստմբ. վերածածկել. զգեցուցանել. պատրուակել. վերաձգել. * Ի հաւատոյ մերկացեալքն զայս երկուս աւանդութիւնս մոռք վերարկեացեն, Թէ ՈՅՆ զեն է ջանուլն սիրով: Զի զօտարոյցեալսն ի հաւատոյն վերարկեայէ բանիւն ՃՀմարտուԼ: Մրմիով և մռով վերարկեաց... Եթէ զմերկս զգեցուցէք, վերարկեացէ զնս. Մաթբ: Սուփ. ՃՀ. Ե:

Մաղ: *Հանճարեղքն վերարկեացեն զամմեծ իւրեանց. Նոր. ԽԸ: *Ջլոյս վերարկեալ որպէս զօձոյ: Վասն մեր ի խանձարուրս չարունակեցաւ վերարկօվն վայրկեան տատարած լուսոյն. Փիլ. ԼԲ: Զ՝ր. ԼԲ:

ՎԵՐԱՐԿՈՒ, ուի, ուաց. Գ. Περιβόλαιον, περιβολή, πρόβλημα, ἀναβολή. Indumentum, amictus, velamen, և այլն. Ի վերայ արկանելի զգեստ. վերնազգեստ. Լթիկանաց. մեկնաց. հանդերձ. ծածկոյթ որպիսի և իցէ իրօք կամ նմանութեամբ. հագուստ. Եովաղ. *Զլուսկան ընկերի քոյոն այն է վերարկու նորա: Որպէս վերարկուս փոխանակեա զնոսա: Խորք որպէս զգեստ վերարկու է նորս. Եւ. ԽԲ. 27: Սղ. ՃՁ. 28: ՃՁ. 6: *Ջմարմինն իսկ յառաջարկու առ տապան, և վերարկու առ ձմեռնային յեղանակս. Պ՝ա՝. ԽՀ: *Իւրաքանչիւր ոք ի մարախրատաց զմարմինն իւրև զհին վերարկու մերկացեալ ի տանջանս. Գ՝ն՝: *Երկինք սրտրած են ՃՀմարտին այ, և է յօգոյ և ի հրոյ, և է վերարկու երկրիս. Հ՝ա՝ա՝Ժ:

ՎԵՐԱՐԿՈՒ. Ծածկոյթ գլխոյ. քող. պատրուակ. գլխաս ծածկ. *Կին յորժամ բաց գլխով հանդիպի, վավաղակի վերարկու արկանէ գլխ այն. Ոն. յ՝. Ը. 7:

ՎԵՐԱՐԿՈՒ. Ծածկարան անկողնոյ. վերնակ մահճակաց. և Ակոմբ բազմականի. կապերտ. օձոց. գոտ. և որ ինչ նման է նոցա. Է՝ա՝. Նօրքն, Նօրքի՝, ԳԵՀՀՆԵ, ՀԵՀՔ ՃՀՔ. * Ընդ ջնջանի և ընդ մահճեալ վերարկուի մահճակաց (զոր տուին ալքատաւոյ)՝ տայ մեզ զբազմականն արքայական. Եփ. ԳՀ: *Ի բաց հրամայէ առնուլ զոսկի հնուս վերարկուն, և ձեռն ի նեղքս տարեալ զինեզէմ մարմինն. ՆէՀ. Ը: *Անկողնի կահուղ կամ վերարկու փալխալ. Իփն: *Բազմեալք ի վերոյ բարձր բազմականի և տմբարձևլոյ և յատ եղերդ ց յանհնչելեաց վերարկուացն. Ածաբ. ՈՂԲ: *Ոսկերացս քահանայլոյ ի հոլ տպատեան չնչիմ վերարկուին: Վերացոյն վարմին վերարկուք: Նոր. ԽՀ: *Բազմեալ մեծագին և ոսկեթել վերարկուօք, պատրաստ վարչա հանօք (զոր նշանարս). Նոր. Խև: *Ջինչ են վերարկուք աչատանայիկն, և խարիսխք: Վերարկուքն անուանեցան ի վերոյ արկանելոյ. քանզի բազմեացն արձարծիչ լուսոյն ձեռ ի վերոյ սկանել ևն. Փիլ. Եև. Ի. 80:

ՎԵՐԱՐԿՈՒ. անուանոյ. որպէս մերթ. Որ զանմարուան ի գազանոյ և յանասնոյ զեն ցեն, և զվերարկուս նոցա վաճառեսցեն. Կանոն:

ՎԵՐԱՐԿՈՒ ԼԻՆԵԼ. իբր Հովանի լինել. *Վերարկու լինէր ողորմութէք աւետնոյն ոչ խարհր. Շ. ա. յՀ. ԿՂ:

ՎԵՐԱՐԿՈՒԵԼ. Ն. Վերարկել. վերարկու լինել. *Համալսդք ոգաս (գարուն և ամառն) ընդ ամենայն սիրեալ տատրածին աչխատիր իբրու վերարկուել Համանդամոյն իմն ջծով և զգաստիք. Պիա:

ՎԵՐԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Ա. Ἀρκάνειξη. ի վերոյ կուսէ. ծածկելն. սփռելն. ձգումն ի վերոյ. *Ջկակղութէն ալեաց վերարկուէք արտանացն Հատատատեաց. Մաղ: *Ձարձոյն վերարկուէն (Նշանակէ) զաւազանին զգեստն. Մաթբ:

ՎԵՐԱՐԿՈՒՑԵԱԼ. Վերարկեալ. ըստ յն. զգեստաւորեալ. Στολίζομενος. Indutus. *Ունեզով ընդ ինքեանս զպաեքսանդրոս, լուսացեալ յաղոյն զպգեղութէն, և մեծին (գրիգորի) Հանդերձիւք վերարկուցեալ. Նիս. ՈՒՀՀ:

ՎԵՐԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ի վեր ար-

ձակումն . վերբերումն . ձգումն ՝ի վեր . ՝ջարդել զընթացիկ իմոց վերամբակումեն քաջքաջեր ուղէչս : Եւ մի՛ ընչոյս վերարձակումի ընբռնեալ՝ ՝ի խոնարհ լեջոյ. Նար.ւ՘.յ՟:

ՎԵՐԱՏՍՓԱՅԼԵԼ, ե. Ὑπερλάμπω. Ափասփայլեմ յոյժ . դերափայլ գտանիլ . ՝Զբոլորն ուռնելով զպատճառս քան զնիւ. քեանս վերարտափայլելով. Մ՟ա՟ս. Եփե:

ՎԵՐԱՐՓԵՆԻ. Տ. ԳԵՐԲՐՓ՟. ՝Փայլակնատարած չաւիղ, և լոյս վերարփենի. Շ. փոշ:

ՎԵՐԱՅԵՒԱԼ. Μετέωρος. Sublimis. Վերամբարձ . լարձր . ՝ի վերոյ ամենայն բարձրացեալ և վերացեալ : Նատեալ յաթոռս բարձրութեան և վերացելոյ. Ես՟. ՟Ի՟. 12. 13: Ղ. 1: Տե՛ս ՎԵՐԱՒԱԼ :

ՎԵՐԱՑԵԱԼ ասի՛ առ մեզ ըստ փիլիսոփայից տեսակ վերառեալ մտաց յեղծացկայէ . զր ածածուն, մտքիդ ծեր, քաղցրուն, ապետակութեր, արգարուն, ևն.՝Αποσπασθείς, ὲν. Abstractus, um.

ՎԵՐԱՅՈՒՂՆԱԼ. ե. Ի վեր ցոլանալ. ՝Հաւր յաթոռոյն վերայոլացեալ. Գ՟ի:

ՎԵՐԱՅՈՒՄՆ, ցման. գ. Համբարձումն. վերելք լերկինս կամ յօդս. ՝Զվերացումն յերկինս, գնտաւէն ընդ աչՀէ հօր: Ոչ ևս կուգք առաքին ձեզ ՝ի վերացումն. Նէիւ. ՟ա. է:

Իակ վերացումն խաչի, կամ վերացման խաչ, ըստ յն. և լտ. ասի բարձրացումն, կամ բարձրութեր. Ὕψωσις. Exaltatio. Հ. Տ՟ծող. և այլն:

ՎԵՐԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἐπαίρω, ὑψόω. Extollo, elevo. ἀναγω, reduco, sustollo. ἀφαιρέω, ἐξαίρω, aufero, tollo. Ի վեր հանել. բարձրացուցանել, ՝ի վեր առնուլ. ՝ի բաց բառնալ. ամբառնալ. վերբերել. վերածել. վերջնել. գաղբղճգ. վերեթեբէն. ՝Բազմացաւ ջուրն, և վերացոյց զզառապանն : Վերացուցեալ զգառապանն և հար ջուր գետոյն: Վերացոյց առ ուզ զգեզարդն ՝ի վերայ յումեքմէ ծառս : Ի վերայ ցուցանել առաջն զեկիւտմբ յերկիր. նըս : Վերացոյց զպատկն ՝ի գլխոյ իմմէ:Վերացուցանիցես զվնչապն կարճիս: Եթէ վերացուցի ձեռն ՝ի վերայ ոլորոյն : Որ վերացոյց ալով իւրով վտվսէս ՝Հոգի սեւասն վերացոյց զիս և բարձրացոյց. և այլն : Զբան ծորա վերացուցին մինչև յամպս. Սիր. ծբ. 28:՝Կամիմ առ ագաստ վերացուցանել: Ի մշակնեաս երանութեան վերացուցուցը զմիտս հանապազ: Վերացու ցանկ զդովուի սամարացւոյն. Վ՟ր՟ս՟ղ. ծԸ: ՅՀՒ. Ի: Ո՟ի. յճ. ա. Յ՟ղ: ՝Զկրկնաբանութեան ՝ի բաց վերացուցանէր: Վերայ քինէն զիսդ վտանկիս : Ընդաւեաց զնծ, զի վերացուցչ զաբկու թեր անոզորմ աչքոյն. Վ՟ր՟ ոս՟ի: Նար. Ի: Տե՛ս ՀԷւ. յ՟Վ՟ր. ա՟:

ՎԵՐԱՅՕՂՆԵԼ. ե. Ի վերոյ կամ ՝ի վերուստ ցօղել. ՝Ընդրև ածածկին ողորմութեան վերացօղաց ՝ի մարդիկ. Տ՟ծող:

ՎԵՐԱՓԱՅԼԵՄ, ևցի. ն. ե. Ἀναλάμπω, ὑπερλάμπω. Illustro, և superlucco. Եւս քան զնս փայլեցուցանել. սլայծատացուցանել. ՝Եւ զայս հրեշտակաց վերափայլել ՝ի լիրուանց բարերարգն կարգս : Լոյս դերաշուշութեր ՝ի խաւարտեսի զդերելիս. կուգի վերափայլեալ. Դ՟ի՟ն. Երք. Ե ածած:

Եւ ՝ի վեր կամ առաւել փայլել. արտափայլել. գեր ՝ի վերոյ հանդիսանալ. ՝Որպիսի ինչ ծագիկ գտանոյ, որ յապիպանդ որ յամպս երևեալ՝ վերափայլէ : Ի հաստատուկութեր էութեր ծանիցի յատկութեր վերափայլալ իւրաքանչիւրոցն. Ո՟ի՟ր: ՝Արթուր անուալ ծագիկեցաւ , և տագնապեցաւ մեկայ վերափայլեցաւ. Բ՟ղ: Ղ՟ի:

ՎԵՐՓԱՓՈԽԵՄ. ևցի. ն. Μετάγω. Transfero , և այլն . Ի վեր յերկինս փոխադրել հոգւով, կամ և մարմնով. ՝ի փոխել յերկիր նըս. ՝Վերափոխեալ զքեզ ՝ի յերկնային իւրանան այսօր որդիդ քո միածին : Ջոր ա՟ռեալ որդոյ վերափոխեալ դասեաց յանպատում ՝ի կեանս : Ջվերափոխեալդ ՝ի դասս առաքելոց և մարգարէից. Շար: ՝Վերափոխեալ զկայենէն ՝ի պատուհասին. ՅճՀո: ՝Ընչքին դասատանն ՀՀ և անհասանելի իւրքն ՝ի նոյն սմ վերափոխեր զերանելի Հայրապետան ՀՀ. Ժ՟. հ՟ա՟ղ: ՝Ընդ քո վերափոխի : Վերափոխի յաշխարհես ՝ի դասս սքոյ. Յճ՟. կի: Ածր. Ի՟. 2:

Եւ վերածել. դարձուցանել. առեպափոխել. փոխադրել ՝ի առեղծկէն. կր . անցաց. ՝Մարգարէն ընդ ինքեան վերափոխեաց զանհնազանդութեան հեթեանոսաց ՝ի կատարեալ հնազանդութեան հօր. Ընտ. ՝ի յ՟ես:՝Վերափոխեաց զնչխարս սքոյն. Հ՟ Յ տեփ. իՀ: ՝Յօրինակէն ՝ի ձՀմայաւոր վերափոխեա՛. (այսինքն ֆխոսէ անդէր .) Լ՟ք. պ՟ր՟ք:

Եւ որպէս Օրինակել.՝Գրեցաւ սա ՝ի ձեռնահիւսէն աւետարն յովՀաննու , որ յինքնագրէն ստրգոի վերափոխեաց . Յհ՟ր՟ա . ՟ո՟ր՟ք:

ՎԵՐՓՈՓԽՈՒՄՆ, խման . գ. Μετάγωγή. Translatio, assumptio, ևն. Փոխադրելն կուսին նաև մարմնավ յերկինս . և փոխումն սքոյ յաստեացս յերկինս ՝ի վեր . Եւ ամենայն իակ բանական երկնայնոց հաստատելն ՝ի ապատասխուսն վերափոխման ածուէն բնաւկարանի , և մօրն կենաց աշխարհի . Ճ՟ճ Տ՟ծոյ . և այլն : ՝Վերափոխումն յաշխարհէ յայսմանէ յաշխարհն կենդանեաց : Յետոյ վերջին կէսըն հասեալ, վերափոխման հրաւէր եկեալ. Յ՟. կի : Լ՟ք. ՝ի Շ: ՝Մինչ վան իւրոյ վերափոխմանն զմաքուր և զանեղծ հեղեք զարտասուս . Կ՟ի՟ա՟:

ՎԵՐՈՒՔԶՈՒՄՆ, փչմունք. գ. Ἀναφύσησις Inflatio, spiraculum, emissorium. ՝ի խորոյ ՝ի վեր փչումն կամ հնչիւն հոգմոյ և հրոյ ՝ի հրաբուխ վայրոց . ՝Ի ատուածոյ՝ որ ընդ երկրամբ ևն, բազում վերաշնչմունք լինին. և վերափչմունք, ոլորեալ լեզուաց . և յեանէ . Ա՟ր՟ա՟. ՟ա:

ՎԵՐՈՒՔՄՈՑ Լ՟ՆԵԼ.՝Ἀναχηρύσσω, Publice praedico; celebro. Ցոյսնի հռչակաւս կամ գովութեր քարոզել. ՝Հանգերձեալ եին վերարտող լինել աՀեղծոյ սրեզբոյց. Ո՟ի. ՝ի ՀՒՀ: ՝Վերարտող լինել բառերգութեն : Տեսանելով զգործսն՝ որ վերաբարոզէին ըզգօրութեն նոցա : Բազում համարձակութեր վերաբարոզեր զքրկին. Ո՟ի. յհ. ա. 3ղ: Բ. 12 : ՝Երժանապէս վերաբարոզել. Նար. ՟ա՟ս:

ՎԵՐՐՈՆՔ. բացի. Տ. ԲՈՆԵԼ. ՝Վերհերձ զգինան, և գոտս չարտեն. Կ՟ի՟ա՟:

ՎԵՐՐՈՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԵՐՐՈՐՈՒԹԻՒՆ:

ՎԵՐՐԵՐԱԿԱՆ. ա. Վերբերական. որպէս այն՝ որ ՝ի վեր կոյս բերի. և որ ինչ ՝ի վերոյ բերեալ լինին. ՝Վերբերականաս բառնիս ծանօթացուցանք (կամ ծանօթացուցուք) . Գիւտ:

ՎԵՐԲԵՐԵԼ. Տ. ՎԵՐՐԵՐԵՐԵԼ, և ՎԵՐԸՆԵԼ . ՝ Սա վերբերի հերոյ նման, որպէս բնութեն է վերնական : Ձեռն նոցին կարկառեցէք, և ՝ի խորոյն վերբերէք (կամ՝ և ՝ի խորոյն ՝ի վեր հանէք). Ը՟. յ՟ ուրի. Ա ապ. հրէա՟ս:՝Վերբերել զանձինս յերկրաւոր ցանկութեց ասող յանախաս և յանծայնն կենցաղ բաղձանս . Իգն : ՝Կարգաւ մի ըստ միոչէ վերբերելով (այսինքն ՝ի վեր ելանելով, կամ ՝ի վերոյ բերելով) . Գիւտ : ՝Վերբերեալ (զփայտան կենաց) մեծաւ ընծայիւք ՝ի սահմանեալ և յուխտեալ տեղին ածէին ոմ. ՝ի բարձեալ բերեալ. Նար: ՝ Բերելով ըզբոլորիկ զվերբերոցդ ՟ա՟. ՝ի զվերաբաժնօղդ, որ բարձեալ ուներս զամենայն ՝ի ձեռն. Շար:

ՎԵՐԲԵՐԻՉ. ա. Որ ՝ի վերոյ իւր կամ յանձին բերէ. ՝Վերբերիչ վարուց քարեաց. Շար:

ՎԵՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԵՐԸԲԵՐՈՒՆ, ՎԵՐԲԵՐՈՒՄՆ. Ֆթիւն (ըստ ամենայն նշ) . ՝Թուեալ ղաղխիցն վերբերութիւս (կամ վերաբերութիւս, այսինքն զի վերոյ հատանելն կամ զկիրս) : Պատրանք կարծեաց սուտ վերբերութեր (ամբարտաւանութեր) . Պիպ : ՝Ամբարձեցոյն խոնարհութեր , և կործանեալոցս վերբերութեր . Նար. ՀԸ : ՝Ըստ գոյին վերբերութեր, ըստ վերբերուէն մտածուեր. Մ՟ա՟. յԸ: ՝Ընկղմեցաւ յանապատկան անօր էութեն՝ մարմնոյն վերբերութեն (մարմնագործեցութիւն) . Նար . կ՟ա՟: ՝Ի՛ զի վերբերութեն առնէն (վիշապ ձկուէք յիւրեաս կոյս ջուրց) , և Է զի ՝ի նուրբ և ՝ի հնոն աւելս ջուրն անկենալ՝ կան անշարժ. Ածր. Ե՟. 7:

Իակ յասելն ՝Եթէ սիրան շարժի , և վերբերուի լինի ՟. իմն ոյծուածն, զգայուածն. Ո՟ի՟ր:

ՎԵՐԲՈՒՅՍՈՒՑՈՒՆԵԼ. ե. Ի վեր բառուցանել՝ բղխել. ՝Ջիւրն վերբուսուցանէր ծագիկ՝ զնախահօրն սերմանեալ. Մ՟ա՟. կՀ:

ՎԵՐԳՐԿՈՒՐԱՁԻԿ. ա. Բարձեալ ՝ի վերոյ գրկաց. Գերեզ ա՟ած. գ՟ա՟ձ՟ա՟ՀԸ. ՝Սի՛ կարապետն վերգրկաբարձիկ սառնուղք. Գ՟ի՟:

ՎԵՐԵԼԱԿ, լ, ած. գ. Ἀναβάτης, ἐπιβάτης Incessor, vector, epibata. որ և ՎԵՐՆԵՆԱՒ. Ելեալն ՝ի վերոյ. որպէս հեծեալ յերիվար , ձիաւոր. և նատեալն ՝ի կառս, ՝ի նաւի, և այլն . Վրան նոփոչը, եղոչը. Ի՟ռ՟ենաԵէի. ՝Սա է հեծեալն, իակ նա վերելսին. քանզի հեծելոյ գործ է մտնել և վարժելն զձի. իակ վերելակին բերել՝ ուր ուրեք կենդանին ածիլչէ : Եւ ՝ի ծովս՝ նաւասուցն առնել և բերել զմակոյկն և ուղիղ վրել. իակ վերելակին՝ կիրս կալ, որ ինչ ՝ի անգամ ընդ նաւն անցանէ . Փիւ. ա՟ա՟ք: ՝Վերելակ ինքեան զմարդունսի՝նէ՟. Երգ: ՝(Ձի անվարժ) զվերելակին ամմաութեան յանդրահանգն յանդիմանն ելոյ կացուցանէ: Գահավիժուն հանգերձ վերելակաւն. Պիպ: ՝Ձի ոք նորավարժ ոչ կարացեալ յինքեն զվերելակն իւր ՝ի բաց ոսաուցանել. Յճ՟. ա՟ք: ՝Ի վերելակէն իւրմէ այս կառք ոչ երբէք ունայնացեալ Թափուր ՀեռասկԷ. Ընդ բոլոր :

ՎԵՐԵԼԱԿԱՆ. ա. գ. որպէս նոյն ընդ վ. ՝ կառք ածական՝ բիւրատոհակեցան, ուր վերելական. Գ՟ի՟: ՝Յեկեզեցարքէն արտաքս ձգեալք վերելականք պատրաց(այսինքն ձիաւորք կամ ՝ի վերելակսն) սասան. կեցան. Ո՟ա՟ղ:

Եւ որպէս հեծծանելի, նատելի. ձի, կառք. ՝Տեսան ՀՀ դու վերելական. Գ՟ի՟:

ՎԵՐԵԼԱՒԵԼ. ե. Ի վերոյ ելանել, նատել. և ի վեր ելանել, յատանել. ՝Ամենեցուն մեր միաբ ելք ՝ի մահիկի ինչ վերելակել: Եւ ինքն կս ընդ նոսին ՝ի նաւան վերելաեալ. Յճ՟. կի : ՝Սանդղոք ամաքոք վերելաեալ (կամ ՝ի վեր ելակաւ) հեզտնին յատրոցն . Յճ՟. կի: ՝Ձեռագրայ Թագաւորէն վերելակաւ (կամ վերելք եկեալ). Ածր. Ի՟. 11:

ՎԵՐԵԼԵԱԿ. ա. գ. Որպէս ՎԵրելակ հեծեալ. ելեալն ՝ի վերոյ. ՝(Ձի կրնեալ

անխակ քաղցրութիւք բերել զվերելեակն ին-
քեան յառաջիկայ գիտաւորութիւն. Պիտ:
Եւ որպէս ի վեր ելեալ. վերանիչ. օ-
գապարիկ. Մահացուն՝ ի կենաց առնու իւր
զօրս վերելեակս (զհրեշտակս). Ըմբ:

ՎԵՐՆԱԳԱԿ ասին և վերելգաս սալմոսք
աստիճանաց յաւելեցորդ կանոնիւ: Պիտա: Յիշպ:

ՎԵՐԵԼՈՒԹԻՒՆ. } Ἀνάβασις, ἐπίβασις.
ՎԵՐԵԼՈՒՄՆ. } Ascensus. Եկումն՝ի
ՎԵՐԵԼԻՔ. գ. } վեր, և ձանապարհ և
Ի ՎԵՐ ԵԼԻՔ. } աստիճանք ելլոյն՝ի
վեր կոյս. և փոխանակ յաստեացս. Սա է
ասնդուղք յերկրէ յերկինս վերելութեան.
Խոսք: Լեառնն զվերելսմն ընկալեալ ծիե-
ցաս. Ոսկ. ի կոյն: Ասուիձանք և սանդուղք
առ երկնաւոր վերելսմնն. ՃՄ. յն: Ընդէր
փակեցեր քեզեն քեզ զերկին, և զվերելոյն
դուռն աղեհեցեր: Վայրկեք՝ի խոնարհ, և
վերելք՝ի բարձունս. Նար. Խշ. Ե փաղ:
Վայրկեք անմարմին զուարճնոյն, վերելք
՝ի բարձունս անբաւս. Սիմ. փաղ Խլ: Զծերս
(մարզել) ՝ի հրահանգըս հանճարոյ՝ վե-
րելս ՝ի միաբս գնելով. Շ. ոփ. հրէայս: Սրբոցս
քոց ընարեալցս յԹ մաղթանօք, վերելս ՝ի
սրտիդնել ընդ նոսա տուր մեզ. Տաղ: Զո-
գւոյ՝ի վեր ելս ՈւԱսի և գի վեր ելան և լա-
ւագոյն կանգնուածս յուսացայց գոանել: Ա-
ւուրկն աստիճան այս լեզի՝ի վեր ելից հա-
ւատացելոց. ԱՅՓ: ԻԿԳ: Պիտ: Նբե. Ծ.
Խորան:

ՎԵՐԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ի վերոյ կամ՝ի
վերուստ եկաւորութիւն. իջումն. գալուստ.
Կուսութիւք յղութիւն կրել հոգւոյն սրբ վեր-
եկութիւն: Հոգւոյն վերեկութիւն. կնոջ-
ն: Ե նանայ:

ՎԵՐԵՒՆԱԿ. ի. ած. Տ. ՄԱԿՆՈՒԱԿ,
ՄԱԿՆՈՒՈՐԴ. Ἐπίτριτος. Sesquitertius.
Զերկրաչափականն՝ի չորսմասեաւիկն և՝ի
կիսաթոլորան, և՝ի վերեւակաց և՝ի նմա-
նից. Փիւ. Ծ. բան:

ՎԵՐԵՐԳԱԿ. ա. Վերաձայնութիւք կամ
վերելեակ ասաիձանաք երգելի. Սկիզբն ա-
մենայն վերերգակ սաղմոսիկն յաղօթելոյ
առնել. ՃԿ. ի՛Ա. ոփ:

ՎԵՐԵՐԳԵԼ. ն. Երգաբանել. գոհա-
բանել. վերօրհնել. Սկսան տալն նոր եղու-
նակաւ վերգս նմին վերիրգել: Վերերգեմք
ասելով փառք քեզ քո. Լ՛Ե. ՀՏ: Շար:
Բարբեալ ոգորմած՝ վերերգեալ՝ Ձշմարիտ-
նար. գ:

. Ի ՎԵՐԵՒ. նախ. ի. Հակագրեալն բառիս
ի առաջն. այնինքն Ի վերոյ. ՝ի վերոյ քան.
՝ի վերկոյս. Ի վերև լուսինն փայլածոն է.
՝ի վերև փայլածոնէին լուսաբեր է. ՝ի վերև
լուսաբերին արեգական է. Տօնար: Վ Եւ իւ
քայլեալ ոտիքանօք ՝ի վերև. Եօթնագր:

ՎԵՐԵՐԵԻԱԿԱՑԵԱԼ. Բացերև ՝ի վե-
րին ասաիձանի կացեալ. Վերերեւակացեալ
պատիւ. Ճ. Ա:

ՎԵՐԵՐԵԻԼ. յ. Ἐπιφαίνω. Appareo.
Ի վեր երեւիլ. յայտնիլ. հանդիսանալ. Խա-
ւարասնականացն պատիրք մի՛ ընդ իս վերերե-
ւեսցին. Կոչ. ՀԼ: Նմին իսկ պատճառաւոր
բոլորութիւն վերերեւիլ. Մաթ. ԼՀԷ:

ՎԵՐԵՐԵԻՈՑԹ. ա. ի. Ἐπιπόλαιος.
Superficiarius. Ի վերին երեսս երեւեալ. առ
երեսս. Զոհեցի կռոցն վերերեւոյթ և ակա-
մայ. Վ՛Ք Կղ. ի՝Ա: (Ըստ յեղանոց ասի Վեր-
երեւութաբար. Ոչ ՃՀմարտապես սիրեն,
այլ վերերեւութաբար. Ի գիր ասացին:)

ՎԵՐԵՐԵԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπιφανεια,
ἐπιπολή. Superficies. Արտաքին երևոյթ կի՛
ուեսիլ. Որոիւն այլ իմն բերի, և վերերե-
ւութիւն այլ իմն ձևանայ: Յուշանեցուլ առատ
վերերեւութիք զանյայտութիւն պարծանացն.
Սարգ. ա. պ. ՃԼ: Պիտ:

Երկրաչափօրէն՝ Մակերեւութիւն. մակերե-
ւոյթ. և վերին երեսք մարմնոյ՝ որպէս մարթին.
Երկու ուղիղ դիծ ոչ պարագրէն զվերերե-
կուի. Եւկլէդ: Ամենայն հիւթ վերերեւութ և
ձևով եզերեալ լինի. Նիւս. Երգ: Ընդարձակ
կերպացեալ լինի ծառայական կլոսիւս, և
ամենայն լծուիթ վերերեւութ կերպարա-
նեալ և որակացեալ. Զոր. ԼՒ. ՃՆ: Դեղ
նեալ վերերեւութիւն, չուհչ առաջի կացեալ.
Բրս. ատբեղ:

ՎԵՐԵՐԹԱԼ, թևալ. ը Ի վեր երթալ.
վերանալ. Ուղղափառութ չառոչք առ խոր-
հուրդ մարմնաւորութիւն բանին վերերթալ.
ՅՀ. ԻՀ. էրԼ: Տնեցեա (զհաւքէլեալն) յեր-
կինս վերերթեալ. Նանայ:

ՎԵՐԵՐՄԲԵՐՁԻԿ. Տ. ՎԵՐԱՄԲԱՐՈՒՐ.
Ազատ և վերմբերձիկ (կամ՝ի վեր ըմբեր-
ձիկ) դահեկանութիւն. Պիտ:

Ի ՎԵՐԻՄԲԵՐՁՈՒԻՍ. ած. Ἀπὸ μετεώ-
ρου. Ի բարձանց. ՝ի բարձրութիւն. Մինչև
բարձացեալք՝ ՝ի վերըմբերձուստ ՝ի յան-
կումն իւրեանց երդիծանին. Բրս. ընբէ:

ՎԵՐԻՆԴԻՒՆԱՆ. Տ. ՎԵՐԸՆԿՆԱԼ. Սըր-
բոյ թէ ուղանդն աքանչելի ղգեստն ... ըզ-
վերընդունակիանաքաւ բնուէ աերուհոյն մար-
միոյ. Նար. Խլ: Վերընդունակ լինի մար-
միոն մեռոյ. Ճղ. ԿԷ: Զկնի քո ով լեցէ
արժանի յաղորդելոյ զաթոռ քո՝ վերընդու-
նակ լինել քահանայապետութիւն և վարդա-
պետութիւն եկեղեցւոյ պն: Դու զկնի իմ և
զկնիս քահանայութեաս և աթոռոյս վերընդ-
ունակ. ՃՃ:

ՎԵՐԻՆԴՈՒՆԻՄ, ընկալայ, կալ. հ.
Ἀναδέχομαι, προσδέχομαι. Suscipio, recipio, excipio. Ընդունել տիրապետս առընդ-
ունել ինքն. Տէր ոմն մեր զաւգնատա-
րած զաղաչանս ծառայից քոց վերընկալցիս.
Պգ: Վերընկալ ՝ի հանձոյս քեզ (զանա
իմ): Որպէս խոսնել ողջակիզն վերընկալ զալը-
տուզ չրթանց խոստովանութիւն մերոյ. Ջէր.
ԼՒ: Զքնահոգութիւն վերհին զվհականս վերըն-
կալաք. Նար. ոոոփ: Զի մի զանողոլմիցն
դառնասանս վերընկայցուք. Սարգ. յՀ. Ե:

ՎԵՐԸՆԹԱՆԱՆ. Ἀνατρέχω. Recurro, sursum curro. Ի վեր ընթանալ. ՝ի վեր կոյս
դիմել. Պարտ է մեզ և յամենայն վերոյ ե-
լանել, և յերկինս վերընթանալ: Սը ողջա-
կեզ վերընթացաւ: Տունկք՝ի յերկիր սատ-
դարնելոյն և առ՝ի բարձունս վերընթանան
մեծաբար. Ոսկ. վոփ: ԳՀ: Ոսկ. ծՀ:

ՎԵՐԸՆԹՈՒԱՑ. ած. Որ՝ի վեր ընթանայ. և
ընդ որ լինի ընթանալ՝ի վեր կոյս. Ոհարկն
վերընթաց՝ կամաւ յօժարեաց. ԳՀ:

ՎԵՐԸՆԹՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναδρομή. Elevatio in altum, ascensio. Ընթացք՝ի վեր
կոյս. Տուր նահանջելոյս՝ անասլիաք վեր-
ընթացութիւն. Նար. յԷ:

Ի ՎԵՐԸՆԹՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. Ἀναχώρημα, ἐ-
πιδρομή. Recursus, recessus. Վերադին չե-
տոյիցոյս ընթացք ջուրց. տե զոսո ուշ. Կոս.
հակասն՝ի վերընթացութիւնն. Ուրիսա. Ցճ:

ՎԵՐԸՆԹԵՐՑՈՂ. Ἀναγνώστης. Lector. Ընթերցօղ. վերծանող. Կարգ՝ որ լի-
նի՝ի ձեռնադրուի անապանոսի, որ Թարգ-
մանի՝ վերընթերցողի. Մաշ:

ՎԵՐԸՆԾԱՑԵԼ. Ի վեր ընծայել. մա-
տուցանել. Նուիրել՝ Ձայն հառաչանաց ...
քեզ վերընծայեմ աեւսոզդ գաղանեաց:
Գոհարանութիւն քեզ վերընծայեմ. Նար. ՃՀ:
՝ Ըմարդին խոնարհութեն մերոյ վերըն-
ծայեալն Նոյոգեաց. Եղիշ. դփ:

ՎԵՐԸՆԿՆԱԼ. ած. Ἀναδεχόμενος. Susceptor, receptor, և exceptor, successor. որ և
վերընդունող. Վերընծոյ. Վերընծոյ յինքն ըն-
ծոյ. ընդունարան. արժանի և ընդունակ. և Յա-
ջորդ՝ Եղեր վերընկալ ՃԾայնն բանին: Խաչն
յիրաւի սեղան, սեղան, զի եղև վերընկալ
աերուհական մարմնոյ Ձշմարիտ պատարա-
գին: Սա է փայտ կենաց, և սեղան վերըն-
կալ աերուհւոյ մարմնոյն Ձշմարիտ պատա
րագին. Շար: ԱՃՒ: Մաշ: Ազգիւց ինձ
(ասր) զուրիսն (զհերձն) վերընկալ ալճոռոյն
իմոյ. ԱՅՓ: ՃԲ: Զապարտաւորն ՝ի բար-
ձունս խորհեցան զքՁեզ վրկչէն մերմէ, և
զվերընկալ ամծոռոյ նորա (զԱՐ տաճարէ).
Ղևնդ: Վերընկալ լաստիս էին Ձ (նաւա-
կաս պետրոսի), որով գբաւեալ զՀկունան,
և ահիս պակուցեալ. Շ. փաղ:

ՎԵՐԸՆԿՆԱԼՈՒՉ. Նոյն ընկ վ. Մեծա-
գունի անընկալեալ բարձի պատուոյ, և վեր-
ընկալուչս վնա առնելոյ ինքնիչխան կոսոյ:
Մարարհոսական հանդիսի վճռական լինել
վերընկալուչ. ՅՀ. ԼՒ:

ՎԵՐԸՆԿՆՑ ԼԻՆԵԼ. ի վեր կամ՝ի
դուրս ձգել. Եւիցս Թագեալ՝ վերընկնէց լե-
նէր. զի երկիր ոչ ընդունէր զնորա գարշե-
լի մարմինն. Կազանփ:

ՎԵՐԸՆՁԻՒՂԵԼ, կի՛ ծիւղել. ն. ը Ի
վեր ընձիւղել չաւաւիղել. բղխել. Մարթ
է ձանապարհին չլինել կոխան, և փշաբերն՝
ծաղկիս վերընծիւղել. Երբ. ՃՒ:

ՎԵՐԸՆՁԻՒՂԻՉ. ած. Որ վերընձիւղէ.
բուսուցիչ. Ընձիաւոր անկոց վերընձիւ-
ղիչք. Նար. ոոոփ:

ՎԵՐԸՆՁԻՒՂՈՒՄՆ. գ. Ուռճանալն.
յառաջագիմութիւն. Վերընձիւղուսն առ՝ի
բարիս. Սինոս. ՂՀ:

ՎԵՐԻՄԱՍՏ. ած. Գերիմաստ, կի՛ ի վե-
րուստ առեալ իմաստիւք. Սքն պիտնեսիոս
իւրով հրաշալի և վերիմաստ գիտութն. Մագ.
ՃՀ:

ՎԵՐԻՆ, բնոյ. ած, ին, տὸ Ἄνω, ανωτερος. Qui, quae. quod est super, supernus, superi, superior. ἄνωθεν, superne, de super. Որ ինչ՝ի վեր է ասելեաւ, աստիճա-
նաւ, մեծութիւք ևն. Երկնային. բալ ձր. վե-
րագոյն. դեր՝ի վերոյ, և Որ ինչ՝ի վերուստ
գայ. վերի, վեր. նոփոխի, նոսա, նոսոփեսի,
նեսոսնեսի. Իսա վերնոյ իսանութ ածոյն ան-
կուածոյ վակասին: Զվերին, և զնիզրին:
Մինչև յալեթոյնն վերին: Ի վերոյ ջրմլին
վերնոյ աւազանին: Զամպս վերինս: Վերին
ձանապարհի. Վերին գրանն. Ի վերին կողմն
Զվերինն խնդրեցէք. ևն: Եր՛ինք վերինք,
և որ ինչ յերկինս: Ոչ ներքինք չարժել կա-
րեն, և ոչ վերինք դրդուեցուցանել: Քան
զի արեգակն՝ի վերնում կեսոգնդին է, օր
է (ցՀ սրի). Եսփի: Եղէնս. ի: Աբ. պերէսբ:

ՎԵՐԻՆ. տὸ Ἐξοθεν Externus, um. Ար-
տաքին. Քարոզ լինի վերին ձևն՝ ներքին
երկիւղածութիւնն. Զոյս առեր առ՝ի վերին
երեսս բանից: Ի վերին երեսս վերին երե-
սոք: Հանուցին զվերին հանդերձս՝ բռնաւ ո-
րի ուրուք, մերկանալ և զրիսան. Ոսկ. յՀ. ա.
7: Խոսք: Եղէնս. ա. ի. Ե. Վրէս. եւ:

ՎԵՐ Ի ՎԱՅՐ-ՎԵՐ Ի ՎԵՐՈՑ-Տ ՎԵՐ.

ՎԵՐ Ի ՎՑՐԵՍ՝. ն. Ի վեր և՝ի վայր
ձկտել. Վեր էր խաղչնէն՝ Որք զիանդր մու-
րան ձգեն, և զյոնան վերիվայրեն. Ոսկ. ծ:

ՎԵՐԼՈՒԱԾԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Ἀναλυτι-
κός, κή, κόν. Resolutivus, resolutorius.
Կարգ ալ՝ի վեր լուծանել զրաւագրութիւն,
և զդժուարսն՝ի կամ զիանգիի. Մանրամասն
բացատրիչ. մեկնողական. Վերլուծական
հանձարդնանաղանութեան ասէ զմեկնողականն.
Մաթ. ՝ի դէն: Վերլուծական բայսարար-
ձիք: Վերլուծական մասք զոյն՝ի նոյն յա-
րեսցաք. Մագ. ՃՀ: Տօմ: Վերլուծա-

կանին գործ (է՝) քակուելն ինչ յայնս, յոլոց և գոյացեալ գոյ: Վերլուծական՝ ի շարադրելոցն ակնարկելոյ ի պարզագոյնն երթեալ յանդիպ: Ածյ. պորֆ:

ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆԱԳ. գ. Ἀναλυτιδκά. Analytica. Սեպհականեալ անուն միոյ ի գործոց արիստոտէլի. * Աբդ այսոքիկ, որպէս ի վերլուծականս ասի, այսպէս գասեալ է. Պեդիարմ: * Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի մեկնութիւն ժԲ գլխոցն արիստոտէլի վերլուծականաց: Դիտաւորութիւն արիստոտէլի ի վերլուծականսն՝ են բուռն հարկանել զպարզ հաւաքմանէ (այսինքն զեեռնարկուէ ի կազմել զպատկառելի ապացուցական). Ածյ. Վրէպ. արխ:

ՎԵՐԼՈՒԾԱՆԵՄ, լուծի. ն. Ἀναλύω. Resolvo, dissolvo. Մանրամասն լուծանել, քայքայել, որոշել. մեկնաբանել, բացատրել. * Որ վերլուծանէն կարող գոյ, նա և շարադրել. բայց ոչ որ շարադրէն գիտէ, նա և վերլուծանել. որպես և ի տպիտաց իսկ յայտ է, որք երկայն շարադրել բանս գիտեն, բայց վերլուծանել գնոսա յայնս՝ յորոց և շարադրեալքն գոն, տչ գիտեն, (այս է՝) ի բառս, և ի փակառութիւս, և ի տառս. Ածյ. Վրէպ. արխ: * Ոչ սարկաւագ պաշտօնեայ, ոչ ընթերցող վերլուծող. 1 ֆր. պորֆ: Որ վերլուծեալ այլաբանին, անմոհ մնալ բանից նորին. Ցա որդի:

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναλυσις. Resolutio. Լուծումն բոլորի բաղադրելոյն ի պարզ մասունս իւր. լուծականութիւն. քայքայումն. և որոշումն մանրամասն. մեկնութիւն. բացատրութիւն. * Ոչք ի գետոց և ի նաւաբաշխից ընկալ լինին (հոլովք), և ոչք ի պատառմանէ ամպոց ի վերլուծուէն Թանձրութիւք յինքեանս յաւելուն. Ագիսպ. Ցա: * Յատուկ վերլուծութիւք ի հաւաքմանցն առնուլն: Երկրաչափականացն աեսութիւնք և շարադրութիւնս ունելով և վերլուծութիս. Ածյ. Վրէպ. արխ: * Դաւթի փիլիսոփայի ներփիսոյ վերլուծութի ներածութիւն պորֆիւրի. Ածյ. պորֆ:

ՎԵՐԾԱՆԵՄ, ծանեայ կամ ծանեայ. ն. Ἀναγινώσκω. Recognosco, lego, recito. Ընթերցանել. որ ըստ չին. ոճոյ՝ վերաձանաչել. որպես թէ կարգալ իմանալով. կրկնել. օգուտ. * Զուարթութիւն գիւցազնաբար վերծանեսցուք: Վերծանելի է ըստ ունթագատութիւն, ըստ աւդանութիւնցն, ըստ արհուեստ. Թր. ֆէր: * Որ ընթերցցի և վերծանիցէ զայս պատճէն սուտ. Նար. Ֆծ: * Աչեալ զդիրս քո՝ վերծանիս: Զգիր քո ընկալեալ վերծանեաք: Յայդմ մատենի մերկագրութեան վերծանեաք. Մագ. սաեպ: * Զնկարս ծերք և ալոյք հասարակ վերծանեն, և զդիրս սքս սակաւք ընթեռնուն. Պալմաս:

ՎԵՐԾԱՆՈՂ, ի, ացս. ա.գ. Ἀναγνώστης. Lector. Ընթերցօղ. դպիր. գրակարպաց. որ և դիակ Թարգմանել կամ մեկնել զոր ընթեռնու. անագանոս. (Ի յն. անագնόστης.) * Զգերթողական արուեստս տապալէին, և զգնս վերծանողացն ծիծաղելիս յարկացոյցին. Թր. ֆէր: * Բանիս մաղթանաց վերծանողացն այսմ մատենի. Նար. իԷ: * Մաղերիկ վերծանողի. Ճ. Գ: * Սարկաւագունս, և կամ սարկաւագաց, և վերծանողս, և սաղմոսերգուս. ՃԿ. իՂ:

ՎԵՐԾԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀναγνωσις, ἀναγνωσμα. Recognitio, lectio. Ընթերցողութիւն. ընթերցուածք. կարգացումն. և Մատուցումն. * Վերծանութի ներկուռս ըստ պատդանութեանն: Յոլոգս վերծանութեն. վերծանութիւն է քերթածաց կամ չարադրոյ անվթար յատուկքերութեն. Թր. ֆէր: * Վերծանութի սուտին խմաստուսէրքն՝ վերսին Ճանաչէլ հոգւոյ զմուսացումն խմաստից: Զընթերցողութեի վերծանութի սասց ըստ յուսին, այսինքն ի վեր ծանօթութիւն. որ ըստ մերում լեզուիս ասի կարգացողութիւն. Երէր. ֆէր: * Գրաւորական վերծանութիք: Տէրունական հրամանացն վերծանութէ. Խոր. ՃԷ. 61: Խոր. պորֆ: Իսկ Ածյ. Ճ. 9. * Ասացմունսն ոմն, որում վերծանուէն յայտնութի երիցու որդի Ճանաչէր ՚՚. իսկ, անուն ծանուցեալ իքր մականուն, կամ Թարգմանութի անուան:

ՎԵՐԾԽՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԵՐԱԾԽՈՒԹԻՒՆ. * Բարկանալն է եռանդն շուրջ զպատիւն ի վերծխութէ մաղձոյն. Վահր. Երզ:

ՎԵՐԿԱՐԴԱԼ. Տ. ՎԵՐԱԿԱՐԴԱԼ. * Միայն զայծ վերկարգային. Դր. փղ. ԵՂՀ:

ՎԵՐՀԱՄԲԱՀԱԶ. Տ. ՎԵՐԱՄԲԱՐՁ:

ՎԵՐՀԱՄԲԱՀԱԶԱՊՈՅՆ. ա. Ἀναγωγεύς. Sublimior, excelsior, superior. Առաւել վերամբարձ. վերապրոյն. գերապրոյն. * Գիանզի էր ինչ՝ որ քան զմեզ վերհամբարձադոյն ձագոյն հանդերձեալ էր լինել. Դիտ. էրկ:

ՎԵՐՀԱՄԲԱՒԵԼ. ն. Վարդել. վերագրել. ընծայել. * Մարգապէս ձոյն բանի զարչարանս վերհամբաւեն ասծելին առաքելն ասաքելոյ. Ածյ. ՃԾԲ:

ՎԵՐՀԱՅՑՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԵՐԱՀԱՅՑՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. Օգնականք էին մասոյն խմասուսէք և վերհայեցողուէ. Ագ. պորֆ:

ՎԵՐՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԵՐԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. Ծառնդրութիւնն, վերճառուկքն, խաչատասկն կնիք: Զսրբազանն վերճառութէս խորհուրդն յայտնէ. Դիտ. էյէչ: * Վերճառութէս ասէ ի նոյն ձեռնադրութէ, զոր քարոզին զձեռնադրեալն այսպէս ածային ընորհն, ևն. Մաս. ի էֆս:

ՎԵՐՃԵՄԵԼ. ն. Ի վեր ձեմել. վերանել. * Վերճեմեալ ընդ զուարթունսն ի քէզ պատկեցան. Շար:

ՎԵՐՄԱԿ, ի, ացս. գ. Որ ինչ մակագրի ի վէրայ ընկողմանելոյն ի մահիճս. ծածկարան անկողնոց. որ և ՎԵՐԱՐԿՈՒ ասի. Եօթ. * Ստուգաբանեսէ ձէք. նեղքանոց, վերմակ, յիրկեն ունելով զանունն. Մագ. և Երզ. ֆէր:

ՎԵՐՅԱՐՈՒՅՑՆԵԼ. ցեալ. ն. Ի վեր կամ վերսին յարուցանել, վերականգնել. բարձրացուցանել. * Զքնուն վայրանկեալ նորոգ յարուցէն իւրով ընդ իւր վերյարուցեալ փառաք. Նար. փագ:

ՎԵՐՅՈՒՂԱԿՑԵԼ. ն. Ցուղարկել ի վերուստ, կամ վերսին, կամ ի վերոյ. * Հրեշտակ կամարար՝ Թշնամւոյն ներհակ՝ վերյուղարկեցեր. Նար. ՀԷ:

ՎԵՐՆԱԲԵՐԴ, ի. գ. Ակրόπολις. Arx. Վերին բերդ. ամրոց. ակառն. իգ գալ. * Ի բաց դնելոցնաբերդն (իբր զսաորին բերդն) քաեալ Թողեալ՝ ի վերնաբերդ անդր համագունդ հոլոգան սային. Ցա. ԼԸ:

ՎԵՐՆԱՐՆԱԿԱՆ, ելոյ, ոց. ա. Բնակեան ի վեր ի բարձունս. բնակիչ երկնից. * Զվերնաբնակելոցն զպատիւ և զբարձրութի ընդունելոց է. Սարգ. ա. գ. Ք:

ՎԵՐՆԱՌԻՒՆ, ի, ացս. գ. Վերնագոյն գաւառ, կամ ըստ չին. ի վերոյ գաւառն. Եօթ. ի այալէն, Էսաք էլիշէի. * Ածյ ըստ եվրատ, և երթայր ընդ կողմն վերնագաւառացոյն: Գնայր նա ընդ վերնագաւառան. ա. Ա. գ. 37: Ը. 1: Աշնաւրն կոտորելին զամ բնակչեան վերնագաւառացոյն հայոց. (այսինքն վերին հայոց). Ռաւդ. Ք. 23:

ՎԵՐՆԱԳԻՐ. գ. ոյ, կամ գրի, բազ. գ. Ἐπιγραφή. Inscriptio, titulus. Վերնագիր. խորագիր. մակագրութէ. գրեալն ի վերոյ. սկիզբն մատենի կամ գլխոյ բանից. տիտղոս, որ և տախտակ ասի. * Վերնագիր գրոցն: Ի վերնագրոյ բաձինն՝ զպատակերն կործանեաց. և գաւ զվերնագրոցն անփոյթ առնես. Ոսկ. գծ: * Զեկուցանէ երկրորդ վերնագիրն այնուհետեւ զանունն: Ոյր ասնուն ծանուցեալ ի վերնագրէն: Ոյց զկուցանէր ըստ վերնագրին: Ոնդեր վերնագիր. Պիտ: * Գտանէ մատեան մի հնգեղեն գրով, յորոյ վերայ էր ասէ վերնագիրն այսպիսի. Խոր. ա. 8: * Ուսիր, որ զայս ունի սաղմոսն՝ վերնագիր, սաղմոս հնձանացն. Աքհմ: * Սաղմոս այս և աղօթք դաւթի են ըստ վերնագրին յայտարարութէ. Ցհ. խմ. ա: * Ի գիմաց մարգարէին գնէ զվերնագիրս, Թէ պատմէցիոյ զայ խոյ. Գէ. է: * Զվերնագիրն լուսեղէն, Եթէ այսու նշանաւ յաղԹեսցես. ԹղԹ. գա: * Գտին վէմ մի՝ ի հիմունս ներ, որ ունէր վերնագիր գրոշմեալ ոչխարակ զայս. Ղեսդ:

ՎԵՐՆԱԳՆԱՑ. ա. Որ գնայ գիմի՝ ի վեր՝ ի բարձունս. վերընթաց. վերամերձ. * Որ ձգէ ոստս, մինչև բաւական լինել ընդունել զվերնագնաց ոգիս իբրև զձուկնս: ԹևԹեև գոլով և վերնագնաց լինելով. Իգն: Դամասկ:

ՎԵՐՆԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Ἀνώτερος, ὁ ἀνώτατος. Superior, supremus, summus. Առաւել վերին. վերագոյն. վեհագոյն. ծայրագոյն. * Ձանկամ վերնագոյն ի մատատարութէն: Վերնագունէն հատանել պատուի: Գիտութէ երիցագունէն և վերնագունէն ամենեցուն պատճառին. Աթ. ֆ: Փիլ. ծ. բաս. Ե լին. ա. 6:

ՎԵՐՆԱԳՐԵԼ. ն. Դրոշմել զվերնագիր. սրճանագրել. և Գրել ի վերայ այլոց բանից կամ յաւելուածով. տես և ՎԵՐԱԳՐԵԼ. * Ոմանք վերնագրեցին զգաւթին՝ երեմիայ, և անգէի և զաքարիայի անուանեցին. Եպիփ. ոչ: * Զասացմունս հա, զոր ի սողոմոն վերնագրեաց. Գէ. է: * Եւ այլ այսպիսիք յոգունք, զոր վերնագրեցին. Սարգ. ա. Ք:

ՎԵՐՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, կամ ՎԵՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎԵՐՆԱԳԻՐ, ՎԵՐԱԳԻՐ. * Վասն վերնագրոյ գործոց առաքելոցն: Մի արհամարհէր զվերնագրութի ածային դրոց. Ոսկ. գծ: * Վերնագրութիք ևեթ նշանակեալ: Վերնագրութիւն բանիցս յայտնի ցուցանէ զանուն աղօթիցս, զի օրհնուի ասի. Ածյ. ա. 2: Ի գիրս խոր:

Եւ իբր նախապատուհութիւն. վերապատիւն առնել. * Արտաքս հան զօտարին ցանկութէն, առ զվերնագրութիք հաշիւն առաքինութէն. Մաս:

ՎԵՐՆԱԴԻՐ. գ. Իբր վերնագիր. մակագրութի. արձանագրութիւն. * Ցեսանէ ի տեսլեան գիշերին վերնագիր գաւազանն Խաչի. Վրէ երէք:

ՎԵՐՆԱՌՈՒՆ, գրան. գ. Καταράκτης. Cataracta. Վերին դուռն. դուռն բանալի՝ ի վերուստ իբր սահանք. Եօթ. գաւ. ևէէնէ, ասա գաւնի: * Արգել զնս ի վերնագրանն: Եհան պատաքով զերեփիս ի վերնագրանէ անտի. (կայ և ձ. վերնագրանդ. գէ.) Երէմ. ի. 2. 3:

ՎԵՐՆԱՉԱՐԴ. ա. Ի վերին երեսս վարդուցեալ. արտաքնայարգար. գեղեցկապաձոյ. * Ոչ ունի ձարտարութի մեր բանիս ձախարակն ալ բոլորեալ լեզուաս, և ոչ բարբառս վերնաչարգաս. Վեղեր. ջ:

ՎԵՐՆԱՉԳԵՍ. գ. Վերին ոգեսա. վերարկու. աղաբոյտն. կլկնոց. Թիկնոց. * Զվեր նագգեսոս իւրանց տարածանէին (կուսանք). Վրէ ՀԲ. յ:

ՎԵՐՆԱՒԹՒՒՆ. Տ. ՎԵՐԱՒԹՒՒՆ. * Վէր

նաձոռիչ պատգամաւորաց նա օրհնարանի. նոր. կոս։

ՎԵՐՆԱԼՈՑՍ. ա. Ուռնոց զլոյս վերին կամ իմանալի. * Դու ինքն խառնեցար ի սոյն մարքրութիւն վերնալոյս ձիթոյ. նոր. ղՁ։

ՎԵՐՆԱԽԱՂ. բ. Խաղ կամ խազ չափականի ի ձևոյն առեալ։ Over-play.

ՎԵՐՆԱԽԱՐՈՒՍԽ. լսիսի, խաց. գ. Վերին խարիսխ ի գլուխ սեան. խոյակ. ախացեզագաչ. * Ջսիւնն պղնձիս տան տեառն, և վահարիսխն, և զոտան, և զվերնախարիսխան. Երեմ. ծԶ. 18. (որ պակասի ի յն։)

ՎԵՐՆԱԽՆԱՄ. ա. Եղևալն վերին խնամոք կամ տեսչութիւն ոչ. Նախախնամական. * Վերնախնամ տեսչութիւն. Շար։ * Վասն մեզ վերնախնամ կենդանուհեն. Ոսկ. յհ. ա. 33։

ՎԵՐՆԱԽՈՐԱՆ, ի. գ. ա. Վերին խոյան. և ՈՂԻ խորանն է ի վեր յերկինս. * Ի մատուռանն որ է կաթողկէն մեծ յերուսաղէմ, որ օրինակ է վերնախորանի արքայութեն։ կաթողկէն օրինակ է վերնախորան ալքայութեն. Տօնակ։

ՎԵՐՆԱԿԱՆ, ի. ած. ա. ὁ Ἄνω, ἀνώτερος. Superus, superior. Վերին. վերնայինն. ՀԱԾԱՅԻՆ. Հոգեղէն. * Վէրնա կան նախախնամութեն, կամ զօրութեն. վերնական կառք, կամ ուսոյ, կամ հուր, կի՛ ջուրք. Պիտ. ոգէպս։ Նանայ։ Շար։ Շ. փող ծն։ Եփր. ԼԹ։ Նոր. յ՝վէր։ * Վերնական զօրք։ վերնականացն պարեւրգուք։ Վերնականն երկնի։ Վերնականիդ սիրոյ տեառութեն. Նոր. Ը. Խ՝. ԽՀ. զՁ։ * Սա վերբերուկ հերոյ նման, որպես բնութեն է վերնական. ՅՀ օրէր։

ՎԵՐՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Վերնագոյն. գլխաւորագոյն. * Ա՛յնք գլուխք են և վերնականագոյնք. իսկ սորա հիմն և վերջինք. Փիլ. լԻ. Ը. 215։

ՎԵՐՆԱԿԱՈՒՈՑՑ. ա. կառուցեալ ի վեր ի բարձունս երկնից. * Ա՛յն որ Նանգէա և հաւատար՝ վերնակառոյցն է խորանի. Շ. եԸ։

ՎԵՐՆԱԿԱՒՈՔ, ռից. գ. Հոգեղէնք՝ որպէս կառք բարձրելոյն վերինք, կամ վերնակառոյք, վերնական զօրութիք. * Վերնակառուիցն բնութիք՝ հանդերձ սուրհանոցս գառաւք։ Վերնակառոյն բնակոյն՝ հնազանդեալ հանգչէ յանոր ի գրասոն. Տաղ հոս. փանդեայ։

ՎԵՐՆԱԿԵՆՑԱՂ. ա. Երկնակենցալ. ունակ վերին քաղաքավարութեն. * Կենանս երկնակրնս վերնակենցալս, նոր. ծա։

ՎԵՐՆԱԿՈՂՄՆ, ման. գ. Վերին կողմն, և վերնագաւառ. (յն. ըստ իմասից.) * Ընդ վերնակողմն տախտակամած նաւին բևեռէին. Ք. Դ. Բ. 8։ * Ի ժամանակի յորում վերնակողմն կողման չոեալ գնացեալ երթայր. Բ. Դ. Բ. 23։

ՎԵՐՆԱԿՐՕՆ. ա. Վերնակենցաղ. հրեշ ասակարոն. * Վարագոյ վերնակրօն սը եղ բարոյն. Թղթ. Բ. Դ։

ՎԵՐՆԱՀԱՑԵԱՑ. տ. ՎԵՐԲՀԱՑԵՑՑ. * Ըստ չարիոյ զգալոյ և վերնահայեաց աչաց մարմնեղինաց. Վրդ. ծՆ։

ՎԵՐՆԱՀՈՍ. ա. Ի վերուստ հոսեալ. երկնահոսան. * Հեղուլ ղոլորմութեն վերնահոսան վաճս. Նոր. ծԲ։

ՎԵՐՆԱՁԵՂՈՒՆ. գ. Տեսլի վերին ձեղունան. վերնատուն. վերնայարկ. * Ներքնատուն, և միջնատուն, և վերնաձեզուն (ի տապանի). ՅՀ. Խ. ԷՒԷԿ։

ՎԵՐՆԱՃԱՆԱՊԱՀՈՐԴԵԼ. լ. Ի վեր ճանապարհորդել. Համբառնալ. վերանալ. * Մերձ կացին հրեշտակքն, զի զվերնաճանապարհորդելոյն վարմունքն սիրելացեն. Ոսկ. հմբ։

ՎԵՐՆԱՄԱՐՏ. տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏ. * Սրբեա՛ ի վերնամալա մատծուքեց վերնամարա չարին՝ վեռ արիոսին. Նոր. չՁ։ ԳԻ։

ՎԵՐՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. * Ջքրեական վերնամարտութեն, ի բարձրանալն յանդգնութեն. Նոր. ծՁ։

ՎԵՐՆԱՄՐՑԱՆԱԿ. ա. Սեպհական վերին մրցանակի կամ յաղթանակի. * Լիցի նշանակ վերնամրցանակ այսր պարգևի՝ տուեալ վառելոցն. Նոր. զՁ։

ՎԵՐՆԱՑԱՐԿ, ի, ած. գ. Ὑπερῶον, ῶα. Superior pars domus, coenaculum. Վերին տան յարկաց տան. վերին յարկ. երորդ գատիկոն. վերնատուն. վերնաձեղուն. և վերին կամարք երկնից. վերի խոն, երէիթ, ծածկ. Իսահ՝ Եօփորէ գոն, ոեօչ, լարգոփ, փամ, Խավան Իէի, Եօրիիս. * Ո՛հ որ չինէ ըզ տուն իւր, և ոչ արդարութեն, և զվերնայարկս, և ոչ իրաւամբք. Որոց ելանիցեն ի վերնայարկան, և ի միջնայարկայն երկրորդ յարկին։ Յարկար ի վերայ ննուց զվերնայարկս նորա. Երեմ. իԲ. 15։ Եզեկ. խԱ. 7։ Ես. ձՁ. 3։ * Վերնայարկք երկնից. Ատոմ։ Խոր. Վրվ։

Ըստ յն. ոՀոյ՝ և. Առաստաղ բերանոյ. քիմք. ὑπερῶα, palatum. Նիս. կաղ. Ֆ։

ՎԵՐՆԱՑԱՐԿ. ա. իբր Վերնայարկեան. վերին յարկի. բարձր. * Ի վերնայարկ սրահն խորանիս. ԺՀ։ * Ի վերնայարկին սրահէ իսրայէլրդական վայրէ (որ է վերնատուն սիրելն) ի վերնայարկ սրահն հոգեկիր։ Ընդ վերնայարկ անձեռագործ երկնից կամարաց. Նոր. Կ. գՁ։ Եզեկ. խԱ. 7։ * Հարան ոբ, և առագաստ վերնայարկ երկնակամար գոտեան՝ վերնայարկ կնաագնեան չարաչարն. Ասող. Նիզ։

ՎԵՐՆԱՅԻՆ. ընոյ, ոց. ա. Ὁ ἄνω. Supernus. Վերին. վերնական. երկնային. * Ա՛ւաքնորդ գնդեղկացն, և վերնայնոյն առելի։ Սպիտակազգեստաք՝ վերնային պարկեշտութեն հաւանութեն. Աքեբ. ոչ։ Փիլ. փեոսան։ * Վերնայնոցն զհետ երթալ. ՅՀ. ծ։ * Ընդ վերնայնոյն կցորդութե առեալ։ Երբեմն էլ վերնային, և այժմ անդնդային։ Կամար վերնայինն երկնի։ Ամրացու վերնակացութեն վերնայնոյդ. Նոր. ծԲ. ԼԲ. ԿԲ. ԺԲ։ * Աւետիս տալ վերնայնոյն. Եփր. կամաբ։

ՎԵՐՆԱՆՇՈՅԼ. տ. ՎԵՐՆԱԼՈՑ. * Ա՛յս ճառիկ հոգևոր՝ երջանիկ և վերնանշոյլ. Նոր. զՁ։

ՎԵՐՆԱՀԱՐԾ. ա. Որ ի վեր կամ ի բարձունս չարժի. վերնաձեմ. * Ամպ վերնաչարժ, տումար անքնին. ԳԻ։

ՎԵՐՆԱՀԱՒԻՂ. ա. Որոյ չաւիղն է ի վեր կոյս. վերնագնաց. * Ի վերնաչաւիղ բարձրաթռիչ արբահետ սանդուղ երկնաչուս. Նոր. ղԲ։

ՎԵՐՆԱՊԱՐ. ա. Որ ինչ անկ է պարուց վերնոց. որ պարէ ընդ վերինս. * Ա՛այիչս կանաց՝ վայելման փառաց՝ վերնապար կաոաց. ԳԻ։

ՎԵՐՆԱՊԱՐԳԵԻ. ա. Ի վերուստ պարգևեալ. ձեռապարգև. երկնաձիր. * Առնէր նշանագիրս ըստ վերնապարգև կորովի սուրբ յուԼեն իւրում. Կոբ՝ն։ * Օգնականութեիս վերնապարգևս. Նոր. ղԲ։

ՎԵՐՆԱՒՈՒՐ. ա. Վերին, կամ ի վերուստ առաքեալ. * Վերնաւուրք հրամանն երթայր կարծաներ զիմագաւորուն պարսից. Կոչնակ։

ՎԵՐՆԱՒԵՒՈՔ. ռից. գ. Վերնական աղբիք. գաւք վերնոց. զուարճութիւնք. * Վերնաւեւոյն քերովբէականացն(այսինքն քրովբէից) առաստաղիք արբասաց ձայնիս. Քէր. ԽԲ։

ՎԵՐՆԱՏՈՒՆ. տան. գ. Ὑπερῶον. Coenaculum. ἀνώγεον, editior domûs locus. τριῶροφον, tricamentum. Վերնայարկ. վերին մասն կամ կողմն տանն, և և նաւտ. պ. Վէրճան, Վէրճան. * Ներքնատունն և միջնատունս և վերնատունս գործեսցեն ի նմա. փակեսց զգուշս վերնատանն։ Դուրք վերնատանն փակեալ էին։ Եւ ի վերնատուն գրանն։ Տաճարին և սեհեկաց նորա, վերնատանցն, և չաւմարատաց ներքնոց. Ան։ կամ * Վերնատուն մի մեծ զարդարեալ։ Եւ լին ի վերնատունն, ուր վանքն իսկ էին. Ան։ * Ի բարձր վերնատանց անկեալ՝ առողջ ապրևցան. Խոհ։ * Ի վերնատուն ասպարանից։ Ի ցամաք վերնատուն մի. Խոր. Բ. 32։ Եչէզ. Ը։ * Վարագոյրս կախել ի վերնատունս եկեղեցոյն. Տբ իեւ յհ՝. ա։ Մինչև ցժէ ղուն՝ վերնատուն բացայայեակ թողուալ. Փիլ. փեոսան։

ՎԵՐՆԱՏՈՒՆ. Մեհեան կուռց ի բարձրաբանգակս և յանոատս. Τέμενος (որպէս զատուցեալ). Lucus, delubrum. * Ջքաղինս, զատաճարս և զվերնատունս։ Տաճարաց, և վերնատանց. Գաղտ. օՀՒ. Ը. Ը։

ՎԵՐՆԱՏՈՒՆ. ըստ յն. ոՀոյ. Առաստաղ բերանոյ. քիմք. ὑπερῶα, palatum. Նիս. ԻՒ. Ֆ.

ՎԵՐՆԱՏՈՒՆԿ. ա. գ. Վերաբուսեալ. և աՀեցուն. ի ներք վերաբերեալ տունկ. որպէս ἀναφύσις, սին. Recrescens. * Վերնատունկ լինի է առաքինութեն, և ի գերակայն հայի. Նիս. Էրգ։

ՎԵՐՆԱՏՈՒՈՂ, ի. ա. գ. Վերին կամ ի վերուստ առուղ. ՀԱԾ բարձրեալ պարագատուս. * Խորհել և առնել զպարիան առաջնորդութիք վերնատուղին. ՅՀ. Ը։ * Հայկեմք ի վերնատուղէդ զպարգևս կենացն վախճանից. ԺՀ։ * Շնորհք և խաղաղութիւն և ողջոյն ընդ ձեզ ի վերնատուղէն. Ոսկ. ա. Խզ։

ՎԵՐՆԱՒՈՐ. ա. Վերնային, բարձր. երկնաւոր. * Գոլեսա վերնաւոր. ԳԻ։

ՎԵՐՆԱՓԵՂՒ, ի, ից. գ. Վերին փեղկ. ծածկոյթ վերին կի՛ վերջին (ի խորանն մով սեաի՝ կազմեալ ի մուխոյ. ըստ յն. մորի.) * Բարձեցեն զվերնափեղկս խորանին. Թուոց. Դ. 25։

ՎԵՐՆԱՓԱՂԱՔ. ի. գ. Վերին քաղաք. վերին երուսաղէմ կի՛ սիան յերկինս. * Մեզ հրաւիրակք ի վերնաքաղաքն սիոն. Սիոխան։

ՎԵՐՆԱՓԱՂԱՔԱՄԱՅՐ. գ. Վերին մայրաքաղաք. վերին քաղաք՝ մայր ատրինս երուսաղէմի. երուսաղէմ վերին. * Ի վերնաքաղաքամայրն երուսաղէմի միշտ անդադար գերապարտութիք ընդ անմարմին հոյսն. Թէոփոբ. Խ։

ՎԵՐՆԸՆԹԱՑ. գ. Վերին կողմն ընթացից Ճանապարհ. * Եկն ընդ սիկիւղիայ վերնընթացն՝ մինչև ի սիւռահոսա. Ճ. Բ։

ՎԵՐՆՈՑ, ի, ած. ա. Ἀερίτις. Aërius. Որ ի վերին կողմն չրջի. օդային. * Եղեալ ի վերայ տանեացդ՝ զօդային զվերնոտ գեան կոչեր։ Զօդային և զվերնոտ գեան կոչեն. կոլ։ ՅՀ. ԽՀ. պօլ։

ՎԵՐՆՈՑ. Σεληνιαχός. Lunaticus. Լուսնոտ. ցասագար նման լուսնոտի. սորոլը։ * Զոր մարդիկ յանառ անաի սովորեցան կարգալ վերնոտ և լուսնահար։ Զվերնոտն և զլուսնահարսն և զայլասերսն սրբեր. կանոն։

ՎԵՐՃԱՓԻԿ. տ. ՎԵՐԲՀԱՐԹՈՒՆ. * Վերչարժիկ գողմամբ չարժեցեալ երկիր. Մ՝փ. ՀՁ։

ՎԵՐՃԱՓԻԼ. տ. ՎԵՐԲՀԱՐԹԻԼ. * Իակ այլովք սմամբք (ի Թևոց) վերչարժիլ ի մըշանջնական փառատրութիք. ՅՀ. ԼՒ։

ՎԵՐՃՆՁՈՒԹԻՒՆ. տ. ՎԵՐԲՀՆՁՈՒԹԻՒՆ։

ՎԵՐՈՑ. ա. Τὸ ἄνω. Superum ἄνωθεν,

superne վէրին. *Զվերոյն ստորնուին ներհական դնէն. Արիստ. փաստ.* ի վերոյ կողմանէ (յն. ի վերուստ). Եւ. ՟ի. 19: ՟Ի. 30:

ՎԵՐՈՑ. ս. Ἄνω, ὑπεράνω, ἐπάνω. Super, supra. Ի վեր անգր. վերագոյնագ. *Բաց յայրիսաէ, զոր վերոյ ցուցաք:* Վերոյ ցուցաք յեզկիէլէ և անգիաէլի կամք երիտասարդին. Շ. Ռգ. Ի. ՟Ի. առաք: *Հաւանեաց յայնմանէ, որ վերոյն գրեցի քեզ.* (առ. ի վերոյն.) ՄԾԲ. ՟Ը: տես և ՎԵՐՈՑ ԳՐԵՒԼ:

ՎԵՐՈՑ. ս. Ἄνωθεν. Superne. Ի վերուստ, ի վերին կողմանէ. *Բոլորովիմբ վերոյ և ներքոյ զհրեղէնն լուսագոյն պատուէ ապատաեղծուածին.* Գիւռ. երէ: *Ոչ ի հիմանէ, և ոչ ի կողմանէ, այլ վերոյ ի վայր, ոչ ներքոյ ի վեր.* Վրդ. ծն:

ՎԵՐՈՑ. ՆԽ. Տ. ԳԵՐ Ի ՎԵՐՈՑ. *Եւ այնու գէպ վերոյ առնոյնչ լինել մարդկան.* Պիտ: *Փոխոխեալ զգալըսարար՝ անցանէ վերոյ նոցա ի յերկինս: Ամենայն պատարաժոց վերոյ բաշխարհաւոր.* ՟Ի. հմբ. Ե վերափոխ:

ՎԵՐՈՑ. իբր Ի վերոյ, ի վերոյ քան. *Սիւն լուսոյ ձգէր վերոյ նոցա.* Տոպ:

Ի ՎԵՐՈՑ. ս. Ἄνω, ἄνωθεν. Supra, superne. Ի վեր անդ. և Ի վերուստ, արտաքուստ. Վերջ. Ե Լուկէն: *Զար ի վերոյն յիշեցաք.* Կօրնէլ: *Կատարեալ պատկեցան ամենայն չինուածքն վանաք ի ներքոյ և ի վերոյ.* ՄԾԲ. ա: *Ընկալան զդէմն, որ ի վերոյ ունէր զաւետիս կենաց, և ի ներքոյ զգառնութիւն մահու.* Նեղէն. Ե: *Զարն ի ներքոյ գաւն ապաժոյժ վերստոյ, իսկ ի վերոյ բարեկերպ գոնեաւ իբր քաղցր օծումն.* Ան. հղ. ԽՀ:

Ի ՎԵՐՈՑ. ՆԽ. Ἐπάνω. Supra. Գէր ի վերոյ. ի վերայ: Ի մէջ ջրոյն՝ որ ի ներքոյ հաստատուէն, և ի մէջ ջրոյն՝ որ ի վերոյ հաստատութեն. Ծն. ա. 7:

Ի ՎԵՐՈՑ ՓԱՆ. ՆԽ. Ἀνώτερον, ὑπέρ. Superius, supra. Ի վեր քան. գեր ի վերոյ քան. առաւել քան. *Ոլոյ իցեն կարելիք ի վերոյ քան զոտան:* Ի վերոյ քան զհաստատութեւնն: Որ էնն ի վերոյ քան զամենայն երկինս: Բայց միայն աթոռով ի վերոյ եղէց ես քան զքեզ. և այլն: Ի վերոյ քան զամենեսեան բազմեցուցին զնա. Եղէն. ԽՀ: Ի վերոյ քան զօրէնսն առաքինութեան. Ոսկ. Տ. ա. 4:

ՎԵՐՈՑ ԳՐԵՒԼ. Ի վեր անգր գրեալ. Superscriptus. *Այս նմա զամենայն զվերոյ գրեալսն.* Վրդ հղ. Ի:

ՎԵՐՈՏՆԵԼ. Ե. Ոտն առ ոտն ի վեր եւ լանել. զոտս ամրաւանալ ի դնալ ի վեր. Ի ոտորսուս վերոտնելովք երթալ հնամանել մինչև ի Թագաւորական գահոյնն. Յհ. Իմ. ապ:

Ի ՎԵՐՈՒԱՑ. ՏՀ. Ամաւոր ոճով, իբր Ի բարձանց, ի վերուստ. *Օգամենայն սուրբ վերստ ելից եւ ելից աւետարանաւն քարոզութեաւ, ապատրակի նմանութ ի վերուայ ի յերկինից քաղցրութեանն.* Մխի. վարք:

ՎԵՐՈՒՂԵՔ. Տես ԱՓՐՈՒՕՁՈՒՂԵՔ. *Տունկ բարի երկնաբերձ վերուղեք.* Ճ. Ա:

ՎԵՐՈՒՂՂԵԼ. Ն. Ի վեր ուղղել. Ոտիւք վերոյ ուղեալ յերկինս սպասս իտնարհեալ ի խաչ: Եւ մեզ Ճանապարհ վերուղղեցիք յերկինս. Շ. գազ:

ՎԵՐՈՒՍՆԱՆՁՔԱՀՈՂ. Հմռս. *Վերուսեալք լեցին բարեաց գործոցն վերակացութեան.* Մ՟ածք. ը:

ՎԵՐՈՒՍՏ. ա. ὁ, ἡ, τὸ Ἄνωθεν. Supernus. Վերին. վերնական. որ ինչ ի վերուստ կամ յերկինից գայ. *Ի վերուստ կոգմանէ: Ի վերուստ կոչուիլ:* Ա՟ան ի վերուստ խալաղուէ: Նվերհական ներքոտուսեաւ. վերինն, իսկ վերոտուսեաւ՝ ներքինն. Թուոց. ը. 6: Դիտ. նիեզ: Ժմ: Արիստ. ըստ:

ՎԵՐՈՒՍՏ Ի ՎԱՑՐ. ՀՆ. այսինքն ի վերուստ ի վայր. *Լոյսն հասեալ վերուստ ի վայր՝ մինչև յերկիր հասանէր.* Ագաղ: *Եւ վարագոյր հին օրինին՝ վերուստ ի վայր պատռուէին.* Շար:

Ի ՎԵՐՈՒՍՏ. ՀՆ. Ἄνωθεν, ἐπάνωθεν. Superne, desuper. Ի վերին կողմանէ. ի բարձանց. յերկնից. Վերէն. Եօթնպատ. *Ի մի կանգուն կատարեացես զնա ի վերուստ:* Խօսեցայց ընդ քեզ ի վերուստ ի քաւուրէ անտի: Եդ զքաւուրեին ի վերոյ ստապանակին ի վերուստ: Ի վերուստ մինչև ի վայր: Ի վերուստ ևն լինելոյ և այլն: *Ի վերուստ յերկնուստ ունի զանուստ օրէնադրութեին: Հրեշտակք ի վերուստ են ձեզ բարկացեալ.* Ե. ղԻ. Ի. Գ:

Ի ՎԵՐՈՒՍՏ. Ἄνωθεν. Altius, jam, olim, ab initio. *ըստ չն. ոճով, իբր Ընդսաին ի սկզբանէ, ի բնէ, յառաջմէ, ի նախնեաց անտի, ՟ի հիմանց, ևն. տես և ՍԿՏՈՒՍՏ Ի ՎԵՐՈՒՍՏ.* Սալընտան, եվվերինպես, ընթերին. *Քաղդեացւոյն անգուստ ի վերուստ էր ազգն հերայեցւոյ:* Հրէայս (ասէ), որք ի վերուստ և ՟ի սկզբանէ այնպիսիք էին. Եսայ. ը. ա: Ոսկ. Ա: *Հարկ է, զի ի վերուստ զբոլոր բանն քննեսցուք:* Յառաջագոյն ի վերուստ գիտէի զայս: Ա յս էին օրէնք նոցա ի վերուստ: Զայս և ի վերուստ իսկ առաց մարգարէն: Զի իմացիս զնորա ի վերուստ զնախապատրաստութեին. Ոսկ. յհ. ստեպ:

ՎԵՐՋ, ի կամ ոյ, վերջք, Ջեց. ֆ. Τέλος. Finis. ἔσχατον, τελευταῖον, extremum, ultimum և ի պր գիրս՝ οὐρά, cauda οὐραγία, extremi agminis ductus. (Հակառակն Ձայնիս Առաջ.) Վահճան. *կատարած. աւարտ յետին կամ յետոյ կուսէ. եզր. ստորուածք. յետին ծայր. յետակոյնն.* և Տուան, ստուն. վերջին լեռ զօրու. Քերճաս, ենճամ, աջ, ուճ, որ. և պ՟ս. Գ՟ս յ՟ս գ՟ս: *Վերջ չնչնոյ: Ի վերջ հասեալ է Թագաւորութիւնն.* Փարպ. Ե. 47: *Ի վերջ իւրոց գործոց ծանոյց.* Ոսկ. յհ. ա. 16: *Վերջ ընդունելի է պնդութեանցն: Ընդունի, ի վերջ (յն. յետին) է Թանձր մասն նիւթոյս և հողեղէն.* Պ՟ս. *ի էին:* Վերկին գործնական մասինն ընծաւորեցաւ չարժիլ. յառաջ և ի վերջ, ի վեր և ի վայր, յառջ և յահեակ. Փիլ. ա՟ջ: *Կարճառուեաց վերջին քո: Հաստատուեցէք ի վերջին, և ոչ ի վերջ: Նա եղիցի գլուխ, և դու եղիցես վերջ: Զգլուխն և զվերջն.* ... այն առաջն է ...այն վերջն է: Ի վերջէ վանոյ հոլուաց: Հասէք ի վերջս նոցա. Օր. իԲ. 18: իԲ. 13. ԿԿ: Ես. Ը. ւվ. 15: ա. ֆ. ձԲ. 7: ՅԽ. ձ. 19: *Ի վերջսյս երթեալ այժմ զօրէն չար գաղանի կրեսցէ սասս կուռն. Պիտ. այսինքն ի ծագ կամ ի ծայրէ սասի չարութեէ: Վերջին Թևոյն անկեալ բազում հարուածս հասուցանէր.* Եզ. ղԻԼ. (այսինքն ի ծայր մի Թևոյն, կամ ի վերջ կոյս:) *Ի վերջ նահանջել. Ի վերջ նահանջել: Ի վերջկոյս նահանջել: Ի վերջ հարկանել.* այսինքն յետս. յետս կոյս. Խոր. Ը. 13: Աւծր. ա. 13: ՅԽ. ԼՀ: Պիտ: *Թեչ. պետն յոյժ ի վերջ յարժանաւորութեէն ծնացեք բանս.* Նեռ. կաչ. ա: *Եկն ի վերջն (այսինքն ի վախճան կենաց).* Կէնմ: Տես ուեալ սերանոյ՝ Թէ ամենայն ինչ ի վերջ հասեալ է (վանդիք)... լաւ է ինձ (ասէ) մեռանիլ քան վ՟կվկելի ՟ս հարկատու լինել. Մ՟ած:

ՎԵՐՋԱԿ. Κρωσσός, κρωσσοτόν. Fimbria, limbus. *Ջարդք ի ծայրս. Ծղոտք. վերջաորք. Ծոսի լարդերը. սալտ, սալեչ սալտ, ընձեղք. Հերիա. Հինչերլան. Հեխալել. "Ընդասցես երկուս վերջս յոսկւոյ սկ՝ մանուածոյս ի վերայ երկոցունչ վահանակացն: Արասցես տախտակ մի հիւսուկէն վերջիւք, գործ շղթայագործ յոսկւոյ ՟ից: Դիցես զվերջսն շղթայագործս, և այլն. Եւ. Ի. 14. 22. 30. և այլն: *Գլխանոց աւգտակաւ երկաթի՝ նշանաւորօք վերջօք.* Ես. ա. 10: Իսկ Խոր. Ֆ. 52. *Որպէս ի ձեռն վերջք գծին կուռեալ (կամ կտակեալ) ուղղեր քարն ՟ս. իմն հնոք փորուածոյ կամ կիսատածոյ:*

Ի ՎԵՐՋԷ, Ի ՎԵՐՋՈՑ, Ի ՎԵՐՋ. ս. վերջոյ. յետոյ. վերջէն, էսէն, էն էսէ. ասնքսան, ասնչա, արսպա. *Ընդհ՟ի ի վերջէ յեսս արարածոցս մարդն: Ի վերջէ մարդն ցուշաւ: Ի վերջէ գնս չտեմարատեաց: Զամանակաւ ի վերջէ: Ի վերջէ կամ ի վերջ եկեալքն: Զմեծագոյն ամբաստանութեէն ի վերջէ գնէ. Նէս. կաչ. Ֆ: Աֆաբ. Նոր կէր. Ե Յաղաբ: Պիտ: Սարգ. Ի. պ. ա: *Ի վերջէ կոչէն ՟ի վերջէ մնանէլն. Լձ. ա՟ծաբ: *Ի վերջոյ քան զամեն գրեաց.* Ո՟ի. յհ. Ի. 412

Ի ՎԵՐՋԷ. Ի ՎԵՐՋԻ. Աստվոր ոճով որպէս ի լոյէ, ի լոյն. ի լոյսէ. Ὕπαρ, καθ ὕπαρ. Visio vera, vigiliae, in vigiliis, vigilando et videndo. Յարթնութեէ. ի զարթնութեն. ակնհարէ տեսութեամբ. (գուցէ որպէս Ո՟ւռաձ. զուարձ. կամ թէ կայցէ ուրէ, արմատ բառիս լուրէ. հակառակ անուրէ բառիս, որ է երազ.) *Զորս իւրաքանչիւրք ոք ի վերջէ զիսյեն գործոյն ունէր, յայտնելոյ եղէ ՟ի ձեռն երազոյն կարծեցեալ:* Որք ի վերջէ լինին ՟ձերևուածք: Երկնանալ յաստ տեսիլն ՟ի վ՟րջին փոխեթով հոգացեալսյն երևուեթանոյ. Նէս. կաչ. Ֆէ:

ՎԵՐՋԱԲՈՒՍԱԿ. ա. ՏՀ. Ի վերջէ բուսակ. յետոյ ուրեմն եղեալ. *Երկիւղ ի հրաշնութ բնութեէն անմարմին հոգեվինացն քնապիղ առգոյացեալ է, եթէ վերջաբուսակ սիրտակիրն. Թեոփր. Տայրագ:*

ՎԵՐՋԱԳՈՅՆ. ա. Ո՟պէս Ցետնագոյն. Ὕστερον. Postremum. *Տեսակագոյն տեսակ առեն զմարդն, որ ոչ գոյ ի ներքոյ ՟ոչ տեսակ. քանզի այն է վերջագոյն: Տեսակ բնութ յառաջագոյն է պատահմանցն, իսկ պատմունքն վերջագոյնք. Աչ. պրէ: *Զայսոսիկ նախկին վարկանել, իսկ ղհոգի ի սոյնսկ վերջագոյն ՟ն. Որ զնոյն ինքն կարողացի չարժիլ, և զայլսն ամենայն վերջագոյնսն. Պղաթ. օրէն. ծ:*

ՎԵՐՋԱՅԱՏԱՍԵԼ. Ն. Ցետագասել. յետս ձգել. յետնիլ. *Ա յսոս անտի յուսալ վերջագասեն զինքեանս՝ չարչար զբարիոք գերեալսն մեհենիւղ. Լձ. ա՟ծաբ:*

ՎԵՐՋԱԴԱՐՁԻԼ. ՟ի. Ցետագարձիլ. յետս կամ յետոյ գառնալ. *Ի յարատեէն առ ծնունդն վերջագարձիլ անկարելի.* Ցհ. ՟ի. ա՟ք: *Հերձուածողք նչուակեալ վերջագարձին զարհուրելի պատկառանօք: Ցորմահիս հիացան գնք, վերջագարձին հեթանոսք. Գր. ա՟ծաբ. ի ա՟եէ: Կիւրղ. ազ. Խլ:*

ՎԵՐՋԱԾԻՆ. ա. Ցետագին. *ի վերջէ ծնեալ. զկնի եղեալ յաջորդեալ. *Հոսակ վերջածին է և կրկերագոյն: Հաւատացեալք քրիստոնէայք՝ անախտ սուազանին ծնընդեամբ եղարք են վերջածինք քրիստ: Զգաւեթի ի վերջածին գաւազանց Թագաւոր խոյրէլի վերակուէ. Փիլ. Ե՟ն. ՟ի. 15: Վրդ. աէ՟ք: Տծնօ:*

ՎԵՐՋԱԾՆԻՑԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Ո, ամենայն իրաք անգրանիկ առ վերջածնի ցեալս ոմանս ունի Հաւհմատութեի, այլ ոչ ընդ առաջինան բանոյ զարգանդ՝ անգրանիկ անուանի. Բրս. ծն. ՟ πρωτογονία- see cognos.*

ՎԵՐՋԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ· գ· Ցեւոս կալն· յետնումԹի· կատարումն· ՚Ընդ վերջակացումԹե աղաչականացն գԴգ՚ՁԺալ· խոր· ա· 69։

ՎԵՐՋԱԿՈՂՄՆ, ի վերջակոզին. գ· Ցեւամակազին· յետս կոյս· ի ԹիկունՆս կոյս· ՚Դարձեալ ի վերջակոզին եբրայեցիքն՝ հայէին ի գունդ Թշնամեացն· Պիս·

ՎԵՐՋԱՀԱՅ· ա· ի վերջէ հատեալ· ատգան հատուածացեալ· ած ԲառքՁանփա· ՚Սիրելի են անկագործքն վերջահաս պատուքն քան զվաղահասքն· Բրս· ՀրԷ։

ՎԵՐՋԱՀԱՄՈՒԹԻՒՆ· գ· Հասանելն կամ մերձիլն ի վախճան· ՚Զամիմ ատատ Նօրյաղագս բռնակալուԹե ցուսցանել զվերջահասուԹեցն Նշանակս· Սամ· ԷրԷդ։

ՎԵՐՋԱՄՆԱՑ, ի, ած· ա· գ· ՚Υστερος, ἔσχατος. Posterior, posteri. Ցետագնաց· յետ այլոց կենդանի մնացեալ· հետագայ· յետմունք· յաղորդք· ՚Զհետ մեռելոյն··· վերջամնացք Նորա· Սիրա· ՂԱ՚Զմեռելն ազգիք վերջամնացացն յարուցին· Ոսկիփոր· ՚Ցետ մահս յիշատակ Թողում մտ վերջամնացան· Իւրև զոչինչ է համարիւալ առ վերջամնացան· Լմ՚ Իմ· Ն ծդ։

ՎԵՐՋԱՄՆԱՑՈՒԹԻՒՆ· գ· կենդանի մնալն զնի մահու այլոց· ՚Ոպէրն քեզ ես զբաղյր ազատուցուիչ ոգւոյ իմոյ՝ ի դժոց գԺոխոց· որ բարեօք մետպիարարելով առ իս՝ ի քում վերջամնացոԹեն՝ ընդ իմումս և զքո ոգիգ վերածեր՝ ի կեանս· Աւծր· Ե· 3։

ՎԵՐՋԱՄՈՒՏ· ա· ի վերջէ՝ յետոյ մըտալ· ՚Մարդ վերջամուտ է յաչխարՀ, վՀզի յառաջ այլք գոյացեալք հոլնն· Երզն· ԹԷ։ ՚Օչ մի ինքեանք իրքն զվերջամուտ խոտացին· Մխ· ապոչ·

ՎԵՐՋԱՑՔ· ի վերջայս· գ· ՚Εσχατον, τα Novissimum, ma. Վերջին աւուրք կենաց· կատարած· և ցաղորդք· ՚Ցայնաց՝ ի նա, և մի հեռանար· զի աՀեսցես ի վերջայն քո· Ուրախ լիցի՝ ի վերջայն Նորա· Սիրա· Ե· 3։ Լ· 1։

ՎԵՐՋԱՆԱՀԱՆՋ ԼԻՆԵԼ· ցՁեռս Նա հանՁիլ· ՚ի բաց վանիլ· ՚ի պատուէրՁի մատնիլ· ՚Զակեգմնացիքն ՀակառամարտուԹեամբ (ընդ ԹեզայեցիսՀ) վերջանահանջ եզեն· ՆմՈՈս։

ՎԵՐՋԱՆԱՄ, ածայ· է· ՚Υστερίζω, ἐφυστερίζω. Post remaneo, desum. Ցետանիլ· յետս կալ, յետս Ձգալ· նահանջիլ· կասիլ· պակասիլ· Նուազիլ· Եթ՝ Եթե ՀնաՀ· Լեզի գալմագ՝ պատրաստ· ՚Պատմեականն յառաջանայցէ՛ ի նմա, և մի՛ան վերջանայցէ՛ Մի յառաջ անցցէ ակնարկն, այլ վերջացի՛ ի սուգանէ՝ վերջացայր և անեկի յետս կոյս· ՆԻՈՈ· ՀագՀ· ՀԷ· փԻ· ոյլոբ ՝ ՚ԶգնԹացս յառաջնէն յավճանու, և վերջանալն պետրոսի· ՍիՆՈՈ· յոբ· ՚Ձեզնէ վերջանայր պարԹևն ի ապանմանէ խոպոպելու· ՉնոՀ· ՚Ոչ ազ վերջացոյս յառնոյ ընտանուԹենէ· Գլոմ· ԼՀ ՚Եւ մեզ վերջացոյ՝ ի գովուԹենէն ես· ՚Եւ վերջացոյ՝ ի տանջանաց քոց չնորՀէ· ՇՀՀ· ՚Ոչ ես վերջացաւ ի Հակառակն քո ընԹացից· ՚Վերջացոյ՝ ընդ ի տաբանեաց· ՚Վերջանամք ի գովուԹենէն ես· ՚Նա՝ որ ի վերջանալ մարգկային Հնոցիս՝ ապա զառատուԹե չըՆորհան զնզու· ՆոՀ· ԺՀ· Ե էԷԹ· Լ՚Ի պոբՀ· և ապեն՝ ՚Ցառաջանայր հայրապետն քաջալերելով, և մարսպկիցքն ոչ վերջանային ի հանգիստարմարտին դործակցուԹենէ·Գիպ· ՚Մարդ՝ որ անէսի փոքրկութիՀ վերջանայ ի նմանուԹենէ աեռոյվքէ, Գբ· նբ։

ՎԵՐՋԱՆԱԼ· Հրամայաբեր խոտրիլ· խոտացնել· ատաբանալ· Եպ ԹուլաԻն ՚Ձեռ Ա՚ԻՒԼՈՒՀ· ՚Ըստ հարկաւորահանջ խնգրոյին ոչ կարացեր վերջացնել գատանիլ· ՆոՀ· ԷրԷԹ՝ ՚Մարձեցոյն սկսուցնել զարՀուրնալ ի չարչարանացն՝ վերջանայ յայս· Ցոլովանի կնոջ ընակել ոչ վերջացաւ· ԻԳՀ՝ ՚Աղաչեմք զձեզ, ի ՁՀնջ մի վերջանայք· ՉՆՈՀ՝ ՚Ոչ՝ ի հեռուստա օգ նեցեր, ի մնացոյս մի վ՚րջանար՝ ի ՄՀնջ· ՄԱԳՀ։

ՎԵՐՋԱՆԱԼ· վախճանիլ· մեռանիլ· ՚Թագաւորեցելոյ քաղաքին առաջնորդ յաղագս ծերութեՁն վերջանայր· Սահ· ա· 8։

ՎԵՐՋԱՊԱՀ, ի, ած· ա· գ· ՚Ουράγων. Extremum agmen ducens. Որ պահէ և վարէ զվերջս բանակին. իշխան կամ գունդ՝ որ զնի ամենեցուն գայ· ՚Վերջապահք զնին առաջանակին տեառն· ՅԷ· Ը· 9 ՚Եւ ածգա վերջապահք էին հինդհախարքը·Գիմ·ալԷ։ ՚Առաջապահօք, վերջապահօք, կողմնապահօք· Եւիչ· Գ՚Զիւր եղջյուն Թողլոյր վերջապահ· ՉՀզօր վերջապահ Թևով միով անկասկ զգազամն հանէին ընդ յաբ· փոբպ ՚Վերջապահս Թողուլ· Ո՚՚պ։

ՎԵՐՋԱՊԱՐՈՒԿ· ա· ի վերջէ պարոյկեալ, ուղղութացեալ, կամ վայրապար կամ յարմարի սպրդեալ· վերջամուտ· ՚Երկիւղ՝ ասէն, ոչ է ՅՈ դործած, այլ վերջապարուկ ներգործեալ յարանայ անտ·ԹԷոդոբ·Ծոյբպ։

ՎԵՐՋԱՊԵՏ· գ· Ա՚ծքալ· խարբուզ· ՚Ա՚ծքեաին, եզջիւրս, յամոյր, գամՀշ, և վերջապատան· փիլ· Էլ· Ք· 101։

ՎԵՐՋԱՏԱՆՋ· ա· Բառ ևուավանկ, ածոյ վերջին վանկն է երկար, իսկ առաջինքն սուկ· ՚Վերջատանջն՝ Ներկուց ազգացոց, և Ն՚ևգէ Ն՚ևգկայէ՝ քառամանակ· արպիսի՝ ամՀ գՈՈՆՀՆ· Թր· ԹԲ։

ՎԵՐՋԱՏՕՆԱԿ ՏՕՆ· Μετέορδος ἑορτή. Festum festo succedens. Տօն զնի ածի. որպէսՈՈՐ կիրակէ՝ իբր երկորդ զատիկ· ՚Ամի մահ և Թագուհի և յարուԹէ, ասատատա և նոր արարած, վերջատօնակ ասն· ԱՁՀբ· նոր Լիբ։

ՎԵՐՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի· ն· ՚Υστεραίνω· Detineo, revoco. Ցետանեցուցանիլ յետս Նահանջիլ· կասեցուցանել· վերպատցուցանել· Եթ ԹոՁէ· ԼեբՀ փոբփոբմգ· ՚Ձյս վերջացուցանէ զնս ի պատահմանէ պատուոյ· Վ՚երջացուցին զժողովուրդն (՚ի մեկ երկրին ատ սեաց)· Լմ՚ ատ Լ՚ոՀ· Ն ատակ՝ ՚Ցոյպիսի պայծատ քաղաքէ զնա վերջացուցեր·· ՎբԹ հդ· ԼՀ՝ ՚Կերակրեցոյ ՆաւատուԹին վերջացոյց զպերծն·ԿՎմգ։

ՎԵՐՋԱՒԻՈՐ, ի, ած· ա··գ· Κροσσοτόν. Fimbriatum. ՈՒնօղ զվերջս զարգարեալս· և վերջագ· ծոպագ· կՈՒՆՁԿՔՒՆ, ՊՁՆՁԿՔ· ՚Ի վերջատոս ոսկեհատուն (կամ յոսկեհատս) զարգարեալ և պատճառեալ· Սպ· ԼՀ· 14։ ՚Ի հանգերձս ասկեհատուն, ի քղանՁատորս, և ի վերջատոս· Ճ· Գ· ՚Ի նմանուԹիւն սրատեղծոյն պատկի ի վերջատոն փոզփոզելոյ· Վերջատոս փոզփոզելով նշանակեալ և պատրաստ մատաքսիւք·ԱՀեմ՝ ՚Ոբ պատմուՁան հարանարանի. կամ ասկեհատս վերջատոն՝ փոզփոզելով ի վերջատոն՝ պատՁատագեան և սրՁնատոր· Շ· ԼԷԲ։

ՎԵՐՋԱՏՈՐ· ՈՒնօղ գանգ համանման ի վերջն, կամ վերջին· ՚Չի սերգագործքն՝ ԼՁի սկզբամբ և վերջատորքն բառիւք գնոյն համաձկբուԹե եգից· Նոբ· ԼԷ։

ՎԵՐՋԵՒԱՆ· Ի ՎԵՐՋԵՒԱՆՄՆ· գ· ՀՆագան ժամ· և ցետոյ· վերջոյ· ԷփԷԲԷ ԷփԷ· ՆԷգն ասՈՒԳա· ՚Ի վերջեւանն եկեալ և այլ կատարքն ասէին, ասէր ասէր բանց· ՉԼԷ· ԼԲ։

ՎԵՐՋԻՄ· եցի· ն· Բառ անյայտ· որպէս ևամաՀամաՀաՀ լինել բանիւք· կամ գործՁել· ՚Հերովդէս վերջնոյ զմոգան ՆենգաԼՁի իւրով, և կամէր խաբել զնոսա· ԵԲԷ· ԸամՁ։

ՎԵՐՋԻ ԹԵՒ· ի հոլովականէ բառիս վերջի, իբր վերջապահ Թև զօրաց· ՚Վերջին Թևոյն անկեալ՝ բազում հարուածս հատուցանէր· ԵՎԼ· Է։ ՏԵս և ՎԵՐՋ։

ՎԵՐՋԻՆ, ՂՈոյ, ոց· ա· ՚Εσχατος. Ultimus, extremus, summus. Ὕστερος, posterior. (հակադրեալն բառիս Առաջի·)Ցետնի ըստ կարգի ժամանակին· ի վերջէ գասեալն· ապագայ· հետագայ· վերջի, Եթէ· ՈՀ, ՈՀ Նախ՚ի, ՈՀբայ՚ի, արբպա՚ի, ալբ՚· Երբ· ալբ՚, ալՈ՚ը· ալԷրՀ·՚Բանք արքայի գալԹի առաջինք և վերջինք· Աստիճ զնա այրն վերջին· Լինիցինառաջինքն քո ասկաք, և վերջինքն քո ածեաք· Չվերջինս զի՝ գիտիցեմ՝ ի վերջնում աւուր մեռի տօնին· ԱրԲ ելիցին փառք ասանդ այդորիկ վերջինն քան զառաջինն· Ես եմ առաջին և վերջին· և այլն· ՚Վերջնովքս բարեգործուԹեամբ հանգուցեաքն նուոդեացիս Տացի Թոչակն վերջին· ՅՁԲ· ԺՁ· Շ· ընԷհանբ· ՚Ցուցանէ՝ ի հաւատս վերջնոցս մեզ· ԻՀՆ· ՚Վերջնեաւն (այսինքն վերջնոյն հրով) փորձեսցի տաժանելեաւն· ՇԷբ· գԺ։

ՎԵՐՋԻՆ· Ցեսին, որպէս տեղեաւ և ատ աՀձանաւ· ծայրագոյն· ՚Չվերջին աշտՀձանն ընտրեա, և ապա վայելեսցես ի գահ՝ բիցուԹեան· ՈՀ· ՏՀ· Ձ· 12։ ՚Որ վերջին է չարաւԹե· Չվերջինն հանբուրեցի գաւնու՝ Թի՝ ԱՀնկաք ի վերջին յայս ԹշուաւուԹի· Ի վերջին տալիս· Վերջին ազգատուԹեամբ զարգարեալ· ՑՀ· ԼՀ· Նոբ· ԻՀ՝ ԻՁՈ՚ՀՀ· ժ· ՎբԹ հդ· Ի։

ՎԵՐՋԻՆԱՑՆ, գունի, ից· ա· Առաւել յետինն· վերջին քան զամենայն· ՚Ի վերջինագունիցն պատշաճ է արձակմանն (չուոյ) սկիզբն առնել· ՆԻՈՈ· ԻՈՈ։

ՎԵՐՋԻՆԱԿԱՆ· Տ· ՎԵՐՋԻՆ· ՚Չառաջին չարիան միկնոչքն և վերջնականաբն Թվով ինձ· Նոբ· Ժ՝ ՚Արդ ըստ՚ըրութբն վերջնական (կամ վերջական)· արբպես և գուղդլորական· Շ· ԷԲՈ։

ՎԵՐՋՆԱՆԱՀԱՆՋ· ա· որ և ՎԵՐՋՆԱՀԱՆՋ· Իսպառ Նահանջիլ յետս· ՚Ի բաց ՔնՀնալ, հարՀայատակ· յին, անկանգնելի· ἀνάστατος, ՚Տանուամեայ ժամանակս կալով և մեալով սբՁացիք զարուվարս վերջնանահանջ առնէին· ՊՁՈ, օբՀՈ·Ձ՝ ՚Չյսո նաւայրացն վերջնանահանջ արարեալ խորգատանով՝ զծովայածուին·Չոր (զպիսիգոն) քաջին ամենայն ոսկի ուռամեն զծայրս ծառացելոյ ալևայն կուիւ, վերջնանահանջ առնէր՝ ի հրեշտակէն վերջնանահանջ և զեալ (արբպհամ), որ զձեռն կարկառէր՝ի զենուն· ՄՓԳ· Ձ· ԽԲ՝ և ԻԲ՝ ։

ՎԵՐՋՆՈՏԻՆ, Տ· ՎԵՐՋՈՑՈՒ·

ՎԵՐՋՈՅ· ՀՀ· Τελευταίως. Postremo ի վերջոյ· ի վերջէ· յետոյ· յետոյ ուրեմն· ԵփԷՆ· ածբպան· ՚Ձյս վերջոյ եմուտ· Ձսեբին ձնա այլ աշտկերտքն՝ ի վերջոյ գալն Թուամասս, եմԷ տեսալ զսէրն· Վերջոյ քան զամենեսեան իբրև ածարգի միոջ երևեցաւ և ինձ· Բրս· ԻՀ՝ ՈՀ· Նոբ ԻԲ· Ն ՁՀ· ԽՈբ՝ ՚Վերջոյ ուսեալք զննապն իւրեանց· Նոբ· ԷրԳ՝

Եւ Նբ· Ցետոյ կուսէ· ի Թիկկանց·ԷփԷՆ· արբՀպան· ՚Մտեալ ապա կինն՝ կայր վերջոյ յոբի՝ ՈրսեսՀ զտրՁ կալով վերջոյ յոբի· ՈՀ· ՂՀ։

ՎԵՐՋՈՑՆԻՆ, ՀՀ· (գրի և ՎԵՐՋՈՑԻՆ, ՎԵՐՋՆՈՑԻՆ·) ի վերջ կամ յետս ընկոյր կիլ ասելք կամ ասից· կարի յետին լինել· յետանիլ, վերջանալ· կասիլ· յետս մնալ·՚ի նոյն զբաղ՝ ուսաի էՁ, վերջոսանեալ եւանէ գնարտս կասկածանօք ԹուԹբ ինձ վերջոտնել՝ գնարտս բան պատկառանացն և էր կիսգի ուրուգուն վերջնանալ լինէր (յո՚՚

թանալն 'ի գերեզմանն. Խոր. ա. 10: Նա_նայ: Սկեւռ. յոբ: *Ոչ վերջնոտեալ կոլոյ գյետին անգլին: Բայց աշոտ վերջնոտեալ հանդերձ վոհանաւ՝ եկն եհաս խաղաղութ. Ասող. ա. 14: գ. 15:

ՎԵՐՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Վերջանալն, այսինքն յետնութի. կատարումն. յետս ընկրկումն. *Զվատացն վատթարութի և զվերջութեան յայտնի կացուցանել. Մագ. իէ:

ՎԵՐՋՈՒՈՏ. մ. ա. Ի յետուստ. և Յետին կողմն. *Մարդ թզօք չափեալ յառաջուստ կողմանէ և 'ի վերջուստ. և ձեռաց չափքն առաջուստ, և վերջուստացն չափք՝ որ լինի երեսնեերկու յերիցն էն. Մէկն. ժն:

ՎԵՐՍԱՍՏԵԼ. 'Ανατείνω. Extendo. Ի վեր սատակացուցանել զձայնն. շեշտել. ըստ յն. վերամձկանել. *Ոլորակացն երեք են զանազանութիք. մինն սուր և վերսաստեալ. Երզն. քեր:

ՎԵՐՍԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Ανάτασις. Extensio. Շեշտումն ձայնի. *Ոլորակ է բաղցագանչութի պատկանաւոր ձայնի. թէ ըստ վերսաստութէ. շեշտիւրն. Թր. քեր:

ՎԵՐՍԱՍՏԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարի սաստկութի. անհնարին ուժգնութի. *Նորոգ լուր գժնդակ վերսաստկութէ. Պիտ:

ՎԵՐՍՏԱՑՔ կամ ՎԵՐՍՏԵԱՑՔ. ա. ό, οί Ἀνώτατω. Իբր Աշխուստ 'ի վերուստ կամ 'ի վեր անդր ատայեալք. *Այլ թագաւորքն վերատեայք ատէսլ առէսլ օրինօքն՝ որ վասն քրիստոնէիցն էր, զպարգևան իւրեանց հատատէին մեզ. Եւս. պտմ. ճ. 2:

ՎԵՐՍՏԻՆ. ⎫ մ. "Ανωθεν. Iterum,
Ի ՎԵՐՍՏԻՆ. ⎭ rursus, կմ մասնկանք. ἀνα, re. վեր. Ի վերուստ անտի՝ այսինքն անդստին 'ի սկզբանէ երկրորդելով. դարձեալ. միւսանգամ. անդրէն. նորանց, Ջեյ_մալ. Բէ+բոր. կինէ, էէնէւէն, գէր փահա. *Եթէ ոչ ոք ծնցի վերստին (կամ 'ի վերստին): Պարտ է ձեզ ծնանել վերստին. Յհ. գ. 3. և 7: Ուր խորհրդով գրէ Ոսկ. յհ. ա. 23: *Աստ ոմանք զվերստինն երկնայինն (այսինքն յերկնուստ) ասեն, և ոմանք 'ի սկզբանէ (այսինքն անդուստ) ... *Ծնաւ զմեզ վերստին: Նշնեալք վերստին (կմ 'ի վերըստին): Վերստին 'ի խաչ հանել. և այլն: *Վերստին զպատիւ և զգահս անմնեցուն նորոգել: Միւսանգամ վերստին շնորհելով. Եղիշ. Է: Շար: *Վարուց փոփոխումն, ատեղծուածոյն 'ի վերստին ուղղութեան: Ի վերստին հատուցանէ. Անդ. Ագթ: Փիլ. առէսլ:

ՎԵՐՏ. ա. 'Αλυσιδωτός. Catenatus. Ոլորեալ. հիւսեալ. շարամանեալ. շղթայագործ. զինծիւէ. զինծիւչ, հոյգո հոյգո. *Զրահս վերտս զգեցեալ. ա. Թգ. ժէ. 5: *Եւ ինքն վառեալ վերտ պահպանակաք. ապ ոչ գծէին նետք. Խոր. բ. 82:

ՎԵՐՑ. գ. Հիւ. շրջան. պարոյր. *Զի շանշան խեշապատակին վերտ առեալ գեղեցկին այսր անդր ոտնատութբ. Մագ. ը (Նոյն է գոգցես, եթէ ընթեանաս Վերտեալ, իբր պղուցեալ:)

ՎԵՐՏԱՐՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. 'Αναστοιχείομαι. Resolvor in elementa, abeo, և informor, reformor. Վերտարրանալ. վերածիլ 'ի նախկին տարերս. և Վերստին տարրանալ. միանալ. նորոգիլ. *Կարծել զմասունան ամենայնի (այսինքն աշխարհի՝ առ Ջրհեղեղաւ) 'ի մի բնութիւն ջրոյ վերտառանցեալս փութալ: Մարմինն քակտեալ լուծեալ լինի՝ առ այնոսիկ, յորոց խառնեալ զանկեալն է, զարձեալ վերտարրանցեալ: Որ 'ի միակութէ բնութի վերտարրանցեալ է, յանծ առի հալեալ՝ աղչաղեցական իմն ընտանութիւն. Փիլ: *Կամ զչորս տարերս (աստ), յորում լուծեալ են մարմինք մարդկան, խոկոյն վերտարրանան. Երզն. մթ: *Իսկ անտասունք թեթեւացեալ՝ վերտարրացեալք ընդ երկնաւ անմխթար կայանացեալ. Վանակ. յոբ:

ՎԵՐՏԱՐՐԵԼ. ն. 'Αναστοιχειόω. Resolvo, և informo, instauro. որ և ՄԱՏԱՐՐԵԼ. Վերստին տարրացուցանել՝ լուծանելով 'ի տարերս, կամ զօդելով 'ի մի. քայքայել, և կոյկայել. նորոգել. ընդելուզանել. հիւսել: *Զգոյգ մասունսն յիւրսն որոշեալ միկնել, որ վերտառիցէ զբնութիւն էն. Նիւս. կազմ. իբ: *Խաչահանութիւնք նորա զհամբ երկրպագեցին նմա. (այսի.) Թշնամիք վերտառեցան, և չարչարանքն և մահ, և պատիւ և փառք և յարութի ... ընդէր խառնեցան հեթանոսք և այլն. Ար. բ: *Տեսանեմք զքեզ 'ի համբառական տաղսն վերտառեալ չափաբերական, և ոտանաւորս հագներգական կարկառեալ: Մակառուեցեալ 'ի հնգիցն անկեանց. որ և վեցից վերտառեցեալ անկեանցն 'ի տեսանէ կոչեցեալ. Մագ. իա. ն: *Որով գովասանական ձայնիւ կարասցուք վերտառել զերանաւէտ խաչիս զօրութիւն. Կիւրղ. իւ:

ՎԵՐՏԱՐՐՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Αναστοιχείωσις. Instauratio, resolutio; redintegratio. որ և ՄԱՏԱՐՐՈՒԹԻՒՆ. Վերածութիւն 'ի բնիկ տարերս, և 'ի նախկին վիճակ. նորոգութի. *Կատարածիւս այսու յանդել առմանակն, և այսպէս զամին (աշխարհի) վերտառութի լինել: Զվերտառութի բաղկացելոցն. Նիւս. կազմ. իզ. իէ: *Յամենայնի վերտառութեամբ (կամ թէ), յորժամ 'ի հուր՝ ամենայն որ ինչ եղև՝ եկեալ փոփոխեսցի. Անյ. բարձր: *Վերտառութի կոչէ զյարութ մեռելոց, զոր օրինակ տառք յարմարեալք 'ի ձայնականաց և 'ի բաղաձայնից՝ կերպարանեն զբանն, այսպէս և 'ի յարութէն յական թօթափել տարերք մարմնոյն ժողովին հրամանաւն նոյ՝ առնուլ զբանական ոգին. Շ. բարձր: *Ոչ ապա լինի ընկերին (յաւուր յարութէ՝) վասն արդ վերտառութէն. Երզն. մթ:

ՎԵՐՏԱՐՐՈՒԹԻՒՆ տափ առ յետինս իբր Մակագիր. վերնագիր, արձանագիր, տիտղոս: Ոսկիփոր:

ՎԵՐՏԵՄ, եցի. չ. ⎫ Իբրև զվերտ շղթայ_
ՎԵՐՏԻՄ, եցայ. յ. ⎭ ագործ լինել. պարանցիկ լինել. խայտալ. և Վերտս իմն ագանել. զինել. զրահել. վառահել. *Խաղացին վերտեցին առաջի որթագլխոյն. Մծբ. ծգ: *Վատք և ոչ քաջք, որոց ոմանք 'ի լեռնախոյզ առազակաց 'ի մէջ անցեալ ուրացութբ վերտեցին. Փարպ: *Եւ արդ մի ինչ վերտեսցին, որ պարարածոցն երկիրպագանեն, թէ զատամնայի կամս ոչ առնիցեն. Եղիշ:

ՎԵՐՕՐՀՆԵԼ. ն. 'Ανυμνέω. Celebro hymno, laudo, decanto. Օրհնել մեծամձայն. վերաբերել զօրհնութի. օրհնաբանել. վերերգել. բարողել. *Բնր, զբարին՝ որպէս զարդարելէ է, և էիցն ամենայնի էացուցիչ՝ վերօրհնեսցուք. Դիոն. եծայ: *Մեք ոչ շօշափելով վերօրհնեսցուք զնա (զբարութ թովմայի). վասն զի նա իւրովք ձեռօքն կալեալ զանէր մեր՝ վերօրհնեաց. Ոսկ. նոր կէր: *Որ վերօրհնիս յաւիտեան քերովբէից: Վերօրհնեալ յամենայն առաքելական քարոզութեց. և այլն. Շար:

ՎԵՑ. ի,ից. ա. "Εξ. Sex. (որ և 'ի բարգեղն՝ Վեշ.) Երկիցս երեք. երից երկու. միով աւելի քան զհինգ. ութ. շէշ. ուէէէ. յն. էէս. լա. սէքս. սանս. շաշ. գապ. չէօշ. *Ծնայ նմա որդիս վեց: Վեց աւեղունք արձակեալ 'ի կողմանց նորա: Եւ յետ վեց աւուր. և այլն: *Տարի մի և վեց ամիս եհաս ինձ շրջել անդ: Առ մի մի 'ի նոցանէ վեց վեց այր փոխեցաւ 'ի գահձացն. Եղիշ. Է: *Կատարեալ թիւ է, որոյ մասունքն շարադրեալք հաւասար գոն բոլորին. որպէս վեցին. քանզի վեցին մասունքն շարադրեալք՝ զվեցն ծնանին. քանզի ունի կէս զերիսն, և երրեակ զերկուսն. Սահմ. Ե: *Բամկական խումբ հաղարոյ, և երեանից թիւ ընդ վեցից. Շար:

ՎԵՑԱԲԱՄ. մ. Վեց օրինակաւ. վեցկին. *Այսպիսի կարեոր՝ վեցապատ առի գոլ կամ որպէս նիւթ. կամ էն. Անյ. գործ:

ՎԵՑԱԽՈՐՇ. ի, ից. ա. Որ ունին խորշս վեց. վեցանկիւնի. *Զվեցախորշիւք զուգաւթիւ անկիւնս հաւասար թուով յարուցանելով. Առ որս. ֆ:

ՎԵՑԱԿ. ի, աց. Տ. ՎԵՑԵԱԿ. *Վեցեակն վեցակաւ: Սեռականագոյն վեցակ իմն. Միաբանի է վեցակին առաջնոյ. քանզի առաջին վեցակն յիւրոցն կուգի մասանց. Փիլ:

ՎԵՑԱԿԻ. ա. մ. Տ. ՎԵՑԿԻՆ. և ՎԵՑԵԱԿ. *Աշխարհս վեցակի է կողմամբ: Գիրք խաչին առնու զգալափար վասն վեցակի մասինն. Վրդն. ծն: Ճ. Ա:

ՎԵՑԱԿՈՂՄԻ. ա. Որոյ են վեց կողմանք. որ և ՎԵՑԱՆԿԻՒՆԻ. *Մեծ գործելով ծոցս շրջաբոլորս վեցակուսի: Վեցակուսի գոլով և ինքն ձևով. Վրդն. ծն. և էշգ: *Հաւասար՝ վեցակուսի են զատականն. Երզն. ոգ. էլի:

ՎԵՑԱԿՈՒՍԻ. որպէս Վեցապատիկ. 'ի վեցեակ իրաց բաղկացեալ. *Ի վեցակուսի նիւթս պաշտելեացն 'ի խոցին եղերեալ. Վրդն. տաղ:

ՎԵՑԱՄԵԱՅ. ա. Ունօղ զամս վեց. վեց ամաց. Վեց տարեկան. աըէ էըէ, աըէ էօըճօ. *Փոխիս վեցամեայ ամսկանն թագաւորելոյ, և կալաւ մինչև հարիւր ամ. Եւս. քր. ա:

ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ. ա. Ունօղ զամիս վեց. ամսոց վեցից. վեց ամսա. աըէ այլէ. *Յովհաննէս վեցամսեայ էր յորովայն մորն, յորժամ երկրպագեաց անսան իւրում. Զքր. կթ:

ՎԵՑԱՆԿԻՒՆ, կեան, կեանց. ⎫ ա. գ.
ՎԵՑԱՆԿԻՒՆԻ, նւոյ, նեաց. ⎭ 'Εξάγωνος, ἑξαγώνιος. Sexangulus. Որոյ են անկիւնք վեց՝ ըստ երկրաչափից և ըստ թուաբանից. վեցակուսի. վեցախորշ. ալթը քէօշէ՝ քէշէլի. *Վեցանկեանբք յանդգաւորեալ. Մագ. յիշ. իւ: *Վեցանկեանքն առ հասարակ ամենայն կողմանքք դրոց մասացն հաստատեալ. Վէցօր. Է: *Մեղու աշխատի առնելով 'ի մասին զվեցանկիւնսն (կամ զվեցանկիւնիսն), և զմեղրաշխերական [illegible] ականելով. Մեղուաց մասքն [illegible] յարմարեալ 'ի միմեանս վեցանկիւնեաց [illegible] և զխմաց արձութեք. Անյ. նոր կէր. և ա... Է: *Իշխոյց հինգանկիւնեաց, և 'ի վեցանկիւնեաց շրեց: Վեցանկիւնիք շորք. ա. զ. ժէ. իէ, լինին ծ: Ի չորրորդէ [illegible] նոյ 'ի քառատոն և 'ի հնգէ. [illegible] լորդ վեցանկիւնի, ա. է. իթ, ժզ, [illegible], և այլն: Ութերորդ վեցանկիւնեացն, ա. զ. [illegible] խէ, կզ էն: Եւ [illegible] վեցանկիւնեաց [illegible]. Սարգ. փոխար:

ՎԵՑԱՆՁՆԵԱԿ. ա. Որ ունին անձինս կամ իրս վեց. վեցեակ. [illegible]. *Կազմեալ Ծրագարան, [illegible] և [illegible] գունեան վեցանձնեական, եօթնագանձեան. գ2ն:

ՎԵՑԱՉԱՓ. ից. ա. գ. Ἑξάμετρον. Sex pedibus constans, versus sexameter. Վեց ոտից [illegible]. *[illegible] գուգք մեզ են խոկ ոմանք վեցաչափից ան[illegible]

նևին յոյժ, և եռաչափից, և ամենեցուն ապրդ տասակաւ չափիցն, ոմանք առ ի փոյթըն, և ոմանք առ ծիծաղականս դիմեալ. Պլառ. օրին. Ե:

ՎԵՑԱՉԻՔ. ած. Իբր վեցասլեայք. ոչ ՅողՔ զաչս վեց. *Դաղանք՝ հինդ աչօք, և այլ վեցասլիք, և վեցոտանիք. Պխմ. ազէտ:

ՎԵՑԱՔԱՆԱԿ. ած. Վեց քանակաւ. վեցեակ, վեց չափով. * Լայնութիքն վեցաքանակ ունելով կանգնս. Ցհ. խմ. պատ:

ՎԵՑԱՔԱՆԱՆ. ած. Որոյ չափն է վեց քիւ. ալ՚ը ետէ. * Քիւ՝ վեցերորդ մասն է կանգնի. քանզի կանգուն վեցաքանեան է. Փիւ. եւ. Ք. ՈՈ:

ՎԵՑԴԱՆԳԱՆ. ած. Որ արժէ կամ կշռէ վեց դանկ: Խոր. Ճ:

ՎԵՑԴԱՐԵԱՆ. ած. Պարունակող զդարս վեց՝ պէսպէս առմամբ դարուց՝ ի սկզբանէ աշխարհի մինչև յառաքելն կամ յերկրորդ գալուստն քրի. որպէս և ըստ հանմեմատութեան վեցօրեայ տրարչութեան, և հանգստեանն ամ յաւուր եօթներորդի. ըստ որոյ և հրեայք ըստ եղելական գալոցի, և ոչ սակաւք՝ ի տալոց վեց հազար ամս ընծայեն տևողութեան աշխարհի. *Յեօթներորդ դարուն հանդ ուսցէ զաշխատելան, որ աշխատեցան՝ ի վեց դարեան իւրեանց ժամանակի, իբրև այն ի վեց ընդ նմա աշխատեցան յիւրմանց ժամանակի անդ: Ընդ նմա աշխատեցան՝ ի վերջս բեան ժամանակին իւրեանց. Ագաթ. Նար. էրփ:

ՎԵՑԵԱԿ, ցեկի, կաց. ած. գ. Էξάς, Senarius. որ և ՎԵՑԱԿ, ՎԵՑԵՐԵԱԿ. թիւն վեց կամ վեցերորդ. *Ջմահկանացուն յաբուչափելով վեցեկին, իսկ զերջանիկսն՝ եօթներեկին առաչինում: Վեցեակն վեցաչափ. Փիւ. ալաբ. Ե լին: *Վեցնունի կէս զերիսն, և երրեակ զերկուս, և վեցեակ՝ զմին, որ լինի վեց. Ագհմ. Ե: *Երկուտասան բաղկանայ յերկուց վեցեկաց. և վեցեակն առաչինն՝ կատարեալ թիւ է. Մխ. զտ: *Ի գրոչմածի (հայերէն տառից) երից տասնեկաց, և միոյ վեցեկի. Քէր. ֆերբ:

ՎԵՑԵԿԻ կամ ՎԵՑԵԿԻՆ. ած. Ի սեռականէ բառիս վեցեակ. ՏԵՈւ ՎԵՑԿԻՆ. *Խորհուրդ էր ագամայ, զոր ասէզՈՒն՝ ի վեցեկի գիմաց աշխարհէ, վերացուցանել զնա՝ ի վեցեկէ ատի՝ ի բարձրադոյն փառս եօթնեերեկին. Տօնակ:

ՎԵՑԵՐԵԱԿ, րեկի, կաց. Տ. ՎԵՑԵԱԿ. Էξάς. Senarius. *Սպառեալ լինի վեցերեակն և մահկանացուքն: Ի վեցերեկին ապականութենէ, և՝ ի միակին փրկութենէ եղև: Վեցերեակն համարեալ լինի ընդ միում կին: Ընդ վեցերեկին ընդ ընտանւոյն, ևն. Փիւ: *Վերագոյն քան զվեցերեակ աւուրցն փառաբանութեան. Ճ. գ: * Ծնունդ վեցերեկին ըստ վեց գիմաց աշխարհի ծնունդ է՝ ի հոգոյ. Տօնակ:

ՎԵՑԵՐԻՐ. ած. գրի և ՎԵՑԻՐ. Տ. ՎԵՑԵՐՈՐԴ. Ողτος. Septimus, mo. *Նախ... երկիր ... երիր. յորիր. հինգերիր. վեցերիր. Թր. էբ:

ՎԵՑԵՐՈՐԴ, ի, ից. ած. ած. գ. Ողτος. Sextus. Վերկրին վեցեակ Թուոց՝ ալ՚ընձ՚ը. *Օր վեցերորդ: Յաւուրն վեցերորդի: Ըզվեցերորդ մասն դրաակի միոյ. ևն: *Նախ... երկրորդ ... վեցերորդ. Ե՝ն. էբ:

Խոկ գ. τὸ Ողτον. Վեցերորդ մասն. *Ըզվեցերորդ չափոյս: Ջվեցերորդ ալդուրի. Եվէ. Ք: ա

՝ ՎԵՑԵՐՈՒԵԱՆ կամ ՎԵՑԵՐՈՒԻՆ. ցեցունց. ած. գ. (ըստ յն. և լծ. ասի վեց.) Իւրաքանչիւրն ի վեցից միանգամայն. Վեցնուն. *Ասէ վեցեքին եղբարքս: Նոյնպէս վեցեցունց տաեղանցն. Գծ. ծա. 12: Եւ ի՝ն. 33. 35: * Կատարեցան առքս վեցեքեան. Եվէ. Ը: * Ջվեցեսին վիչտս՝ զոր այժմ Թուեցաք, էած Թշնամին ի վերայ Նորա. Իսէ: *Որ ոչ զտորա վեցեսեան ուշի (Տէմ առաքիս), մանաւանդ. Ծովագնաց է: Եթէ ոչ զվեցեսեանն ունիցի, ոչ ասի կատարեալ քերթող. Քէր. ֆերբ:

ՎԵՑԹԻԵԱՆ, եանք. ած. Էξαπτέρυγος. Sex alas habens. Ունող զվեսս վերջ ըստ տնչելեան եսայեայ. ալ՚ը գանագրէը. *Վեցվեսեան սերովբէք: Որ ի վեցվեսեան պրպիւդ հանդչիս. և այլն. Շգ: *Վեցվեսեան երագաշարժ դործիքք լինն զօրհնաբանականն ըստ պիտոյս բաժանեալիք. Ցհ. կծ: *Ի վեցվեսեանց սրովբէից չուրջ լեալ և օրհնեալ և ծածկեալ. Ա՚ ոբ. Ե:

ՎԵՑԻՔԵԱՆԿ. ած. գ. Էξαπλοῦς, λοῦν, λᾶ. Hexapla. որ և ՎԵՑՕՐԻՆԱԿ. Օրինակք ածանչիչ ըստ հատաքման որպիսինեայ յայլևայլ լեզուաց և՝ ի թարգմանութեց՝ ի վեց էջս բաժանեալք. (ըստ յն. էտաբլա, այսինքն վեցպատիկք): *Ի վեցիքեանն որպէս և ծանչիցի. Ա՚ ոբ. Ե:

ՎԵՑԻՑՈ. ած. Էξάκις. Sexies. Վեց անգամ. *Ի վեց հնուագս. վեց հեղ. ալ՚ը ետէրբ: *Եթէ հարեալ էիր հնգիցս կամ վեցիցս: Վեցիցս՝ ի վեսաց փրկեացէ զքեզ. Ե՝. Ք. Ծգ. 19: Ցոբ. Ե. 19:

ՎԵՑՀԻՆ. ած. ած. Էξαχῆς. Sextuplex. ἑξαχῆ, sextupliciter. Վեցապատիկ. վեցակի. վեցաբար. ալ՚ը գալ, ալ՚ը ՅԻ-ըւ՚ը. * Ջհեբեկոյեան և զառաւօտի ժամն էին բաղմեալ Հոդովոյն վեցկին քան զայլոց ժամուցն. Եղիշ. երեց: *Վեցկին գործիական մարմինն քնաւորեցաւ չարժիլ. յառաջ և՝ ի վեր չ՚ի վեր և՝ ի վայր, յաջ և յահեակ. Փիւ. ալաբ:

ՎԵՑՀԱԶԱՐ. ած. Էξακισχίλιοι. Sexies mille, sex millia. Վեցիցս Տազար. Տազարիցս վեց. ալ՚ը գին. *ՎեցՅազար և երեք բիւր: Հարիւր և ուԹսուն և վեց Տազար. Թ՚ոոց. Ե. Գ. ՚ն:

ՎԵՑՀԱԶԱ ։ ած.) Վեցհազարեան

ՎԵՑՀԱԶԱՐԵԱՆ. Յամուց ժամանակ. վեց կամ վեցերորդ դար. *Պահէ զուխտս և զոդորմութիւն զնոսի վեցհազարեակին ըստ մարգարէին. ԼՅ. կոչ՝ *Ի վերջ ազգիս լուսին և կատարումն Թուեաց՝ ած. Գ:

Իսկ ԱՐՈՒԵՍՑ ՎԵՑՀԱԶԱՐԵԿԻ. Տ. ԵՕՁ. ՆԱԳՐԵԱՆՑ:

ՎԵՑՀԱԶԱՐԵԱՆ. ած. Պարունակող վեց Տազարաց, կամ վեցհազար ամաց. վեցՁ. րեան. *Վեց զօրութիք Ճառագայիքն՝ վեցՏազարեան դարին. Եօթներորդ գարն Տանգիստ արգարոց. Ագաթ: *Մինչ՚ի վեցհազարեան ամին. Ածէ: *Յայս վեցհազարեան դարուս գեաբ ընծայեալ մաքրեցան՝ ի մեզայ Վաթանիէն՝ վեցհազարեան դարուն ատէ. Նար. էրփ: *Ի վեցհազարեան ժամանակին կատարման՝ լինի վախճան կենաց աշխարհի. Տօնակ:

ՎԵՑՀԱՐԻՒՐ, ոց. ած. Էξακόσιοι. Sexcenti. Վեցիցս Տարիւր. Տարիւրիցս վեց. ալ՚ը եէ՚ը. *Նոյ էր ամաց վեցհարիւրից: Վեցհարիւր հազար այր հետևակ: Վեց հարիւր կառս ընտիս: Խզուն վեց հարիւրոց աթանց. ևն:

ՎԵՑՀԱՐԻՒՐՈՐԴ. ի. ած. Էξακοσιοστός. Sexcentesimus. Վերջինն վեցհարիւր Թուոց. ալ՚ը եէ՚ը. *Յամին վեցհարիւրորդի կենացն Նոյի: Ի վեց հարիւրորդի և՝ ի միում ամի կենաց Նոյի. Ծն. Ե. 11: Ը. 13:

ՎԵՑՁԵՈՒՆԻ. ած. ած. Ունող զվեց ձեռս. *Դաղանք անծանօթք՝ վեցձեռնիք. Խոր. Ճ.

ՎԵՑՄԱՏԵՒՆ. ած. Ունող զվեց մատունս:

ՎԵՑՄԱՏՆԻ, ած.) տունս. *Սպիտակին, և երիտասարդին, և վեցմատնին՝ ի մի անձն, և ոչ՝ ի բնութիւն. Մխ. ապաբ: *Որպէս մարդն յորժամ ծնանի միագիսի, և վեցմատնի. Ո՚ՒՔՈ:

ՎԵՑՈՍՏԵՍՆ. ած. Ունող վեց ոտս՝ ստէպունս և ճրագունս. *Աչառանակքն վեցոտեան. Եփր. Ղաբ: *Նկարէ զայս աչառանակն վեցոտեան. Սէբէր. Ե. (յՅ. եօթն ճրագաց. զի և բուռն միջնի՝ ի թիւս արկանի:)

ՎԵՑՈՏԱՆԻ, ից. ած.) Ունող ոտս վեց՝

ՎԵՑՈՏԵՒԱՑ, յից.) կենդանի, կամ ոտանաւոր. *Սակ ջանայել բանս չորեքոտանի, կամ վեցոտանի. Հին ֆեր: *Գազանք վեցոտիք և վեցոտանիք: Ապ վեցոտեայք (կամ՝ նոյք). Պխմ. ազէտ:

ՎԵՑՈՑ. ած. վեցեակ թիւ. կամ իբր ռամկ. Վեցոց. որ կշռէ վեց փութ գրամս. *Ի հինգ վեցոցէ լինի երեսուն. Ճիր. ած ԼՀ:

ՎԵՑՕՐԵԱՅ. ըեի, ից. ած. գ. Էξαήμερον. Sex dierum, opus sex dierum, hexaemeron. Պարունակող զվեց աւուրս. որպես միոյոց կամ Ճառ և մեկնուն անցից աւուրց վեցից արարչութեն աշխարհի. *Ջոգաստուածն երկրորդեաց՝ ի վերայ վեցօրեայ ժամանակին. Եփր. Ծն: *Վասն վեցօրեայ աւուրց արարչութեն: Վասն վեցօրեայ արարչութեն: Լին նեչութեն՝ ի վեցօրեին. Վեցօր. ած: Ո՚ՒՔՈ: Փիւ. լին. ած. 19: *Ի Նորա գիրք և վասն վեցօրեայ աւուրցն: Վասն վեցօրեայ ծննդոց. Նած. պխմ. Ե. 13: Ը. 21: *Գրեաց և զվեցօրեայ գիրսն: Թերսյն (Ճառի) վեցօրեին: Ջայս և մեծն բասիլեոս՝ ի վեցօրեին խրոմ հաւատարիմ սակ. Ֆ=Յ. ՅՎԼ. ած: Նիած. ֆավխ. ած: Մաֆս. ՚ի էՒՔ:

ՎԵՑՕՐԻՆԱԿ. կայ. Տ. ՎԵՑԻՔԵԱՆ. Էξαπλᾶ. Hexapla. *Որոդիսկս եմոզ մեզ օրինակս (աբ գրոց), այն՝ որ կոչին վեցօրինակ. Իած. պխմ. Ը. 16:

ՎՋՈՒՆ. ած. որ և ՎՋԱՆՈՒՏ. Բարձրավիզ. իստա պարանոց. Բանս անխոնարհս, և վշտն, և անգալ, նմանեալ կաղնւոյ, որ բեկցի յաւաչ քան զնուռարհելն և զ՚ցալ Փիս լին. Ը. 161:

ՎՋԱՆԻՄ. եցայ. ֆ. Բարձրավելիլ յոլով. *Յոյժ բարձրասպարանոցութ՚ վզանիս. Փիւ. լին. Ը. 23ղ:

ՎՋԱՆՈՑ. ի. ած. գ. ասի. վնաց. Ջարդ և մանեակ պարանոցի, կիմուլանց. *Խորտակէ զվիզս և զվզանոցս մեպսւորացն. Վրդն. ոչ:

ՎՋԱՆՈՒԹԻՒՆ.) որպես յն. Ὄγκος, ՎՋԱՆՈՒՄՆ. գ.) Animi elatio. (կամ գՈՂՈՒ, և վիշ.) Բարձրավզութիւն. մտքոտութեան. անյառաստութիւն. *Ոչ ամենեցուն օգուտ է արձակն և ազատն լինել. քանզի վարին նովաս քառզութ առ՝ի վզանոսի՝ իսայ տացեալ ազաչելովն ընդ ոտն հարկանել. լով զնրատն և զօգտակարն: Այս մեծ բարի է անդգամին՝ ոչ բասնալ (Թողել զնա ազատքանզի վզանուԹի այսպիսուին մեծ ՚ինաս է: Ջյարձակմանն և զըմբհկելն և զվզանուԹի ընելոյ չհոցն. Փիս. լին:

ՎՋԱՆՈՒՏ. Տ. ՎՋԱՆ. *Ջի յանկարծ ծակի ըմբռհկելով գժոխախեն յոխորտութ նոք. և այն հանգոյն մոլեկանացն՝ ի վզանոտան անցեալ ատտիքակութ. Պէպ: *Խայտալով ըստ օրինի ամենեսց և խաեբոխայ վզանուտ այնոցիկ կենդանեաց. Սարկ. ոչ:

ՎՋԵԱՆ, կամ ՎՋԵՒ, վզեին. ից. գ. որ և ՎՋԵՆԱ. Ջհան. վնաս. տոյժ. տուգանք. ծախք. վճիս. պիտն, ձերիսկ, խարճ ֆոբաֆ. *Ա՚ն՚ որ գործէ վզեան: Ի գիր գանոցն գնոն զվզեանն, և՝ եթէ չլցեն՝ ի սահմանեալ ուխտէն: Ի՚ոնիերի Տատուսցէ վզեանն

Տայ զկենդանին կամ զվճարն : Զվճայ վկ. նին այսպէս սահմանեալ : Վ ճին հնոյն է : Վ ճին տայէ գաւառապետին, որ (ոք) արար զամբոխումն : Վ ճին առնեն, և ոչ հաւատացանեն. Մխ. դա : *Բազում վկեաս և ինատա գործեալ անդ : Բազում պատերազմունս և վճռանս հաւատոյին հռոմայեցոցն. Մագիխն : Իակ Լ ֆէ. ի գր. պապ. *Վ ճեան ոչ կալաւ, և ոչ չար ինչ ասացս. ի նմա, ոչինչ ինաս հանմարեցաւ, կամ յոչինչ գրեալ գիշատ ինասն :

Վ ՃԻՄ. Տ. ընդՎՃԻՄ. *Եմէ ոք վկեալ լուծցէ զահմանն կարդին, գաւառապան լեցի. Մխ. դա :

Վ ՃԵՆԱԿ, ի. ա՛ց. Նոյն ընդ Վ ճ ան, մանաւանդ որպէս ծանիք. Δαπανή. Sumtus, impendium, impensa. *Առնել զվճենակս չինուածոց տաճարին ի քրիստոնէից հարկաց. Ս՛ղ. ֆ. 20: * Ծառայականքն և թշնամանքն և վճենակքն : Ուրախի վճենակք առնէին զպատասխանոյ Քի չարին. Ոսկ. յհ. Բ. 33. 41 :

Վ ՃՆԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. ոմ. կ՚ընկենել. Սակաւիկ ի հաւատացանել զվճենակին. տալ տուժ և տուգանել և վնասել. *Նոյն որ գործէ վկան, վընկեցնէ զնա օրէնքս : Եթէ ոք զընկոյզ կամ զդեղձաստառ վճռն. կեցնէ. կրկին հաւատացանէ. Մխ. դա :

Վ ՃՈՒԿԻՄ, եցայ. ի. և հ. Տուգանիլ. տուժիլ. կրկիլ զվճենակ՝ զծախս կամ զվնասն. *Որ գառնայ ի գաշանցն, վճենկի, որպէս հրամայէ օրէնքն զվճենակ ատոցն: Թէ լոմ բառ մարդ զմարդ, և ոչ կարէ հաստատուել վճենկին ոչք լուսով գողանան, վճենկին միայն: Վ ճենկի եւ լեառն լաւ ոսկի. ևն. Մխ. դա. առեալ :

Վ ՃՈՒՐԿ. Վ ՃՐԿ. Վ ՃՐՈՒԿ. ա. Բառ ապ. պ՚ուէրտ. Մեծաւոպ յարքունիս. իակ պ՚ուէրէնեան. աւագանի, մեծամեծք. (յբ. Թ. վՃԻՐ. լտ. ՎՃՈՐՈՒՄ.) Մի հինգերորդ վրկ (կամ վրոկ. վրկ) : Ուրիշ. Բ : *Ի պարտեալ վճռրկն, որ անուաներ խոպան. Խոր. Ճ. 84: *Մեծ հազարապետն, ըստ պատուոյ աշխարհին վրոկ իօքայ. Սամ. երէց : Որ. պահս Հին բ. *Վ ճռրկ. մեծ :

Վ ԷԳ. վիպ. գաց. գ. Վ ՃԱ. կապ. կուբ. հակառակուիլ. ոտ. Վ ՃԱ. Թ. գ ՃՈՒ, ՃՈՒ. *Վ ան օրինացն իակ իւրմանց ի վէգ և կին (յն բարկացան), և սրարին զայրացն. Ա. Ես. 59 : *Շատ ի վէգ և կենալ յամառել սկին. Պիտառ: *Օրն եթէ առն կատարելոյ կին էր, ապա ոչ այնպէս ի վէգ դալոյ ի վերայ յովնի փուս. կնոջ. ծն :

Վ ԷԳ. գ. Ἀστράγαλος. Talus. Ոսկր ինաղոլոյ ի յօդից ծնգացց կռնգաներաց. կոն. նտ. ասէգ, փօպաճ. Ոտքն (որուական ըսն) քարբ. քան զաւաքն, Ճղերն երկայն, և ի վիգացն ի վէրս Հատ և կարճ. վտի. յէտ :

Վ ԷԳՈՒՄԷԹ, մեթի. ֆ. Բառ անկայտ, որ թուի վ ՃԳ և մԳ գործի ինազոյ մանկանց՝ այլաբանեալ յոյլ իրս. *Եւ ոս վասն այն վոգումեթի, զի յանհատէն կշռատէս տայ, և կեցցէ ի քառակուսի... կոխէ զմատանս այս տաճարիս, և լինի չար այս պնումեթիս. Հին ֆէր :

Վ ԷԻ. Տ. Բ ԵՃ, և Վ ԷՃԱԿ :

Վ ԷՃ, վիճի, կամ ոյ, էց. գ. Φιλονεικία, ἀμφιβολον. Discordia, contradictio, rixa, dubium versatum. Վ ՃԳ. կագ. կուբ. հակառակութեի բանից. յոյգք խըՃդրոց. յարՃաւիսրութեի. գաՃԱ, ՆԷԼ, ֆՃաՃԷԼ. ՀԷՂ, պԷՀ, գաՃս. *Օ յՃ ոլեալ է նմա ամբոխմանն և վՃռոյ : Ոչ վՃռոյ վասն պ՚ալ յաստեան : Մի քակէր զաքանՃէլսն՝ պատՃէլ զահմանն վՃռով. Նխ. ԲՃ. ԼՃ : Մխ. դա Պաւագմ. յ *Ուրար և վՃռ և յանա-

ռուԹի լինի յոլագս չինուածոց ատնց, հի. մանց, որմոց, և սահմանաց : Վ ԷՃն հրՃաղագս որգոյ և հոգւոյն սրբ. Ոսկ. յհ. Բ. 10. Ե 32:

Վ ԷՄ. վիմի, մաց. գ. Πέτρα, πέτρος. Petra, rupes, և Petrus. λίθος, lapis, saxum. տե՛ս և ԲԵՄ. Սալ. քար կարծր. կիՃ. ապառաժ. գոյլ սխալ. գաւա. երբ. գԻՔա, ևՆ, յն. ԲԷՏՐա. ԲԷՏՐՈՍ. (ուսան պետրոս, և կեփուս) . * Հարցէս զվէմն, և նոյնէ ի նմանէ ջուր: ԲարբառեաՃքիք ի վերայ վիմին. և հանՃքիք նոցա ջուր ի վիմէ անտի : Որ վէմս, որ վիրգա : Գործէր ի վերայ վիմաց : Իբրև ըՃվիմ չափիլոյ ականս ի միջոց վիմաց տալՃն գՃոյնս իւրեանց, և այլն : * Եգեալ վէմն ի գուռն գերեզմանին. վէմն ընդդէմ վիմ. զի պահեսցէ վէմ զվէմն՝ զոր անարգեցին չհնօղքն. Եփր. հաՃաբ : * Ոչ արգ եղեալ վէմն երկրաւոր՝ յեկից լզվէմըն հոգևոր. Ճխոսփ: *Ընդառն կանգնեալ, որ է վէմ փորագրեալ կայ հաստատուն, և գրոՃիս քարոզէ զհին ինչ ուղղութիս. ԳԷ. էս : *Ընդգէմ խեղանի աքացէլ, և ընդ վիմի հետաՃիգ լինել. ԵրէՃ. Ճքն. *Պիւտոս՝ վէմ գետանէկաս յաՃծէզնն բերանոյն : Եթէ մանկտիգ լսեացեն, պետատս վէմն հանդերձ առաքելովքն աղաղակեցից. ԼաՃբ : * Պետրոս ի հոգւոյ գնաց՝ վէմըն հաւատոյս մերոյ. ԳԱՅ: *Վ էմն նա ինքն է քՃ. նա և զվիսաւորն զոր եմոզ փոխանակ ընդ իւր քՃ, զի տաւՃնորդեսցէ եկկղեցւոյ նորս, վէմ կոչեաց զնա. Եփր. ա՛եՃաբ : *Կամ թէ ի վիմէն զայս ոչ լուար. զի՞ոչ ատաց վէմն. չզանգիտեն զիտաւն հայհոյել. Ին. հղ. իՆ : * Ընդ զոքանչի սրոյ վիմին՝ զիս յարուցեալս ոչ հրզորին : Աշակերտաց գերագունին, որ հաւատոյ անշարժ վիմին. ՃՃ ուրէք : *Ո վիմին մեծի կատարեաց լըՀրաչս : Վ էմ հաւատոյ պետրոս. Նաւ. ծԲ: Շաւ: * Իւ զի բանան տնուն վիմին՝ շնորՀեաց նմա զանչարժելին. Շ. Խոսփ :

Վ ԷՄԱՆԱՒՈՒՆԿՆ. ա. Վ էմ՝ որ ա՛ՃուՏի էառ քան տեղեանն գանիէլի. վէմ հաւատոյ՝ ի լեռնէ և լեռնոյեալ. *Ինչ մանուկ այն ոչ տան ի վէմնՃառական, զոր գալ նմա էլ զվէմն ի վերայ յովնի փուս. կնոջ. Ծ :

Վ ԷՄԱՆՏՈՐ. Տ. ՎԻՄԱՏՈՐ. *Լոյծ բնուԹի անմիջելի որպէս քարակարկառ. վէմանաՃ. Գ.Ն.յ :

Վ ԷՊ, վիպի, պաց. գ. (յբ. յն. ἔπος և ՓԻՒ.) Ἔπος Verbum, carmen heroicum ՃՄԱ, fama. ἱστορία. historia. Հին զորՃյք՝ իրական կամ առասպել. պատմուԹիւն ոտանաւոր կամ քերԹողական. լուր՝ բանիս կամ գրուի. ԲնԷ, Նաֆլ Խաղեր. *Եւ զայս արտաքին վէպն յոյս առնէ, և մեր իսկ գիրք. միԹէ խոՃրեՃԹիւն էր այն ամենայն, կամ վէպք և առ առաՃլք. Յուցք պատնէկութիւնք, և խոտնաղանՃ վէպք. Ոսկ. ՀՃ. Բ. 10. 11. 12: *Եր գոյ վիպոյց յինմարեալ շոալՃեալ լկոի տացց պատմուՃք. Ոսկ. յհ. Ա. 3: *Օգտս վէպ պատմէն մերՃառոր սիրելեաց : ՋքաղօսուԹիՃ իւ բաքանչիւ ը սրՃանացուցին ի վէպս և ի պատմուԹիս : Յայտնի էն քեզ ի վիպացն՝ որ պատմին ի գոլՃան : Եւ ունիք այլ բանարար զրուցոց վէպս ատն. Ագաթ: Խոր. Ա. 2 Ե. 46: ՅԳ. ՂԸ : *Իրրև զառաջինն քաղցն, որոր ի վէպսն պատմեն, և լսեՃք.փարա: *Ջհօրէ քոյին վէպ է՝ բանք նորին գանիէլ մեծին. ԳԱՅ :

Վ ԷՊ. վիսի, ապց. ա. Ἀνήμερος. Immansuetus. ἀπηνής, immitis, inhumanus. ἀνΞνδέξατος, refractarius. φιλόνεικος, contentiosus, և այլն. Վ պան. վ ռանուա. բառ. ՀրաՃիզ. խռտնպարանոց. անասատ. ատամբակ. անընդՃէլ. անամոք. անագորոյն. յամառ. գԺնեայ. Էավ-ոլ, պԷՂԻՒԻՒ, պաՃԷ ֆէ+, ԻՒաՃՃԷ. սէրսԷՃ. ՆաՃԷ. * Վ ՃԱՔ, անբարեկիՃք. Ֆ. փՖ. Գ. 3: *Անխոնարհ և անկորանալի, ինքնահաՃ և վէս. ՓԻԷ ԲաՃն: *Ա յնպէս իմն է ազգ մարդկան, վէս և ընգ հակառակ : ԱնընդՃէլ. վէս : ԱնընդՃէլք, վէսք, ատամբակք, ամբարտաւանք : Վ էսք, բարկացօղք : Ոչ կամՃյաս ՈՐ ի հալարտս և ի վէսս. Ոսկ. էԻՔ. Ե: յհ. Ա. 7. 8: ՃՃ. Գ: ՄԾԲ. ծԸ: *Ժողովող ականՃք վէսք ատահակք : Տառապեալ և մոլրական, և վէս, և այլոց և անգր լինի : Վ էս արիոս. Խոր. Գ. 68: ՇԸ : Գ.Ն.յ : *Թագաւորն մերդատ՝ այլ վէս և պատասխան, և ոչ հարկէր պարսից. Պագ. Վ : *Վ էս բարեաՃ զընկերն այսպէսՆ տուրՃեամբ, գոլով և ինքն սիալոտ քնուՃ : Վ էսքն և ամբարտաւանքն ոչ խոնարհին առ խորհրդակցացն խՃատն. Լ ՃԲ. ատակ :

Իսկ յասՃն ռամկական ոՃՃով. *Ոչ սրծըՃեաՔ և վէսք եկին, և ոչ աՃք հարք սինայ լերինս. Գբ. փգ. ԷՆՀ, իմ սրամՃեան քառիւք, ալՃքեպիսկոպոսք և եպիսկոպոսունք :

Վ ԷՍՈՒԱՆ. ա. Սեպհական վէս բարուց. *Ընբռնաւոցյաս խոսրով, և խրախաւով վէսական պատասխանեաց. Խոր. Գ. 50:

Վ ԻՍՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և Ճ ԻՍՈՒԹԻՒՆ. Վ էսն դոլ. ինքնահաՃռելիՃն. խստապատուհոցուԹի. *Մեզայ վէսուԹիՃ. ԼաՃլ :

Վ ԻՍՏ կամ Վ ԵՍՏ, ի, ից կամ ից. ա. գ. (յորմէ Վսատ.) Ազատ. ազնուական. քաջ. վհ. իշխան մեծ. ոյզպոփ. ԻՒԷՃպոփ. ազա, պէյ, ֆալա. *Առ վէստն վահրամ որգի իւր: Որպէս զդավաճանական վհիդ իմոյ սՃպհան վատիգ վահրամայ : Վ Լատ և պատրիկ և պատռոտպաԹար : Մագիստրոս, վեստ և տուկ. Մագ. ծԸ. Ի. Խ. ծԸ : *Մեծատատիս վ ստանարգիս չինեաց զՃԸաՃառանն... յանուն սրՃգաի. Սամ. երէց. յորմ և կԻր. պաՃ :

Անյայտ սեռաՃէ իմաստ բանիս. *Ուր վեստ առնիՃքըն վեստուսն, չէկք և խարաեստաՃք կարմըրՃըփին. Գբ. փգ. ԷՆՀ :

Վ ԻՏ. վեսք. գ. ա. (յորմէ վտակ.) Κύμα. (յորմէ Թ. գՃՀ.) Fluctus, tumor aquae. κυμαίνων, τραχηνομένος, fluctuans, exasperatus. Հոսանք, կամ ծուփք. ալիք. ծածանումն. և ծածանեալ. մեր ի մեր ՀօՃեալ. ՀեՂ. փալՃ փալՃ, ՀեՂԷ. * Ի ժամանակի քաղցրաշունչ օդոյն, որ ՀօՃեալ ՃԷմեցուցանեն ղվէտս վեստս ալեացն : Ցորժամ քաղցրաշունչ սոլոր վեստս վեստս զսկայՃուն ՀօՃեալ. Վ էցօր. Բ : *Ի քաղցրաշունչ օդոյն սպրիք ալեացն վեստ վեստ ի վերայ միմեանց չքՃապատին. Լ ՃՀՔ. ծ: Բարձեալ ոտնէին (զմովսէս ատապանակաւ) չուրք գնացն ի վերայ վեստ վեստ սիալոյն : Ալիք կոՃտակին վեստ վեստ խորշեՃէն պարուսա կեալ, սկսանՃրք իւրեանց. ՄԾՀ. ծՁ. ՃԲ :

Վ ԻՏ. Ծակ բացեալ. ական հատեալ. ՀաՃանէին վեստս ծակօք պատքուստ ի քաղաքն, այլ ոչինչ կարացին առնել. Պ Ե՚ՃԲ:

Վ ԻՏ. Էտոմէ. Incisio. Ցեռատին կամ կնոՃած մարմնոյ ըՃ ՀեՂձնուսց. Նաւ. Վ Հաս ի վերայ ոգւոյ (մեռելոյն) մի առնիկէք ի մարմինս ձեր : Ի մարմինս իւրեանց վեստս մի՛ հատանիցին. Պ Հ. ծԸ. 28: ԻՁ. 5:

Վ ԻՐ, վիրի, բաց. գ. Τραῦμα. Vulus. πληγή, plaga, և այլն. Հարուած և պատառուած ի մարմնի. խոցուած. խոց. և կեղսպի. քոս. Հաբ, պեղէ, ԲԷԳԷր, Նաբբ. (յբ. և լտ. ՓԷՐԻՏՈՒՄ.) Ա յլ սպանի ի վերս ինձ, և երիսասարդ ի հարս ածս ինձ : Վ էր ընգ վիրի, հարուած ընգ հարուածոյ. Նիսք աը.

ղայոց եղեն վէրք նոցա։ Ոչ վէրք, ոչ այտուցն։ Սրբել զնա 'ի վիրաց անտի։ Վէրս 'ի վերայ եդին։ Լեզուին զվէրս նորա. Ղկ.։ *Ոչ ոք գվէր վիրաւ ողջացուցանէ. Թր. Հռվ։ *Որք դեղս վիրացն խնդրեն, վէրս ևս 'ի վերայ յաւելումք. Ոսկ. մ. բ. 10։ *Վէրս 'ի վերայ վիրաց առեալ։ Տայ վէրս, և ինքն ոչ առնու։ Մերձեցի՛ր առ բժիշկն (քո), ապաշխարութեամբ բժշկել զվէրսդ վիրօքն. Ոսկ. յհ. ա. 1։ Իսիս։ Աճառ. ավ։ *Ունիմք վէր, և ըստ պես բազումս. Եղիշ. է։ *Յընդե ակամ սա վորութեան և վէրն խոկ վէր ոչ երևի. Մանդ. ե։ *Ո՛վ մնացի դու, և ո՛ւր ուսար վիրօք բղ վէր բժշկել։ Երկոքին կողմանքս յայսմ վիրէ վչտացաք. Լմբ. ատ։ *Յու վիրին խստանայր. Տե խէլ. յեհր. ա։ *Զվէրս ծնդաց և զպաշս և զգեստախշտութիւն։ Աղօթք, արտասուք, վէրք ծնգաց, հառաչումն 'ի վեր առաքել. Ա. որ.։

ՎԷՐ. որպէս հիւթ վիսի. արիւն. շարաւ. Ἰχώρ. Cruor. *Վէր' որ արեան քամուածն է, հանդարտ. և որ սեաւ մաղձի և քացախագունի, վայրենի է։ Մաղձս և վէրս և մաղաս պէսպէս արտացէ. Պղատ. փիմ։ *Զվէր հոգւոյս խմբ լուացից ողբաքին արտասուօք. Եփր. ող։

ՎԹԱՐ. գ. Վհատութիւն. վտանգ. ճիգս. եփեկր. (լծ. և յն. ֆթօրա, փէռֆթորա. ապականութիւն. ֆէթոռ, կոշկանդիլ.) *Ապա թէ դու 'ի քաղաքի իցես, և մեզ վթար ինչ հասանիցէ. Կիւրղ. Թգ։ *Որ զանձին իրայն զգոյշ հասեալ է ('ի կրթութէ), հայեսցի ընդ անսասանս ընտանեցեալս, այլ ոչինչ լիցի նմա վթար. Ոսկ. յհ. ա. 2. ուր յն. πείθομαι, constringor, in desperationem incido.

ՎԹԱՐԱՆԱԼ. Տ. ՎԹԱՐԻԼ. *Ըստ վթարանալոյն խաղաղութե՛ այլութե՛ անկլով. Դիոն. ածոյ. յն. ἔκπτωσις, prolapsio.

ՎԹԱՐԵՄ, եցի. ն. Վատթարել. ապականել. եղծանել. վտանգել. խախտել. կործանել. ճնշել. (որպէս յն. ֆթեյրօ, փեռֆթէյրօ. եւ.) *Նաւաստութի զմարմնոյ ունակութի. վթարէ. Պիտ։

ՎԹԱՐԻՄ, եայ. ձ. Ἡττάομαι, ἡσσάομαι. Superor, deficio. որ և ՎԹԱՐԱՆԱԼ. Վատթարիլ. կթոտիլ. յաղթահարիլ. աւերիլ. եղծանիլ. ճնշիլ. 'Ո՛չ առ բարեօքն' արտաքնոցն ծաղր (ալդեսցէ), իբր զի 'ի զկղխութէ նոցա վթարիլ. Ա. որ.։ *Որթն վթարեալ 'ի դառնաշունչ օդոց. Պիտ։ *Նուաթիւ ծեփեսցես նեղքոյ և արտաքոյ. զի թէ արտաքին կողմն վթարեսցի ինչ, ներքինն արգելցէ զջուրն. Վրդն. ծն։

ՎԹԱՐՈՒԹԻՒՆ. } Διάπτωσις. Lapsus,
ՎԹԱՐՈՒՄՆ. գ. } ruina. Եղծումն. խախտումն. աւեր. քայքայումն. վտանգ. կործանումն. ճնշում. *Զհինամբ հաստատեալս առանց վթարութե և հերքելոյ քամահեն. Սարկ. հանգ։ *Հանապազորդ մարմնոյ պատարումն վթարումն իմն միաբան գոյութե, և լուծումն գործէ. Նիւս. կազմ. ծէ։

ՎԹԻԿ. գ. Վիթ փոքրիկ. որթ եղանց' այծեմանց և յամուրաց. (լծ. լտ. վիթուլուս. ռմկ. հորթիկ, հորթուկ. շաղէլ փանաւր' եաւրուսու.) *Տեսանե՞ս զփոքրիկ վթիկն զայն որդեակ, և զեղջերս նորա, որպէս գեղեցիկ են. Վրք հց. ձ։

ՎԻԳ. գ. (յորմէ Զօրավիգ կամ Զօրավիգն.) կամ է Զօրութիւն, ոյժ, օգնականութիւն. (որպէս լտ. վիս, վիկօռ.) և կա՛ ձէն ինչ զօրաւոր և գործի պատերազմական, որպէս նիզակ, լախտ. և այլն. *Նահատակաց վիգ և վահան, վլտանդելոց օժանդական. Շ. ար. բարձր։ և Լմբ. 'ի Շ։ *Առաքինեաց վիգ և վահան. Գնձ։

ՎԻԳՆ, կա՛ ՎԻԿՆ. գ. Ὄροβος. Ervum. ռմկ. Հիգ, Հիկը. իտ. վեճճօլօ. իբր յն. լտ. Βικία. Cicia. որ 'ի բառս Գաղիանոսի գրի' Բիկոս, վիկ, կամ վիգն։ Ոլոռն վայրի' կեր գրաստուց պարարիչ. պօռչաք, ճէչիրէ, ճիկնէ, ճիօս։ Բժշկրն։ *Ոչ է հնար, եթէ վիգն ոք սերմանեսցէ, և ցորեան հնձեսցէ. Ոսկ. գաղ. 'ի Ճ. Գ։ Տե՛ս և ՎԻԿՆ։

ՎԻԴ, և ՎԻԴՈՆ. Տ. ՎԻԹ, և ՎԹԻԿ։

ՎԻԶ, վզի. գ. Αὐχήν. Cervix. τράχηλος, collum. Պարանոց. ուլն. Հիւղ, ճիփ, շնիք. շաքիէ. պօյուն, պօյն, պօղաղ, կէրփէնկէրփան. (յորոց կազմի և լտ. ճէրվիքս, 'ի կեր, և վիզ.) *Զօրեայ զվիզ 'ի վեր համբառնալ, և 'ի վեր հայել։ Զվիզն 'ի վայր արկեալ' 'ի ներքս զարձուցանելով 'ի բաժակին։ Զվիզն այսր անդր շուրջ ածեալ' աչօք և ռնգամբք շուրջ լափլիզել. Փիլ. իմաստ. և փիլոպոն։ *(Լուծն քո) չհարկանէ զվիզդ. Ոսկ. մ. բ. 13։ *Խրոխտալով վիզ ամբառնան ընդդէմ այ. Գէ. ես։ *Ի ձեռն վզին ուլան. Նիւս. կազմ. ծգ։ *Զվզէ եւեթ կալեալ' յաղթեր. Եղիշ. կր. ա։ և Խոր. բ. 76։

ՎԻԹ. գ. Δόρκας. Caprea, dama. որ գրի և ՎԻԹՆ, ՎԻԴ, ՎԻԴՈՆ. յորմէ ՎԹԻԿ. Այծեամն. յամոյր. և որթ նոցա. յն. փօրգօս. որ 'ի բառս Գաղիանոսի, կամ 'ի հին բառ. մեկնական գրի, *Դարկոն, վիթ». ուստի և Սեբէ. չէհ. հարկի մեկնել որպէս Թարխոն' բանջար, ուր պարտէր ընթեռնուլ' դորկաս, կամ դորկան։ *Ան, խոյ, դոնչակ, վիգոն, զուար, մալ. այսոքիկ արականք 'ի վերայ հօտից առացեալ են նշանակութեք. Երզն. քեր։

ՎԻԹԽԱՐԱՆԱԼ. այեալ. չ. Վիթխարի լինել. *Անհեթեթ վիթխարացեալ, հրաշիմացօղ գաղափարեալ. Մագ. ե։

ՎԻԹԽԱՐԻ. րւոյ. րեաց. ա. որպէս յն. լտ. Ὑπερμεγέθης. Procerus, ingens, immanis. գրի և իբր ռմկ. ՎԻԹԽԱՐ. Յաղթանդամ. բարձրահասակ. մեծամարմին. հսկայ. անարի. անհեթեթ. Ճէշիտ. ազիմ, էնկին. փըր ման, պալապան. գուցէ իբր պ. պէթ խար, անճոռնի էշ. իսօ կօր, հանտալ. *Յաղթանդամք մարմնով և վիթխարիք։ Տորք վիթխարի հասակաւ և ուժով։ Զախտանեանն զայն վիթխարի և աշխոյժ։ Ընդ վիթխարի սկայիցն միակամեալ. Խոր. ա. 8։ բ. 7։ Յհ. կմ. դաս։ Յհ. կթ։ *Կէսք կամ վիշապք վիթխարիք. Պիտառ։ *Զկենդանի զուժգին մարմին սովորեցաք առել վիթխար. Վանակ. յոբ։ *Ծովական ալեք յետս նահանջին, անկասեալ զվիթխարեաւն ղանցանել լերամբ. Սիւն. 'ի լծ. յորմէ և Տօնակ։

ՎԻԹԽԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Անճոռնի մեծութի. ահագին անհաւասարու. *Երկուցեր փոքր այս խթանաւ զապարատանին զվիթխարութի. Նար. ղբ։

ՎԻԹՈՎՆ. Տ. ՊԻԻԹՈՆ, և ՀԱՐՑՈՒԿ. *Եւ կամ առայից զվիթոնելեայ հարցուկ դիւին (զվէպս). Կոչ. ծէ։

ՎԻԺԱԾ, իւայ. ա. գ. Ἔκτρωμα. Abortus, abortivus. ἀμβλωθρίδιον, ἐξάμβλωμα, partus abortivus. Սաղմն վիժեալ. անցուցեալն. անց. թերածին. անջաջած կամ չգած փղայ. փիւշիւք, Հոգեպիեքէն էշէկլ փօղքալ. *Իբրև զվիժած, որ ելանիցէ յարգանդէ մօր։ Լաւ է քան զնա վիժածն. Թուոց. ծբ. 12։ Ժող. զ. 3։ *Վիժածք և թերածինք և անցք գազանին. Փիլ. այլաբ։ *Ըստ նմանութե վիժածացն ծննդոց յարգանդէն սատարացան։ Ծանիցուք և զպանծալիս ձեր զծնունդս. մանաւանդ զվիժածսդ. Ա. որ. զ. ծզ։ *Զօրէն ծանրաշարժ տաղտկալի ուրուք ընութե վիժածս և անցս արտայայտեալ բոյսս. Պիտ։ *Անփորձ և վիժած բանք. Սարկ. հանգ։

ՎԻԺԱԾԱԿԱՆ. ա. Որ իցէ վիժումն. վիժանուտ. հոսանուտ. *Ուղխիցն վայրաբերականութե սողուկեալք վիժածական ծործորքն. Թէոդոր. խչ։

ՎԻԺԱԿ. ի, աց. գ. (արմատն է ՎԷԺ, ԲԷԺ։) Վիժումն. հոսանք. սահանք. ցայտումն. որպէս յն. լտ. ῥεῦμα, fluxus, եւ. Ըրիտ բիւէլը. Հողէլը. ագըլ։ *Որ զկարծրանիւթ վէմն անապատին 'ի վիժակս վտակաց հասեալ բղխեցեր։ Ի սեսանելեաց աչաց արդարացուցիչ արտասուաց վիժակս վայրաբերեաց. Նար. կզ. և ծզբ։ *Զդառնաքեր վիժակս հրայան և տոչորակէզ սրակման անձրևին ('ի սոդոմ). Անան. եկեղ։

ՎԻԺԱԿ. Κατακάλυμμα. Operimentum, tegumentum. (որպէս 'ի նմանութէ նախադրեալ նշանակութե, յար և նման բառախառնութեան). Օթոց ախուեալ վերուստ 'ի վայր. ծածկոյթ. նուպրառն, սրակապան. վարագոյր. ծածկոց. էօրթիւ. ճիւլիւսիւ. ուլագլը. ափրը' սէս ափըրը կիրի. *Արասցես զվիժակսխորանին 'ի չիկակարմիր մորթոց խոյոյ։ Եւ արար զվիժակս խորանին 'ի մորթոց խոյոց կարմիր ներկելոց։ Եւ զվիժակն կապուտակեայս. Ել. իզ. 14։ լզ. 19։ լթ. 34։

ՎԻԺԱՆՈՒՏ. ա. Հոսանուտ. լուծական. իբր Ῥοώδης. Fluidus, fluxus. *Զհամբքն, այսինքն ատեմ, որք զլխոյ և զվիժանուտ կերակուրս ախորժելով ընդունին կամօք, այլ ոչ զժուժկալականն և զառողջականն և զանոյլ. Փիլ. լին. բ. 56։

ՎԻԺԱՆՔ. նաց. գ. τὸ Ῥοῶδες. Fluxus, profluvium. Վիժումն. հոսումն. հոսանք. վարք ջրոց. յորդելն վտակաց. Քըլըր Քըլըր' հայ հայ ագմագ. *Յոյժ գիջութիւք հոսանուտ վիժանք։ Գետոց վիժանք. Փիլ. յ. բան. և լին. գ. 3։ *Եւ յանժամական հոսանուտ վիժանաց' անմնական շարժումն. Նիւս. կազմ. ծզ։ *Ի հոսանուտ կենացս դառնաքեր վիժանս. Ածն. բանից։

ՎԻԺԱՆՔՐՏՆԻՄ, եցայ. հ. Քրտնելով վիժել. հոսել որպէս զքրտան. *Ոչ ոք տաժանեալ յերկս' արիւն վիժաքրտնի (առ են)». ռմկ. արուն քրթնիլ. Թէոդոր. Տայր։

ՎԻԺԵՄ, եցի. ն. և չ. (լծ. վաղել.) Ῥέω, Fluo, mano. ἀμβλόω, abortior. διακρίνω, secerno. βάλλω, mitto, injicio. φέρω, φέρομαι, fero, feror, ruo. περρέω, difluo. Հոսել 'ի վայր' վազելք. կամ վտակօք ցնդել. դահավիժել. վայրաբերիլ. ձգել. որպէս յորդանդէ զսաղմն, 'ի բարձանց զվէմ, յանձնէ զքրտունս, և զկղկղանս. յուշոյ զարտասուս. եւ. իբր յ. հոսիլ. պահավէժ լինել. վտականալ. բղխել. *Ոչ առաւելի յղութի. քան եթէ ողորմելի վիժելով։ Նկին 'ի խառնակումն, և առանց օրինացն վիժեցին զիւ ծնունդ։ Որջացեալ 'ի կայումն իշխանական' վիժէ և պատառէ զմամ, Ողորմութե քո զամենայն չար սերմն պիղծ դիւացն վիժեա՛ (այսինքն տո՛ւր վիժել). Ա. որ. ծզ։ Լմբ. իմ։ Սկեռ. աղ։ Մաշտ։ *Զխմրդ կերակուրքն կէսքն արիւնանան, և կէսքն 'ի դուրս արտա վիժեալ (կա՛ արտավիժեալ) խոտի. Կոչ. ն։ *Քարինս վիժելով, և զօրհներգօղն հարեալ վիրաւորելին. Սոկր. զ. 8։ *Բարձեալ վիժեն զմարմինս նոցա կերակուր գազանաց։ Ծովահեղձոյց առնել զբազումս վիժելով 'ի նաւաց 'ի վայր. Պիտ։ *Ի դահիցն վիժել (իլ). և 'ի վիհս անկանել։ Յորունց քան թէ սակաւուց արտաք վիժել յանդունդս. Փիլ. այլաբ։ Աղծ. զ. 4։ *Յորդահոս արտասուս վիժեցին յապաշխարութեն։ Ի վիժել արտասուաց' խոտ զղջութե և ջեր գործի. Եղիշ. խրատ։ Ոսկ. մ. ա. 6։ *Ի վիժել արտասուացն' մաքրեն մեղաց փարատի. Ճառ. ղշ։ *Սատանէ արի.

վիժեաց ի նմանէ. Ճ. Գ: *Քրբան վիժի. Բս. Լուխ: *Ախոխմի քրտունք վիժիցեն: Ի ոռնէ իբրև զկայլակա քրտունք ի յալօթելն վիժէին. Սէբեր. Ը: Սկիա. Ե: *Եւ վ ոչ բիւր մեզաց ասմին՝ միշտ անբաստագ յինէն վիժին: Ա՛ա յերկինէն քրտանց հոսեալ, և բանտաձև կայլակ վիժեալ. Յ՚ ուրէի: *Անգեղուզանիլաւութեցն ազգիւր ցանկուե, յորմէ վիժին անդիրաւագոյն գործքն ի մարմինս և յոգիս: Յորմէ իրրս յայգերբ վիժին ցանկուզթեցն և այլոցն սխոից առանձ նաորուզիքը. փիլ. Ֆ. բան. Ե մխ. ՚ա. 99:

ՎԻԺԵՑՈՒՑՆԵԼ. ն. վիժեալ. տալ վիժել. *Ընարժանս գոյժեղով վասն սեր մանելոյ անկատարս, և սերմանս բեթելով և վիժեցուցանելով փիլ խմասդն. (յն. միբառ, ամβλόω, որ է բթել, և վիժել:)

ՎԻԺՈՒՄ. ն. ի. Տ. վիժել, իւր *Սաստիկ կայր յայօթս, զի ոչ կեղծիք ինչ իւրքն կարծիցին, և քրտունք վիժումն գործեալ վասն նորին պատճառանոյ. Ոսկ. մ. ՚ա. 30:

ՎԻԺՈՒՄՆ, ժման. գ. վիժիլն, իւր (քոյ սմենայն առման). *Կոպացող վիժմանքն զընդհանուս ոտոգմանբ: Ղօղեալ յերկինէ քրտանց հոսման՝ սլառնաձև կայլակ վիժման. փիլ. *երբ: Շաբ: *Կորնչին վիժմունք (այսինքն գանդ վիժմունք) ընդ խղճմ խորհրդասին. Վ.ՏԲ. պօմ:

ՎԻՆԿՆ. Տ. վիժել. *Ի սերմանիսն չէ հնար, եթէ վինկն ոք սերմանեսցէ, և ցորեան ցրնձեացէ. Ոսկ. ԹՂ. հին յ. իակ նոր ձմ. սիկ: Ճ. Դ. վիպն:

ՎԻՉ, վչի, վչոց կամ վչից. գ. Χάος, χάσμα՛. Chaos, hiatus, vorago. βόθηνος, fovea, fossa. βυθός, profundum, profunditas, gurges. βαράθρον, barathrum, և այլն. Խորխորատ-խորք անդունդք. փոս. դուբ. խորափոս. երկիր բերանաբացեալ չարժմանբ. և Գերեզմանն. գժոխք. Խորհուրդ գեչ բաշխուածք. գեղջն խնչգէլ, լուծուբ, լուծ, գեղ. *Վիչ մեծ յոյժ: Վիչ մեծ է ընդ մեզ և ընդ ձեզ: Ընկեզ զնա ի վիչ մեծ յանատոնն ի խորին յոյժ Ոչ ի վչնս գտի զնոսա: Սատանման և վիչն ակն ունէին: Վիչ խոսարին յատխեհնից.եան: *Վիչնս փոսս ցուցեալ՝ սահմանս չատատնէին: Ջայն ինչ վտիճանեցեալ վիչ փոսել Բառնան և տանին ի նանգատեան վիչն. Ագաբ: Պիպ: Մ՚ալա: *Յանկնկալս կենաց վչէ ալտաբերել ի լոյս անձկալն: Ոչ անդունդք խորոց, ոչ վիչք վչից: Օրչնեսցի անուանի քո գիաձ՚ վիչն իմ հանգատեան. Նաբ. իէ. խ. իէ:

Նմանութիք՝ որպէս խոչոր. տարբերութեն. ճարէ, ալա. *Վիչ մեծ է ի մէջ անուանն արբանտոս, և ի մէջ գոլնոյն՝ զոր գործեցք. Եէբ. համաբ:

Վիչ. ա. գոն ուրեք վարի՝ որպէս խորին. գեբին. *Չայի ընդ գժոխս վիչս. Եէբ. ֆն:

ՎԻՃԱԲԱՆ, ի, լց. ա. Διαλεκτικός. Argumentator. Որ վիճի բանիւ կամ տրամաբանելով. ձեռնարկու. հակաճառօղ. դիմախօս. բանակռիւ. * Պատատխանի տալւր ինձ ի վիճաբան գաւ: Ջի մի վիճաբանիցին շատ խոսութիք կալծիցի. Ա ագս. ք: Պօբօպճ. Խ: *Ոչ անիրաւութիք արգարանալ որպէս ապիա վիճաբան: Մի ծիծաղել անկարգաբար, մի վիճաբան լինել և չար. Շ. Իղ. Ե այբ:

ՎԻՃԱԲԱՆԱԴՈՒՑՆ. ա. կարի յոյժ վիճաբան. ընդդիմախօս յամենայնի. *Ջամենայն փոյթ նոյս ալաբեալ յասաղագոյն, զի մի վիճաբանագունս զնոսս գործեսցեն. Ոսկ. ԹՅ:

ՎԻՃԱԲԱՆԵՄ, եցի. ե. Διαλέγω, διαλέγομαι. Disputo, discepto, dissero. ἀμφιβάλλω, dubito. վիճաբան լինել. վիճել. *Ջքեզ լինքն ոչ դիտասցէր՝ զինչ ոք ես, որ յալտագս այդպիսի վիճաբանես: Ոչինչ վիճաբանէին ընդ գէմ դրիդորի. Ա ագս. ք: Լծ. ա՚ծաբ: *Յալտագս հոր ոչ ոք վիճաբանի: Ալդ կամաձք բանիցն յոտզեալ՝ գալմեալ վիճաբանին. Ոսկ. յծ. ք. 32: Թէոդոր. Մոբաց: *Լսեմք ի ոգիսաց, ոլք վիճաբանին առ միմեանս յալտագս խորհրդոյ խաչին. Շ. Իղ: * Ի քաղում ժամս ընդ միմեանս վիճաբանէին: Վիճաբանէի ը ոչ: Ղարան. Ա=3: Վ.ագ հղ: * Ոչինչ ի մէջ արուեստասիրաց՝ վերոյն կարծիցք վիճաբանելով: Վիճաբանելով մարդունչն ընդ այլազգ քրիստոնեայս: Որ ոք ունիցի ադգալ իւր, և ցանկայ զդրացոյն ի նոյն յաւելուլ վիճաբանելով. Կորնթ: Խոսր: Շ. յծ. խը:

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀντίθεσις, ἀντιλογία. Disputatio, altercatio. Φιλονεικία, contentio. στάσις, seditio. Վիճաբանիլն. Վէճ. վէգ. կռիւ. պնդելն. Հակառակաբանութիւն. բանակռուելն. *Առաւել ի վիճաբանութիէն՝ ամբարտաւանութիէն երևաւ: Վիճաբանութիւն տան (այսինքն ընտանեայ) ած այնին գործոցն չիտնձաւն բերէ: Կամէի անհատան վիճաբանութիէն (այսինքն դիմախոսութիէ) վչարաղատ սերոյն ցուցանել զբրիստոնակ. Բրս. հղ: Շ. ա. պէտ. խէ: Պէտ: *Յաւելլորդ կամ յընդունայն վիճաբանութիս. Աէտ: Լուկ: Առ. գ. 23: *Հրաժարեցուցանէ յանօգուտս և ի վիճաբարար վիճաբանութիէ. Շ. Իղ: * Աղբիւր վիճաբանութիէ մէջ գտաք, զոր քիչ պարտ է իակ բժշկել. Պղատ. օրին. գ:

ՎԻՃԱԲԱՐ. ն. Φιλονείκως. Contentiose. վիճելով. հակառակելով. ընդդէմ կալով. *Ոլք ոչ վիճաբար ինչ ունին յալտագս այնր, թէ ած մարդկային իրացն հոգ տանի: Ապա եթէ վիճաբարոք ի ներս դայցէ, զայս ասեմ. փիլ. նխ. է: Ան. պօբէ:

ՎԻՃԱԲԱՑՆ. ա. կարի վիճօղ. քամ խուզարկու կամ դիմախօս. *Իրաբեկագոյն խուզարկու է մարդոյ միտք, և առ այսոքիւք և վիճագոյն. փիլ. նխ. է:

ՎԻՃԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. վիճաբանութիւն. յն. ընդդիմադրութիւն. Ἀντίθεσις. Oppositio. * Ոչ ախորժելի է հաւատացելոց չարհնօսութիւն, և բանիցն վիճադրութիւ. Ա ագս. գ:

ՎԻՃԱԽՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Տ. վիճել. *Միշտ բանս ի մէջ արկանէին վիճախնդիր լինել. Ոսկ. ԹՅ:

ՎԻՃԱԿ, լ, ացի. գ. Κλῆρος. (յորմէ դէբր, կղէր.) Sors. μέρος, (յորմէ մբաս.) pars, portio. λαχος, σύμβολον, symbolum, ևն. Որոշումն իրաց անկելոց ընդ վիճմամբ՝ ի ձեռն վիճի կամ քուէի. պէչէփ, ալէտ, փնրէ. լայնաբար՝ բախտ. կարգաւորութիւն ալ. պաթպ, ֆալէ, ֆալչէ, գբօմէր, նաբզդ, էգիպտ. և բաժին. բաչին չափեալ. ժառանգութիւն բաժանեալ և սեպհականեալ. ֆայ, հիսաբ, պաթչէ, պէչէ. պեչէտ. *Ջվիճակ քո ալրկ ընդ մեզ. Հանգուցեալ ի մէջ վիճակաց: Արկցէ ածսրան ի վերայ երկուց նոսիսազացն վիճակս. վիճակ մի առաւ, և վիճակ մի արձակեցաւ: Ի վերայ պատմուճանի իմոյ վիճակս արկանէին: Առնուլ զվիճակ պաշտամանս այսորիկ: Եաուն վիճակս նոցա, և ելանէր վիճակն մասսաթեայ: Որ կոչեցան զմէլ ի մասն վիճակի աջոյ ի լոյս ածւ: Վաղ ուրեմն փախեաւ ի մէնջ պատաս հումն այն, թէ ազգիւք և վիճակ (բարեբասուէ). Խոչ. ա. 21: *Կամակղքն ըստ խաստունակ մտացն իւրեանց զաստեղսն գնեն վարիչս աշխարհիս, և վիճակք իւն ասեն բաժանչ ի նոցանէ. Վ.էոչ. ը: *Ջօրուէն վիճակի այն է, զի ոչ ընտրէ երեսս. Մ՚ա.էբեմ: *Վիճակս արկանէին, և վիճակքն այն են, որսմ և Հանգանակս ասեն. կոչ.ֆիք: *(Թադեոսի) վիճակ հասեալ. ի կողմանս Հայոց առաքեցաւ: Իմն տարտամութեէ անկաս այս վիճակ հոգևոր տնտեսութեէ. Խոչ. ա. 30: Շ. ընդհանր:

ՎԻՃԱԿ. գ. Κατάσχεσις. Possessio. μέρις, portio. διοίκησις, dioecesis. Մասն բաժնի. սահմանած սեպհական. կալուած. անգասան. և Տեղի իշխանութեէ. Նահանգ. Թեմ. *Տոցէ ինձ զայն կղկին, որ է ի վիճակի այրարակի իւրոյ. Ծն. իգ. 3: *Վիճակ գետնոյ յովաբայ լի գալեալ... այրեցին զվիճակն յովաբայ. Ք. Ե գ. ֆբ. 30: * Վիճակ ազգացն, զորս մերժեալ ած. գ. Ե. 45: * Ոչ տայ նոցա վիճակ կալուածոյ երկրի, վի տէր է բաժնին նոցա. Նխ. Բ ագ: * Ա՛ալք բուսալ ձակք, և վիճակ ը պտղալինք. Վ.էոչ. Ք: * Ի զբօսանս սեպհեան վիճակաց ցորեան. Վ.էոչ. ֆն: *Վիճակ զանգասանս սովոր են ասել. և մեք սովոր եմք գժոդովուրդս վիճակ կոչել. Մ՚ա. նբէմ: * Ոչ Նանգիպեցայ ընդունելոյ գիսմամ վիճակիս. Խոչ. ֆ. 5ղ: * Մի իրրս սիրելով վիճակացն, այլ լինել օրինակ հօտին. ա. պ. Ե. 3:

ՎԻՃԱԿ. Σχοινίον, νῆμα, νεμός. Funiculus, portio per funiculum dimensa. Լար, և լարաբաժին. Տես Սչ. ֆէ. 6: ղէ. 54: Օբի. լէ. 9: Յես. ֆէ. 5. 14: ֆէ. 29: է. Բֆ. ը. 13. ևն:

ՎԻՃԱԿ. Առ յեսինս ասէպ վարի որպէս Հանգամանք կենաց. լտ. Status. *Ա՛ստ ձկնանանս մեր առաքեալս գձուձ վիճակաս. Տօնակ:

ՎԻՃԱԿԱԿԱԼ. ա. Κληρούχος. Possessor, successor. Ընտող վիճակ առաջնոց. գուելեան նախորդին խարոյ. յաջորդ. ժառանգ. աճուռոյ. * Ջեր մանուկն գյուսիկ զնայրապետն՝ զաճուռակալն և զվիճակակալն վիճակին Թագէոսի. Բաուչ. գ. 14:

ՎԻՃԱԿԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Κληρουχία. Possessio. Ժառանգութիւն. վիճակ. կալուած. *Յալտակ յինեբորդի տարւոյն, և Նարկաւորագոյն վիճակակալութեէ Նասատաւելի գալձուցանելոյ յայնոսիկ՝ որոց ի սկզբանէն Նասին. փիլ. ֆ. բան:

ՎԻՃԱԿԱԿԻՑ. ա. Σύγκληρος, συγκεκληρόμενος. Consors. σύσσωμος, ejusdem ordinis, ևն. կցորդ նմին վիճակի. բաժանորդ. հաղորդ. մասնակից. ժառանգակից. ընկերք. *Աչխարհս խնգութ՝ տրամուի է վիճակակից: Ա՛ն է կարդ Նոգեւոր իրաց՝ ամ ուրեք փոյթս ի վիճակակից ունել. Ոսկ. մ. Ե. 8: *Չիւանգութիք՝ մարգկան կենացս վիճակակից են. Նխ. ւ. *Անմահք են հոգիք, և վիճակակից անմարմնոցն. Լծ. ւ: * Ամբարտաւանութիւնն ի մարդկանէ գևս գործէ, և նոցին տանջանացն վիճակակից առնէ. Լսաբ. ծբ: *Ի վիճակակից իւր առեալն բնակութ գնացեալ. Պղատ. գիմ: * Վիճակակից նուաց. քանզի ի նաւաց անտէր կերակուր նոցա. Եէբ. ֆն:

ՎԻՃԱԿԱՀԱՐԻՄ. եցայ. յ. Δυσκληρόομαι. Sorte excludor. Ի վիճակէ ի գուրս անկանիլ. * Իշխանութեի առ ի վիճակէ ածմեն հաստացանելք, և որոյ հաստանէ իշխել, և որ վիճակահարին, ի սմանէ ընդ իշխանութիէ անկցին. Պղատ. օրին. գ:

ՎԻՃԱԿԱՒ. ա. Անկեալ ընդ վիճմամբ. առեալ վիճի. * Ջի ծէ ի գաստատզութիէ զբանն արտաքերէր, վիճակաւս վեռ առնէր. Ոսկ. ԹՅ:

ՎԻՃԱՒՈՒՄ, ի, ացի. ա. փ. Որ առնու և

հաւաքէ զպատգամս սուտս որպէս զվիճակս բախտի, և ըստ նմին գուշակէ վայրապար. հարցուկ. գուշակ. որպէս չն. լ. Χρημᾰτόδος. Sortilegus. (բառ յետին գործ.) *Հարցուկն՝ որ է վիճակաւոր: Ի Թովբէն, ի քարընկէցէն, ի վիճակաւէն, ի յատաղբաշխէն: Ձէ պարտ քրիստոնէի յրտամբ. զարկ կամ ի վիճակաւ կամ ի քարընկէց գնալ, և կամ քահանայ վիճակաւ լինել. Ոսկիփ:

ՎԻՃԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Κληροδοσία. Distributio sorte facta. որ գրի և ՎԻՃԱԿՈՒԹԻՒՆ. բաշխումն վիճակաւ. ժառանգութիւն. *փոխանակ ապստամբութեան վիճակաւորէն (այսինքն ի վիճակէն տուեալ ինքեանց) զկործանումն յայրուչէն իւրեանց ի մերձաւոր տեառնէն ընդունէին. Ագաթ:

ՎԻՃԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ա. գ. որպէս չն. Գէրէգմός. Κληρικός. Clericus. կղերիկոս. գերեք, որ են յաւխատ եկեզեցւոյ. եկեղեցական. ժառանգաւոր. *Վիճակաւորեք հրպարտք: Ձվիճակաւորսն այնպէս յարդարք ի խորհրդածութեանն պաշտօն: Վիճակաւորք զքահանայս կոչէ. Խոր. գ. 68: Վրք սեղբ: Մխ. երեմ:

ՎԻՃԱԿԱՒՈՐ. որպէս վիճակակից. վիճակաւոր. ժառանգորդ. մասնակից. *Բոլորիցքին ժառանգիք հանդերձելոց բարեացն լինելոց, և վիճակաւորք նմին. Խոր. պրգ:

ՎԻՃԱԿԱՒՈՐԱԲԱՐ. ս. Ἀποκληρωτικῶς. Uti separatim sortitus. Իբրու վիճակաւ՝ սեպհականաբար կի առանձին կալեալ. *Ներգործութիւնք և ամենայն օրհնաբանութիւնք ճաճաքանութեն ոչ են իւրաքանչիւր ումեք սքի երրորդութեն վիճակաւորապէս բաժանեալ, այլ այսոքիկ հասարակաց են. Մաթ. ի ելն:

ՎԻՃԱԿԱՒՈՐԻՄ, եցայ. հ. Ἀποκληροῦμαι. Sortior. λαγχάνω, sorte accipio, obtineo. վիճակաւ ստանալ. ունել, ընդունել. ժառանգել. իւր բաշխիլ. բաժանիլ. *Ոչ որ. պէս բաժանեցելոյ այ ընդ այլոց ոճոց և հրեշտակաց՝ զմեր առաջնորդութեին վիճակաւորեալ: Ի բարւոյ են, և բանսյ վիճակաւորեցան. Դիոն. էզբ. Ն ոճոյ: *Աչառականն զաքարիայ, իւզոյն բարեբաչխ բացատրութ. գնդիցն վառելոց՝ ի չահէ անտի զբրութեք անեկամոտաբար վիճակաւորեալ. ՆԹ. ղբ:

ՎԻՃԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποκληρωσις. Sors, distributio, clericatus. վիճակաւորութիւն. ժառանգութիւն, և ժառանգաւորութիւն. կղերիկոսութիւն. *Աստանօր կենացս փոխարկեն առեք զվիճակաւորութիւն իւրաքանչիւր սք (ի հանդերձեալն): Ժամ է մեզ արմատիլ զքահանայական կարգս և վիճակաւորութեի. Դիոն. էզբ: *Վիճակաւորութեիս զայսոսիկ կոչէ ըստ իւրաքանչիւր կարգի քահանայականի որոշաբար ունել զքահանայականին ապաստաւորութիւն, որպէս վիճակեալքնս. զորովք զանց առնել ոչ կարէ. Մաթ. ի էին:

ՎԻՃԱԿԵՄ. եցի. ն. Κληρόω, κληροδοτέω. Sorte distribuo, sorte lego, in sortem voco. իբ. κληρόομαι, προσκληρόομαι, sortior, sortes duco, sors contingit alicui. վիճակեցուցանել. վիճակաւ տալ. վիճակ կամ ընդ վիճակաւ արկանել. բաշխել. բաժանել. ժառանգեցուցանել. սեպհականել. կոչել ի վիճակ ինչ. արժանի առնել. իբ. իբր վիճակաւ անկանիլ ումեք, և հասանել վիճակի. գտանիլ յինչք վիճակի, որպես և ի կղերիկոսութեէ. *Մատաթիայ զառաքելութեին վիճակեաց, և ագաքեայ և ամենեքեան զպատգամսն սուտս որպէս զվիճակս բախտի, և ըստ նմին գուշակն, և անկաւ վիճակն կուսնէլիոսի: Զպատմուճանն վիճակեցին՝ ուր և եցէք: Վիճակեալ երկոցունց (Թադաւորաց՝ պրս. և չն.) զմեծ զաշխարհս հոյոց բաժանեալ ծառայեցուցին: Տեսանեմ զհանդերձեան մերկացեալ, զպատմուճանն վիճակեալ. Լմբ. ոթէպ: Տր իէլ. էէթբ. իբ: Երզե. Մթ: Փարպ: Եղիշ. Խաչէ: *Վիճակեալ յանձնն կեսարու ցն. այսինքն անկեալ ընդ թեմիս կեսարիոյ. Խոր. գ. 34: *Ամենայն բանաւոր ազգաց՝ որք վիճակեալք են ի բնակութիւն ի նեղքոյ արեգական: Վիճակեալ էր ի գասս դասց՝ երէց. ե: *Ոմանք ի նոցանէ հաւանեցան, և վիճակեցան պօղոսի և չիղայի: Որով և վիճակեցաք յառաջագոյն հրաւիրեալք ըստ յառաջադրութեանն ասյ. գ. ծ. 4: եէես. ա. 11: *Եպիսկոպոսն սաղմոսէ, և վիճակեալքն (այսինքն գերեքն) կցորդ լինին. Աբէ: *Յաղագս՝ որ կոչեն զվիճակեալն ի զուգաւորել, սյոց խնամատարութեէ ի միջի կայ. կանն:

ՎԻՃԱԿԵՄ, կիմ. ն. հ. ըստ չն. σκόμ. Տ. ՎԻՃԱԿԱՒՈՐՈՒՄ. Ἀποκληρόομαι, κληρόομαι, διακληρόομαι, λαγχάνω. Sortior, possideo. բանի մը հասնիլ էիբր վիճակով. ժառանգել, յետ էերէեն, գտնել. *Ձերանականն վիճակեսցին հանգիստն, և միշտ ընդ այ երկնցին: Որք լըզքահանայապետութեէն են վիճակեալք. Դիոն: *Ձառ ասծ նմանութեին վիճակեցաք ի նախկին կազմութեէն: Վերադարձն քան զապականութեի վիճակեաց զընծայ. Պարզամ. էէ. ֆ: Ձարժանաւորն վիճակեսցին պատասխան: Ձանուանս մատնութեէն իբրով լսորութեքն վիճակեցաւ. Աճ. ծգ: Խոփ: *Նոքա հասեալ վիճակեցան զվերինն, և սքա զստորինս վայր: Օգ և չուր ղվերինն վիճակեցաւ աեղի: Վիճակեցաւ երևակն զառաջին և զվերադարձն գօթի: Ձեպիսկոպոսութեի վիճակեցայ. Գիպ: Գբէր. էեբ: Շէր. ասէպ: Խոսր. պրգ:

ՎԻՃԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Տ. ՎԻՃԱԿԵՄ (ըստ ասծ նչ.) *Վիճակեցոյց ի նոսա զվիճակ ժառանգութեան իւրոյ: Նոյն վիճակեցոյց զնոսա. Սչ. ԽՀ. 54: Եսս. ԼԲ. 17: *Ոչ վայրապար վիճակեցաք, քանզի ասծ է՝ որ վիճակեցոյց: Ձոր ըբ գտանել ոյ՝ ի լսել զիսրհուրդս իւր վիճակեցոյց: Ձլաւն՝ իւրեանց վիճակեցուցանէին: Գիարտ է մեզ զգրիգոր վիճակեցուցանել առանց յապաղելոյ ի քահանայապետութեի: Ձև այիակոպոսանս վիճակեցուցանէր ի գլխաւորութեի ժողովրդոյն աեառն. Ոսկ. եէես: Խոփ: փիւ. լի: Ագաթ:

ՎԻՃԱԿԸՆԿԱԼ. ա. Ընդունօղ և ունօղ զվիճակ իշխանութեան կամ զթեմ. *Նա միայն ունի ընդհանրական իշխանութիւն ի վերայ ամենայն վիճակընկալ իշխանաց: Ո՛չ ամենայն՝ որ քահանայ է, նա եպիսկոպոս է և վերատեսուչ ժողովգեան, և վիճակընկալ և ձեռնադրութեն ներգործօղ. Մխ. ոպաբ:

ՎԻՃԱԿՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποκληρωσις. Sortitio, consortium. վիճակաւորութիւն. ժառանգակցութիւն. *Խնդրէ քահանայապետն զմեզ ըստ վիճակցութեան Թոզուի, և ընդ ասծ աեսականացն համակարգ և երևելի վիճակորդութեի. Դիոն. էէէ:

ՎԻՃԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ. ժառանգութեի. *Ոչ ևս յանկայուն և յայլայլելի վիճակութեի յոյսն մոլորի. Նիսս. ի ոթէբ:

ՎԻՃԱԿՈՒԹԻՒՆ ԲՈԼՈՐԱԿ. որպէս չն. τὸ Ὁλόκληρον. Haereditas integra, integritas, integratio. Բոլորական և կատարեալ ժառանգութեի. *Ձասծ բարեկամեցուցանէին առ ամբաղձութեի բոլորակ վիճակուն կցորդութեի կենաց բարեաց. Փիլ. Խոսփ:

ՎԻՃԱՆԱԼ. Իբր վիճիլ, կապել. (եթէ չեցէ գրեալ, վիճանաման.) *Ձի խոսցային մանկունքն, այլ վիճանան, ուանսյր կարծիս մայրն՝ ասելով, և ծնեալ վինչ ապացնն սոքա. Վրդն. ծն:

ՎԻՃԱՒԱԲՐ. ա. Որ սկսէ վիճել. հակառակաւեր. *Վիճասէր է ազգ մարդկան. Ոսկ. գծ:

ՎԻՃԵՄ, եցի. լ. (գոն ուրեք.) որպէս վիճիլ. պնդել. *Ձոր մնասուանդ ակնվլայ կրեալ ասեն ուսումնասէրքդ, որ վբանն (ըզբառն) եեթէ վիճեաց նոյնպունակ թարգմանել. կէ:րզ. ծն:

ՎԻՃԻԼ. Բառ լտ. իսս. Վիգիլիա. Vigiliae. այսինքն հսկումն. *Վիճիլ դիւտի որ աեւասարանին մատեէի. Հ. կԼսկ: *Ի քրիստոնէական կրօնս յառաջանան վիճիլքն քան զոնս. Ի գէրս մղ:

ՎԻՃԻՄ, եցայ, ել. յ. Διαλέγομαι. Dissero, discepto, disputo. συζητέω. (պ. սէրէպէսէ.) mutuo quaero, altercor, litigo. προβάλλω, propono, repono, oppono. διακρίνω, dijudico. φιλονεικέω, rixor, contendo. Վէճ և բնդիմ յարուցանել. ի վիգաշ. ի պայքար մտանել. հակառակիլ բանիւ. դիմախօսել. պնդել. հակաճառել. դաճաբէնէ՝ նէշ էՆդէ: *Վիճէին ընդ փարաւոնի: Որ վիճինն ընդ չեզ: Ձի՞նչ վիճէիք ընոսա: Ընդ խօսել՝ նոցա և ընդ վիճել: Վիճել ընդ սաեփանոսի: Խօսեր և վիճեր ընդ յոյնս. եմն: *Մարգարէդ ընդ անմուռնչին եեթ վիճի ի նմանութեի մանկաբ. Ոսկ. էս: *Յորժամ վասն հօր վիճէցին, սկսանին ասել, մի ասծ հայր: Ոչ հաւանեցաւ հրամանաց մերոց, այլ և վիճեցաւ, զանձն իւր աանուանեալ քրիստոնեայ. Սէէբր. ֆ: Ճ. գ: *Եթէ զսա յանգիմանեսցես, միսան ևս, և միսան այլ զնոյն վիճեսցին. դիոն. Եպր:

ՎԻՃՈՂԱՒԱՐ. } ած. ա. Φιλονεικότερον.

ՎԻՃՈՂԱԳՈՑՆ. } Contentiosius. որ և ՎԻՃՈՂԱԳՈՑ. Վիճելով. պնդելով. մաքառելով. անգադոյն. հակառակաբ. *Որոց հարցանէն վիճողաբար զբիբ ծնանելն զորդի հօր, ի գէպ է ընդգէմ գնել, և ասել. երբ սկսաս հուր զսյրել: կամ թէ զվիճողագոյն ոք գիցէ: Եթէ ոք վիճողագոյն կամիցի քննել ղճառանալն. կէ:րզ. գաճ:

ՎԻՃՈՂԱԿԱՆ. ա. Διαλεκτικός. Argumentalis. Վիճաբանական. դիմախօսական. *Վասն քա վիճողական կարծեացդ. Աորս. ֆ:

ՎԻՃՈՂԱԳԻՑ. Տ. ՎԻՃՈՂԱՒՈՐ. *Ցաուղ բեր զհարցուածդ. միայն զի հշմարտասիրութեք երիցի, և մի վիճողապես. Ագ. ը:

ՎԻՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἔνστασις. Objectio, argumentum. որ և ՎԷՃ. *Որք ի նք գրոց վիճուածիք և ընդգիմադրութիք: Հակառակութեի, վիճուածի, նեհգութեի. Աորս. ը: Մաթ. իէ:

Եւ որպէս վիճակ կամ վիճու. հարցուսմն, վարձ կամ պատիժ. *Գիշատոն յաղագս յանդիցն և վիճուածէ անձանց (այսինքն հոգւոց) ասէ, թէ անիրաւաբար կէն ցպատիժս ալքն ասնչին. Ղնանն:

ՎԻՃՈՒՄՍՆ, չմանն. գ. Վիճէլն. վէճ. առարկուած. գոտեսխաթգութեի. *Ընմինէ ցուն այս յայս է ուանց վիճմանն, զի փորձն ի մեծէ օրինի. Ոսկ. էբբ: *Դնէ վիճմաժ ի գիմաց մարգեսաւորաց, թէ ոչ գոյ չոն յառաքինութեէց, և առնէ ինքն պատասխանի. Նիս. ծգ: *Եթէ ընդ խս պատցես բանիս վճռումն, յաղթես. Աբէ. սչ: *Ցայսնի երկուցն կղեվայնց, ըզվիճմանէ նոցա և հարց. ԱՆ. Շ. Խոսով:

ՎԻՄԱԲԵՐ. ա. Բերօղ յինքեան զվէմ կամ զյատակուելոս վիմի. և վխմելն. *Ի վիմաբեր և յարձանակառ քարէն փրկուէ զորաթաբէլն՝ ասէն միաւանսզ անհասից. Նար. ՏԲ։

ՎԻՄԱԲՈՒՂԽ կամ բուխ. ա. Ի վիմէ բղխեալ. վիմահոս. *Վխմաբուխ ջուրն։ Վիմաբուխ ջուրկը։ Ջրվէժ վիմաբուղխ. Վրդն. ՅՆ։ Երզն. Տաթ։ Սկեւ. ալ։

ՎԻՄԱԳԼՈՒԽՈՒՆ. գ. գ. Գլուխն վիմոյ. քարամգուխ. *Պորսաքարիւք և վիմագլխովք զամենեսին դիմաճառալ կացուցանէին. Ո–ոց։

ՎԻՄԱԳԱՐԱՆ. ա. Որ գործանի ի վէմս և ի քարածերպս. *Ի գեանամուկս և ի վիմագարան գազանաց. Նար. ՏԲ։

ՎԻՄԱԳՐԱԿԱՆ. ա. Որոյ հիմն եգեալ է ի վերայ վիմի. *Աննասալելի տանն է նշանակ՝ վխմագրական անվոտանգ կամ անդրդնելի. Նար. ՏԲ։

ՎԻՄԱԽԱՓԻԽ. ա. Խարսխեալ ի վերայ վիմի. հաստատուն իբրև զվէմ. * Ջորմոյն վերագրութիւն (կամ վերագրութիւն) վխմախափխփելոս արձանակառոյց կերտիս տուկայեաց. Նար. Խ։

ՎԻՄԱԾԻՆ. ա. Որպէս ծնող վիմի լեառն՝ ըստ տեսլեանն գանիէլի յօրինակ ոք ածածնի. * Լեառն վխմածին, ալբիւր յորդառատ։ Աչյոր զաւակ յովակիմայ եւ տուր պէտուն վխմածին. Շար։

Եւ որպէս ծնեալ ի վիմէ. վխմաբուղխ. *Նոքա արբին ջուր վխմածին, և էս զարիւն վխիդ կոլին. Յո ուրէի։ Հովուէր զխարսխէլ և վխմածին ջրով հանգուցանէր. Վրդն. ոչ։ * Ոչ պարծիմք ի մանանայ և ի ջուր վխմածին. Վահր. երզ։

ՎԻՄԱԿԱՆ. ա. Սեպհական վիմի. վխմէղէն. կարծր. խիտ. * Գոյութիւն լերդիս վխմական։ Մի անյոյսք առ ընդ կայիսաս և ընդ բլուրս վխմական չարութիւն. Նար. ծՀ։ Վրդն. ծն։

Եւ բնակեալն ի վիմի կամ ի քարանձաւի. և սխնակեաց. *Ազգայն յովհաննէս վխմական ծեր. Վրդ հղ. ծԲ։

ՎԻՄԱԿԱՈՒՈՑ. ա. Վխմով կառուցեալ. վխմակերտ. հաստակառոյց. *Պոզք բանց արարէք զվէմ. վէմ վխմակառոյց ընդ վխմափոյ խրճին. . . վխմակառոյց, հաստատ արքունին՝ գոք վերասէք զվէմ. Նար. փազ։ * Վխմակառոյց սրճան ուղիսէ. Թէոդոր. Կոռ։

ՎԻՄԱԿԱՐԾՐ. ա. Կարծր իբրև զվէմ. * Զվխմակարծր նեսմուելն անդիդապատոյս կենցաղոյս. ԲՆՒԿ։

ՎԻՄԱԿԵՐՏ. ա. Կերտեալ ի վիմէ. վխմշէն. *Ջարքունին սեւաւոնէր փայլակուսն՝ ոսկիաչարկ ձեղուսմբք, և վխմակերտ սրճաք. Պոմ. ազէտ։

ՎԻՄԱՀԱՍ. ա. Որպէս հաստեալ ի վիմէ. *Վխմահաստ և կոչին ոտիք մարդկան. հայեցարար ի վէմն հաստատուն (յոմանս սասայ), յորմէ հաստատեալ. սխասնեան զի վիմահաստ կոչէ զծնունդս մարդկան. Ածէնեղ։ (իսկ որպէս հաստատ զվէմ, սեւ ԳԱՂԱՏ։)

ՎԻՄԱՀՈՒՄՎ. ա. Հոլովեալ լեռաւ. լեռ և կոստաւ որպէս զվէմ. (եթէ ընդծերպ ցիս, վխմայոլով, լինի՝ ի բաղադրեալ վիմոց զգեալ.) *Կարծրատ սրճոգիպորդք քաղապատուսալք՝ վխմահոլովք. Նար. Խ։

ՎԻՄԱՀՈՍ. տ. Վիմաբուղխ. * Աւազ քեալ հանէմնաւ կենաց հայիս՝ զմանանայն, զվխմահոս ջուրն՝ կողակոյսակ ըմպելոյն. Տ՚ոմ։

ՎԻՄԱՁԵՒ. ա. ք. ի ձէ և ի ոմանսւի վխմի. * Գուռդն հայոց խոպացին ընդդէմ նոցա վխմաձև՝ անքակ ի միմեանց. Աթէր. Ը. ԺԱ։

ՎԻՄԱՁՈՒՆՁ կամ ՎԻՄԱՁՕՆՁ. Բառ անասոյզ. որպէս Ձունձ վխմի. Ժայռ. քարաժայռ. (եթէ ջնջէ դրելն վխմանձաւ.) * Ջրն ըն ունի ափունս ծովեզերոյ աւազոյ և վխմաճնձիոց. Դամասկ. ա– Լէկ։

ՎԻՄԱՁՕՆԱԿԱՆ. ա. Ախոյեանին. Ժայռատուս. * Աննճառնի նաւք առ վխմաճնձական վերպս դիպեալք խորասոյզ լինին. Պիտ. ա– Լէկ։

ՎԻՄԱՄԻՋ. մեջք. գ. Մէկոյ վխմոյ. ծերպ. քարածերպ. անձաւ. * Եդաւ ի նը մին տեղոջ՝ ուր կատարեցաւ, ի վխմամէջի միոջ հրաշիւք. Երզն. Տաթ։ * Դարանի ի փոքր վխմամէջս ի կարկառս հովտաց։ Ի բաղ ձրաւանգակ տեղւ մի՝ ի վխմամէջս. Ածէր. ա. 10։ ճ. Բ։

ՎԻՄԱՆԱՄ, ացայ. է. Ձինեալ իբրև ըզվէմ. սալանալ. քարանալ. պինդ և հաստատուն դառնալ. *Գետս այս պատչէր ձեռամբ, մինչ յատականալ նմա և վխմանալ. Պոմ. ա– ղէտ։ * Երբեմն վխմացեալ՝ հոսէ, նոյ վտակ ա– նոյչ ջուրցն. Ագաթ։ * Ջոյ, տեսի վխմացեալ՝ ի վիշտս. Վրդ հղ. ֆԼ։ * Ոչինչ յայսոսնէ ա– սաց սխոն. զի վէմ էր ամենեսին, և հաստատուածքն էր վխմացեալ։ Եւ այն յատակ քան զվխմանալն, և յատակ քան զդնդուղն ուն. Ոսկ. վի։ Սկբեր. ֆԹ։

ՎԻՄԱՇԵՆ. ա. Շինեալ ի վխմէ, և կիսի վերայ վխմի. գայթակղ՝ գոյա խոպխոպէ՝ Եա. ֆԸԸ։ * Աւ հաստարակ ամենայն քաղաքն ի վխմաշէն յարկէ շինեալ էր. Պոմ. ազէտ։ * Յառնեն ուխք, և բախեն զվխմաշէն առունն, և ոչ կործանի. Վրդն. ոչ։

ՎԻՄԱՍՈՅԶ. ա. Որ սուզի ի վէմս՝ ի վխմամէջս. վխմադարան. գոյա էչինէ ՚ըզԸ– նեա. * Վխմասոյզ սպրմուտա երասխ կաքաւան և սալամարցն. Փոքզ։

ՎԻՄԱՍՈՒՐ. ա. Ի վխմէ տաշեալ կոփեալ. վխմահատ. տաշածոյ. կոփածոյ. կըռածոյ. վխմափոր. * Յարկս ի վխմասուր քարանց շինեաց։ Շինեաց զվիպասրանսն վխմատուր կոփածոյ քարամբք։ Վխմատուր կոփածու քարամբք. Խոր. Ֆ. 59։ Եղէնի էրէց։ Ո–ոց։ * Եգին ի վխմատուր նոր գերեզմանի. Իդն։

ՎԻՄԱՏԱՒԻՄ, եցի. ն. Տարրացուցանել ոլորսկս զվէմ. վխմացուցանել ի վէմ փոխարկել. պնդացուցանել. կարծրացուցանել. *Գաւազանսն մովսէսի զհամատարած ծովն վխմատուակաց. Եղիշ. ԺԲ։ * Ի ջուրց առեալն (մովսէս) գաւազանաւ զջուրսն հարկանէ. լով վխմատուէ։ Աչյ. Բ–ցէ։

ՎԻՄԱՏԵՍԱԿ. ա. Նման (աեղւոյն) վիմի. վխմահէտ. * Լերի կոշիւք, և գիծ քեսս. կանեալ՝ վասն վխմատեսակ հողմսնան. Քնբ. ֆնբ։

ՎԻՄԱՏԻՊ. ա. Տպաւորեալ՝ դրոշմեալ ի վէմս. *Երկոց վխմատիպ՝ տասնեան տառ պատգամաց. Սիւն. ԺԱ։

ՎԻՄԱՐԴԵԼ. ա. Արդելեալ ի մէջ վիմաց. յն. չրվխմակեալ վխմով. *Եւ եւքեցին վխմարդելք իւրն զորմարդելս. Եա. ւՁ. 9։

ՎԻՄԱՐԴ. ա. } Վխմաձև. վխմատեսակ.
ՎԻՄԱՐԴԵՒԱՆ. } վխմէղէն. քարեղէն.

ՎԻՄԱՐԴԵԱՆ. *Պղպջեալ ընդ ծերպս վխմարդ քարանց. ՅՀ։ Ի։ * Շինեցին եկեղեցիս վխմարդ քարանց. ՅՀ. պոմ. ա– ԼԷ։ * Վխմարդեայ մասք հնատաւանն (կամ հաստատեալ). Երզն. ը։ * Օրհնեալ են փայտ ոք խմանալի, վխմարդեալ և քառանկիւն տախտակ։ Քառանկիւն և վխմարդեան տախտակս որ– պէսզի։ Ընձեաց զոր վխմարդեան տախտակս որպէսզի։ Ընձեաց զոր վխմարդեան կարծրութիւն։ Ածէր. է. 7. 9։ * Խորհ զվխմարդեան կարծրութիւն։

ՎԻՄԱՑՈՒՅՆԵՄ, յոյսի. տ. Վխմատեսանել. * Փոխանակ քարատպաւորելոյն հոսոյ անուսոյն՝ վխմացոյց զհատատուն վկայիցն. զի անչարժ լինիցին և հաստատուն. Ագաթ։

ՎԻՄԱՔՈՐ. ա. Փորեալ ի վիմէ կամ ի վիմի. վխմատաշ. * Ըստ էորած. փայտփոն ոչ– նա. * Ագաւսեան որ կանոնն գիտեն լովվխմափոր գերեզմանն. Շար։ * Վխմափոր եւ զէ (գերեզմանն քո՚ն), որպէս զի մի ինչ կասկած որմոփորութիւն լինիցի. Բէր. Տբ։ * Ծաղաքարի վխմափոր վանքն. Վրդն. Ծ։

Եւ փորոյ վիմի. քարատպած. քարակոփ. * Վէմ վխմակառոյց ընդ վխմափոր խմբին. Նար. փազ։

ՎԻՄԱՓՈՒԼ. ա. Իբրև զվէմ փլեալ. կամ փլուլ և փշրեալ ի վխմէ հոսելոյ ի վերայ. * Ջոր և մրրիկ ծխոյ նմանեցուցանելով, զվխմափուլ առ ի շարժմանէ՝ թեթեւ առ ի խոնաւութենէ ժամանակի փոշոյ՝ ըստ օրինակի ծըխոյ յամպս ծառացելոյ. Աղ։ Բարձր։

ՎԻՄԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Քարեղէն. կճեայ. վխմական. վխմարդեան. * Իբր ընդ վխմեղէն լերին այնոսկիք բաղխեցեալ ջրնդին. Նար. ԷՀ։ * Լերինք վխմեղէնք իբրև ղոխոշն հեղան. Պոմ. Լ–։ * Վէմին ի հարկանելն ոչ ղէպ, և ոչ փոխէ զվխմեղէն բնութիւնն իւր. Սարփ. ա. պ. ա։

ՎԻՄՈՒՏ. ա. Ապառաժուտ. քարուտ. * Խոչք անդնդայինք, որ վխմուտ էջս ունին. Պոմ. ազէտ։ * Ի գժուարս քարանց և ի վխմուտ տեղիս։ Արշաւել ընդ խորատորտս և (ը) վխմուտ տեղիս. Խոր. Ֆ. 9. 55։

ՎԻՆ, վինի, ացի. գ. որ և ԳՆՎԻՆ. Ազգ քըՆարի և տաւղի. (ասիս. Վինա, քինոր.) * Փողովք և փանդռօք և վինօք զկոծան պատուցն կաքաւելով. Բ–ոց. Ը. 31։ * Ձի սկսէ զնս ի Ձեզն այլազգեաց ի հարկանել վինին։ Ի հարկանել վինին փարատեր ի նմանէն զառնոտապան. Եէր. ԻԳ։ * Ամիիռն Թեբայեցւոց Լծագաւառեաց. զորմէ վիպի գավիճհարկանել, և զքարբինս գունչեցուցանել. քանզի էին ապուշք ոմանք լսօղքն. Եա–. էր. Ը։ յորմէ և Շէր. էր. ուր վիպակաւ գրի, * Ջորմ ի վիպի դայ վինն հին հարկանել։

ՎԻՊԱԳ, ի, ացս. գ. Δράκων. Draco. վ. Վէշապ. (որպէս Թէ Իծ ապ, օձ ջրոյ.) Օձ անհնթեթի մեծաւմբք, մանաւանդ ջրային. որպէս և Ձուկն մեծ. կէտ. տես և ՋՈՐՔ, և ԼՆԻՒԱԳԱՆ. այլազանութ՝ Սաստանայ. ածփոքր, էծփոքր, էչփոքր. յորմէ անունս Ազդահակ, աշդահակ. * Գաւազանն եղիցի վիշապ։ Եւ եղև վիշապ։ Եւլեն վիշապք. Եւ. Ը. 9=12։ * Սրտմտուի վիշապայ դինի նոցա. Օր. ւԷ. 33։ տես և Սկ։ Յ–է։ Յայտ. ասէպ։ Իսկ Յ–ին. Է. ա։ * Վիշապ ձուկն. ասիանդ և կէտ. որպէս κῆτος, cetus. * Վիշապի այլազգ ինչ բնութիւն չէ, եւթէ ոչ օձի։ Զօձ յայլ անթեամ, կամ զդազան ինչ ծովածին կոչեն գիրք վիշապ։ Ա՚ալ ինչ ոչ են վիշապք, բայց կամ օձք մեծամեծք ցամաքայինք, կամ ձկունք անարիք ծովակաւք. և այլն. Եղնիկ։ * Վիշապ կոչէ զասասնայ. քանզի սովոր են գիրք զկէտս մեծամեծս որ յանհնաւաքնաց ծովս, վիշապ կոչէլ վասն յոյժ մեծ և անճառնի հասակին. Գէ. եա։ * Զվիշապն անդընդային նմանեալ փարաւոնի. Շար։

ՎԻՃԱՊ ասին նմանութիւն և այլ իրք. մանաւանդ փոթորկին (կամ խօրտոմ.) * Զվիշապացն մանուածոյ աչագրին բերանաբացութիւն ուռուցեալ ի փչմանէ օդոյն. Խոր. Ֆ. 37։ * Յայսպա փոթորկի հոլմոյ, զոր ի քասլազանս և յատասպելս վիշապ հանել ասէն.

Ո՝ւիէոր: * Վ՝ան՝ի գեղջկաց տդիտաց վիշապին անուանելոյ: Ոչ եթէ վիշապ է փոչքին մանաւանդ՝ի փոխարկէ գեռնականէ յօգս խաղացելոյ, այլ հողմ լինչ է պատուա կեալ: Առասպելական սուտ լեզուն ունկն դնել և հաւատալ մի երբեք յանձն առնուցուս վիշապ զնա անուանոլոյց: Սարկ. լարք:

ՎԻՇԱՊԱՔԱՐ. ՛ս. Իբրև զվիշապ. հանգոյն վիշապաց. վիշապօրէն. * Յորոց վերայ հասեալ՝ եհուղ վիշապաքար. Աւծր. գ. 7:

ՎԻՇԱՊԱԳԼՈՒԽ. ա. Որոյ գլուխն ուղն ընմանութիւնք ինչ վիշապի, և նմանեալն վիշապաց չարութիւն: * Նշանակս և դրօշս դասք մատակարան, և վիշապագլուխս փողս: Թղթ. Բաղ. * Որք զգրօշն և զվիշապագլուխն կրեն. Մխ. Բժ: * Ա՛յլ (կամ այր) վիշապագլուխ երևեցաւ նեաւոր անուն. կառն: * Վիշապագլուխն այն՝ որ առ զաքոյ (այսինքն բռնաւորն՝որ էառ զաքեղ քաղաք), դիմեաց՝ի գաբանել իւրմէ ահագին չյանալիս. Երզն. ֆեր. յեր:

ՎԻՇԱՊԱԶԻՆԿ. զանց. գ. Որք են յազգ վիշապին, այսինքն աճգահակաց մարտց ոյքայն: * Յոր շարին բանք երգոյ և զզաքմին աճգահակաց՝ վիշապազունս զնոսա ա նուանելով. զի աճգ ահակդ՝ի մեր լեզուս է վիշապ: Իբր ասէ՝ թանք՝ սահմինականըդ վիշապազունս առաւաւելաբար: Վիշապազունք գոզացան զմանուկն արուաւազդ. Խոր. ա. 29: Բ. 46. 58:

ՎԻՇԱՊԱԶՕՐ. ա. Զօրաւոր ըստ վիշապի. բռնաւոր. * Սաասակէր զմարդախոշոշ և զվիշապազօր գազանն. Ո՜ոմ:

ՎԻՇԱՊԱԿ, ի, ացս. գ. Δρακόντιον. Draconculus. որ և ՎԻՇԱՊԻԿ. Վիշապ փոքր. ձագ վիշապի. ածխբճբփ. * Վիշապակի առ իժս եգիպտացւոց զկռնիւն տեսեալ՝ ոչ սակաւ հիացեալ եղէ: Ի վեր համբարձեալ կարի յոյժ զագին վիշապակին՝ի վեր շարժէ զայն՝ պատրեցուվ. Փիւ. լէս: * Վիշապակ՝ առն՝ն Թէ լրտուն է. և կէսք զքաւլեթորձոն ասեն, և այլք Թէ քարթոշն նման կենդանի է. Լբ. էիւ:

ՎԻՇԱՊԱԿԱՆ. ա. Սէպհոական վիշապաց. որպէս և աստեղատան հիդրայի կամ օձակալի. * Յակ որ յերկինն է անուանեալ՝ վիշապական, մերձ յարեգակըն հանդիպի՝ ըստ պատահման. Երզն. ոթ. երի:

ՎԻՇԱՊԱՁԱՅՆ. ա. ՛ս. Ունօղ կամ ուղնեալ զձայն վիշապի. չչմարիտ հանգոյն օձի. * Վիշապաձայն որոտալով, գազանաբար գոչելով. Եւին. ի: * Եւ գոչէին վիշապաձայն, և բեկանէին առաւծաբար: Զվիշապաձայն գոչմունն. Աւծր. գ. 4: Ա Ե. 2:

ՎԻՇԱՊԱՁԵՒ. ա. Որ իւք՝ի ձև վիշապաց. նման վիշապ ձկան. * Որպէս ձուն ոչ կարաց ապականել գյուխն, այսպէս և վիշապաձևն մահ զոհբ մեր. Երզն. ֆի:

ՎԻՇԱՊԱՁՈՒԿՆ, ձկան. գ. Վիշապ ձուկն. կէտ. լևիաթան. և Դագոն չՅծնն՝ի ձև կիսի. * Որպէս կէտն վիշապաձուկն՝ի հեռաւոր և յանապատ ծովս բնակէ, և սատանայ յանպատուշ հոգիս. Գե. ես: * Գազան ինչ՝ի ծովս վիշապաձկան նման է. Եզաք. բաբ: * Խորտակեսցի՝ի զօրս Թէ սբա գազք գիւաց պզծոց, որպէս դագող վիշապաձուկն՝ի տիրատիպ սատանակէն. Մաշ: * Ի ծովէն կասբից ելանէ վիշապաձուկն մի ոնարի՝ նման լերին, Կոչնակ:

ՎԻՇԱՊԱՄԱՐԳ, կամ ՎԻՇԱՊԱՄԱՐՏ. գ. Մարգ վիշապաձև, կամ Մարտնչօղ ընդ վիշապս. * Ի Նեղքին եթով սիրս են սատն վիշապամարդք և այծամարդք. Վրդ. ծն: * Երեկոյնակաղք եթո պաղիք. մերկք վիշապամարտք. Խոր. ֆ:

ՎԻՇԱՊԱՄՈՒԽ, մխի, ացս. ա. Մխեալն արևամբ վիշապայ և զեռնոց. օձս արուսով ջոր գոսոխ՝ երկաթ. * Նեզակօք վիշապամխեք. Թղթ. Բժ:

ՎԻՇԱՊԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Իբրև զվիշապ լինել. փոխիլ՝ի նմանութիւն լինչ վիշապի՝ գազանութիւն և այլն. * Իակ վիշապացն բռնաւութիւն, կամ կատարելապես վիշապանալն բնութեայ (ածգահակայ), որ ասի, է այս. քանզի անքաւ մարդիկ սկսաւ զոհել դիւացս. Խոր. ա. 33: * Ժանիքք էին ցպոյն, և աչք վիշապացեալք (յն. վիշապականք): Գաւազանն եղգիս զվիշապացեալ դազանն. Կալ. ծԲ. կ՜ոչխ: * Կոխեն զվիշապացեալ փարաւոնէս: Վիշապացեալ և ահարկուք երևեցոյն: Ոչ ձուկն վիշապացեալ՝ի խորս խաւարի մնալով. Աչ:

ՎԻՇԱՊԱՀԱՐՒՆՁ. ա. Հանգոյն վիշապի չնչով՝ չջոյ. օձաչունչ. վիշապաձայն. * Ի մերջ՝ի վիշապաշունչ բարբառոյն. Վեցօր. Բ:

ՎԻՇԱՊԱՊԱՏԻՐ. ա. Ի ձեռն վիշապին պատոյր, կամ դեղով՝ի վիշապէն՝ի սկզբնաչար օձէն. * Աբրոյց (սատանայ) զնոխաչայն՝ի ճաշակմանէ օձաչունչ և վիշապապատիր պտղոյն. Ջեր. կԲ:

ՎԻՇԱՊԱՏՏՈՒՆ, կամ ՎԻՇԱՊԱՏՈՒՏՆ, ոտան, ոտանք. ա. Ունօղ զոտուն նման ոտնոյ վիշապի, իբրև զագի օձի. * Գազանք անծանօթք՝ վիշապատուտնք. Խոր. Ա:

ՎԻՇԱՊԱՓՈՒԱՆՁ. ա. Δρακοντολέπτης. Draconis vel anguillae interfector. Որ քաղէ զկեանս վիշապին, կամ հիդրայի. օձասպան. մահափոր հերկակի՝ վահագն կոչեցեալ, որ ա սի սատակեալ զհիդրայն բազմագլխի. * Ո՛ր Թեոդորպ պաշտօն հուչակեալ վիշապաքաղի վահագնի. Ագաթ: Ե Տ՚ Ի՚Ե. հուկ. ծԲ:

ՎԻՇԱՊԻԿ. Տ. ՎԻՇԱՊԱԿ. Δρακόντιον. * Կիճեղն, յորմէ ելանէր փոքրիկ վիշապիկ (կամ վիշապակ) մի. Պաստ. ազէս:

ՎԻՇԱՊՈՏՆ, ոտանք, ոտանց. ա. Որ ոտք են նման ոտից վիշապի կամ քարքի կամ մողպի. * Յաղագս վիշապոտանեաց ասէ խոհով դոց, Թէ ծնեալ եղեն մարդիկ վիշապոտուեք: Եղև ի հողոյն և յատուէն մարդ վիշապոտն, որ կոչի երկբեռնեա, յերկուսէն՝ որ է սար. և (՚ի) հողոյ (յն. ՚ի՚ն՚ծ) առեալ գանուանա կոչուեցին. Նննաս:

ՎԻՇԱՊՕՐԻՆ. Տ. ՎԻՇԱՊԱՁԵՒ. * Առիւծաթաթ գոչէ, և վիշապօրէն չոքի՝ի մէզ առ՝ի զարհուրեցուցանել զմեզ. Սարգ. ա. պ. ծԲ: * Զոսկերըս մեր ըզգոտրացեալ... վիշապօրէն սուգս կլեալ. Շ. Վէպ:

ՎԻՇՏ, վշտի, աւ, իս, ով, տաց, ից, օք, իւք. գ. Ὀδυνή. Dolor. κίνδυνος, periculum, Discrimen. συμφορά, calamitas. τιμορία, vexatio. πόνος, labor. πάσχειν, patiri, passio, և այլն. Հակառակն ձայնիս Հնչեա: Խնամ ինչ անցք. խոշտանգանք. սուտապանք. նեղութիւն. ցաւ. վտանգ. տագնապ. կիրք. աղէտք. Ճիգն. երկունք. ձեփա. սրբընթեր. սրբընթեր, բերք. պետ, փեսաք, ներհակութ, վհատիլ, աճք, սրտը, տաղը. զոհ. * Ըստդ հանել ոգւոյն՝ կոչեաց զանուն նորա որդի վշտաց իմոց: Մանասէայ լինչ ճաճ զամենայն զվիշտս իմ, և զամենայն վիշտս Կոր իմոյ: Վիշտք գժոխոց պատշուեցին կամ գոհն զնս: Ընդ վշտի բռնուեցե ծաւալեին: Ան վշտին ոչ բանայ զերեսն իւր: Վիշտս՝ի գեհոց, վիշտս յաւազակաց և այլն: Ի մեծամեծ վշտացս ապրեալքս յոյ: Ոչ Թեմն վիշտ պատեղազմի. և այլն: * Ա՛ման տրամութեան հասանեալ՝ի վշտի եմ. Ջնեոբ: * Ան վշտի դիմաց գալ(անուանակ որդին)... Լեկեսուս առ վշտի և առ կարիս դիմիցեմք առ նա. Ոսկ. Ես: * Վիշտքն անցանեն, բայց աւետիք երանութեան կան մնան միշտ: Յամանակեան վտոքս զանժամանակեան երանելոյն ժառանգեացուք: Ամենայն փափկութիւն հոյոց եհաս՝ի վիշտս վտանգի: Ան վշտի վտանգին: Միշտ՝ի վշտի մաշեն զանձինս իւրեանց. Յճխ: Եղէն: Յհ. լԲ: Խոր: * Եւ անտի բազում վիշտք՝ի վհատ հատանեին ազգին հրեից: Անտանելի վշտով լըցեալ: Յաւելցուցանիոզ վշտաւ դատ միշտ (խիղճ մտաց): Բազում վշտիւք պարտ է մեզ մտանել յարքայութիւնն ոյ. Ես. ֆր. Բ: Յճ. Ա: Տօնակ: Վբ. կդ. ծԲ: * Ո՞վ ոք գոնէ սակաւ ինչ մտան զոյապիսի վիշտս վշտացաւ. Ո՜ի. ԼԲբ: * Զինքեանս պատճառս իւրեանց վշտից լինել. Բր. լոբ:

ՎԻՊԱԳԻՐ, դրի, բաց. ա. գ. Ἱστοριογράφος, ἱστορικός. Historiagraphus, historiarum scriptor, historicus. Գրօղ վէպս. պատմագիր. վիպասան. քերթող պատմբան. Ռուբիէ՚ Ռեվերիէ Եպան. * Զբանս սաեզծս, զվիպագիրս, զվիլիսոփայս: Կնփաղնոնի վիպագրի՝ վասն սարբատասանեաց Թագաւորութեան. Եսս. ֆբ. ա: * Վիպագիրք և փիլիսոփայք, և որ զառասպելն գրեցին. Ո՜ի. ա. Ռես. Ը: * Որպէս առաջինքն՝ի վիպագրացն յաղագս այսորիկ հաճելացան շաբաթբել. Խոր. ա. 5:

ՎԻՊԱԳՈՐԾ, ի, ացս. ա. Ἐποποιός. Heroici carminis scriptor, versificator. Որ առնէ զվէպս քերթողաբար. բանաստեղծ. Ա՛րկաիոս մեզեսացի վիպագործ: Ես մեզես կորընթացի վիպագործ. Եսս. ֆբ. Ը:

ՎԻՊԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Գրել զվէպս. գրով վիպել. պատմագրել. * Առ որով զվիներել մեծ ջրհեղեղին վիպագրեն. և այլն. Եսս. ֆբ. ա. առեպ: * Վիպագրեն յի՛ բազքանչիւր մատեանս. Մագ. Ը:

ՎԻՊԱՊԱՏՈՒՄ, ատի, ացս. ա. Պատմիչ, և պատմական. * Ա՛զատբին վիպապատմացն աշխատասէր և մահարուսա պահց. Աւծր. ա. 1: * Փղաւիոսն յոմանս հրեից վիպապատում մատենագիրն: Ես զի՚նչ այն իցէ. զոր դրիցէ նոյն բերտաոս անդէն յառաչնում՝ի վիպապատում մատենին. Եսս. ֆբ. ա:

ՎԻՊԱՊԱՏՈՒՄ, ատի, ացս. գ. Συγγραφεύς, ἱστορικός. Conscriptor, historicus. ἐποποιός, versificator. Վիպագիր. պատմաբան. և Վիպագործ. քերթող պատմաբան. * Հին ոչ վիպատան, և ոչ պատմագիր կայ հռոմայեցւոց. Եսս. ֆբ. ա: * Որում և պարսից մատենաքն վկայեն, և հայոց երգն վիպասանաց: Յայսմանէ են քեզ՝ի վիպասանացն (կամ՝ի վիպացն) Յորգեցին դնս կանայք յերգս վիպասանաց. Խոր. Բ. 45. 46: Եթբ. ա. Ըժ:

ՎԻՊԱՍԱՆ. ա. Վիպասանական. պատմական. * Ի ձեռն վիպասան երգոյս կանանց յայտ եղև ինձ: Յիշէ զվիպասան պատմեալս. Եթբ. Ըժ: Երզն. ֆեր:

Ես ՃառօՂ. Մեկնօղ. * Ապա լինել ՃծաքանՀ, և անՃառելոյըն վիպասան. Շ. Խոսք:

ՎԻՊԱՍԱՆԱՐԱՐ. ՛ս. Ըստ օրինի վիպասանութեան. * Յաղագս սըգն մեսրոպայ և ընկերաց նորին պատմութեան վիպասանաբար. կաղնեաք:

ՎԻՊԱՍԱՆԱԿԱՆ. ա. Սէպհական վիպասանից և վիպասանութեան, և քերթողական. քանաստեղծական. * Մի՝ նիւթբանութեան կան վարժից զվիպասանական պատմութեան ունելին: Դրուատիք վիպասանականք. Երզն. ֆբ: Ճ. ա:

ՎԻՊԱՍԱՆԵԼ. Տ. ՎԻՊԱԳՐԵԼ. * Ոչ զնոսա քաջութեան տուտ ինչ հայմայեալ մեզ վիպասանել. Ագաթ: * Ոչք՝ի գիտեն վիպասանեն. Շ՚ր. ֆբ:

ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἱστορία. Historia. Վէպ. հին կամ քերթողական պատմութիւն. յիշատակագրութիւն. պատմագրու-

՝Առաջին՝ վկայասանուն և յիշատակաց արժանինոս գտանէր, Իւրաքանչիւր աշխարհ մատենագրուեց փուլթացաւ զանձնիւր վկայասանութիւն ուսանել. Եսս. փր. ա։ ՝Հնաց գէտ պատմութեի զվկայասանութի կոչեաց. Նե. փէր։ ՝Զիւրեանց երգս առասպելաց ըզվկայասանութեն սիրեալք. Բ–ղ. ք. ւ։

Վ Ի Պ Ա Ս Ե Լ, ն. Վխայասանել. վիպագրել. ՝Վայ ինձ, որ վիպասեմ զայսոսիկ. Լ–ցք. ծ։

Վ Ի Պ Ե Մ, եցի. ն. Պատմել, վկայասանել. պատմագրել. Ճառել. ՝Ջոր և յոյնք վիպեն հաւասառեաւ. Որք վիպեն հաւասառեաւ։ Որ պէս վիպէ մեծ քարտուղարն ագաթանգեղոս։ Ա(ւ)ագի հնար էր տակաւ բնութեան մարդկան յայտագրս ՚ի վիպել բանիւք. Եսս. փր. ա։ Ցհ. ի։ ի գիրս խոր։ ՝Ամփիոն... զոր. մէ վիպի և այլն. Եսս. և Շէր. փ։ ՝Վիպէ և զայս խորհուրդ խորին՝ ցլուսոյ աեսիլն ՚ի Թաւորին. Յիշաք։

Վ Ի Ր, կամ Վ Ի Ռ. գ. Վերարկու. (ըստ. և ամի. Փէրճէ. իս. Փէրլ–օւ–օւ.) ՝Զվիլլոն Թոզի ՚ի ոլովգա. վիռն է փիլոն արկանել հանգերձ. Ռոի. է. փիմ։ Ա(լ)է և Վռոս։

Վ Ի Ս Ա Ք Ա Ր Ո Յ, ի, ից. ա. Վէս բարաք. բարձրավիզ. վզանուտ. ՝Ո՞եր իցեն վիսաքարոյ Նայարաքն, որք իբրև զգուռզս Ձորխանան մեծամասութե և Թշնամանաք. Սաբի. փհ։

Վ Ի Ս Ա Ն Ա Մ, ացայ. ե. Ἀπονοέομαι. Insolesco, vesano mente efferor. (որ Վ–ա–նոս է ըստ. ընդ վէս. որպես և յն. Փ–ա–օ–ճ՝ է վքանալ իբր փչմամբ.) Վէս լինել. բարձրավզիլ. մեծամտիլ. վքանալ. անմտանալ յանգգնութե. ՝Թոյլ տուր վիսանալ վատեթաւ գուռզացն։ Վէսք՝ մեծ յամբարտաւանն վիսացեալ. Ռոի. փծ. Ե է. փի՛։ ՝Որ այսպէսն են հպարտութե վիսացեալք։ Որք յոյժ վիսացեալ էին ամբարտաւանութե։ Դուք վիսացեալք սասանայիս, և որ կոչէք զանձնիս։ Վիսացեալք՝ բնաւ ակն ոչ ունէին մահու։ ՚Ի փառս փուլթաս սեգ բարուք վիսացեալ. Փիւ. ձ. բաս։ Լ–ոփ. է։ Վ.ր. փերս։ Վ.ր–ն. պ–մ։ Ի.բ–ն. ֆ–ն։

Վ Ի Ս Ա Ց Ո Ի Ց Ա Ն Ե Մ, յու–ցի. ն. Հպարտացուցանել. փքացուցանել. անմտացուցանել. ամբարհաւաճութե։ ՝Հպարտացուցանեն և վսացուցանեն զնա գովլովքն իւրեանց. Ռոի. վ։ ՝Մի գովութե վսացուցանել զնոսա։ Հպարտութե վսացուցանեն. Սաբ. յի. ը. Ե ա. պ. ձ։

Վ Ի Ս Ո Ի Թ Ի Ն. Տ. Վ–Ս Ո Ի Թ Ի Ն. ՝Մեծ նամարակ ոգորել առ վիսութե, և ընդ դաշնս կռուել. Ռոի. մ. է. 5։ ՝Ի կամակրութե, ի սիրութե, և ի վսուտ. կանոն։

Վ Ի Ր Ա Բ Ե Ր Ա Ն. գ. Բերան վրի կամ նոր խոցուածոյ, որ իբրև զբոց փայտվէ. լսա յն. բոց. Փλόξ. Flamma. ՝Արկ և զբարիսակն ևս զնհան վրին, և ապագել Ճարպն զվիրաբերան. Դաբ. ք. 22։

Վ Ի Ր Ա Գ. ի, այ. ա. փ. Ἀγριος, ὀηµιώς, τυράννος. Agrestis, furiosus, carnifex, tyrannus. վայրագ. դազանամիտ. արիւնահեղ. վայրենի և ամեհի (գազան). անագթ. բռնի. բռնաւոր. ՝Որք զնպաստաւս եղբարս սպանին սիրգնք վիրագքն։ Ըմբռնեցան յԱծպնին գտաստատանին ՚ի վիրագային յաւետենից ՚ի վրէժիմնդրու–ն։ Սատակելի է իբրև զվիրագ և զնասակաց Թշնամի։ Իբր հապաղակ զգուռզացն վիրագն և գարշ առանց ամենայն Թոզու–թե սատակեին. Փիւ։ ՝Ջորդի վիրագին (մանկակոսուն հերովդի) զարքեզայոս. Ռոի. Ե Շ. մի։ ՝Աբրնահամոնձ վիրագ։ Ի խզուն սպականիչ վիրագիս. Պիւ. ՝Ընդ գազակ ձիոյն հարեալ յերկիր կործանեաց զվիրագն սհագին. Խոր. ք. 9։ ՝Մերկասցի յատպարիզին՝ խլզալով օձեալ. որով զբռամբ վիրագն եկեսցէ. Սկեռ. լբ։ ՝Եսաս այր վիրագ, որսորդ, գազանամիտ. Վ.բդ. ծ։

Վ Ի Ր Ա Գ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն. գ. Վայրագութե. կատաղութե. գազանութե. ՝Ոչ այս վիրագութի սկիզբն չարագործուեց դորա. Պիւ։

Վ Ի Ր Ա Լ Ի Ց. ա. Վէրոք լի՝ լթեալ. ՝Հեծծեացուք ՚ի վերայ վիրալից հոգւոյ մերոց. Սարի. ա. պ. ծ. ՝Նախանձեցաս ընդնա պռունկ ժողովուրդն վիրալից (իմն, կամ մեզք, և կամ խոցոտեալ սրտիւ), զի լինքն ոչ ընկալաւս զսրբոյն ըստ աւետեաց մարգարէիցն. Եէր. ար՛մ։

Վ Ի Ր Ա Ծ. ա. Վիրաւոր. որ ունի զվէրս կարելիս և խոտելիս. յն. հատեալ և խոտեալ. ՝Վիրածն յորժամ աեսանիցէ զբժիշկն, զի կարել զվէրսն կամիցի, ահագին համարի։ Միտ դեր այնոցիկ՝ որք անձանց մեղացն զգայցեն, վնասդ քան զվիրածան գառ. Նագոյնս պղտատին. Սէէեէ. ի։ Ռոի. մ. ա։ 14։

Վ Ի Ր Ա Մ, ացայ կամ ացի. ն. (յորմէ Վարաձիրայ.) Սափրել. գերծուլ. կարել. խուզել. ՝Ցորժամ զհերան գեռ վիրային առ ի նմանէ, առ յոյժ գեղեցկութե բազումք յարտասուս հարան. Բ–ղ. ք. 3։ Տես և Վ Ի Ր Ե լ։

Վ Ի Ր Ա Պ, ի, ից. գ. Λάκκος. Fovea, puteus. Հոր. ջահոր ցամաք. գոբ. պիէր, գ–ս–ս, գաւլբ գ–ս–ս, որ է գուբ մահապարտաց. ՝Մինչև յանգլանիկ գերեզման, որ կայր ՚ի վիրապի. Եւ. ֆէ. 29։ ՝Ի–ջս–ցանել զնա ՚ի վիրապն նեղբեին։ Ի բանսի ՚ի խոր վիրապին. Ա(ք)ոթ։ ՝Ընկեցեալ զնա ՚ի վիրապ մի, և ընկալցի զնահ Թշնաառութե. Եւ–ղ։ ՝Ի գբի անգիտութե կապեալ կայիք, ՚ի կռապաշտութե վիրապի. Սէէեէ. ք։

Վ Ի Ր Ա Ւ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն. գ. Վէրս առնելն և առնուլն. վիրաւորուի. խոցուած. վէրք. հարուած. ՝Օգնեցէք ցաւակցուցէք անկանուդնելի անկելոյս վիրաւորութե։ Զոր սպանդս նկս կատկից ծայր ՚ի ծայր վիրաւորութե ցս կամ իմոյ վիրաառութե. Պիւ։

Վ Ի Ր Ա Ւ Ո Ր, ի, ից. ա. Τραυματίος, τραυματισμένος, τετραμαυτισμένος, τεθραυσμένος. Vulneratus, confossus. (ըստ. ընդ հյ. և feritus.) Ուշով վէրս լինչ որպիսի և իցէ. վիրաւորեալ. խոց. խոցեալ. կարվէր. Վէր՛ ՝Ես ոանեջոլ. Եսրեէ. պերէեի, Վ–ւ–ն։ ՝Մտին ՚ի վերայ վիրաւորսն։ Մերձ ձնայեն ՚ի վիրաւոր կամ ՚ի մեռեալ։ Զապիսկեն չուրչ զվիրաւորսն զվայրս քաղաքին։ Լքէք զՀանապարհս ձեր վիրաւորք։ Առաջի վիրաւորացն քոց։ Ննջեացես ՚ի մէջ վիրաւորացն որոյ։ Մերկս և վիրաւորս փսխէլ. և այլն։ ՝Իբրև օրհասական վիրաւոր։ Բազում վիրաւորս յերկիր անկեալ գիա. Թաւալ խաղային։ Եւ–ղ. ք։ ՝Ցուցանի ՚ի վիրաւորեն, որ վիրաւորեցաւ յաւազս. կոց։ Ոչ օտարսոի ոք էր վիրաւորին քո. այլ մերձաւոր և դարմանիչ նորա. Եսէի։ ՝Դնու ի աշակերտացն փսրձեցաս, զի բժիշկ լինցի վիրաւորաց. Մեի–ղ։

Վ Ի Ր Ա Հ Ո Ր Ե Ա Ն. գ. Τραυματίζω, τιτρώσκω. Vulnero, ferio, confodio. πλήσσω, ττω. caedo, plagam infero, ևն. Վէրս տալ. ի. առնուլ. Խոցել. խոցոտել. հարկանել (իրօք կամ նմանութե). Եսրեալճոփ. պերէեէսէ, սրմոփ. Վ–րմոփ. կր. Վ–րմոփ. ՝Հարին և վիրաւորեցին զնս։ Վիրաւորեալ զնա վանն մեզոց մերոց։ Մեզաբ. և վիրաւորեցար։ Եւ զնա վիրաւորեցին։ Վիրաւորեալ էրկու երրորդ մասն արեգականն. Զբնէ են վէրքդ այդպիսի... զորս (այսինքն որովք) վիրաւորեցայ ՚ի տան սիրելւոյ իմոյ. և այլն։ ՝Զի այդ վէրք ՚ի քս ձեռս. զայս վիրաւորեցայ՝ ասէ ՚ի տան սիրելւոյ իմոյ. Պիւ։ ՝Սա ՚ի ժամանակս հալածանացն վիրաւորեալ զնկան (այսինքն միով ակամբ). Սէր. ա. ՝Վիրաւորեալն զանոչնանալն (զվէրս այսինքն վէրոք). Սարի. ազ։ ՝Ուսուցանել պարտ է, և ոչ վիրաւորել զոգեծոն։ Վիրաւորեցեալսն ՚ի վերայ բժրեալով զողջուսի։ Առ որ և հասարակաց Թշնամին վիրաւորիւր. Դիմ. Իղ։ Յհ. ի՛. էր։ Ի–ի–ս։

Վ Ի Ր Ա Հ Ո Ր Իւ Ղ, լ–ի, ջայ. ա. Որ վիրաւորէ. խոցիչ. ՝Զնիկոնեան իմ հատու ՚ի հարուածս. ակնիւղաս ասէ, վիրաւորչաց. այլքն՝ դանահարաց ասեն. Ռոի. է։

Վ Ի Ր Ա Հ Ո Ր Ո Ի Թ Ի Ւ Ն. գ. Τρᾶυμα. Vulneratio, vulnus. πληγή, plaga. Վիրաւորիլն, իլն. վէրք. խոցուած. հարուած. պատառուած. ՝Զի Թէ տեսանէիլն էր վիրաւորութե Թիւնն և այլն։ Աներևոյթ է Թշնամին, որ բառնայ զսուր վիրաւորութե։ Ըստ արժանի նոցա զվիրաւորուն էած ՚ի վերայ. Ռոի. յհ. ա. 22. և 8։ ՝Ոչ ողջայ զՀոգւոյն վիրաւորութենն. Մաթ. ք։ ՝Սպացին զձայնն վիրաւորութե օգոյ. Մաթ. փէր։

Վ Ի Ր Գ, վիրգք. գ. Πέτρος. Lapis, globus lapideus, saxum. քար ձգելի, կամ ՚ի պէտս քարհոծելոյ պիրկ ձգմամբ. գիլ. բռնաքար. ռմբաքար. փոր. փորի կոր. ՝Սկըսան հոսել վիրգս մեծամեծս. է. ի. ա, 16։ ՝Վիրգս ՚ի ձեռս առեալ՝ զկապափոնս մտգայն և զմոգպետին ջարդէին. Եւիւ. ք։ ՝Առեալ վիրգս ՚ի ձեռն՝ կամէին արկանել ՚ի վերայ առաքելոյն. և հարեալ քարամբք վճմեանս ոտակեէին. Ճ. ի։ ՝Վիրգս մահու ինձ իբր ՚ի պատնէշ առաքէ։ Եւ ոչ քարկ ընդ վիրգս սալի առանց քաղցրութե առ նոյն զարկուցեալ. Նոր. ի. ղէ։

Վ Ի Ր Գ. Բիր. յոպ. գաւազան. կոտորակ փայտի. (ըստ. լտ. վէ–ա.) ՝Ոմն վէմս, ոմն վիրգս. յն. ոմանք վէմս, ոմանք փայ. ասից Թանձրութե. լտ. հասս բիրս, և այլն. Բ. ի. ք. 41։

Վ Ի Ր Գ Ա Հ Ա Ն. գ. Գործի հանելոյ կամ ձգելոյ զվիրգս. որպես մեծ պարսատիկ, բաքան, բաղխատր. կամ մուրճ, կռան քալահատուց. ՝Վ–ղվելիք, տապարք, և վիրգահանք, մեքենայք, և ռմբաքարք. Աբծր. ֆ. 2։

Վ Ի Ր Ե Մ, եցի. ն. Վիրաւորել. խոցոտել. Թմբծրծ առնել. ՝Ծոսիրագոյն վիրեաց, և կոտորեաց չար զամենայն զօրան հռոմայեցոյն։ Զիբնաբա վիրէին, այսինքն Թրաստել–ին. Մարկ. ՝Ա(ե)ռն հատանեն զվիրոզլին. Սի. ար։ ՝Դուն՝ որ զողորմած բժիշկն առ վիրեալս ածեր. Տալ։

Վ Ի Ր Ժ Ե Լ. Տ. Վ–ծ Ե Լ. ՝Ջուրք նոր նոր ոգապաէս, որ ՚ի վմէ ունայ վիրժէին. Եէր. ա։ ՝Ցակնկալէսյըն վրիպէին, և ՚ի գարանցն վիրժէին (կամ վիրէին). Գր. փղ. եէ։

Վ Ի Ր Հ. որպես Վհ. ՝Վիրհ մեծ է ընդ մեզ և ընդ ձեզ. Ռոի. է։

Վ Կ Ա Ց. ի, ից. գ. Μάρτυς. Testis. և բայիւ. մարտυρέω, ե՛ομαι, testor, testificor. Որ ՚ի վե՛ կամ ՚ի վեզ ՚ի վիրայ գայ ՚ի պէտս առուգութե իրացն. այն՝ որ ընդ–մէջ մտնէ գտոյ ՚ի հաստատութե իրաց իբրև ակատնաուկ և ականջալուր. գաւաոեղ Ճշմարտութե՝ դնեալով և զանձն ՚ի մահ. յն. ձայնիւ, մարտիրոս. փաղէ, չահաթ, ւէհիթ, ևիւհահ. ՝Աի լեցի վկայ ընդ իս և ընդ քեզ։ Եղիցի վկայ կարկառս, և վկայ աքսանս։ Ի բանոյ երկուց վկայից։ Վկայ անիրաւ։ Ջնիէ և պետոյ են մեզ վկայք. և այլն։ կամ ՝Եւ դուք էք վկայք այսոցիկ։ Եղիցէք ինձ վկայք։ Վկայ յարուցեն ընդ նոր լինել։ Արիւն ասէ փանոսի վկային քո։ Անհիսաս վկայ իմ հաւատս արիմ. և այլն։

ՎԿԱՅԱՓԱՆԱՒԹԻՒՆ. գ. Բերութեան վկայութենէ ի կորգի բանից. *Բարեգրութեան դիւրին (լուս.) վկայաբանութիւն ճառագրեաց, թէ անօրէն իշխանն իբրև ածաղնալն կամ ելցաւ՝ ասէ մաքուր առաքեալն և այլն. Թէոփր. Տայոպ:

ՆՎԱՐԿԵԼ Գործութենէ սքոյ վկայից. ճառ նահատակութենէ մարտիրոսաց. Մարտյրոլոգիոն, մարտύրιον. Martyrologium, martyrium, acta martyrum. *Վկայաբանութեան եղելոգրութ, և եօթն որդուցն շանունի. Նե. Բ. ԺԱ: *Վկայաբանութենէն սքոյն, կամ վկայաբանութենէ սքոյ վկային. և այլն. ՃՃ. Հ. առեալ:

ՎԿԱՅԱԲԵՐ. ա. Բերօղ վկայս. և Գլուխաբերիչ մարտիրոսաց. *Զոքն առեփանոս՝ ղքրիստ վկային ղվկայաբեր ծառան. Ճ. Գ:

ՎԿԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Մարտուրικός. Pertinens ad testes, testimonialis, և այլն. Սեռհական վկայից կամ վկայութենէ. իբր վաւերական, յանձնարարական, և երդմնական. *Առաքեցաւ առաջի սքոյ աթոռոյս վկայական ձեր գրով. Շ. Խլ: *Տեսակ երգմանն՝ է որ վկայական կոչի, յորժամ ասէն, ածծ վկայ է. Տճոկ:

Եւ Մարտիրոսական. Martyricus, martyreus. *Կատարեցաւ վկայական մահուամբ վասն քրիստ. Շ. Խլ: ՃՃ. Հ: *Զի ունիցիք կրթական՝ արդեօք նահատակութեան, նայնպես և բանիցն վկայականաց ի յայնպիսի ժամանակս. Աբաթ. Ֆալաթ:

ՎԿԱՅԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Սύμμαρτυς. սր. Socius testimonii, vel martyrii. Կցորդ վկայութենէ կամ ի վկայութենէ. և նահատակակից. *Ոչ ընդունելի է իւր վկայութենէն ի վերայ ինքեան, և ոչ վկային վկայակից ի վերայ ինքեան պատշաճ է լինել. Նանայ: *Գնամեռանիլ զարքան քոյոց եղբարց և վկայակցաց. Նիս. ի Քեզդոյ: *Վկայակիցն կճնգանի. Ցիս. ի լմբ:

ՎԿԱՅԱԿՈՒՑ ԼԻՆԵԼ. Մխաան վկայել. Συμμαρτυρέω. Testis sum, contestor. Վկայ լինել. վկայել բանիցս. երաշխաւորել. *Վկայակից մեզ լինիցի (հոմերոս), և առցուք խոկ զառ ապրոզ. Գլաթ. օրին. Ք: *Եթէ զարդարն խափանիք, վկայակից եղեալ ձըշմարտութենէն. կնոյն. ծն:

ՎԿԱՅԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Մխաան վկայութենէն, և ի վերուին մարտիրոսութենէն. *Ընդարձակեալք խորհրդոց, և իմացմանց կազմուածք վկայակցութենէ. Նիս. Կամ. յին. հանգերձ վկայութենէք:

ՎԿԱՅԱՆՈՑ, ի, ոց. գ. Մαρτύριον. Templum in honorem martyris. Վկայարան. մարտիրոսանոց. մատուռն: *Վկայանոց սքոյ սրիսնոյն Թեկղէ: Ի Ներքս ի վկայանոցի անդ: Փակեաց զդուռս վկայանոցի: Շինուածոց եկեղեցւոց և վկայանոցաց: Տայր յեկեղեցին և ի վկայանոցս. Բոզ. Ք. 10: Ե. 1. Ե 4:

ՎԿԱՅԱՒԵՐ. ածրի, րաց. ա. Φιλομάρτυρ. Martyrum amantissimus. Սիրօղ սքոյ վկային. մարտիրոսասէր. * Բարիքաք ձեզ եհաք ի լուսաբեր ի բանն, և ի վկայասիրէնն ի վկային: Ա՛րդեաւ էր վկայասէր, մինչ զի առաքեալն վարկանել զանցանելն առաջ աստ: Մաքուր կրօնիցդ պաշտաձեալքդ և վկայասէրքդ. Աբաթ. ի ԻԹԴ: Լբ. ածաբ: Նիս. Բերօղ: *Եղեալք ամենք երկիւղածք և վկայասէրք եկեալ ի գերեզմն գազանացն ընծա: Վկայասէր կամբք գրեալ Թուղթ. Ճ. Ա: *Մարտիրայ բարեպաշտօն և վկայասէր. Ճ. Բ. այն է սքոյ մարտիրոսս հաւատիւք անքակ Աքրիստոսի սքոյ. և նախկին հաւատիւք վկայասիրաւորեալ՝ գրիգոր գրիգորի մագիստրոսի՝ վկայասէր անուանեցաւ, քանզի բազում Ճառս վկայից սքոյ Թարգմանեաց. Ոսկիփոր: կէս. պօմ: Յիւ. ոսկ. յհ: Ցիւ. Խալոցի, և այլն: *Աստ ի յոնացն և յասորոց՝ Ճառըս սքոյ վերապատմեալ ի լուսաւորչէն. գնդ. արտեսև ՃՃ. և Հ. առեալ:

ՎԿԱՅՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց. գ. ոյ Μάρτυρ, ρος. Martyr femina, virgo, mulier. կայ կամ կին վկայ քան. մարտիրոսուհի. * Ո՛վ վկայուհիդ սուրբ ասդուխտ: Ի տաճարի հռիփսիմեանդ մեծ վկայուհեաց. Շաբ: *Որք յետ կատարման մեծ վկայուհեացն աւետարանեալք ի լուսաւորչէն. գնդ. արտեսև ՃՃ. և Հ. առեալ:

ՎԿԱՅՈՒՄՆ, յման. գ. Վկայելն, իլն. վկայութենէ. *Զմեծ և զշքեղագոյնս վկայումն ածային խնդրէ. Եղիշ. Խալ:

ՎԿԱՅՕՐԻՆ. ն. ա. Ըստ օրինակի վկայից. որպէս մարտիրոս. մարտիրոսական. մարտիրոսական. *Ի երառանալ վկայօրէն ըզմարգարիտն հաւատոյ. Շաբ: *Ասան առաքինութենէ ճգնելոյ վկայօրէն մարտին. Ագաթ: *Մի մերժեսցի վկայօրէն համարձակութենին առ ի նմանէն: Նախ քան վկաստրումն վկայօրէն վախճանի հօրն իւրոյ. Յհ. լբ:

ՎԿԱՆԴԵՄ. եցի. ն. վանել վանդել խորտակել. յաղթահարել. նուաճել. ընկճել. *Զօրաժողով լեալ հաւանէր, և վանեալ վհանգեալ ընդ ձեռամբ նուաճէր: Մինչև ցաղեքսանդրոս՝ որ զսպաքացոց աշխարհն վհանգեաց. Եսա. իգ. ա: *Յառնէ ի վերայ գուգունէ. զոր վհանգեալ պարկեցարուքեան՝ հնար զշօրս նոցա: Վհանգեր զպարտից զօրն. Գոմ. սա. Լիհ:

ՎՀԱՏ. ա. (լծ. վաս, և վհհրոտ.) Արմատ վհատելոյ՝ որպէս վհատալ. *Միխիթարեցարուք կարճագիտ վհատք մտաք. Իրեն. սա. Լիհ:

ՎՀԱՏԱԳՈՑՆ. ա. Ὀκνηρότερος. Առաւել կամ յոյժ վհատալ. *Ոչ լինիցին վհատագոյնք և տգէտ անգր ելանելոցն. Ա. Ես. ա. 10:

ՎՀԱՏԵՄ. եցի. ն. Վհատեցուցանել. հատուցանել. լքատցանել. *Ասա մարգարէք վհատեին զժողովուրդն. Մի. Երեմ:

ՎՀԱՏԵՄ, ամի. լ. յ. Ἐυλαβέομαι. Vereor, timeo, metuo. ἐκλύομαι, desolvor. Վհհերոտիլ. վատասրտիլ. լքանիլ. զանգիանալ. պակասիլ. անկածանել. Լսի Աել, անձրեւ. *Վատն որոյ վհատեցի, ոչ ի գործ վհատեցի. Խոխ: *Մի պակիցիս, և մի վհատեսցիս: Մի վհատիցիս՝ յանգիմանեալ ի նմանէ. Բ. Կ. Ը. 16: Եբր. ժԲ. 5: *Մի վհատիր, զի որ միսիթարէն՝ մատ էւ Խուսայիմ վատն ախտից. և վհատալ. Խոխ: *Ազօթեաց ի ժամ խաչին, զի ի մեր փորձուխ մի վհատիցիմք ի նմանէ. Գիւտ:

ՎՀԱՏԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Ատցուցիչ. լքատցիչ. *Զայնս մրմնջից՝ վհատեցուցիչս. Նար. ԼԸ:

ՎՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Δειλία, ἀκηδία, ὀλιγωρία. Timor, pavor, acedia, pigritia. Վհհերոտութենէ. երկիւղ. լքատնի. մատաղ սուտենէ. ձանձրութենէ. վախ-ուրախ. ի-ուլոսնէ, անձրևախոնի. *Ոչ եւ մեզ ածծ հոգի վհատութենէ, այլ զօրութենէ: Սպառազգացն հանգեալ փառաց՝ փոխանակ ոգւոյն վհատութենէ. Բ. փիմ. ա. 7: Ես. իա. 3: * Ոմանց վհատութենէ եզև պատճառք ազքատութենէ. Փիլ. ի-. ֆԲ: * Ի սկզբան մատուցին Էարկ վհատութենէ: Եւ ոչ ընդ վհատութենէ անեալ. Խոխ: *Ընկալեալ զիս սակաւ վհատութեան և կարճմտութենէ. Վրփ հղ. Բ:

Եւ Martyrium. Մարտիրոսութենէն. Վկայաբանութենէ. *Որ զվկայութենէն ասաքեան առնն ի ժամանակս հալածանաց: Վկայից պօղիկարպոս. որոյ և վկայութենէն գրով յիշատակի: Տուն վկայուհի (այսինքն վկայարան): Վկայութենի սքոյն էն. ՅՃԻ. Ք: Եսս. ի-: Կոլ. ֆԲ: ՃՃ. ատեպ:

ՎԿԱՅՈՒՀԻ, հւոյ, հեաց. գ. ոյ Μάρτυρ, ρος. Martyr femina, virgo, mulier. կայ կամ կին վկայ քան. մարտիրոսուհի. * Ո՛վ վկայուհիդ սուրբ ասդուխտ: Ի տաճարի հռիփսիմեանդ մեծ վկայուհեաց. Շաբ: *Որք յետ կատարման մեծ վկայուհեացն ասաքեան ի լուսաւորչէն. գնդ. արտեսև ՃՃ. և Հ. առեալ:

ՎԿԱՅՕՐԻՆ. ն. ա. Ըստ օրինակի վկայից. որպէս մարտիրոս. մարտիրոսական. մարտիրոսական. *Ի երառանալ վկայորէն ըզմարգարիտն հաւատոյ. Շաբ: *Ասան առաքինութենէ ճգնելոյ վկայօրէն մարտին. Ագաթ: *Մի մերժեսցի վկայօրէն համարձակութենին առ ի նմանէն: Նախ քան վկաստրումն վկայօրէն վախճանի հօրն իւրոյ. Յհ. լբ:

ՎԿԱՆԴԵՄ. եցի. ն. վանել վանդել խորտակել. յաղթահարել. նուաճել. ընկճել. *Զօրաժողով լեալ հաւանէր, և վանեալ վհանգեալ ընդ ձեռամբ նուաճէր: Մինչև ցաղեքսանդրոս՝ որ զսպաքացոց աշխարհն վհանգեաց. Եսա. իգ. ա: *Յառնէ ի վերայ գուգունէ. զոր վհանգեալ պարկեցարուքեան՝ հնար զշօրս նոցա: Վհանգեր զպարտից զօրն. Գոմ. սա. Լիհ:

ՎՀԱՏ. ա. (լծ. վաս, և վհհրոտ.) Արմատ վհատելոյ՝ որպէս վհատալ. *Միխիթարեցարուք կարճագիտ վհատք մտաք. Իրեն. սա. Լիհ:

ՎՀԱՏԱԳՈՑՆ. ա. Ὀκνηρότερος. Առաւել կամ յոյժ վհատալ. *Ոչ լինիցին վհատագոյնք և տգէտ անգր ելանելոցն. Ա. Ես. ա. 10:

ՎՀԱՏԵՄ. եցի. ն. Վհատեցուցանել. հատուցանել. լքատցանել. *Ասա մարգարէք վհատեին զժողովուրդն. Մի. Երեմ:

ՎՀԱՏԵՄ, ամի. լ. յ. Ἐυλαβέομαι. Vereor, timeo, metuo. ἐκλύομαι, desolvor. Վհհերոտիլ. վատասրտիլ. լքանիլ. զանգիանալ. պակասիլ. անկածանել. Լսի Աել, անձրեւ. *Վատն որոյ վհատեցի, ոչ ի գործ վհատեցի. Խոխ: *Մի պակիցիս, և մի վհատեսցիս: Մի վհատիցիս՝ յանգիմանեալ ի նմանէ. Բ. Կ. Ը. 16: Եբր. ժԲ. 5: *Մի վհատիր, զի որ միսիթարէն՝ մատ էւ Խուսայիմ վատն ախտից. և վհատալ. Խոխ: *Ազօթեաց ի ժամ խաչին, զի ի մեր փորձուխ մի վհատիցիմք ի նմանէ. Գիւտ:

ՎՀԱՏԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Ատցուցիչ. լքատցիչ. *Զայնս մրմնջից՝ վհատեցուցիչս. Նար. ԼԸ:

ՎՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Δειλία, ἀκηδία, ὀλιγωρία. Timor, pavor, acedia, pigritia. Վհհերոտութենէ. երկիւղ. լքատնի. մատաղ սուտենէ. ձանձրութենէ. վախ-ուրախ. ի-ուլոսնէ, անձրևախոնի. *Ոչ եւ մեզ ածծ հոգի վհատութենէ, այլ զօրութենէ: Սպառազգացն հանգեալ փառաց՝ փոխանակ ոգւոյն վհատութենէ. Բ. փիմ. ա. 7: Ես. իա. 3: * Ոմանց վհատութենէ եզև պատճառք ազքատութենէ. Փիլ. ի-. ֆԲ: * Ի սկզբան մատուցին Էարկ վհատութենէ: Եւ ոչ ընդ վհատութենէ անեալ. Խոխ: *Ընկալեալ զիս սակաւ վհատութեան և կարճմտութենէ. Վրփ հղ. Բ:

ՎՀԿԱՀԱՐՅՈՒ. կամ ցուկ. ա. Հարցանօղ վհկաւ. իգ (լսս Մի. Ֆ. 7.) գ. գբնչ. գեւիճ. * Ամենեցունն հարցուկք.

վհկակարգուք (վհկահարցուկք)։ Մծբ.ծբ։

ՎՀԿՈՒԹԻՒՆ, գ. Շար արուեստս վըհկաց. գիւթուքիւն, հմայք, կախարդուքիւն. *Անկնունէր գիւթուքն վհկուքիւ իւրոյ կեն. դանացուցանել զարայ. Խոր. ա. 14։

ՎՀՈՒԿ, վհկի, կաց. ա. գ. Ἐγγαστρίμυθος. Ventriloquus, pytho. (լծ. Ղ. գիւխ, խաչ, գողանչ, գոփչիչ.) Կախարդ՝ այր կամ կին. հարցուկ. հմայօղ. որովայնակոչ (ըստ յն. իսկ եբր. օդ.) *Չհետ վհկաց մի երթայցիկք։ Աչք կամ կին, որ լինիցի վհուկ կամ գէտ, մահու մեռցի։ Կախարդիցէ կախարդանօք, և վհուկ և նշանագէտ լինիցի առ ի զսեռական հարցանելոյ։ Եբարձ ըզվհուկս և զգէտս յերկրէ։ Խնդրեցէք ինձ կին մի վհուկ։ Դիւթեաց դու ինձ վհկաւդ (իբրու վհկութիւդ)։ Չվհուկս և զգետնակոչս. ևն։ *Չլինիս վհուկ (կամ վհուկ). գև ինն չար, որ յորովայնէ կանանցն խօսի, և նոքա իւրօքն կանայս հաւանելն առնել զմոլութիւնն. Գէ.ռԽ։ Իսկ ի հինն Բա. գրի. *Վհուկ. որ մեռելոյ ոսկերօք հարցանէ. կամ գև հարցուկ»։

ՎՃԱՐ, գ. (լծ. ընդ հյ. ծայր. սպառ. և Թ.ռաճ. և ՝ի բա.) Վերջ. վախճան, լրումն, դադարուքիւն, կատարուքիւն. և Որոշումն, վճիռ. ազատուքիւն. որպէս ἀπαλλαγή, liberatio, alienatio, ևն. *Ծառայութեան վճար լինիցէ ի յոբելեան ամին. Բրս. Ռպ։ *Վճար դադարման ջահելութեան. Փիլ. մին։ *Ոչ եղև վճար աղօթիցն։ Մինչև ի վճար աղօթիցն. Վ բ. հդ. ի. ծի։ *Ցամենայն կանոնի վճար՝ գիրք ընթեռնուլ. Խոր։ *Վճար եղեալ գիւթուքեն առ ի։ Եղև վճար այսր մեկնութեէ ի ծագաւորութեէն օշնի. Բրս. տբ։ *Ա յս կենացդ վճար կայ։ Մահու ան ոչ նիմք, և կենաց վճար. Եբէ. Իբա։ Չեն։ *Վճիռն վճռեալ է բանի. Լծ. Նար։

ՎՃԱՐ. (լծ. ընդ Թ. խ-ճրեի, և պ. ի՝ն-ղար.) Վարձ. Հատուցումն. փոխարէն. որպէս λύσις, solutio. (որք բերին և ՝ի ա՝ն նշ.) * Անդրէն յայլ առցես զվճար փոխոյն։ Զվճար փոխոյն ոչ օտարի ուրուք, այլ փոխառուին տայ փոխառուն։ Իբրև զհարկ լինչ, և վճար պարտուց։ Վճարն հարիւրապատիկ։ Վճար լիցի տերանցն, և այլն. Ռոի. յհ. ա. 26։ Շ. ընդհանր։ Խոր։ Եռ՝ափր. լ՝ա։ Մխ. դփ։ Ի կրկին միտս արդեօք բերի ասելն, *Յայնժամ պարծեացին, յորժամ վճար պարիցէ իւրացն վճարեսցի. Ռոի. ես։ *Մի՛ ի յերկիր հայիք ի չար, և զայս կենացս առէք վճար. Շ.էդէ։

ՎՃԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Արդեամբք կատարիչ ամենայն իրօք. արդիւնական. կարի կարևոր. *Խնդրել և հարցանել ի վարդապետուքիւն վճարագոյն իմն է և յօգուտ. Փիլ. մա։

ՎՃԱՐԱԿԱՆ. ա. Դիւրաւ վճարելի, սահմանաւոր. անցաւոր. *Փոքր կարի և յոյժ նուազ այս ևս է (պատիժ հեղեսց), որքան ըստ մարմնոյ միայն, և վճարական եղեալ. Սթ։ ժԳ։

ՎՃԱՐԱՆ-Ք. Տ. ՎՃԱՐՈՒՄՆ. *Փակեաց զնոսա ի նեւքոյ գաւակնքի վճարանաց. Եփր. կա։

ՎՃԱՐԵՄ. եցի. ն. } Συντελέω. Con-
ՎՃԱՐԻՄ. եցայ. յ.հ. } summo, perficio, exsequor. περάινω, finio. πληρόω, impleo. Վճար առնել. և լինել. որպէս Թ. ՝ի՝ն բնից. կատարել. ի գլուխ հանել, առնել. *Ի՝ղեալ աւսից, եթէ ըստ աղաղակին նոցա՝ որ յիսն հասանէ, վճարիցեն. Որ ոչինչ վճարին։ Ոչինչ վճարեացէ։ Զեռաք ձեռուվք վճարեցէք։ Երկնչէր զնոսա գատաստանի արեամբ վճարել։ Որք վճարէին զնոս գործոյն։ Ա՝յն արշաւան սպասաւորի Թագաւորին այսպիսի գործիս վճարեցաւ։ Եւ ոչ այնպէս վճարիցի։ Վճարեալ է ընդ իս և ընդ հայր քո մինչև ցմահ։ Վճարեալ է չարութիւն առ ի նմանէ. ևն։ *Ընդմանք ինչ ոչ կարէր վճարել։ Ոչինչ կարացին ի ժամուն վճարել։ Ցետ վճարելոյ պատերազմին։ Նա վճարէ մարդասիրապես։ Մեծամեծ իրս վճարիցէ։ Նովաս զիւրոյ դառն կամացն վճարել քանզի զՀաշոյն։ Կոգա լինել ի միկի և չքինել զնոյն վճարէ։ Ընել հարկ է, և չվճարի առանց ասելոյ. Խոր։ Եղիս. Փորգ։ *Իրքն՝ չարք յոյնժամ լինին, յորժամ պէտքն օրինօք ոչ վճարեացին. Եղիս։ *Բաւական էր կամիլն միայն, և ամենայն ինչ վճարեր. Շ. Բղ։ *Մինէն զառաքինութիւնն աշխատութեամբ, և զկարիս առանց աշխատութէ ի՝ցէ վճարել. Ռոի. ֆ. ի՝. 17։

ՎՃԱՐԵԼ, իլ. Ἀλλάσσω, μεταλλάσσω. Mutuo, transmuto, migro, decedo, և այլն. Փոխել, փոխիլ. վախճանել, իլ. *Հիւանդանալ և վճարել զկեանս։ Վճարեաց ըզկեանս։ Ի կենաց վճարէր։ Վճարեր ի կենաց։ Ցետու հարիւր տասնամեայ վճարեր. Եռ. փբ. ա։ *Ածպաշտութէն վճարեցին զկեանս. Խոր. ա.21։ *Ցորժամ ասեի վճարիցիմք, ընկալցին զմեզ ի յաւիտենական խոտան. Աճաբ. ոգ։ *Ընդէր յարդանդէ ի գերեզման ոչ վճարեցայ (յն. փոխեցայ). Յոբ.ծ. 19։ *Ցորժամ կամէրն վճարել (իլ), բարբառ մեծաձայն արձակեաց, և եհան զոգին. Ռոի. Ես։

ՎՃԱՐԵԼ, իլ. Λύω, διαλύω. Solvo, persolvo, ևն. Հատուցանել, հատուցումն ընդունել. *Ոչ ըստ անօրէնութէն մերում վճարեաց մեզ. Կէբ. գփ։ * Խոտանանամ, և ոչ կատարեմ. ուխտեմ, և ոչ վճարեմ։ Ընձաւռելեւոյդ ձրիա՝ մերայնովքդ վճարիս. Նար. հա. Ե ձէ։ *Ոչ վճարիցի բազում կաշառօք. Առաւ. Ը. 35։ * Ես վճարեցայ լիապէս՝ զոր ետու ի ձեռս քո. առի զպարտսն իմ, և վճարեցայ. Վբ հդ. ձԲ։ * Ձասաց՝ Թէ վճարեցէք զիւիքե ամենայն իրօք, այլ Թէ որ ի ձէնջն է՝ մի խնայէք յայն, այլ ձեռն առէք և օդնեցէք. Ռոի. հա։

ՎՃԱՐԵԼ-ԻԼ. Ἀπαλλάσσω. Alieno, libero. ևն. Ի բաց առնել, աղատել. ի բաց կալ, զերծանիլ. մեկնիլ։ * Լոյս կոչէ զինքն՝ զի վճարեցոյն զմեզ ի խաւարէն մոլորութէն։ Ի փոպաքշանայ ի բաց վճարեր զվարդապետութէն։ Յօտարոտի և երկրաւոր իրաց ի բաց վճարեցէք զանձինս ձեր։ Որպէս զի յանառակութէնէ ի բաց վճարեցիկ զձեզ։ Ցանձնասիրուէ ի բաց վճարեալ են։ Ջոյցն ընկալայք, և ի հրէական մոլորուքէն վճարեցայք։ Ի բաց վճարի հոգւոյն յերկրէ (քո ի սիրոյ երկրաւորից)։ Վճարեացուք այսաշխատեալ ի գժնդակ ժառանգուէն յայսմանէ, և եղիցուք աղատք։ Ոչ կամէր հարկաւորութէ, այլ յօժարութէ վճարել նմա ի խորամանկութէն։ Ոռի. յհ։ *Վճարեցաք ի ծառայականի՝ կարգացն, և յորդեգրութէ վիճակն դարձան։ Ոռի. ես։ *Ես աւասիկ, ի մարդկային իրաց ասաի վճարեալ եմ. Շ. Ա։ *Հրեշտակն աւետիս առեալ կնոջն, և առեալ պատուէր՝ մեկնեալ լինել յարբեցութէ, վճարեցաւ. Փիլ. ասփս։

Եւ Աբրգելոլ. վհիւ հատանել բացատլով. որոշել։ *Յապղատն՝ յորոց վճարեաց որդւոցն իսրայէլի՝ չմոռանել առ նոսա. Ճ. Լթ. ձ։ 2։

ՎՃԱՐՈՒՄՆ, ման. գ. Վճարէլն, իլն, ըստ ամենայն նշ։ Որպէս կատարումն արդեամբք. և կատարումն կենաց. * Վճարումնք ուղղութէ։ Չվճարմունս ուղղութէ. Փիլ. այլոք։ *Ոչ իբրև յահնիկալութէն կենաց՝ այլ իբրև ի վճարումն վախճանի. Եղիս. ա։

Եւ իբր Հատուցումն. փոխարէն. *Ըստ լրիքպատիկ հատուցանել յօրէնն հրամայեցաւ զգողութէն վճարումն. Շ. Ընդհանր։

Եւ իբր Աղատութէն. զերծումն. ՝ի բաց ոյնչումն. *Շահ ասնկէլոցն մահ՝ վճարումն բերելով տրամականացն. Բրս. Իղ։ *Փալփսեցին՝ որ պահս ունէր և տասանորդս, և յամենայն չարեաց վճարումն։ Ծառայուէ ՝ի բաց վճարումն. Ոռի. չ։ Ե յաւելս։ * ի հիւանդութէն ՝ի բաց վճարումն. Բրս. Տբ։

ՎՃԻՌ, վճռոյ. ովք. ոց, կամ վճռի, ռաւ. գ. Ἀπόκριμα, ἀπόφασις, ψῆφος, ψήφισμα, χρηματισμός, ևն. Sententia, enunciatio, decretum, responsum. πέρας, terminus. ἀπόλυσις, dissolutio. ὑπομνήματα, monumenta. (գրի և Վճռիւ. լծ. վճճ, վճճար, և այլն.) Վճարումն վիճի կամ գատից ոճրի. որոշումն գատաւորի և Թագաւորի. գատաճիւք. հրաման. պատգամ. սահման. օրէնք. հ՝ե՝մ չէրի. ՝ի՝ղճճէն, է՝ր, իլմ, փեՒվ, ո՝ճէլ. *Ընճամբ յանճինս զվճիռ մահու ընկալաք։ Ամենայն հակառակութէն նոցա վճիռ (ոյսինքն վճար) ի հատատուէն էր գումն է։ Գիւն զվճիռ արձակելոյն իւրեանց. Բ. Խր. Ռ. 9։ Եբէ. Ե. 16։ գ. ղ. Ը. 29։ *Դատաւորիք վճռիս այսորիկ։ Վճռաւ գատապարտութէն գատեցաւ։ Արտասահմանեալ ի դրախտ անտի ՃՃայնի վճռաւ։ Ընդհանուր ամենայն քրիստոնէից հալածանս հատանէր ամպարիշտ վճռաւ (յն. գրով). Եղիս. Ը։ Ոռի. յհ. ա. 27։ Ցհ. իմ. եՒէ։ Նէս. Իէ։ *Ահա գիւեալ է ի վճիռս՝ որ միանգամ վկայիցէ (ըստ յն. ՝ի յիշատատ.) Եռ. գփ. Ը. 15։ *Ցանկ չնչական սատակման վճռի։ Միշոց պայմանի վճռին վիժուց. Նար. ծբ։ Ե Իւ *Վասն հատատօս վճռի գատաստանի մարգարէին։ Ցատաքաղական վճիռն յայլմուէն յարձեալ բերէ. Կ։ Ը։ Սէէիբ. է։ *Ըօլմանատան գմ մնալոց էին անդէն ըստ վճռին, որ է ժամանակ կենաց մարդոյ. ի գաւթայ սասյեանցն. Վբրն. գա։ *Ճանաչել ի վճռէն աւետն։ Ջաւետն զվճիռ։ Ցիշելով զայ վճիռն, զոր ասաց՝ի ձեռն մարգարէին. Բրս. հդ։ *Ցկատ վճռոյ գատաւորին. Շ.։ Եա վնա վանայն՝ վճռաս ս՝ուրհակաս կմ կատակաս. Մ՝ախ։

ՎՃԻՒ ՀԱՏԱՆԵԼ, Ի ՎԵՐՑ ԱԾԵԼ, ԴՆԵԼ, տալ և այլն. որպէս ունի՝ վճռել. Ἀποφαίνομαι, ἀποκρίνομαι. Pronuncio, decerno, sententiam dico, և այլն. *Ցազգս որոց են վճիռ հատանելոց (գատաւորք)։ Զատանն բանս կամ զօրէնս վճիռ եհատ՝ լսել դիտմամբ և հրաժարութէ։ Ոչ վճիռ հատանէլով ի վերայ՝ պատմելք։ Հատաւ վճիռ մեղս ի վերայ նորա։ Մի հատաներ ի վերայ իմ զվճիռ անմահ մահուն. Փիլ. ծ. բա։ Նէս. Իպ։ Եղիս. Է։ Բէ՝ի։ *Վճիռ ածէ ի՝ագատորին։ Զվճիռ մահու ի վերայ եգեալ. Լ՝է. գփբ։ Շբ։ *Ո՝ղչափ և առաքէլ յայմ վճռի վճիռ հատուցման եդեալ լինիցէ ի վերայ. Եփր. համբ։ *Թէ զմեզ երթալ զայլ գատաք ; անուչտս տալոյք վճիռ իրաւանց. Ոռի. ֆ. Է. 11։ *Ցո՝ զմ ինքնին է, որ եռ զվճիռ գատաստանիդ։ Ա՝ռ իւրաքանչիւր բանիցն (իրաց) դեպ և գեպ զվճիռ գատաստանին մատուցանել. Կ։ ճ. Ե Է։

ՎՃԻՌ. ա. Վճռական կամ վճռարօղ. ազդ. գործունեայ. * Վճիռ և հատու բանիս սքղ առաքելոցն ընկեցեալ ի խոնարհ (սիմոն մագն՝) եղև յերիս մատուռս. Ճ. Թ։ Ե Տծակ։

ՎՃԻՏ, վճիտ. ա. Καθαρός. Purus, niti-

dus, serenus, clarus, merus, sincerior. (Իբրու վիժեալ և հոսեալ անխառն. ազ. վիժ, վիժեի, վիժիցի, վարբ.) այսինքն Ականակիտ. մաքուր. զուտ. պարզ. յատակ. սատակ. պայծառ. ջինջ. սուրբ, անաղտ. ՌԷ. ֆդ, ֆփ, էիւլ, գէրահ, սաֆի, աաֆ. * Ջուր վճիտ և մաքուր և ականակիտ. Պղաբէին. ԵՐ: * Ջուրդ ոչ է այնպէս վճիտ՝ որ՝ մաքուր, մինչ զի ոչ ուրիցի կցորդութիւն հողմոյ և կամ երկրի: Պարզ և վճիտ մաքուր լոյս: Անապակ և վճիտ առաքինութիւք փայլիլ: Ականակիտք և վճիտք միաք. ՓԼ: Լուսինն վճիտ երևեսցի: Ջահաւորէ վճիտ և մաքուր լուսով: Վճիտ իմն միտս: Մաքրագոյնս և վճիտս խոկան յարմարել. ՇԷ: Խոր. Լտէ: ՅՀ. ԼԲ: Մաթ. ա: * Եւ ըզ հոգւոյ աչքս վճիտ և հրաշագան՝ տուք լըծակից մարմնոյ աչացըս սեռութեաւ. Շ. ոթ. ԲոլՀ: * Աչառաւքն զհոգւոյն աչս վճիտ ներ գործէ. ԼՀ. պէտ: * Քաղաքայինք զբօսանք ժխորեն զանապատին վճիտ սեռութիւնս. ՍԼԼ: * Ի լՀ: * Նայիցի ոք ընդ վճիտ ճառագայթս արեգական. Ի գէբս Խոր:

ՎՃՌԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ուր իցէ վճիռ. որ ինչ ընդ վճռով անկանի. և Որական. արժանի դատաստիկոյ. * Եթէ զանմեղն ոք, ուրոյ ոչինչ՝ ի վճռականացն գործեալ իցէ, ըստ պահանիցէ, չարութեի գործէ. ԵՂԻՒ:

ՎՃՌԱՁԵՒԱՊԻՍ. ՛ի ձև վճռոյ. Հատուածք. * Պայմանս իմն վճռաձևապէս ած միմեանս հաստատեալ յերիւրեր. Խոսրովիւ:

ՎՃՌԵՄ, եցի. ն. Տ. ՎՃՌՒ ՀՑՏԱՆԵԼ, և այլն. * Որպէս դատակնիք բանին քո վճռեաց. Նար. ծկէ:

ՎՃՏԱԿԱՆ. Տ. ՎՃՏ. * Ենթադրեցիկ վճռական արգոք՝ յարդունս (յարդումն) ըզքեզ ձգեալ. Մաթ. ծշ:

ՎՆԱՍ, ուս, ուց, կամ ի, լոյ. գ. Βλαβή. Noxa, damnum, detrimentum, pernicies. ζημία, mulcta, poena. (Վնաս՝ նոյն ընդ վճեան. յորոց եթէ՛ ի բաց դիցի տձուզ վ, լինիցի՝ նաս. ոյպէս լտ. և թ. նօշա, նօչտան. և զեան. ռմկ. վիան, որ և զարբ. ւեաէբ. իսկ ասիս. վինճա, է կորուստ:) Ամենայն ինչ՝ որ բերէ զկանս կամ տուգանս, և նոյն իսկ տուգանք. տոյժ. զկանք. (հակառակն չահու և օգտի.) * Ոչ միայն վնասն կարող էր խորտակել զնոսա, այլև տեսիլն ահիւ սատակել. ԽՀ. ծՁ. 20: * Հաստատեաց զվնասն՝ զոր վնասեաց. ՂԽ. ՀԼ. 5: * Մի՛ ինչ վնաս առներ անձին նորա. ԲՀ. ԼԳ. ծԸ. 13: * Վնաս առնէ անձին իւրում. Առակ. ԲՀ. 2: ՝Ի բազում վնասս ոչ միայն բերէին և նաւս, այլ և անձանց մերոց լինելոյ հնաւարկութիւնս: Շահել զվնասս վայս և զվնաս: Որ ինչ ինձ չահ էր, զայն վնաս համարիմ վասն քոյ. ևն: * Վնաս համարիմ ընդունել՝ ի գանձ ալքուն զվարկ աշխարհին ձերոյ. ԵՂԻՒ. ԲՀ: * Եթէ յընչից կոլմանէ այգպէս լցես, և յայլ իսս չիցես արդար, կէս վնասի է արդարութիւն. Ոսկ. Ես: * Զայգպիսի իսս վնասից իշխեցեր ձեռնարկել և գործել. Փարպ: * Չի այն վնասի էր, և ոչ օգտի. Սարգ. ա. պ. Ք: * Չի մի միայն վնասիւն կակծեցուցանիցէ. Ոսկ. Տ. ա. 19:

ՎՆԱՍ. ՛Ադիկութիւն, ադիկիա. Injuria, injustitia. ձուտիա, culpa. պնեալեմա, delictum, reatus. պարապտոմա, lapsus. ձմարտիա, peccatum. Անիրաւութիւն. յանցանք. մեղք. չարիք. գողտիութ, սուլ. * Առաջին քո ապրեալ վնաս ինչ ոչ արարի: Չինչ վնաս գտին հայրքն ձեր: Չինչ վնաս է իմ, կամ ըինչ յանցանք են իմ: Թէ վնաս ինչ է ՛ի ծառայի քում, գոռ իսկ ապան զնս: Ձիս առը վնաս իմ: Վնաս ընդունել. կրել. կանալ:

ՎՆԱՍԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Հարուած՝ ի վնասել. Հարուած վնասակար. (կամ ընթերցիր Վնասակարութիւն.) * Առ իւրեանցն դրգռելն պաշտօնեայս յարձակել վնասհարութեաբ. Ցհ. ԻՀ. պաս:

ՎՆԱՍԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Փրենոբլաբեւա. Amentia, dementia. Անմտութիւն. խելագարութիւն. և Միտք կամ դիտաւորութիւն վնասակար թուեցեալ. * Ամենեքեան անծանօթասնային միաձայն՝ ի բանսարկուին վնասամտութենէ. Բրս. գոչէ: * Անէից զայն՝ ի յոյժ վնասամտութիւն առանց իրաւանց մատուցանելոյն. Սարկ. հանգ: * Զոմանց չար վնասամտուի և սիալանս զգաստացուցանել Սարկ. պա: * Ծանուցանել զվնասամտութիւն ժողովոյն. Ոսիփոս:

ՎՆԱՍԱՆԻ. Որպէս վնասք. * Միձայնի զայդպիսի վնասանի առնելով. Փարպ:

ՎՆԱՍԱՊԱՐՏ. ա. ՛Ամարտոնօ. Peccator. Պարտական վնասուց. չարեացապարտ. վնասակար. յանցաւոր. * Լինիցիմ ես և որդի իմ ողորմն վնասապարտք. ԳՒ. ԼԳ. ա. 21: * Խոտաւվանիլն, և վնասապարտ զանձն առնել՝ ի խոնարհութիւն ած զմեզ. Խոսր:

ՎՆԱՍԱՊԱՐՏԵԼ. ն. ՛Եգհալէա Arguo. Վնասապարտ առնել. մեղադրել. գտանել. * Ա յլ և զինչանցն ասէ զլինելն վնասապարտեալ մեղադրեն. ՈՀ. յՀ. Ք. 26:

ՎՆԱՍԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Վնասապատուն գոլ կամ գտանիլ. յանցաւորութիւն. * Վնասապարտութեի սէին առ՝ ի պատժահանումն գտանել պարտաւորուի. Աբծր. ա. 1:

ՎՆԱՍԱՍԷՐ. ա. Փիլամարտήμων. Amans peccata. Որ սիրէ զվնաս պլուզ. չարասէր. մեղասէր. * Վնասասէրն ինդայ ընդ կռիւ. Ա՜ՀՀ. ծՁ. 19:

ՎՆԱՍԱՏԵԱՑ. ա. Որ առէ զվնաս կամ զվնասել. չարատեաց. * Կամեցան առնիլ վնաս պարկշտ զուգակցին սրբոյ Տամու. զոր ոչ Թողայոյց վնասատեացն և բարեսէրն ած. Վրդ. Եւ:

ՎՆԱՍԱՐԱՐ. ա. Βλαβερός. Perniciosus. ὑποκινδυνος, periculosus. Որ ինչ վնաս առնէ. վնասաբեր. վնասակար. և Վտանգաւոր, վշտաբեր. * Դիպ լինի (անձրևել), և ոչ ՛ի ժամս, մեծագոչ վնասարար. Փիլ. Նխ. Ը: * Նետ տաճգութիւք ՛ի խաղս իրրու հուսպ ձչմարտագործեցին ՛ի պէտս բերելով վնասարար նետիւք. Պզաթ. օրին. Ը:

ՎՆԱՍԱՑՈՒ. ա. Դիւրաս վնասելի. վտականացու. * ՛Ի վեց աւուրս վնասայուքն ելեն. Վրդ. ծն:

ՎՆԱՍԵՄ, եցի. ն. Βλάπτω, ζημιόω. Noceo, laedo. ձնուհէա, injuriam facio, inique opprimo. συντελέω, consumo. (տր. խնդ.) Վնաս տալ՝ բերել՝ հատցանել. անկրաւել իւ. զսկել. մեղանչել. ոճիր կամ խիք. ապահանել. տանուանել. զին փալ. վիան՝ զարբ՝ ւեաէբ ՛էրմէ. * Ոչնիչ վնասեաց նմա: Վնասեսցէ ինչ ընկերի իւրում: Չվնասն՝ զոր վնասեաց (ոճիրք): Անմտաց անցեալ առ նոքօք՝ վնասեցան: Վնասեցան առ ՛ի չհանուչելոյ զբարիս: Եւ զի ոչ վնասեին յառաջագոյն զսկեալքն՝ գոհանային: Իբրև գոռալ ինչ ՛ի նմանել կամ ՛ի հրէից անսի զայլն վնասեալ: Մի վնասէք երկրի, մի ծովոյ. մի ծառոյ. ևն:

Եւ հյց. խնդ. Զհմ և դինի մի վնասեսցես. Յայտ. Ը. 6: * Ոքան սատակագոյն և հասատոյ սեսանել ոք կամիցի (զսրեգակն), այնքան զզգայութեան վնասէ. Ա՜ ոբս. Բ: * Մարդ զանձն վնասէ ՛ի կամիլն զայլսն վնասել. Ոսկ. գծ: * Եթէ իցես փոյթ, մանկունն զքեզ վնասել ոչ կարէ. և ոչ սմս (գանիհլ) մանկութեին ինչ վնասեաց: Մի սգանցուք աւուրս բազումս. զի մի պնդչեցեալսն և ըզ-

մեզ ընդ նմին ՚ի սառեցուցուք. Ոսկ. ապաչխ. Ննջ. ՚Ո՛նասեցէք զերացն բնութ. Կիւրղ. գանձ. ՚Վնասելոյն զմեզ (գազանք): Որք ՚ի սառեն զերմեռանդս յուղղութիւն: Եւ զհրաժարեալսդն հոգիան ՚ի սառեն. ՅՃխ. ՟Բ. է. ծԲ: ՚Ջժոլովուրդն ՚ի սառեն: Զ՚ի՞նչ ՚ի սառեացեն զիս պարիքքս: Որ զանձն իւր ոչ ՚ի սառեսցէ, նա և ոչ զերազայրն ՚ի սառեսցէ. Խոսր: Նար. ծ: Վ՚ր. հդ. Բ:

Վ՚ՆԱՒՉ. ա. Վ՚նասօղ ՚ի սառակար. ՚Նրանց գութիւն ՚ի սառիչ է և աւերիչ կարգաց կրօնաւորաց. Վ՚ր. հդ. ծԲ:

Վ՚ՆԱՍԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ անբան տոյգ. զոր ընդհարկիր կամ լմնի Վ՚նասակալ րութիւն. իբր դաւանակալութիւն, կամ չարաբան հոդութիւն. ՚Ձուժկալ լեր անձին, և յայլ թեայեա սատանայի ՚ի՞նսակարգութիւն. (որ և զկնի գրի ՚ի՞նսակար.) Ոսկ. ՟ա. ՟Բէս. ՟Ք:

Վ՚ՈՎԵԼ. Բառ. անասոյգ. ընդհարկիր կամ լմնի Ձողովել.(այլ և և Վ՚ասվել.) ՚Բառ զում լինչ վ՚ովեցաք (կամ ըստ նոր Ձ. ոտ վաս չահեցաք). Ոսկիփոր:

Վ՚ՇՏԱԲԵԿ. ա. Վ՚չոք բեկանօղ, և բեկեալ. ՚Անճնաոտուրք հոլեն՝ ոմանք առ վ՚ոտբեկ նեղութեն. Ղևոնդ:

Վ՚ՇՏԱԲԵՐ. ա. Կնդնոս. Որ ինչ բերէ զվիչս. ՚Նեղիչ. ՚Նացից վ՚ոտքեր գոլ ոմանց՝ անոցն զբազմոտսուհութեն. Պղոպ. օրին. Ե: ՚Զեռք՝ որ լքան ՚ի կնձել զպտուղ վ՚ոտբիր հոգւոյ և մարմնոյ. Մէնի. վի:

Վ՚ՇՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. (գործ դրելի երբեմն և վ՚չատաբերութեի՝ զոր սեռական.) Վ՚չտակրութեի. ոտքեաբ. յառ. չարիք. կնքք. ՚Վ՚ոտաքերութեի յանձին յուցանելոյ: Ամենայն վ՚ոտաքերութիւք (կամ վ՚ոտաքերութիւք) Ձգնութեից. Ոսկ. ՟ա. ՟ա. ՟ո. Եփր. կի՞մ Մ՚ոտ. պհ: ՚Ի հրաշափառ գալստեան իւրոյ հայրական փառաք՝ կոծեալ ոտքաստիք զանմիթեալի վ՚ոտաքերութեին. Ջփր. ԼՒ. ՚ի ԼՐԼԲ՟ո:

Վ՚ՇՏԱԳԻՆ. ա. ՟Տ. ՚Եպիչնդնոսը. Periculosus. παՅῶν, afflictus. ἐπίπονος, aerumnosus, և այլն. Վ՚չտալից. ցաւագին. տոտաաքեալ (անձն). և կսկծագին. գառն. գժրնգակ. ապերասար. տարժանելի. վ՚ոտացուցիչ (իրք). ՚Կին ասէ վ՚ոտագին եմ ես: Զաքեօք չարչարեալ վ՚ոտագին կնոջէ տանջեցեալոյ. Եփր. ԲԳ: ՚Նար. ծԸ: ՚Անկեալ գներ ՚ի մէջ Ձանապարհին վ՚ոտագին: Եւոեա զնա անդ անկեալ վ՚ոտագին. Վ՚ր հդ. ծա: ՚Վ՚ոտագին պատուհաս: Աչխատութեիքս վ՚ոտագինք: Վ՚ոտագին նեղութիք կամ հալածանք, կամ սպառնալիք: Կանոն վ՚ոտագին: Տէղի վ՚ոտագին. Բրս. պհ. Ք: Խոփ: ՅՃխ՝ Աբծր. ա. 1: Վ՚ր հդ. ծա: ՚Դժնդակ գիտութեի, և վ՚ոտագին ծառայութեի. Ոսկ. ես: ՚Կարծիք վ՚ոտագին գտանուսանին: Տեսանել զվ՚ոտագին ոտատակութեին Թշուառական գնդին. Ք. ՀԴ. ծԸ. 19: Ֆ. ՀԴ. Ը. 26:

Վ՚ՇՏԱԳՆԵԼԻ. ա. Պերիպաձής. Passione adfectus. Որ գիւրաւ վ՚ոտագնի. կսկիծիր. տխրասգեաց. ՚Զհաւրդ վ՚ոտագնելի է ազգ կանանցական. Ոսկ. չհ. Ք. հո:

Վ՚ՇՏԱԳՆԵՄ. եցի. ն. Վ՚չտացուցանել. տոտաակցուցանել. ՚Վ՚չտագնելիք զորս ընդ ձեռամբ ձերով էին. Վ՚ր հդ. Ը:

Վ՚ՇՏԱԳՆԻՄ. եցայ. յ. Տ. Վ՚ՇՏԱՆԱՒ. Ἀλγέω. Doleo. ՚Կին վ՚ոտագնեալ եմ ես ոգւով. Ֆ. ՟ա. ՟ա. 15: ՚Ոչինչ վ՚ոտագնիմ եմ: Ընդէր ողբաս, և այդպէս վ՚ոտագնիս: Որ վ՚ոտագնի չամենայնի, նա է ծեր. Վ՚ր հդ. Ք. Ք. ծա. ևն: ՚Իսկ այժմ ահա չարութեցեալ, ՚ի՞ր աղաչաւ վ՚ոտագնեին. Ոսկ. չհ. Ք. հօ: ՚Մխիթարեսու զվ՚ոտագնեալս որսիւք. Մ՚ոտ

Վ՚ՇՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Կնդնոս. Periculum, discrimen. Վ՚ոտագնիլի. տոտաապանք. նեղուձի. ցաւ. վ՚իշտ վտանգի. ՚Լուսաւ ծերն զամենայն վ՚ոտագնութեի նորա. Վ՚ր հդ. Ը: ՚Եւ էր այնպիսի տեղի՝ նաւորդացն լի վ՚ոտագնութիք և մահուամբ. ՚Ննոս: ՚Ի վերջինան անկաւ վ՚ոտագնութիս. Պղոպ. փխ: ՚Վ՚ոտագնութեի անձուղարեալ ՚ի վերայ հաւատ. Պղոպ. օրին. Ք:

Վ՚ՇՏԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ կարի վ՚ոտալի, վ՚ոտագին. ՚Եւ զի՞նչ վ՚ոտագոյն քան զպատիժն սպառնալեաց. Ոսկ. Ես:

Վ՚ՇՏԱԶԳԵՑԱՑ, կամ Վ՚ՇՏԱԶԳԱԾ. Տ. Վ՚ՇՏԱԿԻՐ. ՚Վ՚չտազգեաց կանայք զոչ թախտութի զգեցան. Ճ. Գ:

Վ՚ՇՏԱԼԻ. ա.) Լի վ՚ոտք. տարժանելի.

Վ՚ՇՏԱԼԻՑ.) վ՚ոտագին. տոտապագին. ցաւալից. ազեռալի. ՚Վ՚չտալի իրս և տրտմական խորհեացի ՚ի մոր. Վ՚ր հդ. Ք: ՚Վ՚ոչ տալի տեղիք՝ Բերել՝ ի վ՚ոտալիս. Պիս: ՚Անդ մոռացայք զվ՚ոտալից դկեսնագ: Ճողպակեալ ՚ի վ՚ոտալից կենաց աշխարհս. Եւ՚Ե. Ը. Նդան: ՚Լեր բալեխաօ՝ ներել մեր յանցանացն ՚ի վ՚ոտալից կենցաղս. Տաղ փաոբոյ:

Վ՚ՇՏԱԾԻՆ. ա. Վ՚չոք վտանգի մօրն ծնեալ. ՚Մայրն կոչեաց զնա որգի վ՚ոտածին. Եփր. ծՆ:

Վ՚ՇՏԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Վ՚չոք և երկամիք ծնանելն զղաւակս. ՚Հաց ցաւոց, և ապահանելի քրտունք, վ՚ոտածնութե երկունք. Պիս:

Վ՚ՇՏԱԿԱՆ. ա. Վ՚չտալի. տխրական. ՚Ցաւոց գիւրիչք՝ ախտից վ՚ոտական(ոց). Գնչ: ՚Վաղվաղակի զվ՚ոտական պատմուճանն ՚ի մէնջ ՚ի բաց մերկացոյց. Ոսկ. ՚ի Ռվիս:

Վ՚ՇՏԱԿԵԱՑ. ա. Որ կեայ ՚ի վ՚իշս և վ՚չտագին. վ՚ոտալի. ապատանական. ՚Թերևս բազում անգամ սովսեկ ևս, և վ՚ոտակեաց լինիցի. Ոսկ. էէւիպ: ՚Վ՚ոտակեաց սիտրութե (այսինքն Ձգնութե) զանձինս տուեալ. Ագաթ: Ե կ՚րեան:

Վ՚ՇՏԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Վ՚չտագնուի. Ձգնութի. Նեղուձի. ՚Բազում և ազգի ազգի վ՚ոտակեցութի ըստ աւետարանին կրեր. Կ՚ոչ:

Վ՚ՇՏԱԿԻՐ. ա. Կրօղ զվ՚իշս. վ՚ոտզգեաց. կրկական. ախտակիր. և վ՚չտագին. վ՚ոտալի. ՚Վ՚չտակիր և երկնչոտ մարմնովս չարչարակից եղեալ քոյ. Լձ. ՟ա: ՚Վ՚չտակիր հեծուձ: Վ՚չտակիր նեղուձք. Ցհ. յՒ: Վ՚ՐԶ. Ը:

Վ՚ՇՏԱԿԻՑ. ա. Կ՚ոյզ՝ հաղորդ վ՚ոտաց. և կարեկից. ախտակից. և բայիւ. Վ՚չտակից լինել. Συμπαθέω, συμπάσχω, συναλγέω. Simul patior, condoleo. κακοπαθέω, mala patior. ՚Վ՚չտակիցդ գայթագղելոյ: Բարի վ՚ոտակից հեծուձի կարեացս. Նար. չԲ. Ե ծԲ: ՚Վ՚չտակից պատուոր. Խոփ: ՚Վ՚ոտակից լեր (իբր վ՚ոտակիր լիր, Ձգնեա)իբրև ըզբարւոք զինուոր քոյ յիւ. Ք. փխ. Ք. 3: ՚Վ՚չտակից լինել հարապատաբար՝ բազում լինն թեթևացուցանէ ՚ի լծլուսաուձին. Ածբ. ագ: ՚Խնդրէ ասձ, զի յոյժ զոմանս տանջանաց մասնիցէ (աստ). մերձաւորք ընդ նոսա վ՚ոտակիցք լինիցին. Լ՚ոպ. ծա: ՚Վ՚չտակից լինել որպէս մովսէս. Գէ. Ես: ՚Գիւէ և սա վ՚ոտակից սիրով փութացեալ դագաթեցուցանել զնա յամպարիշտ հայհոյութէն. Ճ. Բ: Ե Ա՛բր. Խոհ՝

Վ՚ՇՏԱԿՏՈՒՏ. ա. Ուր իցէ վ՚ոտագին կըտանէք. ՚Վ կայեաց քոյ ձեռնեաձեն վ՚ոտաւսուս չարչարանաց. Պմ. սա Լ՚ևհ:

Վ՚ՇՏԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրկի՞ զվ՚իշս. կիրք վ՚ոտաց. տոտապանք. վ՚իշս վտանգի. ՚Աչաղական ձայնակցուձի զանձինս տարաձանեաք զվ՚ոտակրութե. Նար. ՚ի՞ե:

Վ՚ՇՏԱԿՑՒԲԱՐ. ՚ո. Συμπαθῶς. Cum commiseratione. Կարեկցաբար. տխրատկցաբար. ֆէրէնէնէրէ. ՚Եւ Թէ այլոսան էք բարերար, յիս մերձեցայք վ՚ոտակցաբար. Շ. ԷՂԷ: ՚Վ՚այ տայ անձին մարգարէս վ՚ոտակցաբար, զի գիտէ պատուհասն՝ որ պատահելոց է նոցա: Զպատիժ պատուհասից գատաւորքն ոչ ածէին վ՚ոտակցաբար ՚ի վերայ յանցաւորացն. Լ՚ՔԷ. Ֆ. Ե տմ՚ե: ՚ Ուսցին միանգամայն դատախազքն՝ ո՛չ վ՚ոՃոյ վասն գալ յատեան, այլ վ՚ոտակցաբար զարժանն առնուլ զվՃիռ. Մ՚ե. ԷՓ: ՚ Վ՚չտակցաբար պատմել, կամ կշռմարել. կամ կորեկից լինել. Մ՚ե. ԷրԷ՛: Գէ. Ես: Մ՚ոտ:

Վ՚ՇՏԱԿՑԱԳՈՅՆ. ա. Συμπαθέστερος. Ad miserationem propensior. Աւելի վ՚ոտակից. ամենևին կարեկից. ՚Ո՞քան զՀայր ողորմածդ, և կամ ո՞քան զմայր վ՚ոտակցագոյն. Ածբ. ագ:

Վ՚ՇՏԱԿՑԵՄ, եցի. է.) Συμπάσχω, συμπαθέω. Վ՚ՇՏԱԿՑԻՄ, եցայ. յ.) παθέω. Simul patior, compatior, commiseror. Վ՚չտակից լինել. պատակից. կարեկցել. ՚Վ՚չտակցել վ՚ոտացեալոյն: Վ՚չտակցելով իմոյ Ձգնուեա: Վ՚չտա՛ցեցաք այդմ. Բրս. հդ: Խոփ: Շ.Ղ.Ե: ՚Սոցա վ՚ոտակցելն ՚ի բնական կարիքն՝ ոչդոր ութիւ է, և ոչ վ՚ոտակցելն՝ ամբարչութեի: Յողորմելի տեսութեէն որպէս ՚ի կրից վ՚ոտակցեալ: Ողորմութեոչ Ձանձրացաւ, փարեցաւ որթիւք վ՚ոտակցեաց. Լ՚ՔԷ: ոոա՛. պբփ. Ե ՚ի ընբհ: ՚Վ՚չտակցեցաւ ամենայն կամօք: Վ՚չտակցեցար մեզ. Վ՚ր հդ. ֆ: Լձ. Նար: ՚Որպէս մովսէս... Նոյնպէս վ՚ոտակցի և սա: Նոցա վ՚ոտակցի. Գէ. Ես:

Վ՚ՇՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Συμπαθεία, τὸ συμπαθές. Commiseratio. Ցաւակցութի. կարեկցութի. տխրակցութի. գութ. ՚Ողորմելիք չիւանդութե, վ՚ոտակցութե ողորմագոյնք: Որ առ մարդկային բնութեիս զվ՚ոտակցութեին օրինադրեաց. ԱՃաբ. ագ: ՚Կարիոր է մեզ անտի Ճանապարհորդութեիս՝ ողորմածութի և վ՚ոտակցութի: Վ՚չտակցութիք կերպարանս պատՃառի. Ոսկ. Նկ. Ե ՟ա. ՟ա. 13: ՚Զամենայն վ՚ոտակցութիս յանձնոյ ՚ի բաց հատեալ. Նիս. ՟ա. բէԲ: ՚Գործած քանիւք զուրս Թագաւորի ՚ի վ՚ոտակցութի իւրմանց խոնարհեցուցանեն. Կ՚ԼՒ՟ա: ՚Զայնից ասէր, որովք ածիցէ զնոսա ՚ի վ՚ոտակցութի: Կամի զարթուցանել զնա ՚ի վ՚ոտակցութի իւր. Ի. ոխոփ: ՚Աղաչեսուեաց յմ, զի զվ՚ոտակցութի և զմարդասիրութի առ ազգսկիցս մեզ ունացէք: Կարգ եգեալ ՚ի վերայ վ՚ոտակցութեն՝ արտասուեաց. Ճ. Գ: ՚Գայր առ նա ՚ի ցաւակցաբար վ՚ոտակցու. Ցհ. յՒ: ՚Զ՚ի՞նչ է քեզ առ ուսնկա այս (դմնոյ) վ՚ոտակցութի. Փիլ. յոէ:

Վ՚ՇՏԱՀԱՆ. ա. Κακόραχθος. Male laborans, sive in vanum. Որ անձամբ անձին հանէ վ՚իշս. որպէս զքաջան վ՚ոտակիր. ՚Դատաւոր կատաղործ է, և վ՚ոտահան. ՚ի զուր ՚ի նմին կատոյ ասձ ատելոյնեն. Խ. ծԲ. 7: Եւ որպէս վ՚ոտագնեաց. Ձգնոյ. յն. ոչ փսիկացեալ. յո՞ երսփֆն. ՚Երանի՞ ոտացոյք վ՚ոտահանացն, զի աղքա յերկինս փոխեցան. Ոսկ. ա. ՟Բէս. Ք:

Վ՚ՇՏԱՀԱՐ. ա. Հարեալ ՚ի վ՚ոտաց. զգաւոր. տխրական. ՚Եկեալ հասանէր բազում վ՚ոտահար հեծուձի: Ընդանց վ՚ոտահար հեծուձի սպացելոց. ՅՃ. ԼՒ. (ուր ԼԷԽ. ընթեռնու վ՚ոտահան:)

Վ՚ՇՏԱՓԵՐ. ա. Համբերող վ՚ոտաց. վ՚ոտակիր. վ՚ոտագնեաց. խոտոտքեր. և խոտոտքերական. վ՚ոտալի. ՚Ն՚ա՞ որ աքեն էր, այնպէս վ՚ոտափեր լինէր: Իբրև մերկոք՝ որ վ՚ոտոտքերք լեռ իցեն անդաստին ՚ի չինական սովորութեէն: Լինել վ՚ոտափեր և տարաձանգիտ: Ձառէ զքաջամարտուիկ վ՚ոտամ

բերն լինելոց · Ոե· ſ. ա· 10: Եվէ· Է· Ս՟ւէ· ſſ: Ս՟ւէ· ա· յſ· Ֆ: *Իբր զնաժա-նազ վշտաՀելեր· Պիւ: *Ա յոգբիկ վշտամբեր պատմուլթի քո: Արդ վշտամբեր սուրբն յաշունն հատանելոյ· Լ՟ոփ· ծԷ· իա:

ՎՇՏԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ· ց· Σκληραγωγία, Dura educatio, disciplina severa, maceratio. խստամբերուԹ· վշտակրուԹի· ՀրեՁնաւն· չարչարանք· նեղուԹ· սաՀ և ՎՇՏԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ: *Պահովք, և այլովք նոյնպիսի վշտամբերուԹիք: Յայնէսի վշտամբերուիս եառն զանձինս· Ոե· ſ. ա· 11: Ե էէս· ծՁ: *Անգստին ի տպայուէ խոկան կրթին ի վշտամբերուԹի· Ջաւ ի նմանէ ի վայր ծնեցեալն ի մերումս ընտով մարմնի վշտամբերուԹիս: Ի գառնագոյն վշտամբերուԹէն նեխէին վէրքն· Եվէ· Ֆանյ· Յ՟Հ· իſ· ոփ· Խ՟որ:

ՎՇՏԱՆԱՄ, ացայ· է· Κακοπαθέω, πάσχω, ἀλγέω, κινδυνέυομαι, κάμνω. Mala patior, doleo, periclitor, laboro. συμπάσχω, compatior, ևն· Տառապիլ վշտաք· վշտագնիլ· չարչարիլ· կրեւ ցաւս· Ձգնիլ· ցաւագնիլ· ախրիլ· դառնանալ· գԺուարիլ· էան Ֆոփէ, ըՀըՀիւ, յաոիւ, նեղիլ· փէբ՟ ՀՀնՁի՝ էէլիէի վՀՀի՟· *Եվէ վշտանայ լինչ մի անդամն, վշտանան ամենայն անդամքն ը նմա· ա· Ի՟ր· ծԷ· 26: *Եւ ևղև ի վշտանալն նորա ի ծննդեանն: Վշտանայցէ ոք ի ձէնչ, յաղօՀս կայցէ: Ի սաստկագոյն վշտանալոյն մեր բոյ· Ն՟ա· ի՟· 17· Յ՟ե· Է· 13: Գծ·իէ· 18: *Վշտացաւ, որչափ լինչ պարտ է վշտանալ առանն: Վշտացուք առատ մասք, զի մի՛ վշտանայցեմք անգ տանջանագ: Որով նա ուրախասցաւ, ոտքա վշտացան· Ոե· Ֆփ· յՀ· էէր: *Իբրայոյց իւր մարմին, որ վշտանալն կարէ: Ի հասարակ անուն փսյան վշտացալ· ՁՀ· ի՟· էշե: *Նոր· Խ՟: *Սէք և արտաքք՝ որք Ձշմարիտ հանգիսիքքն վշտացան· ՅՁե· ծ: *Ա՟նպիսի վիշտ վշտանամ՝ ասէ, որպես որք ծնանիցենն՝ վշտանայցեն· Ոե· Էգ: *Վշտացան աննա և կայիափայ սակս յարուԷն պատարս: Ջարիւն հիղոյ ոչ վշտացայ· Ճ· Գ: Վ՟ր Հդ· Ֆ: *Վ՟ասն հիւանդաց և ամենայն վշտացելոց· ՃՀ:

ՎՇՏԱՆԳԻԼ կամ ՀՀլ· յ· Ի՟ներքոյ վշտացանիլ· (Եվէ չէիցէ գրելի՝ Վշտագնիլ:) *Էր վշտանգեալ, և ևղև բերկրեալ: Լաս և հեծես՝ի վ՟ր վշտանեկելոյն· Մ՟ոծ՟ր: Մ՟ոծ՟· Ֆ:

ՎՇՏԱՀԱՏ· ա· Ոչ իցէ վիշտ չսաս վշտացելոց· *Ջերծեալք՝ի վշտացատ կենցաղոյս իրաց· ԵղՁ· ՀփՀ:

ՎՇՏԱՋԱՐՁԱՐ· տ· ՎՀՑԱԿՒՐ· *Որք մաՀսյու և վշտաչարչարի մարմնով մարտուցեալ պատկերացան· Ն՟որ· յ՟ա:

ՎՇՏԱՊԱՀԱՆ· ա· Խոյ կամ ընձեղբիկ, Շտապահաս· յանկարծահաս և վշտալի· *Ա՟ւանդ վշտապահաս առուգանացն տագնապիս կնքատ· յազէտս:

ՎՇՏԱՒԻ· ա· Բառ անատդ, որպես Ընկերաբեր վշտաց· վշտակիր· *Որ չարչարելին էր և վշտաբեր, որ աշխատելին էր· ՅՁե· ծՀ· (Ձեռնաւ գրելի, վշտաւ մարմին):

ՎՇՏԱՒԻՐ· ա· Որ սիրէ վիշտս տալ այլոց· չարաչարս· անագորոյն· *Անօրէն վշտաւսեր չար գահիճն: Վշտաւսեր չարաչարս ոստիկանն· ՅՀ· կի:

ՎՇՏԱՏԵՍ, ի· ացՙ· ա· յին· Ὁ ἐν ἀνάγκῃ (որ է ի կարիս)· Qui est in necessitate. ταλαιπωρος, miser· πένης, laboriosus, aerumnosus. Որ տեառնի յանձին կամ կրէ ուսանեք զվիշտս· վշտակիր· վշտաչար· վշտասացեալ· տառապեալ· կարօտեալ· *Ժողովէին առ նա ամենայն վշտատեսք· ա· ԲՀ· իէ· ձ: յոլովի և ՂՀտիր: *Սկսան երթալ առ նա ամենայն վշտատեսք· Կէր· պփ՟: *Որ մանաւանգ ապՀք հայոց վշտատեսաց քնաՀալ էին· Վ՟րդն· պփ՟: *Հէգ և վշտատես երէկ կոչէ· Ո՟ե· է· փխ՟:

ՎՇՏԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ· ֆ· ՎշտակրուԹիւն· վշտագնուԹիւն· տառապանք· *Առին զԼծագն վշտատեսուԹիէ, և եգին ի գլուխ նոյա ըզԼծագն արքայուԹիէ· Եփր· Նին: * Ի՟ազոյամ վշտատեսուն ժամոզացն հատուցանել· Պիւ:

ՎՇՏԱՐԱՐ· ա· Որ առնէ կամ տայ վիշտս նեղել· վշտացուցիչ· *Կացէք յոտաց զըՀարՁալոյս, զստուգըզդ լուծՀք ըզվշտարար· Շ· Եէէս:

ՎՇՏԱՑԱՆ· ա· Իբր վշտացեալ· *Ամենայն մարդ արտասւմ և վշտացած էր ը կեանս իւր յոտաւմ մահուն: Ցնծայ այսօր մայրդ վշտացած· Լ՟ք· ոչ: Գ՟ղ:

ՎՇՏԱՑՈՒՅՑՆԵՄ, յ՟ուցի· ն· Ταπεινόω. Humilio. κολάζω, puuio. ἀποδιλύβω, κακόω, συντρίβω, affligo, և այլն· Տալ վիշտս ինչ· Նեզել· տառապեցուցանել· ՀնասնԷ· բուռն առնել· անհանգիստ առնել· ՀուսԷՐՏԻՆ ՃնդԷ· Էդիէի՝ զանՀի վերՀի՟· Եվէ զվշտացուցանես զդատեսս իմ: Սաստկեաց նա զերկիրն արքունի, և վշտացոյց զօգնականս նոցա· Ծո՟· լ՟· 50: ա՟· Ֆ՟· է՟· 7: *ՃՆշՀՀ և վշտացուցանել (զմտմտին)· Փէ՟· ԼԻՒ· ե՟· 29: *Ձի և միոյ աւուր հոգքն կարեն վշտացուցանել (զ)մէզ: Դիւրագոյն է ոչն անկանիլ, քան Թէ անկեալ՝ վշտացուցանիցէ զինքն յառնել· Ո՟ե· ſ. ա· 22: յՀ· է· 23: *Ա՟յսպէս վշտացոյց զանձն իւր: Զէղբայրն վշտացուցի վշտիս մեծաս՝ արտաքսելով զնա ի տանէ: Տես որքան անտանելի սգով վըշտացուցէր զքաղաքն զյուսոսկի զգեցիլ զամենայն: Յամառնայինն ապՀմամբ աւազնն ժուիցն վշտացուցանեն· Պիւ: *Իբրև ըզէապագոյծ խաչեալ ընդ աւազականն, և որպէս զնծ զառաքեալս վշտացուցանէր ի խաչն··· Եւրէկ խաչեալն զարարածս ձեռաց իւրոց վշտացոյց, և այսօր վշտացեալ աշաՀ կերացաց անվիշտ մխիթարուԹիս պարգեւեացմԷի՟· Վ՟:

ՎՇՏԱՑՈՒԹԵՐ· Տես ՎՀՏԱՑՄՐԵՐ· *Ուրոց վշտմեր աշխատուԹ կենացն է փրկուԹի·Պիւ:

ՎՇՏԱՒԱՒԻՄ, եցայ· յ· (Եվէ նյե սայդ գրչուԹիւն·) Վշտանալ յոյժ, կամ վշտաք վըրդովիլ· *Զի և զմեզ խրատեսցէ ի փորձուԹիւնն՝ յոյժամ վշտակվիլ· Կի՟ւԸ· Վ՟:

ՎՇՏԱՒՆԱ, ի՟, ացՙ· գ· այև ՈՀՄՆԱ· պ՟ԷՀՏ, պԷՀԷՏ· պի՟ԷՀ՟· Քրկ անքանչիլ· երամակ անասնոց և գազանաց· ի՟ւրԻ՟· *Խաչեամ վՀՀակք գայլոց չուրջ պատիցեն· Ո՟ե· ſ. է· 8· (յն· բիւր գայլք·) *Իբրև չաքք շանց և վՀՀակք գայլոց·Սոփ՟ո՟ոՀ՟ե՟ն:

ՎՇՏԱՒԻԿ· տ· ՎՀՈՒԿ· *Յուսեցից վՀՀշանս վՀՀակաց· Ո՟ե· է՟:

ՎՈՒՀ, ի՟, ից՟· կամ ՎՕՒՀԱՆ· Բառ յն· վօՀէի· Βορέη. Borea, aquilo. ռմկ· Է՟ՐՏ՟ՈՂ, պօա՟ո՟· Հիւսիս· հողմն հիւսիսային· *Վ՟ուՀք, որ ի հիւսիսոյ ընՁեն: Վ՟ուՀիցն այն, որ մերձ կիսկիսաայ ելանէ, յատուկ վ՟ուՀատ կոչի· Աէիօո· Ֆ:

ՎՈՒՀ ՎՈՒՀ, ոգՀ, ոգա· ſՂ· և գ· Ձայն ազաւնեաց, մնչիւն· Ճչիւն· *(Յաի Լրփշայ) զորէն ազաւնեացն հեչասալիրաց առ միմեանս չուայտեւլով· զոր ասէի, վա՟ւ վա՟ւս ալիսանէ լով ոչ լսելն զնոյնս ըրեալն միմեանց ՃՃռուզՀեն· ԱւՂ:

ՎՈՒԼ, ի՟, կամ ոյ, ովՀ գ՟· Բառ լա՟· գ՟ՀՀլ՟ո՟· Bulla. յն՟· վՀ՟ա՟, վՀ՟ււի՟· Βοῦλλα, βουλλη. իբր բա՟· bollo, և bolla. Գալա՟՝ որպես զպղպջակ· ուռտի նմանուԹիք՝ Ճարմանգ, չինգղ· և Նշխար կնքոյ· կնիք· և կոնդակ· գօՀՀ, էաՀքէէ, ՀօՀր, նամ՟· *Եւ զայլ երկիրըն զոր կալեալ, ոսկի վ՟ուլով նմա չՈՀրհեալ· Վ՟ահ՟· ոփ՟: *Ա՟նաՀեաց գնաման իւր պալական՝ գրոչմեալ վ՟ուլովք առաքելական· Մ՟ոբՒՒՒ:

ՎՈՒՐ՟, վ՟ոյ· գ՟· Նոյն ընդ ձայնիս Բհեզ· ռմկ· պէղ· յն՟· լա՟· Վ՟ՈՈՏ, պՈՈՏՈ՟· Βύσσος. Byssus. որ է Բարակ կտաւ, և կտաւի· էԲՒԷՆ· *Բամբակինի ասէ լինիմ հանդերձ ոլպես վաոր յորՀարաց, և զվուռ՟ի կտաւէ, և զմեռաքս յորդանոյ· Մի՟ ատա՟: *Վ՟ուռ յերկրի բուսեալ Վ՟ՐՏ՟ո՟ղ՟: Լուա նային ղվուռսն: Եզբայր ապՀքդեհատուրք ըստ պղպջակի, զի վուռ Է՟· Վ՟ր՟ Ն՟· Ֆ՟ա՟:

ՎՈՒՏ· Στυππεῖον, στύππ. Stupa. իտ՟· Stoppa. խծուծ կտաւոյ· քուՀ՟· ռմկ՟· Է՟ՈՂՐ՟Է՟՟· (յն՟· լա՟իա՟· ոՂՐՒՂՐՒ՟, ոՐՈՂՂՈ՟, ոՐՈՂՂՈ՟·) *Իբրև զծուծ վըստ՟: ՆաւՀիւ և ձիՀոով և որՀով· Ե՟ա՟· ա՟· 31: Կան՟· Ֆ՟· 46: *Վ՟ուռ դիզեալ՝ ժողով անօրինաց, և վախճան նոցա՝ի քոց ՆրոյՀ· ՍԻՐՈՂ՟· Խ՟ա՟· 10: Իակ ուր ասի՝ի նոր ՍԻՐՈՂ՟· Խ՟ա՟· 30: *Ի փոքր վըստ վառի հուսյն ՀՈԱՅՈՐ, scintilla, որ է կայծ· վասն որոյ լաւ ևս գնի՝ի հին Թաղք· *Ի կայծականայ հրոյ յածախէ կրակ՟:

ՎՈՒՒՒՒ կամ ՎՒՒՒ, վ՟ոյ, ովՀ· գ՟· Թուի ռամկականն բառիս Ուռն· (ըՀ՟ և Թ՟· ռ՟ բառաՀ՟· վՈՐՐՀՀ՟, իբր ՀՒՒՒՀ, ՈՀՀՀՀ՟·) Ջամենն ընդ ոսկոյն անչյո վռովՀ ՅԻՀ զոչի վռովՀ Ջարկ պինդ վռովՀ: Ջծակն վռով պինգ լցո· Վ՟ոփ՟· ռաէպ՟:

ՎՒՒԱՄԱԿԱՆ· ա· ՅօրիրՀեալն յանուն վռամոյ պարտկի, (հնուր անշՀՀ վառելի ըստ պլպտից դենի)· որ է Իրմզգական ասի յանուն որմզդի կամ արամազդայ· *Շինել ատրուշանս, և զվռամական զքաղաքն գնել· ԵՀՀ· Ֆ՟:

ՎՍԱՄ, կամ ՎՍԵԱՄ՟· Ἱερός. Sacer. ՎՍԵՄ, ի, ից՟· ա՟· Ὑψηλός, excelsus, և այլն· (ըՀ՟· վՀա՟, վՀոՂ, վզան՟, վՀաս, ռաս՟· Թ՟· իՀՀՀ, էՒՀՀՀ, ՀՀՀՀ, ռՀՒՀ՟, ռՀՒՀՀ՟· և այն՟· օՒՀՀ՟, ՈՐ՟· և այլն՟·) Բարձր քան՟, վՀՀ՟· գՀր՟ի վերոյ՟· գերազանց՟· գերադասեալ՟· վերին՟· երկնաբեր՟· պատնՀավայր պատգան՟· *Ա՟քան չսկսալ՝ի վերոյ խնամուԹիՀ Ծողա՝ ուներ զնոսա առ իւր իբրև զվռաՀա յաՀոյ կողմնէ՟· Շ՟· Բ՟· *Ի՟նչն վռՀՀ և փառաւորեալ Ն՟րա՟· Ո՟ԻՒՒՀՀ՟:

ՎՍԵՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ կամ ՎՍԱՄԲԱՆՈՒԹԻՒՆ· ֆ՟· Բարձր և պանծալի բան, գովեստ՟· *Վ՟ռՀՀամբանեաՀ փառաւորեալ մանկունս սպասաւորացՙ զօրուՀիՀ անուանեալ Թէոփոր՟· Տայրպե՟:

ՎՍԵՄԱԳՈՅՆ կամ ՎՍԱՄԱԳՈՅՆ· ա՟· Առաւել կամ կարի վռՀՀ՟· *ԾանուցաՀ նեմ քումՀ վռամադրոյն Հանձնարարել իմաստուՀԹեդ՟· Շ՟· Ա:

ՎՍԵՄԱԳՈՐԾԵԼ կամ ՎՍԱՄԱԳՈՐԾԵԼ· ն՟· Պանծալ և երկնային օրինակաւ գործել՟· Ա՟ն՟ի ղլաս վնուեր խորհրդածուեՀ վռամագործեալ՟· Մ՟ոփ՟· ԵՒԷԷ:

ՎՍԵՄԱՀԱՄ՟· ա՟· ՎռՀՀ ըստ զռամի՟· վՀ՟· երկնային՟· *Տուր Թեռ կռՀՀապՀալ անդամոցս՝ վերանալ՟ի վռՀՀամարմինի երանս՟· ՌԷՒՒ:

ՎՍԵՄԱԽՈՀ կամ ՎՍԱՄԱԽՈՀ՟· ա՟· Խաւարխորհուրդ՟· մեծախոհ՟· վռՀՀամիտ՟· գերիմաստ՟· *Տեառն խոյ գերաՀռչակելոյ և վռամախոհ գաղտաբարբառ ողջոյն: Վասահանալով՝ի քո վռամախոհ գիտուԹիդ, ասելով պատճառս՟ իմասանոյդ՟ զի իմաստնագոյն ևս լինիս՟· Շ՟· Ա: ԱւՂ:

ՎՍԵՄԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ· ֆ՟· Φρονησις

Prudentia, sapientia, intelligentia. Գերաճանաչ խորհուրդ՝ մտածութիւն. իմաստութիւն. *Եթէ աղեքսանդրոս իւրով վսեմախոհութեամբ պատերազմօղ քաջ է, երթիցէ միայնակ, և տացէ պատերազմ. Պտմ. աղէք.:

ՎԱՍԵՄԱԿԱՆ կամ ՎԱՍԱՄԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἱερός. Sacer, sacerdotalis. ἱερότατος, augustissimus. Վսեմ. վեհ. վեհական. բարձրապատիւ. գերագոյն. ծայրացեալ. երկնային. սրբազան, քահանայական. *Յաթոռն վասմական զետեղումն: Սըր եկեղեցւոյ վասմական առհմանք օրինադրեցին: Յետ վասմական վերծանութեան սրբոյ աւետարանին. Մաշտ. Էջեղ: *Զամենայնոյն և զվասմականին բնակութիւն բերելով 'ի վերայ մեր. Պղատ. օրին: *Եւ հիւանդութիւն՝ վասմական գոլով բնութեն (գլխոյ) իբրու ապէս սրբազան կոչի. անդ: *Քով վասմական և վեհագոյն զօրութեամբդ. Աճառ. Էջեղ: *Իսկ դու ով վասմական, և սրբազնութեանցն նախասկիզբն: Վասմական վակասակիրդ: Ի քումս մաքրափայլ և վսեմական սլետութեանդ. Մաշ. առէպ: *Վսեմականի. ամաւխրի, և հոգևոր ռետան. Յհ. կթ: *Մեծաւ բարձրութեամբ, վսեմական գովութեամբ: Վսեմական վարուց նախընթաց և յառաջաշաւիղ: Պետք և գլխաւորք. նահապետք վսեմականք. Նար: *Մի մոռանար զընտանեկիցս քո. և մի զվսեմական զայս փառախս: Ի վանս վսեմական և փառաբանակ ուխտիս: Վսեմական փառաշարժութեամբ շնորհազարդեալ. Վրք հց. խէ: Ոսող: Գնչ:

ՎԱՍԵՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, կամ ՎԱՍԱՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. վսեմականն գոլ. փառաւորութիւն. պարծանք. *Զհրեշտակ խորհուրդս յամենուն գարձոյց, զվասմականութեան նոցա ունայնացուցեալ զմեծութիւն. Աթ. հմբ:

ՎԱՍԵՄԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ կմ ՎԱՍԱՄԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἱερουργία. Rei divinae peractio, sacrificium. Գործ վսեմ և երկնային. սրբազնագործութիւն. քահանայագործութիւն. *Յանդուգն խորհրդական վսեմակերտութեան բացայայտելոյն օրհնութեանց. Մաշտ. Էջեղ:

ՎԱՍԵՄԱՄԻՏ. Տ. ՎԱՍԵՄԱԽՈՀ. *Իմաստիցն խորս, որ անհետազօտելիք աստուած 'ի վասմամիտ գերահրաշիցն. Նանայ. յոհ.:

ՎԱՍԵՄԱՆԱՄ, կամ ՎԱՍԱՄԱՆԱՄ, ացայ. չ. Վսեմ լինել. ծայրանալ. *Զհայրն իմ և զքահանայապետ. զկիտոն վսեմացեալս (կմ վասմացեալս), Լճ. Խոր. գ. 68:

ՎԱՍԵՄԱՊԵՏ կամ ՎԱՍԱՄԱՊԵՏ, ի, աց, կամ ից. գ. Վսեմ պետ. վեհապետ. իշխան կամ քահանայ. *Զաշտէ ասեմ զնազելի վասմապետէ. Արծր. դ. 11:

ՎԱՍԵՄԱՊԵՏԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἱεραρχικός, ἱερός. Hierarchicus, sacer. Սեպհական վսեմապետի, և վսեմապետական. սրբազան. քահանայապետական. *Եկեղեցական վսեմապետական իրագործութեանց: Ըստ վսեմապետական սրբոյ ժողովոյն աւարտողի. Մաշտ. Էջեղ:

ՎԱՍԵՄԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἱεραρχία. Hierarchia. Վեհապետութիւն. սրբազնապետութիւն. քահանայապետութիւն. *Սարկաւագունք գանակցեալք ընդ քահանայս իսկ և իսկ զկնի քահանայական վսեմապետութեն. Գր. տղայ. 'ի սփէփ:

ՎԱՍԵՄԱՊԷՍ. մ. ա. Վսեմ օրինակաւ. և վսեմական. ծայրագոյն. *Վսեմապէս խնդութեամբ զեղեալ եպիսկոպոսն երջանիկ. Նար. խչ:

ՎԱՍԵՄԱՐՓԻ. Տ. ԳԵՐԱՐՓԻ. *Վսեմարփի ամենայնի նշանէ զօրութն անպարտելի. Թէոդոր. խչ:

ՎԱՍԵՐ. գ. Վէճ. վէգ. կամ Վխութիւն. վզանութն. յանդգնութն. ուստի ասի՝ Ի ՎԱՍԵՐ ԳԱԼ, իբր ուգօրիլ. յանդգնիլ. πάντα τολμάω. omnia audeo. Կ Ի ՎԱՍԵՐ ԵԿԵԱԼ, կմ ՎԱՍԵՐԵԿԵԱԼ. որպէս Յանդուգն. կամ նոյն ընդ Վսեր, ա. *Նաւաստիք յիշեն պարսաւանօք իբրև զ'ի վսեր եկեալս վասն աւելաստայու ազահութե: Ընդ որս 'ի վսեր եկեալ՝ հարկեցան մարտնչել մի աւելորդացն անհնչմանց: Վասն չքաւորութե տղցաւորացն 'ի վսեր եկեալ՝ եռուն զանձինս յայսպիսի թըշուառութիւն. Պիտ: *Մեծատունքն վասն ընչիցն միայն 'ի վսեր եկեալ յանդգնին: Եթէ այնչափ 'ի վսեր ինչ գայաք, և զանձինս 'ի մահ դնէաք: Աւաղակք և գերեզմանակրբկիտք, և 'ի վսեր եկեալքն (յն. մենամարտիկք). Ոսկ. մ. ա. 20: բ. 8: Փիլիպ. է: *Տուք զերեսս վսերեկելոյդ, զի իշխեսցս հայհոյել: Ի վսեր եկեալ դիմագրաւ՝ բռնաւոր իշխեցեր կոչել զարքայ. Ճ. Ա: Իսկ 'ի հին բա. յուսմպէտս գրի. *Ի վսեր, 'ի չար նախանձ »:

ՎԱՍԵՐ. ի. ա.
ՎԱՍԵՐԱԿԱՆ
ՎԱՍԵՐԱՄԻՏ.
ՎԱՍԵՐԱՅԻՆ.
Վէս և վտոթար. վտաշուէր. յանդուգն. յահուր. լիրբ դիմախոս. ամբարտաւան. հեգ. թշուառական. չար. *Ոչ ունիմ վստահութե կոչել զանուն աճաւորիդ 'ի վերայ վսերիս: Վերացն 'ի վսերէս զվէր միջամտորեալ ծառայիս. Յհ. գառն: *Կարդամ զանունն վաղավախճան վ.երիս, որպէս և բորբոքն բըղխեալ 'ի բերանոյդ առ առաքինայն: Զքերանն կափուցեալ 'ի վերայ վսերիս: Լուա զանթուելի վէր վերամբարձեալ վսերիս: Ի քանի վարմից վսերական վիրացին կորզեցեր զիս կեցուցիչ: Զգահավիժեալս 'ի բարձանց ըղհրասուզեալ վիրագս վսերականս: Զանձն վսերամիտ հեքոյս: Ընորհեա զմաքրութիւն վսերամիտ հեքոյս: Զվսերամիտ անձն իմ զստահակեալ և զապստամբ: Փրկեա զիս 'ի վսերամիտ պոռնիկէն: Ընթադրեա 'ի վսերամիտս զծագումն ողորմութեանդ անբաւ: Թաքուցի 'ի վսերային միտս իմ: Վհատեալ վսերային վերամբարձեալ ծովս անստորոգոյց՝ զանդրդի չարեաց: Զբերան հեծեալ վսերային վիրագին. Բնձ:

ՎԱՏԱՀ. ա. (որպէս թէ Վեստ կմ Ստոյգ՝ այսինքն գեր 'ի վերոյ՝ քան զաւհ. լծ. և պրս. ֆէստաֆա. անահ. յանդուգն, և ստէրղէտ.) Աներկիւղ. աներկիւղ. ապաստանեալ. ապաւինեալ. համարձակ, կամ հաւատս ընծայող. և Ապահով. ուստի ասի Վստահ եմ կամ լինիմ. Πείθομαι, θαῤῥέω. Confido, suadeor, audeo, և այլն. Համարձակիլ. յապա հովիլ. դնել յուսով 'ի մտի. *Վստահ է 'ի նա սիրտ առն իւրոյ: Յայդ ինչ մի վստահ լինիցիս: Վստահ էին, զի արարեալ էին ընդ սեղանաւն մուա անդ: Վստահ են յանձն քո: Եթէ ոք վստահ յանձն իցէ: Վստահ եմ յայդ: Վստահ եմ կապանօքս իմովք: Վստահ եմք 'ի ձեզ տէրամբ. ևն: *Ոչ իսկ էր վստահ յերևելիսս. Իսկէ: *Եւ նոքա վստահ 'ի դաշինսն՝ խաչամբք և սամբ՝ կահիւ և կազմածով խաղային. Եղն. գր. ա:

Կամ ՎԱՍՏԱՀ ԱՌՆԵԼ. Πείθω. Fidem facio, securum reddo. Յուսադիր լինել. քաջալերել. յապահովել. *Որով վստահ առնէ մուծանել զնոսա յերկիրն բարի: Վստահ առնէ զիմաստունն նման գոլ այն. Նի. օրէն. և այլ: *Վստահ առնէ զնոսա 'ի հոգեւոյն սրբոյ գործակցութեան. Իգն:

ՎԱՍՏԱՀԱԲԱՐ. մ. Τεθαῤῥηκώς. Confidenter, fidenter. Վստահութեամբ. աներկիւղ մտօք. յապահովի. որպէս ակն ունիմք. *Զոր զի պահեսջիք վստահաբար, մատուցանեմք զբանս որպէս նեցուկ մտաց. Պորփ. լէ:

ՎԱՍՏԱՀԱԼԻՑ. ա. Լի վստահութեամբ. Պիտ:

ՎԱՍՏԱՀԱՆԱՄ, ացայ. չ. Πείθομαι, πείθω, θαῤῥέω. Fido, confido, fretus sum, audeo, praesumo, spero. Վստահ լինել յանձն կամ յայլս. ապահովանալ. ապաւինել. իշխել. հաւատալ. հաւանիլ. յենուլ. յուսալ. քաջալերիլ. յանդգնիլ. կիւվէնմէ, փայանմագ. ուէրղէսօ օլմագ. ումմագ. *Ի ժողովուրդն հանդարտացեալ և վստահացեալ յուսով: Վստահացեալ լիցիս, զի կայ քո յոյս. Դտ. ծէ. 27: Յոբ. ծա. 18: *Յինքն վստահանայցէ: Յանձն վստահանայ: Բարի է վստահանալ 'ի տէր՝ քան վստահանալ 'ի մարդիկ: Վստահացեալք էին 'ի բարիս աշխարհականս. Առակ: Ոսկ: Կիւրղ. 'ի ննջեցն: Իսիւ: *Յայս վստահացեալ՝ հանդեան: Երդնու. ընդ որ վստահացեալ՝ և այլն: Սակայն ոչ ամենևին վստահացաւ 'ի նա արքայ. Խոր. բ. 33. և 18. 23:

Կամ որպէս Ակնկալել յուսով. Προσδοκάζω. Exspecto. *Ընդդէմ դիցես մերձակայ փորձութեանցն զվստահացեալ բարիսն. Բրս. գ-հ: *Դու ես որ գալոց ես, եթէ այլում վստահանամք 'ի գտանել. Բաֆիլ. յհ. Դ:

ՎԱՍՏԱՀԱՆԱԼ. Ն. Πείθω. Credo. և Καταγινώσκω. Sentio. Հաւատալ և յանձնել ումեք զինքն. աւանդել վստահութեամբ. ապաւինել. հաւատալ, ինտը դուլ, յանբնել. իհանմագ. Բէօլէիմ Էլճէ, ուքիորըշ Էլճէ. *Վստահացեալ 'ի նոա զանեախնմուս. Նխ. Փիլիմ: *Ոչ վստահանայ 'ի մեզ զբազումն, զի մի կորիցուք խայտառակ. Վրք հց. բ: *Սակայն հերձուածողքն զայսոսիկ ոչ հոգւոյն վստահանան. Սարգ. բ. պ. դ: *Կամիմ բան ինչ վստահանալ քեզ. Տր. իէլ. նոյ. իէ: *Զամենայնս զամ յամծ վստահանալ պարտ է. Դամաշ: *Զայսոսիկ յանձն իմ եւ վստահանամ. Պղատ. փիլ:

ՎԱՍՏԱՀԱՊԷՍ. Տ. ՎԱՍՏԱՀԱԲԱՐ. *Ի ձեռն որոյ զօրութե վստահապէս ակնկալութեամբ աներկիւղ յուսով հաւատամ. Նար. ծբ:

ՎԱՍՏԱՀԱՐԱՆ. ի, աց. գ. Տեղի վստահութե և ապահովութե յամրափակ կամ 'ի բարձր վայրի. ապաստան. ամրութիւն. նեցուկ. *Խորտակեալ կրայս վստահարան: Բարձրութեանն վստահարան կործանեցաւ. Նար. բ. խդ:

ՎԱՍՏԱՀԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Πείθω. Securum reddo, persuadeo. Վստահ և աներկիւղ առնել. յուսացուցանել. քաջալերել. յապահովել. հաւանեցուցանել. քաջալերատալ. հաւանեցուցանել. *Վստահացուսցէ զմեզ ձեռնադրով իւրով. Ճ. Բ: *Տէր, զօրպիսի պարգև խնդրել վստահացուցանէ: Ի յոյսս յայս առաքելոյն վստահացոյց: Դարձեալ ողորմութեամբ լսել վստահացուցանէ զպարգևսն. Խոր: *Ամաչեմ աղաչել զոր բարկացուցի. այլ վստահացուցանեն զիս յիշատակք խորոց անբաւելի մարդասիրութե քո. Սարկ. աղ:

ՎԱՍՏԱՀԵՄ, եցի. իմ, եցայ. Ն. և չ. ն. Տ. ՎԱՍՏԱՀԱՆԱԼ. Ն. և չ. Πείθω, πείθομαι, ἐλπίζω. *Զանձունս յառաջադիմութե, զոր ոչ 'ի անուշութէ մարդոյ վստահեալ յանձինս ունէին, այլ օգնութեամբ վերին խնամակալութե: Դու՝ որ սուկ մարդ ես, հրամանաւ և բանիւ վստահես (այլ. վստահիս) առնել քան զհրեշտակն գործել. Ոսկ. յհ. ա. 36: *Վըստահեալք յուսով աներկիւղ զբանն այ յամ լսելիս հնչեցուցանէին. Ոսկ. Փիլիպ: *Մի ոք վստահեսցի 'ի մեզաց. Ոսկիփոր:

ՎԱՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Πεποίθησις. Confidentia, fiducia. ἐλπίς, spes. Աներկիւղ համարձակութիւն. յոյս ակնկալութե. յապահովութիւն. ապաւինութե յայլս կամ յանձն. պարծանք. *Զի մի 'ի մտայ ևեթ համարձա

կիցիմ վատահութիւ. է. կոր. ի. 2: * Վատն վատահութիւն չպատուհեց քոց: Բնակեսցիք ի նմա վատահութիւ. Ես. խէ. 10: ՂՆ. ի. 19: * Տարաժամ յանդգնութիդ քո, և ի քոյն քո վատահութիդ. Ճ. Ե: * Ջնոյն վատահութիդ ունիմ ի մարմնի. վատահութիդ ջինչ իցէ. պանծուիւ, պարծանք, համարձակութիդ, սերձանք. Ո-ւ. էէւէ:

ՎՏԱՀՈՒԹԻՒՆ. Վստահանալն ումիք վրայ. ապանդուսին իչխանութիդ. Մինչև ցայժմ քո իշխանութիդ առանց իմ հրամանի կալեալ է, և ոչ ինչ յինէն ունիս վստահուի. Փարպ:

ՎՏԱԿ. ի, ից. գ. Ῥύαξ, ῥυάκιον. Rivus, rivulus. (որ են չ. ընդ Աստ.) ἄφεσις, remissio alvei. ὑδραγωγός, aquaeductus. διώρυξ, fossa. λίμνη, stagnum. διέξοδος, exitus, transitus. χείμαῤῥους, torrens, և այլն. (ի վէս. վեժ. վոզ.) Վիժակ. Հոսանք. Ջուր յորդեալ յաղբերէ. անցք կամ հիւղ ջրոյ. առտ. ուղիս. ըմճաքէդ, ինոյնէ, ոռնոդ ոռ նօլոռ՝ ընդ. ռեւ. * Ի ջուրս, ի ծովս, և ի վտակս: Վտակքն ջրոց, և ալբիւրք անդընդոց: Ի վտակին՝ որ ինչներ ի լեռնէ անտի: Յերկիր վտակաց ջուրց: Վտակք ջուրց ինչին յոյժ խմոց: Ապարից ղերկիրն ծորաբուսս ի վտակս. ևն: * Վտակ առ վտակ պատգամաւոր լինէր. Տոպ: * Վտակ ի վտակ խառնեալ յայտաճորելոց այտից (արտասուաց). Նար. փաղ: * Վտակ արտասուաց. Յճի. ծ: * Աւազանին (մկրտութ) վտակաւ. Աբէ: * Արբեալ ի վտակաց կողի ճշմարիտ բանին: Զաբեան վտակին հոսեցին. Շար: * Բազում վտակ արեան հեղեալ: Ի նը և յարիւնաբուղխ վտակաց. Խոր. է. 5: Եղէն. է: * Մէծ ծի քահանայապետին (քշի). յորմէ վտակն անմահութիւ հոգին ոք. Յհ. իմ. նէէ:

ՎՏԱԿԱԼԻՑ. ա. Զբաղբել. լցեալ վտակօք. ուր իցեն բազում վտակք. * Իբրև զբազաստան լի ծառկաւ վտակալից առ ափն գետոյ. Եփր. Բուզ:

ՎՏԱԿԱԽԱՂԱՑ. ա. Խրել զմանկ կամ վտակօք խաղացեալ, հոսեալ, յորդեալ. * Զբարժուհին վտակախաղաց և յորդառատ ջուրցն. Պիտ:

ՎՏԱԿԱՀԵՂՁ. ա. Լաւ ևս՝ վտակահեղց. Հեղեալ զեղեալ վտակօք (մինչև կալուլ հեղձուցանել). Յորդառատ. * Վտակահեղձ արտասուօք աղօթս մատուցանէր. Ճ. Ն:

ՎՏԱԿԱՀՈՍ. ա. Հոսեալ իբրև զվտակ. ուղիսօրէն բղխեալ. * Ի տիպաբանս և վտակահոս կենդանութենն: Վտակահոս ածոյնն աղբիւրն ի քեզ ցայտեալ ահաւոր սրսկմանցն. Թէոդոր. Խ: * Վտակահոս արեամբ ներկեալ. Շար: * Հեղուալ իբրև զջուր վտակահոս աբեանն (գէորգեայ). Տոպ. Հոսոպտ:

ՎՏԱԿԱՅԻՆ. Նոյն ընդ վ. Ναματιαῖος. Scaturiens, manans, fluens. * Եհ է լսեալն սուրա վտակային ջուր ինքնահաղաց. Փիւ. Բեռան:

ՎՏԱԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Հոսիլ՝ բղխել յորդել վիժել իբրև զվտակ. * Վտականալ ապրեցց անմահականաց. Թէոդոր. Տայոպ:

ՎՏԱԿԱՆԻ. Որպէս վտակք. * Ազբիւր քաղցրաձաշակ՝ կաթկաթեալ վըտականին (կամ՝ ի վըտակին): Զազբիւր անդ ի վիմին՝ վերկոտորեան վըտականին. Մագ. ոպ:

ՎՏԱԿԱՉԱՐԺ. Տ. Վտակաւոս. * Զմանր լուրեաս աղբիւրաց, վտակաշարժ առուոց. Տոնօր:

ՎՏԱԿԱՎԱՅՐԻ. ե. Վայրք վտակաց. տեղի ջրարբի. * Զէտեղեալք ի բառաչի վըտակավայրս գազանսն. Պիտ. ըպ Լէհ:

ՎՏԱԿԱՐԲՈՒ. Տ. Զրարբի. * Սահմանս վտակարբուս ուղխապարս. Նար. Խզ:

ՎՏԱԿԻՄ, եցայ. Տ. Վտականալ. * Վտակեալ յորդաբուխ ականակիս պարզուածիս. Յհ. իբ:

ՎՏԱԿՕՐԻՆ. ս. Զօրէն վտակի. ուղևորէն. * Զդառն արտասուսն, զոր վտակօրէն հեղուիր. Յհ. գառ:

ՎՏԱՆԳ կամ ՎՏԱՆԿ, ի, ից. գ. Κίνδυνος. Periculum, discrimen. ἀναγκή, necessitas. συνοχή, στένον, να, coarctatio, angustia. ἀνιαρόν, ρα, molestia, moestitia. Վտանգ կամ ի վտանգ անկանիմ. վիճակ և առիթ խիթալի, մտասղսա չարիք. փորձանք. աղէտք. անձկութիւն. պատուհասիմն. տուգանք. վիշտ. հարկ. Նեղութիւ, նեղը ինչ նալը. ՌԷՀԼԻԷ. մոխաթարա, պէլա, սբէլԷՒ. * Վտանգ մեծ և առաջի իմ: Նստն ի վտանգի կայր ի խորտակել: Եղիցին ձեզ ի վտանգս: Վտանգ է ինձ յամենայն կողմանէ յոյժ: Զամբեմ ժողովրդեանդ այդորիկ վտանգ: Մտանեցից զնոսա ի վտանգ ամենայն թագաւորութեց երկրի: Որ նեղուիւ և վտանգի: Եւ մեզ վիշտ վտանգի է ընդ կռուս այս այսր աւուր. և այլն: * Անհնոյ վտանգիս (կամ վտանգիս) վարկին ի գերութիւ: Իբր որպիսի վտանգիւք ամբարշտութիւ եկեալ հանգիպ ակեցար ինձ. Պիտ: * Մխիթարեսցուք մերով վտանգիւք և մեք. Խոր. է. 8ց: Ընդ միմեանս չտրեալ ունին զվտանգիցն կարդ: Փրկել զմեզ ի փորձութիւ և յամենայն վտանգից մերոց. Նեռ. Ասող: ժմ: Ե Շար: * Տագնապեալ ոգւոյս վտանգիս խապտ: Հոգւոյս վտանգաւ: Ջար վտանգիչ. Նար: * Հաճել զպարտս վտանգի լծոյ ծառայուին Թագաւորացն. Ասող:

ՎՏԱՆԳ. Ցանցանիք, և պատուհաս ըստ նմին. * Վտանգ է, յաղագս աշխարհի ասացեալ (մեր) ընդ խակագունութիւ աշխարհի (զայլ) զանց առնել. Աբէոպ. Տ: Որք պատանգեցան ընդ կռուան հաւատոյն, զապաշնորին կրեսցեն վտանգ. Կանոն:

ՎՏԱՆԳԱԳՈՐԾ. ա. Ἐπικίνδυνος. Periculosus. Որ ինչ գործէ զվտանգ. վտանգաւոր. էէյնոռոր. * Ոչ միայն աւետարանէ, այլև կարի իմն վտանգագործ. Ո-ւ. գագ:

ՎՏԱՆԳԱԼԻ. ա. } Լի վտանգօք և վըշ-
ՎՏԱՆԳՈՒԼԻՑ. } աոք. ապետական. * Նախ անգերծ և վտանգալի (կամ վտանգելի) ապետական սպասաւորանայս: Զգաստացեալ ի բազում հեծեծմանէ, և ի վտանգից արտասուացն. Կէտ. աչէ:

ՎՏԱՆԳԱԿԱՆ. ա. Անսովոր առմամբ՝ որպէս յն. Περιστατικός. Circumstantialis. Պարագայական. որ ինչ հայի ի հանգամանս իրաց: Ոչք կոչին առ ի ճարտասանս վտանգականք մանկունք. ոմ, զմվ, զինչ, մամ, ոռր, էրբ, զնորդ. Նեռ. էն:

ՎՏԱՆԳԱԿԻՐ. ա. Կրօղ կամ ունօղ յինքեան զվտանգ. նեղեցոյ անկեալ կրից՝ վտանգից և փորձանաց. * Վկայքն՝ վտանգաւկիր և երկչոտ մարմնով չարչարակից եղեն քոյ. Տօնակ:

ՎՏԱՆԳԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συγκινδυνεύω. Simul periclitor. κακοπαθέω, mala patior. Պատրաստ լինել վտանգի. կամ փորձանակից, և մրցանակից, և վտանգիւ լինել, վիշտս կրել. Ճգնիլ. * Յաղագս առաքելոցն վտանգակից լինել. Աթոռ. Յոհաբ: * Վտանգս կից լէր իբրև զքարոզք զնոսոյ յոքի քոքի. Ո-ւ. է. ԻՒՏ:

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ἐπικίνδυνος, ῥιψοκίνδυνος. Periculosus. Ինչ մի, ուր իցէ վտանգ խիթալի չարեաց (առաւել ամի. և յն. ոճով). * Խուզիլ զայսպիսիս վտանգաւոր է, և ոչ հեռանիլ: Անառակ է յոյժ և վտանգաւոր՝ առնել, և այլն. Ակ-էրզ. գոնյ: * Ի վտանգաւոր նեղութիւ (ծովու) զլրծան ի ցամաք. ՂՆոդ. (որ հայի և ի յայլորդ նշ:)

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ. Որ ինչ ունի ընդ իւր զվիշտ և զնեղութիւ. տարժանելի, և չարաչար. Եհ է զոր խրատէ վտանգաւոր պատուհասիւք. Յճի. ծ: * Եհ կայր աշխարհն ի մեծ վտանգաւոր աղէտս: Լինիցիս իբրև զմի ի մահապարտաց, որ անձամբ զանձինս հերքելոյն ի կենաց վտանգաւոր մահուամբ. Աբէբ. է. 1: ՀՀ. 10:

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ. Կրօղ զվտանգ. վշտացեալ. վտանգակիր. վտանգեալ. փորձանաւոր. * Վտանգաւորք են՝ որ յինչ և իցեն նեղութիւս. Խոր. պէրք: * Ի վիշոյ այսքանեաց գերութեց սմենաքաշտա վտանգաւորիս: Վատնդաւոր և աւերնակրկն անգամք. Նար. իէ. յէ: Բազում վտանգաւորք ի ծովս և ի ցամաքի կուէին յօդնականութիւն ղնոսն աքեն. Վրփ հդ. իէ:

ՎՏԱՆԳԵՄ կամ կեմ, եցի. ն. իմ, եցայ. իր. իբր յ. Θλίβω, ἐκθλίβω, ομαι. Vexo, affligo, or. πονεω, τρυχόμαι, ὀδυνόομαι, laboro, fatigor, doleo, և այլն. Ի վտանգ արկանել, անկանիլ. նեվիլ, իլ. խոշտանգել, տագնապել. վըդովել, իլ. լարւըլիել. հեւլաւ եմիէ, օլմաք. Նեղը խօնել՝ ինինալ. զօռ՝ սբէլէՒԷ ռօփռէ՝ իիրմէ. * Վտանգեաց զնա բանիւք զգիշերն ողջոյն. Դոս. ծը. 16: * Սկսաւ զնոսա վտանգել բանիւ, թէ արժան էր ձեզ և այլն. Մոմիկ: * Վտանգեմ զքեզ ի տալմոսէն ... Եղբայր իմ վտանգէ զնա՝ առաս և անդր չկնքվուս. Հոգք սոցին վտանգեն զնա յոյժ. Վրփ հդ. ը. է: Զպատնիկն բազում անգամ վտանգեր պատրա. Աթոռ: Իբրև վտանգեցաւ, խնդրեաց զերեսս տեառն: Վտանգեցաւ յանդգնութենէ: Հան զնա ի պատերազմս, վասն զի վտանգեցայ: Յետոյ վտանկեսցի (կամ մորմոքեսցի) յանձն իւր: Հեռացեալք և մօտ ալք՝ զնոյնօրինակ վտանկեին. և այլն: * Բազում վշոք և նեղութիւք վտանգեր զմեզնեսին: Վտանգէր զքաշանայս խոշտանգանօք. ՂՆոդ: * Պատերազմեալ՝ վտանգի յոյժ: Ոչնչ վտանգի ի թագաւորութենէն վասնիսոյ և տիտոսի՝ Թռտլով ի նոսա զմիկաչեաս. Խոր. է. 14. 35: Վտանգիմ ի քաղաքէ մեզապ իմոց. Շար: Նախ մօտք վտանգին տատունքն, ապայն վարդապետին վհիս տալոյ անասնին. Երզն. Տօ: Յաչսոյն վտանկեալ՝ գնաց հաւատով ի տապան աքեն. Տի ինէ. ինէր. լօ: Վտանգելոց օգնական. Աղ. Բաբէր:

ՎՏԱՆԳԵՑՈՒՅՑՆԵԼ. Նոյն ընդ վ. Վտանգեցուցեալ՝ տատեին (Թոտլ. զնաւասս իւրեանց. Կազմոպ:

ՎՏԱՆԳԵՑՈՒՑՔ. ա. Որ վտանգեցնէ. * Ի բաց եթող ամենակալ իւր զորութիւն զվտանգեցուցչին մարդկային բնութիւնս. Խոսր-Վրի:

ՎՏԱՆԳՈՒԹԻՒՆ. } Վտանգիլն (ըստ
ՎՏԱՆԳՈՒՄՆ. գ. } առման). * Վտանգելոց օգնական. վտանգութիւ է որ հիւանգութէ, և է որ մեղաց, և կամ հաւատոյ: Եւ այս ի կատարից է վտանգութիւն փախչել յանհաւատից և ի չարաց. Ը. Բոբիր: Զվտանգութիւ քաղաքին յաւելու առ ի նշանակ. Ո-ւ. էս: Բազմաց վտանգ ուժն իրքն լինէին. Ո-ւ. լոս: * Զվտանգութիւն բարեկամին՝ անձին քումմ համարեա. Ոսիէր:

ՎՏԱՌ, ի, աց. գ. գրի և ՎՏՈՐ, ի. ից. (ըստ ընդ վտակ.) Ἀγέλη. Grex. Հոտք կենդանեաց՝ որպես ուղխիւ հորգան առեալ. Լոկ. Հօտ. Հօրան. պատակ. երամ. ոխրիմ, ևէա. պէօլիւ. * Ո՞վ իցէ, որ վայնչափ բիւրաւորդի վտառաս ձկանց շարժեացն հանդչ չտեղ խա-

ղալ միանգամայն: Վաստ վաստ երամ ե-րամ չկրկին. Վէպ՟ր. Է:՝Զիոյ վաստաք, ան-գնայք, հետք. Բր. ոտագնի:՝Վաստաք ունա-սակաց. Ճ. Գ:

ՎՏՈՒ. (յն. ընդ Պատառ.) Պատառուածք. Ձեղքուած. անցք. ծակ. առուակ. որ և Վատանք, և ծակտի.՝Խակ հոսուն ըստ Թափ-ման, քանզի Թափի կենդանին ի ձեռն յայ-սից վատուից (նոր ձ. վատրից) և անյայտից: Երակք, ընչերակք, վատաք (կամ վատրք): Ապաքս վտարին աւելորդքն ի ձեռն բերա-նոյն և ի ձեռն ըստնգանցն և ի ձեռն ական-ջացն և ի ձեռն տզից, ի ձեռն ընչից, և ի ձեռն անյայտից վատուից: Իսկ անյայտս վը-տառս կոչեն զպատճառս ամենայն մար-մնոյն. Նխ. ը:՝Երկու աչք, ը ականջք, ը քթափորք, ա բերան, ը սրինք, ն պորան, և երկու վատաքն յետ և յառաջ (միզուկն և երաստանն). Ոսկիփոր:՝Կամ ըստնգանց ղհոգացն վտառս առ նախանձու տպականեա-ցիք երբէք. Սարկ. ԽԳ:

ՎՏԱՒԱՆՔ, նաց. Նոյն ընդ Վատաք ը նշ.՝(կինն յանկատաւոր հասակի) յամրաս-նանալն՝ հատանի կիմ միջոցի յերկուց վտա-ռանացն, յորմէ և մնհանոյ. Մխ. ԵԳ:

ՎՏԱՒՈՊԱՀ, ի, աց. ք. Φυλασσων τὴν αὐ-λήν. Custos aulae vel caulae, ovilis. (ի ձայ-նէս վ տառ ըստ ա նշ.) Պահապան վտառաց երամական՝ հօտից. և Պահ՝ բակ և փարախ նոցա.՝Ի վերայ ապարանիցն մնայասոյ որդ-ւոյ սեղևմոյ վտառապահի. Եզեկ. ը. 4: Ուր Մխ. Եզեկ. գրէ.՝ի վերայ վտառապա-հացն որքուռնի, այսինքն ձիոց՝՝. որ և ՊՈՑ-ՏՈՊԱՆ, կամ կոյտք ձիոց:

ՎՏԱՐ. ք. Տ. ՎՏԱՌ (ը ք նշ.). այլ ի յա-ջորդ ածանցս է արմատ վտարելոյ, և արմատ իւր է՝ ի տար. օտար, ի բաց վտրուն. (որ-պէս և Թ. ոխրէ, է վտառ, այսինքն չոկ. խակ ոխրէ՝ է վարել, վտարել.)

ՎՏԱՐԱՆ. ո. Վտարեալ. վտարանգի. տարագրեալ.՝Եւ զգերուածի իմ վշտարակ՝ գտնուցանեն սպրէն ի յարկ. Շ. Եդէս:

ՎՏԱՐԱԿԱՆ. ո. Որ և ասի ի բաց վտա-րական, Արտաքս վտարական. Ἀποκριτικός, χή. Expulsor, expultrix. Որ ինչ ունի զկա-րողութիւն վտարելոյ, ի գուրս կամ՝ ի մի կողմն վտրելոյ. արտաքսողական. Ոսկ. ոխրէն.՝Զյորներեալսն կերտակուրան վտարական զո-րութիւնքն հիւրազանձելու անդամս առաքել: Քարշողական զորութիւնքն ևնդրէ, սղնակս և վտարական զորութիւնն առաքէ. Մագ. ՃԵ:՝Արտաքսումն աւելորդացն ի բաց վտարա-կանին զորութիւն է. Նիւս. ԻԹ:

ՎՏԱՐԱԿԱՆ ԼԻՆԵԼ. Վտարիլ. վտրիլ. Ոսկ. ոխրէնվի.՝Վտարական լինելին յօ-տարութիւն. Սարկ. Հանդ:

ՎՏԱՐԱՆԴԵՄ. եցի. ն.՝Ἀγω. Duco, ab-duco. Ի բաց կամ անդր քան զինիկ տեղին վտարել. վարել տանել. տարագրել. կր. տա-րագրիլ. և Օտարանալ. վտարանչել.՝Զոմանց զորդիս և զկանայս՝ի ծառայութիւն վտարան-դեին. Եսա. ԽԲ. ա:՝Թշնամիքն վտարան-դեալ՝ի ծառայութիւն տանիցին. Ոսկ. Ես. յն. Ծառայս առեալ տանիցին:՝Մահուն երկիւղիւ ևանառպազ կեղին վտարանդեալք՝ի ծառայութիւն. Նիւս. Ը. 15. յն. պարտա-ւորեալք. ἔνοχος, reus, obnoxius.՝Ընդ գերեցեալ գաժոխաբնակաց վտարանդելոցն հոգւոց արդելեալ կամ՝ի վտանդի. Նար. ծԸ:՝Հատեալ՝ի վերայ հոյոց՝ նախ զաշտ-վտարանդեալ (այսինքն վտարանչելոյ՝ ապրա-տամբ) այսր խաղացուածս. Աւրծր. ՀԸ. 1:՝Չի մի վտարանդեալ ինչ լցցի վարդապետութեանն (այսինքն օտար և երկրպայական). Կոլ. ծ:՝Նո-րոգ է գալուստն (քրիստ), և վտարանդի (այս-

ինքն դիմախօսեալ լինի՝ի Թշնամեաց). Կոլ. ծԸ:

ՎՏԱՐԱՆԴԻ, գ. ոյ, գեաց. ա.՝Ἀποικος. Domo emissus, colonus, և այլն. Վտարան-դեալ. տարագիր. տարաշխարհիկ. գաղթա-կան. բանի վարեալ. օտարացեալ. վարա-տական. աստանգական. մատնեալ՝ի ձեռս օտարաց. գերի. տրոկ. ծառայ. վրծ ը. ղ. ծ. ոխրէի՝ն, էերէինքն այրըմբէն, փեփէր-ին.՝Վտարանդիքն ալեմակեցան (՝ի հը-ռովմայ):՝Վհոպիանոս զվտարանդիս տրճա-կեաց. Եսա. ԽԲ. Ը:՝Ա՛ր մեք արարած վը-տարանդի լինել նմա. Վբ. հղ. ծԸ:՝Եթէ զարտաւաղդ և զտիրան վտարանդիս ոչ ա-րասցես:՝Վտարանդի (որպէս պատանդ) եր-թալոյ պատպոյ՝ի բիւզանդիոն: Սրոյ զամե-նայն վտարանդիսն մատնելոյ. Խոր. Ը. 52: ՃԸ. 29:՝Զվճակս ժառանգութեանն վտարանդի լեալ (յն. քանի կալեալ) յան-պատս թշնամեաց:՝Վտարանդի (այսինքն գե-րի) եղեալ ազգդ բազմաց: Աբարին ղերկիրն իմ իւրովանդ՝ի վտարանդի (յն. ձերբակալ):՝ Եղիվկք յանապատս, և վտարանդիք: Առնի-ցեն զձեզ վտարանդիս (յն.՝՝ի վաճառս հա-նեալ). Ա. Դ. ծԸ. 33: Եսդի. ԼԸ. 3. 5: Ե-րեմ. խԸ. 18: Ը. պ. Ը. 3:՝Պիղծ և խուժա-գուժ մարդկան լինելոյն վտարանդիք (յն. ապրուկ). Ոսկ. Ես:՝Զգազանացն բարս ա-ռնէր, և վտարանդի ետուր (յն. մատնեցեր) զպղնուսականութեանն:՝Զփրկութեի անձանց վտարանդի ապրոց առնէ՝ի (յն. մատնէ՝ի). Ոսկ. ՛. Ա. 15. 23:՝Մարդկան վտարանդիս ետուր զձգ. Երե. ՃԿ:՝Իբրև՝՛ի բանաւո-րէ ուժգնէ վտարանդի վտրեալ. Սէբէր. Ը:՝Վտարանդի բացատրժութեի յանբնական վայրի վտրանեալ. Նար. ծԸ:

ՎՏԱՐԱՆԴԻ.՝Ἀμφίβολος, ἀμφιβαλλόμενος. Ambiguus, dubius. Տարտամ լինչ, որ յայս և յայն միտս ձգի. երկբայական, երկուանա-լի. դիմախօսեալ.՝Չի եթէ այն՝ որ յայտ-նապէսն է (ընդունելի ևը դիւք). չգիտես, զի զվտարանդեօքն տագնապալ տատասփ-ցիս:՝Ձիք ինչ բան վտարանդի (վասն քնի), և ձիք բան առանց վկայութե:՝Քանս վտա-րանդիս. Կոլ. ծԸ. ծՁ. ծԸ:՝Ոչ եթէ միմ-մ անկարուածէ վտարանդի լինին իրաւունք ձգնարուածէն. Սէբէր. Ը:՝Ոչ զանգիտեալ՝ վտարանդի առնեն զքանն, թէ ընդէր բնաւ և այլն. Ոսկ. յհ. Ը. 16:

ՎՏԱՐԱՆԴԻԳ, դեօք կի՛ գիւք. գ. Վտա-րանդութի. կամ նեղութի որպէս զվտարան-դելոյ. տագնապ. տատասփութի.՝Հատարէն զբոլոր երկիրս հայոց արկանէր ընդ անհան-գստութիւն վտարանդիք. զի վախճանեաց ըզ-գիւս սրծամեոյ՝ի յերկրէս. (վասն որոյ ըզ-մարդիկ առնոյր՝ի սեղի գրամոյ.) Ղեռնդ:

ՎՏԱՐԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. գ.՝Ἀποικία. De-migratio. Պանդխատութի. գաղթ.՝Դարձոս-ցէց զվտարանդութի յարկացն յակովբայ: Եբեմ. Լ. 18:

ՎՏԱՐԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. Երկբայութի. տար-ատմութի.՝Առանց վտարանդութե տահմա-նագրութի հրամանագրութե. Ոսկ. յհ. ա. 11. յն. աներկբայ. ἀναμφιοβήτατος, indu-bius, non controversus.

ՎՏԱՐԱՆԴՈՒՄՆ. գ. Վտարանդիլն. օ-տարութի.՝Սպասեցաւ՝ի վերայ իմ վտա-րանդումն և նեղութի. Ցհ. ԼԸ:

ՎՏԱՐԱՆՁԵՄ. եցի. լ.՝Ἀδετέω. Prae-varicor, sperno, rejicio. Վտարանդիլ՝ որպէս օտարանալ ինքնագլխութի. ապստամբիլ. նշմահեղ պաշ լէ+մէ+, ևերի փոխ+ցագ, փահ եր-մէ+. (գրի՝ի հին բառ. և՝ դրանջելոյ ապրա-տամբելոյ.)՝Եղև նորա ծառայ յովակիմ ամն երիս, և դարձաւ վտարանջեաց՝ի նմանէ. Ը. ԼԳ. ԼԸ. ՛:՝Նշխահեալ սրհամարհեաց.

վտարանջեալ (կամ վտարանդեալ) յիւրոց նախագլխոյն. Խոր. Ը. 19:

ՎՏԱՐԵՄ. եցի. ն.՝Ἀπάγω. Abduco. ἐκ-κρίνω, depello. ἐλαύνω, impello. (արմատն է՝ի տար. օտար.) Նոյն ընդ վտարանդել. տարագրել, օտարացուցանել.՝ի բաց վտրել. վտրել. տանել. մերժել. ԼՀԼ. ոխրէի+.՝Վը-տարեն՝ի կորուստ: Վտարեաց զնա յայսմ խնդրուածոցս: Արտաքս վտարին աւելորդքն յայլ և՝ի մէզ և՝ի փսխուածն և՝ի քրտունս. Վբ. հղ. ԻԸ: Ոսկ. յհ. Ը. 31:՝Նխ. ը:՝Վտա-րեցին զկարծիսն: Յաշխարհէն վտարեաց: Ո՛ր վտարէ զնս բոնս. փէս. ԼԻՀ. Ը. 2: Նսս. ԼԸ. ա:՝Ուր քաւուրեի է Թագաւո-րեալ, վտարեալ են մեզ:՝Ուսի վտարի՝ի հոլմոյ. Նար. խՁ: ԼՀ. ԻՀ:՝Զոր Թէ վան արգարոցն ոք զմուռս ածիցէ, ոչ վտարի՝ի Ճշմարտութէ՝՝. այսինքն չօտարանայ. Շ. ա. ՀԿ. ԼՁ:

ՎՏԱՐԵԼ. փարչել. ձգել. կորզել. Թա-փել՝ի՛ձեռաց այլոց. զբռամբ ածել. ֆ+ՀԼ.՝Զորօրինակ ապստամբ մատեալքնուբ՝ղայլոց Թագաւորութէի իւր վտարիցէ. Սէբէր. Ը:՝Զի մի զնձոյին անունն յինքն վտարեսցէ. փէս. յ+ՀԼ:՝Զլիչանուրեի Թափել և յինքն վտարել. Սարկ. ա. յհ. Ը:՝Ա՛խիոքրոս հպի-փանէս պղծմեան Թագաւորութէն ակն ե-ղեալ վտրեր. Եսա. ԽԲ. Ը:՝Մինչև ցմահ և զերնուէն զմեզ վտարեն. Ոսկ. գծ. (որ բերի՝ի կրկին նշ. իբրու վարել սատկապես:)

ՎՏԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ընդ վ. ըստ ա նշ.՝Զոր յայլ բաղում խնդրուա-ծովք սոսի, և վտրվտրակի վտարեցուցի... մինչև աեսցէ զօտարացեալն իւր. Վբ. հղ. ծԸ:

ՎՏԱՐՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՎՏԱՐԱԿԱՆ.՝Զորս ոյժ ունի ստամոքն. քարշողական, ուննակա-կան, հալոզական, արտաքս վտարողական. Ոսկիփոր:

ՎՏԱՐՈՒՄՆ, բման. գ. Վտարիլն. վը-տարանդումն.՝Զօտարութէի վտարումն ա-զատաց. Խոր. Ֆ. 68:

ՎՏԱՒԱԿ, ի, աց. գ.՝Ὑποδύτης, Subucula, tunica. և παξωμὶς, humerale. (յն. Թ. փ+վ՟, և փ+վփ.)՝Ներքնակ. ներքին հանդերձ ընդ վերարկուաւս և ընդ վակասիս. պարեգօտ. պատմուճան. և Ո՛ր և ևՀ զգեստ. և և Ըռանոց, վակաս.՝Նր ստորոտով վը-տառակացն:՝Զվտառակն՝ի ներքոյ վակասին: Օձիք վտառակացն. և այլն. Ես. ԻԷ. 33: ԼԷ. 20=24: Իակ ԵԼ. ԻԷ. 15,՝Նր վտառակօքն նոցա յառաջոյ կողմանէ՝՝. յն. բաւօմ, Թ. օ-ձոպղտփ. լտ. հոմբրաչէ. այլ անդ ԼԷ. 3;՝Աբարին զվտականն՝՝, այլ ձեռ. զվտառական:՝Չատ գաւիթ զգրօշակ վտառակաց նորա. Եէր. ԻԳ:

ՎՏԱՒԱՆ, ի, աց. գ. Σταδιον. Stadium. βολη, jactus sagittae. գրի և ՎՏԵՒՏՆ, ՎՐ-ՏԱՎԱՆ, ՎՏՎԱՆ. պ. փէվան.՝Շափ միոյ աս-պաղիզի՝ այսինքն արշաւանի ձիոյ, և քաջ նե-ռատձգութէ.՝՝ի բացեայ իբրև վտառանաս: Անտի անդր վտառանք իբրև նռ:՝Իբրև քսան վտառանաս: Որչափ քան զերկուս վտառանաս. Իբրև վեց հարիւր վտառանաս. Ծն. ԻՁ. 16: Ը. Ա. ծԸ. 9. 10. 16. 29:՝Ոյոյ երկայնուրեն էր հնգետասան վտառան, և լայնուրեին եր-կու վտառան. Եսա. ԽԲ. Ձ.՝Քան վտառա-նաս երկայնուրեի: Ապարեհն է հետևակ-ցուի. այսինքն վտառան մի. Խոր. Ը. 25. Ե Ձ:՝Իբրև երկոտասան վտե վտնս: Եվնն ըստ-ռաքէ նորա վտեվտնս եօթն. Վբ. հղ. ծ. Ե Ը. ըստ յ:

ՎՏԱՒԱՏ. գ. Որպէս Թէ մասն վտառա-կի. Վերչք. քզանցք. որ լինի և իրրու ծած-կոյթ. քօղ.՝Խակ Թագաւորն սալաջեալ՝ ոչ-ինչ լսէր. զբևեան վտառատաքն ծածկէր...

քօղ ղէլեալին աչկեալ գաբեւոցանէր զե-
լեան. Բուզ. Ճ. 15:

ՎՏԻՏ, վտ. ա. Լեպտός. Tenuis, minutus, exiguus, subtilis, gracilis, macer. որ-
պէս թէ վ՚ասուս, յոյժ վտանալ. նաւա-
զելոյ տպին. տին. նաւթոյ. մանր. տկար. նաւազ.
ուղղ, պղտիկ. մանրիկ, վտաք. ափափ, պայիճ,
զոգուն, խոս. ՚Եօթեն երինջք վտիտք (կամ
վտանիք) մարմնով. վ՚տիտք մարմնովք: Վ՚ք-
տիտք և զաղիւք: Տգեղք և վտիտք. Ած. խոս:
՚Տուան ոմն թնիք վտիտք և տկարք. Վ՚ք հց.ձ՚ն:

ՎՏՏԱՆԱՒ. ածող. ը. } Լեպտόβειν.

ՎՏՏԵՄ, եցի. ն. իմ, եցող. յ.ՙրա, օրաւ.
ἀποσκορακίζω, ἀπόλλυμι, և այլն. Corrumpo, or; diminuo, or. διαφθείρω, molestus sum, turbo, և այլն. Վ՚տիս լինել, և առ-
նել. նուազիլ, նուազեցուցանել. նեղել, իւ.
տկարանալ, տկարացուցանել. ՚Ոչ վ՚ասցան
երինք մանեաք. Մ՚ամբ. ըսք Լ՚ե: ՚Յապա-
հովս առնիցէ ՚ի տապնապէն, առ ՚ի չվատել
զՀաւատոյն երկիւղիւ. Ո՚ի. ՚ե. ՚գ. 36: ՚Թէ-
պէեաւ բիւր անգամ վ՚ասիցէ զպատիւ քոյոյ
մարգապետուհեդ. Ո՚ի. ես: ՚Ոչ վ՚ասիցեն
նոքա զձեզ. անդ: ՚Զանարատս հոգիս մար-
մնոյս փոսիկսուիցէ յաւէտ վ՚ասելոյ. նար. ՚ի:
՚Վ՚ասեցէք (կամ վ՚ասեցէ) զնոսա, և բա-
ցուսա ՚ի բաց հալածեցէք ՚իբրև զուներ յար-
գի հոսեալ: Ոչ ևս վ՚ասեցին ՚ի տոմոյ ՚ի վե-
րայ երկրի: Եօթեն ջրոք գալարովք չվատե-
լովք. Ե՚. ծ՚ե. ւ3: Եվ՚ի. ՚ը՚. 29: Դ՚ա. ծ՚ը.
7: ՚Վ՚ասեցէք անարգեցէք զնոսա, և արաս-
ցէ փախստական. Գ՚ե. ես:

ՎՐԱՑ. Տ. Վերց:

ՎՐԱՆ, ի, աց. գ. Σκηνή, σκήνωμα. Tentorium, tabernaculum. (՚ի վերայ արկեալն.
լծ. և յն. ասբանօս, երկինք՝ իբր վրանաձև
՚ի վերայ մեր. վրան արոյ և ՚ի յն. բա. ա-
սի, թէ ասբան՝ առ պարսիկս նշանակէ վրան
թագաւորական.) Խորան. առագաստ. ուս-
ոք վ՚րան ժամու կոչի խորանն վկայութեան.
(զորմէ ասս ՚ի բառն ժամ.) Լ՚ոքը, ՚ք՚ե՚ի,
օ՚ն, ո՚ր՚ի՚կ՚ս. ՚ի վ՚րանս խաչնարածաց:
Ի վրանս հովուաց: Բնակեալ են ՚ի վրանս:
Զվրանն մեզոյալ. և այլն:

ՎՐԱՆԱԲՆԱԿՈՂ, կչի, ողաց. ա. Σκηνοῦν
ἐν σκηναῖς. Habitans in tabernaculis. (որ և
ՎՐԱՆԱԲՆԱԿ, ԽՈՐԱՆԱԲՆԱԿ.) Բնակեալն
՚ի վրանս կամ ՚ի առագաստս. ՚Եվ գնգեան
ը ճանապարհս վրանաբնակչացն. Դ՚ա. ը՚. 1:

ՎՐԱՆԱԿԻՑ. ա. Σκήνος. Contubernalis. Բնակեալ ՚ի նմին վրանի, կամ գրացի
այլում վրանաբնակչի. յարկակից. ՚Յու-
ղևարուհեն վրանակիցք և առագաստակիցք
պիտանացու են. Փիլ. Եւ. ա. 3: ՚Երթի ըղ-
գարուք ճանապարհդ ը հասանակիցդ քո
և ընդ վրանակիցս. Բր. ՚ե ՚ն: ՚Կցորդ սի-
րոյ օրինագրեր քինել ՚ի ճանապարհի՝ վրա-
նակից և անզանակից. Լ՚ը. ա՚ծ՚ը:

ՎՐԱՆԱՅՄԿ. ա. Ցարկ կամ բնակա-
րան վրանի. նեղբասկողմն կամ նեղբին սե-
նեաւին վրանի. ՚Հնարս եղև իրացն գտանել՝
՚ի վրանայարկին փակեալ. Ա՚ե՚ր. ՚գ. 9:

ՎՐԱՆԱՆՄԱՆ. ա. Նման վրանի. լ՚ոքը
նպ՚ հիւսը. ՚Որպէս խորան կամարակերպ
քանանման. Զ՚ր. ՚ի՚:

ՎՐԱՆԱԳԱՀ, ի, աց. ա. Φανόπαιον և
կրակատուր վրանի. լ՚ոքրնքը. ՚Որ յառաջին
կանափահ էր լեալ գաւթի կիւրակապալատի.
Յահ:

ՎՐԱՆԱՆԵՂ, ի, աց, կամ ղի, ղեաց.
գ. Տեղի վրանաց. ՚Զհովիտս վրանատեղացն
չափով ասյ լինել յորկոտ. Վ՚ր՚ն. ՚ղ:

ՎՐԱՆԵԱՆ. ա. կապչաքն ՚ի վրանի կամ
՚ի մէջ վրանի. ՚Վրաներայ եկեղեցի և ժո-
ղովարան շրջեցուցանէր ընդ ինքեան. Կ՚ր. պա՚:

ՎՐԱՑԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ սկիզբ է վրացւոց
կամ վրաց. ՚Եղբարքն մեսի ուղիք վրացա-
կան զօրաւն. Ա՚ղ. ՚գ. 31:

ՎՐԱՑԻ, ից. գ. ամ ՎՐՈՑ ՚ի բա. յակ.
ան. խոռանի, ՚ի՚ր՚ի՚ն:

Խակ ա. Տ. ՎՐԱՑԱԿԱՆ. ՚Վրացի ապրու-
լոյով. Լ՚ի. ա՚ն Լ՚ան:

ՎՐԱՑԻ ԿԱՁ. որ և ՄՐՏԻ ՏԱՑ, ԽՈՐՈՒԱՑ.
Տ. ԵՂՐՈՐՈՑ. ՚Վրացի կոճ, որ է միոյ
սահն: Ա՚ւ միոյ սահ, որ է վրացի կոճն.
Վ՚ի. ձ՚ը. ձ՚ը. յ՚ն: ՚Սև և սպիտակ վրացի
կոճ. Բ՚ի՚ի՚ն:

Խակ ՚Տարազ վրացի կոճակի՛ն, ՚ի բաւա
գ՚ալիանոսի գնի որպէս յն. ագարիկոն. ա.
ղարիկօն, ἀγαρικὸν, agaricum, nomen fungi
arboris. ղարիգ՚ան, կաղկո՚ն:

ՎՐԳՈՒՏ. ա. Ուր ինչ վերդ չատ. քա-
րուտ. ՚ի վրգուտս տեղիս բուսանի քարաքեակ
ատացեալ խոտն. Երէմ. ՚ե՚ր. ըսք Լ՚ե:

ՎՐԴՈՎ, ի, ից. գ. Θορύβος. Tumultus. խռովութիւն ամբոխի. աղմուկ. խառնա-
կութիւն. չխոտի. յոյզք. ՚Խաղմոսկան վրդո-
վիւն առչկեալ չարչարեցեր (զեգիպտոս).
Թէ՚ո՚ր. Խ՚ւ:

ՎՐԴՈՎԱԼԻՑ. ա. Խռովալից. աղմկա-
յոյզ. ՚Զահմանեալ ճառագրութիւն վրդ-
ովալից գործականութ՚ի փուԹայք կատարել.
Թէ՚ո՚ր. Խ՚այ՚գ:

ՎՐԴՈՎԱՒԵՐ. ա. Խռովասէր. առիթ
խռովութեաց (որպէս դիւնին). ՚Ըստ արիստ
վրդովասէր բերոց. Գ՚ի՚ք:

ՎՐԴՈՎԵՄ. եցի. ն. } Ἐκθορυβέω.

ՎՐԴՈՎԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Detурbo. Խռո-
վել. ամբոխել. այլայլել. վեր ՚ի վայր առ-
նել. խախտել. գոլգեել. ՚ի՚ր. իլ. ՚Մ՚ի վրդո-
վեսցէ զնոսա ՚ի քրիստոնէութեե հաւատոց:
Վրդովեցաք ՚ի պատուոց իւրեանց՝ և վըր-
դովեցաս խաղապալեցի. Խո՚ը. ՚ե. 32: ՚գ. 50.
68: ՚Ա յո յմ նազովեցի զարհուրեալ վրդո-
վե զնս: Մ՚ի վրդովեր զանձն կուսին. Զ՚ր՚
յի: Տ՚ր ՚ի՚ե՚ւ. յ՚ն՚վ. ե՚: ՚Ամենայն մատուածք աշ-
խարհիս չարժեալ վրդովեցաս: Զ՚իմրդ վըր-
դովեցան ՚ի ՃՀմարտուէս: Վրդովեցան վանն
մանկանցն օրհնաբանութիւնն. Փիլ. Խ՚ոսփն:
Լ՚ի՚. պ՚որ՚գ: Եւ՚ը՚ն՚ ՚ն՚գ՚ի: ՚Ալ՚ը զարհուրեցի
գա. զաուկ, վրդովեցի զգեաս: Ամենայն
հոսանք փոքռուէ՚ից ոչ կարէն՚ի՚ք վրդո-
վեցուցանել զնա. Թէ՚ո՚ր. Խ՚այ՚գ: Իփն:

ՎՐԴՈՎՈՒԹԻՒՆ. գ. } Θορύβος. Tu-

ՎՐԴՈՎՈՒՄՆ, վնան. } multus, turbatio. Վրդով. վրդովիչն, իչն. ՚Ցինչն ամ
փոփոխ՚ի զգայութեեն իւրաքանչյ, և ՚ի
ժխոր վրդովուէեենէն. Փիլ. Բ՚ափն: ՚Ըսր-
ժուէն խռովութեեց և վրդովմանց: Խաղա-
ղութեի իմ ոչ քան աչխարհի ինչ խաղաղուէ
իմանի. որ սիրտ՚ուն վրդովուէնն, այլ խաղա-
ղութեի իմ անխռուն է ՚ի վրդովմանց: Ըզ-
բաղմութեեն առ. հասարակ չնչեցին զվրդ-
վումունս, խաղաղութի արարեալ բոլոր աչ
խարհի. Փիլ. Խ՚ոսփն: Նահայ: Խո՚ը. հ՚ո՚փ՚ն:

ՎՐԷԺ. վրիժ՚ա, ուց. գ. որ և ՎՐԷԺ.
ԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Δίκη, ἐκδίκησις, ἀμύνα. Ultio, vindicta, poena. և բայիւ. ἐκδικέω, ἐκ-
δικάζομαι, ἀμύνω, τίω, vindico, ulciscor.
Վ՚առ՚ն՚ն՚ն՚ն՚ ՚ի հաւատացեալ չար փոխա-
նակ չարի. ցաւսա՚ն՚ն. քէն. ոխ. պատիժ. ա՚ա-
ուս՚ն՚ն. իւսուսունք. գաս՚ասան. զօրէն,
ֆին, նօճ, ՚ի՚ն՚ի՚գ՚ա՚ն՚: ՚Խնդրել զվրէժ ուխտին:
Հաւատացից վրէժս Թշնամեաց իմոց: Վ՚ր՚է
խնդրել: Վ՚ր՚է առնուլ: Պահանջել զվրէժ:
Հանել զվրէժ, կամ զվրէժ քինու, զքինու
վրէժ: Ցաւուր վրիժուց. և այլն:

ՎՐԷԺՈՒ ՏԱԼ կամ ԼՈՒԾԱՆԵԼ կամ Գ՚Ա-
ՀԱՆՋՈՒԼ. Δίκην τίνω, ἐκδικούμενα παραλύω. Vindictas exsolvo, poenas solvo, pendo, luo,
do. կրեւ զպատիժ ըստ յանցանացն. Ձէղա-
՚ըՔ՝ գաղէպիի լ՚ե՚ի՚ե՚: ՚Որք տալցին վրէժս
՚ի տատակումն յաւիտենից: Եօթեն վրէժս լուծ-
ցէ. և այլն:

ՎՐԷԺ. իբր ՈՀիր. չարիք, յանցանք. ՚Ընդ
այսքանս գործոյ ՚նորագոյն լեալ վրիժուց՝
երագագոյն և նորանշան ինչ օրէն ե կարկա-
ռել պատուհաս. Պ՚ի՚ս:

ՎՐԷԺԱՒՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎՐԻԺԱՑՈՒՈՒ-
ԹԻՒՆ:

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐ. ա. ՚Ἐκδικος, ἐκδικητής. Vindex, ultor. և բայիւ, ἐκδικέω, ἐκδικάζο-
μαι, vindico, ulciscor. Որ խնգրէ զվրէժ.
քինախնդիր. նախանձախնդիր. իակ վրէժ
խրնդիր լինել է խնդրել զվրէժ. ՚Աճ վրէժ-
խրնդիր. տէր ած վրէժխնդիր: Աշ ապաս-
աոր է, վրէժխնդիր ՚ի բարկութեի այնմ՝ որ
զչարն գործիցէ: Վրէժխնդիր է աէր ՚ի վե-
րայ ամենայնի այդորիկ. Ա՚ն: ՚Աճ ոչ միայն
ինքեան է վրէժխնդիր, այլև մարգկան. Պ՚ա-
էէյ: ՚Եղիցուք վրէժխնդիր ՃՀմարտուէեի.
Եղէն. գ: ՚Հովուացն դիմադարձ լինէր. և
աղջկանցն զրկելոց վրէժխնդիր. Կ՚ո՚ւ. ծ՚ն:

ՎՐԷԺԽՆԴՐԻ. իբր Վրէժխնդրական. որ
ինչ հայի յոճիր արժանի վրիժուց. ՚Գա-
պեալ ՚ի չար հրեշտակաց, և ՚ի վրէժխնդիր
գործոց. Խ՚ոս:

ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐκδίκησις. Ultio, vindicta. Խնդրելն զվրէժ. քինա-
խնդրութի. վրէժ. հատուցումն (Ներգ. և
կր.) ՚Ապատչ վրէժխնդրութիւն: Աւուրք
վրէժխնդրութի: Խ՚ի է վրէժխնդրութի: Ի
վրէժխնդրութիւն չարագործացն. Ա՚ն: Ա՚ն
վրէժխնդրութի յայտնեսցի: Սի աւուա-
բանին Թողուին զվրէժխնդրութի. Եղիշ. ՚ե:
՚Չի մի վրէժխնդրութի նոցա նախ քան ըզ-
ժամանակն լինի. Խ՚ն:

ՎՐԻՊ. ա. (պ. Ընդ. Թ. Ա՚ւեվ.) Խո-
տորեալ. Թիւր. ծռոտ. և ԶՀեղեալ. զերծ.
անմասն. անգործ. ՚ի գերև եղեալ. ՚Ինա-
պարծիցի բանիք անշահք, և գործք նոցա
վրիպք. Հ՚ամ՚. առա՚: ՚Տրամոքի բառիկա-
նայ ՚ի վրիպ լինելոյ ըղձից մարմնոյն: Լ՚ուկ
եղև յոտսոյն իւրմէ ապարատանն: Բաւրէ
զնմրգ վրիպ (կամ վրիպ) եկեր ՚ի չարութի
Թշնամոյն. Վ՚ր՚ե հց. ծ՚ե. Ե յ:

ՎՐԻՊ. գ. ՚Ἀνάνευσις. Nutatio. պևանդ,
error, և այլն. Խոտորումն. սխալումն. դան-
դաչումն. գնդ և անք. ՚Ոչ գոյր վրիպ սնոյս
նոցա. Սղ. ՀՀ. 4: ՚Ցայլոց բարութի սա-
ւ՚ել իմանալոյ զանձանց վրիպս. Ո՚ի. ես: ՚Պա-
րսոյն անուոյ հասցէ վրիպել, պատկեր եօթանց
գալուցս ՚ի գէպ. Շ. յե՚ւ. սաղ:

ՎՐԻԱԲԱՐ. ՚ի. իբրև զվրէժ կամ զը-
պատիժ. ՚Մահն որում պարտական եմք,
վրիժաբար (կամ վրէժաբար) հատանիցէ.
Յհ. ՚ի՚ե: Հ. հ՚ի՚ո. ծ՚ե:

ՎՐԻԱՒԵՐ. ա. Որ ՚ի վերայ բերէ զվրէժ՛
պատիժ. ՚Զի է հաւէալ պատրաստաբեր՛
առէն ՚ի վերայ քո վրիժաբեր. Շ. ԵՀե:

ՎՐԻԱՒՈՐԾ, ի, ող. ա. Φαῦλος, κα-
κούργος. Pravus, nequam, malefícus, faci-
norosus. Ձ՚ակաց ἀνταπόδομα, sequens ultio-
nes vel retributionem. Ո՚Ճրագործ՝ սրժա-
նի վրէժխնդրու՚թ՚ե՚ն. չարագործ. չորեացա-
պարտ. ժ՚անա. չար. պ՚եղ՚ոբ՚ը ծ՚ոյ՚ան. ՚Ա՚յս
քաղաք վրիժագործ: Իշխանք ձեր ապըս-
տամբք... վրիժագործք. Սոփ՚ան. ՚ե՚.-15. կի՚
գ. 1: Եօ. ա. 23: ՚Վ՚ան վրիժագործ ժո-
ղովրդեանն. ոյոց Թիկունք ՚ի սէրունեան:
Վ՚րիժագործ այլազգիքն: Յուցանեն զվրի-
ժագործան. Բ՚ա՚ւ. գ. 10: Ե կ՚ո՚ւ՚ն: Յհ.
յե: Վ՚ե՚ոյ՚ր. ՚ե: ՚Ա՚ւաքեցին առ որգիան բե-
նիամէնի՝ տալ ՚ի ձեռս վրիժագործացն չա-
րեաց. Եէր. ՚ը՚ա:

ՎՐԻԺԱԳՈՐԾ. և } Որ ինչ սեպհական
ՎՐԻԺԱԳՈՐԾԱԿ. } է ոճրագործաց. ոճրական. չար. եղեռնական. *Վրիժագործ ալետիւք: Վրիժագործ բարս խարդախս. Պիտ: Յհ. ԿԲ :*Վրիժագործակ վայրագուն. Պիտ:

ՎՐԻԺԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Κακουργία. Maleficium, scelus, և այլն. Ոճրագործութիւն. չարագործութիւն եղեռն. դաւաճանութիւն. *Ընտսար (թ անտանելի) վրիժագործութիւն: Ըզկարի յոյժ զվրիժագործութեան լսիցէն ձայնս. Գեր 'ի վերայ զկուն ցուցանէր վրիժագործութիւն քան զնորա և զայլոցն ամենեցուն չարաւ կեցելոյ. Պիտ:

ՎՐԻԺԱԽՆԴԻՐ. Տ. ՎՐԷԺԽՆԴԻՐ. *Բուխոյ եկեալ յաշխարհս հայոց՝ վրիժախնդիր սպանմանն ապուսիթայ. Սամ. Երէց: *Եթէ վրիժախնդիր լինիցիս պատրոկլոսի ընկերի քո սպանմանն, և սպանցես զեկտոռոս. Պղատ. օրէն:

ՎՐԻԺԱԽՆԴՐԱԿԱՆ. ա. Նշանակ վրէժխնդրութեան. *Յորժամ վրիժախնդրական ամսոյն հուպ լինիցի ամիս. Պղատ. օրէն. ԺԶ:

ՎՐԻԺԱԿ, ի, աց. ա. գ. Κολαστής. Castigator, ultor. ἀμυντήριος, idoneus vindictae. Վրէժխնդիր ոք, և գործի նորին. պատժողական ինչ. և զէն հարկանելոյ և պաշտպանելոյ. *Ի վերայ անցեալ նախին վրիժակք արեան. Փիլ. Ժհ. ԺԶ: *Խղեալ համառօտ զվրիժակն իրաւանց մահուն հանելոյ. Նար. ԽԵ: *Որ ոք արտմտէր առ դաւիթ, ինքն լինէր վրիժակ նմա ՏԾ. Համամ. առակ: *Վասն զի դեղձերայն զգինական զօրութիւն 'ի բաց ընկեցին, իբր 'ի սպառազինութենէ վրիժակացն մերկք եղեն: Երբեմն վրիժակացն գործեաց 'ի նմա բազմուն. Փիլ. ԼԻոռ: *Առիւծն մերկացեալ 'ի ճիրանացն և 'ի ժանեացն' ջարդեալ լինէր քարամբք, վասն զի ոչ ունէր զվրիժակն. Ոսկիփոր: *Զամենայն ըզվրիժակ զէնուց և զվահանս տանել 'ի յուցեալ և կոպմեալ զինանոցս. Պիտ. ազէտ: *Զգիր եղջերացեղ վրիժակացն (արջառոյ): Հեռագոյն վրիժակօք նետաձգութեան կարծիս տալ անպարութեան: Սրածի և այլովք պատերազմական գործեօք ոչ կարէր համարձակութիւն բերել զվրիժակն. Պիտ:

ՎՐԻԺԱԿԱԶԷՆ. գ. 'Αμυντήριον ὅπλον. Arma vindictae idonea, propulsatorium. Զէն վրէժխնդրութեան. վրիժակ. *Սրամտութիւն (որպէս) վրիժակազէն մեծապէս բազմաց օգուտ արար. Փիլ. այլաբ:

ՎՐԻԺԱԿԵՄ, եցի. չ. ն. Վրիժակ այսինքն զէն 'ի կիր արկանել. ձգել զնետ. ըղքար, և այլն. նետահարել. պարսաքարել. *Աղեղնաւորութիւք՝ վտարանացն և անարեացն առ անձինն նախատակութիւն է... փախչելով 'ի հեռուստ վրիժակել. Փիլ. ԼԻ. Դ. 197: *Արիւն աշտէիւ փախուցանէ, և երկչոտն հեռի վրիժակէ. Վրդն. Երգ: *Ընդդէմ խոյ ('ի պարսիկ) քաջացեալ վրիժակեն անբերկիւղ զ'ի վերայ յարուցելոյն անխուսութիւն. Պիտ:

Իսկ յաւել անդ զհուզկահարաց. *Համայն և զայն 'ի հեռաստանն և 'ի կարճ ամապատն վրիժակելով տեղւո. Պիտ. խմն, կամ հարուածս առնել, և կամ չարիս գործել:

ՎՐԻԺԱՊԱՀԱՆՉ. Տ. ՎՐԷԺԽՆԴԻՐ. *Վա չարախախանձ ժողովրդեան խնդրեալ է վրիժապահանջ գոլ. Վանակ. յոբ:

ՎՐԻԺԱՊԱՐՏ, ի, իւ. ա. 'Ένοχος. Reus. Չարեաց պարտ. մահապարտ. յանցաւոր. պատժապարտ. արժանի վրիժուց. *Չէ պարտ կեալ դմա, զի որդի վրիժապարտի է դա: Ե ամենայն վրիժապարտ իցեմ յիսրայէլի. Ա. Թագ. ԻԶ. ԺԲ. *Վրիժապարտ արեան կոչէին զնա. Ոսկ. Գծ: *Յաւիտենից տանջանացն վրիժապարտք. Սեբեր. Է: *Զհատուցումն վրիժապարտեացն: Որ զմարգարէն ոչ կառափեաց, վրիժապարտ գտաւ: Զհարուածս կոտորածոց վրիժապարտից. Նխ. յայտն: Խոստ: Գէ. Եւ:

ՎՐԻԺԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պատժապարտութիւն. յանցաւորութիւն. պարտաւորութիւն. *Ըստ արժանի վրիժապարտութեան ցեալ սուր տեառն բարկութեամբ խաղաց 'ի վերայ ափշնի և բանակի նորա. Արծր. Գ. 8: *Եւս զմեր վրիժապարտութիւն յինքն քո. Լմբ. տաղ:

ՎՐԻԺԱՌՈՒ. ա. 'Αμαντικός. Vindex, ultor. Առօղ զվրէժ. վրէժխնդիր. քինախնդիր. ոսոխ. *Կենդանեաց՝ կէսք վրիժառուք, և այլք 'ի ներքոյ անկեալք և դըրժեալք: Ոչ ես վրիժառու, այլ շնորհիչ: Մի լինել վրիժառուք և քինախնդիրք: Իսկ օտարացն և նրբագունիցն հաւատոյ քննիչս և վրիժառուս գոլ. Առ որս. Է: Նար. ՅԶ: Ըստ. ընդհանր: Իգն:

ՎՐԻԺԱՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Փութով հասանէ քեզ վրիժառութիւն (կամ վրէժառութիւն) ոյ. Հ. Տայ. Լա:

ՎՐԻՊԱԳՈՐԾԻԼ. չ. Աւերիլ. եղծանիլ. այլայլիլ. Թիւրիլ յուղղութենէ կամ 'ի բարութենէ. *Աւանդ ծաղկատեսակ հատտատուն պարապրութեան (տիեզերաց), որ յաղագս իմ վրիպագործեցին, և զփշոցն վերածեաց աղէտս. Պիտ:

ՎՐԻՊԱԳՈՒԹ. ա. Որ գութն է վրիպական՝ անհաստատ. *Վրիպագութ սէր մարմնաւոր հարց. Լմբ. օղ:

ՎՐԻՊԱԳՐԵԼ. ն. Վրիպակս գրել. սխալել 'ի գրելն. *Ոմանք 'ի պատմագրաց վրիպագրեալք (կամ վրիպագրեալը) կարծեցին, ԽԾ. Եւս. Քր. Ա. յն. սխալեալք:

ՎՐԻՊԱԼՈՒՐ. ա. Որ վրիպակս լսէ. սըխալական 'ի լսելն. *Ականջս յայրատաեսս, ականջս վրիպալուր. Նար. ԾԸ:

ՎՐԻՊԱԾ. ա. գ. Վրիպեալն, և վրիպակ. *Իւրաքանչիւր վասն որոյ փութայրն՝ զվրիպածն համարէր. Սեբեր. Ը:

ՎՐԻՊԱԿ, ի. ազ. գ. Σύμπτωμα. Casus, accidens. Վրէպ. սխալանք. Թիւրութիւն. խոտորումն. գթումն. անկումն. և Դիպուած. պատահումն. Եանձլլելուլէգ, գաղտ. Իսկ ἐξαπιναίως, ex improviso. Գաղտայլա. *Վրիպակ ինն գործեցաւ 'ի մեզ: Վրիպակաւ, (իբր Տ.) և ոչ առ Թշնամութեան մղեցէ զնա. Թ. Թգ. Ժ. 9: Թուոց. ԼԵ. 22: *Անզգեցաւութիւն և սխալիցն վրիպակ. Փիլ. ԼԻ. Դ. 220: *Եւ նմա հասանէր վրիպակ՝ բռնութեան օրհասից մեռանել. Եւս. Քր. Ա:

ՎՐԻՊԱԿ. ա. Σφαλερός. Fallax. φαλάρις, similis Phalari tyranno. ἀποτυχών, frustratus. Վրիպական. վրիպեալ. խոտորեալ. մոլոր. և Յետսամիտ. Թիւր. անհաստատ. պակասիր. սխալական. գլորախտ. 'ի դերև ելեալ. չյաջողեալ. փորձանաւոր. *Վրիպակ որդւոյն լի եղեալ յիմարութեամբ. Գ. Թ. Է. 23: *Առ 'ի յանդիմանութիւն վրիպակաց, և առ չարս անհաւատից: Իշխանութիւն ամենայն սխալ է և վրիպակ, բազում ունելով զգաւանումս ապաստանական. Փիլ. Տնաւ. և ԼԻ: *Յանկուցք վրիպակք (այսինքն չյաջողեալք) արտմութիւն անկեն. Եւագր. Ծ: *Ի բաց կացցեն յայնմանէ վրիպակ օրինաց: Վրիպակ ազգեցմամբ զկենացն բան լուսոյ լեզուս: Կորստական շաւիղ, վրիպակ ճանապարհ: Ի ճանապարհէն՝ յորմէ վրիպակ գտան. Է. նոյն հետս գտանալն ունին 'ի նոյն անվրէպ ածել. Եղիշ. Ը: Պիտ: Նար. ԽԵ: Իգն:

ՎՐԻՊԱԿԱՆ. ի. ազ. Նոյն ընդ վ. իբր Սխալական. *Վրիպական բանք էին ('ի բերանոյ յեփթայեայ) 'ի տագնապ ժամանակին: Զանվրէպն առթէ նոցա տեղի 'ի հանգրուանս ընդ վրիպական կենացս նեղուեցս: Ոչինչ ունէին վրիպականքն (յիմար կուսանք) 'ի պատճառս մխիթարութեան. Եղիշ. Դտ: Ղւ. ԺԱ. Ծ: Ոսկ. Մտթ:

ՎՐԻՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սխալականութիւն. վրիպակ. *Որ 'ի մարում բնութեան պտուտկի ազգի ազգի վրիպականութիւն. Նար. Ղ:

ՎՐԻՊԱԿԸՆՏԻՐ. ա. Սխալեալ յընտրութեան իւրում. *Մարդկային բեմի 'ի յերկրի՝ կարծրադատ և կասկածափորձ և վրիպակընտիր մահացու դատեալ (կամ դատել) դատողաց. Նար. ՄԾԶ:

ՎՐԻՊԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Վրիպակ. վրէպ. սխալանք. և Պատահումն. *Ի ձեռս եկեսցեն վրիպակութեամբ. Պիտ:

ՎՐԻՊԱՄԻՏ. ա. Մոլորամիտ. վրիպական մտօք. *Եկեալ պատմեցին մոլորական վրիպամիտ ազգին. Կաղանկ:

ՎՐԻՊԱՆՈՒՆ. ա. Սուտանուն. որ նանունն յարդեանց վրէպ գտանի. խաբեպատիր. սուտ. *Առ միմեանս անպատկառացոյցք են պղծութեան. իսկ 'ի մէնջ վրիպանուն պատրողականութեամբ զանխլանալ կարծեն. Յհ. ԿՄ. պատ:

ՎՐԻՊԱՆՔ, նաց. գ. Σφάλμα, σύμπτωμα, ἀποτυχία, πλάνη. Lapsus, casus, infortunium, error. Վրիպելն. վրիպումն. սըխալանք. մոլորութիւն. խոտորումն. անկումն. գթումն. 'ի դերև ելանելն. անյաջողութիւն. *Տագնապ է երկիւղ 'ի կործանմանէ, այսինքն 'ի վրիպանաց. քանզի երկուցեալք 'ի վրիպանաց գործոց տագնապիմք. Նիւս. Բն: *Ճողոպրել զագգականց մահկանացուաց մոլար վրիպանաց. Փիլ. Նխ. Բ: *Առանց վրիպանաց. (այսինքն անվրէպ, անայլայլակ.) Կիւրղ. Գանձ: *Որպէս թէ ընդ խաբս վրիպանօք՝ երեկոյ կամելով ձգել նմա պատահեալ նետն. Խոր. Գ. 33: *Առ 'ի յոյժ վրիպանայն տապն, և այլն. Ղեւ: *Մարդկորէն վրիպանաց սխալմամբ. Նար. ՀԲ:

ՎՐԻՊԱՍԷՐ. ա. Որ սիրէ վրիպել և վրիպեցուցանել. փորձիչ. մոլորեցուցիչ. *Մեղանչական և վրիպասէր դեւն. ԱԲ. անփ:

ՎՐԻՊԱՐՀԵՍՏ. ա. Որ արհեստն է վրիպական. որպէս բժշկականն. *Ի վրիպարհեստ բժշկաց ընտրեալ՝ զաչս ոգւոց լուսաւորեցին. Նար. տաղ:

ՎՐԻՊԵՄ, եցի. ն. Տ. ՎՐԻՊԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Կերակրոմն վրիպեաց զմարդն 'ի պատուիրանէն. Լծ. կոչ: *Վրիպեսցես զԹողութեան 'ի յուսոյ անտի յանդգնութեան. Պիտ: *Ոչ կարէր վրիպել զնա յածայինն գործոյ ապօթիցն. Ոսկ. Գծ: *Պողոս վրիպէ զբամբասողն յարքայութենէն ոյ. Ոսկիփոր:

ՎՐԻՊԵՄ, եցի. չ. } Σφάλλω. Fallor, erro, labor. διαπίπτω,
ՎՐԻՊԻՄ, եցայ. չ. } παραπίπτω, decido. ἁμαρτάνω, διαμαρτάνω, pecco, aberro. ἀστοχέω? aberro a scopo. λανθάνω, lateo, և այլն. Վրէպ լինել. Թիւրիլ. չեղիլ. խոտորիլ. սխալել. մոլորիլ. գթել. անկանիլ. յանցանել. մեղանչել. և Զերծանիլ. 'ի դերև ելանել. զրկիլ. պակասիլ. կասիլ. պատրիլ. խաբիլ. *Ի մազէ ոչ վրիպէին: Ապրեցաւ յոյն նոցա, և ոչ վրիպեցաւ: Ոչ վրիպեաց բան մի յամենայն բանից: Վրիպեցան խոտորեալք յուսնայնութեան բանից: Վրիպեցան 'ի հաւատոց անտի, կամ 'ի ճշմարտութենէ: Եթէ վրիպեսցի և մեղիցէ ակամայ: Յանցանիցէ կին, և վրիպեսցի յաչաց առն իւրոյ. և այլն: *Վրիպեցեր սվ սամփսոնն 'ի ձեռն կնոջ 'ի յաղթութենէն. Փիլ.

ասիս։ *Վրիպեաց ի որ պատկէն ։ Վրիպեցին ի որ մահուանէն ։ Ի հանդիպեալ հանգրտանէն վրիպեցին. եղիւ. է. ը. Ե խօսէր։ *Ա բազմածողիկս բուրաստանաց... որք և ոչ ի միոջէ կամիցին վրիպել, բազում անգամ յամենայնի ի բաց անկանին. Ա որս. ։ *կարծէին, թէ՝ և ի մատցն վրիպեալ է. ցէ. Խոխ ։ *Անցեալ է ըստ քանակութեան, և վրիպեալ ըստ բժշկութեան. (այսինքն անբժշկելի). Նոր. է ։ *Ոչինչ կամ ոչ այնպես վրիպէ ի ճշմարտութենէ. Սարկ։ Լամբ. Լն։ *Եթէ ոչ վրիպեացիս (այսինքն խոտորեացիս կամ ազատեացիս) ի չարէ, ոչ ապաչեմ զտեր վասն քո. Վրս հց. է ։ *Անհանճար խնդրոյն՝ յամենայնէ վրիպէ. Խն ։ *Ջհնեա յոռեացն և անպիտանեաց և սխալասրայց և վրիպեալ հոգ. Ոսկ. ճ. ա. 5։

ՎՐԻԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σφάλλω. Fallo, in errorem induco, circumvenio, supplanto. πλανάω, ab recto itinere abduco. ὑστερέω, detineo, revoco, և այլն. Տալ վրիպել. մոլորեցուցանել. խոտորեցուցանել. խաբել. պատրել. զրկել. կասկածուցանել. *Վրիպեցուցանել զնա ի սխալանս ինչ։ Ցերթ վրիպեցուցանիցեն աստղագէտք զմարդկութիւնս. Վրս հց. իգ։ Վեցօր. ը։ *Ոչ վրիպեցոյց զարդարութիւն իւր և զՀնչմարտուն ի տեառնէ իմմէ ։ Վրիպեցոյց զքեզ սէր ի փառաց ։ Նոքա էին որգ.ւոյն իսրայէլի ըստ բանիցն բազաամու առ ի վրիպեցուցանելոյ. Ն. իգ. 2ղ։ Թագ. իէ. ։։ ։։ ։ 16։ *Սա առանայ վրիպեցուցանէ զմարգիկ յայ ճշմարտութէն ։ Ա.աջիկն կերակրուիլ վրիպեցոյց ըզմարգն ի պատուհրանէն։ կարծիք անչափութիւն գիտեն վրիպեցուցանել և ի չափաւորքն ։ Ա յոռւ պատճառաւ վրիպեցուցանողաս. եղիւ։ Աբէ։ Սարի. ալ։ Նոր. ֆէ։

ՎՐԻԳԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Ἀπατέων. Impostor, deceptor. Վրիպեցուցանօղ. մոլորեցուցիչ. խաբեբայ. ի գերև հանօղ. *Վրիպեցուցիչքն զպատճառքն չտեսին, վասն որոյ նաև ազգա զկնջանէին։ Վրիպեցուցիչքն բամբասէին, թէ ինքն միայն է՝ որ քարոզէ զայն. Ոսկ. գաղ։ *Խաբեբայս ասա զվրիպեցուցիչսն և զպղպատիչսն (ասէ). Ոսկ. ես։

ՎՐԻԳԻՄ. Տ. ՎՐԻԳԵՄ. և այլն ։

ՎՐԻԳԻՉ. Տ. ՎՐԻԳՆՈՒՈՒՉ. *Որ խափանիչ և վրիպիչ է չահաւոր օգտութենէն. Ցճխ. է։

ՎՐԻՊՈՒԹԻՒՆ. փ. } **ՎՐԻՊՈՒՄՆ**, պման. } պականուն. սխալումն. սխալանք, վրիպելն, վրէպ լինելն. *Ա որս միշտ է վրիպուն, և ամենասխալատրակտատութէն ։ Զանօգնեսն, զվրիպուն ։ Օրինակ ուղղութէ անսպրալակ վրիպուն (այսինքն անվրէպ). Նոր ։ *Ոչ է այն հիւանդութի ի մահ, այլ՝ ատեանք. ոչ է հիւանդութէն, այլ՝ վրիպուն (կերծուն, կամ գէպք խորհրդատուր). Ճ. Գ ։ *Նշանակ վրիպուն (յն. անգաստատութէն), ոչ գիմդակ բարուց է այս. փիլ. կհ. է ։ *Ցուզեր և քններ ըզվրիպուն անհանճար գործոյն. Եզնիկ. է։

ՎՐՆԶԱՁԱՁԵՆԱԿ, կի՛ չակ. ա. Որ ի վրնջելն պապակէ. այր խնդրելն է պապակչուն. (մակդիր այծից և եզերուաց, կամ այծեզջեր.) *Զքաջկավազնկն երկնաչուռ և վրնջապապակեակ զքօղն քաղեան։ Կռօնոս յայծեր հեծեալ ի վրնջապապակչական քաղ սալջատակ. Մագ. ըբ. ը

ՎՐՆՋԵՄ. եցի. ւ. Χρεμετίζω. Hinnio, adhinnio. խնդրել խրխնջել ձիոյ. մատակախանձ լինել. *Ընդնդիւ. չոխուխքն, պինդնդիւն. *Ձիք մատակախանձք եղեն, իբաքանչիւր ի կին ընկերի իւրոյ վրընջէին. Երեմ. է. 8։ *Զվրնջելն ունի ի կանայս նրման ձիոյ. Խոսէ ։ *Հաջելն չանց է, և վրընջելն ձիոց։ Յորժամ լուան երիվարքն զձայն փողոցն, սկսան վրնջել։ Դաբր հատեալ վրընջէր, մինչև զարթուցանէր զուստամ։ Վրընջողջ մոլի ի մատակս։ Որ ի բաց ձգեացէ ըզպահձ, ձի վրնջօղ եղիցի. Ձիս ։էր ։ Ջնոսբ ։ Մագ. ըէ. ծե ։ Վրս հց. է ։

ՎՐՆՋԻՆ, կամ ջուծն. գ. Χρεμετισμός. Hinnitus. վրնջելն. խրնջելն. վրնջողջոլոլոլեն. խրնջականութէն. և Մատակախանձ զուլեն. *Անդ էր տեսանել (կամ լսել) զձիոցն վրնջիլն։ Ցայտ առնի և ձիոցն վրնջիլն զերիտասարդացն գիրնուլեն. Ջնոսբ ։ Կռ. է։ *Շնուլեն և վրնջիլն քո, և օտարա նալն լինէն պռնկութէ քով. Երեմ. ծե. 2ղ։

ՎՐՆՋՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Χρεμετιστικός, κόν. Hinnitivus, et quod velut hinnitum edit. Ընդող գկարողութէն վրնջելոյ. որ լինչ հայի՛ի վրնջիլն. խրնջական. մատակախանձ. *Ի վեր ասա փոփոխիցի ողջախոհութէ ցանկականդ և վրնջողական. Ածէ. պատ. է։ *Ձձիծաղականն, զվրնջողականն. Նոր. իե ։ *Ի վեր ամիոփեալ զվրնջողականն մատակախազ ձիոց բանական գօտեաւն ։ Են և այլ արուեստք յիմաստնոց գտեալ թախծական, ծիծաղական, վրնջողական նշան կարգացման. Վրբն. Եւ. Ե սկ։

ՎՐՆՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎՐՆՋԻՆ. *Ջանբանական վրնջողութէն ատեն կենդանեաց ողջախոհաբար զգօնացուցանէ. Նոր. խե։

Տ

Տ. Բաղաձայն տառ՝ անուանեալ Տիւն (կամ տիծն), ի կարգէ անձայնից՝ իբր նոյնբ կամ լերկ քան զԴորդ իւր, որ է դ. որ և մեզմի երբեմն որպես փ. վասն որոյ անխիթ գրի՝ բանտ, բանդ. արգանդ, արգանտ. ընտիր, ընդգիր դոփել, տոփել որպես և գրածն է ստուգ։

Տ. Ի տառադարձութէ յոյլոց աղգաց փոխի՛ ի մերս դ. և դ այլոց՝ ի մերս փ. զոր օրինակ, յն. φίλιππος, դիրիփպոս. ԲԷՐԳԱՄՈՍ, ասիրիոտէլէս, ըստ հյ. գիդիմոս. արդաւոս. պետրոս. արիստոտէլ։

Տ. ա. Որպես Թիւ համարոյ է Չորք հազարք, որպես յորորդի յետ նշանագրոյս ռ ։

Տ. Ի մէջ բառից տայ զատաւորութէն նշանակութէն հանգոյն մանկանցս ոք, ոբ. զոր օրինակ Բեկանել բեկտել. փեռեկել. փեռեկաեալ. նողկալ. նողկոտալ. քակել, քակաեալ. ոլորք, ոլորոք. եզերք, եզերոք ։

Տ. Ի սկիզբն բառից ունի զզօրոսթէն պատկասական մանկան, որպես ան. կամ բացբարձական և եղծական, որպէս փաբ. և իբր լա. փե, և յն. փես. լծ. ընդ մերս դծ, ին. զոր օրինակ Տգեղ. Տգէտ, Տմարդի, Տքնոսթէն. և այլն. տես և ՏԱՐՈՒՆ ։

Տ. *Տիւն տայ ասել բան ծայրագոյն՝ ի բաներն իմանալոյն, Տեառն փառաց խոնարհեցոյն՝ մինչև խաչի Համբերեցոյն ։ Տիւնըն տեսլեան՝ մերկ և իշխանաց՝ խրատս ընծայէ իմիստոս. Թեոնոյ, Թէ մի սիրէք ժողովել գանձ, այլ ըզժողով բարի արանց. Շ. այբաբ ։

ՏԱՐԱՏ. գ. Περισκελίς, ιον. Feminale, caliga, bracca. Անգրավարտիք. (իբրու պրս. ՝ա պաբբ, այսինքն մինչև ի սրունս, կամ էխապան, էխմպան.) ըստվոր. լաթբր. *Արարին զանդրավարտիսն տարբաս (յն. մի բան) ի ներքոյ բեհեզոյ. Եւ. ըբ. 27։

ՏԱՐԵՒՆԻ, նոյ. նեաց. գ. Բառ լտ. փաղեանա. Taberna. ուտի յն. Ταβέρνα. կըրպակ. խանութ. պանդոկ. *Պոլոյս մնաց ի վայրս տաբեռնեաց աւուրս չորս. Ճ. Բ ։

ՏԱՐԵՒՈՒՆԿ. որ ի չին բ. մեկնի Ծանրակիրք, տես ըստ ուղիղ գրչուն ԽՀՍ. ՏԱՐԵՄՈՒՆԿ։

ՏԱՐԻՐՈՆ. որ է թաքոր լեառն. տես ի բառն ԳԱՀԱՒԱՆԴ. որպէս և ի չին բ. գրի, *Տաբիրոն, ի գՀուաւանդ ».

ՏԱՐՈՒՆ. ա. Παρὰ φύσιν. Praeter naturam. իբր Տարաբուն. արտաբուն. այսինքն Օտար ի բնութէ. արտաքոյ բնութէ. ըստ ոչ բնութէ. *Ամենայն ախտ հոգւոց չար են, որք չարժէն և գեղեացուցանեն զնա տարբուն. փիլ. ֆ. բան ։

ՏԱՐՐ ՀԱՏԱՆԵԼ. Տ. ԴԱՓՐ ՀԱՏԱՆԵԼ։ Նոր. յվէբ ։

ՏԱԳՆԱՊ, ի, աւ կամ ովկ. գ. Ἀγωνία. Angor, angustia, anxietas. συνοχή, coarctatio. περιϰαταλήψις, deprehensio. ἀνάγϰη, necessitas. σπουδή, studium, և այլն. Ցմոլի վիշտ վատնգի. անձկութէն. վարանք. տատամսութէն. խուճապ. շտապուն. աղէտք. կարիք և հարկ. հոգ. հոգեվարք. նեղութէն. սլատգուղ. սգիչէն, սգիչ, գաղ, ջոռ, լապտանմա, գաբուրէն. *Եւ էր ի տագնապի։ Եւ յի տագնապ մեծ։ Ամենայն տագնապ հասցէ ի վերայ նորա։ Զգէր զնոսա վարձանն յոյնր վարձանի տագնապ։ Դողութիւն և տագնապ։ Համբաւք և տագնապք։ Վասն նեխոյն հոտոյ տագնապի։ Տագնապ է լինէ (յն. նեղ է լինէ) յամենայն կողմանց։ Հատուտեցից ի վերայ ձեր տագնապութիւս տարակուսանաս։ Հաղիւ զամենայն երիվարս տագնապաբ։ Շտապ տագնապի։ Վայոն տագնապի։ Խուճապ տագնապի. և այլն։ *Վասն տառանձինական տագնապի կոչնատեառն. (զոր օրինակ) կամ յանկարծակի հիւանդանալ, և կի՛ ըսել զկորուստ սիրելոյդ։ Վասն հատարակական տագնապի հասելոյ. (զոր օրինակ) կամ հրայրեցուլեն, կամ յաշխարհն, կամ պատերազմոյ բռնկարատոյս... ի տագնապի հասելոյ. Սահմ. է։ *Ի մեծի տագնապի լինէր այրն յանձն իւր. Նէիւ. է։ Վասն տագնապի ցաւոց փաթատելոյ Մ՚ած. է ։ *Ջոգիսն անհնարլի տագնապութիւ ի մարմնոյն ի լոյց պահանջկիցիմք ։ Տագնապաբ տարակուսի։ Ա՚ն ձեզ տագնապի ահին պակուցման։ Տագնապաբ մեծաւ. Նոր ։ *Մրնայի զի գուբ ապատեացիս ի տագնապէդ (իսկ՚ն մեսայ). Շ. Ի. ։ *Տագնապ կոխէ այսոբ զպատրանոցէ իշխանացն. Երէմ. ֆգ ։ *Ասատիկ խուճապ տագնապի էր կոլմանցն երկոցունց։ Վասնզ՚ի վերայ ուրուք ոչ գնէ, և ոչ չտապ տագնապի. Նէիւ. է։ Ոսկ. յհ. ա. 9։ *Եթողոյ զնա՚ի տագնապին և՚ի տապաստանս ։ Ի մարդկային տագնապս անկաս. Նիկիմք։ Վրս հց. յ ։ Ոսկ. յհ. է. 32։ *Ես է տագնապաբ (յն. վտանգիս), և գուբ հատատաւելբ. Ածէ. է ։ *Փոյթ և տագնապ էզև՚ի նուրս, Թէ ո՞՛ի նոցանէ աւելի քան զընկեր իւր ածեցուսցէ. Եբէ. ծե ։

ՏԱԳՆԱՊ. ա. որպէս Տագնապական. տագնապիչ. *Չերկունս տագնապ տարակուսաբ նաց. յա. կե ։

ՏԱԳՆԱՊԱՒ. ս. Ταχύς, ῥοιζηδόν. Prospere, festinanter, subito, cum magno im-

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

ասիս։ *Վրիպեաց ի որ պատկէն ։ Վրիպեցին ի որ մահուանէն ։ Ի հանդիպեալ հանգրտանէն վրիպեցին. եղիւ. է. ը. Ե խօսէր։ *Ա բազմածողիկս բուրաստանաց... որք և ոչ ի միոջէ կամիցին վրիպել, բազում անգամ յամենայնի ի բաց անկանին. Ա որս. ։ *կարծէին, թէ՝ և ի մատցն վրիպեալ է. ցէ. Խոխ ։ *Անցեալ է ըստ քանակութեան, և վրիպեալ ըստ բժշկութեան. (այսինքն անբժշկելի). Նոր. է ։ *Ոչինչ կամ ոչ այնպես վրիպէ ի ճշմարտութենէ. Սարկ։ Լամբ. Լն։ *Եթէ ոչ վրիպեացիս (այսինքն խոտորեացիս կամ ազատեացիս) ի չարէ, ոչ ապաչեմ զտեր վասն քո. Վրս հց. է ։ *Անհանճար խնդրոյն՝ յամենայնէ վրիպէ. Խն ։ *Ջհնեա յոռեացն և անպիտանեաց և սխալասրայց և վրիպեալ հոգ. Ոսկ. ճ. ա. 5։

ՎՐԻԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Σφάλλω. Fallo, in errorem induco, circumvenio, supplanto. πλανάω, ab recto itinere abduco. ὑστερέω, detineo, revoco, և այլն. Տալ վրիպել. մոլորեցուցանել. խոտորեցուցանել. խաբել. պատրել. զրկել. կասկածուցանել. *Վրիպեցուցանել զնա ի սխալանս ինչ։ Ցերթ վրիպեցուցանիցեն աստղագէտք զմարդկութիւնս. Վրս հց. իգ։ Վեցօր. ը։ *Ոչ վրիպեցոյց զարդարութիւն իւր և զՀնչմարտուն ի տեառնէ իմմէ ։ Վրիպեցոյց զքեզ սէր ի փառաց ։ Նոքա էին որգ.ւոյն իսրայէլի ըստ բանիցն բազաամու առ ի վրիպեցուցանելոյ. Ն. իգ. 2ղ։ Թագ. իէ. ։։ ։։ ։ 16։ *Սա առանայ վրիպեցուցանէ զմարգիկ յայ ճշմարտութէն ։ Ա.աջիկն կերակրուիլ վրիպեցոյց ըզմարգն ի պատուհրանէն։ կարծիք անչափութիւն գիտեն վրիպեցուցանել և ի չափաւորքն ։ Ա յոռւ պատճառաւ վրիպեցուցանողաս. եղիւ։ Աբէ։ Սարի. ալ։ Նոր. ֆէ։

ՎՐԻԳԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Ἀπατέων. Impostor, deceptor. Վրիպեցուցանօղ. մոլորեցուցիչ. խաբեբայ. ի գերև հանօղ. *Վրիպեցուցիչքն զպատճառքն չտեսին, վասն որոյ նաև ազգա զկնջանէին։ Վրիպեցուցիչքն բամբասէին, թէ ինքն միայն է՝ որ քարոզէ զայն. Ոսկ. գաղ։ *Խաբեբայս ասա զվրիպեցուցիչսն և զպղպատիչսն (ասէ). Ոսկ. ես։

ՎՐԻԳԻՄ. Տ. ՎՐԻԳԵՄ. և այլն ։

ՎՐԻԳԻՉ. Տ. ՎՐԻԳՆՈՒՈՒՉ. *Որ խափանիչ և վրիպիչ է չահաւոր օգտութենէն. Ցճխ. է։

ՎՐԻՊՈՒԹԻՒՆ. փ. } **ՎՐԻՊՈՒՄՆ**, պման. } պականուն. սխալումն. սխալանք, վրիպելն, վրէպ լինելն. *Ա որս միշտ է վրիպուն, և ամենասխալատրակտատութէն ։ Զանօգնեսն, զվրիպուն ։ Օրինակ ուղղութէ անսպրալակ վրիպուն (այսինքն անվրէպ). Նոր ։ *Ոչ է այն հիւանդութի ի մահ, այլ՝ ատեանք. ոչ է հիւանդութէն, այլ՝ վրիպուն (կերծուն, կամ գէպք խորհրդատուր). Ճ. Գ ։ *Նշանակ վրիպուն (յն. անգաստատութէն), ոչ գիմդակ բարուց է այս. փիլ. կհ. է ։ *Ցուզեր և քններ ըզվրիպուն անհանճար գործոյն. Եզնիկ. է։

ՎՐՆԶԱՁԱՁԵՆԱԿ, կի՛ չակ. ա. Որ ի վրնջելն պապակէ. այր խնդրելն է պապակչուն. (մակդիր այծից և եզերուաց, կամ այծեզջեր.) *Զքաջկավազնկն երկնաչուռ և վրնջապապակեակ զքօղն քաղեան։ Կռօնոս յայծեր հեծեալ ի վրնջապապակչական քաղ սալջատակ. Մագ. ըբ. ը

ՎՐՆՋԵՄ. եցի. ւ. Χρεμετίζω. Hinnio, adhinnio. խնդրել խրխնջել ձիոյ. մատակախանձ լինել. *Ընդնդիւ. չոխուխքն, պինդնդիւն. *Ձիք մատակախանձք եղեն, իբաքանչիւր ի կին ընկերի իւրոյ վրընջէին. Երեմ. է. 8։ *Զվրնջելն ունի ի կանայս նրման ձիոյ. Խոսէ ։ *Հաջելն չանց է, և վրընջելն ձիոց։ Յորժամ լուան երիվարքն զձայն փողոցն, սկսան վրնջել։ Դաբր հատեալ վրընջէր, մինչև զարթուցանէր զուստամ։ Վրընջողջ մոլի ի մատակս։ Որ ի բաց ձգեացէ ըզպահձ, ձի վրնջօղ եղիցի. Ձիս ։էր ։ Ջնոսբ ։ Մագ. ըէ. ծե ։ Վրս հց. է ։

ՎՐՆՋԻՆ, կամ ջուծն. գ. Χρεμετισμός. Hinnitus. վրնջելն. խրնջելն. վրնջողջոլոլոլեն. խրնջականութէն. և Մատակախանձ զուլեն. *Անդ էր տեսանել (կամ լսել) զձիոցն վրնջիլն։ Ցայտ առնի և ձիոցն վրնջիլն զերիտասարդացն գիրնուլեն. Ջնոսբ ։ Կռ. է։ *Շնուլեն և վրնջիլն քո, և օտարա նալն լինէն պռնկութէ քով. Երեմ. ծե. 2ղ։

ՎՐՆՋՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Χρεμετιστικός, κόν. Hinnitivus, et quod velut hinnitum edit. Ընդող գկարողութէն վրնջելոյ. որ լինչ հայի՛ի վրնջիլն. խրնջական. մատակախանձ. *Ի վեր ասա փոփոխիցի ողջախոհութէ ցանկականդ և վրնջողական. Ածէ. պատ. է։ *Ձձիծաղականն, զվրնջողականն. Նոր. իե ։ *Ի վեր ամիոփեալ զվրնջողականն մատակախազ ձիոց բանական գօտեաւն ։ Են և այլ արուեստք յիմաստնոց գտեալ թախծական, ծիծաղական, վրնջողական նշան կարգացման. Վրբն. Եւ. Ե սկ։

ՎՐՆՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՎՐՆՋԻՆ. *Ջանբանական վրնջողութէն ատեն կենդանեաց ողջախոհաբար զգօնացուցանէ. Նոր. խե։

Տ

Տ. Բաղաձայն տառ՝ անուանեալ Տիւն (կամ տիծն), ի կարգէ անձայնից՝ իբր նոյնբ կամ լերկ քան զԴորդ իւր, որ է դ. որ և մեզմի երբեմն որպես փ. վասն որոյ անխիթ գրի՝ բանտ, բանդ. արգանդ, արգանտ. ընտիր, ընդգիր դոփել, տոփել որպես և գրածն է ստուգ։

Տ. Ի տառադարձութէ յոյլոց աղգաց փոխի՛ ի մերս դ. և դ այլոց՝ ի մերս փ. զոր օրինակ, յն. φίλιππος, դիրիփպոս. ԲԷՐԳԱՄՈՍ, ասիրիոտէլէս, ըստ հյ. գիդիմոս. արդաւոս. պետրոս. արիստոտէլ։

Տ. ա. Որպես Թիւ համարոյ է Չորք հազարք, որպես յորորդի յետ նշանագրոյս ռ ։

Տ. Ի մէջ բառից տայ զատաւորութէն նշանակութէն հանգոյն մանկանցս ոք, ոբ. զոր օրինակ Բեկանել բեկտել. փեռեկել. փեռեկաեալ. նողկալ. նողկոտալ. քակել, քակաեալ. ոլորք, ոլորոք. եզերք, եզերոք ։

Տ. Ի սկիզբն բառից ունի զզօրոսթէն պատկասական մանկան, որպես ան. կամ բացբարձական և եղծական, որպէս փաբ. և իբր լա. փե, և յն. փես. լծ. ընդ մերս դծ, ին. զոր օրինակ Տգեղ. Տգէտ, Տմարդի, Տքնոսթէն. և այլն. տես և ՏԱՐՈՒՆ ։

Տ. *Տիւն տայ ասել բան ծայրագոյն՝ ի բաներն իմանալոյն, Տեառն փառաց խոնարհեցոյն՝ մինչև խաչի Համբերեցոյն ։ Տիւնըն տեսլեան՝ մերկ և իշխանաց՝ խրատս ընծայէ իմիստոս. Թեոնոյ, Թէ մի սիրէք ժողովել գանձ, այլ ըզժողով բարի արանց. Շ. այբաբ ։

ՏԱՐԱՏ. գ. Περισκελίς, ιον. Feminale, caliga, bracca. Անգրավարտիք. (իբրու պրս. ՝ա պաբբ, այսինքն մինչև ի սրունս, կամ էխապան, էխմպան.) ըստվոր. լաթբր. *Արարին զանդրավարտիսն տարբաս (յն. մի բան) ի ներքոյ բեհեզոյ. Եւ. ըբ. 27։

ՏԱՐԵՒՆԻ, նոյ. նեաց. գ. Բառ լտ. փաղեանա. Taberna. ուտի յն. Ταβέρνα. կըրպակ. խանութ. պանդոկ. *Պոլոյս մնաց ի վայրս տաբեռնեաց աւուրս չորս. Ճ. Բ ։

ՏԱՐԵՒՈՒՆԿ. որ ի չին բ. մեկնի Ծանրակիրք, տես ըստ ուղիղ գրչուն ԽՀՍ. ՏԱՐԵՄՈՒՆԿ։

ՏԱՐԻՐՈՆ. որ է թաքոր լեառն. տես ի բառն ԳԱՀԱՒԱՆԴ. որպէս և ի չին բ. գրի, *Տաբիրոն, ի գՀուաւանդ ».

ՏԱՐՈՒՆ. ա. Παρὰ φύσιν. Praeter naturam. իբր Տարաբուն. արտաբուն. այսինքն Օտար ի բնութէ. արտաքոյ բնութէ. ըստ ոչ բնութէ. *Ամենայն ախտ հոգւոց չար են, որք չարժէն և գեղեացուցանեն զնա տարբուն. փիլ. ֆ. բան ։

ՏԱՐՐ ՀԱՏԱՆԵԼ. Տ. ԴԱՓՐ ՀԱՏԱՆԵԼ։ Նոր. յվէբ ։

ՏԱԳՆԱՊ, ի, աւ կամ ովկ. գ. Ἀγωνία. Angor, angustia, anxietas. συνοχή, coarctatio. περιϰαταλήψις, deprehensio. ἀνάγϰη, necessitas. σπουδή, studium, և այլն. Ցմոլի վիշտ վատնգի. անձկութէն. վարանք. տատամսութէն. խուճապ. շտապուն. աղէտք. կարիք և հարկ. հոգ. հոգեվարք. նեղութէն. սլատգուղ. սգիչէն, սգիչ, գաղ, ջոռ, լապտանմա, գաբուրէն. *Եւ էր ի տագնապի։ Եւ յի տագնապ մեծ։ Ամենայն տագնապ հասցէ ի վերայ նորա։ Զգէր զնոսա վարձանն յոյնր վարձանի տագնապ։ Դողութիւն և տագնապ։ Համբաւք և տագնապք։ Վասն նեխոյն հոտոյ տագնապի։ Տագնապ է լինէ (յն. նեղ է լինէ) յամենայն կողմանց։ Հատուտեցից ի վերայ ձեր տագնապութիւս տարակուսանաս։ Հաղիւ զամենայն երիվարս տագնապաբ։ Շտապ տագնապի։ Վայոն տագնապի։ Խուճապ տագնապի. և այլն։ *Վասն տառանձինական տագնապի կոչնատեառն. (զոր օրինակ) կամ յանկարծակի հիւանդանալ, և կի՛ ըսել զկորուստ սիրելոյդ։ Վասն հատարակական տագնապի հասելոյ. (զոր օրինակ) կամ հրայրեցուլեն, կամ յաշխարհն, կամ պատերազմոյ բռնկարատոյս... ի տագնապի հասելոյ. Սահմ. է։ *Ի մեծի տագնապի լինէր այրն յանձն իւր. Նէիւ. է։ Վասն տագնապի ցաւոց փաթատելոյ Մ՚ած. է ։ *Ջոգիսն անհնարլի տագնապութիւ ի մարմնոյն ի լոյց պահանջկիցիմք ։ Տագնապաբ տարակուսի։ Ա՚ն ձեզ տագնապի ահին պակուցման։ Տագնապաբ մեծաւ. Նոր ։ *Մրնայի զի գուբ ապատեացիս ի տագնապէդ (իսկ՚ն մեսայ). Շ. Ի. ։ *Տագնապ կոխէ այսոբ զպատրանոցէ իշխանացն. Երէմ. ֆգ ։ *Ասատիկ խուճապ տագնապի էր կոլմանցն երկոցունց։ Վասնզ՚ի վերայ ուրուք ոչ գնէ, և ոչ չտապ տագնապի. Նէիւ. է։ Ոսկ. յհ. ա. 9։ *Եթողոյ զնա՚ի տագնապին և՚ի տապաստանս ։ Ի մարդկային տագնապս անկաս. Նիկիմք։ Վրս հց. յ ։ Ոսկ. յհ. է. 32։ *Ես է տագնապաբ (յն. վտանգիս), և գուբ հատատաւելբ. Ածէ. է ։ *Փոյթ և տագնապ էզև՚ի նուրս, Թէ ո՞՛ի նոցանէ աւելի քան զընկեր իւր ածեցուսցէ. Եբէ. ծե ։

ՏԱԳՆԱՊ. ա. որպէս Տագնապական. տագնապիչ. *Չերկունս տագնապ տարակուսաբ նաց. յա. կե ։

ՏԱԳՆԱՊԱՒ. ս. Ταχύς, ῥοιζηδόν. Prospere, festinanter, subito, cum magno im-

petu. Ումիպաս. չուապաս. Ձեպով. աշաս-պարեւով. խառվեալ սրտիս. այլայլումբ. աբթռիչօք, աբթռղով. ակնէք, եվէրէչէբէ, հաչպիճ. *Ջարմացաս, յարեաս տագնապաս: Յորում երկինք տագնապաս անցեն: Վայվայակի տագնապաս հատուցումն: Տագնապաս ևվէք յեգիպատոսէ: Եղեն հրեշտակք յերեսաց իւրոց տագնապաս: Գայր տագնապաս: Ա յորէն վայվայակի տագնապաս դառնային. և այլն:

կամ ՏԱԳՆԱՊՈՎ. *Եւ նա տագնապով սահուեալ գումարէ զօր բազում. Ցհ. իե:

ՏԱԳՆԱՊԱՒԱՐ. ſ. Նոյնընդ վվ. *Արագ և կարի յոյժ տագնապաբար առանց ոգի առնլոյ. փիլ. փէսական:

ՏԱԳՆԱՊԱՒԵՐ. ա. Որ ինչ բերէ զտագնապալ. *Հուր՝ որ առաջի տեառն գայցէ, որ պիսի ինչ տագնապաբեր լինիցի. Խոր:

ՏԱԳՆԱՊԱՆՔ. նայ. գ. Տագնապ. և տագնապումն. *Լաւագոյն էր հրէից մահն իւրեանց քան զերկարել տագնապանացն. Տօհ:

ՏԱԳՆԱՊԱՓՈՑԹ. ա. Ուր ինչ փոյթ և տագնապ. խուճապողական. *Տագնապաց փոյթ ոտիպով գեապանս արձակեալ. Ագաթ:

ՏԱԳՆԱՊԵՄ. եցի. ն. Ἀναγκάζω, καταναγκάζω, ἐπάγω. Cogo, vi adigo, compello, urgeo. ταράσσω, conturbo. Ցամբέω, obstupefacio. καταπέυδω, festino. ի տագնապ՝ ի ներ արկանել. բուռն առնել. յոգիս ապատան առնել. ներել չարաչար. տարապել. հարկեցուցանել. և փութացուցանել. խառվեցուցանել. Ներէը խօրնել, աբթռղըշէլ. զօտա օգխագ, զօտա էրմէբ, զօտալամագ. *Սարապել տագնապաբ զերբեայն՝անցանել զկարգն օրինօք: Աբբոնի հրամանաւն տագնապէր: Ի խոշտանգանս գանի տագնապէին ուտել խոզնի: Տագնապեաց զքեզ պատերազմ անհնարին: Ամենակալն տագնապեաց զիս: Նեղութիւն տագնապեաց զնա: Տեսիլ գլխոյ իմոյ տագնապեաց զիս. և այլն: *Շտապեալ տագնապ զմեզաւորս ի սիոն: Մարինոյ ցաւք նեղեն և տագնապեն զմարմին: Բնութիւնք անմարմնոց ահիւ մեծաւ տագնապին, յորժամ ձևացեալ նոքա երևին ուժգին: Խիւ. ծեալ մեռօրեն տագնապէին զպահապանն. Մծբ. ծբ: Իգն: Շ. ոթ. հրեչտ:

ՏԱԳՆԱՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Նոյն ընդ վ. որպէս Տալ այլում տագնապիլ. *Ուխք անօրէնութեան տագնապեցուցին զնա: Երազն և մեկնութիւն նորա մի տագնապեցուացեն զքեզ. ի. Ի. իգ. 50: Դան. ը. 16: *Ջի մի՛ տագնապեցուցեալ՝ չտայցէ նմա ուշադրելոյ զպաշտօնութիւն: Խարչեալ զա ինն՝ տագնապեցուացէ օդնել նմա. Նէհի: Խոր:

ՏԱԳՆԱՊԻՄ. եցայ. յ. Συνέχομαι. Obtineor, comprehendor. κωδωνέομαι, periclitor. ἐξίσταμαι, obstupefio. և σπεύδω, σπουδάζω, κατασπουδάζω, studeo, propero pavide, և այլն. ի տագնապ անկանիլ. պատշարիլ՝ի վիշս վտանգի. վարանոք փութալ ձեռնիլ. խուճապիլ. չքմեղիլ՝ տախտիլ և ըշտապիլ. պապրուիլ. փոխուիլ յայլ ըւեալ, արթռալ. Նէը իինալ, լարւրիլ. սգիւնի ևֆէբ, զօտա ևրմէբ, լապալամագ. *Տագնապէր չնչի մեմբ մեծաւ: Ահիւ մեծաւ տագնապէին: Ջի եր արբա նորա տագնապեալ վասն տապանակին ոչ: Յայնժամ տագնապեցան զտապատորք: Տագնապեցաւ այր քննիմինք: Տագնապեցաւ՝ի միջոյ չարեաց (այսոհիքն տճապարեալ եվ): Ցերեսաց նորա տագնապեցայց. և այլն: * Երկիւղիւ տագնապին: Տագնապէր՝ի դիւաց: Ի փախուստ և՝ի թագուստ տագնապիմք վասն կիրման նշուլիցն.

իգն: Ճ. Բ: կալ. Ի: *Եթէ զոմն փութամբ չար առնել՝ի մերձաւորացն, տագնապիմ զչար ինչ ընկալուլ՝ի սմանէ. Պղսփ. ոսէբ: *Ո՛րպէս վտանգեալ տագնապիմ յամենայն ժամու յաղագս սուտ անուանս (ուրացումն): Ջի մի՛ և նոքա գայցեն յայս տեղի տանջանաց, յորում ինքն վտանգեալ տագնապէր. փարպ: Իգն:

ՏԱԳՆԱՊՈՂ. ա. Որ ինչ բերէ զտագնապ. տագնապող. *Ցաւ՝ մարմնոյն պատճառագմող է և տագնապիչ: Հեշտութիւնն, որ կարի ինն սատակագոյն տագնապիչ է բնութեան. Սարփ. յի. Ճ. Ե ա. պ. Ֆ:

ՏԱԳՆԱՊՈՒԹԻՒՆ. գ. } Ἀγωνία. Angor, angustia.
ՏԱԳՆԱՊՈՒՄՆ, սման. } Տագնապ. տագնապիչն. *Որ ինչ տագնապութիւնք իրք կարծիցին: Մովսէս նախ երկեաւ յօձէն բազում տագնապութիւք. Ոսի. ſ. ա. 15: Ք. 3: *Դողացեալ զարհուրեալ էր եգիպտոս յառաջին տագնապութիւնն, որ եղեն ի նա յաստրեստանէն. Գէ. Է: *Ան-դադար տանջանաք, և անհերելի տագնապութիւն: Ուժգին լլկանօք խոպոս տագնապամբ ի ծովին: (Խոտիկք) հեշտութիւք միայն ձա-չակերտացն են. իսկ տագնապութիւն և վիշտք՝ բոլոյն շարունակեալ անգադարն. Մանր: Նոր. ծբ: Մագ. իէ:

ՏԱԳՐ, գերբ, երք, բաց. գ. որ և յն. փաբ. Δαήρ, ἀνδράδελφος. Levir, frater mariti. Եղբայր փեսային՝ տագր ասի հարսին. փագր, երկանք ախոպբը. գայլն. *Երկին գաւերաց նորա տագերք՝ի մեծ նախարարութիւնն: Ոչ որպէս տագերքդ, այլ որպէս նոյնազարակ զուգահարք զմանկունս փայփայեցեր. Խոր. ֆ. 32. 68: *Մարք՝ի տագերաց ամենանայցեն (յետ մահու նախկին փեսայի). Երբ. Ֆսի:

ՏԱԺԱՆ. բ. ա. Իբր Տաժանեալ. վաստակաբեկ. տառապեալ. հէք. *Ընդ և ինձ յոյժ տաժանիս ոչինչ կարի հասցէ պատահել. Ան. բ ա բ յ բ: Տճն և զկնի ՏԱԺԱՆԻ. գ:

ՏԱԺԱՆԱՒԱՐ կամ ՏԱՐԺԱՆԱՒԱՐ. ſ. Տաժանելով. մեծաւ աշխատութիւք. տառապանօք. *Պատշկիր (յամրոմա) տաժանաբար, և արտատուեան սկզբունք. Նէղոս: *Տարժանաւարար տանին տքնութիւն և պահոց պընդութիւն. իգն. (տպ. տաժանաբար:)

ՏԱԺԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Μοχθηρότερος. Molestior. Աւսւել տաժանելի. աշխատասէր յոյժ. գժուարագոյն. *Ոլորմութիւնն քան զպարկս վհատագոյն է, և քան զգետնախիտութիւնս. և զի նոքա տաժանագոյնք և վաստակելիք են. Ոսի. յհ. ք. 35:

ՏԱԺԱՆԱԳՈՐԾ. ա. Ոյր գործն է տաժանելի. աշխատասէր. քաջայրատեսս. * Ո՞ ոք տաժանագործ նիւթոյ կամ ոստայնանկ (իբրև զսարգ). Փիւ. ւիսս:

ՏԱԺԱՆԱԼԻՑ. ա. Լի տաժանմամբ. աշխատասէր. գժուարին. գժնգակ. *Ջմեզ փըրկեացէ՛ի նանդական աշխարհէս. և՛ի սորա տաժանալից զբաղանացս. Ջփբ. ևք:

ՏԱԺԱՆԱԿԱՆ. բ, ացի. ա. Նոյն ընդ վ. *Անցուցեր սուաս հերքեալ առ՝ի մեզ ընդ տաժանական ասալ մեզաց. Նոր. ղբ:

ՏԱԺԱՆԱԿՈՒՄ. ա. Ուր ինչ կոծ կամ կոծումն տաժանմամբ. *Ջկնի մեզանացն ողորմագինս իմն ողբարկութիւնս վհատականս տաժանակոծս. Նոր. ղ:

ՏԱԺԱՆԱՀԱՍ. ա. Ուր լինի շատ տաժանումն. տաժանալից. գժնգակ. * Գետաբեր հիահրաշս իւրոցն տաժանաշատս կրիցն: Դառնեզերք վիժանաց. տժանաշատս և տպկիեալ ծփական տաստանմանց (ծովու աշխարհս). Վրդն. լոս: Ոսիիեր:

ՏԱԺԱՆԱՏԵՍԻԼ. ա. Դժնգակատիպ. անբերելի. *Ցիշատակաւ հարմանէ հէդուսէցին՝ քաւութիւնս տաժանատեսիլ ոգեպահանջից. Նոր. իբ:

ՏԱԺԱՆԱՒՈՐ, բ, ացի. ա. Այն՝ որ տաժանի. և Ուր կայցէ տաժանումն. *Տաժանաւորս այլով նկարել իտաժանաւոր աղեւսարկութեանն. Նոր. իբ. հբ:

ՏԱԺԱՆԱՔԱՅԼ. ա. ſ. Եղեալն տաժանական քայլափոխութիւք. տաժանմամբ քայլելով. *Ագրագելով հեռիոտս և տաժանքայլ՝ (կամ տայժանաքայլ) քրտնաթոր և աշխատասիրի վաստակօք. Նոր. ատաք:

ՏԱԺԱՆԵԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ἐργώδης, ἐργαδέστερος. Operosus, laboriosus, arduus. Տաժանական. աշխատալի. գժուարին. դըժընդակ. զահմերելի, ազբր, ևիա. *Տաժանելի հողերէն բնութիւս է հրեշտակացն լուծ: Պատասխանի առնել ամենայն հարցուածոց տաժանելի գործ է: Ի տաժանելի և յաղէտ տարեր երկանց: Վտանգաւորաց տաժանելոց ևրից: Գեհենին հրոյն երկայնագոյն, նեւն և տաժանելագոյն. Խոր: Ջփբ. իև: Նոր. ծէ: Շ. ֆի:

Եւ իբր Տաժանօք. որ տաժանի, և դիւրաւ խոնջի. *Տաժանելի է բնութիւս, և վաստակի յաղաչիլն. Խոր:

ՏԱԺԱՆԵՄ, եցի. ն. Իբր Տաժանեցուցանել. աշխատ առնել. յոգնեցնել. ևօրմաք. *(Որմն զերկրագործս) տաժանել՝ի բրեն և՝ի բաժակելն: Եւ սաստիկ տաժանել գժբն զ ակութեն, և ոչ ընդունի զտաժանն. Պիփ:

ՏԱԺԱՆԻՄ, եցայ. յ. Κοπιάω, μοχθέω. Laboro, fatigor. որ և ՏԱՐԺԱՆԻՄ. Չալաչար աշխատիլ. վաստակիլ. խոնջիլ. տառապիլ. կծծատիլ. յոգիս ապատան լինել. յոգնիլ. պերզաբ՝ հելլաբ օլմագ, ևօրաբմագ, զահմերն լինել. *Տաժանեցին օգնականքն վաստակեցին տաժանեցան հեծեալքն, և լքան: Ցմեծայն վաստակս իւր՝ զոր տաժանի ընդ պերգակամբ. Եա. լ. 3: ա. ſ. ֆ. 81: ժղ. ա. 3: *Արկեալ զանձն՝ի չան՝ պէսպէս հնարիւք տաժանիւր: Մի՛ տաժանիր անօրի երկամբք: Ջօրքն աւետեայ վայրապնաց ևաժիգ իսզմամբ տաժանեալ: Ջոտս տաժանեալս լուացեր: Ջծանրաբեռնեալս և զտաժանեալս ևաղալ մեղաք. Խոր. ֆ. 43: Երբ. Ֆսի: Ցե. իե: Շ. ֆ: ſ. Ֆ: *Իբրոյ զտաժանող վհատեցեր. Պիփ:

ՏԱԺԱՆԻՔ, նեաց. } Μόχθημα, κόπος, πόνος. Labor, defatigatio, molestia.
ՏԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. }
ՏԱԺԱՆՈՒՄՆ, նման. }
ՏԱԺԱՆՔ, նաց. }

Տաժանիքն. գժնգակ աշխատութիւն. վաստակ. տառապանք. ևանք. պարտատու մն. վհատիչ. *Ա յաղքիկ են ամբարեալքն քո անօրէնութեանն տաժանեաց թշնամանաքերտն թշնամիկք. Նոր. խւ: *Իբրոյ տաժանութենէն ան-գիտութենէն: Միշտ թշնամատեղոյ տաժանութեն պաշարեալ. Նիսս. իե: Պիփ: *Տաժանմամբ կրից: Մեծաւ տաժանմամբ: Տէր զտաժանմանն: Ա յնչափ տաժանումն և քրտունս կրեցին: Ի բաց հատանելով ըզխորտամանկացն տաժանմունս. Նոր. ի: Վրփ հը. ծէ: Աֆաբ. ծզ: Ոսի. յհ. է. 14. 37: *Ածեալ մեծաւ տաժանօք զզօրսն ընդ դըժուարին վայրս լերանցն. Գիմ. սա Լ:

ՏԱԼ. ի, ից. գ. Γαλεύς, ἀνδραδέλφη. Glos, soror mariti. Նոյն և ումի. Տալ ասի հարսին՝ քոյրն փեսայի. Էլիսաբ ֆսրբ. Ներքինմէն, սիկիբէ. *Ահինչանակ է, հարան, ախեսուր, տալ. Երբ. ֆէբ:

ՏԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. գ. իբր Ր. Որ ինչ ունի տալու լինել. և Տուրք. պարգև. *Գահանչէ զգոհութիւն տալեացն չնորհագին. Ագաթ:

Իբր Ներէ. Տուօզ. *Եա ոչինչ չտայիմ տալ նշանիցս. տալեացդ են չնորհքն. տալեացն ունք

աքահին փոխարինելն, և առնելացն աստէն ծախին տուրքն. Ոսկ. ՚ի՚ Ես. ԼԵ. ՚Ոչ եմէք ՚ի չափ տըղոյն հայի ՚ձեր, այլ ՚ի կամս տալեացն. Մաթթ. Է: ՚Տալեք հաշուոցն անիծեալ լեցին. . . և առնելեք կաշառին՝ զրավեալ լինին ՚ի առաւնէ. քան:

ՏԱԼԻԹԱՑ, ոյ կամ ոյի. գ. Բառ. Երբ. Աղ ջնկն: օրիորդ. կոյս. (ուսոի և յատուկ անուն գինի յանուն սիրեմոր կուսի.) ՚Տալ լինեա կուսին. որ Թարգմանի, աղ ջնկ գուշ (զեզ սահմ) ասէ. Մատ. Է. ՀԱ: ՚Ի վերոյ հրեղէն Թեռնէն, եմէ ՚ի բազուկան տալիեայ (կամ տալիեայի) մեր քոյ: Դուս ծեր գուլով բաղմորեայ, և ես տալիեայ: Տալիեայ մի ՚ի կեանս կոչեաց զազգս մարդկան. ՃՃ:

Կամ իբր Աղջիկ՝ պարսաւելի առմամբ. ՚Տալիեայն պճնասիկս յայրասուրեր յօրիներ զկաքաւան. Գ.Ի: ՚Ի հերովդէայ գաստապարտեալ գլխատեցաւ՝ փոխան գանձուց տալիեայի ըստ իւր խնդրոյն. Տագ:

ՏԱԼԻԹԱՑ ՍՈՐԿԱՒԱԳ. Տ. ՍՈՐԿԱՒԱԳՈՒՀԻ. ՀԻ. ἡ διάκονος. ՚Ողջոյն տամ ՚ի քէն տալիեայ սարկաւագաց, որք պահէն զդրունս արքունեացն ոյ. Ածոփ. Ը:

ՏԱԽՏ, ի, ից. գ. յորմէ Տախտակ. Թ. ոչ. Թոխ, էէխ, էէդ. Փայտակերտ նըստարան. քաղցոց. մահճակալ. գահաւորակ. գահոյք. գահ. աթոռ յոր և նիւթոյ. ՚Եգեալ եղև առխաս վիրասկեայս, և արկին ՚ի նմա անկողինս: Մորթիկ մի փոքրիկ ՚ի ներքոյ նորա ՚ի տախտի: Էր իմ և տախտ ոսկեզէղն, և ՚ի վերոյ նորա անկողինն բաղդատս ոսկեհիւսս: Նստաւ մերձ նմա ՚ի տախտի նորա. Վ.բ. հց. Է. ԹԸ: ՚Ի միում տախտի գահոյսն բազմեին: ի ՚ներին տախտի արկանել բազմեան. Բ.ա.ղ. Բ. 16. 54: ՚Զայս տախտ Թագաւորութեանէ: ի տախտէ և յաԹոռոյ մինչև ցպնական. Ոսոպ: կանոն: ՚Բազումս փայտից յօրինեալս ՚ի ձև տախտից. Վ.բ.ր. յանխոտան: ՚ Ծռուին տիւբերի՝ աեր ՚քեզ տախտ կապի, զքեզ բանայ յուսի. Գ.Ն.յ:

ՏԱԽՏԱԿ, ի, ից. գ. Σανίς. Tabula, asser. πλάξ, πινακίδιον, πίναξ, πυξίον, δέλτος. Tabella, pugillares, libellus, codicellus. πλάτος, latitudo. λογεῖον, rationale. τιτλος, titulus, և այլն. (նոյն և Թ. ալ. գոփա, էէխփ. լա. գ՚ազալա, գաղէլա. յորմէ և ասի. գազալա, գազալա.) Փայտ տափարակ. Թերեզ և ՚ներա փայտի, քարի, պղնձոյ, ոսկւոյ, և այլն:

ՏԱԽՏԱԿ. որպէս Ցանկարակ և հարԹ կամ ողորկ ինչ: ՚Որովհետև նորա տախտակ փղոսկրեայ: ի վերոյ տախտակի զքառին: Զտախտակին զքառի յսկոքայ: Տախտակ գառատանաց (որ էր իբր լանջապանակ քահանայապետին). և այլն: ՚ի տախտակս գառատանի, որ է կրծանացն. Նի. Եւ: ՚Տախտակս պղնձիս Թիկանց և լանջից. . . կրծից տախտակին, Խոր. Ա. 10:

ՏԱԽՏԱԿ. որպէս ՆԹեմակայ պատկերաց կամ նկարուց. ՚ի նկարապատճառ՝ ի տախտակսն յօրինէին կնկարով ծրագրէ արուեստաւորն ՚ի տախտակի. Ագաթ: Ը. ՃԹ:

ՏԱԽՏԱԿ. ՆԹեմակայ գրուԹիւն. պնակիկ. ընդունարան ստուեց և պատգամաց դրոշելոց. ՚Զերկուս տախտակսն վկայուէ, տախտակս բարեգործեան՝ գրեալս մատանեաւն ՚ձեռ: Խնգրեաց տախտակ, գրեաց: Գրեաց և տախտակն մի պիղատոս: Զայն տախտակ ընԹերցան բազումք ՚ի հրեից: Նկատ գրեա ՚ի տախտակի և ՚ի գիրս: Գրեա զսահմանդ զայդ յայտնապէս ՚ի տախտակս: Գրեցին ՚ի տուխտակս պղնձիս. և այլն: ՚Գրեցաւ անուն մարդերրատուԹեանն քո յտախի տախտակս. Գ.ի.ա. ա.ա ՚վեր: ՚Իմանալի բանաւոր տախտակ՝ անարատս գրելի տաւիղն մովսիսական օրինաց: Ո՚վ ՀԱծածին՝ տախտակ և մելան եղելոցԹեանն բնեղն բանի: Բանն որպէս ՚ի գիր մարմնին եղեալ ՚ի տախտակ կուսական յորովայնին, մեանաս արեամբն. Շար: Լ.ի. Վերոխօս: Վանակ. յոսեփեանցիրն: ՚Գրեալ են գրչաւ երկոԹեաւս. մածեալ է ՚ի տախտակս սրտից նոցա. Երէմ. ծ.Ի. 1. (որ և ընդարձակուԹիւն սրտի. Ա.ա.ղ. Գ. 3:) ՚Ի տախտակ մըտաց իւրոց գրեսցէ զուսումն վարգապետուԹեան. Ռ.ղ. յՀ. Ի. 1:

ՏԱԽՏԱԿ. որպէս Ծաւեան. գիրք. ԹուղԹ. ՚Վերծանեալ զմեկոգրուԹիւն տախտակիդ: Գիրքը յիւրում աքանչելի տախտակին ... յիւրում աքանչելի տախտակի մարդարէականն տառիւ: կամիմ յայսմ տախտակի հաւատոյս հաստանել քեզ. Մագ: ՚Ցայնմ օրէ՝ յորում ՚ի տախտակսդ ընԹերցեալ են Հի մանկուԹ) զգիրս աղօԹից կամ տուղտաց, բնաւ այլ փոյթ ոչ է լեալ ՚ի գիրսն սուրբ. Իգիւս Խոր:

ՏԱԽՏԱԿԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Գործեալ ՚ի տախտակաց, որպէս նաւ, լաստափայտ. ՚Սանձեալ Թիակօքն զերիվարս տախտակագործացն. Ագաթ:

ՏԱԽՏԱԿԱՄԱՆ, ի, ից, իւք կամ զք. ա. Σανιδωτός. Tabulatus, asseribus tectus. ἐξυλώμενος, ligno tectus, contignatus. Տախտակաք մանեալ, պատեալ, զգեալ. ՚Խոր տախտակամանս արասցես զնա (զպաքանն): Բովանդակ տախտակամած գործեալ զնա: Շինեցեր քեզ տուն ... տախտակամած ՚ի մայրից: Տունն և որ զնովաւ յարկքն... տախտակամած. Եւ. ԻԷ. 8: ԼԵ. 7: Երէմ. ԻԲ. 14: ԵԶէկ. Խ. 18: ՚Օի ոչ եմէք տախտակամած տապանն պահէր զնուտս, այլ աչն ՚ձի հղօրի: ի տախտակամած յորմն յեցեալ. ԶՃանկան պղնձեան և տախտակամածի յօրինուածոյն ամրացուցանէր. Ռ.ղ. վ: Լ.ի. պրփ: Ո.ա.ղ: ՚Շիներ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի, և տախտակամած սպրուալ (գլարկ՝) ամիսփեր զնչխարս նոցա. կազմեաց:

ՏԱԽՏԱԿԱՄԱՆ. գ. Առատաձակալք. յարկ. լանք, յագաւտա. ՚Դրուագեաց ըզսուրնն տախտակամանօք: ընդ վիրնակոլին տախտակամած նաւի բանեռէին. Ֆ. Խգ. Չ. 9: Ֆ. Ա. Ֆ. 8:

ՏԱԽՏԱԿԱՃԱՐ, ի, ից. ա. կապմեալ չարիք տախտակաց. ՚Մածմունք տախտակաճարաց յարիք ՚ի միաբանուԹեանց միմանց անչաձեցան. Նար. Իե:

ՏԱԽՏԱԿԱՓԱԿ. ա. փակեալ պատեալ (պղնձի) տախտակօք. ՚Նաև զիւրեաս տախտակափակ լանջապահս, Թիկնապահս, զանգապահս. Աւծբ. ա. 5:

ՏԱԽՏԱԿԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. ՚Սպան զնա հոյին, նեամս հարեալ զսիրտն պղնձեօք տախտակեալ. Վ.բ.ր. պմ:

ՏԱԽՏԱՁԵՒ. ա. Ուշոյ զձև տախտի. Խոխի յԱ.ա. Խոխ պիւիմիոք. ՚Խորտանա. Նման տախտաձև լինքանն ունելով գահոյս զբօտանաց. Աւծբ. Է. 7:

ՏԱԽՏԱՁԱՐԵՄ, եցի. ն. } ՚Եκτείνω. Ի ՏԱԽՏԱՁԱՄ ԱՐԿԱՆԵՄ. } Extendo. Սփռեալ տարածել ՚ի վերաչ տախտի կամ իբրև զտախտակ. Ձիռեալ. յորսայսել. լարել. ֆռնել. սերմել, էայսագ. ՚ձերմել, վերձակիւ եաՁերմագ. ՚Հանից զքեզ կարծիս իմոյ տախտակ: Ջան տախտակ ընԹերցան բազումք ՚ի հրեից: Նկատ գրեա ՚ի տախտակի և ՚ի գիրս: Գրեա զսահմանդ զայդ յայտնապէս ՚ի տախտակս: Գրեցին ՚ի տուխտակս պղնձիս. և այլն: ՚Գրեցաւ անուն մարդերրատուԹեանն քո յտախի տախտակս. Գ.ի.ա. ա.ա ՚վեր: ՚Իմանալի բանաւոր տախտակ՝ անարատս գրելի տաւիղն մովսիսական օրինաց: Ո՚վ ՀԱծածին՝ տախտակ և մելան եղելոցԹեանն բնեղն բանի: Բանն որպէս ՚ի գիր մարմնին եղեալ ՚ի տախտակ կուսական յորովայնին, մեանաս արեամբն. Շար: Լ.ի. Վերոխօս: Վանակ. յոսեփեանցիրն: ՚Գրեալ են գրչաւ երկոԹեաւս. մածեալ է ՚ի տախտակս սրտից նոցա. Երէմ. ծ.Ի. 1. (որ և ընդարձակուԹիւն սրտի. Ա.ա.ղ. Գ. 3:) ՚Ի տախտակ մըտաց իւրոց գրեսցէ զուսումն վարգապետուԹեան. Ռ.ղ. յՀ. Ի. 1:

ՏԱԽՏԱԿՆԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Գործեալ ՚ի տախտակաց, որպէս նաւ, լաստափայտ. ՚Սանձեալ Թիակօքն զերիվարս տախտակագործացն. Ագաթ:

ՏԱԽՏԱԿԱՄԱՆ, ի, ից, իւք կամ զք. ա. Σανιδωτός. Tabulatus, asseribus tectus. ἐξυλώμενος, ligno tectus, contignatus. Տախտակաք մանեալ, պատեալ, զգեալ. ՚Խոր տախտակամանս արասցես զնա (զպաքանն): Բովանդակ տախտակամած գործեալ զնա: Շինեցեր քեզ տուն ... տախտակամած ՚ի մայրից: Տունն և որ զնովաւ յարկքն... տախտակամած. Եւ. ԻԷ. 8: ԼԵ. 7: Երէմ. ԻԲ. 14: ԵԶէկ. Խ. 18: ՚Օի ոչ եմէք տախտակամած տապանն պահէր զնուտս, այլ աչն ՚ձի հղօրի: ի տախտակամած յորմն յեցեալ. ԶՃանկան պղնձեան և տախտակամածի յօրինուածոյն ամրացուցանէր. Ռ.ղ. վ: Լ.ի. պրփ: Ո.ա.ղ: ՚Շիներ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի, և տախտակամած սպրուալ (գլարկ՝) ամիսփեր զնչխարս նոցա. կազմեաց:

ՏԱԽՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ստածուն. դարման. խնամ. սնունդ. հագ, պէտ. Ի.ի.մ.ր. ՚Մանուկ, որում պիտի տածի խնամով և սննդեան. Բժշկական գեղ, յժշկական տած. Փիլ. լ.ի.ն: Ա.ի. ա.ա.ի: ՚Ա.ա տուկան տած խնամոյ: Ոչ ընդունի (այգին) գոյզն կանխագոյն կամ անագան զտածան. Սալ. ի.ի.ց: Պ.ի.ա:

ՏԱԽԵՄ, ծի կի ծեցի. ն. Τιμελέω. Colo cura, curam habeo. Θάλπω, foveo. τρέφω, alo, nutrio. Սատածել ըստ պիտոյիցն խնամ ածել. բուծանել. գարմանել. սնուսել. յանձանձել. հոգալ, պէտ ընել. Ի.ի.մ.ր ԷՒ.է.ա, պագ.ագ. ՚Օրէն քազ մշակի տածիցէ և խընամիցէ: Ոչ էր քնաւորեալ խաշնարած լինել, դիւցազնաքար տածեաց. Փիլ: ՚Միոյ արարչի գործ է ամենայն ինչ, և նովի վարէ և տածէ զբնաւ. Եփիի: ՚Տածեր ատացողս. ալէս: Երկիր զաւանդս արգասաւոր երկրագործութեամբ՝ տածողացն մատուցանէ. Նար. Է. Ի: ՚Օգտակարքն տածեալ՝ առաւել յառաջդութեամբ գայցէ: Անբան կենդանեացս տածօղք լինիք. Խոր: ՚Զորքս և զայրիս տածէ. Մագ. ծ.Ի: ՚ի վայրի գալարաղ և ՚ի ջուր հանգստեան տածեալս: Եւ ղայն և երիս որպշմունս օդոյն զովութեամբ տածելովքն ՚ի նինուէ. Խոր. Ֆ. 68: ա. 15:

ՏԱԾՈՒԶ, ծչի, չաց. ա. Որ տածէ. տածօղ. խնամող. հոգաբարձու. ՚Գոյիցքս տածիչ... ՚ձր հոգիդ. Տագ: ՚Ա.յրեաց և որոց տածիչ էր. Վ.բ.ր ոսկ: ՚կարասցես հասանել ակնածութեան և տածչին ամենեցուն. Փիլ. Խ.ա.ա.ա: ՚Պեղոփս լեալ տածիչ ողումպիոյ այն. Ես. ԵՐ. ա:

ՏԱԾՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ անկ է տածողին. ՚Ահից զքրիստոսիք տածողականաս... գԹասիբեալ. Նար. Ւ.ի. ՚

Եւ իբր Տածիչ. ՚Հովիւս տածողական ըզհօտանն ուղղեն ամայաբնակաց. Նար. Խ.ի:

ՏԱԾՈՂԱԿԹԻՒՆ. գ. Ստածէլն. տածուն. տած. ՚ի տածողութեամբ հանգստեան հիւթոց և անանկաց և ողջատուց: Հանդարտ ընԹաց գրաստուն տածողութիք անզգուելի սահեցեր: Հովուական տածողութիք. Ցհ. ԼՒ: Նար. ծ.Ի: Ս.ի.ա. ա.ի:

ՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. Նոյն ընդ վ. ՚Օրհնեալ ես փայտ՝ ՚ձր գաւազանն, գու քազ հովուին ցուպ տածութեամբ. Շ. ոփ. Բ.ա.ի.ր:

ՏԱԾՈՒՄՆ, ծման. Նոյն ընդ վվ. ՚Անուղղայց տածումն: ի սմանէ խնամք՝ փոխանակ լինքենէ տածմանդ: կրկին պատուեաց մաքրական տածմամբ. Խոր. Գ. 20: Պիս: Նար. ղ.ի:

ՏԱԿ. ի, ից կամ ացկամ ուց. գ. ՚Եδαφος. Fundus. ῥίζα, radix. ἔκφυσις, germinatio, caudex, և այլն. Յատակ իրաց. սատրին մանս. արմատ. (ապ. ԷԿՓ. Թ. փիղ, ալ. Ի.ը.) ՚ի տակս երկրին ինչանեն զսակին բրեալ: Օծցեն զաւազանն և զտակ նորա. Ե.ա.գ.ր. ծ.Ի. ՃՀ: ՚Կապեալ են տակք արմատոց նոցա ՚ի մի պատկեր ապամայ. Եփ. Համաբ: ՚Կաղամբն տակ Արկն երԹեալ կերիցէ տակ ինչ: Չի մի գուցէ մեծաբերթ բարձրութեին յարմատոցն խլեացէ զտակսն: Իբրև զտակ աւեալ հատատուսն կայ. Կանն: Եփ. ԻԷ: Վ.Է.ոյ. Է. Է: ՚Տակաիձքն, որ ՚ի տակ հանելոյն մեռցեալ է: Ա.ա մրոի տակ, որ է վրացի կոձն: Մրելոն ՚պալոցն վատ է. ԹԷ. ակեաւ տակատցն օգուտ է: Մորենւոյն և այլ փշոյն պարտ է զատին փորել և բանալ (առ չորսնալոյ) • Վ.փ:

ՏԱԿ. Նմանութիք՝ Զարմ. ՚Ընդի և տակի և առնմի արշակաւնեաց. Բ.ա.ղ. Բ. 14:

ՏԱԿ. Շարք. կապոց. փիլի, խումբ. *Ձիաստակ և կամ զոտակ ինչ մարգարտաոյ. Փարպ: *Ես աշխարհական եմ բանիցարավճառելոյ. Ծանեայ զսակն, և առնեմ երկուս. և գնեմ սակաւոյ, և վաճառեմ չատի. Վրք հղ. յ:

Իակ ՟Ի. ԹԳ. Ի. 23.*Արկ առաջի նոցա խոտս տակաս (կամ խոտաբտակաս) մեծաս. կայ վիմական գրչի. զի ըստ այլոց՝ խմոտան է, սեղան մեծահաց, կամ կերակուր խորտկաս մեծաս:

ՏԱԿԱԽԻԼ ԱՒՆԵԼ. Արմատախիլ առնել.* Ջամենայն ծառան, զայգիսն, և զբոստանան կոտորեցին, և տակախիլ արարին. Մարկին:

ՏԱԿԱԿՈՏՈՐ. ա. ս. Προῤῥίζων. Radicitus. Ջտական կամ զարմատան կտտորելով. բնաջինջ. արմատախիլ. *Ապա եթէ անդէն ՟ի նմին չարիս հաստատեալ կայցէք, արմատաքի տակակոտոր իւրէ գծառն: Ջանգիժըշ կելի չարացն զարմատաքս կենացն տակակոտոր առնել. Ոսի. ս. ա. ։։: Պիպ:

ՏԱԿԱՆ, ի, աց. գ. Πίθος. Dolium. Առ մեզ վարի որպէս դարաս գինւոյ. փի-ի, փբ. էի. իակ վգայերէն՝ փակաի է գոտք. *Ոչ ծանրանան տակառք՝ի սասմանաց. Լ ապ. ծԵ (գրեալ էր՝ պակառք:)

ՏԱԿԱՆԱՊԵՏ, ի, աց. գ. *Ὀινοχόος, οῶν, ὁ῀. Pocillator, trix, pincerna. ἀρχιοινοχόος, princeps pincernarum. (ԼԹ. սաՃապատեաս. զոր տեսցես.) Գվնաւորն ՟ի մատառուական. մատռուակ ալքառնի. մատուկարար գինւոյ. ՀԷրապաբ, գագՀՀէաբ, սագբ.*Տակառապետ արքային: Տէսիլ երազոյ տակառապետին: Ցիշեաց զիշխանութեի տակառապետին: Եւ ես էի տակառապետ Թագաւորին: Արարի ինձ տակառապետս արս և կանայս. էն: *Ջգինէլ ոմն տակառապետս արքային հայոց, որ էր յաղդէն գնունեաց: Տակառապետին՝գաւով խրատ առեալ հնար. Կանոս. Խոր. Ի. 18:*Յօրինակ առնկով քալցելոյ տեառն զտակառապետացն հնարս. Խոորվիէ:*Տակառապետք էթէ գինեցայ կցորդին. մինչև՝ի վախճան չարչարեսցին. ՄԼ. դա:

ՏԱԿԱՆՈՒՊԵՏԵՄ, եցի. լ. Մատռուակել զբմնելոյս որպէս տակառապետս.*Հոմանք ականակիսն տղերոյց անյարչալ տակառապետէին ինձ. Պիպ:

ՏԱԿԱՆՈՒՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ.*Ἀρχιοινοχοεία. Principatus pincernarum. Պաշտօն և գործ տակառապետի.*Ընդրէն՝ի նոյն տակառապետութէ քոմ կացուսցէ զքէ զ. ԾՆ. Ի. 13:

ՏԱԿԱՒ. ս.*Հծդ. Jam. որպէս Տակաւ Տակաս. հեռուհեռ. գամ քան զգամ. այն ինչ. և ահա. (որպէս Թէ գալով, գալէն, ՀԷ դէն, Ի՟ոյ Ի՟ոյ, ագբէն.)*Յորժամ տակաւ ոսաքն նորա կակղանայցեն:*Ջինչանէր տակաս, երթայր ջուրն և Թուլանայր յերկիրէ: Ընդհակիզքն տակաս վառեալ բորբոքեալ մնային. և այլն:*Սկսանի տակաս նուասվէ. Ընտի ուսանալ սիմոսոյ՝ տակաս՝ի պարտօն առնուսին. Ծբեի:

ՏԱԿԱՒ.*Էտւ. Adhuc. որպէս Տակաւին. գեռևս. ևս. իակ. անդամ. դէ-. ալ. (ԼԹ. Թ. գ՟ա՟ա.)*Եւ յայնժամ տակաս երկիւղ է՝ի խորշակէ: Ոչ էր տակաս անդ նշանս պատրաստ: Ա յլ նա Թանձրագոյն և տակաս կայր և հիացար: Եւ տակաս յերկեայս էր. Ոսի. յհ. ա. 17. 22. 24. 34:*Ոչ կամին ընդ նեալ ընդ յարկաս զազգակիցս իւրեանց՝ի ժամանակ ձմերայնոյ՝ գոնէ գիշերի իմիք տակաս. Վեղոր. ը:

ՏԱԿՈՒՐ ՏԱԿԱՒ. ս. Տակաս, ըստ ոնէ. Κατὰ μέρος. Paulatim ἐκ προκοπῆς, ex prodectu. Աս տակաս տակաս. հեռուհեռ. աստիճան քան զաստիճան. գամ քան զգամ. Իմոյ իմոյ, երիտասարդ երիտասարդ. Եթէ Եթէ, Եվաղ Եվաղ, վերջոփ, ԻՒիպիէՃէ.*Ոչ տակաս տակաս յաստիճան յաստիճանէ փոփոխեալ: Դատեր տակաս տակաս: Տակաս տակաս առնուցուս զմաածուԹիս: Տակաս տակաս ամենայն մարմինն մնչի: Ըստ տակաս տակաս մերձենալոյն յաճախէ՝ի նա լոյսն: Մի տակաս տակաս ազդեսցես. Կոլ. ծա: Պոմ. ազէս: Ոսի. յհ. ի. 14: Եսաբ. ի: Եբէի: Նար. ծը:

ՏԱԿԱՒԻՆ. ս. } Տակաս ըստ ը նշ.*Ե-
ՏԱԿԱՒԻՆ ԵՒՍ. } տւ. Adhuc, amplius, ultra. ἀκμήν, etiam nunc. և ἤδη, jam. Դեռ. գեռ ևս. ցարգ. մինչև յայժմ. և Արգէն. փահա, չԻփէիփէ, հալա.*Եթէ տակաւին կենդանի լցէ Հայրն ձեր: Տակաւին բաղում է զօրք: Տակաւին և գուբ ունիմք էք: Տակաւին ևս կայր: Եւ ինքն էր տակաւին ևս ժամուկ. և այլն:*Յարաբեիս տակաւին ևս երևի գԼրեզման արդարոյն: Ձեռ հալցանեք լոյն տակաւին ևս ոչ ծանեան. Նկ. յոբ: Իփն:*Ոչ ուսեալով յերկրորդումն զինս զՀՀին, որպէս զտակաւին մեուելոյ. ՄԻՒ. Նաբ:

Կամ իբր՝ Եւս. և ևս. իակ. յայսր ամենայնի վերայ. այլ ևս. ա՟ն. պէէ, պոս ՃԻՀՆէ իւէ.*Կամ Թէ լսիցէ տակաւին զձայն գուսանաց: Բայց տակոյն տակաւին և նոցա գոյ տակաս ինչ մեղագրելի: Ոչ զկեանս և ոչ զմեռանելի տակաս ին ոչ պահէն. և այլն:*Թէպէտև գիակը գնոսա. զի ոչ էին ընդունելոց զրանս նորա, սակայն տակաւին գոյ առ նոսա: Եւ ոչ օգնէին տակաւին նմին:*Ի տակաւին նուազ էցեմ: Աբքայսւն խոստացաւ. և մեք տակաս ին Թշնամանեք զնա և անպատուեք. Իփն: Գէ. Ես: Աբ. ա: Սրփ. յի. Ը:

Եւ իբր Տակաս տակաս. (զոր օրինակ լինի քնաս ին՝ իբր ընաս.)*Վ ան երթալոյ տակաս ին՝ի նուազսւմն Թագաւորութէ: Տակաս ին՝ի մաշսւմն և՝ի չար ծառայութէ մատնեալ լինին: Յաղողելով քոյ եկեալ յաճառն տակաս ին զրանսդրէ. Փբպ:

ՏԱԿՈՒԻ, ուոյ, ուեայ. } (առաւել ածկ.)
ՏԱԿՈՒԻՃ կի՟ լչ, ուՃոյ.} Տակք արմատոց, որպէս ոտն և մանրաթել. տորին վունչ. մաղՀոկ. էԷօի՟ն փԻի՟՝ ասլաչը՝ ԲեԱԱԷի՟.*Նեղութէն հասոյց տակուեաց և արմատոց ծառոց և բանջարոց. Վ ըդն. օրԻն:*Ածեգական ջևրմութէն այրէ զանտառսդն տակուիՃքն: Յ ձեռնէ զբրանան տակուիՃքն. բուսոց.*Ջէ պարտ՝ի վերոյ տակոյնէդն ածել զաղբն, զի ջորցնէ զտակուիՃքն. Վ ըԻ:

ՏԱՂ, ի, ից. գ.*Ἔπος. Carmen, versus. μέλος, melodia μέτρον, metrum Բան ջափարակաս. ոտանաւոր երգ. քերԹուած նուագելի. ձէր, ղաձէ, Նէձ, պեյտ.*Ջոյզ երգուածէն գիւցազնաբար վերծանեացո՛ք, և զոտդն քաջերելակի. Թր. Իեր:*Ջայս իսկ՝ տողս (Հոմերոսի) նշանակէ, Թէ ննուամեայ Թագաւորելը և այլն. Պ՟ոփ:*Տողն երեկ եղեալ և այլն. Պ՟ոփ. երԻն. Ի:*Իբրու տող առեալով ոչնչ ասէին. Պ՟ոփ. ոսիր:*Տաղն ջափ ասի: Վ անդիւք չափեալ բանին տաղ ասի: Երկոտասան են չուքք տաղիցն. Եբէն. Իեր:*Ջափս և նուագս բազումս Թողին տաղից: Ի սկզբան Հագնեցգուեէ՝ի ձեռն այսց տաղից. փԻ. ԻեՃոան:*Հողովվէ զաՄենայն տաղս Հոմերեանս: Բազումք տալ ստեղծանելով, որպէս Թէ Հոմերոսի իցէ. Ընդ պոէէ:*Ընդհէն է ինձ զբնաւն Հանապազ երգել իմովքս տաղիք. Նոր. Ի՟:*Ա յլոց չնորհէ բանըս տալի՟ զի և այնու միայն բանի՟ի տաղիս չափոյ. ՑՀ ոէէի:*Տաղ, այսինքն տայ աղ. Ոսիէոր:*Տաղն՝ բան ասի. Լի. Նար: Իակ Թ. փԻ՝ է լեզու. ըստ այսմ գրի՟ի չՀին Բա.*Ստաւաղ, (ՀՀ)տաւրանոյ: Բայց յին. ԲաԼՀա՟ երգ է հարսանեաց. և պրս. Թալ, ԹաԼՀա՟, ձայն, հնչիւն. և բոց, վառումն:

ՏԱՂ. Ազնաս Տաղելոյ. նոյն և պրս. փաղ այսինքն խարան. սպի. ախտ. գրոշմ. նշան.*Ջտաղն պատկերին. որ է ՀայՀ ՀՀ. զի հոգին յերեսաց ՀՀ է տապեալ. որպես այնէ գաւիթ, տպտցաս՝ի մեզ լոյս երեսաց քոց. Բբս. հրի:

ՏԱՂԱԽ, ոյ. Տ. ՀԱՂԱԽ.*Ջխիձն կամ զտաղախ. Նէնհ. Ի. 17:*Ծեփփէին տապտխով. զի գիւրաս փլցի: Ոլպես տապախ զնաստառ որմով արկեալ.*Նէ. Էպի:

ՏԱՂԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐՏԱՂԱԿԱՆ.*Երկս տապղական և հոմերական: Հիւսել տապղական (կամ տողական), շար մարգարտական, բանս ՀԱծական. Գնի:

ՏԱՂԱՆԻ, կամ ՏԱՂԱՆՏ, ոյ, ոց, կի՟ ի, ացՀ գ.*Ի՟. գՀԱԼԱԳԾ. Ταλαντον. լտ. գտաԼԷՆԳՈՆ.Talentum. (երբ. փԻփՀաբ. հյ. Քանքար. ադկ. գբնԻաբ, գաՀԳաբ, խանԻաբ.) կըշիռ արծաԹոյ և ոսկւոյ՝ Ճնէ լտեբաց, այլ ըստ տեղեացՀ ըստ ժամանակաց պէսպէս առեալ. ըստ ոմանց իբր քսակ մի առ մեզ, այսինքն 500 դահեկան. այլ ըստ Հին բա.*Քանքար և տաղանտ՝ հինգ հազար դահեկան:*Ա յլք սասն լինել սովորաբար ՀԱ Թալէտ կամ ռխալ. և ըստ առաԻկեցւոց և բաբելացւոց, ո՟: Շնէ. և Եբէ. պարզապէս սասն՝ Ճնգ լեայ. որպես և՝ի յն. լտ. բռ. գրի, Ճնէ լեզաբա: Իակ յասելն Ճ. Ա.*Եւ է տաղանդն յԵԹովպացեացդ աշխարհին՝ երեքասան լեայ:*Թուի գրելի՟ ՃԺՀ:*Ի տաղանգէ միոյ ոսկւոյ: Հարիւր տաղանգ՝ի հարիւր խոյակ, տաղանգ մի առ խոյակ: Ըստացաբ երկուց տաղանտաց արծաԹոյ: Առ՝ի ձեռին իւրում տասն տաղանտ արծաԹոյ: Պատեաց գնա մաքուր ոսկւով՝ի քրոքեա վեց հարիւր տաղանտով: Ի վարձու կալաբ հաշիւր տաղանտոյ արծաԹոյ: Կշռեա տաղանգի միոյ. և այլն:

ՏԱՂԱՆԴ կամ Քանքար ասի Նշանութէ՝ Ձիրք բնութէ և չնորհաց.*Յորժամ զտաղանդ պատուիրանին պահանջեցես՝ի ծառայից: Պահանջէ յինէն զտաղանդ պատուիրանին. Շար:*Նախանձու զտաղանգ ապրուեստին արգելուսցեն յայնցանէ, որք ուսանէն կամիցին. Մ՟անդ. ծը:

ՏԱՂԱՆԴԱՊԱՐՏ. ա. Պարտական առնլոյ տալանդոյն.*Իբրև զտաղանդապարտս պարտաւորսցին. Մ՟անդ. Ի:

ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ, ի, այց. ա. Ունօղ տալանդաց. որում տուան՝ի տեսանել քանքարը՝ի յարգել.*Իակ եթէ ոմն չատ, և ոմն սակաս. այս ըստ վաստակոյն է. որպես տաղանդաւոր ծառայքն յայտ առնեն. Ոսի. Եէէս:

ՏԱՂԱՆԴԵԱՅ. ա. Որ ինչ է՝ի չափ տալանդի միոյ ըստ կշռոյն.*Վ ասն տաղանգեայ կարկտով Հարեալոցն ասել. Լ՟ե. յայբ:

ՏԱՂԱՆՏ. Տ. ՏԱՂԱՆԴ:

ՏԱՂԱՉԱՓԱԿԱՆ, ի, ացՀ ա. Որ ինչ անկ է տաղաչափութէ և տաղաչափից.*Տաղաչափական կշռոց ուսուսմնավարժից. Եբէն. Իեր:

ՏԱՂԱՉԱՓԵԼ. Ն. Չափով ոտից յօրինել զտաղս.*Ըստ Հոմերայ տաղաչափեալ, ըստ պղատոնի պերձաբանեալ. Շ. ՎԼգ:

ՏԱՂԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Արուեստ տաղաչափելոյ. չափաբերութէ տաղից. քերԹղուԹէ, և քերԹուած, ոտանաւոր.*ՉհագներդուԹէ և զվանգ տաղաչափութէ չարա-

գասեալ: Պիտանիք այսոքիկ են ի տաղաչափութենէն, այլև օգտակարք ի պատմութենէն: Եւ ի ըմբռնութենէ պիտանի ի տաղաչափուն յաղմաղմութենէ բանի. Երէ. ⁘ երէ:

ՏԱՂԱՍԱՑ, ի, ից. ա. Որ ասէ զտաղս. յօրինող կամ նուագող տաղից. *Սոքա (ազգաւոհնքը հոմերոսի) հին տաղասացք, և երգեցիկք, և քերթողք. Մագ. ⁘ երէ:

ՏԱՂԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. } Տաղաչափուն,
ՏԱՂԱՍՈՒԹԻՒՆ. գ. } և տաղերգուն. *Եթէ ոք կամեցի տաղասացութիւնս գովասանականս առնել: Տրամանական տաղասացութիւն զպմաթիք անվաթիքին՝ վարկեալ զոչ. զայական տաղասանուն. Մագ. ⁘ ⁘:

ՏԱՂԱՏԱՓԱՔ. տ. տեղատափ. *Ոմբրոչ. Imber. *Անձրևք և ձիւն և տաղատապրաւք: Ե՛րթ առ Թէթև ամպն, զդացո նմա զնմոյ գալատեանս առաղատարափ. Ոսկ. յհ. ⁘. 12. Ն յաւելոյս: *Որպէս Թանձրամած տաղատարափս այնպէս յարձակեալք ի վերայ բազմութենն. Ջնոբ: *Որ զտաղատարափ սպր հոգւոյն առ ի պղտիքթութենի հաւատոց ա. մենայն երկրի արսկեցեր. Ճ. Գ: *Դառնան կսկիծ սառնամանեաց, խաւարախառն տաղատարափով ասնջին. Տօնակ:

ՏԱՂԱՐԱՆ. գ. Գիրք տաղից կամ երգոց հոգևորաց, և արտաքնոց. *Գրեցաւ տաղարանս և այլն. Յիշաք. առեպ:

ՏԱՂԱՒԱՐ, ի, աց. գ. Σκηνή. Scena, tentorium, tugurium. Բնակարան ի վայրի՝ կրկեսեալ յոստոց, (որ է ասի. փալ.) յիւղ. դանց և յայլոյց Թէթև նիւթոց. հիւղ. խուղ յարկ. օթևարան. խորան. վրան. հովանի. փնակ, խոյր. լաթըր, լոբը, խուղիվ, ըղվըրե. իսկ ից. փալվարի՝ է տանիք. *Ի տաղաւարս բնակեսցիք զեօթն օր: Ի տաղաւարս բնակեցուցի զորդիսդ իսրայէլի՝ ի հանել նոսա զնոսա յերկրէն եգիպտացւոց: Ապատացուք երթիս տաղաւարս: Արար նա տաղաւար ի տանիս սուն իւրոյ: Ցուզեաց լաբան զամենայն տաղաւարն: Խրթև զտաղաւար յայդուղ: Խրթև զտաղաւար մրգապահաց. և այլն: *Նղբաւրցին՝ որ բնակեալ են ի տաղաւարս. Եսա. պամ. Ը. 23: *Օնեցին զտաղաւարացոյս. այսինքն զսոն տաղաւարահաքաց. Նե. ՆԵՄ:

Նմանութիւն ասի. *Զտաղաւարն տիրական, և զնորանն ձեծական: Տաղաւար աբրահամ մեան ձեծնկալ. Նոբ. ⁘: Ըմբ: *Փոխէ ի տուգաւարէ մարմնոյն, և առ ինքն տանի: Յաղցաւրս յայս և տաժանելի տաղաւար. Լմբ. իմ: Ամո. Ելէդ: *Մի տաղաւար զերկինս հաստատեաց. Ոսկ. յհ. ⁘. 14:

ՏԱՂԱՒԱՐ. որպէս Շէնք ամասպանի խաղոց. *Մկրտեն զնս փոխանակ մեռելոյն՝ իբրև ի տաղաւարս խաղալով: Օրինակ լինի իբրև ի տաղաւարս խաղան. Ոսկ. ⁘. կոր: *Տեսի ի մերձաւոր կենացս տաղաւարս զղողբոյն երգս. Նիս. ⁘⁘. (յն. ⁘⁘ի՛ն. լաս. սէնս. Նոյն է ընդ հյ. ձայնս՝ չէնք:) *Ցեղս խաղոյն անցանելոյ, յետ կերպասանելոյն յաչս առաջոցն, յետ տաղաւարիս՝ ապա քակին գիմակքն, և երևի Հշմարտութիւնն. Մագ: ⁘:

Եւ որպէս վկան փերեզակաց. *Տաղաւարս կառուցանելով ըստ վաճառարանին. Գաբ. օրին. Ե:

ՏԱՂԱՒԱՐ ՄՐԳԱԳԱՀՑ. տ. ՄՐԳԱԳԱՀ:

ՏՂԱՒԱՐԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ անկ է տաղաւարի կամ նմանի է նմին. *Փոխանակ տաղաւարական խորանին՝ խորան վկեկեցի քո ընկերով. Ճգ:

ՏԱՂԱՒԱՐԱԿԻՑ. ա. Σύσκηνος. Contuberalis. Բնակակից՝ ի նմին տաղաւարի կամ՝ ի վրանի. յարկակից. ընկեր. Բնաւոչ. *Ցուզերաւ. վրանակիցք և տաղաւարակիցք պիտանացու են: Ոմք մարգարէիցն են տաղաւարակիցք, և առաքելոցն աթոռակիցք. Փիլ. ⁘. 5: կինդ. ի յոյն: *Չհամբդ աղքատ օթևանքն իմ տաղաւարակից ընկալցի՝ որ Թզաւ զերկինս չափեա. Մեծ. չ:

ՏԱՂԱՒԱՐԱՀԱՐՓ, բաց. գ. } Σκηνοποιία.
ՏԱՂԱՒԱՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. } Tabernaculi compactio, fictio, collocatio; scenopegia, sacrum sive festum tabernaculorum. Հարուած տաղաւարի. կանգնուած խորանի այսինքն վրանի. շինելն և կառուցանելն զտաղաւար. լաթըր կամ լաբը գործածը, գործուածը. ուստի և տօն կարգեալ՝ ի յիշատակ վքանդանելոյն յանապատի՝ կոչեցաւ Տօն տաղաւարահարաց կամ տաղաւարաց. գաՀչ պայրամ. *Ի հնգետասանեւորդի աւուր ամսեանն եօթներորդի՝ տօն տաղաւարահարաց: Առնել զտօն տաղաւարահարաց: Ի տօնի տաղաւարահարացն: Ըստ բանի աւուրցն տաղաւարահարաց. և այլն: *Տօնէին զտաղաւարահարսն. Նե. ՆԵՄ: *Եւ զի այն տաղաւարահարք օրինակ էին այսր տաղաւարաց՝ որ ի պետրոսէ առացան, ի նմին ժամու փոխանակ այսր ղեալն տաղաւարացս հայր զանձեռագործ տաղաւարն ցուցցանէր. Սրգ. ⁘. պ. ⁘: *Պետրոս զնորհուրդ ոչ երրորդութենէդ ի զարհուրմանէն ի տաղաւարաշինութենէ բարբառէր... Զտօն տաղաւարահարութենէ. Ճգ: *Ի ժամ տաղաւարահարութենէն մնային՝ ի սրբութենէն սրբուհեցն. Ոսկ. ի ծն. ⁘⁘:

ՏԱՂԱՒԱՐԱՆԱՄ, ացայ. տ. ՏՂԱՒԱՐՈՒՄ. *Բանն ոճ տաղաւարացաւ ի մայրին. Տօնակ: (Ուղիղ և՛ն է ընդհանուր, տաղաւարեցաւ՝ ի մարմին:)

ՏԱՂԱՒԱՐԵՄ, հցի. ը. } Σκηνόω. (որ ի
ՏԱՂԱՒԱՐԻՄ, եցայ. յ. } ոչ գիրս Թարգմանի բնակել.) Tentorium figo, in tabernaculo ago, commoror, habito. Կատել ի տաղաւարի. բնակել. հանգչիլ լաւ ի խորանի կամ ի հովանւոջ. *Բանն մարմին եղև, և տաղաւարեաց ի մեզ: Որ մարմին եղև, և տաղաւարեաց ի մեզ: Համաքատակի ը խորանին աբրահամու, յորում տաղաւարեաց ոճ երկու հրեշտակք: Ահ աբրահամ եկն, և ի խուղն տաղաւարաց. Ճ. Գ: ՅՀ. իմ. ելէդ: Բրս. տրէ: *Երկու հրեշտակք տաղաւարեցուս ընդ նմա: Ընդ հովանեաւ ամենազօր խաչի քո տաղաւարիմք: Ի սմին ասն տաղաւարեացի: Ոչ միայն փարեցաւ բազմեալ, այլև բնակեցաւ տաղաւարեալ: Խորան հովանւոյ սփռեաց, զի անյարկքն տաղաւարեսցին: Մարմնով ի վերայ երկրի տաղաւարիք. Լծ. իս: Խոբ: Նոբ: Սիօն. լմբ: Երբ. տրէ: Եզեկ ծոմիւ իսկ արտաքս անկցի, առաջի կոյս նաւին տաղաւարեալ. ի ծովին լուանալով զտան. Գաբ. օրին. ի:

Կր. Տաղաւար լինել կամ բնակարան. և կամ հովանաւորիլ. *Լինակութիւ որդւոյն յարգարեալ և տաղաւարեալ. Նոբ. յ:

ՏՂԱՒԱՒԻՒՐԻԿ. գ. Σκηνίδιον. Tentoriolum, mapale, tugurium. Տաղաւար փոքրիկ և աղքատիկ. խուղ. խղիկ. խուվիճգէփ. *Ձայսմ տեսլովջ յորում տաղաւարիկս է. վրթ հց. ⁘⁘:

ՏԱՂԵՄ, եցի. ն. Տաղ արկանել. խաչել. գրոշմել այրմամբ. փաղմաֆ. *Արկանէ մեզին խաւար ի վերայ տաղեալ հրեից: Զտաղն պատկերին, որ է ձայն այ. ի հոգիս (մեր) յերեսաց այ է տաղեալ. Զէր. կի: Բրս. տրէ:

ՏԱՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Տաղասացութիւն. երգաբանութիւն. *Շարականայ կարգ աշխարհս, տաղերգութիւնս ի ձահ առնէր. Լմբ. ի ընծրհ:

ՏԱՂՄԱԿԱՆ. տ. ՓՂՄԱԿԱՆ:

ՏԱՂՈՍԵՄ, եցի. ն. Ժողովել. յն. ⁘. նաղս. Թ. ⁘էօչԻՒրէ, ⁘եվէՒրէ. *Մի՛ լինիր դու ժողովել... մի եղիցուք տալոսել զայլս. Եսա. պամ. Ի. 11:

ՏԱՂՏ. գ. Արմատ բառիս Տաղտուկ. իբր Տաղտկութիւն. նուկանք. զղուանութիւն. և առանձինն՝ Ակատ յղեաց, որով տաղտկան և յաղթիւ ձաչակաց: Բիւզնդ:

ՏԱՂՏԱՂԱՏ. ⁘. ԻբրՏաղտկալիւ: Պեր. ⁘⁘ Լհ:

ՏԱՂՏԱՂԱՏԻԼ. յ. Որպէս Տաղտկալ: Երէ. ⁘⁘. ⁘Գ. ըա Լէհ:

ՏԱՂՏԱՊԵՄ, եցի. ն. Տաղտկութիւն և առատապանս տալով նեղիլ. հարատահարիլ. ըստ յն. անիրաւիլ, զրկիլ. ἀδικέω, injuriam infero. *Ոչ եթէ չարչարիցն ինչ չար իցէ, այլ տաղտապէն, և չտանել չարչարանաց. Ոսկ. ⁘⁘:

ՏԱՂՏԱՊԻՄ, եցայ. յ. Տաղտկանօք լինի տառապիլ և տապիլ. նեղիլ. գժուարիլ. գժգոհութիւն. *Զի՞ յերկուս ոտս կաղաս, և յերկուս միտս տաղտապիս: Տաղտապէին երթալ զՀեռն Ճանապարհն. Մաթ. Լ: Բ. ըս. ⁘. 20: *Ընդ պատհոց երկարելով կարձամտաբար տաղտապին: Գժուարի և տաղտապի ը լուր նախատանաց անձին. Լ. Լուկ. Բրս. տրէ: *Ցորժամ տուրս առնուիք ի սերելոյ, տաղտապիք և տարակուսիք փոխարէն հատուցանել: Տրտմիմ և տաղտապիմ: Տաղտապեալ տագնապի խոլճ մնայն: Ընդ լսելն տաղտապեալ տագնապին ինքն առ յինքեանէ գարշի և տաղտապի: Մի տրտմութիւ տաղտապիր: Տաղտապեցի ի գործանայն, որպէս կինն յորայ: Միսքն ի խղճէ պատուիրատնազանութենէն տաղտապի: Ի վերայ Թշուառութենս վտակօք արտասուաց տաղտապի. Լմբ. ստէպ: *Դանդ ալին, տաղտապին (կամ տաղտկապին). քանզի չամենայն կողմանց բաղում իրօք (ալեօք) կոչնճին. Ոսկ. ⁘. ⁘ի՛. յն. ξενοπαθέω, իբրև յօտար իրաց խորշիլ:

ՏԱՂՏԱՐԱՓ. տ. ՏՂԱՒԱՏԱՐԱՓ. *Իբրև զտաղտարափս քաւելիքս գային. Ոսկ. դ ⁘էփ:

ՏԱՂՏԿԱԶԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տաղտկալի և զազրալի. գարշելի. զազիր. *Հաճախ ի անոմասեր... տաղտկազազրական հեշտութենց. Նոբ. չի:

ՏԱՂՏԿԱԼԻ. ա. } որ ի ԻՒՆՐԱՏՂՏՈՒԿ.
ՏԱՂՏԿԱԼԻՑ. } Επαχθής. Molestus, gravis. Արժանի տաղտկալոյ. ձանձրալի. և Լի կամ լցեալ տաղտկութիւ. ծանր, գալշ. անբերելի. գանելի. *Ի տաղտկալի մեղայ առաքեալք: Զտկալին տաղտկալի: Տաղտկալի առաւպանս. Ոսկ. յհ. ⁘. 27: Նոբ. իշ: Յհ. իե: *Հրամանն յորժ ծանրագոյն և տաղտկալից էր: Զբարեկեցուե կեանն... զծանր և զտաղտկալիցն. Ոսկ. մ. ⁘. 15: ⁘. 28:

ՏԱՂՏԿԱԼՈՒՐ. ա. Տաղտուկ ի լսել. գժուարալուր. անախորժ. *Զառաջինկայն արամաբանութեի տաղտկալուր ճեմարանին բացատրեաք. Մագ. կ:

ՏԱՂՏԿԱՄ. կաց } ացայ, կաս, կամ ացիր.
ՏԱՂՏԿԱՆԱՄ. } Προσοχθίζω, ομαι, ἀχθομαι, βαρύνομαι. Infensus sum, abhorreo, graviter sive moleste fero. ἀπηδυσπετέω, stomachor. Տաղտուկ համարել զինն իբր ապտուղ և ախտաւոր, և գժուարին և ձանձրալի. գարշիլ. յետս քարշիլ. նուկասալ. զզուիլ. խորշիլ. տալտապիլ. գժուարիլ. նեղիլ. ծանր համարել. յանիրանալ. գանիլ. փալաղիլ. գեղ. ընդ այս տաղտկամբ: Զի մի տաղտկացեալք ի նեղուխս յայսմանիկ: Տաղտկասլիք յերեսաց անօրինաց եղ ձեզոց: Տաղտկացաւ երկիրն ի բնակչաց իւ-

րոց: Ի հրամանաց իմոց տաղտկացաւ անձն նոցա: Տաղտկացայ ազգաւն այնու[հ]: Ցուժ մ՚ տաղտկացաւ, և այլն: *Տաղտկամ իբրև ի գարշելեաց· Նէս. Ի[ե]ղ[ե]ր: *Ատեա զայր զերգումեղի, տաղտկա՛ ի չարուէ: Մի տաղտկաս և մի վհատեր· Եփր: Աւետ: *Որ տա՛ վրն ինչ նեղուելեն, չտաղտկայ ինչ ընդ ձըն՛ չելն: Չինչ դիւրին քան զուսելն կայցէ· այլ բազումք ու զմայլուելեն (գինւով) և ըզ ուսելն տաղտկան· Ոսկ· ա· Ի[ե]ս· Ի՛ե՛ Եփր: կամ *Չի մի՛ տաղտկանայցէ և ձեզք երկիրն ի պղծել ձեր զնա, որպէս տաղտկացաւ աղգքն՝ որ էին յառաջ քան զձեզ: Ցիրաւանց իմոց տաղտկանայցեն անձինք ձեր· և այլն: *Սկսաւ ողողանել յանառակ ցանկութեա, մինչև տաղտկանալ (ի նմանէ) ամենայն նախաբարացն: Եթէ ես այսպէս տաղտկանամ ընդ այսր բանի թիւրութի, քանիցն առաւել ասծ· խոր· գ· 63: Լմբ· պոբգ: *Ընդ[ե]դ[ե]ռնէ նուէնեղոյն տաղտկացաւ Թզենի· Մխ· առ[ա]:

Իբր ի[ր]· Տաղտկալի լինել· *Տաղտկացաւ բանն արքայի առ յովաբայ· ա· ճ· իա· 6: *Ա յոգնի (զարդք) յաւուրս հարանութեա վայելեն, բայց յետոյ տաղտկանան· (յն· Թարշամին·) Ոսկ· չհ· ի· 15:

ՏԱՂՏԿԱՆՔ, նաց· գ· Ἀχηδία. Taedium. Տալտկալն· տաղտկութեա· գարշուեաւն· ձանձրութի· լքմանն· *Ոչ կամեցաւ առել մխի[ե]թարել անձն իմ· տեսանե՛ զտաղտկանացն բանս, և վշրաժարեալն: Անգործ խնեղշուլեեն տաղտկանք հրաժարեալ առաջիկայիւս· Ա՚ ոբս· ծ[ե]· Պիս:

ՏԱՂՏԿԱՏԵՍԱԿ, ի, ացս· ա· Տաղտկալի տեսակաւ այսինքն տեսլեամբ· զազատասիրել· *Տաղտկատեսակ գարշուի գորոյն· Նաբ· ի[ե]:

ՏԱՂՏԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի·ն· Προσοχθέω. Offendo. ἐκλύω, dissolvo, և այլն· Տալ տաղտկանալ· տաղտկալի կացուցանել· զղուեցուցանել· գարշելեցուցանել· ձանձրացուցանել· գանդրնել, զղուեցնել, յանդրցնել· *Զզարդ մարմնոյ յերկարութի ժամանակի տաղտկացուցանե՛· Ոսկ· չհ· ի· 15: *Եւ այնոցիկ մանաւանդ[ե] զե[ե] լուրն զսէլիս մեր տաղտկացուցաներ· խոր· ա· 31: *Հանապազ զսէրան տաղտկացուցանեն նոցկաւորին· Մաղ· ձ[ե]: *Դուռ ընդ յարկաւ մարմնոյս ելիք, որ ծանրանայ և տաղտկացուցանէ զըմեզ: Մի բազումք բանիցս զլսելեան ու տաղտկացուցանել· Լմբ· ոզ: Երզն· Խբ[ե]: *Ոչ շմորեցոյց զմիաս յայլևայլ բանիցն և տաղտկացոյց: Եւ զերկիրն մի՛ տաղտկացուցանի՛ ցես (անբնակ վարի՛լով)· կնբզ· ծն· Ն օբին:

ՏԱՂՏԿԱՑՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ, ի, ացս· ա· Որ ինչ տաղտկացուցանէ· նոցկացուցիչ· *Իբր տաղտկացանողական հնարաւորութ՚մատ նամուի զզուանաք փսխել· Նաբ· ղ:

ՏԱՂՏԿԵԼ, Տ· տաղտկաւ· *Ատեա զսէրգումեղի, տաղտկեա՛ (լաւ ևս՝ տաղտկա՛) ի չարութէ· Եփր· գ[ե]փ[ե]փ:

ՏԱՂՏԿՈՏ· ա· Որ փսխմով տաղտկայ· գ[ե]ժկամակ· լ[ե]զզ, [ե]ալ[ե]զ· *Գիտեք զվէհ[ե]րսս բնութիս մեր, որ տաղտկոտ է գ[ե]ժուա րութէ· Ոսկ· չի:

ՏԱՂՏԿՈՒԹԻՒՆ, գ· Տաղտկանք· զըզուսումն· ձանձրութի· նեզուելի· *Սրսին տաղտկութէ (կամ տաղտուկ· յն· ցաս)· Ե· Ա· գ· 17: *Օյ մի երկայնութի բանիցն տաղտկութի ընկե[ե]րսդացն լինիցէ: Տաղտկութի լսողաց՝ երկայնաբանութի: Որ ինչ իւր տաղտկութի առաջի կայ: ի նոյն ցաս գառնի՛ տաղտկութէ· խոր· Ե· 56: Լմբ· պոբգ: Խոր: Ցհ· իե: *Դ[ե]ժուարին է մնա՛, և լի տաղտկութի՛· Ոսկ· չհ· Ե· 21: *Ճշմարտութի՛ յաչեսից՛ն վան տաղտկութի մեզաց հրաժարիլ ախրեցին· կնէ[ե]փ:

ՏԱՂՏՈՒԿ· ա· Տաղտկալի (՚ի բառէս Տալս)· գարշելի· խորշելի· ծանր· ձանձրալի· անբերելի· *Մեղքն կարի աշխատութէ, և տաղտուկ է, և ծանրաբեռն· Ոսկ· Ն Ե· 13: *Զչէզ կանանց դոյզն մի որպէս նկան մի տաղտուկ հայի կոչէ, և կայծակն հրոյ· Հ[ե]սամ· առ[ա]: *Զտաղտուկ գաւուրս կենցաղոյս: Տաղտուկ Թոռի: Չի մի տաղտուկ ե[ե]րևեսցի: Տաղտուկ ձանձրալի: Անարի տաղտուկ վատութէի· փոբգ: Վէրոբ· ը: Տծոսի: Ցձի· ծ[ե]: Պիս:

Կամ Տաղտկացող· տաղտկոտ· ծոյլ· պըղերգ· *Էր այր սէգ, և յորս էրհոց նահատակ· իսկ ա[ե]ռ՚ի պատերազմսն վատ և տաղտուկ: Մի յոմանէ լինիր տաղտուկ, զի մի վայ տաս անձինդ յատուկ· խոբ· Ե· 50: Շ· այբ·բ: *Հանապազ տաղտուկ մտօք անցի ընդ պատմութէիս· Աբէ:

Իսկ իբր գ· գառնի յօրինակս ինչ է՚ն· գ· 17· *Յայնմ ամենայնէ յայտնի էր տեսա նելեացն զսրտին տաղտուկն· ուր այլք ոչ նին, *զսրտին տաղտկութէի»:

ՏԱՃԱՐ, ի, ացս· գ· Ναός, νέως, νηός, ἱερόν. Templum, sacrarium. վը· փայ[ե]լ· պ· փայէր, փեյր·(՚ի փավէր,ասծ,և դիք·)որպէս Ցոն և բնակարան ասի՝ չինեալն նախ ՚ի սողոմոնէ, և ապա ՚ի զօրաբաբելէ, և կանխագոյն տեսլի խորանին կանգնելոյ ՚ի դաւթէ. և յետ քնի՛ ամենայն եկելոցէ, կամ մատուռն· ծամ· փի[ե]ն· ե[ե]բր· հէյէ[ե]լ, փեդիր· *Երկիրպագից ՚ի տաճար ձե քո՛ ՚ի սահարէ սքի իւրմէ: Տաճար տեառն: Տաճարն ներքին: Փախստեայ անկանել ՚ի տաճար անգր յերուսաղէմ· Ել: *Փոխանակ միոյ հրէական տաճարին՝ հազարք և բիւրք չինեցան եկելոցիք ընդ ամենայն աշխարհ· գ· է·:

Կամ նմանու[ե]թ[ե]· *Վան տաճարի մարմնոյ իւրոյ: Տաճար էք հոգւոյն սքի· և այլն: *Ինքն է՚ որ յարուցանէ զիւրն տաճար որ սէս զքձ· Ա[ե]· ա: *Տաճար և սեծռ ասի բանին: Տաճար լուսոյ անառուերին, և առ ոգաստ անձառ բանին: Մարմնոյան և տաճար հոր իսկակցին· Շաբ: Նաբ· իոա: *Տաճար են ձը հոգւոյն կենդանի ոսկերք սոցա· Շաբ: *Թէ ոք է տաճար հոգւոյն, նա է տաճար հոր և որդւոյ· քանզի ուր հոգին ասի բնակ կն, անդ ասծ բնակէ· Ա[ե]· ա:

ՏԱՃԱՐ·որպէս Մեհեան կոտ·Delubrum, fanum. *Տարան ՚ի տաճար գից: Եմուտ ՚ի տաճար կոտ· ճճ: Հ: Վբփ հդ· ստեպ: *Որ և զտաճարն լուցեալ վկոցն· Շաբ:

ՏԱՃԱՐ·Օէհ[ե]ոս. Aedes, domus. որպէս Ա պարանք· պալատն· տուն գիւցազնական· սեՆեհ ոլքունի· *Տարցին ՚ի տաճար Թագաւորու[ե]թի իւրոյ ձեմբ ՚ի բաբելոն: Կործանեաց զպաբիսպս աշտարակեացս տաճարաց նորա: ի տաճարաց փղոսկրեից· և այլն: *Շինօլքդ ո՛չ ՚ի քաղաքաց քաղաքս առնեն, և ո՛չ ՚ի տաճարաց տաճարս· Եզեկ:

ՏԱՃԱՐ· Συμπόσιον, σία, κλήσις. Convivium, compotatio. որպէս Սեղան· խրախունք· կոչունք· գինելութ[ե]ք· կամ Սեղանատուն· տեղի բազմականի· *Եմուս տիկինն ՚ի տաճարն խրախուելե: Մտին ՚ի վերայ չը· մասուռն, և սպանին անդէն ՚ի տաճարի անգ: Հրաման տայր մեծի տաճարին կոչեականս նուիրել յամենայն մեծամեծաց: Սպաս առնել տաճարին բարձին պատրաստուելե· Ել: (Ասի առեալ է Տաճարապետն· զոր տես ցես:) *Հանապազորդ առատացուցանէր ըզռոճկիս տաճարին, և յերկրէր զնուագս ուրախութե· Եզեկ· գ: *Կամ ուր սեղանն ամենալի, ուր են ազատքն ՚ի տաճարի· Շ· էբէս:

ՏԱՃԱՐ· որպէս վանք· հիւրանոց· *Շինեաց ՚ի քաղաքին տաճարս հիւանդանոցս· չինեաց և այլ տաճարս, և զծերս և զնեղս անգ հանգուցանէին· չինեաց և այլ տաճարս, և զամենայն կին ծննդական և ազքատ անգ հանգուցանէին· ճճ·

ՏԱՃԱՐ ԽՈՐՀՐԴՈՑ· որպէս յն· խորհըրդարան· Βουλευτήριον. Consilii locus, curia. փիլոխաւնէ: ա· հ· է· 19: ծէ· 3:

ՏԱՃԱՐԱԳՈՐԾԵԼ, Ն· Տաճար գործել· առնել որպէս զտաճար· *Զանձինս իւրեանց տաճարագործեալ՝ ընդունակ լինին բանին ամ· Զ[ե]ր· կե·

ՏԱՃԱՐԱԽՏ· ա· Ուր խիտ առ խիտ կայցեն տաճարք կամ ապարանք կամ բազմոյք սեպհոյ· *Շինէ անդ վայելչական տեղի խրախից՝ բերեր մի պարապեալ՝ տաճարատիտ չինուածովք· Աբէր· է· 11:

ՏԱՃԱՐԱԿԱՊՈՒՏ, պտի, էց, կամ ացս· ա· Ἱεροσύλος. Sacrilegus. որ և ՏԱՃԱՐԱԿՈՂՈՂՉ, ՍԵՂԱՆԱԿԱՊՈՒՏ, ՍԵՂԱՆՆ, ՀԵՐՑ· կապտիչ կողոպտիչ տաճարի և նուիրական իրաց· յափշտակօղ որթազան սպասուց· գող ՚ի սէրունս· *Զնոյն ինքն զսեանաղէտն զտաճարակապուտ զգանձի տամբն արկանէին փախստեայ· է· հ· է· 42: *Ցաղագս տաճարակապտաց օրէնքն· Դատաստորը տաճարակապտից· Մատնչի և տաճարակապտի· Պղտփ· օրէն· է[ե]: *Ո՛վ յանցաւոր և տաճարակապուտ: Արեանն պարտք արեամբ վճարի· և գաւտ զսեղանաքեթեին և զտաճարակապտին տայ· ճ· Ա[ե] երզն· ֆխ[ե]: *Բազում տեղի պատրաստեաց զանձինն սատանայի (յուգա) տաճարակապուտ սեզանակապուտ գողուլեքն· Ոսկ· է[ե]:

ՏԱՃԱՐԱԿԱՊՈՒԹԻՒՆ· Տ· ՍԵՂԱՆԱՊՈՒԹԻՒՆ· *Տ՚ես, ո՛րչափ գժուարին է տաճարակապուտելեն· Ոսկ· է[ե]: *Զ[ե]ղ այժմիկ չարժէ առ տաճարակապուտելեիդ· Պղտփ· օրէն· է[ե]:

ՏԱՃԱՐԱԿԵՐՏ, ի, էց· փ· կերառել իբրև զտաճար (ըստ ամենայն նշ)· *Ապարանս փղոզոյայարգ՚ալս՝ տաճարակերտս՝ սեՆեկագործս· Աբէր· է· 11:

ՏԱՃԱՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց· ա· Συμπότης. Compotor, convivа. Սեղանակից· խրախակից· խրախակից ՚ի գինեքրատս· *Տաճարակից ընկերք իւրովք· գ· հ· է· 13: *Ոչք տաճարակից կեցք էին, ուրախակից և բազմականակից· Բառ· գ· 19:

ՏԱՃԱՐԱԿՈՂՈՊՈՒՏ· Տ· ՏԱՃԱՐԱԿԱՊՈՒՏ· *Ամարտաւաճք, և տաճարակողոպուտք: Մեհենակապուտ գիցն, և տաճարակողոպուտ կուէին զնա· ճճ· *Արծաթ սիրոյն տաճարակողոպուտ և մատնիչ ար՚ար զնա: Ասես, թէ չեմ իբրև զաս տաճարակողոպուտ· Ոսկ· հթ· Ն է· գխ:

ՏԱՃԱՐԱԿՈՂՈՊՈՒԹԻՒՆ· Տ· ՍԵՂԱՆԱԿԱՊՈՒԹԻՒՆ· *Ոչ գընելի և զըզպաւնելի, և ոչ զտաճարակողոպտելի կարելին թողուլ· Ոսկ· էէբ:

ՏԱՃԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ· գ· կրելն յանձին զձե ըստ նմանութե տաճարի· *Զեզ բարդակցութի որգւոյն իւրոյ ձեռնի, և ըզտաճարակրութի հոգւոյն սքի· վ[ե]ր· յան[ե]ռաս: (Մարթի լինել և Տաճարագրաբ[ե]:)

ՏԱՃԱՐԱՑԱՐԴԱՐ, կամ ՏԱՃԱՐՑԱՐԴԱՐ· ա· Քարգարօզ զտաճար· և գործ գուշակ պատգամաբեա ՚ի մեհենի· *Ցմեհենականն յաւէտ պարծանք, պաշտօնեակեա յորժ և տաճարապարգաս գոլով· Աքան· է[ե]ղ: *Ասէ ցնա պատմագրաց տաճարապարգարն (կամ տաճարապարգարն)· Գծ· պշէս:

ՏԱՃԱՐԱՑԱՐՄԱՐ· ա· Որ յորմար գըտանիցի տաճար գոլոյ, կամ ծառայելոյ ՚ի

տաճարի սեռառն. *Ջտաճարապարտիցեան կամ տպաս տանել տաճարին. Փիլ. լիս. ը: 151:

ՏԱՃԱՐԱՆԱՄ, ացայ. լ. Տաճար և քնալ կարան լինել հոգւոյն ից. *Արձանս և զտաճարանաւ պատարին լինել, որք յորդարին ջինքանս տաճարանալ ից: Տաճարացան սից հոգւոյն: Նորա գիտութիւն հաւատան. և աչրն զտաճա ընդունի, և տաճարանայ. ՁԿ. խմ. նկեղ: Սկի. լին. արմա: Լիբ. պարբ:

ՏԱՃԱՐԱՃԻՆ, չինի. ա. Շինող տաճարի. *Սողովմոն իսկ զքն նշանակի. զի ի զաւակէ գաւթի, և թագաւոր, և արդարագաո, և խաղաղարար, և տաճարաշէն. Նար. երփ:

ՏԱՃԱՐԱՊԵՏ, ի, աց. գ. Պետ տաճարի (ըստ ամենայն նշ.)

Որպէս Neωκόρος. Aedituus. ἀρχιερεύς, pontifex. ἱσραρχὴς, qui sacris praeest. Մխիթարեան. քրմապետ. և քրմուհի. *Տաճարացոյն իսկ տաճարապետիւք և քահանայիք պատա է լինել. Գլաթ. օրին. Ը: *Հաստատել պատա է քահանայս և քահանայուհիս՝ տաճարապետս լինել ետծոյն. անդ: *Ես արգի էի տաճարապետի կուսոյն. Վրք հոյ. թիւ:

Որպէս Տէր տաճարի, և քահանայապետ. *Տաճարապետն քո այսօր եկեալ ի տաճարն. Գնչ:

Որպէս Νυμφαγωγός. Sponsae dux, pronuba, bus. Հաղարապետ տանն արքայի. և հացերէց. հարանեծոս. փեսասէր. *Աբիմելէք, և պրոզոմ տաճարապետ նորա. Ծն. խա. 22: իգ. 26:

Որպէս Ἀρχιτρίκλινος. Architriclinus, qui praecst apparando convivio. Սեղանապետ. վերակացու կոչնոց. մեծխ ինհկասը, տյսօգ. ից պարէ. *Ասէ և բերէք տաճարապետիդ: Իբրև ձաշակեաց տաճարապետն զջուրն գինի եղեալ. . խոսի ընդ փեսային տաճարապետն. ՁԿ. Ը. 8. 9:

ՏԱՃԱՐՊԱՆԱԿ, սեկի, կաց. գ. Νεωκόρος. Aedituus. Նոյն ընդ վ. ըստ ես նշ. Սպասաւոր կամ պահապան տաճարի. վերակացու կամ պաշտօնեայ. *Եւ են տաճարապանակք ի սգանել, ոմանք առ գուրս նստուցեալք, և ոմանք ի ներքս առ նախամուտս տաճարին. Փիլ. ին:

ՏԱՃԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տաճար առնել՝ կացուցանել. տալ տաճարատնել. *Հոգին Ամ հովանաւորեալ տաճարատցոյց զկոյան՝ ընդունել զքանին ից. զմարգելութեան. կիւրղ. վ: *Նորոգելով քեզ տաճարացուցեր. Ըմբ: *Ինքեան տաճարատցոյց՝ տաճար հոգևոր. Ը.գաղ: *Սկիզբաց նա տաճարացուցանել ինքեան զմիս կազմած: Տաճարացոյ զմիզ յընդունակութեն մարմնոյ և անդրան միաձնի քզ. ՁԿ. խմ. նկեղ: Գերգ: *Ճարտարապետն աշխարհաց տաճարացուցչ ըն զհոգի իմ հրաշալի հազմին՝ որ եղեց ըզվերնատունն. Մխ. այբէն: *Խոնարհուին գիտեն տաճարացուցանել զմարդն մեծին ից: Բայց զատգատատ փափաքողին . . . տաճարացոյ զին վերասին. Վրք հոյ. ը: ՁԱ օրդէ:

ՏԱՃԻԿ, ձկի, կաց. գ. *Արաբս, ἀραβες. Arabs, arabes σαρακηνός, saracenus. այս ինքն ընթացիկ. արագոտն. վազող. ապ. Խաչի. երբ. արեգ, օրագ. որ և Ամատեցի. Սարակինոս, Հագարացի. Այլ արտաքոյ ազգաց՝ ըստ սովորութեան կամ խաչնարածից՝ վրանօք չըրջողաց այսր անդր: *Ընդ առաջ եղեն նմա տաճիկք իբրև հինգ հազար և հինգ հարիւր հեծելազս. յն. στρατηγὸς. Ը. գ. ֆԸ. 10: *Տաճիկք (յն. σαρακήνοι) և խռնայէլացիքը: Ըստ կիլիեթանոս ոմն էր յեգիպտոսէ՝ տաճիկ (յն. σαρακήνος) տոհմաւ. Ոսկ. ֆ. ա. 3: գս. Ը: *Ի տաճկաց պետուելէ. Արծր. ա. 1:

ՏԱՃԻԿ. ա. Դրոմաձ. Dromedarius, currens. Մակդիր երագման կենդանեայ՝ մանաւանդ տաճկաստանի կամ արաբիոյ. յորս նշանաւոր է սուրհանդակ ուղտն. Էձին փեշխ. որպես և սրընթաց չուէնն ըստ պարիսից Նապի ասի, և երագընթաց երիվարին Խոպէ ասի, կամ Նապի ինչոր. տես և ԹԱԶԱԿ. և ԸՆԹԱՑԻԿ. *Տաճիկ ուղտուք արձակէ ի հայս. և ընդ սակաւ աւուրս եկին բերին: Բայց միայն մերուժանն ի տաճիկ ձի նստեալ փութ էր. Բոզ. Ը. 54. Ե 47: *Առաքեաց տաճիկ ձի հազար: Տաճիկ երիվարաւն կչեմ մտեալ. Հ: Ե Ոսոպ:

ՏԱՃԿԱՈՐԻ, բոյ. ա. Որ է ի տահմանս նոց ասորոց տաճկաստանեայց. փիւնիկ ասորի, կինն քանանացի. *Լուսեղէն տեառն մերոյ աղաղակաւ եղ, և ծնոյց բերան տաճկասպրոյն. Եփր. հոմաբ:

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԵՑԻ, կամ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ. գ. Բնակիչք երկրին փիւնիկեցոց կամ քանանացւոց, արաբացւոց և ասորւոց. *Փախստեայք էին արարիացք զաւազկաստանեայն (կամ զաւազկաստանին). Ամենայն Թագաւորացն արաբացւոց՝ զաւազկաստանայ ասէ. Մանի: Մի. երէմ: իակ Ը. Ե Գ. Ֆ. ուր ի մէջ Տաճկաստան ասի, ըստ յն. գնի փիւնիկէ: Եւ ըստ այսմ քանանուհին կոչի տաճիկ ասորի, ք փիւնիկ ասորի. Մ Ծբ. Ը:

ՏԱՃԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ն. Դարձուցանել ի գինն տաճկաց արաբացւոց. *Ջորդիս գերեցին, և տաճկացուցին. Գնչ:

ՏԱՃԿԻՆԱԿ, կամ ՏԱՃԿԱՒՆԱԿ, կամ ՏԱԿԻՆԱԿ, ի, աց. փ. (Թ. փեքիկէ), փայփ. պ. Խալխանէ. Գաւազան գանձից. Ճաղկիչ. մըտրակ. Խանչալ էլզոլո, ծէծ. *Տան տաճկինակ, և հարիւր դրամ տուգանս տայցէ: ԾԾ տաճկինակ, և ՀՃ դրամ տուգանս առցեն. կանոն: *Եթէ տեսանես որ տաճկինակաւ զարնեն, չառ լաւուրեղի գառանէ. Ոսիփոր:

ՏԱՄ, Ե առու, առուր, առուեալ. ն. Δίδωμι. Do. պ. փոքէ. յն. փէփօ. լտ. փօ, փաս. գաղմ. փայս, փաղ, ևն. Մատուցանեմ և աւանդիմ. յանձնեմ ի ձեռս. ընորհեմ պարգևեմ. ընծայեմ. հաստատանեմ. Վերծի, վերծիս, իտա՝ եփա՝ ԸՆԷԼՄ ԷՐՀԷ. Եւտու ձեզ զամենայն խոտ սերմանելի: Կինս՝ զոր եատ ընդ իս, սա ետ ինձ ի ծառայ անտի: Ջորս ընդ ձեռամբ ձերով եատու: Ես նմա տատաղորդս յանձնայնէ: Տիւր ցիս զմարգիկ, և զաւազիգ քեզ սա: Տէր ետ նմա ընորհս առաքելի բանատացութեն: Եւ ետ բանատացութն զքանան ի ձեռս յովսեփայ. Եւ ետ աէր բարբառս և կարկուտ: Տալի վերայ ձեր այսօր օրհնութեի: Ուրամ առաւ ի տեառնէ իմատաւ Թեի: Ու ունիցի, ասայի նմա. Ես: կամ *Տալ զպատղ, զժամանակութեի, զիրը. կոնթեի, զպծնութեի. ըստ սրտի. ըստ գործոց. և այլն: *Տաց գնա յապզ մեծ ,,. այսինքն արարիկ: *Լաւ իցէ քեզ տալ գնա, քան տալ գնա առն օտարոյ. իմն. ի կնութ.ան: *Տայնն նոցա զբոյզ զառաջին պատերազմին. Ջնեոբ:

Սոյնպէս ասի՝ Հրամանն կամ պատուէր տալ. Գաւառապետի տալ. Գաւառերայր տալ. Գոյժ տալ. Տալ աւետիս. Երանի տալ. Վրէժս տալ. Հարկահան տալ. Թոյլ տալ. Տեղի տալ. Ի վարձու տալ: Տես ի յարակից անուանս: *Սպրա չեն ի վարձու տոլոյ գիշխանաւ Թեան հոգւոյն սից. կոչ.ծբ. այսինքն աւելոց. (ռամկ. փալ- պէս լէս:)

ՏԱՄ ԱՃԵԼ, ԲԵՐԵԼ, ՏԱՆԵԼ. որպէս յն. Ἀποστέλλω. Ծն. ւԷ. 17. 23: խԷ. 23: Ե. Ֆ. Ե. 8: իԲ. 23:

ՏԱՄ ԾԱՆՕԹՍ կամ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. Ծանուցանել. տեղեկացուցանել: Ե. Եփր. Ե. 10: Հառաբ. Գ. 3:

ՏԱՄ ՔԿՈՒԹԻՒՆ. Վկայել. վկայութեի գնել: Ղկ. ծԷ. 28: Գծ. Ե. 21:

ՏԱՄ ԻՐԱՒՈՒՆՍ. Իրաւացուցանել. և Արգար պատճառս ի մէջ բերել. *Դատ արուրէք որբոյն, և տուք իրաւունս այրոյն. Ես. ա. 17: *Արգ տուր իրաւ, ով որ պատուհասատ. Եփր. Եւ:

ՏԱՆ. ոմ Մատնել զայլս կամ զանձն. *Ջնգեմնս այսոցն՝ անդնդոցն տայ: Տուեալ ի քանտ՝ պահէ մեծաս զդուշաբ... Եւ գարձեալ տայ ի բանտ. ԱՃոբ. ին: Աբեր. Ե. 1: *Վասն մեզաց իմոց տուայ յայս. կնիմա: *Ջմեզ ի կորուստս և յոչնուեի տան. Լիբ. ծղ: *Քան զի ոչ էր տոկոր արշամարհելըզկրտման (հոգւոյ), եա զանձն իւր երեալ (առ եզիպտան). Եփր. ծն: *Փափկուեբ եա զանձն: Ագահուեի տալ զանձն: Քնոյ զմեզ տալ դրգեն. Ոսկ. յհ. ա. 3գ: Շ. ֆսի: Խոսր: *Նա իակ (զոմն) զանձն գինուոյն, զի ըմպելովն յերկրէզէն յապահով լինիցի. Կիւրղ. ծն:

ՏԱՆ. որպէս Աւանդել. յանձնել. դնել. և գրել. *Ջաջան գերեզմանի առեալ. ՁԿ. կԲ: *Վասն ընդից զաքսս ծերոյ մի ասցեն. կանան: *Որ մանկեսի ի մնասնի առեալ պատմե. Ես. ւբ:

ՏԱՆ. որպէս կրնը *Ջնոյն պատճառս տայցեն. ՁՃ. Է:

Որպէս Թողուլ. Թոյլ տալ. * Մի տայք մեռանել. Փոքզ:

Որպէս Ցանձն առնուլ. դնել. եղծագրել. ներել. զվնասանիլ. *Թե և ասիք զէն ի հոմանուացն գոլ այլ ոչ եթե այսու իկ ինչ անգիտելի է. Ցահմ. ա: *Կամիմք ներգործել հրամս անկիւնան հաւատար կողբցն ի վր առելոց գծից. և եղիցի առեալ գիծն ա. բ. Եհէքէէ: *Տաց, Թէպէտև համարեացուք, ի Թէ եպերեալ է էն. Եփր. Ըգ:

ՃՈՂՈՎ ՏԱՆ. որպէս Գրոհ կամ հորդան տալ. կամ գոլ մորիլ. *Ժողով առեալ ամենայն բազմութեին գնդին պարսից. Ո:

ՏԱՆ ԳՏՈՒՑ, կամ ՄՈՐՑՑ, կամ Ի ՄՈՐՑՆ. Սահակել մխել և խրել կամ ընկղմիլ: Մահի: կամ ՏԱՆ ՋՕՆՁՆ ի բլուրն. որպէս Գիմել. անդ:

ԿՈՐԱՄՈՐԳ ՏԱՆ. ցի հարկանել. *Հրամայեաց քարամբք տալ զքեսան նորա. Ճ. ժ:

ՏՈՒԵՆԱՆ, առուելոյ. լինի և՝ Տուեցելոյ. *Ըստ առուեցելոց նմա ի վերուստ ընորհաց. Աբեր. Ե. 12:

ԵՐԵՏ. որպէս Եատ. *Նա վասն մեր զորդին իւր երեսս. (յն. Ἐφεὰ.) Ոսկ. Եփր. Իգ:

ՏՈՒԵՐ. իբր Եատուն: Վրք հոյ. յ:

ՏՈՒԻ, տուին. իբր ռմկ. փրոի, փրոին. այսինքն տուեալ լինի. ին. *Ընդս նել ինչ տուի առ ի մէնջ. կիւրղ. գնյ: *Յայնիսուսմ ժամանակի, յորում և օրհնք յայ տուին. փիլ. Եւ. Ե. 49:

ՏԱՄԱԼ, ոյ. գ. որ և,) Δῶμα. Super-
ՏԱՄԱԼԻ. լոյ կամ լոջ.) rior pars domus. Թ. փամ. յն. փօմա. հյ. Տանիք. Երդ. Ձեմելիք ի վերայ տան. *Լաւ է բնակել առանկեան տամալոջ. Աառ. Իե. 25: *Խամնաս զհնչեան փղոյնն յարմարեալ զտամալոյն կայր: Թոյլ տուք ինձ այսկէս ի տամալս կալ. Գամ. տալես:

ՏԱՄԲՒՈՆ. Փոխանակ գրելոյ Տաբերոն. աես ի բառն ԳԱՀԱՒՈՆ. *Իբրև զվարմ ձըգեալ ի տամբեռն որպայր ևն. Ղևոնդ:

ՏԱՄԿ. Տ. ՏԱՄՈՒԿ: Ռեվրէ:

ՏԱՄԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Ὑγραίνομαι Madesco, madefio. Տամուկ լինել. խոնաւանալ. Թրջիլ. խոխոմիլ. Խոց ըլլալ. Ըզլուխ. ըսլանմագ. *Ի ցօղոյ լերանց տամկանան. Յոբ. իԲ. 8:

ՏԱՄԿԱՆԵՄԱՆ. ա. Ὑγροειδης. Humidus.

ունօղ զանազան և զկերպ խոնաւութիւն. խոնաւ. բայ. նեմ՛ափ, եաւ՝ Աբիւտաւել երկուս սեռս ասաց գոլ օդոյ, ե ինչ՝ որ տամ կաւեռակ, որ ի գոլորշոյ ջրոյ, և ե ինչ ծը խաւեռակ՝ որ ի չիջմանէ հրոյ. և զծխաւեռաւն՝ չերմն գոլ. իսկ զտամկաւեռաւն՝ ուրանօր ծնանին՝ չերմ և չիս, իսկ յառաջեալ ըստ մասին՝ ցրտանայ. Նիւս. ի՝ ։

ՏԱՄԿԱՑԵԼԻ՛. բ՛ծալ. ի գէպ ե մտանել՝ ի տալր խոնաւ. նաւելիս արժան ե նաւարկել. կամ լուսիլ. Ապստ՛ոս. Navigandum (est), natandum. ՛Դրական (մի՛ք), ամուսնանալի՛, քեռագամելի՛, տամկացելի՛ թր. ՛բէր ։ Ոչ մեկնիչքն ուանց հայելոյ ՛ի քնագիրն՝ յայլևայլ միտս յածին. զոր օրինակ Երկն. ըստ ոմանց գրէ անգ. ՛Տամկացեալն՝ որոհարկեալով իմն զգու գուլթիս անպարզիցն տարբերել. և զնրս ունակացելոցն անչարագիր պարաբերական իմն տամկացուլթիս անուանեանց։ Թերևս իսմանայ մեկնիչ՝ տարակացուլթի, կամ տամկուքա քայքայուլիս։

ՏԱՄԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Տե՛ս զգլեալգ ՛ի բառն ՏԱՄԿԱՑԵԼԻ ։

ՏԱՄԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յոլ՛. ն. ՒգրաՀշ, ւգրաւնս. Humecto, madefacio, irrigo. խոնաւացուցանել. թանալ. ոռոգանել. խոխոմել. Իրլիս, խիտամ ընես ըալմնաթ, ոռալմնաթ. ՛Տամկացուցանել գինլուլթե՛ն ՛ի խոնաւ մնոց-ելոյ, այն որ տամկացուցանէն ։ Ոչ կարէ զովացուցանել և չեռուցանել Հոգ, և ոչ չորացուցանել և տամկացուցանել չոր։ Ցօղ յերկնից եկեալ՝ տամկացուցանէ զիս. Նիւս. ի՝ ։ Դամասի ։ Ռուֆոս ։

ՏԱՄԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ւգրօտղց. Humiditas, humor. Տամուկն գոլ. խոնաւուլթի. գիլուլթի. Բացուբի. Նէմլիփ. ՛Հասեալ չերմուլթէ ձնաւագայլից արեւգական՝ չքմեղցուցանէ ՛ի բաց զտամկուլթի ։ Ջցամքն և զանանան ՛ի տամկուլթէ ՛ի ենէին։ Գէ. էս ։

ՏԱՄՈՀԶԻԼ. բառ գաղղիական. փոխանէ, նոփոխեալ այսինքն Օրինպ. ազ չկի ազնուական. ՛Օրինպքն կուսանքն են, որ ընդ Թագուհւոյն լինին, և յամանց տամուչել ասին. Լէ. նոր ։

ՏԱՅԵՑԻ, ցոյ. ա. Որ է յաշխարհէն տայոց ՛ի սահմանակցուլթէ վասպ. և Սեպհականն այնմ գաւառք. ՛Ջքօ լերդուքգ գինաերն բաւական, զրատն զի վերնակոս, որ ակս զկարձանն և զտայեցին. Երզն. ՛էբ ։

ՏԱՆԵՄՏԱՆ, ի, աց. գ. Στέγος. Tectum. Տանիք. յարկք. վերնայարկ. ՛ Տանեատան լի էին կանանցն և մանկտվք.Նոս. պտ. գ. 6։

ՏԱՆԵՐԵՍ, կամ ՏԱՆԵՐՏ, երսի. գ. Բառ ա մկ. որպէս վերին երնէք ատն. տանիք, և որմ. ՛Լսա անհպատատ բոյս տաներ սին, որ խորշակաս հարեալ ընկճին. Գր. փղ ենմ։

ՏԱՆԻՄ, տատյ.տատրլեալ, նել. հ.Φέρω. (լծ. բերել.) ՛ի կատարելն ինեցկա (՛ի ածգ լծ. ածել.) Porto, duco, fero, tollo, tuli, և այլն. որ և ἀποφέρω, ἐκφέρω, ἀπάγω, διάγω, ἀνάγω, μετάγω, διακομίζω, ևն. Փոխագրել այլուր. տատ անգր ատ զափոխել. վարել, և բառնալ բերել՝ յանձին կամ ՛ի վերայ իւր. կրել. փանիլ. ՝ՀօՀ՛ի՛ր՛ի, Նաչէմփ. ՛Հանիք զնա այսաքա. և տանէին զնա ։ Տարաւ ՛ի բաբելն ։ Տալաւ զնոսա առ աղքայն բաբելոնի՛ ՛ի գերլամա։ Տանիցին զնա ՛ի սահմանս նոցա ։ Առաքի գատատարաց և Թագաւորաց տանիցին զձեզ վասն իմ։ Ջինչ տանիցիք առնն այ. չիչ ինչ՝ տանել առնն այ։ Տարաւ զնա ընդ կողմն հարաւայ։ Տանել ՛ի գերուլթի։ Փրկեա զգոս տանին ՛ի մահ. ևն։ ՛Ո՛ւր ուրիք լսեր զպրուլթե զգուլթե ուժոյ. առաքե՛ս առ ինքն տաներ (այսինքն տայր բերել), զի փորձ անձին իւրոյ գտցէ. Դ՛Նէտ ։

ՏԱՆԻՄ. Χορέω. Capio, contineo. կարող լինել պարունակել. բաւել. բաւական լինել. ընդունիլ լինիքեան կամ սիրով. ՛Ծռնին պղնձի տաներ իբրև երկուս հազարս մարս։ Տաներ երիս հազարս չափ ։ Տանէին մի մի ՛ի նոցանէ մարս երկուս կամ երիս ։ Եւ ոչ աշխարհս բաւական էր տանել զգիրան։ Տալայք մեզ, զի ոչ ունիք մեզաք. և այլն ։ ՛Ոչ կարէին նոքա տանել զնեծ գիտուլթիս զայս ։ Ջանմարմնոցն զմաքրուլթիան մարմնական կըրնիք ասրեալք ՛ի յանձինս իւրեանց։ Ջոր ոչ բնուլթիք արարածոց զնծ տանիւր ։ Որ տալար յորովայնի զանասնելին ամենեցուն. Իգն ։ Շար ։ Ձասաց, եթէ ոչ տանիք զրանս իմ։ Տալաք, և կամ ասրեալ լինիմք ։ Ոճ. չհ. ՛ի. 8։ Ա՛ռրս. ՛ի։

ՏԱՆԻՄ. Ὑποφέρω. Suffero, sustineo. Համբերել. հանգուրժել. տոկալ. դիմանալ, տանել. ՛Բարւոք ինչ մտոք տանիցի ոք վշտաց յանկրաւի. ա. պ. ՛ի. 19։ ՛Մեծախոհուլթե՛ տանիք զրիանաց։ Ջինչ եզև, զի և ոչ գրանապանին տարար հաւլսմանն։ Համբերուլթե՛ աղքատուլթեդ տանիցիս։ Ձգալ ՛ի վերայ փորձու թեց, որ մեզ չՀ տանելի։ Տարեալ ժուժկալուլթե՛ համբերեցին տանջանացն. Նիւս. յոե՛։ Ոճ. չհ. ՛ի. 37։ Մ՛ոնե՛. ՛ի։ Խոսր. Շար։

ՏԱՆԵԼ, կամ Ի ԳԼՈՒԽ ՏԱՆԵԼ. գլուխ կատարել. ՛Ջաւ հաւարանական ընթացան և զվերջակացուլթի եկեղեցւոյ սկզբ ընդրնջաւ՝ յաւանց պակասուլթէ տաներ. Բոռղ. գ. 6։

ՏԱՆԵԼ. Ոճով ասի, ՛Ցինչն տարաւ զանբուլթին ։ այսինքն կալաւ. Եղիւս. ՚ի։ ՛Մի՛ ինչ տարցին ընդ միտս ։ այսինքն մի գիցեն ՛ի սրտի, մի գաւառասցին. Եղիի՛։ ՛Ցորժամ յաչ ոանս յինեաւ, զալ լեռան ընդ գեսին տանէի. յորժամ ՛ի ձախ ոանն յեաւ, գնաց լեռան ընդ գեսին տանէի. Բոռղ. ՚ի. 54. յայսինքն ձգեի, տրկանէի ։ ՛Ցձգեան մնդրուլթի տարեալ եղեն. Աի. ՚ի. այսինքն անկան ։ ՛Ի բաց տար ։ Ի բաց անգր տարաւ. այսինքն քաւ լեցի. ἄπαγε. absit, apage. Փիւ. ՛ի. Բան. և այլն ։

ՆՀ ՚ԱՆՆԵԼ ՉԶՁՒՒՔ, ՉՁՈՏՈՒԹԻՒՆ. այսինքն կրել, ընդունել։ Եւ ՉԱՐՀՈՂ կամ ԸՆԴՈՒՆԱՒ կամ ԽՆԴՈՒ կամ ՓՈՑՔ ՏԱՆԵԼ. այսինքն մաաւորանել, և ունել։ Տե՛ս ՚ի յառաջկից բառս ։

ՏԱՆԵՄ. իմն կամ ընթերցիր. Տանիմ՝ ՚Գիտեմ, եթէ ոչ բաւականապես իմանալ զնծայոյնոյն խնայուածս տանելիք (այսինքն բաւելիք). Դիտ. ՚ա՛ոյ ։

ՏԱՆԻՔ. հնաց. գ. Δῶμα. Tectum, superior pars domus, solarium. Տե՛ս տաճարք կամ ՀՀ՛մելիք ՛ի վերայ տան. տատանգի. երդ. էրէիւ. գամ, պամ. եվ խոտիս, ևիւնէս. ՛Ա՛ռաջեաս պատկ չուրջ զտանեաքն ։ Ե՛հան զնոսա ՛ի տանիս ։ Եվին ՛ի տանիս աշտարակին ։ Կոչեաց ՛ի տանեաքն ։ Ջգնայր ՛ի վերայ տանեաց ՛ի Թագաւորին ։ Քարոզեցէք ՛ի վերայ տանեաց. և այլն ։ ՛Խոսվեալ կայր ՛ի վերայ բարձր տանեաց ։ Թափրեալ կիսատեաս քներ ՛ի վերայ տանեացն։ Ջտանիս և զմահիճս ապարին տեսի տղոյիդ ։ Նոս. պտ. ՚ի. 10։ Եղիս. ՚ի։ Լ՛ք. պտրք ։

ՏԱՆՁ, ի. ից. ց. ՛Ձուս.(պատկս Թէ երկասն.) Pyrum, կամ pirum. (պատկս հրաձէ. ՛ի յի. ռնր.) Պտուղ կամ փիրդ երանգի բրգաձեւ. փանձ. Եմրաս. սրմոս. ՛Հաստատան տանձ կամ տանձ. Գոլխան ։ Բծվէն ։

ՏԱՆՁԻ, ձոց, ձեաց. գ. ՛Ձուս. Pyrus, pirus. Տունկ տանձի. փանձի ծառ. սրմոս աղաձը. ՛Թողեաս զնոսա ՛ի տանձիսն. և երդնեցի ՛ի ևսեր քո զձայն չարժման ծայրից տանձեացն. ա. հ. ծ՛ը. 14։ ՛Ի Թզենւոջ և ՛ի տանձւոջ քաղցրացաւ ։ Նախանձ առ միմեանս կալան խնձորի և տանձի՝ երդուրք փոլով. Նիւս. ևաղ։ Մի. առակ ։

ՏԱՆՁԱԻԿ. գ. Տանձ մանր, կամ տանձի փոքր. ՛ կարող էաք ասել զտանձիկն իգական, և զդեղձուկն էնզրք. Մ՛ագ. Երզն. ՛էբ։

ՏԱՆՁՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տանձ կարող բարձող. կրող. ՛Ի յոտս տանողականս կրօղաց երկուց կատուցար ։ Նաբ. ՛Խ։

ՏԱՆՁՈՒՏԻՐ, տեառն, տերանց կամ տեարց կամ տերաց. գ. ՛Οἰκοδεσπότης. Paterfamilias, herus. Տէր տանն. գլուխ ընտանեաց և գերդաստանի. փանփէր. Էվահաղ. տ՛ըղիս. նէ. ՛Եթէ զտանուտէրն բէե զզէբուզ կոչէցին, որչափ ևս առաւել զընտանիս նորա ։ Ծառայք տանուտեառնն ։ Առն տանուտեառն ։ Տրանչէին զտանուտեառնէն (կամ զտանուտեառնէն)։ Աստղիք ցտանուտէր տանն. ևն։

ՏԱՆՈՒՏԻՐ. ՁԷզապես, տզգապես, նհասպես. ՛Ա՛րդամ տանուտէր մեռցան՝ որ ՛ի ծննդոյն ժ՛ամակայ ։ Նախորոյք և մեծամեծ տանուտէրք ... Ցառագ տանուտերաց՝ ։ Ո՛չինչ կրտաէրս յիշխանս յուզայ, զտանուտեառս ցեղից կոչէ ։ Սուլիմս չերդ ՛ի սուլիմս տանուտեանէ չինեալ. Խոր. ՚ի. 41։ Փորպ ։ Շ. ֆ՛ի ։ Ռոմպ ։

ՏԱՆՈՒՏԻՐ ՏՈՒՐՈՑ. Ըստ տատկաբանչ. խիչ՝ Մի մի ՛ի կենդանատեսակաց. իսկ ըստ սեռատրաց՝ կարծեցեալ տատղ իշխող ծնրն. գառանուլթե, կամ գլխաւորն յայն ինչ տատղատան. ՛Խոյ յորժամ տանուտէր լինի, գառանն տղնիս ։ Ցորժամ ցուլն տանուտէր լինի տատրան, գառանն գիմացին ։ Ա՛ ՛ի յոյժ վճռապան՝ տատգին զատբնկենացին և զդիչբացին ծնելոլթս ՛ի տանուտեառնէ զդիչբացին ծնելոլթս ՛ի տանուտեառնէ տատղէ. Ըէբ։ ՛Դարձեալ ՛ի Թէս մեղրատկայ ՛ի եօթնեական, որք տանուտեառք եօթանց գառաց անուտանեցան. Երզն. ա՛.էբ ։

ՏԱՆՈՒՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. ՛ս. Αὐθεντικώτερον, αὐθεντία. Auctoritate. Իբրև տանուտէր. ակրատրաբ. ինքնիշխանաբար. Ճոխատրաբ. ՛Տանուտէրատրաբ խոսվալով գնաս, ոչ տատղ՝ Թէ հաստատուն կացիք ՛ի սէրն հօր, այլ իսկ ՚ի՛. Ոչ եա ազաչանք լինին առ Հայր, այլ Քանուտէրատրաբ տատղ նոցա զգրատեն. Ցոհ. չհ. Ե՛. 30.40։

ՏԱՆՈՒՏԻՐԱԿԱՆ. ի, ատ. ա. Սեռական տանուտեառն և տանուտեառութեան. ցեզատատական. ընդհանրական. և Հայկունի, ՛Տանուտէրական պատճէն ազգին պատգևլով. Ջազգատրհս տանուտէրական իշխանուէնն ՚ի՛ն յայրատրաս ։ Կազմի զԹագատրատրիցն տանուտէրական ցեզատրատութեան. Խոր. Ե՛. 7։ Աբծր ։ Ե՛. 3։ Վ՛րդ. պտ։ ՛Երբեմն տանուտէրական ինչ տեսուչ կացուցանեն, և երբեմն միայնակեացդ հատատրաբ առանն զնա. Եսփր ։ Իէ։

ՏԱՆՈՒՏԻՐՈՒԱԾՈՑ, ցոյի. գ. Մատն գործական տատրի, ցոյի՛ տանուտեառց տատրոյն՝ Թէ երբ և զինչ տատն իշխել. ՛Տանուտէրացդ՝ յատենական պատգհատրաց տատրոյն. և է գերա այս և օրինակն յատատրացուցանել. Տ՛ոհր ։

ՏԱՆՈՒՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցատնուտէրն գործ իշխանուէնն տանուտեառն. ցեզատատրէն. և կարծեցեալ իշխանուէնն տանտզաց. ՛Ջգոյշ (կոչէ) տանգատկատի պահլու՝ յատանն տանուտեառութէ զատնէն որ. չէտրաց Ջեփրատրիցէր ուրատր զատնուտէրատրէ տատ, և զգաստ և զգատրաբ. Խոր. Ե՛. 27։ Փորպ։ ՛Խորէն զատնուտէրատրէնն ատրէ տատրէն (Հրատրի), որ է երեքշատրի. Նոյնպես և ըզտանուտէրատրէն կատնատ տատրէն (երեսից), որ է չատրի. Ըէբ ։

ՏԱՆՋԱԿԱՆ, ի, ատ. ա. Քսաձշմատոց.

Qui punitur. Տանջեալն. պատժաւոր՝ որ տանջի. *Ընդհէր վասն տանջականացն ասէրա- միքն ապաքէ, այլ ոչ վասն յանցականացն. Ոսկ. ղի:

ՏԱՆՋԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Κολαστικός. Castigans, castigator, poenae cupidus. Որ ունի զոյժ կամ զկամս տանջելոյ. *Գոլն տանջականն և պատուհասականն և դիւրաշարժ առ՝ ի բարկութիւն: Ոչ տանջանականն դոլն, և ոչ պատուհասականն. Արիստ. առաք:

ՏԱՆՋԱՆԱԿԻՑ. ա. Կցորդ տանջանաց այլոց. ի միասին տանջելի. պատժակից. *Նոքաւն տանջանացն տանջանակից. Մանդ. յանխ:

ՏԱՆՋԱՆԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Βασανιστήριον, βασανισμός. Locus et instrumentum cruciatus, tormenta, supplicium. Տեղի տանջանաց. Խոչեն ձեզ երէց. *Ցայսոսիկ առեղս տանջինն աներթաք. և սա մէջ ինչ գոլով մնչդրող թեամբ, և ոչ տանջանարան: Որպէս օրհնաբանն արդարոյ զանազանէ, այսպէս և տանջանարանքն մեզաւորացն բազմադիմի. Ներսես: Լմբ. ոչ *Տանջանարան կոտոսի. Փիլոն:

Ա յլ առասել՝ որպէս Գործի տանջելոյ, և տանջանք ապրի ապրի. * Լինել արժանի գեհենի, զանազանութեամբ ամենայն իրօք ուղնելով տանջանարանացն: Նորագոյն տանջանացն եղև գործ: Զարաչար տանջանարանքն Ճանապարհին չսրտդոյն էր քան զըս պատուհաս և զմահ: Ոչինչ քան զնոցա չարչարանն չարագոյն է լուսել ոք տանջանարան: Նոյնպէս տանջանարանի տանջանացն եղև գործ: Զարաչար տանջանարանքն Ճանապարհին չսրտդոյն էր քան զըս պատուհաս և զմահ: Ոչինչ քան զնոցա չարչարանն չարագոյն է լուսել ոք տանջանարան: Հանդերձ տանջանարանի բազմատպատիկս: Հերքեսցին տանջանարանքն բազմօրիկ նակք: Աչքերդ տանջանարանն առանց լուսոյ՝ մեղաւորաց կարգի տանջանարան. Ածխ. ին:Նար. հե. ղէ: Շ. Բարբ: *Եւ էր տանջանարանն՝ զոր պատրաստեցին, նորագոյն. Ղևոնդ:

ՏԱՆՋԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Βασανιζόμενος. Cruciatus, qui poenam subit. Պատժաւոր կրօղ զատնջանս. *Կորզեաց զոգիս տանջանաւորացն յինքն, տեսեալ զոգիս տանջանաւորաց նեղեալս ի դժոխս: Ի խաւարի է բնակութիւն տանջանաւորացն. ոչ նուաւգեսցի (հուր) ի չարչարելոյ զտանջանաւորն՝ զոր տանջիցէ. Նեղիի: Վէպօր. ը:*Ո՞ր են՝ որ ասիցեն, եթէ տանջանաւորացն մխիթարութիւն է, եթէ ամենեքեան ի տանջանս գտանիցին: Տանջանք ի տանջանս տանջանաւորացն յաւելուցուն. Ոսկ. Ես:

ՏԱՆՋԱՆԱՒՈՐ. Βασανιστής. Tortor. Դահիճ տանջիչ. *Որ զհարիւր դահեկանին պահանջեաց, մատնի ի ձեռս տանջանաւորացն. Ոսկ. հա:

ՏԱՆՋԱՆԱՒՈՐ. Տանջողական. չարչարականն. չարաչար. *Ընդ պատժական տանջանաւոր խոշտանգանաց արկանել զմեզ: Եւ ի ձեռն տանջանաւոր մահու եկանիցէք ի բնակութիւնն ձերոյ. Աբեր. գ. 5:

ՏԱՆՋԱՆՔ, նաց. գ. Βάσανος. Cruciatus, tormentum. κόλασις, punitio, castigatio. μάστιξ, flagellum. πλαγή, plaga. ἔμπαγμός, αἰτία, caesio, verberatio. στρέβλη, ἀφή, ictus, percussio. (վր. փանջն, է դան.) Խոշտանգանք. չարչարանք. լկմանք. կոչնճանք. պատիժք. դարուածք. եղոգ, խոչեն ձեր, եղիեղի, ձեփ. *Յորժամ արասցէ յանցաւոն, արկիցէ տանջանս զգխով նորա: Ընկալան զտանջանս իւրեանց ընդ իրենալն ի խորխորատս: Չձեռացէլոց տանջանաց լուծցեն զպատիժս: Մեռաւ մեծաւ տանջանօք: Մեծամեծ տանջանօք խոտոռվանել իրաց զոր տանջանք են մեզաւորաց: Ցաւովք և տանջանօք խրատանգիս երեսաց ձեր: Ի տանջանս լեզուի ծածկեսցէ զքեզ: Ի միասս իւր ինքներ առ տանջանացն այ: Երթիցեն ի տանջանս յաւիտենական. և այլն: *Զանազանական վրէժս տանջանաց յանէից հուր գեհենին: Մէքենայք հարուածոց տանջանաց: Վերինք և ներքինք եղեն մեզ գործիք տանջանաց. Եղիէ: Մինչոց ե ընդ տանջանս և ընդ տանջանս, ընդ զրկանս և ընդ զրկանս. Մխ. առաք:

ՏԱՆՋԵՄ, եցի. ն. Βασανίζω. Crucio, affligo, torqueo. κολάζω, punio, castigo. μαστιγόω, flagello. δέρω, excorio. Խոշտանգել. չարչարել. ցաւս և հարուածս ի վերոյ հասուցանել. չարչարել. պոպտել. խոչեն ձե՝ *հաւէի՝ էդիէի՝ ալէպ՝ գալէպ՝ տէօրէի վերգէ. *Տանջեցեր զհակառակորդան: Զայն որ պարտն լցէ տանջելոյ՝ տանջեցիր: Յաչս մարդկան տանջեսցի: Որովք մեզանչէ ոք, նոսիմբք (կամ նոքիմբք) և տանջի: Ընդնոքրին տանջանօք տանջիսս: Անդամալոյծ չարաչար տանջեալ: Եկիր տարաժամ տանջել զմեզ: Զիւր որ ոգիսն՝ նոցա անօրէն գնացիքն տանջեր: Զոմն տանջեցին, զոմն սպանին: Ի ժողովուրդս իւրեանց տանջեսցեն ըզձեզ: Ի ժողովուրդս տանջելոցիք. և այլն: *Տանջեաց զամենեսեան մահուամբ. Եղիէ: *Ո՞վ խորհրդոյ չարեաց, վասն սո. ժամ մի մեղաց հանգաւեան՝ զանմահ տանջանս տանջիմ. (իմա, անմահ տանջանօք.) Սէբէր. ծ. կամ Բրս. ԽԹ: *Տանջին զանմահ մահն: Զանհնարին տանջանս տանջի. ՅՃԻ. Ե:

ՏԱՆՋԵՒԻ, լոյ, լեաց. իբր Տանջող. μαστίζων, flagellans. *Տանջելեւցան և հալածչացն յաւիտեան. Ոսկ. ե. ա. զ:

ՏԱՆՋԻՉ, լչի, չաց. ա. Κολάζων, τιμωρητής. Punitor, tortor, և այլն. Որ տանջէ. տանջ. չարչարիչ. դահիճ. *Բանիւ զտանջիչն հնազանդեաց: Թշնամիս և տանջիչս անձամբ անձին ինքեանք խսկ պատրաստեին. Իմ. ծշ. ա: Ե. ի. ՃԻ. 16: *Անհագին տանջիչ յանցաւորացն: Աչիւոհետև զգուշացաւ նոցա տանջիչն: Զմերն տանջեաց տանջիչս բանն ասծ: Հաւատարուկտ տանջիչ ընկերապ իւրոց: Զնոսա համարիմք մեզ տանջիչս, որք զմաքմին հալածեն. Ոսկ. ԼԲԲ: Եղէիի: ՅՀ. իմ. ԼԲԼ: Մծէ. ծՃ: Լմբ. ոչ:

ՏԱՆՋԱՂԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Որ ինչ կարէ տանջել. գործի տանջելոյ. տանջանական. *Հրեշատակք տանջողականք: Հուր տանջողական. Ճ. Ա: Ի Գ: Սարգ: *Զտանջողականն կշռատմբռնել Ճ: Տանջողական զօրուձիս առաքեալով. Նար. ծՃ: Վ.բեր. ֆն:

ՏԱՆՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ներգործութիւն տանջելոյ. տանջելի. *Տանջողութեն սպասաւորք: Լմբ. յայգ:

ՏԱՆՋՈՒՄՆ, ջման. գ. Տանջիլն, տանջելն. տանջանք. *Աքեն սահմանոս լուեցոյց զլողոք տանջման իւրոյ: Յանցաւորացն հրամայէր տանջմունս գանել և տանջանաց զանազանելոց: Որոց ոչ տանջմունք գանից է, զեն որպէս մանկանց: Ընդ բազմահնար տանջման նոցին՝ տանջանք հոգւոյս բժշկեսցին. Ագաթ: Սկի. իմ. արմատ: Շ. Նար: Ցո արբէ:

ՏԱՆՋՔ. կից. գ. Տանջանք. խոշտանգանք. գանք. *Մի՛ տար զքեզ ի տանջս չարչարանաց. Վ.բեր. հղ. Իշ:

ՏԱՆՏԱԼԱԿԱՆ, կամ ՏԱՆՏԱՂԱԿԱՆ. ա. Սեպհական տանտարոսի արքային փոխանգուցող. *Հասանել ի բաղձական տանտալական պատիժս պատուհասից: Տարաղատ տանտալական՝ տիւռեհնական տարակուսեալ. Փիլ. ծ. էան: Մ.ագ. խա:

ՏԱՆՏԻՐ, կամ ՏԱՆ ՏԻՐ. Տ. ՏԱՆՈՒՏԻՐ. *Չի և զտուն կամի զմի իւրաքանչիւր և զտանաւ *ոչ պատշաճ արժանաւոր գործել. Փիլ. էլ. ... 10:

ՏԱՆՏԻՒՆ. *Ինոջ, կնադ, այլ կին անց կամ ացց. գ. Οἰκοδέσποινα. Materfamilias, matrona. κυρία, δεσποίνη, domina. συνοικούσα, cohabitans. Տան տիկինն. կին տանուտեառն. և կին օտար անարար կամ անօրէն տան. տնկալուչ. խաւուն, խէլխին, գոգբ, *Տանտիկին յախտի կայցէ, և նա իսկ նամ ոչ տանտիկին: Որ և տանտիկնայս ևս ունին զնոյն զհասատատորան: Ցնարայս լինել, այս ինքն տանտիկնայք եցեն. Ոսկ. ՀՀ. Ե ՁՁ. փհ: *Աշխարհս տիկնացն և տանտիկնաց: Բերգիշոյ եկեալ յաշխարհն հայոց տանտիկնոք. ՅԳ. իի: Փարպ: (Իսկ ի Հ. Ինչիի. վրիպակ գրի՝ տանտիկանոք:)

Եւ որպէս ա. *Տանտիկին կին ղոք մի իշխեսցի ունել: Տանտիկին կանանմբք զտուն իւր մատակարարիլեր: Զկանայս տանտիկնայս՝ որ են Ը ՆՀ. կանոն: ՅԳ. իի: Ե.ա. պգ. Ե. 28:

ՏԱՆՏԻԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Οἰκουρία. Adsiduitas domestica. Գործ և պաշտօն տանտիկնոջ. *Վասն որդւոյ ծնանելոյ և մանկունս սնուցանելոյ, վասն տանտիկնուհեաւ և տնտեսութեան. Ոսկ. էէէ:

ՏԱՃԱՆՈՑ. ի, ից. ա. Տաշեալ. տաշած. կոփածոյ. կոփածոյ. Եմասուած. *Տաշածոյ վիմաք. Կրկիտ. ՃԶ:

ՏԱՃԵՂ, կամ ՏԱՃԻՂ, ի, ացց. գ. Ἀπόβλημα. Rejiculum, quod abjicitur. Ման նիւթոյ փայտի և քարի՝ արատաքսեալ և ի բաց անկեալ ի տաշելն. կտորակ տախտակի. փայտ. Ռիբոպէ, Ռաշէ, Ֆոբէ. *Ջատչեղ (կամ զատչիղ) գործոյն ի պատրաստուեն կերակրոյ ծախեալ. Իմ. ֆՃ. 12: *Եգիտ ի փոքր տաշեղի գրեալ. և գնեղով եղոբօր զորն աւետնայն զաշչիղն առաջի աչաց իւրոց. Վրք հղ. յ:

ՏԱՃԵՄ. եցի. ն. Λαξεύω, λατομέω, ἐκλατομέω, καταχύπτω, χωνεύω. Dolo, caedo, incido, excido. πελεκύζω, securi ferio. որպէս Թե Մաշել և արտաքսել զկոշտս. պ. Ռիբոպէյոէն. Գեղծուլ, քերծուլ, կոփել, կոկել, հարթել. փորել. մաքրել հասմնամբ զփայտ, զքար, զպղինձ, և այլն. Էօնոֆ, Ռիբոպ էնֆէ, բէնոբէնէէ: *Եկայք վեմս տաշեսցուք: Տաշեցեր պլպնուելին: Պղինձ հանգոյն քարի տաշի: Քարինս անտաշս, և տաշեցին որդիքն սողոմոնի: Զքրհորն՝ զոր իշխանք փորեցին, և տաշեցին զնա Թագաւորք ազգաց. և այլն: *Ի տաշել զիայսն: Վէմք սքրով տաշելն: Հինաւոնն զորդի իւր տաշեաց տաւպաւսալ. Ռեհ ընդգէր առանց նորա կամաց Ճակատս հո, և յաղթեաց. Զօր. իի: Վրք հղ. իշ: Նոս. ար. բ:

ՏԱՃԻՂ. Տ. ՏԱՃԵՂ:

ՏԱՃԽ, ի, ից. որ և } Տ. ՍՏԱՃԽՆ. ընդ.
ՏԱՃԽՆ, խին, խանց. ֆոպոբէ. *Խուն խորհրդաւոր՝ տաշխ, և աեներալի: Անուշ հոտ խնկոց, տաշխից, և կինամոնաց. Գնդ: Շար: *Խառնուեցի խնկոց, կնդրկի և զմռսի ընդ տաշխին: Զանկեան ի տաշխին ծրար Թագուցեր. Նար. ֆոս:

ՏԱՃՏ, ի, ից. գ. Φιάλη. Phiala, patina, patella, patera, poculum, scyphus. պտալի, Ռեվի, տեսք. տալ, Ռաս. իտ. Ռայյս. Անօթ ըմպելեաց՝ մեծ և փոքր, խորանիստ իբրև գաշտիկ. գաշնուբան. սկաւառակ. սկահ. բաժակ. ափսէ. Նուիրանոց. Ճաշակ. խառնարան. ֆեաէ, գաալ. *Զանանի, և զտաշտան: Զտաշտան, և զմնտհանան: Իբրև զտաշտս առ աչի սեղանոյն: Տաշտ մի արծաթի յհօթանասուն սկիղբ: Ապա Թէ ի տաշտս և ի բաժակս արձակիցես զաչս քո: Ուրցեն զարիւն նոցա իբրև զդինի, և լցեն զտաշտս

իբրև զեչանն. և այլն: *Նմա տապտ՝ ձեռնին իւրոյ ափ հանդիպեալ էր, և գինի ուրա- խութեամբ՝ քաղաքուղիս յատակ ջուրն. Բաբիւղ. ի յհ. ԻԱ: *Ձեռ զինոյն՝ ի բաժակս և ի տապտս ընդունէին զարիւնն: Տաշտիւն, որ է աման գինւոյ: Եւս նկարել զտապտի պատ- կեր մխուչիւղ ձերմակաւն (ձիով), և ի ժամ ուրախութեանն դներ զտապտն առաջի իւր, ա- սեալով թէ ձերմակաձին գինի արբցէ: Ոչներ տապտս ոսկի ի մատունս իւր. տապալեր թա- գաւորն պապ, և գինին տապտիւն անկաներ. Ոսկ. ա. Կոր: Վրդն. Երգ: Բազ. Ը. 2. 32:

ՏԱՐՏ ԽՆՈՑ. որպէս Տապտաձև բինկա- նոց. Խնկաման. գահաւորան. *Իբրև զտապտս բինկոց բուրին: Եզ ի պարտէզ իւր՝ի տապտս բինկոց. Երփ. Ը. 13: Ը. 1: *Տապտք բինկոց՝ աղօթիք սբց. Լմբ. պգրգ:

ՏԱՐՏ. որպէս կնիք. *Առեալ զտապտս և զսափոր: Ելից զտապտն ջերմ ջրով, և անու- շահոտ ծաղկովք, և լուսոյ զտապտ ծերոյն. Վրս հց. Ը: ·

ՏԱՐՏ. որպէս կճոյց, կողով պտղոց. տա- պատ. պերէտ. *Ջտապտն պտղովքն. Ճ. Ա:

ՏԱՐՏ. որպէս բնոն որթոյ անկեալ՝ի կոն- քատձև վիտս. (որոյ բացու մն աւի բաժակել.) արմատ և վունջ որթոյ յայգւոջ ուռնա- ցեալ. (յն. թ. ՌԷՈԲԷ.) *Խոպք ասլականէին զայգին և լրկին. պատուաէին բազում ունջս որթոյ, արմատաթ խլելին և զտապտն գլխա- վին. Բազ. Ը. 8:

ՏԱՐՏԱՆՈՂ. ա. Գերեզիկ տապտիւք կամ վինջիւք, արմատովք և չտաւսիպոք. յն. քսիսձիւղ. *Ἐυκληματοῦσα. Տես և ՏԱՐՏԱ- ՒՈՐ. *Նգիտ որթ տապտաղեղ խոյսել. ՍԵ- ԲԷՐ. Ը:

ՏԱՐՏԱՒԻՒ ԼԻՆԵԼ. Խլել որթոյ տապ- տիւք. *Տապտիսիլ է զեն որթք գի- նեղեր այգեաց նոցա. ԵԶԼ. ը:

ՏԱՐՏԱՆԿ, ի, ագ. գ. Փոքրիկ կամ ձագր. տապտ որթոյ տապտ (ըստ ՈՐ. ՆՀ.). *ՖեռեՁիՒ, ին. քսիսձիւղ, կամ բարեբարուճանկ. *Ἐυκληματοῦσα. Palmitibus frondescens, frondosa. *Ա յգի տապտաւոր պտղոյ խա- բայէլ. ՈՀ. Ճ. 1: *Ա յգի տապտաւոր ոդ կուզաբեր որթոյն. ԱՒ. ՚ի յոյն:

ՏԱՊ, ոյ, ովս. գ. Θερμή, Θερμότης, τὸ Θερμόν. Calor, caliditas. πύρωσις, κάυμα, κατακάυμα, combustio, ardor. պ. ք տպ, Ռաղ, Ռավ, Ռեվ, ԵԷՔՐ. ԵՔՔ. Ջերմութիւն տրտաքին կամ ներքին. փաքՈՒԲ. Խոսք, Հերր, ՀԷՐՄԷՒ, ՀԷՐՄ. *Ոչ ոք իցէ՝ որ թաքիցէ՝ի տապոյ նորա: ի տապոյ նորա ծանրացեալք: Գոլն տապ յանապատի ունգ: ի տապ խոր- շակի՝Հուր և տապ (կամ ջեր): Պապակիմ՝ի տապոյ տապի՝Հարի զձեզ տապով: Տապացան մարդիկ՝ի տապ մեծ. և այլն:*Անողորմ խո- րովուն տապոյն: Ջտապս՝ի փորոյն փարա- տէ: Լոյսն տապ յարեգակն: ի աենդ տա- պոյ: Տագնապաւ տապոյ տօղոյման: Ջհանջ տապոյ աշխատութեանն. Մանր: ԵԶԼԻ: ՑՅԲ: ՄԲԲ: Նոր: ՑՀ. ԼԲ: *Տապ բռնոյ սորա: ի տապ տապակին կալով: Տապ՝ի ներքս ան- կեալ: ի ժամ տապոյ՝ի միջօրէի. ԵԶԼ: Ս՚ՐՔ: Ոսկ: *Սաիպեալ միշտ՝ի տապս բաղ- ձանաց. Ո՚ՈՈՑ: *Տապ տագնապի տարակու- սանաց հասանէր: Անգ էր տեսանել զտապ մեծի տագնապի տարակուսանաց: Ջտապ տագնապի հասուցանէր մարգարէին. (իբր շտապ, կամ եռանդն ոգւոյ.) Մաք. ծՂ: Մէսր: Կոլ. Ը: *Եւ գեռ՝ի տապս եմ տագ- նապին. Գր. պշ. ԼԷՀ:

ՏԱՑ. Կάυσων. Aestus. Եռանդն ծովու (ըստ յն. ոՀոյ). *Ոչ տապ, և ոչ համատա- ծածութիւն ծովու. ԿԻ՚ԻՂ. ՚ի յոյն: *Տապ ձմե- ռայնոյն (այսինքն մրրիկ) ՚ի ներքս էր ՚ի նա- ւին (յոյնքն), և ՚ի վերայ ծովուն յուզեր խորշակ: Ձմերայնոյն լինէր տապ բորբոք- ման. ՓԻԼ. յոՂ:

ՏԱՊԱԳԻՆ. գ. Ջերմամբին. տօղոյիչ. կիզանօղ. *Ոնէր զինս տեղոյն տապագին. Եսա. պգհ. ՙ. 8: *Բնութիւք տապագին ինչ... առ ՚ի հրոյն տապ ընդգիմանալ ոչ կարաց- եալք՝ խորվածս. ՓԻԼ. ԼԽա:

ՏԱՊԱԼ. ա. ՏՀ. լԲ. Թաւալ. Թաւալեալ. Թաւալմամբ. Թաւալտլոր. *Բերանոյ սրոյ դիպեալք՝ տապալ յերկիր կործանէին. Խոր. ՙ. 10:

ՏԱՊԱԼԱԾ. ի. գ. Թաւալումն. կոր- ծանումն. *Ապրեցոյց զզօվս յաւերածոյ տապալածին. ՄԲՐ. ԲՀ:

ՏԱՊԱԼԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Թաւալական, և հոլովական. *Ջուղղականն, և զտապա- լականն. Մագ. ԹԲՐ. (ուր ԵՐՔ. հոլովական դնէ:)

ՏԱՊԱԼԱՒ, ԷՒ. ն. Καταστρέφω. Sub- verto, everto. ἀποστρέφω, averto. ἀποκυλίω, devolvo. καταβάλλω, dejicio, destruo. κα- τασκάπτω, effodio, diruo, և այլն. կր. ՊՒՊ- τω, caedo. ἀποσκαρίζω, palpito, և այլն. (յԲ. հյ. Թաւալել. ռմկ. Բագէլ, Բագլբիւլ. Թ. ՊԷՎԷՐԴԷ). Շրջել զինն և կործանել. վեր ՚ի վայր առնել. ՚ի հիմանէ քանդել աւերել. գլել. գլորել. յատակել. ընկենուլ. տա- պատ սրկանել. և Քակտել քայքայել պա- տուհել և Սատակել իբր ցյատակել. *Տա- պալէին զվէնն ՚ի բերանոյ ջնհորոյն: Տապալ- լէ զերբինս բարկութիբ: Լերինք ՚ի հիմանէ տապալելոցին: Ձորք տապալեցուցին: Տապա- լեցաւ ՚ի մէջ ոտից նորա: Տապալեցաց զա- մեսայի ՚ի ձանապարհէն յանդն: Հոյլ յա- րիցէ և տապալեսցէ: Ասուր իբրև նոճ մի՚ի լերանէ, և տապալեցին զնա ՚ի վերայ լե- րանց: Տապալեսցէ զատակս նորա: Տապա- լեցան չտեմարանք: Հիմունք երկնից խռովե- ցան և տապալեցան: Տապալեցոյն հիմունք նորա. և այլն:*Ջբերթողայն արուեստ տա- պալին: Տապալեր իբրև զօձ: Գերեզման և տա- պալեր երկիմի մնոք: Յիսկական էութենէն ոչ լրթէք տապալի: Տապալեր այնուհետև զիրութեն եկեղեցոյ ՚ի մասունս բազմաց. Թր. ԽԲՐ: Աբծր: ԵԶԼԻ: ԼՀՔ. պգրգ. Ե ոՔԲՒ:

ՏԱՊԱԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Նոյն ԸԼ Վ Ապοκυλίω. Devolvo. *Տապալեցոյց զվէնն ՚ի բերանոյ ջնհորոյն. Ծն. ԻԸ. 10: *Ջայս- պիսի մեծ և ահագին թագաւորութեն խոր- տակեալ տապալեցուցեալ ԸԼ ամենայն դաշտս երկրի. Նր. ԵԶԼԻ:

ՏԱՊԱԼԻ, իք. գ. Տ. ՏԱՊԵՂ. Ταβλη.Ta- bula. ԲՀՀ՝՝՝ Մարգարէ զարդարի, մարգա- րէ տապալի և յոգի (վէգ) խազայ. Եսա. պգհ. Ը. 18:

ՏԱՊԱԼԻՉ, ԼՀՒ, ՀՈՑ. ա. Որ տապալէ. տապալօղ. *Հելիզ հինն ՚ի վեր տապալիչ: Ձարին արմատոյ տապալիչ տապարք. Աբծր. Ը. 9: Շ. փաղ:

ՏԱՊԱԼՈՒՄՆ, լման. գ. Տապալելն և տապալիլն՝ ըստ ամենայն նշ. *Կարծրապինդն գտար առ ՚ի տապալումն աւերածոյ: Հիմ նաշարժ տապալմամբ: Ջբարձրաբերձ լե- ռնածոցն տապալումն: ի ամենն տապալ մնեաս. Ընտ. ԻՒԷ: Աբծր. Ը. 4: Գիպ: փԻՒՔ:

ՏԱՊԱԼՈՒՄՆ, ըստ քերականաց. որպես Հոլովումն անուանց, և խոնարհումն բային. *Հարկ է զամենայն բան բացերևական նար- տապալել գոլ, կամ ՚ի տապալմանէ. Գերբ- Ը: *Ոչ ևս էին տապտպեացի, որ է բայ, կամ եղիցին՝ որ է տապալումն բային. Այս. պերբ:

ՏԱՊԱԽԱՒՆ, ի, ից. ա. Καύσων, συγ- χαίων. Urens, comburens. Խառն տապով. տապագին. տօթագին. տօղորիչ. *Իբրև հողմ տապախառն: Հողմոյ խորշակի տապախառ- նի. ԵՐՄ. ԺԸ. 17: Յոբ. Ը: 8: *Հուր տա- պախառն տենդոյ: Ջերմ և տենդ տապա- խառն: Բորբոքեալ տապախառն բռնով: ի տապախառն բռնոյն. Եսա. պգհ. ՙ. 8: ԱՀՑՕԲ. Ը: Աբծր. Ֆ. 14: Ճ. Ա: *Յորժամ ՚ի հրա- ցայտ տապախառն Ճառագայթիցն բորբոք- մանէն տուչորին բնութիբք. Գնչ: *Յաւուրս տապախառն Ծագմանն (արևու)... վախճա- նէին ՚ի տապախառն օգոց. ՂՀԱԲ:

Կամ որպէս ՏՀ. *Յորժամ հրացայտ և տա- պախառն բորբոքեալ տօղորին բնութիբք. Մէսր:

ՏԱՊԱԽԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ջերմութիբ տաստիկ. տապ. տօթ. *Ցառաւէտն զօդս ա- ռեալ ՚ի տոհմէ ջերմայնոց տապախառնութեն. Պիտ:

ՏԱՊԱԽԱՐՀ ԱՒՆԵԼ. ԼԻՆԵԼ. Տապով խարշել. խարշիլ. *Տապախարշ այսորեակ զմաատպատուհնկ իմանալի բուրաստանաց մե- ղոց: Ցառտհար տառուցեալ ՚ի ձմերայնի լե- ռնէր, և տապախարշ արևակէզ յամորայնի. ՑՀ. ԼԲ:

ՏԱՊԱԿ, ի, կամ ոյ, ագ. գ. Τήγανον. Sar- tago. վր. փոպկի. պ. փոպ, Ռաղ. Ռ. Ռա- վ, Ռավ. Անօթ տապակելոյ, կամ խորո- վելոյ ՚ի տապ հրոյ իւղով զնմոր, զձուկն, զմիս, և այլն. ատն պղնձի կամ երկաթի. *Ջոհ ՚ի տապակի՝ Նաշխ զանգեալ իւղով: Ի կապարայս կիմ ՚ի տապակի: Եփեաց զերբ- լեմն, և առ զտապակն, և Թափեաց տուա- ջի նորա: Տապակ երկաթի: Ջեռուցանել տա- պակս և կաթսայս: Ճենճերն ՚ի տապակի ան- սի էլեալ գիզացեալ ծառանոցդր. և այլն: *Նաշխն իւղով զանգեալ, և արարեալ տա- պակաս. ԿԻՐԼ. ՂԱՔ: *Արկանել զմանուս յեռացեալ կաթսայս, և զայլս խորովել ՚ի տապակս: Խորովէր զձուկն ՚ի տապակ. Վրս հց. ԺԲ. Ի: *Հանել յերկաթեղէնն տապակ: Տապակս և հուր ՚ի մէջ բերէին: Տապակ հրա- յուցանել: Տարածեաց զինքն ՚ի վերայ հրա- յեալ տապակին: Սը վկայոյհին կայր ՚ի վե- րայ եռանդան տապակին. Խոր. Ը. 12: Եսա. պգհ. Ը. 5: ՃՃ: *Ձև տապակոյն յայտներ. Նր. ԵԶԼԻ:

ՏԱՊԱԿ. Ἀσπιδισκή. Scutulum. Վահա- նակ, կամ տապարաձև զարգ՝ նման տապակի. *Ջարդարեցին զկռնքս... ոսկի պատկք, և ոսկւովք տապակք. ՚ա. ԱԿ. Ը. 57:

ՏԱՊԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Ունօղ կամ բեր- րօղ զտապ. տապիչ. *Եւ ըզՆեբուզ- ՀԱՒ՝ որ ՚ի կողմանց հարաւական, խորշակ ջերմոյ լի- նել՝ նշան՝ և տապական. Երբ. ոբ. Երի:

ՏԱՊԱԿԵՄ, էցի. ն. Ἀποτηγανίζω. Fri- go in sartagine. Խորովել ՚ի տապակի. տա- ջոցել. պարել. փռպկել. Բաղ ԵՒՖԷ. *Ջորս տապակեաց արքայն բաբելացւոց ՚ի հուր. Երեմ. ԻԸ. 22: *Ա յրեր տապակեր ՚ի հրա- բորբոք կանճեացն. Խոր. հԽԲ: *Տապա- կեցելոյսն ոչ ցաչել, և կամ խոցտեբլոսն ոչ վատնգել. Բրս. գսհ: *Պաղեաճել ձորա- ւոյ տապակիս (կամ պապակիս). Մանր. Ի:

Խակ Բազ. Ը. 2. *Եւ ինքն զաւէնն տաճի- նեալ և զտապակեալս և զմսապատիեալս նորօգաք ագանէքդ. յայտ առնէ զչորհնաւոյ ինչ զգեստուց այոյս:

ՏԱՊԱԿԻՉ ԼԻՆԵԼ. Ախգանիլ՝ի տապոյ. տապախարշ լինել. *Ջտամսան և զձմեռն տա- պակիչ և ցրտահար լինեալ. Ո՚ՈՈՑ:

ՏԱՊԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Տապակիլն

մաքրելով կամ սրտիւ. * Որոգայթք զանազանիք, տապակումն անմխիթար. Ճ. Գ:

ՏԱՊԱՅԵՂՑ, ի. ից. ա. Տապով չեզ ցեաղ. տապագին. տապախաւն. * Զարբեգանկոկիզ և զտապայեղց խորշակատնայց վայրս. Պիս:

ՏԱՊԱՆ, ի. այց. գ. Կιβωτός. Arca, arcula. որ և ՏԱՊԱՆԱԿ. Բրր. Բէպ. պ. Բէբէն. ի, Ռեէէնիւ. Արկղ մեծ կամ փոքր. և որ ի չէ է ի նմանութենի արկեղ. անթափ. սանթափ. Ո՚՚ ձեզտնափակ նաւն նոյի. Բէզնէյի նահ. * Ելայ գաւ քեզ տապան ի չորիքկուսի փայտից: Մրմա գու ի տապանդ: Եվ ի տապանդ. և այլն: * Որ ապրեցոյց զնոյ տապանաւնն: Շինեաց տապան զհկեղեցի. Շար: * Նոր նոյեան տապանն է քոյդ գոգաթ. Շ. փազ:

ՏԱՊԱՆ. Ջորց. Loculus, urna. Ընդունար մարմնոյ վախճանելոյն, փայտղէն, քարեղէն. Հողեղէն. լայնաբար՝ Շիրիմ. գերեզման. Թաղումն. և Ի-ւղե, Ղեզր. * Եգին զնա ի տապանի չեգիպտոս: Ինքն ի գերեզմանի գնաց, և ի տապանի սպեղեաս. են: * Արկազործ տախտակամած երկաթագամ տապան գործել: Ուրոյն ուրոյն ի վեց տապանս Ժողովել էր. և ի վերայ տապանացն Նշանակեալ էր. Ագաւ: ԵւԻ. Ը. (Ը փալպ. տապատս չորեքկուսի:) * Զմարմին երանեալ Հայրապետին փոխեցին ի հանգիստ՝ եդեալ ի տապանի: Ես չետ մահուն կենդանութենի եռասն ոսկերքն (Ելիսեէ) ի տապանին: Բա. Չեալ զտապանն ամենօրհնեալ. և զքաղձալքին իւր ոչ գտեալ. Ղևոնդ: Ցո՚՚ ՐԸԲ: Շար:

ՏԱՊԱՆԱՓՈՐԴ. ա. Գործօղ տապանի. և որ ինչ հայի ի չինուած նոյեան տապանի. * Ոչ կամէցան լսել տապանագործ քարոզութենն նոյի. Մանդ. Ի՚՚: * Նոյի նշանակեալ (զնաչն) չորեքկերպեան տապանագործ օրինակաւ. Կի-ՐԸ. Խ:

ՏԱՊԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Գործելն զտապան. չինուելի տապանի առ նոյեա. * Սայ է՝ որ զտապանագործուելին եցոյց, քէ որպէս լինի: Ցառաջ բազում ժամանակաւ տապանագործուելի նոյի նշանակեր վան ջրհեղեղին. Ա՚. Ե. Ն Խ:

ՏԱՊԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Կιβωτός, Ցίβη. (որ է բառ. Բէպ.)Arca, arcula, fiscella. Տապան փոքր. արկղ. անթափ. սանթափ. վ. Կէփոպանակի. * Ցրատցեն տապանակ վկայութենէ յանփուտ փայտից: Զտապանակն ուխտին տեառն ՚այ: ի տաճարի տեառն՝ ուր էր տապանակ ՚այ. և այլն: Որ և Արկղ կասկի կամ կտակարանաց կոչի. և յայն անուն կոչի մին ի տոնից եկեղեցւոյ առ մեզ՝ Տօն տապանակի. Տ՚ած: Շար:

Ասի և նմանութենի ոչխարց կուսէն, և զկաչէն. * Ցափոր ոսկի, և տապանակ կտակարանաց: Ցապանակաւ խաչին հրաշագործեալ նոր խրայելի. Շար:

ՏԱՊԱՆԱԿ. որպէս Տապան նոյի. * կարօղ էր և առանց տապանակի տպրեցուցանել զնոյեանան: Տապանակ տպրեցուցիչ. Շ. Ռէլ: Շար: * Ռունէին արկեղը զինչարս նախատեղծինն ի տապանակին (նոյեանք). Շ. Բոյէ:

Նմանութենի՝ Մարմնոյ մեր (որպէս ընդարձակ ուներ փիլոն). * Իցէ՞ թէ յաւելցէ չայել զբազմախորհրդակելի տապանակ մարմնոյս ի մոյ նորոգեալ Տապանակաւ մարմնոյս Թանձրութենէ. և այլն. Նար. Իէ. Յէ:

ՏԱՊԱՆԱԿ. Արկղիկ պահեստի և թաքցնելոյ. սանագտակ. սընտրելի. սանթափ. սեէէլ սանթափ. * Ա՚ռ մայրն նորա տապանակ պղպատուեալ, և ծեփեաց զնա: Տեսեալ զտապանակին ի խաղի անդ. Եւ. Գ. 2. 5:

Եւ Գաճճանակ. * Եւ առ յովիդայէ քահանայ տապանակ մի, և ծակեաց ծակ ի քեղան նորա: Եւտես՝ Թէ բազում է(արծաթ) ի տապանակի անդ. Բ. Ի. Ք. 9. 10:

ՏԱՊԱՆԱԿԱՒԻՐ, կրի, կրաց. ա. Կրօղ այսինքն բարձօղ յատ տապանակ ուխտին. * Տապանակակիրքն եկին հատին ի յորդան ... քահանայք տապանակակիրքը. Եէր. Յես:

ՏԱՊԱՆԱԿԱՊԻՐ. Կրեալն,տյսինքն եգեալն ի տապանակի ուխտին. * Զտապանակակիր սահատակացն, զՀնոյն օրինաց, և զնորոյս աւանդութենէ. Նար. ասաց:

ՏԱՊԱՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կրելն ի տապանի իմիք՝ իրօք կամ նմանութենի. * Յուսան մարգարէ տեսանէր զանդնդասոյղ խորոց տապանակութենէ կիսին զիջորձ. Բր. ասգ:

ՏԱՊԱՆԱՁԵՒ. ա. Ձեօղ զձև տապանի կամ տապանակի. * Ի վերայ արծաթապատ կազմածէն, որ տապանաձև յօրինեալ կայր. Ճ. Ա:

ՏԱՊԱՆԱՄ, ացայ. է. Πυρόομαι, καυματίζομαι. Incendor, cremor. Տապով իւիք տանջիլ. տապիլ. տապակիլ. խորովիլ. տոչորիլ. Լեռնու. Լերանիլ. աեղդիլ. պապքիլ, պապակիլ. գէղմագ, Եանմագ. * Անկեալ գնէր տապացեալ... և եթող զնա Լերմին: ի ծագել արեւուն տապացաս. Մագ. Ը. 14: ծԳ. 6: * Ո՞ գայթապղի, և ոչ ես տապանամ: Տապացան մարդիկ ի տապ մեծ. Բ. կոր. ծԲ. 29: Յայտ. ծ. 6: * Ճաւապայթիւք տապացայր ծովն ոտն տառնապատ լճիւն: ի ասօթոյ տապանայ, և ի ցրտոյ բրտանայ: Թէ տապացեալոք կարօտեսցի զովանոցի. Շար: Մանդ. Ը: Փորգ: * Ձէ ինչ օգուտ ի քաղցր օգոյ՝ այնր, որ Լիրմատ տապանայցէ. և ոչ ի մարմնոյ ուրբութենէ. որ ի մեզաց տագնապցի. Գէ. Ե:

ՏԱՊԱՆԱՏԵՂ, ի. կամ տեղի ղ-ոյ. գ. Տեղի տապանի. դադրարան. գերեզման. * Ի տապանատունն իւր մնեալ՝ տեսանէր զտապանատեղն. Վրփ Հղ. ծԲ:

ՏԱՊԱՆԱՏՈՒՆ, տան. գ. Գերեզմանատուն. քնաթան. կիմիտորիոն. չիրիմք. * Ընկնեաց իւր տապանատունն: Ի տապանատունն իւր մնեալ. Վրփ Հղ. ծԲ: * Ես տանել զինքն ի տապանատուն Հայոց. Մադիկ: Ո-ահ:

ՏԱՊԱՆԻՄ, եցայ. ֆ. Դնիել ի տապանի, Թաղիլ ի գերեզմանի. * Ոչ ընդ սահմանօք եկեղեցւոյ տապանեալ. Ճ. Գ:

ՏԱՊԱՍԿ, կի՞ գ. Ամօտ տապագին, և

ՏԱՊԱՍՏ, ի. ՝ Ծուալական. և Եռք որ. ալէս բոր սաստիկ. և ժանտահաս. և այլն. գ. պաս. * Եղեն բորտոտքի Թագաւորին կոս. տանդիանոսի իբրև տապաստ (կի՞ տապասկ). Հ=3. ԺՎր. ծԲ: * Աւետն զշանագլուխ խոտն գեղ տապաստի. Եէնիի ըսթ Լէհ: * Եւ սէր էարկ ի նոսա տապաստ սաստիկ յոյժ, և մեռան ի տեւտնէ ցաւոք երեսուն և հինգ հազար. Պտմ. Վր:

ՏԱՊԱՍՏ. գ. Օձոց. սիռոց. գորգ, ապկոմբ մաչկեայ. փիլամ. ֆոռ, ֆոռ ըսի, Խըսիր. սեռճաթե. և այլն. որպէս յն. στρώμα. stratum. Տճու և ՏԱՊԱՍՏ. ταπὴς. * Բազձեալ զնա՝ եգին ի վերայ պրաստեղէն տապաստի. Ժղ. Կոռիւ: * Զհատեալ անդամսն Ժողովեալ՝ ի տապաստ արկին, և առ նշանագործ այրն ածին. Ցայսմ:

ՏԱՊԱՍՏ ԱՆԿԱՆԻՄ. Καταστρώνυμι. Consternor, prostratus jaceo. Անկանիլ տապաստմամբ, կամ որպէս սփռոց տարածիլ ի գետնի. մեռեալ գնիլ ֆոռիլ, ֆռռիլ զէր. զՏպէլ փոլգէ, Եգիբտացի գայմագ, Եոլգէ. * Տապաստ անկցին ի հրապարակս: Տապաստ անկան յանապատի անդ. Յոդէլ. Է. 9: ա. Ոբ. Ծ. 5:

ՏԱՊԱՍՏ ԱՐԿԱՆԵՄ. Καταστρωννύω, καταστορέω. Prosterno, consterno,humi sterno. Տապալել. գիսթաւալ կացուցանել զնկեռնուլ. կործանել ի գետին. տպռնանել. սաոսակել. գեռիչ ՝ էչել ֆոռիլ. տպռնել. եէրե փոլգէ, Եգիպտացի ֆոռիլ. Եոլգէ փոլգէ. * Տապաստ արկից զվիրաւորս ձեր: Անգեն ի նմին աեղւոջ տապաստ արկին մեռաստան հազար զզնտիր զօր: Զբազում տապաստ արկեալ է նորա իսուսատելով: Արկ զնոսա տապաստ յանապատի անդ: Արկից զնոսա տապաստ սրով առաջի Թշնամեաց իւրեանց: Արկին տապաստ յերկիր. և այլն: * Տապաստ յերկիր արկանէր այլ ընտիրս և քաջս: Նա ըղմանկուսնոյն բ.Թէլէհն տապաստ էարկ վն այսպանին: Զբարափառացն տապաստ արկանել խուռթս: Աս հատարակ իսկ զամենայն գասս հերձուածողացն արկանէ տապաստս. Խոր. Ի. 5: Յ՚՚ ՐԲԲ: Յ՛. Ի՛. ԵրԼ: Ո-ի. ՖԲ: * Զբազմութն ի նոցունէն հարեալ տապաստ գաշտացն արկանէին. Ղևոնդ: * Ա յսր անդր ցրուեալ՝ տապաստ գաշտացն արկեալ վանէր. Կովնթ:

ՏԱՊԱՍՏԱԿ. ի, ացայ. գ. Բազմական. սփռեալ հատարան հանդիսէրոյ և ուսեալոյ. * Ելոէր, ելբլի. * Ա՚յլք այլ իմն սկիզբն օրինացն այնպիսի ընդելմսոյ առնեն, և տապաստակս և բարձս բազմութն նմին պատրաստանան. Ոսկ. Ֆ. Ֆ. 17:

ՏԱՊԱՐ. ի, ացայ. գ. * Ձէվող. (չծ. կացին.) Securis. (չծ. սակր.) այ. Բէպէբ, Ռեէբր. Փայտատ. երկաթի վայտահատ մեզի խաբայկոյին. պալԼա. * Ա՚ռ արդիմէլք տապար ի ձեռն իւր, և կոտորեաց բեռն մի վայտի: Տապար առ արմին ծառոց գնի. և այլն: * Տապարաւն արմատակտուր. Նար. ծԲ: * Տապարն է սուր հատանողական ծառոց. Նյ. Եվի:

ՏԱՊԱՐ-Պճևնչ, πελεκύς. (չծ. վալգ.) Securis bipennis. Զինուորական գործի տապարաձև՝ միտապրի կամ երկսայրի. սակր. Նաճագ, Ռեպեր. * Ա՚ռք վիզ գային, և իւրաքանչիւր տապար ի ձեռին իւրում. Եւէի. Ի. 2: * Հանից ի վերոյ ոտակիչս, զայր և զտապար իւր. Երեմ. ԼԲ. 7: * Հիւսատան ղորդի իւր տուչաց տապարաս. Ես. կր. Բ:

Նմանութենի ասի. * Ձարին արմատոց տապալիչ տապարք: Տապարք հոգւոյն տապալչին վրէհենագարդ տաճարս դիցն. Շ. փազ:

ՏԱՊԱՐԱՀԱՏ. ա. Ն. Տապարաս հատեալ. * Որպէս զանտաս լերանանին... տապարահատ կործանեցին. Ո-ագ. ոզբ:

ՏԱՊԱՐԱՏԱՀԱՐ. ա. Որպէս տապարով տաշեալ. կտաձոյ. կոփածոյ. * Փորագրեցին... տապարատաշ պատգործ անգրագիր արձան պատմաբանական. Նար. Խլ:

ՏԱՊԱՐԱՒՈՐ. ի, ացայ. ա. Ռէնօղ և վրօղ զտապար. սակրաւոր. Բէպէբփոր, պալ. Խալբ, պալՖաճբ. * Տապարաւորք եկհսցէն ի վերայ նորա իբրև զփայտահարս յն. տապարօք. Եբեմ. Խ՚՚. 42: * Վեց տապարաւորս արձակէ ի կառորել: Եղեկիէլի տապարաւորքն: Տապարաւորք (կոչէ) զդեբիչսն և զպանողս. Նի. Եվի: Բ: Բբս. Մրի: Մի. Ե. ըեմ: * Ո՞վ իցէ տապարաւորն, որ կարէ զանհատութենի. Մ՚՚ի. վ:

ՏԱՊԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ տապանալ. Լեռուցանել. կիզուլ. փոյլընէն. Ելբէ. գէզՖըմագ, Եագմագ, Ռեկբէրեն. * Այլիւ նշողիւքն տապացուցանէ: Արեգական ոչ միայն լուսաւորէ, այլև տապացուցանէ: Խորշակահար առնել զմարդիկ և տապացուցանել: Ալամտութենէն հրով զայս իւրեանց տապացուցանել: Լուսաւորել և տապացուցա-

նեալ զմեզ ի սէրն Յս. Ագաթ. Բեր. տիւ: Երէց. ոխք: վրէ հց. ը: Լմբ. ոչ:

ՏԱՊԱՅՈՒԹԻՒՆ, ցեղ. չաց. ա. Որ տապալ ցուցանէ. տապալացանող. *Խորշակն տապալացուցիչ բուսոց: Ջաեղի դժոխոցն առէ զանեբևոյթս և զտապալացուցիչս. Երէց. տպի: Խոխ:

ՏԱՊԵԱՆ. ա. Տապական. տապալացուցիչ. *Ագիանեղ զաղմուկն իբր տենդ տապեան. Մծբ. ծը:

ՏԱՊԵՂ. գ. որ և ՏԱՊԱԼԻ. (Ձ. լտ. tabella, tabula, գաղղ.) Tabula, tabella. ուսոի յն. Ταβλα. Թ. Ռևէ. և գաղաղ. Տախտակ. տափարակ և հարթ վայր. *Ոչ հոլովելով ընթանան (լուսաւորք), այլ պատասբար շուրջ գալով որպես զանկոյզ (կամ զընկոյզ) պտոյտ առեալ ի տապղ. Ագէր: (Ուսոի յն. ταβλίζειν, tesseris ludere in tabula. սեռ և զայլորդ բառն:)

ՏԱՊԵՂՈՒԼՈՒՆԿ. գ. Κύβος Cubus, alea, tessera. Ոլորակք գիբաթղերք ի վերոյ տախտակի. ծակըզէն քառեակք խաղոյց. ճաբւոցք, ղար. ալէգ. *Ընդ տապղ զուլունս զբօսանել, և յանօրէն ոմանս Թաւերցն գեղծերել. Ոսկ. տ. ճ. ճ: *Կէաք ի ձէնչ ի լոյս ընթանան, և կէաք ի տապղ զուլունն (կամ ի տապեղելոնն. գրի զկին և ուլունք). Վ.Ետր. է:

ՏԱՊԵՈՒԱՆԴՆ. ա. Տապիչ և եռացուցիչ. տապագին. տոչորիչ. *Իրև ծագել աբեգատական տապեռանդն զօրութիւք խաւով. Եփր. յէս:

ՏԱՊՈՂ. ա. Տապալեալ տխուր ցանկութիւք. *Շխոխալ, տապզէ. անուն իգացելոյն և կանացեացն և անարական պղծիցն. Մոփ. և Երէ. ոէր:

ՏԱՊՈՒՄ. եցայ. յ. Տապանալ. չբերանիլ. չևռնուել. խօթանալ. որպես տենդիւ. *Տապալ ի ինդիրս և ի բանս հակառակութիւն. ա. գիմ. չ. (յն. խօթացեալ. νόσων, languens.) *Յանօրհուտ ինդիրս տապին: Մի տապիր, մի տառապիր. մի տադնապիր: Բուսաս ցաւ յորովայնի նորա, և սկսաւ տապել. Նխ. ծզ: Մ՚ոիբ: Եսա. պիմ. ի. 10:

ՏԱՊԱՒԱՆ. ի. գ. Ταπης, ιος. Tapes, tapetium, stratum, stragula. Նոյն ընդ Տապատ, որպես Գորգ. օթոց. և սիւռց ի վերոյ ձիոյ. (Ձ. յն. լատ.բէս). *Տապճակք ծիրանիք զարդարեալ զձիան որպես փեսայս. Բեր. ոչ:

ՏԱՒ, ի, ից. գ. Στοιχεῖον, εἶα. Elementum, ta. Տարր. նախկին նիւթ զգալեաց. ոսկոր, փէրէտ. *Արդեօք չորք տարբք ամենից ցոյն են, ևթէ բնաւորիչ առանձինն: Տաւ. գաբանեալ զատան՝ լինի տարր. լինի զի ոսկր ոսկր զերկուց ըմեից զտիզի ոսնի: Ի գանազան տաւից բարագրեալ բանականիս (մարմնոյ) ընու ևթէ: Նաւատաին հմուտ ոսկի կուեթին զի վերոյ լցի մկանագ Նանապարհորդեալ մեծագոյն տառիդ: Ջմեզ ապաւէ տաւդ երկնի և երկրի. փիլ. իմաստ: Երէ. ոէր: Նոր. ուլ: Պիտ:

Մանաւանդ՝ որպես Գրամմա, ατα. Litera, rac. Գիր հնչելի, և տարրական դրուածոյ. այբուբեն՝ նիւթ բառի և բանի. *Աբրամ.. արրաամ. և Ձայնդ՝ իբրու տառի այլոն կըրկնեցեալ. բայց զօրութիք մեծի կարծեաց օրինաց ցուցանէ զիմաստութիւն: Յաւելուած միոյ տառին զայն նշանակէր: Տառք յայտնալ ի ձայնականաց և ի բաղաձայնից՝ կերպարանեն զքան. փիլ. իմաստ: Սրգ. ա. գ. ա: Ը. իոյէ: *Յաղագս տառի... գիր առի... տառք կոչին, վասն զի ուներն առբրութիւն ինչ և գաւառ. Թր. ոէր:

Եւ Գիր, որպես նամակ. և գիրք, մատեան. և Սիք գիրք. պատգամ. կանոն. *Նանուագից քոմ սրբութեանդ յայտ տաս ի ընձեր. ցեալ իմ՝ ի քոմ տառն: Ջհաւատար գրոյդ՝ ի թիկանէ տառիդ ընձերցցիս. Մոփ. ա. ծը. ծէ: *Տառ տարբերական տուիս ձևացեալ. Նար. կոս: *Մովսէսի քրիստոսի՝ սարարոյն պետոյնց տառի. Պիտ: Աբրնեթեր միշտ ուշ նեղով գլուխվածիւն տառից. յորս պարապեալ հանապազ հմուտցն. Խոսր: *Երգէ գլխոսաս երրորդ տառով: Եւ անառեղակ քերեալ տառին: Ջյոնհականս տառ (զբրինակ սալմոսի). Շ. յէբ. առակ. Ե էդէս: Լմբ. ոչ: *Ի տառից հոգեպատում մարդաբերից: Մարդ արհական տառից: Որպես գրեալ՝ ի սմ տառին. Սոփ. ա. պ. ա: Շ. իոյէ: Յա *որէ: *Սահմանեցեալք տառս կանոնական համանդամայն ազանց. Շար:

ՏԱՒԱԳԻՆԱՆ, ի, ից. ա. Տառիւք գծագրեալ. գրով գրոշմեալ. գրաւորական. *Ընծայեցի ձեզ ոչ նշան ի սկսեալ խանթից զառագծական արատգրութիս. Թէ. դոր. Խ.:

ՏԱՒԱԿՂԱՆ, ի, ից կամ լոյ. գ. Տալարոց, տալարիսն. Quasillus, qualus calathus, corbiculus. կիթոց. ոսպատ. կողով. *Երէքտէից. *Երկրագործքն ի վարս զանուշ չահոտ ծաղկս ժողովեալ, և ի տառաղանս (կամ ի տառաղանդս) եդեալ մատուցանէն առ թագաւոր. Թէ. դոր. Խ.:

ՏԱՒԱՂԱՆ, ի, ից կամ լոյ. գ. Տալարոց, տալարիսն. Quasillus, qualus calathus, corbiculus. կիթոց. ոսպատ. կողով. *Երէքտէից. *Երկրագործքն ի վարս զանուշ չահոտ ծաղկս ժողովեալ, և ի տառաղանս (կամ ի տառաղանդս) եդեալ մատուցանէն առ թագաւոր. Թէ. դոր. Խ.:

ՏԱՒԱՂԱՆԱԼ, ացեալ. Տ՚ս ՏԱՐԲԱՆԱԼ. *Զմինչ է տապականութիւն. եղծումն տառաղելոյ կամ իրացելոյ. Աղ. հդ. իմ:

ՏԱՒԱՂԱԿԱԳԻՆ. ա. Տառաղեալ յոյժ յոյժ. վտառագին. ցաւագին. *Ընտանեօ տառաղագին ողորմելի բարբառով. Մծբ. ծէ:

ՏԱՒԱՂԱՆԱՆ, ի, ից. ա. Ի տառաղանդս. ուշեռաւոր. գառն և չար. *Ի տառաղական չարեաց թշուառութենէն խոյս առեալ փախչէր. Փիլ. իմաստ. յն. մի քառ. κακοπραγία.

ՏԱՒԱՂԱՆԱՄ, ացայ. լ. Տ՚ս ՏԱՐԱՒԱՐՄ. ταλαιπωρεῖμαι. in aerumnis versor. *Տառաղանամք, և տպաւորութիք ծառայապես քաղաքական որութիք: Միշտ նիրհէ և արթնայ, և յոյնմանէ տառապանայ. Ոսկ. յհ. ա. 35: *Որ տառապանայ ի կնանս յոյս, մեռանի յարքայութիւն. Հր. ան. իէ-րչ:

ՏԱՒԱՂԱՆՆԱՔ, նաց. գ. Ταλαιπωρία. Miseria. ταπείνωσις, humilitas. (ի հանճան, հոլ.) μοχθος, ὀδύνη. labor, aerumna, afflictio, dolor, և այլն. (Ձ. հյ. արտաղ. պաս. ՌԲ-րագ, հոլ. Թ. փառ, որ է նեղ, անձուկ). Նեղ զանեթի. անձկութիւն. թշուառութիւն. վիշտ. ատելք. որոգ և նեղաստ վիշտակ ողորմ. Նկ-ղ-ՌՒ, և ԽՆՂՈՒՒ. փառաբեր. օբէՒՆ, փերբ, վէվել, ՀՈ-ՒՆՒՒ, ԱԼԱՓՒԼԻՒ. *Վա տառապանաց աղքատին: Ի գերոյ տառապանաց: Տառապանս չորչորեբէցն: Լաւաս ակբ տառապանաց քոց: Եռեաս տեր զտառապանս իմ: Ի բաղում տառապանս: Որ տառապանաց և այլն: *Յազգի ազգի ցաւս և ի տառապանս և ի տարակուսանս խորհրդիք: Լաւ է զամենայն ժամանակս կալ ի տառապանս. Խոսր: Իփն:

ՏԱՒԱՂԱՆԱՒ. ելոյ, ոց. Ταλαίπωρος. Miser. πτοχός, χή, pauper. ὀρφανός, orphanus. Անկ ալն յոր և է տառապանս. Թշուառ. որոպ. անանկ. անեռերուհիչ. Խնձ ազորդիւ. ՒՓԻՒ, ղՒԼԱԼԼ, ՒԲՐՒՒՆՒՓ. *Ջայս տառապանալս մանչապատ արարին: Ա՚ր մի տառապեալ եմ ես: Եւ ես այր տառապեալ եմ, ոչ փառաւոր: Իշխանութիւն մի տառապեալ քան զանձնային իշխանութիւնս: Աչերին այն տառապեալ (յն. աղքատ). և այլն:

*Ջմեռաւորաց և զտառապեալոց մի միտս առնէ. (յն. ορφανῳ.) ա. Եզր. ժ. 19: *Ըստ ձեոյ տառապելոյ միոյ, որ չքնեցի ինդրիցէ օրըստօրէ զբաւականութիւն աւարն: Տառապելոյ յարկ տպաւորնի. տառապեալ ոչ միայն, վասն տղքաւորնէ ցուցանէ, այլև ի ձոհութիւն հոգւոյ նուաստացեալ. Աբծր. է. 41: Շ. Բարձ:

ՏԱՒՈՒՊԵԼԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ. փ. Խորհելն և հոգալն զտառապելոյս. Վ.Ետր. հդ. յ:

ՏԱՒՈՒՊԵԼԱՊԵՏ. գ. Պետ տառապելոյց. առաջինն կամ յիսինն յաղքատս. *Ըստ տղքատաւորէ տրոյ տառապելապետ այրոյն. Ածան. ելիէ:

ՏԱՒՈՒՊԵԼԱՊԻՍ. ՛ս. Որպէս զտառապեալ. խեղճ ևերպով. *Եքէքէն: *Թագաւորութեի զգացոյց տառապելապես: Խանձարուրք տառապելոյս, և ընծայք Թագաւորականք. Ընդ պոփր:

ՏԱՒՈՒՊԵԼՈՒԹԻՒՆ. փ. Տառապեալ գոլ. նեղուլեի. խոնարհութեի. աղքատութի. *Յարդեցեր զտառապելուեին իմ չարչարանօք: Ո՞չ տեսանէիր զտառապելուեի իմ քայլերիկ որդեակ իմ: Տառապելուեի փարթամապելոյն բնութիք. ՃՃ:

ՏԱՒՈՒՊԻՄ, եցի. ն. Տ. ՏՈՒՐԱՊՑՈՒՆՑՆԵԼ. *Մի՛ այնչափ զանձն քո տառապեր աւելի քան զբաւին. Ղ=Յ. յնէր: *Թէ տքա այսպէս տառապեն, և դու խնայեա. Լմբ. ոչ. իա:

ՏԱՒՈՒՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ταλαιπωρέω. In aerumnas ac miserias injicio, affligo. ταπεινόω, humilio. ἐκπιέζω, opprimo. κατατείνω, distendo, vexo. Տալ տառապիլ. նեղել. ճնշել. նկուն առնել. թշուառացուցանել. հարատահարել և խոնարհեցանել. լուրկիել. եղկեի վերծ. ԷՕՐՒՆԼԻՓ. *Ջարչարեացն և տառապելոցն զնոսա: Ջանկածն տառապեցուցին: Տառապեցուցանէին անթրաւութիք: Մի տառապեցուցանես զնա աչխատութիք, կամ ընդ աչխատութիք: Որ տառապեցուցանես զքեզ առ քոմ. և այլն: *Գազափ և ծարաւով տառապեցուցանէին զնոսա: Յարգելոնս *բանից և յաղեաս չարչարս տառապեալ տառապեցոյց զծերութիւն նորա. Եզեկ. Բ: Յհ. կիս: *Տառապեցուցանես զքեզ առ ոտիս իմ. այսինքն ՃՄԵս՝ գնեալս. Վ.Ետր. հդ. յ:

ՏԱՒՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. ցեալ. կ՚ը ըլ. կէն. *Ընձէից ընդ նմա, և տառապեցոյց զնա. Ծած. ՀՐ. 2: Բ. ԲՓ. ծՃ. 12. և այլն:

ՏԱՒՈՒՊԵՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Որ տառապեցուցանէ. լուրկիող. *Վասն ՃՆՁողի և տառապեցուցչի երկոցն: Ջերծու զնա ի տառապեցուցչայ իմոց: Ջնեզչէն և զտառապեցուցչէն. Փիլ. այբՒ: Սոփ. ոչ: Լմբ. ոչ:

ՏԱՒՈՒՓԻՄ, եցայ. յ. Ταλαιπωρέω, ὀδυνόομαι, καταστενάζω, ὀκαλλομαι. Aerumnas ac miserias patior, և այլն. Տառապանալ. Թշուառանալ. նկուն լինել. աչխատանել. խոնարհիլ. լուրկիել. կրել զնեզութիւն և զանձկութիւն. հեծծել. խեղճանիլ. *Ելել. լուրկիել, ախ-վախ ընել. *Տառապեցայ և խոնարհ եղէ յոյժ: Տառապեալք և խեղդեալք զբեզ: Տառապեին որպէսն իսրայէլի *ի գործոյ սնահ: Հոգայիկ տառապեր յիս հոգի իմ և այլն: *Հալաբ սմ տառապել և յաչս առնել: Հաղք Ը որգւոց տառապեին, Թէ փրկութիք հաստատեին. Եզնիկ: Շ. Էդէս:

ՏԱՒՈՒՈՒՄՆ, պանի. գ. Տառապելիս. տառապանք. *Մխիչն յիրս տառապութեան վասն չնչական նեղութեին. Ոսկ. գ:

ՏԱՒՈՒՏԻՉ. ա. Տառիք տպել՝ գրոշմել. և Դրոշմող. գրիչ. *Որոց կենաք վերուք պարզսրեալ նկարագիծ է տառատիպ

օրինացն ՅԺ. ՑԻՒՍ. ՀԻՒ. *Զտառատիպ տ-
ըպա զատաւամբ մկրտիչ յիշեա աղաչեմ. ՑԻ-
ՒՍ. յոմն պիՀ:

ՏԱՒԱՏՈՑ, ի, աց. գ. Μανδύας, μανδύς. (լծ. Լ. ֆինեան.) Sagum, lacerna. (գրի և Տատոտակ, Ցատիովկատ.) Վերարկու զինուորական. Խոպանճա, Հէքէնէկ, Հիւրիխէ. *Եգ (զսուրն) յօլոյ ազգեր իւրաքանչ ըստ տաւատական. Դտ. Գ. 16: (Հին բառ. *Տատոտակ, գրաւոր կամ զգեստ»:)

ՏԱՒԱՏՊԵԱԼ. Տատիպ տպաւորեալ, գրեալ, դրոշմեալ. *Գիր նախադրյն ծանուցեալ յենոքայ, գտեալ առ աշտարակին ի կաւեղէն նիւթի տատատպեալ. Ճ. Ը:

ՏԱՒԱՏՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Տպաւորութիւն տառից. գրչութիւ. գծագրութիւն նշանագրաց. *Բազում լինէր վիճաբանութիւն շահից հոգևոր գանձուց վասն այլևայլ հեգնայից ի տատատպութեան օտարոտեա տուկոցայից: Ի սուբ. չութեէ հոգւոյն ընկալան հասկն մեր գպրատարական տատատպութիւնս՝ ըստ մովսէսի. Ճ. Ը: Տծոյ:

ՏԱՒԻԵԼ կամ ՏԱՐԵԼ, ի, աց կամ ից. գ. Ազգ ձկան՝ առաւել ի ծովն վանայ, Թըզ-զաչափ, սպիտակագոյն, և ձևով նման քէ-ֆալի. որ և ասկետաւ վաճառի. փառէիս, փառըմ, փէօռ յոսի, իբր ջոր՝ կամ նման լեբ-ըզէի, որ է յն. փսիրօս. *Ցաւուրս բարեկեն-դանին եկեալ կարաւան ի յարևելից ի քա-ղաքն անտիոքայ՝ բարձեալ բեռիցն տաւեիս ձուկն. Ո-ոհ: *Տատեիս, չոր մանր ձուկն, Ռ-ծվըն:

ՏԱՒԻՂՆ, ղան. գ. Պելարգός. Ciconia. Ա-ռաքել. մի յազգէ ճայից կարկաչողաց. լա-լա, լայնէ. *Օրհծանական... է և տաւեղնս: Տեսեալ տաւեղան՝ եհար սատակեաց զօձն: Ո՞ր տաւեղուիցն բոյն կառուցանեն. Ար-պրէ: Մի. աա՛. ՃԷԲ: Լ-ապ. ծԷ: *Բնա-բոյր ի բարն ունելով զպղտորութիւն տա-ւեղն, որ զծերացեալ ծնօղն կերակրէն. Սանահն:

Կամ որպէս յն. Ἐρωδιος, ἐρωδάς. Ardea. որ և Ճայ ասի. Մաքիր. պաւբէւիւ. այլ ի մեզ Թարգմանի և արագիլ. *Ցորս որքանան Թըռ-չունք, որոց տաւեղունն բոյն առաքինորէն... Որոց տաւուքորդ տաւեղանն բոյն նիւ-ս.էրգ:

ՏԱՍԱՆՈՐԴ. ի. աց. գ. Δέκατον. Deci-ma pars. Տասներորդ մասն. մին ի տասն բաժնից. փառ էոյին ՀԷՔ. ծևս-գ, ծապ պիր. *Տասներորդ գրուի միոյ: Նաշխ, երիս տա-սանորդս առ զբաւարակ մի, և երկուս տասա-նորդս առ խոյ մի. և տասանորդս տասանորդս առ գառն մի, ևն. Ղ-ապ. Ե. Ը: Թ-ռոց. իԷ-իԷ:

Մանաւանգ՝ Δεκατή, ταί, ἐπιδέκατον. Decima, mae, decima portio. Տուրք կամ հաս՝ մի ի տասանց դոյից. ծիպաւԷգ, Է-պէս, պայ, *Եթ նմա տասանորդս յամենայ-նէ: Ցամենայնէ՝ զոր ասցես ինձ, տաց քեզ տասանորդս: Ամենայն տասանորդ յերկրէ՝ ի սերմանեաց երկրին, և ի պտղոց ծառոց: Ղևտացիքն՝ ի տասանորդաց մերոց տասանոր-դեսցեն քահանայի մեծի: Հաս տեառն ըզ-տասանորդս՝ ի տասանորդէ: Զտասանորդս զուարտացն և ոչխարաց: Տասանորդք կամ մաքս, կամ ինչ որ ինչ մուտք յարքունիս իցեն. և այլն:

ՏԱՍԱՆՈՐԴԵՄ, եցի. ն, Ἀποδεκατόω, δεκατόω. Decimo. Տասանորդ առ, և առ-նուլ խոյրն ՔՐՖԷ, ամպ. *Տասանորդս տասանորդեսցես յամենայն սերմանց քոց: Ցամին երկորգի երկին տասա-նորդ ծառոց: Տասանորդեք զանասունս և զաս-մին և պատան: Պատաւեր ունէին տասանոր-դել զժողովրդն. և զի՞ ինչ՝ որ զտասա-նորդսն առնուին, տասանորդեցաք: Ի քահանայ տասանորդեսցէ զղևտացիան. և ղևտացիքն՝ ի տասանորդաց մերոց տասանորդեսցեն քա-հանային մեծի: Զայգիս ձեր տասանորդես-ցէ. զՀօտ ձեր տասանորդեսցէ. և այլն:

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻՉ. ա. Δεκατολόγος. Deci-marum exactor. որ և ՏԱՍՆԱԺՈՂՈՎ. Որ առնու զտասանորդ կամ ժողովէ. *Տատա-նորդիչք զգաղաքս ունին. Ո-ոհ. ՍՂ. ԼԷ:

ՏԱՍԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Տասանոր-դելն, իւն. տատանորդ. *Ի յաղթողէն ծա-նօթանայր պատուասիրական փոխանորդութ-տատանորդութիւն. Պիծ:

ՏԱՄՆ, ամին, ոուՀք, սանց կամ անից. ա. Նոյն է և յն. փՀա. լտ. փՀԷմ. Δέκα. Decem. սահս. փառն. պ. փՀՀ, փահ. Թիւ կա-տարեալ ըստ մատանց երկոցունց ձեռաց. եր-կուցս հինգ. փառը. ծն, Էւէրէ. *ԵթԷ գտցէ անդ տասն. ոչ կորուսից վասն տասանցն: Տասն ուղտ: Ի տասն գահէկանէ: Իբրև ա-ւուրս տասն: Ցետ աւուրց տասանց: Տասն սոքա. և այլն: *Գտցես ի տաւունէն զմինն, և ի մինն գտասուն: Զպտկատուին չորրորդ տասնին (կս Թուց) լցուցիք: Գառինք չոր-րորդ տասանք: Քանին և կցականն երկուց տասնից. Ոո-յհ. Ք. 32: Շար: Թեոփ. կս մ: Մագ. ՅԷ: *Տալ մի ի տասնէ. ԵԷր. յԷ:

ՏԱՍՆ. Իւր Տասներորդ օր. δέκατος, de-cimus. *Ցամսեանն եօթներորդի՝ ի տասն ամսոյն: Որ օր տասն էր ամսոյն. Ղ-ապ. ծԷ. 29: Թ-ռոց. իՅ. 7: ԵրԷմ. ծԷ. 4. 12: ԵՂԷ. Ք. ՅԷ. 1:

ՏԱՍՆ ԱՆԳԱՄ. ա. Δεκάκις, δέκατον. De-cies, decem vicibus. Տասնիցս. կրկնելով մինչև ի տասն նուագս. փառը անգամ. ծն ԷԷ-րէ՝ պՀՔա. *Փորձեցին զնա՝ այս տասն ան-գամ. Թ-ռոց. ծԷ. 22:

ՏԱՍՆԱԲԱՆԵԱՑ ՕՐԻՆՔ. Δεκάλογος. Decalogus, decem praecepta Dei. Տասն պատուիրանք կամ պատգամք այ. գրեալք յերկուս տախտակս. ՄԺԲ. ՁՐՊՔ. ծ. Խո-րեբ: Ասի և Տասնբանեան. Տասնպատգա-մեան. և այլն:

ՏԱՄՆԱՒՐԱՄԵԱՆ. ա. Բազկացեալն ի տասն դասուց. փառ ըՏԲՂԻՒ. ծն ԱՓՃԷւէՒ. *Տաս-նագրաւեան վարձն՝ որ ինդրի ի նոցանէ, ե-րիս ամաց ախտահալած ագանէլտգործ բժըշ-կութեցն քնի. Տծոյ:

ՏԱՄՆԱԻԻ. ա. Ուր կայցէ տասն Թիւ-տասնաւոր. տասնեակ. *Ընդդէմ գարձաւ փարաւոնի տասնաւեիս նշանացն սրուեա-տիւք. Լ-ապ. ԻՅ: *ԼուտապաՃայՃ բանքն տաս-նաԹիւքն. ՔՃ Ճ պատուիրանք. Տծոյ:

ՏԱՄՆԱԺՈՂՈՎ. ա. Δεκατολογος. Decima-tor. Որ ժողովէ տատնաւորս ի վաշխից. Բրս. Վ-ապ:

ՏԱՍՆԱՀԱՐՈՒԱԾ. ա. Ուր գտցին հա-րուածք տասն. որպէս յեգիպտոս առ փա-րաւոնին. *Տատնահարուած պատուհաս. Նս Է-ԷՒ:

ՏԱՄՆԱՂԵԱՑ. տ. ՏՏՍՆՆՂՒ. *Դաւիթ տատնաղեաց (քնաւրաւ Էւրգ). Թէ լերինք ջըն-ծայ, ահա տէր մեր գայ. Գ-ՆՅ:

ՏԱՄՆԱՂԻ, ղոյ, ղեաց. ա. գ. Δεκά-χορδον. Decachordum, decem chordarum. Ունեակ տատն աղեաց կամ լարից. որպիսի էր քնարն գաւԹի, որ և ասղմատարան. *Տատ-նաղեաւ ատղմատարանաւ ատղմիս ատտղէք Նմա. Սղ. ԼՔ. ՂՃ. ՃԿՔ: *Հնչէր Նովաս զերգ ատղմանին՝ իմատանապէս ի տատնաղին. ՑՃ ոգեր: *Արիք ՆՆԼեցաւլք երգով ընդ առ-չորժեան զատատնաղիդ գաւԹի օրհնութ. Տղ: *Կախարդէք զնա ձայնիւ տատնաղեացն. Վ-ԻԻ Հց. Ծ: *Տատնաղի միաւորեալն զգայատիք ընդոյ և մարմնոյ. Գրոնղ. Ֆոս: *Լարեա տատն-ադի զմատաւնագ ընգգեմ իմ քնարահարու-Թիւն. ԵԷր. ԿԱՂ: *Ա՛յսօր գաւԹի հայրն քո յօրինեսցէ զլարս տատնաղէոյն իւրոյ. ԵԷր. ի ծն. Հպ:

ՏԱՄՆԱՄԱՏՆԵԱՑ, կամ ՏԱՄՆՄԱՏ-ՆԵԱՑ. ա. Ընծող զտատն մատուռնս. որպի-սի են կրկին ձեռք, և կրկին ոտք. *Ժամ հա-ւաքմանն տատներորդն. զի և մեք տատա-մատնեայ ոտիւք գնացաք ի չարիս, և գոր-ծեցաք զանօրէնս տատմատնեայ ձեռօք. Տծոյ:

ՏԱՄՆԱՄԵԱՑ, } մեի կամ մենի. ից. ա.
ՏԱՄՆԱՄԵԱՆ, } Δεκαετής, δεκαέτηρος. Decem annos natus. δεκαετία, δεκαετηρίς, decennium, decennale tempus. Որոյ են տրք տատն. ամաց տատանց. փառը փարսաւն. ծն էա-ղէիփա, ծն էբԼԱԷփ. *Թողլով որդի տատնա-մեայ՝ անուն արտաչէս: Ի տատնամենից և՝ի վեր. Խոր. Գ. 55: Սոխ: *Ջտատնամեանն ունէին իշխանութիւն: Փոխեցաւ՝ ի տատնա-մեանն. Ե-ս. իր:

ՏԱՄՆԱՄՍԵԱՑ, սեի, ից. ա. Δεκαμη-νιαῖος, δεκάμηνος. Decimum mensem agens, decimestris. Որոյ են ամիսք տատն. տատն տմ սոց. ծն այԼԷփ. *Տատնամեայ ժամանակաւ (լուսնի) մածեալ. Խմ. Ե. 2: Ըստ առ ակողին տատնամսեայ մածուցեր զնա. Տծոյ: *Ըստ ծննդեան կատարեալ Թուոյ զտատնամսեայն նշանակէ. Աւբ: Իսկ ԼՔ. Խմ. գրէ. *Ամե-նութիւն է եբրայեցւոցն զԶին տմոցն լուս-նոյն բերել. որով տատն Թուի ամիս յլուց-մանն»:

ՏԱՄՆԱՍՏԵԳ. ա. Δεκάστεγος. Ունօղ տատն յարկս ի վերայ իրերաց. փառը ԽաՒ-ով. ծն գաՒԼԷ. *Կայր աշտարակ տատնաստեղ. (յն. δωδεκάστεγος, երկոտատնասեայարկ.) Պմ. ա. ղէ-ս:

ՏԱՄՆԱՊԱՏԻԿ. տ. ՏՏՍՆՊԱՏԻԿ: Վ-ըՀ-ղ. յ: *Հողն միապատիկ, ջուրն տատնապա-տիկ (չափով)... Հուրն միապատիկ ծանր, օդն տատնապատիկ. Մ-ա. այէԼՔՆ:

ՏԱՄՆԱՊԱՏԿԵՄ, եցի. ն. Որ և ՏՏՍՆ-ՊԱՏԿԵԼ. Տատամբ բազմապատկել. տատն-պատիկ առնել զմին. *Հազարն տատնապա-տկեսցէ. տատնաստատկէլ զնա. Ղ-ապ. ԼՔ. ՅԷ:

ՏԱՄՆԱՊԵՏ. ի, աց. գ. Δεκάδαρχος, δεκαρχος, χής. Decurio, praefectus decu-riarum, λοχαγός, cohortis praefectus, ma-nipuli ductor. Պետ տատնից, գլուխ տատն արանց կամ զինուորաց. ծապԼը, փԷհՔրՓ. *Ցիսանապետս, և տատնապետս. Եւ. ծԷ: Օր-ա: *Իշխանս... տատնապետս. ա. Ա. Գ. 55: *Հաստատէ տատնապետն զտատնս իւր: Տատնապետն պատժէ զիւրսն. պատժի և տատ-նապետն, եթէ ոչ հնազանդի իւրում հա-րկապատուին. Աւիսփ. Ծ: ՄԻ. ԳՓ:

ՏԱՄՆԲՆՆԱՑ. } տ. ՏՏՍՆԲՈՆՆԱՑ
ՏԱՄՆԲՆԱՆԱՆ. } (օրինք). *Ո՛չ տատն-բանեան՝ մատամբ գրոշմեցեալ ամ. Տատնբա-նեան պատուիրանաց: Գան զտատնբանեան օրէնսն. Ամ. ԻՓՐՐ: Շ. անգ: Լ՚Ք. ծՂ:

Ասի և զմատնից հաւատոյ ի հաղանա-կին, որ և ՃՔ հաշուին. *Ջտատնբանեան հա-ւատս մեկնութեաՃ պատմէ ըստ տատն պատուի-րանին ամ. Լ՚Ք. ԻՐ:

ՏԱՄՆԵԱԿ, ՆԷկի, կաց. ա. Δεκαδικός. Denarius. ՏատնաՃիս. ուր իցէն տատն Թուով իրք. և Տատներորդ. *Տատնեակ հա-րուածով տատնՔեալ զնգիպատացեան. Սարի. հանգ: *ԵԹատուն աքանց՝ երեք տատնեակ ԹուտիՔ. Աւբէ. Է. 2: *Գնարտս գլուխս ա-ուաքելոցն՝ հանգերձ տատնեակ Թուոյ՝ ա-ուաքելական գնգին. Սփգ. յՀ. ծա: *Ի յա-ւարտուտն կատարման իննեբեակ յորՔՔինին, *ի տգիրան պատկերյ մեռ տատնեկին. Նս.

յէլ։ * Կոփեայ այլ տախտակս ։ յորում գրեայ ՅԾ զառաջին տասնեակն (պատգամն)։ Զնոր անասնոց տասնեակս ոչ վրկել դնովք, և ոչ փոխանակել այլով. նա. էն. Ն՚ղնա։ * Հրաշակերտեայ զհրեշտակս տասնեակ դասուք. Մխ. այրվան։

ՏԱՍՆԵԱԿ. գ. Դեհաչ. Decussis. Տասն կամ տասներորդ թիւն. * Ի միակէն մինչև ՚ի տասնեւսն։ Տասնեկաւ ամենակատարեալ. Են. փիլ. ֆ. բան. ստեպ։ Իսկ յասել նորա անդ, * Տասնեակ է առ ՚ի տասնել և բաւել զամենայն զաղգսն Թուոց, և բանիւ՝ որք ՟ի Թուոց են և համեմատութեաց և յարմարութեաց և չարաձայնութեաց ։։ իմն որպէս յն. δεκάς, ՚ի δέχομαι, որ է ընդունել, և այլն։ * Որովք լցեալ լինի Թիւ տասնեկին. Վրդն. ոչ։ * Եթէ սուն Թիւ արծաթոյդ բանականայ յերկս տասնեակս. առաջին տասնեակաւ անարգ լցին զտան պատուհրանն. երկրորդ տասնեկաւն ուրացան զերկրպագութիւն մսխելի, երրորդ տասնեկաւն չհաւատացին երկրին պարգեւաց. Եղիշ. Ժաղ։ *

ՏԱՍՆԵԱՆ. ա. Տասնաւոր. տասնեակ. տասն տասն. * Արդ այսպիսի տասնեան ամբաւեալ՝ գործեալ ՚ի նոյն գառնայ Թիւ, Մագ. յՁ։ * Երկուց վիճառիալ տասնեան տառ պատգամայ. Սիւն. փազ. խլ։

ՏԱՍՆԵԿԻ. ա. Ի սեռ. բառիս Տասնեակ, նոյն ընդ նմին. որպէս տասն. և տասնեկին. * Տասնեկի պատուհրանացն յանցաւորք գըտան. Նկ. եղէկ։ * Տալոյիդ ընկալաք. գործ ձեռագործ տասնեկի և հնգեկի յարգաւորութեամբ. Սիւն. յոբ։

ՏԱՍՆԵԿԻՆ. ՚ս. Տասնապատիկ. տասնիցս կրկնելով. * Զպատասն ոչ միայն կրկին, այլև տասնեկին և հարիւրապատիկ հատուցանելով. Բրս. մրկ։

ՏԱՍՆԵՐԵՈՒԱԿ, ևկի, կաց. փ. Տասներորդն. տասնեակ. * Տասներորդ մասն, որ է տասնեկի։ Տասներեակս և հարիւրեակս։ Երեքտասան երեք ամաց, և կէս տասնեւերեք. փիլ. լԽն։ Ա՚ որս. ֆԳ։ Փորպ։ * Երկու աղբ պակաս յերից տասներեակց. Կռվ։

ՏԱՍՆԵՐԻՐ. տ. տասներորդ. ՚ս. Թր. ֆէր. լատ հին ձ։

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ, ի, ից. ա. Δέκα.ος, τη, τον. Decimus, a, um. Վերջինն տասն Թուոյ կամ տասից. օ՚ո՚ձա՚ ֆէհիմ. * Մինչև ՚ի տասներորդ ամիսն։ Յառաջին կամ յամին կամ յամենայն տասներորդի։ Ի տասներորդում (աւուր) առնեանս այսորիկ։ Ի տասներորդում կամ ՚ի տասներորդի նորին ամսոյն։ Տասներորդ մասն։ Ժամ էր իբրև տասներորդ. և այլն։

կամ գ. իբր Տասներորդ մասն. տասնորդ. * Ձափն էր տասներորդ երից դրուագ. Տասներորդն գրուի եղեցի կապիճ. և այլն։

կամ ՚ս. Տասներորդ անգամ. ՚ի տասներորդ կարդի. "Նախ՝ զի մի... Երկրորդ՝... Տասներորդ՝ որ անխոցիկ է յանբարշտութեի, կորիւղ. ՅՁ. ծԷ։

ՏԱՍՆԵՒԵՕԹՆ. և ՍԱՍՆ ԵՒ ՈՒԹ. և ՏԱՍՆ ԵՒ ՉՈՐՐՈՐԴ ։փոխանակ ասէլոյ՝ Նօթն և տասն. Ութ և տասն. Չորեքտասնեւերորդ. * Որդիք երամ՝ տասն և նօթն. Նեեմ. Է. 42։ Մ՚ոիլ. Ո՚՚ոդ. և այլ ևս յետին օրինակս գիրք, Թէրևս զՀուանչանս ժԷ. ժը. ժԹ. երորդ, նիւԹապէս ըստ կարգի տուից պարզելով. * Երեքհարիւր տասնևուԹից սքՅ հայրապետացն. Վրդ։

ՏԱՍՆԵՓԵԱՆ, ՚ն հսուկնց կամ ցուն, ե.

ՏԱՍՆԵՓԻՆ, ՚ն քումբք. ա. Տասն միանգամայն. տասունք ՚ի միասին կամ մի առ մի. փոխ ա՚ք Բ՚ոլոր կամ ՌՒՒ ՌՒՒ. ծն. ա՚ փ ՊԷՐՊՊԷՐ կամ պՒՐՒԷ պՒՐՒԷ. ըստ յն. և

ՏԱՍ

լատ. տասն ասի. * Իմին Եգեբերքն յովսեփու տասնեքին։ Զտասնեսին մնեքեհովԹա։ Տասնեցունց մնեքեհովԹացն։ Զայսմ տասնեսին։ Տասնեքին արքն՝ որ ընդ նմա։ Ըստ տասնեքեամբք տասիճանօք. և այլն։

ՏԱՍՆԻՑՍ. տ. տասն անգամ. * Տասնիցս տասն առաւելեալ մեղօք. Իգն։

ՏԱՍՆԿԱՆԳՆԵԱՑ, Նէի, ից. ա. Δεκάπηχυς. Decem cubitorum. որ և ՏԱՍՆԿԱՆԳՆԱՆ։ Ունօղ զչափ տասն կանգնոց. օն ար. ԷԼՆ, օն ԷՒԳՈՒՆ։ * Քարամբք մեծամեծ օգ տասնկանգնիւք և ութկանգնիւք. Գ. Ի Գ. Ի. 10։

ՏԱՍՆՀԱԶԱՐ. տ. բուր. Δέκα χιλιάδες. Decem millia. * Զի գոլ իրիւ զտասնհազար ՚ի մէնջ ես. Ի. Ի Գ. ծԻ. 3։

ՏԱՍՆՀԱՐՈՒԱԾԵԱՑ. ՚ն Տ՚ս ՏԱՍՆԱ.

ՏԱՍՆՀԱՐՈՒԱԾԵԱՆ. ՚ն Հարուած. * Եւ համօրէն տասնհարուածեայ գառազաւնաւն զովանգակն տանջելով քանդէր երկիր. ՊԽ։ * Չար զնոսա տասնհարուածեայ պատուհանաւն. Եփր. էն։ * Եկն եհաս ՚ի վերայ նորա (փարաւոնի) տասնհարուածեան հատուցումն, կիքատուածն. Եփր. ծն. Ե էլ։

ՏԱՍՆՀՐԱՄԱՆԵՆԱՆ. ա. Ուր բովանդակիցի տասնեակ հրամանի կամ վարդապետուԹ հաւատոյ. * Առացեալ վասն տասնհրամանեան հաւատոյ. կալ. Ի. 1. յն. վասն տասն տօկմոյից։

ՏԱՍՆՈՒԹԻՆ. գ. Δέκας. Decussis. Տասնեակն գոլ. տասնեակ. * Զքառակին, որ է հնուԹի տասնուԹե. փիլ. էլ. Ի. 27։

ՏԱՍՆՊԱՏԳԱՄԵՆՆ. տ. ՏԱՍՆԱՐԱՆԱՑ (օրէնք). * Ընկալաւ մովսէս տասնպատգամեան օրէնսն ՚ի հոգւոյն։ Տասնպատգամեան օրինադրու ՚ի ձեռն մեծի մարգարէի. Մանդ. յոԽ։ Պիս։

ՏԱՍՆՊԱՏԻԿ. ա. ՚ս. Δεκαπλάσιος, δεκαπλάσιος, ον, ων. Decuplus, decemplex, ևն. Տան անգամ կրկնեալ կամ կրկնելով. օն գոլ. * Գոլանէր վնաս տասնապատիկ առաւել քան զանէնայն գէտս։ Տասնպատիկ եղբարս դառնալ և խնդրել վնաս. Դան. ա. 20։ Բառ. Ի. 28։ * Տասնպատիկ իւրաքանչիւր որ ՚ի նոցանէ լինէր։ Ընծայէր առաւել և տասնպատիկ յաւելուածով քան զիրանգամսն իսկ ընկալեալն ՚ի նմանէ։ Տասնպատիկ տաճ ՚ի ոսկի քեզ այն. Ոսկ. Ի. 32։ ՅՀ. ԼՒ։

ՏԱՍՆՊԱՏԿԵՄ. ևցի. ն. Տասնպատիկ առնել. տասնիցս կրկնել զնոյն Թիւ. * Եւ զառաջնապատիկն տասնպատկել. վրդն. ծն։

ՏԱՍՆՊԱՏՈՒԻՐԱՆԵՑԱ. տ. ՏԱՍՆԱՐԱՆԱՑ. Մ՚ծ. ա. ուր այլևայլ օրինակք ունին, * Տասնաքանեայ, կամ տասն պատուիրանեայ, կամ տասն պատուիրան կոսակցանքն ։։

ՏԱՍՆՓԵՂԿԵԱՆ. ա. Δέκα αὐλαίας. Decem aulea, cortinas. Որոյ են տասն փեղկք, վերՁք, օՀոցք, առաստաղք. * Ապատացեա խորան տասնփեղկեան։ Գործէր զգործ խորանին տասնփեղկեան. Եւ. իԼ. 1։ ԼԷ. 8։

ՏԱՍՏԱԿ. տ. ՏԱՒՏԱԿ. * Նկարուք տաստակացն։ Կայ մանուածագ երանգն ՚ի տաստակին. փիլ. նԽ. Ի։ Ա փեռել աբր։

ՏԱՏԱ. բառ ումկ. Թ. փոփ. mulier geraria, gerula. կին մանկածոց, կամ դաստիարակ։ Վրդ հդ. իՀ. տպ. այլ ըստ ձՁ. գրելի է, պատապատակ. այսինքն հայր։

ՏԱՏԱՄՍԱԳՈՑՆ. ա. Տատամսեալ յոյժ. վարանեալ հոգւովք. * Ած տատամսագոյնն տալած անեւս զանձինն ձնհաւորութ. Ճ. Ա։

ՏԱՏԱՄՍԵԼԻ. Արժանի տատամսելոյ. վարանական. տրիմ հոգոյ. * Ի կերս մեր... Եթէ հեշտականս, եթէ տատամսելիս. Նար. Ւ։

ՏԱՏԱՄՍԻՄ, ևցայ. յ. Μεριμνάω. Curo, sollicitus sum, anxie cogito. ἀδημονέω, gravissime angor. (գրի և Տամամսիմ.) Հոգալ. վարանիլ տրտմութ և անձկութ, տարտամութ, երկիւղիս, զոփալով. * Ըստ չըՁնոյն երկաւ տատամսեցաւ։ Սկսաւ տրտմել և տատամսել. ՍԷԷԷ. Ի։ Ե ՁՀ. յՀ. էբԼ։ * Գոյ օգուտ և ՚ի տրտմութէ (վասն մեզացն). զի եթէ զմեռս ածել տատամսիցիս. գանդազագոյն լինիցիս միւսանգամ առ այնպիսս մտաբերել. Ոսկ. Է։ * Հոգայի և տատամսէի. Ս՚ՐԳ. յՀ. Ի։ Երբ. Ֆի։ * Գոյ օգուտ և ՚ի տրտմութէ (վասն մեզացն). զի եթէ զմեռս ածել տատամսիցիս. գանդազագոյն լինիցիս միւսանգամ առ այնպիսս մտաբերել. Ոսկ. Է։ * Հոգայի և տատամսէի. Ս՚ՐԳ. յՀ. Ի։ Երբ. Ֆի։

ՏԱՏԱՄՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Փրոντίς. Sollicitudo. μέριμνα, cura nimia. Հոգ. վարանք. * Ի հոգոց և ՚ի տատամսութէ երեսայն քեզ խաղաղութիւն. ՁոԻ. ծ։ 17։ * Առանց հոգոց և տատամսութեց վայելէիր ՚ի պարգեա Թագաւորին. Սրփ. ։։ պ. ծ։։

ՏԱՏԱՆ, ի, ից. գ. (իբր տատան. կամ տանելով տանիլ այսր անդր.) տ. ՏՏՏ. ՆՈՒՄՆ. * Աստենայն իակ տիեզերիք այժմ, որպէս և յայնժամ երուսաղէմ, կան ՚ի տատանի. Ոսկ. նս։ * Յորում իբրև յանդունդս ՚ի տատանի կային մարդիկ. ՍԷԷԷ. Ի։

ՏԱՏԱՆ. ա. իբր Տատանեալ. * Կայէն երեր և տատան եղև. Եփր. Խ՚ոց։ * Եղև երեր և տատան յերկրի. ՄԾԲ. Ի. Ի։

ՏԱՏԱՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. որպէս Տատանելի, և տատանիչ. * Աւազելի և տապակուեալ տատանական անտեղի արտմախոհութ։ Տարակոյս տատանական։ Յայսպիսեմ տատանական տեւէ կենդանութ. Մագ. Ի. ԺՀ. ՒՀ։

ՏԱՏԱՆԵՄ, եցի. ն. Περιφέρω. Circumfero, և այլն. (իբր տանել ու տանել. կամ տատանել.) Առատագել. տարու բերել. գնդեւցեցանել. շարժել. վարանօք տատամսեցուցանել. * ԶՁեռս համբուրեալ յերկինս՝ մատուցն տատանէին. Ի. Ի. Ի. 20։ (յն. լոկ, Ձդեալ գՁեռս։) * Շարժելով և տատանելով զառնն։ Իբրև զհողմն տատակի, զի բազխնոյն զծով մեծ, այնպէս շարժեր և տատանէր զամենայն բազմութիւն զորոց իւրոց։ Ցան հնարինն մատանեալ վմեզ տարակուսանս՝ այսպէս տատանել. Ճ. Ա։ Նար. ԼՀ։ Եւէլ. Ի։ Մագ. ԼՀ։

ՏԱՏԱՆԻՄ, եցայ. յ. Περιφέρομαι. Circumferor. ῥιπίζομαι, ventilor. κινοῦμαι, moveor. τρέμω, tremo. Ա՚յր անգր տարեալ լինել, տատրակերիլ. գեգեվիլ. գանգաչէլ. շարժիլ. դողալ. տատանիլ. երերիլ. * Խոռվեալք և տատանեալք յամենայն հաղմոյ վարդապետութէ։ Նման է հալմակոծեալ և տատանեալ ալեաց ծովու։ Երերեալ և տատանեալ և յլնցեալ ՚ի վերայ երկրի. Եփես. Ի. ԼՀ։ ՅոԻ. ։։ 6։ Ծն. Ի. 12։ * Եթէ ոչ բան զքանկու Թին արգելչէ, ամենայն ՚ի հարկէ կենաց աչխարհիս իրք չարժեալ տատանեալ են ըստ ոչ բնութէ. փիլ. ֆ. բան։ * Խորանք քո ոչ տատանիցին։ Ո՞չ արգելք տատանեցան. այն. Ոսկ. նս։ * Տատանին տագնապաւորութիւք անկոց երկնի ծառոց՝ չարժեալք ՚ի հողմոյ ուժգին քանեւլոյ։ Զարհուրեալ յերկիր կիւղէ մահու, և տարակուսեալ տատանիր լինիցեան։ Ոչչափ եմք ՚ի մարմնի, և ՚ի կանս յայս տատանիմք։ Հիմունք երկրի տատանեն։ Որ կամիս զգալ տատանիր ՚ի քո յանձառ խոնարհութէ։ Ցեղծուածն և յապակնեալ տատանեցաք։ Նար. ։։ Խոր։ Շար։ Լմ։

ՏԱՏԱՆՈՒՄՆ, նման. գ. Տատանիլն տատան. չարժլուածն. տատանուածն. գեգեւուածն. գողուածն. * Երկիրն ՚ի ներքուստ կայր յերերի տատանման. Եւէլ. փոԽ։ * Զայրերաքեալն զոգմանն տատանումն երեսաց. Նար. խէ։ * Աւա կայնեալ տատանուածն եզև. իսկ այլում մարգեան խիզճ մեռց տատա-

փոխանակ առաւանման. Եփր. յԵնովէ և յԵղիա: *Կալաւ զնոսա առաւտուն առաւանման: Կայր եղբայրացեալ և առաւանմամբ: Դիզուեալ էր մարգկովքն և անհաստատ յերկրի և՛ի առաւանութեան: Ազէա տարակուսանաց առաւանման. Մծբ. ծԷ: Բրս. Տրկ: Լմբ. ոչ: Մագ. ՃՀ:

Կամ Տառանելն. *Ալ բեկեալ արտիւ, մատաղ առաւանմամբ. Նար. իՀ:

ՏԱՏԱՀ. կամ ՏԱՏԱՀԿ. Տ. ՏԱՏԱՍԿ. *Ցարտուղայս իմ սերմանեմ փուշս և առաւաչս. Վրք հց. ծՀ: և գՆյ:

ՏԱՏԱՊ. բ, ացս. գ. Τρίβολος. Tribulus. Փուշ գմիգակ՝ քերիչ մորթոյ. Եզր. պարսպաց. (յն. τριβόλιον. որ Թարգմանի՝ ի մեզ և գերբանք.) ըստ ումանց՝ երկաթայրի հաւմարեալ. խորխոչ, խորխ խոչոչ, խըչտ, փեչ. Ծր փչեչի. *Փուշ և տատապ. Ծն: Ոն: Ա՚ոլ: Մաթ: Եփր: *Դժնիկին և տատապն և եռքճճն. Ագաթ: *Փուշ և տատապ մոլեցան յին. Մարկ. ոչ: *Տրիբոզոս, տատապ. Գաւ. ղխան:

Նմանութիւն՝ երկաթի գործիք խոցոտիչք և քերիչք հանգոյն տատապի. *Բերին տատապ երկաթի: Ի վերայ պարզեալ տատապ կաց արեալ սայրից. Ագաթ: Շ. փալ ս:

ՏԱՏԱՊԱԲԵՐ.ա.Ող բերէ այրինքն քուռցանեղ զատապս. *Ադամ եղ՝ի դրախտէն յերկիր փշաբեր և տատապաբեր: Զփըշաբեր և զատապաբեր երկիր ժառանգեցաք. Եփր. Խոպով: կալ. Է: *Խոպանացեալ և տատապաբեր անգատան: Տատապաբեր անգատան. Նար. ւԼ: Մ՚ալ: *Տատապաբեր. (զոր) պատուապատաչաշ է մաքրել և յատակել և պատրաստադոյն յօրինել. Ոսկ. Ես:

ՏԱՏԱՊԱԾՆՈՒՆԴ. ա. Ող ծնանի յիւրմէ զատապս. *Տունկք և ուռք փշաբերք և տատապածնունդք. Վրդն. լս:

ՏԱՏԱՊԱՆՏԱՒ. ա. Անատառացեալ տատապօք. տատապաբեր. *Փշուտ և տատապանատ. երկրի. Տծնակ:

ՏԱՏԱՊԱՑԱՆ. ա. Ցանօղ սերմանօղ զտատապ. * Տատապացան երկրագործ. Նար. ծՀ:

ՏԱՏԱՊԵԱԼ, կամ ՏԱՏԸՍԿԵԱԼ. Տատապօք լցեալ. փշալից բեւեռօք հեղուսեալ և խիտ՝ չոձեալ խուձեալ. *Հողամասքն այն էին տատապեալք երկայն և ոստուարասուր բեւեռօք. Ճ. Ա: *Երբեմն վասն լին գոլոյ և տատապեալ և հոծ, մէջ ունելով. և ըստկիզն, և վառձան. Սարկ. հանգ:

ՏԱՏՐԱԿ. բ, ացս. գ. (յն. τριήρης. լատ. triremes.) Τρυγὼν. Turtur. երր. փոր. Թըռչուն հնդ և քաջք՝ իբր ազաւնի փոքր, ի գոյն Թխակարմիր. խոմբի, գոմբոս. *Ոչդգա տատապաց, կամ երկուս ձագս ազաւնեաց: Տատրակ և ազաւնի: Ի տատրակաց կամ յազաւնեաց: Գիզեցկացան ծնօտք քո իբրև զտատրակի: Ձայն տատրակի. և այլն: *Ըստ տատրակին, քանզի անապատաւոր լինի է կեն. գանիդ, և՛ի բազմաց միաբանուէ և՛ի խառնից խոյս տայ: Իբրև զտատրակի. զի սլզաստեր է հնձն այն: Ըստ նմանութեան ամուսնացաւ երր տատրակի. փիւ. լին: Նար. երփ: Աբծր. Է. ւ: *Քաջագրաթոս է տատրակ՝ ի հաւս վայրենոս. Ցծն: *Տատրակունք ոչ. ՃՀ տատրակք. գՆյ:

ՏԱՏՐԱՍ. ասի և բանիւքս ինչ՝ի հայս՝ մանաւանդ յերկրին բասենոյ, նման կաղաւնւոյ և եղնջենւոյ. որոյ բունն է ոստուրի կեղևելովն. ՏԱՊ. ա. վարի կից ընդ բասխս Աշխարհ. որպէս Օտար. հնոտաւոր. հնութ. բացակայ. (իբր՝ի բաց տարեալ.) երկայն. երկար. ըստ յն. բացաւ. ասի. Ἀποδημέω. Peregrinor, peregre proficiscor, absum domo, seu patria. ղտրպէնի լեփմա՚ կէղէփ , ղարիպի փէրպէն. *Տար աշխարհս հարկանիցես: Ա՚յն չասի տար աշխարհս հատին եկին: Ո՚րչափ տար աշխարհս հատանէր անցանէր. Ոսկ. Մգթ: Սբփ. յոտ. Է: *Գնաց՝ի տար աշխարհ. Մգթ: Մրկ: *Ի տար աշխարհս ուրեմն երթեալ էր: Ի տար աշխարհս ընդմանայր: Ի տար աշխարհս անցանէին. Ես. փբ. ա: Սբփ. ա. պ. ծԷ: Մ՚ախ: *Որք՝ի տար աշխարհն յիս բալոտ ժամանակաց գայցեն. ՍԷրէր. Ը:

ՏԱՐԱԲԱԺԱՆԻՄ. Եզայ. յ. Բաժանիլ յիւրոցն և՝ի տար աշխարհ երթալ. *Սա յորժամ տարաբաժանիւր՝ի հայրենեացն. Նար. խլ:

ՏԱՐԱԲԱԺԻՆ. ա. Օտարացեալ հեռաւ, ցեալ զրկեալ՝ի սեպհական բաժնէ. *Մի ոք զձեր բաժինն՝ի ձեզնէ հատանիցէ, և զձեզ օտարս և խորթս արարեալ՝ տարաբաժին հանիցէ: Ելանել հղթօրն տարաբաժին յիւրմէ բաժնոյն: Օտարացուցանել զՀոդին, և տարաբաժին յայլ կացուցանել. Եւիւ. Է: կան: Սբփ. Է. պ. ա:

Կամ Օտարացուցիչ բաժնի. առիթ ղերկանայ՝ անիրաւ բաժանմամբ. * Ո՚չ կատք ինչ և ոչ կաիւք (ընդ այր և ընդ կին). և ոչ հաշիւք տարաբաժինք. Սբփ. ա. պ. Է:

ՏԱՐԱԲԱՆ. ա. ս. *Ἀλογος. A ratione alienus, absurdus, inconmodus. ἀλόγως, sine ratione, absurde. Օտար՝ի բանաւոր կարգէ. անդէպ. տարդէպ. անտեղի. *Վէրըս տին արծարծել զաս՝ի տարաբան և՝ի յօտս բաժան բայից և բառից առաջին Թարգմանն Նուէթեն. Գր. Ա. յԵւ. Ղբրաց ոսկ: Ո՚չ տարբառան իսօսեր. Վրք ոսկ:

ՏԱՐԱԲԱՆԱԳՈՅՆ. ա. ս. *Ἀλογότερος, ον. Absurdior, ius. կարի տարաբան. յոյժ տարդէպ. ամենայնիւ օտար՝ի բանէ. *Տարաբանագոյն, ոմն փիլոն, այն ինձ երևի. փիւ. Նր. Է:

ՏԱՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս յին. Μιχροψυχία Տճս՝ի բառն ՏԱՐԱԲԵՌՈՒԹԻՒՆ:

ՏԱՐԱԲԱՂ Զ. ա. Ի բաց բաւմեալ. պակասեալ. Նուազեալ. *Ոչ կերակուր հոտնուտ առ՝ի լքուելի տարաչարձ ունակուեց անասնականին. Աբծր. ա. ւ:

ՏԱՐԱԲԸՂՁԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. Զգալի և չօշափելի. եր գրահան, և ոչ իմանալի, այլ և ոչ տարաբարձական (մինչև ցհնգել ևրեց, և այլն). Աբծր. ա. Յ:

ՏԱՐԱԲԸՂԶԻՄ. ձայ, ձեալ. յ. Διαιρέομαι. Dividor. Ի բաց բաւանիլ. բաժանիլ. տարաստրհիլ. տարբերիլ. *Կենդանին տարբաբար յայտսկի, ի թռչունն և՝ի հնտանին, և ջրային և ցամաքային և տարաբաժինն առքս իւրաքանչիւր՝ի տեսակս. Աբիսփ. ոգորգ:

ՏԱՐԱԲԸՂԶՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαίρεσις. Divisio. Բաժանումն. տարաստրհնութիւն. տարբերութիւն. *Եթ եղիցի և այն համանգամմանն բնութիւ, որ միանգամ՝ի նմին սեռ ըստ նմին տարաբարձութեն է (կամ տարբերութեն). Ան. գորգ:

ՏԱՐԱԲԵՐ. ա. } Իբր Տալութեր. և
ՏԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ. } Տարբերական. պեսպես. յլևայլ. *Չհղևէջս տարաբեր անդամ դար սահանացն. Ագաթ: *Տարաբերական և զանազան ձայնք ազազակի՝ի բազմութեն լինէր, ունկք այսպես, և ամենք այնպես. Վրք սեղբ:

ՏԱՐԱԲԵՐԻՄ. ևցի. ն. Περιστρέφω. Circumfero. որ և ՏԱՐՈՒՏԵՐԻՄ. Ա՚յր անդր առանել բերել. այլայլել. յերազքնել. չթչքնել. յեղդեղել. *Տարաբերեր հողմ զհուիս այսր անդր: Հողմոյ առեալ զամպն՝ այսր անդր տարաբերէ: Որ իբրև զհուովեալ ալիք այսր անդր տարաբերէն զիս. Նէտս: Սրփ. յոտ. Է: Լմբ. ոչ. իա: *Ի վեր և՝ի վայր զվկայուեիս իմ տարաբերեք: Որով (փորձանօք) և զսոց միով օրինակաւ, այլ զանազանիւք տարբերէր. Ոսկ. յհ. ա. 29: Շ. Ֆիւ: *Ձայ սերփական Թագաւորութէն բանս տարաբերե. Համամ. առ:

ՏԱՐԱԲԵՐԻՄ. ևցայ. յ. Περιστρέφομαι. Circumferor. Տարուբերիլ. այլոր անդր տառանիլ. չորչիլ. ծփիլ. և Տարակուսիլ. վարանիլ. *Տարաբերեալ միանձնիք վանաց՝ի վանս: Անժուժկալ կրօնաւոր խռիւ է անապատի, որ՝ի հողմոյ անդադար տարաբերի: Իբրև զխռիւ ինչ՝ի հողմոյ տարաբերեալք գանգաչեն. Նէտս: կէր. Է. Խհ: Յհ. Լ: *Ի խորս մեղաց ծովու տարաբերեալ ծփիմ. Շաւ: *Բուռն հարի զանհաստատ հողմոյ, որով միշտ տատանեալ՝ այսոր անդր տարաբերիմ: Ըստ մարախի ձևոյ ոստոստեալ՝ այսր անդր տարաբերել. Նար. է. Լ: *Ձխորս ահագին բանին դիտելով տարաբերիւք զարհուրանօք: Ալ եմ նման բեկեալ նաւին տարաբերեալ մրկածովին. Շ. Խթ: Յ: *Ցանձն իւր տարաբերեր, ձեկ յո՛ թափելոյ զիոյնս: Յայսմ տարակուսի տարաբերեալ կայր: Մինչդեռ յայսմ խորհրդեան եր, և տարաբերեալ լինէր մտօք. Եւիւ. ա: Ճ. Ա: Բրս. Տրկ:

ՏԱՐԱԲԵՐԻՒ. որպէս Տարբերիլ. որոշիլ. զանազանիլ. *Ոստի ամենայն մարմինն յօգիւք և խառնուածք տարաբերեալ և խառնեալ՝ ահէ զոհմուն այ. Կոչս. Է. 19. (այլք իմանան՝ մատակարարիլ, անտնսիլ:) *Ա յսոս կենօք տարաբերեալ եմք՝ի միմեանց զանազան կենօք. Շ. Բարյէ:

ՏԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարուբերիլն. ծածանումն. տատանումն. *Ծով չամմուտ, ըստ՝ տարաբերութէն նուագարանօք տանմանդոյ վերստայեցեալն՝ խաղաղաշարժ կերպաձեմեալ. Թէոդր. կոս:

ՏԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Տարբերութիւն. որ չշուին. զանազանութիւն. *Եւ այլ ևս չորս տարաբերութիւնս, որ է ըստ բժշկական արհեստին. որպէս մազին երկարին, և մազան և արիւնն: Բայց որ յայսպագս գտատատանին է բան, յոմ լիցին՝ի տարաբերութիւն մարձիոյ և մտաց. Նար: Ա՚ոէր: *Ոստի ամենայն մարմինն յօգեալ և պատշաճեալ ամենայն խաղալիօք տարաբերութիւն (կամ տարբերութիւն). Եփս. Ր. 16. (այլք իմանան մատակարարութիւն, բաշխումն ըստ յայնորդ ինչ:)

ՏԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. որպէս Մատակարարութիւն. անտեսութիւն. կամ Եկամտութիւնն, առաքումն. *Ապաքէն հրէշտակ չոր կոչեցաւ որդի՝ սակս՝ի հօրէ առ մեզ տարաբերութիւնն. Նանայ:

ՏԱՐԱՆԱԿ. ա. *Ἀπόδημος. Peregrinus. Օտար աշխարհաւ և բնակութիւն. օտարոտղի. և վտարանդի. *Հիսացին ոսկս սիրական կառուցման քո սա խս, տարաբնակ կարծելով և անարդ. Մագ. ս *Տարաբնակացս եղև տեղն ապաւենի. Տագ:

ՏԱՐԱՆԱՆԴ. որպէս Տարաբուն. անբուն. օտարոտուն. ἀφυής, alienae vel absurdae naturae. *Ոչ տարաբնակ գոլով. սակայն Թշուառականք. Գրաբ. օրիւ. Է:

ՏԱՐԱՆԱՆԻՍ. Եզայ. յ. Բնակիլ՝ի հեռաւոր կամ՝ի տար աշխարհի. *Սակս այսորիկ գնացեալ տարաբնակիր՝ի յոյնս. Յհ. ւԼ: *Նոր երկինք նորաձևեալ բանն ասէ զտրտիայն կուսին՝ և՝ի նմա տարաբնակիլ հաստեցաւ. Ճ. Գ:

ՏԱՐԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποδημία. Peregrinatio. Բնակուելի՛ ի տար աշխարհի. օտարուելի՛. պանդխտուելի՛. և հեռաւորուելի բնակուելե՛. *Ջտարաբնակութե Հօտարուեցն յակոբոս զմոսես ածեալ: Ջամենայն արտա կայցուելի և արտալուծուելի հանդերձ տա րբնակութե ըստանձնեալ: Հեռացին տա րբնակութե: Ամպատեսիլ և միգապատ տա րբնակութե. Նար. խլ: Մագ. է: կանոն: Ածո. էիէզ:*Իակ խոհերքն հեռացին ի մի մեանց տարաբնակութե. կանոն:

ՏԱՐԱԲՈՒՆ. ա. Օտար ի բնուելէ. օ տարաբուն անքնական.*Մանկատուիմն զոա րսուն զհեշտ ցանկութե զհետ էանց. փիւ. ծ. բան:

ՏԱՐԱԲՈՒՆ. որպէս Տարաբնակ. տարա գիր. *Մի և յառաջին աղօրէ արտակացեալ զմեզ տարաբունս կամեցօ առնել. Մագ. լ:

ՏԱՐԱԲՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Օտար կամ անչափ բռնուելի. (այլ լաւ և ե ընթեռնու Տարաբնդուելի. յն. փոքրագուելիւն, կամ կեղծաւորուի.) *կարգեալ լինին բանք նոցա յոյժ յղտագոյն և տարաբունութե. Ոսի. յհ. է. 12:

ՏԱՐԱԳԻԾ ԱՌՆԵԼ. ի բուն գծէ և ի կարգէ տարագրել. *Բնականն բնուելե տա րերն այն տարադիծ արարեալ յերազիսխոյ. Մագ. լ:

ՏԱՐԱԳԻՐ. ա. Προγραφής. Proscriptus. ἐκκήρυττος, voce praeconis expulsus, abdicatus. ἔκφυτος կամ ἔκφυλος, extorris. և բայիւ, ἀποκηρύττω, προγράφω, proscribo. ἐξίστημι, ἐξίσταμαι, dimoveo, excido, ևն. Գրով դատակնքոյ վտարեալ ի տար աշխարհ. ի բաց վարեալ. արտաստահմանեալ. արտաքսեալ. օտարայեալ օտար. վտարանդի. զըրկեալ յօրդիուելէ. *Գրեա ըղերդ ղպդ՝ պար տարագիր: Եղև տարադիր՝ բերանն տրհամարհեալ: Էիք ի ժամանակին յայնմիկ ա ռանց քրի, և տարագիրք յոխիտց աւե տեացն. Երեմ. իբ. 30. Ե 28: Եփես. ե. 12: *Վասն նենգուելէ նոցա տարագիր արասչս զնոսա. Սէ. կբ. 18: *Ցոր յեսայ ծնեալ ի տարագրէն. Եէր. առեաք: *Իբրև զտարագիրս և զվոտանս ի բաց ընկեցան. Սեբէր. է:*Ի հայրենի ընչից տարագիր գտանի: Ջիւրեացդ որդիան տարագիրս առնեն: Պօղոս և զբամբասօղս տարադիր առնէ յարքայուելէ. Ոսի. ֆի: *Ցնոտ տարագիր ի դրախտէն լինելոյ: Ի բազմերան կենացն տարագիր գտանէր. Եսս. փր. ։: *Ի յահեռնական վտ ռացն ոչ տարագիր գտանին: Մի տարագիր անկցուք ի նմանուելէն ոչ: Ջի մի՛ յորդիուելեն նոցա տարագիր գտանիցիք. Սրգ:*Տիրեցին ինձ չալք, տարագիր հանին (ի) տիրական գրկացդ: Տարագիր ելցէ ի կենացս. ծմ: ձ. Ա:

Իբր Տարադպ. մերժելի. *Ո՛չ է տարա գիր. Նար. ֆբէ:

ՏԱՐԱԳԾԵԱՆ. Օտար կնքով դրոշմեալ խարդախեալ. պիղծ. գալշ. *Դահեկանաց իսուանն և տարագծեալն: Ջօրէն այնոցիկ՝ որ զդահեկանն հատանէն տարագծեալ. փիւ. լիւ. գ. 17: Ե ևս. է:

ՏԱՐԱԳՆԱՑ. ա. Որ ինչ հայի ի գնալն ի տար աշխարհ. *Տարագնաց եղիւք յերկինս՝ պարակիցս ընդ անմարմինսն. Շար:

ՏԱՐԱԳՆԱՑՆԵԱՆ. ելոյ. ոց. Տարաշխարհիկ. հեռացեալ ի հայրենեաց. մոլորեալ. *Վասն մեր փոքունց և ունհնազանդից և տարագնացելոցս (ըստ ասնաւակին). Խոր:

ՏԱՐԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարաբնակուելի. վատրանդուելիւն. և խոտորումն. *Յերկուս բաժանել հանգերձեալ էր ժողովուրդն ի նորա ի բաց տարագնացուելէն. ճ. Բ: *Ի տեսանելն զկործանումն նորա (այսինքն կուրին) լուսաւորին. ոչ ասէ ի վերայ կուրին տարագնացուելեն. Լմբ. ոոա:

ՏԱՐԱԴՈՑՆ. ա. Σαθρός. Fluxus, flaccidus. Դիւրատար. դիւրաբերեալ. հեռագոյնս. *Ոչ ասացհոդ, և լռեաց, այլ մխիր ասաց, զի ղդիւրաքակն և զտարագոյն անձն երևեցուցանէ. կալ. ը:

ՏԱՐԱԳՈՐԾ. գ. ա. Գործ օտար, կամ անպէտ, կամ հարևանցի և վեր ի վերոյ. *Ի նա (յառաքինուելի) իբր զգործ, իսկ ի տա(ի մա կացուելի) իբր ի տարագործ թևակոխէ. փիւ. լիւ. գ. 21:

ՏԱՐԱԳՈՐԾ ԱՇՆԵԼ. Անգործ առնել. ի դերև հանել.*Որ զտրահուելին իմ տարագործ առնիցէ. վրէ հց. իէ:

ՏԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. } ա. Ածրծանի տարա
ՏԱՐԱԳՐԵԼԻ. } գրելոյ. տարագիր. մերժելի. անպիտան. *Մարդս մոլեգնական՝ տարագրական, և կորստական: Տօնելի է օրն նոցա, և ոչ տարագրելի. Նար. իէ. կէ:

ՏԱՐԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Προγράφω. Proscribo. Տարագիր առնել. ի բաց վարել իբր դրեալ վճռով. արտաստահմանել. արտաքսել. զրկել, մերժել. հերձել, գօվմագ, րեփ էնդէ. *Տարագրէ զատս մարդարէն: Ըզբամբասողն տարագրէ յարքայուելէն: Տարագրեալք ի խնամոց նորա: Տեսեր զտարագրեն և զկործանումն յայրդրելոցն առա. նիս. էպէլ. Սրգ. ։ Երեմ. ֆգ: Լմբ. ոչ: *Հերքեալ տարագրեալ խորհուրդս մեծաս: Ոչ ըստ մահապարտացն տարագրեցեր: Տարագրեալդ յարդարուելեց: Տարագրելոյ տունդան: Յանգրէն գարձ տարագրելոյ տոհմին յուդայի. Նար:

ՏԱՐԱԳՐԻՉ. ա. Տարագրօղ. որ տարագրէ. *Ոչ ես տարագրիչ, այլ Ժողովիչ. Նար. յբ:

ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Προγραφή. Proscriptio. ἀπαλλοτρίωσις, abalienatio. Տարագրելն. տարագրիլն. վտալանդուելի. մերժումն. և Օտարուելի կամ խոտորումն.*Տարագրուելի այնոցիկ, որք գործեն զանօրէնուելե. Յոբ. լ։ 3: *Տարագրուելի խարդալելի՝ այլ ուղն օրինակաւ: Մերժումն տարագրուելե անյուսալի. կլ. էա: Նար. է:*Տարագրու ելի (ի) հայրենեաց... Քարտես՝ յոր գրեցան. տարագրուելիւն հրէական ազգին յաւետեաց ուխտիցն. Շ. էաշբ:*Ջլհուղիս արձակման և տարագրուելե ընկալաւ. վրէ հց. իէ:*Եւ ոսկւան խոտորեալ յօտլիզ գնայիցէ՝ բալզում տարագրուելիւն ծնանի. Մագ. խա:

ՏԱՐԱՆՏ. ա. Տարօրինակ գաւառատուն. նաւ գաւառալ. կամ վայրենական միտք:*Տարատատ ամնաւոլական տիւանենական տարաս կուսեալ. Մագ. խա:

ՏԱՐԱՆԱՏԵՄ, եցի. ն. Διαχρίνω. Discerno. Դատամարտ տարբերել. որոշել.*Տարատուե, այսինքն որոշի՝ զմանականն ի հանրականացն: Բանականն՝ որ տարադատ կամել յանբանից. Ածո. պօբէ:

ՏԱՐԱՐԻՄ ԳՆԱԼ. Դէմ եդեալ գնալ ի տար աշխարհ. դիմել ի վայրս հեռաւորս կամ յօտարուելի. Ճանապարհ առնել հեռի. խոյս տալ յօտար երկիր.*Դէմ եգեալ տարադէմ գնացեալ վախասեալ լինէին: Դէմ եդեալ ես տարադէմ գնացի՝ ի պղծոս աորպատանին... Դէմ եգեալ տարադէմ գնալ չուէ առ թագաւորն եգեբացաց. Ա գաւ: Յհ. լի:*Դէմ եգեալ տարադէմ յաստեսատան գնային: Ըստոլ՝ ի կիպրոս դէմ եգեալ տարադէմ գնայր. Եսս. փբ. ։:*Իդէմ եգեալ տարադէմ գնայր յօտար երկիր. Ոսի. ֆ. ։ 8: *Մի գարձեալ անդրէն միւսանգամ՝ ի նոյն ամբարչտութե դէմ եգեալ տարադէմ գնացուք. Ոսի. յհ. ։ 3:*Ի յերկիս տարադէմ գնացին փախչելեալք՝ ի յերկինս տարադէմ գնացին փախչելեալք. Շար:*Տարամերժեալ՝ ի կենաց փայտին՝ դիմաց յարևմուտս, տարադէմ հալածեալ առ նահմային խաւարն. Ածո. պէար:*Տարադէմ և հեռի ուղեգնացութե. Ջէնոբ:

ՏԱՐԱԴԻՊ. ա. Անդէպ. անպատեհ. անվայել. և Ոչ գիտեալ. անկարծ.*Ըստ ոչս տարադէպ ինչ կարծիք: Տեսանել չէ ինչ տարադէպ: Տարադէպ և հեռի ուղեւորեալ զէնչ: Տեսեալ զնոցա տարադէպ փորձանան: Ըստ տարադէպ պատահման. Իգն: Սրգ. ։. պ. է: Ջէնոբ: Լմբ. պարք:

ՏԱՐԱԴԻՑ. ի ՏԱՐԱԴԻՑՍ. ֆ. Յանդգնապատառանց յարմարուելե կամ վայելչուելե.*Ի գէպ խօսեցայ, լե տարադէպ: Ի դէպ և բար զնասնէլն յարքունեից, լե տարադէպ: Լմբ. ֆգ. Ե ևֆ:*Ջերգնական, որ լե՛ ի հանդէպս, և լե՛ ի տարադէպս. Նար. խե. որպէս լտ. fas, nefas.

ՏԱՐԱԴԻՄԻԿ. ա. Ἀποδημος, ἀποδημητικός. Peregre agens, peregrinari solitus. Որ տարադէմ գնայ. սովորեալ հաստանել զձանապարհ հեռի.*Թուի ինձ, լե՛ յայն սակս տարադիմիկ նաւուղ նմանեցուցանէ. Ոսի. ես:

ՏԱՐԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀποδημία. Peregrinatio. Տարադէմ գնալն. տարագնդացուելե. տարաբնակուելե.*Ընդյն վախճան կոչ առնջի, և նոյն տարադիմութեն վիշտք: Ուղարկաւորացն ի վերհագոյն տարագիմութե. Ոսի. յհ. է. 38. 39:

ՏԱՐԱԴՐԱԿԱՆ. ա. Ի բաց եգեալ օտար ինչ. խոտորեալ տարագէպ.*Ըայց և սակաւն խոտորեալ. յուղիղ գնացից՝ բազում տարագրուելի ծնանի, տրամախոհ տարագրական ասատանական տողեալ տոգեալ. Մագ. խա:

ՏԱՐԱՋ, ուս, ուց, կի՛ոյ, ոց. կի՛ք, ից. գ. Ընդն է և ունի. գաբք Τρόπος, τύπος, σχῆμα, μορφή, γένος. Modus, forma, figura, genus. կերպ. հղանակ. ձև. տիպար. օրինակ. տարաս. պէսպիսուելե. այլևայլ հանգամանք ամենայն իրաց.*Ըարմնոյն նկարագրուելե. և տարազդն գրուե: Ա յսու տարազու զանց առնէր զնոքաք: Ջգեցաս աշխարհական տարազ. Վրէ հց. իէ. Ե ։:*Ա յսու տարազու զմարդաւիրուելեն ոչ՝ ի մէզ գարձուացաք: Ա յնու տարազու զէշմարիտ խաղաղուելեն՝ ի մէզ բնակեցուցանել. Սրգ. յն. ։ Ե ։. պ. ։:*Թէպէտև տարազ բանիս այլապէս է: Ջպէտպէս տարազս նոցա նուիրագործուելե: Ջոհ պէսպէս տարազովք: Ի մարտ գիմեն պէսպէս տարազու Հորդրդոն:Պէսպէս դրուելե անուանցն զտարազս բնուելեցն ճըշմարտելով: Ըեմ կարօտ ուսանելոյ յումեքէ զտարազս մեզաց: Ո՛վ ըստ երկուց տարազոյ լսի, կամ զարմացումն, կամ հեռնդնումն. Լմբ. պարք. Ե ոչ. տեպ:*Ա՛նն պակուցաս նօգս տարազոք յարձակմանցն զիմեմբք արկանէին. Խոր. ։ 10:*Ջբազմազան տարազս ցեղիցն ըստանզանից տեսաւորութեց: Ըստ տարազու սերմանն՝ և հնձելն է իրաւացն: Ջտարազ տեսակի տարբս. Նար:

ՏԱՐԱՋ, կամ ԳՈՐԾ ՏԱՐԱՋԱՒՈՐ. *Էργον, ἀνήκον, καθήκον. Opus pertinens, vel ex officio. Ճարտար յօրինուած. պատշաճ կազմուելի. սպաս. պէտք. պիտոյք. Ճարտարուելի.*Դործել զամենայն գործ տարազու սրբուելեն: Յամենայն գործ տարազու սրբուելեն: Փան զքաւականն տարազու պիտոյից գործոյն: Ջամենայն մեծեր տացեն

յարքունի տարայք : Որ ինչ տարայք արքունի կամ տաճարաց : Եւ տարայ պատկաց · Եւ. ԱՐ. ՈՒ. Ղ. ՃՈ.

ՏԱՐԱԶԱԳՈՐԾ, ի, ից. ա. Գործօղ տարազու · որ առնէ զգործ ինչ Ճարտարապետիսն, վերտէս · իշխի · ուսոփ · Կառաւագործքն բարակամանք, և որ գործեն զբեհեզ... Ճարտարքն... և ամենայն տարազագործք նոցա · Ե. ԹԻ · 10. այլք իմանան չոխարար , և կէսք կազմզ զգարդի · զի երբ · է պէտէր, որպես վէտեր, կամ վէտեր , (ցբի) :

ՏԱՐԱԶԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ · գ · Ταλαιουργία. Lanificium. Արուագործուձի · Տարազագործուձի հանապազորդ , և քան զանկանց ևս չար աշխատուձ · ՈՒ. ԵՒԷ. ՃԳ:

ՏԱՐԱԶԱՐԴ · ա. Օտար և մերկ ի զարդուց · անեզարգ · անշուք · ագէտ · Տարազարդ մեացեալ ի վերկրեձէ: Ատացելոց կենդանեացն են անչշանք և տարազարդք ձայիք · Ճ · Ա: ՓԻ. ԼԻՈ: Տարազակ հատուածք զանձուձէցն քաղաքաց ածեն զվանդուձն : Բարեկարգ յարմարուձի անձեալ ի տարազարդ առաւել գասեալ լձներ յեղանակուձն · Պիփ :

ՏԱՐԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ · գ · Անզարդուձի · անշքուձի · ագեղուձի · Դատաձձ նեալ այսմ բոլորապարտքս կարգաց՝ ի հատկաւորն փուձայ այսոցիկ չարժել տարազարդուձի : Անյարմար զգայուձէցն ատենել տարազարդուձի · Պիփ :

ՏԱՐԱԶԳԱԿԻՑ · ա. Իբր հեռաւոր ազգակից · օտար · (այլ ըստ հնասլակ յին. գրեալն, ազգակից· συγγενής.) Տարազգակից հողոյն յերկրի · Աբէտ · Ե :

ՏԱՐԱԶԳԵՍՏ · ա. Մերկեալ ի զգեստուց · անհանգերձ · Տարազգեստ ի հանգերձից առատին զնա · Պիփ :

ՏԱՐԱԶԵԼ, իլ. ն. Առնել տարազու իւիք · ձեռացուցանել · յօգել · յօրինել: Փոփ · Ի. ՀԷ : Գ.Ի : (յորս խոտան է անկայտ :)

ՏԱՐԱԺԱՄ, ու. ա. Ἀώρος, ἄκαιρος. Quod est extra horam, intempestivus, importunus. παρὰ καιρόν, praeter tempus. Անժամ. տարաժամ. եղեալն արտաքոյ գեալ ժամու · յանկարծական · վաղահաս կանխեալ, և անցեալ քան զժամանակին · ափնէ փոբ · վկայ · Ուշ տարաժամ: Տարաժամ աղգալ թախծեալ : Գառուղ նոցա անպիտան տարաժամ՝ ի կերակուր : Ի տարաժամ հատակի (ծերբեձէ) ծնանէր : Մի լինի անգ տարաժամ առուրց (վազամեռիկ ոք) · Լձն : Ա.տատակ տարաժամ՝ այր անչնորհ · Սէր· Ի. 21: Մտանիցուք ի ժամու · տարաժամ ժամ՝ ցանգ չմտաչէն է · վանգրելն է տարաժամ ժամու : Ի տարաժամ ժամու հուր օտար մտածին ի տեսանն : Տարաժամ ժամու խանձեալք : Ընդ երեկս ի տարաժամ ժամեակի · ՈՒ. Ե. ՁԻ. 22 : Խոբ : ՓԻ. ԼԻՈ : Գ.Ի : Նմանայ : Տարաժամ և վայրապար մարգասերուձի · ՓԻ. ԿԱ. ԺՁ : Հիւանդուձէն տարաժամք , և սիրալ մահաբերք : Ըզհիւանդուձէնս և զմահս տարաժամն : Տարաժամ մահուամբ : Ի տարաժամ մահուանէ կամ ի պոդ կամ ի հրոյ · Եղիչ · Է : Յ.Ի : Մանր : Եղիկի : Լ.Ի. ՈՐ: Տ.Ի և ՄԱՀՑԱՐԱ. ԺԱՄ : Ըզ եթէ մարգկան ևեթ ասից, այլև չինուածոցն լձին մահք տարաժամք · ՈՒ. Ձ. ՓԻ:

ՏԱՐԱԺԱՄ · գ · Ἀωρία. Hora intempestiva. ժամանակ անգէպ · և Օր կամ ժամ երեկոյացեալ · Մտանիցուք ի ժամու և ի տարաժամու : Ձիք խակ տարաժամ մնալոյ (առ ՅՁԲ) : Ի ժամու և ի տարաժամու առուրց : Տարաժամ էր գիշերոյն · ՈՒ. ՃՔ. Ե. յհ : Հաս , ասէ, ի վերայ ժամու և տարաժամուս · այսինքն՝ ծանիր զժամն և զտարաժամն. ՈՒ. Ի. ՓԻ : Ի տարաժամու և ի հասարակ գիշերի առ քեզ գիմեցի : Ոչ ի տարաժամին (երեկոյի) չիոձեցան : Ներողուձիւն լինկալեալ յիներն՝ ի ժամու և ի տարաժամու ասաւ · Խոբ : ՈՒ : Ճ · Ա:

ՏԱՐԱԺԱՄ. ՛. Ἀώρον. Intempestive. πρὸ ὥρας, ante horam. πρὸ καιροῦ, ante tempus. Ի տարաժամ պատուհաս · ի տարաժամու · յանդէպ ժամանակի · անագան կամ կանխագոյն · յանկարծակի · Բարձցին տարաժամ: Տարաժամ հատցի : Յափշտակեցան տարաժամ : Եկիր տարաժամ առնիլ զմեզ : Զի մի տարաժամ մեռցիս · և այլն : Տարաժամ անցուցանեն զմանկունսն: Տարաժամ ձեռակ ապանանել զնս : Տարաժամ յուսացնէք զսխրատիրուձի : Տարաժամ արար զնոցին տապատումն : Մի գանդատգանիօք և տարաժամ կատարեր զինդրուածս մեր : Որպէս ծառիկ ի ձմերեկի, ամենևին տարաժամ, և ի գիշ. Ներքուս արտաստաք : Զի մի տարաժամ քաղցեսցեն զանուն նորա · Յ.Ի : ՈՒ : Աբծր : Լ.Ի: Վ.Ի ՈՒ: Ա՝ որս : Ի.Ի :

ՏԱՐԱԺԱՄԱԲԱՐ · Նոյն ընդ վ. ἀκαίρως. Փութացեալ զոմն ի տցանէ տարաժամ բար կալուլ · Գ.Ի ՈՒ · Ի.Ի :

ՏԱՐԱԺԱՄԵԼ, ԱՒՈՒ. Խոնարհիլ աբևաւ, և մօտ ի մուտս լինել · Երեկոյանալ · որ ըստ յն · լտ. տսի, Օրն սկսաւ խոնարհիլ. օրն խոնարհեցաւ · ժամն արդէն հասց · ևն. օրը անդիւ ալիւլ · ագլամոփ , վոփբ ինձ փբ · Օրն սկսաւ տարաժամել : Ընդ երեկս է, և տարաժամեալ է օրս : Տեղիս անապատ է, և օրս տարաժամեալ : Մինչև օրն տարաժամէր: Իբրև ժամ աւուրն ի տարաժամել անկաւ նէր · Դ.Ի : Մ.Ի · Ի. Ի. Ճ :՝ Ի սոյն տարաժամեալ ուրացաւս · Ջ.Ի. ԼԲ :

ՏԱՐԱԺԱՄՈՒ. ՛. Ἀκαίρως, ἐν ἀωρίᾳ. Importune. Ի տարաժամու · տարաժամ. ՛Հաս ՛ի վերայ՝ ժամու և տարաժամու · Ի. Ի. ՀՒ. Ճ · 2: ՛Կանխեցի տարաժամու (կամ ՛ի տարաժամու). Ս.Ի · ՃՁԵ · 1Հ7:

ՏԱՐԱԺԱՄՈՒԹԻՒՆ · գ· Ἀωρία, ἀκαιρία. Ժամ անյարմար · տարաժամ. անյարմարելի ժամու և տեղւոյ · ՛Ոչ զԱստուածն նեղն (արգելում), այլ զտարաժամուԹիւնն : Ջարմանամ ոչ ընդ բամբասանսն, այլ ընդ տարաժամուԹիւնէ : Եթէ այլ ոչ, զտարաժամուԹիւնն գալոյս զմտաս ածէ, և սուր զոր պատհանիցեմս · Ա՝ որս · ա: Սէրեր · Ի: Խոբ : ՛Ուսաւ հիւանդութիւնք, ուսաւ մահուց տարաժամուԹիւնք · Բբս · Ղբբ :

Կամ Տարաժամիլն աւուր · ՛Ի տարաժամուԹիւն գիշերոյս խաւեր : Ի տարտամէն միտս գամայն և ի տարաժամուԹէն ծանրացեալ հին աչօք · ՈՒ. յհ · Ի. Ձ: Երբե · Ղբի :

ՏԱՐԱԼԱԾԵԼ · Ն. Ի բաց հալածել · արտալածել : Թէոփր · Խ. (ՍԹին խմսաբ.) ՛Մինչ առաւել տարտալածեմք զնոսա՝ քան նոքա զմեզ · Կ.Ի.Ր. Ի.Փ :

ՏԱՐԱԼԵԶՈՒՈՒԹԻՒՆ · գ · Օտարուի և տարբերաբերի լեզուի, բարբառոյ · ՛Ի համանունն քրիստոնէիկ վասն տարալեզուԹեան խորհի · Լ.Ի · ԳԲՐՔ :

ՏԱՐԱԼՈՒԾԱԿԱՆ · ա. Ի բաց լուծանող. արհական · ՛Կամս այս՝ կամ բաղձիսանական է չարկապ , կամ տարալուծական. Ընդ · ԳՐՔ · յորմէ և ԵրԲ · Ֆբի :

ՏԱՐԱԼՈՒԾԵԱԼ · Διαλυόμενος. Dissolutus. Ի բաց լուծեալ · ՛Իսկ ոյք միանգամ ի գիւրին տարալուծելոցն , և յարագ անդրէն հաստատելոց լինին, ախաբ ասին. Ա. ԹԻՈՓ. ՐՐԱԼ : ՛Եթ զկիրս բնութեաս՝ որ ի հոդ մտնու և ի գժոխս տարալուծեալք կային. Նլ. ԷՒԻ :

ՏԱՐԱԼՍԵԼ · Παρακούω. Audire nolo, non obtempero. Ձանսալ. ոչ լսել · անլսող լինել · առունդանիլ · ՛Մերաս ադամ, տարալսեալ ձայ · Իբէն · ա՝ ԼՀ : ՛Ջտարալսօղն պատժել · ՓԻ. ՈՒՐ :

ՏԱՐԱԼՍՈՒԹԻՒՆ · գ · Παρακοή. Inobedientia. Անլսողուձի · անհնազանդուձի. առունդանութիւն · ՛Մի զտարալսուձի ուրուք լսուձէ առնուլ պատճառս · Սբի · ԿՀ : ՛Ջի փայտին տարալսուձի ՛ի ձեռն փայտին հղլսուձէ բժշկեալ · Իբէն · ա՝ ԼՀ :

ՏԱՐԱԽԻԼ · ա · Ի բաց խլեալ · ՛Տարախլել ունկամբք՝ և կուբուձի ոչացն, լսոյս ծագեան յաչս և զսեղխս մաքրեաս · Շ · փագ : (այլ Ձ · տարախիր · կամ՝ տիրախիլ :)

ՏԱՐԱՀՈՎ · կամ խորհ, ի, ից · ա · Օտարախորհ · անխորհուրդ · ՛Տարախոհ կայծիս կասկածանաց : Տարախոհ մնացուձէք վարկակ զայս ինչ կամ զոյն : Զի տարփայեաս տարախորհ ախորժ խոչգան անխոհի : Յոյժ տարախորհին և անախական մտածուձէցն է բաղձումն այս · Մաթ :

ՏԱՐԱԽՈՀԱԿԱՆ · Նոյն ընդ վ. ՛Տարակուսացիս տարախոհական մտածուբ · Մաթ· ԾԲ :

ՏԱՐԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ ·) Օտարուի խորՏԱՐԱԽՈՀՈՒՄՆ · գ ·) հուդք · տարաձ մտածուձէ · ՛Անմակամտածական տարախոհուձէդ : Յոյսդ յոյժ մանկական և հաս քեզ տարախոհուձն · Մաթ :

ՏԱՐԱԽՕՍ · ա · Օտարախօս · ոչ ուղղախոս · Թոմոմախոս · ՛Ի տարախօս և յանպատշաճ հատակի (մանկուձէ) : Ընձակեաց յօրհնուձէն զբերան տարախօս տղոյդն · Ածպ · Ե : Ճ · Գ :

ՏԱՐԱԽՕՍԵԼ · Ոչ ուղղախօսիլ · Թոմոմվձէ · ՛Հայր գԹած զտարախօսել զաւակի իւրոյ, որ յանտրաեսս մնայ և յանկատար էզգալ տրտաքս գայ, զտարձնուձէնս վարկած · Վ.Ի ՃԾԵ :

ՏԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ · գ · Թոմովանք · տարագէպ բարբառ · ՛Ցուզ ինչ զտարախօսուձէ քո անաձելոյն յայտնեցից քեզ · Մաթ · ԾԲ · (այլ Ձ · տարախոհուձէ :)

ՏԱՐԱԾ, ի, իդ · ա · ՛Ανατεπτάμενος. Patens, expansus. ձեռնջ, simplex, և այլն · Ի տար ածեալ, կամ տարձեալ ածեալ · այսինքն տարածեալ սփռեալ · ծաւալեալ · այրձեալ · բացարձակ · բացեալ ընգարձակ · գԹածած, բաց · Եայլմբձ, Եայնի, ալբգ · ՛Մի տարած անկեալ գինցի ամենայն յափշտակողաց: Հոլմ՝ օգ լոյն, տարած և հեղեալ · ՈՒ. յհ · ա · 1 · Ե.Ի.Բ : ՛Ա.ջսոյն բազարձակ և տարած ենձերգործուձիւնն : Տարածն և սփիւռ խաձչուձն մարմնոյ յանձնեալ աչաց : Ի մերկ ծոյլ և ՛ի տարած գինցն ընկենաս · Փիւ : ՛Ոչ էր ան. փոփ և ժողով (լոյսն), այլ տարած և սփիւռ էր · Եէբ · ծ : ՛Լոյծ և տարած տարր (լուբն) : Ջձայլ և զտարած բնուձէն օգոյ : Ջձայլ լոյսն պարզ և տարած : Ջլոյսն տարած և ջսոն՝ ժողովէ յանօթս օգեղինս : Հուր իւ. լով տարած բնուձէն · Գիւ : Սարգ : Ա.ր.ս : Տ.ի : Վէյոբ · Ք : ՛Ձան և տարած բառիցն. Երբ · Էբ · (որ լինի և գոյական :)

ՏԱՐԱԾԱ. գ · Տարածուձիւն · տարածուձի · ՛Տարածիւք օգոյն : Ա.յլապէն տեսիլ աչացն երկնահայեաց տարածիւբ · Վէյոբ · Ք · Ք:

ՏԱՐԱԾԱԲԱՐ · Տ. Տարածմամբ · ձկտելով. ՛Ա.ռ.ձ.ն.ալով · ՛(Անտեսն) ՛ի վեր քան զկարողուձի իւր՝ առ նա (առ ՅՁԲ) մշակիլ նաւար տարածաբար գոլով · Կ.Ի.Ֆ :

ՏԱՐԱԾԱԿԱՆ, ի, ից · ա · Որ կարէ տարածել · ծաւալական · ՛Նոյնպէս և հղումն և օգ սփռեալ տարածական · Երբ · ոփ · Էբի :

իակ մէ. տպաւ. վաւէ որպէս ընդարձակագոյն և ընդհանրագոյն եզը փաղաստորգական. * Վեց են տարածական անուանքն. այսինքն, են, և մինն, և ձշմարիտն, և բուն, և իրն, և ինչն:

ՏԱՐԱԾՔ. գ. Տարածք. տարածումն. * Ձգեաց զտարածածս իւրոյ նշողազարդ լուսաւորութեն. Վէնտ. Ը:

ՏԱՐԱԾԱՆԵՄ. } ն. Διαπετάννυμι,
ՏԱՐԱԾԵՄ, եցի. } διαπετάζω, ἐκπετάζω, ἀναπετάζω. Expando. ἐκτείνω, ἐπιτείνω, προτείνω, extendo, intendo, protendo. ὀρωνύω, sterno. ἀνοίγω, aperio, և այլն. Ի տար կամ տարեալ՝ ածել. Ընդարձակել. բանալ. սփռել. ծաւալել. լայնել երկայնել. պարզել ձգել ձկտել. փոթծել, փոթել, երիշտնել եայտ, ուերմէ, ասֆգ, ուպղնֆգ, կերմէ. * Ջմասեանս օրինացն տարածանէին: Ա՛ա զկրօնաթաղական, և տարածեաց առաջի տեառն: Քաւրձ և մուխիր ի ներքոյ տարածանիցես: Տարածեցին զչանդիերձս իւրեանց ի ճանապարհին: Եւ այլք հատանէին ոստս, և տարածանէին ի ճանապարհին: Ջձեւսն քաջակերտս տարածանէր: Բարսկ ի հոգիսոն տարածեաց զոտս իւր: Տարածեաց զվճռեա, կամ զքաղաքս. և այլն: Կամ * Ընդ միսն տարածէ յանձն իւր զպարիս: Տարածեցէք զձեզ քո ի կորուստ: Տարածեցեր զճանապարհս քո օտարաց: Գիր առնէր, և ի հրապարակս տայր տարածանել բամբասանս և հայհոյութիս: Եթէ իմանայցէն ըզտարածանել ամպոց: Խնաստուքն քո տարածեալ է համատարածն: Քաւրձ ղպեցիր, մուխիր տարածեաս: Ի ներքոյ քո մեցս տարածեցուն: Ի միւմ տարածեալ են անկողինք իմ: Ի վերայ նոցա տարածանիեր ծանր գիշեր: Ի վախճանի իջրև զօձահար տարածանիցիս. և այլն: * Ի տարածանէն ազգի մարդկան ընդ լայնութեի ամենայն երկրի: Ամենեցուն հաստարակաց հնարեր զինամոյն իւրոյ ի վերայ տարածանել (կամ տարածել) ըզդեսաս: Փրխատնէութեին տարածանէր ընդ ամենայն կողմանս: Չև ևս սփռեալ տարածանէր հանբաւս այս ի դվին: Ուսանի բան հրամանայն ընդ աշխարհ տարածեալ լցէ. Խոբ: Եղիշ: Փարպ: Եփիկ: * Որ զընծուեի տարածանես մարդ կան. Շ. փս: * Սաղարթ տարածէ ընդ սիեզերս երկրի. անդ: * Տարածէ զվարդապետութեին: Ոչ է ժամ տարածել զանս իմ ընդդէմ քննողաց: Տարածեցյաւ զամենայն սիեզերօք ոտ հաստարակ անուանս այս: Չի այնպէս ամենայն ուրեք տարածեացի բանն: Ընդ բնաւս տարածեալ էր. Թէ նա իցէ քոյն: Տգիտութիւն և ամայութիւնն յաչխարհի տարածի. Ոսկ: Ճ. Բ. կս: Խգն: Խոբ: * Դիւօչքն տարածանէին: Հնար ի փոքր շտապելիկ յանդաստս տարածանի ըստ նիւթոյն և զօրութե: Ոչ միայն ոչ կարձեն զլիանան, այլև տարածանեն ևս. Աբծր. Ք. 6: Շ. ֆթ: Գե. Ե:

ՏԱՐԱԾԱՆՔ. նաց. գ. Տարածումն. * Ա՛ի տեսումն տարածանացն ջրոյն. Փիլ. Լին. Ք. 29:

ՏԱՐԱԾԱՓԻՒՌ. ա. ս. Տարածեալ և սփռեալ. ընդարձակածաւալ. * Ա՛յլև ի հեթանոս չտաւնէ զգործոցեաց հմայագրոյ տարածասփիւռ. Թեոդր. Ի:

ՏԱՐԱԾԱՏԱԿ. ա. Որ տարածի ի յատակս. կի որոյ տակքն և արմատքն են տարածական. * Կեաք ի ծառոյ խոյտրմամբ և տարածատակք. Վէնտ. Ը:

ՏԱՐԱԾԵԼ. Տ. ՏԱՐԱԾԱՆԵԼ. և այլն:

ՏԱՐԱԾՈՑ, ի, աց. գ. Տարածեալ ինչ. ժիեղք ամբարեալք. * Իւրաքանչիւր ոք առ կաւ ինչ վաստակէր, և պահէր իբրև զտարածս. Վ.Ժ. պիմ:

ՏԱՐԱԾՈՑ ԱՐԱՆԵԼ. Տարածել. սփռել. * Եթէ խոնաւացին հատքն, հանիկ առ իզերբ մրջիւնոցին, արկանէ տարածոց, և ցամաքեցուցանէ. Վ.Ժ. ի:

ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարածք ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԾՈՒՄՆ. ծման. գ. Տարածք. Ընդարձակութե. և Պարզութե՝ որով հոգիզինք դիւրաբ գտանին ի հեռաւոր տեղիս. * Վասն տարածութեն միայն և տրամութե: Վասն պրագութեն և տարածութեն. Եփիկ:

ՏԱՐԱԿԱՅ. ա. ս. Բացակայ. բացական. և ի բացակայ կալով. * Ջօրավարին յուշնաց զնա սուտերն հանելով՝ ածէր տարակայ ի (վերայ) գլխոյն գնելոյ, և այլն. Բռնաբ. Ե. 32:

ՏԱՐԱԿԱՅԵԱԼ, եցի, ացս. Διαστικῶς. Distans. ի բացակայ կացեալն. հեռաւոր. հեռացեալ. օտարացեալ. տարագրեալ. * Վ ի բացակայիցն և տարակացելոցն գրէին: Յանձն էառ կրել վասն մեր անաբժանելոց և տարակացելոցս: Ազէկիզեալ գնայ ի տարակացեալ. Սարգ: * Յոյժ աւելիքն ի միմեանց տարակացեալ ի նմին տեառ՝ ներկայանալ ոչ կարեն. Ագաթ: Տե՛ս և ՏԱՐԱԿԱՅՆԱՄ, ացեալ:

ՏԱՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάστασις, διαστημα. Distantia, intervallum. Բացակայութի. հեռաւորութի. անջրպետ. * Վասն յոյժ աւելի ի միջոցին տարակացութե առ ոլորտաս աչխարհիս գոլ: Եւ կամ տարակացութե երկրի, որպէս երկրաչափականն. Աբիսթ. տաճ: Սահմ. քէ:

ՏԱՐԱԿԱՅՈՒՅԱՆԵՄ, յուցի. ն. Հեռացուցանել. և ա՛յ Զմիտ բանին ծածկել. * Փարագրական պատեհապէ տարակացուցեալ նեմ. զի տարիսացիս տարախորհ. Մագ. Կ:

ՏԱՐԱԿՈՑՍ, կուսի, ից. գ. Ἀπορία. Inopia consilii, anxietas, quaestio. ἀπόρημα, dubium. ἀμφισβήτησις, dubitatio. և բոյիս, ὀλιγοψυχία, ἀθυμέω, և այլն. Յայսկոյս յայնկոյս տապանումն մտաց և սրտի. երկբայութի. երկմտութի. վարանք. Հոդ. տաս. ապանք. տագնապ. դժուարին իրաք և անելանք. Փեփէս, գմ. գաս. * Փախիցեն ընդ նոյն Ճանապարհ ի մի շաւղացն հետոց յեօթն տարակոյս: Արկեալ զձեզ ի տարակոյս անօրինութե, և կամ յանհիւթ անստաժ տեղին. Նար. ղ: Ագաթ: (յորս տեսանի լուսն տուգաբանութի ձայնիս, իբր հեռի կոյս, օտար կողմն:) * Ալէս կամ աղէտք տարակուսի: Կայր ի տարակուսի: Ի վարանի և ի տարակուսի կային. Գ. Մ: Յոբ: Յոբ:

ՏԱՐԱԿՈՑՍ. խնդիր դժուարին ի լուծանել. բան կարօտ քննութե և լուծման. * Եւ յայսմ գործեալ այլ տարակոյսք կան: Չի մի տարակոյս ի տարակոյս գեցել ցնորեցուցանիցեմք ինչ զձեզ: Արդարև իսկ չարիքն որ լինին՝ ի տարակուսի կացուցանեն զբաղումս: Սակս իրակերտութե տարակուսից: Առաքեալ լուծանէ զտարակոյսս: Լոյծ մեզ զայս տարակոյս. Ոսկ. մ. ա. 4. Ե 6: Եփիկ: ՃՃ: Խոբ: Լ. Ք. պգրգ:

ՏԱՐԱԿՈՑՍ. վիճակ կարօտութե. գանկնութի առ չքաւորութե իրաց. անկատարութե. թշուառութե. ազէտք. * Ի առեցելոցն, զոր ի տարակուսից ընկալան, ոչ յաւարեալք: Ի տարակուսից և յանհնարից առաքեաց նոցա պարեգործակն զօրութե: Ոմանք թերուս խնդացան ընդ տարակոյսն. իսկ խնդալ ի վերայ այլոց թշուառութեց ոչ մարդկան անգ է. Փիլ:

ՏԱՐԱԿՈՑՍ. ա. Տարակուսելի. վարանական. անկարծելի. * Տեսանիցեմ ես զայն ազէտ տարակոյս ապականութե. Եփր. Ես: * Ի խոնարհ և ի տարակոյս բանից թափծեալ պատճ. ք առ երկնային թագաւորն անմահ վերաղաղակէին. Կլիմաք:

ՏԱՐԱԿԱՐԾԵԱԼ. } Նոյն ընդ վ. * Ո՛ր-
ՏԱՐԱԿԱՐԾԵԼԻ. } քան տարաբաղձելի. դիպուածք. Աչոբ. Ղբ: * Զտարակարծելի զմահանցն զննութե: Զտարակարծելի գիւտիցն յոյս. Փիլ. յոբ: Աբծր. ա. 1: * Յանգիմանեցի տարակարծելի մտածութեն ձայն. Խոբ:

ՏԱՐԱԿԱՑ. ա. ս. Բացակայ. բացական. և ի բացակայ կալով. * Զօրավարին յուշնաց զնա սուտերն հանելով՝ ածէր տարակայ ի (վերայ) գլխոյն գնելոյ, և այլն. Բռնաբ. Ե. 32:

ՏԱՐԱԿԱՅԵԱԼ, եցի, ացս. Διαστικῶς. Distans. ի բացակայ կացեալն. հեռաւոր. հեռացեալ. օտարացեալ. տարագրեալ. * Վ ի բացակայիցն և տարակացելոցն գրէին: Յանձն էառ կրել վասն մեր անաբժանելոց և տարակացելոցս: Ազէկիզեալ գնայ ի տարակացեալ. Սարգ: * Յոյժ աւելիքն ի միմեանց տարակացեալ ի նմին տեառ՝ ներկայանալ ոչ կարեն. Ագաթ: Տե՛ս և ՏԱՐԱԿԱՅՆԱՄ, ացեալ:

ՏԱՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάστασις, διαστημα. Distantia, intervallum. Բացակայութի. հեռաւորութի. անջրպետ. * Վասն յոյժ աւելի ի միջոցին տարակացութե առ ոլորտաս աչխարհիս գոլ: Եւ կամ տարակացութե երկրի, որպէս երկրաչափականն. Աբիսթ. տաճ: Սահմ. քէ:

ՏԱՐԱԿԱՅՈՒՅԱՆԵՄ, յուցի. ն. Հեռացուցանել. և ա՛յ Զմիտ բանին ծածկել. * Փարագրական պատեհապէ տարակացուցեալ նեմ. զի տարիսացիս տարախորհ. Մագ. Կ:

ՏԱՐԱԿՈՑՍ, կուսի, ից. գ. Ἀπορία. Inopia consilii, anxietas, quaestio. ἀπόρημα, dubium. ἀμφισβήτησις, dubitatio. և բոյիս, ὀλιγοψυχία, ἀθυμέω, և այլն. Յայսկոյս յայնկոյս տապանումն մտաց և սրտի. երկբայութի. երկմտութի. վարանք. Հոդ. տաս. ապանք. տագնապ. դժուարին իրաք և անելանք. Փեփէս, գմ. գաս. * Փախիցեն ընդ նոյն Ճանապարհ ի մի շաւղացն հետոց յեօթն տարակոյս: Արկեալ զձեզ ի տարակոյս անօրինութե, և կամ յանհիւթ անստաժ տեղին. Նար. ղ: Ագաթ: (յորս տեսանի լուսն տուգաբանութի ձայնիս, իբր հեռի կոյս, օտար կողմն:) * Ալէս կամ աղէտք տարակուսի: Կայր ի տարակուսի: Ի վարանի և ի տարակուսի կային. Գ. Մ: Յոբ: Յոբ:

ՏԱՐԱԿՈՑՍ. խնդիր դժուարին ի լուծանել. բան կարօտ քննութե և լուծման. * Եւ յայսմ գործեալ այլ տարակոյսք կան: Չի մի տարակոյս ի տարակոյս գեցել ցնորեցուցանիցեմք ինչ զձեզ: Արդարև իսկ չարիքն որ լինին՝ ի տարակուսի կացուցանեն զբաղումս: Սակս իրակերտութե տարակուսից: Առաքեալ լուծանէ զտարակոյսս: Լոյծ մեզ զայս տարակոյս. Ոսկ. մ. ա. 4. Ե 6: Եփիկ: ՃՃ: Խոբ: Լ. Ք. պգրգ:

ՏԱՐԱԿՈՑՍ. վիճակ կարօտութե. գանկնութի առ չքաւորութե իրաց. անկատարութե. թշուառութե. ազէտք. * Ի առեցելոցն, զոր ի տարակուսից ընկալան, ոչ յաւարեալք: Ի տարակուսից և յանհնարից առաքեաց նոցա պարեգործակն զօրութե: Ոմանք թերուս խնդացան ընդ տարակոյսն. իսկ խնդալ ի վերայ այլոց թշուառութեց ոչ մարդկան անգ է. Փիլ:

ՏԱՐԱԿՈՑՍ. ա. Տարակուսելի. վարանական. անկարծելի. * Տեսանիցեմ ես զայն ազէտ տարակոյս ապականութե. Եփր. Ես: * Ի խոնարհ և ի տարակոյս բանից թափծեալ պատճ. ք առ երկնային թագաւորն անմահ վերաղաղակէին. Կլիմաք:

ՏԱՐԱԿՈՐԶԵՄ. եցի. ն. Ի բաց կորզել. խլել. * Զբաղմացան տարալք՝ դժնդակարշ

մեան չառաւելոք՝ տարակորզեսցես ի ձեռն ձեռինդ ամենակալի. Նար. ծԷ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԱԳՈՑՆ. ա. կարի տարակուսել. առաւել գժուարին. * Ալլ ինն քան զայն տարակուսագոյն ասեմ. Ոսկ. ֆԹ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. * Ἀπορος, Non pervius, difficilis. ἀπορηματικὸς, dubitandi vim habens. Տարակուսելի. դժուարին. վարանական. * Տարակուսական խորհուրդ, կամ հարցումն. Ար. ծբ: Լմբ. պԻԶ: * Տարակուսական ազէտք, կամ սով, յոյս սահմանելի. ՁԿ. լԲ: Լմբ. ոգ: * Շարկապ՝ տարակուսական, արգելօք. Թր. ԻԷբ: * Բազբանականք կարճ լինել և տարակուսական, որպէս ուրեմնք և արգելօքդ. Երզ. ԻԷբ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԱՆԱՄ. ացայ. է. Տ. ՏԱՐՍԱԿՈՒՍԻՄ. * Տարակուսանալ անգիտութիւն: Պատ է խնդրել, կամ տարակուսանալ... Եթէ ոք տարակուսանայցէ. Ածն. Եփէդ: Սահմ. ծ. ծԲ: * Եւ վասն զի տարակուսանայր յայնչափ պիսի փրկանս, անմեղին յայտագս մեղուցելոցս մեռանել պատ էր. Պիղ. Ի. ա: * Կապ կածէր յաշխարհ վտանգիցն տարակուսանալ. Ոսկ. ա. ԹԻ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԱՆՔ, նաց. Ի. Տարակոյս՝ ըստ ամենայն Ն. իբր Ἀπορία. Վարանք մըտաց. հոգ և տագնապ. * Խաւար խաւարեալ ի տարակուսանս նորա: Հաստատեցից ի վերայ ձեր տարակուսանս (յն. մի բառ): Հարցէ զքեզ տէր տարակուսանօք և ջերմամբ: Խաւարեցայ տարակուսանօք. և այլն: * Ի խռովութիւն և ի տարակուսանս գարձուցանէ: Արհաւիրք տարակուսանաց: Ի տարակուսանաց ցաւոցն, կամ աղետից: Ի առատապնդ և ի տարակուսանս: Որ ապատէնգ ես վշտացելոց, և ամենածոռ՝ որոց ի տարակուսանս: Ջրտմեալք տարակուսանօք՝ ողբալին զամենքն բնութ: Իսկ հոգալն ես՝ տարակուսանք ի՞նչ են, և կամ աշխատութիւն: Ողորմելի է տարակուսանքն (չքաւորութիւն). ՁՁԻ: Մաթ: ՁԻ. ԼԻ: Խոր. Ասի. ոգ: ՃՈ. Ա: Սարգ: ԱՁՖ. ոգ:

Եւ կամ դժուարութիւն խնդրոյ. տարակոյս մտաց ի վերայ բանից. * Ոմանք և յապաքինելով զտարակուսանսդ՝ ասեն, եթէ և ոչ միանգամ կարողութիւն է ի նոյն ջուր թաւնալ զոտն: Ալ ինձ յայսմ վայրկ տարակուսանս մեծ. Սահմ. ա: Լմբ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԵՄ, էցի. Ն. Տ. ՏՐՈՒԿՈՒՍՑՈՑՆԵԼ. * Զքահանայսն. տարակուսէ, և զխարխուեցին վտանգէ: Ընդ որ վրդանեալ տարակուսեն զիս երանութեանցս ցոյցք. Զէր. կԲ: ԳԷգր. սխ: * Հարկս և դեալ ի վերայ մեր՝ յոյժ վտանգեալ տակուսէ զմեզ. Կովկաս:

ՏՐՈՒԿՈՒՍԵՄ. է. Տ. ՏՐՈՒԿՈՒՍԻՄ. * Տարակուսեն ոմանք, ասելով: Բարւոք տարակուսեցին առ ամենայն. առասցուք՝ Թէ ոչ. Ածն. պԻԲ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. ի տարակոյս և ի վարանս արկանել. * Տարակուսեցոյց մաշ նորա զքազումս ի հաւատացելոց. Սուիր: * Ի մարթ կոչել զդիւացաղն, տարակուսեցուցանել զնա. Ոսկիփոր:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԻՄ. եցայ. յ. Ἀπορέω, ὀμαι, ἐξαπορέομαι. Haesito, haereo, dubito, quo me vertam nescio. ի տարակոյս և ի վարանս անկանիլ մտաք և զբաղս. ծփիլ ի խորհուրդս. տատանիլ ոգւով յայս և յայն կոյս. յանհնարս մատանել. զերս իրացն չգըտանել. անձրնիւ. ծփալ հոգ ընդս ղառիւ. վխակհէնիմ, փոսվիլ էնիմ, ղուշդ գալ ճաք, ղավնա փնիմ: * Տարակուսելով տարբակուսանաց երիցս: Զահի հարաւ յակոբ, և տարակուսեալ էր Ռուդիքն ձեր տարակուսեալք, որ ննջէին ի կիցս ամենայն ձանապարհաց: Յանթափելական ցաւս արտից տարակուսելոց: Կարօտեալք, այլ ոչ տարակուսեալք: Տարակուսեալ եմ ես վասն ձեր. և այլն: * Տարակուսեալ Թոխծիւր՝ անզսականեին տէնչանօք տոչորեալ: Տարակուսեալք էին ի հարկաց անուն ծառայութեան: Նորա մեծատանն տանջանօք տարակուսեցին... մի՛ տեսցէ տարակուսեսցին ի նեղուած իբեանց: Զարհուրեալ յերկիւղէ մահու, և տարակուսեալ տառապանաց յինքեան: Երանելին մեւրպ տարակուսեալ ի խորհուրդս իւր առ ինձ ապաւինի. Անան. Եփէդ: Մծբ. ծԲ: Իգն: Խոսր: Ղ. Բոյէր: * Յաղագս այսորիկ նմա՝ տարակուսելի հոգք. Բէս. ոգ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԻԼ. երկայիլ. յերկուանալ. երկմտիլ. * Տայ և նմա, զի մի՛ տարակուսեալ հեղգասցին: Արդարն ոչ տարակուսէր ընդայն, Թէ ոչ լցաւ խոստումն նմա. Իգն:

ՏԱՐԱԿՈՒՍԻՉ. վարանիլ, տագնապիլ. նեղիլ, չարչարիլ, առատապիլ չքաւորութեամբ և այլովք սրիսածիւք. * Մի՛ ընչաւետանալ ի նոցա տարակուսելն. ԱՃաբ. ոգ: * Դէպ ելն գասուն յայսոյ պղծոյ տարակուսել: Դուստր մեր այս տարակուսի ի դիւէ. Վրք հց. յ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. փ.) Նոյն ՝ Տա.

ՏԱՐԱԿՈՒՍՈՒՄՆ, ամն.) բանկոյս. և Տարակուսանք (ըստ ամենայն առումն). Ἀπορία. * Տեսանելով զչքաւորութեան և զտարակուսութեան պարտապանին: Ելոյծ զնորա տարակուսութեան սխրութեան: Ըստ երկրաւորս գնալատել. առ որս միտ է վերիպութեան, և ամենասխալ տարակուսութեան: Տեսանելով պատարակուսումն և զվերիպումն բժշկացն. Մաթ. ԺԸ: Ճ. Գ: Նար. ԻՁ: Վրք ոսկ: Լրս ծանէ զտարակուսութեանն: Ահասկիկ այլ տարակուսումն. Ոսկ. չԿ. Ֆ. ւ. ւօ:

ՏԱՐԱԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. Ἐπιχείρημα. Argumentum. Ձեռնարկութեան. առաջիկութեան ի միւսոյ կուսէ. * Ընդդէմ տարակուսութեանն հանդիպիլ ընդդիմակացուցոյ իմաստասիրութեան: Զայս տարակուսութեան լուծանելով ասեմք: Որով և երկրորդ տարակուսութեան լուծանի. Սահմ. ա: Ածն. պԻԲ:

ՏԱՐԱՀԱԼԱԾԵԼ. Տ. ԲՐՏԱՀԱԼԱԾԵԼ. * Տարահալածեալ արտաքս մերժեցի. Պատ:

ՏԱՐԱՀԱՃԵԼԻ. ա. Տհաճեցեալ, անհաճոյ. * Եթէ յաշխարհեցից միշտ մնալ ևեթ ի տրտմականս, մի գուցէ և տյս տարահաճելի. Պիտ: * Ա՛յնպիսի յանդգնեալքն՝ որ գործեն զտարահաճելին աչ, հեռի եղիցին ի սէց և ի մեր երկնութենէն. Կանոն: * Ի ձեռն տարահաճելի և անառակ կենաց. Մատթ. Ելիզ:

ՏԱՐԱՀԱՆԳԻՍՏ. ա. Անհանգիստ. * Ըստ օրինի ցայգ ապահաց և ցերեկապահաց լինել վշտաբերս և տարահանգիստ. Սարկ. ֆԳ:

ՏԱՐԱՀԱՍԱԿ, ի, աց. ա. Տհաս հասակ. փոքր. ախտ. անչափահաս. * Թողեալ գնացար տարահասակ. Նանա:

ՏԱՐԱՀԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Անհասանելութեան. անհնազանդութեան. * Սերմանօք՝ անհաս տարահասանութեան հնձեմ լիաբուռն զամբարշտութեան ապտղս. Պիտ:

ՏԱՐԱՀՆԱՁՈՂ. Որ հնչէ ի հեռաւոր իսկ տեղիս. * Տարահնչող ձայնեալ ընդ բոլոր համաստիզբս. Տճտ:

ՏԱՐԱՁԱՓՆԵՄ. էցի. է.) Διαφωνέω. Dissono. Ձեհամաձայնիլը ոչ ձայնակցիլ. անհամաձայն անդիպաբան գտանիլ. * Տարաձայնեցին՝ ասելով զբեզ առ միմեանս իմաստասիրեցք, Թէ ոչ: ի տղայնէ ոչինչ տարաձայնեալ երեւի. Ածն. պԻԲ: Կիւրղ. գԿ:

Եւ իբր ած. Գոյ անհամաձայնութիւն. լինի անհաւանութեան կամ երկաբանութեան կարծեաց. * Դիտաւորութեան առաջինոյ չարագրութեաս և ձայնակցեալ է յոմանց, և տարաձայնեալ է. Տարաձայնեալ է, վասն զի և այլն. Ածն. պԻԲ:

ՏԱՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Διαφωνία. Dissonantia. Անհամաձայնութեան. անմիաբանութեան. երկպառակ կարծիք. * Որ ինչ յաղագս այսոցիկ տարաձայնութեան է արիստոտէլի և պղատոնի. Ածն. պԻԲ:

ՏԱՐԱՁԳՈՒԹԻՒՆ. փ. Յերկարաձգութեան. յապաղումն. * Ասանց քանից և քընութեաց և տարաձգութեաց պատուհասեաւ ըստանն. Ճ. Ա:

Կամ երկայնութեան. տարածութեան. * Որ զտարաձգութեան գաշտացց անքաւութեաց բերս առ կչտորգս. Բէնիկ:

ՏԱՐԱՁԵՒ. Տ. ՏՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. Ἀσχημοσύνη. Deformitas. * Ոչ ի սակս բարեձեւութեան և տարաձեւութեան բանից այժմ ելոյ մեզ խոտորելոյս. Պտաք. օրէն. ա:

ՏԱՐԱՁԻԳ. ա. Տ. Հեռագոյնս ձգեալ. երկայնաձիգ. յերկար. * Ընորայն առն բարեաց ներքոյ ընկենալ տարաձիգ դիւրաւտակ պատուել: Առաւել քան զմեզ գթայ, և տարաձիգ է նորա գրգռանս և գոյութիւնն քան զկեանս և զմեր. Մագ. ի. ի:

Եւ ի հեռաւոր կամ հեռագոյնս ձգեալ. * Ձհրաշտաւոխել երեսս իւր ուղղէր ընդգէմ տարաձիգ վիմացն. Աբ. սբէ:

ՏԱՐԱՄԵՐՃ. ի. ա. Որպէս Տարամերժեալ. Երէսք յիգաձ, հեռաւ հագաչ. * Գալ յօգնութեան տարամերժին. Գր. պգ. ԷՀ:

ՏԱՐԱՄԵՐՃԵՄ, էցի. Ն. Ἐξωθέω, ἐxβαλλω. Expello, rejicio. ի բաց մերժել. հերքել. հեռի առնել, որոշել. տարագրել. վանել, հեռացնել, վռել. դուրս հանել, երեսք յգել. գօվմագ. տըշմագ. ըեպռ կնիգ. * Ձձեզ յայ ծառայութեան տարամերժէ. Երզն. ֆԹ: * Տարամերժեալ յուգաս ի հօտէն փղոս. Շալ: * Ձի մի տարամերժեսցի ի ձշմարիտ կենացն: Տարամերժեալս քան զծայգան... Ձտարամերժեալ գերթս ազատեալ: Տարամերժօղ հերձու ածողաց. Անան. պԷփ: Նար: Շ. ԷդԷս: * Խոռեալ և տարամերժեալ ի բնութէն (ներքինին). Սանահ: * Որ ոչ տարամերժեաց ի նոյնէ զայնքան և զայնպիսի այլ երեւելի. Վրք ՁՁ: * Ձտալ տարամերժեալ հոգին վերսին միաւորեաց. Նանայ:

Իսկ ած. Ա. * Մինչև տարամերժեալ օրն անցանէր, և մերձ լինէր առ երեկոյն ոյ. ի մայ կամ ընթերցիր, Տարաժամեալ:

ՏԱՐԱՄԻՏ. ա. Ομαρ. ի մասց. անմիտ. * Ո՛վ տարամիտք, որպէս հաւանեցոյց այլ մի ծուռատ. Ոսկ. գֆ:

ՏԱՐԱՄՏԱՆԱԿԱՆ. ա. Ομαρ ի մտաց. անիսրհուրդ. անիսհմամ. * Կարծիս կասկածանաց տարամտական մակխոհութիւն բացատրեալ. Մագ. ՀԲ:

ՏԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ομαρ և տարբագիալ մտածութիւն. անմտութիւն. * Ի ձեռն սոցա՝ ամենայն մարդկան ազգի ահա գտաւ տարամտութեան ամբաստան լինելով. Փիլ. ՆԽ. Բ:

ՏԱՐԱՑ, է. փ. ոբ և ամ. ՁԲՐՑՑ. խաչ. Ձիւսած. Ասօթ կամ. հասնդրթակոյկ. ասփոր. կարաս. որպես և փոքրն ասի գարակ, և այլն. * Ձորս գարակ ջուր չտփեր, և ասրկաներ ի տորայն. Վրք հց. ԻԸ: * Քաթե բզոզ կամ ճառաս. ամ կարաս կամ

Ճառայի: Երեքհարիւր Ճառայ գինի. և Ճառայն է խէ հասս: Ձսպառոյն քսալէ, և ի Ճառայ գինր, և զբերանքն կալ, և ի հիւթ գեամին թաղէ. Վ֊փ:

ՏԱՐԱՆՋԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ի բաց անջատական. զատուցեալ. *Նոցա չարաչարութեամբ յոյժ անմահանիք են միմեանց, և տարանջատականք. Ց֊. Յ֊. գ֊ղ:

ՏԱՐԱՆՋԱՏԵՄ. եցի. Ն. Ի բաց անջատել. զատանել. որոշել. *Պատուհականք տարբերութեամբ տարանջատեն զընդ նոյն սեռս. Ան. գ֊ղ:

ՏԱՐ ԱՀԽԱՐՀ. Տ. ՏԱՐ:

ՏԱՐԱՀԽԱՐՀ. ա. Իբր Տարաշխարհական. հեռաւոր. *Ի տարաշխարհ Ճանապարհ գնաց. Եփ. ֆր. Ի: Խակ գ. Հեռաւոր աշխարհ, որ գրելի է զտարաբար՝ Տար աշխարհ. *Ոչ զտար աշխարհ ուրեք հասել անկարելի. յերկային Ճանապարհորդութեի, կամ ուղի. Ո֊ի. Տ. Ի. դ:

ՏԱՐԱՀԽԱՐՀԱԿԱՆ. } ՏԱՐԱՀԽԱՐՀԵՑԱ. } ՏԱՐԱՀԽԱՐՀԻԿ. ա. } Ἀποδημητικός, ξενικός. Peregrinus, a, um. Որ լինչ սեպհական է հեռաւոր աշխարհի, կամ երթողաց ի տար աշխարհ. պանդխտական. Ժամգնհական. հեռաւոր. օտար. *Երթալ ի հեռաւոր և ի տարաշխարհական Ճանապարհ: Ձիք լինչ հանգոյն այնմ հոն. գըստան, յորժամ անխիղճ մտօք ոք զոյն զտարաշխարհական Ճանապարհն (երկնից) երթայցէ: Ի տարաշխարհական գործունէնէ ղերծեալ ապրեաջիք Ո֊ի. Ես: *Ցայլ տարաշխարհական Ճանապարհ վոտ թայցեմք երթալ: Թռչունքն գիւրաւ հալիանեն զտարաշխարհական Ճանապարհս. Ո֊ի. Տգ. Ե ֆէլէդ: *Սրով մտիցեր բարեխոհական, և գերուեցիր տարաշխարհական. Սիմա. ազ: *Տալով համբերութեի ժուժկալութեի ի տարաշխարհիկ պանդխտութեան: Ի տարաշխարհիկ գերութենէն ղերծեալ զերծեալ ապրիջիք: Եւ այլք ի պարզևական տարաշխարհիկ բարեբաստ ոչ պատահանեն. Սարի. ազ: Գէ. Ես: Լմբ. ոփդ:

Եւ որպես Ἀποδήμος, ἀποδημητής, ξένος. Peregrinator, peregrinus. Ն՝ որ է ի տար աշխարհ կամ երթեալ է ի տար աշխարհ. պանդխտ. օտարական. վտարանդի. գալլեական. *Հանգերձ յօտարաստ տարաշխարհեայ հրեիսխմեաւ, և ամենայն սրբովք. վանի. յօբաի ոչիր: Ա յրն տարաշխարհիկ: Մի ինչ զտարաշխարհիկս: Իբրև Ճանապարհորդք տարաշխարհիկք: Տարաշխարհիկ եղայք. Նոր. Իւ: Ճ. Ա: Սէփ. յի է: Վ֊բ կց. իգ:

ՏԱՐԱՇԽԱՐՀԻԿ. ՏԱՐԱՇԽԱՐՀԱԿ. Օտարանալով ի բնիկ աշխարհէ. վտարանդութիք. *Ոմանք տարաշխարհիկ վարեալք և ձաղեալք: Տարաշխարհիկ տատանեալ և արտալածեալ. Մաթ. ա. ֆիգ:

ՏԱՐԱՇՆՈՐՀ. ա. Ընծոյ. անչուք. անախորժ. տգեղ: Խակ ի բաւս Գաղիան. գինի որպես չին. անախոյ. խմոյ անազբիծօս, անսիրելի. և կմրելի. այն, է գծմբելօս, կոր, սալատուկ:

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ. ա. Անպայման, անչափ. լոքէ գոբս. *Մի անուժան հաւելիր տարապայման հարկիօք նեղել. Բ֊ղ. ոգ. կ:

ՏԱՐԱՊԱՏՑ, ի, ից. ա. Խմ կամ ընթերցիր, Տարրապատ, այսինքն՝ Հատապատ. կամ պատուհանայ ամծոց օտարոց. *Որդիք տրապատէն. Ածիգ. ա. ։ Ե գԱԳ:

ՏԱՐԱՊԱՏԱԿԱՆ. ա. Անպատկան. տարդէպ. ըստ չն. տարաճիգ. պարտաւոր. վասն որոյ և ի հյ. լինի խմանալ, անգր քան զպատկանդարան, կամ քան զչափ աղերնաւորութեի. *Եւ ձգեալ նման՝ ոչ դիպեցաւ յեղբերուն. և ազիքսանգր տասց. այր գու՝ տարապատկան եղե քեզ. Գմ. ազէփ:

ՏԱՐԱՊԱՐՀԱՆ ՎԱՐԵԼ. Ἀγγαρεύω. Angario, jubeo currere, adigo. Ի հեռաւոր և ի տարապարտ պահանութեի վարել. (չն. անթրնէլ. Թ. անթրիայա ոխրնէ, ոխրնիդէ.) *Եւ որ տարապարհակ վարիցէ զքեզ մղոն մի, երթ ընդ նմա և երկուս. Մփ. Ե. կ: *Եւ ոչ գնացի ընդ վարողին՝ տարապարհակ, մղոն կրկին. Յ֊ գրէի:

ՏԱՐԱՊԱՐՏ. ա. Կեղծ. Vanus. ἀναίτιος, ἀνάξιος, indebitus, immerens, immeritus. Որ լինչ է արատաղր պատեաց և իրաւանց. վայրապար. անպատճառ. ընդունայն. անտի. անպիտան. անիրաւ. ֆոձ. նաքիւք, գօղ ալբ, նէհափ. *Մի հոգայցին ի բանս տարապարտս. Եւ. Ե. 9: *Ի տարապարտ խորհուրդս կամ մտածութեան: Տարապարտ բարկութեի կամ աղազակ կամ մոլորութեի կամ փիլիսոփայութեի. Ափոփ: Յհ. իմ. Ես: Շ. ֆր: ՃՃ: Սէբէր. Ֆ: *Իկցուք ի տարապարտ հպարտութեէ. Եփիկ: *Փրկեա զիս ի տարապարտ մահացանէս. Յհ. կ: *Սկան անի. ծեալքն և տարապարտքն կշտամբել. Ես. գփմ. Հ. 7:

ՏԱՐԱՊԱՐՏ. մ. } Տ. ՏԱՐԱՊԱՐՏՈՒԹ. է֊ի ՏԱՐԱՊԱՐՏ. } Χῆ, temere. *Տարապարտ հպարտացեալ. Կղ. Ֆ. 18: *Տարապարտ զրհեալ գտանէր... Տարապարտ սողել: Տարապարտ (այսինքն ընդ վայր) հարկանել զիս: Մինչ տարապարտ առ իս չարժին (կիրք). Յհ. կ: Մ֊փ. Ֆ: Յ֊ դրէ: *Ձոր տարապարտ օգնիցեն ձեզ. այսինքն յանօգուտս. ունայնս և տարապարտս. Ես. Լ. 7: *Ո՛չ է ի զուր և ի տարապարտ գալուստ նորա. Եբր. *Համաբ:

ՏԱՐԱՊԱՐՏԱՐԱՐ. Նոյն ընդ վ. *Ընդվայրած տարապարտարար՝ տատիճ. Ան. կղ. իմ

ՏԱՐԱՊԱՐՏԱՏՈՍ. ա. Աբածօղ զանսիս, որպես գնի ի չն. Ποιμαίνων τὰ μάταια. *Ո՛վ տարապարտաբոյք, որք ընդվայր հարիք զնաչինս. Զրբ. թ֊. 17: *Ո՛ հովիւս տարապարտատոս, որ թողի զհաչինսիմ յալ քաղաքն քո, և յալ ակն քո. Մ֊բ. թ. յոլմ և կանն:

ՏԱՐԱՊԱՐՏՈՒԹ. կի֊ } Ἐις κενόν, κενῶς, ի ՏԱՐԱՊԱՐՏՈՒԹ. } διακενής, μάτην, ματαίως. In vanum, vana, inaniter, frustra. ὀωρεάν, gratis. ἐικῆ, temere. ἀκρίτως, extra judicium. ἀδίκως, injuste. Վայրապար. ընդ վայր. ի զուր. ի նանիր. անպատճառ և անիմորնդաբար. յանիրաւի. ֆոձ փէդը, զ֊րի. Նաքիւք, ՌՆՀէ֊էւէւի, Նէհափ էէրէ. *Տարապարտոց արկին խուռնկս: Գրաւեցեր զերգարս քո տարապարտուց: Սպառնաիւ զգաւիթ տարապարտուց: Զօրս և գործարեցի տարապարտուց ի վերայ նոցա ինոսա: Զի մոլորեալ են տարապարտուցս: Ոչ տարապարտուց արարի զամենայնի զոր ինչ արարի ընդ նոսա: Որ բարկանայ եղբօր իւրում տարապարտուց. և այլն կի֊ *Ոյք էին ընդ իս թշնամութեի ի տարապարտուց: Մի թշնամանասեր լինիր մարդոյ. ի տարապարտուց: Ի զուր տարապարտուց կորուսանէք զմեզ: Զուր տարապարտուց ի վերայ հեվլոց կուտէրոյ. ևն:

ՏԱՐԱՊԱՐՏՈՒՏ. ա. Կեղծ, ձդիւոց. Vanus, injustus. Տարապարտ. անտրի. ունայն. անիրաւ. *Որ մարգարէանան ձեզ տարապարտուց ստութեի: Բարկացեալ էին վասն տարապարտուց մահուանն: Որխաքն եղէզնի տարապարտուց. Երեմ. իէ. 15: Ի. Ի. Ի. 35: ֆէ. 28:

ՏԱՐԱՍԱՀՄԱՆ. ա. Ի. Օտար և հեռի յուղղութեէ սահմանաց և օրինաց և կանոնաց. *Մի տարասահման գտանիք զբռատացանն ոչ: Ոչ տարասահման տանիք գտռատան, այլ ըստ եկեզեցւոյ օրինաց. Վբփ ոփ:

ՏԱՐԱՍԱՀՄԱՆ ԱՒՆԵՄ. } ՏԱՐԱՍԱՀՄԱՆԵՄ, եցի. Ն. } Διορίζω. Exterminо. Արտատահմանել. տարբերիլ տանել. օտարացուցանել. *Տարատահմանեալ ի քաղիս կղզի ովկիանոսի: Տարատահմանեալ եղէ յաքսորս. Ճ. Ա: Ցհ. իի: Վբփ ոփ: *Միշտ յերբ տարատահման լինիցիմք, և տարբերի ի հայրենեացն սիրոց: Եթէ կամիցիս չնորհել զտունն զայն, ազ ոք զնա տարատահմանել կարացէ. Ո֊ի. յհ. ա. Ճ. 24: Ե. 10:

ՏԱՐԱՍԱՀՄԱՆԱԿ. Տարօրինակ կամ սխրատար ոտհմանել, բացօրոշել. *Խակ եթէ տհմանց հատանելն է, և տհմանց ոչ, սիմ է՝ որ զայն տարատահմանեաց. Նիս. իե. Ե:

ՏԱՐԱՈՒՋԵԱԼ. Ի կարի խորտ առեալ. անհետացեալ. *Տարատաբելոյք յատաւկ գործոց. Նւ. Եպի:

ՏԱՐԱՏԱՓ. ա. ֊. Ա յրբ անգր անկեալ որպես զանգ տարափոյ. *Խոչինք գոյլ լավատանեալ՝ անկեալ կան տարատարափ. Մաթ. Ե:

ՏԱՐԱՏՈՂՈՒՄՆ, ղման. գ. Ի բաց հեռացումն ի տաղէ, ի կարդէ. տապանալն. *Ամայացեալ տարատողմամբն պատակալ լոցն. Թէոդոր. Խւ:

ՏԱՐԱՏՐՈՀԵՄ, եցի. Ն. Ի բաց տրտհել. ի բաց որոշել. տարամերժել. *Տարատրտհեաց ի կենաց գրախտէն զհողին պատասկից. Նոր. Խւ: *Տարատրտհել տալն ի միմեանց ընչաւոր մարդն և անձեռաւորն. Նոր. տատ:

ՏԱՐԱՑՈՑՑ, ցուցի, ից կամ ացի. գ. Παράδειγμα, ὑπόδειγμα. Exemplar, exemplum, argumentum, documentum, indicium, formula. Բացէ ի բաց ցոյց՝ իբր յայտնի կամ հեռաւոր. յայտացոյց. ցուցափեթ օրինակ. տիպար. նմանութիք. տատակ. նշանակ. յայտարար. *Ի տարացուցեդ հրեշտեացց և մարդկան: Եւ մարդ՝ տանելով զինքն տարացոյց բոլոր առաքինութեի: Ի մարգկէղէնն տարացուցաց զծծելչէնան բարեպաշտութեի խնայուք. Ան: *Ի բաղում տարացուցաց զտակաւս մեր առաքի եգեալ. Եղիէկամ Ո֊ի. յեզէկ: *Ոչխարին տրտանն տարացուիս: Ոչ այսու եւեթ նմանագրութեի կըշռի տարացոյց տարժանեցելոցս. Նոր. ֆէ. Նէ: *Վատութարագունի իմն նմանեցուցանես տարացուցի. որ է ըստ քում ծծխօսութեգ և տարացոյց քո. Յհ. իմ. Էբ: *Ամենայն տարացոյց արտաքին մարդոյս՝ ներքնումն ներ գործութեի է յարացոյց. Լմբ. գոփէ: *Ըստզում տարացոյցս օրինակաց գնէ առաքի. Սէփ. ա. յհ. Ճ:

ՏԱՐԱՑՈՑՑ. ա. Իբր Տարացուցական. *Որք ոչ են կարօտ գրոյ վարդապետութեի և տարացոյց օրինակաց: կարօտ եմք խրատուց, և տարացոյց ինչ օրինակացդ. Մաթ. ֆէ:

ՏԱՐԱՑՈՑԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տարացոյց բանիւ. օրինակաւ բացատրութեի. *Նաև ծոցն տարայուսպատանութեի զառաքատարի ինչ ունի նշանակ: Որպես արեան առաց (աստն) տարայուսպատանութեի քիրան. Նանայ: Թէոդոր. Խայտաք:

ՏԱՐԱՑՈՒՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Օրինակական. նմանական. յայտարարական. *Ցեսեալ ի ձեռն ոգւոց վերաբդինան տարացուցական տեսական: Դատիր զԴաթանէրութեիւն հողոյ տարացուցական իմն հասանել խրատ. Փիլ. Հին. Ճ. 34: Մաթ. Խ:

ՏԱՐԱՑՈՒՑԱՒՄՆ, ցման. գ. Օրինակաւ ցուցումն. հաւատոյք տարացուցիւ.

*Ընթաս է ասել ՚ի հաշտութեի անհաւատիցն տալացուցումն (կամ ՚ի տարացուցացն). Եղիէ. յոր. կամ Ոսի. յեզնի։

ՏԱՐԱՅՈՒՑՈՐԵՆ. ս. Տարացուցիս. օ. րինակաս. *Տարացուցիս իբր մանացոյց է. զեալ մարգարէն խօսի ընդ բեթզահէմ... իս կապէս ընդ բեթզահէմի խօսի տարացուցօրէն. Երզն. ֆէր։

ՏԱՐԱՓ, ոյ, ոց. գ. *Օμβρος. Imber. νύφας, nimbus, nix, stilla. Տեղ կամեալ յերկնից կոչ խոուռն՝ խիտ առ խիտ, որպէս անձրև, ցօղ, և ձիւն. սաղնափ, սաճախ. *Գան ըզ տեղ քան զտարափ թանձր և արագ վերուստ ՚ի վայր թօթափէին։ Գլուխ իմ լի եղև ցօղով և վարսք իմ տարափով (կամ ՚ի չարից) դիշերոյ. Բ. Մ. Ջ. 36։ Եր գ. Ե. 2։ *Իբրու զվիր վրվացուցիչ, և զտարափ ՚ի տապացեալ ժամանակս. Մագ. իդ։ *Իբրև զտարափս անձրևաց տեղայր ՚ի ՚վերայ նորա կարկառք վիմաց. Տճակ։ *Ի վերոյ միմանց յարձակ կիցեն զտարափան (ձեան), ՚ի բաց գնելով զանձրևն ամենայն։ Գայր ՚ի վերայ նոցա տարափս ասատիկ ձեան... փոխեր տարափ ձեանն յանձրև։ Գայր ՚ի վերայ նոցա տարափք ստոտիկ ձեան. Ոսի. ածմ. Ե։ Ածբ. Մաթ։ Ս*իր. *Անձրև և փոթ և հոսղ (յայս առնեն) զազ գի աղգի տարաւիս մարտին։ Ալլաք ՚ի գիւաց որպէս զձանձրամած տալսի՝ այնպէս արձակեալք ՚ի վերոյ բազմութեն. Երզն. Ֆգ։ Ջէնոբ։ (Լակ ՚ի հին. բ. գրի, *Տարաբ, խուռն ինչ։)

ՏԱՐԱՓԱԽՉԻՄ, խեայ. յ. Դադիզրάσχω. Aufugio, effugio. Ի բաց փախչել։ *Ցոմեծին պահարանուս եմք, և ոչ է պարտ յայսմանէ վինքն արտահանել և տարափախչել։ Ի տարափախչելն իւրեանց յարևելս. Սահմ. Ե։ Գնչ։

ՏԱՐԱՓԱՆՄԱՆ. ա. Նման տարափոյ, յորդ. *Արագաւուս փախչելով ՚ի տարափանման փորձութեց. ՃՄ. յն։

ՏԱՐԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ἀδοξία, ἄδοξον. Անփառութեի. անչքուհիւն. անապատուութեի. *Մինչդեռ աներևակիզ ես ընդ երևելիս, և ՚ի տարափառուութէ յոյժ պատուեալ. Նխս. Ռեզոբ։

ՏԱՐԱՓԵԼ, եալ. ե. Տեղալ. անձրևել. ձիւնել. ցօղել. *Բան քո ցօղալի՝ տարափեալ յերկրի. Գնչ։

ՏԱՐԱՓՈԽ. ա. Ցեղափոխ. այլայլակ. *Ցաղագս անուաձև չղջմանց ժամանակացս, և տարափոխ յեզանակացս. Մխ. ոյրէվան։

ՏԱՐԱՓՈԽԻՄ, եցայ. յ. Ցեղափոխիլ. տարբերիլ. *Ընդ ծաշն և ոսկին, և ամենայն՝ որոց մասունքն ոչ տարափոխին ՚ի միմեանց ըստ էութենն. Նխս. բն։

ՏԱՐԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. փոփոխութեի. յեղյեղուսի. *Տրամագրութիք են տարափոխութիք, և ոչ ՚ի վերայ հաստատութեի, այլ՝ փոփոխման. Երզն. ֆէր։

ՏԱՐԱՓՈՒՄՆ, փմունք. գ. Ցեղալն որպէս զտարափ. տեղատարափ. *Որպէս տարափմունքն քեզ եղեն. ՃՄ. յն։

ՏԱՐԱՔԱՐՇԵՄ, եցի. ն. Ի բաց քարշել. քաշաւն ձգել. ձգձգել, կամակորել զգեբոս, և բամբասել. փոչբվել, փոչբրել. *Ջգբեանն տարաքարշել փուլեան։ Ոչ այլով իւիք տագաւոր եղև յովհան. յանդիմաներ, և վասն այսորիկ տարաքարշեալ ե՛զև. Սոլ։

ՏԱՐԱԿԱՐՄԱՆ, ի, եց. ա. Παρασυναπτικός. Continuo connectens. Ազգ պատճառական չարդիական՝ հակագրեալ կամ յարակցեալ բազմաւոր իբր թէականի. որ ըստ յորբայրակցական, յաւելուածով իրիք մանականն ՚ի բաղկացականն. զոր օրինակ բազմաւոր են, զի, քան, թէ. և տարբաղմաւոր, քանզի, վասն զի, որպէս թէ, քան թէ։ Ալլ ՚ի հյ. ֆէր. Ի՛ր. չփոթ իմն գրի, *Տարբաղմատք են, որ գոյութէի և ոճ յայտնին. քան. քանզի. վասն զի ։։ *Տարբաղմատն ընդգեմ է բազմատին. Երզն. ֆէր։

ՏԱՐԲԵՂՈՒՆ. Ըստ հին բա. Օտարատեսիլ, խորհ։

ՏԱՐԲԵՐ, ի, եց կամ աց. ա. Διάφερος, διαφερων, ροῦσα, ρον. Differens, diversus. Որպէս թէ ՚ի տար բերեալ, հեռացեալ խըտրոցաւ. այսինքն Զանազանեալ. որոշեալ յայլմէ. *Տարբեր է սոկրատէս ՚ի պղատոնէ այլութէ։ Տարբեր են տեսակաւ ՚ի միմեանց։ Տարբեր է սեռն։ Յատրոդին տարբերքն։ Տարբերացն են ինչ՝ որ այլայլակ առնեն, և են ոչք այլ. Պոէ։ *Ոչ ըստ միոյ միայն յեղանակի, այլ ըստ բազմաց և ըստ տարբերից, նխս. բն։

ՏԱՐԲԵՐԻ. գ. որպէս Տարբերաբել. *Ի տարբերս ՀՀուց, և ՚ի բովանդակութեի ժամանակաց. Աբծր. ա. 1։

ՏԱՐԲԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տարբեր. զանազանեալ. անման. անհամեմատ. *Տան տարբերական տողիս ձևացեալ. նաբ. իսս։ *Տարբերական փոփոխմամբ յայլեալ տեսակս զանազանեալ։ Ջբոլոր պատուհասուցին տարբերական պատահական. Ածն. էիէզ։ Մագ. իֆ։ (զորս մարթ է ձգել և ՚ի յաջորդ նշդ)

ՏԱՐԲԵՐԱԿԱՆ. Տարաբերեալ. այսր անդր բերեալ. յաւելեալ. տատանեալ. *Ջօրանայ ընդգեմ տարբերական խորհրդոց։ Ազատեալ յին միոք ՚ի տարբերական կրից։ Մեգ տարբերական։ Տարբերական զօրութէի (խաչի որպէս տապանի) յայտնեալ փրկութէի աշխարհի. Ածն. ղգէ։ Շ. Ի՛ղ։ Բէնէի։ Գնչ։

ՏԱՐԲԵՐԱՊԵՍ. ֆ. Διαφόρως. Cum differentia, varie. Տարբեր օրինակաս. այլազգաբար. *Իւրաքանչիւրոքիւք անուանացն զանազանութիք տարբերապէս նշանակէ. կիւրղ. գանչ։

ՏԱՐԲԵՐԵԼ. ն. Διαχρίνω. Discerno. Որոշել, զանազանել, խտրել. *Որ չունչ բոլոր ղբոյնոյ չնորհէ, հոտոտելոքն ոչ տարբերէ (՚ի մահուն խւրոյ). Շ. Խոսով։

ՏԱՐԲԵՐԵՄ, եցի. ե.) Διαφέρω, ομαι.
ՏԱՐԲԵՐԻՄ, եցայ. յ.) Differt. Տարբեր գոլ. որոշել. զանազանել. *Տարբերէ ունոյ կուռլի ՚ի տրամագրութէ վասն աւղագոյն և յոգնամանագոյնն գոլ Տարբերի և քար ՚ի քարէ զորութիք իւիք. Աբիսս. տրաի. Նխս. բն։ *Ջուր հուր որպէս հեռի ունին զդոյացութէն և զորակութէն բան, այսպէս և տարբերեալ տայցեն զներգործութէն. կիւրղ. գանչ։ *Հասարակաբար տարբերիլ այլ այլոց ասի այլութ զանազանեալ և յատկապէս տարբերել այլ այլոց ասի, յորժամ անանջատելի պատահմամբ այլ այլոյն տարբերիցէ. Պոէ։

ՏԱՐԲԵՐԻԼ. Տարաբերիլ. տատանիլ. *Շբրջոզ միայնակեաց՝ խոխ անապատի. տակաւ ինչ զահդի ունի, և գարձեալ տարբերի։ Միշտ ՚ի յուզմանէ մեղայն ալեաց տարբերմիք։ Սահմանք նշդեհնութէ, և ՚ի մէջ այլայլելոյս ազգաց տարբերեալք. Նեզ։ Լ՛ֆ. պոէ. Շ. ընդհանր։

ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαφορά. Differentia. Տարբեր գոլն, և տարբերիլ բանն. զանազանութէի, որոշումն. խոխ. անմանութէի. ֆբէ. *Ցազգս մեծագունի և փոքու զանազանիցեմք (ըստ կարծեաց), առ ՚ի չափելն հասանելոյ վաղվաղակի դադարելոյք ՚ի տարբերութէն. Գնչ. Եսիէ։

*Պահելով և յետ միութէի անչփոթ զտարբերութէի բնութէցն յատկութէց. Լ՛ֆ. պոէ։ *Շարժական է բնութիք մարդ, վեցիւք տարբերութիք. Վ՛բէն. Երգ։ *Ոչ մարմին է ճածև ոչ զոր ՚ի մարմինան էն՝ ունի տարբերութէ։ Ջի հաւարեալ է ճածութէն, ՚ի տարբերութէ իրաց և անդամոց ոչ անկանի՝ ՚ի մարմին և յանմարմին. կիւրղ. գանչ։ Ա՛ֆ. ի։ *Կամ ըստ տեսակի տարբերութիք զանհաւատարաբարն և անհամաձայն ունէվ. Մէնի. վնոս։ *Սեռ, կենդանին. տեսակ, մարդ. և տարբերութէ, բանական։ Տարբերութէի է, որ մեկնէն բնաւորեալ է զնդ նոյն սեռիս։ Եզնիկեան տեսակարարութ տարբերութէիք, որք այլ տեսակ առնեն. Պոէ։

ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Տարաբերութէի. տատանումն. յածումն, յաւելումն. ծփումն. ալէկոծութէի, այլափոխութէի. *Ազբանեկիկ զբազմանց բազմատպարիք տարբերութիք։ Յորձանաւք մեծաց, մանաւանդ տարբերութիք կենացս։ Մխիթարի տարբերութէիս ՚ի նատատանդիսան անմատոյց։ Կիցի զնս, այսինքն ՚ի տարբերութէ չարին։ Հեռացեալ յամենայն զգալի տարբերութէ զբօսանաց։ Ցետ բազմածուփ տարբերութէն ՚ի խաւսք թէ ժամանակիս. Մագ. լէ։ Շ. Բարիր։ Լ՛ֆ. պոէ. Ա։ Ա։ Պոէ. ծբ։

ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Պարաբերութէի՝ շրջագայութէի լուսատուոյց. *Հաղորդեալ ամաց շրջաբերութէց լուսնին, և արեգական տարբերութէի հաւաքեալ ժողովին. որ լինի մի շրջանն շէ։ Ջէր. կո։

ՏԱՐԲԵՐՈՒՄՆ. բման. գ. Տարբերիլն. տարբերութէի ըստ ա նչ. *Վարդապետական եղանակն, թէ առ ինչ տարբերումն. Մագ։

ՏԱՐԲԵՐՈՒՄՆ. Ցողդողդութէի. տարբերութէի ըստ բ նչ. *Մինչդեռ ՚ի տղայական տարբերումն է, պարապել պնա խոնարհութէ. Լ՛ֆ. պոէ։

ՏԱՐԲՈՒԽ. Տ. տարբերոյն, և տարոյն։ Իսկ ՚ի հին բա. գրի. *Տարուն, անկատար։ Տարբուն և տարալծ, հեռաբնակ։

ՏԱՐԳԱԼ, կամ ՏՐԳԱԼ. Տ, Գրգալ. գգալ. *Տարգալ ունէ ոսկի, և պատառաքաղ. Խոր. Ե. 44։ *Դգալն տարգալ է, և սըզոյն սողոց է՝ ՚ի փոխել զնծորգան և զբերմակիցն. Մագ. ոէր։

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽ, գլխոյ. գ. Գլուխ տարեայ. կալանդ։ Տոմար։

ՏԱՐԵԽ. Տ. տարեաւ։

ՏԱՐԵԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐνιαύσιος. Annuculus, unius anni. (վբ. գարչգի. ամիկ, գառն տարեայ.) Տարեայ. տարեոյ միոյ. որ ինչ լինի ըստ տարեոյ. միամեայ, փարեան. *Տօնս տարեկանս փրկչին փայլման կատարեն. Նոր. իսս։ *Ընդառ դիմեաց տարեկան չուարարութէի. Խոր. Ե. 84։ *Մարիամ յորժամ եղև տարեկան, արար յովսիփ ըստ նեղութէի մեծ. Ճ. Բ։

ՏԱՐԵԿԱՆ. գ. Ἐνιαυτός. Annus. Տարի. ամ, տարեգլուխ. գլխաւոր օր ՚ի տարւոյն. տոն երևելի ամ ըստ ամէ. (Եբր. շանա. որ և ինն.) Երթայր յերուսաղէմ ըստ ամենայն տարեկանի։ Տարւոջէ ՚ի տարի ՚ի գլուխ տարեկանի։ Ի տարեկանս բարեկենդանուն։ Տարեկան հատուցման։ Տարեկան տեսան ընդունելն։ Ի տարեկանս ձեր ոչ հոտոտեցայց։ Ուրարին զօրն զայն տարեկան մեծ։ Հաւուրս տարեկանի, և յաւուրս տոնի սո։ կարգեցեալ ամ յամէ զօրն զայն տոն տարեկանաց։ Ցամենայն տոնս տարեկանաց։ Երթևեկ տոնիկ տարեկանաց։ Ցաւուր նշանաւորի տարեկանաց մերոց. և ալլն։ Անտանց ամաց՝ տարեաց տարեկանաց ոչնինչ մարթ է

խմանալ: Զայնչափ բոլորեալ Թիւս տարեաց տարեկանաց անցեր զԾառ. Ոսկ. յհ. ա. 3: Կոչ. ա:

ՏԱՐԵԿԱՆ. Ἐτήσιος. Anniversarius. ἐτησία, ἐτησίαι, etesiae, venti anniversarii. Որպէս Տարեկոր հողմ, որ 'ի սահմանեալ ժամանակի շնչէ. ժամանակ, Ճշմարտ. Յամնք ('ի հողմոց շնչելն) յամառայնի, որ տարեկան կոչին, խառնուրդ ունելով յարքառականայն և 'ի զեփիւռեցն. Արիստ. Ծ:

ՏԱՐԵՄՈՒՏ. մտի, ից. գ. Մուտ նորոյ տարւոյ. տարեգլուխ. կաղանդ. Յամսեանն սեպտեմբերի մինն՝ յուռուր տարեմուխ (ըստ յունաց). Վրք հց. իէ: Տարեմուտն (հայոց՝ շարժականն) 'ի սրբունն հանդիպիւր սրբոց քին օր. Կոչ. Յաղագս տարեմտին՝ 'ի փանական փարդասլեալ է: Ամսամուտ, տարեմուտ, շաբաթամուտ: Զանազան է և մուտ տարեմտից: Երրայեցւոց և մակեդոնացւոց տարեմուտն 'ի միասին է. և այլն. Վանակ. որպէս և Վրդն. ոչ: Տօմար:

ՏԱՐԵՐԱԿԱՆ. ա. Տարրական. նիւթական. Տեսակ լուսթէ մեծ լուսաւորացդ տարերականաց. Նար. խչ:

ՏԱՐԵՐԳՈՂ, ողի, աց. Διᾴδων. Dissonans. Տարբեր յայլոց երգող. օտար օրինակաւ հնչող. Զուգաբերեալ զուգերգողքն և տարերգողքն, յամենեցունց մի, և 'ի միոյ ամենայնն լեցի. Արիստ. Ծ:

ՏԱՐԵԻՈՐ, ի, աց. ա. Ἐνιαύσιος, ἐνιαυσιαῖος. Anniculus. Տարեկան. տարեորական. միոյ տարւոյ. ունող զտարի մի. և Որ ինչ լինի 'ի միջոցի ամի միոյ, կամ ամբողջ ամէ. փոքրան. էլուլք, անէնէկէ. Ոչխար կատարեալ արու տարեոր: Երկուս գառինս տարեորս անարատս: Որոջք տարեորքս: Որթովք տարեորօք. և այլն: Իսկ ա. Բգ. ծէ. 1. Որգի տարեոր սաւուղ 'ի թագաւորել իւրում. խնձ չափահաս, կամ պարզամիտ որպէս որդւոյ տարեկան: Սիմաքոս, որդի ամէ իբրև տարեոր, այսինքն է միամիտ և անփորձ 'ի չարեաց. Եփր. թգ. ա: Զերկուս ամս՝ որ իբրև զտարեոր ոչինչ անմեղ էր 'ի չարեաց. Մխթ. յոր: 'Ի բաշխումն հարկից տարեորաց բերոյ: Ժամանակաց և տարեոր ժամանակաց պատճառ. Զտարեոր սպասաւորութեան: Յետ տարեոր տառապանացն: Տարեոր պատուել զնա ամենիք: Զհասս տարեորս: Տարեոր մի ժամանակ: Ի տարեոր տարեկանաց. Փիլ. ձ. քան: Ա լին. Ղ. 51: Եղիշ. Ե: Ոսկ. յհ. ա. 12: Շ. Բղբ: Ճ. Ա. Եփր. թգ. ա: Մծբ. ա:

ՏԱՐԵԻՈՐ ՀՈՂՄ. Տ. ՏԱՐԵԿԱՆ ՀՈՂՄ. Ἐτησία, ιαι. ժամանակ, Ճշմարտ. Ընտիրպատրաստ տիրեալ ուղղոյ ի (կամ իմ). զնա մակեդոնացիք Տարեոր կոչեցին. քանզի այնչափ ժամանակս տարեոր հողմք շնչեն. Եփր. թգ. ա:

ՏԱՐԵԻՈՐ. որպէս Տարեկան ուղիղ կամ տուրք. Բաշխել նոցա զտարեկանաց տարեորն: Այլև զպահեկանայն եւ տարեորս բաշխեսցէ տալ նոցա. Յհ. կթ:

ՏԱՐԵԻՈՐ. մ. Տարեոր ժամանակաւ. զամ մի. Միոյն տարեոր առաջ ունել զնա 'ի վերայ երկրիս, և միայն տարեոր պահել 'ի դըժոխս. Նանա:

ՏԱՐԵԻՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ἐτήσιος. Anniversarius. οἱ ἔτους, annuus. Տարեոր, տարեկան. որ ինչ լինի ամբողջ ամէ. Տարեորական այսօրինակ պատուեցաք պատուովք և տօնիւք: Տարեորականօք պատուէք զնա պատուովք և ժողովովք. Ածաբ. Տօնաբ. և Հերի: Տարեորական շրջանիցն: Տարեորական ժամանակք (այսինքն եղանակք տարւոյ): Ըստ օրոյ և տարեորականաց ժամանակաց բարեխառնութի: Զտարեորական զհարկս հարկեսին. Փիլ: Բարեխառն օդովք, և տարեորականաց զանազան լցեալ պտղովք: Տարեորական վայելմանց նշմարեսցին բերք: Տարեորական չափելով ուղղեք. Պիտ: Ժողովս տարեորականս: Տարեորական պատուով տօնէին ... Տարեորական տօնախմբութեամբ պատուէին: Տարեորական յիշատակօք գովին. Փարպ: Յհ. կթ: Բրս. մրկ:

ՏԱՐԸՆԿՂՄԵԱԼ. Տ. ՏԱՐԱՍՈՒԶԵԱԼ. Ընթակայացեալ և տարընկղմեալ ամենեցուն վերնոյն. Անյ. պորփ:

ՏԱՐԹՈՐԱԿԱՆ. Բառ անյայտ, որպէս Թորթորեալ, կամ ռակախեալ զարդուք. Զարդարեալ ոսկի պսակաւ և ծիրանեաւ՝ ածելով տարթորական, որ է քանքար մի. Պրպ. աղէքս:

ՏԱՐԺԱՆ. ա. Որպէս Արժան. Ἀνάξιος. Indignus. Գրեսցէ ածելով. գրոյն տարժան գոլ այսմիկ, և այս առաքինութեան և իշխանութեն պատուոյն. Պղատ. օրէն. ժէ:

ՏԱՐԺԱՆ, ոյ. կմ ՏԱՐԺԱՆԻ, նւոյ. Տ. ՏԱԺԱՆ. Այս և ինձ յոյժ տարժանոյս ոչինչ կարի հասցէ պատահել. Անյ. բարձր. (այլ ձ. տաժանիս, կմ տարարժանոյս. այսինքն տաժանելոյս, կամ անարժանիս:)

ՏԱՐԺԱՆԱԲԱՐ. ՏԱՐԺԱՆԱԳՈՅՆ. Տ. ՏԱԺԱՆԱԲԱՐ, ՏԱԺԱՆԱԳՈՅՆ:

ՏԱՐԺԱՆԱԼԻՑ. Տ. ՏԱԺԱՆԱԼԻՑ. Հակառակեալ տարժանալից աշխատութե՝ տարժանելի հեշտականացս. Ջահ. կթ:

ՏԱՐԺԱՆԱԿԻՐ. ա. Տարժանելի 'ի կրել. գժուարակիր. անտանելի. ծանր յոյժ. Տոյժս տարժանակիրս. Նար. ժէ:

ՏԱՐԺԱՆԱԿՈԾ. Տ. ՏԱԺԱՆԱԿՈԾ:

ՏԱՐԺԱՆԱՄԵՂ. ա. Մեղօք տաժանելով 'ի մեղաց ատելով. Քև լինի բժշկութե տարժանամեղ հիւանդութե վհատեալ հոգւոյ և մարմնոյ. Թէոդոր. խչ:

ՏԱՐԺԱՆԱՊԷՍ. մ. Դաժանապէս. դըժնդակաբար. քարշելով զոգիս. Մի ծանրաբար և տարժանապէս բերել առ որս ընդ իշխանութեամբ. Նիւս. խաղ:

ՏԱՐԺԱՆԱՏԵՍԻԼ. Տ. ՏԱԺԱՆԱՏԵՍԻԼ:

ՏԱՐԺԱՆԱՑԵԱԼ, ցելոյ. Տաժանեալ. աշխատեալ. Եթէ քեզ ոչինչ տարժանացելում, և ոչ չահավաճառ եղելոյ՝ հանդիպել. Ածաբ. Ճգն:

ՏԱՐԺԱՆԱԻՈՐ. Տ. ՏԱԺԱՆԱԻՈՐ:

ՏԱՐԺԱՆԵԼԻ. Տ. ՏԱԺԱՆԵԼԻ. Նա է՝ որ զտարժանելին հեշտալիս առնէ. Խոսր. պտրգ: Տարժանելի օթևանք: Մարմնոյս տարժանելի կիրք: Կարի ծանր և տարժանելի: Տարժանելի հեշտականք. Նար. ե: Լմբ. ոչ. ա: Մագ: Ջահ. կթ:

ՏԱՐԺԱՆԻՄ. Տ. ՏԱԺԱՆԻՄ. Յորժամ տարժանեսցին գործիքն, յայնժամ ընծայեսցէ զնոսա ինձ. Մագ:

ՏԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՏԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ. Զախտ պատասխանատու տարժանութե. Նար. խէ:

ՏԱՐԺԱՆՈՒՄՆ. Տ. ՏԱԺԱՆՈՒՄՆ. Զինչ առաւելութի մարդոյ յամենայն 'ի տարժանման խորում: Ըստ վեց աւուրցն տարժանմանց ... Ըստ մարմնոյ երկրաքարշ տարժանմանցս: Զչորեքժամանակեան տարժանմունս: Տարժանմունն տառ, և գործք առաքինութեն: Երկովք և տարժանմամբք: Այլ կոչէ զմարմնոյ տարժանմունսն և զաչքատութիւն. Ածաբ. ժղ: Յհ. խմ. էկէղ: Մագ: Լմբ. խմ. և ող:

ՏԱՐԻ. բւոյ, րիք, րեաց. գ. Ἐνιαυτός. Annus. Ամ. բոլորումն երկոտասան ամսոց. էլւ սէնէ. Ի ժամանակի յայսմիկ 'ի միւսում տարւոջ: Առաջին եղիցի ձեզ յամիս տարւոյ: Ի սկզբանէ տարւոյն մինչև ցկատարումն տարւոյն: Տարւոջէ 'ի տարի միանգամ 'ի տարւոջ: Պարգևս բաշխեր զօրացն տարւոյ միոջ: Ի նմին տարւոջ մնացէ լուրն, և յետ այնր տարւոյ այլ լուր: Զտարեաց բոլորմունս. և այլն: Ըստ իւրաքանչիւր տարեաց: Ահա աւուրք և ամիսք և տարիք իբրև զերազ անցանեն. Եփր. թգ. ա: Եփր: Զտարի յարեգական գիտացաք, և զամիս 'ի լուսնոյ. Շնրհ. ընդհ: Յետ անցանելոյ երկուց տարեաց (կամ ամաց) գալստեանն անակայ 'ի Հայս. Խոր. բ. 74: Զինչ է տարի. զի յինքեան տանի զօր, զշաբաթ, զամիս, և զչորս եղանակս. և դարձեալ զաբեգակն տեսեալ 'ի կիտէն 'ի կէտն բոլոր ընթացեալ՝ ասացին, տարաւ զիմ ժամանակս. Վանակ. տարեմտ:

ՏԱՐԻՈՑ ՏԱՐԻ. ՏԱՐԻՈՑ ՏԱՐԻՈՑ. ՏԱՐՈՑ ՏԱՐԻ. մ. Κατ' ἐνιαυτόν. Annuatim. Ամի ամի. տարւոջէ 'ի տարի. ամ ըստ ամէ. Եթէ յայս պահս՝ որ տարւոյ տարի լինի, ամենայն մեղք թողեալ լինին. Եփր. ճւ: Եւ մեք տարւոյ տարւոյ առնեմք կացուցանս տօնս ամենաժողովս. Պրպ. աղէքս: Պահել զգուշութե տարոյ տարի. Կանոն:

ՏԱՐԻՉ. ա. Տարող. վարող յերկիր օտար. Հարցանէին գերիչք մեր զբանս երգոց, և տարիչք մեր զբանս օրհնութե. Ղևոնդ:

ՏԱՐԼՈՒԾՈՒՄՆ. գ. Որպէս Տարալուծումն. քայքայումն. ապականութի. Ըզմարմինս նոցա տարեալ եդին 'ի գերեզմանի առ 'ի տարլուծումն. Մխ. այրպ:

ՏԱՐՄ. ի. ից. գ. Ψήρ. Sturnus, իտ. Storno. Տարմահաւ. սարեակ, երամովին թռչող. ծախիչ մարախոյ. սըղըրճըք, պօղօսըգլագ. Իսկ ըմբռախոյն յոգներամ՝ ուտէ հալէ տարմին բերան. Շ. էղէ: Զուգահաւասար տարմիցն 'ի վերայ մարախոյ՝ այնպէս սատակեալ զխռովիչն. Նւ. խէր:

ՏԱՐՄ. Πλῆθος, ἀγέλη. Turma, agmen, grex. իտ. Stormo. Երամ թռչնոց և այլոց կենդանեաց. սիւրիւ. Թռչնոյն տարմք եղեալ լցին զծովացեալ օդս: Քաղցրաձայն հաւուցն տարմք: Դիտեմ ինձ և զհաւուցն տարմս, և զզանազանութիւ 'ի ձևս և 'ի գոյնս. Արշ: Լուսպ. ժէ: Ա. որս. է: Շարք շահաճանճոյն տարմից զենև պատեսցեն. Նար. ձէ: Կայ և 'ի բառս Գալիան. Կեռբեղայ, տարմ. Թերևս ըստ հին հելլենացւոց բառ ինչ հանգոյն լատինականին իէէս. կամ իտ. ըէօրմօ:

ՏԱՐՄ ՏԱՐՄ. մ. Տարմաբար. երամովին. երամ երամ. սիւրիւ սիւրիւ. Թռչունք երկնից տարմ տարմ երամ երամ խոյանային 'ի վերայ շաղղոյն անդամաթութեն. և նստեր աբրահամ և քշէր. Եփր. ծն:

ՏԱՐՄԱԲԱՆԵՔ, նից. ա. Միաբան խօսօղք բարբառութը. Խսկապատուամ տարմաբանիցն (հոգց հարց) գործադրութեք. Թէոդոր. խչ: (կմ թէ գրելի էր՝ Տրամաբանից:)

ՏԱՐՄԱԲԱՐ. մ. Ἀγεληδόν. Gregatim, turmatim, catervatim. Բազմութը ըստ տարմից. երամովին. խուռն. Ողկուզօրէն, տարմաբար: Իբր թէ տարմաբար երթային (զօրքն): Իբր թէ խիտ և տարմաբար զօրն հանդիսանայր 'ի պատերազմի. Քէր. Բր. և Եղծ. և Նւ: Հասարակ 'ի վերայ տարմաբար յարձակեալ: Տարմաբար հորդան տուեալ. Յհ. կթ:

ՏԱՐՄԱԼ. գ. որ և ՏԱՐՄԱԼԱԿ, ի. ՏԱՐՄԱՂԱԿ. Θηλάκιον. Sacculus. քուրձ. քսակ. մախաղ. և Քղանցք ժողովեալ իբրև զպարկ. թօրպա, բօղչա, փաղըճըք. Տարմալ, մանդիկս կամ խուրձին, կամ թլիս (յն. բիլաքիօն). Թլիսն կոչէ մախաղ է (այսինքն տոպրակ). Հին բռ: Ունէր զկանձկոնակ ինչ, կամ տարմալակ, ուր զմուրանան ժողովեր (կոյրն). Տօնակ: Դոյզն 'ի յոլովից առայրեցի 'ի տարմաղակս մնաց. Ոսկիփոր: Փոյթք էին զտարմալակս լայնել, և զքղանցսն երկայնել. Եղն. Յոբ:

ՏԱՐՄԱՀԱՒԱՆ, ա., ած. գ. Ψήφ. Stornus. σέλευκος, avis locustis vescens; seleucis, cidis. Տարմ Թռչունն. «ըլըբճըփ.» Հաճախակ երամ չըլլին կուտակ և ձայք և ասլիկք և տարմահաւք. Վ.Իլյոր. Ը։ Ջ.տարմահաւ Թռչունն ի բարեգործութիւն մարդկան գոլ առասպել բարեպաշտաց հնարեցաւ. Բէր. ընչ։

ՏԱՐՄԱՆԱԼ, ացեալ. ե. Երամանալ գրգռել. խուճապ կազմել. պիրիս օձ հոգ, գիշերգիչ. «Յարմանալ է մարախոյն ապրչ, և անարիշ ի գիմանից, և ոչ բնաւ զանանին. Լ.Ք. յոթ։

ՏԱՐՄԱՋՈՒՐ. ջրոյ. գ. Ջուրն այն զոր ջինս ջրեն ի քաղ ատրճ. գաւանի ի խառնուած և ի ապահան. ուսուի եթէ ատրճին ապիրալ գիալ պղտոր, զոր օրինակ ի մաղ ատլ. գինս գան ատրճ, և ծախին անգ ըզմարգաս. «Եղ լաւր յատակս հորոյն (ուր ատիս երանելի մեգաբան). և այն է ատրճաղբուր. ուր և ասենին՝ ատրմ հաւուց ըզհինս երկոյ. Վ.Բ. Ե։ աճս և գծ. հյ. Ք. հղՅ։ Ցայս հայի Թերեւս և մերին գուսանն հասմոյ ի գէր. երգն. «Ըմպեմ զատրճաձայնական պղպեա զջուր ոսխոյ զգերեզմանս լուսաղ ո։

ՏԱՐՄԱՏԱՐՄ. ռ. երամ երամ. ատրմատրամ. խռովութիւն. «Ես ձայից վազագոյն ատրճատրամ չըլլէր. Եղնիկ։

ՏԱՐՈՂ, ի, ած. ա. Տանող կրող. բարձող. ընդունակ. «Մահն մերձ է կաց, և ատրողքն վտանան. Բէր. հղ։ Ցորմէ և Մաղ. «Մահ մերձ կաց, և ատրողն վտուիայ. ուր ատրողքն տանին. ոչ գիտեաս։ «Հրամայէ տալ բոլորն հասանել զերծու նորա. Լ.տփ. Ք։ «Ըստ չափ ատրողացն զնա երևեցաւ. Ե.ատփ. ըն։ «Երկրորդ.ութիւն վտառոյ. Նոր. կոս։

ՏԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. կարողութիւն տանելոյ. երկայ. ընդունելոյ. «Տարակուսին հրնշտակք՝ անասնելի զոյս բնութիւնս գիտելով այնմ՝ անասրը ատրողութենէն։ Ըստ ցոյզի աչիքարհիս կարողութենէ։ Ըստ չափոս ընդունելոյն ատրողութենէ բանիս վարդապետութենան. Նոր. երփ։ Վ.բէն. Էն։ Եղէն. հղ։

ՏԱՐՈՐԻՐ.Տ. ՏԱՐՈՐՈՑ. «Տատրիչ փայտ առատիք բաժանելով ատան ատրողգուէնն բոյիքը. Գէ. փղ. ԲՂ։ «Ջրանոցականին քահանայապետէ օրէնս ատրորիչ յարդարել (յանբանից). Կ.թ. ՁԾԵ։

ՏԱՐՈՐՈՑ, ի, ից. ա. Διορισμένος. Discretus, distinctus. Տարորչալ. ի բաց ատրճալ. զատաբեալ. բաժանական. զանապանալ. ատրքեր. Իշտ ի բաժնասէր, զատ. այրզ. այրզմէս. «Քանակին է ինչ՝ զի ատրորալ է, և է ինչ չարունակ. ատրորչականն, Թիս, բան, և չարունակ, գիծ, մակերեսութիւն, մարմին։ Թիս՝ ի ատրորչէն է, և բան՝ ի ատրորչելոյն. Անէսփ. տճառ։ «Քաւականն բաղկանայ ի ատրորչ քահանային ըստ ինքեան։ Տարորոշ քահանին պատուականագոյն է քան զչարունակն. Ս.ահմ. ձԷ։ «Պատաբերագոյն մանկունք... անձնականաբք ատրորչ ղրուածք։ Ջանուանակ հոգւոյն ատրորչինքն ատրորչ ի միոջ ատն. Նիս. ըն։ ՁԿ։ ի։ «Ջ.հոգւոյն գոլ ատրորչ՝ եռատեսութեայ քո տահմանալ. այսինքն բանիւ խոյլ հանգիտիւ և իրու ինաբ կցելովք. Մ.տփ. ոփ. Խ։

ՏԱՐՈՐՉԱԲԱՐ. ռ. Տարորոշ օրինաիս. զատաբար. զանազանաբար. «Մարմին նուաստագի մեզոյն ըստ չարունակութեաբ քանակին, և ձայնն ատ. միտս ատրորչաբար. Երէն. հղի։

ՏԱՐՈՐՈՇԱԿԱՆ. ի. ած. ա. Որ ինչ է ատրորոշ, կամ առ այն հպի. «Եւ այն չատրորական՝ ըստ չարունակ քանակի, ոչ հատմամբ, այլ ըստ ատրորչական յեղանակի. Մ.տփ. ըՀ. այսինքն ի համատօտ նամակիս Թերթն է չարունակ, և քանն ատրորոշ քանակ. Թող զի և ատմս, ատմակ, ատմար, ըստ յն. է հատած, հատար։

ՏԱՐՈՐՈՇԵՄ, եցի. ն. Διορίζω. Determino, discerno, distinguo. Որոշել ի բաց կամ մնդրատանն. զատանել. զանազանել. ատրքերել. զոգէն. ոչոչէն. այլերմի. այլերս էնիգ.։ «Ջյիշատակ ծննդոց նորա բանիւ ատրորոշէլ, Թէ որով կամ ուսաի կամ վնդրդ. կամ գլիք ոմանք ախրեցին աշխարհիս հայոց. Ցհ. ԼՀ։ «Ըստ ազիատաբելական բացորոշեց գհամանուանելի ատրորոշացուբ. Անյ. պոփ։ «Ըստ երեսաց ատրորոշելոյ, բնաւելիք անքակ յայր միացեալ. Ը. Վ.պ։ «Գաւազան ատրորոշող ատազանին ջրով գանիկ գաւթնս և կերեցոյ. Տճառ։ «Ցերկու ատրորոշել բնաւիս գնորդ ոչ ոք կամի. Մ.տփ. հանգ։

ՏԱՐՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. ից. Διορισμός, διόρισις. Distinctio, definitio. Որոշումն. զատանի. սահման. զանազանութիւն. «Գիտս ունի առ ատրորոշել մի մի ի զանազանութեանց։ Առ ատրորոշութիւն մի առգիս զսեռ ըստ այլոյս իրի առեսակ, և զատեսակ սեռ, այլ նոյնպես։ Առ ատրորոշութիւ՝ Թէ յատաջագոյն է սեռ քան զատեսակ. Ա.յ. գոբ։ «Ոչ է այս փոխարկութիւ, այլ ատրորոշումն խառնեցեալոյն. Նիս. բն. է։

Կամ Ախտաքառնութիւն. ատատատհմանութիւն. «Եղն տգամայ և ատրորոշումն ի տեղեալի դրախտէն. Ջ.բր. կԲ։

ՏԱՐՈՒԵՆ. ի, ացի կամ ից. ա. Տարաբերեալ երիթևկելով. տատանեալ. «Ջելևկէս ատրուբեր (կամ ատրաբեր) անգադար սահանցն ի ատրուբեր երիթևկութենց նոցա կոչական ի կոհակս. Ագաթ։ ՁԿ։ ԿԲ։

ՏԱՐՈՒԵՆ. գ. Տարաբերել. յուզումն. երիթևկութիւն. «Իբրև բազում ատրուբեր և խուչտուրգ ի մէջ լինէին. Բ. Ղ. ԺԲ. 20. (յն. Ἐπίσκεψις գիտողութիւն կամ այցելութիւն) «Անգ ապա գեապանք զկնի գեապանաց ատրուբեր առնէին. ՁԿ։ ԿԲ։

ՏԱՐՈՒԵՆ. գ. Որպէս առնգաբանութիւն անուանս կիսատի. կամ կիսպատի, և և մակերեսնոցն. ոլպէս նաև վտառաց, կամ վտառական. «կուբան, և այլ ոչ եկեսգին իերկրէ կիսատգոյն (այսինքն) ի տանէ ատրուբերին։ Որ դերեզմանն ի տանէ ատրուբերին։ Տուն զնաւանգիսան կոչէ, և ատրուբեր զնասն Թորչէլ. Գէ. Ե. ԺԲ. ւ. ուր և յատաչէլ՝ որ ըստ օրինակաց գերդեցեայ վարդապետի, ի բացատրութիւն ձայնիս «Յերկրէն կիսատգոյն, ի լա գնի, ի տանէ ատրուբերին։

ՏԱՐՈՒԵՐԵՄ, եցի. ն. Στρέφω, περιστρέφω. Verso. περιστρέφω, circumfero. Տարաբերել. յեղյեղել. ատեպ երկրորգել. յուզել. խուզարկել. ն. ծփիլ. շարժիլ. տատանիլ. գեգերել. երիթևեկել. պատգամաւորիլ. ատրնատ ունել. «Յատհասատգես զսպանողական բարս նոցա ատրուբերեր։ Յատմենայն ուրեք ղեշանն ատրուբերէ։ Յատշ ատ. նէր զատրուբերել ի բազմոց գրանն. Ո.վ. յհ։ «Տարուբերելով և համոզեալ ի միջ նոցա։ Ա.յոր անգր յամուրս աշխարհի անդուր. Թէ խրոյ ատրուբերեր։ Յհ. ԼՀ։ «Հոգին ատրուբերեր գիտայր՝ ի յիւր ատեզծեալ ի յատրատծս. Տաղ։ «Թիկունքս և արմունկս յորժամ չարժել կամիցիմ, ոչ պատս կոսմիմ՝ ատրուբերիմ։ կատածանիք ատրուբերել ի

միտս. Ճ. Ա։ Աւծր. ա. 15։ «Որ ընդ ամ և ընդ մարգիկ ազ միայն վտան անցաւորիս, այլև վտան անանց կենացն ատրուբերին, բանիւք և արգելանօք զդուշանալի պիտի. Խ.որ։

ՏԱՐՈՒՄՆ, բման. գ. Տարողութիւն. տանելն (ըստ տմնական նշ.). «Ի ատրումն և յընդունելութիւն մեզանաց։ Տեսանիլ կարել ըստ ատրման, զոյս ոլքան ինչ լինիցին յազագս այ բանիք. Փիլ. լին. Ք. ը։ Պրգմ. յ։

ՑԱՆՏԵԼԻ ՏԱՐՈՒՄՆ. Ἐις ἄτοπον ἀναγωγή. Reductio ad absurdum. որ և ՑԱՆՏԵԼԻ ՑԱՏԱՐՈՒՄՆ. այսինքն Ցանտելութիւն ձգելն և տանիլն զգիխմաստն. «Ցանտելի տատրումբ ուներով զանկումն։ Ի ձեռն յանտելի տատրման։ Ա.ս այս լուծմանն որպէս յանտելի ատրմամբ. Կ.ուշ. գանյ։

ՏԱՐՏԱՄ. ի, ից կամ ից. ա. (լծ. լատ. տʼœrtœm.) Νωθρός. Tardus, a, um, segnis, lentus, hebes. Յամրաչարժ. գանգատ. պլզերդ. յոյլ մարմնով կամ մտօք. Խոսիր լարձու ծոյլ. Ընչդեն. ոչ ըր. լնչ. «Ծոյլ և տարտամ գտանիմք։ Ի հոգևորսն ատրատալք և գանգատկոտք էին։ Տատամն մտօք։ Որոց վատ և ատրտամ են բնութիւնքն. Ո.կ. յհ։ կնարշ. գանյ։ փիլ. էլ։ «Տատատամ են յրնթեռնուլն և յատանելն։ Բայց գտ ընդ իմ ատրտամ անձինն մարթիր ընդգէմ ախոյանին։ Տարտամ է կրթութենէ. Սփ. Ք. գ. ը։ Յ՝ ուրէք։ Երբէ. երբէ։ «Էջն աննուիրական է, և տատրտամ ի գնացս. Տծոկ։

ՏԱՐՏԱՄ. որպէս Տատրտամկան. և վրանական. «Մերժէ ի բաց զախորբս տարտատամ, գործովք բարեաց առնէ փարթամ. Շ. յիշ. տատ։

կամ գ. որպէս Տարտամութենէ. վարանք. «Տարտամ տագնապալի տարակուսանաց եղէց գերեզմանս. Նոր. ւՂ։

ՏԱՐՏԱՄՈՒԳՈՑՆ. ա. Νωθρότερος, ον. Tardior, ius. Կալի տարտատամ, գանգատկոտ յոյժ. «Ոչ տարտատամգոյն լինել առաւել քան զլսելին բարւոք, և ոչ ընդմգոյն։ Իակ առ տարտատամգոյնան (մտօք) անձանձրոյթ երկայնմրական վարեցեալ վարդապետութիւ. Աս տրս. ԺԲ։ Պիտ։ «Վասն տարտատամգոյն օգոյ և հրոյ (այսինքն քան զօդ և զհուր) գոլ զաս. Պղտ. փխ։ «Որպէս ձիոյ տարտատամգունի, և կարօտագնելոյ զարթչէլ ի ձեռն մարգակի ուրոյ. Պղտ. տոիր։

ՏԱՐՏԱՄՈՒԿԱՆ. Տ. ՏԱՐՏԱՏ. «Տնտեսս մանչատարտատական՝ տարտատամական և անգործական. Նոր. ԺԲ։

ՏԱՐՏԱՄՈՒՊԻՍ. ռ. Ῥαδύμως. Segniter. Տարտամ օրինակաւ. գանգատնոցք. «Ի սըմանէ տատերամ տարտատամպէս բոցատել (տյսինքն ատատատանել) զգատն. Պղտ. օրին. Ք։

ՏԱՐՏԱՄՈՒՄ. եցայ. ի. Νωθρύνω, σμαι. Tardus et piger sum, langueo. Տարտատամ լինել մարմնով կամ մտօք, գանգատիլ. Թուլանալ. ցնդիլ. ցաւագնիլ. «Ի ծերութենէ տարտատամիլ մոռացայ զպատկեր աւուրն։ Գէտ նախչան տարտատամել, և տուիս և ծոյլ և ծանրացոյ համբերեալ. Վ.բ. հղ. Ք։ Մ.տփ. իՀ։

ՏԱՐՏԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Νωθρία. Tarditas, segnities, pigritia. և μέριμνη, sollicitudo, cura. Տարտատամ գոն. տատրտատիլն. յամրութիւն. գանգատկոտութիւն. պղերդատիլ. յոլութիւն. Թուլութիւն մարմնոյ կամ մտացոյ. «Տարտատամ՝ քնոյ է լծակից. որ ոք սիտալէն, ամենայն իրօք մարգկի կարօտանայ յազգս տարտատամութիւն. Ա.ս տրս. ԺԲ։ «Մերում տարտատամութիւնս ապերանք։ Տարտատամութիւ և խեղճութիւ բարեաց զրանան արձակեն։ Ի.ս տարտատամութիւն մտաց. Խ.որ։ «Ջ.տարտատամութեան տարակուսանացս։ Ի խչտին տարտատամութիւն. Նոր. իՀ։ «Ձնիք ինչ՝ որ այնպէս զմիտան

ուրախացուցանէ, որպէս 'ի հոգւոց և 'ի տարտամութենէց փարատել. Ոսկ. յ. Ե. Գ. (գրեալ էր, 'ի տարտամութենէց:)

ՏԱՐՏԱՐՈՍ, ի, աց. գ. որ և յն. դառնդառն. Τάρταρος, ρα. Tartarus, ra, rorum. Խոր տեղի սարսելոյ և սարսռելոյ: Դըժոխք՝ ըստ որում վիհ սաստամանեաց. անդունդք խոր ծովու. խորք. լուսալիք աշխարհի. սանդարամետք. խաւար արտաքին. *Դըժոխք և կորուստ, և տարտարոսն: Արկանել 'ի տարտարոսն: Արար խնդութիւն չորքոտանեաց 'ի տարտարոսն. Առակ. Լ. 16: Ի. Պետ. Բ. 4: Յոբ. Խ. 15: *Ի յանցից և 'ի բոցոյ հրակիզեալ 'ի ցանկութեանն. քանզի տոքա են Ճշմարիտ տարտարոսն. Փիլ. լին. Գ. 234: *Տարտարոսն՝ որ է ն մէջ ամենայնի, անդի ինչ է յոմանց ջուրց, և սորախմբումն եղանել մինչև յափշտն. (որպէս մուր աղաղուլթեց.) Նանա: *Ի տարտարոսս ներքինս: Զժահահոտ տարտարոսաց զխորութիւն: Ըզգուշին ապականութեն զտարտարոս գեհենին. Մագ: *Ոմանք 'ի հուր գեհենին մատնեսցի, ոմն 'ի տարտարոսն դատապարտեսցի. Խոր: *Զանհնարին դառնութիւն դժոխոց տարտարոսի. Յհ. Կ: *Բանս անուանէ զանգղն ինչ անդնդային և սանդարամետական՝ զներքին տարտարոսն. Սարգ. Ա. Պ. Է: *Զգունդս դիւացն 'ի տարտարոսն ընկղմեցեր. Ճ. Բ: *Ի տարտարոսի. 'ի գեհենոյն 'ի սատանամանիսն. Լծ. Նար:

ՏԱՐՏԱՐՈՍԱԶԷՆ. ա. Որ ինչ է խոր զէնք և տանջանք տարտարոսի. *Զնա դատապարտեալ արտաքսէր 'ի տարտարոսազէնն խաւար. Խոր. հռետ:

ՏԱՐՏԱՐՈՍԱԶՆԻՆ. ա. Զննիչ և դողացուցիչ տարտարոսի. *Ի տարտարոսազնին 'ի բոցանէ յահաբեկ գալստեան որդւոյն քո. Տօնակ:

ՏԱՐՏԱՐՈՍԱԿԱՆ, ի. աց. ա. Ταρτάρειος. Tartareus. Որ ինչ անկ է տարտարոսի. դժոխային. անդնդային. *Տարտարոսական վհին: Զմեզ 'ի տղմին և 'ի տարտարոսական եգիպտոսէ 'ի վեր կորզեաց. Սարկ. քհ: *Դևք տարտարոսականք նմանեալ սամուէլի երևեցուցին զինքեանս վհկին, և ապստամբին սաւուղայ. Ճ. Գ:

ՏԱՐՐ. րեր, րերք, րից կամ րերաց կմ տարրի, ից. գ. գասնի և տարրոյ, տարերաք, երաց: Տես և ՏԱՌ: Στοιχεῖον. Elementum, principium. Գլխաւոր նիւթ և հիւթ՝ որպէս սկիզբն և մասն բաղկացուցիչ զգալի մարմնոց. մանաւանդ հող, ջուր, օդ, հուր, և բաղկացեալն 'ի նոցանէ նիւթական իրք. բնութիւն ինչ. իսկութիւն. մարմին. [illegible] *Ըստ մարդկան աւանդութեան, և ըստ տարերց (այսինքն սկզբանց) աշխարհիս: Մինչ տղայքն էաք, ընդ տարերբք աշխարհիս 'ի ծառայութեան կայաք: Զիարդ դառնայք միւսանգամ 'ի տարերս տկարս և յաղքատս. և այլն: *Տարր է իմաստութեան երկիւղ տեառն. Բրս. Բղբ: *Մարդոյ մարմին 'ի չորից տարերց խառնեալ է, 'ի խոնաւութէ, 'ի ցամաքութէ, 'ի ցրտութէ, և 'ի ջերմութէ. Եզնիկ: *Տարր կոչէ՝ որ 'ի չորից ունին զգոյութիւն. յայտնեցին չորից տարերց տարերք մարմնոցն. Ը. Բարսղ: *Տարր մրգոյն: Արեգական տարրն: Տարրն երկնի: Տարերն լուսանի: Ըստ տարերց բարձր լերանց. Եզնիկ: Ը. Բարսղ: Ագաթ: Լմբ. եր ընդ եղբ: Վեցօր: Շիր: Խոր. Ե: *Մեղուն ինքն նուազ է 'ի տարրին, և փառաւորեալ 'ի վաստակս. Համամ. առակ: *Տարր ժամանակիս: Տարր դղեկց կամ արարածոց: Տարր արկածից: Ի փոքուէ տարրէ. Նար: *Ոչ ևեթ 'ի տարրն հայի կամ 'ի նիւթն՝ աննիւթ բնութենն, այլ 'ի հոդին և 'ի սէրն՝ որով տարրն ընծայի: Յայլ իմն էութիւն յեղաշրջին կցորդակից տարերաւն. Լմբ. տա. և պորգ: *Նոյն զտարր ծնելեն (այսինքն խաչն զմարմին ծնօրդւոյն), զայն որ մեռաւ մեզ փոխարէն. Ը. օգ. Բարսղ: *Տարեց 'ի միասին ածելոց: Միւսն իսկ 'ի տարրիցն: Զերկրաքանչիւրից տարրիցն պատճառելով զբաղկացութի. Պղատ. օրէն: *Նախեղակ վեհից իմանալեացն խումբ՝ տորակոց տարրիցը քառիւք. Ը. տօղ: *Գոյից տածիչ՝ տարրից ու անտարրից ո՛ք հոգիդ. Տօղ. յհ. Եղբ. հեբն: *Ի տածումն օգտաբեր տարրոյս յորդորամիտք. Պիտ: *Չորից տարերցս: Երից տարերցդ: Տարեաքս չորս են. Վրդն. ծն:

ՏԱՐՐ. իբր Տառ, մասնիկ. յօդ ըստ քերականաց. ամբ. ամբութեամբ. *Յառաջ լեզու ասէ, 'ի սկզբանէ արար ած զյամն երկինս, և զյամն երկիր. յամն ասելով՝ որ է տարր (եզակի), իբրև զմիոջէ տարերէ միոյ երկնի յայտ առնէ յծարգմանութիւն. Եզնիկ:

ՏԱՐՐԱԲԱՐ. մ. Στοιχειωδῶς. Per elementa, simpliciter. Նիւթապէս. զգալապէս. պարզապէս. մանրամասնաբար. *Այսքանեայ զարգուս և ընդ ոսրոյն մասանց տարրաբար առ ամենայն գոյութին առաջի արկելոց. Նիւս. կազմ. Դ: *Զոր լեզուաւ ազդմամբ լսելեաց մատուցանէ զբանն, զնոյն առ տարրաբար տեսանելեաց առաջի դնէ. Յհ. կթ. աւ: *Տարերք անուանին, տարրաբար խառնին. Գնձ:

ՏԱՐՐԱԿԱՆ. ի, ագ. ա. գ. Στοιχειώδης. Elementarius, rudis. στοιχείωμα, elementum. Տարրեղէն. նիւթական. յօդական. և Տառական. *Տարրական օրէնքն (առ մովսիսի): Տարրական անցաւոր արարածք: Առանց տարրական օգոյ. Առ որս. ծէ: Ագաթ: Նար. ծՃ: *Ամենայն տարրականացս նիւթք: Մարմինք տարրականաց. Ճ. Ա: Եւսեբ. եկղ: *Եկն եհաս աւետաւորս տառ՝ տարրական իմն նուիրաձիր (իբր անձրև զովացուցիչ). Մագ. խԴ:

ՏԱՐՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Հաստատիլ իբր տարր բնական. բնաւորիլ. սկիզբն միանալ. տպաւորիլ՝ դրոշմիլ որպէս տառ. խորամուխ լինել. ընդմանել. ծաւալիլ. զօրանալ. արմատանալ: Իսկ յն. στοιχέω, մեկնի 'ի լտ. incedo, sequor aliquid mente, animo, factis. *Ունակութիւն եղեալ 'ի նմա տարրացաւ: Յորժամ տարրացեալք ամենայն մարմինք ... բանիւ տարրացեալք մարմինք: Յորում տարրացեալ է զօրութիւն նոյ: Թանձրացեալ տարրացաւ խաւարն 'ի վերայ երկրի: Հանդերձ տարրանայր իւրև զանկոլին ինչ 'ի խորութէ. Անյ. սորոգ: Փիլ: Լմբ. պորգ: Եղիշ. խոշէւ: Լմբ. եր ընդ եղբ: *Տարրանալ 'ի հանդէս բարեպաշտութեան: Յամենայն վարս բարեգործութէ տարրանայր: Տարրացելոյն առ ած սիրով: Ըստ նորին սրբութէ տարրանամք, հաղորդեալք լիերաց, և միացեալք 'ի քո: Յերկեղի նորա տարրացուք. Սոկր: Ճ. Ա: Լմբ. ոզ. և պորգ: Տօնակ: *Որ և յայժ անվայելուչ էր խմոյս լքանոց՝ 'ի վեր տարրանալ առ այդքան բարձրագոյն և երկնային խորհրդութեան. Նանայ. յոհ: *Սողոմոնի իմաստնացեալ, որքան առաւել տարրանայր 'ի խորս (յն. ἐμβατεύω, միջամուխ լինել), այնքան յաճախագոյնս ցնորէր. Առ որս. Է:

ՏԱՐՐԱՊԱՇՏ, ի, ից. ա. Նիւթապաշտ. կռապաշտ. *Բամբասէ զանմտութի տարրապաշտիցն: Ոչ միայն տարրապաշտք, այլև դիւապաշտք. Նխ. եզ. Յհ. եզ. պօղ:

ՏԱՐՐԱՊԷՍ. Տ. ՏԱՐՐԱԲԱՐ. *Բամեալ 'ի քերբս տարրապէս, զանազանեալ տառիւ հանդէս. Ը. այբուբ:

ՏԱՐՐԱՏՐՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Տափումն 'ի տարերս. սէր նիւթականաց. տարրապաշտութիւն. *Տարրատռփութեն գեն սախպէ՝ բարեքաձևաց տարերց երկրպագանել. Յհ. եզ. պօղ:

ՏԱՐՐԱՑՈՂԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Στοιχειωτικός. Տարրացուցիչ. որ տայ տարրանալ. *Ամենայնի է միակն տարրացողական. Դիոն. ածայ:

ՏԱՐՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ տարրանալ (ըստ ամենայն առման). *Զանտարրն տարրացուցին (զբանն նշանագրովք). Ճ. Ը: *Ի մի էութի զկերպաքանչիւրոցն նուէր տարրացոյց: Տարրացուցանէ զնոսա մի ած և մարմին նոյ: Հոգին տարրացուցանէ զմեզ 'ի քո իբր ընկենդանութի: Հանդերձ՝ զոր տարրացոյց անկողին 'ի խորափոփին. Լմբ. պորգ. և եր ընդ եղբ:

ՏԱՐՐԱՒՈՐ, ի, աց. Տ. ՏԱՐՐԵՂԷՆ. *Թէ էին տաւրաւորք (հրեշտակք), ապա երևելիք, և ոչ աներևոյթք: Ի մեզ գոլ տարրաւորացն (չորից հիւթոց) յաշխարհիս անեսցելոց մասին. Ագաթ: Նիւս. կազմ:

ՏԱՐՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Նիւթականութիւն. հիւթեղէնն գոլ. *Ի տարրաւորութէ եղեալ անոք կենդանի. Մագ:

ՏԱՐՐԵՂԷՆ, ղինի, նաց. ա. Եղեալն 'ի տարերաց. տարրաւոր. տարրեղէն. նիւթեղէն. հիւթաւոր. հողեղէն. երկրաւոր. ըզգալի. *Ոչ ձեանայ 'ի տեսիլ տարրեղէն: Տարրեղէն փայտակերտն ոք քառաթևն: Էութիւք իմանալեաց և տարրեղինաց: Հրեղինաց և տարրեղինաց սահղծօղ. Եղիշ. Ի: Շար: Ը. գանձ: *Բնութիւք տարրեղէն արարածոցս: Տարրեղէն նիւթոյն. Սրգ. Ի. Պ. Է: Լմբ. ոզ: *Որպէս զի 'ի տարրեղինաց և հոգեղինաց, 'ի հրեղինաց և հողեղինաց փառաւորեսցի քո ոք անուանդ. Ժմ. յն:

ՏԱՐՐԻՉ. ա. Տարրացուցիչ. հաստիչ. *Երևեցուցիչ երեկորի, տարրիչ խաւարի. Նար. ձԳ:

ՏԱՐՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Στοιχείωσις. q. d. Elementatio, elementum. Տարրումն. ինչ մի տարրացեալ. բաղկայութ տարրեղէն. *Առաւ ասհմանիչ երկակշիռ տարրութեց (տաղնջեան և գիշերոյ, այսինքն արուսեակն՝ որ լինի և գիշերավար). Նար. ղԳ:

Եւ Սկզբունք գիտութե. Ճառ. գրուած. *Մէյն յանեթոսի յաղագս ածաբանականացն տարրութեց: Ըստ ածաբանականացն նորա տարրութեց: Զայս ինչ ասէ յաղագս յոր 'ի ժողովեալն իւր ածաբանականն տարրութեն. Դիոն. ածայ:

ՏԱՐՐՈՒՄՆ, րման. գ. Նոյն ընդ վ. որպէս Տարրայումն. բաղկայութի, և տպաւորութի. դրոշմ տառից և զգումն տառի ընդ տառի. գասաւորութե. *Գիր... նոյն իսկ տառք կոչին. վասն զի ունին տարրումն ինչ և դասութի. Թր. քեր: *Կրկին յիշեաց ըզտառս. ցուցանէ զտարրումն և զմիաբանութի գրոյ և ձայնի հանդոյն տարերց երկրի: Տարրումն. զի միաբանին գիր և ձայն հանգոյն տարերացդ. Երզն. քեր: *Զտարրումն շաղապատեալ շաղաշարի գրիւք տրամաբանեսցես. Մագ. ծՂ:

ՏԱՐՓ, ոյ, կամ ի. գ. ա. Որպէս Տարփումն, և Տարփալի. *Չև հասեալ 'ի տարփ՝ ինկաբերից բուրման պայման: Տարփ եղբօրորդւոյն՝ կանայք օրիորդք սիրեցեալք. Նար. տաղ: *Քաջն արտակ դիմեալ յասպարէզ տարփով, և սէր հաւատով. Գնձ:

ՏԱՐՓԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Արժանի տարփալոյ. սենչալի. ցանկալի. *Ունտուեր նըշոյլ տարփալի: Սիրամունւոյ սիրամարգ սիրալի. նրբափայլ ոսկեթել տարփալի: Փո-

ղէր կանանց տարփալին : Տարփալի վերնա-
կան վէհից. Նար. ի—ո : Շ. փաղ: Երզն. ք :

ՏԱՐՓԱԾՈՒ, ի, ագ. ա. Որ ածէ տար-
փուածն առ այլ, կամ ձգէ զայլոց առ ինքն
տարփուածն.* Զըղձալին իւր և զտարփածուն.
Խոր. ա. 14:

ՏԱՐՓԱԿԱՆ, ի, ած. ա. Յատուարար զ
տարփման. տեղնղական.* Թաղծական, ծի-
ծաղական, տարփական. Վրդն. պղ:

ՏԱՐՓԱՄ, ացայ. ե. Երաձ, ἐρατίζω. A-
more prosequor, cupio, adfecto. Տենչալ,
ցանկալ տարփալով կիմ առ ինչ. փափկա-
ռիլ սիրով. փափաքել պատքեալ ոգւով.
արբշռիմաք, հասրէք լեռից, ալբից, օվսաք.
Տարփացեալք անձառ լռացոյն. Շար: Ծա-
բաւեցայ քանիցս անբիծ, և տարփացայ դրոշ-
մել ի գիծ. Շ. յիկ. ասաք:

ՏԱՐՓԱՆՔ, նայ. փ. *Երաստ. Amatio,
amor, adfectio. Տարփումն. տենչանք. փա-
փաք սիրոյ. ցանկուած. հասրէք, արբշ.* Աճայ-
ին տարփանաքք մղեալ: Որ ի հեշտ ցան-
կութիւն ատելոյ տարփանքն, զամենեսեան ի
բաց հատանել. փիլ. իմասփ: *Ոչ վայելեցին
տարփանօք հեծեմ, այլ հանդերձողին տէն-
չանօք յերիկամանց աւտի կախանիմ: Խոս-
խացիր համայն տարփանօք բերկրութիւդ ի կա-
նայս. Նար. գիբ. Ե հաս: *Զիմէ ալդեօք
տարփանք քեզ առասպելքն իցեն. Խոր. ա.
31:*Ցայս կշռի ժողովել զնմուտիւնս ծայր
տարփանաց, և ալժանի գովելոյ իմումտունն.
Չամամ. ասաք:

ՏԱՐՓԱՏԵՆՉ, ի, ից. ա. Տարփմամբ տեն-
չօղ. և Տարփմամբ տեղնչալի. *Յօրինուա-
ծով յարդարել... տարփատենչ տեսողայն.
Ասող. գ. 47:

ՏԱՐՓԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Շար-
ժել ի տարփումն և ի սէր. յօժարեցու-
ցանել. սիրելնել. սէրիցնել. հաշլանալ.* Զարն ի վերոյ բարեկերպ գուշեալ...վաս-
սոյն տարփացուցանէ. Ածոյ. հղ. իմ:

ՏԱՐՓԱԻՈՐ, ի, ագ. ա. Տարփածու. տար-
փացօղ, և տարփալի.* Զափրոդիտեայ պատ-
կերն իբրև երակնեայ տարփաւորի. Խոր. ք.
13:*Պահէ զտարփաւոր ծառայն կենաց պտ-
ղոցայ. Պիտ:*Բարեպաշտութեամբ և իմաստութ
սիրապէս տարփաւորն՝ ածասէր Թագաւորն
հայոց հեծեմ. Երզն. ւեր. յիւ:

ՏԱՐՓԵԼԻ, Տ. ՏԱՐՓԱԼԻ.* Օրհնեալդ
ի կանայս, երանելի տեսողայ, և տարփելի
անտեսից. Թէոդոր. իոս:

ՏԱՐՓԵՆԱԿԱՆ.} Իբր Տարփալի: Գիշ.
ՏԱՐՓԵՆԱԻՈՐ.} սահպ:

ՏԱՐՓԻՄ, եցայ. յ. Տարփալ, և տափիլ.
*Տարփիմք ցանգ տածիլ. Մաթ. ծէ:

ՏԱՐՓՈՂ, ի, ագ. ա. *Երաստής. Amator,
amasius. Տարփացօղ. ցանկայօղ. սիրով վա-
ռիալ. փափաքօղ. արբշ.* հասրէք լեռից, ալբից.
*Որ լաւաբարութեան էս տարփող: Հրամայեաց
զտարփումս անհիւրելի հաւատոյն: Սկիր
տարփողին օտարանայր յաչաց. փիլ. իմասփ:
Խոր. վրդվ: Շ. փաղ յար: Ոզ և Նեղոս. յ:
Մաթ. ասաք. ձփ. ճէ:

ՏԱՐՓՈՂԱԲԱՐ. ս. *Երոտικῶς. Amanter.
Որպէս տարփող. տարփալով. սիրողապէս.
սիրով. *Ըստ քեռւոյն փափագմունք իմա-
ցեալեանցն միշտ տարփողաբար ցանկալով.
Դիտ. ածոյ:

ՏԱՐՓՈՂԱԿԱՆ, ի, ագ. ա. Մեծափա-
փաք. տենչալական: սիրալիր.* Տարփողական
սիրով: Ի տարփողական սիրոյ երկնատւոյցն:
Տարփողական հոգւով ճճ:*Սա՛ի խոնարհ՝
երկրաւորացա տարփողական. Երզն. ոփ. երբ:

ՏԱՐՓՈՂԵՄ, եցի. ն. լ. Իբր յն. Δια-
σαλπίζω. Divulgo, pervulgo (velut tuba).
Ի տար փռիլ. քաշհնչօղ ձայնիւ ազդել.
քարոզել. աւետարանել. հռչակել իբրու
փողով. *Տեսեալ զքերոքէն ... տարփողե-
լով որբուհոյն. Շար:*Զայնէրի վիմին հրեշ-
տակապետն այսօր, տարփողէր կանանցն
զուսերմի, յարեաւ խաչելեալն. Շ. փաղ:
*Տարփողելով հրեշտակին՝ ձայնէր. Գիշ:

ՏԱՐՓՈՒԹԻՒՆ. փ. Տարփանք. տար-
փումն. տրփումն. տափումն. *Զկին իւր ի
մեծ նեղութիւն արդել սակս տարփուածի (կամ
տրփուածի) երանելոյն գլուխլուայ. Խոր.
ք. 85:

ՏԱՐՓՈՒՄՆ, փման. փ. Տարփալն. տար-
փանք. տենչ. փափաք.* Հարկաւորեալ յայն-
ժամ լինել զտարփումն եղբօրն, բացեալ
զդիրեզմանին. Դիտ. ի. 2:*Պարեմք հոգե-
պէս տարփմամբ... Յատոյսք քեզ օրհնարանս
անձկով տարփման: Զտարփումն անյագ սի-
րոյն որ առ նա. Նար. իոս. Ե երփ:*Բորբո-
քեալ անձկակատ տարփմամբ սիրոյ. Շ. փաղ
որթմ:*Լինուլ զնծագահաճոյ տարփումն սի-
րոյ՝ Թագաւորին. Ճ. Ա:*Չիլէ տարփման
տոչորման հոգւոյն: Յառ քո տարփմանէդն և
սիրոյն բռնակիզեալ. Լմբ. գորփ. Ե ած:*Ի-
մասուեալեք տարփումն: Եւ այլ յիս տար-
փումն բաղձանաց. Երզն. ֆգ:*Ո—պ:

ՏԱՐՕՐԻՆ. ա. Παράνομος. Contrarius
legi, illegitimus, improbus. Օտար յօրի-
նաց. անօրէն, անկարգ. և Տարօրինակ.*Տար-
օրէն և ապատամբ ցուցեալ ամ. Իրէն. ահ
Լէն:*Զտարօրէն հէնց ցանկութիւն: Տարօրէն
չարչրքե ... Յայնպիսի մտաւերքեր տարօրէն
խառնակութիւնն. փիլ. յոե: Պիտ:*Տարօրէն
խառնակութիւնք յարդաչաղսխութիւնք ըմբռն-
նեալ. կալմանս:*Զտարօրէն հեշտութիւնս ու-
սայք. Լմբ. յոե:*Տարօրէն սովորութիւն. Յհ-
իմ. ահ:*Նոր օրէնսդրութիւնք, և տարօրէն հան-
ճարոյ գիւտ. Սարկ. հանգ:

Կամ Տ. Παρανόμως. Contra leges, illi-
cite. Անտեսս կարգի և օրինաց. անկարգա-
բար. տարօրինակս. *Ինչ վասն զորհս զոր-
դին քո՝ ի բնութենոյ արուչին քո՝ տարօրէն հո-
գալոյդ. Սրփ. յի. իք:

ՏԱՐՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Παράνομία,
παρανόμημα. Transgressio legis, nequitia,
improbitas, flagitium. Անօրէնութիւն. ան-
կարգութիւն. ապիրատութիւն.*Զքաղօրէնու-
թիւնն և զարդարութիւնն փախանակ տարօրէնուե
և անիրաւութիւնք: Ցանցաւորութիւնք և տարօ-
րինութիւնք: Ի տարօրինութիւնք կամի տալրեցու-
ցանել: Բռնութիւնք և յափշտակութիւնք ոչ օ-
րէնքն պատճառաք են, այլ՝ տարօրէնութիւն բը-
նակեցեալ. փիլ.*Զտարօրինութիւնս առնել
խալոյ աւանս: Ազնիւ բաղմացին տարօ-
րինութիւնք: Ընչաւիից տարօրինութեաց լեալ
գործնեայ. Պիտ:*Թագաւոր տարօրինութիւս
գործնալ. Եղիշէ յՅ:Ի յայնմիկ. Երզն. ֆգ:

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ. ա. Անօրինակ. անոնման.
*Անոնդանի նիւթոյ յանցանաց, տարօրի-
նակն մարմնաւորայ. Նար. ֆբ:

ՏԱՐՕՐԻՆԱՊԻՏ. Տ. ՏԱՐՕՐԷՆ. ս.*Ան-
վայելուչ տարօրինապէս խորհեցան. Սահակն.
Ե ՈՒիէթ:

ՏԱՐՕՐԻՆԵԼ. ն. լ. Տարօրէն լինել. տար-
օրէն ինչ գործել.*Եթ ոչ տարօրինէր՝ զայս
ասելով յաւուր չաբաթու. Իրէն. ահ Լէն:

ՏԱՐՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՏԱՐՕՐԷՆՈՒ-
ԹԻՒՆ.*Իսկ դու՝ ի տարօրինութիւնդ դոլով
զամենեսեան Թիւրես. Երզն. ֆգ:

ՏԱՒԱՂԵՄ, եցի. ն. դրի և ՏԱՒԱԼԵԼ.
Հաւաքել զպրուեալ քաղմութիւն. Ժողովել.
Հանգուցանել: Լբ. Ժողովիլ. Հանգչիլ. մա-
կալիլ. պատապարիլ.*Հովիւքն տաւաղեալով
զգաւինան քշէին ի դալարաքեր հովիտն.
Աւծբ. ֆ. 8:*Ընդ հովանեաւ տաւաղին ան-
մահական անկոյն: Ընորհեա զնաղաղութիւն

եկեղեցւոյ և ընդ սովին տաւաղեալ հօտի:
Ի մի փարախ ուղղափառ եկեղեցւոյ տաւա-
ղեացին. Յհ. իմ. Եղիշ: Շ. փաղ: Կիս հան.
Ռչ: *Տիեղերք յուսոյին առ քո տաւաղին:
Այս յուսոյս ներքոյ տաւաղիմ: Ամենեքեան
ի ներքոյ նորա (ողորմութեանն ող) տաւաղին.
Լմբ. ասք. Ե աղ:*Ոմն տասց ի վիշապի մեկ-
նութիւնք, թէ ի հալամի վիշապէն (ի խալամի
վիշապին առ Յոբայ) ձկնորսքն տաւաղին, զի
սպանցեն զնա. Ճ. Ա:

ՏԱՒԻԴ, հղի. պայ. փ. Νάβλη, νάυλη.
Nabla, nablium. ψαλτήριον, psalterium. κι-
νύρα, cithara. λύρα, lyra. ὄργανον, orga-
num. Փնտր գործիք տաճանադեայ. տաղնո
սարան. որպէս եբր. Նեվել կամ Նեպել. յն.
Նաւլա, Նաւլեոն. (ըստ Մեհնինա-
քեայ, ածբա, լենփ, Նաֆբը.) Գ. ֆփ. Ճ. 12:
ա. ֆ. Ճ. 28: Ճղ. 5: իե. 1. Ե 16: Ե. ֆ. Ե.
11: Ը. 11: Ե. 28: իԸ. 25: կամ որպէս յն.
ծրղանօն, հերփնոն.*Տաւղօք և նուագարանօք.
Ե. ֆփ. ղ5:*Ձի՞ ինչ էար տաւիղն, այլ զի աղ-
տեղի երդոյն ի զի գործի. Սէբէր.Ե:* Ձածա-
բարս տաւիղն Հարկանելով գովիմ.
Պիտ:*Տաւղօք և քնարիւք՝ ներբողականս
տաւղօք. Նար. իոս:*Հոգեհնուագ տաւղիւք
հրաշազարդ տալէս խրախանալ. Ասան. եիէ:

ՏԱՒՂԵՄ, եցի. ն. Հարկանել զտաւիղ,
և յօրինել. նուագել տալս և տալմոս.*Ըն-
Թանալ գաւիթ ի մէջ սիոնի... և տաւղէ
նոցա զիրդս օրհնութիւն (կամ սրբութիւն).
Եբր. արմս:

ՏԱՒՈՒՂ, ի, ագ. Տ. ՏԱՒԻԴ. որպէս յն.
ծրղանօն.*Օրհնեցէք զնո ջղարաւ և ապեաւ
և տաւղաւ. Սէբէր. Է:

ՏԱՓ, տափք. ա. փ. (աեռս և ՏԱՓԸՐ.) Տա-
փարակ՝ որպէս գետին տափիալ և դաշտա-
ձև. փափակ փեղ փէլոյ, դօրան. Եռսը, փեռ:
վահպ. հղ:*Ամենայն բանական խալայ ի-
ջանէ ի տուարածոյ տափ. Լսոփ. ծշ. որ և
ՏՈՒԱՐԱԾԱՏԱՓ:

ՏԱՓԱԿԱՏԵՍ. ա. Տափարակ տեղեամբ
կամ ձևով. փափակ յՀոհ փէլոյ.*Բակլա
պատաստիանակաց, Թէ ոչ երկնչէլոյ ալագաւ
եմ տափակատես. Մխ. ասաք:

ՏԱՓԱԿՈՂՄՆ, ման. փ. Γῆ πεδινή. Terra
campestris. Տափարակ կողմն. Հարթ վայր.
փափակ փեղ: Հղմ.*Բանակեցան ի տափա-
կողմն ի դաշտաձեռին վայրն: Ի տափա-
կողմն ի դաշտ մի մեծ... յն. լոկ, ի դաշ-
տային գետնի. ի դաշտ մի մեծ. ա. Ա. փ. 4ոբ
Ե. 52:

ՏԱՓԱՆ, ի, ագ. փ. Գործի տափելոյ կամ
տափանելոյ հանդերձ լծովի ձեանց. որ և ՏԱՓ.
*Կոշտք տափանօք փխրին, և մարմինն ձը-
գամբ. Եզնկ. ասաք Լէհ:

ՏԱՓԱՆԱՄ, ացայ. ե. Տափարակել. հար-
թել. փափէիլ, փէլել.*Ի վայր տափացեալ,
դաշտացոյց զնոյն իւրովքն հանդերձ. Լսոփ.
ընՆէրց. (իբր տափացուցեալ:)

ՏԱՓԱՐԱԿ, ի, ագ. ա. փ. Πεδιάς. Cam-
pestris. ἐπίπεδος, planus. στρογγύλωσις, ro-
tunditas, vallum. Հարթ. գիւղ. դաշտաձև.
և Դաշտավայր.*փափակ, դօրան փեղ.
Եռսը, փեռ, Եայլա, օվա, Ֆյգան.*Իջեալ
ի տեղի մի տափարակ: Եկին ի տափարակն.
Ղկ. ը. 17: ա. ֆփ. Ճէ. 20:*Ի տափարակ
տեղւոջէ: Վազեայ ի տափարակն անդր հան-
գիստն. Ճ. Ա:*Ճերկիր տափարակ և դաշ-
տաձև: Զամենայն տափարակ տեղիսն ագա-
րակս և գոմս դնէր. Մոսկ: Յհ. իՀ:*Գոմն
զերկուս տափարակսն անառուսխուս հան-
դերձ լերամբքն կազմեցուլ. և որսոց տեղիս.
Խոր. Ե. 6:*Գնաց ի հաշտունից տափարակն.
Զենոբ:*Տափարակ, որ խորութիւն ոչ ունի.
Պիտ. փիմ:*Խորութիւն զտափարակ ձևոյն բը-

նուլթին ընկալաւ. և ուղիղն տափարակ հաստատուլթեն յեռանկիւնեայն է բաղկացեալ անդ: *Տափարակացն եղելոց... զվին գործելով հաստատուն անկիւն՝ի չորից տափարակաց. անդ:*Ուսումն չափական երկայնութեանց և տափարակի և խորութեան. Պղպ. օրին. է:

ՏԱՓԱՐԱԿԱԶԵՒ. ա. Տափարակ ձևով. *Առեալ զոսկի բալիչն, որ է տարափարա- կաձև՝ի չափ Թղայ միոյ, և՝ի կլինալ լտեր միոյ. զի այն իսկ էր յալթուլթեն պատուին. Ոսբէլ:

ՏԱՓԱՐԱԿԵՄ, եցի. ն. Տափարակ կացուցանել. փռիւեցնել. փռիւեցնել.*Տափարակէր զտեղին: Իւրև զպարեզ տափարակեալ Մագ. ւէ: Վրդն. օրին:

ՏԱՓԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐπίπεδον. Planum, aequum. Հարթուլթի. *Ընդարագոյն ըստ վայրին տափարակուէ գնացեն. Պղպ. օրին. ծ:

ՏԱՓԱՓՈՒՇ, փշոյ, ոց. գ. Ազգ փշոյ տափարակ տերևով.*Դժխիճին և տատասկն, ժանգափուշն, տափափուշն, սրափուշն. Ածաւ:

ՏԱՓԱՔՈՒԹ, քլթի, թաց. ա. Ո յր քլթին է տափարակ. տափունչ. տափակաքլթի. փիլը փափ՝ փխածք. եռաոր պատառուած.*Զայր խոժոռագէպ, տափաքլթի և խորակն: Տափաքլթիք, լոյնելութք. խոր. է. դ. Ն ՃՁ:

ՏԱՓԵՄ. եցի. ն. Տափանել. հարթել զանգամ տափանուս, որ է բահաւձև կամ վանգակաձև երկաթի ժանեօք.*Եթէ զերկիրն պատառեալով թողուն, և չտափեցին. Ոսկ. է. Ռէս:*Երբ փորչով զգուղքն մանրէ, և զսերմն ծածկէ, նա այն է լաւ. և թէ ոչ՝ նա լծօք վատակէն՝ի հետ՝ անձարտղայն ձար է, և՝ի հետ տափէն անհնար պիտին. Վոսկ. է:

ՏԱՓԵՐ. Իբր Տափք. տափարակ վայրք.*Գետնոյդ բարձրագոյն կողերն, և մատներն, և տափերն. Վոսկ. ՃԷ:

ՏԱՓԵՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Տափարակ մանն կամրջաց՝ի մուտս և ելս, ուր մի Ջավայրն է բարձր.*Ի մէջ արարեալ զնոսա տափերական կամրջին՝ գետաւէժս առնէին. Ածաւ. (յն.՝ի մէջ կամրջացն առտի և անուն:)

ՏԱՓՆՉՈՒԹԻՒՆ, կամ ՏԱՓՐՆՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Տափունչ կամ տափաքլթի գոյն. *Ջի փխածոնիւն. *Ջուտսակն ոչ կարեն փոխել, որ են տափնչուլթեի, սպիտակուլթի. Ածաւ. պոլթ:

ՏԱՓՈՂՆ, ողնի. գ. Տափարակ տեղի մի. Նոյանց. քամակ. Ճանըլին փափակ փեղէ.*Օծ ցկ զմէջքն՝ի վերոյ տափողինն. Մագ. ջակն:

ՏԱՓՐ. Տ. Դնգր. որ և Դնբր, տնբր. *Տափր հաստանելով: Տափր հաստանելով վտեղին՝ ոչ կարեին հանդարտել. Նոր. յ՝ՂԷ: Ճ. Ն:

ՏԱՔ, ի, ից. ա. Նոյն և ուխ. Թ. ըոճափ, ըճափ. Ջերմ. Ջեռուալ.*Մինչդեռ տաք ելր (շամփուրն) իբրև ղնուր՝ եդ՝ի գլուխ մերոյ. Ժանայ. Խոր. գ. Յղ:*Հաղիւ կատացին հանել զպարանն տուք ջրով՝ի տրորեալ մարմնոյն. Հ=Յ. ոեպգ. ա: Վրթ հղ. իՂ:*Ջուրն տաք գայ՝ի վեր. Երզն. Էրին:*Ամենայն հով իւրաց մխիթր առաւել տաք է փորձով. Վոսկ. ծԷ:*Հանէք զմորթ արջոյն, և տաք տաք արկէք՝ի վերայ նորա. Վրդն. ոոաւկ:

ՏԱՔԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Ջերմայուցիչ. Ջեռուցիչ.*Ջերմն՝ի ցրտէն, և նուիլ ի տաքացուցչէն (կի՞ տաքացո-ցչէն). Խոր:

ՏԱՔԴԻԿՈՆ. Տ. ՏԻՓԴԻԿՈՆ:

ՏԱՔԻՄ, եցայ. յ. Ջերմանալ. գաֆեալ.*Որ անչափ ջերմուլթը տապախառն օդոյ հոծեալ տաքին. Պիս:

ՏԱՔՈՒԹԻՒՆ. գ. Ջերմուլթի. Ջերմ.*Ջերմն յերկար, և տաքուլթի սկզբ. Ոսկ. յհ. ա. 21:*Ջերմն՝ օտար տաքուլթի է, խառնեալ ընդ բն ուռյական տաքուլին. Մխ. էքդ:

ՏԱՔՈՒՄՆ, քման. գ. Ջերմանալն. Ջերուռուն. գաֆնալ. Տաքմամբ աւազին ժուխցն. Պիս:

ՏԱՔՍԱՏ. գ. Բառ յն. գ՝ֆոխ, գ՝ֆոխծ. Ταξίς, ταξειδιον. Նոյն ընդ հյ. Դասս. կամ գասակ զօրաց. Cohors.*Զօրս սրար պիղատոս, և յլեաց կոտորեաց զտաքստաս զօրացն (հերովդ). Եփր. համաբ:

ՏԱՔՍԻՄԱՏ. փոխանակ գ՝ելոյ Պաքսիմատ. զոր տե՛ս:*Ես վրդն: Վրթ հղ. ծՂ. Նիշ:

ՏԳԵՂ, ի, ոց կամ ից. ա. Ձնմաշքիօς, ἄμορφος. Deformis. ἀνώμαλος, ὀυκ ἐυσχήμων, λεπτός, δειυός, ὠμός, σαπρόν, χείρον. Անգի զեայանմանն՝ի գեղեցկուլթէ. տձև. անշնորհ. անշուք. վոխտ. զազիր. և Անվայելուչ. անգեպ. վաճառ. էրէփն.*Ալր բարկացօղ տիւղ է կերպարանօք: Եօթն երինչք տըգեղք և վոխտ. Ածաւ. ծա. 25: Ծն. խա. 27:*Ճայ անուանեալ Հատ՝ տգեղ տեսակաւ. Ննոս:*Ոսկս զէշք զերնս տգեղս ցուցանեն, և մեղք զոգիս. Դէ. Ես:*Ամենայն բան տգեղ. Եփես. Ճ. 29:*Ոչ է տգեղ լսել զնոյն բան: Տգեղ ինչ իրս վասն վարդապետութեն քոյ ոչ խորհեր նա: Յայսմ հետէ տգեղ ինչ առ մեզ ոչ գործեացեն. Ես. պամ:

ՏԳԵՂԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Որ խօսի բանս տգեղս. զաղտխօս. Ἀισχρολόγος. Turpiloquus.*Յոլովք են տգեղաբանք՝ի չարս. Ոսկ. էէբ:

ՏԳԵՂԱԴՈՅՆ. ա. մ. Կարի տգեղ. վատ Թարագոյն. և Անչնորհ օրինակաւ. չարաչար.*Ջինչ տգեղագոյն քան զկին սրբեցեալ կայցէ. Ոսկ. մ. Ճ. կ:*Բարկութիւնն տգեղագոյն գործէ զկերպարանն: Ա յրևայլ գազանս տգեղագոյնս պաշտեին եգիպտացիքն. Սրփ. յն. Ճ: Ննոս:*Ո՛ խմաստուն լսողդ, զբարիոք ասայելագ՝ի սեաւանէ մի այլընդ այլոյ տգեղագոյնս լսես:Եվէր խաչէր:

ՏԳԵՂԱՆԱՄ, ացայ. լ. Տգեղ լինել. անշքանալ. փխեվաւ. Լիբփինէնեից.*Քարեղէն պատկերացն առեալ զքարաքոս ժանկոցն՝ զազրացեալ տգեղանան: Տգեղանայ գեղեցկութիւն: Քանզի ձկնագի նմանեցայ, որ տեսողացն ըզլոյսն տայ, այլ ինքըն մնով տգեղանայ. Ածաւ: Սրփ. ա. պ. Ճ: Յ՝ որէր:*Իսկ մարդ արտաքոյ բնութիւն անձնիշխանութիւնն զնոյն տգիղուլթ տգեղանայ:Սրփ. Ճ. պ. Ճ:

ՏԳԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տգեղ կացուցանել. եղծանել զգեղեցկութիւնն. փխեվշնէնէ.*Ոսկեղէն ումն էր բնութիւնս... գրժանք չարին զազականուէ մեզայն խառնեալ՝ տգեղացոյց զմաքուրն: Զպատկեր աթարչելիդ զազրալ ախտիւք տգեղացուցի. Շ. ա. չհ. իՃ: Սիօա. ազ:*Հրոյ զօրութիւն այն է, զի զանպիտան տղո և ժանկ խառնեալ ընդ ոսկւոյ և արծաթոյ, և զնա տգեղացուցեալ, սրբեալ. իԳՃ:

ՏԳԵՂԱՑՈՒԻՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ ինչ տգեղս յոլովացանէ. փխեվշնէնէ.*Ջտգեղացուցիչ ձրձհան զազրաթրմիք սատակել. ԼՃ. պոբթ:

ՏԳԵՂԴ. ա. Տգեղ և տխեղծ. անշնորհ. անվայել.*Տգեղծ (կամ անվայելուչ) է արդարոյ անկանել առաջի ամպարչտի. Ածաւ. իԷ. ձն:*Ջոր ինձ ասել զանէնայն տգեղծ է: Տգեղծ և անվայելուչ համարձակուլթի. Վրթ հղ. իՃ: ԼՃ. իՂ:

ՏԳԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμορφία, δυσμόρφωσις. Deformitas, deformatio. αἶσχος, turpitudo. Պակասուլթի գեղեցկուէ. անչքուլ. անվայելչուլթէ. եղծուռն. զազրուլթէ. անկարգուլթէ.*Տգեղուլթէ և խանգարուռն: Մերկացեալ՝ի գեղեցկուլթէն, ունելով զառ՝ի բնուլթէ տգեղուէ՝ և եղև ամենով ՅՃԽ. Ե:Ննոս:*Ի բանս տգեղուլթէ, որով զնս Թշնամանեն: Ասեմ զիմ վատասկ յաղագս հանդիպմանէ տգեղուլթեն՝ որ պատահէցոյ է մեզ. Մանդ. ծա: ԼՃ. ծղ:

ՏԳԻՏ, տգիտի. տաց. ա. Ἰδιώτης. Idiota, rudis. ἄπειρος, imperitus, incultus. ἄφρων, insipiens. Ապիէտ. անհման՝ի գիտուլթէ. անուսումն. ախմամբ. անիորձ. անհըմուտ. անտեղեակ. ռամիկ. գեհենիկ. գոպ, պէխապէր, աճէդի, ճահիճ, պէծ.*Ազգ տգէտք և տաւանդ գպրուլթէ են: Որ կայցէ՝ի տեղւոջ տգիտին: Մտանիցեն անգր տգէտք: Թէպէտև տգետ ևս իցեմ բանիւ, այլ ոչ ելթէ գիտուքն: Լաւ է տգիտի, որ գնայ միամտուլթյն իւրով. և այլն:*Յառաջ կոչէլ զտըգետս՝ի գիտնոց, և զանարիս՝ի քաջ արանց. Եղիշ. է:

ՏԳԻՏ. իբր Տգիտական.*Ընդնէլ պատասխանի ըստ իմատուռն կամ տգետ հալոցուածոյն. Սոփէ. ա. պ. է:

ՏԳԻՏ ԼԻՆԵԼ. Ἀγνοέω. Ignoro. Տգիտանալ. անգիտանալ. անծանօթ լինել.*Բայց դու խոյտէլ մի տգետ լինիր: Տգետ են այ արգարուլթեն: Ոչ կամիմ, եթէ տգետք ի՛ ձեզ ե՛զարքք. և այլն:*Տգետ են նոքա յարդարուլթէ անտի այ. Եփես. հա:*Բայց արդ գիտուն եմ վաւրձանին, աշգետ կամաւ լսագունին. Յա՛ որէր:

ՏԳԻՏԱԲԱՐ. մ. Իբրև տգետ. տգիտուքէ. տխմարաբար.*Տգիտաբար մոլորեալ:Զայս տգիտաբար ուսուցանես կարի յոյժ:Զանձն տգիտաբար կորուսանէ. Եղիշ:*Տգիտաբար զխուարն իբրև զլոյս սիրեցէ: Մի՛ ոք յանդգնեսցի տգիտաբար խելագարելով. Խոր:*Ոչ տգիտաբար, այլ առաքնորհութք խոհական նին խօսնկեալ. Շ. ա. յն. ղՃ:

Եւ որպէս ա. Տգիտական.*Ըստ տգիտաբար անմտուլթեն. Ճ. գ:

ՏԳԻՏԱԲԱՐՈՅ, ի, ից. ա. Տգէտաբարուք, որ չկամի և ուսանել.*Ի տգիտաբարոյ և յանճնահաճ մարդկանէ. Խոր:

ՏԳԻՏԱԴՈՅՆ. գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ տգետ.*Քան զտգիտաս տգիտագոյնք են: Պահէ անարատ և զտգիտագունէնյն զնէզուս. Սրփ. է. պ. Ճ: Մանդ. ա:

ՏԳԻՏԱԳՈՐԾ. ա. Տգիտուլթէ կամ յանգիտուլթէ գործեալ.*Խոտաւէան լինէր վասն տգիտագործ մեղացն անցելոց. Գիտ. Խղն. ա՝ Վալէ:

ՏԳԻՏԱԽՈՂԽՈՂ. ա. Որ խողխողէ զզգեաս. մոլորեցուցիչ պարզամտաց. որպէս գայլ ասլականիչ գառանց.*Գազանագեմք, տգիտախոլխողք. Թեոփոբ. Տայբափ:

ՏԳԻՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սեպհական զգիտաց և տգիտուլթէ. տխմարական.*Ընդդեմ բերի տգիտական կարծեաց: Ջտգիտական անբանուլթէն: Մաշեմ՝ի հմտուլթէ զգիտական մասանց. Շ. հրեչ:Վրդն. ծՃ: Երզն. էէբ:

Կամ իբր Տգէտ.*Ցայտնէին ևս տգիտական ազգին. Ոսկ. յհ. Ք. 40:

ՏԳԻՏԱՆԱՄ. ացայ. լ. և ն. Ἀγνοέω. Ignoro. Տգիտ լինել. անգէտ՝ անծանօթ՝ անտեղեակ և անխոհեմ գտանիլ. չկամիլ գիտել.*Եւ արդ տգիտացայք յայդմիկ: Ապա Թէ ոք տգիտանայցէ, տգիտասցի. Ք. ճ. ծՃ. 9: Ա. Ւոր. ծՂ. 38:*Ազգ ահա և գոլք զգիտացայք. Ածաւ:*Ի հեղգացն կի՛ի տգիտանալն՝ որ ինչ վասն ժողովրգեանն. Խոր:*Տգիտանան զգաւրացն ծանօթուլթի. Պիս:*Տգիտանալով իրաւանց: Տգիտացաւ նա՝ի

մեր իմաստութիւն: կամաւ ագիտանային. Լմբ. առ. Ե պրպ:

ՏԳԻՏԱՆԳ. նաց. Տ. ՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. *Ո՛չ ի ագիտանացինչ կասեալ-ոչ այլակերպեալ կ՚ել. Ե:

ՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ագնուա. Ignorantia. Անգիտութիւն. անհմտութիւն. անտեղեակութիւն. տխմարութիւն. զառանցանք. անխելքութիւն: *Տգիտութիւն անձին իւրում չէ բարւոք: Մի ասեր առակի ոչ թէ ագիտուի (կամ անգիտութիւն) է: Վասն ագիտութեան որ է ի նոսա, վասն կուրութեան սրտից իւրեանց: Յաւելուլ ի մեղն մեր և ի ագիտութիս. և այլն: *Զդործ ագիտութիւն նոցա անմեղութիւն համարեցաւ: Զագիտութիւն խոստովանեցաց հաւատոյն. Ագաթ: Խոր. Ֆ. 53: *Ոչ յանձին կարօտութիւն քո առ ագիտութիւն լման: Ընչից դանդաղեալ վերհերեցաք հայեցեալ ի մեր ագիտութիւնս: Կայր զրկի ի ձառագայթից արեգական, և ագիտութիւն զրկի ի կատարեալ կենացն: Եթէ դու ագիտութիւն վերպեալ էս, եա՛ որ հասատաս գիտեմ, ոչ կարեմ գալ զինի քոյոյ մոլորութեդ. Եղիշ:

ՏԳՈՅՆ, գունի, իմ կամ ած. ա. Անդոյն. ժժգոյն. գունաթափ. *Ցանկալի էր մանուկն, ոչ սիեզն ինչ, ոչ տգոյն. Ոսկ. Եփ:

ՏԳՈՅՆԻ. Տ. ԱՁԼԱԳՈՅՆԻ. *Պահչ են և ագռնել և գձձել առանց լուանալոյ և օծանելոյ. Եփ. պհ:

ՏԳՈՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Պակասութիւն վայելուչ գունոյ. տգեղութիւն. *Զմոյնն ի տգունութիւն փոխեն, և զգոյնն ի տգունութիւն. Պփ:

ՏԵԱՆԴ. Տ. տեառն. *Տեառնդ տապոյն ի նէլբուսա լլկիչէ. Ոսկ. ա. Բխս:

ՏԵԱՒՆԱԲԱՐ. մ. Ըստ օրինակի Տեառն մերոյ յի քի. *Տէր կոստանդին Ճաշակեաց ի Թանձրացեալ և զմեամբ լերկոյս մերձ ի կատարումն կենացն տեառնաբար զշղթրուեն Թագաւորութեն մերոյ. Վ.ԺԹ. պմ:

ՏԵԱՒՆԱԲԱՐԱՒԱ. ա. ի տեառնէ բարբառել. *Հայեցեալ ի տեառնաբարբառ հրաւիրանացն բարձրութեն. Կրթ:

ՏԵԱՒՆԱՒԱԼՈՒՍՏ. ա. Որ ինչ հայի ի միւսանգամ գալուստն սո. *Սպասաք տեառնագալուստ փրկչին: Ակնունել տեառնագալուստ փրկչին: Մեծաւ յուսով սպասել տեառնագալուստ փրկչին. Ագաթ: Ցհ. խ. ապ: Մաշ: (Կայ գրեալ և իբր գ. ի տեառնագալստեան, այսինքն ի տեառն գալստեան. *Յորժամ Թուչին ի տեառնագալստեանն ընդառաջ վիճանալ. Ագաթ:)

ՏԵԱՒՆԱԴԻՐ. ա. Տիագրեալ. խոչիւ գրչվեալ. *Զգայական գիմօք պղտղեալք, և տեառնագիր երեսաց մեր գեղով. Նար. Խալ

Եւ ի տեառնէ գրեալ, պատուիրեալ. *Տեառնագիր հրաման, ես բարձրամեամ գեա. Նար. պպչ:

ՏԵԱՒՆԱԳՐԵՄ. եգ. Ն. որպես լա. Signo sanctam Crucem, vel sancta Cruce. ին. σημειόω, σφραγίζω. Գծագրել զսէրբուենական նշան զքը խաչն. խաչակնքել. կնքել գրոշմել խաչիւ կամ վիսաչ. օրհնել նշանաւ խաչի. Երեսը խաչ հանել, խաչ հանելով կամ ձեռ խաչով օրհնել. *Տեառնագրեալ զինքն՝ բարձր ձայնիւ ասեր: Տեառնագրելով զինքն քեանս: Տեառնագրեալ զինքն խաչին նըշանքէր: Գնայ հանդիպ խաչին սքի, և տեառնագրեալ զսեզին՝ չարիսեի գուսպանաւն, և բոլոր աղբիւրն. Փաւս: Եղիշ: Խոսր: Յհ. կի: *Տեառնագրեի զնշան խաչին ի վերայ երեսաց իմոց: Բժշկեր սքն ներսիս տեսուքս. Նագրելով ձեռաք իւրովք: Տեառնագրեա քո անուամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս: Եղիշ: Լեհ ոչ տերունական կենսատու խաչիդ տեառնագրեայ. Վ.ՀԺ հց. ք: Նար. ծք. ղք: *Մի երբև զկուսաց պսակս օրհնեցեն, այլ երբև երկակին տեառնագրեացեն: Որպէս երկակի՝ ուռ տեառնագրեալ՝ ի գըլուխ դիցեն. կանոն: *Օրհնեալ կնքի և տեառնագրեայ արևելեան կողմն Տի. Գ.Ի:

ՏԵԱՒՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Σφράγισμα, σημείον. Signaculum, signum. Խաչակընքումն. ձև և գրոշմ և օրհնութիւն նշանի խաչին. *Զլինքն տեառնագրութիւնն քրիստոնէական. ճ. Բ: *Խաչիւ տեառնագրութիւն: Զտեառնագրութիւն նշանիդ: Ցիշատակ մեծ տեառնագրութիւնն յերեսս կերպիս հոգւովդ սքվ. զնշան խաչիդ. Նար. Յիք. չա. ԷԲ:

ՏԵԱՒՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿՆՔՈՑ. Մկրտութիւն. կնունք. *Աւետել տեառնագրութիւն կընքոյն քովն սմենեսին զինքն նուիրելը ասր. ճ. Ք:

ՏԵԱՒՆԱՅՈՂՈՎ. ա. Ժողովեալ սքբ կամ յանուն տեառն. տօնական. մեծահանդէս. հոգևոր. *Յայսմ աւուրս սրբոց Թէ պահոց ամենաժողով տեառնաժողով չահաւոտճառք մարգարէին լուսոյ և ուրանցն պատուականաց. Եփ. պհ:

ՏԵԱՒՆԱԿԱՆ, ի. գ. Ընծայ նուիրութեան տեառն ի պէտս ալքատաց և քահանայից. *Կանոն տեառնական օրհնելոյ. Մաշ: *Խոստացեալն ասր, զոր տեառնականն կոչէին, լիցի այսպես: Զմոտաղն զասկի, և զտեառնականի. Շ. Ի.Ի:

ՏԵԱՒՆԱԿՈՂՄՆ, ման. գ. } Τὰ πρὸς
ՏԵԱՒՆԱԿՈՂՄՆ ԿՈՅՍ. } Κύριον.
ՏԵԱՒՆԱԿՈՅՍ ԿՈՂՄՆ. } Quæ ad Dominum. Որ ինչ է գէպ ի կողմն տեառն: Ճաշակոյս կողմն. Տր տեառն ասր. *Հետտեալ կային ի տեառնակողմանն: Խնդութիւն վարդիք ի տեառնակողմն կոյս. Օր. Ի. չդ. Ե ղ: *Միշտ հետտեալ կային ի տեառնակոյս կողմանէ. Եղիշ. Խոհ:

ՏԵԱՒՆԱՄԱՅՐ, մոր. գ. Տիրամայր կոյս ածածին. մայր տեառն. *Տեառնամայր ա. ղավնին հնչեաբուղիս կենդանի ջրոյն նվիւ: Ա.ԺԼ ոչ իբրև զտեառնամայր աղավնինն, յորում ամենեցուն ածն բնակեաց. Պեփր. սխ: *Կանայքն այնպիսիկ (իւպարիւք) առնուամբ կոչին տեառնամայրք. այսինքն ունք մարք եղբայր անուանելոյ չքի. կամ քոյրք սիրամոր կոսփ. Եփ. յոր:

ՏԵԱՒՆԱՄԱՍՆ ԽԱՉ. Մակիր լուսն խաչավաչական տեառն, զորոյ գնամնութիւնն ունին այլ խաչք. բուն փայտ կենաց. *Խաչք լուսեղինք ըստ նմանութեան տեառնանման խաչին: Ի լորս տասնից ըստ նմանութեան տեառնանման խաչին. Ագաթ: Ագթ. Ք. 9: Գ.Ի:

ՏԵԱՒՆԵՂՐԱՅՐ. բոր. գ. Ածնելքայր. եղբայր տեառն. մանկունն յակոբայ արգասաւոր, որ էր որդի կղեովպայ եղբօր յովսեփայ ածա. Հայր կոչեցեալ. *Յակոբոս տեառնեղբայրն. Մաշ. Ք:

ՏԵԱՒՆԵՂՆԴԱՒԱԼԻ. գ. Ἀπάντησις Occursus (Domini), sive Purificatio B. V. M. Տօն քառասնօրեայ գալստեան յքի ի տաճարն յաղթման լինել տեառն ըստ օրինաց: *Կանոնիկ տեառնէղառաջինն: Քարոզ տեառն ընդառաջին: Թէ բարեկենդանի դիպի տեառնընդառաջին. Շ.ա:Գ.Ի: Հ = Յ: Որ ասի. կարձելով և խանգարմամբ հնչման ասի՝ Տէրէ. ասս, պէրնգասի օր. զոր յետոյիք ունիք կամեցան ըստ կամի մեկնել Տէր ընդ ասս. յաղմարելով և սանդուխի նոր, Թէ ընդ արևելեան գուռն փակեալ (որ օրինակ էր կուսին) անցեալ ելիցէ տէրն ի գրկի մեր իւրոյ և կուսի. *Աստեն, տէր հանց ընդ այս գուռն, ուսոի տեառնընդառաջ և տէրընդառաս կոչի. կամ, *իսկ զինչ կրակն լուցանել, և տէրընդառաս ասէլ. ծէրքն և տղայքն չուրջ գային զբոցոյին, և գոչէին, այ տէր ընդ այս, այ տէր ընդ այս. Տճոպ: Ա.ԺԼ յայտ է Թէ կրակավառութեն հայն ի խորհուրդ բանիցս, Լոյս ի յայտնութեն. և Հաւր ևիվ արկանել. որ են ընձեռեալ աւետարանի ի Տեառն ընդառաջն:

ՏԵԱՒՆՈՐԴԻ, դ.ոյ. գ. Ածորդի. որդի տեառն այ՝ տէր, և տիրակից հօր՝ միաձին բանն. *Յորում մանեն և բնակեսցէ ածն և տեառնորդին: Ծնաւս զանդրանիկն և զսիրելին և զտեառնորդին: Վաճառեսցի տեառնորդին ի սպանդ. Սէբէր. ծփ: ճ. Գ: *Ո՛վ ծառայք, որ վաճառէին զտեառնորդին իւրեանց. Եփ: Ծն: *Ուր բնակեցաւ իմ տեառնորդին, և չըջեցաւ հետիոտին. Գր. պղ. Եփ:

Եւս և՝ Ագաւորդի. ազատ յաղատէ ծընեալ. որդիք ազագ իշխանաց. *Ո՞ւր են ազաքն ի տաճարի, կամ տեառնորդիք ի ծագկոցի. Շ. Եփս:

ՏԵԼԵՏԻ. Բառ յն. τελετή. Տaλετή. կատարումն. և Սրբազանութիւն. նուիրադրծութիւն. և նուիրական ոք. *Տելետի կոչի ըստ յունաց խնոստասիրութիւն, որ է կատարողութիւն. և սովրեցան կոչել այս անուամբ զնաղորդութիւն իսրհրդոյն, որպէս կատարելով զնորհրդագործն՝ սրք ու սանիկին զնոցայն. Մաս. ի էՒՆ: աՒս և Մաք. հՀ=յԲ: Իակ ի հԻՆ բա. գրի, *Տելետին՝ գլուխ իմաստասիրաց կամ հռետորաց էր:

ՏԵՂ. ոյ. գ. Աբրանոս Տելոյց. Տեղացուն. յորդ կամ զեղուն անձրև. գաՒը էաշխատ. սէլ սազանաք. *Զան զսեզ՝ զան ըղտորաւք Թանձր և սրատ վիրաստ ի վայր Թօմսփեին. Ք. Ա. Ֆ. 36: *Տեղացին ի ձէզ զսեզ էրկնաւոր չնորհիցի: Տեզ ոսկի տեզայր ի վիսայուէն արատչեսի. Ագաթ: Խոր. Ք. 47:

ՏԵՂ, ոյ, ոց, ոք. գ. Ետղ. տեղի. վայր. պէլ. էէր. *Տէղ կայանի կ քահանայական գաւառն: Եւ ոչ տեղ օթևանի: Պատրաստի տեղ է կենցաղս: Զամենայն ի մի տեղ ածէ. ԼՔ. պոք. Ե ի՛. առ. ֆէ: *Ի մի տեղ գտեմարեալք. Վ.ՀԲ ոսկ: *Տեղ ինչ: Ի տեղ վերջին. Շ. Եփս: *Զորյիւրում տեղ ասացից: Յայսմ տեղ վախճանէը (այսինքն յայսմ վայրի կամ ի ժամանակի) մեծ հայրապետն գէորգ. Յհ. կՔ: *Տեղ. տեղք. են. Աբէսք. Ֆ. առէպ: *Ի գաւառաց և ի տեղսց իշխանս նուիրեն իւրեանց: Եւ այլ բազում տեղայ հնաւսրաց: Վասն իննակեան տեղայն: Զաբաժանի զո տերութիւդ ըստ տեղայ, որպէս մարգկան: Զյաղագս մի տեղայ նորա տարեալ էին անիրաւ աբար. Կրբեն: Եղիշ ա: Զնեոք: Խոսր: Լոսք. Ք:

ՑԱՄԵՆԱՑՑ ՏԵՂ. մ. Πανταχοῦ. Ubique. Ամենայն ուրեք. ամեն տէր, տէր. *Բարիքն, որպէս Թռչուն ինձ, բարիք են Թռուելեալ յամենայն տեղ, և գարշելիքն՝ գարշելիք. Պլոսք. Ֆնեվ:

Ի ՏԵՂ. նք. Ի տեղի. փոխանակ. փէղէ. *Ահարոն էր մովսիսի ի տեղ մարգարէին: Եվնցի արմաղէն յիսուն ամի ի տեղ գնոյ. Եփ: Ըսաց. Ե ՅՆ: *Զայն՝ որ ի տեղ մեր զմանկունսն գրեալ գգուել և սնուցանել պարտ: Խոս. Ռեվ:

ՏԵՂԱՐԱՐ. մ. Տեղեաւ. ըստ տեղոյ. եռևղապէս. տեղականապէս. *Ոչ տեղաբար յարձակել նմա ասելով, այլ խնայտկանապէս: Ոչ մարմնապէս, և ոչ տեղաբար. այլ ըստ կամին. Նխս. Բ:

ՏԵՂԱԳՐԵՄ. եգ. Ն. Τοπογραφέω. Locum describo. Գծագրել զտեղի ինչ. *Մինչև ցայն վայս տեղագրեայ՝ զբաղաքն... տեղագրեցին վերկայնութիւն նորա: Անդ տե-

ղագրեալ զքաղաքն : Տեղագրելով հաստա-
տի՛ քեզ ՚ի սիոն. Պիտ. ոչ: Նոռ. Բ. 1: Գնչ:

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Τοπογραφία. Topographia, loci vel locorum descriptio. Գծագրութիւն տեղւոյ. գրութիւն զտեղեաց. ՚Սկսցուք պատմել զչշխարհ առ աչիւարհ ա-
ռանձինն ըստ գրից տեղագրութեացն պատպ
աղէքսանդրացւոյ. Խոր. Ա:

ՏԵՂԱԴՐԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ է ՚ի նշանակ գրութեա՛ ՚ի տեղւոջ, կամ գրից ըստ տեղւոյ. ՚Ի տեղագրական և ՚ի բնական սահմանից բացաբա՛կ է ՚ի ծննդենէն. Պիտ:

ՏԵՂԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Τοποθετέω. Locorum situm, vel descriptionem instituo. Դնել ՚ի գրի զորոշեալ տեղի. Նշանակել զըգ-
գրոս տեղւոյն. ՚Ընդէ՞ր զարհածանի միայն ոչ
տեղագրէ: Ճառագայթարա՛կ գհիմունս տա-
լոյ տեղագրելով փիւ. լին. ա. 13: Աստ. ելեզ:

ՏԵՂԱՁԵՐԴ, կամ ՏԵՂԱՁԵՐԴԱՆԱ. ՚ի տեղւոջէ իւրմէ. խախտեալ. ՚Տեղահերձ լինելն ոմանց ՚ի տէրութենէն. Լմբ. ոչ. ե: ՚Զորս միանգամ գտանէին տեղահերձեալ և մեայեալ յետս, Ձնարակ որդ տային. Պիտ:

ՏԵՂԱԹԱՓ ԱՒՆԵԼ. Թափիլ ՚ի տեղւոջէն զգերեալն. կամ ՚ի բայ Թափել զնախ-
տեղն ՚ի տեղւոջէն. ՚Վասն տեղահարափս առ-
նելոյ գաւրշտակեալսն ՚ի նոցանէ. Աբէր. Բ. 17:

ՏԵՂԱԿԱԼ. ա. ՚Ի. Որ կալեալ ունի զիւր տեղի հաստատուն կամ անշարժ, կամ ու-
րոյն. ՚Ոմք ՚ի հաւատս յեկեալ են իբրև ՚ի խարխոխ ինչ տեղակալ հաստատեալ կան: Ոչ զտեղակալ Լուրցն, որ զետեղեալ զմի և զնոյն կոպանս ունին. Ոսկ. ա. փիմ: Վեցօր. Բ:

ՏԵՂԱԿԱԼ, ի, աց. գ. Τοπάρχης. Toparcha, loci praefectus. Կուսակալ կողմնակալ, տեղապահ արքունի. բդեաշխ. ՚Զոպատ-
պետս և զտեղակալս, և զիշխանս: Աս ամե-
նայն տեղակալք կողմանցն ասորւոց. ա. Եզր. Բ. 14: Բ. 48: ՚Զնա առաքէ Թագաւորն՝ տեղակալ քաղաքին անուոյ. Լսեփ. Ե:

ՏԵՂԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդունել հաս-
տատութիւք զտեղին. զետեղումն. ՚Ոչ քնա-
կան տեղակալութիւք ՚ի նմա գերակայեալ.
Աստ. եղեզ: (որ և կալիլ ըստ տեղւոյն նչս-
նակիլ և կուսակալութիւն. տեղապահութիւն:)

ՏԵՂԱԿԱՑ. ա. Որ կայ ՚ի տեղւոջ իմիք: Գնչ:

ՏԵՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Եռեղական. որ ինչ հայի ՚ի տեղին՝ ոչ եսպէս առ մեզ. ՚Գրու-
յն նոյն ինքն տեղական մարմին ՚ի տեղւոջ:
Ոչ տեղական փոփոխումն, այլ ՚ի բարձրուէ
՚ի նուաստութիւն: Եմէ երկինք է, տեղական
է եղումն, ուստի և իմունն կարծիցես: Եւ
այս ոչ է տեղական կործանմամբ, որպէս զա-
ւազնին. Աստ. վերնագ. արիս: Երկն. Նկր:
Շ. ա. պ. ծա: Լմբ. յայտ: ՚Մակգայ տեղա-
կան. Երկն. ֆէր. որ ըստ Թրամ. հետղական:

ՏԵՂԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. կալն ՚ի տե-
ղւոջ. զկայ ասնուելն ուրեք. ՚Ի Ճանապարհ
հորդութիւնն, ՚ի վազդապետութիւնն, ՚ի տե-
ղակացուն, ՚ի լռութիւն սիրոյն. քեր. Ոսկ. ա. կոր:

ՏԵՂԱԿԱՑ. ա. Բնակակից. գաւառա-
կից. սահմանակից: Գնչ:

ՏԵՂԱՄ, ացի, ա. և ՏԵՂԵԱՄ, ՏԵ-
ՂԵՄ, ղեայ. և ՏԵՂՈՒՄ. ն. Βρέχω, ἐπι-
βρέχω, ὕω, ὑετίζω. Pluo, irrigo. ուբա, ոսպ-
գո. Տեղ տարափոյ կամ անձրև ածել. և հան-
գոյն անձրևի Թափել. եազբբմաց, պարիբեն.
՚Ձև ևս էր տեղացեալ տեառն ՚այ ՚ի վերայ
երկրի: Եւ տեր տեղայց (կամ տեղեայ) ՚ի սո-
գամ և ՚ի գոմոր ծծումբ և հուր ՚ի տեառ-
նէ յերկնից: Եւ տեղայ (կամ տեղեաց) տեր
կարկուտ ՚ի վերայ ամենայն երկրին եգիպ-
տացւոց: Տեղայց (կամ տեղեաց) ՚ի նոսա մա-
նանայ ՚ի կերակուր: Տեղեաց ՚ի նոսա միս
ոչ հով: Ի մի քաղաք տեղայից, և ՚ի միւս
քաղաք ոչ տեղացից: Ասա և տեղացից ձեզ
հայ յերկնից: Ո՞ պատրաստեաց զհոսանս...
տեղեալ (այսինքն տեղալ) յերկիր. և այլն:
՚Առանց աշխատութեա՛ յերկնից տեղեաց նո-
ցա (զմանանայ). Երէր. ծՆ: ՚Ինքն իսկ յին-
քեանէ տեղեաց զկերակուր. Ռուի. ՚ի յհ. Ա:
՚Եւ նեաս իբրև յամպոյ տեղէ ՚ի խորհուրդս
մարդկան. Մ՚ած. ը: ՚Զանձրև սասափին տե-
ղացեալ առ մարդիկ. Ագաղ: ՚Ձեմականաքն
տղօթէին, Զևս (այսինքն տրամադր) տեղ ՚ի
մեզ փորձութիւն. Սահմ. ի: ՚Տեղոյ ՚ի մեզ
զամպրոյ գառնութիւ՛ն. Յհ. կի. որ և իբր
ևր. գրէ, ՚Զառատապան տրտմութիւ՛ն ամպ-
րոպաց, որ տեղացեալ իսկ ՚ի վերայ ժողովր-
դեան ,,:

ՏԵՂԱՑ, ան, ացի, կամ եաց, ացին. Ե՛ն-
ման. լ. ԻՀանել անձրևի. պալ իբրև զանձրև.
՚Տեղոյսէ ձեզ անձրև կանուխ և անագան:
Ոչ տեղոյաց յերկիր զերիս ամն և զվեց ամիս:
Տեղոյսէ ՚ի վերայ մեզաւորաց որոգայթ՝հու ը
և ծծումբ. և այլն: ՚Կայծակունք տեղացին.
Եսա. իր. Ե: ՚Տեղ ոսկի տեղոյր ՚ի փեսայ-
ութեն արատչեսի, տեղայր մայրաքրիս ՚ի
Նաւմանութեն առմինկանն. Խոր. Բ. 48:

ՏԵՂԱՆՔ. Իբր Տեղիք. փեղեանի. ՚Ա-
մենայն տեղանք նոցա. Գեն. եո:

ՏԵՂԱՊԱՐԱՐԻԼ. եալ. Շարժիլ ՚ի տեղ
աղջէն, կամ ըստ տեղւոյ: Նեսս. բն. Ե:

ՏԵՂԱՊԱՀ, ի, աց. գ. Τοποτηρητής. Loci servator, locum tenens, vicarius, successor. Որ պահէ զտեղի ուրուք՝ նահեղով
փոխանակ նորա. յաշխորդ իբր լուեղեայն. ա-
ռաջնորդ. աՒս և ԱՒՈՒՍԱՒԱՆ՝ իբր յաշխորդ.
՚Գլխաւորս՝ վերակացուս՝ տեղապահս յայս
արարեալ հայոյն կաւսարեւոց: Յովսեփ՝ որ ե-
կաց զկնի սնոյն սահակայ տեղապահ աշո-
ոցոյն: Մեծն նեղսէս՝ ևս լուսաւորչին գրի-
գորի վիճակեալ հօտին տեղապահ: Սնի գրի-
գոր ՚ծծաբան տեղապահ էր աշխոցոյն բիս-
զանդիոյ. կորիւն: Ոսոպ: ՃՃ: ՚Կացուցա-
նեն տեղապահ Թագաւորութեն գնդեն վար-
դան. Վ՚արդ. պիմ:

ՏԵՂԱՊԱՀ. Τοπάρχης. Toparcha, regulus, rex. փառանդ աշխոցոյն տերութեա. իշ-
խան աշխարհի. Թագաւոր տեղոյն. ՚Տե-
ղապահ էս բաւական համ,, ասէր Թէոդորա
Թագուհին. Լսեփ. ծԸ: ՚Թադէոս՝ որ ըզ-
Թուղթն աթգարիոսի տիղապահի եգեր յե-
դեսիա. Ճ. Ջ:

ՏԵՂԱՊԱՀ. Պահապան գաւառի. փոխ-
արքայ. բդեաշխ. տեղակալ. կողմնակալ.
կուսակալ. ՚Կոչէ առ ինքն զարան, զորս Թո-
ղեալ էր տեղապահս վաստրական աշխար-
հին. Ագաթ. Ե. 2:

ՏԵՂԱՊԱՀ. փոխանորդ. երևեցուցիչ իշ-
խանութե տեառն իւրոյ. Չնումայեցւոյ Թա-
գաւորութեին, տեղապահ մեծի Թագաւորին
քոհ: Ի Թագաւորեալ քաղաքն բիւզանդիոյ,
որ է տեղապահ Թագաւորին քոհ. Լմ. Նդ:
Մ՚եոր. Երէր:

ՏԵՂԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութիւն
տեղապահի. յաջորդութիւն իբր լուեղեայն.
առաջնորդութիւն. ՚Զաթոռ եպիսկոպոսա-
պետութեանն տեղապահութե յաջորդեաց
յովսէփ: Զաթոռն տեղապահութե խնա-
մեր յովսէփ աշակերտ մեսրոպայ: Ցառաջ
քան զվախճանելն սահակայ եպիսկոպոսի՝
տայր զտեղապահութիւն աթոռոյն՝ մեսրոպայ վարդապետի. Խոր. Գ. 67. Ե 3Ճ.
կի: Վ՚արդ. պիմ: Մ՚եոր. Երէր:՚Տայր զտե-
ղապահութիւն (պատրիարգութիւն) գրիգորի
ՃծաբաՒնի մինչև ցհասաքել ժողովոյն. Շիր.
իրան:

Եւ կուսակալուն. վերակացութիւն ՚ի գե-
մոց այլոց. ՚Ասիկան կարգեաց ՚ի վերայ աշ-
խարհին տեղապահութե տիրել: Ի գեմս ա-
շտոյ աւանեմ տեղապահութիւն պատուիրեալ
Աբծր. Գ. 3: Ե. 1:

ՏԵՂԱՍԵՐ, սիրի, բաց. ա. որ և ՏԵՂԵ-
ՍԵՐ. Սիրօղ զիւր տեղի. մշտասեր ՚ի նմին
վայրի կամ ՚ի նոյն տեղիս. ՚Ոմանք տեղա-
սէրք, և կէսք մոլորականք. Վ՚արդ. ԺՆ:

ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ, ոյ, աց. գ. Ύετός. Pluvia Ὄμβρος. Imber. ուբատ, nimbus, nix, stilla. որ և ՏԱՂԱՏԱՐԱՓ. Տեղ. տարափ. անձրև. ձիւն. ցօղ առատ. սաղարափ, սաճ-
նափ, գարնը եաղմոր. սերկեվնի, գոռալ պաղը
գառ. ՚Իցկէ իբրև զանձրև ՚ի վերայ սիզոյ, և
իբրև զտեղատարափ ՚ի վերայ խոտոյ. Օր.
լԸ. 1: ՚Եթէ զչնիծս անձրևաց և զտեղատա-
րափոյ ունիցիս ՚ի հոմար ինչ: Շնորք անձ-
րևաց, և տեղատարափ ձեռն, և ոլորն կարկ-
տի. Ոսկ. յհ. ա. 3դ: Բ. 1: ՚Որպէս ՚ի տե-
ղատարափից բռնութե է ՚ի մարմնական դը-
նայս անկեալ: Տեսանէ՞ս զհոյլս տեղատա-
րափացս ահագին և սոսկալի. Մ՚ակ: ՚Գայ
՚ի վերայ ձմեռն փորձութեցն, և տեղատա-
րափ նեղութեցն որպէս զձիւն սառնացեալ
՚ի վերայ մտացն. Լմբ. ոչ:

Կամ ա. ն. որպէս Տեղատարափական.
իբրև զտեղատարափ. ՚Ըստ նմանութե տե-
ղատարափ չառաչման նետաձիգ բարկութե:
Եսես նա բազմագիմի զնետս, մուխս չարին
տեղատարափ խաղացեալ. փորպ: Լմբ. պրե:

ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ ԼԻՆԵԼ. Տեղալ որպէս ըզ-
տարափ. ՚Թշնամին տեղատարափ լինի ըս-
պառնալեօք. Ոսկ. եո:

ՏԵՂԱՓՈԽԱՐԻՆ. գ. Ἐκδρομή. Excursio. ἄφεσις, demissio, remissio. իտ. Calata, calare. Տեղատուութե կամ հատուածն ՚ի տեղ
աղջէն. այսինքն նուազութե և պակասութիւն
ջրոյ ծովու ձգելոյ ասոր անգր ընդ լուանի.
ՃրԻն ֆաբ-ինը. ՚Կոհակաց մակընթացութե
և տեղատուե զքաղաքս և զգամաքն ծո-
վացուցին. և զծով ցամաքեցուցին. Աբեսա. Ց:

ՏԵՂԱՑՈՒՄՆ. ցման. գ. Տեղալն. անձ-
րևելն. իմանելն իբրև զտեղ տարափոյ՝ Ըզ-
հրաբորբոք բարկութե տեղացումն ՚ի բաց
տրոհել: Քո խնայեցդ պահէ զնա յիմ կայ-
ծակացս և ՚ի կարկտէ փորձանացս տեղաց-
մանէ: Ամպ ըզթագոյն ահագնատեսիլ կրկին
տեղացմանց, միմն նետս, և միւսն քարինս.
Ց՚. կի: Լմբ. ոչ: Նոր. լ:

ՏԵՂԱՒՈՐ. Տ. ՏԵՂԱՑՈՒՆ. ՚կարծեցեալք
տեղատուս և փոփոխելի չարժումն գոլ ՃծՈՒ-
Թեսնն. փիւ. եւ. Բ. 45:

ՏԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի ՚ի տեղափոխութե. ՚Ի չորս բաժանի կեն-
դանական զօրութեն. ՚ի ծննդական, ՚ի սնդն-
դական, յաճեալական, և ՚ի տեղափոխեալ-
կանն. Խոսրովիի:

ՏԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ. գ. Μετατόπισις.
ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄՆ, խման. Translatio. Փոփոխութե տեղւոյ. փոխադրութե. ՚Զտե-
ղափոխութիս աստեղաց: Մ՚ան լուսին (ա-
սի՛) անշնաչափ տեղափոխութե իւր. Պիպ:
Վաղաղ. փոբեմփ: ՚Իսկ զինչ իցէ տարազ տե-
ղափոխման. Բրս. ես ի:

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. իբր Տեղափոխանուէ.

փոխանորդուԹ՚ի մի ուՀոռ՝ փոխանակ սեպհականին. *Վերացաւս կացուցանէին, ըստ տեղափոխուԹեան ունելով մինչև ի ժողովին. Ս-կիր:

ՏԵՂԵԱԼ. Տ. տեղալ:

ՏԵՂԵԱԿ, եկի, կաց. ա. *Եմպեւրος. Peritus. և բայիւ, էւծէա, ἔσημι, scio. (իբր խոբամուխ՚ի բառն տեղի իրաց.) Հմուտ. խելամուտ. գիտակ. բանիբուն. ներհուն. հասու. ծանօԹ. փորձ. փեղն՚ի փեղը գիպօղ. վարՁիչ, վարօղ, ալիս. *Եւ Ձանապարհին տեղեակ եմ: Իրաց պատեհարաղին տեղեակ: Ձեր տեղեակ ծանրաձայնին: կենաց իմոց՝ որ՚ի մանկուԹենէ, տեղեակ են ամենայն հրեայքն. *Ա յամ ամենայնի զնոսա տեղեակս առնէր: Ցեղեակ եղեալ մերոյ անբակ միաբանուԹեան. Եղիս. ճ: *Որպէս ասն ուսեալոյ և տեղեկի: ԵԹէ ոք գիտեսցի՚ի տեղեկաց ոմանց, որ խնկապես զկատարումն իրաց ծանուցանէ. Փարպ: Ս-րպ. ա. յհ. ը: *Չի կարող ես դու՝ ասէ, գիտել եւ. այլ ԵԹէ կամիս դու, չեմ տեղեակ. եղէր. համաբ: *Ձեմ տեղեակ, ԹէՀ որպես է. Ե-ս. պիտ:

ՏԵՂԵԱԿ. ած. Տեղի փոքրիկ և աղքատի. փեղի. էէրձիւէ. տեւս և ՑՏՂԵԿԻԿ. *Ընտրեալ իբր առանձնակ միայնատան տեղեակ, ազօԹից միայն պարապեալ. Աբծր. ը. 14:

ՑՏՂԵԿԱԲԱՐ. ՛. Իբրև տեղեակ. տեղեկուԹիւը. հմտաբար. և ի փորձոյ. ἀπὸ τῆς πείρας. *Գիտաց այնուհետեւ տեղեկաբար: Ձչէզոս հայերէն խօսից քաղ տեղեկաբար գիտէր. Ոսկ. ապաշխ. է: Փարպ:

ՏԵՂԵԿԱԳՈՑՆ, գուսի, ից. ա. Ասաւեալ կամ քաղ տեղեակ. *Որոց հմուտ և տեղեկագոյն եղեալ ասացելոցն: Որք տեղեկագոյնք էին՚ի նոսա գրոց: Որ ոչ է հմուտ նաւ ավարել. Թոդուլ՚ի տեղեկագոյնն. Ա. գաւ. *Փարպ: Իգն: *Որ տեղեկագոյն է կամ ոմն Թագաւորին: Ոչ էր տեղեկագոյն մըտացն ամենայն նախարարացն: Ջայս ասեմ քեզ, որպէս ոմանք մի տեղեկագոյն են. Եղիս:

կամ ՛. Ցեղեկաբար. քաղ. *Ձի տեղեկագոյն գիտեի ես զնոյնի պնդուԹիւն քո: Ասելի քան զմեզ տեղեկագոյն գիտեր. Ե-ս. պիտ. է. 24: է. 10:

ՏԵՂԵԿԱԴԻՐՔ. գ. Տեղեկիկ և դիրք ասպիՁանաց՝ ի քնարն. կամ տեղեակ այնր գրից. *Ձեռն արուեստապէս բազում ան. գամ չարժի առ տեղեկագիրսն, որք ըզկանգղն ածէն. Նիս. ԹՒ. է:

ՏԵՂԵԿԱՅԻԼ, եալ. յ. Ձկայ առնուլ՚ի տեղւոջն. զտեղիլ հանգուստս. *Տեղեկայեալ բնակեաց ՅՀ՚ի սմա. Ածն. եղեր:

ՑՏՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձկայ առնուն՚ի տեղւոջ. դագաւրումն. հանգիստ. *Ջառ՚ի պիՇխին ասէ հաՃելով ընտրեալ զքնա. կուԹեն տեղեկայուԹեի. Անան. եղեր:

ՑՏՂԵԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Գուծչա, συμβιβάζομαι, συνίημι. Cognosco, novi, instruor, certus sum. Տեղեակ լինել. տեղեկուԹեի առնուլ, ծանօԹ՝ հասու՝ խելամուտ լինել. *Ցեղեկանալ ամենայնի՝ ՀՒՀ և գործից: Բնբռան անխրատից տեղեկանալ չար. ըստց: Ցեղեկացան գրոնէ: Տեղեկացեալք պատ. պատ. և այլն: *Ընդեղերգիր, և անտի տեղեկանաս: Ալլև գրոչից անգամ իւրաքանչիւր տեղեկանայր. ի նմանէ. Եղիս:

կամ ՛. Ի միս առնուլ. խմնել. զատանել. առուգել. *Ցեղեկացին և ուսցին՝ ի նը մանէ զամենայն բանս օրինացն. Նեեմ. է. 13: *Հարցնալ տեղեկանալ զկարգ վանացն. Ցար. Ա. առուգագոյն ևս տեղեկացաւ զամենայն ՀՀոմն: Եւ զոյն ոչ էր տեղեկեալ նորա տակաւին... Ջայս ամենայն տեղեկացաւ՝ ի նմանէ. Կ. ՀԳ. ծէ: Խոր. է. 83: Եղիս: *Տեղեկանայր՝ ի քաղաքացւոց անտի զորպիսութիւն զօրացն հայոց. Ղևոնդ: *Ջոր հարցմամբ՝ ի նմանէ տեղեկանայր մարմնով հրեշտակին. Շար:

ՑՏՂԵԿՈՒԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Գոյուշա. Notum facio. Տալ տեղեկանալ. տեղեակ՝ իրագէտ՝ խելամուտ առնել. ծանուցանել. *Տեղեկացո զորդայն, և յաւելցէ ընդունել: Ցեղեկացուցեալ ինձ զամենայն՝ հասի՚ի վերայ. Ա-ակ. է. 9: է. եղր. է. 18: *Տեղեկացուցեալ խելամտութեամբ: Ցաղագս այդպիսի իրաց մի ըստ միոջէ տեղեկացուցանել զձեզ: Գիտելի՚ի քէն է ընտրհ, գու տեղեկացուցեր օրինացն. Ագաթ: Փարպ: Լմբ. ոչ:

ՏԵՂԵԿԻԿ. գ. Տեղի լինչ փոքրիկ կամ յատկար. որ և ՏԵՂԵԱԿ ասի. *Ոչ գտանել տեղեկիկ (կամ տեղի) ապաստանից՝ ի հիմնուն. Նաև արտաշատու. Խոր. ա. 29:

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոյաչ. Notitia. ἐπιστημή, ἐμπειρία, peritia. Տեղեակն լինել. ծանօԹութեի. հմտութեի. գիտութեի. զեկուցումն. *Առ մեզ տեղեկութեի տացես վասն իրացս: Տուեալ ձեզ տեղեկութեի. ա. եղր. է. 22: է. եղր. է. 21: *Սկսաւ խօսել, և ասալ տեղեկութեի: Արբայութեի երկնից տեղեկութեի: կրթութեի յոյժ պէտք են արարածոց ևս տեղեկութեի զուսցատրութեցն. Ագաթ: Խոր: *Հմտաբար տեղեկութեի ղեկավարել: Տեղեկութեի զհետ գոլ մտացն տեսութեի. Յհ. ԼԸ: Սէփ. ա. պ. է *Ոչ մարմնոյ զօրութեի, և ոչ տեղեկութեի պատերազմաց. Ոսկ. Ես: *Ոչ գիտէին առաքինութն զտեղեկութիւն Ձակատի՚ի մարտ պատերազմի. Եէր. յե:

ՏԵՂԵՄ, եցի, եաց. Տ. տեղեմ:

ՏԵՂԵՍԷՐ. Փիλόχωρος. Qui locum amat. Տ. տեղասէր. *կենք տեղեսէրք, և այլք երկակենցաղք. Ա- որ. է:

ՏԵՂԻ. ղոյ, ի տեղւոյ կմ՚ողէ, ողջ, ղեաց. գ. Τοπος. Locus. στασις, statio. որ և տեղ, ՏՑՂ. վայր. ուրն՝ զոր գիւաւե իւրաքանչիւրը մասին. կայան. ընդունարան. բնակարան. կողմն. սահման. ընդարձակութի. միջոց. փեղ, փեղը. էէր, ՏԹեան, Ֆահալ, էհան. *Գնաց մինչև ցտեղին, ուր էր խորան: Ի տեղի սեղանոյն՝ զոր արար: Ցես՝ի տեղւոջէ յայդմանէ՝ յորում գու ես: Ննջեաց՝ի տեղւոջն յայնմ: Տեղի իջավանաց: Էր տեղին՝ տեղի խաչանց: Տեղի արծաԹոյ, ուսոի լինի, և տեղի ոսկւոյ՝ ուսոի կզկռի: ԵրԹայց՝ի տեղի իմ և յերկիր իմ: Թողացուցից ամենայն տեղեացն վասն նոցա: Ըստ տեղիս իւրեանց յաշխարհս իւրեանց: Մոլորեալ տուն՝ի տուն, և տեղի՚ի տեղւոջէ: Թագաւորն կայր՝ի տեղւոջն իւրում: Կարգեցի զնոսա՝ի տեղիս իւրեանց. և այլն: *Ըրկէր փախստական տեղւոյ՝ի տեղի. Եզէկ. ոչ: *Որ առաքի. գնալով լինի տեղի՚ի տեղւոջէ. Ոսկ. յհ. ա. 38: *Ա յս տեղի (բանիդ) կրկնած և երկրորդուձ է. Կիւրղ. ծ:

ՏԵՂԻ. Միջոց գիպող ըստ տեղւոյ և ժամանակի. առիԹ. յարմարուն. Թոյլտուութիւն. ներողութիւն. *Տեղի պատասխանւոյ առնուցու վասն ամբաստանութեանն. Գծ. է. 16: *Ապաշխարութեան տեղի ոչ եգիտ. Եբր, ծ. 17: *Բանին իմոյ չիք տեղի՝ ի ձեզ. Ցհ. է. 37: *Գոյր նոցա տեղի ապաշխարութեի, որպէս գաւաւ տեղի ապաշխարութեի Նինուեացւոց. Մծբ. ֆ: *Ի նորա վարս տեղի գտանել ոչ կարացին. Խոր. ֆ. 67: *Չի մի՝ տեղի գտցէ բանաւորիսն բամբասել զնծ: Ջոմանս ապչառս արար, զի տեղի լիցի մեծատանցն բարեգործելոյ: Թվ կամեցեալ էր երկարել զբանս, գոյր տեղի ընդարձակութեի: Երես եցոյց ինձ բանս ըստ կործանմանն մերոյ տեղիս: Օձն խաբօղ, և յիմարութեին տեղի, և ցանկութեին գոլ լմբ. պիտ: Իգն: Խոր: Ցհ. իմ. էբ. Մ-ալ: *Ընշանս ցուցանել՚ի պատչաճ տեղոլ և՚ի փլմանակի. Շ. ծգ: *Ալուաքոյ տեւլոյ միաք ՚ն. անտեղի. Ա- որս. ա:

Ի ՏԵՂԻ. Նիս. գ. փոխանակ. և փոխարէն:

Ի ՏԵՂԻՈՑ. Նախուց. *Ցիւր տեղի Թագաւորեցուցանել: Եղև նոցա ալիւան՝ի տեղի քարւի, և կուսր՝ի տեղի շաղախոյ. ա. Ա. Ղ. 16: Ծն. ՃԱ. 3: *Լեր որպէս որպէս հայր, և յառն տեղի. Սիր. ի. 10: *Ի տեղի նորա կալուգել: Արձակեաց զմարդկին յիւրաքանչիւր տեղիս, և զայլս՝ի տեղիս նոցա փոխանակ առ իւր կոչեաց. Խոր. ֆ. 51: Եղիս: *Դա ձեզ լիցի՚ի տեւլոյ հօր. ա. Ա. է. 65: *Թէպէտև չէ քս ծնունդն, սակայն զտեղի հօր ընուցուս մանկանն. Ոսկ. Ա. ա. 4: *Ան. ի գաւ անաԹեմայն՝ի յոյն լեզուս, որ է նուեր, և յանիծից տեւլոյ կայ. կի-րդ. օրին:

ԱՒ ՏԵՂԵԱՒՆ. Ա. Ով վայր մի. առ ժամանակ մի. առ ժամն. ի նմին վայրի նիւԹապէս. *Հրեական զտհին և պատուրագոյն արիւնք առ տեղեաւն՝ի քաւուԹի էր ակամայիկ ոմանց մեղանաց: Տիմարք յերեՂեցողացն՝ առ տեղեաւն միայն հայեցուիլ՝ի բանն՝ ոչ քննեն զպատՃառն. Շ. Ես:

Ի ՏԵՂԻՍ ՏԵՂԻՍ. ՏԵՂԵԱՑ ՏԵՂԵԱՑ. այսինքն՝ի զանազան տեղիս. *կոմսունգք եւ գիպատացւոց՝ի տեղիս տեղիս առ սպարապետաս: Որ տեղւոց տեղեաց պահապանքն էին. ֆ. Ա. ֆ. 8: Նեեմ. ը. 14: *Եղբարց մերոց՝ի տեղիս տեղիս: Բազում Թուղթս խոպաղուԹեե առնէր՝ի տեղիս տեղիս Հայոց աշխարհին: Սովորութի է գրոց՝ի տեղիս տեղիս զկարգ իրացն միայն ասել. Մծբ. ծէ: Փարպ: Շ. Ես: *Բազում ապականուԹիք գործեցան տեղիս տեղիս. Ե-ս. ոբ. այսինքն յայլևայլ տեղիս. յն. տեղայնիք:

ՏԵՂԻ ՏԱԼ՝ իմիք կամ ումիք. Δίδωμι τόπον. Do locum. ὑπείκω. Cedo, concedo, obsequor, obtempero. Միջոց տալ. Թոյլ տալ. ընդունել. ներել. անտալ. Հպատակել. *Առ ատեաս տալոյ գաւաւելոյն՝ տայիր տեղի պապաշխարուԹեե: Մի տայք տեղի սատանայի: Մի զանձանց վրէժ իմնդրիք սիրելիք, այլ տուք տեղի բարկուԹեե. Ի. ծէ. 10: Եէե. է. 27: Հ-. ծէ. 19: *Մի տեղի տալ բազմայն հաՃուԹեե կամաց: Ջհետ երԹայ, և հրամանացն նորա տեղի տայ. Փիլ. ծ. բան: *Արեգակն տեղի տայ խաւարին. կնդիկ: *ՓառասրուԹեե և անարգուԹի միանգամ տեղի տալով. ՑՀԻ. է: *Որ ոչ տուցէ նմա տեղի ըստ կրօնից ՅԾ պաշտաւուԹեե վարվիլ. Սոփ. ա. պ. է: *Ոչ տամ տեղի և մուտ բանին: Տեղի տային հաւանական բանիցն: Տեղի տուր նմին. Ա-ոբէ. Լմբ. էբ ընծ: Գիմ. ոչէս: *ՆզիպաբրատուցուԹիւն այնուհետեւ առնել տեղի (յն. տայ զտեղի) նեռինն. կոչ. ծէ:

ՏՈՂԻ ՏԱԼ՝ իմիքէ կամ յումիքէ. Ἐκχωρίζω, ἐκχωρέω, ἐπιχωρέω, παραχωρέω Discedo, recedo, secedo, subduco me. Խորշիլ. խոյս տալ. որոշիլ. հեռանալ. ի բաց մեկնիլ՝ որպէս Թողուած այլոյս զայր տեղի. Լուսաբ. փալատիս. տալ-ումիք. ԹՒԼ. ԼՒՄԼ. ՀՒՀՒԼ. *Տեղի տուր գնա յերկիրն հրեաստանի. Ամոս. է. 12: *Խորշի և տեղի տայ (ի մարգկանէ), և զիշխուս Թիւն սիրէ: Մի խրախաճ ընդգէմ փորձութեե, այլ խորշել և տեղի տալ. Փիլ. Իմաստ: Ոսկ. ֆ. ա. 14: *Ի ժամայս (կամ՝ ի ժամուս) տե-

ղի տալ, և անձին զգուշանալ: Տէղի տան տխրութիւք: Փախեաւ սլացաւ տէղի եւս. Փոր. Նար. խ. 4ֆ: *Զգուշացուցանէին տէղի տալ և ղերծանել ի մահուանէ: Ոչ տէղի եւոուն, և ոչ ի բաց գնացին: Ցոյզք մնաց և սուգ տրտմութիւն տէղի տուեալ ի բաց գնացին: Տէղի եւոուն ի սմանէ: Տէղի տալ ի խորհրդակցութիւն. Իփն: Սրփ. յն. ծէ. Ե ա. պ. ա: Լմբ. պրփ. Ե ա:

Զտեղի ԱՆՆՈՒԼ, կամ ՈՒՆԵԼ. Ἱστάω, ἵσταμαι, ἔπεχω. Sto, substo, cesso, condùco me. ἀφίστημι, sustineo. Զկայ առնուլ. դադարել. հանդարտել. *Զտեղի առ յա: Ի տեղւոջն՝ յորում զտեղի առնոյր ասէին: Աւետարքն զտեղի առնէին: Երթայից ի պատերազմ, թէ զտեղի կալույց և այլն: *Որ առաւել ցանկայ, նա ոչ երբէք կարէ զտեղի առնուլ ի ցանկանալոյ: Ա յսոս կարծեօք զտեղի առնոյր քարոզութիւն: Ոչ այսոս լուծուածն կարծեացս զտեղի առնու. Ոսկ. յհ. ա. 27. Ե 17: Լմբ. էր ընդ եղբ: *Ցոր. ժամ արար զնշանն, ոչ անդէն (կամ անդրէն) առ զտեղի. Երզ. Տիտ: * Տեսեալ զայս ամենայն... զտեղի կալաւ. Իփն: * Ի պահաւել ցանկալեացն՝ ոչ կարէմք զտեղի ունել և հանգերել: Ձկարես զտեղի ունել ի լուր այսպիսի բարբառոյ. Սրփ. յն. է:

ՏԵՂԻԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοχωρία. Amor loci. Սիրելի զնւր տեղի. տեղասէր՝ տեղասէր գոլն. *Զբարսն և զկիրսն (կեն. դանեաց)... և զտեղեասիրութիւնն. Ա ա. ը:

ՏԵՂԻԱՐԱՆ. գ. Վայր տեղւոյ. տեղի. էէր. *Գիայլ վէմ չարժելով տեղւոյսն նիստ, նիստ սրբոնահաճեմ՝ անապատի տօթ. Նար. փա:

ՏԵՂՀԱՐ, կամ ՏԵՂԱՀԱՐ. ա. Երկոյն՝ որ հարկանէ մինչև ի գետին. (կամ լծ. լս. Դալէրիս. պհղնաւոր.) *Յետ սոցա սարկաւագունքն, որք ունէին զգեստս տեղհար. Մագ:

ՏԵՂՄ. Տ. ՏՂՄ: Մանդ:

ՏԵՂՈՒՄ. Տ. ՏԵՂԱՄ. *Տեղոյր անձրև հրալի. Վրդ. ծն:

ՏԵՂՈՒՄՆ. գ. Ὑετός. Pluvia. Տեղացումն. *Տեղւոյն էոր ունի քան զանձրև չիթք չաղաքոյն. Աբէա. Ց: *Տի ղմամբ. ՃՀ:

ՏԵՆԴ. կամ ՏԵՆՏ. ի, ից. կի ոյ, ով. գ. Πυρετός. Febris. Ջերմն. Ջերմիւոս. Ջերմաւոս. Թիւն. (իսկ տենդ ասի՝ գոյէ առաւել ըստ չրտուԹէ՝ որ տոյ կրձեալ տատամնից.) Ըրնմա, սընմա, ինպ, ինպ. (որ է տատ.): Ե. Թողց զնա տենդն. Մրի. ա. 31: *Ջերմ և տենդ տապալաւոր: Սաստիկ տապտնալով և գիւական տենդս ՋերմուԹիւ: Որ տենդ տապոյ: Չուր տապաւոսն առաւել տենդով (կամ տենդոյ վառեալ) տոլորիր զնա. Ա ջ որ. է: Նար. իԸ: Մծի. Ը: Ես. պ. ա. 8:

ՏԵՆԴՈՏԻՄ, եցայ. յ. Ախտանալ որպէս տենդիս կամ Ջերմանիլ. ըրնմա կիպի խոտոնանմագ. *Յետ այնչափ խնամոց գարձեալ յառաջին մոլորուն կործանիլք զև այժմ բազումք այսոս ցասալս տենդոտին. Գէ. էս:

ՏԵՆՁ. ի, ից. գ. Փոփաք. տարփանն. ծարաւ սիրոյ. *Զգիմեն՝ ի նս սիրն գրիգոր՝ զՀնչա պաշտամանն տենչիս. Փոր:

ՏԵՆՁԱԴԻՏԱԿ. ա. Տենչալի գիտակաւ՝ տեղեամբ, և ի գիտակի բարձրութիւն. *Ստեփաննոս ծալիկ տենչագիտակ առաքելական ընորհաց. Գր. ոփ. ի ոգէի:

ՏԵՆՁԱԼԻ, լոյ, լեաց. ա. Ἐρατός. Desiderabilis, amabilis, optandus, blandus. Փափաքելի. ցանկալի. տարփալի. անձկալի. բաղձալի. սէրտիս սիրելի. *Առաւել զտենչալի նշխարս աքին: Յանգիման տենչալոյս (դրախտի): Տենչալի տօնըք... Տումար տենչալի: Տենչալի տեսլեամբ տուր ինձ յագել նալ: Յոյժ տենչալի էրինձ և փափաքելի ոչ այլոց գնս, և ոչ զայլս ինձ լինել ի թշնամութիւն. Փոր: Պիփ: Նար: Ժն: Յհ: Իմ. էրնս: *Տենչալի կուսին. Ճ. Ա:

ՏԵՆՁԱՄ, կաց) ացայ, ա, կամացիր. ը

ՏԵՆՁԱՆԱՄ,) *Ἐρῶ (լծ. եռաս). ὀρέγομαι, ποθέω. Opto, desidero. προάγομαι, cupio, amore prosequor, impellor, appeto. Գրի և ՏԵՆԶԱՆ: Փափաքել. ցանկալ. տենչասիրել. տարփալ. ձկտիլ. վառիլ ի սէր. բերիլ սաստիկ սիրով. իւձ լինել. ֆափֆիւ. պերջ ոաէլ, պերջաթիւլ. արշա ևոսրնի կնպիւ. ձանը խոփնիւ, ասըլմիւ. ա. ընդ օմիւ. *ՅանկուԹիւք տենչացեալք իսըն գրեցին խորհիկս կերակրոյ. Խ. ծի. 11: *Որք միանգամ խնաոսասիրութէ տենչան բանից. Ա ոսկ. ա: * Տենչայ ասեն սաթինկ տիկին տենչանաս զարտասիրը խաբարան. Խոր. ա. 29: *Ամփոփել զսկիզբս մեր յօգուտ հոգւոյ իւրոյ տենչացեալ: Ցոյժ ագահելով տենչացար: Որոմ պատուի մեծն գաւիթ տենչացեալ. Փոր: Յհ. խ. երս: Եոր: *Պարտ էր հոգևորականին տենչալ: Մարթիրոսոսէ բաղձայ. քան զչափ բնութէն առաւել ձրգնել տենչայ: Որք տենչայսան զչեռ երանուԹիւն ձայնին. Ոսկ. յհ. ի. 14 Լմբ. ոգ: Շոր: *Մոլեգնոտ որփանաք տենչայր. Խոր. հոփ: *Ըստ բնութէն է բարեացն ցանկալն, և արտաքոյ բնութէն՝ չարեացն տենչանալ. Ոսկ. է:

ՏԵՆՁԱՆՔ, Թաց. գ. Ἔρως, ὄρεξις. Desiderium, cupido, appetitus. amor. Տենչանութիւն. փափաքութիւն. սաստիկ սէր և բաղձանք. ախորժ. հաճոյութիւն. *Ի ցանկութիւն տենչանացն նորաձաչակ կերակուր պատրաստ. տեսեր զորսմարգին. Խ. ծի. 2: *Ողջախոհ լինի մոլուԹիւ... զնոյնն իսկ յինքեանս փոխել զտենչանսն. Սահմ. ա: *Իբր՝ ի պարարտուԹէ խնքէ ախորժ տենչանօք լեալ: Ի կերակրոյն յօժարութեամբ տենչանս. Նար. փ: Շ. Տիտ: *Տենչայ տենչանս: Ընդհէին զերկինսաւոր տենչանս: Տենչանք ընչից: Ժամանել ի տենչանս այ՝ յոր սիդ են բարիք: Զանդրանիկ տենչանսն յանդիմանել. Խոր. ա. 29: Ոսկ. յհ. ա. 43: Ես. ա: Մաթ. ա—ա: *Ամուլ ըստ սատ.սի՝ անզաւակուԹն տենչանօք տոչորեալ. Ածան. էնէչ: *Տենչանօք զրուանայն: Ա յսոսիկ իսկ տենչանսդ փափաքմանն. Եղնիկ: Մագ. կե:

ՏԵՆՁԱՒԻՐԵԼ. Տ. ՏԵՆՁԱԼ. *Ցծր սամարսն հնոյն տենչասիրեալ. սակս նեզուսոսկ պաագածարաւ երթևեկուԹն. Թէոփր. Նոս:

ՏԵՆՁԻՄ. ևցայ, ջոլ. Տ. ՏԵՆՁԱՄ. *Տենչէն անմոյ կենայն լինել ժառանգորդ: Մարտիրոսոսէ տենչօրէն. Փոր: *Ի վայր հարկանիլ զտենչօրէն Նորա. Վրդ ոսկ:

ՏԵՆՁՈՂԱՆԱՄ. ս. Ἀίχμαζ. Gulose, avide. Սաստիկ տենչմամբ. անյագաբար. *Տէնչջորաբար ուշիս յաղագս ծառիցայց քարանցն՝ զարգելղունեն և զասպիսս զկարկհանն խնդրելով. Բրս. ընէէչ:

ՏԵՆՁՈՒԹԻՒՆ. գ.) Տ. ՏԵՆՁ, ՏԵՆ-

ՏԵՆՁՈՒՄՆ, չման.) ՁՆՉՓ. * Ագամ վան տենչումէ կերակրոյ (անկաս): Զինքնասիրութեան, զնախանգահիցն տենչումէի. Տնտ: Նար. խէ: * Խնասոսն տենչումն: Բաղում տենչումն Ցանձարոյ: Լինուլ զփափաքումն տենչմանն: Չերևեցեաց տենչմունքն. Սահմ. ա: Փիլ. բագն: Ճ. Բ: Լմբ. ծէ: *Ցօրըսոօրէ կենայն ընթացս առաւելու հուր ի հուր, և ջերմ ի ջերմն, և տենչումն ի տենչումն. Կլմփ:

ՏԵՆՋԱԼ, ջալի, ջանք. Տ. ՏԵՆՁԱԼ. ևն:

ՏԵՆՋԱԿԱՆ. ա. Ποθεινός. Desideranդus. Տենչալի. ցանկալի. *Որ այլոց ինչ սոսկալի լցէ, զայն տենչականս հասանիցէ համարել. Ոսկ. ծ. ա. 15:

ՏԵՆՋԱՆԱԽԱՀՆ. ա. Խառն տենչանօք, լի տենչիւ. անձկալի. *Զտենչանախառն սըրբազանիցս հարց լնոյր զիղձն. Մագ. յՁ.

ՏԵՆՏ. Տ. ՏԵՆԴ:

ՏԵՈ. ի, ից. գ. Θερίστριον, Θερίστριον. Theristrum, vestis aestiva. (լծ. Ջեռ. յն. ՌԷոՓոթաօն, Ջեռոյցգ). Թ.Ջոր. Ջոլջֆ. Ա մառնային վերարկու կանանց. քող նրբաթել որպէս չղաշառեան. Ծածկոյթ գլխոյ և անձին կանանց. լոպոոր, լալոոր. * Ուր կաս տեռ, և զարթուցաս. Դն. ւԷ. 14: *Հռեբեկայ մի միայն տեռն բաւական եղև ի զարգ. Ոսկ. ի ղոս: *Կին մի ծիրանագգեստ երկնագոյն ունելով զևրեռաս տեռ. Խոր. ա. 25:

ՏԵՈ. գ. Որպէս Տեռիլն. փալիւը, կապ կամ Ջաղը կամ կոպեն ֆերՌոնելով. *Ի բազում քրկ ոտամբ չչնչոյն՝ տեռիւք կարծրացան ոտք առն ա. Պամ. ա Լ:

ՏԵՈՒԱԶԵՐԾ. ի, ից. ա. Ἀλητίριος. Sceleratus, flagitiosus. Որ զերծոս զտեռ. կողոպուիչ տեղանականուտ. ապիրատ. անմսիթ չարագործ. *Խափանել զնենդուԹիւն չարուն գիւաց տեռազերծացս. Ես. պամ. Ե. 10:

ՏԵՈՒԱԶԵՐԾ ԱՒՆԵԼ.) Συλάω, σκυ-

ՏԵՈՒԱԶԵՐԾԵԼ. ն.) λέυω. Spolio. Կողոպտել. կատարել. մերկացուցանել. *Ելանէին ի գիշերի տեռազերծ առնելին զմարգիկն: Հէն յաշխարհ ալշաւիւղ տեռազերծ առնել և կոտորել զմարդիկ: Տեռազերծ առնեն. Ես. պամ. Ք. 23: Եղնիկ: կանոն: *Ի բաց տեռազերծելով մերկ միանգամայն և ողոյմելիս Թողեալ լիներ: Տեռազերծել զանկելոցն ըզգեստս. Պիփ:

ՏԵՈՒԿԱԼ. գ. Որպէս Տեռ կամ ծամակալ. (ուր ի յն. չնք ինչ.) *Մի տեռակալս... մի ասլարչանս. Ոսկ. էէն. Ֆ:

ՏԵՈՒԱՏԵՍ. ի, ից կամաց. ա. Αἱμορρόου-σα. Femina sanguinis profluvio laborans. (իբր Ջեռատես, Ջեռեալ ի ներքուստ.) կին՝ որոյ ամենայն արիւնն Ջեռեալ՝ հոսի արտաքոյ ժամանակին սահպ. սխտացեալ գաշմանաւ. (յն. Ջմօռոօ՛սա, արիւնհոս.) գան ՃԷօրէն, հայըպ հայըպէն. *Ա յս օրէն լցէ տեռատեսի ի գաշտանի իւրում: Եւ այս կին մի տեռատես. Ղս. ծէ. 33: Մփն. Ֆ. 20: *Իսկ տեռատես վասն յոպաժոյժ աբեանն գալոյ: Տեռատես կինն հոսպ լինի, քանիցէ ղգեստսն յախտէն բուժի: Կին ոմն՝ որոյ անուն էր վերոնիա, ասէ, տեռատես էի երկոտասանամեայ. Երզ. Տիտ: Շ. Խոսփ: Ճ. ժ: (Ռամկօրէն տեռատես ասի և զարանց, որպէս Տայոսլուլը:)

ՏԵՈՒԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ῥύσις. Fluxus. Ախտ տեռատեսի. տկարութիւն գաշտանաւորի. *Կին մի էր ի տեռատեսութէ (յն. ի հոսման) որեան. Մրի. Է. 25: Ղյ: Ջ. 43:

ՏԵՈՒԵՄ. եցի. ն. Նոյն և յն. փՀոս. լծ. և Թ. փէրի. Δέρω. Excorio, pellem detraho. τυλόω, τυλόομαι, callosum reddo, callesco. Մաշել զմաշկն, կամ քերԹել ըստ իմք ըզմորԹն. նբ. պնդանալ մորԹոյ մաշկոյ. ֆեղբրէլ. Եաղբ բանալ, փոս՝ Եաղբ Եաղէլ. *Իբր և վանքան աճարգեցին, և տեռեցին բեռնակոուԹք: Ողնունք մեր տեռեալ են ի փայտակրի. Վրդն. ծն: Նէիչ. Ջ: Տես և ՈՂՆ. ՏՈՒՆԱՒՈՐ:

ՏԵՍ. ոյ, ովք. ի տես. գ. Ὄραοις, ὄψις. Visus, aspectus. Աչմամբ Տեսանելոյ. որպէս ՏեսուԹիւն. տեսիլ. փեՈնելը. փեՈնելիւը. էէօրիոչ. *ԲորոտուԹիւն... ըստ ա-

մենայն տեսոյ քահանային. և տեսանիցէ քահանայն: Տուբիա ամանացի 'ի տես ե. կեալ առ նոստ. Ղեպ. ծՁ. 12: Ննէմ. Ֆ. 3: *Աձ ամենայնիւ լուր է, ամենայնիւ տես է. Ատփ: Ե նոր: Ե Ալոքփ: *Զանազանեալ հասմովք և տեսովք. փոքպ: *Ի տես նկատման աչաց նայեցար 'ի նա: Կուրացեալ է առ 'ի տես Աշմարիտ Հառագայթիւ: Հրաշանան մարդիկ 'ի տես և 'ի լուր. Նոր. Ես: Բննիկ: Խոս: *Բառական լուրն և տես կորըս տեան Թշնամոյ լսոյ. փոքպ: *Նախկին յայ. ձակի մոգքն տեսանել զմարդն. և զնոյն զմարտացն տես և աչացն առաջի գնէ. Խոսրովիկ:

ՏԵՍ. Դիմ յանդիման տեսու. տեսիլ գիմաց գեմ առ գէմ: Որով լինիցէ երանելիք, և ՚ի տեսոյն արժանիք: Ակն ունիմք տեսոյն ՚ի, կիմ քոմ. Շ. Ֆր: Տծաց: *Վայելեսցուք 'ի տեսս ձեր. Մխ. առաք: *Չհեռաւոր բարեկամս, և որ ոչ են 'ի տես աչաց, յիշեցեալս առաջի մերձակայիցն. Ոսկիփոր:

ՏԵՍ. 'Էյδος. Species. Σχῆμα. Figura. (ռմկ. փեսէ.) Տեսիլ. կերպարան. ձև. Ցուցանելով յայտագս ՚ի ոչ ձայն և ոչ տեսիլ. զի վերագոյն է նա քան զտես և զձայն. Ոսկ. յհ. ՚ի. 39: *Ոչ փաթուիլ յոգևկանս տեսոյ պատկին, քանզի փոխանակ լկաի տեսոյն ունի 'ի օրթի իւրում և առաջի աչաց զերկիւղ դատաստանացն. Ոսկ. յհ. Ք. 14: *Ի տես զարմանալեաց յօրինեցան. Երզն. Երէն:

ՏԵՍ. Θέα, θέαμα. Spectaculum. Տեսիլն հանգիսի. տեսարան բազմութեան. զօանաքեաէրսեչրան.*Զնչանան ոչ 'ի տեսս բազմութեն զանենայն առներ: Կորուսանէ զսլորմածն 'ի տես տեսոլացն բաշխել լուսաւորչ. 'ի տեսս տեսոլացն. Ոսկ. հ. ՚ի. 42: Մանդ. 2: *Մեծ նամարիկ 'ի տես ամենայն ոամկին: Զի զնմ ծնունդս յառաջագոյն տես արարեալ՝ ընծայարեր եղեց ՚ի: Բնաւ գնէտ մի՝ երթայք, այսինքն 'ի տես և 'ի զբօսանս. Շ. Ա: Աձ. Ճակաբ: Մխ. երէմ: *Հանդերձս պայծառս զգեցեալ 'ի տես իսաղուն. Ոսկ. գծ:

ԵՒ Տեսութիւն հիւանդաց. այցելութիւն. 'Επίσκεψις. Visitatio. *Մի գանդազեր 'ի տես երթալ հիւանդին. Սէր. Ե. 39: *Ի տես ևեթ երթիցես հիւանդաց: Որ 'ի տես միայն հիւանդաց գնաց: Ի տես երթալ հիւանդին ոչ. ինչ գքեզ արգելու: Ի տես հիւանդաց. Ոսկ. Ճ. Ք. 20: Իգն: Սրփ. ՚. պ. ՚: Խոսք:

ՏԵՍԱՒԱՀ. ճ. ի տես տեսոլաց. յանգիման աչաց. երևելապես. *Վան վն յատուկ. Ջագոյն տիրեն յոգիս անտեսանելն խորհրդոգովք, տեսաբար զՀոտ եկեսցէ զգալի անդամոյն սպասաւորութեի. փիլ. նխ. ՚:

ՏԵՍԱԿԱՐԾԵԱԼ, եցյ. Տեսանելի և զգալի եղեալ. երևեալ իրօք. *Տեսագործեցյ 'ի նմա անձնաւորականի և զգայականի մարմին. Աբ. խոս:

ՏԵՍԱԿ, ի, աց. գ. 'Εἶδος. Species, forma, facies, status. Տեսիլ կերպարանաց. երևոյթ և հանդամանք իրականն առարկայի. գէոգ, կերպարանք. * Տեսակ (կամ տեսիլ) նորա իրրև լրջանան ընտրեալ. Երգ. Ե. 15: *Ոչ ասաց, եթէ տեսակ ունի, և ոչ է տեսանելի: Եթէ տեսակ մարմնոյն այնպես է, ոչնչաւք ևս առաւել հոգւոյն: Տգեղ տեսակաւ: Գեղեցիկ գիտով տեսակաւ. Ոսկ. ՚. 39: Ե. 3: Նանոս: *Բերան 'ի բերան խօսեցայք ընդ նմա տեսակաւ, և ոչ առակաւ. Բրս. Ի. Ա:

ՏԵՍԱԿ. Նմանութիւն իսկական. Ճշմարիտ կերպարան. *Բանն ՚ա առեալ յարգանգ կուսին զանենայն զտեսակս մարդոյ կուսմութեն յինքեան՝ եղև մարդ. Աբ. Ե: *Որդի (քսա ՚ածութեն) ձայն և տեսակ և բան հօր. իակ թէ տեսակ է, յայտ է թէ և պատկեր և նկարագիր էութեն ծնողին: Տեսակ ՚ա զինչ ևիցէ այլ, եթէ ոչ ամենայն իրօք որ համաձայնութեք գոչէր, թէ որ էառես զնա՝ էառես զՀայր. Կի-րչ. գանչ:

ՏԵՍԱԿ. որպէս Նմանութեի ըստ իմիք կամ այլաբանական. տեսիլ. երևոյթ. *Մարմնական տեսակս, այսինքն որպէս ապատնի ե. ևեցաս հոգին ՚ա. Աբ. ՚: *Արուսեակին տեսակաս տեսար. Նոր. խոս: *Արժանի տեսակ հրեշտակացն գնդին (տեսարան նահատակութեիս). Բրս. Ի ՚:

ՏԵՍԱԿ. Տարազ զգեստու. ձև. գեմ. Σχῆμα. Habitus, figura գեղագիր. *Կրօնաւորք եւրվ և սգաւոր տեսակաս. Լմբ. ոչ: *Ընդգիր զգեցեալ եմք զտեսակս նոցա (հրեշտակաց): Չհին մարդոյն տեսակ բերին. Ան. Վրփ հդ:

ՏԵՍԱԿ. Τρόπος, γένος. Modus, genus. Տարազ բանիկ և իրաց օրինակ. եղանակ. կերպ. ազգ ինչ իրաց, և հանգամանք գործոյ. Խոտ. Ինօրէ. *Ապան եղև 'ի գիւաց պատս տեսակաս: Ապնոս տեսակաս պատմեաց: Բազմագիմի տեսակաս ոլորմութեն կամեցար ձգել առ քեզ: Յամենայն տեսակս ընդարձակ վարուց: Տեսակ յանցանաց... Զտեսակ որմոյն խնդրել ուսանել: Զնոյն տեսակ բանից վերատին կրկնելով. Վրփ հդ. Ֆ. ծ: Սրփ. ՚. Շ. ընդհ: Լմբ. պոբփ: Սրփ. ՚. պ. Ե:

ՏԵՍԱԿ. Εἶδος. Species. Ազգ ազգ համանման եակաց անկեղծ ընդ նովին սեռիւ, և որոշելոց յերերաց իւիք եական տարբերութե, ունելով միայն զանհատս նմանիս, այն է Տրամաբանական տեսակ. ասյ, Նէվ, էնվ, պապէն. *Սեռ. ոգին, կենդանին. և տեսակ, հիկեն, մարդ. և տարբերութիւն. որպակ, բանական: Սպիտակն գունոյ տեսակ, և հանդիպելին՝ ձևոյ տեսակ: Տեսակ է գասեալ ընդ սեռիւ. տեսակ է, որում սեռն տարոգի: Տեսակ է գոյզվիցն և զտարբերացն Թուով՝ ի ներքոմ զնիչ են տարոգեալ. Պորփ: *Ընդ միմեամբք տեսակ ասի, որ և տեսակ կարող գոյ գալ ևս սեռ. (զոր օրինակ Թըռչունն է տեսակ կենդանւոյ, և սեռ ամենայն Թռչաւորաց կամ հաւուց). Ան. պորփ: *Մարմնական և անմարմին տեսակաց: Ա անձնաւորեալքն 'ի տեսակին՝ գեմ անուանի. Յհ. ի. Երե: *Կեղք և ամենայն կայտառք. (և) որ տեսակդ էք բանաւոր հօսի (մարդիկ՝ ըստ կնի հրեշտակաց). Ճոփ: *Զանազան կենդանեաց տեսակօք զարգարեալ. Սրփ. ՚. պ. Ե:

ՏԵՍԱԿ. Μορφή. Forma. կերպ կամ կերպարան բնաբանական՝ որոշիչ և կատարիչ նիւթոյ. որ 'ի քանակս ձև ասի. Վեր: *Նիւթ և տեսակ գոյացուցիչք են բնականաց: Տեսակ ասի և կերպարան. Ան. արիստ. Ե պորփ: *Զնիւթն և զտեսակն 'ի ներքս ածեն իրրև զանի զս. Ա ար. Ք: *(Նիւթն առաջին) անտես ինչ տեսակ և անկերպարան՝ ամենայն ևի ընդունակ. Գրագ. փիմ: *Կեղք 'ի հիւղէ, զոր առեալ (ասէն) ՚ա՝ արկ 'ի վերոյ նոր ձև և գոյն և տեսակ. Վրդն. ծն: *Անհիւթն և անխմանալին անեղը է և անսահման, տեսակ ոչ չափի, և տեզեաս ոչ բովանդակի. Սրփ. ՚. պ. ՚:

ՏԵՍԱԿ. 'Ιδέα. Idea. Գաղափար ըմբռնեալ կամ յօրինեալ 'ի միտս. ռմկ. ըստ յն. Ի-դէա. *Վանեաք ինձ զպատանի տեսական. Ար ար. ՚: *Տեսակ մտացն զտեսակ զգայուելէյն ոչ գործեր: Զգալի 'ի տեսակս և ոչինչ է: Անմարմին զօրութիք, որոց ՃշմարտիՀ առաւելագոյն անուն է տեսակք, 'ի վար արկ ամ իւրացունչիւր ազգ ծննդոյ յարմարելի առնուլ կերպարան. փիլ:

ՏԵՍԱԿ՝ ըստ քերականաց. 'Εἶδος. Species. Ազգ հետևանաց անուան և բայի՝ իրր նախագալաքար և ածանցական. * Անուան տեսակք են երկու. Նախագաղափար, երկիր. և ածանցական, երկրային: Բայի՝ տեսակք երկու. Նախագաղափար՝ ուռգեմ և ածանցական՝ ուռգանեմ. Թր. ԹԷ: (այս բաց յն. իակ 'ի մեզ ածանցականն բայն տեսիական՝ և անցողականն. որ պակասի 'ի յն. և լատ)

ՏԵՍԱԿ. ա. Տեսանելի. երևելի. *Ապարիչ երկնի և երկրի, տեսակաց և անտեսից. Փոքպ:

ՏԵՍԱԿԱԳՈՅՆ, գունի, լց. ա. 'Εἰδικώτατος. Specialissimus. Ցանանգոյնն և մասնաւորագոյնն 'ի տեսակս. յատկագոյն. ուգհականագոյն. *Յատկագոյն, որ է տեսակագոյն, քան զորոց կնի ոչ ելիցի այլ վայելանցեալ տեսակ. Պորփ: *Տեսակագոյն տեսակ ասի, որ ոչ ունի քան կինն այլ տեսակ 'ի ներքոյ: Տեսակագոյն տեսակ առնն զմարդն, վի ոչ գոյ 'ի նևրքոյ այլ տեսակ (բանաւոր). Այ. պորփ: *Վասն տեսակի, և տեսակագոյն տեսակի. Դամաս: *Եկնիագոյան հետաւոր գոյացութի, որ է տեսակագոյնին 'ի խոնարհ. Մխոյնէ. Խլ:

ՏԵՍԱԿԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. 'Εἰδοποιέω. Speciem seu formam efficio, repraesento. Կերպաւորանել իրրու զնիւթ առտակաս իւրով. կատարելագործել տիրապես. *Ապնոյնիկ՝ որ գոյացաբար ստորագին, և տեսակագործն իմն: Կերպարան և տեսակ, բան ո. բում տեսակագործի նիւթն: Զանձև նիւթն 'ի նմանէ որականալ տեսակագործեալ: Այ. պերիէրմ: Նխ. Ի: փիլ. նխ. ՚: *Իարին և անտեսական տեսակագործէ (զամենայն էս). Դիոն. ՚ծոյ:

ՏԵՍԱԿԱԳՈՐՆՈՒԹԻՒՆ. գ. 'Εἰδοποιία. Efformatio. Տեսակագործելն. և տեսակագործեալ իրք. կատարուցութի. կատարելութի. * Ոլբան ինչ բարւոյն՝ անտեսականի և գերանականի տեսակագործութե. Դիոն. ՚ծոյ: *Տեսուկ ասի (յ) յանտեսական՝ որպէս յանմարմինն, որպէս ս մենայն տեսակագործութե արարչագործ, և պետս ամենայն տեսակի. Մխս ո 'ի էիոն:

ՏԵՍԱԿԱՆ, այ. ա. Θεωρικός, Θεωρητικός. Contemplativus, speculativus. Սեպհական տեսու. մանաւանդ մտաց. մտաւորական. հայեցողական. իմանալի. *Իմաստասիրութե բաժանի 'ի տեսականն և 'ի գործնականն. և գարձեալ տեսականն բաժանի 'ի բնականն, և յաստուածականն, և յաստղաբանականն: Յաղագս գործնականին, որ ընդդիմաբաժանի գործնականութե. Սահմ: *Զմիջինն առ գործնականն, և զմեղսն առ տեսականն այլ օրինակ. Նխ. ա ար: *Տեսական իմաստութե: Տեսական ուսումնասիրութի. Եվէլ. գնդ: փիլ: *Ոչ միայն ընդ տեսականն, այլև ընդ գործնականն մեր ՚ա ձեռնոյն ՚ա: Յարգիւնարար գործնականին, և 'ի յիմաստ տեսականին... Յիմաստուի տեսականին, և 'ի խորհուրդ գործնականին: Ի գործնական և 'ի տեսական ընծայեցին կատեալ. Շ. Ֆ. յհ: Յ ՚ա օրէի: Սրփ. յ-ՀՀ: *Գործնական և տեսական քննութե. Կիմ:

ՏԵՍԱՒԱՆ. 'Ορατικός. Videndi facultate praeditus, perspicax. և Θεραπευτός, Θεραπευτικός, obsequiosus, officiosus. Տեսողական. Նրբատես. Հոգեառն. տեսանողական. ՚ծամարձ. խրայել ՚ա ատես. պատպակալ 'ի պաշտօն ՚ա և 'ի հոգևոր կեանս. *Երևեցուցանել եմ տեսականացն և այլ դէ ղեցկութե: Յաղագս կենաց վարուց տեսականի: Տեսական ազգն տեսանել միշտ ուսումն ընկալեալ՝ էին տեսման բաշխասցն. փիլ: *Ի բաժանել զերկիրն պարգևաց տեսական ազին: Ի տեսական ազգի: Յերկնային տեսականութե. Պիփ: *Ընաա յայրին մարգարէական՝

ըստ միքիայ ձայնին տեսական. Դանէլ :* Ի տեսականացս աչաց իմոցս: Տեսական աչօք մտացն տեսանել. . . Զտեսականիս հայեցողութիւն. Նար. ւԳ : Լխ. պբէգ :

ՏԵՍԱԿԱՆ. ած. Ὁρατός. Visibilis. Տեսանելի և զուարճալի մարմնաւոր աշաց. երևելի. զգալի. *Տեսականն՝ որ ընդ զգայութիւն անկանի: Ի տեսականէ իմեքէ եղեալ: Յոչ ուժեք տեսական եղեալ. Նիւս. բՆ : *Աճ աւետեցուն՝ իմանալեաց և տեսականաց: Ըստեղծող տեսականաց, հասուիչ իմանալեաց: Ցօրինիչ տեսականաց, և աներևութից: Ցերևելիս տեսականաց: Զանկցորդն տեսականաց. Նար. *Ի նկարս տեսականս : Ի տեսականի անդ զանտեսն տեսանէր. Ցհ. կԲ.*Յորժամ տեսանիցես գէղեցիկ և տեսական ըզմարմինն երկնից, մի ընչական կարծիցես. Ոսկ. Նս :

ՏԵՍԱԿԱՆԱԳՈՑՆ. Տ. ՏԵՍԱԿԱԳՈՑ. *Տեսականագոյն է, որ միայն տեսակ է, իբր մարդ. Ո-ւիէթ :

ՏԵՍԱԿԱՆԱՄ, ացայ. լ. Μόρφουμαι, εἴδομαι. Formor, informor, videor, assimilor. σχηματίζομαι, figuror. Զգենուլ զտեսակ. կերպարանիլ. ձևանալ. տեսակագործել. երևելի լինել.*Ոչ Թէ միայնոյ ի գուշնոյն և ի ձևէ տեսականայ խնձոր, այլև ի հոտոյն և ճաշակման որակութէ: Զտեսակացեալ մարմնին: Բանն գրեալ առգանուցքս տեսականայ ի դէրս և ի բարբաս. Նիւս. բՆ : Երէ. ւէր :

Եւ Տեսակ լինել տրամաբանական. *Որ ի վերնագոյնն տեսականայ, և ի ներքինն սեռանայ. Տօնակ :

ՏԵՍԱԿԱՆԵՄ. եցի. ն. որպէս Μορφόω, ἐκτυπόω. Formo, figuro. Տալ տեսականալ. կերպարանել. երևելի առնել. *Զոր երկին ոչ զտէ տանել, ի փոքր գոյս տեսականեցեր. Նար. ւՁ :

ՏԵՍԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեսականի գոլ, և Տեսութէի (ըստ ամենայն նշ). տեսիլ և կերպարան. և Մէտք. *Մի անտուալ լինայ տեսականութէն պատկերին. Նար. կԲ :Յորմ. Ժամ Ճանաչէ զնանութէն տուտեայն, ուկը. տանի տեսականութէն ըստ բնութէն նեղգործել. Լխ. ոդ:

ՏԵՍԱԿԱՊԵՏ. գ. Ἐιδεάρχης, εἰδεάρχης. Պետ և գլուխ ամենայն տեսակաց. և պատրաստաց. *Տեսակապետս անտեսակ ի տեսակս՝ որպէս գլխատեսակ. Դիտ. ՁԺայ :

ՏԵՍԱԿԱՐԱՐ, ի, ացս. և ՏԵՍԱԿԱՐԱՐԻԻ. Ἐιδοποιός. Specificus. Որ առնէ և կացուցանէ զտեսակս. *Տեսակ տեսակարար յանտեսական. Դիտ. ՁԺայ : Եւ որպէս մակդիր տարբերութէ՝ որ էորոշիչ տեսակաց և ղէից ընդ միով տեսիւ. *Բաժանելով տեսակարարօք տարբերութիւք: Իւրաքանչիւր ոք ի տարբերցս ըստ լծորդութէ երկուս ոգւոց ունի զտեսակարարս զնա. Պորփ : Նիւս. բՆ : *Բաղկացականքն և կամ բաժանականքն՝ տեսակարարորք ամենեքեան կոչին: Վասն ոչն գոլոյ որպէս յատկապէս տեսակարարութէն ասացեալք տարբերութիւն. Պորփ:

ՏԵՍԱԿԱՐԱՐԵՄ, եցի. ն. Ἐιδοποιέω, Specifico. μορφόω, formo. Տեսականել. կերպարանել. կացուցանել և որոշել ի տեսակս. *Տեսակարարէ զհատաքաքանութէն միջնոյ սահմանս (ըստ միշնորդ եղբն) . Ածյ. Ըւսծ. ոէյոպ :*Բաժանեալքն տեսակարարին (տարբերութիք) . Պորփ :

ՏԵՍԱԿԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. (լաս ևս՝ Տեսակարարութէ). Տեսակելար բանն. տեսակ, և տարբերութէի. *Սեռից, և ոչք ընդգոյացութէ են սեռական տեսակարարողութիւնք միոյն ցանհատ վայր. Ցհ. կԲ:

ՏԵՍԱԿԱՐԱՐՈԻ. Տ. ՏԵՍԱԿԱՐԱՐ :

ՏԵՍԱԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Μορφόω. Formo, informo. Տեսականել. կերպացուցանել. հատուրել. *Չիմանալի սեռս տեսակացոյց: Նիւթ անմարմին, զոր նիւթացոյց, և տեսակացոյց: Աստուածաստապծառուէքք տեսակացուցեալ. Աստ. ոբս : Վրդն. պմ: Պրմ. յ:

ՏԵՍԱԿԱՒՈՐ, ի, աց. ս. Ընծոյ զտեսակ որոշեալ. մասնաւորեալ. յատկացեալ. և Նշանաւոր. երևելի. *Աստասական է. այսինքն տեսակաւոր անուն որ զհատատկականի ինչ էառնի ասէ (ըստ ինքեան). Երզն. ւէբ : *Պետրոս երկոք ցանդիպէ, և վաստակաւոր ազգի տեսակաւոր. Ճ. Ա:

ՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Տեսիլ դիմաց. գիտակ. ւէս. *Եւ տեսակութէն հրեշ. տակունեան երևացեր կերպարանէ. Փարպ :

ՏԵՍԱՆԵԼԻ, լ.ոյ, լ.ացս. ս. Ὁρατός, βλεπομενος. Visibilis, videndus. Որ տեսանի. տեսարկայ տեսութէեան. երևելի. երևեալ. զգալի. *Ոչ ամենեցուն կ լոյս տեսանելի : Յոյս տեսանելի՝ չէ յոյս. Յոբ. լԷ. 21 : Հե. ը. 25 : *Զի լոյսն անտես իմանալի մաքուր Հոգւոց տեսանելի. Շար : *Տեսանելիքս ստ ժամանակ մի են, և աներևոյթքն յաւիտենականք. Ոսկ. յհ. ա. 44 : *Ոչ ինչ տեսանելի ասանդեաց մեզ. քս, այլ տեսանելի իրաք զնմանեալս ամենայն. քանզի մարմնով պատեալ են ոգիքն, տեսանելի լեռքն զնմանեալս ասանդեաց մեզ. Ոսկ. ՀՓ. 29 :

ՏԵՍԱՆԵԼԻՔ, քք. Θεωρῶν. Videns, aspiciens. Տեսօղ. *Յայնմ ամենայնէ յայտնէր էր տեսանելեացն զտրամն տաղտուկ. Ք. Ա. ը. 17 : *Անյայտութէք ծածկեր զանձն ի տեսանելեացն. իգն :

ՏԵՍԱՆԵԼԻՔ, լեաց, լեաք. գ. *Օψις, ὄρασις Visus. Տեսօղ աչք. զգայարան կամ գործի տեսու Թեան. ականդնիք. ալ. իէօղ, փիէ. *Տեսանելիքք և լսելիք : Լուսաւորեաց զտեսանելիս ձեր: Զտեսանելեան միտաեալ. երթիցէ. փէլ. բագն: Սփոփ: Սգրգ. ա. ,ւ. ա:

Եւ ըստ Նոմանայնոյ Թեան՝ որպէսզի Տես. տեսու Թի. *Միաբնուն ի լսելիս և ի տեսանելիս մեծաս յօժարութէք դիմիալ. Զաշխարհս ամենայն ի լսելիս և ի տեսանելիս ածեալ զմարդիկ և զերեշտակս առհասարակ. Ոսկ. յհ. ա. 1 :

ՏԵՍԱՆԵՄ. տեսի, տես. ն. Εἰδω, ὁράω. Video, և εἰδέω, scio. (որպէս երր. բաս, և եսփէ.) և ևս՝ ἐπειδω, inspicio, aspicio, perspicio. ὄπτομαι, θεωρέω, intueor, contemplor, specto, ևն. Աչօք մարմնոյ կամ մտաց նկատել, ականել. նշմարել. հայել. գիտել և ըմբռնել. ի միտ առնուլ. ճանաչել. գիտել. փեսնէլ, փեսնալ. իէօրվէ, պոփոփ, նազար եվիէ, ուլվէ, փիփէ. *Եւտես ածի ըզլոյսն, վ բարի է : Տեսանել զինչ կոչեսցէ: Զքեզ տեսի արդար առաջի իմ: Հայեաց և տես: Եւտես տեր զառաւսպան իմ: Զի մի տեսից զարիան: Տեսանել զարուն տեսուն: Տեսանել զերեսս իմ: Զանգործո իմ տեսին աչք քո. և այլն : *Յորժամ կոյրքն մարմնով տեսանէին, տեսօղքն մարմնով մտօք կուրանային. Գէ. էօ : Ոչ ական միայն է այս, Թէ՝ բայց զներոյ անձինն միայն զքնութէն ոչ տեսանէ, և զամենայն ինչ որ առաջի կայ՝ տեսանել. այլ և միտք այսպիսի իմն բարս ունին. զայնց մեզս տեսանէ, և զներ յանցանսն ոչ առնու ի միտ. Վեցօր. Ե :

Ոհով ասի յայլ հոլով փոխանակ հայցականի. *Ի Թշնամիս իմ (յն. ներոյ".) եւտես ակն իմ: Տեսցէ ի Թշնամիս իւր (յն. ի վերայ Թշն" :) Աչք իմ տեսցեն ի նոս Եւ ես տեսից ի Թշնամիս իմ: Դարձիր, և տես յոսք մեք ի քէզ. և այլն : *Եկայք ոտնկոսք լինցուք, և տեսցեն աչք մեր ի վերայ սիոնի. Միխ. Ե. 11 :

ՏԵՍԱՆԵԼ. Κατασκοπέυω, σκοπέυω, ἐπισκοπέω. Exploro, speculor. μανθάνω, disco. Դիտել, լրտեսել. զննել. քննել. ընտրել. *Դէտ արձակեաց յուդա, զի տեսցէ զբանակս նոցա : Տեսանել, Թէ որպիսի անցք անցցեն : Տես խնդրեա այր մի խոստոան : Եւ գու տես քեզ յամենայն ժողովրդենէդ այս զգիտաւորս ասծ ասելոյս. ևն : Նախ զայն տեսցուք, Թէ բնաւ գոլցէ : Զգուշութէք տեսցուք : Բայց գու տես զհաստատ նոցա. Եբէիւ : Ոսկ : Շ. Ֆգ :

ՏԵՍԱՆԵԼ. Σκέπτομαι, σκοπέω, φροντίζω. Provideo, visito, inviso, curo, և այլն. Հոգալ. այց առնել. խնամարկել. *Աճ տեսցէ իւր ոչխար յոլջակէզ: Հիւանդ էի. և տեսէք զիս : Ոչ տեսէք զիս : Խնամեր և տեսանդեր զուկաս նոցա. Ծն. իԷ. 8 : Մփս. իԷ. 36. 43 : ա. Ֆ. ֆշ. 14 : *Յարգարութէան վաստակոյն և զանձն և զհայր և զմայր տեսանիցէ. Ոսկ. Ֆ. ա. 14 : *Մինչդեռ ժամանակ ի ձեռս է, տեսցեմս վասն իւրաքանչիւր սխալանաց. Մաղ :

ՏԵՍԱՆԵԼ. Βλέπω, προσέχω. Attendo, sedulo caveo, և այլն. Զգոյշ լինել. քաջ միտ դնել, ուշ ունել, աղէկ նայիլ. եյի պահ. *Տեսջիր, զամենայն նշանս զոր հոռոմ. ի ձեռս քո, արասցես. տեսջիր, զայդն զնեայ մի խառնեացես ընդ նոսա ի հանդէս: Տեսէք և զգոյշ լերուք : Տեսէք զինչ լսէքդ : Տեսէք այսու հետև զնարդ լսէքդ. ևն :

ՏԵՍԱՑ, ՏԵՍԱՐԱՒԻՒ. իբր Տես. տեսէք. (ըստ յն. ոՀոյ. որպէս հասարակ բայ.) *Տեսայ զառաքելական նկարագիրս մարգարէական բարբառոքն պայծառացեալ: Տեսարկուք զայս ճշմարտ. Սէբէր. Ե. վբէ հդ. յ:

ՏԵՍԱՆԵԼՈՎ. (որպէս, փէ-ւ-է.) τῷ εἴδει, τῷ εἰδεῖν, ὄψει, καλλει, visu, specie, aspectu, forma, pulchritudine. Տեսլեամբ. տեսուհաս. տեսով. գեղով. երևոյթ. կերպարանօք. *Շինեցին տեղան մեծ տանելով: Եւ ի ներ դեղեցիկ տեսանելով: Աղջկունս կոյ. գեղեցկս տեսանելով: Եւ եր աղջկին բարի յոյժ տեսանելով: Խուժաժուժ եւ եր տեսանելով. ևն :

ՏԵՍԱՆՈՂ կամ ՏԵՍՕՂ, ի, ացս. ս. Ὁρατής, Θεατής, ὁρῶν. Videns. Θεωρός, spectator, և այլն. Որ տեսանէ (ըստ ամենայն նշ). *Ինքն ամենակալն տեսանօղ է այնոցիկ. Յոբ. ԼԷ. 13 : *Տեսանօղքն անտեսսին: Տեսօղն տեսանողին լուսոյ առաջիոյ. Շար : Շ. հրէայս : *Խոյսէալ տեսօղ զմեծ : Ոչ տեսօղ ևս, այլ ևծ Հշմարիտ անուանեալ: Ամենայն տեսողացն երթիամեծաք գոլոյին: Տեսողացն ընծայեալք ի քաղաքն պատմին: Նա է խնամատուն, որ զտեսօղ միայն գլուխ պահե հոգւոյն. Փիւ. խոսփ : Նար. իոս : Եզեկ. Ֆ. Շար : Նիւ. ծՂ :

Իակ ի Իւիս. նիէզ. *Որպէս Թագեալ ի մայրականին տեսողացս, գրե Մփս. Ֆիփն. *Տեսօղս կոչէ զեպիսկոպոսսն. քանզի տեսօղս կոչին հեղինակիցքն, զորս կարգէին ամենեքեան հայրանալ զնծատս. որ մերձ ի

յաջորդ ՝ն. ըստ որոյ և փիլ. ՝ի փեսէն աբր. ՝Եղէ՛ և սմենայն մարգարէին հաստարակ ա՛նուն տեսողաց ։

ՏԵՍԱՆՈՂ. գ. ὁ Βλέπων, ὄρων. Videns. Մարգարէ. գուշակ յԱծմակոյս կոչմանէ. ՝Ասէր երթիցէք առ տեսանօղն։ Չի ըղ՛ մարգարէ յառաջ տեսանօղ կոչէր ժողովուրդն։ Գա՛ցէ՛ ասա տեսանօղս։ Ո՞ր իցէ տուն տեսանողին։ Գաղտ մարգարէի տեսանողի։ Ի ձեռն սմենայն մարգարէիցն իւրոց, և սմենայն տեսանողացն իւրոց։ ԵՂ։ ՝Ըստ բանին տէրունի, և տեսանողացն ձայնի. Նար. Է։ ՝Խոտեալ յօրէնս տեսանողք։ Բառնեալ լով իշխանաքաղ զպարգեւս քո տեսանողաց մարգարէիցն. Շար ։

ՏԵՍԱՆՈՂԱԳՈՒՀԱԿ. ա. Գուշակ հետ՛ի տեսանողէ. ՝ի մարգարէէ. ՝ Մարգարէաբարող և տեսանողագուշակ երևման անօրինեցեալքն մարմնով յոխ. Նար. ա՝ա՝ա ։

ՏԵՍԱՆՈՂԱԿԱՆ. ի. ած. Ὁρατικός, ον. Videndi facultate praeditus, և sedes visus. Ցեղողական. ունօղ զկարողութիւն տեսանելոյ. տեսօղ. տեսանելիք. Ած աստեա կի իճ՛ եան. ՝ Ամենայն՝ որ տեսանէ մտացն աչօք, ասացա հաստակաբոր է տեսականն և տեսանողականն. Փիլ. փեսէն աբր։ ՝Ամենայն տեսանելեացն (իրաց) կերպատրանք ՛ի մաքրութիւն բերին ՛ի ներքս անկանելով զտեսանողականն զգործն կատարին. Նիս. Երգ ։ ՝ Ո՞րպէս կոչեցայց տեսանողական, մի՛ացուցեալ զլոյն՝ որ յիս։ Տեսանողականքն ուղք չունին պէտս առաջնորդի. Նար. իա. ծԷ։ ՝Ո՛վ ամմենէէ՝ աչք տեսանողական և յականօղ ես սրբեցեալոց փողովրդեանն այ. Տօնակ ։ ՝Հարեալ վիմաս զբերս աչաց նորա, և տեսանողականն կախեր զերեսաց նորա. Գնյ ։ ՝Աչք տեսանն ՛ի վերայ արդարոց, այսինքն տեսանողական զօրութիւն. Սրփ. ա. պէփ. Է։ ՝Ո՛չ զբնութիւն, այլ զտեսանողական զօրութիւն ածութիւն յանգիման կացուցանէ (ա՛նուն յն. Ւկէա). Պիտա ։ ՝ Ածութեանն անուն զտեսանողական զօրութիւն ունի նշանակ ։ Չտեսանողական ղօրութիւն վկայէ ձայնիւ ածութիւն. Ա՛ա որս. Բ։ ՝Նախատինս անարգութիւն տեսանողականն դնէ ազին. Պիփ։

ՏԵՍԱՆՈՂԱԿԱՆԱՓՈՑ. ա. ք. Ա՛ա աել կամ լաս ևս տեսօղ, տեսանելով. ՝Տեսանողականագոյն լցեալ խորհրդովս այսորիկ՝ յայտնէ. Մաթս. ՝ի չԻՒ։

ՏԵՍԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Զօրութիւն տեսանելոյ. օրատեսութիւն. տեսութիւն. ՝Վասն տեսանողութիւնն նմանեցուցանէ զերդօրորդին այծեման. զի յանատուն քան զայծեամին չիք տեսանօղ. վասն այնորիկ քոյ տեսանողութեն օրինակէ ղնա. Նար. Երգ ։ ՝Գերաւ նաս անիրաւութիւնն զերեսանց տեսանողութեն իրաւ զշրագ ծածկեցին, և կուրացան փարիսեցիք. Եփր. ա՝եփա ։

կամ Մարգարէութիւն. հոգետեսութիւն. ՝Արժանի եղեն տեսանողութեան. Վրգ հդ. յ ։

ՏԵՍԱՍԻՐ. սիրի, րայ. ա. Φιλοθέωρος. Visendarum rerum cupidus, spectaculis gaudens. Սիրօղ տեսութեան, և տեսական կենաց, և անարժան տեսարանաց. ՝Ոգւոյ տեսասիրի և ածասիրի։ Գործ տեսասիրին. փիլ. լի՛ն. Բ. 187 ։ ՝ Լուարձ՛ք տեսասէրք կոչաւ՛ցաց, որք են. Բաբիւ. չհ. Ա։

ՏԵԱՏՐՈՆ. ի, ած. գ. Θέατρον. Theatrum, spectaculum. Տեղւոյն. տեղի տեսանելոյ զկանգէս. կրկէս. Թատրոն. ՛Ելի՛ր ի փեղ. ՛Ելբաղէաւ, ՛ելցան. ՝Կեղծաւորք լով իբրև ՛ի տեսարանի։ Չորօրինակ ՛ի տեսլեանն է տեսանել, որ ռամիկն՝ զօրաւոր ՛ելեալ, և որ ծառայն է՝ Թագ ՛ի գլուխ և ՛ելեալ. փիլ. չ՛ասպն։ Նիս. Երգ ։ Ն Սրփ. ա. պ. Է։ ՝Տեսարանքն յանձայնից եղեն ձայնաւորք՝ իբր երաժշտիւք ՛ի վերայ ածելով զպեղեցիկն և զոչն. Պտռ. օրին. Բ ։ ՝Սա չի՛նեցոց և զտեսարանն։ Աա Թատրս տեսարաս՝ նայ ։ Ոչ գովելի բաղմաց և տեսարանաց մոլեալ, որպէս ՛ի տեսարանս մեղ զմարան հրապարակագոյժ առնեն ։ Ի տեսարանի աչխարհիս կարգեաց կացոյց տէր հանդիսականս իւր անհոգելիս. Խոր. Է. 85 ։ Նար. ա՛ա։ Աբ՛եփ. ՛ի՛ա՛ր ։ Աա որս. ա ։ Սրփ. փհ ։

ՏԵՍԵՐԱՆ. Բարձր տեղի. դիտանոց. ՝Տեսարան դլխոյն դիտակի խոնարհեցաս ։ այսինքն վերին մասն կոյսի նաւուն։ Նար. Է։

ՏԵՍԻԼ. Տեսիլ հանգիսի. տեսանելիուն և նշանակութիւն առաջի բազմութեան. ՝Ոդոր. մապէս լիներ տեսարան մեծ ։ Քանզի տեսարան եղեն հրեշտակաց և մարդկան։ Զի՞նչ իցէ՝ տեսիլ եղեալք. դոյ հնար մարդկան լինել տեսարան ։ Զարադանեալ և կործանեալ, և տեսարան աշխարհի եղեալ։ Որ ՛ի տեսարան հանել զայնոսիկ, որք պարկեշտութիւն և ամօթխածութիւն ՛ի տան են ա՛նեալք. Վրգ հդ. Բ։ Շար ։ Ոսկ. Է. ՛որ. ։ Լմբ. ՛ի՛ ։

ՏԵՍԻՐԱՆ. Ὁρατικός. Sedes visus. ὀφθαλμός, oculus. Գործարան տեսութեան. տեսանելիք. աչք. ՝ Ցանապահանաւորութեն տեսարանացն. քանզի են ոմանք՝ որ առողջ ունին զտեսարանն, և են որ տկար ։ Որ զօրն քան զտեսարանն բարձրագոյն ունէին, կոչել ՛ի մարդկանէ ռաբբի ռաբբի. Սահմ. Է։ Սուր ։ ՝ Թէ գերան իցէ ՛ի մեզ՝ մերում տեսարանի կուրացուցիչ։ Մեղք խաւար տեսարանին՝ ոչ նկատեմ յիս գերանին։ Չամ բարձմամբ տեսարանացն տեսանէ զիաս ՀօՀ. Շ. ընդհ ։ Ցո որդի։ Գնյ ։ ՝Ջտեսարան իմ (զակն հոգւոյս) ապականեալ խաւարեցաւ. Եփր. Խոսով. ՝Ա՛ռնու կաս, և նկաց ըէ աչս՝ տեսարան իմաստից հոգւոյն բանաս կանի, և շնչոյն զգայականի. Պիտա ։ ՝ Ալ ապաւինութեն, տեսարան լուսաւորութեն։ Խնբարձաս մտացն տեսարանաք ՛ի տէրէ գեբրակայիցն ։ Աա ձեղ համբառնալ զմտաց տեսարան. Նար ։ յԳ ։ Սրփ. ա. յհ. ա ։ Գնյ։

ՏԵՍԱՐԱՆԱԿԱՆ. ի, ած. ա. Սեպհական տեսարանի. և Հանդիսատես. ՝ Երկեկ էիր տեսարանական, այսօր երևեցար տեսանօղ. Ածաբ. Նար ։ Բբ ։

ՏԵՍԱՐԱՆԱՑԱԼԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεατροκρατία. Theatralis potestas. Տիրելն տեսարանի իբրև յաղթօղ այլոց. ՝ Փոխանակ քաջայաղթութեն ՛ի սմա՝ եղև չարաչար տեսարանայաղթութեն. Պիտա. օրին. Գ ։

ՏԵՍԱՐԱՆԵՄ, եցի. ն. Θεατρίζω. Traduco publice vel in theatro. Տեսարան առնել. առակ նչանակի կացուցանել. ՝ Կապեալս ածցէ յերուսաղէմ, զի յերկար միջոցաւն ամենեցուն վնաս տեսարանեսցէ. Ոսկ. գծ ։

ՏԵՍԱՒՈՐ, ի, ած. ա. Տեսանելի. երևելի. զգալի. ունօղ զտեսիլ զօրսոյիչ ա՛կան. ՝Ջփառս և զմեծութեն տեսաւորիս արհամարհեաց. Սինա. լմբ ։

ՏԵՍԱՒՈՐԻՄ. եցայ. ի. Տեսանելի լինել. երևիլ. յայտնիլ. ՝Ցերից միուԹեն մին ՛ի մարմնի տեսաւորի։ Չհայրդ անտեսանելին տեսաւորեցաս ։ Մարմնովն տեսաւորեցաս աչխարհի, այլ ոչ յատուկ ածութեա՛. Ճ. Գ ։ Սրփ. ա. պ. Է։ Ոսկիփոր ։ ՝ Մորենի անկիրեւելի, յորում ած տեսաւորեցաս. Սինա. ա՛ղ ։ ՝Ոչ գիտաց զնրան՝ վասն որոյ տեսաւորեցաս նմա հրեշտակն տեսանն. կԽոր. չի ։ ՝Ի չուք չնորհի՝ վարդու անմարմնոցն տեսաւորեցաս ։ Կայսերական գիմաց ահագին տեսաւորեցաս. Նար. ՛ծԷ ։

ՏԵՍԱՒՈՐՈՒԱ. Իբր Տեսակաւոր լինել. տեսականալ. կերպանալ. հնթակայանալ. ՝Տեսաւորի հոգի և մարմին ։ Ցուրմամ՛ ինչ ըստ ինքեան տեսաւորի, ոչ է առնիչ ։ Ողով տեսակաք և պատահմունք տեսաւորին ։ Անձնաւորութեք տեսաւորեցաւ ։ Ցատուկ անձնաւորութեամբ ոչ տեսաւորի, բայց ՛ի պետրոս և ՛ի պօղոս և յայլոց մարդկան անձնաւորութեն. Դամասկ ։

ՏԵՍԱՒՈՐԻՉ. ա. Որ ՛ի տես գայ իբրև միջնորդ. յանդիմանական բարեխօս և հաչտարար. կամ Տուօղ տեսանել. ՝ Սրբուհի պայծառ առագաստ փրկչին քոյ, և նորուն իսկ տեսաւորիչ վասն մեր. Նար. կոա ։

ՏԵՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Θεωρία. Theoria. Տեսութեն խորհրդոյ կամ բանի. տեսական գիտողութեն. ՝ (Յապաշխարելն դաւթեն) մեծի խորհրդոյն տեսաւորութեա պահեցաս ՛ի նմա վերնային և չնորհք անչինչելի. Բրս. ապա՛ա ։ ՝Ի հետակայութեա տեսաւորութեն (կամ տեսութեն) ուսցուք։ Պղատոնական տեսաւորութեվք խորինք և գծուարք. Սահմ. ա ։ Ած. գորգ ։

ՏԵՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ՝Օրասις. Visus. Տեսուի աչաց կամ մտաց. տեսանելիք. աչք. ՝Որպէս մեծ է ոգի քան զմարմին, այսպէս մեծ է տեսաւորութեի մտաց քան զմարմնոց. Եփ. Է ։ ՝Ջհինգն զգայարանս, զտեսաւորութեի, զլուսաւորութեի, և այլն ։ Տեսաւորութեի՝ դիմս, և ձայնս՝ լսաւորութեան ։ Ջերկնային իմաստութեին տեսաւորութեին կոչեաց. Փիլ. իմասք. Ե այլոք ։ ՝ Մեծաւ թեի ահիդ, անտարակոյս տեսաւորութեին ։ Տեսաւորութեի պայծառ և անապչելի. Նար. իէ. հա ։

ՏԵՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Նախատեսուի. յայտնուի. և իմաստ. խորհուրդ. ՝Մարգարէական բին գոգցես տեսաւորութեի. Ութբ. ա. 15 ։ ՝Իսկ այս նիւթոյ տեսաւորութեի խորին խորհրդոյ հրաչալեսս ունի զմարգմանութեի. Նար. ՀԷ ։ ՝Տեսաւորուի առակիս այսպիսի է. ՄԽ. ա՛ա՝ա. Խէ ։

ՏԵՍԻԼ. սլէսն, անց. գ. Εἶδος. Species, forma. ὄψις, ὁράσις, aspectus, facies, visus. ἰδέα, idea. Տես. տեսակ. տեսութեի. որպէս Երևոյթ դիմաց. կերպարան. Հայեցուած. երեսք. պատկեր. նմանութեի. ՝Ջազիւք տեսլեամբ։ Գ՛ւլեցիկս տեսլեամբ։ Տեսիլ նորա իբրև զաստղ. Եւ տեսիլ սաւին։ Իբրև զտեսիլ որդւոց Թագաւորի։ Աչք նորա իբրև զտեսիլ արուսեկի։ Եւ էր տեսիլ նորա իբրև զփայլակն։ Իբրև զտեսիլ բորոտութ ՛ի մորթ մարմնոյ նորա։ Թխացան քան զսեւ ոսխ տեսիլք իւրեանց։ Տեսիլ փառացն տեսան իբրև զհնոր բորբոքեալ։ Եւ ոչ զտեսիլ նորա տեսիք։ Եղև տեսիլ երիտաց նոցա այլակերպ։ Իլանել հոգւոյն սրբոյ մարմնաւոր տեսլեամբ իբրև զաղաւնի ՛ի վերայ նորա։ Փութաբեք պատկերի մեռելոյ անչունչ տեսլեան։ Աչիակս անչքեացի տեսիլ քո ՛ի մարդկանէ. և այլն ։ կամ ՝Ագնիւ երեսաք, և գեղեցիկ տեսլեամբ յոյժ ։ Երեսք նորա և տեսիլ նորա ահագին յոյժ ։ Տեսիլ արածին ընտագոյն ։ Մի ապականիցէք զտեսիլ մերոց ձերոց։ Տեսիլ անուսն իբրև զտեսիլ ական կարկհանի. և այլն ։ կամ ՝Իբրև ըզտեսիլ հրեշտակի այ ։ Տեսիլ հրոյ կամ լուսոյ, ալեղան, մարդոյ ։ Տեսիլ աչաց քոց. և այլն ։

ՏՈՒՆ. ՝Օπτασία, ὅραμα, ὕπνος, ὄναρ. Visio, apparitio, somnus. Ցայտնութեի. երևումն իրաց առ չայ. ցուցակութեի. երազ Ճշմարիտ. անուրջք ՛ի քուն. և երևոյթք առ աչօք. ՝Ի միտ առ զտեսիլն ։ Տեսի ես դանիէլ միայն զտեսիլն, և արքն՝ որ ընդ իս

էին՝ ոչ տեսին զտեսիլն : Անցեալ տեսից ըղ-
տեսիլն զայն մեծ : Ի տեսլեան գիշերի :
Տեսլեամբ երևեցայցնմա : Բարձր բանիւս ,
և մեծամեծ տեսլեամբք : Ասէ ցիս հրեշտակ
այ՝ ի տեսլեան : Եւ էր տեսիլ երկայնն օրի-
նակ այս : Խելամուտ էր ամենայն տեսլեան
երազոց : Ոչ գոյր տեսիլ՝ որ դուշահէր . ևն :
կամ *Եղիցես յիմարեալ վասն տեսլեանց
աչաց քոց՝ զոր տեսանիցես : Զարհուրեցու-
ցանէս զնս երազովք , և տեսլեամբք հարկա-
նես զնս : Տեսիլս սուտս և ըղձմտիւնս . ևն :
*Ի տեսլեանց անցանել . (որպէս երազափոր-
ձումի) . կանոն : *Աքանչելի տեսլիւք և ա-
հագին արուեստիւք : Անագին տեսլեաք .
եփր . ասէաց :

ՏԵՍԻԼ . Θέατρον . Theatrum , spectacu-
lum . Տեսարան . հանդէս . ցոյցք . սխիր .
*Տեսիլ եղեաք աշխարհի և հրեշտակաց և
մարդկան . ա . կոր . դ . 9 : *Ցորմն վտրեալ
հրամայէ *ի տեսիլ ամենայն անցաւ որաց .
Խոբ . ա . 12 : *Արդ նա ոմն տեսլեան
խաղաս . եսա . պահ . ք . 10 : *Ազդի ազգի
տեսիլք մղեգինք լինին *ի քաղաքս քա-
ղաս . բայց մեք ունիմք զտեսիլ մեծամե-
ծաց ոքանչելեացն եայ : Որ ոք զտեսիլ աշ-
խարհիս սիրեցին տեսանել : Տեսող պէսպէս
տեսլեանց երևելի արարածոցս . Ածգր . ք . ը

ՏԵՍԻԼ . *Ὅρασις . Visus . որպէս Տեսու-
թիւն աչաց . տեսանելն . և Տեսանելի իւր .
*Որպէս տեսիլս աչաց զարեգական զլոյս :
Տեսիլ աչացն է հաւատարիմ , և ոչ լուր ա-
կանջացն : Միոյն տեսլեանն զգայութեանց
ամ ծագեաց լոյս . Ցճխ . ք : Սէփ . ա . պ . ա :
Փիլ . խմափ : *Ի տեսիլ մարմնացելոյն ժա-
մանեալ : Ի տեսիլ հրաշից փառաց միա-
ծնին : Գային ամենեքեան *ի տեսիլ ոքանչե-
լեացն . Ըա : Ճ . Բ : *Զանազան տեսիլ
ասանձնացս : Ազգի ազգի տեսիլ ասանձնա-
բանաց . Ճ . Ա :

ՏԵՍԻԼ . Θεωρία . Theoria , contemplatio .
Տեսութիւն մտաւոր կամ խմաստասիրական ,
զննութիւն . *Խմաստասէր լինելով և տես-
լականաբ բնութիւն պարապալոյ . Փիլ . ք . բան :
*Բասիլիոս զարձր զամենայնիս (այսինքն
զսիեզերացս) զարդարուն գիւրաւ ըմբռնե-
լի բազմաց *ի ձեռն իւրոյ տեսլեանն արար :
Գիտուն և ծանօթ *ի ձեռն իւրոյ խմաստու-
թեանն տեսլեամբ՝ աշակերտացն գործեաց .
Նիւր . կամ . ա :

ՏԵՍԼԱԿԱՆ . ա . Ὁ ἐν εἴδῃ . Id quod in
specie , specialis . Տեսակական . տեսական .
մասնաւոր . * Փորձեցայց գարձեալ ըստ իւ-
րաքանչիւր ազգաց յարմարել զսեւսլական օ-
րինս . Փիլ . ք . բան :

ՏԵՍԼԱՒԻՐ . Տ . տեսաւեր . *Մխիթա-
րութեի է տեսլասէր ոգւոյ : Ջտեսլասէրս *ի
զանազան նորահրաշ տեսութիւնս քաղաքաց .
Փիլ . լիւ : Պիփ :

ՏԵՍԼԱՐԱՆ . Տ . տեսարան , որպէս
Թատրոն , Θέατρον . Theatrum , spectacu-
lum . * Ցեսլարանքն զինէն տեսաւատանեն .
Ոսի . վ : *Ի տեսլարանին էցոյց կապիկ : Ազգ-
փղոց անցեալ կացին *ի մէջ տեսլարանին :
Մինչ *ի տեսլարանէն *ի ըաց գնացին : Ի
հրապարակս և *ի տեսլարանս և յատեանս .
Փիլ : *Ոմանք ըստ հրապարակս . և ոմանք
ըստ ժողովարանս , և կամ *ի տեսլարանս յոր-
ձակալեալ գնան . Նիւս . կամ : *Ոչ զտեսլա-
բան զամէնս կործանել . (իբր հանգիստարան
ուսմանց .) Գահ . ազէս :

ՏԵՍԼԱՐԱՆ . *Ὄμμα . Visus , oculus . որ
պէս Տեսութիւն աչաց կամ մտաց . տեսանե-
լիք . *Ջի ներքին տեսլարանն կոյր էր ; չէր
ինչ օգուտ արտաքին աչացն բաց լինել . Ոսի .
ես . *Ի լարձուն համբարձեալ զտեսլարանս

մտացն : Սրսեցով զտեսլարանս մտացն . Ցհ .
ի՛. էիէ : * Լուսաւորեալ սլայծառացան
միտք կամ տեսլարանք որց մարգարէիցն *ի
տեսլինէ . Լծ . ա՛ծաբ : *Խաւարեցան տեսլա-
բանս *ի հայեցուածէ . կէյա . ազէս :

ՏԵՍԼԱՐԱՆԱԿԱՆ . ա . Տեսարանական .
Թատրոնական . * Ի տեսլարանական ցոյցն
առաջեալ մատուցանեն . Փիլ . լիս :

ՏԵՍԼԱՐԱՆԱՁԵՒ . ա . Որ է *ի ձև տես-
լարանի կամ ամփիթէատրոնի . *Եւ ականջք
ժողովել տեսլարանաձև չքնաղակք . Փիլ .
լին . ք . 5 :

ՏԵՍՈՂԱԳՈՑՆ , գունի , իդ . ա . *Ὀπτι-
κώτερος . Perspicacior . Սրատես . Խրբխոց .
*Ան *ի յայլոց թերևս տեսողագունից խմա-
յութեաց եղևն տեսեալ : կամ տեսողագոյն
քան զնա , կամ ա՛ծայնագոյն վարկանիլ .
Դիոն . էիէ . Ե՛ծայ :

ՏԵՍՈՂԱԿԱՆ , ի . ած . ա . Θεωρητικός .
Contemplativus . ὀπτικός , συνοπτικός , per-
spicax . Ունօղ զզօրութիւն տեսանելոյ՝ աչօք
կամ մտօք . *Ան ունց զգայութիւնք տեսողա-
կանս : Կորովկան աչս ունելով տեսողական :
Տեսողական մտացս հանճար : Տեսողական
հանճարն . Նար . կէ : Շ . իմ եղէ : Լմբ . ազ .
Ե ծբ : *Աձ՛ոյին բնութիւնն անուն զանտղա-
կան զօրութեանն ունի նշանակ (առ յոյնս .
այն է օ՛ՒՀ՛ս) . Պիփա : *Ան տեսողական ու-
նակութիւն և զօրութիւն , ամենայն աչօք մտաց
վերամբարձեալս : Տեսողական ա՛ծպետական
նին վայելչութիւն (քերվէին) : Ջտեսողա-
կանն զօրութիս (հրեշտակաց) : Միոյն առյդ-
գիտել առեմ տեսողականին նոցա կատարե-
զպետութիւնն . Դիոն :

ՏԵՍՈՂԱԿԱՆ . որպէս Հայերդողական տե-
սական . խորհրդոց և յայտնի . * Առաւօտ՝
գործիական առաքինութեին , և երեկոյ՝ տե-
սողական , որ է լուսոյն նորին : կուսանաց՝
քրքրութիւ , տեսողականացն՝ արմատնէն . Լմբ .
ազ : *Ցեհոհէոս տեսողական սահմանս ար-
տագրեաց . Դիոն . ա՛ծայ :

ՏԵՍՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Ցետզա-
կան զօրութի աչաց կամ մտաց . *Հոգին զո-
րանայ , և տեսողականութիւն արթի անօսրու-
թիւն . Լմբ . ազ :

ՏԵՍՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . Θεωρία . Theo-
ria , contemplatio . կերակր տեսական . Գեա-
տողութի . *Ո՞ասյր ինձ թէս որպէս տզատ-
նոյ՝ Թռչիլ *ի գործիականն , և Հանգչիլ *ի
տեսողականութին խոնարհութիւ . կնիմա :
*Ցարուցանէ *ի գործիական առ աքինութին ,
որ սկիզբն է տեսողականութեն : Ոչ կարէ
վայելել *ի գործիական առաքինութին , և
սլայծառանալ *ի տեսողականութին : Ի յա-
ջախութի տեսողականութին առանց եր-
կիւղի . Լմբ . ատաղ . ծբ . յայտ :

ՏԵՍՈՂԱԿԱՁԱԿԱՆ . ա . Συνοπτικός .
Conspicax . Տեսող մտաւոր կարողութիւ
կամ յայտնագոյնս . *Եւ է նորա խմանալի
ներգործութին՝ անխառն և անարատ մաք-
րութիւ պայծառացեալ , և տեսողակցական
ա՛ծայնոյն խմացուածոց . Դիոն . ա՛ծայ :

ՏԵՍՈՂՈՒԹԻՒՆ . գ . *Ὄψις , ὅρασις .
Visus . Կարողութի և ներգործութիւն տես-
անելոյ . տեսութի . *Ընդարձակ տեսողութի .
և լսողութի չնորհեաց մեզ : Որ ունի ոգաս
զհայեցուածս տեսողութի : Երկար տես-
զութի , անաչառատես ակն . Սահմ . ա : Լմբ .
ազ : Նար . ճ :

ՏԵՍՈՂՈՒԹԻՒՆ . Θεωρία . Contemplatio .
ὅραμα , visio , և προφητεία , prophetia .
Խորհրդաւոր տեսութի , կամ Ցետանողու-
մարգարէութի . գուշակութի . * Ջհետա-
ձգեալ ժամանակաւ տեսողութիւնն յայտ
առաւ կատարել . Ա՛ծաբ . յար : *Ըստ յա-

ռաջագուշակ տեսողութե մարգարէին : Յա-
ռաջագոյն հրաշագործեր զտեսողութի մար-
գարէիցն . Ագաբ : Շար : * Եւ յապագայն
տեսողութի հրամայեցեր ա՛ծայնապէս : Ջոր
հետս հաւակառոր մարգարէն եզեկիէլ *ի
տեսողութե խրատ . Նար . գահյ հոգ : Մ՛տաբ :
*Ըստ եսայեայ տեսողութեն . թագ՛տար . խոս :

ՏԵՍՈՒԱԾ , ած , ող . գ . Θέα , Θεώρημα .
Visio , theoria , contemplatio , sententia ,
placitum . Տեսութի՝ մտանաւանդ մտաւոր .
կարծիք . իմացուած . իմաստ . վճիռ . * Եթէ
հանդիպեաւ իցէ *լուսաւոր առնել զտես-
ուածս . Բրս . ի՛գի : *Ջտցոյցն օրէնս հաս-
տատուն և տեսուածս : Ընդ միասածից զտա-
*ի լինէն ասացեալ տեսուած : Աներկբայ
տեսուած : Բարի և պատուական տեսուածս
և իմացուածս : Հանճարոյ իրատու տես-
ուածք . փիւ : *Սկզբունք նախկինք են քան
զտեսուածան գասիս . Աբիսփ . Նախկին :

ՏԵՍՈՒԱԾ . իբր Տեսիլ , երևոյթ . * Ջըս-
կիզքն կ՛զմեզն և զծայրն բոլորովին յիբեւս
բերելով լուսաժև յայտական տեսուած .
Սբփ . ա . պ . ա :

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ . գ . *Ὅρασις . Vjsio , ἴψ·ς ,
visus . Տեսանելի աչօք . կարողութի և ներ-
գործութի տեսանելոյ . *Տեսութի է՝ որ *ի
ձեռն աչաց՝ յամենեսին *ի զգայութիւնն
գեղեցիկ : Ըստ բաւականութե աչաց տես-
ութեց : Ընդ տեսութի եզարբոյն խնգալք :
Մարիամ առիթ տեսութեանդ զանգնին
որդւոյն կերպարան : Եւ ոչ տեսութեամբ
աչաց բացայայտի . փիւ . խմափ : Աբիր . ա .
11 : Վբփ հղ . ի : Նար . խոս :

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ . Տեսիլ . տեսք . * Ցանկրե-
կան տեսութի յայ տեսուքէտցն առաքեալ հրա-
մանս . խոբ . ի՛ . 8 : *Եսայիաս իբրև տես-
թիս էտես . քանզի գրեալ է , տեսութիւն՝
ղոր էտես եսայիաս . Բրս . ի՛գի : *Որ տես-
թիւն իմն քերթեր յինքն որպէս զանպատում
պարիսպ : Քարոզել յայտնապէս զչքնաղ
տեսութի . Ցհ . ի՛ : Շար :

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ . Ա՛յցելութի . *Ցընկերա-
կան օգուտս գործով կամ օգնութի , կամ միւս
Թարական տեսութի . խոբ :

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ . Ցայց . ապացոյց . *Որ այն-
չափ տեսութի էին առեալ *ի նորա զօրու-
թէն . Ո՛ի . յհ . ի՛ . 18 :

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ . Հայեցուած . և Ըմբռնումն
մտաց . և վերացումն իւրք *ի զգայութեց .
*Բարձրացոյ զտեսութիւն մտաց քոց : Ա՛յ-
պէս մանրազնին տեսութիւն՝ ասկաւուց է .
Վբփ հղ . ի՛ . ծ : *Ցառաջ քան զխոհումն
եին *ի տեսութի մտաց (որպէս յն . էփոփ-
սիս) , և զայն իւր բացեալ՝ աչշտեցուլ
հայեր . Կնիմփ : *Կարող էք տակաւուք զը-
զարուցմս իմանալ մտաւորական տեսութիւ :
Ի տեսութի իմանալոյ քննութեան մեր փա-
կեալ . Շ . ի՛գ : Նար . խոս : (որք հայկն և
*ի յաջորդ նչ :)

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ . Θεωρία . Theoria , specu-
latio , contemplatio , observatio . Մտաւոր
ներատուն . քննութի . մտածութի . ճանաչ-
չութե իմաստասիրէն . հայեցողութի . մեկնու-
թի . գիտուն . գիտաւորուն . միտք . իմաստ .
*Գործ՝ տեսութի ասպնջական է : Բարձիք
(է) տեսութի , բարձիք գործ : Սեյ և Թագա-
ւորականի տեսութի երրորդութեն (գիմ
յանգիման) . զոր միայնակ և մտնաւանդ ար-
քայութի երկնից ես գնիմ . Ա՛ծաբ . ի՛գ .
ազ . խոչիփ : *Ա՛ստիպոյք , որ նախ քան
զտեսութի ծածկանք : Մերձ գնել տեսու-
թեամ զիմաստն պատրաստ : Ուսուցչին զիմարկը-
դոյն տեսուն : Ուսոյն և մեզ կարևոր պէտք
են յայս տեսութի խնամով հայել : Ջչմար-
տանն զտեսութիս զայս : Ի վայրապատ յան

կուԹեա արհեստից, անոսի տեսուԹե և մա-
կացուԹե : ՋօրուԹի՝ կրկին տեսուԹե· խոր·
Ք· 68 : Սբգ : Իգն : Շ· ա· պ : *Պիտանա-
ցուի ելցս սուցայցն տեսու Թիւն : Ա՛ա՛յլիկայ
տեսուի · · · խորագրնս սաել ըստ տեսուե
ոչ կամիմ· Պրք : Ա՛յ· պրք :

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ· որպէս ՏեսանողուԹի· մար-
գարէուԹե· *Լցեալ է սաս տեսուԹիւն զա-
քարիայ : Ըստ տեսուԹե դանիէլի (*ի տես-
լեան նաբուգ՚՚) : Աստուած կատարեցեր ըզ-
մարդարէիցն զտեսուԹե· Իգն : Սրգ : Շաբ :

ՏԵՍՈՒՄՆ, սման· գ· Նդն ընդ· Տեսու-
Թե (ըստ ամենայն առման) · *Լսումն առ
տեսումն երկրորդիւք պատաւեալ է : Տե-
սումն Նորա իբրև զտեսումն հրեշտակի· փիւ:
*Տեսէք զողորմելի տեսումն : Ա՛լ տեսումն
վասն երկիւղի է : Տեսումն մեզաց : Ջայս-
պիսի Նուրբ տեսումն՝ մասց հայեցողուԹե :
Մատցս տեսմամբ ամենայնիւ վսանկեալ·
Մ՚անբր : Մ՚անբր· Վ՚բ· հդ : Ոսկ· Ես : Նաբ· հԹ·
*Եւ սքեղն պրաիւ զտեսումն ՅՃսային անա-
տում գելոցն· Մ՚ալբ : *Տեսմանն առ հո-
վիւան· (այսինքն երևմանն) · Ագաե : *Տեսի
ես ողորմելի տեսումն , զմանկունս աղատս
յալագս հայեՆեաց պարատուց ձգեալ ՚ի վա-
Ճառարանն· Բբս· վալ :

ՏԵՍՈՒՆ· ա· Տեսանելի· երևելի· *Եկն ,
և մարդկային աչաց տեսուն եկաց·փիւս սամ՚:

ՏԵՍՈՒՉ , սչի , չաց· ա· գ· ՚Եποπτής ,
κατοπτεύων , ἐπίσκοπος . Inspector , inspi-
ciens , episcopus . Վերատեսուչ· վերակա-
ցու· ոսոխման· խնամող· նախանախնամող·
այցելու· վերադիտող· եպիսկոպոս· *Կար-
դաց առ տեսուչն իւր ՅՃծ : Որոց աՆենայնի
տեսուչն յաւէժ ՅՃծ է : Ա՛լ այժմ դարձա-
րուք առ հովիւն և տեսուչ հոգւոց ձերոց :
Ա՛նենայն հաճիւ, յորում եդ զձեզ հոգին սբ
տեսուչս՝ հովուել զԺողովուրդ տեառն·
Եսի· ծԷ· 5 : ծՂ· 4 : ա· դնեբ· Է· 25 : Գծ·
Է· 28 : *Տեսուչ հոգւոց և մարմնոց լինի-
ցին: Որոց և այրեաց տեսուչք : Հայր և տե-
սուչ կացոյց զչուխաս և զեսկիփան : Ա՛նէք-
սանդրոս զանգրոմաքոս կողմանցն տեսուչ
կացոյց· ՅՃխ· Ք· Է : Խոր· Ք· 20 : Եսս· փբ·
Է : *Խօսեացուք և սա դասս Եպիսկոպոսաց
սՂց, որ էք տեսուչք կարգեալք յՅր հո-
գւոց հաւատացելոց : Տեսչօք բարուՆօք, հո-
վուՆիւք և հօսիւք· Շ· ընբհ : Գանյ :

ՏԵՍՈՒՆՉ· որպէս Տեսող, յոտսկատես·
*Եւ երկրորդն՝ սչօք Ճչմարտապէս տեսուչ,
որչափ սա երաժշտին ականջն հոգւ են
տեսուԹիւքն· Պշա· օրԻՆ· ծԷ :

ՑԵՍԱԿԱՆ , ի , ացս· ա· Սեպհական
տեսչի , և տեսչուԹեան ՅՀ· անտեսական·
անօրինական· *Ընտանեաց էր զտեսչական
ծնունդն , Սեբէբ· Է :

ՏԵՍԱՒՈՐԵՄ· եցի· է· Տնտեսել·
խնամարկել· *Ընդպէս և սկարանոցս հայել
և տեսչասրել կան՚ն :

ՏԵՍԱՒՈՐԻՒՆ· գ· Προνοία . Provi-
dentia . ՆախախնամուԹի· նոսնատեսուԹի·
այցելուԹի տեառն· տեսուսուԹի· վերին
կարգաւորուԹի· *Սակայն քո հայր վարէ
տեսչուԹիդ· փախստականք ՚ի վերին տես-
չուԹէն անկեալ գնէին , Իմ· ծԷ , 3 : ծԷ·
2 : *Որպէս յաԾային գոգցես տեսչուԹենէ :
ՑաԾայնոյն բանագատեալ յակնարկուԹենէ
տեսչուԹեն : Վերին տեսչուեն է այս անօ-
րէնուԹի· Խոր· Է· 28 : ՑԿ· Իմ· երԼ· ԻգՆ :
*Ի տեսչուԹէ նախախնամական սիրոյն ՅՀ :
Ըստ տեսչուԹեն ՅՀ : ՏեսչուԹէն ՅՀ : ՑՅԼ·
Է· ծԷ : Նբբ· Իսս· *Ա՛Ծային տեսչուԹեամբ:
Որ ինամս տեսչուԹի զքո զարարածս : Ո-
ւռոգէ տեսչուԹի սէ հոգւոյն· Շաբ : Լ՚Ք·
ծՂ : *Վասն այլևայլ տեսչուԹեց կերպարա-

նեալ՝ ցանկալւոյ առնն երևէր : Եսուբ ազգի
ազգի տեսչուԹէ ՚ի գարս գարս ՚ի խիմարու-
Թի տրամուԹեան · Եսիկ : Սբգ· ազ : *Ա՛յ
տեսչուԹիքն բազում ինչ միտլ վՃարեն·
կՆ·բչ· Եսաց :

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ· *Οἰκονομία, διοίκησις . Dis-
pensatio , incarnatio . ՏնօրէնուԹի· անտես-
սուԹի մարդեղուԹեան · *Վասն մարմնաւոր
տեսչուԹեն տեառն: Որ ըստ էուԹեն անմայր
և ըստ տեսչուԹեն անհայր : Ոչ միշտ կամէր
Նշանս ցուցանել, զի մի բնաւ ղտեսչուԹեն
իւս սպականեսցէ : Ոչ մերժի յիւրմէ պա-
տուոյն վասն տեսչուԹեն : Սկիզբն առնել
բանին յառաջին տեսչուԹէ անտի փրկչին
մերոյ· Սէբէբ· Է : Մ՚անբ· ՚ի ծն : Ոսկ· ՛ս· Է·
Ⴑ : Պրպ· խԷ: Եսս· պգ· ա· 1 :

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ· *Ἐπισκοπή , ἐπιμέλεια ,
վերակացուԹի· հոգաբարձուԹի· *Վասն
քահանայիցն տեսչուԹե: Վասն հօսին տես-
չուԹե· Մի՛ ինչ հեղգսչ ՚ի տեսչուԹէ հո-
գւոր հօսիդ· Մ՚անբ· ՚ի տեսչուԹի ալբա-
տաց : ՏեսչուԹին հաստարակաց՝ մագիստրոս-
Թի· Խոր· Ք· 31 : Եսս· պգ· ա· 11 :

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ· իբր ՏեսողուԹի, տեսուԹ-
տեսիլ· *Բազում տրտատսոք ժամբ՚ի տես-
նէ զտեսչուԹի իրացն (այսինքն տեսանել և
իմանալ) ԹԷ յորմէ պատուի էր նա : Տե-
սանեմ զարհասիրս գեհենին , և զսասկալի
տղեսիցն զտեսչուԹեն (այսինքն զտեսիլն) ·
Վբտ սոկ· Մ՚անբ :

Իբր ՏուչուԹի (Ծոմ սխալանօք գրչի) ·
այսինքն աւանդուԹի· *Եւ այս յիշատակ
գաՃեալ իբրև ՚ի տեսչուԹէ անտի հիւեու-
ԹենՆ առանց կ՚ոց : Ի տեսչուԹէ ասէ ուսայ
ես վասն չորից աւետարանչացն · Եսս· պգ·
Ծ· 22 : Ղ· 25 :

ՏԵՏՐ , ի , տեարբ·) Բառ յն· դԷդրա-
ՏԵՏՐԱԿ , ի , ացս· գ·) դԷդրագԷդ , դԷդ-
դրագիծն· Τετράς , τετρακτύς , τεπρᾴδεῖον . Quaternio . Տոմսակ քառա-
ծալ· գրբոյկ չորեքկուսի· *Կատարեցաւ
տեառս (երբոյց ժամագրքի) ՚ի Թուականիս
հայոց չկԷ· Յիշատակ է խաղտեառս Թը-
վին· ՒՀ : Բանս ու տեառս ՚ի վՃար էր·
Յէսաբ· *Չի Թէ զերկինս տեառ ձեւեմ , և
զանդաս անտառս դրիչ հատանեմ· Մ՚անբ·
*Ընօտար կալցէ ՚ի ձեռին իւրում զտեարսակն,
ուր գրեալ կան անուանք ձեռնադրելոցն·
Մ՚ալբ· ԼՀկ : Իսկ հՀԻ բս· *Տետրակ չորեք-
կուսի ձև առի· Քառակ, տետրակ ՚՚ : Տես կ
տԵՏՐԵԱԳՔ :

ՏԵՏՐԱԱԿՆԴ, ի, ացս· գ· (գրի վերկա-
կաս և Տետրակ սկզ, Տետրատետը , Տետ-
րատետը·) Բառ յն· դԷդրաԿՆԷՆ· Τετρασχελής , Quadrupes . այսինքն քառա-
տանի , կամ քառաւարած կազմած · զոր և
դնեն յոյնք ՚ի վերայ մաղղմայի · լօբ սբԼՀ
սաՃայաթ· *Ռեմբ չորեքկուսի սմպեղէն , և
՚ի վերայ բեմբին երևէր տետրատետը յոսկւոյ
իսրանարդ՝ ըստ արժանի սպատասրուԹեն
տեառն , ծածկեալ յոյժ բարակ կաուսով :
Տետրատետն ոսկի , զորով էր արկեալ մա-
գրոբ կուսն և բալսակ· փբզ : Ե ՃՃ :

ՏԵՏՐԵԱՅՔ, եայց· գ· ումկ· փԷբՂբ ,
յաքն·բառիս Տետր· *Խնդրեալ գոին տետ-
րեայս գրեալ ՚ի վերայ հաւատոյ· Ա՛ողբ·2 :

ՏԵՐԵՒ· ոյ , ոց· գ· *Փսլλον. Folium.
Սաղարթ· ԹերԹ կանաչագԷզ արձակեալ
յոստոց ծառոց՝ ՚ի զարգ և ՚ի հովանի ծած-
կանց և քուսոց· Եսէբագ , վբտ· * կարե-
ցին տերևս Թզենւոյ : Տերև ձիւԹեՆւոյ : Զայն
տերևոյ խարխափելոյ , ևն : *Ցերև՝ գուշակ-
քեայ մասն է տնկոյ· փԼՆ· Լ՚Ի· * Տերև ըզ-
վարսն իւնՆամբ· և պտուղ՝ տերևոցն զինի·
և ՚ի մէջ Նոցա ծալկեալ զսերն ՅՀ· Նախ

ծաղիկ պտղոյն երևԷլ, և ապա սաղարԹ տե-
րևոցն· Լ՚Ք· ազ :

ՏԵՐԵԻԱՔԵՐ, ի, ից· ա· Որ բերէ յիւրմէ
այսինքն ընձԻւելի զերևս· * Ա՛ննայն ծառք
մրգաբերք և ծաղկաբերք և տերևաբերք·
Ագաե :

Եւ Որ բարձեալ բերէ ուսուՆէք զտերևս
*Փոխանակ տերևաբեր աղաւնոյն՝ հոգին Նբ·
Ա՛ած· Եվէղ :

ՏԵՐԵԻԱՓՈՒՂԽ· ա· Որ բոխէ կՀ բուս-
սուցանէ զտերևս· * Ցորժամ միւսանգամ
տերևաբուխ ժամանակն գայցէ , զարդարի
միւսանգամ տերևովք և մրգովք· Ոսկ· Նս :

ՏԵՐԵԻԱՋԱՐԴ, ի, ից· ա· Տերևովք
զարդարեալ· սաղարԹագԷղ· * Ծառք տե-
րևազարդք : Ա՛նպտուղ ծառս տերևազարդս·
ՎԷղօբ : Վբտ՝ սվ :

ՏԵՐԵԻԱՋԳԵԱՑ ·) ա· մ· Ուսնօղ կամ
ՏԵՐԵԻԱՋԳԵՍ ·) ունելով վերևս
զտերևս որպէս զգեստ· *Ցերևազգեստ զին-
րեանց մերկանին ագուցանեն (ծառք): Ոստս
՚ի ծփանս ՚ի Ճանապարհին տարածանելով
տերևազգեստ և ծաղկազարդս : Ցառաջին
ՅՃծատեսլեան գիւղ տերևազգեստ ծաղկազար-
դե · Ագաե : Մ՚անբ : Երբ· մբՆ :

ՏԵՐԵԻԱՓԱՓ · ա· *Ἀποβεβληκυῖα τὰ
φύλλα . Abjiciens folia . Որ Թափէ յիւրմէ
զտերևս իւր· Թափեալ և մերկեալ ՚ի տե-
րևոց· *Եղևցին իբրև զքԷևկին տերևաթափ·
Ես· ա· 30 : *Որպէս ղծառս տերևաԹափս :
Ծառ տերևաԹափ և պտղակորոյս : Որ Թք
տերևաԹափ եղեալ՝ զարդարին ըստ ժամա-
նակին : Ցաշունն տերևաԹափ լինին և ցա-
մաքին ստունկքն : Ա՛յս գրժանք տերևաԹափ
լինելոյ · Մ՚եր· Երեց· Սբգ· ա· յԽ· Է· Տ՚ե-
նաի· փիւ· Եւ : Լ՚Ք· ազ· * Սուգք առեալ
ծառոց՝ տերևաւՈՒմ լինել յոստոց (ընդ
մահն անտոնի) · Տաղ :

ՏԵՐԵԻԱՓԱՓ· Թափօղ զտերևս ծառոց·
*Որպէս փոխորիկ յանոստս տերևաԹափ՝
այնպէս երաք յերիվարացն առեալ նիզա-
կօք գի ցուրա յերկիր ընկենուին· Խոր·Ք·3 :

ՏԵՐԵԻԱԼԻ· ա·) *Ἔχων φύλλα. Habens
ՏԵՐԵԻԱԼԻՑ·) folia . Լցեալ կամ
լի տերևօք · որ ունի զտերևս լիով· *Ցեսեալ
զԺԷնին՝ խիս տերևալին· Գնյ : * Ծառս
ԼԺզենին մի ՚ի բացուսս տերևալից ... ոչինչ ե-
գիտ՝ բայց միայն տերև· ՄբՂ· ծՀ· 13 : *Ոչ
ծառս տերևալից՝ պտղաւեր քաղցրահամ
բերովք· Ոսկ· ՚ի յԽ· Ա· *Ծառս տերևալից՝
ուՆայն ՚ի պտղոց : Ցերևալից լինել, և պտղա-
տու ՚ի ժամու : Ոչ ունելով ոստ տերևա-
լից· Նաբ· Է· Լ՚Ք· ազ· Շ· Բարյբ :

ՏԵՐԵԻԱԽՏ· ա· Δασύς . Densus . Խիտ
և հաձեալ տերևովք · ոչՂ ԵսէբագԷբ · *Որոս
՚ի տերևախիտ ծառոց · ՂԼաբ· ԻՀ· 20 : *Խո-
րհ զտերևախիտն ՚ի բուսոսն՝ ՚ի գնացս
ջուրց· ՊԼա : * Ցերևախիտ հեգնի զարժէբ :
Տերևախիտ (կամ տերևախիտի) կանաչա-
ցեալ· ՊԼա : Շ· եէբ· · Ե Բարյբ : * Երկնա-
ձիւ սաղարԹ տերևախիտ՝ կանաչազուարԹ·
Շ· գաղ :

ՏԵՐԵԻԱԿՈՅՏՔ· կուսիլ· գ· կոյտ
տերևոց· տերԹ՝ ուր տերևք գիՀեալ կան· *Ի
պրակս և ՚ի ցամաք տերևակոյտս ՚ի ներքս
գալարել (նապաստակին) · Փիւ· Վսա :

ՏԵՐԵԻԱՄԱՆ· ա· Մածեալ տերևով,
տերևախիտ· *Ա՛ննայն մեսամբք առաքի-
նեալք ծաղկազարգեալք՝ պտղալի և տե-
րևամած · Ոսկիբեր :

ՏԵՐԵԻԱՃԱՑ· ա· Որոյ չատ են տերևք·
տերևալից· տերևախիտ· *Խրթև զծառ տե-
րևաչատ՝ անբաԺ ՚ի պտղոյն ազգաստուրուն;
Ա՛Ճեցուցանել, և պտղաՀաս և տերևաչատ
առնել· Սբգ· յՀ· Է· Ս Բ· գ· Ը :

ՏԵՐԵՒԱՀԱՐԱԿ· ա· Ἐνοσάφυλλος. Inquo folia agitantur, frondosus. Որ տերևք շարժին. * Ջոսա զքեառն ի վերայ ոտից զսեւ բևաշարժն բիլոնին: Ի վերայ ոլմպիոսի դնել զսեաոս, և յայնր յարարարգել զսերևա շարժն բիլոն. Սահմ. ծԷ: Մագ. իԷ:

ՏԵՐԵՒԱՊԱՆ· ա· Տերևով պատեալ ամածեալ. * Փախուցեալ Թաքուցեալ՝ ծառոյախտ տերևապատ լինկին. Ագաթ: * Օմապատիր մերկացեալն ի փառաց տերևապատն ապատմ. Պիտառ: * Լուծեր զերկուսս նախատեղծին, զտերևապատն ի խանձարրին. Ցօ·ուրէի:

ՏԵՐԵՒԱՍԱՂԱՐԹ· ա· Սաղարթապատեալ տերևովք, վարսաւոր. * Սկսեալ ի տերևատապալ անկոյն սեսակ. Նար· Խե:

ՏԵՐԵՒԱՏ· գ· Անուն խոտոյ, որ ըստ յն. գևանաքիթենի. Χαμαλαία. Olea pumila, oleago, oleastellum, mazarion. * Տերևատ. մաղարիտն. հուլափայ· զամբան· հաֆիզատաձ. Բծվէրն: * Մազրիտն, տերևատ. Հին բտ:

ՏԵՐԵՒՆԿԻՑ· Տ· ՏԵՐՒՆԱՔՓ· * Յաչունն ոսկին բոյսք ածունք, չորացեալք տերևքնկեցք լինին. Ագաթ:

ՏԵՐՆԻՄ, եցայ· յ· Փυλλάω. Folia emitto, frondesco. Տերևս արձակել· ապաղթանալ· Էաքրաֆ ալֆաֆ՝ սալը վերմէ, էաքրաֆանմաֆ· * Ոստքն կակղացին և տերևեսցին. Ագաթ: * Չի կակղանայ և տերևի յապաղչ քան զամենայն ծառս (Թզենին). Եզէր· Համաթ: * Չորն ձայլ դալարացեալ տերևիվր՝ լեր զմարիամ (կոյս). Ոսի· գՃ: * Ոստովք և տերևեալ ձիթենեօք. Շար: * Ծառադ կեչ նայ ծաղկեցար՝ լոյնաստղարթ տերևեալ. Տաղ Խալէ՝ ի գ-ասպրոյ: * Հրամայեաց և ամբենոյն հրով տերևել ծաղկել. Բոզ. Ք. 6:

ՏԵՐՈՒԿ, կի՛ } գ· Κενταύριον· Cen-
ՏԵՐԵՓՈՒԿ,ս } taurum, herba cen-
ՏԵՐՓՈՒԿ· } taurea. Բոյս վայրի և ընտանի, մեծ և փոքր. ծաղիկ մեծին ի նման ասպիդեղումն ոսկիօգին դուրուշտ, և փոքրըկան՝ ձեղ ձեղ սրիւ. (յն· գենտօրիծն, իբր Ձիսցոլ·)· * Կենդաբոսն. տերեփուկ մեծ, կամ տերուկ մեծ· Գազիան· Բծվէրն· Իսկ առ Լէհ· գրի· * Դերբիւրուկ, խոս՝ որդ արմատն միայն է բժշկական:

ՏԵՐՈՒՆԻ· Տ· ՏԵՐՈՒՆԻ·

ՏԵՒ· գ· Μονή. Mansio, mora. Տևումն. տևողութեի. և տուկ. ի տուկ. էրմանալ. փայտ. նէբ փոբմաբ. * Որ ի տև յարութեեն մանտանդ երթայ· Փիլ· լէտ: * Առ նոտս (առ անքանս) վաղվաղակի շինական ցաստմն, և ի քեզ օրակալութեի ի տև պահի. Ոսի· էտ:

ՏԵՒԱԿԱՆ· ի, ացի· ա· Μονιμὸς. Stabilis, durabilis. Տևող· տակուն· մնայուն· որ յերբ կար կայ մնայ· էրմանալ· փայտէղէբ· * Բանբի է իակ ձշմարտութին, և տևական· և թուրի իակ ոչ դիբրին գող հաստնեցուցանել. Պղպատրէի· Բ: * Ոմանք տևականք լինին առ յողով ժամանակս: Սերմանքն ոչ ցանգ տևեն, և նա միշտ տևական է: Մինչև ցվախճան ձգնեալ տևական լիներ: Անշարժ տևական և բաւական. Արիստ· ՃՁ: Ոսի· ֆ· ա· 20: Բ. 8: Ե ա· փիմ: * Աբար զանօսրն տևական: Ի տևական բանս և ուժիզ. Գէ· էս: Կրպ·ոպ:

ՏԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ· Μονή, διαμονή. Permansio, duratio, stabilitas. Տևողութեի. տակունութեի. և Անձանձիր աշխատութեի կամ երկայնմտութեի. էրմանէղէբ· * Ի լոյն պղպատու հանդերձ տևականութեն: Ագեաց պղպաբերութեին և տևականութեի. Սարի· կճ: Վ.բդ· յանէաոտ: * Բժշկութեի ցատց, տևականութեին (ընդդէմ) հեղղութեէց· Նար· ՂԲ: * Յորժամ վերկիր տևանիցես, մի՛ ինչ շնչաւոր համարիցես վան կալցն և տևականութեէ. Ոսի· Ես:

ՏԵՒԱԿՈՒԹԻՒՆ· Նոյն ընդ վ· * Շարձն ծառ զտևականութեէ ունի զշշանակ: Ժուժկալութեէն և տևականութեն սաղարթպատեալ լինին· Նանոս: * Ջկնդանական և զզեցյականն նորան եբեր տևականութեի. Ան· Բ·ոյէ:

ՏԵՒԵՄ, եցի· լ· Υπομένω, διαμένω, στέγω. Permaneo, duro, perduro. (լծ· սր· գեվմ· որպես և գայիմ է միշտ, մշտատև·) Հանապազորդել. կալ ունալ Հաստատուն և յերկար՝ ի վիճակի իւրում. բառեր. յերկարբել· կեաչ էիմանալ, ինալ· փայանագ, ախոբ մէտ, փոբմագ· * Ամուրհացին տևեաց քնալ, կեր յերոմ· Յեո· ծԷ· 49: * Սուրմակ ոչ տևեալ աւելն քան զմի տմ՝ հալածեցաս: Ոչ տևելի քան զերկու տմն տևեալ վախճան· Խոբ· գ· 64: Յհ· իԲ: * Ոչ տևէր մարմինն ընդ շնչոյն յերկար ժամանակս կեալ· Ենէիի: * Տևեաց ի մարմնի, մինչև և այլն· Տծաւ: * Ջքար՝ որ տևող նիւթ է: Ձակնդել իբրև վտակ յամարայնի: Եմէ տևեսցին մարգկայինքս մինչ ի ծագել փառաց նորա: Ի ձևն նոցա (առն և կնոջ) մահկանացուս տևեսցէ քնութիւն. ԼԷ· իմ: ՄԽ· ատաւ: Երէն· ֆբ:

ՏԵՒԵՆ· Տτέγω, ἀνέχω. Contineo sustineo. Տոկալ· ժոյժ ունել· տանել· համբերել· և Զդեմ ունել· * Ամենայնի տևէ· ա· նբ· ծՁ· 7: * Ամենայն՝ որչափ ի փոքրագունկին բաղկանայ, մեծագունկն տևէ. իսկ այն՝ որ ի մեծագունկին, փոքրագունկին տևէ ոչ կարէ. Պղպատ· փիմ: * Չուրքան զամենայն սեռս մանրատանագային՝ զամենայն անձաւէ, և ոչ ինչ կարէ սմա տևել· անբ: * Յրտոյ և մերկութեէ տևէր: Քաջալբար տանել և տևել գնալոյն նորա: Տևել քրտանցն՝ որ յատկագ առաքինութեանցն: Ձիմրգ արգեաք կարէ մարմին մարդոյ տևել ժուժկալել այսոսիսք դժուարութիւնք քրմի· Եսս· պմ· Ձ· 3: Ոսի· յհ· Բ· 29: Յհ· իԲ: * Ժուժկալել տևէր չարչարանաց գոհից: Ուստի գիշած հայոն ոչ տևեալ (այսինքն չհանգուժեալ) միշտ բարկութիւն ըզմեզ խրատեալ (այսինքն խրատել)· Շ· փալ ըսս· Ե վիպ: * Եթէ զանօրէնութիւնս իմ պահեացես, մվ տևեսցէ քեզ· Եբէ· ալ: * Ոչ ևս ընդերկար տևէին մեկուսանալ ի նմանէ: Ոչ տևէին ի գիտոյ նորա· Ոսի· գծ: * Մի՛ Թուլասցի միտ տևեալ նոցա: Մանանայնն տևէր տրոյն ջերմուե· Ճ· Ր: Լէբ· իմ: * Տևօղ ի ստնջանս, և յաղիօղ ի մորմ: Չի կարէ օձ այդու տևել ի ծարաւս· Շար: ՄԽ· էբմ:

ՏԵՒԹԻԷՂԻՍ· գ· Բառ յն· գԼՒբ, գԼՒբօս· Τευθίς, ίδος, τεῦθος, θοῦ. Loligo, lolius, piscis e sepiarum genere. Ժժմանկ յայգէ սիպեղից՝ կաղամար ձուկն ասացեալ· գԼՒբէ+էպ պաւէբ, սս-պբս· * Սիպիկէն, և տևեղիեգէաքն, և այլ այսպիսիք փսիկամորթքն· Նիս· բն· Բ:

ՏԵՒԻՄ· եցայ· յ· Տ· ՏԵՒԵՄ· * Դու ևկ առէ զինի իմ խաչիս· և յովհաննէս տևեսցի (այլ ևս ի կեանս) յօգուտս աշխարհի. Տծաւ:

ՏԵՒՈՂԱԳՈՅՆ, գունի, ից· ա· Μονιμώτερος. Magis permanens. Առաւել տևօղ տակուն յոյժ· * Տևողագոյն և յոգնամանագոյնն գոլ: Ոչ լաւ և տևողագոյն քան զայլ խմաստուելին՝ մեր անխոչգրգուելիս: Ծանելոյս զզօրութեի՝ այն խնդ՝ տևողագոյն գտանելով զնա քան զամենայն անգամանդեսայս· Ագիս· ուրաւ: Նիս· իալ: Ճ· Ա:

ՏԵՒՈՂԱԿԱՆ· Տ· ՏԵՒԱԿԱՆ· * Առաջի տևողական նշխարաց Ձգնաւորին քոի· Շար· այսինքն որ տակաց այնչափ Ձգնութեէց, և կայ ցայդ անփուտ: * Համբերող տևողական ի փորձութեէն տարափս· Տծաւ:

ՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆ· գ· Διαμονή, ἐπιμονή, ὑπομονή. Duratio, perpetuitas, tenacitas, sufferentia. Տևականութեի. հանապազորդութեի. յերկարաձգութեի. տակուննութեի. համբերատար ժուժկալութեի. էիմանանութեի. փայանէբէգ· * Առ ի կատարեալ կեանն (ասէ ան) տևողութեէն և կրօնաւորականին կեանք: Իակ տևողութին՝ գործք բարեացն: Ջօրէն հիման՝ Ձաշակաւորութեի պատճառաք կենդանեացն յաւէժ տևողութեէն է· փիլ: * Որ զնաւնուածս յարմարեալ կազմէ առ ի տևողութեի յարակայութեէ քոլոր աշխարհիս· Եվիլ· Բ: * Գործէ զանդգական տևողութեի··· Ոգիք մարդկան, իմացական բնութեի, անմահ տևողութիւն· Եվիլ· Կոգ: * Չամբերել բազմաժամանակ տևողութեի: Ջվաստակոյ և զտևողութեան յաճախին այգեգործութեի· Փոբգ: * Ջայն պիսի ասէնջանս վան քոի յանձն առին, որ արատագոյ է տևողութեէ մարմնոյ· Նար· էրգ: Իսկ Նար· յԲ· * Ընչոյ յարակարգութիւն, ղգայութեէ տևողութիւն ցո· իսմ, պատճառս տևեցոյ:

ՏԵՒՈՒԹԻՒՆ· գ· } (լծ· սր· գեվմ·)
ՏԵՒՈՒՄՆ, տևմանն.} Տև· տևե լն· տևողութեի. յաւերժանալ. * Որպես զառնկս մաքրել և յատանել, որ պատուղն բերել կարէ ի տևութեի: Տևութեի ազդակից է յիշատակի: Համբերութեի տևութեէ· փիլ: * Ջկենդանն հայթայթեսցէ հնարս ի տևումն կենդանութեէ· Պիտ: * Տևումն լուսոյն ի վերին կիսագունդն տիւ է· Վրդն· ծն· (որպէս զի տիւ իցէ տև լուսոյ·) * Առ ի տևումն հաստատելոյ այնորիկ՝ որ ելին: Առ ի տևումն տարածանայ ջրոյն՝ և ի բարձանցն ձեռնտուութեի եղև: Տևումն կալոյ և մնալոյ ջրոյ հեղղին: Որ ի փրկութեի՝ և տևումն եզերոց· Փիլ:

ՏՋՋԱՄ, կամ ՏՐՋՋԱՄ, այի՛, ա՛· լ· Տզվ բրզ ձայն հանել Ճանճից և մեղուաց· բզզալ· * Շատ ձեռնձերաս ի ծակն ի փեթակի Ճանճիկ· անգ տրզզալ բրզզալ, և յարքունիսն մի՛ երթար· Մագ· Ը:

ՏՋՐԿԱՋԵՒ· ա· Որ ինչ է ի ձև ոզոկի· * Բրքոտանացուցն արևելեայ կղզին է ոտրկաձև· Խոբ· Ճ:

ՏՋՐՈՒԿ, բկի, կաց· ֆ· Βδέλλα. Hirudo, sanguisuga. Սոլուն ջրային՝ անյաչ ի ծծել զարիւն· օխլագ, զալօս, ալոփէլ· փիվէք· * Տզրկի երեք գաստերք էին. Ասաֆ· Ը· 15: * Չի թերևս առցեն ինչ ի նմանէն ըստ բարուց ոզոկի առ ի ծծել զարիւն նոցա· Ցհ· իԲ:

ՏՋՕՐ, ի, ացի· ա· Անղօր· տկար· * Տղօր և կնատ զօրեղութեի հնարի խափանել· Ցհ· իմ· ապ:

ՏԷԳ, տիգի, գաց· գ· Λόγχη, ὄδρυ. Hasta, lancea. և ἀκίς, acies, cuspis, mucro. ὀβελίσκος, veruculum. Արգն, գէզարգն· նիզակ· գայիսուն· մանուածագ երկամի նորա սայրատուր որպէս ալաք կամ փուշ հղբագ· (լծ· և տիգէն՝ փուշ·)· Բուան գէզարգան նորա իբրև զատորի ասայիանկաց, և ասէգ նորա ի վեցհարիւր սակզէ երկամեայ: Պատերցին զնս տէգք, յանխնայ խոցոտեցին զէ բրիամունս իմ: Տիգաս խոցեայ զիզոս նորա· Տիգօք և ասպարօք· Ի տէգ նիզակի: Ի տէգս նիզակաց· Ի տէգ նիզակաց· և այլն· * Շուն ոչ միայն առ քարանց հանդուրժէ ձիգս՝ ընդդէմ կալով, այլև առ տիգաց և

նեսցիք ընդգէմ յարձակելով հարուածոցն · փիլ. լիս. : *Մանուէլ զսէգ նիզակին (զերկաթին) ի ձեռինն կալեալ, և նիզակաւն (զնռալն) ի կառաքին մասուցեալ ծեծէր զարքային վարազգաս. Բոպ. է. 37: *Պատեաց զդրախտն փոփիկումբէ ի սուր ակէգ նիզակի : Ցեացեն զքերովբէսն, և զսուր սէգ նիզակին. Եփր. ծն :

Նմանումբէ ասի. *Անկոպինք նորա սէգք սրեալք · Ցոբ · խա · 21 · ըստ յն. համիւրքը. *Տիգք (կամ սիգաւ) աչաց խաղաց ի վերայ իմ · Ցոբ. ծէ. 10. յն. ուլաքօք. յորմէ և Ցհ. ին. *Տիգք աչաց խաղաց սէր ի վերայ մեր ոչ :

ՏԷՒ ՄՕՐՈՒՑՑ կամ ՄՈՒՐՈՒՑՑ. Μειράκια πρωτογένεια. Prima lanugine malas vestiti. Դեռաբոյս հէրք ի ծնօտս տիգեալ. նոր մերուք այն ինչ յարբունս հասեալց · նոպ ասփալ. էիւ ԲԽ·յՁԽէլ. *Առաջին սէգ մուրուացն սրձակեալմօրուքն այն ինչ գեռագեռ ծաղկեալք · փիլ փէռական : *Այն ինչ գեռ տէգ մուրուացն ի վերայ գեղեցկատեսիլ ծնօտիցն բուսաներ. փոքոց : *Տէգք մուրուաց նորա զօրէն մանուշակի ծաղկեալք ի վերայ գունագեղ այտից · Աբծ · է · 11: *Դեռևս կասկը ծաղկէլ ի ծնօտս տէգ մուրացն. կալմանս:

ՏԷԳԸՆԿԷՑ· · Որ ընկենու զտէգ կշռակի ճարտարութբէ. և իսպ տէգընկէց լինէլոյ, կամ ձիգս առնելոյ քարատիք. ըստ յն. փՓոφοս. Δίσκος. Discus. որ է քոլորշի քար. որպես պարսաքար, և սկաւառակ. *Արգընկէց տէգընկէց՝ ձայնատու ժամանակաւն. է. ին. է. 14 :

ՏԷՐ, տէռաձն, տէրամբ. տէարք, տէրանց կամ տեարց · գ · Κύριος. Dominus. Իշխան ի վերայ ծառայից և հպատակաց, և սեպհական ընչից. պէտ և գլուխ ազգի և երկրի՝ մարմնաւոր կամ հոգևոր, որպես հաղորդեալ իշխանութբէն ոյ, որ միոյն է սէր ամենայն արարածոց, և տէր տերանց. տակաւ, տաճպ, տաք, էՔէնՔի, փավէր :

ՏԷՐ · Ջաստուածոյ ասի՝ որպես Որ էն. եբր. էհովահ. կամ որպես ՅՁ, էհ, էլ, էլօհ. թ. ալլահ. կամ ապծնայի (տէր իմ). տապ փայի (քաւականն իմ.) *Տէր է անուն նորա : Տէր ՅՁ օրհնեալ : Իշ տէր տեսանել զքաջ զաքն և զաշխատասիրն : Ջ՚ինչ նզովեցից, զոր ոչ նզովէ տէր : Նեսք տեառն : Ա յայերուի տեառն. և այլն: Իակ Օբին. է. 25. *Տէր տէր (կամ տէր ՅՁ. եբր՚՚. ապծնայի էհովահ. կամ Սէ. ՃՀ. 1 . *Ասաց տէր ցտէր իմ ՅՁ. եբր. էհովահ ցապծնայի :

ՏԷՐ. Անխտիր ասի զՅՁ և զմարդկանէ, ըստ եբր. ապծ, ապծնի, ՅՁ տէր, տեարք · *Տէր ՅՁ մեր, նա է ՅՁ աստուածոց, և տէր տերանց : Ահաւասիկ ես տեսից, եկայք ի տուն ծառայի ձերոյ՝ հանգերմէք : Տէր իմ ծերացեալ է : Տէր ՅՁ տեառն իմոյ աբբահամոս. որ ոչ վերհեցոյց զարգարուի իւր և զՀմարտութբէն ի տեառնէ (կամ ի տեռնէ) իմմէ, և յաջողեաց ինձ տէր ի ճան ճզբար տեառն իմոյ : Ա յսպէս ասասջիք տեառն իմում եսաւայ, Թէ այսպէս ասէ ծառայ քո յակոբ : Ա յն՝ տէր երկրին : Տէր ամենայն երկրիս եգիպտացւոց : Ի ձեռս արանց՝ տերանց խստասրտաց : Ասել գտեարս իւ. քեանց: Ծառայ երկնչի ի տեառնէ իւրմէ, ևԹէ տէր եմ, ոՀր է պատիւն իմ, ասէ տէր ամենակալ. ևն : Իակ յասելն · *Տէր յլուն : Տէր ճանն : Ջմեսր տեառն իւրոյ. եբր. պաալ, պաալիմ. յորմէ բահազ, բահազիմ. (արաբ. վէսի, վսի): կամ *Եղիցես տէր եղբօր քումմ : Տէր արարի զնա քեզ ո. եբր. ՀեգԸր · (արաբ. ՃեգԸր · այծինքն իշխող) :

ՏԷՐ · Որպէս ի հին օրէնս յասի զՅՁ, կամ զՅՁ հօրէ, ի նորումս առաւել սեռակասնեալ է քան · *ՅՁ հօրէ մերմէ, և ի տեառնէ յՅէ քէնէ : Օրհնեալ է ՃՁ, և հայր տեառնէն մերոյ յսի քէի : Ոչ ոք կարէ ասել տէր զյՅ, եԹէ ոչ հոգւովն սրբով : Ա յլ հոգի նոյն է. այլ տէր նոյն է. այլ ՃՁ նոյն է. ևն: *Արքայ քաղ, դու ուսոի գիտես այդպիսի բանս խօսել զտեառնէ · Եղէն. ա :

ՏԷՐ, տէարք, ասի զմարգկանէ պէսպէս առմամբ իշխանութբէ · *Տէրն պետութբէ առնուն է : Տէր անունն արքունական անուն է. Ոսկ. յհ. ա. 2: Խոսր. ըսփ էիլոէ : *Դարձոյց ի տեարսն զպաՀէշտակութբէնս. Նխ. Նէ էմ : *Չէք անձանց տէր. և այլն : *Մէք եմք անձանց տեարք և առնելոյ վնաս և չառնելոյ. և չէք այլ ոք · Ոսկ · ա · ԲԽս : *Տէր առնէ զնա կամսն (յն · ընտրէն). Ոսկ. խս : *կեանք վարուց վատթարացն տէր ունին ի վերայ դէհեսղ ցանկութբէնն. փիլ. այլբ : *Չիչնելոյ և յիչելոյ ոչ կանցանս զո դու ես տէր · (այսինքն ի զո ձեռս է:) Վաստակեցոյ և աշխատելոյ դուք եք տեարք, և ԹեԹև առնել և ծանրագոյն : Նոքա տեարք են սպանանելոյ · լինքն տէր էր ոչ դնելոյ զանձն իւր : Մերոյն զմեզ այսչէն տեարս առնէ կամացն · Ոսկ · յհ : *Իբրու ղսոյ տէրս գաստառնին. ՊղոփօրՁբէ : *Մինչև եկեսցէ տէրտանն. Եփր · ծն :

ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ · գ · Κυρεία. Dominatio, dominatus, ևս և i : perium, dominium, ditio, և այլն · Տէրն գոլ, իշխանութբէն, և տիրածութբէն իշխանութբէ · Իրաւունք ի վերայ այլոց կամ դոյից · *Տէր տէր գայ զօրութբէ, և քաղաքին տէրութբէ իւրով : Աբքայուն նորա ոչ եղծանի, և տէրութբէն նորա միհչև ցվախճան : Ընդ ամենայն տեղիս է տէրութբէ նորա · և այլն : կամ *Չո կամբէին՝ հանէին ի տէրութբէ : Ընդ ամենայն տեղիս տէրութբէ նորա · ևն : կամ *Արհամարհօղք տէրութբէն : Ջտէրութբէս քամահրեն. ևն : *Երեքօրբեան մի տէրութբէ, միով բնութբէ ծածութբէ : Հոգեմարքն զտէրութբէ հոգւոյն ուրանան · Շոբ : Խոսր :

ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ · Թագաւորութբէ, և սահման Թագաւորութբէ · *Եւ գինչ ոչ է օգուտ տէրութբէ մերում. (յն · Թագաւորութբէ ·) Գ. Ի · ՀՀ · 17 : *Ի սկզբան տէրութբէն չսպհոյ արքայից տրքայից : Ջամենայն աղգս և ազի. նըս՝ որ են ի տէրութբէ քում : Ցամենայն կողմանս տէրութբէ իւրոյ : Ա և ամենայն ազգս տէրութբէ իմոյ. ևն. Եփր :

ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՔ· Սեպհականեալ անուն մի. ոյ յինեանէ գաստաց հրեշտակաց · *Եթէ ա. Թոռք, եԹէ տէրութբէք, եԹէ պետութբէք, եԹէ իշխանութբէք · կղաս · ա · 16 : *Ջօ. րութբէց և տէրութբէց, իշխանութբէց և պետութբէց · Շոբ :

ՏԷՐՈՒՆԱԳՈՑՆ, գունի, լց · ա · Ἱεροπρεπής. Sacer, sanctus. Աճապատիւ. սուրբ · *Ցաւանչին տեղոջ համարիա՝ զտէրունավայելս ընդունի սերմանս · Փիլ. խմոփ :

ՏԷՐՈՒՆԱՏՈՒՐ · ա · Աճատուր. ծածապարգև · *Տէրունատուր կերակրուին ուրան լինէին՝ յընկենուլ ալէսցն ի պատրաստել զկերակուր. Բոպ. ը · 6 :

ՏԷՐՈՒՆԵԱՆ · Տ · ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ · որպես Աճային. սուրբ · սրբազան · *Ի վերայ տէրունեան աշտանակին : Ի տէրունեան ժողովդենէն : Տէրունեան անուն : Վասն տէրունեան եօԹնեւրեակին · փիլ : *Տէրունեան ցասմանն, կամ պատուոյն · Եղէն է : Նոբ · է : *Արժան ի տէրունեանն է մասնել տաճարըս · Պիս :

Եւ որպես Քրնական · *Տէրունեան սուրբ մարմինն : Տէրունեան մարմնոյ և արեան : Ի տէրունեան մեծի սուրբ զատկին : Խոյս ի չարէն եւռաւ առ ի լյուսին տէրունեան հրամանին : Ծառայս չար և վատ ըստ տէրունեան յանդիմանութբէն · Ան · Բոբիբ : Շոբ : Եղէն է : Նոբ · է :

ՏԷՐՈՒՆԻ, Նոյ, Նաց · ա · Κυριακός, κή, κόν. Dominicus, a, um. ἱερός, sacer. Սեպհական տեառն ՅՁ · տէրունական · տէրուներան · *Իակ սորա այսօր տեառնս վիճակ՝ տէրունի մարգարէութբէն, որոյ հարկ է զծառայն կերակրել · փիլ. էփ · ծա : *Պատուիրագեմ տէրունի, մի ինձ մեղանչէր, և նա տակ պատուիրագն տէրունի ի տէրունի տեղանն է. ցե · Մխ · ասի · ՃՀ :

ՏԷՐՈՒՆԻ · ա · Սեպհական քրի տեառն մերում · *Որ զանիջեցն անկեալ կայր ցսէ. րունի. Ոսի.յՀ.ա.ւ : *Լսեալ տէրունոյ ձայնին, որ ասէ, ես լցս յաշխարհ եկի : Ջխրախոյս տէրունի պաշտելն բանին յիշեալ առ սմին · Հաստատեալ պահի ի մեզ բանն տէրունի · Խոսր : Նոբ · ծ · ծա :

ՏԷՐՈՒՆԻ · գ · Κυριακή (ἡμέρα). Dominica (dies). Օր տէրունական, այսինքն կիրակէ · *Ի կերակրի առնէին զայրութբէնն, որ և անունն իսկ տէրունի լսի · Երզն · ՀՔ :

ՏԷՐՈՒՆԻՆ. գ · Տէր Յա, և Տիրամայր կոյս. *Առ քեզ առաքեմ մաքուր՝ պատուաստեալ տեղի տէրունւոյն : Ջանազան ասՀուան, զոր պատրաստեալ է քեզ տէրունւոյդ · Տաղ : Շոբ :

ՏԷՐՈՒՆԻ· գ · Κυριακόν . Dominicum. ἱερόν, sacrarium, sacellum, templum. Տուն տէրունեան · տաճար · եկեղեցի և ժողովուրդ · ուխտ եկեղեցւոյ. *Արժան է մտա-

սեր՝ ի տէրունիս ... ի տէրունեանն տա-
ճարս. Պիտ։ *Տէրունեք ի սիւնիս՝ հոգևոր
տէր գտեին (առ աւետարանիրգս սիւնեաց). և
նոքա, ի ծառայէ. Ասան. ախտ։

ՏԷՐՈՒՆԻԿԱ. գ. Τὰ δεσποτικά.Quae domini sunt. Ինչք տեառն իւրոյ. փէրուկը էանէ-
ըը. ոչոնըէն ընդ, մալը. *Հաւատարիմ կուչէ
զնս, զի չխորեաց ինչ, և ոչ ընդ վայր զտե-
բունիան ծախեաց. Ոսկ. մ. Ք. 264։

ՏԷՐՈՒՆԻՔԱ. գ. Τὰ κυριακά.Sacra. Սրբա-
զան կրք, պաշտօն, սպաս, տուրք. *Որ ոակա-
մայ խափանէ զտէրունիս, հատուսցէ լծով
զգլուխն. Նխ. 2Ե։

ՏԷՐՈՒՆՈՒՏՍ. մ.) Ի տէրունի կոզմանէ.
Ի ՏԷՐՈՒՆՈՒՏՍ. } ի տէրունեան իրաց
կամ՝ ի սրոց. *Ոչ միայն ի տէրունուստ ան-
տի զլացեալ, այլ ձեզ զանձինս մեր հնազան-
դեմք վասն նոյա. Ոսկ. Ք. 1որ։

ՏՐՋՋԱԼ, ՏՐՏԻՊ, ՏՐՏՈՒՆ, ՏՐՐ
ՏՐՆՋԵԼ, ԼՆ. Տ. ՏԶԶԱԼ, ՏՏԻՊ, ՏՏՈՒՆ,
ՏՐՏՆՋԵԼ, ԼՆ։

ՏԺԳԻՆ. ա. Ընարգ և ընչին ըստ գնոյն.
ցած և կծծի յոյժ. ըստ յն. ամօթալի, կամ
անամօթ. *Յոխիգ և ի ժժգին վաճառա-
կանս. Ոսկ. Ա. 3 և 8։

ՏԺԳՆԵԼ. ն. Տժգին առնել. ոչդուրք
ցածն ցանել զգինն. *Ձիք կալ ի վաճառի,
և ոչ զգինս ինչ ժժգնել, ոչ ի կապէլանոյ,
և ոչ ի հանուրս. Ոսկ. Ե։

ՏԺԳՈՀ, ի, աց. ա. Տ. Դժգոհ. անգոհ.
արտնչող. և Տժգոհութ. Ձդիգոհ. *Չի միան
ժժգոհայ է. Ոսկ. Կղ։ *Նա զմայմինն գո-
հութ և զոյգ եա, և գու մի հացիդ ժժգոհ
և անղոյգ առնիր. Տնաւ։

ՏԺԳՈՀ ԼԻՆԻՄ. } Անգոհ գտանիլ.
ՏԺԳՈՀԻՄ. եցայ. } տրանջել. բողոքել.
Ձդիգոհալ, փոփոաղ մրմռալ. *Դադարեցուցաք
ժժգոհ լինելով զքնութէն։ Որքան ժժգոհ
լինի զնոցանէ։ Բազում անգամ ժժգոհ լըզ
նախանձամբ լծէն լինին. Փիլ. նխ. է։ Լ՚է.
պրէք։ Տնաւ։ *Չալածեցայ, բայց ոչ ժժգո-
հիմ՝ ի գործակցայ չարախորհին. Յն ուրէք։

ՏԺԳՈՅՆ. կամ ԴԺԳՈՅՆ. ա. յոլմ.
ՏԺԳՈՅՆՈՒԹԻՒՆ կամ ՏԺԳՈՒՆՈՒ-
ԹԻՒՆ. Դուռնաթափ կամ պլշալեալ գոյն
սխալ. *Տժգոյնութիւն մարմնոյ, և ազ-
քատութի ընչից. Սրփ. յոտ. ա։

ՏԺԳՈՒՆԵՄ, էցի. ն. Μαραίνω. Macero. Ալշալել և ապաւալել զգոյն. գոնէ
ասէ։ *Յուսք հատանիցեն, և զգոյն ոտժ-
գունիցեն, և զգեզն եղծանիլցեն. Ոսկ. ԷԷ։

ՏԺԳՈՒՆԻՄ, եցայ. յ. Տ. ՍՁԼԱԳՈՒ-
ՆԻ. *Ըստ որում զարծանիոյ է տեսանել
զնութ, որ այնքան զնչոյլս արեգականն ոչ
կարէ տանել, որչափ ալսոսին է ժժգու-
նեալ. Լ՚է. պրէք։

ՏԻ, սիոյ. մանուանգ } գ. *Ἔτος, ἔτη,
ՏԻՔ, սիոց, կամ սիւ. } ζλικία. Aetas.
Հասակ. որպէս ատ հասակի. չափ և ժա-
մանակ կենաց. և Դար. փոբիթը. էաշ, պօյ,
լաչ. *Ելեմիայ յաւուրս յովսեայ սկիզբն
արարեալ յերեքտասաներորդ սի նոյա. Մի-
էրէն։ Սիրալի ամենեցունց մանկական սիւոյն
եւսեբ յառաջագիտութէ. Սիոս. *Ի նմ։ *Տէ-
ովք մանուկ։ Ի հասակ և ի սխ հասեալ
սրգոց նորա։ Մանկագոյն սիովք. Խոր. Ք.
40։ ա. 16։ Աբծր. Ք. 3։ *Զամենայն խա-
կուածք մանկական մերոց սից. Մագ. ծ։
*Խնայեա յանկատարու ծէն սիոց մարմնոյ և
մտայ խոց. վասն անլծութէն սիոցս. Սրփ.
ազ։ *Տղայական սիօք գգուեցաք։ Տնսեալ
զմանկագոյն սիան. Նոր. նոս. Ճ.Բ։ *Ի սիս

հասեալ միջակութէ։ Ի կատարեալ սիս ժա-
մանակին։ Հասեալ *ի ծերութէ սիս։ Յա-
մենայն սիս և *ի բոլոր ժամանակս պատրաս-
տական մարդոյն գտեալ չզծիքի յծծպաշ-
տութէ. Յհ. կԲ։ Նոր. ծա։ Լ՚է. ծգ։ Եզեկ։
*Մեծութէն մարմնոյ, սիովք հասակի, և
ուժով ընտրեալք. Բրս. Ես ևս։ *Ոնոյն սիս է
և գանիել (ընդ երեսիայի)։ Եւ երեք ման-
կունք *ի նոյն սիս հասակաց, մինչգեռ յա-
ձել և *ի ծալկի էին. Ոսկ. Ե։ *Ամօթ մինչև
յաբրահամեան սիս միաբան ունի զաւանգու-
ածին. Ե։ Բ։ ա։

ՏԻ՚. Ղ. Ակչ. հայպա. սիր. քիչ ասեմ.
պէ, պէկ, պեչինպէ. յն. պՒ. *Ապառնականն
(մակաբայ) սիր. սի. Թր. պէր։ * Տի (կամ
սիր) կայ ունի ինձ. Երէն. պէր։ (իսկ Սրփ.
յհ. Ք. տպ. 756, *Յորոց սի զմեռելտուի
պատկերսն քանդակեալ՚՚. ընծեցիկը ըստ
ձեռ. ուսոր)։

ՏԻ. ը Δέ.Autem. Եւս. իսկ. և. այլ. յն.
պէ. Թ. պէ, պա. *Տի միանգամայն պարզա-
բար անհատաբեր և մի Թուով ոչ զուսմբէ պէն-
թակայէ ասին. Աբիսպ. պարբ։

ՏԻ ՆԱ. ը. Կից և ընդ այլ մակբայս, ՏԻ՚
ՆԱ ԱՀԱ, ՏԻ ՆԱ ԱՈՐԵԻԵԼ, ՏԻ՚ ՆԱ ԵՒ ՈՉ.Ἢ-
δη. ἤδηδέ καὶ Jam vero,imo et,immo,μαλι-
στα, maxime. ἄλλα γὰρ οὐχ, οὐδὲ οὐδέν, sed ne quidem, nec etiam. Ապաքէն. ար-
դէն իսկ. Նա աւանիկ. մանաւանդ Թէ. յա-
ւէտ. առաւելապէս իսկ. և ոչ իսկ. պէ, պէ
հա, պէլէ, իւլա. * ԵՒս տեսի վանիոսիս զինչ
ոչ արար, ոչ եցոյց որպէս հրեշտակի գերեսս
նորա. սի նա զինչ և առասանօր յամենայ-
նէ՝ որ բաւական էր հաւանեցուցանել զնա-
սա. սպակաս հպև. Ոսկ. գծ։ *Տի նա և զոր
սիրէն իսկ ոք, միշտ *ի ծածուկ առ լինքեան
պահէ։ Տի՚նա ոչ լինչ վերջացեալ *ի յաձա-
խուէ չարապէտն։ Տի՚նա գարձեալ և անկա-
լելի իսկ է. և այլն. Պիտ։ *Տի նա յառաջ
քան զլինելն աշխարհի ընտրեաց։ Տի նա
սաբեկայ ծառոյն զնեալ գտան։ Հինգ-
լուրդ, սի նա և առաջինն իսկ, երկինգ
տեսան. Սարփ. ա. պ. ա։ Գնչ։ Սարի. Խրաթ
առմ։ *Տի նա ահա և ջայնովք և չորքոտա-
նեօք, գաղջիւօք և ծիծաղելեօք զինքեանս
Թշնամանեցին։ Տի՚ նա ահա և կանայք գի-
մեկին ինդուրէն առ նոյն խարոյկ։ Տի՚ նա
ահա նոյն իսկ նոքա յօրինակն խորանի էն.
Աբ որս. է։ փիլ. խմաոփ։ Աման. էյնէ։ *Ածա-
սեր կարծիք, սի՚ նա առաւել՚ կարծեալ
երիցագոյն։ Ոչ գոլ բարւոք զմարդն միայն.
սի՚ նա առաւել՚ միայնակն ըստ միուն ասյ։
Ի վերայ յոլովից, սի՚ նա առաւել, *ի վերայ
ամենեցուն. փիլ. խմաոփ. Ե յայբ։ Պրէք։
*Բոլոր բազմամարդիկն ագգին, սի՚ նա և ա-
ռաւել՚ ամենայն ազգաց. փիլ. Ք. բան։ *Տի՚
նա և ոչ յայլոյն լինչ է։ Տի՚ նա և ոչ խոս-
տացեալ. Աբիսպ. ֆանալ։ փիլ. խմաոփ։ *Տի՚
նա, ոչ միայն մեւլասեռիցս բնաւ բանաւոր,
և հրեշտակք, այլ գրե Թէ բոլոր իսկ տա-
բերքս *ի միասին լեալ ընծայաբերք. Խոր.
Վերէ։ *Տի՚ նա աւանիկ և տեղի իսկ քեւե-
ացոյն. Ագ։ բարիչ։ ուր ասէ Ընորհ։ * Այս
բան նախիկի է բանի, իսկ, նա՛, կամ մա-
նաւանդ։

ՏԻԱԹԻԿ. որ և ԴԻԱԹԻԿ. գ. Բառ յն.
պիաՒիկի. Διαθήκη. Testamentum. կտակ.
ուխտ. *Ոսխան գայն է, երգամին է, կտակ
և ուխտիկ գրեին է։ Տխտիկ ոչ կամիցի ոք
գլսել *ի ծանրանալ ցաւոցն. Վ.բ։ ուբեսբ։
Բրս. Տբի։ Տես և ԴԻԱԹԻԿ. Մխ. բաս. առեալ։

ՏԻԲԵՐԱԿԱՆ. } Որ լինչ սնկ է ծո.
ՏԻԲԵՐԱՅԻՆ. ա. } վուռն սիբեբեայ. *Տի-
բերական կամ սիբեբային ծով. ծովակ. Ա-
գաբ։ Կոբիան։ Յն ուրէք։ ժմ։ Դնյ։

ՏԻԲՍ, կից ՏԻԲ. գ. Բառ աբս. ա. փիպ-
փիպիս. Թ. էէսմէզ. Ռուսպ՝ մանաւանդ աբ-
մաւենուց. զն և *ի լտ. մեկնի, mel dactylis fluens. Բիբլէր։ և հին էս։

ՏԻԳ. Տճս *ի յաբերդ բառս։

ՏԻԳԱՒՈՒԼԽ կամ՚՚ ՐՈՒԽ. ա. Բերդ-
խեալն *ի խոցմանէ սիգի. *Ջննահարեալն *ի
սիգաբուխ և վտակահոս կենդանուԹեն.
Թէոդոր. խԼ։

ՏԻԳԱՒՈՒՆ, բնոյ. գ. Տիգի բանն. փայտ
նիզակի. Ղէբէթի նո. *Ալբեսցեն զնիզակա-
բեկս, զասիպառուս. Եզէկ. լԲ. 9. յն. ըզ-
գաւազանն ձեռաց, և զգեբարդսն։

ՏԻԳԱՒՈՑ. ա. Տիգաւ խոցեալ. Ղէբա-
խով զբն—ծ՝ բաց—ած՝. *Ալբուցեր մեզ *ի
սիգախոց կոլեգ։ Կամբրացեալ հանգերձիս
*ի սիգախոց բղխեալ կոլէն. Շաբ։ *Նմանն
նոյնակի *ի յօձին հարեալ Թուսնից լաւա-
նայր կողածին սիգախոց կոլին. Շ. փաշ։
*Տիգախոց արարեալ սպանին(պատուրբն Թով
մաս). Ֆ. ԻԲ ԼԻ։

ՏԻԳԱՒԱՄԵԱԼ. Նոյն ընդ վ.*Ջմաբուր
և զվձիտ գուռն սէբունոյն բերանացուցեալ,
այսինքն զսիգաւորեալն *ի զինուորէն. Թէո-
դոր. խԼ։

ՏԻԳԱՒՈՍ. ա. Հասեալն *ի խոյամանէ սի-
գին. սիգաբուխ. *Եւ սիգահոս սրեան
կոլին՝ կենաց վտակ մեզ բղխողին. Յն ուրէք։

ՏԻԳԱՒՈՐ, է, աց. ա. Δορατοφόρος, Hastifer. δεξιολάβος, lancearius, ζιβύνην
κρατήσων, zibinam tenens. Ունոյ՝ կրօղ զգ-
տեգ, որպէս և զսուին. Նիզակաւոր. Տզ-
բաֆլը. *Վանհանաւորք և սիգաւորք։ Աս-
պաւ *ի ձեռին սիգաւոր հեռակ։ Ազեղնա-
ւորք և սիգաւորք։ Ասբս հեծեալս՝ սիգա-
ւորս. Հետ ծեալս եօթնասասան, և սիգաւորս
էրկերիս. ևն։ *Ալր քաջ էր, և բազմայ
սէր սիգաւորաց. Խոր. Ք. 43, կամ 46։ *Ա-
զեղնաւորք կորվեաց, և սիգաւորք նիզա-
կաց. Յհ. կԲ։ *Ոմանք *ի նոցանէ սիգաւորք
էին. Պիտ։

ՏԻԳԵԱԼ. Տեգք մօրուացն քառասնիլ սկը-
սեալ. *Մրսազարք մօրուքն *ի ծնօտին գեռ-
ևս էր սիգեալ և ընձիւղեալ. Յհ. կԲ։

ՏԻԳՈՂ, ողի. Տիգաւ հալօղ, խոցօղ.
Ղէբաց. *Ալ յաօր խոցեալն *ի սիգո-
ղէն. Շաբ։

ՏԻԳՐԱՆ. յորմէ Տիգրանակերտ, Տիգ-
բանակերտացւոյք, Տիգրանուհի. Տճս Բա-
յոկ. ան։

ՏԻԳՔ. տգայ. գ. Βραχίων. Brachium.
Նդնիք բազուկ.Ե.գէլ. *Որ արմնկանդ վերոյ
ապառանջան *ի սիգան արկանեն. Ոսկ. Ե։
յորմէ և Գէ. Ես։ * Ջոսկի ապառանջանքն
*ի սիգան արկանեն, այսինքն *ի ձգնան։
* Մի զսիգս մերկանալ (յն. մերկանալ),
մի զայս յառել. Ջսիգան հատեալս (այս-
ինքն յաեալս *ի վերայ մեռելոց), զերկաս
պատառեալս. Ոսկ. էԻԷգ։ Բառ. Ե. 31։

Իսկ Պիտ. *Ի տգայ միայն զպարտաւորին
աջոյ ձեռամբն առեալ։։ լման գնախոյ ծգնա՝
յոր պատգոյ կամ՝ *ի նեղբոյ վտաճռեցեալ,
պատճէր զպարտաւորին. և կամ լման որպէս յն.
Ընէգէ, այն է պատճառան. կամ քառակ հանդերձ-
ձին. զն յաոի առ նմին, * Եւ մահապարտ ընդ
անուամբ, նոյնպէս և յուսպ յահեկատ բերեր-
լով ձեռին։։

ՏԻԵԶԵՐ. Տ. ՏԻՆԶՍՐՔ. ըստ յն. տակ
եզ՚. էգ—ՀԵՒ. յոբ՚՚. էգ—ՀԵՒ. այսինքն բնա-
կեալ վայր. բնակուածք տեղիք. *Կրեալ զայս
ինչ (այսինքն զնանուսի կղզոյ) և սիեզերա-
ատ այն ծով։ կղզիք, և մեծքն *ի նոցանէ,
ընդ որս և սիեզերս. Աբիսպ. Ե։

ՏԻԵԶԵՐԱՒԱՆԶ. ա. Տիեզերաց բաժա-
լի. յանկալի ամենեցուն. * Ուբախացեր

մարիամ, տիեզերաթագէ տուփ ոսկի, զարդարեալ տեսուչահոտ խնկովք. Թէոդոր. Ն–ս:

ՏԻԵԶԵՐԱՀՆԱԿ, ի, ացի. ա. Աշխարհաքանակ. աշխարհաքանակ. որպէս բնակիչք աշխարհացն եւ ընդունարան տիեզերից. այսինքն բազմութիւն մարդկան. *Ըստ վայելչութ եւ գեղեցիկ տիեզերական բնակութեանց պայմանադ. Ցհ. կբ:

ՏԻԵԶԵՐԱՊՈՂ. ա. Գովեալ հռչակեալ ընդ տիեզերս՝ ընդ ամենայն աշխարհ. *Որ այսպիսի տիեզերագով և բարեբանող հանդիպեցաք ուսուրս: Աճապարէլ և տիեզերագով հնչմամբ զօրութիւն սրբոյ խաչին ծաւալեցաւ ընդ տիեզեր. Սհղ. կբ. տ–ս. Ա–. խ:

ՏԻԵԶԵՐԱԳՈՒՄԱՐ. ա. Տիեզերախումբ. *ի տիեզերաց գումարեալ. տիեզերաժողով. աշխարհաժողով. համօրէն, համաշխարհական: *Զքոյոցը բազմութիւն տիեզերագումար սրբոց. Ն–ս. յվ:

ՏԻԵԶԵՐԱԳՐԱՒ. ա. Որ գրաւեալ ունի կամ ընու զտիեզերս. Բոլոր Յե ընդ՝ բանող. *Ա՛յս ծով մեծ տիեզերագրաւ, բոլոր երից գոգ: Համահաւաք եկեղեցի սուրբ՝ տիեզերագրաւ կաթողիկէ. Ն–ս. ծբ: Վ–ն. ծ:

ՏԻԵԶԵՐԱՅԱՍ. ա. Որ ինչ հայի ի գաւառսն տիեզերական չաւուր ահեղի. *Ի լինել բարբառոյ ձայնից սրդոյցն, և տիեզերաստաց պայմանին, յունէն ի գաւառսն ամենայն մարմինք. Պիտ:

ՏԻԵԶԵՐԱՒԱ. ա. Դաւօղ տիեզերս. գաւաճանող աշխարհի. աշխարհակորոյս. *Մահաբեր գառնաշունչն օձին, և որ ի նմա ազգեաց տիեզերագաւ չարուն. Ն–ս. ղ:

ՏԻԵԶԵՐԱԺՈՂՈՎ. Տ. ՏԻԵԶԵՐԱԳՈՒՄԱՐ. *Ի տիեզերաժողով հրապարակին ի հանգէս գառաստանի. ԲՆԻ:

ՏԻԵԶԵՐԱԼՈՑՈՒ. ա. Լուսատու տիեզերաց. լուսաւորիչ աշխարհի. Ն–ս. խլ: *Տիեզերալոյս վարդապետ. (ԿՀ. ոսկ. ԱՆ.) ՑԽ–ս:

ՏԻԵԶԵՐԱԼՈՒՐ. ա. Լսելի ընդ տիեզերս. աշխարհալուր. *Գոթերիկ հնչեցուցան զտիեզերալուր զարբուսս փողոյն. Շ–ս: *Անգուլ գոչմամբ մշտնջենաւորապէս հընչեալ պատմեացի տիեզերալուր համբաս գովելի գործոցն ձոյ. Ն–ս. խլ: *Ն–ս հատուկին գրիգորի (լուս.), տիեզերալուր վկայի. Մ–ս. ասս:

ՏԻԵԶԵՐԱԽՈՒՄԲ. Տ. ՏԻԵԶԵՐԱԳՈՒՄԱՐ. *Ի տիեզերախումբ առաքին զգաստ. զակաւն ընկալեալ զաթոռ. Ի յատեան տիեզերախումբ ասպարիսին. Ն–ս. գանձ ասաք. Ե տգր: Ճ. Ա:

ՏԻԵԶԵՐԱՒՕՍ. ա. Ընդ տիեզերս խօսեցեալ. կամ առ ամենայն աշխարհ բարբառեալ. *Հնչեցուցանէ ի սկզբանն տիեզերաթոխս ուսեասարանին. Ագաթ:

ՏԻԵԶԵՐԱԾԱԳ. ա. Ծագեալ ընդ տիեզերս. *Զմեծասքանչ և զտիեզերածագ ծագումն իմանալի արեգականն արդարութեան. Ցծագ:

ՏԻԵԶԵՐԱԾԱՒԱԼ. ա. Ծաւալեալ ընդ տիեզերս. տիրեալ յաշխարհ ամենայն. *Տիեզերածաւալ լուսոյ աւետարանին. Խոր. Հաճիս: *Ցաւեաք գերապայծառ քան զտիեզերածաւալ ճառագայթս արեգական: կենսակարկառակ վեհակն տիեզերածաւալ և աշխարհակեցոյց նորոգչին տիեզերաց. Ածան. Եփես:

ՏԻԵԶԵՐԱՒԱԼՈՒՄՆ, լման. գ. Ծաւալումն ընդ համօրէն աշխարհ. *Որ տիեզերածաւալմամբ ամբարձեալ գեր ի վերոյ երկնակատար ծայրից լերանց գագաթանց. Ածան. Եփես:

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱԼ, ի, ացի. ա. գ. Κοσμοκράτωρ. Mundi imperium obtinens, imperator. Աշխարհակալ. ինքնակալ. թագաւոր մեծ. և տէրութիւն նորա. ՃԽԿԱՆԻԲ. *Տիեզերակալին աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ: Ինքնակալ և տիեզերակալ ալքայ: Ի սոզոմեն տեսէք, Թէ քանի տիեզերակալ Թագաւոր էր. Խոր. Բ. 85: Մագ. ա: Ն–ս. Եզք: *Գոռալով չարժէր զտիեզերակալ իշխանութիւն իւր. Խոր. հոխիս:

Ի և մականուն Յովհաննու ամբաստաւ արքայի բագրատունւոյ. *Ի ժամանակս սմբատայ հայոց արքայի տիեզերակալի. Պգ. Լ:

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱԼԵՄ, էայի. լ. Κοσμοκρατεω. Orbi impero. Տիեզերակալ լինել. տիրել աշխարհի. Թագաւորել. *Ալէքսանդր մակեդոնացին տիեզերակալեաց: Կայսր տիրեաց աշխարհի և տիեզերակալեաց: Ալէքսանդր փիլիպպոսեայ տիեզերակալել: Ալէքսանդր Թագաւորեալ ամս ժբ. Համօրէն տիեզերակալեաց ամս է: Որպէս սպարին հռոմայեցիք և տիեզերակալեցին. ՃՃ: Ցհ. կբ. Աբծր. ա. 7: Լբ. ասաք:

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Κοσμοκρατία. Imperium in orbe. Տիեզերակալելն. ինքնակալութիւն. աշխարհակալութիւն. *Թագաւորեալ աղեքսանդր մակեդոնացի տիեզերակալութ: Վկայութիւք տիեզերակալութեն արտաչխի: Արշակ քաջ տիեզերակալութեն իմն ձեռներէց լինէր ինքնիշխանութար: Ի տիեզերակալութեն աղեքսանդրու. Աբծր. ա. 7: Խոր. Բ. 12: Ցհ. կբ: Վբ. ՃԾԲ:

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Οἰκουμενικός, ի, καθολικός, ի. Oecumenicus, catholicus, universalis, generalis, quod est orbis terrarum. Որ ինչանիկ է համօրէն տիեզերաց. համաշխարհական. ընդհանուր. ընդհանրական. կաթողիկէ. տիեզերագումար. աշխարհաժողով. համօրէն. հասարակաց. Բոլոր աշխարհ, բոլոր աշխարհն. Ի–ս. ա. Լեռնէն: *Տիեզերական ատեան. ՑՃ: Շ–ս: Ցհ. կբ: Սրգ: Վբ. հղ. Լն: *Տիեզերական հրապարակ, կամ ժամանակ (ատեանսանի). Շ–ս: Շ. Բ–ս: *Զկինչ է կաթողիկէն. տիեզերական: Տիեզերական կոչի վասն տիեզերական հաւատացեալց. Խոր: *Ընտրեաց զտիեզերական եկեղեցին առ գեհեաս կայսերք: Սուրբ և տիեզերական եկեղեցի կոչեցին վիմանց սաղմիցք. . . Զտիեզերական քրիստոնէից եկեղեցի: Տիեզերական ժողովք. Ճ. Բ: Լբ. ղ: Պիտ: *Բարձցուք ի միջոյ զտիեզերական պատուհասն զոտնդատատանայ. Աբծր. Բ. 3:

Աի և զմեծ տէրութենէն, զկայսերական քաղաքէն, զարքունի դրանէ. *Դադարցուսյուէր զտիեզերական զիւր իշխանութիւն: Երևելի առնել ընդ ամենայն տիեզերական իշխանութեն. Եփես. Բ: *Լինել ժամանակս ինչ ան. դէն ի տիեզերական քաղաքին: Տիեզերական մայրաքաղաքիս. Ագաթ: Խոր. Գ. 57:

ՏԻԵԶԵՐԱԿԵՑՈՑՑ. ա. Կեցուցիչ տիեզերաց. աշխարհակեցոյց. *Զմեծագործն յաւիտենից տիեզերակեցոյց, և որ փրկեացն զաւազանեա ամենայն. Գանձ: *Սահակաւ գրոշմեաց զտիեզերակեցոյց մանն. Պիտ: *Ածընկալ և տիեզերակեցոյց քո սուրբ սեղանդ: Ի–ս. Ա. Ցհ. կբ. Ա–ս. Եփես: *Հաւատամբ տիեզերակեցոյցդ ջրովդ. Ածան. Եփես: *Հաւատամբ տիեզերակեցոյցդ վարդապետութեն. Ո–ս:

ՏԻԵԶԵՐԱԿՈՅՍ. ա. Որ ինչ ակնարկէ ի կոյս և յաշխար տիեզերաց. *Կոյսն այն սասպիկ տիեզերակոյս. Խոր:

ՏԻԵԶԵՐԱԿՈՑՑ. Տ. ՏԻԵԶԵՐԱԳՈՒՄԱՐ. *Կոյտդ մեծագիտական կարեաց տիեզերակոյտ քրիստոնէից. Ն–ս. ֆ:

ՏԻԵԶԵՐԱԿՈՂ. ա. Որ կոչէ առ ինքն զտիեզերս. *Տիեզերակոչ աւետարանչն լուսաղարդեալ. Ցհ. խմ. Եփես: *Տիեզերակոչ հրաւիրակօքն դասուս սուրբ առաքելոցն. Ո–ս:

ՏԻԵԶԵՐԱԿՈՐԾԱՆ. ա. Կործանիչ աշխարհի համարեալ. *Տիեզերակործան հրուչակն հասանէր. ՈՐԲԼ:

ՏԻԵԶԵՐԱՀԱՄԲԱՒ ԱՒՆԵԼ. Համբաւել ընդ աշխարհ՝ գովութ կամ պարսաւս. Նազ. *Վասն պատրոյն զմեզ՝ հրապարակ պարսաւ և տիեզերահամբաւ զկարծեցեալն առնելով գոռոզ. ԵՐՔ. ֆԲ:

ՏԻԵԶԵՐԱՀԱՒԱՔ. Տ. ՏԻԵԶԵՐԱԳՈՒՄԱՐ. *Ի տիեզերահաւաք ասաւնին. Ն–ս:

ՏԻԵԶԵՐԱՀԵՆ. ա. Որ տայ հենել տիեզերաց. *Պատմուճիւն պէսպէս անցից տիեզերահեն տագնապին՝ որ եղև աշխարհաց. Կռվան:

ՏԻԵԶԵՐԱՀԵՂՁՈՑՑ. ա. Հեղձուցիչ տիեզերաց, կամ քնակչաց աշխարհի. *Տիեզերահեղձոյց ծովուն յամաքիչ. Ն–ս. գանձ հոգ:

ՏԻԵԶԵՐԱՀՈՂ. ա. (Լեռ չկայ գրելի՝ Տիեզերահեծ.) Հոծաւալ ընդ ամենայն տիղս. Նեղիչ զերկիր լըճս իւրով. *Ի մէջ տիեզերահոծ տագնապի. Ո–ս. առեալ ի բանից կռվանից. որ ի վեր անգր:

ՏԻԵԶԵՐԱՀՈՒՉԱԿ. ա. Հռչակեալ ընդ տիեզերս. աշխարհասփռող. մեծահամբաւ. *Վասն տիեզերահռչակ քաղաքին անուղ. Լ–ս. իբ:

ՏԻԵԶԵՐԱՀՈՒՉԱԿԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Մովսէսի տիեզերահռչակեալ վարպապետի և քերթողի. Աբծր. ա. 14:

ՏԻԵԶԵՐԱՀՐԱՇ. ա. Հրաշալի յաչս ամենայն աշխարհի. գերաշխարհիկ. անհամեմատ. * Տնտեսեցեր զտիեզերահրաշն խըն նամոզով առ կորուսեալսն մեծ թշուառութեի. Ն–ս. ծէ:

ՏԻԵԶԵՐԱՑԱՐԿ. ա. Յարկ եղեալ քնակչաց տիեզերաց. կամողիկէ. *Տիեզերայարկ և երկնաձեղուն տանս. Լճան. Նիես:

ՏԻԵԶԵՐԱՊԱՏ. ա. Որ չոչափատեալ պարունակէ զաշխարհ համօրէն. *Ահագնանաւ աշխարհապարունակ երկրապարփակ տիեզերապատ պատուական պիսիգոնի. (այլ Ձ. աշխարհապարփակ տեղապարունակ երկրապատուս պիսիգոնի.) Ն–ս. խլ:

ՏԻԵԶԵՐԱՊԱՏԻՐ. ա. Որ պատէ զտիեզերս. խաթօղ որդւոց մարդկան. *Տիեզերապատիր աշխարհակորոյս խաբեբայ պատրաստ. Տծհ:

ՏԻԵԶԵՐԱՊԵՏ. ա. Պետ և տիրօղ տիեզերաց. *Նշակելսս են նոքա տիեզերապետ հովուին. Մ–ծ. ֆ. յ:

ՏԻԵԶԵՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պետուել տիեզերաց. տիեզերակալութեն. գոլն իշխանն աշխարհի. *Ի բոլորն լուծանելոց է ի տիեզերապետութեէ: Նշանակէ զծածկեալ հակառակամարտին Ճախութեի ի տիեզերապետութեէ լուծանել. Խոր. հոխիս: Սհղ. ա–ս:

ՏԻԵԶԵՐԱՍԱՀՄԱՆ. ա. և } Մակդիր
ՏԻԵԶԵՐԱՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ. } քաղաքի եղելոյ ի սահմանագլուխս տէրութեեց. *Մի՛ հըրդաւ զամասիա գրաւելով ի հայս տիեզերասահման քաղաք զնա յորդարեալ կոչէ: Ի հայս գրաւելով տիեզերասահմանակալ քաղաք յորդարեայ. Ցհ. կբ: Ճ. Բ:

ՏԻԵԶԵՐԱՍԱՍ. ա. Սասանիւ սպառ.

նացօղ ընդդէմ ախեզերաց. *Զկնի քամի և յաղթող ախեզերասաստ Թագաւորացն. Մէկ. ասոր: *Զգեաննեալ լիներ կոյսն մանուկ զախեզերասաստ բանաւորն: Տիեզերասաստ զօրութ նուաճեցին. խոր. հոիթ:

ՏԻԵԶԵՐԱՈՅԶ. ած. Սուգիչ՝ ընկղմիչ՝ խեղդիչ ախեզերաց. ախեզերահեղձոյց. *Գիե բազանեկ քան զՏիեզերին լրահաւատակ ախեզերասոյզ ամենասպառ ծովուն յորդումէ: Գերեզման քան զախեզերասոյզ լրհեզերին յորձանս. Նար. ծէ: Բէնիկ:

ՏԻԵԶԵՐԱՓԻՈ կամ ՍՓԻՒՈ. ած. Ախեռևալ ընդ ախեզերս. ախեզերածաւալ. *Համատարած և ախեզերատիպ լուսոյն. Ձփր. կխ:

ՏԻԵԶԵՐԱՏԱՐԱԾ. ած. Տարածեալ ընդ ամենայն աշխարհ. համատարած. *Տիեզերտարածաւալ վաճառք: Ի ախեզերատարածէն ծովս: Հանդոյն երկնային և երկրային ախեզերատարած ծովուց: Տիեզերատարած խոստումէն անհոգն վհտին. խոր. հոիթ: Նար. իէ: Բէնիկ:

ՏԻԵԶԵՐԱՑՕՆԱԿ. ած. Ընդ ախեզերս ածնոխանեալ, ոտնկոխ բռտրելից. *Ի ախեզերատածնական աւտրս համաչխարհական համախմբեալ բարերանուժն. Սկհ. արծա:

ՏԻԵԶԵՐԱՓԱՅԼ. ած. փայլեալ ընդ ախեզերս. ախեզերահռչակ. *Տիեզերափայլ և մեծաշնորհ հովուապետի. Ասող. յիը

ՏԻԵԶԵՐԱՓԻԿՈՂ. Զատճառս փրկուէ կամ ազատարար ախեզերաց. *Ոչ ծանեան և ոչ հնազանդեցան ախեզերափրկող աւետարանին. Ղևոնդ: *Յայս ախեզերափրկօղ և ետծուծակ սուրբ քաւարանս. Ածան. Եփէ:

ՏԻԵԶԵՐԱՔԱՄՈՂ. ած. Ընդ ախեզերս քարոզեալ, և քարոզօղ. *Ինքնակալ և ախեզերաքարող Թագաւորաց: Ի ախեզերաքարոզ վարդապետէն Իւլմէ ազգասէր Յհովիւ: Ճաւ: *Տիեզերաքարոզն այն և հոգեհնչօղն յաւաքասեռս հրաշագործեցոյց. Ածան. Եփէ:

ՏԻԵԶԵՐՔ. բայ. գ. (որպէս Թէ ընդ եղիցք. որպէս և յն. փ, փս, ֆ ընդ, չուրջ. այր և անգր.) Οἰκουμένη, ναι, πᾶν, σύμπας. Orbis, orbis terrarum, totus mundus, universum. Ընդհանուր աշխարհ. հաստրէն կոտմանք աշխարհի. աշխարհս ոգջոյն. ոլորք երկրի. ամենայն երկիր քնակչօքն. առվիք բնակուէ. Բուլղ ալխարհ, ալխրէթս Բուլղթփէր, Բուլղ երկիրս սա Բուլղ խարդինէ. պիռիւն փռնէա, ձիւռն, ֆէնէա մեղեան, ալխ փնռնէա, վիմինէանման, փէվր, ենէման. *Տիեզերք, և ամենայն քնակիչք նորա: Զերկիր և զամենայն սիւն զնա: Հիմունք ախեզերաց: Սատակիլ զամենայն ախեզերս: Առնել ընդ ախեզերս անապատ: Հպատակեալ ընդ ամենայն ախեզերս. ևն: *Տիեզերս զքնաւ աշխարհս անուանէ. Մխ. երէմ: Զամենայն ախեզերս առ երկինս: Երկիրս ամենայն ախեզերօք ոտն երկինս այնչափ հասմնատուէթի ունի. կոչ. ին: *Ի փրկուէթի ախեզերաց: Լուաց զպահեզնաս ի մեզաց. Շար: *Տիեզերք ամենայն զինի ուստ ման նոցա դնացին. Եղիւ.ին: Տ. և տիեզերի:

ՏԻՂ, տղի կամ տղոյ, ոց. գ. Ոձիզ աչխարհի և այլոց հինգանեաց. փիղ, ալեխի. Չինէ. ինէ. * Ոլպես տիղ ճանկճանկաս: Որպես զտիղ: Զոձիլն և զտիղն: Սիքզեան ոտգնոյ, չարժական տղոյ. Վանակ. հց: Լձ. Նար: Վրփի. յէ: ԳԽ: *Խիղաս տիղ. Գաղէան. (որ է անյայտ գրչութի.)

ՏԻԿ, տկի, տկաց. գ. տրաբ. ղէփգ. Ἀσκός. Uter, (utris). Գարկ յատեալ մորթոյ հինգանուց, յոր գինի խղ, գինի, ղուր են. փնի, գինդ. Խուղ, խնյի, Խնյոն. * Հաց և տիկ ղոյ: Նուաղեաց ղուր ի տիկ անօթ: Տիկս գինւոյ հնացեալս: Իրրև զտիկ քաղ յաւոյ: Երաց զտիկ կաթինն: Ի տիկս հինս: Տիկքն պատառին. ևն: *Գինի զաս նորս ի հրապարս տիկաց (կամ տիկց) . . . Արկանել ղուր տիկս յորովայն նորա: Զտիկս և զկաթսայս յորովայնն արկաներ: Ոչ էր ի տիկ տգի գինս. Ագաթ: Մանդ. ծէ: Սէփ. է. գ. է: *Կենդանւոյն տիկ հանին գերկուսն անդ. կզ նախ: * Զուսուցիկ տիկսն մեծամեծս՝ քաղցրելից, աւազուելից, անդ:

ՏԻԿԻՆ, կնոջ, նամբ կի նաւ, նայք, այց կի աց կի անց, նամբք կի նօք. գ. Նշն է և պատ. դեկին. ի մեզ առաւգաբանէ տիրականն. մեծ և տիրոջ կին. տիրուհի. Κυρία, δεσπίνα, ἀρχόυσα, ἡγουμένη, βασίλισσα. Domina, hera, matrona, princeps femina, regina. կին առնուահառն, իշխանի, Թագաւորի. գան փիլն. խոհան, գաղբ, առլման. *Ազհամարհեցաւ տիկինն իւր յաչս նորա ցՀբրեացց աթոյլ տիկնոջ իմոյ: Որպես աչք աղախնոյ ի ձեռս տիկնոջ իւրոյ: Տիկին նորա եա: Որդի տիկնոջ տանն: Երի նորա կանչէք տիկնայք: Տիկինն տրայ: Զի՛ էքեզ եաԹեր տիկին: Աբթինէ տիկնոջ տիկին: Նաժիշտքն տիկնոջ (կամ տիկնոց) տիկնոչի. ևն: *Ո՞ր տիկինն իցէ, և կամ ո՞ր նաժիւքս: Տիկնայք փոփկասուէք չոյոց աչխարհին: Հանդերձ գանձիւքն, և տիկնան փառանձեմաս: Եղեր տիկին հոյոց մեծաց. Եղիւ: խոր: Ը. փաղ Անսովոր է հոլովս, *Տիկնայեացն և առլսանցն. Գագաթ. օրին. է. ուր կայ և *փեռայեացն տ. որպէս վերագոյց:

ՎԱՆՑ ՏԻԿՆ. Մայր վանից. * Եա գնա ի ձեռն վանից տիկնոջն: Լաւաս նմա վանից տիկնին. Վրթ հդ. յ:

ՏԻԿՆ ԵՐԿՆԻՑ. Լաւագն. *Արկանել խաւն կրս տիկնոջ երկնից. Երէմ. խԻ. 18. այն է ի չաձուհիս անաչխոհ. լաս յն. գեւնաթիս. լաս. փանա:

ՏԻԿՆԱԿԻՒ. Ըստս հին բա. իբր կիս ծաւալի տիկնայց. կիս լաւն ի կիւրս, և կամ որպես ասի. լատ սահգուզ:

ՏԻԿՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Գտանել տիկին և Թագաւորի գաւոյ. գչնայուԹի. *Զմտաքս գնայր ի բաց արտր ի տիկնուԹենէ (յն. ի տիկին գաւոյ): ԶտիկնուԹի նորա (յն. ԹագաւորուԹի) տացէ կնոջ, որ լաւ ևս իցէ քան զնա. ֆ. խգ. իԷ. 13: ԵսՒ. ա. 19: *Զի տարցին զնա կնուԹէ տրգաստայ Թագաւորին, և տիկնուԹէ հայոց: Որ զտիկնուԹենէն քո Թողեր ըզփառս. Ագաթ: Շար: * Ի վերայ Թողուլ նոքա զտիկնուԹի ամենայն միջագետաց: Եղոյծ ի կենցաղոյս սակս տիկնուԹէն մանաւանդ. Խոր. Ք. 32: ֆ. 24:

ՏԻՆՆՈՒՆԻ. ած. Ուր իցէ տիկին, կամ տիկնայք, որպես բնակարան Թագաւ հայոց. կաղբ. * Ի տիւսիսոյ կոտմանէ մինչև յոստանն տիկնուհւոյն անկեցին զկոպնին. Բաղ. ֆ. 8:

ՏԻԿՏԵՍԱՆԿ. ած. Ի աեւսակ տիկ յատմանալ. նման ակի. փի պես. Խուլամ հեռլը. *Տիկտեսակ գոգծեալ ուռուցմամբ. Խոր. ֆ. 50:

ՏԻՂՄ, տղմոյ կամ մի. գ. Ἰλύς, βόρβορος, πηλός. Lutum, limus, coenum. Հող չգով զանգալ և խմրուել. և տղմվք տղտեղուԹիք գանհոց չտղտեալ. չտղտա. մոր. գայա. գեռ. ցեխ, ցեխ. փիւ. ցեխ. լտնար, պուլլէթ, պոլաֆ. էբն. էտ. տալ էտալ, գարս պուլլէթ. * Ի գբոյ ատտատանաց, ի կատոյ և ի տղմոյ: Ի գրի անդ չուր ոչ էր, այլ լոկ տիղմ: Ի կոյր երեսիս ի տլին: Խորխորատ տղոյ: Ես խոզ լատտեալ ընդ տիղմ Թատրեալ. ևն: *Ընդ կաս և ընդ տիղմ Թատրեալ: Ընդ գոյս և ընդ տիղմ Թատրեցաւ: Ընդ կատոյս զանգատածոյ, ընդ տղմին երկրայնոյ: Լուա ղժահահատուԹ տղմոյդ տարտղտուԹե: Մ տբրիլ տիտատ յատղոյ մերոց տղմոյ. Սէփ: Նար: Մանդ: Շար:

ՏՒ՛ՂՄ. ած. իբր Տղմատ. * Շատագոյնի տրեգտկանն ծագէ ի վերոյ տիղմ և ժահաճոտ վտրաց. Տիտ:

ՏԻՄԻ, կամ ՏԻՄԻՆ. և ՏԻՄԻՍԿԱՆ. բառ անյայտ՝ Թերես տառաղ ի յն. ձայնիցս դիպեալ, պատատական, կամ փիլիս, ժողովրդական. ևն: Վարի տատ Մտգիստրատի պետ, պետ տատմանց. *Տիմին է տատս, որք տիրատարք Թագաւորաղ ճաշակին: Ի պատվատան տիմին՝ ետճնն և բատարին: Ընդ լուսնագաղ հիւտատս տատմիկի տիմիական. Մտգ. իխ. լ. ամ:

ՏԻՆԱ. Տ. տի՛, տի՛ նա:

ՏԻՈ. տատի, տա. տց. տք. կամ ոյ, ոց, տվք. գ. որ և յն. դիլիս. Τύπος. Typus, notа. Նշան կինչ. օրինակ գրոչմակաղ. նմանատիպ գտագործատղ. ի տիպատնագէ. Նիշ. տատակ. կիրտղ. կերպարան. ձև. պատկեր. պատճառ, դիտիւր պատճառ, էութիւն, նիւտ. տղոյն. * Զտղոյտիի տիպատնագործ քոյ կենտանի յատյնի կերպատնաս և տիպատ ի մերոյմ միտս գըծեալ կերպատնանոցտք: Ատաչնոյ տնօրէնդ նատիցդ կենդտնի տտղտ ի բաց ծորեալք: Եթևետև լինին տանիք տղտս տղտս կերպատրանք տտղոյ. փիւ: * Դպրացն ի նա զտիպս Թագաւորական կինքոյն: Ընդ պատատականն ոսկւոյ Թագաւորական տատի յետնեալ. Խն: Ալնա. մբ: *Զոր խորհիս (զարդ կամ պատրիր) Թէպէտև և ոչ գործիցեն գնա, տակայն տղտվք կինքտս ի միտս քո չտրատրիցեն, և նկատիցատ ի քէզ պատկեր բարեաց. Եփէ. համբ: Ցոդիկ և Մտղ: *յ խաչատփաեան ըստ ձեռագ տնշտրժելի, և տատս տղտսն զամատղէկ յատճի տրտրեալ պատատանիս. կնխտ: * Ցայտնի երեսին տիպք ձեռաց նորա (այսինքն նշանք, հետք). Շ. Ա: Ընկարագրութիւնք ի տիպս հոգեաց ձերոց (իբր ի տատատական դրոշմատ). Շ. Եփ: * Աչքատփագիր պատկեր, անմահական տիպ. Նար. ֆ:

ՏԻՊ. որպես կնքատալ լինչ. և կնիք կատտալ. * Տիպք կռնչացն յատաղ բերելով զմտգ տրման: Ոչ կիզան փայլատահարութիք զատգին մետքին: Թատքատս իբրև յատրգանգիք ի խորշ տտգի. ևն. Եփէ. տատերտ:

ՏԻՊ. որպես կնքատրան. նմանատիպ. * ի հատարատածնին տիպ համբուրեցաք: Տիպ պատշտճի: Տիպ տատրգի. Նար: * Ի տիպ ըստգատկան: Ի տիպ ձիմինեայ. Շ. փաղ: *Մատ ձեռս տիպ՝ տատնեցատն մի է, և նկատագրին բտատնտծ ընտւքիցս: Ստրկատգին բերի յինքատն զրիպ խնամոյ ընտւքիցս: Լիբ. ծղ: և պտրի: *Ա՛յլ պատգրեսս Թևտվք քոյին՝ որպես ըստվտգին բերք ախեն. Ցո ատրի:

ՏԻՊ. որպես նշանագատվար. ձրչէտուսος. * Ցոդիժամ՝ ի պատկերացն փոփոխել գրեն (նկարիչք), բազում անգամ որպես ի գեղ է՝ ի տկզբան տատոյն՝ ի բաց նատելն. Բուս. գօրդ:

ՏԻՊ. որպես Օրինակ նախատիպ. * Եմատ յն ոչ ի տիպս ձչտրատրեցեան, այլ ի նոյն յերկինս. Գիշատ: *Խոհակ տիպ պատատրելոյն յոմէ ի խոչն. Նշն. ատտ: * Ցատոյ տիպն ատատցուկ խոտորն յտհագ ըստրեցնատց. Նար. կատ: *Ցերկ տրեցի է, և օրինակ մեզ ի տատ նկատագրիցս: Վ նհշտգուհին տիպն յատճատ. Գագաթ. կԲ: Ոսի յհ. Ք. 20: Շ. փաղ: * Ընձոցս ատնելով յատատճին ի գրոյն, և ի ատտհրոյ բատրատգրութիւն ատտոյն. Բուս. հդ. (որ բերի և ի յատկագ նշ.)

ՏԻՊ. Տատատ. նկատակ. օրինակ. կերպ. ձև. * Ընտր ի տիպ պատատճանին ատաջնոյ. Շար: * Մարձոյն են ձևք և տիպք՝ նըս-

ակել և յառնեքն. կի-ւղ. գինի: *Ա յլակերպք են ախտք բանից նորա: Իբրև ի տալոց բանից նոցա. Ես. պմ: *Տիտք կերպարանաց Աշմա. թիս բանից զգեցեալ ունին զՀնգետոյն իմաստս. Իգն: *Որպէս ախտք բանին և զօրուն իմաստիցն յայտնէ. Նիս. երմ:

ՏԻԳԱՐ, կամ ՏԻՓԱՐ, ի, ոց. գ. Տիպ, ոլպէս գաղափար. կաղապար. գեաղեզ. * Ըստ բառնաւար սերոյն տիտար՝ կացուցանէ անմիջաբար. Շ. չիչ. առաք: * Նշխարն ի սուփտրէն, և մոմն ի կնքոյն առնու զնոյն տիպն. Մխ. պագր: *Տիփար, գաղափար ոսկերչաց. Չին բառ:

ՏԻՏԱՆ, այ կամ ի. } գ. ա. որպես յն.
ՏԻՏԱՆՔ, նաց. } դիւթան, դիւթանէս.
ՏԻՏԱՆԵԱՆ, հանք. } Τιτὰν, Τιτάνες.
ՏԻՏԱՆԱՅԻՔ, ցաց. } Titan, nes. Gigas, gigantes. Երբ. Ռափա, ռափայիմ կի ռափայինք, ռափացիք. այսինքն հսկայ, հըսկայք. որպէս Քամ, մանաւանդ Նեփղիմ կամ Բհլ Թռան Նոյա, քանիանացիք: Ըստ առասպելաց՝ Տիտան ասի արեգակն, և սիտանեանք՝ Թշնամիք Նորա որդիք երկնի և երկրի՝ յարամազդայ գեանուսուցչէ. այսինքն գնք. որպէս և հսկայք չինօղք աշտարակի. *Յետ ջրհեղեղին սիտանն ընդ կրոնիչի ի մարտ դրգռէր: Սկսանէին զբարձրաբերձ զբուրգն կանդնել, և յետ այնորիկ կրունկն և տիտանն մարտ պատերազմի ընդ միմեանս բախէին: Հերակլէս և գիւնեոսս էին ի տիտանացն: Եես. փբ. ա: *Զբուռանն և տիտանին և յապետոսէթ, սեմ, քամ, և յաբեթ: Ի բռնանալն ասէ պղուռնայ՝ ընդդէմացան նմա տիտանն և յապետոսէթ: Ապա հզօրս ի տիտանացն: Ալ զտիտանն և զըռափայիմն յիշեն ձեռային գիրք. Խոր. ա. 5: *Զբուռանն է այր մի քաջ ուռ տիտանօքն: Մարտ լեալ առ ի հակայիցն ընդ ացծուն, և տիտանացն ընդ գիւռնեսեայ. Նիհի: Նոննոս: *Ալ զզդիքն եկին հասին, և խառնեցան ի հովիտս տիտանացոյց: Գուսմարեցան ի հովիտս տիտանացոյց: Եւ ոչ որդիք տիտանացոյց ասծատեղին զնոսա. ա. Լգ. է. 18. 22: Յես. ծէ. 8: *Տեսեալ արքայն տիտանեան (բէլ) զարհուրեցաւ: Պատասխ նմա պայտակիս քաղեայ տիտանեան՝ պատերազմաւ. Խոր. ա. 10. 13: * Տեսեալ զտիտանեանն զայն վիթխարի և աշխոյժ. գգերամբարձն մարմնոյն տրտմագրութիւ՝ ացծօրէն իմն պատուով պատուեցին, նեբրովիթ կոչելով բէլ, բահաղ, դիոս, օլմըզդ. արամազդ. ՁԿ. ԽՀ. պաւ: * Կարկատեալ կեղծաւորեալ քան զօրէն կուրիքան գականին տիտանեան դպրեկաց. Մագ. իէ: *Իբրև զնեբրովիթ սկսյ ընդդէմ ացյ ... զայն՝ որ ի վերայ հակայիցն և տիտանեանցն առաքեալ է՝ Հմարիտ առնեն. Փիլ. լին. է. 82:

ՏԻՏԱՆ, ի. ացց. } ն. ո Τροφὸς. Nutrix.
ՏԻՏԱՆԻՔ, նեաց. } Սնուցիչ. դպրեակ. որպէս ունի. փագա. * Ջտիտանէն հարկեմք՝ տանջելով օրինօք զմանկունն՝ առ ագապակս և կամ առ տուճարս և կամ առ ընտանիս միշտ բերել, մինչև բանական լինիցին կալ կանգուն. Պշագ. օրին. է: *Ի մանկութենէնջ՝ մինչդեռ տղայք էին կամ ճարմամբ տնեալ, լսեին ի տիտանեեացն և ի մարդ, իբրու երգօք հանդերձ խաղալեաց. անդ. ֆ:

ՏԻՏԱՆԵԼ, կաք ՏԻՏԱՆԻԼ. Որպէս թէ Տիտանեանցի. հակայանալ, և քաջ հանդիսանալ, կամ դիւցազնաբանել: * Ռատնագդոյն յայսմ եռաւիս ախորժեմ տիտանիլ (կամ տիտանել), յառաջ անալ և ընձեռեալ զկերթ մոմանց՝ ոլոմպիական մրցանակ. Մագ. ֆէ:

ՏԻՏԵՒՆ, ոան. գ. Κροκόδειλος. Crocodilus. Կոկոդգիլոս, կրոկոդիլոս՝ երկակեն ցաղ գազանն. լաս ամանց և ազգ մնգի՝ ի ձև կոկորդիլոսի. Երր. ծագ. զոր ոմանք կըրիայ իմանան. *Աքիս և մուկն, և տիտեռն յոստին (այսինքն ցամաքային), և մկնաքիս և գետնառիւծ. Ղեւս. ֆա. 29:

ՏԻՏԵՒՆԱԿԱՆ, ի, ացց. ա. Որ ինչ հայի ի տիտեռն գազանն. * Եւ զտիտեռնական խարդաւանաս անցուցանէ վիրագս այս. Պիգ. ֆէ. ըագ լէհ:

ՏԻՏՂՈՍ, կամ ՏԻՏԼՈՍ, ի, ոց. գ. Բառ. լտ. էֆէռ-ւլոս. Titulus. յորմէ յն. էֆէւլօս. Τίτλος. Մակագրութիւն. վերնագիր. արձանագիր. մականուն. վերտառուն. և տախտակ. (հմ. և Թիթեղն). Օրինագրուն. տիտլոսն առաջինն գլուխս ոչ ունի. երկրորդ՝ գլուխ. իրս ունի է: Տիտղոսն չ: Ի Ճ տիտլոսէն: Ի լիչ տիտլոսէն. ևն. Մխ. ժգ. կամ օչեն Ժգ: *Ո՛լքան յօշեալ հերձաւ տիտղոս մահաւասար տունկ. քանզի ծառն կազնի, և այլն. Մագ. յա:

ՏԻ՛Ր. Ծ. Տ. տ՛. *Մակբայ՝ սպառնականն, տիր, ասի: Սպառնականին, տիր, տի. որպէս ոչ ասէ ինասակարին, որ է տիրն, կայ ինա, զի ահա այդպէս առնեմ գործոզիդ զչար, կամ այարի. Քեր. Ես. Ե Երզն: (լտ. կայ փչբաս, գժնեայ. փչբէ, չտրաչալ:)

ՏԻՐ ՕՆ ԱՆԴՐ. Ծ. } Ἀπαγε. Apage.
ՏԻՐ ՕՆ Ի ԲԱՑ ՏԱՐ. } Քաւ, քաւ լինի՛ ի բաց տար. օն անդր. հայ, ֆէ հայֆէ. * Տիր օն անդր, Թողէք զխմարուԹե բարբանջմունգ. Եղիչ. է. (այլ ձ. տի օն անդր. կամ լուկ, օն անդր:) *Միւնչդեռ կենդանի է կինն. տիր ըն՝ի բաց տար. այլ և ոչ յետ մեռանելոյ. Փիլ. ֆ. էաե:

ՏԻՐԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. է. Κυριολογέω. Proprie dico. Տիրապէս խօսել. Ճշդրուիս և իբր ստոյգ, և ոչ պիտակաբար բարբառել. *Արդ ահա ընդ միտ ածեալ, տուռ ածծ տիրաբանէ: Մի՛ ոք կարծեսցէ՝ ի վերայ ացյ զըստուերս իակոպէս տիրաբանիլ: Իսկ ատտ բայ. քառք տիրաբանեալք. Փիլ. լին. է. 54. Ե իմասն: Ոսի. վ: * Տիրաբանէն՝ զբովանդակ զերկին նմա առանձինն ստանալ. Եփր. ասէ. փար:

ՏԻՐԱԲԱՆ. ՛ս. Κυρίως. Ut dominus et auctor, և proprie. Իբրև տէր. արձակաբար. իշխանաբար. Ճոխաբար. * Ածեալէս տիրաբար էս զայն վճիռն. Եսա. փբ. ա: * Բռնող. Թեամբ տիրաբար՝ ի վերայ տրքունի իրացն հասեալ՝ չըջէր յաչխարհին. է. Ա. ֆՁ. 23: * Դու հրամայեա տիրաբար, և ես առնեմ ծառայաբար. Վբ. հղ. իէ: * Տիրաբար ասաբեալ զսպունեալն Թագէլ հրամայեաց: Տիրաբար հրաման տուր: Եւ ոչ երկուց կամ երից պատանեաց իշխեմ տիրաբար. Խոր. է. 43: Եղիչ. է: Փարպ:

ՏԻՐԱԲԱՐ. Պարզաբար. յատկապէս. իսկապէս. *Օրհնեալ տիրաբար՝ ի քումմէ հոգեԹե: Որ զմարմնացեալն տիրաբար՝ ի յորովայնի քումմ կրեցեր. Նար. ֆէ: Շար: *Մոլորեալք անուանեցան ոչ տիրաբար, այլ՝ ի վայրապար մարդկանէ. Փիլ. ֆ. էաե:

ՏԻՐԱԲԱՐ. ա. Երբ Տիրապետելոյ. * Ըստ տիրաբար իմանոց գՀացոյք՝ ի ձեզ. Խոր. գ. 42:

ՏԻՐԱԲՆԱԿ, ի, աց. ա. Բնակեալ՝ ի տեառնէ. բնակ կամ բնակարան ացյ. ացծ բնակ. *Տիրաբնակ և հոգիազարդ տապալ (տաճար): Յոր յարկ տիրաբնակ և անձեռակերտ... և երջանկիս այս պատկանեցաւ. Նար. Խլ. Ե ֆէ:

ՏԻՐԱԳԻՏ, գիտի, տաց. ա. Որ գիտէ այսինքն Ճանաչէ զացծ. ացծածնօքն. * Ոչք (մոգքն) միանգամայն տիրագիտ և ացծածնօք նօքն եղեալ դսպհան. Ագաթ:

ՏԻՐԱԳԻՏ. ա. Ի տեառնէ ոյ գծեալ՝ գծագրեալ դրոշմեալ տառիւք. *Տախտակք տիրագիծք և ացծագրոշմք. Նար. առաք:

ՏԻՐԱԳԼՈՒԽ. ա. ՛ս. Տիրացեալ իբր ինքնագլուխ. ազատ ամենևին. ինչ իբր գլխաւոր. ինքնի պաշտօն. * Տիրագլուխ կամեցաւ լինել: Եւ ինքեանք յորուեալք՝ տիրագլուխք՝ անձնապահպանք՝ յամ լերինս չկրկին. Խոր. գ. 4. 56:

ՏԻՐԱԳՈՑՑ, ի, ից. ա. Ուր ոք ինքնին գոյ. տիրաբնակ, և կամ գոյաւորեալ տահմանեալ ի տեառնէ. * Աւազանն կենդանարար տիրագոյ. Նար. ֆէ:

ՏԻՐԱԳՈՑՑ, գուն. ա. Κυριότερος, κυριότατος. Proprior, praecipuus. αὐθεντικώτερος, magis authenticus. Առաւել տիրական. գլխաւորագոյն. յատկագոյն. խոկագոյն. լուսաւորագոյն. և կախարհագոյն, կամ ճոխագոյն. * Ի ձեռն իսկ և տիրագոյն զգայուԹեցն: Իսկագոյն և տիրագոյն է խոստաւն ապգքատն՝ քան զնզգամ մեծատունն: Սոքա բունք տիրագոյնսն ի նուսա մտօք կուրացեալ են. Փիլ. * Հաւատոյն և սիրոյն, ոլ քան զայն միւԹինն չիք նախամեծար. իսկ տիրագոյնն՝ յոի քոի, և հօրն: Ձնք և չիք քան զայսոսիկ տիրագոյն բարւոյ: Ակն տիրագոյն չսփիւռքի. Աճ-ագի. է: Սրփ. ա. յկ. ֆ: Գնյ: * Տիրագոյն անգամոյն գլուխս: Իշխեցողագոյնք քան զաւետարանիչսն, և կամ տիրագոյնք քան զմեզն. Պիս: Ար. է:

Եւ տ. Κυριότερον, αὐθεντικωτέρως. Proprie, magis authentice. Գարգարագոյն. յատկապէս. խոկապէս. առաւել տիրաբար. * Ան նիրաւի՛ ոչ ուրուք եղելոյ մարդ. այլ խակագոյն և տիրագոյն ասել՝ մարդ ակերպ գազանի: Եղիայ՝ ի վեր չհաւեաչ, և կամ տիրագոյն և խոկապէս ասել՝ Համբարձեալ: Մինչ զի խակապէս և տիրագոյն ասել, չափ ամենեցուն՝ և իմանալեացն և զգալեացն ացծ մի. Փիլ: * Իսկ և այլազգ տիրագոյն՝ զմարմին խոստովանի մարդ. Նիս. բ. ա:

ՏԻՐԱԳԱՒ. ա. Որ գաւէ զիր իւր. գաւաձաճոյղ տեառն իւրոյ, կամ տիրաբար նեն. գօղ. * Իշխան տիրագաւ, զօրավար զրկօղ. Նար. ֆէ:

ՏԻՐԱԴՐՈՒԺ. ա. Դրժօղ ընդէմ տեառն իւրոյ. անհաւատարիմ. ապստամբ. ուրացօղ. *Յօտարի անուն խրախուսեն իբրև ըզտիրագրուժս: Տիրագրուժք յիւրեանց կուռս ձուլածուին երկիւղագանէին: Պաշտօնեայս տիրագրուժ՝ երախտամոռաց: Պաշտօնեք և տիրագրուժք էին: Ի բերանոյ տիրագրուժն փխակայ. Եղիչ: Կոբ. Նար. է: Երզն. Ֆբ: Բ-ղ. ֆ. 20:

ՏԻՐԱՋՕՐ. ա. Տերամբ զօրացեալ. կամ Տիրապէս զօրեղ. քաջազօր. սակուն. * Լուսապարոյկ ճաճանչէղէն՝ սիրալօր ճալապարական, ևն. Նար. ֆբ:

ՏԻՐԱԽԻԼ. Տ. ՏԱՐԱԽԻԼ:

ՏԻՐԱԽՆԱՄ. ա. Ի տեառնէ խնամեալ. և տիրապէս խնամող: ԳՆյ:

ՏԻՐԱԽՆԴԻՐ. ա. Որ ի խնդիր է տեառն իւրոյ, կամ խնդրել տեառնէ զնոր. * Տեղի գուք տիրախնդիր ժողովրդեանս տեառնել զերկնս տեառն իւրեանց. Լբ. ա:

ՏԻՐԱԽՕՍ. ա. Ի տեառնէ խօսեցեալ. ոլ իցէ բան տեառն մեծոյ. *Օրհնեալ կինքն և ահառնագրեացն որ նշանաւս որգուոյն միաձնէ, և տիրախօս աւետարանի. ԳՆյ:

ՏԻՐԱՇԽԱՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՇԽԱՆ. * Մի սրդի հօրն միայնոյ, և միածին անդրանիկ՝ ացծամեղր տիրածին կուսին. Նար. ՁՀ:

ՏԻՐԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Κυριακὸς, κύριος. Dominicus. Սեռական տեառն ացյ, կամ տեառն մեծոյ յիսի. տէրունի. տէրունական. բագպան: *Ցացծայնոյն գրոց, և ի խոլական գալատեհէ: Տիրական յաՀոռնասխ:

Ըստ տիրական անձառ խորհրդոյն: Ջտա-
զաւարն տիրական, և զնորան ձեծական: Տի-
բական ծննդեանն սպասաւորք՝ դասք վի-
նոյն. ԱՔ. Ք: Շար: Նոր: Շ. հրեշտ: * Տիրա-
կան քոյ ոտից հետեւել չուզաց, յարու-
նեալ մերոյ Հանապարհաւ յերկինս. Տաղ:

ՏԻՐԱԿԱՆ. Κύριος, προηγούμενος. Principalis, auctoritatem habens, praecipuus, proprius, verus. Իշխանական. առաջնորդական. ազատական. իսկական. բուն. յատուկ. * Տիրականին ապաստան արար կամաց: Որ տիրականս առ ի քէն կորիգեալ անառս: Ջտիրական գովեստիդն յօրանայ բերել. Շ. հրեշտ: Շար: Պիտ: * Մի՛ յոյսագս այսր (կինոջ) փոխոյ զտիրական քո կենդանի անխնամեայս: Տիրական կենդանի նոցա հաւասարակաց մի անխնամեայն. Բրս. հայեաց: Յհ. ԺՔ: * Ջտիրական բարիս այսր ընորհաց և խաղաղութենէ: Տիրական մարդոյն՝ որ է ի մեզ (Հոգին): կեանք տիրական մարդոյն. են. Սարկ. առեպ:

ՏԻՐԱԿԱՆ. Տիրօղ. տր. գլխաւոր. * Ի տա-
ճարին՝ դաւթեայն անուանեալ՝ այլոցն սիր
տիրական և բովանդակիչ ասիւր. Շ. բարբ: * Տիրականի դէմն բարեբարս գոլով և երկիւղած ի տեառնէ. Ա. Ա:

ՏԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Δεσποτεία. Dominium. Տէրութիւն, կամ իշխիր տէրութեան. տնօրէնական կալուած. * Պատուել Հանդերձեալ զբնութեան զսիրեան զառատութեան. և զժամանակին զիրկոյնութիւն, որ հաստատ զսիրատկանն. Բրս. գոհ:

ՏԻՐԱԿԱՐԺ. ա. Որ կարծի, կամ կարծէ զինքն տր. սուտ իշխան. * Եւ Հրաժանայր սիրական իշխանն մանու. Թէոդոր. Մայրագ:

ՏԻՐԱԿԻՆ, Տ. ՏԻԿՆ. (տր կին տանուտեառն.) Թէ տրն իւր, կի տիրականն, կի օրդիքն ապրեցոյն. Մխ. էփ:

ՏԻՐԱԿԻՐ, կրի. ա. Կրօղ յինքեան զիր. տիրաբնակ. * Խոնարհ այս երկիրդ՝ եւ լեալ տիրակիր: Տաճար տիրակիրս (տր կոյս): Ջմարմին տիրակիրս ձեծածնին. Նոր. Լուս: ԳԽ: Վրդն. յանիաստան:

ՏԻՐԱԿԻՑ, կցի. ա. որպէսյն. Συνδεσπότης. Par, vel aequalis in imperio. Հաւասարակից ի տիրութիւն. իշխանակից. գահակից. փառակից. * Եռաւր մխիթարիչ առաքելոց զոյգ սից զՀոգիդ քո սիրակից գոլով (այսինքն գոյօղ). Շար:

ՏԻՐԱԿՈՑՏՏՆԱԽԱՐԱՐԱԿՈՑ. * Իշխանն աշխս ամենայն տիրակից ազատագործ զոյգքն խորհուրդ արարեալ Ա. Ծր. Ե. 2:

ՏԻՐԱԿՈՐՈՑՍ. ա. Կորուսիչ տեառն իւրոյ. և ՈյՀր կորուսեալ է զտէր իւր. * Ի նենգ տիրակորոյք՝ և աշխարհաւերք: Ազատագործ զոյգն տիրակորոյք յորուեալք ի լերինս. Ածր. Ե. 2: Ծ. 12:

ՏԻՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. Գ. Συνδεσποτεία. Par imperium, unum et idem dominium. Տիրակից գոլ. Համապատուութեան. փառակցութիւն. * Ջի որ այլ երբեմն այլոցդ զնս հասասաւէ, այն տիրակցութեան է. Ածաբ. պէնթէ: * Ջհամապատուութեան և զսիրակցութեան մեզ ուսուցանեն զսրբոյ և զՀոգւոյն. Յարկ. հանգ:

ՏԻՐԱՀԱՅՏԱՑ. ա. Ի տեառնէ հաստատեալ, և տիրապէս հաստատուն. * Եղիկնէն, Թագ գիտակը ընտրութեան՝ լուսանունդք և սիրահաստատք. Նոր. ԽԽԳ:

ՏԻՐԱՀԱՒԱՔ. ա. Ի տեառնէ կամ տրբ յս – ագեալ. * Պատարագելն ամենք գաւանից, սիրահաւաք գումարք հօտից. Նոր. ԽԽԳ:

ՏԻՐԱՀՐԱՒԷՐ. ա. Ի տեառնէ հրաւիրեալ՝ ի պատիւ կամ ի կոչունս երկնից. * Ջկնի տիրահրաւէր հանգստեան նորա. Նոր. Խ:

ՏԻՐԱՁԻՐ. ա. Ի տեառնէ առաւաձեռնեալ. ձեծատպարգև. տիրապարգև. * Ա յատքիկ աչաիձանի ձերում տիրաձիր գլխաւորութիւք. Նոր. ԽԽԳ:

ՏԻՐԱՃԱՆ. ա. ճանաչօղ և սիրօղ զտէր իւր. կամ Տիրուկ. սիրուն տր. (որպէս ումեք աղաճան, վարդապետճան.) կամ տիրօղ (որպէս գաւազանն է գործ). * Յապրանոնն է, որ յայր յանուն ինչ քերթողեալ է: որմիսի տիրաճան, խրախճանք. Թղ. ԹԷ. (ըստ յն. տեսօղ, մնուցիչ:) * Ի տիրութենէ տիրաճան, ի խրախճանութենէ ճանաչելոյ խրախճանն: Յառաքինութենէ առաքինի. և ի խրախճանու Թէ խրախճան, և ի սէր ծառնօթութեէն տիրաճան. Նէ. Ե Երէ. ԹԷ:

ՏԻՐԱՄԱՅՐ, մեր. գ. Մայր տեառն. Ածամայր. Ածածին կոյս. * Դու տիրամայր գոլով մեր. Խոր. ԽԽ ԽԷ: * Եթէ զնս գըտցեն տիրամայրն Հայոցն պարտական եմք երկրպագութիւ ունել ընորհ տիրամոյր: Հայցեմք պաշտպան զսիրամոյրդ. Ձեռնտուութիւն. Նոր: * Տիրամայրն ածածին. Շար: * Տիրամայրն իմ սուբ ամենայնէդ ձայնիւն, արար զրըտել բազում իւրով. Լմբ. ոչ: * Աստէ՛ զսա տիրամայրն ձայնի զսիրամայրն ոչ եկեալ ի գերեզմանն (ընդ իւղաբերսն). Սկաւ. յար:

ՏԻՐԱՄԱՏՆԻՉ. ա. Մատնիչ տեառն իւրոյ. * Ի բերանոյ տիրամատնիչն փիլատոսի. Բուզ. Ք. 20:

ՏԻՐԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. * Յաւուր մատնուել գառն գիշերին տիրամարտութիւն. Նոր. ԽԷ:

ՏԻՐԱՄԵԾԱՐ. ա. Ի տեառնէ մեծամեծ. ձեծապատիւ. * Ի ձեռն տիրամեծար ... և չնորհաբաշխ աջոյն պօղոսի. Նոր. ասաք:

ՏԻՐԱՆԱՄ, ապայ. ը. Κυριεύω, δεσποτεύω, ομαι. Dominor, potior. Տէր լինել. տիրել. տիրապետել. * Տիրացաւք՝ հարկս հանելին ի կողմանցն սատրոց. ա. Եզր. Ե. 27: * Տիրանայ ամենայն գանձուց առն իւրոյ. Եփր. առեաք: * Իշխանն տիրացեալ տանջեացն պղոնդիկ. Ճ. Ր: * Տէրն անուն զսիրանալն և զսիրելն յայտնի ծառայիցն: Եւ է՝ զորս տիրացեալ նուաճել: Բռնութիւն սատանայի գործեալ տիրացաւ ի վերայ մարգկան. Սրփ. ա. յհ. Ե. Ե. յհ:

կամ որպէս ի. Ընդ տէրութիւք անկանիլ. ծառայանալ. * Տարեք վաճառեցան, ջուրք տիրանան. Ով. ոչ: * Ի ծառայէն ոչ տիրացեալ լինել: Ըմբռնեալ և տիրացեալ յայնցանէ. Փիլ: * Գերեալ զնս ձեռն տիրացեալ, զի Թեաղոխեցի նովաս ազատութիւն տիրացեալ. Եփր. Եւ:

ՏԻՐԱՆԱՐԳԻ, ից. ա. Անարգու տեառն. արհամարհօղ ամ կամ քոյ. * Տապանն՝ նա, խայտանցիցն, և կատարանն՝ տիրանարգիցն. * դաւանութեան. Նոր. ԿԹ:

ՏԻՐԱՆԵՆԳ, ի, ից. ա. Նենգօղ ընդդէմ տեառն. տիրադաւ. * Ի բերանոյ տիրանենգն փիլատոս: Տիրանենգք և ընկերքոսքաբ: Ի վերայ տիրանենգ և տիրասպան Ժողովրդոց: Ի տիրանենգ զրամբ. Բուզ. Ք. 20: Տծնակ: Փոքոց: Երէ. լս: * Ի տիրանենգ անչնորհութենէ, յիմծընդգէմ հերձուածոցն. Նոր. ՂՔ:

ՏԻՐԱՆՈՒԱՆ, ի, ից. ա. ն. Տեառնանման. ըստ նմանութե տեառն. * Որք գնեցին ոչ չրեալ բար ի մահ նախատանաց, այլ տիրանման յազատութեի փառաց. Վրդն. պտ:

ՏԻՐԱՆՈՒԻՐ. ա. ք. Նուիրական տեառն. որբանոց. ձեծանուէր. * Մաքրականաց ալ յանուէր զգաստութեց. Նոր. Ք:

ՏԻՐԱՆՈՒՆ, նուան. ա. Ունօղ զանուն տիրական: Իսկ ըստ քերականաց՝ դերանուն տիրապէս լցօղ զտեղի անուան՝ Հանդերձ ոյոշմամբ դիմաց. * Իսկ դերանունք՝ Թերանունն ասի, կամ տիրանուն, կամ (լաւ եւս) փոխանուն: Վասն այսորիկ տիրանունք սմին այսոքիկ. վասն որոյ և ասէ, Թէ որոշեալ դիմաց յայտնօղ: Եւ հետեւին տիրանունքն յերկանակք վեց. Երէ. ԽԷ:

ՏԻՐԱՊԱՏԻՒ. ա. Պատուեալ ի տեառնէ. տիրամեծար, ձեծապատիւ. * Ունի զառաքեալն տիրապատիւս. Նոր. Խ:

ՏԻՐԱՊԱՏՃԱՌԻԼ. Պատճառանս պատճառիլ առաջի ունի, կամ զուր (իբր դեր, Թերի). * Տիրապատճառեալ ոչխ ընդառանէրս Թէոդոր. Մայրագ. յորմէ և ԳԽ:

ՏԻՐԱՊԱՏՈՒԱՍՏ. ա. Ի տեառնէ պատուաստեալ, յերկրէ երկաւ, հիւսեալ. * Պտակ տիրապատուաստ սատ՝ երկնահանձարն գիտուէ. Նոր. Խ:

ՏԻՐԱՊԱՏՈՒԵՄ. հցի. ն. Տիրապէս կիմ մեծանալ պատուել. * Ի կեանս քո մի ինչ տիրապատուեսցես (զինչ), այլ չափաւորապէս ընկալ. Ոսկիփոր:

ՏԻՐԱՊԱՏՈՒԻՐ. ա. Ի տեառնէ պատուիրեալ. * Տիրապատուեր հրամանաւն: Ըստ տիրապատուեր հրամանին. Ռ—ոց:

ՏԻՐԱՊԱՐԳԵՒ, ի, ից. ա. Ի տեառնէ պարգևեալ. տիրաձիր. ձեծապարգև. * Ի ոյն իւր տիրապարգևէ առնեայն չարչին ելբևոյթ մերժին. Նոր. ՂՔ:

ՏԻՐԱՊԵՏԱԿԱՆ. ա. Աձպետական. և որ ինչ բերի Ի տիրապետութե. Տիրապետականին ձեծատեսակաւե միշտ հալորդեալ. Մաթ. Ի դէն:

ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԻ, ից. ը. Տիրել որպես պետ. տիրաբար իշխել. աւնել զտերութե. փէրէ. * Ակևևլից տիրապետեալ: Որ այժմ տիրապետէ աթոռոյն. Շ. վէպ. Մոփ. Ք:

Եւ խնամարկել. հովանի վերնել. փէրոբէ ընել. * Որբոց տիրապետէ. Ճ. Գ:

ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Αυθεντία. Auctoritas. Տիրական պետութե. ինքնիշխանութե. ձեռնտուութե. * Ապաւէն տիրութենէն և տիրապետութեէն անդադար փախչեալ. Մաթ. Ի դէն: * Ջինչ նշանս որարեալ, կի զինչ գործե. գործ տիրապետութեան, որ լնապէս ցուցանէր զմեծ իշխանութե. Ոսկ. յհ. ա. 22:

ՏԻՐԱՊԷՍ. մ. Κυρίως. Velut dominus, cum auctoritate. Տիրաբար (ըստ ամենայն նշ.) Որպէս տր. իշխանաբար. * Որոմ սատանայ նա տիրապէս, լիրքն փախեաս ծառայապէս. Շ. խոսք: * Տիրապէս ունիմք իշխանութե ի վերայ սորա (այսինքն լեզուի). Շ. յհ. Խ:

Մանաւանգ, Proprie, praecipue, vere. Իսկապէս. յատկապէս. գլխաւորաբար. ըստ ուղապէս. (Հակագրեալն ձայնիս՝ Պատաչաբար.) * Ոչ իսկ տիրապէս սորա օգնականք, այլ՝ պիտակաբար ասին. Փիլ. այսաբ: * Եւ Հայր (ասի յԱծ) տիրապէս, և որդի տիրապէս. վն զի մերքս ոչ տիրապէս, զի և երկոքեան. (այսինքն կարէմք որդի լինել, ապա և Հայր). Ա— որս. Ք: * Ոչ տիրապէս առ նա Հանգիլ այլ ընդդիմաբանութե, այլ ամենից սխալոյց կամաւ վերկեցոյ. Նոր. ԽԸ: * Յորգեգրուն Հօրն երկնաւորի կոչել. որ քնե երգ տիրապէս: Ջհուր տիրոյն քոյ առաջոցաք տիրապէս յանձինս մեր. Խոսք: * Տիրապէս զարթնոյց զմիութ նոցա ի լուր բանիցն: Ա՛յս է աբրասպէս ասելն, քան կանուխ գիտասնն այ. Սրփ. ա. գ. Ե. Ե ա: * Եթէ կամիս տիրապէս գիտել: Ա՛յժմ զմին յերկրորդութենէն ծանեաք մարդկութե, Թէպէտև ոչ կատարե

լաւագ . . . առակայն յայնմ առա։ր տիրապէս առաւելեաց զհայր և զորդի և զհոգին։Ընդ. Ֆրէս։ Ե Բ։յ։

ՏԻՐՕՑԷՍ . ս. Յաւուրն . խոհական. քառն. * Ընդ նորա տիրապէս նմանութիւն : Ընդ տիրապէս էն բոլորաթիվբ գործեալ . Մ՚փս . ի գիւն : * Որ տիրապէս մեծասաստիգ ասելովբ երկրորդ աշխարհ ըղալի . Շ՚ր : * Ցաղթական հաւատոյ պէտք ևն, և տիրապէս հաւատոյ: Ցն տիրապետ քաղաքաւ լինի . Սէփ. յ։ Ը։ ա. պ. Է։ * Տիրապէս մարգարէնին, և ոչ քնար։ Ցայնժամ երանելիքբ արդարք զտիրապետն և բանաւելի. Լ՚ֆ. պ՚զփ. Ե ազ։ * Ոչ զտիրապես պատճառն յայտնելով։ Խոհականութիւն խոնարհելի՝ տիրապես խոնարհութիւն է . խակ անխոհականքն՝ հպճռանի։ Ոչ նմանին տիրապես քաղաքին, որ առ ամենայն ինչ տիրապես գործ այս է։ Ցառաւն նմանութեամբ հաւատարիմ ծառայն տիրապետ։ Ի քոջ և ի տիրապետ ազգէն մանկանէից. Փիւնիկացւոց։ Խ՚ր։ Երէ. ւ։ Մ՚ես. Երէց։ * Աբգարն և տիրապետ ծառայն (ՀՅ՝ մեզմէս). Ո՚ի. Ե։ * Եղի՝ երկրավաստակ, և չունի՝ տիրապետ : Ըզհոգւոյն ևս չունին տիրապետիբ. Սէփ. Ի. պ. ա։ Շ. Խ՚ա ։

Եւ իբր Տիրապետական . * Խաղացին գնացին յիւրաքանչիւր աշխարհս՝ տիրապետ խորհելով։ Երէ. ա։ * Պատասխանեցաւ ի պատճառն տիրապետ, և տիրանայ ի հեզութեի և ի զգաստութեի. Փիւ. ֆ. բան ։

ՏԻՐԱՊԻՐՈՒԹԻՒՆ . գ. Տիրապետն գործ առ տէրն . * Անընդունակ տիրապետութեամբ ցուցանիլ հնազանդութեի : Գ՚ովեաց զնա վը տիրապետութեամբ նորա : Ջտիրապետութեի իւր ընծայ մատուցանէր ՀՅ (ծառայն տիրապետմա.). Աբդ. Ի. 2։ Մ՚ես. Երէց։ Վ՚ՀՒ . ֆ՚ն : * Շուն տիրապետութեան պահէ (զմեզ). Լ՚ֆ.՚ա։

ՏԻՐԱՊՈՒՆ . (Լ՚ՒԷ ՀՒՅԷ ԳՐՔԻ Սկիզբ առն.) Ունակ իբր տէր և պատ , կամ բարւոք գտապետակեալ . * Տիրասուն պետ պատճայն և գերեզմիներն բարեկ որպէ անգակայ.Ո՚ա։

ՏԻՐԱՍՊԱՆ, ի, ից կամ աց. ս. Փոսեւտիչ սօն xupíou. Interfector domini, occisor patroni . Սպանող տէրտն իւրոյ . Իր փեր՚ն ոպանողը . * Ողջոյն իւկ զամբի տիրապան . Ֆ. Ի՚գ. Ի. 31 : * Ի վերոյ տիրանինգ և տիրապան ժողովրդոյ։Տիրատուցք, տիրապանք. Փ՚որ։ Մ՚ես. Երէց ։

կ՚ Κυριοκτόνος, χριστοκτόνος.Dominum Christum trucidans . Սպանող զքն տէրն մեր . * Ընտիպանոս քարիոծ՚եալ լինէր Ի տիրապան երիցդ . Ա՚ծգ. ֆ՚ն : * Քահանայապետ տզդին տիրապանաց : Ընդ տիրապան տզդի հրէից . Ի մէջ հրէից տիրապանից : Ասէր առ տիրապանիցն հանգէտ : Երուսաղեմ տիրապան. Ա՚փո։ Ըիր. գիւ։ Մ՚էփ . ֆ. Ե. պ. ֆՀ։ Ը. փ՚ղ։ Ճ. Բ ։

ՏԻՐԱՊԱՆՈՒԻ . Նոյն ընդ վ. ըստ հրկին Նշ . * Կարճափա Թէպէտև տիրապանու և անարժան էր, մարգարէացաւ . Մի լինիբ տիրապանուք : Ի բերանոյ տիրապրուժն՝ տիրապանաւն՝ տիրամատնիչն վիճակ . Ո՚ա. Ի՚ազս։ Բ՚ա՚ղ. Ե. 37։ Ն ։. 20։

ՏԻՐԱՓԱՃԱՄԻ, ի, ից , ս. Վաճառօղն ընիր իւր. Իր փերը ծախօղ . * Ցծգա ննիգա. ւորն և տիրավաճառ. Ճ. Ե : Ընծառաբ և տիրավաճառ լինիբ յաւգա. Տ՚ակ ։

ՏԻՐԱՏԵՒԱՑ . ս. Առեցող տեառն իւրոյ. Իր տերը ապօղ՝ ըստ. * Մինչ իշխանափոխք լեալ են, և տիրատեացք տիրատեացք : Ընդերբախտ, տիրատեաց : Տիրատեաց զտարակի, որովհետև այդ ինչ տիրատեացս են, առնեմ զքեզ իբրև զտէրն քո . Փ՚որ։ Մ՚էս։ Մ՚ագ . ծ՚ն։ Մ՚ա՚ի։ Շուն տիրատեաց եղէն հրէայքն, յորժամ զեպիպատոն փախուցն անդրէն խնդրէին . Հ՚ամ՚. ա՚։

ՏԻՐԱՏԻՑ . ս. Ուր կայցե տիրոյ նմանութեամբ տիրական, կամ օրինակ տէրունի . * Ի տիրատիրոյ խորանէս (հոգւոյս) : Ի տիրատիրոյ տապանակէն (Ի հնում). Ն՚ար. ի՚ն : Մ՚ա՚ի ։

ՏԻՐԱՏԻՐՈՒԱՆԵՄ, ցուցի. ն . Κυριεύειν ποιέω . Dominari facio. Տալ տիրանալ. տէր և իշխան կացուցանել։ * Ցանձինչիան կռմացն Ի քէն ծննալ (զտիրա՚) տնուցեր, գրգեցեր, և Ի՚քեզ տիրացուցեր. Ա՚յ. Հց. Ի՚ն։ * Տիրացուցանէք (կամ տիրեցուցանէք) Ի վերոյ ազգին զերկրային սամենիական : Տիրացոյց զհազարապետս իւր Ի վերոյ ամենուն գանձաւնականին : Անվայելուչ է զմանկայն տիրացուցանել ընչեաց, և պաշտել : Ջօրք ստասնեայք, զոր կամաւ և սիրտիբ զով քեզ տիրացուցէր։ Խ՚ր։ Ե. 49։ Մ՚ես. ծ՚ն։ Ս՚ոփ . ա. յհ. Ե։ Մ՚ա՚ի ։

ՏԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Κυρίωσ.Auctoritate mea probo, sancio, ratum facio. (ըստ յն. ոՀոյ.) Հաստատել. հաւատի առնել. հաւատարմացուցանել. տիրապես կատարել. * Եկեալ տիրացուցանել զուսիան՝ որ առ աբրահամս , խորհրդաբար զնչան Թլփատուէն ընկալեալ։ Ուխտէր՝ տալով զնա նուէր. և դեր քան որ ուխտաց՝ նուիրեալն զայն տիրացոյց . Գ՚ր . ոֆանէ։ Սկնա. լ՚ֆ ։

ՏԻՐԱՑՈՒՑՉ . ցչի. ա. Ան՝ որ տիրացուցանէ՝ ըստ ա նշ. * Ա՚ծացուցիչ և տիրացուցիչ է . Վ՚ր՚ն. ոչ ։

ՏԻՐԱՒԱՆԴ, ի, ից. ս. Ի տեառնէ աւանդեալ. ՀՀաւանդ. քՀաւանդ. * Ջպահրաւանդ և զարարչատուր կտակիս պաշտաման գործի սլուրՀել սեզանդն. Ն՚ար . Խ՚ա։

ՏԻՐԱՒՕՐԱԳՈՑՆ . Տ. ՏԻՐԱԳՈՑՆ (ըստ ա նշ.) Κυριότερος. Praecipuus. * Ձիաատացք խոցոտեն զտիրաւորագոյնսն և զնկան (յան. գոմոց), զդէմս և զաչս և զգլուխս. Փիւ. Եւ. Ի. 24 ։

ՏԻՐԱՓԱՌԱԿԱՆ . ս. Վայելչականն փառաց տեառն . կամ տիրապես կարծեաք ստոյգ գտանալ . * Բարեգոյակ սահեցեալ կամս և անձինչիանականս. ընդ նմին բնաւորեալ և երկիւղ տիրափառական. Թ՚ոդ՚որ. Յայտագ ։

ՏԻՐԱՔԱՐՈՁ . ս. Սեպհական տիրական քարոզուած . որ լինչ Հայի յատաքուածն աշակերտաց Ի տեառնէ Ի քարոզութի . * Ջկնի մեքքրահեղեցաւ և տիրաքարոզ Հանապազորհոգ. դութեանն՝ առ առաքեալն Ճեպեալ Հասին . Ն՚ար . ա՚ա՚ա ։

ՏԻՐԵՄ . եցի. ն. Κυριεύω, κατακυριεύω, δεσπόζω, ἄρχω, ἐξάρχω, κατάρχω, κρατέω, κατακρατέυω, δυναστεύω. Dominor, potior, impero, principatum gero, praevaleo, subigo . Տէր լինել . տիրանալ . տիրապետել . Իշխել . ընդ ձեռամբ տալ կամ ունել տիրաբար . նուաճել . սահել օՀմի, զգալ էնՀէ . ՀէօՀ էնՀէ , պ՚ոյ՚ոբ՚ֆ . * Ա՚ռ այր քո գայիմ քո, և նա տիրեսցէ քեզ : Մինէ Թագաւորելով Թագաւորեսցես՝ Ի վէր մեր, կամ տիրելով տիրեսցես մեզ : Տիրեր յարոնոյ մինչև ցձոյն առնուիլսյ : Տիրեսցին նոցա ասելիք իւրեանց : Տիրեսցէ նոցա ձեռն իմ : Նա տիրէ Ի վերոյ ամենայն հեթանոսաց : Ա՚քքայսոլեցի նորա՝ ամենեցուն տիրէ : Դու տիրեա զորս Թեզ ծովս : Տիրեն Ի վիրոյ ձեր կանայք ձեր , ևն : * Տիրեցելոց (այսինքն տիրապետ) մերոյ աչխարհի . Ա՚ծբ. ա. ։

ՏԻՐԵԼ . Տեղի գտանել . յաղթահարել զօրանալ . զայրանալ , ոյսինքն սաստկանալ զօրել . առնանել . գտանգիս լինել . * Ոչ տիրաց հուրն Ի մարմինս նոցա : Տիրեցին նոցա առաքածքն . Դան . Ֆ . 9՝ : Ը. 24։ * Ցօրժամ կարի յաւրան տիրեցէ. Ո՚ի. Եէբ։ * Ցորժամ Ի նեւեթ ինչ տիրէ հուր . Մ՚ա. Եէբ՝ * Տիրեաց Ի վերոյ նոցա պատմուԹի բարկուԹի նորա : Տիրեաց Ի նմ ցասումն բարկուԹեան. Մ՚ծբ. Ֆ. ծ՚ն։ * Ջանձնախնէին ան գամք սքն . բայց սակայն ոչ տիրէին նմա առնելոյքն . Ճ. Ա։ * Աղաղակ անրաւ տիրեցէ : Մ՚ոտացօնք տիրեն . Խ՚ոբ։ * Բուռն քան զամենայն ախոռ՝ յորժամ տիրէ . Շ. Ֆ՚ն։ * Ցայնժամ տիրէ նոցա սատնիկ կըս կծուծն : Տիրէր մոռացումն բարեաց . Լ՚ֆ . Ի՚ն։ * Տիրեաց զղջումն. Բ՚ա. Ֆ՚ն։ * Ա՚յս բան հասնորէն տիրել ոչ ունի , այլ միայն վասն որոյ գրեցաւ . Ի՚ֆ ։

Ի՚ր Անկանիլ ընդ տէրութի այլոյ . լինել ընդ ձեռամբ.* Ջխնամալի ղեչխանն և զատաչ նորդն և զնախկինն, յորմէ այլքն տիրին և վարին . Փիւ. Ի՚ոան ։ Ցոմանց իսուբեցայ իբրև զչիմար, և յոմանց տիրեցայ իբրև զտկար. Մ՚ա՚ի։ Իակ յասելն . * Տիրեցաւ տալ Ի քաղաքի անդ . Եէբ . Ի՚գ . իսն չէզոքաբար , զբացաւ ։

ՏԻՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . Տ. ՏԻՐԱՑՈՒՑՈՒՑԱՆԵԼ. ըստ ա նշ. * Ա՚ծ ոչ միայն զձեզ եւրոպայ , այլև ամենայն միջերկրեայց տիրեցոյց : Տիրեցուցանէ սեպհական ժառանգութեան : Ցանցնաւ ազգամ, և զմահ տիրեցոյց ինքեան. Խ՚ր. ֆ՚. 5։ Աբծբ. Ե. 2։ Խ՚ոբ։ (Իակ Եվէի. ւ՚ե. 12. * Տիրեցուցից՝, ըստ այլ ձև. և յն. սեբեցից ։)

Կամ ըստ ֆ նշ . * Ո՚չ գոս ոտացեր, և ես տիրեցուցի՝ այսինքն հաւատարմացուցի սրգաւմբք . Ո՚ի. յ՚ես՚ե ։

ՏԻՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . Տ. ՏԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. ըստ ա նշ. * Ա՚ծ ոչ միայն զձեզ եւրոպայ , այլև ամենայն միջերկրեայց տիրեցոյց : Տիրեցուցանէ սեպհական ժառանգութեան : Ցանցնաւ ազգամ, և զմահ տիրեցոյց ինքեան. Խ՚ր. ֆ՚. 5։ Աբծբ. Ե. 2։ Խ՚ոբ։ (Իակ Եվէի. ւ՚ե. 12. * Տիրեցուցից՝, ըստ այլ ձև. և յն. սեբեցից ։)

Կամ ըստ ֆ նշ . * Ո՚չ գոս ոտացեր, և ես տիրեցուցի՝ այսինքն հաւատարմացուցի սրգաւմբք . Ո՚ի. յ՚ես՚ե ։

ՏԻՐՈՂԱՒԱՐ . Տ. ՏԻՐԱՒԱՐ (ա նշ.) * Երկաքանչիւրն զիշխանութեն և զտիրողաբարս յայտ առնեն զմահն . Կ՚ամ՚ ։

ՏԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆ . Տ. ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. * Չնազանդ ձերոյ տիրողութե՝ մեք, և ազգանք . Կ՚ղ՚ամ՚ ։

ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ . գ. Κυριότης. Dominatio. κυρία , dominatus. Տէրութի . տէր գոլն . տիրելն . տիրապետութի . իշխանութի . * Ջտիրութեին ունի բոլորիցս՝ բոլոր ինձ ունի։ Ո՚՚մ տացուք զտիրութեին։ Կամ վայել է ամենայն տիրութեն անուն և իր . Դ՚ան . ա՚ծ՚այ։Պ՚ղմ՚յ։ Ն՚շ՚նպէս և Լ՚ֆ . ազ։ Վ՚ՀՒ . ծ՚ն։ Բ՚ր՚ս . ՀՀ։ Նե. ֆէբ ։

ՏԻՐՈՒՀԻ, հայ. գ. Δεσποτίς, δέσποινα, κυρία. Domina . Սեպհականեալ անուն Տիրոջոր կուսի . որպէս միակ տիկին ամենայն տիկնաց. աշխարհատիկին . Թագուհի. դըշխոյ երկնի և երկրի. * Ո՚վ ամենաբը արարչընկալ տիրուհի : Երանելիք զտիրուհիդ որ ա՚ծածին : Տիրուհի անարատ մայր տեառն : Խնդան ծննդեա ամէն տիրուհոյն : Կուսին տիրուհոյն . Ի գոյժ հրաժարման տիրուհոյն . Ն՚ար։ Շ՚ր։ Շ. գ՚ա՚ի ։

ՏԻՐՈՒՀԻ . որպէս Տիկին . * Տայ ըմպելի մահու, Թէ ծառայ՝ տեառն, կամ տիրուհոյ . Մ՚ա. ղ՚ա. ծ՚ր . Ի՚գ : * Ջայսոսիկ ընարիցեն հայաստեացն փուԹոյն տիրուհիքն.Պ՚ղա. ծ՚ին . Է։

Հելլենական ոՀով ասի . Նախկին և երիցագոյն հագին քան զմարմինն իբրու զսիրուհի. Պ՚ղա. գին : * Քաղաք տիրուհիս, քո Թագաւորական . Շ. Ա։

ՏԻՐՓ . Տ. ՏՐՒԲ ։

ՏԻՐՕՐԷՆ. Տ. ՏԻՐԱԲԱՐ։ Գնձ։

ՏԻՑ. գ. Բառ անյայտ, որպէս Բոյս նոռաբողբոջ, կամ բողբոջ բուսոյ. * Տենչայ զարտախուր խաւարտ, և զտից խաւարծի. Խոր. ա. 29։

ՏԻԽ. տըւընջեան կամ ջենի, 'ի տըւէ կմ 'ի տըւընջենէ. ջեամբ կամ տըւով. գ. Ἡμέρα. Dies. Ցերեկ. մասն աւուր յայտնէ ցերեկոյ լուսաւորեալ յարեգակնէ. (իսկ լռ. ռմէ, է տիւ, և օրն ողջոյն պայծ և զցերեկ. որպէս և յն. իմերա. և եբր. եօմ. այլ թ. տիւըն ասի՝ կիւնտիւզ. գուրէյ. և օրն՝ կիւն). * Կոչեաց ած զլոյսն տիւ, և զխաւարն կոչեաց գիշեր։ Մեկնել 'ի մէջ տուընջեան և 'ի մէջ գիշերոյ։ Զքառասուն տիւ և զքառասուն գիշեր։ Ի տուէ և 'ի գիշերի։ Զտիւ և և զգիշեր։ Ի տուընջենէ մինչև 'ի գիշեր։ Եթէ ոք գնայ 'ի տուընջեան, ոչ գայթագղի։ Տիւք և գիշերք. ևն։ * Մինչև լեալ էր լոյսն աշխարհի, ոչ գիշեր էր, այլ խաւար. իսկ յետ երևելոյ լուսոյն՝ եկն նախ անուն տուընջեանն, և ապա յետոյ և խաւարն գիշեր կոչեցաւ. Վեցօր. բ։ * Տեւումն լուսոյն 'ի վերին կիսանդունդն տիւ է. սիւն միշտ տիւ է՝ ուր երթայ արեգակն. Վրդն. տռն։ * Տըւով և գիշերով ասպատելով Վայելչական տուընջեամբս։ Ի տուընջեանս կմ 'ի տուընջենիս յայսմիկ, և յամենայն ժամանակի։ Յայսմ աւուր կենայս միայն լցի աշխատել տուընջեամբս. Ժմ։ Խոր։ * Դու տուընջեան քաջամարտիկ ես, և ես գիշերոյ։ Որդիս լուսոյ, որդիս տուընջենի արդարութեան. Մխ. առակ։ Վրք հարց։ * Ընդ երեկս ծագեաց արեգակնն, որպէս զի եղիցին երկու տիւք 'ի միում աւուր՝ սահմանաւ խաւարին որ եղաւ 'ի միջի. Մեկն. ղկ։

ՏԻՓՈՆ. գ. Բառ յն. թէֆօն. Τύφων. յորմէ թ. թուֆան. Մրրիկ. փոթորիկ. հողմ մրրկեալ իբր ծուխ կամ հուր. խոյ, գոյ. * Այպ թէ առանց հրոյ ամենևին, տիփոն ասի. Արիստ. ծ։

ՏԻՓԱՐ. Տ. ՏԻԳԱՐ։

ՏԻՓՏԻԿՈՆ, ի. (որ գրի վրիպակաւ և Տաքդիկոն.) Բառ յն. տիբտիխոն. Δίπτυχος. Duplex. δίπτυχον, δελτίον, tabellae duplices, seu biforus. Ցուցակ անուանց երկփեղկեան կմ երկծալ՝ 'ի յիշատակ սուրբ թեանց, և վն յիշելոյ 'ի պատարագի, ևն. * Ի տիփտիկոնն՝ յորում կարգ եպիսկոպոսացն սահմանի, գրեալ է. Նմք. առ Ռոմն։

ՏԻՔ. տեղց. Տ. ՏԻ, ՏԻՔ։

ՏԼԻՍՄ, տլըսմբ. գ. Բառ ռմկ. Թըլըսըմ, Թըլըսըմէր. Տ. ԹԼՍՐ. * Ամ ժամոյն կործանեցան ձեռագործքն եգիպտացւոց, որ է նոցուն տլիսմ. Պիտառ. * Տլմերք պղնձիք. Մխ. առր։

ՏԼՈՄԵՄ, եցի. ն. Իբրու Տրոփել. Ճըլնչել. * Ընդէ՞ր առէ պօղոս. թէ փորձեսցէ մարդ զանձն իւր, և ապա 'ի հացէ անտի կերիցէ. առել ոլիտէր. թէ տլոմեսցէ մարդ ըզմարմին, և ապա կերիցէ. Ոսկփոր։

ՏԼՓԻՆ. Տ. ԴԻԼՓԻՆ. * Տլփինք հանցեն զխս 'ի ցամաք։ Տեսին զտլփինս։ Տլփին մի եցոյց նոցա. Հ. կիւրղ։

ՏԽԱՏԱՆՔ, նաց. գ. Տխրութիւն. թախծութիւն, սուգ. * Խանդակաթս տխատանք, հեղձամղձուկ առնել զթշուառականս յար ձակին այր. Պիտ։

ՏԽԱՏԻՄ, եցայ. չ. Θρηνέω. Lamentor, lugeo. ἀλγέω, doleo. Տխրել յոյժ. Ի թախիծ և 'ի յասս հասանել. թախծել. սգալ. ցասուցանել ոգւով. * Ջի և պօղոս առաքեալ 'ի նմին տխատի և զղջանայ, զայն ասելով. Մեղանչեմք, և չտխատիմք։ Եթէ տխատիցի (հոգին), քան զապղխառայն անօգտագոյն և կնատագոյն գործէ (զմարմինն). Ոսկ. առաջ. է։ ժէ։ Մ. բ. 9։ * Թաքեալ, տագնապեալ, խարազանեալ, և ոչ տխատեալ. Նխ. եզ։ * Ի վերայ թագաւորի թշուառութեանցն տխատէր տրամեալ. Պտմ. աղէք։ * Սգային 'ի վերայ ապականացեալ երկրին խարայելի, ոչ ուղիղ մտօք տխատէին. Նչ. եղէկ։

ՏԽԵՂԾ, ի, ից. ա. Պակասաւոր և թերի յիրօքն մեծակի. տկար և տգեղ մարմնով կմ հոգւով. (իբրու տխուր և եղծ.) * Այր ցանկոտ՝ տխեղծ է կերպարանօք. Ոսկ. եփ։ * Ի թմբրական զինուոյն հրաժարեցուցէք զտխեղծսն և զչիւանդացեալսն ոգւով զընկերսն։ Մարմնոյն արգասեօք տխեղծ. Ի բաց մերժեցէք զբան տգեղ և տխեղծ։ Ցանկալի էր մանուկն, ոչ տխեղծ ինչ. ոչ տգոյն. փառք։ Պիտ։ Ճռ։ Ոսկ. եփր։

Մանաւանդ՝ Անկատար տիօք. տհաս. տխմար. ἄωρος, immaturus. * Վասն տղայութեն, կամ վասն տխեղծ հասակի չկարիցէ ինչ արժանիս իմանալ զնմանէ։ Մանուկն յաղագս տխեղծ հասակին՝ սեսեալ օձ՝ ձուկն կարծէ զայն։ Առաւել ևս մանկութեն. զի բազում անմտութի է դեռ 'ի տխեղծ հասակին. Ոսկ. մ. բ. 2։ Երզն. մթ։ Բրս. մրկ։

ՏԽԵՂԾԱՆԱՄ, ացայ. չ. Տխեղծ լինել. խանգարիլ. * Տխեղծանան և զգայութիւքն ('ի գինւոյ). Պիտ։

ՏԽԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Անկատարութի. տհասութի. * Նա թերևս մարմնոյս անարդարն տխեղծութի՝ փոքրագոյն է առել՝ վասն հոգևոր լրացն՝ խաղմութք. Պիտ։ * Կաթամբ սնանել, և 'ի գիրկս մօրն հանգչել անդէն 'ի տխեղծութեն. (յն. 'ի սկզբանն)։ Տղայն վասն տհասութե և տխեղծութե հասակին, երիտասարդն սակս առոյգութե. Ոսկ. մ. ա. 17։ Տօնակ։

ՏԽՄԱՐ, ի, աց. ա. Ἄπειρος. Inexpertus. ἰδιώτης, idiota. δημώδης, vulgaris, rudis. Ախմար. տգէտ. անփորձ. տհաս մտօք կամ հասակաւ. (արմատ բառիս ըստ Հին քն. է խամար, իբր գիտուն.) * Ամենայն մանուկ տխմար. Թագաւ. ժը. 23։ * Բազումք դեռ տխմարք էին։ Տգէտ և տխմար մարդոյ։ Զտխմարսն ածեն 'ի գիտութի ճշմարտութե։ Առ վին պատրեն զտխմարս։ Դանդաչանաց բանից տխմարաց մտաց կարկառելոյ։ Վարդապետք տխմարք և լիրբնահաճք. Ոսկ. մ. ա. 15։ Մծբ. ժա։ Յճխ. ի։ Եղիշ։ Խոր. գ. 68։ * Յոյժ զօրաւոր է լեզուն . . . էջ տկար է, և տխմար գործոյն. Կիւրղ. օրէն։

ՏԽՄԱՐԱԲԱՐ. մ. Ὡς ἄπειρος. Sicut imperitus. κακῶς, male. Իբրև տխմար. տխմարութբ. ոչ բարւոք. * Կարի իմն ասէ տխմարաբար հարցմունս։ Ասեն ոմանք, եթէ յոյժ տխմարաբար զնմասատութե արհեստ արհեստից ասացից զոլ. Սեբեր. է։ Սահմ. ժբ։

ՏԽՄԱՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ տխմար. * Հեշտընկալ և դիւրահաս տխմարագունիցն լիցին։ Ոչ միայն յաչս իմաստնոց, այլ և որ կարի տխմարագոյնք են. Ագաթ։ Ն կոչիւն։ Մագթ։

ՏԽՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀμαθεία. Ignorantia. Տխմարն գոլ. տգիտութի. անուսումնութի. տհաս միտք կամ խորհուրդ. * Խառնավանի զտխմարութին, և ուսանի 'ի ճշմարտութէն. Սեբեր. է։ * Յաջողութի և տխմարութի առ միմեանս օգնուտ գործեն։ Առնել կամս տխմարութք իւրեանց։ Որպէս նոքայն առ տխմարութէ կարծեցին։ Զմերձելակին տխմարութի յանհրահանգն եղյ յանգիտան կացուցանէ. Յճխ. է։ Կանոն։ Եղիշ։ Պիտ։

ՏԽՈՒՐ. տխրոյ կամ րի. ա. Στυγνός, λυπηρός, σκυθρός, σκυθρωπός. Tristis, molestus, tetricus, odiosus, invisus. κακός, malus, ևն. Ոչ խրախ. ոչ ուրախ. տրտում. թախծեալ. հոգած. ցաւագնեալ. սգաւոր իբր 'ի թուխս համակեալ. և Տխրական. տըրտմալի. գամնէֆէլի. մահզուն. մէլուլ, խազթալը. * Ընդէ՞ր այտում և տխուր էն երեսք քո. Ննդ. խ. 2։ * Կիսամահ և տխուր։ Զի մի տխուր դիմօք հայեսցին 'ի մեզ (հրեշտակք). Մանդ. ժէ։ Եղիշ. է։ * Քանզի նախ ուր և այրի՝ տըխուր դիմօք զերդ 'ի ողջի։ Տխուր սատանոր եկեղեցւոյ ցուցանիր հանդէս (ընդ մահ սրբոյն). Շ. էդէս։ Ակնա. ... * Քարկոծ խողխողմամբ տխրիւք՝ ըզխոյր անկմանն 'ի գլուխ առեալ. Շ. փող։

ՏԽՈՒՐ. իբր Տխրական, և անմխիթար. դժպատեհ. տձև. անբերելի. * Լըջացուցանել զտխուր գիշերն. Իմ. ժէ. 5։ * Ոչ են բաւական լուսաւորել զտխուր արտմութե գիշերոյն։ Անարգ և փոքր և տխուր է տեսիլ մարմնոյս քան պչնդւոյ կենդանեացն անմահից։ Կապեալն 'ի կապանս տխուրս. Վեցօր. է։ Յճխ. բ։ Վրք հց. ժգ։ * Զինչ է դժոխք. սեղի է ժուարին, թշուառական ոգւոց տխուր կապարան. Գէ. եզ։ * Զի իր տխուր և չարահոտ է ճշմարտապէս՝ որ 'ի մեզ՝ մեղքն. Մեկն. ղեւ։

ՏԽՐԱԲԱՐ. մ. Λυπηρῶς. Moleste, dolenter. Իբրև տխուր. տխրութբ. տխուր դիմօք. * Յանդիմանն եղէց քեզ ուրախութբ, զուարթապէս, և ոչ տխրաբար. Նար. ղգ։ * Եւ ոչ ինքեանք տխրաբար բերէին զվտանգսն. Բրս. գոհ։

ՏԽՐԱԳՈՅՆ. ա. Կարի տխուր, կամ 'ի գոյն տխուր. տխրատեսակ. սևատեսակ. * Եթէ ուրեք ինչ գտցես տխրագոյն ձայն արձակեալ. Բրս. գոհ։ * Անմաքրական սուսեր ծածկեալ ըստ տխրագոյն զգեստու նախանձուն. Շար։

ՏԽՐԱԶԳԱԾ. ա. Տխրութբ զգածեալ. տրամազգեաց. * Մի զանպարտ բնութիւն տըխրազդած առներ. մի յուրախութե օրն ('ի դարձ անառակ եղբօրդ) զընդդէմն իմացցես, և գործեսցես ոչ վայելչական բնութե բարեաց. Մեկն. ղկ։

ՏԽՐԱԼԻ. ա. } Լի կամ լցեալ տխրութբ.
ՏԽՐԱԼԻՑ. } և Արժանի տխրութե. տխրեցուցիչ. տխրագոյն. սգալի. սգալից. * Սեաւք խոշորագոյնք և յոյժ տխրալիք զամպլն փոխաբերեցին։ Մաքրել հոգւոյն ջուրբք զտխրալի նսեմութի ախտից. Արծր. գ. 12։ Շ. մթբ։ * Գձուձ և տխրալից կարօտանօք զկենցաղս անցուցանէին։ Խաւար խոր և գիշեր տխրալից էր 'ի վերայ բնութես մերոյ մածուցեալ. Պիտ։ Արգ. ա. դ. ղ։

ՏԽՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տխուր. (ըստ բ նշ.) տխրութե առիթ. տխրալի. տրտմական. * Ոչ մեկնին 'ի նորա կամացն՝ ոչ 'ի տխրականաց և ոչ 'ի հեշտականաց։ Զհետ այսպիսի հեշտականացս բարւոք զտխրականին մերձ դնէ. Յճխ. ժբ։ Արգ. ա. դ. գ։ * Բարձցէ զսուգն տխրական։ Խաւար տխրական։ Ի տխրական տեղիս. Բարբառել բան տխրական և սգաւոր։ Տխրական տրտմութբ և դառնութեամբ սրտի։ Վասն որոյ զգոյն ըզտխրական՝ սեաւ ըզգեստից 'ի յանձնեգ հան. Ագաթ։ Յճխ. ժէ։ Խոր. գ. 68։ Յհ. կթ։ Շ. Եղբ. Ձոնք։

ՏԽՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տխրականն գոլ և Տխրութի. * Զհատաչ հոգւոյ, և զտխրականութի երեսաց։ Կապտեցելոյ ողորմելի տխրականութբ 'ի փչմանէ բարձրագոյն շնորհին. Նար. ի. ղգ։

ՏԽՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Տխուր լինել. փախել 'ի տխրութե. * Տօնք տարեկանաց տխրացան. Յհ. կթ։

ՏԽՐԱՆՔ, նաց. Տ. ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ. Σκυθρωπότης. Tristitia, tetrica facies. ἀνιαρὸν, moestitia. * Ծաղր առէ՝ ոչ այսպիսքն անկեալ

հնչեալ ձեռնգեհատք ապեանն, այլ զանազանակ և զանխառն տիրանաց՝ զաւրթուքիւն՝ ի տրամուքիւս գլոլով մասն տիրանացն՝ ի քաց քաւնայր. Բրս. գ.ԿՀ. Ե յաւղիս՝ Աւանց գժուարութիւն և տիրանաց՝ Ի տիրանաց-ինչ ձանձրութիւն ոք նուազելացի. Փիլ. Խմասն՝ Նոր. Ֆ՝

ՏԿՈՐՑԵՑԱԿ՝ ՝ ա. Տխուր տեսակաւ կամ

ՏԿՈՐՑԵՑԻՒՆ՝ յատկ. ամբ. տխուր, տիրացական. Թխասեսիկ. մշին. նահմ. *Տիրասեսակ մրով՝ Տկորասեսակ երփներ. Տիրասեսակ խառար տրամուքիւն. Նոր. ՒՓ. ղՖ՝ ՃՀ. Ը՝ * Փարասեսացուք՝ ի մէնչ գգիչեր տիրասեսիկ մեզաց՝ Ոչ ևկն լուծանել զիճ քուքիւն տիրասեսիկ սասւերին. Խոր՝Շ. Տիւ՝

ՏԿՐՄԱՐ՝ ի, ացց. ա. Արարօղ կամ ազիճ տիրասքիւն. տրամական. Նշանակ ոգոյ. *Հանիքը զըզգեստըդ սլսիրարար՝ զգեցիկ պայծառա ուրախարար. Շ. Եզէս՝

ՏԿՐԱՒՈՐ՝ ա. Տիրական. տիրազգած. տիրուր.* Տնանկօլէն կլինք տիրասուրընդդէմ վշասց մահու ասհասու. Նոր Ֆ՝

ՏԿՐԵԼԻ՝ ա. Տիրալի. տիրական. *Եւ փոխանակ որդան զգեստի՝ սեաս զգենուլ գոյն տիրելի. Շ. Եզէս՝

ՏԿՐԵՐԱՆԳ՝ ա. Տխուր երանգով Թխատեսիկ սեաս. *Տիրերանգ հասն. (Ճայ՝ լատ որում ագաս.), Պիտ՝

ՏԿՐԵՑՈՒՑՉ՝ ցչի, չաց. ա. Տրամեցուցիչ. տիրարար. *Ոչ միայն զտիրելցուս ցիչն ասէ, այլև յիս չար պատգամայն զբաւրիսն ընծայեցուցանէ. Ոսկ. Եա: *Փարատեալ ի տիրեցուցիչ ցաւոց՝ Վնասակար բերմունս տիրեցուցիչս. Պիտ՝ Նոր. ՒՓ՝

ՏԿՐԻՄ՝ Հայց. յ. Σκοτάζομαι, συμπίπτω, συγχύομαι. Obscuror, concido, confundor. ἀσχαλλᾷ, doleo, moereo, tristor. σκυθρωπάζω, vultu tetrico et tristi sum. Տխուր լինել՝ ի թեպեա համակիլ այլագունիլ խոժոռիլ Թխանալ անչքանալ. նահմանալ. տրամիլ. ագ ալ. Տչեալ ըւալ. երեսք նախելս գամ, գասալիքն չէրգէ, Տահգան օչամբ՝ *Երեսք իւր այլ ոչ ևս տիրեցան: Տիրեալ և չքեալ: Տիրեցաւ՝ ի վերոյ ծորա լերանան. ա. Ես. ա. 18: Ճ.Ես. Ը. 43: Ես. 4: Եզեկ. ա. 15: *Սուլաւ ուռոյց մեզ ոչ տիրիլ. Ոսկ. յհ. Ը. 42: *Մի՝ ի վայր տիրեալք, այլ զուարճանալով Բրս. պհ՝ *Ոչք՝ ի առագ ապաշխարուքիւն տիրիցին: Ընդ վշասեալսն տիրելի. Խոր՝ *Բաւիբարն տիրեցեալ, և բանաբարկուն ուրախացնալ Դուքք երկնակի կերպից, միոն տիրեալ. և միւսն ցասուցեալ՝ ի, ց. Ե. *Դժոռ արիմք, տիրիմք իսկ և տրամիմք: Ի գառնուել տիրեցան ընդ վանդեալսն. Սարգ. ա. ղ. Ճ. Ը՝

ՏԿՐՈՒԹԻՒՆ՝ գ. *Աշսւիա. Moeror, tristitia. Տխուրն գոլ. տրամուքիւն. առագ. ցասագնուքիւն. խոժոռուքիւն. լքուիւն. հիւծ, հելեալ, Եասս, զամ. գասալիք. *Ի բազում տրամուքիւ և ի տիրուքիւ լսմիչ վարանեալ կամ.. ա. Ես. ա. 16: *Ի խոր տիրուքիւնն և յանհնարին տրամուքիւն եղեալ Թագաւորն. Ագաթ: *Գասամեցին տիրուքիւ՝ պատասուօք և հաւաչանօք: Հոսմամբ արտասուացն, առաչասանօք տիրուքիւնն գիմային. Խոր՝ Նոր. Ֆ՝ *Ի լսազամ տիրուքէ պտիս գրեցի առ ձէզ բազում արտասուօք Ոչ ևկն բերքիւ կերակուր վասն տիրուքիւն. Սարգ. ա. պ.՝ ա՝ Վչ Հղ. Ֆ՝

ՏԿՈՒ՝ ի, ացց. ա. *Աշսենής, ἀσθενῶν. Infirmus, imbecillis, debilis, fragilis. ἀδύνατος, impotens. παραμένος, macer. Ընկոր. տպիկար. անզօր. անձէռնչաս. Նուասս. անաւազ. ասորին. հէք. յետնեալ յետին. և հիւանդ. ցասագար. փոր, վասած. անճարակ, խեղճ. գ-վչիւթիւ, զոյիկ. *Նէ ևչեցին զտկարն և զանզօրն: Զանանկն և զտկարն: Մարդ տկար և տակաւժամանակ կեան: Զձեռս տկարի միսիթարեցեր: Տէր տկար առնէ զհակառակորդս իւր: Հագիս յօժարս է, բայց մսալինս տկար: Պատասպալեան լերուք տկարասց: Իբրև տկար անօթոյ առնիկեն պատիւ կանանց: Տկար յոտից: Աւրն դրատուք զանձնայն տկարս. ևն: *Ոչք առաջ են մարմնով ձեռնտու լինել տկարաց: Տկարի և զլկելոյ է պէտք օգնուքիւ. Շ. Ի՝ Խոսք: *Օվ տկացուն առակս ուսուցանէ տկարաց: Ցմի կարգաւորուել և տկարի հնազանդ լինել հղոյի: Խմատուքիւ է այլ ևս տկարիս զիտրձ առնուլ և ղջանալ. Մխ. առակ: *Ոչ երեք, ասծք, և ոչ մի անձն տկար յառաջուքիւն Սարգ. Հանգ: *Տկար է բնուքիս, և յոյժ տկար՝ ի լիս քիւ խմասից. Հ.համ. առակ:

ՏԿՐ՝ որպէս Տկարամիտ. տխմար. միամիտ. տրտղամիտ. գիւրագլոր. գիւրագայթ. *Խիղճմտացն նորա, քանզի տկար է, պղծի: Գայթագղուքիւն լեցի տկարաց: Կորչեցեք տկար եղբայրն՝ ի քուէ գիտուքիւնն: Չխիղճ մտաց տկարացն զայրացուցանել: Եղէ ընդ տկարս իբրև զտկար, զի զտկարն շահեցայց. ևն:

ՏԿՐ՝ որպէս Թեպեա. ունպիտան. չնչին. ոսկեն. նուաղ. տնանկ. *Լինել՝ ի Թագաւորուն տկար: Չինչ իցէ երկիրն, պարարտ իցէ, եԹէ տկար: Ապա եԹէ հետևակ ինչ և տկարս ինչ խօսել լցէ. ևն: * կամ ծով ծածկելով. որ տկար աւազով պաշարեալ եղիցի: *Հրաժարիլ յայնպիսի տկար էարուԹէ: Տկար մնլորուն գևղաւս կշռաքեր. Ոսկ. յհ. Ի. 17. 22:

ՏԿԱՐԱՒՈՒԹԻՒՆ՝ գ. Տկար և անպիտան. չնչին զուռցաքանուԹիւն. *Չ քոյդ կարկատեալ հեյձուած և տկարաքանուԹիւն. Գր. պվ. Ի՝

ՏԿԱՐԱԲԱՐ՝ ՛ս. Իբրև տկար. տկարուքեամբ. *Գագաթիայէ տկարաբար՝ ի նեղքս բերեալ մահասնուԹեց: Որ տկարաբար յաղԹի՝ ի մարմնաւորաց: Աղքատաբար և տկարաբար ունէին նոքա զքիս. Կիւրղ գին: Լքե. ոչ: Ես. ա. 1: ա. Խոր. Ֆի. 22: Ո՛րչափ տկարքայն ընդգիմակաց տիրեցան իցէ. այն չափ անուներելիք՝ որ՝ ի նմանէ յաղԹելին. Ոսկ. ՛ս. Ճ. 2՝: *Դեռևս տկարագոյնք էին: Զնուաս տեառանէր տկարագոյնս առ՝ ի լուր բանին: Եւ ԹԷ ոչ տարցուք նմա Հոգ, ևս տկարագոյն լինի և զազալի. Ոսկ. յհ: *Ոչինչ տկարագոյն է սուս անձինչնանուԹեան քան զնորայն: Տկարագունին ծառայելով: Ի կարեցեալ տկարագունին: Զի զինչ տկարագոյն քան զմահ, և անսգանայց մահ... այսոքիկ են կարծեցեալ՝ տգարագոյնքն այ: Խոնարհագոյն և տկարագոյն կիւրքն և չարչարանքն. Եզեկիէլ Մածր: Սրգ. ա.պ. Ր. Ճ.գ:

ՏԿԱՐԱԹԵԻ՝ ա. Տկար Թեռվք. *Էր ոմն՝ ի նոցանէ, որ Թռչէր՝ ոչ լրբև զնա տկարաթեև. Ճ Ճ՝

ՏԿԱՐԱԿԱՆ՝ (ԼԹէ չիցէ գրելն Տխրական). Տ. տԿԱՐ՝ *Հրաւիրելով՝ ի տկարսկան կենցաղոյս. Գ.Նիկ՝

ՏԿԱՐԱՂԱՑՆ՝ ա. Ոյր ձայնն է տկար և նեռզ. *Աղքատ և անիմաստ և տկարաձայն եմք. Զրբ. ԼՒ՝

ՏԿԱՐԱՄԻՏ, միի, տաց. ա. Տկար միտք, աղքատ մտաց. տգէտ. տխմար. Թեպեա միտ. ծանծաղամիտ. խոԹամիտ. Թուլասիրտ. յինԹեպեա պատիւ, կամ տկար. *Որ գիւրաւ հաւատայ նոցա, տկարամիտ է. Աշխգ. ծԲ՝ *Կանայք հին տկարամիտք. Ոսկ. յհ. Բ. 16: *Մտատուրակ կորտեան ոգւոց ամենայն տկարամիտ անձանց: Տկարամտաց անհատապէս: Տկարամիտ հերձուածողքն. Փարպ: Շ. ա. յհ. կԲ՝ Լքե. ի՛ս՝

Եւ Տխմալական. տպիտական. *Տկարամիտ կարծեաք. Վրդ. պտ՝

ՏԿԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ՝ գ. ՏկարուԹիւն մտաց (յայլևայլ կարգի). *Անհաստատուն իմամբ տկարամտուԹեամ կարծեցեալ: Ըստ տկարամտուԹ մերոյ ոչ եղեալ բաւական յիշել զբովանդակն՝ ի կարգի. Փարպ: *Ա յտոԹ երգմամբս հաստատեաց զտկարամտուԹ մեր՝ ի յոյս նորին փրկագործուԹենն. Լքե. ոչ: *Վասն հրէական ազգին տկարամտուԹե, և առ՝ ի դէրն միայն լսելուԹե. Վահր. Համ՝

ՏԿԱՐԱՆԱՄ՝ ացայ. լ. Ἀσθενέω, ἐξασθενέω. Infirmor, imbecillis sum. Տկալ և անկարօղ գառանիլ. Թափիլ յուժոյ. նուաղիլ. յեռանիլ լքանիլ. հիւանդանալ. խտտանալ. ածէ ինձնալ, վարսփնալ անձրիւն հնըձփնալ, գայիքնալ՝ *Տկարացայց, և եղեց իբրև զմի՝ ի մարդկանե: Տկարացան ձեռասք, և զարհուրեցան: Ընչք իմ տկարացան յաղքատուԹենէ: Ծանիկք իմ տկարացան՝ ի պատճառ: Տկարացան՝ ի նոսա լեզուք նոցա: Ազեւլուք հզօրաց տկարացան: Տունն գաւԹի երԹայր և զօրանայր, և տունն տաւղայ երԹայր և տկարանայր. ևն: *Խնամ տանել բեհեզչին, տկարացնլոյն. Զտկարանալս մարմնով լինձ յիշելցուսանէ: Տկարացեալ է՝ ի կանայս: Մի՛ երկեայրը և տկարանար՝ ի հաւատոյ: Տկարացան՝ ի յօրինոյ Շնուագահէն. Խոսք: Մ՝անէ: Փարպ: Շ. Ի՝ Մխ. երեմ: *Տկարացաւ և նա առ օրէնն սիրոյն. Լքե. ոփ:

ՏԿԱՐԱՆԱԼ՝ Տկարամիտ լինել. գայիտկնլիլ. *Եւ զի ոչ մկսեցաւ, տկարանայր (ընդ անլուսոյ ուսուլն): Մի ոք տկարացի վասն մարմնոյն. Խփ՝

ՏԿԱՐԱՆԱԼ՝ Ἀδυατέω. Impotens sum. Անձեռնհաս կամ անբաւական լինել. անկարանալ առնել. չկարել չբաւել. *Ոչ տկարացեալ՝ ի պատերազմի տալ զանձպարիշտս ընդ ձեռամբ արքայոյց: Եղեկ տալքաստանայկ եղբայր քո. և տկարանայկ ձեռօք: Ամ պարիշտք տկարասցին՝ ի չարիս. ևն: *Թէ տկարասցին ոմանք իմանալ զորդւոյ Ծնունդն: Հնչ լինել տկարանալ: Տկարանայր եկեղեցին ամփոփել զնաս. Կիւրղ. գին: Լքե. ոփ. Ես պարք: *Միեղէ տկարանայ առ փոխարէնուն: Արդեօք տկարացաւ զծածուկս սրտի քոյ գիտել. Լքե. պբք՝

ՏԿԱՐԱՆԱՑ՝ ՛ԻՀ՝ Ἀδυατεῖ. Impossibile est, fieri nequit. Անհնարին կամ անկարելի է. *Ցէր, ոչ տկարանայ քեզ ասել ցեսցուանել բազմսք և տակաւք: Միելէ տկարանայցէ առ՝ ի յայ բան: Տկարանայ ինչ ոչ քեզ: Ոչնինչ տկարանայ քեզ: Զի ոչ տկարացի առ յայ (կամ առ՝ ի յայ, կամ առ այ) ամենայն բան. ևն: *Աչի՝ որոմ տկարանայ և ոչնինչ. Խփ՝

ՏԿԱՐԱՆՈՅ՝ ի, ացց. Տ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. *Նոյնպէս և ի տկարանոցս՝ Հայել և տեսչասրել: Ոմանք յազատաց՝ ի վերայ տկարանոցաց՝ ունին իշխանութիւն, և տանեն. Կանոն: *Յազագս տկարանոցայ: Ոմանք ի տկարանոյս իշխանուԹեամ առնեն: Յանգգնի ոյոյսպիսի ինչ առնել՝ ի տկարանոցս. Մխ. ՃԳ՝

ՏԿԱՐԱՆԱՐՐ. ա. Ոյոյ տալրն կամ նիւԹին է տկար. *Էսա որպէս տկարատարր մեղուա-

նոցին զօրաւոր բջլիքքն . Ոսկիբ :

ՏԿԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն . Ἀσθενόω. Infirmum reddo, debilito . ταπεινόω, humilio . Տկար առնել . տալ ակարանալ . նըւազուն առնել . Ի՞նչ կարացուցք կասկել զնա առ ի ակարացուցանել զնա : Ի՞նչ կասկիցիս առ ի ակարացուցանելոյ զքեզ : Տկարացուցէք ըզքաղաքս օրինացն . Դտ . ծՁ . 5 . 6 : Մտ . Ի . 8 : Ձհիւանդութիւն ակարացուցանել : Անյաղթ զօրութիւն քան ակարացոյց զքեզ : Տկարացուցանեմք զբանաւորսն : Ընկէց զզօրաւորսն , և ակարացոյց զՏէրն . Նհ . ի . ա . Ճ . Ա : Ոսկ . յհ . Ի . 39 : Իգն :

Կամ Տկար ցուցանել կամ համարել . Ցիմոյ մեզ այս կարծիք՝ զանձնասէրս գիտութիւն ոչ ակարացուցանել . Լմբ . պտրգ :

ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀσθενεία, ἀσθένημα, τὸ ἀσθενές. Infirmitas, imbecillitas . ἀδυναμία, impotentia. Անկարութիւն . անզօրութիւն . անգաւականութիւն . նուազութիւն . հիւանդութիւն իրօք կամ նմանութիւն . Մարգ կօրէն ասեմ վասն տկարութիւն մարմնոյ ձերոյ : Գաղտ է ձեզ՝ որ կարօտս եմք , զակարութիւն տկարացն բառնալ : Վասն նորին տկարութեան և անշնութեան : Ի տկարութիւն ձայնի աղօրոյն : Զի ծանիցէ ամենայն մարդ զնւազութիւն : Տկարութի՛ անպիտան յանդիմանի : Իւրեանց տկարութէ մեռան : Մեռանի՛ ի տկարութիւն մոլար . ևն : Ոչ կարելն տկարութիւն ասի . Խոր : Մարգարէական վասն եկեղեցական հաստատութէն և կապն տկարութիւն (ի նոր օրէնս) . Նխ . Ես : Տկարութիւն ածէն զնմա : Տկարութիւն արկանէ զնմա . Եզեկ : Որ խոնարհեցար ի տկարութիւնս մեր մեղսաբեր տեր . Շար : Ոչ սպեղանիս խոցատածոյս , ոչ գարմանի տկարանաս . Նար . Ի : Ոսքի՛ մի տկարի , կամ ծղօտ մի եզեգան . զանձնեին տկարութ փայտին՝ նմանեցուցեալ այսոցիկ անուանց . Շ . Իսղ : Եթէ յայլ զօգս ծերութիւնն գայցէ եմ ի մեզ տկարութիւն , այն տկարութիւնն չնորհ է . Սեբեր . ծ :

Եւ իբր Տկարանալութիւն . գիւրանալ ի գայթակղիլ . Ի հրեական տկարութիւնն ընկղմեալ էր . վասն որոյ և ի գիշերի եկին առ նա : Ի լռոզաց տկարութիւնս խորհրդական և անհասկնալիւքն . Ոսկ . յհ . Ա . 23 . 26 :

ՏԿԵՂՏ . ա . Ձեռնգծ . ամբաստ . տպագրական . Մարթի ի մանկութիւնն զներանել զնա առնել , որպէս ծերք ի ծերութիւն խոնք ի ցեն և տկեղտ . Ոսկ . եԲր . Ե . յն . սէոս , որ է նար , կամ տգայ :

ՏԿՃՈՐ . գ . Բառ ումեմն այն է Տիկ , և որ ինչ նման է նմին . և որպէս ումեմն գաւեխ . հոգ նա . Ի տկճորն գնգապատասան , զոր բժիշկք ներքոյ գրել առնեն վասն լուծման . Մտ բին :

ՏԿՈՒՏ . ա . (իբր տակուտ , յատակուտ .) Ցած , գնատագոյն . խոր . Կային ի տկուտ վայրս Թագուցեալ ի սատակ հնչմանէ հոգ մոց . Վահ . յոբ :

ՏՀԱԼ . ա . Անհոգ . հշալեալ . անմտաս . Զի մի՛ տհալկերակրովք գնգիցիկ չինուած մարմնոյն շքեղեալ խանգարիցի . Եւէս գիտ :

ՏՀԱՃ . ա . Դυσάρεστος . Morosus. Որ ոչ գիւրաս հաձի ընդ իրս . տժգոհ . ԲՒԲԻՒ , ԲՒԳԼԻ . Ամենեին խակ տհաճ է ազգ մարդկան , և տրտնջոզ և քրթմնիջոզ . Չհիւանդս չարաբաս տհաճս առ տպրեալ ջուրց տանիցի . Ոսկ . Ես :

ՏՀԱՃ ԼԻՆԵԼ . որ և ՏՀԱՃԵՄ , ՏՀԱՃԻՄ . Δυσαρεστέω. Improbo, κακηγορέω. accuso. Ձհատիլ . չհաւանիլ . գժհաճանիլ . փսաձիլ . Տհաճ լծնի , գարձուցաք նէ զերեսս . Սիր . Նոր . իԹ . 18 . (ցնին . Ձը-

ԹուեցաւԱնմա հաձոյ :) Եւ ոչ ի վերայ մեզ տհաճ է զնեալ : Երևեցաւ տհաճ լինել վասն առաջինոյն կանանց : Գիտացեալ Թէ տհաճ է (կամ տհաճէ) ընդ քնահիլս աշխարհին հայոյն . Փիլ . կն : Ձքաղցումն իսկ տհաճանեմ , զի տհաճին (կամ տհաճեն) ընդ ծոյ երկայնմտութիւնն . Ոսկ . Եբեր :

ՏՀՃԱՈՒԹԻՒՆ . գ . Տհաճն լինել . և Անհաճոյ լինելն . Մեզայ տհաճութիւք բազում . Մտ :

ՏՀԱՍ , ի , ից . ա . Ἄωρος , πρόῶρως . Immaturus, ante tempus. Ոչ հասուածացեալ . խակ . տարաժամ . անժամ . վհասածի , ընդ ժ , խակ . խոմ . Ձանգ տհաս որ ոչ ընծանց էր , հնձեցին . Ցոբ . իԲ . 6 : Ընկզմիս այս անկենդան՝ զտհաս պատուղ հասուցանէ . Նար . ՃԲ :

Մանաւանդ Մատղ հասակաւ . տխակծ . և Տղայական . ագէտ . տխմար . խակամիտ . Ի տհաս տղայէ : Ի տհաս մանկութեան : Տհաս հասակ : Ի տհաս հասակէ : Ի բուսոյ տհաս հասակին . Ոսկ . յհ . Ի . 18 : Շ . Ծնբ . Լմբ . առաջ : Ճ . Ա : Նար . ծա : Ընդ ի տղայոց տհասքն Նորա առ տհասան , և յորմանկէ՛ ի վերոյ Նուհասականացն . Ընծ . տիտ : Տհաս և անկիրթ ոգի : Վարդապետաքն / ուսմամբ ըզտհաս հոգիան առնեն այր կատարեալ Քրոց իբրև հասանոց առաւն օրէնքն . արդ զի մի տհասքն օտար համարձուցին ինքեանց զօրէնսն և այլն : Ցո քո յառաջագոյն օրինակաւ ծառայել ամենայն ազգ տհասից . Լմբ . առաջ : Ոսկ : Նխ . օրին : Մխ . պտրգ :

ՏՀԱՍ . Ոչ հասու . անտեղեակ . Քան զատեան անհատնելոյս . զի Նոքա ինձ տհասք բառոյ տհասք , Նոյնպէս և չարք . Լմբ . իմ :

ՏՀԱՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Տհասն գոլ տխակ կամ տխոյ . Ոչ գիտեմք զնա ըստ տհասութեան տհասին : Ցգժամ տհասնել կատարելոյ հասուածոյ և ժամանակ զտհասն և զանկատ զհասութիւն մարդկային տհասութեան ևն . Լմբ . ոչ : Վասն տհասութեան և տխակամտեան հասակին . Տիտ :

ՏՀԵՂԾ . Տ . տՒՆԳԾ . Խակ տպզ քան զնա՝ ի տհեղծ հասակին էին , տանրք զերկիր հարկանէին . Լսող . ծա :

ՏՁԵՒ . ի , ից . ա . ѕ. Ἀσχήμων. Figura seu forma sua caret, indecorus, turpis. ἀσχημόνως, indecore. Պիծև . անպարկեշտ . անշնորհ . տարապատկան . գէմ . ծաղկ . Ուխտ Ձնկամ և տձև պատրաստել Ցեղին տձև պատճառ զժառանգսդս . Բրս . հղ : Լմբ . պտրգ :

ՏՁԵՒԵՄ , եցի . ն . ե . Ἀσχημονέω. Indecore ago, turpiter gero. Անձև կացուցանել . անվայելուչ և անշնորհ երևեցուցանել և երևիլ . Ընդ պատեհութիւն ապատցանել . ընդ խեղգատակութեն տձևել . Լմբ . ապ

ՏՁԵՒՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀσχημοσύνη. Turpitudo. Պիծևութիւն . անշնորհութիւն . տգեղութիւն . Վասն տձևութեան բորոտի և պղծուեղ . Նխ . վնտ :

ՏՂԱՑ , ոյ , ոց . կամ ի , ից . գ . Νήπιος, βρέφος, παιδάριον, παῖς , νέος, νεώτερος . Infans, parvulus, puer, puerulus, juvenis. Մանուկ փոքր . երախայ . տղեկ . մատաղ տիզ . լծանգ , ճանաչ , ուշգ . Ի տղայոյ ճինէ ցառնգիացն : Իբրև զտղայս՝ որ ոչ ատեն զլոյս : Փափկացուցեալ զմտրճին Նորա իբրև զտղայոյ : Ժողովեցէք զտղայս առնգիացս : Ծնունդք և տղայք . ևն : Տղոյն անուն զոց ընդ՚ր ակրիցին գիշեր . Եբեին : Ամենայն տղայք աշխարհին իբրև զոտս պատանեսցին խիղճ ընկնել . Եղէկ ճ : Տղոյք օրինակաւ , զի ընդ լսոյն միանգամայն և առասպատկս ծիծաղեսցի . Կնխ :

ՏՂԱ 881

Իբր Պատանի , կամ երիտասարդ անչափահաս . Մինչդեռ տղայք էին Նոքա երբեքէն , արժանի եղեն լինել եպիսկոպոսք . Եսս . պտրգ . Ի . 30 :

ՏՂԱՑ . ա . Νεογνός, νεότερος. Junior, parvulus, ևն . Տհաս տխոյ . մատաղ . կրտսեր . տխմար . փոքրիկ . Տղայ էր իմէլ և ես տիրեցի զնաւ ի վերայ մանկան միոյ տղայոյ ի տղայ մանկանցն ընտրեալոյ զտղին ի բաց կարգիչն : Ի բերանոյ մանկանց տղայոց . ևս . Ձանգիլն գլայան առաքի գներբերեալ տղայ մանկան : Մանկան տղայի . Եղիէ . Ի . գնչ . Պատա տղային յանապատական՝ ծերանական հանձնեալ ուսուցանել . Տիտ : Տղայ մանաց է ոչ միրձաւորքն տնփոփել , տղ անկայուն յատուկ յորդորել ի յայտնի շնաստիս . Վահ : Ոտանեան և տանէ . Տղայ և մատաղ նաւեր . Ոսկիբ :

ՏՂԱՑՈՒԹԻՒՆ . գ . Παιδιαῖς . Sicut puer, et puerilitер . Իբրև զտղայ . յատ պրկանեի տղայոյ . փչի պէս . ցնոփ կիպի . Փչիգ կամ մանուհէ , որ ծնար տղայոյատ : Ամբոր տղայոյատ ի կուսական ընտանեացն կենսկերեցայր : Գայ ի տանէսան տղայոյատ . Շար : Նանայ . Մի՛ տղայոյատ շատանօգ լինիլիք : Տղայոյատ խաբեալ : Իբրև զտղայ սէր մանկունք տղայոյատ լսեն՝ զոր լսեն . Եղիէ . հայր ձր . ճ . Ոսկ . յհ . Ա . 1 :

Եւ իբր Ած . Տղայական . Տղայոյատ կերպիւ ի գիրս ամենասք կուսին գիտել զկամն : ճղ : Խորամանկ խաբեութենէ , և տղայոյատ անտանութենէ . Պտրգ . Ա :

ՏՂԱՑԱՐԱՐՈՑ կամ ՐՈՒ , ի , ից . ա . Νηπιαζόντως (որ և տղայապէս) Գնալ ըզբարս տղայոց . մանկաբարոյ . պատրգական . խակամիտ . տխմար . ագէտ . տղայ և Տղայական . Ձտղայապարոյն՝ որ ոչ տղայական ինչ յանցանս յանցանսն , տղայական տանըն . Ոսկ . Ես : Գոտարկ զտանկան տղայապարոյն մտացիկ : Ձտղայապարոյն տանըն . Ձտղայական ծառայեալ ի տղայապարոյն գիտութիւն . Ոսկ . Եբեր : գ . Ա : Ոսկ . Ա . Եես : Լմբ . ապ : Ոչ եմ տղայապարոյ որպէս գնա (գնաց) . Եբեր . ի ձն . ՀՃ : Մի՛ ոք տղայապարոյ մնաք Ձգնացի առ բանաս Ը . Ա . յհ . ՀՃ : Առ տղայապարոյ Թանձրամբք մնաց : Ի տղայապարոյ հնարանոցն . Լմբ . պտրգ : Մինչ ի խորին ծերութեան տղայապարոյ գտանիցիք : Ցտղայապարոյ բառիւք գործիցիք : Ձրարեն զտղայապարոյ գնա պատարձ . Խոր : Ոչ . Ոչ . Ոչ : Նանայ :

ՏՂԱՑԱՐԱՑՈՒ . ա . Պαιδικῶς . Puerilitер . գնատղայապէս . գնատղայական . Ոչ տղայապարոյ Թողեալ իսկ էր տղայութիւն գնի՛ տղայոյն լինել վնայ (նմին) , և որ տղայապարոյ էին և կանաչագնգք : Տղայապարոյք և կանաչագնգք և հասկնան նաև ծագիանց վարգապետիւք կարգութիւք վասն տղայապարոյն քան սուրբ տղայքն զարհնա խրատուց հնգին . Ոսկիբ :

ՏՂԱՑԱԳՈՑՆ , գ . ա . Νεώτερος. Junior, puerilior, simplicior. Պատկառն . առաւել տղայական . տխմարագոյն . Ձտղայապարոյնն խաղանեալ հգնի գիտք : Ձտղայապարոյն և գնաստիկ բարգոյն ժամանակաց գընծայութիւն Ձառաքեա մեսուցանեիք . Նխ . խոմ : Ոչ . Ե :

ՏՂԱՑԱՊԱՏԱՆԱԿ , ի , աց . ա . Ձտղայ գնատակաս կամ հասակաս . մատաղ տիզ . Ձաղցով գնատուութենէն արատչքի տղայ-

գիտակ որդւոյ իւրոյ · ՅԿ · ԼԲ :

ՏՂԱՑԱԹԱՂ, ի · գ · } Թաղումն
ՏՂԱՑԱԹԱՂՈՒՄՆ, ղման · } մանկանց տղայոց · կարգ պաշտաման ի Թաղման նոցա · *Տղայաթաղ : Կանոն տղայաւթաղի , կամ տղայաթաղման · Մաշտ: *Վասն մանկանցն է կարգեալ տղայաթաղ · Առնէք նոցա տղայաթաղ անմեղք, և ոչ աշխարհաթաղ, որպէս կարօտեալոյ մաքրութեան · Մխ · ապար :

ՏՂԱՑԱՍԵԼԻՔ· Տ· ՏՂԱՑԱՄՏԻՑ ·*Ո՛մանք տղայասէլք (կամ տղասէլք) գնացին յեկեղեցին · Տեր ի՛ել· հալ· Է :

ՏՂԱՑԱԽՈՂԽՈՂ· ա · Խողխողիչ կամ առօղ խողխողել զտղայս · *Զանգիտեալ՝ի տղայասխողխող հերովդէէ · Տծաւ :

ՏՂԱՑԱԿԱՆ , ի , աց · ա · Νηπίεος, νηπιαῖος, παιδικός. Infantilis,puerilis. Սեռհական տղայոց և տղայոցէ . մանկական · *Զազգական և զմանկաւոր իմացուածան : ի տղայական անգիտուէն կալով : Առաքացն գիրք զտղայական հասակին նախակրթէ յաւաքինութիւն : ի տղայական հասակէ կամ ասից : ի սից տղայականաց : Տղայական տիոք · Նե · Ֆգ· Ար՛ր : ՃՃ· ՅԿ· ԼԲ : Նոր : *Մի՛ ոք տղայական բարուք ժպրհեսցի՛ի վերսկացուցիչն զանին ևս· Մանդ : *Ա՛ձերը տղայական մարմինն · Ի՛ֆն : *Լինոյր զտղայականն հնազանդուիլ մերն իւրում : Տղայական անօթր և կակուղ ձայնիւ ձայնէր ցնա մայր · Տծաւ : *Զորդիս նորա առնէր պատրիարնա՝ տղայականս յո՛յժ տղայահասակ · կալ՛անք :

ՏՂԱՑԱԿԻՑ·ԼԻՆԵԼ· Συγγενιάζω .Una cum aliis infans sum. կցորդ կամ նման լինել այլոց տղայոց·*Ե՛րբ ՀՀՔեսյաւ ընդ մարդկան, եւԹէ ոչ յորժամ ծնաւն ընդ նոսա՛ի կինոջէ , և տղայակից եղև , և աճակից , և կատարելակից· Աբ · ա :

ՏՂԱՑԱԿՈՏՈՐ· ա · (գրի և Տղակոտոր·) Մանկակոտոր· տղայասպան · տղայախող խող (Թագաւոր կամ հրաման նուա·) *Ի տղայակոտորն փարաւոնէ զանգիտելով· Տծնաւ :*Ի կչտասմբրաքեի տղայակոտոր Հրոմա նին· Իմ·ծ· 8:*Տղայակոտոր Հարուածովքն կամ հրամանաքն · Աբր: Համա :

ՏՂԱՑԱՀԱՆՃԱՐ· Տ· ՏՂԱՑԱՄՏԻՑ · *Ի մեռաց Թեհե , մանկաբարոյ , տղայահանճար, մանկամիտ · Բ·ա·ղ· Է· 34 :

ՏՂԱՑԱՀԵՂՁ· ա· Հեղձուչիչ տղայոց ի ջուր · *Տղայահեղձ նէնգուեքեն տոյժս հասոյց ետ եգիպտասցոյն · Նե · Իմաա :

ՏՂԱՑԱՄԻՏ, մեի , տաց· ա · Մտօք տղայ մանկամիտ · տղայահանճար · խակամիտ · տխմար · *Լուաւ տղայամիտ մանկուէյն: Յիմարեցուցանէ զտղայամիտսն · Մծէ · ծԷ : ԼՓ · ապա :

ՏՂԱՑԱՆԱՄ, ացայ · է· Νηπιάζω . Pueresco , infans sum . Տղայ լինել· մանկանալ· հանդի օլմագ · *Էին աւուրցն տղայացաւ· ՃՃ·Շ· Ես·ա · *Որ տղայացաւն այսօր յանապատ ի կուէն : Ամենիքեն որդի անձամ ուսոյաց տղայացեալ՝ի խանձարուրս պատեցար· Շա : *Ո՛ւնեալ՝ի գիրկս իւր զտղայացեալն ՃՃ մեր : Յաւանլեալ տղայք տղայացեալն · Ա՛ր՛ հգ : Շ· փաղ·

ՏՂԱՑԱՆԱԼ· Լինել իբրև զտղայ՝ըստ ամենեցելոյն կամ ըստ սխմարութեն ·լՃաագ ԼԲ պի օլմագ · *Մի՛ լինիք տղայք մտօք , այլ՛ի չարեաց տղայացարո՛ւք · Ա· ՀՀ· ԾԷ· 20 : *Ո՛ւ՛ի չարիս, այլ ասո բարիս գործել տղայացայր: Օրհորգս զայնահիկ կոչէ, որք՛ի մեղաց տղայացան· Մ՛ալ : Նա· Էրգ :

ՏՂԱՑԱՆԱԼ· Մասամղանալ· առաւգանալ· փնձէնձէ , ԼՆձԼՆձէ · *Որպէս նորոգին տղայանան օձք և ապծաւիք մաքռնովք իւրեանց , և ոչ ամօք , այնպէս և սաաւա և աքրահամ· Եէր · ծ· :

ՏՂԱՑԱՊԷՍ· Տ· ՏՂԱՑԱՔԱՐ· *Ի ղիրկս կուսին տղայապէս բազմի մանուկ : Բազմի և՛ի գիրկս դասեր դաւԹի տղայապէս · Շ· փաղ: *Տղայապէս առընկալեալ բարձեր՛ի գիրկս · Շա : *Որպէս մարդ կանԹամբ անա նի տղայապէս · Պիփառ : * Բերելով տարաւ ցոյց իւրեանց սխալանաց՝ տղայապէս և անփորձաբար · Յհ· իմ· ապ : *Սա ոչ գիտնոց՝ այլ տղայապէս , մանկանց առաւ նուաիայատէս · Շ· այբաբ :

ՏՂԱՑԱՆՈՑՑ· ա· Κουροτρόφος . Parvulos nutriens . Մնուցիչ և դարմանիչ տղայոց · *կենդանարար , համանգամանի և տղայանոյց , և նորոդիչ, և կաաապւելադործ · Դիտ· Ի՛լ :

ՏՂԱՑԱՊԱՆ· Տ· ՏՂԱՑԱԿՈՏՈՐ· *Ո՛ր յերկիւղէ տղայասպանին՝ մանկացուցանէ հեռոմգէին · Յ= ըրէի : Ե Գ·ի :

ՏՂԱՑԱՏԵՍԱԿ· ա· Նման տղայոց · տղայական · *Տղայատեսակ մտօք· Նիա· Ի՛ֆոբոր :

ՏՂԱՑԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի · Ն· Որպէս տղայ կացուցանել· մանկացուցանել· Նորոգել· *Եղև Նա Նոցա իսոր Նորոգուէն , և Նորոգեաց տղայացոյց զնոսա· Եէր · ծ· : *Թէչիատեալ յհսու զամենայն բանակն իսրայէլի իբրև զմանկան բանակի մի ուԹօրեայ, և տղայացոյց զամենայն ժողովուրդ՝ի սովորուԹենէ չարեացն · Լ՛ի · ովս :

ՏՂԱՑԵՐԱՄ· ա· Ուր ինչ երամ տղայոց · խմբեալ՝ի տղայոց · *Տղայերամ մանկունք ՀՀ եկեղեցւոյ:Տղայերամ ժողովուրդ· Թէոդոր· Խ: Տծաւ :

ՏՂԱՑՈՒԹԻՒՆ· գ· Νηπιότης . Infantia . ἀπαλότης , teneritas. Տղայ գոլն. մանկուԹիւն · տղայական հասակ կամ բարք· տխմարուԹի, և առաջին ժամանակին մարդ կուԹէ · մատաղուԹի · փղոխ·ՈՒ· լՃաագ· Ճահիւիւ· *Զաւուրս տղայուԹէ քո: Զօր տղայուԹէ քոյ: Յաւուրս տղայուԹեան քոյ: Ըստ աւուց տղայուԹէ իւրոյ : Անգ բնեինմին՝ի տղայուԹէ զարմանալի : Յորժամ եղէ այր, զտղայուԹէն՝ի բաց խափանեցի . և այլն : *Ի տղայուԹէ , և յերիտասարդուԹէ , և՝ի ծերուԹէ· զի չայս երիս հասակս բաժանի մարդ : Եհաս տղայուԹին չայր կատարեալ : Ձեկն քո՝ի տղայուԹէ աչխարհի : Ի տղայուԹէ հասակին : Ի տիս տղայուԹեն : Ընդ իւալ տղայուԹէ զգօտեալ կան· Շ· Բաբէր: ՅՃՔ· Է: Եէ՛ի : Եէ՛ի· Է· Է : *Տէսեալ զտղայուԹի (այսինքն զմատաղուԹի) հասակի նորա· Ճ· Ա: *Որ ցուցանէ զներքին մարդոյն իմոյ զտղայուԹիւն առ գիտուԹի սլատուիրանին (այսինքն զխմարուԹի) · Լ՛ի· գարգ : *Դիւրըմբռնելիք նորա ձագքն էին չաղուգս տղայուէ· Բաս· ԽԷա :

ՏՂԱՑՕՐԻՆ· ՛ · ա · Տղայաբար · և Տղայական · *Մի տար Թոյլ տղայօրէն բանուք և ստահակուԹիք գնալ· Սաւ՛ի· ապ:

ՏՂԵԼ, ն · է· կամիլ յօժարիլ· հնդրիլ· (Ձե · յն· Ռէկտ· Թ· փեւէէ· ոլսպէս խընդրել· ումէ· ապէլ· կամ փնտռել, որպէս յոլզել· կայ և Աննտաբար, Աննտրելի · իբր անընտելի, կամ անբաժանելի · Ձե · ումէ· փորփռել·) *Իսկ Թագաւորն սալացեալ՝ ոչ ինչ լսեր · ծածկեալ կայր՛ի գահոյսն · զի և չարժել պնգամ ոչ տղեր· Բ·ա·ղ· Է· 15 :

ՏՂՆԴԵՐ , կամ ՏՂՆՏԵՐ , երք · ա· Ո՛ր ընդերքն են ուռուցեալ իբր զչղի տղայաբեր , կամ փորն ուռուցեալ իբրև զմիկ · ֆորը ՌՆԺ՝ ապաՃ փնաՃ փնաՃ ԲապՀ պես : Ըստ չին բա · *Տղընտեր, փուղ կամ փորերոյ : *Լինին ումանք տղընտերք : Տղընդերք· Ջգդղեալք · փիւ· ԱՆ · Է· ձ· Ե

նե · Է : *Գորտունչք ասեն , ընդկր հեղձանիմք՝ի ջուրս տղընդերք և գեղնեալք · Մխ· ապա՛ :

ՏՂՂ, կամ ՏՐՂՂ, ի , ից · գ · Յաւելուած իրաց քամելոց · մրուր որպէս զմիզմ կամ զտղոյն · փաՃա , դէրբ · ԼԷՂ , ՌՆԼՔ · *(Հիւանդն) խնդրէ զանխորժս աչխորժակս , մ՛Թերեւալ յինքեան զհամաքաչմռուածս և զտղոյս · Մագ · ՀԷ :

ՏՂՄԱՌՆԱԿ · ա · Բնակեալ՝ի մէջ տղմոյ · *Ի ներքաագոյնն գայրս Թաւալեցան տղմաքնակք զեռուածքն · Մ՛ԼՔ · զԲա : *Ընդ տղմաքնակ լինելոյս՝ի յերկնային կամարացդ զերծայ (այսինքն վիսպեցայ)· ՌԷՆԼ:

ՏՂՄԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆ · ֆ · Բնակութիւն՝ի մէջ տղմոյ (ըստ տղմասէր խոզի , ևն) · *Զքոյն խոհերս բազմամանեայս ... պյաթաՀաՃաւ տղմաքնակուԹիս · Նա· Խ՛է :

ՏՂՄԱԳԻՆ · ա՛· Տղմուտ · տղմախառն · (եՀԷ չիցէ թխապագին ·) *Չհողն զամենայն՝ի վերկոյս հոսեալ յուզէին ... ՛ի բացուստ նկատ եալ սեաղայն զտղմագին մ՛ԹուԼթին · Պա՛· ապէա :

ՏՂՄԱԹԱԹԱՒ· ա · Տղմով Թաթաւեալ· տղմաշաղախ · *Մխամրկ՝ տղմաԹաւ ... ՛ի ցամաք · փոքպ :

ՏՂՄԱԹԱԻԱԼ· ա · Թաւալեալ՝ի տղմի՝ որպէս խող · *ՏղմաԹաւալ անասունն ըղմարգարիան առաջի արկցես : Աղտեղացայ անմաքրական , տղմաԹաւալ անլուացական : Ի մաքրուԹիս տղմաԹաւալ անկելոյս · Շ· ա· յհ· ղԷ : Մ՛ա·· ապ·

ՏՂՄԱԽԱՌՆ· ա· Խառն ընդ տղմոյ· տղմուտ· ցեՀոփ, լՃաագ· *Չերեմիա սրկէն՝ի գուբ տղմախառն · Մծէ · ծԷ :

ՏՂՄԱԽՈՐ· ա · Ուր կայ տիղմ խոր կամ բազում· *Եհան՝ի տղմախոր գբոյ անտի· Մծէ · ծԷ :

ՏՂՄԱԿԱՆ , ի , ացայ · Տ· ՏՂՄԱՑԱՆ· *Գարշէս՝ի տղմական ժահահոտուԹէն· Մ՛ալ :

ՏՂՄԱԿԵՐՊ, ի, ից · ա · Ո՛ՀՈղ ղկերպ կամ զաՀել տղմոյ· աղտեղի · *Հսա Նորա անմաքուր է , և ինքն տղմասէր և տղմակերպ· Լ՛ի · յաչ :

ՏՂՄԱՅԻՆ , յնոյ , ոց · ա· Ἰλυόεις · Limosus . Տղմական · տղմակերպ · տղմուռ· աղտեղի · գարշ · *Փախեր՛ուք՝ի տղմային գբոյ կեղծաւորութեն · Կ՛ԼՃաք : *Ի տղմային խուաչն : Տղմային խորհրդոյն կուրացեալք· Լ՛ի · ապա՛ : *Ն՛երուէս՝ ուռական · · · զբանական ձկունս՝ի տղմային և հեղձուցիչ հեղաուռնեչ վերաբերեալ· Սի՛ա·· լ՛ի :

ՏՂՄԱՆԱՄ, ացայ · է· Ἰλυόομαι . Oblimor , limo obducor . Տիղմ լինել · ի տիղմ փոխիլ · ականալ· ցեՀ ԹաՃաչ, ցեՀոփիլ· լՃաագ օլմագ · *Կնքէ զպղբէրն զայն մաքրութեն , և ոչ միով իւրք խնասեիչ տղմանայ լուսոփայլ և օգային որսին իւրք պղտորեալք · Նի՛ա· Էրգ : *Տղմանայ՝ի յագեցուէչ որովայն · Կ՛ԼՃաք : *Անկազմ և անելևոյթ էր՝ ջրով տղմացեալ· Ոա՛ · Ես : *Երկիր տղմացեալ՝ լինի ջուր : Երկիր՝ի ջուրցն՝ որ կային՝ի վերայ նորա՝ տղմացեալ կաւացեալ էր : Ջրով տղմացեալ սկացեալ· Նի՛ա· Բն : վէղոր · Է : Գէ · Ես : *Խակ և խակ չետ ջուրցն մեկնելոյ չամենայն կոլմանց տղմացեալ բլիսեր · կի՛ւղ· ծն :

ՏՂՄԱՍԻՐ, սիրի , բաց · ա · Որ սիրէ զտիղմ՝ որպէս խոզ, և գրտան · նմանութիւն՝ Մ՛եղասաեր · *Ըստ նմանութեն խոզի տղմասէր. Ան՝ · հղ· ի՛ : *Որպէս գորտոյզ աղբ· · · տղմասէր և ասաղեալքս այսոքիկ՝ տղմասերքդ և ժանտադործք · ՅՀ · իմ· գաա · *Ինդրեն

անապգքն և տղմասէրքն (գևք) մոռանել ՚ի խոզն։ Տղմասէր խոզից նմանեցին։ Խոզ տղմասէր է։ Ժանգահոտ տղմասէր վարուցն. Ի՚ին։ Սրբ. ՟ա. պ. է։ ճ. Ը։

ՏՂՄԱՍԻԿ, կամ ՏՂՄԱՍԻԿ. ա. Ունօղ յինքեան զսիկ տղմոյ. սկախաւան և տղմախառն. ՟Որ զընդամ զընդանաւ վչիս տղմասիկ գբոյս յերկսեռս մեզաց։ Մաքրեալք ՚ի տղմասիկ վասեռարուեծենէ. Նար. ծԷ. Շ. է. դէպ. Ա։

ՏՂՄԱՍՈՅԶ. ա. Սոզեալ ընկղմեալ ՚ի տիւմ. տղմաթաթաւ. ջէքի մէջ ընկած խրած՝ ՚ի՚նխած. լամաչ պահան. ՟ի խնդիր տղմասոյզ մեզաք պատկերին. Գնչ։

ՏՂՄԱՏԱՐԱԾ. ա. Ուր սիւղմ կայ տարածեալ տղմալից. ՟ Ցամաքեցի զյորձանս տղմատարած ծովուս։ Ոչինչ և զաղբալի տղմատարած կինոյալ. Բենիկ։

ՏՂՄԱՏԵՍԱԿ, ի, աց. ա. Ախածից. Տղմակալոպ. տղմասիպ. ՟ Ոչ ՚ի միջին գոլով. ուր հող է, և տղմատեսակ տեղիս. Աբէսպ. ՟Ց։

ՏՂՄԱՏԻՊ. ա. Որ ինչ ունի զսիպ և զնմանութիւն տղմոյ՝ իրօք կամ օրինակաւ. ՟Մեզօք տղմատիպ կենդանւոյս։ Ի Թանձրագոյն մարմնոյս տղմատիպ ոչ գարշիցին։ Տղմատիպ տաղտկալի։ Տղմատիպ անվարժիցն։ Ի փոփոխական և ՚ի գաւն տղմատիպ (աշխարհիս) մեզկեալ։ Մեզկուսն և տղմատիպ առորոգաբոյսուն. Մագ։

ՏՂՄԱՁՈՒՅՆԵՄ, ցուցի. Տալ տղմանալ. աղտեղիլ. ջէքոփել. ՟ Տղմացուցեալ զմիտան գարշելացուցանեն. Լմբ. ծղ։

ՏՂՄԱՒՈՐ. Տ. ՏՂՄԱՑՈՒ։ Գնչ։

ՏՂՄՈՏ. Տ. ՏՂՄՈՒՏ. ՟Եւ ոչ ՚ի գործ հոտոյն՝ որ գայ, տղմոտ լինի(ոք). Վրք հց. յ։

ՏՂՄՈՒՏ. ա. Ախածից. Limosus. Ուր իցէ տիւմ բազում. (իրօք կամ նմանութիւն). ջէքոպ. լոքոպ. ՟Ի տղմուտ վայրս՝ ի տղմուտ և ՚ի մարական գոբս։ Էր տղմուտ տեղի միճճ։ Վրք ոա։ ՟ Ցորժամ երկիր տղմուտ լինի, ոչ կարէ քեռել ջուր յատակ և սրբատհամ. Ընտ. ղզէ։ ՟Անհնարէ տղմուտ տեղ. ուղ անուշահոտութիւն բուրել. Սրգ. ա. պ. է։ ՟Ննջա տղմուտ չարութենէն։ Ջաղմուտ վարս Թողեալ. ՃԺ. իԲ։ Մխ. ոաա։ ՟ Չան զնս ՚ի գոյ տառապանաց՝ տղմուտ կաւոյ, հայցմամբ նոցին. ՃՁ ոըէ։

ՏՂՈՐՏԵԱԼ կամ ՏՂՕՐՏԵԱԼ. Բառ անասոյզ, որպէս Աչուրք գետեալ, կամ անգունելի իրրև զՃողրտիս. ՟Արդ մի յայս տղաբառեալ չահիցս զքաղքէ. Մխ. ըփ. յօրէնս ԲՃ։

ՏՄԱՐԴԻ, գ.ոյ, գ.ից. ա. Ապանդրոպոս. Inhumanus. Անմարդի. յեմոնեալ ՚ի մարդկութենէ. ապառուսմ. անչնորհ. ապաչնորհ. ապէրախտ. անգութ. անագորոյն. գեհենիկ, իւանօշէ, գեր, խիանէք, գալմ. ՟Իակ գոռ և առ այսոսիկ եղեր տմարդի և հուժ։ Առ բարերարն տմարդիք։ Տարտասք և տգմարգիք։ Դատաւորք տմարդիք։ Տմարդի յղփացեալ։ Անագորոյնք և տմարդիք։ Ուիշ ևս ամենևին և տմարդի. Ոսկ. յհ. ք. 68։ Ածր. ԲԷ։ Լմբ. ոչ։ Մխ. ոաա։ ՟Որ զտմարդի դատաւոր ած յերկաւնիս, որչափ և զկամ ցոդ ողորմութենէ և զիափագուլն փրկութեան ած. Մ։ԷՒ. չ։ ՟Ուսանիմք զտմարդի բարս մեծասանն. Իգն։ ՟Ի տանջելն զնոսա տմարգի պատժովք։ Վերաւորեալս տմարդի հարուածովք. ՃՁ։ ՟ Չտմեպուլչացն առ ած, և զտմարդեացն կորուսա. Ագթ։ Հանգ։

ՏՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Απανθρωπία. Inhumanitas. Տմարդի գոլն. գործ անվայել մարդկութենէ և մարդասիրութեան. ՟Մարդասէր կ ած, և տմարդութենէ թշնամի. Կլիմաք։ ՟Ողորմութի՚ ոչ զոր յանիրաւութենէն ասեմք. վասն զի այն ոչ է ողորմութի, այլ՝ տմարդութի. Ոսկ. յհ. Ը. 37։ ՟ Չորքան զկեղ, զայրին լացուցանել. և բիւր այսպիսիս տմարդութիս գործել։ Վատթարագիտ զաւենայն ինչ գործէցին. որպէս՝ առեւրութի զաւենայն ինչ գործէցին. որպէս՝ առեւրութի զկեղն, և տմարդութի զողորմածութի. Սրգ. ա. պ. է։ Ն ա. յհ. ֆ։ ՟Ո՞ր քան կ տմարդութիս այնոցիկ, որ ընդ միմեանց փրկութի խանդան։ Դատաւոր առնէ զմանուկ կրտսեր՝ ծերոցն տմարդութի. Լմբ. ոչ. ա պգրֆ։ ՟ Տմարդութիւնդ արար քեզ զայդ. Մխ. ոաա։

ՏՄԿԻԼ. Տ. ՄՄԿԻԼ։

ՏՄՈՑՆ. ա. Ցեռնեալ ՚ի մոյն և ՚ի լցաթմոյն պղոյ. անշնորհ. եղծ. զեղծ. ժանտ. ՟Տրտմութեան հոգք հասանիցեն, և զմոյն տմոյն առնիցին. Ոսկ. էէր. խԷ. յն. Խմաւոյա, ապականել։

ՏՄՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տմոյնն գոլ. ապականութի. եղծութի. խոժոռութի. խոպորութի. ՟Զմոյնսն ՚ի տմոնութի փոխեն, և զգոյնսն ՚ի ոգռնութի. Պիփ։

ՏՆԱԲԱՒԻՆ. ա. Բաժանիչ տուն առուն զընթերցուածս. փնտրող. ՟ Ամենեքին անաբաժին կէաս և հանգիստ զայս առնեն անմոռութի. ի գիր խոսր. (այլ Ձ. տնօրինաբաժին, իբր տնօրինեալ բաժանմամբ։)

ՏՆԱԳԻՏԱԿԱՆՆ. գ. ՚Οικομανία. De domibus divinatio, vel insanum studium. Ազգ հմայից ՚ի գիտել և ՚ի գուշակել զանցս տանն. ՟Հմայականին մտաւոք են հաւատ դիւթականն, և անագիտականն... Տնագիտական է, յորժամ զպատահեալն ՚ի տան մեկնեն աաելով. Թէ զայս ինչ նշանակէ. Ննոնս։

ՏՆԱԶ. գ. Բառ ումի. որպէս Ապան, կատակ. ծաղր. ՟ Մեզայ զայլով ծիծաղելով անաղով, զայլս արհամարհելով։ Տնազ առնէք։ Գիտացեր որ քեզ տնազ լինին աբարեալ (կամ արարեալ.զ). Ո՚իՒթ։

ՏՆԱԿ. ի, աց. գ. Ὀικόν. Domicilium, nidus. Տնիկ փոքրիկ և անշուք առուն, բնակարան. խուղ. գագաթք. վանք. ՟Ի տէրունական տնակ, որ կոչի պարկեշտ նոց. Փիլ. փեսախն։

ՏՆԱԿԱԼ, ի, աց. ա. գ. Ընտ ակ. Տնական տան. բուն բնակիչ. տանուտէր. ՟Նախ զտունն (արար՝ զաշխարհ), և ապա զտնակալն (զագամ). Եղիի։

ՏՆԱԿԱԼՈՒՅՔ. Տ. ՏՆԱՒԼՈՒՔ։

ՏՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Տնոյական. Domesticus. Սեպհական տան. առանձին. ընտանի. ՟Տնական կենդանիք։ Տնական պատարագս, որ ամբոխ զմեզ. Սկի. արմա։ Սրգ. յի. է։

ՏՆԱԿԻՑ. կցի, ցաց. ա. Տնոյական. Eadem domo habitans, contubernalis, domesticus, conjux. Բնակեալն ՚ի նմին տան. բնակակից. յարկակից. ընտանի. կենակից. ընտկից. ՟Տնակից և խորանակից և համբնակ։ Իբր անակից ինն առաքեալ լինին(մեղաք). Փիլ. էւ. Ն լխս։ ՟ Բժշկաց մանկունքն, և անակիցքն նոցա ապաստարանն. Աբէս. ապ։ ՟Ջանյարին անակից մեզ առնեա. Նանաս։ ՟Տղայոց բարւոք անցգակից է աղօթիք, որանց գործակից, կանանց անակից. Խոսր։ ՟Մի Թողացուցես լինել անակից ինձ բեզնարայ. Նար. իէ։ ՟Տնակից առնէր զանտուն. Ոսկ. էս։ ՟ Տնակից առնու զանատունն, մխիթարել ՚ի վշաց զնէ զեղբն. Գէ. էս։ ՟ Ընկորստութենէն բնաբար և կարեկցապես իբր տրնակից՝ հարկաւորացն արտաքոյ չարժեացի. Սինա. ապ։ ՟Յոյս է՝որ զնդութենի տնակից հոգւոյ առաքինոյն պատրաստէ. Բր. գոհ։

ՏՆԱԿԻՑ. Բնակեալն յորմնակից տան. դրակից. պոփիլ, երոյի. ՟ Ջտուննա տնակից ալքատայն և զաշխատնա անդաստանաց նոցա յափշտակէին մեծատունքն. Լսոփ. ծԷ։

ՏՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոյօնհցեց, օնհցուց. Cohabitatio, contubernium. Տնակիցն գոլ. բնակակցութի. ընտանութի. կենակցութի. լծակցութի. ՟Ոչ ունի գառնութի տնակցութի նորա. Խ. Է. 16։ ՟ Վասն զի տաճար չև ևս էր շինեալ, զնուիրաքահանութիւք բարեաց զտնակցութի տաճարի երևեցցոյց և բագին առ տնին։ Հրաժարիլ ՚ի միաւնին բնակութի, և զտնակցութին ՚ի բաց քակել. Փիլ. էւ. Ն խոսփ։ ՟Եւ նոքա (կանայք) օգնականք ձեզ՝ իբրեանց հաւատս և պտրկեշտ տնակցութի. Սրգ. ա. պ. է։

ՏՆԱՀԱՏԵԼ. Ակն հառանել ՚ի տունն. ՟Թէ տնահատէ (կամ տնահատ է). կան։

ՏՆԱՔԱՐԿ, ի, աց. գ. Վարձան և որ ապիսի և է բնակարանի՚ որպէս հարկ ինչ. ՟Ազէքսանդր ասէ. ո մայր իմ, գաւն իմն անահարկ ինն տամեայ ժամանակի պահանջէս յինէն. Ոսկի։

ՏՆԱՆԿ, ի, աց. ա. Πένης, πενόμενος, πτωχός, πενιχρός. Inops, egens, egenus, pauper, mendicus. գրի և ՏՆԱՆԳ. Անկեալն ՚ի մեծուէ տան կամ նախնեաց մեծատանց. առուսպեալ ալքատ. չքաւոր. կարօտեալ. ցածկանեալ. ՟Տնանգ է՝ որ ՚ի մեծուէ իջեալ ՚ի կարօտութի. Բր. հդ։ ՟Չբրաւունս անանկին։ Հեծութենէ անանկի։ Կեցուսցէ զորփս անանկաց։ Անխնայեցէ նա յաղքատն և ՚ի անանկ, և զանձին անանկաց կեցուսցէ։ Մի բուռն լինիցես անանգի, և մի անարգեսցես զանանգն ՚ի գրուանս։ Կերիցեն անանկ աղգի քո։ Հալածեաց զայր աղքատս և զանանկ։ Դու զժողովուրդ անանկ կեցուսցես, և այլն։

ՏՆԱՆԿԱԲԱՐ. ՛ն. Իբրև զտնանկ. աղքատաբար. ՟Որով (խանձարրովք) ՚ի ծնգեանն աւուր անանկաբար վերաքօղեցաբ. Նար։ ՟Ցաղքատ ծնալ գու անանկաբար. Գնչ։

ՏՆԱՆԿԱԳՈՑՆ, գ.ոյնի, ից. ա. Առաւել կամ յոյժ անանկ. աղքատագոյն. ՟Ոչ եմք անանկագոյն քան զայրին զայն. Ոսկ. յհ. Բ. 28։

ՏՆԱՆԿԱԿԱՆ. Տ. ՏՆԱՆԿ. Πενιστικός. ՟Թէաղաչացուցի խակ անանկական ազգն. Գէտթ. օրին. Ը։

ՏՆԱՆԿԱՆԱՄ, ացայ. Ը Πένομαι. Inops vel pauper sum, egeo. ταπεινομαι, humilior. Անկանիլ ՚ի մեծուէ. աղքատանալ. նուաստանալ. ՟Ընչիւք Թոյլ եմ անանկանալ. Մեծացուցեր, և անանկացայ. Ոսկ. յհ. Բ. 30։ Սկաա. ոչ։ Աճ զծառայսի առեալ զկերպարանս՝ մեծատունն անանկանայ։ Իակ անանկացաբ, որով ճախացաբ. Աճսէ. Խ։ Նար. խոս։ Իակ ՂՏթ. իԲ. 39. ՟ Եթէ անանկացաբ եղբայր քո... և վաճառեսցի քեզդ. յն. խոնարհեսցի. (որ և մերձի ՚ի յաջորդ ՟ն)։

ՏՆԱՆԿԱՆԱԼ. ՚Εξοικος γίνομαι. Extorrisfio, exul de domo mea factus sum. Ի գուբս անկանիլ ՚ի տանէ. անտան մնալ. ՟Եւ և լքայ յամենեցունց, կորեայ, և անանկայայ. Ցսբ. Ը. 18։

ՏՆԱՆԿԱՆՈՑ. Տ. ՕՂՔՏՕՆՈՑ. ՟Ձաքգ հիւբանոցս և անանկանոցս ՚ի քաղաքագեօզս և յատեանս. Ցկ. իԲ։

ՏՆԱՆԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ անանկանալ. ազքատացուցանել. ՟Ազքատացոյց անանկացոյց զմեծատունս. Մծբ. ծԲ։ Ն կանան։

Տնանկիմ, եցայ. Տ. տնանկանալ. *Ոչ գիտեա, թէ անանկեալ կորնչիս. ԵՒն էրէց:

Տնանկութիւն. գ. Պենία. Inopia, paupertas. Տնանկն գոլ. վհճակ անանկաց. յետին աղքատութեի. չքաւորութեի. *Վարկեալք առատութեի. ՅՈՒ. 8: *Ջինչ է զանազանութեի աղքատութեի և անանգութեի. կարծեմ թէ անանգ է, որ ի մեծութենէ ինչ ել ի կարօտութիւն. և ապ քաստ՝ որ ի սկզբանէ ի կարօտութեան է. Բր. հդ: * Որ յետին նշան անանկութեի է պատառատուն գործին: Տնանկութեի կարօտ է մեծութեի, որ զերծու ի նոսա զլուի: Այլք ի մեծատանց ի վերջին անանկութեին հասանելին. Ոսկ. յհ. ա. 14: ՅՃԲ. Ը: ՅԺ. իԲ:

Տնանկօրէն. ս. ա. Տնանկաբար. իբրև զանանկ ոք. *Տնանկօրէն կրեալ տխրատար, ընդդէմ վշաց մահու ահաւոր. Նար. Ծբ:

Տնաշէն, չինի, նաց. ա. Ὀικοδόμος, οἰκοποιός. Domus fabricator, aedificator. Շինող տանց. Ճարտար. արմեստագիր. *Բարձից զՃարտարապետն. և ասա ոչ զանաչէն ինչ Ճարտարապետաց Ճառեաց. Ոսկ. Ես: *Ջխնամարուն Ճարտարապետաց ոչ զանաչէն արուեստաւորս ասէ. Գէ. Ես:

տնաշէն. Ὀικοῦρός. Rem familiarem provide curans. Տնարար. չէն պահօղ զտանն. *Լինի անաշէն և բախտաւոր կին. Ածաբե:

Տնաշէնութիւն. գ. Ὀικοδομία. Aedificatio. Շինելն զտուն որպէս արուեստաւորս. *Դիմաւորութիւք՝ մատածօրէն ինն ըստ անաշինութեի առակի (ի միում Ճարտարապետի). Մագ. իբր:

տնաշէնութիւն. Ὀικουρία. Cura et administratio domus. Տնարարութեի. բաժանկալութեի տան. *Այրոց և կանանց՝ պարկեշտութեի, անաշինութեամբ և միամտութ զինքեանս փրկել: Հաստեցուցանէ լինել արժանաձաղ, ուստ ցանելով թէ անաշինութիւն է. փիլ. իդ. ծէ: Ոսկ. է. իզ. Ն լբ. ա:

Տնագին, ի, ացս. գ. Ծախսապան Նահ. և ըստ չն. ոՃոյ՝ Տարեր, անաչէն (կին). *Ագն խլեան է, և նա ընդ իշխանութեամբ. վտան արոյ և անապան է. Մխ. էբէ:

Տնագնանութիւն. գ. Տնագնահատութիւն. և Դնեգերանք ի տան. անասուն կենդանի. *Տնագնանութեին ըստ ընտանութեի՝ գիմագրաւեի վաթագութեի է. փիլ. Ա՛ն. Ֆ. 165:

Տնահոգութիւն. գ. Անուն կամ յատկութեան տան այլոց. *Տանջանաք, կամ անառութեաբ, կամ վտան ի տեղեաց օտարացուցանելոյ կանան:

Տնաձոյն. ա. ի տան անեալ. ընգատուն. ընտանի. ընտել. *Հռեբեկա սիրէր զակաբ վտան ընդգրկեցեին, զի անաստուն էր. կէ. իզ: *Տնատուն էր (յի). Ոսկ. յ. ա. 12: Ն Շ. յգի: *Տնատուն կենդանեաց մարդիկ ինամեցող. վանակ. յօբ:

Տնաձոյն. ա. Ր ի տան սնեալ. ընգատուն. ընտանի. ընտել. *Հռեբեկա սիրէր զակաբ վտան ընդգրկեցեին, զի անաստուն էր. կէ. իզ: *Տնատուն էր (յի). Ոսկ. յ. ա. 12: Ն Շ. յգի: *Տնատուն կենդանեաց մարդիկ ինամեցող. վանակ. յօբ:

Տնաձոյն. ա. Ր ի տան սպասք կամ սպաս տանի. անասան. անասուն. ընտանի. *Ի խաղաղուն անասպասեակ առնէ: Զգայթեի մտքիդ խաղաղելով և կասելով ի անասպասեակ ախտիցն. փիլ. Նր. իե. Ն Ին. ա. 49: *Մի կրնացուք ինչ վիշտ արտաքոյ հաստեանան կարօտութեան, և անասպասեակ ախտից. Լբ. ածաբ:

Տնամատ, ի, ացս. ա. Ὀικουρός. Domus curam habens, domi manens. Բարեկարգիչ և հոգացօղ տան. անաչէն. տանտիկին ժրագլուխ. *Զգաստասցուսցեն զմանկամարգսն՝ պրաստիս լինել, որպէսիս, անալարս: Կամ ի մանկամարգացդ ամուսանանալ, որպիս ծնանել, տնամատ լինել. Տիտ. իե. 5: ա. փիմ. է. 14: *Կանայս անալարս. Լբ. առաւ:

Տնամերձ. ա. Որ ի տան առեքեալ է յօտարաց. (իսկ ումի. է աւերօղ զտուն իւր կամ զայլոյ.) *Եւ մեք գերիք և կալանաւորք, սրակոտորք, անաւելք, և յընչից կազատած. Լսպ. ծէ:

Տնիկ, անիկան, անկուանք, կանց. գ. Ὀικεῖον. Domicilium, nidus. Տնակ. տուն աղքատաւոր փոքրիկ. և Բոյն. * Ածեալ զնա ի յիւր տատապեալ անիկն. Սալ: * Խեցգ և կաս ժողովելով և անկուան չինելով. Ոսկ. Ա. ա. 23: *Ե՛կ ի տնիկս իմ: Լրիալ ընդ նմա ի տնիկ իւր: ի փոքր ինչ անիկ փաղեալք և Թագուցեալք: Բեթզեկեմ անկանն անարգութեի: Ցեսեալ եւսեբեայ ի տնիկէն (կամ ի տնկանէն) իւրմէ. ՃՃ:

Տնկաբար. ս. Իբրև զտուն կամ ըստ ի բնէ անկեալ բարուց. *Ընդանիքն՝ ըստ ըզգաստից, իսկ տնէնքին՝ անկարգաբար և ըստ ունակութեի (կեալ). Մագ. ի դիմ:

Տնկաբեր, ի, ից. ա. Φυτοφόρος. Plantifer. որ և տնկածօղ. տնկարար. Բերօղ յիւրմէ զտուն կամ, այս է՝ բուսուցանօղ տունկոյ և ծառոց. *Որոյ երևեալ ցտունք տանն ծագին ծաղկաբուղխ անկաբերն. Ագաթ:

Տնկագործ, ի, ացս. ա. Φυτουργός, φυτηκόμος. Plantator, plantas curans, hortulanus, vinitor, olitor. Որ գործէ զտունկս՝ անկելով. գարմանելով. անկօղ. մշակ. *Ջմշակին և զտնկագործն. Նհա. էրգ: *Տնկագործ խնամատուն. ՃՃ: *Ջի և տնկագործ ոչ վտան կեղևոյն և ոստոցն, այլ վտան պազոյն գտրամանէ զտունկն. Գէ. Ես: *Ընորհ ունիմ տնկագործին՝ որ իսկ զքեզ յարմատոյ իմմէ: Եսես զտնկագործ, զի հատաներ և տնկեր: Տնկագործք տնկասեր լինին. Մխ. ա. *Ո՞րպէս մշակ և տնկագործ խնամարկու մշակն. Ածաբ:

Տնկագործ, ի, ացս. ա. Φυτουργός, φυτηκόμος. Plantator, plantas curans, hortulanus, vinitor, olitor. Որ գործէ զտունկս՝ տնկելով. գարմանելով. տնկօղ. մշակ. *Ջմշակին և զտնկագործն. Նհա. էրգ: *Տնկագործ խնամատուն. ՃՃ: *Ջի և տնկագործ ոչ վտան կեղևոյն և ոստոցն, այլ վտան պազոյն գտրամանէ զտունկն. Գէ. Ես: *Ընորհ ունիմ տնկագործին՝ որ իսկ զքեզ յարմատոյ իմմէ: Եսես զտնկագործ, զի հատաներ և տնկեր: Տնկագործք տնկասեր լինին. Մխ. ա. *Ո՞րպէս մշակ և տնկագործ խնամարկու մշակն. Ածաբ:

Տնկագործ. իբրև Արարչագործ. հաստիչ բոլորից. ստեղծօղ. (ըստ այմ՝, Հայր իմ մշակ է.) *Բոլորեցունց տնկագործն՝ քո երկանց պտուղ ցուցեալ լինի. ՃՃ: Ջտըն կագործն էից ի քէն պաղաբերեցեր: Տիրական որթոյ հօր տնկագործի քեզիր բառնատուր. Շ. փգ. *Ցայնմ դրախտի ծառ կենաց. իսկ աստ խաչն լուսոյ վիսանակ նորա ի նոյն տնկագործէ կանգնեալ արմատացաւ. ՅՀ. իմ. նիէ:

Տնկագործական, ի, ացս. ա. Սեպհական տնկագործի կամ տնկագործութեի. և Տնկագործ պատրիարքական. *Տնկագործական Թզենի մտղեցանք ժամանեցաք ի կենդանական Թզենի. Քեր. փագ. ի փրտաբ:

Տնկագործել. ս. Որ ի տան տգիեալ կայ. փոքր կեցած նոպած. *Ագանց և կատնանց, և ամենայն չարիս հասակի. մինչև նոցունց իսկ տնտգել աղքկանց. Կիսբզ. Ըղբ. ա. կոբ: * Սահմանեալ հարկապատհանչուի ի մեծամեծաց մինչև ի փոքրագնա, և ի տնտգել աղքկանց. Հ. ապր. ծէ:

Տնահեր. ա. Որոյ տունն առեքեալ է յօտարաց. (իսկ ումի. է աւերօղ զտուն իւր կամ զայլոյ.) *Եւ մեք գերիք և կալանաւորք, սրակոտորք, անաւելք, և յընչից կազատած. Լսպ. ծէ:

Տնիկ, անիկան, անկուանք, կանց. գ. Ὀικεῖον. Domicilium, nidus. Տնակ. տուն աղքատաւոր փոքրիկ. և Բոյն. * Ածեալ զնա ի յիւր տատապեալ անիկն. Սալ: * Խեցգ և կաս ժողովելով և անկուան չինելով. Ոսկ. Ա. ա. 23: *Ե՛կ ի տնիկս իմ: Լրիալ ընդ նմա ի տնիկ իւր: ի փոքր ինչ անիկ փաղեալք և Թագուցեալք: Բեթզեկեմ անկանն անարգութեի: Ցեսեալ եւսեբեայ ի տնիկէն (կամ ի տնկանէն) իւրմէ. ՃՃ:

Տնկաբար. ս. Իբրև զտուն կամ ըստ ի բնէ անկեալ բարուց. *Ընդանիքն՝ ըստ ըզգաստից, իսկ տնէնքին՝ անկարգաբար և ըստ ունակութեի (կեալ). Մագ. ի դիմ:

Տնկաբեր, ի, ից. ա. Φυτοφόρος. Plantifer. որ և տնկածօղ. տնկարար. Բերօղ յիւրմէ զտուն կամ, այս է՝ բուսուցանօղ տունկոյ և ծառոց. *Որոյ երևեալ ցտունք տանն ծագին ծաղկաբուղխ անկաբերն. Ագաթ:

Տնկածօղ. տ. տնկարար. *Ջսերմանաքանն և զտնկածօղ երկիր գործելով. Սիմ. իե. ոբա:

Տնկական, ի, ացս. ա. Φυτικός, φυτευτικός. Ad plantas pertinens, vegetativus, vegetabilis. որ և տնկածօր. Սեպհական ազգի կոց. բուսական. աճեցական. տնկեալ ինչ. *Եւ այլ ինչ չունչ, որ ի տնկական և ի կեն գոյնս. Աբիա. Ց: *Ցտնկականսն և զոր կականսն զօրութեի: Տնկական ասելով զոր տնանէին և աճէին և ծնանէին առնէ: Ջազն կականին զգայուն ունին. Նիս. իե: *Ըստ միանգամ գօսանալոյ ի տնկականէն չնչոյ զկին, որով շարժինն առ աճումն և զարգանալ. Մագ. ի դիմ:

տնկական. որպէս Տնկակից. ընդաբոյս. *Բուսնեալ յանդամս մեր մեկայն օրհնէն, և տնկական ցանկասէնքն չարժանանքն. կիւրղ. գ:

տնկական. որպէս Արտաքուստ տնկեալ ուսմամբ. աստցական. *Բազումն ըստնի զբոլորելիս (միաբն). ոտնակական, տնկական, բնական, ընդմտածական. փիլ. այլաբ:

Տնկականերգ. ի, ից. ա. Որ ունի զնմանեալ տնկոց, կամ իւրց տնկելոյ ի բնէ. փնջի բնի նման. * Սկսբանք և սաստկութք երկուցդ ասացեալս տնկականերգիդ (Քարոզ և չարի). Աղ. հդ. իմ:

ՏՆԿԱԿԻՑ, կից, յաց. ա. Σύμφυτος, Complantatus, congenitus. Ջոյդ ընդ այլոսմ անկեալ. ի միասին սերմանեալ և արմատացեալ. կցորդ. ի բնէ. համարուն. * Տնկակից եղեալք նմանութեիք մահու նորա. Հռ. Ը. 5: * Այս՝ որ մահու քո անկակից, լիցի կենաց հաղորդակից. Շար: * Եթէ անկակից ինձ Թուղցես զմեզ. ի նոսին վատնեալ մսէնցայց: Աճեղէն կերպին անկակցայ-Նար. Ծ-Ե ա ա ա ֆ:

ՏՆԿԱԾ. Σύμφυτος. Insitus, innatus, inhærens. Ընդաբոյս. բնածին. իբր բնական. * Ցեռասմիտ խորհրդովք, և անկակից խորամանկութեիք. Գ. Ի. Ք. 15: * Ա՛յ բանս՝ որ ամենեցուն է անկակից, ա ուաջին՝ ի մեզ օրէնք: Անձին անկակից են կեանք, բայց մարմնոյ քան հաղորդուն. Ա որ. Է: Նիս. բն: * Կիրք հարկաւորք... դի մամարտաւթի անկակից. Նար. ծէ:

ՏՆԿԱՈՏՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կատորոմն անկոց. Լարդուսն ծառոց. * Աւարտուսիս, և անկատորութիս, և հրացանութիս զնո քօք ղեղեալ. Ձհ. լԹ:

ՏՆԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Σύμφυσις. Naturalis cohærentia. Տնկակիցն գոլ. * Մահու նորա անկակցութի: Տնկակցութի մահուն. Լ՚Ք. պորփ. Ն ա: * Քոի խաչակցութի է, և անկակցութի. Լ՚Ք. իս:

ՏՆԿԱՍԱՐԹ. ա. Սուպրթայեալ ըստ անկոյ. բուսեալ և ածեցուն իբրև զսունկ սապրթագէղ. * Տնկասապրթ մարմնոյ ՅԾՈՒՆԻ խաչառարան. Նար. իոա (իբր ծառ կենաց, որոյ պտուղն է ՅԾ՝ հանդերձ սապրթիւք մարմնոյ իւրոյ:)

ՏՆԿԱՒԻՐ. սիւն, բաց. ա. Սիրօղ անկոց և անկադրձութի. * Եթէ անկասէր եղեալ էր, ոչ արդեօք մերժեալ լինէր: Եթէ արձ կագարձք անկասէր լինիցին: Ա՚ր ոմն արձ կասէր անկեաց ի պալատէդ իւր քաջ ուղէշ. Մխ. ասա՛:

ՏՆԿԱՐԱՆ. գ. Տեղի անկոյ. գրասա. այդի: Գնի:

ՏՆԿԱՐԱՐ. ա. Որպէս Տնկաբեր. * Պաբարտութիք գաշտաց անկարար է և ծաղկածին. վ՚ր տ՚ն. Երգ:

ՏՆԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փութւία. Plantatio. Տ. ՏՆԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. * Թէպէտև ՅՈ անկարարութիքն զդրախան լսիցեմք գործ. Նէս. Երգ:

ՏՆԿԱՐԿ, ի, ացս. ա. Իբր Տնկարկու. Արկօղ զսունկ. անկօղ. անկագործ. * Որպէս տեսանելիք և իմանալիք՝ ի գործոց անկարկաց. Վէպօր. Ե:

ՏՆԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Արկանելն զսունկ. հասանելն զծառատունկ կամ զմերդառատունկ, զսունկս և զսունս. * Իւաւունս ունին յիւրեանց անգաստանին անկարկուի առնել, եթէ մարդոյ, և եթէ ծառոց. Իխ. Երք:

ՏՆԿԱՒԷՑ. ա. Տնկախիա, բազմատունկ. * Բազատատան անկաւէտ. Մաշ:

ՏՆԿԱՒՈՐ. Տ. ՏՆԿԱՑ. * Ընդդէմ գոյ նա ունկաւոր աննգական բնութիք. Ա՛ր կեն դանոյն անկաւոր գոյուի. Փիլ. յէՀ: Նէս. ՀՁՓ. Լ՚ա:

ՏՆԿԱՒՈՐԵԱԼ. Ջգեցեալ զսեսակ սրնկոյ. աձեցուն. ոսոձացեալ. * Ի անկաւորեալ սյս երկնահաս անկոյ. Երզ. Լ՚ա:

ՏՆԿԵՄ. եցի. ն. Փութւօա. Planto, complanto, novello, semino. գրի և ՏՆԳԵԼ. Տունկ արկանել. ի հող. արմատացուցանել. անկովք զարգարել. սերմանել. ցանել. փոՀէ, Նիչնփէն: * Տնկեաց ՅԾ զդրախան յԵգեմ ընդ արևելս: Նոյ անկեաց այգի: Տընկեաց սպրատամ տունկ առ ջրհորովն երգման: Մի անկեսցի անառատս զսմենայն փայտ առ սեղանովն տեառն ՅՈՅ քոյ: Եա տընկեցի, ապօղոս ջուր ետ, այլ ՅԾ աձեցոյց. և այլն: * Ծառն՝ անկողին է, և վայելչութիւն իւսմոց նորա. և գու ոչ ծանեար, և պատուղ նմա ոչ ետուր. Վ՚ր տ՚ն. գան:

ՏՆԿԵԼ՝ այլազանութիք. Καταφυτεύω, κατατήγνυμι. Colloco, defigo, constituo, ճեՀ. Հաստեալ, հաստատեալ. կարգելք. ի բնէ տպաւորել, կամ յետոյ մուծանել. * Որպէս զի լցիցէ Տալեալ անկեսցես զնոսս ի լեռան ժառանգութիք քոյ: Տնկեա գու զժողովուրդ քո ի տեղի սրբութիք քոյ: Տնկեցից զնոսս, և ոչ խլեցից: Մոլորութիք ի ան տեառն անկեցին. և այլն: * Տնգեցին հերձուած ի մէջ հաւատացելոց: Ի ջուրն անկեաց հրամանն տեառն զչնաղոյն բնութիք. Ճ. Ա: Վ՚ր տ՚ն: * Օրէնքն մարդիկ ակա, անկեին ի քահանայապետի. Եբր: * Անդեքսանդրացոց եկեղեցւոյն եպիսկոպոս անկի յոհաննու. Ե ա ֆր. Ք: * Տնկին ի Թիկունս նոցա վէրք անբժշկելիք. Հ. Լեւիկ. (սրպէս ասի. Բառնիլ:) * Հիւանդութիք անկին ի մարդիկ: Յայլ ցանկութիք սա ակաւ է. զի ոչ է ասելի ի մէջ, և ոչ է բնական. և զի ոչ ի սկզբանէ անկեցաւ ի մէջ. Ոիս. յՀ. Ա. 21: Ք. 19: * Յիւրաքանչիւր բարս անկեալ է ընդ բողոքիք: Ի բնական օրինաց՝ որ ի միասին անկեալ է. Բր. Հդ: Եփիի: * Անարդեցան զոհք և պատարագք, և փոխանակ նոցա ա զօթքն անկեցան. ՄՅԲ. Ք. (ապ. ընտրեցան:)

ՏՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Կեալն ի միասին՝ որպէս ի միում բնական տան. Եւ ե միուե (հոգւով և մարմնով), յորժամ երկոքեան ուՆիցին զանկկայութիք. ապա Թէ Թողցէ շարժուն, անկեալ գնի մարմին անխլրտելի. Ե. գԼ. հգ:

ՏՆԿԻՆԱԳՈՐԾ. ա. Որպէս Տնկագործ, և անկագործեալ. * Ա՚ն ծառոյն տերև լայնատաղաւրԹ պարտեաց պատճառ, սատ երկրագործին ծառ՝ հայրենի ազնիւնիագործ. Նար. փագ:

ՏՆԿԻՉ. ա. Տնկօղ. որ անկէ. * Որպէս չինող սատ, և անկիչ բուրաստանի. Եբր. ՀԵ: * Մշակ՝ աւանց ծովու վաՃառական, ծառոց տնկիչ. բժիշկ հոգւոց. Պիփա: * Տընկիչք ամբարշտութիք. Մ՚ՅԼ. ՃԼ:

ՏՆԿԻՑ. ա. գ. Συνοικοῦων, οὐσα. Տնակից, ընծակից. * Մինչ գեռևս կենդանի իցէ անկիցն. Փիլ. Ճ. բան:

ՏՆԿՈՒԱԾ. ոյ, ոց. գ. Տնկումն. տընկեալ. տունկ. փունջ բան. * Շնորհ և զօրու ի՝ համապատիւս անկուած: Ծառս կենաց (յԱ) Հայրենի տնկուած. Պրովէ. ի սթէՀ: Գնդ:

ՏՆԿՈՒՄՆ, կման. գ. Տնկիչն և անկիչն (ըստ ամենայն նշ.). * Երկիր ի մշակումն, և ի անկումն: Երկրորդիչ սատ զծառոց տընկումն. Ա՚ւիսփ. Ձ: Վ՚ր տ՚ն: * Զտնկումն դրախտին ոչ ի կարգադրութիքն աստրջն յայս արար, այլ յետոյ իմն պատմեաց. Մխ. այրիվն: Տէր առաջաս ի անկումն փիկուե. Ա՚ր. Ջ:

ՏՆՈՂ, ի, ից կամ ացս. ա. Օւκουρός. Custos, domus. և materfamilias. Պահապան տան. անապան. անառապահակ. և Տնտեսր. ասանտիկին. * Ըստնջք անապհք պաշտպանք լինին: Եղեալր կամ որդի կամ դաստար կամ կին անապահ, կամ հարազատ սերնդի. Փիլ. ֆ. բան. Ե բագն:

ՏՆՏԻՄ. ի, ից կամ ացս. գ. Οἰκονόμος. Oeconomus, procurator domus, dispensator. Տեառէ ասան. անօրէն. հաղորդապետ. մատակարար. ասի և կոնտոմոս, որպէս յն ἐπιτρόπου. Լ. ἐξουλε, ἐξουλήτωρ, վերիչ խորհ, նաղըր. * Հաւատարիմ անտես և խնամատուն ամենի ևր մեծատուն, որոյ ևր ասնտես Պարտ է ևպիսկոպոսին անարատ լինել, որպէս և ՅՈ անտեսի. և այլն. * Մովսէս ևր անտես ամենայն օրինաց և պատուիրանաց. Նաժ: * Տընտեսս լինել ասնդր քոյին, բաչխող բանիք ծածկին. Յո գրէի: * Եւ առեալ անտես ըզձուկն՝ խորովէր ի սատպակի. (ասի. ոՀոյ իբր խոհակեր.) Վ՚ր տ՚ն. Ի:

ՏՆՏԻԱՔԱՐ. ի. Οἰκονομικῶς. Իբրև անտես. անտեսութիք. ըստ վերին սերտուած. անօրինաբար. * Ցխտեսաբար և վայրէվայրապէս՝ կենաց գործի առնելով. Շ. բաՀի: * Ծողովն զամենայն նաՀրիքաց վասն անտեսաբար յաղագս մարմնոյն ապրակցին մերոյ. Ոիս. ա. Ի՚ր:

ՏՆՏԻԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Οἰκονομικός, κή, κόν. Oeconomicus, dispensativus, dispensatorius. Որ ինչ հայի ի անտես, և ի անտեսութիւն. հոգաբարձական. անտ՚ական, և խոհական. * Ցերկրս բաժանեն զնա (զգործնական գիտութիքն). ի քաղաքականն. ի տնտեսականին, ի բարոյականն. Սահմ. Ի: * Տընտեսական խնամ չինութիք. Պիփ:

ՏՆՏԻՍԱԿԱՆ. Գիտակ անտեսութիք. * Չինչ ակն ունել է, եթէ ոչ ասն կամ քաղաքի՝ անտեսականն և կամ քաղաքավարական այր. Փիլ. Լին. Ք. 118:

ՏՆՏԻՍԱԿԱՆ. գ. Գիտութիքն անտեսելոյ. * Արիստոտէլ գրեաց վասն տանն. յորում վասն անտեսականին ՃառԷ. Ցահմ. Ի: * Բաժանի տնօրինականն ի հասարակական, ի պատշաճականն, ի անտեսականն իսկ անտեսականն է պաՃարելն ըստ յաջողութիք. Տծան:

ՏՆՏԻՍԱԿԱՆ. ա. Տիեզական. ըստ վերին սեռ. չութիք. անօրինական. որ ինչ է ըստ խոհոյ մարդեղութեանն. * Ընդին ՅՈ՝ անտեսական լուսաւոր Ճշմարտութիքն իւրով զատաս սամենայն լուսաւորեաց. Պիփա: * Կարապետն յանապատի՝ սակս անտեսական հրամանին յէզերս գետոյ. Մ՚ափ. Ի: * Վասն մեր անտեսական տնօքենութեանցն յի քէ: Ցանտեսական չարչարանքս՝ զոր պատրաստ էր հրել վասն աշխարհի. Նանայ:

ՏՆՏԻՍԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տնտեսական բան. անտեսութիք. անօրէնութիք. * Ա՚ղաչին էր (անտես) ըստ ՅԾական բնութեանն, և եղև մայր ըստ անտեսականութեան. ՍէՀէր. Ը:

ՏՆՏԻՍԱՒԱՐԵՄ. եցի. Ն. Տնտեսութիք վարել. ուղղել. անտեսել. կառավարել. * Քոյ բարդաւատՃեալ բառնիք փորձեցան անտեսավարել զաշխարհ. Պիփ:

ՏՆՏԻՍԵՄ, եցի. ն. Οἰκονομέω. Administro, dispenso, dispono, rego, guberno, solerter excogito, molior. Որպէս անտես գործել. անօրինել. մատակարա. եւ. բաշխել. կարգաւորութիւք ուղղել. խնամիլ որ այլազգ ասի զՅՈ, և այլազգ զմարդոյ: ՋՅՈ. զոր օրինակ, * ՅԾ էր, որ անտեսէր զիրան ըստ իւրոց կամացն՝ ի քահանայութիւն և յոմնէ անօրինացն, և յօգուտս և ի փառս եկեղեցոյ իւրոյ սՅՈ. Փաւղ: * Ա՚ա ի յերկրի բնաւորեցաւ, և ի վերուստ անտեսեցաւս. Վ՚ար. ոփ: * Եւ ի ձայնէն յորմէ այս գործի, մեռելոցն Ես նոյնպէսքան չիմն անտեսի զ Պիփա: Ես զմարդոյ. * Ոչ բարեաց անտեսեաց, այլ զգեցոց զալքասաս: Ջարկին աղքատաց ՅՈմ Եա կրել, և անտեսել: Հաստատմամբ սէս անտեսէ զնոյն կարօտելոց: Վարդապետութիքն անտեսել լսողացն ... Ի չահ անձանց սատպղատչ անտեսեցաք. Մանր. ՃՁ: Ոիս. յհ. Բ. 19: Լ՚ի. փափս: Երբ. Հգ: * Ա՚նհաւ եր կիւրնիս անտեսեցաք զՀատատպատչելն չոյ աւանդս: Կուչցան եպիսկոպոս, որք զամենայնն եկեղեցիս սթեսկոպոս անտեսեին. ՁՀՈ. Ի՚ք: Ոիս. Ռ՚ւիս:

ՏՆՏԻՍԻ. ըստ չի. ոՀոյ. Հոգալ. Ճարտարել. հայթայթել. և Ակնարկել. յոյժ

առնել. արամադրել. ՙՕգտագործել զ՝ամերուն ապ. Ձեր. մարտուն հաստատուն անտեսել կամ ձեռնթափ. Ցհ. իմ. երե. ՙվ. ան նորին ազերսել առ քեզ. զոր յաջեղուած կարդիպ անտեսել: Ըստ պրուժ և յաջեղուած բանիս զնոյն ուրն. առնուկ. ...Ցաջեղուածով բանիս զնոյն անառնուկ. Նար. խբ: Լմբ. պորփ:

ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. ք. Ὀικονομία. Oeconomia, dispensatio, administratio, regimen. և providentia. և incarnatio. Պաշտօն և գործ ունենալի. հաղարապետութեան. մխտաս. կաթարութեան. կարգաւորութեան. կոնդուսուն. Հոգաբարձութեան տան. գործառնութեան և իրենամբ ձարտարութեան զգալութեան. Վերիվայրմանէ, ինչպէս, իմաբէ. ՙՏուր զհամալ տնտեսութեան քո: Ցեր իմ հանէ զտնտեսութիս: Ցուժամ ի բաց լինիցիմ ի տնտեսութէս: Տնտեսութեի յանձն է ինձ: Զտնտեսութեի չնորհացն այ՝ որ տուեալ են ինձ ի ձեզ: Ըստ տնտեսութեան այ՝ որ տուեալ է ինձ ի ձեզ: Ցտնտեսութեէ լըմնի ժամանակաց. և այլն: ՙՔաղաքավարութեի և տնտեսութեի՝ ազգակից են առաքինութիքը. զի է՝ որ քաղաքավարութեի է, տնտեսութեի առ ի քաղաք. և է՝ որ տնտեսութեի է, քաղաքավարութեի առ ի տուն. փիլ. լին. ֆ. 165: ՙԸնդունդէ նմա (պետրոսի) զտնտեսութեի զերկնաւորութեի եղբարց իւրոց: Որովհետև պարտիք տնտեսութեան եղբարց՝ ինձ պարտիք: Ոչ է բաւական սերմանից և ևթ պրականել, այլև բազում տնտեսութեէ չէս այսորիկ կարօտիլը, մերժել զհոգւոնան, հասանել զիւրան, և այլն. Ռոխ. չհ. ֆ. 42: Ցճխ. իք: Շ. յի. կե: ՙՕայրեացն հաստատեալ պատասխորութեէ տնտեսութեի. Աբ. պբեփ:

ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. վերին տեսչութեի. նախախնամութեի այ. ՙԱյցելուն երկնաւոր պըտեսութենէն: Ա յս ամենայն տնքնութեի ձեռային տնտեսութէ խորհուրդ. եղիչ. ա: իգն:

ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տնօրինութեի. խորհուրդ մարդեղութէ բանին. ՙՉննելի բնութէ ըստ ի կուսէն տնտեսութէ հաճելեալ բնակել ի մէջ. Պորփ. զոր լմբ. մեկնեկ. ՙի սպասաւորել կուսական արեամնոյ: ՙՏնտեսութիւն՝ գործառնութեի է. վասն զի առ յանձն որդին այ զայս գործել, ի կուսէն որդի մարգոյ լինել. Խոսր. պորփ: ՙՄայր բանին տնտեսութեան. Շար: ՙՍպասաւորք էին տնտեսութեանն ճշմարտապէս ըստ տնտեսութեան մարդեղեալ չքէր ի վերայ երկրի. Շ. իոյիչ: ՙՉտնտեսութեին այ. զոր տնտեսութեի. զյայզագա ի վերայ բողոքիցս այ մարգեղութեան. Աբ. ը:

ՏՆՏԵՍՕՐԻՆ. ՏՏ. ՏՆՏԵՍԱՐԱՐ. ՙԵթէ ոք տնտեսօրինէ սպասաւորիցէ բանիս վարպասպետութէ՝ բազմաց. Շ. իգն:

ՏՆՕՐԷՆ, ընի, նաց. ա. ֆ. Ὀικονομῶν, οἰκονόμος. Procurans, procurator domus, dispensator, administrator. Տան օրէնագիր, կարգաւորիչ ասն մեծի՝ կամ ասն աշխատից. որպէս տնտես, և տեսուչ. հազարապետ. մխտակարար. հրամանատար. վարիչ. ուղղիչ. բաշխիչ. հոգացող. կոնդուս. իկոնոմոս. որպէս յն. իգնոմոն, իգնոմոն. ՙՕայ. Նազովնի կերակրոց՝ յատկականաց մարդոցն պատշաճեալ՝ յայմնեցուն տնօրինէն (յայ) իմացեալք եղէն: ի բարեբար և յհմաստուն տնօրինէ կենացս մերոց յայ ընկալեալ զվերս. Բրս. Եղ. Ե հդ: ՙՑնօրէն Նորին հոգին ազդէր մարգարէիս: Իրրև որդի առ հայր տնօրէն մերոյ փրկութէ. Լմբ. սգ: ՙՀատատեալ իմ և իմհատուն տնօրինէն՝ ի վերայ ամենայն աներուն ասացուածոցն լինել աերնէնոս. երփ: ՙԵկն ե հսա մեծն, և զտնօրէնն (զհոնոմոն) արտաքս ձգեաց. գլխով: ՙՈ՞ արգեօք իցէ հաւատարիմ տնօրէնն, զոր կացոյց և այլն: Անգիտելով զնայրն և զկամն նման և զտնօրէնան նորա. Իրեն. ա Լիկ: ՙԵպիսկոպոսք են, և տնօրինք եկեղեցւոյ: Քաջ գաւարական իրաւանցն տնօրէն է ուղղիչ: Իշխանն յայտգա մարուհոց տնօրէն լինիցի՝ չարիս հանէ յայշխարհէն: Ընդ հակառակ եղեալ իրերաց՝ չարի և մեղաց միմեանց գտաք տնօրինք. Լմբ. պորփ: ՙՉի քո օգտին է տնօրէն բանսարկուն մայտիւն: Որոյ գործոյն տնօրէն եղև կայսրն օգոստոս ընդհանրական գըրութէ աշխարհի. Լմբ. սգ. Ե վերադիպ: ՙՄեր փրկութէ տնօրինիզ՝ հօր միածնիդ յոի. Լմբ. գալ հրեայ: Իսկ յոքն. իրր Տնօրէնութիւն. Սարգ. յ.

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Ὀικονομία, διοίκησις, διοίκημα Oeconomia, dispensatio, dispositio domus; moderatio, administratio. և providentia Տնտեսուի. կարգաւորութէ. հոգաբարձութէ. տպասաւորութէ. տեսչութէ. խոհական Թողլուսուէ կիմ զնչնումն. ՙՈ՛չ առ ինչս իսկ, և տնտեսութիս, և զօրաւորութիս, և առ այլսն իշխանութէս. Պարսաւ: ՙՉքաղաքաց տնօրէնութիս. Պիս: ՙԵթէ ի տերանչ ձերոց առաքիչիք ի տնօրէնութէ ինչ բանի, արդարութէ վարեցարուք. Շ. ընդ: ՙԵթ ոչ տնօրէնութէ յարկի ստանց ձիթոյ պիտոյից խնդրոյ. Նար. գէ: ՙՄտաւոր չաւշայն տնօրէնութէ: Կտտարէ մեզ զպէտպէս տնօրէնութէն եկեղեցական գործոց: Տնտեսութէ տնօրէնութէ յանձն արարեալ է ինձ. Լմբ. սգ. Ե պորփ: ՙի յանցանայն զերծոյց (յովսէփ զերգաբան), տնօրէնութէ այ կոչելով զերգաբան, և ոչ նոցա չարութէն. Ռոխ. չհ. ֆ. 25: ՙՏնօրէնութիւն տեսուն մարդասիրապես ի մանկանց պատեսրուպին նոցա թէթևացոյց. Կլիմաք: ՙԱմենէքեան՝ որ հակառակ կան ճշմարտութէ, վասն յանդակ լինին ճշմարտութէնն. և այս տնօրէնութէ եղև. Ճ. Բ: ՙՊատճառէ զտնօրէնութէ իրիք (գործառնութեան). որ զտուան բանտարկէ. Կլիմաք: ՙՀպէրութէ և ճաշակաւորութէ միոչ ի խորագոյն մարմնոյ հասանէն՝ փոյտուն ասն մասուցանելով զերան ասի տնօրէնութէ (բաշխման պիտոյից). Փիլ. Խասփ:

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ. Ὀικονομία, և այլն. Incarnatio. Խորհուրդ մարդեղութեան. խոնարհիլն որդւոյն այ և մարգանալն. ՙՆա ըստ տնօրէնութեան և վասն մեր որդի եղև ագամայ, իսկ մեք ըստ բնութեան եմք որդիք ագամայ: Աճ իմ, և ձեր. ձեր նորա եզև ըստ տնօրէնութէ, վասն զի մարդ է. իսկ մեր ըստ բնութեան ասէր է և ձեր: Ի ձերն չար չարանացն և յարատեան, և աստիճան տնօրէնութեան. Աբ. ա. ֆ: ՙՉարարչին տնտես տնօրէնութեան զանգնին ծնօզ: Զիս ձիշատակիցէք, զտնօրէնութէ իմ պատասխցէք: Փափագէր տեսանել զտնօրէնութեան տեղիան քոյ. Նար. խոս. Լմբ. պորփ: Վ. ըր հղ. ձֆ: ՙՍտորագրեցեր զտնօրէնութէ քո զաստղի: Զտնօրէնութեան քում էակցին: Զոր ի տնօրէնութէնեան խոնարհութէ ընթրցեալ: Որ զտնօրէնութէ ձեռնարգանդն ի յարգանդի ծանեալ հոգւովն. և այլն. Շար:

ՏՆՕՐԻՆԱԲԱՐ. ած. Ὀικονομικῶς. Dispensative, cum dispensatione, secundum providentiam, vel incarnationem Տնտեսապար. գեղեցիկ մասասկապարութէ. գաղանի կամ խորին տեսութէ. կիմ վերին տեսչութէ. ՙԴարձեալ տնտես հաստատեցեմ, մեմունոյ հոգւոյ՝ միոք տնմարդին. զերգաքանչիւր պէսպս նոցին՝ տնօրինապար տալ ըստ կարգին. Ցորդի: ՙՈր ոչ մակաբասար եղեցակային արամարհի, զինուց տնօրինապար բաժանել. Մոփ. ՙՈր զծածկեալ խորհուրդ ձեռ զխոսել տնօրինապար յայտնեալ ծանուցին. Շար. ՙԵ այս տնօրինապար լիներ, զի նախ ասդ քարոզեցէ. ուսոմի և գաստիանուեցիքն առնե ի գամատկոս տնօրինապար լինիր. Ռոխ. գե:

ՏՆՕՐԻՆԱԲԱՐ. խորհրդով տնօրինութէ. խոնարհելով ըստ մարդկութէ. ՙԿերպագեալ զմեզ ի միշ կուսէն տնօրինապար: Զանձանելի զոյս ձեռնութէն տնօրինապար յորովայնի քում կրեցեր մարիամ: Տնօրինապար յերկրի երեալ: Տնօրինապար պատասխելով և այլն. Շար: ՙՏնօրինապար պատասխեցեալ ընծայեցար տիեզերաց. Զգր. կե: ՙՏնօրինապար կոչեցեալ երկնային ադամ: Տնօրինապար գալ ի մերոսութէ. Շ. իոյիչ. Ե տգե:

ՏՆՕՐԻՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. ֆ. Ὀικονομικός, κή, κόν. Dispensativus, dispensationis. Տնտեսական. ՙՑորժամ զարդարէ զք զգարս, լինի բարոյական. կամ զառն, և լինի տնօրինական: Առաւնոր բարոյականն ի տնօրինականումն տեսանի, և տնօրինականն ի քաղաքականումն: Գործականն բաժանի ի քարոյականն, ի տնօրինականն, և ի քաղաքականն, որ պարտնակեալ ունի լինելն զգարոյականն և զտնօրինականն. Սահմ. է: ՙԵս ասի տնօրինականն՝ հոգւոց՝ ուղղութէ. Տօնակ: ՙՆաև այս իսկ տնօրինական էր. զի ոչինչ մեծ վարկանէր զմեռանելն փառօվ վասն մեծագոյն չահի քարոզելն. Ռոխ. գե:

Կամ Որ գիտէ բարւոք տնտեսել զինչս իւր. ՙՀնօրինականն՝ ռիփդ (ասեն յաղկատք). Բրս. տոխ:

ՏՆՕՐԻՆԱԿԱՆ. ա. Փրկչական. տեսչական տնօրինութէամբ տեառն. որ ինչ սնի է մարդանալեան կամ խոնարհութէան որդւոյն այ. ՙԸստ միաւորութէան տնօրինականի: Ցայլ տեղս տնօրինականս փրկչին: Զտնօրինական անաւանն յիշէ: Որ ի լռումն բոլորից տնօրինական մեծ խորհրդոյն. Պարապմ: Խոսր. որթ: Խոսր: Շար: ՙՍոյնպէս օրինակեցաւ անօրինական սրբոց (ուխտաւորքն յերուսաղէմ). ի համ գրե ի հայ Թարգմանեցաւ, և բերաւ ի հայս, յորում էր Թիւն ՉՀղ. Ռոխ:

ՏՆՕՐԻՆԱԿԱՆԱԲ. ք. Տնօրէնութէնք քեի. գործք մարդեղութեան. ՙՉպէրնէնի տնօրինական ասէ ծածկեալ ի մարդկային մտաց: Կատարեցան ամենայն տնօրինականքն: Զքաղաքն տնօրինականաց: Վնասակարս առ տնօրինական աերութենականս: Մարգարէիցն փոյթ եղև խնդրել և քննել զտնօրինականն քեի: Ա յսպիսիք են ամենայն տնօրինականքն, լինն խոնարհագունիքն և բարձրագունիքն. Շ. իոյիչ: Նար. իէ: Սրփ. ա. գ. է: իգն:

ՏՆՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Տնտեսականութէ. և Տնօրէնութէ քեի. ՙԱնքաւ պատիկ շնորհացս տնօրինականութեան վասն մեր՝ պարարքին. Երզն. իեբ:

ՏՆՕՐԻՆԱՊԻՍ. ՏՏ. ՏՆՕՐԻՆԱԲԱՐ. ՙՏնօրինապէս տեառնագրի: Ոչ զի զայն կասկեր, այլ տնօրինապէս (իբր զիշխմամբ): Ըստ նմա նուեթեան նորա խոնարհեցաւ (եսիկակատան) տնօրինապէս առ գրուեան. Նար. գէ: Բրս. իղ: Լմբ. պորփ: ՙՏնօրինապէս առնու բանն զայս ի վերայ նորա ասդիսոն. Շ. ա. չհ. իա:

ՏՆՕՐԻՆԱՐԱՆ, ի, աց. ֆ. Տէզի և գործ ի իրիք տնօրէնութէ. ՙՉնաւակատիս ոք տնօրինարան. գ:

ՏՆՕՐԻՆԵՄ, եցի. ն. Ὀικονομέω, διοικέω. Dispenso, dispono, rego, administro,

procuro, instituo. Տնտեսել. կարգաւորել. մատակարարել. հոգալ. հնարել. և զինքեամբ յարմարել. *Զաւազգին նոցա զօգուտն անօրինէր : Զփրկութենէ անձինն ի նմանէ անօրինեալ հոգայր : Զայս անօրինէր բարի առնեսցուք: Զի ԹԷ անօրինեացէ ՏԱ խօսել մեզ առ միմեանս. Ռօ. չ. ա. 42: Յհ. ին : Լխ. ոչ: Շ. ԹՂ :*Ըստ սիրոյին և ըստ պատուհասին միշտ անօրինէ զվարգապետութեանն: Զամենայն տեսակս առաքինութեանց յանձինս անօրինեացուք. Նանայ :*ԵԹԷ բազում զկեանս մեր ոչ անօրինիցեմք : Զի ԵԹԷ սերմանեացդ՝ որ վասն մարդոյն, ՏԱ այնպէս հոգացաւ անօրինել, մարդոյն ապա՝ յաղագս որոյ աւետեացն գոյացան, ոչ անօրինէր մեռանելութիւն ակնդ անուանի : Տիսչուի հոգւոյն՝ որ զմեր անօրինէր փրկութի. Ս.գ: *Ապրդ զայս անօրինէ ինքն՝ զի մի ընկալցին, և երկայնամիտ լեցի առ նոցա առատակուին. Իգն :*կահս և կազմուածս, որով պէտք անօրինին : Քաղցն և կծուն՝ ի պէտս բժշկայ անօրինին. ՅՁա. Ք. Է :

ՏՆՕՐԻՆԻՒ. Յանձն առնուլ փրկչին անօրինաբար զամենայն զմարդկայինս՝ բաց ի մեղայ. *Տնօրինեցաւ յարգանդի կուսին իմ կակղիկ հնր և ՏԱ հոգւոյն : Օրհնութի՝ ի բարձունս տնօրինեցելոյն՝ ի կուսէն Թագաւորին մերոյ. Շ. :*Տնօրինի՝ ի նոր գերեվարանի դնել նմա : Ի կենարար տնօրինեցելոյն կոչի. Ռօ. չ. Ք. 39: Անյաղ. Բ.

ՏՆՕՐԻՆԻՉ. ա. Տնօրինող. տնօրէն. որ տնօրինէ. *Զոր տնօրինիչ ամենայնի՝ տնչ պատրաստեաց ապաւինի : Եւ չարժէ զայս գործս տնօրինիչ փրկութենէն՝ ի վերայ մեր հաւատովն. Շ. խոսք: Լխ. ոչ:

ՏՈԳԻՄ, եցայ, եալ. յ. Բառ անկայտ. որպէս Տհնչել անկագաբար. և կամ Տոգորիլ. և Հոծեալ գոլ ամենայնիս. *Եւ գու այսմ ցանկայար տոգեալ Տղեալ տոգեալ. տիրապէս տրամադրութեան տորբանականդ՝ ի քէզ տոգեալ. Մոգ. Է. խա :

ՏՈԳՈՐ, տոգորք, բից. գ. Թաթաւումն. շաղախումն. ներկումն. և նմանութի՝ Հնդրատութի. ուսումն. մակացութի. *Հնդրատական տոգորից տեղեալ քեզ տրամկակերալ : Յորում մեծերեալք են տոգորք ՏԱՅԻՆ : Զքաւիչն (գիտութենէից) ի նա տոգորս և լնակայութ ցուցից : Ի տոգորս ալքից տալլս կացեալ ի գբի՝ տրաւքս ուսուցեալ. Մգ. ծէ. իէ. ԼԷ. Ն իԷ: Խակ ԼԷհ. դնվ. *Տոգոր, ներկ ոյ: և չԼՆ բա. *Տոգորք, ներկոյք ոյ :

ՏՈԳՈՐԵՄ, եցի. ն. (չծ. պ. ԲԷրէեԷրԷՒ.) Թանալ. Թաթաւիլ. ներկանել. *Տախտակ տոգորեալ վարժ խուզման. Մգ. ա ալէհ:

ՏՈԽՂՈՒԿ. գ. Ագդ. եփոյից ի խմորոյ զանգելոյ խղով և անուշիւք. պլակինգի. *Ձկաապան, և զխոխընդեւոյս, զքաքարան և զտոխլուսն. Ռ.ի. էէլՊ. ծ. յն. զպղակունդս և զեփոյս :

ՏՈՒԻԿ, ծկի. գ. Ընձիւղիկր կամ խիճ, Մոծիկ. մոծակ. այն է ագդ մժեղաց. *ի տոծկէ և ի մժեկաց կերակրին՝ ի ինամոցն ՀՈ՝ մինչ ի դառնալ ծնողացն. Վ.ԷԴՆ. ոչ:

ՏՈԿ, ոյ. գ. Աքմաս Տոկալոյ. որպէս Տհնումն. տևևումն. Ժոյժ. յերկայնաձգութենէ վաստակոց. յերկարութենէ համբերութենան կամ ուժոյ. գխմոյնաՒՒՒՒ. գայանէգէէ. *Համբերութենէ՝ ի ժամանակի հալածանաց... ըմբերութենէ և տոկ. (յն. համբերութենէ ան. պարտելի.) Կօ. ծՀ. *Վկայիցն հանդիսք... արտաքոյ է տևողութենան մարմնոյ... (ՀԾ) տոկ չնորհնէ նոցա. Նօ. ԷրԳ :*Որու մ լծակ ցի հարկաւորապէս աշխատուի և տոկ. Սոբի. Իրաք ասաՀ : *Առ ի տոկ ունել կենդանութենան. Վ.ԻԳ հղ. յ :*Շնութիւցի այնու հետ վաստակն վաստակ, այլ ոչբէսփի և ի տոկ անկանիցի (յն. Ճգտեսցի), ևս քան զևս քայլոր և հեշտական Թռւի. Ռօ. Տ. ա. 16 :*Մարդ չկարէ բազում ժամս ի վերայ ջուրց գտնել. քանզի չկարէ կարի ի տոկս ձգել (այսինքն յերկարաձգել) առանց հանգչելոյ. ՍԷԲԷր. Ը: *ԵԹԷ այսմ ևս ոչ լսիցէ, այլ ևս յաւելից, և ի տոկ կոտեցից (այսինքն յերկար կամ ստատիկ). ԱԳՄ : *Խնայեաւ ի մանկահաս աղջիկդ, և ի տոկ հլսմայեաւ տանջել. (այսինքն չափով կալուլոյ տոկալ, կամ յերկարելով զնեԹէ տանջանս). Ճ. Ա. Լբ ՀԷԲՐ :

ՏՈԿ. ա. Տոկուն. յերկարատև. դիմացկուն. փայտէղէը. *Մինչդեռ ուղիղ վարդիցի նաւս, անկասկած է յընկզմելոյ, և ի խափանելոյ, մինչդեռ յայղով և տոկ օգով առաջնորդեցի. Սոբգ. ա. չհ. Ք :

ՏՈԿԱՄ, ացի, ած. լ. Παρίσταμαι. Sustineo, persevero, duro, suffero, consisto. Տևել. յերկարել. ժուժել. համբերել. կալ մնալ. բաւել. զդէմ ունել. կալել տանել. դիմանալ. փայտկոփ. *Զօրագլուսցէ զքեզ ՏԱԾ, և կարասցես տոկալ. Եւ. ծԷ. 23 :*Զի ԵԹԷ այժմ վասն զի անտեսական են մարմինք՝ յայն սակս մեռանին, ապա և ի յարութենէ ըստ նոցա բանին չտոկան ընդ չնչոյն : Զի այդր տոկային այնքան անըմբռնելի տանջանաց : Եւ յաւուրեացս՝ չարչարանաց, տեսել տոկալ տրտմականաց : Պահեալ լինին և տանգաստալ. ԵԷՒ: Սէփ. յ: Ք: ՅՀ ՈՐՏ: Փիւ. ԼՒ. Է. 46 : *Որ զայդպիսի ժուժկալութենէ պահոց տոկացեր. Լխ. ոփՊ :

ՏՈԿԱՅՈՒՅԱՆԵՄ, յցուցի. ն. Տալ տոկալ. տոկուն առնել. դիմացնել. փայտնպըրտգի. յն. Τονόω. Intendo. ձգաեէլ. *Փայծաղն դոլովպինգ բնութենէ, պինդ զնոսա և տոկացուցանէ. Նիոս. Բն. իէ. (նոր ձեռ. աստուածացուցանէ):

ՏՈԿՈՍ. ի, ից կամ ացՏ. ՏՈԿՈՍԻՔ. յն. τοκάς. *Վարձ տան աչառանաց, կամ տոկոս մարդանշանաւնէ : Տոկոսիւք պահանջէն. Լխ. ոչ ՄաԷր. ծէ: ոՀՀ և. Նաբ. ԷրԳ:

ՏՈԿՈՍԱՀԱՒԱՔ. ի, ացի. ա. Հաւաքօղ տոկոսեաց, ժողովող զվաշխս. *Տոկոսահաւաք վաշխառուք, որ ցանկայ բազմացուցանել զվաշխն. Լծ. սահմ:

ՏՈԿՈՍԱՒՈՐ. ի, ից. ա. Որ առնու զտոկոսիս. տոկոսառու. վաշխառու. *Առնուլ ինձ յանտրժանից՝ ի պէտս, ի տոկոսաւոր ևն: Վայ տոկոսաւորին. ՄաՀ: Ռ.ի.ԻՒՐ :

ՏՈԿՈՍԵՄ. եցի. ն. Ընդ տոկոսաւք արկանել. վաշխ պահանջել. *Չտոկոսեմ զպարտասուականդ, չպահանջեմ զպարտսն, չարկանեմ խեղդ. ԵԷր. ղԼՀ :

ՏՈԿՈՍԻՒՔ, սեաց. գ. որև ՏՈԿՈՍ. Բառ. յն. τόκος. յորմէ առՀկ. փղօս. այսինքն Ծնունդ. *ԵփրեմԻբրև զՀաւ Թռւեաւ, և փառք նոցա ի տոկոսեաց և յերկանց և յԸզուԹից. Ռէր. Ը. ոՀ: Տես և զմեկն. ԼաՀբ. անդ. (կայ և Հ. ի տոկոսաց:)

ԱՂ առաւել Τόκος. Fœnus, usura. Չար նուագ փոխոյ. անիրաւ պտուղ կամ վարձ դրամոյ ի փոխ առեալոյ. վաշխ. չարիատ. ՏաՀէՀ, ՏաւաՀէՀ, րէպՀը հաւաՀ. *ԵԹԷ արծաԹ փոխ տայցես, մի արկանիցես տոկոսիս : Մի տայցես եղբօր քումՍ արծաԹ վաշխիւք, և մի զկերակուր չորիատիւք, և մի տոկոսօք զնՀ ինչ : Նոյնս զտուն իւր ի տոկոսեաց և ի վաշխից Վաշխս և՝տոկոսիս ոչ ետ: Վաշխս և տոկոսիս առնուին ի միջի քում : Տոկոսօք անգրէն ոչ պահանջիցէ: Տոկոսօք (կամ տոկոսիւք) պահանջէի զնմին: ԵրԹ վաՀճառեաւ զնովն, և Հաւուցես զտոկոսիսն քո (այսինքն զպարտս տոկոսաւսյս) . ԵՒն .

*Ապրագ տեղիչօք ի տոկոսիս վաշխից մեաց. Եւ. ՀՔ : *Նա այն՝ որ ոչ ետ Հաւաստիսմ , և ոչ փոխ տալ տոկոսեօք . Ո. Հատուցանել ոչ զտոկոսիսն , և ոչ զգլուխն ՊլաՒ . ոչ . է :

Նմանութի՝ Պարտիք. պարտաւորութի. վճիժ ի փոխաբէնան՝ առաւելութի. *Կոչ աէին ի վերայ արդարոյն զորինացն տոկոսիսն, և զամբաստանուսն Հայհոյութենէն : Տայցես զտոկոսիս վասն ամենայն չարեացն՝ զոր գործեցեր . ՃՀ. Ա: *Զվերջին պատժոյն տացէ զտոկոսիս . Մաէր. Փ:

ՏՈԿՈՒՆ. ի, ից. ա. Ունող զտոկ. որ կարէ տոկալ. սերտ. դիմացկուն. փայտէղէը. *Գրաստս տոկունս և ուժեղս . Փ.ԻԳ : *Տունկն կապով հաստատագոյն և հարատագոյն ոնդեցին՝ բարեբաստիկք են, առ որս փոփոխեալ լինի ազդն տոկուն . Փիւ. էին. Ք. 133. 134 :

ՏՈՀՄ, ի, իս կամ աս, ից կամ աց, իւք. գ. Δῆμος. Pars tribûs, populus. γένος, γενεά, ἔθνος, gens, genus, generatio. συγγένεια, cognatio. πατρία, familia, parentela. (չծ. պ. Թ. Ռոխմ, Ռոխոմ, Ռօխմ, Ռօհոմ. որ է Սերմն. սերունդ. զաւակ.) վր.փԱՒ.Զարմ. ցեղ. ազգատոհմ. տուն. ժողովուրդ . ազգի ճօ. ասյ , ձին. ախոխէ. *Ցեղի յուդայի ըստ տոհմից: Տոհմն զաւրայի ըստ արանց : Յազգէ տոհմին յուդայի : Առաքեցին ոլոքիքն դանայ՝ի տոհմից իւրեանց : Ըստ տասից հարցն : Յակոբեան տոհմիս : Յազգէն դաւԹայ , ի տոհմէն փսալեսանց , ի ցեղէն յուդայ : Ամենայն տոհմք ազանց : Որ յազգիս մերում , և ոչ ի տոհմի մերում , և ոչ ի ժողովրդեան մերում : Յիսրայէլեան տոհմէ անտի (յն. յիսրայելէ) : Պատուհաս մահու զնա տոհմիս հարցեն (յն. ամենայն ասէն). ԵՒն : *Ընտրեցաւ տոհմ յամենայն տոհմացդ. ՀԷր.ծն : *Ի տոհմէն արծրունեաց , ի տոհմէն սիւնեաց , ի տոհմէն ռշտունեաց : Ցայլմէ տոհմէ : Արք պարսիկք յաւագ տոհմացդ . ԵՀԼ: Փաէր : *Ոչ տոհմից փառաւորութիւն փառաւոր է առաՀ. այլ առաքինութենէ բարետոհմութենէ: Ամուսնաւորաց և-մսկնացուաց ազգ է տոհմ ՀԱծոց նոցա. Յճո.Ֆ: ԵՀԼհ: *Ի տոհմս տոհմս ազգաց . Մ.ԻԷ . ծԷ :

ՏՈՀՄԱԲԱՐԻՔ. Տ. ՏՈՀՄԱԲԱՐԻՔ. Γενεαλογία.* Ժամանակօք չափի և չօշափի , և ընդ տոհմագիրս մտանէ (այսինքն անցանէ ի գիր ազգաբանութ). Կօ. ծ՝ . (որ և Թարգմանի , ընդ մտանելագիրս մտանել:)

ՏՈՀՄԱԳԼՈՒԽ. գ. Գլուխ տոհմի. ցեղապետ. նահապետ. *Ո՞վ եղև անկիալուէ հեթանոսաց. միԹէ ինքն տոհմագլուխն յուգա եղև. Դ.ամոյ :

ՏՈՀՄԱԲԱՐԻՔ. Թուոց. գ. Γενεαλογία. Genealogia, Աքգահամար . ազգաբանութենի. տոհմագրութի. ՀՀլագրութենի. ճօղագրութի. ըՀՀի ինչնի , ասյ ֆՀՔԲԷր , ալ. * Շհայել յառաւսպէլս , և ի տոհմաԹիւս անչափս : ԶտոհմաԹիւս , և զՀեռ , և զորինական կռիւս . ՙ. փխ. ՙ. 4: Տիփ. Ֆ. 9 :

ՏՈՀՄԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Γενικός. Gentilitius. Տոհմային. ազգային . ցեղական. առանին . *Յոլովք և մեծամեծք լինին կռիւք յաւագս՝ ի տոհմին պատուոց . քանզի տոհմական պատերազմ իրրու զի չարագոյն են քան զօտարականացդ . Փիւ. ԼՒ. Է. 60 :

ՏՈՀՄԱԿԱՆ. Συγγενής Cognatus. Ազգական . ազգակից . *ՄուրԹաք տոհմական էր սաւուղեան գեղին . Մ.ԻԷ. Ֆ. (ապ . տոհմակից :) *Հոմացեղիցն և տոհմականաց , որոց սեպհական էր ընտանութենին, կատաղի ցասմամբ ընդդէմ զինեցայ. ՍԼՀ. ոչ:

ՏՈՀՄԱԿԱՆ. Ἐυγενής, Generosus, nobilis. Քաջատոհմիկ. ազնուազարմ. ազնուական. Մի քանի ազգաց, ընտանեաց և տոհմականաց թագաւորն մեծ տոհմական. Նար. ՃԻ: ՄԲԲ. ԺԸ:

ՏՈՀՄԱԿԱՆ, անք. գ. Գ՛ենոյմա. Fructus. πλεονασμός, abundantia. և բազիւ, εὐφορέω, καρποφορέω, fructifero. Աւետ բերք սերմանեաց երկրի. բարեբերութիւն. առատութիւն արգեանց կամ արմտեաց և պտղոց: Ընդ ուրուքն մեծատան եւտուն անդք տոհմականս. Ղկ. ԺԲ. 16: Իւրև զերկիր ինչ պարարտ ընկալեալ զսերմանիս՝ պտղաբեր լինի և ձեղն լոյնեալ տոհմական բազմացուածք: Ուրսերմ է, անգ և բազում տոհմականք: Ուրչափ ինչ ինաս արմտեացն լինիցի, Թէպետև տոհմական ոչ, սակայն զգլուխն ասյ: Անդն ոչ զյանեալն եւեթ պարտի քաւել, այլ առաւել ևս տոհմականս. Կոլ. ԺԸ: Ոսկ. Ֆիլ. Ե ա. ԲԵ: Տոհմականով կանգնեալ, և զարգարեալ Թէփով և ցօղնով և քաղով զոր յատելու նոցա երկիր. ԵՒԲ. Ճ. Նոբ: Ձսան ցորենոյ պտղաբերէ տոհմականս. Եւբեր պատուղ տոհմականաւ: Տոհմական բանաք բուսանի: Ոչ վիշապք զտոհմական արգեանց կրճեն. ԱՓՖ: Շ. Խոսփ: Լ՛Ք. ոչ: ԵՀԻ: Ձարիւրաւոր կոչեցան տոհմականք ձոյ. Ո՝ԼԻՔՔՐ:

Եւ նմանութիւն՝ Առաւելութիւն պտղոյ այլոց իրաց. Հան. Ի՛պիկարպία. Usus fructuosus, questus, foenus. Քայլ, Քայլիլ. Ո՝ ոչ ընկալցի այնպիսի քայլը Ֆատուցաղող՝ի ժամանակի հանգերձ տոհմականաւն զիտոն: Պահանջէ զտոհմականս իւր չնորհաց. ԱՁՔՓ. ոչ: Լ՛Ք. Վերափոխ: Ընկնիցիս գանձս յերկինս. ոչ կորնչին իրքն, այլ առաւել տոհմականաք ածեն, և առաւել քան զոր տայցեն՝ առնուս. ՄԷՒՒ. ղ:

ՏՈՀՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Տոհմականն գոլ ոմն Քաջատոհմ ազնուականութիւն. և Պտղաբերութիւն. Քաջատոհմիկ, տոհմականուն, արգասաւորեալ. Փարպ: Ընդլայնեաք տոհմականութիւնք առլցեալ երևելեաք և անեղեւռնեալ Թիւք. Գ. Փ. ԲՂՔ:

ՏՈՀՄԱԿԻՑ, կից, ցաց. ա. Συγγενής. Cognatus. Համատոհմ. ազգակից. ազգական, հոմազգի. Ո՛Ջ յերկրէ տոհմակցաց քոյ՝ի մարմնոյ և յարենէ ազգի քոյ: Որ ազգակից և տոհմակից էր մեծի քահանայապետին տահակայ... Երկու ևս այլովք տոհմակցօք: Եղեր տոհմակից մեր: Տոհմակից Թագաւորին. ԱՓՖ: Փարպ: ՃՃ: Վերայդոյ հնձն ընդ իւր զմարմինն մեր, զի եղիցի նա բարեբաս տոհմակցաց իւրոց. ԵՒԲ. Հաճոյ: Զիւր վկայեցեալն արար ուրախակից, զի տոհմակիցք էին մարմնոյ նորա. իսկ ամենայն տոհմակից մարդիկ լինին ուրախակից տոհմակցաց իւրեանց վկային. ԱՓՖ: Ի բնէ գազանութիւն տեսնուս, որ ոչ ունի հաղորդութիւն ընդ տոհմակցի իւրոյ. Վ՛ԵՂՐ: Ա՛ծ այնոցն արանց... որպես տոհմակցաց իմոցականիւն. Դիան. ԵՒԵՒ:

ՏՈՀՄԱՅԻՆ, յինոյ, ոց. ա. Ἐμφύλιος. Tribulis, intestinus, civilis. Տոհմական. ազգային. ցեղական. Ամպարհաւածումն և բազում այլոց չարեաց գործակ է, որք են ակզմունք օտարականաց և տոհմային պատերազմաց: Գազանք մեծամեծք և բազմամարդիկ՝ տոհմային հեռութիւք սաւերին. ՓԼ:

ՏՈՀՄԱՑԻՆ. արպես Συγγενής, συγγενικός. Cognatus, proximus. ὁμοεθνής, gentilis, ejusdem gentis. Տոհմակից. ազգական. մերձաւոր. ընտանի. Խզամ. ՃԲՐՈՄ. Տոհմային եղբարբք հանգերձ. Տոհմային քաղաքացւոց: Տոհմային քաղաքակից ընկերութիւն: Ռաքեամբ և տոհմային սիրելիք: Տոհմային բարեկամք սիրելիք. Ե. Ե Ֆ. Ֆ: Զազգակից տոհմային Թողեալ: Էին ըստ մարմնոյ ազգակիցք նորա, և այնպէս տոհմայինք լեալ՝ ոչինչ փրկութիւն չահէցան: Զի իւր տոհմայինն զպղծականօք: Ո՛Ի. յԻ. ՁՈ. 19. 20: Խոր. Ե. 64: Կանոն:

ՏՈՀՄԱՑՒՆ. գ. որպէս Առաւ բերք. Տե՛ս ՏՈՀՄԱԿԱՆ. գ. Ընդ մեծատանըն յիմարին, որում եւտուն անդք տոհմային. ՁՈՒԲՏ:

ՏՈՀՄԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Պետ տոհմի. ցեղապետ. Նահապետ. տոհմագլուխ. Եր. կոտատան տոհմապետացն: Նման այսր և՝ի վերայ տոհմապետացն մայրագրէն արար. ՓԻՒ ԵՒ. Ե լԻՒ:

ՏՈՀՄԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Տոհմային. տոհմակից. մերձաւոր. Բարետոհմուի ազգի, ստացուածոց փարթամութիւն, և տոհմաւոր սիրելիք. ԵՐՊ. ԽԲՐ:

ՏՈՀՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Բարետոհմութիւն. ազնուականութիւ. ապՐԱՔԵՒ. Մ՛ԼԾուԹ, փառս, տոհմաւորութիւն: Թողեալ զպարծանս նոցա ազնուական տոհմաւորութեան քո ըստ մարմնոյ. ՓԼ. ԼԻՒ: Վ՛ՐԲ. Ս:

ՏՈՀՄԻԿ, մկի, կաց. ա. Ἐυγενής, εὐπατρίδης. Nobilis, patricius. Ազնուատոհմ. քաջատոհմիկ. ազնուական. ազատ. Իսկ յետ ազատացն ... և՝ի տոհմիկ մարդկանէ: Զոր պիսի այր տոհմիկ: Զատոհմին առ տոհմիկս ունիք, և վաստատոհմական առ անատոհմիս: Անարժանք և անծանօթք յաղեզ տոհմից. ՓԼ. ԽԴ. Ա: Եւ Լ՛Ք. Ը: ՓԸՐԳ:

ՏՈՀՄԻԿ. Συγγενής Տոհմաւոր, տոհմակից. Ո՛Ր տոհմիկ իսկ էր ազգաս տոհմին զօրավարացն Հայոց. Բ. Ա. Յ:

ՏՈՀՄԻԿ. Ἐμφύλιος. Տոհմային. ազգային: Պատերազմաց տոհմիկ (իբր տոհմական) և օտարականաց փոփոխմունք, և աւարումն քաղաքաց. ՓԼ. Ֆ. ԲՈՒ:

ՏՈՀՄԻՄ, հցայ, եալ. յ. Սերիլ Հայն ինչ տոհմէ. ո ասդան ՀԷՔԼ. Հայրապետ օծեալ, գրիգորէ տոհմէ ալ. ԳՒՅ:

ՏՈՀՄՈՐՈՇ ԱՌՆԵԼ. Որոշումն առնել ըստ տոհմից. Զիւրաքանչիւր ոք՝ի մանկացն տոհմորոշ առնեն. Նե. ա. Կամ. ԺՈ. (իբր յն. φυλοχρινέω, genera dijudico. ուր այլք ընտրեռնուն, φυλοχρινέω, studiose judico).

ՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազգականութիւն. տոհմաթիւք. Ո՛Ջ է պարտ զվճռակ եկեղեցական առաւճանի ձգել ընդ մարմնական տոհմութիւն. Լ՛Ք. պԲԲ:

ՏՈՀՈՐԱԿԵԼ. ե. Ձգնալ. Ճեմել. Նազաքայլ ընթանալ. յն. գնայգ. Βαδίσις. Gressus. Իսկ զսակին տոհոլակելոյ՝ ոՀվ ինչ որ զշոփ առնուլ կարիցէ. Ո՛Ի. ա. ԳՒՀ. Ը:

ՏՈՂ, ի, ից. գ. Γραμμή, ταξίς, συναγωγή, στιχος (որ է ասիքս. որակս և ստոկոյ, լծ. ընդ տող.) Linea, series, ordo, versus Ուղղագիծ գոտեւորութիւն. Չարք և կարգ իրաց. որպէս տատից, տալից կամ ոտանաւորաց, մարգարտաց. օղից չղճայի. մարգկան, կենդանեաց. գիւղ, սբա. սաՒբ. սիւն, սարգ, ւԼԻՀ. Մօտ՝ի սպառաւած տողին կատարի բառս: Իսկ լինձ զՈ՛րս հիւսեցկից չարս և տողս բանից գարուկանաց: Տառ տարբերական տողիս ձևացեալ: Եղ՝ումն նոցին՝ի տողս գլոց. Ելբ. ԽԲՐ: Նոր. Ի. Ե ԼՀՀ. Լ՛Ք. սա սալաՀ: Տողս առանցելոց բանին յԼուսս: Եւ ոչ կարեմ զոՀ տողիս յառաջ խոսացուցանել Ո՛Ի. ա. ԲԵՀ. Լ՛ՀՀ. ԺԸ. Ձայն օր նախ գտոլ բազմականացն Թագաւորաց զաւորայ զամենեցունց կարգելին. Պիսա: Իսկ Տոլ, իբր ա՛ղունք. Տ. ՏՈՂԻՔ.

ՏՈՂԱՓԱՆ, ի, ից. ա. Ո՛ր տողէ զրանաճառամ չատախուս. Ո՛ղբա են խրատատեսցք, և տողաբանք. ՄԺԲ. ԺԸ:

ՏՈՂԱԲԱՐ. ՛. կարիգաւ. տողեալ՝ի մի շար կամ հեռագիծ. Բաղմութիւն հաւուց տեսի տողաբար՝ զի Թռչին առաջնորդութիւն անց. ՓԼ. ԼԻՀ:

ՏՈՂԱԴԻՐ. ա. Ի տողի եդեալ՝ի կարգի գաւառորութիւն գտեալ. Լծորդութիւն կոչի ձայնակցաց տատից ելանել յիւրաքանչիւր տողագիրն չարաց, տեղի տալով ընկերին՝ մանրել՝ի լուծ առ յարմարութիւն բանին. ԵՐՊ. ԽԲ:

ՏՈՂԱԴՐԵՄ, եցի. ն. Ի տողի դնել. չարագասել. փիվԼԻ. պէր փիվԼԻՀ ֆօմաֆ. Տողագրէ զհաստակառոյցն վիմայ կարգս. ԱԺԲ. Ե. 7:

ՏՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Ուր իցէ տող ինչ. տողաւոր. կարգաւոր. փիվԼԻՀ, ԱԶՐՈԼԸ. Իբաւեալ տողական՝ չար մարգգրատական. Գիչ: Ի կարգ գրոյն վնա տանելով՝ի տողական: Սոյն և՝ի կարգ կենդանակացդ տողական. ԵՐՊ. ոթ. ԷՐԻՀ:

ՏՈՂԱՆ, ի. գ. Տող, կամ տողումն. չարք. Ելանելին՝ի նմանէ որդունք բազումք, որ ոչ հաւատացէր տոլան նոցա. Ե՛ոս. պԹ. Ը. 17:

ՏՈՂԱՆԻ, ից. ա. Ծ. Տոլեալ. կարգաւոր. չայնորգական. և կարգաւ. տողաբար. Բովանդակեսցուք զՀառս տողանին կարգելոյ, որ չաւուրց ծննդեան փրկչին. Ե՛ոս. պԹ. Է. 30: Ուր պարտաչին էր պարծանաց քոմ տողանի տէրութեան: Խրատականաս զկնի եկեղեցոյս իբրու զտողանի՝ի վերջ նահանջեալ բարբառէ: Որ և՝ի մեզ հասանէ տողանի: Ի վերայ գվերոյ իւրեանց զարեւնն ձոյ ոչ չատանան, այլև տողանի յորդիս իւրեանց ձգեցին. ՄԹՖ:

ՏՈՂԱՆԻՄ. Ծ. Իբր Տողիմ. չարակարգիլ. Ո՞եր մեզն որգատ... արչակ, և վերջին վաղարշակ. Թէպետև զկնի կարդաբար՝ի մեզ տողանի սեր և նահապետութեի. ՄԹՖ. ԻԷ:

ՏՈՂԵՄ, եցի. ն. Συνείρω, ἐπισυρω, ὑφαω, πλεκω. Connecto, consero, texo, attraho. Ի տող արկանել. չարել. գաւառորել. Հետզհետէ. կարգել. հիւսել. յեռուլ. յաձախել. կռտաւել. փիվԼԻՀ. ՀԶՐՈԼԱՆՖ. Բազում ինչ վառանցելոց առասպելս տոլին: Աւ որս ոչ են մեզ յերկարագոյնս տոլել բանս... Զի մի տոլեալ երկայնեկից զպատմութիւս. Ե՛ոս. ԻՐ. ա: ՍԷՒԲ: Բազմութիւք բանիցս տոլելոց: Երկայն երկայն բանս փռմութիւ տոլեվան նորս. Ո՛Ի. Ծ. ա. 1: յԽ. ա. 12: Միայ չար տոլեն զաղօթան: Ոչ միաչար տոլեալ առասին մարգարէքն զնորգարեութիւ. Խոր: Գէ. Ե: Լաւ իսկ ինչ երկոք և երեք... քան զբազմոյն անօրինաց տոլել: Իբրև չար ոսկի տոլեալ մի ըստ միոչէ զպատուհրանան: Հիւսեալ տոլել՝ի հնչառականացն՝ի արամս կանաց. Ո՛Ի. ՃՔՒ: Մրջինքն յորժամ տոլեալ (այլ Ձ. տողին), միմեանց զՀետ երթան, և բաբանչիւր զնր հասն ունի՝ի բերան. ԵՒՒՒ: Չտլսկած աչեացն փիվղոյ Հզ փրփրացեալ զվիմանց կնի կարգեալ տոլեացին. ԱՓՖ: Զոլրս ևս յաձախեալ տոլեք զկնի ձեր զերիվերաւորացն անուանեալոց. Կան: Շուն ևս գու, և հրամայ շանց որ զկնի քո տոլեալ սահին: Խորգք տոլոն՝ի գնալն իւրեանց. ԱւԲ. Ի. 19: ՄԽ. ՁՁԻ:

ՏՈՂԻՔ, ղաց. Ձ. Σιελος, ον. σίαλος, ον. Saliva. πτυελός. Sputum. Թուք. լորձունք. խոխ. ղէՒ: ՁԱԼԵՒ, ՁԱԼԵՒՐ: Ձաւովք կլանիցեմք զտոլիս: Կլիզ զտոլիս իմ Աւան՝ Հէ գլանեն զտոլիս իւրեանց. ԽՒՒ:

յոբ : * Արտաթորութիւնքն՝ եօթն . արտասուք , խլունք , ստղուկք . . . քիրտն . փէս այլոք : *Մինչև ցաւուք կլանիցեմ զտղոյս (կամ զտղուս , կամ զտղուն) իմ. Յոբ . է . 19 : *Թքեալ ի նա . և նա ի բաց ընկէր յինքեանե զտղ ի Թշնամեացն տղոյսն (կամ տղուսն). Պտմ. ագէտս : *Միայն ընկրմինս և կծուխիս տայ կէրակրել տկարացեալսն , զի զտղոյն հասցէ ի խոնարհ , և օգնականն ի ահեկին կողմանն և փայծղան . Մագ . հէ :

ՏՈՄ , ի , իս . գ . Տ . տոմար , և տոմս . *Եւ առին տոմիս քարտէս , և գրեցին առ յովսէփ. Ած. ի :

ՏՈՄԱՐ , կամ ՏՈՒՄԱՐ , ի , ից . գ . գրի և տօմար , կամ տուտմար , և տովմար . Բառ ևն . գ՚ծ՚ծ . Τόμος . Tomus, sectio, scapus chartae, pars libri, liber. Հատոր գրոց. հատուած բանից գրելոց՝ի գլուխս գլուխս գիրք. մատեան . կոնդակ . գիր սմբաստանութիւնք կամ վկայութիւն , ևն : Իսկ պրս . դաստար , է ծալեալ թուղթ : *Գտեալ գլուխ մի գրոյ ասմարի (կամ գրոց տումարի) . Ի . Եզր . Ա . 2 : *Ի մանեթեանց յեգիպտական յիշատակացն , որ յերիս տոմարս տարար մատենագրութիւնս : Մինչև ցայսր զառաջինն տումարն իջուցանէ մանեթովս։ Երկրորդ տոմարին մանեթովսի : Յերրորդ տոմարէն մանեթովսի . Եսե . փբ . ա : *Զտումար տուրք Ժողովրդոյն : Ըստ օրինի տումարին լնուին . Ճ . Բ : Յհ . ին : *Առեալ ապէքսանդրոս զտումար հաւատոյն՝ գնաց քարոզել Հ=Յ . Ագաթ : *Բերին տումարս և ընթերցան զամենայն գործս մեզաց նորա : Ի մէջ Ժողովոյն ձեռնարկ արարեր ի տումարին վասն արատաստմանութիւնք խոյ . Վչ՚ Կղ . Ր : Ճ . Բ : * Տումար տեղեալն՝ անախալ գրոշմալ : Տումար անձառ անքնին։ Դուռն ալևնալ , և տումար անլուծանելի. Նար . Ի . . . : Շար : Շ . գանչ վերափոխ : * Ո՞վ կարող է առնուլ զտումարս . Հ . ԻԼԿԻ : *Որպես գրէ խորագէան կիւրիկեան տարտոնացին յեփեսացոց տումարին . (այսինքն Թղթին) . Սիմ . ԵՒԷ : *Զի և զԹուղթ տոմար ասեմք. Գէ . Ես : Տճս և տոմս :

ՏՈՄԱՐ , կամ ՏՈՒՄԱՐ . Ցուցակ հաշուի և կարգի ժամանակագրութեան , աստեղաբաշխութեան , և Թուականաց ազգաց , և տօնից սքեց. կաղանդացոյց. օրացոյց. և Թուական . *Հարկանեմ , Թէ զինչ է տումարդ : Տումարին անուն ի մեկաւոր ազին լեզուս Թուի Թէ զՀամարողականն դնէ Թիւ,և զժամանակագրականն . իսկ առ այս անանիա (չկրակացին) և անդրէաս բազմավէպ գրուքն Ճառեցին.Գր.Փ.Ի.Ղ : *Ագուե տաւուրեաց իննետասներեակաւ տովմար յունաց և ասորոց . Ցոմար : *Ըստ յունաց՝յունիսի իդ . և ի մեր ութսուցից տումարին՝ մարգաց ժը. Նէ . ԵՒԷ։ *Ըստ հայկականս լեզուի տուեալ տումար ոմնից տարեկանաց : Յաքեմեան տոմարի . Ցհ . ԼԸ : Նար . իէ : *Ուսուցանել զնոսա տումար : Ցայտնել կարգաւորութիւն զտմար իւրաքանչիւր ազգաց , սկիզբն տարեալ առալի կարգել զտմար ազգին երրայեցւոց . Ընէ . վԽ : *Նէնի ի վիրապեն սէյն գրիգորի լուսաւորչին՝ ըստ Ճշմարիտ տումարաց՝ի սահմի ի յորդն . Ղ . ԼԻԼԻ : * Գրեցին զերանելին պարսակեալ ի տումարս յիշատակաց ընդ այլ երանելի և Ճգնաւորս կանոնս . Հ=Յ . յոանէս . (որ ի վաթս հարց . Ե . ասի , *Գրեցին ի սահմանակս յիշատակացն :) *Տոմար է՝ նախ եօթն մեղրախացն չաբաթն անախալ գիտութիւնն : Տումարն Ժողով ասի (արպես Թէ գումար , որ է սիւսակ ստուգաբանութիւնք ի Ղ .) զի վասն Ժողովոյ ատեղւոյդ գիտութիւնք Ժողով անուանեցաւ . Ցհ . ԷԻՒ : *Տումար ասի Ժողովոյ ամենայն ազգաց ի միասին գրման . Տոմար :

ՏՈՄԱՐԱԳԻՏ , գիտի , տաց . ա . Գիտակ և հմուտ տումարական բանից՝ ըստ աստեղաբաշխական գնութեան , եկեղեցական սոնից . *Սահմանեցաք երիցս տումարագիտի՝ որդւոյ յովհաննիսի քահանայի՝ ասացեալ յոլագա ընթացութեանն արեգական իջ ամաց, և չրջադարձութեանն լուսնին ինն և ասանձնաբերակ ամաց . որ լինի միասամուռ ընդ ամենայն ամբ չԼԸ. Մաղ . ԻԼԻԻ :

ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ , ի , ից . ա . Որ ինչ հայի ի տումար , կամ ի գիտութիւն տումարի. *Այս է նահանջն , որով տումարական արեւեան յառաջանայ ի ժողովումն. Վանակ. փարխ :

ՏՈՄՍ , ի , ից . գ . Նոյն ընդ Տոմար. յին տօմս . Τόμος . ըստ որում Թուղթ . քար տէս . Թերթ Թղթոյ . մագաղաթ . տետրակ. *Ա՛ւ գոս քեզ տոմս մի մեծ , և գրեսցես ի նմա գրչաւ առն ճարտարի. Ես. Ը . 1 : *Գրեաւ գրչաւ առն ի տոմսի նորում. Ա՛ն. Ը : *Տոմսն նոր, որ է Թուղթ մեծ . զի և զԹուղթ տոմար ասեմք. Գէ . Ես : *Տէս եւսյիաս զկոյսն ծնեալ տոմս նոր . Ժմ . յե :

ՏՈՅԺ , տուժի , մանաւանդ } որ և ասի
ՏՈՅԺԻՔ , տուժից . գ . } ՏՈՒՐԺԻՔ .

Ζημία . Mulcta, poena, damnum. Տուգանք. վնասն պահանջեալ (իրաւամբք կամ յանիրաւի) ի հասուցանել. պատիժ վնասուն . փոխարէնն վնասակարաւք՝ զրկանաց և յանցանաց . արկածք , ներելութիւք , և ծախք փոխանակ անկից անցելոցս.փչէն , ձէրնէ, էօփէ , փէփէր.*Անդրադ ընդ առաջ էլեալ՝ի տոյժս անկցին . Աթան . իԽ . 17 : *Եթէ երանի Թէ ցոյսվայր միայն տոյժն առեղանաց և վնասն հասանէր : Գնաց ածուպաշտն յակոբ՝ի նոցանէ խոպաղութիւն և առանց տուժի . Ոսի . յհ . ա . 7 : Լմբ . իմ : *Առանց տուժի՝ ի բաց Թողուցաս։ Զարաչալ զտուժս՝ի վերայ գնիցես. Պզաթ . օրիւ . ա : * Տուժել Թուեցեալ տուժիւն, կամ տուժաւն առաջնոյն: Ապատ Թողացուցանել՝ի տուժէ.անդ. ը : *Մահ գոլ (ասելին)զոյժս երկրպագուացն քրիս . Բրս . փօրտ։ *Բազում ինչ յընչից՝ի պատժոյ տոյժս ծախեալ: Ազատեալք՝ի պատուհասից տուժից և տուգանաց: Զտոյժս սպանումն իւրմանց հասուցին մանուածք: Զոյս՝ի նոցա նէ բերաւ ատերումն և սատանումն աշխարհին,կրկին տուժիւք զնա նորոգել։ Զանվճար տանջանացն տոյժս: Տուժիւք լլկանաց: Մեծ տոյժք են ոգւոյ. Եսե. իգ. ա: ՅՁԲ. ը: Խոր. Գ . 51 : ՅԿ . ԼԸ : Նար . Ի . Կա : ԻՓՆ :

ՏՈՅԼԻ . գ . Որի խաղալոյ . *Ջանասանեաս զԼզնիդիք և զսոյլիդ . ի կորեկանէ Թզոյ, և ի կաղ միոյ խաղողոյ եղիցն այնպէս . Բրս . Ոզն . (այլ ձ . տեղի . Տճս և տորր :)

ՏՈՀԿՈՄ , եցի . ն . ումի . փոձիել . Խոշտանգել . տանջել . չարչարել մաշել : *Տոչկեն զկնայնս իւրեանց՝ ի հեշտ ցանկութիւնս: Ազգի ազգի հարուածովք (զեդիպտոս) տոչկեալ չարչարեցեր . Փէս Վն . ա. 87 : Թեոդոս . Խւ : *Տոչկել . ողորկել, կամ տանջել. Հին Բ — և Լձ . էիւ : Իակ նոր ձ . Փիւ . փոխանակ տոչկելոյ՝ մեկնաբար գրէ մաշել :

ՏՈՁՈՐ . գ . որ և ՏՈՁՈՐՈՒՄՆ . վառումն (գիւրաւ գոգցիս առ սասանիկ չորութիւնն) . բոցակիզումն . բորբոք . եռանդն . պայքումն ոգւոյ . տենչ . *Տարփուման ըղձական , տոչոր անձկական . Գնչ :

ՏՈՁՈՐԱԿԱՆ , ի , ից . ա . Ունօղ զզօրութի տոչորելոյ. կիզողական . *Իակ անիմաստասիցն սպրիչ վտակն , հրդեհ հիչք և տոչորականք . ղովք սկիզբն աստեղաբաշխութեանն : Տօմար ասի Ժողովք կամ վասն հասանելոյ աստեղաբաշխութեանն , կամ վասն զօրիգելոյ Ժողովելոյ յայս խնբաւորութիւն , կամ վասն երկու լուսաւորացդ՝ սակս՝ի միասին գրման . Տոմար :

ՏՈՁՈՐԵՄ , եցի . ն . ՝Αναπτω,φλογίζω,

ՏՈՁՈՐԻՄ , եցայ . յ . ՝ συγκαίω, ομαι . Accendo,incendo,inflammo,or;ardeo, fervco . Զարաչար պղրիչ , իլ . կիզուլ . վառել լուցանել զորբոքել զսրծ արծարել , իլ երես էքոնիոնեւէ ոնիւլայը լայը էաֆֆաֆ,ռոռոռաչ փոսրմաֆ, էանմաֆ, ռոռոռաչմաֆ . *Բորբոքեալ տոչորի՝ի գեհենին : Տոչորեցուլ տոչորեսցի . Ցհ . ֆ . 6 : Երէմ . Խ . 9 : *Որպէս հրով տոչորիչ և վառէ ցանկութիւնն բոց . ՑձԽ . ի : *Զի Թէ առ այժմ հուր ոչ անկեալ յերկինից տոչորէ երագապահս . Խոսէ : *Բորբոքեալ մեղքն՝ի նմանուկ հրոյ՝ տոչորեցան և բարկութիւնքն և սրսմոնձիւքն ծածուեն : Ընդգէր գոգ ընդ նոսա պրեալ տոչորեցայք (կամ տոչորիք) . Ագաթ : Եղէնգ : *Զի մի՝ տոչորիցիմք մեք յայնպիսի արեգականէն,որ՝ի վերայ մերկ գլխոյ առաւել հուաց . Նէոոէրգ : * Վառեցին զհուրն.իակ իրրև հուրն տոչորեցաւ ուժգին։ Տոչորեցաւ հակառակուն : Հուր տապախառն տեղոյ վառեալ տոչորեր՝ի նմա : Լոյս ճրագացն և կանթեղացն բորբոքեալ տոչորեր։Ահա այժմ նոյնհրատ տոչորեցաւ բոց . Եսե . պտմ . Ք . 15 : Ք . 40 : ա . 8 : Փսղ : Թէոդոր . Ֆայգ :

ՏՈՁՈՐԻԼ . Նմանութիւն , վառիլ սրտի. անձկալ տարփալ պապքիլ ոգւով *Աճային ցանգուձիք տոչորեր . Ճ . Ա : *Տոչորեցայ յառ քեզ տռփանագդ . Լմբ . սղ : *Անզաւակ կամէն տեղւանոք տոչորեալ : Անբուր պատքուձիք տոչորեալ . Աթան . էիէղ :

Եւ Ծաւալիլ որպէս հրդեհ . *Զի խռնարհուձիք իւրեանց հալածեսցեն զպարծանսն՝ որ տոչորեցան՝ի կորնթացիսն. Եփես . ա . ի՝որ :

ՏՈՁՈՐՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի . ն . Տոչորել բոցակիզել.խարշտատել. խահրել . *Մեզացն խորշակ տոչորեցոյց զնս . Լմբ . սղ :

ՏՈՁՈՐԻՉ . ա . Որ տոչորէ . տոչորօղ . *Ի վեր բարձրացուցիչ զբոցն տոչորիչ . Ցհ . ԼԸ : Ն գ՚ծ :

ՏՈՁՈՐՈՒՄՆ , րման . գ . Տոչորելն իլն. տոչոր . բորբոք . բորբոքումն . *Սոգումայեցւոց հրով տոչորումն . . . ի տոչորումն պատժոց։ Հրոյն տոչորումն ...Զտոչորումն ահագին . ՑձԽ : ձձ : *Անչէջ տոչորումն վերին արիցն . Մխ . այրէվն : *Զբորբոքեալ տոչորումն չարին։ Ծարաւով տոչորմամն մեզացն։ Զնչէ տարփման տոչորման հոգւոյն։ Տոչորումն երկաւոթէ . Ցէ.ԼԸ : Խոսէ:Լմբ . պրփ :

ՏՈՒՆԱԿԱՆ . ա . որ և ՏԱՏՐԻԿՏԱՆ . Սեպ հական տասրիկ գաւաւին քէրոնի կամ երկրին խրխնջ . ուր էր մեհեան արտեմեայ , որում զոհէին զօտարս . * Մաուռացանէին զնա առականին արտեմիդեայ : Ցամենայն տոռական լեռնայնոցն . Մագ . ԼԸ :

ՏՈՒՆ , ունի , ռունք , ռանց . գ . Σχοινίον . Funiculus, funis. βρόχος, laqueus. Ձուանն լար կապանք . սիրայ . շղթայ.չաղք . խեզդէք , ութճիմ , պաղ . : Թաքուեցեալ են յերկրի առուունք նորա։ Վարակեացին առուս մը ազնանկուձիք : Տոռունք մեզայ պատկեան զինև : Ի տոռունս մեզայ իբրոց չարչ իբրաքանչիւր ոք : Գնաց զկնի նորա ... իբրև զբուն առուամբ : Տոռն ընդ անձն. . . ձեռաքսպաք . Ցձ . ծԸ . 10 : ԼԸ . 8 : Ես . ձծԸ . 61 : Աթան . Ե . 22 :Ե.22: Գ . Ա . Ե . 7 : *Ցոռն աթ. կեալ ի պարանոցն մեհրուժանայ : Լիրբ քան զամենայն չկնես դու , և ի տուն պակչը

ուսուլեն վարանեալ: Տուամբ պատառուն: Հատ. յուզք զառուածոյ կապանացն. Աւծր. ..ա. 14: Ղեռնդ: Բրս. մրն: Ոսխ. յհ. ք. 8: *Զառուանէ հարքեալ ձգիս յանկասեն անհնարին. Համամ. առ:

ՏՈՒՆ ՍԱՆԴԻ. Տ. ՍԱՆԴՏՏՈՒՆ. *Ելաւ նէս ունայն (կընկնիցէ) ի վիշոյ հանգանակացն, որպէս առաւն ի սանդէն, որ ոչինչ վերացուցանէ (կամ վերացուցանէ) ընդ իւր յորոյ մանրէն. Լմբ. առաւ:

ՏՈՒՆԻՄ, եցայ. յ. Տուամբ կապիլ. ընկնել նպատիւ. ի բնէ պաղելս պալատիճ. *Տուներին գազանք: Իբրև զշուն առանեալ. Վրդն. սղ: Լսուտ. խգ:

ՏՈՒՈՒՄ, ոյ. գ. իբր առան կամ ունելիք և բառնալիք (տապանակին). *Ելեալ երթայր չորս առաւմովվելոյ զօձ խաչայր հանց առհելով. եմուտ ի տուն (ի սաստկան) չորս անկիւնաւ, յոյն տուներն կայր բազում ժողովք. Ը. առակ:

ՏՈՎ ՄԱՐ. Տ. ՏՈՏՈՐ:

ՏՈՐԲԱՆԱԿԱՆ. ածական է, եւ կամ ՏՈՐԲԱՆԵԼ. ներկաբարանել. և կամ կազմել զգան ոլորեալ և ամանաձոյ իրաւ զառան. *Տիրապէս արտայգրութիւն տորբաձականգ ի քեզ տագեալ: Տրտհել զաւրբեր զանն կատարածանս, տորբանելով վերագոյն ինն ածեալ լարձակական փաղաւանէ. Մագ. խա. ծբ:

ՏՈՐԳ, ի. գ. *Ւգասմա. Textura. Ոտկան տորգի առ որալոյ զՀանձս. առաջի. (իբրև զառան ձգեալ; կամ իբրև զգազրգն Ճախարակեայ.) *Ցորժամ զօրագոյն ինչ յարեացի ի տորգս տորգի ասայնի բարականան, անխափան պատառէ զնոսա. Վեցօր. ը:

ՏՈՐՄԻՂ ՆԱՒԱՑ. Στολή. Classis, armatura navalis. նաւատորմիղ-ութիւն զօրական կամ բազմութիւն և հանգից նաւաց. գնացք, առաջագ. (խակ ձայնս տորմիղ, է լծ. ընդ հյ. տարմ. և լատ. տ՚ուրմա, տուրպիւս. այսինքն գունդ. խումբ. տող. շարք.) *Զտորմիղ նաւամարտիկ նաւաց յանկաց վանելոյ վիճակ գէր: նաւամարտիկ տորմիղ նաւաց նաւատրակեաց ի փոսին գետ: Ընդհատաց տորմիղ նաւացն. Ը. ա. գր. ը:

ՏՈՐՄՈՒՄ. եցայ. յ. Փլեգմաինա. Ardeo, aestuo, tumeo, intumesco. ցնծանալ. այտնալ. մարմնոյ ախտապէս լնկտանելիք այտնան, կամ օտար տոգով. *Նմանեցաւ ջրգոգելոյ, որ տուտցեալ տորտմեալ էգէ: Աչտուցեալ տորտմեալ էք, իբր հպարտասէրն: Ջոհանանիցեմ, որ ղժանս ախան ունիցին, զնորգ այտուցեալ տորտմեալ ջրովն. Ոսխ. ֆգ. էխլիտ. էէր: Լսա նմին և Սարգ. է. պ. ը. ա. ին. ը: *Լսա օրինէ ներողեցոյ ախտապատիճ տորտմեալ խղխղայմամբ. Աւծր. ը. 8:

ՏՈՐՈՆ. կամ ՏՈՐՈՒՆ, կամ ՏՕՐՈՒՆ. գ. Էրւանօս. Rubia tinctorum. կարմիր տրմաս ի տալ գինեգի կարմիր կամ քրքմագոյն. գեղեցկ պոյս, տեսք պոյսոյ: Գալեան: Ե բիբլ. կարան:

ՏՈՐՈՓԵԼ. Տ. ՏՐՈՓԵԼ. *Կայ ասատանայ, զատամունս կրճէ, առա ի վերոյ տորփէ. Ոսխ. ա. փխ. ը:

ՏՈՐՐ, ի, ից. կամ րիր, լաց. գ. (լծ. հյ. առան, չուան. և յն. փօռէ, գաւազան, ձեռնակապանք.) Շառաւիղ բառաց և անկոց, մանաւանդ բազուկ որեոյ խաղողոյ. ուզ. լշդոգ. *Ոչ զօրէն այլոց կարծր և աւօղ ունի զտորրն, այլ միջագար. Պէտ:

ՏՈՐՐԱԿԱՆ. ի. ած. ա. Որ ինչ ունի զտորրն. նմին ուռաց որեոյ. *Ալիք զատրակեան անկուած պատեալք յօրանան. Պեռ. առ Լեւ:

ՏՈՐՐԱՆՈՑ. ի, ից. գ. Տէղի՝ ուր կայ տորր կամ որեի կամ տունկ վարաւոր. *Ծաղկոց, տորրանոց, են պարուհականք. Համամ. ֆէր:

ՏՈՐՐԵԼ կամ իւր. է. Շառաւիղս և ոստս արմակել. *Ի տորրելոյ տնկոցն շատանան ծառք. Նէղոս:

ՏՈՒԱՑՏ. ած. Տուայտալ. կամ ուռուցեալ որպէս ջրգոգ. *Տուայտն զջուր ջուսա անձին խնգրէ. և մեղաւորն անգարժ զմեզս մահ իւր յաւելու. Ե-ոփր. առ Լեւ:

ՏՈՒԱՑՏԱՆՔ, նաց. գ. որ և ՏՈՒԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. Տառապանք, նեղութիւն. վիշտ. հաշտութիւն և տաշտութիւն. *Բազում այն են՝ որ առ այսպիսի ապեսա տարակուսի ի վարձատականս ընդ արուեստս տուայտանաց անկանել յօժարին. Ագաթ: *Մինչ ի մեծութեան էր յոր, բարեկամք նորա էին. և յաւուրս տուայտանացն այսպես բարբառէին. Խոս: *Հոտմամբ արտատուացն, տուայտանաք տրխրութեան գիմացն և ես պատճառիմ Նար. ծբ:

ՏՈՒԱՑՏԵՄ. ն. տնենք } ՏառապեցուՏՈՒԱՑՏԻՄ, եցայ. յ. } ցանել. ձնչել տնչել. և իր. Տառապիլ. հաշիլ ցաւոք նեղութիւ պատի. (հանապանին այտնէր, կամ չուայտէր.) *Ո՞ եցոյց քեզ հանգամանս յայնչափ թանձրութիւն նատել տուայտել, և ասելն մի փոքրիկ գործել. Սէբէր. է. (որ լինի ն. և ի. զի և յն. անյայտ:) *Զկնի անս աղքատաց մի՛ զընաթար, և մի՛ տուայտել ապաց կատուտելոյն. Սիր. ծ. 1. (յն. մի՛ ձգձգեր զաչս. Παρελκύω. Extraho, protraho.) *Տաժանելի կրիւք տուայտիմ. Նար. իգ. (որ ի լծ. ասի, *Տուայտիմ. կարկամիմ և ցամաքիմ. որպէս ասի. *Տալտիւնմոպիս) *Տուայտի ի գրան ալքունի. Խոր. ժ. 19: Աւծր. ա. 10: *Մերկ իցէն ասէ, և կարօտեալ աւուրն պարենի, և նորին աղագաս տուայտեալ չկրնին: Զի մի սակցեն, թէ ասա ցանկ միայն տուայտիցեմք. Սրգ. յն. է: Ես. ծ. 1:

ՏՈՒԱՑՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՏՈՒԱՑՏԱՆՔ. *Ի փութանալ նեղութեաց կամ ի տուայտութիւն մի՛ ընկնել յաւահաս: Վասն նոցա տուայտութեան. Նխ. առակ: Ոսխ. ը. Ես: *Ազգ զինքն ծուռ ածելով, և քաշել ի գառատանին տուայտուած. Վրդ. ին. ծբ: Ե Ոսկիփոր:

ՏՈՒԱՅՐ, ի, ից. գ. Ἀντίφερνα. Antipherna, dotalitium. Տ. ետալն յաւանէ վարձանք կնոջ. փոխարէն իմն օժտից բերելոց ի վարձել. ձիւք. պարգև. խուլին, էրէսօր, ըսպոկ. ըսըլ. տղբուզ. ֆերզ, ֆեռզին. *Զայր ինչ քերթ կին պարգև գրեսցէն զայն. նոյնպէս գրեն և զվարձանն, այսինքն ըզտաւայրն՝ որ է մահր: Եթէ կինն եւլասէ յառնէն, առանց պատճառի և առանց տուայրի ելանէ: Իակ եթէ մեռանի այրն, և չունի որդիք, առնեալ կինն զպարգևն իւր, և զտաւայրն կէսն: Այրն առ կինն գարձուածք պարգևս, որ կոչի տաւայր և մահր: Զայր ես մանր, այսինքն առաւայր: Գայգս այդ գառատրայն, և տուայր որգեայն. ևն. Մխ. գա: *Տուայրն, որ է վարձս կուսութեան, զոր փեսային տայ, և հարան պատիգս. Մ-ոփ. Լսհկ:

ՏՈՒԱՐ. Տ. ՏՈՒՐԱԿ. և ՏՈՒՐ-ի. գավաթ:

ՏՈՒԱՐԱԾ. ի. կամ ոյ ած. ա. գ. Ածօղ և պատօղ գառատաս. խաչնարած. և գնաբած. *Զուղեգնացս խաչանէր, գառատրած լերանց հալածէր. Եղիշ. ի Լուսին:

Ք. Ա գառածել կամ առել պատճելոյ զնաչինս և գաղջաս. *Գոհանիս առած ի տուրածի նահապատակի հհաս. Ե-ոփր. առ. յարածելն գայծիս:

ՏՈՒԱՐԱԾՈՒԱԿԱՆ, ի, ից. ա. գ. Բ՚ոչոս. Pastor. Տուարած՝ ըստ ան՚նշ. հովիւ, և պահապան խաչանց. *Ու հոսեացն զնաչելոյ. Ժողովեսցէ զնա իբրև տուարածական զհօտ իւր: Եհեղ զոչխարան ի տուարածական. Եբէմ. լա. 10: ա. ի գ. ծէ. 20 *Զտուարածականն սրով սպանեալ հրով մաչեաց զոչխարս. Խոփ:

ՏՈՒԱՐԱԾԱՍՓ. Տ՚ուրս. յակ. ան. և ի վեր անգր՝ ՏԱՓ ՏՈՒԱՐԱԾՈՑ. այն է տնչի արօտի տարփարակ:

ՏՈՒԲԻՂ կամ ՏՈՒԲԻ. Ամիս եգիպտացոց՝ համեմատ գեկտեմբերի և յունվարի: Գիմ. ապէտս. յորմէ և խոր. գ. 62:

ՏՈՒԳԱՆ, ի. կամ } գ. Ζημία. Mulcta,
ՏՈՒԳԱՆՔ, նաց. } paena, damnum. κατάλλαγή, permutatio. իբր Տուժանք. Նոյն Ը Տոյժ. տոյնք: Փոխարէնն ձեռասան, պատիժ. ՏԷրմէ, մահապարտ. *Տուգանօք տուժեսցին: Տուգանս պահանջելոյ եմէկ ի ասելոցանս ձէն ի տուգանս. Ե-ոփ. 5: ա. Եզր. է. 27: Ե. Եզր. Ե. 26: *Ո՛ տուգանիս: Ո՛վ մեծի տուգանիս. Աքեմ. ֆէգր: Ա-ուր. յն. Ե: *Հաշիւք գրամ տուգան տայէ: Զտուգանն՝ զոր հրամայեն կանոնք, երկպատիկ տացին. կանան: *Մինչ գեռ ի պաշտպին և կամ ի տուգանին էգէն. Մխ. ժա: *Ոչք ի հարցուկս երթան, տուգան կացին: Տուգան մի՛ տացէ: Տուգանին հայր և մայր տալկանն մի էշխեսցեն. կանան: *Եպիսի պատմուճանի տուգանք յարմտալիս. մեկնակ տուգան զգրաւին հատուցէ: Գրաւականին տուգանս հատուցեալ. և ի քէն մահու տուգանս փոխանակ անհատանելոյ պահանջկացուք. Փիլ սահմ: *Տոյժն տուգանաց: Ո՛վ տուգանաց: Համբերել նայատակս զպատասխանն տուգանաց. Ոսխ. յն. ա. 7: Վրդ հդ. ծէ: Սրգ. ա. գ. ա:

ՏՈՒԳԱՆԵՄ, եցի. ն. Ընդ. տուգանօք արկանել. տուգանս պահանջել. տուժել. խաբել. ինասել. Ընան զՀԷզ տյժմ տուգանէ այնպէս աատանայ (որպէս զրովք): Կռվիբր. բանդէր. տուգանէր, հարկս պահանջէր: Տուգանելով զզգայարան. Շ. յն. ԼԷ. Ե ա. գ. ծէ: Վրդն. զնա:

ՏՈՒԳԱՆԻՄ, եցայ. յ. Ե հ. Տուգանս կրել. տուժել. *Ան տյր հարկաւք գրամ տուգանեսցին: Զհոգիան իւր տուգանի. գան: Վրդ հդ: *Զաշխատասէրն զատ տուգանեցաւ (այսինքն կորոյս). Ռբս. արբեղ: *Բայց ի յանաց մասէն, որք ընդ ժեռնագրութեանն տուգանեցան վիճակեալ յաջողեալ, վարել յանական գաղտ. ծէ, և ոչ ատացաւ. (այսինքն պարտ յանձին կալան, հարկեցան). Խոր. գ. 54:

ՏՈՒԳԱՍ, կամ } ա. Σαθρός. Putris, debiՏՈՒԿԱՍ, ակց. } lis, fragilis. իբր Տոկաս. Հատեալ ի տակոյ. պակասեալ յոժոյ. տկար. նեղգեղեալ. փտա. *Միտմ եզբգան, որով տուգատ զրուելն գադարեաց. (այլ ձ. տակս նուազ.) Ա- ար. ը: *Կապէլովք ի գինգակ որթոյն. քանզի տյս ուզէշ տուկատ գալով և նուրբ, տակայն պինդ և անիրգելի. Տ՚ակ:

ՏՈՒԺԱՆՔ. Տ. ՏՈՒԾՔ. և ՏՈՒԾ. *Ձէր նատակալ յամեան խաչին արար գատաստան, և կրեաց զամենայն տուժանքս. Մխ. ոգար:

ՏՈՒԺՈՒՈՂԱՏ, ի, ից. ա. Տուժից կամ տուգանաց պատասխան. ենաստատրտ. վճիժատար. *Արդ ևս միայն տուժատարս եմ խոստացեալ. Եփր. ՌԳ:

ՏՈՒԺԵՄ, եցի. Ζημιόω, ομαι. Mulcto, punio, or. ἀποτίω, ἐκτίω, ἀποτινύω, δίδωμι. Solvo, exsolvo, repenso, rependo, do. Տուգանել. տոյժս վճիժս պահանջել. ենատել. պատժել զգործել. Ճէրիէլ փոխ ֆէնէ, ՀՀարէլ փոս. կանչնել ՌագեՌնճոփ. *Խրատեսցէն զնա, և տուժեսցին ի նմանէ հարիւր սիկղ: Տուժել զայր արգար չէ բարւոք. Օր. ՀԷ. 19: Աոսխ. ծէ. 26: *Տուժել զանհատանելն Թմուեցեալ տուժիւն: Տուժել զտուժուն առաջնոյն. Պղ. օր. է: *Սուգելիս տուժ-

ժեցից ՚ի քէն վերաշխատութիւնդ որա: Տուժեմք զեզբարս: Զի մի՛ տուժեսցես զհասն. Վրս հդ. ծԳ: Սրգ. ա. չհ. Է: Սկաս. լմբ: ՚Յորժամ տեսանիցէ երկայնմտութիւն զնծ տուժել. մանաւանդ եթէ զնծ տուժէ: Բայց ինձ ոչ անվտանգաւոր՝ տուժել զնծութենէն: Ած որս. ծԳ. ծԳ:

ՏՈՒԺԻՄ, եցայ. ի. Ա հ. Տուգանիլ. կրել. ՚ի պատիժ. կորուսանել. վճասրնկ զտոյժս. Ձերիմն ժամբէն: ՚Զաշխարհս աստենայն չահեսցի, և զանձն իւր տուժեսցի: Որ ինչ իցէ մարդոյ, ընդ անձին իւրոյ տուժեսցի: Զգազանաբեկ ես յանձնէ տուժէին: Ինչ՝ զոր ոչ յափշտակեալն էր (իմ) տուժէի նոցա: Զամենայն պատմուհան տուգանօք տուժեսցին: Զխափանածոյ նորա և զգժչկութենէն տուժեսցի: Ցէր հօրայն տուժեսցի արծաթ: Տուժելով տուժեսցի ցօղ ընդ ցլուն: Տուժելով տուժեսցի. և այլն: ՚Զմեծամեծս տուժին: Որպէս զյաւիտեան նահատն տուժեցեալց: Զամենայն տուժեցան: Ընդ որոյ վիրկականն տուժեցաւ ժամանակ: Զբիւրաւոր բարեացն զնաւն բեռատեղն տուժեցան. Ած որս. ծԷ: Նոր. Է: Ի գն: Մ՚ալ: ՚Տուժի յայ. Շ. ֆր:

ՏՈՒԺԻՒՆՔ. գ. Որպէս Տուժանք, տուգանք. ՚Եւ եթէ արածէ անասունն, մի՛ աբասցէ ինչ տուժինս. Մ՚ալ. ղահ:

ՏՈՒԺՈՒՄՆ, ժման. գ. Տոյժ. տուգանք. զրկանք. ՚Որ վարհամարչանս և զանարգանս և զտուժմունս կարօսիւ և սիրով յանձն առցէ. Վրս հդ. ծՀ:

ՏՈՒԻՉ, տրւոյ, չաց. ա. Δίδων, δῶν, δότης, δοτήρ. Dans, qui dedit, dator. Տըւօղ, որ ետն կամ տայ. Վերէն, վերէն՚. ՚Փառաւոր առնէին զնծ՝ զտուիչն այնպիսի իշխանութենէ՝ մարգկան. Մտթ. Ը. 8: ՚Տուիչ բարեաց: Որ կենաց տուիչ է, և գթամտիչ: Գեղեցկութենէն տուիչ ինքն է, և բարութենէն զանիշխանութենէն սրար պատճառս: Զտուիչ և զլցուցիչ ամենայն բարութեանց: Տուիչ պարգեաց է ինքնաբուն բարին Զտուիչն ամենայն չնորհաց. ՅՃԻ: Եղնիկ: Փոթ: Նոր: Սրգ: ՚Զարմանամբ ընդ չնորհս պարգեաց տրւչին. Ես. պմ. ֆ. 1: ՚Չի ՚ի ձշմարիտ տրւչէն անսիւ ընկալցին զամենայն բարութիւս: Եթէ տրւչին տահակաչ (տնառն ած) վկայութիւք իւրով զբանն տառապի ոչ հաստատեալ էր. Եփր. հմաթ. Ա ֆն:

ՏՈՒԿ. ի. իգ. գ. որ և ԴՈՒՔՍ. Բառ լտ. փ՚ս. Dux. Առաջնորդ. իշխան. զօրավար. ՚Գատմեալ զայն տուկին, և առաց տուկն գագաթեցուցանել Վրս հդ. Ը:՚Մատնեցին զնա տուկի քաղաքին, և տանջեաց զնա. Մխ. ասոր: ՚Ի յաստրիա եղև նա տուկ (հոգևոր առաջնորդ՝ եփրեմ՝), ու խրատ առաց շատ մի դիպուկ. Շ. ա՚ալ:

ՏՈՒԿԱՆ. Տ. ՏՈՒԳԱՆ:

ՏՈՒՂՏ, ոցւոյ. գ. ՚Αλθαία. Althæa, bismalva, malvae silvestris genus; կամ ῥοδόδενδρον, frutex rosae similitudine. Բոյս, և ծաղիկ ՚որ անհոտ՝ փոքր մի նման վարդի և մեկունի, պեպսիսագոյն, երկայնաբոյն՝ խոշոր տերևովք. փեղ. Լեւմաքեմ. ՚ Տըղտի Ղուր. Վրս. չ՚՚. չԸ: ՚Խայիմ, տուղա. Գաչիան: ՚Խաղտակ, տուղա. համմ. Բծչէրն: (ըստ Մեխիթարեան՚ ենձեր:)

ՏՈՒՂՐԱՅ, ի, իս. գ. Բառ ասկ. գոշ բա, ՚ՌՈՔՈ. Աքքունի նշանագիր կամ փակագիր. ՚ Մեհլեք չահն զպատրիարքն զբանսեղ պատուհր պարգևաք, և տուղայիս գրոյ. Վրս. պմ:

ՏՈՒՄՄ. Տ. ՏՈՄԱՐ:

ՏՈՒՆ, ատն, տատն, տանց, տատնք. գ. Οἶκος, οἰκία, οἴκημα, οἴκησις, οἰκίσκος. Domus, habitatio, habitaculum, aedes, aedificium. (Հմ. լտ. փմ՚ս. ՚ի յն. փմ՚ս. որ և ՏԱՆԻԿ.) Յարկ. շինուած բնակուեՀ՝ որիմն պատ՝ յարկածածկոյՀ՝ բաժանեալ ՚ի սենեակս՝ դրամբք և պատուհանիւք. և և Տաղաւար. ապարանք. պալատն. տաձար. եվ. Խանէ. եբր. պեյթ. ՚Արկեցաւ, և մերկացաւ ՚ի տան իւրմէ: Եկայք ՚ի տուն ծառայի ձերոյ: Ոչ է սա, եթէ ոչ տուն ած (որ է բեթհէլ): Ազգ եվև ՚ի տուն փարաւոնի: Ի տան Թագաւորին բարեխոսեաց: Շինել ըզ տունն ած: Տուն ՚ի տանէ: Տանէ ՚ի տուն: Ի տան հօր իմոյ օթևանք բազում են, եև: ՚ Ո՚ղ ՚ի տան հօր երկնաւորի բոլոր են օթևանք, նոյնպէս և ՚ի տան սատանայի տանքանաս քազումն պատրաստեալ են. Պիտ: ՚ Յայնժամ և տունք եկեղեցիք էին, իսկ այժմ և եկեղեցի տուն եղև. Ոսխ. ՀՀ. 7:

ՏՈՒՆ. որպէս Մաան տան. սենեակ. օթևարան. և կողմն վրանի. բնակարան. տեղի. ՚ Յուզէր ՚ի տան յակոբայ, և ՚ի տան լեայ: Եբէալ ՚ի տանէ անտի լեայ՝ եմուտ ՚ի տուն ռաքելէլ. եև: Որպէս և ուր ըստ եբր. է սենեակ, կամ գաւիթ, սրահ, ձնդի, եև, ՚ի մեզ ատեպ դնի Տուն. Երեմ. ԼԸ. ԼՀ: ԲՓ. ծԸ. 18: Ղ՚. ծա. 21: ՚Դուռնապանին պատշաճ է ուռնել տուն մերձ առ դուռն. Լմբ. ՚հան. բենեդ: ՚ Թուի թեզ զայրն (բեթհէլեհեմ) կոչէ տուն. որպէս սովոր են մարդիկ պարկ օթևանի տուն ասել. Շ. ֆր:

Ըստ ի ՏՈՒՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ասի խորհրդատրանն. Βουλευτήριον. Curia. ա. Դ. Ը. 15: Եւ ՏՈՒՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՑ՝ պահարանն մատենից. գրատուն. βιβλιοφυλάκιον. ա. Եզր. Ը. 23: Եւ ՏՈՒՆ ԳԱՆՁՈՅՑ, Գանձարան. Խոր. Ը. 35: Եւ ՏՈՒՆ ԸՄՊՆԼԵԱՑ, Տեղի գինեբուեայ. Երեմ. ծԸ. 8: Եւ ՏՈՒՆ ԳԱՆՁՈՒ ԳՐՈՑ. որպէս Մատենադարան. βιβλιοθήκη. ՚ Վասն տան գանձուն գրոց զոր ժողովեաց նա զորդինէին. Եսա. պմ. Ը. 32: Եւ ՏՈՒՆ ՀՑՄԱՐԱՆԱՑ. παστοφόριον. ա. Եզր. Ը. 1: ա. Ֆն. Ը. 26. (որ Թարգմանի և չաւմարան, սենեակ, սրակապան:)

ՏՈՒՆ. Բնակիչք ՚ի միում տան. ընտանիք. ազգատոհմ. և Ազգ մի ողջոյն. ՚Մ՚ուտգու և աւետյն տունքս ՚ի տապպնդ: Ամենայն արք տան նո: Ըստ տանց դահապետաց: Այսպէս արասցեն տան, որ ոչ չինիցէ ըզ տուն եղբօր իւրոյ. եև: ՚ Տուն ոչ միայն ասի չինուածն, այլև յառնէ և ՚ի կնոջէ և յորդւոյ ժողովի: Տուն կոչէ ծնողքն զորդիքն Թուա. մրքն. Փիլ. Լեհ. Ը. 145: Վրդհ. Նէ: ՚ Խնդուլմի եղև տանն ագսմայ. Շ. Բ՚ր: ՚ Ըստ այսմ սահ, Տուն յակոբեան, իսրայէլ, հրեական, և Տուն Թորգոմայ կամ Թորգոմական. այսինքն ազգ:

ՏՈՒՆ՝ տողմոտց, ութանաւորաց և այլոց բանից. Στοῖχος. Versus. ῥυθμός, rhythmus, metrum. պեյթի. Տնատեաչ տող, կամ հատուած. ստիքս. մասն ինչ ՚ի բանէն. ՚Տունք (սաղմոս) ծ. կանոն (այս ունի) գոր զայս է. տալմս ժԷ, տունս ովԸ. Սղ. ծԸ. ՚ի վերն: ՚Եւ զնս յանցեաւ տուն տալմոսին: Տունս եռմոսիս. Տունս հեղինեացիս. . . ՚ի տունս և ՚ի բանս և ՚ի զօրանջմունն յայնմսիկ: Տունս ինչ յաճախատուժ սաղմոսերգուեՀէն երգեր ՚ի տանջանս. Վրս հդ. Ը. Ռեթոր: ՚ Ի Թիւ եօթանից սանց հարիւրոց կատարեցաւ բանս հաւատոց: Եւ այլ տանց մարգարէութենէն: Զհամապատասխանացեալ տունս ցանկեսցես: Զառաքելական գիրս տուն առ տուն ընթերցեալ և գրեալ: Տուն առ տուն կոչեաւ զկանթուկեսայս Թուղթն ընթերցեալ: Յորժամ զերիտասանս զայսոսիկ բարւոք ուսանիս զտունս, յայնժամ ձգնեսցիս ՚ի սակս երրորդին. Շ. խոսփ. և բարբ: Երէն. ծ. խորան: Նիս. գբ. և ՚Ի՚ր: Վրս հդ. Է.

ՈՒՐ ՏՈՒՆՆ. Ա յապէս Թագաւորանի միշտ ՚ի պղաս. օրէն. անուանն ՚Εστία. Vesta. Եստեան կոչ՚ քրմուհի ՚ներհանուած:

ՏՈՒՆԿ, տնկոյ կամ կի, կոց. գ. Φυτόν, φυτία. (Հմ. Թ. փիսան.) Planta, plantatio. իտ. Pianta. գրի և ՏՈՒՆՓ (տրմատ Տնկել բային. որպէս և Թ. փիփ, է տնկեաւ, և որպէս զտեզ ուղղորդ, կանգուն. և փիփիփ, տնկել.) Ծառ, լծուփ, բոյս՝ ուղղաբերձ հաստատեալ յերկիր. ածած, փիփիփ. ՚Ընձեաց ըզ տնկոյն: Զգեաս նորա ած չուրջ զտնկովք իւրովք: Հանդերձ բուսով տնկոյ ՚ի՚ր: Տընկեաց տունկ առ ջրհորիւք: Ամենայն տունկ՝ զոր ոչ տնկեաց հայր իմ երկնաւոր, խլեսցի: Տունկ տեառն ՚ի փառս: Տունկ անհաւատ, և սերմն անհաւատ: Կանգնեցից նոցա տունկ խաղաղութեՀ: Տունկք մրգաբերք. են: ՚Բուսոյ և անկոյ: Տիրական ազնկոյն: Ւրիմնազարդ հոգևոցն տունկք: Տունկք ընչաքոյք անուանին անդգականաւն և աշեցմամբն: Զաքբունին մատաղատունկ անկովք պարգևեաց. ՅՃԻ. Է: Ե ժ՚: ՚Եաւ: Շ. փպ. յար. Ե բարբ: Եաւ. փր. ա: ՚ կենաց անկին. Յա որէի: Շար: ՚Յերկար ժամանակ ՚ի տնկոյ և յայգոյ և ՚ի դրախտի կոյգեն. Մխ. ասալ:

ՏՈՒՆՉ. որպէս Տնկուհի. ՚Եդից զչամբրն (չաբերակ) . . . ՚ի տունչ այգւոյ: Սկրմանք և հունձք և տունչք այգեաց. Մխ. ա. 6: Ր. ԼԳ. ծԸ. 29:

ՏՈՒՆՉԵԱՆ. գ. Սեռական բառիս Տիւ, անսովոր ոճով գեանի եգեալ որպէս Առաւօտ կամ վաղորդայն. ՚Եղև ասէ՝ երեկոյ, և եղև տուընջեան, օր մի. Վեցօր. Է:

ՏՈՒՆՉԵՆԱԿԱՆ, կամ ՏՈՒԲՆՉԵՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. ΜεՀημερινός, ἡμερινός. Diurnus, qui interdiu fit. Տուընջենային. պատշաճեալ տուընջեան. Եղեալն ՚ի ցերեկի. ցորեկաւոր. ՚Ընծեաց ՚ի ցերեկի. ՚ՓոխանակուԹիք տուընջենական լուսոյ: Տուընջենական պատարագին. Փիլ. Բագ: ՚ Երկայնութիւն ժամուցն աճեն՝ ալբընջենական: Գեղեցիկ՝ ալբընջենական տարաք. Երէն. ոփ. Էրի:Գիշ: ՚Տանեակս այս (աւուրց) ունի ժամն մին. որով մարթեմք իմանալ զտուընջենականն և զարեգակնային. Շէր. ղահ:

ՏՈՒՆՉԵՆԱՅԻՆ, յնոյ, ից. Տ. ՏՈՒՆՉԵՆԱԿԱՆ. ՚Գուն մանկանացս ապգիս եաս, զի ՚ի տուընջենային երկոցն գագարեսցէ: Մինն լինի Հանապարհ տընջենային, իսկ միւսն գիշերոյ: Արեգական կամ չերմութեՀ կի ընթացք, կամ աշխատութիւն տընջենային. Յհ. ԼԲ: ՅՃ որէի: Ւ յբ. ծչ: Տնօրէ: ՚Սպզմա՝ հանգիստ աշխատութեանց տուընջենայնոց. Բրս. ղչ:

ՏՈՒՆՋԻՆ. ա. Իբր Տուընջենի, այսինքն Տուընջենային. ՚ Հատեալ ՚ի տուընջէն ժամուն՝ անկանէին ՚ի վերայ Թագաւորին. Բռազ. Ք. 21:

ՏՈՒՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՏՈՒՀՈՒԹԻՒՆ (ը ան նշ). ՚Ըստ առ ՚ի յերրորդական տուողութենէն՝ ը երից ամանակաց սկիզբ, ը մարմնոյ և չնչոյ և հոգւոյ. Քէրբ. նէկ:

ՏՈՒՈՒՄՆ. տրւման. գ. Δόσις. Donatio. Տուեալ լինելն, և տուչն. ՚Սը արա ՚ի ժեռն տրւման հոգւոյն, և ուղիղ հաւատոյն. Ոսխ. չհ. Է. 36:

ՏՈՒՀՈՒԹԻՒՆ, կամ ՏՈՒՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Δόσις, ἔκδοσις, ἀποδόσις, παράδοσις. Donatio, redditio, retributio, editio, expositio, traditio. χορηγία, erogatio, largitio. ՏըւսլութեՀ. տրւումն. տուլք. Չնորհ. պարգև. Չնորհումն. ձիրք. ՚ Բալմոսէից տրւչութեամբ

և վայելչութիւն. փիլ. նխ. է. *Տըշտուկ յաղ
ղողաածոյ ունէր ի մեզս առաւել քան
զամենայն աք. խոր. է. 49: *կենսաբեր տու-
թեն չնորհելոյ: Զնէք այլ ինչ իբր զտու-
թիւն չնորհացս այսմիկ և խազաղութիւն. Ագաթ.
Սրբ. ա. գ. ա: * Վասն տուելոյ օրինացն:
Ցետս օրինացն տուչութիւն: Օրինացն տուչու-
թիւ. Մխ. երէմ: Երէն. ֆթ: Գործ:

ՏՈՒՈՂՈՒԹԻՒՆ. որպէս Ասաուելիք. *Ոչ
ասացին, թէ զանցանեն զօրինօքն մովսէսի,
այլ թէ զտուչութիւն ծերոցն: Ընդէմ անցա-
նէք զպատուիրանսն ած վասն ձերոյ տու-
չութեան: Ցայժ նախանձախնդիր էի հայրենի
տուչութեանց իմոց. Ոսի. մ. է. 26. Ե գաղ. Ցաւ-
նարէն թարգմանութեամ տուչութիւն. նոյն-
պէս էր և աւետաբերական տուչութեան: Զի
մի հեաասցին նոքա ի տուչութենէ անտի ա-
ւետաբերացն: Պահեն նոքա զտուչութեի առա-
չին սովորութեան. Ե—. էր. Ե պահ: * Ասէ
եւսեբի՝ի քրոնիկոնին իբրև ի տուչուէ զայս
ինչ. Նե. յոպէ: *Ա նոյն յայլմէ տու չուէ.
զի այսպէս ունէր. Երփ. է. ի վերջ. (գրի և
վերնագրեա, յայլմէ աեաչութենէ:) իսկ Ե—.
պահ. է. 9. *Վասն պետրոսի այսպիսի տու-
չութեի եղև ՚՚. ընթերցիր. աեաչուէի (ալ):

ՏՈՒՆԿ. գ. (լծ. յն. σωρός.) Շարջ. Cumulus, acervus. Շեզջ. զրահան. գէզ. էէղբ. * Ընդարձակ զարդոյն շանմարանս գործէ, և տուռն տուռն բլուրս առ բլուրս զանդամս մարմնոյն գրգռեցու ցանէ. (յն. զբազ
զում չեզջ չարեաց կուտէ.) Ոսի. մ. է. 19:

ՏՈՒՏ, ի, աց. գ. Իբր Ոաա. (եթէ չիցէ այնպէս գրեալ.) *Վասն որոյ տուաւոք գլաղ-
թեանակ զառաչարան չարչարանաց քոյ օրհ.
նեմք. Գնչ:

ՏՈՒՏՆ, տրեան, և ՏՏՈՒՆ, տրանոյ. գ. Κέρκος, οὐρα. Cauda. πτέρον, πτερύγιον, ala, pinna, pinnula. և κράσπεδον, fimbria, angulus. ἀρχή, initium, terminus, summa, summitas. Վերջք, սպառուած, ծայր երկայնեալ ի յեսին մասունս իրացն. կեն. դաներաց: Որպէս Ագի. ձեռ. վերջ. թեւ. պղ. գոյդագ, փեմ. փեմպալ, գղլ, գանագ. *Տուան նորա քարշէր զերրորդ մասն աստեղաց: Զգեաւ զձեռն, և բուռն հար զտուանէ նորա: Ոչ բարձեալ թեզի մի ի տանոյ նորա. ևն: *ի տաուն (ձկան) ոտք իբրև զմարդոյ: Իբրև զձկանց տաուն: Սիրամարգն զտուտն քոլորակաբար շուրջ կացուցանէ զոսկեձա-
ճանչն: Զծերութենէն՝ օձ ի քաց մերկանալ զհորին ի գագաթանէ գլխոյն մինչ ի տու-
տուն: Իժն զատուն յոյժ չարմամբ գնդաձև քարշելով. Ե—. էր. ՚՚: Աա որս. է: Փիւ. լին. ՚՚. 33. Ե լաս: *ի ծագ տանոյն (օձի) զձեռն իւր կարկաեալ. Սարկ. լաս: *Ընդէմ զտուա
մարգարէն տաուն կոչեցէք (այսինքն վերբ), որ գլխին կայծեր նոցա. Ոսի. Ես: *Զգլխին տաէ, և զտուտնն (լս. ագի), որ է վերջն: Իբրև օձի և զտուտնն եհատ: Զգլխն ջախջա-
խեաց զարմանն ամենայն չարեաց, և զտուտնն ևս. Գե. Ես:

Ոյպէս Դրօշակ հանգերձի. քղանչք. ծոպք. ծար. ոաճ, էեշ, տալափ. * ի տրատնա հանգերձից իւրեանց: Ի վերայ ծոպից տրատնոյն: Բուռն եհար զտանոյ կլինոցի: Եհատ զտաուն լօգկին: Ի վերայ չորեցունց տրատնոց հանգերձից քոց: Զչորեցունց տրատնոց հագեալ անօթ ինչ իբրև հատուց մեծի. ևն: Իսկ Նե—. էրփ. *Զչորից տտանցն ՚՚:

ՏՈՒՐ, տրոյ, ով. Մանաւանդ՝) Δόμος.

ՏՈՒՐՔ. տրոց, ովք կամ տրից, իւք) Datio, datum, donatio, donum. Տրչուել. տուո-
ղութիւն. տուուածն, և տուեալ կամ տալի ինչ.
փաւլը փոաթ կամ փալը բանը. Վերին. Վերնի.
փոփ, փոփերի. * ի տուր չնչոյս Թշուառա-
տուից զոգիդ քո բարի. Նոր. իե: *Զօրուրեքն
ազգաման ի տուր հագագի. Նոր. ֆէ: *Որ
չարժէ զամանս ի խնդիր, և զկեաս ի տուր.
Վիր.նոյ՝ Եւ ոչ ոք տրով ունելով զոր բնու-
թիւն է նորա: Ի յառաջագիտութեի կամ ի
տրոյ գալ ի յայս փառս. Գպ. յ. Ե լ: *Մի
տրամիցիս ի տրամ քուս զկնի տրոյն քոց նը-
մա ՚՚. յն. տալոյ. Օրին. ծէ. 10: *Վ ոչ տրիցն
ն զղջալոյ թեանն, եթէ յընտանեացն կամիցին
տալ ինչ: Ըստ հատուածոյ եթէ տրիցն տա-
նել զհատուցումն. Բրս. կղ: * Շնորհակալ
լերուք տրից պարգեացն. Լիս. պգփ:

Մ՚տաւանդ՝ Δόμα. Donum, munus, datum. և παροχή (լծ. ընդ պարգև), praebitio quaevis, largitio. Ընծայ. նուէր. պարգև. ձիրք. շնորհ. ողորմութիւն. կալաւք. հարկ. հեթէթ. փաղդ, էէլցէէ. պոխէի. ոտագա. *Նուիրիցէն ըստ ամենայն տրոց արքայութեացն իւրեանց: Ի պաղղ տրոցն նոքա յամենայն նուիրեաց որքացն իսրայէլի: Արասցեա ըզ-
տուրսն՝ զոր խոստացար բերանով քով: Գա-
տուական է քան զտուրս անդադամց զոհ քո: Իբր ոչ եթէ խնգրեմ զտուրսն, այլ խնգրեմ զպտուղն՝ որ յաճախէ ի բան ձեր: Զտուրս զուարթատուս օխիւ ած. (այժմու չն. ըզ-
զուարթ տուիչն): Տուրք գազանիք դար-
ձուցանեն զբարկութեի. իսկ որ խնայէ ի տուրս, սաստիկ բարկութեի յարուցանէ: Մի մեռանար զամենայն տուրս նորա. (յն. զհա-
տուցումն): Աա տուրք բարիք, և ամենայն պարգեւք կատարեալք: Տրուէք անանկաց.ևն: *Ամենայն տուր բարի. Եէէ. ա—էաբ: *Ա՛յլ են տուրքն, և այլ պարդիկն. վա զի տուրքն ի բաղում ինչ իւս տեսանի, իսկ պարգիկն ի մի: Զկր է, պարգիկ է, մարդասիրութեի է. այլ ոչ փոխարինաց տուրք. Սրփ: *Ա՛յ է տուր և ընծայ՝ թողուլոյ մեղաց, որգեգրու-
թեն: Տուր ես մեզ ած զկր միածնին մահն. պրդ ես զինչ ասէ այսմ կշռեցիչ փոխարէն: Ընդդէմական տուր, ամենաքաչն սղ. Շ. ա. յհ. է: Լիս. ոգ: Նոր. ֆ: *Օօդ, զառատն հո-
տաւմն, զանարծաթն տուր. Պիսէէ: * Ոչ ի տուրսն, այլ ի տուօղն յաւէտ կարօտիմ: Մի ոք թափուր երթեկ ի տրից նորա. Նոր. ֆէ: Վյ. հդ. ծէ: * Ա՛ւժանաւորք լինել այ տրից: Բրս. Խղ: *Ո՛վ կարէ զատաուելոյն տրոյն նորա բանիւ բովանդակել. Սրփ: *Եւ որպիսի ինչ աղքատքն ի տրոյն ողորմութէ: Ոչ եթէ ի չափս տրոյն հայի ած, այլ ի կամս տուողին. Մանր: *Ոչ ընդ չափ տրոց (յն. տուելոց) հայի ած, այլ ընդ կամս տա-
լեացն. Ոսի. էէլ. ծ: *Զոր առ նոսա ցուցա-
նեա արուքն վշտակցութեի. Լիս. ծգ: *Զկընն. գուլեք տուրս սիրէ ած. Վյ. հդ. ա:

ՏՈՒՐԵԻԱՆ. ի, ից. գ. Πραγματεία, χρηματισμός. Negotiatio. συναλλάγματα, κατα-
ταλλαγή, συμβολεια, contractus, pactum. Տալն և առնուլն. արչուքն և առուտն փոխա-
գարձ՝ ի վաճառեալ և ի գնեալ, և յայլևս կցոր-
գոնէս կենդանց. որ և ասի ՏՈՒՐԵՒԱՒՈՒՆ ՓՈ-
ՓՈԽՈՒՄՆ. և ՕԱՆԱՐՕՈՒԹԻՒՆ. առաջագր.
ալէաքերէս.*Տուրևառ վաճառաց: Տուրևառ առնել, գնել վաճառել: Որ ի կրչիռ տուր-
ևառին՝ վաճառականքն խաբեցին. Պիս: Լիս. պգփ. ՃՃ ուրէի: *Վաշ տուրևառին՝ չա-
հավաճառին բնութեանս մտրգկային. Գնչ: *Գալով ի վաճառուց տուրևառիս: Մարդ-
կան սովորութէ է ի տուրևառն ընդ մի-
մեանս հաշիւս առնել. Լիս. պգփ. սղ: * Որ
բառնայ զլուծ պէց, զտուր և զառ հեռի ա-
բասցէ յիւրմէ: Մծբ. ՃԷ. յ:

ՏՈՒՐԵՒԱՒՈՒՆ. Συνουσία, συγγένεια. Conversatio. կենակցութէ, զոյգք. և խնամուի. իւրոս հեռ առնել փալը, ձէ եէլբէնօգիս. ԼԸ. գծուածագ.*Ըս նմա լինելով նախասլաքն՝ յանկչելին խօսիլ, տուրևառիւք, խրախ-
ճանուէիքը: Ցաւք իմ (մեղաց) նորոգեցաւ յիս, և ահա զայս ծանեայ ի տուրևառից մարգկան (ի զոյգս). Խոր. գ. 55: Լիս. ոգ: *Հարցումն և պատասխանիք, և տուրևառք վիճմանց. Ան. Ճ: *Ընդելական բարեկամու-
թէ . . . այլև ամուսնութէեց տուրևառիւք հաղորդեալք առ միմեանս. Փագ:

ՏՈՒՐԵՒԱՒ. փոխագարձ ձգուէն զինուց ասահևանսի. *ի տուրևառս գերազդացն Հայ-
թիւն որսման եքաներ. Ոսագ:

ՏՈՒՐԵՒԱՒ. Ἀναπνευσις, ἀναπνοή. Respiratio. Շունչ առնուլ տալն. չունչ. ընչաուրէի. Նէքե.*Որ Հոգ ունի, և տուրևառ օգոյ, նա կոչի չնչաւոր. Շ. էօքիր: * Եւ ոչ մարմնով կեանք առանց տուրևառութեան օգոյ կարողութէի է. Բրս. Ախգ: *Ջօգս մեր ձաւորացաս ունելիք ի տուրևառս չնչոյ: Չնա բէին արգելուլ զտուր և աս չնչոյ կենդա-
նուէ: Ջտուրևառ չնչոյն կենդանուէ: Ջմի տուրևառ չնչոյ. Նե—. էն. ՚՚: Յհ. լի: Լիս. ոչ: Մաչ:

ՏՈՒՐԵՒԱՒ. ա. որ և ՏՈՒՐԵՒԱՒՈՒԿ. Որ ինչ լինի առնելով տալով. *Որպէս և սուղմոնն ասէ, թէ ի մէջ տուրևառս վաճառացն մխի առաքն մեզաց: Ըսէմբք ասեւ (զաղօթս), և միաբեր թուեն զվաչառս և զհանգաստակս, զտուրևառ վաճառուէն. Ոսի. ապաչխ. Ե ի ֆանան: *Յամենայն ազգաց հեթանոսաց առ նոյր նա և պատուլ տուրևառս բազում աչ-
խարհաց. Բրս. ծն: *Արարիոն Թուլադոյն, զի մի կարի լինցի վէր տուրևառս ընչոյն. Ագաբ:

ՏՈՒՐԵԻԱՒՈՒԿ. ա. Նոյն ընդ վ. * Յա-
զագս տուրևառուկ ինչ չհանից: Եւ ոչ ի տուր-
ևառուկ վաճառուս ընդ նոսա բերիլ: Քաղաք՝ տուրևառուկ վաճառոյն տեղն սահմանեցաս. Պիս: Յհ. ի: Սրփ. յի. ծ: *Եւ էր տեսանել տուր-
և առուկ փութխմունն (յր գաչինս) այ ը մե-
րում քնութէեն նուաձեալ: Տուրևառուկ փո-
փոխուն չգործեն մեծուէի վասն վաղվա-
ղակի նոցա ի մէնչ մեկնելոյ. Ոսի. մ. ա. ւ: Եէէս. է: *Գարսից և մարաց գիմեմբք եւ-
լանելով տուրևառուկ փոխանորդութ մինչև յաբուրս մեր. Սրի. պահ. աա սահ: *Ոչ եթէ տուրևառուկ կերակրովքն, այլ ըստ բարիոք յօժարութենան. Ոսի. հա: *Մի հաւատայք այսմ տուրաուկ ընչոյս, այլ որպէս թէ հա-
նապազ մեռանել ի վարս. Ան. անթ:

ՏՈՒՐԵԻԱՒՈՒԿ-Ա.Ց. ՏՈՒՐԵԻԱՒ.փ. *Վա-
ճառացն տուրևառիկք, կամ այլոց չհանից ինչ հայթայթանք. Ոսի. մ. է. 10:

Կամ իբր Վաճառականք. գնողք. * Զոր և գնեն տուրևառիկքն. Լիս. պգփ:

ՏՈՒՐԵԻԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Πραγματεία. Negotiatio. Տուրևառ վաճառաց. *Ոչ տուր-
ևառուէի վաճառաց, ոչ տոկոսիք գտանե-
կանաց: ի տուրևառուէեն անկաս չնորհս: Ա-
յլք զտուրևառուէեն բերէին փոյթ՝ վա-
ճառաշահիկք լինելով. Սրգ. յ. ծ: Լիս. պգփ: Գիս:

ՏՈՒՐԵԻԱՒՈՒԹԻՒՆ. τὸ Ἀναπεῖν. Spiratio, respiratio. Տուրևառ չնչոյ. *Ծանիր, ուսոի է ի քեզ գոյք, տուրևառուի օգոյդ: Մինչև գյեսին տուրևառութէն չնչոյն: ի սասաիկ կսկծմանէն զտուրևառութէի չնչոյն խափանէ: Իբր զկենդանութէի խափանէս, և զչնչոյ տուրևառուի հատասի. Աֆոբ. ագ: Ոսի. յհ. ֆ. 39: Շ. ա. յհ. խէ: Նոր. ծֆ. Ե հա. հէ:

ՏՈՒՐՔ. ի, ից. Տ. տոցս. Ζημία. Mulcta. *Տուրժ սակաս ինչ մեծագոյն եգից թերևս ի վերայ այնմիկ. Գլաք. օբլն. ֆ: ի վերայ սպառնալեաց տուրժելն: Առանց առաքի. ահ. ֆ: *Ջնախատանաս և զտուրժս ունելով: Ինչ տուրժն առ այսոքիւք ոչ նուազագոյն.

անդ. Է:

ՏՈՒՐԱԻՄ, եգոյ, եղ. Տ. ՏՈՒԱԻՄ, ՏՈՒԳԱՆՈՒՄ. * Վասն միոյ պահու զայնքան վաստակ կամիս առնել. Վրդ հդ. յ: *Տուրժիցի ընչիւք և անարդանօք: Տուրժեսցի ամի ամի այսչափ: Տուրժիցի աւուր աւուր գրամ մի. Պգաթ. օրին. Ճ. Ձ:

ՏՈՒՐՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Տուրս տալն. հարկաւորութիւն, և կաշառք. *Եթուն ի սուտսանին տուրտուրութիւք զծագն ցավլձէս: Նենգութիւք և տուրտուրութիւք սպանաս. Հէր. պգմ: Մարիին:

ՏՈՒՐՔ. Տ. ՏՈՒՐ, ՏՈՒՐՔ:

ՏՈՒՓ, տփոյ, կի՛ տփի, ոց. գ. Θυΐσκη. Mortariolum, thuribulum, acerra. Անօթ խմաւոր. պահարան և պատուան իրաց. մանաւանդ աման խնկոց. Խնկան, խառնիչ. *Բացաց զնկաղացան և զտուփս նորա: Ջափաէան և զտուփան և զՃաչկան: Տուփ մի ոսկի ի տան գահեկանէ լի խնկով: Տուփք ոսկիք: Ամենայն ոսկի տփոյն: Եւ զտփոյն վերլրացանչելս ուրուք. ևն: * Տուփ անոյշ խնկոց: Տուփ ևս խնկալի. ԳԴ: Տաղ:

ՏՈՒՓ. Κιβώτιον. Arcula. Σήκη, theca. Արկղիկ. գղտոց. *առնգճաճ. * Գիւտ պատուական տփին, յորում էր ամենասքանչելագոյն ացծածնին գլխատիկն. Հ = Յ. յԵ. է: *Տօն գիւտի տփոյ որ ացծածնի. Տծաղ:

ՏՈՒՓ. Θήκη, πύξις. Theca, pyxis. Պատեան գրոց. գրոյի ի՞ղէ. ղԸլաՓ, փԸլԸՓ. *Ամոսկի տուչափ և կամիս, և գործեա տուփ ածեսարանի. Վրդ հդ. ԺԷ:

ՏՈՒՓ. Πλινθίς. Latericulus. Խորշ աղիւսակաց գծագրելոց ի տումարս և ի ժամանակական կանոնս, և յատուկ ձանս ազգականութեանց. Խանդ. *Ցործամ հատանիս ի մարտի ամիսն, տուփ մի ի վեր ելիս: Ի նահանջի ամին Լրբ ի մարա ամիսն մտանես, տուփ մի չես գործիր. Տոմար: *Որ է ի ներքին տուփն: Որ են ի ներքին տուփան. կանան:

ՏՈՓԱՆ, ի, աց. գ. որ և ՏՈՓՈՂ, և ԹՈՓՈՂ. Ξύλον. Fustis գործի տուփելոյ՝ որպես քահ փայտեայ. փայտ. Ի՞ա, լաՒ ԺԵԺԵԼԵ-ՀԺ. ԼԵփաՁ. *Էաս ի Թաթիչ միոջէ զատ վանին: Տուփանաս հարեալ հանդոյն եղբօր տեառն. Կ.ս. պգմ. Է: Ե Ձ.Բ: ԵՀՆ Լ:ԳԺ:

ՏՈՓԵՄ, եցի. ն. Բախել ծեծել Թափչի փայտիս զՀանիանէլ ի լուանալն. որպէս և ոտաւոր Հարիանէլ հանդոյն գսփելոյ ձիոց. *Էաս ի Թաթիչ միոջէ զատփանն, որով ըզ Հանդերձն տուփեր. Ես.ս. պգմ.Է:*Ցուսիկ ըզպատկեր սրտնկին իբրև զանօթս կաւագործ ծագ խորատակեր, և տուփելով ի վերայ ոտամբ՝ բարբառէր. Երդն. Լ:

ՏՈՓԻՉ. փչի, չաց. Տ. ՏՈՓԱՆ. *Տուիչզք վկուսան ծեծէին. Գէ. Ես:

ՏՈՓՈՍԱԿԱՆ ԴԻՆ. Τοξικόν. Toxicum. Մահադէղ. (յն. τοϊ-ի-ϕόν՝ է նետական. և τοϊ-ի-ϕόν՝դէղ մահու, որով օծանէին զնետս.) *Բերել զտոքսական դէղն, զորոյ զղօրուն գիտեր՝ Թէ յոյժ գժնդակ է. Պգմ. ազԷս:

ՏՊԱՒՐԵՄ. եցի. ն. Τυπόω. Formo, figuro, exprimo, imprimo. Գծագրել լերու ափս և օրինակ. սուեբրագրել. և Դրոշմել. տպաւորել. *Ի քէզ կատարեցան աստուերք. կան օրինակքն, և ի քո խորհուրդն կատարեՁ եղեն ամենայն առաջինն տպագրեալքն. Ճ. Բաչէ: *Հոգւոյն տպագրեցաս ի միտս նր կազմած խորանին վկայութիւն. Լ.ի. ացՁաբ:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Տպագրելն, ինն. տպաւորութիւն. սուեբրագրութ. *Ըստ տպագրութեան օրինացն, այժմ պահպանու Թիք նոր օրինայս. Լ.ի. ացՁաբ:

Յայնմի է՝ և որ գոսա՛ի յետին գարս աբրուեան տպագրուե գրեանց. typographia, typographia.

ՏՊԱՉ. գ. Հատառօտեալն բառիս Տպաղնոն. Գնդ. ստէպ:

ՏՊԱՉԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Տիպ զարդարուն. չքեղ տպաւորութիւն. *Փոխանակ հոգեղինին զհոգեղէն նկարեալ տպացուցանէ յինքեան զլուսափայլ տպազարդուե. Ատան. Եէնէ:

ՏՊԱՉԻՈՆ, ի, ոյ կամ ից. գ. յն. լտ. Τοπάζιον. Topazium. Τοπαζ. Ակն պատուական, է որ կարմիր, կամ ոսկեգոյն՝ կանաչ և կապուտակ երակօք, և է որ երկնագոյն կամ սպակեգոյն կանաչ. տե՛ս Եւիթ. Իէ. 17: Լ՚ի. 8: Յոբ. ԻԷ. 19: Սղ. ՃՁԸ. 126: Եզեի. Իէ. 13: Յայտ. Ի՚ա. 20: *Տպազիանս կարմիր է նմանութիւք կայծակի, և ազացաւացն յորժամ ցուցանի՝ առողջացուցանէ: Տպազիոն կարմիր է, և գոտանի՝ ի տապազէ քաղցէ հնգկայ: ԱդնուՀ՝ի հնգկայինն աչխարհէ և՝ի տպազ քաղաքէ ... զոսկե տեսական տպազիոնիս: Տպազիոն անՒ՝ որ յեթովպիա գտանի, զորմանալի է՝ի տեսս. Լ.ի. յայտ. Նէ. եէնէ: Աբծբ. Է. 11: Բբս. մրի:

ՏՊԱՆԱՄ, ացայ. է. Τυπόομαι. Formor, figuror, imprimor, exprimor. Դրոշմիլ որ. պէս տիպ և՝ի տպի. գծագրիլ իբր օրինակ. նկարիլ. ձևանալ. * Սահմանեալ է, և տը պայեալ: Առ մարգարէսն տպացաս խորհուրդ օտարանալոյն որդւոցն իսրայէլի, և հաւատոյն հեԹանոսաց ... և այս ևս տպացաս առ հաստատեաւն. կԽբԸ. գՃԺ: ՏՊԱՆԱՒ. Սերտիլ յարիլ. տարրանալ. յինքեան կրել հաւատեաւ. *Ի սրտէ մեզբեցան ... որ ոչ երբէք տպացան: Ա յսոքիւք և զձեզ կամիմ տպանալ: Երկնային իմաստութեՁն՝ի ձեզ տպանալոյ. Շ. Խ.Ը: Սրգ. ա. պ. ա: Ցհ. ի՚ի:

ՏՊԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Τυποπλασσία. Figura. Գիւտ իրիք օրինակի. ձևակերպութ. Նմանութ. *Չհրեղէնն պատուէ տը պատեղծութ. ԴԻՆ. էբի:

ՏՊԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Τυπόω. Formo, imprimo, exprimo. Ձևացուցանել որպէս տիպ նմանութ. Նմանեցուցանել. յՀաղընէլ. *Ան այն գեղեցկութեին հայելով այնպէս զինքն տպացուցանէ ըստ գեղեցիկ նմանութեՁն: Տպացուցանէ յինքեան զլուսափայլ տպազարդութ. ԴԻՆ. էՒէԼԱՆ. էՒէ: * Օրինակօք զանօրէնուե խորհրդն տպացոյց: Անմարմնապէս տպացոյց առաջի մտացն մովսէսի. Իգն: Բբս. մրի: *Տպացուցանէ քնութ աչխարհիս: Ջրի պատկեր սրբեգական տպացուցանէ արարչին. Մաղ: *Սա (զոհսն) ի չորեքկերպեան կառն օրինակեցաս եղամՁն. և՝ի չորից գետոյն տպացոյց զնա տիգրիս. Հ. ԼԷԼԻ:

ՏՊԻՒՈՐ, ի, աց. ա. Ըունոզ զտիպ նմանութ. *Տէյն և զտապաւոր սուսերին և օրինակին զազգականութ. առ Ճշմարտութ. Ոսի. յՀ. ա. 26:

ՏՊԱՒՈՐ. Τυπίας. Ductilis. Ըունոզ զտիպ կնքոյ. կռածոյ, ձուլածոյ. ձոյլ. զուա, բուն՝ յատուկ *Էր անդ բարուենակ՝ եօԹՆուդէշ՝ տպաւ որ ոսկի. Պգմ. ազԷս: * Նմանեն Հաւատքն սեռատն մերոյ տպաւոր արձաԹոյ. Եփր. ատէպա: * Տպաւոր (այսինքն յատկեղ) տեսակ. Դաճոյ:

ՏՊԱՒՈՐԱԲԱՐ. գ. Τυπικῶς. Figurate, symbolice. Իբրև զտիպ նմանութ. օրինակաւ իւիք. խորհրդաբար. *Ձմանք տեսիլ տը պաւորաբար և օրինակաբար տեսին: Ցայսարաք մարգարէն տպաւորաբար. Ճ. Գ:

ՏՊԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. ՛. Ἐκτυπότερος, ρῶς. Expressior, sius. Նմանադոյն. յար և նման. բացայայտագոյն. իսկագոյն. *Ատաջինն ալօտալար, երկրորդն տպաւորագոյն: Քան զմեզ կատարեալագոյն և տպաւորագոյն (հասու են հրեշտակք). Աբոբ. պէնթ. Ատրս. Է: *Ցաւետ տպաւորագոյն են նմանութիք փոխատրութեՁն առ ապագայսն մանացս. Նաբ. ֆէ: *Որ քան զամենայն օրէնսին տպաւորագոյն է: Պատարագ ընդունելի, և տպաւորագոյն քան զլոհ օրինացն. Սրգ. յի Է. Ա ա. պ. Ճ:

ՏՊԱՒՈՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Τυπικός, τυποτικός. Typicus, figuratus, fictus. ἔκτυπος, expressivus. Տպաւոր. նմանաւոր. օրինակական. ձևացեալ. քաղ նշանակիչ. *Տըպաւորականօք նշանակօք երևեցուցանէ: Տըպաւորականացն պտակեցոյց: Ի տպաւորականացն նոցա երևմանց (երևակայութեան). ԴԻՆ: *Ոչ միայն ի խորհրդականն, այլև ի տպաւորականն ըստ օրինացն: Տպաւորականօք և օտարօք: Լոյս տպաւորական, և չափաւոր ընդունողական՝ գրաւոր օրէնքն: Առի ինձ օրինակ իմն տպաւորական՝ տալ զիս պանդխտութեՁ և գտարութեան. Բբս. պե. Պարպմ. յ: Ա՚ենթ. Ֆիբս: Ս՚ի. ա՚ը:

ՏՊԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿ. իբր Տիտակագոյն կամ յատկել և մանաւոր տեսակ. որպէս յն. ἐιδικώτατῶς, specialissimus. Դամասկ:

ՏՊԱՒՈՐԱՊԷՍ. Տ. ՏՊԱՒՈՐԱԿԱՐ. տըպիկῶς, և տրոպիկῶς. *Գրոց՝ մարգոյ տպաւորապէս իմացելոց. Մ՚ա՚ս. ՀՒէՂ:

ՏՊԱՒՈՐԵՄ. եցի. ն. Τυπόω. Figuro, signo, fingo, formo, pingo. ἀποτυπόω, transformo Տպացուցանել. ձևացուցանել. նկարագրել. գծագրել. նմանեցուցանել. օրինակել. և կերպարանել իւ յՀաղնէլ. նման. ըՀՒէ. *ԽելամտութեՁ իմաստութեՁ տպաւորեաց զնա. Իմ. ֆՁ. 13: *Ոչ այս է ացՁ, որպէս ելևեցաւն, կամ տպաւորեցաք, կամ բանն նկարագրեաց. Աբ ոբս. Է: *Ի կողջ տպաւորէր զկինն. Փիլ. այաբ: *Մի անկըրպեաւեր ի մարդ առանձնապէս և յացՁ բան՝ երկրկիմի տպաւորելով զՀմանաւէն. Պգմ. ՀՁ: *Զցօղ հոսեալ ի վերայ գեղմանՁ՝ տպաւորեաց որդւոյ իմման. Շ. փա: *Մարգարէիւք տպաւորեալ ցուցեր. Շաբ: *Որպէս քո տպաւորէր յառակս, առն միոջ էին երկու որդիք. Լ.ի. աաաՀ: *Տպաւորէ զնոցայսոքն եզանց կալտեաց. Մ՚ին. վ՚աբ: *Առ նա Հայրն, և տպաւորին: Ընդէր ոչ տպաւորիք նոցա և նմանիք. ԴԻՆ: Ոսի. յՀ. Է. 19: *Ի նմա տպաւորեալ տեսանէր զաներևոյթ գաղտաստ որդւոյն ացՁ. ԵՀՒէ. Է: *Զի գիտասցես յայսմիկ զնորհուրդն քոի տպաւորեալ Աբէ:

ՏՊԱՒՈՐԵԼ. Συμφραγίζω Consigno. ՆՀկարել. դրոշմել. աարրացուցանել. յարեալ. յեռուալ. կնքել. գՀՒէ. ի՚ԼԵԼ. գաՀՒէ. պաաՀ՝ աՀՒ՚ի ԵաՂԸ ՀաաԸԸ: *Ջերկոսին ականն ... տպաւորեաց և քանդակեաւս ոսկւով արաւցեա. ԵԼ. ԼԷ. 11: *Ի գեն տպաւորեալ յացՁային սէրն: Տպաւորեալով՝ի գեմս (զնշան խաչին): Տպաւորացուք՝ի հոգիս մեր զացՁային լուսոյն կերպարան: Ի մի՚ենԼԸ զընաւէրն որպես Համոյն տպաւ ոյնցեր. Ադաբ: Շ. ԲաՀՒէ. ՆՀՒէ: Լ.ի. ի՚ա: *Յոյժ տպաւորեալ Նաեր ալքայ նոր. Նոյնժամայն տիեղէին զգլամ գաեալ՝ի գանձս ալքունի, զնորոյն տպաւորեալ պատկեր. Խոբ. Ճ. 5:

ՏՊԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. Տ. ՏՊԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. *Ի գեմս առեալ զնորհուրդն՝ իմաստապէս տպաւորեցոյց. Նաբ. ֆՁ:

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Τύπωσις, ἀποτύπωσις, διατύπωσις, τύπος, ևն. Տպաւորելն և ինն. իրն տպաւորեալ. տիպ. կնիք. Նմանութ. պատկեր. ձև. օրինակ. *Սկիզբն

առանձ այլոց ձեծազանազան տպաւորուեց . փիլ. այսոբ : Իշխանականին (մեռաց) մարգա-
րէիցն տպաւորութիւնք լեալ հանդիպեալք որ-
պէս մերձակայիցն . Աստ . ը : ՚Կրկնարան
ձեծելոյն տպաւորութիւնք առ ՚ի նմանութիւն .
Ան . ը : ՚Եղիցի սակի մեռանի՝ գլխոյն տա-
քսաք առնելով գտպաւորութիւնք . . . և ոմն, ա-
զգայոտիկ տպաւորուիս տեսանել . Անյ . գրգ :
՚Նոգեկոյց լոյս՝ տպաւորութիւնք խաչի : Ունե-
լով զզգեստս տեսակի , և զվարուց տպաւո-
րութիւն : Բան մեր անեղբևոյն ՚ի միտս՝ ձեռ-
նայ գրով , և քարտիսեաւ առնուս տպաւո-
րութիւն . խոր . ը . 83 . Աբէ : Շ . էջ էջ : ՚Որ
տպարեր զնս ՚ի քո պատկերս պատճառի՝ ՚ի
ձեռն վերհիգ տպաւորութիւնն զտկատս օժան-
դակելով . ի հնոցին զայսոր տպաւորութիւն
օրինակաւոր նկարագրեր : Անտեսապարտ տպա-
ւորութիւնք բերին . Կար : ՚Մ'ասկոսի հրամայ-
եր գնել զտպաւորութիւն խաչին ՚ի վերայ ձա-
կատաւոյ քահանայապետին , անուանեալ զնա
Լիմերեղն սուրբ . Ղևոնդ :

ՏԳԱՒՈՐՈՒՄՆ , բման . գ . Տպաւորել, ի-
նչն . տպաւորութիւն . ՚Զտահատական կատա-
րանացն գրկարքերակ՝ ձեծագիծ օրինացն
տպաւորմամբ : Զհրաշագործականն զտպաւո-
րեալն՝ զդէքս ցանկալուին . Նար . յովհ : Ոսոգ :

ՏՈՒՏՈՆ . գ . Բառ . յն . դ-ուէտօն . Երիտս ,
ի , օվ . Tertius, a, um. այսինքն Երրորդ . և
ռիթ . ոլսկս Πυρετὸς τριταῖος . Febris ter-
tiana. Տենդ կամ ջերմն եռօրեայ : ՚Պատա-
հումն որսկութեամս այս եռօրեայ յուզակու-
թեամ ... ջերմութեամ տոկ և վճիռ ... փոխարկի
՚ի տասեռն . Մագ . հե :

ՏՈՒՓՓ , առ . վերջ . Տ . ՏՈՓՈՆԴ . ՚Երոց .
Libido. ՚Տուիչք ցանկութեամ ոչ չափաւոր ա-
ձեալ սասականան . փիլ . ք . բան :

ՏՈՒՆԱՒՈՐ , ի , ացս . ա . Τυλλώδης , τυ-
λόεις. Callosus, tuberosus , obductus callo.
Ցեռանաւն և խստացեալ . պինդ իբրև զկա-
ճի . կոշտացեալ , խիտ . տս խոպոճ . նաբէ
պաշտօնէն . ՚Ցառաջակարկառ լինել չթեան-
ցըն քան զբևրանն՝ առնաւոր և հաստատուն
և թեանձր առ ՚ի քաղել զդաշարոյն պէտս .
Նխս . կոմ . ը :

ՏՈՓԱԿԱՆ , ի , ացս . ա . ՚Երատւոնդ. Cupidi-
nosus, libidinosus, amatorius. Ցանկական .
տրփական . հաճոյական . հեշտալի . ՚Ի
առփական կատաղմանէ և ՚ի մոլուիչ խա-
փանեցուացէ . Պիսք . օրին . ը : ՚Տուիական
կերակուրքն ՚ի ծառոյն (գիտուիչն) : Չամբո-
ւեր վասն առփական (կամ տրփական) սի-
րոյն : Ուսանել անասնոյն այնմիկ և զառփա-
կան կերզձաւորուիչս . Ցհ . իմ . եիեչ : Վչփ
հղ . իա : Փիլ . լիս :

Կամ իբր ՚Երատնդ. Amorosus. Տարփա-
կան . սիրատական . ՚Ոգւոյն յայտնէ զառ մի-
մեանս առփականն ուրախուի . Դիտ . եիեչ :

Կամ իբր ՚Երատնդ , տրատրիա . Amans.
Տառփաւոր . ցանկասէր . ՚Տուիականն այն
և վաղուչ . Մագ . ծա :

ՏՈՓԱԿԱՆԱՑՈՒՑՆ . ա . Առաւել տրա-
փալի . կարի ցանկալի . ՚Ցայտանել և ինձ ինչ
յաւելս առփականագոյնս տեսուիս . Դիտ .
երին :

ՏՈՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . գ . Տառփանք .
ցանկութիւն . ՚Պարիւն պահչելեաւ յոլորտս
ցանկասփիւռս առփականութեամբն . Ցիւ .
ոսկ , չհ :

ՏՈՓԱՄ , կամ ՚ացայ , ցեալ . է . ՚Երատս .

ՏՈՓԱՆԱՄ , ՝ (լծ . եաալ .) Amo, a-
more prosequor, cupio , adfecto. Տառիս
կրել . առփիլ . ցանկալ . ախնչալ . վաղիլ
մարմնաւոր կամ հոգևոր սիրով . ՚Գնչեց-
կավարչուհւ չնեիք քոմ առփանայր ոք :
Դեռան այն ալիքիս՝ ասի թէ առփացաւ աղ-
բերն արեգուսայ . Պամ . ազեբս : Նանոս :
՚Տուիացան ՚ի գնչ պատկերին . . . Որոմ՝ ՚ի
գնուելէն առփացեալ ասես , ծարաւի է
անձն իմ առ քեզ ացծ . Լմբ . իմ :

ՏՈՓԱՆՔ , նաց . գ . ՚Երոց. Amor, desi-
derium, cupido, libido. Տառիք . սարփանք .
ախնչ . ցանկալութիւն . սէր սասակիկ . ՚Որ ՚ի
մտկնանացուան առփանք ցանկութեէն էին :
Տառիանք ցանկալեաան ձգեալ : Ցայտպա
առփանաց խաղալց . Փիլ . իմսոփ : ՚Ցանկա-
ցաւ նոմա ՚ի գործ առփանաց : Զարավարաշ
առփանաք : Ախրեան անկպետանայր ՚ի առփա-
նացն : Աս առփանս կանանց : Զվայրապար
առփանս առակս յանդիմանէ . Վչփ հղ . իէ
Ցհ . կե : Սարգ . ա . գ . ը : Լմբ . ծշ : Մխ . ա .
ասէ :

՝ ՏՈՓԱՆՔ . որպէս հոգևոր տեղեացանք . ՚Ա-
ռաւել եղև առփանք ացծային գեղոյ : Ան
առքինութեէ առփանաք . Շ . ա . յհ . կե : ՚Ան-
թառամ կենացն առփանք : Ոգևախոհ տրա-
փանաք հոգւոյ : Աղաչանացն ընթացակից է
առփանքն և բաղձանքն հոգւոյն . Լմբ . իմ :

ՏՈՓԱՆ . ա . գառանի և եզնկի , որպէս Տրա-
փող (եթէ չկցէ սխալ գրչի .) ՚Զբանիլով
առփանաւն ինքեան առ գաւթեաս . Նանոս .
յն . առփանի կամ առփալի գառինի ասի :

ՏՈՓԱՒՈՐ , ի , ացս . ա . գ . Տուիող , ցան-
կացօղ . և Ցացծ սիրոյ . ՚Երոց . Cupido, a-
mor. ՚Ցաղագա առփաւորին , և երկնային
ապուիկանն . . . Ընդհանուր աշխարհական
առփաւորն . փիլ . փեսոկան :

. ՏՈՓԵԼԻ , լ-ոյ , լ-ից . ա . Տուիալի .
առարփալի . ցանկալի . տեղեչալի . ՚Պարտ է
մեզ վերանեալին զայն և զառփելին հոգւոյ մե-
ռելոյ՝ ի մեզ . Վչփ հղ . իէ : ՚Տուիելի է ասկի և
քարինք ... Սաերիւբեսլ գեղն մարգս արար
զնոսին առփելի . Լմբ . իմ : ՚Զի մի անար-
ժանք լինիցին առփելեացն . Դիտ . ԹղԹ :

ՏՈՓԻՄ . եցայ , եԼ , եաԼ , ուլ-ի . Տ . տԸՒ-
ՓԱՄ . ՚Երաա. Amo, cupio. ՚Որ առ մերմինն
առփի , և գեղեցկութեէն իրրու պատոյ ու-
մեին, քաղցնու ... պատիւ և ոչ մի հատատցա-
նել լոկ հոգւոյն բարուցն այնմիկ՝ որոյ առփի-
գնաս . օրին . ը : Ի առփիցելոյ (իբ . իբր սիրե-
ցեալոյ) գաս և ՚ի կարգ ածելով . վերաս գոր-
ծեաց և առփողացն ՚ի հարկաւորագոյնան ...
յանփութեէն և ՚ի առփելոյն ծախաւց . փիլ
փեսոկան : ՚Ի խնդրէ անյագաբար ՚ի գեւա-
գոյնան զառփելէ . Մագ . յէ : ՚Մրէշտ առ-
փելն գերագոյն բարեաց : Անգործ մնալով
՚ի առփելոյն : Աստի տամ առփելոյն իմ՝
զգործս կենցաղոյս . Նլ . եղէ : Լմբ . ոչ : Վչփ
հղ . ծե :

ՏՈՓՈՂ , ի ացս . ա . վբ . փոխիմէ . Ցան-
կացօղ . տնչօղ , և առփուտ . ՚Ճշմարտու-
թեան պատուիրանաց եմք առփօղք . Պղմ . յ :
՚Վերին իմաստուն առփողքն . Չամաճ . առն :
՚Շուրջ կացուցեր զառփօղսն . Վչփ հղ . ծշ :

ՏՈՓՈՂԱՒՈՒՄ . ք . ՚Երատւոնդ . Amore .
Իբրև զառփով . սիրողապես . սիրով . ՚Որ ա
զնեռացեալսն ՚ի նմանէ առփողաբար ունի ,
և կամի . Դիտ . ԹղԹ :

ՏՈՓՈՏ , ի , ացս . ա . Մոլեալ ՚ի առփս ,
առփաւոր . ցանկասէր . ՚Վավաշն այն և առա-
փոտ կամեռան չամիրամ . Ցհ . կե :

ՏՈՓՈՒԹԻՒՆ . գ . ՚Երոց . Desiderium,
cupiditas, amor. Տառիանք ցանկուն . տեղ
սաստիկ . և Սէր հոգևոր կամ մարմնաւոր
իրաց . ՚Ցայս՝ գիւրութեէ ածանցուցիչ , և էք
զգայութէ անբանի և ձեռնարկելոյ ամենայն
առփութէ . Պղպ . փխ : ՚Ընդեղ անյագ . և
անեզը տացուածոց առփութէիք . Պղպ .
օրին . է : ՚Ա յտուիկ գերապայծառ և գեղե-
ցիկ երկնից առփութէ լցեալ եղեն գասք
Ճգնաւորականք . Վչփ հղ . ա . յ : ՚Երանի որ

առ տէր այնպիսի ստացաւ առփութէ , որ-
պէս ունի առփողն չարեաց առ առփելին
իւր . Կեչմ : ՚Տուիութեի ցանկութէ : Ըստ
գարշելի առփութէ . փիլ . եիս : Նանոս : ՚Ի
սիրտ նորա բորբոքեր հուր առփութէին . . .
Անկաս խորհուրդ չար ՚ի սիրտ կնոջ նմոյ՝
առփութէ քո . Վչփ հղ . ծէ :

ՏՈՓՈՒՄՆ , փման , անց . Նոյն ընդ վ .
որպէս սէր և ցանկալ մարմնաւոր . ՚Ոչ էր
կեանք նորա այլ ինչ , բայց առփումն և գի-
ջութէի : Զառփումն ցանկութէ ախտին նա-
նանչել : Տառիմամբ կերակուր կամեցաւ
առնել . Շ . է . գ . է : Մագ . յէ : Մխ . ասաւ :

ՏՈՓՈՒՄՆ . որպէս Սէր հոգևոր . ՚Երոց .
Amor. ՚Ցորժամ առփումն ձեծային ոգևո-
խոհ և արդար խորհրդոյն պատուհասցի .
Պղպ . օրին . է : ՚Ո՛չ ախտաւոր առփմամբ ,
այլ ձեծային : Զառփումն սիրոյ սրբոցն՝ որ
առ քո : Ցանկութէի և առփումն առ ձեծ մեր-
ձաւորութէ : Ազօթիք և իղձք սրտին տրափ-
ման . Նանոս : Նար . երգ : Շ . յն . ծա : Լմբ .
պգգ : ՚Տուիումն յերկինս համբառնալոյն .
Կնխ : ՚Ընծայինն առփումն : Ատտուածային
առփմանց երգս (երգոց) . Դիտ . երին . Ե եիեչ :
՚Իմ առ փումն խաչեցյալ . (այսինքն սէր իմ ,
իբր սիրելին անձին իմոյ .) Ածպգ . է :

ՏՏՒՂԵՂՆ , դան , դեղոնիք . գ . Անուն
Թռչնոյ . (որոյ տուան Թերևս է տղեղնաձև .)
՚Փոխանակ քաղցրագայնութէ երգոյն՝ այժմ
բաւէձք և տուայնդնութէ գաղագլուխք են .
Լսպս . ծ : Տես և ՏԱՒԾՂՆ , զոնիք :

ՏՏԻՊ , սրտոյի կամ պոյ . ա . Στρυφνός .
Acerbus . փոխհմաստամ . (իբր միջակ ընդ
Թմոս և ընդ գառն .) կծուահամ . ունակ
համոյ տհասպտղոյ , կեղևոյ , գինւոյ , և այլն .
Բերանք ղօղ , ֆոխաթօղ , պաբրաբաբրիկ կամ
պիղծ ընօղ , ծրծրան . ՚Ա յնորիկ խոշորա-
գոյն գոլով տրտիպ անուանին . Պղպ . փխ :
՚Որ առ լեզուսվն են տուիպ տեսականն . և
ոչ ափ լերմացուցիչքն են՝ կծուք կոչեցան ,
եպրարք գոլով . անց : ՚Ի պալարանէ և յո-
ղորկագունեն և տապէ՝ խոշոր և տղատղոին .
անց : ՚ՆԹէ կամին քաղցր , և եԹէ գառն .
եԹէ տուիպ , և եԹէ կշտու . Զգառնութէի
տրտպոյն իւրեանց քաղցրացուցին . Լմբ . իմ :
ՃՃ :

ՏՏՆԱՒՈՐ . ի , ացս . ա . Κέρκον կամ
οὐρὰν ἔχων . Caudatus . Ունօղ զոտուան կամ
զառուն . պոլ-ար . գ-այբ-ափ-բս . ՚Տուիա-
ւորս իբրև զձկունս . Եսս . իբ . ա : ՚Նուրգ
աստեղք երևին այլակերպ՝ տոնաւորք . Իփն :

ՏՏՈՒՆ . Տ . ՏՈՒՏՆ :

ՏՏՊԱՏԵՍԱԿ . } Իբրու Տուիպ . փո-
ՏՏՊԱՏԵՍԻԼ . ա . } Թոթմահամ . ունա-
խորժ . ՚Տրտպատեսակ կերևով մարմնա-
կան վարուց . Տրտպատեսակ համոյն (յի-
Թենէն) զԹոտագոյն առաքինութէի առա-
կեր նոցա , և զխոշոր վայս . Վչփ . երգ :
Երդ . ծ . խորան : ՚Եւ զայլս Թոթուագոյն և
տրտպատեսիլ ձգնողական վարուք յանձնա
բարիոն առաչնորդէ . Վահր . երրորդ :

ՏՏՊԵԼ , իլ . Տուիպ առնել , լինել . ՚Ջրա-
պէլով զերդ զգործած կաշին գիստոյով կամ
նռան կեղևով . Մխ . բծվ :

ՏՏՊՈՒԹԻՒՆ . գ . Տուիպն գոլ . Թոթո-
ւութէ իմն անախորժ զայրէ կամ կծկիչ
լեզուի , ոչ Թոթու կամ կծու , այլ կսկծե-
ցուցիչ . որպէս ի տչաս միւգս և ի կեղևս :
Բծվ :

ՏՏՐՈՒՆՔ , նաց . գ . Անչափ սխալ յոռ-
տելն . կամ Համ խոլսխոլ . ՚Զարդր և շա-
հեկան է նայս խօսք բամբասանաց զմի-
մեանց , որպէս և ուտիցէ ոք զմեղր տոքա-
նաց . Մծբ . ծե :

ՏՐԱՆ , ի , ացս . գ . Բառ յհայնոց՝ որպէս

Մասն տեսրակի. կամ թերթ ինչ գրեալ և տուեալ. գիր. Թուղթ. պիտակ. *Եւ ընդ իւուն ողջունակ տրակիս ծանիցէ վկհսիայատ հաբաղատուելնդ. քո. Ոսկիփոր:

ՏՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Դօտիւոյ, ոյ, ոյս. Dativus, a, um. Ըստ քերականաց է հոլով յայտնիչ, ուր տալի է ինչ, կամ առ որ վերաբերի. *Հոլով՝ ուղղական, սեռական, արտական... և տրականն (զոր նա և) պատուիրական... Տրական, ինձ, քեզ, նմա. Թրակ. ԹԷր: *Տրականդ լինի թղթական՝ ոչ ի հայս, այլ ի հռոմին. Երզն. ԹԷր: Տե՛ս և ԹՂԹԱԿԱՆ, ԱՐՁԱԿԱՆ, ՅՈՒՅԱԿԱՆ:

ՏՐԱԿԱՆ. որպէս Տըւչական, կիսաուեալ ինչ մարդկային աւանդութիւն, և պատուիրան. *Մի տրական կարծեաք հաւատալ. ցես ի յն նաղովքեցի. Վրք. ԹԷր:

ՏՐԱԿԻՑ. կցի, ցայ. ա. Συνδοτήρ. Qui una largitur. Զոյգ ընդ այլում տուօղ. *Տրակից և բաշխողակից բնաւորապէս. Կիւրղ. գանձ:

ՏՐԱՄ, ի, ից. ա. Στερεὸς (որ և ստուար). Solidus (ի solum, որ է գետին). Տարրացեալ և պնդացեալ. սերտ. Հաստատուն. պինդ. որպէս յատակ կամ երեսք գետնոյ կոխոտեալ յերթևեկաց. ամօր, պինդ. ԹԷր. *Զտեղի ինչ տրամ յոյժ կարծր՝ ուռամբ երկաթի հատանէր. Պիտաս. Ե Մարիէն. *Ե. գիտ գիր՝ ի վերայ տրամ գետնոյ. Վրք. հց. իԷ: *Մերկ ի վերայ տրամ գետնոյն եդեալ լինէին: Տարուծեալ ի վերայ տրամի երկրին. Ճ. Ա: *Գոնդ տրամք երամից կոյք յանուրեք վայր. Նար. փագ. (իբրու հաստատուն կայք): *Ի տրամի. ի հաստատոյ, կամ յանտակի. Հին բ: Տե՛ս և ԴՐԱՄ. որպէս ումի. փրամ, փիրկէմ:

ՏՐԱՄ. որպէս մանիկ բանպադրական՝ տայ նշանակել զբերումն այսր և անդր, կամ յիրկոսին կողմանս. որպէս տար, տի. ըստ յն. փո, փի. դια, դւ. լտ. փո. փի. dis, di. որպէս տեսանես ի կարգիս:

ՏՐԱՄԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Λογιστὴς. Ratiocinator, logista. Որ տրամաբանէ. գիտակ տրամաբանութեան: Ուստի

ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԲՈՒ. գ. Διάλογος. Dialogus. Տրամախօսութիւն. զրոյց ի մէջ երկուց ասի անտի. *Մէծն պղատոնէս հարցմունս և պատասխանիս... ի տրամաբանն իւրում գրեաց. փիլ. նխ. ք:

ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԲԱՐ. մ. Λογικῶς. Logice. διαλεκτικῶς, dialectice, cum ratione, disserentium modo. Ըստ օրինի տրամաբանից, և տրամաբանութ. բնական գիտութ և բանական ցուցակութ. *Ոմանք ամձտբանաբար, և ոմանք տրամբանաբար (իբրև գիր յուզին). արդ ասէ, թէ ամձտբանաբար ոչ կամիմ ինդրել, այլ՝ տրամաբանաբար: Տրամաբանաբար է յորժամ խնդրիմք, եթէ հոմանուն իցեն բարբառքն... Տրամբանարար աստանօր զբանականն կոչէ. Ան. պ:

ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿ, ի, աց. ա. Διαλογικός. Dialogicus Տրամախօսական. որպիսի է կարգաբան զրոյց ի մէջ երկուց. *Տրամաբանական չարտաւատութիւն Թողին. փիլ. նխ. ք:

ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διαλεκτικός, λογιστικός, λογικός. Dialecticus, rationalis. Սեպհական տրամաբանութ և տրամաբանից, որպէս և տրամախօսութ. *Որոշումն է տրամաբանական, որ ասէ՝ թէ պարտ է ի վերայ հոմանուանցն զերիս զոյսոսիկ ինդրել. Սահմ. ա: *Առաջիկայ չորքարկութիւնս պիտանացու է ի տրամաբանական հնարս: Տրամաբանական այն է, որ ժամ ումն հարցանէ, և ումն ասէ: Զորք գոն տրամաբանական հնարք, բաժանական, սահմանական, ապացուցական և վերլուծական. Ան. պ: *Տեսակ հաւաքմանցն՝ ապացուցական, տրամաբանական, ճարտասանական, քերթողական... Եթէ առաւել ճշմարիտն քան զսուտն, լինի տրամաբանականն. Ան. վերծ. տիխ: *Տրամաբանական քաղհոհութիւն երբեմն ճշմարտէ, երբեմն ոտէ. Քէր. ԹԷր: *Պղատոն տրամադրէ յիւրում տրամաբանական մատենին (այսինքն ի տրամախօսութ). Ճ. Ա:

ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆ. ա. գ. Λογιστής. Logista. Տրամաբանող. տրամաբան. *Զխորհուրդս մտածութիւնս այսորիկ տրամաբանական կանքն կոչեն ապացուցական. փիլ. լխ:

ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆՈՒ. գ. Տ. ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Λογική. Logica. *Քանիսն չաՀաւորուի առ տրամաբանական բերիցէ: Ցիչեաց ինքն (արիստոտէլ) ի տրամաբանականացն գիրս: Իբրու ի տրամաբանականացն գիրս է պիտանութիւն հակակայիցս. Ան. պորփ:

ՏՐԱՄԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. } Διαλογίζομαι, διαλογίσμαι, λογιστεύω. Ratiocinor, disputo, verba facio, dissero. Որպէս տրամբան կամ բանական խորհել և խօսել. ձեռնարկել. ճառել. օրինաք վիճաբանել. տրամախօսել. խօսակցել. *Ի տրամաբանելն երևին չորք այսոքիկ հնարք: Հարկաւոր է տրամաբանողացն վարել հակակայիւք. իսկ զոչս հակակայիցն գիտօղս անհնար է տրամբանել. Ան. պորփ. Ե պորփ: *Զառաջինն ըստ բնութեն տրամաբանէ... ըստ միաձորութեն տրամաբանեցան. Ց. խ. էրէ: *Բանս ճշմարիտս դրաւառեալ տրամաբանեաց. Պտմ: *Տրամաբանել գովեստ գոհութ: Զսքն պատեալ, հարցապորձ եղեալ և տրամաբանեալ. Գնչ: *Մարդասիրաբար տրամաբանելով խոտոմամբ կակղայցուցանել զարդարն. Նխս. ԲԷպր: *Քաղաքն՝ յաղագս որոյ այժմ տրամաբանեմք. (չն. իսահմք.) Պղատ. օրին. ճ: *Ո՛չ՝ ինչս իսկ առնելով տրամաբանիմ, և ոչ առնելով ոչ տրամաբանեմ. Սակաւ ժամանակ տրամաբանեցաք ընդ միմեանս. Պղատ. առիւ: *Հեկաբար թերևս տրամաբանեցայց վասն եղելոյ այժմիկ իրողութեաս. անդ:

ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Λογική. Logica, ce, ars disserendi. Տրամաբանելն, և տրամաբանական գիտութիւն. բանաւոր զրոյց, կամ կարծիք. *Անյայտք են՝ եթէ կատարեալնան, զի հազիւ սակիքն գան, ըստ որումն սրբազանի տրամբանութ. Ածխ. ճ. ւդ:

ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Διάλογος. Dialogus, colloquium. Տրամախօսութի. գիտ. նաւոր իսօսակցուի հարցմամբ և պատասխանի. *Զայս առնէ և պղատոն ի սիմէոսի տրամաբանութեն: Զայս առնէ պղատոնի՝ գործով երկուս տրամաբանութիւնս. Սահմ: *Զայս առնէ ի փիլիպպէի տրամաբանութեն. Ան. պորփ: *Զաղագս անձին տրամբանութ պղատոնի. Կանոն: Տե՛ս և Պղատ. փմ:

ՏՐԱՄԱԲԱՆԻԿ, ի, աց. ա. Որ իցէ տրամ գետին բնակելի. հաստատուն ի բնէ. *Ա՛ն ի յընդունումն արգարակ և բազմահոս արեանս, որ գեռևս տարածի ի տրամբնական կայանս. (այսինքն յերկիր. ի գետին.) Պխ:

ՏՐԱՄԱԳԻԾ, գծի, ծաց. ա. Ὀρθογράφος. ուղիղ և հաստատուն կամ համեմատ. *Այս հրամանիք ձեռայինք և տրականք՝ տրամագիծ և ձշմարիտ տուեալ եղև. Սամ. էրէց:

ՏՐԱՄԱԳԻԾ. գ. Διαγραφή. Descriptio, decretum, titulus. կանոն. օրինագրուի. որոշողութի. պրակ. *Առաքինութեացէ բանին՝ տրամագիծս գտանեալ ի ներքոյ. Ան. պէրմ:

ՏՐԱՄԱԳԻԾ. գ. Διάγραμμα. Diagramma. գիծ անցեալ ընդ միջակէտ բոլորակի կամ քառանկեան յանկեանէ յանկիւն. *Ձև բոլոր շրջագային բաժանի յերկուս կիսագունդս... և հայեցուածք երկուց կիսագնդիցն հանդիպելութ կչիռն ուղիղ ի վերին և ի ներքին տրամագիծն... Եւ այնպէս զհաւասարակչիռ կէտն կալեալ կայ: և յերկոցունց հակառակացն միջոցն զտրամագիծն ունի: Իակ կայեան տրա՛ի տրամագիծ անգր՝ զուղղանկիւն չորեսին առ միմեանս հայեցուցանէ. և ի հայել ուղղանկեանցն առ տրամագիծն միջին՝ զանհնայն հարթ, առդակ, զուգաձման յատմարեալ անկիւնս պահէ. Շիր: *Պարունակեալ յանբաւէն, չև ի մէջս իւր կառուցմամբ բարձեալ ունի զբոլորն ի նոյն տրամագծին. Տծ:

Նմանութեաբ ասի և զթուոց. *Ընթանեալ ըստ կարգի զերկուց առաքինի տրամագծոց, յայնմանէ որ յերկրպատիկն և յերեքկիսն ըստ աղիւսաձևոյ չորքկարգեան. փիլ. լխ. ճ. 38. Ղզոր օրինակ 6. 8. 9. 12. որ է 35: և 6. 9. 12. 18, է 45. իսկ 35 և 45 են 80:)

ՏՐԱՄԱԳԻՐ. գրի, րոց. գ. Նոյն ընդ վ. *Երեսուն և հինգն ի կրկնակաց տրամագրոց է՝ թուականի և երկրաչափականի և յարմարականի: Քառասուն և հինգ լրեքգծակացն տրամագրոց է. փիլ. լխ. ճ. 31:

Կամ ըստ ած նշ. վերնոյն. *Հատանցն առաջնոց ընկալեալ ի նոցանէ (յհմատատութեացս) զտրամագիր ասացեալսն. Շիր:

ՏՐԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαγραφή. Descriptio, delineatio. Գծագրութի համմասական. որպիսի է ծառ պորփիւրի, ձիւղագրութի, և այլն. *Գոյացութի բաժանի ի շնչականն և յանշունչն, ի զգայնէն և յանզգայն. ոյք լինին և յայսմ բաժանմանէ վեց լծակցութիք... որոց տրամագծութիք լինին այսպէս. Ան. պորփ:

ՏՐԱՄԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Διαγράφω. Describo, praescribo. Ցարմարագրել. ծրինագրել. սահմանել. նկարել. *Նախատպատրէ, և տրամագրէ. Մտթ. նիէ: *Զանյայտ էութիւն հրեշտակաց՝ կամ հոգի ցուցեալ, կամ տրագոյն քաց զբերմութի ձոցա և ջօրութիւն տրամագրեալ. Պխոր: *Հնդիցս թիւ... յարամանեալ յեօթնեան կիւնն ոլատկանին... հարթութեամբ ոլակագեալ տրամագրեցաս տրիքապէս չարժեցեալ. Մագ. է:

ՏՐԱՄԱԴԱՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Διακριτικός. Dijudicans, discernens, discutiens. Քննողական ըստ անվրէպ գատման. որոշողական. կարծողական. *Տրամագատականի իմ տախտակ: Զտրամագատականն ի քեզ յարուցեր յուզումն տխոր: Ցրամագատականի խոհմանէ. Մագ ա

ՏՐԱՄԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Διάκρισις. Dijudicatio, discretio. որ և ՏՐԱՄՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ. Դատաստան մասց. ընտրողութ. որոշողութի. կարծիք. *Զիարդ պարագատական տրամագատութ զտրամագատականն ի քեզ յարուցեր յուզումն տխոր: Այդ՝ եթէ ոչ այս կամ էքեզ, հիւանդական զինն իմացիս տրամագատութի. Մագ:

ՏՐԱՄԱԴՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Βραχυλογικὸς. Breviloquus. կարգաւոր. *Զյօշուածս կեսին... զոմանս ի տապակի տրամագրական մակե-

զատ ելով եւ լաւագոյն իւ զովք . Մաթ. ֆէ :

ՏՐԱՄԱԴՐԵՄ, եցի . ն . Διατίθημι. Dispono , compono , constituo , եւ այլն. ի կարգի գնել . կարգաւորել . կանգնել . հաստատել . կացուցանել . պատրաստել . յօժարացուցանել . զգածել . փոխել . յայտնել . յերկրել . շարագրել . տպաւորել . գրոշմել . տարրացուցանել . * Մեծ է զօրութիւն երաժշտականին՝ պէսպէս կրկնք ըմբռնելով զհոգին, և տրամադրելով. որպէս յայտ առնեն մեզ նոքա զհոգի ըստ ինքեանց տրամադրելով զհոգին . Սահմ. ֆէ : * Որ ինչ յոգիան տրամադրեալ են ախտք. Ան. էտ. ՅԷ : ուր Ընդհ . * Տրամադրեալն՝ հաստատեալ առեւ զարկածս չարին » : Եւ զկնի ի բանն , * Ընդանիցն արիւն ողջակիզացն յեղկերան (տեսցեայ) տրամադրիս » , ասէ Շ . իմն , տալոցորեր , այսինքն օծմամբ գրոշմեալ լինէր : * Զկնի բաղձանաց վերին երանուեն յոգի նորա տրամադրէր : Տրամադրէ (գրով) յերկրի տրամաբանական մասնէն. Ճ. Ա: * Դառնացեալ ալեբերք և լինձք չկակուղից ի քաղցրութիւն ճաշակս տրամադրին. Թեոդոր. կոռ : * Յայլ բարձրագոյն տրամադրէ խոր. հմտ : Տրամադրել զլսողն ի զուարճական խնդութիւն . Խոր . Լռոն . Լոռ . (իբրու փոխել կամ պատրաստել .) * Յորոյ հիման մէք հաստատեալ, անշարժապէս գոլ տրամադրեալ : Ջ յիշատակն այ ի միտս մեր տրամադրեցուք . Երզն . ծգն . (իբրու հաստատել :)

ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Διάθεσις. Dispositio, constitutio , conditio, adfectio , և այլն. կարգաւորութիւն. յարմարութիւն. հանգամանք . ձև . որակ . զգածումն . յօժարութիւն . պատրաստականութիւն . * Տեսեալ զտրամադրութիւն վայելուչ ըստ կրօնաւորութեանն՝ զարմանայր . Վրք հց . իէ : * Վայրենի ախտին տրամադրութիւն : Խրիզոստոմ է քան զանիրաւութիւն արդարութեան . և քան զնուազութիւր ոք ի հակառակ տրամադրութենացն . Փիլ. մն : * Եկեղեցին տրամադրութիւն : Ջգերամաքառնալն մարմնոյն տրամադրութիւն . Ցհ . իմ : * Այնչատեալ ոմանք ըստ տրամադրութեանն և կամաց . Պլ . : * Ջտրամադրութեանն կամաց զկնի իւր յեղաշրջել . փոխոխել հոգեկան տրամադրութենէն . Լմբ . ոչ : * Ի գիւտս իմաստից տրամադրութենց . Աթ. յ . ՅՔ : * Լալն յայսինէ տրամադրութեան գոյն առ նա . Ո . ֆ . ԿՅ : * Դիտեա արդ զկիւրըն. կալութեանն զտրամադրութիւն ոմն սոկրատ , ըստ որոյ և մեք տրամադրեալ եմք . Պլ . փխ : * Ջոր նոցա էր հաճելի՝ ոչ ըստայ . և զոր ես գիտեմ՝ հեռի է ի նոցա տրամադրութենէ . Ո . ի ֆէ :

ՏՐԱՄԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ . Ըստ փիլիսոփայից Որակուն դիւրաշարժ՝ հակադրեալ հաստատուն ունակութեան . * Մի տեսակ որակութեան՝ ունակութիւն և տրամադրութիւն աստղին . և տարբեր ունակութիւն ի տրամադրութենէ վասն տեսակացդին գոլ : Տրամադրութենէն ասին , որք են դիւրաշարժք և արագափոփոխք . հիւկէն , ջնջմունքն և ցրտութենէ . հիւանդութիւնն և առողջութիւն . Ա. իոփ . սթրփ : * Ալլք ի տրամադրութենէդն ժամանակաւ տրամակայեալ լուծանեն զմիմեանս . իսկ առաքինութիւն հանապազորդ ի մէջ խնդրէ բնակացնալ . Ցհ . իմ . ոփ :

ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ . Ըստ քերականաց . է անո. բայից . * Յարեւանայ բային՝ խնարհմունք , որ տրամագրութիւք (յն . սեռք) , տեսակք . . . Տրամադրութիւք են երեք . ներգործութիւն , կիր , միջին . Թրակ . ֆէ : Ուր Երզն . Ե Նլ . ըստ նախընթաց առման մեկնեն , ասելով . * Տրամագրութիւք են տարբ փոխութիւք , և ոչ ի վերայ հաստատութեն , այլ ի վերայ փոփոխման . ըստ որում որա մագրութիւք ասին փոխագրութիւք » :

ՏՐԱՄԱՋԱՐԴՈՒԹԻՒՆ . գ . Բարեզարդ կարգաւորութիւն . գեղեցկայարմարութիւն . յօրինուած . * Եկեալքս ի գերագոյն գոյէն գոյացեալք . . . ի գեղ և ի վայել չութիւն տրամազարդութեան զօրացեալք . Եչէ . իգ :

ՏՐԱՄԱԼԱՐ, ի , ից . գ . Լար անվնաս չափելոյ , ուղիս քանոն որմնադրաց . իբրու յն . լտ . στάθμη , perpendiculum . * Ջարդարութիւն չինուածոցն տրամալարիւ ուղղին արուեստաւորք . Ո-ի իգ . ջոփ Լէհ :

ՏՐԱՄԱԼՈՒԾԱՆԵՄ, ծի . ն . Διαλύω. Dissolvo . Լուծանել յամենայն կողմանց . քակել . ցրել . * Չանհրևոյթ մանուածս տրամալուծանելով : Ջգաւնութիւն չարացն տրամալուծին . Մաթ . նիէ :

ՏՐԱՄԱԽՈՀ , ի , ից . ա . Διανοέων , φρόνιμος . Ratiocinans , ingeniosus , prudens . Քաջ կշռութիւն իւր չրկահայեաց խորհող . հանճարեղ . իմաստուն . խոհական . խոհեմ . ղեկն . ուշիմ . * Յայլ բարձրագոյն տրամագրէ խորհրդ , զոր տրամախոհին ի հոգւոյն է գոռալ . Խոր . Վրէվ : * Ժողովէ մանկունս խոհեմամիտս, տրամախոհս , քաջ ուշեղս . Ցհ . կի : * Ենթակայ՝ նկութ մանկագրեալ , տրամախոհիցըն զարհուրեալ . Մաթ . խէ :

ՏՐԱՄԱԽՈՀԱԳ . գ . իբր Տրամախոհութիւն . * Յատորակէտ , տրամախոհին չէ ևս յանգեցեալ , այլ և ևս կարօտացելոյ նշան , զառաջինն կիսեն ասէ . իսկ տրամախոհին չէ ևս անգեցեալ , այսինքն ոստ խորհրդոյ (համասից) չէ ևս կատարեալ . Երզն . ֆէ :

ՏՐԱՄԱԽՈՀԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Διανοητικός . Rationalis . Որ ինչ անկ է տրամախոհութենէ և տրամախոհից . * Ջտուփանն մշտախոհ ցգանկ ըղձման քո տրամախոհական մտածութեան : Մեալ քեզ յայսպիսի տրամախոհական (քեզ կարծեցեալ) բաղձանս Մաթ . * Ջկատարելութիս յատաբարդեալ ի տրամախոհական միտս քո . Ճ . Ա :

Կամ որպէս Տրամախոհ . հանճարեղ . * Ի տուգաբար ինձ վարկի նախաասկանն տրամախոհականին այն արհատագործն : Ջայս առեալ տրամախոհականացն ի սին կրկոսին՝ վարկան արքայի գրել . Մաթ :

ՏՐԱՄԱԽՈՀԱՆԱՆ . գ . որպէս Տրամախոհութիւն . * Աւաքեմ (ոսկի մասանի՝) կարմիր յականիով . . . զոր և սակս տրամախոհականին (այսինքն տրամախոհութեան ին) տարացոյց զքաւ վարկան կայսրացելոյն տղբեւրացեալ որ ի տերունեան կոչին . Մաթ :

ՏՐԱՄԱԽՈՀԻՄ, եցայ . հ . Διανοέομαι, ἐννοέω . Ratiocinor , in mente agito . Տրամախոհել . տրամաբանել . խորհիլ . զմասամածել . խոհալ . խոհալ խոհալ . որոնել որոշել . ի միտս կամ մտաք . գաւել . * Եւ յայգագս այլոց խոյսդուց պարտ է զնոյն տրամախոհիլ յիպատակս . և յաղագս գեղեցկութեանն՝ որ առ գինիան էր , այսպէս պարտ է տրամախոհել . Պլ . օրին . ա : * Եւ զինչ է տրամախոհիլն , և զոյդյն բանիս ցուցանել անկարող գոլ . անգ . ֆէ : * Ոմանք տրամախոհին զայնասիկ , որ զայսպիսիս ընձեռեալ են աստեղաբաշխութիւն . անգ : * Որ ոչն մանաւանաւ են տրամախոհի , զնոյդ անօրինաւար բաժանել : Ջայսոսիկ խոկացեալ տրամախոհեացիս մանկամածական ներտրամագրութիւն խոհացեալ զայս այրին տրամախոհեր մըցանակ : Յայժ տրամախոհի զդեսկան հանճարոցն ինդրոյս :

Տրամախոհիմք երբեմն վասն ուրուք ոչ ըստ առ գաբար . Մաթ :

ՏՐԱՄԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ . փ . Διάνοια , διανόησις , διανόημα . Cogitatio , intelligentia , ingenium , sententia , mens . Քաջ կշռութիւն մտաց . մտածութիւն . խորհուրդ . միտք . բան ներտրամագրեալ . խոկութիւն . խոհագործութիւն . ուռճանութիւն և որոշութիւն մտաց . գաղանութիւն . իմաստ . * Ջյոլովագոյնն ի միմեանց հեռացեալսն տեղոջ՝ տրամախոհութիւն երեք ի միասին . Աթ իոփ . Ե : * Երկեցուցանէ զնոսա , և չարժէ ահիւ զտրամախոհութիւնս նոցա . Ո-ի . գֆ : * Բան և չետևակ բառի՝ չարագրութիւն , զտրամախոհութիւն ինքնակատար յայտնելով : Շաղկապ է բառ , որ չաղկապէ զտրամախոհութիւնն ոճով : կէտ սահարառնէ է տրամախոհութիւնն յանգեցեալ նշան . Թր . ֆէ : Ընդհանուրքն են ինքայցեալ են ոչ ըստ ինքեան , այլ ի մասամբ տրամախոհութեան կարծիք զընդհանուրսըն գիտեն՝ սուանց գիտելոյ զպատճառսն , իսկ տրամախոհութիւնն ըստ պատճառացն : կարծիք զնդակացութիւն միայն գիտէ . բայց միայն տրամախոհութիւն է , որ հաւաքէ (այսինքն հաւաքարանէ) . Ան . պրէ . Ե վերջ . ոբիոփ : * Երկիւք ծնանիմք զկատիս . տրամախոհութիւք , տեսութեամբ , և ի լոյս Ջգոյնին ի բարիսն տրամախոհութիւն . Մաթ : * Հարուածովք արտաքս քարշեցուք զնա (զձանձրութիւնն) ի տրամախոհութիւն հանդերձեալ բարութիւնն . Կլիմաք :

ՏՐԱՄԱԽՈՐՀԻՄ . տ . տրամախոհիմ . Διανοούμαι . "Կերհական տրամախորհիմք : ի բարիսն կոյս տրամախորհել . Մաթ : * Քաղաքաւ՝ որ այժմիկ է , այսպիսի օրինաքս վարել տրամախորհն . Պլ . օրին . ֆ :

ՏՐԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ . գ . Տրամաբանութիւն , ըստ որում խօսակցութիւն ի մէջ երկուց . * Ջասացելոցն , զոր ի տրամախոսութենէ առնուիր ի մէջ . Փիլ . նէ . ֆ :

ՏՐԱՄԱԿԱՄ, կացեալ . ե . } Տ . տրամ.
ՏՐԱՄԱԿԱՑԱՆԱՄ, ացեալ } ՄԱԿԱՑԱՒՄ . * Որ ունակութիւն ունին , և տրամական (կամ տրամակայիկ) ըստ սոսա : Ոմանք եռաւկի տրամակացեալք (կամ տրամակայեալք) . Աթ իոփ . ոբոփ : Ան . պ . ոբ : * Ջքնաւս ըղձալն սպասունակէ՝ զորս ըստ բնութիւն ի միութեան տրամակացեալս . Մաթ . նիէ : * Որ այսպէս տրամակայեալսդ . Նէոս . կոմ :

ՏՐԱՄԱԿԱՑԻՄ, եցայ, եալ . ֆ . Διαχείμαι . Constituor , disponor , adficior . κείμαι , jaceo . Տրամադրիլ . յարմարիլ . այսպէս և այնպէս կալ զետեղիլ . գոլ յինքն վիճակի . հաստատիլ . զգածիլ . գտանիլ . պահիլ . դնիլ . * Ոչ սակն ունակութիւնն ունել , այլ սակայն տրամակայիլ իմն կամ վատթար կամ քաջ : Որք տրամակայինն , ոչ ամենայն իրաք ունակութիւն ունին : Փորձս կոչեցեալն տրամակայեալ ի ծոց արաբեայն . Աթ իոփ . ոբոփ . Ե Տ : * Ալլք ի տրամադրութիւնէդն ժամանակաւ տրամակայեալ լուծանեն վրիմեանս . Ցհ . իմ . ոփ : * Մանկական կրթութիւնն տրամակայի առ մարդն , և հաստատի . Լմբ . ասոփ : * Բազաբանականք են , որք առ մանկիւսն և առ չաղկապս բացատրութեանն քաջ տրամակային . Թր . ֆէ : * Տապանակ ինչ , յորում ամենայն իրք տրամակայեալք լինին . Նմնոս :

ՏՐԱՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ . } Տ . տրամ.
ՏՐԱՄԱԿԱՑՈՒՄ . } Դրութիւն՝ ըստ ամենայն առման . Διάθεσις. Dispositio. * Ջտրամակայութեանէ առ այդ մարմնոյդ : Ջնորածականն քո մտածուեն տրամակայութիւն դիտատրութեան ձանձայ . Մաթ . ֆ . իէ :

ՏՐԱՄԱՀԱՍՏԱՏԵՆԱԼ . Տրամակայեալ

անչարժ. զեռեղեալ. կառուցեալ։ Շինեաց իւր չիրիմ յոյժ անառիկ ի հողւոյ ուրեք և ի ծովայեալ միջի տրամհատաչէ նշաւակս։

ՏՐԱՄԱՄԻՏ. Տ. ՏՐԱՄԱԽՈՀ. ՙԱյս բառականասցի տրամամիտ մտաւորացն։ Աբծր. ՟. 12։

ՏՐԱՄԱՆԱՄ, ացայ. լ. Տրամ գեռանին լինել. պիգանալ. ՙի վայր ծորելոյ քնուելի ջրոյն՝ սալայատակ տրամագծել հողոյն կափմամբ. Եղիշ. ՟։

ՏՐԱՄԱՆԿԻՒՆ, կեան. } գրի և ՏՐԱՄ-
ՏՐԱՄԱՆԿԻՒՆԻ, Նոյ. } ԱՆԳԻՒՆ, ներ. ա. գ. Անդանուց. Diagonialis, ab angulo ad angulum perductus. Զև երկրաչափական, յորում իցէ գիծ խոտորնակի ձգեալ ՚ի մէջ քառանկեան՝ անկիւն յանկանէ. որ և ասի (առաւել ՚ի բոլորակին) ՏՐԱՄԱԳԻԾ. ՙԲազկաՆան ընդ միմեանցին (ի ծառն պորփիւրի), և մի այն՝ որ ՚ի տրամանգեանցն է. իսկ ոչ բազկաՆան ընդդիմակաց, և մի ՚ի տրամանգեանցն... և ոչ մի ՚ի տրամանկեանցն, որ տուէ այլանդատական։ Ցերկոցն երկուքն գտանին ընդ միմեամբք, և միոնն տրամանգիւնի. իսկ եօթ չորք են բազկացեալք երկու տրամանգիւնիքն, և երկու ընդմիմեամբքն. Ան. պոէտ։ ՙՏրամանկիւնիքն բազկանան... և մի տրամանկիւնի. Տճան։

ՏՐԱՄԱՆՅԱՆԱԿ ԲԱՆԱՓ. Διατριβή. Diatriba. Ճառ և զբոյց պատմական. պիտառւոլեթի պէտս եւ պիտի կալեթեց. պարապմունք. ՙի քերթողութէ ՚ի բաց կացեալք, տրամանցանակ բանս. և կիմ տրամաբանական չարադասութիս Թուղն. Փիլ. Նխ. ՟։

ՏՐԱՄԱՔՐՃԻՄ, եցայ. ց. Διαπερατέω. Deambulo. Ա՛յսր անգր չրջիլ. յայնկ. պշրէպէս. ՟ի ընդ ամենայն ծովեզերս բիւթանացւոց... տրամաչրջեցաւ աւետաբանելով զքո. ճճ։

ՏՐԱՄԱՉԱՓ, չափք. ա. գ. Διάμετρος, ου. Diametrus, um. Որ ինչ չափեն գիրնոյ իւր գործամագիծ. յայ և նման ինչ. գերնդգիմ ու ղղակի ՚ի հանդիպոյ. ՙԲայց ոչ նմանապէս զքոա տրամաչափան ընկոյզի չորաձչմարտէ. Պերէոր. ՟։

ՏՐԱՄԱՉԱՓԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Διαμετρικός, διαμετρικος. Diametricus, dimensus. Ճշդիւ չափեալ. հանդիպակաց, և գեմբնդգեմ. ՙԿենդանաւոր ոսկաց բոլորակութեան տրամաչափական կոզմանն բազկացեալց ՚ի կենդանակերպացն է... զկնան տրամաչափական կոզմանն հակառակ, և այլն. Շիր։

ՏՐԱՄԱՉԱՓՈՂ. Ընվեկ չափով իբրև զտրամաչափ. ՙԱրաւէր գու զժամագիտակն ՚ի տրամաչափոյ կենդանակերպին ևն. Շիր։

ՏՐԱՄԱՅԱՆԱԿԱՒԹԻՒՆ. փ. Տրամաբանութէ, որպէս Տրամախոսութէ. ՙՆս ոչ զտրամաբանականութեն Թուղն է գՀայոցս։ Փիլ. Նխ. ՟։

ՏՐԱՆԱՏԵՄ, եցի. ն. Διατέμνω. Disseco, discindo, divido. διανέμω, distribuo. Զբոյգ և կրնս հասանել. տրտնի. բաժանել. պրոշել, զանազանել. հաւասար բաշխել. (որ առ յետինս Տրամաբաշխել ասի.) ՙՈրպէս ՚ի վերոյ մատնեալ եռակի տրամասեաց։ Եւ տրամասեցի այսպէս, է որ արդարութեի, և է որ անկրաւութեի։ Երկակի տրամասելով և այլն. Ան. ապրիփ։ ՙ Եռակի տրամասի առանկացն զանազանութեին, ՚ի ներկայս, յանցեալն, յապառնին. Խոսրովիի։ ՙԼուծ տրամասի յերկուս. ՚ի գոյութէի (այսինքն գոյացութէի), և պատահմանն. Ովին ՚ի յոլովս տրամասել. Դամասկ։ Նլ. Եղիշ։

ՏՐԱՄԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Διατομή. Dissectio, divisio. διανομή, distributio. Տրտնումն. բաժանումն. բաշխումն. ոլոչումն. զանազանութէի. ՙԽմատատակրս քառորդ տեսակի որակութէեն առնէ տրամատութէի։ Աբարեսել զտրամատութիս առ ՚ի տեւոսկս ուրակութէ. Տրամատութէի առնէ ներհակացն երկակի տրամատելով. Ան. ապրիփ։ ՙԱրժան է տրամատութէ վերծանել ՚ի կորգացմանն. Երզն. ՟։

ՏՐԱՄԱՏԱՊԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Διατυπόω. Imprimo, reformo. Քաջ կշռութէ տպաւորել. քաջ տպացուցանել. գրոշմել. ՙՏրամախտնութէն երևակայելով յինքեան զէնս՝ ոչ այլ ինչ առնու ՚ի նիւթոյ, այլ նոյն ինքն զէնս երևակայե և տրամատպաւորութիւ յինքեան. Սահմ. ՟։

ՏՐԱՄԱՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Διατύπωσις. Informatio, impressio. Քաջ տպաւորութէի. ընբռնութէն. Սոսկ մտածութէի է ոչ գոյիցն տրամատպաւորութէի. որպէս յորժամ զէնքերաքարշն սահ զծանիցէ յիւրում մտածութէ, որ ոչ է գոյ. Սահմ. ՟։

ՏՐԱՄԱՐՈՂԵՄ, եցի. ն. Տարարոշէլ. տրամատել. բաժանել. տրտնել. ՙՏրամտրուշին յերիս հատուածս, ՚ի հոգի, ՚ի բան, և ՚ի խոսս. Լմբ. պոէտ։

ՏՐԱՄԱՐՈՂՈՂԱՊԱԹԻՒՆ. } Διάκρισις,
ՏՐԱՄԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. փ. } διορισμός. Dijudicatio, distinctio, definitio. Տրտնամատութէ. որոշումն. զանազանութէի. ՙՅինքն ածել կացուցանելով զէսցէլոյն և առ ՚ի նմանէ եդելոյն զտրամարոշութէիս։ Իբրև զնոյն նոցա է միաւորութէի և տրամորոշողութէիւն առվերծինկալել. Մոսես. Եէէչ։

ՏՐԱՄԻԿ կիմ ևք. ա. Տրամի, սինդ, կարծր. ՙՕՀներաս տրամիկս խոհաս կակղացուցանել. Մոսէ. ՟։

ՏՐԱՊԵՋ, ի, ացգ. Բառ յն. τράπεξα. Mensa, tabula. իտ. tavola. Սեղան և տախտակ սեղանոյ. սոսկբա. ՙՍղբբաշէն տրապիզս ՚ի քառակուսի տրապիզին եւ գեղ ՚ի քառեակ տրապիզիս. Ա—ոգ։ Յհ. իՌ։ Թէոդոր. Խէ։

ՏՐԱՊԻՋԱՏ, կամ ՏՐԱՊԻՋԱՏ. ի, ացգ. Բառ յն. τραπεζίτης Mensarius, nummularius. Սեղանաւոր, լուծայափոխոսոսոսկ. ՙԻ Թէոդոսոս միւս ևս. և էր սա տրապեզիտ. Ե—ս. պօմ. ՟. 27։ ՙՏրապիզեան որ զիս սատ ոչ ՀանուչԷ։ Պայտ էր քեզ ասէ սալ զարծաթդ իմ ցտրապիզեսան. Ո-կ. Նգն։ ՙՋարծաթ բանին արկանել պարտ է ՚ի տրապիզեան։ Ուրիանէն ՚ի տրապիզիս մէտաց։ Ուրկաք ՚ի տրապիզեաս լոյ ամենեցուն. Խոսր։ Երզն. Նգն։ Սկս. ես։

ՏՐԱՊՈՂԵՒՏ. Բազմեալն ՚ի տրապիզի, այսինքն ՚ի սեղանի. բազմեական. սեղանակից. ՙՅառաջագոյն անգր գնասէնդր առաջեալեր քան զամենայն մեծամեծանց. և զինչ Թագաւորական էր սպաս, զամենայն նմա հրամայ. Եսդ սալ. ընդ որ տրապիզեացն ամենայն սոսկացան. Կաղանդ։

ՏՐԱՊՈՂՈՒՏԱՑԻ, ցոյ. ցեայ. Բնակիչ տրապիզունայ. փրագիզեցի. ՙՕտրապիզ զնուագոյց զաէրոսէնի. Ճ. Բ։

ՏՐԱՒԻՐ. սիրի, բայց. ա. Φιλοδόρος. Munificus, liberalis. Որ սիրէ տալ զտուրս. ո. ղորմած. ուսատաճէուն (անձն, կամ սիրտ). ՙԱյլովք տրատէին, և այլովք երևութեանայ (յերեսին) անյագն։ Հալածելոյն վասն արգաւորութէ, և տրատիրացն ՚ի կատուածս։ Ջուսրիթամիս կամաք սիակել ՚ի հրամայեալ ողորմածութէն տրատէր բարեմտութէ նուէրս. Նէս. Խոս։

ՏՐԳՈՒԼ. ի, ացկիՒ. գ. որ և ԴՐԳՈՒԼ, ՏԱՐԳՈՒԼ. (ասի. դեալ, փեալ.) Գործի գալ. գաւոր և մեկնիսաւոր ՚ի պէտս սեղանոյ. գաՀէգ. ՙԱտացաք յայլագա կրակի, թէ կերակ զանազանութէի. ՙԽմատատակրս քառորդ տեսակի որակութէեն առնէ տրամատութէի։ Աբարեսել զտրամատութիս առ ՚ի տեւոսկս ուրակութէ. Տրամատութէի առնէ ներհակացն երկակի տրամատելով. Ան. ապրիփ։ ՙԱրժան է տրամատութէ վերծանել ՚ի կորգացմանն. Երզն. ՟։

ՏՐԵԽ, ի, ացկամ լոյ. գ. (յորմէ ասի. լորբի, լորբգ.) Ծրծոցմա. Calceamentum caliga, calceus rusticus. կօշիկ հանդերձ խրատյիւք. ՙԱղտեղեալ տրեխօք ելանեն ՚ի բեմն ՟։ Ոնին տրեխք. Շ. ընգհանր։ Մխ. ապ։

ՏՐԵԽԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Տրեխս ագանիլ. կօշկատորիլ. լորբս հագնիլ. ՙԵս ինքն իսկ ընդ նոսին տրեխաւորեալ Ծառայք ըստ սովորանին հնարէին, զի ցտեսցս տրէխաւորեալ ՚ի գետնի պնացառուցեն. Յհ. իՌ։

ՏՐԻ, ի. գ. Անուն ամսոյ հայոց, ըստ անշարժ տումարի համեմատ նոյեմբերի, և ասուելիք գիկաեմբերի. իսկ ըստ չարժական՝ նին՝ սկսեալ ամսոց այլոց ազգաց. ՙՏրէ. զի ասյ, կամ կրէ գիշերն յօրէն զճամն և զմասունքն. Վահան. փարբմաբ։ ՙ Որ օր ի. էր տրէ ամսոյն, ՚ի կուԹս այգեստանի (յեօթնեւորդ գարս). Ասող. ՟. 4։

ՏՐԻՃ, տրիզի. ա. կար. կարուած. զօգև եզը. ժապաւէն. փերդ, ԲէրԷդ. ՙՕսակեՀամանին. արէզն է խայտուն յոսս և ՚ի կուրծս. գէ. էս։

ՏՐԻԲՈՒՆ, ի, կամ ոյ, ից կամ ացգ. Բառ լտ. tribunus. որ պէսպէս բացատրի ՚ի չն։ Ցէզպապետ. ազգապէս. հազարապետս ժողովրդեան կամ զօրաց. ՙԱռաքեաց զտրիսատոլասս տրիբուն և գպիր. Պտգ. յ։ ՙՈլմպիոս, որ էր տրիբուն իշխանութէե նորա։ ի զինուորութէն ՚ի տրիբունէն կոչեցեալ մերկեաիոս. ճճ։ ՙԸնդգեմ գառնայ նախագլուխ իշխանին, այսինքն կոմսին, և կամ տրիբունին. Մխ. ապ։ ՙՕգեցոյց նմա զտրիբունոյ պատուոյ իշխանութէն. Հ. իէԼԲ։

ՏՐԻԳՈՆ. ի. փ. Բառ յն. τρίγωνος. Triangulus. (որպէս ասի ՚ի եռանկիւն.) Զաւիղ վահանաձև տափարակ, որ ունի ՚ի վերոյ ձեռոյ երկայնելոյ փուշ և բևեռի. ՙԽոյմոյք տրիգոնին, որ է ձուկն ծովուն. որ և յԱա մահն իւրոյ մեզանչական է. Վէոսէ. ՟։ (ՙԵռի գոԼԸԸ. լտ. բտէգ։)

ՏՐԻԵՐ. ի. ա. գ. Բառ յն. τριήρης. լտ. triremis. Նաւ երեքկարգեան ՚ի վերայ կամ վարչօք. ցուկանաւ. ԼԷ. գէրէ, գապբղ. ՙՓախեաւ տրիէր նաւաւն. Ե—ս. էր. բ։

ՏՐԻՎՂՈՆ. գ. Բառ յն. Τρυβλίον. որ Թարգմանի ՚ի մէզ Սկաւառակ, ափսէ, կոնք, և ինկաղաց. ՙՏրիվղոն ոկաւառակ է բոլորակ և խոր. Շիր. լփ. Ն նշ։

ՏՐԻՏՈՒԻՐ. գ. Ἀνταπόδομα, ἀνταπόδοσις. Retributio, remuneratio. Տրից փոխան տուրք. փոխարէն. փոխադարձ հատուցումն, վարձ կամ տրտիճ. Ֆ—գ—ե, պ—է, ֆ—ՀՔ—ՔՀ. ՙՕՀ ինչ տայ տրիտուր տեառն՝ ըստ ամենայնի, զոր և եա ինձ. Սղ. ձՀԷ. 12։ ՙՕՀ ինչ տրիտուր հատուցցուք. Ա՛ւաքի ընծայեր տրիտուր նմա զպարգեան։ Տալ ասն զպարտատուցանելոյ տրիտուր. Խոսր։ Յհ. իՀ։ Մաղ. ՙՀատուցանել զտրիտուր փոխարէն։ Տեսել զահագին տոկոսս տուգանացն, և զփոխարէն տրիտուր հատուցանցն. ճ. Բ։ Սրփ. ա. պ. ա։

ՏՐԻՓ, կամ ՏԻՐՓ. տրփի. գ. ա. որ և ՏՐԻՓ. Արմատ Տրփելոյ և Տափալոյ. Սէր սատուիկ. տարփումն. և Տարփոլ, տարփեալ. ՙՍիրով ձեր հարևալ՝ վառեալ տրտիւ տրբփբ, ըղձալի բաղձմամբ տօնէ. Տալ Էրէտ. Նանդ ՚ի յահոբայ։

ՏՐՄԷՍ. մեսի կամ միսի, սայ. գ. Τριτημόριον. Trieus, trimessis. (պ-ՔԷրՀեՀ. լտ.

դոնիմ. դոնիմոս. իբր երիս ասացեալ դանիկ. ի-ւ ածէ։) Երիր մնան գահակապի. կամ ոսկի. ի չափ վիճակորդ մնային ունելեաց. ՚Նչիա ուրի կերասի վիճի տրիչս մի: Մարդ բաժանելով զունկին՝ վիճի գահկան վեց, տրիչս տասն և ուրի: Վիճիս՝ կէս գահկանի. տրիչս՝ երրորդ մասն գահկանի. Շէր. լոփ և ի՝ն : ՚Դրամակիս և տրիչս գաղանայի. Վ.ր+ 49:

ՏՐՄՂՈՒԹԻՒՆ. գ. ՚Ապορία. Imperitia. Տգիտուլ և անփորձն գոլ. անվարժութիւնն. ՚Ջլուծն առ զայրանալ տրվողութենէն խորասղ կեցուն (էրքնէրքն). Քա. ՀՆ. ՈՒ. 6:

ՏՐՄԱՒՈՂ. տրվողի. ա. ՚Αδάμαστος, ἄζυγής, ἀσαγής, ἄδοινος. Indomitus. ϕόσχος, vitulus, juvencus, և այլն. Մասագահասածի յանասանա՝ չև տիրալ ի գործ. անփորձ. անվարժ. անուսած. գժասագասանի. անհասնիս. չև ևս ձնդելով. զոչխի. ձիվան, ձնձ. ՚Ոչ ուսայ իրքև զընչուղ տրմուղ. ԵրԵՒ. ՀՈ. 18. (այն է երինչ, որմ. տրմուղ. մոզի. յն. Ծփաս.) ՚Նքինչս տյուսզս, և անպրանս կասծիս : Իրքև զմի տրմուղ անիսնաս (կամ անասաս, անասնի) . Ոա՛. ՀՆ. ՈՒ. 6. Ա ՆԷՐ. ԼՈ: ՚Նասուցին ի վերայ տրմուղ իշոյ: Ընդև ընդասուցանէ իրքև զյասանակ տրմուղ : ՚Նշասար ի յեչ յասանակին, զգօնացելոյն՝ և աղբմրզին. Ե-ս՝ պՀ. Ջ, 39: Մանդ. Ի: ՁՈ ՈՂԻ:

Ասի և զգաղասնոյն մասագ անասնոյ. ՚Նբաւ ի ներքոյ ընդ զաբանագ վիզս . Սէիէր . ծ:

ՏՐՄԱՒՈՂ ԿԻՄԱՒՈՂ, տրվողի կրվողի. Նոյն ընդ վերնոյն՝ կրկնութիւն ըստ հայկական ոճոյ . ՚Չնծեալ է ի վերայ յասանակի տրվողի կրվողի: Միոյն ծագասուն յիւ նասաս ի վերայ տրվողի կրվողի յասանակի. Կ՝լ. ծԷ:

ՏՐՈՀ, ի, ից. գ. Բաժանութիւն. որոշութիւն. մնանասնդ. ի նուագս և ի նուագարանս. որ ածէս յն. χορόμα, pulsus. և modi musici, sonus. ՚Ո՞վ է որոհիցն ոտ երգս բարի բաշխասծն, զարժանիսն բաշխելով. և որոյ ՚ն (ոյն) որինք ուղիղ. ոմս. փոսոհարին, և փոսնաւանաւորին. Գլաս. Հնավ :

ՏՐՈՀԱԿ, ի, ից. գ. Նչան որոհման մնասանց բանից ի գրասէն և ի վերծանութեն. ՚Ըսս մնաին իւրացանչիւրն առ առարիցէ ըզհեսիցն, և որոհակաց. Մ՝գ. լ:

ՏՐՈՀԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Տրոհիչ. բաժանիչ. և բաժանասալ. անէասական. ՚Ցուշասբանիցն՝ սիոն տա եզեալ. . . ի որոհականն ընդասրանէ. Շ. Վիգ:

ՏՐՈՀԱՐԿԵՄ, եցի. ն. Ընդ որոհմանս արիանել. զանել. լուծանել. խորոց որմանել. ՚Իսկ տասիացեալն՝ որոհարիչեալ իսնն զզուգութենան անապարիցին տարբերէ. Երվ. ԹԷր:

ՏՐՈՀԵՄ, եցի. ն. (յծ. հյ. ցրուել. մնաւասնդ յն. σχίζειν. Διαιρέω. Divido, distribuo, distinguo. Տրոմասել. բաժանել. յաշխել և որոշել. զատացանել. սիկնել յի բաց քնչել. զանազանել. բաշնել. զատել. պերպեկ. տչերմագ. ՚Ջար ուսինն՝ հատասար որոհել. ՀՀիչեսան. Խոր. Ե. 59: Այլ առասրել բաղաս. խնգ. ՚Հասն որոհէ ընչեսան յերբաքանչիւր ազանզութենէն. Կ՝ուղ. ղ: ՚Տրոհել զնս ի չար մտածութենէ. ՅՀ. ՀՀ: ՚Հոգ զի անդ յերկամոյ որոհէ : Ի որոհել ագեսցն և այծեսցն. Խոր: ՚Մի որոհեսցես ի բաղմեսնացդ: Իրր զչասակս գոյզն հասից որոհեա և ժողովեա: Տրոհէալ ի գիսոց՝ ուրոյն զասաւգսոյս: Թե ընդ հրն ասեսն պարակցութենէ, յորմէ որոհեցայ. Նոր: ՚Ջքաղաքանն որոհել, և զչասեսնն ոզնանել: Ջաղնիսն և գյասեսն որոհէ ի միասից . . . Խոսան ի ոչխասնեաց որոհէ: Ցայնժամ գուա ընդրուելն որոհէ ոչ միայն ղնարդ ի մարդոյ, այլև զևորհուրդ ի խորհրդոյ . Մ՝ալ: Վ.ր+: Երէ: ՚Ցայլոցն ի բաց զնս տարեալ որոհեալ: Բայէ ի նմանէն որոհեալ. ՀՀ. ՀՀ:

ՏՐՈՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαίρεσις, διάκρισις, διάστολή. Divisio, distinctio, dijudicatio, secretio. և interpunctio. Տրոհելն, ինչն. բաժանուսիւն. որոշումն. զանազանութեն. ՚Վ երդանելն է ըստ սպրոհութենէ: Ի որոհութենէն զգաստակ միասն սահասնեալք. Թէ. ԹԷր: ՚Տրոհութեն ասէ զվիճակութիւն և զորբշուիւն բանից և ասնց յընթերցագութեն. Երվ. ԹԷր: ՚Մահ որոհութեն և գասաւգսուն է մարմնոյ և հոգւոյ. փիլ. ոգաբ: ՚Հաճասգականն երկաք հանգիսսիւք անվազել որոհութենէ. Մ՝փ. Է: ՚Գիսցոյն ընդ ամենայն հասելով որոհմամբ երկասսանեալ վճակաց. Խոր. Գ. 6ա: ՚Բաղդասական որոհմամբ զիս բազանչելոյն յասուկ ըստ սեսական: Տրոհութիւն ի գիսութենէ. Մ՝փ. ՀՀ Շէր: ՚Կամ ի միմն սահելով խասնասիցէ գալ գնմանցն, և կամ յերկին որոհութիւն ուրոյնութենէ եղ կասնցն. Նոր. ՀՀ: ՚Գոյից սիսոք՝ որոհմամբ սերասիս՝ խորասուսզծն հօսից սածօղ. Նոր. Խ:

ՏՐՈՑԱԽՈՂՔ, գից կի՛ ղու. գ. Տրոյան խասք ոլխոսիկանք. ՚Որ և ի որոյս խազան է սահանել. Գիս. ՀՀ. ա Լ:

ՏՐՈՐԻՄ, եցայ. յ. ՚Αποῤῥύω. Diffluo, defluo. (յծ. և հյ. սահել. և լա. ինձս. մնչիլ.) Ծորիլ. ծիւրիլ. սորոսիլ. փոսիլ. նեխիլ. հալիլ. ճաշիլ. քասիլ. ապականիլ. լուծանիլ. քայքայիլ. էսուխ. ոգմոգ. ՌՀ. ՀՀՆՀԷ. օյոգ. ՚Տրորեցի ձեռն, զի հասարհասիլ. Իսս. Ք Ա: ՚Գոգ նգաս ասէ որոհցաս, և որգնասից եղև : Տրորիցան գոգք նորա. Ե-ս. պՀ. ա. 8: Եղէս. Է: ՚Ցարժամ անկեալ փլհսի, որորի հասասատելի նգաս ի փլհնելոյ անասի և ի որոհելոյ: Հաճալ որոհսալ մասիսք մէջ ի մէջս և յանգիսնասելիս մէր. Եէր. ասէսալ: ՚Դալար գաւազանօք ծեծեցին, միչ զի մարգինն ամենայն որորիր, և յարձակէն շաղախք. Մ՝գոգ. ոբէս: ՚Ի ցաւս հիւանդասելէ անկեալ գնկոյ, որոհիցի և մաշիցի: Տեսանիցէ զուրասկ զք ամենալ և որորեալ. Սէփ. յի: Ե ա. պ. Է: ՚Տրորեսցին վերք իւրեանց. Մ՝ծէ. Է: ՚Ցամուքեսցին ձիունք նգաս. ակիսգաս, նեխեսցին. սիմգոս. որորեսցին. Ոա՛. Ես: ՚Թիկունն այսուհետև որորեսցան. Հ. ԿԼՍԻ:

ՏՐՈՐՈՒՄՆ, րման. գ. Տրորիչն. ՚Ջգաս նորա ունէր այսուսն... և զգոգ նգաս որորսուսն, ի ծնանել զորգաւնս. Ես. պՀ. ա. 8: ՚Ջաթալսուսկ ուսասցմամբ զորգաւնս ասնոյր մարդինն. Աէծր. Է. 8:

ՏՐՁԻՉ, ագոյ. ա. ՚Ελάχιστος, ἐλαχιστότερος, βραχύς, βραχύτατος, μικρός. Minimus, pusillus, parvulus, exiguus. ἐσχάτος, ἔκτος, ultimus, extremus. ἥττος, inferior. ἐυτελὴς, vilis, humilis, levis. (յծ. հյ. սահասպիսալ. տր. ԿԻ-ւրագ, հոգ.) Փոքր և սասգին. յնանագոյն. փոքրիկ. կրասեր. նուասսա. նուասզ. փոսագոյն. յետին. անագգ. գոյգն. ԹԻՀԼ. պագԻ, ՀՆ ԵՀ+ԼԸ.ԼՐԻԼԸ. ՀԻ-ԼԻՈՆՀ+. ՀԷՐՐՀՁԷ. ՈԼԼՈ+. ՀՈՓԼՐ. ՚Ես իսկ եմ սրասգն սասգիսցդ: Որ սրասգս եմ ամենայն սձդ. ա. Իոր. ծԷ. 9: Եէէս - ՀՀ. 8: ՚Նասասգիցն՝ ՀՀասնել լասագուհիցն, և (ասցս) յորձանգիցուցանել զորբսգան յաագիցս. Դիսն. ՆԻՀՀ: ՚Տրասգ կոչել, և ասնել զՀԻՐՐԻՆ ասգի. Ոա՛. ՀՀ. ա. 9: ՚Փոգասնք մէջ, և ի որպց ՀՀիասլք: Ա.յլք (ի ՀՀնդասնեաց) որոսգք. կամ զաղգասագ. Ա- ոբ. Ջ. Ա Ն: ՚Մնք երկոսցինք և որոսգք: Ա- մեզ սրոսգք՝ այս պահի սահզուսելի. Ջ. Իոչէ: Լ՝ի. ոչ: ՚Եկեսցց միասնաց յղսունկնասագ ոզորնելոյ և ի որրագ ի սեր ինդ գալ. ՃՃ: ՚Ոչ ունելով զբնականն ի որպագ և յանդնչանից: Ջմի օգ ի որպագ և ի փորուից. Սէփ. ա. պ. ա. Ա ՅԷ: ՚Ի որոսգ տեզ-ոչ կացցէ, բայց լցէ յարքասնեացն հասմարդ: Ամենայն սասգսուսն քարիասնէսէ ի որոսգան մանս և իրս գըսմանի. Ո-ի՛. ՀԷր. ՅՀ: Ա.ի. ա: ՚ԵՀՀ է ինչ ի լասագ խասգ, է ևս յասեսագանին պասասգիրան որոսգ. ԵՀր. ա-ԵՀԼ: ՚Իսկ ԵՀՀ փոգասնք և որոսգք՝ և ոչ ի մահ՝ քո մնիցեն, զի զարհս բրիս ի հանգ երձելոյն. Բր. ՄՀՐ:

ՏՐՈՓԱԿԱՆ, ի. ագ. ա. Որ ինչ հոյի առ որոփոսն և առ ՀՀիգիսն. գղգփական. ՚Ի որոփական գոփանսն ասիյն ՀՀնգեալ ասանիքն, և ի վոյր փլա գնալ. ՅՀ. ՀՀ:

ՏՐՈՓԵՄ. եցի. ն. և ը. ՚Επεμβαίνω. Invado, insulto. χροτέω, ψοφέω, crepito. Գրի և տգրոփել: Ո-ՀԳԻՆ ի վերայ վազել, և ոսասմոր կոխասել. կոխան առնել. գոփել կայԼել. գրնգել. ՀՀնգել. շասաչել. խոխոփել, տիոտց, ընդոց հանել. ելասլ. Չէ պարս նախասել, և ոչ զրաս ի վերայ որոփել, այլ՝ խրասել. Մի ոսս որոփիցես ի վերայ անկեղցն, այլ որդուսեաքը և կանգնասքիս: Իչման աշխարհս հակալ հասեալ ծաղք առնէ, զրաս ի վերայ որոփէ. Ո-ի՛. ՀՓ. Ե ՀԻՀԽ: ՚Ջպասակերն ընկեցիալ յերկիր, և որոփիալ ոսիւքն ի վերայ՝ խորասակէ. ՅՀ. ՀՀ: ՚Ոաք ասեսրասան գիս ոչ հանապազ որոփեցին ի վՀ պարանոցի քոյ: Մի դու գիշերին որոփելոյ գևսացն գոգասլիկ. Մ՝ալ: Ե-ափ. ծ:

ՏՐՈՓԻՒՆ. գ. } Տրոփելն. ոտնաՏՐՈՓԻՒՄՆ, փման. } ձայն կոխասման. կայԼելն. ՀՀնգիլն. ՚Գիւաց որոսեսո էն կաքաս, նոցին գործ և որոփիւնք: Ի ծափս ձեռին, ի որոփումն կայԼելոյ կոչասման ոտին. Ո-ի՛. ՀՀ. Է. 23: Նոր. Խ:

ՏՐՁՒԳԻԼԱՁԻ. ի, ից. գ. Բաս յն. գասխուս. Τροχίλος, τροχιλος. Trochilus. Ա՝նաս փոքրիկ և սիծասուն ՀՀչնս, իբրու ՀՀաւգասրի հասուց. ՚ԿղորգասՀՀի ոսնի կերակրոյ, և զարգ զաս բասլնեալ տանի. և զնոյն զայս զարգչելոսն ասնինեցուն առանձգփիս Ա-ս:

ՏՐՁԱԳԱՁՅՆ, գասնի. ա. Καταδεέστερος. Inferior, և այլն. Տրասգ յոյժ. կարի փոքՐիկ. նասասագոյն. յետնասգ. յետնագոյն. ընչին. ՚Միսք քան զիրս գոն նուագագոյնք. իսկ քան գաբանալ գասն զիսնասն ասգս. գոյն. Իր. ս: ՚Ոչ միայն ի սիծասնեան, այլև ի սրագագոյնսն հայելով ընկճիլ գտ. վիչք. Երվ. ՀՓ: ՚Տրագագոյն և սոգս ուրնեն խնասասակսանի և գասն զչնարն սրհետս. որ գասն և ՀՀ՝ լնցի: Որպէս սրագագոյն ինչ զգայուսի սասգագասնալ է ընդ շարժողութեն. Ա՝յ. ՁՐսի. ասէս. Ա ի գործ:

ՏՐՁԱՆԱՄ. ացայ. լ. Տրասգ և յետնասալ գասնիլ. ՚Ցոյժ ազօս՝ ասէ. զի սահնագոյն միս յագագագոյն սրագասնայ յինացասծս. Լ՝ածաբ:

ՏՐՏՄԱՒԱՄ. ն. ա. Տրասնելութն. սրասսի գոլով. սրասնելով. և Տրասնական. ՚Հոգ սյր ըզգերիցն սրասգագսր. Շ՝ս: ՚Մերնէն հասաս գասնի սրասնագսր. Գ՝ոյ:

ՏՐՏՄԱԳԻՆ. ա. ՀՆ. Ա՝սիսրός. Tristis. կարի սրասս, և սրասսական, սիքագական. և Տրասս սրասս. ՚Շրթնոսնք ս՝ագրգոք ծագնեն զգիրաս սրասնագրնս. Ա՝ագ. ԻՀ.ՀՅ: ՚Փարասան յոյ ս՝ և յինեն՝ զորգեկոյս սաւգ սրասնագրնս: Ամպ սրնմագրնն նեղսլնելեց. Յ՝ս ՀՀՐՐԻ: Ո-ի՛. ՀԷր. ծԷ: ՚Մի սրասնագրնն ինչ Թասնացի սաւագնի գս բանգ վասն մանկանգ և ապագնոյն. Կ՝ՀՀ. ծն: ՚Որ փոխանակ մանաւելնին, ո՝լով անհնգբցն սրասնագրնն: Մ՝լրկեալ յինեն

ըղձուրձ մեղաց՝ ըղտրտմագինն սրտեանն ներկած. Ղուկ.։ *Գնացին տրտմագին. Ճ. Բ.։

ՏՐՏՄԱԳՈՅՆ. ա. Σκυθρωπός. Tristem vultum gerens, moestus. Կարի տրտում, և տրտմական. տխրական. տխրագոյն. ցաւալի. *Գուցէ տեսանիցէ զերեսս ձեր տրտմագոյնս քան զայլոց մանկանցն. Դան. Ա. 10։ *Տրտմագոյն երեսօք. Գ. Թ. Է. 19։ *Եւ այս խիկ տրտմագոյն է, զի և զմեռեալս ևս տրտմեցուցանէ. Ոսկ. Եփ.։ *Այս քան զառաջինն տրտմագոյն է, որ և զանզգայսն կարէ տրտմեցուցանել, յերկնաւորութենէն իջանել 'ի գերեզման. Գէ. Եփ.։

Իսկ Ոսկ. յհ. Բ. 28. *Եւ այլ ախտք անկեալ՝ տրտմագոյն և հիւանդագին յարգարեն զնա ... ըստ յն. տարտամագոյն, այսինքն դանդաղագոյն. νωθρότερος, tardior, segnior.

ՏՐՏՄԱԶԳԵԱՑ, զգեցի, եց. ա. Որ զգեցեալ է կամ յանձին կրէ զտրտմութիւն. զգածեալ տրտմութբ. *Տրտմազգեացս կանայքն: Արտասուելի որպէս մեռեալ 'ի տրտմազգեցից. Ղուկ.։ *Որ մխիթար տրտմազգեցից՝ եւ ... ընդ հարեալսն. Յհ. որդի։

Մերթ ըստ յն. ոճոյ, Տրտմութիւն բերող. առիթ տրտմութեան. *Ապատեցեր զմարդն 'ի տրտմազգեստ փայտէն. Ղուկ.։

ՏՐՏՄԱԶԳԵՍՏ, ի,ից. } Նոյն ընդ վ.
ՏՐՏՄԱԶԳԵՍՏԵԱԼ. } ըստ ա նշ.
*Խնդութիւն երևեալ տրտմազգեստից աւետարեր բանիւ. Սկևռ. յոր.։ *Տրտմազգեստեալ զգաստից դասք. Խոր. հոխ.։

ՏՐՏՄԱԼԻ. ա. } Լի կամ լցեալ տրտմու-
ՏՐՏՄԱԼԻՑ. } թբ. տրտում յոյժ, և
տրտմական. առիթ տրտմութեան. տրտմագին. տխրական. տխրեցուցիչ. *Բարձեր զանեծսն տրտմալի: Ոչ յուրախականն հեշտանալ, և ոչ 'ի տրտմալիցն վշտանալ. Ղուկ.։ Սարգ. Ա. Գ. Ե։ *Յայսմ տրտմալից պանդխտական կեանս. Խոր.։ *Ժամանակս այս գիշեր խաւարին և տրտմալից է առ հաւատարութեան ժամանակին այնորիկ պայծառութեն: Յաւելուզմն տրտմալեացն. Իգն.։ *Գիշեր տրտմալից էր, և խաւար խոր, և աղջամուղջ հողմոյ: Թէպէտև տեսակն նորա տրտմալից է, սակայն արգիւնքն նոցա ուրախարարք են. Սրգ. Ա. Գ. Ե. և Է։

ՏՐՏՄԱԾԻՆ. ա. Λύπην τίκτως. Tristitiam generans. Ծնող և առիթ տրտմութեան. *Բանք տրտմածինք. Ոսկ. յհ. Բ. 33։

ՏՐՏՄԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Տրտմութբ ծնանելն եւայի զորդիս. *Զտրտմածնութիւն որդւոցն, և զբռնաւորանդ հացն. Տօնակ։

ՏՐՏՄԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Λυπητικός. λυπηρός, περίλυπος Dolorosus, dolorificus, tristis, molestiam adferens. Ուր կայցէ տրտմութիւն ինչ, կամ տրտմեցուցիչ. տրտմալի. վշտալից. տրտմագին. տխրական. *Վախճան ունին տրտմականքս: Զի դիւրինակալ արասցէ զտրտմականսն: Ոչ սաստ՝ թէ վասն տրտմականի էր իրն. Ոսկ. յհ.։ *Ուստի մերժեալ են տրտմականք ամենայն: Զայրթուցանէ զխլրտն և զզգայարանսն 'ի տրտմականացն եկամտից. Յճխ. Է. Ժա։ *Լուծան տրտմականքն, և ժամանեաց մխիթարութիւն. Իգն.։ *Զի թէ տրտմականացն ոչ հաւատան, 'ի հեշտականացն հաւատասցեն. Մխ. Երեմ։ *Հայեցի և յոյժ մեծ լի տրտմականօք կեանք: Բարձանիցն անձանց՝ տրտմականացն կրեւք. Ճ. Մաթ. և փող։

Մերթ՝ իբր Տրտմեցեալ. անձն սրտմեալ. *Հրաժարեաւք տրտմականաց. Ղուկ.։

ՏՐՏՄԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συλλυπέομαι, συναλγέω. Condoleo, contristor. Կցորդ լինել տրտմութեան այլոց. ցաւակցիլ. կարեկցիլ. վշտակից լինել. ... *Ո՞վ է՝ որ տրտմակից լինիցի քեզ. Ես. ծա. 19։ *Տրտմակից և ցաւակից լինել: Ո՞վ եղիցի տրտմակից ինձ. Փիլ. Իմաստ. Յհ. կբ. *Եւ ոչ տրտմակիցք նորա տրտմութեան կարացին լինել արթնութեամբ. Ոսկ. Մ. Գ. 80։ *Տրտմակից լինելով ախտին: Ոչ տրտմակից եղէ վշտացն՝ տրտմեցելոյ յիրս առանձին. Ոսկ. յհ. Բ. 1։ Յհ. որդի։ *Վայրքն յովհաննու սղբումն էր, որ կոչէր 'ի սուգն, և նոքա ոչ եղեն տրտմակից. Մէկն. Ղ։ *Ընդ խնդացեալսն ուրախակից լինել, և ընդ տրտմեալսն տրտմակից՝ իմոյ հաւատութեան են օրէնք. Աս. որս. ծա։

ՏՐՏՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Տրտմակից լինել. ցաւակցութիւն. կարեկցութիւն. վշտակցութիւն. *Յիշելով զտրտմակցութիւն սրբոց ընդ վշտացեալս: Զի մի 'ի տրտմակցութէ առաքի կարծեսցէ ... փորձ։ Եւագր. ծա։

ՏՐՏՄԱՀԱԼԱԾ. ա. Հալածիչ և փարատիչ տրտմութեան. ... *Գինի ուրախարար և տրտմահալած է. Զքր. կբ։ *Արտաքոյ զբրախտին հալածեալ տրտմական սրտին ... Իսկ աստ տրտմահալած հուրն ազդէ կնոջն զբացականութիւն սրտմտեալին. Գր. տղ. յոր։

ՏՐՏՄԱՀԱՂՈՐԴ. ա. Հաղորդ տրտմութեան՝ իբրու կից ընդ տրտմական ցաւոց. ցաւագին. դառն. *Որ տրտմահաղորդ քո չարչարանօք խաչին. Ղուկ.։

ՏՐՏՄԱՍԷՐ. ա. Φιλόλυπος. Սիրող տրտմութեան. *Զտրտմասէրն և զողբասէր խելապատակին, որ 'ի տրտմութեան զուարճիքն են, լինուցուն. Բրս. գոհ։

ՏՐՏՄԱՐԱՐ. Տ. ՏՐՏՄԵՑՈՒՑԻՉ։ Յհ. որդի։

ՏՐՏՄԱՒՈՐ. Տ. ՏՐՏՄԱԳՈՅՆ. *Նախկինք տրտմաւորսն գնէ, և սաստ զհեշտականսն. Բրս. մրկ։

ՏՐՏՄԵՄ. ն. Որպէս Տրտմեցուցանել. *Ոչ կամիս տանէ սա, այլ գեն տայ տանել. և տրտմէ զմեզ. Վրք հց. ծէ. յ. տպ. ... տրտմեցուսցէ զմեզ: *Եւ թշուառութի տրտմեցին իւրոյ. անդ. ծէ. (տպ. տրտմեցուցին:)

ՏՐՏՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Λυπέω. Contristo, dolore afficio. Տալ այլում տրտմել. տխրեցուցանել. լցուցանել տրտմութբ՝ ցաւօք՝ վշտօք. դառնացուցանել. խռովեցուցանել. ... *Վասն մեղաց առաջնոյ մի տրտմեցուցի զնա: Տրտմեցուցանէիր զնա 'ի վերայ ամենայնի այդորիկ: Եթէ զանձն տեառն երկիրն զայրացուցեալ տրտմեցուցի: Եթէ անկցի ևս երկաթն, և նա տրտմեցոյց զերեսս իւր. և այլն: *Տրտմեցուցանեն զգօրս երկնաւորս. Յճխ. ծէ։ *Տրտմեցոյց զքեզ սատանայ. զի եհան 'ի քէն զինչ որ. տրտմեցո՛ և դու զնա (համբերութբ), և մի ուրախ առնիցես (անհամբերութբ). Ոսկ. ա. Եփ.։ *Մի՛ տրտմեցուցանէք զօք, և մի տրտմիք յումեքէ. Նեղոս։ *Կամեա՛յ մանաւանդ զմարդիկ, և ոչ զԱծ տրտմեցուցանել. Կլիմաք։ *Մի՛ տրտմեցուցանէք զսուրբ հոգին Աստուծոյ. Տրտմեցուցեր զգութս նորա. Սարգ. Ա. Գ. Ե։ Սարկ. ող։ *Այնպիսի է առաքինութիւն, երևելոյն միայն տրտմեցուցանէ զորս 'ի չարիս կայցեն. Գէ. Եփ.։

ՏՐՏՄԵՑՈՒՑԻՉ, չի, չաց. ա. որ և ասի ՏՐՏՄԱՊԱՅՆ՝ որ տրտմեցոյց կմ տրտմեցուցանէ. նեղիչ. *Հանդուցես դու զմտաս լկտեաց և տրտմեցուցչաց քոց: Իւր փորձութեանց ամենայն տրտմեցուցիչք են, և դառնացուցիչք: Զոր տեսանէ զմիտս (մեր՝ ած) հաճոյ լիցի իւր, և մի տարաբերհրդով են տրտմեցուցիչ. Վրք հց. Է։ Սրգ. Ա. Գ. Է։ Լմբ. ող։

ՏՐՏՄԻՄ. եցայ. չ. Λυπέομαι, συλλυπέομαι. Tristor, moereo, doleo. σκυθρωπάζω, vultu tetrico et tristi sum. στυγνάζω, pro inviso habeo. ἀθυμέω, animum despondeo, և այլն. Տրտում և տխուր լինել. տրտմութիւն կրել. տխրիլ. թախծիլ. խռովիլ. նեղիլ. վշտանալ. դժուարիլ. զլջալ. խոժոռիլ. ... *Տրտմեցաւ կայէն յոյժ: Մի ինչ տրտմիք: Մի տրտմեսցիս 'ի սրտի քում զկնի տղոյն քոյ նորա: Տրտմեցաւ յովնան տրտմութիւն մեծ ... Թէ արդարև յոյժ տրտմեա՞լ իցես 'ի վերայ դդմենւոյն: Ակնունէին, թէ ոք տրտմեսցի ընդ իս (ցաւակցութբ): Տրտմեցան 'ի վերայ քո: Տրտմեսցին վասն քո: Ուրախ եմ, ոչ զի տրտմեցայք, այլ զի յապաշխարութիւն տրտմեցարուք: Քանզի տրտմութիւնն ... ըստ այ ... Տրտմեցաւ ... *Զտրտմութիւն ... տրտմեցայք վասն խաթութեան նորա. Ոսկ. ... *Զատէ իսկ, թէ երանի տրտմեցելոցն, այլ թէ երանի սգաւորացն: Տրտմեցելոյ թերևս 'ի մարդկային ախորժակն: Ուրախութիւն տրտմեցելոյ բնութեա՝ բերկրել կայս մարիամ: Արբուցին տրտմեցելոց որդւոց ադամայ զբաժակն ուրախութեան. Ոսկ. Մ. Ա. 15։ Պրպմ. Յ: Ղուկ: *Իբրև թախծեալ սպասողք յոգի և 'ի մարմին (այսինքն հոգւով և մարմնով) էաք տրտմեալ. Եղիշ. Է։

ՏՐՏՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Λύπη, τὸ λυπηρόν. Tristitia, dolor, moeror, maestitia. κατήφεια, vultus remissus. κλαυθμός, fletus. Տրտմելն. տրտումն գոլն. տխրութիւն. թախծութիւն. ցաւագնութիւն. ցաւ. վիշտ. հոգ. առիթ տրտմելոյ. իրք տրտմականք. ... *Բարձրացուցից զտրտմութիւն քո. տրտմութբ ծնցես որդիս: Տրտմութբ կերիցես: Սա հանդուցէ զմեզ 'ի գործոց մերոց, և 'ի տրտմութեանց ձեռաց մերոց: Որդի անզգամ՝ տրտմութիւն է մօր: Ոչ ես յաւելուր տրտմութիւն 'ի վերայ նորա: Ազի՝ որ 'ի տրտմութեան իցէ, թախծեալ անձն: Ընդ ուրախութեան ոչ խառնի տրտմութիւն: Նորոգեցան 'ի վերայ նորա տրտմութիւնք բազումք: Ի հոգեւորս տրտմութիւն. և այլն. *Ա՜ ինչ է քոյ այդ մեծ տրտմութիւնդ: Նստայց 'ի սուգ տրտմութեան զամենայն զօրականաւն. Եղիշ. Բ. Գ։

ՏՐՏՆՋԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Γογγυστικός. Murmurativus. Որ իցէ տրտունջ. նշանակ տրտնջելոյ. *Որոյ նախերգանն՝ տրտունջական զանգակաց հարկի գործոյն. Արշ.։

ՏՐՏՆՋԱՄ. ացի. Տ. ՏՐՏՆՋԵԼ. *Ի վերջոյ մի տրտնջար. Խոր.։ *Եւ յոր տրտնջայ, և սաստ: Վասն տրտնջալոյն: Յետ զծանօթիցն տրտնջալոյ: Մխիթարիչ ինձ ոչ գտաւ ... տրտնջայ. Լմբ. ծղ. իմ. ող։

ՏՐՏՆՋԱՆՔ, նաց. Տ. ՏՐՏՈՒՆՋ. *Նոյնպէս և սորա զմարմնականն փափկութիւն մաքրութեամբ և տրտնջանօք. Լմբ. իմ.։

ՏՐՏՆՋԵՄ, եցի. չ. Γογγύζω. (ըստ գաղղիական) Murmuro, mussito, musso, obmurmuro. καταλαλέω, obloquor. որ և ՏՐՏՆՋԵԼ. Տըրտունջ առնել. (իբր ընդ ունչս տրտմել կամ ...) քրթմնջել. շշնջել. դժնջել. ... դժգոհութբ. ... ձայնել. բարբառել. չարախօսել զանձանց և զայլոց՝ որ չեն ըստ հաճոյս անձին. ... *Ի լսել նորա զտրտունջ ձեր զայս: Այլ մեք զի՞նչ եմք, զի տրտնջէք զմէնջ: Տրտնջէին զանատուատանէն: Տրտնջէին զմովսէս առ ... Գիտաց, եթէ տրտնջեն վասն այնորիկ: Զի՞նչ տրտնջեսցէ մարդ կենդանի 'ի վերայ մեղաց իւրոց: Զայս տրտնջեցին երկիւղածքն տեառն իւրաքանչիւր ընդ ըն-

կերի իւրում: Տրտնջողք ուսցին զչնաղանդուն. և այլն: *Մի տրտնջողք ի դուռ կամ յայլ ինչ իր. Ցճխ. ի՛: *Եւ զայս տրտնջեցի քեզ իբրև բարեբարոյ տեառն. Ասղ:

ՏՐՏՆՋԻՒՆ, ջման. ՏՐՏՆՋՈՂՈՒԹԻՒՆ. ՏՐՏՆՋՈՒԹԻՒՆ. գ. ՏՐՏՆՋՈՒՄՆ, ջման. } Տ. ՏՐՏՈՒՆՋ. Γογγυσμός. Murmuratio, obmurmuratio. *Դադարեսցէ տրտնջուիլն դոցա յինէն. Թուոց. ժԷ. 10: *Զանձրուքիւ, տրտնջողութիւն, ցանկութիւն. Վրդ. հդ. Բ: *(Յամուէլ) որդի ծնեցաւ դեռն և տրտնջութիւն (աննայի). Գնչ: *Մերձ ժեռնչեա դու ի քէն զքանս տրտնջման. Ես. ԺԷ. 9: * Ընդ ժողովուրդն զտրտնջման բաժանին: Բերանն՝ զաստեաստանացն, զնիմիդից, զտրտնջմանն: Բարեմիտ լինել, և առանց տրտնջման: Զտրտնջման քանս իբրև զպարաւաքարս ընդ դեմ ոչ սուակեն. Ագաթ: Խոսր: Ճ. Ա: Սրփ. յի. Բ: *Ոչ առաքին այսոցիկ տրտնջմունք, այլ՝ անլռելի գոչութիւնք: Նախատինք և բամբասանք և տրտնջմունք. Նար. ՃԲ: Վրդ. հդ. Բ:

ՏՐՏՈՒՄ. ա. Λυπηρός, πεϱιλυπος. Tristis, pertristis, molestus, dolorosus. σκυθρώπος, σκυθϱοπάζων, tristis vultus, tristem vultum gerens. (ուսաիՏրտմիլ ալամեալ. Թ. *բերուէ.) Տիսուր. Թախծեալ. Հոգած. Նեղեալ. վշտացեալ. ցաւագին անձն կամ երես. Երես կախած. Ահնգան, զահլը, գոռեզնէն. *Ընդ ձեր տրտում եմ անձն իմ: Տըրտում է ոգի իմ կիսի անձն իմ մինչև ի մուհ: Որպէս սգաւոր և տրտում: Ընդ ձեր տրտում են երեսք ձեր այսօր. և այլն: *Տ՛տաւմ եւ բեաօք յերկիր հայելով. Ոչինչ տրտում և սխուր զերեսս ցուցանէին հրաշալարակին. Խոր. Ա. 25: Եփ. Բ:

կամ իբր Տրտմական. տրտմալից. *Տըրտաւմ Թախծանօք անցեալ դնացի. Ցհ. ԼԲ: Եւ ՟ի. Տրտմուիթբ. *Զօրհասնապագ տըրտաւմ գնայի: Ընդ ձեր տրտում գնամ ես ՟ի նեղել Թշնամւոյ խմոյ. Սղ. Ե. Խ. Խբ:

ՏՐՏՈՒՆՋ, տրտնջոյ, ով. որ և ՏՐՏՆՋՈՒՄՆ, ջման, տրտունջք, տրտնջմանց. փ. Γογγυσμός, γογγυσιϛ. Murmuratio, obmurmuratio. Նոյն և ՏՐՏՆՋԻՒՆ, ՏՐՏՆՋԱՆՔ. Տրտնջիլն. քրթմնջիլն քանքարտաղովք բամբասանք և չարախօսութիւն զանձանց և զկերոց՝ որ չեն ըստ հաճոյս անձին. գանգոք, ձգտհանդ. ՟ի՛ե՛նչեն, ՟ի՛ղմ. վր. *Վասն լսելոյ տեառն զտրտունջ ձեր: Ձի ոչ զմեզ է տրտունջդ ձեր, այլ զնոյ: Զտրտունջ որդուոյն իսրայէլի՝ որ տրտնջեցին զձենջ լուայ: Եվ տրտունջ յոնացն առ հեբրայեցիս. և այլն: *Ձար է տրտունջ, և հաւատոյ հայհոյութիւն: Տրտունջ գոգցես և մեղադրութիւն բազում ընծայատարգարէիդն լինիցի: Յայսմ գաւառս տրտունջ զմեզ բարձուել. Մաշտ. ա: Պիս: Մագ. ա: *Զպատճառս տրտնջոյն իւրեանց: Լաւ է չգործել քան տրտնջով գործել: Որ տրտնջին եզև գործն: Ոչ խրճիթքեն մեզմով, այլ տրտնջով ապազակաւ. Փարդ: Ոսկ. էի՛ի՛գ: Բրս. հդ: Լ՛ի՛. ոչ:

ՏՐՏՈՒՆՋ. ա. Γογγύζων. Murmurans. և բայիւ. καταγογγύζω, obmurmuro. Տրտընջող, ածգող. և տրտնջական. *Եռեաս՝ եղեն զրոքն ամենայն պրտունջ են զքեմ տրտեայ. Ա. Թ. 39: *Մի ոք տրտունջ լինիցի վասնոր տեառնէն. Կ՟ոնթ: *Ո՞ հնազատոյ նոցա, եթէ տրտաքինն գոչեն զնոսանէ. զի նեղքինքն անչափ պատունջ են զնոսանէ. Եփր. ա. *Ո՛ չիշեմ եւ ամենեին, եթէ բան մի որ տրտունջ յումեքէ լուայ վասն քո. Եվնէ. Ը: *Հրեայք տրտունջ են (կամ տրտնջեն) զքէն. Խոր. Բ. 31:

ՏՐՁՆԿ, լ. ոց. գ. խուրձ. կապոց խոտոյ՝ եղեգանց՝ գաւազանաց և այլոց իրաց. իբր Δέσμα, σύνδεσμος, φάκελλος, φακελλίδιον. Fasciculus. փէ՛ի՛ե, փէ՛ի՛գ, Բ՟ռ՟մ. *Ամբ յորդակ մի եղէգն: Ժողովեցին և արարին որդակ, և եդին ընդ գլխով իմով. Վրդ. իԸ: *Բանջարածախս եմ գնեմ մեծամեծ որդակս, և կապեմ փոքրերս, և վաճառեմ. Վրդ. հդ. յ: *Հրամայեաց տալ բարալի երիս որդակս խոտոյ. Հ. իէ՛ի՛: * Մշտիկ զպապիւռ Թաձաւէլ, որ է որդակ կանաչ խոտոյ: Ի մշտիկ զպապի, որ է որդակ ծայրերի. Վրդ՟ն. Եվ: Բրս. Տիւ: *Ի ժամանակի հնձոյն երթեալ սեամն, զի մարգարիտ էր բուսեալ և քաղեցին որդակ մի, տաբեալ եգին յարկս Թագաւորին. Ոսկ՟ի՛ե՛ր:

ՏՐՁԱԿԵՄ, եցի. ն. Որդակ կազմել. խուրձ խուրձ կապիլ՝կապոյ ընե՟ի՛գ՟ի՛ե՛. *Որդակեալ զերիգն՝ եգին ի մնարան մարտոյ. Հ. Ե Ճ: *Օրոտանցն որդակիլ, և մնանիլ ի յայրուսին. Սի՛ե՛ռ. ոչ:

ՏՐՁԱԿԱՆ. Տ. ՏՈՓԱԿԱՆ. *Առ որփական ցանկութիւն սիրեաց զնա. Լ՟ռա:

ՏՐՓԱՄ, կամ ՏՐՓԻՄ. Տ. ՏՈՓԱՄ. *Տեաեալ զկին մի՝ որփացաս: Տրփուցաս ՟ի գեղ նորա. Խոր. Բ. 60: Մե՟ր: Ներէց: *Մոլեկան ցանկութիւք որփոյց: Որ տիբիծ հաստատոյս են որփոյք. Ագաթ: Պրգմ. յ:

Մերթ որուէս ունի. Տրփանի է ըշ՟ե՟է ըշ՟ե՟է սլաի չարժուսին, յորմէ և ընդէնն. * Մինայն որփոյց ընդոյնն (սիրոն), և այլ՟է գոյր ՟ի՟նմա նշան կենդանութեան. Ե. Ի՛ի՛ի՛:

ՏՐՓԱՆՔ. Տ. ՏՈՓԱՆՔ. *Մոլեգնոտ որփանք տեղ տեղ այլ: Ի որփանս համբաւու արայի: Տրփանացն զառածուսին ՟ի մարդիկ եղեալ. Խոր. Ա. 20: Պիս:

ՏՐՓՈՒԹԻՒՆ. } Տ. ՏՈՓՈՒՏՆ, և ՏԱՐՓՈՒՄՆ. } ՓՈՒՄՆ. *Զկինն իւր ՟ի մեծ նեղութիւն արկեալ սակս որփութեան (կամ տարփութեան) երանեւլոյն գլաւիւնաց. Խոր. Բ. 88: *Առ ՟ի որփուսին հանդիսի մարտի ձգնութեան: Փոխանակ եղծանելի անձկալի որփման. Ճ. Ա: *Երկոքին ևս ՟ի որփանէ լինին. Վրդ. հդ. Ծ: *Պատրաստիք՝ ի քո սրհնութեն բանիս և որփմամբ: Սիրոյն կէտն ի մայուսինն է, և հոգևոր որփուսինն: Տըրփմամբ ոսկւոյ, կամ այլ իւիք. Լ՟ի՛. ոչ:

ՏՁԱԿ. գ. Բառ ումկ. որ կամ է Տրցակ, և կամ փակ, մահաղ. պարկ, դոբզպոյ. *Մոցէ՟ի մէջ (պղպղոյց) դրասոնին, ունելով փոքր մի տցակ. Թէև ոչ զբովանդակն (զաչեզոկ), այլ ընդով զոցակ իւր՟ դարձցի ՟ի յընթացս իւր. Ոսկ՟ի՛ե՛ր:

ՏՓԻԿ. գ. Խոտ՝ որ ունի բրդոտ տերևս: Գաղէտ. ըՍաբե՟ի՛. լԷ:

ՏՐՆԱՐԱՐ ՏՆՆԵԼ. Որպէս բան չի. Տարապարտկակ վարել. *Մի անձամբ զանձինս ձգնացուք ՟ի նեղութեն, և մի՛ յորժամ այլք ոքնաբար տանիցին, և իբքն կոչեցին, Թուղաստուք. Ոսկ՟ի՛ե՛ր. Ե՟ի՛:

ՏՐՆԱՆԱՆ. ա. որ և ՏՐՆՈՂԱՆԱՆ. Ալթնական. ոքուն. անքուն. *Ցքնական հսկողութեն. ՁՃ:

ՏՐՆԱՒԵՐ, սիրի, բուց. ա. Սիրոզ ոքնութեն. հսկող. ՟ի կսպգե ակուժոսց. * Ուսումնասիրելք, ոքնասկիք, ժրասկիք. Ճ. Ը. Լ՟ի՛ Բրգ:

ՏՐՆԵՄ. է. Տ. ՏՐՆԻՄ. *Ակյոլ մարմինս Ճգնի, ոքնէ, պահէ. Լ՟ի՛. ոչ *Ցքնես ՟ի նոգս. Բրս. ոգոչ:

ՏՐՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի՟ն. Տալ ոքնիլ. արձուն պահել: Մ՟ի՛ե՛. ՃԲ:

ՏՐՆԻՄ. է. ցայ. ՟ի՛. Ագրυπνέω, γρηγορέω, ἐγρηγορέω Vigilo. Ցքուն՝ անքուն կալ սկիզ. Հսկիլ. անկինչ արձուն կալ ՟ի ժամ քնոյ. արնուն կենալ ՟ի ժամ քնոյ. *Ի տաղանի ոքնեցաւ: Ցքնեցայ, և եղէ ես ոչ ձնձղուիլ միսյն ՟ի տանիս: Եթէ ոչ տեր պահէ զքաղաք, ընդունայն ոքնին պահապանք նոքա: Ցքնիլսի առ գրանս իմ Հանապազ: Նոքա ոքնին վասն ոգուց ձերոց: Ալօթս առնել յամենայն ժամանակի հոգւով և ՟ի նմին ոքնեաօղիքամենայն ժուժկալութ՟ի՟ւն: Զկեզ պատս է վասն բանաւոր հօտիդ ոքնել: Ոչ ոքնիմբ սակս հօտին. Մանդ. ՟ի՛ե՛: Սարգ. ա. գ. ա: *Ցընթերցուածս գրոց ՟ի՟ց՟ե՟ց... սքնիլ. Սարգ. Բ. գ. ը:

ՏՐՆՈՂԱՆԱՆ. ա. Տ. Ցքնական. ոքնօղ. ոքնեալ. *Ալ ոքնողական՝ գիշերն ՟ի լոման՝ կայր աղօթական. Գնչ:

ՏՐՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ագρυπνία, γρηγόρησις. Vigilia, vigilantia. Ցքնելն. հսկումն. հսկողութիւն. ոքնութիւն. զգաստութիւն. և Յայտնապաշտան. *Մի՛ զերբոյն լինչ քան հսմարիցիք, կամ սակաւ քրտանց և ոքնութ՟ի՟ւ արժանի: Ի քանս և ՟ի վաստակս, ՟ի ոքնուս բազում սնգամ. Բ. Ա. Բ. 27: Բ. Ւ՟ր. ֆա. 27: *Յաւուրն վերջնում ոքնութեան ոչ նին զաակաց: Ի մեծի հինգշաբաթնէն ծանր նիրհմամբ ՟ի ստակուէ բազմօրեայ ոքնութ՟ի՟ւն. Ծոմական ոքնութ՟ի՟ւ: Ոտանաւոր ոքնութ՟ի՟ւ զգիշերն անցս ցանկին. Ե՟ռ՟ն. պամ. ՟ի՛. 33: Փարդ: Մանդ: * Զոքնութ՟ի՟ւն ոչ՟ց՟ց: Զոյս ոքնութ՟ի՟ւ ընդոհս ինդրելով գաւ՟ի՟ւ՝ առեր, զարթի զայս իմ. Վրդ. հդ. Բ: Լ՟ի՛. ի՛: *Բարի է քան հանգիսիւ լռութ՟ի՟ւ քան ոքնութ՟ի՟ւ ընդ վայրապարութ՟ի՟ւ. Վրդ. հդ. յ:

ՏՕԹ, ոյ. գ. Κάυμα, καύσων. Aestus, ardor, calor nimius. Տապագին օդ. տապ արեւու յամարանի ՟ի մէջօրէի. Ջերմութ՟ի՟ւն արեգական կիզիչ կամ տոչորիչ. և խորշակ. ըղ ամբառան փոչը. Խոխէի, ըսըշճագ հաւա, եէզէնըէզէ. դաղ, ՟ի՛երի. *Ցաւրտ և տօթ: Զոյն բեակ այրեալ լինէի ՟ի տօթոյ: Եղեցի հովանի ՟ի տօթոյ: Զծանրութ՟ի՟ւն աւուրն բառնաք, և զտօթ: Թարշամեսցի իբրև զբանջար ՟ի տօթէ: Դիակունք նոցա եղիցին անկեալ ՟ի տաէ և ՟ի տօթի. ևն:

ՏՕԹ. ա. իբր Տօթագին. *Ի տօթ ժամանակի: Ի տօթ և ՟ի կիզոյ ժամանակի. Ես. ՟ի՛ի՛: Երէ՟ն. ը՟ռ՟ռ: *Ալքիւր յատակ և ցուրտ հեշտալի է ՟ի տօթ ժամու. Ոսկ. գԵ:

ՏՕԹՈՑ. ն. որպէս ի տօթի, ըստ ին. *Տօթոյ չըլլըը յանապատն. Ոսկ. ն. ա. 10. (ռմկ. փաչին, փաչաւն. սբճագիա:)

ՏՕԹԱԳԻՆ. ա. որ և տսի ՏՕ Թ. Տապագին. Ջերմ յոյժ. *Իբրև զլոյս տօթագին ՟ի մէջօրէի. Ես. Ա՟ի՛. 4. յն. καύμα, տօթ: *Յայսմ տօթագին քարանձաւի արգելոցք. Շ. ընտանոյ: * Եւ այնպէս էր տիւնն տօթագինն առաւել քան զնինայն բաբելոնի. Վրդ. գ՟ի՛ղ՟ի՛ ՟ի Ճ. Բ. (որ ՟ի Ճ. Ա. գրի տօթագին. և վրդ. հդ. տօթն տեզուցին:)

ՏՕԹԱՒԱՄ, ոս. գ. Ջամ տօթոյ. մի ջօրեայ տապագին. յն. տօթ. καύμα, aestus. *Մոնն ՟ի տօթագին ժամուս աւուրն ՟ի տաէն. ԲԼԲգ՟ի՛. 5: *Նստեր ՟ի տօթագին աւուրն ընդ կանդուսն: Եղիցին ՟ի տօթագին տապ աքսն: Եվ ՟ի խրձէն ՟ի հասարակ աւուր ՟ի տօթագին (կամ ՟ի տօթոյ ժամու.) Ես. պամ. ՟ռ. 2: Ճ. Ա: Վրդ. հդ. Խ՟ի՛:

ՏՕԹՈՒԺԱՄՈՒՆԱԿՈՒՆՅՆ ընդ ՟ի՛. Ոսկն ղի էր ժամ, զի ընդ տօթագին ժամուն գայ. ընդ տոքա, և եղբեւին ընդ յուրս ժամանակաս. Եէր. Ւ՟գ:

ՏՕԹԱՒՈՒՐԸ. } Խորչեալ՝ կիզեալ
ՏՕԹԱԿԻՆ. ա. } Տարեալ ՟ի տօթոյ.
ՏՕԹԱՀԱՐ. } *ի աւուրընջեան ա. ըէգակնահակեալ լինելին, և տօթահարուբը Վրդ հդ. Բ՟ի՛: *Ցտաակեալ տօթահակեալ լինելին. Ճ. Ը: *Իբրև տօթահարեալ յօժարասցան մտանել ՟ի մէջ

ջոյս. Թեոփ. Ի՛ Ա։

ՏՕԹԱՅԻՆ. Տ. տօթագին. *Անձրև սաստիկ՝ ի տօթային ժամանակի գիպեսցի։ Ասմատն տօթային։ ի տօթային և՝ ի կիզոյ ժամու. Վեցօր. Ը։ Շիր։ Երզն. լա։

ՏՕԹԱՆԱՄ, ացայ. լ. Καυσόομαι. Aestuo calore. Տօթով առկրիլ. տօթա կէզ լինել. ղէղն երէւ տրէիւ ըսոշճագոան Կանճագ, սշճագոան վօրօվճագ. *Գնասցուք ի գիշերի, զի մի՛ տօթասցուք. Վրս հց. Ը։ Իսկ Ասահ. իԸ. 13. *Զիւնաքեր ամպրսյնի տօթացելց օգնական է ոմ. յն. κατὰ καῦμα, per aestum. ընդ տօթն. այսինքն՝ ի տօթաժամու։

ՏՕԹԱՅՈՒՑԱՆԵՄ, յուսյի. Ն. Տօթահար առնել. կիզալ. *Եւ ոչ տապոնիլ ձեռաւեալ տօթացուցանէր հանգոյն նմին. Ղ՚ՓԸ. իՀ։

ՏՕԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Աստիկ ջերմութիւն. տապ. *Յարիգական տօթուութիւն է, և կարօղ է հասուցանել և լեացուցանել. *Չվառ նռաւծո հիւթիցն ընարեա զտօհմութեան և ղջրտութիւն. Մ՚անր։

ՏՕՄԱՐ. Տ. տոմար։

ՏՕՆ, ի, ից. գ. Ἑορτή. Festum, dies festus, festivitas, solemnitas. պանդուրս, panegyris ecoetus publicus, publici pompa, laetitia, nundinae. Հանդէս և ակումբ ուրախութեան հասարակաց՝ գագաթմամբ՝ ի գործոյ. և օրն սահմանեալ վասն նոցին իրաց. փծ, (լծ. թ. փ՚ոյէան, փօռանմա.) ա՛ոօմ ձրգնեռմ. էօրՔը. (որ է՛ն. էձրՔէ.) ազգը կ՚ուն, դեյրամ, չենչէ. երլամօյէց. Խոխ. իրը խոսղ. *Տօն է տեառն ամ միւոյ Տօնեցէք զդա տօն տեառն յազգս ձեր։ Ի տօնի բազալրկակերացն, և՝ ի տօնի հօճնեղերգացն, և՝ ի տօնի տաղաւարահայոց։ Տօն ամարայնոյ, և տօն կատարածի եւ լից տարւոյն։ Դարձուցից՝ ի սուգ զտօնս ձեր. ևն։ իակ Ի՛. Ը՚։ 15. *Խնդութիւնք տօնինցն ընկալեալք ոմ. յն. մի բառ. Ἑορτασμα. իբրու տօնախմբութիւն։ *Ամենաժողով տօնիւք։ Ամենաժողով տօնք մարդկան (լբ յն. բանէվոխ. ոյ և տօնախմբութիւն). Փիւ։ *Սրբոց հանապազ տօնք են։ Ջի՛նչ իցէ տօնք սրբոց. զնծ օրհնել. ասպա ուրեմն որ հանապազ օրհնեսցէ՝ տօնս առնէ։ Որ ցանկ օրհնէ, միշտ տօն առնէ։ Ջատկայն և կայսերք դիցն և ամենաժողով տօնիկ անուն զեամսոյ ի մի վայր դումարելոյ յայտ առնէ. Սէբէր. ը։ *Տօնս տարեկանս փրկչին փոյլեան կատարեն։ Տօնէ ձշմարիտ քաւղութեան ինամոյ։ Որ յանցեաւն առ ձօ, յերկրի տօն ոչ ունի, այլ՝ սուգ և տրտմութիւն։ Ուրացեալ մեզ տօն ի գոլոտա ծերոյս. Ն՚ար. իԾ։ ՅճԼ. ծ։ Մ՚ալ։ Վրս հց. ծ։ *Ամսոցն զայսոցեսուն յանդ տօնս, և մի երկրք գոլծեսցուք զչարիս. քանզի այն իսկ տօնն (որպէս ձշմարիտ չարքան ոյ). Ոսկ. մ. Ի՛. 1/4։ *Նիմ է եղիցի օր տօնին, Հայտարատագոյն է առ ի մերսուելին. Բրս. ֆերք։

ՏՕՆԱՐԱՐ. մ. Πανηγυρικῶς. Տօնախմբելով հանդիսապէս. *Յորդորելը զՔեզ տօնարար առաքել՝ ի գովութիւնս երանելեացն. Բրս. ֆերք։

ՏՕՆԱԽՄԲԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի՝ ի տօնախմբութիւն. տօնական. հանդիսական. *Երգ ներբողական՝ համբարձմանը ձայնիկ ձեզ մատուցանեմք՝ տօնախմբական. Գ.Նդ։

ՏՕՆԱԽՄԲԵՄ ևյն. Ն. Ἑορτάζω, πανηγυρίζω. Festum celebro, solemnitatem peragо. Տօնեմ, հանդիսասքս՝ ակումբս խմբելով միաբան ցնծութիւն հռչակել զտօնս. *Խնդութիւն Ժողովուրդ զօրն տօնախմբելոցն։ Ամի՛ ամի գումարելովք՝ ի նոյն ամենան ընդն յիշատակ տօնախմբեն Զպատօնն յաւէտ տրաչիք տօնախմբեսցեն՝ ի փառս Ա՚։ Բարեխօսութիւք սուրբ լուսաւորչին, որոյ և իւր իսկ տօնախմբիւր յիշատակ. Ագաթ։ Կոբ՚ս։ Ճ՚Բ։ Աբծր. Ե. 9։ *Քահանայք և ժողովուրդք տօնախմբելոք ծննդեան կուսին։ Տօնախմբեն զյիշատակ լուսոյն ծագողացն՝ ի տօնախմբել զօր յիշատակի կարապետին քումք յովհաննու։ Տօնախմբելով զյիշատակ կուսի. Շար։

ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆ. գ. Πανήγυρις. Festivitas, solemnitas. Տօն տեառնաժողով կամ մեծատոնդէս. *Ամենայն տօնախմբութիւնք վկայից հրաշալիք են։ Ո՞ր են տօնախմբութիւնք քո, և ամենագլուխք։ Տալևորական տօնախմբութիւն պատուի։ Միով գեղապարուճ՚ զգերաշխարհիկն զայն տօնախմբութիւն կատարեն։ Ո՛ւխ՚ոս։ Ճ՚Բ։ ՅՀ։ Ի՛։ Սբփ՚ս. Ի՛։

ՏՕՆԱԽՈՒՄԲ. խմբի՛ն՚ոյն ընդ վ՚ Լսմամբ ժողովեալ ի տօնախմբի. Գ.Նդ։

ՏՕՆԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ἑόρτιος, ἑορταστικός, ἀστεῖος. Solemnis, festivus. Ս՚եկհական տօնի. տօնախմբական. հանդիսական, խրատխական. *Երբեակն է կատարեալագոյն տօնականաց պատուիրատուցն. Փիւ Լ՚ն։ *Ի տօնականան աւուրան. Ագաթ։ Ե Ո՛ւխ։ *Ըստ տօնականան կարգին. Տ նական ուրախութեաբ։ Տօնականան ձայնիւ։ Ջերգս տօնականս։ Տօնական ընծայս։ Ի հինգ՚լորդ տօնականէն։ Ի տօնականաց Թղթոյ. Եվէս կ՚բՔ՚ս։ Պ՚Ք։ Լ՚ն։ Կանան։ *Նոյս պայծատ անայր տօն (լնգ գալ անառակին) և սիրով ընդ միմեանս հայհոյին եղբարքն, և հայրն յաւէտ զտօնականան յայտագս որգոյ առ միմեանս խնդագատատնայն. Մ՚ԼՔ՚ս։ *Երանեալին պրակլ ասէ՝ ի տօնականին (Ջատ). Պ՚ֆաա։

ՏՕՆԱԿԱՆ ԳՒՐՔ. Տ. ՏՕՆԱՄԱԿ. և ՏՕՆԱՆԱՄԱԿ. և ՏՕՆԱՑՈՑՑ. *Սողոմոն մաքենոցի հայրն արար զտօնականն. Ո՛ւխ՚բ. (որ կամ է տօնացոյց հին, և կամ Ջատասկան տաեան յաղագս տօնից)՝ Եաաս աւետարան, և տօնականն։ Ի տօնական գրոց, ի գաւազանագրոց, ի հարանց վարս ց՚ի մարտիրոսաց գրոց Յէշաբ՚ Որ՚ՀՀ և՝ ի նշանակել մեր յընծայս գործոյս՝ Տ՚ծ՚ՀՀ. իրրու տօնական, իմա զմաաեանան յորս աւանդին Ջատօրէն պատՋատ տօնից սրբոց և տեբուսկանաց։ Յայս ամենայն նշանակաշա հայի տաելն. *Տէր զաղաւիսոյն՝ ի յանձոս հայրապետաեան իւրոց՝ ի կղզիս տղեթամաս... եա գծագրել յիշատակի հոգւոց գիրք՝ որ կոչի Տօնական. վասն զի կայ՝ ի նմա տօնք տէրունական, առաքելոց սրբոց, և մարգարէից, հայրապետաց և վարդապետաց, զօրավարաց և կուսանաց. Յէշաբ՚ ա՚ծծր. յեբ Ի՛ա՚ա՚ՀՀ հ՛. ՀՀբ։

ՏՕՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ք. Տօն գոլն կամ պահելի աւուր. տօնախմբուհ. տօն. *Եօթն շաբաթ պահոյ՝ առանց բացի կիրակեդանուեաե և տօնականաեաե. կամ՚Ը։

ՏՕՆԱԿԱՐԳ, ի. ք. Կարգ տօնի նշանակեալ յհկ՚ղեցական գիրս. *Ի ծննդին տօնակարգն կայ. Յէշաբ։

ՏՕՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Ն. Συνεορτάζω, συμπανηγυρίζω. Una festum diem celebro, concelebro. Ի միասին տօնել. միաբան տօնախմբել. հանդիսակից լինել. *Տօնակից լինցուք տօնասիրայ։ Ջուարձակից լինել և տօնակից այսօր. Ագաբ. յայն. Ն Ծ։ *Ցորդոք տօնակից լինել և զուարձակից. Խոր. հ՚ՀՀ։ *Ջոյ ոմն՝ ի հարցն (ածաբաեանն) ա՚սէ, դլուխ տօնիս է զնծ յիջել. և տօնակից հոգեկինայն լինել. Տօնակ։ *Հրեշտակք մեզ տօնակից լինին, կամ տօնակից մեզ լինին. Ճ՚Բ։ Նոր. էրփ։ *Մ՚ւզ տօնակից լերուք։ Հրեշտակաց բաղմութիւքն տօնակից լինին ը մեզ։ Տօնակից հոգեկիր ոց գոլով. և այլն. Շ. փաշ

հրէշտ։ Շար։

ՏՕՆԱԿՑԱԲԱՐ. ՛. Տօնակից լինելով. տօնակցութը. *Ջօրքն լուսեղէնք ընդ մեզ լինելոց են՝ ի պարաւորութիւն ընծայիս օրհնութեցն տօնակցաբար. Տօնակ։

ՏՕՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Տօնակից լինել. տօնախմբութիւն միաբան. խնդակցութիւն. *Ի գաւառն իւր փութացեալ ուրախութիւ տօնակցութիւն։ Համախմբի տօնակցութը. Շար։ Երզն. ՛ֆի։ *Առ՚ի գործակցութիւն և՝ ի տօնակցութիւնն փրկութեան առնն ժողովեալ. Դիան. Նիեզ։

ՏՕՆԱՀՐԱՄԱՆ ԿԱՐԳ. գ. կարգաւորութիւ տօնիկ հրամանաւ ոյ կամ եկեղեցւոյ. *Կարգեալ ամենիմաստն ոյ՝ մովսիսաբեր օրինօքն, նախ զոհիւքն և չաբաթուքն, և տօնահրաման կարգօք. Ագաթ։ *Նոյնպէս և մեր լուսաւորչին՝ ի տօնահրաման կարգին յուշացնեցով. Ա՚ՀՀ։

ՏՕՆԱՄԱԿ. ի, ից. գ. Տօնից ամին կարգ և ցուցակ՝ ընծեցուածովք. այն են ձաշոյք ամ ամ տօնից տարեկանաց. որ առ յետինս ձաշոյց գիրք ասի. *Ցիշատակարան տօնիկ տէրունականաց և սրբոց ոյ. զոր ես գրիգորիոս յաւէտլն ... ընտրեալ՝ ի տօնամատոյց յոքունց զսակաւս... և մեք աչխատեալ զայսոցիսկ համառօտահաւաք տօնամոկս կրեցուք՝ ի պայծառութիւն եկեղեցւոյ, զոր ընծերցցի՝ ի նմա՝ ի ժամու տոկալի պատարագի։ Ծառնուցանեմ ձեզ վասն որ կոսկկիս՝ տօնամակի եկեղեցւոյ սէր. Գր. Վ. և կիր. Ջ՚պ, յեբ. հին Ճ՚։ Ջնոյն բառ վարէ և Սահ. Խոնէ։

ՏՕՆԱՄԵՐՁ ՕՐ, աւուրք. Օրն մերձեալ՝ ի տօն. կի՛ ըստ չն. օր տօնի մերձեալ. այն ինչ՝ ի վերայ կայ տօնին. *Ի տօնամերձ աւուրան՝ Թողսլին ամենեքեան, և՝ ի բեթաղեհեմ ընթանայիր. Ո՛ւխ. իՀ. Ի՛. 20։

ՏՕՆԱՆԱՄԱԿ, ի, ից. գ. Նամակք կի՛ պատճառք տօնից. որ և ՏՕՆԱՊԱՏՃԱՌ Գիրք. *Յանկացող եղեալ իմ այս տօնանամակաց՝ լսել հոգեւոր գանձիւք և երկնային մանանայիւն. Տ՚ախ՚ յէշաբ։

ՏՕՆԱՊԱՏՃԱՌ կի՛ ՊԱՏՃԱՌ ՏՕՆԻՑ. Նոյն ընդ վ՚ Անուն մատենին, ուր լինին ձառք մեկնուղականք՝ ի վերայ տօնից և պատճառ՝ հանդերձ մեկնութիւք ընթերցուածոց, ի զանազանից յարմարեալ յայլ և այլ դարս. Յէշաբ։ Իակ որ գրի՛ ի մի Ո՛ւխիբ։ *Սա մատենէդ կամրչձաձորոյ հայրն արաբ զտօնապատճառն ոմ. իմա զառանձին գործ ինչ նորա՝ որ վասն խնդրոց՝ ի վերայ դլխաւոր տօնից։ Նոյնպէս և յասեալ Սահ՚ն. Ա՚ն. *Գիրք՝ ի չնրակացուցն՝ որպէս առեն ոմանք՝ չարաչդրեալ, յորում՝ զպատճառս տօնից գնչ ոմ. իմա զերկուս ձաձս նորա՝ վասն տօնի զատկաց, և յայտնութեն։

ՏՕՆԱՊԵՏ. ի, ից. գ. Πανηγυράρχης. Festivitatis princeps, convivator. Հանգիսագիր տօնի կամ իրախտութեան. վերակացու տօնախմբութեն. և կոչնաւէր. *Ա՚լ ուրեք եկեղց, որում՝ ի յառաջնումն տեղւոյ բազմ՚ն (առ.) ածնպետին պատ երեւի. Կիւրղ. գնչ. իշ։ *Ումն է տօնապետ ձշմարիտ, իակ ումն այլ ոք՝ տօնի հաղորդ. ա՚ծ. ՛ֆ։

ՏՕՆԱՍԷՐ, սիրի, ից. ա. Φιλέορτος. Festorum amans, studiosus. Սիրող տօնից. փոյթ և ջերմեռանդն առ տօնախմբութիւն. *Ի սուգ նստեալ ժողովուրդն տօնասէր. Եէբ. արմս։ *Ասիցէ ոք՝ ի տօնասիրացն և՝ ջերմագունդից։ Տօնակից լինցուք տօնասիրաց. Ա՚ֆ։ ՛ֆն. Ե յայն։ *Բարեպաշտ փութով տօնասէր անձանց. Պիս։ *Պատկէ զտօնասէրան ոսկեձաձանչ իմաստութեանն ծաղկօք։ Պայծառացուցանելով զսիրտս հաւա-

աւագեալ ժողովրդոց տնտեսիրոց և . ՅԾԱԼ սիրոց · խոր· վրէժ· և պտմ· հոդիս· Եկայք տնտեսելք , մանաւանդ և քաւասելք ժողովուրդք տնիցս այս քառասնապատիկ պատկեսցուք · Թէոփ · Ք Ա : Այլ զինչ յայսցանէ մեզ տաստցեն տնտեսելքն. Լիւ. ՅԾԻԲ : Աստ ոսկեբերանն . եթէ ոք տնտեսէ և աղքատասէր լինի , նա է մարդ կատարեալ : Եւ կլայցին, տնտեսելն չէ զրկած՝ ի պատկաց մարթիրոսաց · Ո-ԱԻԲ :

ՏՕՆԱԻՐԱԿ , ի , աց · ա· Իբր Տնտեսբահան · սեպհական տնտեսիրութիւն · Աղժան նաացին փառաւորել ընդ մեզ տնտեսիրակ փուռթով գնալը և զորդի և զնը հոգին. Գր· սփ · ի սթԼ :

ՏՕՆԱԻՐՈՒԹԻՒՆ · գ· Տնտեսելն գոլ. սէր տնից և տնտեսիրութեց · Յատնտեսիրութիւն միշտ գնեա երթիցուք · Խոսր · Նա. Հատակք ի մէջ նահատակաց երևիցիք մեքրութիւն և տնտեսիրութիւն. Սարկ. լ: Յաղագս առաւելագոյն փառս վարկանելոյ տոնատիրութիւ. կամէլ : Զարտուխք ընորհակալութ լինել տնտեսիրութիւ ... Տնտեսիրութիւ տոնատիրոց · ևն· Երե· լ :

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ, ի, աց · գ· Պաղդրութ. Nundinae, mercatus publicus . Մեծահանգէս վաճառք, առաւելառ մեծ հաւաքմամբ բազմութիւ վաճառողաց և գնողաց յերևելի տեղի· (ասմ. բանայէր · ի յն · բանիլիսմ.)· Խաղ համարեցան գիւղացուհիա մեր , և գիւղանա՝ տնտավաճառ. չահից · իմ· ծէ· 12 :

ՏՕՆԱՑՈՑՑ · յու·յի , ից · գ· ոպ լտ. Calendarium . Ἐφημερὶς ἐπιμήνιος, ἡμερολόγιον . Յուցակ տնից և տնական պաշտամանց,իբր օրացոյց եկեղեցական. կալանդաց ՃՂՂ · Աբեռտարանացոյց , և տնացոյց , և կալ գաւորութի , և հրահանգ տէրունական տնից. Տծաց :

ՏՕՆԱՑՈՒՑԱԿ · նոյն է ընդ վերնոյն . բայց վերի և որպէս հաւաքումն տնից և վարուց պէց · զի ասր գրի յՈսկիփորիկ մի , Ասում վարագայ հայրն ասար զտնտացուցանէն ոյ, իմա զՏատս վարուց պէց զատ ի նմանէ Թարգմանեալ՝ մանաւանդ յատորի գրոց :

ՏՕՆԵՄ, էցի . ն. Ἑορτάζω. Festum ago. Առնել տնտ . կատարել զտն . առնել օր ցնծութեց . տնտախմբել. հռչակել և հանդիսացուցանել. Տնտեցէք զդ ա տնտ առատն յաղգս ձեր: Օրէն յաբեհնական տնտեցէք զդա : Տնտեցիք զնա տն առատն զեօթն օր տարւոյն : Ո-առէին և լմպէին , և տնտէին ամենայն առաքօքն մեծամեծօք. ևն : Տնտեալ գարգեն , այլ ոչ ոքացաքի զգարեգործութիւն. Աբեր. Ի բրտ. Ն ագ : Տնտեցի եղև մանտսե առ ի մեց պատառցս առաւելութիւն : Այլ իմն գոյացաւ առեալ առատի : Եթէ օտարատնտիք , պատ . եթէ մերձնտիք , տնտեսնար : Հատիկի (տարեկան հաշուէ) որովայնի ծառայն , թէ օրավ կերակրով տնտեցեմ.Կլինտ: ՏՕՆԸՆԴԱՑԿ, յից · գ· Ընծայք յղեալք առ բարեկեսս յատուցս տնտից , մանաւանդ ի տաքանէն . Ի տաբեմուտս զուրախանալոս Աստուծոյ նաւելութիւք տնտընծայս. Գիւ· Ե· ա Լ :

ՏՕՆԱՒՈՑ , ի, ից . ա· Ἑορτώδης . Festus, solemnis . Տնտական . տնտախմբական . մեծ և տնտանգէս . ցնծալի և հռչակելի . * Մի օր տնտաւս առ ի ինդատաւելն և ի վարկլլուելն հանդատական : Անտրտում և աներկիւղ կենաս ... կենդ տարգեք իցէ , բայց տնտաւս իբրու Տնտատարն իսն առ ի տնտաւսս տեղ. լով տրախաւելն . փիլ· ծ· էան · Ն ես *Տնտնուս տրախաւելն քնաւ կենդանեաց (ի գաղնային) : Զայլ ևս երգս պաշտամանց ի հրճուանս տնտնուս ուրախաւելս. Պիս: Ճ· ժ:

ՏՕՍԱԽ , ի , ից · գ· Պնչոς . Buxus, buxum. πυξέων, buxetum . Տունկ միշտադալար մանրատերև ծանրատոտ . և փայտ նր խիտ և ծանր , մինչև ընկղմել ի ջուր· ևիՆիբ, ևիմ լոփ , խոլայ , գոսփս· այն է յին. էիփսես· *Զմայրն , և զտօսախն , և զմուրտն . Ես խտ. 9 : *Սարոյն , սօսն , և յակրին , և գին , և տօսախն. Ագաթ :*Չտձալ ծառ. և սերկևիլ, և տօսախ. Խոր·Ց: *Անպտուղքն զայլ ազգն կտտարէն, մայրք , և տօսախք , սոճիք , նոճիք · Աբեփս· Ց: Իսկ Գէ· էս · ըստ եբրայեցի Թուի զտօսախն առնուլ և որպէս սարդ կամ գաճին յատեն . *Տնկեցից ի դաշտս զմուրտոն , զսարգն, և զսաղոյն ... առաւել զնոսա ի մրտենի և ի տօսախ ի ժամ աղատաւել ոյ :

ՏՕՍԱՒԻ . (ի) ՏՕՍԱՒԻ . Որպէս Տոլվականն վերնոյն, կամ ա. իբրու տօսախեայ . ԵՒիՆիբ , ևիՆիբփեն . *Արա դու քեզ տատպան յանփուտս փայտից . զեղևին ծառոյ ասէ. իսկ եբրայեցին և ասորին՝ ի տօսախէ տախտակաց ասեն . թայց և ռամկբան (իբր. կամ յն. ῥάμνος ,spina alba) ասի անփուտս փայտ. կԻ·բլ· ծՆ :

Ր

Ր . Տառ բաղաձայն՝ կիսաձայն , նուազ քան Ռ· զի սկսանի տալ իւրև զձայն լինչ իբրև զայն , այլ մեղմ և տնոյշ իւրոյ կէան նուրբին, զի այն Թաւ է , և տա լերկ կամ նուրբ , և նայ · զի և ըստ հին քերականի *Բաղկանայ ուայ յերկուց լսից ՚ : Յոյնք և լատինք ոայ ևեթ ունին , այլ ձևով որպէս զմեզ բ· ը· ր· կոչեցեալ տօ , ոէ կամ էօ· այն է ըստ եբր· տօլ կամ բօս· և արաբ· պրս · ըբ, կամ բա :

Ր . Ածորդ է ընդ մեջս տ, և ընդ այլոցն . զոր օրինակ տատան , տամպայնի. ձմեռն , ձմեքրան . տատնեմ, պրարի . յատնեմ, արի . ապրեցեալ կամ արիութի , տատաքինութի . սրաքեա և յայլս ազգիս հնչեցեալն՝ գրի և հընչէլի ի մեզ ը · ոպ աթրատամ, ըսթռամ, արամ, արթատա , բտտր , դամր . ևն :

Ր . Ածորդ է երկբեմն և ընդ ւ· որ է Թոթով ը· կամ ւ· զոր օրինակ սրանալ, այսնալ. բելիար, ըստ այլոց պէլիալ: Որպէս և ոմկ· անխոտր ասի· ըսէր էմ, փեսէր էս · գաչեր է. կամ ասէլ եմ. փեսել ես , գասլ է · (որ մերձ ևս ե ի գրոց լեզուն , ասացեալ, տեսեալ , դնացեալ):

Ր . Մտանկ և ի զարդու տակս որպէս Թարմատար ընդ մէջ բաւից ինչ· զոր օրինակ ասի՝ բատժանել, բաւժանել· բաժին , և բաժին . տատժանիլ, և տաւժանիլ· և այլն :

Յայլ լեզուս յատաճեալ է ո կի ը ոպ ի մէջ բառից , նդնպէս և ի սկզբան և ի վերջ· այլ ի մեզ միշտ դնի ի մէջն, կամ ի վերջն, իսկ սկզբնաւորեալքն ը կամ ո տառիս են այլազգական բառք , Թէ չիցեն կերպ Ճատեալք ի հայկական բառից· վանո որոյ առ Շ· այէոբ · * Րէն տաս չէ բանի սկզտաւած, այլ ակամայ բռնադբսած : Րէն բառնարար վարդապետէ, քեզ ըղբարիս ուսցանէ ։ ։

Ր · ր· Իբր նշան համարողական՝ է հինգ հազար :

ՐԱԲԱՑԱԿԱՆ, ի, ից· Տ· ՐԱԲՈՒՆԱԿԱՆ. Ի ձայնէ երգ· բազ · արաբ · ըէպզ · յորմէ ուաքբի, պետ, տեր ·) *Բրաբայական պայքար պարսաւ, իբրատական աճատպարէալ·Մագ·:

ՐԱԲՈՒՆԻ · Տ· ՐԱԲՈՒՆԻ :

ՐԱԲՈՒՆ , ի , ից· գ· Համառատեալն ձայնիս Բաբունի. այսինքն Պետ իմ. վարդապետ իմ. տեր իմ, և ատծ իմ. բազում , էա ըէպզէ · * Բաբունից բաբունն հայր վկայելով : Բաբունդ երկնաւոր: Բաբուն վերնոց իմանալեաց· Շ· փազ : ժմ: Շաբ : * Բաբուն հանճարոյ տեսուէ մերոյ՝ անհաւգամանելի խորոցդ ձոյ · Նաբ· գանչ հոգ :

Կամ Վարդապետ· վարժապետ· ուսուցչիչ · գաստպետ · * Բաբուն վերնիմ բոլոմամբ սրախ՝ ուսուցանել քեզ ըղբարիս.Շայէոբ: * Բաբունք հմուտք վարդապետուց (առաքեալք) : Բաբունիցն (առաքելոց) պէտք՝ երից ընտրել աշակերտաց : Բաբուն երկնային (հրեշտակապետն) գաստք զօրագ յայրն եգեալ· գանչ :

ՐԱԲՈՒՆԱԲԱՐ. ած որ և ՐԱԲՈՒՆՕՐԻՆ . Իբրև բաբունի . ըստ օրինակի բաբունեաց . վարդապետաբար . ուիրաբար . իշխանաբար . վարդապետութբ բաբունոյն մերոյ յհի քեզ. * Բաբունաբար վարդապետիմք , յօրինակէ տեառն իրատիմք : Բաբունաբար վարդապետ, քեզ ըղբարիս ուսուցանէ : Բաբունաբար իմաստնանաս, և հանճարով վարձատմանաս. ժմ: Շ· այէոբ : չէզ տաս : *Բաբունաբար միտդ ի յէից իմա տաւելի հօր . ևն . գանչ :

ՐԱԲՈՒՆԱԿԱՆ , ի , ից· տ· գէտական . վարդապետական . տիրական . տնժնէտական. *Բաբունական եռանձնեան կոչմանն . Մագ· ծԼ : * Զնոյն և մեք երկեմք քեզ բաբունական ձայնիւ զէլգս հոգևորս . Շաբ : *Նատաւ յամբիոնն բաբունական . Ո-առ : * Բաբունական իմաստից հանճարոյ՝ նուազեալ պատկասին յանբարեաւէլ բարուց · Տաղ :

ՐԱԲՈՒՆԱՊԵՏ· ի , ից · գ· Պետ վարդապետաց . մեծ բաբուն. հայրապետ . առաջնորդ . *Վասն հանգուցեալ բաբունապետացն մերոց . ժմ :

ՐԱԲՈՒՆԱՐԱՆ, ի , ից · գ· Վարդապետարան. եպիսկոպոսարան . հայրապետանոց. *Նատուցանեն գլուխս ամ վարդապետացն ի վերայ բարձր և ահարկու աստիճանի բառնարանին. Ո-առ :

ՐԱԲՈՒՆԵՄ· եցի · ն· Վարդապետել· ուսուցանել բաբունաբար . պատուէր տալ ուիրաբար . *Յօրինեալ զադամ , և նմա բառնել: Գործել նմա բաբունել : Խրատել և բաբունել· Գանչ : Տաղ : * Բառնեցաւ այսոքիկ , և մեկնեցաւ . Սիոն :

ՐԱԲՈՒՆԻ , նւոյ · գ · Ῥαββουνί . Rabboni διδάσκαλος, magister, doctor. գրի և ՐԱԲՈՒՆԻ. (երբ. բազուն կամ ասպազն .) Ո-առքի իմ. վարդապետ իմ. պետ և տեր . տեւս և ՐԱԲՈՒՆ·բազդի, րէպդի, էա րէպզէ. *Բաբունի , որ Թարգմանի վարդապետ. Յհ. Ե. 16 . (այլ Ա. բաբունի· այլ, ռաբբի·)*Բառնեալդ բաւեաց : Բաբունոյն ի քեզ բնակեալ : Բաբունեայն պետ , և մեր իշխանից՝ որ յն քո· ժմ: Մագ· Խս: Նաբ · գանչ Խալի *Բաբունին էից ի քէն ծնանի . Գանչ : *Բաբունեացն հրաւալէսց՝ և կայք և մեք տեսանեսցուք · Շաբ : * Բաբունիս զնոսա կալ

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

աւագեալ ժողովրդոց տնտեսիրոց և . ՅԾԱԼ սիրոց · խոր· վրէժ· և պտմ· հոդիս· Եկայք տնտեսելք , մանաւանդ և քաւասելք ժողովուրդք տնիցս այս քառասնապատիկ պատկեսցուք · Թէոփ · Ք Ա : Այլ զինչ յայսցանէ մեզ տաստցեն տնտեսելքն. Լիւ. ՅԾԻԲ : Աստ ոսկեբերանն . եթէ ոք տնտեսէ և աղքատասէր լինի , նա է մարդ կատարեալ : Եւ կլայցին, տնտեսելն չէ զրկած՝ ի պատկաց մարթիրոսաց · Ո-ԱԻԲ :

ՏՕՆԱԻՐԱԿ , ի , աց · ա· Իբր Տնտեսբահան · սեպհական տնտեսիրութիւն · Աղժան նաացին փառաւորել ընդ մեզ տնտեսիրակ փուռթով գնալը և զորդի և զնը հոգին. Գր· սփ · ի սթԼ :

ՏՕՆԱԻՐՈՒԹԻՒՆ · գ· Տնտեսելն գոլ. սէր տնից և տնտեսիրութեց · Յատնտեսիրութիւն միշտ գնեա երթիցուք · Խոսր · Նա. Հատակք ի մէջ նահատակաց երևիցիք մեքրութիւն և տնտեսիրութիւն. Սարկ. լ: Յաղագս առաւելագոյն փառս վարկանելոյ տոնատիրութիւ. կամէլ : Զարտուխք ընորհակալութ լինել տնտեսիրութիւ ... Տնտեսիրութիւ տոնատիրոց · ևն· Երե· լ :

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ, ի, աց · գ· Պաղդրութ. Nundinae, mercatus publicus . Մեծահանգէս վաճառք, առաւելառ մեծ հաւաքմամբ բազմութիւ վաճառողաց և գնողաց յերևելի տեղի· (ասմ. բանայէր · ի յն · բանիլիսմ.)· Խաղ համարեցան գիւղացուհիա մեր , և գիւղանա՝ տնտավաճառ. չահից · իմ· ծէ· 12 :

ՏՕՆԱՑՈՑՑ · յու·յի , ից · գ· ոպ լտ. Calendarium . Ἐφημερὶς ἐπιμήνιος, ἡμερολόγιον . Յուցակ տնից և տնական պաշտամանց,իբր օրացոյց եկեղեցական. կալանդաց ՃՂՂ · Աբեռտարանացոյց , և տնացոյց , և կալ գաւորութի , և հրահանգ տէրունական տնից. Տծաց :

ՏՕՆԱՑՈՒՑԱԿ · նոյն է ընդ վերնոյն . բայց վերի և որպէս հաւաքումն տնից և վարուց պէց · զի ասր գրի յՈսկիփորիկ մի , Ասում վարագայ հայրն ասար զտնտացուցանէն ոյ, իմա զՏատս վարուց պէց զատ ի նմանէ Թարգմանեալ՝ մանաւանդ յատորի գրոց :

ՏՕՆԵՄ, էցի . ն. Ἑορτάζω. Festum ago. Առնել տնտ . կատարել զտն . առնել օր ցնծութեց . տնտախմբել. հռչակել և հանդիսացուցանել. Տնտեցէք զդ ա տնտ առատն յաղգս ձեր: Օրէն յաբեհնական տնտեցէք զդա : Տնտեցիք զնա տն առատն զեօթն օր տարւոյն : Ո-առէին և լմպէին , և տնտէին ամենայն առաքօքն մեծամեծօք. ևն : Տնտեալ գարգեն , այլ ոչ ոքացաքի զգարեգործութիւն. Աբեր. Ի բրտ. Ն ագ : Տնտեցի եղև մանտսե առ ի մեց պատառցս առաւելութիւն : Այլ իմն գոյացաւ առեալ առատի : Եթէ օտարատնտիք , պատ . եթէ մերձնտիք , տնտեսնար : Հատիկի (տարեկան հաշուէ) որովայնի ծառայն , թէ օրավ կերակրով տնտեցեմ.Կլինտ: ՏՕՆԸՆԴԱՑԿ, յից · գ· Ընծայք յղեալք առ բարեկեսս յատուցս տնտից , մանաւանդ ի տաքանէն . Ի տաբեմուտս զուրախանալոս Աստուծոյ նաւելութիւք տնտընծայս. Գիւ· Ե· ա Լ :

ՏՕՆԱՒՈՑ , ի, ից . ա· Ἑορτώδης . Festus, solemnis . Տնտական . տնտախմբական . մեծ և տնտանգէս . ցնծալի և հռչակելի . * Մի օր տնտաւս առ ի ինդատաւելն և ի վարկլլուելն հանդատական : Անտրտում և աներկիւղ կենաս ... կենդ տարգեք իցէ , բայց տնտաւս իբրու Տնտատարն իսն առ ի տնտաւսս տեղ. լով տրախաւելն . փիլ· ծ· էան · Ն ես *Տնտնուս տրախաւելն քնաւ կենդանեաց (ի գաղնային) : Զայլ ևս երգս պաշտամանց ի հրճուանս տնտնուս ուրախաւելս. Պիս: Ճ· ժ:

ՏՕՍԱԽ , ի , ից · գ· Պնչոς . Buxus, buxum. πυξέων, buxetum . Տունկ միշտադալար մանրատերև ծանրատոտ . և փայտ նր խիտ և ծանր , մինչև ընկղմել ի ջուր· ևիՆիբ, ևիմ լոփ , խոլայ , գոսփս· այն է յին. էիփսես· *Զմայրն , և զտօսախն , և զմուրտն . Ես խտ. 9 : *Սարոյն , սօսն , և յակրին , և գին , և տօսախն. Ագաթ :*Չտձալ ծառ. և սերկևիլ, և տօսախ. Խոր·Ց: *Անպտուղքն զայլ ազգն կտտարէն, մայրք , և տօսախք , սոճիք , նոճիք · Աբեփս· Ց: Իսկ Գէ· էս · ըստ եբրայեցի Թուի զտօսախն առնուլ և որպէս սարդ կամ գաճին յատեն . *Տնկեցից ի դաշտս զմուրտոն , զսարգն, և զսաղոյն ... առաւել զնոսա ի մրտենի և ի տօսախ ի ժամ աղատաւել ոյ :

ՏՕՍԱՒԻ . (ի) ՏՕՍԱՒԻ . Որպէս Տոլվականն վերնոյն, կամ ա. իբրու տօսախեայ . ԵՒիՆիբ , ևիՆիբփեն . *Արա դու քեզ տատպան յանփուտս փայտից . զեղևին ծառոյ ասէ. իսկ եբրայեցին և ասորին՝ ի տօսախէ տախտակաց ասեն . թայց և ռամկբան (իբր. կամ յն. ῥάμνος ,spina alba) ասի անփուտս փայտ. կԻ·բլ· ծՆ :

Ր

Ր . Տառ բաղաձայն՝ կիսաձայն , նուազ քան Ռ· զի սկսանի տալ իւրև զձայն լինչ իբրև զայն , այլ մեղմ և տնոյշ իւրոյ կէան նուրբին, զի այն Թաւ է , և տա լերկ կամ նուրբ , և նայ · զի և ըստ հին քերականի *Բաղկանայ ուայ յերկուց լսից ՚ : Յոյնք և լատինք ոայ ևեթ ունին , այլ ձևով որպէս զմեզ բ· ը· ր· կոչեցեալ տօ , ոէ կամ էօ· այն է ըստ եբր· տօլ կամ բօս· և արաբ· պրս · ըբ, կամ բա :

Ր . Ածորդ է ընդ մեջս տ, և ընդ այլոցն . զոր օրինակ տատան , տամպայնի. ձմեռն , ձմեքրան . տատնեմ, պրարի . յատնեմ, արի . ապրեցեալ կամ արիութի , տատաքինութի . սրաքեա և յայլս ազգիս հնչեցեալն՝ գրի և հընչէլի ի մեզ ը · ոպ աթրատամ, ըսթռամ, արամ, արթատա , բտտր , դամր . ևն :

Ր . Ածորդ է երկբեմն և ընդ ւ· որ է Թոթով ը· կամ ւ· զոր օրինակ սրանալ, այսնալ. բելիար, ըստ այլոց պէլիալ: Որպէս և ոմկ· անխոտր ասի· ըսէր էմ, փեսէր էս · գաչեր է. կամ ասէլ եմ. փեսել ես , գասլ է · (որ մերձ ևս ե ի գրոց լեզուն , ասացեալ, տեսեալ , դնացեալ):

Ր . Մտանկ և ի զարդու տակս որպէս Թարմատար ընդ մէջ բաւից ինչ· զոր օրինակ ասի՝ բատժանել, բաւժանել· բաժին , և բաժին . տատժանիլ, և տաւժանիլ· և այլն :

Յայլ լեզուս յատաճեալ է ո կի ը ոպ ի մէջ բառից , նդնպէս և ի սկզբան և ի վերջ· այլ ի մեզ միշտ դնի ի մէջն, կամ ի վերջն, իսկ սկզբնաւորեալքն ը կամ ո տառիս են այլազգական բառք , Թէ չիցեն կերպ Ճատեալք ի հայկական բառից· վանո որոյ առ Շ· այէոբ · * Րէն տաս չէ բանի սկզտաւած, այլ ակամայ բռնադբսած : Րէն բառնարար վարդապետէ, քեզ ըղբարիս ուսցանէ ։ ։

Ր · ր· Իբր նշան համարողական՝ է հինգ հազար :

ՐԱԲԱՑԱԿԱՆ, ի, ից· Տ· ՐԱԲՈՒՆԱԿԱՆ. Ի ձայնէ երգ· բազ · արաբ · ըէպզ · յորմէ ուաքբի, պետ, տեր ·) *Բրաբայական պայքար պարսաւ, իբրատական աճատպարէալ·Մագ·:

ՐԱԲՈՒՆԻ · Տ· ՐԱԲՈՒՆԻ :

ՐԱԲՈՒՆ , ի , ից· գ· Համառատեալն ձայնիս Բաբունի. այսինքն Պետ իմ. վարդապետ իմ. տեր իմ, և ատծ իմ. բազում , էա ըէպզէ · * Բաբունից բաբունն հայր վկայելով : Բաբունդ երկնաւոր: Բաբուն վերնոց իմանալեաց· Շ· փազ : ժմ: Շաբ : * Բաբուն հանճարոյ տեսուէ մերոյ՝ անհաւգամանելի խորոցդ ձոյ · Նաբ· գանչ հոգ :

Կամ Վարդապետ· վարժապետ· ուսուցչիչ · գաստպետ · * Բաբուն վերնիմ բոլոմամբ սրախ՝ ուսուցանել քեզ ըղբարիս.Շայէոբ: * Բաբունք հմուտք վարդապետուց (առաքեալք) : Բաբունիցն (առաքելոց) պէտք՝ երից ընտրել աշակերտաց : Բաբուն երկնային (հրեշտակապետն) գաստք զօրագ յայրն եգեալ· գանչ :

ՐԱԲՈՒՆԱԲԱՐ. ած որ և ՐԱԲՈՒՆՕՐԻՆ . Իբրև բաբունի . ըստ օրինակի բաբունեաց . վարդապետաբար . ուիրաբար . իշխանաբար . վարդապետութբ բաբունոյն մերոյ յհի քեզ. * Բաբունաբար վարդապետիմք , յօրինակէ տեառն իրատիմք : Բաբունաբար վարդապետ, քեզ ըղբարիս ուսուցանէ : Բաբունաբար իմաստնանաս, և հանճարով վարձատմանաս. ժմ: Շ· այէոբ : չէզ տաս : *Բաբունաբար միտդ ի յէից իմա տաւելի հօր . ևն . գանչ :

ՐԱԲՈՒՆԱԿԱՆ , ի , ից· տ· գէտական . վարդապետական . տիրական . տնժնէտական. *Բաբունական եռանձնեան կոչմանն . Մագ· ծԼ : * Զնոյն և մեք երկեմք քեզ բաբունական ձայնիւ զէլգս հոգևորս . Շաբ : *Նատաւ յամբիոնն բաբունական . Ո-առ : * Բաբունական իմաստից հանճարոյ՝ նուազեալ պատկասին յանբարեաւէլ բարուց · Տաղ :

ՐԱԲՈՒՆԱՊԵՏ· ի , ից · գ· Պետ վարդապետաց . մեծ բաբուն. հայրապետ . առաջնորդ . *Վասն հանգուցեալ բաբունապետացն մերոց . ժմ :

ՐԱԲՈՒՆԱՐԱՆ, ի , ից · գ· Վարդապետարան. եպիսկոպոսարան . հայրապետանոց. *Նատուցանեն գլուխս ամ վարդապետացն ի վերայ բարձր և ահարկու աստիճանի բառնարանին. Ո-առ :

ՐԱԲՈՒՆԵՄ· եցի · ն· Վարդապետել· ուսուցանել բաբունաբար . պատուէր տալ ուիրաբար . *Յօրինեալ զադամ , և նմա բառնել: Գործել նմա բաբունել : Խրատել և բաբունել· Գանչ : Տաղ : * Բառնեցաւ այսոքիկ , և մեկնեցաւ . Սիոն :

ՐԱԲՈՒՆԻ , նւոյ · գ · Ῥαββουνί . Rabboni διδάσκαλος, magister, doctor. գրի և ՐԱԲՈՒՆԻ. (երբ. բազուն կամ ասպազն .) Ո-առքի իմ. վարդապետ իմ. պետ և տեր . տեւս և ՐԱԲՈՒՆ·բազդի, րէպդի, էա րէպզէ. *Բաբունի , որ Թարգմանի վարդապետ. Յհ. Ե. 16 . (այլ Ա. բաբունի· այլ, ռաբբի·)*Բառնեալդ բաւեաց : Բաբունոյն ի քեզ բնակեալ : Բաբունեայն պետ , և մեր իշխանից՝ որ յն քո· ժմ: Մագ· Խս: Նաբ · գանչ Խալի *Բաբունին էից ի քէն ծնանի . Գանչ : *Բաբունեացն հրաւալէսց՝ և կայք և մեք տեսանեսցուք · Շաբ : * Բաբունիս զնոսա կալ

ցուք. մանաւանդ եթէ նոքօք զքո՞ ած մեր. Սիւն։

ՐԱԲՈՒՆՕՐԻՆ. Տ. ՐԱԲՈՒՆԱԲԱՐ.*Րա բունօրէն բացատրեացուք: Րաբունօրէն զոր ասացի՝ զհնազանդութեան չհն ուսուցի. Շար: Կրպ. ոթ:

ՐԱԶԱՐԴ, ի, ից. ա. Հրազարդ, կամ հրաշազարդ. * Րազարդ պատկ՝ կենդանագրեալ քարհմ, մայր մարմնացեալ ածնի բանին.Գնչ:

ՐԱԽ. ա. Ուրախ. խրախ. *Րախ առնել լով զալոյ. Գնչ:

ՐԱԽԱՁՈՒՐՃ. ա. Ուրախ զուարճութիւն. զուարճալի ուրախութեամբ.*Րախազուարճ փառօք ցնծալիք՝ ընկալեալք զանմահութիւն. Նար. փազ:

ՐԱԽԱԼԻ. ա. Ուրախալի. խրախալից. *Ի փառս րախալին. Գնչ:

ՐԱԽԱԿԱՆ. Տ. ՈՒՐԱԽԱԿԱՆ. *Րախական բայիւք երգարանեալ գոչմամբ. Շ. փազ: *Չահ րախական լուսոյ: Ընթերմ րախական բաբառիւքն զարհնա. Ճ. Ա: Երզ. ֆեր:

ՐԱԽԱԿԻՑ. Տ. ՈՒՐԱԽԱԿԻՑ.*Րախակից լինել նոցին զմեզ ալիճանացն. Գնչ:

ՐԱԽԱՃԵՄ. ա. Որպէս Ուրախառնեմ. բերկրազգեաց. խրախ. զուարթ. խայտաց. Շ. *Րախառնեմ սիրոյ սեառն. Ճ. Ա:

ՐԱԽԱՆԱՄ. Տ. ՈՒՐԱԽԱՆԱՆԱ, և ԽՐԱԽԱՆԱՆԱ. *Րախանայ այսօր երկինք: Րախացեալ տեսլեամբ լուսոյ. Գնչ: * Րախուցան տեսլեամբ լուսոյն գաւք առաքելոյն. Շ.փազ: *Րախայեալ որդիք սիոնի ի Թագաւորն քո՞ ծոնեցեք: Րախացայ յոյժ ուրախութեամբ. Շար: Սիւն:

ՐԱԽԱՆԱՐ. ա. Ուրախարար, խրախարար. և կամ Երախարար որպէս գլուխ երախանի. գասատետ. * Րախանարար ատտիկեցի և լատացւոց վարժապետեալ. Մագ. Ի:

ՐԱԽԱՑՈՒՑԻՉ. ա.Ուրախացուցիչ.*Ո՛վ րախուցուցիչ մարիամ. Գնչ:

ՐԱԽՃԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Խրախճական. խրախական. և խրախճանական. կոչօղ ի խրախուն երկնից. քաղցրալուր.*Րախճական ձայնիւ գովեմ երուսաղէմ զաւր. Շ. փազ: *Րարուն.ոդ բարւոյ՝ րախճական ձայնին՝ րոտինս ոչ լուայ. Ամ:

ՐԱԽՃԱՆ. գ. Խրախճան. խրախուն. կոչունք. սեղան ուրախուե. առիթ խրախուսութե. ուրախութե.*Րախճան՝ պատճառ հաչուութե տեառն անսկզբան ընդ ծառայն սխալական՝ նշանդ խաղալութե: Րախճան պերճալի, կոչումն ընտանի. Նար. Խ. Ա գՆչ նէնէ: *Րախճանօք բերկրեալ երանելի վկայքն, լուսով պսակեալ՝ զպսակասեալ թիւս լցին. Տազ:

Որպէս ա. Խրախճանական, կամ ուրախ՝ իբր հրաւիրեալ ի խրախճան. *Րախճոնիցին անձանց տրամականացն կրկնք. Շ. փազ:

ՐԱԽՃԱՆԱՐԱՐ. Տ. ՐԱԽՃԱՆԱՊԷՍ. * Րախճանաբար դասեաց զձեզ ընդ սեղբէսն. Շ. փազ:

ՐԱԽՃԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Խրախճանագոյն. առաւել խրախ. զուարթագոյն.*Իսկ չէքն՝ րախճանագոյն լսի, կի՞ զօրագուարճ. Երզն. ֆեր:

ՐԱԽՃԱՆԱԿ կի՞ ՐԱՐԽՃԱՆԱԿ. ա. Ուրախ. խրախ. կի՞ ուրախարար հրաւիրական. * Րարխճանակ եղանիմ փաստիւիկ Թէրեք զԼերոզակուլթի տրտհիցես. Մագ. ծէ:

ՐԱԽՃԱՆԱԿԱՆ. ա. Խրախճանական. րախճական. * Րախճանական աքեղն զարդ. Ճ. Ա:

ՐԱԽՃԱՆԱՄ. է. Որպէս Թէ խրախճանել կամ խրախանալ. * Րախճանամք երկրաւորքս՝ ցնծութե երկնայնոցն. Շ. փազ: * Րախճանայ դրախտն եդեմայ, նոր ծառայ կենաց անկեալ՝ ի նմա. Տազ: * Րախճանան այսօր ընդ վերին զուարթութեան քաղցրածայն երգով (որ վկայք). Գնչ:

ՐԱԽՃԱՆԱՊԷՍ. մ. Խրախճանապէս. խրախուժեր. զուարթութե.*Րախճանապէս դիմեալ ի մահ, կատարեցան յանօրինաց: Րախճանապէս լսելով ձայնին. Գնչ: *Րախճանապէս վնասոյն առաքալ յարացոյց մեզ և օրինակ զզանազան տանջանս . . . որովք մարթի նոցա և պսակակից լինել. Սիւն: * Ա յսօր ցնծան արարածք րախճանապէս օրհնութե. Տազ:

ՐԱԽՃԱՆԱՐԱՆ. գ. Խրախճանարան. տաճար խրախուժե. խրախուն. Գնչ:

ՐԱԽՃԱՆԻ, նեամբ Տ. ՐԱԽՃԱՆԱՄ. *Րախճանեալ որք առաքալքն և ընդ հանուր քարոզչին. Շ. փազ:

ՐԱԽՃԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խրախճանութե. խրախուժե. զուարթութե. * Րախճանու՝ ի յինէն բարձաւ. Գնչ:

ՐԱԿԵՐԳԵԱԼ. Հրակերպեալ. պայծառացեալ. * Րակերպեալ մարմնով՝ մարքուր հոգւով. Գնչ:

ՐԱԿԵՐՏ. ա. Որ հրակերտ. կամ հրաշալագեղ. Նորակերտ. *Րակերտ էին արարչէն, և փրկական անօրէնութե: Րակերտ ի նա (կի՞ րակերտաւ) հանապազ ի քէն ծագուցին. Շ. այբ. Ե փազ:

ՐԱԿԵՐՏԵԼ. ն. Հրակերտել. հրաշագեղեալ. նորակերտել. նեղակերտել. *Չայր երկնաւոր, րակերտող մարդկան ազգի.Տազ: *Րակերտեալ և նորոգեալ յաւիտենից հրոյն ազատեաւք: Րակերտեալ բաբունական եռանձնեան կոչմանն. Մագ. Խ. Ե ծէ: *Րանկերտեալ (կամ րակերտ ի նա) համանեռիցս եղէ: Րակերտեալ մեծն ամբակում.Շ. փազ. Ե գՆչ:

ՐԱՀԵՏ. գ. ա. Իբր Արահետ. արահետական. * Րահետ կորստեան՝ չարին ազգ. մամբ ցուցեալ, ոստոտիկ շնչելով հիւսիսային հողմոյն. Տազ: * Րահետ սլացմամբ՝ լուսաթռիչ գնացիւք (խաչն վարպետի՝) դիմեալ յաշխարհս վսպոր բարան. Գնչ:

ՐԱՀԻՐԱԲ. մ. Երագ երագ. ձեռնթեաց. վաղելով. *Րահիրաթ հասէք, հրաւէր՝ ողջոյն տուք սիրելոյն. Նար. փազ:

ՐԱՄ, ի, ից. գ. Նոյն ընդ երամ. (պ. արւերբս. ըէմ, ըամ. որպէս և ըէմ՝ երամակ ա. րածելի.) Զոկ. Ժողով. համօրէն բազմութիւն. Հոյլ. խումբ. դաս. *Զբազմութիւն րամին Ժողովեալ. Գնչ: * Րամիցդ երկնայինոց: Րամից բոլորից տիրապէս ած՝ պետական: Ինսեալ լամից դասուց աքեց. Ամ: Շար:*Րամից հրեղինաց: Րամիւքս՝ որ ընտրեալ: Րամիցն անուքեց: Պիպատոսեան րամիցն: Րամս տարլից բնութե դիմարձակ. Գնչ:

Եւ իբր ա. Րամիչ. Ժողովել լաղագ առ լինքն (որպէս ասէառաւոր ձայնիւ). * Երկն՝ լսին ուսեսեաց ձայնիւ լինի, Թէև բնութե ձայնի լսուին, Թէ որ ննջեացն ի տապանի, նոյն աղաւեաց զորս ի բանին. Շ. այբ:

ՐԱՄԱՅՆ, ի, ից. ա. Որպէս Երամով համայն. համօրէն. *Րամայինց էից՝ հայր յանդոյց արարիչ. Տազ յհ. էէ. հեՆ:

ՐԱՄԱՊԵՏ. գ. Եղամապետ. պետ և գլուխ բազմութեան. ամենատէր. և Դասապետ.*Րամապետ արքայն (կամ րապետ արքային) հարցափորձեալ տրփատ: Րամապետն մեծի հզօրին՝ մայր և ծնօղ Որ ածածինն. Գնչ:*Րախճանաբար դասեաց զձեզ ընդ սեղբոքեան, բամապետից հոգեղինացն երգակցեալ. Շ. փազ:

ՐԱՄԵԼ. ա. Որպէս Թէ երամել. Ժողովել. հաւաքել, գումարել.*Ի մի. միատանել. դասակցել. * Րամե զՀանճարըս սա՝ ի սմին (սողոմոն՝ ի գիրս ժողովողի). Շ. յհԷ. ծղ: * Երանականացս արժանացու դասուց, լսմեա ընդ նոսին զմեզ՝ ի լուսոյ խորանդ. Տազ: *Րամեալ մարդկան ազգ ժողովին:Րամեալքս զքեզ որ ողաչեմք: Րամեալ ղօրացն պատկական՝ մարթիւ ընդ զօրըս հայոց. Րամեալ բոլորգ քո մարմին (այսինքն բոլոր բովանդակ). Շար: * Րամեալ ընդ հովուացն՝ տան այ փառք՝ ի բարձունս: Րամեալ մաքրութե՝ հաղորդ լինցուք ծնիցելոյն. Րամեալ միայնոյ (այսինքն միաբանական) երկակին լուսոյ. Գնչ: * Րամեալ յերկինս կոչեցար յս. իբր հրաւիրեալ կի պատրաստեալ Երզն. այբ:

ՐԱՄԿԱԿԱՆ. ա. Իբր երամիկ, երամական. բոլորական. միահաւասար. համօրէն. (չէ չփոթելի ընդ Ռամկական.)*Րամկական խումբ հազարաց, և երեսնից Թիւս ընդ վեցից. Շար:*Րամից հրեղինաց՝ րամկական զոլսոյ: Րամկան երամ որդւոյ քո տոհմից. Գնչ:

ՐԱՄՕՐԻՆ. մ. ա. Համօրէն. բոլորովին. բովանդակ. *Էն անմարմին՝ մարմին անյեղ եղեալ, և բնակեաց ի մեզ րամօրէն.Շ.փազ:

ՐԱՊԻՍ. մ. ա. Տիրապէս. կամ իբրու հրապէս. հրաշափառ. *Րապէս պատուեալ մաքուր կուսութե: Րապէս ազատնի՝ տատրակ բանաւոր. Գնչ:

ՐԱՒԴՈՍ. գ. որ և ՐԱՒՈՒՈՆ. Բառ յն. ա՛ղ.ος. Ῥάβδος. Virga. Գաւազան. ցուպ. ձող. *Իակ րաւդոսք է իրիսի (ծխածանի) ներերևութիւն ուղիղ, որ Թարգմանի ցուպ. Աէիոք. Ծ:

ՐԱՒԱՅԵԱԼ. Դնի՛ ի էի՛ բ. որպէս զոբացեալ. և ՐԱՒՈՎ, որպէս Զօրաւոր:

ՐԵՆԱԿԱՆ, կամ ՐԵՆԱԿԱՆ. ա. Այն է Որենական. Իական. ձեռային. որ ինչ անիկ է եհովահ կոչմանն այ ըստ եբր. * Րենական (կամ րենական) լուսով լցեալ: Րենական լուսոյն անձառ. Շար: Շ. ֆՆՆ: *Րենական սիրով լցին զաշխարհս ամենայն:Որենական արիւնն առցեալ. Գնչ: Ա.ԶԼ որ անդ ի յհատնոյ ուսմանէ՝ասի,*Րենական չարութ լցեալ հրէից ժողովոյն յն. իմա, ձեռնգործ:

ՐԵՆԱՄԲԱՉ, ի, ից. ա. Բարձող այ՝ իբր ամոռք, քերովբէք. * Րենամբարձեցին գերագոյն սերիցն հանդիսակից. Գնչ:

ՐԵՆԱՏԵՍ. ա. Տեսօղ զորէնն. ածառտես. որ և ԻՍՐԱՑԻ.*Րենատեսին (կի՞ րէնատեսին) իսրայէլի՝ սիրով սքի՛ ի մեզ խրատ. Յհ:

ՐԵՏԵԼ. ն. (եթէ չեզէ նոյն ընդ Րոտել.) կառավարել. ղեկավարել. ուղղել. (ը յն. ռէպի է կառք. և լծ. ռէիօ, վարել զկառս, զնաւ, և այլն.)*Րեառ զմարմնոյդ ըզնչին լաստ, կազմեա զՀոգւոյդ քո զառագաստ. Կրպ. ոթ:

ՐԵՏՈՐ. Տ. ՀՈՌԱՑՈՐ: ՀՒՆ ֆեր:

ՐՈՊ, ի, ից. նոյն ընդ Րոպէ. որպէս ժամանակ. * Մերոյ նմանոյ՝ անմանին րոպ, րոպ մասնաւորեալ մերձաւորական կերպի յս. այսինքն ընդ ժամանակաւս մեռեալ անժամանակ բանն. Նար. փազ:

Եւ որպէս Շրջանակ բոլորածիր. *Րոպիս պսակ, պարկեշտ աշխանակ. Գնչ:

ՐՈՊԷ, ի, ից. գ. յն. ռօբէ՛. Ῥοπή, ἀκαρὲς. Momentum, nutus, ictus, libramentum.Մէտ կշռոյ. միտումն. քննեալ ական. վայրկեան. և Մանրագոյն չափ ժամանակի. մանրոյդ. պէբ ֆէմ. փագէբէբ. Բագիգէ.*Զչափ ժամանակացն անՀամար լոպէիւք ժամուցն համալեցան. քանզի պէսպէս մասունս կոտորեցին զլոպէան, այսինքն զԼօմաժիեալ ա-

կան: Բոպէ, այսինքն ակն թօթափելէ: Ժամն վայրկենաց և րոպէից. ևն. Վէցօր. Ը: Ե Շէր: Զինչ է րոպէն. մասանց ժողովածին. զի յաւուրն եբիւս մասն պակաս է ընթացք լուսնին. և յերեսուն օրն՝ վաթսուն մասն, զոր րոպէ կոչեմք. Սարկ. փոմաբ: * Մի՛ վաթսուն մասանցն ունի վաթսունկայ վաթսուն րոպէ...Ընդ ազօտ րոպէ ժամուն.Վէցօր. Ը:

ՐՈՊԷ. Տիեզերք. ըղձան աչխարհի. համօրէն ժամանակ, և Աչխարհ համօրէն. բովանդակութիւն էից.(Լծ. լտ. ὁρμὴ). * Րոպէից համայնից էից ՚ի կուսից քառից: Րոպէից հաքրուեան և ազատաբար: Րոպէից յոքնաշխ մասանց բերկրութիւն. Նար: * Րոպէից քառից տալեաք: Րոպէից տարերց մասունք. Ը. Ոչ էիր: Երկն. էրի: * Րոպէից կազմիչ հոգին ամ: Րոպէից որն օծանի: Րոպէից բանաւորաց: Րոպէից քառից կոչմանց.Տաղ: Դնչ: Իսկ Շար. * Րոպէից արեգականն՝ ըստ սուն ալար գիշերանման ,, մարթի ՚ի կրկին նչանակութիւս ևս հայել:

ՐՈՊԻ. Կաթձեալն բառիս Եւրոպէ. ռմկ. Եւրոպիա. Ἐυρωπὴ. Europia, Europe, pa. * Ձլիբիա (զափրիկէ) րոպէիս հանդերձ, զկոչին ասին. Նար. Խ:

ՐՈՊԻԱՀԱՄԱՐ. ա. Համարիչն րոպէից. լուրոյ ժամուց և րոպէից ծննդեան. կամ ըստ չին. բացատրիչ ժամուց. * Ժամաբաչխն և րոպէահամարն: Ժամաբաչխ րոպէահամար աստեղագէտն. Վէցօր. Ը: և Շէր:

ՐՈՏԵՄ, եցի. ն. Որպէս թէ Ապրգել, կամ իբր բառնուել, ժողովել. կցորդել. միաբանել. զօգել. յօրինել. * Րոտեալ վերստին զմերթէ ալն առ ՚ի քէն: Րոտեալ զմարմինս մեր ՚ի մի չուիղ ընդունելէ հոգւոյ. Կար. գանյ: * Րոտեան զաշակերտս յամից երկնայնոց. ԺԽ: * Րոտեան զմարմինս իմ ընդ հոգւոյս: Րոտեալ զմարմինըս հոգիւոր. Յա ոչդի: * Րոտեաւ զմեզ ՚ի մի լուսի կաճողկէ եկեղեցւոյ: Րոտեան միաբան առաքելոցն գասուց. Գնչ:

ՐՈՏԵԼ. Խնգրել, հայցել. իբր յն. Եաօթօ. լտ. ոօ՚ւօ. * Րոտելք ՚ի քէն ալլ բանի, որ ես քաղցրալուր գրաս աչխարհն. Կար. Խաս:

ՐՈՏԵԼ. Եբրու փաթաթել. * Րոտեան զերկունըս Թախծական, զոր մահ մանկանըն ձեզ ծընան. Շ. Ֆիլ:

ՐՈՏԵԼ. ն. Որպէս Որոճել. կամ ըստ ա նչ. կրաւորաբար, Միաբան լինել. * Րոտեցիք սիրով և խոնարհ հոգւով, նա է աչակերտ իմ բանին՝ որ զայս (սէր) ունելով. Գնչ:

ՐՈՏԻՆ. ա. Իբր Ոյ. Որ ոտին է, ՚ի համարի ոտից. որուպ. կամ որպէս լտ. ոօ՚ւօբս, սրխմար, գերջուկ, գռեհիկ. * Րաբունեաղդ բարեաղ լսանձական ձայնին՝ լսելիս ոչ լուայ. ԺՄ:

ՐՈՏՈՒՄՆ. ամն. գ. Րոտելն, ինչ, ըստ ամենայն առման. * Րոտմամբ վերացոյն եղիս բորբոքեալ, զկռասպաչտութիւնէ դիշերին վանեալ. Տաղ: * Ոկնաղոյ նման ձկնէալ, րոտմամբ կեգելոյ (մորթոյ) մարմնոյն. ևն. Գնչ:

ՐՈՏՈՒՄՆ. որպէս Որոտումն. գղգղիւն. գազ կամ որոյ սրաի. * Րոտմամբ որտիւք յարուցեալ և ընթանամք առ սէր. Շար:

ՐՈՒԳ. գ. Բառ անյայտ. որ կամ գրելի է Տրուզ. և կամ գուցէ Րուաս. որպէս լտ. ոօ՚ւա, անիս. * Ի յաթոից դերեալ՝ րուպս ՚ի խոր գերեալ. Գնչ:

Ց

Ց. Գիր բաղաձն, կիսաձայն, կրկնակ, երբու լսակացեալ ՚ի սուռիյս ՚ա, ՚ի, յ. անուանեալ Յոյ, կամ յո. վե որոյ ասի ՚ի հին էէ. * Ձայն միկակ է սէի, զայի, և ցոյի, զի քան զսէն և զզայն Թաս է, քան զցոյն լերկ ,,:

Ց. Ձէք յայլ լեզուս՝ քան յոմանց. և ՚ի վաչացոյն, յորում շատ են ձայնք ձայի և ցոյի:

Ց. Լծորդ է երբեմն ընդ՚ն. որպէս՝ ընդելուզանել, ընդհելուցանել. փելուզանել, փելուցանել:

Ց. ՚ց. Իբրև Թուանշան՝ է վ.ՀՀ. * Վ.ՀՀ. Ցհազարակ Թուով յոյին. Երէ. էէր:

Ց. Ցոյն ցինձուլ՝ մէզ քարոզէ՝ զմիշտ կենդանւոյն յաւուրն Թէ: Ցոյն՝ ցածուն ասէ՝ խոնարհմամ, լեր առ ընկերն և բարեմիտ. Շ. այբ:

Ց. Նախդիր տրականի. որպէս՝ ի, յ. առ. * Ասաց ՚որ ցՈր իմ: Հալոյին ցնա. ցնոսա. ցպետրոս. ցոր. ցո ոք: Մինչև ցօրս ցայս: Մինչէ ցօրն ցայն: Մինչև ցերկրէ. ևն: * Տէր ցՈր ասէ զայս. ոչ եթէ ՚որ ցծառայ, այլ ՚որն ՚ամի ցորդի իւր. Կաղ. ծա:

Ա յլ անսովոր է ասել. * Ասէ ցվիսս (՚ի ընչ միսս) իւր. սա եթէ մարդարէ ոք էր, ապա գիտէր. Ոսկիփոր: Սխալ է և հին տպ. Կաղ. ծ. 11, * Յորդի ցիւր ,, յի. որպէսզի իւրսմ:

Ց. Որպէս Նխ. Մինչև ՚ի. * Կերկինք ցյատ: Ցայդ վայր եկեսցիս: Ցմեծ ժամս, և այլն: * Ոչ եհաս նմա ցաւուրսն ցայնոսիկ ՚ի մէշ ցեկեղն խորայելի ժառանգութիւն. Դտա. ծէ. 1: * Կասկածեմ ցառաւսան. և հասեալ յառաւսան՝ երկնչիմ ցերեկոյն. Փարպ:

Ց. Կազմէ պյոքնակի սեռական՝ փոխելով զուղղականին զառան ֆ, ՚ի յ. * Զոր օրինակ ջուրք, ջրոյ. հանուրք, հանուրց. սայք, սայց. հանանգամայնք, մանից. այնք, այնց: Ասասվոր է ասէլն առ՚փելոնի, սմինց, նմինց և այլն:

ՑԱԲԻ, բաց. գ. Անուն տնկոյ. * Եւ ո մանք ՚ի տերևոց ցաբւոյ, և ՚ի կորզոյ հունից ազացեալ Թրեին, արարեալ բլիթս. և այն էր նոցա կերակուր. Մագ. իէ. (ուխ. ցոյն սակ Թուփ ինչ փշուտ:)

ՑԱԽ, ոյ, կամ ի, ից. գ. Կλάδος. Ramus. Իբրու ռամկականն ձայնիս Ձաղկ. ծիղ. ծեղ. Ճիւղ. ստ անկոց և բուսոց՝ վարսաւորք կամ ձագկահեր, որ լինի որպէս խուրձ կամ մշտիկ կամ ուեղ. ցագ, ասաց. լալը լեզէէ. * Կամիլի կանանչ ցսին. Ճիմնոյն ցսին դալար: Մազոտգոյն ցսիոյնս ձևելեն. պատնին ցսիոյնս. և են՝ որ բևեկնի ցսիոյնս: Փշոյ ցսիոյնս: Աս ընկուզի ցսիս, և ՚ի վերայ հնձորին փաթթել, որ ծածկէ ցսին ալեկ զնձորն. Վպտ: * Ցսիսիս և խաստվ կալան (զառաչիս), զի ոչ երևեկին. Մոբին:

ՑԱԽ. Ի և անուն գեղեցիկ ծառոյ.Σφένδαμνος. Acer (aceris) գիշատասպ.սենեկեղեցան. * են զարմինալի ծառք. որպէս կնպարն, ցսին, ևն. Վէրն. ՃՆ:

ՑԱԽ. Անուն Թռչոյ. յորմէ կազմի ցսիս աւել. լալը. այլ ՚ի հին էա. գրի, * Ցսիս. մացառ, անտառս.(որպէս Թ. ազգ. է խիտ:) Իսկ Ցսիս մերուքք ասի պ. ասաց, սէչեգ րիչ:

ՑԱԽԵԱՑ. ա. Որ ինչ է ՚ի ցսիսէ. * Կաղ մեաց նմա պյախեայ յոյժ գեղեցիկ տրկեղս. ՅԿ. պմ. ֆ. ասս Լէկ:

ՑԱԽԵՄ, եցի. ն. Ցսխիլք հարթել ըղգետնին յետ վարելոյն և ցանելոյն. տափատնել ցսխիլք. կապել զսիս զկնի արշառոյ կամ տափանի, զի զմիացեալ կոչմս հողոյ հարթեսցէ իբր աւելացածութիւն. ցաչէս. ԼԷՐէզմաֆ. * Լուսաւորիչն ... յիչէ զակօսելն, և զսպսեըն. Խասբ:

ՑԱԽԻՃԱՆ, կամ ՑԱԽԻՃԱՆԻ. ֆ. Փայտ ցսխ ծառոյ, և որ ինչ կազմի ՚ի նմանէ. * Ըմմլեն ցսխիճանի նուագաքք զչամիզ գինիս. Պիպ. հաց. ըսք Լէհ:

ՑԱԽՍԱՐԿ, ի. գ. Սարևակ՝ որ նսեմ ՚ի ցսխս և ՚ի Թուփս. լալը պիւղիւէս. * Ոսխակ, և ցսխասարկ, և այլք նմին սոցին երգաբանիչք. Մխ. ասաչ. ձխ:

ՑԱՆ, ոյ, կամ ի, ից. ա. Σώφρων. Sobrius. ταπεινός, humilis. ἥμερος, mansuetus. πρᾶος, placidus. πραΰς, mitis. խոնարհ. հանդարտ. հլու և հեզ. ընդելի. մեղմ բարուք. հմա. ալաֆ ԼԷծիւ-ԱՀ, մալալ. * Հեզ, ցան, պարկեչս: Բարեսէր, ցան, արգար. ա. պխ. ֆ. 3: Տէա. ա. 8: * Ասէ լսիլն ցան՝ զնոնարհութիւնն ուսուցանէ: Աս բարեգործին և ողջախոհին, ցածին և առաքինոյն: Ցածոյն և զգասին ոչ պատճառ նօք հաճոյ լինիս, այլ նոցին հակառակօքն. Շ. ընդհար: Սարփ. ա. պ. Է: Ոսկ. ԷԷր: * Բարեսէրք, և ցածք. Դիոն. ձեայ: * Ոկն ցած, ամփոփեալ գնացք, երեսք մտաքրքէք: Ցած երկնօք, և պարկեչտ. Բուա. պհ. Ն յոգւիս: * Ոմանք (՚ի կենդանեաց) արամօղք, և այլք ցածք. Աա որս. Է: * Վասն հեզ և ցած բարուցն. Աչէր. ա. 14: * Հեզ և ցած ծով. Եէր. ծՆ. ֆՀ:

ՑԱՆ. Մեղմ. գաչն. կոմայ. եօվչ. * Պատասխանի եառ ցած ձայնիւ, և ասէ. Վ.ք ոսկ:

ՑԱՆ. Նուաստ. ստորին. նուազ. ցած. ալ. լգ, գբգՀՀ-ԻՀչ. * Ելիա սա յաչս նոցա ցած, և ունայն իբրև զաստուեր. Լչէ. ոչ: * Զի փառք նախանձն իմ ստաճարաց՝ քան ըզվէրչինըն լինի ցած. Շ. էէես:

ՑԱՆ. ՛ն ի խոնարհ. ՚ի վայր. պարկեչտութիւն. * Աչք զգաստանան՝ ցած հայելով, և ոեստանելով զցածուն ՚ի պարտաւոր մարմինն. Եվչ. խաչէ:

ՑԱՆԱԳՆԱՑ. ա. Որ ցած գնայ, այսինքն յոսկի, մեղմով. * Հանգարտ և ցածագնաց քայլիւք երթային. Ճ. Գ:

ՑԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Ταπεινός, ταπεινότερος. Humilis, lior. Խոնարհագոյն, և վայրագոյն. * Միշտ ՚ի ցածագոյնս խաուներ զբաւձրագոյն. Ոսկ. չհ. է. 6: * Եւ ոչ աստղ ցածագոյն գոյ քան զլուսինն. Եղիչէ:

ՑԱՆԱԽՕՍ. ա. Որ խօսի ցած, մեղմ և դաչն ձայնիւ, պարկեչտախօս. * Խոնարհ հնչուսցէ զինքն առ ՚ի սակաւախօս լինել, և ցածախօս. Վ.ք հց. ծՀ:

ՑԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Խոնարհիլ. ՚ի վայր կոյս իջանել. ցածնալ, ալալ ենչէ. * Զի առ հարաւ ցածանալով խոնարհական. Երէն. ոթ. էբին:

ՑԱՆԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Σωφρονέστερος. Modestior, castior. Առաւել ցածուն. պարկեչտագոյն. * Եթէ արդ ևս ցածուն լցես, յորժամ յայնպիսի աեսլենէն փախչէիր՝ ևս առաւել ցածնագոյն լինէիր. Ոսկ. ֆ. Է. 12:

ՑԱՆԱՆՈՒՄ, ծեայ, ծիր, ծուկաւ կիր

կան: Բոպէ, այսինքն ակն թօթափելէ: Ժամն վայրկենաց և րոպէից. ևն. Վէցօր. Ը: Ե Շէր: Զինչ է րոպէն. մասանց ժողովածին. զի յաւուրն եբիւս մասն պակաս է ընթացք լուսնին. և յերեսուն օրն՝ վաթսուն մասն, զոր րոպէ կոչեմք. Սարկ. փոմաբ: * Մի՛ վաթսուն մասանցն ունի վաթսունկայ վաթսուն րոպէ...Ընդ ազօտ րոպէ ժամուն.Վէցօր. Ը:

ՐՈՊԷ. Տիեզերք. ըղձան աչխարհի. համօրէն ժամանակ, և Աչխարհ համօրէն. բովանդակութիւն էից.(Լծ. լտ. ὁρμὴ). * Րոպէից համայնից էից ՚ի կուսից քառից: Րոպէից հաքրուեան և ազատաբար: Րոպէից յոքնաշխ մասանց բերկրութիւն. Նար: * Րոպէից քառից տալեաք: Րոպէից տարերց մասունք. Ը. Ոչ էիր: Երկն. էրի: * Րոպէից կազմիչ հոգին ամ: Րոպէից որն օծանի: Րոպէից բանաւորաց: Րոպէից քառից կոչմանց.Տաղ: Դնչ: Իսկ Շար. * Րոպէից արեգականն՝ ըստ սուն ալար գիշերանման ,, մարթի ՚ի կրկին նչանակութիւս ևս հայել:

ՐՈՊԻ. Կաթձեալն բառիս Եւրոպէ. ռմկ. Եւրոպիա. Ἐυρωπὴ. Europia, Europe, pa. * Ձլիբիա (զափրիկէ) րոպէիս հանդերձ, զկոչին ասին. Նար. Խ:

ՐՈՊԻԱՀԱՄԱՐ. ա. Համարիչն րոպէից. լուրոյ ժամուց և րոպէից ծննդեան. կամ ըստ չին. բացատրիչ ժամուց. * Ժամաբաչխն և րոպէահամարն: Ժամաբաչխ րոպէահամար աստեղագէտն. Վէցօր. Ը: և Շէր:

ՐՈՏԵՄ, եցի. ն. Որպէս թէ Ապրգել, կամ իբր բառնուել, ժողովել. կցորդել. միաբանել. զօգել. յօրինել. * Րոտեալ վերստին զմերթէ ալն առ ՚ի քէն: Րոտեալ զմարմինս մեր ՚ի մի չուիղ ընդունելէ հոգւոյ. Կար. գանյ: * Րոտեան զաշակերտս յամից երկնայնոց. ԺԽ: * Րոտեան զմարմինս իմ ընդ հոգւոյս: Րոտեալ զմարմինըս հոգիւոր. Յա ոչդի: * Րոտեաւ զմեզ ՚ի մի լուսի կաճողկէ եկեղեցւոյ: Րոտեան միաբան առաքելոցն գասուց. Գնչ:

ՐՈՏԵԼ. Խնգրել, հայցել. իբր յն. Եաօթօ. լտ. ոօ՚ւօ. * Րոտելք ՚ի քէն ալլ բանի, որ ես քաղցրալուր գրաս աչխարհն. Կար. Խաս:

ՐՈՏԵԼ. Եբրու փաթաթել. * Րոտեան զերկունըս Թախծական, զոր մահ մանկանըն ձեզ ծընան. Շ. Ֆիլ:

ՐՈՏԵԼ. ն. Որպէս Որոճել. կամ ըստ ա նչ. կրաւորաբար, Միաբան լինել. * Րոտեցիք սիրով և խոնարհ հոգւով, նա է աչակերտ իմ բանին՝ որ զայս (սէր) ունելով. Գնչ:

ՐՈՏԻՆ. ա. Իբր Ոյ. Որ ոտին է, ՚ի համարի ոտից. որուպ. կամ որպէս լտ. ոօ՚ւօբս, սրխմար, գերջուկ, գռեհիկ. * Րաբունեաղդ բարեաղ լսանձական ձայնին՝ լսելիս ոչ լուայ. ԺՄ:

ՐՈՏՈՒՄՆ. ամն. գ. Րոտելն, ինչ, ըստ ամենայն առման. * Րոտմամբ վերացոյն եղիս բորբոքեալ, զկռասպաչտութիւնէ դիշերին վանեալ. Տաղ: * Ոկնաղոյ նման ձկնէալ, րոտմամբ կեգելոյ (մորթոյ) մարմնոյն. ևն. Գնչ:

ՐՈՏՈՒՄՆ. որպէս Որոտումն. գղգղիւն. գազ կամ որոյ սրաի. * Րոտմամբ որտիւք յարուցեալ և ընթանամք առ սէր. Շար:

ՐՈՒԳ. գ. Բառ անյայտ. որ կամ գրելի է Տրուզ. և կամ գուցէ Րուաս. որպէս լտ. ոօ՚ւա, անիս. * Ի յաթոից դերեալ՝ րուպս ՚ի խոր գերեալ. Գնչ:

Ց

Ց. Գիր բաղաձն, կիսաձայն, կրկնակ, երբու լսակացեալ ՚ի սուռիյս ՚ա, ՚ի, յ. անուանեալ Յոյ, կամ յո. վե որոյ ասի ՚ի հին էէ. * Ձայն միկակ է սէի, զայի, և ցոյի, զի քան զսէն և զզայն Թաս է, քան զցոյն լերկ ,,:

Ց. Ձէք յայլ լեզուս՝ քան յոմանց. և ՚ի վաչացոյն, յորում շատ են ձայնք ձայի և ցոյի:

Ց. Լծորդ է երբեմն ընդ՚ն. որպէս՝ ընդելուզանել, ընդհելուցանել. փելուզանել, փելուցանել:

Ց. ՚ց. Իբրև Թուանշան՝ է վ.ՀՀ. * Վ.ՀՀ. Ցհազարակ Թուով յոյին. Երէ. էէր:

Ց. Ցոյն ցինձուլ՝ մէզ քարոզէ՝ զմիշտ կենդանւոյն յաւուրն Թէ: Ցոյն՝ ցածուն ասէ՝ խոնարհմամ, լեր առ ընկերն և բարեմիտ. Շ. այբ:

Ց. Նախդիր տրականի. որպէս՝ ի, յ. առ. * Ասաց ՚որ ցՈր իմ: Հալոյին ցնա. ցնոսա. ցպետրոս. ցոր. ցո ոք: Մինչև ցօրս ցայս: Մինչէ ցօրն ցայն: Մինչև ցերկրէ. ևն: * Տէր ցՈր ասէ զայս. ոչ եթէ ՚որ ցծառայ, այլ ՚որն ՚ամի ցորդի իւր. Կաղ. ծա:

Ա յլ անսովոր է ասել. * Ասէ ցվիսս (՚ի ընչ միսս) իւր. սա եթէ մարդարէ ոք էր, ապա գիտէր. Ոսկիփոր: Սխալ է և հին տպ. Կաղ. ծ. 11, * Յորդի ցիւր ,, յի. որպէսզի իւրսմ:

Ց. Որպէս Նխ. Մինչև ՚ի. * Կերկինք ցյատ: Ցայդ վայր եկեսցիս: Ցմեծ ժամս, և այլն: * Ոչ եհաս նմա ցաւուրսն ցայնոսիկ ՚ի մէշ ցեկեղն խորայելի ժառանգութիւն. Դտա. ծէ. 1: * Կասկածեմ ցառաւսան. և հասեալ յառաւսան՝ երկնչիմ ցերեկոյն. Փարպ:

Ց. Կազմէ պյոքնակի սեռական՝ փոխելով զուղղականին զառան ֆ, ՚ի յ. * Զոր օրինակ ջուրք, ջրոյ. հանուրք, հանուրց. սայք, սայց. հանանգամայնք, մանից. այնք, այնց: Ասասվոր է ասէլն առ՚փելոնի, սմինց, նմինց և այլն:

ՑԱԲԻ, բաց. գ. Անուն տնկոյ. * Եւ ո մանք ՚ի տերևոց ցաբւոյ, և ՚ի կորզոյ հունից ազացեալ Թրեին, արարեալ բլիթս. և այն էր նոցա կերակուր. Մագ. իէ. (ուխ. ցոյն սակ Թուփ ինչ փշուտ:)

ՑԱԽ, ոյ, կամ ի, ից. գ. Կλάδος. Ramus. Իբրու ռամկականն ձայնիս Ձաղկ. ծիղ. ծեղ. Ճիւղ. ստ անկոց և բուսոց՝ վարսաւորք կամ ձագկահեր, որ լինի որպէս խուրձ կամ մշտիկ կամ ուեղ. ցագ, ասաց. լալը լեզէէ. * Կամիլի կանանչ ցսին. Ճիմնոյն ցսին դալար: Մազոտգոյն ցսիոյնս ձևելեն. պատնին ցսիոյնս. և են՝ որ բևեկնի ցսիոյնս: Փշոյ ցսիոյնս: Աս ընկուզի ցսիս, և ՚ի վերայ հնձորին փաթթել, որ ծածկէ ցսին ալեկ զնձորն. Վպտ: * Ցսիսիս և խաստվ կալան (զառաչիս), զի ոչ երևեկին. Մոբին:

ՑԱԽ. Ի և անուն գեղեցիկ ծառոյ.Σφένδαμνος. Acer (aceris) գիշատասպ.սենեկեղեցան. * են զարմինալի ծառք. որպէս կնպարն, ցսին, ևն. Վէրն. ՃՆ:

ՑԱԽ. Անուն Թռչոյ. յորմէ կազմի ցսիս աւել. լալը. այլ ՚ի հին էա. գրի, * Ցսիս. մացառ, անտառս.(որպէս Թ. ազգ. է խիտ:) Իսկ Ցսիս մերուքք ասի պ. ասաց, սէչեգ րիչ:

ՑԱԽԵԱՑ. ա. Որ ինչ է ՚ի ցսիսէ. * Կաղ մեաց նմա պյախեայ յոյժ գեղեցիկ տրկեղս. ՅԿ. պմ. ֆ. ասս Լէկ:

ՑԱԽԵՄ, եցի. ն. Ցսխիլք հարթել ըղգետնին յետ վարելոյն և ցանելոյն. տափատնել ցսխիլք. կապել զսիս զկնի արշառոյ կամ տափանի, զի զմիացեալ կոչմս հողոյ հարթեսցէ իբր աւելացածութիւն. ցաչէս. ԼԷՐէզմաֆ. * Լուսաւորիչն ... յիչէ զակօսելն, և զսպսեըն. Խասբ:

ՑԱԽԻՃԱՆ, կամ ՑԱԽԻՃԱՆԻ. ֆ. Փայտ ցսխ ծառոյ, և որ ինչ կազմի ՚ի նմանէ. * Ըմմլեն ցսխիճանի նուագաքք զչամիզ գինիս. Պիպ. հաց. ըսք Լէհ:

ՑԱԽՍԱՐԿ, ի. գ. Սարևակ՝ որ նսեմ ՚ի ցսխս և ՚ի Թուփս. լալը պիւղիւէս. * Ոսխակ, և ցսխասարկ, և այլք նմին սոցին երգաբանիչք. Մխ. ասաչ. ձխ:

ՑԱՆ, ոյ, կամ ի, ից. ա. Σώφρων. Sobrius. ταπεινός, humilis. ἥμερος, mansuetus. πρᾶος, placidus. πραΰς, mitis. խոնարհ. հանդարտ. հլու և հեզ. ընդելի. մեղմ բարուք. հմա. ալաֆ ԼԷծիւ-ԱՀ, մալալ. * Հեզ, ցան, պարկեչս: Բարեսէր, ցան, արգար. ա. պխ. ֆ. 3: Տէա. ա. 8: * Ասէ լսիլն ցան՝ զնոնարհութիւնն ուսուցանէ: Աս բարեգործին և ողջախոհին, ցածին և առաքինոյն: Ցածոյն և զգասին ոչ պատճառ նօք հաճոյ լինիս, այլ նոցին հակառակօքն. Շ. ընդհար: Սարփ. ա. պ. Է: Ոսկ. ԷԷր: * Բարեսէրք, և ցածք. Դիոն. ձեայ: * Ոկն ցած, ամփոփեալ գնացք, երեսք մտաքրքէք: Ցած երկնօք, և պարկեչտ. Բուա. պհ. Ն յոգւիս: * Ոմանք (՚ի կենդանեաց) արամօղք, և այլք ցածք. Աա որս. Է: * Վասն հեզ և ցած բարուցն. Աչէր. ա. 14: * Հեզ և ցած ծով. Եէր. ծՆ. ֆՀ:

ՑԱՆ. Մեղմ. գաչն. կոմայ. եօվչ. * Պատասխանի եառ ցած ձայնիւ, և ասէ. Վ.ք ոսկ:

ՑԱՆ. Նուաստ. ստորին. նուազ. ցած. ալ. լգ, գբգՀՀ-ԻՀչ. * Ելիա սա յաչս նոցա ցած, և ունայն իբրև զաստուեր. Լչէ. ոչ: * Զի փառք նախանձն իմ ստաճարաց՝ քան ըզվէրչինըն լինի ցած. Շ. էէես:

ՑԱՆ. ՛ն ի խոնարհ. ՚ի վայր. պարկեչտութիւն. * Աչք զգաստանան՝ ցած հայելով, և ոեստանելով զցածուն ՚ի պարտաւոր մարմինն. Եվչ. խաչէ:

ՑԱՆԱԳՆԱՑ. ա. Որ ցած գնայ, այսինքն յոսկի, մեղմով. * Հանգարտ և ցածագնաց քայլիւք երթային. Ճ. Գ:

ՑԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Ταπεινός, ταπεινότερος. Humilis, lior. Խոնարհագոյն, և վայրագոյն. * Միշտ ՚ի ցածագոյնս խաուներ զբաւձրագոյն. Ոսկ. չհ. է. 6: * Եւ ոչ աստղ ցածագոյն գոյ քան զլուսինն. Եղիչէ:

ՑԱՆԱԽՕՍ. ա. Որ խօսի ցած, մեղմ և դաչն ձայնիւ, պարկեչտախօս. * Խոնարհ հնչուսցէ զինքն առ ՚ի սակաւախօս լինել, և ցածախօս. Վ.ք հց. ծՀ:

ՑԱՆԱՆԱՄ, ացայ. չ. Խոնարհիլ. ՚ի վայր կոյս իջանել. ցածնալ, ալալ ենչէ. * Զի առ հարաւ ցածանալով խոնարհական. Երէն. ոթ. էբին:

ՑԱՆԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Σωφρονέστερος. Modestior, castior. Առաւել ցածուն. պարկեչտագոյն. * Եթէ արդ ևս ցածուն լցես, յորժամ յայնպիսի աեսլենէն փախչէիր՝ ևս առաւել ցածնագոյն լինէիր. Ոսկ. ֆ. Է. 12:

ՑԱՆԱՆՈՒՄ, ծեայ, ծիր, ծուկաւ կիր

ծեալ · է· Կոպάζω , λήγω. Cesso , desino. ἐλάσκομαι , placor. συστέλλω , coërceo me ipsum. ταπεινόομαι, ἐγκλίνομαι, humilior, inclinor. σωφρονέω , φιλοσοφέω , sapio. Ցածանալ, ի վայր կոյս իջանել. Թուլանալ· մեղմանալ. գադարել. ցածնալ, Ինքնալ. Էնջել· ՚Ցածուցեալ լցեք ջուրն յերեսաց երկրի : Ցածուցեալ են ջուրքն յերկրէ · Ծն· ը· 8· 11 : ՚Ի հասանել ջրհեղեղին , և վաղ վաղակի ցածնուլ : Ցածնու պատերազմ : Արեգակն բարձրացեալ՝ առնէ ամառն. և ի կշեռն եղեալ՝ ցածնու . և ևս ցածեալ ընդ հարաւ՝ կազմէ ձմեռն : Աւուրք չորութեան ցածնու առաջի նոցա , և ցածեաւ · Ես· ԽԲ· ա : Երկն · ֆխ : Վշտն · պփ : Լ֊ջ · ոչ:

ՑԱԾՆՈՒԼ· Չիչանիլ· մեղմանալ· հանդարտիլ ՚ի ցասմանէ · յետս կալ ՚ի չարեաց· խոնարհիլ· պարկեշտանալ· խմաստնանալ· սիրոք ինքնալ, խոնհնալ· փինկինգիե , Ես֊ջմաք , վազ ՚ել֊ել֊ կամ ՚ել֊ել֊ · Խելօփալ· ապգալնմաք · ՚Եւ ոչ կամեսցաւ սէր ցածնուլ: Ցածիր ՚ի չարեաց ժողովրդեան քո : Եւ ցածեաւ սէր ՚ի չարեացն՝ զոր ատաց առնել ժողովրդեանն իւրում· գ· Ի֊ք· իբ· 4 : Եւ· ՚ել· ԺԲ· 12· 14 : ՚Ցածիր ՚ի բարկութիդ : Պարտեալ եւանգելեանն չարուհին՝ անգէն և անգ դադարեալ ցածնուն : Չէր պարտ բարկանալ, այլ երկնչել և ցածնուլ : Ի ցասմանէն ցածնուցուն : Ոչ երբէք ցածնուին ՚ի չարեացն · Ծ· Ա : Փարպ : Շ· ֆխ : Բբ· ֆրկ : Սարգ : ՚Ջայս ամենայն գիտացեալ՝ ցածցուք զգաստացուք : Սպառնալիք միայն , զի ցածնուցուք֊ իսկ եթէ չցածնուցուք, և անգէն ՚ի չարիսն կոչեսցիք , չածկրկ ասն֊ ջանս · Ոահ · ֆխ · Ե ԻԲ : ՚Որպէս զի ցածիցէ և զովացի այրուհն գեղոյ ոսկեաց նորա · Եփր · ել: ՚Մինչև անդադար սղոթիւք ցածցի սիրա քո · Վ֊ր· հղ· ֆ :

ՑԱԾՈՒԹԻՒՆ · փ · Σωφροσύνη. Moderatio , temperantia , modestia. φιλοσοφία , sapientia. ἡσυχία , quies , silentium . πραυστής , ἡμερότης , mansuetudo . ταπεινότης , humilitas , demissio . Ձափաւորութիւն . պարկեշտութիւն . զգաստութիւն . զգօնութիւն . խմաստութիւն . ՚Ջցածութեամբ և զՀոգմարտութեան բանս բարբառիմ· Դ֊ր· իբ· 25 : ՚Ջցածութեան ասէ բանս խօսիմ , այսինքն զգաստութեամբ և զխոնարհութեամբ. Ոահ · գծ: ՚Հեզութիւն և ցածութիւն : Ընդհուպ ամենայն չարութեան՝ հպարտութիւն է , նոյնպէս և խոնարհութիւն՝ սկիզբն ամենայն ցածութեան : Ցածութիւն հանդերձից : Հանճարով խմաստութիւն և ցածութիւն : Ցածութիւն զարդարեալ էր գձուձ հանդերձիւ. Ոահ · չհ· Ե ֆխ : Եռ·· պփ· ֆ· 8· Ե 11 : Շ· Ա :

ՑԱԾՈՒԹԻՒՆ. Հանդարտութիւն , լռութիւն . ՚Կին մարդ ցածութիւն ուսցի · ա· փհ· Ի֊11 :

ՑԱԾՈՒԹԻՒՆ. Հեզութիւն . ՚Անկռիւս լինել, հեզս , զամենայն ցածութիւն առ ամենայն մարդիկ ցուցանել· Տիփ · ՚ի · 2 :

ՑԱԾՈՒԹԻՒՆ. Խոնարհութիւն. ՚Ցածութիւն վարի աստանօր , ես ևս յոյժ հեռի եմ ՚ի նորա փառացն· Շ· Բորչ :

Կամ Ինչափ և անչուք խոնարհութիւն. ցածութիւն · ալլագէփ· ՚Ցոյժ ցածութիւն : Անիւրաւ ցածութիւն . Աբէսք · Ֆ :

ՑԱԾՈՒԹԻՒՆ. Ի վայր հայելն պարկեշտութիւն . և Դիրք տիւրայ սարին . ՚Ցածութիւն աչաց · Մանթ · Ե Սարգ : ՚ Բարձրութիւն և ցածութիւն աչխարհաց· Վ֊ր֊ն · պփ :

ՑԱԾՈՒՄՆ , ծման · գ· Ցածնուլն. ի֊ջնումն · հանգարտութիւն . ՚Ինծի եղևայր նոցա ոդ խաղաղուն , և փինէր նոցա ցածումն և դադարումն հանգստեան. Եփր· օրին :

ՑԱՆՈՒՆ , ծնոյ , ոց · ա· Σώφρων. Moderatus , modestus . σιγηρός , taciturnus . κόσμιος , honestus . Ունակ ցածուէ · ցածՙ որպէս պարկեշտ· խոնարհ · զգաստ · զգօն · հանդարտ · չեզ · լուռ· ՚Ծերոց զգաստս լինել , պարկեշտս,ցածունս: Զգաստացուսցեն զմանկամարդսն՝ պրաակերս լինել· որդեսերս , ցածունս , պբա· Տիփ · ՚ի · 2 · Ե 4 : ՚ Տուրբ տեառն՝կին ցածուն: կնոջ ցածնոյ· Սիրաք· իբ֊ւդ· Ես·· պփ: ՚կնոջ ցածնոյ չվայելէ լինչ այնպիսի լկաուլի: Ալլանդակաց բարս համարիլք , և ոչ ցածնոց : Զձգել իւրովին զանձինս ՚ի նեղութիւն՝ ցածնոց մարդոց է· Ոսկ· ա· փխ: Եփս: Եփր : ՚Ցածուն ասէ՝ խոնարհամիտ լեր առ ընկերսըն բարեմիտ· Շ· այբ·բ :

ՑԱԾՈՒՆ · որպէս Ցածնագոյն · պարկեշտական· զգաստական· զգօնական , խոհական · ՚Ցածուն խորհուրդ: Ցածուն խորհրդոց : Ցածուն մտաք ընկալեալ: Բարս ցածունս : Բանս ցածուն· Ես·· էր · Ե պփ: Յհ · լ֊ն : Սարգ : Վ֊ր· հղ :

ՑԱԾՈՒՆ · իբր Ցածագոյն. առորին · զիջագոյն · ցածի֊ս· վրի · ալլագէփ , ալաղբ· ՚Պարտաւոցեալ ընդ ցածուն վայրս լերինն· Յհ · լ֊ն :

ՑԱԾՈՒՑԱՆԵՄ. ծուցի , ծո· ն· Κατίημι , καταστέλλω. Demitto , sedo , compono . πάυω , ἀναπαυω , καταπάυω , quiescere facio . πραΰνω , mitigo . ἐξιλάομαι , expio, placo , և այլն · Տալ ցածնուլ կամ ցածանալ· ՚ի վայր իջուցանել· զնաւատցանել· խոնարհեալ· ցածցընել, Ինչդնել· վար դնել· ՚Տէր զբերելեղս նաւուցանէ և ցածուցանէ · Սղ· ԽԷ· 10 : ՚Ցածոյց զդին նորա մարգարէն ՚ի Թագել զնա · Ֆ· Ի֊ք · ծ֊ք · Յօ : ՚Ցածուցանել ղաչս յայրատուԹեան . Մանթ : ՚Օչ մի Թուէացի ցածուցանել զնա քան զմեզ· Ոչ վայրապար ինչ ցածոյց զչինն նորա : Ջմեծամեծ մեքենայս նորա ցածուցուք · Ոահ :

Մանաւանդ՝ Չիջուցանել· հանգարտեցուցանել· մեղմել· խաղաղել· դադարեցուցանել ՚ի սաստկութէ կամ խպտա· անդորձ առնել· և հնչա առնել· քաւել· ՚Չհակառակութիւնս ցածուցանէ (այլ· ծ· դադարեցուցանէ) լուա լուռն : Ցածոյց զպատուհասն իմ: Չխռովուէ ալեաց նորա դու ցածուցանես : Չձայն ալեաց նորա ցածուցանէ : Ցածուցանես գու նմա զաւուրս չարութէ : Ցածոյց տէր ամն իմ չուրջ զինև : Ցածուցից զերեսս նորա պատարագօքդ: Ելից առ ամն , զի ցածուցից վասն մեղաց ձերոց : Սրտմտութէն Թագաւորի՝ հրեշտակ մահ հոս · և այլ խմաստուն ցածուցանէ զնա: Հաւ զնիս հազ ցածուցանէին զամբոխն : Ապա Թագաւորն զդառնութէն գազանութէն ցածուցանէր : Կակղացաս շմաւն , և ցածոյց զպատերազմն . և այլն : ՚Չկատաղութիւն քեռնաւորին ցածուսցէ : Ոչ այնպէս կարել անգամոյն , որպէս և մուսյն առնէք՝ գիւանն ցածուցանել գալիս ցանկութենն . Ոահ · ֆխ : ՚Ջգայսմն ցածէ յորձանս մեզաց իմոց ցածո· Եփր · ա֊ւ : ՚Հեզութիւն ցածուցանել զամենայն բարկութէն : Ցածո զպատմութէն հօր քո : Քաղցրախառն բանիւք մուսուցեալ ողոքէ և ցածուցանէ · Ցձիս : Շ · Բ : Եղնիկ : ՚Լքին զմարան, և ցածուցին զպատերազմն : Համոզեալ նոցա՝ ցածոյց ցՀակառա առ Ձա· կառ վասնեալ պատերազմն. Աբէբ· Ե· 4ւ Աֆաբ· խոլիս · ՚Ալ ցածո սէր , նեբեսս տէր , քաւեա տէր ո · ընթերցիր ըստ յն· ցածիր :

ՑԱԾՈՒՑԻՉ , ցչի , չուց· ա· Ալն՝ որ ցածուցանէ· ցածուցանող և Ջգաստացուցիչ· ՚Ցածուցիչ խռովութէն ամբոխից: Ցածուցիչ մեղաց սաստկաց· Ցձիս· ծ֊ա: ՚Ցածուցիչ մեղաց սաստից՝ շնչ աւետաբեր նոյեան. Սիւն · փղ· խ֊ւ :

ՑԱԿԱՆԵԼ , կամ իլ, եալ· է· ՚Απορος , կամ ἀπορώτατός εἰμι , πτοχεύω . Inops , indigus , egenus , perplexus sum , pauper sum , indigeo . գրի և ՑԱՆԿԱՆԵԼ · Կարօտիլ· չբաւորիլ· տնանկ և տառապեալ լինել· վարանիլ առ չբաւարարութեան · ապաք՝ խնդձ՝ անձարակ ծալ, խորհրդալ· սէքիլ՝ ածգին՝ ֆափըր՝ պի֊յի֊ր՝ պիդիք՝ էկիտձ օլմագ · ՚Ազքատս լիս է մեր բնութէնս · ոչ օգտ միայն իւրոյ ցականալ է , և հոդոյ · Նիս· խզմ· լ֊ : ՚Ազքատին և մեծատանն , և կարի յոյժ ցականէլոյն: Ազքատ և ցականալ իցեն Ո.ւք ՚ի կարօտութէ են ցականալք : Ցականալք և թշուառականք : Ոչ անքատս և ցականալս կարծել լինել· փխ: ՚Ջմէ պրատատուեցիկ · ցկէքն իմ մանուկ , եԹէ զնս Թափուր ՚ի հոգւոյն մեացեալս՝ խանակ և ցականալ· Խր · գ· 68 : ՚Ազքատութէք ցականէլից փարթամութէն փառաց · Երփ · ս :

ՑԱԿԱՆԵՑՈՒԱՆԵՄ. ցուցի· ն· Տալ ցականիլ· տնանկացուցանել· թշուառացուցանել· ՚Ալլ զընկեր կամ դարանեալ ապատանէ , կամ գաղտաւկաս ցականեցուցանէ . Խ· ծ֊ Ի֊ 24 · (այլ ձ· գաղտապահս յակնեցուցանէ , կամ յանգ կամ յականէ ցուցանէ · յն · ցատագնեցուցանէ , կամ տառապեցուցանէ · օծսոմաι.)

ՑԱԿՆ , կին կամ կան , ամբք · փ · Թուի արմատ ցականելոյ , որպէս ցականուն . կարօտութէն· անանկութէն· տառապանք· Թշուառութէն · խնդմութէն · ակքիւսիս · ՚Ցաւովք և ցակամբք են կեանք նոցա· Ոսկ· Ես·

ՑԱՄԱՔ, ի, ացի· ա· Ξηρός , Siccus , aridus . Չոր · անմասն ՚ի խոնաւութէ ջրոյ կամ ՚ի գալարութէ, և այլն · լտ էր· գոբ·· , սէմ , սամ· ՚ի չորից նեմեաց զերեսիս եցոյց , խոնաւ և ցամաք , ցուրտ և ջերմ: Ջմարմինս կազմեաց ՚ի ցամաքէ և ՚ի խոնաւոյ , ՚ի ջրմոյ և ՚ի չրոյ : Ընդգխմակաց է չրոյ ջերմ , և ցամաքի խոնաւք : Ջցամաքն և զանմասն ՚ի տումարութէնէ· Ցձ· ՚Ե· ծ֊ք· Եղնի : Գե · էս : ՚ Ցամաք ՚ի գալարութէ· Ցածային ջրոյն ցամաք: Եվ ցամաք փոյթ ՚ի հնութէց· Շ· Բորչ · Ե խոսփվ Ե էդես : ՚Ցամաք փայտ : Ցամաք ապրեր · Այ· Բորչ : կի֊ւղ· գն : ՚Չաց ցամաք և սակառ Ճաշակեր · Վ֊ր֊ հղ · ՚ : ՚ Ցամաք աչօք (այսինքն անարտասր) տանջեցեալք ՚ի մահ հայելին Ես· պփ· գ· 6 : ՚Ալք (մախացողաց) ցամաքք և անպտղաբեր· Բբ· · Խս : ՚ Անցք ընդ ծովն կարմիր իբրև ընդ ցամաք երկիր· Եբր· ծ· 29 :

ՑԱՄԱՔ· փ· ἡ Ξηρά , τὸ ξηρόν . Arida , aridum, terra , continens. Ցամաք երկիր , գիմաբաժանեալ ծովու , կամ գետոց· ցամաք երկիր , հոդ· խոբ· գոբ· գէն , ֆօֆրագ , ոերբ · ՚Ժողովեցին ջուրքդ , և երևեսցի ցամաքն: Եւ երևեցաւ ցամաքն: Եւ կոչեաց ած ցցամաքն երկիր: Ամենայն որ ինչ եր ՚ի վերթոյ ցամաքի՝ մեռաւ : Առցես գաւ ՚ի ջրոյ գեղոյն , և հեղցես ՚ի ցամաքի , և եղիցի արիւն ՚ի ցամաքին : Լացեն ՚ի մէջ ծովուն ընդ ցամաք Եւ ասաբ զծովն ցամաք : Գնացին ընդ ցամաք ՚ի մէջ ծովուն: Շարժեցից զծով և զցամաք : Ցածիք ընդ ծով և ընդ ցամաք : ՚ի ցամաքն էլանիցեն (յն· յերկիր) : Հանեաւ ՚ի ցամաք (յն· ՚ի ծովէդը) : Ցամաքաւ անց իսրայէլ ընդ յորդանան : Ինքն զցամաքաւն (յն · հետի կամ ոտիւք) երթալոց էր · ևն: Իսկ Նեհ· ԺԱ · 11 · ՚Անցին ընդ մէջ ծովուն իբրև ընդ ցամաք ո , յն · ցամաքաւն : ՚Ցաւալչեցին քան զնա ցամաքաւն· Եբր · ֆխ :

Մէրը՝ իբր Յամաքուհի բերանոյ ապա-քուհի · պապակուհի · ՙՅամաք ծարաւոյդ չինջուցանել · Վրդն · կոռ :

ՅԱՄԱՔԱԲՆԱԿ, ի, ացւ · ա · Բնակիչ քամաքի · գաղափար՝ գերբա եւ ՙՅամաքաբնակ ժողովուրդն ընդ Յորդն Ճանապարհ ապաք · Լմբ · իմ :

ՅԱՄԱՔԱԹԻ · ա · մ · Անթաց Թևաք · առանց առաջման · անվնասելի օրինակաւ · անվտանգ · ՙՕրէն ե նաւի զամենայն չինչն ամփոփելով՝ յամաքաթև յամենայն աշխարհական ծփանաց կարող լինել ապրեցուցա-նել · կանոն · ՙԵրեք աք ձկունքն յամաքաթև վազեցին զգործեաւն · Սկբէր · ք : ՙ Ոչինչ համարեցաւ զիրաւունքիան , և անց յամաքաթև զոհիկնոյն զպապատուքիք · Ոսկ · Բ · Ին · ՙՈր ընդ ծովիւ յամաքաթև առաչնորգեր · Եւ զնոր իսրայէլ յամաքաթև անցու-ցեր ընդ նոյն : Յեսու անցեալ յամաքաթև ընդ յորդանան տապանակաւն այ · Ճ · Գ : Սինա · ազ : Տօնակ : ՙԸնդ բռնուքիւն համա-ապատած ծովուն յամաքաթևս սլանալ · Ոսկ · ՛ · գ · 3ղ :

ՅԱՄԱՔԱԿԱՆ, ի, ացւ · ա · Յամաք-յամաքային · և Բնակիչք յամաքաց · ՙ Ընչի իմիք յոչնչի չէ հնար գնալ , և ոչ յամաքա-կան քնուքիե ընդ խոնաւուի ջուրց · Եփիփ : ՙ Ազգ առնե ապտաց ազգաց · · · յարկա-քնակաց և բացօթեզգաց , ծովամիայց և յա-մաքականաց · կավկաթ :

ՅԱՄԱՔԱԿԻՑ · կիսի · գ · Կէս յամա-քի կից ընդ ծով · ծովափն · ծովեզր · ՙԱ-քեացն տապանելոց հասեալ ՚ի յամաքա-կէսն՝ ծիծաղեցին · Ագաթ :

ՅԱՄԱՔԱՅԱՏԱԿ · ա · Ուր իցէ յատակ ջրոյ յամաքելալ · ոսիւք ընթանալի · ՙ Խոն ինչ յամաքայատակ Ճանապարհ առանց շըր-չապատելոյ ջրոյն · Փագ :

ՅԱՄԱՔԱՅԻՆ, ՛ինոյ, ոց · ա · Գերաիոս, χεραῖος . Terrestris . Սեպհական յամաքի · յամաքաբնակ · ՙՅամաքայինքն ՚ի Ջուրս փո-խեին · իմ · ծԹ · 18 : ՙՕձք մեծամեծք յա-մաքայինք : Յամաքայնոցն և ջրայնոցն Ջոկք ՚ի-ջնոցն : Զյամաքայնոցն ՚ի կոզևս և զկըղ-զանցն ՚ի յամաքայինն բնակելոց Հատու-յսումն · Եփիփ : Փագ · Պիտ : ՙԶի ոչ ՚ի յա-մաքայնոց քան զառիւծ ինչ գազանագոյն գոյն : Զանդրանիկս զարուս զամենայն յա-մաքայնոյն : Յամաքայնոց , Ջրայնոց , օգա-գնացոց · փիւ :

Եւ որպէս Ցիրծ . Siccus . Ձոր · յամաք-լրեալն · գ-ոբս · ՙԶարդ արեացն սեզան քո ջրբ և յամաքային իրօք · Վրդ · հղ · Բ : ՙ Ա-յն՝ որ յամաքայինքն են , լինին յետոյ խոնա-ւութք , և ԹևեԹևքն արդեօք՝ Ծանուն-ք Պղտօ · փիմ :

ՅԱՄԱՔԱՆԱԼ · է · Տ · ՅԱՄԱՔԱՒԼ · ՙԱնջելոց հոսմանցն՝ յամաքահան · Բրս · աբբեց :

ՅԱՄԱՔԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ · գ · Ձափումն յամաքի · երկրաչափութիւն յամաք երկրի · ՙԿաչառոր է գիտութիւն (գիտական) առ ՚ի յա-մաքաչափութի · Խոր · Ծ :

ՅԱՄԱՔԵՄ, եցի · է · Տ · ՅԱՄԱՔԱՒԼ · ՙԱռն հոգածի յամաքն ասկերք : Յամա-քեաց ափրա իմ՝ (այլ Ճ . յամաքեցաւ) · Ա-մոս · ծԷ · 22 : Սղ · ծա · 5 : ՙ Ցեօթնեքրոր-գոմ ամենան յամաքեաց երկիր · Փիւ · լին · ՚Բ · 47 :

ՅԱՄԱՔԵՑՈՒՑԱՆԵՄ · ն · Յամաքեցուցանեմ · ՙԱ-նուշահոտ վարուք յամաքի զճահճոտուիս , և ՚ի միջոյ բառնայ · Յհ · Բ :

ՅԱՄԱՔԵՅՈՒՑԱՆԵՄ, յուցի · ն · Ցեր-գաիա , ἀποξηραίνω , ἀναξηραίνω . Sicco , exsicco ; arefacio . Յամաք կացուցանել · չո-բացուցանել · բառնալ զխոնաւուԹի և ըզ-պալարուԹի · գօսացուցանել կաչկանդել · ցամԹեցնել, լորընԹել · գ-ոբ-ռնմագ · ՙԵլէկ ար-դելցէ զշուրս, յամաքեցուցանէ զերկիր : Յամաքեցոյց տէր զծուլն կարմիր յերեսաց ձերոց : Յամաքեցոյց տէր զյորդանան գետ առաջի որդւոցն իսրայէլի : Յամաքեցուցա-նել զնաղա · կամ զալքիւրս · զերակս · զոս-կերս · զփայտ գալար · զամենայն սլաոգոյս : Կափոյց զխուփն ՚ի վերոյ գբին , և յամա-քեցուցանէր ՚ի վերոյ նորա արաբովՁ · և այլն : ՙԱրեգակն զժահաւոտուԹիւն յա-մաքեցուցանէ · Խոսր : ՙԿոհակաց մակընԹա-ցուԹիւն և տեղատուԹիք զքաղաքս և զյա-մաքս ծովացուցին , և զծով յամաքեցուցին · Ագիոպ · Ծ : ՙԽորշակահար յամաքեցուցա-նէ · Ագաթ · (մի Ճ . այրեցուցանի :) ՙ Ար-ուկս խորշակ զնոտ , այսպէս նոքա զսիրտ յամաքեցուցանեն յԱծային մուծուԹիւնէ և յանկուԹիւնէ · Լմբ · ազ : ՙՅամաքեցոյց զԸզե-նին դալար , և բժշկեաց զՀեռն գօսացեալ · Եփբ · համաբ : ՙ Յուցանէ զայն ՚ի Թզենին , զոր յամաքեցոյց · Իգն : ՙՅամաքեցոյց զղ ևն նշանաւս խալին · Ճ · Բ :

ՅԱՄԱՔԵՑՈՒՑԻՉ, չի, չաց · ա · Որ յամաքեցուցանէ , յամաքեցուցանօղ · չորաց-ուցիչ · ՙԲնութի սրմանոյն այնորիկ յամա-քեցուցիչ զօրուԹի ունի : Արեգակն առանց օգոյ խառնուածոյն այրիչ և յամաքեցուցիչ է : Հուր ջրոյ յամաքեցուցիչ : Այսր յամա-քեցուցիչ հողմոյս ասէր Հարմնն , ԹԷ սրբ հիւսիս , և ԵԿ ՚ի հարաւ · Վեղր · ՚Բ : Եփիփ : Բրս · Տրէ : Լմբ · ազ :

ՅԱՄԱՔԸՆԹԱՑ , ի , ից · ա · Որ ընԹա-նայ կամ Ճանապարհ առնէ ընդ յամաք · ՙԴովափնոյ Ճանապարհորդ զմեղաւորս ա-սէ , և յամաքընԹացդ զարգարուն · Խոսր :

ՅԱՄԱՔԻՄ, եցայ · յ · Ցերաինոմաւ , ἀναξηραίνομαι . Siccor , exsiccor . areo , aresco , exareo , exaresco , areſio . ψύχο-μαι , ἀχψύχομαι , frigesco . Յամաք լինել , չորանալ , պակասիլ ՚ի խոնաւուԹէ · գօսա-նալ · սղոիլ · և Պապակիլ · ցամԹիլ , լորիալ , փշրիլ , սբմԹիլ · գ-ոբ-ռամագ , լեռիլեւ · ՙՄին չեւ յամաքել ջրոյն յեւրկրէ : Յամաքեցաւ եր-կիր , կամ հեղեղատ · բանջար , խոտ · ար-մատ , գդմեղի : Յամաքեսցի ամենայն մար-մին , և ամենայն չունչ : Յամաքեսցին ձկունք նոցա ՚ի չուրցն պակասուԹէ : Ոակեւրք յա-մաքեալք : Սոխոն ցամաքեալս : Յամաքեսցի սէր բազմաց : Ալրն յամաքեալ դնէր (իբր անշունչ) : Լեզուք նոցա ՚ի ծարաւոյ յա-մաքէին , և այլն : ՙԿործանեալ յոգւոյն յա-մաքիւր : Յամաքեցան ՚ի սովոյ անտի , իբրև պատկերք մեռեալք : Ձեռն նորա յամա-քեցաւ : Զօրութիւն գիւին յամաքեցուս ՚ի ձեռն նշանի խաչելոյն : Յամաքեալ յարդա-րութիւն · կոչ · Ը : Եսա · պԺ : Ճ · Բ : Եփիփ · Բ : ՙԳոյն երեսացն յամաքեցաւ · Ոսկիբ : ՙԻ աքանչելի զարմանալեաց անտի յամա-քեալ պահապանացն · Վրդ · հղ · յ : ՙ Եւ ոչ զյամաքեալսդ զովացուցեք զծարաւ · Մաթ :

Իսկ ՅԱՄԱՔԱՒԱԼ ԳՕՏՒ՝Ն Ակրեցած գօտի-էրածՙ տիւածՙ լորյածՙ խոչերը · ՙՄինչև ՚ի յա-մաքեալ գօտին առ ետոպացւոց Ճանապար-հորդութիւն : Հարաւային եզեր , զոր կուչեն յամաքեալ · Խոր · Ծ :

ՅԱՄԱՔԻՉ · Տ · ՅԱՄԱՔԱՒՑՈՒՑԻՉ · ՙԳե-տոց օտար խորհրդոյն՝ չառաւիղք Ճառա-գայթից գիտութիւն միշտ լինի յամաքիչ : Ծո-վուն յամաքիչ · Լմբ · ազ : Գ-ոյ :

ՅԱՄՈՒՔ ԿՂՉԻ (իբրև բարբ՝ Յամաքա-կղզի) · Χερρόνησος , χερσόνησος . Chersone-sus , cherronesus, peninsula . Յամաք կըղ-զիացեալ՝ երկայնելով ՚ի մէջ ծովու , զոր պարաճոգաւ կից ընդ յամաքի , իբր միանգա-մայն յամաք և կղզի · ՙ Ուներ սարմատիս ըզ-քեռաւին (որ և քերսոն, գԸրբՙ) յամաք կղզի-ելլադա՝ զպեղոպոնիսոս յամաք կղզի : Ելիա-նիկն արաբիա միանէին ընդ միմեանս յա-մաքի ծովուն որպէս յամաք կղզի · Խոր · Ծ :

ՅԱՄԱՔՈՒԹԻՒՆ · գ · Շորուքի · գոյու-Թիւն · երաշտուԹի · գ-ոբ-ռալագ , գ-ոբագ-ւԷգ · ՙԻ ջրոյն յամաքուԹենէ , որ ՚ի ներքոյ կայր՝ յատակք երկրի երևէին : Ի վերոյ ա-մենայն երկրի յամաքուԹի · · · Եղիցի յամա-քուԹի ՚ի վերայ գղաձոն միայոյ · Իմ · ծԷ · 7 : Գ-ոբ · Ը · 37 · 40 : ՙԸնդ խոնաւուԹեան յամաքուԹի : Ի խոնաւուԹէ , ՚ի յամաքուէ : Դիւրածախ էիր յաղագս յամաքուԹեան · Նիս · իոս : Եփիփ : Շ · Բոբյբ :

ՅԱՄԱՔՈՒՄՆ, քմանց · գ · Յամաքիլն · յա-մաքուԹի · ալ սլուանի , պապակուհի · ՙ Յետ ծովուն յամաքմանն : Ո բրեալ զյամաքումն առ-ցէ հեղեղք արտասուացս · Նիս · իոս : Նոր · ՚Ը : ՙՍիրոյ յամաքումն : Ի յամաքմանէ սի-րոյն եղէ · Ոսկ · չհ · Ը · 33 : Բ · 27 : ՙԵկն ծարաւ · · · ծանեաւ զնա ՚ի սաստիկ յամաք-մանն իւրում · Եփիփ · Ծ :

ՅԱՄԱՔՈՒՏ, ի, ից · ա · Անջրդի · չոր · յամաքեալ · ՙԼինի յամաքուտ վայր : Յանե-ցին զջօվն բժշկուԷ ՚ի յամաքուտ և ՚ի հիւան-դացեալ հոգիս մարդկան · Վրդ · հղ · Է : Երփ · ֆ · Խոբան :

ՅԱՅԳ, ոյ · գ · Նύξ . Nox . Ժամա-նակն՝ որ յերեկոյէ մինչև յայգ, այսինքն ցա-ռաւօտ · այն է գիշեր · (որոյ ներՀական է ցե-րեկ , այսինքն տիւ ·) ՙ Յայգ ցասագին՝ եր-կուց վտանգից , մինն լաոյ , և միւսն մահու : Զգիշերոյն ալօԹքն և ցայգոյ (մեռ յայգա-նալ) ՚ի ձիԹաւտահետ յերինն առաձինն մատուցանէր · Նոր · Լ : Կորնթ : ՙ Զցայգն ամենայն (այսինքն զգիշերն ալջոյն) եկեալ ՚ի գալգաղա · Յեռ · ֆ · 9 : ՙ Ա-յն՝ որ զնս և զամենայն տիւ լուսաւորէ , և զցայգ զօղե-ցուցանէ · Եփիփ :

ՅԱՅԳ · Տ · Մինչև ցայգ · մինչև յայգանալ առաւաւտս · գիշերայն · զցայգ · ՙՁօգոյն՝ որ ցայգ ուսնու ՚ի խոնաւուԹենէ ջուրց : Զի ցայգ ՚ի նորա լուսոյն ՚ի լուսնի ամանն լոյս ծագէ : Յայս է ԹԷ ուրեք ծածկի ցայգ · Եփիփ : ՙԵւ այս ցայգ գործեցաւ , ՚ի դէպ էր՝ ԹԷ ամենք ննջէին · Ոսկ · Տգ :

ՅԱՅԳԱԳ · Տ · Νύκτα , νυκτός . Per noctem , nocte . ի գիշերի · մինչև ցառաւօտս · գիշե-րային · գիշերի · (որպէս և Ցգերեկ՝ է ՚ի առաւ մինչև ցերեկոյ ·) Գիշերը , գիշերս · Լեռ , լեռնկին · ՙՁցերեկ այրեալ լինէի ՚ի տօթոյ , և զցայգ ՚ի ցրտոյ : Ձուեսցէն զցերեկ կամ զցայգ : Ի գինւոն զցայգ և զցերեկ : Նրբ մնեալ են այոր զցայգս : Որ եկին ՚ի տուն քո զցայգ : Ինձուբ կ՚նեա այլազգեացն զցայգս : Զցայգ պահ արկցուք զմեք չուրլ : Եւ զցայգ եղիցին իբրև զգոլա : Պաշտեր զցայգ և զցերեկ · և այլն : ՙ Տքնեալքիր զցայգ և զցե-րեկ : Քունն իւրեանց քաղցր է ղցայգ և ղցո-րեկ · Մ՚Բ :

ՅԱՅԳԱԳՆԱՑ · ա · Որ ՚ի գիշերի դնայ՝ կամ չորի · ՙՁոխտեան ատեմ և զմոզիչ և զկուիկեացս , ՚ի խաչափմանէ սպասեալք , և անարիք , և ցայգագնացք · Մէին · չԼա :

ՅԱՅԳԱԳՆԱՑՍ ԱՌՆԵԼ · Գիշերային Ճա-նապարհ առնել , կամ տալ ընթանալ · ՙԳունդս հատեալ , ցայգագնացս՝ արուեալ · Ա-ռաք · Ճ · 38 :

ՅԱՅԳԱԿՈՒԻ ՄԱՐՏ· Իբր գիշերամար-տութիւն · որպէս գնի ՚ի յն · νυκτομαχία · ՙՑայգակուիս մաքառացն ինն նման է · Ոսկ · ՛ · գ · 17 :

ՅԱՅԳԱՆՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁ · Գիշերային

հանդերձ. զգեստ ի պէտս գիշերոյ. ՚Ելիցէ արժանի է յայգանոցս հանդերձս ունել կամ այծեայս, կամ այլ ինչ. Բրս. հդ:

ՑԱՅԳ-ԱՊԱՀ, ի, աց. ա. Գիշերապահ. պահապան գիշերոյ. և Պահօղ և սքնօղ ի գիշերի. ՚Ըստ օրինի յայգապահաց և ցերեկապահաց լինել վճռամքեր. Սբհ. չհ:

ՑԱՅԳԱՊԱՇՏՕՆ, տան, անց. գ. Գիշերային պաշտօն. Ժամերգութիւն գիշերային. հակառակ՝ որպէս ի կիրակամուտ. ՚Թէ արժան է կիւրակէի առաւօտ յայգապաշտօն առնել. Յհն. յհ. խմ. ապ: ՚Յայնմ գիշերի յայգապաշտօն մեծ եղև: Միաբան ի հրաւիրակութիւն յայգապաշտամանց բերգին զմի գիշեր, որ ի կիւրակէն լուսանայր: Եւ ամենայն իսկ առաւօտս յայգապաշտամանն յոյժ սրտառուչ գոչմամբ ծածկաբար լինէին ազօթք արքային. Բ-ուղ. ՟Բ. 15: Յհ. ԼԲ: Ճ. Գ: ՚Զնոյն յայգապաշտամանն ընթացեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական՝ կամեցան առնել կաթողիկոս. պաշտնի: ՚Յայգապաշտամամբ մաղթանս առ ՚ած մատուցանէր. անդ: ՚Զօրէն օր խրճիթս ուսուցանող յայգապաշտն արարեալ ի նմին եկեղեցւոյն: Յորդորն յայգապաշտամամբ. Ոսկ:

Մերթ ա. Որ ինչ անկ է գիշերային պաշտամանն. ՚Ի հակառակն մատանել յայգապաշտօն խորհրդածութիւն. Տծակ:

ՑԱՅԳԱՅՆՈՐ, կամ ՑԱՅԳԱՅՆՈՐԴ, ի. ա. Որ կրէ ձեռս գիշերային, կիսանուրբն տեսանէ. երազատես. ՚Ընդէր նախանձէք ձեզ (ընդ) յայգաձեռորիդ (կիս՝ յայգաձեռնորդիդ) բանդագուշիլոյ. Սէբէր. ը:

ՑԱՅԳՈՒԹԻՒՆ, գ. Նիւ. Nox. νυκτερινός, nocturnus. Յայգ. գիշերային ժամանակ. գիշեր. և Եղեալն ի գիշերի. ՚Ա յի՝ որ չիցէ տր ի յայգութեան բոլիանել. Օր. ԻՖ. 10. յն ի բոլմանել գիշերի: ՚Կամի նախ քան զդիշերն ածել ի հաշուութիւն ութոից, և ապա տալ յայգութեան: Կարևոր ազօթից պէտք են, և բազում աղաւաւթն ազօթից և յայգութեց: Զայգութիւն և զցերեկութիւն, կամ զարթ. գանիւ և զլուսնոյ. Ոսկ. Յհ. Ն ԵԲԲ. Ն ա. պխ:

ՑԱՅԴ ՎԱՅՐ. Մինչև ցայդ վայր. ած. Μέχρι τούτου, ἕως τούτου. Hucusque, usque huc. Մինչև ցայս աեղի կամ ժամանակ կամ աստիճան. ցարդ. ցայդր. ցայսր. ԻՆ. լուսն հոս. պօրայսպես. ապա. չոփսպսր. ՚Յայդ վայր եկեալս, և այլ մի անցանիցես. ՑԲ. ԼԷ. ա: ՚Ընդէր արդարդ ցայդ վայր միայն հատուր ընդեռնուլ: Յայդ վայր եղև հրաման պատուհասիդ ձերոյ. ԵՂԻ. ա. Է: ՚Թվիլ տուր մինչև ցայդ վայր. ՂՅ. ԻԲ. 51:

ՑԱՅԹԵՄ, եցի. ն. ե. կամ ՑԱՅԹԻՄ, ե. ցայ. յ. Տ. ՑԱՑՏԵԼ (ասմ. ցոխնել). ՚Ի փորուածոյ ձեռացն առուք իջնել արեան, ցայլեալ ներկեաց վէրքիւրս սորա կարծրացնան. Շ. ԻՈ. ԲՈՀԷ: ՚Յօդեաց զքօղ ըժշկուճեաց ՚ձեզ ՚ի վերուստ, ցայլեալ արեամբն ՚ի ՚ձեր կողէն կենդանացոյց. Շ. փաշ: ՚Յայլեալի չիս յարենէգ այդ, որ հասկացաս յ՚ած յին կծղիցգ. Բէնիի: ՚Գլուխ քաւ ցօղով, վարս քո (կամ վարպաս) մանր անձրևով ցայլեաց. Տաղ: ՚Վարպ մանր անձրևով ցայլեալ.ապա ինչն ցօղեալ ՚ի ցայտմանէ անձրևի. Գանձ: ՚Ի մաքրող հրոյդ ցայլեցեալք, կամ ՚ի յոգիս մեր արկէք. Լմբ. փաշ հրէպ:

Իսկ ած. Յայլել. կամ ցաքել է Ծագելը ՚ի ցայլեալ արևուն սակաւ ինչ ամպ երևի: Ի ցայլել արևուն, և ՚ի մուտն. Վ.ոփ: Որպէս և ՚ի կրկին միտս ասի, ՚Զոլորմնալիքն ցայլեան ՚ի պատաքաւ ընորհաց քոց հոտս. Տաղ:

ՑԱՅԹԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Իբր Յայտնացուցանել. Հոսել. ցնդել. ցօղել. ցոթնէցնել, վաղցընել. ըզլոթնմագ.ագթըմագ. Յայլեացի ՚ի կաթուածէ ՚ձ արեանդ յապաուաժեալ հոգիս. Բէնիի:

ՑԱՅԺ. ած. ՚Էως τοῦ νῦν. Usque nunc. νῦν, nunc. Մինչև ցայժմ. ցարդ. Ինքնան հիմն. ընհպիէպէս. ՚Որ ինչ ցայժմ ոչ եղև ինձ, այդ լինիցի՞ : Քան զկենդանին՝ որ ցայժմ կենդանի իցեն: Չի որպես և ցայժմ, և այդ զնի այսորիկ, և այլն: ՚Որոյ և պատկերն և ցայժմ գրեալ պահի: Եւ ցայժմ այր ոչ եաես զպատկերդ քո: Եղիա և ենովք՝ որ ցայժմ կենդանի են: Արդ գաբձեալ ձեր ինքաքանչիւր առաջ՝ իշխեցէք, որպես և ցայժմ: Հեռանալ ՚ի մոլար օրինացն, զոր ցայժմն ունէր. Եսա. ԽԲ. ա: Ճ. Ա: Եփիի: Խբ. Գ. 42: Փոր: Իակ՝ Մինչև ցայժմ. աեւս Ծն. ԼԲ. 4: Խշ. 34: Եփէ. Բ. 14: Հա. Ը. 22. և այլն:

ՑԱՅԼՔ. } ֆ. Βουβών. Inguen, bubo-
ՑԱՅՂՔ. } nes. Եղունք. կողմունք կամ խորշք առականաց. սալտ. ագամիչ, ա ճաւ. ՚Եղև մահառաւժամ, և ուռնոյք ցայլքն: Ելանէ հլուծդ, որպես ի ցայլքն և ի յանթն. Մխ. ասր: Մխ. ԻԹշ: ՚Ո՛չ աեսանես, քանզի ցայդք և փայծաղուներք, ոմանք վերոք և ոմանք ասագով վճանդիւալք՝ զցաւսն առձեցուցանեն. Բրս. յոգվիք:

ՑԱՅՆ, իւր ս. Որպէս Ցայգքան. հանդ, անակ, այնտ. ՚Ոմանք (յապաշնակաց) զձիս նամոյր սպիտակութիւն ցայն փայլեն, միչ և այլն. Պիզ:

ՑԱՅՆ. իւր ս. Որպէս Ցայգքան. հանդ, անակ, այնտ. ՚Ոմանք (յապաշնակաց) զձիս նամոյր սպիտակութիւն ցայն փայլեն, միչ և այլն. Պիզ:

ՑԱՅՆԺԱՄ. ս. Մինչև ցայն ժամ, կամ ցայն ժամանակ (որպէս գնի ՚իմն.) ՚Եւ ցայն ժամ ևս զգրուանն ոչ էր կազմեալ. Նեեմ. Ը. 1: ՚Ցայնժամ կենդանի էր. Խոր. Գ. 22:

ՑԱՅՆ ՎԱՅՐ. Նոյն ինք վ. ՚Որ ցայն վայր միաշուրթն համալրուք էին: Որ ցայն վայր կացեալ ճեաչեալ էր հայրենի օրինաք... Ցայն վայր չորք միայն էին: Ցայն վայր ամենեքեան էին ի կուսապաշտութեե. Եսա. ԽԸ. ա: Ց. ԼԲ: Շ. Բարձ:

ՑԱՅՆԿԱՆ. ս. Ա յինչափ. ցայն. ցայնվայր. ՚Ի վերոյ քան զմոլութիւնն եւլիչ լսանանելով զանգամս վերկաւոր՝ զմարգին խոնարհութիւն, ցայնքան՝ մինչև ՚ի ընկալոյդ. Նա որ. Բ: ՚Ցայնքան բարձրագոյնս պանծացին ՚ի վերոյ յազթահարելոցն, միչ զի և այլն... Ցայնքան միչև ՚ի ապառել չուսցի. Պիզ: ՚Որք ցայնքան անգեալ ուղղութեն և չահկին. Պիզ: ՚Ժամանակ ընդուս նեղի ցայնքան է, միչև յաչխարհի եմք. Գէ. Եսա:

ՑԱՅՍՎԱՅՐ. Տ. ՑԱՑՏ ՎԱՑՐ. որ և ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՑՍՎԱՑՐ. ՚Էως τοσοῦτον. Hucusque. ՚Որ ինչ վան հարցմանդ զտհին... ցայս վայր ցուցեալ լիցի. Բ. Ա. Ե. 42: ՚Ա յլ այս ցայսվայր բաւական լիցի: Եւ այս ցայսվայր հերքեացի. ՍԷԲԲ. Բ: Յհ. Ի: ՚Եւ ոչ միչև ցայսվայր միայն ձգեն զանհամ պատմութիւս. Շ. Բէ:

ՑԱՅՍ ՑԱՅՆ. Իբր Ցայգքան ցայնքան. կամ հայելով յայս ինչ և յայն. յն. γε οὖς, իբրու. այլ ըստ հյ. տ՚ած: ՚Բայց պատրիկ ցայս ցայն կարգաւորեք են. փիլ. իմաստ:

ՑԱՅՍՔԱՆ. լ. Τέως. Tamdiu. ἐπὶ τοσοῦτον, hucusque. Ա յրքան. ցայսվայր. ՚Արգ այսորիկ ցայսքան ատացին: Եւ այսքիկ ցայսքան. փիլ. իմաստ: ԵՒս որս. Ք:

ՑԱՅՍՕՐ. ս. Ἐως τῆς σήμερον, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Usque hodie, hodiernam usque diem. որ և ասի Մինչև ցայսօր. միչև ցայսօր ժամանակի. այսինքն մինչև ցօրս ցայսքան ևս օրս. պտս կիմնէպէս. ՚Չի ասիցեն ցայսօր: Չխաւիանած Հարկաց քաղաքացն, որ ցայսօր խափանեցեալ: Ծն. ԻԷ. 14: ա. Ա. ԾԷ. 31: ՚Որք ցայսօր պնգեալ են. Եփիի: Իսկ ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՑՍՕՐ, ասէպ գտանես ՚ի գիրս:

ՑԱՅՏԵՄ, եցի. ն. Ῥαντίζω, ομαι. Aspergo, or. Ցնգել ցողել. և Ծագել. բըղխել ջրոյ և լուսոյ. որ և ՑՑ ՑՑԵԼ. ցաքիչ. ցնել, ցաքիչել. ցաքել. ասագէրէ, սերէփէ, սալբլսագ. ՚Ցայտեցաբ յայնեն նալա զրմովքն և զձիովքն: Ի քէզ ցայտեցելոց ասեանդ. Ը. Ե Գ. Ե. 33: Այ. Բաղբ: ՚Ցայտեա այժմ ալաչեմ զքեզ, կրկին չնորհ լուսաժպտելոյ: Խանալի արեգակին և լիմնցական աչս ցայսեալ յերկնից. Լմբ. պտգ. Ն ոչ:

ՑԱՅՏՈՒԿ. ած. գ. Ցայտել. Ծասալք. ցաքիչ. սերէփէպէ. սերէփէպ. Ը զբուր գառնալ եկեալ հնգաս քննագործակ գաշն բասնալ և կարալ. և ցայտուկս հնգեալսին կալաս զարս անկնան երկրին. Լասփ. ծ:

ՑԱՅՏՈՒՄՆ, ման. գ. Ցայտել. ՚Ի դուրս արձակուճն. ցայտուկք. ՚Ցայտմունք փայլատակմանցն: Զգեհենին հրոյ ցայտմունս: Ցայտմունք արեանն պատաս ականին. Փար: ՑԳ. խմ. պաս: Աբծր. Բ. 12:

ՑԱՅՏՍՔ. գ. Արժան վերնոցն, նոյն ընդ նոսս. ՚Եւ զցայտն անկեալս ՚ի վերոյ ձորոյ ձոց լուսայեն. Կանն:

ՑԱՆ, ի, ից. կամ ա, ուց. գ. Σπορά. Satio, satus. Արժան Ցանելոյ. իբր Ցանուճն. սփռուճն. սերմն. ցանգ. Եփիի. ՚Ցերբանել զսերմանիս օգտակար ցանից: Ի ցանան ժամու. Ընգաբ: Վ.ոփ. Յա:

ՑԱՆ. ած. Ցանեալ. սփռեալ. սփիռ. ցիր. ցանած, ցրուած. ըսեալս. լս. Sparsus. ՚Զբոյն ասրած և ցան. Ցծակ: ՚Վասն յաճնոյն կողմանց գտանելոյն՝ զպարսս ասնուանեալ, որ է ցան ժողովածոյք. Եսա. ԽԸ: ՚Բազումք են ասէ, որ ցան սատ անգ ընգ աչխարհ՝ անհամար ճեաչեալ են: Ո՛չ կարգ ըստ կարգէ (յաղագս ասրած), այլ ցան սատ անգ (ընգհատուած). Գ. Գ. Բ. 14: Եսա. ԽԸ. ա:

ՑԱՆ ԵՒ ՑԻՐ. ած. Σποράδην. Sparsim. Ցանեալ և ցրեալ կամ ցրուեալ. սփռեալ այսր անդր. քաչքաչեալ. ցրիս. ցիրուգան, փորփրեալ. փորփորալ. փորփրելի. ՚Զցան և զցիր հերիրս բնաւքեն... ցանեն և ցիրն, և փնշահոգն. փիս. լմն: ՚Զաչատարածն ատարատ գաշատացն ցան և ցիր կատարեանգ. Ագաբ: ՚Ցան և ցիր յանգուգն յարձակմանգ ընդ երկրս երկրին ատրարով... Գտան բնակեալք ցան և ցիր ասիկաք. Խոր. ա. 10. 11: ՚Ցանն և ցիր սփռեալք ընգ երեսս երկրի: Ցան և ցիր առ աստղատով լերինն կալեալ կասկանաս: Ցան և ցիր անկեալ և սփռեալ յոտսար ատրս. Յհ. ԼԲ: ՚Կրկնեալ և ցրեալք, որ անատանեալ կոչին սպորագիս, ի ցանել և ցիրք. Շիր. ւրմ: ՚Ընակչին առանց պատատոց ՚ի չինս ատրիք ատս անգ ցան և ցիր. Եսա. ԽԸ. ա:

ՑԱՆԳ. ՑԱՆԳԱԼ. ՑԱՆԳԵԼ. ՑԱՆԳԱՐԴԵԼ. ՑԱՆԳԱՐԴԻՒՆ. Տ. ՑԱՆԻ. ՑԱՆԻԱԼ. ՑԱՆԻՆԵԼ. ՑԱՆԻՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՑԱՆԻՑՈՒՑԱՆԵԼ. ՑԱՆԻՑԻՒՆ. (զի ի ընդ նմանէ հնչի իբր ի):

ՑԱՆԵՄ, եցի. ն. Σπείρω, διασπείρω. Semino, sero, dissemino. և spergo, dispergo. πάσσω, ττω, κατασπείρω, προσσπείρω, conspergo, aspergo. ῥαντίζω, ἐπιῤῥαίνω, περιῤῥαντίζω, προσραίνω, circumspergo. Իբրու զցան՝ զցամանեալ մատունս իբրաց ցայտմամբ ի նմն ծառայել այսր և անդր: Որպէս Սերմանեալ զանգս. (որ և ասի. ցանէլ. Եփիի: ՚Զպատուական սերմն ցանից ցեն: Սերմանիքն որ և օգտակալք ցանիցին ՚ի ձեզ. Մանդ: Խոր:

Որպէս Սփռել. ցրել. ցրուել. ցանել. ռեբբ. ցեօ. *Ապէք մտօք, հնոցի, և ցանեսցէ զայն Մովսէս ընդ երկինս. և ցանեաց զայն Մովսէս ընդ երկինս: Զմեգ որպէս փոշի ցանեաց: Խորշակաց զնա մանր, և ցանեաց 'ի վերայ ջրոյն: Ցանէր նա զգեղին յայս հօրն իւրոյ: Ցանեսցես զապաւանն ընդ երեսս ձեր: Ցանեաց (զփայծաղկունս հրոյ) 'ի վերայ քաղաքին: Զքինակս աման ցանեսցէ. եւ: կամ *Ցանեսցես զգեղ ընդ դաւաղաս Ցանել զնոսա ընդ գաւառս. եւ այլն: *Որ ցանեալ են 'ի յէշատակս ժամանակագիր դպրացն առաջնոց. Եւս. պտմ: ա. 1: *Զգիր առաքելոյն մերոյ պատմեալ, և ցանեալ ընդ երեսս մեր խնդութեան: Ցանելի (դեղ) աչաց է, որ զոգ-ւոյ աչին պղտորեալ 'ի արտմտութենէ՝ մաքրել կարող է. Կլնմտ.

Որպէս Սրսկել. ցօղել. ցանել, ցրցնել. ռեբբ, ռալմդ. *Ցանեսցես 'ի վերայ ձեր ջուր մի: Ցանեսցես զնոքօք ջուր սրբութեան: Առեալ մովսիսի զարիւնն՝ ցանեաց զժողովրդականն: Առցես յարենէն, և ցանեսցես 'ի վերայ ահարոնի, և 'ի վերայ պատմուճանի նորա. կամ զարմով սեղանոյն: Առեալ մովսիսի յիւղոյն օծութեան՝ ցանեաց մատամբ 'ի վերայ սեղանոյն: Առեալ յիւղոյն և յարենէն՝ ցանեաց զահարոնիւ և զպատմուճանօք նորա, և զորդւովք նորա և զպատմուճանօք նոցա. և այլն: *Ամպք 'ի ծովէ ջուր առնուն, և ցանեն զերկիրս. Եղիշ. յաղթեւոր: *Արտասուօք կնոջն, որ 'ի վերայ ոտիցն անեան մերոյ ցանեցան. Եփր. հա:

ՑԱՆԿ, կամ ՑԱՆԳ, ոյ. ոց. գ. Φραγμός. Sepes, sepimentum. Θριγκός, τριγχός, septum, vallum, maceria, և այլն. ('ի բառս Անկ կամ յանգ. իբր ցեղր, ցվերջ.) Ամփոփեալ յեզր պարսպիք, այգւոյ, անդոց. որմ գեղջուկ հիւսուածոյ. շրջապատ. պատնէշ. կրձնին. որմարգելք. խից. խոզէ դոփ. չիր. լուրթոն ֆերբէ. *Եկաց յառուամէջս այգեացն, և էր ցանգ աստի, և ցանգ անտի: Խրամատեցաւ վասն քո ցանգ: Որպէս յորմոյ թիւրեալ, և 'ի ցանկոյ մերժելոյ: Արկանել ցանգ և պարիսպ ամրութեան: Մարախ մանեալ զցանգով: Ցանգով փակեցի... քակեցից զցանկ նորա: Կոչեսցիս խրամակարկատ ցանկոց. և այլն: *Ի ճանապարհաց և 'ի ցանկոց: Ի խրամ ցանգոյն: Ընդ թումբս վազել, և ընդ ցանգս անկանել. Սրգ: Նխ. Եղնկ: Ոսկ. յհ. բ. 13: *Առաքինին ցանկ և պարիսպ 'ի կիր առնու, և ծածկոյթ շնչականացն. Փիլ. լին: *Խմացար զկապ բազմատեղեաց, և կմ զցանկ հայկին. Ար. որս. է: *Ո՛ է՝ որ զփափկութն աչացն՝ արտեւանացն ցանկով զգուշացեալ փակեաց. Կոչ. ի: *Բանք որ հօրն կրձնին և ցանգ եղաւ ցեղընտիր լինելոյն. Լմբ. պտրգ: *Հրեշտակական թևոցն սքողմամբ ցանկ արկեալ (այսինքն շրջապատեալ) պահէիր. Նար. խոս:

ՑԱՆԿ. նմանութք. Πίναξ. Index. Ցուցակ գլխոց մատենից. որ և ասին ԳԼՈՒԽՔ. *Ցանկ դաւթայ մարգարէութեն. Սղ: *Ցանկք առաջին գրոց... ցանկք երրորդ հատածի. Խոր. յ:

ՑԱՆԿ. այլով նմանութք, արմատ բառիս Ցանկութիւն, իբր նոյն. *Ցանկութիւս նորոգս խնդրեն գտանել. իսկ ցանկքն տեղի՝ և նա արա ունի իւր առանձինն՝ խռհուրդս ոմանս կափուցեալս և յարեալս զմարմնոյն և արտաքոյ. Փիլ. լին. գ. 186: Այլ յասելն Մոգ. ֆ. *Զառափումն մշտախոհ զցանկ ըղձման քո արամախոհական մակամտածութեն ,,. կամ է ցանկութիւն, և կամ հանապազորդ:

ՑԱՆԿ, կամ ՑԱՆԳ. մ. Διαπαντός, ἐις τὸ διηνεκές. Semper, per omne tempus, in perpetuum, jugiter, continuo, indesinenter. Մինչ 'ի սպառ. հանապազ. միշտ. յաբաժամ. յամենայն ժամ. անդադար. յաւէժարար. *Եւ ոչ ցանգ բարկացայց ձեզ. Որ ցանկ կայիք ընդ իս 'ի փորձութիս իմ. Եւ. ծէ. 16: Ղկ. իբ. 28: *Ամի ամի զնոյն պատարագս մատուցանեն ցանգ. Եբր. ժ. 1: *Եթէ ցանկ զմծ յիշեմք, չախորժիցեմք զչարիսն յիշել. Ոսկ. եբր: *Որպէս ցանկն ասէի, և այժմ ասեմ. Ոսկ. ա. փիլ: *Ցանկ և հանապազ պատերազմի ընդ մեզ: Ցանգ և հանապազ վշտանայր վասն աւետարանին. Ղ. բուբյր: Ճ. Ա: *Ցանկ ամբողջ պահել: Որ ցանգ զաքանչելիսն տեսանէին: Ի նորա գեղն ցանկ պշնուլ. Փիլ. իմաստ: Ոսկ. յհ: Ցճխ. ժ: *Զերկիր՝ որ հանապազ բուեմք, և ցանգ կոխեմք. Եղնիկ: *Ցանկ զնոյն աղօթեմք: Կարօտութբ խնդրելեացն՝ ցանկ առ իւր ձնել մեզ արասցէ. Խոսր: *Քո տէրն ցանկ խրատէ... միշտ խրատէ, ցանկ աղաչէ. Սարգ. ա. գ. է:

ՑԱՆԿԱԳՈՅՆ. ա. Առաւելագոյն. յաճախագոյն. *Ի քաղդէացւոց և յասորեստանեայց մատենից ցանկագոյն են մեր իրք. Խոր. ա. 1:

Կամ Առաւել ցանկալի. և հաճոյական. Προσανέστερος. Nimis gratus. *Ցիշատակ բարի՝ անձին Ես ցանկագոյն, քան մարմնոյ՝ իւղ ,,. այսինքն համբաւ բարի պարարէ զոսկերս. Առակ. ծղ:

ՑԱՆԿԱԼԻ, լւոյ, լեաց. ա. Ἐπιθύμητος, θυμαδέστερος, ἀρέστος. Desiderabilis, desideratus, gratus, placitus, acceptus, acceptissimus. Արժանի ցանկալոյ, կամ ցանկացեալ. փափաքելի. տենչալի. տարփալի. ախորժելի. սիրելի. հաճոյական. *Գանձ ցանկալի: Անօթս ցանկալիս: Ցանկալի սպասուք տանն տեառն: Զերկիրն ցանկալի: Զտունս ցանկալի: Այգիս ցանկալի: Զցանկալի սպարսն: Զվիճակն իմ ցանկալի: Տիրեսցէ 'ի վերայ ամենայն ցանկալեացն եգիպտացւոց: Ցանկալի էր տեառն անձն նորա: Ցանկալի է նա քան զոսկի: Եթէ մեծութեն ցանկալի է 'ի կենաց ստացուածս. և այլն: Իսկ Ողբ. ա. 6, *Ետուն զցանկալի ցանկալի ինչս իւրեանց կերակրոյ ,,. յն. այլազգ: Ոպ և Դան. ի. 23, *Այր ցանկալի ես դու ,,. բառ յն. այր ցանկութեց. այլ Սիմաքոս դնէ, այր ցանկալի: *Այր ցանկացող խմատից ես դու, և դարձեալ՝ ցանկալի ես ծծեղէն հոգւոյն. Վրդն. դան: *Այր ցանկալի հոգւոյն իմ, և դարձի գիրույն՝ ես և ուսման ցանկացող. անդ: *Ապականեմ զդեղ քո ցանկալի. Ծաղիկ ցանկալի ուսման մեբուեմ: Ցանգալի այլն այն. ճճ: *Քաղաքացն և աւանայն ցանկալեաց: Քնով ցանկալեօք Երանելիս տրար, և ցանկալիս. Ագաթ: Նար. Երգ: Սարգ:

Կամ իբր գ. Ἐπιθύμημα. Cupiditas, desiderium. *Ցանկալիք աչաց: Զցանկալիս որովայնից նոցա: Զամենայն ցանկալիս գրատեր սիոնի: Զձեռն իւր ձգեաց նեղիչն 'ի վերայ ցանկալեաց իմոց. եւ:

ՑԱՆԿԱԼԻՑ. իբր Ցանկալի. *Ոչ ցանկալեաց եղև սիրտն յղացեալ զմարգարիտն. Եփր. ա. եփաշ:

ՑԱՆԿԱԾ. իբր Ցանկացած, այսինքն ցանկացօղ. *Եթէ ես ցանկած կատարեալ կենաց, որպէս տէրն ասաց. Գնձ:

ՑԱՆԿԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἐπιθυμητικός, ἐρωτικός. Concupiscibilis, cupidineus, desiderativus. Որ ինչ հայի 'ի ցանկութեն մարմնոյ. *Ցանկական մասն երկմանցն: Որ յոգիսն հարեալ լինէին 'ի ցանկական օձէն: Աջօք նայիմ ցանկականին, 'ի գեղ գլխոց իգականին: Ի ցանկական աղտեղութեիս: Ոչ՝ զցանկականն խրոխտականութեն սանձեցի. Սարգ. ա. գ. գ: Եղիշ. խոսէ: Ցո. որբ: Ցճխ. բ: Նար. ծբ: *Եղեցի ոք մեծատուն, թէ ցանկական բնութեն աղքատ իցէ. Ոսկիփոր:

ՑԱՆԿԱԿԱՆՆ. Բազմօրյական կարողութեն ոգւոյ. *Որ յոգւոջ են եռատեսակ Մասունք, խռհականն, և ցանկականն, և ցասմնականն: Պղատոնեանքն զշունչ, որոյ երեք մասունք են, բանական, ցասմնական, և ցանկական: Զցանկականն 'ի մեզ ուղղելով. Ցհ. իմ. Եբւ: Եզնիկ: Մխ. առակ: *Գրիւս երիս՝ երեք մասունք հոգւոյն, բանական, սրտմտական, և ցանկական. Մեկն. ղկ: *Առաքինութեն ցանգականին՝ ողջախոհութեն և ժուժկալութեն. չարութեն ցանկականին՝ զեղխութեն և շռայլութեն. Արիստ. առաք. *Մէջ է մտացն և մարմնոյն՝ հոգին. և է 'ի նմա ցանկականն ծծային և միայն բարւոյն. Սարգ. ա. գ. ֆ: *Ցանկականն և ցասմնականն՝ զդայականին յարեանոյ, զոր օրինակ խռհականն՝ բանականին. Խոսրովիկ:

ՑԱՆԿԱԿԱՏԱՐ. ա. Որ կատարէ որպէս բաղձր ցանկոյ. *Արծարծեա զօրութբ քո զթևս հոգւոյս, զի հնար լիցի ընդ ցանկակատար հրեղէն պարիսպն անցանել 'ի կեանս սիրողաց քոց. Բենիկ:

ՑԱՆԿԱԿԱՐԿԱՏ. ա. Կարկատօղ զցանկ կամ զխրամատութե ցանկոյն. *Ցարուսցէ զայլ ոմն պահպանօղ և խրամակարկատ: Սուղ ինչ ցանկակարկատ լինել քան զայսոսիկ՝ որ խրամատին. Մագ. ի. լա:

ՑԱՆԿԱՄ, կամ ՑԱՆԿԱՆԱՄ, ացայ, կա՛ կամ կացիր. չ. Ἐπιθυμέω, ποθέω, ἐράω, ἱμείρομαι, և այլն. Concupisco, desidero, cupio, opto. գրի և ՑԱՆԳԱԼ. ՑԱՆԳԱՆԱԼ. Ցանկ կամ 'ի սպառ բերիլ սրտիւ առ ինչ իբր յեզր բաղձանաց, կամ յայն ինչ՝ յոր յանգի յօժարութեն. բաղձալ. ըղձալ. անձկալ. փափաքել. տենչալ. տարփալ. և Տռփալ. յօժարիլ. պապակիլ. պատքիլ. ռէրրբ ռոդէն, իրրօփել, ուբ ֆգէն. ադոլամգ, հաղֆս էրմբ, հայրէլ լէոմբ, աւրգ օլմգ. *Անձն ամպարշտի ցանկայ չարեաց: Մարմին ցանկայ հակառակ հոգւոյ, և հոգի հակառակ մարմնոյ: Ցափշտակութ մի ցանկայք: Եթէ ցանկայք աթոռոց և գաւազանաց իշխանութե: Ցանկայ և փափաքէ անձն իմ 'ի գաւիթս քո: Ցանկանալով ցանկացեալ եմ ուտել զպասեքս: Ցանկացեալ եւ երթալ 'ի տուն հօր քոյ Մի ցանկանար տան ընկերի քո, և մի անդոյ նորա: Մի ցանկար կնոջ ընկերի քո: Մի ցանկանայցես: Տայցես զարծաթն ընդ ամենայնի, որում ցանկանայցէ անձն քո Ուրոյ և ցանկացի անձն քո. Աւուր մարդոյ ոչ ցանկացայ: Ցանկայայ փրկութեան քում տէր: Ցանկացեալ կերակրոյ: Ցանկացեալ նոցա՝ առի: Ցանկացեալ երեսաց քոց՝ գալ զքեզ: Որ հայի 'ի կին մարդ՝ առ 'ի ցանկանալոյ նմա: Զինչ ցանկայ անձն քո: Ամպարիշտ ցանկանայ զամենայն աւուրս ըղցանկութեն չարեաց: Եղէ ցանկացօղ գեղոյ նորա: Հաստնէ առ ցանկացօղս իւր. և այլն: *Բարւոյն եմք ցանկացողք բնութբ. Բր. հյ: *Բարւոյն ցանկալ բարի է: Լաւութէյն ցանկացօղ լիցի. Ցճխ. է: Եղնիկ: *Ցանկայքն մահակից լինել քաջ նահատակացն. Եղիշ. է: *Միշտ ցանկայ մարդ անյայտիցն գիտակ լինել. Գէ. ես: *Ցանկանայքն 'ի սուրբ աջոյ տուն ոյ գտանել ձեռնադրութեն. Փարպ: *Որ ոչ արդարոյ գործ է՝ այլոյ աշխարհի ցանկանալ, այլ անիրաւի. Եղնիկ:

ՑԱՆԿԱՄՈԼ. ա. Մոլեալ 'ի ցանկութիւն. ցանկասէր. *Բաբէլացւոց թագաւորութեն,

որ ցանկամոլք և պերճասէրք էին . Հ ա մ ա ռ . ա ռ ի :

ՑԱՆԿԱՆԵԼ . տ . ՑԱՆԿԱՆԻԼ . *Ձարին կեռանքն որոմագինք են և ցանկանելք . Փիլ . ա . 49 : *Հաշմեալք և ցանկանելք և կարօտեալք . Բ ա ռ . Ը . 2 :

ՑԱՆԿԱՊԱՏ . ա . Ցանկով պատեալ կամ փակեալ . *Սպրդել ՚ի հոգևոր ցանկապատ յայգեւոտանս տեառն զօրութեց . Ցհ . ԺԲ :

ՑԱՆԿԱՊԱՏԱՄ . ա . Պատուօղ զցանկ . քակուիչ կարգաց և կրօնից . *Աճամարտ և ցանկապատուտ դիւամոլի՝ անօրինին ամբաստայ : Գողացեալդ ՚ի գայլէն ամբաստայ , և ցանկապատուտ հետևողաց նորա . Մ ա ֆ . ա . Ը :

ՑԱՆԿԱՊԱՏԵԼ . ն . Ցանկով պատել . չրջափակել . *Յիշեա , զի արտաքսեալ եղեր յայնոյ կենաց , և ցանկապատեաց զդուռնային (անախա սերնդեան) բոցեղէն սուին . Ան յ . հ յ . ի : *Ցանկապատեալ չուշանօք մաքուր որովայնդ : Ի քրտնվեհից ծոյլ ելինաս ցանկապատեալ . Ճ . գ . Ա յ ա ղ . Բ ա ր յ :

ՑԱՆԿԱՀԱՆ . ա . Մշտնջեան . անդուլ . անդադար . *Ցանկալեան ալօթիւք և փա ռաւորութիւք վերին զուարթնոցն նմանիցէ . Մ ա ղ . Ֆ :

ՑԱՆԿԱՀԻՐ . սիրի , լաց . ա . Փիλήδονος , φιλέραστος. Voluptatum amator , amoribus deditus. Սիրոյ ցանկութեաց մարմնոյ . Հեշտասէր . ցանկամոլ . մոլեալ ՚ի սէր ախտաւոր ցանկութեց . տ ա փ տ ա . *Ցանկասէրք մանաւանդ՝ քան ածաւէրք . Է . փ յ . Ք . 4 : *Ա մէնայն ցանկասէր դիմեալ հանդչի ՚ի ցան կութեն : կուրացեալ են միաք ցանկասիրին . Փիլ . ՀԲ : *Վասն հոմանեացն ցանկաւիրաց : Ցանկասէր վատթարասաւ ասայն , զանառակս և զցանկասէրս . Յ ճ : *Առն ցանկասիրի : Ցան կասէրս այս , և գայլերէն ալևոր . Խ ա ր . Ք . 60 . 85 : *Աչացս ցանկասիրի . Ն ա ր . ԼԲ : *Անյագիսիք են հեշտութեցն ցանկասէրք . Ս ր Ք . ա . պ . Ք :

ՑԱՆԿԱՍԻՐԵԼ . Սիրով ցանկալ . սրտի մտօք անձկալ . *Ընդ նմին և բարեձևանալ ցանկասիրեն . Յհ . Խ . ա բ :

ՑԱՆԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . Ք . Φιλησονία . Voluptatis amor. Ցանկասէրն գալ . սէր ցանկութեց . հեշտասիրուի . տ ա փ տ ա ք . *ԳՀԷ խտանկութեին և ցանկասիրուի : Անատուն վասն ցանկասիրութեց . Փիլ . Ծ . բան : Նի . գան : *Ջվավաշտս ցանկասիրութիք թևակո խել : Անատուն անմոռութեի և ցանկասիրու թի : Ցանկասիրութեն անյագութի . Ա ճ ծ ր . ա . 1 : Վ ր Ք . Ես Սի . ա ղ :

Կամ Ո՛ր և է ցանկութ . տարփուսմն . *Միա նան ՚ի պեսպես ցանկասիրութեսան ցնորս , ՚ի պատկութեի , ՚ի ապանութեի , յամբարտա ւանութեի , յոյգահութեի , ՚ի փառասիրուի . Ն ա ր . Եր Ք : *Ի ապրանածուի ալէացն նէ լքատ դոյն չանմարանելցանկասիրութեց . Ա ճ ծ ր . Ք . Ի . : *Ցանգասիրութիք անհասիցն . Մ ա ղ :

ՑԱՆԿԱՍՓԻՒԻ . ա . Ուր լցէ սփիւռ ցան կութեի՝ կամ միչտ ծաւալէ ալ ոստակութիք . *Ցանկասփիւռ տափականութիքն (առ ա ծ) շրատակեալ . Յ ի ս . ա ի . յ ն :

ՑԱՆԿԱՏԱՄԱԾ . ա . Ցանկ տարածեալ . մշատատած . *Սատմռեալ բերանով ցան կատարած բազկատարածութիք . Ա ղ ա . Ֆ . 7 . (այլ Ձ . ցայգատարած . այսինքն գիշե ր ատարած) :

ՑԱՆԿԱՏԵՍԱԿ , ի , աց . ա . Ցանկալի տե սութեի , կամ ըստ տեսոյն . դիտելեկատեսիլ . *Կէսքն անուշահոտ՝ իւրև գիւղուն , կէսքն ցանկատեսակ՝ որպէս ծաղիկք . Ն ա ր . Երփ :

ՑԱՆԿԱՐԱՏ . ի , աց . ա . Որ առնէ կամ առեի զցանկութի . հեշտալի . ախորժելի . *Օ՛ի նա պալուճն ցանկալար , պատրեաց զոլգինըն դիւրաբար . Շ . ոփ . Բ ա բ յ :

ՑԱՆԿԱՑԱՆ . Որպէս Ցանկացեալ : Գնչ . առեպ :

ՑԱՆԿԱՑՈՂԱԿԱՆ , ի , աց . տ . ՑԱՆԿԱ կան . Ἐπιθυμητικός . *Ջանգիտուսին և յան դգնութի ՚ի սրտմտականէն , իսկ վաւաշո տութի ՚ի ցանկացողականէն լինի . Մ ա ա . ՚ի տիտ :

ՑԱՆԿԱՑՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց . ա . Որ տայ ցանկանալ . ցանկարար . *Արծաթսիրութի ցանգացուցիչ . Ճ . Ա :

ՑԱՆԿԱՓԱԿ . ա . Ցանկով փակեալ . ցանկապատ . *Ցանգափակ գլախտին խրա մատիչ . Ճ . Ա :

ՑԱՆԿԵՄ , կամ ՑԱՆԳԵՄ , եցի . ն . Φράττω , σω. Sepio , munio. Ցանկապատել ցանգով փակել . պարապել . սմրացուցանել . *Ս ՚Եդուն իբր ՚ի քաղաքի մեռ տպարտիք ցան գով չուրջանակի մեռ առ միմեանս խիտ ցան գե . փիլ . Լ ա ա : *Ցանգեաց կիւրոս զտեղին : Ցանկեաց ամրացոյց զտեղին՝ ուստի եւ հուր նե . Ք . ի : Գե . ես : *Ցանգել զիրամատու թեն ՚ի ծառայատոհմ ազգաց անտի . Ա փ ա : *Ցանգեա տէր , և ամրացո զամենայն խրա մատուտ թիս ՚ի շնասիրուն . Եփ . ա ղ : *Ջհամա լրա տանդ ցանկեսցես , զի մի գողացային ՚ի հեւրեսիկոսաց . Եր Ե . ծ . Խ ա ր ա ն : *Հաւատ ոյ վահանաւ , և ասպարով շնորհացն , և խաչին տիգաւն ցանգեալ՝ հակառակողացն անընթեռնելի եղեր . Ա յ . յն : *Մտի ես ՚ի դը լսախան ցանկեալ Սուրն այն՝ որ ցանկեցաւ (եգեալ իւրու ցանկ) ՚ի դրախտի անդ ՚ի պատճառս եւոյն , բարձաւ ՚ի ձեռն մարիա մու . Եփ . համաբ :

ՑԱՆԿԻՉ . ա . Որ ցանկէ . ցանկօղ . ցան կապատօղ . ամրացուցիչ . *Ցայս նայեցեալ ցանկիչք և հիմնագիրք աւետարանիս . Եր Ե . ծ . Խ ա ր ա ն :

ՑԱՆԿՈՑ , ի , այ . ա . Ցանկապօղ . ցանկա սէր . տափտա . *Ջցանկոտ բարս Թուհաստ ըս ՚ի հնազանդութի ածեն . Վ ր Ք հղ . Իբ Ե :

ՑԱՆԿՈՐԴ կամ ՑԱՆԳՈՐԴ . ն . ա . Տ . ՀԱՆԱԳԱԶՈՐԴ . *Փառասիրեալ ցանկոյզ ՚ի հոգևղէն և ՚ի հրեղէն զուարթնոցն : Ցանկորդ զիապյրեացն մասուցանեի լով ընդարձակագձիւ . Ա ա ա . Նոե Ք ա ա : Ագաթ : Պիտ : *Ուր որդին այ նասի ընդ սէմ այ՝ փառասիրեալ ցանկոյզ ՚ի հրեշտակաց , և ՚ի մարդկանէ . Իգնէ . յոբ : *Պետրոս երաժ ցանգորդ : Ընդքէր հոգևոր ինչ չհոստացաւս կնոջ , այլ զցանկորդ չհշա տակ . Ճ . Ա : Ոսկ . Ֆգի :

ՑԱՆԿՈՐԴԵՄ , եցի . ն . և է .) Ἐνδελεχί- ՑԱՆԿՈՐԴԻՄ . եցայ .) ζω , δίιμεκ ρέυω , διαμένω. Continuo , continuus sum , persevero . Հանապազորդել . ցանգ պահել կամ վարել . շարունակել . կալ մնալ միշտ . անընդհատ պատագել . յաճախել . (Մարկն) որպէս օրէնս ինչ հաստատունս և հաճոյս զնաբէռնելն ցանկորդելով յիրեքեան : (Քա զանէն առ մարդիկ) ցանկորդեալ առ նոսա ունել միաբանութեի . Պիտ : *Ընդ եւսեբեկիս մի ցանկորդիր . Սիր . Ե . 4 : *Ձէք նոցա ցան կորդեալ ՚ի Ճանապարէն նոցա . ա ղ . ծ Ե . 16 : *Ի մէջ խուհրդականաց ցանկորդեաքիր . ա ղ . Լ Ե . 13 : *Ցանգորդեալ սրբոյն անդ րէն ՚ի վանսն գառնային . Տ ա ղ . Համ Ե : *Ցան կորդեալ էր յահ և յերկիւղ , և ոնաւ սրբու թիք : Ցանգորդեալ ընդ ձեզ լինել : Էր ցան դարդեալ հոգևոր բանից : Կոյս ոմն ցանկոր դեալ յաղօթս՝ ձգնաւոր . Ճ Ճ : *Ձձ զմեզ դեալ յաղօթս՝ ձգնաւոր . Խ ա ղ : *Ի ձիոցն ցանկորդել առ իւր բաղձալ . Խ ա ղ : *Ի ձիոցն առապարեզս և ՚ի Թաւերս և յանօրէնութիս տեսանեմ՝ ցանկորդեալ . Ոսկ . Ն . ա . 4 :

ՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆ կամ ՑԱՆԳՈՒԹԻՒՆ . Ք . Ἐπιθυμία , ὀρεξις , πόθος , ἔρως . Concupiscentia, cupiditas, desiderium, appetitus , amor , placitum. Ցանկալն . ցանկ կամ յանկաւոր կարծեցեալ բերութեն սրտի և ոգ ւոյ առ բաղձալիս իւր . իղձ . բաղձանք . յօ ժարութի . տենչ . տենչանք . փափաք . սէր . տարփանք . հառաչք . արդս , հառեցք , հաւիս , ագ . *Ջցանկութի տանկաց լուսոր տէր : Տէր առաջի քո է ամենայն ցանկութի իմ : Ջի սկիզբն նորա Ճշմարիտ ցանկութի իրա ւառ է : Ցանկութի իմաստութե տանի յար քայսութի : Առ ամենայն ցանկութի բաւա կան : Հաց ցանկութեց (այսինքն ցանկալի) ոչ կերայ : Խօսի բանս խաղաղութե ըստ ցան կութե (այսինքն հաճոյից) անձին իւրոյ : Ըստ ամենայն ցանկութե քոյ , կամ անձին քոյ տեառն այ քոյ . և այլն : *Դանիէլ ... զի այր ցանկութե (այսինքն ցանկալի) ես դու . Ա ղ . ի : *Մեծաւ ցանկութե Ճաշակել զանուշակս քաղցրութեն զբարերարին իմոմս : Ըստ իւ րաքանչիւր բաւոյ ցանկութե տուրք չնոր հօք : Ջայցելութեն առնուլ բարեացն ցան կութե . Ց ճ : *Ջամմակ կենացն ցանկու թեան . Մ ա ղ : Աչ և ցանկութե չահից , կե րակրոյ , գեղոյ , փառաց , ծարաւոյ , չա րեաց , և այլն :

ՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆ . որպէս ցանկասիրութիւն մարմնոյ . որ և ասի հեշտ ցանկութ , Տրա փանք . *Որ ինչ յաշխարհի է , ցանկութի է մարմնոյ , և ցանկութի է աչաց : Բորբոքե ցան ցանկութիք իւրեանց ՚ի միմեանս : Ծա ռայեալք ցանկութեց և ախտից անառակու թեց : Էր ՚ի ցանկութե մեծի՝ լինել ընդ նմա . և այլն : *Ջատեաց որոշեաց զվնասաշատ ցան կութեն չայլոց ցանկութեանց . որ արդարև չարագոյն է քան զամենայն ցանկութս մար մնականս . Ս ա փ . ա . պ . Ի : *Քաջանայ ընդ դեմ բոլջախոհ և վատթար ցանկութե . Լ յճ . ի յ : *Ընդ ոգևնախոհին յովսեփայ՝ որ չաղ թեաց մեզայ ցանկութե . Շ ա ղ : *Ժողովուրդն սրբեալ ՚ի միաբանութե ա ռ կանայս , և յամենայն հեշտ ցանկութե ցաստարդոյ և կեալք . և կոչի անխոս այս առաւ հեշտ ցան կութի . (յն . ἡδονή , voluptas. որ Թարգ մանի և հեշտութի , փափկութի և այլն .) Փիլ . Ջ . բան :

ՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆԱՒԵՐ . տ . ՑԱՆԿԱՍԻՐ . *Ոչ ամեն իրօք լուռն կալ աներկիւղութի ու սուցանէ ցանկութիւնասիրացն . Բիբ . Բղի :

ՑԱՆԿՈՒՄՆ . կման . գ . Ἐπιθυμία. Cupiditas. Որպէս Թէ Ցանկացումն . ցանկալն . ցանկութի . *Ոչ ատաց արտատուս , այլ ողբո ումն և ոչ լոկ ցանկումն , այլ անձուկ . Ոսկ Է . Խր :

ՑԱՆՈՒՄՆ , նման . գ . Ցանելն , իլն . *Ցան մամբ սերման բազմացուցանէ յերեսնաւոր : Նախ առաչին է սերման ցանուման . Պիտ ՚ի Փիլ . լին :

ՑԱՆՑ , ի , ից , կամ ոց . գ . Ἀμφίβλη στρον , δίκτυον. Rete. σαγήνη , sagena. Վանդա կաձև հիւսուած չուանեայ լերթանել զձկու նըս , որպէս և զայլ կենդանիս պէսպէս օրի նակաս . ուռկան . արձոյլ . վարմ . Երապաղ . դամ . ագ , ի ս ա , ըձրգ , լ ե օ փ ի ւ ր ի մ , ա ս ա , ա ղ ե ի , դ ա մ . *Իբրև զձկունս ծովու՝ ձգեաց զնա ցանցիս իւրով : Խուռնկս ծխեաց ցանցին իւրում : Սփռեաց զցանցն իւր : Որ ձկունք ոչ ելանեն ցանցոյն : Որ յայս ցանցիս ոչ ելանեն ձկունքն ոչ ընարին , մինչ ցանցն ելանեն : Ցերչ կիր Թափեալ ցանցոյն : Որ յայս ցանցիս փրկեսկ զՔեզ : Մանեա տեռ կանգս , և արկա

նեա չուրջ զտաքիք քովք. Մծբ. Ե: Խոր. Բ. 82: Լմբ. ծղ: Ոսկ. յհ. Բ. 34: * Որք կամին մեծանալ, անկցին ի ցանցս. Վրք հղ. ա. 9:

ՑԱՆՑԱՒ. ա. (առաւել ածկ.) Որպէս լեզ ի.ձև ցանցի ընդ միջնաչ վայրօք. անօսր. սեղբէ, արտբերէը. յն. արբօս. լտ. բարոա. *Ցանուտա ատղեր, ցանցառ ծառուտ. Վ.փ:

ՑԱՆՑԱՄԿ: ա. գ. Աբրկուտն ցանցի. կամ Ագիսով զցանց. *Ձչօշափեցի զպատանդիչ ըզցանցարկ կարթին. Նար. ծԲ:

ՑԱՆՑԵՄ, եցի. ն. Ցանցիս որսալ՝ պաշարել՝ բռնառնել. առ կանել. ցանց ապկանել առ որսալ, և ի վեր կամ ի գուբս հանել իբր ցնցեմբ. *Թակղ զուռկանագ, և վանկզերս ցանցեա. Ոսկ. վՀ: *Ձվարդիկ ցանցեցեր, ուռկանաւս հաներ. ԳԱյ:*Որ ոչ ցանկաց ոսկւոյ, ոչ ցանցէ զնա ագահութեան աստանաւոյ: Ձի Թէ ի մանկութեին զգուշա նամ, յերիտասարդութեին ցանցեն. Թէ և անդ ազատնամ, ի ծերութեին ցանցեն. դուռ ած մեր զերծոն զմեզ ի ցանցէ որսողացն: Աբիսազամ ցանցեցաւ յաղքահարեալ զօրքն: Դաւիթ ցանցեցաւ աչքն ի աեսուէ կնոջն ուրիայ. Լմբ. սղ. առաւ. ծղ: *Որ վնորս գնաողն ոչ ժամանեն սրսալ, զի զերան ցանցեն, Աբղ: *Ցասգութեամբ ուժգոյն զերբեաց ցանցեալ՝ ի ձահ գիպեցուցանէր զերկայրն. Խոր. Բ. 82: *Ցանցեա՝ ի վհէն յատաձենիչ (կարծեմ սխալ) զգինս սրեան խսկակցին քո: Ցանցեա չքնաղատական աչովդ քո զհերատեալ հեգա յերասն քո սուրբ. Ռննի: * Գալն անկաւ յորոգայթ, և սկըզնաւ ցանցել (կամ ցնցեել) յայսկոյս և յայնկոյս. և ալուհան առէ, ընդ նոյնդ և ևս ցանցեցի երբեմն, և ոչ զերծայ. Ոսկիփոր. (որ և ձՃ ռմկ. իսր Թ. լոպալանմգ ։)

ՑԱՆՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Որ ցանցէ. Թակալուիչ. որսող. *Թակարթ է փառքն և մեծուԹիւն՝ արտաքոյ գանելոյ, և ի ներքոյ ուՀանելով զցանցիչն ի կորուստ. Լմբ. սղ:

ՑԱՆՑՈՐԴ. ի, աց. գ. Βάλλων σαγήνην. Qui jacit sagenam. Որսորդ. որսօրգանողիս. արկօղ զցանց. ցանցիչ. ուռկանաւոր. *Ցանցորգքն և ուռկանաւորքն սուգ առնեն. Ես. ծԼ. 8: *Օրինակ իմն գեղեցիկ ցանցորդի լի ձկամբք յերկիր Թափեալ ցանցոյն՝ կայտառեին յերկուս երկիրն. Խոր. Բ. 82:

ՑԱՑԱՆՔ. Տ. ԱՑԱՔԵՆ ՑԱՑԱՔ: Իսկ ի հին բս. գիր, *Ցասպք, սպասքն ։։

ՑԱՑԿՈՏ, ի, աց. ա. Ὀργίλος, βαρύθυμος, Θυμούμενος. Iracundus, animo ferox, infensus, stomachosus. Սովորեալն ի ցասնուլ. որ սաեպ ցասչի. զայրացկոտ. բարկացօղ. ծանրացասուածն. Բարկասիրտ. Եօրէեւի. *Ընդ ցասկոտ՝ սիրեզնե է կերպարանագ. Ոսկ. Ես: *Անձն ցասկոտ (յն. Ջերմ) իբրև զՀուր բորբոքեալ. Սիրաց. լԹ. 22: *Ցասկոտն նախ զանձն պատժէ, և ապա զայն՝ որում ցասնուն: Դիւահարաց նման են ցասկոտք. Ոսկ. Եբէ. Ե ՀՏ. ա. 18: *Կրօնաւոր՝ որ ցասկոտ և հոգին գիւահարեալ է. Նեղս: * Լըսիցէն զնա ցասկոտք և սխակալք. Վեցօր. Ը: *Ընդ ցասկոտ, ցասկոտ, նախանձոտ, բարկ, անմխս. Գե. Ես: *Տիգրիս սրինութեի Թարգմանի, կամ ընդունի, կամ ցասկոտ. Վրդ. ծն: *Որ սատ ցասկոտ է և բարկացօղ, անդ բարկութեին ալ մեռ՝ ի վերայ նորա. Ցհ. գատ. Ինչ: *Գինւոյ անչափութեին ցասկոտս և յանդուգնն գործել. Ոսկ. Եփես: *Ցասկոտ և խմնիչասէր մեռս ասնելով բարկացեալ էր ի վերայ նոցա. Ոսկ. գԲ: *Զարմանալ վնչասպաց. և զցասկոտ բարս Թիհնաւոր օձին. (տե. ցանկոտ.) Եփբ. զձլ:

ՑԱՑԿՈՏՈՒԹԻՒՆ. գ. ԶայրացկոտուԹիւն. բարկացողութեին. *Ցրանչելոյն զցասկոտուԹիւն. Վրք հղ. յ:

ՑԱՑՄՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. գ. Θυμώδης, Θυμωειδής, δὲς. Irascibilis, animosus. և animi praesentia, vigor. որ և ՑԱՍՆԱԿԱՆ, ՑԱՍՄՆԱՏԵՍՈՒԱԿ. Զայրացական. բարկացողական. որպէս կարողութեի, կամ կիրք, և որ ինչ գործի նովին. *Զցասնականն ի մեզ ուղղելով. Նխ. առակ: *Միտք բանական՝ ցասնականին արքայ. Ցասնականն ընդդէմ եղբօրն ի պատասխանի: Անձնիշխանն միտք ընդ իւր ունելով և զցասնականն. զի սորա հրամանաւն լոսս Ճշմարտութեի վարին. Լմբ. սղ. Ե պարբ: *Ցասնական ցայով սատակուեն յանդիմանիչն (մեծն Նեղսէս). Ճ. Ր:

ՑԱՑՄՆԱՀԱՐ. ա. Հարեալ ի ցասնանէն ած. պատուհասական. *Ի մեղաւորեր և ի ցասնահար դարձս. Վրբն. պԴ:

ՑԱՑՄՆԱՏԵՍՈՒԱԿ, ի. Տ. ՑԱՑՄՆԱԿԱՆ. *Ընաքինութեի ցասնասուսական հեզութեին է և սրինութեի. չորութեի ցասնասուսական՝ բարկացողութեի է, և զանգիստութեի. Աբիսա. առաք: *Զգուշացուցանէ յայեցանել, որք ըստ ցասնասուսական ատաւելան: Զցասնասուսական՝ նոսկ ախտին անուն բարկութեի կոչել. Լմբ. առաք. Ե ազ որպէս և Երբն. ֆԲ: Գնդ:

ՑԱՑՄՆԱՏԵՍՈՒԱԿ. որպէս Ծանրաբարոյ, որի և այնդակազմ. *Բնութի հոգւոյն՝ ցասըմբ նատեսակ և խնասոտասեր. Պղպ. գխ: *Ցասըմբ նատեսակ պարտ է գոլ ամենայն առն, և հեզ իբրու յաւետապոյն. Պղպ. օրԲ. Ե: *Ցասըմբ նատեսակաւն սատսեաց գիւսոց. Մխ. ապբ:

ՑԱՑՆԱԿԱՆ. Տ. ՑԱՑՄՆԱԿԱՆ. *Որոյ երեք մասունք են, բանական, ցասնական, և ցանկական: Երեք մասունք ի նոսա ատսի իցեն, բանական, ցասնական, և ցանկական. Եղիսի: *Որ յոգւոջ են հատատեսակ մասունք, խոհական, և ցանկական, և ցասնական. Ցհ. իմ. Եբս: *Ցասնական իմն սրսիս գըժգ մեալ. Ցհ. կԲ:

ՑԱՑՆՈՒՄ, սեայ, սիր, սուցեալ. ե. Θυμόομαι, ὀργιζομαι, ἀγαναχτέω, πικραίνομαι. Ad iram concitor, irascor, indignor, exacerbor. χολαω, furo, insanio, bile mihi jecur accenditur. որ և ՑԱՑԱԻՄ. Ցասսիս՝ կամ ատատկութեի վառիլ ի վրէժիմնդրուեի. զայրանալ. սրտմտիլ. գժտարիլ. զայրագնիլ. բարկանալ. սրբոպէս նեղսալ. փոռըմաք, Եօվեբենիք, Խըչմ Եբնք. *Առ այս Թագաւորդ ոչ ցասնոյր: Մի ցասնուր ինձ: Ցասեաւ սեր՝ի վերայ ագի նոցա: Ցասեաւ ած վիշապն ընդ կնոջն: Ընդ իս ցասուցեալ էք. և այլն: Ցասման զի ամենայնին տեղեակ էր, ոչ ցասնու: Ոչ կատեցաւ յիսուս տալ պատասխանի, մինչև ցասնուլ հերովդէի. Իգն: *Տուր զսիրտդ ամենայն. և յորժամ ցասնու իորհուրդդ, դու ասա, չունիմ սիրտ՝ որ ցասնուամ. Ընդս: *Մարտիրոսքն են ձեզ ցասուցեալ. Եղիս: *Մի որ ցասիցէ, քանզի ոչ յականէ զոմանք ասեմ. Ոսկ. Եփես. *Առ այն ցասիր, ուր սնարդի պատուիրանն ած. Վրք հղ. յ:

ՑԱՑՈՑՑ. ա. Որպէս Ցասուցեալ. Ὀργιζόμενος. *Ցուցանէ, եԹէ ոչ ցասոյց ինչ էր ընդ նմա. Ոսկ. Բ. փխ:

ՑԱՑՈՒՄՆ, սման, անց. գ. Θυμός. Ira praeceps, furor, iracundia. ὀργή, ira. ἐπάχθεια, molestia, offensa, ևն. Ցասնուլն. զայրոյթ. արտմտութեի. սատիկ բարկութեի ասՀարկու. սատա և պատուհասս բարկութեի. Եօվեբէ, Եօրէե, փոբէնըէբ, Խըմ, Եօրֆ. զաչք. *Մի՛ բարկասցի ցասումն քո յիս: ԵԹԷ եզեգ ցասումն ուրքայի: Ոչ երկնչէր՝ի ցասմանէ Թագաւորին: Ի ցասմանէ ուռիծու: Հայեցեալ յմի զնաքօք լի ցասմամբ: Եւ եր Հեղուիցեն ցասմամբ ընդ սիւրասիս և ընդ սիդովնեացիս: Ցասմամբ մեծաս: Ո՛չ ցասմամբ յիչխանութեէս հպարտացեալ. են: *Ցասումն՝ գժտարիւնն առ միսիթարութեիս (այսինքն գժտարամքեբի). Պղպ. գխ: *Վասն կր յուզեալ իցէ ցասումս այս ամենայն՝ ի վերայ մեր: Դարձեալ՝ի ցասումն եղեալ յուլնաիս Ցասումն սրարեալ զօրականացն և գումարեալ՝ի վերայ նորա. Եվէբ. Բ: *Ախտ բորոտութ մեծատպես ցասմամբ եռայր յերկրի: Չի անցուսցէ՝ի մենջ զցասուցումն պատուհասի յանցանաց մերոց: Դարձո զցասումն քո՝ի մենջ: Վասն որպիսի՛ ինչ իրաց նեգեն զնարդիկ ցասումնք ազգի ազգին ընդդիր զեղուն՝ի մեզ ցասմնք պատուհասիցն ած. Խոր. աա սրծբ: ԺՀ: Շաբ: Մանդ:

ՑԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, սուցի, սի, սուցեալ. ն. Շարժել՝ի ցասումն. բարկացուցանել. Բաժանել, սրդռզբէլ. փոբզմաք. *Մեկոքն մեր ցասուցանեն զնա: Տեառն՝ զոր ցասուցին: Ցաղագս ցասուցանելոյ մեր զքաղցր ած: Ցասուցին զկամս ած: Անօրինեալ ցասուցի զկամս քազցրութեէ քո: Եթէ ցասուցանէք զնս. Ցձխ. Բ. Նխ. Բառդ: Փսրդ: Մծբ. ծԶ: Սարկ. ազ: Ճ. Բ:

ՑԱՑԱԻՄ, սեայ. յ. Տ. ՑԱՑՆՈՒՄ. * Ընդ իւր վշտացն ցասչի: Ոչ ցասչի ծառայից իւրոց մեռանել՝ի գառաստան. Մխ. Եբէ: Խխ: * Դարձեալ ցասչիս: Ցասչել ունին քէզ: Զայս սմենայն տանջանս ընդունելով ոչ ինչ ցասչէր: Եւ ցասչիս ով Թագաւոր. ճճ:

ՑԱՐԱԻՐ, սեայ, սեաց. գ. Թուփ մանրատերև, յորմէ աւել կազմի. *Բոզոզ առ միմեանս կալան ցարատի և հաւատրգի, ասելով.միայնգ նման մեզ լինելով մրսի ... մեք անարգ լինիմք գործիք, զաւելորդս ոտանց և գուհիկ մազբեբվով Մխ. առաք:

ՑԱՐԴ. ն. որ և ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՐԴ. Ցայժմ. մինչև ցայժմ. այժմ. ալբ. *Ոչինչ կամ ցոզ ցարդ նե ելել զձեզ. ա. Ա. ծԲ. 14. յն. արդ.օῦν, ergo.

ՑԱՐԴ ԵՒՍ. ն. Μέχρι νῦν. Usque nunc. Մինչև ցայժմ. տակաբին ևս. գես. արդ. ինչսան հիմս. չիմգիչեգե, փակ. *Ես ցարդ ևս պատմեցից զարդարուիս քո. Սղ. Ֆ. 17: *Ցարդ ևս ոչ սրբեցան ի խմորոյն եգիպտացւոց. Մծբ. ծա: *Ցարդ ևս բան պատմի. ՁԱ. կՒ: *Ցարդ ևս ի պատուհասելոյ չիտս նահանջէ. Շ. Բ. պ. ԻԲ: *Ոչ ունիք ցարդ ևս եղև գիտելի: Սաուանայ ամբարտաւանէ և ցարդ ևս. Լմբ. պբփ. Ե ազ:

ՑԱՒ, ոյ. մանաւանդ Ἄλγος, ἀλγημα, ՑԱՒՔ, ոց, ոբ. գ. ἀλγηδών, ὀδύνη, Dolor. πόνος, labor. կիրք չարչարօղ զմարմին, զանիւտ, և զոգի. կսկիծ. վիշտ. տանջանք. ցաւս ազգս, աՀբսբեբբ, փերբ, բեՆձ, զահ. * Սիրտ անզգամի ցաւ. է կրեալ իւրոյ իւրոյ. ցաւք են ծնանելեայ իւրոց: Աբկի զձեռք ցաւ առամանց. (այսինքն կծուուն. ակաչին առնելը. գամաչմգ). Աաակ: ծԷ. 21: ԱմՀս. Բ. 1: *Ոչ զպայ զցաւս հրոյ մարմին մեռեալ: Ուրախասցիս արեամբ և ցաւօքդ հրոյն. Նեղս: Նեաս Ռեդբոբ: *Ցորժամ առալչի բարկայ զՀմարտուին առիւծ, անտանելի լինի ցաւն. Ոսկ. յհ. Բ. 37: *Ինչ՞ն երբեք ցաւք ըստ ցաւոցս լեալ: Ցաւք իմ նորոգեցան յիս: Աա ոչինչ զցաւան հասարկ ցաւ: Ցաւք սաստիկք: Ունին զնս աւուրք ցաւոց: Ցաւք սրսի իմոյ: Միով միով ցաւօք ի վերայ հարեալ մարմնոյն զայրացեալ: Ջցաւս վերաց քոց բժշկեսցէ: Աա ցաւս իւր ՀՀեցէ: Ազալակեսջիք առ ցաւս սրսից ձերոց: Գիտէ Համբերել ցաւոց: Մինչդեռ էին նոքա ի ցաւն, կոտորեցին: Ջպատումեին միմեանց զցաւս խրեանց. են: *Աա ցաւս

վիրաց խնդ վարանիմ։ Մանդ ։ *Յորժամ տեսանիցեն զմեզ գնդքն ի ցասս անուանկոչդրուժեն. Կռիմաք. խմն յամաս. որ հայի ի յայ-Ջորդ նշ։

կամ որպէս Μαλαχία. (ին. malattia,) Languor. Ախտ, հիւանդուն. Տաթ. հասցէ։ *Ջինչ օգուտ է քեզ զպատուական դեղն ճաշակել, յորժամ զցասն ի ներքս ի քէզ պա-հիցես. Մանդ. ։ *Ջամենայն հիւանդս՝ որ նեղեալ էին ի պէսպէս ցաւս։ Որոց էին հիւանդք ի պէսպէս ցաւս։ Բժշկել զամենայն ցաւս, և զամենայն հիւանդութիս. և այլն ։ *Բժիշկք՝ որ երակաքն իմանան զցաւս։ Գալ և բժշկել զնա ի ցաւոցն։ Եւ ինքն զմահու ցաւ չկերանի. Յհ. Ե ։ Խոր. Ե. 29։ Լսոպ. Գ ։ *Ջի Թէ գլխաւոր ցաւոց մահն՝ ի մէջ-ցս հառ սկիզբն և վախճան, որչափ' և ոս առաւել և բազում ինչ ախտք ցաւոց. Ոսկ. Ե. 1։

ՑԱ՛Ի Ե. գիմաց. որ ասի • ցաւիմ. խ. իւ. լ. ցաւ. ա՛ճ. ըը։ Տես զկնի ՑԱՒՏ ։ *Յա՛ւէ (կամ ցաւէ) ինձ ի վերայ քո եղբայր իմ յուխտաձան. Ե. Ե. գ. ։ 26 ։ *Որոց վասն ՅԱՒՈՑ իրաւանցն չէ ինչ փոյթ, զի և ոչ ևս ցաւ է նոցա։ Եւ ոչինչ ցաւ է մեզ վասն կորուսեան նոցա. Իգն։ Սարգ. ։

ՑԱՒ Ս Բ Բ Ա Զ Ա Ն. Տ. Ս Բ Բ Ա Զ Ա Ն ՑԱՒ։

ՑԱԻԱԲԵՐ՝, ի, ից. } ա. Ἀλγεινός. Do-ՑԱԻԱԲԵՐԱԿԱՆ. } lorem adferens, molestus, gravis. Որ ինչ բերէ զցաւ, ցչիւանգաւթիւն. առիթ ցաւոց և ախտից. *Ա-մենայն օտարոտին ի բնութէ՝ ցաւաբեր է. Պղպ. փխ։ *Հոգի տապախառն, ընչաւէտ ցաւաբեր. Նար. ՀԲ ։ *Որ ի ցաւաբեր տեղս բնակեալ է, ի հարկէ հիւանդանայ... Նա որ ի ցաւաբեր վայրս բնակեալ է. Բրս. Տիւ։ Ախտին հեշտագունիցն և ցաւաբերիցն. Պղպ. փխ։ *Ջգայութենէ հեշտագունի, և ցաւաբերականի. Պղպ. փխ։

ՑԱԻԱԳԱՐ, ի, աց. ա. Ցաւօք խօթոտէ իանգստանալ. ախտաժէտ. հիւանդ. հիւանդոց. *Որպէս և ասեն, Թէ ծնունդ ցաւածին ցաւագար լինին ։ Ընձն իմ ցաւագար. Գնձ։

ՑԱԻԱԳԻՆ. ա. Ἀλγηρός, ὀδυνηρός, κατόδυνος, λυπηρός. Dolorosus, dolore affectus, dolorificus, dolorem adferens. Ցաւօք լի (անձն, կամ իրն). որոյ կիմաւր ցաւն է բազում և ասատիկ. ցաւագնեալ. վշտագնեալ. վշտագին. տրտմագին. նեղեալ և նեղից. արտմռիթ. ցաւեցուցիչ. կսկծալի. գժտուսրին. ցերագին. աճեալ. ապրեալ. ցՀ. Ի-ճ. *Ընձն գոբա ցաւագին է ։ Ցաւագին անձամբ եկաց յաղօթս առ աեր։ Սակաւ և ցաւագին են կենաք մեր։ Տուաւ մեզ սիրա ցաւագին։ Ածից զբժշկուն քո՝ ի ցաւագին վիրաց քոց։ Ցաւագին հարուածովք յոյժ։ Դիւրելք ցաւագինք (յն. ցաւոց) ուսեալ են ինձ։ Ընձէձ զիս անձն ցաւագինս. ևն ։ *Ցաւագին հեծուԹՅ։ Ցաւագին ողբով ։ Յօղէր արտասր ցաւագին։ Բժշկուի ցաւագին ախտից տիրականն մարդոյ։ Յորժամ հնչէ փողն ահագին՝ ազդել յոսկերս իմ ցաւագին. ՅՁԼ ։ Շար. Մանդ։ Սարգ ։ ՅՏ ։ ԸԸԲ ։

ՑԱԻԱԳԻՆ. տ. Ցաւալի օրինակաւ. սաստիկ ցաւով. * Սրեծաւ ագով և ցաւագին սրտաատուելով։ Ջամենայն գիչերս ցաւագին արտմեցայ։ Հատած վէրք՝ ցաւագին կրկնեցուցանեն. Մանդ. ՅԷ։ Ճ.Ա։ Վ.ԻԹ հդ. ՅՀ։

ՑԱԻԱԳՆԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել կամ յոյժ ցաւագին։ *Ցաւագնագոյն մահ ևկեալ ի վերայ ։ Յոյժ ցաւագնագոյն մահու կորուսանել. փխ յ-Ե ։ Պիս ։

ՑԱԻԱԳՆԱԿԱՆ. Տ. ՑԱՒԱԳԻՆ. * Ա՛րտասր ցաւագնական, որով ողոգաւի ազոտղումեն ոգմոյն մեղաց. Սարկ. ազ։

ՑԱԻԱԳՆԵՄ, ել ի. } Ὀδυνάομαι. ՑԱԻԱԳՆԻՄ, եցայ. ի. } Dolore afficior, doleo. Ցաւագին գտանիլ. ցաւս կրել. ղժալ ցաւոց. ցաւել. վշտանալ. հիւանդանալ. տկարանալ. մրմրքիլ. տրտմիլ. * Ա-մենայն ցաւագնեալք ոգւովք ։ Կեանս ցաւագնելոց ոգւովք ։ Մնացորդք և ցաւագնեալք. ա. Ի գ. իԲ. 2 ։ Յ ԻԲ. Ք. 20։ Ես. ի ա. 10 ։ *Ցաւագնեաց նա՝ ի բազում պահոց ։ Ոչինչ ցաւագնեաց նմա ։ Տրտմել և ցաւագնել յոյժ մեզ՝ զանարժանս գործելով ։ Ցաւագնել յանցանէն ղպատուիրանսն ։ Թէ ոչ էիր հիւանդ, ոչ ցաւագնէիր ընդ բանսն. Ոսկ. ա. փխ ։ Վ.Ի հդ. ԺԲ ։ ՓԻԼ. ԲՓԳ ։ Շ. յհ. ԻՔ ։ Վ.Ի հդ. Բ ։ *Ցաւագնելոց էք յետ գնալոյն իմոյ ։ Ա՛յլ նա և ցաւագնին ասէ հոգեւոցն, այլ տրտմութիւն այն շնորհ է ա-ռանձինն։ Ոչ միայն ոչ ցաւագնել ձեզ այլև ուրախ լինել. Ոսկ. յհ ։ *Իբրև ձեռն կամ ակն ցաւագնեալ։ Թէպէտ և ցաւագնի մեր ձեռն կամ ակն, կնքեմք զցաւագնեալն անդադար պատուական խաչիւն. Վ.Ի հդ. Բ ։ *Ա՛ռաղ ջութի ցաւագնելոց ։ Ծուլութիւ իմով ցաւագնեալ ։ Ցաւագնելոցն անօրէնութ. Յճխ. ԺԱ ։ Մանդ ։

ՑԱԻԱԳՆՈՑ, ի, աց. ա. Ցաւագնեալ. ցաւագար. որ է ի ցաւս և ի վիշտս. *Տո՛ւք գինի լմնալ ցաւագնոցդ. Ա.Ա.Ի. ա ։ 6 ։ *Ա՛յնպէս համարեալ լինի քեզ ցաւագնոցն՝ իբրև զմերձաւորն քո, և մեծաւ հոգւոպար-ձութեամբ բժշկեա զնա. և մեծաւ հոգւոպար-ձութեամբ բժշկեա զնա. Եփ. Համաբ ։ *Ջախտաւորեալն և զցաւագնոցն։ Խոհք և կոյրք, և ցաւագնոցք ։ Հանճարեղ և ճ՛ի բժիշկ ցաւագնոցս ոգւոց մարդկան. Ագաթ։ Մանդ։ Մարթ ։

ՑԱԻԱԳՆՈՑՆԵՄ, տիմ. Տ. ՑԱՒԱԳՆՈՑ. նիմ. *Ջի ցաւագնոտեաց նա՝ ի բազում պահոց անտի. Եփբ. ա. փխ։

ՑԱԻԱԴՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցաւ. վիշտ. և Ցաւ սրտի, կամ ցաւակցութիւն. *Հայեցաց՝ ի ցաւագնութիւնս մեր, որ՝ ի ձեռն անօրէնին. ՓՀ. Ի. Ք ։ * Ա՛ահլով. եթէ մինչև ցերբ ոչ Թողուս զիս, ցուցանէ զպերճանացն և զնրատուցն ցաւագնութի. Խոխ։ *Ջցաւագնութիւն մեր ցուցանելով, զոր ունիմք վասն ձերոյ ծուլութեն. Ոսկ. յհ. ա. 29։

ՑԱԻԱԼԻՑ. ա. Ի ցաւօք. ցաւոտ. ցաւագին. *Ցաւալից են անդամք մարմնոց մերոց. Եւ Ես. Ա ։ *Ոչ սիրեն զլոյս այնք ցաւալիցք. Ճ. Բ ։ *Ցաւալից կենաց մարդկան զրնել բժիշկ ։ Ցաւալից կենօք, և խաւարային բանականաւք. Ի ցաւալից և ի բազմածուփ կենցաղս յայս ։ Ի ցաւալից վշտացս յանցաւ և յանհոգս փառս հասն. Շար ։ Շ. փաղ ։ Խոր ։ Լ.Ի. ոչ ։

ՑԱԻԱՆ. ի, ից. ա. *Ախոյ. Dolens. ἀδῴωστων, aegrotans. Ցաւագնեալ. ցաւագնոտ. ցաւագար. ախտացեալ. խօթ. փերփ. Տարաչէս. *Ընդքաւո և ցաւած եմ ես. Սղ. ՀԸ. 30 ։ *Որք խորհուրդն ապարդիցին, ախտաժէտք և ցաւածք (լինին). Ոսկ. յ. Ի. 19։ *Որպէս ցաւածք՝ որ սոսկալցեն ի բժշկոյ-կան ձեռաց ։ Բժիշկ մի՝ որ ցաւածի օգնել կամիցի, տեւէ բաւէ և ժամանակ մի ինայ առ ի հնարել զցաւածին առողջութի. Ոսկ. Ես ։ *Ցաւտծին ասկային բժշկութին Թուիցի. ՍԽԵԻԲ. Ի ։ *Ա՛ստն բժիշկք՝ Լեզ ցաւածին որդի ցաւած լինի. Վ.ՂԲ. Ծ ։ *Ոչ կարէր գնալ, զի ոտիքն ցաւած էր. Բ.Ա.Ղ. Ե. 35 ։ *Դիտեն հաւքերեր ցաւոց, այսինքն գիտեն յանձնէն ղցաւս ցաւածոց. Գե. Ես ։ *Բժիշկ ցաւածին. Գնձ ։

ՑԱԻԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Հիւանդութի. տախտ. * Ուժեղացեալ ցաւոցն խստութի. որով յայն ցաւածութե երթայ մինանէ՝ ի քաղաք. Աբեր. Ք. 11 ։

ՑԱԻԱԿԱՆ, ի, ա.ից. Որ ինչ անկ է ցաւոց. և ՑԱՒԱԲԵՐ. *Բարեկամաց՝ ի վերայ ելելոցն և ձգելոց նմա զցաւականն՝ ոչ զայլայլաբ (յոբ). Բրս. Ի.Ի ։

ՑԱԻԱԿԻՐ. ա. Որ կրէ զցաւս. և ՑԱՒԱԳԻՆ. *Յաղագս ցաւակիր ներգևման մարմնոյ հոգւոյն (ձկարացեալ փախչել). ՁԿ. ԺԲ ։

ՑԱԻԱԿԻՑ. ա. Συμπάσχων, συνάλγων. Compatiens, condolens. Կցորդ ցաւոց այլոց. կարեկից. ախտակից. վշտակից. *Ե՛կ ԵրԷմիա՝ ցաւակից մերգաւթ։ Ջոր տեսեալ ՅՅ զցաւակից նորա կամս. Լ.Ի. պԲփ։ Մ՝ե-ԵրԷմ։

ՑԱԻԱԿՈՑ ԼԻՆԵԼ. Συναλγέω, συμπάσχω, συνάχθομαι. Condoleo, esco; compatior. Կցորդիլ ցաւոց այլոց. կարեկցիլ. ախտակցել. վշտակցիլ. փերփաչէ, աճչմփ. *Յա-ւակից լինել մեռելոյն ։ Ցաւակից լինելով, ապակից ։ Ցաւակից լինել և ողորմել. Ոսկ. յհ. Ի. ՃՑ։ Սրփ. ա. պ. Ի ։ Շ. Ֆպ ։

ՑԱԻԱԿՑԱԲԱՐ. ե. ա. Ցաւակից լինելով. ցաւակցութե. կարեկցաբար. և Ցաւակցական. *Ոչ տեսեր ցաւակցալաբար։ ՑաժարուԹե և ցաւակցաբար ունել զվերակացութե հօտին ։ Ցաւակցաբար հոգալով վերբոյն փրկութե. Սարփ ։ *Վ՛ճարեաց այնքան ինամք և ցաւակցաբար. Բրս. Տիւ։ *Ցաւակցաբար դասքն իւղաբերիցն՝ մեր կենաատուին եղեն ողբակից ։ Ցաւակցաբար զմեզ արտասուել. Գնձ ։ *Ջմեզ ընկերին ցաւակցաբար ապաշաւեսցէ. Ոսկ. ։ *Գայր առ նա՝ ի ցաւակցաբար վշտակցութե ։ Օգնութի՝ ցաւակցաբար գթոյ է բացայայտիչ. ՁԿ. ԺԻ։ Խոր։

ՑԱԻԱԿՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է ցաւակցութե. *Հնդամտիւնուկ խանաիքս և ցաւակցական որակքն. Եր.Ե. փԲ ։

ՑԱԻԱԿՑԵՄ, եցի. ե. } Տես ՑԱՒԱԿՑՈՒՄ. ՑԱԻԱԿՑՈՒՄ, եցայ. ի. } Լ.Ի.Ոսկ. *Կարօղ տելոց ցաւակցեա. Կ.Ի.ոփ ։ *Ալաչէ օգնել. ցաւակցեն ։ Ցաւակցեմ՝ հիւանդաց՝ ի տես երթալով, և զհիւանդութի բառնալով. Մ.ա.ա ։ *Ջիս Թշուառացուցանել կամելով պատճառաս իմն ցաւակցին. Գիփ ։ *Ի վերայ յոքունց առնուլ ոգա, և նոցայն ցաւակցել. Մ.փ. իԷ ։ *Լ՛ալը վիճեմար ցաւակցելի (այս-ինքն ցաւակցելով). Շ. Եփե ։

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարեկցութի. վշտակցութի. *Ցաւակցութե պարտ է բժշկ-կել...Եթէ ցաւակցութե չսիրես զնզայրն, մի կար ընդ նմա. Ն.Ե.ղս ։ *Ցաւակցութե յերեսս հայի. Կ.Ի.ոփ ։ *Սիրով և ցաւակ-ցութե կատարեացուք ։ Ջի և ի վինի եկելոյն ընկալցյց զմողութի և ցաւակցութի ինոյ տիրապետ հիւանդութեան. Սարփ. յհ. Ե ։ և ա. պ. Ե ։ *Քարշելով զծանան ընկերդր, և զնանիր ցաւակցութիան. Ոսկ. յհ. Բ. 39։

ՑԱԻԱՀԱԼԱԾ. ա. Հալածիչ և փարատիչ ցաւոց. փերփ փեփ Եփ՝ն։ *Իբրև զանձաւոր ծառայծս և զցաւահալածս մեծարեալ զոզբ-բուկս. Յհ. իհ. պա-Լ։

ՑԱԻԱՆԱԿԻՄ, եցայ. ի. Բաւել. ահել. դիմանալ. ախրել, պայծանգ ։ *Մակեգոնա-ցւոց իշխանութենն մինչև ի հռոմէացւոց վախճան առնէր՝ ցաւանակեցաւ զայս ձև օրինակի. Ես. իչ. ա ։

ՑԱԻԱՅԻՐ. ա. Որ սիրէ ցաւակիր. (ըստ անոնձ Թարգ. հայհռոմից.) * Ջի քանիցս անգամ ընկալաքիմք զցաւսաբր քո հոգւոյդ հրովարտակս. Դանդ. ՀՅի լ-Ե։

ՑԱԻԱՏԵՄ. եցի. ն. (իբր ամ. ծոա-փԷ.) Պատառամաղ՝ ի ծուէնս. *Կապկաքոզ արկեալ՝ ի վերայ պատառուն ձորձոյ՝ ցա-ւատիզ գնա. Մծբ. ՃԲ ։ *Ա՛ստրի զատաձելու-Թի ջրոյ, զի մի՝ ի ջերմութե ուժգականն ցա-

ասահաց երկիր. Մխ. երեմ:

ՑԱԻԱՑԱԾՈՑՑ. ա. Ցածուցիչ՝ մեղ-ցիչ՝ փարատիչ ցաւոց. *Փառաւորելով զյաւացածոյցն զքո օրհնէին. Փարպ:

ՑԱԻԱՑՈՒԱԾ, ի կամ ոյ. ք. Ցաւ հասացեալ և կրեալ. *Ըստ յաւացոյածին և քոա վերին չարութեան. Մաթփ. յանխ:

ՑԱԻԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. *Ալγεῖν, ποιέω. Dolere facio. Ցաւոք առնչել. կսկիծեցուցանել. ցաւ տալ. ցաւեցնել. ածըմաղ, պչրըմաղ. *Նա ցաւեցուցանէ, և միւսանգամ անգրկեն հաստատէ. Ցոբ. է. 18:*Որքան զմարմինն ցաւեցուցանեն և ապակաչնեն, այնքան զհոգին նորոգեն: Եւ ոչ այն ինչ՝ որ ցաւեցուցանէ: Ցաւեցուցեալ զվէր սիրաս: Ցաւեցուցանէ, կչտաւրեէ. Սարփ. ա. պ. ֆ: ՁԿ. ԼԲ: Խոր: Մխ. երեմ:*Կարի ցաւեցոյց նմա (փարաւոնի). Կիւրղ. ԵԼ:

ՑԱԻԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Այն՝ որ ցաւեցուցանէ. *Նաև զի ասեղն ցաւեցուցիչ է. Բրս. տրէ:

ՑԱԻԷ, ԱՆ, եաց, եցին, եսցէ. գիմաղ. Ἀλγέω, ποιέω. Dolet me, laboro. πάσχω, patior, compatior. μεταμελέομαι, curo. Ցաւ է. ցաւ և կսկիծ լինի կամ բերէ: Որպէս ցաւ կրնել. ցաւագնիլ. աէս և ՑԱՒՒՄ. ցաւիլ. ածըմաղ, ածը փոյմաղ. *Որովայն իմ ցաւէ: Ցաւեցին ոտք իւր: Ցաւեցան սիրտք իւրեանց: Հարկանէին ինձ, և ինձ ոչ ցաւեր: Ցանկչեցեր զնոսա, և նոցա ոչ ցաւեաց. ևն: *Մի՛ ինչ անգամ ուրուք ցաւիցէ մարմնոյն. Ռոմ. ԸՓ. պխ: *Չի՛ է քեզ. և ասեմ. այո՛ ասէր, ցաւէ ընթացիս: Արկաւ ցաւելին որովայն. Վ ր ԽՅ. յ: Մխ. ոտ. ֆ:*Ոչ այնպէս ցաւեր նոցա լուծանել չարաթոն, որպէս բժշկուի հիւանդութեն. Ռոմ. յԽ. ա. 36:

Եւ որպէս Ցաւակցել. մորմոքիլ. Հոգալ. և Ջչարիլ. *Ձնչ ոք ի ձենչ, որում ցաւեր վասն իմ: Օրհնեալ էք դուք ի աւուանէ, զի ցաւեաց ձեզ վասն իմ: Եւ ոչ ցաւեր ձեզ վասն բնկմանն յովսէփու: Հովուաց նոցա ոչինչ ցաւեր վասն նոցա. և այլն: *Ընդ գերութիւնն ցեղին յովսէփու չցաւեր նոցա. Լ ա ա ֆ ա: *Չի ասացին, և ցաւեցչ նոցա, և չուեաս ցեն՝ ի նմանէն. Եփր. Ի Ք: *Ցաւեաց Նմա վասն ածկելոցն ի հուր: Վասն որոյ ցաւեաց գԹուրԹեցն ասյ: Ցաւեաց սիրան ի վերայ ամպարշտութեան: Եզեկ: Ցծախ: Լ Ի. ձդ: *Վ ա այլոց փրկուիցէ ցաւէր նոցա. Բրս. տրէ:

ՑԱԻԻՄ, եցայ. յ. Ցաւ է ինձ. Նոյն ընդ ամ. ցաւիլ. Ցեւս և ՑԱՒՒ. Ἀλγέω. Doleo. ածըմաղ. *Ցաւիմ՝ ի վերայ քո եղբայր յով Նաթան. Բրս. տրէ: *Ողջ քալաքն անդ էր, և միապես ցաւէին ամենեքեան. Վ ր ԽՅ. Ե: *Ցաւէին (առաքեալքն) ի վերայ ժողովըրդեանն և աւերման տաճարին: Դպիրքն և փարիսեցիքն ոչ ցաւէին զկորուստ ոչխարին. Երզն. ֆոն:

ՑԱՒԻՒ. որպէս Ցաւագնիլ. ախտանալ. Νοσέω. Ἀgroto. *Ունէք ցաւիցին. տոմարիք ցաւիցին. Ռոմ. Ի. ԽՅ:*Ցաւի փորն և գլուխն. ցաւի սրտնէնն. Ռ ԽՒ ֆ ր:

Եւ որպէս Վշտանալ. սգալ. տհաճիլ. խոցիլ. պաքիլ. զայրիլ. *Խնդայ ընդ միրձեռնայն նորա, և ցաւի ընդ հեռանալն նորա. Վ ր ԽՅ. Ի: *Ցաւի և վշտանայ ի յիշատակ այնոցիկ, յորոց հեռացաւ. ԿԼԻՄԿ:*Զօրացեալ մեռցան քեզնե՛ ոչ ցաւի ի նեղութենց Թշնամեացն. Լ Ի. ոչ: *Ցաւելի բանաբարկուին, և զնորհաբերելի գիւաց. Բրս. ֆ ր ր. յին. օδυνᾶρός, molestus. *Ցիչատակաւ հարման հեղուսիցն... ցաւեացի չարին. Նաբ. ԽԷ. այսինքն ցաւ և խոց լինի բանաբարկուին:

ՑԱՒՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Նչանակ ցաւոցի, և ցաւոց, ցաւագնութ. *Իակ ընչին՝ ցաւողական է. Երզն. ֆէր:

ՑԱՒՈՑ, ի, աց. ա. Ցաւած. ցաւագար. ևնեմակոյ ցաւոց. խօթ. *Ցաւոտ մարմինս: Մէծ բարեբախտութեի է մեզ աղքատ և ցաւոտ աստ լինել մարմնով. Փիւ. Լին: Բրս. տրէ: *Ժողովել զախտաժէտս, և զամենայն ցաւոտս. Բ ա ղ. Ք. 4:

ՑԱՒՈՑԵԱԼ. Նոյն ընդ վ. *Ցաւոտեալ է հոգին մեզոքն. Բրս. տրէ:

ՑԵԹԵԱԼ, կամ ՑԻԹԵԱԼ. Իբր ցայլ Թեալ. ցայտեալ. *Եթէս յիձոյին զօրուէն ի քեզ ցեԹեալ արեամբ և հրով. Շ. Բ ա յ ք:

ՑԵԼԵՄ, եցի, լեա. ն. Χίζω.

ՑԵԼՈՒՄ. ցելի, ցէլ, ցելեալ. յ (լծ. խըզել.) Sciudo, findo. Հերձուլ. պատառուլ. Ճեղքել. պոպռել. Ձեչելն. եարմագ, եըրնագ. *Ցէլէ զերկինս, և ի հօրե վկայի: Ըզվարագոյր տաճարին ցելեաց, զվէմն պատառեաց. Սրփ. յհ. ը: Ճ. Բ: Ե Մէնի. վ: *Վարագոյր տաճարին ցելաւ յերկուս: Եւ տես ցելեալ զերկինս. Մ ֆ ր. ԽԷ. 5: Մէի. ա. 10: *Վարագոյր տաճարին ցելաւ (այսինքն ցելեալ լինէր). Շ ա ր:

ՑԵԼՈՒՄՆ, լման. գ. Χίσις (խզումն.) Scissio, fissura. Հերձումն. Ճեղքուածք. Ճեղքուած. *Ջաս տուանց ցելման Թողացոյց. իսկ զնէրքինն ցելեալ վեցկի: Եօթն բոլորս անհաւասարս. Պշմ. պխ:

ՑԵՒ, ոյ կամ ի. Տ. ՑՒՒ. *Ընդ ցեւս աղբոյն որդունք զօղիցին: Քան գցեւս և զաղբ յոյժ գարշելի է. Մաթփ. ֆէ: Բրս. տրէ:

ՑԵՒԱՔԱՔԱԻ. ա. Ցխուտ. տղմաշաղախ. *Որպէս ի տեղանս ևԹէ ոք ցեւսաՀեԹ Թախ մարմնով կամ ձեռաք մասուխցի. Ո ի ֆ ր:

ՑԵՒ, ի կամ ոյ. գ. *Ἶβις. Ibis. գրի և ՑԻՒ. քաչահաւ, Թռչուն եգիպտական. *Ջգինն և զնգիպատցի զցեւն: Ուրատաւազ. գահաւն, և ցեւոտ. ֆիւ. ռեւոտ. Ե ւիւ. է. 39: *Ուրատաւազդ ոհմակն և ցեւոտ հաւք են, որ ի ջուրն բնակեն, ձկնաքաղն և չեռախն. Լ Ի. ֆիւ:

ՑՂ, ի. Ցց. գ. Փնտի. (լծ. Ի. ՓԻՒՒ.) Tribus. δῆμος, populus. πατρία, familia, parentela. և μεριδαρχία, τάγμα, ևն. ՃԻՒ մի ազգի. չառաւիղ և գաւազան ազգատոհմ. ցելեալ ազգ. զատուկտալ տղի. տոհմ. զարմ. սեռ. սեր. ասց. *Ցընտանեաց մարմնոյ իւրոյ ի ցեղկ իւրմէ: Ինչանք ցեղիցն ըստ նահապետաց: Ի ցեղէն շմաւոնի: Հազար այր ի ցեղէ՝ յամենայն ցեղիցն իսրայէլի: Հանգերձ ցեղիւքն իսրայէլի: Ի ցեղէ հօրն իւրեանց: Ի ցեղէ որդւոցն կահաթոս: Ըստ ցեղից ձերոց: Եւ հղցի ցեղն զոր ցույցէ ոչէր, մասուսջիք ըստ տոհմից: Բաժին ցեղի. ևն: *Երեցունց ցեղիցն մեսասան գոլով ցարբսհամ և ցնինաս և ցմերն ասամ: Որչեաց ՅԾ զերկուս ցեղսն՝ ի միմեանց, զցեղն սեթայ, և զազգի կայենի: Կախաւոեղծն՝ որ հայոց էր մարդկան ցեղ. Խոր. ա. 4: Սրփ. ա. պ. ը: Լ Ի. իմ: Իշխանք էին հնդկաց և եղբայրք ցեղովք. Ջ ե ո ք:

ՑՂԻՑ ՑՂԻՑ. Ազգի ազգի. պեսպես. ասց ասց. պապկի պապկի, ԲԽ ը ԲԽ ը. *Եւ ևս քան զևս յաճախեաց ի ցեղից ցեղից ցանկալեաց ցցեալ ի գեհենիս. Նաբ. Խչ:

ՑՂԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Կարգ և կարգաւորութիւն ցեղից. որոշումն ցեղի ի ցեղէ. *Ընչիարչաբաժին ցեղակարգութիւնք. Աբեր. ա. ւ:

ՑՂԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ὁμόφυλος. Ejusdem tribûs, generis. Ազգակից. հմմսեր. համանման. *Դաւիթ հոգւոյ աչօք Թշնաւառակից եղեալ ցեղակցացն՝ ընդ նոսին խառնէ զանձն. Լ Ի. ոչ: *Ընտրելի վարուն առ Էգն ած, և ոչ վերկաքանչիւրան առ ցեղակիցան. Աբէսփ. Ա: *Հոյլք խմաստուն որ կուանացաց՝ որ ցեղակից էք սրովբէի. Ը. Էդես:

ՑԵՂԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ազգակցութիւն. մերձաւորութիւն. *Ցարտաքին Թշնամւոյն ըզգուշանալ դիւրին է. բայց ի ցեղակցութէ պատերազմացն դժուարին է ապրել, որպէս հարեւնի և յովսեփայ դիպեցան իրքն. Լ ա ֆ ի Ք: *Սահմանեաց էր ի Թագաժառանգ տանէն յուդայի ցեղակցութ պատուեալ մարդ ըզվերին չքո. Տ ծ ա:

ՑԵՂԱՊԵՏ. ի, ից կամ ացց. գ. Ἀρχίφυλος, φυλάρχος, φυλάρχης, πατριάρχης. Princeps sive praefectus tribus, patriarcha. Պետ և գլուխ ցեղի. Նահապետ ազգի և տոհմի. *Ցեղապետք ձեր, և ծերակոյտ ձեր: Իսղովեցէք առ իս զցեղապետս և զծերս ձեր: Ամենայն գունդք ցեղապետիցն զօրաց. ևն: *Գլխաւորք և ցեղապետք որոշեալք: Բազում գլուխք և ցեղապետք: Երկոտասան ցեղապետին՝ ծնեալ որդւոց Նահապետին. Խոր. ա. 31: Ցհ. խմ. երբ: Ցո երէի:

ՑԵՂԱՊԵՏԱԿԱՆ. ա. Սեպհական ցեղապետի և ցեղապետութէ. *Սիրելով զցեղապետական իշխանութէն. Ռոմ. յհ. բ. 38:

ՑԵՂԱՊԵՏԵՄ. հցի. ն. Տիրել որպես ցեղապետ. կր. Սերիլ. ի ցեղապետէ յոսանձին առմմ. ի կրանարոյ որթա առաւելնէ առաւելնեանք ցեղապետին. Ցհ. կե:

ՑԵՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութէ ցեղապետական. Նահապետութէն. *Ճարտարութէ զցեղապետութէն ազգի իւրոյ ունէր: Ոչ գտանի ստուգաբան պատմութէի ինչ ցեղապետութէ: Կազմէ զԹագաւորութէն տանուտերական ցեղապետութէ. Խոր. ա. 31: Ցհ. կե: Վ ր ԽՅ. պմ:

ՑԵՂԱՑԵՂ. ՝ գ. ա. մ. որ և ԱՑԵՂՈՒ.

ՑԵՂԻՑԵՂ. ՝ՑԵՂ. պէսպէս ցեղք. և Ազգի ազգի. և Աչքաւոյ օրինակաւ. ասց ասց. *Ցոլով ժամանակս կեցին ցեղապետք ազանց. Նչ. էչէ: *Ցեղոցեղ և բազմակարօտ մեր բնութէիս. Վ ր ԽՅ. պմ: *Ցեղ և ցեղ չընան, և գարշ գեՀանան. Դնյ:

ՑԵՂԸՆՏԻՐ. ա. Ընտրեալ և որոշեալ ըստ ցեղս. *Ջասեսուքք ցեղընտիրք ի նահանեացն. յն. ոյք էղէն ի նոյն նահանեաց. Ռոմ. ֆ. ա. 3:

ՑԵՂԸՆՏԻՐ ԱՒՈՒՆԻ կամ ԼԻՒՆԻ. Աւանել ընտրութէն ըստ որոշման ցեղից. խորել զանձին ցեղ ընտրութէ. *Պիտոյ է ուրեմն զբանիցն ձև ոչ յոյժ ցեղընտիր առնել, այլ տեսանել յաւելս ի նոսա գլուխցն ընտրս. Պարպմ. լ. յ: *Ցեղընտիր լեալ ի բազում ցեղս բաժանէր. Ռոմ. Խս: *Ըստ աչխարհն պարԹև, ըստ ցեղընտիր լինելոյ յապեակ սրբչակուն: Բանք սքյ հօրն կրՀիմն և ցանգ եղաս ցեղընտիր լինելոյն զայնքան ժամանակս. Գր. Վ. յիւ. վբ-ոդ. ոռ: Լ Ի. պարպ:

ՑԵՂՐՆՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընտրութէ և խորութէ ցեղի. *Փարիսեք ասանն ոչ ցրուեալ էն իբրև զազգ զՀանապարհաւ ի ցեղընտրութէան. Լ Ի. ոփ:

ՑԵՂԻՄ, եայ. յ. Սիրել և ածել ազգի ի ցեղս ցեղս ի միջէ նահապետէ. ասց ՀապՀ փչէ. *Ջնոյ իւրովքն պահեաց. յորոյ վերստին ցեղեցաւ սերմն մարդկան: Ցեղեցան յերկոտասան նահապետացն: Ոեսայ արշակ Թագաւորեալ. արշակունի ազգըն ցեղեալ. Լ Ի. իմ: ՃՃ: Շ. Վ:

ՑԵՂՈՒՑՑՂ. Տ. ՃՆԱՑՈՂ. Գնյ:

ՑԵՏ. Տ. ՁՆՏ. (այմանն է Ցեւս. յեսք.) *Կապեաց ցեւս ընդ ցեսս Հրիւսս երկուս. որ ՀԷն մի չհայ լուսեսալ եղ ի ՀԷջ ցեսոց նոցա. Եզէկ. Ժ:

ՑԵՐԲ. ՝ ա. որ և ՍՒՆՁԵՒ ՑՆՐԲ. ՄՒՆՁԵՒ ՑՆՐԲ. Ինչոսան երբ, փանի ՀԷն՝ Նեւեսե-

պէս, Նեղ պէր. *Յերը է այդ արքայ, յերը ի միաս քո փորձես զմեզ: Յերը կեանն արժան իցէ. Ա. Ղ. Է. 22: Կալ. Ի: *Մինչև յերը աեր ... մինչև յերը բարձրանայ Թշնամին ի վերայ իմ. Սղ. ՃԻ:

ՅԵՐԵԱԿ. } գ. Տ. յորմէ ումի. յորէի.

ՅԵՐԵԿ. } Ի Ἡμέρα, τῆς ἡμέρας, τὴν ἡμέραν, πρὸς ἡμέραν. Dies, die, per diem, versus diem. ժամանակն՝ որ յայգուէ մինչև գերեկոյ. այն է Տիս. կեան. կենդանեաց. ի տուընջեան. յորելը, յորելոան պիսկը. կենդանի. *Ընդ երեկս մտանէր առ Թագաւորն. և գերեակ երթայր անգրկեն առ ընկերս իւր. Ես. Ի. 14: *Յերեկ առ հարուածոյ մամբ գնայ ընդ արևմուտս, և զայգ առ հնուսիաեաս: Ի խոչ զոր ցերեկ գերեկ բերան ածիցէ մարդն. Ելնէի: *Անարժանքն գիշեր և գերեկ յամենայն աղօթան և այլն... այլ ի տա նէն՝ ուր կատարի գիշեր և գերեկ... Որպէս պարան է՝ գիշեր և ցերեկ աղօթէ յեկեղեցիս. Լմբ. պրդ. լման որպէս զայգ և զցերեկ:

կամ Մինչև գերեկոյ. յերեկոյ. *Ընդհր կայք ասա զօրս յերեկ (յն. զօրն ողջոյն) գաստարկ. Մտ. Ի. 6: *Ազ առաջնորդեր նոցա գերեկ սեամբ ամպոյ. Ել. ԺԳ. 21: *Վայ ցերեկ պահելոյ... գերեկ կալոյ (ի պահս). Ճ. Բ:

ՋՅԵՐԵԱԿ. } Տ. ի տուընջեան. ի տուէ.

ՋՅԵՐԵԿ. } Ի մինչև յերեկոյ. զտիւն ողջոյն. յորելը, խնդոան երեկոան. կենդանեաց, ափսոսանք. *Ողերեակն հանգերմալ ոչ ձայնակեզ: Որ զգերեակն ուսուցանէ զժողովուրդն ի տաճարին. Բրս. պն: Ջէր կն: *Ընդ գերեկ այրեալ լինէի ի սօթոյ, և զայգ ի ցոյոյ: Ջգայգ պահ արկցուք զմեռք չուրջ, և զգերեկ գործեացուք: Ալալեմ զայգ և զգերեկ զաեր ձօ երկնից: Ջայգդ և զգերեկ գնալ, կամ չուել, կամ պղպակիլ. և այլն:

ՅԵՐԵԿԱՊԱՀ. ի, այ. ա. Պահապան առաջնորդեալին. որ պահպանէ զօրն գերեկ. *Ըստ օրինի յայգապահայ և գերեկապահայ լինել վճռամբեր. Սարկ. կն:

ՅԵՐԵԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ժամանակ գերեկային. տես. յորելի. կենդանեաց. *Ջամենայն զգերեկուելեն աչխատութեի զօրոյ և զքընտան: Որոց բարձեալ էր զօրեն գերեկուելն. Փարպ: Կալ. ՃՃ: *Ջգերեկուելեն չարեացն հոգս զգայդն ածեն զմաս: Ջաւուրն զգերեկուելե վատասկայն: Յերեկուելեն վատասկօք ի չարաբեկ սեղանն մատչին. Ոսկ. Տիտ. կն. ա. ֆն:

ՅԵՑ, ոյ, ոց. գ. Σής. Tinea. կս. Tignuola, tarma. լինի և ցեկեր՝ իբր ցեցք. յն. ևս սես կամ սես. սրաք. սոաս. պ. սիւրիւելե. երբ. սաս, և այլն. Որդն կամ ձձի փոքրիկ, որ ուտէ զհանգերձս անմերձս յօդոց. Տես և ՈՒՏՈՒՑ, ՄԻՑ. կիավէ, փիվ. Իբրև ցեց հանգերձի, և որդն փայտի: Իբրև զցեց՝ ի վերայ ձոյձոց: Իբրև զտոյ՝ որ ուտիցէ ի ցեցոյ: Ցեց ոսկեսյաց՝ սիրտ հոգած: Ելալ Թէ ոչ և զիս ցեց կերիցէ. և այլն: *Թեպէտ ցեցք ոչ ուտեն զոսկին, սակայն գոլք յամչտաակեն. Մխին. վի: *Արդ ի գժոխս իջցես ի խոր, քեզ անկողին մկնդ և ցեցերք. Շ. Երես:

Իբառս Գաղատոսի գիր. Ներպիտոս, ցեցոյ սրդ չն. Երբեմն, է սողուն, զեռուն. իսկ Երբիս, սխտ՝ որ սոլի, իբր Եղեանձէի: Ալ. Սթէի. լես. կամի ընթեռնուլ ցեց, և վերածծէ ի չն. լա. երիքիս, իբրու խոտ ինչ եօթնաձուի, ծերանի ծաղիկաբ՝ մյսատերեն:

ՅԵՑԱԿԵՐ. Σητοβρωτος. A tinea comestus, corrodatus. Կերևալ ի ցեցոյ. կիավէ, լենդ, կիավեաե պեղոպա օյնալ. *Իբրև ընկ ձոլձս ցեցակեր: Ջչանգերձս մեր ցեցակեր: Իբրև զկապերա ցեցակեր: Հանգիրձիկն ցեկեր ցամբոյանալ: Վուշկ ցեցակեր լինիցի.

ՅԵՑԵ. ձճի. 28: Ոսկ. յհ. ա. 26: Մձէ. ձէ: Ասմ: Ոսկ. ֆ. է. 13: *Իբրև զսար ցեցակեր. Ոսկ. ես:

ՅԵՑԱԿԵՐԵԱԿ. նոյն ընդ վ. *Ցիւրեանց ժանկոյ անսի մնչին, և ցեցակերեալք և բռատասակերեալք առականին. Թղթ. Բարսղ:

ՅԵՑԱՄԻՑ. ա. Ցեցատալ. մեցամէս. և Ցեցոտիլ. ուսիչ. Տապականիլ. *Դիւրաբմունք են, և ի ցեցամից ուռճաց ապականին. Երէ. Ֆսե:

ՅԻՆ. Տ. ՅԵՆ:

ՅԻՒՆ, ցընոյ. գ. որ և ՅԵՆ. Πηλος, βορβορος. Coenum, lutum. Տիղմ. գայռ. լմոր, պաւլէզ. *Ո՛չ այնպէս ցեխն ընտաե աչքց, իբրև ղլկոի երեան տեսանել: Կամի այնպիսին, Թէ մարմինն ընդ ցեխ պայր, և ոչ մոլեն (կօշկաց): Ընդ ցեխ գոլցեն, փոչւով ծածկիցէ: Ջոգիսդ ամենեսն ի ցեխ ընկեցեր: Լաւ էր ծոլոմով և ցեխով ծնկեալ զերես. Ոսկ. Տիտ: *Որ զանկեալն ի ցեխն յարուցանել կամի, և ինքն ցեխոտ. Բրս. Տրէ: *Ընդ ցեխ (կամ ցեխ) աղբոյն և աղտոյն (ի վորի) որգունքն ցուզեցին. Մ. Ա. Ջ. Ի: Մ. Ա. Ջ. Ի:

ՅԻՒՆ, ցընոյ. գ. (ձ. յն. ἐκτῖς.) Ἰκτῖνος, ἰκτῖν. Milvus, milvius. Չաս Թռչուն յափշտակիչ գիշատիչ, գորչ. լինի և Թռչ, և կարմրագոյն. որոյ՝ նման բազէի և անգեղ. ոռոռոչ լայտ. Անգղ, և ցին: Ջգիսաբ. ծուի, և զցին. Ղկտ. ձա. 14: Օր. ձէ. 13: Իսկ Ես. ւէ. 11. *Ցինչք, և ագռաւք ոչ. յն. Ցիչ, ցեծ: *Ցօգագնացիդ զցինն: Հաւ փայլեք ի ցնոց փախչեն. Փիլ: *Ընդ ցինչք ժողովեցին աւժիմեանս. Մձէ. ձէ: Ի բառս Գաղատ. զէտն. գրի, *Ցին հաւ. ցին ոռոգաես չն. ի կ. ամին, իչգին. (կամ աթալ գրչութեի, կենգի, քլոնինա:)

ՅԻՆԳ. կամ ՅԻՆԿ, ցնկոյ կամ կի. գ. *Ախչէ. Achi. Դեղին ծաղիկ գաշտի և յամին գեաղոյ. *Ցինգ ուռ ամենայն ջրով չեզր գեաղոյ՝ ցաուալ քան զամենայն խոտ խղճագի. Սիբաե. խ. 16: *Ծաղս եգեալ զցինկ... Ծնչ. լեալ գեղնաւեի... Եւ լուեալ պատասխանեցաց, վասն մեր սուրբ որին գերեցեալ գեղոյ. իսկ ես խոկալով յայտսիկ՝ զարհուրեալ գեղոյիմ. Մխ. սաաե. ւէ:

ՅԻՒՌ, ցրեայ կամ ու, ուց. գ. *Ονάγρος, ὄνος ἄγριος. Onager, asinus agrestis vel sylvestris. պ. իւս. Իշավոյրի. հշ վայրենի՝ ի ձև ջրուոյ, գոշխայաբուալմագուեի մանուածով. չրջի յանապատս և ի բարձր լերինս և ի քարաժայռս և նեղի յոյժ ի ծարաւոյ. խանչէ յոյշեալ պահել. Եապան էչեյէ, խաչի պեաէի, հշմարի վհհէի. *Ցագեսցին ցինք ի ծարաւս իւրեանց: Մրիթէ տապատպատուեց խանչելոյ ցին: Հանգոյն է ցեղ անապատս կանի: Ցինք ի գաշտս ծծեցին զոգս: Ընդ ցիոս բնակուեի նոցա: Ուրախուեի ցուսց: Եկիմքը իբրև զցին յանապատի. և այլն: *Ջգ ցիոս զայս մեք եշ վայրի ասեմք. որ օրինակ է վայրենագիս երջանչեցոյն անհնազանդութեան և ապատամբութեի: Դարձեալ ցեղոյ օրինակաս է իմանալ զլեհնասկեցիկ անապատաեսրան... զատեալք և տղատեալք յերկրաւոր զաղտնից. Նար. յովէր: *Ուռեալ զմիս ուղոյ և ցուղ (կամ ցուսց) և նապատասկի. կանան: *Լսէիչ զնանչիսն ցուսց եէր. յես: *Կերտակերէք և զգիուս վայրի: Ո՞ տարար զգիս վայրի ապատակեալ չրջիլ: Պարակաչ հայք ունի երէս, ցին, և այծեամն. Ոսկ. յհ. է. 1: Մձէ. ձէ: Խոր. Ց: *Վասն ցուսց. յորժամ ծնանի մատակ մարոկ, գայ հայրն և ծառկ վկայութս նորա. Եպէի. Բարս: (կամ ըստ այլոց, կորուսանէ զարու. քուսակս, զի է նախանձոտ:)

ՅԻՐ, ցրի, ցրիս, ցիրք. ա. Տ. Σκορπίζομενος. σκεδρόμενος. Sparsus. σποράδην, sparsim. Ադամա Ցրէլց և Ցրուելց՝ իբր Ցրեալ ցրուեալ. ցնդեալ այոր անգր, սփռեալ, ցանեալ. սփիւռ, տարած, լցած. *Եղև նա ցիր և վայրագ. Եէր. Ծն: *Ի սերմանացու և ի ցիր նիւթոյ. Փիլ. այաբ: *Լեառն մածեալ. (զի) զցիրն և զլոյծն և զջրքին ժողովէ և հաստատէ: Ցիր և վայրավաճին կայ ամենայն խառն. Սէրէր. Ֆ: *Որ լցան էր՝ ցիր ծագմանբ... Լցան առաջին ցիր բնաւէ ունէր: Լցան ցիր բնաւէի էր. Վ Ի՞ր. Ի: Շէր: *Ա՛յլ ո՛չ ցիրք ի միմեանց. Ածոց. պերէաբ: *Ցորոց չահե ցիր վայրացան լինէին: Դաշտացի և ճանապարհայն ցիր գիտեմաեալ կացուցանէին: Ցիր դիտեմաեալ կացուցանէն զամբոխն ընդ երեսս գաշտին. Ասող. Ֆ. 41: Ա. գաբ: Խոր. Ի. 62:

ՑԻՐ. գ. Տարածութի վայրոց. գիրք ցանկ. ցիր լրաց. սփիւռ վայր. *Ընդ ցիրն ասպատակ սփռեալ հայացիքն, զամենայն զօրն պարսից քաոսրեալ սպառեցին. Ռոսլ. Ի. 31: *Ուռկեանեցին... զցիրս ցնդման քաժանման երկրի որգաց աշխարհի. Նար: Խս: *Երկիր և զև ցիր որգաց մարգկան. Մձէ. ձէ: *Ցատակ երկնի՝ ցիր վայելչութե աստեղացդ, և պայծառութե լուսաւորացդ. Լմբ. ասաե. Ի. 34. լման սաեալ ի բանէն Ցաբայ. ւէ. 7: *Ցորժամ եգէն աստեղք ցիրք.ն. որպես ընծեսցան սաեղք ծերք. սար չն. ասնի լոկ՝ սաաեղք:

ՑԻՐ ԵՒ ՑԱՆ. ա. տ. Տ. ՑԱՆ ԵՒ ՑԻՐ. *Հաանալ յերուսաղէմ, և զոչցն սուեալ ևր աեղացն, կամեցաս ընակել անդր ցիրեացան մերազք. Լբ. Ե-ափր: *Նկնալ հոգի ասաելոյ՝ ցիրեացան զանարբոցն հուսաց զոակերան ընդ գաշտան ամենայն. կոչանս: *Ցանկարծա կի յիրեացան այոր և անգր արձակմամբ փախրատեիս հեռանալին. Ցհ. կ:

ՑԻՐ ԸՆԴ ՑԻՐ ԼԻՆԵԼ. Ցրուել յիրեացս կի խոպատ. *Խաղացին ի միջ ձգաեսացն, և ցիրբնդցիր կեներ. Խոր. Ֆ. 67:

ՑԻՐԻՒ. Տես զկնի ի կարգին:

ՑԻՐԴ, ցրգի, կամ գոյ. գ. որ և ՑՐԴԻ, գոյ կամ գոյ. Στοιβή, στοιβάς. Stoeba, stiva. և Stipes, virgultum. (չ. Թ. լբրէբ.) Նոճ վայրի Թփաեսակ փշաեսրեն. և այլ ևս Թուփք վայրի. յրդի. սպան ազգի, Տբ. Վեմ, լաբ լբրէբ, գեօրինգ. *Ցոյժ ի զաս պահ հեր ցիրդն. Խոր. Ֆ. 45: *Փոխանակ ցրդեացն (կամ ցրգոյն) նոճ բուսցի. և փոխանակ գմինկին մուրտ ելցի. Ես. ձէ. 15:

Ի բառս Գաղատ. գնի *Ցրգի, ցրգիլ կամ ցրգելոց. պարբս չն. պրեեսոս. *Ἀρκευθος. Juniperus. այն է գիհի, կամ բևեկնի: իսկ *Ցրգոյ պաուզ կամ ցրգուոյ պաուզ, կամ ցրգի պաուզ ո կոչի անգ ռամկական ձայնիւ սփուռ, արհուռ կամ արհոյ. պրբս չն. ἄρκευθις, bacca juniperi maturitate nigrescens.

ՑԻՑ, ցցոյ. գ. Πάσσαλος. Paxillus, palus, li. Փայտ պեաչ ի մի ծայր պրբս բևեռ կամ սեպ՝ հարաուկի յերկիր և չրքի՝ ի կապել կամ ի կախել ինչ. գաղէի, գաղեշքի, լինի. *Ամենայն ցիրք պահին ոչնչիք: Ընդ ցիրս խորանին, և ցցիրս պահին: Ես պիղ խորանին, և բանիաց զցին ընդ ծայրիս նոցա: Մի շարժեացին ցիրք խորանի նորա: Վաբեացս կամ վերաեացս ցցովք ընդ պրմն: կամ առնուցու ի նմանէ ցիոյ մի՝ խոնել գնմանէ սեռի ինչ: Ցից լինիցի ցցաոյ քուսմի. և փորեացես ծովս. և այլն: *Ցանիմեան ամենայն ցրոյդ նասցի. Սիր. իշ. 15: *Ցից նշանակաբար ասելով զայն՝ որ փորէ.

Փիլ. այաբ: *Ջգնական պէտն պրաաքոյ

բանակին ասէ վՀարել, և ցցով ծուծկել. վէրքն. օրին։ *կապէլ զցցոյ միոյ. Ճ. Ա։ *Հաբեալ չորս ցեցս ի գետնի, երկու ձեռացն, և երկու ոտիցն, և պրկեցին զնա. Ագաթ։

ՑՆ՚ՑԻ, ի ցից. ա. որպէս Ցցեալ. ի դուրս ցցուեալ. ուղղորդ. ցցած, ցըցած, վերաձ փնտուած. փխ. *Հարեալ զգանկն ի փորն, և ետ Թողուլ ի ցից. Մագիս։ *Ի ցից լինին և ի բաց՝ Ծայրքն սուր և ի ցից։ Եւ երեսն ցից։ Քիլքն ի ցից և յերեսն։ Աչերն ի ցից վ. փխ։

ՑԼԱԳԼՈՒԽ, գլխոյ. ա. Βουκέφαλος. Bucephalus, taurino et magno capite praeditus. Ձուարակագլուխ. ունօղ զգլուխ Հան գոյն ցլու կամ զուարակի. որ է սեպհական նեաւ մակդիր ամենի երիվարի մեծին ասելք սանդրի. *ՑՑԸԸ պաՑԼԸ. *Որ էր ցլագլուխ ձին։ Այս է ցլագլուխ ձին։ Ինձ Թուի Թէ յայ հրամայեալ ցլագլուխն՝ ալէքսանդրի այնպէս առնել. Պփմ. ազԷփս։

ՑԼԱՁԵՒ. ա. Որ ունի զձև և գնմանուԹ ցլու կամ զուարակի. Հանդգն եղեն. *Դիմակք քաջիցն՝ ցլատև, մորդապատկեր, ահաբեծ, արծուբ. Գ.Ի։

ՑԼԱՓԻՂ, փղի. փ. Ձոլքոտանի՝ կարծեցեալ խաւն ի նմանուԹէ ցլու և փղի. *Ի ԹԱԿոպոսի (մեծի) աւուրս երևեցան ի հրնդկաց գազանք՝ ցլափիղք, և ուղտինձք. ՇԷր. Էրն. յորմէ և Սամ. երեց. *Երևեցան ի հրնդիկս ցլափիղք. յոնծուղաց։

ՑԼԻԿ, ցլկան կամ ցլկի. փ. Ցուլ փոքրիկ. զուարակ. մականուն եղեալ մարդոյ. *Ամրացեալ այն անուանեալ, որ ընտ ուժեղագոյնուԹիՀ անձինն՝ ցլկ ի բազմաց յորջորջիւր Ագրացին այն՝ ցլկին յորջորջեալ Ցհ. ԼԹ։

ՑԽԱՏԵՒԱԿ, ի, ից. ա. Βοῤῥοφώϊνης, Հաւածնց. Coenosus. Որ ունի զանազան և զանազիլ ցեղս. Նմանի գիՀոյն տղմոյ, գայլի, մրջոյ. ցեխի նման. Հզն լամբոր ֆուաւը, փորձաւոր. *Նոր ճՀնշեալ գինին զգխատեակ ազատեղուին յինքնէ արտաքս փրփրէ. Առ օրս. Ք. յորմէ և Երդն. Ֆաբ։

ՑԽՈՑ. ա. (որպէս ուկ. ցեխոփ, լմանոփ, ալփոփ.) *Ցխոտ ձեռօք ի կերակուրս խզՀեաս մերձենալ. Չինչ օգուտ է լուանալն, յորժամ գարձեալ ցխոտ լինիս. Մանդ. էԲ։ *Ցեւս գնմարդ լինիցիս ամենևին ցխոտ. Ոսկ. ս. Է. 264։

ՑԽՈՑԻՄ, եցայ. ց. ոՀզ ուկ. ցեխոփել. Տղմաշաղախ լինել. *Որ զանկեալն ի ցեխին յարուցանել կամի, և ինքն ցխոտի. Բրս. Տրկ։

ՑՄԱԽ, ի. փ. Թուփ անպտուղ՝ բազակ և նրբին ատերեավք, որ են գառն յոյժ (իբր Թ. ասպր.) և սաստկիկ Թունդնոց և ձգձեաց և Հնոց խաշունց. վարի և ի դեղորայս. *Եկեալ ի գետն գառանն զնուրն դառնագոյն քան զգմախ. Պփմ. ազԷփս։ *Ո՚չ ամենայն բանջար ուտելի է. որպէս ցմախ. Վ.ԻՐՑ. ծն։ *Մայր մինչ կաՀիցի Նատանել զմանուկն ի աւեւնէ, ցմախ արկանէ ի վերայ առեւնգն. և զինչ և ցմախն. յԻշատակ մահուն է և տանջանացն յաւիտենից. Վ.ԻՐ Հղ. Ղ։ *Եթէ ցմախ արկանէ (յիւղն) լինի ցմախ իւղ. իսկ եթէ ինգամոյ արկեալ, լինի ինգամոյ իւղ. Եփ. ի յովէսէ։ իսկ Բծլէրն, և Հին Բաս. դրի. *Ցմախ, քունաօշ. կամ ցմախատակ, քունաուս կամ քարգոտոյ։ Եւ ի բաւս Գաղէան. *Սեղջուս, կամ սեղջուտ. ցմամ, կամ ցմախոտ. ուր ԼԿԳ. գնԷ լաս. Silans, laver.

ՑՆԴԱՐԱՐ. ն. Ա յոր սեպհ ցնդմամբ. ցրիւ. փոՀԸԲՐՔ. *Առ նովաս՝ ցնդարարք բԷրեցնէլոց հոմերականաց հաՀպներգուԹիցն, կամ եւլև նմա ժողովէլ. Աթ. պորփ։

ՑՆԴԱԿԱՆ, ի, ից. ա. տես ՑՆԴԷԼԻ. *Ձայն փողոյ անյօգ է, և ցնդականն. Երէն. Ֆաբ։

ՑՆԴԱՆԻՄ, գայ. տ. ՑՆԴԻՄ. *Որով գԲլսի տղային պատուէր, և ՀԲ արիւնն յերկիրը չընդառնէր. Գ.Ի։ *Ցընդաս ուղեղն ընդ արիւնին, և աւանդեաց առ տէր զՀոգին. անդ։

ՑՆԴԵԼԻ, Լ.ցայ. ա. որ և ՑՆԴՍԱՆ. Որ ինչ ցնդի և անյանէ. անցաւոր. ծախելի. դիւրավատնելի. *Ընդի ցնդելի։ Բաբեգոյծել ցնդելի և կորստական սրծաՀոյիս։ Սակս ցնդելի այն փոքր աւուրց առաժամայն զամենայն ցնդին. Նար. խԲ։ ԻԳ։ Վ.Ի Հղ. Ք։

ՑՆԴԵՄ, եցի. ն. Διασκεδάζω, διαχέω. Dispergo, diffundo, և այլն. Ցանել՝ ցրուել իբր ցնդմամբ կամ ցայտմամբ. Հոսել. ցնցղել. կէլ. բվսել. սփռել. ծաւալել. և վատնել. ծախել. Հոսել. փորփղնել, դուրս փալ, ցրըծէլ, էրնէլ, հովի փալ. սերմիլ, էայնափ. սալ մափ, փռղընմափ, սավառմափ. *Ոչ ոսկի այլոցն ցնդելով։ Նեստս անոյժս ի վերուստ ի խոնարՀ ցնորդկան ցնդէին։ Ի կուսական ի սահմանցն ցնդել զնացեր. Նա որս. ԺԷ։ ԳաՀ. Թեպետ. Տայրափ։ *Ցնդելով ընդվայր (զսուր բանին). Մատ. ԺԷ։ *Զայս լուսաւորուԹիւն ընորՀաց անձառից ի բարձրելոյն ինամոց բարդեցեալ սրբկաւն խելագարուէ ցնդեցի. Նար. Է։ *Ա յսօր ի լեառն սեռն՝ նարդոս զհոտ իւր ցնդեալ. Տաղ կոպաՀեայ։ *Ցնդեաց գիմարդկային բնուԹիւն ի բազմածոռԹեն վերգովմանն. Սաքփ. ի վերջն։ *Դարձուցանէ ցանկուԹիւնն ի խոկալոյ զվերինն, և յերկիր ցնդէ։ Ցնդեցաք զմիտս զգայարան. նօքա ի պէսպէս ցանկուԹիս. ԼԺե. ոչ։ *Ցընդեալ հնձել մաՀել (պազդն). ցՀ. լԲ։

ՑՆԴԻՄ, եցայ. լր. յ. Ῥέω, ἐκχέομαι, διαχέομαι, συγχέομαι. Ruo, effluo, diffundor, և այլն. որ և ՑՆԴԱՆԻ. Յրուիլ. սփռիլ. Հոսիլ. զեղաՀիլ. լուծանիլ. ցնորիլ. զբաղիլ. վատնիլ. փորփղնէլ. փալընմափ, սալընմափ, էէ-ալիէորմէ, փընփընմափ, ափմափ, պայ՝ ՌէնՔփ օլմփ. *Եւ մի երկայնուԹիք բանիկ ցնդեացին իմասաքն զօրէն ջրոյ՝ որ ոչ խոլովակաւ պնդիցի. Հոսանուտ բնուԹիւն ցնդի ի վերայ ամենայն երեսաց երկրի. Առ օրս. Ք. Է։ *Զնորին ալտարածն ի մեղս և յապականուԹիւն և ի մահու ցնդեալն՝ ինքեամբ ժողովելալ նոր պատկերաս. ցՀ. խմ. երս։ *Ի ցնորս ոչ ցնդեալ. Մագ. ծԷ։ *Ալյլք յայլ ինչ յատմունս անկեալ ցնդին ժամանակաւ և իրօք։ Ապականին և քակին։ Յանհուն երկբայուԹիս անկեալ ցնդի։ Իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդուԹիՀ բաղեցեալ ցնդին։ Ի էսփողէ զերծեալ ի ձեռանէ ոլեռն՝ գընդատեսակ գոլով ցնդի. Աւծր. ա. 2։ Սրփ. ա. պ. Ք։ Ալյ. պորփ։ Նար. Է։ Մաթ. ասալ։ *Արտաքս հնչել (բարբառել), և ի չօգս ցընդել։ Տեսանեմ զիմս ցնդեալ ընդ աշխարՀ։ Ընդ երկրային ցանկուԹիւնս ցնդի։ Եւ ոչ յուրախուԹիՀ ցնդեաք հոգւով. ԼԺե. պորփ. Ա ալ։ *Գարշելի գաւի ցնդիլն ի հեչուուԹիՀ. Մէին. ղՀա։ *Չի և ոչ ցնդեսցի գիՀեաս սրամուԹիւ, և ոչ արբեցուԹիք չար անձին լեալն. Բրս. յոաքիա։ *Ցնդեալ մտօք, և յողդողդեալ մարմնով. Վ.ԻՐ Հղ. Ք։ *Սարսափմամբ ընանիմ, և ցնդիմ ընդ արտասուս։ Ցնդիմ յարտասուս։ Գրիգորի յարտասուս ցնդեալ։ Երբեմն առանց լանալոյ ընդ արտասուս ցնդիմք. ԱՀոթ. կորնթ։ ՑՀ. լԲ։ Ճ. Բ։ ԻԳ։

ՑՆԴՈՒՄՆ, ումն. փ. Χύσις. Fusio, effusio, և այլն. Ցնդիլն՝ ըստ ամենայն առման. *ԶքՀնչ հողմ իմասիս առանց բերման և ցնդման։ Սովուս ուղխտհացուցանեմ զցնդումն հեչուուԹիՀ։ Զանձինիչման կամացն զՀոսումն և ի վայր ցնդումն։ Գահավէժ ցնդմամբ խորգաստեալ ի վիճն. Առ օրս. Է. ԺԷ։ ՑՃե. Շ։ *Ցնդմամբ ալէացն՝ ծուխն զՀուկն արտաքս ընկենլով։ Ալբիւրն ի հոմանէն ոչ գադարէ, և ոչ ջուրն ի ցընդմանէն։ Զօրէն նիլակի ունին վնչուլս ցնդմանն լուսոյն. ՑՀ. լԲ։ Սրփ. ա. պ. Փ։ ԻՓն։ *Ցան և ցիր ցնդմամբ սփռեալք ընդ երեսս երկրի. ՑՀ. լԲ։ *Չի մՀուԹի սրտիս, և ցնդուսին գվնասս ի բաց փարատեսցի։ Ամիսփեալ ի վայրապար ցնդմանէն։ ՅանկնդուԹի Հծուսատեղով զլսոյդ՝ ի ցնդմանէն ամիսփիլ միաբդ. Ճ. Ա։ ԼԺե. պորփ. Ե ԺՀ։

ՑՆԾԱԼԻ, լ.ցայ. ա. Արժանի կամ առիԹ ցնծալոյ. լի ցնծուԹեաբ. բերկրաբուխ. բերկրառիԹ. *Իբր առասլին հիմն ցնծալեսցին։ Բերկրեսալ՝ ուրախ, և ցնծալի։ ԼԺՀ և այժմ զբերան իմ օրհնուԹեաբ, աչեր, ցնծալի. պիՀ։ Շ. երես։ ԼԺե. ոչ։

ՑՆԾԱԼՈՒԹ. ա. Լցեալ կամ լի ցնծուԹեաբ. ուրախալից. բերկրալից. խնդալից. *Ընդասս վայելեալք ցնծալից լինին։ Ցնծալից եղեալ վՀ տեսլեան. ՑՀ. ԺՀ. ոք։ Ճ. Ա։ *Ցնծալից ուրախուԹեաբ, կամ բերկրուԹեաբ. Ագաթ։ Փորպ։ Շոր.

Իբր ս. Ցնծալով. լի ցնծուԹեաբ. *Երդեն ցնծալից. Գ.Ի։

ՑՆԾԱՄ, ացայ, կամ ացի, ա. լ. Ἀγαλλιάομαι, χαίρω, σκιρτάω. Exulto, laetor, gaudeo, gestio, salio, tripudio. Խնդալ յոյժ. ու յախտանալ. իւրախ լինել. բերկրիլ, զուարճանալ. Հանդերձ դնդմամբ կՀ ՀընդամբԹ սրտի՝ ցնծմամբ մարմնով և Հնչմամբ ձայնի. Հրճուիլ կայտալիլ. խայտալ. խնթալ. ուրախանալ ցնծուԹիՀ. ձխալ, ուրախուԹիւն ցուՀչերէլ. փըլանմափ, չաթ՝ չաղ չէն փեչուհան։ Լամափ. *Ուրախ եղիցին երկինք, և ցնծասցէ երկիր։ Մի ասյք զայդ աւետիս, զի մի ցնծասցեն յաւիտեանս աւուրն Հրեայքն։ Ցնծացէք աւետի նորս զաղուԹիք. Ցնծացյայց ի քէզ կամ՝ ի փրկուԹեաբ քումբ։ Ցընծասցեն զտեբբ յուզայ վասն իրաւանցքոց տէր Ցնծացեն ոսկերք իմ տաւտպէալք, կամ չըճուիք իմ։ Ցնծասցէ լեզու իմ յարդարուԹեաբ քումբ։ Ցնծացայ ես ի բանս քո որպէս այն՝ որ գտանէ աւար բազում։ Սիրտ իմ և մարմին իմ ցնծասցեն առ ած կենդանի։ Արդարութիք քով ցնծացեն։ Ցնծացայց ի վերայ նորա դաղուԹիք. Ցնծացայց ի վերայ ամենայն երեսաց երկրի. Ցնծասցեն ոսկերք իմ ցած վիրկիչ իմ. Ցնծացաբ չո Հոգւովնէ սրբով։ Սէբք քո ցնծալով ցնծասցեն։ Ցնծացեն գաշաք։ Լերինբք ցնծացէք. Լերինբք ցնծացեն որպէս խոյք։ Բսալմից զձայն իրախճանաց, և զձայն ցնծացելոց. և այլն։ *Սէր երկրորդուԹեան ցնծացեալ բերկրի յանտրամական յիւրում ՀոմեՀ։ Բերկրեալ ցընծան ի յաւիտեանական ուրախուԹիան. Եղիցաբ։ Խոսբ։ *Ցնծաց, և ուրախ եղև սիրտ նոյա։ Եփբ. ծն։ *Ցնծացին Հովիւքն յաւետիսն խաչաւոբք իւրեանց։ Եփբ. ի ծն. տփ։ *Ի մոլորեալն մեր տիրեցան, և ի գիւտն ցընծացին. Սկաա. Ես։ *Ձորա զոր տեղին զանշաւակ քաջալերեն ցնծան (այսինքն ցնծուբ կատարեն). Բսաղ. ֆ. 6։

ՑՆԾԱՏԵՍԱԿ. ա. Որ է առնել ցնծալից. բերկրական. առատաւոբ. *Ցնծալարդ խորանայն պանծալի և ցնծատեսակ բնակուԹիՀ. Նար. յԷՀԲ։

ՑՆԾԱՑԱՆ. ա. ն. Ցնծացեալ, և Ցընծալով. *Ընդ որ խնդամբ, և ցնծացյած՝ գիրկս արկանեմբ, և զուարճացյած. Շ.էրէս։ *Ինքն ուրախ է, և չուրջս ցնծացած. Զի որ յածէ ուրախ, յուսով է ցնծացած, և մարմնով աշխատած. ԼԺե. ոչ. Ե էբ ընդ էվբ։

ՑՆԾԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցո. ն. խնդացուցանեմբ. ուրախացուցանեմբ. ուրախ առնեմբ. խնթացնել. ուրախացնել. ձայ առնել. *Արդ ցնծացո, խնդրեմ, զաւուրս ապրեալս ի

*մարմնական աիտիցս վհոգեկան ոսկերա՝ ի-
մանալի յուսոյդ ուրախութիւք : Ցնծացուցա-
նես զքաջերեսէր բնութիւնս յերկնային բարու-
թիւդ · Լմ · ոչ : * Աբա՛, որպես զի ցնծա-
ցուսցէ զքեզ ած · ճ · ժ · Ն գԿ :

ՑՆԾԱՑՈՒՑԻՉ , ցչի , չաց · ա · Որ ցըն-
ծացուցանէ · բերկրեցուցիչ · ուրախալար ·
*Ցնծացուցիչ սպացելոց · ճ · Բ : * Իմաս-
տութիւն (որպէս լոյս) բանական երկրի մե-
րոյ ցնծացուցիչ : Հոգևոր բարեաց է ծնունդ-
ցիչ և ցնծացուցիչ · Տծնակ :

ՑՆԾԱՒԻՑՈՒԹԻՒՆ · գ · Ցնծութիւն
մեծ , յուսկա ցնծութիւնք առնիմ · * Զցնծա-
ւէտուն Համբարակ , և զգերասանծ շնորհ·
Գր · պշ · Ռչ :

ՑՆԾՈՒԹԻՒՆ · գ · Ἀγαλλίαμα , ἀγαλ-
λίασις , χαρὰ , χαρμοσύνη . Exultatio , lae-
titia , gaudium . Խնդութիւն մեծ · ուրախու-
թիւն · բերկրութիւն · հրճուանք · կայտիռք ·
խայտառն · ձայն ուրախութիւն · ուրախութիւն ,
ցնծում · ղաղբտ , ղեղխ · * Ցնծութիւն է սրտի
լոյս : Լցան բերանք մեր խնդութիւք , և լե-
զուք մեր ցնծութիւք : Ի ձայն ցնծութիւն խոս-
տովանութիւն : Բազում ցնծութիւն զգեցոյին :
Ուրախութիւն և ցնծութիւն : Ցնծութիւք և ու-
րախութիւք : Ձայն ուրախութիւն և ձայն ցըն-
ծութիւն : Ջումենայն սեղն զարդու զցնծու-
թիւն իւրոյ ելից ի գիսոյ հերաց իւրոց : Ո-
սոսիք սրմաւելնեցք ի ցնծութիւն փողոյ և
սրնգի : Ցնծութիւն իմ , փրկեա զիս . և այլն :
*Ցնծութիւն արարածոց քոյ այսօր արուստս ի
որպէս մեուսալ ի սրտմտութենից Շար :

ՑՆԾՈՒՄՆ , ծման · գ · Նոյն ընդ վ ·
*Սա եթէ սեսցէ զամենայն ցնծմունս աշ-
խարհի · Վ.ս հղ · Ք : * Երգով գեղգեղմամբ
ոսնեվք զոր աւետաբեր ցընծման · Շ · գալ :

ՑՆԿՆԻՄ , եցայ կամ նայ · հ · Ծնանիլ
անբանից , կամ ըստ օրինակի նոցա · (որ և
ռմի · ցինէս)* Եւ յորժամ ցընկնաւ (կամ
ցնգնաւ) աղջկին · Ոսկիփոր :

ՑՆՈՐ , ի · մնդ) Փάσμα , φάντασμα ,
ՑՆՈՐՔ · րից · գ ·) φαντασία. Spectrum,
species , apparitio , visio , visus , somnium , imaginatio , phantasma , phantasia . Ցնάμβος , formido . Սին երևոյթ · ե-
լևակայութիւն · ուրուական նմանութիւն · առ
աչօք ինչ · բանդագուշանք արբեցելոց և ցըն-
դեղոց մտօք · երազ · արհաւիրք · սնոտի իրք
և զբաղանք · էրևակայական իմ ցնորքիբան ,
ֆոնտասմատ խենդուհնդ ֆաֆնտասիա · խեյալ,
հնութիւն · *Ցնորք անժամանք : Նշանաք ցնորիցն
պահչէին : Ցնորք անհնարին երազոց · Իմ ·
ծէ · 4 · 14 · ծը · 17 : *Ծածկեսցին զնոսա
ցնորք · Եզեկ · է · 18 : *Ցնորիւք ի կերսս
կերսս լինելով գիւացն · Ածաւ : * (Հոգե-
վնէք) նիւթականայ ինչ ցնորից անընդու-
նակ եղեալք · Դիոն · էրին : *Որպէս ցնորիւք
ինչ ցուցանեն սրարեալ · Ան · Ք : * Ան աչս
երևոյթ և ցնորք համարին զամենին քոյ :
Չի եթէ իբրև ցնորք ան ծնուիդն ,
ապա իբրև ան աչօք ցնորք էր փրկութիւնն :
Եղեալ Նաւատեառ և տունայ ցնորից մարդ :
Ո չ ցնորիւք ասէ , այսինքն կարծեօք , այլ
ատեգապես մարդ եղև : Ած Ճշմարիտ , և
մարդ անատա (քոյ), և ոչ ըստ ցնորից ցոս-
ցեալ · Սրբ · ա · յն · ա · կալ · Ք · Պարբ · Խոսր ·
պարբ · Գերմ : Ոչ տեսցեն ընդ քուն զցնորս
ջարեաց : Ան պղծութիւն ցնորս զմեզ բանաս-
դատ · Ն-ագբր · ձՁ · իա · *Ազմկեալ իմն ի
ցնորից խելագարանաց : Խօլականաց ցնո-
րից : Ջցնորս մոլորութիւն յանձանց ի բաց
ի ծօծափելոյսդ... Թողից զանձից ցնորս նո-
ցա : Ցնորիւք ի տուէ և ի գիշերի : Մխանան
ի սկսելս ցանկասիրութիւան ցնորս : Մբ
վտաս ի ցնորս խորհրդոյն լինիցիս · Խոր ·
Ք · 58 : Նոր : Ոսկ : Խոսր : Նոր · Երփ : Սէբէր ·
Ն : *Ցնորք զբաղմանց կենցաղոյս : Ի ցնորից
աշխարհականաց : Թմրեցուցանէ ի ցնորս
աշխարհականաս : Ի բաց ընկեցեալ զամենայն
ումևիցէս հոգս և զցնորս · Խոսր : * Ի բոլորս
կենցաղական ծուխծուխ ցնորից ի բաց կալ :
Յամենայն ցնորից և զբաղանաց աշխարհիս
հրաժարեսցին · Մափ · յ : Լմբ · պարբ : * Ի
նոցանէ Ղամնք պատրին ի ցնոր աշխարհի ·
Մխ · ա-ոա : * Ջօրսւի աւուրս էարկ զծած-
կիկն պօղոս ի ցնորս հիացման · Ցծնակ :
Իսկ Ոսկ · յհ · ա · կ · *Որ զմեզ գործէ , ոչ
այլ իմիք նման է , բայց նորին ցնոր սրբեցու-
թենոյ · լինի և ածակ · (յն · լոկ , արբեցեալ ·)

ՑՆՈՐ · ա · իբր Ցնորական · *Վասն ցնոր
խօսից և ընգվայր բանից՝ զչերմութիւն և
զսէրն որ աւ ած է՝ կորուսանեն և չիջուցա-
նեն · Վ.ս հղ · յ :

ՑՆՈՐԱԿԱՆ , ի , այ · ա · Φανταστικὸς .
Speciem meram habens . Երևութական ·
ուրուական · սուտերական · սնոտի և չիմա-
րական · որ ինչ լինի աւ աչս մարդկան ·
*Ջցնորական տսին առնիցեն (ընդ Հրէայս):
Ցնորականօք վերսկեալք · Սէբէր · է : Թե-
զոր · խս : * Բաւական քեզ ի մեմէ զբաղա-
նացս Թևակոխութիւնք ցնորականք · Մափ · է :
*Ցնորական խոժռոտգեմ սեսիլք · Լմբ · խ :
*Ծառայս և ապաիսայս , և քաղում ևս այլ
ցնորական պատճառանս (յն · մի բան , փաս-
քոսիս) · Ոսկ · ճ · ա · 10 : *Ցնորականն այն՝
վասնզաբ և գառն ուսումն · Սարկ · հանգ :

ՑՆՈՐԱԿՈՆԴ ԱՌՆԵԼ , ԼԻՆԵԼ · Φαν-
τασιασκοπέω. Imaginationibus vexo , or .
Ցնորիւք կոծել , իլ · վարանեցուցանել և
վարանիլ իբր զնորեալ · Եթէ ոք եկեսցէ
յանապատէ , որ համբաւանոն ցնորական
ոտնիցէ , մի երաներ : Արուեստիւք ասու-
թիք խաբեբութենէ գործովքն ցնորական ոտ-
նէ · կ · ծէ : *Փլկեկեր ի միսս իւր , ցնո-
րական լիներ (կամ լինելով), հնարեր ելս ի-
բացն գտանել · Աբդ · Ք · 9 :

ՑՆՈՐԵՄ · եցի · ն ·) Ἐξίστημι . De
ՑՆՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ ·) statu mentis dejicio , և այլն · Տալ ցնորիլ · արկանել ի
ցնորս · ցնդեալ ի սնոտս · մոլորեցուցանել ·
յիմարեցուցանել · * Ջանայ ցնորել զմիսս
մարդկան ի ժամ ազօթիցն · Խոսր : Ան
ուսմունս մոլորութեի ի խելս մտացն անկա-
նի , և ցնորեցուցանէ որպէս կատաղի-գան՝
պատմեն , և ի նմին ցնորեցուցանեն : Կնր ·
պարանին ի հրեշտակս , և ցնորեցուցանեն
զանմիսս : Ընդ սնոտի զբաղմունս ցնորեցու-
ցանէ · ՅճԼ · Ք · Եսփր · ԹԷ : Կանոն : Լմբ ,
ոչ : *Չի մի տարակոյս ի տալակոյսս կցեալ
ցնորեցուցանեմք լինչ զնէզ · Ոսկ · ճ · ա · 6 :
* Թմրեցեալ զպահապանն , և զզահիճան
ցնորեցոյց · Հ · Իեսի :

ՑՆՈՐԻՄ , եցայ · յ · Ἰλιγγιάω , μαίνομαι , ἐξίσταμαι . Vertigine laboro, insanio, furo, exstasim patior, abstupefio . Ի ցնոր
անկանիլ · խանգարիլ երևակայութենէ · ծփիլ
խելայց · ցնդիլ մտօք · բանդագուշել · յիմա-
րիլ · մոլիլ · այլ յայլմէ լինել · ապշիլ · վշտա-
վիլ · խենթանորիլ · խենթ փորպէիլ կամ ի-ա-ի ,
իրմէ զատս եալ , ըստորիլ · ղաղբտմաք , լըսբբ-
մաք , *ենթիկենթէն լբմաք · * Սոլոմոնիմն որքան
առաւել սարբանայր ի խորան , այնքան յա-
ճախագոյնս ցնորէր : Դասիլեց ցնորի , և ո՛
ապրիցի · Ա- ոբս · Ե · ծ : *Ցնորէր , և
յանհնարութիւն երթայր : Ընդէր արդեօք
յորժամ վասն հոգւոյն լսես , ցնորիս : Ցնո-
րեցաւ կինն առ ի խօսելն · Ոսկ · յհ : * Ջոր
գուք ցնորեալ պաշտէք յաիքս յաիս : Ցնորեալ
ձէրոյ · Ա.ֆ : *Ցնորեալ ի սպիտական ցան-
կութիւն · Խոսր · ա · ւհ : * Ի սոյն միտս ցնո-

ՑՆՑ 915

րեալ գանգաչէր : Ցնորեալ մոլորիք զկնի նո-
րին իշտաուն : Ոչ կարաց իմանալ ցնորեալն
Եղէս · ա · Ք : *Ոչ ամենայն Թալմնալ և ցնո-
րել մարդկան ի գիւե Ե · Եղէիկ : * Անմը-
տին որ յագահնութենս ցնորի : Աչք որ քան
զնոսա լուսագոյնք էին , յոյսսիսի իրս ինչ
ոչ ցնորէին : Արանց աշխարհականաց յայս-
պիսի ցնորս ցնորիլ Թերևս իսկ մարթ պատ-
շաճի : Ոչ Թողու վասն նոցա մեծամեծ ինչ
ցնորս ցնորիլ · նե · ծչ : Ոսկ · յհ : *Ոչգեամիտ
են միաք , յորժամ ինչ զիւրք որ յաշխարս-
հի սատ են , ի ժամանակ սղոթիցն ոչ ցնորի-
ցին : Մի զնուիս զբաղել ցնորիցիս · Ե-ոֆր :
*Անգաղին իմն խորոց հանգիսեալ խմսատա-
Թեան ընթերցուածոցն , ցնորեցայ ի խոր-
հուրդս · Աչ : * Մի կարծեցիս , եթէ փո-
փոխումն է հոգւոյ մարդկան ի միմեանց
մարմին , որպես ոմանք ցնորեցան ասել ·
Մ·ին · չ : *Ցնորեցաս խելքն , և հարաս
գլուխն ուժգին ի մարմարիոնեայ սալ · Հ ·
ՒԼԻՒ :

ՑՆՈՐՈՒՄՆ , ըման · գ · Φάντασμα ,
φαντασία . Ցնորիլն · ցնորք · *Ցնորումն ա-
ռեալ արբեցութենէ : Ցնորմունք մտայ : Ցնոր-
մունք խորհրդին · Մաչ : Լմբ · ոչ : Գհյ :
*Ցղայոց մտաց սրդասև այսպիսի ցնորմունք :
Գիշերական ցնորմունք անվայելուչք : Բր ·
Ւբօն · Ե հղ :

ՑՆՑԵԼ · բայ ո՛մ · Տ · ցՈՒՆԷ ՏԱԼ :

ՑՆՑՂԱՉԵՒ · ա · Որ ինչ է ի վեր ցնցղոյ
կամ խոպղավակի · (յն · սպիդաճև · Ֆոմֆօ-
ծոյς . Fungosus , spongiosus .) *Փորուածք
երկրի , և ցնցղաճև երակք · Վէյօր · Ք :

ՑՆՑՂԱՆԱՄ ,) ացայ · է · Ցայտել իբր
ՑՆՑՂԿԱՆԱՄ ,) ընդ ցնցուղս կամ ցնցը-
ղակս · * Ի վերէ կողկող արիւն ցնցղկացեալ
(կամ ցնցղացեալ) հոսէր · Բոս · Ե · 28 :

ՑՆՑՈՏԱՒՈՐ , ի , աց · ա · Որ ուհիցի
զանձամբ զցնցոտիս · *Գաճուճ և ցնցոտաւոր
աք զքեզ կոչեսցէ · Մաւր · ֆՁ · (որ ի Ճ·Գ·
դրի՝ ցնցուտ·)

ՑՆՑՈՏԻ , ուոյ , տեաց · ա · գ · (ի բա-
ոէս Ձոնձ կամ Ցոնց ·) Ῥακος , ῥάκιον .
Lacera vestis , detritus panniculus . ῥάκι-
νος , panneus . Հնոտի · պատառատառն · և
կարկատեալ ձոռ · զգեստիկ · գրգեակ ·
փերթ · կապերտ · *Տեառնիցես զայլս մերկս ,
և միայն ցնցոտի կապերտիկ զգեցեալ : Ի
ցնցոտիս զոք տեսանիցեր · Ոսկ · յհ · Բ · 14 ·
Ֆր · Ե · 25 : * Ջազքատն վան զցնցոտին
զգենուլ անպատուէք : Ցնցոտիս ինչ ար-
կեալ է զանձամբ · Սրգ · յի · Ը : Բր · Մրկ :

ՑՆՑՈՏԻԿ ·) Նոյն ընդ վ · * Մինչև ի
ՑՆՑՈՏՈՒՆ ·) տան ամն պահէր զցնց-
ոիկ հանգերձիցն · Վ.ս հղ · Խ : * Պատառեալ
զգեսս Նոյա , և ցնցոտուն արկանել : Ցնց-
ոուն գտեալ զանն առիթած Տարեալ Ճ·Ա·

ՑՆՑՈՒՂ ցնցղոյ · ֆ · (իբր ցնդօղ հիւ-
Թիկ , կամ ցնդելոյ ուղի ·) Σωλήν . Canalis , tubus , fistula . πόρος , transitus , foramen . Խողովակ · ծակոտկէն անցք · ֆող-
բոյ , ցնցուխ · օլոֆ , պօբոս · * Հարկանէք
(ձայնն՝) ընդ երկու ցնցուղս ականջացն ի
ներքս մտանել · Եղէս · յնս : *Ցնորք Համա-
լին զմարմինն քոյ , և Թէ իբրև ընդ ցնցուղ
անց ընդ կոյտ : Տիկս իմն կազմեն . և ապա
երկուց փքոցն ի ցնցուղն հողմաքերս , և
անտի յամենայն փողն տալ զփոքն . . .
Երկու փողակք տան և աւնուն զօդն՝ իբրև
ցնցղով իւիք սուսրդով ի բերանս : Յորժամ
սլսուսնք կամենին պանրացեալ խնուցան

ցընցուխ սանձանն. Սրփ. ա. չխ. ա: Ե Շ. Ֆիլ: Սեբեր. Ե. ՃՃ: Տես և ցունդ:

ՑՆՑՈՒՂ. պրպ. Ῥάσμα, ῥαχτισμός. Aspersio, σκέρπησις, sparsio. Ցայտումն ցնդղհացնալ. ցօղումն. ցօղ. բղխումն. հոսումն. ցնդումն. սրսկումն. ցողք. ցանկը. ցանկը. փոփ. էխոսխըմբ, սերմիկ, սերմինդ. *Ցընցուղ փրկական ապաւեր սը արեամն: Ցնցուղ արեանն՝ ի բանաւոյն՝ է յայտնաբան. Անյ. Ե Շ. Բարխ: *Ոմն և ցնցուղք իւր. ոմն և ապաւերք իւր: Մժղուկքն անարգադոյն իւրք ցնցուղս հոյլ եռայման՝ զինև մաղեցին. Նար. Շ. Ի: *Ցնցուղս լուսոյ Հառագայթից ծագեաց՝ ի լուրջն: Աբեգաւին ցնցուղս Հառագայթիցն հինքն ծրարեալ՝ ի մարդն գառնայր: Ցնցուղք լուսոյ հրաման (իմա հրդեհին) յաղթեր Հառագայթից արեգականն: կաճառայն՝ ի հիւանդոյ՝ ի հարաւ ձգեր յայնժամ ցնցուղս եռանգեանն. Լամպ. Ի. ԻՁ. Ե ՃԻ. ԻՁ:

ՑՆՑՈՒՏ. Տ. ՑՆՑՈՑԻՈՐ. *Գծածաւ և ցնցուտ ոք գրեալ անուանեաց. Ճ. Դ:

ՑՈԼԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Աւր իցէ ցոլանումն կամ ցոլմունք. *Փայլածուին բանական դերգառնի՝ խաղալական շարժմամբ. ցոլական ծախաւմն՝ փայլատակմանց բարգմամբ... ցոլականն և զանականն ոչ ընկալաւ եկեղեցի. Ծէր:

ՑՈԼԱՆԱՄ, ացայ. է. Ἀναῤῥιπίζομαι, ἀναῤῥίπτομαι, ἀναῤῥέω. Plato quodam resuscitor, accendor, sublime jaculor. Ցայթել ցոլմունք կամ չողունք ցայտել ծագմամբ. ալանալ, բզխել, ի դուրս ծաւալիլ. *Կամին կայծական՝ ի մէզ չարեացն քննել բաց. որ բորբոքի, և՝ ի վեր ցոլանայ. Աբ. ոբս. ա: *Ի լերինն սինեայ ծուխն ցոլանայր, և հուրն առչորէր. Ած: Նար: * Ի գալըշէն ա, ի սրտէ երկինն՝ ի վեր ցոլանայ. Եփիի: *Բազում հուրհանան բռնով ցոլացայ ակունս բանալ առ. Նար. Ֆ: *Գայծատ արուեստակ ցոլորիկով յարևմտից՝ ի յելս արևու. Շար:

ՑՈԼԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. ՝ Տ. ՑՂԱՑՈՒՆ.

ՑՈԼԱՑՈՒՄՆ, ցման. Ի *Հլուցայտ ցոլացումն ծծծելոյ զձեզ պատանալ. Ցհ. Ի. (այլ ձ. ցոլացման:)

ՑՈԼԻՄ, եցի. է. Տ. ՑՈԼԱՑՈՒԼ. * Հուր ցոլանայ՝ ի վիմանցն, և ապրանց պատրաստս՝ ի նոցանէ. Բրս. ծրկ:

ՑՈԼՈՒՄՆ, լման, մունք, մանց. փ. (ծ. Հյ. ծաւալումն. յն. սելաս, ἀναλαμπής.) Ցոլելն. ցոլացումն. ցայտաւմն. հառանք. բորբոքաւմն. արծարծումն. ցնցուղ հրոյ, լուսոյ և այլն. *Սինչ ի սը լերինն հանդարտմանն տանջին՝ ցոլմանն խաչին. Գնչ: * Տեսեք բանաւալ ցոլմանը յարտնեալ երկին. Լիճ. ա: *Առանց ցոլորիկոնէ ցոլմանց՝ որ լինին: Հրացայտ ցոլմունք (չանիք). Փիլ. նխ. Ի: Յհ. ՁԸ: *Ցոլմունք հրեղինք (փայլատակունք): Ջաղատունս կարկառութիս, ցոլացին ցոլմանս: Ըանիք կիպանօղք, ցոլմունք ահագինք, հոսանք հրեղինք. Շար: Նար. Ի. Ե ատաւ:

ՑՈԼՔ. Նոյն ընդ ել. *Ի յամպոյդ լուսոյ ցոլք նշուլից. Նար. յ:

ՑՈՂ. ֆ. Ագաթս Ցօղուն. եզեգն ցորենոյ. ա՛. բերք. *Ի ցող ցորենոյ կերակրեաց և հատատեաց յոլովիւ վերինն եզիպատացոց. և նա ելիւ եզեգն ջահջահ՝ նեցուկ եղջերոյն յոլովիւ. Եփր. ծն:

ՑՈՂԱԼ. Տ. ՀՈՂԱԼ: Աբ. ծ:

ՑՈՂՈՒՆ. Տ. ՑՕՂՈՒՆ:

ՑՈՑՑ. յուցի, ցոյցէ, յուցից. ֆ. Δεῖξις, ἀπόδειξις, ἀναδειξις, ἐπίδειξις. Ostensio, ostentatio, indicium, argumentum, demonstratio. παράδειγμα, exemplum. պարաբոլի, parabola. Արմատ Ցուցանել՝ իբր Ցուցումն. ցուցակ. արտաքին ցուցակութիւն. երեւեցուցումն. երևոյթ. երևումն. երեսն ցոնելը. Լեռնիբիւ. * Մի առանել առաջի մարդկան՝ որպես թէ՝ ի ցոյց ինչ նոցա: Ջամենայն գործս իւրևանց առանն՝ ի ցոյցս մարդկան. Մթ. Շ. ա: Իշ. 5: * Ի ցոյցս մարգկան ձգնել, կամ աղօթել. Մատթ. ծԸ: Խոսք: * Ջորգարին, և՝ ի ցոյց լինին. Վրք Հոր. Շ: * Աներեւելիս պատահէր առնել, և առանց ցոյցս առնելոյ զպատուն մաքրասի. Փիլ. Ես: * Վասն կիր ինձ ցոյցս առնես, յորժամ աղքատին ողորմիս: Ջի մի՛ ի ցոյցս ինչ գործիցեմք: Ի ցոյցս ինչ գործ ոչ գործէ: Ոչ՝ ի ցոյցս ինչ գրեցին զոր ինչ գրեցին: Յալոգս մեծասքել և պատուասիրասէր՝ ի ցոյցս առնելով: Յալոգս մարգկան գովասքել՝ ի ցոյցս արարեալ. Ոսկ. Մ. ա. 15: Ի. 2. Ե 5: չխ. ա. 31: Ե ա. Ւոր: * Ջխոյասատականս ածելոյ խրատուց (ըստ կուսս) ցոյց առնէն մարգկան. Բառսպ. Եզ. (որ բերի և՝ ի Ի. Նշ.)

ՑՈՑՑ. Նշան. Նշանակ. Հանգէս, փորձ. օրինակ. գաղափար. Նիւան, Իւրելի. * Խօսք գրել՝ ի մարդկանէ փառս՝ ցոյց է անհնազանդելոյ. Բրս. չդ: * Եգիպտոս ցոյց է փափկութեան. Եսափր. ՃԻ: * Գիրնձ պատնէլի ցոյցք առաքինութեան. Ներս. Ի: * Աս՝ ի ցոյցս ըստ ասելոյն: Կամեր՝ ի ցոյցս (այսինքն ցուցիչք) զորութեան իւրոյ՝ ի զքնութեան բերել զնոսա. Ոսկ. չխ. ա. 21: Ի. 19: * Ամենայն սրբոցդ անուանեանելին և անմարմինն՝ ցոյց օրինակի է երևելոցս: Անմարմին երկինն է ցոյց օրինակի անանանելոցս. Փիլ: * Ա յաղթիկ բարձրագոյն ցոյցք էին օրինակի հանգերձելոցս: Ընտանեն կուսի որդի՝ այս՝ ի վեր են քան զընութիւնն ցոյցք: Ջցոյց զորութիւն որգոյն ես՝ զոր հաղորդեցի, ոչ ետուր. Շ. Բարիք. Ես ձգեր: * Ըստ ջոյց ցոյցի ինձելոյ՝ ի խորագիտ յատուցին տանգս. Երզն. Ֆէր: * Եթէ մեզ ցոյցս պարգեւեսցէ յայլ զրազմունս (ցնորս), և՝ ի գիրս դիւսոյ, և՝ ի ցոյցս լուսնի և աստղաց. Կանոն:

ՑՈՑՑ. Աւետ նշաւակի. սեպհ նշանակի. հանգէս յայտնական. Ձայն. * Եղիցեն յաւետ, և՝ ի ցոյց, և՝ ի զարդ՝ ի մէզ ազգս. Օր. Իզ. Յղ: * Ան անանս երկայնաձիգս լինի, և զանձինս ցոյց առնէ՝ ի խորս սպրդատանեաց. Ին: * Ի ցոյց չքնի վասն յաղթելոյ Թագաւորին: Ի ցոյց չքնեցուցանել. Մխիթ. Ֆ: * Արար զնա ցոյց բարեկամոց իւրոց. Ճ. Ա: * Ջայնպիսին ցոյց արասցեն, և ընկերացեն և մերժեացեն: Ընկերացաւք լինին՝ պատու է անառ երկրաւորին, և ցոյցք լինին խրատք ընկերացուլ ժողովգեանն առաքելի. Կանոն:

ՑՈՑՑ. Ապացոյց. առարացոյց. ցուցակութիւն յայտնի պատճառաց. ցուցմունք. խոպոտ. * Ի մեռն պրնաւոյ պատ է յանգիմանն կատարեալ զցոյցս խոստացեալոցդ: Ի գրոց ինձ հասեալ ցոյցդ. Ած. Ը: * Եւ զի՞նչ է արտաքս խոհիլն, և զցոյցն բանիւս ցուցանել անկատարագ գալ գալ. Ոսկ. ծԸ: * Գործքն ցոյց զքրիստոսական. Աբ. ոբս. Ե: * Ա յս խոկ է սիրոյ նորս ցոյցք. Յհ. Ի: * Յորժամ նուաղեալ ինչ յայտնի ցուցից կամ բանիւք կամ գործք. ի վերոյս ապաստանին: Նմին խոկ՝ ի ցուցիս հատանեցուցից. Փիլ. ծ. բան. Ե յոչ: * Ջինչ այլ քան զայս յայտնագոյս ցոյցք առաքեալոր բանիս. Ի՞ն: * Եւ այս վասն սորին բանական է առ՝ ի ցոյց. Շ. Ի՞ն:

ՑՈՑՑ. Տես և ՑՈՒՑ:

ՑՈՐԵԱՆ. բնոյ, ոց. ֆ. Σῖτος, πυρός. Triticum, frumentum. Նիւթ հացի՝ կաբևորագոյնն և լաւագոյնն յորմանս և յունից. յոչն. պաղպաղ. եկնափամ, ընկան, գոսիր. *Ժողովեցի ցորեան: Ժողովեաց յովսէփ զցորեան իբրև զաւազ ծովու բազում յոյժ: Բազմանալ ցորենոյ և դինւոյ: Ցորենով և գինւով հաստատեցի զնա: Երկիր ցորենոյ և գաբաւոյ: Նաչէն ցորենոյ ևն: *Ճչգիտ զցորեանն չահավաճառութիւն. Չամամ. առ: *Հրաման եմ ընուլ զանձն նոցա ցորենեաւ (ցորենով). Եփր. ծն:

ՑՈՐԵԿ. Տ. ՑԵՐԵԿ. *Ցորեկ ընարեալ՝ ի միաձայն զչնաձգն և զառալըն, զչգեղջիկն և զագեզն. Սեբեր. Ի:

ՑՈՐԵՆԱՐԱՀ, ի, ից. ա. Σιτοδότης. Frumenti dator, largitor. Բաշխօղ ցորենոյ. *Ջխորհ զյովսեփեան զանձ արարի, զի ծառայ եղև, և ցորենաբաշխ եգիպտոսի. Ած. ոբս. Ը:

ՑՈՐԵՆԱՒԵՐ, ի, ից. ա. Σιτοφόρος. Frumentum ferens, et subvectans. Որ բերէ կամ բառաչացանէ զցորեան. և բնորոշ կին ուներ յինքեան զցորեան: *Ի լինի ցորենաբեր փախանակ կենդանւոյն: Զրախափեզ, և ցորենաբեր, որպես արմաւենի. Ածաբ. Ալբ: Վրդն. Երգ: *Սափոր ոսկի՝ մանանայիս լցեալ, չեզի ցորենաբեր. Տաղ:

ՑՈՐԵՆԱՕՈՅՆ. ա. Որ է իբր՝ ի գոյն ցորենոյ. ցորեան գոնաւ. պաղպայտ: ՃՃ. Վրդ. Ած:

ՑՈՐԵՆԱՀԱՍ, ի, ից կամ աց. գ. Հասս ցորենոյ, և ար ինչ նման է նմին. * Ցորենահաս եմ ես, և յատամունս գազանացատակ ցեղ լինիմ, և գազանիս հաց եղ. Ընձոյ. Ե: * Մեռաւ առեփանոս որպես ցորենահաս, և արգիւնացոյց իւրաւ սերմանողին զքնի ժողովս. Բրս. ի օրէ: *Ցորենահասն անկեալ մեռաւ, և բազմապատուլ հասկ եզև. Վրդն. ասէ՝ Ած: * Գիվիկիկ սերմանեցեալ ցորենահասքն զսեր անդոյն ուրախ այսօրեան. Երէց. Ած: * Ցորեկ վեպ իւր, և ընտրեալ ցորենահասն... եմիրալ ցորենահասս. Փիլ: * Ցորենահասս գիվիկիկ սեռաւն անգոյն: Ըստ պրպտելեան ցորենահասին. Ոսկ. ոբս: *Վայրէ ինկ էր սը ցորենահասին Թագլիկ. Վանակ. յոբ: *Ցորենոյ, և կամ հորկական, և կամ այլ ինչ՝ ի ցորենահասացն. Նիւս. Կամ. յն. αὐτηρός, frumentaceus, qui frumenti loco censetur.

ՑՈՐԵՆԱՄԱՐԱ. ի. ից. ա. Ա յր մարմ մարդոյ է ցորենագոյն. *Ցորենամարմ պատ. ֆերդ. Ապոփտ:

ՑՈՐԵՆԱՔԱՆ. ֆ. ից. ա. Շուտնդ. Frumenti coëmptor. Որ շուկ գնելով զցորեան. պատպայէ: *Ա՛վ ցորենաշահ և ցորենավաճառ. Ածաբ. Խոփ. Երփ:

ՑՈՐԵՆԱՔԱՆ. ա. Աւր իցէ ցորեան ըստ. * Իշանել յեկեղեցս՝ ի ցորենաբեր երկիրն. Վրդն. ծն:

ՑՈՐԵՆԱՎԱՃԱՌ, ի, ից. ա. Σιτοπώλης, σιτοπράτης. Venditor frumenti, negotiator frumentarius, propola frumenti. Վաճառօղ կամ վաճառական ցորենոյ. *Ա՛վ ցորենաշահք, և ցորենավաճառք. Ածաբ. Խոփ: *Ջմ ածաբժեալով ցորենավաճառ. Ածաբ. ոբ: * Ձջգեն առաւել քան զյաղթի ցորենավաճառս. Չամամ. առ:

ՑՈՐԵՆԱՏԱՐԱՂ. ա. Նման ցորենոյ. ըստ առարկաս բառիւնեալ ցորենոյ. *Ես ցորենատարագ յաղթահարեալ ազատի գործ ծառայ լինել. Սիմ. ա:

ՑՈՐԵՆԱՒԵՐ. ա. Աւերիչ խանդարիչ ցորենոյ. որպես որոմն, և որոմնացանն. *Ի բայ խլէր... զոր մշակն չար ցորենաւերն

ցանէր առ նոսա. վ. բդն. խրափ. Ն Տնակ:

ՅՈՐԱԱՄ. ս. Ἐως αν. Usquedum. Մինչև. մինչև. մինչև. ինչուան անապէնն՝ որ. եա, եա՛խ. Եւ անդ լինիցիր, ցորժամ ասացից քեզ. Մխ. Բ. 13:

ՅՈՐԱՄ. ս. Ցերբ. մինչև ցերբ. մինչև յորժամանակ. * Մինչև ցորժամ և ցերբ յարբեցուսիս թափիցիք. Ա՜ օրս. ծԲ:

ՅՈՐՁԱՓ. ս. Ցորչափ ժամանակս. ցորչափ ժամանակ. * Ցորչափ եմք ի կենցաղս յայս, չպարտիմք յուսահատ լինել, թէպէտ և մեղաւոր եմք. Սրփ. Բ. պ. Ե: Տճս և ՅՈՐՔԱՆ:

ՅՈՐ վԱՅՐ. Մինչև ցոր վայր, կի՛սահման կամ չափ տեղւոյ և ժամանակի և իրաց. և երբ. * Ցոր վայր նեղուսեցեք հասանիս և խռովուսեցեք. ա. ԺԱ. Ղ. 11: * Անցեալ ընդ մէջ նոցա՝ գնաց, ցոր վայր ինքն կամեցաւ: Ցոր վայր յաւասլանան և դադարեն. Շ. Ժգ: Սրփ. ա. պ. ծԲ: * Ի՜սյց գու ասա, ցոր վայր (ժամանակի) եկեսցէ մարգարէն այն. Կ՜. ծԲ:

ՅՈՐՔԱՆ. ս. Ἐφ՛ὅσον. Quo usque. ὅσον χρόνον, quanto tempore. μέχρι μέν, quamdiu, dum. Ցորչափ ժամանակս. մինչև ցոր ժամանակ կամ ցոր վայր և սահման. ցոր. չափ. ՚ոլոփ, ՚ոլոփ որ, փանի որ, ինչոան որ. Նէ գէտար ի, Տոփեմ ի. * Ջմինչ է իմատատահրելի, և ցորքան. որքան մեզ է հատանելի, և որչափ լաղացն բնութեի և զօրութեին մերձենայ: Ջոմն կալցուք, և ուսմունն հատու եղիցուք, ցորքան եմք ի վերայ երկրի. Ա՜ օրս. ա. Ե Բ: * Ցորքան ընդ իւրեանս ունիցին զիեսայն, ոչ է մարթ պահել. Մրի. Բ. 19: * Ցորքան ասացեալ հարկաս տուեալ լինին, կայ ժնոյ թագաւորացն հատատուսն զօրավիդն օգնականութեան: Ցորքան եմք ի մարմնի, յայնպիսի և յայնքան բարիսն ոչ վայելեմք: Ցորքան նա փորան պրտութեի փակէ զնա չարչանաքի, փորհանակ եղ է. Փիլ. խ՜օոփ: Սրփ. ա. պ. Բ: Ցհ. ԼՒ: * Ցորքան կարք իցէն խուզել ուսկք. Խոր. Ե. 4:

ՅՈՐՔԱՆԱՍ. Նոյն ընդ վ. * Կէն կապաւ է, ցորքան (կամ ցորչափ) ժամանակս կենդանի է այր նորա. ա. Կոր. Ե. 39: * Ցորքան ժամանակս ժառանգն ոտոյ է, չէ ինչ առաւել քան զծառայն. Գաղ. Դ. 1:

ՅՈՒ, ցուոյ, ոյ. գ. Ձեղուն. յարկք. ծածկոյթ տան. մորդակ. ծածկ. (ըստ յն. κέραμος. Թ. փրէնփ. այն է կղմինոր՝ որ ծածկէ զտանիս. որպէս և լտ. tegula. Ը. ընդ Թ. իբր Ռ՜ալ՜.) * Եկէն ի տանիսն, և ի ցուոյն կախէցին զնա: Ջոր ի ցուոցն կախեալ իմուսային առաջի նորա. Ղկ. Է. 19: Շ. Ռվ:

ՅՈՒԼՅԼ. կի՛ղէլ.ուց.գ. Ταῦρος Taurus. Արու արջառ. զուսարակ. եզն ոչ մանեալ. ՚ոզոր. ՚ենէր, նօփ՜ոլ, պոռլ. (յն. գ՜ոբօս. լտ. գ՜ոբռս. Ը. ընդ դուար. փալոր. եզր. ՚որ, ղր, Ռօր.) * Կովս քառատուն, ցուլս տասն: Եթէ հարցէ ցուլ Ցուլն քաջ կոծ լինի, և տեր ցլան անպատր լինի: Ան գլանիկ ցլու գեղ նորա: Ցուլք գէրք պատշարեցին դնս: Ջարիւն ցլուց և նոխազաց ոչ կամիմ: Եւ զծոլին իմոյ՝ի ցլուցն պղծեաց երկոտասանեցունց. ևն: * Սպիտակ ցլուք, և սպիտակ նոխազք: Ցլուք սպիտակաք, և գիսաւոր նոխազք. Ագ՜ն: Եղէն. ա: * Ագրեն ցլու սրբեալ վախճանեցաւ: Ջցլու միս ուտել գտրման է մարմնոյ. բայց եթէ զարիւնն ոք ըմպիցէ, սաստկի. Ե՜ս. ՚ր. Բ: Եղէն: * Ընդ մարմին ցլին վաւերին շամփուրս հրացեալս. Հ. Լէւէն: * Ագնեզ ցուլ պղնձի. և ձայնին եղանեալով ընդ բերան ցլուն՝ Թուես. յի ցուլն կիզեցով գոչիւն հանել. Ն՜ահում:

ՅՈՒԼ. Որպէս անուն կնդանակերպի, * Խոկ յալագս ցլուն է այսպէս. ցուլ ոմն յոյժ ինասեր գաւառին. ի վերայ սորա եկեալ Թեւսա՝ ասյանանել զնա... Եւ հասատ սեցին զցուլ յերկինս. Ն՜ահում: * Ջցլէն ասեն (ախտալք), Թէ ըստ նմանութեան ցլու զօրաւոր և անձնեայ է. Ընդ. (այն է աստեղասունն ընդ հայկ և ընդ բազմաստեղս երանկիւնի ձևացեալ աստեղք. որպէս երևի և ձակատ ցլու հանդերձ կղակաւն:)

ՅՈՒՂ. գ. Բառ անյայտ՝ որպէս Ցնցուղ կամ ցօղ. * Ընորհատուր հոգւոյն լցեալ զնա՝ գիտուէն եր աղբիւրացեալ զամենայն լսելացն ցուղս ականջացն և սրտիցն երկրին. Բ՜ոզ. Գ. 12:

ՅՈՒՄ, կամ ՅՈՒՄՆ. ա. Ἰχωρ. Sanies. Նվերի և հնեի փուս, որպէս շարաւ. երը նեխուսեի. (ը. Թ. ախ՜փ՜ս.) * Մեռեալք՝ յեա միոյ և երկուց աւուրց հոտին, և ցումն և Թարախ և որդունս ծնանին. Ռվ. ՚ր. Ը:

ՅՈՒՆՑ ՏԱՆ. որ և ՅՆՑԵՒ. Ռամկօրէն ևեի ասին. որպէս Շարժերել և ԹօԹափելը (ը. և ցնդիլ.) * Ամենայն զօրութեք ցունց տուր (՝ի կորզել զբեզ՝ի միջոյ սաուին). իբրև ցունց ետ, հալաւ ագին՝ի պատն. Ռվեիթ՜որ:

ՅՈՒՊ. ցպոյ. գ. Βακτηρία. Baculus. ῥάβδος, virga. δόρας, hasta. և σκυτάλη, scutica. Գաւազան, նեցուկ ձեռաց, և վարիչ անանց. (ը. Թ. լբ՜ոփ, լփ՜որ և փեչեխեի. և ար. պ. Ա՜յոպ, Ա՜յոպ.) * Կօշկիկք ձեր յոտս, և ցուպ ձեր՝ի ձեռին: Ցուպ՝ի ձեռն (կամ՝ի ձեռին) անցի ընդ այս յորդանան: Ցպով և քարամբք գոս՝ի վերայ իմ: Անցուցից զձեզ ընդ ցպով իմով: Նատցին ծերք իւրաքանչիւր ցուպ՝ի ձեռին իւրում՝ի բազմութ աւուրց: Ո՞չ դա է ցուպ ծերոյն Թեր մերոյ: Մուրզ. որ չըմիցի՝ի ցպոյ (այսինքն ցպով). և այլն: * Ցուպ՝ նեցուկ և գաւազան, մանան տուեալ հաստատութեն. Մգ՜ս. Խբ: * Գարծեսցի՝ի ցուպ խոշանի. Սիրաք. ւԷ. 26:

ՅՈՒՊ. Նմանութեք. Օգային լոյս երբ ծիածան ուսլիոյ՝ գաւազանաձև երևեալ. * Երևմունք ըստ ներերևութեք, իրիդես, որ են աղեղունք, և ցուպք... բաւուռք և իրեսի ներերևութեի ուղիղ. որ Թարգմանի ցուպ. Աբ՜ոպ. Ծ:

ՅՈՒՐԱՆ, ի, աց. կամ ՅՈՒՐԱՆ. գ. Πυραμίς. Pyramis. Պիրամիդ. բուրգն հրաձև կամ տանձաձև, ցորնաձև. փչփէլի Ռաչ ա՜բոհի, հեբէմ. * Պիրամիդն, որ է ցուրան (կամ յուրան) բլրաձև. Ե՜ս. ՚ր. Ա:

ՅՈՒՐՏ. ջերոյ կամ ոք. ա. Ψυχρός. Frigidus. որ և ՅՐՏՒՆ. Հակառակն ջերմի կամ տաքի. հով. զով. ա՜օոփ, պէրփ. ա՜բէն, ա՜էրփ. * Ջուր ցուրտ անձին ծարաւոյ ախորժելի է: Բաժակ մի ջուր ցուրտ: Գաղջ ես և ոչ ջերմ և ոչ ցուրտ. և այլն: * Ցրտոյ և ըմպելեաց ջոյց: Ջերմից և ցերտից: Ջերմն՝ի ցրտէն, և հովն՝ի տապաց ցուցչէն. Ա՜ օրս. Է: Փիլ. խ՜ոսփ: Խոր: * Բաժակ մի ցրտի ջոյ. Ռվ. ՚ր. Բ՜ս:

Նմանութեք՝ Անշունչ. տղեղ. անզգօ. անհիմն. անմարդի. խորչելի. տկար. անշնորհ. անպիտան. տուաս. պաղ. անեռ. * Դի՛ ցուրտ լերկիր ընկեն՜ուն: Ցուրտ ցաւով. Խոր. Գ. 37: Նխ. Գ. Լ՜ս: * Հրէականս իմն հեղուն ցուրտս և խոտորնակս և անմուսութեք լիս: Պատճառս ցուրտ և անմման: Եւ կամ այլ ինչ ցուրտ պատճառս յօդելով: Ցեսանես ցուրտ պատճառս ուրախակիցն լինելոյ. Պրոմ. յ: Ռվ. յհ. ա՜. 36: Շ. ընդհանր: Սրփ. յոտ. Ի: * Եւ ապ մի՛ ի ցուրտ և ի տանտի յոյս յուսացեալ պատրիցին: Զի զայսպիսի զամենայն ցուրտ ախիեթարուսեի բարձ. ցես. Ռվ. Նս: * Ամբարտաւանք, հովք, ցուրտք, և անհաւատք: Զանմարգուսեիւն, զցուրտ հմուսեի: Դադարեսցուք յանմարգուսեէ յայնմանէ, և ի ցուրտ հմուսեէ. Ռվ. յհ. Ի. 8. 4. 14:

ՅՈՒՐՏ. գ. Ψυχός. Frigus. παγετός, πάγος, glacies, gelu. որ և ՅՐՏՈՒԹԻՒՆ. Հակադրեալն ջերմուեէ՝ տապոյ և տօթոյ կամ ջերոյ. ցուրտ եղանակ՝ ժամանակ. օդ ցրտադին. պարզ. պաղուէ, պաղ. ա՜օոփ, ա՜օոփ այպ պէրփ. փէրի՜ոփէր, ա՜էրմ. * Ցուրտ և տօթ, ամառն և գարնան: Հաւր և տապ (կամ ջերը), ցուրտ և ամառն: Ցուրտ եր, և ջնանուին: Ի տուէ՝ի տօթի, և գիշերի՝ի ցուրտ: Ի տօթի տունչեան, և՝ի ցուրտ գիշերոյ: Ա՜աջի ցրտոյ նորա ո՞ կարէ կեալ: Ցաւուր ցրտոյ: Վասն անձրևին, և վասն ցրտոյն: Ի ցուրտ և՝ի մերկուսեէ. և այլն: * Ի մէջ վտանգի նեղուսեան ցրտի կայցէ. Մ՜ի. Ծ: * Կամ կարի՝ի ցրտոյ լլկելոյ. Եղէի: * Սովով և ծարաւով ցրտով և մերկուսեաբ. Բբ. գ՜ոփ: * Որպէս ցուրտ և տօթ, զի մինն զովացուցանէ և միսն ջեռուցանէ: Ցրտով և ջերմաւ զտունկս և զպտուղս ապա կանէ. Ցճ՜ս. Է: * Մերկուսեաբ և ցրտիւ: փոխանակ վերին տօթոյ և ցրտին. Վ՜ր՜ Հ՜. Բ՜. Ե Իշ: * Ջոմանս՝ի ցուրտ և՝ի պարզ ընկեներին. Եփր. Վ՜. ա՜Ե՜ն:

ՅՈՒՑ, ցցոյ, ցուցք, ցցոց. գ. Πομπή. Pompa. գրի և ՅՈՑՑ. Որպէս Թէ ցունծք, այսինքն Ցնծուեի. կամ ցոյցք ուրախուսեէ. հանդէս. երգ ուրախուսեի, ձայն նուագաց կամ նուագ ձայնից. չաչիւն. չառաչիւն. * Կայեթիւք վազելով ցուց բարձեալ մարգկան, զքաղաքացիսն լցին խնջոյիւք: Ի նուագս բամբռան, և յերգս ցցոց և պարուց: Միեէ՝ի ցուցս պարիցես. Ագ՜ն: Խոր. Ե: Ո՜ն՜. Ի՜. ա՜ոփ: * Հաքանիք էին, և երգք և ցոյցք և զամբարք առագաստաց. Ո՜իէ՜ր: * Կուսագք, տաղք... փող, քնար, հնչմունք, ցուցք, կացուրդք. իբրու պաղանուանք դնին՝ի հին բա:

ՅՈՒՑԱԿ, ի, աց. ա. գ. որպէս լտ. Index. և Indicium. յն. δείξις, ևն. Ցուցիչ կամ ցուցանող (իմն կամ ոք). Յայտարար. նշանակ. օրինակ. տարացոյց, ցոյցք. տեսիլ. կերպարան. * Ջացուցակ և ցայտնիչ աշխարհ գանձուն մեծի (զնուժիւին): Ամենայն զգալ ւոյ բնուի սկիզբն ունի զնմանալն՝ի քնուե ցուցակ: Ըստ յայլայլ նախատիպ ցուցակին. Փարդ: Փիլ. Եւ. Բ. 52: Մխայել. Խւ: * Մերկայսեալ գիմօք՝ երևեցան կերպարանք ցուցակ առոյգ: Համաբարուղ միակամուեն ցուցակ: Աչնպիսի առակ ցուցակի: Օրհնէլն և փաւաւորելն՝ սիրոյն մերս առ նա ցուցակ ծայրագոյն. Փարդ: Նաբ. Խ՜. Ե Եփ: Լ՜Ե. պարփ: * Տպաւորեալ յոգւոջ սոցա զձև մարմնոյ (կամ մարմնոց) ցուցակի. Գարփ. այսինքն արտաքին առարկան կամ կերպարանաց սոցա, որք մարմնով խոնարհեալ կան յերկրպագութե: Ա՜յսպէս ասկինէ Հոխագոյն և Լ՜Ե. որպէս և՝ի յն. պարզ ևս գրի: Ա՜Լ յաւելու Լ՜Ե. զի Թէ որ խնացի զայգ վասն մարմնոյն քոյ, խմացեալ լինի սքա խորհուրդն յանդիման եռևեցուցիչ մեզ զքեզ ընդ զգալի տեսակաբ. * Եւ որպէս մարմինք (ասէ) զձև (այսինքն զարտաքին տեսակն՝) մարմնոյս քոյ ցուցակ ձաչակեն և ըմպեն, հոգիքն ընդ սմին զհոգիդ քոյ ձաչակեալ և ապրեալ զմայլեալ ուրախասցին ու:

ՅՈՒՑԱՑ. Ձանկ բանիկ գրոց. մանաւանդ Մաշտոց գիրքն ցուցիչ ամենայն կարգաց եկեղեցական օրհնութեանց. * Կարգաւորութեի օրհնութեիւքեր ցուցակի. Մ՜ա: * Ջցուցակն առեն ոչ ընդունելի՝ի մաշտոցէ ուսմեաէ ասացեալ և եդեալ: Ամենայն կարգեալքն՝ի նմա՝

յառաջին հարցն հաստատուածք էին. որպէս և են իսկ գրոշմեալ անուանք իւրաքանչիւր բոցն ի սկիզբն ցուցակին. Շ. Ի.Ր.

ՅՈՒՑԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Δεικτικός: Ostensivus, demonstrativus. ἐνδεικτικόν, indicium. Ցուցանող իւրք օրինակաւ. մանաւանդ որպէս տեսակ նախադիպ. (յն. εἰδικός, specialis, formalis. կամ ἰδέα, species) յայտնիչ. երևեցուցիչ. ցուցակ. Ա յս գիր լինելոյն, կամ ցուցական այսր ի ներքոյ եգելոյ գրոցս: Ցուցական տեսակ: Մի գուցէ անմարմինք էին, և ցուցական օրինակի: Առաքելով զօրուն ցուցականս իւրոյ էութեն: Ժամանակային ցուցական գործին (Ժամացոյց). Փիլ. Ի.Ե. Նի. ա: Ի անկարծել ելոյ ուրուն (իրիք), և անյայտ իրի ցուցական. Բր. Ի.Ր. Ընդհանուր հաւատոյ ցուցական յարացոյց. Ան. Բ. Ի.Ր.: Դու հրէշտակացդն ցուցական, տեառն իւրեանց փառք որբուէ: Այլ քեզ տուգիս տիւ ցուցական զքաղաքս մանկունս ածական. Շ. ոփ. Բ. Ի.Ր.: Ե ա ոգիբոփ: Նման սմին քեզ յարացոյցդս ցուցական: Աւուրս սահս ցուցական ժամուց գիտական լինին նաեւ վարքն. Երզն. ոփ. Երիվ. Ե. Ֆ.Ի.: Զի՞նչ է իմացականն, զի՞նչ է ցուցականն. ոչ ինչ է ընդհանայն, այլ ամենայն ինչ օրինակաւ եղև. Ճճ: Ցուցական ձևոյն գնեն զասէն. այս չի այնչափ սքանչեցան հրաշագործող, այսպէս եկեսցէ գաւձեալ Ոսկ. Փծ:

ՅՈՒՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ՝ ասի ըստ արգի քերականաց, Ա ա, դ ա, Նա. Ա յս, այդ, այն: որպէս լս. Indicativum, demonstrativum.

ՅՈՒՑԱԿԱՆ ՀՈԼՈՎ՝ ասի ի հին կտ. տրաքանն, որ և պատուիրական, առաքական, և Թղթական, պէսպէս Թարգմանութիւք չն. Ձայնիս ἐπιστολτικά. վասն որոյ չիմոթ իմն ե դրեալն ածգ ի հյ. Տլական պատուիրականն, և առաքականն ցուցականն. փոխանակ գրելոյ, Տրականն՝ պատուիրական կամ առաքական կամ ցուցական (ասի)»:

ՅՈՒՑԱՑՈՒԱՆԵԼ. Ցուցանել պատճառաւ. ապացուցանել. Ցաւելուն իւրոցս ցուցական առնել ասելով. մեք ասեն լուաք ի գմանէ. Ոսկ. Փծ:

ՅՈՒՑԱԿԱՆ ՄԱՏՆ. Մատն այն՝ որով ցուցանեմք զոք կամ զիմն, երկրորդն յետ տրամատին. Ցուցական մատն ձախոյ ձեռինն. և ի բռնելոնէ ահեկին մինչև ի ցուցականն աջոյ ձեռինն: Ընկալցի մածուցեալ ձեռօք միջոցաւ բռնելինն և ցուցականացն. Մ.Ե.Ի.:

ՅՈՒՑԱԿԱՆԱՊԵՍ. ս. Ἐπιδεικτικῶς. Ostentationis causâ. Ցուցանեալով իմն. ցոյցս առնելով. Էան ծախելոյ եաս ինչ: Ոչ ցանկալ զնեաւ զգանն ցուցականապէս առաքչի արկանել. Բր. Ի.Ր:

ՅՈՒՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցուցումն. ցոյց. տալացոյց. և Տեսիլ գեղոյ. Կրանելն արեան ցուցականութիւք. Թէոդոր. Ֆայրափ: Նա այլ իմն ուրի ցուցականութիւք յորջորջումն բանին: Ի վկայութիւն և ի նշանակ ցուցականութիւն, եթէ սա է որդին այ քոյն. Նահաց: Սպանանի այրն կնոջ որոյ ցուցականութիւնն պատմեալ գլխաւորին տաճկաց Ջաֆրի. Աւծր. ֆ. 14:

ՅՈՒՑԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Ցոյց. երևան. յայտարարութիւն. յայտնութիւն. ապացոյց. յարացոյց. նշանակ. և Աւերելոյն նշան. Որ յանեհաւ զնաւս ի ցուցակութիւն ածելոյ գոյացուցեր: Նախ զերկինն և զերկիր հնչեցուածքն, և ապա զցուցակութիւնն բարեվայելչութեան տոցին տարերուին. Պիտ: Լ.Ի. պիտ: Զարմանան հայկեմք ի ընորհացն այ ածել մեզ ի ցուցակութիւն: Ջոր տեսանեմ աչօք մեռացս ի գործոյ վերին ցուցակուածն. Յհ. կի: Փորդ: Սիրով մեռածութիւք, և որքոյն ցուցակութիւք հաւատարմութեամբ ցուցանել զքանն: Ի ձեռն ցուցակութեամ զոր իմացուցեալ. Բրս. հդ: Նար. երգ: Աճպիրութիւն է բացայայտիչ, և մեծարութիւն ցուցակութիւն: Փառատրութիւնս՝ մերոյն սիրոյ ցուցակութիւն բացերևութիւն. Խոր: Լ.Ի. պիտ: Այլև ոչ յայտի ցուցակութիւն ինչ նորա (սուտ նշանաց սնմանի) չհաւատալ ճոբ:

ՅՈՒՑԱՆԱԿ, ի, աց. գ. Ցուցակ. նշանակ. Ապաքինք անուամբ կոչի հիւանդի, զորոյ զցուցանակն ունի յայտնապէս. Ճ.Գ:

ՅՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցոյց. ն. Δείκνυμι, δείκνύω, ἀποδείκνυμι. ἐπιδείκνυμι. Ostendo, indico, monstro, demonstro. σημαίνω, ἐμφανίζω, διασαφέω, ἀναγγέλλω, ὑπογράφω, designo, manifesto, ևն. Ցոյց առնեմ. երևեցուցանեմ. տալ տեսանել և գիտել. յայտ առնել յայտնել. նշանակել. ծանուցանել. զիւրացուցանել. ապացուցանել. և Արդեամբք ի լոյս ածել. յընծ. ևն. Ցոյց ե. Եմ. յերկիր զոր ցուցից քեզ: Ջոր ինչ ածն առնելոյ է՝ եցոյց փարաւոնի: Եցոյց քեզ ածն զայդ ա մենայն: Եւ եցոյց ևս ինձ ածն զզուսակ քո: Որպէս ցուցաբ քեզ օրինակ ի լերինն: ապրեցուք Ցուցանել քեզ ճանապարհն, ընդ որ գնայցէք: Ցոյց մեզ զհնաս քաղաքիդ. և եցոյց: Ցոյց մեզ զզորմութիւս քո: Ցանի յերկինի ցուցանել նոցա: Ցուցանել զանձն՝ թէ ածն իցէ: Բազում և ծանր ինաս գնեին, զորս ոչ կարէին ցուցանել: Այծ իմ ցուցցէ ինձ ի թշնամիս իմ. (որպէս ասի և առանձել ի թշնամին). ևն: Ար դ հարկ է ի պատճառս չարեաց գալ, և ցուցանել՝ թէ ուստի լինին չարիքն: Աւքսյուեթէ երկնից քաղաքացիս ցուցանէ զայնոսիկ, ոյք լուծք ձայնի նորա լինիցին: Ոչ ծածկեմք զանչափ մարգասիրութիւնդ, զոր առ մեզս բնաւ ցուցեր. ԵՔԻ: Ա.Ի.: Խոսր: Ցայս յանդիման մեծի բանակին զպաշտօնն ցուցանէին անկրկիտ: Աստրգս և վաստիպոս յաչս ամենեցուն զնոսա ցուցանէին: Թէպէտև ի վերնն երեսս զայս կեղծաւորեր, այլ ի ներքոյ խորհուրդքն չարագոյն ցուցանէին (յր): Ցայտնել և ցուցանել նոցա զնորհուրդն ոչ կարէին. Եւիչ: Խրև ցուցաբ նոցա այս խորհուրդ: Վասն առնս այսորիկ այլ ուստիք ցուցանել ինչ ոչ ունիմք. ի Ֆն: Առաջին վկայիցն ցուցանէ բանս, և ապա զամենայն բարեպաշտաց: Չէ բանական ասէ փախչէն միայն ի չարեաց, այլև գործս բարեաց ցուցանել: Ցուցէք ոչ լուկ ապաշխարեաւ, այլև պտղովին հանդերձ. Շ. ֆի: իսկ Ոսկ. յհ. ա. 7. ցուցանել ասի իբր ցուցանօղ:

ՅՈՒՑԱՆՈՂԱԿԱՆ. Տ. ՅՈՒՑՈՂԱԿԱՆ. Ջոր ցուցանողական բանիս ի գէմն ածեն նմա. Նիս. Երփ:

ՅՈՒՑԻՉ. չի, չաց. ա. Որ ցուցանէ. ցուցանօղ. ցուցօղ. յայտնիչ. Հարձրեալն է ցուցիչ տեսչական. Վրդ. գա: Ջայս ամենայն օրինակս և ցուցիչս և ծանուցիչս գեղեցկիկս եգեալ էն: Արեգակն՝ որ կոչեցաւ լուսաւոր, ցուցիչ առաւօտին լուսոյն՝ որ հաւատուցանէ: Վայրապար ձախիչ կարի անասնի է, և չարութիւն անձին ցուցիչ. Ե.ա. պտ. Ը. 10: Վ.Ի.ցօբ. Ը: Իսի:

ՅՈՒՑՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Δεικτικός. Ostensivus. ἀποδεικτικός, demonstrativus. ἐμφατικός, repraesentans, significativus. Ցուցական. ցուցիչ. ապացուցիչ. յայտնականիչ. նշանակիչ. երևեցուցիչ. Առընթեր բոգրուելք ցուցողականք յաձախոյց գրոց. Կ.Ի.ր. փանչ: Զկերպինն գող զածաբանին ասանձգութիւն, զոմն նշանակական, և նոսի. բողական, իսկ զոմն խաստատեր և ցուցողական. Դ.Ի.ա. Ի.ր.Ի.: Եբրայեցի ձայն ըստ ցուցողականի մականունութիւն կոչէ զպէ էութիւնս սեռովքհիցն, (այսինքն) կիզիչք և ջերուցիչք. Դ.Ի.ա. Ե.Ի.ե:

ՅՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ցուցումն. ապացուցանի. Առնէ զցուցութիւն ի նմանութիւն: Առնի յուցութիւն տեղւոյս այսորիկ: Երկուց իրաց լինի ցուցութիւն: Նշանակ ցուցութեան ունելով: Բազմազան ցուցութիւք հաստատէ. Այս. ոթորոփ. Ե պէրիաս:

ՅՈՒՑՈՒՄՆ. ցման. գ. Δείξις, ἔνδειξις, ἔνδειξις. Ostensio, indicatio, monstratio, demonstratio, probatio, indicium, argumentum. Ցուցանելն, իրն. ցոյց. յուցութիւն. ցուցակ. ցուցակուած. տալացոյց. ապացոյց. Որպէս ցնորիւք ինչ ցուցումն արարեալ: Գործարանականին մարմնոյ յուցման: Ցուցմամբ էութեն: Ոչ նուազեալ յէութէ ցուցմամբ երևեցելոյն ի ձեռն չարչարանացն և յարութեն: Մարդ ըստ մեզ ակնարութիւք, և ածգ առ ի ցուցմանէ անհանութեն. Ա.Ի. Ի: Ի յայտնի ցուցումն ածութիւք իւրոյ. Նիս. ֆ.Ի. Տրգր: Նչման յերկնից ի ցուցումն ածութիւն նորա չէր տեսանել. Շ. Ֆի: Ա ծատրութիւն յուցումն. Ցճփ. Ի: Ի ձեռն գործոց ցուցումն ընձեռեալ. Ոսկ. յհ. ա. 20: Զի և ոչ մի չարիս կամ ցուցումն գոյ յատցեալ. Խոր. ա. 21: Այդ իսկ է ցուցումն անհաւատութիւն քո. Ճ. Ա: Ունին համառօտ զատապետութեան ցուցումն. Ճ. Գ:

ՅՈՒՑՕՂ, կամ ող, ի, աց. գ. Ցուցանօղ. ցուցիչ: Ճշմարիտ կերպարանին ցուցօղ. Երզն. ա: Զի մի դատեցայց ի ցուցողէ յայտնութեան. Փորդ:

ՅՈՓ, ի, ից. ա. Աστεγος. Non tectus. ἀκρατής, incontinens, intemperatus. ἔυκυλος, levis, volubilis. Մեզմ և Թայլ. Թուլամորթ. անասնձ. ընդարձակ. անժոյժ. զեղս. խնդէ, և Շաղփաղփ. չտպատուրելին. անհաստատ. Ի.ա.ղ, բաց. ՀԸԱՀՈՓ. Ա.Ֆ.Ե.Ղ.Ե.Ղ, ՔԵՒ.ՈՀԻ. ՈՀԸՓ. ՈՓ. ՀՔՓՀ, ա.փ.ֆ.ա.ՓՈ.ր. Ցոփն չլմամբք գայթագպելով կործանեացի: Անխրատ և ցոփ լեզուաւ. Առակ. ֆ. 8: Ի Ե. 20: Ո Ջ եթէ ցոփ ոք և թեթև, այլ այր հանճար և հաստատուն. Ոսկ. Մ. Ե. 12: Ի պէսպէս և ի ցոփ հալածեմ սլաքգեաց. կանոն: Ե Մ Ի.ա. Ֆ: Եւ եթէ առ ցոփս ոչ ունիցիս. Խոր. Ե. 7: Մի թէ բաժանիկք զնծ, որպէս յոմանց ցոփքն, ղեկաւ ածս սանդարամետականս ասնուանեն, և այլս երկնաւորացն. Ոսկ. Ես: Որպէս ցոփքն յոմանց բաշաղեն. Գէ. Ես: Որ ցոփ բերանով զերայրն արհամարհէ. Երզն. Ֆի: Նորոփաւս ցոփի ամբարտաւանի. Գնչ:

ՅՈՓԱՐԱՆ. ի, ից. ա. Ցոփ բանիւք կամ ի բանս. շաղակրատս. Ցոփաբանիք և Թանձրաբանք են. Ընչ: Լքան ցոփաբան չերբ Թունաք նոցա. Հմմ. առ:

ՅՈՓԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Ցոփ բանս. շաղփաղփութիւն. մեծաբանութիւն. և Ամարժան զոյց. յն. ὁμιλία, զոյց. Ճառատանիք. Ջայս իսօսութիւնդ, և զընդունայն և վնասակար ցոփաբանութիւնդ. Պմ. ոգէս:

ՅՈՓԱՆՈՒԱՑ. ի, ոց. ա. Ցոփ ի գնացս վարուց. Ամենայն ցոփագնացաց, և աղտաշ լեզուաց: Ի ցոփագնաց դիմաւնս հէք յափրացեալ. Մ.Ե. Նոր յ: Ճ. Գ:

ՅՈՓԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ. } Ցոփութիւն
ՅՈՓԱԳՆԱՑ. փ. } գնալոյ և վարուց. ցոփ գնացք. Միսք մոլորեալք (կամ ել ուղեալք) ցոփագնացութիւք: Ի ցոփագնացս ինչ յանկուցիչ յափրացեալք. Մ.Ե. Ի.Ե:

ՅՈՓԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅՈՓԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. Ի հնչ ցոփախօսութիւք. Մ.Ե:

ՑՈՓԱՄԻՏ, մոխ, սաց կամ սիզ. ա. Ցոփ մուք. ցոփասիրտ. ցոփոգի. * Լինի ցոփամիտ, հպարտ, քամնոտ, հնձոգաւոր. Պիտ. * Ոչ կարացին խրատել զանզգամ և զցոփամիտ ազգն հրեից. Համառ. առ.: * Հրաժարիլ ցե եպիսկոպոսն ի ձեռնադրութէ ցոփամոխ, վատասրտաց. կանոն:

ՑՈՓԱՄՏԵԼ. ե. Ցոփ լինել մուք. մեծամտել. պօլ պօլ պարծենալ. * Կանխագոհութէն նահապետացն ցոփամտեին հրեայքն. Ոսկ. հառ:

ՑՈՓԱՆԿ, նաց. գ. Ցոփանալն. ցոփութիւն. * փգբանս և ցոփանս և թէթևանս. Մանդ. ՃԸ: * Ձեկեղեցիս զգուշութէ, և մի ցոփանօք և զրուցատրութէ լինցուք. Ոսկ. գՃ:

ՑՈՓԱՍԻՐՏ, սրտի, ից կամ աց. ա. Որ ցոփ է սրտիւ. * Պատուասէրք, խիստք, և նեղասիրտք, և ցոփասիրտք մի մերձենցին ի պաշտօն քահանայութ: Հրաժարել ի ձեռնադրութէ ոգւոյս, ի ցոփասրտից, ի վատասրտից. կանոն:

ՑՈՓԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի, ցո. ն. Տալ ցոփանալ. ցոփ կացուցանել. ցոփագնաց առնել. Թուղց. * Դևքն յորժամ խորհրդոքն աեղոչէ ի տէղի փոփոխեցին զքեզ, յայնժամ դարձեալ զքնանալ տան. զի յամենայն կողմանց ցոփացուցեն վմեզ. Ես. գփ. ծ:

ՑՈՓԱՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ ցոփացուցանէ. Թուղց. մեղկացուցիչ. * Հրապոյրք ցոփացուցիչք մոխ յաչխարհ. Ագաթ:

ՑՈՓՈԳԻ, գ. ոյ, գեաց. ա. Ցոփ ոգւով. ցոփասիրտ. Թուղս. * Ցոփոգի մեղկութէն իգանան: Ամենայն ցոփոգեացն և ապականեալ չև խօք ի սրտին՝ երգուն ի լեզուն կայ պատրաստ: Ցոփոգեացն և ապականեալ, թէպէտև բիւր անգամ երդնուն, ոչ օք հաւատայ. Մանդ. ՀՃ. ծէ:

ՑՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀσυνδεσία. Praevaricatio, ից. Ցոփ գոն ի գնացս կի ի բանս. Թուղս. յոգնոլութէ. անառակութէ. Թէթևութէ. * Եհաս զցոփութէն նորա ուխտադրուժն յուդա: Ջհաստատեալ միաս ի հրապոյրս ցոփութէ գործոյ անել չկանչին. Երեմ. ՃԸ. ղ: Ի. Ա. ձ. 21: * Աս պագչաս յիմարութէ ցոփութէ բարոյիցն. Ագաթ: * Ջաեսիլ չաայրութէ ... և զամենայն ցոփութէնս և զգոռոզութէնս յանձանց Թուղս. ՃԸ. ծէ: Շրջել ցոփութէ ի զբօսանս և ի զբաղաղութէ. Եփր. պհ: * Ես ոչ վայրապար ուրուք շրջել ցոփութէ. Մանդ: * Ոչ ի տեսիլ բարոյ ցոփութէ զբարս քոց արկեցից. ոչ խնդացայոյց ի զարդ օտարութ. Նար. կէ: * Ցիմարութէ ցոփութէ բարոյիցն յայլանդակ միաս զնս փոխաբերէր: Ի հրապոյրս ցոփութէ բերեալ ի բանից բանսարկութէց ոմանց. Ցհ. կն:

ՑՈՒԿԱԹԵԱԼ. ըՆդ ցուկն կաթեալը ընդ քիթն կաթեցուցանելով. ինն ի վեր վազելով ինչ վազելով. Ա յլք ամենայն ի գուշ հարեալ ցուկակաթեալ լսելիին. Եզեկ. տ:

ՑՈՒՇ, ի. փ. Աւաւել ոմկ. որպես Ցիա. Հչ վայրկ. * Ցուչն կաթն. Ոսկերբ:

ՑՈՒԿԱՆԱՊ, ոյ. գ. Փίμος. Fraenum. կապ ցուկի՝ քթի. սանձ. բերանակապ. խանձուրմա. Ես. * Ընծայք և կաշառք ... որպես ցուկակապ ի բերան՝ խոտորեն զյանդիմանութիւն. Սիր. ի. 31:

ՑՈՒԿԵՂ, ի, ից. ա. Որ ունի զցուկ կի՛ զքիթ մեծ: Երեմ. Ճապալիկ. յընդել. ընդել. բէղ ի բերան ընկնալ, ընդունել, ցրնծալ ի ՚Աւաւին ցուկեալ (կամ ցիւղկեալ) յառաջ հկեալ լսելոյն, և զոլքն ընդ նմին. Ագաթ: * Եւ իրրու ոչ փութանակի զբերբ զիրծանել, բացանցուքեց սոցա յերկիւղ ցուկեալ լուծական ըղդկալուքեք ... այսինքն բացմամբ ծակատաց Թորգալ. Մագ. կա:

ՑՈՒՈՒԿ, ցուկի կամ կոյ. գ. Ῥίν (որ և ՈՐՆՈՒՆԿ.)Nasus, nares. և կապել զցուկ, φιμοω, capistro, os obturo. զբիթ մեծ. երկայ, նեալ ունչք. քթառաջք. ռնգի են ցուցց և այլոց անբանից. ձիր, ձինի, դռանէ, պահանձ. Դնիցես պանուցս շուրջ զցուկաս (կամ ըզցուկով) նորա: Արկից վարագոյն ի ցուցկս (կամ ի ցուցկք) քո, և գանդանաւանդ ի կզակս քո: Մի կապեսցես զցուկ էզնի. Ցբ. խ. 20: Ես. կ. 29: Օր. իէ. 4. Ն ա. ԼՈր. բ. 9: ա. գՆմ. է. 18: * Ամենայն որ ի գուշ հարեալ ցուկն հարկանիցէ. (ինքը էնքը քանը ըրէ վրէն խօրէլ.) Եզեկ. տա:

ՑՍԳԵԱԼ. խմ, կամ ընդերցիր, ցաւագնեալ. * Անոքը անձամբ ի նմն մերձենալ ձեռաք, որպես ցսգեալ աչք ընդդէմ արեգական հայեցեալ. Եփր. պն:

ՑՏԵՄ, էցի. ն. } Κατατέμνω, ομαι.

ՑՏԻՄ. էցայ. յ. } Concido, disseco, or. ἐντομίδας ποιέω, incisiones facio. κάπτω, ομαι, lngeo. ξαίνω, rado, carmino, carpo, pecto διασπάζω, divello. Ցաւատել (կամ ձո ատել) զերեսս և զայլ մարմինն կոծելով. կտրատել, հերձոտել. պատառատոտել. խզել, և փետել. ձգտրթել, բէշտրել, ծեծել. պապաղելով վինջը, արիւնոգել, ֆեռնուել. լեզմգ, ֆարթլանմգ, եօլռանմգ. Տես և վԵՏՍ ՀԱՏԱՏԵԼ. * Մի ցտիցէք (կամ մի ցտիցիք), և մի հարկանիցէք զձակատ ի վերայ մեռելոյ: Մի կոծեսցին, և մի ցտեսցին, և մի խզեսցին: Ցաւելն ըստ օրինի իւրեանց սրով և գեղարդեամբք մինչև ցհեղուլ արեան: Ոզբայքն յանկոլինս իւրեանց, և ի վերայ ցորհնոյ և գինւոյ ցտելին: Հերաթ. ձակ ցտեալք. Օր. ծէ. 1: Երեմ. ծՀ. 6: գ. ԲԳ. ծՀ. 28: ՈԼո. Ե. 1/4: գ. Դ. Է. 6: * Ոչ ցտեցայց զմարմինս եղնգամբք. Աճաբ. Մաւ. Ոչ անյուսութեամն լան և կոծին և ցտին զհրաժարականն յերկրես. Ցձի. ծէ: * Եւ ոչ ցայտս ցտել. Մանդ. Ե: * Ցտեալ կեղևքն չարաչար զամենայն մարմինն (այլոց). Լմբ. ոչ: Երկգամբք ցտեր զերեսս իւր: Ցտեալ զհերս. ճ. Ա: * Արտասուօք ցտեր զմորուն, և բախեր զկուրծան. Վբ. հղ. յ:

Նմանութէ ասի. Ոսկ. ս. Է. 21. * Ցտեցեր ցրուեցեր զբանական ... ՚քքայքայեցեր:

ՑՏՈՒՄՆ, ցաման. գ. Ցտէն, ցտին. և փետուն. բէպէն. եօլմգ. ՃԸՀուն կոծոյ, և ցտուն գեղոյ, և խզուն հերաց: Ցտուն հերաց: Ցտուն վարսից. Ցհ. կե: Լմբ. ոչ: Բրս. մրկ:

ՑՐԱՆ. կի՛ ՑԻՐ, ցրան. գ. Ցրուն. սրն. դուն. սրակուն. ոչնչնէնը. * Ի ցրանէ ջուրցն. ճ. Ա:

ՑՐԴԵՆԻ. } Տ. ՑՐԴ. * Պետրոս ննջէր ի
ՑՐԴԻ. } մէջ եղիցուց զինուորացս, և եղիա ի ներքոյ ցրդեանցն վ՚ն չարչարելոյն յաքսյաքե. Երվն. մգե:

ՑՐԵՄ. էցի. ն. Διασκεδάζω, διασπείρω, σκορπίζω, διασκεδάννυμι. Dissipo, dispergo. Ցիր և ցան առնել. ցրուել. քայքայել. եղծանել. և փարատել. ցրուել. ջեռնել. փաչէզՈՒֆգ, պօշֆգ. Ցրէլ զուբան ամ, կամ զպատուիրանս նորա, կամ զոր ամ խորհեցաւ: Ցրէլ զհրաման Թագաւորին, կի՛ ընդխորհուրդ աքեատփէլայ: կամ, Ջգունդն ամենայն յայսկոյս յայնկոյս ցրէլ: Ցրեցից զձեզ ընդ ազգս. ևն: * Չանցնէն ցրեացէն զուսկերան ի գերեզմանէ անտի. Մանդ. Ը: * Վ՚ն ցրելոյ ի մէնչ զամենայն խորհուրդս չարին. ՃՀ: * Ցրեսցէ ի սրտից մերոց զարկածս առ ի նմանէ (զչար սերմանս): Ցիւբան ինայէ, և պատարին օգտէ և ցրէ: Երբեմնացրէ և սիւեն: Ցրեալ քայքայել. Խոսր: Եղնիւկոլ ի: փէր այլաբ: * Ցրէլոյ զծածկեալ խաւարն: Ցրէլ զինչս: Ոչ ոք կարէ արգելուլ (զՆոյմ), այլ բազում իշխանութէ ցրի. Ոսի. յհ: * Թողեալ զքո սչակերտացն՝ ցրեցան: Եւ ոչ յեկեղեցոց ինչ լինէն անօգուտ ցրեցաւ. Խոս:

ՑՐԻՉ. ա. Որ ցրէ. ցրօղ. ցրուիչ. * Ցրիչ և խայտառակիչ Թագաւորին հրամանի փառս: * Ցրիչ ցնորից, յեղանակիչ անրջոց. Նար. յԸ:

ՑՐԻՒ. ֊. (ի գործականէ բառիս Ցկր.) Ցրուելով. սփռեալ այսր անդր. * Հրամայեաց գանձ բազում արկանել ցրիւ. զի զայնով անկցին. Ճ. ժ: Ոսկերքն ցրիւ անկեալ են. Եզեկ:

ՑՐՈՒԱԾ. ա. Որպէս Ցրուեալ. Եւ Թէ ցրուած կայք ի յաչիարհ, ի գերութիւն՝ յերկկրի օտար: Գան ժողովին յամէն կողմանց, ուր հաւածեալ են և ցրուած. Շ. եգես:

ՑՐՈՒԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Σκεδαστὸς Dissipatus. Ցրուած. սփռեալ. քայքայեալ. ապրբընած. փաղընգգ. * Ցոլժամ մերձենայ՝ որ գոյացութէ ունիցի ցրուական. Պատ. փհ: * Լոյս ցրուական և տարած և ձուպող ունէր դնացս: կարկառն ցրուական է, և բլուրն կայական. Վբդն. ծն:

ՑՐՈՒԵՄ, էցի. ն. Διασπείρω, σπείρω, κάτασπείρω, σκορπίζω, διασκορπίζω, διασκεδάζω. Dissemino, dispergo, dissipo. Ցրիւ ցրել. ցանել ատ անդ. սփռել. ցնդել. հոսել. քայքայել. վատնել. փարատել. ի գերև հանել. փարբընել. փաբընմգ, ռերքեե, սալմգ. ՌելքՓ չայ էՌե. * Անոի ցըրուեաց զնոսա ՚ռր ՚ռծ ընդ ամենայն երեսս երկրի: Ած ցրուեսցէ զոսկերս մարդահաս ՃոյԸց: Ցրուեցից զնո՚ի մէջ խորայելի: Ցըրուեցաւ ժողովուրդն իւր՚ի նմանէ:Ընդ ամ երեսս երկրի ցրուեցան խաչինքն իմ: Իբրև ղչամանդակ ցրուեսցին: Ջհոգւոդ օտար ցըրուեսցես ի բաց: Ցրուեա զխորհուրդն ա քխոռվիչայ: Ցէր ցրուէ զխորհուրդս հեթանոսաց: Ցրուեա ցամենայն յանցանս մեր: Ցրուեաց զսփյուրատաւանս մուք սրտից իւրեանց. և այլն: * Ցրուէ զամէսատակն. Խոր. ա. 8: * Ցրուեալ են իբրև զաղք զՃնապարհաւ. Լմբ. ոգ: * Ջխուսալ լցան ցըրուէ և հալածական առնէ. Շ.Բարբ: Ջխեղս և զնմասուռն ի ցրուեաց. Վբդն. ծն: * Ցրուեցոց Ճչմարտասիրաց ժողովիչ է. Ցձի. ծա: * Ցրուեալ հոսէ զնորհուրդս մեր ի հոգս և ի զբօսանս աշխարհս. Մանդ: * Վայրավաեալ ցրուին ի բազում կողմանս: Թերևս զմիաբանութէնն քակեացէ, և զուխան եկեղեցւոյ ցրուեսցէ: Ցրուէր և վասնէր զամենայն խորհուրդն նենգութէ: Ջխորհուրդն ցրուէր զառաջինն հաստատուն երդմնեան. Եզեկ:

ՑՐՈՒԻՉ. ա. Որ ցրուէ. ցրօղ. ցրիչ. * Ընդերաւացն ցրուիչ: Ցրուիչ դիւաց. Ցձի. ծա: Ճ. Ա: * Մեզ մատակից է, և նոցա ցըրուիչ. Լմբ. ոչ: * Հողին հողոյ հոսիչ և ցըրուիչ. Բրս. մրկ: * Շատախօսութէն է մտաց ցրուիչ. Կեչ:

ՑՐՈՒՄՆ, ցրման. գ. Διασπορά, διασκορπισμός. Dispersio, diseerptio, dissipatio. Ցրէլն, իլն. ցրուումն. * Եթէ էիցէ ցրումն քո՚ի ծագաց երկրի մինչև ՚ի ծագս երկրի: Տաց զքեզ ՚ի ցրումն ընդ ամենայն թագաւորութէս երկրի: Հողովեսի զցրումն գերուեաց մեր ցոյ: Ի կատարել ցրման ձեռին Հողովր

գեաննն. Օր. ե. 4: Երեմ. ՟. 18: ՟. Ա. ՟. 27: Դան. ծ՟. 7: Իսկ Ա–ած. ՟. 26. *Յրուեն տամ պարչտաց՝ թագաւոր իսրաուէն ու. յին. ցրիչ կամ հասիչ. λικμήτωρ, ventilator. * Յրուեն սակեալաց. Աֆոփ. ՟: Փոր: *Յրուեն և բա. ժանուեն լեզուաց. Աած. եվէց: *Շփոթի և յրուեն անգամոյն. Ոսէ. ՟. Ռէս: * Որպէս յաշտարակէն յրուեն, նոյնպէս ի խաչէն ժողովուեն. Ճ. ե: * Չնեաան ձգել ի յե. լուեն թշնամեաց: Ի յրմանէն ժողովել զմեզ. Խոր: * Ի մահուանէ ի կեանս, ի յրմանէ ի ժողովուեն (կոչէ ևկեղեցի). Եփէս ՛ես: *Զմուր և ղրուեն ի գերուելէ. Նահայ: *Չի մի յրուեն արասցին մեռա նորա: Զոր ի յա. պոլեան գնեզգուելին մեր, և ղրուեն մեռաց մերոյ ի սակմս. Ագաթ: Վ՟ս հղ. ծ՟:

ՅՐՈՒՈՒԹԻՒՆ. ֆ.) Նոյն ընդ վ՟ժո.

ՅՐՈՒՈՒՄՆ, լման. ՟. ղովեաց զգրուեա. Լթիւնս մեր. Մծ՟. ծ՟: * Հաւաքէ զնոսս ի յրը. մանէ՝ բազմաձոյնէ մոլորուէ. Վ՟ղն. ծ՟:

ՅՐՏԱՒԱՆ, ի, ից. ա. Որ խօսի զգրու. և զանալի բանս. ոյր բանքն են յուրս կամ հուս. *Ոչ եթէ ըստ կարծեաց ոմանց յրը. տալանից՝ ընդդէմ լթուելի անուանի. Շ. ա. ծ՟:

ՅՐՏԱՒԱՆԵԼ. ե. ն. Յուրս բանս բար. բառել. *Մէ փանգունահարաց նմանեւցուք՝ հրձռուեցուցանօղս ևեթ (ձայնս) յրտաքա. նելով, զի գովեստ չհեռցուք, այլ մի ըզ. լաօյան չհռհռցուք. Ոսէ. ֆծ:

ՅՐՏԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Յուրս և ան. սիրտ խօսելն. * Աստ յրտաքանուելթիւ, ահա ասացից և ած՟ածին. Սոլ:

ՅՐՏԱՒԵԿ. Տ. ՅՐՏԱՀԱՐ. *Անձրևաթաց և յրտաքեկ ի գիշերի, արևակէզ և անհան. գիստ ի տուէ. Սոբփ. ՟. պ. ՟: *Յօղահար և յրտաքեկ լինիցին. Ոսէ. ՏՀ. 8:

ՅՐՏԱՒԵԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅՐՏԱՀԱՐՈՒ. ԹԻՒՆ. *Սովով ծնկին, և յրտաքեկուելթ. Պիփ:

ՅՐՏԱՒԵՐ. ա. Որ բերէ կամ առնէ ըզ. յուրս. սառուցիչ. *Տարտարոսի յրտաքեր. Շ. Էդես:

ՅՐՏԱՒՈՒՂԻ կամ ՅՐՏԱՒՈՒԽ. ա. Յուրս բղխեալ. պաղուկ. ասօ–ած. *Ջուրք ջերմակաղուքք բղխեն խաւնին ի ևուրսն յերը. տաբեռնս. Վէյօր. ՟:

ՅՐՏԱԳԻՆ. ա. կալի յուրտ. և Յրտա. յուցիչ. *Տարտարոս յրտագին. Սարփ. ՟. պ՟:

ՅՐՏԱԳՈՑՆ. գունի, ից. ա. ՟. Առաւել կամ յոյժ յուրս. յրտագին. * կովկիտոսն (գէա) յրտագոյն է: Հիւանդութիքն՝ որ ի ջերմից կերակրոյն, կամ ի յրտագունից. Նոննս: Շ. Ի՟: *Օգ հիւսիսոյ թէ ընձեցէ յրտագոյն, սարսռուլ. փէւ. նխ. ՟:

Նէ իբր գալչ. կամ կարի անհամ, ան. ձնորհ, հուժ, անալի. *Են ոմանք՝ որք ըզր. տագոյն են քան զդոսա, և ոչ ամաչեն ի վերայ ասացէլոցս: Բանք նոցա յոյժ յրտա. գոյն. Ոսէ. յհ. ՟. 12:

ՅՐՏԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Յուրս. յրտային, ցրտին, զով ի բնէ. և Յրտացուցիչ. յրտա. բեր. *Խեցգետին՝ կարիճն և ձուկն՝ են ցրը. տական: Ոմանք զնուէթիւն ասեն սմա յոյժ ցրտական. Երէս. ոփ. էրն:

ՅՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. կարողութիւն յրտանալոյ. յին. յրտանալն. *Իսկ ի քաղրինան զՀերմականուէն և զյրտականուէն. Դամասկ:

ՅՐՏԱԿԻՉ. Տ. ՅՐՏԱՀԱՐ. * Ի գիշերի յրտակէզ լինիլ: Յրտակէզ և տօթակէզ լի. նէին. Բրս. Տրի. Ճ. Ը: *Յորեանն ի յրտա. կէզ այրեցուածդն առ զկերպարան թխուս. թեան. Վէյօր. ՟:

ՅՐՏԱՀԱՐ. ա. Հարեալ ի ցրտոյ. որ և ասի ՅՐՏԱԿԷՉ, ՅՐՏԱԲՈՒԿ. * Յրտահարս ի ձմերայնի: Յրտահար ի ձմեռանին, Ջամառն և ջմեռն տապակէզ և յրտահար լինելով. Յհ. ՟: Վրէն. պոմ: Ոսոպ:

ՅՐՏԱՀԱՐԻՄ՝ եցայ. ՟. Յրտահարս լի. նել. յրտին ղոբնբ-իլ. ոօ–գոան վ-ր-ս-մֆ. *Յրտահարեցան երեսք նր յէ-ղէ-ճահաան յրտոյն. Եէր. ՟ֆ:

ՅՐՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Յրտահարիլն. յրտաքեկուել. * Ջցայգ յրտահարուելք սեա. ցուցանէն. Պիփ:

ՅՐՏԱԼ. ե. Իբր Յրտանալ. մրսիլ. պա. ղիլ, ֆրիլ. Իւ-լէ-ֆէ. *Սարսռուլ, կարկըտ. ՀԼ, կրկտել, և յրտալ. փէւ. նխ. ՟:

ՅՐՏԱՅԻՆ. յնոյ, ոց. ա. Յրտական. ցուրտ. յրտոյ. յրտաւցուցիչ. * Ի գաշա մի յրտային: Յրտայինսն զՀիւսիսայինն: Ի ժա. հուոտ յրտային տարտարոսէ ասսի փըր. կեացուք զանձինս. Ճ. Ա: Մ՟փ. ծ՟: Նահայ:

ՅՐՏԱՆԱՄ, ացայ. ե. Ֆչխ՛օմաւ. Frige. fio, frigesco. որ և ՅՐՏԱԼ. Պակասիլ ի ջեր. մուԹէ. և կրել կամ զգալ զցուրտ. մրսիլ. պաղել. մսիլ. պաչիլ. Է-լէ-ֆէ, ոօ–ամֆ. * Ներհական է ջեռնուլն յրտանալոյն: Ոչ քաղցեաւ, և ոչ ծարաւեցաւ, և ոչ յրտա. ցաւ: Ի բաց եկաց ի լուսոյ, և յրտացաւ ի ջերմուԹէն: Ջյրտանալն ի հեշտ ցանկու. Թէց ասսի. Ա՟ֆոփ. ոփ՟րփ: Ճ. Ջ: Շ. Էոթ՟ֆ: Վրէն. ծ՟: * Յրտանայ ձմերայնի (արեգակն կամ օդն), և սառուցանէ զամենայն բոյսս. Եփէս. Է:

ՅՐՏԱՆԱԼ. իբր Անհամանալ. ցուրտ բանս խօսել. անհմաստ գոտանիլ. * Եթէ յերկինս պահեցաւ ժառանգուԹէն հաւատացեալոցն, յրտանան ոմանք՝ կարծելով ուՆեալով ի նեքքն երուսաւելմ վայելել, և հազարամեայ փափ. կուԹք զբօսնուլ. Շ. ա. պ. Է:

ՅՐՏԱՀՈՒՆՁ. ա. Որ ցուրտ կամ յրտա. գին ընէ. պաղ էլոյ. ոօ–ագ է–ն. *Ջաւերս յրտաչունչ հողմաչունչ սառնամանեացն ան. յուսանէին: Կատարեալ զաւերս ձմերային յրտաչունչ օդոյն: Յրտաչունչ սառնամա. նիք ձմերային: Աւերք յրտաչունչ սառ. նամանեաց. Ագաթ: Փոր: Ցհ. յհ: Ղևոնդ:

ՅՐՏԱՍԱՌԻՄ. եցայ. ՟. Սառիլ պաղիլ ի յրտոյ. * Յրտասառեցան, արևակիզան. Գնչ:

ՅՐՏԱՍԱՌՆ. ա. Յուրտ որպէս զսառն. կամ յրտասառոյց: Գնչ:

ՅՐՏԱՍՍԱՌՈՑ. ա. Սառուցեալ ի յրը. տոյ. *Կայր արևակէզ և յրտասառուցյ և ձիւ. նածէծ և բքաշուկ ժուժկալեալ. Հ=Յ:

ՅՐՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Ֆչχω, καταφύχω, ψυχρίζω. Frigefacio, refrigero. Տալ յրտանալ. պալեցուցանել. հովացու. ցանել. պաչեցնել. ոօ–ոֆ. * Ջոր օրինակ յրտացուցանէ գուբ զՀուր իւր, այնպէս և նա յրտացուցանէ զչարիս իւր. ԵէՀ. Ը. 9: *Երկաթի հրանալուելք՝ ոչ յրտացուցանէ ըզ. լոյն. Բրս. ծ՟: *Չեռուցանեալն յրտուցուցա. նելոյն ներհական է. Աէ՟ոփ. ոփ՟րփ: Ջյոց հնոյին յրտացուցեր: Յրտացուցանէ զաս. տուն ջերմուԹէ: Մրի վասն սիրոյ նեւԹակա. նիս ի հրոյ սիրոյն քոյն յրտացուցանէք զը. գիս. Ճ. Բ. Լ՟ֆ. ծղ: Շ. ընդհանր:

ՅՐՏԵՄՊՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Յրտանալն. պաղ առնելը. ոօ–ագ ա՟ֆ–ը: Վրէն. Երփ:

ՅՐՏԻՆ. ա. Տ. Յրտոյնն. յուրս. յրտա. գին. պաղ, պաչած, և նոաձ. ոօ–ոֆ. * Հուր չի. ջմին և չրին, Ջուր ցրտին և գիչնին. օդ չերմին է և գիչնին, հող՝ ցրտին և չրին. Լ. ած՟ոֆ: * Յորովայնն ժողովեալ պատուին և ցրտին պղծուՀի. Մէ՟ն. չ՟ոփ: *Ընծաք ցրը. տանն՝ զօրէն ծովու: ՈւՆիմք (ի մարմնի) ցրը. տնոսս և չերմիսս. Մոփ. ծ՟: * Խորքաքե. ցո յանձն իմ ցրտին, զՀոդիս չերամ սիրով քոյին. Յ՟ ոէէէ: *Ի չոր և ցուրտ բնուԹէ հողոյ՝ որ սառուցան, ցրտին և գէՃ բնուԹի չոյ՝ որք խառնեցան ... ուսան սպրեալք ցրը. տին բղխեն և սառնական. Երէս. ոփ. էրն: * Ազքատս այս, կս առաւել Ի՟ք՝ այս. պէս մերկ և ցրտին չրջի. Վ՟ս հղ. ծ՟:

ՅՐՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՅՈՒՐՏ. փ. Ֆչχός. Frigus. *Սարսառաչալք զոպլին վասն ցրը. տուԹէ ձմերայնոյն: Ի յրտուԹէ ձմերայ. նոյն. ա. Եէր. ֆ. 6: ֆ. Եէր. ֆ. 9: * Չկառս իմն լծեալ ի չորից եբիվարաց զաչխարսկս տեսանեմք, ի չերմուէ, ի ցրտուէ, ի ցա. մաքուէ, և ի խոնաւուէ: Իբրև գործոնային հարաւահոգին զձմերայնոյն ժամանակ ցըր. տուԹ ի բաց մերկանայր. Եփէի: Ցհ. յհ:

ՅՐՏՈՒՆ. ա. Որպէս Թէ Զրժալ. պա. տառառաւն. չրջ՟ֆ. *ՈւՆեր ցրտուն լեթի. տան, և կուրծք նորա ի բաց կոչին. Վ՟ս հղ. ֆ:

ՅՐՏՏԵԼ. ն. *Ելաա. Traho, rapto, carpo, discerpo. Ձրժալ. պատառատել. կեղ. քել. ցրել. ֆ՟ֆ՟չէ պ՟ֆ՟ֆ՟է: *ԿապաՀ ոք և ատնչեալ, և ի բազում գազանաց ցրցը. տեալ: Ժանեօք ցրցտել (կամ ցրցուել) զնր. ոսս տեառն և զնորայն հօտի. Ոսէ. ՏՀ. 15: Մ՟փ. ծ՟:

ՅՐՕՆՔ, նից. ն. Յրուն. և Տեղի ցրը. ման. (որպէս լալունք ի լալոյ.) *Ջանուն տե. զոյն՝ ուր բնակեցան, կոչէ ցրօնս. զի անդ զատաչնչին սկիզբն եղև բաժանելոյ որդւոց նորա. Խոր. ա՟. ֆ: *Յոքնականք ի վերայ և. զականացն ասացեալ. որպոյն, խոյարունք, ցրօնք. Թղթ. ֆէր. (յին. աՀեռնք, Թեբայք:)

ՅՑԱՊԱՏՆԵՉ, նիչի, կամ նչի, չաց. փ. Պատնէչ ցցովք կապմեալ. խաչ. * Չկլոյն ցցապատնիչօք ամփոցուցանել տայ Թագա. ւորին. Ցհ. պմ. Ի՟. ա՟ Լ՟ֆ:

ՅՑԱԱՑ. ա. (ի Յուց բառէն.) Ասա. ցեալն իբր ցյուցս աչխարհական երգոց. *Ոչ ունին լսել ոլկոն և ցցվատոյ լսանն. Մ՟ֆ:

ՅՑԵՄ, եցի. ն. Եմպήγνυμι. Infigo. Ցիչ տնկել. և իբրև զցից վարսել, Հարսուէ, մսել, սևեռել. տնկել. ոչէւ. խօՀել, խրել. ոֆէլոֆ, ոզմֆ, փէ-ֆէ. *Գեղարդն ցցեալ լերկիր: Իբրև զձող ցցեալ ի վերայ լերին. ա. Իֆ. է՟. 7: Եո. է. 17: *Ձգեալ չափգն՝ եՀար զկուրծս նորա. և ցցեալ՝ ի ներքս ոչ կարաց անցուցանել. Մ՟ֆի: *Նա զնուն (Նեսու. կնոջն) յալԹեալ յիւր սիրան ձգել ցցեաց: Ոչ կարաց սառանալ ցցել զդեղեալ Նեսու իւր ի միտս նորա. փէւ. ոսմֆս: * Եղե. գունս սրևալս ի ծայրս մատանցն ի ներքոյ ըղնգանց նոցա ցցեալ վարէին: Յորժամ յո. գին ոք զատամունան ցցիչ: Ջձիրանան ի վերայ երկուց ուսոցն ցցեալ. Եսա. ոֆմ. է. 12: Ոսէ. գաչ: Լ՟ֆ. ոչ: * Ա՟յն՝ որ ցցեաց զոեկգն իւր ի քամակ զամբրեայ. Եէր. օրի: * Հմուտ մշակք այգուոյ ձոյս մերձ ցցին, և զորԹն ի վեր կապէն, զի անվնաս պահեսցի պտուղն. այսպէս ՟ած օրինօքն ձոյաչաւորք ա. լոյս զնմանալի այգին. Գէ. էս: *Ցցեաց ըզ գաւազանան յիրկիր: Ցցեաց գյաւազանն իւր ի յեզեր գետոյն. Հ. Իէւէի: *Ծառս գե. գաւորԹիս . . . ցբցեալ ի գետնին գիրա. պարարս. Նաբ. Խ՟:

ՅՑՈՒԻՄ, եցայ, կՓԵմ, եցի. ֆ. ՟. Ե՟ֆ՟ω. Nascor, pullulo. germino. և ἀνοχθόομαι, erigor. Իբրև ցից ի դուրս տնկիլ ընձիղիլ պակիլ-բողբոջիլ-արձակիլ-բուսանց և պտղոց. Տնկիլ հմաց. գ՟ոբ փէ-ֆէ. ծաբ գաս էրև. Նաև. փէ-էէի վէրֆէ-ֆըւՀբրմֆ. պիւնֆէ. *Ոսաքն կակղասցին, և սերևն ցըսուիցի: Եա տունկք ցցուին: Ոսաք Թզենւոյն կակղացաս, և սերևն ցցուեաց (ասպ. սերևեաց). Մ՟փ. է՟ք. 32: Վէյօր. ՟: Մծ՟. ՟: *Ցցուելին չերք, և զբոլ. չրչէին աչք նոցա: Հերացան ցցուելով. Ն՟. Նաս: Ճ. Բ: (իսկ ուսկ. ցցո-է՟ՀՀ ցցիլ.) Խոփն ցցուեցաս ի փոր նոյա, անցաս Թռչի ըն,

Թափ. Ռ-ՒՒՔ-Ը:

ՅՅՈՒՄՆ, ցցմանս. գ. Յցելն, լրն. ունկելն և ունկիլն որպէս ղցիչ. *Յեղեգան ցըցումն՝ ի հովանւոյն ձև կազմեցեր: Որպէս անդ յօ. ձին ցցումն (ի մանիսիէ).ՓԻՒՅՔ: Երբ. ՏՔՒ:

ՅՅՈՒՆԱՋԱՐԴ. ա. Ուր կամ ոյր իցեն զարդք որպէս զցցունս. *Էերւէնի ՔԻՈՒՒՒ. ւէս ֆծանՀԸ. * Անդաստան ծաղկանց յցոյս. նազարդ գեղգեղեալ (ոլորեալ) բազմագոյ. նակ երանգօք և յարազուարճ առատացօ. զովք. Թէ-ԵՐՐ. Ի-ԱՐ:

ՅՅՈՒՆՔ, նիւ. գ. (լծ. յն.-ՒՈՀՅՒ.) Σισόη. Sisoes. Խոպոպիք. հիւսք վարսից. յարդարուսն և զարդ հերաց գլխոյ. *ԻԸՈՒՒ. ՔԷՐ-ՂՀՄ. *Յցոյնս՝ ի վարսից գլխոյդ ձերոց մի առ. նիցէք: Ջնազանօրմ ցցունն յանդգնեալ հոլանեալ՝ հող՝ ի գլուխ առնէին. ՂՒՈ.ծՐ. 2ղ: Ֆ. Ա. Ֆ. Ճ: *Գերծեալ էր զղլուխ մանկանն արտաւազդայ, և ցցունս էր Թողեալ և գէս արձակեալ. Բ-ՂՂ. Է. 43:

ՅՅՈՒՈՒԹԻՒՆ, կամ ՅՅՈՒԹԻՒՆ. գ. *Exφυσις. Pullulatio. Բողբոջումն. պոկումն. *Ծառոց ցըցուլթիւք, պատղոց ժամանումնք. Ըբ-ՒՈՓ ·. Ֆ:

ՅՓՈՒԹԻՒՆ.գ.Բառ անառոյգ.որ Թերևս գրելի է Յոփուլթի, և կամ համանալի որպէս ռմկ. ՀՅՈՒՈՒՒՒՒՒ, ՈՓԷՂՓԷՂՐՒՔ. *Ծուլուլթի, գիրկուլթի, ցիփուլթի, հպարտուլթի. ԼՅ. Նոր:

ՅՓՍԻ, ւոյ, սեայ. գ. Ἄμόλινον. Linum crudum. (լծ.Թ. ոՓՔ. ԳՓՔ, գոպո ԼԱԼԻ. իսկ եբր. ՅԷպէ, այծ. ԷԷՒՅ.) Զորձ կազմեալ՝ի մաղից այծեաց. մազէվէն, մանաւանդ խոշորագոյն և ՒՈՐԳ, ԽԱՐԱԶՆ, ԳՈՒՐԶ. Խարար, ըստ *Յայնմանէ՝ որ գէկեալ է յակինթի և պսակ, մինչև ցայն՝ որ ոտանիցի ցլփոի. ՍԷրՓ-. Ի-. Հ: *Ո՛չ հանգերձ ասուեայ գէնոյր նա, այլ ցգեսիս-Ն-ՈՒ. պՀ. Է. 25: *Ոչ յօդեաց սոր, այլ յայծեաց ցգեսիս գԺոխրմերիս ղգեստս: Յուցանէլովնմն զցլիսան այծեայս: Զձևն՝ի ցգեսիսն արկեալ. Ի ներքոյ ոտքնէր այծեայս ցգեսիս. ՅՀ. ԿՔ: ՎԷՐՆ. պՀ:

ՅՔԻ, ցբ-ոյ. գ. Σίκερα. Sicera. (որ և ՀՆ. ՈՓ-ԷԷՐ. Լ. ՀԷՓԷՐ. ԵԲՐ. ԷԷՈՐ.) Օղի. ոդի իրաց արբեցուցիչ բոգբոքոխէ. *Գինի և ցքի: Իգինւոյ և՛ի ցբ-ոյ:Ջհնոս լինին ցբ-ոյն: Խառնեն զքին: Մոլորեցան վասն ցբ-ոյն: Ցիմարեցան վասն ցբ-ոյ: Դանդաչեցին յարբեցութենէ ցբ-ոյ: Արբեցարուք ոչ՝ի գինւոյ և ոչ՝ի ցբ-ոյ. ԱՆ: *Ցքի՝ զամենայն, որ կարէ արբեցու Թիւ առնել՝ ընպելի,ե բայեցուցն անուանել սովորուէ Հ. Բր-ո. ԱՐԲԷՅ: *Ցքի, որ յամբարաւսն առնէին, և՛ի պէտս գինւոյն փոխէին, զայն կոչէին. Ո-Ի. Ե-ո:

ՅՕՂ, ոյ. գ. Δρόσος. Ros. (լծ. ռմկ.ՂՂ. եբր.Ռ-Ա.) Ջովացուցիչ չիթ և խոնաւութիւն չեաւ ընդ այգանալ աւուրն՝ի բարեխառն գոց. որ յառաւօտս ցրտոյ պատեալ հելեսանն ևնի. ԼԷՂ ՆՂՀ. *Ի ցօղոյ երկնից: Ընդ առաւօտն ընդ արկանել ցօղոյնշուրջ զբանակատն: Ջցեր իբրև զցօղ պատգամք իմ: Երկինք նմա չսմբացին ցօղոյ: Լցաւ գլուխ իմ ցօղով: ԷՂ ցօղ՝ի գգաՀեց ոտաի լի կոնքիւ. Ջրոյ Ո՞վ է՝ որ ծնաւ զցօղ ցօղոյ. ևն: *Ցօղ է գիշուլթի՝ի պարզոյ բերեալ ըստ ոնօսր բազկացուԹե ... և եղեսան է ցօղ լեւրաստաւոյց. Ուբէսփ. Ֆ: *Խոնաւուլթիւն յերկիր առաքեալ, եղեալ Ջրագոյն. զցօղ անուանել սովորուլթի ե. փիւ ՆՒ. Ք: *Երկինք սմպովք և ցօգովք և լուսաւորօք խնամէ-ցՅՆ.Ե: *Օգ առանց ցօղոյ խոնաւուլթի և չերմուե՝ պիտակար և ապականիչ է. ԵՆՆԻ: *Ցօղոյն հանքարալ ամպ անձրևաձիր. Նբ. Ւ-ոս .*Դուս ընկալ ասէ, զցօղ պատգամոյ իմոյ, և հս ածից քեզ զցօղ անձրևոյ. ՍԷԲԷր.Փ: *Ի բաղ մաց ծաղկաց յանձարոցն յանասպատին Թերև հանգանակեալ ցօղոյն չիԹս ոսկեհեռակս անկանելով նմա զմեզոյն ընծայէին. Բ-ՔԻՂ. յՀ. Ա: *Ջայբերն արտաւոսօք ընդոյ՝ առաւօտուն ցօզոյն նըման. Տաղ Խալէ՝ի *ՀՀԲՐՈՅ:

Լայնաբար՝ Ջովացուցիչ հանդոյն ցօղոյ. ցօզագին լինի. ևն. *Ջհնոս զայս՝ զոր տեսանես, ցօղ առնէ ինձ. Ճ. Ա: *Ջհնոսն՝ի ցօղ փոխէցին: կենարար ցօղով քո վրկեցեր զերիս մանկունան: Շիկնեցեր զհնոսն հալմաբեր ցօղով. ՇԲՐ:

Որպէս և այլովնմանութիւ. *Ցօղ արեան քոյ տէր ցօղեա՝ի հոգիս: Ցօղն որ՝ի քոյդ կողէ ցօղիալ: Ցօղով արևան ձերոյ: Ցօղով արեամբ ձերով. ՃՀ: Տաղ:

ՅՕՂԱՐԲԵՐ: Տ. ՅՕՂԱՁԻՆ: Գնդ:

ՅՕՂԱՐՈՒՂԻ. ա. Ուր բոլոր կամ հոսք ցցոյ, զանձրև. *Ամպք՝ ցօղաբուղիս առատութք զոհի զերս արբուցանէն. Խոր. Վ-ՐՒՂ:

ՅՕՂԱԳԻՆ.ա.Ֆ.Խոնաւ և զովզովացուցիչ հանդոյն ցօղոյ, ուՀոյ զոյզ կամ զնմանութիւն նորա. ՂԱՒ պէս պաշտ, պաշՂՐՔՒՒՒ. ՀԷՐԻՆ. *Իբրև ղանգ ցօղագին (յն.ցօղոյ) յաՀուբս ամպայնոյ: Իբրև զհոգմ որ ցօղագին ընչիցէ. յն. Տոպմ ցօղոյ ընՀոյ կի՞ ՀՀՆՀօղ.Նա. ծՀ. 4: Դաե. ֆ. 5: *Ցօղագին ամպ: Ամպ ցօղագին. Վ-ՒՒ Հց: Ճ. Ա: ՇԲՐ: Ցա որ-ՐՒ: *Ամպք ցօղագին առատութն զհրաժանս պարբչին կատարեն. ԱՓՔ: *Ա՛ժամայն հուր ցօղագին եղև նոցա. Հ. ՒՒԼՒՒ:

ՅՕՂԱԳՆԵՄ.եցի. Ն. Յօղագին կացուցանել. հովացուցանել. չիՂօղացանել. պաՂԷԷ. ՔՒՒԵՆ. *Ջկայծակունս փորձանէ աղօԹիւք ցօղագնեացուք(այլ ձ. ցաւագնեացուք.այլ ձ. չիՂու ացուք.)Վ-ՒՒ Հց.Ք:*Ա՛ծային ոէրն գՀուրն ցօղագնէր. ՃՀ. յՆ:

ՅՕՂԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Դարձումն կամ փոխադրութիւն՝ի ցօղ՝ի ցօղագին զովուԹիւն. *Յիչէլով գցօղագործուԹի հնոցին՝ի բաբելոնի. փԲՐՔ:

ՅՕՂԱՁԱՐԴ.ա. Յօղով զարդ արուել զովացուել՝ գաղարագուարճ. * Որպէս գծառ՝ ցօղազարդ ոտով: Ի ՄՀ հրոյն որպէս ցօղազարդ քաւանոտ արմաւենի ծաղկեալ ոսկերք նոցա. Ճ. Գ: Թէ-ԺՀ. Ի Ա:

ՅՕՂԱԹՈՐԻՄ, եցայ. յ. Թորիլ որպէս ցօղ. ցօղէլ. *Օգք սրեալ պայծառանան, ամպք լուսաւորեալ ցօղեմ սրին. Գբ. ոժ. ՝ի ոգԼԺ:

ՅՕՂԱԼԻ.ա.Լի կաՀեալ ցօղով և Յորղ.

ՅՕՂԱԼԻՑ. ՀՀ առատ որպէս զանձրև. և Ջովացեալ կամ տամկացեալ իբր ցօղով. *Իան քո ցօղալի ատարեմալ յերկրի. Գ-ՀՀ: *Ցօղալից առատութիւն՝ իանաւոր անձրևաւն պարարեցաւ. ԱՓՔ: *Ա՛սար ցօղալից քաղցրագործն օգով, և ոչ նեղէր ընոսս հուր: Ցօղալից լինէր. բայցօԹեայ, և խնամքն ՀՀ ոչ լինէր ծախեալ՝ի գազանաց. Վ-ՐՆ. Ժ:

ՅՕՂԱԽԱՈՒՆ.ա. Նոյն ընդ վ ՀՀՈՐՈՅՍ. * ՈՀ՝ի ծայրս կաղնեաց բողբոջ, և ոչ էրան (այլ կամ այեր) ցօղախառն. Ո-Ի. ՝ի յՀ. Ա:

ՅՕՂԱՆՇԻՆ.ա.Ուր ծնանի ցցոյ անձրևածին. ցօղարբ. *Ցօղածին ամպոց տալ անձրև. Ճ. Ա: *Ուլյբ ցցօղածին օրՀնուԹիւն հնոցին երգէին. Ուէբէ. Փ. Ք: Ե Գնդ:

կամ Ի ցօղոյ ծնեալ. յանձրևոյ պատճառեալ. (որպէս մարգարիտ՝ի սատափն.) *ԵՒս՝ի առաջումն մեծագին,և ցօղածին լուսաբերին. Յ՞ ՀՐՐՒ:

ՅՕՂԱՆՇՈՒ. ա. Ածօղ ցցօղ. ցօղաբեր. ցօղիչ. * Ամպք մեզբուս վերին, ցօղոյն երՀնոյին ցօղածուբք (կամ ցօղածոյք) ասորին. Գնդ:

ՅՕՂԱԿԵՐՊ. ա. Δροσόεις, δροσώδης. Roscidus, rorulentus. որ և ՅՕՂԱՏԵՍԱԿ. Որ էր՝ կամ գայ՝ի կերալ ցօղոյ, իբրև զցօղ. *Ուրախ լեր մարիամ՝ ցօղակերալ իՀիւք հոգւոյն արագընԹացս պատգամացն. Ճ. Գ:

ՅՕՂԱԿԻՐ. ա. Կրօղ՝ ուՇօղ զցօղ. *Ի ՄՀ հրոյ զրախտ ցօղակիր լեռալ պատրվաք ՅԾՅԱՒՆ ծաղկեցաւ ՄՀ. Թէ-ԺՀ. Ի Ա:

ՅՕՂԱՀԱՐ. ա. Ի ցօղոյ հարեալ զուարԹացեալ՝ կամ վհատեալ. *Ի ժամանակ գարնանոյն անձրևաբաՀիւք, ցօղահարք, առատաբուղիք, տմարտատուիք. ԱՓՔ: *Ցօղահար ցրատարեկ լինիցին. Ո-Ի. Տ. Փ. Յօ:

ՅՕՂԱՀՈՍ. ա. Որ հոսեք զցօղ. ցօղաբուխ. *Գեղջն ցօղահոսոյ.այսինքն ցօղիչ՝ի մեզ զցօղն ընկալեալ. Շ. գանյ ՎԷրՓ-Ի: Ե Գնդ:

ՅՕՂԱՁԻՒՆ. ա. Ցօղեալ որպէս ձիւն կամ ցօղածին, կամ ցօղաձև. * Մանուհ (յանձրևայ) և ցօղաձիւնք և օրՀնելիքն Տ-ՀՀ. ա-Ի:

ՅՕՂԱՄԱՏՈՅՑ. ա. Որ մատուցանէ կամ մատակարարէ զցօղ. և Յոր ինչ մատչի ցօղ, կամ ցօղով պարարեալ. *Սահմանս վտակարբուս, ուզիսարս, անձրևատուննգս. ցօղամատոյց. Նաբ. Խ:

ՅՕՂԱՆԱՄ. այայ. Լ. Ցօղով կամ ցօղագին ընչմամբ զովանալ. *ի ցօղ փոխիլ. *ԻՀմամբ ոլոՀոյն ՀՀ ցայ Հնոցին ցօղանայր: Հնոցն ցօղանայր. Շաբ:

Եւ ԻՀանել ցօղոյ. յօղել. * Անձրևաձև ցօղանայր՝ի քուս յորովայնիդ. Գնդ: *Քև քաղցրանան ամպք՝ի վերուստ, և ցօղանան. ՍԻՒՆ. փաշ Խալէ:

ՅՕՂԱՏԱՐԱՔ. ա. ն. Իբրև զտարափ ցօղոյ. *Փեռայն ԻՀմամբ ցօղատարափ՝ Համբուրէ զսիպն ըստոյ արփ. Շ. յԼՒ. աաաՀ:

ՅՕՂԱՏԵՍԱԿ.Տ.ՅՕՂԱՍԵՐՊ.Դրօսածնչ. *Մանր անձրև է ցօղատեսակ բանս այս.Նիւս. ԷրԳ:

ՅՕՂԱՐԿԵՄ, եցի. Ն. Ցօղել. սրակել. *Մարիամ՝ ցօղարկեաց զսենեակս իբր առաջի սքնի. Եղևց զսուն իբր սրբութեամբ (՝ի խոսեին ընդ գաբրիէլի). Ճ. Գ: ԵէԷ. ՝ի ծՒ. ԻՀՒ:

Եւ Ցօղագին չնչել. զովութի տալ. *Եւ՝ի հնոյն ցօղարկեաց. Խոր. Հ-ՒԻՔ-Ի:

ՅՕՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Ն. Տալ ցօղանալ՝ի ցօղ փոխել. զովացուցանել. *Մանկունքն զըոց Հնոցին ցօղայուսին: Պահպն վկեՀցասղոյս (զյանկուԹիւնս) ցօղացուցանէ առ լուսագույնն. Փ-ՐԳ: Գ-ԼՒՒՒ-Ի:

Եւ Ցօղել. ցօղարկել. *Բոց բորբոքեալ արկաք զթոյնս վիշապայն. զբոյ ցօղացեալ՝ի նա զառաքինութիւնդ քո՝ չիՂուցեր զմահաբեր բոց օձոյն և քարկից. Ո-Ի. Լ-ոս:

ՅՕՂԱՒՈՐ, ի, ոց. ա. Δροσώδης. Roscidus, rorulentus. ՈւՇօղ զցօղ՝ զնոՀաւուն՝ զովութի ցօղագին. ցօղաՀերպ. ցօղաստեղակ. զովացուցիչ. *Ջոյն կոխէին մանկունքն իբր զանՀօգ օդ և զցօղաւոր: Ցօգս ցօղաւորս փոխեցեր զբոց Հնոցին: Ամպ ցօղաւոր. Բր-ոպ: Շաբ: ՎԷրՆ. ոչ: Նէ. էԱՒ: *Ամենքն ցօղաւոր եղև: Պարարտ զգայութեն, և ցօղաւոր զմիտն առապէլսւմ. և նշանակաբար ցօղն բանն է ՅԾՅԱՒՆ: Ի ներքոյ ընդորութեն ցօղաւոր տան գտցէր (այսինքն իբր հովանի զովացուցիչ) ՎԷրՆ. ծՒ: Փէր ւԻՒ. Ք. 215. Ե յ-ՀԷ: *Հովանաւոր լինի մեզ և ցօղաւոր՝ վարք, յատագս առաքինութեն հովանեօքն չիՂուցանելոյ զտապն. Նիս-ո. ԷրԳ: *ՈՐք ևրգ ցօղաւոր(այսինքն զովարար սրտի, ախորժելի) երգեն քաղցրաւոր. Գնդ:

ՅՕՂԵՄ, եցի. Ն. Ե Լ. Στάζω. Stillo. ῥαινω, ῥαντίζω, aspergo. Իչուցանել կամ կաթեցուցանել զցօղ, և զանձրև, և զրոաստս. ցանել սրսկել. Հոսել. տամկացուցանել. Թանալ զովացուցանել. և կաթել. Ի չանել ցօղոյ. չաղ իամ չաղ պէս ԻՈՒԵՆԷԼ.

ցրշաչնեն, ցրչուելիչ. ի-րջիչ. ջաղ էնգիրգիչ, փամ-լաֆնաց, սերդիչ, ըսլաֆնաց. *Ամպք ցօղեցին: Ամպք ցօղեսցեն զարդարուե: Երկինք ցօղեցին յերեսաց ովր՝ ի սինէ: Ի ցօղել նորա զուարթ եղիցի բոյս նորա: Ցօղեա յիս մշակաւ, ևն. *Ցօղեցին՝ ի վերայ ներ անձրև, բանք մարդա-բէիցին. Մծբ. է: *Ա յս բաժակ կարէ և հոգևոր ցօղել՝ քառասցանել սերմն հաճոյ կամաց վերնոյն. Ագաթ: *Ցօղեա սէր զցօղ ողորմե-ից քո: Ցօղ արեան քո տէր ցօղեա՝ ի հոգիս: Ցօղն որ՝ ի քոյդ կողէ ցօղեալ. ԺՀ: *Ցօղէ արեան քո կաթուած յօրհ-նօրէն մատչէլն՝ և առ մեզ զգթութիւն մաղթանօք ովց. Լմբ. ոչ: *Ցօղէն զարտասրաթոր վտակս: Ցօղեր արտօսր ցաւագին՝ մայր տեառն՝ որ կայր մերձ առ խաչին: Ցօղեացին մեր արտաւուք ընդ ցօղ արեան նահատակացն. Անտ. ենկ. Շար: Ցա-րեաւ, և ցօղեաց զարմանն. Վրք հց. ֆ. (որ-պէս Թրկել): *Ցօղեաց՝ ի վերայ գերեզմանին նորա գեղ ինչ բժշկական. Չ. Ինկ: (որպէս կաթել կամ բղխել):

ՅՕՂԻԿ. ք. Ցօղ հեղուկ և քաղցրիկ, կամ թեթև: Գնդ:

ՅՕՂՈՒՄՆ. ումն. գ. Ցօղէլն, լիլն. *Ճանա-պարհաւ որոտմանն ցօղմամբ ահ ձգէ մարդ-կան: Չանօսր ցօղումն եղեման. Վանակ. յոբ:

ՅՕՂՈՒՆ. գնոյ, կամ զուան. ք. Καλάμη. (Թ.գ-ԱՀ.) Stipula, calamus. βοτάνη, (հյ. բոյս.) herba, gramen. գրի և ՅՈՂՈՒՆ. Զողզ և ծղօտ բուսոց. որ է եղէգն կամ բուն, որ և լինի յարդ. ասի և ՈՃ. օրան. խոզան. և և Յարդ. մեղէ. չիւղ. *Խբձի զհասկ ինքնին անկեալ՝ի ցօղնոյ. Յօբ. իբ. 24: *Ի վեր ընձա-նալով ցօղունն չուշանին. Նխս. երփ: *Մի հասան մերկ յերկիր անկեալ բուսեալ առեալ արմատն, բերեալ ցօղուն, արձակեալ ատեղն, կապեալ ծունր. Ագաթ: *Ծնկակապ կազ-մածոյ ցօղնոյն կառարի հասին նորա. Վ Եղօր. Է: *Եւ կամ ցողուն ինչ առ հուր, և հոգ. մով գիւրաւ բորբոքեալ: Ընթանալով հետն իբրև բոց ինչ ընդ ցողուն անցանեալով չուրջ ըմբռնէ. Ա որս. ծբ. ծբ: *Քան զնոտ դիւրաթառամ, և զցօղուն դիւրայրելի: Ցօ-ղունն՝ ցորենոյն անուշիչ է. Սարգ. ա. պ. ֆ. Ե ծբ: *Ցօղուն և ժժան պատեալ զնովաւ՝ հրով տոչորեցին. Ասղ. ֆ. 22: *Ջօրէն ցօղ նոյ հալածին իբրև հողով՝ի ձայնէ ծա-գաւորին: Ներե սերմանողն ցօղնոյն մինչ՝ի կալն, զի անուցիչ է ցորենոյն. Շ. Ֆգն: *Մի վերջացուք ցօղուն տալ, և մարգարիտ ստանալ. Սրփ. ա. յհ. Է: *Գովի զօրութիւն (արմատից), և ոչ ցողունն. Մխ. առաք: *Բար-ւոք լուս զցօղունդ (գկանեփ ծեծեալ). զի վնաս իցէ. Վրք հց. ծա: *Խոտատնայ՝ զնոյդ գնացս վառեալ յեղէգն՝ ցողուամբ սանձել: Ջհնոյ գնացս՝ի ցողուան գժուարը է ար-գելուլ, Ննդս: *Թեփով և ցողնով և խո-տով եփր. ֆ. կոր:

ՅՕՂՈՒՆ. ա. Ցօղաւոր. ցօղալից, ոռո. գեալ. գալարագուարճ. *Ոգեոյ իմաստութե-լի է վայրն, ևցօղուն առաքինութե. և պտուղք մի ը միոչէ գործքն. Փիլ. լին. ֆ. 214:

ՅՕՊ ՕՐԻՆՔ, կամ ՅԱՒՊ ԱՒՐԻՆՔ. ֆ. սխալ գրչուի՝ յասելն. *Բոյն բարի գլուխ ձագուց ցօպ օրինք են նոցա ոչ. զի յընտիր օրինական գրի. *Բոյն բարի գլուխ ձագուց ապաւինք են նոցա ոչ. և գուցէ գրելի իսկ է լցագոյնս՝ Բոյն արադլի ապաւինք են ձագուց նոցա. քանզի հայի ի Սէ. ճֆ. *Անդ Թռչունք երկնից ձագս հանցեն, և բոյն ա-րագիլ ապաւէն է նոցա ոչ. և այսմ յորմա-րելն է յաջորգ բանն. այսինքն է, եթէ՝ Կրօնաւորս ուր և երթիցէ, թնակութիւն է նո-ցա. Վրք հց. ֆ:

Ի

Ի, կամ Ի. Տառ՝ անուանեալ Հիւն, հիւն. ըստ տեղւոյն ձայնաւոր երկբարբառ, իբր Եու, իյու, և ըստ տեղւոյն բաղաձայն՝ որպես մեզմ է. յար և նման մի նոյն նշա-նագրի լսելիացեալ, որ կրկին ձևով գրի, U որպես ձայնաւոր ու, կամ ըստ գտղիա-ցոց իւ. և V, որպես բաղաձայն վ հետևո-ղութեամբ տառիս յունաց Υ, ս. որ կոչի Ֆ ֆիլօն. և վերածի յերիս տառս լսելիաց. ցոց. i, u, y. Նոյնպես և Ւա տառն ա-րևելեան աղբաց՝ է ա և վ որ ըստ տեղւոյն առնիմեր այլոյ ձայնաւորի լինի ու, և ո: Վան այսորիկ որպես՝ի մեզ ա, է զի օ. և է զի՝ իբր ավ հնչէ, նոյնպես է ամենևին և առ եբր. արաբ. պ. թ. և գաղղ. տճս՝ի տառն O:

Ի. Իբրու ձայնաւոր յայտնի տեսանի առ նախնիս յանհաւոր գրութեան բառից Ֆիւլա-ստաս, Եգիպտոս, Եգեպտոս: Եմիէովպացի, եմիովպացի, եթովպացի: Կիւպրոս, կի-պրոս, կուպրոս. կիւբահկ, կիրահկ, կիրակէ: Սոյնպես գրի, կապարիս, կիրոս, իբր կիպարիս, կիւրոս, կլիսոս կամ կրոյիս-սոս: Վան որոյ մի ևնոյն բառ են կիվոս, կիբրիկոն, կիւրիկոն, քուեսոյ. այն է ըստ յի-գէլօս կամ գէ-լօս. լս. գ-ա-ս: Թուղ զի յոյնք զիւիլիանի իբր ձայնաւորի զձայն այժմ կորուսեալ՝ հնչեն ի. ուր ուրոյն ունին և զաւագ ի: Իսկ ի մեզ միօրինակ հնչէն գրու-թիւք նոր և հին, մեւս կամ միւս. հիւր կամ հեւր. աղբիւր կամ աղբեւր. առիւծ կամ առեւծ, ևն:

Ի. Որպէս ձայնաւոր՝ նոյնանոյ իբր լծորդ ընդ ևու, իւ, ի: Նմին իբր փոխանակ ս տառի լսանիացեաց՝ մեք հանդոյն յունաց և գաղղիացեաց ου, ου, գրեմք ու:

Ի. Իբրու բաղաձայն՝ ի մեզ լծորդ է ընդ Ա. զի անիսիւր գրի, վասաւ վասիլ. օձեա-վան, օձեական. իլէվան, իլէական, իլիսան, իլվան. և այլն. ևս և ու և ո, լծորդ գաս-նին. զոր օրինակ լուղակ, լուսել, կամ լողակ, լողալ կցուրդ, կամ կցորդ. ևն: Իսկ յոյնք զիւթիւնն իւրեանց որպէս բաղաձայն չգիտեն ընդ Վ՝ի սա տառի իւրեանց՝ի սկզբան բառից, որպէս և ընդ ու. զոր օրինակ որ առ հինս գրի վասիլիոս, ուալէս, յեռինք գրեն ասի-լիոս, ուալէս, և այլն. իսկ՝ի հին քերակա-նսն՝ յ. և հ. ի բաց ձգի ե. զի β տառն չի. վոխադրի՝ի ե. զոր օրինակ վասիլիոս՝ է ըստ մեզ բասիլիոս կամ բարսեղ. և՝ի կարգի ձայ-նաւորաց միայն գնի ս, ս, որպէս սուղ, և սողոսգաս. ուր առաջադիր անուանին ա, ե, է. ը, ի, ո. պատճառն՝ի վերայ բերի ըստ համեմատուած յոնին՝ այսպէս. *Առաջադիրք ասին, վ գնահատական զնիւն և զհնչիւն (այսինքն զնի տառիս, և զհնչիւն տառիս), շաղաշար կատարեն. որպես աւ, աի: Եւ առորագրեալք են՝ի ներսոյն երկու, ի, ւ. և ինդ է ուրեք. ուր վաղատատական է քան զհնչիւնդ (այսինքն զհնչիւնդ). որպես յիմատատութիւնդ և յայդիւն ևն. ուր յայտ է ի թէ դործիականն բառիս յարդ, յարդիւն, ոչ է չիոնթելի ընդ ձայնիդ յարդիւնս, յայրիւնս: Իսկ յարդիւք յոքնակ՝՝. ոչ է հնչելի յարդիվք, այլ յար-պեսք:

Ի. Առ մեզ չիք ըստ ինքեան՝ի սկզբան բառից, բայց միայն փոխառութե՝ի բառից սկսելոց ի տառիս. ուստի նոյն են սիւն և հիւն. սիւծ, հիւծ. սիւսել, հիւսել. ևն: Վասն որոյ ասի, *Ի հիւն յօգական միայն է տառս, բայց զոր յօգէ՝ քեզ խորհիս առ. Շ. այբ-ուբ:

Ի. ս. Եբ. ու. Καὶ. Que, ve, et. Վե, է: *Շունքըն զինև պատեալ կային, անել ան-մատչելս առնէին: Արդ զի դու յիս՝ ոչ խնայե-ցեր, տղորմութե ոչ նե.ցեր. Շ. երես: *Պատկ եռուր դու յաղթողին, տառղջութե յոյժ հիւանդին: Ի յօրինակ աղբեր կոյին, տառաքելոցըն քարոզին: Յանփոտս փայտից պատեալ ոսկին, անտպական մարմնոյ քոյին՝ տատուտածութե օրինակին: Աներևոյթ հա-կառակաց, տերևելի մարդկան չարաց. Յե որէ: *Ոյք են սկսեալ, տճչ գագաթին. Երշ. ոփ. երկ: *Յաղ ցահէկ. Գնդ: Ըստ այսմ են և կարծեալ բարդութիւնքն Ա յրուձի, կամ այր և ձի. աղուհաց, կամ աղ և հաց: Տճս և ոռ:

Ի. որպէս նախդիր՝ Ի. յ. *Փոփաքեցին... սիւրաքանչիւրը (այսինքն յիւրաքանչիւրը) բան կենսատու, որպես ցաւոց իմ՝ լուսատու: Իիւ-րաքանչիւրոց (այսինքն՝ յիւրաքանչիւրոց) սիւտմամբ խուռն սիտոյ՝ սիւծեալ է հոգիս. Շ. յես ասպ: ԺՀ: *Ջքո՞ն տնուանն ուրա-նաս, և ոչ ասդմանէ պատկառիս. Ա որս. յօրինակս ինչ, փոխառեալ գրութե՝ յայդ-մանէ կամ՝ի յայդմանէ:

Իիանալ. ացեալ. Տ. հիանալ. *Իիա-ցեալ զարմանալին ընդ նորահրաչ պատկե-րսն. Շ. փալ:

Իիանդ. Իիանդանալ. Տ. հիանդ. հիանդանալ. Գնդ:

Իիթ. Տ. հիւթ. *Իիւթիս ընդայ որ բերանդոյ անմահացոյց. Շ. փալ: *Իիւթ ճձային ընդարձացն գուշակման: Իի թիս չը նորհաց որ հոգւոյդ: Իիւթիս որ հոգւոյն: Իիւթ բժշկարար ցաւոց. Նբ. խլ: Տալ: Շ. փալ: Երշ. լ: Ե գնդ. առեալ: *Պտղոյս սի-թ մահու, և սիւթ կենաց քոիս. Ճ. Ա:

Իիթանկան. Տ. հիւթանկան. որ և նիի-թանկան, հողերկին. *Իիւթական մարմնով. Շալ: Ճ. Ը: Գնդ: Ցնծութե՝ ընդ զօրս երկ-նից՝ սիւթական ամենեքեան, փառս ի վեր առաքեսցուք՝ քոյն փրկչին մերոյ յաւի-տեանս. Շ. փալ:

Իիթանիթ. Տ. հիւթանհիւթ. *Իիւ-թանիւթ մարմնով. Շալ: Ե գնդ:

Իիթեղին. Տ. հիւթեղէն. նիիթե-ղէն. *Իիւթ սիւթեղինացս՝ի բարի: Իիւ-թեղէն անկոյն գաւազանն. Ճ. Ա: *Իիւթե-ղէն մարմնով զնաւար մեզացս լուսաւորեաց. Նբ. փալ յալ:

Իիթեղինաձիւրթ. ա. Հողեղէն և զուարթութիւն. *Իիւթեղինաղուսիւթ հան-րակից կարապետեաւ. Նբ. փալ:

Իիծեալ. ն. և ի. Տ. հիւծեալ, իւ, եալ. *Իիւծեալ կերրորդ ժամու օձին՝ զմիտս նախնոյ մերն Լեւային: Իիւծեալ զընուքս կենաց ունող՝ գարձոյց յանցանսն՝ի մահու հող: Իիւծեալ մեռօրէն ստգնա-պէին զպահապանն. Շալ: Ժ: Տալ: *Իիւ-ծեալս մեղաք՝ սիւծեալ ապտակ: Իիւծեալ է հոգիս: Իիւծեալս մեղաք: Իիւծեալ մար-մնոյն՝ որ՝ի տապան, ծանիւ զհոգին յերկ-նից իսրան. Ժ: Շալ: Շ. Ֆիւ:

Իիհնիմն. յ. Հիւծուիլ. *Իիւ ծամոյր անդամոյն՝ի հիւծոյ տապանի. Շ. փալ:

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

ցրշաչնեն, ցրչուելիչ. ի-րջիչ. ջաղ էնգիրգիչ, փամ-լաֆնաց, սերդիչ, ըսլաֆնաց. *Ամպք ցօղեցին: Ամպք ցօղեսցեն զարդարուե: Երկինք ցօղեցին յերեսաց ովր՝ ի սինէ: Ի ցօղել նորա զուարթ եղիցի բոյս նորա: Ցօղեա յիս մշակաւ, ևն. *Ցօղեցին՝ ի վերայ ներ անձրև, բանք մարդա-բէիցին. Մծբ. է: *Ա յս բաժակ կարէ և հոգևոր ցօղել՝ քառասցանել սերմն հաճոյ կամաց վերնոյն. Ագաթ: *Ցօղեա սէր զցօղ ողորմե-ից քո: Ցօղ արեան քո տէր ցօղեա՝ ի հոգիս: Ցօղն որ՝ ի քոյդ կողէ ցօղեալ. ԺՀ: *Ցօղէ արեան քո կաթուած յօրհ-նօրէն մատչէլն՝ և առ մեզ զգթութիւն մաղթանօք ովց. Լմբ. ոչ: *Ցօղէն զարտասրաթոր վտակս: Ցօղեր արտօսր ցաւագին՝ մայր տեառն՝ որ կայր մերձ առ խաչին: Ցօղեացին մեր արտաւուք ընդ ցօղ արեան նահատակացն. Անտ. ենկ. Շար: Ցա-րեաւ, և ցօղեաց զարմանն. Վրք հց. ֆ. (որ-պէս Թրկել): *Ցօղեաց՝ ի վերայ գերեզմանին նորա գեղ ինչ բժշկական. Չ. Ինկ: (որպէս կաթել կամ բղխել):

ՅՕՂԻԿ. ք. Ցօղ հեղուկ և քաղցրիկ, կամ թեթև: Գնդ:

ՅՕՂՈՒՄՆ. ումն. գ. Ցօղէլն, լիլն. *Ճանա-պարհաւ որոտմանն ցօղմամբ ահ ձգէ մարդ-կան: Չանօսր ցօղումն եղեման. Վանակ. յոբ:

ՅՕՂՈՒՆ. գնոյ, կամ զուան. ք. Καλάμη. (Թ.գ-ԱՀ.) Stipula, calamus. βοτάνη, (հյ. բոյս.) herba, gramen. գրի և ՅՈՂՈՒՆ. Զողզ և ծղօտ բուսոց. որ է եղէգն կամ բուն, որ և լինի յարդ. ասի և ՈՃ. օրան. խոզան. և և Յարդ. մեղէ. չիւղ. *Խբձի զհասկ ինքնին անկեալ՝ի ցօղնոյ. Յօբ. իբ. 24: *Ի վեր ընձա-նալով ցօղունն չուշանին. Նխս. երփ: *Մի հասան մերկ յերկիր անկեալ բուսեալ առեալ արմատն, բերեալ ցօղուն, արձակեալ ատեղն, կապեալ ծունր. Ագաթ: *Ծնկակապ կազ-մածոյ ցօղնոյն կառարի հասին նորա. Վ Եղօր. Է: *Եւ կամ ցողուն ինչ առ հուր, և հոգ. մով գիւրաւ բորբոքեալ: Ընթանալով հետն իբրև բոց ինչ ընդ ցողուն անցանեալով չուրջ ըմբռնէ. Ա որս. ծբ. ծբ: *Քան զնոտ դիւրաթառամ, և զցօղուն դիւրայրելի: Ցօ-ղունն՝ ցորենոյն անուշիչ է. Սարգ. ա. պ. ֆ. Ե ծբ: *Ցօղուն և ժժան պատեալ զնովաւ՝ հրով տոչորեցին. Ասղ. ֆ. 22: *Ջօրէն ցօղ նոյ հալածին իբրև հողով՝ի ձայնէ ծա-գաւորին: Ներե սերմանողն ցօղնոյն մինչ՝ի կալն, զի անուցիչ է ցորենոյն. Շ. Ֆգն: *Մի վերջացուք ցօղուն տալ, և մարգարիտ ստանալ. Սրփ. ա. յհ. Է: *Գովի զօրութիւն (արմատից), և ոչ ցողունն. Մխ. առաք: *Բար-ւոք լուս զցօղունդ (գկանեփ ծեծեալ). զի վնաս իցէ. Վրք հց. ծա: *Խոտատնայ՝ զնոյդ գնացս վառեալ յեղէգն՝ ցողուամբ սանձել: Ջհնոյ գնացս՝ի ցողուան գժուարը է ար-գելուլ, Ննդս: *Թեփով և ցողնով և խո-տով եփր. ֆ. կոր:

ՅՕՂՈՒՆ. ա. Ցօղաւոր. ցօղալից, ոռո. գեալ. գալարագուարճ. *Ոգեոյ իմաստութե-լի է վայրն, ևցօղուն առաքինութե. և պտուղք մի ը միոչէ գործքն. Փիլ. լին. ֆ. 214:

ՅՕՊ ՕՐԻՆՔ, կամ ՅԱՒՊ ԱՒՐԻՆՔ. ֆ. սխալ գրչուի՝ յասելն. *Բոյն բարի գլուխ ձագուց ցօպ օրինք են նոցա ոչ. զի յընտիր օրինական գրի. *Բոյն բարի գլուխ ձագուց ապաւինք են նոցա ոչ. և գուցէ գրելի իսկ է լցագոյնս՝ Բոյն արադլի ապաւինք են ձագուց նոցա. քանզի հայի ի Սէ. ճֆ. *Անդ Թռչունք երկնից ձագս հանցեն, և բոյն ա-րագիլ ապաւէն է նոցա ոչ. և այսմ յորմա-րելն է յաջորգ բանն. այսինքն է, եթէ՝ Կրօնաւորս ուր և երթիցէ, թնակութիւն է նո-ցա. Վրք հց. ֆ:

Ի

Ի, կամ Ի. Տառ՝ անուանեալ Հիւն, հիւն. ըստ տեղւոյն ձայնաւոր երկբարբառ, իբր Եու, իյու, և ըստ տեղւոյն բաղաձայն՝ որպես մեզմ է. յար և նման մի նոյն նշա-նագրի լսելիացեալ, որ կրկին ձևով գրի, U որպես ձայնաւոր ու, կամ ըստ գտղիա-ցոց իւ. և V, որպես բաղաձայն վ հետևո-ղութեամբ տառիս յունաց Υ, ս. որ կոչի Ֆ ֆիլօն. և վերածի յերիս տառս լսելիաց. ցոց. i, u, y. Նոյնպես և Ւա տառն ա-րևելեան աղբաց՝ է ա և վ որ ըստ տեղւոյն առնիմեր այլոյ ձայնաւորի լինի ու, և ո: Վան այսորիկ որպես՝ի մեզ ա, է զի օ. և է զի՝ իբր ավ հնչէ, նոյնպես է ամենևին և առ եբր. արաբ. պ. թ. և գաղղ. տճս՝ի տառն O:

Ի. Իբրու ձայնաւոր յայտնի տեսանի առ նախնիս յանհաւոր գրութեան բառից Ֆիւլա-ստաս, Եգիպտոս, Եգեպտոս: Եմիէովպացի, եմիովպացի, եթովպացի: Կիւպրոս, կի-պրոս, կուպրոս. կիւբահկ, կիրահկ, կիրակէ: Սոյնպես գրի, կապարիս, կիրոս, իբր կիպարիս, կիւրոս, կլիսոս կամ կրոյիս-սոս: Վան որոյ մի ևնոյն բառ են կիվոս, կիբրիկոն, կիւրիկոն, քուեսոյ. այն է ըստ յի-գէլօս կամ գէ-լօս. լս. գ-ա-ս: Թուղ զի յոյնք զիւիլիանի իբր ձայնաւորի զձայն այժմ կորուսեալ՝ հնչեն ի. ուր ուրոյն ունին և զաւագ ի: Իսկ ի մեզ միօրինակ հնչէն գրու-թիւք նոր և հին, մեւս կամ միւս. հիւր կամ հեւր. աղբիւր կամ աղբեւր. առիւծ կամ առեւծ, ևն:

Ի. Որպէս ձայնաւոր՝ նոյնանոյ իբր լծորդ ընդ ևու, իւ, ի: Նմին իբր փոխանակ ս տառի լսանիացեաց՝ մեք հանդոյն յունաց և գաղղիացեաց ου, ου, գրեմք ու:

Ի. Իբրու բաղաձայն՝ ի մեզ լծորդ է ընդ Ա. զի անիսիւր գրի, վասաւ վասիլ. օձեա-վան, օձեական. իլէվան, իլէական, իլիսան, իլվան. և այլն. ևս և ու և ո, լծորդ գաս-նին. զոր օրինակ լուղակ, լուսել, կամ լողակ, լողալ կցուրդ, կամ կցորդ. ևն: Իսկ յոյնք զիւթիւնն իւրեանց որպէս բաղաձայն չգիտեն ընդ Վ՝ի սա տառի իւրեանց՝ի սկզբան բառից, որպէս և ընդ ու. զոր օրինակ որ առ հինս գրի վասիլիոս, ուալէս, յեռինք գրեն ասի-լիոս, ուալէս, և այլն. իսկ՝ի հին քերակա-նսն՝ յ. և հ. ի բաց ձգի ե. զի β տառն չի. վոխադրի՝ի ե. զոր օրինակ վասիլիոս՝ է ըստ մեզ բասիլիոս կամ բարսեղ. և՝ի կարգի ձայ-նաւորաց միայն գնի ս, ս, որպէս սուղ, և սողոսգաս. ուր առաջադիր անուանին ա, ե, է. ը, ի, ո. պատճառն՝ի վերայ բերի ըստ համեմատուած յոնին՝ այսպէս. *Առաջադիրք ասին, վ գնահատական զնիւն և զհնչիւն (այսինքն զնի տառիս, և զհնչիւն տառիս), շաղաշար կատարեն. որպես աւ, աի: Եւ առորագրեալք են՝ի ներսոյն երկու, ի, ւ. և ինդ է ուրեք. ուր վաղատատական է քան զհնչիւնդ (այսինքն զհնչիւնդ). որպես յիմատատութիւնդ և յայդիւն ևն. ուր յայտ է ի թէ դործիականն բառիս յարդ, յարդիւն, ոչ է չիոնթելի ընդ ձայնիդ յարդիւնս, յայրիւնս: Իսկ յարդիւք յոքնակ՝՝. ոչ է հնչելի յարդիվք, այլ յար-պեսք:

Ի. Առ մեզ չիք ըստ ինքեան՝ի սկզբան բառից, բայց միայն փոխառութե՝ի բառից սկսելոց ի տառիս. ուստի նոյն են սիւն և հիւն. սիւծ, հիւծ. սիւսել, հիւսել. ևն: Վասն որոյ ասի, *Ի հիւն յօգական միայն է տառս, բայց զոր յօգէ՝ քեզ խորհիս առ. Շ. այբ-ուբ:

Ի. ս. Եբ. ու. Καὶ. Que, ve, et. Վե, է: *Շունքըն զինև պատեալ կային, անել ան-մատչելս առնէին: Արդ զի դու յիս՝ ոչ խնայե-ցեր, տղորմութե ոչ նե.ցեր. Շ. երես: *Պատկ եռուր դու յաղթողին, տառղջութե յոյժ հիւանդին: Ի յօրինակ աղբեր կոյին, տառաքելոցըն քարոզին: Յանփոտս փայտից պատեալ ոսկին, անտպական մարմնոյ քոյին՝ տատուտածութե օրինակին: Աներևոյթ հա-կառակաց, տերևելի մարդկան չարաց. Յե որէ: *Ոյք են սկսեալ, տճչ գագաթին. Երշ. ոփ. երկ: *Յաղ ցահէկ. Գնդ: Ըստ այսմ են և կարծեալ բարդութիւնքն Ա յրուձի, կամ այր և ձի. աղուհաց, կամ աղ և հաց: Տճս և ոռ:

Ի. որպէս նախդիր՝ Ի. յ. *Փոփաքեցին... սիւրաքանչիւրը (այսինքն յիւրաքանչիւրը) բան կենսատու, որպես ցաւոց իմ՝ լուսատու: Իիւ-րաքանչիւրոց (այսինքն՝ յիւրաքանչիւրոց) սիւտմամբ խուռն սիտոյ՝ սիւծեալ է հոգիս. Շ. յես ասպ: ԺՀ: *Ջքո՞ն տնուանն ուրա-նաս, և ոչ ասդմանէ պատկառիս. Ա որս. յօրինակս ինչ, փոխառեալ գրութե՝ յայդ-մանէ կամ՝ի յայդմանէ:

Իիանալ. ացեալ. Տ. հիանալ. *Իիա-ցեալ զարմանալին ընդ նորահրաչ պատկե-րսն. Շ. փալ:

Իիանդ. Իիանդանալ. Տ. հիանդ. հիանդանալ. Գնդ:

Իիթ. Տ. հիւթ. *Իիւթիս ընդայ որ բերանդոյ անմահացոյց. Շ. փալ: *Իիւթ ճձային ընդարձացն գուշակման: Իի թիս չը նորհաց որ հոգւոյդ: Իիւթիս որ հոգւոյն: Իիւթ բժշկարար ցաւոց. Նբ. խլ: Տալ: Շ. փալ: Երշ. լ: Ե գնդ. առեալ: *Պտղոյս սի-թ մահու, և սիւթ կենաց քոիս. Ճ. Ա:

Իիթանկան. Տ. հիւթանկան. որ և նիի-թանկան, հողերկին. *Իիւթական մարմնով. Շալ: Ճ. Ը: Գնդ: Ցնծութե՝ ընդ զօրս երկ-նից՝ սիւթական ամենեքեան, փառս ի վեր առաքեսցուք՝ քոյն փրկչին մերոյ յաւի-տեանս. Շ. փալ:

Իիթանիթ. Տ. հիւթանհիւթ. *Իիւ-թանիւթ մարմնով. Շալ: Ե գնդ:

Իիթեղին. Տ. հիւթեղէն. նիիթե-ղէն. *Իիւթ սիւթեղինացս՝ի բարի: Իիւ-թեղէն անկոյն գաւազանն. Ճ. Ա: *Իիւթե-ղէն մարմնով զնաւար մեզացս լուսաւորեաց. Նբ. փալ յալ:

Իիթեղինաձիւրթ. ա. Հողեղէն և զուարթութիւն. *Իիւթեղինաղուսիւթ հան-րակից կարապետեաւ. Նբ. փալ:

Իիծեալ. ն. և ի. Տ. հիւծեալ, իւ, եալ. *Իիւծեալ կերրորդ ժամու օձին՝ զմիտս նախնոյ մերն Լեւային: Իիւծեալ զընուքս կենաց ունող՝ գարձոյց յանցանսն՝ի մահու հող: Իիւծեալ մեռօրէն ստգնա-պէին զպահապանն. Շալ: Ժ: Տալ: *Իիւ-ծեալս մեղաք՝ սիւծեալ ապտակ: Իիւծեալ է հոգիս: Իիւծեալս մեղաք: Իիւծեալ մար-մնոյն՝ որ՝ի տապան, ծանիւ զհոգին յերկ-նից իսրան. Ժ: Շալ: Շ. Ֆիւ:

Իիհնիմն. յ. Հիւծուիլ. *Իիւ ծամոյր անդամոյն՝ի հիւծոյ տապանի. Շ. փալ:

ԻԻՂԵՆԻ. ա. Իբր Իւղինի, ք Ձիլեանի, կամ լոյս Ճրագաց. *Իւղենիքս են մեզ՝ օր աւետեաց և խնդուքեա. Նար. փագ. յաբ:

ԻԻՆ. Իբր Հիւն տառ. Տ. ի վերանդր Ի:

ԻԻՆ. փ. Իբր յունարէն. venenum. Թոյն, և ժանկ: Հին բառ:

ԻԻՆ ԱՆԴՐ. Տ. օ՚ն ԱՆԴՐ. *Իւրն անդր ի պղծոց՝ ի չարեաց գործոց, ընաւրելաք ոքք ոչ. Գ.Ն.յ:

ԻԻՆ. Տ. ՀԻՒՍ. *Իւսիս չար առեալ, հիւս գերազանցեալ. Գ.Ն.յ:

ԻԻՆԱԿ. Տ. ՀԻՒՍԱԿ. *Իւսակ հարսին՝ սիրով կիզուս. Շ. յհ. ա՟ա՟ի:

ԻԻՆԱՊԱՏՇՈՒՆ. ա. Հիւսանաքե պայծառ: Գ.Ն.յ:

ԻԻՆԱՊԱՏԱԿ. ա. Իբր Հիւսապակի. *Իւսապակ ոչ կուանաց: Իւսապակ (կամ իւսապապակ) Ծնունդն յայի: Իւսապակ փայլէին. Գ.Ն.յ: Ե Տ՟ղ:

ԻԻՆԵՄ, իմ. Տ. ՀԻՒՍԵԼ. *Իւնն՝ հիւսէ բզմիզ ընդ նոյն սիրով: Իւսած ընդ այս՝ բանըս յայմոր: Իւսծեալ ապաչեմ՝ հիւսեզ՝ ի բարիս: Իւսած պապակ զարմանալի: Իւսողի Ձառա. Շ. այ՟ո՟բ: ժմ: Տ՟ղ: Երէն: *Իւսին պապակ զանազանեալ: Իւսեացին Թեզըզ հոգւոց ընդ հնուց պապակեզոյն: Իւսածացուք յարմարութեզ՝ ի միում մարմնոյ փրկչին: Իւսեալ (այսինքն միաբանեալ) լամից գաւառ. յ ա՟ջց. Շ՟ո: *Իւսեաց ցուք յոգիս զրնիակ սոյա, միաբանացուք ի յօթևանս ելանել նոց. Տ՟ղ: *Իւսեալ ընդ այս բանիս յարմար, զնհ ոճն այլոյ ևն. կ՟պ. ոթ:

ԻԻՍՈՒՄՆ. այսինքն Հիւսուածն. *Իւսուածոք խուռն ախոյէ՝ հիւծեալ է հոգիս: Իւսուածք Թոգ՝ ի գլուխ պատածոյս ևն. Ա.Ն: *Իւսուածք փառաց պատկերոյ: Իւսուածք բանիւ այսոր ոճնէ՝ Շ. այ՟ո՟բ. Ե՟գ:

ԻԻՐ. Տ. ՒՒՐ. *Յօզ պզօ բժշկուիցէ... ցայսաեալ արուսքն... Ի՞ր բուվ վիրօքն ա պաքինեաց զնս ի ցաւոց, հիւթիս ընչոյ ոք բերանոյն անմահացոյց՝ Շ. փագ:

ԻՈՎԻՒ. Տ. ՀՈՎԻՒ. *Իովիւքն հօսիցն գայլըք նկին չօսին. Տ՟ղ:

Փ

Փ. Տառ բաղաձայն՝ փիւր յորջորջեալ, որպես ասուածի Բ. այլ ձեւով և յատկութեզ և տառադարձութեզ չանգեա քէ, Փ, տառի յունաց. յորմէ լա.F, եբ՟վ՟ան որպ զաաց ցեալան զայնմ գլոս, յունաց ի քերականաւեւ Թրակացւոյն՝ Թուլգանիչն երկարգրգ վիւրը տառէ մեզմէ. այսինքն Թէ՝ ի կարգի բաղաձայնից է անձայն, և Թաւ. զի է՝ ասէ, Բէնն՝ ի մէջ մեծի, պէի, և փիւրն. քանզի քան զմեծն և զպէն իաժ է, և ՟ք զիւրն բարակ:

Փ. Թաւասմեզի տառիս այնչափ հեւանայ՝ ի բնէ. մինչև մերձենալ՝ ի փ՝, վ՟, ւ՟. այսինքն՝ ի փ. ուստի առ հասարակ ունեզ. այր հնչի փէ, և էէ. որ առ քաղդէացիս է միշտ էէ, և առ ասորիս և առ պարսիկս միշտ փէ. բայց պարսիկք սահուկ խառնեն զայլ տառս նմանահաւս ընդ փէի. այսինքն են էէ կամ էէ, պէ, և վ՟: Լսանիք զսեպհական և զսեպհականեալ բառս իւրեանց գրեն փ տառիս. իսկ զնիկ կամ զայսոսին յունական և զայլազգականս՝ գրեն էհ կամ էհ, բայց փ հնչմամբ: Իսկ մեք չունիմք զձայնդ փ, վասն որոյ զայնու գրելոյս՝ փոխեզք ի է. զոր օրինակ փալիկ, փաւաւոն, փող, փիղ, փիլիսոփոս ևն. որ ըստ այլոց՝ է փալէգ կամ փեզէն, փաբածն կամ փառաս, փռոզ, փէլ, փէլօսոփօս, ևն:

փ. Լծորդ լեզի՝ ի մեզ երբեմն ընդ է. զի նոյն են փոխադարձեզի, բանադարձեզի. դերփել դերբել. կարասի, կարափ. պոր, փոր. պայքար, փայքար. սեպհական, սեփհական, սեփական, ևն:

փ. վ. Որպէս նշանակ Թուոյ համարոյ՝ է Ռ՟ղ հազար:

փ. * Փիւրըն՝ փառաց է քեզ քարոզ, այս խրատական բանից տալոյս: Փիւրն, Փոռնաս վարժեզ անգուռ, ՝ի՝ շնորհաց չլինիս ամռլ. Շ. այ՟ո՟բ:

ՓԱԳՐՈՍ, ի, աց. փ. Բառ յն. փագ՟րօս, կամ բագ՟րօս. Փագրոս, πάγρος. Phager, phagrus, pagrus. կէտ մեծ՝ ի նեզոս, որ ասի ունել ատամունս և մերսուս, և ոսկր խիտ՝ ի վերայ գլխոյն. զոր կրետացւոց կուչեցեալ ձկօղոյ, որ է վկա, յհասն. * Փագրոս փեռեզ կեալ վինքն: կէաք վէհ գոլով քան զփագրոս եգիպտացի: Պաշտեզ եգիպտացւոց զնեզոս գետ, և ՝ի նա գոլ փագրոս ձկան, զոր պաշտեին. և կերպարան զանգրիս նորա կերպացուցանելով ՝ի մէջ քաղաքին զոհէին. Մ՟փ. ի՟. ֆ՟ա՟. խ՟ի՟:

ՓԱԴԱՄ. փ. } գրի և ՓԱՆԴԱՄ. (լծ. պ.
ՓԱԴԱՆՓ. } քի՟ա՟մ՟.Թ. փ՟ը՟ա՟ն՟.) Զորձ կամ վարչանակ ՝ի պէտս պատասեզոյ. փակկան. ծածկոյթ կտանոյ. տեռ. կողպատ. * ի ասնս կոտոն պարտակս զերեսաքն կապէն, և փագանս. որ է կողպատ, ՝ի բերան. Գ.Ե.ս: * Եւ այժմէն ֆակ ՝ի ասնսն կապերտակս լինն չերեսաքն պատան, և փագանս ՝ի բերանս առ մոլուզեն. Ո՟ռ՟. Ես: Տ՟ես և ՓԱՆԱՆՓ:

ՓԱԹԱԹԵՄ, կամ ՓԱԹԱՏԵՄ, եցի. ն. փոխուիլ. պատասել. ծածկել չուրչանակի. ֆաղեն, պըլանել. փօլմաֆ. *Ընդէր փաթաթեցեր զձեռն քո. Վ՟ր՟ կց. Է: *Զանոնք փաթաթեցեր զձեռն քո. Վ՟ր՟ կց. Է: *Զանոնք Լիկաոնցի փաթագեալ ընդ պարանոցն վ՟ր՟ ա՟ա՟. (ուր նոր ձեռս և տպ. ռնին, *Զամենի զալկանելոյն պարաւանդեալ ՝՟:)

ՓԱԹԱՆՔ. } գ. Βασκάνιον. Fascinum,
ՓԱԹԵԹՔ. } us, fascinatio. Ծրար. կապոց. և կախարդանք. ֆէֆէ. պօճաճ, պօշ, պէօլիս, պաշ. * Սրբեցէք ՝ի ձենչ զկանացի փաթեթման (այլ Ձ. փաթանան), և զկախարդասար գեզտուուքեա. Ճչ:

ՓԱԹԵՐԱԿ ԱՒՆՈՒԼ. } Ռամկական ո.
ՓԱԹԵՐԱԿԻԼ. ՝յ. } ՀՀավ իբրու փաթաթանս կամ ծրարս յաչագանաց առնուել. նախանձարիլ. ալէխէլ, ֆեռուաֆ. նայռաֆ. ֆ՟վ. նաչը՟ ա՟ֆգ, պէռ՟իւ՟ն՟ֆ. * Ցանկարծակի փաթեթակ առչէ: Փաթեթակ առչէ ՝ի քարէ. ՝ի փայտ, ՝ի գետոյ: Փաթեթակ յընկերէ առչէ: Փաթեթակի ՝ի կախարդաց: Ի գազանէ փաթեթակի: Տ՟ես որ չփաթեթակս. Ա՟փ՟ա՟բ:

ՓԱԹՈՑԹ, կամ ՓԱԹՈՒԹ. փ. Խազ շանականի փաթեթեզեալ ձեռվ: Ո՟ռ՟ի՟ա՟բ:

ՓԱԹՈՒԹԵԼ. Տ. ՓԱԹԱԹԵԼ. * Եւ ոչ փաթեթէի (կամ փաթաթէի) յունականս տեսոյ պատկին. Ո՟ռ՟. յհ. ի՟. ա՟ա. յն. αλίσχω.

ՓԱԼԱՆԳ. Տ. ՓԱՂԱՆԳ. *Իրսա չքչաթեթուեզ և մարտի ընդ պեսպես փալանգս Թըշնամեաց. Լ՟ի. ոչ:

ՓԱԼԿՈՆ, ի. փ. Բառ լա. Falco, onis. Ազգ բազէի, և Անուն չոյն սկկիլիացոց: Ճ:

ՓԱԽՍՏՈՒԱՆ. ա. յ. Δραπετόμενος. Fugiens, aufugiens. Որ փախուստ լոյ առեալ. փախաւեալ՝ հատուած եղեալ. (Ի Թէ չկայ այսպէս գրելն.) *Յօսաար երկիր փախաւուած գնամք. Ո՟ռ՟. էէւէպ. ֆ՟ա՟:

ՓԱԽ Ի ՓԱԽ. Իբր յ. Ի լաց փախչելով. տալուզնոյ փախաւեամբ. *Ոչխար էլ ՝ի քուէմ փալսախ, և եմ վաարած ես փախ ՝ի փախ. Գ.Ն.յ:

ՓԱԽՆՈՒՄ, խեալ. Տ. ՓԱԽՉՈՒՄ. *Փախնուցու ՝ի տունկ. Ա՟մ՟ո՟. ֆ՟. 19: * Կացուցանէը զնա բան, զի չայնկոյս փախնուցուն. Մ՟ա՟. է՟ա՟ի: *Փախնուս խաւարին փախնուցուք զ՝ի ձեռաց տուխծու. . . Եւ փախնուցուս ՝ի ձեռաց սրբոյն. Ն՟ար՟. խ՟ա՟. կ՟ի՟: *Որ փախնուցու յերեսաց միեզբերբ. Սբ՟փ՟. ա՟. յհ. Է՟: *Մինչ քաղք բաւնոյի փախնուս, ընդէր ոչ անացիք. Շ. ֆ՟ի՟: *Փախնու յուռկաննց ձոչ կին փուխաալես. Կ՟ի՟ա՟:

ՓԱԽՈՒՍՏ, խաւեան, և խոտ. փ. (լծ. յն. փէւ՟ղ. լտ. փո՟ա՟.) Փուգի. Fuga. Փախչելն. խոյս տալն. ֆախէլը.փալմաֆ. փալըմաֆ. *Կորեաս յինէն փախուստ իմ: Ի ձեռանէ նորա փախստիս փախիկ: Եւ ոչ փախըս տեսեմք գնալիքդ: Եւ ոչ ևս գայր նոցա փախուստ այսր կամ անդր: Ոչ առուր Թաքըստ, և ոչ գաչտ փախստի: Մաանեցան ուսուեբք նոցա ՝ի փախուստ. և այլն: *Փախչել զփախուսաս, իբրու ասեն, ոչ ամենալնս. Պ՟ա՟փ՟. օ՟ր՟ի՟.ֆ՟: *Որ գարձաս ՝ի փախըստեն... Ընդամ ՝ի փախստին ապաստան լեալ Եզեալք ՝ի փախստեն փապարտցն: Զփախուսան ՝ի միեզբերբեն. Ե՟ա՟. փ: Ց՟ն՟. ի՟: Սրփ: *Փախուստս ապաստանի ՟՟. որպես յն. καταφυγή, refugium, ապաստան փախստեան, ապղի ապաւինի. Փ՟ի՟. ֆ՟ն՟:

ՓԱԽՈՒՍՏ ԱՌՆՈՒԼ. }
Ի ՓԱԽՈՒՍՏ ԴԱՌՆՑԱԼ. } Տ. ՓԱԽՉՈՒՄ. * Փախուս առնուբն խուռա առնուբն դնեք ՝ի նմանէ: Եւ ՝ի հիւսիս փախուսաս առեալ. Ճ. Ա: Վ՟ա՟բ. ոթ: *Դարձաւ ՝ի փախուստ: Ի փախուս գառնայր գունդն գեմեռուայ: Ի փախուստ գարձկին նոքա յերեսաց ձերոց. Երբ՟մ՟. խ՟ի՟. 23: ա՟. Ո՟ռ՟. ֆ՟. 49: Ցա՟ղ՟բ՟. ֆ՟ի՟. 4: *Ի փախուստ կացին. Երբ՟մ՟. խ՟ի՟. 6: Առի և Աճապարեալ կի՟ երթալ ՝ի փախուստ. ևն:

Ի ՓԱԽՈՒՍՏՍ ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՓԱԽՈՒՑԱՆԵԼ. *Չձիացեալն ՝ի փախուստ գարձուցանէր: Զամենեսեան առ հասարակ ՝ի փախուստ գարձուցանէին: Զամենեսին ջօրսն ՝ի փախուստ գարձուցանէին. ա՟. Ե՟ի՟. Ո՟ռ՟. Ե խոտ: Փ՟ղ՟. ևն:

ՓԱԽՈՒՑԱՆԵՄ. խուցի, խու, խուցեալ. ն. Φυγαδεύω. Fugo, depello. ֆւ՟ց փուգի՟ն συνελάω, ἀναγκάζω, in fugam compello, impello, cogo, verto. Սպիտել ՝ի փախուստ. ՝ի փախուստ գարձուցանել. Հալածել. վանել, և Հերձուցանել. ֆախչըէնէ գալըրմաֆ. *Փախուցանել զնոսա յերուսաղէմ. Զմեր անձինս և զբազումս ևս ընդ մեզ փախուցանեզք ՝ի գնգէս: Փախու զդրիգոր յամուրս ոարեք. Զայծ գարշտնուուքեա մեզայ փախուցանել զ՝ք. Բ՟. Ո՟. ֆ՟. 15: Փ՟ղ՟: Զնոբ: Սրփ՟. ա՟. ղ՟. Ե՟:

ՓԱԽՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա՟. Որ փախուցանէ. փախուցանող. *Սպանանել զփախուցչին: Դիւաց փախուցիչ: Փախուցիչ սխալից. կ՟ա՟ն՟: Ո՟ռ՟. ֆ՟ի՟: Նար. յ՟ի՟:

ՓԱԽՉԻՄ, կամ ՓԱԽՈՒՄ, խի՟ա՟, խիր, խուցեալ. յ. ւ. (լծ. և յն. լտ. փէ՟ղ, փո՟ա՟ի՟.) Φεύγω, καταφεύγω, διαφεύγω, αποδιδράσκω. Aufugio. ἐκπηδάω, exsilio. Վ՟խելով ինն խոյս տալ. ՝ի փախուստ գառնալ.

ԻԻՂԵՆԻ. ա. Իբր Իւղինի, ք Ձիլեանի, կամ լոյս Ճրագաց. *Իւղենիքս են մեզ՝ օր աւետեաց և խնդուքեա. Նար. փագ. յաբ:

ԻԻՆ. Իբր Հիւն տառ. Տ. ի վերանդր Ի:

ԻԻՆ. փ. Իբր յունարէն. venenum. Թոյն, և ժանկ: Հին բառ:

ԻԻՆ ԱՆԴՐ. Տ. օ՚ն ԱՆԴՐ. *Իւրն անդր ի պղծոց՝ ի չարեաց գործոց, ընաւրելաք ոքք ոչ. Գ.Ն.յ:

ԻԻՆ. Տ. ՀԻՒՍ. *Իւսիս չար առեալ, հիւս գերազանցեալ. Գ.Ն.յ:

ԻԻՆԱԿ. Տ. ՀԻՒՍԱԿ. *Իւսակ հարսին՝ սիրով կիզուս. Շ. յհ. ա՟ա՟ի:

ԻԻՆԱՊԱՏՇՈՒՆ. ա. Հիւսանաքե պայծառ: Գ.Ն.յ:

ԻԻՆԱՊԱՏԱԿ. ա. Իբր Հիւսապակի. *Իւսապակ ոչ կուանաց: Իւսապակ (կամ իւսապապակ) Ծնունդն յայի: Իւսապակ փայլէին. Գ.Ն.յ: Ե Տ՟ղ:

ԻԻՆԵՄ, իմ. Տ. ՀԻՒՍԵԼ. *Իւնն՝ հիւսէ բզմիզ ընդ նոյն սիրով: Իւսած ընդ այս՝ բանըս յայմոր: Իւսծեալ ապաչեմ՝ հիւսեզ՝ ի բարիս: Իւսած պապակ զարմանալի: Իւսողի Ձառա. Շ. այ՟ո՟բ: ժմ: Տ՟ղ: Երէն: *Իւսին պապակ զանազանեալ: Իւսեացին Թեզըզ հոգւոց ընդ հնուց պապակեզոյն: Իւսածացուք յարմարութեզ՝ ի միում մարմնոյ փրկչին: Իւսեալ (այսինքն միաբանեալ) լամից գաւառ. յ ա՟ջց. Շ՟ո: *Իւսեաց ցուք յոգիս զրնիակ սոյա, միաբանացուք ի յօթևանս ելանել նոց. Տ՟ղ: *Իւսեալ ընդ այս բանիս յարմար, զնհ ոճն այլոյ ևն. կ՟պ. ոթ:

ԻԻՍՈՒՄՆ. այսինքն Հիւսուածն. *Իւսուածոք խուռն ախոյէ՝ հիւծեալ է հոգիս: Իւսուածք Թոգ՝ ի գլուխ պատածոյս ևն. Ա.Ն: *Իւսուածք փառաց պատկերոյ: Իւսուածք բանիւ այսոր ոճնէ՝ Շ. այ՟ո՟բ. Ե՟գ:

ԻԻՐ. Տ. ՒՒՐ. *Յօզ պզօ բժշկուիցէ... ցայսաեալ արուսքն... Ի՞ր բուվ վիրօքն ա պաքինեաց զնս ի ցաւոց, հիւթիս ընչոյ ոք բերանոյն անմահացոյց՝ Շ. փագ:

ԻՈՎԻՒ. Տ. ՀՈՎԻՒ. *Իովիւքն հօսիցն գայլըք նկին չօսին. Տ՟ղ:

Փ

Փ. Տառ բաղաձայն՝ փիւր յորջորջեալ, որպես ասուածի Բ. այլ ձեւով և յատկութեզ և տառադարձութեզ չանգեա քէ, Փ, տառի յունաց. յորմէ լա.F, եբ՟վ՟ան որպ զաաց ցեալան զայնմ գլոս, յունաց ի քերականաւեւ Թրակացւոյն՝ Թուլգանիչն երկարգրգ վիւրը տառէ մեզմէ. այսինքն Թէ՝ ի կարգի բաղաձայնից է անձայն, և Թաւ. զի է՝ ասէ, Բէնն՝ ի մէջ մեծի, պէի, և փիւրն. քանզի քան զմեծն և զպէն իաժ է, և ՟ք զիւրն բարակ:

Փ. Թաւասմեզի տառիս այնչափ հեւանայ՝ ի բնէ. մինչև մերձենալ՝ ի փ՝, վ՟, ւ՟. այսինքն՝ ի փ. ուստի առ հասարակ ունեզ. այր հնչի փէ, և էէ. որ առ քաղդէացիս է միշտ էէ, և առ ասորիս և առ պարսիկս միշտ փէ. բայց պարսիկք սահուկ խառնեն զայլ տառս նմանահաւս ընդ փէի. այսինքն են էէ կամ էէ, պէ, և վ՟: Լսանիք զսեպհական և զսեպհականեալ բառս իւրեանց գրեն փ տառիս. իսկ զնիկ կամ զայսոսին յունական և զայլազգականս՝ գրեն էհ կամ էհ, բայց փ հնչմամբ: Իսկ մեք չունիմք զձայնդ փ, վասն որոյ զայնու գրելոյս՝ փոխեզք ի է. զոր օրինակ փալիկ, փաւաւոն, փող, փիղ, փիլիսոփոս ևն. որ ըստ այլոց՝ է փալէգ կամ փեզէն, փաբածն կամ փառաս, փռոզ, փէլ, փէլօսոփօս, ևն:

փ. Լծորդ լեզի՝ ի մեզ երբեմն ընդ է. զի նոյն են փոխադարձեզի, բանադարձեզի. դերփել դերբել. կարասի, կարափ. պոր, փոր. պայքար, փայքար. սեպհական, սեփհական, սեփական, ևն:

փ. վ. Որպէս նշանակ Թուոյ համարոյ՝ է Ռ՟ղ հազար:

փ. * Փիւրըն՝ փառաց է քեզ քարոզ, այս խրատական բանից տալոյս: Փիւրն, Փոռնաս վարժեզ անգուռ, ՝ի՝ շնորհաց չլինիս ամռլ. Շ. այ՟ո՟բ:

ՓԱԳՐՈՍ, ի, աց. փ. Բառ յն. փագ՟րօս, կամ բագ՟րօս. Փագրոս, πάγρος. Phager, phagrus, pagrus. կէտ մեծ՝ ի նեզոս, որ ասի ունել ատամունս և մերսուս, և ոսկր խիտ՝ ի վերայ գլխոյն. զոր կրետացւոց կուչեցեալ ձկօղոյ, որ է վկա, յհասն. * Փագրոս փեռեզ կեալ վինքն: կէաք վէհ գոլով քան զփագրոս եգիպտացի: Պաշտեզ եգիպտացւոց զնեզոս գետ, և ՝ի նա գոլ փագրոս ձկան, զոր պաշտեին. և կերպարան զանգրիս նորա կերպացուցանելով ՝ի մէջ քաղաքին զոհէին. Մ՟փ. ի՟. ֆ՟ա՟. խ՟ի՟:

ՓԱԴԱՄ. փ. } գրի և ՓԱՆԴԱՄ. (լծ. պ.
ՓԱԴԱՆՓ. } քի՟ա՟մ՟.Թ. փ՟ը՟ա՟ն՟.) Զորձ կամ վարչանակ ՝ի պէտս պատասեզոյ. փակկան. ծածկոյթ կտանոյ. տեռ. կողպատ. * ի ասնս կոտոն պարտակս զերեսաքն կապէն, և փագանս. որ է կողպատ, ՝ի բերան. Գ.Ե.ս: * Եւ այժմէն ֆակ ՝ի ասնսն կապերտակս լինն չերեսաքն պատան, և փագանս ՝ի բերանս առ մոլուզեն. Ո՟ռ՟. Ես: Տ՟ես և ՓԱՆԱՆՓ:

ՓԱԹԱԹԵՄ, կամ ՓԱԹԱՏԵՄ, եցի. ն. փոխուիլ. պատասել. ծածկել չուրչանակի. ֆաղեն, պըլանել. փօլմաֆ. *Ընդէր փաթաթեցեր զձեռն քո. Վ՟ր՟ կց. Է: *Զանոնք փաթաթեցեր զձեռն քո. Վ՟ր՟ կց. Է: *Զանոնք Լիկաոնցի փաթագեալ ընդ պարանոցն վ՟ր՟ ա՟ա՟. (ուր նոր ձեռս և տպ. ռնին, *Զամենի զալկանելոյն պարաւանդեալ ՝՟:)

ՓԱԹԱՆՔ. } գ. Βασκάνιον. Fascinum,
ՓԱԹԵԹՔ. } us, fascinatio. Ծրար. կապոց. և կախարդանք. ֆէֆէ. պօճաճ, պօշ, պէօլիս, պաշ. * Սրբեցէք ՝ի ձենչ զկանացի փաթեթման (այլ Ձ. փաթանան), և զկախարդասար գեզտուուքեա. Ճչ:

ՓԱԹԵՐԱԿ ԱՒՆՈՒԼ. } Ռամկական ո.
ՓԱԹԵՐԱԿԻԼ. ՝յ. } ՀՀավ իբրու փաթաթանս կամ ծրարս յաչագանաց առնուել. նախանձարիլ. ալէխէլ, ֆեռուաֆ. նայռաֆ. ֆ՟վ. նաչը՟ ա՟ֆգ, պէռ՟իւ՟ն՟ֆ. * Ցանկարծակի փաթեթակ առչէ: Փաթեթակ առչէ ՝ի քարէ. ՝ի փայտ, ՝ի գետոյ: Փաթեթակ յընկերէ առչէ: Փաթեթակի ՝ի կախարդաց: Ի գազանէ փաթեթակի: Տ՟ես որ չփաթեթակս. Ա՟փ՟ա՟բ:

ՓԱԹՈՑԹ, կամ ՓԱԹՈՒԹ. փ. Խազ շանականի փաթեթեզեալ ձեռվ: Ո՟ռ՟ի՟ա՟բ:

ՓԱԹՈՒԹԵԼ. Տ. ՓԱԹԱԹԵԼ. * Եւ ոչ փաթեթէի (կամ փաթաթէի) յունականս տեսոյ պատկին. Ո՟ռ՟. յհ. ի՟. ա՟ա. յն. αλίσχω.

ՓԱԼԱՆԳ. Տ. ՓԱՂԱՆԳ. *Իրսա չքչաթեթուեզ և մարտի ընդ պեսպես փալանգս Թըշնամեաց. Լ՟ի. ոչ:

ՓԱԼԿՈՆ, ի. փ. Բառ լա. Falco, onis. Ազգ բազէի, և Անուն չոյն սկկիլիացոց: Ճ:

ՓԱԽՍՏՈՒԱՆ. ա. յ. Δραπετόμενος. Fugiens, aufugiens. Որ փախուստ լոյ առեալ. փախաւեալ՝ հատուած եղեալ. (Ի Թէ չկայ այսպէս գրելն.) *Յօսաար երկիր փախաւուած գնամք. Ո՟ռ՟. էէւէպ. ֆ՟ա՟:

ՓԱԽ Ի ՓԱԽ. Իբր յ. Ի լաց փախչելով. տալուզնոյ փախաւեամբ. *Ոչխար էլ ՝ի քուէմ փալսախ, և եմ վաարած ես փախ ՝ի փախ. Գ.Ն.յ:

ՓԱԽՆՈՒՄ, խեալ. Տ. ՓԱԽՉՈՒՄ. *Փախնուցու ՝ի տունկ. Ա՟մ՟ո՟. ֆ՟. 19: * Կացուցանէը զնա բան, զի չայնկոյս փախնուցուն. Մ՟ա՟. է՟ա՟ի: *Փախնուս խաւարին փախնուցուք զ՝ի ձեռաց տուխծու. . . Եւ փախնուցուս ՝ի ձեռաց սրբոյն. Ն՟ար՟. խ՟ա՟. կ՟ի՟: *Որ փախնուցու յերեսաց միեզբերբ. Սբ՟փ՟. ա՟. յհ. Է՟: *Մինչ քաղք բաւնոյի փախնուս, ընդէր ոչ անացիք. Շ. ֆ՟ի՟: *Փախնու յուռկաննց ձոչ կին փուխաալես. Կ՟ի՟ա՟:

ՓԱԽՈՒՍՏ, խաւեան, և խոտ. փ. (լծ. յն. փէւ՟ղ. լտ. փո՟ա՟.) Փուգի. Fuga. Փախչելն. խոյս տալն. ֆախէլը.փալմաֆ. փալըմաֆ. *Կորեաս յինէն փախուստ իմ: Ի ձեռանէ նորա փախստիս փախիկ: Եւ ոչ փախըս տեսեմք գնալիքդ: Եւ ոչ ևս գայր նոցա փախուստ այսր կամ անդր: Ոչ առուր Թաքըստ, և ոչ գաչտ փախստի: Մաանեցան ուսուեբք նոցա ՝ի փախուստ. և այլն: *Փախչել զփախուսաս, իբրու ասեն, ոչ ամենալնս. Պ՟ա՟փ՟. օ՟ր՟ի՟.ֆ՟: *Որ գարձաս ՝ի փախըստեն... Ընդամ ՝ի փախստին ապաստան լեալ Եզեալք ՝ի փախստեն փապարտցն: Զփախուսան ՝ի միեզբերբեն. Ե՟ա՟. փ: Ց՟ն՟. ի՟: Սրփ: *Փախուստս ապաստանի ՟՟. որպես յն. καταφυγή, refugium, ապաստան փախստեան, ապղի ապաւինի. Փ՟ի՟. ֆ՟ն՟:

ՓԱԽՈՒՍՏ ԱՌՆՈՒԼ. }
Ի ՓԱԽՈՒՍՏ ԴԱՌՆՑԱԼ. } Տ. ՓԱԽՉՈՒՄ. * Փախուս առնուբն խուռա առնուբն դնեք ՝ի նմանէ: Եւ ՝ի հիւսիս փախուսաս առեալ. Ճ. Ա: Վ՟ա՟բ. ոթ: *Դարձաւ ՝ի փախուստ: Ի փախուս գառնայր գունդն գեմեռուայ: Ի փախուստ գարձկին նոքա յերեսաց ձերոց. Երբ՟մ՟. խ՟ի՟. 23: ա՟. Ո՟ռ՟. ֆ՟. 49: Ցա՟ղ՟բ՟. ֆ՟ի՟. 4: *Ի փախուստ կացին. Երբ՟մ՟. խ՟ի՟. 6: Առի և Աճապարեալ կի՟ երթալ ՝ի փախուստ. ևն:

Ի ՓԱԽՈՒՍՏՍ ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՓԱԽՈՒՑԱՆԵԼ. *Չձիացեալն ՝ի փախուստ գարձուցանէր: Զամենեսեան առ հասարակ ՝ի փախուստ գարձուցանէին: Զամենեսին ջօրսն ՝ի փախուստ գարձուցանէին. ա՟. Ե՟ի՟. Ո՟ռ՟. Ե խոտ: Փ՟ղ՟. ևն:

ՓԱԽՈՒՑԱՆԵՄ. խուցի, խու, խուցեալ. ն. Φυγαδεύω. Fugo, depello. ֆւ՟ց փուգի՟ն συνελάω, ἀναγκάζω, in fugam compello, impello, cogo, verto. Սպիտել ՝ի փախուստ. ՝ի փախուստ գարձուցանել. Հալածել. վանել, և Հերձուցանել. ֆախչըէնէ գալըրմաֆ. *Փախուցանել զնոսա յերուսաղէմ. Զմեր անձինս և զբազումս ևս ընդ մեզ փախուցանեզք ՝ի գնգէս: Փախու զդրիգոր յամուրս ոարեք. Զայծ գարշտնուուքեա մեզայ փախուցանել զ՝ք. Բ՟. Ո՟. ֆ՟. 15: Փ՟ղ՟: Զնոբ: Սրփ՟. ա՟. ղ՟. Ե՟:

ՓԱԽՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա՟. Որ փախուցանէ. փախուցանող. *Սպանանել զփախուցչին: Դիւաց փախուցիչ: Փախուցիչ սխալից. կ՟ա՟ն՟: Ո՟ռ՟. ֆ՟ի՟: Նար. յ՟ի՟:

ՓԱԽՉԻՄ, կամ ՓԱԽՈՒՄ, խի՟ա՟, խիր, խուցեալ. յ. ւ. (լծ. և յն. լտ. փէ՟ղ, փո՟ա՟ի՟.) Φεύγω, καταφεύγω, διαφεύγω, αποδιδράσκω. Aufugio. ἐκπηδάω, exsilio. Վ՟խելով ինն խոյս տալ. ՝ի փախուստ գառնալ.

հալածիլ. վանիլ. սրահալ. ի բաց վազել. խուսաել. խորշիլ. զգոյշ լինել. և Աստուած լինել, անկանիլ այլոց. զերծանիլ. ֆախլիլ. գալմգ. գալըմագ, Փիլոբ ԷՒԼԷ. *փախեաւ եւ սրտառքս : Փախիցուք յերեսաց խրայելի : Փախեան յերեսաց Ջրոյն : Փախիցեն՝ որպէս փախչիցին ի պատերազմէ : Փախչել ի քաղաքէն ապստամբի Աչլիմ կենաք Թեթևագոյն են քան զսուրհանդակ. փախեան, և ոչ երևեցան : Յերեսաց սարայի տիկնոջ իմոյ փախուցեալ եմ ես : Վասն որոյ ես գոս փախուցեալ ի նոցանէն, և նկեալ ես առ մեզ : Նա փախուցելոյ ի բարկութիւնէ եղբօրն առաքնորդեաց. ևն : *Եթէ չայ փախչիցես, զսմ ապստամբ առնիցես. եթէ ի լուշ սոյ փախչիցես, ի՞նչ տեսանիցես. Ոսկ. ՖԷլԻԿՍ *փախուցեալ, և ոչ կամեցեալ դառի հանդուրժել՝ փախիլոյ զմէնջ փախուստն. Պլոփ. օրին. ի՞ *Մի միայն փախչիր, այլև զայր ժողովրդեան բարե պաշտաւութիւն քակեա. ԿԻՆՈՓ. *փախչել յանձնասիրութիւն, կամ ի տաճարաց, ի իւնդրոյ, ի սահմանելոյ. ՅՃԼՈ. Է : Սէմ. ազ : Այլ. պոբֆ. * ի բաց փախիչելոյ մոլորութիւն. Կիւրղ. գանձ : *Եւ անեզը և անվախճան՝ ուք ի Հրէայ մարդկան փախչին. Ոսկիփոր :

ՓԱԽՃԵԼԻ. Փեւկտօն. Fugiendum. Խորչելի. ուստի արժան է փախչել, կամ լինի փախչել. *Ոչ այսպես ինչ բնութիւն փախչելի, որպես ի սովորութիւն լինելով, և այլն : Ան ինչ՝ որ հաճելիք են գործողին, և են ինչ՝ որ փախչելիք : Ի հաճելեացն և ի փախչելեացն. Նիսս. Ե բն : * Ոչ այդպիսիմբ ոսոխ փախչելի ո. այսինքն անմարթ է փախչել. Նոր. Ք :

Կամ ըստ յն. ոճով. Փեւկտօն, փեւկտիկός, դրապέտης. Fugiens, fugax, fugitivus. Փախուստական ինչ. դիւրաշարժ. անցաւոր. անկայուն. *Մի զփախչելին ժողովեացուք, և մի զայն՝ որ հոսի անցնէ : Ընդ փախչելիան իբրև ընդ կայսեռս յարմարին. Ոսկ. յհ. ՟ա. 43: ԱՀՈՒ. Խուխ :

ՓԱԽԱԳՈՏ, ի, աց. Տ. ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ. *Ծառայ՝ ոնեփմոս, սիրական, և փախչկոտ. Ոսկ. վ :

ՓԱԽԱՁՈՂԱԿԱՆ. Տ. Ի ԲԱՑ ՓԱԽԱՁՈՂԱԿԱՆ :

ՓԱԽԱՁՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՓԱԽՈՒՍՏ. *Որպէս զի կշտամբեալ յանգիմանեացի փախչուելին նորա. Եփր. համաբ :

ՓԱԽՍՏԱԿ. ա. Իբր փախուստական. *Եւ զայլն կառնեն խիստ փախուստակ, վարուն մինչ յայն ոյս անբընակ. Շ. Եփես :

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Փուգէ. (յոյժ լս. fugax.) Fugitivus, profugus. Փախուչեալն. որ փախչի. փախստեայ. ֆախլոչ. գալան, գալըն. *Պանդխտեացին առ քեզ փախստականքն մովաբռս : Մինչև յերբ առանիցեք փախստականս : Ընդ հրեայսն փախչողսն առ քաղդեացիսն փախստական է յերկրէս և ի թագաւորութիւն իւրմէ. ևն : *Փախստականք ի յաւերնական տեսլենէն անկեալ գնեին. Իմ. ծԷ. 2 : * Անյոյժ յամուրս փախստականաց ՚՚. յն. ապստամբ նաց. Դան. ծա. 3ը: *Ըմբռնեցաւ ի պորտ կիռին փախստականն. Լմբ. իմ : * Եկն փախստականն ի հրէաստանէ (այսինքն փախուստեամբ). Տբ. ա. 21 : *Եկին փախստական առ մեզ. Խոր. ա. 20 :

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ. Փեւկտիկός. Fugax, fugitivus. Որպէս փախչէ լի, այսինքն վազանցուկ. անցաւոր. *Իբր ի կայսէն եգեալք ի փախստականան : Ի փառս՝ որ փախստական է, և ոչ կայ ի հաստատութենէն. ԱՀՈՒ. ի ԼԻՈՐ : ԻԳՆ :

ՓԱԽՍՏԱՑԱՆ ԱՌՆԵԼ, ԵՐԿԱՆԵԼ, ՎԱՐԻԼ տես. Փուգձեսա, ձւոչա. Fugo, persequor. Որպէս փախուցանել, ի փախուստ դարձուցանել. *Արասցէ զնոսա փախստական : Ըզբազումս փախստականս առնէին ընդ երեսս դաշտին. Ես. խա. 3: ա. Ա. Ք. 15: *Զզօրս յունաց փախստական արարեալ : Զմիացեալսն փախստական արարեալ յերուսէին աստ և անդր. Խոր. Ք. 73: Փոբզ : *Փախուստական արկանելով ի կղզի ինչ. Խոր. ա. 13: *Զմիացեալսն յերուսալիմէ ի նոցանէն փախստական վարէին. Ճ. Ռ : *Տաց զանձնային հակառակորդս քո փախստական. Եւ. ՒՔ. 27:

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԼԻՆԵԼ, ԳՆԱԼ կամ ԵՐԹԱԼ, ԴԱՌՆԱԼ, ԱՆԿԱՆԻԼ, ԴԻՄԵԼ. Փուգաձսոմաւ, փեւկտ. Fugio. ձւազՀօմաւ, servor. *Կատաբեւկտ, confugio. որպէս փախչել. և ապաւինիլ. վերծանիլ. սպրիլ. *Փախստական լինէր առաջի նորա : Փախստական լինի կազմս առ հայկ. ա. Ա. ա. 19 : Խոր. ա. 10: *Վասն ա՞յ փախստական լինիմ ի քէն. Վրթ հց. ծԷ : *Ինչ եանք գնացին փախստական ի հայս : Ամենայն իսկ գունդքն գիւղացի ի պատոց և յաղօթից փախստական գնան. Ես. ԼԷ. 38: ԵՒԼԻՒ :*Յորդանան լուեալ՝ փախըստական դառնայր. Տաղ : *Թողեալ զԹագաւորութիւն՝ փախստական անկանի ի կրիտես. Խոր. ա. 16: *Փախստական անկանի ի զօրսն այնորիկ, որ զայս կատարէլոց էր. Ոսկ. Ես : *Յերկրէն եգիպտացւոց փախստական գիմեր առ եղբայրն իւր : Ի պատրաստել մատնեալ գէմեարի՝ փախստական գիմէր ի տիբրոս (՟ք փախստեամբ). Ես. ԽԲ. ա :

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. փախստական գալ կամ հալածական. վտարանդութիւն. փախուստ. *Ի փախստականութենէն նեբքսաՆեբայ յերեմիայի : Ի փախստականութենէն և յօտար աշխարհն եկն եհան յիւր աշխարհն. Ես. ԽԲ: ՈսԿ. ՃՔ : *Կայր ի փախստականութենէ ի նմա : Չինչն և զնատակ քակ գունդն վարատեալ փախստականութ. Յհ. կԲ :

ՓԱԽՍՏԱԿԻՑ. Իբր փախստական. զերծեալ ուրեք փախստանեաց. որպես ի լոնովին ոճով ասի confugiens. *Մարկիոնոս այս փախստակից էր. Ոսկիփոր :

ՓԱԽՍՏԵԱՅ, տէի, ից կամ եայց. Տ. ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ. Փուգաչ, փեւկտ. Fugitivus, fugiens. *Փախստեայ փախստեի պատահեաց. Ամենայն փախստեայք յիւրաքանչիւր չարեաց՝ գային յաւելու ին ի նոսա : Նոցին որպէս փախստեից հետամուտ լինէին : Հայիւ ընդառաջ ելէք փախստեից. ևն : *Զամենայն վայսն յուզեալ գային և գոանէին զփախստեայն : Ոչ փախստեայ համբաւարեր լիբեացւոյն Թողիալ : Վէրաւորեալ չին՝ ոչ կարաց երագել ընդ փախստեայն. Կոչ. ի: Խոր. Ի. 12 ՟ք. 3ղ: *Յովհան զհետ լինէր փախստեայն. ա. Ա. ծՂ. 9:

Կամ ընդ բայի. Փուգաձսոմ, ձւոչա. Fugo, persequor. փեւկտ, կաբեֆեւկտ, ձւազՀօմաւ, fugio, profugio, confugio. *Առաջն արկեալ փախստեայս տանէր : Տանէին փախստեայս առաջի իւրեանց : Ի քաղաքէ ի քաղաք փախըստեայ լինէր : Լինիջիք փախստեայք առանց ուրուք հալածելոյ զձէզ : Աւ ո՞ փախստեայ անկանիցիք յօգնականութիւն : Գիշերային փախստեայք մեկնեցան (այսինքն փախըստեամբ). ևն : *Չհետ մտեալ՝ փախըստեայս արկանէ յամուր այրս. Խոր. Ք. 45: *Փախստեայ եգեալ գնացին : Որք փախըստեայ Թաքուցեալ էին ի կիրճս. ՃՃ :

ՓԱԽՍՏԻՒԹԻՒՆ. Տես ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. *Այսպ և սրբոյ սմպատ զաբէալ ի փախստեութենէ իւրմէ՝ գայ ի սեպհական կալուածս. Յհ. կԲ :

ՓԱԾԱՆԵԼԻ. ՓԱԾԱՆԻՄ. Տ. ՍՓԾԾԱՆԵԼԻ. ՍՓԱԾԱՆԻՄ. *Չփաճանելին՝ որ ունէր զևբրեաւ, մերկանալ : Իսկ նորա փաճեալ զևբր արկանելին. Վրթ Հց. յ :

ՓԱԿ, ի կամ ոյ, ից. Ք. ԿլէյԹրօն, κλεῖς. Claustrum, repagulum, sera, clavis. Ա բայիւ, αφηνόω, obstruo, obsero. Արմատ փակել, որպէս փակուռիւ. մանաւանդ՝ Դործի փակելոյ, փակագոյկ. փակոց. փականք. փակարան. ազն. ֆէլԻՔ, ֆԻւԻՔ. *Կալցեն ըզդրունսն, և փակ արկեալ (յն. սղնեալ) պնդեացեն զնոսա : Կանգնեցին զդրունս և զփակս և զնիգս նորա. Նեհ. Ը. 3: Ք. 14: *Ի ներքոյ ի տանն գոսա, և զփակ տանն ոչ ընկեց ի բաց : Ըզթեայքն լուծանի, և փակքն կոտրեցան : Զդուռն Ճաշկական այգպիսի փակով պնդեմք : Զփակ իրսաւոց բացեալ : Պայս է մեզ փակ, և դուռն քեզ բանոց. Ոսկ. Նոր ԼԻՐ : Ճ. Ռ : ԼՔ. պոբֆ. Ն ազ : Բբս. Տրկ : *Կացեալ ի մէջ աշակերտացն գրօքն փակեղովք, և կնիք և փակ գրանն անքակ մնաց. Պիսա : *Աղջկունքն փակեցին ի գուբս կոյս յերևանել, զբանալին առնէին թեր փակին եգեալ, որ գիբրին էր առնուել արտաքուստ՝ ի գաւառին. Ծերքն առին զայն յինքեանս. Վրթ. Դան : *Դրունս դնիցես, և փակս և նիգս արկանիցես : Աչապես որ գևլեալք ընդ փակով թարգմանեցին զսմենայն կոտկարանս : Շարեցան յիրար յիրար որպէս յոսկւոյ հիւսմամբ, և փակք աւենայն (այսինքն աղնք կամ օղք) զմի պայծառուի փայլեցին՝ յատակեալ ի հոյս և ի ջոյց. Ոսկ. Ֆ. ա. 12: ՃՃ : Ֆն Ա : *Ոչ փոյթ ինչ է նմա պիտակաց և աղնից. Եփր. պՀ. (կամ ըստ Մանր. *Ոչ պէտք և նմա փականք աղնից) : *Չմարգասխրուսէ գրացի փակ յոյժ ի բաց մղէ (այսինքն փակարան կամ փականուն) : Խոր : *Ընդդեմ անժամ աղաչողին՝ մի պատճառեր ըղդրանց փակին (այսինքն փականի, կամ փակ գողոյ) : Յա որդի : *Ոչ է պարտ ծածկել ՃշմարտուԹԷն, և ընդ փակամբ լինել լուսոյ. Կազմած :

ՓԱԿ. ա. Փակեալ. ֆակէ, գոյ. գոփալԷ. *Գուռդ փակ իյէ գուռնն, և մնայցէք ամենայնից արտաքոյ. Փոբզ : * Իակ ըզկապեալն՝ որ է՝ի փակ, (այսինքն փակած, կամ ընդ փակօք,) արձակեսցէ աեր ընդարձակ. Շ. Եփես :

ՓԱԿ. գ. Որպէս Բակուղ. գաւազան. (լս. պաֆուլա. յն. ֆագէոն.) Ո՛ն ներ առաքաղոլն, և փորը մախաղ բաբելոնացի փակովք. Վրթ Հց. յ. (որ և այլոյս տսի՝ յոյգ բաբելոնացի :)

ՓԱԿԱՆ. Ա յսինքն փակեալ. փակ. գոյած, գոյ. գոփալԷ. *Արևելից գուռն փականի էր. Նէ. Եփ : *Դուռն իմ նոցա է յոյժ փակած. ոյք ընչասան ասեն Ղէ բայ. Կրպ. ոթ :

ՓԱԿԱԿԱԼ, ի, աց. գ. ԿլեւճոՒչος. Claviger, clavicularius. Ո՛ն ոյ զփականս գրան՝ իշխանութիւն բանալոյ և փակելոյ. պետ բանալեաց. գլխաւոր դռնապան. Եկեղեցական. լուսաբար. ԲԱւլԻՔի պԷր, Բայօչ գոյօչ. անակ գոր ազաբ, անախոբՀԷ. *Յանկաւոյր տեսանել զայածուս սրբոյն հռիփսիմեայ վկայարանին, և պատակէր քեզ փակակալն. և գուս ալաչէիր, և նա բանայր քեզ. Ոսկ. ա. ԲԼս : *Արբայութիւն դրանապանն և փակակալ պետրոս : Յառաջնա կան առաքելոյ՝ փակակալն երկնից պետրոս. Փոբզ : Կոչ. ծԷ : *Մինչև եկեալ էր քահանային փակակալն : Կոմիտաս՝ փակակալ սրբն հռիփսիմեայ վկայարանին, և էր էնալ սոքա փակակալ Որ կամ ողիկէին ի վա-

ղարշապատ · Վ.ր. հղ. ծէ : Յհ. ժ : Ո-ոպ : *փակակալքն բացցեն զդուռն՝ անօրինաց · Մծբ. ծէ :

ՓԱԿԱԿԱԼ. իբր փակաղակ, փականք, փակ · *Սահմանն որոշման իւրաքանչիւր ոմն մեք փակակալ առնելով զքոնոտելին · Փիլ. յ-ին :

ՓԱԿԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ · գ. Պաշտօն և իշխանութիւն փակակալի · *ԵՒնոյս պիտակալութեան եկեղեցւոյն, և լինի գլուխ ամենայն կղերիկոսաց · Ո-ոպ :

ՓԱԿԱՂԱԿ, ի, աց. ք. Κλεῖθρον. Claustrum, repagulum, sera. Գործի փակելոյ և աղխելոյ. փակ. ապնս. ախօյն, երան ֆոյ, իշղպոյ · *իւիթ, սխրւիթ, ամանակ · *Ձեռք իմ կոմեցուցին զմուս ո, և մատունք իմ զմուռս լցեալ՝ ի վերայ ձեռաց (այսինքն դրոնց) փականակալին · Երք · Է · 6 : *Ո՞ր նիքքն և փականակքն : Ջամենայն զգալութիւնս մեր սրբացուցիչ գրամբք և փականակօք : Ախեմ փականակօք՝ ի խորս սրսի · Սրք · յ՝ · Ը · Ե Ը · պ · Ը : Երբ · *եր :

ՓԱԿԱՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Συμπτυκτικός. Constrictivus. Որ ինչ պիղծ և ամլացուցանէ որպէս փակաղակ · ախօյնի նման, *իւիթ ֆոայը · Որպէս ապնսիք ինչ փակաղականօք զանձաւորեցելոցն զամենայն (ինչ) սահմանէ, և բովանդակէ, և զգուշացուցնէ · Դիտ · ացայ :

ՓԱԿԱՆ, ի · գ · } Κλεῖθρον. Claustrum.
ՓԱԿԱՆՔ, նայ · } Ոյ փակոլակ · փակ · ապնս · էղպոյ · *իւիթ · *Բնիկ զփականդ (ամբաղոյդ՝ ի սչեռս աղքատաց), զի բացցի քէզ դրսոյնն · Եփր · պհ : *Ամենայն ինչ նոյնպէս ողջ մնաց, և դրունքն՝ ի փականի, և չըզթայքն՝ ի ձեռս կալանաւորաց՝ որ ընդ նմա կից էին կապեալ · Ո-ի · ֆ. ա.ց. (յն. դրանցն փակէլոց :) *Եդի նմա սահմանս՝ եդեալ փականս և դրունս : կազմեցին զնա (զդուռն), և զփականս և զնիգս նորա · Յոբ · լԷ · 10 : ՆԷԿմ · Ֆ · 3 :

ՓԱԿԱՆԻ, նայ · գ · Κλεῖς, κλείδος. Clavis. Բանալի, բացատրան · Բ.ալԷիթ · անախէոբ · *Տայ զփականս դաւթի նմա : Տայ քէվ ըզփականս արքայութեան երկնից : Թաքուցանէք զփականս դիտութեան : Ընդեմ զփականս մտհու և գժոխոյ : Որ ունի զփականս դաւթի. բանայ, և ոչ ոք է որ փակէ · ևն :

ՓԱԿԴՈՒՐԱԿ, այ · գ · Բառ անկայտ. որպէս Չիւսն · փոքրիկ · *Թողեալ զնա քո զփրկական անունն՝ փակդուրակայ որդի ա նուանեա · Եվէր · Ը :

ՓԱԿԵՂՆ, ղան · գ · որպէս յն · Φάκελλος, φάκελος, σφακελος. Fascio. և pollium. Ծածկոյթ՝ ի փակել զնման մարմնոյ · որպէս պատուտ գլխոյ, Ճակատու, և ուսոց · փոպանք · երիզ · և վ.ակաս, վարշամակ, գօտ. տառակ, ուրար, բաշկոն, վէրար, և փիլոն · *Փակէն, որ է յոնւարէն · քանզի ոչ գոյր մեր, և ոչ էր սովորութիւն · Մոփ · Ե Ուրէ · *էր : *Տալ ընդ չսակին և զփակեղն՝ ի պէտս ինդրոյնին · Գբ · փ. Ըղէ : *ԵՒս փակեղամբ ծածկեացեն զՃակատան մինչև յօնան · Մ-ար · սֆէմ : *ԵՒառեալ որդի նորա (Հրեշտուր) զփակեղն իւր՝ պատատեաց զերկու ձեռս իւր · Վ.ր. հղ · Ը · (ուր ըստ հին Թարգ · դնի գատառակ · կի՞ անկարելի. Թերևս արկանելի :) *Փակեղն՝ ի պարանոցն արկեալ, որ է կրօնաւորացն աբեմն, ի վերայ լանջացն կապել խաչաձև : փակեղն ծիրանի զգլխոյն իւր, և հեր դլխոյ նորա դանգրահեր · Ո-ին-ր : *Երիցունք՝ որք են քահանայք, և սքեմ է նոցա չուրջառ, և զերկու ուսոցն ուրար, այս. ինքն փակեղն · · · Սարկաւագունք՝ փակեղն միայն զահեկ ուսոցն. Ո-ոպ : *Քահանայք և երիցունք՝ փակեղն միայն արկանեն՝ ի վերայ երկոցունց ուսոցն · · · Սարկաւագաց՝ զահեակ ուսոյն արկեալ զուրարն · Մխ. Ժփ. (ուր և՝ ի յիշել զվալչամակ՝ ի լս · դնի՝ փակելս :)

ՓԱԿԵՂՆ, եղունք · Գլխարկ կանանց և կուսանաց · *Զփակեղսն իւրեանց սփռեին՝ ի վերայ Ճանապարհին՝ ի դրանէ վանիցն մինչ էև ցեկեղեցին · Վ.ր. հղ · Ը : *Ա.յդ ուիկ փակեղամբդ պատեցէք զայս դուրս (պօղոսի)... փակեղն՝ որ ունէր զպաճուճած արեանն. Ճ· Բ :

ՓԱԿԵՄ, հցի · Ն · Κλείω. Claudo. ἀποκλείω, occludo. συγκλείω, concludo. φράττω, ἐμφράττω, σφω, σφηνόω, obturo, obstruo, obsero. περιστέλλω, circumdo, circumtego. Փակ դնել, ի փակ ունել. արկանել ընդ փականաք · ծածկիլ կափուցանիլ. խիել. ինուլ · արգելուլ · չուրջ պատել · պաշարել · պարունակել · ամփոփել · գոցել, ներսը պահել կապ դնել · գափաճ, գափոն, էօրՆէփ · պազլամագ · ապգլամագ, ալբգլամագ, *իւիթլէփ · *Փակեաց սեր ասա քոյ նորս զտապալն : Ելիէ փակեսցէ ընդդեմ վիրգիան, ո՞ բանայցէ : Փակեաց զդուրս վիրնատանն ընդդէմ նորա, և ապնեաց : Ա.յդ դուռն փակեալ կայցէ, և մի՛ բացցի : Պարսպէզ փակեալ : Դիսք փակելովք՝ ուր էին աչակերտքն ժողովեալ վասն ահին հրէից են յա՛, և եկայ՝ ի մէջ նոցա · ևն : *Ա.յն՝ որ վիմով կինքելով յարեաւ, և դրսքն փակելովք եմնեա, նոյն է և որ զկինիք կատարեցեն ամբողջ պահեաց՝ ի ծնանելն · Շ· Ի.ղ :

Ոձով ասի · *Փակեցից զձանապարհս նորա պատնիչօք : Փակեցի զձով դրամբք : Փակելով փակեաց սէր արտաքուստ զամենայն արգանդ : Եւ սէր փակաց զարգանդ նորա, զի ոչ էա նմա որդի : Եւ դու դանիէլ փակեա զբանսդ, և կնքեա զգիրդ : Փակիցէ զգուն իւր՝ ի նմանէ : Եւ փառքն ՚այ զքեզ փակեսցին : Փակեսցէ զքեզ սէր այսօր՝ ի ձեռս իմ. ևն : *Ա.գել և փակեաց ՚ա՛ զդիտել զասսի զեսս : Խ-ո-ս : Ա.րգելուսս և փակես զամենեսեան՝ ի հեռաւորութենէն. Եղէնս ՚ա : *Փակեացես զբանն կատարելական գըլխովք · Պ.ք : *Ի ինդրուածս կամ՝ ի փաւաքանութիւն փակէ զբանն · Խոբ : *Մի փակեր չինէն զատաւորութիւն պարգևաց քոց ղբըլտնս · Սրի · ազ : *Յիշխանս յուդայ · զատ նուատարս ցեղին կոչէ, ոլով և զերսաս. զէմ՝ ի ներքս փակէ · · · զգեսաս որագոյնսն դրեվով զայլսն ընդ սոքօք փակեցին · Շ· Խ.ն : *ԵՒչհա ասիկ փակեաց՝ ի ներքոյ լսանիս զանձեսեան · Լ.ք · պ.ք : *Ընդ որով փակեալ կային ժամանակք թագաւորաց · Եսս · փ · ՚ա : *Մի փոս ասնլով փակիլ ընդ վաչխուքս · Նա՛ · առալ : *Ա.ՆՃառութիւք անհասականաս վիճագոյն ամենեցուն փակեալ գտանի · · · ի տեսութիւն խնամոյիցդ քննութիւն մեր փակեալ · Նաբ · Խ.ս : *Փակեաց ի մինչ պօղոս զհատանելն հրեշտակի կամ մարդոյ (այսինքն արգել) : Հատարակաց ընդօրհս՝ ի մեծատունս փակեցաւ (այսինքն ամփոփեցաւ) · Լ.ք · պ.ք : *Ա.սէլոլն՝ զերկինն և զերկիրս, և զամենայն ինչ որ ՚ի նոսա՝ ի ներքս փակեաց : Ջորս ՚ի մէջն փակեալ էին՝ եմոլ · Կ-ր-ր · ՃՆ :

ՓԱԿՈՑ. ի, աց. գ. Κλεῖθρον. Claustrum. Նոյն ընդ փակ · փակալակ · *Ամրացուցեալս պահեն քուրմքն իւրեանց նգոք և փակոցօք · Բաբ-ո · Ե.ղ :

ՓԱԿՈՒՄ· փակի, փակ · Ն.} փակել, և
ՓԱԿՆՈՒՄ, փակեայ · լ · · } փակիլ · *Ի ներքս ի սկսելն արգել փակ · Փիլ · յ-ին : *Որ ընդ նովսեն երթեալ փակնուցուն ո · յն · ներքոյ փակելոցն կամ խոնարհելոցն · Ո-ի · յհ · ա · 21 :

ՓԱԿՈՒՄՆ, կման · գ · Փակելն, իլն · *Որպէս առաջին աղամանն փակումն եղև դրախտին, երկրորդաւս եղիցի բացումն. Պիտոս : *Յիշեա և զհարսանեաց զփակումին, և ըզլապաերաց զչիջումն · անբ : *Ջգլուխդ փառ կումն փականաց ջրոցն կապելոյ·ՃՃ·*Դրանն փակմանն մես ևս ամրութեն · Վ.ր. · ոչ :

ՓԱԿՈՒՑԱՆԵՄ, ուցի, կա · Ն · (որպէս ամ· ֆայնել, ֆոյնել ·) Մածուցանել · կըռուան կամ կռիս ձեռին գտանել · գտանգիտ լինել · *Մերկացաք՝ ի զբաղանաց աշխարհս · գօտեմարտեացմբ ընդ Լշնաժին · զի ոչ կարէ փակուցանել զմատանս իւր՝ ի մերկացեալ անդամս մեր յախտից կենցաղականիս · Թէ·էիլ· ֆ Ա :

ՓԱԿՉՈՒՏ·ա·(առաւել ամ·) Որ դիւրաւ մածանի, կամ շաղախէ · *Հողն Թէ փակչուտ է որպէս կաւ, ևն · Վ.ոպ :

ՓԱՂ, ի, ից· գ· Փալարիς, փալերիς. Phalaris. *և ՓԱՂԱՐԻՒ· Թռչուն ջրային և քաղցրաձայն՝ նման կարապոյ, բայց սեաւ, նիշ սպիտակ ունելով՝ ի ճակատն · Թերևս վասն այնր սպիտակութեն փայլուն ասացեալ·(զի և յն · փայլունն ՀՀ·ա ասի·) * Ի գեղեցիկ ձայնաւորութեն, և՝ ի քաղցր երգս (պարծիցես) · ոչ որպէս սոխակն և Ճպուռն, և փաղն, և յուշկապարիկն · (յն· լոկ, կարապ և սոխակ ·) Ո-ի · էէւիթ :

ՓԱՂ. ա· փու·ղձ· փուխր, դիւրափխրելի · կակուղ · քաչքաչելի · դուցէ և սպիտակ փայլուն · *Ալէնին զքաղ և զնօսր գետինն ընդունի : Հողն Թէ կաղչին է և փակուցաս որպէս կաւ, պիղծ է · և Թէ փաղ լինի · և փերուսին չաղպահն, ալէկ է: Սխտորն զըսպիտակ և զփաղ գետինն սիրէ · որ չլինի կաղ, ձին : Նօսր և փաղ գետինն և տաքն պատչաձի ձիւնենոյն · Վ.ոպ :

ՓԱՂ· Որպէս մանրիկ բազադրական՝ նոյն է ընդ Բաղ · (Թ · պիւէ ·) համ· կիս · չար · չալ · որպէս տեսցի՝ ի կարգիտ Միայն՝ ի դիրս Դաւթի · գտանի փաղադոյ՝ իբր այլազոյ, հակազրեալ Հայնիս Համազոյ · (որ Թուի վրիսալ գրչի :)

ՓԱՂԱԿԱՏԱՐԱԿԱՆ · ա· Իբր Համակատարօղ · ակնապէս կատարիչ · *Ոչ փաղակատարական արդարութեն զթվչհատուածն հա ՃԾ · Իբէն · ա · ա· Լ.կ :

ՓԱՂԱԿԵՐՊ· ա· Համակերպ · հատակ · (արամ Հակագրի Ա.յլ.կերպն·) *Հաստատեալ զերկոսեան փաղակերպ ասին · Դ·ան·ի :

ՓԱՂԱՂԱԿԱՆ · Տ · ՓԱՂԱՂԱԿԱՆ :

ՓԱՂԱՂԵՄ, եցի · Ն · Καταφάγω, κατεσθίω, δακνύω. Exedo, devoro. Լափել՝ չարաչար ուտելով · ծախել · վատնել · Ճարակել, Ճարակիլ · դիշատել · *Ուտելով և փաղաղելով զկնս մարմնոյն սորա : Խածատուն զմիմեանս, և փաղաղեն՝ ի բաց հատանելով զընդհակառակս և զանձինս : Որք զօրէն եթխոյց ամանաչելով փալաղեն, մինչև յոսկերացն ոտ ցա անգամ ուտել · իսկ զայլսն լսափաստեն · Փիլ· այսբ · Ե գեսական : *ԵՒսիւծք և աքլունքն եկեալ՝ զոսան լծղոին, աքքն ազերաէին նոցա զինքեանս փաղաղել · Տ·ղ·՝ ի յ-ի·բ·ոյ : *Որ զհայրենիսն փաղաղեաց, և եզլջերն ցանկայր · Ո-ի · ա · ի·ր : *Որ զմմ սրպայս վայելչական՝ փաղաղեցեր զերդ ըզգազան · Շ· Է·էս : *Զաւրութ արդար մարմին ցեց և որդն ոչ փաղաղեաց· Վ.ոպ· յ·ր՝ Ի.քս զժանտսեսա եղեալ ամենեցուն՝ փաղաղել, և յինքն զամենեսեան դարձուցանել · Սբփ · ա· յհ · ֆ : *Զանազան ախտիցն՝ յոլորսել ընդ մարմին փաղաղեալ ապականել · ցե · կան :

ՓԱՂԱՂԵԼ. Փλέγω, καταφλέγω. Comburo, inflammo. Բոցակիզել. ոտչորել. 'Առնէ զբաբելնական բոցոյն կիրս, որ չուրջս նեաի փաղաղէր բարձրանալովը: Ջօրէն հրոյ մաեալ փաղաղէր զբոլոր բնութիւն: Ջաշխարհ ամենայն արեգական փաղաղէ. Ա՚՚ օրս ՚՚: Պիտ: Լխ. ոչ:

Ի կրկին նշանակութիւնս անխտիր բերի ասելն. 'Ջօրէն ցոլացեալ բոցոյ անյագաբար ղերկաքանչիւրոցն փաղաղէ գարմանս որովայնամոլ շուայտութիւն: Էր ղն 'ի տար աշխարհ գաեալ զայրն' զարարան փաղաղէր. Պիտ:

ՓԱՂԱՂԻՉ. տ. Լափօղ. 'Անյագ որովայն... և ժանեաք պատմութիւնն զփաղաղիչն պատառեսցէ' առ 'ի յերկիր զնորայն հեղ. լով զմարմ. Սկնտ. աղ:

ՓԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Տոչորումն. 'Ընդ հարսինն երանին, որք յամենայն գիշերական փաղաղուէ պահեին զանձինս իւրեանց. Շ. Գ:

ՓԱՂԱՆԳ, ի, անգք, գաց. գ. (որ և յն. Φαλαγξ. լծ. թ. պեօւխն.) Փάλαγξ, γκος. Phalanx, peditatus, legio, cohors. Գունդ՝ մանաւանդ հեռակազօրս. լեգէոն զօրաց. գաս. խումբք. հղկք. ատէր. 'Ջխաւարաս սիրացն փաղանգ: Փաղանգ ուրացողացն: Փաղանգ գինւոց. Նար. կէ: Փսղ: Տծխ: 'Ջփաղանգս հերձուածողացն' զջոլիլս սա. տանայն առհասարակ կործանեմք: Ջամէնայն փաղանգս մոլեցայն առքս յաղթահարեցին: Ջբոլոր փաղանգս այսոցն պղծոց. Ոսկ. էեւէպ. Ե յհ. Ե հմբ: 'Ջփաղանգս այսոցն չարաց հալածական արար. Սրփ. ՚՚. ոչ ծէ: 'Ի յաւնել փաղանգաց խորհրդոյն 'ի վերայ քո' աչակոծմանն և ձախակոծմանն: Ջամենայն փաղանգս չար խորհրդոյն 'ի ատելէ կործանեաց: Ջամենայն փաղանգս մոլանձն սատանայի' որ 'ի հոգի և 'ի մարմին, կոխեաց. Լխ. ոչ:

Իակ գե. եւ. 'Մի անյգեն (ընդ բազեն) արաքացիք, կամ վաճառականք, փաղանգք՚՚, այսինքն բազմութիւն, 'ի լուանցս եդեալ է կռմաչ, կամ ղռմաչ. Թերևս առեալ որպես պ. էէլէնիւնէ, ոյ է վագրային, և ազգ ալքասնի զգեստու. և կամ անկարելի 'ի միւս ևս նշանակութիւն չն. ձայնիս ՔՀանգս, որ է սարդ ոստայնանկ, իբրու գործ ոստայնանկաց:

ՓԱՂԱՆԿԱՆ. ա. Որպես Լեգէոնա. խումբ. 'Ջհոյլս փաղանգական գիւաց ազգիդ և պահէք հալածեն. Նար. Խրաք. ա՚՚ Լէհ:

ՓԱՂԱՆԳԱՄՈՒՇ. Տ. ՁԱԳԱՒՈՍ, և ՓԱՂԱՆԳԱՄՈՒՐԿ:

ՓԱՂԱՆԳԱՄՈՒՐԿ. ռկոյ. ֆ. Բառ անասոյգ՝ որպես թէ մուշկ կենդանւոյ, որ իցէ իբրև վկաղր կամ ազգ ընձուռ. (զի ֆեէէնէ կամ ֆաշն է ինձ. իակ ֆէէէնէնգ է պալասամ, բալասան.) 'Լինի 'ի հնդկս հալուէ, փաղանգամուշկ, քափուր. Խոր. ՚՚: Իակ 'ի Բժշկարանի ասի, 'Փաղանգամուշկ. Ձաքհոսն. կամ Փարանձամուշկ ինքն դաղձն է ՚՚. ուր Թեղուս գրելն էր Ձագախոտ, կամ ընձախոտ. զի փալանկն է ինձ:

ՓԱՂԱՆՈՒՆ. ուան, ուանք կամ նուանք. ուանց. ա. ֆ. Συνωνυμος, ον. Synonymus, um, nomen commune habens, idem significans. Բազանուն. համանուն. անուանակից: Ըստ փիլիսոփայից՝ Ունոյ զնոյն անուն նոցին նշանակութիւն. Ձայն՝ միօրինակ նշանակիչ բազմաց ընդ նոցին քանիս. 'Փաղանուանք (կամ փաղանունք) ասին, որոց անունն հասարակ, և ըստ անուանն բան գոյացութիւնն. Տիզան, կենդանի՝ մարդ և արջառն. Աէիսփ. ոթօրոփ: 'Իակին ստուգաբար փաղանուն ոչ կարէ գոլ. վասն զի 'ի փաղանունն ոչ գոյ առաւել և նուազ... և դարձեալ փաղանունքն հասարակաբար տան անուան և իւր հատորդութիւն. իակ էականն ոչ հասարակաբար տայ. Ան. պոէէ:

Իակ ըստ քերականաց, 'փաղանուն է, որ 'ի զանազան անուանս զնոյն ցուցանէ. որզան, խան (կամ խարբ), գալատ, մոտրտյոս (որպէս յն. Ֆախէոս), սաբր, վաղտկաւոր, սուաեր, նրան. Թր. ֆէէ: 'Փաղանուն ասի, որ անուամբ այլ և այլ, և զնութիւն ու. և մի իր գոլով բազում անուամբ անուանի. որպէս սուսեր' զի կոչի խարբ, նրան: Նս այլ ևս' անիս, Ճղուզ ... կասպերաս, և գորգ ... բիր, և մահակ. որոց բնութիւն մի, և անուանք այլք. Եէէ. ֆէէ. (այսինքն են նոյնանշան բառք:)

ՓԱՂԱՆՈՒՆԱԲԱՐ. } Συνωνύμως. Sy-
ՓԱՂԱՆՈՒՆԱԿԻ. } nonymice, uni-
ՓԱՂԱՆՈՒՆԱԳԻՒ. } voce. Իբր փաղանուն' փիլիսոփայօրէն. 'Ընդ է գոյացութիւնք և տարբերութիւնք' ամենայն փաղանուն. նաբար 'ի նոցանէն ասիլ. Աէիսփ. ֆոյոյ: 'Եւ Թեպէտ զամենայնն ոք ևակս կոչեսցէ, հմմանուն ևաբար առէ կոչեսցէ, և ոչ փաղանունակի. քանզի ևնէ մի էր ամենեցունց հասարակ սեռ' ևակն, փաղանունաբար' ապաքէն ամենայն ևակքն ստորոգելին. Պոէէ: 'Որ փաղանունաբար ստորոգին, երկակի են. են որք անուան և իւրի տան, որպես կենդանին' մարդոյն. և են' որք իւրի միայն, որպես տարբերութիւնք. Ան. պոէէ: 'Անուանք' որ միայն զարարչական բնութիւն փաղանունակի նշանակեն, ընդ որում ոչ այլ ոք 'ի գոյից լծակցի հոմանուանութիւն. Խոսրովիկ: Իակ յատելն կնոջ. ֆէէ. 'Ընութիւ 'ի վերայ ամենեցուն փաղանունակի ասի՚՚, իմն իբր լսայնաբար իմն առմամբ:

Կամ իբրև փաղանուն քերականօրէն. 'Չերկիր և զվայր փաղանունաբար կոչեաց. Փիլ. այտբ: 'Կէտ և որոշումն փաղանունակ' բար զնոյն նշանակին. արոհովիմ' ոակս զնմացուածն զատուցանելոյ ասի փաղանունակի կիսի. արուն փաղանունապես ինչ 'ի նմանէ (յիսէն) այլ ինչ կոչմամբ զնոյն նշանակեալ. Եէէն. ֆէէ:

ՓԱՂԱՆՈՒ. Տ. ՓԱՂԱՆՈՒԹԻՒՆ. որոյ հանգեալ 'ի լս. Հին ֆէէ. եգեալ է յաւելուած, 'փաղաւգ' ձայն է ըստ պարսից՚՚: Բայց յայտ է' Թէ կազմի 'ի ձայնիցս փող, և առնուլ. որպես և 'ի յն. σῦν, և λαμβανω.

ՓԱՂԱՒԱՒԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ Տոյի 'ի փաղաւառէի, կամ 'ի միաբան ձայնակցութիւն. 'Մեծ ձայնապահ յարմարել ձայնս փաղաւական գոչմամբ. Մ՚՚ֆ. Ե Եէէ. ֆէէ. (յորս գրի և վերիպակաւ' փաղարական, կամ փողղորական:)

ՓԱՂԱՒԻԵԼ. իլ. ն. ի. Ի միասին առաւել լինել տաւից 'ի կազմել զվանկս. 'Երկար փաղաւառէի լինի' բնութիւն, և գրուելեամբ. յոլժամ երկար ձայնաւորդ փաղաւին (զոր պիտակ եռվ). կոչի բնութիւն: 'Կարձեալ բնութիւն, յորժամ երկբարբառութիւն փաղաւեցէ, որպես' հաւուկ. Եէէ. ֆէէ:

ՓԱՂԱՒՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Συλλαβή. Syllaba. q. d. comprehensio. Բազաւառութիւն. 'Ի միասին առաւմն ասաւի ընդ տաւի. շաղաշար. վանկ. հեգ. սիզղոյց. հեճճ, ոէա. ֆէճ. 'Միաւորեցուցիչ... բառից 'ի փաղաւառէիս, և փաղաւառէից 'ի բառս, և 'ի բառից բազմաց 'ի չարագրութիւնս և հրկայն աստուածս. Փիլ. էւ. Ֆ. ՚՚՚: 'Քանակ է բան. զի ստորաչափի փաղաւառութիւն ասիւ և երկարաւ: Ի քերականութիւնէ տաւքն նախկինք են քան զփաղաւառութիւնն. Աէիսփ. ոթօրոփ: 'Յաղագս վանգի (յն. փաղաւառէ):

փաղաւառութիւն է իակատիս պարտառութիւնն ձայնորդաց (այսինքն բաղաձայնից) ձայնաւորաւ կամ ձայնաւորք. որպիսի, կար, գուռ: Յաղագս երկար վանգի. երկար փաղաւառութիւն լինի ըստ յերգնական ուղ... Յաղագս սուղ վանգի. Սուղ փաղաւառութիւն լինի ըստ երկուս յի գնական. Թր. ֆէէ: Ուր փաղաւառութիւն նոյն է միչև ընդ վանկի կամ հեգի. ուսուի յուսկեսս զանազանել կամ մին մագիտարս և երգնկացին' ասելով 'ի մեկնութիւն. 'Ճառէ զվանգէ, և բաւուն հարկանէ զփաղաւառութիւն, զի կուցանէլոյ ապագաւ զինութիւն երկոցունց. զվանգէ, իբր Թէ 'ի միոջէ կողմանէ ձայնաւորն վանգեալ իցէ 'ի ձայնորդաց... յաւաջոյ կամ 'ի վերջոյ. իակ փաղաւառութիւն' որ է հեգ, չուրջանակի պատեալ ունի զձայնաւորն կամ զձայնաւորան. զձայնաւորն, որդան, կար. և զձայնաւորան, որպես' գուռ՚՚: 'Առեմք սկզբունք զսոսա եգեալս, և տարերք ամենի (այսինքն աշխարհի), պատշաճեալ սոցուն ոչ փաղաւառութիւն առաւիսք. Պղաք. ֆէմ:

ՓԱՂԱՒԱՒԵՒ. ի, ից. ա. Նոյնասեռ. ընդ նովին սեռիւ. ազգակից. 'Եւ ոչ մի էղէ լոթեի, զոր ինքն կատարէ, և համաձեռ կի փաղաւսեռ. Նէսս. բն. ծէ:

ՓԱՂԱՐԻԿ. Տ. փաղ. Թռչուն. յն. Φαλαρίς. Phalaris. 'Ջհաւն փաղաղրիկ և մեք ըստ յունաց փաղարիկ ասեմք. Համամ. ֆէէ. ա՚՚ Եէէ:

ՓԱՂԱՔԱՐՉԱԲԱՐ. ն. փաղաքչանօք. գովականի յորջորջանօք. 'Միւս ևս իշխանն սնասական վասակ, որ գաղբուսն փաղաքչաբար անուանիւք: Նըսին' որում սուտքն փաղաքչաբար յորջորջէին. Յհ. կի:

ՓԱՂԱՔԱՐՉԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հոյլ 'ի փաղաքչանս. գորովական. շողոքորթական. հրապարիչ. շողոմարար. սղաքական ՝ 'Ոչ իբր փաղաքչական ինչ, կամ սուտակապատ (բարբառի). Ոսկ. գծ: 'Փաղաքչական խորհրդով ախոյ: Պէսպէս պատրանս փաղաքչական բանից սոյ նմա: Քանզի փաղաքչական է ազգ իգաց. Յհ. կի: Լխ. ոչ: Վրդ. ծն:

ՓԱՂԱՔՐԱԿԱՆ. Ὑποχοριστικός. Blandus, extenuatorius Ըստ քերականաց՝ Նուազական մանրիկ յատանցական անուանս' 'ի նշանակ գորովանաց ոտյոց աւ ծնօղս. զոր օրինակ, Տյրկիկ, մայրիկ, կամ ծնողաց առզաւակս, որպէս' որբկան, մանկիկ, գառնուկ և այլն. (յն. ἐπιφορτικῶς. 'ի գծրէ, որ է աղջիկ, և բիբ, և պատճառանաւանաւանք խաղալիկք ոտյոց.) Նազլը. լաւիկ, խոնջնէ. Ախ. ֆէճ: 'Տեսանիք են ազանցական, հպարտանական, փաղաքչական, են: Փաղաքչական է, որ զնուազութիւն նախագտնս. փարին անգութականի յայտնէ. որգոն, այրիկ, քարուկ, խոձկորակ, քաղակ. Թր. ֆէէ: 'Փաղաքչականն է ազգական (ըստ յն). և զի ոչ ասացաւ 'ի մերումս վասն պատկառանաց. վասն զի այնպիսեացն բնութիւն սովորեալ ըստ անկատարութեան տիոցն և վնասն անկատար ասէլ. Մ՚՚ֆ. Ե Եէէ. ֆէէ: 'Ե և փաղաքչականն' մար աւ որդի գորովով ֆէձոյ կոչումն, ձագիկ, գառնիկ, լուսիկ: Ա՚՚ֆ զնուազութիւն գաղափարին առանց բացատաեալոյ և համեմատեալ յայտնէ. որգոն, այրիկ, քարիկ, ծովիկ. զի 'ի բաւինն յայտ լինի նուազութիւն իրին. Մ՚՚ֆ. ֆէէ. ևն. ա՚՚ Եէէ: 'Մեծ իշխանն սիւնեաց վասակ, որ ըստ փաղաքչականին իշխանիկ ասեալ: Գրիգոր որգի նորին, որ փաղաքչական անուանն սուբան անուանիւք. Յհ. կի.

ՓԱՂԱՔՐԱՆՔ, նաց. գ. Ὑποχόρισμος Blandiri appellatio, extenuatio. κτλ.

κεία, illecebrae. πωπεία, adsentatio, adulatio, blanditiae. Գգուանք. գորով գթոյ. շողոքորթութիւն. շողոմք. ողոքանք. հրապոյրք. Գուրգուրալը, կակուղ ասանաւ խօսք, խրախճան բանք. խօս ակօշակեր, ճղճփուկք. * Զոմանս փաղաքշանք, և զոմանս սիրացումն զարմացման պաշարէր: Փաղաքշանք դիւացն անհետ կորիցեն 'ի քէն. Ճճ: * Այլք ընչիւք պատրեալք լինէին, և կէսք փաղաքշանօք մարմնական սիրոյ: Ոչ ընդ փաղաքշանս ուրուք մեղկէր առ գովութեամբ. Վրք հծաբ: * Եւ ոչ 'ի փաղաքշանացն մեղկէր: Փաղաքշանօք առէին ցնա, ասէին. Ոսկ. մթ. և յհ: * Մարդկան փաղաքշանաց հետևեալ: Բազում անգամ կայէ փաղաքշանք մարդկան զապխտակութիւն արծաթափայլ հոգւոյն շնորհաց 'ի ձեռս նոցա ժանգացուցանել: Ոչ 'ի փաղաքշանաց ինչ, և ոչ ըստ բանութե, և ոչ ըստ պատրանաց ինչ եկիր առաջի իմ (կրօնաւորիլ). Պրպմ. յ: Լմբ. ող: Մաշտ. աթէմ: * Է նոցա (այսինքն կանանց) դէմքն՝ գին, ասուեր՝ բանն, փաղաքշանքն և ողոքանքն՝ բոց. Փիլ. առմք:

ՓԱՂԱՔՇԵԼԻ. Իբր Փաղաքշող. փաղաքշական. * Փաղաքշելի բանիւք. Ճ. Ա:

ՓԱՂԱՔՇԵՄ, եցի. ն. ւ. } Ὑποκορίζομαι. Subblandior, blandis verbis compello. κολακεύω, adulor, assentor. փաղաքուշ լինել. ('ի փաղ, և 'ի քշել, քսել, քսուլոտել, քծնիլ.) Գգուել, դրդել. փայփայել. գորովել. խանդաղատել. և Մարդահաճել. մարդելուղել. շողոմել. շողոքորթել. ողոքել, ամոքել. քաղցրաբանութ զանալորալ, հրապուրել. պատրել. օփշամոգ. գըլենմոգ. եալնագլանմոգ. * Փաղաքշէ իբրև զմայր, և նենգէ իբրև զպատերազմող. Եփր. յէնովք և յեղէա: * Խնդասցիս ընդ այնոսիկ՝ որ յանդիմանեն զքեզ, առաւել քան ընդ այնոսիկ՝ որ փաղաքշեն զքեզ. Եւագր. Բ: * Մերթ թշնամանէին, մերթ փաղաքշէին: Վասն փաղաքշելոյ այսր անդր բերեալ յիւրաքանչիւր չարիս՝ զշնչութիւն վարուցն լուծցէ. Ոսկ. մ. Է. 18: Բրս. հջ: * Որում փաղաքշէին. որում երէին փաղաքշէր սիրով. Ոսկ. 'ի յհ. Դ: * Ոչ ըստ մարդկային երախտեաց և բարուց փաղաքշեմ նմա. Ոսկ. յհ. ա. 18: * Փաղաքշեալ փարէին զոտիւքն նորա. Անան. եկեղ: * Փաղաքշէր զպօզոսն: Մերձակայիցն փաղաքշողաց անսալով. Ճճ: * Ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ՝ հանապազ խնդայ սատանայ. Նար. Ժ: * Դեղովք ամենայ բերանոյս փաղաքշեալ թովեմ զպահեցօղսն առ խղճակերակրոց և յղփութեցն. Վրք հջ. ժԲ: * Սկսաւ փաղաքշել անդամալուծին, զի որպէս մարթասցէ առնել զնա առ ոտն անառն. Վրք հջ. յ: * Պատճառս իմն կարկառէ աւուրց, և փաղաքշէ ևս. Նխ. ա. Բգ: * Ոչ մարդկան բազմութե. որք փաղաքշեն զմեզ. Լմբ. ող:

ՓԱՂԱՔՇՈՏ. ա. Որ առէալ փաղաքշէ կամ փաղաքշի. * Ազգ իգաց փաղաքշոտ է, և մեղկ. Վրդն. ծն:

ՓԱՂԱՔՇՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՓԱՂԱՔՇԱՆՔ. * Դէպ և վրէպ բանից փաղաքշութե. Եւագր. Ծ: * Փաղաքշութե սիրոյ, որով գերին 'ի ծառայութե. Ոսկեփոր:

ՓԱՂԱՔՈՒՇ, քշի, շաց. ա. Κόλαξ. Adulator, assentator. Արմատ փաղաքշելոյ՝ իբր Փաղաքշող. մարդելուղ. քաղցրաբան. * Փաղաքուշք և ողոքոտք: Իբրև չար ևս քան 'ի թշնամեաց փախիցիր դու 'ի պատիր փաղաքուշ մարդոյ. Փիլ. լին: Եւագր. Բ: * Ո՞ւր փաղաքուշքն և կատակերգք: Ո՞ւր են փաղաքուշքն, ո՞ւր են շաղաւաշութիւնքն: Տեսանէ զապատաւորութի փաղաքշացն. Ոսկ. լս. և դյ. և մրգր. Է: * Փաղաքուշ, սուտակատար. Տօնակ: * Կոյս՝ փաղաքուշք յորդորիչք. նաւթ և ձէթ որկորատաէ, որ մոլեցուցանեն զպատնկաւէ միսն. Վրդն. դան:

ՓԱՂԱՔՈՒՇ. իբր Փաղաքշական. * Բազումք և զբան փաղաքուշ սովոր են սալ, և զգովութե նանիրս: Կամեցան փաղաքուշ բանիւ զերծանիլ. Լմբ. ող: Վրդն. դան:

ՓԱՂԱՔՈՒՇ. գ. իբր Փաղաքշանք. * Ի փաղաքշի տասն օգտի հարկաւոր է զծանուննան և զպատուականին առնուլ 'ի մէջ անուանս թախանձանաց. զի դիպեսցի խրնդրոյն. Մագ. ժէր. (ուր Երզն. պարզելով դնէ. 'ի փաղաքշելն:)

ՓԱՂԵՄ, եցի. ն. (իբր բաղ առնուլ. լծ. թ. պէլէ. 'ի միասին. պաղ. կապ:) որ և ՇԱՂԵԼ. այսինքն Շարակցել. յարակցել. յարաւոյցել. պարառոյցել. միացուցանել. * Փաղանուն ըստ քերթողացն առի բաղմանուն, իբրու թէ իրն զբաղում անուանս ունի զիւրեաւ բարդեալ. իսկ ըստ խմաստասիրաց է փաղանուն, զի կենդանին զբաղում բնութեանց անուանս փաղեաց. Մագ. և Երզն. ժէր:

ՓԱՂԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սախտակութիւն որպէս փիփրոյ. 'ի յն. φαλης, φαλλος * Տեսանել զանուղանն ... զպուռնոյն դեղխութիւն, զփաղերութիւն. Ոսկ. 'ի եբրայեցւոց:

ՓԱՂՂԱԿԱՆ, կամ ՓԱՂԱՂԱԿԱՆ. ա. Լափողական, կիզողական, և վաւաշական. * Երանի է կուսից, որք կացին յուխտին ընդ քեզ միաբանութեամբ, և պահեցին զանձինս յամենայն փաղղական (կամ փաղաղական) գիջութեանց, և 'ի խորհրդոց անմաքրից. Ճճ:

ՓԱՂՂՈՍ. գ. Բառ յն. φαλλός. Φαλλός. Penis. Պոչ. երկայն անդամ. * Ոչ փաղղոսք ամանք ... դալշէլիք. Աթաբ. յայթն:

* ՓԱՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Փաղելն, իլն. շաղկապումն. յօդուած բանից. լրումն փաղաւութեանց և բառից. պարբերութիւն. կապ. պաղ. * Հզօր 'ի վերծանութիւն ... զի ըստ մասին իւրաքանչիւրն աւարտիցէ զկիւփն, և արտաքոյ, և զփաղութիւնն աւարտակատարել և սարակխորել յորդարել. Մագ. ւ:

ՓԱՂՓԻ. ՓԱՂՓԵ, փից. իւք. գ. Փաղփումն. փայլիւն. փայլք. շողիւն. ֆոսֆորս. ֆոսլուսէս. * Խոյրագործականագործ փաղփիւք ընծայաբերելոյ (կամ ըրմք) քեզ 'ի մերմէ նուաստական արուեստից. Թեոդոր. կոռն:

ՓԱՂՓԱՂԻՄ, եցայ. յ. Փաղփիլ յոյժ. փայլելով փայլել. փայլփայլել. փողփողել. շողշողել. պսպղալ. ճաճանչել. ֆոսֆորել, պսպղալ. * Յանմատոյց կիզիչութէն պահպան փաղփաղեալ Եւ փաղփաղէր մարմինն (համատարահհութեան կիզմանն) 'ի բարձունէն, զոր օրինակ ձիւն սպիտակութբ. Նար. կուսն: Բուզ. Դ. 59: * Մանուկ մի զուարթատեսիլ, որոյ չէ ևս էր փաղփաղեալ բողբոջեալ մրուք բայց մօրուացն ընդ ծնօտսն. ՅՀ. կԲ:

ՓԱՂՓԱՂՈՂ. Իբր Պսպղող, մանող. * Այլ անհեղեղ և փաղփաղող առասանքն և ոտնաման և ոտիւք. որպէս և պարոյկք զարդարուցք և աւերիչք երկրի. Վրդն. դան:

ՓԱՂՓԱՂՈՒՆ. ա. լծ. և յն. Φαλος, λάμπρος. Splendidus, albus, fulgidus. Կարի փաղփուն կամ փայլուն. ֆոսֆոսն. ըսըլ ըսըլ ֆոսֆոգ. * Ոչ է պարտ ակարացուցանել զփաղփաղունն և զփայլակնացայտ պայծառութիւնն (ականց պատուականաց). Վրք ոսկ:

ՓԱՂՓԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Փաղփուն ցուցանել. փայլեցուցանել. ցոլացուցանել. պատափայլել. * Այլք (յաղանեաց) այլ ինչ իբր զանազան երանգօք անկեալ, երփն երփն գունով փաղփեցուցանեն թոյրս. Պէփ:

ՓԱՂՓԻՄ, եցայ. յ. Λάμπω. Splendeo. որ և ՓԱՂՓԱՂԻԼ, ՓՈՂՓՈՂԻԼ. Նշողել. ճաճանչել. ցոլանալ. պայծառանալ. փայլել. ֆոսֆոսն, պսպղալ. ֆոսֆորել, ըսըլֆոսմոգ. * Հասակադէղն փաղփեալ (կամ փաղփաղեալ) դիմօք: Յոլովագոյն զգունոցն ունի զանազանութի՝ քաջագեղեցիկն փաղփեալ ձևով. Պէփ: * Անընդհատ լուսով փաղփեալ փայլմամբ: Զայսոսն գեղեցկապէս փաղփեալս. Նիւս. կուս: * Փարիք զկակուղ և զփաղփեալ պատմուճանօք: Փափկացուցանեմք զմեզ ինքեանս կակուղ զգեստիւք, և շուրջ փաղփեցելովք. Ածաբ. կուսի. և աղէ: * Եւ ոչ զգեստիցն ինչ ունէին պէտս. որք փառօք լուսաւորեալք փաղփէին. Լծ. ածաբ: * Անկողին կակուղ, կամ վերարկու փաղփեալ. Իգն: * Զդէզ երեսացն, զփաղփեալ գոյնն 'կանեփիլ արուեստիւ 'ի մէջ ոսկետախտակ փայլ ոսկւոյն. Արծր. Գ. 2: * Մինչ փաղփեալ լինէր սէգ մօրուացն. Ոսկ. (այսինքն 'ի վեր երևեալ:) * Խոտորք վարսիցն փաղփեալք 'ի վերայ ճակատուն. Լաստ. ծթ. (իբր պայծառ ծուալեալ:) իսկ Լմբ. պարգ. * Տեսին զժառանգաւորսն 'ի կանոյս դիջութե փաղփեալ. իմա վառեալ. կամ ընթերցիր, փաղաղեալ. կամ փաղղեալ. (որպէս և ամն. պղպջ՝ պէտպէս առեալ լինի:)

ՓԱՂՓԻՆԱՏԱՐ. ա. } Ունող զփաղփիւն
ՓԱՂՓԻՆԱՓԱՅԼ. } և զփայլումն, կամ զփայլուն փաղփուն. պայծառ. * Փայլք փաղփինատար՝ իմ անծայրենի լոյսն. Նար. պտղ: * Գրիգորիոս փաղփինափայլ ծաղիկ, փունջ մանուշակաց. Երզն. լուս:

ՓԱՂՓՈՒՄՆ, փման. գ. Փաղփք, փաղփիւն. փայլփայլումն. վայելչութի շողշողման՝ փայլման՝ պայծառութեան. ֆոսֆոսն, պսպղուն. * Զծաղկանց զգունոցն զփաղփումնն և զերփնն. յն. զշնորհ և զորակ. Մագ. Է: * Զնորայն անկումն և գոռութի, և զանփառակն փաղփումն. Մագ. լէ:

ՓԱՂՓՈՒՆ, փնոյ. ա. Փայլուն յոյժ. փաղփաղուն. զօշոտիչ ական. ֆոսֆոսն. ֆոսֆոգ. * Պայպաջէր փաղփուն համդերձիւք. Ի փաղփուն զգեստուց հրաժարեալ՝ խոշորագոյնիւք հեշտանայր. Լաստ. ծա: Սիւն. լմբ: * Հերս ոսկեճաճանչս, և ազգի ազգի հիւսուածովք եդեալ 'ի վերայ գլխոյն փաղփունս: Կանացի դէմք փաղփուն. զէն զատարկ է սա, յորժամ անկեալ դնի. Նխ. կուս: Փիլ. առմք:

ՓԱՄՓՈՒՇՏ կամ ՓԱՆՓՈՒՇՏ, փշտի. գ. Κυστίδιον, κύστιγξ. Vesica, vesicula. Մաշկեղէն պարկ կամ քսակ կենդանեաց՝ ընդունարան միզի. խալուքսուլ. գէօմիւշ, գովուգ, գապուգ. * Աւեն, թէ զփամփուշտ յորժամ փչել կամիցիս, ընկեա՛ 'ի ներքս հատ մի կորեկան. և փուքն՝ որ 'ի փամփուշտին՝ արգելու առնու զկորեկահատն, և 'ի միջոցի ունի. Եզնկ: * Օրինակ առնուն ըզփամփուշտ արջառոյ, փչեն՝ և ընկենուն 'ի նա հատ կորեկի մեծի, որ լինի բոլոր ամենևին. և յուչինչ հատանելով 'ի միջին կառչի. Շիր: * Զդառնագոյն և զչեկորակ զջուրն՝ լեղին. և զմնացեալ մրուրն սեաւ թանձրագոյն՝ փայծաղն. իսկ ջուրն 'ի փամփուշտ. Մագ. ծէ:

ՓԱՅԱՌԱԿԱՆ. ա. Ոտնառական. ուր լինի ոտից դիպել քարի. ('ի պ. փայ, ֆէյ ոտն.) * Ոլորկատեսիլ ապակատարալ, որ զօրէն ղակնացի վիմացն սահեալք լարծի փայառական. և լինիցին իբրև ղեւաքն անդամակ. Մագ. Է:

ՓԱՅԱՒՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ոտնաձայնութիւն առհեցմամբ. *Լայնձայական փայառաւելեան. Մագ. ձՀ:

ՓԱՅԹՕՆ. կամ ՓԱՅԻՕՆ, ի, ից. կամ աւ. ֆ. Բառ յն. Φαέθων. Φαέθον. Phaëthon. Անուն արքայի եգիպտացւոց, առ որով եղև հրդեհ մեծ. այլ ըստ քերթողաց անուանի որդի արեգական. վարի և որպէս արեգական, և լուսնիձագ. զի ստուգաբանի լուսափայլ. հրափայլ. *Առ փայեթոնեա հրացան բարկութիւնն եձեռվպայտոց աշխարհին. Եսա. ից. ա. Ես ք: *Վերնագոյնն՝ երևակն, համանգամայն և կառնոսի կոչեցեալ քոլոր, և յետ այնմիկ փայլիճոն, և արամազդայ ասացեալ. ապա հրատն ... ապա արեգականն. Աբիւս. Ծ: *Ո՛չ է իբր զհնձանաստաց ՅՈՅՆ ... պիսկդոն ծովու է արարիչ, և հեփեստոս հրոյ, դեմեռր երկրի, և փայլիճոն երկնի. Լմբ. ոզ: *Պղտատնիս զգաժոխս ասէ, և փայլիճոն զկինգայալ՝ արեգականէ բերեալ. ոմանք փայլիճոն զլուսնիձագն ասեն. Լմ. սահմ:

ՓԱՅԻԿ. գ. Բառ ոմկ. էէյիկ՝ այն է Ոսիւք՝ կամ հեռի ընթացօղ սուրհանգակ. *Սուրհանդակի փայլիկ, և այնոքիկ՝ որ առաջի պատրաստ վազեն ոտիւք, յորժամ պատրոնն՝ ի ձի ելանէ. Լմ. նթ:

ՓԱՅԼ, ի. ից. (գ. ա. Արմատ Փայլելոյ.

ՓԱՅԼ ՓԱՅԼ. Փայլուն. փայլիւն. և փայլուն. պայծառ. *Իբր զփայլ մուքսոր փայլական. Նար. ատատ: *Փառօք վայրիջէր, փրկիչ վերածեր, փայլիւ վմեզ բարձեր. Գնդ. (եթէ չկայ գրելի, փայտիւ:) *Փայլափայլն (կամ փայլ ըզփայլն) տալ. Տաղ. որպէս փաղփղել, շողշողել. ֆափէվ. *Փայլիւք լապտերօք (յն. մի բառ. Φανόν) եկեալ էին, և ջահիւք. Ոսկ. Նթ. գ. 30: *Գաղափալ երկնի փայլ փայլ, փայլք փաղփինատար՝ ած անձայրնի լոյս: Զարդ փայլենազարդ փայլից գայր յարեւելից. Նար. գաղ:

ՓԱՅԼԱԳՈՒՆԻԼ, նեալ. ի. * փայլել յոյժ յոյժ. պայծառանալ. լուսաւորիլ. *Արարածք ամենայն լուսով փայլագոնեալք ճառագայթմանն. Թեոդոր. կոս:

ՓԱՅԼԱԾԱԳԵՄ, եցի. ե. Ծագել փայլմամբ, լուսափայլ պայծառութեամբ. *Ի քէն փայլածագեաց լուսաւորութիւն ՅՈՅՆ ծաւչունէ երեսացն քոյն. Թեոդոր. կոս:

ՓԱՅԼԱԾԵԼ. ե. (Λάμπω. Corusco.

ՓԱՅԼԱԾԻԼ. ի. (ἄπτω, ομαι, accendo, or. στιλβω, fulgeo. փայլել վառ. ի վառ. փայլատակել. շողշողել. վոլֆիւս. *Նշոյլս իմն արեգականայինս՝ յորմս փայլատակեալս ... քանզի փայլածէ յոլով և սաէպ ստէպ շարժմամբքն. Աթ. որ. ղ: *Ըստ զանազանութեամբ ասատեղոց փայլածէն. Բրս. ոչ: *Թէպէտև առ ժամանակ մի փայլածէ կորմ հերձուածողաց, այլ ստէպ խաւարի. վասն զի ստուերին խօսին. Լմ. ՅԾԶ: *Ընդսոր երկնահոլովակառս առարկք երկուց լուսատարաց ջահ պայծառ ղամբարօք փայլածին (կամ փայլ ածին). Թեոդոր. կոս:

ՓԱՅԼԱԾՈՂ. ա. գ. Տ. ՓԱՅԼԱԾՈՒ (մոլորակ). *Արուսեակ՝ գաստղիկ, և փայլածօղ՝ վներմեռ. Փիլ. Ք. բան. (յն. Ἑωσφόρος. Lucifer. Stilbon. Mercurius. Անուն մոլորակի, որ ճառագոյն է արեգական, վասն որոյ և դեղձուաբաս երևի. և ըստ ստէպ արդարծմանն՝ ի մեղկիկ օրինակի. և ի գիս որպես գայիր և պատգամաւոր այլոց էր համարեալ. այն է հելլենս. ոտարիւք, եաէչի, դիւք, փիսիք, փ-պիք. *Փայլածուն (այսինքն փայլածօղ առաղն), զոր առաջոր երևեսի կոչեն ոմանք, և այլք աստղոնի. Աբիւս. Ծ: *Չորեքշաբաթի (օրն ըստ հռովմայեցւոց՝) փայլածուն. յն. Ἑρμῆς. պլս. օφαρիφ. Շիբ: *Միոյն մըտօք նրկարագրի, աղօտ նուազ ըստ փայլածուի. Շ. խոսք: *Իսկ առ վերոյ լուսնին, երկրորդ կոչէլ խորան, այն որ Հռմիս՝ ասեն լեզուաւ հռոմայական. իսկ ի սատկաց՝ որ օտարիզ ըզնա կարդան, և ըստ հայուածս փայլածու՝ յարմարական. Երզ. ոփ. Երի: *Փայլածուն մի առ կայ ի կենդանակերպս Մխ. այրիվան: (Ա՛յլ է և փայլածուն. ա:)

ՓԱՅԼԱԾՈՒՄՆ, ծման. գ. Փայլածելն. փայլումն. փայլիւն. *Որ ինչ միանգամ ըստ փայլածման երևոյթ նորին ելևակգ գործէ. Այդ. Բարձ:

ՓԱՅԼԱԾՈՒՆ. ա. Τηλαυγής, γές, αὐγάζων, ον. Praefulgens, eminus splendens, splendidus, um. Փայլուն. փալփուն. շողշողուն. պապռան, խափլան. *Ոչ աստ նեցուն է լոյս տեսանելի, փայլածուն է ի հնուձիս (այսինքն անդասին՝ ի քնէ), որպէս որ ի նմանէն ի վերոյ ասացոյ: Եթէ լինիցի ի մերձ մարմնոյ իւրոյ փայլուն ինչ փայլածուն ընտանալ... և տես ի մերձ մարմնոյ իւրոյ փայլուն փայլածուն ընտանեալ. Յոբ. ԼԸ. 2: Ղևս. ծգ. 38. 39: *Պայծառ և փայլածուն իբրև զոսկի լուսատար. Ոսկ. մ. Ը. 22:

ՓԱՅԼԱԿԱՆ. ի. գ. Πυράμις. Pyramis. Պիրամիդս, որ է հրաձև կամ փայլակնաձև. *Եղիցի արդ ըստ ուղիղ և վայելչական բանին՝ փայլականին հաստատուն եղեալ ատեան՝ հրոյ տարր և սեյմ. Պղտ. փմ:

ՓԱՅԼԱԿԵՄ, եցի. ե. ն. Ἀστράπτω. Fulguro. ἐκλάμπω, effulgeo. Փայլել. փայլատակել. ճաճանչել. ճողել. լուսափայլել պայծառ ծագել. շողալ. շողշողել. ցոլանալ և ցոլացուցանել. խափխլ. խարխլել. խարըլամագ, խարըլատամագ, եաչըրգամագ. ըշըմգամագ. *Ոգիս զորէն իբրև ի միջօրեոջ ամբ շուրջ լուսաւորեալ և փայլակեալ: Ի հրոյ յատականացուէ ապականացու լոյսս փայլակէ: Լուսոյ ազատղութիւն, զոր ասատղքն փայլակէն. փխ. խմսգան. Ե նմ. Ը: *Փայլակեսցէ նեգեալն, և որատասցէ հերձեալն. Նար. Ը: *Փայլակեսցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան. կՒ-ԻԷ. գՀ: *Մրեծին ծագմամբ չիոյլեն այլուստ, մինչ փայլակէ լոյսն անպատուաստ. Շ. յիշ. ատատ: *Փայլակեր ի թռուին (մրընուոյ) հոն: Փայլակեսցէ սուր թագաւորի: Քաղիս ապտ փայլակեցելոյ՝ եմուտ արգարացուիչ ընորհ: Զի և փայլակեցեալսն ի լուսոյ ճառագայթեան իմացի լոյս: Լոյս ի լուսոյ փայլակեալ. Պարապմ: *Փայլակեալք ի նեղբոյ սրեգական, որպէս յայնժամ աերն ի լերինն այրակերպեցաւ. Մաթս. ի ԻԻՌ: *Լուսք (լեզուիդ՝) ձեռն քո ատատ բանուոլի քարոզել, շողք փայլակեալ (περιαστραπτομένη) ի մատանեաց ականց. Բրս. ընէլ:

ՓԱՅԼԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Փայլակնատեսիլ. լուսափայլ. պայծառ. *Ո վ փայլակերպ և ՅՈՅՆ ատատ առագաստ. Ընտ. էՀէ:

ՓԱՅԼԱԿԵՐՊԵՄ, եցի. ն. Փայլակերպ առնել. պայծառացուցանել. *Փրկագործել զսիւնեզերս ... Հարատապատեսեալ հրաշափառքսն զատաչինն փայլակերպեալ. Ջեր. կՒ:

ՓԱՅԼԱԿԻՐ. ա. Կրօղ զփայլուն, այսինքն ունօղ կամ զգեցեալ. պայծառափայլ. *Արկեալ մանեակ սափիրական փառս փայլակիրս. ՅԻս. ոմ. չհ:

ՓԱՅԼԱԿԱՆ. ական. գ. Իրր փայլուն, կամ փայլեալ յաչս. որ և ՓԱՅԼԱՏԱԿՆ. որոյ յոքնականն լինի՝ փայլատակումք. (տես զկնի.) Ἀστραπή. Fulgur, fulgor. Շողիւն և նշոյլ լուսոյ կամ հրոյ որպէս կայծ և բոց անցաւոր. որպէս ատեղ լինի յամպս ատանց որոտման, և որոտմամբ հանդերձ. տես և ԿԱՅԾԱԿՆ. Լծկլատ, խայտ. ընկէր, եաչդէ. *Սրեցից իբրև զփայլական զսուսեր իմ: Եզեկ իբրև զփայլական նետս նորա: Իբրև զփայլական յայսկոյս և յայնկոյս ընթանան: Որպէս փայլական որ ելանէ յարեւելից, և երևի մինչև յարևմուտս: Եւ էր աեսիլ նորա իբրև զփայլական: Տեսանէի զսա ատանայ անկեալ յերկինից իբրև զփայլական, և այլն: *Մրի գասեցայց ընդ սպասողին, ընդ փայլականն լուսատանկին. Յն արդէ: *Զփայլական սիրոյ շնչուցանել. Աս որս: Իակ Եզէկ. Ը. 2. *Իբրև զսեսիլ փայլականդ. այլ Ա. օգղ. ի յն. ևս կրկին ընթերցուած սեսանի, փէդդոչ, կամ ἄυρα.

ՓԱՅԼԱԿԱՆԱԲԱՐ. ն. Իբրև զփայլական. *Փայլականաբար իմն արեալ սուսերին ի վերոյ (մերմ) հասանել. Յհ. կՒ:

ՓԱՅԼԱԿԱՆԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ զփայլատակումն, կամ բերի իբրև զփայլական. *Զայն արձակել վըրէժխնդիր՝ զսուրն որըէ փայլակնաբեր. Շ. էէս:

ՓԱՅԼԱԿԱՆԱԲՈՐԲՈՔ. ա. Բորբոքեալ որպէս զփայլական. լոյսանշոյլ. պայծառափայլ. լուսաւոր. լուսափայլ. հրափայլ. *Փայլակնաբորբոք Ճառագայթիւք. Խոր. հռէփս. Ե վերջ: Շ. Բարձր: *Զչեռ փայլակնաբորբոք շաւիղաց նորա. Ոսկ. լոս:

կամ ն. Իբրև զբորբոքումն փայլական. *Անմատոյց լուսով փայլակնաբորբոք չահաւորեալ ի չորս անկիւնս աշխարհի. Ան. Բարձր. զոր Շնորհալին պարզէ այսպէս. *Ըստ նմանութեամբ արեգական փայլեալ: Ո՛սահ Թերևս առեալ դրի ի Տծակ. Թէ փայլական ասի ոչ միայն փայլատակումն, այլև փայլածուս, և արեգակն:

ՓԱՅԼԱԿՆԱԴԷՏ. ա. Իբրու փայլակնատեսիլ. *Փայլակնագէտ նեսիան Հարեալ չի ջոյց. Աստ. էէէ:

ՓԱՅԼԱԿՆԱԾԱՌՈՒՄՆ. գ. Ծագումն հանդոյն փայլական. Գնդ:

ՓԱՅԼԱԿՆԱԿԱՅԾԱԿ. ա. Փայլակնայոյս. փայլակնաբորբոք. *Որոց զարհուրեալ ի փայլակնակայծակ Ճառագայթիցն քոյ. Ճէ. Լրէվ:

ՓԱՅԼԱԿՆԱԿԵՐՊ. ա. Փայլակնատեսիլ, և փայլակերպ: Պէտա:

ՓԱՅԼԱԿՆԱԿԵՐՏ. ա. Կերտեալ ի փայլատակից. փայլակնակերպ. *Կայծակունս Թափեալ փայլակնակերտ զաեսուզան կամ փոցանէր պաշ. Մագ. կա:

ՓԱՅԼԱԿՆԱՀԱՐ. ա. Որ հարկանէ որպէս փայլակն կամ կայծակն. իակ ՓԱՅԼԱԿՆԱՀԱՐ ԱՐՒՍԵԱԿ է Շանթահարեալ. Յանդուգնն չատատ փայլակնահար իմն որով սատակէր. Յհ. կՒ: *Զ յատաջագոյն ախոյեանն փայլակնահար սրսրեալ գիմատալ կացուցին. Ածբր. գ. 15:

ՓԱՅԼԱԿՆԱՀԱՐԱԾ. ա. ն. Հրաշալի և հրաշագործ փայլեալ իբրև զփայլական. հրաշափայլ. *Ո վ ինաչ փայլակնահարաչ: Փայլակնահարեալ ուղղեաց զատս մեր. ՃՃ: *Դատաստան սրսրվեցից՝ ի՛ փայլակնահարաչ՝ ի բերդ զմանն կենսատուին. Տաղ. ի յոհ:

ՓԱՅԼԱԿՆԱԶԵՒ. ա. ն. Ի ձև փայլականի. իբրև զփայլական. փայլակնատեսիլ. *Տեսիլ փայլակնաձև զուարթնոյն. Շաբ: *Սուր ածատուրս ... նշան աքանչելորեսեան՝ փայլակնաձև փայլմամբ յետատնեալ ... շողշողեալ. Նար. խե:

ՓԱՅԼԱԿՆԱՆԱԼ, ացեալ. ը Իբրև զփայլակին փայլատակել. ծագել յանկարծ և աչեզարկերպ պայծառութիւն. *Հուր փայլակնացեալ : Հրաբորբոք փայլմամբ փայլակնացեալք: Զփայլակնացեալ նչխար մարմնոյ նորա եգին ի գերեզմանի. Շար : Ասեն · Է՛Ե՛Ե՛ · Վ՛Ր՛ Հ՛ · Խ՛ :

ՓԱՅԼԱԿՆԱՆՄԱՆ · ա · Ն. Նման փայլական. *Ի ինդիր վրիժուց սրձակնկիպ զձեռն իմ փայլակնանման առաբար. Սիաա · աղ. *Ձկաեալ ձգիս ի բարձունս երկնից փայլակնանման յաւուր գալստեան անմահ արքային. Նար · Խ՛: *Զհոգին փայլակնանման վերհամբարձեալ վե հից : Սուքա բարձնական՝ փայլակնանման : Սոսկալին փայլակնանման երևեալ լուսափայլ կերպիւ. Շ. գազ: *Ձարքայսն երկնից փայլակնանման երևեալք · Երզն · Ը ·

ՓԱՅԼԱԿՆԱՆՉՈՒՅԼ · ա · Լուսանչուլ · լուսափայլ · *Ընտրեալ որչեաց ի քարանց յաբուսոյ զփայլականանչուլս · Նար · Խ՛:

ՓԱՅԼԱԿՆԱՊԱՏՕՒԱՒ· Ն ոյն ը վ· Փայլակնապատառ երեսոք ... աղօթս սպանողացըն մատոյ ցանկը. Տծոպ:

ՓԱՅԼԱԿՆԱՏԱՐԱՆ · ա · Որ սիրեէ ըզփայլատակունս, կամ սիրեի իբրև զփայլակըն · *Ծայլագոյն լուսոյ ծագուածն ... փայլակնատարած Ճառագայթիւ սիրական փայլմամբ. Խոր · Վրդվ · *Վասն մեր ի խանձարուրս շարունակեալ վիրարկօղն փայլակնատարած լուսոյն. Ջ՛ր · ԼՒ · *Փայլակնատարած չափիլ. Շ · գազ:

ՓԱՅԼԱԿՆԱՏԵՍԻԼ · ա · Որոյ տեսիլն է իբրև զփայլակն · փայլակնացեալ գիմօք · *Երբոք հնձն պատեալ պայծառացան իբրև զփայլակն. և նոյն շնորհաց հաղորդք էին հայրն սկզբանէ, և սիսոյն՝ արք փայլակնատեսիլք. Վ՛Ր՛ Հ՛ · Խ՛ :

ՓԱՅԼԱԿՆԱՑԱՆ · ա · Իբրփայլակնացեալ: Գ·Ն՛ :

ՓԱՅԼԱԿՆԱՑԱՅԾ · } ա · Որ ցայլեկ կամ ՓԱՅԼԱԿՆԱՑԱՅՏ · } ցայտե զփայլատակունս. հրացայտ · բոցանչուլ իբրև զփայլակն. *Զոր հրեղէն աձեռօքն փայլակնացայլեի հնչմամբ լնգունել ոչ բաւէին. Պրոկ. Ներէ· չ՛ : *Տեսանեմ այր մի փայլակնացայլեի: Մերկացեալ ի փայլակնացայլեի փառացն. ՃՃ : *Զարհուրեալք ի փայլակնացայտ և յանմատոյց լուսոյ ետուն ձեռն: Յորմէ ապաքեալ դողային փայլակնացայտ ի լուսոյն : Զսարհուրեալք ի փայլակնացայտ տեսլենէ դատաւորին. Պիտ: Շար: Սարգ · Ի· պ· ը: *Ան՛պ քըն՝ լուսատուակ, փայլակնացայտ և այլն : Փայփայուած և փայլակնացայտ պայծառուած (ականց) · Խոր · Վրդվ · Վ՛Ր՛ ոա՛:

ՓԱՅԼԱԿՆԱՒՈՐ · ա · Ոհնօղ զփայլակին կամ զկայծակունս. *Հուր փայլակնաւոր, բոցք բարբրաւոր · Գ·Ն՛ :

ՓԱՅԼԱԿՆԵԼ · Տ · ՓԱՑԼԱԿՆԵԼ: Գ·Ն՛ :

ՓԱՅԼԱԿՆՈՂՆԹԱՑ · ա · Ընթացօղ որպէս փայլակն · *Ի միշոց տարածման երկնաձոխ և փայլակնընձեաց խոշիդ ձեակի · Նար · Խ՛:

ՓԱՅԼԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Փեգոց. Splendor. Փայլատակութիւն. փայլակելն · փայլակն. և փայլուձին · ցոլմունք · շողիւն · *Ջնոհլոտն զնա արժան է կոչել տեղուեան փայլակմանց յաբն լուսոյ · Փիլ · բագն : *Ալօա և չափա · սր, որքան շաղոք փայլակումն ոչ կացեալ յերևմանն · Տծոպ : *Որպէս մեք ի ձայնել որոտման, կամ շողոք փայլակման՝ զկլոտիս ի վայր արկանեմք. Գէ·էս : *Իբրև ի փայլակմանէ կիճ ի սաստիկ որոտմանց այնպէս փառըսական լնդրն ի տերունական կերպարանս. Նոցն : Յորոտումն ամպոցդ Նոյեայ, և ի փայլակումնս · Սարգ · ա· պ· ֆա՛ : Ն֊ Ե· պ· Ե՛:

ՓԱՅԼԱՏԱԿԵՄ, եցի · ն · } Աստրապտո, աստրապաւ. Fulgur, fulgura. Ցոյնականն բառիցս Փայլատակն, և Փայլակն. (զի ոչ լինի ասել փայլակուձիք ·) էյլոլիէր · էՒՀՀ· Ա՛Ե՛ · *Ձայնք և փայլատակունք: Ցաճախեաց զփայլատակունս իւր, և խռովեցոյց զնոսա : Գնացեն նետք կորովիք փայլատականց (ցոյ շանիք փայլական), և իբրև ի լայնալիճ ալեղանդ յամպոյն ոստիկն ի նպաստակս. և՛: *Փայլատակունք ոչ եթէ այլուսեակք են, եթէ ոչ ի բնուածէ հրոյ : Ոչ զփայլատականց և ոչ զրոտմանէ, և ոչ վնասուարէ ձառէ : Որք արժանի են փայլատականց, և կայծականց : Փայլատակունս, և չանեմս հրացեալս. Եղիի: Մ՛ոդ: Ե՛ա· ի· ա՛:

ՓԱՅԼԱՏԱԿՈՒՆՔ. Փեգոց. Splendor. Լամպաս, fax. (իսկ ի ա· lampa, փայլակն ·) ձաջրաչ, carbo. (որ և ԿԱՑԱՏԱՆ, իբրու կայծ.) մարմարկող, splendor vibrans. Փայլմունք · շողիւնք·ցոլք լուսոյ · Ճառագայթք · Կծիւել պոա՛, Կայծէր · *Կայծակունք Թօմափէնն ի նոցանէ իբրև ի փայլատակաց պղնձոյ : Ի փռնչելոյ նորա փայլատակունք հատանին : Փայլատակունք հատան ի նմանէ : Ճառագայթք հատանէին իբրև ի փայլատակաց հրոյ · ևն : *Ճառագայթաառեալ լուսով շուրջանակի փայլատակունս ընդունել : Որպէս զՃառագայթս իսկ զգեցեալ այնպէս պայծառագոյն առնէ, ոչ յերկիր ծագեալ փայլատակունս, այլև քան զերկինս ի վեր տալ ծեալ: Բացեալ աեսանելեացն փայլատակունս սրձակել լուսոյ · Փիլ · ԼԻՒ · գ· 43 : Ոսի· ՀՀ· ա· 15 : ՀՀ· ա· 11: *Ի գուրս ոստչէին քաջ զրահաւորք որպէս ի փայլատականց Ճառագայթք : Փայլատակունք ի մերկապատեան վտակատարացն բազմածէք հատանէին · Խոր · գ· 37 : Ցհ· ԼՒ :

ՓԱՅԼԱՏԱԿՈՒՆՔ · Կերասոյց . Fulmen. Շանթք · կայծակն · կայծակ · էլյոբրբ՛· *Որ յողմոցիա պատկերն է, փայլատակմամբ այլեցաւ · Ե՛· ԻՀ · Ի՛: *Կենդանեացն իսկ ի յերկնից փայլատակմամբ պատառ էր սատակել զպնպիսին : Ոչ վաղվաղակի փայլատակմանցն ի յերկիր իջուցանէ ի վերայ այնպիսի մարդարէիցն. Մ՛ոդ : *Տէր, ես ոչ երկնչիմ ի քէն, առաքեա յիս զփայլատակուձն քո. և կամ այլ ինչ վիշտս և տանջանս. (կամ , առաքեա յիս տէր փայլատակուձն , կամ գև , կամ այլ ինչ ցասուձն) · Վ՛Ր՛ Հ՛ · Ի՛ :

ՓԱՅԼԱՏԱԿՈՒՄՆ, կանչ · գ · Աստրապի, աստրապաւ. Fulgur, fulgura. Ցոքնականն բառիցս փայլատակն, և փայլակն. (զի ոչ լինի ասել փայլակուձիք ·) էյլոլիէր · էՒՀՀ· Ա՛Ե՛ · *Ձայնք և փայլատակունք: Ցաճախեաց զփայլատակունս իւր, և խռովեցոյց զնոսա : Գնացեն նետք կորովիք փայլատականց (ցոյ շանիք փայլական), և իբրև ի լայնալիճ ալեղանդ յամպոյն ոստիկն ի նպաստակս. և՛: *Փայլատակունք ոչ եթէ այլուսեակք են, եթէ ոչ ի բնուածէ հրոյ : Ոչ զփայլատականց և ոչ զրոտմանէ, և ոչ վնասուարէ ձառէ : Որք արժանի են փայլատականց, և կայծականց : Փայլատակունս, և չանեմս հրացեալս. Եղիի: Մ՛ոդ: Ե՛ա· ի· ա՛:

ՓԱՅԼԱՏԱԿՈՒՆՔ. Փեգոց. Splendor. Լամպաս, fax. (իսկ ի ա· lampa, փայլակն ·) ձաջրաչ, carbo. (որ և ԿԱՑԱՏԱՆ, իբրու կայծ.) մարմարկող, splendor vibrans. Փայլմունք · շողիւնք·ցոլք լուսոյ · Ճառագայթք · Կծիւել պոա՛, Կայծէր · *Կայծակունք Թօմափէնն ի նոցանէ իբրև ի փայլատակաց պղնձոյ : Ի փռնչելոյ նորա փայլատակունք հատանին : Փայլատակունք հատան ի նմանէ : Ճառագայթք հատանէին իբրև ի փայլատակաց հրոյ · ևն : *Ճառագայթաառեալ լուսով շուրջանակի փայլատակունս ընդունել : Որպէս զՃառագայթս իսկ զգեցեալ այնպէս պայծառագոյն առնէ, ոչ յերկիր ծագեալ փայլատակունս, այլև քան զերկինս ի վեր տալ ծեալ: Բացեալ աեսանելեացն փայլատակունս սրձակել լուսոյ · Փիլ · ԼԻՒ · գ· 43 : Ոսի· ՀՀ· ա· 15 : ՀՀ· ա· 11: *Ի գուրս ոստչէին քաջ զրահաւորք որպէս ի փայլատակաց Ճառագայթք : Փայլատակունք ի մերկապատեան վտակատարացն բազմածէք հատանէին · Խոր · գ· 37 : Ցհ· ԼՒ :

ՓԱՅԼԱՏԱԿՈՒՆՔ · Կերասոյց . Fulmen. Շանթք · կայծակն·կայծակունք·էլյոբրբ՛· *Կազմէր փայլատակաց նմանութիւն: Ի առն նորա փայլատակունք աեղացին, և նա խաբեալ ոստակեր՝ ներուի մինչդեռ աեան առաջի կայր՝ փայլատակունք անկան ի վերայ · Ե՛· ԻՀ · Ի՛: *Ձմուռս ած , որչափ բարկուիցէ , քանի՞ փայլատակունց (արժանի) գործս գործեմք. Ոսի· Հ· Ի՛ · Ձ՛ : Տե՛ս և ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ :

ՓԱՅԼԵՄ, եցի · ը · Տէլնօ, λάμπω, λαμπρὸς γίνομαι, ἐκφαίνομαι. Splendeo, luceo, claresco. Նշոյլս արձակել · շողալ · շողշողիլ · ծագել · պայծառանալ · արտաքայլել · երևելի լինել · էայլիլ · էափիլ · գլուխս էարկանգ · *Փայլեսցես աեսլեամբ նոանուն. Եղիի · Ի՛· 29: *Որ հանապազաօրեայ լիշատակ երևեալ աեառն՝ յակոբեան զաւակին փայլեցէ : Աւրեգանատես փայլէ ընդ երկինս : Ցանմատոյց լուսոյն փայլեցին իբրև զարեգական : Հուր ծածանելեն փայլեաց ի գիմաց նորա: Փայլեաց յերեսաց պատկերին արտաքս լոյս · Ա՛Ե՛ · Խոր · Վրդվ · Ցհ· ԼՒ : Շ· Կո· ՃՃ : *Փայլէն որպէս զարեգական : Փայլէն արդարքն յարքայսն լեզեի : Ցարեւելից փայլեաց Ճառագայթի աուրք խաչին : Փայլեսցեն գոր

ծղք բարեաց՝ ընդ լուսաթափիչ մարտիրոսան: Փայլեցուածք գործովք բարեաց՝ ի յերկինսին առաւգաւտին: Շար: *Փայլեցին առաքինու-թիւ: Մասունք առաքինուհիցն, որով փայլեցին մարդիկ: Փայլեաց ի գիրս աւանդականացս. Ոսկ. յհ. ի. 15: Լմի. ազ: Նար. ՟:

ՓԱՅԼԵԼ. Ձառաղայթել. բղխել որպէս լոյս. *Որ ի հօրէ ասի ելանել, քանզի ի բանէն՝ որ ի հօրէ խոստովանեալ, փայլէ, առաւքի և բաշխի. որդի ի հօրէ առաքի, իսկ որդի ցհոգի առաքէ. Ան. ի հոգին ՟:

ՓԱՅԼԵՄ, եցի. ն. Տալ փայլիլ. լուսազարդել. շողացուցանել. ցոլացուցանել. պայծառացուցանել. ֆայլեցնել. ֆրլեմնաց. *Փայլեաց մարմնով զլոյս ածուղեն: Զլոյս պի տուրեն քո փայլեսցէ. Շար: *Զկրմուրեիք առուրք սիրոյն զառաքինութեան փայլէ. Յճաթ. ըա ֆ: *Եւ կուրութի՟ աչաց նոցին՝ յաչքս հոգւոյս փայլեա զարիթին. Յ՟ ուրէ: *Ըզկուսինն հանիսիմեալ զհոգին հրաւառէ, զմարմինն փայլէ: Զայրն ձդնազգաց զնիկոդեմս փայլեաց. Գ֊ֆ: *Ուր արեգակն քո փայլեաց զիմանալի լոյսն. Վրդն. ազ: *Անչափ դեղեցկութի՟ փայլել լիներ. Նանաս: *Հայցմամբ առուրք մարգարէիցն, և փայլէրցին. Գ֊ֆ:

ՓԱՅԼԵՆԱԶԱՐԴ. ա. Զարդափայլ. ուրոյոզ զփայլիւն զարդուց. *Զարդ փայլենազարդ փայլից գոյր յարևելից. Նար. փազ:

ՓԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Տ. ՓԱՅԼԵՄ. ն. *Փայլեցուցանի զընորհացն բարձրութի՟: Զլուսաւոր վարդապետին ոյսպէս Ճառագայթս արեգական փայլեցուցանել. Ագաթ: Յճխ. ծ՟: *Ոչ ունին բնաւորականն լոյս փայլեցուցանել յերևման արևակին. Շ. ֆայլ: *Զան զձին սպիտակացուցանել, և քան զսար տուաւել փայլեցուցանել. Սարգ. յոզ. ֆ՝: *Զգեղեցկութիւն վայելչ անմեղութեան երևեցի և փայլեցի. Լմի. ազ: *Զլուսին և զաստեղս փայլեցուցեր ի զարդ գիշերոյ. Ճգ. հին: *Ա՟յսօր զփայլակն աքաչուութե՟ զլոյն փայլեցուցանի՝ ի դժոխոց քնաւթիւն: Զորս (զառւրքս) շուրջ փծրիլով զմիմեամբք փայլեցուցաք. ՃՃ: *Եւ զքև շուրջ փայլեցուցից ասացուածովքս. Աֆոբ. ՀԼԲ: *Զսաղաւարտն փրկութե՟ ի գլուխ եգին, և ըզքանն կենաց անգ փայլեցուցին. Լմի. փազ:

ՓԱՅԼԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Որ փայլեցուցանէ. *Ո՟վ լուսոյ՟ հոգւոյ փայլեցուցիչ. Վրփ հոյ. յ: ՆգԽ:

ՓԱՅԼԻՄ, եցայ. յ. Տ. ՓԱՅԼԻ՟Մ. լ. *Ի գոյն արեան կարմիր փայլիք, զոր ինքնակամ ձերով հեղիք: Ցամենայն հրապարակս փայլեցաւ. Շ. եէե: Լմի. պԲԳ:

ՓԱՅԼԻՒՆ, լմանի. գ. Στίλβωσις, φέγγος, ἔκλαμψις. Splendor, fulgor. որ և ՓԱՅԼՈՒՄԸՆ. փայլէլն. շողիւն. պայծառաւուն. ֆայփլը, ֆայլուռնե՟ի. ֆրլեմասը, ֆրլեգլէգե. *Ի փայլէն փայլառականդ զինուց: Փայլէն զինուն: Զփայլէն զոսկէղէն վառելոյց: Ցարծն դեղեցկացաւ՝ ի փայլէն. Լն: կամ *Ընպա թէ անդէն՝ ի տեղւոյն կացցե փայլէնն, և ոչ տարածանիցի, սակի կեղրն է: Փայլէն ինչ, կամ մազ սպիտակ: Փայլէն փայլածուն ընծայեալ. և այլն: *Զոսկւոյն, զականձն փայլէն: Ի փայլէն հրոյ: Եաժա զփայլէն լուսոյն Ծագեալ՟ի ծմանէ ՟ի ԼուԸրան: Փայլէն լուսոյն՝ որ յայտնեաց զքաւա ածուէն. Ոսկ. յհ: ճՃ: Շ. ֆի՟: Խգն՝:

ՓԱՅԼՈՂ. իբր գ. Փայլածող, այսինքն փայլածու. *Ի ՟նէրքոյ փայլողի, արուսեակի, լուսնի. Փիւ. ՟է. ֆ. 75:

ՓԱՅԼՈՂ. ա. Լափորձ, ρα. Elegans, venustus, ta. Որ փայլէ. պայծառ. չքեղ. *Գղափիւռա-փայլողս կի՟ փայլուռնե՟Գաչիան:

ՓԱՅԼՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ ունի զփայլուռնե՟ փայլող. փայլէլ. *Լուսինն որ ոչ կարէ ծագել լոյս հանդրական, այլ փիչերոյ մասին նուազ փայլողական. Եբե. ոփ. ՟ երի՟:

ՓԱՅԼՈՂԱՊԵՍ. մ. Փայլմամբ իւրք. որպէս փայլուն և լուսաւոր. *Զսոհ քեզ վառեմ փայլողապէս, Թէ զոր խրատեմ՝ առնես այսպէս. Կրպփ. ոփ:

ՓԱՅԼՈՂՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՓԱՅԼԻՒՆ. *Փայ.

ՓԱՅԼՈՒԱԾ, ոյ. Լողլուռնե՟ ջրոյ, և լոյս հրոյ՝ կազմին պահք արդարոց. Երբե. մֆ՟: *Իբրև զփայլուած լուսածագ բոցոյ. Նար. խ:

ՓԱՅԼՈՒՄՆ. լմանի. Տ. ՓԱՅԼԻՒՆ. *Դիմաեւլով մեզուցն զփայլուռնե՟ աստեղն: Բայարձակ փայլմամբ հոգւով երդեն: Ճառագայթ արձակ փայլմամբ զսմենայն զդայարանս մեր լուսաւորել: Ի փայլուռնե՟ հրաշալի լուսոյ: Երևեալ իբրև զփայլուռնե՟ տուն՟էնն. Շար: խար: Սարգ. ֆ. ՟: Շ. մֆ՟: *Մի չեիջցին առ՝ի մեզ լուսոյդ չնորհաց փայլումունք: Տօնս տարեկանս փրկչին փայլման կատարեն: Ներբողել ես մաքուրդ փայլուռնե՟: Նար. լՃ. Ե ֆ՟:

ՓԱՅԼՈՒՆ, ընոյ. ա. Στιλβων, ἀυγάζων, τιλαυγής, ἐξαστράπτων. Splendens, fulgens, splendidus, candens, candidus φανότατος, lucidissmus. Որ ունի զփայլուռնե՟. փայլէալ. փայլող. փառքուն. պայծառ. չողչողէալ. (գրի վրիպակաւ և Փայլուն.) ֆալէլուն. ֆրլեգմ. *Իբրև զանեսիլ փայլուն պղնձոյ: Ոչ գոյր չափ պղնձոյ փայլնոյ: Զորքք նորա եղեն փայլուն սպիտակ յոյժ: Փոխեցաւ հանդերձ նորա, և եղև սպիտակ փայլուն: Լինիցի տեղի այրեցածին փայլուն: Փոխեալ իցէ մազն ի սպիտակ ի փայլուն: Եղիցի ի տեղի կեղծոյն սպիտակ փայլուն. և այլն. որ և ասի ՓԱՅԼԱՏՈՒՆ. *Փայլուն ՃաՃանչիլք Ճառագայթեալ ի մեզ: Հրաւշալի փայլուն պսակաւ ի քարէ պատուականէ. Դ՟ենե. ՃԺաց: Ցկ. ԼՃ:

ՓԱՅԼՈՒՆԱԿ. ա. Փայլուն՝ իբր նուազական. ֆայլուռնի. ֆալէլուռնի. կամ Ունօղ ըզփայլ լինն. *Դոյզն պալար փայլունակ տգեղ լնոացեալ. Նար. ԽԲ:

ՓԱՅԼՓԱՅԼՈՒՄՆ. գ. Փաղփիւն. շողշողիւն. ֆալէլուռնէ. *Անգ էր տեսանել զփայլփայլուռնե՟ ասպարաց. ՄԵար. ԷբԷց:

ՓԱՆԴԱՂՆ, աղան. գ. Σπλήν. Splen, lien. Մասն փորոտեաց՝ թխագոյն, կակուղ, սպնգային, ընդունարան աւանդանդին. ֆանդէղ. փալգ, ֆրհալ, սի՟էի՟ն՟է. *Լէարդ և Թոք և փայծաղն և աղիք և երիկամունք. ՑճՃ. Ի: *Ցորժամ անմաքրուիք լինիցին սուտ լերդաւն զամենայն փայծաղանն անգայտուռնէ ունիցի՝ մաքրելով. Պզած. փՀ՟: *Փորոտիք եւ Թոքն. սխոնգանք, սիրտ, փայծաղն, և այլն. Փէլ. այլաբ: *Ուսալ՝ սպա լերդ և փայծաղն. Ոսկ. յհ. ա. 24: *Սեաւ Թանձրագոյն փայծաղն. Ս՟գգ. ֆէ: *Հանդերձ լերդիւն և փայծաղամբն. Սահ՟: *Եւ փայծաղն պինդ լինի (ՀերՀեսեան) Մխ. էֆվ:

ՓԱՆԴԱՂՆԱՑԱՒ, ի, աց. ա. Σπληνοχόϛ. Lienosus, splenicus. Փայծաղոտ. որ ունի ցաւ՝ի փայծաղն. փալգէլը. *Ո՟պէս Թէ տեսանիցես զոք ջրգողեալ, կամ փայծաղնացաւ. Ոսկ. գվ: Սարգ. սաեպ:

ՓԱՆԴՂՆԱՑԱՒ. ոյ. } գ. ΣπλήνՓԱՆԴՂՆԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. } νεον. Splenis dolor. Ցաւ փայծաղան. փալգ ազբբը. *Չերմն, կամ փայծաղնացաւն: Հա՟նապազ հետ այս ջերմանդ փայծաղնացաւուն լինի. Մխ. էֆվ:

ՓԱՆԴՂՆՈՑ, ի, աց. ա. Ունօղ զցաւ փայծաղան: Բֆվի՟:

ՓԱՆՑ, ի, ից. գ. Ξύλον. Lignum. Նիւթ. կամ մարմինն ծառոց, եթէ հաստեալ, և եթէ ի տունկն. ֆափ, էէփ. օթան. *Տապան ի չորեքկուսի փայտից: Պատառեաց փայտ յողջակէզ: Կախեացէ զքեզ զվայտէ: Փայտ նիզակի: Ի բազում փայտից զուարթանայ հուր: Ընտրեաց հիւան փայտ: Աւ փայտն՝ որ քան զնաւափայտն տկարագոյն է, այլն. զակէ. ևՀ՟: *Ո՟վ հրաշիցս չնչին փայտիս ... Զաղկ մի՝ ի լերանտէ ցամաք փայտ: Ի վերայ փայտի (խաչի) կախել Ը՟ չարագործան. Ան. բարչ: Իգն: *Չանձն ընդ փայտ խաչին յոի՟ տեհչանաք կախեաց. Նար. ՃՀԲ: *Արկին զնա ի բանտ, և զտան ի փայտի (կոճղն) զգուշացան: Հանին զտան ի փայտէն. Ճ. Ա: *Հարին զփայտ նշանակի Հայնի ազգման (այն է կոչնակ). Վրփ օսի:

ՓԱՆՑ. որպէս Ծառ. տունկ. ազաճ. *Փայտ պտղաբեր: Փայտս ամենաբեր: Փայտ փշաբեր: Զդրին և զփայտ իւղոյ: Զի՟նչ լինիցի փայտ որթոյն յամենայն փայտից ոստոց. որ են ի փայտս անտառի, ևն: *Ի պատոյ փայտինն Ճաշակեալ: Փայտին (խաչի) զփայտ սրբեալ. Խար: *Փայտ կենաց: Ի փայտին կենաց. Շար: *Ցամենայն փայտ՝ որ է ի դրախտիդ, ուսեալ կերիլքը. բայց ի փայտէդ գիտելոյ զբարի և զչար, ևն. Փիւ. այլաբ:

ՓԱՆՑ ԸՆԿԵՆՈՒԻ. որպէս փորձել զքարիս և համայել. *Փայտ ընկենուին, և վճռակս արկանելին, Թէ որ ընդու որումէ դատաս հասցէ յաշակերտութի՟. Եվիւ. ի՟:

ՓԱՆՑԱՒԲԵՐ, ի, ից. ա. Ξυλοφόρος. Lignifer, calo. Որ չալակեալ բերէ զփայտ. փայտակիր. ֆափ էէբօզ, էբօզ. օթան ՃաՃայան, ՀեօՃԳ. *Փայտաբերք, և ջրակիրք. Ցե՟. Ի. 21:

ՓԱՆՑԱԳՈՐԾ. ա. Գործեալ՝ շինեալ՝ի փայտէ. փայտակերտ. *Զպատակերտ մարդագործս Հարատագործս հիւսանց. Ագաթ: *Զարդեցին զփայտակերտս նոցա, այսինքն զփայտագործս, զպատրոյն ասէ. Մխ. էէՏ:

ՓԱՆՑԱԿԵՐՏ, ի. ա. Ξύλινος. Ligneus. Նոյն ընդ վ. Ի փայտէ կերտեալ. փայտաշէն. փայտեղէն. ֆափ. օթանՃան՝ ՃահՃափան. *Զամ կահ փայտակերտ. Թագ. լ՟. 20: *Փայտակերտն գործի (խաչն) փայտակերտ լաստաց (նաւակ). Նար. ՀՃա. Ե Խլ: *Փայտակերտ խորան: Փայտակերտ ձև խաչին: Հրդեհ հակէզ եղեալ առատատաղ փայտակերտ եկեղեցւոյն. Անան. Հիէգ: Եբե. լ: ՃՀ. ի՟:

ՓԱՆՑԱԿԵՐՏ. գ. Ξύλινον. Lignum. կերտուած և շինուած ի փայտէ. ֆափէ ՀէԽ. ՃահՃափ պինա, ՃահՃափ իւի՟. *Զարդեցէք զփայտակերտս նը՟: Հրձիգ արար զփայտակերտ զուարթանից նորս: Հրձիգ արարին զամենայն փայտակերտն: Զամենայն փայտակերտ քաղաքին հրձիգ առնէին: Զփայտակերտն հրով դատել: Փայտակերտ սղնիւ գեմ յանգիման կամարին. ա՟. Ե. Գ. ի՟: Եվիւ. Խա՟. 25: *Տարրեզէն փայտակերտն որ քաւաթևն. Շար:

ՓԱՆՑԱԿԵՐՏԻԿ. գ. Դոյզն փայտակերտ. բոյն ի խուռոյ կերտեալ. լուէ լէ՟էէ իւի, Եուվա. *Տաարակն ի գործ սրկեալ զդուզնաքեայ փայտակերտիկն. Ագաթ:

ՓԱՆՑԱԿԻՐ, կրի. բաց. Տ. ՓԱՆՑԱՒԲԵՐ. *Փայտակիրք և ջրբերք: Փայտակիրք մեռցեալ՝ Ճգ. ՄֆԵ: Ի ՟է. ի՟: *Բեռնակիրս փայտակրաց ... այսինքն փայտակիրս, կամ փայտակրեալ. Փարպ:

ՓԱՆՑԱԿՈՑՏ. կուտի, ից. գ. Կոյտ փայտից. բազմութի՟ փայտից. *Փայտ գիզեալ. հուր, և փայտակոյտ բազում վկուեալ՝ սրամուռեալ ուեառն. Եա. լ. 33. յն. փայտ

բաղումք։ * Կուտեալ կային առ ցամաքաւն իբրև զփայտակոյտս անասուաց. Վրդն. պմ։

ՓԱՅՏԱԿՈՏՈՐ, ի, ից. ա. Ξυλοκόπος, Lignorum caesor, lignarius, lignator. Կտտորիչ փայտից. փայտահար. Հատիչ ծառոց, և պատուհասիչ զարդէն հատեալս. ՃԱՓ ԽՓՐՈՂ, ԽՈՐՈՂ. ՕՓՈՒՃՈՒ, ՕՓՈՒՆ ԽԷՆԻՆ, Օ ՓՈՒՆ ԷՈՐՃԻՑ. * Ի փայտակոտորէ ձերմէ մինչև ցչրքեր ձեր։ Եղևն փայտակոտորք և ջրակիրք ... Եւ կացոյց զնոսա յաւուրն յայնմիկ փայտակոտորս և ջրակիրս ամենայն ժողովրդեանն, և սեղանոյն այ. Օր. ԽԵ. 11։ Յես. ԺԵ. 21. 27։ * Ջմի ոք արբանեակ ունիցի ... զի մի անձամբ ջրեր լինիցի, և փայտակոտոր, և հրավառ. Սարգ. յոթ. Ը։

ՓԱՅՏԱԿՈՓ. Նոյն ընդ վ. (ըստ յն. առման. զի գծէօս, գծէքօ, է կոտորումն, կոտորել, հարմամբ հատանել.) * Եօթանասն հազար փայտակոփ, և ութսուն հազար քարակոփ ի լերինն. Եզր. ԹԳ։

ՓԱՅՏԱՀԱՏՈՑ, ի, ից կամ ից. ա. գ. Հատանօղ զփայտ. որպէս մարդ փայտակոտոր. * Սուսերս յաղագս խոհալարաց և փայտահատաց։ Մագ. Ը։

Մանաւանդ՝ որպէս Գործ հատանելոյ զփայտ. որ և ՓԱՅՏԱՏ, ՏԱՊԱՐ. * Եւտւ նոյա փայտահատս և բրիչս։ Մանգալն ասյ զինքն ի հնձօղն, կամ փայտահատ ի հիւսն. Վրդ. հդ. իա։ Լխ. ոչ։ * Փայտահարքն առին զփայտահատքն, որ է կացինն, և սկսան կտտորել զծառսն. Վրդն. ոոակ։

Ըստ կրկին նշանակութեանց գրի. Վրդ. հդ. ծա։ * Իցէ մարդ՝ որ հարկանէ զփայտահատ (իմա փայտատ) բազում անգամ, և ոչ կարէ հատանել զծառ. և է այլ՝ որ ունիցի ըզփորձ գործոյն, և սակաւ հարկանելով հատանէ զայն. իսկ փայտահատ (իմա փայտատ կտտոր) ասէր զնմանսոսն և զնոսաւոր գործսն»։

ՓԱՅՏԱՀԱՐ, ի, աց. ա. գ. Κόπτων. Caedens. Մարդ՝ որ հարկանէ և հատանէ ըզփայտ կամ զծառ. յն. գծէքօվ, ևն. * Մինչեզ վերանայցէ՞ փայտատ առանց փայտահարի։ Ոչ էրնն ի մէզ փայտահարք։ Տապաբառերք եկեղցեն ի վերայ նր իբրև զփայտահար. Ես. Ը. 15։ ԺԴ. 8։ Երեմ. Խ. 22։ * Ի քարահատից և ի փայտահարաց։ Եզեկ փայտահարն այնչափ անողորմ և գառնաբարոյ է. Փիլ. փեռական։ Բրս. Տրկ։ Իակ Ես. Ես. 10. * Կտտորեացին իբրև զինարի փայտահարաց (կամ՝ իբրև զինարի ի փայտահարաց)»։ յն. ունի, մայրի չնաւաւոր, կամ անտառ ի բացեայ. դոր Նէր. Ը. Թռւթ առնուլ իբր փայտ հարեալ, կամ ծառ հատեալ, յաւելն, * Ի բարձրութէ անկեալ գիսկանցն մնտ առ մնտ խուացեալ իբրև զփայտահարս մայրուսոյց»։

ՓԱՅՏԱՀԱՏ. գ. որպէս փայտահատ, փայտատ. տուպար. * Յայլսում աւուր կտտորէր զփայտ, և չըխպատեալ գնն ոնէր զփայտահարն, և եհատ անդէն զուրնս նր. Ճ. Ա։ * Մինն ի բանտապահացն առեալ փայտահար՝ ուժգին եհար զդագաղն, և հեզաւ ուղղն. Ղ. Իէլիէ։

ՓԱՅՏԱՄԱՆԴ, ի, ից. ա. Փայտիւք մածեալ. ի փայտից ղօդեալ. (որպէս նաւն, կամ տապանն Նոյի). * Ուներլով փոխանակ փայտամած տախտակացն զՀինն ուղղափառ հաւատոյ. Փարպ։

ՓԱՅՏԱՆԱՐԿ, ի, աց. ա. Որոյ յարկք են փայտեայ, կամ ձեղունն փայտակերտ. Ժամ՝ փոխանակ Ծածկով. * Գրակեալ ոսկւով զփայտայարկ գմբեթն այլ կամ ուղիղկէին՝ չի նէ վնաս կոփածոյ քարամբք. Յհ. կի։

Նե գ. Յարկք կամ ձեղունն փայտեայ. ժամ՝ փոխանակ Ծածկ. * Ջոքը կամ ուղիղկէին փայտայարկան վերացուցեալ քարայարկ շինեաց. Ասող. Ը. 3։

ՓԱՅՏԱՆԱՄՐՄԱՐ. ա. Յարմարեալ ի փայտից. փայտակերտ։ Ճ. Ր։

ՓԱՅՏԱՆԱՄ, այց. է. Իբրև զվնայտ լինել յերեսաց կրօոյ, սառնուլ. և կապիլ կաչկանդիլ. ժամ՝ նաև իբրև. * Ի տուէ արևակէզ լինէի՝ ի խորչակէ, և զցայգ ի ցուրտ փայտանայի. Մծբ. Ծ։ Յորմէ և Նէ. էպէի. * Ի տուէ արեգականակէզ լինէի, և ի գիշերատուին ի կրտող փայտանայի»։ Ածազակ քն կային փայտացեալք ի դուրս նորա մինչև յաւաւօան. Վրդ հդ. յ։

ՓԱՅՏԱՊԱՀԱՆ, ի, ից. ա. Որ պաշտէ ըզփայտեղէն կուռս, և զծառս. * Որպէս և առ ձեզդ իակ աեսանէի զքարապաշտս, ըզփայտապաշտս. ԱԳաբ։

ՓԱՅՏԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ, ից. ա. Պաշտօն կուռց փայտեղինաց. * Ի քարապաշտ ի փայտապաշտութէդ սրբեալ լինիք. ԱԳաբ։

ՓԱՅՏԱՏ, ի, աւ, ից, օք, կամ ոյ, ով, ովք. գ. Ἀξίνη, πέλεκυς. Securis. որ և ՓԱՅՏԱՀԱՏ. Տաւսյր. կացին. էնփաք. պալնա, էնեպէր. * Ամբառնայցէ զձեռն իւր փայտատն հարկանել փայտ. Թռչել իւրաքանչիւր զփայտատ իւր, և զմանգալ իւր։ Մինէ վերանայցէ՞ փայտատ առանց փայտահարի։ Որպէս յանտառի փայտատօք կոտորէցին ըզդրսնս նորս. Փայտատօք և մշակօվք կործանեցին զնա. ևն։ * Արդէն փայտատս առ արմին ծառոյ դնի. Կտտորեսցէ զոտսս անտառին փայտատով. Եզր. ասէաք. Ե համաբ։ * Եթէ փայտատ ի պիտանացու ծառս մտուցանէ. Փիլ. յոբ։ * Իբրև զանտառս փայտից փայտատով կոտորեցին զդրսնս նորա. Յհ. կի։

ՓԱՅՏԱՏ. Երկաթի բրիչ, որ միանգամայն հատանէ և փորէ զնոյ. էնփաք. գաշա. * Առեալ Թադաւորին բահ և փայտատ՝ հատանել զդիրս հանդստարանաց սքեցն։ Վաստակել եզամբք, և բրիչ ձեռամբ՝ փայտատօք և բահիւք. ԱԳաբ։ Շ. ընդհանր։ Հա և Լխ. էր ընդ էդէ։ Վրդ հդ. իշ։

ՓԱՅՏԱՌՈՒՂ, ի, ից. ա. գ. Որ քաղէ բերէ զփայտ կամ վկրկռտս. * Տեսանեմս զդա (զայրին) փայտաքաղ. և կերակուր հայկեա ի գմանէ. Ոսկ. յեզիա։ * Գաբաւոնացիքն եկն զեն փայտաքաղք ջրեքեք. Եզր. յէս։

ՓԱՅՏԵՐ. Տ. ՓԱՅՏԱՌԵՐ. * Լինին գաբաւոնացիքն փայտերբ և ջրեբր. Եզեկ յէս։

ՓԱՅՏԵՂԱՅ. Տ. ՓԱՅՏԵՂԷՆ. ժամ՝ * Փայտեայ սրահանդս կառուցին ի մէջ որմոյն. ա. Եզր. Շ. 9։ * Խաչ արասցէ փայտեայ, և կամ լինչ և իցէ նիւթոյ։ Քարինս արձակեցեր պարսպիս այս փայտեայ ընդդէմ գողիադաս. Յհ. իմ. ապ։ Նոր. ՀԷ։ * Կազմեն երիվար փայտեայ (կամ փայտէ). Կովանք։ * Գեղեցիկ գործ կայր փայտեայ (այսինքն փայտակերտ). Նէ. էզէի։

ՓԱՅՏԵՂԻՆ, ղինի, նաց. ա. Ξύλινος. Ligneus. Ան ինչ՝ որոյ նիւթն է փայտ. փայտեայ. ի փայտէ. փայտակերտ. փայտագործ. ժամ՝ ա. ՕՓՈՒՄԱՆ. * Անօթ փայտեղէն։ Տասնական փայտեղէն։ Ի վերոյ փայտեղէն բեմի։ Ի վերոյ փայտեղինի։ Փայտեղէն սեղանոյ։ Յատակքն նորա և որմք փայտեղինք։ Աւերեցեալ զփայտեղէն ձեռնագործն ձեր, և այլն։ * Փայտեղէն և քարեղէն» պղնձագործ պատկերաց գից անուանց. Ա. գոմ։ * Նաւ՝ Թռչուն փայտեղէն, ձի ծուխ. ղէն. Պիպաս։ * Աբրկեալ ի սանդ՝ հարեալ լինէր նգով փայտեղինաւ. Նանաս։ * Ծագեաց լոյս տպաւորութէք խաչի՝ ըստ ձևոյ և ըստ չափոյ փայտեղինին. Խոր. Ը. 83։

ՓԱՅՏԻԿ. գ. Փայտ գուշնաքեայ. * Ի ընչին փայտիկ անդր զանձինս հաւատացեալ կալ. Ե։

ՓԱՅՏՈՏՆ, տին, տոտք, տանց, տոտքք. գ. Փայտեղէն ոտն. * Որպէս և որ փայտոտոտքն զանհաստատ բարձրութէնին ամբառնայ յանկանեն. Աբշ. Վերլաբ։

ՓԱՅՓԱՅԱՆՔ. նաց. գ. Փայփայելն. գգուանք. արգահատանք. * Թողեալ լիցին դմա մեղք իւր. փայփայանք են առ աշխարհ՝ որ ի պատիժն էին. Ոսկ. Ես։

ՓԱՅՓԱՅԵՄ, Լցի. ն. Φείδομαι, Parco. ἐπιτροπεύω, procuro, tueor. Ջանձանձել ախրով. զընդալ և հոգալ. խնայելով և խանդաղատելով գրգել գգուել. տոտծել. (ոմն թէ պահել պահպանել.) Բահբահով ձնծղտնէն էեն էքէ ըռնւվգոռգորալ էյի պագմագ, օգ ղմագ. * Փայփայեցից զնոսա, որպէս փայփայէ հայր ղորդի. Մալ։ Ը. 17։ * Իբր նոյնազաւակ զուգահաւորք զմանկունսն փայփայեցիր. Խոր. Գ. 68։ * Վախճն բազմապատիկ օգուտ է սոսին, և սիւն հաստատութէ ձըշմարտութէ ուխտի մանկանց. զի փայփայէ, և թևակոխէ ի հրահանգս հոգևորս. Կոնն։ Ջփիղնպատս այնուհետև որք մնացեալ փայփայէր ոտիկանութէք ոմն յազգէ թագաւորութեանն. Եսա. կր. ա։ * Նախասաւորեալ փայփայի առ ի բոլորից անմարմնականս գասուց. Գր. սկ. ի սբէէ։

ՓԱՅՔՐԱՐ. Տ. ՊԱՅՔՐԱՐ. * Դատ կամ փայքար մի իշխեսցէ հանել. Ոոպ։

ՓԱՅՔՐԱՐԻՄ. Տ. ՊԱՅՔՐԱՐԻՄ. * Եթէ փայքարիմք (կամ փակարիմք) ընդ նմա, նա աեղի կտղայն է քան զամենայն վարպապետս աշխարհիս. Եղիշ։

ՓԱՆԱՐ, ի. Տ. ՓԱՆԱՌԻ. * Ի փարթամն և ի փանաքէն պնդի կշիռ միապէս պահանջէին գանձս ոսկւոյ և արծաթոյ։ Մըրգուզ փանաք ծրդեալ. Յհ. կի։ * Մագ. Ի։ * Փանաք և տկար ընտրեալ կամ տրամախոհութէն. Պղատ. փիմ։

ՓԱՆԱՌԱՊԻՍ. ա. Որպէս փանաքի. աղքատ մուք. գոյն տեսութէք. * Աչքան խնամոք փանաքապէս յաղագս այ. Լխ. պոբփ։

ՓԱՆԱՌԻ, քոյ, քեաց. ա. Σμικρὸς. Pusillus, exilis. (չծ և լտ. վնոոս, վանիս, փոսս. և թ. փանի, փանըփ, փընոս.) որ և ՓՆՈՒԲ. Ընչին. նուաստ. անարգ. աղքատ. տկար. ոտւսպ. գծուծ. սինչքոր. դուղնաքեայ. յետին. փոքր. * Ընչին, այսինքն փանաքի և նուաստ։ Մարմնոյս կազմածի փանաքսոյ. Շ. էոբյբ։ Փիլ. լիս. ա. 32։ * Փանաքի այրն։ Ծառայն փանաքի ապաակեաց։ Չարկ ալքսունի ի յոլովից փանաքեաց և փարթամաց ի մոյ մեծութէնէ պատիւ հասաքէ։ Իյմմնոյ ազգայ փանաքին մտաքեղոյ անտարակոյս խոպդիմայ հմայից. ՃՃ։ Սիս. լբբ։ Նոր. ՃԲ։ * Ըստ մերում փանաքի տեսութէնս. Խոր։ * Ընդհասն է ի մերմէ տկար և փանաքի գիտութէնս։ Փանաքիքն ը ուժոյ. Լխ. ոչ. Ն ծչ։ * Ոչ կամէցայ սնանգեղով դրոշմել, որ կարի իմն փանաքի է և դիւրաշնչելի. Սոփ. իէ. յհ։ * Փոքր եմք հասակաւս, ասկայն բնութեամբ. փանաքիք, յոյժ գովելիք։ Թէև փանաքի, ասկայն բազմամանահեաց, են. Մխ. ասոփ։

ՓԱՆԱՔԻՄԱՑ. ա. Աղքատութեաց, տկար խնամոյ. նուաստութեամբ. * Փանաքիմաց բայիւք մերովք։ Փանաքիմաց խօսիցս։ Ըստ մերում փանաքիմաց մտածուեց։ Ա յաքան

եա բան՝ փանաքիմաց մտայ մէր՝ հոգին ՅՅ. Աչ. բ֊ծբ֊է: Ե Սբփ. Ք. ա. Ղ: Եբղե. ֆ֊. խոբ: Մ֊ֆ. ֆ֊: Լ֊ֆ. պ֊բ֊ֆ:

ՓԱՆԱՓՈՒՄԱՅՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Տկարա֊մտու֊թիւն. Նուա֊ստախոհու֊թիւն. * Ան ի ձե֊րոյ աչ ձեռնագրու֊թիւդ, և ի մեր փանաքի֊մացու֊թիւն. Ջ֊Ինո֊բ: Ե ՃՃ:

ՓԱՆԱՓՈՒԹԻՒՆ. ֆ. փանաքի գոլն. Նուա֊ստու֊թի. յետեռուն. տկարու֊թի. փոքրկու֊թի. * Սակս պանդխտու֊թե, և փանաքու֊թ, և օտար գոլոյ: Մ֊ֆ. ֆ֊ք֊: * Ան հրեշտակս՝ ՅՅ հնազմոլն, և նոքօք ի մեր փանաքու֊թի: Հոգի՝ որ ի փոքր մի իրաց՝ զերծանի ի փա֊նաքու֊թէ մարմնոյն: Ջփանաքու֊թի մարդ֊կան անասունքն անեալք խոտովքն պաշտես֊ցին. Լ֊ֆ. խ֊. Ե ագ: * Ջնմրդ նման մեզ լի֊նելով մրոի՝ տեսլեամբ, և փանաքու֊թի՝ վարդ, և այնքան պատուին. Մ֊. ա֊ա֊. ի֊ե:

ՓԱՆԴԱՄ. Տ. ՓԱԴԱՄ. * Փանդամն, կողպաա (կամ կողպաա) երեսացն վասն փղոյ֊ղեացն. Հին բ֊ա:

ՓԱՆԴԱՆԵԼ, կամ ՓԱՆԴԱՆԴԵԼ, թուի փաթաթել. փաթուել. իբր պաշարել, կաշկանդել, կամ ջարդել. * Ի մէջ առեալ ջղօքան պարսից՝ սկսան փանդանել (կամ փան֊դանգել). Մ֊ռի: Ե Հ: Անսոյտ է խմսան և յատեր գնդ. * Որք թևս ունէին նման ար֊ծըւին, և փանդանէին ՚՚:

ՓԱՆԴՈՒՐԱՆ. Տ. ՓԱՆԴՈՒՐԱՆ. * Փան֊դուրական որդի, հիւսան որդի. Հին բ֊ա:

ՓԱՆԴԵՒՆ, եռան. Տ. ՓԱՆԴՈՒՆ. * Որ նախնիքն յայնժամ առ երգսն փանդեռանց. Գլաֆ. օրին. Ե:

ՓԱՆԴԵՌՆԱՀԱՐ. Տ. ՓԱՆԴՈՒՆԱՀԱՐ. * Մակաացօղք էին փանդեռնահալք. Պլաֆ. օրին. Ֆ: * Փանդեռնահարս, և փողահարս. անդ. Ե: * Ցետ դրականին՝ փանդեռնահարն մեզ ասելի է. անդ. Ե:

ՓԱՆԴԵՌՆԱՀԱՐԱԿԱՆ. ա. Սեպհական փանդեռնահարաց և արուեստի նոցա. * Ի փանդեռնահարական երգոց ասելով, ևն. Գլաֆ. օրին. Ե:

ՓԱՆԴԵՌՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. (Ք. Հնձա֊

ՓԱՆԴԵՌՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. (ρῳδία. Քնարերգու֊թի. քնարահարու֊թիւն. երգ փանդեռնանց. * Ջփոլոհարու֊թեան փանդեռ֊նահարու֊թէ նմանեցուցանելով. Գլ. օրին. Ֆ: * Վայելչագոյն է ուսմունս ցուցանել, այն֊պէս՝ որպէս հոմերոս՝ հագներգու֊թէ. այլոյ՝ փանդեռներգու֊թի, և միւսոյ՝ կատակ֊երգու֊թի. Գլաֆ. օրին. Ե:

ՓԱՆԴՈՒՌ, կամ ՓԱՆՏՈՒՌ, գաւ, ուաց. (ՓԱՆԴՈՒՆ, գրան, կամ տրան, անց. (Ք. Kιθαρα. Cithara, ὄργανον, organum. (այս բառք են ի թարգմանու֊թէն.) Իրրու նուագարան բանաստեղծական պէսպէս. որպէս երգիհան, քնար, և սանտուռ, բանգուռ. կայ և յն. նովին ձայնիւ փանդուռ. Παυδού֊ρα, ρις. Pandura. որպէս ՔՆար երեքաղեան. * Վիշապագլուխ փողս, և փանդիւռ բարձ֊բաբաթթուռս: Ջմեռնալ լսին փողովք և փանդռօք. Թղ֊. ժա: Բ֊ա: Յ։։ Նըմնծ֊զայիւք և փանդուռանիքք և այլովք երգեցողս֊կան գործարանօք սաղմոսել հրամայեաց. Մ֊ին. վ֊ա: Ճ. Ա: * Խաղայր ի մէջ քաղաք֊քին կիթառավ, որ է փանդռանիքք: Հ֊ին֊իւ֊ի: * Կիթարեան երաժշտականն՝ փանդռանիք (կամ փընդռանի), և փողովք, և ծնծղայ. Իւք քաղցկանայ: Ժողովեն զփանդռանին, և պարս խաղցուց: Սահմ. ֆ֊ք: Ճ. Ա:

·· ՓԱՆԴՈՒՆԱՀԱՐ, ի, աց. ա. փ. Kιθαρι֊στής, κιθάρῳδος. Citharoedus. գրի և ՓԱՆ֊ԴԵՌՆԱՀԱՐ, ՓԱՆՑԵՌՆԱՀԱՐ. Եւ ժամիշտ՝ որ հարկանէ զփանդիռն կամ զքնար. միանգա֊մայն և նուագէ. վասն որոյ և փանդռանէրը֊գակ ասի. * Կառնին հդաւ նախ ի զակէդե֊մոնիա փանդռնահարացն մրցութէն: Ներոն երգեցկաց և փանդռնահարաց յաղթեաց. Ե֊ա. փբ. ա: * Մրի փանդռնահարաց նմանեա֊ցուք. Ոսի. Ե: * Փողահարին, և փանուռա֊նահարին. Պլաֆ. փնվե:

ՓԱՆԴՈՒՆԵՐԳԱԿ, ի, աց. Նոյն ընդ վ֊Պիտա:

ՓԱՂ. Տ. ԲՃՀ. * Երբ լուանաս (զքու֊րակ ձիոյ), օծՀ զագհատակն, և զփայն. Վ֊ոի. յֆ:

ՓԱՂԱՄԱՆ. ֆ. որպէս յն. Ֆ֊ձ֊ա. Πά֊θος. Passio, malum, mala. կիրք. ամբո֊խու մեաց. խռովուե֊թի սրտի. գ֊ժկամա֊կուե֊թի. տագանակք, և յանդիմանու֊թի ան֊ձամբ անձին, և յայլոց. և փորձանք, անցք. չարիք. ալեկածք. (իսկ ապ. էեչ֊ի֊ա֊ի. Թ. էէ֊ը֊ա֊ըէփ. է ապաշաւ, ստիչմանք.) Ա֊յնպի֊սի ինչ պատահիցէ ագահաց, որպէս Թէ ոք փաշայման յանօգուտ զինչն Ծախիւրոյ կրի֊ցէ: Ի բազմաց իսկ (նեղեալոց յարբեցու֊թե) լսեմ, յորժամ այնպիսի ինչ փաշայման կը֊րեն, Թէ բնաւ մի տոցի գինի. Ոսի. ֆ. ա. 20: գ. 4: * Ջբանս նորա ամենի համարին, որ֊պէս և դու խոկ կրիցես փաշայման, յորժամ յաձախիսուսիցես ճառան գոյցես. Սեբէբ. Է: * Եթէ մոգ իցէ, և չարի արարած զգայեան վասն գաղտնու֊թեն ասիցէ, ի հաստարակաց մտաց փաշայման կրնաչ ըմբերանեացի. Եբէի:

Իակ Աճբ. Ք. 7. գրի փարչման, Եթէ չի֊ցէ սխալ գրչի. * Ցեսին՝ Թէ վարեցաւ իշ֊խանն ի գերութիւն, և ինքեանք պատրաս֊տեալ էին զնոյն փարչման կրել. զոր դաշտայ֊ինքն կրեցին ՚՚:

ՓԱՊ, ի, աց. Տ. ՓՊԱՐ. (որպէս և տիպ՝ նոյն է ընդ սիպար.) * Ահա գնեմ զքեզ ի փապ վիմիդ: Ցուցեր զչիտոյս քո խորհրդին՝ Թաքո֊ցեալոյն ի փապ վիմին: Զարհուրեալ մովսէսի (ի նշոլոյ) ի փապն ապաստանէր: Պահեալ կան ի փապ վիմին. Ագաթ: Ցո֊բդի: Դնյ: Եբղ. լբ: * Ա֊յն մարգարէն մովսէս, որ ի փապ վիմին նոա֊ղեր Թաքչէր. Շ. փագ: * Խոր գեղոյն նմանեցուցանէ, զոր ակնւզաս հասոյ գեղոյ անուանէ. սիմաքոս, փապ. Թէոդիտոսիկ, ծակ. Ոսի. նս:

ՓԱՊԱՐ, ի, ագ. ֆ. որ և ՓԱՊ. Ὀπή. Foramen, caverna. Ծակ և ծերպ վիմոց. խոռոչ. խորշ. քարանձաւ. * Ծակ, ձեղք. գալ֊ա֊փեչի. * Ի լերինս և յայրս և ի փա֊պարս երկրի: Ի ծերպս վիմաց, և յայրս, և յամենայն փապարս: Եմուտ գլուխ իմ ընդ փապարս լերանց. Եէբ. ծ֊. 38: Ե֊. Ե. 19: Յ֊ե. Ե. 7: * Սողոցն զհօշիւն միայն զմար֊դոյն առեալ, Է որ ի ծակս, Է որ ի սորս, Է որ ի փապարս երկրի մնալ ղօղեն. Եէբի:

կամ որպէս ա. փապարեալ, հերձատեալ ձեղք ձեղք. ասբրոի. * Որ գրէթէ իբրև զփա֊պար վիմուոս դերկակաց ապաստիլի տեսո֊ղացն երևեր. Յհ. ին:

ՓԱՊԱՐԱԶՈՒՆԳ. փոխանակ գրելոյ ՓՈՐԱԶՈՒՆԳ, զոր տեսցես. * Հաւատրեալ գեօզս հազար՝ աւանաչէնս և փապարազունգ. Ճ. Ա:

ՓԱՊԱՐԵՄ, եցի, կամ իմ, եցայ, եալըս յ. Τυλόομαι. Occaleo, callo obduco. երբ. պ֊ծ֊է֊. (որ է ուռնուլ.) Լինիլ իբր զփա֊պար. ծակոտիլ. խորշ խորշ լինել. խորշո֊միլ. այտնուլ և հերձատիլ. ի֊յ֊ի֊ի, նաբբ կոպէն, եաղբբ բաց֊ի֊ի, ե֊էլբի֊ի: * Հանդերձեք զո ոչ միաբեցան՝ ի քէն, և ոտք զո ոչ փա֊պարեցին՝ զայն սմն քառասուն. Օբ. Է. 4: * Ձեռք մեր փապարեալ են ի կացնի, և ո֊ղունք մեր առեռալ են ի փայտակրի. Եղիւ. Է:

ՓԱՒ. ՓԱՒԻԵՐ. յոյմն և ՀԱՐՑՆԱՓԱՒ. զոր տեսցես. Փառատրական մեղեդի նուա֊գելի ի նախատօնակս, և այլ ևս կցուրդք երբ֊գոց. յորոց քանի մի այժմ անցեալ են ի կարգ ժամամատից. * Փառ. Լոյս զուարթ: Փառ, Եկրպագելով և մեք Ձնմարիտ սուրբ հոգւոյն՝ գոչեսցուք, ևծ փառքք քեզ. Լոյս զուարթ, ևն: Հաստատակաց փառ. Մարգա֊լեհուեցեց մայր եղև բեհզահեմ... և հովիւքն փառաք փառաւորէին. ևն: Փառեր մուրմուր֊սաց. Վ֊ը ՚՚ըգ քոց մուրմուրոսաց հաշտեալ ՚՚որ ևն: * Փառեր կերակամոի, և այլոց ուսից. Տ֊ե֊ա֊յ֊ց:

ՓԱՒ. Շապիկ. բարակ մաշկ. Թաղանթ. որ պիսի է ծինն ասղին, որ և աղու կամ շապիկ ասլայոց. Ի֊ե֊ա֊ի. և փռվել. Ո֊ի֊ի֊ը: Հ: * Ջքաղէն զգեցեալ, որ է փառս՝ քահանայա֊կան զգեստու ձև. Վրդն. գ֊ա:

ՓԱՒԱՒԱՆ, ի, ից. Տ. ՓԱՒԱՒԱՆ֊Ի֊Ձ. * Ցօրինեցէր զգաստ անմարմնոցն քեզ փա֊ռաբան. (կամ Ջդաստ անմարմնոց՝ որ ի յեր֊կինս են փառաբան.) Գնյ: * Ի մի փառաբան համայն գոանին. Ճ. Ա այսինքն ի միասին փառաբանք, կամ ի միում փառաբանեալ:

ՓԱՒԱՒԱՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ կարդի ի փառաբանու֊թի ՅՅ. * Փառ աբա֊նական ձայնիւբ մեսրոպեան: Ցա֊սելն զփառաբանական և զաղաղօրհնեան ա֊ղօթս. Թէոփոբ. Խ֊է: Խ֊ա:

ՓԱՒԱՒԱՆԱԿԻՑ, կցի, ցայ. ա. (իբր նեբգ.) Συνδοξόλογος, συνδοξάζων. Conglo֊rificans. Ի միասին փառաբանող. ձայնակից ի փառաբանել զՅԾ. երկակից. ՚՚ինֆոփոսնայն. * Մտանել և սբՅ հրեշտակաց, և լինել պաշ֊օծնակից մեզ, և փառաբանակից քոմդ բա֊րերարուե: Փառաբանակից լինէր նոցա, և օրհնաբան ՅՅ: Հրեշտակք ՅՅ՝ մխիթարիչք և փառաբանակից են ինձ. Պբփ: Վբփ հդ. իՀ. ֆբ:

Եւ իբր նբ. Συνδοξασμένος, συνδοξολογου֊μένος. Conglorificatus. Ի միասին փառաբա֊նեալ. փառաւորակից. * Ջհոգին ՅՅ. զոր ամենայն գիր հին և նոր՝ ընդ հօր և ընդ որ֊դւոյ Թռչակից և փառաբանակից ասէ զնա. Ա֊. ա: * Փառաբանակից հօր՝ որդի: Փառա֊բանակից հօր և ՚՚ը հոգւոյն. Շաբ:

ՓԱՒԱՒԱՆԱՐԱՆ, ի, աց. ֆ. Գործի և ընդունարան փառաբանու֊Թեան. որպիսի է բեբանն. * Ջփառաբանարան հաստուածոյ կերպիս՝ ամրափակ իւցմանբ ամրացոյց. Նաբ. ծբ:

ՓԱՒԱՒԱՆԱՒՈՐ. ա. Ս. Իբր փառաբա֊նակից, կամ փառաբանու֊Թբ. * Երգին ինձ նեակ դասուս՝ երկրպ անձեաւոր՝ փառա֊բանաւոր. Գնյ:

ՓԱՒԱՒԱՆԵՄ, կցի. Ն. Δοξολογέω. Lau֊dibus celebro, glorifico. Փառաւորել բա֊նիւ. բանս փառաւորու֊Թեան վերադաբել. փառաւորել. օրհնել. գովել. բարեբանել. մեծացուցանել. (ասի զՅՅ, և ևս յետ նո֊րա զՅԾածածինէ.) * Ջոր փառաբանեն՝ ի բար֊ձունս իմանալի զօրու֊Թիքն: Որով յաւէտ փառաբանի երրորդու֊Թին անՃառելի: Մշտա֊մռունչ փառաբանեալ՝ զերրորդու֊Թեին ա֊մենօրհնեալ. Շաբ: ԺՀ: Շ. Վփ: * Որ ի կու֊սական գաւակացու֊Թենէ և ի սբՅ Ճգնաւորաց փառաբանիս սրբաւհ: Որ ի վեցհարեան սրովբէից և ի բազմաչեայ քրովբէից փառա֊բանիս երգով ՅՅածածին. Շաբ: * Փառաբանո֊ղաց երկնագոյամբ խնդից երգակցեալ՝ նբ֊ծբ: * Ոչ ոք ի մարգարէից փառաբանեցաւ երբէք ձայնիւ հրեշտակաց. Կ֊ի֊ր֊. ծ֊. ֆ֊ի:

Դաւանի և ըստ հոմանձայնու֊Թե յՅ. ծօչձչ, նբ֊Թարգմանեալ՝ որպէս կարծել համարել աստուածու֊Թբ, վարկանել. գաւոել. զև փ֊ա֊ա, է փառք, և վարկ, կարծիք. * Ե. Թէ ախորժակեացոբ ուղղակի փառաբանել,

կարևոր է ասել, թէ ոչ յետոյ ՚ի լինելն հայր, այլ էր միշտ հայր. կէսդ գնչ:

ՓԱՌԱՒԱՆԻՉ, նչի, ցոյ. ա. Δοξολόγος. Concelebrans, laudator, glorificans. Որ փառաբանէ. փառաբանող. փառաբան. օրհ. նաբանիչ. *փառաբանիչք նորա մեծութեան: Որ փառաբանիչք են մեծութեանն նորա: Զամենեսեան առնելով քեզ փառաբանիչս. փառաբանչօքն (գաւառք) անմահից: Հրաշեալք և երագընթացն փառաբանչօք: Փառաբանիչք ՚ի պատուականաց երկնաւորաց՝ փառաբանիչ քոց հրեշտակաց. ՅՃԽ: Ապեր: Խոսր: Նոր: Շոս: Ժխ: *Մի՛ անտես առներ զերկրըս պագութեի Ժողովելոցս փառաբանչացս ըզքեզ. Բոս. ՚ի հին ՃԼ:

ՓԱՌԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Δοξολογία. Collandatio, glorificatio. Բան փառաւորութեի ուղղեալ առ ՚ած. օրհնաբանութի. գովաբանութի. *Փառաբանութի կոչի, զի բանիւ փառաւորէ զանհարօս բնութիւնն ՚ի: Պաշտօն՝ ոչ միայն փառաբանութի ՚ի է, այլ և բովանդակ նորա ծառայութիւն: Զբերեանց փառաբանութին քահանայիւն աւարտեն. Խոր: *Յանձնաւ փառաբանութի հրեշտակային օրհնութիւք. ՅՃԽ. Ծ: *Պատճառ փառաբանութե իսկութե հաստին զնաստուածոյս առնուն գոյութի: Փառաբանութի առաքեմք քեզ հայր երկնաւոր: Ի փառաբանութի և ՚ի պատիւ ամենայնի երրորդութե. Նոր: Շոս: Ժմ:

ՓԱՌԱՒԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փառայի բանաւ կամ բանաւ վիճակին. բարեբանութի. երջանիկ վիճակ. Բազբէնախօսութ. Եւս. պ. *Զնորակերտն Ժառանգեցից փառաբաստուածս...Զսկիզբայ յառաջնակն փառաբաստուածս: Ցոյս խնդացուցանող, անդոդ փառաբաստուածս, և բարձրայօդակ ամբոխ: Պխ: Գր. պղ. Ես:

ՓԱՌԱՒԱՐԱՐ, ի, ից. ա. Փառաք զարդարեալ. ունող զզարդ փառաւոր. փառայի. պանծալի. մեծապանծ. չքեղ. *Սահել ծեր (վմարբն) կենդանի փառազարդ և լուսազգեաց. ՃՀ: *Փառազարդ եկեղեցիս: Փառազարդ երկնք, կամ պատկեր: Զփառազարդ քո տիպ տիրական: Զայսքան փառազարդ շնորհաց զընդունակն. Ճ. Ա: Ածբ. Բ. Ե Է: Երեմ. լ: Նոր. Խոս:

կի իբր ս. փառազարդապէս. *Միաժամուս թե փառազարդ գեղապարելով. Խոր:

ՓԱՌԱՒԱՋԱՐԴԵՄ, եցի. ն. փառաք կամ փառայի օրինակաւ զարդարել. չքեղել և պանծալի յօրինել. * Զերկինն և զերկիր փառազարդեաց ՚ած (ի վեց աւուրս). Մաշկր: Մինչ օրիորդ պանծալի՝ տովսե փառազարդէր: Փառազարդելին զգեցուցիչ: Ընտրեալն և փառազարդեալն կենցաս: Նոր. ղԷ. Ե Խոս. Ե ածած: Զշնորհի հոգւոյնիւթ առաքեալսն ծանկարպեալ լուսափայլ պըճնիւք փառազարդեալ Շ. փգ: *Ածային բանիւն ոնձալք և ածնեցեալք փառազարդեալք չքեղ զանային. Ածբ. Ֆոխ: *Փառազարդեալ ալքայն՝ Արիսատակս մեծափառ և զարմանալի հրաշիւք անդ փառազարդեալ: Մարգարտով փառազարդին թագ աւուրք երկրի: Ի սկզբան ՚ի փառ ազարդեալ խորանին այ. Ճ. Ա: Երեմ. Խոս: Ցծած: Ճ. ի:

ՓԱՌԱՒԱՋԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. փ. Փառազարդիլն, և եզն. փառաւորութիւն. զարդ կամ դարձ պանծալի և մեծավայելուչ. * Ի հրաշակերտ փառազարդութեցն այ (յարարչութեան) զամենայն գոլ բարիոք տեսանելիք. ՅԽ. Իմ. Եվեղ: *Ամենայն ոչեղն փառազարդութիւն զիւրաքանչիւր ոք առ անձինն որպէս զիւրսն բերկրէ. Խոս: *Նախասպարգևիցն փառազարդութե գտանել. Նոր. Ֆ: * Փայլուն փառազարդութե, միանգամայն և երևուն ընորհացն ՚ի վր մանկանն գագկոյ. Ածբ. Ե. 2:

ՓԱՌԱՒԱԳԵՑՅ, եցի, ցից. ա. Որ զգեցուկ է գփառս. փառազարդ. փառազարդ. փառազգեաց: *Զհօրհնեալորդ պրն փառազգեաց: Փառք կոչէ զպրն փառազգեաց, որ էր ինքն ՚ած բան. Նէ. Եպէ:

ՓԱՌԱՒՉՆԱՏԵՄԱԿ. ա. Ունօղ զտեսակ՝ զտեսիլ և զձև փառաղնեայ և մեծազգի անձանց. աղնուափառ. փառացի. հոյակապ. *Զընտրեալսն լուսազգեցս արկեալ վերս կարգե ՚ի փառաղնատեսակ կառուցման ՚ի հոյլս՝ Ժողովրդոց գլուխս. ՅԽ. յԽ:

ՓԱՌԱԶՆՈՑ, ի. կամ ՓԱՌԱԶՆՈՑԻ, կամ ՓԱՌԱԶՆՕՑԻ, տոյ. գ. Աւուն փառացի մեղրակ աստեղ. Թեբևս հրատն է. *Հինգ աստեղացն, որք մեղրական անուանս կոչին, որոց անուանքն են այսպիսիկ. լուծ, երկներս, ծկրաւորի, փառազնուտ, արտախուր... յառաջին հասուածոն արեգակին և լուսինն գոյացան. Զգբ: *Ցոյզք մարգկան առ լուեսան են հինգ աստղն. լուծ՝ հոգ, և ջերի՝ ջուր, որ է այծ (երկերաւոր). արտախոյր զլիտան ասէ՝ որ ՚ի գլուխն. (Թեբևս լուանիագ) - զի խոյր պտակ ասի. ծպատոր զգեսան ասէ, որ է օդն. փառազնուտ զՆուրն. Մէն. ծն:

ՓԱՌԱՒԽՆԴԻՐ, դրի, բաց. ա. Խնդրօղ անձին զփառս յաչխարհի. փառասէր. փառամոլ. անագիտ. և Անսփառական. *Ի պահ կասամբ և ՚ի փառախնդիր անձինս Թեբև. Հաւատ մերոց: Փառախնդիրս չած մտիք պատասխել ուրացութե, և կորնչել. Փբպ: *Մեզայ փառախնդիր լինելով. Մաք: *Դիր. Ժուսրին է փախչել ՚ի նորափառախնդիր հպարտութե անուն: Գազանին պղտվատիկ ղէն է փառախնդիր աբեարհատաճաճութե: Ի փառախնդիր կամաց անաի. Եսագբ.

ՓԱՌԱԿԵՆՑԱՂ. ա. Ուր ինչ կենցալ փառաւոր կամ երջանիկ վիճակ. երանաէութ. * Անկեղծի յանցանօք ՚ի փառակեն ցաղ գրախտէն. Մաշ:

ՓԱՌԱԿԻՑ, կցի, ցայց. ա. Σύνδοξος, ὁμόδοξος. Ejusdem honoris ac gloriae. Կցորդ նոյն փառաց. համափառ. զոյ գափառ. հաստատուն. *Նախայաբեանն որդին՝ փառակից հօր և որ հոգւոյն: Հոգիդ Ճշմարիտ՝ փառակից հօր և որդւոյ: Որ բանիւ քանդ հօր գոյացուցեր զնմանալիսդ՝ ՚ի պաշտօն փառաց քոց, և էակից փառակցայդ. Շոս: * Ապա ուրեմն էաւրէ նորա ես որդի, յայտ է թէ և փառակից նորուն: Նայն աէրութեէ փառակից և պատուակից է. ՅԽ. իմ. Երեմ: Խոսր: *Զհոգին որ էր ՚ի վերայ փառակցին իւրոյ: Ո՛վ փառակից իմ հոգի. Սրգ. ա. գ. Ճ: Լէբ. ոգԽ: *Կամաւ իւր, և հաճոյութ փառակցայն կատարեաց զնարինաւորսն խորհուրդ. Սէոս. յոթ:

Դուն ուրեք ասի և զմարդկանէ կամ ըզհրեշտակաց. * Լէցեն (սէք) փառակից վերնոյն. ՅԽ. Ծ:

ՓԱՌԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Փառակիցն գոլ. զոր գափառ ուն. Համապատասուն. *Որ փառակցութ էր հօր վերոյհնից յամահից. Շոս: *Զհօր և զհոգ փառակցութէն և զգործակցութէնն ցուցանէ: Յայտ առնելով զհաստատութէն և զիսառակցութէն ընդ հօր. Նանայ: Խոսր: *Որ արդարև մինն է միայն ՚ի միայնոյն՝ ՚ի միոյն փառակցութէն յաւիտեան երկրպագեալ. Նոր. ա:

Իսկ Ի գէր Խոսր. յասել Սթէփ. սէան. *Ի ձեռն քոյոց հաւատոյն կործանման, և երից մանկանցն փառակցութէ որդւոյն այ ՚ի սմա զերկուս հրեշտակին ՚ի հնոցին, որում ձա: *Փայլուն փառազարդութէ, միանգամայն և երևուն ընորհացն այ ՚ի վր մանկանն գագկոյ. Ածբ. Ե. 2:

ՓԱՌԱՀԵՂ. ա. Բառ յետնոց՝ կի ասակ կան իբր Այն որ հելու ՚ի գործս զփառս իւր. կամ Ահեղ փառօք. *Այր մեծաշուք և փառահեղ. Ռ՚ԻԲ՚ԲՐ: Ե Հ:

ՓԱՌԱՄՏԱՏՈՑՉ. ա. Որ փառս մատուցանէ, կամ բերէ. *Ի հրեշտակաց փառամատուցչաց պատմուճանաւ զարդարեալ՝ անգարշ որդեակ իմ վաչէ ազգանէից արքայ. Գ Խոր. Ռղբ. սա վաչէ:

ՓԱՌԱՍԻՈՂ, ի, ից կամ ացս. ա. Δοξόμανής. Qui insano gloriae amore tenetur. Որ յանձն և զանկատեալ զՀետ փառաց. փառաբնդիր. փառասէր. զբափառ և անփառական. * Հանդերձ ատ բամակաւ ոմանք արծաթ կէացլ փառամոլ երիցաւ: Ալ ինքնաշարժ փառամոլին: Զարտաց փառամոլացն կալ ձառնն. Խոր. ֆ. 63: Ցա որդէ: Լ՚ի. գործ: *Ի գժնդակ փառամոլ մախանայն էր հաւատացելն. զնա: Փառամոլ հպարտութ զոչեան իբրև ՃՀմարիտ ցուցանել. Ոսի. յհ. ա. 40: Նոր. Երգ:

ՓԱՌԱՄՈԼԻՄ, եցայ, եալ. ֆ. Մոլիլ զՀետ փառաց. և Անսփառիլ կամ անապարձիլ. *Ոչ ձեռնիդ ամենակարն, այլ իմոյ ան զգամութե տալով փառամոլիմ. Սէ՚ն. ագ: *Ոմանք չամբուշք, և կամ փառամոլեալք յանառակ չըՀագնացութեն մարգիկ (ձիսաէրք). Պխ:

ՓԱՌԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Δοξομανία Insanus gloriae amor. Մոլիլն զինի փառաց. անկարգ սէր փառաց. փառասիրութի. *Զոգիտուն հանդերձ անտսի փառամոլութ. Խոր. ֆ. 89: * Ըստ ցանկութե անտսի փառամոլութե կատարեալ զինդիրն. Ածբ. Ե. 1: *Զայլ ումն յարծամոլսրութե. զմիսն ՚ի փառամոլութե: Ագահութ և փառամոլութ արբեալք էին: Ի հուր տոչորի փառամոլութեէն ասէ. Խոս: Ճ. Ա: Սէ՚ն. ոչ:

ՓԱՌԱՄՊԱՐԳԵՒ. ա. Որ պարգևէ կամ ծառուէ զփառս իւր. * Զմիւսոնգամ յայլևէլից զփառասպարգև գալուսան քրի նշանակէ: Մերժ առ գուսրն կայր փառասպարգև գալուսան քրի. Թէոդոր. Խոս:

ՓԱՌԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. Φιλόδοξος. Gloriae cupidus, ambitiosus. Որ սիրէ զփառս. փառախնդիր. փառամոլ. *Սատցուածասէրքն և փառասէրքն: Ինչսիրաց, և փառասիրաց. Փիլ. Խոհոպն. Ե լէն: *Ի կրեսկոսէ փառասէր և սուտ փիլիսոփայէ. Եսս. պմ. Ֆ. 16: *Փառասէրն սպայ, յորժամ գայցէ անսրդուել. Վրփ հղ. ֆ: * Կեղծաւորք և փառասէրք: Փառասէրք և ամբարտաւանք զամենեսին ատելիս ունին. Սարփ: Իգն: *Մարգս իւրովի է փառասէր և պայծառասէր: Զինչ այլ Թուի երանուել՝ փառասիրին, քան զերկնանել. Լէբ. ոչ: *Թէ փառասէր ես, զածայինն սիրեսջիր (զփառս). Ոսի. գծ:

Կամ որպէս փառասիրական. *Որպէս եզև սկիզբն կատարածուել ՚ի փառասէր բռնուել: Թմբուկ ՚ի փառասէր սխտիցն: Փառասէր և սլայծառասէր կամացն անյագոքն եգիտ զայսսուկ. Նոր. Խս: Իգն: Լէբ. ոչ:

ՓԱՌԱՍԻՐԵՄ, եցի. ն. կի լ. (զի խընդիր բային է ՚ի բարդութե անդ.) Φιλοδοξέω. Gloriae sum cupidus, gloriae servio. Սիրել զփառս: Խակ իր. Հեշտանալ ըզ փառս. փառասիրել. * Խոնարհն ոչ փառասիրէ. Կէմփ: *Յադահէլն, ՚ի ստանալն, ՚ի փառասիրելն: Ճշմարիտ ըստ ՚ած խոնարհ այն է, որ ոչ ՚ի նախատինան տրամի և զայրանայ, և ոչ ՚ի գովութեան ուրախանայ և փառասիրի. Սրփ. յոթ. Ե: Ե յի. Ե: *Ոչ անսփառեալով կի փառ-

ռասիբելով. Տծնակ։

ՓԱՌԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փառօծքնա. Gloriae cupiditas, ambitio. Սէր փառաց. սիրելն զփառս և զպատիւ. փառամոլութիւն. *Ճնշել և անապարծ փառասիրութիւ։ Նեղեալ յարծաթասիրութենէ և ի փառասիրութէ։ Յան կարծօրէն ի փառասիրութէ Թէոկոփեին յան. փառուԹիւն. փիլ։ * փառասիրութիւն զարծաթասիրութիւն ծնանի, և նա զագահութիւն. և սա զչրկոզութիւն. Ածխ. հղ. խմ։ *Երկնաւոր սիրոյ է նշանակս այս, և ոչ երկրաւոր փառասիրութենէ. Եփես. ա։ *Չլինիչ զանազանութիւն և փափառութենէ։ Կարծեմ անափառութիւն լինել, որ յընդունայն իւս ինդրել զփառս. և փառասիրութիւն, որ առնէ իւս փութոյ՝ վասն իւր, և ոչ վասն. Բրս. հղ։ *Ախոյեան փառասիրութ զանձինս սատրաստէին իշխել ի վերոյ միմեանց. Մխ. ատ։

ՓԱՌԱՏԵՆՉԻԿ. ա. Տենչող փառաց. փառասէր. փառամոլ. *Ընտ որում և յընչաւորն և ի փառատենչնկան և յայլս բազումս սրաք. Բրս. հղ։

ՓԱՌԱՏՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի ի փառատրութենէ ասի. *Ընդ նախագրեալ երս ջանկացն փառասիրական ազերսարկութենէն. Նար. յէ։ Ե Երփ. երի։ Ե գնդ։

ՓԱՌԱՏՐԵՄ, եցի. ն. Փառս տալով ումի՝ օրհնել. գովել. փառաբանել. գոհաբանել. *Ի ձայն բարձր փառատրեն ջեր երորդութենն. Եղիշ. դանդ։ *Հնչմամբ երգով քաղցր ձայնիւ փառատրեցաք։ Ի ծերոց և ի տղայոց փառատրեցաւ. Ըստ։ *Չի ոչ լսելոն ինչ մեզ սահապատուաստ փառատրիս երգով։ Երրորդութենէն փառատրելի անուանքն։ Իւրեթեան փառատրելի։ Աւետարանչաց, ոստի փառատրեցաւ։ Մինչա փառատրեցին զոս սուլն օրհնութիւ. Նար։ *Ի յանդանից մերսոր եգաս, ի հրեշտակաց փառատրեցաս։ Հաստմանիկ վերնագանին՝ փառատրողացն ածային. Ցն որդի։

ՓԱՌԱՏՐՈՂԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ բան փառատրութենէ. *Փառատրողական երդաբանութիւք վերագոչեցան. Թէոդոր. Ղուա։

ՓԱՌԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փառատրիչն. փառս տալն. փառաբանութիւն. օրհնաբանութիւն. ածային պաշտօն. գոհութիւն. *Ի նոր մարմնոյ նորս և յարենէ պատուաստեցան ի փառատրութենէ. Ցձխ. իգ։ *Ամենեքեան զփառատրութենէն կատարին։ Սկսանին զսաղմոսն, փառատրութիւք կատարելով. Եղիշ. դանդ։ Խոր։ *Չերևեալն արարածս ի փառատրուն արարչին կոչէ. Եղիշ։ *Օտարացուցանել ի հաւատոյն՝ որ ի քո, և ի հոգևոր ածային փառատրութենէն. Ղևոնդ։ *Փառատրութիւք էուքիք երկկապեալ։ Գոհութիւ փառատրուն էրրորդութենէդ նուագեմք. Շար։ *Ինձ պահպանութենէ, քո փառատրենէ։ Քո պաշտօն, և իմ գոհութենէն. Նար. ղիւ։ * Պատճառք փառաց ուքն անուանն լինի այ. Սարգ. ա, ին. ը։

ՓԱՌԱՑԱԿԱՆ. ա. Փառացեալ և պատուական իմն համարեալ. *Թոռ մի. փեսի է փառացական տունի ի վայրկ ըստ սորդենի մահակն ապրողնի առակեալ. Ներս. ոէր։

ՓԱՌԱՑԻ, ցաոյ. ա. Փառատուր. պանծալի. հռչակաւոր. նազելի. չքեղ։ *Զգուրգեենայ ասեմ, զյոյժ փառացի և ճոխ զարմ. Աբծր. ձ. իշ։ *Հղյկ ի հանդիսի հզօրի, և փառացի, և փարթամք։ Ո՛ր փառնակ փառացի գեղաշուք. Մագ. իձ. իշ։

ՓԱՌԱՒՈՐ. ի, աց. ա. *Ենծքոչ. Gloriosus, honoratus, inclytus, nobilis. Ընտիր զփառս՝ զներքին կամ զարտաքին. փառացի. պանծալի. մեծանուն. հռչակաւոր. ճոխ. պատուական. ազնուական. իշխանաւոր. յարգելի. գովելի, փառաւորեալ. փառազարդ. հոյակապ (անձն կամ իր). *Ըստ, էխճէ, պէսիէ, ալ, սալիանութիւք, ֆէհուր. *Ամբար զքեզ անուանի և բարգաւաճ և փառաւոր։ Ալ այլ ածդ, այլ փառաւոր։ Իշխան փառաւոր ես դու։ Ալ փառաւոր՝ յայգէ Թագաւորութենէն։ Արս երկոտասան ի փառաւորոց որդւոցն իսրայէլի։ Իցեն փառաւորք և մեծամեծք և մեծատունք։ Քահել զանձնային ամբարտաւանութէ փառաւորաց. և այլն։ կամ *Քաղաք փառաւոր։ Տունա՝ զոր ես շինեաւ, է մեծ և փառաւոր։ Չի կացուցչ ինքն իւր յանդիման փառաւոր զէ կէսէցի։ Չի ընդ վատասկոց բարեաց պատուիլ փառաւոր է. և այլն։ *Զաչ նորս համբուրել, և զերեսն փառաւորս. Սիրէ. սնան։

Իսկ Նար. իսաս. *Փառաւոր և ի գաստից համազարմ նմանացելիցս ցանկալի երկոք ներքոգականս տաւղեր։ իսմ փառաւորեալ։

ՓԱՌԱՒՈՐ ԱՌՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ. Տ. ՓԱՌԱՒՈՐԵԼ, իլ. Δοξάζω, ἐνδοξάζω, ομαι. Glorifico, or. * Ես փրկեցից զքեզ, և դու փառաւոր արասցես զիս։ Պատարագ օրհնութէ փառաւոր արասցէ զիս։ Փառաւոր առնէին զնծ։ Որդի փառաւոր առնէ զնծ։ Հայր փառաւորեա զորդի քո. եկն բարբառ յերկնից. և փառաւոր արարի, և դարձեալ փառաւոր արարից։ Չերկիւղածս տէ առն փառաւոր առնէ։ Վասն տէառն այ քո՝ սրբոյն իսրայէլի, զի փառաւոր արար զքեզ. Եզն։ *Ոչ այնչափ փառաւոր առնէին զնա ծերքս նիքն, որչափ մեղացն առա առաչեցուցանէր. Ոսի. ս. ի. 1։ *Յորժամ գայցէ փառաւոր լինել ի մէջ սրբ լուրց։ Չի փառաւոր լինցի առնն առառն մերոյ յի քի ի ձէզ, և գուք ի նմա. և այլն։ *Նմա միայն անկաւոր է փառաւոր լինել. Խոր։

ՓԱՌԱՒՈՐԱԲԱՐ. Տ. ՓԱՌԱՒՈՐԱՊԷՍ. Ἐπιδόξως. Honorifice, gloriose. *Սիքք ածայ նով բարեել գեղով զնիքեանս պայծառապար և փառաւորաբար պատասխանեցուցին. Մոփս. էիէ։

ՓԱՌԱՒՈՐԱԳՈՅՆ, գունի, լց. ա. Ἐνδοξότερος. Magis gloriosus, honorabilior. ἐπιχυδέστερος, melior, felicior, superior. Առաւել կամ յոյժ փառաւոր. *Փառաւորագոյն էր քան զամենեսեան. Դան. ծգ. 4։ *Քան զնիկուան փառաւորագոյն։ Քան զերկրի փառաւորագոյն. ա. ֆ. ծա. 21. 25։ *Նոյնգոնեակ երևի՝ զոր օրինակ էր յառաջագոյն. մանաւանդ թէ և՛ փառաւորագոյն և վայելչագեղագոյն... և՛ փառաւորագոյն և հրաշագեղագոյն երևեալ. Ած. ը։ *Որ առնէն՝ քան զայն որ կրկէն՝ փառաւորագոյն է։ Փառաւորագոյնք քան զօրհնան կարծին գով։ Նօթենեբոյդ զօրութեն փառաւորագոյն և բարգաւաճ լինցի քան զվերջան. Փիլ։ *Նոքա էին ոչք փառաւորագոյնք՝ ի տանէ սրծրու. Նար. Աբծր. ծ. 11։ *Երևեցաւ ինձ այր մի փառաւորագոյն. վ. ի. հղ. իա։ *Գարձուցաւ նէ այնուհետև զվերջնումեն ի հեչտալեան և ի փառաւորագոյնն. Իգն։ *Չհոլն իսկ զևր փառաւորագունի պատանաց յանձն առնէ (փառասէրն ագահ). Ածխ. հղ. խմ։

ՓԱՌԱՒՈՐԱԿԱՆ. Տ. ՓԱՌԱՒՈՐ. *Ընդ սմա գալոց է յերկրորդ և՛ ի փառաւորական գալստեանն։ Վասն երկրորդ փառաւորական գալստեան նորս. Ոսի. խաչէ։ Ե գնդ։

ՓԱՌԱՒՈՐԱԿԻՑ, կցի, ցաց. ա. Ὁμόδοξος, σύνδοξος, συνδεδοξασμένος. Pari gloria praeditus, eonglorificatus. Փառակից. հաւասիարտ. և Փառաւորական. *Փառաւորական կնկք երկքեան, որոց երկրին պագանեմք. Ա՝ որ. ը։ *Միասծինորդի... փառաւորապատ կից ընդ հօր և ընդ սքի հոգւոյն. Ամ։ *Փառակից լինել և անուանակիր ընդ այ։ Արարածն արարողին փառաւորակից. Պրպ՝ խե։ Ե գնդ։

ՓԱՌԱՒՈՐԱՊԷՍ. մ. Ἐνδόξως, ἐπιδόξως. Gloriose, honorifice. փառաւոր օրինակաւ. չքով. փառաք. հանդիսապէս. և Հանդիսական. *Աքանչելի յարութիւք փառաւորապէս յառնել. Ոսի. ա. իոր։ *Եւ մեք փառաւորապէս օրհնեացուք զանուն քո ինքնակալ Թագաւոր. Յհ. կե։ *Կատարեալ զնորհրդոյն Թագաւոր. Յհ. կե։ *Կատարեալ զնորհրդոյն փառաւորապէս, որպէս և վայել էր իսկ. Լսաս. ֆ։ *Փոխին ի հանգիստ մեծամեծ մեծացն յուշաց։ Չար դալով մեծատունն՝ այնպիսի փառաւորապէս Թագաւորն արժանացաւ. Աբծր. ք. 2։ վ. ր. հղ. ծե։

ՓԱՌԱՒՈՐԵԱԼ, էլոյ կամ էցէլոյ. *Ենծքոչ. Gloriosus, honoratus. որպէս ա. (այլ և և ընդունելութենէն. ծքաչաս, glorificans. ի. δ.δοξασμένος, glorificatus.) Որ փառաւորեալն է, կամ արժանի փառաց. փառաւոր, գովելի կամ գովեալ. պանծալի. պատուական. *Եւ նորա անուն ի մէջ երկրի յայնցանէ փառաւորեալ։ Տէր զօրութենէ խոնվեցաւ զփառաւորեալսն զօրութէ։ Երկիցեն ի փառաւորեալ անուանէ նորա։ վասն սէրն իսրայէլի փառաւորեալ։ Չերկիւղ սրբոյ փառաւորեալ։ Չերկիւղածս փառաւորեալն ի նմանէ։ Դուք փառաւորեալք, և մեք անարգք. և այլն։ *Սէ ես սէր ած մեր՝ հզոր և փառաւորեալ։ Ի բնութէ ունելով զսրբութենէ և զփառաւորութենէ։ Եւ զի փառք զարդարեաց, առաւել փառաբանի ի փառաւորելոցս. Խոր։ *Գովասանութէ փառաւորեցելոսն այսմիկ ածազօր որ խոչիս հաստացուք։ Այ. Էարչէ։ *Սրբազան և ածարեալ և փառաւորեալ հայրապետիդ հայոց. Չքնոբ։

ՓԱՌԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Δοξάζω, ἐνδοξάζω, ἐκδοξάζω. Glorifico, honoro, laudibus celebro. որ և ՓԱՌԱՒՈՐ ԱՌՆԵԼ. փառաք մեծացուցանել. տալ պարծանս. պանծալի առնել. մեծարել. պատուել. պատուսիրել. և փառաբանել. գովել. հռչակել. յայտնել զանուն և զգովեստ այլոց. *Եւ ոչ զոհիւք քովք փառաւորեցեր զիս։ Ալ քո սէր փառաւորեալ է զսրբութէ։ Փառաւորեցայց ի փարատն։ Ընկեցէք զառնդ, և հաձեցայց գովաբ. և փառաւորեցայց, ասէ տէր. Ան։ *Փառաւորեա զիս. փոխանակ ասելոյ, Թէ յայտնեա զիս. կէրզ գէյ։ *Որգի զնայր փառաւորէ, իսկ հոգին զորդին փառաւորէ. Ան։ ի հագին ոբ։ Որպէս և վարարածոց ասի. *Չլինչ անուն է քեզ, զի յորժամ եկեսցէ բանն քո, փառաւորեսցուք զքեզ։ Թողիցէ զպարարտութենէ իմ, զոր փառաւորեցոց զիս ած։ Փառաւորեցեր զորդին քո քան զիս։ Մինէթ փառաւորէ՞ լինչ զՀայր քո առաչի քո՝ առաքեաց առ քեզ դաւիթ մխիթարիչս։ Փառաւորեաց զմիականէ (իբր պատուով ընկալաւ)։ Յաչս Հզօրոյ փառաւորեցայց (այսինքն աքանչելի եղէց)։ Ոչ գիտեր մովսէս, եթէ փառաւորեալ լցեալ աւիլ գունոյ երեսաց նորա (այսինքն փայլեալ)։ Գայ լերուբ ի վերոյ օրինացն, զի ի նմին փառաւորեսցիք (յայ և ի մորգանէն)։ Ան։ Ո՛չ որուն բժշկեցան ի լեգեոնէն՝ ասացի, Թէ փառաւորէ (լսեա) զնծ. Ոսի. ես։ *Թէպ եւսագունք են Թռչնոց, զի նոքօք ի վերոյ սգոց փառաւորին. Եփէ. ծե. որպէս Թէ տիրաձայեալ բերին։

ՓԱՌԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ա. Δοξάζω. Glorifico. փառաւոր կացուցանել. կամ ցուցանել. *Փառաւորեցոյց զսրբութէն, և բազմացոյց զսաս սրբութէն։ Մխ՝ասպէս փառաւորեցոյց ած զսրբմունէ իւր. ա. Ղ.

ձէ. 15: Ֆ. Ղ. Չ. 28:

ՓԱՌԱՒՈՐԸՆԿԱԼ. ա. Ընկալուչ կամ արժանի փառաւորութեան. փառաւորեալ. *Ա յգ ամենայն երթիցէ՛ի սպաս պաշտամանն փառաւորընկալ սեղանոյն ոյ. Ագաթ:

ՓԱՌԱՒՈՐԻՉ, րչի, չոյ. ա. Ձօքձչաւ. Glorificans, glorificator. Որ փառաւորէն. փառաւորօղ. *Ձփառաւորիչս իմ փառաւորեցից. Ա. Ի. Ե. 30: *Ձնոսքդ ոչ է հաւասար փառաւորչին ոյ. Ոսկ. յհ. Ե. 21: *Գովիչք և փառաւորիչք լինին միոյ ածողութեան: Եր. կրպագօղք և փառաւորիչք. ՅՃԼ. ՃԵ. ՃԸ: *Ա ձէզ՛ի վերայ փառաւորչացն իւրոց. Ղևտ: *Մարթիրոսացըն մեծարիչ Ճգնաւորաց փառաւորիչ. Լ՚Ե. ՝ի Շ:

ՓԱՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձօքձսմա, ձօքձա, ենձօքձօր, χλέος, εὐκλεία, ἐυημερία. Glorificatio, gloria, honor, decus, և այլն. Փառաւորիլն, և ելն. Մեծարանք. պատիւ. շուք. պարծանք. փառք. իրք պանծալիք. վայելչութիւն, հանդէս. հռչակ. բարօրութիւն. Ճոխութիւն. պերճութիւն. *Եաու՛ի սիոն զփըր. կութիւն իսրայէլի՛ի փառաւորութիւն: Ձփառաւորութիւս իմ, զոր ածի՛ի վերայ քո: Ամենայն փառաւորութիւն մեր կործանեցաւ: Ո՞յր՛ի ձէնջ տեսեալ իցէ զառն ինս պայս՛ի փառաւորութէ իւրում զառաջինն: Զհրեիցն թշնառութիւն՝ իւրեանց փառաւորութիւն համարէին: Ամենայն ժողովուրդն ուրախ լինէր՛ի վերայ ամենայն փառաւորութէնն՝ որ գործէին՛ի նմանէ. ևն: *Ոչնայն է կեանք մեր և ոչինչ, թէ փառաւորութիւն պատուի, թէ անարգութիւն. Լ՚Ե. ծգ: *Ցնծայր հոգւով ընդ փառաւորութիան ոյ: Ի ձէնն բարեաց քոց՝ անուանն ոյ լինիցի ոք փառաւորութէ պատճառ. Վ ըԻ ոսկ: Շ. ընդ՚ոնդ: *Փառաւորութիւն է պարզն՝ մեզ է փառք. Խոսր. պ՚ըՒ: *Տեսանէր զձերութիւն փառաւորութիւն (փառացի անձինն) աքանչելի և կարի վայելուչ իմն. Ե. Ղ. ծԵ. 13: *Յովսէփ արեամբ ապիզատոսի ծոռոթի վասն փառաւորութէ (ազնուականութիւն). Բր. ՀՀ:

Մերթ՝ իբր փառաբանութիւն. գոհութիւն. *Բազում փառաւորութիւն ամենատեառն մատուցանէր: Որպէս կո նախընծայ փառաւորութէնս յորդորեսցուք զարբերալ տէրն մեր. Ագաթ: Խոսր:

ՓԱՌԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ս.՚Ենձօքձաց. Gloriose. Փառաւորապէս. պատուով. ա՚օ՚ ֆա. ա՚օ՚. *Ապա առընկալաւ զնա փառաւորաբ: Ընկալան զհրեշտակին չնաւնի փառաւորութիւ. Ե. Ղ. ծԵ. 43: ծԵ. 46:

ՓԱՌՈՒՆԱԿ. ի, ացի. ա. Ուռնակ փառաց. կամ՝ փառաւորընկալ. *Նախատիպ միածնի բանին, և փառունակ փառաց միածնին. Դ՚ոյ:

ՓԱՌՔ, ոաց. գ. Ձօքձա. Gloria, honor. κλέος, celebritas, splendor nominis. (ձե. Վարկ. յայլք.) Մեծ հռչակարութիւն ա՚ոաջի այլոց, և պատիւ ընծայեալ ուժեք. շուք. մեծարանք. գով. հռչակ. հանդէս. և պանծալի ձիրք, պարծանք. զարդ. վայելչութիւն. մեծուհեի, և՝ նչան մեծութեան. շան ձօձրնէն, խալնէ խրամ, ղինկէ, փելլնէն, սաւ ռաման, իռնվան, քաա, քէա, քէրահէն, քէրհէղ, քաիր, խքնիկաբ. (յն. փόφα, որ է կարծիք, և փառք.) *Երկինք պատմեն զփառս ոյ: Տեսիլք զփառն տեառն. փառք տեառն երևեցան ամպով: Բազմութիւ փառաց քոց մանրեցին զնակատակորգս: Ծագէսցէ ածծ խորհրդովք՝ փառաբ իւրովք յերկիր: Լի է ամենայն երկիր փառաբ նորա: Փառք ոյ ծածկին ղբան: Փառք Թագ աւորի պատուեն զերասանս: Ի ձոր մերոյ ընկից արար իւր զայն ամենայն փառս: Պատմեսկք ձոր իմոյ զամենայն զփառս իմ: Եւտու քեզ զմեծութիւ և զփառս: Պատմուճան ձբ ահարոնի՛ի պատիս և՛ի փառս: Հանդերձ կամ աշխատ փառաց: Ձփառս խնամուսնեաբ ժառանգեսցեն, իսկ անմիտբ բարձրացուցին զանարգանն: Փառք են առն խոտորիլ՝ի հայհոյութէեց. ևն: *Ոչ եթէ բարձրեալն բարձրանայ, այլ մարմինն բարձրէ՛յն. ոչ տէրն փառաց փառորի, այլ մարմինն փառաց՝ նա առնու զփառս՝ նովինբ ելանելով յերկինս. և անփառութիւ նորա՝ մեզ փառք. Ա՚ո. ա՚: *Ձարմանալոյ գիտեմբ զանուն փառաց, յորժամ ոչ կարեմբ թուել զմեծութիւ կամ զգեղեցկութիւն ուրուբ, զբովանդակին այսու անուամբ ժողովեմբ. մեծ փառս ունի աստեբ. Գէ. նս: *Ա՚ո սողոմոն յաղագս խնամուսնէն փառացն ձեպեցաւ. Նիստ. երգ: *Համբերութիւն մեբ՝ փառք ձեր են. Եփ. նփ:

ՓԱՌՔ. Ձօքձա. Laus, glorificatio, gloria. Որպէս փառաբանութիւ. օրհնութիւ. և գոհաբանութիւ. խոստովանութիւ՝ի փառաւորաւնել զնծ. *Տուք փառս ոյ: Տուր փառս այսօր սեռատն ոյ խրայէլի: Փառք՝ի բարձունս ոյ: Որում փառք յաւիտեանս, ամէն. ևն: *Փառք և երկրպագութիւ: Օրհնութիւ և փառք: Փառք հօր և որդւոյ և հոգւոյն սըբ. ի՚ն: Շ՚ոբ. ևն:

ՓԱՌՔ. որպէս փառք հօր. ասէր. տէս և ՓԱՌ. *Ամենեցուն իշխանութիւ է միաբանել՝ի ասպնան, և՛ի փառս գոբողայից: Առաջնորդքն և զօրհնութիւն ևս յաւելուն, և՛ի փառս. Խոսր:

ՓԱՌՔ. Ձօքձ, ծձհցաւ. Existimatio, opinio. կարծիք, ճանաչումն, դատումնութիւ. (յն. ոձով. ուսած և՛ի մեզ յունական բարդութիբս ուղղափառ, այլափառ. ևն.) Տես և՛ի բայն ՓԱՌԱՒԱՆԵԼ. *Աձիածին անուանեալով զնբ կոյսն, և ուղիղ փառս ունելով (ըստ ուղղափառ դաւանութէն). Գէոբ. ՌՂ:

ՓԱՌՕՀ. իբր ս. Ենձօքձաց. Gloriose, honorifice. Փառաւորապէս. փառաւորութէբ. ֆաա՚ով պաբաա՚վ. աա՚օ՚ ֆաա՚օ՚. *Օրհնեսցուբ զնբ զնբր, զի փառաբ է փառաւորեալ: Ըղձիորհուրդ թագաւորի բարեբար է ծածկել, այլ զգործս ոյ յայտնել՝ փառաբ: Թագաւոր փառաբ և պատուով: Ընկալաբ զայրն, կամ ընդունել զարան՝ մեծաբ փառաբ. ևն:

ՓԱՆ. գ. Իբր Փարչ, կամ ընձեւցիր թաս. *Վէց գրուան գարի, և ժԶ փան քաղցու. կանան:

ՓԱՆԵԱՆ. ՝ի գ. յն. փաֆանόս. Փասիա-

ՓԱՆԻԱՆ. ՝ի նոյ (ἀπὸ Φασίδος). Phasianus, na. Հաւ յանձին գետիւ առ փասիս գետով, պարտրա, փոփուկ գլխով գունով և երկայն տատմբ. ֆոխլիճ, ղեղրեճ. *Ասացեալ զհաւան զխասանցին ... զգալսր և զոր խորակացն հանդամանս և զօրէնս. Ոսկ. ն. Ֆ. 17: *Ձփասեան (կամ զփասիան), և զկոր, և որ այլք այսպիսիք. Խոր. Ե. 78:

ՓԱՍ, ի. իգ. գ. պ. պոյետ. Այտία. Causa, ratio. (ձե. և fas ՝ի յն. փάσις, ասուիւ.) Պատճառ իրաւացի. բան իրաւանց. ապացոյց. պեղեպ, հագգ, եձն փելլիւ. *Փաստս իրաւախորհս ըստ արժանին՝ի մէջ առեալ: Անտեսլի, և առանց իմիք փաստից. ՅՀ. ԼՀ: *Ի սա ընծայ՝ սուղ իմն և փաստ, նորամտըզնցն՝ որ՝ի չահսատս. Կրպտ. ոթ:

ՓԱՍԱՐԱՆԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. որ և ՓԱՍՏԱՐԱՆԱԿԱՆ. Այտιολογικός. Rationalis, caussaticus, juridicalis. Պատճառաբանական. յառաջբերական պատճառաց կամ պատճառանաց իրաւացի դատելոց. *Որ ըստ իմաստասիրութէն խորհեցուցանէ զիաստաբանական տեսակն. քանզի հարկ է այն՝ որ առաջն գիտէ, և զպատճառս ընդ նմին կարծէ. Փիլ. լԼՒ. Ը. 22: *Կա պատճառս փաստաբանական՝ի մէջ առնոյբ. առ ահի սըբսոս ասէ զայն գործեցի. ՅԳ. ԼՒ:

ՓԱՍՏԱՐԱՆԵՄ. իգի. ն. Այտιολογέω, γοῦμαι. Rationem sive caussam reddo. Պատճառաբանել. իրաւաբանել. պատճառս կամ պատճառանս տալ. *Ոչ մանուկ կամ ծանրսիսս զինքեանս գոլ փաստաբանէին (առաքեալբ որպէս զմիտգարէս). Ոսկ. գծ: *Ձտկարութէն փաստաբանէիբ իրողութէնն մեծի յանձնառուէն. Սկաա. լՓ:

ՓԱՍՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Այտιολογία. Caussae redditio. Պատճառաբանութէ. իրաւաբանութէ. ապացոյց. պատճառք, և պատճառանք. *Թերևս և սուղ ինչ քաղաքձակ գտցէ տեղի փաստաբանութէ. Պեպ: *Խորհուրդ ընդ ամբրապետին դներ հնարի. մաց փաստաբանութէբ. ՅԳ. ԼՀ: *Հրաւիրեցաւ՝ի հարաձնին, և ոչ փաստաբանութէեց (տեղի ետ, կամ փաստաբանեաց) զգայնոց լծակցութէնս. Սկաա. լՓ:

ՓԱՍՏԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Բանաւոր. իրաւացի. պատճառական. *Յակոբեանն իսկ տեղեկալի տեսական փաստականին իւրոյ յորդորմանէ. Պափ. Ը:

Կամ ըստ քերականաց՝ Հայցական հոլով, որ ըստ յն. և լտ. կոչի գաւանիազական, սմբատասանական. Այտιατικός. Accusativus. *Հայցականն՝ խնդրական, կամ ըստ հելլենացոց լեզուին՝ փաստական. Թր. ԻԵր:

ՓԱՍՏԱՊԱՏԻՐ. ա. Ուր իցեն փաստք պատրք. խարէական. *Գարոզչին նոցա քուրմք փաստապատիր բանիւք. Կաղանդ:

ՓԱՍՏԱՍԻՐ, սիրի, բաց. ա. Փλαίτιος. Querulus, contentiosus. Պատճառասիրնդիր. սիրօղ պատճառաց և պատճառանաց. քերլմընջող. Խանձա՝ ՀՀսՀՀ ՀՀսօՀ. *Փաստասէրք գոլ Թուին ցանկութիւք զգայութէեց. Փիլ. լՀ. ա. 48:

ՓԱՍՏԱՒՈՐ, ի, ացի. ա. Պարտաւոր, որ սէս փաստիւբ պարտաւորեալ. արժանի ըստ իրաւանց. Խաչափակ. *Գեր զուսացեալսս վասն պատճառաց փաստաւոր. Յհ. խՀ. ապ: *Բազում առգեանաց փաստաւոր. Կանան:

ՓԱՍՏԱՒԱՆԱԿԱՆ. Տ. ՓԱՍՏԱՐԱՆԱԿԱՆ. *Շաղկապք փաստաբանականք են, որք՝ի բացառութէե սակս բաղադրեալ յորտանոյին. և են այսք. զի, վասն որոյ, վասն զի. Թր. ԻԵր: *Փաստաբանականք, այսինքն պատճառաբանականք: Եւ վարժեսցուբ զփաստաբանականսն այսպէս: Իսկ զնոսի փաստաբանականին՝ է տալ բակռսեաալ, որ է ընդդէմ փաստաբանականին. Երզ. ԻԵր: *Պետրոս ճանաչող տեառն և յուրատս փաստաբանական. (այսինքն և յուդանալ անդ պատճառանօք, կամ՝ ի մեզա դրելն ուրացութէե). Ճ. Ա:

ՓԱՍԿՈՒՍ. քսի, սաց. ա. Φλυαρὸς. Nugator, stultiloquus, garrulus, frivolus. ՓՀՅսրος, ՓՀՅսրՀՀσων, susurrus, ro. (՝ի ձայնիցս՝ Ռուս, յորմէ Փառ. և Փաս, յորմէ բամբասս. ձե. և յն. ֆոՀՀՀրօս. որպէս և ՓՀսօ, ասել. Թ. Փաալ ԷՀՀՀ, բամբասեալ.) Շաղակրատս. շաղփաղփս. ընդվայրաբան. քրթմնջողանդուռն բերան. առունկնձառ ցձոնձրոյցի՝ նանդերձ բամբասանօք. ֆոֆաոյօղ. *Ոչ միայն գառարկք, այլև փաքրուսք, և հեռաբերքբերք, և խօսին՝ որ ինչ ոչ է պիտոյ. Ա. գՒ. Ե. 12: *Պղծէ զոնձն իւր փաքրուսն. Սէր. ֆա. 31: *Փաքրուս միանձնութ պատակեն ղերբարս: Մեզայ փաքրուս լինելով. Նէղոս: Մաչ: *Ձրպարտող կամ փաքրուս. Մաֆս. ՆէՀ:

ՓԱՍՔՍԵՄ. իգի. ը. կամ ն. Φλυαρέω, φλυάσσω. Nugor, garrio, blatero. ՓՀՅսրՀՀω.

susurro. Շաղփաղփել. շատխօսութիւն աչխատասիրաց առնելոյ բամբասել.* Մի իսքև զԶնամի փասքսնցէ. ՍԷՓԷր. Ը:

ՓԱՐԱՓԱՌՆԱԼ, բարձեալ. Ն. Ի. Պերիտրեօ. Aufero ab omni parte, circumcido, detraho. (Ի ձայնէս փար, որպես պարիմ. ՓԷՐԻ, ՓԷր. պերի, պէր, շուրջ.) Պարապառնալ. շուրջանակի ի բաց բառնալ. շերքսկասուր առնել.* Ի վերայ քառանկիւնոյն՝ անկեանն փարագրեցէք՝ աձուսն ընդունի. իսկ այլոյլն ոչ ևս. իսկ փարապարձեցէք՝ նուագեաց, անայլայլ մնալով յիւրում ձևոջ. ԱՆՅ. ԱՓՐՓ:

ՓԱՐԱՓԱՐԶՈՒԹԻՒՆ. ց. Պերիաւրեսւց, պերիաւրդմա. Detractio, amputatio. Պարապառնումն. շուրջանակի ի բաց բառնումն.* Աձեցեալ և նուագեալ (քառանկիւնոյ) ըստ անկեանն փարագրութեամբ կամ փարապարձութեամբ, ոչ ևս երկար կամ բոլորակ, այլ միշտ զիարն պահեաց սեռական. ԱՆՅ. ԱՓՐՓ:

ՓԱՐԱՓ. Տ. ՓԱՐԱՓ:

ՓԱՐԱՓԱԳՐԱԿԱՆ, ա. Իբր Պարագրական.* Բոքովական աշառութիւք՝ փարագրական պատեաւալ տարակացուցանեմ, զի տարփասցիս տարախորհ. Մ Ա Փ. ԾՂ:

ՓԱՐԱՓԱԴԵՄ, եցի. Ն. Պերւ ՚ծդաւ. Circumpono, appono, circumdo. Պարագրել. շրջագրել. (Հակառակն փարաբառնալոյ.)* Քառանկիւնին՝ անկեան փարագրեցէք՝ աձեաց, բայց այլայլուցցն ոչինչ եղև. Աբէփփ. ՍՓՐՓ. ՂԶՃ. Ի լուսանցս դնի լուծումն, *փարագնէն՝ շուրջ պարունակ գնէն է ՚ի. և գծագրին յօրինակ այնևայլ ձևք:

ՓԱՐԱՓԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Գ. Պերւծեսւց. Circumpositio, circumdatio. Պարագրութիւն. շրջագրութիւն.* Ունելն... ըստ որակութեան, ըստ քանակութեան, և ըստ փարագրութեան զմարմնով: Աձեցեալ և նուագեալ ըստ այնկեանն փարագրութեամբ կամ փարապարձութեամբ. ԱՆՅ. ԱՓՐՓ:

ՓԱՐԱՉՆՈՏԻ. Տ. ՓԱՐՍԱՉՆՈՏԻ:

ՓԱՐԱՉՈՒԿ, զունք. ա. գ. Δυνατός, κράτων, δύναστης. Potens. Որպէս (ձէ փառաւորն. փառազն. փառաւոր, և Ճոխ ըստ ազգի. հարուստ. հզօր: Ա յայսէս Թարգմանի և ի յն. լտ. եբրայական բառն ՔԷՈՒԼ կամ ՔԷՈՒԼ. զի և ՓՈՒ կամ ՓՈՒ՝ ըստ եբր. է փառք.* Պակասեցին փարաչուկք բնակեալք ի մէջ իսրայէլի. Դ ՈՓ. Ը. 8: Ուր վասն բառիս՝ Բնակեալք, (որ չնքՅայլ.) ոմանք ի հայոց եդին ի լս. Հանդէպ բառիս փարագուկք՝ իբր մեկնութի՝ Աւանք. որպէս և յարգ ընթեռնուն ոմանք յԵբր. ՔԷՈՒՆ, կամ ՔԷՈՒՆ, նշանակութեամբ՝ բնակութեան, աւան, քաղաք. ուստի և ի հին ԲՈ. գրի, *փարաղուկք, աւանք՚՚. և յՈակիփորիկ ինչ, *փարագունք, գեղ չէն՚՚: Որպէս և ի Ճ. Ա.* Համարեաց գեօղս հազար՝ աւանաշէնս և փարագուն՚՚. (ուր գրեալ էր, փոպատրաղուն:)

ՓԱՐԱԼԻ. Փոխանակ գրելոյ՝ փարելի ասեմ. այսինքն աղաչեմ.* Ընեն ցմովսէս... փարալի, մի խօսեացն ընդ մեզ ՚ած. Մ Ծ Բ. ԾԸ:

ՓԱՐԱՆ, ի. ից. գ. Ποίμνιον. Ovile. ἀγελη grex. Մանաւանդ՝ μάνδρα, λάυρα, mandra, stabulum, caula, septum, (որպէս ձէ պարանի, շուրջ ալիճեալ շրջափակ վայրիկ պիքէրահեմ, ՚ծաւաքումն.) Դադալք Նօսից խաչանց՝ գամ ոչխարաց. Նմանութի՝ Եկեղեցի և վանք. և իշխան. (յն. ազէլէ, Նահփա, ՔՈՒՈՒ.)* Ոչ ևս տեսանեմ զքանաւոր քո հօտ ՚ի փարախ հաւաքեալ՝ զդուշանալով գայլից: Մի ոք կորիցէ ՚ի հօտէն՝ արտաքս քան զփարախն ժողովէլ. Խոր. Ք. 68: Խոր: Սրփ. ՚՚. ՚՚. Ը:

Երկնից, մի գուցէ երբէք ՚ի մէջ փարախիս դայլն մտեալ դրդիցէ. Ո Ի. ՀԻ. ՚՚. 22: Հովիւ քրիստոս վիհ պիսկոպոսականն ամրացուցանելով փարախ. ՍԻՒՈ. ԱՔ:* Գնացաք ի փարախ մեր հօրն մերոյ ասացի. Վ ՐԻ. ԿԴ. ՅՔ:* Վանք մի էր ի Զիլեհեայ լերինն, որում անուն էր փարախ. ի սմա քնակեալ էին կանայք հրեշտակարիւր. Վ ՐԻ. ՀԴ. Յ. ատեպ. (որպէս յն. ՚՚ր:)* Զո ՚ՈՃաչէն տաճարն՝ ասէ փարախ բարբարոսաց, մեք սուրբ ասենեսցաք զեկեղեցին անտեր անասունքս և գեղուելիք անյոյսք. Տաղ:

ՓԱՐԱԽԱՊԵՏ, ի, ից. գ. Վանահայր. աբբայ. առաջնորդ ուխտի.* Փարախապետ... վանական. Վ ՐԻ. ՀԴ. Յ:

ՓԱՐԱԽԵՄ, եցի. Ն. Ժողովել ի փարախ. հաւաքել՝ պատրաստել զհօտն.* Փարախել զընդհալն: Որպիսի ինչ եկն պէտի է... և որպիսի ինչ հրեական փարախեալս. Թէոդոր. Մայրագ: ՍԷՐԻ. Ը:

ՓԱՐԱՑ, կամ ՓԱՒԱՑ. գ. Բոյս ինչ. որպէս կանեփուկ: Վ ՓԻ:* Աֆրոդիտականն Նուագեալ Թառամի՝ կարօտացեալ փարայի. Մ Ա Փ. ԼԸ:

ՓԱՐԱՏ. ա. Արմատ փարատելոյ. որպէս ի բաց զատուցեալ. մեկնեալ. հեռի. ուրոյն.* Մեկուսի և փարատ գտանեմք զնա ՚ի բազմութէ: Միտքն յորժամ անզգալ լինի, և փարատ յօտար խորհրդոց. Ջ ԻԸ. ԼՂԲ. ՚՚ը:

ՓԱՐԱՏԵՄ, եցի. Ն. Պերւաւրէօ. Aufero. διαναπαύω, requiescere facio. ἐκκύω, exuo. կր. ἀπερχομαι, abeo, discedo. ἐνδίδωμι, remitto, laxo, cedo. Հեռի առնել. ՚ի բաց բառնալ. մերժել. ցուսել. ցրկել. Ջնել. հեռացընել. վերցնել. փաղընմոք, *եքՔ ԷՒՔ, *էէրաՀԷՆԷՀ. *Փարատոցէ յինէն զմարախս զայս: ի նմանէ առնուին փալատեցաւ. Եւ. Ծ. 17: Ը. Ժ. Ծ. 44:* Զամենս ՚ի փորոյն փարատ. ԵՆԻ:* Զմանիս փարատեաց զերկիւղ: Փարատեաց զխաւարն անդիտու թեր. Շ ՚՚:* Փարատեա ՚ի քէն զձևերեհնատատութի. զո: Որ չանայ զմեղատորն գործուցանել, զազմութի մեղաց իւրոց փարատ: Քո է փարատել ՚ի մէնջ զքնոյ ծանրութիւն... Զամենայն մրրիկ մեղացն փորատեացես ՚ի սրտից. Մ Ա Փ. ՚՚. Ք:* Խոր:* Զկրակ ոխակալու թեճ շնջո, և ահա զգեան հրեղէն փարատեցեր. Նար. Խ Ր Ա Փ:* Վայրապար իւիք զոյժմաւոր թվ իւրեանց փարատել չանայն. Ո ՚՚. յՀ. Ը. 4: Խակ անդ՝ 29. Բազում՝ վհատեալք փարատին (ի մոլութէն):՚՚. իմն հեռատեսել ազատին:* Նր կիր փարատեալ ՚ի բազմութէ Հուրցն. Ես. Ը ՚՚:

ՓԱՐԱՏԵԼ. ը. Իբր փարատիլ. ՚ի բաց երթալ. հեռանալ. վերնալ, բաշխել, ցրուիլ, փաղընմոք, *եքՔ օմոք.* Փարատեցէք զանձնէ ՚ի փարատոնէ. Ո՚ը փարատեցեալն ցաւք վիրաց իմոց. Եւ. Ը. 29: Ց Ի Ծ. Ծ. 7:* Մինչև փարատեաց ՚ի նմանէ հնազանդութի. Ճ. Ա:* Փարատեաց պարզիցաւ խաւարն՝ որ մածեալ ունէր զերկիր. Վ ՀՕՐ. Ը:

ՓԱՐԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. Տ. ՓԱՐԱՏԵՑ. Ն. Աφαιρέω. Aufero. σκεδάζω, ἀποσκεδάζω, discutio.* Փարատեցոյց զցաւս անձին իմոյ. Ես. ԼԸ. 14:* Փարատեցի (ապ. փարատեա) զցաւս, և բժշկեա զհիւանդութիս. ՃՀ:* Փարատեցի ասէ զցաւս, այսինքն ապաքինեա. և ՚ի բաց մերժեա. Խոր:* Շատ մանգալ, զոր պատասխալ և ցրուեալ և փարատեցուցեալ: Զանձնական զնոյն Ճառ խրճՃոյն՝ ՚՚ր լինէն ՚ի բաց փարատեցուցեալ: Փարատեցուցանելով զծմակականիսա մեզս. Զարտմութի իւ զաբելիցի փարատոյցդ. ՓԼ ՚ՆՃոպ. Ես ՚՚ր:* Պէք: Շ ՚՚:* Զերկիրս զաւաչինն ՚ի ՚ուրցն փարատեցուցեալ: Զծուխն մեղաց փարատեցուցանէր: Ի վեր չարժել. և փարատեցուցանել զաւազամ ծանրութենն խաւար կիսնեցելոցն ՚ի նմանէ. Ագաթ: ԵԷր. ՎՐՉ: Դիտ. ՃԾՃ:

ՓԱՐԱՏՑՈՒՅՉ. ած. Որ փարատեցուցանէ.* Փարատեցուցիչ նշանակէն ձայնս. Մ Ա Փ. Ը:* Ցո ըլոյս ՚ի հօրէ ծագեալ փարատիչ խաւարի: Տ. տեսնել փարատիչ Լիփն:Պէփ:

ՓԱՐԱՏՈՒՄՆ, տման. Գ. Փարատել, իլն.* Ա՛ւ ՚ի ցաւոցն փարատումն. Մ Ա Փ. ԼԸ:* Ա՛ռնել փարատումն չարեցն: Ի նչնանակ փարատման և գագարման յորդ անձրևաց. Ա ՐԸ: Շ ԼՐ:* Զապաքինել նորա ՚ի հիւանդութէ՝ փարատումն իւր տրամութէ համալր. Ո ՚՚. ԼԼԼԲ:

ՓԱՐԱՒԱՆԶՍ ՏԱՄ. Վսչագոլեա.

ՓԱՐԱՒԱՆԶՆՈՒ, եցի. Ն. Oblecto, consolor. διατρέφω, alo. Ի փափուկ զովացուցանել. զուարթացուցանել. միսիթարել. փեբահէՔՔէ.* Մի ՚ի զուր ինչ փարաւանդ անձանց տացուք այսպիսի անօգուտ բանիւք: Աղքատն փարաւանդել (իլ) կամի. եթէ կամիս, տուր. և եթէ ոչ կամիս, բարեաւ յուզարկեա. Ո ՚՚. ԼԼԼԲ. Ը: ԼԼԼ. ԾՃ:

ՓԱՐԱՒԱՌԹԼ, կամ ՓԱՐԱՒԱՐԹԵԼ. Տ. ՓԵՐԻԱՏՏԵԼ. Περιτρέπομαι.* Տալիր մանկանն հանդերձ առն կատարելոց, և տեսցիր, որչափ ինչ մոնուչին տատղակացէ՝ փարաւարթեալ պատաւանգիլ՚՚. այսինքն ՚ի կամիլն պերճանալ՝ նեղիլ իբր կապալ. Ո ՚՚. Ֆ. ՃՃ. 17:* Սուղ փափկեալ փանաքիւայ փարաւարթեալ գոս. Մ Ա Փ. ԾՂ:

ՓԱՐԱՒՐ կամ **ՓԱՐԱՒՐ**. Գ. Տ. ԲԱՐԱԿ. պ. պարա. ՚՚ր չուն որակաւն, կամ բրդոտ:

ՓԱՐԱՒՐ. ա. Լկաւ. խենէզ. վարար. վաւաշ. կամ ըստ Հին ԲՈ. փողանուն գրին, *Պուռնիկ, փորաք, որձամոլ՚՚:

ՓԱՐԱՒՐՈՒՄՆՔՈՒՆ. Գ. ՐԾՆուսին և անամօթ լկնութէն որպես չունց. *Զվնիշոլսականն... զբազմաւաուելնեան ձիւսն զաս հետաւականս, զանպատկառ փարաբմունան, զչժաուելման, զդժգունուելման. Նար. Խ Ը: *Փարաքժուձս. պարակիրէն՝ փերթ փերթ առ. որ է աչխատալ մեզքն. Լ Ծ. Նար:

ՓԱՐԳԱՆՈՑ. Ա. Ի բաց տարս. քաւ լեցի. ՚՚ձ իւրք. հաւք. (կայ և պրս. ՓԷՐԱՆ. ԼԾ. ընդ պարկեշտս) որպես Թէ՝ ձայն հրաժեշտ առելոյ պարկեշտութէք յանդարժան բանից. *Զծոցն հայրենի Թափիւր Թողեալ. ծն անդր, փարգասա, քաւ լեցի: Նա ոչ պարաւրինչ պաւիժս. ծն անդր, փարգասա. ՍԷՐԻ. Ը. Ը:* Ոչ միայն զձոյ, փարգասա, այլև ոչ սիրեցաց ՚ՀՃ այսպիսի ինչ չամբաւք չամբաւելին. Ո ՚՚. Ե:

ՓԱՐԵԼԻ, ըոյ, լ. ից. ա. Այն՝ զորով լինի փարիլ. գրկելն. սիրելն. տեւելն. խանգարելն. *Ըհձկուելոճ պրաւելս փարելի, և ոչ փախչելն ամենեցուն լեցի. Պ Ի Ա:* Փարելն և սիրելն Թագաւորին է. Որ փարելին էր քաւական Նօսին. Վ ՐԻ. ՀԴ. ԾՐ. ՃՃ:* Ա՛ստեղ, որ առանց նենգութէճ են, և ամենայն փարելի. Տ Ի Փ. ՚՚. ՀՀ. Ը:*

ՓԱՐԵՑԻ. Խանդագնատական, տպերասական. պատաւուչ. գողական.* Ազօթք տպերասիլք, և պատասանք փարելիք. Ա Փ Ա. Խ Ա Ր. Հ Ի Փ Ե:* Ա՛ւ քիզ են բանք իմ փարելի, ով գու քաղցք յոյժ պանծալի. Շ. ԷՐԷ:* Փարելի քարեաւ ընդ իմ էլի էլի ու Տայր գոչէր. Շ ՚՚:

ՓԱՐԵՑԻ. Գ. Περίψημα. Peripsema. Ջրնչան, որ փարի զարելն եւնձակաւիս. կամ որպես պարտուչ աղտոյ. սրբիչ. մաքրիչ. (յն. ԲԷՐԻՓԻՓՍԱ, պատասրբիչ. շուրջ մաքրիչ. որ այլուր Հայոց մանի ՚ի մէջ, տասրակիր կամ

կամ անարգեալ. և փոխանակ.) *Իբրև ա-ռակ նշաւակի եղեալք ամենայն աշխարհի, ամենեցուն փաբելի լինել միշտ ցայժմ. ՟ա. կոր. Բ. 13:

ՓԱՐԵԼԻ ԱՍԵՄ, կամ ԱՒՆԵՄ. որպէս յն. ἐκβαγῶ, induco, և այլն. Պարփակել. շըրջապատել. պատել. շրջապարիլ. և Բերիլ. պարբերիլ, պահել. *Եթէ ունիցիս սեհեակ, որ փարեսցէ զքէզ, մի չինեացիս այլ մեծա-գոյն. Վրթ.կոդ. Ե: *Շուրջ զաստուծով... անգադար փարեալ զյաւիտենական նորա գիտութիւն. Դիոն. երկն: Իակ Ոսկ. կոր. ծԲ. *Եւ ոչ ընդ հրապարակս փարեա ըզգաստարան. յն. ի հանդէս բերեա: Որպէս և Խոր. Գ. 8. *Ամենևիմբ ոչ ունելով փարել աշխուժական մտածութիւնոյ. այսինքն յանձին բերել, կամ զանձամբ պատել:

Իակ ը. Տ. ՓԱՐՈՒՄ. *Զնովին փաբեն հրեշտակք... իբրև վարպետովք փարիցեն. Կոր. ՟ա: *Լայս իմ կանուխ փարեսցէ զքէ. Եփր. ապաշխ:

ՓԱՐԹ, ի. փ. Բառ անյայտ, որպէս Պարթատուի, կամ գիրուց, Ճարպ. *Հերձաւ և վայրեցաւ (փոր յուգպի ի տան). բայց հասն ներսոյ փարթին և փորուածոյն ժողո-վէր զորդիսն երուսաղէմի երթալ սեռանել զծանականս նորա. Ոսկ. գԲ:

ՓԱՐԹԱՄ. ի, ած. տ. Պλούσιος. Dives, opulentus, copiosus. Ընչեղ. մեծատուն. Հոմ. և Աստ. հարուստ. չքնին, և պօլ. *Ծառայից, տեսանց, ալքատաց, փարթամ: Փարթամքն ընչիւք՝ ոչ գիտեցին առ դուրս լինել. Աստ. Ղրա: Նոր. ծԱ: *Ընդ-հէր ամենեքեան ոչ փարթամք, այլ սուքսուք կարօտք մեծատանց. Լ՟Ը. պՀԲ: *Ակրդ մի պատիր ոմ անդգամ, ժանտ և ժըպիրն՝ չարեաք փարթամ. Շ. երես: *Ողորմութիւք ոչ Հանձրացաւ, փարթամ սըրտիւք վտակ-ցեցաւ. Լ՟Ը. *Ի Շ:

ՓԱՐԹԱՄԱԳՈՅՆ, գոնի, ից. տ. Ա-ռատել փարթամ. *Ընչիւք փարթամագոյն: Ասա յօժարամիտն փարթամագոյն է. քան զամենայն մեծութիւն փարթամագոյն է. Պիտ: Աճոյ. Ղրա: Բրս. Տղ:

ՓԱՐԹԱՄԱԿԱՆ, ի, ած. տ. Որ ինչ հայի *ի փարթամին և *ի փարթամութեի. առատ. *Բղխմունք բարեաց մեզ ընծայեա՝ փարթամական. Երզն. օփ. երկն:

ՓԱՐԹԱՄԱՆԱՄ, ացայ. ե. Մեծանալ. Ճոխանալ. հարբուփանալ. *Անտեսիցին Ճոխութիք փարթամացան. Նոր. ի: *Վասն այնորիկ չքաւորի մարթնաւորքն, զի դուս փարթամացիցես հոգևոյքն. Սարկ. յօդ. է: *Ապա կարես և դու փարթամանալ հոգևովք ա-ռաքինութիքդ. Ոսկիփոր:

ՓԱՐԹԱՄԱՀՆՈՐՀ, ի, ած. տ. Փար-թամ ընուհօք, կամ *ի բաշխել զընուրհ և ըզ-ձիրս. առատաձեռն. մտդասեր. *Թիւրեա զմտաս ածեալ նորա զփարթամաշունչն յոս-սոփ, զի գայցէ չնուհս առատչէն երկրորդն փարաւոնի. Յհ. ԼԲ:

ՓԱՐԹԱՄԱՊԱՆ. տ. Πλουσίως Affatim. Ճոխապար. լիապէս. առատապէս. *Յին-քեան ուներլով փարթամապէս անուշահոտ որակութիւն. Դիոն. էՒԷ:

ՓԱՐԹԱՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Տալ փարթամանալ. Ճոխացուցանել. ընծել բարեօք. *Ի նոցա լիութիէն փարթամացուա-ցեն զձեր գանձարանագ: Փարթամացուցեր, և ալքատացայ. Յհ. ԼԲ: Սիմ. ազ:

ՓԱՐԹԱՄԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. տ. Որ փարթամացուցանէ. Ճոխացուցիչ. հարբեցոյց. Նեղ. *Վերլսցաս *ի գլխոյս փարթամացուցիչ պատկի գիտելեկի. Խոր. Ք. 68: *Փարթա-մացուցիչքն եկուղեցւոյ, կամ հաւատացե-լոյ՝ (թարգմանիչք). Ճ. Ը: *Նմանեցուցա-նէ գանձի վասն փարթամացուցիչ և պա-ատուական բնութիէն. Իգն: *Պիտանիք իցեն *ի բազում իրս մարդկան, և փարթամացուցիչք. Մխ. տտտ:

ՓԱՐԹԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Πλοῦτος. Di-vitiae, opes, opulentia, copia. Ճոխուի. մե-ծուի. ընչեղուի. ինչք. հարբուհի, հարնքութիւն. Լինէի, Ֆալ ինչս ել ինչք: *Որ յաղքատու-թենն է փարթամութիւն, *ի տկարու-թեանն զօրութիւն. Ա՟ տր. ծՁ: *Անգ ոչ ուրեք պետուրիի, և ոչ փարթամութի, կամ փառք, կամ զօրութիւն. Ոսկ. յհ. տ. գ. 42: *Ընկալեալ զփառաց փարթամութիւն. Յհ. ԼԲ: *Ջիմնաալեացն փարթամութի (կամ փարթամ մեծութի). Նոր. Ի՟ա: *Յորջա-փից զրկեցեր զանձն քո բարուեց, և ուրախ-արար փարթամութեց. Մաշ: *Արժանաւոր փարթամութիք վախճանեալ, բազում ինչս և ոսկի եձող նմին. Վրթ հդ. ծԲ: *Ըստ փար-թամութի գերեզմանական տարբերեալ Պղատ. օրէն. Բ:

Լայնաբար ասի. *Փարթամութիք բանիցէ: Փարթամութի իմաստուե և գիտուե: Աստեղ-ծոյ բարուք փարթամութի վարուց. Ան. ԷՒ. Ճ. Գ: Սրի. տչ:

ՓԱՐԹԱՐ. ը. Καίν, ἀλλὰ τουλάχιστον. Saltem. որ և ԲԱՐԲ. Գոնեա. գոնէ. գԷԹ. պարբ, պարբմ. *Վարանականք են, որք տկամայ ընարելի առնեն զերկրորդն. ուրգոն, գԷԹ, գո-նէ, փարթար. Թր. ԹԲ: *Փարթար մի ինչ խո-սիք. Ոսկ. Ե: *Փարթար կամիմ, որ մանկամարգք լցեն՝ Թէ արանց լինիցին. Եփր. ՟ա. պԻ: *Լուռ եղէց փարթար զաստազդայ *ի կարսոյն փո-փոխուիք... գոնեայ ՟ա մի անուանեսցի. Կոր. Ը: *Փարթար զառարուեմն գրիւք տրա-մաբանեսցես. Մ՟ա. ծԸ: *Փարթար յհաւն լինել նոցա, Թէ և ոչ առաջինք. Երզն. ճԹ: *Փարթար, գոնէ ասէ. Հին Ա. Է՟ա գր. (ուր յԵ-՟ա գր. գրի այժմ, փարթամ:)

ՓԱՐԻՄ, եցայ. յ. (*ի հ յ. Ճայնէ՝ պարթ, և յն. Թերի շուրջ.) Περιπλέκομαι, συνέχω. Amplector, complector, complicor, conti-neo. Պարապատիլ. պատսպարիլ. գրկախառնիլ. գիրկս արկանել. ոգեխառնիլ. Թևերխառնիլ. գԼԻՒ-ԻԼ ՟ա ըզԼ՟ա-գ. Թ՟ա-ՃգԼ՟ա-գ. *Մի փգրիր (կամ պատիր)*ի գիրկս՝ որ ոչ քո իցեն: Զմի-մեանց պարսպոցաք անկեալ փարեալ համ լուրեին. Ա՟ա. Ե. 20: Ֆ. Ե. 27: *Փարեին զտուիք առն ոմ. ճՃ: *Ոչ միայն փարեցաս բազմեալ, այլ և բնակեցաս տաղաւարեալ. Նոր. Ի՟ա: *Եւ այժմ իսկ փարիք իբրև զհարազատաւոք եկարբք. Սրի. հանգ:

Կամ Շուրջ պատել և պատիլ իւիք իրօք. գրգալ և Ցարիլ սիրոյպագիս: *Զորով փա-բեալ (կամ փարեաց) լցան *համատարած լցան զկուսական անձամբս: Լոյս փառաց փարէր գնոքաք: Լուսազարդ փայլմամբ փարէր գնո-քաք. ԼԳոն: Շ՟ա: *Աչակերտքն շուրջ փարե-ցան զվիրկչէն, և բաւձրացոյց գնոսս. Հոմ. ա՟ա: *Մարիամ պատեալ փարի զգերեզմա-նաւն: Շուրջ զգերեզմանաւն փարեր: Փա-րէր *ի մէջ պարսիպին: Փարին զարքայական սեղանոյնէ. Եփր. յօր: ՃՃ: Տղ: Յհ. իմ. ա՟ա: *Փարի վմայրկեային փառաք: Զասաի խաւարաւ իբրև զընտաւ փարել պատրէ. Բրս. հդ: Խ՟ա: Տեա և փԲՐԵՄ:

ՓԱՐԻՄԱՒՄ. տ. Իբրև զփարիսեցի. *Մի փարիսայական գտաեալ զմաքսաւոյն. Շ. ՃՂԲ:

ՓԱՐԻՍԱԿԱՆ, ի, ած. տ. Սէպհական կեղծաւոր և քաւմայուս փարիսեցւոց. *Փարի-սական յորդոյն, և հրէիցն Ճուշն է. Յհ. կԲ: *Մեկնեցան *ի փարիսական մոլորութէ. Համամ. ատտ:

ՓԱՐՇՄԱՆ. Տ. ՓԱՀԱՄԱՆ:

ՓԱՐՈՒՄԱՆ. Տ. ՓԱՀԱՄԱՆ:

ՓԱՐՈՒՄ, բոան. գ. Փարիզն. գրգալն. շուրջ պատումն. *Առաանօր փարումն հոգ-ւոյն ոչխ՝ օրինակաւ խնկոց. Յհ. իմ. էՒԷ:

ՓԱՐՁ, կամ ՓԱՐՋ. գ. Բառ ամպ. որպէս Թ. պարպաք. Փաքրիկ կուժ ջրոյ. *Փարչ մի ջուրց Թէ փարչն լի է, լաւ է: Լիցի *ի փարչ մի: Դիր *ի փարչն. Վրթ:

ՓԱՐՍԱԽ, կամ ՓԱՐՍԱՆԱԽ. Տ. ԽՈՐ-ՍԱԽ, կամ ՀՐԱՍԱԽ. պ. Φαρέτρα. Φέρετρον. Παρασάγγης. Parasanga, leuca.

ՓԱՐՏ. ա. Բառ ամպ. որպէս պարաք. Փաքր. Փաքր. այսինքն կոճատ. Բէր. *Աւինչ ասի և նմանն առ նմանն, և փարատ առ փարատ, և զոյգն առ զոյգն. Հին կեր:

ՓԱՐՏԱՁ, ի. փ. Բառ ամպ. Էէրթ. այս-ինքն Վարագոյր առագաստ. *Փոռաց փար-տայիդ. Գնդ:

ՓԱՐՓԱՒ. ա. Χαροπός. Caesius, laetus. Վառ *ի վառ աչօք, կամ աչք զուարթա-տեսիլ, և շնորհալի և քաղցրահայեաց. Ծաւի. *Ա՟ա անուն ասեն՝ գանդրահեր, և Ծաւի, և փարփառ է *ի ծնէ: Գիւղեցիկ լինի և փար-փառ. Վէրօր. Շ: Շէր:

ՓԱՐՓԱՐ. գ. Πελεκάνος. Fulica, կամ picus marinus. Հաւալուսն՝ Թռչուն ծո-վային: Գագիան. (ուր ԼԷհ. ընձեաձոս πέλε-κίνος, pelecinus. որպէս անուն խոտոյ յար-տորայս:)

ՓԱՓԱԳ.) գ. Πόθος, ἔρως. Desiderium,
ՓԱՓԱԳԻ.) amor. ἴαμα, sanatio, reme-dium. Պապակ և պատրուճին ոգւոյ. ուժնչ. բաղձանք. կարօտ. սէր. յօժարուի. սիրտբժ. հաւբելի, արբս, հալիս, Իւրահ. և և փա-բատուճն, կամ գեղ և լուծմն փափաքանաց. և ըստ այսմ ասի. *Տուաս նոցա չուր յա-պառաժ վխմէ, և փափաք ծարաւոյ *ի խիատ վխմէ. Իմ. ծա. կ: *Լցուցանել զփափագս քո: Կամեցայք *ի սահմանական ջրոց զփափագ սի-բոյ յարտեցուցանել. Խոր. Գ. 53. 57: *Կամեցաս ցուցանել մեզ զփափագ սիրոյ... յայտ արար զառաւել փափագ սիրոյ իւրոյ՝ զոր ունի առ մեզ: Ընչեցին փափագ. Ոսկ. յհ. ա. 45: Բ. 28: *Եւ փառս ՟ա, որ *ի ժամանակս Թագաւո-րութէն նորա զայսպիսի հոգևոր կենցաղ փա-փաք ժառանգեալ յաշխարհիս հայոց. Փարդ: *Ջերմին փափագն առ ՟ած: Առա զփափագն ընուհք. Խոր: *Գրեմ առ անձուկ սիրոյ, և առ փափագ որոյ: Ի փափագ իմ ասուածն ՟ա յերկայնէ զմիաս աշակերտելոցն. Սարկ. ա. յհ. Գ: Լ՟Բ. իմ:

ՓԱՓԱԳՈՒԱԿԻՑ. ա. Իբր Առաւել փափա-քելի. *Ցաւագին էր պատն առաքինի խոտա-գոյն էր ցրտոյն զօրութէն, և գառնագոյն բրօք Լարգուամն բարձին. այլ փափաքագոյն է գրախտին փափկութէնն և հանգիստ. Թէոփ. Ի՟ հ:

ՓԱՓԱԳՈՒԱԿԻՑ. ա. Συναραστής. Rivalis. Ջոյգ ընդ այլոյ մտքօգ իմիք. Նախան-ձակից. *Ո՟վ սիրելիք՝ խրատիչք, և ՃշմարտաՀէք՝ և փափագակիցք. Ա՟ տր. Ե:

ՓԱՓԱԳԱՆՔ կամ ՓԱՓԱՔԱՆՔ, նաց. ն. փափաք. և փափաքելի. *փափաքանօք ընդունիմ (զգանկալի բաժակն). Փոքր: *Փափագանաց ձերոց առիք զկատարումն: Փափագանօք Աբրահամ առ Եբա քո. Ծոբ: *Արբեցուսցեն ընչեից փափաքանք: Զփափագանս կենաց աերմանեաց՝ արդեւլով ի սպանանել զոն զանձինս. Ոսկ. ա. Թես: Ե չհ. Ք. 3ց: *Իղձք փափագանացն ձերոց աՀիցեն զայն, պիսի զփառսն տեսանել. Իգն:

ՓԱՓԱԳԱՏԵՆՉ. ա. փափաքանօք տեղչալի. տեղչանօք փափագելի. գեղեցիկ. սիրուն. *Սմբատ մագիստրոսն չինեաց զՀրեշտակաշէնն և զփափագատեղիչ վանքն, որ բագնացն կոչի. Սամ. երէց:

ՓԱՓԱԳԵԼԻ կամ ՓԱՓԱՔԵԼԻ, ւեաց. ա. Optabilis, Appetendus. Արժանի փափաքելոյ. տեղչալի. ցանկալի. *Եւ ոչ և արուամբ կարօտանայ, զվերջինն փափագելին ունի արգէն իսկ. Ա՚ որս. Ք: *Զինչ փափաքելի քան զերանութիւնն. Եփր. դաս: *Ցոյժ տեղչալի էր ինձ և փափաքելի՝ ոչ այլոց զինս, և ոչ զայլս ինձ լինել ի Թշնամութենէ. Ցհ. իմ. երե: *Ի փափաքելիսն երթալ... զփափաքելիս ամբջուլեն ի գեմս ածեալ. Խոր: *Ժառանգս գԺողովուց՝ և ոչ փառասի փափաքելեցաց. Նար. է:

ՓԱՓԱՔԵՄ, ՀրՈւք. ը Ποθέω, ἐπιποθέω, ἐφίεμαι. Desidero, cupio, opto, և այլն. Փափագ ունել. իղձ լինել. պատգակիլ. և պասքիլ ոգւով. անձկալ. ըղձալ. տենչալ. ցանկալ. բաղձալ. յօժարիլ. ախորժել. հաւքիլ՝ արտ. լեռնէ, խոնէնէ. նեվ մէ: *Որպէս փափագէ եղջերու յաղբերս ջուրց, այնպէս փափագէ անձն իմ առ քեզ ած: Փափաքեաց անձն իմ ի ցանկալ ինձ յիրաւունս քո յամենայն ժամ: Փափաքէ պատգիրի մեռելոյ անչունչ տեսլեան: Ցանկացարուք բանից իմոց, փափաքեցարուք, և իրաւեսջիք. և այլն: *Փափագէ աՀեղնայն բանական բնութիւնս ՚ի, և առաջին պատճառին. Ա՚ որս. է: *Որք վերնոյ Թագին փափագեն. Նիս. իմ: *Գենդանի յուսոյն փափաքեցին. Ցհ. իմ: *Փափաքեալ մերոց համբաւեցաց. Խոր. գ. 62: Փափաքեաց միտք իմ բազմել ուամարք ի հոգևոր սեղանին. Եփր. չհ. Ա: *Փափաքել առ ալբիւրն չնորհաց. Ցհ. իմ: *Որում ցուցեր այսօր փափաքելին զվերս մարմնոյդ: Մայրն գոլով նորա, վայելչաբար յանձներ զնա փափագողին: Եւ ոչ չահավաճառ եղելոյ հանդիպել կարող է փափաքեցելումդ. Շար: Ոսկ. չհ. Ք. 3ց: Աճաբ. Գրք:

Գրի և փափագեալ, քիբր փափագէք. *Փափագեալ՝ որ ի կարգիս է, գիտեմ, պատմութիւն. Աճաբ. Կիպր:

ՓԱՓԱԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ փափաքել. չարժել ի փափաք. *Ցանկութիւք փափագեցուցանէ զնոսա. Մծբ. ղ: *Ցանկացեալ փափագեցուցանէ զնոսա կեղծաւոր տեսիլ զոհիցն ուտել զզոհեալն: Այոյն իսկ այս յամենէ մեր ի ձէնջ և հեռանալ՝ աձանել զերեսս կարօտութեամբ փափագեցոյց զմեզ տեսանել զերեսս ձեր մեծաւ ցանկութիւք. Եփր. ա. Կոր. Ե ա. Թես: Իսկ յասելն՝ *Ոչ զնա ծարաւով և փափագեցոյց զնա արբենալովն. Եփր. համաբ. Թեր: պիսի՝ պապակեցոյց:

ՓԱՓԱԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՓԱՓԱԳՈՒՄՆ. *Ոմանք փափաքութիւք զգայութեաց որոց ոչն հասանեն, մնալոյն. Փիլ. Խաոպ:

ՓԱՓԱԳՈՒՄՆ կամ ՓԱՓԱՔՈՒՄՆ, քան. Πόθος, ποθή, πόθημα, ἔρεσις. Desiderium, amor. փափագիլն. և փափաքեցանկութիք. բաղձանք. տենչ. սէր. պապակումն. *Բարեպաշտութեն, կամ աղքատկանաց փափագումն. Փիլ: *Փափաքութիւն մեծ ունիմ տեսանել զնա. Նանայ: *Ի բաղձանսդ որոյ փափագումն. Նար. Կոս: *Մեծաւ փափագմամբ ըղձալին տեսանել Իգն: *Զփափաքութիւն կատարումն կատարեալ անձկոյն լցուցանէ: Փափաքութիւն առ աքս. Ցձի. ծա. ծէ: *Կատարեցեր զփափագութիւն ընծայելոյդ ի տաճարին. Շար: *Ըստ քոմէ փափագմունք իմոցս ի փափագումն ածէ զնոսա: Գնալն անդր՝ փափագումն երկնից. Իսկ ոչ մնալնէն՝ տեսակ հանդիսի և երկիւղի: Ծարաւիքն յորժամ բաժակ մի ջուր ցուրա փանիկեն, փարատին յիւրմանց փափագմանէ. Ոսկ. չհ:

ՓԱՓԿԱԴՈՅՆ, դունի. լոյ. ա. Աւտաբել կի յոյժ փափուկ. կակղադոյն. *Ի թանձրագունկոյն պնդագոյնքն եղիցին, և ի փափագունկոյն փափուկքն: Են ինչ որ խստագոյնք են, և են ինչ՝ որ փափկագոյնք. Նիս:

ՓԱՓԿԱԽՕՍ, ի, ացի. ա. Ոյր փափուկ է խօսքն՝ բարբառն՝ լեզուն. *Փափկախօսս հեղլեին, սաստիկ հռոմայեցին՝ սպառնական հնչնին. Երզ. ֆեր:

ՓԱՓԿԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Որ ինչ անկ է փափկութեն. *Չանեալ այնուհետև զմարդն ի փափկական հանգստեան դրախտէն Պահել զփափկական զայն գրաւիւն: Որ Ճոխանայր՝ ադամն հին՝ անդ փափկական. Ագաթ: Ցհ. իմ. երե: Երզ. ոգ. երի:

ՓԱՓԿԱԿԵՑՈՒՑԱՆ, կեցի, ցուց. ա. Ἁβρῶδιαιτος, τρυφερός. Delicatus, mollis. Որ կեայ ի փակութեն. փափկասուն. գիրգ. տկար. *Փափկակեաց, բաւեկեցիկ: Հեշտասէրք էին, և փափկակեաց. Վէ: Երզ. մա: *Գինի ոչ տանին ի նեղբս, այլ ջուր ակտանա կիտ. բայց ջուր՝ ծերուհեացն փափկակեցոյն. Փիլ. ոգ. փեսան:

ՓԱՓԿԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, և ՓԱՓԿԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ, գ. Ἁβρωδιαιτος. τρυφερός. Delicatus. ἁπαλός, tener, mollis. Ի փափկութեն կամ փափուկ անեալ. գիրգ. թոթոի ինչոյ. էթէ. օրին: *Տիկնոյք փափկասուն եղեալ ի հոյոց աչխարհին... բակ և հետի երթալին ի տուն ալօթից. Եվէք: *Բոկապնացք զփափկասուն զգաշտապարսն տովորեցուցին. Ոսկ. էթես. ծէ: *Փափկասուն վաճառաշուն քաղաք տիխիս. Կաղանգ:

Եւ իբր փափկանոյց. աւելի փափկութ. *Գրգեալ փափկասուն հեշտանոյ: Փափկասուն և երանալից անկագործիւր գրախտ. Պէս:

ՓԱՓԿԱՎԱՆԿ. ա. Ոյր վանկն՝ հնչեանն ձայնի է փափուկ. փափկաձայն. *Հոլովվեալ մանկունս քաջուշեղս, փափկավանկս. Ցհ. կի:

ՓԱՓԿԱՎԱՐ. ի, ացի. ա. Τρυφών. Delicatus. Որ հարկի իւրք փափուկ վարել. լցկեանս. որպէս փափկակեաց առ ծերութենէ կամ առ տկարութենէ. *Գոն ի նոսա ծերս փափկավարք: Համեմով ամրքեալ լինէր վան փափկավարացն. Եղիշ. գնդ: փխ. ա. Կոր. ան:

ՓԱՓԿԱՑԱԾ. ա. իբր փափկացեալ. *Ոսկ որ յաչխարհ մարմնով փափկացած, և յոյ-

սով վշտացած · Լմ. եր ընդ եղէ ։

ՓԱՓԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀπαλόω, ἀπαλύνω. Mollio, mollem reddo. Տալ փափկանալ · գլգհլ · մեղկացուցանել · և կակղացուցանել · խաֆկոտնել, խաֆուլ պահել · սէքսլանգըմագ, էսմէլանգամագ, հօշանգըմագ · ՝ փափկացուցանէ զմարմին նորա իբրև զալը ղայդ · Յոբ · լԳ · 25 ։ ՝ Որ ասա զմարմինն փափկացուցանէ,՝ի յաւիտենական հանգիստն ոչ կարէ մտանել · Վրս հց · իԷ։ ՝ Իսկ մեք փափկացուցանեմք զմեզ ինքեանս կակուղ զգեսուքք · Ածաբ.ագ ։ ՝Գրգհալ փափկացուցանէ նոգ· այն չորհնի · Լմ.ոգ։ ՝Ձիբոյ առատ քինուն խարիսկս(գնէ առաչի՛)առ ՝ի փափկացուցանել զմեզ այնու կերակրով · Վրս ՁԾաբ ։ ՝ Պարարեն զնա, և փափկացուցանեն՝ պահեալ յօրն զհնման ։ Զինք ինչ՝ որ այնպես գիտե հէշտացուցանել զմիտս, և փափկացուցանել զհոգին, որպէս տեսանել լով ևթէ սխարժակքն մտաց ՝ի գլուխս ելլին և կատարեցան · Սարք · չհ · Ձ · Ե Ք. պ. Ք ։

Կամ փափկութիւն անդուցանել փսխուկս ուտել · ՝Եւ ոչ զծոմականան գատարկացուցանել և փափկացուցանել զաւուրս · Յհ. Լմ. ոգ։

ՓԱՓԿԱՑՈՒՑԻՉ · ա. Որ ինչ փափկացուցանէ · ՝Դրդիչ և փափկացուցիչ մտացն։ Հեշտալից են և փափկացուցիչք.Լմ.ոգ։ Երէց· Ձ · Խ.ոգ։

ՓԱՓԿԵՐԱԽ, ի, իցս. ա. Ἐυήνιος, Tractabilis, obsequens, lenis, mitis. Որոյ փափուկ է երախ, այսինքն բնրանն · դիւրաշանձելի · հլու · դիւրաշուրթ խոհուն, հմահմաղ · ՝Իբրև երիվար փափկերախ և հանդարտ։ Երիվարս բրտերախս, և փափկերախս։ Ոչ երիվարս փ փկերախս. Ածան. յոէ։ Ոսկ. ննչ։ Պրպմ. լԷ ։

Նմանութիւն ասի · ՝Արիգականն այնչափ փափկերախ լինկր առ տիրանին. Գննաք ։ ՝Նախ քան զպղպն՝ զլսէլս գնել զլի օրհնութիւն, այսինքն վշտանալ և զփափկերախս. Մէնի · վՀ ։

ՓԱՓԿԵՐԱԽՈՒԹԻՒՆ · գ · τὸ Ἐυήνιον. Facilitas. Փափկերախն գոլ· հլութիւն. ՝Ձերբիւարացն բարեհաւանութեին և փափկերախութեին · Դէոն · երկ ։

ՓԱՓԿԻԿ· ա. Փափուկ իմն · մատաղ.ֆաֆկով, մաղաձ ֆէրէֆէ, ԲաՀէ· ՝Երկայց, մինչև փափկին է, և բազում մեքենայիւք խովք խորհցիչ · Վրս հց. իԷ։

ՓԱՓԿԻՆ· ՝նոյն ընդ վ ՝Մինչդեռ տղայն է, փափկին և գիշին բերանոյն ևն. Նէս· կաղ. իԷ ։

ՓԱՓԿՈՒԹԻՒՆ · գ. Τρυφή, εὐτρύφημα. Deliciae, voluptas, oblectatio, luxus. Փափկանալ · գրգանք · զուարճութիւն · վայելք · դիւրութիւն · հեշտութիւն · իրք փափուկք · ԷՓֆ, ոէՓֆ, ֆէմ, ԽօՀ ֆէրէՀ· (երբ· ոաԷՏ, ԷԳԷՏ, և այլն, յորմէ ագիր, կամ եգեմ.) ՝Եդ զնա ՝ի գլխաւին փափկութիւն։ Զուրս փափկութիւն քո ասցես ըմպել Նոցա։ Եվից վկուշտ իւր ՝ի փափկութիւն իմէ ։ Անկցին ՝ի տանդ փափկութիւնց իւրեանց. ԱՀն։ ՝Ծուլութիւն՝ խաւարման (՝ի գործս) և փափկութիւն ծնունդ. Պղպ. օրէն. Ձ· ՝Ի մեծութիւս կամ ՝ի մտրիսոյս փափկութիւնս թաւալլով. ՓԷս Ձ. բան ։ ՝Յաւուրս զուարայ ՝ի փափկութիւն և յամենայն ուրախութիւն վայելեին · ՅՀԽ· ԷԼ։ ՝Ո՛չ լինի անցաւոր մեծութիւս և փափկութիւս վանճառ փափկութիւնն ժառանգել· Մաթ.Ք։ ՝Ջփափկութիւնդ կի բակղց և զսէրանոց արհամարհեաց · Ոսկ · չհ · ա. 15 ։

ՓԱՓԿՈՒԹՒՆ · Τρυφερότης, ἀπαλότης. Mollities, teneritudo. Փափուկն գոլ. մեղկութիւն · կակղութիւն · մատաղութիւն · լաւ վարուց · ազնուական. Նապէէ, Խաշգէքէ, Խապէէ · ՝Որոյ ոչ էգէ ոսկն իւրոյ առևալ զփորձ գնալոյ ՝ի վերոյ երկրի՛ վասն փափկութիւնէ իւրոյ և դիպուածէ։ Յարտաս փափկութիւնէ արածնելոյ զնոսա ։ Արմատք փափկութիւնէ նորա, և պատուղ նորա նիւթացին ։ ի հանգիստս փափկութիւնէ (այսինքն փափուկս, կակուղս).ևն ։ ՝Ջի մի քանցեսցի քերեաւ խաստաս կերակրոյ ընդացն փափկութիւն · Նէսս· Խաշ։ ՝Եւ մեք գժտարին ինչ ձերոյն փափկութիւդ էերևի սցաք ։ Մի զգրտնս փակեսցուք ընդդէմ լուսոյն, զի բազմապատիկ վայելել մոլեթասցաք ՝ի փափկութեան նորա. Ոսկ. չհ · ա. 3 · Ե. 4։

Իսկ Ք. Ա. Ձ. 11. ՝Վասն երկիւղածութեան ասէրն փափկութիւն», լսի, վասն փափուկ և աք պահելոյ · կամ լսա յն. վասն պասուոյ նշանաւոր աւուրն ։

ՓԱՓՈՒԿ· փկի. կաց · ա · Τρυφερός. Delicatus, և deliciosus, և deliciis deditus. ἀπαλός, μαλακός, mollis, tener. Կակուղ մեղմ մատաղ · գալար · դիւրիչ · հեշտալի · մոգոշ ֆէրէֆէ, Խաշգէ, ֆէլայՀ, ԲաՀէ · ՝Ուզս փափուկս։ Որպես արմաւենիք... անկեալք ՝ի տան տեառն... գիրգք և փափուկք եղեցին։ Որ զփափուկն զգեցեալ են. ևն։ ՝Մի՛ սիրիր զ.ղբայրն փափուկ կերակրովք · Հանդերձս ալինս և գեղեցիկս,փափուկս և պայծառս։ Սատանալ փափուկ ինչ հանգերձ՝նեղսս։ԱՀաՀէ։ Մաչք · ՝Յայլմէնցին հեշտութենէ մնալոյ, և փափուկ կենաց · Բրս· մրէ։ ՝Ոչ կարէն և լանել զնոր փափուկք կացամաք վիմէն.ԵՀէբ· Ռսաց ։ ՝Անգայտ և փափուկ բնութեի օգոյ · Սաքի · ա. ՝Փափուկ գաւառ · Փարպ ։

Կամ Գիրք · քնքուշ· վայելչագիր· փափկասուն.մեկի.ֆէֆոխ ՀեֆՀաֆ.նապէէ·՝Գիրսին՝ որ ՝ի քեզ, և փափուկն յոյժ ։ Ոչ ևս յաւելոցսու կոչել գիրգ և փափուկ ։ Լսոր զայս փափուկս։ ի վերոյ փափուկ որգուցն քոց։ Եւ շուշան էր փափուկ յոյժ, և գեղեցիկ աւանեաք. և այլն ։ ՝Փափուկ օրիորդ ։ Եւ իմ աեսեալ զնոսա փափուկս խոչ · Ք. հց · Վրս հց · Ձ ։

Կամ Աշնիւ, նուիրական, օր Տանգըստանաի՝ ալօթից և պահոց · ՝ կոչեսցես զաշխարհս փափուկ ևս.նուիրեալ և փառաւորեալս. փափուկ ունել զօրն չարաթուց։փափուկ ունել զհանգիստ զոր չարաթուց։ևն։

ՓԱՓՈՒՄ, սացյ կի՞ացին. ս Շատ փանգալ կի՞նալալ անասնոց առ խօթութեի։ Վաֆ։

ՓԵԲՐՈՒԱՐԻՈՍ, ի· գ.Բհառ լա.Februarius · Փեֆրուարիոս . ումկ · էՀԱրվէր · վէս ՌեպերվԷր · Երկրորդ ամիսն պարսից առ Հռովմայէ լս· ՝Նուամս պամպիլիոս երկուս ամիս յաւել ՝ի տարին , պատնուարիոս, և զփեբրուարիոս. Ե·ս· ֆ· Ք ։

ՓԵԳԱՆԱՅ ՝ինչ.գ.Նշոյն է և չն. էՔղանճ

ՓԵՒԵՆԱՅ·ՀՊηγανον. Ruta. Բոյս մանրատերև՝ չհոտագալաք, ծանրահոտ և գառնորակ, սուպ ՝ի կիր ածիլ ՝ի գէղ · սաֆ · սեՀեՔ օՀս· վայրենին կոչի մախմոր էնէյի · ՝Տատանորգէք գանանուս. և զփեգաՆայ(կամ զփեգենայ), և զամենայն բանջարղ։ ֆ· հշ։ ՝Սամիթ, և գինձ, չամանի, և փեգենայ, և նմանք սոցին. Մխ. սաաֆ։ ՝Պեգանան, փեգենայ. Գաբէան։

ՓԵԹԱՆԱՆ,ից.գ. Καψίλη. Alveare, cella. Մեղուանոց· սուպան՝ ուր մեղուք կազմեն ղպան և զմեղր իւրեանց· գօվ, գօվան. ՝Մեկուք վաՀան եալ ըստ մեղրս... նովին փեԹախաս· Մխ. էս· ՝Նէ են յայսբեալ փեԹախք ևս գործակցութեի մարգկան. ՓԷս·

ՓԵՂ· Տ · ՓԻՂ։

ՓԵՂԱՆ· ի, ից կամ ից· գ· Ἀὐλαία. Aulaeum, pellis. փիլմ կամ կաւիճ՝ աղնուական. նապէէ, Խաշգէքէ, Խապէէ · ՝Որոյ ոչ էգէ ոսկն իւրոյ առևալ զփորձ գնալոյ ՝ի վերոյ երկրի՛ վասն փափկութիւնէ իւրոյ և դիպուածէ։ Յարտաս փափկութիւնէ արածնելոյ զնոսա ։ Արմատք փափկութիւնէ նորա, և պատուղ նորա նիւթացին ։ ի հանգիստս փափկութիւնէ (այսինքն փափուկս, կակուղս).ևն ։ ՝Ջի մի քանցեսցի քերեաւ խաստաս կերակրոյ ընդացն փափկութիւն · Նէսս· Խաշ։ ՝Եւ մեք գժտարին ինչ ձերոյն փափկութիւդ էերևի սցաք ։ Մի զգրտնս փակեսցուք ընդդէմ լուսոյն, զի բազմապատիկ վայելել մոլեթասցաք ՝ի փափկութեան նորա. Ոսկ. չհ · ա. 3 · Ե. 4։

Իսկ Ք. Ա. Ձ. 11. ՝Վասն երկիւղածութեան ասէրն փափկութիւն», լսի, վասն փափուկ և աք պահելոյ · կամ լսա յն. վասն պասուոյ նշանաւոր աւուրն ։

ՓԱՓՈՒԿ· փկի. կաց · ա · Τρυφερός. Delicatus, և deliciosus, և deliciis deditus. ἀπαλός, μαλακός, mollis, tener. Կակուղ մեղմ մատաղ · գալար · դիւրիչ · հեշտալի · մոգոշ ֆէրէֆէ, Խաշգէ, ֆէլայՀ, ԲաՀէ · ՝Ուզս փափուկս։ Որպես արմաւենիք... անկեալք ՝ի տան տեառն... գիրգք և փափուկք եղեցին։ Որ զփափուկն զգեցեալ են. ևն։ ՝Մի՛ սիրիր զ.ղբայրն փափուկ կերակրովք · Հանդերձս ալինս և գեղեցիկս,փափուկս և պայծառս։ Սատանալ փափուկ ինչ հանգերձ՝նեղսս։ԱՀաՀէ։ Մաչք · ՝Յայլմէնցին հեշտութենէ մնալոյ, և փափուկ կենաց · Բրս· մրէ։ ՝Ոչ կարէն և լանել զնոր փափուկք կացամաք վիմէն.ԵՀէբ· Ռսաց ։ ՝Անգայտ և փափուկ բնութեի օգոյ · Սաքի · ա. ՝Փափուկ գաւառ · Փարպ ։

Կամ Գիրք · քնքուշ· վայելչագիր· փափկասուն.մեկի.ֆէֆոխ ՀեֆՀաֆ.նապէէ·՝Գիրսին՝ որ ՝ի քեզ, և փափուկն յոյժ ։ Ոչ ևս յաւելոցսու կոչել գիրգ և փափուկ ։ Լսոր զայս փափուկս։ ի վերոյ փափուկ որգուցն քոց։ Եւ շուշան էր փափուկ յոյժ, և գեղեցիկ աւանեաք. և այլն ։ ՝Փափուկ օրիորդ ։ Եւ իմ աեսեալ զնոսա փափուկս խոչ · Ք. հց · Վրս հց · Ձ ։

Կամ Աշնիւ, նուիրական, օր Տանգըստանաի՝ ալօթից և պահոց · ՝ կոչեսցես զաշխարհս փափուկ · ևս.նուիրեալ և փառաւորեալս. փափուկ ունել զօրն չարաթուց։փափուկ ունել զհանգիստ զոր չարաթուց։ևն։

ՓԱՓՈՒՄ, սացյ կի՞ացին. ս Շատ փանգալ կի՞նալալ անասնոց առ խօթութեի։ Վաֆ։

ՓԵԲՐՈՒԱՐԻՈՍ, ի· գ.Բհառ լա.Februarius · Փեֆրուարիոս . ումկ · էՀԱրվէր · վէս ՌեպերվԷր · Երկրորդ ամիսն պարսից առ Հռովմայէ լս· ՝Նուամս պամպիլիոս երկուս ամիս յաւել ՝ի տարին , պատնուարիոս, և զփեբրուարիոս. Ե·ս· ֆ· Ք ։

ՓԵՆՆԱ, այի· գ· Φαινης, ἀνεμώνη. Anemone, vaccinium, saliunca. Անուն ծաղկի և բուսոյ· բազմատեսակ · հոտաբուսկօքէն ծը նուդ է կաղաքատից՝ գիւրաբ հասկի յերեսաց հողմոյ, կամ քան պլինիոսի՝ ոչ լինի բացեալ. քայց ՝ի շնչելոյ հողմոյ · (յն · փէնէ. իբր երևեալացեալ. և անչծնի, իբր հողմավար. Թ · նոման, չէփոյէփ նիման. իսկ կալմիրն՝ ապէրեան ·) ՝ փէննա զանձն սրբասէր ասէր, և ամբարհատաձեր ՝ի (վր) բնաւից · իբրու զի ընդդիմանայ գիւաց · · · և գաւաւ ուռնայն քան զքաղցումս. վր զի ծաղկք ամենայն ՝ի պէտս վարէքն բժշկաց. իսկ նա՛ և ոչ բնաւ. Մխ· տաա։ ՝ Ի՞ գաս լիփ · փէննայ, կի՞ խաչափայս ։ Դարուներ՛, փէննայ · Գ.ապէան ։ ՝ փէննայի տակ, կնբիլ Հին բ՝ Տ՛ն և գ ո ո ե ։

ՓԵՇԱՒՈՐ· ա· Ակրաւ տատաւոր ինչ ձաղ մասք յօրինուածով գծագրեալ յար և նման իրաց· զի ՝ի Հին բ՝ ասի որպես փաղանուն գրին. ՝Նմանութիւ ոլակ, նմանակ, փիլաւոր, գի-

մասոր, կենդանադիր ա։

ՓԵՌԵԿԵՄ. կեցի կամ կի. ն. Դւասպաս. Discerpo. գրի և պեռեռեւ, յորմէ և-երկպեռեկել. ապ. պէ-բէյբէն, պէ-բրէյբէն. թ. խոբլալաճգ, խաալաճգ. երկպեռկիլ, պասառեւլ. հատանիլ. ձեղքել. բաժանել՝ի մասունս. մեկնել. բանալ. բացխել. ՙ Յերկոսին կողմանս փեռեկեալ զբերանն առնու ... Զայս պեռեքեալ. փէ. սաՀս ։ Ա-ղօթիք զերկինս փեռեկեր, և զորդի ընդ աջմէ հօր տեսաներ. խոբ ։ ՙԶկարմիրն փեռեկեաց ծով. Սրկ. լ։ ՙ Զոջացեալ զփեռեկիլն՝ի միարանութէ. Յհ. կԸ ։ ՙ Մակպեսական հեղումն՝ի ստորակայեալն առ՝ի ծայրագոյն արփւոյն փեռեկի... Փանաքիմայ մտածուք փեռեկեցի զզդայարանս հանճարոյ ։ Փեռեկեաց ընդարձակեաց զհունն՝ի վեր և՝ի խոնարհ։ Մագ ։ ՙՎասն խաչին իսկ ասացեալ գասանի, թէ զկամարն երկնից փեռեկեաց. Պնաա ։ ՙի բաց փեռեկէ զդուրս, և հեղեալ զեղոս զողորմութիւն։ Փակեցին զդիտութիւն յոսոյ և սիրոյ, զորս նոքա փեռեկին ։ Զոր կարգաւոր Համարեցայ ը կալ խոզոզութէ ևս փեռեկել. Լ§. ՙ պագբ ։ ՙՆաև զբերանն փեռեկէ սրսին ցնծութիւն Հոգւոյ-ութէ Լացն, որ ծայր անուանին Մազթանօք բանակք զղրուհս արգարութէն. փեռեկեալ զարդարութէ՝ մաղթանայն, Ճաշնապարհ արար առ նա ողորմութէ փրկագործումն Լ§. ՙ զ։

ՓԵՌԵԿՈՒՄՆ, կման. գ. Կեչղոյն. Hiulcus. փեռեկելն, իսն. բացուած. պատառուած. ՙ Որպէս Թէ ընդ սակաւ ինչ փեռեկումն ծերպից նշոյլք երևեցին. ԵՂԻ ։ ՙՉկեղեցւոյ խորհրդոյ փեռեկումն. Ճ. գ։ ՙ Շալկապ է բառ, որ չաՀկապէ զորսմանխոՀութիւն ոՃով և վմեկնուն փեռեկումն յայանէ (յն. չնու) ։ ՏրՀութէի ասէ զփեռեկումն և զորոշումն բանիցն և տանց յընթերցողութէն ։ Թր. ԹԸր ։ ԵրՂ. ԹԸր ։

ՓԵՍԱԾՈՒ. գ. փոխանակ դրելոյ՝ փեսացածու. ՙՓոլոս՝ի նոյն քաղաքի փեսացեր նորին Հալսին, և փեսացածու զնա առ ժամայն՝ի քէհ կարգեալ կացուցանէին. Ասան. նէկ։

ՓԵՍԱՀՐԱՒԷՐ. տ. փեսացէր. ՙ Դուք էք փեսաՀրաւէրքն և նորազգեստք, արժանիք բարեմկալի. ՄԲէ. ձլ։

ՓԵՍԱՅ, ի. ից. գ. Նոմփիոց. Sponsus, marītus. Ա յր Հարսին՝ օրինօք խօսեցեալ և ամուսնայիալ. էնաայ, սեռ.՝. էնէ. ի-էայի, ինոյնէի-, եաղ-գէաս. ՙ Որ ունի Հարսն, նա է փեսայ, իսկ բարեկամ փեսային ուրախ լինի վասն ձայնի փեսային։ Որպէս փեսայ՝ զի ելանէ յառաջաստէ իւրմէ ։ Իբրև փեսային եգ ինձ պսակ։ Ուրախ լինի փեսայ առ Հարսին։ Ձձայն Հարսին, և ձձայն փեսային։ Ամենայն փեսայից, և ամենայն Հարսանց. և այլն ։ ՙԵթէ խաւնիցիք ընդ նոսա խնամութէք, փեսայ լինել, և Հարսն առնուլ՝ի նոցանէ ։ ՙ Եէր. յես ։

ՓԵՍԱՑ. Գամբոյց. Gener. իբր առնչակից ընդ աներոյ և զոքանչի՝ յետ խօսեցեալ զորոյ դասեր նոցա. փամփ. ՙԵԼ զվա, և իսուեցաւ ը փեսայս իւր որ առնէոյ էին ղերսուսերս նորա. և Թուէր ծայր առնել յայնփեսայից իւրոց ։ Ծամփսոն փեսայ Թամնացւոյն։ Ո՞վ եմ ես, ՙզի լինիցիմ փեսայ արքայի ։ Երնա փեսայ քահանայապետին։

ՓԵՍԱՑԱԲԱՐ. ն. Իբրև փեսայ. էնէ ևէ-վէյէ ևէպէ. ՙԱյսօր հեզաբար և փափկասբար գայ մտանէ՝ի քէզ նոր երուսաղէմ. Դ.Ի ։

ՓԵՍԱՑԱԶԳԵՑԱ. ա. Զգեցեալ ըստ օրինակի փեսայի։ Վրդն. Երփ։

ՓԵՍԱՑԱԶԳԵՍՏ ԱՒՆԵԼ. Նոմփոստոլէա. Զգեցուցանել զարգուբ զփեսային և զՀարսն ։ Նիս. Երփ ։

ՓԵՍԱՑԱՒՏԻՆ, ծնի. ա. Նոմփոտոχος. Qui sponsum parit. Ծնօղ երկնաւոր փեսային. սիրամայր կոյս. ՙ Ուրախ լեր բերկրեալդ. այրի եղելոյ աշխարհի՝ անչափս փեսայածին։ Հարսն երկնաւոր՝ կոյս փեսայածին։ Ո-ի. յա-էփս ։ Մարաք ։

ՓԵՍԱՑԱԾՈՒ. ի, ից. ա. գ. Նոմφαγωγός, նոմφοστόλος. Pronubus. որ և ՓԵՍԱԾՈՒ. Ածօղ զփեսային առ Հարսն, որպէս և զՀարսն առ փեսային. փեսաւէր, և այլ ևս բարեկամք փեսային. սաղոքճ, և այլգիՀք. (ըստ յն. ա սի և Հարսնածու՝ նովին Հոմաձայնութէ. զի նէմֆէօս, է փեսայ, և նէմֆէ, Հարսն.) ՙՈրպէս փեսայածու տեսանելով զփեսային՝ սոխպէր (յհ. մկրտ.) Ճ. Դ։ ՙնմանէցից քեզ ը փեսայածուին և փեսային, որ և աքանչելագործէ՝ի Հարսնիսն. ԱՀաբ. Ղբգ ։ ՙՓեսայածուքն կէաս նպատակի եդեալ սահման աւուր զՀարսնիսն յօրինելոյ ... ըստ օրինացն Հարսանեաց՝ ըստ Հրամանի փեսայածուացն. Զէր. կԸ ։ ՙԸստ օրինակի փեսայածուացն. Ո՞իէէր ։

ՓԵՍԱՑԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոμφαγωγία. Sponsalia. Ածէլն զփեսայ. փեսաւէրութէի ՙՅորժամ զփեսայի և զՀարսին բանս յուշ արար, եցոյց՝ եԹէ փեսայածուէին ոՀպէս լինիցի. Ո-ի. յհ. ա. 28 ։

ՓԵՍԱՑԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Նոμφικός. Sponsalitius. Սեռհ՝նան փեսայի և փեսայութէի. ՙ փեսայական զարգս հրձուեցաւ. Ն.Է-ա. Երփ ։ ՙՀարան երկնանման, յոսիկ (այսինքն յն) փրկական, քեզ փեսայական. գ.Ի ։

ՓԵՍԱՑԱՆԱՄ. ածայ. է. ՙԷπιγαμβρεύομαι. Gener fio, affinitatem ineo. փեսայ լինել, առնուլ զդուստր ուրուք. ՙէեսայ ըլլաչ ևՎՀյի՝ փաֆաֆ օյֆ. ՙ Երկոքումբք փեսայացիս դու ինձ այսօր ։ փեսայացիր դու ալքայի։ ԹեԹԼ՚իչէ յոչս ձեր փեսայանալ արքայի. ևՃ. ա. Ր.գ. ֆը ։ ՙԼինին, Հարսանիք մարքսիմիայ դստերն դիոկղետիանոսի՝ի Նիկոմիդ. փեսայանալով նմա կոստանդիանոսի կեսարի որդւոյ կոստայ։ Վասակ Հայկազուն փեսայացեալ էր աշտայ իշխանաց իշխանի. Խոր ։ Ը. 80 ։ ՅՀ. ԼԸ ։ ՙԱռաքայտ՝ յորում բանն փեսայացաւ՝ի մարիամ ։ Աւագասուն անձառելոյ բնակողն՝ի քէզ փեսայացեալ բանին. Պրուէ. ՙի էոյան։ Շար ։

ՓԵՍԱՑԱՆՄԱՆ. ա. տ. Նման փեսային. ՙՅարևելից գեղով ծագէ փեսայանման (կամ փեսայական), որպագսպէս զընԹացս առեալ հսկայական. Երփ. ոգ. էրՀ ։

ՓԵՍԱՑԱՆՈՒԻՐ. գ. Գամոց. Nuptiae. Հանգէս նոսբրական փեսայութէի. հրաւէր՝ի փեսայէ. յն. հարսանիք. ՙ Թչնամանեցիր զփեսայանուէրսն, անարգեցեր և զփեսան. Ո-ի. Ես ։

ՓԵՍԱՑԱՊԵՍ. տ. Իպրպէս փեսայ. փեսայաբար. փեսայօրէն. ՙ փեսայապէս զարգաւել. փեսայապէս զարդուբք պճՀնէր, գվինսին պսակքՀ նուռեր. Նոր. Երփ ։ Յ§.Ի Շ։

ՓԵՍԱՑԱՐԱՆ, ի, ա. գ. Նոμφεῖον. Thalamus. Տուն փեսայի կամ Հարսանեաց. Հարսնարան. և Աւագասուն. սենեակ փեսայի և Հարսին. ՙ Ի փեսայարանն ընդ փեսային մտանիցէ. ... փեսայարան զանձինս ճՃ ։ Լ՚անգ ։

ՓԵՍԱՑԱՑՈՒՅԱՆԵՄ, յոսցի. ն. Ընգαμβρεύω. Generum assumo. փեսայ առնել զոք ինքեան. տալ ուժք զդուստր իւր. ՙփեսայացուցից զքեզ ինձ. ա. Ի. ֆ. 56 ։ ՙ Տրգաս ոմն, զոր փեսայացոյց իւր արքայ սիրան՝ի գուստր իւր յերանակ ։ փեսայացուցանէ (զգրիգոր) գաւիթ՝ի գուստր իւր մարիամ։ Շապուհ խոստացաւ փեսայացուցանել զմեհրուժան՝ի քոյր իւր. Խոր. Ը. 60. 77 ։ Աբծր. ա. 14 ։

ՓԵՍԱՑԻՄ, եցայ. յ. Տ. ՓԵՍԱՑԱՆԱՄ, և ԽՆԱՄԵՆԱՄ. ՙԵԹԷ փեսայեսոյիք գոք ը նոսա, եղիցին նոքա իրրև փուշ յաչս ձեր ։ Եէր. ֆն։

ՓԵՍԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Նոμφευσις. Desponsatio. փեսայանալն. փեսայ դոլն. էնաոՐէ. կի-վէյէլէ. ՙՊատկեաց զնա մայր իւր՝ յաւուր փեսայութէ իւրոյ ։ Ես ես քեզ եղէց սրժանի փեսայութէ. Երփ. գ. 11 ։ ա. ֆ. Ֆ. 54 ։ ՙՏեղ ոսկի տեղայր՝ի փեսայութէն պատաչէսի ։ Մեծ իշխանն ասհակ, որ որդիացուհեալ էր իւր փեսայութէ զԹագաւորն աշոտ. Խոր. Ֆ. 47։ Յհ. կԸ ։

ՓԵՍԱՑՕՐԻՆ. տ. ա. Զօրէն փեսայի. փեսայական. փեսայանման. ՙ Ա յլ ոչ փեսայօրէն զգեցեալ։ Փեսայօրէն ըլիմանը սիլոյ՝ յոյժ ըղձական։ Ես յարևելից՝ի հօրէ փեսայօրէն ձեռվ. Աֆաբ. Ղբգ ։ Շ. Խ՝ Եղած Երբ ։ ՖաՀ ։

ՓԵՍԱԻԻՐ. հիրի, կամ հերի, կամ հէրի, լաց. գ. Նոμφαγωγός, νυμφοστόλος. Pronubus. (որպէս Թէ փեսաւոյս.) փեսաՀրաւէր. փեսայածու (կամ փեսայաբեր). բանկեկամ փեսայի. տալօղ փեսայի առ Հարսն, կամ Հարսին առ փեսայ. գլխաւոր՝ի Հարսանիս. այլգիՀք. ՙԵԼ փեսայն փեսաւիրսքն (յն. բարեկամքն, և եղբարբքն Հանդերձ). ա. ֆ. Ֆ. 39։ ՙ փեսաւէրքն պատրաստեցին զպատմուճանն Հարսանեաց. ՄԲէ.ֆՀ։ ՙԵրգել զերգս օրհնութէն ընդ փեսաւէրսն. կալ ա։ ՙ Շէ մարթ ասէ փեսաւէրայ պահել... Շէ մարթ փեսաւէրայն՝ի պահս մտանել, մինչ ընդ նոսա իցէ փեսայն ։ Զամենայն ինչ յովՀաննէս իբրև զփեսաւէր այնպէս գործէր. Ո-ի. տ. Ֆ. 5 ։ յհ. ա. 7 ։ ՙ Բարեկամն և փեսաւէրն քո յովՀաննէս. Շար ։ ՙԻր ժամանակ ինչ Հեռանալոյ փեսային, և փեսաւէրն, և Հարսնդ Համբերեցեր ։ Զփեսաւէրացն խանգաղատական արձակեր ձայն. Խոր. գ. 68։ Ե ՀաՒէս ։ ՙՄաքսոր օրիորդաք, և ընտրեալ փեսաւէրաք. Սիաա. էս ։ ՙՕրիորդք առաՃայնեալ փեսաւէրացն՝ տառաքեալոյ և մարգարէից ։ ԷրՀ չէ փեսայն՝ի խոլանի, կամ փեսաւէրքն՝ի տաճարի. Շ. փաղ Ե էԹԷս ։

ՓԵՍԵՂՐԱՅՐ. գ. Եղբայրն փեսայի, և եղբայր համարեալն՝ փեսաւէր. ՙՓեսայն ոչ խօսի ընդ ոումէք, այլ՝ փեսեղբայրն անուա նեալն. Տծաա ։

ՓԵՏ. ի, ից. գ. Արմատ փետելոյ՝ իբրու փետուն. փետիւն. ՙ Հանգերձ վայրէք և փետիւք, ճչելք, գուժիւք կոծեալ... Ընդ չորեաքումիք կառանչիւք և վայրէք և փետիւք իսկղին. Մաղ. ԼՓ ։

ՓԵՏԵՄ. ն. Տիλλω, κατατίλλω, διατίλλω. Vello, evello, divello, depilo. χείρω, tondeo. (գրի և որպէս ռմկ. փետռել.) ԿորՀել քանցել զփետուրս, զՀեա, մանաւանդ ըզվարսս կամ զՀերս. ցահլ. իսզել. Եօշմգ. ՙ Ողջս առեալ՝ փետէի զվարսս գլխոյ իմոյ ։ Փետեցի զՀերս և զմօրուսս իմ։ Աստել ըզվարսիկ իմոց՝ փետեաց զնս ։ Գուժիցէք՝ի վերայ արանց խզելոց՝ փետելոց՝ մրելոց. ա. Եզր. Ը. 3։ Ը. Եզր. Ե. 5 ։ Յոբ. Ֆը. 13 ։ Ե. բեմ. Խը. 31 ։ ՙ Մի ամբաւձմանն Թևք փետեալ. Նար. ՅԸ ։ ՙ Նա այսպէս զդրա Թևսն փետեալ, և ընդ ատորին աշխարՀս քարշել. Լ§. ագ ։ ՙՍման ես դու ագռաւսն, որ առ զրազգին փետսեալ, և գարմանեայ ... սրդ դու զփետսեալդ՝ի մեղ և յայլոց Թևաւո-

րես. Պտմ. Վր: *Եւ ոչ չարաչար զՀերս փե-
տել ... Պատմէ և զանուանակոչիս կոծոզացն
և փետռոյին. Մագ.Ք:*Զվարսին փետեալ
զխոպոպիս. Խոր. Բ. 60: * Փետեմ զվարս
իմ ցանկալի. Շ.Էփես:*Փետռեն զհեր ալ-
սից, Ճոպեն զմորուս իբրեանց. Պտմ. ազէփ:
* Փետի վայելչութիւն նորա: Ագ գաւառաց
յաց և ջրոյց չուրջ փետիցե. Վրք հց. Ի:
Ոսի. մ. Ք. 8:

ՓԵՏԻԿ, } տման. գ. փետելն, իլն.
ՓԵՏՈՒՄՆ,} * Անարգեցէք զփետուիկն
վարիից, և զխզիան հերաց. Մագ. Ք:

ՓԵՏՈՒՐ, տրոյ, ոց. գ. Πτίλον, πτερόν. Pluma, penna. Պատեան կամ ծածկոյթ
մարմնոյ ամենայն հաւուց և թռչնոց՝ իբրև
զգեստս կամ բուրդ և ստև նոցա՝ փափուկ և
օգտակից. Ընդոյր. Ռիսյ, էտ, էվէտ, էվէր,
էռոփա. * Ի զարդս պատուճանացն զանհա-
ւասարսն՝ ի փետռոցն յօրինեալով. Պիս: * Ի
լուանալն՝ ելանէր սև ևր փետուր, և դար-
ձեալ նոյն գոյր օրինակաւ: Զթևս նորա և
զփետուրս քարչէալ՝ մերկացուցին. Մխ. ա-
ռաւ. ձՀ. ճՀ:

ՓԵՏՐԱԼԻ, կի լից. ա. փետրովք լի կի
լցեալ. որպիսի են փափուկ բարձկնեար կի
անկողնիք. * Փոխանակ փետրալի հեշտա-
ցայցն, և ոսկեթել գահոյիցն. Ոսոպ:*Յան-
սպատի բնակելով յովհաննէս՝ ոչ հաց ու-
նէր, և ոչ գինի, և ոչ կակուղ փետրոլից
անկողնոյն. Բասիլ. Ի յհ. Ա:

ՓԵՏՐԱՄՕՐՈՒՍ. ա. Ընծայ զմօրուս ի
փետրոյ. * Լաւ ագաղաղակ փետրամօրուզք.
Խոր. Ա:

ՓԵՏՐԻԿ, տրկի, կի տրկան. գ. փոքրիկ
և մանր փետուր. * Յիւրաքանչիւր ամի յե-
զափոխեալ զփետրիկս իւրեանց՝ նոր և չըք-
նաղ ըստ կարգի չարամանեալ. Նորագեն.
Մաթ. ծԷ:

ՓԵՏՐՎԱՄ. Տ. ՓԵՐՈՒԱՐ:

ՓԵՐԵԶԱՆ, ի, ացւոց. գ. } Προπώλης. Pro-
ՓԵՐԻԶԱՆԻ, զկի, կաց. } pola. Վաճա-
ռօղ մանուանց իրաց՝ զորս արդէն գնեալ է
իւր. ԼԻԼԻ. պաղրձի, ՀԷրէզպազ. Տաբաթպազ.
*Եւ ոչ տեղի վաճառելոյ կրպակաւորն փե-
րեզեայից: Պատրօզ ի վաճառս իւր փերե-
զիկ. Վրք հց. Բ: Երէց. Տիւ: * Ի չուրջ կու-
գայ զեռ փերեզիկ. Շ. ասաւթ:

ՓԵՐԵԻԵԴԵՍ, կամ ՓԵՐԵԻԵՏԹԵՄ,
ՓԵՐԵԻԵՏՆՏ, ՓԵՐԵԻԵՐՏԵՄ, եցի. ը
Ե Ն: Իր. իբր յ. (նոյն ընդ պ. ՀԷՐՎԷՓԷՏ, ՀԷԲ-
ՎԷրէյաԷՆ.) Ἐντρέφω, ἐντροφάω. Innutrio, alo, oblecto me, luxoriose utor. Տածել դար-
մանեալ. յարդարել զանձն. զարդարիլ. ալըՀ-
նել. սերմևեթիլ. ՀեմԷլ սիդալով. Ի՞Ր վԱՆ.
Ր Թ՞ՅԻՅԷլ, հագուրէլ ՍԷՓուրէլ, սապէլ, Փ-
ղէն ընէլ, ԷԼԻՀ Իւղիլ ծախԷլ, սբլԸՀի պըլԸՀի
պԷՐՓԻՐԷլ. *Զգեստսդ զինքն պՀՆիցէ, և փե-
րևետիցէ, սիգուԷՆն և փափկուԷՆն պա-
յասպէլով. կանան: *Թէպէտև պատկօք գոմ
փերևեԷՆեալ. ԱՆԻՓոփ. ծՆ: *Թէպէտև
յապգէն իցեն ծնեալ, և նորին յորՀորԼմամբ
փերևեԷիցեն, յամենայնէ իսկ տարապիր
լինին. Ոսի. գաղ: *Զի ոչ ԷԹէ իբրև ի թռչ-
նոմեաց երկիր երթայցեն ի պատերազմ,
այլ իբրև յիւրեանց երկրի փերևեաիցին հա-
մարձակ. Ոսի. Ես: *Բարձեալ քաջութիւն,
առհմականաւոր ԷթԷ, արդարւել, և ի մէջ ան-
ցեալ փերևերսին դէմքն այդր ամենայնի.
Փարպ: *Իբրև զաղջկունգ քո համարիս ըզ-
մեզ, յորից միջի փերևեդեալ Ճոխանաս.
ՂԼՈՒԹ: *Զլանդ ամբարիշտք փերևեռեալ.
այսինքն զարդարեալ. Վանակ. յոբ: * Անթո-
չակ փերևերտեալս մեզօք. ԲԷՒՒԻ: * Քա-
հանայական զգեստսդ փերևեթեալք . . .
նազելի քան վնասս երևին. Սարկ. յոպ. ՁՀ:

ՓԵՐԹ, ի, ից. գ. Լուան. քաժին. պա-
տառ. կտոր. ֆարր. ֆարչԷ. (իտ. ֆՀրԻԷ,
ֆԷյզ.): *Միայն փերթ ինչ քրձոյ եգծեալ ու-
նէր ի վերայ ամօթոյ իւրոյ. Վրք հց. Է:

ՓԵՐԹԵՄ, եցի. Ն. Պատառոտել. ցտել
պոպոռԷլ, ֆարր ֆարր ընէլ ֆարչԼմաՀ.*Խզէն
զՀերս, և փերթեն զերեսս. Բրս. մրկ:

ՓԵՐՓԵՐ ՔԱՐԻ. Լսա Բժշկարանի, ղայա
ղօրուզի:

ՓԵՐՓԵՐԱՆ. գ. Ἀνδράχνη. Portulaca. Խոտ ինչ, որ բառնայ զընգարմացուն ատա-
մանց: ԳաղԷան: ԲժչԷրն:

ՓԵՁԻ, ցոյ, ցեաց. գ. Πηρός, πηρωδὴς. Mancus. Գօսցեալ ձեռաք. խել. Հաչմ.
յԷ-ոչ ԸՆը սախԱծ. սաֆար, լըչԱ, ֆօլՀ,
ԷՀՒԷ, սաֆար.*Ցաչացն վնասեալ՝ կոյր կոչի,
և յականջացն՝ խուլ. յոտիցն՝ կաղ, և ի
ձեռացն՝ փեցի. Խոր:

ՓԷՋ. ա. Կարի հՀք. (իսկ ռմկ. ԷՀՀ՝ է
խիստ. պիդ.) * Փինատ փէՀդ փքացեալ-
Մագ. Ք:

ՓԹԹԱՋԱՐԴ. ա. Փթթեալ զարդուք.
* Փթթազարգ բուրաստան ծաղկեալ: Ոսկի
փթթազարդ, արփի հրաձԻ. Գնյ:

ՓԹԹԱՋԱՐԴԻԼ. Ն. Փթթելով զար-
դասրել. *Փթթազարդեալ զվարս ձեր ցօղա-
լի. Գնյ:

ՓԹԹԵՄ, եցի. Ն. իր. իբր յ. Ἀνοίγω. Aperio. βλαστάνω, produco, germino, pullulo. (որպէս Բանասիր, բուցի. նոյն ընդ ար.
և եբր. ՓԷՒ. ուստի եփփաԼԹա, որ ե բա-
ցեր.) Բանալ զծաղիկս. ծաղկեցուցանել.
արձակել տերևս. ֆաղիվԷ. բողբոջԼ. ատեղ
նիլ. ընձիւղիլ բուսոց. բոլնեԼ. Էոյն Էոմ ծա-
ղԻ բանալ, բացուԷլ, բոսոյընԷլ, բոսանԼ. լԷ-
լԷ ալՀագ, ալԷլՀագ, պԻՆԻՀ. *Հոլմ եւլանէ,
և փթթէ ղծաղիկն. Տնօհ: *Վարդ կարմիրեր-
փեան փթթեաւ ինձ զեր: Փթթեալ վարդից
նման թերթից: Ընչիս կանխագոյն զբողբոջս
ծաղկին փթթէ. Վրք հց. Իէ: Շ. ԷՓես: Լ՚ՓԷ-
ծդ: *Զառաքեալսկանն ի քեզ փթթեալ բուս-
րաստան. Խոր. Հաթէո: *Գնացք Լուբցն յեր
կրկ փթթեն զանազան բոյս: Որպէս Լուբն
յագեցուցանէ և փթթէ զիւրաքանչիւր բոյս
ի վր իւր արմատոյն. Նոյնպէս ևր Հոգւոյն
ազդմունքն փթթէ ի մեզ զողջախոհու-
թիւն, զհոնարհութիւն, զհաւատն և զսէրն՝
իբրև զբերբումս և զմանիլակս. Լ՚ՓԱՀ: *Ի
ժամանակ գարնանային բուսոյն և փթթիւն:
Փթթեալ ոստիւզոյ, և ազնիւ գինւոյ. Ագաթ:
Նար. զՀ: * Զհաւատս կնոջն, որ այն ինչ
փթթեալ էին, մի խամրացուցէ սատս աչս.
կերտասցն. Ոսի. մ. Ք. 25: * Զկնի սուղ ժա-
մանակի Թուփդ այդ փշալի ծաղկեալ փթթի
վարդուք. Պտմ. Վր: *Նա՝ որ անսկիզբն, ի
քէն փթթի մարմնով, տալարթ տատածէ ը
ոսեղերս երկրի: Լուսոյն ասղարթք ի հո-
գևոր գարունս փթթեալ. Շ. գաղ: * Ցունկ
փթթեալ, հանապազ կանաչացեալ. Սարգ.
ա. գ. Ք:

ՓԹԹԻՆԱՋԱՐԴ. Տ. ՓԹԹԱՋԱՐԴ. *Ծայ-
րից վարդից փթթինազարդ. Նար. գաղ: Ծառադ
կենաց ... փթթինազարդ կանաչացեալ. Տաղ.
ի *ՈՒՈՓՐՅ:

ՓԹԻԹ, փթըԹի, ից. գ. ա. Փթթելն.
փթթուԻ, և փթթեալ: *Ազրուցանէ զըս-
տեղն յուրախութիւն, զի զփթիթին (կամ
զփթիթին յուրախութիւն) զուարթուԻ, և
կրկին պահանջէ զգոհութի տալեացն ընդ-
նդուղ. Ագաթ: *Մերձ ի փթիթս մօրուաց.
Վրք. պտմ:*Ի հովիտս նորա փթիթ գալա-
րի. ՂԼՈՒ. Կաղմ:*Վարդն կարմրափթիթն՝ փը-
թիթ ցնծուԼեՀ՝ անմահ փթթեցաւ. Լ՚ՓԷ.
Ընբոխ:*Գորշ. ծաղկաձև, վարդագոյն,
խայտ, փթիթ, և այլ զանազան տեսակք.
պիպաա:

ՓԹՈՒՐ. գ. (գրի և ՓՓՈՒՐ, ՓՓՈՒՓ.)
Marcia. Pulvis carbonum, favilla. Մանր
մնացուածք փխրեալք իբր փոշի, աւազ, մո-
խիր. աՀՒՒն. ՀՀՒԷ. (որպէս և ռմկ. ԷՒՒԷ՝
է քակոր եզանց չորացեալ:) ՀՀՒ ԲՈ: Գաղ-
զԼան:

ՓԹՐԱՆՔ. գ. Փշրանք. փխրանք. փըր-
ԹԻԼ մասն.*Ի ժամ սուկալի պատերազին
փԹրանքն, և ի բաժակէն նոյնպէս անկա-
նէլն. Պիսա:

ՓԹՐԻՄ, եցայ. յ. Διαθρύπτομαι. Diffringor, comminuor, conteror. Լինել. որ-
պէս զփԹուԻ. փխրիլ. ցաւատիլ. մանրիլ.
գառնալ ի փոշի. * Ի ժամանակս սովոյն,
յորում ամենայն երկիր առ հասարակ ե-
րաշտացեալ փԹրէր. Ոսի. ի յհ. Ա:

ՓԹՐՏՈՒԻԿ. ա. Փուխր. գԻբրաւ փխրե-
լի, մանրելի՝ աւազոյ նման.*Հողն ԹԷ փաղ
լինի, և չաղախն փԹրատուկ, աղեկ է. Վսիս.
ՌՀՀ:

ՓԻԼ. Տ. ՓԻՂ:

ՓԻԼԱԿԻ. գ. Բառ յն. Φυλακή. Custodia. Պահ. բանտ: ՀՀՒ ԲՈ: Տ՚ՓՈ և ՓՒՒՂ, ՓՒՒՂԱԿՒ:

ՓԻԼԱՔ, ի.} Բառ յն. ՓՀԼաՓս. Φύλαξ.
ՓԻԼԱՔՍ.փ.} Custos, conservator. Պա-
հապան. և յաստեղաբաստնս՝ Արջապան,
կամ պահապան արջաՒեայ՝ հայկ. * Զհա-
ւարսնն տրեգական, և զչԼՀու մն փիլաքին...
վկարգաւորսԼեցի հայկին. Վրք ԻԷՒՒԷս. ի
Ճ. Ա: *Զաստեղաստնսնս շրջաքերեն, որ փի-
լաքս ասեն. Տնօհ:

ՓԻԼԻԿՈՆ, կամ ՓԻԼԻԿՈՆ, կամ ՓԻ-
ԼԻԿՈՒԱՆ, ի. գ. պ. ՓՀԼաՓԷՆ, ՓՀԼաՓՈՒՆ.
Պարսաւակի, կամ պարս մեծ. բարան. մե-
քենայ պատերազմական ի ձգել զքարինս
մեծամեծս. որպէս և բաղիստր ի ձգել ըզ-
նետս. * Որպէս քարինք պարսատուվ փիլիկո-
նի ընկեցեալ: Որպէս մեքենայն՝ զոր փիլիկ-
կոնն կոչեն, զոյժ ամրոցս խախտեալ խոր-
խոլել. Վահան. յոբ: Երզն. Տխ: *Երէց ոմն
ի մերոցս՝ և սա իւր կանգնեալ փիլիկուան.
և լինէր՝ յորժամ նոքա քար եգեալ ի պար-
սաւիկս մեքենայսին՝ և ձգէին ի քաղաքն,
երէցն զիւր քար դեպուղիղ նոցա քարին աո-
ձակեր. Լսոփ. ԺԷ:

ՓԻԼԻՊԱՆ, կամ ՓԼԻՊԱՆ. գ. Մեքե-
նայ պատերազմական՝ հանդոյն փիլիկոնի.
*Կանդնեաց քաջսանս, և փիլիպանս. Ոսհ.
ստէպ:

ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ, ի, ից. ա. գ. որ և ՓԻՂԻ-
ՍՈՓՈՍ. Բառ յն. ՓՀԼՀսՓՓՈս. Φιλόσοφος. Philosophus. այսինքն իմաստասէր. զի սկը-
ռեալ ի պիւԼԱգորայ՝ զայս անուն սկոան
կրել գիանաւորք, ուր յառաջն ասՓՓս, ՅՅ
իմաստուն կոչէին, որպէս եօԹն իմաս-
տունք ի յոնիս. ՓեյԼԷսՓՓ. Հեթիմ,
ՓեյսՓՓԷՒ,հէսէՒՀս.*Ոմանք յԱպիկուրեանցն
և ի ստոյիկեանց փիլիսոփայից. Գծ.ծԷ.18:
* Արտաքին իմաստասիրեաց փիլիսոփայքն, որ-
պէս պղատոն և պիւԼԱգորաս.Ոսի. ի գ. ա. 1:
* Զենոն և պարմենիդէս փիլիսոփայք Ճա-
նաչէին. Եսս. Էր: *Ի պէսպէս ազանգս փի-
լիսոփայից, և հերձուածողաց: Որով սը-
գեաքն՝ փիլիսոփայից յաղԹեցին. Եսէի:
Սարգ. ա. գ. Ք:

ՓԻԼԻՍՈՓԱՑ. Երաժշտական կամ երգիչ եկե-
ղեցական.*Ոնիմք սովորաբար ասել փիլիսո-
փայ. որք յերաժշտական արհեստս կատա-
րեալք են. Շ. ԷաՀՒԷ:*Լիք էր (վանքն սուա-
ԶԱս ու ի սիւնիս) և ծովամոտյց փիլիսոփայիք
երաժշտական երգից. Ոսոպ:*Զգեհնուն մին-
քան քահանայքն և սարկաւագունք, և փի-
լիսոփայք, ևն. Ի հին գծաց:*Նչսոր սոն է

մեծի սուրբ կարապետին. և փիլիսոփայ չու-նիմք՝ որ կատարեմք զուսնս. Ոսկեփոր: *Յե-սու պիտականութն փիլիսոփայ ... գրեցաւ տաղարանս 'ի Թուղթն չղէ. ձեռամբ անիմաստ գրչի և սուտանուն յեսու երիցու Փիլիսո-փայի՝ 'ի վայելս անձին իմոյ. Յիշատ: Ուր և ստէպ գրի այսպէս. *Յեսու երեց սուտա-նուն փիլ. արեւելցի »:

ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Φιλοσοφικός. Philosophicus. Որ ինչ անկ է փիլիսոփայութեան կամ փիլիսոփայից. իմաստասիրական. *Տէր-դատիոս՝ էր տեղեակ փիլիսոփայական մնաց հանճարագիտութեան. Ագաթ: *Մեծն առհակ տեղեկացեալ փիլիսոփայական արուեստից ցուցանիւր. Փարպ: *Սողոմոն կաթուղիկոս՝ վարժեալ էր 'ի փիլիսոփայական արուես-տըս: Ի վարդապետս փիլիսոփայական ար-հեստից: Պորփիւրի՝ յառաջին փիլիսոփայ-ական պատմութեան. Յհ. կթ. Վրք հց. ծՁ: Եւս. քր:

ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԵԼ, կամ իլ. չ. Φιλοσοφέω (ըստ. պէսպէս պարզի.) իմաստասիրել. աշ-խարհական գիտութեան զհետ լինել. և ճար-տարախօսել. և հոգևոր իմաստութբ և զգաս-տութբ քաղաքավարիլ. *Փիլիսոփայել չառ-նեմ արժանի, այլ քննսել կամիմ լի-նել... փիլիսոփայե՞լ կոչեցար այր, եթէ զրհել. ՃՃ: *Զմիեզերս ամենայն ընծայ մա-տուցին նմ, զբարբարոսս փիլիսոփայել ու-սուցին. Ոսկ. հռ: Որպէս և 'ի վերջ Թղթ. պօղ. գրի. * Զբարբարոսս փիլիսոփայել ու-սոյց »:

ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԻՒՆ, գ. Φιλοσοφία. Philosophia, sapientiae studium, eloquentia, vita ascetica. իմաստասիրութի. հմտութի գիտութեց բնականաց, մանաւանդ բարոյա-կան վարդապետութե. և Առաքինի քաղա-քավարութի. *Հելլենացւոց փիլիսոփայութբ խուարեալ. Ճ. Բ: *Յորոց մի ոմն 'ի նոցա-նէ վարժեալ փիլիսոփայութբ ասէր այսպէս. Խոր. ա. 5: *Անուն փիլիսոփայութե՝ կա-տարեալ իմաստից նշանակ է. Հ. Բոքեր: *Կատարեալ փիլիսոփայութի է այս, ոչ ծած-կել զիւր գարշանան. Նչ. Եզեկ: *Ես առ նա երթալոց եմ, բայց նա առ իս չէ գալոց. այն է փիլիսոփայութի, նոյն՝ պէտս խնամոց. Ոսկ. խոր. Է:

ՓԻԼԻՍՈՓԱՊԵՏ. գ. Ոմ Գլուխ փիլիսո-փայից, ծայրագոյն իմաստասէր. *Էր մարս մեծ ընդ մովսէս, և ընդ Թէոդորոս կարնոյ եպիսկոպոս, զոր փիլիսոփապետն կոչէին. Կաղնկ:

ՓԻԼԻՍՈՓՈՍ, ի, աց. Տ. ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ. *Արիստաբուղոս հրեայ և փիլիսոփոս: Եթէ ագէտ, եթէ խորին փիլիսոփոս: Փիլիսոփոսք ոմանք ձեռնարկեցին փոփոխել զկրօնաւորսն. Նիւ. Է. Ձ: Սարգ. ա. գ. Է: Վրք հց. ծէ:

ՓԻԼՈ՛Ն. ի. գ. (որ և յն. փելոնէ, փելօ-նիօն, փէնօլիս. լտ. փէնուլա. վր. ֆելոնի.) Φελονή, φελόνιον, φαινόλης. Phenula, lacerna. Վերարկու. կրկնոց. աշաբողոն. Եռ-փանձա, Եամուրլուգ. փահանայի՝ կրօնաւորի եւ-լունը. *Զփիլոնն Թողի 'ի տրովադա առ կար-պոսի. Բ. տիմ. Դ. 13: *Ահաւասիկ փիլոն ասէ. և չկարէ ոք ասել, եթէ այլ ինչ չու-նէր՝ զոր արկանէր. և եթէ բնաւ չարկանէր փիլոն, ամբողջ էր հրաման տալ՝ եթէ բեր-ջիր. Սարգ. յուդ. Է: *Առեալ կայծակունս 'ի փիլոնն իւր, և ոչ այրեցաւ փիլոնն. Ճ. Ա: *Զերհնութի և զձև կրօնաւորութե տալ, այսինքն զձեռնդրութն և զգետին և զփիլոնն. Լմբ. պտրգ: *Որոյ առեալ զկնկուղն և զփիլոնն՝ նա ցուցանոր. Ոսող: *Ոչ արձակէ զփիլոնն ըստ ամենայն պատճառաի: Առեալ զփիլոն իւր՝ գնաց անդ. և ծրարեալ 'ի փիլոնին՝ դար-ձաւ 'ի խուց իւր: Կառեաւ փիլոն իմ 'ի դու-ռըն եկեղեցւոյն, և մնաց յինէն. և ես փա-խեայ մերկացեալ: Փիլոնն իմ մերկեալ յի-նէն՝ հովանին նմ էր, որ վերացաւ յինէն վասն դատելոյ զեղբայրն. Վրք հց. Է. Գ. Ճ:

ՓԻԼՈՆԱՒՈՐ. ի, աց. ա. Որոյ առեալ է և արկեալ զանձամբ զփիլոն. Թէ ամենայն խաչաձեւ՝ խաչ է, ամենայն չինուած՝ եկեղե-ցի, ամէն փիլոնաւոր՝ քահանայ. Ոսկեփոր:

ՓԻԾ, փծի կամ փծոյ. ա. որպէս ռմկ. ֆէն. Պիղծ. բծկան. անմաքուր. անսուրբ. շաղախեալ. աղտեղի վարուք. փծուն. փցուն. *Գիտացէ զինքն, զի փիծ է և անմաքուր: Զփիծ, զամօթալին, և զանօգուտն: Կարէ վասթար և փիծ գոլ վարուք. Փիլ. Ճ. բան: և լին. Գ. 18. 43: *Խօսին սուտք զսուտս, փիծք զանարժանս. Սարկ. հանգ: *Արտաքս վազեալ փիծդ այդ (ցանկութի) գարշատե-սիլ ամենեցուն՝ յայնժամ տալս ծանօտ երե-ւութանայ. Անյ. հց. իմ:

ՓԻՂ, փղի, փղաց. գ. 'Ελέφας. Elephas, elephantus. գրի և ՓԵՂ. ՓԻՒՂ. ՓԻԼ. տր. ֆիլ. վր. ռոփօ. տ. ֆիլ. Չորքոտանի կմ գազան վիթ-խարի՝ անհեթեթ մեծութբ, թանձրամոր, սեաւ, ժանեոր և կնճթաւոր, յաճախեալ յափրիկէ, 'ի պարսս, և 'ի հնդիկս. *Կառօք և փղօք: Զփիղսն ճաշակեցուցին: Կարգե-ցին առ փիղ փիղ հազար հազար այր: Ի վե-րայ փղացն: Ժանիք փղաց: Ցուցանէր ըղ-պատրաստութի փղաց. ևն: *Թէպէտև քան զփիղ երկայնաժամանակեայ իցէ. Փիլ. լին: *Ընդ մէջ հնազանդեաց զձիս և զուղտս և զփիղս. Եղիէ: *Կերպարանաց փղի՝ մեծ և ահագին գազանին... իսկ եթէ պարանոց եր-կայն ունէր փիղն, յերկիր հակէր և կքէր. Վեցօր. Թ: *Փիղք քանդակեալք: Են նորա փեղք: Ինձք և վագերք և փիլք. Պտմ. աղէք: *Իբրև զփեղ ժանեոր: Փիւղս 'ի հնդկաց ե-կեալս. Վրդն. ծն: Ճ. Փ:

ՓԻՂԻՍՈՓԱՅ, կամ ՓԻՂԻՍՈՓՈՍ. Տ. ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ, որ և ՓԻԼԻՍՈՓՈՍ. *Դիոգո-րեանքն փիղիսոփայք: Պիթագորան փիղիսո-փոս: Պղատոն փիղիսոփոս: Դիոգինէս կիւ-նիկոս փիղիսոփոս: Արիստաբուղոս հրեայ պերիպատետիկեան փիղիսոփոս. Եւս. քր. Բ:

ՓԻՃԻ, ճւոյ. գ. Πιτύς. Pinus. Ազգ մայր փայտի՝ իբր սոճի և կուենի, ունօղ զմարխ և զխիժ, որպէս վայրի փստղենի. լտ. *Մի փի-ճիք և ցրդիք և նոճիք անկեսցուք անպտուղ. Ոսկ. գծ: *Փիճի, չամն, նաշքն, սանավպար: Փիճոյ խէժ. ռաթինէճ, չամ սախըզի. Հին բռ: *Զկիթենին և փիճին և ստսախն, և այն-պիսիքն զշորայինն վայրս սիրեն. Վեցօր. ստէպ: *Հաճարի և փիճի՝ ոչ են բազմոտք, և ոչ ընդգիմանալ հողմոց կարեն՝ 'ի խոր արմատս ոչ ունելով. Մխ. առակ:

ՓԻՆ. գ. Նսպաստ. աղբ: Ուստի ՓԻՆ ԲԵՐԵԼ կամ ԳԱԼ ԸՆԴ ԲԵՐԱՆՆ՝ է Դարձուած աղեաց 'ի վեր կոյս, որ է ողորմ հիւանդութի 'Ειλεός. Ileus, volvulus, miserere mei. Դա-ղիան:

ՓԻՆԱՏ. ա. (որ և յն. ֆէնէս. սեռ". ֆէ-նէտօս.) Πένης, πένητος. Աղքատ. տնանկ. ցանկանեալ. խեղճ. ֆուգարա. *Փինատ փեքդ փքացեալ. Մագ. Է: *Ապիրատս, փինատս, հէքս. Յիշատ:

ՓԻՒՂ. Որպէս փիղ. ֆիլ. *Մեծ էր քան զամենայն փիւղս: Փիւղք երեքհարիւր յի-սուն և վեց. և այլն. Պտմ. աղէք:

Եւ որպէս ռմկ. ֆուլ. այսինքն խոշոր թեփ ձկան և կլոր. *Տեսաք զգաղանն, զի փիւղս ունէր 'ի վերայ իւր. Պտմ. աղէք:

Եւ որպէս Փիւղակէ, փիղակէ. այսինքն բանտ. *Տայր հրաման երկաթի կապանօք արկանել 'ի փիւղ. Բուզ. Դ. 5:

ՓԻՒՂԱԿԷ. գ. Բառ յն. ֆիւլագէ. Φυλακή. Custodia. այսինքն Պահեստ. բանտ. *Են՝ որք 'ի կապանս են, են որ 'ի փիւղակէս, են որք յաքսորս. Բուզ. Դ. 10:

ՓԻՒՆԻԿ, նկի կմ նկան. գ. որպէս յն. ֆինիքս. Φοίνιξ. որ է Արմաւ, արմաւենի. և փիւնիկեցի. է և անուն թռչնոյ, որ և ԱՐ-ՄԱՒ ՀԱՒ՝ արմաւագոյն փետրովք. *Կոկոր-դիլոս գազանն և փիւնիկ հաւն ոչ չարժեն զներքին կլափն, այլ զվերինն. Անյ. պորփ:

Իսկ իբր յատուկ անուն՝ տես բռ. յտկ. ան. Փիւնիկ, Փիւնիկէ. Փիւնիկաստան, Փիւ-նիկեցի. ուստի և Փիւնիկական, որ ինչ անկ է այնմ աշխարհի և ազգի: Եւս. քր. Ա:

ՓԻՒՍԻԿԵԱՆ. կմ ՓԻՒՍԿԵԱՆ. ա. Որ-պէս յն. ֆիզիգօս. Φυσικός. Physicus. այս-ինքն Բնական. բնախօս կամ բնագէտն. *Ո-մանք 'ի փիլիսոփայից, որք անուանեալ կոչին փիւսիկեանք (կամ Ֆիւսիկեանք): Եմպե-դոկղէս և պարմենիդէս փիւսիկեանք փիլիսո-փայք ճանաչէին. Վեցօր. Ա: Եւս. քր. Բ: Տես և ՆԻՒՏԱՐԱԿ:

ՓԻՒՐԻԴ, կամ ՓԻՒՐԻՏ. փիւրասն, 'ի փիւրանէ, փիւրատունք. գ. Իբր Սփիւռք. այն է յն. սփիւրիս, սփիւրիդօս. լտ. սփորտա, սփոր-տուլա. Զամբիւղ. սապատ. հացագիր. *Իբրև զծունս, զի Ելանէր 'ի հացին փիւրատնէ: Առարէք զայս փիւրատունս, և տուք ցպահա-նորդսն ևն. Վրք հց. Յ. ստէպ:

ՓԼԱԾ. ի կամ ոյ. գ. Փլեալ ինչ. աւե-րակ. աւերած. *Սպառուածի փլածին մե-ծի լերինն. Խոր. ա. 29:

ՓԼԱՆԱԼ. չ. Որպէս Ի փուլ անկանիլ լուանի. այսինքն սկսանել նուազիլ. *Լուսինն 'ի հնդետասան օրն բոլորի, և ապա փլանայ. նոյնպէս փլանի հասակ մանկութե. Տօնակ:

ՓԼԱՆԻՄ, փլայ, փլեալ կամ փլուզեալ. Յ. ռմկ. ֆըլըլ. Πίπτω, διαπίπτω. Cado, decido, ruo. Անկանիլ, կործանիլ, տապալիլ. Եըգըլմագ. *Ինքն չլինէր որմ, և նոքա ծեփէ-լին, զի փլցի ... քանզի փլանելոց էր: Լեառն՝ որ փլանելոց է, փլցի. Եզեկ. ԺԳ. 10: Յոբ. ԺԴ. 18: *Գոյցէ և բալանիք փլանիցին: Փլան լերինք 'ի ծով: Բազում ապարանք փլեալ կործանեցան: Թնդեալ տանիքն, և 'ի վայր փլուզեալ. Եւս. պտմ. Գ. 28: Վրդն. ոզ: Ճ. Բ: Յհ. կթ:

Նմանութբ ասի. *Ոչ մարդկեղէն զօրութբ փլաւ ճակատն (մարդկանցուցն). Ոսկ. Եփ:

ՓԼԱՏԱԿ, ի, աց. Տ. ՓԼԱԾ. (իբր փլեալ ցյատակ, կամ յատակ փլեալ վայրի): Ոս-կեփոր:

ՓԼԻԹ. ա. (լծ. խառ. ֆօլեռօնէ.) Յոյլ. ծոյլ. վատ. վատասիրտ. *Փիւրիւ ասելն փլիթ՝ զԹոյլ և զանարի մարդն նշանակէ. և բնիւ ասելն զըլիթ հացի և կամ զայլ իրի նշանակէ. Երզն. քեր:

ՓԼՈՒԶԱՆԵՄ, ուզի. Տ. ՓԼՈՒՑԱՆԻՄ. *Կարկեալ զաշտարակն՝ վերուստ 'ի վայր փլու-զեալ հոսեաց: Առ հասարակ 'ի վայր փլու-զեալ զպարսպապ պարսպացն և զապարանս: Ոչ կարացին զկրկնաւոր շինուածն փլու-զանել. Ագաթ: Յհ. կթ: Սարգ. ա. պ. ա:

Կամ նմանութբ. Διασκεδάζω, ὀρύσσω. Disperdo, frango, rumpo. որպէս Ցրել զճա-կատ, հարկանել ցրուել. աւերել. խորտա-կել. պօզմագ, Եըգմագ. *Զանկանիցիս 'ի մէջ, և չփլուզանիցես զճակատն սատանայի. զի 'ի քակելն զկռիւն մարդկեղէն՝ և նա վերս առեալ գնայցէ: Մատնիչք բազում երա-խանօք 'ի պատերազմ, փլուզանիչք. Ոսկ. մ. ա. 15: և Եփր. Է:

ՓԼՈՒԶՈՒՄՆ, զման. } Փլուզանելն, իլն.
ՓԼՈՒՄՆ, փլման. գ. } փլանիլն. ֆըլըլը. Եըգըլմաս. *Բազում սասանութիս, և փլուզ-

մունս տանց և պարսպաց և տապարանից լինէր: Հատեալ անկանէր զկնի փլուզմանն. Յհ. կԲ: *Զփլուածս լերին: Մեծապէս ունի ըղփլումն: Ի փլմանէ պարսպացն: Ի փլմանէ վիմացն փոշին յօդս ծառացեալ. Խոս. Նչ. Եղծ: Տօնակ:

ՓԼՈՒՑԱՆԵՄ. ուցի. փլո. Ն. որ և ՓԼՈՒԶԱՆԵԼ. Καταβάλλω, ἐρημόω. Diruo, desolo. Տալ փլանիլ. կործանել. տապալել. քակել. հոսել. աւերել և ցրուել. խոշնես տուրել. Էլթմաք, պօզմաք. *Փլուսցէ (կամ փլուզցէ) տէր զծովն եգիպտացւոց: Զամուրսն փլուցին (կմ՝ փլուզին). Եսայ. ԺԵ. 15: Բ. Թ. Ժ. 17: *Զոր ոչ հողմք սաստկացեալք և ոչ անձրևք յորդահոսանց ուղխից բռնութեամբ կարացին փլուցանել: Սկսան փլուցանել (կամ փլուզանել) զպարիսպ ամրոցին: Ի հիմանց փլուսցեն: Փլուցանել զթումբս շրթանց ջուրցն. Յհ. ԽՄ. Եկեղ: Լաստ. Բ: Մխ. Երեմ: Ոսկ. յհ. Ա. 21: *Փլուցանէր զաստուածոյ հրապարակն: Յարձակեալ փլուցանիցեն զճակատս պատերազմողացն 'ի պատերազմի. Ճ. Ա: Վէցօր. Բ:

ՓԽՐԱՆ, ի, աց. գ. Ψίξ, ψιχίον. Mica Փշուր կամ փխուր. այսինքն փխրեալ և քայքայեալ մասն. որ և ՓՇՈՒՐ, ՓՇՐԱՆ. մնացուած. նշխար. Գըրինդ, գըրանդ, գուրպանդ. *Իբրև զփխրան ինչ զանց արարեալ անարգագոյն: Զնոյն զփխրանն ասէ, որ 'ի շնչափողն խոտորի, և արագահաս հեղձուցանէ. Լծ. Հին: *Զի մի արտաքս անկցի (բերանն) 'ի սրբութենէ օրհնացն փխրան ինչ (տպ. փշրան). Վրք. հց: *Փխրանս ինչ յասկերաց. Փարպ: *Վասն գիւրաբեկ գոլոյն, և զօրէն փխրանի լուծանելոյն. Երզն. Մտթ: *Պատելով փխրան դուզնաքեայ ինչ հող 'ի պատկեր աննկարագրելի բնութեանդ. Ճ. Բ: *Փխրան. փշրան ինչ. Հին բռ:

ՓԽՐԵՄ, եցի. Ն. կր հրր Յ. Φρύγω, φρύσσω, καταφρύγω, συμφρύγω. Torreo, torrefacio, cremo. Փուխր առնել. որպէս խորովել. խարկել. խանձել. Խաւրիլ. Գավուրմագ. *Հուր բորբոքեցից զի մատ հալեսցէ, և ոսկերքն փխրեսցին: Մուրկ նոր փխրեալ և մաքրեալ տեառն: Զամենայն մուրկ փխրեալ մի ուտիցէք մինչև յօրն, ևն. Եզեկ. ԻԴ. 10: Ղեւտ. Բ. 14: ԻԳ. 14: *Մուրկն փխրեալ, որ է եղի խանձեալ. Նչ. Ղեւտ:

կամ Συντρίβω. Contero. Փշրել. մանրել. քայքայել. *Որ և չիւրմագոյն տապացուցանէին ճառագայթք արեգականն, և զքարինս ևս փխրել կարէին: Մոմ է 'ի սինակիտան, որ (չորացեալ) գի րաւ փխրի: Քան զնոյն կաւ՝ անպէտ և փխրելի և անյաւուր կեանք նորա: Հանգերձքն ցեցակեր, փխրեալ, եղծեալ. Ոսկ. Եփես. Բ: Փիլ. Էլ. Բ. 41: Լմբ. Իմ: Ագաթ: Յայս միտս հայի արդեօք ըստ հյ. և ըստ օրինակաց ինչ յն. և բանն Եզեկ. ԻԴ. 10. որ եդաւ 'ի տ նշ:

ՓԾԱՆՔ, նաց. Տ. ՓԾՈՒԹԻՒՆ. և ԲԾԿԱՆՔ. *Հեշտ ցանկութեանք զքաղաքս լցին, որոց սկզբունքն են փծանք. Փիլ. լին:

ՓԾԵՄ, եցի. Ն. Փիծ և պիղծ առնել. պղծել. աղտեղել. *Որպէս պիսակն և բորոտն 'ի մարմին շաղախելով և փծելով. Փիլ. լին. Բ. 12:

ՓԾԻԿ, կմ՝ ՓԾՈՒԿ, փծկի. ա. Փիծ. փծուն. փցուն. պիղծ. տղեղի. Ճիւ. *Պիղծ հոգւոյն քրմաց սաղմոս գարշելի լինէր, և էր զի զզուելին առեալ փծկին չար յաւելուածովն՝ առ կուռսն հայեցուցանէին. Ոսկիփոր:

ՓԾԿԻԼ. Որպէս Պղծիլ. Ճիղինելք. *Տառապեցաւ 'ի մոլորութեան, և փծկեցաւ 'ի կուռսն. Գէ. Եւ. ('ի լուսանցս մեկնի, պղծեցաւ)

ՓԾՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՓԾԱՆՔ. Μίασμα. Inquinamentum. Փիծ և պիղծ գոլն. աղտեղութիւն. շաղախումն. Ճիքաւլիք. Ճիւլիւ. (յն. միասմա. այս. ինֆուինամենթում.) *Մաքուր է ոգւով և մարմնով և լեզուաւ. (պահելով զսուրբն) զմին յանօրէնութենէ, զմին 'ի փծութենէ, և զմին 'ի հայհոյութենէ: Իբրև զհանտորակ փծութիւն 'ի բաց հալածելով. Փիլ. Ծ. Բան. և Նխ. Բ:

ՓԾՈՒՆ, փծնոյ. որ և ՓՑՈՒՆ. ա. Փիծ. պիղծ. անմաքուր. անպիտան. անարգ. անշուք. տրուպ. *Փծուն և անճոռնի առասպելքն. Խոր. Ա. 31: *Փծուն կամ փցուն գրիչս. Յիշատ. ստէպ:

ՓՂԱԿՈՅՏ. ա. Կուտեալ խմբեալ 'ի փղաց. ուր իցէ կոյտ կամ երամակ փղաց. *Մեծաւ կարաւանաւ փղակոյտ բազմութբ. Բուզ. Դ. 21:

ՓՂԱՊԱՆ, ի, աց. գ. Պահապան փղի. վերակացու փղաց. յն. Ἰνδὰς. որպէս թէ հնդիկ. լտ. Magister. ...., Ֆիլճի. *Եւ զփղապանն 'ի վերայ գլխոյն նստուցին. Ա. Մ. Զ. 37:

ՓՂԱՊԵՏ. ի, աց. գ. Ἐλεφαντάρχης. Magister elephantum. Պետ և գլուխ փղաց, և փղապանաց գլխովին. Ֆիլճի պաշը. *Զգլխաւոր փղացն փղապետսն հանդերձ սպասաւորաց կոչէր զփղապետսն նիկանովր: Կոչէր նա զհերմոն փղապետ: Զայս հրաման տայր փղապետին. ևն. Գ. և Գ. Մ:

ՓՂԱՔԱՂ, ի, ից. գ. Խառն 'ի փղէ և 'ի քաղէ՝ մասացածին կենդանի. *Ոչ միայն եղջերուաքաղս, այլև փղաքաղս և ուղտաքաղս լուծմունս կասկածիմ գոլ. Մագ. ԺԵ:

ՓՂԻՇՏ, կամ ՓՂՇՏԱՑԻ. Տես բառ. յոտ. ան:

ՓՂԾԿԻՄ. ՓՂԾՈՒԿ. Տ. ՓՂՁԿԻՄ. ՓՂՁՈՒԿ:

ՓՂԿՈՒՄՆ. գ. Բառ անյայտ. եթէ չիցէ գրելի Փղձկումն. *Զայլանդակ մասցն փղըկումն, և զզառնամաղձութիւն սրտին յունկն նորայն արկանէր. Յհ. կԲ:

ՓՂՁԿԱԼԻ. ա. Որպէս Փղձկելի, և փղձկմամբ լի. *Ի տրտմութենէ և 'ի փղձկալի տրտմութեանց դադարեցարուք. Պրպ. Ողբ:

ՓՂՁԿԱՄ. ացայ, ցեալ. չ. } Ἀλγέω,
ՓՂՁԿԻՄ, եցայ, կեալ. Յ. } ἀδημονέω. Doleo, angor animo, crucior, affligor. Θυμόομαι, irascor, և այլն. գրի և ՓՂԾԿԻՄ. սաստկականն Մղձկելոյ. Նեղութբ շարժիլ մաղձի. հեղձամղձուկ լինել՝ ճնշմամբ սրտի, մինչև ճնշել և արտօսր յաչաց. ճմլիլ սրտի. զայրանալ. Իւրըլմէք, Ճիգերի Քըլըմ. Լալ գալ. Խըղղըլ. *Հոգացեալ յարաժամ տրտմէր. փղձկացեալ յանձն իւր: Ըս արտասուօքս փղձկալով. Փարպ: *Հեղձամըղձուկ եղեալ փղձկիմ (կամ փղձկիմ) կարօտութբ մեռոյ հօրն. Խոր. Գ. 68: *Յամենայնի առէ նեղիմք, այլ ոչ փղձկիմք. Փըղձկեալ լինի արտասուօք առ մեղուցեալսն. Ոսկ. Եւ. և Բ. Կոր: *Եւ զի փղծկեսցին միաք նորա և նեղիցի, ես նմա զերս քաղաքին. Եփր. Թգ: *Մոլեկս փղձկէր 'ի սրտին իւրում. և 'ի վեր ինչ ոչ հանէր. Ոսկ. Մ. Ա. 19: *Այլ նա ոչ ևս նեղասրտութբ փղձկէր ըստ մանկական տիոյ. Յհ. կԲ: *Եւ փղձկելն հալածեալ բարւոյ՝ ըստ նորին շարժելոյն. Դիոն. Թղթ: *Մեծաձայն ճչել ոչ իշխէր, 'ի սրտին փղծկէր և հեղձնոյր. Եղիշ. Յար: *Ի փղձկել (կամ փղծկել) գթոյն՝զառուս արտասուաց արձակեցուք: Խանդաղակաթ սիրովն փղձկի յարտասուս: Պատուտեալ 'ի ցանկութենէ սրտի՝ փղձկի. Լմբ. Պրծ. Աւ. Աստ: *Յարտասուս փղձկի սիրտ իմ. Լաստ. ծէ: *Եւ զի չարութբ փղձկեալք էին, բերանն վկայեաց. Երզն. Մտթ: *Զպարզեալ գինին վաճառեցաք, և հեղձեալ փղձկիմք (կամ փղծկիմք) 'ի դառնութեան մըրոյն. Նչ. Ղու: *Եգիպտացին զգիշերն ամենայն փղձկէր (կամ փղծկէր, այսինքն մղձկէր) 'ի խորհրդոցն. Վրք. հց. Ա:

ՓՂՁԿՈՒՄՆ, կման. գ. Փղձկելն. փըղձկալն. սաստիկ մղձկումն. *Զթախանձ և զփղձկումն սրտի իմոյ, զոր հառաչէի յոգւոց հանելով: Անմռունչ հեծեծիս, սակայն շնորհ հոգւոյն՝ որ է 'ի քեզ, տեսանէ զփըղձկումն հոգւոյ քո: Ի յանձկութենէ փղձկմանն ծանրութեան ձանձրութեն բթեալ. Փարպ: Լմբ. Պրծ. և Աղ:

ՓՂՁՈՒԿ, ուկք կամ ուք. գ. Նոյնընդ վ. (արմատ փղձկելոյ. 'ի փուղձ բառէ, իբր Կակուղ, մեղկ. և 'ի Մղձուկ.) *Առ փղձուկ սրտին ձայնէր յորդութբ, գանխել: Բորբոքել զփղձուկ սրտի: Զփղձուկ սրտից մեր տեսանէ: Թափել արտասուօք զփղձուկս սրտիցն ... Այլև զփղծուկ սրտին հրամայէ չհանել. Վրդն. Տոն: Հ: Լծ. Նար: Նչ. Եղէկ: *Ոչ եթէ այնու ինչ (աղաղակաւ) սրտին փղձուք թափիցի. Ոսկ. Մ. Ա. 19:

ՓՂՈՄՈՍ. գ. յն. ֆլօմոս. Φλόμος, φλῶμος. Verbascum, verbasculum. Վայրի խոտ կամ արմատ, որ ցամաքեցուցանէ զվէրս. Տէլէզէր. Խալանիքոփիւմ, Սըղըր գույրուղու. *Արջ յորժամ վէրս առնու յանձին, երթայ իւէ զարմատ մի, որ անուանեալ կոչի 'փղոմոս. բնութիւն արմատոյն այնորիկ ցամաքեցուցիչ զօրութիւն ունի. դնէ 'ի վերայ վիրացն. Վէցօր. Բ:

ՓՂՈՍԿՐ. կեր, կմ՝ իր ոյ. գ. Ἐλέφας. Ebur. Ոսկր փղի. ժանիք փղաց. Ֆիլտիշի. *Զպատկերն, զոր 'ի փղոսկրոյ և 'ի բիւրեղէ կազմեալ էր. Խոր. Ա. 13: *Բազում ինչ անսէց (կենդանեաց) առաւել պատուական է մարդկան՝ քան զսէց, որպէս փղոսկր (կամ փղուէր), և ապրշում և ընձենի. Կանոն: *Յաղագս յաւէտ խառութեան և հոծութեան փղոսկերն այնմ անփուտ կալով մնալով. Նխ. Երգ: Իսկ Նչ. Եզեկ. *Ժանեօք փղոսկրօք». իմա որպէս ա. փղոսկրեօք:

ՓՂՈՍԿՐԱՅ. Տ. ՓՂՈՍԿՐԵԱՅ. *Տունքն փղոսկրայքն: Տուփս փղոսկրայս. Ոսկ. Եփ: Պրծ. աղէտ:

ՓՂՈՍԿՐԵԱՅ, րէի. իւ կմ՝ եաւ, իւք. րէից կամ րեայց կամ րեաց, եօք. ա. Ἐλεφάντινος, ἐλεφαντικός. Eburneus, elephanticus. Կազմեալն 'ի փղոսկրոյ. Ֆիլտիշիտէն, Ֆիլտիշի. *Տունն փղոսկրեայ: Աթոռ փղոսկրեայ: Տախտակ փղոսկրեայ: Ամենայն անօթ փղոսկրեայ: Ապարանք փղոսկրեայք: Ի դահոյս փղոսկրեայս: Ի տաճարաց փղոսկրեից. Ժանեօք փղոսկրէիւք. ևն:

կամ իբր գ. Փղոսկր. *Զմեհեանս քոչինեցին 'ի փղոսկրէից». յն. 'ի փղոսկրոյ. Եզեկ. ԻԷ. 6: *Տունս եղջերափողս և փղոսկրեաւ պայծառացեալ. Ագաթ. Տ: *Ոչ քունես 'ի դահոյս փղոսկրեայս, այլ ունիս զերկիրն՝ բազում փղոսկրեացն (կամ փղոսկրեայցն. յն. փղոսկրաց) պատուականագոյն. Բրս. հոյեաց:

ՓՂՈՐԴԻ, դւոյ. գ. Փղի որդի՝ այսինքն ծնունդ, ձագ. Ֆիլէօղլանի. *Զմերուկն ասաց... ձուեմ ես փղի. եթէ տարցես զիս 'ի տուն քո. և պահեսցես զգուշութբ՝ զի մի բեկայց, ծնայց քեզ փղորդի. Մխ. առակ:

ՓՂՓՋԱՆԱԼ. Տ. ՊՂՊՋԱՆԱԼ. փղջանայ, և զքարինս և զաւազ 'ի վեր ածէ. Կիւրղ. Թգ:

ՓՃՈՔ. Տ. ՓԵՃԵԿ. որ և ՓՈՃՈԿ. *Զգինին 'ի հնձանէն առնուն, զփճոքն ձգեն. Ոսկիփոր:

ՓՆԴԵՈՒՆ, դռունք. Տ. ԲՆԴԵՌՆ. որ և ԲՁԻՁ. *Փնդռունք յորժամ մեռս ն. 'ի

գունդ ալքոյն վինքեանս Թագուցանէն։ Ոմն։ Եղէն։ *Իբրև զվինգաւունս և զՀանձաս, որ անկեալ յիւղ՝ մեռանին։ Տծաւ։

ՓՆԴԻԵԼ, կամ ՓՆՏԻՆԵԼ։ Բաւ. ումի. որպէս Յուզել և խնդրել։ Հարցանել կամ պահանջել։ զի՛ ի գէ։ Ես. ուր ասի։ *Մինձէ՛ ի գեմ էցէ պահանջել զՏայր վասն որդւոյն։ ի լս. գնի, փնգաւել։

ՓՆԹԻ։ ա։ Աւաւել ումի. իբր Ագռեղի. գարշ. զազիր. կամ փինած։ *Զորպէսն ոչ գիտեմ, փնթի է. Մարբին։

ՓՆՁԵՄ, եցի։ լ։ Ընդ ունչս ձայն հընչել, փռնչել, և Մռնչել։ *Նոյնպէս և փնչելն, և լեզուին կծել և ունկանն հարկանել։ Ընչելն (առաւանալ)ուժգին, փնչելն ահիւոյժ, որինակաւ ցոլման աստեղաց։ Եւ նին։ Նար։ Ծիե։

ՓՉԱՒԵՐ, ի, ից կամ ացս։ ա։ Ἀκανθοφόρος. Spinas ferens. ἀκανθώδης, spinosus. Որ բերէ յիւրմէ կամ բուսուցանէ զփուշ։ և Փշալից։ փշուտ։ *Փշաբեր եղիցի ամենայն երկիր։ Բուսացի փայտ փշաբեր։ Ես. է. 24։ ՚Ա. 12։ *Զփշաբեր զաստուածս երկիր ժառանգեաց։ Կոչէ։ *Գուշ զփշաբեր և զսնանեւ ման և զցամաք երկրէ նշանակէ։ Մէն։ ծն։ * Թեզեմ փղաբերք լինին, և Թեզեմ փշաբերք, Ագաթ։ * Փշաբեր և մացառախտ։ Ցհ. իւ։ *Ի ծառս փշաբերս։ Սարփ. է. պ. ա։ *Ի փշաբեր ատաց ծաղիկ վարդից։ Բարձեր զփշաբեր անիծադրութիւն։ Շար։ *Փշաբեր առնէ։ Փշարերք եղիցին քաղքաբր անդաստանք։ ճ. Ա։ Մեծր. երեց։ * Փշաբեայն կակղիլ և լինել սեմանեայն տեղիս։ Ոմ։ ՚ս. է. 19։

ՓՇԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ։ գ։ Փշաբերն գոլ. բուսուցանելն զփուշս։ * Անբերութիւն... փշաբերութիւնն չարութիւն։ Եկն ի բառնալ զանէնս փշաբերութեան. Պիծ։ Տծաւ։ *Ի՛ր միւն զանձն մերկութեան ագամայ զգեցոյց, պահէ՛ի փշոց զփշաբերութիւնն ապականերաց։ Մէն. գի։

ՓՇԱԲՈՑՍ։ ա։ Ուր բուսեալ լիցին կամ բուսանին փուշք. փշաբեր. *Նսաաւ ի ասթայ ի փշաբոյս ինչ աեզւոլ։ Վրք հդ. է։ *Փշաբոյս արտյուք ոչ միայն զերկիր, այլ և վնասմին, և զնոգի առաւել քան զմարմին. Եզն։ ի լեր։ Ե ի խաչն։ * Զփշաբոյս (կամ զփշաբեր) մարմին լցի շնորհք, զաբգայն և ի պտղաբերութիւն փախարկեա. Նէր։ ազ։

ՓՇԱԲՈՐԲՈՔ։ ա։ Բորբոքիչ հրոյ՝ փշովք։ * Բժշկեա զգօսացեալ և զփշաբորբոքեալ ձեռս իմ, որ զբոց անչէջ հրոյն ործար ծեզի։ Բեւին։

ՓՇԱԳԵՏԻՆ։ ա։ Ուր հոլ գետնոյ է փշաբեր կամ փշաբոյս։ *Ի փշագետնին առգոց՝ սահման գալոցոյ։ Նար։ ծիե։

ՓՇԱԴԱՃԱՆ։ ա։ Որ ունի զգաժան փուշս։ կամ Տաժանեալ փշովք։ փշալից։ *Բաւառածին Թփառեակ և փշաղ աժան մընեցաք։ Թէոդր։ Իւ։

ՓՇԱԶԳԱՆ։ ա։ Փշովք զգածեալ, զգեցեալ։

ՓՇԱԶԳԵՑՍ։ ա։ Ցեալ. վարակեալ. պատեալ։ *Զուարթացան ծաղկախիտ պայծառութիւք՝ ի փշազգածն Թառամումելէ։ Նար։ յոՒիք։ *Զփշազգեաս սկիտս առ՝ ի ծաղկազգեաս մաքրութեի փոխեցին։ Բեր։ ապաւ։ (Գրի՛ և փշաագեաս։)

ՓՇԱԼԻ։ Տ։ ՓՇԱԼԻՑ։ * Թուփք այդ փշալի ծաղկեալ փիճի վարդուք։ Պահ։ Վր։

ՓՇԱԼԻՑ։ ա։ Լցեալ կամ լի փշովք։ էվէրով լեցոյն, էլոք։ Ռիւէնէն փօլո, Ռիւէնէն։ *Փշալից լինին ձեռք արբեցողի։ Ասող։ ԽԸ։ 9։ (Յն։ փուշք բուսանին՝ ի ձեռս։) *Ի անկոյն գոմոլացուց այգին փշաբեր՝ փշալից եղև։ Մ֊ծ։ Է։ *Փշալից արար զամենայն անդս մատաց և անդամոցն։ Յ֊Ե։ ծԷ։ *Երկիր փշաբեր փշալից՝ փոխանակ գրասեին փափկութեե։ Եէր։ ծն։ *Փշալից երկրի եղեալ ժառանգորդ։ Ասող։ ա. 2։ *Կորդացեալ եղև այն ըստ փշալից անտառի։ Փշալիցն այն տունկ։ Վրք հդ. Է։ Երզն. լս։ *Իբրև յառապարի փշալից և արիւնքոտուշ չքոլ. Ջիւ. Խոր։ (Իբր ս։) * Փշալից լրոք, փշալից գաւազանաս հարկանել։ ՃՃ։ *Գնացեք այնպիսի գաւազանաս փշալից տանջելոց և զամենեսեան։ Զփշալից գաւազանն հրեղէն, և զրատնագոյն շղթայսն բոցեղէն։ Վրդ։ ծն։ Ռ֊ի֊ր։

ՓՇԱԽԻԼ։ ա։ Ս. Խօղ կամ խլեզով ըզփուշս։ *Գուցէ Թողեալ զսերմանելն փշախիլ չպիսիցեմք»։ յն։ զփուշս խլիցեմք։ Ոմն։ յհ։ ա։ ։

ՓՇԱՆԻՆ։ ա։ Որ ծնանի զփուշ։ փշաբեր։ Խոշ բոշոնող։ * Ցանդատաւան սահ՝ մանի ամենաբոյս փշածին բնութեանց։ ծԷ։

ՓՇԱԿԵՐՊ, ի, ից։ ա։ Նման փշոյ։ փշատեսակ։ *Փշակերպ սովորութ... ի կերպս փշոյ։ Ճ։ Գ։

ՓՇԱՄՈԼ։ ա։ Փշովք մոլեալ՝ մոլախաւեալ։ փշալից։ *Փշամոլ և անտառախիտ և մոլեգին հոգւոցն մշակօղ։ Վանակ։ յոթրաիա։ ՃԷՒ։

ՓՇԱՅԵՂՑ։ ա։ Փշովք յեղեղալ լցեալ։ հեղձեալ։ *Ի փշոյեղց մայտառս վերրնձիւղալ։ ՁՀ։ իԷ։

ՓՇԱՅԻՆ, յինոյ։ ոց։ ա։ Ուր իցէ փուշ։ փշեղէն։ փշաբեր։ փշուտ։ էլոք։ *Ագռաքսեալ լինին յերկիր փշային։ Գնչ։

ՓՇԱՆԱՄ, ացայ։ լ։ Լինել իբրև զփուշս կամ փշուտս։ էլոքիլ ճալ, էոալ էոաձալ, և էոալ էոալ ըսալ, էլքոալիլ։ *Փշացեալ կայ մինչև ցայսօր ժամանակի առանց պտղոց։ ճ։ Ա։ *Մարմինն փշանայ, և լիզուն խոշրանայ... փշանալն և առնալն։ Մխ։ Բ֊ծ։

ՓՇԱՆԻԹ, ի, ից։ ա։ Որոյ նիւթն է փուշ. փշեղէն. փշեայ։ *Տես ի գմա զփշանիւթ պտակին նահատինս։ Լ֊Բ։ պ֊Բ։

ՓՇԱՆՄԱՆ։ ա։ Նման փշոյ։ * Զփշանման հերձուածան հատեր յարմատոց։ Փ֊ն։

ՓՇԱՆ, ի։ ից։ փ։ Պոռալ փշտաի ծառոյ՝ ի ձև և ի գոյն յուռնապի, այլ մեկն է որպէս ալիւր անուշակ՝ երբ հասուն իցէ, ապա թէ ոչ՝ տոհպ ամենայնիւ։ Իւղէ, էլիւն, ղոպոյտ։ Բ֊ծ։ Տ֊ն և ՑՈՒՆՑԳ։

ՓՇԱՏԵՍԱԿ, ի, ից։ ա։ Որ ունի զոնի սիլ փշոյ. փշակերպ. փշանման. էվ նման. *Ի փշատեսակ աերևոյ։ Վանակ։ յոթ։ *Եհաս նոցա փշատեսակ խոչորութիւն վշտաց և գերութեց։ Ոչգան ի մայրին իցեն, փշատեսակ մեղացն գործովք խոցոտեն զանձինս և զբազումս։ Երզն։ Տգն։

ՓՇԱՏԻ, ուոյ։ գ։ Ծառ. փշոտ պտղոյ, ունօղ երևելի փշոյ յոտաս։ այլ ծաղիկ նորա գեղին անուշահոտ յոյժ՝ սիրելի մեղուաց։ Էյոթ աղտձը։ Բ֊ծ։

ՓՇԱՌԱՆԳ, ի, ից։ ա։ Որ քաղէ ըզփուշս. փշահիլ։ *Ասա քժիլոյ... աա փշաքաղ, և Ձաճապաղորդ (կամ Հոսրիչ) շաւղայ՝ որ առ ասծ֊գիտութիեա տանին։ Ոմն։ լս։

ՓՇԵԱՅ։ ա։ Ἀκάνθινος. Spineus. Փշաձեւ։ կազմեալ ի փշոց։ էլ։ էէ֊էէ֊ոէն։ *Զաղէաղ կատակեաց փշեայ պսակաք, և ապերանաց զգեստիւ։ Խոր։ պրք։ * Զարդարեալ պսակաւն փշեայ։ Նար։ Երք։

ՓՇԵՂԵՆ, ղինի, նաց։ ա։ Որպէս նոյն ընդ վ։ *Փշեղէն Թագիւ գլխոյ նորա ընկալաք զպատկ արքայութեե երկնից։ Բեր։ Տրէ։

Կամ որպէս փշային։ փշալից. փշուտ. էլոք. էէ֊էէնէ։ * Նման խաչմամբ առ ի գրախտէն՝ հած յերկիր յոյս փշեղէն։ Ը֊այբ֊ենք։ *Եւ այլոց՝ փշեղէն գաւազանաք նոքագէին զՀարուածան օր ըստ օրէ. Եէր։ Վ։ ա֊ր֊Ե։

ՓՇԻԿ, փշկան։ գ։ Փուշ փաթրիկ. որ ինչ նման է մանրիկ փշոյ։ * Միւս նշանն որպէս փշեկ է։ և է ի վերայ այնր գրից՝ որոյ գլուխն որպէս զսաի է, և չէ զսա, և ոչ լիւն։ Գրէ։ ա֊բ֊պ։

ՓՇԻՏ, փշտի։ գ։ Ὀβολός. Obolus. որ և ՓՇՏԻԿ։ ա։ պ֊էոէի, էէ֊էէոչ, էէ֊էէոչ։ Մանր թագոյն գրամ որպէս զլոմայ։ դանգ։ էոալ, Համդէր։ *Յալագս փշտի. կշռի երից գաբեհատաց է։ Մանր բաժանել զդահեկանն՝ լինն կերասս իդ։ փշտս լքե։ Շէր։ ի֊ը։ * Որ յոյժ տղոյգն են... առ այնոցիկ՝ որ ընդ փշտին գրեն, անցեալ կան. Փէ։ Նէ։ է։ այսոիքն միոյ լրումայի նկարեն ինչ։

ՓՇՈՏ, ի, ից։ ա։ ուկ։ էէոք։ Ունակ փշոց։ փշալից։ * Փրանցոյ և վաստակոց փշուտ երկրի։ Տծաւ։

ՓՇՏԻԿԱՆ։ Տ։ ՓՈՒՇՏԻԿԱՆ։

ՓՇՐԱՆԿ, նաց։ գ։ Ψιχίον, ψίξ. Mica. որ և ՓԽՐԱՆԿ։ (ի փուշը կամ փշուր. փուխր, փխուր։) Փշրեալ մասունք ծեացեալք որպէս փոշի։ Նշխարք։ ծեացորգք. ծեացուածք. էէոր, էէոքոոէ, էոորքոանէ, ռ֊ոէ֊ըէոոէ. Խորոէ, է֊ոէէ ո֊փ֊ոէը, փէոո։ * Եւ շունք կերակրին ի փշրանաց անկելոց ի սեղանոյ տեառն իւրեանց։ Քաղէին զփշրանս ի ներքոյ սեղանոյ։ Յանկայր ընուլ զորովայն իւր ի փշրանացն՝ որ անկանէին ի սեղանոյ մեծատանն։ Մ֊ռ։ ծէ։ 27։ Դ֊ռ։ ա։ 7։ Ղխ։ ծէ։ 21։ * Խնդրեսցուք զմարգասիրութեան նորա զփշրանս։ Սրփ։ Է։ պ։ է։

ՓՇՐՆՄ, եցի։ ն։ Συντρίβω. Contero - κατακόπτω, κατασκάπτω, κατάγω, κατα. γνυω, concido, confringo. (լծ։ խնրել։) Մանրել. մանր խորտակել. լեսուլ որպէս զփոշի. Լսահել. Լսահլսահել. բեկանել. էէբէ, լոէէ. ո֊վոէէոէ, էոորէ էոորէ էէոէէ, էէոէ֊։ *Զարձանս նոցա փշտհոչիք։ Եւ զկոտո֊ն փշրեաց մանր։ Փշրեաց զգրուեաս պղնձիս։ Ի փշրել ինձ անդ զգաւազան իշխանութեանն։ Զասատմունս մեկուսորաց փշրեացես։ Զայն տեառն փշրէ զմայրս։ Ջհղեգն չսհչսհսեալ ոչ փշրեացէ (կամ մի բեկցէ)։ Ի հոլմ սատանայի փշրեալս գինաս։ Փշրեաց աեր զնմ եղջիւրս իսրայէլի։ Փշրեացին եղ. չնիւթք սեզանոյն։ Ընձեղ կաւեղէն փշրեացի։ Փշրեացան զօրութիք տղեղունք իւրեանց։ Յոստոց անտի ոմանք փշրեցան. և այլն։ * Զոլոգայթս զայս փշրել։ Նիրգք երկաթիր անհպանդուխձեն փշրեցան։ Անկան փշրեցան ունայնութիձեն պատրամոնէրն։ Ցհ։ խմ։ ոթ։ Ցձի։ ծա։ Ագաթ։ *Բեկաւ խորտակեցաւ փշրեցաւ (Հնտումն)։ Ասան զնական փշրելոյ աշակերտացն։ Եէր։ ծն։ և հանաբ։ * Կորզեին աշակերտքն զնակ, փշրեին ձեռօք և ուտէին։ Վրք հդ. ա։ յ։

ՓՇՐՈՒՄՆ, բման։ գ։ Փշրելն, և իւն. խորտակումն։ Չսհչսհսումն։ * Յուրբաթումս խաչեցաւ՝ ի փշրումն մանուս։ Տաց զսակրդքս ի փշրումն։ Ի փշրումն պատկերին։ Եվէս հայրեր։ ճ։ ժ։ Վրդ։ գա։

ՓՈԹ, ի, ից։ գ։ որ և ՓՈԹՈՒՈՑ։ Ծակք. խորշումունք. կնճռուն։ * Լուք Թաքչին ի պատատուածս փոքիկ հանդերձին, և ի կատուածան մտանեն։ Լք։ Նար։

ՓՈԹԻՄ, հցայ։ յ։ կնճռիլ. խորշոմիլ. էէ֊ոէ էոոէ ըսալ։ *Մոմսէսի երեսքն ոչ փոթեցան։ Վրդ։ էէ։

ՓՈԹՈՐ, կի՛ ՓՈԹՈՐԱԿ, ի, ից։ Στρυφνός, ՓՈԹՈՐԱԿԱՆ։ ա։ Ὀστρακικός, πλγκτικός. Acerbus, constringens, pungens.

Տօնից . առապելցուցիչ բերանոյ . Իրր փոթոտ, որ տայ փոթ 'ի լեզուն . ֆօթօղ, ֆօթօղական. պօտօօշօսօտ . *Համք հիւթոցն են այսոքիկ , քաղցր , դժուար (կամ բարկ) , թթու, փոթոթ : Փոթոթն (կամ փողողն) յաւելուած ցրտութեան է , և կծու՝ յաւելուած հրոյ . Գռմառ : և Ոսկեփոր : * Ի սկզբան երևելոյ պտղոյն՝ թթուք , դառնիք , և փոթոթահամք . Վէջօր . Է : * Փոթոթ գինի : Գինի փոթթահամ : Մռատատա՝ որ փուիթթահամ լինի , անուշ լինի գինին . Վարդ : *Հովոյն և չորոյն նոյնպէս , և փոթոթին՝ փոթոթ : Նախ հով և փոթոթ հիւթ տայ յերկիրէ . և զայգ խմանալ 'ի խակ պտղոյն : Փոթոթ համ և կապ և հով սերկևիլի . Ոսկեփոր : *Վասն միօրեայ ջերմանն, որ պատճառն 'ի փոթոթ ջրոյ լուանալոյն լինի (որպէս ծծմբային ջուրն է) : Կերակուր փոթոթ և կապող տաս , որպէս աղտոյ և մուզավարայ , և նռան . Մխ . Բժշ :

ՓՈԹՈԹԱՅԻՆ . ա . Որ ինչ է փոթոթ , կամ ունող փոթոթութե . *Լուանիլ ծծմի ջրով, կամ շպլեղի ջրով . և այլ ամենայն ցեղ փոթոթային ջուր . Մխ . Բժշ :

ՓՈԹՈԹՈՒԹԻՒՆ . գ . Փոթոթն գոլ . որակութի . *Խզկին մայիմոյն գազա շնչահանքն ջրին փոթոթութեն . Մխ . Բժշ :

ՓՈԹՈՐ . ա . Սեպաձև , տանձաձև . կոնոնաձև . որ ինչ 'ի լայնութէ յանգի 'ի սրածայր . *Հեղգն որպէս փոթոր՝ եթէ ոչ բախի , ոչ շարժի . Պէտ . առ Լէհ : Յորմէ և փոթորել է 'ի ձև այնպիսի յօրինել . *Զկոնոս փոթորեա . Մագ . ոփ . առ Լէհ :

ՓՈԹՈՐԱԿ . գ . Ռամկականն բառիս փոթորիկ . *Ո՞ր կայիր , որ հանդիպեցար ինձ իբրև զորոգայթ և զփոթորակ . Ոսկեփոր :

ՓՈԹՈՐԻԿ . րկի . կաց . գ . Καταιγίς. Procella , tempestas . Մրրիկ . հողմ պտտաքեալ . խոյ . գոյ . *Իբրև զփոշի անուայ 'ի փոթորկէ մրրկեալ : Փոթորիկ իբրև զխաղառացէ զնոսա . Ես . ծէ . 13 : Խ . 24 : *Որպէս փոթորիկ յանկարծ եկեալ թագաւորի : Ի բախմանէ փոթորկաց . Խոր . Գ . 37 : Նար . ղա : *Հողմք ցուրտք և շրջապատեալք ջերմ օդով թռչին 'ի վեր . զոր փոթորիկ անուանեն . Ոսկեփոր : *Զմեռնային հողմոյն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկ յարուցեալ . Կոչումն :

ՓՈԹՈՐԿԱՄ , ացի կամ ացայ , ցեալ . չ . Տ . ՓՈԹՈՐԿԻՄ . *Կայծակնահար ամենայն կբաղուծս , և զօրէն հրոյ ընդ եղէգն փոթորկայր . Որբէլ :

ՓՈԹՈՐԿԻՄ . եցայ , եալ . ձ . Իբրև զփոթորիկ բերիլ . խաղալ կամ գիմել որպէս զմրրիկ . *Մրրիկ փոթորկեալ եթէ յարիցէ . ոչ եկեսցէ 'ի վերայ մեր . Ես . ԻԸ . 15 : *Որպէս փոթորկեալ հողմաւարքին : Իբրև հողմավար փոթորկեալ յանկարծակի գեհեր գայր : Փոթորկեալ որպէս խաւ զզուանդն անօրինաց 'ի փախուստ դարձուցանէին . . . ընթացեալ՝ որպէս զհուր ընդ եղէգն անտառի փոթորկէին . Հ . Ա : Յհ . կթ : Մեսր . Երէց :

ՓՈԹՈՐՈՒՆ . ա . Որ ինչ է իբր փոթոր , կամ կբրպտոյտեալ . *Որ 'ի փոթորուն փոս անկանի , հազիւ ելանէ անտի . Եփր . առ Լէհ :

ՓՈԹՈՒԱԾ , ոյ , ոց . գ . Ῥυσσότης. Rugositas. Փոթ . փոթութի . փաթոյթ, ծալք . խորշ . ոլորք . կնճիռն . խորշոմութի . Բոթ բոթ կամ բոթիկ բառս՝ եղծել , ծալռածել , թօշնել , կոխնել . պլորել , փլորել , պօտօօտօսօօ . *Ոչ որպէս զափռեալ կտաւ , այլ որպէս ընկեցեալ կտաւ՝ յոլով ունելով փոթուածս . Սկեւ . յոբ : *Ոչ դադարէ այն՝ որ արտաքոյ որոշման զատութե է , յիւր 'ի փոթուածսն ձգելով : Զամենեսեան՝ որ յիւր փոթուածքն են՝ առ ունչ չնչաբեր երակին բերանաբացելոյս ունի : Զարգելեալ 'ի փոթուածսն զշունչն 'ի հարկէ ճնշելով՝ 'ի դուրս յղէ . Նէմես . հող :

ՓՈԹՈՒԹԻՒՆ . Նոյն ընդ վ. *Ընդ որոշմամբ մեկնելոյ 'ի միմեանց զփոթուածսն. Նէմես . հող :

ՓՈԽ , ոյ , ոց , կամ ի , ից . գ . Δάνειον , δάνος , δανεισμός . Mutuum , mutuatio , foenus , foeneratio . χρῆσις , χρέος , usus , debitum , commodatum , commodatio . Ինչ մի առեալ՝ անդրէն հատուցանելի . զրամ առեալ ուրեք առ 'ի պէտս՝ պայմանաւ յետս ատալոյ ըստ ժամանակին անթերի . կամ աւանդ . յանօթ առեալ ինչ . Բոխ . Լօգխնձ , Փօրչ , և Էմանէթ . *Եւ զփոխն եթող նմա : Տամ զդա փոխ տեառն զամենայն աւուրս , և եղիցի դա փոխ տեառն : Հատուսցէ քեզ տէր զաւակ փոխանակ փոխոյն՝ զոր ետուր տեառն . և այլն : *Համդանակօք և փոխովք մի՛ աղքատանայր : Բազումք իբրև զգիւտ համարեցան զփոխն , և աշխատ արարին զօգնականսն իւրեանց(այսինքն զփոխատուս) . Սիր . ծԸ . 33 : ԻԹ . 4 : *Վասն փոխոց , և վաշխից : Փոխոցն առկօսիքն : Զվաշխս փոխոցն և տոկոսեացն . Մանդ : *Վա՛յ որք փոխի շահ առեն : Ի փոխիցն , և 'ի վաճառաց . Գնձ : Ոսկ . մ . Բ . 3 :

Առնուլ բայիւ , Δανείζω , δανίζομαι , ἐκδανίζω , ἐκτοκίζω . Mutuum do , accipio; foenero , or. *Տացես փոխ ազգաց բազմաց , և դու ոչ առնուցուս փոխ : Տալով առցես նմա փոխ , որչափ և խնդրեսցէ 'ի կարօտութե իւրում : Փոխ առնու մեղաւորն , և ոչ հատուցանէ : Փոխ տայ այն , որ ողորմի աղքատին . բատ սրոց նորա հատուսցէ նմա : Ծառայք տերանց իւրեանց փոխ առուցեն : Անուն զարեան փոխ առնորանէ . և այլն : *Ընդ փոխու առնլոյ մեռանին , ընդ Աստուծոյ Աստուծոյ պատերազմեալ : Տուք զձեռնտու ձեռ 'ի փոխ . Ոսկ . յհ . Ա . 1 : Լմբ . ող :

ՓՈԽ . գ . (արմատ փոխելոյ , փոխանակելոյ .) Στίχος . Versus . ἀντίφωνον, νία , antiphona , responsio, և այլն . Փոխոխ առ զ. մասնբազումութեան առեն առ առեն . փոխանակնակեն . և Բանն զդդեցն առաջնոյ յետ երգոցն . և Մեւոն պէպ և այլք առնատանծին կամ զչուխ ինչ կարգաւ ըստ բարձման 'ի վերայ այթ ձայնից : *Զմ առակաւութն պահէ յերգաբանեցիւր փոխս առաջնորդս . Լմբ . ող : *Կց . Եզերեն առանձինք : Փոխ . Ի խարգ կարգացէ առ քեզ : Զփոխն 'ի բեմն առն . և այլն . Տօնաց : և Ճչ : *Իւղաբերից առեսաբան պատգամ՝ յանձնեա զլետին փոխն կարգա : Զերեք զձայն զփոխերն կարգա . անդ :

ՓՈԽ ԸՍՏ ՓՈԽ . մ . Փոխանակաւ . անդրադարձեա . *Փոխ առ փոխ փոխաստանեանքն առաստոնեան զձեզ 'ի չափու ունել զանձինս . Լաստ . Իա :

ՓՈԽ . 'ի բարդութեան է որպէս Փոխանակ . փոխարէն . ընդ . և անդր . յայլ . այլուր . և Անդրէն . մեր կամ մերսաքն . ոչ միշտ հայկաբանութե , այլ առաւել ըստ յն . և լտ . Ἀντί , μετά . Pro, re, trans , են :

ՓՈԽԱԲԱՂԽԵՄ . եցի . ն . Ἀντιδίδωμι . Reddo , retribuo . Անդրէն բաշխել . հատուցանել . *Յաղագս առաքինութեցն աշխատութեց զսկիզբն (կամ զշնորհս) ընդ փոխարաշխելով . Մագթ . Եկեղ :

ՓՈԽԱԲԵՐԵՄ . եցի կամ րի , եա . ն . Μεταφέρω . Transfero , և այլն . Փոխել բերել յայլ տեղի՝ վիճակ՝ յեզանակ՝ միտս՝ լեզու և այլն . վերածել . յեղաշրջել . *Զամենեսեան 'ի խաղաղուն փոխաբերեաց : Առ յապէցուցն երկնային բարութեանն զմեզ փոխաբերեաց : Յընտանի ազխատակուն սրատ զկերպն փոխաբերէ : Ի հնազանդութեան պայման զբանս իւր փոխաբերէ . Սոկր : Յհ . ԽՄ . ԵՐԲ : Յհ . կթ : *Եւ այսպէս փոխաբերելով բազում անգամ յերկրաքանչիւրս՝ անհասանեկան առ 'ի յերկրոցունցն գործէ . Պղատ . օրն : *Յօրինայն յաւետարանն փոխաբերեցէ : Յօձի փոխաբերեցի կերպարան . Նանայ : *Փոխաբերել յասորի լեզուէն 'ի հոգոտրական լեզուն : Փոխաբերել 'ի հայկական լեզու . Յովհ . Նանայ : *Յուրթանկրագէ անտի գրոյ (Ճ) 'ի չորեքհարիւրն (Ն) փոխաբերեալ . առաւքարարանօրէն քննութեք ընդ ձիթոյն անուան նիւթ Ճշմարտութի : Յայլ անն անուն խուժական հեթանոսօրէն փոխաբերելին (զք փոխաբերեցին) աւրուասպէս՝ զեկեղեցին ընդ նոյն անկանոն՝ զգ-ն ծիբ : Իսկ զաւաւելուածն մոլորութեն նոցա՝ հաշտութի մերաւորացս փոխաբերեցեր փրկիչ . Գնձ : *Ի ներհակաւն փոխաբերեցան յեզանակ . Նէմես . Բեզար : *Այս բառք են քերթողականք . զի յաճախապէս փոխաբերելին սակս զարդու Ճարտասանիցն . Հին Բառ : *Մի՛ անկուսին ինչ իմասցիս զծնութեն . զի ոչ փոխաբերի անդի անդ զուտէ որպէս մարմին . Բրս . ծն .

յն . μεταβαίνω , transeo , անցանել : *Ակն երբեմն զաւ 'ի կողմն զառածեալ , և դարձեալ վեր 'ի վայրն փոխաբերեալ , անտանել յայտնապէս զատաշխնայն ոչ կարէ . Բրս . Եղբ . յն . μεταστρεφόμενος , փոխադարձեալ :

ՓՈԽԱԲԵՐԵԼ . փոխանակել . յանձնել . *Դրունք զարդանոյն բացան , և առուքք ջերմաք զանեղի փոխաբերեցին : Ընթութիւն և խաղաղութի քայքայեցաւ , և եղծումն և ապականութեն զանեղի փոխաբերեաց : Յոյժ սիրողք զանեղին փոխաբերեցին . Յհ . կթ : Առձր . Գ . 12 :

ՓՈԽԱԲԵՐԵԼ . փոխապէսել . հատուցանել . *Զայսոսիկ քեզ ած իմ և տէր՝ ընդ այսքանեաց բարեաց փոխաբերեցից . Նար . Է :

ՓՈԽԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ . գ . }Καταλλαξις,
ՓՈԽԱԲԵՐՈՒՄՆ . բման . } λλαγή. Commutatio . μεταφορά , translatio . Փոխաբերելն և այն . յեղանակութի . այլափոխութի . և Աղաբանութի . Նմանութիւն . *Որ զերկրաւոր և երկնային բերելն փոխաբերութիք . Պղատ . օրն : *Արձանական առաջասու 'ի փոխաբերութէ արձանին : Աստ չնական 'ի փոխաբերութէ չան յանդգնութեան : Եւ առաս ըղնոյն եղեալ փոխաբերութք , առելով եթէ ընդ այլ ելանէ . Նանն : Ոսկ . յհ . Բ . 13 : *Փոխաբերութեամբ զտանն յաղթական ասէին : Եկաց Տեսոյ յաստակտաւոր փոխաբերմանն . Ոսկ . յհ . Ա . 33 : Բ . 13 :

ՓՈԽԱԲՆԱԿ . ի . աց . ա . գ . Μέτοικος . Inquilinus . Օտարական . եկ՝ որպէս բնակ եկեալ . Տրոէլ . *Փոխաբնակ՝ զնեղով զանհատ մերձն՝ մերկապարեցէ . Պղատ . օրն . Է : *Նոյնա խակ և յաղագս փոխաբնակացն վերջ ... մանկանցն փոխաբնակաց . անդ :

ՓՈԽԱԲՆԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ . ցուցի . ն . Μετοικίζω . Transfero incolas , migrare jubeo . Այլուր փոխադրել և բնակեցուցանել . *Զբնաւ ձեռս՝ որպիսոյն իրաւցեն համայն փոխաբնակեցուցանէ 'ի խառնակեալ լեռնին երկրին պարզկաց . Սարկ . ա : *Խլեսցէ ըզքեզ , և փոխաբնակեցուսցէ 'ի խորանէ . Եփր . առէօտ :

ՓՈԽԱԲՆԱԿԻՄ , եցայ . ձ . Μετοικίζομαι . Transferor , transmigro . Փոխիլ այլուր 'ի բնակել . վերափոխիլ . և ... հանիլ . *Ենոք փոխաբնակեցաւ՝ անթլփատ գոլով . Աբ . Բ : *Փոխաբնակելոյն ընծայ ինչ հատուցա

նել ոչ է պարտ՝ բայց յողջախոհ· ելլոյն · Պղպ · օրին · Ը ։

ՓՈԽԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Μετοίκησις, κία. Migratio. Փոխաբնակն լինել· գալ բնակել յայլ երկիր· *Հասանել այնմ՝ որ կամեսցի ի փոխաբնակութիւն ... Մանկանցն փոխաբնակացն չինօղք եւրով, և լինել ամաց հնգետասանից փոխաբնակութիւնն · Պղպ · օրին · Ը ։ *Փոխաբնակութիւն յերկիր աւետեացն յեգիպտական տլմոյն · Նխս · երգ ։

ՓՈԽԱԲՈՒՍԱՆԻՄ, սայ, սեալ · ֆ · Μεταφύομαι. Naturam muto, transformor. փոխիլ յայլ բոյս բարուց և ի բնաւորութիւն օտար· *Ոչ ի մարմնոյ բնութիւն փոխաքուսեալ բանին · Յհ · խմ · երս ։

ՓՈԽԱՆԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ · գ · Μετάβασις, διάβασις. Transitio, migratio, gressus. փոխումն ի տեղւոջէն գնալով ուրեք երթ. գնացք · քայլափոխութիւն · փոխադրութիւն · *Ո՛վ այսպես լուսաւ փոխագնայուքեղ, կալ պեալ և պարաւանդեալ ոտից յուլի անկանելով չուեալ տեղւոջէ ի տեղի : Ոչ կարաց յին արգելուլ զփոխագնացութիւնն ոսկեղն · Նահաջ ։

ՓՈԽԱՂՈՐԴԵՄ, եցի · ն · Μεταποιέω. Commuto, constauro. *Եւ նա ձեզ փոխագործեացէ ամենեին ըստ յօժարութե իւրոյ · Ցոչ · ի ֆն · յոե ։

ՓՈԽԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ · գ · Μεταποίησις. Commutatio, refectio. Գործեալն զնման՝ օրինակելով · նմանօրէն նոր յօրինուած · յար և նման՝ նոյնպէս առնելն · * փոխադրեալ զպատկերն զայն՝ ետ և նմա՛ի փոխադործութիւն, որք կամեցան դնկարագրել : Վասն զի քաջութիւնն է՝ զբնաւորականն փոխադործութիւնն՝ պարտել զայն, որ իւր կամաւորութիւն ընդ բարւոյն բնացաւ · Ճ · Ա։ Թէոդոր· Հայոց ։

ՓՈԽԱԳՐԵՄ, եցի · ն · Μεταγράφω. Transcribo. Զփոխանակն համանման գրել· ընդօրինակել· * Մատուցեալ ած փոխագրեալ (կամ փոխադրեալ) եր զգիր տախտակացն. եւ ին· յե· *Գրէր և այլ գրեանս. զոր առեալ բազում փոխագրէին զայն · Վ յո · ոա ։ * Են՝ որք փոխագրեցին զայլոց շատ գրածս, և զնրբանց անունն մակագրեցին · Պիս · ա Լ ։

ՓՈԽԱՏԱՍԵՄ, եցի · ն · Μετατάσσω, ττω. Transpono, colloco. փոխել այլուր և գասաւորել · *Վերափոխեր զերանելի հայրապետն սբ՝ փոխատատեալ յանվախճան խաղաղութիւն. Ահ · հոգիւ։

ՓՈԽԱՏԱՐԶ · ի, ից · գ · որ և ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ · Ἀντιστροφή, և այլն. Դարձուած փոխանակաւ · փոխարէն · գարձ փոխարինի · հատուցումն · հաւասարումն · ֆոգս · պէս · *Զայն փոխագարձ փոխարինութիւն չինուլքեզ չնորհեալ, ի բարիսն վայելեն: Չնաւ զանգուեն որդւոյ այս փոխագարձ եղև առ ի հօրէ : Ոչ վարձս խնդրեցին փոխադարձ բարեգործութիւն · Ագաթ : Շ · Խղ : Երզ · ֆթ ։

ՓՈԽԱՏԱՐԶԱԲԱՐ · ֆ · Ἀντιστρόφως. Vice versa, reciproce. Փոխադարձիւ · անդրադարձութիւն · ընդ հակառակն · *Ո՛չ ոչ ըրք ասաց փոխադարձաբար, Լէ որ հաւաստաց· ի հայր, ոչ ի հայր հաւաստաց, այլ յիս. Ոսկ · յհ · ի · 23 ։

ՓՈԽԱՏԱՐԶԵՄ, եցի · ն · Ἀντιστρέφω. Reciproco, converto. ἀνταποδίδωμι, vicissim reddo. Փոխարէն գարձուցանել · անդրէն տալ· հատուցանել· փոխարինել· վարձատրել· և փոխաբերել· *Եւ վասն այսորիկ փոխադարձեցի հատուցանել քեզ զայդ : Ընդամ ոչ հաւանի աչօտ՝ փոխադարձելով նմա (ըստ գործոց նորա) · Աբ : Աբծր · ի · 2 : * Մատուցեալ որպէս զաղօթիցն հայցուածն՝ փոխադարձէ ժողովրդեանն զնաղաղութեանն ընդունելութիւն աւետարան նելով : Փոխադարձել զմեզն առ քեզ ղաբերն: Պատուիրանապահն փոխադարձի յայ՝ սիրիլ և զնա տեսանել ևն· խոս: *Աղքի ազգի երախտեացն այ . . . փոխադարձի ալ նմա զաք պատասխանի քոի ընծայուածն · խոս · պիզ : *Երկրաշրջօք փոխադարձեն երկինքն՝ զօրհնութիւն և վնաղաղութիւն առաքելովք: Ա՛ն հայր փոխադարձէ, ղոր որգւոյ գոչեցին ծերքն և տղայքն· Երե · ֆի : Տօնակ ։

Եւ Ձեղափոխել զիմոյ սաղմոսին · *Ողորմեա ինձ . . . և ապա փոխադարձեալ, Պատրաստ է սիրտ իմ ած · Տօնակ ։

Կր · իբր յ · որ և ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԱԾ · Ընդունին գառնալ· վերադառնալ· և փոխիլ յաչխարհէ · *Մի այսու հետեւ յախտ փոխադարձցիս՝ սրբեալդ արտասուօք · Վ յ · կդ · ֆբ : *Ինքն՝ ի քո փոխադարձեալ, և՝ ի յականեր ուխտն Թագեալ · Վահր · ոգ ։

ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ · գ · Ἀντιστροφή. Reciprocatio. ἀνταπόδοσις, retributio. Փոխանակաւ յետս գարձուցանելն · և հատուցումն · փոխարինութիւն · փոխադարձ · *Առնեն փոխադարձութիւն գաւառաց և բերդից ի մէջ երկոցունց · Ադծր · ի · 3 : *Թէ չամ բաւականացեմք զձեռս, գտանեմք մեծ բարեաց փոխադարձութիւն: Մեծ ապարգևին այ խոնարհել, և փոխադարձութիւն ընդունել իւրով անկարօտութիւնն ի մեր ամենանուազ գանգուածոյս · Խոս : *Փրկեալքն ոչ են բաւական հատուցման զփոխադարձութիւն երախտեացն այ · Լ ֆ · ի·։

ՓՈԽԱԴՐԱՊԵՍ · ֆ · Փոխաբերութիւն · նմանութիւն· պիտակ օրինակաւ · *Որդւոյ ծնունդն առ ի հօրէ՝ տիրապէս ասի · իսկ մարդկան ապարածոյ՝ փոխադրապէս · Շ· յ ֆ · ֆի ։

ՓՈԽԱԴՐԵՄ, եցի · ն · Μετατίθημι Transpono, transfero. μετάγω, traduco. μεταβάλλω, muto, inverto. Փոխել ի տեղւոջէն և գնել այլուր, տեղափոխել· վերափոխել· իր · փոխիլ յաչխարհէ · *Չկուսու թեց ըզմայրն փոխադրեաց բանն ած յերկնայինան: Փոխադրեալ գասեցեր յերկնային խորանն զքոյին ծնօղն : Ի հոգևարիւթ գոյացութենէց փոխադրեցեր ի յերկինս · Շ ։ *Գնաք՝ զի փոխադրեալ էր նա · Վ յ · կդ · ֆի : *Գովեմ զհմութիւն քո, զի ոչ թողուս զհնանդն երկնաւորին փոխադրեալ ի կեանս · Ո·ևիբ ։

ՓՈԽԱԴՐԵԼ, փոխաբերել յայլ վիճակ վերածել· վերաբերել· գարձուցանել լուիք լսօք · յարել· ձգել· իր· դառնալ· չարժիլ· *Յառաջինն փոխադրէ զնա յանմէն (վիճակ քնութե) : Ձինքն խառնել և լիւրն փոխադրել բնութիւն · Իփն : *Զառ ի լրննկերն զքառեգործոյ թեՙ յինքն փոխադրէ · Բր · կդ : *Զնչայել հայրականաս մարդասիրութեՙ ի ձեռն խրատուս ի լաւագոյնն փոխադրելով· Դիոն · երն : *Ցայն գովութեի և ի պատիւ փոխադրէիր զքեզ · Ո·ի · յհ · ա · 28 : *Զբանդակ սեւն փոխադրեա առ աւերն: Փոխադրել զսմենեսեան ի փրկական հաւատն : Փոխադրեցաս ի բազմապատիկ չարութիւնն ան տի ի ծայրագոյն առաքինութիւն : Ի չար առ վըրութիւն կենցաղոյս փոխագրիլ · Մ·ա : Շ · Ա : Շ · ա · պ · ի֊ն : *Ոյք ի չարիսն են, երկրին չեն փոխադրիլ առ մեզ: Բարբառին, և ոչ զարթնուամ· Հնչեն, և ոչ փոխադրիմ· Ո·ի · յհ · ա · 27 : Նա · ֆ · ֆ ։

ՓՈԽԱԴՐԻԿ · փոխոխել· փոխարկել· այլ այլել· յեղաշրջել· ի բաց դնել· իր· փոխիլ· լինել· *Մարդանալովն՝ վերն ոչ փոխադրեաց, քանզի անփոփոխելի էր: Նա չոր ժամ եղև ընդ մեզ, դերն ոչ փոխագրեաց: Ոչ փոխագրեցաւ բանն ի մարմնոյ բնութիւն· Պիպ · ստեպ · և Ճ ճ : *Խաւնեալ մեզս առ ջուր, ոչ մեղն փոխագրի, այլ ջուրն առաւելաւ · Ա՛ · ֆ : *Ընդ էր փոխագրեցեր զքաւգաւորին օրէնս : Յուլիանոս զանուն քրիստոնէից ի գալիլեացիս փոխագրեաց · Ոսկ · յհ · ա · 37 : Նահաս : *Թերևս ի մարդկանէ գև փոխագրեցայ · Կէ֊ֆ ։

ՓՈԽԱԴՐԵԼ · Փոխագրել, օրինակել: և Յեղուել· Թարգմանել · *Ի հելլենացւոց բաւական լիներ փոխադրել լեզու : Նա բովանդակ փոխադրեաց և որ ինչ ի քարեզսն գիւանին եգեսիոյ · Պիփ : Խոս · ֆ · 9 : *Ա՛ն որ գեակ զմագալմեդ, և փոխագրեաւ զսեղբ ի դմա : Աւետ և զայդ եղբարք, և փոխագրեցէք, և գիք յամենայն եկեղեցիս · Ճ · Ա։

ՓՈԽԱԴՐԵԼ · Փոխաստել· փոխանակել· փոխարինել · *Չի զվարագոյն ասիներս իւրմանց փոխագրեցին փրկչին արիան : Չայս ամենայն մատուցս բարեաց ընկալեալ ի քէն՝ փոխագրեցի ընտանական պարտեաց՝ անելիս և բազմերնեակ աւուրեանս Շաբ : Նաբ · ֆ :

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ · գ · Μετάθεσις, μεταγωγή, μεταβολή, μεταποίησις, μεταφορά. Translatio, transmutatio, commutatio, traductio, restauratio, metaphora, և այլն. Փոխադրելն, իրն, ըստ ամենայն սուման. զոր օրինակ ըստ տեղւոյ և վիճակի · Բժիշկ կեցաս սխտն փոխադրութե տեղեացն : Ի լսուն կոյս փոխադրութիւն: Փոխադրութենէ հաք կարօտ ըստ սխտից : Այս մեզ ի մահուանէ ի կեանս առնի փոխադրութե առիթ : Փոխադրութի երկանցն խնդրեմ: Խորհրդոց ոչ խոտորումն, և ոչ փոխադրութի բարուց Վ յ · կդ · ֆ : Դիոն : Երին : Ա՛ · ֆ : Ընչաց · Բարբ : Նաբ · Խֆ : Շաբ : *Փոխադրութե ըստ որակաւ Լեզուոյ · Նիս · կամ · ա ։

Որպէս Ձեղումն · այլայլութի · փոխարկումն · *Օհ՜ոդ բանն մարմին եղև · արդեօք որպէս բանին փոփոխումն կրեալ՝ ի մարմնոյ բնութիւն, և յոգւոյ նմանութի : Ո՛չ ած նութե փոխադրութե ցուցեալ, այլ մարդկութես նորոգումն գործեալ · ո՛չ մարդ ի փոխադրութե ած նութե երևեալ : Ոչ կրեալ չփոթումն կամ փոխադրութի յոր ինչ ոչն էր · եղև մարմին բանն , ոչ ըստ փոխագրութե կամ յեղման · (միթե) այլայլութի ինչ և փոխադրութե՞ եղև ի նմա· Ա՛ · ֆ : Կէ֊ր ս պ գ · Նգ ։

Որպէս փոխաբերութի · նմանութի · այլաբանութի · *Սահման առ (ըստ տրամբանից՝) ի փոխադրութե գիւղից և ագարաց կաց սահմանացն · Ս ա հ · ֆ ։

Որպէս փոխագարձութի · հակագարձութի· *Կարելոյն ոչ գոլ, և նեղընդունականութիւն ոչ գոլ, որք են ի փոխադրութենէ սուրաս սութիւք · Հետևանան գարձեալ ի փոխադրութենէ անկարին և հարկաւորին բռցասութիւնքն, ոչ անկարն ոչ գոլ, և ոչ հարկաւորն ոչ գոլ· Ւն· պերիբ ։

ՓՈԽԱՖԱՐԳՄԱՆԵԼ · Μεθερμηνεύω. Ի յն · ոհմ՝ նոյն է ընդ թարգմանել· յեղուել յայլ լեզու · *Ա՛ն ի յեղբագաչոյն ձայն փոխաթարգմանեալ · Ճ · Զ ։

ՓՈԽԱԾԵԼ · ն · Μετάγω փոխել ածել այսր · փոխադրել· վերածել· *Ա յգխա... ընդ այս փոխածեալն յեգիպտոսէ անկեաց· Ա՛ · ի : *Ա՛ս ստկա ստկա ի բաց բարձմամբքն, և փոխածելով յաւետասանն · Բր · Խղ ։

ՓՈԽԱԿԱՕՄԵԼ · Μεταγκαλάζω Նորոգել ըստ կաղմուածի· վերածել· *Յառաջի-

նուէրից գործնականութի զանձինն փոխա-
կազմեցին ղօրութիւն. Մաթ. ԺԱ. ։

ՓՈԽԱԿԱՑԻՄ. ե.ցայ. ֆ. Μεδίσταμαι. Փոխել ղկայս. փոխագրիլ. *Փոխակայիմք ա-
պա ի ՅԲ և ի հոգևորական կեանն. Պղմ.ԻԵ:

ՓՈԽԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετάστασις. Migratio, mutatio. Փոխակայիլն. փոխա-
դրութիւն. փոխումն. *Յայլ ինչ փոխակայու-
թիւն... յայլմէ խմբէ յայլ ի՞ն փոխակայու-
թիւն. Կ.-ԻՐ. ԳՒԺ:

ՓՈԽԱԿԱՆ. Տ. ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ. *Ջի ոչ
փոխական, կամ աւտրական. ԳՒԺ:

ՓՈԽԱԿԱՐԳԵԼ. ն. որ և ՓՈԽԱԴԱՍԵԼ. Μετατάσσω, ττω. Transfero, transformo. Փոխել և կարգել յայլ ինն կարգ. փոխա-
դրել. *ՅՈՅծայինդն յԱծայինն զգուշութիբ
և միշտ ՅԱծպետականաւն հոգւով վոխա-
կարգեալ: Յանկատարութենէ փոխակար-
գեալ՝ հաղորգ լինել կատարողական հանճա-
րոյն. Դիտ. Էրին:

ՓՈԽԱԿԵՐՊԵՄ. ե.ցի. ն. Μεταμορφόω. Transformo. μετοσχηματίζω, transfiguro. Փոխել զկերպարանս. փոխադրել. այլա-
ձեւել. վոխոխել. նորոգել. կերպարանա-
փոխ առնել, լինել. *Զամինայն կերպարանս
լուր փոխակերպեաց՝ զարարին ի չար դարձու-
ցանելով: Տէս թէ որպէս փոխակերպին ի
բնութենէն: Եւ զորդաւտ փառաւորեալ՝ որ-
պէս հրաշիւք փոխակերպեալ. Ածան. պեթր:
Ոսկ. յհ. ՚ա. 20: Ը. Վիպ: *Ի նոյն պատկեր
փոխակերպիմք փառաց ի փառս որպէս ի
տեառն հոգւոյ: Փոխակերպիմք ամենեքեան
յախտացեալոց անախտը: Լինեալ փոխակեր-
պեալ առ մերձաւորսն. Պղմ. ԻԷ: ԱՒ. Ճ:
Նոննոս: *Խաւարին իսպառ փոխակեր-
պեալ ընդ լուսոյ, և այլն. Ը. փագ:

ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՃԱԼԱՆՐ-
ՊՈՒԹԻՒՆ. Μεταμόρφωσις. Transfiguratio. *Վասն ՅԱծային փոխակերպու-
թէ՝ ալ աւե-
տարանչն զկնի ուԹ աւուր ասէ, և միւսոն
վեց աւուր. Դամասկ:

ՓՈԽԱԿԵՐՏԵԼ. ն. Μεταποιέω. Փոխա-
գործել. փոխակերպել. *Մանկունք լուսոյ
փոխակերտեալք քոնէ առ այլ ի յայլմէ.
Նար. ՃԶ: *Զնւբաքանչիւր ի գրեցելոցն փո-
խակերտելով և փոխակազմելով, և ՀՀմար-
տապետս ասել՝ փոխասուն ղծակի լսել լով. Մաթ.
ԵՒԼԵ:

ՓՈԽԱԿՈՉԵԼ. փոխեալ յաշխարհէ
ըստ կոչման ՅՈ. *Ոչ գոն ընդ մեզ, այլ կամ
առ տէր փոխակոչեալ, և կամ կան ի վե-
րայ մահճաց. Ոսկ. ՆՂ:

ՓՈԽԱՀԱՏՈՑՑ ԼԻՆԵԼ, կամ գտանիլ.
Հաստացանել զառեալ փոխն. և փոխառեալ.
փոխարէն հաստացանել երախտիս կամ վարձս.
*Փոխահաստոյց լեր. Մաշտ. ոԽԵ: *Փոխա-
հաստոյց լինել երաշքանչելւոյց սկզբ: Կըրկ-
նապատիկ փոխահատոյց կամաւոր ոպատա-
ւորին գտանելոյ՝ ածձցուցանելով (եղևայի)
այօրինիւք շնորհի և զաւրին ԾուաղուԹիւն.
Պէտ: *Այօրինս վասն մեր սիրոյ ՀՀ ոչ
ուղղ աչխատու Թենս փոխահատոյց լինել առ
ի քոնէ զնորս ոյոյմուԹենէն պարգևս. Խոսբ.
պբթ:

ՓՈԽԱՁԱՑՆՈՒ. ներ. գ. փոխ. կցուրդ.
որպէս չնւտ. անդիՀՁնս. *Փոխուժայինք ՅԾծայ-
ին պատարագին իցեն մարգարէից նախա-
ասացուԹիւնքն. Բրս. ՀՀանան:

ՓՈԽԱՁԵԻԵՄ. ե.յի. ն. Տ. ՓՈԽԱՆՑԵ-
ՑՆԼ. Μετασχηματίζω. *Ձծևրյացեալ եղիգն
փոխաձևել առ գալարտղգևաց ձևս: Ձմարդ-
կային նոյս կերպարանս ի վտոմարսոգ ոյն
անաանդ փոխաձևէ: Սուսերքդ ատտակոլնն...
մեզ փոխաձևեալ ի խոփս և ի մանկատս.
Ոսկ. յաԵբփս: Սրմ. լՀա: Նար. ղԷ: *Պեհու-
զայիք (աղանդաւորք) ուղին զՀին և զնոր
կտակարանն՝ ըստ իւրեանց կամացն փոխա-
ձևեալ. Ոսկիբր:

ՓՈԽԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετασχημά-
τησις, ισμός. փոխաձևէլն, իլն. այլափոխու-
Թիւն. *Սահման յատկանութենէ է՝ կցոր-
դութի անուան և իրաց ուՆել ըստ փոխա-
ձևութենէ յանկական (կամ յանդական) վարդ-
ապետից. այսինքն վերջին վանկից ղոր-
ոլինակ իմաստուի, իմաստուն. Ածխ. սպորգ:
յորմէ և Սահան: *Ո՞ ի սըգն աւանդեաց
զփոխաձևութիւնս զայս. Սարկ. հանգ:

ՓՈԽԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Անհաւա-
սարութի կամ այլափոխութենէն մասանց.
*Ձոգւոյ ամանութիբ առ ընկերն և գիշերոյ.
փոխամանութիբ երկրի, և որ ի սմա կեն-
դանեայ կարգաւորութիբ. Բրս. Տրէ:

ՓՈԽԱՄԲԱՐՁԵԱԼ. Փոխադրեալ յեր-
կինս. *Ի պատմս կղզի արտատահմանի. և
առաւտս փոխամբարձեալ էզև. ՃՃ:

ՓՈԽԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Փոխանակ յարմա-
րեալ. *Հաւուցն ցեղ փոխայարմար (եղև)
փոխանակ հերիկին Թևս բուսուցանելն. Պղպ.
ֆԻՀ:

ՓՈԽԱՅԵՂԵԼ. Տ. ՑՆՂԱՓՈԽԵԼ. *Ի՛
որ յոր ըուբ խոռնուԹենէ յայլ փսիսյէ-
ղեցի. որպէս ի կաԹոնէ պանիր. Խոսրովիի:

ՓՈԽԱՅԵՂՅԵՂԵԼ. ն. Ἀντιστρέφω. Converto, reciproco. փոխադարձել անդրա-
դարձել. *Զոր հայր ունի՝ որդւոյ է, և զոր
որդի՝ հօր. և ասասիօր փոխայէղյէղէ, և
այնու զՀաւասարութենն ցուցանէ. Ոսկ.ֆ.35:

ՓՈԽԱՅԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոխադար-
ձութի. փոփոխութի. *Վերահասու լինել
վաՀգիցն և փաղաքուԹենցն փոխայէղուէց.
Երզն. ԻԷր:

ՓՈԽԱՆ. ի. ա. գ. Տ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ, և
ՓՈԽԱՆԱԿ. Վ.ԻԻԼ. *ՄիԹէ փոխան (կամ փո-
խանակ) ՅՈ լսեմ ես. Ծն. ւ. 2. (ուր ըստ
յն. ձոՅ. pro. իբր ընդ. ի տեղի:) *Պետրոս
և ասոյոս՝ քոնի փոխանքն՝ այսօր եկեալ են
հիւր ի Ժողովուրդս մեր. Ը. փագ: *Ո՛ղջ լեր
փոխան յսի: Որ ստէ ՅՈ, և փոխանի նորա:
Զփոխան յսի: Փոխանին յսի: Փոխանիդ
իբր. Մաթ: *Եպիսկոպոսն՝ որ է փոխան քոնի՝
առաջնորդ հոգւոյ: Զքոնի փոխան լինել:
Վրէզ տայ զքաջալերութենէս, ով յոնի փոխան.
Լմբ. պոբթ. Ն ած:

ՓՈԽԱՆ. նխ. Ἀντί, ἀνθ'. Pro, vice. Փո-
խանակ. ընդ. փԵԼը. էերինէ, պեթէլ. *Փոխան
գառինն ինքն գոլով՝ փոխան սիրոյ զնա մատ-
նելով: Փոխան գառանցն օրինակին: Սրբա-
փայլ պՀՆեալ զաւրութեն՝ զոր զգեցուցեր ած
Հարսնիի, փոխան՝ պսակ ի փշոց եդին: Ընդ
կոյ փոխան յոթայ ՀՀանին. Շար: Ն ՅՀ-ըրէի:
*Մեր փոխան միշտ պատարագի (գլուխն
մեր). Լմբ. պոբթ: *Փոխան որոյ... ընկալաք.
Խոսբ: *Փոխան ձեր ի խաչ բեւեռիմ. Տոպ:
Իսկ փիւմ. 20. * Ես քո փոխան (կամ փո-
խանակ) եղէցի. յն. ὀντμαι, չտհաւորիմ.
այսինքն ի քո պատուղ վայելեցից. զի և տնե-
սիմս նշանակէ չտհեկան. օգտակար:

կամ Տ. (առանց խնդրոյ.) *Փոխան հայ-
ցեմ... Փոխան պաղատիմ փոխան ապաչեմ.
Խոսբ: Երե.լս: *Զգործըս բարեաց՝ փոխան
առնուն, Թէ ոչ զընորհս աւաղանին: Եւ ոչ
եառս փոխ ալքատին, որոյ փոխան տալ ոչ
ունին. Յ՚՚ ՀՐՐէ:

ՓՈԽԱՆԱԿ. ի, աւ. գ. ա. Ὁ ἀντ' ἄλλου. Vicarius. և նովլին նշանակութի՝ διάδοχος. որպէս և փոխանակ բգեչխի՝ Ἀνθύπατος, ἀνθυπατεύων. Proconsul: իա. Viceconsole. փոխանորդ. Լտեղյակալ. Վ.ԻԻԼ. *Ի ձեռն ա-
նահապի փոխանակի սրբայի: Որ էր ԸԸ (այս-
ինքն ի միասին ընդ) փոխանակի բգեչխին:
Խնդրէր չքՁԼ զփոխան ակ բգեչխին ի Հա-
աւտոյ: Աւ գալուստնաւ փոխանակաւ բգեչ-
խին ոչքայեցոյց. Ը. ճ. խԸ. 11: Գծ. ծՀ.
7=12: ծԸ. 12: *Զփոխանորդէն քոնի. զի ա-
ռաքելական սլաքատ օրք փոխանակ ՅՀ է. ՅԿ.
ԼԸ: Տես և ՓՈԽՈՆ (կամ փոխանակ, ըստ ոք
գրոց):

ՓՈԽՈՆԱԿ. իբրև Յաղոբդ. զև յն. Διάδοχος, διαδεχόμενος, վերլուծի ի լու. անխոյր Successor, և Vicarius. *Հայրն ի ժամանա-
կի յորում դնացեալ երԹայր, ցոյց նա զփո-
խանակն իւր: Յորդեգիրս առեալ ժառանգ
իւր անձին փոխանակ կացուցանէ. Ը. ճ. Ը.
1. Ե ծԸ. 26: Եկն փոխանակ փեՂբքսի փես-
տոս պորկիոս. Գծ. իԸ. 27: *Զմովսէսի փո-
խանակէն յեսուայ: Ոչ մարմնաւոր զոք փո-
խանակ առեալ ի քահանայապետութենն:
Ընկերեալ զնա ի տէրութենէն, փոխանակ կա-
ցուցանելով զվերաչխապուհ եղբայր նորա.
Եսթ. փր. ա: Կ.Ը. ծ: Խոր. Ք. 5: *Կայսը-
ցին փիլիպոսի նմա զսիղատոս. ԻՓՆ:

ՓՈԽՈՆՈՎ. գ. *Ἄλλαγμα, ἀνταλλαγμα, δόμα. Commutatio, ևՆ. փոխանակութի.
փոխարինութի. փոխարէն. ինչ մի փոխա-
նակեալ ընդ այլոյ իլի. տուրք. փրկանք.
փեչէլ, պեթէլ. Ֆ.ա.գ.պէէ. *Ապա Թէ փո-
խանակելով փոխանակեացէ զայլ անասուն
ընդ անասնոյ, ելոյի և յոյն փոխանակն ոք:
Եւ նա, և փոխանակին իւր եղիցին ոք: Ապա-
րի փոխանակ քո զվիպասս և զվԹովսլիա,
և զառՀէն քեզ փոխանակեայ: ՋՀուր մեր
գնոյ ապրանք, և փայան մեր առանց փոխա-
նակի եկն ի վերայ: Աւ ոան կոխեցք զար-
գարն՝ առնելով փոխանակս: Առէ զեղբարս
ձեր, փոխանակս առեալ տեառն: Նսխու-
տեցին փոխանակ (այսինքն զփոխանակն, կամ
վերևեցուցչին) օձելոյ քոյ, ևն: *Հաւատա-
րիմ բարի կամի ոչ գոյ փոխանակ. ՍԼր. Ը. 15:

Ոասոյ ՓՈԽՈՆԱԿԱՒ. իբր Տ. որպէս փո-
խանակելով զմիմեանս. Ֆ.ԽՆ ի Ֆ.Խ, ՆԷՀէ
Ռ.Ա. *Աւ աքեր վնասս ի լիբանան տասն հա-
զար յամոեան՝ փոխանակաւս. յն. որք փո-
խանակէին զմիմեան. Ֆ. Ռ.Ֆ. Ե.14: *Եր-
կուս երկուս ի փոխանակել... երկուս եր-
կուս փոխանփկաւ. Ա. Ֆ. ԻԸ. 18: Իակ Ե.
ՌՓ. ծԸ. 26: *Ագդքն՝ զոր փոխեցեր, և նոս-
տան փոխանակաւ ի քաղաքս սամարեայ ո.
իսա փոխանակ բուն ընակչացն:

ՓՈԽԱՆԱԿԱՒ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ, իբր փոխելի
հետզհետէ. Ֆ.ԽՆ.ԻՐ. ՆՓԷ. * Ո՛չ սպաք
բազմամբոխ, և ոչ փոխանակ հանդերձից.
Ոսկ. Ա. փԽՀ. ծԸ: *Հինգ պատմուճանս փո-
խանակաւ. Ծն. ԽԸ. 22: *Պատմուճան փո-
խանակաւ, փոխանակ սուելոյ Թէ պատմու-
ճան ոչինչ. Կ.ԻՐ. ՌՓ:

ՓՈԽԱՆԱԿ. նխ. Ἀντί, ἀντ', ἀνθ'. Vice, pro. Ընդ. փոխան. ի տեղի այլոյ. ի փո-
խարէնս. ի տակս. վասն. ըստ. ի դիմաց.
փԵԼը, համար. էերինէ, պեթէլ, իլին. *Փոխա-
նակ արեան նորա: Փոխանակ իսահակայ:
Փոխանակ ական, կամ առամանց նոցա:
Վարձ ձեր է այն՝ փոխանակ պատառամանցն
ձերոց: Նա նստցի յաջոմս իմ փոխանակ
իմ: Հերիւք էք յատն իմ՝ փոխանակ իմ, և
եղբօր իմոյ: Խօսեցաւ ի վերայ քո չարիս
փոխանակ չարեաց: Փոխանակ այնորիկ լու-
բուք հովիւք զպատգամս տեառն: Փոխանակ
այնր՝ զի փառաւորեցաք մեք զձեզ նոցա.
ևն: *Փոխանակ արեանն տեառն՝ ձեր ա-
րիւնդ հեղաւ յերկրի (այսինքն ըստ Յամենո-
Թեան): Եաւն զանձինս ի մահ փոխանակ
որդւոյն ՅՀ. այսինքն ի մեղի յԱՀ, զի նա
սպրեացի. Ը.: *Աակ երիսիս փոխանակ
(այսինքն ի դիմաց) Ժողովրդեանն. ՄԾԲ. է:

ՓՈԽՈՆԱԿ ԸՆԴ. Նոյն ընդ վ. *Հաւատ-

ցին ինձ չար փոխանակ ընդ բարւոյ. Սղ. լէ. 21: ա. Գ. ծՁ. 17: *Փոխանակ ընդ քո զնմ անձնս տայցեմ: Մահու պատիժ փոխանակ ընդ վատութեան երեն. Եւս. պտմ. Գ. 23: Եղնիկ: *Զչնմուռն եթող փոխանակ ընդ իւր քնն. Եփր. ատեառ:

ՓՈԽԱՆԱԿ. մ. Ի տեղի այլոյ. փոխանակաւ. *Եղն փոխանակ առնելով ծածուկ զին՝ ոչ եւս զոհել զնոյն: Զայլս 'ի նոցա տեղիս փոխանակ առ իւր կոչեաց: Եւ ոչ վասն սիրոյ՝ սիրել ինչ փոխանակ: Փոխանակ չնորհեցաւ: Զժանգ անօրէնութեան յանձնէ քերել 'ի բաց ընկեցէ, և փոխանակ՝ բարեացն գործովք լցցէ. Նանա: Եղիշ. ա: Մանդ. ծԹ: Ննս. Բարսղ: Իգն:

ՓՈԽԱՆԱԿ Զի. շղ. 'Ανθ' ὧν. Pro eo quod, propterea quod. փոխանակ այնր՝ զի. վասն այնորիկ՝ զի. որովհետեւ. չիքանզի. *Որհնեսցին... փոխանակ զի լուար ձայնի իմում. Ծն. ԻԲ. 18: ԻՁ. 5: անս և Օր. Է. 20: Դտ. ծա. 36: Բ. Թգ. ծԲ. 10: Մաղ. Բ. 9: Երեմ. լա. 20: Սոքին հայկաբանութիւն խմանալ Սարգիս և զասել՝ Յի. Ե. 15. *Փոխանակ զի ասէք, եթէ տէր կամեսցի ու. որպէս այն թէ, որովհետեւ այսպէս ասէք յոյլ ուղիղ մտաւ: Բայց յայտ վայրի պարտ էր իմանալ որպէս հելլենաբանութիւն. փոխանակ զի ասելոյ էէք. (յն. փոխանակ ասելոյ ձեզ):

ՓՈԽԱՆԱԿԱԲԱՆԵԼ. ն. փոխանակ Է. զիմաբանել. 'ի գէմս ածել. *Զոր պարաւեալ այսպանէին փոխանակաբանեալ, որք 'ի նմանէ յանգիմանեալ լինէին. Խոր. Գ. 3:

ՓՈԽԱՆԱԿԱԲԱՐ. մ. փոխանակաւ. ընդ հակառակն. *Զանուան բանն որ առ հրէայսն՝ փոխանակաբար գոչել քանկեցէր զնինուէ, և յերիր աւուր յարուցին զնա. Գէնն:

ՓՈԽԱՆԱԿԱԼ. Տ. ՈՏՆԴԱԿԱԼ: Պիտ:

ՓՈԽԱՆԱԿԱՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Հատուցումն փոխարինաց 'ի վարձ կամ 'ի պատիժ. *Դատող փոխանակավարձութեան անօրէն արանց. Փիլ. նխ. ա:

ՓՈԽԱՆԱԿԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Հատուցումն. փոխարէն. *Եւ ոչ բարեացնփոխանակատուութի. Փիլ. նխ. Բ:

ՓՈԽԱՆԱԿԱՒ. Տ. ՓՈԽԱՆԱԿ:

ՓՈԽԱՆԱԿ ԲԴԵՇԽԻ. Տ. ՓՈԽԱՆԱԿ:

ՓՈԽԱՆԱԿԵՄ. եցի. ն. 'Αλλάσσω, ἀνταλλάσσω, ττω, μεταλλάττω, σσω. Muto, commuto, transmuto. փոխանակ առնել, կմ տանել կամ գնել. փոխել զինչ ընդ իրիք կմ յայլ ինչ. փէղէ կամ դէմօջէ ալիր. Բան փոխ. կամ առնել, իրարու հետ փոխել. փէյիչմէ, է. րինէ վէրմէ. ուռմագ. *Զամենայն՝ որ բանայցէ զարգանդ իշոյ, փոխանակեսցես ընդ ոչխարի. և եթէ ոչ փոխանակեսցես, փրկեսցես զնա: Մի փոխանակեսցէ զըառն ընդ յառւոյն, և մի զչարն ընդ լաւին. ապա թէ փոխանակելով փոխանակեսցէ զայն, և այլն: Փոխանակեսցուք բեզ զօրս ընդ զօրաց: Փոխանակեսցէք զուք զանձինս ձեր փոխանակ հարցն կատակարանաց: Ի մահ եղեալ՝ զմահ ընդ կենաց փոխանակել, քան և այլն: Ոչ փոխանակեսցէ և ոչ ընդ միոյ իրիք փրկանաց զԹշնամանութիւն: Փոխանակեցին զձշմարտութիւն այլ ընդ սուտութէ: Փոխանակեցին զպէտս բնական 'ի պէտս անբնականս. ԵՃ: *Փոխանակեցաք զանձայնութիւն ընդ ճշմարիտ յաւուց անմահութէ: Ուր վասն քո զկենակս իւրեանց փոխանակեցին. Շար: *Փոխանակեսցին անձինք մեր ընդ ճշմարտութէ հաւատոյս, և մի ընդ երկրաւոր պատուոյն. Ղևոնդ: *Ցասմունքն զայն փոխանակեմ. Լմբ. ողբն: *Փոխանակեաց զմարմին իւր 'ի հաց, և զարիւն իւր 'ի գինի. Վրք հց. Յ: *Ընդ մի գինեխրոյ զաշխանական յաւիտենական փոխանակեսցաւք.

Բրս. Խ Գ:

ՓՈԽԱՆԱԿԵԼ. Διαδέχομαι. Succedo, excipio. փոխանորդել. յաջորդել. պայազատել. փէղը նօփէլ կամ անցնիլ. բանել. ծոխն 'ի ծոխ բան մը ընել կամ ըլլալ. արփէ օբլր օնոարմագ, նէօդէթէ կէրմէք՝ կէլմէք. *Երկուս երկաւս 'ի փոխանակել: Զնա (զլոյս առաջնեան) դի չէր փոխանակէ. ա. Խ. ԻՁ. 17: Իմ. Ե. 30: *Զաս պայազատեալ փոխանակէ պազոմէոս որդի իւր: Սակսիպպոս վախճանեալ. զոր փոխանակեաց քսենոկրատես. Եւս. քր: *Յաջորդք 'ի յաջորդաց փոխանակեցին: Զսա աղջամ փոխանակեալ. Լաստ. ա: Ը. Վրդ: *Թշուառութիւն բազումք փոխանակեցին զբարութիւն մեր. Լմբ. ատ:

ՓՈԽԱՆԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Տալ փոխել այլում. կամ փոխարինակեցուցանել. *Ի խաւարէ հանեալ անգիտութէ՝ 'ի լոյս փոխանակեցուցանէ ածայնոյ գիտութեն. Սրկ. լա:

ՓՈԽԱՆԱԿ՝ Զի. Տ. ՓՈԽԱՆԱԿ:

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαδοχή. Successio. փոխանակելն. ելն. յաջորդութիւն. *Յերեւոյէ մինչև յառաւօտ հրամայէ այրել բազմակս... փոխանակութք առանձնական լուսոյ. Փիլ. բագն:

ՓՈԽԱՆՈՐԴ. է. աց. գ. Διάδοχος, διαδεχόμενος. որպէս Vicarius. կարգեալն փոխան կամ փոխանակ այլոյ. երկրորդն գլխաւորի. տեղակալ. տեղապահ. փէղը բանօղ. վէքիլ. վէքիլ. գայմագամ. *Որդիք զաւթի առաջինք՝ փոխանորդք արքայի: Սպան զեղ. կանա զփոխանորդ արքային: Իբր նոցա մեծակացու քավքենիխա ըմասցի, և սեմէի եղբայր նորա փոխանորդ նորին. ա. Խ. ծԷ. 17: Բ. Խ. ԻԷ. 7: լա. 12: *Իսկ որդին Թադէի զադգէ ամն խոյլադիր ձեռնադրեալ, և փոխանորդ իւր Թողեալ յեդեսիա. Յհ. կԲ:

ՓՈԽԱՆՈՐԴ. Διάδοχος. որպէս Successor. Իբր Յաջորդ. փէղը անցօղ՝ նօփօղ. խալէֆ, խալիֆէ, ճանիշին. *Իբր մեր առացուածք բազում, իսկ ժառանգաւոր ոչ ոք երևի և փոխանորդ. Փիլ. իմաստն: *Մովսէս զյեսու փոխանորդ իւր կացուցանէր. Իգն: *Զահրոն առ իւր պահէ փոխանորդ իւր, զի որդի ոչ գոյր նորա: Փոխանորդ մեռելոցն ոչ տայր Թոյլ ձեռնադրել. Խոր. Բ. 58: Գ. 66: *Զորոյ աԹոռ ընկալաւ նեկտարիոս. յետ որոյ լինի փոխանորդ նորին յովհան անուանեալն ոսկեբերան. Ճէր. Թրն: *Յայսն յորջորջեալ (Յուսիկ) փոխանորդն հօրն աԹոռոյն, և նախանձաւոր նորին առաքինութեն. Երզն. լս: *Երասանակալք նոցա՝ իրերաց փոխանորդք. Բրս. ծԷԿ: Տես և ԱԹՈՌԱԿԱԼ՝ իբր փոխանորդ, այսինքն Յաջորդ:

ՓՈԽԱՆՈՐԴ. փոխարէն. ինչ մի փոխանակ այլոյ իրի առնեալ՝ եդեալ, կամ յարմարեալ և այլն. փօռծին փէղը. ծոխնորդ. *Ո՞ եա նմա փոխ, և առնուցու զփոխանորդն. Սե. բէր. Է: *Եղբայր ոմն արար փոխանորդ բանալեացն, և բանայր զգուան ծերոյն. Վրք հց. ծԷ: *Կարեւոր համարեցաք ընդ նորա և վասն նորին գիտողագոյն բանիւք զփոխանորդն Թելադրել... այսինքն զլուսուցիչն զանէ զի նորա, կամ զյաջորդ բանքս. Ագաթ:

ՓՈԽԱՆՈՐԴԱԲԱՐ. մ. Իբրու փոխանորդ. փոխանակաւ. 'ի գիմաց այլոյ. *Մարգարէն փոխանորդաբար զերան առնել վերկոզին. Ան. Բարսղ:

ՓՈԽԱՆՈՐԴԵՄ. եցի. ն. և չ. եւ. իբր յ. Διαδέχομαι. Succedo, excipio. Յաջորդել. պայազատել. ունել զտեղին. փէղը անցնիլ՝ նօփիլ. էրինէ կէլմէք, էյինի թութմագ, խալէֆ օլմագ, ճանշին էթմէք. *Փոխանորդէ զաթոռ եպիսկոպոսն պետրոսին վերջին: Կղաւդիոս, և յետ նորա ներոն դիոնաս, հուպ ընդ

հուպ փոխանորդելով զմիմեանս: Վճարեցաւ 'ի կենցաղոյս՝ եղբօրն փոխանորդելով զտէրութիւնն. Խոր: *Զսա լիութիւնս փոխանորդէ: Որդի զհայր փոխանորդեալ: Որք յետ նորա 'ի նորին ամնանէ փոխանորդեցին զԹագաւորութիւնն. Եւս. քր: Ը. Վրդ: Յհ. կԲ: *Որ յետ նորա փոխանորդեսցէ զեկեղեցին: Քահանայք զմիմեանս փոխանորդէին վասն մահուան արգել լինելոյ: Վախճանի և փոխարինանս. պորփիւր փոխանորդէ 'ի տեղին. Ճ. Ա: Ը. Բարսղ: Սոկր: *Որ փոխանորդէին զնոսա հակակայքն: Քանզի ուրախութիւն փոխանորդէ տրտմութեան: Անկարելի փոխանորդ չարութեան՝ որ յետ, զի բարին քո եկեալ փոխանորդեացէ. Յհ. իմ. եբր: Նար. կԸ:

ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ. Փոխել յաշխարհէ. *Պատուեաց 'ի կոչնականէն, փոխանորդելոց զկեանսն: Ենովք կենդանւոյն 'ի կարգս անմահից փոխանորդելոց վերագրել. Խոր. Գ. 67: Արծր. ա. 1:

ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ. Փոխարինել. հատուցանել զփոխանակն. *Զբարութք ծերատածութեան անզրէն փոխանորդելով ծնողացն: Ընդ միոյն զհարկատուական փոխանորդէ օգուտս. Պիտ:

ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ. Փոխանցել. Հաղորդել իրերաց. *Զխորհուրդս որոց իւրաքանչիւր ոք մերձաւորին փոխանորդեսցեմք. Բրս. հոյ. եայ. յն. փոխատրել. μεταδίδωμι.

ՓՈԽԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Διαδοχή. Successio Յաջորդութիւն. պայազատութիւն. տեղակալութիւն. *Որդեծնութեամբ խնամելով զմեր փոխանորդութիւնն: Ծնունդքն՝ որ փոխանորդութի մարմնոյ լինին: Յաղագս փոխանորդութեն զաւակի: Ի փոխանորդութիւն ամենայն ազգի 'կատարի. Ոսկ. յհ. Բ. 39: Նանայ: Պիտ: Նիւս. բն: *Սա երկրոյն աղօԹիցն է պատուղ, սա փոխանորդութեց շառաւիղ. Ար. որս. Ի: *Ազգին շառաւիղ, փոխանորդութէ սոսո. Նիւս. կազմ: *Նախախնամող Աստուծոյ վախճանի, և ունի զփոխանորդոնին քրիստոնէութեամբ... բազում հաստատուն լինէր բան ընտրութեն 'ի տեղի նորա զփոխանորդութեն տ նել. Սոկր: *Զի այնպէս ունիցին և նոքա զառ, որոց յետ նոցա փոխանորդութի լինիցի գնոյն պաշտօն. Իգն:

ՓՈԽԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. փոխարինութիւն. փոխանակումն. փոխումն, և փոփոխումն յիմիք կարգի. *Ի յաղԹողէն ծանօԹանայր պատուասիրական փոխանորդութք առատանորդութի. Պիտ: *Սրբինք նորոգ՝ այլ իմն առ. ատկաւ առնելով մեզ՝ ընդ հնոյն փոխանորդութե. Նար. ղԲ. *Եւ ոչ յայս ինչ ելից ըզձեզ փոխանորդութէ և լուծման բան կենացս. Յհ. կԲ: *Ոչ ոմանց փոխանորդութք յառաջ կոյս մատուցանելով. Նիւս. կազմ. *Ի միջոցութէ, հանդերձի փոխանորդութեն յայտնէր զմարդկեցուցանյն կենաց հաղորդածումն. Դիոն. եկեղ. յն. ἄμειψις, immutatio.

ՓՈԽԱՆՈՒՆ. և } Տ. ԴԵՐԱՆՈՒՆ,
ՓՈԽԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. } ԴԵՐԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. 'Αντωνυμία. Pronomen. 'Իսկ գերանունք Թերանուն լոյ. կամ անբանուն, կմ փոխանունն. Եւ է գերանուանուԹի բան երկց. զի առք՝ փոխանունուն և Թերանուն, և հասարակնանուն. Երզն. քեր: (Իսկ 'ի գիրս գամակայելոյն գնի փոխանունաբար՝ իբր Յարանունաբար. παρωνύμως, denominative.)

ՓՈԽԱՆՑԱԲԱՐ. մ. Μεταβατικῶς. Transitive, transitu. փոխարկմամբ. անցմամբ. անցանելով յայլ վիճակ. *Շարժումն է զգնդաւական. յարժամ փոխանցաբար ներգործէ. որպէս 'ի չորց ձկունք և Թռչունք. և գաւազանն մովսիսի յօձ, և այսպիսիքս. Շա

բախառնաձեւս նեբգործէ անձն, և փոխուն. ցաբար, յորժամ ընդ խմանալեաց խմանի. Մ՚ատ. ՚ի բեռն ։ ՚Խրատացի՛ է առնուլ փոխան. ցաբար ... խմանալի խորհրդով. Յհ. իմ. նիկէ։

ՓՈԽԱՆՑԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Մեταβατικός, Transitivus, fluxus. Անցողական. փոխադրական. ասեղափոխական. հոսական. ՚Ըստ յարձակմանն շարժուլեաւ տեսակք. փոխանցականն, և շարժական մարմնոյն ըստ ամի, և ձայնական ։ իսկ ոմք է փոխանցական գործարան. Նիւս. բն ։ ՚Ա՛յս միոյ ՚ի վեց մասն աշխարհիս փոխանցական, մասունք ժամուց որք անգ լինին եօթնևասան. Երզն. ոփ. երիս։ ՚Գնաւձև շարժի անձն, ընդ որում ընտանեբար լուսափայլի նմա գիտաւի ամծային... որպէս չարախառնիւք և փոխանցականօք ներ գործուլեաք. Դիոն. ա՛ծայ ։

ՓՈԽԱՆՑԵՄ, եցի. ն. Μεταβιβάζω. Transfero, transpono. Անցուցանել առ այլ. աւանգել փոխանակաւ ՚ի յաջորդս անդրէնս ներէիր, ներելի էիցէ. ՚Սակայն պահել հայրն իմ զանաց, զորդս և զերկիր յիս փոխանցեաց. Հնեռամ. ոփ ։

ՓՈԽԱՆՑԵԼ. լ. Μεταβαίνω. Transeo, migro. ի գրմ. μετιτέον, transeundum est. Անցանել յայլ առվի կամ յերս ինչ կամ ՚ի բանս. անդրէնս ներէիր, ներէի վերմէս. ՚Ի անկոյն ՚ի կենդանիս փոխանցելով՝ ոչ անդէն ՚ի ըլ դայան և ՚ի գնայան գիմէ բնուլեիս. Նիւս. բն ։ ՚Յաղագս էի ... փոխանցելի է մեզ այժմ յարգարև գոյնարգարև էին ամծաբանականն գոյանուլեան ։ փոխանցելի է մեզ այժմ ՚ի միլին զարգ երկնայնոյն լմացուլեաց. Դիոն. ա՛ծայ. Ն երիս ։ ՚Եւ արդ փոխանցելի է մեզ և յայլսն, այսինքն ՚ի բոյս. Մխ. ած. ։ ՚Փոխանցելի է մեզ այժմ ՚ի միլին զարգ երկնայնոյն լմացուլեաց. Դիոն. ա՛ծայ. Ն երիս ։ ՚Եւ արդ փոխանցելի է մեզ և յայլսն, այսինքն ՚ի բոյս. Մխ. ած. ։

ՓՈԽԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετάβασις. Transitio, migratio. Անցուած. փոխխուած. ՚Ըզ չարժուխս ըստ փոխանցուելն ելեալ ՚ի նիս. բն։

ՓՈԽԱՀՂԱՐԺԵԼ. ն. Μεταχινέω. Transmoveo, dimoveo. փոխելով չարժել. չարժմամբ փոխել, փոխոխել. ՚Երկնային գոսք զինչ ակոյութեաի առեալ զարգարեցան, և ոչ այլեայլ ալք և փոխաչարժեալք եղեն երբ ՚ի բէր. Աբեռ. ՏՏ ։

ՓՈԽԱՊԱՐՏ. ի, ից. ա. գ. Χρεωφειλέτης. Debitor, obaeratus. Պարտական փոխոյ. պարտատան. փոխառուպերձս. Վերնձեալն. ՚Ա՛ստղսդի և փոխապարտի՝ պատահեցելոց իրեբոց. Բեր. Վաչ ։ ՚Եւ Թէ ապբատ և՛ս իցէ փոխապարտ ։ Ջկեանս չար քան զմահ ոեւանէ փոխապարտ. Լմաթ. ծԸ։

ՓՈԽԱՒՈՒ. ի, ոց. ա. Δανειζόμενος, χρεωφειλέτης. Debitor. Որոյ առեալ իցէ յայլմէ դրամ ՚ի փոխ. փոխապարտ. պարտատան. ֆոխ առնօղը. Եօթնձ ալան. ՚Եղիցի ... փոխասուն իւրոն պարհասուն ։ փոխասուած և փոխառուն ՚ի միմ վայր Տաւելոց. Նիւս. իԸ. 2։ Ա՛սուի. իՌ. 13 ։ ՚Հանդիսի փոխառուն փոխառուին ։ Ջվճար փոխոյն՝ ոչ օտարի ուրբք, այլ փոխառուին տայ փոխառուն. Մ՚ատ. ծԸ։ Շ. ընդհանր ։ ՚Եղբք փոխառուբք, լեցուբք Տաւոյ ցիչբ. Եփր. հանբ ։

ՓՈԽԱՍՏԵՂԾԱԿԵՐՊԵԼ. ՏՏ. ՓՈԽԱՍՏԵՂԵԼ։ } ՏՏ ԳՍՐՊԵԼ.

ՓՈԽԱՍՏԵՂԵԼ. Μεταπλάττω, μετασχειτζίομαι. Transformo, transsubstantior. ՚Փոխակազմելով, և ՚ի նմայուսական տեսիլ փոխաստեղծակերպելով. Մ՚ատ. Նիւս։ ՚Ջի զմեզ ՚ի նորոգուսն կենաց փոխաստեղծեաց քո՛ յաւրս Թէ՛։ Փոխաստեղծիլ առ ած ծուլեան. Պարապմ. ըՐ. Ա՛։ ՚Որպէս ձու՝ Թէպէտ և սպիական, այլ փոխաստեղծի ՚ի Թռչուն ։ Մ՚ատ. ՚ի դէն ։

ՓՈԽԱՍՏԵՂԾՈՒԻՉ. ած. Μεταπλαστικός. Transformator. Որ կերպարանափոխ առնէ. ՚Ջպարինք ըստ ոչ մարթելոյ վերածնուլեան ՚ի փոխասուեղծիչէն (վերջ)։ Պլպփ. փխ։

ՓՈԽԱՏԵՂԵԼ. տ. տեղափոխել. ՚Որպէս յառաջիկայումն ասացի. փոխաստեղծին. ՚ի պարտս զմարսոյին Թագաւորութեան. Մ՚ատ. և Երբ. ՚էբ։

ՓՈԽԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ. գ. փոխադարձ վաճառք. առևուրս. սակարկուլեի. ասասպոր. առըվերիւ. ՚Ապրիք դինի առանց գնոց. ոմ արագ մարդ ասիրուլեան, ոմ դիւրին փոխավաճառուլեան. Աբեռ. ՚ի բբ ։

ՓՈԽԱՏՈՒ. ի, ած. գ. Δανειστής. Mutuator, foenerator. Որ առեալ իցէ փոխ ուրբք. պարտատեր. ֆոխ փառօղ. Եօթնձ վերի, ֆարա՝ մալ ահակոլը. ՚Փոխատուն եկն առ. նուղ ղերկոսին զորդիս իմ իւր ՚ի ծառայուլե։ Քննեսցե փոխատու զամենայն ինչս նորա։ Երկու պարտապանք էին ուրուսն փոխատ ի. և այլն։ ՚Ունին յօժարուլեբ հատուցանել փոխատուի. Իգն ։ ՚Ձիբ ինչ որ այնպէս հեշտալի է ած, որպէս զփոխ առնուլն ՚ի մեկնէ, ոչ ղն զկարօտսն իւր ընուլյու, այլ զի փոխատուբս մեծատունս ալատցէ. Սբփ. յն. ։ ՚Փոխատու լեր այսոր Թագաւորուլեաե՝ մանաւանդ որ լինիցիս քոյ. Վրփ ասի։

ՓՈԽԱՏՈՒԵՄ. եցի. տ. ՓՈԽԱՏՐԵԼ. ՚Ազբեթ անօրէն սպանողացն փոխատուելուլ գնդ ։ ՚Ընդհէր զիշողն փոխատուես սիրուի. Պփ ։ ՚Քեւ փոխարկեալ փոխատուեցաւ. Ա՛նան. էիէզ. ՚Պետրոս բաժանի ՚ի հոգի և ՚ի մարմին. և ոչ հոգւոյն փոխատուբ զանուն և զատնական նորին, և ոչ մարմնոյ. Դամասի ։

ՓՈԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Δανεισμός. μα. Mutuatio. Փոխ. առնլն զփոխ. Եօթնձ, Եօթնձ Վերէս։ ՚ Որք գիտեն զփոխատուուլեան ... Ապա Թէ փոխատուուլեան իրաւարբք վաճառոյ եղև. Մխ. ըփ ։ ՚Փոխատուուլեաե (կամ փոխատուելեաե) ասցէ կամ առցէ առանց վաշխի եղոյ. Պլպփ. օրԻ. ֆա ։

Կամ Μετάδοσις. Retributio. Փոխարբէն. Հատուցումն ։ ՚Ընդրան ոչ հաւատս ուներ առ այ դատաստանն և փոխատուուլեին, և ոչ գիտէ ոլորմել վասն այնր յոտսոյն. Լմբ. ածաչ։

ՓՈԽԱՏՐԱԲԱՐ. մ. Μεταδοτικῶς. Communicatione. Փոխատրելով. փոխադարձելով. փոխանակուլեաե կամ տուելոտ ուլեաե իւրեբ. ՚Ջինչ օրինակ ՚ի մարմնոյ ածուլեին. որպէս Տուր յերկաթումբ. ոչ փոխարբկելով, այլ փոխատրաբար ։ Որպէս երկաթ ընդ հրոյ միաբանեալ՝ ընդունի զՏուրն, ոչ փոխարկաբար, այլ փոխատրաբար. Իւրս. ծԽ։ Գր. փ. ԻԸ ։ ՚Եւ նայն այն չարախօսուլեի փոխատրաբար կատարեալ ՚ի լեզուս մարդոյ ։ Ջձեր սխալ փոխատրաբար ած գնեբք. Սբփ. յն. ։ ։

ՓՈԽԱՏՐԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Μεταδοτικός. Communicativus. Փոխադարձական. որ ինչ Տոյն ՚ի տուրկատ ինն. ՚Իսկ ՚ի յերկրորդ մասինն ժամք երկատասան՝ սիւք և գիշերք միանայց լինին փոխատրական. Ե. ած. ոփ. երիս։

ՓՈԽԱՏՐՈՒՄ. եցի. ն. Μεταδίδωμι, ἀνταποδίδωμι. Communico, reddo, rependo, retribuo. որ և ՓՈԽԱՏՈՒՄ. Փոխանակ առալ. փոխարբինել. փոխադարձել. փոխանակել. Տատուցանել. տալ. (դրի և փոխադրնել.) ՚Բարեսցն եղելոց զարբան փոխատրելով Տատուցումն։ Եւ ձեզ կրկին փոխատրուի՛ ոտրմամբն անզատելի. Քազցեալ սեսանելով՝ անսես առնեմք, և ոչ բանիւք ինչ փոխատրեմք. Շ. Ռզի ։ Չեզմ. ած։ Ո՛վ. յն. ի. 33։ ՚Ոչ Թէպէտ փոխատրեաց զայս նօքան. Ո՛վ. ծ՚։ ՚Ջբարիսն ընդ էարի փոխատրել, որպէս և ինքն զոնէն ծառուին բժշկեաց. Ես. պօփ ։ ՚Խրբեսցն և զերկոյ՝ զբարին փոխատրելով Տատուցումն. իսկ չարսցն՝ զվճիռ դատաստանի տանջանացն. Շ. Ռզի ։

ՓՈԽԱՏՐԵԼ. որպէս փոխադրել, կամ վերստին փոխատրել փոխել. Տամեմատել. վերբերել. ՚Մեսրոպայ փոխատրելով զՏայբ. բէն ամատնացան ըստ անատյնաբանեան սիղոբայից հելլենացւոց. Խոր. Ձ. 33. այս. ինքն վերստին փոխելով ՚ի նոյն կարգ տյբուբենականն՝ ըստ անվրէպ Տամեմատուեի ատատ. գարձուելբ. կամ բացատրելով զայբուբենս մեր նորագիւտս՝ Տնչմամբ վանիից նահ տատ. ուիւք յատնաց ։ ՚Դու ես՝ որ փոխատրես զգբքսրէնէն սրտից կարծրուեի ՚ի լոյծ կակղուեի մարմնոյ ։ ՚Նոբ. Ե ։ ՚Չամարբէ յաւէտ զբանին բնուի ՚ի կենատս յոյս և ՚ի հզեղենս փոխատրել մարմին։ Քանե փոխատրիմբ փառաց ՚ի փառս. Պլպփ ։

ՓՈԽԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετάδοσις. Communicatio. ձնդւեδοσις, ἀνταπόδοσις, retributio, communicatio. ՚Ե՛ն. փոխատրելն, իբն. փոխատրէն տուբք. Հատուցումն. վարձատրուի. փոխադարձուեի. ՚Որ տուս լիապէս առանց փոխատրուեի փրկանաց ։ Ա՛յսպէս բարերար է, որպէս (զի) և ոչ զփոխատրուեիեն պահանջէ, այլ շատանայ միշտն սիրեցեալ (գոլ) յորս եան ։ Որք անտան հրամանին՝ Տարսյանէ ՚ի փոխատրուեէն ուսանել զպարգեւն. Նոբ. Ե։ Բրս. Տդ ։ ՚Չուր մնալով ըստ բնուեէն տեղւոջ, փոխատրէ յերկաթ յիւրմէ զորուեէն, որ ոչ նուազէ փոխատրութեբն. Բեր. Ծն ։ (Յայս ատցես և զյաջորդ նշանակուեին ։)

Կամ որպէս Համեմատուեի և նեբբին կապակցուեի, բազկացուեի. և Տուրհատ բըննուեաց միացնլոյ ՚ի քն. ուսոի և փոխադարձ ատորդուեին կամ Տաղորդուեի յատկուեց. ՚Կարեալ ատատորեաց յորովայնի խմամբ զատրատափեբի փոխատրուեի ներմարդուեէն. Ա՛. Գ։ ՚Մարգեղուեէդ քո ... անփոփոխ փոխատրութբ։ Բրս. Ծն։ (Յայս ատցես և զյաջորդ նշանակուեին ։)

Կամ որպէս և Համեմատուեի Տահդրուեէ. ՚Եւ յաւգտնուեին՝ զալքատուեէն գոգատրուս. և յայլսն ամենայն այտոսիի՝ փոխատրուբ վաբեին. Սբփ. յն. ։ (որ Տայի ՚ի ած Նշ։)

ՓՈԽԱՏՐՈՒԹԻՒՆ, որպէս փոխատուուեի. փոխ. Դասմօ. ՚Բացատ և այլ ինչ Տրամայեաւ է. որպէս ՚ի փոխատրուեէն՝ Տատուցատմբն. փիլ. ծ. բան ։ ՚Փոխատրուեէդ տոկոսով ... բարեաւ կալ և մնալ ասաբ. Պլպփ. օրԻ. ։

ՓՈԽԱՐԵՆ, բինի. նոց. գ. ՚Ամοιβή, ἀντίδοσις. Compensatio, retributio, remuneratio. ἀντιμισθία, merces meritis respondens. μεταβολή, permutatio. Փոխանակ. տրնատւբ. Հատուցումն. որ և ասի ԴԱՐՁ ՓՈԽԱՐԻՆ, ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՓՈԽԱՐԻՆ ՆԱՏ. ֆոխափոխիբ. Տաֆգակեալ, պերեն գարձեալ ։ ՚Ջփոխարբինն Հատուցանել ծնողացն ։ Արդ արարիք զդարձ փոխարինին ՚ի նոյն. Ջդարձ փոխարինին յանձինս իւրեանց ընդունէին. ա. փխ. Ե. Է։ Եսի. ծԸ. ը։ Հաա. ա. 27 ։ ՚Ջի և ոչ իսկ փոխարբինս իննդրէ ՚ի մէնջ փոխանակ երախտեացն ։ Ինքն առնէ պիոխարբինս յերկինի և յերկրի ։ Փոխարբինս առ ՚ի նմանի առաքբին երեսելիք և աներեւոյթք։ Որ առիթ լինի չարին, զփոխարբինս չալնայ առյէ. Յհ ։ ՚Նոյն ինքն դործն՝ որոյ այս փոխարբին է, միա ևս պարգև գոլ։ Ակն ունելով հատուցման փոխարինին։ Եւ անդրադարձ փոխարինի՝ բազում մերկանցն ստատ. Շ. Յոբ. Բ։ ՚Եւ իբ հիմ որ. տէս դարձ փոխարինի նմա Տատուցանել. Նահայ ։ ՚Ոչ եմ Հակ բան բարի գործոց սերոց այս փոխարէն դառաք ։ Տոյկ քեզ ընտատու-

զբարին փոխադրելով Հատուցումն. իսկ չարացն՝ զվճիռ դատաստանի տանջանացն. Շ. Ռզի ։

ՓՈԽԱՏՐԵԼ. որպէս փոխադրել, կամ վերստին փոխարբերել փոխել. Համեմատել. վերբերել. ՚Մեսրոպայ փոխատրելով զՏայբ. բէն ամատնացան ըստ անատյնաբանեան սիղոբայից հելլենացւոց. Խոր. Ձ. 33. այս. ինքն վերստին փոխելով ՚ի նոյն կարգ տյբուբենականն՝ ըստ անվրէպ Համեմատուեի տատատ. գարձուելբ. կամ բացատրելով զայբուբենս մեր նորագիւտս՝ Տնչմամբ վանիից նահ տատ. ուիւք յատնաց ։ ՚Դու ես՝ որ փոխատրես զգբքսրէնէն սրտից կարծրուեի ՚ի լոյծ կակղուեի մարմնոյ ։ ՚Նոբ. Ե ։ ՚Չամարբէ յաւէտ զբանին բնուի ՚ի կենատս յոյս և ՚ի կենդանիս փոխատրել մարմին։ Քանե փոխատրիմբ փառաց ՚ի փառս. Պլպփ ։

ՓՈԽԱՏՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Μετάδοσις. Communicatio. ձնդւեδοσις, ἀνταπόδοσις, retributio, communicatio. ՚Ե՛ն. փոխատրելն, իբն. փոխատրէն տուբք. Հատուցումն. վարձատրուի. փոխադարձուեի. ՚Որ տուս լիապէս առանց փոխատրուեի փրկանաց ։ Ա՛յսպէս բարերար է, որպէս (զի) և ոչ զփոխատրուեիեն պահանջէ, այլ շատանայ միշտն սիրեցեալ (գոլ) յորս եան ։ Որք անտան հրամանին՝ Տարսյանէ ՚ի փոխատրուեէն ուսանել զպարգեւն. Նոբ. Ե։ Բրս. Տդ ։ ՚Չուր մնալով ըստ բնուեէն տեղւոջ, փոխատրէ յերկաթ յիւրմէ զորուեէն, որ ոչ նուազէ փոխատրութբ։ Բրս. Ծն։ (Յայս ատցես և զյաջորդ նշանակուեին ։)

Կամ որպէս Համեմատուեի և նեբբին կապակցուեի, բազկացուեի. և Տուրհատ բըննուեաց միացնլոյ ՚ի քն. ուսոի և փոխադարձ ատորդուեին կամ Տաղորդուեի յատկուեց. ՚Կարեալ ատատորեաց յորովայնի խմամբ զատրատափեբի փոխատրուեէն ներմարդուեէն. Ա՛. Գ։ ՚Մարգեղուեէդ քո ... անփոփոխ փոխատրութբ։ Ոչ փոփոխմամբ, այլ փոխատրուեէն։ Նոբ. Ի՛ն. Ե ։

Կամ Ո՛ր և Է Համեմատուեի Տահդրուեէ. ՚Եւ յաւգտնուեին՝ զալքատուեէն գոգատրուս. և յայլսն ամենայն այտոսիի՝ փոխատրուբ վաբեին. Սբփ. յն. ։ (որ Տայի ՚ի ած Նշ։)

ՓՈԽԱՏՐՈՒԹԻՒՆ, որպէս փոխատուուեի. փոխ. Դասմօ. ՚Բացատ և այլ ինչ Տրամայեաւ է. որպէս ՚ի փոխատրուեէն՝ Տատուցատմբն. փիլ. ծ. բան ։ ՚Փոխատրուեէդ տոկոսով ... բարեաւ կալ և մնալ ասաբ. Պլպփ. օրԻ. ։

ՓՈԽԱՐԵՆ, բինի. նոց. գ. ՚Ամοιβή, ἀντίδοσις. Compensatio, retributio, remuneratio. ἀντιμισθία, merces meritis respondens. μεταβολή, permutatio. Փոխանակ. տրնատւբ. Հատուցումն. որ և ասի ԴԱՐՁ ՓՈԽԱՐԻՆ, ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՓՈԽԱՐԻՆ ՆԱՏ. ֆոխափոխիբ. Տաֆգակեալ, պերեն գարձեալ ։ ՚Ջփոխարբինն Հատուցանել ծնողացն ։ Արդ արարիք զդարձ փոխարինին ՚ի նոյն. Ջդարձ փոխարինին յանձինս իւրեանց ընդունէին. ա. փխ. Ե. Է։ Եսի. ծԸ. ը։ Հաա. ա. 27 ։ ՚Ջի և ոչ իսկ փոխարբինս իննդրէ ՚ի մէնջ փոխանակ երախտեացն ։ Ինքն առնէ պիոխարբինս յերկինի և յերկրի ։ Փոխարբինս առ ՚ի նմանի առաքբին երեսելիք և աներեւոյթք։ Որ առիթ լինի չարին, զփոխարբինս չալնայ առյէ. Յհ ։ ՚Նոյն ինքն դործն՝ որոյ այս փոխարէն է, միա ևս պարգև գոլ։ Ակն ունելով Հատուցման փոխարինին։ Եւ անդրադարձ փոխարինի՝ բազում մերկանցն ստատ. Շ. Յոբ. Բ։ ՚Եւ իբ հիմ որ. տէս դարձ փոխարինի նմա Տատուցանել. Նահայ ։ ՚Ոչ եմ Հակ բան բարի գործոց սերոց այս փոխարէն դառաք ։ Տոյկ քեզ ընտատու-

ցաւմն փոխարինաց · Ոսկ. յհ. ա. 13 : Է. 14 : * Չ[ի]նչ հատուցումք մեք ասծոյն փոխարինս այս մեծի յաղթութեան. Եղիշ. Է : * Ձգեն փութապէս՝ ի փոխուիչն նոյնի՝ ի տանջանսն. Լմբ. խմ. * Թե ապրիմք, փոխարինս առնեմք ձեզ · Չխնբ :

ՓՈԽԱՐԵՆ · ա · որպէս փոխարինական · փոխադարձ · * Ի փոխուիչն հատուցմունս հարիւրապատիս հատուցանէ ոեցա պարգևատուին առատութիւն · Ղևոնդ :

ՓՐԽԱՐԵՆ · գ · որպէս Ցաղորդ, կամ՝ ի տեղի նախնոյն կարգեալ · * Ցղեաց առ խոյսովՀ արքայն մորիկ · քանզի զնա Թագաւորին փոխարէն էին կացուցեալ · Մ՚ախ :

ՓՈԽԱՐԵՆ · ն. նե · փոխան · փոխանակ · ի փոխուիչն · գրի և ՓՈԽՈՐԵՆ · * Փոխարէն մեռցի : * Փոխարէն հատուցանել : Ո՞ փոխարէն Թշնամանեսցէ : Աւրժանի որոց գործեցին՝ կրեն փոխարէն զանկնանն · Աթաբ : Ե Սրփ: Եղիշ : Լմբ. խմ: * Խրոս փոխարէն անհիս մոլորին : Սաւուղայ փոխարէն : Անքաւական փոխուիչն՝ զկատարս պատուոս և կերակրես : Ա յսոցիկ մեծագունէն երախտեսց փոխարէն՝ ոչ այլ ինչ պահանջեցի · Աթաբ : Մծբ. ծբ : Շ. Խվ : * Չար՝ փոխարէն ընդ որոց առաքին՝ հատուցեր · Սրիւ · ոչ :

ՓՈԽԱՐԻՆԱՏՈՒԹԻՒՆ · գ · փոխարէն տուրք · տրիտուր · վարձատրութիւն · * Ոչ արժանի են չարչարանք ժամանակիս առ ի փոխարէնատրութիւնն այ · Վրք հց. յ :

ՓՈԽԱՐԻՆԵՄ, եցի · ն · Ամοίβομαι.Repeudo. փոխարէն տալ · հատուցանել · Ըստ յուգայի, որոյ՝ ի բերելոյ վայելեալ բարուքեցն՝ զհակառակն փոխարինէը բարեգործնն · Ոսկ. յհ. բ. 15: Ըստ այնմ թէ փոխարկեալս՝ ի միմեանց փոխարինին · Խոր. գ. 29 :

ՓՈԽԱԿԱՌՈՒՄ · ն. փոխարկութիւն · փոփոխութիւն · այլայլութիւն · յեղմանիս · * Ո՛չ փոխարկաբար, ոյլ փոխատաբար. Բուզ. Ե Գր. փղ. Ըղբ :

կամ փոխադարձիս. անդրադարձութիւն · * Փոխարկաբար դիպք երբեմն զմահ ծպատակ, նուէ կոչեն, և զատկանութիւն մահ. Ճ. Գ:

ՓՈԽԱՐԿԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Որ ինչ հայի՝ ի փոխանակուի. փոխարկելի. փոխարկեալ. * Ոչ անմարմին բնութեան եղև այլայլական, և կամ մարմնոյ ինչ Թանձրութեան փոխարկական : Ջերմին և չոր՝ ցրտին և գէՃ՝ բնաւորական, զի ասաել պայ բնութեց է յոյժ փոխարկական: Սա յարեալս դոլով բոլոր իսկ՝ ի լսման, և առ սակաս սակաս իաւար փոխարկական. Երզն. ոթ. Երզն :

ՓՈԽԱՐԿԵՄ..եցի. Ն. Μεταβάλλω. Muto, transmuto, inverto. փոխել և արկանել յայլ վիճակ · յայլ ինչ փոխել · յեղափոխել · յեղո·լ· փոխարկուիլ · Էոխել · Էոխիչն Էնէ · Ռեպոիւ էնէ, ռեյնէրէ · * Փոխարկելով զնոսա ի նոյն ինքնութիւն և զանվոյն կայունին փոխարկէ · Պզոթ. փխ : * Փոխարկելով հոգւովք քով սէր. Պիրփ : * Ջայգն՝ ի ցերեկ փոխարկելին. Ածո · Նիել : * Չիմ չնջուսցէ ըզրոց աստղին, փոխարկեսցէ ամպ ցօղագին · Ցե երդէ : * Չհինն՝ ի նոր փոխարկել և զթևերին՝ ի կատարեալն · Սրփ · ա · յհ · ը : * Կեանք ընդ մահու փոխարկելով. Շոր : * Ջաղինայն ոգեաց զմատեանս և զգեաս՝ ի յոյն լեզու փոխարկել · Խոր · ա · ւ : * Յեօլհանանեանին Ճառ փոխարկել զդէմս բանիցս · Նոր · ածած : * Ի զղջումն և յապաշխարութեան փոխարկելով · Ճ · Բ : * Փայտ խաչին իմոյ՝ զփայտ մահուն՝ ի կեանս փոխարկէ · Տաղ : * Խաչակիցեալ նմին՝ փոխարկին յանմահն՝ ի կեանս ... Ջմահկանացուս առեալ յանմահ հոգւոյն փոխարկեաց · Շ. Էոչյէ : Ա դէն իսկ՝ ի նոյն կարաւեան է, եթէ ոչ փոխարկեսցի· Ոսկ. յհ. ա. 27 : * Եւ մեք փոխարկեալք ընդ վերին զօրան (իբր հրեշտակացեալք)· Շոր :

ՓՈԽԱՐԿԵԼ· փոխարինել· փոխանակել· * Մի փոխարկեր երկունս ցաւոց ընդ էսրեաց իմոց : Նոյնպես ըզլոյս չնուհաց քոյին՝ փոխարկեցի ընդ խաւարին·նոր·հը· Ցե ուրէր :

ՓՈԽԱՐԿՈՒԹԻՒՆ· գ · Μεταβολή. Mutatio, commutatio. փոխարկելն, իւն · այլափոխութիւն· փոփոխումն· * Ազատ է՝ ի փոխարկութենէ ածութենն : * Ի լոյր արկեալ հոգ՝ ինչ՝ ի վայր նասի· ոչ է այս փոխարկութիւն, այլ տարօրոշումն խառնեցելոց · Ճ · Գ : Նէոս : * Առ՝ ի բարին փոխարկութենէ : Փոխարկութենէ (այսինքն փոխարկիչ) զարհուրմանց, այլայլութենէն տիրութենէ : Որոյ կիսլալան՝ յաւաչ եկեալն՝ և ոչ հեթանոսութենէ և փոխարկութիւն · Նոր · ի. իբ. ղբ : Իակ Նէոս Ռէպոր · * Փոխարկութենէ բանս ոչ · խնայ փոխարկութենէ :

ՓՈԽԱՐԿՈՒՄՆ, կման · Նոյն ընդ վ· * Ջկնոյն՝ ի գինի փոխարկումն · Երզն · Էոխ :

ՓՈԽԱՒՈՐԵՄ, կաք բիմ. Ն. յ · փոխ առնել · * Աահ ցնա գոլիկ · փոխաւորեսա, և գնեա զնա · Վրփ հդ· ծբ· այլ ձ· * Փոխ արա, և գնեա զնա ոչ :

ՓՈԽԵԼԱՒԱՆԵԼ· Ն. Իբրու՝ ի խելոյց և ի մուաց փոխեալ իսանել ցնորսբանելբան գադուշիլ· չտպիսլիել· * Մի փոխելաբաներ· այլ զինչ ունիս առնել՝ արա վուվզակի· Ճ· Բ :

ՓՈԽԵԼԱՆԱՄ· ացայ· լ· Փոխիլ՝ անկանել Թափիլ՝ ի խելայ կամ՝ ի մտոց · անմտանալ · խելագարիլ· ցնորիլ· յիմարիլ· * Մի յիմարիր, և մի փոխելանար : Մի փոխելանար և փոխիր յայնմ բարի խորհրդոյս · Ճ·Ւ·Բ: * Մի փոխելանար ով մարդ, և վաճառական լինիր անմիտ, ընդ առօրեայ հեչտութեանս զփափկութիւն գրասիոն վաճառել· Սոփ· Ե· պ· Է· յ :

ՓՈԽԵԼԱՊԱՏՃԱՆ ԼԻՆԵԼ·Ιρροσποιέω. Simulo. Պատճառանս անոսիս յօգել· բալ բաղել· * Ձիշեսս զբանն՝ ի վեր հանել փութեալաատճառ լինիս, Թէ բնաւ չէ իսիցես իակ· Ոսկ· Ե· փխ· Ե :

ՓՈԽԵԼԻԹԻՒՆ · գ · փոխելականն · ջը նորուն· մտաթափուելի· անմտուել· խելագարութենէ· բանաձուելի· Էնէդոնէ· փելէլիէ, փէշէնէլիէ, լեմընէտ · * Առ փոխելլուեն իչխեացէ ոյշամարհել զպաչտօն դինի· Աթաբ : * Ջինչ այդ փոխելութենդ· Եւ քո այդպիսի խոտոտութենէ՝ ի փոխելուն զաաածեալ : Սհամփեաց՝ ի փոխելուեդ· Ջգաստացար՝ ի փոխելութենէ յիմարուեդ· Ճ Ճ :

ՓՈԽԵՄ, եցի ·ն· Ἀλλάττω, ττω, ἀλλοιόω. Muto. μεταβάλλω, transmuto, permuto, ևն. Ա յլայլել ըստ այլեայլ հանգամանաց · յեղաշրջել· գարձուցանել· փոխել· փոխուիկել· էոխել· էոխէրէել· էոխիչնէս· Ռեպոիւ էնէ, ռեյնէրէ· * Փոխեաց զվարձս իմ: Փոխեցեք զպատմուճանս ձեր : Փոխեաց զչանդերձ բանսին նորա : Որպէս վերարկուս փոխեսցես զնոսա, և փոխեցին: Փոխեցին զփառս իւրեանց՝ ի նմանութիւն որթու խոտակերի : Փոխեցին զչորսանսն նոր : Փոխեսցեն զկրաւնս: Փոխեաց՝ ի նոր ցանէ զաւազանսն : Մի փոխելր զանհմանս : Փոխեսցոք զնա՝ ի գործոյ անտի : Ա յգի յեգևսպոսէ փոխեցեր, ևն : Որպէս և կր· * Ես եմ որ ոչ ձեր, և ոչ փոխիմ: Սկիսա նորա՝ ի մարդկանէ փոխեացեն: Եօթն ժամանակք փոխեացին՝ ի վերայ նորա : Յամանքսինքն՝ ի ջուրս փոխէին : Փոխեաւ իսկ մաղն՝ ի սպիտակ, ևն : * Փոխեացոք զաշս մեր յերկինս : Կամիցին յոչզլուսիսա չհաւատս փոխիլ· Ոսկ. յհ: Նախ կսկծեցուցանէին, և ապա յառողջուի փոխէին · Շ. Նխ : * Յայլ կերպարանս փոխել : Ոչ յիւրմէ բնութենէն փոխեր : Որպէս թէ արգարոյն մեռելոց ոգիք յայլ՝ ի ոչ մարմինս փոխիցին, և մեզաւորացն ոգիք յաղաւեղ մարմինս փոխիցին · Եղիշ :

ՓՈԽԵԼ, իլ· Μετατίθημι. Transporto. μεταλλάττω, commuto, և migro, discedò, ևն · փոխագրել, փոխիլ յայլհարս, կամ՝ ի տեղւոջէ · մեկնիլ· չտեղ· մեկնիլ· չտեղ· դառնալ· անցանել· * Ոչ ուրեք գտաներ, զի փոխեաց զնա ած : Փոխեաց զնա յերկիրն եմաթայ : Սեղևկոս փոխեցաւ յայլհարս : Ջայս օրինակ յայլհարս փոխեցաւ : Մեղ լաւ է՝ զի փոխիլք ասաի՝ ի մարդկանէ: Ի գիշեր պաշտօն փոխեցաւ : Փոխեցաւ՝ ի ձանապարհէն: Փոխեցաւ՝ ի գալիլէէ, և եկն՝ ի սահմանս հրէաստանի : Փոխեցաւ անտի · ևն : Ի բաց փոխեցեր· Փիլ· ի մասին : * Ի քրոնիկոն ժամանակական կանոնան փոխեցայց· Փոխեացոք ասաի և յեբրայեցւոց ժամանակագրութիւն : Ի մեա ևս վկայ սոցին իրաց փոխեացոք , որ է գիտդրոս · Նոս· ւբ· ա :

ՓՈԽԵԼ· որպէս փոխանորդել· յայլորդել· * Ապա առ զբահանայսն եղկապար , և փոխեաց զնա նահանձաւսդն այ փեննհնէզ· Մ Իթ· ասոբ :

ՓՈԽԵԼ· Յեղուլ· Թարգմանել· վերածել· * Հատաքեալ փոխեցին ի յոյն լեզու : Ի քալդեացւոցն փոխեցին լիւսե անց լեզու· Խոր· ա · ւ · Ե 4 : * Փոխել զաղգամայ կոչումն յեբրայեացոց՝ ի ձայնն · Նէոս· Խազ :

ՓՈԽԻՆԻ· խնդր, ոց· գ · * Ալφιτον. Farina, polenta. (չծ. և πολτος, puls, pulmentum .) Ալիւր արմտեաց խաչակեցից · եղի · մրդկ · և խառնեալն և զանգեալն իւղով կամ մեղու · * Ա՛ռ գու եղբարց քոց զարգոս փխինգոյս : Հինգ արդու փոխնդոյ : Յորեան և գարի, և ալիւր, և փոխինդ : Խառնեաց նմա բոսս փոխինդ, և եկեր: Ալիկլիք առալի ներ՝ ի փոխինդոյն խառնեցոյ: Եելից գնա փոխնդով և պաղատկօք և հացիւք սլջովք· ա· Ի փ· ծէ· 17 : Ի Է· 18 : Է· Ի փ· ծէ· 27 : Հ ես ռ· Է· 14 · 16 : Յ ես ր· ֆ· 5 : * Ալփիոսն կամ ալփիսն, փոխինդ · Դ ես լ ես :

ՓՈԽՈՐԴ, ի, աց· գ· } Δάνειον, ἀ-
ՓՈԽՈՐԴԻՒ· դ·ոյ կի գոյ·Ιμοιβή. Compensatio, sors. Ծնունդ փոխոյ· տոկոսիք · և փոխարէն · Մեղագիր լինիս, ոլպէս Թէ փոխ ետուր, և չառիր զփոխսդրին· Սէ Բէր · ֆ : * Տայ փոխ զբանն, և պահանջէ ըզփոխորդին հանդերձ վաշխիս : Հատուցումն փոխորդաց և ոչ միոյ առաջի կայ յետ կոչեսանանելոյ զպարսան · Աֆաբ · ոտ · Ե ֆէ: * Հանգանակել՝ չարին փոխորդոյն չալագոյն է· Բզ· Բզոէ :

ՓՈԽՈՐԻՆ· Իբր·Փոխարէն, ասէպ գըլեալ գտանի՝ ի հին օրինակն Մ ես ռ ես · զոր օրինակ, * Եւ ոչ այս միայն փոխորէն, այլ շնորհէ և զաքայսելիին ։

ՓՈԽՈՒՄՆ· խման· գ· Փոխելն, իւն, ըստ ամենայն առման · մանաւանդ ոլպէս Շոչյաչարէ, ննջումն, և վերափոխումն· * Պէս պէս փոխմամբ : Վասն այր փոխման : Ա՛ր փոխման՝ որ եղև յետոյ · Ես· պժ· * Ի խաւսել պայծառութենէ, և փոխուման յաքայսութենէ : Փոխուման յաչխարհէ : Հրեշտականնան փոխուման յերկինս : Ա՛ր՝ն փոխուման կ կենդանութենէ : Վերապատուհաք զփոխուման քո՝ ի յերկինս : Երկնաւոր զօրք իջեր՝ ի փոխուման մոր քո և կուսի · Ա՛ր· գ· ես ֆ : Խոր· գ· 67: Փ ես ր: Շ· Էոչյէ : Շոր :

ՓՈԽՓՈԽ· Տ· ՓՈՓՈԽ :

ՓՈՇՄՐՆԱԼ· Բաւ անչայտ · սպի Պղտորեալ, կամ ալաւեղեալ · * Կկարուելնէ լսե-

լեաց բանասարկուԹիւնէ փոձորեալ. Ե՟ա֊փր. Ֆ:

ՓՈԿ, ոյ, ոց կամ ի, ից. ֆ. Լմպ. Corrigia, lorum. σκύτος, corium. կաշեայ պատեան. լար ՚ի մորԹոյ արջառոց. մանկիղէն գօտի, կապ, խրոց, սամաո. Երեան կապէ. Խօսէ, գայլ. * Իբրև փոկով լծոյ երինջոց: Պրկեցին զնա փոկովք. Ե՟ո. Ե. 18: Գ՟ծ. ԺԲ. 25: * Լուծ և փոկ զպատանոց ամբարտաւան նից խոնարհեցուցանեն. Սիրա֊Ֆ. 27: * Ճարպ մեռելոտուոյ ՚ի փոկ և ՚ի կաշի առցի ՚ի գործ. Նի. ղ՟ա֊ : * կինն իբր զիշոյտ զցանկուԹիւն կանդնեալ, և փոկ ՚ի նմա բևեռեալ ղսան կուԹեան՝ տոքօք զըմբռնեալն կախեաց. ՓԷսաֆս: * Ո՛չ զձի քաջագէր կամ ազնիւ առնուանեմք՝ վասն բազմապատիկ արձակման. հուռ փոկոյն. Պիփա՟ : * Ըստ չափոյ երկայն նուԹեան նորա փոկս փոկս մորԹեալ: Փոկ յանձին Տանեալ. Ճ. Ա: Գ՟ԺՀ: * Յ ՚ովհաննէս փոկ գօտի ունէր. Մ՟Բ. Ը. (տպ. գօտի փոկեայ:) * Նա ոչ ՚ի փոկայ գօտեաց և ոչ ՚ի կօշկայ ուտէլոյ արուէլան. Ե՟ա. պԳ. Ֆ. 6: * Չ՚ինչ խրոյ կօշկայն լկեն, այլ ՚ի լինել չաղկապիցն՝ պնդել կօշկայն և փոկոյն. Շ՟. Ֆպ. :

ՓՈԿ. Σκύτος. Corium, scutica. Ձաղկիչ ՚ի փոկոյ. ակեռեայ. գըգռած, գամըբ. * Որպէս վարպետ՝ զի վերացուսցանէ մանկան զփոնն, սակայն ոչ հարկանէ: Զմանկունս իւրեանց կրծեն՝ փոկովք ատնջեալ. ՄԼ. Երեմ: Ն՟ննա՟ : * Աւաքեցի փոկ . . . Չփոկն՝ որ զնկուցանէ քեզ, զն տակաւին իրատուել պատրաս. ՊԳ. ա՟ա֊ :

. ՓՈԿ. Ֆ. Անուն կենդանւոյ. յի֊Ֆծֆի. լտ. Ֆծֆա. Փώκη. Phoca, vitulus marinus. Որ Ծովային՝ երկնակեցայոլ. գլուխն և մորթ մարմնոյն անԹեւի՝ յար և նման ապիտակ որ. Թու արջառոց. որ և հևայ՝ փինէ և քառաչէ իբրև զնկն ՚ի հանդիսէնն ՚ի ցամաքի. առաջինն ոտքն են նման Թևոց, և յետինքն իբրև զառատնս ձկան. ունի և ատինս, և ծնանի ՚ի ցամաքի. * Գոն ՚ի մէջ ջուրցն զեռունք, որ ունիցին ոտս և դնացս, և ցամաքային անասունց նման իցեն. իբրև զիոկ և զկոկոդիլոսս և զձիս ջուրց. Վ՟ետ. Ե: * Եթէ եր ինչ Նը. հանգն անձնաւոր, ոչ երբէմն ՚ի փոկ լինէր, այլ կայր փոկն փոկ. Եվ՟ի: * Փոկն Ծովային կենդանի է, որ ՚ի ժամ էլկիւզի զորովային բանայ (ընդ ատամբք), և զձագան ՚ի նէրքս ժողովէ. Վ՟ահ՟. հղ :

ՓՈԿԱԿԱՊ. ա. փոկով կապեալ. * Բազմոյն փոկակապ մածմամբք պնդեալ. Պ՟ղ՟. ագ՟ա֊ : * Ջ՚ձուսն՝ որ կայր մերձ առ իւր՝ փոկակապս արարեալ պնդագոյնս (զի մի էլցէ ՚ի պատենից) . Ո֊ա֊ :

ՓՈԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. ի Σκυτοτομική. Coriaria ars . որ և ՓՈԿԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. Արհեստ հանելոյ կամ հասանելոյ՝ հարԹելոյ և ձևելոյ զիոկս. կալէգ֊բ֊ունէ. գէղէձկէլիս. ՙէ֊յէձկէլիս. (ՄշակուԹիւն ՚ի փոս առնոյ) ՚ի փոկահանուԹէ կարս հարկանել, և ձիւս հիւսուլ. Ոսկ. ՚ն. Ք. 27:

ՓՈԿԱՀԱՆԱՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Հարուած փոկոյ. գայլ գայլը ՙէ֊ծէկէյ. * Ջ՚ոմանս փոկահարուք լլկելն վասն գառն հարկապահանջուԹե. Ղ՟ա֊ :

ՓՈԿԱՁԵՒ. ֆ. Σκυτοτόμος. Qui coria sciodit, sutor. Որ գիաէ ձևէլ և կարել ըզ փոկս ՚ի պէտս վրանաց. խոյանակաս. * Ո՟ղոյն՝ որ առաչի առաՀարին նռաեւ՝ փոկաձևն. Շձ :

ՓՈԿԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Σκυτοτομία. Ars sutoria, coriaria . Արհեստ ձևելոյ և կարելոյ զիոկս. փոկահանուԹի, կօշկակարուԹի, և խորանակարուԹի. * Ունէր արհեստ փոկաձևուԹեան: Վ՟ան կօշկակարին ողորմուԹե . այր մի անքիծ ունէր արհեստ փոկաձևուԹե. ՃՃ: Լ՟ծ. Գ՟. ՊՁ :

ՓՈԿԵԱՅ. ա. Կաշեայ. մանկիղէն. գայլեայ, ֆէրիֆէն. * Եղիա գօտի մանկիղէն ունէր, և յովՀաննէս գօտի փոկեայ. Մ՟Բ֊Ը. (կամ ըստ Ա. փոկ գօտի:)

ՓՈԿՈՏՆ, ոտուն. ա. Ո՟ր ոտք են նման ոտից փոկ կենդանւոյ, կամ իբր փոկեայ, մանկեայ. Սինեայոցդն գազանք անձանօԹք, վեցՀեռեաք, փոկոտունք, վիշապատունք: Ամք վեցոտնեայք, և փոկոտունք, և այլ շատ ազգ կենդանեաց. Խոր. Ա: Պիմ. ազ՟ա֊ . (ուր կարծի գրեալ ἀντίποδες, adversipedes, ներհակոտունք. այլ ըստ Ֆ. σκυτόποδες.)

ՓՈՂ, ի. մանաւանգ } Φάρυγξ, τραχηՓՈՂՔ, ղից. ֆ. } λος, διαυλός. Guttur, faux, jugulum, gula, collum, cervix (լձ. Թ՝ պօղաղ պօղ. լտ. ֆա֊ա֊ .) Պարտանոց. ուրն կենդանեայ՝ առաւել ըստ նեբքին կազմուԹե, որ է որպէս զիողոց իմն. ուր են խուչափող (կամ շնչափող). և կոկորդն և որկոր. ըստ որում է ծակ, և անցս ունի ՚ի պէտս շնչոյ և կերակրոյ. * Ունէին զիողից նորա, և Հարկանէի և ապտանէի զնաւՀանոյ դաշոյն ընդ փոլս նորա. ա. Ղ՟ա֊ Ք. 35: Յ՟ա֊ Ք. 11: * կապեցէն զքերան պարկին ՚ի փողս նորա: Ձքերան նորա և զիողն: Պարտադնդեալ զիողն՝ խեզդամահ պարկին գնա: Խնդրեաց Ջուր. քաղզի յոյժ հեղձեալք էին փողք նորա: Ձկաան որ յարտատուացն, եգ ՚ի վերայ փողից մանկանն. ԱգաՓ: Յ՟ա. կՀ: Ճձ: * Աւասր ձայնից լքուցանողաց ՚ի փողս ընտրոյս Հնչի: Եթէ և առ դոյզն ի ընչելեացս փողն արդելցի, մաՀ ՚ի վերայ տասանկ. Նա֊ Իչ: Փիւ Բագ՟ա֊ : * Լեզուդ կարկամեալ կապի, կամ Թէ ՚ի փողիցդ դժնդակ մաՀուան Հանդիպի. Եղիա Երա֊ :

ՓՈՂՔ. փողոց. որպէս զԲեմափողք, այսինքն երկնակ ըմբռնումք կամ ունչք (իբր անցք զօդոյն կամ գոա֊). * Եւ ծոյրս կուռը փողոց օդին յոգիս լուրեաց զՀոս ան. մահին. Յ՟ա֊ ըԲ :

ՓՈՂ, ի, ից. ոյ՝ փողոց, և Սրահ. * Նա ՚ի փող այգեաստանին անկեալ՝ անց գնաց. Ո֊ա֊գէ: * Մուծին ՚ի փող տանցն, յորում արքայն էր, և էր փողն ընդերկար ... Ի փողնէն զօրք ապստակրացն մածին զնա ՚ի ներքս ՚ի տուն պատմուճանակոցն. Բ֊ա֊ղ. Ե. 6:

ՓՈՂ, ոյ, ոյ. ֆ. Αὐλός. Tibia. մանաւանդ՝ Շալուցէ. Tuba, buccina. և բայիւ, փող Հարկանել. αὐλέω, σαλπίζω, tubâ cano, buccino. (լձ. Թ. պօրա֊ . պ. պ֊րէ֊ . ար պ֊ֆ. լտ. պ֊ֆէ֊ .) Փչողական գործի խողովակաձև կամ պարանոցաձև. չեփոր. սրինգ. ղ֊ա֊ա, ֆէ֊ֆէ֊, ՚նէյ, գաՀալ. * Սրինգ և Թմբուկ և փող և քնար: Փողք և տաբէղք. ՈւրախուԹէք և փողվք: Իբրև զիող գոչեցէ: Իբրև կՀնչիսցի փողոյ: Որպէս անշունչ. քըն ձայն տայցեն՝ եԹէ փող, և եԹէ քնար: Ձայն փողոյն Հնչէր մեծաձայն: Հասանէին ձայնք փողոցն: Ազդ առնել փողով, կամ բարբառով փողոյ: Փողս կռածոյս: Փող եղ ջերեայ: Փող Հարէք ՚ի դլուխս ամաց: Հարջիք փող ազդեցուԹե, փող նշանակաց: ՔաՀանայք Հարցեն փող: Եհար փող եղջերեայ: Հարջիք և զուռ զիողն եղջերեայս: Փողս Հարկանէին փողովք: Փողս Հարած ձէզ: Փող Հարկանի. Լն՟ : * Որպէս փողովք, տաւղօք և քնարիւք. Նա֊ ի֊ : * Բազմաիսաան փողք տաւղայ ՚ն. յն. Նուագարան երաժշտական. Ոսկ. ա. ֆ՟ի֊ :

ՓՈՂ սասի ՆմանուԹէ Առաքեալք, իբր ազդարարօղք կամ ուեւտուղք, քարոզք. * Ազաչանօք առաքելոյն՝ փող յայուԹէ մեր եղեալոյ : Դարձիր ողջոյն տուր փողոցն. Ըա֊ իսկ Փող տ ապառնեան կոչի ընդ պօղոս յայլեայլ գիրս :

ՓՈՂ, ոյ. Σωλήν. Canalis, tubus, fistula. καλαμος, calamus, arundo. Խոլովակ, և եղէգն, և որ ինչ նման Է նոցա. օլա֊, պօղա֊. * Դնել փող եղէգան ընդ քիԹս նորա. ԱգաՓ: * Ընդ եղէգան փող ծուխ ելանէր, ընդ եղէգան փող լոց ելանէր. Խոր. ա՟. 20: * Ոչ իբրև ընդ փող ինչ անցեալ ընդ կոյն, այլ մարմին զգեցեալ Ճշմարիտ անդստին ՚ի նմանէ: Սպուճգով լցեալ. և ՚ի փող եղեալ մատուցանէին նմա քացախ. Կ՟. Ք. և ֆՁ: * Օվկիական արիւնն՝ որ ասէ ցնծալ իբր Ը փող կալլակայեալ... տնօրինեցելոյն կոզէ. Շ. Բ֊բյէ: * Աբիւնածուծս լինել, զորս ՚ի պատանոցս մարդկան ծծէք փողովք ապտակեղիսք. Պիփա՟ : * Նախատանաց ՚ի լսով ատելի, Ը վայրաբկուն փողով Հոսեալ (այն է ծակ ձագաւոր). Շ. Բ֊բյէ. և Վէպ: * Ջուր ՚ի փոցոյ, կամ ոսկի ՚ի կաղապարէ՝ ձև միայն, և ոչ բնուԹի գոյացուեն առնու. Սաբի. հանգ :

ՀՈՎՈՒՏ ՓՈՂ. * Ալισμα. Alisma, fistula pastoris. Անուն խոտոյ և ծաղկի. լտան ֆ֊ֆ֊ախ, մըզմըրի ըա֊յ֊. յայ է և պօրա֊ Լ՟ևէյ: Բ֊յ֊ :

ՓՈՂ, ոյ, ոց. ֆ. Φόλλις. Follis. ὀβολός, obolus, assis. որպէս ումն. ֆա֊, ֆա֊, ֆէ֊ Լ՟ա֊. (յն. ֆ՟ևլԼա, օվլօվ֊լա֊օվլօա֊.) Դրամ մանր. խերուէչ. լտայ. դանկ. սպան. ֆ՟ևչ֊ * Սկսաւ համարել զիողս: Ելից աման ինչ լի փողովք: ՎաՃառեմ ... տասն տասն փողոյ: Աչեն ցնա. կարի շատ է. բայց հինգ հինգ փողոյ ... բայց Թէ կամիս՝ փողոյ փողոյ առնուզ . . . և առուեալ զիողն՝ առին զամենայն վամբուզան. Վ՟ետ հղ. Ք. Է. ֆՁ: * կինն այրի երկու փողոցիկ յաղԹեաց սեծատանէն. Ո֊ի֊ :

ՓՈՂԱԲԱՐ ՚ն. Αὐλοηδός. Ըստ օրինակի փողոյ կամ խողովակի. գօա֊ի գէ֊ Ո՟ղղոցիկ՝ որ փողատոյ ընդ մէջ անցանէ. Նի֊ա֊ երգ :

ՓՈՂԱԳՈՁ. ա. Որ է իբրև զգոչիւն փողոյ. գոչողական իբրև զիող. * Հրեշտակապետական փողագոչ ձայնիւ : Ի կոչումն փողագոչ ձայնի հրեշտակապետին: Փողագոչ հնչեամն հրեշտակապետին: Ահագին կառաջ՝ և փողագոչ որոտման ձայնիւ. կՀ֊րչ. Խւ: Մալա֊ Գ՟ի : Վ֊րդ՟. երգ:

ՓՈՂԱԿ, ի, ից. ֆ. Ἀρτέρια. Arteria. Փքրկի փող, կամ խողովակ. այն է ընչաց փող. * Երկու փողակք տան և առնուն զօդն իբրև ցնցղով լուիք սաստրդով ՚ի բերանս. Սէբէր. Ե:

Եւ փողաձև ասօղ կամ տուփ նշխարաց երկայնաբոլոր. * Տուեալ եղև ՚ի նոցանէ վեց մալ՝ ՚ի վեց փողակի եգեալ՝ ՚ի մօրուաց սըջ առաքեալացն պետրոսի և պօղոսի. և եգեալ ՚ի սըրն սուրիա. Ճ. ֆ :

ՓՈՂԱԿԱՆ, ի, ից. ա. փողահար, և փողահարական հանդէս. * Յուեալսա փողականն, և յայլեր ասիկոս հեղհեղացի. Ե֊ա֊փ֊ա֊:

ՓՈՂԱԿԱՐԴԱՑ. ա. Որ կարգայ և ձայնատուս լինի փողով. փող Հարկանօղ. * Փողահարդացք տասկն զգուշուԹի զօրուն . . . գուք էք փողահարք՝ փողակարգացք. Մ՟Բ:

ՓՈՂԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Συναυλία, ξυναυλία. Tibiarum concentus. ՁայնակցուԹիւն փողոց. * ՓողակցուԹի նուագացն լսելով: Գործովն՝ փողակցուեն յարմարելով. Փիւ. յ֊ի֊ : Ա֊ֆ֊ի֊ ա֊ղ՟ :

ՓՈՂԱՀԱՐ, ի, ից. ֆ. Αὐλητής, τήρ: իդ. τρίς, σαλπιγκτής, σαλπίστης. Tibicen, tubicen, tubicina . որ և ՓՈՂԱՒՈՐ. Հարկանօղ

փողոց կամ արնգի. զօրս՝ զսահնս՝ փոթոխել զսպ. զսահնսն, զսահնսնգը. *Զայն քնարեր-գաց ... և փողահարաց. Յայտ. ծէ. 22: *Փողահարին, և փանդեռնահարին. Պղտ. հնվ.: *Ա յատիսի փողահարօք և Թմբկօք ձոխասնալ. Մտթ. ծէ: *կանայք փողահարք և կաքաւիչք. փիչ. գգասկան: *Փողսկարքն փողակարգացք. Մծբ. ծէ: *Ի տուն փողահարի մի: Ա ձաձաւեաց վնկն երկու փողահարի հեթանոսաց. ՃՃ: Վրթփ հդ. իէ:

ՓՈՂԱՀԱՐԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Ձսկητικός. Սեպհական փողահարի և փողահարուԹե. *Ո՛վ՝ ի նախնեացն եղև բարի օրինադիր փողահարականացն. Պղտ. հնվ: *Փողահարս իսկ ոչ գոլ կարծիցէ, և փողահարական իրս կարծէ. Պղտ. ոսկր:

ՓՈՂԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. *Ձսկησις, ձսկητική. Tibiarum inflatio, ars inflandi tibias. Հարկանիլն կամ գոչիւն փողոյ, և հարկանելն զփող. արհեստ փողահարի. *Յորժամ գործաբէ փողահարն, ոչ ասեայ, այլ հոգնչի փողահարուԹեան. Դամասկ: *ՁփողահարուԹեան փանդեռնահարսեբ նմանեցուցանելով. Պղտ. օրին. ՀՀ:

ՓՈՂԱՁԵՒ. ա. Ոնհոլ զձև փողոյ կամ փողի. պօրտի՝ պօղպէ՝ օլոխի նման. *Որք բոլորակաձև զփողաձև զայս հասեալ կան անցս գնացից: Յորմէ փողաձև անցք բազմահերձք են. Նիւս. Ժպ:

ՓՈՂԱՅԻՐ. գ. Որպէս փողար. փողահար. *Փողային շքՀն ի մէջ բազմականացն... Եւ փողային ասեր. Ճ. Ա:

ՓՈՂԱՆԵՂԱՆ, ի. ած. գ. Σαλπιγξ τῶν σημασιῶν. Tuba signorum. փող նշանակաց, կամ նշան առյոյ, և ազդեցուԹե. *Փողանշանս հարկանէին, յերկինս ալալակէին. ա. ՁՁ. ՃՀ. 20:

ՓՈՂԱՊԱՏ, ի, ից. ա. գ. Որ ինչ պատէ զփողն, այսինքն զպարանոցն. Թղպաթ, վընդ. *Զհողաձափս հափխմիմայ, և զփողապատն ներկեալ որ արեամբ. Ածբ. Ե. 12:

ՓՈՂԱՏԵՍԱԿ, ի, ած. ա. Κοῖλος. Concavus. Գոգեալ կամ ծակեալ որպէս զփող. *Գալարեալ շուրջ զմիմեամբք, և ի յիրար մտանելով փողատեսակ գործել: Խոնաւական անօթք օգոյ՝ շուրջ փողատեսակք, և շրջաբերք լինելով. Պղտ. ՀՀ:

ՓՈՂԱՐ, ի. ած. գ. Ձսկητής, ձսλῶν, σαλπιστής. Tubicen, tibicen. որպէս փղնար, կամ փողար. Տ. ՓՈՂԱՀԱՐ. *Եռես զփողարան և զամբոխ յոյժ: Երգիչք և փողարք շուրջ զարքայիւս. ՄԹ. Ե. 23: Գ. Ի Գ. ծա. 14: *Գուսանք երգիցեն, փողարք զձայն փողոցն նուագիցեն: Համակ հնծեալզրբք... բազմաձայն փողարքն: Ա՛ւ խորհուրդս փողարին. Ո-ի. ՀՀ. 16: Բ-ոց Գ. 20: Երբ. Ե Նե. ՀԵՐ:

ՓՈՂԱՐԱԿԱՆ. Տ. ՓՈՂԱՀԱՐԱԿԱՆ. *Ըստ փողարական արուեստից չհնչեալ հարկանիցի. Նիւս. Ժպ:

ՓՈՂԱՑԱԻ. ոյ կամ ի. գ. ա. Ցաւ փողից, այսինքն պապանոցի. պռշաւի ցաւ. հհնաց. և Ոնհոլն զայն. *Հոլ գերեզմանի նորա բժշկեց զժանտ և զփոլացաւս. ՄԹղ, Երեց: *Ընկուզի չարաբ օգտ փղացաւսի. Բժշկին: *Ցարուցեալ զփողացաւս պատանին մեռեալ գնի:

ՓՈՂԱՒՈՐ, ի, ած. ա. Ոնհոլ զփող, կամ զկոկորդ մեծ. *Հատակեր, արբշնս. մակդիր գիմնեսեայ բաքոսի. *Ձքո նախասլաս բեբերով զձայն հնձանեան փողաշոլք գիմնեսի ուրախուԹե և պտրաք. Պղտ. ոսկր:

ՓՈՂԵԱՆ. գ. Որպէս փողք, դրամք. *Տուեալ զփոլեանն՝ առին զամենայն զամբեբերն. Վրթ հդ. յ:

ՓՈՂԵՄ. եցի. ն. Ե լ. Σαλπίζω, ձսλπέω. Tuba cano, buccino. փող հարկանիլ. գոչեցուցանել զփող. ազդել ի ձայն փողոյ. և հռչակել. քարոզել. *Ա՛ւաջին հրեշտակն եհար զփողն... երդ հրեշտակն փողեաց... և հինգերորդ հրեշտակն փողեր. Յայտ. Ը. Ե Թ: *Փողս կոչածդյս արձակիս փողել. Նխ. Բ-ոց: *Փողեցէք ասէ ի նորումէ ամենան փող. Բր. պհ: *Հրամայեաց փողոտել ի ջրհոյ անդր ի Նեբքոս: Զնա, և զսպողսկաս Նէս ի նոյն գուբ փողոտեցին. ա. Ի. Է. 19: Ի. Ք. 37: *Եւ զայնսոսիկ զորս յանկղնան եգիտ, փողոտէր. փիչ Խոսփ: *Զորդիս նոբա փողոտեցին. Մ՚անդ. Է: *Նման անասնոյ փողոտէին յանինայ: Իբրև զչխուար ի սպանդ վարեալ՝ փողոտէին. Փոբպ: Ցհ. ԼԹ: *Սովաւ փողոտեաց գլխ չնամին. Ը. Իոբիր: *Փողոտեայ գնա ի վերայ աղտեղի տեղւոյն. Ճ-Ա: *Փողոտեալ զոյս հապանն՝ աւերեցին զծուր. Պհմ. ալէս: *Ի գուպ մօրն փողոտեցին սրով զմանուկն. կապՀնփ: *Փողոտեն զանմէղ մանկունս, և բռնամահ սպանանեն. Վրթն. ա-Եփաբ: *Փողոտել եա գնոսս, այսինքն է խեղդել Մրբիթ: *Ցհտոյ փողոտեցան նոքա. Եա-ս. պհմ Է. 1: *Սով մեծ լինէր... ապա ձեռնամուխ լինէին ի հարձս և ի ծառայ՝ փողոտել և ուտել. Ղեռնդ:

ՓՈՂՈՏԱԶ. ա. Որ փողոտէ. սպանօղ. *Նաբագոդոնոսոր արիւնահեղ, և անհամար փողոտիչ մարդկան. Եէր. ղՀ:

ՓՈՂՈՏՈՒՄՆ, տման. գ. Σφαγή. Caedes, mactatio. Փողոտելն, իլն. զենուժն. *Արիւնեաբ զփողոտումն. փիչ. Խոսփ:

ՓՈՂՈՒԱԿ. Տ. ՓՈՂՐԱԿ:

ՓՈՂՈՑ, ի, այ. գ. Ῥύμη, πλατεῖα. Platea. ἀγορά, forum. ἀγυρά, via urbis, vicus, semita. ἀμφοδον, bivium. περίβολος, ambitus. ասի և ՓՈՂ. (Թերևս ի նմանուԹե պաբանոցի և կռձի. լծ. և Պողոտայ. հին-փոբեալս. Ֆիռոսմ.) Ճանապարհ քաղաքի. անցք ուղի հրապարակաց. գուհն. ոսփգ. ղռսփգ. ռռսփ. *Ընդ ամենայն փողոցս քաղաքին: Ընդ փողոցս և ընդ հրապարակս: Ա՛ւ գուբս արաբոյ ի փողոցի անդ: Շուրջ զտաճարաբն փողոցս: Ի փողոցս նորա ողբացէք. և այլն: *Ի մէջ փողոցաց և հրապարակաց: Ընդ չինաբ մէջ փողոցաց քաղաքին: Մօր փողոցաց: Ընդարձակ փողոցիք: Ի գուհն և ի փողոցս. Եռս. պհմ: ՃՃ: Ո-ի. յհ. Ք. 12: Ա-Խոբ. ա. 15: Խոսբ: *Յօրինէ ի նմա փողոցս վտանգաց ամենալից. (յարբբ Բաղբ.) Ածբ. ա. 11: *Փողոցս գնացից ջրոյն կազմեալ (որ է ջրանցք. ռռռ Եէլս., Խէնֆէի, օլոսփ.) Ածբ. Է. 11: *Աղբատաց, որք ընդ մանր փողոցսն յածեալ շրջիցին. Ո-ի. Եէր. ծա. իրը նրբափողոցստևոպոς, angiportus.

ՓՈՂՈՑ կամ ՓՈՂՈՑՍ ՏԱՆ, ԱՏՐԵԼ. Բանել անցս. Հորդել զՃանապարհ. *Փողոց տուեալ սմբատ յալ Թևն և վարալ յահեակն: Փողոցս տուեալ պատերազմին դրունս ուղի: Ի դիմի հարեալ կալուցին փողոց, անցին ի Նեբքոս. Մ՚ին: *Փողոցս Թողեալ պատերալին դրունս ուղի: Ի գիմի հարեալ կալուցին փողոց, անցին ի Նեբքոս. Մ՚ին: *Փողոցս Թողեալ պատերալին դրունս ուղի: Ի գիմի հարեալ կալուցին փողոց, անցին ի Նեբքոս. Մ՚ին:

ՓՈՂՈՑԱՁԵՒ. ա. Որ է ի ձև փողոցի. Հանգոյն պողոտայի. *Պատպռեր զնալս անդնդոց կալմիր ծովուն, և փոսահերձ փողոցաձև ճանապարհ յօրինեալ առնէր բանակին հեբբայեցւոց. ՃՃ:

ՓՈՂՈՑԱՄԻՋ. միջի. գ. ոլ և ՄԷՋՔՓՈՂՈՑ. Միջավայրք փողոցի. պողոտայ. հրապարակ. օլոխի օրնահ. *Ի փողոցամիջս համ-

բարանոցայն. Ագաթ: * Ո՛չ ի հրապարակի, և ոչ ի փողոցամիջի, այլ յանկեան միոյ. Սուտ. յհ. ֆ՝: * Քարշեալ ընդ փողոցամիջ ևիմ ընդ փողոցամիջն: Ընկեցին զնա ի փողոցամիջս քաղաքին: Ի փողոցամիջն անդ. ՃՃ:

ՓՈՂՈՑԱՅԱՐԿԱՐ. ած. Յարդարեալ փողոցիւք կամ պահիւք. * Դնեսլով ի նմա ապառն փողոցայարդարս. Աբծր. Ի. 11:

ՓՈՂՊԱՏ. Տ. ՓՈՂԱՊԱՏ: Փողպատ ասի ամէն որպէս Օձիք. Եփած. (Ծ. վակաս:)

ՓՈՂՐԱԿ, ի, ագ. գ. որ ըստ ձմ. գրի և ՓՈՂՐՈՒԿ. Ջրանոյք փողաձև կամ պառանոցաձև. առուակ առարկրկեայ. խողովակ. ֆխռի, օլուֆ. * Ջվնւր խողովակով և փողրակով սնդկ և հաւաքէ... Նոյնպէս և զմիսս տալոյին ևրբև ի խողովակն և ի փողրակը յամենայն կողմանց պնդէ ճաշային օրինացն ուամաիբ: Կանան: Ե Ո՝ՒՒԷՈ: * Ոմանք քահանայք ուան ջուր մարդկան և պատրիզին ի բազում օգուտ և ինքեանք կան անձամբ և անպուսուղ որոյ ջուսոյ փողակին. ՄԽ. ագաբ. * Շինեաց ընդ ամենայն փողոցան քաղաքին փողրակ կամարակապ ի նմ ևրբոյ գետնին. Մաբրիխ: * Ա՛ւ երկու հատ երկայն փողրակ. և յետ ջրելոյն՝ զփողրակի բերան գոյէ, որ մէկն բան չերցվի. Վաթ: * Յինդուղն փողրակն է, և կամ քամոցն. Լծ. նոր: (Ա՛յլ է ՓՈՂՐՈՒԿ՝ իբր ընչաքողչ:)

ՓՈՂՓՈՂԵԼ. ն. Ե չ. Փաղփաղել փայլփայլեցուցանել չոչոզել չողալ. * Էլոնեա էուէլաս չալի վերջ՝ գեվբոմ՝ Ճառաձայն նշուլիցն սիւնաձև յիւրմէն փողփողէր զլոյս. Ղևանդ: * Տեսանէր ընչանացն փողփողել: Նչանքն փողփողէին: Բազում դրօշք երևին փողփողալք. Ե. ղ. ծե. 21: Աբծր. Բ. 6: Ջէնոբ:

Կամ Փողելով փայլել որպէս հիւսելով հիւսել նկարիւսել. ընդելուզանել. իբրև զիս ղշուկ առնել լինելն երբե՝ գեվբոմ՝ Ռնչէ էոսլաս էաֆած, օլաֆ. * Ամսոյ նոր օրհնուի փողփողել սպաք՝ զմեղ նորոգողին նոյպէսալքս ի հնուել հինն ադամայ. Տոպ: * Փողփողելով՝ ի վերջալոյ՝ պայծառ ազգեսու և պճնասրուճ: Եղեւ: * Ոչխարին ընդ տախտակաւն վերջն փողփողալս (յն. հիւսեսալս)... զվերջին փողփողալոյ. Եկ. ևր. 15. 17: * Ա՛լ ի ջաւորս փողփողեալս՝ նշանակալ պալատական մեծասքաւնէն: Ի կրկնոյս վերջալորս փողփողեալս քղանցիւք՝ ի հանդերձս ոսկե հուսաս. Ածաբ: Ընան. նիեզ:

ՓՈՂՓՈՂՆԻՆ. ած. Փողփողեալ յեզ հէջս՝ որպէս զջանանգալս լուսոյ. * Սեռիցն ընձոյս բիւրեցն ի ջէալ՝ չոչոզինի փողփողենէ. Նար. փագ. (այլ ձ. փողփողբենէ:)

ՓՈՂՓՈՂՈՂԱՁԱՆԻ, կամ ՓՈՂՈՂՈՂԱՁԱՆԻԱՒՐ. Ի նիեսս. Խալ. երկինս դնի իբր յն. Σωλτνοειδῶς. Tubulis consimiliter. Խողովակաձև. և ἀλλοειδῶς, fistulae in modum, փողաձևաբար:

ՓՈՃՈԿ. Տ. ՓՇՃԿ. * Բաժանի ի ցօղուն և ի պառիճ, և ի գոգաձև փռնկս ցորենոյ: Կէաք ի պատից մերկանդամ ի հանգերձից և ի փռճոկաց՝ եփին արեգակաբ. խակ կէաք փռճոկանին առնուն զկերպարանս եփելոյն. Վէյօր. Ե:

ՓՈՃՈԿԱԼ. Տ. ՓՇՃԿՈՒԼ, կամ ՓՇՃՈԿՈՒԼ. Ի նիեսս. Գէշ-գլաֆ. * Ի ոանդաղարիլն մանրիլ և փռճոկիլ. ի նմանութիւն հընդգոյն տ. այսոիքն ընդդ. Կ՝ննան:

ՓՈՅԹ, փուլթ կամ լթի, Թող. փոյթք, ի փոյթս. գ. (Լծ. յն. σπουδή.) Σπουδή, յոյժ կա. ած-ոբ-ոբաս. Studium, diligentia, sollicitudo σπουδή, providentia, prudentia μέλεται, cura, meditatio, և այլն. քեզ փոյթ զուսիքէ (ի մարգահաճել): Ոչ ՈՃԾ այլ գոյ բայ ի քէն, որուամ փոյթ ի ցէ վասն ամենեցուն: Փոյթ լիցի նմա վասն սքեցն: Փոյթ լիցի առնել պատճէն մի հրաւարակիս: Մեզ չէ փոյթ, գուս գիտես: Չէ փոյթ նմա վասն ոչխարացն: Ոչ զի զաղքատ սաց ինչ փոյթ էր նմա: Ես ոչինչ զայնմանէ գաղնուիլի փոյթ լինէր, ևն: * Մեզ չէ ինչ փոյթ: Ոչինչ ուսիք փոյթ վասն այն լինելոյ: Չէր ինչ փոյթ նմա վասն բաժանելոյն ի նոցա սպառաւորութիւնէն: Ա՛յիքան փոյթ եղև մարգարէիցն, մանաւանդ լթէ հոգւոյն. Խոբ. ա. 5: Աբծր. Բ. 2: Իփն: Շ. ԲՀԲ: * Եթէ խնդրելիք և վերք մարմնոյ փոյթ են քեզ, ընդէր անտես առնես զախտացեալս հոգւով. Սէի. ազ:

ՓՈՅԹ, փուլթի, խց. ա. որ և (յն. σπουδαῖος. Տես ՍՊՈՒԴԱԻ.) Σπουδαῖος, լտ. studiosus, diligens. Որ ունի զփոյթ. Չանաս. աշխատասէր. գործասէր. ժիր, և արագ. Խոյէնէլի, հալէնի, լծ. * Որ փոյթն է ի հնազանդելի հոգևոր օրինացն: Փոյթ յատաքինութեանէ գործատիրոջ: Որք փոյթ են յուսանել: Աբրհամ լեր ապրելից, և փոյթ վարդապետութեանն պօղոսի: Աշակերտք հնդգ առ ի յիսուսէ, և փոյթք առ ի վարդապետել: Ու հնդգ գոյանն, և փոյթան: Վերապատուհիցք փոյթք պղնդութեան. Յճխ: Մանր: Խոբ. գ. 68: Իփն: Սկաո. լծբ: * Թէ և կարի փութիցն գժուար է զսովորութեան մոռանալ. Ոսկ. յհ. ա. 17: * Փոյթք էին ի հայհոյութիւն. Եղիշ. Խաչէ: * Ձեն վերսկսեալ ի մուց փոյթ քննդոյց պատճառք մերոյ լուսթեաս. Վ. Էփոբ. ը: * Փոյթ և առ ձեռն մեզք է լեզուին ներգործութեան. Մանչ: * Զփոյթ և զարագ առնլանացն նշանակէ. Նչ. եպիփ: * Ամ ի պատուհասչն հնդգ է, և ի բարերարէն փոյթ. Գե. եռ:

ՓՈՅԹ. յ.	Փութով. փութապէս. փութանակի. վաղվաղակի. արագ. իսկ և իսկ. ձեպով. ստիպաբ. չտապաբ. նոյն հետայն. ի կարձոյ. հարև. անցի. ըստ-վ. Ռնչ Ռնչ, հնչէն, հաբչնէն. * Կամ յերկար ... կամ փոյթ: Փոյթ առ իս առաքեցէք: Առ Թրվնինն ձգեալ անիծից՝ եզև ցամաք փոյթ ի հիւթից. Խոբ. ա. 31: Մագ. ի: Շ. Խոսա: * Ընդ փոյթ ընթացաբ առ նաթանայէլ. Ոսկ. յհ. ա. 19:
ԸՆԴ ՓՈՅԹ.	
ՓՈՅԹ ՓՈՅԹ.	
ՓՈՅԹ Ի ՓՈՒԹՓՈՅԹ.	

Տես և ՎԱՂ ԸՆԴ ՓՈՅԹ: * Նոյն հետայն փոյթ ընդ փոյթ ազդ առնէ: Փոյթ ընդ փոյթ նաբսեցայնէ: Ո չ փոյթ ընդ փոյթ լեալ անց ծագումն. Խոբ. Բ. 68: ձ. 45. 67: * Փոյթ ընդ փոյթ ձեռնամուխ եղեն աւերելոյ: Զի մի փոյթ ընդ փոյթ ի նմանէ ի բաց դարձցուք: Փոյթ ընդ փոյթ զգացումն եղև գրանն արքունի: Փոյթ ընդ փոյթ ածել զառաքեաբ. Աբծր. Բ. 1: Խոբ: Ո—ա: Ճ. ՌԸ: * Ի կատոյ ընթացից օրինացն՝ եկն հնաբ փոյթ ընդ փոյթ արեգակն ոյգաբուլեթ. Ընան. Ի յհ. Ա: * Փոյթ փոյթ բերէ զնա ընդ իւրեան. Շիբ: * Փոյթ ի փուլթոյ Ճեպեալ երթայր վազվաղակի. Եփբ. ՌՃ: Իսկ յաւէն կրպա. ոբ. * Քանզի առաւո եմ որ շնորհեմ, միայն ըզկաքն ի փոյթ ինդրեմ յոլիս, փուլթով. կամ առ ի փոյթ ջանից:

ՓՈՅԹԱՒՈՅՆ. ած. Տ. ՓՈՒԹԱՒՈՅՆ. * Մի ոք փոյթագոյնս Ճեռնասցի: Փոյթագոյնս յառաջիկայն ի բարիս լինել. Ընան. Եիեզ: Գե. եռ:

ՓՈՅԹԱՐԱՒՈՒԹ. ած. Փոյթ և արագ. փուլթկաս. * Զամենայն ինչ իրաս ունելով չինքեան՝ փոյթարագ է. Փիւ. Լին. Բ. 226:

ՓՈՅՓԵՒԱՆԴԻ, ս. Փոյլի յեռանիգն, յերմեռանիգն. *Փոյլեռանիգն յօժարութեաբ անդրդուելի պահեցողն. Կանոն:

ՓՈՅԹԸՆԹԱՑ. ա. ած. Փոյլի յընթացս, և փոյլի ընթացիք. արագընթաց. * Փոյլընթաց արագ սլացմամբ բերի: Ձեռիւբ փոյլընթաց ի գետիզման. Գծ:

ՓՈՅԹՈՒԹԻՒՆ, Տ. ՓՈՒԹՈՒԹԻՒՆ՝. *Ուռապի գրացն անապատ առաքինորդ աստղն, զՅանապարհագնացութեաբ նոցա ունելով ըզփողմութեաբ. Ածաբոպ:

ՓՈՂԱՀՈՂ, ա. Ուր հողն իցէ որպէս փոշի անպիտան. *Երկիրս Թանձրահողոյ քաղցահակ քաղցածառ է. իսկ ցանն և ցիրն և փոշահողն ցամաքք և անպտուղ. Փիլ. Լին. Ք. 81:

ՓՈՂԱՆՈՒՐ, գ. Ջուր փոշելից. ֆալաքա ջուր. *Կերակուր միանգամ է ընդ երեկս աւուրն, բանկար, և փոշոջուր. և հաց ոչ ուրեք երևի. Պիտա. Տես և ՓՈՂՏՈՒՐ:

ՓՈՂԵԶԳԱԾ. ած. Փոշով զգածեալ՝ պատեալ. փոշելից. ֆալաբ, խոզաբ. * Փոխանակ սիրուժելի հոտոյն փոշեզգածք լինիցիք. Աբաբ. Կրպ. յն. բայիս, փոշուոիլ. χονιορτούμαι, pulvĕresco. * Ջօրոյսաս մէգ փոշեզգած ի վերայ նոցա. Ղևնդ:

ՓՈՂԵԼԻՑ. ած. Փոշով լցեալ. փոշեզգած. * Ջփոշելից մոխրեաղն առաւել պատուէին. Նիւ. Եղիշ:

ՓՈՂԵՀՈՂ, ա. գ. Որ խառն է ի փոշոյ և ի հողոյ. * Ժողովեալ փոշեհող՝ արկեալ ի քարայ, աւելորդն հալմամբ հրոյն եվանի. Վանակ. յոբ:.

ՓՈՂԵՏԵՍԱԿ, ի, ացի. ա. Կոնւորտώδης. Pulverulentus, ĕa. գրի և ՓՈՂԵՏԵՍՈՒԿ, և ՓՈՂՀԱՍՏԵՍՈՒԿ. Որ ունի զտեսիլ փոշոյ. Նման փոշոյ, մանր, Թեթեւ՝ իրօք կամ նմանութեաբ. * (Մերկութիւն է) ոչ զքաւանդակն հաւաքել ծառիկս, այլ զմանրագոյնան և ըզփողմեռեսական ի կրկնութեաս ոտիցն ընդոստնելով: Զօրէն մեղուի ի բոլորն վարդից և ի ծաղկանց զփոշեռեսական և զանուշահոտն ի մի վայր հաւաքել: Զփոշեռեսական զօրէն գործասէր մեղուի ամբարեաց: Յոմզրոմելի է մեղուաց զփոշեռեսական՝ ծաղկի ժողովել. Աա որս. Ք: Մագ. ա. Ի. ծԷ: * Ի յերկունսն է փըրփըրուկ, Լրբեւին լինի փոշեռեսակ. Նա գիշանայ որպէս բամբակ, երկրի սերմանց է օժանդակ (ձիւնն). Շ. առաք: * Զոր օրինակ զփոշի՝ որ ոչ է միաց ցեալ ի ծիրանաւոլ գիւրաս ոք Թօմափիչ: Ի բաց Թօմափեցեր զփոշեռեսակ կարկամութեն յոգւոց ձերոց: Սակաւ ինչ փոշեռեսակ յանդգնածոց դիպուած: Փոշեռեսական յարդ՝ ի հողմոյ հոսի. Սարգ. ա. պ. Երզն. Ֆսի. Ե լսս: * Փոշեռեսակ մեղք,,. այս ինքն ներելի. Մխ. ապոբ: * Խառնուածք և ոճաոք զանազանք փոշեռեսակ բնութեան. Ածաե. Էին:

ՓՈՂԵՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոշեռեսակն գոլ. ինչ մի նման փոշւոյ. Չսաման գազ. * Ստորիկեալ ընդ լուսանցան մանրամաղ փոշեռեսակութեաբ. Մագ. լ:

ՓՈՂԷՋՈՒՐ, ջոյ. փ. որ և ՓՈՂՏՋՈՒՐ. Ջուր խառն ընդ փոշոյ. և փոշի կամ փշրուք արմատից զանգեալ ջրով. * Փոշէջուր արաս գարեջուրս, և ոսւր (Հաւուց). Վարք:

ՓՈՂԻ, չ-ոյ, չ-եայ. գ. Կոնւորտός, χονία. Pulvis, cinis, arena. χόος, χοῦς, (ըստ Հզ.) terra. χοῦς, lanugo. Հող փշրեալ մանրատեղ. փշրանք հողոյ ցնգելի իբրև ըզմսխիր. մզել. ասէ. Ջոզ Բօէրգ. * Եղէջք փոշի ընդ ամենայն երկիրգ եգիպտացւոց: Եղև մանր իբրև զփոշի, և ընկենցի զփոշին ի վտանն: Իբրև զփոշի՝ զոր տարասցէ մրրիկ: Կոխան առնել զքաղաքս, և գնեալ զնոսա ի փոշի: Եղեցի իբրև զփոշի անուոյ մեծոմեծի ամպարշտաց: Հողմ երիվար նորա, և ամպք փոշի ոտից նորա: Զմուտս և կնդրուկ յամենայն փոշեաց իւղեփեցաց: Իբրև զփոշի մանր. և այլն: *Փոշի մանրամաղ: Փոշոյ ըստ օրինակի ծխոյ յատպս ծառացիցոյ. Վ Էջ՛ր. Ք: Աեյ. Բաբէր: *Հող կոչի փոշին՝ որ յառնէ, և երկիր՝ որ զպտուղ բերէ: Որպէս Հան. դերձ և աչք ի փոշւոյ ելասին, դնյնպէս և ոգիք ի մեզայց. Սէբէր. Ք: *Յաչսոյ մերաց զսխտից փոշին՝ մաքրեաւ զներքինն և զարտաքին. Յ= ուրէ: *Փոշի Լաղացացն. որպէս յն. գիւրոս. Γυρός, Scrobs. Գաշխան:

ՓՈՂԻԱԶԵՒ. ած. Որ է ի ձև փոշւոյ. փոշեառեսակ. *Ըստ դաղափարումեն մանրամասին հիւղէի ընդ օգս ցնդեալ փոշիաձևն տարածմամբ. Ածան. Եփէ:

ՓՈՂԻԱՏԵՍԱԿ. Տ. ՓՈՂԵՏԵՍԱԿ:

ՓՈՂԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բառ ռամկ. որպէս ֆիւզանութիւն. այն է Զգլխուն. տարբ. Չանք. *Թոյլ և կնատ փոշիմանութեաբ. Սիս. ապոբ:

ՓՈՂԻՆ. գ. Որպէս փուրսիչ. Քննութեաբ առեւնական. փորձ հանդիսական. և որպէս Չ֊քմեղուէ, արդարադատութեաբ. նպատս. *Փոշինն ամբաստանութեաբ նորա յաշխարհս կապել զնա, և առաքել տայ ի ձեռս բանտպետի, ի մոի եգեալ եթէ գուցէ փոշինն ինչ բարւոյ ի բուղտէ սակս այնորիկ նմա գայցի. Յհ. Ի:

ՓՈՂԿԱՑԵԱԼ. Իբրև զփոշի եղեալ, մարտեալ. Թերացեալ որպէս ապաստան և ծերութ. *Եւ ծիծաղանոց ձագք զփոշկացեալ կերպասուրն՝ յետս գարձեալ՝ ի բաց ընկենուն. Փիւ. Լիս:

ՓՈՂՈՑ. ա. Նոյն և ռամկ. իբր փոշելից. * Ջխառնամոլ փոշոտն. Ճ. Գ. որ ի կուլ. ծՓ. ուղիղ ևս գրի, * Ջխառնամոլ կուշտ,,:

ՓՈՂՈՏԻՄ, ե-ցայ. յ. Կονίζομαι. In pulvere versor, foedor. Փոշելից՝ փոշեզգած լինել. *Յորժամ տեսանիցէք ի գերուձեն՝ փոխանակ զարդուցն պաճուճանացն՝ փոշոտեալ երիվարսեալ վերիս. Ոսկ. Ես: * Ի ներքոյ ժանկակեր փոշոտեալ հարեալ մանչին: Փոշոտեցան և ծխոտեցան սահակք. Ագաե: Եվէս. Ը: * Տեսանելով փոշոտեալս և հոգ ի գլուխ եղեալս: Որ աշխատին և փոշոտին, պիտոյ է նոցա լուացուին. Սարգ. ա. յհ. Ե: Մխ. ապոբ: * Սկիզն էր ազաեղեալ, և փոշոտեալ կոաւոլ ծածկեալ. Մխ. ասոբ:

ՓՈՂՏ, ի. գ. Պարկ ձուոց կամ սրուձ. որպէս փամփուշտ փոքր, կամ մանն փամփրեաւ. Scrotum. իտ. Borsa. ամորչեաց ֆոռչը. ֆեսէբ, գասբգ. * Փոշոտակ է անկումն ազեաց ի փոշոն՝ որ զկոկովանս պատեւ. Լյ. Նիս:

ՓՈՂՏԱՆԿ, ի. ած. գ. Որպէս փոշոտանկումեի. ազեմափումեի. փեպպէս. * Փոշոտանկ է անկումն ազեաց ի փոշոն. Լյ. Նիս:

կամ ա. Ընծոյն զնոյն տեսութեաբ. ազէ֊ը ևոր էլոթ. փեպպէ: Ռուիֆոբ: Ե Հ:

ՓՈՂՏԱՆԿԱՒՈՐ, ի. ած. Նոյն ընդ փոշոտանկ. ա. *Նոքա ի վերայ օծանեալ ըզփոշոտանկաւորս, և ապա կապել. Բիբլէր. իբր κηλήτης, herniosus.

ՓՈՍ. ոյ, ոց, կամ ի, ից. գ. որ և լս. Քօսա. Διώρυξ. Fossa. Փորուած հողոյ. գաւբ. խորխորատ. և խրամ. Ջոանցք. լսուղ, լսոգսոբ, Խէնոէյ. * Ի փոսոյ գեւսոյն: Փոս փորևոցէ. Ես. իէ. 12: Եղէյ. Իէ. 8: * Փոս հատանել քաղաքին: Փոս հատանել, և ի միում տեղւոջ Թաղել զամենեսեան. Պմ. ագէս: Աոդ. Ք. 42: * Բաժանել զսկսարս սահմանագրութեաբ՝ փոս գործելով: Պէղեալ երկու հոգս... յրուեալք սա ևղերբ փոսոյն... Թաղեցին ի նոյն հոգս. Խոբ. 74: Ք. 32: * Ի խորագոյ վիհս փոսոց, և ի ծոյծոյս բլոյոց: Անուն եդեալ գրուանս փոսից: Ոչ ծէրպէք ծակաց, և ոչ փոսպալք փոսից: Յհ. Ի: Սէաե: Նոբ. Ի: * Բրեցին աեղն մի փոս. Ճ. Ա:

ՓՈՍԱՀԵՐՁ. ա. Հերձեալ բացեալ իբրև զփոս. * Փոսահերձ փողոցագնև Ճանապարհ յօրինեալ (ի կարմիր ծովուն). Ճճ:

ՓՈՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. }
ՓՈՍԱՓՈՐԵՄ. Ն. } փոս փորել՝ բրել. փոսս գործել, և
ՓՈՍԵՄ, եցի. } Բաժակել. Էոպբ. Նէլ. էոս Բանալ. * Վինս փոսացուցեալ՝ սահմանս հաստատելին, և սեղոյն անուն եդեալ՝ դրանանց փոսից. Ածաե: * Չսասանել զաեղորդ չսուսանելոյն, փոսափորել. Ջորբ ոռոգանել. Վրդն. Ծն: * Փոսել փորել զաեղնան հանգսան սիցն... և զայն սեղնս փոսեբս երանելւոյն: Վախճանեցեալ վին՝ անմոռաբ ձեռաբ սկսաներ փոսել. Ընաե: Պիս: *Գնհոյն ոսկրն փոսեալ. Մաիկ:

ՓՈՍՈՒՈՒԱՅ. ի, իյ. գ. Բառ յն. Φοῦσσα. այսինքն Լուսատուն (ի փῶς, և ὁύρα.) ոս և Λαμπυρίς. փայլող. Cicindela. Ես. Lucciola. Ճանճիկ, որ ի Թռչելն ընդ երկս և ի գիշերի լոյս շողոցացանէ ի տուսնէ. կայ և Թրմեռը նորա փոքրիկ՝ աղօտագոյն լուսով. Ածաոիկ. աՒեչ պեօճեյի. * Ի ձմեռի մի, որ անուանի փոսուձայ, և ունի լուսաւորութեաբ ի՝ տուան. Շիբ:

ՓՈՍՏ. գ. Ձափ ինչ իբր տասներորդ մասն սափորոյ. * Փութաս մի, որ լինի ի սափորէն. որ է փոսս մի՝ ի տասնէն մինն. Ել. Եղէ:

ՓՈՐ, ոյ կամ ի. գ. Գաստήρ. Venter, uterus. ἔγκατον, τα, intestinum viscera. τὰ ἐντός, interiora. Միջավայր մարմնոյ կենդանեաց ի լանջսց և ի վայր՝ ընդունարան փորոտեաց. որովհետև. արգանդ. և ընդերք, ախոնգանք, սիրտ. գաղն, պէրն, բահմ, ըէխմ. *Փորն նորա լի է ճարպով: Դառնութեաբ խիթք ի փորն անկանէին: Չերաս ամենայն փոր նորա: Դարձաս չունչ մանկանն ի փոր նորա: Էր յոլեան ի փոր կիսին: Ջեռաս սիրա իմ ի փորի իմում: Հոգի ուղիղ նորոգեա ի փորի իմում. և այլն: *Ջանուս չունեին նոցա ի ժանտահոտութեաբն ի փորի մերում գարձուցանելոյ: Ջովացուցիչ է, զասպա ի փորոյն փայտատ. Եվէնէ: *Ծխատ չունչ կծուսեաբ ինչ ի փորէ ի վեր բերբիցե ի փորէ անտի պարզել զնաչեն. Ոսկ. յէ. ա. 1: Սեբէր. ծ: * Խարշէցաս փոր իմ ի լուղոյ զսխտակցութեաբն ասէ (յոմբ). զի զնոյնն ի սեր և ի գուեթ փոր իւր չարժէ, և զնծ առ ի մեր խնայուսին՝ ախտակցուսի. Վանակ. յոբ:

Ն,մանութեաբ՝ Ո՛ր և է ընդունարան, և միջուկ իրոց. * Ի փոր նաւին: Ջփոր սեխին. Ճ. Ջ. Վրդն. ոչ: *Ամենայն աման՝ որչափ տանի փոր նորա, այնչափ առցէ ջուր յանրջսպատ գետոյ. Սէլ. ասմոբ:

Նբ կողջ, կողջին. *Եբ զայլ գերութեաբնս կողմանց կողմանց, փորի փորի, զաչխարհն աչխարհի ածին ժողովեցին. Բ-ոչ. Ք. 55:

ՓՈՐ. ա. գ. Փորած. գատարկեալ. և փորուած. *Ցողովն վարսակայ ամենևին փուր և անամեջ է. վ Էնոբ: Ք: *Մինչ ընդ միմեանս մնծեալ իցեն քարինք չինուածոյն, և չկայցէ ինչ փոր, անքակ մնան ի միմեանց: Ուր հասատատուն է հինն, և չնք ինչ փորիւ. Ոսկ. Եէես: Ե ա. փխ:

ՓՈՐ. գ. Որպէս Բուս. *Որ չինեին զժա-

զովութիւն՝ որմէ նմանութիւն, և փորիւ ծեծ
փէին, որպէս ասէ եզեկիէլ. Սարք. ա. պ. ։

ՓՈՐ. ց. Κύκνος. Cygnus, olor. Պր.
այն է կարապ թռչունն. * Զարագիլ և ըզ-
փոր. Օր. ծ։ 16։ * Կիկնոս, այսինքն փոր,
կամ ձկնաքաղ. Վեցօր. ը։ * Ջերմամարգ,
կամ ղփոր։ Կա և փորն կարի խոկ գեղեցիկ
է։ Եւ փորն իսկ քաջձաձն թռչունն է.
Ոի. ՛ս. ա. 22. Ե ֆէնդ. ը։ * Ջրասուզ
զակ. . . յաղթամարմինք հաւքն, փորն, և
Թանձրն, և սագն. Փարպ։ * Ուսումն և փորոյ
ազդակցութիւն երգոյ. Ան- որս. ը։ * Ոչ ոք
արգիոք սեւանիցէ զփորն, կամ զձիւն, հարց-
ցեալ՝ եթէ սպիտակք են այսոքիկ. Կ՝երզ.
գանչ։

ՓՈՐ. ց. Σκορπίος, σκορπίδιον. Scorpius, nepa. Զուկն փշոտ՝ հարկանօղ, կամ
Թռչնաձափ, կորիճ ծովային ասացեալ.
ակերդիք։ Բժշկ։

ՓՈՐԱԴՈՐԾԵԼ. ն. Որպէս փորել. քան-
դակել. կամ՝ մեծափոր կազմել. * Կազմին
երիվարս փայտակ՝ փորագործեալ, և մաս-
ծանեն ի նէրքս արս պատերազմոյս. Կոչ.
նանք։

ՓՈՐԱԳՐԵՄ, եցի. ն. Ἐυχαράσσω. Inscribo. փորելով գրել. գրոչվել. քանդա-
կաւ. արձանագրել. * Իրրու տան են, բաշ-
խեաց յերկուս հնդեակս. զոլս յերկուս
սլաձանս (քարեղէն տախտակաց) փորա-
գրեաց։ Կասկլով ի լերինն՝ ոչ փորագրէր
տախտակս քարեղէնս, և տայր նոցա՝ որպէս
երկնից մովսէսի ի լերինն սինայ. Փիլ. ծ.
բան։ Սարք. ը. յհ։ * Յարձանս փորագրել։
Արձան փորագրեալ։ Որ փորագրի ի տախ-
տակին, անչնջելի գոյն. Խոր. գ. 68։ Կոր-
ղէ։ Մ-վէ։ * Արձան կանդնեալ, որ է վեմ
փորագրեալ, կայ հաստատուն, և գրոշմ
քարտէղ գիտի ինչ ուղղութիւն. գ.է. է։

ՓՈՐԱԾ, ի, կամ այ. գ. Տեղի փոքուլ.
փոյուած. փոս. խորք. խորշ. * Յոգացանել
զմեծ ծոց փորածի. Նորս։ Ոչ ի վերուստ
անձրեւածին, այլ ի տորին ընդ փորածին.
Վեցօր. ը։ Շ. էդէս։ * Ի ջեալ ի խորս երկրի
(ի խոր վիրապն), և ի խորս էրեան փոռա-
ծոյն բղխելոյդ ալբիւր յորդախաղաց ոռ-
խիւք. Լ-սփ. իէ։

ՓՈՐԱԾՈՑ, ի, ից. ա. Փորեալ. փորե-
լով գործեալ. վիմափոր. կռածոյ. * Չի են
եկն ջեղքը փորածոյ ի սպիտակ քարի. Ա
սդ. գ. 17։

ՓՈՐԱՀԱՆ. ա. Ի փորոյ հանեալ. մանդր
յօրվոյսն կայսեր, որ սուի հերձմամբ որա-
վայնի մօրն ի դուբս հանեալ. զի կեսար,
Caesar, իբր Caesus, նշանակէ հատեալ.
* Կեսար ոչ ըստ բնութեան ծնեալ ի մօրէն
իւրմէ. . . անուանեցին լատինացի լեզուաս
ձհեսար, որ Թարգմանի փորահան։ Օգոս.
առս՝ երկրորդ ինքնակալ զինի յուլիոսի, զոր
ասեն փորահան, որ և կայսր կոչեցաս. Ո-
կիէր։ Վրդն. պսմ։

ՓՈՐԱՆԿԱԾ. ՛ս. Ὑφαντός. Contextus, inconsutus. (որուսմ հակադրի փոր ի բաց.)
Ասի զհանդերձէ, որ է անկուածոյ, և ի վե-
րայ փորոյն առանց ձեղքուածոյ. վերուստ
ի վայր հիւսեալ. որպիսի էր անկոր պատ-
մուճանն Յիի. Ֆակուր հնուած հագուսք.
* Եւ զպատմուճանդն պատուած, որ ի վե-
րուստն փորանկած. Շ. էդէս։ Ե գնդ։ * Իսկ
զպատմուճանն՝ քանզի էր առանց կարանի՝
ի վերուստ փորանկեալ ամենևին. Յհ. ծժ.
24։ * Ըզպատմուճանդն փորանկեալ առ ի
վերուստ հնգեալ զգեցար. Գնդ։

ՓՈՐԱՆՑ, ի. գ. Լուծանելի որովայնի.
Հորնաբուխ։ Իհալ. Սերկևիլ շարաք օգտակ

վէրաբերութիւն, և փորանցի։ Խնձորի չարաք
օգտակ փորանցի, և վերաբերութիւն. Բժշկ։

ՓՈՐԱՑԱՒ, ի, ից. գ. ՝ Ցաւ փորոյ կամ
ՓՈՐԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆ. ՝ որովայնի և ա-
ղեաց. * Ցաւք անասնոց. . . փորացաւ յա-
րևնէ. . . Եւ խիստ փորացաւ։ Ոչ ջանալ ա-
չխ, և փորացաւից, և քոլոր ախտից. Տ-
մար։ Գնդ։ * Ախտաբաժամ, և փորացա-
ւութիւն. Շիր։ * Վասն այն ջերմանն՝ որ զկնի
փորացաւութիւնն (լուծմանէ որովայնի՝) լի-
նի. Ախ. բժշ։ * Փորացաւութիւն շատ քաշէ.
Ախտբ։

ՓՈՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Բայանսոյգ. որ պարտի գրել, կորացուցանել.
և կամ՝ ի՝ որպէս ի փորն կոյս խոնարհել և
թեքել զանձն. * Գնեաց կաուս տասեակս.
եգեալ՝ ի՝ նէրքոյ իւր՝ նստաս՝ ի վերայ նորս.
և ոմն մի կամէր գողանալ զտաւրն, և տպա-
սեր յետուստ. և ծերոյն խնացեալ փորա-
ցոյց զինքն, որպէս թէ՝ ի կողէն առն՝ որում
տայր զգրաւն, և առեալ դողն գնաց. Վրդ
հց. յ. հին. (Ի նորս և ի տպ. Կորացաս։)

ՓՈՐԱՓՈՂՈՑ. ա. Փորածոյ փողոցիւք.
* Եւ տայս զաշտարակին, հինն լայնամիջոց,
սերտաչէն, աշտիճանաձև ելանելիւք, փո-
լոտիզոց, լուսանցոյց պատուհանօք. Վրդն.
ծն։ * Դնելով ի պատուհանն (աշտարա-
կին) ականս լուսատուս՝ յակինթս և զմ-
րուխտս, զի դիշէր մի լոյսն ի փորափողոցս
նորա և ի տաճարս և ի սենեակս՝ զոր շի-
նէին ի մէջ նորա. Պ-մ. վ։

ՓՈՐԵՄ, եցի. ն. Ὀρύσσω, ἀνορύσσω, διορύσσω, ττω. Fodio, perfodio, effodio. λατομεω, ἐκλατομέω, lapides excido, incido. Որպէս թէ փոր բանալ. փոս հատա-
նել. խորս ինչ առնել. բրել. բանալ. ծա-
կել. պեղալս օրինակաւ. և կռել կոփել
զքարինս. գաչմգ, փէչէգ. օյմգ, ալմգ, փէս
ՏԷ. * Ես փորեցի զքնհորդ զայդ. ի չերմի
անդ՝ զոր փորեցի ես ինձ։ Փորեցին շուրջ
զդևատով ջուր ըմպելոյ։ Ցից լինիցի, փորես-
ցես նովաս. Գուբն՝ զոր փորեաց և պեղեաց
Փորեցին առ ալիւ իմ խորխորատս։ Այր ան-
զգամ փորել անձին իւրում չորիս։ Փորեաց
նմա գերեզման։ Գուբ հնձոն փորեցի ի
նմա։ Ի գուբ հորոյն՝ յորմէ փորեցարուք
(յն. զոր փորեցիք)։ Փորեցի (զծակ վիմին).
և առի ղսփածանելին։ Փորեն իբրև զգանձս։
Փորեցի զորմն ձեռամբ խոսվ։ Եդ ի նոր գե-
րեզմանի, զոր փորեաց ի վիմի. կամ զոր եր
փորեալ ի վիմէ. և այլն։ * Ջխորխորատն՝ զոր
փորեցին, անձամբ լցին. Մէնն. վ։ * Փորե-
ցին զձեռս իմ և զոտս իմ. Եփր. * այլաբէպ։
* Կոտրեաց մրճաք փորեալ զհիմունս Գողք
պատեալ զանկիւնդ տանդ փորէն։ Փոսել
փորիլ զտեղիսն հանգստի աքեղ։ Փորող պո-
ղատային. Խոր. գ. 28։ Մ-նդ. գ։ Ագաթ.
Ագթր. գ. 2։

ՓՈՐՆԼ ՋՈՋՈՒ. Տ. ԲՐԵԼ. ալբ էորէլ՝ հա-
նել։ * Փորեցին զաչս հասանայ։ Ագրք փորե-
լորվք երեսայր ի բաբելոն. Ագթր. ի. 2։ Նե-
եղէն։

ՓՈՐԻՒՑԱՑ, կամ ՓՈՐ Ի ՒՑԱՑ. ա. Որ չէ
փորանկեալ, այլ բացեալ կամ ձեղքեալ է.
ուսան շուրջանն յունաց ասի փորանկեալ,
և մերն ըստ հռովմայեցւոց՝ փորիբաց. * Փոր-
իբաց շուրջառուին։ Մ-ալք։ * Կերպասեայ կաուն,
որ է փոր ի բաց նափորան. Մխ. ագաթ։
* Փորիբաց շուրջառուին։ Զգեցեալ նափորա
փորիբաց. Մ-ալք. ջահ։

ՓՈՐԻՉ, լչի, չաւ կամ չուվ. գ. Ռա-
մկականն բառիս Բրիչ, որ է գործի բրելոյ
կամ փորելոյ գերկիր. գ-ալմ. * Եւ Թէ
փորչով չինն զգեաւին ի լնուան, յաւ է՝
քան լծովքն։ Բայց Թէ վան գեանի չատու-

Թիեն չկարէ զօրիւ փորիչն, նա ապա լծօքն
վարեսցէ. Վ-սփ. ծ։ * Բնր լինձ փորիչ և
Թի. . . առ փայտատ և Թի, և փուխասցուք
երթալ. Վրդ հց. յ։

ՓՈՐՁ, ոյ, կամ ի. գ. (լծ. և յն. և
լտ.) Πεῖρα. Experimentum, δοκίμιον, δοκι-
μή, probatio, exploratio, experientia.
տես և ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. πειρασμός, tentatio.
փորձելն կամ փորձիլն. Հանգէս. քննուի.
ընտրութիւն. ցուցակութիւն. տեղեկութիւն.
Ե՛ էքՀ-պէ, Ե-սէկՀ,Ե՛ էկ՝ն, Ե-սգաթ. * Փորձ մա-
հու։ Փորձ բարկութեն՝ փորձ արծաթոյ և
ոսկւոյ՝ ի բովս։ Տաց գնոսս քեզ ի փորձ։
Միւսանգամ փորձ փորձէր։ Այր անօրէն
վարձ փորձ առնէ բարեկամից. Փորձ տես
զանփորձ արծաթոյ. Եթէ զփորձ ինչ խըն-
դրէք զբո՞ւն։ Զփորձ նորա դիտէքս գուբ. Ե՛ն։
* Ընտիր քննութեն և փորձի. Փէս. * Ի փորձոյ ուսանել. ի փորձոյ գիտել. ի
փորձոյ ծանուցաս. Ոի։ Կալ։ Սարք. Մխ.
ասակ։ * Հաւատարմացուցանել փորձիս ի-
րացն. Նխ. ծշ։ * Ուսեալ նոցա ի փորձէն...
ի փորձէն ուսոյնք։ Ագարից ճանաչել. ի փոր
ձէն. Նխ. եէ։ * Որպէս և փորձ իսկ իրացն
յայտ առնէ։ Ցառաչագունդ գիտելով զփորձ
առն։ Զփորձ պատմութեանդ զամենայն ի
գրոց սբց ցուցից. Եփ։ * Խոր. գ. 55։ Կալ
ը։ * Ոչք գիտեն զփորձ սերմանց. Վեցօր. է։
* Գիտես զու զփորձ կնոջ, և սովորեաւ ի-
ցես. ոչ պիտեմ զայդ գործ. Վրդ հց. ը։
* Խոտ զակ լինել, և փորձին կալ և մնալ հրա-
մայէ. Ոի։ ՛ս. է. 7։ * Ետ նոցա փորձ զիբ-
ատութեն սիրոյն հեթանոսաց. Եփր. հառաք։

ՓՈՐՁ. որպէս փորձութիւն. և փորձանք.
արկածք. * Մի սար ըզքեզ ի փորձ չորի։
Դարձեալ յետ փորձըն կատարման։ Մինչ
ի իս տիւս պահեալ սպա եմուտ ի փորձ. Շ.
խոսփ. Ե ՛նք։ * Բոյց ի չյաձ սպատահանել,
և գտնութեր զփորձըն տարեալ. Վահ. ոփ։

ՉՓՈՐՁ ԱՈՒՈՒԻ. Πεῖραν λαμβάνω, πειράω. Experior. Փորձել անձամբ. յանձին
կրել. առնուլ զձաշակ. փորձիւ գիտել. * Ջո-
րոյ զփորձ առեալ եգիպտացոցն՝ ընկղմեցան։
Ջոտնջալանաց և զդանիդ զփորձ առնիցես։
Ջոտնջալանաց և զդանիդ զփորձ առնիցես։
կըն՝ որոյ ոչ էցէ ոսին իւրոյ առեալ զփորձ
գնալոյ ի վերայ երկրի. և այլն։ * Տիրապես
ասի ձանաչել. յորժամ զփորձ ոք զիրացն
առնուցու։ Ջփորձ առնոյր զօրութեն։ Ըզ-
փորձ առեալ չարեացն։ Կորովեցան պարոյ
զփորձ առեալ զաստուածութեն ակամբն. Շ. ա.
յհ։ Կալ. է։ Խոր. է. 79։ * Թեպէտև զփորձ
հաս առնէին զմերոյ բնութեն, սակայն ա-
ռանդ մեզուց. Սարք. ա. գ։ Իսկ Եփր. է. 18.
* Որով ինքն չարչարեցաս՝ զփորձ առեալ յո-
ն. փորձեցեալ։ * Որ զայլոյ առն փորձ ա-
ռեալ է։ Որ զայլոյ արանց զփորձ առեալ
է յո. այն է՝ գիտեալ զայր. կամ ամուսնանալ.
Փիլ. ԽԿ։

Ի ՓՈՐՁ ԱՈՒՈՒԻ. ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՓՈՐՁ.
Փորձել. * Ջարաչար տանջանաւք ի փորձ ա-
ռեալ՝ ոչ կարէին խոսացուցանել զպաշտօն։
Ըսի և իբր ոսկ. նովին ոճով. Փորձ առնուլ.
* Ագռաւս մի պանիր ունէր ի բերանն. իսկ ա-
ղուէս փորձ առնոյր՝ ի նմանէ հանել զպա-
նիրն. Ոսկիփոր։

Ի ՓՈՐՁ ՍԻՊՑԱՆԵԼ. Տանջել. չարչարել.
Βασανίζω. Crucio. * Ի փորձ արկեցէ զնա խրա-
տու իւրով. Սէր. ։ 29։

ԸՆԴ ՓՈՐՁ ԱՆՑԱՆԵԼ. Ի ՓՈՐՁ ՄՏԱՆԵԼ
կամ գԱԼ. իբր փորձիլ, և փորձել անձամբ.
* Ընդ փորձ անցեալ՝ սարծանս սաացաս։ Ընդ
փորձ անցանել այնմ տանջանաց. ՃՃ։ Ոի։
յհ. ։ 24։ * Ի փորձ մտանէ չնորհացդ։ Պա-
հօք ի լերին ի փորձ մտեր չարին. Կալ. ։
Գնդ։ * Ի մահու փորձ գայ. Պրպ. յ։

ՓՈՐՁ. ա. Πεπειρασμένος. Tentatus. Δοκιμαζόμενος, δόκιμος. Probatus, probus. ἔμπειρος, πειραθεῖς, expertus, peritus. Փորձեալ, անկեալ ընդ փորձ. ընտիր գտեալ՝ ի փորձս ելեալ. փորձիւ ուսեալ. աւելորդակ. հմուտ և լաւ. ընտիր. ՚ի՛ի՛, ի՛ն, ի՛ւ ի՛ւ, ա՛լ, ե՛յ. *Փորձ է ասմիւ ըստ նմանութեան առանց մեղայ. ԵՓր. Ք. 15։*Ցաւ ոսկերացս և ՚ի փորձից։ Այսու փորձ գոյանայ (այսինքն նեղութիւն) ընտրեալքն ամենայն։ Եկեսցէ՛ ՚ի մէջ փորձն այզոյս ... Որ ոչ է փորձ պատերազմի։ Էին և ասծայնոց գրոց փորձք և հմուտք։ Փորձ գտեալ։ Ամենայնիւ փորձք գտեալք։ Որում ամենեքին փորձ էք, որոյ ՃշմարտութԼեն փորձ էք գուք։ Լսեալ բարւոյ և փորձ վարդապետին՝ հօրն ամենայ. Փիւս Պրպ՛։ Իփն։ Սրփ։ Սրի։ Իւս. մրի։ Վ.րփ հց. Ք։*Պարտ է մեզ լինել փորձս, եթէ զինչ են կամքն ասյ. Վ.րփ հց. ա։ *Ա՛րկ դու զայդ ՚ի բովս, և քննեա, թէ փորձ նցէ, ոյպէս և ես պտոյ փորձ վասն նոցա։ Պատեաց զնա ոսկեայ փորձով (կամ փորձեքով)։ Զօրուն փորձ յանդիմանէ զանգ ամս. Զ.փ. ծա. 39։ Ք. Ի.փ. Ջ. 18։ Իմ. ա. 3։ *Վ.էմ ընտիր, զոր ոմանք ՚ի Թարգմանչացն փորձ ասեն. Տծած։

ՓՈՐՁԱՓԱՐ. ՛ս. Իբր ՚ի փորձ. փորձեալ. *Զվէհ ոմն ալքայ՝ որ փորձապար, կոչեաց զորդիսն իւր հաւատար։ Կ.պ. ա։

ՓՈՐՁԱԳՈՅՆ. գ.ունի, յց. ա. Δοκιμότερος, δοκιμότατος. Probatior, probatissimus. ἐμπειρότερος, peritior. Առաւել փորձ և ընտիր. ընտրելագոյն. և Հմուտագոյն. տեղեկագոյն. *Բժշկուի ՚ի փորձագոյնէն մանաւանդ ՚ի վերայ ածել կարասկաչ։ Քահանայիւք և վարդապետօք փորձագունիւք. Բր. հց. Մխ. ղա։ *Փորձագոյնքն արուեսաւիւ գործէն։ Հալուն և ապրածուն գոյացութիւնն լաւագոյն և փորձագոյնն և հաճոյագոյնն ոսկի է. այսպէս և հոգւոյ փորձագոյն առաքինութիւնն խոհականութիւն եղև. Փիլ.բ.ես.ե. և այլք։ *Տանկէ զնորչուրդն և փորձագոյն ևս յարդարէ. Ո.ի. յն. Ք. 33։ *Նլ լաւագոյ և ընտիր զնուք, և փորձագոյն ընդգէմ թշնամեացն հոգացեալ ունել կազմուիթի. Պ.ա։

ՓՈՐՁԱՓՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Փորձ փորձելն. անձամբ առնուլն զփորձս. ընդ փորձ անցանելն. փորձ. (ըստ ձեռագրին՝ փորձառական գիտութիւն քան.) *Վասուակեցաւ իսկապէս, ինքն գիտէ՝ փորձագործութիւնքն վկայ եղանիլ վասն մեր մարդ. Թէոդոր. Տայ. ցոփ։

ՓՈՐՁԱՏԻՐԵԱԼ. եգ.եալ կամ անկեալ ընդ փորձ. փորձեալ. փորձ. *Ջհաւատ ՝ներ փորձագրեալ. Գ.ն։

ՓՈՐՁԱԿԱՆ, ի, ացս. ա. Ուր լինի փորձ կամ փորձուիթի, որպէս փորձոլ, փորձողականն. փորձանոսս որ. փորձիս հասասատեալ. *Բռով փորձական է։ Ան ՚ի պատարագիլըզ փորձական զոն զնահակ. Ճ. Ա։ Ագաւ։ *Որ ՚ի քուն են, ոչ տեսանեն զերս Ճշմարիտ, այլ փորձական երևմունս։ Հայցեսցես ՚ի փորձական կենցաղոյս ծովու զանկորուիւն. Բր. մրի։ Երբ. կոս։ *Նս և ասա ասացիկ փորձականաս. այսինքն փորձով առուգեալս. Ո.ի. յն. Ք. 33։

Իսկ իբրև ասի. է փորձ. փորձիս գիտակ. ուսեալ. հմուտ. *Աստղեալ են փորձականքըն։ Աստղին ոմանք ՚ի փորձականացն։ Ոչ է պարտ զառաջին իմաստնոյն և փորձականացն խրատուցս զանց առնել, կամ հակառակիլ. Վ.փ։

ՓՈՐՁԱՒԻՑ. ա. որ և ՓՈՐՁԱՆԱԿԻՑ. կ.ցորդ փորձոյ, կրից, և աշխատութեանց. *Ընորհօք ապրեալ եմք, բայց ընդ՝ նքն անձն իշխանս կամի, որ փորձակից լինին բարւոյն, զի նախանձիցին և գործիցեն զբարին. Ե.ագփ. ծՀ։*Փորձակից գու ես ... նայեաց տէր ՚ի փորձեալքս. Լ.Ի. պփՀ։

ՓՈՐՁԱՆ, ի, աս. Տ. ՓՈՐՁ, ֆ. և ՓՈՐՁԱՆԱ. *Ելիզէ մարթին փորձանաս ոչ փորձեմ զնա, ոչ կարեմ ՃանաչԼել զնա. Եփր. համաբ։

ՓՈՐՁԱՆԱԿԻՑ. Տ. ՓՈՐՁԱՎԻՑ. *Փորձեաց, զի փորձանակից լիցի. Լ.Ի. պփՀ։

ՓՈՐՁԱՆԱՒՈՐ, ի, ոց. ա. Πειραζόμενος. Tentatus. Փորձեալ այսինքն փորձեցեալ. որ կայ ՚ի փորձուն կամ ՚ի փորձանս. *Չի որով ինքն չարչարեցաւ՝ զիարդ առեալ, կարող է և փորձանաւորացն օգնական լինել. ԵՓր. Ք. 18։ *Իւրովք փորձուիթիքն փորձանաւորացս օգնական լինիցի. Սարփ. ա. պ. Ք։*Յուլ. ժամ փորձանաւորն զաղօթս արդարոյ և զկրթրատ օգնական առնուցու, յորժ զօրանայ։*Նա՝ որ տեսանէ զնոսա անխրատեալ, նիւթիք այսու փորձանաւորացն փառս. Լ.Ի. ծԼ։

ՓՈՐՁԱՆՔ, Նաց, Նք. ֆ. Πειρασμός. Tentatio. πεῖρα, experimentum. βάσανος, tormentum. որ և ՓՈՐՁԱՆ. փորձուիլ. փորձ. և որ լինչ լինի ՚ի փորձ բնութեան. արկածք. պատահարք. կիրք. նեզուիթի. չարչարանք. պատիժ. ՀԼաֆգաֆ, ֆերք՝ պէտ, գաշ. *Ընդ փորձանսն՝ որ ՚ի մարմնի իմում էին։ Երանեալ է այր՝ որ համբերիցէ փորձանաց։ Զոր ինչ արար ասր ընդ ամենայն եղելապատյինն՝ զփորձանս մեծամեծս. Գ.Ջ. Ք. 13։ Յի. ա. 12։ Օր. Ք. 19։ *Տասն փորձանս փորձեցաւ աբրահամ։ Փորձանք վարդապետ եղեն նմա. Եփր. ծ։ *Ոչ ծածկէր յաւուրսորգէն զնա տանայական փորձանսն։ Փրկեսջ ընդ՝ ՚ի փորձանաց, ՚ի խաւարի չջնջոց գիւաց։ Ի յորոյ փորձանացն է ծանանել։ Նոյն ՚ի սէրբուհական իսկ ՚ի փորձանացն համառել է, թէ չէ (սատանայ) կանխագէս. Ճ. Ա։ ՃՀ։ Եփիկ։ *Յուսով զօրացեալ կան յամենայն փորձանս։ Ցակամս փորձանաց հոգւոյ և մարմնոյ. ՑձՂ. Ք. ծՔ։*Համբերութիւնք փորձանաց ազքատութեդ տանկիսին։ Պատահար զանազանիւ կան կենացս փորձանքն ասէ. Մ.Ա.Ե. Ք։ Լ.Ի. ծգ։ *Ուսուսցեն զնա (զզաքարիա պատանեալ) փորձանքն զայն՝ որ ոչ կամեցաւ՝ թէ ուսուսցեն հաւատքն. Եփր. համաբ։*Մինչեւ փորձանս քեզ պատահեսցէ ՚ի քալպքն. ՑձՂ։ Վ.փ հց. յ։ *Ջյաւետենական հրոյն զփորձանսն զմանս ածցուք. Կ.Ի.մա։

ՓՈՐՁԱՊԵՏ. ի. ա. ֆ. որ և ՓՈՐՁԱՊԵՏ. Բուն փորձիչն սատանայ։*Որ էր օր երրորդ յետ զփորձապետն զգետնելոյ։ Օր հալասանեայն երրորդ էր յետ զփորձապետն յաղթահարելոյ. Եպիփ. ծՀ։ *Պահեաց տէրն, և զփորձապետն յաղթահարեաց։ Պահելն քոի և յաղթելն փորձապետին. Նանայ։ Կ.Ի.ը։ *Եկեալ հատաս փորձապետն առ քեզ։ Ի քոյ հալածեա զփորձապետն յանձնէ իմմէ. Մ.ա.ա։

ՓՈՐՁԱՍԷՐ. սիրի. ա. Որ սիրէ փորձել. այն է սատանայ։*Ա՛լ՚ի փրկել զՔէզ փաթթացքիւ ... յոլոփայլեից փորձասիրին։ Ցա.ա.ե։

ՓՈՐՁԱՏԵՍ ԱՒՆԵԼ. Փորձ առնել. փորձ փորձել. ֆոյն ընել, ֆորյել։*Փորձաս առեա առնէին զաուտարս իւրեանց յայնոսիկ՝ որք գեռևս ոգւոյնէ կային։ Ճ. Ե։

ՓՈՐՁԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. ի փորձ արկանել, իլն. փորձուիլ. *Քաղցեաւ ՚ի փորձ արկուիթի անապատին, սատուգապէս վնիքն վերայատեղով մարդ. Թէոդոր. Տայ.ցփ։

ՓՈՐՁԵՄ. եցի. Ն. (ձ. յն. ἐξεπείρω. լս. ἐκπέρῶ, ևն.) Πειράζω, πειράω. Tento, experior. ի փորձ մատուցանել զոք կամ զիմն. կրթել. մարզել. մանաւանդ՝ զնել և լսել այսպիսին իրօք ընդ այլոց. զոր սրատեսն ասէ առնել ՚ի յայտնել զնանդէս լաւուրեք կամ վատուրեք մարդկան. իսկ սատանայ առնէ ստ ՚ի խարդաւանել զմարդիկ. իսկ մարդիկ մեղանչեն ՚ի փորձէն զոր ինձ թե ընհատատուրեք կամ հետաքրքրուրեք դատել նեաց նորա. սընամաք, պէնէնէ, Էփլէնաք, ՚ՌեՁրԻ՚ոպէ էՒՆէ. *Փորձեսց ասծ զարբատամ։ Փորձեցից զնոսա, եթէ գնայցեն յօրէնս քմ, թէ ոչ։ Փորձեա զնս տեր, և քննեա զնս։ Զայս ասէր փորձելով զնա. և այլն։ Կամ *Զի մի՛ փորձեսցէ զձեզ սատանայ։ Փորձիլ ՚ի սատանայէ. և այլն։ Կամ *Զի՛ փորձէք զտէր։ Ոմն փորձելոյ նոցա զտէր։ Փորձեցուիլխնդրէին ՚ի նմանէ։ Զի՛ փորձէք զնս կէզ ծաւորք։ Մի՛ փորձեսցես զտէր ասծ քո. և այլն։ *Ընմբիշն ընդ բազումս փուշի, և ուսանի. Վ.փ հց. ֆ։

ՓՈՐՁԵՒ. Հետաքննել. հետազօտել. որոնել. և Սատակել յայտնի նշանակօք. խելամուտ լինել իրաց. *Եկն փորձել զնա (զսղոմոն) առակօք։ Փորձեցից միասնագամ գլաձուն։ Ե՛կ և փորձեցից զքեզ յոտքսխուբ։ Զայս սմենայն փորձէ՛ի ես խնասուսք. Լ.Ն։

ՓՈՐՁԵԼ. Πυρόω. Igne probo, exploro. Հրով զնել. ԽալէՆէ. *Ոսկի փորձեալ ՚ի հրոյ։ Արծաթի ընտրեալ և փորձեալ յերկրիրէ։ Բան տեառն փորձեաց զնա։ Փորձեա զերի կամուն իմ և զսիրտ իմ. Լ.Ն։

ՓՈՐՁԵԼ. Δοκιμάζω. Probo, exploro. Քննել. ընտրել. հաւանել. ՌՆՁրԻ՚ոպէ էփլպաֆագ, պէնէնէ. *Փորձեցեր զիս ասծ և քննեցեր, որպէս և քննի արծաթի։ Որպէս փորձի ՚ի բովս արծաթի և ոսկի, նոյնպէս ընտրէ զսիրտս ասծ։ Փորձեսցէ մարդ զանձն իւր։ Զամենայն ինչ փորձեցէք. Ե.Ն։ *Մի՛ ինքնին առկ (զգործ ինչ), այլ որ յաւագայն փորձեսցի, ընկալցի. Բր. հց։ *Որք փորձեցան չկամեցան հրով։ Առաքինքն՝ որք փորձեցան, և ընտիրք գտան. Շաբ։ իփն։ *Յանմարմինն վճհագոյն և նուաստագոյն ոչ մեծուիթեն գտաի, այլ մտածուիթք փորձ. կ.ուզ. գնչ։

ՓՈՐՁԻՄ, ձեցայ. ձ.յ. լատ յն. ոճոյ. Πειράζομαι, πειράομαι. Aggredior, conor, nitor, tento, experior. Ձեռնարկել յիրս ինչ. բուռն հարկանել. Չանալ. գուն գործել. հնարել։ *Փորձի զՀողովուրդն հանել այ ընդ առաջ։ Փորձեցիր ամրողջ պահել զամենայն ինչ։ Փորձեցայց դ տրձեալ ըստ իւրաքանչիւր ազգացն յարմարել զտեսլական օրէնս. Փիլ։*Փորձեցայց արժանիս ծնողացն ձերոց հոգ առնել. Պփ. աշխ։ *Փորձեցայց ՚ի ձեռն սակաւուց. Պ.ա։ *Փորձին ցուցանել։ Փորձին յոռի ցուցանել զքաջաբերել սահմանիգ։ Ջայս տարակուսանս լուծանել փորձեացուք. Ագ. պ.ա։ Ե աբՀոպ։ *Ա յո կանոնաս փորձեցան անտեսանվասել զաշխարս։ Ջի անիմեաս զի լեռնացն և անխաբ. գան փորձեացին անցուցանել ժամանակ։ Ոբուամ և ես հանդիպեալով փորձեցայց անտաբակոյս մտածուիթք. Պ.ա։ *Յաժանչոյց գրոց ցուցանել փորձեցայց։ Ջայսոսիկ ըստ կայսրուիթե բարիոք յատակել փորձեցայց։ Ջար հնարիւք փորձին փոխագրել առ մարդ առանձնապես զբարբարոսն. Պ.գ.ե։ *Ա յժամ զմեզս քահանայապետուիթե ակիզքն և հուն ասել փորձեցայց. Լ.Ի. պփՀ։ *Սակաւ ՚ի բաժնացն յայտ առնել փորձիւք. Կ.Ի.մա։ Իսկ յասել անդ նորին. *Որք վնասասցեալ բռնուիթեն պատերսամ ոչ փորձ՚ցան, երանելիք են ոչ, իմս ըստ չ՚ի լենաբանուիթե, ոչ կրկին զփորձուիթի։

ՓՈՐՁԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տալ սկզբում փորձել, և ընտր գտանել. վարժել. *Անիրաւ է, զոր չէին փորձեցուցեալ և յայնց լինել վարդապետան. կանան:

ՓՈՐՁԻՉ, ձչի. } ա. փ. Πειραστής, πει-
ՓՈՐՁՈՂ, ողի. } ράζων, πειρώμενος, δο-
κιμαστής. Tentator, tentans, ևն. Ա յն որ փորձէ որ և է օրինակաւ. մանաւանդ սատանայ. *Փորձիչ եւտու զքեզ ժողովրդոց: Որպէս փորձիչք (կամ Թուն.աւորքն). Երեմ. ե. 27: Աստ. իզ. 28: *Մատուցեալ փորձիչն՝ ասէ ցնա. Մթ. դ. 3: *Ո՛չ էար և չարչարիչ հաստատեաց զնա ամէն, և ոչ փորձիչ: Փորձիչք լինին չարչարանօք ընարելոց այ. Եղնիկ: Շ. ծթ: *Ոչ կամեցաւ նա երթալ ընդդէմ փորձչին իւրոյ. Եփ. համաբ: *Փորձուելի՝ ի վերայ ածէ փորձողին: Փորձողին խաչելութեան մատուցին՝ որ վայր կարէք փորձողին սխորժէին լինել անգր հասանելո. Ածաբ. լիգ: Շար: Շ. ծթ:

ՓՈՐՁԻՔ. բրպէս չէն. աւազակ թափառական՝ ի ծովու. նիւթական թարգմանու քն յն. ձայնիս, Πειρατής. Pirata. որ և պերծիւոց. *Աս այնպիսիկ՝ որ ասին փորձիչք, առ՝ի յիսուսէս լինելով պէսպէս գողութիւն գործք և կիւք. Պտթ. օրին. ը:

ՓՈՐՁՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի՝ի փորձօղն կամ՝ի փորձել փութական. *Գրեալ է իմ ոչ փորձողական կամ վիճողական. Գաւիկ. առ առաքես:

ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. փ. Πειρασμός. Tentatio. Փորձելն, իւն. փորձանք. Հանդէս. վտանգ. Նեղութիւն. կիրք. վիշտք. *Ինուա՝ նեայ զանուն տէրոյն այնուիկ փորձութիւ, վասն փորձելոյ նոցա զտէր: Մի փորձեսցես զտէր ձեր քո՝որպէս փորձեցէք՝ի փորձուեն: Առնուլ իւր ազգ՝ի միջոյ ազգի փորձութիւ և նշանօք: Աբրահամ ապաքէն՝ի փորձուե՝ի հանգիսի գտաւ հաւատարիմ: Հաւանեի զբազ՝ի բազմութիւ փորձութեց: Մի տանիր զմեզ՝ի փորձութի: Չի մի՛ մտանիցէք՝ի փորձուելի: Կատարեալ զամենայն փորձութիս տատանայի: Ի ժամանակի փորձութեն հեռանայն: Ձանգ կայիք ընդ իս՝ի փորձու թիս իմ. ևն: *Ազատեացիս՝ի տատանայական փորձուեցն. Ճ. Ա: *Չի եթէ բռնաւոր ոք ինչ էր նա, ոչ յայ ինգութեալ առնոյր օձան, և ապա մեկը՝ի փորձութիան (այսինքն՝ի փորձել): Նոյնպես եղև օձն վասն փորձուելե և քննուելե ազամայ. Եփր. ծն: *Փորձուելի զմտաց կիրան տան. Երզ. ծթ:

ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. Πειρατηριον. Տեղի փորձանաց, և վտանգից յերկուսց հինից. *Ո՛չ ապաքէն իբրև զփորձութի են վարք մարդոյ՝ի վերայ երկրի: Փև վրկեցայց՝ի փորձութէ, տատուծով իմով անցից ընդ պարիսպս. Յոբ. է. ։: Սղ. ծէ. 30:

ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. Συμφορά. Calamitas, infortunium. Արկանք. աղէտք. *Վասն մոր ձութեց՝ իբրական տանան զսրտմուեինն: Վասն օտար փորձութեց՝ իբրական տանան զսրտմուեինն: Ի պատիժականն անկաւ փորձուելիս. Սահմ. ը:

ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ. Փորձ. Հմտուելի՝ի փորձոյ. *Ցիւրաքանչիւր իրա՝ գիտուելե և փորձուելե պէտք են. Բրս. հդ:

ՓՈՐՁՈՒԻՄՆ, ձման. Տ. ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ, ըստ ա նչ. *Փորձմանն՝ի լերին: Աւասլհովք փորձմամբք: Երիւք փորձմամբ: Ի փորձմանց աշխարհիս. Գնչ: Շ. ծթ. և խոսթ: Նխս. Խեսթ:

ՓՈՐՁՈՊԵՏ. Տ. ՓՈՐՁՈՂ ԵՏ. *Փորձպետ՝ որ հարցագիտութի. Թէոփր. Մայրփ. (գրեաւ էր, փորձպետն:)

ՓՈՐՈԳ. Տ. ՓՈՐՈՑ:

ՓՈՐՈՆ, ի. գ. Ռաւ լո. Փօռամ. յոր. մէ յն. փόρος. Forum. Փόρον. Հրապարակ. Ռչթան. *Եդ զնա՝ի փորոնին (կամ փառանդին.) Ներքոյ սեանն. խոր. է. 85:

ՓՈՐՈՑԱԼ. } է. Φυσάω. Sufflo. βρύχάω,
ՓՈՐՈՑԵԼ. } օμαι, rugio. դրի և ՓՈՐՈՑԵԼ, ՓԱՐԱՑԵԼ. Որպէս թէ՝ի փորոյ անտի որոտալ գազանաց, չէլ, փչել իբրև զփուք, մռնչել, և գիշատել. Փըշալ. փոռալ, պռռալ. *Սատանայ կրձէ զատամունս, փորոտալ ո րոտալ (յն. մռնչէ), հուր և կայծակունս ընչէ. Ոսի. էգէս. ծէ: *Գազանս անծանօթս, կամ հրաշունչս՝ փորոտօղս (կամ փուա տողս, կամ փսլատօղս) գոռալել. իս. ծա. 19: Իսկ որ գրի՝ի ֆա. ռաէէ. լէհ. իբր ն. *Ձար գազանի դիպեալ նմա՝փորոտեաց զնայ. երևի ուսկական առաւմն, որպէս գոռա գէլ, գաբալամագ, կամ որպէս պատառել զիրն:

ՓՈՐՈՑԻ. ուոյ, տեաց, տեօք. գ. Ἐνδόσθια,ἐγκοίλια,σπλαγχνόν. Intestina, viscera. Որ ինչ կայ՝ի ներքս՝ի փորի կենդանւոյ. ներքինք. ընդերք. սպիղք. գաբ՝ իւէ, պաղր. *Փորոտիք եօձին. սիտնդանք, սիրտ, փայ ծաղն, լեարդ, թոքք, երկամունք երկու. փէւ. այլաբ: *Ա՛նորիկ՝ որ մերձաւորն է սո ցա՝ փորոտին, բաղկացուցեալ թէ՝ն հաստատուե թիւնն եղև ընդ ահեկէ. Պտթ. փմ: *Ուսի ցէք զչլուխն ոսիքն հանդերձ, և զփորո տին նորա: Լուսաչեաց զփորոտին: Զամե նայն ձարպ փորոտոյն. Եւ. Ա ղաթ. ևն: *Զդլուխ փորոտոյին հանդերձ կերիջիք: Ա մենայն փորոտեօքն: Ի ցաւս և՝ի հարուածս փորոտեացն: Մեռանի յորս՝ (կամ յորսի) նեաի ուրուք գիպեալ փորոտ.այն: Վէր ընկա լեալ՝ի փորոտին (կամ՝ի փորոտին): Արիոս խառն ընդ գարշելիսն՝ի վայր զփորոտին վայ թեալ՝ սատակէր. Կ.ղ. ֆէ: Յճթ. է: Խոր. է. 33: ճ. 17: Յհ. լի:

ՓՈՐՈՏԻՔ. Ἐντερώνη. (հծ. ա.ենթբ.ռն.). Interior pars, medulla, nucleus. Միջուկն իրաց. ծուծ. կորիզ. *Զպատղոյն փորոտիս, և զարմատոյն զհատածն յերկրի անկեալ: Յարմատս և՝ի կեղևս և՝ի փորոտիս, և՝ի շա ռաւեղոյց բոյս զտունկն կատարէ. Նխս. կամ:

ՓՈՐՈՒԱԾ, ոյ կամ ի. փ. Κοίλωμα. Cavitas. σκάμμα, fossa. Փորեալ կամ փորած և փոսաւոր ինչ. փոս. ծերպ, ծակ. խորշ. փոր. փորք. խոռոածք, խոս. փօղոսք, գաբն, իւէ, ապալբէ, պեւիէ. *Ի խորոտիէ սկզբան փորուածոյն մինչև՝ի մեծ քաւուելին. Եփի. խճ. 14: *Տեսանեմք՝ի բազանիս, զի՝ի ներքոյ փորուածն գմրելթայսրկ է: Եելեալ ոմանց ընդ փորուած գմբեթին: Ջփորուածդ երկ նի լեռս: Բոլոր փորուածն երկնից. Վէղօր. ֆ: Աբծր. է. 7: Ջէր. լի: Բրս. հրի: *Դիմել լուրց գեաոյն՝ի փորուածն յըմպելեաց պատ րաստուելի: Բաժանեաց՝ի մէջ Լյոց և Լուրց առ՝ի յինքեան փորուածի... ընդ փորուածս տանց: Փորը ինչ փորուած այրի: Փորուածք երկրի: Յայս սեղանոյս փորուածէս ասէ. խոր. է. 36: Ասած. եիեչ: Յհ. լի: Վէղօր. ֆ: Նէ. Եփի: *Երկուս միայն փորուածս խե լացն զառաջինս ասրար. զի յիւրաքանչիւր փորուածէ զչայարանքն երակք սրձակեալ կրկին առնեն զչայարանն. Նխս. բն. է: *Ի փորուածէ բևեռացն կամմրացեալ ներ կան. Ան. էաբչր: *Առ Թովմայի զփուլուած տիզին ցուցանէ խորացուցիալ: Ի փորուա ծոյ տեառացն առաւք իջեալ ասեան. Շ. էաբչր: *Ի պատառուած եղեգան փորուածի ծըպ տեալ զատա. Մ՝փ. իբ: *Որ՝ի փորուածին բա պատեալ: Ի փորուածէն զարբսաձն առ նեն. Ս՝ոլ: *Յանկանիլն քո՝ի փորուածս չարուեցեան այսորիկ՝ ձեռն կարկատեցաք. կէաբչ՝ի էոյան:

ՓՈՐՈՒԱԾՈՑ, ի, ից. ա. փորեալ. էո րած. գազբմէչ. օյմ. *Ջանցոյց զարմանա լեօք զչումիրամեան փորուածոյ սենեկէն Արծր. է. 7:

ՓՈՐՈՒՄՆ, րման. գ. փորելն, իւն. բը րուն. *Ի չլհորոյն՝ի վերսին մաքրուեցի և՝ի պեղումն և՝ի փորումն փուեցաբաս... փորումն և պեղումն և վերսին մաքրուելի. փէւ. լին. է:

ՓՈՐՈՓ կամ ՓՈՐՈԳ, ի, աց. գ. Κοίλωμα. Cavum. (որպէս թէ փորոյք.) Փորուած. փոր. փոս. *Անփոխուեմն չլոյն՝ի փորոքս երկրի ասի ամբաղս: Հողոյն անցեալ՝ի. փո րոգս երկրի, և՝ի քաց փակեալ ևն. Նխննս. Աբիաբ. Տ:

ՓՈՐՉԻ. Տ. ՍԻՍՂ. *Ըստ երբայեցւոցն սիկղ, և քան հելլենականին մէտն, և քան հը ռովմայեցւոցն մէզիատիս. և ըստ հայոց փոր չէ. որ է ձ՝ման ունկոյ. Շէր: Ի:ա. Ն լ՝ֆ:

ՓՈ՝Ի. Ջլ.թ՝ա, Ի՝ա. Ձայն ռամկական՝ի նչանակ թշնամանելոյ. *Ո՝վ ընացող, հազաբ փուս և թոքք՝ի քոյ երեսդ. Ո՝ոլիէթոբ:

ՓՈԻԹ. Որպէս փոյթ. ԵՒս և իբր ռմկ. պ՝ոբ պ՝ոբ. Եաբ պէրէ. *Մի փուեն՝ն կըրսիս յառ ժամանակաց տեսութեիս. Կ՝ինֆաֆ: *Թափեցան շունքն՝ի վերայ գայլոցն՝ իսա ծատեք և վիրաւորել, և փուեք փուեք ա բարին. Ո՝ոլիէթոբ:

ՓՈԻԹԱՒԱՆ, ի, ից. ա. փոյթ և արագ՝ի բանս. ը՝ոբ ը՝ոբ Խոռչ, ևէբբփաոյթ. *Ոչ լինել փուեթաբան և երագախօս ընդ ամէ. Լ՝ֆէ. ֆգ:

ՓՈԻԹԱՒԱՆԵՄ, եցի. ն. է. փուեթալ՝ի բանս. արագ խօսել. Վբրփալ. *Ա՝ինդեար է անդադար ասլմոսել կամ կալուգալ, կամ փուեթաբանել՝ի բանս ամ. Բրս. հդ: *Ես արգ մէ, ասէ, փուեթաբաներ. Լ՝ֆէ. ֆգ:

ՓՈԻԹԱՒԱՐ. ծ. փուեթապէս. և փուեթով պնգուելե. *Չ՝ինչ է տպա այն այն պէս փուեթաբարն. Ո՝ոլ. յհ. է. 25: *Փուեթա բար ընդերցչլիք զգիրս ամենայնի. ձի այն իսկ գներքինն պայծառագործեաց. Ո՝ոլ. գֆ:

ՓՈԻԹԱՒԵՐ. ա. Փոյթ բերօղ յինքեան. անգադալ. *Բեր այսոհիսի... փուեթա բեր վարդապետութե մտօյոբ՝ի ներքս. Ո՝ոլ.նդբ:

ՓՈԻԹԱԳՆԱՑ, ի, ից. ա. Որ փոյթ է՝ի գնացս. երագընթաց. *Ոչ թէ արշաւա ղաց և փուեթագնացից ունելմբ կալիս, այլ գադարողաց և ջանասից. Ո՝ոլիէթոբ:

ՓՈԻԹԱԳՈՑՆ. ա. Σπουδαιότερος. Magis studiosus. Որ ունի գառաւել փոյթ և ջան. Խայբէ՝ի. *Ա՛ռ և՛ս փուեթագոյն ընդ նեղոյ. Ո՝ոլ. ի՝ոլս: *Փուեթագոյնս առ դանդեալ իրս լինել. Ո՝ոլ. ես: *Չի զփոյթ նորա ցուցանիցեն. այլ ոչ եթէ քան զթրահամ փուեթագոյն էր. կ՝ոբչ. ծն:

ԴԱՄ ՛ս. Ταχίστην. Citius. Առաւել փուեթով. փուեթանակի. *Անհևոյնն յերկինք լևացս փուեթագոյն ունի դՀանուչելն. Սահմ. ա:

ՓՈԻԹԱԼԻ. ըոյ, ըեաց. ա. Այն ինչ՝ յոր լինի կամ պիտի փոյթ ունել, և փուեթալ ցանկալի կամ Հեպւելի. հաճս ընելոս, օգնելոս, եթէ ընդ ընելս. *Մինն փուեթալի, և միւսն արհամարհելի: Փուեթալի է մեզացն աղքատութե: Որ վախճան ունի, ոչ է յոյժ փուեթալի. Ոչինչ ամբառնայ զնս՝ որք միան գամ վայելչականք այլոց են փուեթալիք. Շ. ծթ: Ոսի. յհ. ա: Աբ՝ոբ: Լիայր: *Որ ըստ աչխարհիս են փուեթալիք: Ոչ մի ինչ ընդ աշ խարհիս փուեթալիս զքազել (կամ չազել) Ոս ցա: Մի յաչխարհիս Հեպւելեացն է ամեա նուելին, մանաւանդ թէ սկիզբն և արմատ ամենայն անոաի փուեթալեայն. Նխս. ապանչ. և խոս:

ՓՈԻԹԱՀԱՒԻԿ. ա. Որ փուլթով հաւանի. արագահաս. *ի ձեռն փուլթահասիկ հանգուցածոյ (գուցէ՝ սուրհանդակաց. իբր լատ. festinatus, φθαπάφορ). Մագ. ծ։

ՓՈԻԹԱՃԵՄ, ի, ից. ա. Որ փոյթ ձեռնի. եռագրելոց. *փուլթաճեմ ընդունցող արշաւանս ի վերայ ձգեալ. Ագթ. ճ. 11։

ՓՈԻԹԱՄ, ացայ, ա կամ ացի. լ. (լծ. յն. և լատ.) Σπεύδω, σπουδάζω. Studeo, և festino, diligenter ago. κατασπεύδω, accelero, propero. ἐπιμελέομαι, curo, curam gero, և այլն. փոյթ ունել, և փոյթ չարժիլ. եռագրել. ճեպել. աճապարել. վաղվաղել. կանխել. սիրտ բերիլ. չանալ. գուն գործել. նկրտիլ. հոգալ. ղօթ ընել, արթմրել. ինդ էնդէ, էվէնէնդէ. գայրէ էնդէ. *փուլթայ թրեա գլուխս երիս։ փուլթացաւ իջոյց զսպափոն։ փուլթացեալ այրեցին զքաղաքն։ փուլթացան իջանել։ փուլթայարմուք և յոյժ ցնքը գործ զոք։ փուլթայ մեծանալ այր չարաչին։ փուլթայ իրրև զհաս ի ծուղակս։ փուլթացին ի նա ժողովուրդք բազմօք։ փուլթան գործել զլուրիս։ փուլթալ պահել զմիաբանութիւն հոգւոյն։ փուլթապղիր (կամ փուլթացիր) զանձն քո ընտիր կացուցանել։ փուլթացուք այսու հետեւ մտանել յայն հանգիստ. և այլն։ *Արդ եկայք եպրարք զոգուան վասն հաւատակաց չինուած փուլթացոյնք (այսինքն հոգւացոյնք)։ Միայն զի ըզհարկեալն լիով փուլթացի. Ագթ։ խոր. ը. 29։ *Ոմանք ի հունգիստ եղբարցն փուլթային։ Առաւել փուլթացին ի մեր ծառայութիւն։ Որք յիմաստութիւն և որք ի բժշկականութիւն փուլթացեալ. ճճ։ *Երկնայնոյն փուլթալ հանգստեան. Շ. նխ։ *փուլթացիր յօգնուի որ ձեռնծին. Շ ար։

ՓՈԻԹԱՄԱՀ. ա. փուլթացուցիչ մահու. բազավարձան. *փուլթամահ տանջանաւքմատնեաց զնա ի սպառումն որոյն ծառայոյ. ՁԿ. կը։

ՓՈԻԹԱՄՈՒԱՑ. ա. Որ մոռանայ փուլթով. նոռացեալ։ Սիմ. լմբ։

ՓՈԻԹԱՑՈՐԴՈՐ. ա. Որ ինչ յորգոր լինի ի փոյթ. յորգորամիտ. *ինքնակամ յոյժ որդորմամբ գալոյ եւս այսպիսի փուլթայորդոր մտրակ և ճգնութիւն. Ա. կամ նխ. ի օգէ։

ՓՈԻԹԱՆԱԿ. ս. Σπουδή, μετά σπουδῆς. Studiose, cum studio. εὐδέως, statim, confestim, festinanter. փուլթապես. փուլթով. փուլթալով. վաղվաղակի. ճեպով. առիպաբար. ը-պով, ը-պ մը, արթմրօք. ինդ, ինդէնդ, ոճով, էվէնէնդէրէ. *փուլթանակի ուսուիցէք, զի զառիկ ան է։ Բռնագատէին փուլթանակի եպիսկոպոսիքն կժողովարարդն հանել զնոսա։ Փուլթանակի հասանէին իւրքն այն և ի չուշան քաղաք։ Փուլթանակի ընդ առաջ եղև նմա։ Եկին փուլթանակի. և այլն։ *փուլթանակի չուտր խաղայր։ Փուլթանակի գարձեալ գայր. Ես. խր. ա։ Խոր. ք. 41։ *Ըստ հոգեձեալ ասելոյ ինդրաւկացն ի կոստանդնուպօլսէ՝ գնայ կայսրն փուլթանակի. ՁԿ. կը։

կամ իբր ա. Ταχύς, ταχεῖα. Celer. Ընդ բազագոյն. վաղահաս. փոյթ. *Ամբոխէ զտեսանելիան փուլթանակի չարժուելին։ վասն փուլթանակի և լուսաւորագոյն յարուցելին։ Հայելով ի փուլթանակի և անյապա կենդանդոյս վախճան. Նխ. բ։ Ագթ։ փոզ։

ՓՈԻԹԱՆԱՄ. ածայ. Տ. ՓՈԻԹԱՄ. *Քաղցղջ լինել փուլթանալին։ Եթէ ոչ փուլթանայցեմք զնոյն հաշտեցուցանել. Սիմ. յոբ։ Մաղ. խա։

ՓՈԻԹԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոյթ անցնելն. անցաւորութիւն. *Նշանակէ զփուլթանցումն ժամուցն մերոյ. ճճ։

ՓՈԻԹԱՉԱՐԿ. ա. Որ փուլթով հաւանի. արագահաս. *ի ձեռն փուլթահասիկ հանգուցածոյ (գուցէ՝ սուրհանդակաց. իբր լատ. festinatus, φθαπάφορ). Մագ. ծա։

ՓՈԻԹԱՉԵՄ, ի, ից. ա. Որ փոյթ ձեռնի. եռագրելոց. *փուլթաճեմ ընդունցող արշաւանս ի վերայ ձգեալ. Ագթ. ճ. 11։

ՓՈԻԹԱՒ, ացայ, ա կամ ացի. լ. (լծ. յն. և լատ.) Σπεύδω, σπουδάζω. Studeo, և festino, diligenter ago. κατασπεύδω, accelero, propero. ἐπιμελέομαι, curo, curam gero, և այլն. փոյթ ունել, և փոյթ չարժիլ. եռագրել. ճեպել. աճապարել. վաղվաղել. կանխել. սիրտ բերիլ. կանալ. գուն գործել. նկրտիլ. հոգալ. ղօթ ընել, արթմրել. ինդ էնդէ, էվէնէնդէ. գայրէ էնդէ. *փուլթայ թրեա գլուխս երիս։ փուլթացաւ իջոյց զսպափոն։ փուլթացեալ այրեցին զքաղաքն։ փուլթացան իջանել։ փուլթայարմուք և յոյժ ցնքը գործ զոք։ փուլթայ մեծանալ այր չարաչին։ փուլթայ իրրև զհաս ի ծուղակս։ փուլթացին ի նա ժողովուրդք բազմօք։ փուլթան գործել զլուրիս։ փուլթալ պահել զմիաբանութիւն հոգւոյն։ փուլթապղիր (կամ փուլթացիր) զանձն քո ընտիր կացուցանել։ փուլթացուք այսու հետեւ մտանել յայն հանգիստ. և այլն։ *Արդ եկայք եպրարք զոգուան վասն հաւատակաց չինուած փուլթացոյնք (այսինքն հոգւացոյնք)։ Միայն զի ըզհարկեալն լիով փուլթացի. Ագթ։ խոր. ք. 29։ *Ոմանք ի հունգիստ եղբարցն փուլթային։ Առաւել փուլթացին ի մեր ծառայութիւն։ Որք յիմաստութիւն և որք ի բժշկականութիւն փուլթացեալ. ճճ։ *Երկնայնոյն փուլթալ հանգստեան. Շ. նխ։ *փուլթացիր յօգնուի որ ձեռնծին. Շ ար։

ՓՈԻԹԱՒՈՂԱԴՈՑՆ, գ. ա. Ածելի փուլթացող. փուլթկոտ. ջերմեռանդն. ժիր. *Ածձապատ կանանցն առնել յիշուհին, որպէս փուլթացողագունի մատղպղենացոյն. ճ. գ։

ՓՈԻԹՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Σπουδή. ՓՈԻԹՈՒՑՈՒՄՆ, ցմանի. Studium, diligentia. փուլթալն, փոյթ. ջանք. եռանգն. հաճք. գայրէր. *Ապա ամենայն հնարս խոհուելոյն և չքաճ փուլթացողութեան է ընդունելի. Մխիթ. վանք։ *Նամակաւ կարօտոյ ոմն և գրով փուլթացողութիւք զաղօթս իւր ազատեաց յամենայն ծուլութենէ. կէսթ։ *Քանզի զի ածպարտուիքս էր փուլթացումն. կոչ. ծ։ *Վասն այսորիկ ձգտունք օրինադրեցաք, վասն այսորիկ փուլթացումն, վասն այսորիկ ալօթք. Մաղ։ *Ոչ այրէր մարգս ընդ չարս ընդհանուր փուլթացմանէ անկանել. ճ. գ։ *կարևորացին յաւետ ունել ոչխար փուլթացմանց. Պզոմ. յ։ * կենդաղոյս իրաց ի բաց գրութիւ, և անոտի փուլթացմանցս. Մխիթ. վանք։

ՓՈԻԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Տալ փուլթալ. ի փոյթ չարժել. սուիպել. յորդորել. ֆռնեցնել, ոչոչ բղջնել, խոյբեիր բնբել. *փուլթացուցանէին հրեշտակք զղջալս։ փուլթացուցանէին հրեշտակք զղջալս։ փուլթացոյց զառաւօտն իւր գնալ. ևն։ *փուլթալ և փուլթացուցանել ի հատուցումն պարտուցն։ Ոչ տնեղ առեներն փուլթացուցանել զնս ապաշխարել. Նխ. առաք։ Մանդ։ *Զարթնեցանեն ի քնոյ զկանուխս և զանցն փուլթացուցանել փուլթացո զգաւ ասէ, յամու րուկան։ Ընդքեզ զոհս և պատարագս փուլթացուցանէին. Ագթ։ Զքնոբ։ *Զուտուս ձեռասէրսն փուլթացուցանել յառնիզրութիւն։ Զայս ասաց առ ի փուլթացուցանել ի հաւատս. Ոսի. յհ. ք. 4. 22։ *Պարապմամբ արդ վայելիմք, և ոչինչ է՝ որ փուլթացուցանէ զմեզ. Պզոմ. օրին. ճ։

ՓՈԻԹԱՒՈՂՈՒԹԻՒՆ, ցեի. չց. ա. Սյն՝ որ փուլթացուցանէ. յորդորիչ. *Սպանուցեալ զերեզմանի. և փուլթացուցիչ։ Փուլթացուցիչս կարգեաց մեզ զընթացեալն և գյաղթողս. Մագ. խը։ Խոխ։

ՓՈԻԹԱՒՈՐ, ի. ա. ա. Σπουδαῖος. Studiosus. աեւս և ՍՊՈՒԴԱԿՑ. Ուշիոզ զբոյր - փոյթեռանդն. ճգնաւզգեաց. գայրէնի. *Ո՛վ քահանայ պատերազմող և փուլթաւոր և զբարահաւոր. ճճ։ *Յաղագս փուլթաւորացն վկայակրութեի վարկանելով. Մագ. կնէ։

ՓՈԻԹՐՆԹԱՑ. ա. որ և ՓՈՑՐՆԹԱՑ. Արագընթաց. քաջընթաց. *Ձի փորձ ի ձեռն ընթացից կենացուցանել և յասպարէզ փուլթընթաց լինել յաւելու. Կէսթ։

ՓՈԻԹՈՒՆ. ի, ից. ա. վաղվաղիտ. արագորոյզ. *Ա յր էր նա փուլթկոտ և թեթև. Ես. պգմ. ծ. 15։

ՓՈԻԹՈՂ, ի, ից. գ. Σπεύδων. Festinans. փուլթացօղ. փուլթաւոր. գայրէնի, ինդէնի. *Ա յս առ կատարումն փուլթողին է՝ զարև և զգիշեր գործել. Բրս. կղ։ *փուլթողն (կամ փուլթոլին) երանելի լիցի, և չարաբարոյն եւ ևիւելի և ինշուառական. Տծաւ։

ՓՈԻԹՈՎ. ս. (ի գործիականի բառիս փոյթ.) Σπουδῆ, ἐν σπουδῇ, σπουδαίως. Studiose, diligenter. εὐδέως, ταχύ, statim, cito, celeriter. փուլթանակի. փուլթապես. անգամ. ոյժ. և խնամով. ը-ոով, ինդէ, ը-ոով ը. *փուլթով եկն ի գուբն առիւծուց։ Ելին փուլթով յերուսաղէմ։ Հրեշտակքն ելին փուլթով կատարել։ փուլթով արձակեցաք. եմն։ *Առաքեալ փուլթով։ փուլթով կուտէին։ Յանդիման լինէին փուլթով կատարել զհրամանն զանձնայն։ Վասն այսորիկ փուլթով լուծաւ հարցանիքն. խոր։ Ագթ։ եէիւ։ Մխ. առաք։

ՓՈԻԹՈՑ, ի, ից. ա. փուլթաւոր. փուլթկոտ. *ի չորիցն նուիրեցան փուլթուոք և ժիրք են. Ես փգ. ւբ։

ՓՈԻԹՈՒԹԻՒՆ. գ. Σπουδή. փոյթ. փուլթալն, և փոյթ տանելն. խնամ. ջանք. եռանդն. *Յայնժամ վարդապետն չահս պատրաստելոյ, յորժամ աշակերտին զփուլթն ցուցանէ. Ոսկ. վ։ *Զձանձրութեի անդիտաց նալ, զփուլթութեի բազմացուցանել. Կէսթ։

ՓՈԻԹՈՒԹԵԱՄԲ. փուլթով և խնամով. Σπουδῆ. Studiose. ἐμμελῶς, diligenter. *Ընթանան փուլթութեբ։ ի խորչս և ի յայլս փախչէին փուլթութեբ։ փուլթութեբ հարցումն զպատասխանին հատեալ լինէր. ճճ։ *Զոր եթէ զմահս ածէ ոք փուլթութեբ, տարակուսեացն. Գլաթ. գխ։ *Զձանձրութեի՝ թէ փուլթութեբ ինչ իցեն։ Զեկեղեցւոյ լինչս արժան է պահել ամենայն փուլթութեբ. կանն։

ՓՈԻԼ, ՓՈԻԼԲ. գ. (արմատ բլանելոյ.) Փլուիլ. և փլատակ։ Ընտի ի ՓՈԻԼ ԱԾԵԼ, է փլուցանել. և ի ՓՈԻԼ ԳԱԼ՝ է փլանիլ. *Ընտակիւ ի փուլս, և ի գարափորս մտանել. Հ. Ե ՈՒԼԲ։ *Զայրաքն բարձրացեալ զաշտարակ կամեցաւ ի փուլ ածել. Ոսկ։ *Զաշտարակին ի փուլ ածին։ Զապարանքն ոչնձ գարբեան ի փուլ ածել. ասէր։ Հեղեղն զամենայն քաղաքն ընկղմեալ ի փուլ էած. Մաթևն։ *Յորժամ արատ և ախտ լինի կենդեցականաս, խախուտ և ի փուլ գայ աշխարհ. Տծաւ։ *Ըրանի ջերեկին չինեին զաշտարակն, գիշերն ի փուլ գայր. Ոսկ։ *Զոլորակ մի, զհեղուչաս ասէ, որ փուլ լինի կարել, և մարդ սիրնով ի ներս անկանի. Լբ. նոզ. ծէ։

ՓՈԻԼ. նմանու թէ պակասուն և նուազումն լուսնի օր գան զոր յետ լրմանն. *Լուսինն նեամցաւ. և այն է փուլ առաջին... անդ սկսաւ նոր, և փուլ. զվերն ցուցանելով զհաց և զկենանս. Նփէ. ծ։ *Ի լուսնին փուլ հանդիպէր։ Լուսնն (ի) փուլ էր.

ՈՀԱ ։ *Լինի լուսին ի փուշն, և ոչ ի նորն։ Ի փուշն՝ ի կիսոյն ի վայր փինչև ի չքէն ։ Ի փուշն՝ որ լուսնի լոյս չկենայ։ Վ.փիլ. առեալ ուր կայ և փշիլ, երբ նուազիլ։ *Երբ փչե լուսինն ։

ՓՈՒԼՈՍ ։ Ֆ. Բառ. յն. որ գրելի է փօղլոս. Ψόλος Fumus, fuligo. ֆոլօ՛ւս, օ՛ս, fumidus, fumosus, um. Ծուխ. մուխ. կմ նմանութ. պատ. *Յայսմանէ ամպս չարութեանց՝ ար. մնոքաստեակ փոշի բերին, փուլոյք անուանին ։ Աբիսթ. Ծ ։

ՓՈՒԽ ։ ա.) (յորմէ փխրուն, այսինքն փշշ.

ՓՈՒԽՐ ։ Ֆ բրեր.) Εὐθρυπτος, ἐυθραυστος. Fragilis, friabilis, mollis. Դիւրաւ փխրելի՝ փշրելի. փուլ. քայքայելի. ֆոխ, ֆոխուն. *Օգտակարս, և ինաստակարս, փուխուս, և կարծեցեր. Մ.պ. ։ Ի դէմն ։ *Փուխր գեաքինն լաւ է այդեաց համար քան զկաղշինն. Վ.փիլ. ԽԷ. ևն։

ՓՈՒՂԱ ։ ա. (արմատ փղձկելոյ.) Լայն. խոնաւ. հոսանուտ. *Հուր, փուղձ, և ուրեմն հանդերձ. քանզի է որ հրոյ ձև է, և է որ օդոյ, և է որ ջրոյ. փիւ. ֆ. բան ։

ՓՈՒՆԴ ։ գ. (լատ հին բա. փունդս.) Սման ինչ, և չափ. *Եկին իշուցին զառապանակն զևսպիղն, և զփունդան ոսկեղէն մըկանայն. Եփ. ՌԳ. ամն և Մ.ծ. ֆ։

ՓՈՒՆՋ. փնջի. գ. Πυθμήν. Fundum, us; ima pars, radix. որ և ՈՒՆՋ. Արմատ և բուն, և Տրցակ բուսոց և ծաղկանց. փոպ. էիւ, պեան. և փնճիւ, ՌաւԲամ.*Եօթեն հասկ եւանեին, ի միում փնջի. Ցն. կա. 5. 22։ *Ա.յլ գաւազանք ի միում փնջէ, զոր կապեաց որդին մարդոյ՝ որ էջին յերկինից. Մ.ապէս։ *Փունջ վարդից յեռեալ անուշահոտ հոգւով. Շ. գազ։ *Անթառամ ծաղիկ չուշ չան վայրենի, փունջ խուռներամ գարնաջ նոյ. Տ.զ։ * կապեացուք ի փունջ մի բազմահամ և բազմահոտոտ։ Փունջ մանուշակաց. Վ.բրե. ոզ։ Երե. ը։

ՓՈՒՇ. փշոյ, ոց. գ. *Ακανθα. Spina, vepres. Բոյս խայթոցաւոր, կամ սայլաւոտ սլաք բուսոց և անկոց. փ.ուն, էիւն. (լձ. սէգ.) *Փուշ և տատասկ բուսուսցէ քեզ։ Քարեցից զմարմինս ձեր փշով անատամ։ Ճանապարհք կցեալ են փշով։ Որպէս ձայն փշոց ի ներքոյ կառասյի։ Եկին փուշքն, և հեղձուցին զնս. և այլն։ Տրտմեցուցանեն մեզք մեր զնծ, որպէս փուշք ցմեզ. Գե. ես։ *Ոչ այնպես հարուածք փըշոյ կամ կարճաց ասպականեն զձեռս, որպէս մեզաց խայթոցք. անդ։ *Եթէ փեռայեսջիք գուք ընդ նոսա, եղիցին նոքա իբրև փուշ յաչս ձեր. Եփ. ծ։ *Որ փոխանակ մեղաց փըշին. Ցն ուրէ ։

ՊՍԱԿ Ի ՓՇՈՑ. այսինքն փշեայ. Մրկ. ծԷ. 17։ ՁԿ. ծԷ. 5։ Շ.ար ։ *Ջուռ ի փշոյն պսակ եդեալ. ԱՒ. ՀՖ։ *Առեալ ի մեծ զի փըշոյ պսակն՝ և եդ ի գլուխ հաւատացելոց պսակ լաւաժիայլ. Մ.ին. չ։

ՓՈՒՇ ՊՍԱԿ. Նոյն ընդ վ. * Փուշ պսակ դնեին ի վերայ գլխոյ նորա. Կալ. ՃՁ ։ *Փուշ պսակ առեալ ի գլուխն ։ Փուշ պսակ եդին ի գլուխս ոբ Թագաւորին. Գ.ոչ ։

ՓՈՒՇՏԻՊԱՆ, կամ՝ ՓՇՏԻՊԱՆ, ի, ոց. ա. Ֆ. ա. էի.ւբէպան, էի.ւբէվան. (իբր Կշտապան, Թիկնապահ.) Թիկնապահ. անձնապահպետ. մարմնապահ. նեցուկ. օգնական. նիզակակից. զօրական ի զօրավիգն պատերազմի. *Պահէին զնոսա արձակ ի մէջ ազատագունդ փուշխպան զօրացն ։ Ես նման փուշխպան մի հաւատարիմ. Բ.ա.ղ. Ճ. 53։ Ե. 7 ։ *Սահակ ասպետ յարձակեալ նիզակաւ ի վերայ փուշխպանաց տղարի. Փարպ ։ * Փուշխպանն և քուրմն առաքեալ. ՈՀԱ ։ * Յանդգնեցան և կանայք փշխպանացն. Եւիւ. Ճ ։ *Կոչէր առ ինքն զամենայն փշխպանս համահարքս իւր. Ղ.ա.ր ։ *Հրամայեաց փշխպանացն Սպանին զինչ փշխպանան։ Համահարքացն և փշխպանացն. Առ.ղ. Ճ. 3։

ՓՈՒՐՆ, փռան. գ. Κάμινος. Fornax, caminus. Հնոց հրոյ. Հնոց հացապատրաստ. Փռան, Փռանի. (լատ. Փօռնաքս. իտա. Փօռնաչի, Փօռնօ.) *Եկին ի սուն հացապատրաստ. ... առեալ զաս՝ ձգեացես ի կիսոտ ի փուռն... ի ցող փռանիցս բոց փռանին... Հացեալ զամենայն ի փուռն. Վ.բ. ԿՀ. ՃԸ։ *Հրամայեաց ի գէս ընկենուլ զմանուկն, և տալ ամն ի փուռն ։ Կ.մ.ա ։

ՓՈՒՏ, փըտոյ, և ի, ից. գ. Σηπεδών. Putredo. Փուտիթի. Նեխուած. մսան փտեալ (լձ. լա. փօտրէդօ. յն. սիէպօն.) Փտածը, փտած իրը։ Ըմբիւթիւն, ըմբիւթըմած. *Ի խոյոց կարելոյ զվէրն, և ապրեցուցից զձեզ ի փըտոյն։ Զփուռն հանիցէք։ Մաչէ ըզվէրսն, ուստ զփուռն։ Երկաթի գործոյն զփուռն և զիմաթեան տարեալս։ Հատանիցէք զիմարախ վէրին, որ զփուռս գործէ ի նեղքս։ Աչրուռն իլանէր, և ջերմն ցածեալ, և փուռն խարեցաւս Ո.ի. Նթ. ղ.յ.ժ. էիւիպ ։ *Իբրև զիմարախ և զփուռս ի վէր երեւեալ։ Եւ զձեզ ոք կոչէ զնոսա (զհերետիկոսս) փուռս եկեղեցեացն քո՛ի, ոչինչ մեղանչէ. Բրս. հդ։ Վ.էյօր. Ի։ * կէսքն զփուռն հարկանեն, և կէսքն զմին ածեն. Կ.ի.ր.ղ.ե ։ *Փուռս ինչ իցէ ի ներքս ։ Յոգիսն իցէ փուռն. Ո.ի. Ե. փ.մ ։ *Ածէ այնուհետև ի վերայ զնոր վէրին հատածն, զի զփուռն հարկանիցէ ։ Բժշկեալ ինչ յորժամ ոչ գարմանեսցի, փուռն ի ներքս գործէ. Ո.ի. Ես։ *Յորժամ տեսանիցէ ի մաքսին փուռ, երկաթ ի գործ արկանէ, և զփուռն ի զուռ հատանէ ։ Յապականեալ մսոյն զփուռն հատանել ընկենուլ պարտ է ։ Ինչ ծեռնին ամենայն ցուք, և ի ցաւոցն փուռ գործին. Սէէիէ. Է ։ Ո.ի. Ն Գէ. ես ։ Լ.ի. գգրփ ։

ՓՈՒՏ ։ ա. Σηπτός, σαπρός. Putridus, putris, putidus. Փտեալ հնացեալ. ցեցակեր. նեխեալ. ապականեալ. յոխ. անպիտան. էիւփ. ՝էնէիւ. (լձ. լա. փօտրէս. և այլն.) *Համոյր զերկաթ յարտ, և զպղինձ իբրև զփայտ փուռ. Յօբ. խ. 18։ *Փայտ փուռ ոչ չար և ոչ բարի ումեք կարէ առնել. Գիփռոս։ *Փուռք և պատառիսք ոսկիք։ Զփուռսն և զարծիւկսլինն ի բաց հանցէ ։ Ապականացու և փուռ բնութիւնք են՝ որ յերկրի սատ են ։ Փուռ կուռք է ամպարատանութիւն, և որ ելանէ ի վերայ՝ յոսկերածակի խորատակի ի վայր ։ Ա. որս. Ճ ։ Գե. ես ։ Վ.բրն ։ Ծն ։ Վ.բ հդ. Ծ. յ ։ Իսկ իբր փ. Ե ա. անխորհուրդ. * Բժիշկ յայնժամ բուժէ զմարմինս, յորժամ զփուռսն հանիցէ ։ Ապա լիցի խոր խաղողուելի ի բաժանեալ փոխ անհատ. տիցի. Երզն. ՝նփ ։

ՓՈՒՏ. որպէս ասի. փուռ. և իմ, Անհարաշտ. Νοῦθος. Adulterinus. * Բաղմածնունդ բաղմուելիւն ամպարշտաց անպիտան լեզի, և ի փուռ չառաւելոյց մի՝ տայցէ արմատս ի խոր. Ի.մ. Ճ ։ 3 ։ *Որք Թէ սէտ ժամանակաց և ծնունդովք բազմանան, փուռք են և զազփռզիմունք. Նի. իմ. (որ հային և ի ա նչ.)

Կամ որպէս փուղձ. * Աւանէն կարծրագոյն (կաւ) զոյնն, և երեւի հատա՝ փուռն. Սէէիէ. Ճ ։

ՓՈՒՐՆ. ա. Փրծեալ՝ փլեալ կամ ըրբեալ ինչ. մանրուք բրդոյ, սլսլամազ, մազղզուկ. * Ի կուռոյն փուռն ելանէ՝ մինչ քերի, և ի մարմնոյն ալտ. Կ.ար.ր. ա. Լ։

ՓՈՒՐՄՈՒՐ. գ. պրա. էիւրմիլ. Հարցուփորձ. քննութիւն առաջնական. (լատ. իռոկնասա.) *Մրճիւն ի գըբաս չորաս փուրմուրն առ բաստառութիւն. Եփ. Ե։ Ա.յլ է և փոշիչ, զոր առնեցես. այլ ի գիրս ՁԿ. ԼԲ. գրի որպէս փուրմիչ. * Փոշիչն ամբաստառութիւն նորա յատաբեր ։

ՓՈՒՔ. փըոյ, ոց. գ. Πνεῦμα. Spiritus, ventus, flatus. (որպէս ԹԷ փուչ. և ապաստ փըռոյ.) Փչումն. շունչ. հոգմ. սիւք. շարժումն օդոյ փչմամբ ի կենդանւոյ կամ ի գործոց՝ այսուհետև փըռայցիչ ռաւուցմամբ. ֆոխ, ՆԷւ ՆԷՓԷս.(լձ. և յն. փնս. ասիք. Փ.ըս. պ. ֆոխ. որպէս փչումն.) *Ցիչեա՛, զի փուռք են կեանք իմ. Ց.ի. Ե. 7 ։ *Տիկ հնոցեալ ոչ կարէ ուշել զփուռք ։ Տիկս իմն կազմի, որ ոչ յանձնէ ուշիցին զփուռն, և յանմեանց փողոն տալ զփուռն ։ Ի.ի.ա ։ Սէէիէր. Ե։ *Փուռք՝ որ ի փոսիքսին՝ արդելու. ԵՂԻԼ։ *Իբրև զուռուցիկ փըոյ չկոթեցեալ։ Հպարտութիւն է սխալ զայրացեալ. և փառուցեալ փըով. ՁԿ. ԼԲ։ Վ.բ հդ. Ջ ։

ՓՈՒՔ. Ռուզոյք իբրև ի փչմանէ ։ փըռացումն. * Ջփուռք հպարտութիւն յանգուցանել Լ.ի. ա։ *Ջի որք խրոխտ փըռով եկին, ի տուրբ կուսէն պատուհասին. Ներս. ՆԼ։

ՓՈՒՔ. Քամի փորոյ. ֆոխս, փեա. օտրոփ. * Ի մեղկութիւն մարմնոյ լինին, ի զգայս, և ի փուք, և յաղթոյ յաճախութիւն. Բրս. Տրէ։ *Փուքս արձակէր (արգաղն կատախօղ)։ Հանէր փուքս մեծամեծս, և միոյ միոյ ասէր, այսքիզ ապողոն, այսքիզ փիւռոն. Հ. ինչիւ։

ՓՈՒՔ կամ ՓՈՒՔՔ. գ. (որպէս ԹԷ փուչք.) Φυσητήρ, χώρυκος. Follis, sufflatorium· Գործի՝ որով լինի փչել ուժգին առ արծարծանել զհուր. ֆոխս. ֆէօրֆոխ. (յն. փօչֆոխս.) *Իբրև զփուքս գարշնաց ուառգեալ։ Պահապանքին փուքք ի հրոյ։ Ո՛չ որպէս գարբին մի, որ փըռվք կայծակուցս արծարծանէ. Ց.ի. ԼԲ։ 19։ Եփ. Յ. 29։ Ես. ծԲ. 16։ *Որպէս գարբնական փքովք զկայծակունս արծարծանելով։ Փուք գարբնի լցեալ է, և ուռնայն. Շ. Ի.ղ։ Եփր. ապաչխ։ *Ոլպէս հողմ մաեալ ի փուքսն՝ եռացուցանէ զբովս. Գ.ե. Ես։

ՓՈՒՔ. Տիկ փչողական. Ἀσκός, ἀσκόδιον. Uter, (utris); utriculus. * Ուսաքի իմացար զփուքսն օդընկալս կազմեալս և զմիլեալ օդն մատամբք ի նուագս յօրինել։ Երկուց փքոցն (յն. ուկաց) են. Սէէիէր. Ե։

ՓՈՒՔ. Θυλάκιον. Folliculus, vagina seminis. Պարկ կամ քսակ արմատաց. * Ջընդոց փուքն յոտակել. Բ.ի.ր։

ՓՈՓՈԳԱՆՔ. Նաց. գ. Ի բաց բարձումն ծանրութիւն ոգւոյ. ափոփանք։ Տես ի յաչողոք բայն ։

ՓՈՓՈԳԵԼ. ե. Αἴρω. Tollo. Բառնալ ի բաց ինչ մի ի ծանրութենէ. Թեթեւացուցանել. ափոփել զոգին. * Կամ առը ի ձեռն նորա փոփոգել ի ցաւոց անձինն նորա։ Փոփոգել ի ցաւոց անձինն իւրոյ. զի բաւմանն ցաւառք փոփոգանք լինիցին ցաւոց նորա։ Ջցաւան փոփոգել զպարութենն յոյս առնէ. Ո.ի. Ես ։

ՓՈՓՈԽ. ֆ. ա. Ἐκ μεταβολῆς. Ex commutatione, mutuo. փոխ ընդ փոխ. փոխանակու. փոխագարձ. փոխագարձաբար. աստի և անտի. հեռագնեռ. փոխն ի փոխ, ԵՒՆԴՈՒՆ. գարուսուգիւս. արթ արթ. * Պէսպէս պատերազմս փոփոխ (կամ փոխփոխ) մարտիցն ընդ նմա. Ես. ւ. 32։ *Յերեսս բարւոյ և լաբի փոխոխ մատուցեալ. Ի.գն ։ *Ոչ կարօտանաս ապէսպէսից, պատանաց, փոխ փոխս մատուցանելոյ. Նաբ. Խգ։ *Մրճնչէ ի ձեռն փոխոխ ընծայից գլուխ զգացուցանել

կայաւերն · Խոր · Գ · 57 :

ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ, ի. ած. ա. Μεταβλητικός. Mutabilis. Անկեալն ընդ փոփոխուբ. փխ. յափոփոխ · այլայլելի · յեղյեղուկ · *Խմանալով զայրաբնոց անկայունն և անկոր և զփոփոխական բնութիւնս, թէ այլ արարօղ գոյ սորա : Պատկեր հոյ՝ ոչ փոփոխական , այլ անփոփոխ համանմանի : Ոչ փոփոխական ոք է, և ոչ անցաւոր · Նար · Երփ : Շ · Խոսք : Երզն · Ճղ :

.Եւ իբր Փոփոխ · փոխադրական · *Ի՛ զոր ընձեռնուն բանիւք , և Ի զոր պաշտեն փոփոխական ձայնիւք · Եղիշ · Էրէց :

Եւ Աչաբանական · Μεταφορικός. *Դարձեալ զփոփոխական յոլովոլիւն՝ ի մէջ բերէ · Ոսկ. Ես : *Բարձրութեան ծառոց փոփոխական յօրինուածովք զգօրութիւնն նոցա յայտ առնէ · անդ :

ՓՈՓՈԽԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ· Զոյգ ընդ այլում փոփոխիլ կամ այլայլել· *Եթէ շարժի գիսեւլինն և փոփոխի, պարտ է գիտուլին՝ այսինքն անձին՝ չարժակից և փոփոխակից լինել... Ապա արդ անձն ոչ փոփոխակից լինի գիտեցումն : Գիտուլն ոչ փոփոխակից լինի գիտեցելումն, այսինքն հնոյժակցուն . Սահմ . ա :

ՓՈՓՈԽԵՄ , եցի. ն. Μεταβάλλω, μετατίθημι,μεθίστημι, μετάγω, αλλοιόω, διαλλάττω , ևն. Commuto, transpono, transfero , ևն. փոխելով փոխել· այլայլել զոեզնի կամ զվիճակն. ևն. կր· յեղաշրջիլ գառնալ. այլայլիլ փոխադրիլ· *Ելէ-Ելեն էս ժոյնքեն ըհպիլ էի՛ մէ՛՝ օլաք. լեվէր մէ՛, *Մինչև զլրնուս փոփոխելոյ : Նա փոփոխ զժամանակս և զժամս. կացուցանէ զԹագաւորս, և փոփոխէ։Յաւէլից փոփոխել զժողովուրդս զայր, և փոփոխելոյ զդատս: Փոփոխեն զսահմանս : Ի նախնեացն օրինաց փոփոխեացի։Փոփոխիք յայնմանէ,որ կոչեացն զձէզ ի շնորհն քոյ, յայլ աւետարան : Ի փոփոխել քահանայութեն՝ հարկ էր և օրինացն փոփոխուբն լինել : Եւ այլոց գառնացն իշխանութեի փոփոխեալ : Իսա ազգ գաց յոգիս սբս փոփոխ · ևն: *Իւրաքանչիւր փոփոխմանիք յայտ առնեն , եթէ է ոմն՝ որ փոփոխէ զնոսա. զի որ չարժին և փոփոխի՝ չէ Էական . և որ էն և չարժէ զամենայն, ինքն ոչ չարժի և ոչ փոփոխի · Եղիշ· *Յապաւէ զնէրան, և փոփոխէ (այսինքն զդենոս) զՀանդերձն սգաւորական · Լմբ· պոլբ : *Յորժամ՝ ի պատկերացն փոփոխեալ գրէնոս. յիս փոխագրին · Բրս · գործ : Իսկ ՓՈՓՈԽԵԱԼ ԾՈՐԶՈՐԶՈՒՄՆ, որպէս Աչաբահեալ տես՝ ի բառն ԾՈՐԶՈՐԶՈՒՄՆ : *Բիծ ինչ պիտակուլեն, կամ այլ ինչ ախտ՝ որ փոփոխելով իցէ ոյ· այսինքն փոխագրական . Կանոն :

ՓՈՓՈԽԻԶ· ած· Այն՝ որ փոփոխէ, կամ փոխարկէ · *Ձէ՛ սուղ մտաց՝ զլարժիչն և զփոփոխիչն թողուլ, և չարժողն և փոփոխելացն պաշտօն տանել· Եղիշ· *Զչուրն ի գինի փոխիչն. Լմբ · ոչ :

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ · Տ · ՓՈՓՈԽՈՒՄՆ · Այլայլուլեի. *Շրջելուլ ընտանուլեի պատ հեռին յանարգ փոփոխուլեի . Նար · Խ :

ՓՈՓՈԽՈՒՄՆ, խնան. ֆ. Μεταβολή, μεταβασις , μετακίνησις, αλλαγή , ἐναλλαγή , παραλλαγή, և այլն . Permutatio , commutatio , և այլն · μεταφορά, metaphora . Փոփոխելն , իլն · յեղափոխումն · դարձուած · յեղանակուբն · փոխարկուբն, փոխադրուբ. այլայլուլեի. և փոխաբերուլեի. *Չշրջնանոց փոփոխուբն : Ծննդեան փոփոխուբն : Ի փոփոխուբն և ի սրսկուբն· Իմ. Ե · 18: ԾԲ· 20: Ջ·ի· ԾԲ · 1: *Ի Տօրէն լուսոյ · յորում չկաբ փոփոխուբն , և կամ չշրջելոյ տառեբ · Ցի·ա·17: *Ոչ միոյ ընդունելով յեղյեղուբն և փոփոխուբն : Փոխադրութիւնն յեղուբն երեկոյեացնէ և փոփոխուբն.բայց առ ի լոյն է փոփոխուբն · Փիլ: *Չնովաք փոփոխմամբ պատուեալ· Աչաբ · պեհպեհ: *Ոչ կարացեալ ժուժել՝ ոյք յարտաչական մնակէին, կամաբ յանձն առնուն զփոփոխուբն.Խոր.Գ.8: *Փոփոխմանցն՝ որ լինիցին յօգս՝ բաղուած անդամ՝ ի փոփոխմանց լուսնի տե վեակ լինիցաք Վ Էյօթ· Ը· *Փոփոխմունս ջերջ յայլևայլ մարմինս:Փոփոխմունս ոգւոց՝ ի մարմնոց՝ ի մարմինս · Եղիշ: *Ընորուելք հոգևոր օրինացն փոփոխուբն առցեն · ՑճԼ · Գ· : *Զառ՝ ի հարանեաս փոփոխուբն ջերջն՝ ի գինի. Շ·ֆԼ· *Ոչ՝ ի փոփոխուբն անուանց (այսինքն յայլաբանուելն) պարտ է հայել, այլ՝ ի միտան . Ոսկ. Ես :

ՓՈՓՈԽՈՒՄՆ. Τροπή.Conversio,mutatio. Եղանակ տարուց· արևադարձ. *Ի ժամանակի այգեծանց արեգական փոփոխմանց· Օր · ԼԸ· 14: *Ցառաջ քան զՀմերական փոփոխմունն· Ես· փր · Ա :

ՓՈՔՈՒՈՑ · Ցեա՛ ի բառն ՓՈՔՐ :

ՓՈՔՐ, քոս, քուէ, քուհք. քուհց. քումբք. ա.Μικρὸς. Parvus, parvulus,paucus,pauxillus. ἐλαττων, ονων, minor. ἐλαχιστος, minimus . որ և ՓՈՔՐԻԿ . Նուազ՝ չարուհնակ և տարրուչ քանակաս, իբր ոչ մեծ, և ոչ չատ . այլ՝ մանր , կարճ, կրատեր,, մատաղ . և Դոյզին. սակաս . խուն . առուլ . չափաւոր. Թևեհև ·(լծ . լու. ֆաֆտաս. խոս. ֆֆ+ոլօ . և ֆօ+օ) · պչրիկ , Ե ֆիլ · ֆ+ալէ+ֆ · և ապ, ձիղձի. *Կշիռ մեծ կամ փոքր : Ձափ մեծ կամ փոքր: Բան մի մեծ կամ փոքր: Ի փոքուէ մինչև ցմեծն: Ըստ փոքունն և ըստ մեծին դատիցիս: Եւ ես եմ մանուկ փոքր: Սէմանին պղնձի փոքր էր: Մինէ փոքր ինչ ֆցէ քեզ այգ , զի զաւոյց ղքեզ ամ խայտչելի : Փոքր մասնս իմ սատարագոյն է քան զմեզ հօր իմոյ: Որոյ մի փոքր : Խնդիր մի փոքր: Ջամենայն սպասս՝ զմեծամեծս և զփոքունս: Ինդուհետց զուտուլս փոքունս: Ի փոքունց նոցս մինչև ցմեծամեծս : Ի պատուիրանացս յայցանէ՛ ի փոքունց: Որ՝ ի փոքունն հաւատարիմ է, և՝ի բազմին հաւատարիմ է: Ջփոքր ինչ գտատասան ինքեանք գտատցին : Աև փոքր մի պատմուռելէ ես . յն · պրամուռելեան փոքու · ևն· *Որով փոքր այս աշխարհս վարի՛ մորդս: Փոքումբ չափով չափեալ· Աչաբ : *Ի մարմնաւոր վիշտն մեծն զփոքրն ծածկէ. Ոսկ· Ես : *Փոքր է ժամանակ ձգնուելեն Նղբարբ, և մեծ է հանգիստն. Եփր· գ·պ·պ·ա· *Ես այս խնամուռելի է՛ ՝ի փոքունց իցուէ՛ի մեծամեծաց երկնից: Մխ· ա·ա·ա· *Այր ոմն՝ի պարսից՝ ոչ՝ի փոքունց և յանշնչանից : Փոքումբէն ատ բարձրագոյնս ածելին զնոսա : Ոչ է փոքր՝ լծնանանելոյն ոչ հատուցանել փոխարէնս : Մի փոքր վարկանիր : Փոքր իմն Թուեցեալ· Խոր· Ոսկ· Ա·ֆ·ճ·ճ·ի փոքու էն սկսանելով· Շ· Նար :

Ոմանովք են հոլովք. *Աև հզեր գիտոյն փոքերբ. Ջէնոբ: *Եղևոսե լցոյց՝ ի հոսէ փոքրէ հարիւր այլ : Ոչ իբր զփոքրէ լմբէ չարէ . Մծբ· Ը: Բրս · ա·բէց : *Ջմեծն սրարին, և՝ ի փոքրէն յապերաշարեցոյն · Տօնակ :

ՓՈՔՐ ՄԻ . ՀՆ. } Μικρὸν, κατὰ μικρὸν , ὀλίՓՈՔՐ ԻՒՉ. } γον, βραχύ τι, βραχέως. Paululum, parum, parumper, modicum, in modico, leviter, breviter . Սակաս մի . սակաւուք· փոքու իւ լաք · խուն մի· առ սուղ ժամանակ . գոյզն խորցաս կամ իւրուելեր. *Ես չը· գնուաչ, ապաչէփ · * Եղէց նոցա փոքր մի՝ ի սրբուելի: Փոքրմի առաուել գասր քան գնասս : Փոքր մի յառաչ: Որուամ փոքր մի եղէրուս չսրչարակիցք: Փոքր մի՝ ինկնցես . և այլն : *Փոքր ինչ խոնարհ արարեր զնա ք զշրեշտակս քո· Սչ· Ը· 7 : *Չլեզուն փոքր ինչ գործարեցուացեն , եթէ կարացեն արգելք · Ա· օբս · ա : *Եթէ փոքր ինչ չամբերեցես, գտցես զքանիս ճշմարտուելի. Բրս· պ+ : *Փոքր ինչ՝ ի բաց կացցես յինէն, զի զնացց փոքր ինչ՝ ի նեքոյ կացեալ : Որով փոքր ինչ հաւանեցաս պիղատոս լսել· Նա· Նոս· կԼ·րչ· գԽ : Բրս · ֆէ : *Աև փոքր մի նիզակակցայն յանգգաստուելէ՝ ի պարտուելի մատնեալ : Աև փոքր մի ինչ բարկացեալ էյէ : Եւ ոչ առ փոքր մի խոնարհեցան · Ք · Ո : Աչաբ· գ· 9 :

ՓՈՔՐ ՄԻ ԵՒՍ՝ ԵՒ· } Ἔτι μικρὸν, ἔτι ὀλίγον,
ՓՈՔՐ ՄԻԻՍ ԵՒՍ · } παρὰ μικρὸν, ὀλίγον.
ՓՈՔՐ ՒՆՁ՝ ԵՒ· Ֆ· } παρ' ὀλίγον, μικροῦ . Adhuc modicum, parum deerat, fere. Սակաւիկ մի և ս . չետ սակաւուց · փոքր ինչ մեաց · գոյզն խուր կայր · ֆիլ ոքՆԷՆ , ֆիլ ճաց՝ որ · պէր ազաս , հէՆԷՆ , ազ գալոբ՝ ֆ· *Փոքր մի ևս (կամ միս ևս) գադարեսցէ բարկութեին : Փոքր մի և այլ ոչ ևս իցէ սմպարիշտն : Փոքր մի և ս սատանեալ էին ոտք իմ: Փոքր միս ևս՝ և տաց զքեզ՝ ի մէջ ազգաց . և այլն : *Փոքր միս ևս՝ հեռացուցանել կամի զաշխարհս զայս յերկրպագութենէ ածոցն : Փոքր ինչ և կիսլրիանոս զերծանէր ի մէնչ : Ո՞տուգանիս, փոքր ինչ՝ և մեք երթամք զհետ վտիճանելոցն · Ճ · Ա : Աչաբ· ԼԲԱՐ : Ոսկ · ՆՆԷ :

ՓՈՔՐ Ի ՀՍՏԵ · Տ. Ἀπὸ καμ ἐκ μέρους. Ex parte. ծի ὀλίγον . Փոքու մասամբ . փոքր մի · ըստ մասին . յն · և լս · ի մասնէ · ֆիլ Ֆէ, Խել Ֆէ, յէ+ֆ ֆ+ոֆ+ֆ, չոֆէ ֆլէ · պէր ոչ, ազաս լզֆոաս, եէ եչի, հայլէշա. *Փոքր ի չատէ գրեցի ձեզ : Կուրաի փոքր ի չատէ եզև իսրայէլի : Փոքր ի չատէ գնուեմք . և այլն: *Փոքր ի չատէ ծծելով յոնսպական վերին օդոցն : Աստացաք փոքր ի չատ: Եւ ի մէզ փոքր ի չատէ խնայէին : Աստացաք փոքր ի չատէ : Փառացն բան հատուցեալ էզև փոքր ի չատէ : Փոքր ի չատէ յիշատակեցուբք : Ջոր ծանուցած փոքր ի չատ· Եզիէ: Խոսբ: Ճ · Ա: Շ · Խոսք : *Ջորս ի չատէն փոքր ասացի · Շ · Երէս :

ՓՈՔՈՒՒ ԻՄՆ. Տ.Ἐν ὀλίγῳ. In modico. Սակաւուբ· սակաս ինչ մնալով· ֆիլ բանով· *Փոքու իմն հաւանեցուցանես զնս լինել քրիստոնեայ : Խնդրելի չիմ՝ և փոքու և մեծաս լինել ևն · Գծ · իգ· 28 . 29 :

ԵՑՏ ՓՈՔՈՒ· Տ. } Ցետ սակաւուց· զկնի
ՉԿՆՑ ՓՈՔՈՒՑ ԻՒՉ· } սուղ ժամանակի կմ
ԵՑՏ ՓՈՔՐ ԻՒՉ· } բանից · ֆիլ Տբ էաս· *Հայեցայ յետ փոքու՝ զի ածան՝ ի գլուխ մանս : Ցետ փոքու ինչ ասէ : Եւ զկնի փոքու ինչ ասէ · Լմբ · ծգ: Աև · ա: Աչաբ · գ · 3 : *Ջկնի փոքու միոյ ասէ գարձեալ այսպէս Սարի· հանգ : *Եւ յետ փոքր ինչ՝ ասաց · Աև· ի հ-գԼՆ ՝ֆէ:

ՓՈՔՐ ՓՈՔՐ . կամ } Տ. Κατὰ μικρὸν.
ԱՒ ՓՈՔՐ ՓՈՔՐ . } Paulatim . Աև
ԱՒ Ի ՓՈՔՐ ՓՈՔՐ. } սակաս սակաս .
ԸՍՑ ՓՈՔՈՒՑ ՓՈՔՈՒՑ. } գամ քան զգամ. ֆիլ ֆիլ, ֆաֆց ֆաֆց· ազաչ ազաչ· *Փոքր փոքր յիշեցուցանեմ : Փոքր փոքր յառելէալ՝ ի նոսա զղջրուելի: Փոքր փոքր՝ յառաչանաչալ համասիսն՝ պատուել· Ոսկ· յհ· ա· 24 : Իգն: Լմբ· պոբֆ : * Աև փոքր փոքր զաճումն ա ուեալ :Աև փոքր փոքր՝ յառելուածոյն գալ՝ ի կատարումն : Աև փոքր փոքր յառաչաուելով: Աև փոքր փոքր՝ զդայութիւս ողքելով պատրել· ՑճԼ· Սբֆ· *Որ անարգն զաս. կասս, առ՝ ի փոքր փոքր կործանեսցի· Սբ· բ·ա· *Ըստ փոքրս փոքրս և առ սակաս սակաս խոշանագիցիչ · Ճ · գ :

ՓՈՓՈԻՍՏ, կամ ՓՈՓՐՈԻՍՏ. (առաւել ռամ.) ի փոքր հասակէ. ի մանկուէ. պզտ փէ՜ոց. ՚ Փոքրաստ ոչ իրատեաց ղնս ... փոքրուստ տարեալ էին յանապատս. Ոսկիփոր:

Ի ՓՈՓՈԻՍՏ. ՟. ի փոքր իրաց. ՚ի փոքրունց, փոքրումբք. ՚ Չի ՚ի փոքրասան վարժ ՀԱԼՔ՝ դիւրաբ կարկինն ՚ի մեծագործունիցն եւանել պահպանութեի. ՄԽ. Էրէմ:

ՓՈՓՐԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Միջոլոգոս. Exigua et vilia loquens, scrupulosus, sordidus, praeparcus. Որ փոքրունս իսօսի կամ նուաստս և չնչինս. կամ ՃչդԷլով, խնայելով երկնս. ՃչՀԻՄ. ՚Ո՝վ փոքրաբանդ ՚ի մեծամեծս: Չարխտուսելի զփոքրաբան նախանամուելին և զարուեստաւորն: ԱՃՓ. յոյսն: Աա սրս. ա: ՚Շնորհօք ՚ըստ քեի, և ոչ ըստ պղտտանի և արիստաուելեայ փոքրաբան արուեստաւորացն. Ոսկ. ա. Խոր: ՚Կամիմ սակաս խօսել և օգտակար, Թող ես փոքրաբան և չքնական երևիմ՝. Վրդն. էրզ: ՚Փոքրաբանից Է յայտագս մեծամեծացն ասել տեղի տալ. ԱՆ. Սարկ. Հանգ:

ՓՈՓՐԱԲԱՆԵՄ, եցի. Ն. ԷՆ. Միջոլոգեօմաւ Սակաս՝ նուաստ՝ չնչին բանս խօսել. նուաստացուցանել բանիւք. ՚Մի՛ փոքրաբաներ ՚ի մեծամեծան: Փոքրաբանել յայտագս հեչտուելեն. ԱՃՓ. Ածրա. Ն պէնթեի: ՚Իայց զմարմնոյն յատկուելին երբեք ոչ խորչի փոքրաբանել մեզ. Գր. փղ. Ռզ:

ՓՈՓՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Միջոլոգիա. Oratio tenuis, et incompta. Նուաստաբանութիւն. բան նուազ և ստորին քան զարժանն. ՚Չհետի անպատասխանուելեն փոքրաբանուելին. Աբէոփ. փաաթ: ՚Ի հրէական փոքրաբանուելին անկանել (զՏայր միայն ասծ ասելով, և ոչ զորդի և զՀոգի). Ա՜ սրս. ք: ՚Որք ՚ի նոյսան հակամիտելին փոքրաբանուելիս. ԼՓ. հանգ: ՚Փոքրաբանուելք իմաստասիրել կամիմք. կԼՀմաթ:

ՓՈՓՐԱԳԻՆ, գնի. ա. Սակաւագին. դիւրագին. գինը տէլ. ածան. ասճառ. ՚Մեծագինն փոքրագինն լինի, և որ սակաւան վաճառէն՝ մեծագ գնոց վաճառի. ՍԷՐԷր. գ:

ՓՈՓՐԱԳԼԻԽ. ա. Այր գլուխն է փոքր. որ ինչ է նուազ ըստ ինքեան. ՚Եթս չար քան զայնոսիկ՝ որ ՚ի ծնէ իսկ մորուքն փոքրագլուխ ծնանիցին. որպ քարձ.տէօսե. Ոսկ. Էս:

ՓՈՓՐԱԳԱՅՆ, գ. ունի, ից. ա՝ Ելασων, ἧττον, ἐλασσων, ττων, ελάχιστος. Minor, minus, minimus, exiguus. Առաւել կամ յոյժ փոքր. փոքր քան. փոքրիկ. կրասերագոյն. յետնագոյն. նուաստագոյն. սակաւագոյն. ասՆԷ Իա՝ Խէօփ պղտիկ. տէ-լէ-ճէօս, ապճէփ. ՚Փոքրագունիւք պարագաւ որմովք: Զալիգակն՝ չատ փոքրագոյն ՚քան զերկիրս լինել: Ցմա ասացին փոքրագոյն գծագրել վասն անձուկ գոլոյ բոլորակին. Խոր. ա. 13. և ՃՅ: ՚Վասն փոքրագունիցն զմեծամեծան տուժեալ: Փոքրագոյն բանիւք: Փոքրագունիւս որբեակք՝ պատրաստ լինելոյնք յընդունելութի և այլն. ԱՃՓ. Ածրա: Նանայ: Շ. ՄՔ: ՚Ընդ փոքրագունից մեղային գատաստան պահանջելոց եմք: Ոչ փոքրագոյն քաղեգործութե նշանակ. Սարգ. ա. գ: ՃՀ. չհ. ՃՀ:

ՓՈՓՐԱԿԵՐՊԻԼ. յ. Նուաստակերպութիւն հոգւոյ. ՚Վասն այսր իսկ փոքրակերպեալ մարգացար. ՓԶՅ:

ՓՈՓՐԱԿՆ. ա. Այր փոքրիկ են աչք. ՆախալՀ. ագՓԳ ՀԷօչԼԻ. ՚Լինի Թուխ, և փոքրակն. ԱԽԳարբ:

ՓՈՓՐԱՀԱՄԱՐԵԼ. (ըստ յն. ոճոյ.) Փոքր համարել. ՚ Չի վերայ նորա արուեստունս սորգելոյ՝ փոքրահամարելով. ՓԼ. ԼՆ. Ք. 47:

ՓՈՓՐԱՀԱՍԱԿ, ի, ից. ա. Փոքրիկ հասակաւ. կարճահասակ. կարճիկ. պօփոր. ՚Էր մարմնով փոքրահասակ յոյժ: Փոքրահասակ այլուսկ մի. ՎԸԳ հդ. ՃԷ. ԻԷ:

ՓՈՓՐԱՀԱՏԻ, գ. ոյ. ա. Միջօψυχος, ὀλιγόψυχος. Pusillanimis. Փոքր հոգւով կամ սրտիւ. անսիրտ. անարի. ՚նկուն. վհերոտ. վատասիրտ. անհամբեր. նեղսիրտ. կարճամիտ. ՚ Ա՛նպոլիսի է փոքրահոգին, իբրու զանձնային հանդիսմանն անտրգանս և անպատուհաս կոչէ: Անազատն մտօք և փոքրահոգին ոչ կարէ իմանալ զբրինացն զօրուն: Ցեա մեծատքանչ երախտեացն՝ որք յայ, փոքրահոգիք լինէին: Տգոյ մանկունքն փոքրահոգի ՚ի համարս ուսմանցին. Աբէոփ. ա՜ ասՀ: ԼՓ. ասաՀ: Նխ. յոբ: Մաւ: Տես և ՓՈՓՐՈԳԻ:

ՓՈՓՐԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Միջοψυχία. Pusillanimitas, animus demissus. Իբր փոքրահոգութե. Փոքրոգութե. փոքրամտութե. վատասրտութե. կարճմտութե. լքումն. (զրի վիճակաւ և փոքրհոգութե. փոքրահոգութե.) ՚Փոքրահոգութե է չարութիւն անձին, ըստ որում անկարողք լինին հանդուրժել բարեբաստութե և վատաբախտութե: Հետևի անպատասխանութենէն փոքրսրտութե, փոքրհոգութե, և հետևեալ լինի փոքրահոգութեն փոքրաբանութե: Յաստակ է փոքրահոգութե ոչ պատիւ, ոչ անպատուհասութե, ոչ բարեբախտութե, ոչ անբախտութե կարէն բերել. Աբէոփ. ասաՀ. յորմէ և ԼՓ. ագ: ՚ Հարկեալք յերկիւղ ղէն՝ փոքրհոգութեն վերկրոզ կամայն բուռն տալին: Փոքրահոգութե և հեղգութե ընդունիս զապաշխարութե. Շ. ա. յհ. կՀ: Մալ: ՚Իբոյ մտայն փոքրահոգութե անգոանէ. կԼՀմաթ:

ՓՈՓՐԱՄԵԱՅ. ա. Սակաւամեայ. սակաւօրեայ. ՚Ընարեաց զերկն քեի քան զերը փոքրամեայ սչնարկիս. Աբէոփ. ֆ. 13:

ՓՈՓՐԱՄԵՂ, ի ից. ա. Սակաւամեղ. Թեթևամեղ. ՚Չի եթէ մեծամեղն նմանեաց (քեի), փոքրամեղն զերծ ոչ նմանեացի. Բրս. Տրէ:

ՓՈՓՐԱՄՏԵՄ, եցի. Ե. Միջοψυχέω. Pusillanimis sum, moleste fero. Կարճամտել. փոքրահոգի լինել. զայրանալ. Նեղս. նալ, ԼՄՓԷրԷԼ ՚Չի՛ փոքրամտեսցես առ կարօտագոյնս (յն. առ կարօտութեն). Բրս. հայեաց:

ՓՈՓՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՓՈՓՐՈԳՈՒԹԻՒՆ. ՚Սղաց վասն անափառութեան հանրերեն, և նոքա փոքրամտութե խայտառակին. Ոսկ. յհ. Է. 16:

ՓՈՓՐԱՆԱՄ. ացայ. Ե. Σμικρύνομαι. Diminuor. փոքրկանալ. նուաստանալ. և Նուաղել. ԼեԼեԱանալ. ՚ Փոքրացաւ մարմնով, ՃՓուղս անբովանդակելի եԼով: Թափին, իսնարհիլ, փոքրանալ. Դամասկ: ՚Ամենայն ոխաք փոքրասային: Ձմեռն փոքրացաւ, և ժամանակ գալոնային եղանակին մեԼեցաւ. ՎրԹ հդ. Ք: Աբէոր. Ք. 8:

ՓՈՓՐԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Փոքրահոգութե. փոքրամտութե. կարճմտութե. յետնութե. ՚Ըստ իսում մտացս սակաւ. ութեսե և փոքրանձնութե յիմաստս. ՍԼՀԱՆ: ՚Ա՛ծ ըստ իւրում երկայնմտութեն յապաղէր զկամս փոքրանձնութե (կամ փոքրահոգութե) մարգարէից. ԼՓ. ամՓաղ: ՚ՁաՓաւոր չարժութիւք առ ՚ի բարկութե, փոքրանձնութիւք առ եղբարս ամենայն. ՄԷՒՆ. ՀՔա:

ՓՈՓՐԱՆԸ. գ. Փոքր կՓՆել ՚անգք. ՃՒՔ չի ՒԷՒԼա. ՚Բաժանեալ և նա փոքրանց զայն գեռով. Ճ. Բ. (կամ ընթերցեր, փոքր անցս:)

ՓՈՓՐԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Միջոπρεπής. Viles abjectosque decens, sordidus, illiberalis. Նուաստ և նուաստից վայելչական. անշուք. գԱռաձ. ՃչՀԻՄ. ՚Փոքրավայելուչ մտօք. Ա՜ սրս. ՃՓ: ՚Փոքրավայելուչ բանիւք ... Չգեսա փոքրավայելուչ իւրացուցեալ ըզմարգուԼեՀիս. ՊԸԳՀ. Ի: ՚Բանս փոքրավայելուչս, և մեծի զօրութեն ՃՅ և իչխանութեն անարժան. ՆԽ. ԽՀՀ. ԽԷ:

ՓՈՓՐԱՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. գ. Միջոπρεπεία. Vilitas, humilitas, exiguitas. ՂԼաստաուԼել. գԱռաձել. անշքուԼել. ՚Պարտ էր նմա և ՃՀծուԼեն պատուով վայելուչ տեսանիլ, և ՚ի մերմէն փոքրավայելչուԼէ ոչ ամենևիմբ ՚ի քաց վՀարիլ վասն մարդկուԼեն: Վասն ՚ի տնօրէնուԼեն փոքրավայելչուԼեն: ՉմարդկուԼեն փոքրավայելչուԼեի տեսեալ: ՈՀ ՚ի վեր քան զմերոց չափուց փոքրավայելչուԼեն. ՊԸԳՀ:

ՓՈՓՐԱՑՄ. ա. Փոքրընկալ. որ փոքր և սակաւ ինչ կարէ տանել. լինքեան. ԷԼԲան առնօղ իրՀնէը. ՚Փոքրատար անօթով սակաւ ինչ կարեմք ժողովել: Բառնալով ՚ի գծուծ և ՚ի փոքրատար սկտիս մտաց մերոց: Ցանսահմանականն ծովՀ առեալ ցօղ ինչ՝ փոքրատար իմով մաքս. ՈՀ. գԳ: Տճառ: ՎրԴն. էրգ:

ՓՈՓՐԱՏԵՍԱԿ. Տես ՓՈՓՐԱՀԱՍԱԿ:

ՓՈՓՐԱՏԵՍԻԼ. ՟ ասելեամբ, ձևով, չափով. պղտիկ. ՚Չնապաստակ և զՃագար, զորս քան զանհնեսին զայլն փոքրատեսակս, և այլն. ՄէՒՆ. ՂԽ: ՚Որ նախ խրթնին և փոքրատեսակ իմն էր չհնեալ. Յհ. ԿՒ: ՚Փոքրատեսիլ և չնչին նուիրաց. ԵրԴՆ. ՏաՒ:

ՓՈՓՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՓՈՓՐԿՑՈՒՑԱՆԵԼ. Κατασμικρύνω. ՚Չլեծ եզեալ հատմայեցոց պետութիեն փոքրացոյց արագութիեն. Սակր: ՚ՉվաՃառելոյ չափն փոքրացուցիչ, և զգնելոյն մեծացուցիչ. ԼՓ. ա. Տ՜ղ: ՚Մի՛ քեզ ընձեռեսցես պատՃառս առ ՚ի փոքրացուցանել զմիածնին ՃծուԼ. Բրս. ԵրԲՐԴ:

ՓՈՓՐԵՄ. եցի. Ն. Κείρω, ξυράω, ξυρέω. (Լծ. քերել, գերծուԼ.) Tondeo, rado. Փոքր առնել զՃեղուն հերս գլխոյն. յապաւել. գերծուել. կտրել. խուզել. ևս և Սափրել. Տագր ԽԲՐԷս ԳԸՔՓՃ. Ե ՃԲԻՒԼ ԲՐԱ ԷՒՆ. ՚Փոքրել զգլուխ ՚ի կենդրոյ. քանզի ուխտագիր էր: Չի եթէ ոչ պղտկոյն կին, փոքրեսցէ զՀերս իւր. ասղոցն Թէ անպատեհ է կինդ փոքրել կամ գերծուել. պղտկոյն: Հանէն ընա ՚ի բանտէ անտի, և փոքրեցին զՀերս նոյրա: Եւ ՚ի փոքրել զՀերս իւր, լիներ ՚ի սկըսանելոյ աւուրց յաւուրս փոքրել: ՈՀ էր փոքրեաՃ զմորուս իւր. ԳԲ. ԲՀ. 18: ա. Խոր. Բա. 6: ԾՆ. Խա. 14: Է. ԼՓ. ԲՀ. 26: ԲՀ. 2: ՚Փոքրել զգլուխ քո: Փոքրեաց զգլուխ առանն, և նուիրեաց զնա ՃՂ. ՃՃ:

ՓՈՓՐԸՆԿԱԼ. Տ. ՓՈՓՐՑՑՐ. ՚Ոչ Թէ ընորհողն չափս, այլ ըստ իսում փոքրընկալ սրտի անօթոյ, և դանգաղկոտ փութոյս. ՈՀՒԲԳ:

ՓՈՓՐԻԿ, քրկան, կունք, կանց. ա. Μικρός, ρά, ρόν. Parvus, a, um. իս. Piccolo, piccolino, piccilino. Փոքր, ըստ ոյսմ՝ նքեսազ չարուճական քանակաս, հակադրեալ մեծի. պղտիկ, պղՀրէի. ֆէ-լէֆ. ֆէ-լէլ-ճէֆ. ՚ Քալաքս այս, որ է փոքրիկ, և չէ փոքր: Որդի մի փոքրիկ: Կրկնոց փոքրիկ առնէր նմա մայրն իւր: Ամէկ մի փոքրիկ: Ազուեսունս փոքրիկունս (կամ փոքրունս, կամ մանրկունս): Ի փոքրկանց մինչև ՚ի մեծամեծս: Միւսմ յեպարցս այսոցիկ փոքրիկաց: Միւսմ ի փոքրկանցս յայսոցանէ. ևն: ՚Մանկիկ մի փոքրիկ: Մանկան տղայոյ յոյժ փոքրկան: Ի չՃակի միոչ փոքրկան: Մեք փոքրկունքս զայսչափ

ինչ կարօղ եմք առնել. ՃԿ. ԼԲ: Խոր. Ի.23: Ճոխ. յհ. ա. 14: Վրդ հց. Ի: * Փոքրիկ վէրքն առաջ քան գնալքին. Երզն. Խոհ: Ա՛ղ առաջ վար է առնէր. * Քահ՛ ինչ փոքրիկ՝ բոլորի միա ծիծաղեցուցանէ ի նա. Եփր. Համաք:

ՓՈՔՐԻՑԱՑ. ա. Փոքր ըստ իմացողութե. Նուազ խնամոքիւք. փանաքիմոց. * Ընկալ ով ածպղիկ զդիզդիզուս զՓոքրիկոց բանիս նուազ մերոյ անուանէս. Խգն:

ՓՈՔՐԱԿԱՆԱՄ, ացայ. է. Σμικρύνομαι, μικρύνομαι, καταμικρύνομαι. Parvus reddor, imminuor. Փոքրիկ լինել. կամ երևիլ փոքրս նալ. նուազիլ ըստ մեծութե. Նուաստանալ. յհանիկ. պղծիմալ. փիւնիկեէս. * Ձէ փոքրկացայ ասեսուիկ ինչ առաքի քո ասր իմ ասր: Ձէ փոքրկացան ասրացիկ առաքի քո ասե. Բ. Եգ. Է. 19: ա. ճ. ձէ. 17: * Ընդհոգեցաս, փոքրկացաս, և եզև ինչ և կամեցաս: Զուա նու յանձն փոքրկանալ առաղացն բերանով: Եւ ոչ վասն այնորիկ փոքրկանայ պատիւ նոցա յայլ: Փոքրկացաւքն յայլ. Ա՛ղաք: Ռոխ. յհ. ա. 32 · Խգն: Լ՚Ք. պարտ: * Ճշմարտութե փոքրկացաս. Եփր. համաք: * Ժամ վերջ ժպիրկ յամառաս է նա, և փոքրը կանաս դու՝ ի միաս նորա. Եփր. Էս:

ՓՈՔՐԿՆԳԻՍ. ս. Փոքր օրինակաս. * ի փոքուէ սկսանելով. * Փոքրիկագէս զարհայց զգործ իւր, և սկսան հալածանքն. Եսս. պտմ. Ը. 2:

ՓՈՔՐԿԱՑԱՒՅՑՆԵՄ, ցուցի. ն. Մւկրύνω, ομικρύνω. Parvum reddo, imminuo. καταλύω, tollo. Փոքրիկ առնել կամ կոցուցանել. փոքրկացուցանել. Նուաստացուցանել. Նուազեցուցանել. կարճել. պղծլիսնել. փիւնիկեէս. * Կարիք տկարութե մարգկուէս փոքրկացուցին զմեծասուր մեծուե. Վէյօր. Ը * Որ առնիցէ, և պլոց ոչ ուսուցանիցէ, ըզփառան փոքրկացուցանէ. Երէ. նմի: * Սովորութիք զարմանս փորկացուցանեմք: Սովորութին փոքրկացուցանէ զզարմանանս. Ոսխ: * Որքան յաճախեաց զպտուիչ մեծամասնին, այնքան փոքրկացոյց զպատիւ աղքատին: Որքան փոքրկացոյց զառաջինն զահասս ևս ծնուիդ, այնքան առաւել բիւրապատիկ բարձացոյց զվերստին ծնուիդ. Սարգ յն. Ը. ա. գ. Ե:

ՓՈՔՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Μικρότης. Parvitas, exiguitas, pusillitas. Փոքրիկի գոլ, նուազութե. Նուաստութե. պղծլիսնէ. փիւնիկեէս. * Շահինդ մեծ և յոյժ դարձոյի ի փոքրկութե ի մէջ ազգաց. Բար. Ի. 29: * Փոփոխուին առցին ի փոքրկութե զմեծութեան, յանապատէ զպատիւ. Յհ. Ե: * Փոքրկութե մտաց մերոց. Խոս: * Ոչ թէ առ փոքրկութի մտոց կային մտաց հայեցեմ ներութե: Ունաւորութե էին ընդ փոքրկութե բնութես ընդհարեալ. Նար. ծԸ. ԼԵ: * Յաղագս փոքրկութե երկրի առ երկին համեմատութե. Շ. Տփ: * Ի մերս փոքրկութե կրօնաւորութես ձեռացօք. Լ՚Ք. պարտ: * Եթէ ձշմարտութե փոքրկացաս, և փոքրկութե զգեցաս, չեր լինչ մարթ փոքրկութեանն ոչ երկինչել և ոչ խռովել (՚ի մանուանէ խաչի). Եփր. համաք:

ՓՈՔՐՈԳԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Փոքրոգի առնել, այնինքն թերևացուցանել. յն. պա բաբառնալ. πεϱαιρέω. * Նուազեցուցանեալով և փոքրոգեցուցանելով զմեղանան. Փիլ. այլաբ:

ՓՈՔՐՈԳԻ, գ.սոյ. գ.եաց. ա. Ἐλαφρὸς. Levis. Թեթեւ. Խոփիկ. * Լուծ իմ քաղցր է, և բեռն իմ փոքրոգի. Մտթ. ԺԱ. 30: * Թեթեւացո քաղցրը լըծով, և փոքրոգի բեռամբ խաչին. Յն ՚ուրէ: * Փոքրոգի զնաւն առնիցես. Ոսխ. ա. Ռես: * Թեթեւանալ և փոքրոգի լինել. Փիւ. լին: * Դիւերան փոքրոգի յիւրաքանչիւր կրից և աշխատութենէն լինին. Խոս: * Ալտյան ի բարձրանալ, և բնական արագին փոքրոգի բնաւին լինին:

ՓՈՔՐՈԳՈՒՆԱՒՈՐ մնաց. փոքրկնոց. տկարութենէ տարաբախտ. փոքրահոգի. Թեթեւամիտ. պարզամիտ. Ճանճիս. * Մարդկեզին գիտութի և փոքրոգի խնամութի անդր հասանել անհնար է: Ընկճեաց իմով դարձիկիցն՝ որ փոքրոգիք յիմաստս էին: Ձէ յազգս բնաւարակաին միայն կապակցութե ապետն, որ հանուրց է առիթ և փոքրոգեաց. Սարգ. Ի. պ. ա: Ցուրտ: Ը. Խգ:

ՓՈՔՐՈԳՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ըմբռնս փոքրահոգութի, կամ տկարամտութի. * Զմարգ կային զփոքրոգութին անասն իրր զանկատար՝ ի ձեռն հրաշիցն կերպակերտվ նխս. խոմ:

ՓՈՔՐՈՒԹԻՒՆ-Տ·ՓՈՔՐՈՒԹԻՒՆ. Ըստ չափոյ մեծուե և փոքրութե (լուսատուիցն). ձեռնայ. Երէ. խոս: * Կան պատճառաստեալ ազգի ազգի առնելոյնք ըստ մեծութեն մեծուե և փոքրութե. Ռ·ԱԲՒ: * Մի՛ կարծէք, թէ ամ զուրաք բարեգործութե վասն փոքրութե արհամարհէ, որպես Թագաւորք զասկաւ ընծայսն. Բրս. Տրէ: * Ձէ վասն փոքրութե այլ վասն գերազանցութե եգաւ ՚ի վերկոյ. Տմաս: * Փոքրութե ոչ ուսանիք առնել կասցեմ. Կիւրղ. ԳԿ:

ՓՈՔՐՕՐԿՆԱԳ. ա. Իբրու փոքրև թեթև. * Զմեծագոյնս մեզ փոքրօրինակ կացուցցուք. Ճ·Բ: (կամ վերծանելի, փոքր օրինակ:)

ՓՉԵՄ. ե.յ.ն. և է. Ἐμφυσάω, ἐκφυσάω. Flo, inflo, sufflo, exsufflo, insufflo, spiro, inspiro, exspiro. (արմատն երևի փուչ, կամ փուք. ՚ի ձայնէս փչել. փչ. յն. φῦσάω.) Ի դուրս տալ զշունչ ընդ բերանն իբրև ըզհոգմ կամ զքիւք. շնչել կենդանեաց և հոգմոյ. էչել. Խ·ՓՉՄԷ, էխ·ՍԽՐՄԷ. * Փչեաց յերեսս նորա շունչ կենդանի: փչեաց ՚ի նոսա, և ասէ, առէք զհոգի ՍՔ: Որ փչեացն ՚ի նոսա, և ցամաքեցան: Հրով բարկուե իմով փչեցից ՚ի ձեզ: Փչել ՚ի նա հուր: Փչեցից ՚ի ձեզ հոգւով բարկուե իմով: Դուք ՚ի ներքս ՚ի տունն կրեցէք, և ես սլտոքս փչեցից զոյն: Փչեցից զայն արտաքս. և այլն: * Ե՛կ շունչ ՚ի չորից հողմոց, և փչեա ՚ի մեռեալս յայսոսիկ, և կեցցեն, ևն: * Պատրաստեալ հուրն մինչեւ ուրուք ՚ի նա փչեալ, վառումն նորա յայտնի իմացաս. Եզէկ. Ի: * Օգք ջերմայինք ալըղատրեալք՝ ժանդահոտութի փչելին: Հողմն ասստիկ ՚ի մերոյն կուաե ընդդէմ պարսկականին փչեալ. Խոր. Գ. 8. 3յ: * Օդայինն (կենդանին) վերացեալ յերկրէ, և յօդս փչէ (այսինքն՝ շնչէ). Ա՛ետ. Ե: * Թէ փչեացի կայծ (յն. փչեացես ղկայծ), բորբոքեսցի. և եթէ թքեսցի ՚ի նա (յն. թքցես ՚ի նա), չիջցի. Սիր. Իզ. ւվ:

ՓՉԵԼ. ՚Εκπνέω. Exspiro. Արձակել զպինի, հանել զչեսին շունչ. մեռանիլ. * Եւ այսպէս ճռիսացեալն տիսասնեան փչէ զոգին: Ելցէ հոգի ՚ի նոցանէ. վաղուն դհոգիան ՚ի քաց փչեն, և ՚ի հող դառնան. Խոր. Ա. 10: Լ՚Ք. 09: * Փչեր զհոգին զմարքական գտարիմ դիմաց. Սիսա. ՚ի լ՚Ք:

ՓՉՈՒՄՆ. փչման. գ. ՚Εμφύσησις, ἐκφύσησις, ημա. Flatus, insufflatio, efflatio, spiratio. ἐπίπνοια, adspiratio. Փչելն (լսոս ամենայն առնման). * Զորդի բան անուանէ. զոր հոգին փչուաս ՚ի նմա ասէ: Ագաս առաքինի ընկալաւ զփչուաս հոգւոյն, և ոչ պահեաց: Փչմամբ քո ՚ի նասս զկենդանացուքիչ և զամենազոր հոգիդ քո ՚ա: Գասղաձն զնասս յարդարուեաց ՚ի ձեռն փչմանն: Զարդարեցեր բանիւ, փայլեցուցեր փչմամբ: Ոչ արգիլաս զնկարիչ սալմիցն նոցա, և զփչուան հոգւոյն նոցա. Ընս. ՚ա: Ը. Խոհ: Ոսխ. յհ. Ե. 40: Նար: Ը. Ե: * Զքան հանապազապահասանն փչաս ան հասկացողաբէ Գոսպ ապրելոյն երգասցուցչին. Գիտ. Եկէզ: Գ·Ը·Ե: * Ձեռնասել ՚ի փչմանէ պղոյ. Խոր. Գ. 37:

ՓՉՈՒԶ. գ.Բաս. ամ.իրր փչել. գործի փչելոյ. * Ի մէկ տղ սրճակ լուսոյն փչուէ գերբ. և փչէ. վ.տի. ՃԳԿ:

ՓՉՈՒԿ.գ.Բաս. ամ. փՃՃՆ կամ փՈՃՈՑ. * Ջրով ընուլ գամէն կասան. և փչոքն՝ որ մնացեալն լինի, քաղէ և ձգէ: Ջգարփն ծեծ, և զփչոքն հան. վ.տի:

ՓՒՆԿ. կամ ՓՒ·ՒՆԿ, ի. ոց. գ. Ը է (լս. իս. Φαυόφωνα, Φανόφω.) Francus. Franco. այսինքն Ազատ. Ընան հին ազգի գերմանացոց՝ ի սահմանակցութե ասելոյ և սաքսոնիոց, որք անցեալ ընդ Հռենոս գետ՝ կալան զգաղղիս. ասսոք և գազղիացիք ասսմ կորչեն կոչեցան Ֆռանկէնէ, Ֆրանկ, Ֆրանկ. ազգ. * Գազղիս ասնի քաղաքս և ազգս բազմաս, և Հզօր ազգն Ֆռանկաց. Խոր. Ցն:

Լայնաբար ասի ՚ի մեզ գաստիարացոց առասարակ. * Ազգն Հռոմայեցոց, որ ա. նուանին Ֆռանգ. Ճ. Բ: * Ըստ ձերոց ազգացդ (յոանաց), և Ֆռանկաց. Շ. Ի.Ը: * Ֆռանգք կոտրիս զգենոն. Լ՚Ք. պարտ: (Ա՛ղ է և ՓՐԱՆԳ՝ որպես փռիւգացի:)

ՓՒՌԱՒՒՆ. Բաս. ամ. Տ·ՊՐԱՆ, ի ՄՈՒՆԱՑՈՒՈՒ: Վ.տի. ՃՅԸ:

ՓՒՒԱՏՈՐ, ի. ոց. գ. Բաս յն. Φράτωρ. Curialis, tribulis. Գործակալ և պաշտօնեայ միութեան իրիք. * Ասէ ումն ՚ի փռատորացն. (յաւելոյս Թարգմանչին.) ոլք էն վերագոյն պաշտօնեայք առաջարին. Պապ. գԽ:

ՓՒՒԵԼ. ն. Ռասկականն բոյիս Սմռել. * Ջսալօմոն հեղոցաք, զդալանիս փրեաբացաք, յայտնեաց զգուշացաք. Գ·Ի:

ՓՒՒԵՆԻՏ, ի, ոց. գ. Բաս յն. φρενῖτις, φρένωσις. Phrenesis, mentis delirium. Խելագարութե, խանգարումն խելացոյ կամ խելապատակի: խոի փրենետիկոս, φρενητικὸς, phreneticus. Ախտաց ցեալն խելացնորութե. խելագար. գխնագար. * Յայտնի լինի այս և յայլոց ՚ի բազմայ ինչ կրից, և ՚ի հիւանդութեց, ՚ի փռենիտն տիսեր. քանզի փռենիտն տիսասցելոյ ղգայարանքն ամբողջ պահին, բայց իմացողականն միայն վնասի. Նիս. Բն. ծԸ: խոի հին բա. * Փռենիտն, վնասումն:

ՓՒՒԻԳԱՑԻ. Տ՚ս բա. յոհ. ան, փռիւգիա: խոի Նար. խլ. * Քար փռիւգացիոյ. իմն փռիւգական, կամ երկրին փռիւգացոց:

ՓՒՆԱՊԱՆ, ի, ած. գ. Պահապան կամ վերակացու փռան. Հոգապարձ. Քաահանայի. * Հիւանդացոց լինել փռնապան, զի ապացէ հաց. Ճ. Ա:

ՓՒՒԳԱՄ, ացի. } է. Πταίρω. Sternuo,
ՓՒՒՉԵՄ, էցի. } sternuto, կամ πταρμός, sternutatio, sternutamentum. χράυγω, χραυγή, clamo, clamor. φρυάσσω, φρυάττομαι, fremo, insolesco, effero me, insanio. συμφοραίνω, condoleo, deploro. գրի և ՓՈՐՆ, ՓՈՒՆԳԱՄ, ՓՈՐՆԳԱՄ, ՓՈՒՉԱՄ. Ընդ ունդգունդունս կամ ընդ ունչս հնչել՝ ցնցմամբ գլխոյ, և ցնգամամբ շողաց և ոգւոց իջելոց յուղղոյ. Քնքնփաւ. անսըմ. լծ. և ՀՐՄՆ. Լել. վասն որոյ լայնաբար է խխնդիրն ձեռց. և ՈՀԺԳԻՆ մռնչել՝ խռխռատ՝ յռխռատ. ունչս առնել. մրմնջել. խոյռը հազալ, հեծծել. Ճչել. աւաղել. * Փռնչէլն՝ առաղ լաթեան նշանակ է, և աւղղոյն արգարատր. Վանակ. յոբ: * Ի փռնչէլոյ նորա փայլատակ հուրք հառանին: Վաչ վաչ կարգայ՝ վազս առնլով և փռնչէլով: Փռնկայցեն ոտյս ընդ ընկերս (կարգկցութե) և գայլատցին. Յոբ.

խա. 9 : լԷ. 25: Եա. ծգ. 8: * Իբրև զձիք ի գամլոք եգին, իբրաքանչիւր ոք փանջալով ի կին ընկերի իւրոյ ձիջէ. Լխ. ոդ: * Երմ. վայն վազ առեալ փանգալով. Յհ. կի: *Փանգաք իբրև զձի խառնեսցի: Ի փանգալոյ նորա կայծակունք հառաչէին: Ցառատոտի փանկալոյն: Մեծամեծս փքաք փըռընքաալով. Աւծր. գ. առկ: * Փքանալ, փանգալով առ նմանն: Որ ոք բարկասիցի իցէ և փանգայցէ, ատեքանայ և փքիտու. Փիւ. ծ. բան. ե. լին: * Երկաբ ացծոյ յորգազդաց փռընկացեալ. Պտմ. ագէտս: *Փռընչէլով հըպարտացեալ արհամարհէին, և անցանէին: Փանչէն ի ժողովս իւրեանց՝ի վերայ առաւան և ի վերոյ քան նորա. Եսա. պտմ. ը: 6: Կուչ է: Չվհանաք հաստատեալք քամահեն փռընկալով. Սարկ. հանգ:

ՓՍԱԼՄՈՍ·ք·բառ յն.Ψαλμός.Psalmus. լատ հյ· Սաղմոս, և Սաղմոսարան (իբրև որ. ւագարան, քնար, ոլինգ, փող)· *Ալ մեծ ընդելը է սաղմոս անուն առյս, յորժամ ի յոնախանէն զանուանս զօրութի քննեմք, ուսանիմք· քանզի փսալմոս (կամ խոյնս ψαλμοῖς) Թարգմանի առ ի մեզս փողովք. Լխ. ոդ. յ·ԼԷ:

ՓՍԱԼՏ.) ի, աց. գ· յն. խ·ալտիս·խալ.

ՓՍԱՂՏ.) տէա· Ψάλτης, ψαλτήρ, ւերծ· ψάλτης. Psaltes, psalta, psalmista, cantor. Սաղմոսասց· սաղմոսանուագ· սաղմոսեր. գա· երգիչ· գալը· * Ի գնասցեայն և ի պաշտօնեիցն փսալտաց· ա. Եզր· ը· 5: *Փըսալտը՝ որք Թարգմանին երգեցողք. Լխ. գԹէ: *Յառաջ մատուցանելով նախկին փըռատան, և զկնի նորա հետևիալ ըստ կարգի սարկաւագն: Սարկաւագունս, և գրակարդացս. և փսալտս կարդալով. Յհ. խ. ա·ԹՀ·Ս:

ՓՍԱՂՏՈՒԹԻՒՆ·ք·Ψαλμῳδία, ψάλμα. Cantatio psalmorum, cantus. Պաշտօն և սրուեւսագիտուլեթի փսալտի. դպրուե. երգեցողուլեթի, երաժշտականուլեթի եկեղեցական. *Առաւել ևս հմուռա լիներ փսալտուլեթ կրթանաց. Յհ. կի:

ՓՍԵՆԱՍ· ք· բառ յն. խոյն· (յորն· հյց· խոյնս·) Ψῆν. Vermiculus, vel culex, ևն. Ճճի կամ մժեղ ծնեալ կի գնասակ թըզենւոյ. և փոշի սրու թզենւոյ կամ արմաւենւոյ, զոր ցանեն յեգն անկոյն առ պտղաբերուեթի կամ ի հասուռւեթի. * Առնուն յոստոց արուբն իւին, որ անուանեալ կոչի փսենաս, որ է ի նմանութի սերմանն. Վեցօր·Ե:

ՓՍԻԱՓ· ք· բառ յն. խոյնլեօս, կամ խոյնլիօն. Ψίαθος, ψιαθιον. Storea, tapes, tegetes. Պարիսի· կապուրա կամ գոգդ հիւսեալ ի պրոտւոյ, որպէս և ի տերևոյ արմաւոյ· Խըսիբ· հաղբ, պտրիյա, նախ, նէխ· * Երկոցունցն մի փսիաթ, որ է նաձայ. Վբ· հց· ի՝ Իսկ անդ· ծա· * Ընկէզ նա զդեգեալ փսիաթ (տալ· փսիաթի), այսինքն է հիւսեալ տերև սրմաւոյ ։։ իմն զդեստ փսիաթեայ· Խըսիբ հագուստ:

ՓՍԻՒԱԹԵԱՑ·ա· կապմեալ ի փսիաթէ· Խըսիբ· հաղբկան· * Տուք լինձ զփսիաթեայ զգարդդ զայդ· Վբ· հց· ի:

ՓՍԻԱԹԻՆ· Տ· ՓՍԻԱԹ· որպէս յն. խոյնլիօն· Խըսիբ· հաղբկան· * Տուր լինձ փսիաթին մի· Վբ· հց· յ:

ՓՍԽԱԾ· ի, աց· գ· *Ἔμετος. Vomitus. Փսխեալ հիւթն· կլուածն արտաքս ժայթքեալ· խոխոռիլ, խոխոռ· էսթիփքալ· գոռռալ· փռռռալ·· *Ոչ չուն գառնայ ի փըսխած իւր· Ա··ի·Ը· 11: Ե ի·գ· ի· 22: *Քան զանց փսիածն ալտեւզագոյնս և փսիսն զառաղհակալը բանիցն զգալոլեիս·Մանդ·ծԷ: *Յառաջինկայիցն զգուշացուք. զի մի վերըստին ի նոյն փսխածն գարձցուք. Սբգ· ա·պ· Է· *ի բաց հրաժարեալք ի նոցայն փըսխածէ: Եկեն յօտարացն փսխածոց պաշտելեալք· Գրգ. յ: * Ցընծիլիս կոչէր զպագըստ մարգիան, և զիւր փըսխածն առնէր սեղան (ապօրիքն)· Ը· առա·: * Չբանն ևս իբրև զփսխած հաժարեցան, այլ եկին առ յարդիւնս. Գէ· Եա:

ՓՍԽԵՄ, հցի· ն· Ἐμέω, ἐξεμέω. Vomeo, evomeo. (յձ· ի· փըսխըմ, էխ·սխ·ըէա·) Ցայթքիլ· զկերեալն և զանմարս միացեալն ի սասմոքաց վերբերիլ, և ընդ բերանն վայթելիլ ի գուրս· էբ·խէ, սէրբէ ես գալ փոսմոք, էսթիփքա էնգէ·· *Մեզ յորժամ գասանիցես որգետակ, չսիսվ կերկիլը· գուցէ յայցիցս, և փսխեացես: Մեծուռնի անիրաւութիք ժողովիլ՝ փսխեալ· Ա.Ա գու գալ ես, և ոչ ջերմ, և ոչ ցուրա· Հանգերձեալ ես փսխել ի բերանոյ իմմէ· Ասա·ի·Է· 6: Յոբ· ի· 15: Յայտ· գ· 16: * Փսխեցաք զանձնայն ժանգս· Ջմալէն ուսապաքս փսխէ: Ջծանրութի սրտիս՝ մատանամուր զղջանաօք փսխել· Ո·ի· էխէպ: Յճի· ը: Նաբ· ը:

ՓՍՏԱՆԱԴԻԿ· ա· Թօհամփեալ՝ի ծայրից լեզուի, որպէս գնդակի անհաստատ· յի·ի էխ·ի,ըզ·ի ծաբվիամ էսթեբվիաոսաց· * Ի յատնական լեզուածայրս փսատածպիկ ծեբեռնայից· Ճ· Լ:

ՓՏԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Փուռ· փտելի· ցեցակեր· Ժանգահար· էսթբա, էսթած· * Ջի այսքերկ ամենեքեան փտականք են, և գալոց գարտնակալաց նիւթք· Եբղ· ծգ:

ՓՏԱՆԱՄ, ացայ· ւ· Տնիոմաւ. Putrefio. Փտիլ· էսթէւ· լէ·րէ·մէ· * Ամենայն գործ՝ որ փտանալոց է, պակասէ· Սիբա·ծԹ· 20: * Ընդ այնքան ժամանակ ոչ փտացան մարմինք սրոյն· Մ·մէբ· ա· Լէվ:

ՓՏԵՄ, հցի· ն·) Տնիոմ, κατασήπω, σήՓՏԻՄ, եցայ· յ·) ոμαι. Putrefacio; putrefio, computresco. ασθρόω, marcidum reddo. Փուռ առնել, լինել· փտիցուցանել· ապականել, և փտանալ, նեխիլ· ի փտոլեն գործուածանել, և գտանալ· էսթէնէւ, էսթէւ· լէ·րէ·մէ·, լէ·րէ·մէ·· *Փտեալ վազ վազակի զամպարիւտս, և ծածկեալ յերկրի· Յոբ· խ· 7: *Փտես զցորեանն, և զքաղցեալս ոչ կերակրես· Բրս· ընէչ: *Ոչ ժամանակաք մաշեն, և ոչ հող փտե, այլ կոյ միայ միշտ անծախական· Ո·ի· նս: * Ձիական թռչունն զծառս փտե, և չուր անձրևոյ փտե· Մ·մ·տ·ի· Ճիճ: *Ջմարմին փտեն և ապականեն գինւոյ նեխուելքն: Մինչք փտեցին զարարածս ձեռաց իմոց· Մ·մէբ· ծէ: Ո·ի· յատնէս: *Փտեցան մանրմինք իմ՝ ընդ մորձով իմով: Կոտորեալ արար զիս, փտեալ ընդարմացեալ: Նեխեցան և փտեցան վերք իմ· Յոբ· ծԹ· 20: ծՀ· 8: Սղ· կ· 6: *Նեխիլ և փտիլ և հոտիլ: Փտեալ մարմինքըն նորագին· Վբ· հց· գ: Յա ագբէ:

ՓՏՂԵԼ· ն· Որպէս լեզ Պատկել· պատղամիլ՝ կակուղ ծայրիս մատին ձգիլել զպըռուղ՝ առ իմանալ զհասունութիւն· զի լեզ կորիզն մնայ մերկիկ՝ անշաղախ ի հիւթոց մսոյն, հասուն է·Ջպատղն փըռուկ· Վբ·գ:

ՓՏՈՒԹԻՒՆ· Տ· փուռ· գ· (յձ· լատ· խոտ·ՔԷա·) Σῆψις, σαπεδών, ἀπόσηψις, σηπρότης. Putredo, putrefactio. *Ասեմ զոչ ըստ փըռուտլեզ եղելոյն· վասն զի զնոցայն փոխանորգութի գարձեալ այլ փտուլեթի պահէ: Փտուլեթի նեխուլեզ ցատոցս: Ջմեարաքն, զգորքան, և զփտուլեթն· Նխա· բ·ն· է: Նաբ· խէ: Գէ· է·:

ՓՐԱՆԴ· Տ· փռանգ· ք·Ֆրէնկ, Ֆրէնկ: Իսկ է· Ա· է· 22· * Ջփիլիպպոս յաղդէ փրանգ (կամ փրանկ, կամ յաւ ևս փրանգաց) ։։ իմն որպէս յն. Ֆրիւա· Φρύξ. Phryx. այսինքն փռիւգացի յատիոյ:

ՓՐԶՑԻՆՊ· ք· Բառ պրս· Փերզինէ· էէ·սէր, էսոր·(յարմն լտ· ֆէրէ·) Ջուսակ· արգի· ապյ· մանուկ· ծնունգ· *Եւ չէզըքացն, որպիսի, մանուկ, զուսակ, փերզինգ, ժառանգորդ, հարազատ(ծնունգ)·Երէ·սէր·

ՓՐԹԱՆ· Տ· փրթանութ· հմի սէր:

ՓՐԹԱՆԻՑ, Թայ· Թատկալ· ի· ամի· էրէիւ· (յձ· փրծանիկ·) Փռանկ և քաղաքացի իւրք բանուգ· փրծանիկ· և քանկ ի ձեռաց կի ի մատց· պըծիւ, խաւբէիւ· գոխանգ, գոռնգ· Ոչ ի զբռաւորաց ուսգիացն քազկի ըմբռնել զմանուկ ապյ առ ի կապիչ· քան նա հնարսցել փրծանի ի ձեռաց նորա· Լխ· ոդ: * Բաղաքաւ ինչ զիրծառ և փըրթաւ ի մատց նորա, և ինչ ոչ հաաեաց· Մխ· այրիվան:

ՓՐԹՈՒԱՆ, ի կի ցյ· գ· փրթնալ ինչ· և վրծանիլն· էբէանի բանէ էամ պեւբ· * Ցըռաւմ էր փրծուած քարի ...Ընդ փրծուածս քարիւք· Ո·ագ:

ՓՐԹՈՒՑԱՆԵՑ· ուցի, ուցեալ· ն· Տալ փրծանիլ· ընել· ը էբէի, էեցընէւ· գոխարմագ· *Առեալ զչաւաաքաւս ապլիցն իւր, և լցնալիւ գրկաք կորովակի փրծուցեալ զնեան ի վեր յօդն· Ո·ագ:

ՓՐԻՍԱՅ· ի, ից· գ· Բառ յն· Ֆրիսաոն, Ֆրիշանն· Φρύγανον. Sarmentum, virgultum, quisquiliae. Խախ· չորացեալ և այնակեզ ուռ, խատ, բոյս· և հիւսեալ ի խոտոյ· խոտակերն· լըշցած խոտ, ձիւղ գոռըս օլնագ՝ սամ լըշուղաս, լնըլնօգ·*Փոխուս նակ բազմագիսի անհոլնոցն՝ փոխայիւք ի վերայ երկրի գեանաասարած լինէին· Փոգ· (ըստ Եղիշէի՝ խոտակերն:) *Ջոք ալգանն և զըր ալծուռն փրնայով պատել· Յհ· կի:

ՓՐԻՄԱՆԻՄ, ծայ· ծեալ կամ ծուցեալ· ւ· Διασώζομαι, ἐκφεύγω. Salvus pervenio, evado; effugio. ἐκδύω, ἐκδύνω, exuo me, eximor, liberor. Փրծանիլ· պրծանիլ· վերծանիլ· ձողպարիլ· ազատամ ապրիլ· պըրծիւ, խաւբէիւ· ձորով ազապիւ· փոխուս գոռըսմագ, խէւաս օլնագ· * Եւ այսպէս եղև ամենեցունն փրծանել յերկիր: Փրծանիցին որդիք նոցա: Արդարն յորտեզաց փրծանի·գծ· իէ· 44: Յոբ· լԷ· 4: Աաա· ծա· 8: * Սարտուցեալ ի տեսլեան որսի իւրոյ՝ իբրև զայն, որ փրծանիցի յերեսաց պատրաստի· Սիր· խ· 7: *Փրծաւ ի տապաստանի գառն կենաց: Մի ինչ իցէ՝ որ փրծանիցի յուշոյ յիշատակաց: Ազատպուրծ ըսալք փրծանէին ի խառվռնեքէ ամբոխին: Եբէալ փրծեալ ի բանտէն: Եւ ոչ զկնծեալ փրծանի: Փրծանէին ի ձեռաց նեղչացն: Ջի ի գատաւորին ձեռանէ ատէն իսկ փրծայց· Ո·ի· յհ· է· 16· ա· 1: Ճ· Ա· Աբծր· գ· 13: Շիբ: Յհ· կի· Նաբ· կԷ:

ՓՐՓՈՒՑԱՆԵՑ· ուցի, ուցեալ· ն· Տալ փրծանիլ· զկրծուցանել· խաւբէիւ· գոխարմագ, խէւաս կնծիւ· *Փրծուցեալ զնա ի ցաւոյն· Ա·գբ· գ· 13:

ՓՐԿԱՓԱՄ· ք· Տատոլիոս. Salutariter. Փրկարար և փրկաբեր օրինակաւ· * Ըստ եօթնևերեկին փրկաբար շարժի· Փիւ այլոբ:

ՓՐԿԱՓԱՐՈՂ· ք· ա· Տատոր. Servator. σωτήριος, salutaris. Որ գործէ զփրկել· փրկիչ· փրկարար· փրկական· *Փրկագործն ած: Փրկագործ ան քաղաք: Փրկագործ անուանելոյն կամ քաղաքաց խորհուրդք· ճճ: Ըստիր: Գրգ: Շ· Ելբ· Լխ· ոդ: Տծաի: *Պատաւար գործ լինել կամիմ փրկագործ կամաց խոց· Ո·ի· փծ:

ՓՐԿԱԳՈՐԾԱԿ· ն) Նոյն ընդ վ· *Ընդ ՓՐԿԱԳՈՐԾԱԿԱՆ·) փրկագործական զանազանութիւն դրաւականն· Ա-

նան. Եւ Եղէց: * Փրկագործական հրաշագործութիւնք՝ որ ի քէն լինելոց էին. կն-ըդ. ղ: * Աղբիւրացան փրկագործական խոյհունդք քոյ. Հ: ԻԱ: Ի:

ՓՐԿԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Ձոչ, ձուագործ. Servo, salvo, salvifico, vivifico. Փրկել, ազատել. և կենագործել. * Ձմեր փրկագործել զնութիւն: կենարար պատարագն փրկագործէ զհոգի և զմարմին հաւատացեալս: Փրկագործէ զեկեղեցի իւր: Փրկագործելն առաջին մարդոյն: Մինչ փրկագործի: Ազատեալ փրկագործեաց զնոսա ի սատկիկ վտանգէն: Ալյելուիայի նորա փրկագործեալ՝ ետ զնոսա ի գթութիւնս առաջի ամենայն դերչաց նոցա. Խոր. Վրդ. Տ. Նահ. ՃԼ: Ա: Շ. Բոլոր: Ձոր. ԻԲ: ՁԻ. ԻԲ: * Ձքանաւոր երկիրս ուռոգելով փրկագործէ. Ար. Բոլոր:

ՓՐԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Տատորիա. Salus. Փրկութիւն. գործ փրկութեան. * Ձամենայնի փրկագործութիւն. ասա զնեռուն, և ասա փրկագործութիւն. Ար. Բոլոր: * Ասենել զփրկագործութիւն միջնորդութեանդ որդւոյ իւրոյ: Խաչիդ փրկագործութիւն. Խոր: Նար: ԾԲ: * Պարակը և գուբ յանձանց՝ ձեզումն փրկագործութիւնն պատասաւոր լինել արբունեաւք: Մազիթ ամենեսեան ծանուցանել զփրկագործութիւնն Ջնորհ. Շ. ա. պ. ծԲ: Լ՚Ք. ոչ:

ՓՐԿԱԿԱՆ, ի, ացի. ա. Տատորիոս, տատորւածոց. Salutaris, saluber. Սեպհական փրկութեան՝ և փրկչի. փրկագործակ. փրկաւէտ. կենարար. * Շահեցուք զհպճելն առ ձեզ, և զմիաւորութեանն զփրկական: Յաղագս փրկական յայտնութեանն տեսան մերոյ յԻ քէ: Ձխաչն փրկական: Փրկական Ջնորհօք: Ալմեռքս ի փրկական խորհուրդն: Որ զփրկական անօրենութեան: Որ զփրկական ապաւէնաւորեալ զխորհուրդ: Որ ի խորհուրդս փրկականս: Ձարիւնդ քո փրկական: Նման կոչէ զփրկական զնաչս: Ի փրկական հաւատս: Ի փրկական խորհրդոյն: Փրկական լոյս տաւորութենէն: Բան փրկական: Ըմպել զարիւն փրկական. Ա. Գ. Բ: Ա. Գաբ: ՅձԲ: Շաբ: Շ. Բոլոր: Ճ. Ա: Խոր: Պիտ: Նար: Ս տր Գ:

ՓՐԿԱԿԱՆ. Ատողջարար. զօրացուցիչ. * Երգ և բան՝ առողջական և փրկական դեղք բժշկութեան են: Ձօրութիւնք՝ փրկականն, և ապականարարն. Փիլ. Բոգն. Ա Եղ:

ՓՐԿԱԿԱՆԱ. գ. Ալտրօն. Redemptionis pretium. Փրկանք. գին փրկանաց. փրկանաւորութեան. * Փրկականս այլոց բերել դնել. Ձհոց և իշոց. Փիլ. Ֆհ:

ՓՐԿԱԿԱՆԱՊԷՍ. ս. Տատորիոս. Salubriter. Փրկական օրինակաւ. * Փրկականապէս քաժանել զպատաշՃեալն իւրաքանչիւր լուսմ. Դիոն. Եղեղ: * Անմաքուբ և ոչ փրկականապէս մնեալ. Մեկ. Ղոփ:

ՓՐԿԱՆ, ի. Տ. ՓՐԿԱՆԱ. * Եթէ չլինիցի (տղայինն արծաթգագին) հաձոյ տեառն իւրում՝ որոմ հաւաքեցաւ, փրկանի տագ զնա. Կեղծ. Եւ:

ՓՐԿԱՆԱԿ, ի. ա. գ. Որ տայ զանձն ի փրկանս այլոց. փրկանաւոր. պատձառ կամ առնթի և գործի փրկութեան. * Փրկանակն բան (փրկիչն): Դու զօրաւոր փրկանակ կենաց՝ խոկութիւն երկնի: Հաչաւենն մերում փրկանակ (խաչն և այլն): Ձյուսոյն փրկանակ կարեալ: Ձձանը գինն աչխարհի, և զփրկանակին մարդկան սեռի: Կենայ աչխարհի փրկանակ (մահն քոյ). Թեոփր. Խոյրագ: Նար. Իշ. ԻԳ. ԾԱ: Սարգ. ա. պ. ա: Լ՚Ք. ոչ: * Բաժակն՝ որ մեզ վճռագինն է, այն մանկանցն փրկանակ. Ռոմ. ՆՂ:

ՓՐԿԱՆԱՒՈՐ. ա. Նոյն ընդ վ. որպես լքօղ զտեղի փրկանաց. պատձառ կամ առնթի ազատութեան ի գերութենէ և այլն. * Ապաստեալ զանօրինականացն զփրկանաւորն զոլնն տեառնէ: Փրկանաւորդ արգասիք չնորհացս: Դարձո՛ ի ներհակին փրկանաւոր՝ ի սէր տղատիանց անկատուա գոյին. Նար. Ար. Ա:

ՓՐԿԱՆԱՒՈՐԵՄ, եցի. ն. Աւտրօսաւ. Redimo. Փրկել տալով զփրկանս. գնելով ազատել. * ԳԹաւսիրեալ փրկանաւորեաց զմեզ արեամբ միածնին իւրոյ. Յհ. Խ:

ՓՐԿԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ալտրոսւս. Redemptio. Փրկանօք գնաւմն և ազատութիւն. * Նախ զարորին յառաջ բերեալ զփրկանաւորութիւն. Խոր:

ՓՐԿԱՆԻՄ. ա. Որ իցէ նիւթ կամ նիւթոյ և գործի փրկութեան. * Մատուցաւ... ի փրկանիւթ քառատեմ. . . չորեքկերպեան անօթս խաչիս. Նար. Խ:

ՓՐԿԱՆՔ, Նաց. գ. Ալտրօն, ալտրոսւս, ապολտրոսւս. Redemptionis pretium, aestimatio, redemptio. ἀνταλλαγμα, commutatio. ἐξίλασμα, propitiatio (տես և ԵԳԱԿ". ՓՐԿԱՆ.) Գին փրկութեան և ազատութեան. տուգանք. տուրք փոխարինի. և Փրկանաւորութիւն. փրկութիւն. քաւութիւն. Խաչելեալ գինը. պահա, պեթէ. Խելաս. * Եթէ փրկանք սակաս նկային ի վերայ նորա, տայէ փրկանս ընդ անձին նորա: Մի առնուցուք փրկանս վասն փախչելոյ ի քաղաքն ապաստանի: Ոչ փոխանակեսցէ և ոչ ընդ միոյ իրիք փրկանաց զԹչնամութիւն: Փրկանք անձին մարդոյ՝ մեծութիւն իւր: Տալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բազմաց: Ձինչ տայէ մարդ փրկանս ընդ անձին իւրոյ: Եւ ոչ զինս փրկանաց անձին իւրոյ: Փրկեսցես զանդրանիկս: Էւ փրկանք նորա յամօրհնէ և ի վեր. և գին նորա հինգ սիկղ: Ոչ փրկէ մարդ, և ոչ տայ ընդ փրկանս. և այլն: * Փրկանս խոտայսալ Հարիւր քանքար (արձակել զհիւրկանոս). Խոր. Ե. 23: * Ձորմանային (հրեշտակք), զնայդ ի փրկանսն գինք, և սրպես ի գինսն փրկանք: Պատձառս ինն առցես զնոքա ալերս մեծիդ փրկանաց (այսինքն փրկանաւորութեան). Սարգ. ա. պ. Ե: Նար. Գ:

ՓՐԿԱՐԱՆ, ի, ացի. գ. Փչիւրեղ տեղի՝ գործի՝ միջոց. ապաւէն. ապաստան. փրկական. * Կենդանեայ փրկարան, մեռելոց յոյս յիշատակի: Որ զոլջոյն զօրն՝ Թագաւորեցեր զնոքա, և ոչ կորստեան գտաս պարտարան. Ար. Բոլոր: Նար. իր:

ՓՐԿԱՒԱՐՏ, ուտի, ուցի. ա. Տատորիոս. Salutaris. Ձաւէտ փչիչ. տիրապէս փրկագործ. փրկարար. կենարար. կենաւտիւն. * Փրկաւէտ մարդիւով և սրեաւքն քոնի Բաշխեցեր զփրկաւէտ զկենդանարար զմարմինն, աչ զանմահարար զանապական սրիւնն. ՅձԲ. ծԲ: Նար. փաղ: * Խրճի բժիչկ՝ քարբի Թուղնօք ի փրկաւէտ դեղոցն կազմութիւն վարեցեալ. Բրս. Նար: * Ալ լուսաւորութիւնք օրն՝ ընծայ տօնական և փրկաւէտ ընդձեռեալ մատուցանէ: Յետս կոչեալ յօրինաց քոց փրկաւետաց: Քրիստոնէական փրկաւէտ կոչմանս: Քոնե յոնի փրկաւէտ զօրութիւնք կատարեցան: Փրկաւէտ մնդհան կենարար բանին. Ձոր. Ի: Սարգ. ա: Նար. Լ: Շ. Բոլոր: Շար:

ՓՐԿԵՄ, եցի. ն. Բնդաւ. Libero, eruo, eripio. որ և էՀաւրեմ, ոՀՀա, salvo, servo. Լուրօա, redimo. Ազատել. ապրեցուցանել. Հանել կամ պահել ի փորձանաց. կեցուցանել. փրկանաւորել. փրծուցանել. Ճողոպրել. կորպել. Թաքել ի ձեռաց (իբր փեռեկելով). Խաչելն. էրշընել. ՀելՀեղել

ՓՐԿԻՉ, կչի, չաւ. ա. գ. Տատոր. Servator, salvator. տատորիտն, salutare. բնստոց, liberator. Լուրտոց, redemptor. որ և ՁՒՈՒՍ. ըստ եբր. Խաչաս, Եչս, Ռնչա. Ա. ին որ փրկէ. ապրեցուցիչ. կեցուցիչ. ազատիչ. կենդանարար. էրլոզ, Խաչաղող. գաւրնաղձ, Խելաս Հիչեր, Հաչագնճ. * Դու ես ած փրկիչ իմ: Ած իմ փրկիչ իմ աեր: Ապատաբեաց յայ փրկչէ իւրմէ: Որ ամենեցուն փրկիչդ ես: Ահաւասիկ փրկիչ քո հասեալ գայ: Ծնաւ ձեզ փրկիչ, որ է օծեալ (քին) տեր: Երևեցաւ չնորհն այ փրկիչ ամենայն մարդկան. և այլն: * Յամենակալ հօրէն և յարարչէն, և ի փրկիչ Թագաւորէն: Փրկիչն, զի զանձն իւրանս տուեալ՝ փրկեաց զնճ. ՑճԲ. Ե: Խոր: * Ազալակեացուք ասէ առ ած փրկիչ մեր, որ ստուգաբանի, առ ած Յա. Լ՚Ք. պորգ:

Ասի լայնաբար և զմարդոյ. * Յարոյց տեր փրկիչ Իսրայէլի: Ձմեր փրկիչն և ղերահատուոր զմուրդքէ. և այլն: * Ո՛չ ի ձեռս մեր, և ոչ ի ձեռն մարգարէիցն փրկեաց մերոց, այլ ի ձեռն յայ քոհ տեառն մերոյ. Եբր. ա. Ի: * Մի ոք ի մարգարէիցն և ի փորկ չացն ոչ կարացին միմԹարել զնա. Գե. Ես: * Անտիոքոս... կոչեցաւ սուխեր, որ է փրկիչ. Եա. Բր. ա:

ՓՐԿՈՂ, կամ օղ. ողի. Ձաչոն. Servans, salvans. Նոյն ընդ վ. * Ձի տեսին աչք իմ զփրկոդդ ած. Ձի ընդհանուր տեսի զփրկոդդ ած և մարգ: Փրկողին զմեզ և այլն. Շար:

ՓՐԿՈՂԱԲԱՐ. ս. Տատորիոս. Salubriter. Իբրև փչող. փրկարար օրինակաւ. * Տայ նոցա փրկողաբար ըստ կարգի զաս. ի լուսաստեսակ կատարեալ կոչմանն. Դիոն. Եղեղ:

ՓՐԿՈՒԹԵՆԱՓՈՐԴ. Տ. ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ ՆԳՈՐԴ:

ՓՐԿՈՒԹԵՆԱԿԱՆ. ա. Փրկական, և փրկչական. * Պատահանի տուր նոցա փրկութենական բարեաւուղի, ոչ եկն քո քա կել զօրէնս, այլ կատարել. Կոչ. Բ:

ՓՐԿՈՒԹԵՆԱԿԻ. ա. Որ կրկ չինքեան, կամ բերէ այլոց զփրկութիւն. * Խոչընդակ և նշանաբարձ փրկութենականիս գովեալն գանձու. Նար. Խ:

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Տատորիա. Salus. տատորիտն, salutare. Լուրտոց, redemptio. Փրկչեն, իչն. ազատութիւն. զերծումն. կեանք. կենդանութիւն. Խաչաղող. գաւրնաղող. Խելաս էՀէՀ, ոաչչէՀ. (լծ. լտ. սալուս.) * Մնալ փրկութենէ տեառն: Տեսանիցէք զփրկութիւն ի տեառնէ: Վաչիս եղիցի ձեզ փրկութիւն:

փրկուԹի առաքեաց սէր Ժողովրդեան իւրում: Արար փրկուԹիւ Ժողովրդեան իւրում: Որ ակն ունէին փրկուԹեն Էմի: ՓրկուԹի՛ ի հրեից է. և այլն:

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս փրկիչ. *ՓրկուԹի՛ քո ես եմ: Եւ եղև ինձ՝ ի փրկուԹիւն. և՛ն:

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ. որպէս փրկանք. *Ի տէառնէ է ողջմուԹիւն, և բազում՝ ի նմանէ է փրկուԹիւն. Սղ. ՃՂԲ. 7: * ՅՁ քՁ որ միայն կարող է տալ փրկուԹիւն ՅՁ վասն մեր ամենայնի: Չ՚ինչ տացէ մարդ փրկուԹիւն անձին իւրոյ. Մ՚ած:

ԶՈՀ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ, կամ՝ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆՔ, ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ, ԶՓՐԿՈՒԹԵԱՆՑՆ. Σωτήριον. Salutare, salus. որպէս Զոհ խաղաղական, կամ վասն խաղաղուԹեան. եբր. ԷՂՀ՚(ՆԷԼ ՀԲ. ՈՂ ՊԷԼՀ՚): Եւ. Ի.* 24: ՂՆՔ. Ճ. ՙ=9: Ի. 11=34: ԹՈՒՑ. Ի. 17=87: ՒԲ. 39: ՙ. Ճ. ԺԸ. 1. ևն:

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԱԲԱՐ. Ն. ՙ. Σωστικῶς, σωστικός. Salutariter, salutaris. *Ըստ կարգի փրկուԹիւնաբար նախանձամուԹեամբ. Մ՚ած. ԵՒԷՂ:

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԱՐԵՐ. ՙ. Որ բերէ կամ առնէ զփրկուԹի՛. *Չնորա փրկուԹիւնաբերս ընդ ամենայն երկինս: Հնչեցուցանէրով ընդ ծագս տիեզերաց հրաշալեաւս փրկուԹիւնաբեր ղարուԹեան. Նար. ԵրԳ: ՃՂ. Գ:

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԱԳՈՐԾ, կամ ՓՐԿՈՒԹԵՆԱԳՈՐԾ. ՙ. Σωτηριώδης. Salutaris. փրկագործ. փրկարար. կենագործակ. փրկական. *Հալածէր լինել փրկուԹիւնագործ կերպարանի: Ապուլինէալտ յառ քաւաբեր և՛ի փրկուԹիւնագործ զօրուԹիւն: Վասն փրկուԹիւնագործ հաւատոյն. Պղպ՚. յ. ՃՂ. Գ: ԱԲՒ. ԵՒԷՂ: ՍԱՐԳ. ՙ. Գ. ՙ=*Զփրկագործ զմարմին և զարիւն տեառն Թողաք յեւսին առ՚ի նմանէն իւր ընկալեալ. ՅՀ. ԿԲ:

ՓՐԿՈՒՄՆ. կման. Տ. ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ. *Ա՚յլ պէՀնչ ինքեանց ունել վկայասիրելս. զոր զօրուԹի առ փրկուԹիւն ծառին: Հոգալ զփրկուԹեան հոգւոյս խնդ. Նանայ: Ո—ՉԳ:

ՓՐԿԱՒԱՐԱՐ. Ն. Իբրև փրկիչ. փրկչական. փրկագործաբար, և փրկարար օրինակաւ. *Ա՚յս գաղափար նուաստացեալ և փրկաբար: Ոչ կարողուԹիւն չափով այլ փրկչաբարներ. մանր առնչէր ած զնգիսատաս: Աւետարանչ վերակացու մեզ ողջմուԹիւն և փրկչաբար: Գնել պարգևէ և տայ տէրն իբրև գնելիկնա. ոչս վարողն, և փրկչաբար. Լրաս. գԼԺԳ: ՙնԻ. ԻՀ: Ի ՀՓ. գԳՐԳ: ԱքՉ: ՙի պատ:

ՓՐԿԱՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Սկսչական փրկչի, և փրկուԹիւ կամ փրկագործուԹիւ. *Ոչաւցանէ մեզ և փրկչական բանն: Ի փրկչական վարդապետուԹիւնն քՁի. Բրս. ապա՚ն: Ոսկ. յհ. ա. 28: *Մ՚արմին ուէրս. նական, և արիւն փրկչական: Ապուէն ցաւ. ցաւ մեզ ոՁ խաչն փրկչական. ՀՀ: Շաբ: *Զփրկչական զմարմինն. ՅՀ. ԻՀ. ՆԷԼ: *Ըզ կենդանագործուԹիւն փրկչական պատկերին. Խոր. Ի. 29: *Օրհնեալ ես փայտ ոՁ փրկչական: Հրաման կենդանի, ակնարկուԹիւ փրկչական: Փրկականն պատուիրան յանձին բերեալ կրկր. Շ. Բաբէ: Նար. կԷ: Վրս հց. Ի:

ՓՐԿԱՒՊԻՍ. Տ. ՓՐԿԱՒՐԱՐ. *Փրկչապէս և կարգօք ապՀնանեալք ՚ի ՁՓ փրկաՀաս օրինակաւ. կաՀան:

ՓՐԿԱՒԱՎԱՅԵԼՈՒԶ. ա. Վայելուչ վայելչական կամ արժանի փրկչին. *Տ՚ն. Նուիք...փրկչավայելուչ կնդրկաւ խնկեալ... յիւղ գուարԹ. Նար. ՂՁ:

ՓՐՓՈՒՐ. փրփրոյ. ած. ևս և փրփրուՆք, բանց. գ. ՚Աφρός. Spuma. պղպջակ խուռն. պղպջակեալ և դիզացեալ հիւմք ջրոյ և նմանեաց, որպէս Թուք և լորձունք խոնաւ իրաց. ԷՀՓԻՒ, ԷՁՓ. *Որպէս զվնասաւ հոլի փրփուր, և կամ զնոՃաւ հագուք. Ա՚ած. ԺԷ: *Ակնք ծովու հանապազ փրփրուն ՚ի բաց Թքանեն: ՆմանուԹի փրփրոյ... փրփրուՆք խոնաւուԹեն: Ծանանի ափրոդիտէ ՚ի փրփրոյ անտի. Սարգ. յոան. Ի: Վ.ԼՅՀՐ. Ֆ: Նննաս: *Ընդոստեալով փրփրովքն ծովու: Կոխել քաղաՀքի զաւազանդեղ փրփրուՆս. ՓՒս. յոՆ: Մ՚ած: *Փրփուր ՚ի վեր բերեալով զաւազանեան կրՃռեալով. Ածր. Ֆ. 8:

ՓՐՓՐԱԴԻՉ. ՙ. Որոյ փրփուրն է գիզացեալ. փրփրեալ ցդիզանալ. * ՅուզեալՀ ահագին ծփանաք, և փրփրադէզ կուտակօք: Ի փրփրադէզ կուտակմանց, յանհանգչելի վտղմանց. Լ՚ած. ԺՁ: Գ.Ի:

ՓՐՓՐԱԾԻՆ. ծնի. ա. ՚Αφροδίτη. Venus. Ի փրփրոյ ծնեալ, իբր ԹաւդմանուԹիՀ յառնական անուան ՀՃծուՀնոյն ուսփա. նաց՝ Ափրոդիտէ կոչեցեալ. * Ուատի և ա. նուանեցաւ ափրոդիտէ, որ է փրփրածին: Փրփրածնի հիւսմորԹ օրհոդաւն. Նննաս: Մ՚ած. ԻՁ:

ՓՐՓՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ունօղ զփրփուր. փրփրեալ. էդՀաբ կապար. ԷՀՓԻՒՆ. *Սիրէնացն ՃաՀ յորինեսցին... զանազանակս հրաշալիս արուսակերտելով փրփրականս, և ծալկերանգս՝ ասլակերպս. Բրս. ՙի ՈՒՆՔ:

ՓՐՓՐԱՄ, ացայ. ը. } ՚Αφρίζω. Spumo, ՓՐՓՐԱՆԱՄ. ցեալ. } spumas ago. փրփուր կամ լորձունս ՚ի դուրս տալ. փրփրիլ ծովու, հիւմայց, կենդանեաց, և այսոՀասրաց. էդՀբէր. ԷՀՓԻՒՐԵԼ. *Պատառելով ընդհանրական և փրփրալով. Ճ. Ա: *Ա՚ռ երեք ձուկ սպիտակուց, և դիր յաման, և հաղ ալեկ՚ որ փրփրայ. Վրս. ՃՂ: *Ակնք զձնաքանն փրփրանան՝ անբան գոլով. Շ. յոՆ. ծԲ: * Ակեաց ըստ սատկումԹեն ծփանացն դիզադէզ յերկեղուկ փրփրացեալ: Մեծաձայն ՃչեալՀ՝ լոհգերիւեղով փրփրացեալ. Ագաթ: *Ի ծովածուփ ալիք կուսակրելոցն, և փրփրացեալ լեռնացեալոցն չնչեալ հատանէը. ՅՀ. ԻՀ:

ՓՐՓՐԱՏԵՍԱԿ, ի, ոյ. ա. ՚Αφρώδης. Speciem habens spumae, seminosus. Ունօղ զտեսիլ փրփրոյ. նման փրփրոյ. ԷՀՓԻՒՐ. ՈՒԼԸ. * ՁԻՆ՝ փրփրատեսակ և սպիտակագոյն: Ի փրփրատեսակ մարմնոյ նորին Թողոյն: Օ՚մէնցն փրփրատեսակ ալեացն: Ի չար հովմոյ երբեմն անդնդապատոյտ փրըՆ փրատեսակ ալեացն հանդարտեաւ. ԱծԽՈՐ. Ց: ՆԻ՚ՈՒ. ԲՒ. ԻՁ: Խոր. հՈՒԷՒ. Ե Վ.ԳՆ: *Չփրփրատեսակ սեան յամենեցունց խառնուածոյ որոշեալ կաՀն մակաՀանաՀնեցաւ. Պղպ. ՓՀ՚: * Ափրիւն մեզոց յինէն վիժի, փրփրատեսակ շարաւ հոսի. ՈՒԼԷՈՐ:

ՓՐՓՐԵՑՅՐ. Տ. ՓՐՓՐՆԻ. Ը:

ՓՐՓՐԵՂՔԻՒՐ. ա. Որոյ եղՁիւրք են փրփրացեալ կամ փրփրատեսակ. մակգիր ոգւոյ մերոյ. *Որոյ ըստ հիւսիսոյ փրփրեղՁիւրք եԹովպացիք. Խոր. Ց:

ՓՐՓԵԲՄ, եցի. ը ՓՐՓՐԻՄ, եցայ. յ. Տ. ՓՐՓՐԱՄ. ՚Αφρίζω. * Չարկուցանէ զնա, և փրփրէ, և կրՃաՀ զառամունս իւր ... Ան. կեալ յերկիր՝ Թաւալէր, և փրփրեայր. Մրխ. Ի. 17. 19: Ե Ճ. Ա: *Եւ է որ յորովայնի խոտանալոյ՝ մինչև ցփրփրել անգամ. ԵՆԷՒ: *Փրփրէ, և զներքոյն Թանայ. Մ՚ած. ծՁ: *Սկսաւ փրփրել, և Թաւալել առ ոտս սքՆն. Ճ. Ա: *Ուո՚ՆՆ փրփրելով, իբրև լուսաւ մարՆուացելոյ բանին՝ գագարեաց ՚ի ծփանաց. ԱՂ. Ե: *Ընդէր մոլեգնիս, ոյպէս ովք փրփրՆրեն: ՍրամտուԹիՆ փրփրեալ ես. Վ.ԼՀ: *ՁահագՒն ալեացս փրփրեցելոց և դիզացեՆոց և կուտակելոց. ՅՀ. ԻՁ:

ՓՐՓՐԵՄ, եցի. Ն. ՚Επαφρίζω, ἐξαφρίζω. Spumas ago. Ի գուրս տալ զփրփուր. *Որ մի՛ շտ փրփրէն զիւրեանց անձանցն զամեԹ. Յ՚ած. Յ: *ՃՂՁեալ գինին գցիտաՀակ աղաւտղուԹին չինքենէ արաՁքս փրփրէ. Ա՚ած. Ֆ:

ՓՐՓՐԵՄ, ի. գ. ԱՆուն քանՁրաոյ. այն է անմեռուԹին. էեբէեբան, ֆաբաբ, ՀՒդ օՒա: ԲՁՂՐ: Իսկ ՙի հԻՒ ԲաՀ. * Փերփերընի ՀուՆդ. բոլորկ բակԼԷ՝:

ՓՐՓՐԻՐԱԽ. ա. Որոյ երաՆն՝ այսինքն բերանն է փրփրեալ. * ԳեանաԹաւալ և փրփրերաԲ դիւին խոնարհեալ երկիր պագանեն. ՅՀ. ԻՀ. գա՚ը:

ՓՐՓՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Ն. Տալ փրփրիլ. էբէբՁԷԼԷ ՀեօՀՐՒՔՒ. *Զարկուցանէ զնա, և Թաւալեցուցանէ զնա, և փրփրեցուցանէ. ՂՀ. Ե. 39. (յՆ. պատառատ ոտ զնա Հանդերձ փրփրով:)

ՓՐՓՐՒՆ. ացայ կամ ացի. է. ՚Αναφυσάω. Insufflo. փՀնգալով իմն փչել դէմին ձկան՝ ցնդղնելով զՁուր ընդ ըանգուներ. * Շուրջ խայտայ գէմին, ՙի վեր փոՁալով իբրև ախորԺէն իմն, և ՙի վեր առաՁեալ Ա՚ՁաբՒնոր կԲր:

ՓՐՔՐԻԼ. բաս անտաղդ. իբրու փոՁրիլ կամ փոՁրկանալ, փոՁր երևիլ. *ԸնդՁր քեզ փղՁրեցաս խայնն փրկականի պատուաստական նշան. Սարի. հաՃԳ:

ՓՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. փցուՆն գոլ. անպիտանուԹիՆ. գօսուԹիՆ. ԹՈՒՈՒՆՔ. *Չի եՁԷ հատանի վասն փցնուԹեան ծառն, վասն պտղաբերուԹեՆն ապրեսցի. ՓԻս. յոՆ:

ՓՅՈՒՆ, փցնոյ. ա. փծուՆն. փՁծ. ապտիւն. և կամ փեցի՝ պակասաւոր: Ըստ յն. ՚Αφυής. Ineptus. ևՆ. Անբան. անյարմար. անպէտ. ՙի մեՁ որպէս տրուպ. անպիտան. յեանեալ. կաՃաբ.ըՁեօ.վբ.ԷաՃՒՆ՚. Ե՚ս այդոցիկ ոչ փցուն գրիչգրեամ որում գրեցայ, և վարդ ապետամ զոր ուսային. Ա՚ՃաբՒ.ԱյԲ: *Նման է փցուն խաղակերի. Ան. պ՚ր: *Ըայց եԹէ կամիս, և և ուսմ յաղագս նորա անյաՀ և փցուն (բանս կամ առասպելս). Խոր. Ի: Ղ: *Եւ մեք մնոք խաւարչուտ գոլով, և բանիւ փցուն: Անարգ և փցուն և չանարգի անՁինս. ՎրՊ. յանՃաՃաՃ: Տ՚ած: *Փցուն գրիչս կամ գրչիս. ՅԼՃՔ. առԷա:

Իսկ զանկոյ ասի՝ որպէս փուճ. գօս. ԺՃ. *Մ՚շակին սկսանի խնամել (զսկար տունկն), և զփցուՆն ՙի բաց հատանէ. Լ՚ի. ԷՒԼ:

Փ.ՒԱՒԵՐ. ՃՂ. Բերօղ զփոՃք, կամ բերեալ փքով. *ՇՒՀղոյց զՀակառակ Հոգւոյն մրրկիս ... և զփքաբեր ՀեշտասէԹեանցն նըՃոյց զալիս. Ճ. Գ. (ուր վերոպակաս գրի փՒաբեր:)

ՓՒԱՂՈՅՆ. ա. Կούρος. Levis. ԹևԹևաԺոյն՝ իբր փքով լի. *Որ ՙի միւսում տեղոյզ Է փքագոյն եՂով, այնմ որ ՙի ներկական տեղՈՆ է՝ ԹեԹևԻՒՆ. և ծանրերն (այսինքն ծանուս) ծանր. Գլաս. փՒՆ:

ՓՒԱՂԻՓ. զեաց. գ. Աղիք՝ որք ունին զփոՃք, ոՁ (ծոՃքՃՀնեՐակք.ևՆ. *Մարդկային խորանն՝ ոսկերք և մարմինք են, փքաղիք և երակք, և ջիլք, և կապք և ամանք ընդՂ և ապան. ՓԻս. ԻՒՆ. ա. 28:

ՓՒԱՄ. ԷՈրպէս ՇՀԷԼ, ընդՀ՝վՀապայ. ՔՃԷԼ. *ՅարձակԷր գազանն (վիշապ օձն), չարաչար չոգի արձակելով փքաԼով. Վրս հց. յ:

ՓՒԱՄ, կի՛ } ացայ կամ ացի, ա կամ ՓՒԱՆԱՄ, } ացիր. ացեալ. է. Փυσάω, ομαι, πνέω. Flo, spiro, inflor, tumeo

fastu. μέγα φρονέω, altum sapio, magnos gero spiritus. Իբրու փքով լի լինել. որպէս փուք երևիլ, և ի գործ առալ զփուք. փչել ընչել. ուռնուլ. գիշանալ. փքփրիլ. հպարտանալ. ամբարտաւանիլ. անհնարել. ոխիլ. գոռալ. գոռոզանալ. մեծամեծս կոտորել. փոխով ՟ի-ես ասելագործել. եել գոռալ էսփէ, ի-փքանէ. փքալափ. գոռոզանք, պէսպիրէնէսէ. ՟Մեծամեծս փքայր ՟ի հպարտութիւն ամբարտաւանութեան իւրոյ. Բ. Մ. ք. 4: ՟Քերթողք ծաղուց՝ առ ՟ի ծաղս ինչ կատականաց գործ գործել՝ մեծամեծս փքային: Ամենայն ոգիք յաշխարհի մեծ փքով հեչցան կուլթին ր. յն. մեծամեծս չնչէ. ուր ՟ի հյ. վիրապաս գրի՝ փքահչէս. Փիլ. ծ. բան: ՟Մեծամեծս փքայր՝ ՟ի բարձրութիւն զբացն ապաստան եղեալ. Ածք: ՟Զսիրան ստացակացուցանեն նոցկասալուին, և որովայնի փքալուին. Մաթ. ծԷ: ՟Մեծամեծս փքայր Չնչիլ չայտիլ. Յհ. ին: ՟Յինքըն փըքայր ագահ չարքն՝ թորխաայր նըման ըստափաս կին. Շ. եէէ: ՟Եւ գազ ծանծապատիս ոլորով փքաս. Մխ. առակ: ՟Փքաց գովուբքն. Ներ. ոչ: ՟Փքացայ՝ վերացայ, դուս ոլացայ՝ բարձրացայ. Նար. Ի: ՟Ինձ մանկանայրս ին գինոչ այժան է բարձրավիզ լինել փքանալ: Ի յօգոյն փքանալով: Ինդ փաթթամոլութիւդ փքանաս: Փքացեալ ՟ի ձորհուրդի խրլանց. Փիլ. ծ. բան: ճ. Ա: Լմ. ոչ: Մխ. առակ: ՟Ետ մացեալ և փքացեալ ջուրք ծովուն մի գահանան մյմոլով. Պիզա: ՟Ընբռստացյաս, և փքացեալ աչեօք (արամարութեան) եկն ՟ի գլուխ աստծոյ. Մագիկ: ՟Փքացեալ երբև զսիկ: Մի բարձրացի փքացեալ յամբարտաւանանալ: Ոչինչ արարին, և փքացեալ՝ մեծամեծս խորհին. Մագ. իէ: Փիլ. բագն: Ի գն: ՟Փքացեալն, որ է ամբարտաւան. Բբս. հց:

ՓՓՈՒՆՔ. հաց. գ. }
ՓՓՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. } Փքալն. փքանալն. փքուումն.
ՓՓՈՒՑՈՒՄՆ. ցման. } ՟Գառնուսա ամբարտաւանութեան և փքանաց առնել. Բբս. Իղ: ՟Զխրախճանս զանազան փքանայ ՟ի բաց ընկենուցս զամբարտաւանութիւդ. Փիլ. Լին: ՟Հպարտացեալ մեծամեծ փքանօք գայր ՟ի դվին. Ռ—ա: ՟Մեղայ փքացութիւ. Մ—ւ: ՟Յուսոյնկ փքացումն թերհամառութեան: Յաշաարանն բարձրացայ փքացման: Առել զփքացումն և զամբարտաւանութիւն. Խոսր: Սին—ա. ոչ: Վ—ր ոսկ: ՟Յորոմայն մեռալ բազում առնեա փքացումն (այսինքն այուսմն, կամ փառք). Մխ. առակ. Լ:

ՓՓՈՒՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ἐξογκόω. Tumidum reddo, tumefacio. Ուռուցանել որպէս փքով. տալ փքանալ. Որ ամբարտաւանութիւ զինքն փքացուցանէ, ըզնուաստաստանութիւն ՟ի բաց մերժէ Ա—ր:

ՓՓՈՒՑՈՒՑԻՉ. ո. Որ փքացուցանէ, կամ տայ փքալ. ՟Հոգւոցդ՝ ըստ պարթևին՝ քակուս, որ փքացուցիչ և ուռուցիչ փորոտալ (կամ փորատեալ, փորուտալ): Լոլեսս՝ փքացուցիչ որովայնի փարթամտոց և ագքատաց. Մագ. խէ: Մխ. առակ:

ՓՓՒԿ, փքնի, նաս, ացի. գ. Σαγίττα. Sagitta. պ. ՟Եէյ։Ես ՟պայքն Նեռ. օգ. Ռիր, սնհմ. ՟ Եռքգնեցից փքնօք: Ը րլի գիտ զփքնին... Ինչև ՟ի ոսկի փքնին: Ի քեն և անդր է փքնին, Քաղեաց զփքնին. ա. Ի գ. Բ. 20=38: ՟Ազդ արար փքնաւն: Փքնօք մարանքին ընդ Թշնամին. Նխ. ա. Ի գ: Ն. Էգի:

ՓՓՒՆԱՒԻ, փքայ. Տ. ՓՓՈՒՆ, ՓՓՈՒՆՈՒՆ. ՟Որ ոք բարձրամիդն իցէ, և փուռդ ույցէ, ունքա նայ և փքնու. Փիլ. Լին. Բ. 100:

ՓՓՈՑՈՒԹՒՈՑ. ա. գրի և ՓՓՈՒԹՈՒՈՑ, կամ ՓՓՈՒՈՑ. փքով ուռուցանալ. Ուռուցանել. Ի ՟Ոչ ոք ՟ի մեզ ընդ գ. ի, Ի. զոր օրինակ հեգ, հնք. Թագչել. Թաքչել. չոքայ. չոգայ. պատրիարդ՝ իբր պատրիարք (ըստ յն.) սիդ՝ որպես սիք (ըստ յն. ֆոխէ). Ծաղել. Ծաղկել. պատքիլ. պատկիլ. պատաւ. պատաւ. հնախաւ, հնէքեք:

Ֆ. Ի տառադարձումէ դնի ՟ի տեղի χ առ ոի յունաց. զոր օրինակ, Քրիստոս. քարեպաշ. կոպոս. ալքեւպիսկոպոս. պաշ. են:

Ֆ. ՟Ք. Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է ՝ինինհազար: Իսկ համառօտագրու Թ՟ՔՔ, է Ֆան:

Ֆ. Ի վերջին տառ ՟ի բնիկ մեծատառն նշանագիրս մեր. (զի օ՝յետ ժամանակաց յաւելաւ ՟ի յունէ փոխանակ համագոր հնչմանս առ. զորմէ տես ՟ի տառն Ո, և Օ.) այլ քանզի առ յոյնս վերջին տառ է ω մեծ ὁ աստգհաւ. նմին իրի ուր Յայտ. ա. 8. Ե 10. յունարէն ասի, ՟Ես եմ Α ալֆա, և Ω ὁ ՟ջէկաւ, ՟ի մեզ նովին խորհրդով եգիալ է. ՟Ես եմ Ա յր, և ես եմ Ջէ ա. այսինքն առաջին, և վերջին: Ըստ նմին դրեաց և մեծն Խոսրով. ՟Ինքն է սկիզբն և կատարած. որպէս առե ՟ի յայտնուէն յովհաննէս, Ես եմ այր, և ես եմ ջէն: Եւ Մարտիրոսին վարդան. ՟Աստ եմ ՟ի քեզ ա, որ ես այր և քէ, այսինքն սկիզբն և կատարած: Եւ Շնորհալին՝ ՟ի տաղս այբուբենից նուագէ առ ՟ի խրատս, ՟ՅՔէն, Ջէն կատարումն՝ է (կամ Ջէն կատարումն) այս ստուեղ, տայ սկիզբն ել աւուրն հնից: Ջէն՝ Քրիստոսի՝ ձեռամբ իւրով, զմեզ յորգորէ խաչակցելով»:

Ռ. Ըստ ձևոյն, որպէս յն. X, յօրինակ բերի պէսպէս իրաց առնելոց զիւրեօք. ՟Չի եր կաքանչիւրս իբրու զՔէ՝ ՟ի մեռանց առաքեսցէ միոյոց ՟ի մի բոլոր. Պտա. փխ:

ՔԱԼ. և ՔԱԼԵԼ. Ասորական ձայնիցս Քայլս Քայլէլ՝ Քալեաց քալս եւ ծնեալ. Հ=3:

ՔԱԼԱ. ԾՕԼԱՆ. Նոյն ընդ ասորական ձայնիցս ֆ, ծ. (ոչ գոտաւոր, ոչ ուռաւ. Թ. ուռան.) ՟Ծոլա, արակտն. քալա՝ իգացկան. և չեզոք, զաւակ. Մագ. Ե եր. ֆեր:

ՔԱԼԱՔ. Κύκλος. Circus, orbis, circulus. Ըստ ասասելագործչին՝ Պարունակ երկնից. կամարք մոլորակաց. ՟Զառաջին քալաքն և գերկինն՝ զոկալուին արար. և յերկրորդ քալաքն զմուշխարին սահմանեաց... ըստ օհանեքքին յհօնն քալաք. Տ՟ոմար:

ՔԱՆ, ի. ից. ա. ֆ. Էդին չանց. Եա և այլոց կենդանեաց. որպես և կորիւն չան. լոռ. որ և ՍԿՈՒՆԴ. ՍԿՆԴԻՒ. այլ ՟ի յն. և լատ. առան և էգն անխոսք ասի. ծ, ի Σκυλαξ. Catulus. τὸ κυνίδιον, catellus. Էնէթ, գանձք. ՟Ի սկիզբոս առ ծովիկերքն հովուական քաջին չքնէլով: Հովերոս ասէ իսկ, Թէ յայսկոյս քաջն, (որ է և առաւն առգոյ,) և յայնկոյս արամադգեան քարիւրիդն. այլ հակառձակ կոչեաց զքարիւրիդն ընդգխադրել ընդ քաջին. Ն՟ոնոս: ՟Յորսկ մինչ Հաչակեն քաջ ինծք, սատակին իսկոյն. Բ—ա. ոսէթ. Լ:

ՔԱՆԴԱՐԱՏ. ի. ացի. Ἐκταμίας. Exsectus, castratus. Կրաս որպէս քաջ եղեալ. իգացուցեալ, ներբինացուցեալ. Լրջած. էնախնէս. ՟Ջմանկանն և զքաջատարան և զհատեալն. Գ՟Լա. ԼԲ. 2ի:

ՔԱՆԴԻՐ. ցի. Ա. Ակգ լորդ իրրև զորոտալ չան. Լի ա—ղ—ղ—ա. ՟Եւ Լեզ բոր, կամ քաջլոր, կամ Լրջ լինիս, օգտեն այն գեղերն որ վասն ոչխարացն գրեցաք. Վ՟ոի:

ՔԱՒ, քակք. ա. Διαιρετος. Separatus. և διαιρεσις, separatio. Քակեալ. զատուցեալ և վակուսն, որ չուսն. զոտ՟ի. զատ—ած. այլը այլը ասէ. ՟Եւ վիպրդ այնոքիկ ձշմարտին, Լեզե քակ և որիշ է մարմինն ՟ի բանէն. ՟Նանայ: ՟Ա յժմ ոչ են մեկնեալ այլ իսուն ա մեկնեքեան են. յայնժամ լինիցին քակք (յն. բաժանմունք). Ո՟ի. ֆ. ֆ. 2ն:

ՔԱԿԵՄ. եցի. ն. Καθαιρέω. Destruo. λύω. παράλυω, καταλυω, solvo, dissolvo. καταπάω, distraho. Յորմէ կոզմի և սատականն՝ Քակաեալ. Քայքայել. Ակերել զմիութիւն զգեղոց. քանդել. խափանել. կործանել. խլել. Լզմնունել. ոսէնէ. սարել. ֆճայնել. Եզփոփ. պօշմ, ոէօոէ, Խարտ՝ պերպոպ Էնէ. ՟Քակեցես զսերպանն բանդաղու: Քակեայ զամուրս: Ժամանակ քակելոյ, և ժամանակ չինելոյ: Քակեսցեն զքարինան: Քակեալ քանգեցին զպարքեալն: Քակեայ գՏղրս յաթոռոց: Քակեցէք զատարտ: Ջմիքնորմն ցանկոյն քակիցէ: Հղոմ մեծ ուժգին ու զնբրինս քակիցէ: Քակել զբարձս. Քակնացին բարձք նորա: Քակեցաւ անուանն անխոխան: Քակեցէք քակեցէք, մինչև ՟ի հիմն հատեցէք. և այլն:

ՔԱԿԵԼ. Διχάζω, διαχωρίζω, διΐστημι. Divido, separo. Բաժանել. զատուցանել. մեկնել. վոխել. այրմոփ. ՟Ալր խորհրդոյն քակէ զբարեկամս: Պատճառս ինդրէ այր, որ կամիցի քակել ՟ի բարեկամոյ իւրոց: Քակէ զբարեկամս և զընտանիս: Եկի քակել զայր ՟ի հօրէ իւրմէ, և զդուստր ՟ի մօրէ, և զհարսն ՟ի սկսրէ իւրմէ: Ազքատան և ՟ի բան բարեկամ անաի քակի: Քակեացին սմանք ՟ի հաւատոյն. և այլն: ՟Սկսան քակել ՟ի մեռանց և կարի մերձաւորաց: Ջհայր և զորդի քակէր ՟ի միմեանց: Յորժամ սկսանի գործ միաձնութեն, քակին յամենայն ընչից իւրեանց. Լգն: Եղէս ՟ի Ե—ս. պտ. ՟ի ղ: ՟Քակէր զանձն յերկրաւոր իրաց, և չոգաս երկնաւոր իրաց. Եր՟ե. Նգի:

ՔԱԿԵԼ. Διαλύω. Dissolvo. Լուծանել. ցրել. Ջերջնել, ա—րել. փ—ոլբլ՟ոփ, պօշմփ. ՟Քակեան զիարգահուն բանսէ վաճառաց քոց. Ե—ծ՟Ե. Ն: ՟Ջձմեալսուսն ոք խոր. հելով քակել զաճ: Քակեացէ զերչխանութիւդ զոր նորա զատարեալ կաթեցեալ զինքն քակէ. Խոր. ա. 5: ՟Ե. 12: ՟Քակէ զբարեկարգուն հոգւոյն. Սոփ. ՟Ե. պ. ՟Ք: ՟Լուծեալ և քա-

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

fastu. μέγα φρονέω, altum sapio, magnos gero spiritus. Իբրու փքով լի լինել. որպէս փուք երևիլ, և ի գործ առալ զփուք. փչել ընչել. ուռնուլ. գիշանալ. փքփրիլ. հպարտանալ. ամբարտաւանիլ. անհնարել. ոխիլ. գոռալ. գոռոզանալ. մեծամեծս կոտորել. փոխով ՟ի-ես ասելագործել. եել գոռալ էսփէ, ի-փքանէ. փքալափ. գոռոզանք, պէսպիրէնէսէ. ՟Մեծամեծս փքայր ՟ի հպարտութիւն ամբարտաւանութեան իւրոյ. Բ. Մ. ք. 4: ՟Քերթողք ծաղուց՝ առ ՟ի ծաղս ինչ կատականաց գործ գործել՝ մեծամեծս փքային: Ամենայն ոգիք յաշխարհի մեծ փքով հեչցան կուլթին ր. յն. մեծամեծս չնչէ. ուր ՟ի հյ. վիրապաս գրի՝ փքահչէս. Փիլ. ծ. բան: ՟Մեծամեծս փքայր՝ ՟ի բարձրութիւն զբացն ապաստան եղեալ. Ածք: ՟Զսիրան ստացակացուցանեն նոցկասալուին, և որովայնի փքալուին. Մաթ. ծԷ: ՟Մեծամեծս փքայր Չնչիլ չայտիլ. Յհ. ին: ՟Յինքըն փըքայր ագահ չարքն՝ թորխաայր նըման ըստափաս կին. Շ. եէէ: ՟Եւ գազ ծանծապատիս ոլորով փքաս. Մխ. առակ: ՟Փքաց գովուբքն. Ներ. ոչ: ՟Փքացայ՝ վերացայ, դուս ոլացայ՝ բարձրացայ. Նար. Ի: ՟Ինձ մանկանայրս ին գինոչ այժան է բարձրավիզ լինել փքանալ: Ի յօգոյն փքանալով: Ինդ փաթթամոլութիւդ փքանաս: Փքացեալ ՟ի ձորհուրդի խրլանց. Փիլ. ծ. բան: ճ. Ա: Լմ. ոչ: Մխ. առակ: ՟Ետ մացեալ և փքացեալ ջուրք ծովուն մի գահանան մյմոլով. Պիզա: ՟Ընբռստացյաս, և փքացեալ աչեօք (արամարութեան) եկն ՟ի գլուխ աստծոյ. Մագիկ: ՟Փքացեալ երբև զսիկ: Մի բարձրացի փքացեալ յամբարտաւանանալ: Ոչինչ արարին, և փքացեալ՝ մեծամեծս խորհին. Մագ. իէ: Փիլ. բագն: Ի գն: ՟Փքացեալն, որ է ամբարտաւան. Բբս. հց:

ՓՓՈՒՆՔ. հաց. գ. }
ՓՓՈՒՑՈՒԹԻՒՆ. } Փքալն. փքանալն. փքուումն.
ՓՓՈՒՑՈՒՄՆ. ցման. } ՟Գառնուսա ամբարտաւանութեան և փքանաց առնել. Բբս. Իղ: ՟Զխրախճանս զանազան փքանայ ՟ի բաց ընկենուցս զամբարտաւանութիւդ. Փիլ. Լին: ՟Հպարտացեալ մեծամեծ փքանօք գայր ՟ի դվին. Ռ—ա: ՟Մեղայ փքացութիւ. Մ—ւ: ՟Յուսոյնկ փքացումն թերհամառութեան: Յաշաարանն բարձրացայ փքացման: Առել զփքացումն և զամբարտաւանութիւն. Խոսր: Սին—ա. ոչ: Վ—ր ոսկ: ՟Յորոմայն մեռալ բազում առնեա փքացումն (այսինքն այուսմն, կամ փառք). Մխ. առակ. Լ:

ՓՓՈՒՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. ն. Ἐξογκόω. Tumidum reddo, tumefacio. Ուռուցանել որպէս փքով. տալ փքանալ. Որ ամբարտաւանութիւ զինքն փքացուցանէ, ըզնուաստաստանութիւն ՟ի բաց մերժէ Ա—ր:

ՓՓՈՒՑՈՒՑԻՉ. ո. Որ փքացուցանէ, կամ տայ փքալ. ՟Հոգւոցդ՝ ըստ պարթևին՝ քակուս, որ փքացուցիչ և ուռուցիչ փորոտալ (կամ փորատեալ, փորուտալ): Լոլեսս՝ փքացուցիչ որովայնի փարթամտոց և ագքատաց. Մագ. խէ: Մխ. առակ:

ՓՓՒԿ, փքնի, նաս, ացի. գ. Σαγίττα. Sagitta. պ. ՟Եէյ։Ես ՟պայքն Նեռ. օգ. Ռիր, սնհմ. ՟ Եռքգնեցից փքնօք: Ը րլի գիտ զփքնին... Ինչև ՟ի ոսկի փքնին: Ի քեն և անդր է փքնին, Քաղեաց զփքնին. ա. Ի գ. Բ. 20=38: ՟Ազդ արար փքնաւն: Փքնօք մարանքին ընդ Թշնամին. Նխ. ա. Ի գ: Ն. Էգի:

ՓՓՒՆԱՒԻ, փքայ. Տ. ՓՓՈՒՆ, ՓՓՈՒՆՈՒՆ. ՟Որ ոք բարձրամիդն իցէ, և փուռդ ույցէ, ունքա նայ և փքնու. Փիլ. Լին. Բ. 100:

ՓՓՈՑՈՒԹՒՈՑ. ա. գրի և ՓՓՈՒԹՈՒՈՑ, կամ ՓՓՈՒՈՑ. փքով ուռուցանալ. Ուռուցանել. Ի ՟Ոչ ոք ՟ի մեզ ընդ գ. ի, Ի. զոր օրինակ հեգ, հնք. Թագչել. Թաքչել. չոքայ. չոգայ. պատրիարդ՝ իբր պատրիարք (ըստ յն.) սիդ՝ որպես սիք (ըստ յն. ֆոխէ). Ծաղել. Ծաղկել. պատքիլ. պատկիլ. պատաւ. պատաւ. հնախաւ, հնէքեք:

Ֆ. Ի տառադարձումէ դնի ՟ի տեղի χ առ ոի յունաց. զոր օրինակ, Քրիստոս. քարեպաշ. կոպոս. ալքեւպիսկոպոս. պաշ. են:

Ֆ. ՟Ք. Որպէս նշանակ Թուոյ՝ է ՝ինինհազար: Իսկ համառօտագրու Թ՟ՔՔ, է Ֆան:

Ֆ. Ի վերջին տառ ՟ի բնիկ մեծատառն նշանագիրս մեր. (զի օ՝յետ ժամանակաց յաւելաւ ՟ի յունէ փոխանակ համագոր հնչմանս առ. զորմէ տես ՟ի տառն Ո, և Օ.) այլ քանզի առ յոյնս վերջին տառ է ω մեծ ὁ աստգհաւ. նմին իրի ուր Յայտ. ա. 8. Ե 10. յունարէն ասի, ՟Ես եմ Α ալֆա, և Ω ὁ ՟ջէկաւ, ՟ի մեզ նովին խորհրդով եգիալ է. ՟Ես եմ Ա յր, և ես եմ Ջէ ա. այսինքն առաջին, և վերջին: Ըստ նմին դրեաց և մեծն Խոսրով. ՟Ինքն է սկիզբն և կատարած. որպէս առե ՟ի յայտնուէն յովհաննէս, Ես եմ այր, և ես եմ ջէն: Եւ Մարտիրոսին վարդան. ՟Աստ եմ ՟ի քեզ ա, որ ես այր և քէ, այսինքն սկիզբն և կատարած: Եւ Շնորհալին՝ ՟ի տաղս այբուբենից նուագէ առ ՟ի խրատս, ՟ՅՔէն, Ջէն կատարումն՝ է (կամ Ջէն կատարումն) այս ստուեղ, տայ սկիզբն ել աւուրն հնից: Ջէն՝ Քրիստոսի՝ ձեռամբ իւրով, զմեզ յորգորէ խաչակցելով»:

Ռ. Ըստ ձևոյն, որպէս յն. X, յօրինակ բերի պէսպէս իրաց առնելոց զիւրեօք. ՟Չի եր կաքանչիւրս իբրու զՔէ՝ ՟ի մեռանց առաքեսցէ միոյոց ՟ի մի բոլոր. Պտա. փխ:

ՔԱԼ. և ՔԱԼԵԼ. Ասորական ձայնիցս Քայլս Քայլէլ՝ Քալեաց քալս եւ ծնեալ. Հ=3:

ՔԱԼԱ. ԾՕԼԱՆ. Նոյն ընդ ասորական ձայնիցս ֆ, ծ. (ոչ գոտաւոր, ոչ ուռաւ. Թ. ուռան.) ՟Ծոլա, արակտն. քալա՝ իգացկան. և չեզոք, զաւակ. Մագ. Ե եր. ֆեր:

ՔԱԼԱՔ. Κύκλος. Circus, orbis, circulus. Ըստ ասասելագործչին՝ Պարունակ երկնից. կամարք մոլորակաց. ՟Զառաջին քալաքն և գերկինն՝ զոկալուին արար. և յերկրորդ քալաքն զմուշխարին սահմանեաց... ըստ օհանեքքին յհօնն քալաք. Տ՟ոմար:

ՔԱՆ, ի. ից. ա. ֆ. Էդին չանց. Եա և այլոց կենդանեաց. որպես և կորիւն չան. լոռ. որ և ՍԿՈՒՆԴ. ՍԿՆԴԻՒ. այլ ՟ի յն. և լատ. առան և էգն անխոսք ասի. ծ, ի Σκυλαξ. Catulus. τὸ κυνίδιον, catellus. Էնէթ, գանձք. ՟Ի սկիզբոս առ ծովիկերքն հովուական քաջին չքնէլով: Հովերոս ասէ իսկ, Թէ յայսկոյս քաջն, (որ է և առաւն առգոյ,) և յայնկոյս արամադգեան քարիւրիդն. այլ հակառձակ կոչեաց զքարիւրիդն ընդգխադրել ընդ քաջին. Ն՟ոնոս: ՟Յորսկ մինչ Հաչակեն քաջ ինծք, սատակին իսկոյն. Բ—ա. ոսէթ. Լ:

ՔԱՆԴԱՐԱՏ. ի. ացի. Ἐκταμίας. Exsectus, castratus. Կրաս որպէս քաջ եղեալ. իգացուցեալ, ներբինացուցեալ. Լրջած. էնախնէս. ՟Ջմանկանն և զքաջատարան և զհատեալն. Գ՟Լա. ԼԲ. 2ի:

ՔԱՆԴԻՐ. ցի. Ա. Ակգ լորդ իրրև զորոտալ չան. Լի ա—ղ—ղ—ա. ՟Եւ Լեզ բոր, կամ քաջլոր, կամ Լրջ լինիս, օգտեն այն գեղերն որ վասն ոչխարացն գրեցաք. Վ՟ոի:

ՔԱՒ, քակք. ա. Διαιρετος. Separatus. և διαιρεσις, separatio. Քակեալ. զատուցեալ և վակուսն, որ չուսն. զոտ՟ի. զատ—ած. այլը այլը ասէ. ՟Եւ վիպրդ այնոքիկ ձշմարտին, Լեզե քակ և որիշ է մարմինն ՟ի բանէն. ՟Նանայ: ՟Ա յժմ ոչ են մեկնեալ այլ իսուն ա մեկնեքեան են. յայնժամ լինիցին քակք (յն. բաժանմունք). Ո՟ի. ֆ. ֆ. 2ն:

ՔԱԿԵՄ. եցի. ն. Καθαιρέω. Destruo. λύω. παράλυω, καταλυω, solvo, dissolvo. καταπάω, distraho. Յորմէ կոզմի և սատականն՝ Քակաեալ. Քայքայել. Ակերել զմիութիւն զգեղոց. քանդել. խափանել. կործանել. խլել. Լզմնունել. ոսէնէ. սարել. ֆճայնել. Եզփոփ. պօշմ, ոէօոէ, Խարտ՝ պերպոպ Էնէ. ՟Քակեցես զսերպանն բանդաղու: Քակեայ զամուրս: Ժամանակ քակելոյ, և ժամանակ չինելոյ: Քակեսցեն զքարինան: Քակեալ քանգեցին զպարքեալն: Քակեայ գՏղրս յաթոռոց: Քակեցէք զատարտ: Ջմիքնորմն ցանկոյն քակիցէ: Հղոմ մեծ ուժգին ու զնբրինս քակիցէ: Քակել զբարձս. Քակնացին բարձք նորա: Քակեցաւ անուանն անխոխան: Քակեցէք քակեցէք, մինչև ՟ի հիմն հատեցէք. և այլն:

ՔԱԿԵԼ. Διχάζω, διαχωρίζω, διΐστημι. Divido, separo. Բաժանել. զատուցանել. մեկնել. վոխել. այրմոփ. ՟Ալր խորհրդոյն քակէ զբարեկամս: Պատճառս ինդրէ այր, որ կամիցի քակել ՟ի բարեկամոյ իւրոց: Քակէ զբարեկամս և զընտանիս: Եկի քակել զայր ՟ի հօրէ իւրմէ, և զդուստր ՟ի մօրէ, և զհարսն ՟ի սկսրէ իւրմէ: Ազքատան և ՟ի բան բարեկամ անաի քակի: Քակեացին սմանք ՟ի հաւատոյն. և այլն: ՟Սկսան քակել ՟ի մեռանց և կարի մերձաւորաց: Ջհայր և զորդի քակէր ՟ի միմեանց: Յորժամ սկսանի գործ միաձնութեն, քակին յամենայն ընչից իւրեանց. Լգն: Եղէս ՟ի Ե—ս. պտ. ՟ի ղ: ՟Քակէր զանձն յերկրաւոր իրաց, և չոգաս երկնաւոր իրաց. Եր՟ե. Նգի:

ՔԱԿԵԼ. Διαλύω. Dissolvo. Լուծանել. ցրել. Ջերջնել, ա—րել. փ—ոլբլ՟ոփ, պօշմփ. ՟Քակեան զիարգահուն բանսէ վաճառաց քոց. Ե—ծ՟Ե. Ն: ՟Ջձմեալսուսն ոք խոր. հելով քակել զաճ: Քակեացէ զերչխանութիւդ զոր նորա զատարեալ կաթեցեալ զինքն քակէ. Խոր. ա. 5: ՟Ե. 12: ՟Քակէ զբարեկարգուն հոգւոյն. Սոփ. ՟Ե. պ. ՟Ք: ՟Լուծեալ և քա-

կեալ է զօրուն մահու։ Ջնաշելի զպարծանս նոցա քակեալ։ Ջնիւ քակելոյ (այսինքն արձակման) տանիցն գայր 'ի յողդողան. Ոսկ. յհ։ *Տանջանօք քակեալ պկենդանիս. այսինքն լուծեալ 'ի կենաց. Ոսկ. գծ։

ՔԱԿԻՉ. ա. Որ քակէ որ և է օրինակաւ. *Քակիչ անմահից տածողին ըստ մարմնոյ և ըստ հոգւոյ լինին քակիչք և սպականիչք։ Որ քակիչ օրինացն ասէին. Ճ. Ա։ Մագ. ծ. Երզն. մթ։

ՔԱԿՈՂԱԿԱՆ. ա. Ունօղ զզօրութիւն քակելոյ. քակող. քակիչ. *Հերձուածն քակողական է. Ոսկ. յհ. բ. 36։

ՔԱԿՈՐ. ոյ կամ ի. գ. Βόλβιτον. Stercus. Աղբ անասնոց. ապաւառ. գշկուր. թրիք. մանաւանդ չորացեալն. Բէրօ, թէզէ, օթար, Բեզէք. *Ետու քեզ քակոր արջառոյ փոխանակ աղբոյն մարդոյ. Եզեկ. դ. 15։ *Քակորով արջառոյ առնել զհացն. Նչ. եզեկ։ *Ծիւք. քակորք 'ի կրակ մի եկեսցեն (կամ այրեսցին). Եղիշ. բ։ *Ետես ծերն անդ քակոր, և սաէ ցյովհաննէս. երթ ի գետ բերզմնան, և բեր անտի քակորս ('ի պէտս կրակի). Վրք հց. յ։

ՔԱԿՈՒԱԾ, ոյ կմ ի. գ. Քակեալ ծերպ. պատառուած. ծակ. Ճէզք. Եարըգ. Դէլիկ. *Ընդ քակուած ինչ որմոյ 'ի ներքս մտանել (օձի)։ Եթէ առղեսցի վիշապն մանչաշունչ մտանել ընդ քակուած ողջոյն. Սարգ. ա. պ. ժ։ Ոսկ. ող։

ՔԱԿՈՒՄՆ, կման. գ. Քակելն, իլն (ըստ ամենայն առման). *Զմահն համարեալ ոչ չիջումն հոգւոյ, այլ քակումն և անջատումն 'ի մարմնոյ. Փիլ. իմաստն։ *Ի նշանակ քակման գծոյից. Նխ. յես։ *Ի քակումն արխանոսաց հերձուածոյն. Աս. որս. ծ։ *Ի քակումն մահու։ Ընկերութեան քակումն։ Առաջի արկանէին առ 'ի քակումն քնի։ Բազմութիւն քահանայապետից զքակումն հրէական կարգացն ցուցանէ։ Եւ բնաւին տանց քակումն. Ճ. Ա։ Ոսկ. յհ. ա. 3. 28։ Երզն. մթ։ Մխ. դտ։ *Տեառնէր զքակումն (այսինքն զգրումն) ախտի գնդին. Փարպ։

ՔԱԿՈՒՏ. ա. Խախուտ. խարխալեալ. խարխուլ. *Ոչ պահանջէաց հատուածս (յանգամալուծէն), զի չինուած էր նորա քակուտ. Եփր. համաբ։

ՔԱԿՏԱԿԱՆ, ի, աց. ա. } Որ կարէ կամ
ՔԱԿՏԵԼԻ, լւոյ, լեաց. } ունի քակելը լուծանելի. բաժանելի՝ որպէս զխաղադրեալ. *Ցոլոլութիւն քակտական և լուծանելի է. Տօնակ։ *Տաղաւար քակտելի։ Վասն որոյ և մեք զքակտելիս մեր յարմարեսցուք (կամ յօրինեսցուք) քեզ հոգևորական տաղաւար. Նար. խէ։ Շար։

ՔԱԿՏԵՄ, եցի. ն. Καταλύω, ἐκλύω, καθαιρέω, καταδύνω, διασπάω. Dissolvo, destruo. Քակելով քակել. քանդել. քայքայել. խախտել. աւերել. եղծանել. լուծանել. *Զսեղանս քո քակտեցին։ Քակտեսցէ կորուստ զասուն նորա խայտառ։ Եթէ 'ի մարդկանէ իցէ խորհուրդդ այդ կամ գործդ, քակտեսցի. ապա թէ յայ է, ոչ կարէք քակտել զդոսա։ Քաղաքս քո քակտեսցին առ 'ի չգոյէ բնակչաց 'ի նոսա։ Ոչ մնասցէ այդր քար 'ի քարի վերայ՝ որ ոչ քակտեսցի։ Քակտեցան փեղկք խորանին իմոյ։ Երկրաւոր տաճար շինուածոյս մերոյ քակտեսցի. ևն։ *Զմիաւորեալսն յօդս քակտէ։ Քակտին ամենայն յօդեալ յօրինուածք անդամոցն։ Քակտել և խզել զիւր սէրն։ Նախ քան զքակտել հոգւոյ նորա 'ի մարմնոյն։ Յանջաման հոգւոյս 'ի մարմնոյս՝ 'ի քակտել գեղեցիկ շինուածոյս. Ճ. Բ։ Յճխ. ձէ. ձդ։ Յճ. ժբ։ Շար։ *Եթէ օրէնս քակտեսցէ։ Մեղքն քո քակտեսցին 'ի քէն յաւուրն այցելութեան։ Մարդն քակտեցաւ։ Ի միրելեաց քակտեալք. Լմբ. պտրգ։ Մագ։ Նանն։ Լաստ։ *Հօգիք՝ որ 'ի մարմնոյ քակտեցին, առաէն ոչ մնայցեն. Երզն. մթ։

ՔԱԿՏԻՉ. Տ. ՔԱԿԻՉ. *Ոչինչ քակտիչ լինել ինձ թուի բանիդ։ Քակտիչ օրինաց։ Նենգութիւն սիրոյ քակտիչ է. Անյ. բարյ։ Իգն։ Լմբ. ող։

ՔԱԿՏՈՒԹԻՒՆ. գ. } Տ. ՔԱԿՈՒՄՆ.
ՔԱԿՏՈՒՄՆ, տման. } Κατάλυσις. Dissolutio. *Զբջեղեղն նշանակէ հոգեկան քակտութիւն է։ Արդ է ապականութիւն բոլոր իրի քակտումն պատճառ. Փիլ. լին։ Յհ. իմ. Երև։ *Ի տաղաւարանն զբարձս քո 'ի քակտումն. Թոռոց. է. 21։ *Հակառակամարտացն քակտումն։ Ի քակտումն երիցագունիցն պատուոյ։ Ի քակտումն հակառակորդացն զօրութեան. Փիլ։ *Ի քակտումն արխանոսաց։ Ի քակտումն սկիզբութեանց աղանդոյն։ Զնախնի առանցունէ մերոյ խնդրէր զքակտումն։ Նորա քակտման էին գործունեայք. Խոր։ Ճ. Բ։ Փարպ։ Երզն. մթ։ *Քակտումն 'ի մեղաց. Ճ. Բ։ Իւկ Շար. *Ունիծիցս եղեր քակտումնս. խնձ քակտիչ. լուծիչ։

ՔԱՀԱՆԱՅ. ի, ից. գ. Ἱερεύς. Sacerdos, sacrificus. Երէց. ուադն 'ի պաշտօնէայս տեառն՝ օծեալ, հաշտարար այ պատարագաւ, քաւիչ ժողովրդեան. որ 'ի հնումն էր ստուեր, իսկ 'ի նորումս ճշմարտութի. (եբր. գօհէն.) 'ի յն. և լտ. նոյնպէս կոչի և չքահանայն կուռց, որ 'ի մեզ ասրոյն կոչմամբ Քուրմ ասի. *Մելքիսեդեկ արքայ շաղեմայ եհան հաց և գինի, քանզի քահանայ էր այ բարձրելոյ։ Քահանայքն՝ որ մերձենան առ այ՝ սրբեսցին։ Ահարոնի քահանային (որ և քահանայապետ յազգէ ղեւտացւոյ) : Յազգէ յուդայ ծագեաց տէր մեր, յորմէ ազգէ վասն քահանայից մովսէս ինչ ոչ խօսեցաւ. և եւս առաւել յայտ է, թէ ըստ նմանութեան մելքիսեդեկին յառնելոց է այլ քահանայ. քանզի վկայեցաւ. թէ դու ես քահանայ յաւիտեան ըստ կարգին մելքիսեդեկի։ Արար զմեզ թագաւորս, և քահանայս այ և հօր իւրոյ. ևն։ *Քահանայ՝ ըստ մերումս պատշաճեալ լեզուի՝ մաքրող կամ սրբիչ անուանի։ Սրբութեան հայցէ, քանզի քահանայ է, որ թարգմանի մաքրող կամ սրբող. և սրբէ զժողովուրդն աղօթիւք. Լմբ. պտրգ։ *Երէցն՝ ուստ կոչի, և քահանայն՝ առաջնորդ (որպէս գահերէց). Նչ. Եփր. թղ։ Տես և ԵՐԷՑ. Πρεσβύτερος. Presbyter. ռմկ. քէշիշ. փէբէբէ։ Անուն է հոլովք. *Եպիսկոպոսաց, և քահանայեաց, և սարկաւագաց. Գնձ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԳՈՅՆ. ա. Ἱερώτερος. Ըստ յն. ոճոյ՝ որպէս Սրբազանագոյն. առաւել սբ և նուիրական. *Քան զմիւսն ևրնջոյն քահանայագոյնք. Անյ. Դրս։ *Մի որդեօք լինիցիս քահանայագոյն քան զքահանայս. Վրք հց։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԳՈՐԾ. ա. Որ առնէ զգործ քահանայութեան. կամ պատարագիչ. *Քահանայագործն տծագործ է. Ոսկիփոր։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԳՈՐԾԵՄ, եցի. ն. Ἱερουργέω. Operor sacris, sacrifico. ἱερατεύω, ομαι, sacerdotio fungor. τελετουργέω, consecro, initio. Գործել զգործ կամ զպաշտօն քահանայի և քահանայութե. քաւել. նուիրագործել. պատարագել. կատարել՝ պաշտել. մատուցանել. նուաճել զհոգևորս. *Քահանայագործել զքո անարատ մարմինդ և զպատուական արիւնդ։ Քահանայագործեաւ հօր զիւր մարմինն։ Քահանայագործել հաճոյական պատարագ զանձինս ձեր։ Իշխանական համարձակութեամբ զփրկութի մեր քահանայագործէ։ Քահանայագործեսջի քնն է սրբելն զմեզ. Պտրգ։ Պղոյ. լբ։ Շ. ա. գ. իգ։ Լմբ. պտրգ. և ող։ *Յոր օր առուր քահանայագործէր (այսինքն զոհէր) ըստ թուոյ որդւոցն. Մխ. այր։ Տես և ՔԱՀԱՆԱՅԵԼ, ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼ, ԿԱՏԱՐՈՂԱԳԵՏԵԼ, ԻՒՂԱԳԸԼԽԵԼ. ՍՐԲԱԶԱՆԵԼ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԳՈՐԾԵԼ. որպէս Քահանայ առնել. ձեռնադրել կմ օծել 'ի քահանայութի. *Դնէ զարարչական զձեռն իւր 'ի վերայ սբց իւրոց առաքելոցն, և քահանայագործէ զնոսա. Զքր. կթ։ *Արժանաւորէս քահանայագործեալ (սբ քահանայութեամբ), և երկրին պատուոյ արժանացեալ. Ոսկիփոր։ *Նոցա յաւէտ պարտ է սրբել զայլսն. և պաշտել առանց մեղանչելոյ՝ զայն, որք քահանայագործեցան. Մէկն. ղևտ։

Ըստ հեթանոսաց՝ Զօնել. նուիրագործել իբր սրբազան ինչ. Καθιερόω. Consecro, devoveo. *Քահանայագործեցին այսպիսի բանիւքս զհամբաւս իսկ, և զպատկերս և զբագինս. Պղատ. օրին. է։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἱερουργία. Rei divinae peractio, sacrificium. τελετουργία, consecratio, initiatio. Քահանայագործելն. գործ քահանայութե. նուիրագործումն. պատարագ. եւ և մկրտութի. և Զոհագործումն. *Քան զամենայն օրինաւոր քահանայագործումն պայծառագոյն և մաքրագոյն։ Ի ձեռն որդւոյն իւր քահանայագործուէ։ Որ պաշտպանող քահանայագործութեան բարեխօսութեամբ ընդ աջմէ հօր սրբէ զմեզ օր ըստ օրէ. Անյ. մակաբ։ Լմբ. ող։ *Վերստին արժանի լինել քահանայագործութե... Այնպիսիքն ոչ են արժանի 'ի կեանս իւրեանց քահանայագործութեան առնելոյ. Ղ. բդհ։ *Մկրտեաց զնոսա... կացեալ երիս ժամս լռին 'ի վերայ սխրալի քահանայագործութեանն. Զենոբ։ *Զկնի քահանայագործութեան ամբարձեալ ահաբեկ ձեռս. Վրդն. ընդ։ *Ըստ յայտնեաց զեղիպտական քահանայագործութիւն եղլենացւոցն. (այսինքն է կրօնութի և պաշտամունք նոցա). Նանն։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԶԱՐԴ. ա. Զարդարեալ քահանայութե կամ սրբութե. *Ի յոգնախուռն ժողովրդեան 'ի համօրէն քահանայազարդ դասուց բարեբանեսցի. Պիտ. ձևք։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԹԱՂ. ի. գ. Թաղումն քահանայի վախճանելոյ. կարգ պաշտաման 'ի թաղման քահանայի. Մաշտ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ἱερατικός, Sacerdotalis. ἱερότατος, sacrosanctus. Սեպհական քահանայի և քահանայութե. սբ. նուիրական. *Պատմուճանս քահանայականս։ Զքահանայական զգեստ. ա. Եզր. է. 45։ ը. 18։ *Ո՛վ ածային և քահանայական դլուխ։ Բազմեցուցին 'ի քահանայական գահոյս։ Քահանայական խորհրդածութեամբք, կամ շնորհիւ։ Քահանայական աղօթիւք։ Աղօթք քահանայականք։ Քահանայական նուիրմամբ. Անյ։ Ճ. Բ։ Յճխ։ Մանդ։ Խոր։ Նար։ *Քահանայական տոհմ թէպէտ և աղքատ իցէ, մեծապատիւ է հոգևորօք. Մխ. առկ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆՔ. գ. որպէս Քահանայք. որ են 'ի քահանայական կարգի. *Վարդապետօք, քահանայականօք, կուսանօք։ Առաքեալք և մարգարէք և վարդապետք՝ ամենայն քահանայականօք. Նար. երգ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԻՑ. կցի, ցաց. գ. Συνιερεύς. Collega in sacerdotio. συμπρεσβύτερος, sympresbyter. Դասակից քահանայից. երիցակից. *Քահանայակցի ախմութեան 'ի դիտ նեսիոսէ քահանայէ։ Ի քահանայէ 'ի դիտ

նեախոսք (ասէ) առ քահանայակիցդ· ախմ_ ՀԵԽՈ. Դիոն. Էրին. յորմէ և Սոփ. ՟ պ· ծ՟ ։ *Ջորոշեաքն ի միոյ քահանայէ և ա_ ՄԻՆայն՝ քահանայակիցք նորին նմանապէս 'ի բաց որոշեացեն յինքեանց· Շ. ընդհանր ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԶԵԻ· ա· Որոյ ձեռն կամ ոտիւտն է որպէս քահանայի· *Եւ տես յե_ րաքի աչք ոմն քահանայաձև· Կիմոփ ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱՄ, ացայ· ը· Ἱερατεύω, ομαι. Ordinor in sacerdotium, consecror. և Sacerdotio fungor. Եբր. ԽԷՀՆ. Քահանայ լինել՝ օծանիլ՝ ձեռնադրիլ· *Մատուսա՛ն առ քեզ զահարոն զեղբայր քո և զորդիս նորա՝ քահանայանալ ինձ։ Արուք քահանայանայցէ։ Օծեցես զնոսա, զի քահանայացին ինձ։ Քա_ հանայացան եզիազար և իթամարընդհա_ րուին ընդ հօրն իւրեանց· Եւ· ԻԸ ։ Թուոց· Ճՠ· *Եկն ինչ պատճառք աղքատութեանդ քահա_ նայացեալոցն· Փիւ· ԽՀ· ՃԸ ։ *Եւ ոչ 'ի քահանայանալն և վառաւորելն հօրն՝ երևեալ պերճացան նոքա. Խոր· Ը· ղղ ։ *Որ չնորհացս և ՃշմարտուԹեաս քահանայական, որդւոյն ՅՀ արեամն սպա_ ռաւորել կարգեցան· Խոր· պոփգ ։

Կամ վարել զպաշտօն քահանայութեան· քահանայագործել ։ *Եւ եղև 'ի քահանայա_ նալն նորա· Ղև· ՠ· 8։ Որ Իփնաս· *Զմիչ սպրդեաք քահանայանալն իցէ. փոխանակ ա_ սելոյ քահանայագործել՝ քահանայանալ գրեացն։ *Անչնարին է նմա այլ քահանայա նալ՝այլ սուտքոյ ապաշխարել։ Քահանայա_ նալ 'ի վերայ ալիրանենգ ժողովրդոց ոչ կա_ րեմ։ կանոն ։ Փորպ ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ· ի, աց կամ բց· գ· Ἀρχιερεύς. Summus sacerdos, pontifex. Պետ և գլուխ քահանայից կամ քահանայու_ ԹԵան· 'ի հնուամն ահարոն և յաջորդք նորա՝ գվսաւոր գործակցօք· 'ի նորումն Ճշմարիտ քահանայապետ յաւիտենից քո, և փոխա_ նորդք նորա՝ և յաջորդք առաքելոց վա օրի_ նաւոր առաջնորդք եկեղեցւոյ· որ և ՀԱՑՐԱՊԵՏ ասին· որպէս եպիսկոպոս, արքեպիսկոպոս, պատրիարգ, կաթողիկոս, պապ· *Քահանայապետն օծեալ՝ կարգե_ ցան քահանայապետքն պգեցեալ զպճղնա_ ւորն· Ուերոցն հրեից, և քահանայապետից· Պահապանաց առաջնոյն, և քահանայապե_ տից· Թագաւորօքն մերովբ և քահանայապե_ տաքն մերովք· Ջօրանային թոռըբառք նոցա, և քահանայապետիցն. և այլն ։ *Նայսպիսի և վայելէր մեզ քահանայապետ՝ սո՛ւրբ, ան_ մեղ, անարատ ։ Նայեցարուք ընդ առաքեալն և ընդ քահանայապետ խոստովանուԹեան մե_ րոյ ընդ յի՛սքն ։ Ոչնիւք այսուհետև քա_ հանայապետ մեծ՝ անցեալ ընդ երկինս՝ զյի՛սուս որդի ՅՀ· և այլն ։ *Ինքն քահանայա_ պետ, և ինքն պատարագ· Խոսր ։ *Քահա_ նայապետ ՅՀ, և պատմոլ ՅՀծոյին օրինաց՝ առը սո՛ւրբ գրեցոր· Ի յիշատակի քահանայա_ պետացս ՅՀծոյնոյ ։ Ընդ քահանայապետս ՅՀծոյին օրինօք պատուեալս· Շար· Տ՛ն և ՀԱՑՐԱՊԵՏ, և ԵԳՒՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ, և ՊԱՊ ։

ՔԱՀԱՆԱՑԱՊԵՏ· Ἱεραρχής· Hierarcha. Պատապետ հրեշտակաց կամ սրբազան պաշ_ տօնէից յերկինս ։ (ըստ յն. սրբազնապետ.) *Քահանայապետք առաջինն ։ Քահանայա_ պետք երկրորդ ։ Առաջին յերկինս քահա_ նայապետք· Երկրորդին գաստ քահանայա_ պետք· Երրորդ 'ի յերկինս քահանայապետք· Ի գերիմացական քահանայապետութենէն քա_ հանայապետք· Շար ։ Շ· հրեշտ ։

Իբր Քրմապետ· *Քահանայապետն կոտոց· վշ· հց· ծշ·

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԱՐԱՐ· ն· Ἱεραρχιάω. Hierarchice· Իբրու քահանայապետ կամ սրբազնապետ· քահանայապետապես * Առ հաստատել նմանութ ՅՀծոյիցս իմացուԹեաց քահանայապետապար երևեալք· Ոյք են 'ի հրեշտակս), որք մեզ քահանայապետապար վերակացուք հղին·Դիոն·Էրին·Սոփս· 'ի դիոն·

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԱՊՈՅՆ· ա· Գերա_ պոյն 'ի քահանայապետական կարգի· *Քա_ հանայապետութեանն ամենայն քահանայա_ պետաւէ քահանայապետապոյնն միահամուռ լուսին· Սոփս· 'ի դիոն ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԱԿԱՆ· ի, ացայ· Ἱερα_ χικός, ἀρχιερατικός. Pontificius. pontifica_ lis. ἱερότατος, sacrosanctus, sanctissimus. Սեպհական քահանայապետի և քահանայա_ պետութեաԹ· սքբ· սրբազան· *Եբ զայս յոչ առնեմ քում քահանայապետականիդ հան_ ձարոյ։ Եղելոյ 'ի կարգի քահանայապետակա_ նին· Քահանայապետական իշխանութիւն, կամ սքբ ժողով, սինոս, օրհնութիւն, հայցուածք· Դիոն· Էրին· Պղոմ·Ը· Սոփ· ա· Լմբ· սփ·Ե պոբփ· *Ո՛վ գերիդորիոս քահանայապետա_ կան դերս· Իփն· յոԸբ ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԱՊԷՍ· ս· Որպէս բուն քահանայապետ·քահանայապետաբար·*Քա_ հանայապետապէս ··· մարմնոյդ նուիրս մամբ··· քաւութիւնդ շնորհես· Նաբ· ծՁ·

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԵՄ, եցի· ն· ե· Ἀρ_ χιερατεύω. Pontifex constituor, summo sa_ cerdotio fungor. Քահանայապետութիւն առ_ նել և քահանայապետ լինել, կարգիլ· ա_ ւանձնուիլ 'ի սրբազան կարգն· *Յանդիման երեսաց հօրդ քահանայապետեա մեզ ։ Ելեալ յերկինս երկնիւղ՝ զամենեսեան զմեզ քահանայապետութիւն իւր սրբէ· Լմբ· պոբփ· Նաբ· *Նախ եբրայեցւոց քահանայապետեաց անարատ· Նոս· ԽՐ· Ը՛ ։ *Իբրու 'ի նոյն իսկ յածուէն քահանայապետիլ նոցունց· Երկ_ ցապնին և մերձ առ ՅՀծ իմացուԹեաց բարե_ զպրդէն 'ի կատարելապեսականէն լուսա_ փայլուԹիւն քահանայապետեալ· Շ· հրեշտ ։ 'Իւիս· Երին ։ *Նոսասատագունին կարգաց իւրեանցիւրը ոք առաջինն քահանայապետ. իսկ վերնագունիցս սյսոցիկ զարդոս քահա_ նայապետութեա՝ ՅՀծ քահանայապետ· Սոփս· 'ի դիոն· (այսինքն որպէս սրբազան պետ լուս_ սաւոս լինի· առաջնորդ ։)

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἀρ_ χιερωσυνη. Summum sacerdotium, pontifi_ catus. Քահանայապետն գոլ և իշխանուԹիւն՝ պաշտօն և գործ քահանայապետի 'ի հին կամ 'ի նոր օրէնս· *Զանայր յակիմոս վասն քա_ հանայապետութեան· Գլուխ քահանայապե_ տութեան· 'ի քահանայապետութեան աննայի և կայիափայ·ևն· *Յափշտակել կամեցան զքա_ հանայապետութիւնն յահարոնէ· Սոփ·յոթ· Բ՛ ։ *Իսկ զքահանայապետութիւնն յաղգէս (յո՛ր 'ի ցեղէ իսմէ)։ Ո՛վ որ նոսցի յանձն նորա յաջորդելով զասուիձան քա_ հանայապետութեան· Խոր· Ֆ· 66 ։ Ճ· Ռ· Վ՟ր· ոսկ ։

ՔԱՀԱՆԱՑԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ· Ἱεραρχία. Hie_ rarchia, sacer ordo. Սրբազնապետութիւն կամ գաստապետութիւն հրեշտակաց· *Քա_ հանայապետութիւն է՝ ըստ նս, կարգ սրբա_ զան, և Ճանձնար և ներգործութիւն առ ՅՀծա_ ուեակ նմանութիւն, մինչ որ քահանայապետն ասիցէ, զամենեցուն միահամուռ սրբազանիցն ասէ ցլուդ· 'Իւիս· Երին· Ե Էկեղ· *Մեծն դիոնէսիոս յերիս կարգս բաժանէ զինն գա_ սուց երկնաւորաց քահանայապետութիւնս· Պետութիւք բարձրացեալք 'ի քահանայապե_ տին Իրրորդ· Չերկնաւոր քահանայապե_ տութեցն կատարելով զաոնախմբութիւն տնօ_ Շ· հրեշտ ։ Շար ։ ԺՀ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՍ· ս· Որպէս քահանայ՝ ըստ հին կամ նոր օրինի· *Ո՛չ քահանայա_ պէս ՅՀ ասարանեան տակաւ օրինին մատեար։ Ջոտալենոցն բան իսին ընծայեցեր մարգիս_ ըէն փրկական քահանայապէս և քաւչապե_ տաբար մեղձել· Նաբ· ծՁ· ՃՁ ։

ՔԱՀԱՆԱՅԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ· գ· Վա_ րութիւն քահանայութեաՁ· քահանայական պաշ_ տօն և քաղաքավարութեաՁ· *Զի յառաջա_ գոյն իսկ 'ի կարգս քահանայավարութեաՁն իւ_ րաքանչիւր ոք տարեալ հասատատեցի· Յհ·կիւ·

ՔԱՀԱՆԱՅԱՐԱՆ· ի, ոց· գ· Ἱερατεῖον. Sacrarium. Տեղի քահանայութեաՁ՝ քահա_ նայագործութեաՁ՝ ուրեքեաՁ· սրբարան· քա_ ւարան, տաճար· խորան·սեղան·բեմ·*Առա_ ջի սՁ բեմին դնէ զնա յանցս քահանայարա_ նին· Թաղեցին զնա 'ի վկայարանի սՁ առա_ քելոց 'ի նեբրա 'ի քահանայարանին՝ առաջի ՅՀ և ՅՀծընկալ սեղանոյն ։ Քահանայարանն պատառեր զվոքս իւր (տաճարն զվարա_ դոյս)։ Արտաքոյ քահանայարան զգարելին. Դիոն· Էրին։ Ճ· Ռ ։ Բբո· Տրի· Վ՟ըն· օրին։

ՔԱՀԱՆԱՅԱՑՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի· ն· Քահանայ առնել. ձեռնադրել 'ի քահանայ_ ութիւն·*Ձեռին իսին երևեալ ըստ օրինի քա_ հանայապետին, և ըստ խորհրդոյն քահա_ նայացուցանել զնա ։ Ի մարմնական չահա_ վաՃառուԹիւն պէտս քահանայացաք, և քա_ հանայացուցաք· Նէս·· 'Ի սոփանէ· Լմբ· պոբփ·

ՔԱՀԱՆԱՅԵՄ, եցի· է· Ἱερατεύω. Sa_ cerdotio fungor. Քահանայութիւն առնել· քա_ հանայանալ, և քահանայագործել· *Մին յամենեցունց ընտրեցաբ քահանայել· Փիւ· ԽՀ ։ *Մերձ լերուսաղէմ բնակել՝ քահա_ նայել և մարգարէանալ· Գնաց առ ոտքս ոմանս, Թէ քահանայ իմ, և կարգեցաբ քա_ հանայել· Մի· երէմ· Ե ոսոփ· ղԸ· *Մարդ ոչ կարասցէ քահանայել առանց կատարման և օծման հոգւոյն· Սոբի· հանգ ։ *Քահա_ նայելն (ոչ քահանայից) անիերբելի է· Եէր· ասէաբ ։

ՔԱՀԱՆԱՅՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἱερατεία, ἱε_ ροσύνη. Sacerdotium. Քահանայ գոլն· կարգ՝ իշխանուԹեաՁ՝ պաշտօն և գործ քահանայի· երիցուԹեաՁ· և քահանայապետուԹեաՁ· (երբ· ԽԷՀՀՕՆ, ՀԱՒԷՆ·) *Եղիցի նոցա այն՝ ինձ 'ի քահանայուԹեաՁ յաւիտենական ։ Պահեսջիք զքահանայուԹեաՁ ձեր· և պաշտեսջիք զպաշ_ տօն քահանայուԹեաՁ ձերոյ ։ ՋպատուհաՃանս քահանայուԹեաՁ ՅՀծոյ ։ Ջանձն արարին նմա զքա_ հանայուԹեաՁն (այսինքն զքահանայապետու_ ԹեաՁն)։ Ի փոփոխել քահանայուԹեանն՝ հարկ էր և օրինացն փոփոխումն լինել· ևն ։ *Ոչ ոք է արժանաւոր մեծին ՅՀ զնման և քա_ հանայուԹեանն, որ ոչ յառաջադոյն զինքն յանգիման կացոյց ՅՀ պատարագ կեն_ գանի· Ա՟ ոբո· Ե ։ *Ո՛խտին, և քահանայ_ ուԹեանն (այսինքն գաստ քահանայ_ ուԹեան) Ամենեցուն իշխանուԹիւն է միաբանել 'ի սուղ_ մոն, և զաւարտումն՝ քահանայուԹեանցն հաւատալ։ Տայ սպա և եպիսկոպոսն զնա_ պաղուԹիւն, զի նա է գլուխ քահանայուԹեաՁ· Ադաթ ։ Խոսր ։ *ՔահանայուԹիւն ըստ աստուա_ ծգոյն հարստուԹեան Թարգմանի, որ է փար ԹամուԹիւն երկնաւոր և հոգևոր բանից· իսկ ըստ հայոց լեզուին՝ քահիլ Թարգմանի· Մխի· ասոր ։

ՔԱՀԱՆԱՑՈՒԹԻՒՆ· սրպէս քահանայա_ պետուԹիւն կամ գաստապետուԹիւն հրեշտա_ կաց· *Ո՛վ քահանայապետ ՅՀ (գրիգոր), վերնոյն և հրեշտակական քահանայուԹեան կարդակից։ Մինչեւ և վերջին քահանայուԹիւն անմարմնոյն· Երէն· լ· Ե ՃՁ· Խորան ։

Ըստ հնԹանոսաց՝ ՔրմուԹիւն սրանց և կա_

նանց. Ἱερωσύνη. Sacerdotium. *Տաճարացն քահանայք, որոց իսկ իցեն ազգաւ քահանայութիւնք. Պղատ. օրին. Է։

ՔԱՀԱՆԱՅՈՒՀԻ, հւոյ. գ. Ἱέρεια, ἱέρη. Antistita, sacerdos femina. Կին քահանայի 'ի հնումն. և կին երիցու. Երիցկին. *Օրհնեալք միայն 'ի կանայս՝ չոլթամէք քահանայուհւոյ (եղիսաբեթի). Նար. խոս։

Եւ Քրմուհի. կին պաշտօնեայ դիցն. *Հաւանեցուցանէ և զքահանայուհին զպիւթիոյ։ Ո՞ւր դուռնա՝ արտեմեայ քահանայուհի. Նոննոս։ Ճ. Ա. *Առաջի կայր սորա քահանայուհին՝ բերելով ինչ առ ձեռս թաքուցեալ. Պղատ. օրին. Թ։ *Հաստատել պարտ է քահանայս և քահանայուհիս՝ տաճարապետս լինել տծոցն. անդ. Է։ *Քահանայացն և քահանայուհեացն համդերձ օրինապահօքն՝ խափանեցով։ Օրինապահք և քահանայուհիք և քահանայք տանիցեսցեն. անդ. Է։

ՔԱՀԱՆԱՅՕՐԷՆ. մ. ա. Քահանայաբար. և Քահանայական. *Օրհնէ զնոսա քահանայօրէն աւանդութբն՝ տալով. Ճ. Գ։

ՔԱՀԵՄ. եցի. ն. Որպէս Գահել. վարել. շարժել. կամ Քաւել, սրբագործել. *Զգեօղս և զագարակս առ բարի նախանձ քահեալ՝ առնէին բնակութիւն կրօնաւորաց. Լաստ. Ծ։

ՔԱՂ. ի, իւ կամ աց. գ. Τράγος. Hircus. Որձ այծ. քօշ. նոխազ. էրքէկ Բէքէ, Բէյս, Նիհօղ. *Զքաղս, և զամենայն այծս կապոյտս և զպխակս։ Քաղք, և խոյք։ Ըզքաղն և զխոյս։ Այծս երկերիւր, քաղս քսան. մաքիս երկերիւր, խոյս քսան. Ծն. Լ. ԼԲ. ԼԷ։ *Նման այծից քաղաց, և ձիոց մատակախաղից. Մանդ. Ը։ *Զեղջերուաքաղի իմացաւ կենդանի ինչ յեղջերուէ և 'ի քաղէ, զոր բնութիւն ոչ գիտէ. Անյ. պորփ։ *Կրոնոս յայծի հիւծեալ 'ի վնջապապչակն քաղ սալամբակ. Մագ. Ծ։

ՔԱՂ. գ. Որպէս արմատ Քաղելոյ. Քաղելի խոտ անպիտան և վնասակար. դաղձ. որ և ԳԱՑԼԻՈՑ. *Զի զչար քաղն իջելով՝ բուռն սերմանցն մատուցի յօգնականութիւն։ Զեկամուտ քաղն չար կամացն և չար խորհրդոց իլել խոստովանութեամբ. Պիտ։ Ցձր. Է։ *Հանել զքաղ նորա (զորթոյ). Եփր. առէտաւ։ *Քաղ երկրի ոչ եթէ այլուստէք լինի, այլ յարհամարհանաց և 'ի ծուլանաց. Եփր. համաբ։

ՔԱՂ ՀԱՆԵԼ. կմ
ՔԱՂՀԱՆԵԼ.
ՔԱՂԱՀԱՆ ԱՌՆԵԼ. } Նոյն և ումբ. քաղ հանել, քաղել. Ἐκτέμνω. Excido, exseco. ἐκτίλλω, evello. ἐκριζόω, eradico. Քաղել կամ իլել զվնասակար խոտս. քաղելով ժողովել զոր հաճոյ կամ անհաճոյ թուիցի. *Այնչափ յանդգնեալ սատանայական հոգւոյն, մինչև 'ի պատգամաց հոգւոյն սրբոյ քաղհանել, զկէս աւետարանին ընդունել առնել, և զկէսն իբրև զխոտան 'ի բաց թողուլ։ Եղանէ սերմանահանն՝ կամ 'ի վար, կամ 'ի քաղհանել զվնասակար բանջարս. Եզնիկ։ Ոսկ. մ. Բ. 19։ *Այս են բոյսք չարութեան, զոր ժիր մշակքն քաղահան առնեն, և զբարի բոյսն սնուցանեն. Ցձր. ԾԷ։ *Մի՛ գուցէ մինչ զորոմն քաղահան առնել իլիցեն, խլիցի ընդ նմա և ցորեանն։ Դու կանուխ քաղահան որոմանն 'ի ցորենոյն արարեր. Բուզ. Դ. 13։ *Անխոնջ փորեն, պեղեն, քաղհնեն, տածեն։ Քախնելն, որ է թեմիզլէմիշ ընելն. Վստկ. Բ. ԽԷ. ուր և ՃԲ. կայ Քախնիչ, իբր գործի քաղահան առնելոյ։ Որպէս և Եփր. ... Լեհ. *Քախմամբ եղնձայ սրբի պարտէզն։

ՔԱՂԱԴԻՐ, դրի. գ. փոխաթ. փախաթեայ բարձ կամ անկողին. Իւրէր, հաւըր. *Եւ ինձ ած զքաղադիր և զմաշկեակս ... Եդ զնա 'ի վերայ քաղադրի ... Տեսեալ զնա 'ի վերայ քաղադրին. Վրք. հց. Ջ։

ՔԱՂԱԴՐ. Տ. ՔԱՐԱԴՐ։

ՔԱՂԱԾՈՅ, կամ ծու. ա. գ. Քաղեալ՝ կրկտեալ բան. ծաղկաքաղ. քաղուած. բովանդակութիւն. թաղած, թաղարած. *Սկսեալ քաղածոյս յամենայնոց գրոց կարճ 'ի կարճոյ համառօտիւք ընդ բնաւս անցեալ։ Իբրև ըղ քաղածու փոխս յամենայնէ կայ սաստ զօրութի. Առաք. Ը. 1։ Վրդն. օղ։

ՔԱՂԱԿ. ի, աց. գ. Քաղ փոքրիկ. քօշիկ. նոխազուկ. *Փաղաքշական. որգոն, այրիկ, քարուկ, խոճկորակ, քաղակ. Թր. քեր։

ՔԱՂԱՀԱՆ ԱՌՆԵԼ. Տե՛ս ՔԱՂ. և զորս զկնի։

ՔԱՂԱՀԵՂՁՈՅՑ ԼԻՆԵԼ. Հեղձնուլ քաղիւք, այսինքն դաղձիւք, վնասակար խոտովք և փշովք. *Փուշ իբրև 'ի խոպանի... իւրաքանչիւր ոգւոյ քաղահեղձոյց լինել 'ի չարիս. Գէ. Ես։ Որ վկայակաւ գրի յօրինակն Ոսկ. Ես. *Զիւրաքանչիւր հոգւոյ քաղաքահեղծոյցն լինելոյ 'ի չարիս։

ՔԱՂԱՔ, ի, աց. գ. Πόλις. Civitas. ἄστυ, urbs, astu. (լծ. ... Թէ և ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔ. և ԹԱԳԱՒՈՐԵԱԼ ՔԱՂԱՔ.) Բնակութիւն բազմութեան մարդկան իբր քաղելով ժողովելոց 'ի մի վայր. շինուած բնակութեանց՝ բաժանեալ 'ի տունս տունս և 'ի փողոցս և 'ի հրապարակս. և ներքին իսկ բնակիչք. ... *Շինէր քաղաք, և դնէր զանուն քաղաքին յանուն որդւոյ իւրոյ ենովքայ։ Ժառանգեսցէ զաւակ քո զքաղաքս հակառակորդաց իւրոց։ Արք անօրէնք հուր հարին զքաղաքէ։ Ամենայն քաղաքն ել ընդ առաջ յիսի։ Ժողովեցին երկու և երեք քաղաք 'ի մի քաղաք՝ ըմպել ջուր։ Պատերազմէր ազգ ընդ ազգի, և քաղաք ընդ քաղաքի։ Սուրհանդակքն երթային քաղաք 'ի քաղաքէ (...): Ծերքն և հայրապետքն 'ի քաղաքս քաղաքս (...): Տալ հրովարտակս 'ի քաղաքս քաղաքս առ զօրավար զօրավար։ Ի ժողովել բազում ժողովրդոց, և բռնաքաղաքաց քաղաքաց եկեղեցն առ նա։ Պատուէր ետ քաղաքացն հրէաստանի մատուցանել զոհս քաղաքի քաղաքի. ԾՆ։ *Ի թագաւորն քաղաքաց 'ի հռովմ քարոզ առաքէր քնի. Կոչ. ԾԷ։ *Ըստ քաղաքի քաղաքի նաւահանգիստքն են։ Քաղաքի քաղաքի և աշխարհի աշխարհի զհաւատոցն քնի ընդհանուր ծանօթս տալով. Փիլ. Նխ. Բ։ Ագաթ։ *Զսուսերս իւրեանց արբուցին յաբենէ քաղաքին (այսինքն քաղաքորդւոց). Ցհ. կԲ։

ՔԱՂԱՔԱԲԱՇԽ, ի, աց կամ ից. Տ. ՔԱՂԱՔՕՐԷՆ. Ἀστυνόμος. Aedilis. *Քաղաքաբաշխք ... յարդարօղք քաղաքին, և այլն. Պղատ. օրին. Է։ *Քաղաքաբաշխաց գործանել զքաղաքն. անդ։ *Դատեսցի առ 'ի քաղաքաբաշխացն. անդ. օրին. Է։ *Առ իշխանն քաղաքաբաշխացն տարցի։ Քաղաքաբաշխքն առնել զաս ԼՆ. անդ. Բ։

ՔԱՂԱՔԱԲԵՐԴ, ի, իւ. գ. Բերդաքաղաք. քաղաք բերդաւոր կամ բերդանման. ամուր. *Հանդէպ հարաւոյ քաղաքաբերդին վանի։ Էր 'ի սահմանս քաղաքաբերդին ռաբնայ. Արծր. Թ. 10։ Ոսկ։

ՔԱՂԱՔԱԲՆԱԿ ԼԻՆԵԼ. Բնակել կմ նստել 'ի քաղաքի. Պիտ։

ՔԱՂԱՔԱԳԻՒՂ. կամ գեւղ, դեօղ, գեղ, ի, իւ. գ. Κώμη. Oppidum, vicus. Գիւղաքաղաք. աւան. գաւառ. *Գայր հասանէր 'ի քաղաքագիւղն բագուան, (որ և) գեղ աւան։ Շինեաց զաւանս գայս, որ եղև քաղաքագիւղ՝ վաճառօք։ Մերձեալք 'ի քաղաքագեօղն՝ որ կոչի ... Ի քաղաքագեօղն շաւարշան. Ագաթ։ Խոր. Բ. 62։ Փարպ։ *Եկեալ 'ի քաղաքագեւղն կոտայս։ Իջանէաք 'ի քաղաքագեղն մեղտի. Զենոբ։ *Հիւրանոցս և տնանկանոցս 'ի քաղաքագեօղս և յաւանս։ Բնակեցուցանելով զնա 'ի քաղաքագեօղն աւան։ Սա էր 'ի քաղաքագեղէն գառնւոյ. Ցհ. կԲ։

ՔԱՂԱՔԱԳՐԵԼ, ել. որ և ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԳՐԵԼ. Մուծանել կամ մտանել 'ի գիր բնակչաց քաղաքի. ... *Ո՞չ է պատշաճ ընդ ծառայս քաղաքագրել ամենեցունց տեառն և գլխոյ. Ան. Բիզանդ. Ծն։

ՔԱՂԱՔԱԺՈՂՈՎ. ա. Δημοτελής. Popularis, publicus. Բազմաժողով. յորհանուր բազմութեան քաղաքացւոց վերաբերեալ. *Ընդ ամենայն տեղիս՝ ուր և հասանէր հրաման հրովարտակին, զաւառակս քաղաքաժողով ուրախութիւն լինէր հեթանոսացն. Գ. Մ. Ը. 1։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Πολιτικός. Civilis, ἀστεῖος, urbanus. Սեպհական և վայելչական քաղաքի կամ քաղաքացւոյ. քաղաքային. ... *Քաղաքականս ուսանել կարգս։ Բազում գործս քաղաքականս յարդարեալ։ Քաղաքական օրէնս եդեալ. Խոր. Ա. 2։ Ցհ. կԲ։ Ը. Կիւղ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. որպէս Քաղաքացի. քաղաքաբնակ. գիտակ քաղաքական կարգաց. *Զքաղաքականս, և զգեղջուկս։ Կրօնաւորք քաղաքականաց վարուք վարին։ Պատուականաց և ռամկաց, քաղաքականաց և գեղջկաց. Ցհ. կԲ։ Ճ. Ը։ Նար. Գ։ *Ունիմք սաստել քաղաքականացն և օրինագրացն՝ որ յայնժամ էին. Պղատ. օրին. Գ։ *Եւ զի քաղաքականք էին, բազում փոյթ յանձին կալեալ (զուամանց). Եղիշ. քեր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ա.
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՆ. գ. } Πολιτικός, ἡ πολιτική. Politica, reipublicae administratio. Քաղաքավարական. գրոց կամ գրուած զքաղաքավարութէ. և Քաղաքականութիւն. քաղաքավարութիւն. արուեստ և գիտութի բարեկարգութե քաղաքի. *Ի քաղաքական շարադրութեանց մի գիտաւորութի ունին արիստոտէլ և պղատոն։ Քաղաքական իմաստասէրքն կամին նմանիլ այս։ Զգործականն (մակացութի) արիստոտէլեանքն յերիս բաժանեն. 'ի քաղաքականն, 'ի տնտեսականն, 'ի բարոյականն։ Բարոյականն 'ի տնօրինականութեն տեսանի, և տնօրինականն 'ի քաղաքականութեն։ Համակարգոյ քաղաքականն գործականին, և տնօրինականն քաղաքականին. Սահմ. Բ. ԽԱ։ *Ցանգս քաղաքականին։ Քաղաքականացն նախագրի քերականութի. Տօնակ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. մ. Քաջ քաղաքական կամ քաղաքավար. գերազանց քաղաքավարութբ. *Քաղաքականագոյն և ծաղրապէս յանդիմանէր. Նոննոս։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολιτεία, πολίτευμα, ἡ πολιτική, τὰ πολιτικά. Politica, urbanitas, civilis administratio. Քաղաքականն գիտութի, կարգ, և տնտեսութի. քաղաքակցութի, և առաքինի քաղաքավարութի ըստ օրինաց քաղաքի, կամ որպէս քաղաքակից ընդ քաղաքացիս. *Ի քաղաքականութիւն ... պղատոնի եղանի մակագրեալ քաղաքականութի. իսկ արիստոտէլեայ յոգնակի՝ քաղաքականութիւնք. Սահմ. Ե։ *Ամբիծ լինիցի իշխանն յիշխանութեան, քաղաքացին 'ի քաղաքականութեն։ Ո՛յք քաղաքականութե պարապեալք. Լմբ. օղ. Ցհ. կԲ։ *Ցանդրանկութեան երկնայնոց քաղաքականութեան գրեցան։ Մեր քաղաքականութիւն՝ առ (արդ), յերկինս է։ Մեք յերկնաւոր քաղաք

քահանայքին յերկիր կործանեցաք: Փոփոխեալ յերկնային քաղաքականէն: Զայծն օրհնել և փառաւորել՝ այնոցիկ քաղաքականութենէն արժանաւոր եղելոց. Յհ. յիմ. եկեղ: Սրփ. ա. յհ. ա: Մանդ. ծբ: Մաւմ: Աֆաբ. յայգն:

ՔԱՂԱՔԱԿԻՑ, կի, կցոց. ա. Սumպολίτης. Concivis. ἰσοπολίτης, aequo jure civis. πολίτης, civis, municeps. παροικών, cohabitans. Ներին քաղաքի քաղաքացի. բնակակից՝ ի նմին քաղաքի՝ ի բեւ կի իւիք իրաւամբք ազատաւել. փաղշտ. ընկերուհի, ընկերի, հեմիդ: Ազաղի ամենայն քաղաքակցաց իմոց: Ի բերանս ամբարշտաց որոգայթ քաղաքակցաց: Արհամարհէ զքաղաքակիցս (իւր) այլ պահաստական: Ի վերայ իւրեանց քաղաքակից հերքայեցւոց: Կոչել՝ ի հարանեան զնահատի քաղաքակիցս իւր: Զսուտս ազբեանդրացւոց համարել: Անդիքանդրացւոց քաղաքակից արժանիս համարել: Զնաս քաղաքակիցս իւր՝ հաւատոյ աթենացւոց կաղուցանել: Ընտանիք այ, և քաղաքակիցք սրբ. ից: Հրեշտակաց գաւառիս առնել, սրբ քաղաքակից: Տուր գաւառնել ըստ ասոխին, զերազ մարմնոյ՝ քաղաքակին. խոր: Ցբ արդէ: Զօղոս մեռանել աշխարհի. ... և մեք քաղաքակից եմք աշխարհի. և յոյժ փափաքեմք լինել քաղաքակից երկրի. ... նոքա քաղաքակիցք երկնից, մեք աշխարհս. Ոսկ. Եբէ:

ՔԱՂԱՔԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. եցայ. ի. Քաղաքակից լինել. քաղաքացի գրել. Առ նոսա կացնել հս, և նոցուն քաղաքակցեալ Զ.երկ:

ՔԱՂԱՔԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաղաքակից գոլ. Եւ այս չար կարծի մարդկան՝ նոցա քաղաքակցութենէն, որք անմարդին որոգայթիւքն ըմբռնեն: Գասպ զղջց զոյ քաղաքակցութեան. Լմբ. ծղ:

ՔԱՂԱՔԱԿԻՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔԱՂԱՔԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՀՈԳՒՈՅ:

ՔԱՂԱՔԱՄԱՅՐ. մօր. գ. Մητρόπολις Metropolis, urbs prima provinciae. Մայրաքաղաք. մայր քաղաքաց. մանաւանդ՝ վերին եկեղեցեաց. Ժառանգեսցուք զքաղաքամայրն բարեաց: Դիմեալոց՝ ի քաղաքամայրն վերին: Խաչին գտեալք՝ ի վերին քաղաքամայրն. Եղիշ. Ե. Ն գանդ: ՃՃ:

ՔԱՂԱՔԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Մարտ ընդ քաղաքի կամ՝ ի քաղաքի, և քաղաքի ընդ քաղաքի. Զնաւանդաւորեցեալն՝ ի ծովս, և զքաղաքամարտաւորեցեալն՝ ի ցամաքի. Պիտ:

ՔԱՂԱՔԱՄԻՋ. ՔԻՂ, ՀԱց. գ. Πλατεία. Platea. Մէջ կամ՝ միջավայր քաղաքի. բուն քաղաքն ներքին, և հրապարակ նորա. պողոտայ. փողոց. փողոցի ճղի, ճյուան, օրինան, օդանի. ի քաղաքամիջի սուտ ազգուք: Մտին նոքա ի քաղաքամիջն: Ճչել և աղաղակաւ ղքաղաքամիջս լնուին. Դն. թիւ. 2: ա. ԹԳ. ը. 14: ԷՀ. Ա. 10: Ընթացեալ ընդ քաղաքամիջն: Ի քաղաքամիջի խոյատաւակ. Մինչև լինել քաղաքամիջոց մերձակայիկ և գործակից հիւանդիք. Ագաթ: Լմբ. իմ: Կոլ. թէ:

ՔԱՂԱՔԱՄՈՒՐ. ուրք. գ. Քաղաք ամուր, կամ ամրացեալ. Որ են բարձր աշտարակս ի հսկութիւն, և ղքաղաքամուրս ի հզաւրացուս. Լսող. իԷ: (կամ ընթերցիր, ղքաղաքս ամուրս:)

ՔԱՂԱՔԱՍՊԱՐԴԱՐ. ա. Որ է որպէս քաղաք յորգորել, կամ զորդ եղեալ քաղաքի, և յորգորել նորան. Ըստ մեռանից վկայից օծիգակուրեն քաղաքապարգար ապրանիից Թագաւորական պալատի. Աբծր. ԱԱ:

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ, ինոյ, ոց. ա. Πολιτικός. Civilis, civicus. որ և ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. պատշաճեալն քաղաքի և քաղաքացւոց. քաղաքավարական. Որոշեալ զինքն ի քաղաքացնոյ իրաց՝ յանապատ փութայր: Սկզիւ կոս ի քաղաքն՝ զոր չկնաց, հրեայս բնակեցոյց. քաղաքային կարգաց արժանի արար գնոսա: Քաղաքային իրաց հմուտ լինիցի. Վրփ ՁԲոբ: Եսս. փբ. Ի: Ոսկ. Ա. Գ. 6:

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ. ա. գ. Πολίτης. Civis, municeps Քաղաքացի. քաղաքաբնակ, և քաղաքակից. Ընդ կնայս քաղաքացնոյ իւրեանց. Երեմ. իԷ. 23: Քաղաքացնոյ ոչ խապտ ի վերայ դեղջկացի ընդվզել և պերճանալ: Քահանայից, վանականաց, և քաղաքացնոց: Քաղաքացնոցն դիւրաւ լինի մեղայն կատարումն ի ձեռն գործակցացն: Կեան յանապատ, և ղքաղաքացնոցն գործեն գործ. ՁԿ. իԲ: Շ. ընդհանր: Լմբ. ոդ. Վրփ հղ. Ճ: Ի բաց կացեալ ի հնազանդութէ իւրոյ պետականին՝ հանդերձ քաղաքային դէմս առորքն. Աբծր. Ը. 1: Ժողովեալ բոլոր քաղաքացնոցն՝ հրամանի լինէր առեան դնել. Կալմ: (Իսկ Աբծր. Ճ. 12. գրի՝ Միաբանութեամբ քաղաքանուացն ... իբր քաղաքացնոցն:)

ՔԱՂԱՔԱՆԱԼ, ացեալ. լ. Πολίζομαι, πεπολιστος. Իբրու քաղաք լինել կամ ձևանալ. լինալ. Ընդերկնէք: Ոչ իւիսն բնակիչ ի դաշտի՝ քաղաքանալով. Պղաթ. օրին. Ճ: Ընդ ապատն քաղաքանալոյ ի միանձանց: Ագաթրանի քաղաքացեալ էր, և քաղաքն ագարակացեալ. Ալ. անթ: Մամբէ:

ՔԱՂԱՔԱՆԻ, նւոյ. գ. այսինքն՝ քաղաքք. Հոգնբէբ. Ընկերէբ. Քաղաքանին ապաստանի բերին զօրինակ եկեղեցւոյ. քաղաքանին իս և ը՝ քառասուն և ուրօրեայ պահքն են... զի մի հրեղէն սուրն գոցէ ըզմեզ արտաքոյ քաղաքանոյս. Եփր. Ոբգ:

ՔԱՂԱՔԱՆԻՍՏ. ա. Որ ուրի զնիստ՝ զդիրս և զձև քաղաքի. Ունի զչամչուլտայ մեծ քաղաքանիստ գեղակն. Նոռզ. Գ. 30: Տեսանէր զտուն չծծոցն այնպիսի մեծամեծ լսյինութեամբ և երկայնութեամբ և այնչափ բարձր պարսպաւ՝ իբրև փոքրագոյն քաղաքանիստ մի. Ոսկ:

ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Շինուած և չէն պահպնի քաղաքի. Ի հանձարոյ յայդարս գաւառութենէ, յարուեստականութենէ, ի քաղաքաշինութենէ, ի պատերազմաց յայնթուլենէ. Սկեռ. Եռ:

ՔԱՂԱՔԱՊԱՀ, ի, ացս. ա. Որ պահէ զքաղաք. պահապան քաղաքի. Առ ոչինչ հմայութեամբ զքաղաքապահն՝ պարսից գունմարտական. Կռվածք:

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ, ի, ացս. գ. Πολιτάρχης. Princeps civitatis, gubernator. Պետ՝ իշխան՝ վերակացու քաղաքի. չահապ. ԷԿՀր էեռ հեռը՝ ԷՔՆՈՓԻՒ՝ Նոռզրբբ: Քարչէին առ քաղաքապետն: Խուռներցուցին զժողովրդն և զքաղաքապետն: Տուր ցսուն քաղաքապետ. Գծ. ծԷ. 6. 8: Ճ. ՌԳ. ԻԷ. 26: Լուսաւ քաղաքապետն: Փոյլեցոյց յայս քաղաքապետն վնհիփատոսի: Զքաղաքապետս բոլոր հայաստանեայցս. ՃՃ: Լմբ. պբգ: Աբծր. Ճ. 2: (Իսկ Ոսկ. ոցաչԻ. Ի. Զօղոս քաղաքապետն երկնից՝ գրելի է՝ քաղաքակիցն. յն. երկնաքաղաքացի:)

ՔԱՂԱՔԱՈՒՈՒ, ի, ացս. ա. Որ առնու կին յաւարի առնու զքաղաք. Բերէք՝ ի վերայ և այլս առանձինն քաղաքառուս՝ ի մարդս գերութենէ. Փիլ. լԻՒ. ա. 77:

ՔԱՂԱՔԱՍԻՐ, սիրի, բաց. ա. Φιλόπολις. Civitatis amans. Ընծոյզ զսէր առ քաղաք իւր. Կիւրոս զորավար ... սէր, բայց զուղիղ խրատէ սէնեկին բուռն ոչ հարեալ Պղաթ. օրին. Ի: Առ բարին և քաղաքասէրն, իբրու ասէ, փուռ ծածայեց տալ պատասխանի. Պղաթ. ասէր: Բարեսէրն յօժարեալ՝ ի զդադար՝ ի նմին առնուլն՝ քաղաքասէրը եւլով միշտ. Պիտ:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՅՐ, ի, ացս. գ. Վասր քաղաքի. քաղաքամէջ. կողմն մի քաղաքի. Յամենայն աեղիս ուրկանոցս չինել, ի քաղաքավայրս, ի չէնս, և յաւանս. Լծ. ՁԲոբ:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՐ. ի, ացս. ա. Πολίτης, πολιτικός. Civis, civilis, urbanus. Որ վարի ի քաղաքի ըստ օրինի և կարգի քաղաքակցութեամբ և քաղաքականութենէ. քաղաքական առաքինի. մարդավար. Հոգւով միայն աեսոլացն՝ երկնի և աշխարհի քաղաքավարաց: Անկըռելի սմա ի դասս քաղաքավարացն ամենևին ոք գոյի պարադիտեալ. Փիլ. փեռաւան: Պիտ:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՐ. գ. Վարիչ քաղաքի. քաղաքապետ. իշխան և անօրէն. Քաղաքացի և առՁաղ է մարդ՝ այ, և ՁԲ քաղաքապետ և քաղաքավար: Ի վերինն երուսաղէմ, որոյ քաղաքի քաղաքավար քո է. Վրդն. ծն: Մխ. ապոր. ըսք ՁԲոբ:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՐԱԿԱՆ. ի, ացս. ա. գ. Πολιτικός, ձի. Civilis, politicus, ca. Որ ինչ անկ է առն քաղաքավարի և քաղաքավարութենէ. և քաղաքական, այսինքն անձն կին գործ պատկանեալ առ քաղաքականութենէ. Ոչ զօրու զօրավար, և ոչ ոան կամ քաղաքի անտեսականն, և կամ քաղաքավարական այր: Քաղաքավարականն (յօրինուած բանի) չարադրի ըստ նախերդութենէ, ըստ կազմութենէ, և ըստ յորդորման. Փիլ. լԻ. Ճ. 218: Տծոակ:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՐԵՄ. եցի. ե. Πολιτεύω. Administro, curo. Վարել զտնտեսութիւն քաղաքական. և անցուցանել զկեանս առաքինի քաղաքավարութենէ. Մեծաւ ճոխութէ և յաղթութեամբ քաղաքավարեր զիշխանութենն ամն ՁԲ: Ըստ ամբոխ հաւատոյ քաղաքավարեցեալ զտնտեսութենէն: Ա յապէս քաղաքավարեաց զկեանսիբ ՈՐ հայրապետն: Զկեանս քո՝ որ առաքի նորա է, ուղղութեամբ քաղաքավարէ. ՁԿ. իԲ: ԳԱԳ: Ճ. Բ: Լմբ. ծղ:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՐԵՄ. եցի. լ. Πολιτεύομαι, συμπολιτεύω, ομαι. Rite versor (in civitate), conversor. Վարիլ արժանաւոր քաղաքականութենէ. բարուք կեալ կամ կենցաղավարիլ. առաքինանալ. Խարուք քաղաքավարեաց ըն հաճոյից կամացն ՈՅ: Ընմեղկելի վարուք քաղաքավարէր: Ճգնազգեաց առաքինութենէ քաղաքավարելոյն. Վրփ հղ: Շ. էոբէբ: Մարդ եղեալ՝ քաղաքավարեցաւ ընդ մարդկան: Սէր կոչին՝ որք ըստ հաճոյիցն ՈՅ քաղաքավարեցան: Առանց գայթակղութենէ քաղաքավարելոյ՝ ի կենցաղոսն: Արիաոտեալ ասէ, թէ զիարդ քաղաքավարեցան առաքինքն. իսկ որ զատուիլն ասէ, թէ զնարդ պարտ է քաղաքավարել: Յաշխարհին քաղաքավարի ըստ աշխարհս բերմանց. Ան. է: Խոսբ: Սահմ. է: Ըստ կամացն ՈՅ քաղաքավարիլ. ...հրեշտականան կրնաւորութենէ քաղաքավարեալք: Քաղաքավարեալ՝ ի մարմնի անարատ վարուք: Որ ըստ անմարմնոյն՝ ի մարմնի քաղաքավարեալ առաքինութենէ՝ ի մանկութենէ: Ի չարիս մաշին անկարգ քաղաքավարելքն. Սարգ: Շբ: Նխ. ծղ: Ո՛րսիսի պարտ է լինել քաղաքին, կամ որովք քարոյիւք քաղաքավարիլ: Ըստ արդար դատաստանիս հաւանեալ քաղաքավարիլ: Ոչ է հնար քաղաքավարիլ անգործ. Նոնոս: Ճ. Ա: Մխ. առ:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Πολιτεία, πολίτευμα. Respublica, civitatis regimen,

և vita civilis. Վարչութիւն կամ անհատութեան քաղաքական. քաղաքականութիւն. կառավարուիլ տալէ, և մարդավարուիլ. ՚Ջէգ ազգն ի քաղաքավարութիւն անկարւ համարեալ էր որ քաղաքավարութիւն է անհատութեան առ ի քաղաք: Արկանել զիս ի մեծալայնութիւն ծովու՝ ի քաղաքավարութիւն հոգւոյ: Պատրաստ առնելով զքաղաքավարութեան քանոնն. Փիլ: ՚Պլատոն և ոչ զմի ոք կասի քաղաքավարեալ՝ ոչ հասրակի և ոչ ծերոյ ասել ինչ: Պլատոն իմաստասէր չարաչարեաց գրեաց գիրս. զոր և քաղաքավարուն անուանեաց. Ճ. Ա: Նոննոս: ՚Քաղաքավարութիւն սկիզբն զի ոք երբեք լինել ասասցուք: Թերևս յոլոցդ մեզ զաւալին զքաղաքավարութեց լինելոլթիւն և փոխագրութիւն: Քաղաքավարութիւնք և արհեստք և օրէնք: Քաղաքավարութեն իբրու մալք. մի իշխանութի (պարսից) և հրամարակակալութիւն (յունաց). ան. Պղատ. օրէն. ՚Ն: ՚Ո՛նիկք զղօրականաց քաղաքավարութի՝ և ոչ զայնոցիկ՝ որ ի քաղաքս էին բնակիալ, այլ որպէս զձիս չամբուշ լերսնոյ Հարակեալս ընդարձակ. Պղատ. օրէն. Ք: ՚Որ առատապարգև բնաւորապար զքաղաքավարուե ունես զիշխանու՛ն առ ի յանդիմանել զվատութապահեալն, և ի վառաւորել զլաւագոյնն. Քերթ. գ. ՚Ի փըրդաք ի քաղաքէ և ի քաղաքավարութէն. իսկ ի կենակցութենէ կամ ի հասարակութէ. յն. κατάστασις.

ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. Պոլիտեία, πολιτευμα. Vitae institutum et ratio, vita virtuosa. Կենցաղավարութի գովելի. բարի վարք կամ կենաք. առաքինութի. Ճգնութի. ՚Հաղորդակից լինել բարւոյ քաղաքավարութե: Քաղաքավարութի ոմքառ: Վասն բարւոք քաղաքավարութեան նորա: Քաղաքավարութի նորա յերկինս է: Գիտէին զնա մեծ քաղաքավարութ: Զհայրենի առնմանողրութի քաղաքավարութեան առ ՚ած. Յճխ: Ո՛ւխ վ. ր՛ ոմ՛: Վ. ր՛ հց. ք. ի. ի՛ ք. ա՛ր. ա՛:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՏԻՐ. ա. Տուօղ զքաղաքն ՚ի ձեռս օտարաց. մատնիչ. ՚Ջքաղաքատուրա և զբերդատուրս մատնիցէ մանոյ. Մ՛ի. ր՛ա:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ, ցւոյ, ցւոց կամ ցեաց. ա. գ. Պոլίτης. Civis, municeps. Բնիկ ՚ի քաղաքի. բուն բնակիչ. կամ գրեալ ՚ի ընդհն ազատութեան. ան և ՔԱՂԱՔԱՑԻԱՆ, ՔԱՂԱՔԱՑԱՒՈՒՆ, ՔԱՂԱՔԱՑԱԿԱՆ. ՚Քաղբոյի. ՀՀՒՐԻ. ՀՀՒՔ ՀՒՈՐ. ՚Եղեկան ՚ի՛ատու քաղաքացուցն իւրոյ կացուցանէր: Գործէր մեծամեծ կոտորած քաղաքացեացն (կամ ցւոյն) իւրոց: Ազգ եղև քաղաքացւոյն: Յարեցաւ ՚ի մի ումն ՚ի քաղաքացւոց աշխարհին այնորիկ: Քաղաքացիքն Նորա ասէին վնաս: Ոչ անկնոյն քաղաքի քաղաքացի. և այլն: ՚Յովհաննէս՝ որ անանուանի քաղաքացի էր. Ոսկ. Տ. Ք. ա ա: ՚Որպէս ՚ի քաղաքացեացն ՚ի բանս բնակին. Սարգ. ա. գ. ը՛ խսկ, ՚Երկնից քաղաքացիոց. տես ԵՐԿՆԱՔԱՂԱՔԱՑԻ:

ՔԱՂԱՔԱՑՈՒՅԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Պολίζω. Քաղաք կացուցանել. ՚ի քաղաք փոխել զանչէն վայրս. ՚Քաղաքացուցեր զանազապատս մարդարէ քարոզիչ (ՀՀ. ակ.) Ժ՛ն:

ՔԱՂԱՔԱՒԵՐ. ա. Աւերիչ քաղաքի (անձն կամ գործ). Հաղթէ աւերոչ. Հերքի Եզեկ. ՚Ընկեա զաւազուր և քաղաքաւեր: Նաազական կոչրդ էր քաղաքաւեր գործոց. Ճ. Ա: Եփես. Խալէ:

ՔԱՂԱՔԱՒԻՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Պոլիտεία. Քաղաքավարութի. քաղաքականութի. և Ընաքինութի. ՚Ո՛ւ եթէ ասաի քաղաքաւորութի զանոի զրուելն ունի ... Ոյք բազում յամենայն քաղաքաւորութեանց ՚նորա պատահէցան: Ջամձարն աւերակ տեսաւ. Ինչք. և յաւուրն քաղաքաւորութեանցն և ազատութեանց անկանիք. Խոխ: Ոսկ. Տ. Ք. 18:

ՔԱՂԱՔԻԿ, քկան. գ. Պολισμα. Oppidum, oppidulum. փոքրիկ քաղաք. ՚Քաղքիկ քաղաքիկ էր յաւանէ ագոյն: Գնաց ՚ի քաղաքիկ մի փոքրիկ: Քաղաքիկ մի. Փարպ: Ճ. Բ: Պտմ. ագէս: ՚Ծաւալեցան մինչև ՚ի փոքր քաղաքիկն ստուգիւ. Բուզ. ՚. 7:

ՔԱՂԱՔԿՆԵԱՐ. ներոյ. գ. յոքնականն վերնոյն. Քաղաքիկք. քաղաքկունք. ՚Քաղքինեք. ՚Ընկէրճէրէր. ՚Ընդ միանգամ ՚ի քաղաքկնեարդ են մարդիկ, գան առ քեզ: Եւ ոմանք եկեալ ՚ի քաղաքկներոյն՝ ասէին. Պտմ. ագէս:

ՔԱՂԱՔՈՐՄ, ոյ կամ ի. գ. Περίβολος, περιβόλιον. Ambitus, murus, munitio, maenia. Որմ քաղաքի. պարիսպ. պատնէշ. ՚Քաղքի պոռ. փէլէր, հիսուր. ՚Ինչ ՚ընչ Ճանապհոյի երկաթ, և քաղաքորմ պղնձի՝ զոր բուժիչն քո. Եբէմ. ծ՛ն. 12: ՚Ներսաքոյ քաղաքորմոյն: Արտաքոյ քաղաքորմին: Միոյն լոկ պարսպեր քաղաքորմով զուտիլսն (տանն ամն). Պտմ. ագէս: Ակաթ: ՚Հասեալ պատուհին զմեծ քաղաքորմն եկեղեցոյն, աշուիչասոս. Բուզ. գ. 3: ՚Ցամաքոր աղօթից պարապեալ եղեցի քաղաքորմովք. կանոն:

Եւ Միքնավայն աեղւոյ պարապէլոյ. ՚Պարըպատել փակեցին. և ապա զամենայն երէս և զպատոնս հրամայեաց ժողովել Թագաւորն, և ընուլ զքաղաքորման, զի լինին նոցա տեղիք որոց. Բուզ. գ. 8:

ՔԱՂԱՔՈՒՀԻՒՐ, հեաց. գ. Աշատոր ոճով սրպէսդատեցք քաղաքի, այսինքն մանր քաղաքք չուրջ զմեծ քաղաքաս. աւանք. ՚Քաղաքաց և քաղաքաւհեաց, և բնակչաց. Ոսիփոր:

ՔԱՂԱՔՕՐԻՆ. ՏՏ. ա. Զօրքն քաղաքի. նման քաղաքաց. ՚Ան իմ քաղաքօրէն յայսկաց պղծուեցան. ՚Ալեա. ազ:

ՔԱՂԱՔՕՐԻՆ, րնի, նաց. ա. գ. ՚Αστίνομος. Aedilis. գրի և. Քաղաքաօրէն կամ Քաղաքաւօրէն. որ և ՕՐԻՆԱՔԱՂԱՔ. Օրինաւոր քաղաքաց՝ որպէս վերագրեալ. ասի և ըստ համաձայնութեան յն. Քաղաքաքաշխ. ՚Հանգիստ քաղաքօրինացն տուրծել: Այսաղիկ քաղաքօրինացն իւրէ տուրք և տանջանք. Պղատ. օրին. ՚: ՚Քաղաքօրինացն տանջել վհատեալն. անդ. ՚: ՚Թողուլ առ քաղաքօրէնսն՝ գնելով յարձանի. անդ. ծ՛ն: ՚Ջքաղաքօրէնսն առնելով այսպէս քննիցէ զտունն: Լուծանելով և կնքեալսն. և գործեալ հանգերձ ընտանեաքն և քաղաքօրինքն՝ այնպէս կնքեսցէ. անդ. ծ՛ն:

ՔԱՂԲԱՆ, ի, ացՙ գ. Χαλβάνη. Galbanum, us. (յորմէ առ. լեառնիս գրի և Գալբանոս.) Հոյզն կամ խիժ ծառոյ ծխանելի. տանի. տեսնի. երբ. Խելեզպէնս. ՚Սաստիքն և եղևնգին, և զբազտանն զանոյշ, և զկընդրուկն զերևելի. Նլ. ՚. 34: ՚Որպէս զբազբան և զելոզնկն և զաւշհին. Սիրաք. Ի՛ր. 21: ՚Ջքաղբան երևելի (այսինքն Թաքհանդիկ), կամ զհաստնուածոյն զայն խունկ. Բր. ոզ. (ուր յն. λίβανον, լիբանոն:) ՚Խունկ հին քաղբանն, ստացեան. Վ. ր՛ն. ա. ՚Ցծս և ՈՒՑՈՆ:

ՔԱՂԴԵԱՑ. գէի, իցՙ ա. գ. Χαλδαίος. Chaldaeus, astrologus. ՚Բաւօտ, ՚Բաղդեայ, incantator. գրի և ՔԱՂԴԷ, ՔԱՒԴԵԱՑ. ՀՕԴԷ. Քաղդէացի. գասեալ գաբաչէ. ասաք. զագէա, աստղահմայ. ախտար. գուշակ. կախարդ. ՚Կոչեցէք զդէաս և զմոգս և զկախարդս և զքաղդէայս՝ պատմել Թագաւորին զերազ իւր: Մահն առաջի իմ գէաք և մոգք և իղձք և քաղդէայք: Ի վերայ գիտաց և մոգուց և քաղդէից. Դան. ՚. ՚. ՚. ՚Կոչեաց զգէտս, որ երազահանք ասէին. զմոգս, որ աստեղօք ասէին Ճանաչող լինել. զքաղդեացսորՙ ի փորոտիս կենդանեայ հմայուելս առնէին. Վ՛րդ. դան: ՚Քաղդէայս զաստեղագէտս ասէ. Մ՛էի. ծն: ՚Բանտաստարՙ իշխան քաղդէից: Ի քաղդէից Ճանապարհս. Թիւն իմաստասէրեան պատմէր: Քաղդեայ էր արբահամ: Ձիք քաղդեայ, և ոչ աստեղագէտ: Հնար գտ նմա արհեստ աստղաբաշխութեան, վասն զի քաղդեայ էր: Քաղդեացիքն զնոսա նուիրէ բռնութիւն, և քաղդեայ ինչ առնու յանմտից. Կոր. ծ՛ն. Ե՛ա. ՚է: Վ՛է՛ր. ՚: Մ՛ա. ՚: Եփէ. նիս:

ՔԱՂԴԻԱԿԱՆ, ի, ացՙ ա. Χαλδαϊκός. Chaldaicus. Որ ինչ անկ է ազգի և աշխարհի քաղդէացւոց, կամ քաղդեայց. ՚Վասն քաղդէական անվաւերական պատմութեանն: Քաղդէական գրով: Լ՛ի զուսա քազդէական: Քաղդէական խոստութի: Քազդէական խորհրդովքն ընդ աստեղացն պարս հայէր: Լքցոյք զքաղդէական չարաչար և անկարգ խառնակութեանն՝ որ ՚ի մէկաց Եսա. ՚է. ա: Երբ. ծգ: Ճ. գ: Փիլ. Լ՛ոսփ: Սարգ. ՚. գ:

ՔԱՂԴԻԱԿԱՆ. ա. Χαλδαΐζων, ζοῦσα. Caldaicus, astrologicus. Ուսնող զբաղնգն քաղդէից կամ քօգէից. ՚Յաստեղագիտական և քաղդէացանգն կարծեաց. Փիլ. Լ՛ոսփ:

ՔԱՂԴԻԱՐԷՆ, ՔԱՂԴԵԻՐԷՆ. ևս և ՔԱՂԴԻԱՑԵՐԷՆ. ՚. Χαλδαϊκῶς, ածՙ. Chaldaice, cus. Քաղդէական լեզուաս, գրով և քաղդէական. ՚Լլնաձա, ՚Լլնաձի. ՚Քաղդէարէն՝ ասաս, և Հայերէն՝ իշխանաբկին: Որ քաղդէարէն իասհակ անուանի, և Հայերէն ծաղր. Փիլ. Լ՛ոսփ. Ե լին: ՚Որ քաղդէացերէն Թագաւորէայ անուանի. Եսա. ՚է. ա: ՚Քաղդէարէն և յունարէն գրուքն. Յհ. ԼԲ:

ՔԱՂԴԷԱՑԻ, ցւոյ, ւոց. ա. գ. Χαλδαῖος. Chaldaeus. Որ է յաշխարհէն քաղդէացւոյն կամ բանիւացուց. և Որ ինչ հայի յայն ազգ. զրոմէ ասս բռ. յոհ. ան: ՚Ցեաց զաս ՚ի քաղդէացւոց գերութեանց նախնեաց պատմեալ զժամանակագրութիւնն: Քաղդէացւոց խոստութեանն ազգասս. Եսա. ՚է. ա: ՚Ի քաղդէացւոց բարբառոյ փոխեալ ի քաղդէացի գրոյ ՚ի յոյն փոխաբկեալ. Խոր. ա. 8. Յհ. ԼԲ: ՚Երբէ զքաղդէացեացն այրեցեալ լինելին Եզէկ. ա: ՚Քաղդէացւոց գործն աստղաբաշխութենէ նախ ասաալին. Փիլ. Լ՛ոսփ:

Եւ որպէս Քաղդեայ. ՚Բաւօտ. Incantator. ՚Ոչ հրեն նա (գանիել) իշխան էր քաղդէացւոցն. քանզի ոչ գիտէր էր, ոչ կախարդ էր, և ոչ մոգ էր. Կոլ. ծԼ:

ՔԱՂԴԵՈՒԹԻՒՆ. գ. Աստղաբաշխութի. և Աստեղագիտութի, աստղահմայութի. սխալագործութի. ծննդաբանութի. ՚Ոյք քաղդէատեաք և չափաբերութի և որքանութի զքազդէին: Իմանէր ՚ի հմայս քազդէութեանց. Ոսկ. յհ. Ք. 17: Բուզ. ՚. 43: ՚Նա ասէն ամենայն զքաղդէութիւն: Եզեկ զիմն կենդանագործեցոյց և զմեռուցանող. և ՚ի նմանէ անուանեցան քազդէացիքն ... զա բազմացոյց զքազդէութիւնն, և ճգնաժամագործեցն ասաղագ. Վ՛րդ. ծն. և պտմ:

ՔԱՂԵԱՆ. ա. Ծննդ. քազի. Նախաղեան. քօշեան. ՚Ընդ ինքեան առեալ զքօշն քազեան ... և հոս քազին պատահեաց մեզ. Մ՛ա. ՚:

ՔԱՂԵՄ, ացՙ. ն. Συλλέγω, ἀναλέγω,

ապոλέγομαι. Colligo. κνίζω, vellico, excerpo. ἐκδύνω, exuo. ἀμάω, meto. ժողովել. հաւաքիլ. կթել պտիրա. կորզել. փրթուցանել. խլել. հանել. հնձել. մերկել. փոդել, ծուվըրտել. էրցընել. փչուխրտել. փեղէրտել, փօֆարմագ, ախօֆել. *Քաղէին (զմանանայն) այգուն այգուն: Քաղեսցեմ ձեռօք քովք զՀասին: Ի մէջ որայոյն քաղիցէ: Հովիւ էի և Թուղ քաղէի: Քաղէին զիշըրանս 'ի ներքոյ սեղանոյ իմոյ: Քաղեաց մանուկն զիրքսինան: Քաղեցին զքանն 'ի բերանոյ նորա: Զգէնս քաղէին զանկելոցն: Ո՛ քաղէ զՀոգիս իշխանաց: Քաղէին ոգիք նորա: Քաղելով գործեացես զառատանն (յն. ἐπισυνάγω, վերաժողովելով, կամ 'ի վեր կոյս ամ փոփելով). ևն: *Եղև հաւատարուլթէ առ քաղօղս մանանային. Եէր. Ը. Ւոր: *Եղև կոհան (սերմն), և Թռչուններք քաղեցին զնա. Եէր. ա-եաս: *Ի խաւարէ լոյս, կամ քաղել 'ի հրոյ ծագիկ. կաղնախ: *Քաղիցեն զորոյն չարաւրէն 'ի մասց. ՅՀԻ. ծԸ: *Քաղել հանել զլուսէ նորա. Ես. պամ. Է. 1: *Սկսաւ ոգի նորա քաղիլ 'ի նմանէ. Ճ. Ա: *Գիրկս ազիականն նմա, և նա քաղէ զշունչ իւր. Նար. Խրաս: *Ոյոյս իմ քաղի, սիրտս ձմրլին. Գր. գղ. ԷՀ: *Քաղել զուշեղուլթի ոգւոց. Աւրծր. ա. 1: *Զառաջի ձակատոյն միայն զՀերան քաղէն. Փիլ. փեռնկան: *Քաղելով առ ծովիզերին զկոնքերն, և նովաս կազմէին զիրիանին: Հանդիպեցաս ձկնորսաց ոմանց որ քաղէին զոջիլը (քմռուէ իբր կթել): Քաղելով 'ի ձորձաց իւրոց զքերտնածին բծիծան. Նանաս:

ՔԱՂԹԱՏ. ի, ած. (որպէս Թէ չերթնատ, լերզուատ.) Թլատատ. Թոռոմվախտ. կակազոտ. *Զօրէն քաղթնատաց Թոռոմ բարբառգք նոցա. փիլ. լխս:

ՔԱՂԹՆԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաղթնատն գոլ. Թլատատուլթէ. *Որ առ քաղթնատուէ Թոռոմվէին, առէպ կրճռուէթէ զկաղ լեզու նոցա հանդ յուզուլթէ. Ոսկ. մ. ա. 17:

ՔԱՂԻԿ. գ. Նոյն ընդ Քաղաք. քաղ փոքր. քօշիկ կամ կազմած մարմնոյ 'ի նմանուլթէ քաղի. *Երքուծ (ընդեր ձիոյ) ցած, որ չլինի բարձր զերգ այծս, և զգազիկան յետս ընկենուն. վ. օգի. յԸ:

ՔԱՂԻՐԴ-ՀՂԹի, Թաց. գ. Koιλία. Intestina. ՔԱՂԻՐԹ-Ոսum. Գրի և Քաղերթ. Մեծ պարկ 'ի փոր կենդանւոյն՝ ձարտաղ պատեալ՝ կից ընդ ազիս՝ ընդունարան ապաւառի. Խափան, իւլէնգե. *Առցես զանհնոյն ձարպ Թաղանթոյ քաղքին ... Զձարպ Թաղանթոյ քաղերթին: Հանդիպիմ քաղերթատն և ապաւառատն: Եւ զձարպն՝ որ 'ի վերոյ քաղերթին: Լուաց զքաղերթ և զոտան ջրով. Եւ յիւ: ՂԽս. Ք: *Քաղերթ ապրով լցեալ. Նխս. Խոյ. ծԸ: *Վասն ապամուլթէ բնաւորիսալ է մեզի կամել 'ի բերան քաղերթին. Երզն. Տիւ: *Ընմանուլթի երկուց քաղերաց. Վ. Հ յօր. Ը: *Կալ զքերանքն աեկով կամ քաղերքով. Վ. օգի:

ՔԱՂԵՐԹ կամ ՔԱՂԻՐԴ կամ ՔԱՂԵՐԹ, քաղերթան. Ի և որպէս յատուկ անուն. յորմէ և. Քաղերթանիք և Քաղերթալեզուք. *Ի սալ յանկիսոցն՝ որք առ ժամանակի մի քաղերթա-կանք կոչէցան, զոր առ իսկ ձեծային գիրք, եթէ քաղերթալեզուքն որբևցին յորևնէ անմեղոց. քանզի սկիզբն զրոյցսոյ ազգին քաղերթին ե զև, որ էր իշխան ասկաս իսմայէլացւոցն ոչ չքնարեակոց. Գծ. Ը: *Առաջնօր նաև գլուխ ազգին իսմայէլի նախ քաղերթան անուն, զոր և գիրն ձեծային պատմէ, Թէ քաղերթալուսրլթեն ժողովուրդն յոգեցուսցեն զսուրս իւրեանց յարեւն (կամ յարևնէ). Սամ. Երէց. (ուր գրի և քղերթ, կամ քղերգ:)

ՔԱՂՀԱՆԵԼ. Տ. ՔԱՂ ՀԱՆԵԼ:

ՔԱՂՈՑ. ի. գ. Ամիս հայոց՝ ըստ անշարժ աւուրմարի յայսմաւուրսց, կամ ըստ ժամանակի Թորգմանչայ՝ հասեմանոեսոյ մինչև դեկտեմբերի և մասին յունվարի ըստ հռովմայեցւոց. իսկ ըստ չարժականին անկանի յայլևայլ ժամանակս: Ըստ ա, ասի. *Զողջոյն ամիան քաղսց պահօք և ազօթիւք առնել մեծապես խնդրուածս առ ած, և զսոն պատերազմացն յաջողուլթէ խառնել 'ի տուրբ տօն յայտնուլթեն քո: Յամենայն քաղսցն՝ որ օր չորս էր. Եւկ. Ի: Մ-ոխ: Իսկ ըստ բ, ասի. *Ի սոյն ամի՝ որ էր նկը Թուականին, Նիլակաւոր ասաղն կրկին անգամ երևեցաւ յամենայն քաղցց, որ օր ժէ էր ամսոյն՝ 'ի տոնի փոխման ածենատ կուժին. Ա-ղ. Ի. 27:

ՔԱՂՈՒԱԾՈՑՔ. գ. Որ առ յետինս ասի Քաղուած. Ἐκλογή, γαί. Ecloge, excerpta. ἀνακεφαλαίωσις, summaria repetitio, summa. Բան ծաղկաքաղ. հաւուկիսիր հաւաքուածն. լովանդակուլթի. *Ի քաղուածոյս՝ որ դրեալ է մեկնսոնի: Արարից քեզ քաղուածոյս յօրինաց և 'ի մուգարէից: Յայսցանէ տրարի եա քաղուածոյս. Ես-ս. պամ. Ի. 24:

ՔԱՂՈՒՄՆ, վման. գ. Քաղելն, իլն, ըստ ամենայն նշ. *Եւ առաւմանց քաղմանքն ուժգին՝ բայց զբերանս առնուլ զՀոգին. Յոբ. Ը:

ՔԱՂՐԱՆ, ի. գ. որ և ՔԱՂՐԱՑ ասի. Պնակ խեցէղէն. լանգ. Ընգ, և լից 'ի քաղրան մի. Բ-ի-ր:

ՔԱՂՐԹԱԿԱՆ, և ՔԱՂՐԹԱԼԵԶՈՒ, և ՔԱՂՐԹԱՀԱՐԹՈՆ. Տես 'ի բառն ՔԱՂՐԹ, ըստ ը նշ:

ՔԱՂՐԹԵՂ. ի, ած. ա. Κοιλιώδης, κοιλογάστωρ. Ventriosus, magnum ventrem habens. Որ քաղրթեղն կամ փորն է մեծ. *Երբ մեծ՝ դոյս սասած. *Թէ կուռիդ է (որ իբրև զսոկրատա), քաղրթեղ չէ. Թէ քաղրթեղ է, ուշիմ չէ (իբրև զնա). Թէ ուշիմ գոյ, սոփրոնիսկոսի որդի ոչ կարէ գոլ. (որ են յատկուլթիք սոկրատայ). Ա-ոյ. պ-ր է:

ՔԱՂՑ, ոյ կամ ի. գ. Λιμός. Fames. Նօթի դոյն. կաթսուրթիւն և տանջ ուտելոյ. անսուսլուլթիւն. սով. անօթութիւն. աճլուգ, փակ. *Ի քաղց և 'ի ծարաւ: Խոտորեսցի յայլակողմն իւրաս քաղցի. Է. Ւոր. ծա. 27: Ես. Ը. 20: *Ի քաղցոյն նեղելն: Չև ևս քաղցին զգային: Գալ 'ի Թզենին մի քաղցոյն: Քաղցիս և ծարաւով. Ոսկ. Տգի: ՀԽ: *Վասն քաղցոյ ծարաւին. Մ-ոխ. Ը: *Քաղցն և ծարաւն և քունն... Ծարաւոյ և քաղցոյ և քնոյ. ՅԽ. իմ. էշ: *Որ 'ի քաղցին հաց կարկառէր. Սարգ. ա. գ. Է: *Որք աղքատութեան առաւել քաղցի լինին պատճառս. Ընդքաղցմօրեայ քաղցի նոցին փոխան ժուժկալուլթէ նոցին քաղցոյ և ծարաւոյ. Շ. Ընդ: յա որդի: փաղ: *Զժուժկալուլթիւնն 'ի քաղցոյ. Վրթ Հդ. յ: *Սորա քաղցոյն լը բուսին և տնկանք Թագաւորուլթէ և իշխանուլթե. Լմբ. ոդ:

ՔԱՂՑ. ա. Քաղցեալ. Նօթի. Նքոլեալ. հագած, անօթի. աճ. *Իսկապես ամենայն ազգք մարդկան քաղց և կարօտ էին քաղքաճառական պաղոյն. Եպիփ. ծՀ: *Քաղցք և ծարաւ եմք կենացն բանի. Ճ. Ը: *Զքաղցն կերակրեր, զմերկան զգեցուցաներ. Սինա. 'ի լմբ:

ՔԱՂՑԱԿԱՆ. ի, ած. ա. Ուր իցէ քաղց. *Ի քաղցական և 'ի դարմանաւոր աշխարհս. Ագաթ: *Զքաղցականն և զծարաւականն ըստ բնաւե իւրաւմ (զմարմինն) հաղորդ առնելով ածային անկարօտուլթեն. Խոսրովիկ:

ՔԱՂՑԱՆԱԼ. Իբր Քաղցեծնալ. *Քաղցանալով ոչ քաղցնուին. Ես-ս. պամ. Ի. 6:

ՔԱՂՑԱՒՈՐ. ի, ած. ա. Քաղցեալ. Նօթի. անառուալ. հագ ուեցօղ, հագած. աճ. *Քիրան, կարօտուլթի, և անկնուլթի քաղցաւորաց. Տօնակ:

ՔԱՂՑԵԼԱԲԱՐ. ած. Իբրև քաղցեալ. անյագաբար. փափաքանօք. *Զսոյն և մեք քաղցելաբար ձաշակեմք. Լմբ. պ-ր է: *Փութացաւ եկուլ զնա քաղցելաբար. Եէր. Հաճաբ. յորմէ և Տօնակ:

ՔԱՂՑԵՄ. Տ. ՔԱՂՑՈՒՄ. *Ի վերայ ձանապարհին նստի և մտրայ, որպէս որ նստի 'ի սեղան՝ և քաղցէ. Բ-ս. մրկ: *Քաղցեսցուք, և տացուք քաղցելոյն 'ի հացէն. Ռ-ի-ր:

ՔԱՂՑԵՆԱՒ, ելայ. Տ. ՔԱՂՑՈՒՄ. *Գիտեմ... և յայել և քաղցենալ. Փիլ. Ը. 12: *Քաղցենալ առանց տրտնջելոյ, և յագենալ՝ ցուրժամ քաղցենամ, կերակրիլ զնս. Եէր. էԼվ. Ե ա-եաս: *Քաղցեսնայ, և ոչ ուտէ. Մծբ. Ի: *Յոհաննէս մկրտիչն ատտ ալքատացաս, քաղցեցաս, և տուռապեցաս. Մ-ած. Ը: *Ոչ քաղցեցայ արգար հացին, և ոչ ծարաս է յիս բանին. Ցուդիթ: *Ի՛ որ պահէ 'ի հայէ և 'ի ջրոյ, մինչև քաղցեսցի և ծարաւեսցի. Մծբ. Ի:

ՔԱՂՑԵՆԻ, նոյ. Տ. ՔԱՂՑՈՒԵՆԻ, և ՔԱՂՑՐ. (որ է իբր քաղցենալի). *Ծոլիկ նախկի երևեալ 'ի դոյուԹիւն պտղոյն քաղցենոյ. Վրդ. յանհատաս:

ՔԱՂՑԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Տալ քաղցնուլ. սովեցուցանել. անօթի պահել՝ որ ուչնինչ ուսթել. *(Սովելս պահելով) անձանց քաղցեցուցին զառուծան, և որդուց և կանանց. վ. Ես. յանհատաս:

ՔԱՂՑԿԵՂ. ի. գ. Γάγγραινα. Gangraena. Որպէս Թէ քաղցեալ կեղ. բայց գրի և Քարցկեղ. Խոլիս յսկ տին. պալար՝ որ անյագ ձարակի 'ի մարմնի. ԻԷրցես, ԻԷրիէնէ. Խօրս. *Բանք նորս իբրև զքաղցկեղ ձարակ գոտանեն. Է. փխ. Է. 17: *Ըստ ձարակօղն քաղցկեղի. Նար. ծԷ:

ԵՒ Λειχήν. Impetigo, scabries saniosa. Որքինեսս կամ Երքոյնոտ. կեղ եռացեալ՝ պէսպէս օրինակաւս. ԲէՀէյէ. ՎԷրինէ. ԼՒձի, գՀՀԷ. *Ալր՝ յորում իցէ քոս, կամ քաղցկեղ (կամ քարցկեղ). ՂԼս. Խա. 20:

ՔԱՂՑՈՒՈՒՄ. ցեայ, ցեալ. է. Πεινάω, πεινέω. Esurio, famelicus sum. որ և ՔԱՂՑԵՆԱԼ, ՔԱՂՑԱՆԱԼ, ՔԱՂՑԵԼ. Կրել զքաղց. Նօթի լինել. սովիլ. ՆմանուԹեամբ. Կալսուրիլ. ցանկալ անյագաբար. անօթենալ՝ ածքփագ. *Մէծամէնք ալքատացան, և քաղցեան: Թէ քաղցեայց, զէզ ինչ ոչ ասացից: Ընձեն գործատաց քաղցիցէ: Իբրև քաղցեցէք, տրտմեսջիք: Ոչ քաղցեցեն, և ոչ ծարաւեսցին: Որ ծառայինն ինձ՝ կերցեն, և դուք քաղցիջիք: Հայցիս ոչ քաղցցուք: Քաղցեսք և ծարաւեցաք: ԵԹէ քաղցեալ է Թշնամին քո, կերակրեա զնա, կամ հաց տուր նմա: Յագեցոյց զանձինս քաղցեալս: ԵՒչն է հանդ իսա քաղցելոյն: Բրդեա քաղցելոց զՀաց քո: Իբրև արջ քաղցեալ. և այլն: *Քաղցեաս ըստ մեզ. և քաղցնլոյին ոչ ըստ մեզ առ յագեցուԹիւն երկնային բարուԹեն զմեզ փոխաքերեաց: Քաղցնաւմ ուտել զմարմինդ. ՅԽ. իմ. էշ: Լմբ. ոդ: *Քաղցիցուք սկ եղբարք. և ծարաւեսցուք. Վրթ Հդ. Ք:

ՔԱՂՑՈՒՆ. ցոյ. գ. Μλέγχος (որ է քաղցրիկ). Mustum, vinum recens. Խազմուզ. սրիւն խաղողոյ այն ինչ քամեալ. նոր գինի չև քաղ եռացեալ. օշարակ և ըմ-

պելի քաղցր՝ մեղրամայն և մխիթարական. ըբա, ղիրէ, նէվ պոպէ, խոպոբ. (լատ. նուպտիա.) *Իբրև զտիկ քաղցուոյ կապեալ եւայ. Յոբ. ԼԲ. 19: *Չին տիկքն ոչ կարեն հանդուրժել ուժգնութեան քաղցուոյն. Երզն. Ածաղ. *Գղձեցկոս, քաղցու. Գաղիան:

ՔԱՂՑՈՒԱԼԻՑ. Γλεύκους μεμεστώμενος. Musto plenus. Քաղցուով լցեալ. արբեալ իրրու նոր գինեաւ. չիբա կամ նոր գինի չուռ խմած. *Եւ կիսոյն ընդ խաղ արկեալ՝ ասէին, եւթէ քաղցուալից իցեն. Գծ. Ի. 13:

ՔԱՂՑՈՒԵՆԻ, նուոյ. ա. գրի և ՔԱՂՑՈՒՑԱՆ. Քաղցինի. քաղցրաւենիի. քաղցրահամ. քաղցրիկ. անոյշ. *Օգտի Թզենին քաղցուենի՛ ի կատաղի Թզենւոյ անտի: Սէք երկայնամիտ է, և քաղցուենի: Ո՛ղջ լեր ինձ որդի՛ քաղցուենի. վէյօր. Ի: Մծբ. ծի: Պտմ. ալէքս: *Համարձակ է ինձ զնին իմ և կողային քաղցուոյնի յուսոյին արտատուչ լինել զնի զօրավարիս. Տօնակ:

ՔԱՂՑՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաղց. քաղցՔԱՂՑՈՒՄՆ, ցմանց. } Նուշն. անօնոհ. աՀլէփ, աՀլէփէ: *Զորովայն քո լցցես գուլխուԹիւ վան քաղցուԹեան իւրոյ: Ի վերայ քաղցուելէ հանգեաւ (կամ յագեաւ), և աչխատուԹիւ վաստակեցաւ. և քնով տկարացաւ. եէր. օրին. և հանաբ. սահմ: *կարօղ է զքաղցուի իւր դարձուցանել՛ի լինուԹիւն: Պարարիցէք սովաւ զքաղցումն նորա ըստ Հոգւոյ. Շ. Տիտ. ա ՝ ա. պ. իՀ:

ՔԱՂՑՐ, ցու, ու, ցունք, ցունց, ուք. (գաւառի և քաղցրի կամ քաղցուի. քաղցրունք.) ա. Γλυκύς. Dulcis. ἡδύς, χρηστός, suavis, jucundus, frugalis, utilis, probus, opimus, clemens, bonus, benignus. Անոյշ. համելի. յոր լինի քաղցնուլ իբր յախորժահամ. նիամաւ Թիւ՝ Ախորժելի, հաձոյական. ցանկալի. հեշտալի. գիւրիչ. լաւ. ընտիր. գեղեցիկ. քաղցրաբոյր. բարի, և բարեբար, ևն. փաղց, անօղ. նաՀեր, փաթիլ: ևչէնի, ևչէվ նօսէն, չիրին, լաՀիճ. * Ի կերչէ եղ կեւլակուր, և՛ի չղօրէ եղ քաղցր: Որպէս զի քաղցր են՛ի քիմս իմ բանք քո, քան զմեղր բերանոյ իմոյ: Անձին կալօսեալ լոյ և դաւն իբրև զքաղցր Թուխ: Պտուղ նոր քաղցր է՛ի կոկորդի իմում: Ցոյժ քաղցր Թզոյ: Իբրև զՀուռ քաղցր: Կերայ՛ք և արբէք զպարարատս և զքաղցունս»: յի. ըզքաղցրութիւնս. և այլն: կամ *Քաղցր է աչք: Դու միայն Թագաւոր քաղցր: Քաղցր է ոզորմիդ քո: Քաղցր եղիցի նմա օրհնուի իմ: Քաղցր քուն է ծառայի: Քաղցր այր ողորմի, և տայ փոխ: Քաղցր և բարեբար և սիրելի էի զօրաց իմոց: ԱՀ քաղցր հերոյիցիս աղբոյն յոյժ: Որ քաղցր են բանիւք: Ակամանէն զբարս քաղցունս բանք չալք. ևն: *Հեշտ և սիրելի ամենայնի, որպես այնպիսին բժշկութիւն բուռն կրկին լինելով, անուանեցաւ քաղցր. Պլոպ. փմ: *Քաղցր և դառն ասի, որ հաձահամ բնացն ձանաչի: Քաղցր և անուշ բարեաք լի է: Ցորդ և քաղցր անձկաւ փափաքելով: Քաղցր խոնարհութիւն: Որ փոխանի զքաղցր ժամանակ խնամոց նորա՝ի դառն հասուցումն: Ազգ գազանաց պէս պէս բնութիւն քաղցունք և դառնիք. ՃՀբ: *Վէհն՛ի տկարէն ընդունի, տեղի յարդարւկ ուժգինն՝ քաղցուն (հէզին). Նար. Ծբ: *Ամենայն ումեք իւր սովորութիւն քաղցր է: Բազում են քաղցունք և հանգարտք: Քաղցունս ապա յորինէ յայս. Ոսկ. յհ. Ի. 18. 30: *Արդար էր, այսինքն հէզ և քաղցր. Ը. Տիտ: *Որում ցանկացեալ ումն՛ի սքան՝ ասէ. քանզի է սրև յետ ամպոց, որպէս և քաղցր է հանգիստ յետ աչխատութեան. Աբծբ. Ի. 3: *Պատառէ զքաղցր ակօսս. ԱՀաբ. Նոր ՀԲ: *կՀնդանի երկրին, զոր քաղցունքն ժառանգին. Ն՛բ. ա՝ա՝: *Արբուացէ առատութիւն հոսանացն քաղցունց: Ասյս զձեզ քաղցունս արասցէ և ուղղախառագոնս. Սբի. ա՝: Ա՝ օբս: *Չի և համբակագունիցն ամենայնոցդ բարւոյ քաղցնոյ լինիցին. Պլպօ. օրԻՒ. Ի: *Ո՛ր ի լաւագոյն, քնակել առ քաղցունս քաղաքացիս, եթէ առ չարս. Պլպօ. ա՝իբ:

ՔԱՂՑՐ. գ. որպէս քաղցրութիւն, կամ մեղր. *Ախտիդ քաղցու (այսինքն քաղցրութիւն), ամ հոգւոյս սրբի: Իբր գառնութիւն ի ձգեալ ընդ քաղցու. Ժ: Նար. ՅԻ: * ՑոՀ՝ հանձեա մարախով և վայրենի քաղցու կերակրեալ լինէր. Լ՝օբ. Ի:

ՔԱՂՑՐ. ած. } Իբր քաղցրութիւն. անուշ. ա՝ՔԱՂՑՐԱՒՆՍ. } Նուշ. *քաղցր՛ի քուն լինչնս (կամ քունեացես). Ա՝ոսկ. ԻԳ. 24: *Դառնաբեր վիժանք հոգւոյն քաղցրունս բզկեսցեն. Շ. փաղ խալ:

Անուռը հոլովք. *Ճանապարհ բարւոյ և քաղցրի. Լ՝Ի. ոգ. յ՝ՄԻ: *Անձրևս քաղցրունս և չահեկանս շնորհեսցես նոցա. Ճ. ՛ա: *Յերկաքանչիւրոցն յարձակեալ՝ի քաղցրնոցն և՝ի որամականացն. Ոսկ. յհ. Ի. 30: *Ազարուեի գառնին՝ ընդգէմ էր ողորմութեան քաղցրոցն. Եփ. հմաբ: *Սպիտակին է սպիտակագոյն, և քաղցուին դարձեալ (՛ի) հաւասարութի՛ այլ քաղցրագոյն. Բբ. ապալ:

ՔԱՂՑՐԱԲԱՆԱԿ. ա. Որ բերէ յիւրմէ զքաղցր բաժակ, ըր զգինի ընծիր. *Բազ մոտեան անկոյն ծաղկաՀաէտ ՃԻուն օրհնութեՀ և քաղցրաբաժակ. Ճ. Ը:

ՔԱՂՑՐԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Χρηστολόγος. Suaviloquus, blandiloquus. Որ լաւն քաղցր է՛ի լսելիս. քաղցրախօս. և Որ ինչ հայի՛ի քաղցրաբանութեի. * Մեծիմաստ և քաղցրաբան: Զքաղցրաբանն՝ որ զլսելիսն կախարդեն: Իբրև սեւսանէն զձեզ քաղցրաբանս, չարախօսեն զձեզնէ իբրև զմոգս և զպատրոզս: Ցունկն քո քաղցրաբանիք են (չարքն). որպէս որոգայթի Թռչնոց. Յհ. ԻԲ: Սբփ. յ՝. Ը. Ն ա. պ. Ը: Լ՝Ի. ա՝ոսկ: *Քաղցրաբան րանիւք մի ձկուիր: Մի իցէ Թէ հայեացիս՛ի նորա քաղցրաբան պաՃնաձանս: Քաղցրաբան օրհնութիՀ. Եփփր. ծ: Կ՝. Ը. Գե. ես:

ՔԱՂՑՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. ա. Χρηστολογία. Suavis sermo, blandiloquentia. Բան քաղցր՝ ամրիչ՛ի լարին, կամ հրապուրիչ՛ի չար անգր. անուշ խօսք, անուշ ընդ. *ՈՀնիցիք բանս քաղցրունս... քաղցրաբանութեՀն կակղացուցանէ... քաղցրաբանութեՀ չահել դամենեսեան. Սբփ. ա. պ. Ը: *Լսէր զքաղցրաբանուին և ղՀնարհալի բանս երանելոյն. փարպ: *ՔաղցրաբանութեՀսէր և օրհնութիՀ պատրեն անմեզայ. Ժ. ՛ա: * Չկեղծաւոր քաղցրաբանութիւն նոցա յանդիմանելով. խոբ. Ճ. 65: *Ի դէպ է՛ի հասականացն պատրիլ, և՛ի քաղցրաբանութեՀն մոլորիլ... ՔաղցրաբանութեՀ սէ՛ Ջանան արբուցանել քեզ հրապոյրս պղծաորս. Լ՝Ի. ա՝ոսկ:

Եւ որպէս Քաղցրաձայնութեի, մեզեդի. *Ազէլուն քաջահնչող ձայնիւ զՏրնչաս, կայն քաղցրաբանութեՀն օրհնաբանութեՀնն նշանակէ. Յհ. խմ. նիեզ:

ՔԱՂՑՐԱԲԱՐ. մ. Քաղցրութեամբ. քաղցր. անուշաբանաբար. *Քաղցրաբար խօսէր ընդ նոսա. Ոսկ. յհ. Ի. 22:

ՔԱՂՑՐԱԲԱՐԲԱՒՈՒ. ա. մ. Հնչփաոյ. Dulcisonus. Քաղցրաձայն. և Ախորժալուր. հեշտալի. և Քաղցր բարբառով ձայնիւ կամ լեզուաւ. * Իբրև զձայն երգոց քաղցրաբարբառ յօրինելոյ. Եզեկ. ՛ի. 32: *Ո՛վ աչ վկայ քեզ՝ քաղցրաբարբառդ միևնոյն Ալաւնի քաղցրաբարբառ՝ հեզաբանեալ ըղձեր յա. Շար: * Անուն՝ զարդ անոպատի, քաղցրաբարբառ ասղմոսերգող. Տաղ: *Զօ. նեսցուք ձայն մաքուր ընծայից քաղցրաբարբառ բանից օրհնութիՀ. Նար. Խղ: * Լսել զքաղցրաբարբառ բանս քո: Քաղցրաբարբառ ՃՃաՀօս բանիւքն: ՃՃ: * Քաղցրաբարբառ աւետեաց հնչուին. Խոբ. հաՀի: * Լսել զքաղցրաբարբառ և յորդուառատ վարդապետութեՀ նորա. վբփ. ոա: *Վայն քաղցրաբարբառ լսելոյ ամս զհօտաւոր ըղձայնն. Մ՝օբ: Խոկ ՃԼ ըօ յ: * Բարեբար միածնի քո քաղցրաբարբառանալ՛ն. լուս ևս է ընթեռնուել ըստ ասղ. քաղցր բարբառեալ:

ՔԱՂՑՐԱԲԱՐՈՑ. ի, ից. ա. Քաղցր բարոյիւք կամ բառիւք. *Քաղցրաբարոյ իշխանն հաշոա. հեզի, և ամենայն բարեօք յղփացեալ. Աբեր. Ի. 4:

ՔԱՂՑՐԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս քաղցրաբարոյութիՀ. հեզութիՀ. ցածութիՀ. *ՔաղցրաբարութիՀ առաւելութիՀ ցուցեալ: ՏկարութիՀ զնահարութիՀ և զքաղցրաբարութիՀ ուսուցանէ. փիլ. յոբ: ՑՃա. Է:

ՔԱՂՑՐԱԲԵՂՈՒՆ. Տ. ՔԱՂՑՐԱԲԵՐ. *Ներծաւալեցաւ ուղիշ արձակ քաղցրաբերղունն արմատոյն այնորիկ. Թէոփր. Խոս:

ՔԱՂՑՐԱԲԵՐ. ա. Որ բերէ յիւրմէ զքաղցրութիւն. ուՀող զքաղցր բերս կամ պտուղս. *Թէպէտ գառնաբերքդ լինին, և Թէպէտ քաղցրաբերք: Թէպէտ գառնաբեր, Թէպէտ քաղցրաբեր: Ի պտղոյն ծառն ՃանաչԻ, եԹէ քաղցրաբեր է, եԹէ գառնաբեր: Տունկն՛ի բուսոյ քաղցրաբեր, և պըտուղն՛ի բարւոյ գառնաբեր: Աբմաբերին քաղցրաբեր՝ արգասբեՀ պտղովք. Ագաթ: Նար. Երգ: Սբգ. յ՝. Ի: կ՝. Ի: Երզն. ը:

*Որ յառաջ վայրէ էին անպտուղք, պըտղաբերքդ Հղեն հասատուղք. և գառնաբերքդն և փշաբերքդն՝ քաղցրաբերք և անուշահոտ առաքինութիՀք. Գե. ես:

ՔԱՂՑՐԱԲՈՑՑ. ա. Քաղցր բուսեալ. ի բնէ քաղցր. քաղցրահամ. Նշան յուղ. ԹուԹեՀ՝ յորում կենացն կախեցաւ ողկոյզ, կաԹեցուցանելով զքաղցրութեյս մանանայն. կի-րղ. Խլ:

ՔԱՂՑՐԱԲՈՒՂԽ, ՔԱՂՑՐԱԲՈՒԽ. ա. Որ բերէ զքաղցր կամ զքաղցրուՀ. և Բղխեալ որպէս քաղցր. *Ես եմ ազբիւրն կենաց, որ քաղցրաբուխ է և անուշաՃաշակ. վբփ հդ. Իբ: *կաԹամբ գիեցուցի զքեզ ՀամՃէլի և քաղցրաբուխ տանեմք. Ճ. փ: *Զքաղցրաբուղխ բերանն փակեալ: Ի վտակաց քաղցրաբուխ ընդհատ: Ի յորդառատ և՝ի քաղցրաբուխ վարդապետութեՀ սքան յավկանեալ: Ակնառակիս ազբերացն քաղցրաբուղխ ծաւալմամբ. Ոսկ. ՛ի ՀնԼփ: Ճ. Ա: վբփ ոա: Խոբ. ԼդէվԼ:

ՔԱՂՑՐԱԳՐԻՆ. ա. կարի քաղցր. *Գովելոյ քաղցրագրին: Լուզք բանիցս քաղցրագրին. Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱԳՈՑՆ, գառն. ից. ա. Γλυκότερος. Dulcior. χρηστότερος, suavior, jucundior, melior. Առաւել կամ յոյժ քաղցր. *Ոչ՛ինչ քաղցրագոյն քան զմեղր: Չինն (գինի) քաղցրագոյն է. Դտ. ծի. 18: Ղյ. Ի. 39: *Ցոգնադիրգոն պղծոյն քաղցրագունից. Շ. ԲՂ: *Ոչ՛որ օրինակ՛ի քաղցրագունից եկին տրամականաքն, նոյնպէս և՛ի տրամականացն՛ի վեր ելանել՛ի տրամականան: Ի քաղցրագունէ պատառիրանացն: Ըստ քաղցրագոյն ՃաՃայնի քո հրամանի:

Զի՛նչ՝ իմաստական կենցաղս վայելումն քաղցրագոյն քան զնաւաստութիւն. Աճ. ի. ծն: Ոսկ. յհ. ա. 30: Շար: Շ. ծգի: *Խաղաղական կեանքս քաղցրագոյնք յեա պատերազմի լինին. Նխ. ա. երգ: *Ողորմեացիս ինձ յերկոսին, զի քաղցրագոյնք պատահեսցին (մահ, և գառաստան). Ցա որդի:

Կամ իբր ս. Առաւել քաղցրաբար, քաղցր. *Քաղցրագոյն մարդասիրագոյն ևս յանկիցէ՛ի ձեզ, զնոյն բարուց զկնի հայեցիլ. Ք. ՚ն. ի. 27. յն.-էπιεικὼς, վայել. չապէս, կի լու ևս: *Ցնծագուքն սեղանոյ աստի քաղցրեմ, զի և գու-ք քաղցրագոյն տատ քասջիք: Մեղմէ, և քաղցրագոյնս իմն պատասխանէ. Ոսկ. յհ. ա. 9:Նանայ: *Աղդեր հեզագոյն՝ խօսեալ քաղցրագոյն. Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱԳՈՐԾ, ի, ացս. ա. Որ գործէ զքաղցր ինչ, իմն վաճառ. *Գործաւորք և քաղցրագործք մեղուն, որ՛ի խորհուրդ աշխատութենն իւրոյ քաղցրացոյց զեկեղեցի սբ. Պետիչ. յոան:

ՔԱՂՑՐԱՁՈՒԱՐԱԾ. ա. Քաղցրութեամբ զուարճացուցիչ. տխուրծ. հեշտալուր. *Զանձք քաղցրազուարճք. Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱԼԻՑ. ա. Քաղցրութեամբ լցեալ. *Քաղցրալից բարբառոք խրատուց: Հեշտալուր բանիւք և քաղցրալից յուսով. Ցծն. ծէ: Պիս: Ոսկ. մ. ճ. 17:

ՔԱՂՑՐԱԼՈՒՐ. ա. Քաղցրութեամբ լսող. ունկնդիր հեզ, դիւրալսելր. *Քաղցրալուր և հեզ թագաւորս: Աճածնին մանկիամ՝ հեզ և քաղցրալուր՝ որոյ առ՝ քեզն յուսան: Որ ես քաղցրալուր գլաս աչխատից. հի. Լմ: պտրփ. Ե էչրափե: Նար. կոս: *Մերձ ես ահա պաղատատուրդ (տիրամայր) առ քաղցրալուրն. Սիաս. ազ:

ՔԱՂՑՐԱԼՈՒՐ. Քաղցր՝ի լսելիս. հեշտալուր. տխուրծալուր. * Սուքիչք քաղցրալուրք. Լմ: ապ: * կենդանանան՝ի ձայնէ քաղցրալուր փողոյն: Լաբ զսխաւոր և ըղքաղցրալուր բարբառ քո. Գնչ: * Ձչ հաւատացին քաղցրալուր պատգամացն՝որ վասն քոյ. Գե. ես: *Որք զերկնայինն իշխալ երգեին զաղցրալուր դեղտպարուելին. Զէր. կբ: *Ընդ հեշտալի և քաղցրալուրս մատուցման քանիցն խառնեալ. Պիս:

ՔԱՂՑՐԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ քաղցր խաղացմամբ կամ հեզիկ շարժմամբ բերի. *Քաղցրախաղաց հնչմամբ տարերցն յաւիտենայն կողմանց անյապաղ զնոսա լցուսցէ. Լմ: ազ:

ՔԱՂՑՐԱԽԱՌՆ. ա. ս. խառն ընդ քաղցրութեան. բարեխառն. հեզիկ. քաղցրիկ. անուք. *Քաղցրախառն օգոց հնչմունք: Ըզքաղցրախառն՝ օգ, և զզուարճալի զբոյս. Փարպ: ՃՀ: * Ձհին ինչ օգուտ հեշտական քաղցրախառն օդք. Ոսկ. ես: * Եւ այնպէս քաղցրախառն յօրինուածով յարդարի գաւրութիւն. Քաղցրախառն հնչել օգոյն գործոյ. Նոյ. Վէնօր. է: * Քաղցրախառն բանիւք մատուցեալ ողոքէ. Եզնիկ:

ՔԱՂՑՐԱԽԱՒՆՈՒԹԻՒՆ. փ. Եսχραοία. Temperies. Բարեխառնուած. *Ցաղագս օգոյ քաղցրախառնուած: Զառ՝ի յօդն քաղցրախառնութիւն: Զքաղցրախառնութիւնն օգոյդ կորուսեալ բաշխեաց: Անձրևք՝ի ժամու և քաղցրախառնութիւնք օգոց՝ի վերայ ասրևուր ժամանակացն լինին, փէս: *Ցորոց՝ օդոյն. քաղցրախառնուածիփչեցեալ խոր. փ.ծ.զ:

ՔԱՂՑՐԱԽՈՐՀ. ա. } Քաղցրութեամբ ու-
ՔԱՂՑՐԱԽՈՐՀԱԿ. } խորժելի. քաղցր
ՔԱՂՑՐԱԽՈՐՀԱԲԵԼԻ. } և ախորժական. *Քաղցրախորհ պաղատիւք իւրով քաղցրացոյց. Երզ. ս: *Հայելի ծայրագիտակ՝ քաղցրախորհակ՝ ազնիւն՝ անշուշտ. Մ-ս. ելէց: *Քաղցրախորհելի անուամբն զնոսին բա-

նիս ուղղեմք. Երզ. ս:

ՔԱՂՑՐԱԽՕՍ. ա. Քաղցրաբան. քաղցրաբարբառ. քաղցրաձայն. քաղցրախօսակ. քաղցրախօսիկ. *Բարձրաձայն էր, և քաղցրախօս. Սիր: *Մինոս քաղցրախօս՝ արդար ընկերօքն. Տաղ: *Իբր ղնորդ քաղցրախօս՝ առնեղով դատաստանս. Վրդն. գան: *Շարժեաց զքաղցրախօս չրմունան. Լմբ. պոփ: *Քինար քաղցրախօս՝ ածային հոգւոյն. Շար: *Եւ գիշերոյ՝ հաս քաղցրախօս զուարճական. Երզն. ոգ. երգ: *Քաղցրախօս բարտղումբեն: Քաղցրախօս խրատու վարդապետուեց: Քաղցրախօս վարդապետուեք. Համամ. ա: Երզն. լ. Ճ. Ը:

ՔԱՂՑՐԱԽՕՍԱԿ. Նոյն ընդ վ. * Երկնաներքին՝ քաղցրախօսակ. Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱԽՕՍԵԼ. Քաղցր բարբառել. *Ո՛վ քաղցրաձայնեալ՝ քաղցրախօսեր երգով. Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱԽՕՍԻԿ. Տ. ՔԱՂՑՐԱԽՕՍ. *Քաղցրախօսիկ ձայն տատրակի. Շ. փազ ՚ի չհ. հ:

ՔԱՂՑՐԱԾՆԱՂԻԿ. ա. Որ ունի կամ տայ զծաղիկ քաղցր և դեղեցիկ. * Ըստ հաւատոյ ազդաբանու Թե՝ քաղցրածաղիկ ծառոյն բարեուխ պտուղ. Նար. Խ:

ՔԱՂՑՐԱԾԱԽԱՆԼԻ. Քաղցր իմն ծառալեակ. *Ծառալոյզ զքաղցրատղի. *Ցօղ քաղցրածառ՝ ցանկալի զուարթնոցն. Շար: Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱԾՈՐ. ա. Քաղցր իմն ծառալեալ. կամ որ ծորէ յիւրմէ զքաղցրութիւն. *Ռեսին քաղցրածոր. Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱԿԱՄ. ա. Քաղցր կամօք. (կամ ընտերոյր, Քաղցր ակամբ). *Մաղթեաւ, զի քաղցրակամ նայեսցի, և լուսաւորիսցէ զնա. Լարեալս մեզք. Սիաս: ազ:

ՔԱՂՑՐԱԿԱՆ. ի, ացս. Տ. ՔԱՂՑՐ. Γλυκύς, εὐμελής. * Ծովին ալէկոյր առ՝ի չմոռանել ջուրյն քաղցրականաց: Զվճաս տեսլեան զարթուցանեմք քաղցրական յուսով. Ոսկ: հերոդ. Ե էս: *Քաղցրական մխիթարութեամբ զուսածութիւն ունել. Բրս. ԼգԼ: *Քաղցրական բանիւք պատրեն զսիրտս անմեղացն: Կոչէ առ՝ի նմանէ քաղցրական բանիւք զղեշտասուական անձն. Լաս: * Ջհոգին եհան սիրով քաղցրական: Գովքին ձախիւ քաղցրական. Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱԿԱՐԿԱՋԿԻ ՔԱՂՑՐԱԿԱՐԿԱՁ. ա. Քաղցրալուր կարկաջող. քաղրաձայն. քաղցրահնչեալն. *Քաղցրակարկաձ ձայնիւ բարեբանի. (կամ քաղցրակարկաձ ձայն բարեբանի.) Գնչ: Տես և կրկՋԱՁՆ:

ՔԱՂՑՐԱՀԱՄ. ա. Ունակ քաղցր համոյ. բարի համ. հաճելի. քաղցրաճաշակ. *Ոչ ծառ պտղաբեր՝ քաղցրահամ բերովք. Ոսկ. հերոդ: * Ջարմանան քաղցրահամ. Ագաթ: *Իբրև զղեկոյզ քաղցրահամ: Քաղցրահամ վասկաց: Ջոր բյապառաժուտ վայրէ բուղ ցրահամ. Ճճ: *Ջպտղոյն քաղցրահամ ճաշակաւորութեամբ. Պիս: * Ջքաղցրահամ կեր բակուր. Լաս: Ե: *Հաւատան առնակ է, և պտուղ քաղցրահամ՝ ամենայն դործք բարութեան. Եփր: Իշաս: *Պտուղ բնութեանս քաղցրահամ (սբ կոյս). Շ. փազ: * Ելի՛ի ծառ մարմնոյ ժանդին, ՚ի քաղցրահամ սէր երկայնին. Ցա որդի: *Կերդաս քաղցրահամս յարմարեսց, Ոսաս:

ՔԱՂՑՐԱՀԱՄԲՈՒՑ. ա՛. Քաղցր և համբոյր. անոյշ. տխուրծ. բուրիչ քաղցրութեամբ. *Ոտահի բոլմեն զքաղցրահամբոյր սէրն. Ճ. Ե: *Ի ձեռն խմսատակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանգուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ. Կաղանաս:

ՔԱՂՑՐԱՀԱՄՈՒԹԻՒՆ. փ. Քաղցրահամ. *Քաղցրահամունքն երկնային հացին: Ագիմ տեառն պտղազարդեալ քաղցրահամուԹեամբ: Ցիւրմանց չքոյ քաղցրահամուԹեէ զովացուցանել. Շ. ա. պ. իա: Ոսկիփոր: Գրիգոր Եպս:

ՔԱՂՑՐԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ հայի քաղցրութեամբ և հաչա ականք. հեզահայեաց. բարեսէր. մարդասէր. *Քաղցրահայեացն զըԹուԹեի փոցէ. Նահ. ծէ. 13. (յն. հայեցօղ ԹեԹևս, կամ հեզուԹեամբ:) *Քաղցրահայեացդ առ ոս՝ի քէն գոյացան. Սարէ. աչ: *Որ քաղցրահայեացն էր և հեզ. Սարգ. ա. պ. ծէ: *Քաղցրահայեաց տեսուեի. Նար. կէ: *Քեվրով և քաղցրահայեաց ակամբքն. Բրս. տիկ: *Մանուկն յն քաղցրահայեաց և ածանման տեսլեամբ նայեր ընդ նոսա լըսմբութեամբ. Եպիփ. ծն: *Երեսք հեզոյն քաղցրահայեաց և հեշտալի տեսակ ունի. Կիր. է. Խհ: *Եւ ոչ վասն քաղցրահայեաց հրեաց. Մաղթ. ծէ:

ՔԱՂՑՐԱՀԱՑԵՑԱՑ. Ցանկալի և ախորժ հայեցուած. զուարճալի աչաց. քաղցր տեսլեամբ. *Ո՛րչափ ինչ քաղցրահայեաց և ցանկալի իցէ տեսիլ լուսոյն: Ջքաղցրահայեաց նշուլից սրբիգականն: Քաղցրահայեաց ճաճագայԹիւք, կամ ճառագայԹիւք. Վէնօր. է: Շիր: Ե ճ. Ա: *Ջուսարեաուս և քաղցրահայեաց ողկոյզն. Պետիչ. յոան:

ՔԱՂՑՐԱՀԵՁ. ա. Քաղցր և հեզ. մեղմ. ողբական. յորդորական. հեշտալուր. *Քաղցրահեզ բարբառուն՝ ի լուր աՄենեցուն ասաց նոյն ինքն տէրն և արարիչ. Եպիփ. ծն:

ՔԱՂՑՐԱՀՆՉԵԼ. է. Քաղցր հնչել. կամ քաղցր ձայնիլ. *Երեւեալ անդրէն քաղցրահնչեր բարբառս. . . քաղցրիկ հնչէր. Գնչ:

ՔԱՂՑՐԱՀՆՉԱԿ. ա. } Եսμελής. Mo-
ՔԱՂՑՐԱՀՆՉԱԻՆ. } dulatus Քաղցր հնչմամբ կամ հնչեցեալ. քաղցրաձայն. *Աճայնոցն ևրգոց չըընջմունք քաղցրահընչակն ձայնիւ. Մ-ս. եիէգ. (յն. մեղեդեաց. μελισμα, modulatio.) *Քաղցրահնչիւն օրհնութեամբ: Պարել զքաղցրահնչիւն կերպս. պարու Թեին ընդ հալանացեալ հոգիան. Ճ.Ա: Տօնաս: Լմբ. ազ:

ՔԱՂՑՐԱՀՈՍ. ա. Հոսեալ քաղցրութեամբ. քաղցրաբուխ. քաղցրածաւալ. և քաղցրաշունչ. *Որք զքաղցրահոս յորդեցուցանէք զհոսանս: Ասիա քաղցրահոս երկիսաւոր ցողն: Ջօրէն դողորիկ և քաղցրահոս անձրևաց տեղացին՝ի հոսս զանազանութեանք չնորհաց. Ճ. գ: Գնչ: Տօնաս: *Նաւ առէ զեկզեկեցի. զի հանդարտ և քաղցրահոս հողմով հոգւոյն ընդ հոսանսնուս պատչաս կենցաղոյս խաղաղութեամբ անցանել. Լբ. ՁԾաբ:

ՔԱՂՑՐԱՁԱՅՆ. ի, լց. ա. Հնսφωνος. Dulcisonus. εὐμελής, modulatus. εὔηχος, bene sonans. Ունող զձայն քաղցր. ուր իցէ ձայն քաղցր, քաղցրահնչիւն. *Քաղցրաձայն հաւուց տարմբք: Ծնծղայիւք քաղցրաձայնիւք: Ջկրկիչսձայն քաղցրաձայն երամս կանացն և սալմոսգոյն. Լաս: ծբ: Սէբեր. է: Փարպ: Խոկ խմ. ծէ. 17. *Քաղցրաձայն՝ հաւուց բարբառ հնչէր ոս. իմն քաղցրաձայն բարբառ հաւուց: *Փոխանակ երգոյն և պսակաց քաղցրաձայնիցս. Վր. հոյ: *Քաղցրաձայն երգով բան՝ձր ապարէք: Բարձր ապարէք քաղցրաձայն: Հնչմամբ զնծ յատեան. Շար: *Քաղցրաձայն հնչմամբ նուագելք. Տաղ: *Եւ ասէ մարիամ քաղցրաձայն երգով մեծացուսցէ անձն իմ զտէր. Եպիփ. ծն:

Կամ գ. Քաղցրաձայնութեան. ձայն քաղցր. կամ նուագարան քաղցրաձայն. *Ո՛ւր քաղցրաձայն երաժշտչուն, կամ գեղեցուծն եղանակի. Շ. երես: *Օրհնել զնծ ծընդ.

ղայիւք, քաղցրաձայնիւ և քնարաւ. ՍՂ. ող։
Եւ Տ. իբր ի ձայն քաղցր. *Օրհնաբանեն զՏէր քաղցրաձայն։ Սկսանին առել քաղցրաձայն, քեզ վայել է օրհնութիւն. Գնձ։ Տօնակ։

ՔԱՂՑՐԱՁԱՅՆԵԼ, եւ, եալ. Ն. Ձ. Քաղցր ձայնիւ եղանակել. *Ի դաւթայ նուագեալ երգի քաղցրաձայնեալ. Մագ. ծէ։ *Ջքնար քնար տաւիղ՝ բամբ չարժողին քաղցրաձայնեալ. Նար. փող։

ՔԱՂՑՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἡδυφωνία. Vocis suavitas. εὐμέλεια, λία, apta modulatio. μελῴδημα, hymnus. Քաղցրութիւն ձայնի. երգ 'ի ձայն քաղցր. եղանակ. գեղգեղ. մեղեդի. *Երաժշտական երգոցն քաղցրաձայնութիւն։ Ազգի ազգի նուագաւոր հնչմանցն քաղցրաձայնութիւնք։ Ի քաղցրաձայնութեան հոգևոր օրհնութեանն։ Քաղցրաձայնութեամբ օրհնէին զՏէր. Լմբ. ող։ Պէտ։ Խոր. հոգեւ։ ՃՃ։ *Զսրբազան քաղցրաձայնութիւն (ալէլուիա) բարբառեալ. Դիոն. Եկեղ։ Ն. Մագ. :*Ի բարբառոցն քաղցրաձայնութէ՝ մոռանայ, և 'ի բաց հալածէ զախտս, և զյուզմունս խորհրդոցն. ՍՂ. ող։

Կամ որպէս Քաղցրաբանութիւն. *Ի ձեռն այսր քաղցրաձայնութեան արբուցանէր անմտացն զլեզւն մահաբեր. ՃՃ։

ՔԱՂՑՐԱՂԻ, ղւոյ, ղեաց. ա. Մակդիր քնարի, որոյ աղիքն կամ լարքն են քաղցրահնչիւն. *Իբրև զքնար ոսկիականակապ քաղցրաղի. Ոսկ. յհ. ա. 1։

ՔԱՂՑՐԱՃԱՃԱՆՉ. ա. Քաղցր կամ գեղեցիկ ճաճանչիւք ճառագայթից. պեղանշոյլ. *Առ քաղցրաճաճանչ ճառագայթս արեգականն ոչ հայեցան. Մխիթարեւ. խւ։

ՔԱՂՑՐԱՃԱՇԱԿ, ի, աց. ա. Քաղցր ճաշակաւ. քաղցրահամ. համեղաճաշակ. քաղցր՝ իրօք կամ նմանութեամբ. *Արմաւենի՝ քաղցրաճաշակ պտղովն։ Քաղցրաճաշակ արմաւենի 'ի տանն Աստուծոյ տնկեալ. Պէտ։ Շար։ *Խաղող քաղցրաճաշակ. ՃՃ։ *Իբրու առ ձեռն չաց ինչ, և կամ պտուղ ինչ քաղցրաճաշակ առ գինւոյս ճանապարհի. Պղատ. օրէն. ժա։ *Թզենի (ասէր)՝ թէ ես քաղցրաճաշակ եմ. Մխ. առակ։ *Քաղցրաճաշակ պտուղ յայտնեցար։ Քաղցրաճաշակ որթոյն բարունակք. Նար. կուս. Ն. առաք։ *Զքաղցրաճաշակ ողկոյզն դդրիդողինս. Երզն. լս։ *Մայրենի գթով ստիպեալ զամենեսեան՝ ձգել զստինս քաղցրաճաշակս բանից. Լմբ. պտրգ։ *Զէմմանուէլ պտղաբերեալ՝ քաղցրաճաշակ՝ առիթ կենաց. Տաղ խաչի։ *Այսպիսի քաղցրաճաշակ սէր 'ի խաչելութեան ծառոյ անտի է։ Ոչ ինչ հասարակաց անհամբաւեցն հեռաւորաց քաղցրաճաշակս հրամայեցեր։ Յառաջ մատուցեալ յայնմանէ յածելեն քաղցրաճաշակ գինւոյ. ՃՃ։ Նար. կ։ Լմբ. ող։

ՔԱՂՑՐԱՅԱՐՄԱՐ. ա. Բարեյարմար. և Քաղցրութեամբ համեմեալ. *Քաղցրայարմար գոյութեան սաստի (զաւակն). Պղատ. օրէն. ը։

ՔԱՂՑՐԱՅԻՆ, յնոյ, ոց. ա. Քաղցրական. քաղցր. *Աչօքն քաղցրայինն. Գնձ։

ՔԱՂՑՐԱՆԱՄ, ացայ. չ. Γλυκαίνομαι. Dulcesco ἡδύνομαι, suave reddor. ἡδύς, χρηστὸς γίνομαι, dulcis, suavis fio. Փոխիլ 'ի քաղցրութիւն. քաղցր և հեշտալի լինել կամ երևիլ. հաճոյ կամ ախորժելի գտանիլ. փաղաքշել, անուշնալ. իրօք կմ նմանութեամբ. *Դառն էր, և քաղցրացաւ ջուրն։ Քուն իմ քաղցրացաւ ինձ։ Քաղցրացաւ առն հաց ստութեան։ Քաղցրացան նմա խիճք հեղեղատի։ Ամ մերոյ քաղցրասցի, կամ քաղցր եղիցի օրհնութիւն։ Եթէ քաղցրասցի 'ի բերանի նորա չարութիւն. ևն։ *Ոչ քաղցրանայր նմա քուն գիշերոյ։ Լսողացն դիւրընկալ քաղցրասցի պատմութիւն. Առակ. ա. 10։ Ոսկ. յհ. ա. 35։ *Քաղցրասցին քեզ քն գոհութիւնք երկիւղածաց անուան քո. Ժմ։

ՔԱՂՑՐԱՆԱԼ. Քաղցրութեամբ համակիլ, և հեզանալ. քաղցր հայել. հաշտ ակամբ նայել. ախորժել. հաճիլ. զուարճանալ. *Կեր խորխս, զի քաղցրասցի կոկորդ քո. Առակ. իդ. 15։ *Քաղցրասցեալք եղիցին բնակիչք երկրի, անմեղք մնասցեն 'ի նմա. Առակ. բ. 20։ *Մինչև ած քաղցրասցի դարձուցանել 'ի կարգ։ Քաղցրացար, և բժշկեցեր զվէրս իմ. Խոր. գ. 65։ Ճ. Ա։ *Զմահացու կերակուրն փոխանակ օգտակարին ջամբեաւ՝ քաղցրանան։ Դնէ առաջի ազգ մի կերակրոյ. քաղցրանաս 'ի նոյն առաւել՝ քան 'ի սովոր հացն։ Ունկանն յերաժշտական ձայնոն քաղցրանալ. Սարգ. ա. պ. Ը։ Լմբ. ող. Ն. ծղ։ *Քև քաղցրանան ամպք 'ի վերուստ և ցօղիման. Սիւն. փող խաչ։

ՔԱՂՑՐԱՆԻՆՋ. } ա. Որ ինչ հայի 'ի
ՔԱՂՑՐԱՆԻՐՀ. } քաղցր ննջ կամ նիրհ. հումն. *Ի սենեակս քաղցրանինջ քնով ղուղեալ։ Քաղցրանիրհ ինչ քնով (յն. քաղցր քնով) պաշարեալք՝ և 'ի տաղընջեանն ջերմանին 'ի մահիճս. Առակ. է. 11։ Ոսկ. եբր։

ՔԱՂՑՐԱՆՇՈՅԼ. Տ. ՔԱՂՑՐԱՃԱՃԱՆՉ։ Գնձ։

ՔԱՂՑՐԱՆՈՅՇ. ա. Քաղցր և անոյշ. անոյշ լի քաղցրութեամբ. *Ո՛վ գետ յորդառատ քաղցրանոյշ, քև զմայլեցաւ ընդ համօրական աշխարհ. Տօղ 'ի փառս։

ՔԱՂՑՐԱՆՈՒԱԳ. ա. Ուր իցէ քաղցրութիւն նուագաց. քաղցրաձայն (ինչ). բարեյարմար. և համեմատ. *Երգս հոգևորականս քաղցրանուագս։ Քաղցրանուագ հնչէին օրհնութիւնք։ Եհան յեղանակս քաղցրանուագս. Եղիշ. Թանձ։ Խոր. Ծոփք։ Ճ. Ա։ *Հաւուց տարմք քաղցրանուագ ձայնիւք զվայրսն հնչեցուցանէին։ Զարմանալ պարտիք դարձեալ և ընդ քաղցրանուագ բարբառ, զոր գեղգեղեալ յօրինէ ճեպիոն թռչունն. Լաստ. ծէ։ Վեցօր. է։ *Երգ նուրբոզական՝ քաղցրանուագ հնչմամբ. Տօղ։ *Քնար ածախօս և քաղցրանուագ. Երզն. լուս։ *Զև ընթերցեան օրհնութիւնս քաղցրանուագ երգէին. (իբր Տ. քաղցր նուագօք.) Յհ. իմ. եկեղ։

Նմանութեամբ. Քաղցր և զուարճացուցիչ. *Քաղցրանուագ լուսով։ Զուարթաճաճանչ և քաղցրանուագ յառաջին իւրոյ լուսոյն երևեալ. Խոր. հոգեւ։ Կոչ. է։

ՔԱՂՑՐԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաղցր և հեզիկ շարժումն. *Խոնարհութիւն և հեզութիւն և անցոփութիւն՝ հոգևոր քաղցրաշարժութեամբ. Սխօլ։

ՔԱՂՑՐԱՇՈՒՆՉ. ա. } Որ քաղցր շնչէ
ՔԱՂՑՐԱՇՆՉԵԱԼ. } կամ փչէ, բուրիչ. քաղցրաբոյր. *Եղեալ օդ քաղցրաշունչ, որ երագ զմասն ինչ կրաւորին։ Փոխանակ քաղցրաշունչ օդոյս։ Զօդս քաղցրաշունչս։ Սիւք հողմոյ քաղցրաշունչ մնուցանէ զբոյսս։ Այս քաղցրաշունչ հողմ հարաւային. Փարպ։ Պէտ։ Վեցօր. է։ Ագաթ։ Լմբ. ող։ *Սէր 'ի սիրայն քաղցրաշնչեալ օդոյն. Տօղ։

ՔԱՂՑՐԱՊԱՏԻՐ. ա. Որ քաղցրութեամբ պատրէ. *Մեղր զքաղցրապատիր բանս առնէ. Լմբ. առակ։

ՔԱՂՑՐԱՊԱՐԶ. ա. Քաղցր և պարզ. քաղցրահայեաց, կամ անոյշ և յստակ (աչք). որ և (ակն) առատ. *Զակն չար կուրացուցանէ զայն. իսկ որ քաղցրապարզն է, փրկեսցէ զնա 'ի խաւարէ. Եփր. ծժ։

ՔԱՂՑՐԱՊԷՍ. Տ. որ և ՔԱՂՑՐԱԲԱՐ. Քաղցրութեամբ. հեզութեամբ և սիրով. *Իսկ բարերար միածին որդին բարբառեալ քաղցրապէս՝ ասելով, եթէ եկայք առ իս։ Եւ մեք քաղցրապէս ընկալցուք (զհիւրս). Ճշ. Եփր։

ՔԱՂՑՐԱՊԻՏԱԿ. ա. Քաղցր և պիտանի. ընտիր քաղցրաբարոյ. *Զեկեղեցւոյ հաւաքաբանութիւն այսպէս պարտ է ասել. զի մտածելով որդիսաեաց. և հայր չար ամենայն այսպիսի. թերևս ոչ երբէք երևեսցի հրապարակութեամբ քաղցրապիտակ. Անյ. Պրոհ.

ՔԱՂՑՐԱՊՏՈՒՂ. ա. Որ բերէ զպտուղ քաղցր. որոյ բերքն է քաղցր. *Ծառք քաղցրապտուղք և ախորժելիք։ Ի յեսսեան բուսոյ քաղցրապտուղ ծաղիկ. Նար. առաք. Ն. կուս։

ՔԱՂՑՐԱՍԷՐ. սիրի, րաց. ա. Սիրող զքաղցր կամ զքաղցրութիւն. *Զ լեզին ճաշակելով, այլ քաղցրասէր գտանաճաշակ. Գնձ։

ՔԱՂՑՐԱՍԻԳ. } ա. Ունող զսիգ քաղցր.
ՔԱՂՑՐԱՍԻՔ. } քաղցրաշունչ. *Կարօտ ունէր մանկոյն բանիս մեր քաղցրասիք հողմոց։ Զկամ արժանի չնչման հողմոց. և ոչ քաղցրասիգ օդոց. Ոսկիփոր։ Վրք հց. Ժ։ *Զհասանելոյ բնութիւն ջրոյն հանդարտեցոյց քաղցրասիգ օդով. Վանակ. յոբ։ *Ի քաղցրասիք հողմոց հողւոյն՝ ալէկոծութիւնք ծփականք խաղաղանան. Լծ. Ածաբ։ *Տեղի այս յինքն քաղցրասիք լուսաւորութեան ոյ. Լմբ. ող։

ՔԱՂՑՐԱՍՆՈՅՑ. ա. Քաղցրութիւն փափուկ սնուցեալ սնեալ. *Քաղցրասնոյց հայհոյիչ, զաւակ հայրասպանաց. Նար. խէ։

ՔԱՂՑՐԱՎԱՃԱՌ. ա. Որ վաճառէ ըզքաղցունս. և Պտղոց. *Քաղցրավաճառութիւն պատրին ... յանմեղ մարդիկ վաճառականն լեալ, նոքին և քաղցրավաճառք են. Եփր. առաքել։

ՔԱՂՑՐԱՏԵՆՉ. ա. Քաղցր և տենչալի. *Քաղցրատենչ քունն 'ի վերայ հասանէր՝ որ զպահպանութիւն գիշերոյն պահէին. Առակ. ը. 3։

ՔԱՂՑՐԱՏԵՍ. Տ. ՔԱՂՑՐԱՀԱՅԵԱՑ. *Հայեցաւ 'ի նոսա մեղմաբար և քաղցրատես ակամբ. Երզն. մթ։

ՔԱՂՑՐԱՏԵՍ. ա. } Χρηστοειδής. q. d.
ՔԱՂՑՐԱՏԵՍԱԿ. } Dulciformis, ju-
ՔԱՂՑՐԱՏԵՍԻԼ. } cundus. (իսկ χριστοειδής, christiformis.) Որ ունի զքաղցր տեսակ կամ զտեսիլ և զկերպարան. *Երևեցեալ 'ի տեսլեանէ մտաց, թէպէտև քաղցրատես ևս էր. Եղիշ. ծն։ *Անձուլ զքաղցրատեսակն (կմ զքաղցրատեսն) հանդերձ։ Ոչ առնցից զոգոթս քաղցրատեսակս. Դիոն. եկեղ. և Բղխ. *Քաղցրատեսիլ և զուարճացեալ։ Քրքում քաղցրատեսիլք. Վանակ. Երզն. լս։

ՔԱՂՑՐԱՏՕՒՐ. ա. Քաղցրութիւն տուեալ. քաղցր սիրով տանելով. *Խառնեցեալն (մեր) առաջի գեղջ. և նոցա քաղցրատուր հրամանն հաւանեցեալ զարդարեսցի. Կորին։

ՔԱՂՑՐԱՔԱՐ. ա. Որ ունէ զքաղցր քար, որպէս՝ զմեղր. քաղցրաբոյխ. մեղրաբեր. *Եւ է հրէական քաղցրաբեր, և պտղալից. Խոր. Ե։

ՔԱՂՑՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Γλυκαίνω. Dulce reddo. ἡδύνω, suave reddo, delecto, laetifico. և ἀναμέλπω, cano, celebro cantu. Տալ քաղցրանալ. քաղցր առնել. ախորժ ընծայել. զուարճացուցանել. մեղմել. փաղաքշել, անուշցնել. *Ասպարէն 'ի նոյն քաղցրացուցիր ինձ և քեզ կերակուր։ Ոչ նուիրեցին առաջի գինի, և ոչ քաղցրացուցին նմա։ Յանկութիւնք բարեպաշտաց քաղցրացուցանեն զոգիս։ Քաղցրացուցանէին (նուագելով) զօրհնութիւն. Սղ. ծդ. 12։

Ոն. ի. 4։ Աստ. ծԳ. 19։ Խ. ծԷ. 9։ յորմէ և խոյր։ ՙ Կաղցրացուցանել մեղ զերհնութիւն նորա. խոփով՝ որ զկոկորդն՝ քաղցրացուցանէ, է շնորհք առաքաբանին. Հմմտ. ասէ՝ "կա է՝ որ քաղցրացուցանէ զդառնութիւն չարին։ Քացախ և լեղի գառնութիւն սրբոյ վասն մեր, քաղցրացո զթիրս ամենայն մարդոյ ի պաշտօն քո. ՅՀՕՒԱԹԻ։ ՙ Հանիւ մարմնոյին քաղցրացոյց զՀաշակացն զդառնութիւն. Շար։ ՙ Մեծամեծ քաղցրացուցանել զնաւթիւն իշխանին. ԵՒՒ։ ՙ Լեզուս ունիս, որով հոգեւրական հայն նման քաղցրացուցանես։ Զդառնուն լուբցն քաղցրացոյց։ Քաղցրացոյց Ճաշակաքն ցնրնչակս և զմարգիկ. Սոփ. ա. գ. ճ։ ՃՃ։

ԿԱՂՑՐԱՑՈՒՑԻՉ, ցչի, չաց. ա. Որ քաղցրացուցանէ, կամ քաղցրացոյց ՙ Դառնաճաշակ պտղոյն քաղցրացուցիչ. Շար։ ՙ Դառնաճաւէ Ճաշակացն եզիս քաղցրացուցիչ. Ընդ. ի. 2։ ՙ Ընդ ասել լնացուզիս գինւոյս (մի փոխանակիր) զմոգիսն քաղցրացուցիչ։ Քաղցրացուցանել զլուսան քաղցրացուցիչ տապոյն. Սոփ. ի. գ. է։ Վէրծր. ք։

ԿԱՂՑՐԱԻԵՆԻ. Նաչ. Նեաց. ա.փ. Քաղցրութիւն. քաղցր բիչ. ՙ Դառնութիւն (այլ փոխանակիր) զմոգիսն քաղցրացուցիչ. Ընդ. ի. 2։ ՙ Ընդ ասել լնացուզիս գինւոյս (մի փոխանակիր) զմոգիսն քաղցրացուցիչ։ Քաղցրացուցանել զլուսան քաղցրացուցիչ տապոյն. Սոփ. ի. գ. է։ Վէրծր. ք։

ԿԱՂՑՐԱՒԵՆԻ. Նաչ. Նեաց. ա.փ. Քաղցրութիւն. քաղցր բիչ. ՙ Դառնութիւն (այլ փոխանակիր) զմոգիսն քաղցրացուցիչ. Ընդ. ի. 2։ ՙ Ընդ ասել լնացուզիս գինւոյս (մի փոխանակիր) զմոգիսն քաղցրացուցիչ։ Քաղցրացուցանել զլուսան քաղցրացուցիչ տապոյն. Սոփ. ի. գ. է։ Վէրծր. ք։

ԿԱՂՑՐԱՒՈՐ. բ. ած. ա. Ունօղ զքաղցրութիւն. քաղցր, և հաղցրալուր. ՙ Որք երգ ցօղատր երգին քաղցրաւոր։ Օրհնեն զքաղցրաւոր ձորիս. քաղցրաւոր. Գնչ։

ԿԱՂՑՐԱՐԱՒՈՒՆ. ա. Ո. Ակեայ քաղցրաւորութիւն. քաղցրաւորիչ. ՙ կամ՝ ի յարթնաւն, կամ՝ ի քաղցրաբոյս հանգեստաւն. Եզեկ։

ԿԱՂՑՐԵՄ, ևցի. ը. Տ. ԿԱՂՑՐԱՒՆԱՒ. ՙ Նոյն իսկ և ամենայն խնամոտութիւն քաղցրութեաց նոցա. Ագաթ։

ԿԱՂՑՐԵՆԻ. Տ. ԿԱՂՑՐ. Ղևսիչ. ՙ կոկորդ քաղցրենի բազում առնէ զբարեկամս իւր. Սիրաս. ը. 5։

ԿԱՂՑՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Μελῳδημα. Melos. Քաղցր երգ. քաղցրաձայնութիւն. մեղեդի. ազնիւ. ՙ Սրբազանն քաղցրերգութիւն ձոնըն՝ մարգարէին փչման (ազնիւ) ... օրհնեցէք զնա. Դիտն. Եզեկ։

ԿԱՂՑՐԻԿ. Տ. ԿԱՂՑՐ. ա. ն. ամ. անս. Եզիկ. Եաթ-ըբնըտ. Եաթըբնա. ՙ Որբեւայ քաղցրիկ։ Քաղցրիկ որդեակ։ Խաղալուրքի ը քեզ քաղցրիկ մայր իմ. Վ.բ.ա հց. ծԲ։ Սիմեան Տօնակ։ ՙ Ի ձայն քաղցրիկ փաղերք կանանց, յարեաւ խոչիլեանն։ Հոգեմայ հոգւոյն շարժեալ, քաղցրիկ օգով վայրաբերեալ։ Ծռոիր ի միջի իմ ծածաներ, քաղցրիկ օգովդն ծիծաղեր։ Շ. փաղ. Ե էդես։ ՙ (Հեգի զորգիսն) աղջկանդ խնամարկեր քաղցրիկ. Լ.բ. ի։ ՙ Քաղցրիկ հնչեր տրամիգելոյն պաճառաց բան. Շ. օփ. էօչյ։ ՙ Անձրև քաղցրիկ պատ ցօղեաց, ձայն աւետաց տրոտաց (որն մատ. Թէոս)։ Տօղ։

ԿԱՂՑՐԿԵՂ. գ. Անդ քաղցկեղի. (ե. Թէ չիցէ գրելի Քաղցկեղ. որ գրի և ԿԱՐՑՍՆԳ.) ՙ Քանք նոցա նմանեալ են կեղոյ, որ անուանեալ կոչի քաղցկեղ. Եփր. Ք. փխ։

ԿԱՂՑՐՈՂՈՐՄ. ա. Որ զբերի քաղցրութիւն. քաղցր ազորմութիւն. Նուիրել ձեզ Տիրեայք ի քաղցրագործ կանան. որ ոչ սրկ ի գործ ընդն՝ ցրատահաճել զձեզ. Տօղ։

ԿԱՂՑՐԱՔ. ա. Քաղցր որակու. անուղ. ՙ Քան զմեղու և կաթին քաղցրագոյն Ճաշակաւ. ՙ Քաղցրագոյն ձայնատարութիւն հնուագանացն. Եզեկ. ԽԷ։ ՃՃ։

ԿԱՂՑՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Γλύκασμα, γλυκασμός. Dulcedo. ἡδονή, suavitas. χρηστότης, bonitas, benignitas. Քաղցր գոլն. անուշութիւն. Համ անթաբ. հաճելութիւն. հաճելի իրք. զուարճութիւն. անուշութիւն. խանդակաթիւն. ՙ Խորհուրդ մեղու քանիք բարիք, և քաղցրութիւն նորա բժշկութիւն հոգւոց։ Կոկորդ նորա՝ լի քաղցրութիւն։ Իւրխեսցեն լերինք զքաղցրութիւն։ Երթայք զպարարտութիւն, և արբէք զքաղցրութիւն։ Եւ էր քաղցրութիւն նորա իբրև զնոսրիսխ. ևն։ ՙ Ընտրին քաղցրութիւն. Շար։ Տաղ։ ՙ Մեղր վասն քաղցրութեան առնելոյ քաղցր ասի. Աբէսք. ոգի։ ՙ Քաղցրութիւնք ազգերացն բղխէր նոցա. Ագաթ։ ՙ Բարեխառնութիւն օդոց, անձրեւաց քաղցրութիւն. ժմ։ ՙ Օգոց քաղցրութիւն չղջեցուցանէ ընդ ծով. Լմբ. իմ։ ՙ Քաղցրութիւն երգոցն արուեստականաց։ Ի ձայն քաղցրութեանց հոգևանային զայ. Ոսկ. յհ. ա. 1։ գ. ի. ե. 11։

ԿԱՂՑՐՈՒԹԻՒՆ. Քաղցրաբարութիւն. հեզութիւն. բարութիւն. բարերարութիւն. մարդասիրութիւն. գթութիւն. բարիք. ՙ Ի բարերար քաղցրութենէդ ասեի սակաւ պատուհասիլք։ Մերժեսցէ ի մերմէ քաղցրութենէ ասեի։ Քաղցրութեամբ արարեր ընդ ծառայի քումմ։ Խօսեցաւ ընդ նմա քաղցրութիւն։ Ոչ ոք է՝ որ առնէ զքաղցրութիւն. ևն։ ՙ Եղոյց զկամս քաղցրութեան հօրն ի վերայ դարձի անառակին։ Քաղցրութիւն աղբիւրացեալ։ Քաղցրութիւն և խոնարհութիւն. Լփն։ Նար. խոս։ Սարգ. ա.գ.ճ։

ԿԱՂՑՐՈՒԹԵՄԲ. իբր ս. Ἡδέως. Suaviter. χρηστῶς, εὐμενῶς, benigne, benevole. Քաղցրաբար. մարդասիրապէս. սիրագաբար. հաճոյքաբար. Աստուածն. ՙ Այլ հոգւով քաջ քաղցրութեամբ զի ասի սասանիցն տեառն ընդունիմ։ Դարմանէ զամենայն քաղցրութեամբ։ Ի շահիլդ երևի նոցա քաղցրութեամբ։ Քաղցրութեամբ լսեր նմա։ Բազում ժողովուրդ լսեր նմա քաղցրութեամբ. ևն։

ԿԱՂՑՐՈՒՆԱԿ. ի, ից. ա. Ունակ քաղցրութեան. քաղցրարար. քաղցր. քաղցրիկ. ՙ Համ քաղցրունակ։ Քաղցրունակ պտղոց պահապան։ Իսկ ինձ պայծառ և քաղցրունակ՝ զանմահարարն ըմպել վըսակ. Նար. գԽ։ Երէմ. լ. Շ. Էդես։

ԿԱՂՑՐՈՒՍՈՑՑ. ա. Քաղցր յուսացանել. և յուսանալ. ՙ Վարդապետաքն քաղցրուսոյց։ Զքաղցրուսոյց վարդապետեան իւրանց. ՃՃ։ ՙ Քաղցրուսոյց ընծերցուածոց, հոգեպատում գրոց։ Քաղցրուսոյց վարդապետութիւն։ Քաղցրուսոյց հրամանաքդ քոյով։ Քաղցրուսոյց բանիւ. կորնթ. Նխ. գԽ։ Ածաբ։ Մաթ. ութ։ Երէմ. լոս։ ՙ Ծառգել ի մեզ զքաղցրուսոյց քոյին գթութեանդ զնորհս. Բրս. ազ. ի հին ձ։

ԿԱՄ, յ. գ. Արմատ Քամելոյ. իբր Քամուած. կամ քամեալ բիչ. ՙ Հնձանին քամին։ Ի քամ և ի յուշ (այսինքն յուշիկ) իջնի, չկարօթ. Վ.բ.ի. ՃՇ. չԷ։

ԿԱՄԱԿ, ի. ից. գ. Ոսկերք թիկանց. (որպէս և Թ. ԷՒՒ. և Հյ. կմախ, են լը. ծնրդ.) Թիկնամեջ. մեջք՝ միջև ի գաւակն և ի բազուս. Լանուխ. ուրց, սբրև. ՙ Ի վր թիկանց և քամակի նոցա արկանէին։ Սրունք և բարձք, և քամակ և կողք։ Գօսի ածեալք՝ ի վեր կոյս զնանդերձն ժողովեալ. զաջոյկ կռամնէին խոնարհագոյն՝ զլուձանն ի ներքոյ ծնկին. իսկ զկնին ի վեր ասկաս մի ընդ քամակաւն. Եսա. պօմ. ը. 12։ Փիլ. Լին. գ. 8. և փեօսան։

ԿԱՄԱԿԱԲԵԿ. ա. }
ԿԱՄԱԿԱԿՈՏՈՐ. } Κυρτοβάτων, τοξα. Incurvatus, ta
ԿԱՄԱԿԱԿՈՐ. } Ոմն որպէս թէ բեկեալ և կոտորեալ է քամակն. կորացեալ. միջաբեկ. պատաբեկ. կճռաս. Ռեղէշ՝ պէտք ի ոտքն ծռած. ծռածք. գետի գերբեր. Աչքեալ՝ քամակաբեկ. Քամակակոտոր խորտակմամբ յոտաւեալք. Փոթ։ ՙ Ի ժամանակի հնձոց իջևալ ընդ սրատոյ՝ քամակակոր. զերևաս ի գետին, ձեռն ի հասկ. Ոսկ. հերոդ։

ԿԱՄԱՀԱԲԱՐ. ն. Καταφρονητικῶς, ὀλιγώρως. Contemptim, contemptui habendo. Քամահանօք. արհամարհանօք. յոչինչ գրելով. բանի փեղ չընդունելով. լիուզելով. այլայլօրէք. ՙ Քամահաբար արհամարհչին զնահուս Քառաջին ասացեալն քամահաբար ընդունելով։ Ցոյժ քամահաբար արիւնգնաց լինին. փիլ. իմասփ. Ն ճ. էան։ Ն լիս. յոլմէ և խոր. գ. 55։

ԿԱՄԱՀԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Քամահելի. արհամարհ. ՙ Քամահականն այն ցանկութիւնքն։ Թէ անարժէք ոք, և քառնէ քամահական. փիլ. Լին. գ. 152։ Երէմ. ոփ. էրին։

ԿԱՄԱՀԱՆԱԿ, նաց. գ. Καταφρόνησις, ημα, ὀλιγωρια. Contemptus, contemptio, negligentia. Քամահելն. արհամարհանք. արհամարհուն. անարգանք. ապախտ առնելն. ՙ Եթէ ոչ զանձինս ինչ եղուկս վիճ նոցա քամահանացն դամարիցիմք։ Ոսկ. էբր։ ՙ Ջվերծամուածիւն փոխանակ քամահանաց յարգեալ։ Կարի մեծ քամահանօք ի վերայ յարձակեին։ Զօրինացն քամահանս։ Ոչ քամահանօք ինչ։ Ապականացու առացուածք, քամահանաց (արժանի) առաժանմանաք. փիլ։ Պիփ։ ՃԿ. լԲ։ Նար. խԲ։

ԿԱՄԱՀԱՆԱՒ ԱՌՆԵԼ. Տ. ԿԱՄԱՀԵԼ. Κατολιγωρέω. Parvipendo. ՙ Եպրօն փրկութեն իրում առելորդ իւրաց քամահանս առնէիր։ Եթէ ոչ այնոցիկ՝ որ յերկրորդ կարգէն, քամահանս արար. փիլ. Լին. Ե փհ։ ՙ Քամահանս առնէ դառաստանաց վրէժիմնդրութեանն այ. Մ.ա։ ՙ ԸՆկեր, զնմիզ մտեր այսր՝ քամահանս առնել՝ ի խրախուսելն՝ աղտեղեալ քո զգեստս. Սինոս. յար։ ՙ Զմեծամեծսքն քամահանս առնէին. Երէմ. ֆիւ։

ԿԱՄԱՀԱՒԵԼ. Տ. ԿԱՄԱՀԵԼ. ՙ Իբրև զոչինչ քամահաւելալ է յայս ձեր. Երէմ. ֆիւ։

ԿԱՄԱՀԵՄ. եցի. ն. (Հյ. և պարսս. թնդ.) Ἀθετέω, καταφρονέω, κατολιγωρέω. Contemno, vilipendo, negligo, contemptui habeo. որ և ԿԱՄԱՀԱՒԱՐԵԼ ԿԱՄԱՀԱՒՆՍ ԱՌՆԵԼ. Արհամարհել. յոչինչ գրել. անարգանօք ապախտ կամ անահս առնել, զքամակ կամ զմիկունս գարձուցանել. ռնչոյ առնել. փամարհել. փամարհնել լռեցնել. ի ոչինչ գոգ. խօրլամագ. պղշտ պօրնագ. ՙ Զտեղումեիս քամահեն. Յօպ. 8։ ՙ կամակալ բազում զծայնն օրէնսն քամահել կրթեցաս. Այ. հղ. իմ։ ՙ Եթէ զդեզ երնաց կալասցուք քամահել. Ոսկ. ծ. ա. 9։ ՙ Չպատուիրան քամահեցի. այլ իրատակալ Համառաստ. գիրքն դրիչատակս պատուիրանաց քամահէ. փիլ. յոե։ Յ.ա. ի։ ՙ Որ զՀամարհուսն քամահել. և յերկնաւորութեն ի բաց կայ. Ոսկ. հերոդ։ ՙ Քամահեալ ևս ըղմիջնորդութեի կաթողիկոսին մեծի։ Թէպէս այնու քամահեցեն զնա։ Քամահէր զընկալ։ Քամահիլեն զայն ինչ՝ զոր ոչ գիտէին. Յհ ի։ ՙ Նոայ։ Մխ. ասալ։ ՙ Ամբարատաւանութեն է անուն, ի ձեռն որոյ քամահեն մարդիկ և զծծումեիսն և զմարգկային իրաւանքն։ Քամահիլով զՀնչնամիքն։ Քամահէ զամենայն կերակրոցք։ Չմարմնաւոր հեշտ ցանկութիւնքն քամահեցին. փիլ։ ՙ Քամահէք զնոսայ զնոսայ։ Քամահեալ զամենայն մարդկաւ։ Որ քամահէ զընկնիք, անարատաւմ և ուրախ կայ և մեայ։ Մի զընկերքդն (կամ զընկերսն) քամահեր. Ճ.Ն։ Պիփ. ոչխ։ Նեղոս։ Ն կանան։ Երէմ. ոփ. էրին։ ՙ Սովորութիւն քամանի։ Մի հնութեին քամահեալ։ Ոչք քամանիցդ գաստն նանա.փիլ. Նար. յե։ Կրպ. ոփ։ ՙ Ոչ եթէ աղքատն քամահելի ինչ իցէ. այլ նոքա՝ որ քամահիցեն. և նա ընդհր չքամանիցիեմ զայնոսիկ՝ ոչք ոչ գիտիցեն զարմանալ ընդ որ ինչ

պարտ է զարմանալ. Ոսկ. ԵԲԲ:

ՔԱՄԱՀԻՉ, հչի, չաց. ա. Որ քամահէ. անպատուօղ. անարգու. * Վասն այնորիկ լինելոք ապիկանի քամահելոյ, յորժամ զքամահիչսն մեր՝ որ վասն աղքատութեն քամահիցեն, չքամահիցեմք. Ոսկ. ԵԲԲ:

ՔԱՄԵՄ, եցի. ն. Στραγγίζω, ε՛χοτραγγίζω, κατασταγγίζω. Guttatim exprimo. ἀποπιάζω, δηυλίζω, ևն. Ճմլելով և սեղմելով կաթեցուցանել. մզել. ի դուրս բերել զբ մէկէն հելոթս, անցուցանել ընդ պատզուստս. պարզել. զտել. փոխել. սրբել. սրբմոգ. սիպ մէ. * Քամեցէք զարիւնն: Չմնացեալ արիւնն քամեցէք առ յատակաւ սեղանոյն: Քամեաց զգզաթն, և էլ չօդ ի գոմէճ անասի: Չմեծագոփս քամէք, և զուլպս կլանէք. Ղեսդ. ա. 15: Ե. 9: Դտ. Ը. 38: Մտթ. ի֊է. 24: Եթէ զնուրն (հաղարի) քամեալ անապակ լինիցէ ոք, սաստկի: Չկարասս յորովայն արկանէր, և զմակոյկն միանգամայն անդր քամէր: Չամբարեալ Թորախ վերիս քամեցի. Եզեկ. Մաթ. ծԵ: Նար. ԻԵ: * Սիրոն ոխակալ և ակն նախանձալից՝ արատաւոր քամելին. ճ.ի. Ը.4: * Փամեալ մզելցաս Թանձրամսութեն նորս. Նէիլ. Ե: * Սկան մի մի քամիլ (որպէս քակիլ), և գաղատդոլի գբնալ առ Թոգաւորն. Որբել:

ՔԱՄԵԼ. Ἐξαντλέω. Exhaurio. Ծածել. խափան լինել մինչև յկատակն կիմ ցմրուրն. դատարկել. փչել, Բ-ուրբ խմել պարպել, մեծ բան լինալոյս փոխինակութիւնք, պօլամ Տափ. * Ջուր խոր է խորհուրդ սրտի ատն, և այր իմաստուն քամի զնա: Ջբաժակին քեռ քո չամրնի սրբցես և քամեացես: Արբուցես զդա ամենայն ազգաց, արբցեն և քամեցեն (յն. արատափսիացեն). Առակ. Ե.5: Եզէկ. ԻԳ. 34: Երեմ. ԻԵ. 16: * Պատրդդ Ճլագի. որ ծծեն քամեն զնուն առ ի կերակուր հընդ: Քամեցին զբրուր սրամոտութեն, և զրաժակ խառվուածեն. Վ Էզդ. գ: 34. կո: Ծծելով քինքն քամեաց զանձառելն բանինն առացուածս (իբր սպառնագաւ). Ոսկ. Բ. (որ միայոցանէ զկիրկին նշանակութիս:)

ՔԱՄԵԼ: Որպէս Քամիով այսինքն հողմով հոսել, և Ուռուցանել. * Ջմիացեալսն ձեռամբն ապացեալ լեսայր, և հողմով քամեալ տափարակեր զտեղին. Մագ. ԼԸ: * Խակ իրրև քամեր (յն. ուռուցեալ էր մարմինն), և առանց յոտոյ կենաց էր. Ե-ուպտ. Ը. 17:

ՔԱՄԻ, մ.ոյ կիմ մոյ. գ. (առաւել ումկ.) Հողմ. և Փուք. * Ուր քամոյն երկին կայ: Թէ հնչէ քամին ի նեղքոյ երկրի, չարժ լինի. Երե. Երկ: Ասս և չէն ելը: և Գնյ: Բակլայն՝ ազգի ազգի քամիք ընծայեցնէ ի մարմինն, վ.տ.ի: * Խորշ քամի ո. ոզ խորշակ. Ոսկիփոր:

ՔԱՄՈՒԱԾ, ածք. } Ὀρόος. Sereus

ՔԱՄՈՒԿ, ուքք. քս.} humor, serum. Կամ. քամեալ և ճնշեալ մրուր. մզելոյն. մզուտն. հոսուտն. * Եկէր (կամ վերը), որ արեան քամուածն է, հանդարտ. Պղտ. փխ: * Քամուածք կոյն՝ որ ի ծորձոյսն ի վայր վերզուին, յորիւն դառնային: Ջկոյն քամուածքն ի ծորձոյսն ի վայր արիւն. Ելզեր. Ը. 6: Ե. 12: * Նոր խակ մազասի բաղկանալով քամուքս՝ քիրտն և արտասուն. Պղտ. փխ: * Ի ձեռն քացախոյն՝ քամուք մահարեր պղտոյոյն վերացաւ: Եւ եգերբ գեռոյն փորձեցին, և քամուքք եղանէր, լինէր և նա արիւն: Ջճնացեալ քամուքն առաքէ ընդ վէց ազիս արտաքս . . . առնէն յարեանէն զքամուքն. Ներ. Տրի: Վ.տ.ն. Եւ: Ոսկիփոր:

ՔԱՆԱ, ի. ից. գ. Βῆμα. Gressus. Դնացք ոտից հետ զհետէ. չափ բացման ոտին յոտնէ յընթացս. քայլափոխ. և Քայլումն. տալ. ոտքմ, ոհըմ, ներ, էհ-էր-իս-ես, իիփիւ. * Ոչ տաց ձեզ յերկրէ դոյ և ոչ քայլ մի ոտին: Եւ ոչ կա նմա ժառանգութ ի սմա և ոչ քայլ մի ոտին. Օր. Ե. 5: Գծ. Ե. 5: * Ձեր գնացք և քայլք ոտիցն. Սէբէր. Ե: * Ի քիլս ձեռնի, և ի քայլս ոտին զբազում տեղիս չափեցին. Նար. Խ.: * Որքան քայլս փոխեցես վա սիրոյ, Թուեալ են ամենայն. Վ.տ հղ. ծԵ: * Յորժամ չկէր նուիք, ըստ քայլ քայլ (յն ըստ իւրաքանչիւր քայլափոխի) գրեա Թէ զտեղի ունէր. և այլ առնէր խորհրդոյ իւրում. Վ.տ հղ. յյ: * Ոհո՛ աւքռնաձեմ. վերոյ ծողով. քայլ. Նար. փագ:

ՔԱՆԱԼ ԵՐԿՐԱՅՆԱԿԱՆ. Ὀργνία. Passus. Չափ կրկին հասարակ քայլափոխի. ոտատի հազար քայլ է մղոն մի. * Եւ է ասպարեսն ըստ օդաչափումն քայլս ձԾ. և քայլն է վեց ոտն, և ոտն՝ վեց մատն. և մղոնն՝ եօթն ասպարէս է. որպէս զի լինել գիանաչափութ՝ ռ քայլ. Խոր. Ն:

ՔԱՆԱԼԱԴԱՆԱՆ. տ. Որ ինչ հայի ի գրոսքի քայլից կամ ի քայլափոխումէ, ի գնացս. * Միոչ էր յոտքերն քայլագրական, մանէ զբնհէնդն ծիրանական. Գնյ:

ՔԱՆԱԼԱՓՈԽ, ի, ից. գ. Քայլ. քայլափոխութ. * Ցամենայն քայլափոխի քնները զանձն իւր: Ամենայն աշխատութ՝ որ վասն այ իցէն, մինչև ի քայլափոխի, վարձատրել են յայ. Վ.տ հղ. ք. է: * Տեսանէր զզնրհչուսակ այ. զի Թուեր զքայլափոխս ոտից նորս: Ամենայն քայլափոխի քո վարձս առցես. Վ.տ հղ. յ:

ՔԱՆԱԼԱՓՈԽԵԼ, և իլ. է. յ. գ. Փոխել զքայլ. քայլել. գնալ կամ տեղափոխել ոտիւք. * Կան զայդ տեղիդ՝ յորում կասգ, այլ մի ևս քայլափոխիւր: Պարտ է ոճով առնել զբաժանումն, ոչ գերազանցական աշխոհճանաւ քայլափոխել. Սգ.յ.ի.ՔԱյ.դ.ութ:

ՔԱՆԱԼԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Βάδισμα, βῆμα. Gressus, incessus. Փոխելն զքայլս. վիմփոխումն քայլից. քայլափոխ. քայլ. * Եւ ապա յայնցանէ՝ իբրու օրինակ ինն՝ քայլափոխումէ զի կատարելագոյնս գնալ: Ոչ հնաւանակ ինչ քայլափոխութ երկարագիգ ձանուապարհաց աշխատասէ զմտրմինս. Պիտ: * Քա հանապից քայլափոխումէ՝ տապանակին կրատորումէ. Գնյ:

ՔԱՆԱԼԵՄ, եցի. է. Βαδίζω. (յորմէ լա. Vado. լծ. հյ. վազել.) Gradior. ὑπεραίνω, transgredior, transcendo. Քայլափոխել. գնալ. ընթանալ. երթալ. յառաջել. կոխել. փանել. էնբրի-մէ: * Ոչ կոխեն, այլ քայլելով քայլեն և անցանեն ոտ. այսինքն ափ առնլվ վրայն կանգին. ա. Ես. Ե: 5: * Քայլեայ ի վերայ գնգիցն, և ոչ ափչեցաս ի դասապետաց: Աբեւծն իրրև եառս զերկայրն ի վերոյ ճանապարհին իւրոյ, և հերոմբե և սերով քայլեայ ի վերոյ նորա, և գնաց յորս: Ա.յլ ի վերոյ ծովուն քայլեր Թէթեւական. ճ.գ: Վ.տ հղ. Ե: երե. ոփ. էրե:

ՔԱՆՈ, ի, ից. գ. Κλιδών. Monile. որ և ՔԱՐԱՄԱՆԱՆԱԿ. Զարդ կանացի մարգարտական և ականակապ զարարեցուս յատակ. Ջոգ. ներոպէզէ. ներոնկնէս, պօղմ, գլլոբէր, ըէտ. սեա և ՔՕՂՆԻ, և ՄԵՀՆԻՍՆԴ. * Ար. կանէր ապարանչանս ի ձեռս իւր, և ապակներ քայտ յականց պատատկանաց ըէնլու. զեալս մարգարտով ի պարանոց իւր. Յ-ուբ. ճ. 4: Ապարանչանին պճնուէ... ընդ ականն գնգի... ընդ քայտ պերճանալ լանջացն. Նար. ՀԵ:

ՔԱՆՈՒԱՄԱՆԵԱԿ, նեկի. գ. Նոյն ընդվ. * Ջառաջնորդականին իմոյ կնախառ զպատրանոյկ զոհակատեան քայտամանեկին զդեղեցկու. Թէ. Յճ. ի՛. ար: Ալ առաւել գրե

երկայնքի։ Հանել զնաա արտաքս քան զքաղաքն։ Ընկալարուք զխոսքեցեր քան զոսկի ընծիւր։ Մերկացոյն քան զանդիտուն. ևն։ *Որպիս ծընաւ աւազանի, որ քան զաւազ չատ է զծովի. Ը. Եդէս։

Դամ որպէս ի չափ · լաս քանակի · լափ · գոփաբ,գէբոբ։ *Եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատն մանանխոյ · Մտ։ ԺԷ։ 19։ *Զափ մեծութեանէ նորա քան զքաղաք երկիր (այսինքն որքան է քաղաքն) · վանակ · փոքրնփ ։

ՔԱՆ · նբ · ինդ · յամենայն հոլովս · որ յայլ լեզուս է իբր շաղկապ՝ փան Թէ. կամ՝ եթէ և եթէ · և ուրչափ · *Ո, ոիտեր. Quam. փան , փան ինէ · նէյնէ փ · նէնէ փ · փ · *Առաւել պատուեցաւ քան ամենայն մարգարէքն։ Ածան · յոբ ։ *Վաճառել աւելի քան երկաք հարիւր դահեկանի։ Հգոր է բորբոքումն ներա քան զկրոյ։ Մ։ · ԺԸ · 5։ Ող։ յհ։ Ի։ 27։ *Դիւրագոյն լեցի սոգովմացաց քան քաղաքին այնմիկ · քան ձեզ · քան քեզ · ՄԹ։ Ժ։ Ե ԺԱ ։ *Հայեացիս գԻած քան ի պատարագն բաղորտատուզ ։ Բառնն հարեալ՝ քան զնմոյ գործոց զքոյդ ընորհաց · Ն։ *Փաւքաէ ի մահ քան ի կեանս · Եչէս։ *Քան յամենայնէ՝ առաւել ի պատուիրանէն պատկառեսցուք ։ Երկիցն՝ յերդմանց քան յամենայն մեզաց· Աֆաբ· ոչ ։ Մ՝ոեր · Ի։ *Ըզդաշանս սիրով քան բառնութիւն տուոր են մուրդիկ վարժել Ը· Ի։ *Ո՛րքան խաղաղութիւն է ի տուներս ընկալանաց՝ և անհոգութիւն, քան ի տուներս Թագաւորաց· Սոբփ · յն· Ք ։ *Կրիսաոնէական յաղքատութիւնն առաւել պայծառանայ քան ի մեծութեան ։ Ցաղքատութիւն քան ի մեծութեան գիւրին է գառաքինութիւնն կատարել· Ող։ Եէբ ։ *Անհնձք ցաւագինք վասն այլ մեղաց ոչ ևս չարժին ի մեջ եկեղեցւոյ՝ քան յաղագս գողութեան. Ը· ընդհանր ։

ՔԱՆ · չ· ՛H. Quàm. Քան·թէ · քան եթէ · աւելի՝ քան · ուրչափ · փան ինէ , փան ·նէյնէ փ , ·փ · *Լաս էր մեզ ծառայել եգիպտացւոցն՝ քան մեռանել յայսմ անձնպատիւ։ Յաւելցէ ի ձեզ ևս քան որչափ էքդ՝ հազապատիկ ։ Գառաքսա եմք ի մեռանել՝ քան անցանել ընդ օրէնս հայրենիս։ Ընդ մեզ բազումք են՝ քան ընդ նմա · են ։ *Քան ամենայն ուրիք՝ առաւել անդ պաշտէին զայն դիան։ Արդ քան՝ զնոսա արկանէր ի գեհեն, զնա՝ որ պատուիրացն զնոսա, ընդէր ոչ արկա նէր ի գեհեն ։ Ախորժական էր նոցա՝ քան ընդ քէն ի փառս լինել, չարչարիլ վասն քոյ։ Ող։ Եէբս ։ Եչնի։ խոսր ։

ՔԱՆ ՍԱԿԱՒ. ՔԱՆ՝ ԶԻ. տ. } Պրէս. Antequam. Անտ
ՔԱՆ ՉԵՒ. ՔԱՆ՝ ՈՉ. } վոր ոձով իբր Ա՝ն ինչ՝ գեռ · փոքր միս կս · կամ Մինչև · ցորչափ ոչ · մինչդեռ ոչ · Տգիբս , հեմ՝ , փանի՝ որ չէ · օշմարն, օշմարիս ։ *Թշնամիք այսու գամագիւտ լինին, այլ քան սակաւ ժամանակք են՝ այսուհետ արշաւեսցեն Թշնամիքն · Բ։ Ող։ Ը։ 21։ *Նախ՝ քան , զի վճիռ մահու գներ ի վերայ նորս · Եէբ · ծն ։ *Յառաջագոյն՝ քան չև էին մեռանել յեգիպտոս։ Քան ոչ էր կալեալ զոեր մեր , արար զայս։ Չէ քան ոչ մոռեալ են մարդիկ յաւուրն գատաստանի՝ բայց ի բաց վըՀարեն զդատաստան · ՄԺբ · ծ։ · ծՀ · ծի ։

ՔԱՆ ԹՔ · } է · ՛H. Quàm. Քան · աւեՔԱՆ ԹՒ · } լի՝ քան. և Բայց միայն. որչափ · նէյնէ փ , նէ գոփաբ փ ; ե սալի ։ *Լաս Համարիմք մեռանել՝ քան եթէ զայսպիսի գործ տեսանել· Ոչ այլ ինչ պատուղ, քան եթէ նոյն ինքն արժանաւոր լինել զՅԾ տեսանել ։ Ոչ ոք՝ի ժողովոգոյն էլաներ յերուսաղէմ՝ ի տօնն, քան եթէ՝ ի հեծուոս ։ Ոչ միայն քաղուԹէն՝ քան եթէ յաւէտ խնամոտուԹէն ։ Ո՛չ զնս արդեանս աղէսք՝ քան եթէ անցելոցն քաղաքավատաւորութեանց յիշատակք խոցոտեն · Փոբպ · Նի·ս · ։ս։ ։ Նս։ նայ ։ Պիս ։ *Ի մահուանէ երկնչելն ոչ այլ ինչ է, քան եթէ Թուխքն իմաստուն գոլ՝ ոչ դոլով։ Ես , ով արք աՀեղնացիք , համարուք լով սիրեմ զձեզ , քայց հաւանիմ ասլ մանաւանդ քան եթէ ձեզ · Պլաբ · սուբ ։ *Զարեգակն մի այլ ինչ հանմարիք , քան Թէ ճրագ աչխարհի · Շ· Ի։ *Մեզ լաւ լիցի մեռանել՝ քան Թէ ըստ օրէնս անցանիցեմք ։ Լաւ իցէ քեզ՝ քան , կամ քան Թէ , ևն ։ Լաւ էր նոցա՝ Թէ բնաւ չէր իսկ ծանուցեալ , քան՝ Թէ (կամ՝ քան՝ զի , այսինքն՝ քան զայն՝ զի) ծանեան . և յետս կալցին . ևն ։ *Աճ առաւել ևս սիրէ զմեզ՝ քան Թէ մեք զանձինս · Ող։ ՀԻ։ 21 ։ *Բազումք առաքինացան՝ քան Թէ սակաւք ։ Ոչ այնչափ սիրելի զայնոսիկ առնէր՝ որոց չատն տայր , քան Թէ Թշնամի ։ Ոչ ձայնի կարօտանան առ ի զգալ՝ քան Թէ երկնային իմաստութեանն ի ձեզ տպաւորոյց· Եփ։ · ։ Խոր · Ի· ։ 4։ Ցհ · կի ։

ՔԱՆԱԲԱՐ. ՀՈՍԱՉՈՑ, ποσαπλῶς ; Quot modis ? Քանակի · քանի՞ կերպիւ · քանիպատկի օրինակաւ · փանի՞ կերպով · փակ ինէպով · *Քանդաբար ասի հակադրութեամբ ։ Գիտացաք՝ եթէ քանդաբար ասի տեսակ ։ Ըզքանդաբարն ասել Եթող· Անյ· սթորփ· Ե պոբի ։

ՔԱՆԱԿ, ի , ացի · գ · Ծόσον. Quantum. որ և ՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ· Չափ տարածութեան և Թուոց · որքանութեամբ · քանորդն · քանիին · որքանն · լափը, ·ուլաի ըլլալը · էօլլին· , ֆիգթար, գոփաբ, գէբե· *Յաղագս քանակի՝ Եւ քանակին է՛ ինչ որ տարորոշ է, և է՛ ինչ չորուհակ · տարորոշեալն , որգոն , Թիւ , քան · և շարունակ , որկէն , գիծ, մակերևութիւն , մարմին։ Եւ զի քանակ է քան՝ երևելի է , քանզի առորաչափի փաղառուբ՝ սղիւ և երկարութ ։ Իսկապէս և տիրապար քանակ՝ միայն այսոքիկ ասին ասացեալքս · իսկ այլքն ամենեքեան ըստ պատճառման · Իւրաքանչիւրք ասիցելոցն քանակաց հանգէտ և Թիւ զոյգ և անզոյգ ասի, հանգէտ և անհանգէտ · Աբիսթ · սթորփ · *Քանակ (Թուոց) է ժողովմիոց, զի մին ոչ ասի քանակուն · Դամասէ : *Երկոքին ազդին՝ քանակն և որակն · Քանակն՝ ի յուզմունս ցանեսին , և որակն՝ իբր զասուղս · Փիլ· Լին ։ *Անձաւս և անմահ բընոութեան, որ ոչ ունի քանակ ։ Մեծ է ածծ, ուան զի քանակ և ուհման ամենայն ի ներքոյ է նորին զօրութեան։ Քանակաւ և որակ կութ և եղելութ զատչին ի բնութ աբարչին. Ող։ յհ· ։ 38։ Լ՛ե· ոչ ։ Վ՛ըդն· պ՛ֆ։

ՔԱՆԱԿԱԲԱՐ. տ. Ποσῶς. Parum. Չափով · նուազ · խուն մի · *Որ սաննկին հեռուին են (ի ձայնողէ). ըստ չեսին պատուհասի հնչման քանակաբար զգալի · Մ՝ֆս· ի գԼան։

ՔԱՆԱԿԱՆԱՄ, ացայ· է· Ποσόμαι. Quantitatem habeo, sive sortior. Քանակաւորիլ · քանակիլ · ընդ քանակաւ լինել · չափ ուանեալ ։ *Ձեզի և ուրական մուրմինք ըստ ինքեանց՝ ըստ պատուհասմանց՝ ի Թանձրութեան քանականայ · Ն։ · Բ։ · ։

ՔԱՆԱԿԱՒՈՐ. ի , ացոյ · ե· Պεποσώμενος. Quantitatem habens. Ունակ քանակութեան · ընդ քանակաւ անհեաւ · չափաւոր · չափելի · *Համանականական բնումանէ առեղծաւ քանակաւորն ձևով ըստ հատարակաց բնութեան մարդկան : Քանակաւորն· ևկայ ուդամ այնքան, և այսքան մանասէ , և այնպիսիքն · ԶԺբ · Ի։ Երբ · ։

ՔԱՆԱԿԱՒՈՐԻՄ. եցայ · յ· Տ · ՔԱՆԱԿԱՆԱՄ. *Անքանակն քանակաւորի բոլորա-
մասն մարմնով· ԶԺբ · Ի։

ՔԱՆԱԿԵՄ, եցի · ն· Ποσόω. Quantum facio, quantitatem attribuo. Ընդ քանակաւ արկանել · չափել · քաստակել · ամփոփել · պարագրել · ձև.ացուցանել · յարմարել · յոբինել · խակ Ի։ իբր յ· Ցճս ՔԱՆԱԿԱՆԱԼ · *Ձեր մարգկան կարելի քնաւ զաՀամին ճծմայինի գիտութեն երագմարմբ մատց քանակիլ Զքանան ի չափ ձգեալ քանակէ ։ Սակաւ քանիւք և փոքրումբք զմեծամեծան քանակէ ։ Եւ դու ի քեզ միայն կամիս զընորհս նորա քանակել· Լ՛ի ։ *Ի կշռոս քանից խնամոյից խոսից զոդուձնս քանակեցին ։ Ամփոփեցար անսահմանն , քանակեցար անքնին , չշշափեցար անքանակ · Նոբ · Խ։ · Ե ։

ՔԱՆԱԿԻ՞ · ս· Քանի՞ օրինակաւ · քանաքան՞ · և ի քանի՞ տեղիս· որպես ոսգչին ; quotlocis? *Ոչ է ասել, որպէս վարկանիմ, Թէ քանակի՞ յՅծաքաւնութենէն ի վերայ հօր և որդւոյ յայտնագոյն ասի տէր · այլ՝ տէր է և հոգին ըբ · Դ։ · ։ Յծայ ։

ՔԱՆԱԿԻՉ · ա · Որ քանակէ · քանակօդ· *Անքանակ քանակիչ գերպաքանակ· Սի՝ · ։ ։

ՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ · գ · Ποσότης. Quantitas. Քանակ · չափ · չափաւորութիւն · որքանութիւն · *Քանակութբ բազմութբ անգր բանի ձգեալ· փիւ· լին ։ *Առանց Թուոյ և քանակութենէ համարոյ · Ն՝ոբ· ։ ։ *Ընդ քանակութբ և ընդ քննութբ արկանել զանձառելի խորհուրդն· Սթրփ· Ե· յհ ։ *Սակաւ է սա քանակութեամբ, և յոգնակի՝ ուանակութեամբ · Շ· այբ ։ *Վասն էր ոչ ունի ընթացս բանք աղօթից ընդարձակագոյն , այլ՝ ի քանակութենի տանց է բաժանել։ Այ՝ի յօդուածոյ քանակութէ մարմնական անգամոյ օտար է · Լ՛ի · ոչ ։ *Քանակութիւն այսր այր իրի աւել կարելի է · իսկ յաղագս որակութեան անկար է ձառել · Կլ՛յա ։

ՔԱՆԱՆԱՑԻ· յ·ւոյ , ւոց·} որ և ՔԱՆԱՆ.
ՔԱՆԱՆԻՏ , ի , ացոյ · ա· } ՀՆԴՑԱՍ · Χαναναῖος, α. Χαναναίτης, ις. Chananaeus, ea. Որ է յերկրէն և յազգէն քանանու · *Ա՝ի բարին փոխարկութբ՝ քանանայեցոյն փրկութեան ։ Ցէր որ գԹացար՝ ի կինն քանանացի· Նոբ · Ի՝ · Շբ ։ *Երևեր ապստամբութիւնն քանանիա գնիձունեայն վասակայ · Ցհ · կի ։

ՔԱՆԱՆԱՈՒՀԻ, հւոյ· ա· գ · Χαναναῖα. Chananaea . կին քանանացի՝ յիշատակեալ յաւետարանի ։ *Ետաբ է քանանուհին այն՝ Որ լուար քանանուհւոյ կնոջն : Ընդ քանանուհւոյն ձայնի՝ ի խոսոց սրսիս պաղատիմ· Քանանուհւոյն լուար ձայնին , և չնորհեցեր ըզհայցելին· Ող։ ֆբ ։ Ճ· Ա։ Նոբ · Ի։ Ցա *ուրէ ։ (Իսկ Աֆաբ · ծն · *Յալագս՝ի վայր կորացելոյ քանանուհւոյն (կամ քանանացի հոգւոյն) խոսարհի ։։ յն · ֆմբ · Χαμαί. այսինքն ընդ երկիր , ի գետին ։)

ՔԱՆԱՈԱՐ. ա· } գի և ՔԱՆԱՆԱՍԱՐ,ևն.
ՔԱՆԱՈԱՐԵԱՆ. } (մարԹի հաւեմատիլ
ՔԱՆԱՈԱՐԻԿ · } այլևայլ բառից յն · և երբ · բայց ստոյգն է անյայտ ։) Մանդիր ապրատացի գայլոյ՝ որպէս անյագ ըբոնաբարաց, երագասն և յափշտակիչ, չսոյ յոյժ · *Գայլոնութբ քանասար գայլոցն արաբացոց · Նոբ · Ի։ · *Հրամայէ ի չանց և ի հոգւոց ըզգուշանալ, և ի միւսոյ ևս քանասարիկ ազգէն գայլոց · Ող։ տ· ։ 22 · (ուր յն · πονηρότερος, չարագոյն. malignior.)*Քանանասարեան գայլաբերան և խարդաւանօղ։ Գայլասարոյ քաննասարիկ հերձուածողք· Տծնակ։ Իսկ Հին Բ։ յուսմնչեսս գրե , *Քանասար, գայլասիրտս ։։

ՔԱՆԴ · գ· Արմատ Քանդելոյ և Քանդակելոյ · որպէս և պ· ԷՆՔՆՆ՝ է փորել· Վարի որպէս Քանդակ · Էբսածէ·*Ոստուն

մանկութեանէ քանզի է՛ի քարի, իսկ ուսումն ծերութենէ՝ գիր է՛ի պաղի. Ոսկ. ԷՓես. յա։

ԿԱՆԴԱԿ, ի, ացի. գ. Կնսփի, գլմմա. Sculptura, caelatura. և ἐγκολαμμα, ἐκτύπωμα, expressio, efformatio. որ և ԿԱՆԴ, ԿԱՆԴՈՒԱԾ, իբր Կանգնուած. փորուած, և փորուածոյ հինչ. քերուած. դրօշուած. գրչուած խորանիսա. տպաւորութեի. գրոշմ. ֆորուածք, փալուածք. օյմա, Եծնմա, Ինքուն կիմ գալմ իւր, գալմփաբ իւր. Եղիցին ականքն ըստ անուանց նոցա գրեալք քանդակաւ։ Քանդակիչ՝քանդակս կիմ գլանդակս։ Քանդակ կնքոյ։ Արմաւենիք քանդակեալք ըստ քանդակի արքութեանցն. և այլն։

Կամ (ըստ յն ածակ. հյ. գոյակ.) Ἐγκολαπτός, ἐπιγεγλυμμένος. Insculptus, caelatus, expressus. Գրչեցին՝ի նմա գիր գրոշմեալ քանդակաւ՝ արքութեի տեսանն։ Քանդակս՝ի նոցանէ մածուցեալս քերեալս և արմաւենիս։ Եւ եդ զկողնեք վանդակին գործ քանդակի նաւաց նմանութեան. և ևն։

ԿԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾ, ի, ացի կամ ից. գ. ա. Կնսփի. Sculptura և λελαξευμένος. (որ և կոփածոյ, կաածոյ.) insaxo incisus. Քանդակաւ գործեալ ինչ. Սիւնս երկուս, և շքնաւակս քանդակագործից սեանցն, երկուս երկուս վանդակապատս, ծածկել զերկոսին շքնաւական քանդակագործացն՝ որ էին՝ի վերայ սեանցն։ Ընծաս ուղկեանս քանդակագործս։ Եւ քանդակագործք՝ի վերայ նուցա. ՃԳ. ԼԳ. Ե. 11։ Եզէկ. Խ. 43։ Խա. 25։ Ընդ քանդակագործ տեղւոյն անօգուտութիւն մտցէ մեզմով արևն։ Զիմիդ ծակոտեալ գրոշմեալ են իբրև զգործ քանդակագործի զարմանալի տեղւոյն այգիք. Ագէոյ. Է. (ուր իմաստն ևԹ տեսանի՛ի յն)։

ԿԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾԵԼ. Տ. ԿԱՆԴԱՍԵԼ. Ընքանչելի քանդակագործեալ (կամ քանդագործեալ) քառաշուրթն զարմանազան... չրջապարուրեաց. Նար. Խլ։

ԿԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾՈՒ, ծւոյ, ծւով կամ ծով. գ. Գրաφίς. Stylus. Գործի քանդակելոյ. գրիչ. գալմ. Ձուլեաց զայն քանդագործով, և սրաւ որԹ ձուլածոյ. Եբ. ԼԳ. 4։

ԿԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Քանդակել գործ. և քանդակիչն. Ձսողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործուԹիւնս. Կովանդ։

ԿԱՆԴԱԿԱԾՈՑ, ի, ից. ա. Քանդակեալ. քանդակագործեալ. Ընդոր նա կապս քանդակածոյս. Եբբ. ճ։

ԿԱՆԴԱԿԵՄ, ևցի. ն. Γλύφω, διαγλύφω, ἐγγλύφω. Sculpo, insculpo, caelo, incido. (ըմ. պ. ֆ֊ֆ֊ն.) Քանդիւ կամ քանդակաւ գործեմ, դրօշեմ. դրսւագրել. գրիչ՝ի խորս. որ և ԳԲՐԵԼ. Թորել, Բանիլ Թոյփ՝ փորի՝ պէնի՝ ոսկի՝ ՃԷվԿԻրի վրայ. օյմափ. Եօնմափ. Ինքուս ԵմՓԷ, գալմփաբ իւր ԻւրՓԷ։ Գիտիցէ քանդակիչ զքանդակս։ Քանդակեաց՝ի նմա արմաւենիս։ Քանդակ կնքոյ քանդակեսցես զերկոսին ականն։ Քանդակեաց քրոքես յորմս։ Քանդակեալ էր ամենայն սաձարն շուրջանակի։ Գրչաւ երկաթեաւ՝ի կապարի կամ՝ի վէմս քանդակեալք։ Զնոյն օրինակ քանդակեցին և դրօշեցին։ Կուռս քանդակեալս. ևն։ Պաշտեն զքան գանակեալ փայտակերտս. ԱգաԹ։

ԿԱՆԴԱԿԻՉ. ա. Այն որ քանդակէ. քանդակօզ. յորինիչ։ Վերհագուստիդ բնութենէ բարուց ընարութեի՝ քանեւ քանդակիչ. Եզն. ս։

ԿԱՆԴԵՄ, ևցի. ն. Κατασκάπτω. Effodio, everto, diruo. λυω, solvo, dissolvo. προνομεύω, diripio, pascur. (ըմ. ե֊Քանցել.) Քակտել. աւերել. կործանել. քայքայել. փլուզանել. տապալել. ապականել. գերել գերութիւն. (որպէս Թէ փորելով բրելով.) աւերել էլէնել. Եըփմաֆ, պօշմաֆ. Քակտեալ քանդիցին ղպարիսպն երուսաղէմի։ Աւերեր քանդեր զամենայն գոմս խաշանց նոցա։ Քանդեաց զամենայն մեհեանս նոցա։ (յն. գերփեաց կամ կողոպտեաց)։ Քաղաքքն աւերեալք ապականեալք և քանդեալք. և այլն։ Քանդեալ աւերեցան զաղբոսՔի ամենայն քաղաքաց։ Քանդեցին աւերեցին և՛ի հիմանց տապալէցին. Խոր. Գ. 35։ Ը. էդ֊ն։

ԿԱՆԴԵԼ. որպէս Քանցել. չորչորել. տանջել. Ցիշեամ զկապչն, զքարշելն, զքանդելն, զծանակելն. ԲԷնիի։

ԿԱՆԴԵԼ. որպէս Քանդակել. ֆորէլ. պ֊ֆնֆփ֊ - Հին նկարագրութեանք՝ի մարմարս և՛ի վէմս քանդեալ են. Գիւտ։

ԿԱՆԴԻՉ. ա. Որ քանդէ կիմ քանդեաց. աւերիչ. եւնիչ. Ամենայն բարեգործութեի և իրաւատուց քանդիչ. Ճ. Ա։

ԿԱՆԴՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Որպէս Թէ Քանդակուած. քանդակ. ֆորուածք. խալնմ֊ֆէսրի Բանուածք֊. Պատկերն արքունի՝ նկարեալ արքունականն քանդուածով։ Զոսկիակոփ գրանցն և զստորակոյս քանդուածոցն ոքանչանս։ Մատանի աուսեալ լինի, զի քանդուածով ականն գնոյն Թագաւորական պատկերն նշանակէ։ Մատանի եգ՝ի ձեռին՝ ականն քանդուածով. Նար. ծա։ Մագ. ծՁ։ Իգն։ Սրգ. ա. պ. է։

ԿԱՆԴՈՒՆ, դկի, կաց. գ. ումկ. ֆնֆսսխ. պ. ֆէնֆսոգ, ֆէնֆսաՁ. փորածոյ շանմարան. ամբար կամ կուրաս կաւեղէն՝ի պահեստ սրմռեաց. Լինի անգ (՝ի բիւԹանիա) հզոյ սպիտակ. զոր մանր աղացեալ, և ջանեալ՝ի քանդուկս՝ի վերայ ցորենոյ՝ ՃՁի չսմբաձնայ (կամ ոչ ուտէ). Խոր. ՃՁ։ (յն. ՎիՒծս նշանակէ խորք. յորմէ բխեալ։)

ԿԱՆԴՈՒՄՆ, գման. գ. Քանգելն, իլն. Աուսեալ քաղաքաց, և քանդուեալ ամրոցաց։ Ահագին իմն շարժմանց հզելոյ՝ի գուբն, ուռհասարակ քանգուսեալ և գողուսեալ առնոյր քաղաքն. Խոր. Գ. 68։ Ցգ. լԹ.

ԿԱՆԵՐՈՐԴ, ի, ացի. ա. Πόσος, ον; Quotus, um? ումկ. ֆանէրսրդ. գալընձՁ՝ Որ այն՝ի կարգի իրաց Թուելոց. Քաներորդ մասն այսքանիկ Թքանչելոյն՝ի քո իցեն, և ապաւակացն։ Ցիշեցուցանէ, Թէ քաներորդ է յաթոռահասն, և քաներորդ՝ի գաւազդ. Ա֊ որ֊ Ը։ Ոսկ. ՛. ա. գ։

ԿԱՆՁԻ. ը. Որպէս յիաւագս. Գάρ, ὅτι, καθότι. Nam, enim, quoniam, quia. Վասն զի. էիրա. Երկիւղ, քանզի մերկ էի։ Մերկանձին քեզ. քանզի ոչ գոյ մարգ՝ որ ոչ մերկանչէ։ Ոչ գոյր նորա որդեակ, քանզի ե֊ղիսաբեԹի ամուլ էր. ևն։

Իսկ Նախագաս. Ἐπεί, ἐπειδήπερ, ἐπειδή, καθότι. Quandoquidem, quia, quoniam. Որովհետեւ. յԼԱՒԳ. Քանզի բազում յո֊ժարեցին, միամ հղև և ինձ։ Քանզի ոմանք անօրէնէք եկին բուռն եղեն, և տրգ ասասիկ եա՝ի խնգիր եմ. ևն։

ԿԱՆՂՆԵՑԵԱ. ԿԱՆՂՆՈՑՆ. Տ՛ս ԿԱՆՈՆ, ԿԱՆՈՆԵԼ։

ԿԱՆ ԹԻ. ԿԱՆ ԵԹԻ. Տ. ԿԱՆ։

ԿԱՆԻ, նոյ կամ նոյ, նիք, նեաց. ա. Πόσος. Quot? quantus? Որպէս հարցական, և իբր հարցական, Որչափ, որքան Թուով. որքանիք. քանի հաց, որչափ. գալ, նէ գոփաբ. Քանի՞ են ամբ ասուրց կենաց քոց։ Քանի՞ նկանակ ունիք։ Քանի՞ ասկառի կիմ զասիքիս բարձիք։ Քանի՞ ժամանակք են՝ յորում հնասիդ այդ եղև գմա։ Քանի՞ վարձկանք են։ Քանի՞ ինչ պատիս ասեաւ իմոյմ։ Ցասանելո եղ բայր՝ քանի՞ բիւրք են հաւատացելոց։ Քանի՞ մարտ պատերազմի մղեցար։ Այս որ քանի՞ է՝ զի նօմի եմք։ Քանի՞ ինչ իցեն աւուրք կենաց իմոց. են։ Աաքիչն որպիւ քո քանի՞ սակաց է. և երկորդն քանի՞, և երրորդն քանի՞։ Քանի՞ գնով վաճառեցեր։ Քանի՞ վաճառեցեր։ Քանի՞ գնեցեր։ Քանեանց կանանց զերկուսին՝ի ծնեցելոցն շնորհ գիւրաւ ամբոխ ապրեցուցի։ Պարտ է ինգրել, Թէ քանիս ունի՞ նշանակութիւս հոմանեանն։ Քանի՞ պատժոց արժանի. Ճ. Ա։ Վ֊ր֊ հց։ Սահմ. ա։ Մ՛տ. Ըստ զմոսես էած՝ քանեանց ձեռաց պատերազմողաց զինքն մատներ. Բ֊ր. գ֊ր֊ր։

ԿԱՆՆ. ա. Օσος. Quantus. և πόσον, quantum, quantitas. Իբր վերբերական. Որքան, որչափ. և քանորդ. քանակ. որքանուԹիւն. Քանեաց՝ի զգայուԹեանցս երևի մարդին, սոցունց անգէն և առկին Ճանաչէ։ Ցաղագս քանոյ նիւԹոյն։ Ուրոյն և յատուկ մանաւանդ քանոյն զՀանգեան և զանհանգեան ասիլ. քանա քանոյն մանաւանդ եղիցի ուրոյն յատուկ զոյգ և անզոյգ ասիլ։ Զոր քո է գիտել զքանեանցն յաՃախուԹիւն։ Եհատ՛ի նոյն ամիսն և՛ի քանիսն (կամ՛ի նոյն քանեսն)։ Գայ՛ի նոյն քանիսն (կամ՛ի նոյնքանեսն)։ Գայ՛ի նոյն քանիսն (կամ՛ի նոյնքանեսն երկրորդ ամսոյն. Նիւս. Բ. Է։ Փիլ. Նկ. Է։ Աբրնտ. ֆտաչ՝։ Նար. Է։ Վ֊ր֊ն. ծ։

ԿԱՆՆ՛. ՛. ա. Օτι. Quam! quantum! πόσα, quanta, in quantis? Որքան. որչափ. որպէս. զի. իբրև զի. յոյժ. կարի չատ. ա֊ր֊չափ, ի՞նչպէս, չա՞փ, իսկ. Նէ գոփաբ, նէ. նէ՞ն, նամբլ, ֆալչլչմհ, ամմնիմն։ Քանի՞ փառաւորեալ էր այսօր արքայ իսրայէլի։ Քանի՞ գեղեցկացար, և քանի՞ քաղցուցար։ Ցե՛ս, քանի՞ ամբաստանեն զքէն։ Է. Խգ. Ը. 20։ Եբգ. Է. 6։ Մրկ. ծԷ. 4։ Քանի՞ կարեւր է այս եօԹն տուն տալմոսիս։ Ո՞վ քանի՞ մեծ է կուրութիւնն իսրայէլի։ Քանի՞ բիւրապատիկ սոցայս է պատիս։ Քանի՞ բիւրապատիկ ե֊րանուԹեան տրժանաւորս զմեզ առնիցեն. Խոր։ Իգն։ Սրգ. ա. պ. ա։ Ե֊ն։ Խգ Մգն. Է. 15. ուր ըստ բազում ՃՁ. գրի՛ի մեզ. Քանի՞ անձուկ է գուռնն դ. և այլն՛ այլ ՃՁ. ըստ յն. ունին. Քանի՞ անձուկ է. ևն։

ԿԱՆՈ՞ ՍՆԳԱՄ ՛. } Πόσῳ μᾶλλον;
ԿԱՆՈ՞ ՍՈՍՈՒԵԼ. } Quanto magis?
ԿԱՆՈ՞ ԵՒՍ, ևն. } Որչափ եւս առաւել. քանիպատիկ եւս։ Քանիօն աւելի. Ինչ խօսք աւելի՛ Էէլօփ. Նէ գոփաբ վԻոգնի՛ւն։ Օի եԹէ ինքն՝ որ յամենայնի է կարող, ոչ անձամբ ասի գնալ՛ի փորձութիւն, այլ՛ի հոգւոյն վարեալ։ Քանի՞ անգամ արժան է մեզ զգուշանալ. Ը. Նգ։ Քանի՞ առաւել առաւել մեզ տեսանէ։ Քանի՞ առաւել եղելոցս նովաւ երկնաւոր՝ պարտ է ևն. Լ֊ր. պրգ։ Թէ ասացաց, քանի՞ ևս եղբարց։ Քանի՞ ևս պարտ է։ Քանի՞ ևս պատրաստ ևն. Ը. ընդ։ Իգն։ Սրգ։ Քանի՞ գործոյ ձեռնաբկութեի. Փարպ։

ԿԱՆՈՒ ՄԻ. ա. Τινές, τινά. Aliquot. Ա֊յսքան և այնքան՝ սակաւ Թուով. սակաւաւոր. ոմանք. Ալ֊ֆէ֊ պէր գալ, պէր ապ։ Լաւացս երկիրն յուգայ ասուրա քանի մի (յն. սակաւս)։ Հաղիւ ինչ ծերս քանի մի՝ որ գիւրան էին՝ հանգստասիցուցանէր. ա. Գ. Ե. 5ո։ Ճ. Գ. Ը. 2։ Ոսկ. ՛. ա. գ։ Որոյ՝ սակաւ քանեսց կացեալ, խաղալական կեանս ասացեալ։ Ոսկ. ՛. ա. գ։ Ոչ՝ի քան մի, և կամ ոչ՝յաչափ և սակաւ. Ը. Վիգ։

ԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Πόσον. Quantum, quantitas. Ընդհանրութիւն. և քանակութիւն. Ըստ քանակութեանց մեզացն, ուր ոչ էր Թեւ. Վ֊ր֊ն. ոչ։ Որպիսութեի, քանիսութեի, սակաւ ինչ. Փիլ. ծ։ Բան։ Ոչ՝ի քանակութեի սասց սուրն, Թէ որ՝ի փորուն, ևն։ Ոչ՝ի քան

նեալ-ԹԷն, այլ՝ ի-նմին իսկ յիրէն պարտական է. եէր. սալեար:

ՔԱՆԻՈՒԹԱՏՐ. իբր ս. Ποσῶς Quodam modo, Ըստ իմիք. չափով իւիք. *Ոմանք ա- մենեքին հնազանդիք են, և կէսք քանիսութ- մերձենալով. Ա- օր. թ՚:

ՔԱՆԻ՚ ՁԱՓ. ս. Որչափ կա առաւել. *Ձի որպէս եղբայր Թագաւորի բազում համար- ձակութիւն ունի առ իւր եղբայրն Թագաւորն, քանի՚ չափ մանաւանդ բազում եղբայրն. Մ՚ալ:

ՔԱՆԻ՚ՁԱՏԻԿ. ա. ս. Ποσοπλάσιος, ον, Quotuplex. ποσαπλῶς, q. d. quotupliciter. Քանիցս աւելի. որչափ կա առաւել. փոխ՚ խոփ, փոխ՚ սալէն. *Դարաւեաց առ քեզ հո- գի իմ, քանիպատիկ կա և մարմին իմ. Սղ- ի՚. 2: *Ապա քանիպատիկ պարտիւք երա- գիլ անցանել առաջի նորա. Վ՚ր 49. ի՚:

ՔԱՆԻ՚Ս. } ս. Ποσον, σα; Quantum, ta,
ՔԱՆԻ՚ՑՍ. } quoties? Քանի՚ անգամ, որ- չափ կա առաւել. փոխ՚ անգամ սալէի. *Ցի- շեսցուք. Թէ զինչ և քանիս մեզաք նմա, և ի նմանէ քանիս բարերգործեցաք. և սիրես- ցէ՛ք զնա. Ո-ի. գծ: *Քանիցս արդիօք մեզ պարտ է պարկեշտութի ցուցանել. Շ. ֆր:

ՔԱՆԻ՚ՑՍ ԱՆԳԱՄ. ս. Ποσάκις; Quoties? Որչափ անգամ. ի քանի՚ նուագա- փոխ՚ անգամ. փա՛լ ւէրէ, փա՛լ ւէ՛ֆա. *Քանիցս անգամ երգնիցեսցի զքեզ: Քանիցս ան- գամ քեզ վասն նոցա,այլ Թշուառա, պատուէր առեալ է: Ցէր, քանիցս անգամ, Թէ մե- զինէ ինձ եղբայր իմ, և Թողից նմա: Քանիցս անգամ կասեցայ ժողովել. և ոչ կամեցա- րաք. ւե՛ն:

կամ առանց հարցման. Ὁσάκις. Quo- tiescumque. Ցորչափ-քանիցս և-փոխ՚ ու, փա- նի անգամ ու. Նէ գոպար ւի, հալեն ւի. *Ձայս արարէք, քանիցս անգամ Թէ ըմպիցէք, առ իմոյ յիշատակի: Քանիցս անգամ Թէ ուտի- ցէք զՀացս զայս և զբաժակս ըմպիցէք, զմահն առաւն պատմեցէք: Ունին իշխանութիւնն, քանիցս անգամ և կամիցին. ևն:

ՔԱՆԻՕ՚Ն, կամ ՔԱՆԻ՚Օ՛Ն. ա. Որ քան յն. ասի, Ո՛ր, ո՛ր այն. Τίς; τίνες; Qui; quaenam? Քանի՚ արդիօք. ո՛րքան. որչափ. որպիսի. (ո՛չ կազմի՚ ի Քանի, և օն. այլ՚ի Քանի՚, քանեաւն, քանիսին, քանեսին.)՝Ցոյց ինձ զԹիս ասուրց իմոց, քանիսն է: Քանի՚ ի՚նչ են մեզք և անօրէնութիք իմ. ուսո՛ ինձ, քանիսն իցեն. Սղ. ւԷ. 5: Ցոբ. ի՚ֆ. 23: *Կամ ո՛ր որ իցեն այնոքիկ, և որչափ և քանիսինք: Ուսցին և անացին, քանիսն փոյթ իցէ հովուին վասն հօսից իւրոց. Նա. պօմ. ա. 1: Մ՚ի՚. ի՚: *Քանիսն երկեղ է այնորիկ՝ որ առ ընկերին կին ժպրհին. Սէ՚էր. ի՚: Իակ իգն. *Իակ նա՝ որ յամենայնի գիսըն- գրէլ կամի և զգաստանալ, քանիսն մեծաս- խնամեսկալուքն ասդ. Հայի անհատիր և ի յա- ղագս նը:

ՔԱՆՒՕ՚Ն. մ.լ } Ποσῳ μᾶλλον;
ՔԱՆՒՕ՚Ն ԵՒՍ կամ } Quanto magis?
ՔԱՆՒՕ՚Ն ՍՏՈՒԱԾ. } Քանի՚ և առա- ւել. որչափ և առաւել. փոխ՚ սալէի. Նա նէ գոպար վ՚ոփսի՚ ինէ. (ըստ յն.և լտ. ասի՝ որքանիկ կամ որչափով, իբր քանի՚սին ա- ւելի.) *Եթէ մարմնականն այսքան առաւելչեալ եսփրանաք. ապա քանիսն ղշոտիոշ տրայն վերագիտացուք անմահա- Թիւն անձին. Գիս: *Ապա քանիսն ևս հաս- ցէ ամաւրիրպագական փառաւորուն. Ածան. ելէկ. *Եթէ՚ի մարմնաւոր իրս խմսանացն խրտուք ղբրանան, քանիսն՚ի հոգևորան խոսե- ցեալքն յայ:Ոսոն այն սասանիկ սեհեղբոսն քանիսն անդրմերելի լինիցի. Խոս: *Ձի եթէ գաւիթ զարգարան իրրև զարմանիս ծագ-

կեալ առէ վասն վայելչականութիւն, քանիսո՞ն ևս ածացեալ մարմինն. Նաւ. էրգ: *Թէ միոքոնցն խնամեմ ասէ, քանիսո՞ն մեծամեծացն. Խոս: Եբր. Նգր: *Տ՚ես Թէ զոյն վասն հայրենի գԹոյս տամ քեզ քանիսո՞ն առաւել յորժամ գոս լծակից տացես սիրոյ խնդ զՏնազանգոս- Թի քո: Եթէ զգալի ջրոյ զօրութիւն է զայս առ՚ի զգալի նիւԹքս առնել, քանիսո՞ն առաւել զիմանալի Շորհաց հոգւոյն նեղգոր- ծութի գերազանգել դնել. Շ. ա. յ՚. ի՚: Լ՚ֆ. ա:

ՔԱՆԻՕՆՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ποσόν. Quan- titas. ՈրքանուԹ. չափ. քանակուԹի. քա- նորդն. *Լուսեալ զքանիսնուԹի բազմուԹե ոսկւոյն, ուրսխանայր. Փոգ: *Ըստ որպի- սուԹեն կամ քանիսնուԹեն չարժմանն. Ա- օրս. Է: *Ձիւրաքանչիւր իրի զժամանակս՝ ի նեղբոյ գրոշմեալ՝ զքանիսնուԹիւնն կանով. նեգին. Աբէր. ա. 1: *Իրարչական զօրուԹե փրկչին, և քանիսնուԹե մարմնոյն. Բ՚ր. Խ՚Ը: *Ուսուցանեն զքանիսնուԹե եօԹն անգամ ասէ յաւուր օրհնեցից զքեզ. Փոգ: Սբփ. ա. 2: *Ի վերայ քանիսնուԹե ամսոյն՝ ուրա- նօր հանդիպեցաւն՝ հաստատեցաւ. Շ՚էր. յոպն: *Ի տոն զատկին՝ զոր տօնէին սա յա- մէ՝ ի քանիսնուԹե լուանակաին. Եպ՚է. ֆն:

ՔԱՆԻ՚ՕՐԻՆԱԿ. ֆ. Ποσαχῶς; Quot modis? Քանի՚ օրինակաւ կամ կերպիւ. փոխ՚ էէրօ՛վ. *Քանի՚ օրինակ զսեռն և զտեսակն ասացեալ է. Գոր՚է:

ՔԱՆՆԱԿ. ի. ած. փ. Որպէս Թէ քա- նոնակ. տախտակ. *Ռևեաւ զքեզ ընդ եր- կիւղն յոյիրրև զքևոռ՝ ի քաննակս վիրսեալք. (յն. լտկ. տաբուԼեաԿաւ.) Ո-ի. յ՚ֆ. ի՚. 8:

ՔԱՆՆԱՄԱՐ. տ. ԿԱՆԱՄԱՐ:

ՔԱՆՈՆ. } քանոնի կամ քանոնոյ, կի՛
ՔԱՆՈՆՉԻ. } քանընոյ, կամ քանոնոյ, ով- ած, ովք. փ.գ.րի և Կանոն. Բառ յն. փանծ. որ ըստ մեզ կանոն կամ կանոնի. Καυών. Canon, regula, norma. Ուղղագիծ և մա- կարդակ տախտակ. օրինակ ուղղուԹե. տիպ. առհման. կարգ.չափ. *Քանոնաւն և կանգ- նուն պիտանացայ և հիւան: Ամատաւ առ քանոնն գահոյիցն: Իբրև զայր և զքանոն չինողաց: Եթէ քանոնն ընիւր իցէ, քանի՛ մանաւանգ ոյք ուղղին նոսա. Աթ. Վերփ. արէօփ: Յ՚ոփ. ի՚. 8: Վ՚ր՚է. օրին: Սբփ. յ՚. ը՚: Ամենայն ինչ ժամանակօք և քանանովք և չափովք կշռեալ է: ԱլլաբանուԹե քան- նովք: Ջքաղաքավարսն քանոնան: Ջգօ- նուԹեան քանոն: Ի վկայս ապատանին, որոց բանք քանոնք՝ն գաստատորցն: Բնաւորական քանոնովն վարեցեալ: Մո- զորալք՝ի ՃշմարտուԹենէ քանընոյն: Նով ըստ քանոնս հրամանի ոչ էանց: Ջա- փոցն զուգուԹեան քանոնովն յարմարեալ: Գարնայինն և աշնայնոյն արգարակ քանոնով զուգօրուե. փիւ: *Քանոն արդարուե: Վար- գապետ քանոնս՝հաստատոց. Քանոն զուգիղ և զՀշմարիտ համառօտն կոչէ վարդապետու- Թիւն: Ամենայն արուեստականաց անվրէպ քա- նոն: Քանոն՝կարգաց և կրօնից գտանէր: Մով աչս եղև քանոն և օրինակ ամենայն պահո- զացն. Ո-ի. ը: Ան. Ե Շ. է՚ոբյէր: Աբէր. է. 11: Ճ. Ա: Լ՚ի. ի՚ը: *Ալյար ապացոյց գեր և քանոն՝ զիմանումն ուշիմ ոգւոյմեն. կէրպ. օր: *Ահա այս է քանոն, որ է քանոն և սահման քրիստոնէուԹեան հաստատոյս. Եբէլ. Խրօփ:

ՔԱՆՈՆԱԿԱՆ. ա. Κανονικός. Canoni- cus, regularis. կանոնական. որ ինչ է ըստ ուղղուԹե քանոնի. *Ցորժամ զգլուխն հե- ռանեցուցանէ ընդ ուղիղ քանոնական գիծն. Մ՚ր. ասդ:

ՔԱՆՈՆԵԼ. ՔԱՆԸՆԵՑԵԱԼ. ն. ի. կանոնել. կանոնեալ. *Բ՚ոլորակին արուես- տաւ որ պարագերուԹե զերկուասանաւոր- մեալ տիւսն քանընեցելովք մեկուսուԹիք ազդէր. փիլ. Նի. ա:

ՔԱՆՈՆԻԱՈՆ. ա. յն.ոՀով-Κανονικός,κή, κόν. Regularis, re. կանոնական. ըստ կա- նոնի. ուղղագիծ. *Կրթաքարշիւքն քանոնի- կոն հարԹու Թե հոյծեալ. Մ՚ոփ. ը:

ՔԱՆՈՒԹԻՒՆ. տ. ԿԱՆՈՆԱԾԻՒՆ. *Հիս- սեալ՚ի լուսոյ ըստ քանուԹե պսակք յերկ- նուստ ծագեալ. Տագ ի՚ն:

ՔԱՆՈՒՆ. տ. ԿԱՆՈՆ, և ԿԱՆՈՆ:

ՔԱՆՑԱՆՔ. նաց. ֆ. Քանցումն. սրպէս Ջարայար աշխատուԹե. Կո՚տոց. Labor. *Ա- լլուսի Թողուցու զվաստակս քո. և ղքանցանս քո՚ի բաժին վիՀակաց. Սիրաք. ծ՚ը. 15:

ՔԱՆՑԵՄ, եցի. ն. Καταξέινω, sκαορ- χίζω. Carpo, carmino, lacero. λητίζω, praedor, eripio. (յծ. հյ. քանդել. յն. փանն, քերել, քերԹել. գանՀա. ՀանՀ.) Պատառա- ուելով կի կոտորելով կորզել զմանն՝ի մանանէ. և յոսկերաց ևն. գքել. քշտել. քոՀոպել. յօ- շել. քեցել. խզել. չոպել. չորԹել. կապ- ուել. փալՀոփէլ գաբաբէլ. Իոբէրփէլ. Էզբէփէլ. փաչէլ էբծիլ. *Ջամենայն յօշուած գեղեցկի՛ քանցեալ յոսկերաց. Եվէ՚ի՚ը. 4: *Եղէ- գամբք Ճեպքեալ զմարմինն քանցեմիւն:Քան ցեալ զմարմինս առատմամբք:Որ տանջէ, քան- ցեացէ զմարմինս. Ճ՚ճ: *Ջամենայն մար- մինս սքեղն զլանջացն և զՁիկնացն քանցեալ քերեցին. Փոգ: *Ցորժամ զեղբարս մեր ուտիցեմք, և զիմմանց ոսկերս քանցիցեմք. Ո-ի. է.: *Ջմանկանս իւրեանց կրԹեն՝ փո- կովք տանջեալ, և քանցեին գանիւք առ բագ- նովքն. Ղ՚աննս.: *Ոչ քանցեցայք, այլ՚ի միա- սին պնդեցայք. Աֆ՚ոբ. ֆոխ՚: *Թէ ոՀռ կեն, գանազ՚ յորմէ քանցեցայ: Քանցիալ ծառս տրմաւեՀնոյ. Նաբ. իե՚. ի՚ե: * Կցեցյաս ոսկր իմ՚ի հոգ. և մարմին իմ՚յերկիր քանցեցյաւ. Մ՚անբ: *Ջի քանցեսցի հոմանքն՚ի բաց կոր- զեալ՚ի գիշերէն ընչական ոյժքն.Փիլ.Ֆ.բան:

ՔԱՆՑՈՒՄՆ. ցման. գ. Քանցել. *Տե- սից զպատուական քանցումն մարմնոյ իմոյ: Տես զքանցումն կողից քոց: Ի քանցումն քերւանաց կողից ձերոց. Ճ՚ճ:

ՔԱՆՑՔ. գ. Նոյն ընդ Քանցանք, և քան- ցումն: Գնդ:

ՔԱՆՑԿԱՏԵՄ. եցի. գրի և ԿԱՆԿԱՏ- ՑԱԼ. Նոյն ընդ Գանգատել.(յծ.յն.զՒ՚ղէ- γογγύζω.) *Կնաւս տալ զքոյին քանքատելով (կամ՝ քանքորտալով). Ֆ. Ի. Ֆ. 3դ. (յն. ըստ խմսախ): *Քանքատէին (վասն հե- ռատորելոՀ սքեղն գրիգորի՚) կարօտեալք՚ի կայս նորա. Ագաբ:

ՔԱՆԿԱՄ. ի կամ՚ոյ, ոց, կամ՚աց, ովք կամ զք. ֆ. Ταλαντον. Talentum. Եբր. փ՚փ՚ոբ. Լ՚. փընթոբ, փանբոբ. Երևելի կշիռ ոսկւոյ կամ արծաԹոյ: Տես՚ի բառն ՏԱ- ղանդ: *Տաղանդն քանքար ասի ըստ Եբրայ- եցւոց. որ է ՃՇն ղիւոր: Քանքարն՝ Հինգ (կամ՝ ՃՇ) լիտր է. Եբէլ. Խոն: Շէր: *Տալ նմա երիքհարիւր քանքար: Տալ վաճառն քանքար՝ի վերոյ երիքհարիւր քանքար: Քանքարք արծաԹոյն ն, և քանքարք ոսկւոյ ըստ ս. Ա. ֆ. ֆս.28: Ե. Ա. Ֆ. Ե Գ: Տես և Մոփ. ֆէ. 24: իե. 15=28: *Հինգ քանքար՝ ժո գահեկան. Տօնա՛:

Մերլ որպէս Մնաս. Ճաս. Մոձ, մոեձ. Mina. Եբր. Ման. Լիտրա, այսինքն Լիտ. կշիռ. *Ոսկւով վաճառաս՝ի հազար քան- քարէ: Բերին մեզ վաճան ոսկի՝ի հինգ հա- զար քանքարէ. ս. Ա. ֆ. ֆէ. 24: ֆէ. 18:

Ն՚մանս ԹԷ՝ Ձնքք. Ընորհք. *Եւ ևս ընոր- հաց քոց ընդ նմին,ուէ սատցոզ՝ մի քանքարին. Զս. սրդէ:

ՔԱՆՔԱՐԱՁԵՐԾԵԼ. Ձեռծել՝ կողոպտել ՚ի բաց բառնալ զքանքարս. *Երկեբիւր առ հազարօք ՚ի մեհենիցն քանքարազերծեալ. Փիլ. Նխ. Է։

ՔԱՆՔԱՐԱԹԱՔՈՅՑ, ուցի, ցաց. ա. Որ թաքուցանէ կամ թաքոյց զմծապարգև քանքարին՝ ըստ առակի ապաշնորհ ծառային. *Որ զքանքարաթաքոյցն տանջեաց չարաչար։ Զի մի՛ իբր զքանքարաթաքոյցս դատեսցիմք. Ճ. Ա. Խոստ. *Ոչ ծածկեսցի իբր զքանքարաթաքոյց զայն ծառայն։ Զի մարեսցիս ՚ի քանքարաթաքոյց ծառայն ուրդայթից. Լմբ. Սղ. և առակ։ *Որպէս քանքարաթագոյցն. սոյնպէս և վայրավատնօղն. Եղծ. Ժփք։

ՔԱՆՔԱՐԱԽՈՐ, ի, աց. ա. Ունակ քանքարոյ. և Ունօղ զկշիռ չափոյ տաղանդի միոյ. *Բերեալ կալան իմ առաջի ուզոմուբենայց վեցկանգնեանս՝ կշիռս քանքարաւորս, յուղիղաս երկքանքարաւորս. Պտմ. աղէք։

ՔԱՆՔԱՐՏԱԼ. Տ. ՔԱՆՔԱՏԵԼ։

ՔԱՂ. քաղք. գ. Λαγών. Ilia, latenis, cavitas laxior et exossi. Անակուշտ. տորին կողմանք կողից, ուր ամփոփին քղանցք ՚ի վեր քարշեալք. *Հանդերձն գօտեւ յարեցեալ ՚ի մարմինն. իսկ պնդութեն ՚ի վեր քան զքաշսն. Բրս. Բղբ։

ՔԱՂ. գ. Գիծ քարշեալ ՚ի վերայ համառօտեալ բառից. որ և Պատիւ ասի. *Պատիւն, որ է քաշ, որ ՚ի վերայ երկու գրոյն դնեմք. Գէ. Ես։ և Վրդն. ող։

ՔԱՂ. Ըստ քերականաց և երաժշտաց, Գիծ կամ խազ ՚ի նշանակ շեշտելոյ. որ և փուշ. յորմէ կազմին և զարկ և քարքաշ. *Զաւէրունի շեշտաւորսն, պծնդն և զհարցուկ, զքաշս, և զոյժ. Գրչ. Երնփան։

Որպէս ՔԷՇ. որ և ԿԵՇՏ. այսինքն դեն. ուստի բարդի բառս Ամպարոքաշ, որպէս անուն առանձին մատենի կամ ուսման կրօնից. *Համակդեն անուն էր, գիտէր և զամպարոքաշն. Եղիշէ։ *Ամբարաքաշն. ջահակրօն կամ լուսամիտ. Հին բռ։

Ի ՔԱՂ ԲԵՐԵԼ. Իբրու ձգել ՚ի խառնս (զքօշն և զմաքին)։ Վրդն. որ և ՎԱՋՑՆԵԼ ասի անդ։ Ուր և *Քաշել կամ քաշկու առնել». ասիփան անկոյ՝ իբրու պատուստել։
Իսկ քաշ ռմկ. է Չափ ծանրութեան. Լեռն. օգգա։

ՔԱՂԵԼ. Տ. ՔԱՐՇԵԼ. (որպէս ռմկ. քաշքշել. ըծ. և կոչկոճել.) *Ի տանջանաց, ՚ի քարկոծանաց, և ի քաշելոյ. Եփր. Գ. Կոր։

ՔԱՂԿԱԳՈՐԾ. ա. Բառ անյայտ. որպէս Ի կամէ գործեալ քէշէ գործած թաղեայ. կամ ծանրակշիռ. *Բառնալ զխնքեան զծանրութիւն հակօղ և քաշկագործ զրահիցն. Պիտ։

ՔԱՂԿԷՆ. գ. (յորմէ քէշքէշ, հէրէսա.) Հաց ինչ, մանաւանդ գարեհաց. նկանակ գարեղէն. *Հրամայէր վեց առն երկու քաշկէնս ժամէ ՚ի ժամ, և դորակ և կէս ջուր. Եղիշ. Է։

ՔԱՂՈՒՄՆ. Տ. ՔԱՐՇՈՒՄՆ։

ՔԱՂՏԻԿ. գ. Կէտիքեր. Նաւակերտ. շինօղ նաւու կամ ցռկանաւու. *Նաւակառոյցք առաջինք փիւնիկեցիք, և քաշտիկ՝ շամիրամ. Նոննոս։

ՔԱՂՏԻՔ. տեաց. գ. Որոյ եզականն ունի լինել Քաշտի. Իբր պրս. Քեշտի կէշտի. այս ինքն թի նաւու. Կուրէկ. *Հանդիպի ոմանց ուղևորաց քաշտեօք նաւուց. Մագ. Ծ։

ՔԱՊՐՑԱԽ. որ և ԿԱՊՐՑԱԽ. Տ. ԿԱՊԱՐ. որպէս Կապարար. Կէղէրէ. Քէղէրէ. *Ցաղողս քապրցախի, և թրմքի։ Քապրցախն հալուածն է սորա, զի ինքն ընդ ինքն բուսանի. Վստ. Իը։

ՔԱՋ, ի, աց. ա. Δυνατός, ἀνδρεῖος. Potens, virilis, և այլն. և բայիւ ἀνδρίζομαι, viriliter ago, in virum evado. Ուժեղակ՝ առաւել աջով. աջող. աջողակ ուժով կորովի. հզօր. զօրաւոր. ժիր. Սըմպոլ. Յուրէձ. Յիգիթ. գուճլիւլիւ. Քէլլէ. Բէկլէ. Մէրտ. Ճէսուր. *Այր քաջ զօրութեան էր։ Զօրութիւք զօրացուցանեն. և է առաւելութիւն քաջի իմաստութիւն (նոյն մօօք գրի և՝ քաջ իմաստութիւն)։ Զօրացիր և քաջ լեր։ Քաջ լերուք ». յն. այրանալ. այսինքն արիանալ. Ա. Թ. Ժ. 19։ Ժղ. Ժ. 10։ Ցես. Ա. 6։ Յ. Խ. Լ. 2։ *Իսկ քաջն վարդան ... տղայեալ զձեռն քաջ նիզակակիցս իմ. Եղիշ։ *Ուր յիւրաքանչիւր ազգս քաջք երևեցան. Եւս. քր. Ա։ *Որպէս յարդարութեն արդարն կոչի, և ՚ի քաջութեն քաջն։ Զօրավար ոք առաքինի, որ զօրացուցանէ զնահատակս՝ քաջ լինել, մինչ զձակատն. Եղիշ։ Իգն։

Մանաւանդ՝ Εὖ, ἀγαθός, καλός, βελτίον, βέλτιστος, κράτιστος, ἄριστος, γέννατος. Bonus, melior, optimus, egregius, generosus, fortis, fortissimus, ևն. Բարի. լաւ. ընտիր. առաքինի. Ճարտար. ազնիւ. քաջատոհմիկ. փառաւոր. պատուական. վայելուչ. գեղեցիկ. գովելի և առաւելեալ յիմիք կարգի. Յիյի. էյի. էէէ. *Հովիւ քաջ. Յհ. Ժ. 11. ևն. յն. բարի. Վասն որոյ ասի ՚ի Տօնականն. *Տեղեկացեալ՝ փոխանակ քաջի զբարին գտաք (յայլ լեզուս). որ թէ բառքդ զանազան թուին, այլ զնոյն ունին տարացոյց, զբարին քաջ գոլ, և զքաջն բարի։ Կամ որպէս Լաւագոյն՝ ըստ յն. *Պատահեաց երկուց արանց արդարոց և քաջաց քան զնա։ Տէր եռ հրաման ցրել զքաջ խորհուրդն աքիտոփելայ. ևն։

Կամ որպէս Առաքինի. ամենալաւ՝ արութ̃ և առաքինութ̃. *Քաջդ թէոփիլէ։ Առ քաջ դատաւորդ փելիքս։ Քա՛ջդ փելիքս. ևն։ Կմ̃ *Ընդունել զմահ քաջ անուամբ։ Ի կեալ և ՚ի մեռանել ՚ի վերայ անուան քաջի յաղթութեան. ևն։ Սոյնպէս և յայլ գիրս պէսպէս առմամբ. *Քաջ մանկունքն (մակարայեցիք), առաքինագոյն ծնօղն։ Թերևս ասիցէ ոք յիմաստնոցն ՚ի քաջից. Բժիշկ քաջ։ Քաջ նաւուղիղ։ Իբրու առատ ոք և քաջ որ ՚ի հաց կոչիցէ։ Որ քաջն է և կիրթ յառնուլ զբիւրս ընդդէմ լծորդաց. Ածաբ։ Արիստ. Ոսկ։ Իգն։ Նիւս։ Եղիշ. Քեր։ *Զքանն՝ վասն որոյ պատուիրեցէր, արարի ով քաջ. Եղիշ. Ա։ *Խնդամ և զուարճացիր հարանց քա՛ջդ և որդեսիրագոյն. Ագաթ. Ծգ։ *Ոչ բախտ՝ շնորհ քաջ խոստովանիմ քեզ ունել. Նոննոս։ *Սիրզբն լաւ և քաջ ամենայն էիցն՝ ած է, և առ առաքինութեանց՝ բարեպաշտութիւն. Փիլ. Ժ. բան։ *Քաջ քաղցրութ̃ ընդունիմ ». յն մտադիբեր. Է. Դ. Ղ. 30։

ՔԱՋ. Ἥρως Heros. Դիւցազն. քաջազն. *Գալ նմա ընդառաջ զքաջաց քաղաքացն։ Եւ ընդ առաջ իսրայէլի հօր իւրոյ զքաջաց քաղաքացն. Ծն. Խղ. 28. 29։ *Զբուանն իսկ մարդ լեալ է՝ այր մի քաջ առ ախտանօքն. և որպէս սովոր են յոյնք և արիք և ամենայն ազգք հեթանոսաց զքաջս առ դիւս ազուանս ունել. Եղիշ։ *Դիմեալ գայ ՚ի վերայ քո բէլ յաւերժիւք քաջօք. Խոր. Ա. 10։ *Ի յայսմ ատենի քաջունքն յաղթող երևեալ. Տաղ ՚ի յոյ-բոյ։

ՔԱՋ, ՔԱՋՔ. Δαίμων. Genius. Դիք. ցնորք. ոգի. այս. դև. ճին. խէյալ. *Քաջաց առեն զնա կալեալ՝ յաղագս մատեաց լեառն ապրեալ. Ղ. Լեռ. *Ա յաւհարունի բազում հանդիպի արդարոց և մեղաւորաց. ապա է թէ այլ սատանի. զոր ոմանք քաջ ասեն, կմ̃ լինութ̃ երևեալ կերպս կերպս, կամ տեսլեան դիւրոյ, ամենեցուն հալածումն ՚ի ձեռն աղօթից և պահոց. Կանոն։ Տես և ՔԱՋԱԿԱՆ։

ՔԱՋ ԱՐԱՆՑ, քաջի արանց. որպէս յն. Σεβαστός. Սեբաստոս (պաշտելի). լտ. Augustus. որ և օգոստոս, (փառացի, գերապանծ, բարեպաշտ.) այն ինքն է կայսր. *Ի պօզոսի բողոքել՝ զի պահիցի ՚ի քաջի արանցն յանդիմանութիւն ... Եւ զորս ինքնին բողոք կալեալ առ քաջ արանցն՝ խորհեցայ յղել. Գծ. ԻԵ. 21. 25։ *Քաջի արանցն անպարտելի հրամանաց հետևելով. Ճ. Ա։

Նոյն և զհզօր թագաւորաց և զիշխանաց. *Քաջ արանց խաղաղ հայոց աշխարհ։ Սկայազօր աշխարհն՝ քաջ արանց ակզն որդւոյ. Մանաւանդ վասն քոյոյ հրամանիդ, քաջ արանց որդւոյ աշխարհ հայոց մեծաց. Խոր. Գ. 48. և հետևս։ Ագաթ. յաջն։ *Զոր և քեզ սիրելի քաջ, և քաջի արանց նախնական. Արծր. Է. 6։

ՔԱՋ՚. մ. Καλῶς, εὖ, ἄριστα. Bene, optime, rectissime. Տիրապէս. բարւոք. կարի յոյժ. մեծապէս. Էյի, Էյի մը. Բէք էյի, Էք էյի, էյիճէ. *Առ քնար, քա՛ջ հար։ Եռաց՝ զեղուլ, քա՛ջ եռաց. Եզ. ԻԴ. 16։ Եզեկ. ԻԴ. 6։ *Զգիտիցես դու զքեզ քաջ քան զած. Ոսկ. Եբր։ *Քաջ գիտեմ։ Զայն դուք իսկ քաջ գիտէք։ Եթէ քաջ միտ դնէք։ Քաջ իմա՛ զբանն։ Քաջ իմանամ քան զքեզ։ Առ շաղկապս բացայայտութեն քաջ տրամաբանին։ Այնոցիկ՝ որ քաջ և բունն են մաքրեալք. Խոր։ Փարպ։ Եղիշ։ Խոստ։ Ճ. Ա։ Թր. Քեր։ Փիլ։ *Քա՛ջ տասցիր, ով սիրելի. Պղատ. Օրէնք։ *Եւս առաւել քաջ ընդունելի լինէին։ Ո՞չ ապաքէն քաջ յայտնի է։ Քաջ կռուասէր. Ոսկ։ *Ճայ անուանեալ հաւդ՝ քաջ փոքր է մարմնով։ Մեծ է արեգակն. բայց ՚ի մեծանցն ընտրութեն՝ քաջ փոքր է քան զերկինս. Նոննոս։ Կոչ. Է։ *Ցաւել (քն) աւելի քաջ քան զմինչև. Եփր. համաբ։ *Երկասիրութեն՝ քան ողջախոհութեն՝ ևս քաջ արդարութեն լինի աւելի. Պիտ։

Կամ որպէս Առաւել. Բաւական. Չոք չոք՝ Բէլ չոյ նէ. չօգ չօգ՝ քէյէլիմ. *Ընդ ամենայն, թէ քաջ իցեն, քանքարք արծաթոյն չորեքհարիւր. Է. Դ. Գ. 11։ *Հրէայք, թէ քաջ, իբրև ՚ի խորշ մի կողման միով իցեն. իսկ քրիստոնեայք ընդ ամենայն ծագս երկրի. Կոչ. Ժ։ *Եօթանասուն ամ. և եթէ ևս քաջ. ութսուն ամ. Ոսկ. Եբր. Իա։

ՔԱՋ Ի ԲԱՑ. մ. Բացագոյն. հեռագոյն. կարի յոյժ. շատ. ուր և ՚ի բառն՝ Ի ԲԱՑ. *Ամենևին քաջ ՚ի բաց քան զնոյն անաստուածութիւն գնաս գնացս։ Այն արուեստ մեկուսի է յարուեստականաց, քաջ ՚ի բաց ՚ի ծառայից անդամ։ Ի հոգևոր պատերազմունս քաջ ՚ի բաց զմեօք առնեն ելևել. Ոսկ. մ. Ա. Գ։ Եփես. ԾԵ. և ԺԳ։ *Կեփաղեոն մատենագիր՝ այր քաջ ՚ի բաց հին։ Քաջ ՚ի բաց յառաջագոյն քան զովգիգեայ ժամանական. Եւս. քր. Ա։ *Զձեռս և զգործս հիւսանց ... քաջ ՚ի բաց զոսկեգործաց և զարծաթանուլից. Սարկ. հանգ։

ԿԱՐԻ ՔԱՋ. ՎԱՂ ՔԱՋ. Տ. ԿԱՐԻ. ՎԱՂ։

ՔԱ՛Ջ ՔԱ՛Ջ. մ. Մնալով տակաւին քաջ և անպարտելի. անյաղթ գոլով աստ և անտի. *Դեռևս քաջ քաջ ՚ի փախուստ դառնային։ Իսկ նոյա քաջ քաջ ՚ի փախուստ դարձեալ. Եղիշ. Ղ։ Ճ. Ա։

Եւ իբր՝ Կարի քաջ. յոյժ. կամ Գոգցես. գրեթէ. փոքր մեւս ևս և. հէմէն, դէր բէ. *Մեռեալ էր նա քաջ քաջ մարմնով առ որդեծնութէ։ Եւ այժմ իբրև տեսանես՝ քաջ քաջ ամենայն բանիցս սերմանեալ է։ Այլ խորհրդական ծովն՝ մեծամեծս. երկայնաձիգ

և լայնատարած, քաղ քաղ ընդ երկրիզուգի հասնմատուքիք: Քաղ քաղ գրեթէ քան ըզ չարժանսն: Քաղ քաղ ցամաքեաց ուղեղ դլխոյ իմն. Կոր Է. և ծէ: Վէպ. Բ: Ե. Սգր. Է: Ճ. Ա:

ՔԱՂԱՔԱՆ, ի, ից. ՝Ես ձգտա, ձնամ-

ՔԱՂԱՔԱՆԻԿ. ա. ՝ցուստος, ձնաղոց. Քաղ և աղոթակ ՝ի բանս. պերճախօս. Ճարտասրաքան, և բանիբուն. Ճարտար. խոհական. ՝Հրամայեաց վաստ ստծամբ բազում ասել նմա իրրև քաղաքացի և ուժգնասրած առն: Աս ՝ի յիմաստասիրէն Ճահասր՝ գեղեցկագոյնքն ՝ի համրահացն. քանզի զքաղաքացին ասեն և քաղաքանս գոլ: Քաղաքան և լի իմաստասիրէ չարագրած. Խոր. Բ. 65: Նանաս: Աւծր. ա. 15: ՝Գիտաց գասիրի, եթէ յամառ քաղաքանիկ՝ է խրատատ գործոց այսմիկ: Իգեհ. (այսինքն յգործէ) քաղաքանիկ արգանեսակ ասատանային. Եփր. Բգ:

ՔԱՂԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. ՝Եսկոգիա. Քաղաքանն գոլ. և ՈՒչիմասիրէ. ուչիգոսրէ. և ս Բարեբանուսրէ. օրհնասրէ. ՝Գոսանել կարգացեալ երգս ուսրէ և սրսրէ քսան քաղաքանուսէն: Եղէց ընդ քեզ, և օրհնեցից զքեզ. քանզի ՝ի առ ՝մարդիկ մեքանսրէ՝ քաղաքանուսրէ և քաղքանակուսրէ ՝ի հարկէ մեռուսրեցանէ. փիւ. լին. Բ. 207. և 179:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՏԻԿ. ա. ՝Եսդաίμων, եսուսչής. Fortunatus, felix. Բարեբաստիկ. բախտաքաստ. Ճոխ, և Ճոխաբար. ՝Ի քաղաքաստաքին ունի երանուսրէն: Զայլս վիսն այլ իրիք քաղաքաստիկ պղնականն ունելոյ որաստուսրիս ... ետծս անուանեցին. Պիս: ՃԿ. իմ. պատ:

ՔԱՂԱՔԱՐ. ս. ՝Ասդρείως. Viriliter. ես, bene, optime. Արբաբար. աներկիւղաբար. առաքինաբար. բարուք. քաղ. էրձի պէս, աղէկ. էյի՝ ինչ, էյիձէ. ՝Զյաղող մարդասիս. ունելն գերազոյն զնախինեացն քաղաքար զՔագաւորսրէիշէն: Անվեհեր քաղաքար նման Թեզնոց յերիվարն հեծաներ: Գնացին ՝ի բաց քաղաքար. վասն զի և քաղաքար փախուսեա առն հզորի ասատիկ ահ և երկիւղ գուշակէ. Փարպ: ՝Քաղաքար ձեռնարկեր ՝ի նոսա: Պարսս է քաղաքար կասկել: Զնմ զոր պատան է նմա առնել, յանկ հանցէ քաղաքար. Ղոի. յհ. Բ. 12. 27. 40:

ՔԱՂԱՔԱՐԱՌԱՑԱՊԷՍ. ս. ՝Εὐγναμόνως. Ex bona fide. Լաւ և ընսիր բարուք. անկեզծ մտոք. ՝Ցաղագս նոցա բարեգործուսէց քաղաքագոյսեաս. Մաս. Նիեղ:

ՔԱՂԱՔԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Καλοκαγαθία, εὐηθεια. Probitas, integritas, innocentia, simplicitas. Անսգիւա բարուսրէ. քաղաքաւուսրէ. բարեվաստւսրէ. լաւագոյսուսրէ. ՝Զքաղաքագոյսեան պատուհասին (առաքինիք): Ա՝Յ հաՀոյ եզև. քաղաքարուսրէն երևեալ յանգիսանուսրէ: Վասն արգարուսրէ և այլ և ս քաղաքարուսրէ: Զատն զքաղաքարուսրէնն և զպատեհագաշուսրէն ետծ աբժանի արարցուսանել: Քան զքաղաքարուսրէ ոչ ինչ է ընսանեգոյն այնոցիկ, որ զրարի խորհուրդսքն առաքի արկեալ է. փիւ: ՝Զարացն ընդ հրատնկի հարեալ՝ ահասնոյ ՝ի զգասս հանմասուսեցան լինին նկեալ քաղաքագուսրէ. Պիս: ՝ Անձնական առաքինուսիք իւրաքանչիւր ուսրէ, որ կոչի քաղաքարուսրէ. Սարկ. կգ:

ՔԱՂԱՔԱՐՈՒԹԻՒՆ. ՝Եսδαιμονία. Fortuna, felicitas. Քաղաքասուսրէ. բարօրուսրէ. բարեբաստուսրէ. ՝Ի ծայրն հասեալ քաղաքարուսրէ: Խոզորձուսրէ (Նասարեսրէն) որ այսպես բոլոր քաղաքացին ունի զքաղաքարուսրէ. փիւ. Թեսալ: Պիս:

ՔԱՂԱՔԵՐ. ի, ից. ա. ՝Եսφορος. Fertilis, ferax, fecundus. և բազիս, եսφορέω, uberes fructus profero. Բարեբեր. բերրի. արգաւանդ. պտղաբեր. և Բազմանծին. յատուսրէ. ՝ Քաղաքեր հող. Քաղաքեր երկիր: Քաղաքեր այգի: Քաղաքեր անեզասասան: Անգն քաղաքեր. Գոմ. ազէս: Պիս: Ամ. Ը: Մեսր. Երեց: Սիմ. սէ: ՝Քաղաքեր ուղեչս: Զքաղաքեր ուսան. Նար. կ: Երէն. լսս: ՝Նոյ քաղաքեր եզև. բարեգործականաս և փրկականասս զորուսրէ: Եգիպտոս քաղաքեր եզև (անօրէնուսրէ). Փիւ: ՝Ալյք ամբարիշտք և քաղաքերք որդեաց հարք. Հոր. ամ. իխ:

ՔԱՂԱՔԵՐԻՄ, բեցայ. ֆ. ՝Εսφορέω. Քաղաքեր լինել. աալ առհմականս. ՝Ան՝ վարսամի քաղաքերեցաս անգ. Բր. ոգ:

ՔԱՂԱՔԵՐՐԻ կամ ԲԵՐԻ. բ. ՝Ընսի ընդ քաղաքեր. ՝ Անուանեալս պահլաւս յանուն քաղաքին իւրեանց և աշխարհին մեծի և քաղաքերս. Խոր. Բ. 27:

ՔԱՂԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. ՝Εսφορία, եսՅηνία. Fertilitas, faecunditas, ubertas. Քաղաքերն գոլ. առատ պտղաբերուսրէն. արգասիանդուսրէն. ՝Ամենազան պտղոց քաղաքերուսրէն սաք ըստ ամէ: Առատ քաղաքերուսրէ յեգիպտոսի գեսոյն: Ի քաղաքերուսրէնն ածեալ լինի: Ընդլերով զքաղաքերուսրէնս օրհնացն: Քաղաքոյսքն բազում ծնանին առ ՝ի զգուսրէ քաղաքերուսրէքք. Փիւ ՝Դաշտքն ուսրէ զՊանձրուսրէնէն խոտոց, և զքաղաքերուսրէն սեռմանեալ պտղոցն. Խոր. Ե. 5: ՝Վասն բարեխառնուսրէ օդոյ, քաղաքերուսրէն պտղոց երկրի. Բր. պտ: ՝Զառաքինուսրէ ծառոց քաղաքերուսրէն: Ի քաղաքերուսրէն լինի ժամանակի: Աբրահամ ՝ի ձեռն պտղոյն ցուցանէ զզորուսրէն քաղաքերուսրեան իւրոյ: Անգաստանին քաղաքերուսրէն: Ըստ քաղաքերուսրէ ամին. Նիս. Երգ. Ե յոմ: Ոսկ. ՝ի գեվիս: Խոր: Մ՝Ի. գս:

ՔԱՂԱՔԵՐԻՆ. ա. ՝Εսκαρπος. Fertilis, fructifer. Քաղաքեր. բարեբերազան. բերրի. բազմապտուղ. ՝Զարգասանագս հողան և զքաղաքերուսրէն անգս. Փիւ. Ծ. Բան:

ՔԱՂԱՔԵՆԱԳԱՐՈՑՆ. ա. ՝Εսφυέστερος. Աաաւել բնածին և լաւ. ՝Հոգւոյ սրտ քաղաքականագոյն ասացուսած մարգոյ ոչ իցէ. Պղպ. օբ. Է:

ՔԱՂԱՔԵՆՈՒԹԵԱՄԲ. իբր ս. ՝Εսφυῶς. Որպես Թէ՝ Քաղաքուսապէս. լաս գեղեցիկ բուսոյ բարուք. ՝Երկուս իրս մեծասիեծս յանիրաւուսրէնց ՀՀգբիս քաղաքասուսրէն նմանեցուցեալ. ՝Փիւ. Ծ. Բան:

ՔԱՂԱՔԻՒՂ. ա. ՝Εսκλος. Rotundus et volubilis. Բոլորակ գեսրաշրջիկ. ՝Զոր իճէ պայծառագոյն և սեսականելոյ գեղեցկագոյն իցէ, քաղաքոլոր արասցէ. Պղպ. պիմ:

ՔԱՂԱՔՈՑՆ, բուսի, ից. ա. ՝Εսφυής. Optime natus, bene crescens, ingeniosus. Որ ՝ի բնէ բարուք է. բարերուն. բերրի. աՀեցուն. առատ. և Աաաասասիա. ուշեղ. և Ածոյգ. ՝Աաաքի նորա զնորա պատգամին խոսիմք, զքաղաքոյսս և զառաքս և զպտղաբերսս. Ագաթ. ՝ Քաղաքոյսքն բազում ծնանին առ ՝ի զգուսրէ քաղաքերուսրէքք: Ցառատ քաղաքոյս և մեսատս ոգոյ է. Փիւ. լին. Ե ՝ի յոգան: ՝Բնաւրեան քաղաքոյս զարգացումն զուարթուն և զպտղանալիս յարգարէ. Պիս: ՝Սոկրատաէս Հարատասան զքաղաքոյսս աշաՀերացն՝ ետծոց մանկանեան գալ ասեր. Պիսս: ՝Թէ այծարատ, մարգարէ գործէ. եԹէ մանուկ քաղաքոյս առցէ, ծերոց առնէ գատաստս. Աքոբ. պենգէն: ՝Ընաքեալ յաստ գիեցսացաներ զքաղաքոյս մանուկն (ըստ յաստեսի). Վրդն. ծն:

ՔԱՂԱՔՈՒՂԽ կամ ԲՈՒԽ. տ. ԲՈՐԲՈՒՂԽ. ՝Բացուսա ՝ի քաց սուղքեր զքաղաքուխ քուսուն ետծգիսուսրէ. Վրկ ոսկ:

ՔԱՂԱՔՈՒՆ. ա. Նոյն ընդ Քարեբուն. և Քաղաքոյս. ՝Մերն լուսատորիչ ՝ի քաղաքուն և ՝ի զօրատոր զարմէն պարթևաց. Եղիշ. լս:

ՔԱՂԱՔՈՒՍԻԿ. տ. ՔՈՂՔՈՒՍԻՑ. ՝Զօրէն քաղաքատիկ ագարակի. Նլ Եփէ:

ՔԱՂԱՔՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. գ. ՝Εսφία. Bona indoles, naturalis dexteritas. Բարի բնաւորուսրէ. գեղեցիկ բոյս բարուց. պիՒիմ՝ ասէը ասէն ըստ ոչ ետծ յատաղագին գործեսաց՝ մտոք սերմանեալ քաղքատուսրէ. Փիւ. Նիս. Է:

ՔԱՂԱՔԱՒԱՆԴՈՒՐ. ա. ՔաղՀ գանգուր հերովք. ագէ գոսուց գէղէՀՃէգ ասւսը. ՝Հայկ գեզատաչաՀ և անձնասէ, քաղաքանգուր, խայտային: Ուչիմ և խոհեմ սկայն՝ քաղաքանգուրն և խայտային. Խոր. ա. 9. 10:

ՔԱՂԱՔԵՂԵՑԻԿ. ա. Ցոյժ գեղեցիկ. չքնաղ. ՝Խուզեալ զքաղաքեղեցիկ աչխարհս: Զի յոլովագոյն զգուսիսն ունի գանազանուսրէ՝ քաղաքեղեցիկն փաղփեալ ձևով. Փիւ. Նիս. ա: Պիս:

ՔԱՂԱՔՆԱՑ. տ. ՔՈՂՉՆԹՈՑ. ՝Ժիր և քաղաքնաց երիվարջ հասաներ ՝ի քաղաքն ասխատն. կաղանք:

ՔԱՂԱՔՈՑՆ. ֆ. Աաաւել քաղսրէ. արիաբար. արիագոյնս. և Տիրասլես. լաւ և աս. քաղ. ՝Որ և նա քաղաքոյն սիրելոց ասմենայնի: Քաղաքոյնս գիսեր զբաս նորա խաղերայս: Դուք ամենեքեան քաղաքոյն գիսաէք: Ցոր և գիսաց քաղաքոյն անապարծ իշխանն սիւնեաց գգիհոն: Քաղաքոյն գիսեր: Քաղաքոյն գիսան. Աբծր. Ե. 9. 20: Փարպ: Պիս:

ՔԱՂԱՔՕՏԻ. ատոյ, ատաց. ա. ՝Εշχνος. Bene cinctus, expeditus. Քաղ ազնգաալ ուՀնոյ զգօտի իւր՝ պատրաստ ՝ի գործ կամ ՀՀն Թագս. Ժիր. քաջընԹաց. արագ. ՝Ա՝յն որ յամփչասկ, քաղաքաՀ պատր է լինել արագս զի մի ըմբռնեսցի. Ոսի. յհ. Բ. 8: ՝Թեսեոս զնոսա և քաղաքաՀս պատրաստան. Բր. պէ: ՝ԸնքաՀրեին քաղաքաՀոյ առն չբՀաղատասաալ ՀանապարՀաս. Ջասար՝ յորմէ սատրիք մեծք և քաՀրաՀոյքք: ՔաղաքաՀի մշակք. Խոր. ա. 11: Նար. Խս Մարգ. յի. Է: ՝ Մինագտաալ քաղաքաՀի պնդէին զմեզս. Ճկ. իե. (Խոր ս. արիաբար. ժրտ Թ:)

ՔԱՂԱՔՈՒՐՄԱՆ. ա. Քաղ գարմանեալ. բարիոք խնամեալ՝ մշակեալ. ՝Ագի քաղաքարման ոսոյ զպատուզ. Մագ. ծէ:

ՔԱՂԱՔՈՒՑ. գիսի, ատց. ա. Քաղ գիաոյ. բարւոք նկատոզ գեաՀաքատար. ՝Ցանքրատատուսիք քաղաքիտաց. Ճիբ: Խակ Մագ. ծէ. ՝Կացուցի ՝ի վերայ ժիր զգեաս քաղաքացոյս. կամ ընԹերցիր, քաղաքիտաղս, և կամ խոհ, քաղ գիտողուսրէ:

ՔԱՂԱՔՈՒՏՈՒԹԻՒՆ. գ. ՝Εὐτυχία, Prosperitas. և ս. εὐτυχῶς, feliciter, apte. Քաղ գիաղուսրէ. բարեյաջողաքաղուսրէ. վայելուսրէ. ՝Թերևս ասլգեաք և զգեաստս իմոյ զինուորուսրէն սագասանեաս, և վերնասոյս գրուսրէն, որ ոչ քաղաքիտաքաղուսրէ է: Գեաք՝ են բազայիչասակք հասնատօտ՝ քաղաքիտաքաղուսրէ ՝ի դէմս ինչ վերաբերեալ Աա օրս. Է: Պիս:

ՔԱՂԱՔՈՒՐԵԼ. ն. ՝Εսδύνω, կամ εὐδῦνέω. Բարւոք ՝ի գործ գնել. և Գաղաքեր սաՀնել. ՝Որ զմշակուսրէն բնաւորեսցաս քաղաքրել. Բր. ոգ:

ՔԱՂԱՔԱՄՊՈՒ. Ց. ՔԹՈՒՐՈՒՆԱՔՈՒՐ. ՝Քաղաքաւոյ վարդապետացն ծագմազարդ քարտղուսրէք. Շ. փազ:

ՔԱՂԱՔԱՄՊՈՒ, ի, ից. ա. Որ է ՝ի քաղ կամ յամփիս զարմն. քաղաքաՀմիկ: պատուաական. ազնուական. ՝Եգիպտացի ունել լաւ

վեհապայ քաջազարմ, և ինքն եղեալ հտրան պանծալի : Ըստ օրինի քաջալերմից առ ինքնակալն յուներց ածեալ լինէր : Ի՛ և մանուկ (դանիէլ) առաջնորդ երիտասարդաց երից քաջազարմիցն. Սիմ. ե. Ե ՝ի ըմբ: թէոֆիլ. պկ:

ՔԱՋԱՋԳՈՑՈՒԹԻՒՆ. ֆ. ՝Եսաւօցησία, τὸ ἐυεσθητόν. Sensuum vigor, acumen. Լաւութիւն և արթնութիւն նեղքին և արտաքին ղգայութեանց (հակառակ անզգայութե). քալ ըմբռնողուի. քաջիմացուի. ուշիզգալ: ՝Քաջազգայուե ոչինչ խափանիչ լինի նեւլով. Պղատ. փիմ: ՝Թէ ողջուե և քաջազգայութե, Թէ զօրութե և գեղեցկութե մարմնոյ: Ջողջութի, զքաջազգայութի, զզօրութի, զգեղեցկութի. փիլ. խոսփ. Ե լին: ՝Իսկ մարմնականք են՝ քաջազգայութի և առողջութի. երէ. կեր: ՝Ոչ միայն մարմնոյ մաուցանէ զքաջազգայուի, և զհարստակողն առողջութի. Պիտ: ՝Երթան ՝ի անուշդ, յաշուն և ՝ի կպաարելութե, յանմարմնական քաջազգայութի. Սարխ. կճ:

ՔԱՋԱՋԳՈՑԻՆ. ա. ՝Եսաւσθητότερος. Որ լաւ ևս զգայ. ՝Գլուխն՝ ըստ այսոցիկ աՄենայնի քաջազգայուն իակ, և խոհեմագոյն. Պղատ. փխ:

ՔԱՋԱՋԳԻ, զգւոյ, գեաց. ա. Որ է յընտիր և ՝ի լաւ ազգէ՝ ցեղէ՝ տեւականէ. աչեի սօյե. սօյլոս. ՝Ո՛չ գՀի՝ քաջազգի՝ կամ ազնիւ անուանեմք վասն բազմապատիկ արծաթակուռ փոկոցին: Ջոսկեփետուր՝ քաջպդի վարուժանն իմ հաւատար առնել. Ոսիէս: Ածր. ՚Ր. 12: ՝Ընդ քաջազգւոյ (կամ քաջազգոյ) կոյս օրիորդիս ալանաց. Խոր. Ե. 50:

ՔԱՋԱՋԳՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔԱՋԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ. ՝Ի նախահարպ քաջազգուԹիւն մի՛ ոք պարծեսցի. Ոսիէս:

ՔԱՋԱՋԵԿ. ա. Քաջ զէկ ցեալ. քաջայայտ. ՝ՑաուկուԹիւնքն նոցա երևին, և ձևքն քաջազեկք. փիլ. լին. Ք. 19½:

ՔԱՋԱՋԷՆ. ա. որպէս ՝Եսոπλος. Bene armatus, felix in armis. Քաջ զինեալ. վառեալ ընտիր զինուք. քաջալօր. քաջայաղթ. ՝Պարակեցեալք քաջազէն բռնուԹիք՝ ՝ի յերկինս ասարտէմ գնացին փախստեայ. Շար:

ՔԱՋԱՋՆԵԱՑ. Տես ՔԱՋԱՋՈՒՆ. ՝Որում ուռանեալ ոչ կարացեալ՝ քաջազնէին ասդ բընակեալ. Շ. Վիպ:

ՔԱՋԱՋՈՒՄԲ, ի. ից. ա. ՝Եսανδής, ՔԱՋԱՋՈՒՄԱՐ, ի Pulchre floridus. ἐυθηνούσα, vigens, bene crescens. ՋուսարԹագեղ. սաղարԹազուարճ. քաջածաղիկ. ուռճացեալ. յուսԹի. առոյգ. դալար. ծաղկեալ. զուարճալի. վայելչացեալ. ՝ՔաջազուարԹ և պտղաբեր այգիս: Դպատիս քաջազուարԹ սաղարԹացեալ. Ճ. Ա: Ոսի. յՀ. ա. 31: ՝Տունկ քաջազուարճ հրևեալ: Ջքաջազուարճ և պաղարԹալի ասունկն: Մանկունք՝ որպէս անկոյն քաջազուարճք՝ պտղոցքովք ոստոցեցին. Ճ.Ը: Երեմ. Բր. գհ: ՝Տեսանես զՀասկ քաջազուարճ. փիլ. յոբ: ՝Պատեզ քաջազուարճ, զամենայն անկոյն ունելով յինքեան զգեղեցկութի: Կին քո իբրև այգի քաջազուարճ՝ Նէս. երփ: ՝Քաջազուարճ լինին այգիք. Վրդն. երփ: ՝Ընպէս և սեռանէք իակ ամենայնիս քաջազուարճ ղծաղկեալ ղպտղս. Պիտ: Բարունակ՝ յորմէ զքաջազուարճ ողկոյզն կճեցցէ. Սիմ. ՚Քաջազուարճ՝ վկայք բերին զտանջանացն և զպարչալանացն զպարծանս: Ցնկէ զսուրնկն գեղեցիկ՝ զպտղաբեր և զքաջազուարճ: Բերէ նա պտուղ քաջազուարճ. որ պիտանացու է հոգւոյ. Վք հդ. յ: կամ եէր: տոմառ:

ՔԱՋԱՋՈՒԹԻՒՆ. ֆ. τὸ ՝Εὐζυγον. Bene junctio. Քաջ և ընտիր զուգաւորուե. ըծակցուԹի, յարմարուԹի. ՝Վասն այնր՝ որ ՝ի համեմատուԹենն քաջազուգուԹին է. փիլ լին. Ք. 102:

ՔԱՋԱՑՈՒՆ, զնոյ կամ նի, ից. ա. ՝Ευγενής. Nobilis, generosus. որ և ՔԱՋԱՑՆԵԱՑ. Քաջազգի. քաջատոհմիկ. քաջ. ՝Որում՝ ՝ի դիմի հարեալ քաջազուն իշխանքն, և բազում նախձիրս ՝ի սերոլէն գործեալ. Լաստ. ծԸ:

ՔԱՋԱՑՕՐ. ա. ՝Ανδρείος. Fortis, virilis, strenuus. Մեծազօր. զօրաւոր. արի. արիական. յաղթօղ. ՝Ջքաջաղօր և զյաղաղաՀամ զինուորն. Երէ. ը: ՝Ջքաջազօր սինգուԹի ասՆիմաստ հզօրին. Ածր. Ե. 3: ՝Ըստ քաջազօր զօրուԹեն: Քաջալօր զօրուԹի յաղթօղ եղեալ. Ասող. ՀՀ. 7. 30:

ՔԱՋԱՑՕՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. ՈւժիզակուԹի. կորովուԹի. (հակառակ ԱնզօրուԹե կամ ուկաւրուԹե). ՝ՑառաղնէուԹե և ՝ի քաջազօրուե և ՝ի մարմնոյ առոյգուԹե կեան. փիլ. լին. Ք. 43:

ՔԱՋԱԹՈՒԽ. ա. կարի Թուխ. սեաւ յոյժ. ՝Վարաք նորա կատծոյք սեաւք իբրև զագռաւս վի վարաք քաջաԹուխք կարի յոյժ են երևոսաուդաց. Նար. երփ:

ՔԱՋԱԹՈՒՉ. ա. Քաջ ՝ի Թռիչս. աբրագաԹռիչ. սրաԹռիչ. ՝Թռչնին նշոյլք ՀամառագայԹից՝ իբրև ԹռիՀք քաջաԹռիչք յամենայն կողմանց. ՄԹբ. ծՀ:

ՔԱՋԱՃԻՐ. ա. կարի ժիր և անխոնջ. ՝Քաջաճիր մշակք. Ճ. Ա:

ՔԱՋԱՃՈՒՃԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. ֆ. փոյԹ պնտուԹե. ՝Ευτονία. Studium, contentum. ՝ՔաջաժուժկալուԹ Հաճաքանականն օրՀներ. գուԹե. Մ ասս. նիէ:

ՔԱՋԱԼ. ա. Քաո. ռակ. որպէս Թ. փել. ՝Կունդ և քաջալ անուն տոյին. ՄԹբ ոֆ:

ՔԱՋԱԼԱՆՁ. ա. ՝Ευστερνος. Bonum ac firmum pectus habens. Ուղղուփ պնդակազմ և անվեհեր լանջիք. ՝Թիւնաբեր իժն՝ քաջալանջ և լայնապարանոց՝ վ իշապ քաջալանջ. փիլ. լին. ՀՀ:

ՔԱՋԱԼԱՆՋ, ի, ից. ա. Καλοκάγαθος, ὄικός, ἀστεῖος. Bonus, honestus, probus, elegans, decens. կարի լաւ. բարեկաւ. ընտիր. վայելչական. աչեի ըՆինք. ՝Որովք քաջալանջք կազմին վարքն. Նէս. երփ: ՝Ի յան կուին եկեալ նոցա քաջալաւ սպառուած ծովք: Բառնայ լինէն քաջալաւ յոյս միքԹարուԹե. Պիտ:

ՔԱՋԱԼԱՆԸՆԹՈՑՆ, գունի, ից. ա. ՝Αγαθώτερος. Melior. Լաւագոյն՝ ևս քան զևս. աչեին աչելը. ՝Քաջալաւագոյն երևեցուցանել զբարեգործն. Ագաթ. ոպ:

ՔԱՋԱԼԱՒՈՒՆԱԼ, ացեալ. ը ՝Ευθηνέω. Քաջալաւ գաւանիլ. բարեկարգիլ. ՝Տունք քաջալաւացեալ ամենայնիւ. Բր. գհ:

ՔԱՋԱԼԱՒՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Καλοκαγαθία. Probitas, integritas, et honestas. ԲարելաւուԹի, և քաջայարարուԹի. առաքինուԹի. ՝Եւ նախնեաց ՝ի քաջալաւուԹի և յազաւուԹի ընթերելով: Ջորս վայել էր քաջալաւուե և զարդարել: Վարեցեալք կեանս առանց քաջալաւուԹեան՝ բազմաժամանակեալ մանկունս ասելն է: Աբրահամ էր ծերունի զանցեալ՝ քաջալաւուԹե աՃռւն: Ան ՝ի քաջալաւուի միաբանուԹեան յարմարեալք. փիլ:

ՔԱՋԱԼԵՐ. լերք. ֆ. ա. (՝ի բառիցս՝ քաջ լեր.) որ և ՔԱՋԱԼԵՐՈՒԹԻՒՆ. Θάρσος, εὐθάρσεια. Fiducia, confidentia, hortatio. և բայիւ. Յարսնա, Յարձեա. Բան զօրացուցիչ. յորդոր. խրախոյս. սիրտ և ոգի՝ առեալ կամ առեալ. վստահուԹի. և վստահ. վան որոյ բայիւ է որպէս քաջալերել իւրև վստահիւ: ՝Առաքէ զքառեաս ՝ի քաջալերս ժողովրդեանն: Ջքաջերե և զքեսու, որք քաջալերս խոսեցան. Նխ. յես: Լմբ. ծգ: ՝Գոհացեալ զքՀ՝ էառ քաջալերս. ՃՃ: ՝Ջգացեալ սերոխտաց զքաջալերս ՝ի վասակայ. Կռվ՚ած: ՝Արդ իբրև զայս բարբառէին, և քաջալեր միմեանց տային. Շ. Երեմ: ՝Սկսանի քաջալերս տալ ինքեան, Թէ մի՛ վհատիր ոՀ անձն, հաստիր և քաջ լեր ՝ի մարտդ: Քաջալերս տայ, զօրացուցանէ: Ջքերան ընքնացս, քաջալերս մատուցանէր, սիրափրցես, միսիԹարիցես. Լմբ. ոչ: իգն: Սարգ. ՀՀ. յհ: ՝Քաջալեր լինել յամենայնի ՝ի կամս իւր. Վրդ հդ. Ե: ՝Մի քաջալեր լինիցիս ՝ի ձեռնին (լապտերի), այլ պահել ուշ արասցիր զնա նովին լուսոյն վառեալ. կալ. Ե:

ՔԱՋԱԼԵՐ. ա. իբր Քաջալերական. քաջալերիչ. ՝Ածս միսիԹար քաջալեր բանիւք վառեր պատրաստեր գնոսա. Ե. Ի. Ը. 21:

ՔԱՋԱԼԵՐԱԲԱՐ. ՛. ՝Εὐθαρσῶς. Cum fiducia, audacter. Քաջալերեալ սրտիւ. զօրացեալ ոգւով անվեհեր. համարձակ. ՝Կինն քաջալերեր գնա... իմաստուԹե և քաջալերաբար. փիլ. սմՀ: ՝Հրամայեցաց՝ քաջալերաբար տաճ ընչանին տեուիլն. ՊՀմ. ալԽ: ՝Ցառաջ մատուցեալ քաջալերաբար իմն յարձակեր՝ վտահացեալ յիւրն առաքինուԹիս. Պիտ: ՝Ո՛չ լքանի, գոչէ քաջալերաբար, և ասէ. օրՀնեա աՃՃն իմ զաէր. ՃԻ. իՀ. նիեզ:

ՔԱՋԱԼԵՐԱԳՈՑՆ. ա. Առաւել քաջալերական. հասնարձակագոյն. անվերկիւղ. ՝Ի յայս մրցանակ... քաջալերագոյն խրոխտանօք... համարձակել. Պիտ:

ՔԱՋԱԼԵՐԱԿԱՆ, ի, ացա. որ և ՔԱՋԱՑԼԵՐ. Ջօրացուցիչ. սիսԹարական. սրտապնդիչ. ՝Ցորդորիչ քաջալերական՝ մաքրապարիսն խրախճանուԹե. Նար. ՀԸ: ՝Լի քաջալերական խրատու: Քաջալերական բանս կաո բանիցս Իսկ գիւցազնաբար՝ զորդորականն ասէ, և զքաջալերականն, և զնեղբօղականն ՝ի կենցաղս վախճանելոցն. Ածր. Ե. 11: Ճ. Բ: Երե. փԸ:

ՔԱՋԱԼԵՐԵՄ, եցի. ն. Θαρσύνω, παραθαῤῥύνω. Conforto, ἰσχυρόω, corroboro, παρακαλέω, consolor, hortor. Քաջալերս տալ. քաջ լեր և զօրացիր ասել. զօրացուցանել. խրախուսել. սրտապնդել. սիսԹարել. ՚Երբ փալ, յորդորել. ՝Բայց միայն լոկ զմիմեանս քաջալերեին: Քաջալերեալ սրտապնդեալ զմի մի ՝ի նոցանէ՝ քաջալերէր սիսԹարեր իւրեանց բարբառովք: Քաջալերեսցէ հիւսն զդարբին. Ես: ՝Գոչումն հրեշտակին քաջալերէր զնոսա՝ ասելով ցնծացէք, յարեաւ, որպես յառաջն ասաց. Շար:

ՔԱՋԱԼԵՐԻՄ, եցայ. յ. Θαῤῥέω, Θαῤῥέω, καταθαῤῥέω. Confido, fiduciam capio. ἀνδρίζομαι, in virum evado. Քաջալերս առնուլ. զօրանալ. սրտապնդիլ. վստահել. համարձակիլ. արիանալ. սերփ հոգի առնել. ՝Քաջալերեցայց, զի և այդ ևս քո ուսար է: Քաջալերեցարուքն, պինդ կացէք: Քաջալերեցաւ Ժողովուրդն բանիւքն եղեկիայ: Ջորս առեալ պղտոյի զոհացաւ զնդ. և քաջալերեցաւ: Քաջալերեսցէ զօրացուցի սիրտ քո: Քաջալերեցարուք, և զօրացին սիրտք ձեր: Քաջալերեցայց դուստր, քաջալերեցաւն: ՝ՑաղթուԹիւնն արար նախ առաքին առաւանայի քՁ, և ապա նովաւ ամենեքեան քաջալերեցաք. Լմբ. ոչ: ՝Քաջալերեցիր

ակոցը, մի լեցին ձեռք քո. Ես որս. ծ՝։

ԿԱԶԱԼԵՐԻՉ. ա. Ած՝ որ քաջալերէ. * Քաջալերիչ է համբերոզաց. ՅՃԽ.ծ՝։ * Ես նա Թեկուս ունեցիմք զգեւերահասոյցն քաջալերիչ՝ զերանելին զուկաս. Ագաթ.։ * Օրինակ քաջալերիչ հոգեւոր ծննդոց իւրանց. Ագաթ.։ Ե կուիս։ * Որոց և մեք քաջալերիչք էաք. Փարպ.։ * Ընդունելեր ունի զքաջալերիչն յիս, որ խրախոյան ասէ, քաջալերեցարուք ասէ, ես յաղթեցի աշխարհի. Սարգ. ա. յհ. ը։ * Տկարացեալ մարմնով, և հզօր զօրութիւն. զարհուրեալ, և քաջալերիչ աշխարհի. Մագ. ղ։ * Լքեալ կառաքեցուք ի ձեռն քաջալերիչ բանին մերոյ զպակասութիւն հաւատոցդ ձերոց. Եփր. ա. ի։

ԿԱԶԱԼԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Θάρσος. Confidentia, fiducia, audacia. εὐανδρία, ἀνδραγαθία, virilitas, fortitudo. Քաջալերեալ արտաքինի. վաստահութիւն, զօրութիւն, յոյս. ած՝ ՝երբ՝ փակը ե ատելութիւն. գոՀի՝ երիւ. վե ՝երգեհութիւ. * Ընդդէմ կիթոկելոց քաջալերութիւն զգեցուցեր։ Սբն ձեռօք առցէ քաջալերութիւն ։ Եթես գյաղթութիւն քաջալերութիւն գնդին յոգւոյ ։ Մխիթարութեան բազմապատիկ քաջալերութիւն. ևն ։ * Ցուցեալ ամենայն մեռելոց յարութիւն ... Մխիթարուի՝ քաջալերութիւն առ արարածս մնալոյ. Ագաթ.։ * Համբեր ամենայնի յօրինակ մեզ և ի քաջալերութիւն. Սարգ. ա. գ. ի։ * Տէր յիս՝ քո՝ զքաջալերութիւնդ քո ընդունեցեր նոցա. Ճ. Ա. * Մխիթարութիւն սիրելեաց, և յոյս յուսացելոց, և քաջալերութիւնք քաջաց. Նղէս. ա։

ԿԱԶԱԼՈՒՐ. ա. Լաջ ամենայնիւ. հլու և հնազանդ. Ծաղ. Ծաղ. ի՝։ * Քաջալուր և նախանձաւոր օրինացն քոյ. Հճամ. ա՝։

ԿԱԶԱԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԲԱՐԵԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ. Ἐυκρασία. Bona temperies. * Ընութեցելոց քաջախառնութիւն հոլմոց։ Օդոց քաջախառնութիւն առաւելելոյ. Բաբխոսն Ձմեռն ապընէ նոցա քաջախառնութիւն. Փիլ. յ՝ծոփ. ազէս. Վրդ. ծն։

ԿԱԶԱԽԻԶԱԿ, ի, աց. ա. Քաջաբար խիզախող՝ի մարտի. արի պատերազմական. * Ամենայ կռաւին՝ կռասածին՝ քաջախիզակ իմաստնոյն. Մագ. ծա։

ԿԱԶԱԽՆԱՄՈՂ. Տ. ԲԱՐԵԽՆԱՄ. * Ցոյժ ինդգութիւն քաջախնամող Հօրն լինէր. Կաղ. կոնս։

ԿԱԶԱԽՈՀ. ա. Լաւ և ԿԱԶԱԽՈՀՈՒՐԴ. ԿԱԶԱՊՈՀԱԿԱՆ. ՃՈՆ՝ ՀԱԿԱՆ. խմաստուն. ԿԱԶԱԽՈՀԱԿ, ի. ց. տուն։ * Մի՛ ոք զնոր գնաւատասանն քան զնձայինն յարգուիք հաճարեալ, անչուշտ և անտուա զնա և քաջախոհագոյն և հայատասուն գոլ ասացուցք. Փիլ. նկ. ի՝։ * Ի բանից արանց իմաստնոց, և յոյսուսիկ քաջախոհակաց (կամ քաջախոհակաց, կամ քաջախոհաց), խոր. ա. 18։

ԿԱԶԱԽՈՀԵՄ. ա. Կարի խոհեմ, խոհակնագոյն, իմաստուն խոհրդով։ * Եւ յամենայնի հաճանմանեալ վիպարքոյն՝ քաջախոհ ևնգէր. Ագաթ. ա. 5։

ԿԱԶԱԽՈՑ. ա. Ἐυχορτος. Foeno seu gramine abundans, pabulo uber. խոտաւէտ, ուռճացեալ խոտովք կամ գալարիք. * Քաջախոտ և քաջահանկ երկիրն։ Երկիրս Թանձրացոզ, քաջախոտ քաջախոտ. Փիլ. ՝ծոփ. ե լին։

ԿԱԶԱԽՈՐ. ա. կարի խոր կամ խորին. ԽԻՈՓ ԽՈՐԱՆԻ. ՀԵՒ ՓԵՐԻՆ. * Փեզեալ երկուս հարս յոյժ քաջախորս. և առատակապես լցոյս. Խոր. գ. 32։

ԿԱԶԱԽՈՐՀԱԿ. Տ. ԿԱԶԱԽՈՀԱԿ։

ԿԱԶԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. ա. Ἐυβουλος. Prudens, consultus. որ և ԿԱԶԱԽՈՀ, ԿԱԶԱԽՈՐՀԱԿ. Քաջ՝ի խորհելն կամ՝ի խորհուրդս. խոհական. զգօն, ուշիմ. * Էր այր սրտեայ և ուժեղ. քաջախորհուրդ և խմաստնախորհ։ Քաջախորհուրդ առաստարուս խաղացմամբ խմաստութեանն. Ի. 1։ Ծ. 11։

ԿԱԶԱԽՈՐՀՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυβουλία. Bonum consilium, prudentia. խոհականութիւն. խորհուրդ քաջ. * Ածոյաչ առաքի. քաջախորհրդուն. այն որ յասիենայնի կենացն մասանց ընդ խորհրդոց և գործոց և բանից։ Բարեկամ քաջախորհրդութիւ վարեացն։ Իմաստութիւն և գիտութիւն և քաջախորհրդուն. փիլ։

ԿԱԶԱԽՕՍ, ի, աց. ա. Քաջաբան. քաջալեզու. համարձակախօս. քաջդրախօս. * Քաջախօսն Եսայի ասէ. Ոչ՝ չհանաւ։ 14։ Ընթացեալն են, և ծանրալեզու, և ոչ քաջախօս. Ճգ։ * Բարձրացաւոյն և քաջախօս, այլ ոչ գիտնաւոր սը գրոց. Ս՝ի՝։ * Ի բարի բանն և ի պիտանիան ոչ միայն ոչ է պարտ լռել այլև քաջախօս լինել. Սարգ. ա. գ. է։

ԿԱԶԱԽՕՍՆԱԿ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. * Զարեա վան սրին գոլոյ. զՀերմէս վան քաջախօսնակ Ճառամաքանուն ... ածս ա նուանեցին. ՃՀ. իմ. պաս։

ԿԱԶԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաջախօսն լինել. պերճախօսութիւն. Ճառամաքանուն. * Որ ասացպարծի քաջախօսութ, անդ պապանձի յանդիմանութ. Պիփաս։

ԿԱԶԱԾԱՂԻԿ. ա. Ἐυανθής. Bene floridus. Ընակ գեղեցիկ ծաղկանց. բազմածաղիկ. քաջ ծաղկաւոր. * Զքաջածաղիկն զայն և զոտոզ ոզկոյզն պատպրեցաւ։ Քաջածաղիկ ծերանի. նէս. երփ։ * Դալարաւորեր լինել քաջածաղկի և յոգնապատուզ վարուց ասպքինուե. Սիոն. աղ։ * Քաջածաղիկ և քաջավայելուչ պատաւէտութիւ. Անան. նիէզ։ * Քաջածաղիկ իմն զպատկերն ցուցանէ. Ն՝ս. կաս։

ԿԱԶԱԾԱՆՕԹ. ա. Քաջ ծանօթ. իրաց գէա. տեղեակ. խելամուտ. * Որ քաջածանօթ զայն և զոտոզ ոզկոյզն պատպրեցաւ։ Քաջածաղիկ ծերանի. նէս. երփ։ * Դալարաւորեր լինել քաջածաղկի և յոգնապատուզ վարուց ասպքինուե. Սիոն. աղ։ * Քաջածաղիկ և քաջավայելուչ պատաւէտութիւ. Անան. նիէզ։ * Քաջածաղիկ իմն զպատկերն ցուցանէ. Ն՝ս. կաս։

ԿԱԶԱԾԱՌ. ա. Ἐսξυλος. Arborum ferax, lignis abundans. Ընօզ կամ բերօզ գյոլով և զուռճացեալ ծառս և զառուկս. * Քաջածառ և պատղովքլի երկիր։ Քաջածառ՝ քաջապատուղ։ Քաջախոտ՝ քաջհասկ՝ քաջծառ է. փիլ։

ԿԱԶԱԾԵՐ, ոյ, ոց. գ. Ἐυγηρος, καλόγηρος. Bonus, aut felicis, seu nimis senex. Բարի ծեր. ծերունի. հրէց. աւետ. * Բարի ծերութիւն՝ օրինաց և կարծեաց է պատուիրէն օգտակար. ըստ որում քաջածեր առաքի. Ներ եւ ասի. փիլ. լին. ՃՀ. 152։

ԿԱԶԱԾԵՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυγηρία. Commoda senectus, felix senium. Հասակ և վիճակ գովելի ծերութիւ. * Քաջամանկութիւն, ծերութիւն բարեբախտիւ, ի քաջածերութեն վիճակ բարեբախտութիւնն։ Զքաջածերութեն՝ ի կենացն՝ ի դիներքուացն ըստ նմին ժամանակի լիս. Փիլ. նկ. ի՝։

ԿԱԶԱԾՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτεχνία, εὐτοκία. Fecunditas. Բազմածնութիւն. արգասաւորուի. * Ընդորհակալութիւն քաջածընութիւ և լաւամանկութիւն։ Քաջածնութիւ. և կամ հակառակաւն։ Որպէս ոմանք ծառոց քաջածնութիւն վայելեցեալ յասուպիւն բոյսն պտղոցն. Փիլ։

ԿԱԶԱԾՆՈՒՆԴ. ա. Ἐυτόκος. Fecundus. Բազմածին. բարեբեր. և Ընդոր ծնունդ կամ բերք. * Թանձրացեալք ասաք ... և անասուն կենդանեացն յոյժ քաջածնունդք. Փիլ. նկ. ի՝։

ԿԱԶԱԿԱԶՄ. ա. Քաջ կազմեալ. բարեաղ հանդերձեալ. պնդակազմ. քաջայարմատ. * Հեծեալ յերիվարն քաջակազմ ոսկեհյալ սարուցն՝ փայլէր իբրև զարեգական. ԱծՂ. գ. 3։ * Վառէ զնոսա որպէս և քաջակազմ զինու բանիւք օրինացն. Ագ. ազ։

ԿԱԶԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Վայելուչ և ընտիր կազմուիլ. քաջայարմատութիւն։ * Զքանականին քաջակազմութիւ օրէնս սարսուիչ (յանպանից) յարդարէ. վասն զի անքանչն ոչ ունին՝ որով արգելուն զնեղուուի. ԼՃ. ՝ծՃ։

ԿԱԶԱԿԱ, ի, ացս. ա. կալեալ՝ի քաջէ. այսինքն այսահար. բռնեալ՝ի չար ոգւոյ կամ դիւ գիւցազանց. * Զոմանս քաջակալս անուանին, և խստագոյն քան զամենեսեան առ այսահարն ընթանան. կանն։

ԿԱԶԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυταξία. Ordo, dispositio. Բարեկարգութիւն. պերձեցիկ գասաւորութի. * Զանցցես գասաւելոզք, զքաջակարգութ նոցա, զայսծառութն. Բր. ԵՐԲ՝ԸՐ։

ԿԱԶԱԿԱՐԴԱՊՃՆ. ա. Պնդակազմ. ամրակազմ, անպարտելի. * Իբրև գիտացին զօրքն զնորա քաջկարգապահոգն արիութիւն. ԱծՂ. գ. 12։

ԿԱԶԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Ἐυειδής, εὐμορφος. Speciosus, formosus. Բարետեսիլ. գեղեցիկ կերպարանօք. * Գեղեցկագոյնքն՝ի համբակացն. քանզի զքաջակերպն ասեն և քաջաման գոլ. Նաննս։

ԿԱԶԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυμορφία. Pulchritudo. Բարետեսակութիւն. գեղեցկութիւն. Ցապանակ ինչ, յորում ամենայն առ՝ի գեղեցկութիւն և՝ի քաջակերպուն և՝ի շնորհս իրք իցեն. Նաննս։

ԿԱԶԱԿԻՐԹ. ա. Քաջ կրթեալ. վարժ. փոյթ. * Եւ որ յ՝այնոլեէն էին քաջակիրթք, նախանձու վառէ. Սիոն. ՝ի մբ։

ԿԱԶԱԿՈՐՈՎ, ի, ից. ա. Ἐυσθενής. Viribus pollens, fortissimus, validus. Քաջ՝ի կորովութիւ. քաջ և կորովի. զօրաւոր. հզօրեզ. քաջազօր. * Իբրև արս երիքհարիւր քաջակորով։ Քաջակորով պատնաւորքն տայոց։ Քաջակորով հեծելոք. Ցհ. իբ։ Աղաչ. գ. 40։ Ո՝ոպէս ՝Միւս քաջկորոնիւ գոյէ, եթէ չեմք անտեղեակ խուչրգոյ նոյս. Տ՝նեն։ * Բասիլևս ծերունին՝ քաջակորովիւ՝ի խաս. Աղաչ. գ. 7։ * Քաջակորով գիտութ նայեցեալ։ Քաջակորով հաւատով, և ամենայորգոր փոթիւվ Ագաթ. գ. 7։ Ան. նէէզ։

ԿԱԶԱԿՐՕՆ. ի, ից. ա. Բարեկրօն։ Եւ ակն անսովոր ոճով է որպէս Դիւրաց կրեալ, կամ գիւորոյսի, հեշտաւս ածելի. Իբր յինէսգայոյց. * Որք զանունն ունին զհաւատոց, և նեզատեաւորք են, և քաջակրօնք՝ Ո՝ոխ. ա. 23։

ԿԱԶԱՀԱՃԱՑ. ա. Ἐυδόκιμος, εὐάρεστος. Probus, probatus, acceptus, valde gratus, bene placens. Բարեհաճոյ. հաճոյական. ընտրեալ. էէ՝ Ֆագոյ։ * Քաջահաճոյն աստմնեաւան բազմաստմութեն։ Ցամենայնի քաջահաճոյ, յամենայնի առաքինի. Ա՝ծ։ * Ի ՝երգ։ Ո՝ոխ. ը։ * Մեծարոյք մարգկան, և քաջահաճոյք ՁՃոյնոյն լինին կամայ։ Ցուցցի փափագելի և քաջահաճոյ. Պիփ։ * Քաջահաճոյ լինելով մեզ քեզ։ Ընտիրս և քաջահաճոյ ասիցուք. Ո՝ոխ. յհ. առեալ։ * Ա՝ՀԼ յուսալութիւ՝ քաջահաճոյք լինել՝ Ա՝ի. էէմ։ * Եւ այս ևս քաջահաճոյ Թուիցի քեզ վճիռ. ԱծՂ. ՝ծ. 13։

ԿԱԶԱՀԱՃԱՒԹԻՒՆ. գ. Քաջահաճոյ լինելն. ունելն զոյն հաճելի. * Վասն այլ վ իւրք քաջահաճութեէն պատասխանի. ՝ի

զարմացումն ահկեալք՝ ետես անուանեցին. Ցհ. իմ. պաւլ: *Որ ի նեղբատաս զարհմատնուեն սովորեցին նկարագրել զյիւղ այլ իմն ընդդիմակաց զքաջաձոռութեան առարգելն. Այնտ. լմբ: Իսկ անդ. *Ըստ կամաւոր քաջաձոռութեան, յոժարութեի: .

ՔԱՋԱՀԱՄԱՐ. ա. } Բարւոք համար.
ՔԱՋԱՀԱՄԱՐԵԼԻ. } լսեալ. գովելի. օրհնեալ. լսա պէսպէս առաւելն. ձայնիս Եւսէբիոս. εὐλόγιστος. * Օրհնեաց ետ զօրն եօթնեքորդ, և սրբեաց զնա. քանզի ազգակցագոյնք միմեանց՝ քաջահամարն, և աքեն... վասն որոյ քաջահամարելին՝ և աքեալ. Փիլ. այաբ:

ՔԱՋԱՀԱՅԵԱՅ. ա. Քաջ նկատող. Նրբահայեաց. արամն. *Որք ի մարդս և ի աքեալ օգս պրօնուցուն, արատեաք և քաջահայեացք լինին. Խոր:

ՔԱՋԱՀԱՅՐ. ա. ըստ յն. բարեհայր. Եւսէբիոս. Εὐπάτωρ. ոմն մականուն Եւպատոռի, որ և Հօրատոն ասի. որպէս թէ բարի հօր բարի զաւակ. Թէպետև երկոքեան չարք էին. *Ազան ընդ երեսելին (հայիփան) անտիոքայ, կամ ընդ քաջհայր որդի նորա ձնհատուածոյս. Ի. Ա. Ի. 22:

ՔԱՋԱՀԱՆԴԻՊ. ա. Բարեգեղ. քաջայարմար. * Ընդարհուրելի կամաք՝ քաջահանգեպ ատացելոյն զպատասխանին վերադրելն. Նիս. Ի.եփեր:

ՔԱՋԱՀԱՆ ՃԱՐ, ի, լց. ա. Ἐπιστήμων, εὐσύνετος. Scientia praeditus, bene intelligens, prudens, perspicax. Հանճարեղ. իմաստուն. * Ի քաջահանճար իմաստնոց. Ա. Ե: *Յօգս խօսին, և ոչ ի լաւելիս քաջահանճարս. Ագաթ. ագ: * Քաջահանճար և ուշիվ, իմաստուն և խոհեմ. Մագ. ծԲ: *Ընդ այլոյ ուսմեան քաջահանճարի զինքն գնել վերակացուելիք. Սկս. լԲ: * Ա յդ բաւ է ձեր քաջահանճար իմաստիցդ մտացոլզ լեր. Ձեր. ծոշծ:

ՔԱՋԱՀԱՍ. ա. Բարւոք ի չափ հասեալ. բարձր, և հասուն. եփուն, և քաջայարմար. *Որպես զքաջհասս և ազնիս ուսանիս. Ո.յ. ի ծն. ւԲ: *Ոչնիս զսոսինձն քաջհասս, ո. րով մածնուն լծիք արծուեաց. Վ.ամակ.յոբ:

ՔԱՋԱՀԱՄԱԿ. ա. Մեծ կամ բարձր և վայելուչ հասակաւ. *Ի ախս հասեալ միշտ. կուելոյ՝ քաջհասակ էր նա, և անձնեայ և Թիկնաւէս. Ցհ. կԲ:

ՔԱՋԱՀԱՊԿ. ա. Ἐυσταχυς. Bonas et multas spicas ferens. Որոյ հասկն է լիաբեր և ստոյգ, կամ յորենանն ուռաս. * Եւ զսոյս զաւրսն քաջհասկ բերոցաց: Քաջհասս և քաջհասկ է երկիրն. Փիլ. ստեպ: *Ջնիւս պատուէն Թշնամանօք՝ զպտղատուն, որպէս գովէն նոքա, և զքաջհասկն չսիրելով զբարեբաստուելին կանգնովք. Ագաթ. յոյան:

ՔԱՋԱՀԱՍՆ. ա. Քաջ հասուս. սուր. *Ըզքաջհասս ստուերն պղտվատիկ. Ածբ.Բ.12:

ՔԱՋԱՀԱՄԱՐԱԿ. ա. Հանարձակ յոյժ. անուսում. *Ովոգինեան այն այնպէս գոլով վայելչասիպ քաջհանարձակ էր (կամ քաջհանարձակիչ), և յանդիմանէր զամենայն մարդ. Նոննս:

ՔԱՋԱՀԱՒ, ուս, ուց. գ. Ἰβις. Ibis, avis aegyptia. Աղբ սրագլխ Թխադոյն՝ յոտնաքաշ յերկիրսս. օձակուլ. գոռա լոգլոգ. (յն. Ի.ՎԱ. որ Եւ. Ի. 11, դնի ի մեղ Յին.) Տես և 8ոծ. * Հոլամաղ, և քաջհաւ, և արագիլ: Զարագիլ և զքոր, և զհոդամաղ և զքաջհաւս. Ղեր. ծԲ. 17: Դտ. ծԲ. 16:

ՔԱՋԱՀԱՒՈՒՆ, ի, լց. ա. Ἐυπειθής. Qui facile paret seu obsequitur. Դիւրահաւան, հաճ և հաւան. անաց ոյ. հրս. *Ջօրուելք հոգւոյն քաջհաւան և Ի ձեռամբ գտեալ. Նիս. Երփ: *Քաջհաւան բարուք: Քաջհաւան կամակցութիւ խալաղագեալք. Պիս: *Նմեկ ոք այսպիսի միթեպրուելք քաջհաւան լինիցի, իցէ Թէրևս դիւրալուր իսկ, որ գժուարահաւանն է. Պղտփ. օրէն. Ի:

ՔԱՋԱՀԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Դիւրահաւանութիւն. կամակցութիւն. պնդութիւն. *Ընդ նե սիրան զարթուելի, և երկիւղն զգուշութիւն, և այն զքաջհաւանութիւն. Նիս. Խոչ:

ՔԱՋԱՀԱՒԱՏ. ա. *Ἐυπιστος. Fidelis. Զօրաւոր հաւատով. հաւատաւոր. *Ի հաւատս մեծահաւատ. հաւատարիմ, և վքահատ. *Քաջհաւատն պնարոս. Ճ. Ա: *Փորձեալ քինեացդ զքաջհաւատսն. Ադաթ: *Եթէ դու քաջհաւատս ես, քահանայն չկարէ ապրգելուլ զնոյ տղոյմսելին. Համաս. առաք: *Ո՛վ մայր քաջհաւատս. Սիսոան: *Տեառատեան՝ քաջհաւատս գիշեն բժշկեցաս: Տեառատես կիշեն և քաջհաւատս. Սարկ. հանգ: *Լրատեաքն քաջհաւատս և կորովի. վ.դ.ծն: *Կարի քաջհաւատս և հոմսրբականաս իսկ էր. Տծան: * Եթէ քաջհաւատս ես յաւուրդն, ասէր զառսրեայ կէանս քո նմա. Նեղոս: *Քաջհաւատս մանկունքն զամենայն սրարատս յօրհնութիւն կոչեին. Հաբդաֆառ: *Զքաջհաւատս քո գոչակեալսն ընտրեցեր՝ հանեալով ի լեառն բարձր. Գ.Ի: *Գոյք քաջհաւատս յուսով ընդ առաջ ելանեն փրկչին. Նարե. փագ:

ՔԱՋԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաստատութիւն ի հաւատս. մեծահաւատութիւն. *Առ ի ցուցանել զքաջհաւատութեի նորա. Ո.յ. յհ. Բ. 16: Ոմն քաջհաւատութ, և ոմն Թերահաւատութիւ. Համաս. առաք:

ՔԱՋԱՀԵՂԱԲԱՐ. ՛. Յոյժ ահեղապէս. կարի ահաւորութիւ. *Ուրհաւիրս ցուցեալ քաջահեղաբար երևելով. Ճ. Ա (կամ ընթերցիր, քաջ ահեղաբար):

ՔԱՋԱՀԵՐՄԱՏ. ա. Կարի հմուտ. քաջ տեղեակ. խելամուտ. քաջհմտաիօմ. *Քաջհմտս կամեցեալ լինել ընթերցողաց (ի կամիւք՝ ոլ լինիցին): Ձլինելն քաջհմտս աղքատութե երկնից և յաւրութ: Յարութեա. տական և քաջհմտս բժշկի գիտոց ոչքաց. Խոր. Բ. 65: Ո.յ. ՛. Բ. 8: Երեմ. լոս:

*ՔԱՋԱՀԵՐՄԱՏԱԳԻՏ. ա. Աստուածբանական քաջհմտիւ. *Ա.յլև ուսումնական բանիւ քաջհմտագոյն. Աբծր. Բ. 8:

ՔԱՋԱՀԵՐՄԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաջ հմտութի. քաջգիտութիւն. գիտնասրութիւն. *Ո՞մ տացու քաջգիտնչելոյն, բնութեանն ինչ իրաց, եթէ քաջհմտութեն. Սարկ.մաղթ:

ՔԱՋԱՀԵՆԱՐ ԼԻՆԵԼ. Հնարիւք գոն գործել. զամենայն փոյթ և ջանիւն ի մէջ առնուլ. *Քաջհնարս լինէին զմիմեանք ելանել ի վարսուկսն և ի գհիւս. Ցհ. կԲ:

ՔԱՋԱՀԵՆԱԶԵԱԼ. Հնարաւոր սասանիկ հնչմանիւք ֆոմփաւոյ. *Ընմանութեեն ծուլ կաս քաջհնչեալ. Սիսոս. լԲ:

ՔԱՋԱՀՆՉՈՂ. ա. *Ἐυηχος, εὐηχής. Bene sonans, sonorus. Քաջ հնչօղ կամ հընչեցուցանօղ. մեծձայն. մեծաբարբառ. ազդոյ. *Ի բարբառէն ձայնաւոր և քնքոյշն չօղ էր: Քաջհնչօղ ձայնիս ոտասաւոր ի. սկ բանին. Նիս. Երգ: *Ներսես փողն ածային՝ քաջհնչօղ և համաղօր. Սիսոս. լԲ: *Քաջհնչօղ ձայնիս փողոյն համաձայնաչք զինքեանս ելան: Իսկ ուշէլուն քաջհնչօղ ձայնիս. Շար: Ցհ. իմ. Եփեղ:

ՔԱՋԱՀՈԳԻ. ա. *Ἐυψυχος. Generosi et alacris animi. Մեծանձն. արի և զուարթ ոգւով. *Կոչի յանուն նորա Եւփսիխոս, որ Թարգմանի քաջհոգի. Հ. ԻԱԻ:

ՔԱՋԱՀՈԳԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυψυχία. Fortitudo animi, jucunditas. Քաջաշունչն գոլ. և Մեծահոգութեի. և Ջուարթութեի. * Ի սակս քաջհոգութեե երաժշտականին ի վարժանցան. Պղտփ. օրէն. Ե:

ՔԱՋԱՀՈՂ. ա. Մակդիր երկրի՝ որոյ հողն է լաւ և շատ. պարարտահոդ. Թանձրահոդ. * Երբև քաջահոդ ալդաւանդ վայր երկրի բուսոյց առաքինութիւ. Փիլ.Ի. Բ. 49:

ՔԱՋԱՀՈՎ, կամ վի, վոջ. ա. գ. Ἐυψυχής. Amaenus, serenus. εὐψυχία, amaenitas, serenitas. Կարի հով զով. քաղցրաշունչ. և հովմ անուշիկ, սիւք զովացուցիչ. *Ընդ այսոսիսոյ հովանաւոր տաքք, ի ներքոյ պայծառ ձեղուան քաջհոգւոյ վայելեալք. Ոսի. յհ. ա. 30:

ՔԱՋԱՀՈՏ. ա. Ἐυπνέυστος. Bene spirans. փիւ. լԻ. Բ. կ: Ուր լինի ընթեռնուլ և քաջխոտ, (զոր տեսցիս.) կամ քաջհոտ. որ քաջ բուրէ զնոտ անոյշ:

ՔԱՋԱՀՈՏԱԿԻՐԹԻՒՆ. գ. Ἐυπνοια. Jucunda fragrantia. εὐωδία, suavitas odoris. Անուշահոտութիւն. բոյրերն զհոտ անուշից. * Յազագս քաջհոտութեե: Քաջհոտութե և յատկութեի զօրութեե. Նիս. Երգ: *Ներդոտն գամենեցուն զինկոցն զառնձձաւորութե՝ ի մի քաջահոտութե խառնակէ. անդ:

ՔԱՋԱՁԱՅՆ, ի. լց. գ. Ἐυφωνος. Bene sonans, vocalis, sonorus. Մեծաձայն. քաջհնչօղ. հնչակատար, և քաղցրաձայն. *Ի ձեռն քաջձայն առաքինութե և չարչարանաց լուսաւորչին: կինաձայնք ասին (տառք ինչ), քանզի փոքր ինչ նուազ քաջձայնք են քան զձայնաւորս: Քաջձայն Թենդիմոթ բոմքիոն ահագին. Ասող. գ. 21: Թր. Ֆեր: Ամոն.Եփես: *Քաջձայն նուագն եկեղեցւոյ, որ յորդորեաց զմանկունս նոր սիոնի յօրհնաբանութե այ. Պրոկ. յոան: * Փոր քնաւ իսկ քաջձայն. (կամ) փորն իսկ քաջձայն Թռչուն է. Ոսի. էէւիթ. Ե:

ՔԱՋԱՁԱՅՆԱՊԵՍ. ա. Ἐυφώνως. Magna seu alta voce. Մեծաձայնիւ. *Ի ձայն բարձր. *Ջերկուս եկաւորութեի քաջձայնապէս բարբառեալ. Մամբր:

ՔԱՋԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυφωνία. Vox bona, vel canora, vocalitas, suavis pronunciatio. Ձայն բարձր՝ ուժգին՝ գեղեցիկ. և քաջձայնին գոլ. *Քաջձայնութե ծածկէ զմիտս՝ վտարձացուցանելով զսբերլիս: Չարկաւորապէս ուրուեսս զքաջձայնութե՝ ի տուիս . . . Նուրբքն (ի տուիս) առաւել օգնեն քաջձայնութե. Փիւ նկս. Բ: Երգ. ֆեր:

ՔԱՋԱՁԵԻ. ա. Բարեձև. քաջկերպ. վայելչակաս. * Չանգէրձքն՝ նշանակաւ՝ բարեզարդութ, և որ ուս բաղմանն է քաջձև և բարգաւաճ. Փիւ լԻ. Բ. 213: *Բուռունք՝ որ ի կոպից իւրոց էցեն. քաջձևք և գեղեցկիկք էն. Նոյնպես և ինչք յիւրոց վաստակոց. Ո.կիէր:

ՔԱՋԱՁԻ, ոյ, ոց. ա. Ոյր ձին է քաջ. և գիտէ քաջ ձիավարել. * Երագեալ սասանկասէս՝ զհետ ունելով քաջձիոցն՝ ի գըժաւարս քարանց և ի վեմուտ տեղիս: Բազմաձք զհետ էին վատաձիոցն պարսից, և քաջձիքն յատակելով հասանէին ի տեղի պատերազմին. Խոր. Բ. 9: Փորգ:

ՔԱՋԱՁԻԳ. ա. Քաջ ձգեալ. պնգաձև. Երամ. և կորովաձեգ նիզակօք. Ասող. գ. 37:

ՔԱՋԱՂԵՂՆ, ւան, անց. ա. Ընտիր զաղէն կերովի, և քաջ ալեղնաւոր. *Անձ նաղեղնի և քաջաղեղնի: Քաջաղեղն զինուորաց զնպատակի նշաւակեալ: Էր յոյժ քաջալեղն յոյս. Խոր. ա. 28: Մագ. ա. Լ:

ԿԱԶԱՃՈՒՆ, ա. Աճեցուն. որ է դեռ յաճման. զարգացօղ. * Զոզայական և ըղձանկատր իմացուածան դիէցուցիալ. բայց ղքաջաճուն՝ որ է անկատար. յորդորիչով և զարգացուցանելով. փիլ. լին. ֆ. 42։

ԿԱԶԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ, ց. Ἐυπαιδία. Felicitas in habendis bonis liberis. Յաջողութիւն ունելոյ զաւակս, կամ ունելն զայսոսիկս ընտրելս. * Բազմամանկութիւն, քաջամանկուհի, ծերուի բարեբախտիս. փիլ. նխ. ք։

ԿԱԶԱՄԱՍՆ, սին. ա. Ἐυμοιρία. Bona sorte utens. Բարեմասն, բարեվիճակ. * Բը. նուիրք քաջամասն վիճակի՝ յանկ ամբողջ պահեցին զնս. փիլ. իմաստն։

ԿԱԶԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ, ց. Ἐυμοιρία. Bona sors, felicitas. Բարեմասնութիւն. յաջողութիւն. * Կատարեցելոյն և վարեցելոյն բնութիւն քաջամասնութիւն։ Արիական քաջամասնուն հանդէպ. փիլ. լին. 34. կն։

ԿԱԶԱՄԱՏՆ, տին. ա. Որոյ մասուհիքն են աջողակ ի գործ, կամ ի հայկանել ըղձատարան. և եղելոն աջողակութեամբ մասանց. * Զհեռ ընտրահար քաջամասն կինոջ կրնէր։ Եղուժչանալ ղդաշնակաւորն և զքաջամասնան. խոր. ք. 55։ փիլ. նէ. ք. 34։

ԿԱԶԱՄԱՐՄԻՒ, ինս. ա. Ուռոյզ և ուժեղ մարմնով. պնդակազմ. և պատրաստմուվ. * Զբազումս տեսուհեք ի չորտգործս պնդակազմ և քաջամարմին։ Լերինքն զանասուն պատրաս բազմացուցանեն՝ մեծամեծ հասակս, քաջմարմինս. ոսկ. յհ. ա. 3։ խոր. ք. 5։ * Ոչ ինք են խնդրելիքն, եթէ ոչ քաջմարմնին այլիքն, որոց ինչքն ատելիք են. եփր. սահեան։

ԿԱԶԱՄԱՐՏ, ի, ից կամ ոյ. Տ. ԿԱԶԱՄԱՐՏԻ. * Հմուտ ունից քաջամարտոյ. ոսկ. յն. (կամ գրելի, քաջմամարտից։)

ԿԱԶԱՄԱՐՏԻԿ, ակի, կոյ. ա Ἐυπολεμος. Habilis ad bellum, bellicosus. Քաջ պատերազմող. քաջ ի մարտի. մարտիկ զօրաւոր. * Պատերազմին որպէս քաջամարտիկ։ Քաջամարտիկ և յաղթողոյ պարգեւս խոստանայ. յճխ. ք. ք։ * Բնութիւն որ քաջամարտիկ օրն անկաւ բէզ, անաւանդ Հայկ դերեզմանն։ Դատաստն զարմն մեռեալ ի մէջ քաջամարտիկացն. խոր. ա. 10. 14։ * Քաջ քաջամարտիկ սրանդ պատերազմոյց։ Յընտրեցոյ զօրաւորդ սրանդ քաջամարտիկոյ։ Ջմեծ ձգնութիւն քաջամարտիկ նահատակին իւրոյ։ Քաջամարտիկ լինելով ընդ գեմ անօրէն բազաւորացն։ Դու (արծիւ) առընչեան քաջամարտիկ ես, և ես (բուս) դիւրեղոյ։ յն. կն։ Աբծր. վ. 29. ֆ։ ձ. բ. մխ. առաք. ճկ։ * Քաջամարտիկ մեծ զինաս արին՝ մերկեռիոս յաղթող վիպին։ Տաղ։

կին իբր Արիական։ * Արշամարհեաց զքաջամարտիկ զինուորութեին։ ձ. Ա։

ԿԱԶԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ, ց. Արիական մարտ. նահատակուհի. արուեղ քաջո է. * Բիւր սրիական քաջամարտուք ընդ իւրեաս նուաս ձեալ։ Յաղթել քաջամարտուք։ Իբրև զսէր առ քաջամարտութիւն. յն. կն։ Աբծր. ա. 7։ մոփ. ֆ։

ԿԱԶԱՄԻՏ, մոի. տաց. ա. Ἐυφυέστατος. Ingeniosus, bonae indolis. Սրամիտ. կատարեալ միտ. հանճարեղ. ըստ յն. քաջմտոյս, իբր ի բան լաւ մտաք։ * Քաջամիտք՝ զոր ինդայն տրատուճ առ հողին ունելով. պտփ. օրին. ֆ։ * Ոչ ղքաջամիտսն ի կատարելսն յաւ աչեմ. պէփ։ * Օհէ խոչորտ ի ձանաւոր հին փորձէ, և գքաջամիտ բանէ կամն սուքը և պատմելիք ընտրին. ոսկ։

ԿԱԶԱՄՈՒԽ, ա. ն. Որ քաջ միտ ի խորս, կամ ի գործս։ * Ջգիզարդն զսուր քաջամուխ ի յաչ բազումն ընկեցեալ։ * Յորդորէ քաջամուխ լինել ի խորս անքնին։ Եւ մալէ՝ յոյս քաջամուխն լինի. ճճ։ Մ փ. ւ։ * Հարկանեն զդահիչն ի դրանն պատատաչ, և քաջամուխ ի մարտն կացին զամիս ժ։ կ. ալ. նոյնպէս։

ԿԱԶԱՄՈՒՂ, ա. Քաջ մտօղ զպատերազմ, կամ մղեալ ի մարտ. * Հզօրակեալ ազնուն նորա քաջամուղ ձգնութեան հանդիպին. ճ. Ա։

ԿԱԶԱՄՏՈՒԹԻՒՆ, ց. Կորովմանութիւն. հանճար. և նատատմանութիւն, բարեսիրութիւն. ողջմտութիւն. * Ցուցանեմ քեզ մտաւմնատր քաջամտութեդ. Աբծր. ի. 1։ * Ոնդիս քեզ օգնական և յոյս քաջամտութեն պատր. Ալ. ոչ։ * Ալմենայն բարեկեցութիւնք ի քաջմտութենէ և քաջամտութենէ սիրտ. ժիւտդոյ. փիլ. լին. ի. 175։ * Մի յադագս յանդիմանութեն ատեր զսիրելին, այլ յադագս քաջամտութեն ատեր զսիրելին։ Աւ քեզ դարձեալ փոխադրին՝ ողք ի բարեկամոց քաջամտութենէն. ոսկ։

ԿԱԶԱՅԱՂԹ, ի, ից. ա. Καλλίνικος. Victor egregius. Բարեյաղթ. յաղթական. անյապաղ յաղթօղ. քաջ. * Եւ քեզ միայնոյ քաջայաղթ ի. Հնմարիա հովանի հեաւեալ. Պոփփ։ * Ջորքն հատոյ և զօրապետսն քաջայաղթք լցեն, եթէ յամրեսք. ՂԱՆԴ։ * Քաջայաղթ նահատակքն սահակ և հաստատուպ. անդ։

ԿԱԶԱՅԱՂԹՈՂ, նոյն ընդ վ. Աստուած քան զարան՝ քաջայաղթօղք եղեն։ Քաջայաղթող և տեսրամասբար խաչեցելոյն վերկայ բարերար. փարպ։ գնդ։

ԿԱԶԱՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ, ց. Բարեյաղթութիւն. քաջ և պատճառի յաղթանակ. * Մեծաւ Թէնա Հեռոյն քաջայաղթութեբ. Թղթ. կիւրղ. սա. խոսք։

Եւ Քաջայ և տղիտակատաց իշխանութեբ. Արիստոկրատիա. * Փոխանակ քաջայաղթութեն ի սմա՝ եղև չարաչար տեսարանայաղթութեբ. Պղատ. օրին. ք։

ԿԱԶԱՅԱՑՆ. ա. Արիծնկոս, ἔυδηλος, ον. Valde clarus, praeclarus, manifestum, admodum evidens. Կատի յայտնի. քաջ ծանուցեալ. * պայծառ. երեւելի. հռչակեալ. * Ալ քաջայայտ և բարձրագոհ։ Ալ քաջ քաջայայտ և հանճարեղագոյն։ Ալ քաջ և երեւելի. և քաջայայտ ի մէջ հայաստանեայցս. Աբծր. ք. 2. և 3։ * Ձաղք քաջայայտք ի քաջայայտ սքանչելութեն փախչէք. Եպիսկ ոք քաջայայտ սքանչելութեն փախչէ. Եպիսկ ոք քաջայայտ քաջասքանչ. և մի՛ ի քաջայայտ քաջասքանչ. փիլ. ֆ. բան։ Աֆաբ. պէնպէն և Ա. փ։ * Քաջայայտ սրաբ որ առաքեալն զկնիպեցի հրկինս ցալ. Ո. կիւրղ։ * Ոյսպէս խնամանոց է քաջայայտ։ Քաջայայտ է, թէ ոչ մեղան. չէն ըստ բնութեն եղև։ Որպէս ամենեցուն է քաջայայտ։ Ո՞չ ամենեցուն իցէ քաջայայտ. Յճխ։ Ալ։ Աբծ։

ԿԱԶԱՅԱՅՏՆԱԿԻՑ. ն. կարկ յայտնատես. պարզատես. * Ջոր և տէրն մեր քաջայայտնատես արտաբերեաց՝ ասելով. Ո. կիւրղ։

ԿԱԶԱՅԱՆԴՈՒԳՆ. ա. Ἐυδοξος. Fiducia praeditus, fidens, alacer. Որ ունի զբերեցիկ յանդգնութեբ. անվեհեր. վստահ համարձակ. արտասկեդևալ. * Արիութեբ է... ոչ վատահացեալ ի գժոտ արինան, և քաջայանդուգն լինել առ վիշտն. Աբծ. առաք. յորմէ և Յիբ. ոչ։

ԿԱԶԱՅԱՄԻՄԱՐ. ա. ն. Ἐυάρμοστος. Aptus, habilis, quadrans, commodus. ἐυαρμόστως, apte, concinne. Քաջ յարմարեալ. գերեցկայարմար. բարեյարմար. կարի յարմար և ի գէպ. * Ոչ յոյժ քաջայարմարն. մեծ և ոսոգ. * Ջգիզարդն զսուր քաջամուխ ի յաչ բազումն ընկեցեալ։ Յորդորէ քաջամուխ լինել ի խորս անքնին։ Եւ մալէ՝ յոյս քաջամուխն լինի. ճճ։ Մ փ. ւ։ * Հարկանեն զդահիչն ի դրանն պատատաչ, և քաջամուխ ի մարտն կացին զամիս ժ։ կ. ալ. նոյնպէս։

ԿԱԶԱՄՈՒՂ. ա. Քաջ մտօղ զպատերազմ, կամ մղեալ ի մարտ. * Հզօրակեալ ազնուն նորա քաջամուղ ճգնութեան հանդիպին. ճ. Ա։

ԿԱԶԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. ց. Կորովմանութիւն. հանճար. և նատատմանութիւն, բարեսիրութիւն. ողջմտութիւն. * Ցուցանեմ քեզ մտաւմնատր քաջամտութեդ. Աբծր. ի. 1։ * Ոնդիս քեզ օգնական և յոյս քաջամտութեն պատր. Ալ. ոչ։ * Ալմենայն բարեկեցութիւնք ի քաջմտութենէ և քաջամտութենէ սիրտ. ժիւտդոյ. փիլ. լին. ի. 175։ * Մի յադագս յանդիմանութեն ատեր զսիրելին, այլ յադագս քաջամտութեն ատեր զսիրելին։ Աւ քեզ դարձեալ փոխադրին՝ ողք ի բարեկամոց քաջամտութենէն. ոսկ։

ԿԱԶԱՅԱՆԱԳ, ի, ից. ա. Καλλίνικος. Victor egregius. Բարեյաղթ. յաղթական. անյապաղ յաղթօղ. քաջ. * Եւ քեզ միայնոյ քաջայաղթ ի. Հնմարիա հովանի հեաւեալ. Պոփփ։ * Ջորքն հատոյ և զօրապետսն քաջայաղթք լցեն, եթէ յամրեսք. ՂԱՆԴ։ * Քաջայաղթ նահատակքն սահակ և հաստատուպ. անդ։

ԿԱԶԱՅԱՂԹՈՂ. Նոյն ընդ վ. Աստուած քան զարան՝ քաջայաղթօղք եղեն։ Քաջայաղթող և տեսրամասբար խաչեցելոյն վերկայ բարերար. փարպ։ գնդ։

ԿԱԶԱՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ. ց. Բարեյաղթութիւն. քաջ և պատճառի յաղթանակ. * Մեծաւ Թէնա Հեռոյն քաջայաղթութեբ. Թղթ. կիւրղ. սա. խոսք։

Եւ Քաջայ և տղիտակատաց իշխանութեբ. Արիստոկրատիա. * Փոխանակ քաջայաղթութեն ի սմա՝ եղև չարաչար տեսարանայաղթութեբ. Պղատ. օրին. ք։

ԿԱԶԱՅԱՅՏ. ա. Արիծնկոս, ἔυδηλος, ον. Valde clarus, praeclarus, manifestum, admodum evidens. Կատի յայտնի. քաջ ծանուցեալ. * պայծառ. երեւելի. հռչակեալ. * Ալ քաջայայտ և բարձրագոհ։ Ալ քաջ քաջայայտ և հանճարեղագոյն։ Ալ քաջ և երեւելի. և քաջայայտ ի մէջ հայաստանեայցս. Աբծր. ք. 2. և 3։ * Ձաղք քաջայայտք ի քաջայայտ սքանչելութեն փախչէք. Եպիսկ ոք քաջայայտ քաջասքանչ. և մի՛ ի քաջայայտ քաջասքանչ. փիլ. ֆ. բան։ Աֆաբ. պէնպէն և Ա. փ։ * Քաջայայտ սրաբ որ առաքեալն զկնիպեցի հրկինս ցալ. Ո. կիւրղ։ * Ոյսպէս խնամանոց է քաջայայտ։ Քաջայայտ է, թէ ոչ մեղան. չէն ըստ բնութեն եղև։ Որպէս ամենեցուն է քաջայայտ։ Ո՞չ ամենեցուն իցէ քաջայայտ. Յճխ։ Ալ։ Աբծ։

ԿԱԶԱՅԱՅՏՆԱԿԻՑ. ն. կարկ յայտնատես. պարզատես. * Ջոր և տէրն մեր քաջայայտնատես արտաբերեաց՝ ասելով. Ո. կիւրղ։

ԿԱԶԱՅԱՆԱՊ. ց. Ἐυδρόμαι, χρηταίομαι, ἀγαθύνομαι. In virum evado, confortor. Քաջ լինել. քաջալերիլ. ուրախանալ. զօրանալ. խրեմ ընալ. խրճմնալ. պէրա առնել. * Քաջայարութ և զօրացարութ. Քաջացարութ, և լրութ յորդիս զօրութեան։ Քաջացարութ, և լրութ ուրք։ Քաջացար առնել ուղղութեբն առաջի իմ։ Քաջացութ. զհետ ատտատմրութեց սերոց գնացուք. են։ * Ի գինւոյ մի քաջանար, ալ պատրաստ կոյր գինի. Սեր. ճ. 30։ Քաջացութ մի գայլեզուին, և յորովք քաջանայ ին. Նխ. ֆ. 1։ Ալ այր մի քաջանալ և չարչանալ լինել ժառանգաւոր. փոսպ։ * Ալ արդանալք

քաջացան ի մրցմունս կրթարանի ընդդէմ անօրինաց. Շ. Բ՚ղյ: ՚ Որ քաջանայ ընդդեմ վասնզոր ցանկուհ: Վ չտանայ և նեղի ոչ քաջանալոյն իւրով. Լ՚ք. Խ: Վ՚ք ԿՂ. յ: ՚Քաջացայց ասե, և տարայց (գ՚ծդակայն). Մխ. Ե՚ԵՀ: ՚ Վ կայ՚ք հեղմամբ արեան նա, հատակուհել իւրհանց քաջացեալք՝ զձիս ա՚ ասե ամաուցանեն: Ա՚ծաւ պարգևաք մեծարին ի պատիւ քաջացելոցն. Ագաթ: Ճ՚Ա:

ՔԱՋԱՆԱՒԱՆԳԻՍՏ, գասի. ա. ՚Եսլիμνος. Portuosus. Որոյ նաւահանգիստն է լաւ. Եյի Իւիֆանէը. ՚Քաջանաւահանգիստ իստ է ասե ըստ զօրուհել (այսինքն քաղաքս ըստ կալ ի) յաւեւտգոյն . . . Քաջանաւահանգիստ, և ոչ ամենաբեր. Պզաթ. օրին. Ե՚:

ՔԱՋԱՆՈՒԱՍՏ. ա. ՚Եստελής. Frugalis, vilis. Կարի նուաստ, խոնարհ, ցածուն. անշուք. ՚ Ջքաջանուաստ կենցաղոյ նորա յայտ առնելով. Ոսկ. յհ. ա. 30. (այժմուս. ἐυσταλής, expeditus.)

ՔԱՋԱՆՈՒՆ. ա. ՚Եսώνυμος. Fausti nominis, clarus, celebrandus. Որ ունի զանուն քաջութհել կամ լաւութհե. Մեծանուն. Նշանաւոր. ՚Փառաւոր և քաջանուն: Խաբայն տայր զհոգաւորութհեն, որով ինքն քաջանուն լիներ. Ե՚՚. Ֆր. ա: Եղեն: ՚ Երբեմն քաջանուն զօրքն հայոց ի մէջ այլ զօրացն ամենայնի երևէին. Փարպ: ՚ Պահակեան և քաջանուհք եղեն: Քաջանուհք երկոքեան քաջանուհք: Յայտնօգու և քաջանուն առնելով. Ոսկ. Մ. ա. 10: Ճ՚Ա: Խոսր: ՚ Իսկ հետամտութհեամբ առաւել քաջանուն բանիւ զյաղթանակն ունի գովութհ: Հանդոյց զերկիրն քաջանուն փրկութհե. Պխ: Ճ՚Ա:

ՔԱՋԱՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. Ք. Բարեհամբաւութհել. անուն քաջութհե կամ լաւութհ. ՚Առեալ զյաղթութհեն քաջանուհութհ: Ջքաջանուհեն ընդ վաստատութհեն խառնել. Ածգ. ա. 8: Ֆ. 15:

ՔԱՋԱՃԱՒԱՒԻՂ, ի, ից. ա. ՚Եսչυης. Lactus germinibus vel ramis praeditus, densus arboribus. Ունակ ընտիր չաւուխ. ղաց (որպէս ծառ), կամ անկոց և բուսոց (որպէս երկիր). ՚Մեծուհն զուգահաւասար անկոց ուրհն քաջաչաւուխ ամենայնիւն ի վեր ընծայեալ. Նխ. Երէ: ՚ Զերկիրն քաջաչաւուխ քան զամենայն երկիր. Փիլ. յ՚Ե:

ՔԱՋԱՃԻՒՈՒԹԻՒՆ. Ք. Բարեշինութհել. վայելչազարդութհել. ՚Լայն զապաւէրն և զամայի վայրս ի քաջաշէնս և քաղաքաց. Պխ:

ՔԱՋԱՃՆՈՐՀ. ա. ՚Եսχαρις, ἐυχαριτος, ἐυχαριστος. Gratiosus, jucundus, amabilis. Բարեշնորհ շնորհալի. ասելի բարեաց. ՚ Ջաղքաւսելին գովելացուցն և զիմաստասէրն, որով զաղարտս սպրէ. Ա՚Ֆ. ագ՚ա:

Ցաքն. ֆ. Բարօրութհել. յաջողուած. Յիւք բարիք. ՚ Ջվանից գումն բարև կամին՝ անձին քում հանարևա, և ի քաջաշնորհս քում հաղորդ լեր նմա. Ոսկ՚ե՚ր:

ՔԱՋԱՉՆՁՈՒԹԻՒՆ. ֆ. ՚Եսπουσα. Բռնութհեն անուշից. քաջահոտութհել. ՚ Ջբերա նոյ նորա ասե զքաջաշէնութհեն գեղեցիկ արդարութհել ինկոյն բուրեալ. Նխ. Երփ:

ՔԱՋԱՉՈՒՆՉ. ա. ՚Եսψυχος. որ և ՔԱՋՉՈՎ, և ՔԱՋԱՀՈՏ. Բարեշունչ. քաղցրաշունչ. Հոգեշունչ. անուշահոտ. ՚Ի գարնէ և ի սքնոսի, և յայնոսիկ՝ որ քաջաշունչ է. Նխ. Կաղ: ՚ Ջգեալս նորա և զայնն հանդերձ քաջաշունչ բերանոյն համբուրեին. Վ՚ք ՈՀ:

ՔԱՋԱՑՈՒՍՈՒՄՆ. Տ. ՔԱՋՈՒՍՈՒՄՆ. ՚ Տևոյն զաեւորան սիրեհաց քաջաուսմանս. Ո՚՚Դ:

ՔԱՋԱՔՊԱՃԱՄ. ա. Որ լերկ լաղում և ընակը պատառս. անասանդոյց. ՚ Երկիրս լձանձրահոդ՝ քաջապատառ և քաջաքուր. Փիլ. լ՚Ե. Ք. 81:

ՔԱՋԱՔՊԱՏՐԱՍՏ. ա. ՚Եստρεπής. Paratus. Պատրաստ սոմեայնիւ. պատրաստական. Հոժ հաղըր. ՚Յընդունելութհիւն են քաջապատրաստք տ՚ասն գալաւեանն. Նխ. Երփ: ՚Ասեներակիցքն (հին) քաջապատրաստք. Բ՚ղ. յ՚ղիթ:

ՔԱՋԱՔՊԵՏԵՄ, եցի. է. Բարեզք իշխել. քաջ տնտեսել կամ հովուել. ՚ Ի վերնոյ տգրի ծնեալ, հանճարեալ քաջապետ պետեալ. Շ. Վիպ. (հին տիպ. քաւչապետ:)

ՔԱՋԱՔՊԵՐՃ. ա. Պերճափայլ. գեղապանծ. դիւցապանծ. ՚Խորտակեցեր զանսի պատուհանս պիւտնէրը և քաջապերճ պանծանաց անահտան տիկնոջ. Ան՚ն՚ետ:

ՔԱՋԱՔՊԻՒ. ն. ֆ. ՚Αγα κρατὸς. Fortiter. ἐυ, bene. Քաջաբար. քաջ. քաջութհ. արիաբար. լաւ. բարեզք. ՚քրՃի պէս, ՚քրՃ՚ՔՔ, աղեւ. ԻւիֆՃ, ԵյՃ: ՚Քաջապէս կարացեալ փախչել ի մահկանացու աշխարհս սպեսից: Պահակելով վնա իւրև զնարիկ նահապետ, որ քաջապէս յաղթեաց: Քաջապէս ձողոպրեալ ի վտասից կենաց: Քաջապէս ի փախուստ դարձուցեալ: Ջանդամս մոլեհնոյ քո մեռ քաջապէս: Քաջապէս համբերել: Նպաստ քաջապէս անձանձիր պատերազմեցան մնհուջսի. Փիլ. Ֆ՚ե՚ան. Ե յհասոսն: Եղէնք դնէ: Լսոփ. Ք: Վ՚ք հղ. Ե. ՚ՔՔ: ՚Քաջապէս մոմն յօժար ի կատարած բանիցն, ի նուր իւր ի ցուրտ մահն, ընդ սուր խաղային. Տաղ. ի յանէ՚ոյ: ՚ Պաղաքերքեր քաջապէս, և այսու զուարճանայր անկոյն. Մխ. ա՚՚: ՚ Սահմանեալ քաջապէս՝ որպէս զանուն, նոյնպէս և զբայս. Ան՚յ. պերէ՚ոյ:

Եւ իբր ա. Ածական. հզոր. ՚Գեղեցիկ խորհրդովք՝ քաջապէս զօրութհե միաբան ապաղաչէին: Քաջապէս սրութհեն չնորհք ի վերայ նորա բացափայլեալ եղէւ. Ք: Ածգ. Ե. 2:

ՔԱՋԱՔՊԻՆԴ. ա. ՚Ευτονος. Validus, tenax, firmus. ἐυσθενής, bene instructus. Կալի սինդ. հաստատուհդ. պինդակազմ. արի. արմատան. տոկուն. կարկամ. ամուր, էն. Ֆայնոն, հաստաբան, պէրի. ՚ Քաջապինդք ոչ ի միոչէ ուժգնէ ի վայր ձգեալք. Ա՚Ֆ՚. ագ՚ա: ՚ Ստաջապինդք ի հաստատութհե ըստ կարծրութհե ձուլման արծաթոյ. Նար. ա՚՚ագ՚ա: ՚ Հոլնի յարայց գալան իրև զաղիս քնարի քաջապինդ, հոգւոք իրև մատուցք հնչէցուցանէին զալիս. Եփ. ի ծն. ՔՔ: ՚ Ի քահանայ ասե զքաջապինդ որմնադրպիտս: ՚ Քաջապինդս նկեալ ի գործս առաքելականս: Լիդ քաջապինդ արշաւանայ երիվարին. Ճ՚Ա: ՚Ջարիական սրցմունս նորա, և զքաջապինդ հանգէս: Քաջապինդ քաջողնոյ ի գործս ընդդէմ նորա արիարար չաստակեալ. Յհ. ԼՌ: ՚ Քաջապինդ հատատուն, և յորդորական սիրով ներ՚ագ: ՚Քաջապինդ հաստատուհդ ի հատատուս: Քաջապինդ հաստատուհդ հարկանելին զարձրակոչակ կոյտս ջուրցն: Քաջապինդ երիտասարդ ութ զանն այ յին քեանս բնակեցոյցին: Ի դիմի հարեալ ա՚րիականն արամատակարին՝ քաջապինդ զօրութհ արդելու զիշատս առ՚ի նմանե: Եւ զոր յաղագս Ճանապարհին քաջապինդ լինելոյ. Վ՚ք. ծն: Լսոփ. ՔՔ: Սոգ. ա. յհ. Ք: Տծն: Ոսկ. յհ. ա. 30:

Եւ ն. Պնդապես. սասակ. պինդ. ասձուկ. ՚Որ հարկնեղագոյնք ևս են, և քաջապինդ զուժոյն կարեն ցուցանել Հանդես: Քաջապինդս և սասակիս քերելին. Պխ: Ճ՚Ա:

ՔԱՋԱՔՊԻՏԱՆԱՑՈՒ. ա. ՚Ευχρηστος. Utilis, commodus. Կարի պիտանացու. և օգտակար. ՚Ջօրաւորը, և ա՚ա ամենայն առողջութհեի քաջապիտանացու. Նխ. Երփ:

ՔԱՋԱՊՆԴՈՒԹԻՒՆ. ֆ. ՚Ευτονία. Firmitas, vis in extendendo, sive nitendo. Պնդագակազմութհել. տոկունութհել. հաստատուն. զօրանալն. արտասնդութհել. Հալածուհն ըզքաջապնդութհեն ընծայողին Թարգմանէ: Տղայոցն ե կամեն կերակուր. իսկ գինի յաղագս քաջապնդութհե կերմութհե կատարելոյն վայելուհն լինի. Նխ. ոթէ. Ե Երփ: ՚ Ի տուրնատուհե օգոյն, ի քաջապնդութհե ողկերդութհեն. Ա՚Ֆ: ագ: ՚ Մինչև զկեն դանարար քաջապնդութհե յանձին ունիցի. Ոսկ. յհ. Ք. 10: ՚Ունի և տուիծն զերծոհ տականն և զքաջապնդութհն. Ե՚ոփր. Ք: ՚Գովվի և հզօր քաջապնդութհեն կարծրատարր լինելով և սեր. Պխ: ՚Վասն առաւել քաջկերպութհե և քաջապնդութհե ապաշխարողացն կամէ:

ՔԱՋԱՊՏՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. ՚Ευκαρπία. Fertilitas. Առատութհի և լաւութհի պտղոց. առատ պտղաբերութհի. ՚Արկանել պարտ ե զսերմին ի քաջպտղութհի. Փիլ. Ծ՚՚բան: ՚Շահմարանեացուք, զի զայն ընկալցուք զաշխատարութհեն զքաջպտղութհի. Ա՚՚որս. Ք: ՚Ի ժամանակի զքաջպտղութհեն ցուցանէ առաւելութհի. Ջգնա պտղոյն պարըս պետ՝ ոչ ի թոդացուցանէ առաքել օտարացն զնւր քաջպտղութհին. Պխ: ՚Վայելչացոյց քաջպտղութհ՝ այպէս: Քաջպտղութհեան երկրի. Սարկ. ագ: Նահ՚՚՚:

ՔԱՋԱՊՏՈՒՂ. ա. ՚Ευκαρπος. Fructuosus, foecundus, ferax. Պտղալից. պտղաբեր. բարեբեր. սրտ առատ. արգաւանդ. ՚Բուսոյց զերմանիս և զծառս քաջապտղ: Որի քաղցր և քաջպտուղ. Փիլ. լին: Ա՚Ք: ՚ Քաջպտուղք անկոյն՝ զորս ունոցա նեն. Բրս. գ՚ղթ: ՚Քաջպտուղ ձիթենի անկեալ ի սերմունեան տաճարի. Պխ: ՚Ըստեղն բարձրածնութհե քաջպտուղ և բարեառատ. Մ՚՚ղթ: ՚Ազբեր՝ զիատութհեան. յորմէ մարդասիրութհի քաջպտուղ լինի. Մխ. ա՚՚: ՚Քաջպտուղ ոստոց չորութհե. ՍիՈ՚՚ ագ: ՚ Վայրն քաջհատակ և քաջպտուղ ի քաջպտուղ հովտի. Փիլ. լին: Նխ՚՚. Ռ՚ե՚որ:

ՔԱՋԱՌԱՀՈՒ. ա. ՚Ευδρος. Aquâ abundans, irriguus. Որ լուրն իցէ առատ և լաւ. ուռոգեալ. ջրաբեր. Ը՚՚ղ ջոթ՚՚՚ ագ՚ե. ուռոգ. ՚ Ջերաշատացեալ սեղիսն՝ բազմաջուրս իսկ. և քաջհոգուս գործիցեն. Պզաթ. օրին. Ը: ՚Երկիրս Թ՚ոհ՚ահոլ՝ քաջհոգուս. քաջծառ և. Փիլ. լին:

ՔԱՋԱՍԱՏ. ա. ՚Ευφρονεῶν. Facultatem habens. Առատահեան. Ճոխ, առատասիտ. ՚Հատուսցուք վաչխիս զպարտն, եթէ արդեօք այնքան քաջառատք երևեսցուք. Ա՚Ֆ՚. ի՚ագ:

ՔԱՋԱՍՆԱԲԱՐ. ն. Խրև այր քաջ. աբերաբար. առաքինաբար. ՚ Քաջառնաբար ձայն առեալ՝ յագնուհ կուշեր զքեզ. ԶՔՈ՚ե:

ՔԱՋԱՍՈՂՋ. ա. Հատատուտուն յառողջութհե. Իբր չն. ՚Եսεκτὸς, օς. Ոտան յատ ջորդ բայդ կազմի: Տե՚ս և ՔԱՋՈՂՋ:

ՔԱՋԱՍՈՑՔԱՆԱ. է. ՚Ευεκτέω. Sum firma corporis habitu. Տիրապես առողջանալ. առողջ լինել ամենայնիւ. ՚Մի ընչաւետանալ ի նոցա տարուկուսէն, և ոչ քաջառողջանալ, եթէ ոչ օգնիցեմք նոցա վերայն. Ա՚Ֆ՚. ագ:

ՔԱՋԱՍՈՑՔ. ա. Յոյժ առողջ. քաջազարմ. գալարապուսած. ՚Ջօրաւորագոյն ունելով բնութհի (առնկա՚) յապագա

քաջառոյդ լինելոլեաւն բարձրագունեն. Պիւս:

ՔԱՋԱՌՈՒ. ա. Ἐυλαβής. Qui bene res capessit. Քաջ մտառուս. ուշիղ. սրամիտ. *Ջմէ՛ ի քաջ մտառուայն ... հիմ՛ ի քաջ առաւաւն՝ զնոյնս և ի վատառուսն պա. հանջես հաղարս. Պիւս:

ՔԱՋԱՌՈՒԳԱԳՈՑՆ. ա. Աւուել կամ յոյժ քաջառոյդ. *Յաղագս քաջառուգաս. գոյն զարգացման պիտանացու բանբարայ. Պիւս:

ՔԱՋԱՍԵՒ. ա. կարի սեաւ. քաջաթուխ. *Բնակիչք աշխարհին (յարաբիա) ո. մանք քաջասիք էն, և ոմանք կիսասիք. Խոր. Ց:

ՔԱՋԱՍԵՐ. ա. Տիրապէս սիրող ի սերտ սրտէ. հարազատասէր. *Ի վերայ քաջասէր առ միմեանս լինելոյն. Աւծր. գ. 3:

ՔԱՋԱՍԻՐՏ. սրտի, տաց. ա. Քաջ սրբ. սիւ. արիասիրտ. քաջայանդուգն. *Քաջասիրտ և պատերազմասէր դոլով: Ջվարգաս. պետն քաջասիրտ ոչ վարն առնեն. Լծոփ. Ի: Նեղծս:

Եւ (առաւել լոտ նախնեաց՝) իբր քաջասրտական. արիական. անվեհեր. *Մաեբիմ և քաջասիրտ հաւատով: Ցառաջ կացեալ աներկիւղ և քաջասիրտ մտոք: Խումբ արարեալ քաջասիրտ պնդութեաբ. Յճխ. Ը: Փորգ: Մէտր. Երեց:

Կամ որպես Տ. Ἐυθարσῶς. Արիաբար. աներկիւղ հաստատութեաբ. *Ջձեռան՝ քաջասիրտս (կամ՝ քաջասիրտ) տարածանէր. Ի. Դ. Ի. 10:

ՔԱՋԱՍԼԱՑ. ա. Քաջ սլացօղ. անվե.

ՔԱՋԱՍԼԱՑԻԿ. Հեր խոյացաալ. *Պատրաստ ի տպառազինութեան, քաջասլաց իբրև զարծուած: Գնեալ քաջասլաց նոցայն երկուզար. Կռվիանս: *Իբրև զարձ ծո քաջասլացիկս զՀաուչ ապետալ. Նոզ. գ. 41:

ՔԱՋԱՄՆԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի առ քարուք մնունդ. *Քաջամնական սեռոյն տեսակաց կենդանեաց մտաուցանէ. Պիւս:

ՔԱՋԱՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυτροφία. Bona nutritio, alimenti copia. Բարուք մնունդ. սածուածն. առողջութեի. առատ բոյծք կամ ճարակ. *Որով քաջամնութեիք մանկանց յաւետեան. Պիւս: *Ի քաջամնութեի մալմնոյ: Քաջամնութեի մալմնոյ առնէ. Այ. Ե Շ. Բ:ծ:ք: *Լինելութեիք և քաջամնութեիք կեն. դանեաց և տնկոց: Թանձրացեալք խուժադուժական աղբին ոստք քաջամնութեիք. Փիս Ի:մ:ոյ. Ե Նխ. Բ: *Ջվերձակն գադայ (են. գադայ՝) առացին պատշաճագոյնս ունել առ քաջամնութեի ողկուզոցն. Նխ. Երգ:

ՔԱՋԱՄՆՈՒՆԴ. ա. Ἐυτροφος. Bene nutritus. Բարուք մնեալ՝ մնուցեալ՝ գարմանեալ. պարարտ. ֆերօն. Լեզուս. *Նր. մատացեալ ոգեին (որ՝ին այգւոյ) քաջամնունդ և հեշտալի զպտուղն գործե: Որ այնպէս քաջամնունդ և հեշտալի զպտուղն գործե. Նխ. Երգ:

ՔԱՋԱՄՆՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Քաջ մնուցանել. առողջ պահել. *Ի վերայ մանկունցն նշանէ՝ քաջամնուցանէ (որ խոյն). Շ. Բ:ծ:ք:

ՔԱՋԱՄՈՒՆ. ա. Քաջ բարուք մնեալ, կամ քաջ ասուն. յատկաճայն: Խոր. Ֆ. 54: տես՝ի բառն ՔԱՋՈՒՍՈՒՄՆ:

ՔԱՋԱՍՈՒՐ. ա. Տ. Ὀξύτερος. Acutior, acutissimus. կարի սուր. քաջ սրեալ. Ոնլոյ՝ընդ իւր երկու գանակս քաջասուրս. Ոոփհ: *Եւ ևս քաջասուր սրեցից զերկսեծն. Ո.ի. Տ. ա. 7:

ՔԱՋԱՍՏՈՒԵՐ. ա. *Ευσκιος. Umbrosus, gratas umbras habens. Որ բարուք բուսուոցս արկանէ, այսինքն հովանի առնէ. հովանաւոր. ազէ չոփ ընօզ. *Ընդ հովանի՝ նէ ասեն, զոր՝ի գգմնուոյն ուղիշքն պատուին՝ դիւրաշարժ և քաջասուսուր. Փիլ. յոէ:

ՔԱՋԱՍՐՏԱԲԱՐ. Տ. Ἐυκαρδέως. Forti et praesenti animo. εὐθαρσῶς, confidenter, constanter. Իբրև քաջասիրտ. քաջասրտաբեեամբ. հաւարձակ. *Առեալ քաջասրտաբար մտան՝ի գնդէն պարսից: Քաջասրտաբար արիացեալ. փարդ: Վրդն. պմ: *Ջօգն դատարկ քաջասլատաբար վերոք գադարեցոնեալ (յն. հարկանել)՝ համարին ընդդիմամարտական յատղօզ լինել. Դ.ի.ա. ՝ծ:

ՔԱՋԱՍՐՏԱԳՈՑՆ. ա. Տ. Աւուել կամ կարի քաջասիրտ. արիագոյն. և Արիաբար. *Ջի մի քաջասրտագոյն կարծեցի մարն քան զՀայկազնեայն: Քաջասրտագոյն շաւասալ արծրունի: Քաջասրտագոյն դիմացուածով. Քաջասրտագոյնս լինել: Քաջասրտագոյնս զնա գործեաց: Դիմեցին քաջասրտագոյնս՝ի վերոյ՝ առաւերամերկ զինեալք. Աւծր. սահ:

ՔԱՋԱՍՐՏԱՊԵՍ. Տ, ա. Նոյն ընդ վվ. *Վասն արիաւելե քաջաւելեն... քաջասլատապես խնգաստաւելեց. Աւծր. ա. 8:

ՔԱՋԱՍՐՏԵԼ. ն. Քաջասիրտ լինել.

ՔԱՋԱՍՐՏԻ. յ. Քաջասլերիլ. արիաշալ. *Ալլ քաջասլատիցէք. (կամ քաջասրտեցէք) և իմէք ի վերոյ նոցա. Եփր. Ի:ֆ: *Դուք զնաստատուեիսն արկանեն. քաջասլատեսցի ի վերոյ նոցա. Ե.ա.փր. ֆ.

ՔԱՋԱՍՐՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Τόλμα, εὐτολμία, θαρράλεον τῆς ψυχῆς. Audacia, fortitudo animi. Քաջասիրտն գոլ. քաջաւելեի սրտի. արիաւելի ոգւոյ. Համաձակաւելեի. *Դողացան պատրսիկք ի քաջասրտաւելենէ նորա: Ա յոտիսի ճաշակս քաջասրտաւելե զերբայեցաց դնդին առնոյր. Յ.ա.Բ. ֆէ. 12: Բ. Ի. ֆ. ւԸ:*Քաջասլես յաղեիեր քաջասրտաւելե և արաւելե հոգւոյ: Աքանչացեալ ընդ քաջասրտաւելին. փիլ. ՝ծ.ա.ոն: Աւծր. ա. 7:

ՔԱՋԱՎԱԶԻԿ. ա. Որ քաջ վազս տաւնս. քաջընթացս. սլընթացս. վազող. էիրթ. լեթիկ. *Ընդ ինքեան առեալ զքաջվազիկն երկնաչուս զքաջ քաղեան. Մ.փ.ք:

ՔԱՋԱՎԱՅԵԼՈՒՉ. ա. Ἐυπρεπής, ὀς. Decorus, decens, speciosus, formosus. Բարեվայելուչ. կարի վայելուչ և պատուական. յոյժ վայելչական և յարմար. գեղեցիկ. չքեղ. չքնաղ. սիրուն, շնորհ, աղուոր, օրինաւոր. գայեր էաթըէրէը. էէ՛ կիաէս. *Արքայութեի երկնից քաջվայելուչ, պատկեր այգպարութեի պատուականք: Ջատի զքաջվայելուչն ի գժուարատեսակն. Բր. հայեցոյ: *Ջյոյժ քաջվայելուչ պատուականութեի զբազադատձեալն ի տունկ ձիեի. Պիւս: Ա յատքիկ պատշաճագոյնք են առ ի հաստատուլ. բայց չորրորդս կարի գեղեցիկ և քաջվայելուչ է. Շ. Բ:ծ:ք: *Դիւրին պատրաստուել ի մէջ նոցա զքաջվայելուչն խաղալութեի պայման. Յճ. կ: *Շիրմանն՝ որք պատաքուստ են քաջվայելուչք և գեղեցիկք: Բազմոց այգպարոյ քաջվայելուչք են չիրիք նոցա. Ա.ֆ.ք. Լոփկ: Իֆն: *Պատուհանք հյուսագործք՝ քաջվայելուչք՝ մըշտաբացիկք. Ա.ֆ.ա. Նիէ:

ՔԱՋԱՎԱՅԵԼԱԲԱՐ. Տ. } Ἐυπρεπῶς. ὈրՔԱՋԱՎԱՅԵԼԱԳՈՑՆ. } core, decenՔԱՋԱՎԱՅԵԼԱՊԵՍ. } ter. Քաջավայելուչ օրինակաւ. կարի վայելչապես. *Թուի թէ ոչ յայսմանէ այս ընդ առաջին առացեալն. բայց կարի քաջավայելչաբար. Լ.ֆ. ոչ: *Քաջվայելչագոյնս զիագաւորութեի՝ն կատարելագործեալ գժամանակն: Քաջվայելչապես բարեձևանայր կարգք սըշ եկեղեցւոյ քրի. Աւծր. Ե.Յ.Ե:

ՔԱՋԱՎԱՅԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐυπρέπεια. Decor eximius, decus, pulchritudo. Բարեվայելչաւել. բարեձևաւել. գեղեցկութեի. *Տեսանէ զքաջվայելչաւելեն մարմնոյ: Պաճուճանք վերքաջվայելչաւելեն և տեսաւնութեի. Ոսի. Տգեր. Ի: Ա- ուր. Ի: *Ջի ամանիցէ յինքեան զքաջվայելչաւելին իւր հոգւին. Եփր. Երեսս: *Շահեկանաւել և միշտ քաջվայելչաւելե իմն: Միշտ՝ի քաջվայելչաւելեն բարիս յաւէս յղիանալ. Պիւս:

ՔԱՋԱՎԱՐ. ա. Բարուք վարեալ, օրինօք՝ի կիր արկեալ. օրինաւոր. ճամբով. Եօլչս. *Կատարիլոցն զուարճանք խրախուսեի քաջավար և առաքինի. Փիլ. Լին. Ի. 188:

ՔԱՋԱՎԱՐԱ, ի, ից. ա. Քաջ վարաժեալ. կիրթ. փորձ. հմուտ. աչուքակ. *Ըստ որում յայտնիկ քաջավարժն տղաղակէր: Իսկ քաջավարժն՝ի փորձառելեն անպարտելի ուսալը յայտնիկ իբրև զվէմ. Սիաա. ՝ծ:

ՔԱՋԱՎԱՐԻԱ. Տ՝ի բառն ՔԱՐԱՎԱՐՏԱ:

ՔԱՋԱՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Բարիոք տածուածն. գործոն սիրոյ. ծերաստածուած. *Մանկանց բարեմտութեի դրդանաց, ծերոց քաջաստածուածն. Պիւս:

ՔԱՋԱՏԵՍ ի, ից. ա. Ὀξυδερκής, κἆσ, κέστερος. Acutum cernens, perspicax. διορατικώτερος, perspicacior. Քաջ սեսոլ. կոխուածութիւ. արակն. սրատես. *Ընծուած քաջատես: Պետուս և յովհաննէս. մին սրտգոյն (այսինքն քաջի), և մին քաջատես: Աչք յորժամ՝ի խալալ օգս և՝ի մարգս և յայգերս և՝ի դրախտս պտղաւորս, առաղաչ ոյնք և քաջատեսք. նոյնպես և մտացն ակն եթէ լեղուիս հոգւոյ բանիցն ձարակիցի, որ՝ յատակ և քաջատես լինի. Ոսի. էէւէգ. Ե յհ. Ե ֆոր. յորմէ և խոս: *Ակն գատատանին արտարակորով և լուսատոր՝ քաջատես. Մէբէբ. ֆ: *Քաջատես, և հոգւոյն ևեթ պարապեալ. Պիւս: *Ձերք աչք հայել՝ի բարի, այլ քաջատես՝ի չարիս. Մի. Երեմ: *Ջհիւանդս բժշկեցէք, և զայլս քաջատես առնիցէ. Մի. ատաւ: *Գան զմանկունն լինի քաջատես և խնամատուն հոգին (անկատեալ՝ի մարմնոյ)... որպես մեծատուն քաջատես լինէր՝ ճանուչել զարբահամ. Կռվիանս:

ՔԱՋԱՏԵՍԻԼ. ա. Ἐυειδής. Speciosus. Բարեաեսիլ. գեղեցիկ տեսլեամբ. չքնաղ. *Եւ էր քաջատեսիլ գեղեցկութիւ. Նահան:

ՔԱՋԱՏԵՍԻԿ. Տ. ՔԱՋԱՏԵՍ. *Ὀξὺ βλέπων. Acute videns. *Փափկութեին կոտրացուցանէ զաչս մտոց քաջատեսիկս. Ոսի. Տ. Բ.ւթ:

ՔԱՋԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Սրատեսութիւն. *Որ ալ սնեցաւը. *Ալլ մեկուս քաջատեսութեամբ ինչ հպարտանայիս. այլ ոչինչ նման ես այնեման և արծուոյ. Ոսի. էիւ. Ե. յն. ὀξὺ βλέπειν, սուր տեսանել:

ՔԱՋԱՏԵՏՈՒՋ. ա. Քաջ տեսուչ. բարի և ընտիր հոգւապարէտ: Մ.Ե.Բ. ֆ.Ի:

ՔԱՋԱՐՏՈՀՄ. ի, ից. Տ. ՔԱՋԱՏՈՀՄԻԿ. *Մօր քաջատոհմի բարեսիմին չառաւելեալ: Հոգւոյ քաջատոհմի. Ա.Ե.ոէ: Նոսի. յհ. ա. 45:

ՔԱՋԱՏՈՀՄԻԿ. ա. որ և ՔԱՋԱՏՈՀՄ. Ἐυγενής. Nobilis, generosus. εὐπατρίδης, patricius. Քաջազգի. բարեստոհմիկ. ազնուատոհմ. ազնուական. առաքինի. ա.ըստափ. ազգափ. *Քաջատոհմիկք ընդ վատթարազգին: Ա.ռնոյն քաջատոհմիկ է, որ պահէազգնա առաքինութեի. Ա.Ե.ոէ. Ֆ.ր. Ե ա.ա.որ. Ե: *Իբր թէ քաջատոհմիկ ընդ վատթարազգ. գոյ բնակէ: Ի քաջատոհմիկ և՝ի գլխաւոր աշխարհէն: Վասն քաջատոհմիկ ազգին պահ. լակաց. Խոր. Ե. 69. 78: Գ. 51: *Ի քաջատոհմիկ ազգէն պալՀատունն. Ճ. Ղ: *Ի մեծ իշխանէն՝ ի քաջատոհմիկ և ի բարեվատ. գլխոյն իմմ զգկալ. Աւծր. Ե. ոէ:*Ռաքատոհմիկ էր ըստ յորոյն: Հոգ արար աբ-

բահամ քաջատոհմիկ միածնին յաղագս ա-
մուսնութեանն՝ ազնուական լծակցութեանէ : Զի
մի ժանաւոյնդ քաջատոհմութենն՝ փոխա-
նորդութեաբ ծառայական ազգին խառնակեալ
նիւթս . Ռեփոր . Ե էրէֆ : *Տեսանի՛ր ի հիւան-
դութենէն ղքաջատոհմիկ հոգին . (ասէ .) մե-
ռայ տեառն . Ոսկ . ոգ : *Քաջատոհմիկ պերճ
ձուկ իշխանաց և նահապարապց հայոց . Ցհ . կի :

ՔՒԱՋԱՏՈՀՄՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἐυγένεια, τὸ ἐυγενὲς. Nobilitas. Բարեծագմութիւն . ազ-
նուականութիւն . *Զնաթդ՝ ի վերուստ (ան-
դրսէն) քաջատոհմութենն . որոյ ոմն ոսկանի
այժմ, և այլ ոմն քահոի : Ըստ պատշաճի
քաջատոհմութենէ ծնողաց իւրոց մանուկ :
Ա՜ որ . Ը : Վրք ոսկ : *Իսա անհամանեալ ոչ
ծածուկեն զքաջատոհմութիւնն ո՞ բաւեսցէ
պատմել . . . Երկրաւորս այս քաջատոհմուի
յայսցանէ ծանուցանի , ի փարթամութենէ ,
յիշխանութենէ , ևն : Ագաւաղեալ առաքի-
նութենէն քաջատոհմութիւ . . . ի քաջատոհ-
մութենէ զարմի , ի թագաւորդ գահից .
Սիւն . էսայ . Ե ի լմբ :

ՔՒԱՋ ԱՐԱՆՑ . տ . ԿՕՋ :

ՔՒԱՋԱՐ . ա . } Կաղ և սրի . առա-
ՔՒԱՋԱՐԱՒԱԳՈՅՆ . } քին . քաջածիր .
*Առաքինին խաղաղութեաբ վարի , և է միայն
քաջարի . փիլ . լիհ . ք . 11 : *Քաջարիւագոյնն
այն և իմաստախոհ նահատակին . Նիւս . ոգէթ :

ՔՒԱՋԱՐԻԱՊԵՍ . ս . Որպէս քաջ և ա-
րի . յոյժ արիաբար . *Վառեցարնուք քաջա-
րիասլաս սմենեքեան . Ճ . Ա :

ՔՒԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἐυταξία. Rectus ordo. Գեղեցիկ արիացած և չարսկար-
գութիւն, դիրք . *Զանցեալս զաստեղբք՝ զքաջ-
արկութիւն նոցա . Բրս . էէրրէ :

ՔՒԱՋԱՐՇԱՒ . ա . Քաջընթաց . քաջավազ .
*Շապհոյ ոչ համարձակեալ ի թաւուն քաջ-
արշաւ լինել . Խոր . Ք . 55 :

ՔՒԱՋԱՐՈՒԵՍ , ի , ից . ա . Ἀριστοτέ-
χνης. Optimus artifex. τεχνικὸς, artificiosus. Քաջ արուեստիւ . Ճարտար . Ճարտա-
րապետ . ամենարուեստ ոճ . և Հնարաւ-
փառ . *Ընդ քաջարուեստ ոճ զարմանալի ,
և փառաւորեաք : Քաջարուեստ (ոճ) գոր-
ծեաց : Քաջարուեստ կապիչն ամենից . Ոսկ .
Տրգր . Ք : Բրս . հայեաց : Սիւն . ըմբ : *Զքաջ
արուեստ անօրհնութենէ օրինակ պատուէմբ .
Կի՜րղ . ֆն . ֆա :

ՔՒԱՋԱՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἀνδραγαθία. Fortitudo. Արութիւն քաջութենէ . արիութիւն . ա-
ռաքինի քաջութիւն . *Ի բաշխութեան ողորմե-
քաղաքաց յայտաւորեցեալ բարուց : Ընարի-
ցաւ քահանայիլ պատիւ քաջարութեան և
ծածուկ առաքինութեանն զոյս ընկալաւ .
փիլ . լիհ . Ե ֆհ : *Զմեծ հոնդկս քաջարու-
թեանցդ գովել : Ընձեռեն զքաջարութիւն .
Պիս : *Զօրացի՛ քաջարութիբ լինել կատա-
րիլ հրամանիւ քո . Սիւն . ոչ :

ՔՒԱՋԱՐՓԻ . ա . Արփւախայլ . լուսա-
փայլ . փայլակուն . *Զոյլ դարնալ պատգաք , և
քաջարփի գունեալ մարգարտաք . Բրս . ոգպ :

ՔՒԱՋԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , յսեցի . ն . Արիա-
յուսացանել զօրացուցանել քաջալերել . *Այլ
յորդեաց գնոսա , և որպէս քաջայոյզ գնոսա ,
և հոգին ոբ պատկաց գնոսա . Ճ . Ժ :

ՔՒԱՋԱՒԱՐԵՏ . ա . Յաւէտ քաջ . երևելի
քաջութիբ . արի . արիական . յաղթական .
*Քաջաւէտ առաքինութիբ պատկեալ յար-
քայութենն . ՑձԺ . ը :

ՔՒԱՋԱՓԱՅԼ . ա . Պերճափայլ . պանծա-
լի . շքեղ . *Ըստ քաջափայլ հանգիսի առն
զօրութեան . Յհ . կի :

ՔՒԱՋԱՓԱՅԼՈՒԹԻՒՆ . գ . Քաջ փայ-
լուն . պայծառութիւն . շքեղութիւն . Ոսկե-
հեղ անկուածովք և քաջափայլու թեամբ .
Ածաւ . նիկ :

ՔՒԱՋԱՓԱՌ , ի , աց . ա . Ἐυδοξος. Glorio-
sus, illustris, honorificus. Բարեփառ . փա-
ռացի . փառաւոր . բարեհամբաւ . բարե-
բասխ . *Հովիւքն քաջափառք : Պարծեին
նովաւ իբրև քաջափառք քան զայլ մարդիկ :
Ի քաջափառ քաղաքն կոստանդնուպոլիս .
Ճճ : *Եւ դոքսիս , որ Թարգմանի քաջա-
փառ . զոր յիշատակեմք չարափառ , (վա-
տափառ) մանաւանդ՝ քան Թէ քաջափառ .
Վրք ոսկ :

ՔՒԱՋԱՓԱՌԱԳՈՅՆ . ա . Առաւել քա-
ջափառ . մեծափառ . *Որ է արդարև բարե-
բասիկ և քաջափառագոյն վայելչանաց ամ-
բարուեաց . Պիս :

ՔՒԱՋԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ . գ . Ἐυδοξία. Claritas nominis. εὐδαιμωνια, felicitas. Բարե-
փառութիւն . բարեհամբաւութիւն . բարեբախ-
տութիւն . պանծալի և երջանիկ վիճակ . *Զինչ
առաւել քաջափառութենէ և բարեբախտու-
թենէ զայսոցիկ ի տանն յայն : Մեծութենէ , քա-
ջափառութենէ , պատիւք : Զպատկանելոցն
զամենայնն տուեալ քաջափառութենէ կար-
ծել . փիլ . իհ . Ե նիս . Ե էրէ : Աֆաբ . ագպ .
*Խորին խաղաղութեան , և միանգամայն հր-
ջանիկ քաջափառութենէ : Ոչ միայն յաստ-
ղեալս քաջափառութենէ ոչ վայելէին , այլև
ղնուաքաքիատութենէ կրեն հիւծութիս : Ոչ
վնս այդպիսիս ազէաք՝ քան Լեռ անցելոցն
քաջափառութեանց յիշատակք խոցոտեն
դժնդակք . Պիս :

ՔՒԱՋԱՓՈՅԹ . ա . փութաջան . փութ-
կոտ . ժիրաժիր . *Քաջափոյթ ձեռնարկութբ
ղգործն՝ի կոստարտին աւարտեաց . Խոր . Գ . 58 :

ՔՒԱՋԱՓՈՐՁ . ա . Ամենայնիւ փորձ . հր-
մուտ . բանիբուն . *Եւ որ քաջափորձքն էին՝
իմաստութենէ խորհրդակից . Նիւս . Ի . բէ էդ :

ՔՒԱՋԱՒԱՐՈՂ . ա . Քաջ քարոզիչ .
*Բասիլիոս ծերունին՝ քաջակորնի՛ի խօսս ,
և քաջաքարոզն՝ի պատմել զորհնս տեառն .
Ա՜ղ . Գ . 7 :

ՔՒԱՋԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . գ . Ակդորը և
հաստատուն տարաւորութիւն իւր՝ի բանակի
այ . բնակութենի հնդկաստան . *Ա՛յ առ մար-
դիկ միաբանութենի՝ քաջայառնութենի և քաջ
բանակութենի՝ի հարկէ մատուցանել . որպէս
և ընդգծեմ՝ մեկուսութենի , անբնակութենն .
Փիլ . լիհ . Ք . 179 :

ՔՒԱՋԵԱՆ . ա . Գեղաւոր . որդի քաջի .
քաջաւոյնդիկ . տղնուական (իբր մականուն .
յն . ղՆՆԿ՜՜ . լտ . ոբդէ գէՆՆԷ՜՜ .) *Տնմո-
թեոս , և տպզղնիոս քաջեան . Ք . Ֆ . ծԲ . 2 .

ՔՒԱՋԵՒԱՑ . ա . Քաջ և ուսեալ կամ
եռանդուցեալ . աչեի խոնարհ եղեալ , փոփ փոփ .
*Օրհասդրն հայեալ և քաջեաց , որով և
խորտկեցան նմ . Վրդխ . լբ :

ՔՒԱՋԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ . ա . Համանման
քաջ երաժշտականութենէ . Ճարտար , քա-
ջայարմար . *Ոչ արփիւնք , այլ հնչմունք և ա-
ղբ և լսաժշտական միայն ունին (արտաքնոցն
բանք) . Եփր . ա-եաբ :

ՔՒԱՋԵՐԳՈՂ . ղե . ա . Իւր հոգենուաց .
հոգեփրկող . Ա՛տանէ ... յաւանական քան
քաջերգողն . Գնդ :

ՔՒԱՋԵՐԵՍԱՑՈՂԱՆ . ա . տ . Ունօղ կամ
ունեցուվ զսիրդ երես անմոմեի . աներևոյթ
պես . *Զհարհուրդ մտանութենէն քաջերե-
ոագոյն ճշմարտաբար կատարեալ զտեառնէ .
Պիսա :

ՔՒԱՋԵՒԹ ԱՌՆԵԼ . Χειλόω. Բառդք ե-
փեր . *Ընտիս բանիբոյ . . . և զայս քաջեփ
արարեալ . Պտմ . ագէա :

ՔՒԱՋԵՐԵՔ , էք . ա . Ուր լցեն քաջ երէք-
վայր որոյ չոլքատանեաց . *Տեսցես տեղիս
քաջերես . Խոր . Գ . 25 :

ՔՒԱՋԸՆԴՈՒՆԵԼԻ . ա . Ἐυπαραδεκτος, δοκος. Facile acceptabilis. որ և ՔՒԱՋԸՆԿԱԼ .
Դիւրընկալ . հեշտընկալ . արժանահաւատ .
*Բանն քաջընդունելի լիցի : Քաջընդունելի
առնէ զանձն : Արժանահաւատ գտայց , և
քաջընդունելի ձեզ . Ոսկ . յհ . ա . 38 :

ՔՒԱՋԸՆԹԱՑ , իւից . ա Ἐυδρομος , εὐδρόμιος. Qui bene currit, celer, expeditus.
Քաջ յընթացս . քաջարշաւ . քաջավազ , ե-
րագասն . և Ալրոդակ . վազուկ , թռչուկ . էհ-
րէսկ , լաֆոֆ . *Քաջընթաց երիվարօք ա-
ճապարէք հասանել . Կռվնոփ : *Որպէս ձի
ասէ , Թէպէտև քաջընթաց է , ևն . Մխ . էրեմ :
*Արիաբար անդ ուսաս վազուկ՝ ըզքաջընթաց
կառքըն կալեալ . Շ . Վրդ : *Եւ հովիւ քաջ-
ընթաց երկիւղ որ հօտապահին . Շար : *Թէ-
պէտև քաջընթացք էջեն լերդուք յանտեսլն
բանին . Աֆաբ . ագպ :

ՔՒԱՋԸՆԹԱՑԻԿ . ա . Նոյն ընդ վ . իսկ
իբր գ . , Սաբհանդակ . ջրէբր . *Քաջընթաց
ձիկս (կամ քաջընթացս իսկ) առաջի իւր ա-
ռաքէ . Խոր . ա . 10 :

ՔՒԱՋԸՆԿԱԼ . տ . ԿՕՋԸՆԴՈՒՆԵԼԻ .* Զքաջընկալ լինելի բանն . Ոսկ . յհ . ա . 38 :

ՔՒԱՋԸՆՏՐԱՐԱՐ . ս . Քաջ ընտրութբ .
որոշաբար . *Աչաւասիկ և զգեմս հոգւոյն
քաջընտրաբար մեզ բանս հաստատեաց .
Ճ . Ա :

ՔՒԱՋԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ . գ . Քաջ ընտրու-
թիւն . որոշողութիւն . *Քաջընտրութբ գի-
մացն մեկնութիւն առնէ . Ճ . Ա :

ՔՒԱՋ Ի ԲԱՑ . տես Ի բ ծ , ՔՒԱՋ :

ՔՒԱՋԻԿ . ա . տ . Գեղադաց . Generosus, se; fortis, iter. Քաջ և բարեաք . քաջա-
պէս . տիւրապէս . *Քաջիկ ևս յուզեալ ընդ
Թարէր զզօրան . Ք . Ֆ . ծՔ . 42 : *Սմանէցոյց
քաջիկ զինծաւուհան , և առաւել ևս պատ-
կառեցոյց . Սարգ . յե . ծա :

ՔՒԱՋԻՄԱՑ . տես Որ քաջ իմանայ .Նրբիմաց .
*Նրատաւոբ զաչս հոգւոյն արատս և քաջքի-
մաց առնեն . Ածան . ղՀԲ : *Հոգին (ելբեալ ի
մարմնոյ) սրատեսիկ և քաջհիմաց և պտաւեալ
զգայսն լինի . կռվնոփ :

ՔՒԱՋԻՄԱՑԱԲԱՐ . ս . Հոգիմաց դոլով . իմաստութեամբ . *Խոհականապէս
և քաջհիմացաբար խորհրդածեալ Մ՜ատ . Նիհդ :

ՔՒԱՋԿԱՃՈՅ . տ . ԿՕՋԱՁԱՃՈՑ . *Ալբև
գործովք քաջկաճոյք եղեն . Սոփ :

ՔՒԱՋՄՏՈՒԹԻՒՆ . տես ԿՕՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . *Զսիրելին մի յաղագս յանդիմանե-
աստեար , այլ յաղագս քաջմտութենեան գո-
վա . Ոսկիփոր . (այլ ձ . քաջմտութենեան :)

ՔՒԱՋՆԱԽԱՆԱՆԳԻՍ . տ . ԿՕՋԱՆԱ-
ԽԱՆԱՆԳԻՍ . *Որչափ քաջնաւահանգիստ
ասեա գոլ զսա . Պղտ . օրին . ֆ :

ՔՒԱՋՆԱՓԱՅԼ . տ . ԿՕՋԱՓԱՑԼ . *Սա
ոչինչ լսա սակի հօրն քաջնափայլ փառաց
պերճապայծառ գործ արուեստին ցուցեալ :
Ըստ արժանի քաջնափայլ պերճութենեան և
առաքինազարդ կրօնիլ ձերոյ . Ցհ . կի :

ՔՒԱՋՈՂՈՐԱԿ . ա . Ἐυτονος . Intentus. Քաջ ոլորակեալ . չեշտաձայն . ազդոյ հնչ-
նակաբ . *Սա ևս ծածկեալ տաղս քաջոլորակս .
Ո՜ոգ :

ՔՒԱՋՈՂՈՐԱԿԻ . } տ . ա . Ἐυτόνως , συν-
ՔՒԱՋՈՂՈՐԱՊԵՍ . } τόνως. Vehementer, acriter. Քաջ ոլորմամբ և չեշտամբ ձայնի .
քաջնչողղ ձայնիւ . կենդանի և ազդոյ հընչ-
մամբ . ուժգնակի . *Զողբերգութենէն գիւց-
ազնապաբ վերծանեսցուք ա . . և զտաղն՝ քաջ
ոլորակի . Թր . ոէբ : *Քաջոլորակ տաղ ա-
սի հռոմեականն , յորժամ յարմար բանիւք
և ոլորակք բերկոյք և ղսսին : Եւ զտաղն
վերատնոյ քաջոլորակի գիմք ի գէպ եկե-
լոյն . Երգն . ոէբ : *Յորժամ յոմանս յաւա-

մունս հասցի քաջոլորաւէս, մաշեցի. Պղատ. օրէն։

ՔԱՋՈԼՈՐԵԱԼ. Տ. ՔԱՋՈԼՈՐԱԿ. Դիւց. ավնական է սաղդ քաջոլորեալ. Մագ. հէ։

ՔԱՋՈԼՈՐՏ. ա. Քաջ ոլորտացեալ ոլորմամբ՝ հիւսմամբ, պրկմամբ. կարկամ. ողէկ ու դինդ ուրուշ, խըշ-ըխ հառուշ. *Իբրև զառասանս կամ զպարանս սառուարս և քաջոլորս. Մագ. իէ։

ՔԱՋՈՂԿՈՅԶ. ա. Εὔβοτρος. Pulchros racemos habens. Որ բերէ ընտիր և շատ ողկոյզս խաղողոյ. կայլեալն 'ի լաւ ողկուզաց. *Որթք՝ որ բերեն գինի քաջողկոյզ. Փիլ. նխ. բ։

ՔԱՋՈՂՋ. ի, աց. ա. Εὐεκτικὸς, εὐεκτὴς. Qui est bono corporis habitu. Որ ունի զքաջ ողջութի կամ զառողջութիւն. *Քաջողջ մարմինք և բստ հասակի առոյգք. Բրս. ճախ։

ՔԱՋՈՂՋԱԿԱՆ. ի, աց. ա. Ուր իցէ քաջողջութիւն, կամ ողջմտութիւն. *Ի խոյս ելանել ջերմագոյն և քաջողջական խառնուածովք. Պահեցէ քաջողջական հոգւովն. Մագ. Է. իը։

ՔԱՋՈՂՋԱՆԱԼ. չ. Εὐεκτέω. Commoda valetudine fruor. որ և ՔԱՋԱՌՈՂՋԱՆԱԼ. Քաջառողջ լինել. առոյգ գտանիլ առանց իւիք ակարութե մարմնոյ. *Մի լիցի ինձ, մի ընչաւէտանալ, մի քաջողջանալ. Անան. ողբ։

ՔԱՋՈՂՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐεξία. Bona corporis habitudo. Քաջառողջութի. ողջ և առողջ գոլն. և Ողջմտութիւն. բարեկաւութիւն. *Յոյժ ... միանգամայն 'ի լաւագ եղեալ զքաջողջութիւն, զընչաւէտութիւն, և զբազմորդութիւն. Յհ. իմ. ա: *Բժիշկք յամենայն գեղոց պատրաստեն հնար քաջողջութեան։ Կրէ իւրաքանչիւր ոք քաջողջութիւնս և խօթուխս. Մագ. ա. իէ։ *Պտուղք ծառոյն քան զհացին զօրութիւն 'ի ճաշակելի առ քաջողջութիւն կերողացն անուժագոյնք են. Նխ. եբ. ՟Ամենայն առաքինի քաջողջութեան զանձն առեալ։ Ամենայն առաքինի քաջողջութիւն և չինութիւն և խաղաղութիւն քայքայեցաւ. Յհ. կը։

ՔԱՋՈՐԴԻ. գւոյ, ւոց. ա. Որ ունի ընտիր ընտիր զաւակս. ողէկ դուլըներու տէր. *Քաջորդիք, որ բարեացն և լաւացն հմուտ են հանճարոյ. Փիլ. եւ. բ. 19։

ՔԱՋՈՐԴԻ. գ. Որդի քաջի առն. կմ քաջ և բարի զաւակ. ողէկ մարդու զաւակ, ողէկ զաւակ. *Քաջորդի վահան՝ ուր էիր, որ ոչ վաղ եկիր յօգնութիւն. Մամիկ։ *Մուտ աւազակին քաջորդւոյն ագամայ 'ի դրախտն. Ցօնակ։

ՔԱՋՈՐԵԱՐ, երոյ, եարք. գ. Արք քաջք. կորիճներ. իշխ ագամներ. *Ի մէջ անչափ բազմութեան գնդի և 'ի զօրաւոր քաջորերոյ։ Որպիսի վստահութե կարասցուք զայնպիսի քաջորերոյ ունել զդէմ սակաւացեալքս. Փարպ. *Կամեցայ հանդուցանել զնա քաջորեարն ասուրս հինգ. Պօմ. ողէոս։

ՔԱՋՈՐԿՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Կշտապնդ փայլեք իւրոց որկորոյ. շատակերութիւն. լեռւշի յագուրդ. *Զանազանութիւնք յորս սակս եղեն. ոչ յաղագս առողջութեան և գեղեցկութեան, և կամ քաջորկորութեան և կամ ժուժկալութե բարուց. Փիլ. նխ. բ։

ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀνδρεία, εὐανδρεία, ἀνδραγαθία. Fortitudo, virtus, virilitas. Քաջ գոլն, և գործ քաջի, ըստ ամենայն առմանն. որպէս արիութիւն. զօրութիւն. աներկիւղ համարձակութիւն. կտրճութի. *Հանէ զկապեալսն քաջութեամբ իւրով։ Համբաւ քաջութեանն ընդ ամենայն կողմանս ընթանայր։ Հարկանէին քաջութբ իւրեանց զկողմանս գաղատացւոց։ Իբրև զայն քաջութիւնս պատերազմին լսէին։ Ոչ խառնեսցուք զանուն վատութեան մերոյ ը տրութիւնս քաջութեան. եւ։ *Տարաւ և զգազս սոն՝ կասկածեալ յառնն քաջութէ։ Յերիտասարդական քաջութիւն հասեալն. Խոր. գ. 50։ Նխ. եւգ։

ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ. Ἀρετή, εὐψυχία, προτέρημα, εὐσέβεια. Virtus (moralis), pietas, եւ. Լաւութիւն. բարեկաւութիւն. գործ գովելի. առաքինութիւն. ողէկլուքէ. *Լաւ է անզաւակութիւն հանդերձ քաջութբ։ Ըզփառս իմ այլում ոչ տաց, և ոչ զքաջութիւնս իմ դրօշելոց։ Տացեն զփառս տյ, և զքաջութիւն նորա կղզիք պատմեսցեն։ Քաջութբ փոխեցայց յաշխարհէ աստի, զի արժանի իմոյ ծերութեանս երևեցայց։ Իւրու թէ անձին զօրութբ ինչ, կամ քաջութբ (յն. բարեպաշտութբ) արարեալ իցէ զգնալդ դմա. եւ։ *Եցոյց յիւրում մարմնի զկատարեալ քաջութիւնսն. Ոսկ. եփ։ *Տեսանեմք զվատթարութիւնս մեր, և զառաջին սէգն զքաջութիւն։ Հրեշտակի քաջութիւն այն է, զի ոչինչ չիւրմէ յաւելեալ իմիքլի։ Յառաջ զքաջութիւն հաւատոյ կնոջն եցոյց. Մանր. ծը։ Ոսկ. յհ. ա. 5։ իգն։

ՔԱՋՈՒՂԷՇ, կամ եշ. ա. Εὐθηνῶν, νοῦσα. Vigens, abundans. Որոյ ուղեշքն են ընտիր՝ իւրք կամ նմանութբ. յուռթի. ողէկ ճղէրով փափրով. *Ունելով յինքեան զքաջուղեշ որթն. Նխ. եբ։ *Երկու են ծառոց առաքինութիւնք, քաջուղեշ գոլ, և պտղել. Փիլ. լին։ *Զքաջուղեշ և զպտղեղ պտղաբայն բոցակեզ հրդեհիւ տոչորեր անդատաւն... Եւ ես քաջուղեշ բուսակօք հըրձուէի. Պիտ։ *Երկնածաղիկ առաքինութեանն լուսատաղարթ ոստովք՝ քաջուղեշ և յարափթիթ պտղաւէտեալք. Խոր. հռփս։ *Զպտղաւէտութեանն զօսացուցեալ տունկ բազմաբեղուն և քաջուղեշ. Սկեւռ. ող։ *Զնաք իմ՝ ռւակաւն և քաջուղեշ. որ նիզակաւ և սուսերաւ զբաղումս առնէր պատաթափ. Կեչառ. ողէոս։

ՔԱՋՈՒՂԻՂ. ա. Քաջ ուղղիչ. Ճարտար ղեկավար, կառավար եւ. *Սա վարդապետ հմուտ, սա կառավար մտաւոր և քաջուղիղ. Վանակ. յոբ։

ՔԱՋՈՒՂՂԻՉ. չէի, չաց. ա. Նոյն ընդ վ. *Փրկել զնաւ քաջուղղչացն է. Խոսրով։

ՔԱՋՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐδεξία. Dexteritas, եւ. Աջողակութիւն. քաջավարժութիւն. *Քաջունակութեան, ուսողութեան։ Քաջունակութեն դիր է 'ի գրաստին. Փիլ. այլաբ։

ՔԱՋՈՒՇ. ա. } Εὐμαθής. Ingeniosus, docilis.

ՔԱՋՈՒՇԵՂ, ի, աց. } Կարի ուշեղ. յիշողամիտ. մտացի. քաջուս. *Զիմիդ գեղեցիկ 'ի տեսանել. ով որպէս քաջուշ. Բրս. ճախ։ *Ժողովէ մանկունս խոհեմամիտս, արագախոհս, քաջուշեղս, փափկավայելուչս։ Քաջուշեղ մանուկս այս բարիկ. Յհ. կը։ Ոսկ։

ՔԱՋՈՒՇԵՂԱԳԷՍ. մ. Մեծաւ ուշեղութբ ուշագրութբ՝ խելամտութբ. *Յոյժ զօրաւոր և քաջուշեղապէս ունի զեւրն բաղկայութիւն։ Հայեցուածովք կամի քաջուշեղապէս պարահայել. Մագ. ծէ. ծը։

ՔԱՋՈՒՇԵՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Յիշողամտութի. ուշագրութիւն. խելամտութիւն. հանճարեղութի. *Առդ զայս միայն խնդրեսցես 'ի քումմ. քաջուշեղութեան վարժութեան. նախ՝ յորմէ բանն, երկիր՝ առ որ բանն, երիր՝ յաղագս որ բանն. Մագ. կը։

ՔԱՋՈՒՇԻՄ. ա. Կարի ուշիմ. և Ուշիմական. *Ներանկրթիլ քաջուշիմս վարժիւք. Պիտ։

ՔԱՋՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔԱՋՈՒՇԵՂՈՒԹԻՒՆ. *Երկասէր ագնութբ զփոյթն ընդ քաջուշութեանն ընծեալ. Վանր. եբբրդ։

ՔԱՋՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ, կամ ՔԱՋՈՒՍԱՄՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔԱՋՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ. *Արկանել զեւրեան զօրէն վերարկու քաջուսմնութի. Փիլ. լին. բ. 69։

ՔԱՋՈՒՍՈՒՄՆ, ամունք. ա. Εὐδίδακτος. Bene doctus. εὐμαθής, docilis. Քաջ յուսման կամ ուսեալ. քաջուշեղ. հանճարաւոր. ուշիմ. յարմար առ գիտութիւն և առ կրթութիւն. *Եթէ ոք 'ի վատթարաց այսպէս քաջուսումն եղեալ յանկարծօրէն ... Որպէս և յաջողակ քաջուսմունքըն. Փիլ. լին. դ. 207. 209։ *Տեսանելով զկկերսեկեղեցեացն քաջուսմունսն. Կողխա։ *Ժողովեալ մանկունս ընտրեալս, ուշեղս, և քաջուսումս (կմ քաջուսունս, եւ). Խոր. գ. 54։

ՔԱՋՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ. գ. որ և ՔԱՋՈՒՍՄՆՈՒԹԻՒՆ. Քաջուսումն լինել. բարւոք կրթութիւն յուսման. քաջավարժութիւն. խելամտութիւն. քաջուշեղութիւն. ուսումնասիրութիւն. *Առ 'ի քաջուսմնութիւն ոչինչ այլ այնպէս օգնական լինել երևի, որպէս հպատակութիւն գիտել զոյիս՝ զոր ավելեցուցանէ ուսուցօղն... Քաջուսմնութբ դիւրաւ ըմբռնմանն կամեցեալ քինել. Փիլ. լիոս։ *Յորոց յայտ է ընտանի քաջուսումնութի բնաւորեալ։ Քաջուսմնութեամբ հռչակաւորաց։ Պէտք են դատաւորաց քաջուսմնութեան. Փիլ. վար։ Պիտ։ Ար. փհ։ Մխ. դա։

ՔԱՋՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔԱՋԱՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ. *Արիք տեսէք զնորա քաջվայելչութ և զփառսն ... Քաղաք թագաւորի լցեալ լուսով և քաջվայելչութբ. Ճ. Ժ։

ՔԱՋ ՔԱՋ. Տ. ՔԱՋ։

ՔԱՋՕՐԷՆ. մ. ա. Քաջապէս. և Օրինաւոր. կարգաւոր. որպէս յն. ἔννομος, legitimus, aequus. *Յամենայն առաջիկայ քաղաքս խաղաղութբ և քաջօրէն ապատութբ զնուան առնել։ Քաջօրէն և խաղաղական կեանս ախորժեալ՝ 'ի բարեաց նմանութիւն հայելով. Խոր. գ. 27։ Փիլ. իմաստ։

ՔԱՋՕՐԷՆ, օրինի, նաց. ա. Εὔνομος. Qui bonis legibus utitur. Որ ունի և պահէ զլաւ օրէնս. *Քաջօրէն քաղաքացն և գաւառացն. Պղատ. օրէն. ծբ։

ՔԱՋՕՐԷՆԱԳՈՅՆ. ա. Εὐνομώτατος. Քաջ օրինաւոր. երկիւղած յոյժ. *Որք թուին քաջօրէնագոյնք լեալք այնոցիկ՝ որ առ այնմիկ ժամանակօքն էին. Պղատ. օրէն. ա։

ՔԱՋՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐνομία. Aequitas. Օրինաւոր կարգ. բարեկարգութի. բարեձևութիւն. *Որք 'ի Ճոխութեան էք, զքաջօրէնութիւն (ուսարուք). Անան. կեղր։

ՔԱՌ. ի, ից, կամ այ կամ եաց. Նոյն է իւրք և ձայնիւ ընդ Չորք. չորս. դ. չոր, ջէհար, ճահար. լտ. քուադուոր. Quatuor. Τέσσαρες, ρα. ռմկ. չոր. փէօրթ. Ի միութենէ և յերկուց և 'ի քառուցն։ Քառքն մի ըստ միոջէ։ Յանկիւնոյ 'ի քառաց, 'ի միակաց կրկնակաց. եւ. Փիլ։ *Ըստ քառից սեռից որակութեանց. Արծր. ա. 1։ *Իսկ 'ի քառիցս այս, եւ։ Ի սահմանելի քառից տարերաց զգայականաց։ Ի գրութէ խառնուած քառից յեղանակեալ տարերաց. Նար. յղ. խլ. ն։ *Իւ զդաշն տարերց քառից՝ հակառակաց միաբանից։ Նախկանց բանիւք ը. ռոյն խառնութիւն նշանակեցեր։ Ի քառեակս բնութէց մեզ բաղկանալ. Ժմ։ Պնչ։ Մագ. է

ՔԱՌԱԲԱՅ, } ի, լց. ա. Ի չորս բա-
ՔԱՌԱԲԱՇԽ, } ժանեակ կամ բաշխեակ
*Քառաթաժ գեաղոյն յարձակումն: Քառաբաժ գեաղոյքն զանազանեալ Ի չորս բաժանումն լերինն՝ զքառաբաժ ծագումն (կամ ծաւալումն) աշխարհին նշանակէ. Ջ.ե. կք: *Քառաբաժ վտակք հանրապէս արբուցանել. Սկ. լք: *Ի քառաբաժին գետոյն յարձակմունս. Ճ. Ե:

ՔԱՌԱԲՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բնուելի չորից տարերաց. *Քառաբնութեք զոլշաւսկս յօրինէ. Գ.յ:

ՔԱՌԱԲՈՒՂԽ. ա. Որ բղխէ Ի չորս առաջս. *Ջ քառաբուղխ վտակս գետոց. Գ.յ:

ՔԱՌԱԲՈՒՐԵԱՆ. ա. Որ քառակի բոլոր. կազմեալ Ի չորից անուշահոտ խէզոց և խնկոց. *Բուրվառ խնկոց անուշից՝ քառաբուրեանն հատանից. Գ.յ:

ՔԱՌԱԳԻՐ, գրի, բայ. ա. Ձորեքգրքոյն. չորիւք տառիւք բաղկացեալ. որպէս է յեբր. բայարձակ անունն Ցայ՝ Է.Հ.Ա. այսինքն Է.Հ.Ա.Ջ կամ Ե.Ի.Ա. և Ի մէջ Որ էն. Նոյնպէս և անուանք միոյ միոյ յերից անձանց, Հայր. Որդի, Հոգի. որոց գումարն է զոգաւորիւ ընդ ձայնիս Երրորդութեան, ժք տառիւք՝ ըստ Թուոյ ժք առաքելոց. այս է ասէլն Նար. աաա. Ի սողոմայս երից քառադրաց ծանուցեալն մեզ տէրութեան, Հայր, Որդի, Հոգի, Ի մի չար գտանել. ևն:

ՔԱՌԱԳՆԱԽ. ա. Որ ինչն քառեակ կլոխիք մատեանի, որպէս գիրք. *Ունելով նոցա զքառագլուխ ուսեալսարանն իւր սուրբ. Եպէփ. ծն:

ՔԱՌԱՅԴԻՄ, դիմի, մաց. } Ունօղ զչորս գէմս,
ՔԱՌԱՅԴԻՄԱԿ, ի, աց. ա. }
ՔԱՌԱՅԴԻՄԻ, մաց, եաց. } զերեսս, զնայեցուածս, զկողմանս. քառակերպ. չորեքկերպեան. *Քառագէմ առաքէն ասի և կառգ: Ի քառագէմ կառքն եզեկիէլի: Ընդիւ և եզեկիէլ հետես կերպարանեալ զսուրբ հրեշտական ընդ քառագէմ ալիոռդն. Ան. Ե Շ. Բ.յ: Լ.ք.ա: *Քառագէմ չքնաղակերպ ... անօթիս խոյիս. Նար. Խ: *Քհանայ ուժգնի քառագէմիկի՝ նախանձ արկու պատկերի (առիւծոյ). Նար. ծ. ՃՃ. Ամ.ա. Ե. 26: *Եւ գնայ Ի ժառանգութիւն մերմէ Ի կառն քառագիսի: Որ յանկայր զորդի իւր տեսանել յաթոռն գաւթի, և տես գինս այսոր Ի յաթոռն քառագիսի. Ա. ժ. Լ.ք. Վերծ.

ՔԱՌԱԴԻՐ. ա. Որ ունի զքառեակ գիրս. քառագրի. քառաւոր. *Ուղղակի միաւորեալք հանդէպ հաւասարէ ըստ քառագիրին ձևոյ պատկանաւոր սակ պատկերի իւրոյ. Նար. Խ:

ՔԱՌԱԴԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ունելի զդիրս չորեքգրոյմեան. քառաւորեան վիճակ. *Յաձնոռնային իւր քառագրութեան ամբարձեալ բերէ. Նար. Խ:

ՔԱՌԱԹԵԻ, ի. ա. գ. Մակդիր սէր խոյի, որ ունի զչորս ժամս կամ զաղուհս կամ զկողմանս. *Ո վ սուրբ քառաթեւ: Ո վ քառաթեւ լուսածին նիւթ: Որ երեր Ի բարձրագիսակ քառաթեւիսն: Էս ձայն զառաւծոյն ասեմ, որ գոչէր Ի քառաթեւին. Շար: Նար. փաղ. *Ջձև քառաթեւ խոյիս: Խաչիս պատկեր էր քառաթեւ սուրբն սեղան. Շ. Բ.յ: *Ասա Ի վերայ քառաթեւն սերգնոյն բանն պատարագեալ՝ Ի հաւատացեալսն դանգիլ հոգիս. Յհ. Խ. Եիէ:

ՔԱՌԱԹԻԵՆԱԿ. } Նոյն ընդ վ. *Չորս-
ՔԱՌԱԹԻԵՆԵԱՆ. } չորանաց խաչի ուղղելոյն, չորրորդ տասամբք քառաթեւակ. Բր. Ե. ընդառաջ: *Կ'ենարարու այս խաչ... քառաթեւեան ունելով կերպարան: Ոչ նիշակին տուեալ ձիթենեաց, այլ մանկապատիլ քառաթեւեան. Շ. Բ.յ: Մ.ք. ա. Խ:

ՔԱՌԱՃԻՒ, Թուոյ. ա. գ. Քառեակ Թուով. չորք. Ար. *Չհոգւոյն քառաթիւ առաքինութեամ յընդգէմն տապալէ: Չորից տրանցն սրբազանից. ... քանզի Ե նոյն քառաթիւս գոյացեալ հմք. Պ.ա: Սրգ. Վերծ:

ՔԱՌԱՃՈՒՍԻ. Նոյն ընդ Քառաթիւ, որպէս ուղղ. կամ սեռ. *Չատագնգ պատուականքն՝ Ի սեղանատուս արկանէր՝ սանդեղով պատանջոլին, և զչահան բերելով քառաթուի երկնակաց և Ի հնգից Թիւ կատարուն. Ս.ա. Ի լք:

ՔԱՌԱՃԱՆԻ, Նոյ. ա. Որ են չորք ժանիք կամ առաջնակք՝ ճանիք՝ ծայրք. *Չերկրորդ վերջագիսն՝ քառաճանի իմն առարեալ. Շ.Բ:

ՔԱՌԱԼԾՈՐԴ. ա. Ուր իցէ լծորդել զչոս իրս Ի մի, կամ ուր ղոգին իրք չորք. *Խ.Թ կիչ եղջերօք քառալծորդ զուգութեան. Նար. Խ:

ՔԱՌԱՆԴՐԱԳԻԾ. ա. Նոյն ընդ Քառաթեւ, որպէս գծագրեալ և ձևացեալ չորիւք մատանիք. *Նշանն քեռնի՝ քառանդրագիծ փայտիս արուեստագործեալ: Քառանդրագիծ խաչակերտ վայրագին. Ածբ. Բ. 9. 11:

ՔԱՌԱՆԻ, ի, ից. ա. գ. Քառ. քառակ. Ար. *Երկերիրդ Թիւ Ի քառակաց է: Յաղագս քառակին բան: Յեօթն քառակաց. Փիլ: *Եւ այս մեզ յայտագս Թուոյ քառակի և միակի. Յհ. Խ. ոգ:

ՔԱՌԱՆԿԱԲԱՐ. Տ. ՔԱՌԱՑԿԻ. Τετρα-χῶς. Quatuor modis. *Աւի այլ այլըստ հակակիրչ քառակաբար: Նախկին այլ այլոյ ասի քառակաբար. Աբէսք. սթերգ: *Քառակուբար ստացեալ յաղագս սեռի և տեսակի: Ցէտսին բաժանի քառակաբար: Ա.յ. պոէտ: Տծ.ա:

ՔԱՌԱՆԱՆԴՆԵԱՅ. } Τετράπηχυς.
ՔԱՌԱՆԱՆԳՈՒՆ. ա. } Quatuor cubitorum. Որպէս Թէ քառահանգնեան. Ձորեքհանգնեան. ուղող զչափ չորից կանգնոց. Ար. *Քառանդնեան չորից կանգնոց. Ար. *Քառանդնեայ ունել հասակ եռակի մեծութեք. Երբ. ֆեր: *Եռականգուն մեծութեն ունել կամ քառականգուն. Ա.Բ.ա. սթերգ:

ՔԱՌԱՆԱՐԳԵՆ. ա. Τετράστιχος. Quatuor constans ordinibus. Ձորեքկարգեան. ուր իցէն կարգք և չորք չորեքկին. *Եւ անիցես ընդ նմա անկ քառանկարգեան. Փիլ. այսք:

ՔԱՌԱՆԿԵՐՊ, ի, լց. ա. գ. Τετράμορ-φος. Quadriformis. Որ ունի զկերպս կամ զկերպարանս չորս. քառաձև. և Ձորեքկերպեան. քառագէմ. *Կանդնեցաւ քառակերպն Ի մէջակին: Քառակերպիսք ձևակերպութիւն եղելոցն հանդէպ առաւելեն աչացս. Շար: Նար. զ. որպէս և գնյն: *Քառակերպ սեռքդ սուրբ ծերուին գաւառ, Ի գիրկս իւր բարձեալ զԻն քերովբէս նստուցն. Շ. փաղ: *Որ անուն և անքնին՝ քառակերպիսին վերնադոյն: Քառակերպիսին անհաս. Շար:Ե գնյ:

ՔԱՌԱՆԿԵՐՊԱԿ. } Նոյն ընդ վ. *Չորս-
ՔԱՌԱՆԿԵՐՊԱՑ. } Ի կառանչան տեսանելիս. քառակերպ. ակոյ: եղեկիէլի մարդաւէպացեալ. Պ.ա: *Չքո ձևդ քառակերպեալ նշանակեիք Ի քարս և Ի փայտս և յամենայն տարրական գոյացութիւս. Ջ.ք. լք. Խ: Ե գնյ: *Գուռ կառաց քառակերպեան ես տեսանել արտայայտեալ: Որ Ի քառակերպեան նստիս յաթոռս: Վ եզեկիէսեան տեղվերէք, քառակերպեան քերովբէք. Լ.ա. փ. Խ: Շար:

ՔԱՌԱՆԿԻ. ՛. Τετραχῶς. Quatuor modis. Քառակարար. քառեակ օրինակաւ. Լ.ք.ա Ներպէս. *Չյատուկն քառաժանեն քառակի: Ընդհէր զտարբերութիւնն միայն եղեմգրեաց քառակի. Պ.ք.ա Ան. Ի պ.ք.ա:

Եւ իբր ա. Քառեակ. չորեքկին Թուով. Լ.ք.ա *Քառակի երիւք (երկուսեան Թուով) դովելեն բարեաց բաղդատեալք. Նար. աաա: *Ազբիւր գետոց քառակի: Քառակին վտակացն հոմանիք: Քառակի իրս իմաստից ասանգէ. Տաղ: Ճ. ի: Երբ. Ֆր:

ՔԱՌԱՆԿՈՂԻՆ. Տ. ՁՈՐԵՔՈՒՈՒՂՂ. *Եւ իբր քառակղեան առուար առուանաւ ըղխրոխատականն Ի մեզ սահձեալ յարձակումն. Նար. Խ:

ՔԱՌԱԿՈՂՄ, կամ ՄՆ, մանն. } Τετρά-
ՔԱՌԱԿՈՂՄԱՆԻ, Նոյ. } γωνος.
ՔԱՌԱԿՈՂՄԵԱՑ, } Quad-
ՔԱՌԱԿՈՂՄԵԱՆ. ա. } rangulus. Որ ինչ ունի զչորս կողմանս, կամ հարի ընդ չորեսին կողմանս. քառաւոր. քառանկիւն. Ս.քառանկիւնի. քառակուսի. լոյս կողմ. քեօրն Բաբաքիլ, քեօրն Ելոհիմ. Ցայղաղ քառակողմ աշխարհս պատարագեալ. Շար: *Ի չորից հողմից, այսինքն Ի քառակողմ աշխարհէ, Ի ծագից երկրէ մինչև Ի ծագս նորա. Եպէփ. ծն: *Ի քառակողմն կոյս որոշեցան. Լք. պոէփ: *Ձևն՝ զի քառակողմն կոյս հրաւիրակ է չորից անկեանց սիեզերաց: Օծմամբն քառակողմանի. Յհ. Խ. Եիէ: *Ի չորից հողմից երկնից ... քառակողմեան (կամ եաց) հրաւիրողին. Մ.ք. ա. Համ:

ՔԱՌԱԿՈՂՄՆ. գ. Ձորեքին կողմանք. լոյս երեք. *Տարեալ զնոսա Ի քառակողմն սրբոյ դողգոթային, և չորիցեցանէր զնոսա յայս կոյս և յայն. Եպէփ. ծն:

ՔԱՌԱԿՈՅՍ, կուսի. } Նոյն ընդ վ. ա.
ՔԱՌԱԿՈՒՍԵԱՆ. } գ. Τετράγωνος, Quadrangulus. τετράπεδος, quadratus, a,um. *Ձ'ի՛ք՝ որք չորս ունին կոյս, կայ Ի նոցանէ քառակոյս. Եւ Ի՛ք: *Նշանաւոր խաչիկ և ոսկրք աւետարանչաց Ի քառակոյս կողմանէ տեսանելոյս. գերեն զամենայն արարածս. Եպէփ. ծն: *Այս իւղ զդրօշելոյն քառակուսեան յանուն քո յի՛ն՝ նշանի բարձրելոյդ հաւատոյ հաստատ. Նար. ղի՛: *Ի քառակուսեան եզերս սչխարհի սկսեալ տարածեցան: Նար. Խ: *Ի գրուէն դիմակացն քառակուսեան լծորգացն. անք: *Եւ էր քարվանն քառակուսի (յն. քառանկիւնի) Քառակուսի ձիք կոչին նման չէզոյն: Քառակուսի աղանց հովանի. Յայոց. Ի՛. 16: Եվէիէ: Շար:

կամ ՏՆ. Ի չորից կողմանց. Լոյս կողմն, լոյս տէաց. *Լարիւք իմն քառակոյս տարաձեալ. Ճ. Ա: *Չարչարել զնա քառակուսի սրկոմամբ ... Հրամայեաց գահճացն քառակուսի պարզել Ի գեանի գերեզմանին. Ճ. Ա:

ՔԱՌԱՆԿՏԵՒ. ա. Քառաւոր, չորքառաւոր, որ հետի գնայ չորիւք ոտիւքք. *Գառանցն և էրէոցն քառահետև չարմանիք. Ա.Կ. լք. արմ:

ՔԱՌԱՆՀՈԼՈՎ. ա. Որ քառակի հոլովի՝ ըստ չորից անուանց կատագ, չորից տարերաց, և եղանակաց տարւոյ, և գետոց դրախտին. *Քառահոլով չորից աւետարանչաց: Քառահոլով տարերք զհնութիւն յատկացին յեղանակօքվ լինելոցն: Հաստատեաց զքառահոլով եղանակաք: Քառահոլով վտակաքն արբուցանէ զերեսս երկրի. Մ.ք. լք. արմ: Տ.ա. Կամ: Աստղ. յէ: Պ.քառ:

ՔԱՌԱՆԱՁԵՏ. գ. (ՀմԹ չհյեՏ դբեվի Քառավիս.) Ա.ժ.ական ծովու, որպէս Թէ ունակ

չորից ձեռոց. *Որպէս զևահչս, և զքառաձեռս, և զօձասանգիս. Մագ. ծէ:

ՔԱՒԱՁԵՒ. ած. Քառաթև, քառակուսի. *Այլ այս նշանըս քառաձև՝ տեղուներական. Շ. ոգ. Բոյէ: *Արասցես զդա ողորդ չորեքկուսի քառաձև. Ոսկիթոր:

ՔԱՒԱՁԻ, ոյ, ոց. ած. գ. Τέθριππος, τετραΐππον. Quatuor equos habens, quadriga, ae. Զդեալ ի չորից ձիոց, կամ չերկուց զուգից երիվարաց՝ կառք. Ցծս և ցեծուիոն. *Մարտ քառաձիոց: Յարձակմանէ քառաձիոցն ընթագրելոք, յոտիցն և յականուցն կասան. Փիլ. լխ. և նխ. է:

ՔԱՒԱՄԱՆԱԿ, ի, աց. ած. Ունօղ չորից ժամանակաց կամ ամանակաց՝ ըստ քերծողց և երաշխաց. *Երկամանգք. Համբոյն՝ ներկուց երկոյնաց՝ քառամանակ. օրգոն, մաշոյց: Եռամանգք. ստէպն ներկայնէ և ներկուց աղօտաց՝ քառամանակ. որբաւ, աբրիամ: Վերջաւանըն ներկուց աղօտաց և ներզէ ներկարէ՝ քառամանակ. օրպիսի, սաճզիմոնը: Քօզաղօտն՝ աղօտէ և ներկայնէ և՝ աղօտէ՝ քառամանակ. օրգան, փիլոլիմոս. Թր. ֆէր:

ՔԱՒԱՄԱՆԵԱԿ, եկի, ացս. Տ. ՔՕՑՈՒ, և ՔՕՑԹՈՄԱՆԵԱԿ. Κάϑεμα, ἔνϑεμα, καϑόρμιον. Torques, monile, ներ. *Եդիք քառամանեակ ի պարանոց քո: Մրով քառամանեկաւ պարանոցի քոյ: Դնէր գինդս, և արկաներ քառամանեակս իւր. Եզէկ. ծէ. ՝ ։ Երթ. ե. 9: Ոսկ. է. 13: *Քառամանեակ ասէ զհնոզանդութիւնն աւետարանին. քառամանեակ՝ զպրդ պարանոցին. Նխոս. Երթ: *Քառամանեակն գեղեցկին լանջից. Նար. ծթէ. Ե խնչ առաւ. Երթ: Այլի՝ նար. կոս. ասի և՝ Քառեակ մանեկաւոր: Եւ՝ Լէզ. Նար. գլի. *Ընդ քառս պերձուածեան լանջացն, զքառամանեակն ասէ, որ լինի ի վզանոցն՝ չորեքկուսի ալեւաձևման՝ արծաթի կամ ոսկի որ: Իակ ի Հ. Կէնէ. *Քառամանեակ երկաթի արկին ի պարանոցն (սքէն բաբելայ ծերոյն) որ:

ՔԱՒԱՄԱՄՆԵԱՅ. ած. Որոյ են մատունք չորք, կամ քառեակ կոզմունք. քառատեսակ. *Եւ այս քառիցն քառամատնեայ և հոլովումն և ընթացք. Մագ. է:

ՔԱՒԱՄԵԱՅ. Տ. ՁՈՐՔՕՄՕՒՆԱՑ. *Ամցոնէր ի վերայ քառամեայ ժամանակ. Եսու. ֆր. ա:

ՔԱՒԱՅԱՐՈՅՑ. ած. Ի չորից յարուցեալ՝ քարձեալ, կամ լծեալ. *Ի վերայ կառոյց անկեալ նաեր ի տախտակս քառայուղոյս այծից. Փիլ. լխս: *Տախտակ քառայուղոյս. որ ի չորս փայտից վերայ էր եդեալ, և այծն ի վերայ խազոյր ... և կամ կառք էր լծեալ և այլն. Լէ. էիւ:

ՔԱՒԱՆԻԻԹ, ոյ. ած. գ. } Որ ինչ է ի
ՔԱՒԱՆԻԻԹԵԱՅ, եաց. } չորից նիւթոց կամ ի տարերայ կամ ի կոզմանց. քառակերպ, *կոտք քառանիւթ որովհետև սպաս. Սիւն, փաղ խլ: *Սահեցեր զմարդն ի սխալ սեբրունոյ՝ բաղադրութենէ ի քառանիւթոյ: Առեր մարմին ի քառանիւթոյ. Գնյ: Իակ յասելն, *խորհուրդ քառանիւթ աւուրն. Նար. ած. Տալ ի չորեքշաբաթի օր առեղծման լուսաւորոյս: *Քառանիւթեայ ընչակերը լուսիղնէ երևելեացս: Զմեր քառանիւթեայ մարմինս էած ինքեանս: Սկանջն սաղմոսք չորք ըստ քառանիւթեայ բնութեան: Քառանիւթեայ մարմինն ի կուսէն. Պիս: Յհ. ի. էիէչ: Խոս: Տծոտ: *Խնկեալ ... աղացմամբ քառանիւթեացն առնելով իառնուած (հոտոց անուշից ի զանազան խնկոց). Ոսկ. մբ: *Գնեա քառանիւթեայ. Նար. փազ:

ՔԱՒԱՆԿԻԿՆ, կեան. ած. գ. }
ՔԱՒԱՆԿԻԿՆԻ, նոյ, նոյ. եաց. նաց. } Τετράγωνος. Quadrangulus, quadratus. Ունօղ զչորս անկիւնս. չորեքանկիւնի. քառակոզմ. քառակուսի. քառաձև. փէօրն էէօղնէի, փէօրն էէօղէ, լօնկրէզը. *Օրհնեալ ես փայտ սուրբ... քառանկիւնաձևատակ կան գնէ զքառանկիւն տեղան խաչին: Տաճար մի քառանկիւն: Քէզ քառանկիւն կոզմ աշխարհին՝ անտեսաբար երկրպագեն. Աբ. բարձր: Շար: Աբեր. է. 7: Յհ որէէ: *Տաբեռնումն յատուկաց գետոյն կառուցման... ի կայս քառանկիւն կերպի հաստատեցաւ. Նար. խս: *Երկիկ զեղջիւր քառանկիւնի խաչիս. Շ. բարձր:

Որպէս Ձև երկրաչափական, և Համեմատութեի Թուաբանական. *Ոչ կարօղ է ասել զեռանգիւնոյն զձև՝ քառանգիւնի: Զեռանկիւնին և զքառանկիւնին. Կնբզ. գանյ: Աբ. պրէի: Աէիա. *որպ: *Քառանկիւնի դարձալ. վասն զի ամենայն Թիւ յինչեան բազմապատկելով զքառանկիւնի Թիւն բազակատարէ. որպէս, հնգեքյս հինգ քսան և հինգ. Սահմ. ծէ: *Ի Թիւս՝ աւելորդ (լմնակոճաս) քառանկիւնի. ա. գ. է. է. Թ. ժն. և այլն: Ուղղորդ քառանկիւնի. ա. գ. Թ. ժգ. իե. լՁ. և այլն. Սաբ. գոմ: *Ի չորից քառանկիւնաց: Իակ քառանկիւնոյն նոյնպէս հինգերորդն ի միակէն: Երկուտասանիցն Թիւ բազմանայ յառաջնոցն չերկուց քառանկիւնաց՝ ի չորից և յիններն. Փիլ. լիխ:

ՔԱՒԱՆՄԱՆ. ած. Քառաձև. քառակերպ. քառաԹև. *Իդիծ քառանման պատկառելի քոյին տեսուԹենէ. Նար. խլ:

ՔԱՒԱՆՉԻՈՐԹՆ. ած. Որոյ իցեն քառեակ չորեքունք՝ և զևրք՝ ծայրք՝ եղջիւրք. *Իակ լզդիմոց դրանէացն գիրս՝ պաճուճեալ քանդակագործեալ քառաչուրեքն զնոյնանազան, և այլն. Նար. խլ:

ՔԱՒԱՆՊԵՐՃՈՒԹԻՒՆ. գ. Քայլել կամ քառամանեկի պերձուԹեի, զարդ. փառաւորուԹի. *Վերլուծեալ ընդ քառապերճուԹեի լանջացն զյոգնահատուք աւանդս ուղղուԹեն. Նար. ւԹ:

ՔԱՒԱՆԶԱՀԵՒՆ. ած. Ունօղ զորս կամ ի չորից կողմանց ղջահս լուսափայլ. բազմալոյս. տիեզերալոյս. տիեզերաքաղաղուզ. *Քառանաչջահեան տաճարս. Գնյ:

ՔԱՒԱՒՈՒՆՁ. ած. } Որոյ են չորք ա-
ՔԱՒԱՒՈՒՆՁԵԱՅ. } ռանք. բաժանեալ ի չորս առանս կամ ի Թևս և յանկիւնս. *Յեգեմոբուղին տղբերէն յատ աջիակք՝ ըստ քառառանք վտակացն յարձակման: Գնգիոն միայնոյ Թիւ քառառաջ ըստ եզակացն ի սմա. Երբ. լ: Տաղ: *Ի քառառանչս (կամ ի քառառանչս) Նոքօք պճնեալ պաճուճեցաց. Նար. խլ: *Իր անդ բնաբաւ վեմ Հատառաւեալ իբր քառառանչ. Եզէկ. ծն: *Քառառանչեայ (կամ քառանկերպեան) աՁոռ խաչիս ի բազմական. Շ. ոգ. Բոյէ: *Սրովբէատեաւք քառառանչեայ չորեքկերպեան անսեմս խաչիս. Նար. խլ:

ՔԱՒԱՒՈՒՅՐ, ի. ած. } Որոյ իցեն սայրք
ՔԱՒԱՒՈՒՅՐԵԱՆ. } կամ բերանք չորք. որպես տեփ, և սուսեր սիգաձև. *Խոցեալ զնա քառասայր սլաքաւ զորիղ այս պնոտ: Նար. խլ: *Սուր քառասայրի: Հրաշակէն քառասայրին. Զոր. կե. խլ: *Սուր ձեռամբ ... քառասայրեան գոլով բերանաւ. Նար. խլ:

ՔԱՒԱՒՈՒԹԻՒ. ած. Քառասուն Թուով. ածած. գբէգ. *Քառասնեամիս վճռկոյից կամ մաղթրոսաց կամ սբց. Ածգ. Եա. Գնյ: Տաղ: *Բուրաստան ծաղկազարդ՝ քառասնաԹիս ծառիւք զարդարեալ. Թէոփ. Ա: *Ի յանապատ հոգւով վարէր, քառասնաԹիս աւուրս պահէր: Որ ևօՁնեակ քառասնաԹիս աւուրիցք յանկեաց զՀուր ածուԹեգ. Շ. խոսփ: Ճչ:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՍԱՍԿ. ած. Ունօղ զքառասուն Հասկս. *Բոյս ... քառասնհասկ ... պարարտացեալ անփուտ ցորևնոյ. Թէոփ. Ա:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՂԻ, ղոյ. ած. Որոյ ալիքն իբր լարքն են քառաստուն. *Խօսիմք նուագաբանեաս քո, զոր կամեցար քառասնպեաս նորոգել. Թէոփ. Ա:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՄԵԱՅ, ՄԷի, ից. ած. } Τεσσαρακονταετής, τοότης, τεσσαράκοντα ἔτων. Quadraginta annorum. Ունօղ զամս քառասուն. քառասուն ամից. փոսուն փորս. գբէգ ԱՆՆԷԼԻԿ, գբէգ ԷՁԸՓՈ. *Իրիւ լցաս նր քառասնամեայ ժամնակէ: Քառասնամեայ ժամանակ կերևակրեաց զնոսա յանապատի: Քառասնամեայ էի ես, յորժամ առաքեաց զնս մովսէս. Գծ. է. 23: ԹՁ. 18: ՅԷս. ԹԸ. 7: *Քառասնամեայ էր յերբսաղէմ: Քառասնամեայ աւուրբք ժուժկալեալ. Քառասնամեայ կալն. Եսու. ֆր. ա: Պիս: Կոլ. ԹԷ. Ե գԷ. էս: *Քառասնամենիս հաշիլ յապաղանելն: Եւ զայլս ի քառասնամենից մինչև ի յեօթանասունս. Փիլ. էլ. է. 49: Եսու. պմ. է. 20:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՄՈԼ. ած. Ամոլք ինն երեսեալ քառասուն անձինք միաբանք, միաշունչք ընդ լծով քոյ հնօղք զնոսա լուսաւորեալ. *Լծէն եղեալ անգս մանչի, և չերկեալ երեսեցաս քառասնամոլ եզանց. Թէոփ. Ա:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Քառասնամեան գոլն. Տասակ քառասուն ամաց. *Չարատանիք և ամբասնուԹի ժամուս խմաստնոյն քառասնամոլեի. Փիլ. լԽ. է. 15:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՀԱՒՈՒՂ, կամ ևեր. ած. Ունօղ զքառասուն չառաւիղս (լուսոյ, կամ անկոյ). *Քառասնաչառասուեղ լոյս այս ի լՁէ ջրոյ ծագեցաս ի սկիսս ստնաւրեայ. Թէոփ. Ա:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՀԱՐ. ած. Եղեալ ի մի. ամ չորի քառասուն Թուով. գումարեալ ի քառասնից. *Տեսաք ամէր ղքառասնաչար անգամս մեր, զի միոնն խեղեալ էր, և ոչ ուղղեալ: Հիւսեցաս քառասնաչար ձոյլ չղնծայեն, որով կատեցաս Թշնամին: Քառասնաչար արեգակունք. Թէոփ. Ա:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՊԱՀ, ի, ից. ած. Որոյ անվեպ պահելիցէ զքառասնորդական պահս. *Հրամանն տան քառասնապահից ի մոյ ձնշշակէլ. Կանոն:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՊԱՍԿ. ած. Որ ինչ հայի ի քառասուն պասկս սրբոց քառասնից, նման պասկաց նոցա կամ ըբ պասկելոցն. *Եկայք տօնասէրք, ասնիւս այս քառասնապասկ պասկասցուք. Թէոփ. Ա:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՂԱՀ. ած. Որոյ իցեն Հաղք քառասուն. *Ի սոյս քառասնաղահ լուսաւորնիւով զսիւսս տնօրսիրոյց: Ի քառասնաղահ լապասիրոյ լուսաւորեացդ: Ի մէջ սառուսեցեալ ծովու լապասիրոյ քառասնաղահ պայծառացեալ մարմինք նոցա. Թէոփ. Ա:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՆԱՂՈՎ. ած. Զովացեալ քառասուն չառաւիղօք կամ Ճիւղովք. *Գեսն սրբոցն չառաւիղով աՁնդրսցեք զքառասնաղով սրմասն. Թէոփ. Ա:

ՔԱՒԱՒՈՒՆԱՆԱԿ. ներկ. ած. Քառասուն Թիւն. քառասուն մի. Ի օր և Քառասնօրեայ. *Ապա քայկաւս, այսինքն յետ քառասնեկին լման ... Տերն յայտնեաց նը. մա զգացցն ի կառարումն քառասնեկին: Եւ ի լընուլ քառասնեկին՝ ըզկնի սկսաւ խնդրել վերջին. Շ. Ֆիւ. Ե խոսփ: *Ասա

յիշէ զառաջին քառասնեակ պահոցն։ կևն. դանասեւրութիւն քառասնեակ. նե. օրին։ փիլ. լին։

ՔՒԱՌԱՍՆԵՑԱՅ. ա. Քառասնաթիւ. քառասան.* Օ՛ինչ իցէ խորհուրդ քառասնեայ աւուրցն. Ո՚է. ֆԺ։

ՔՒԱՌԱՍՆԵԿԻ. } ած. ա. Նոյն ընդ Քա-
ՔՒԱՌԱՍՆԵԿԻՆ. } ռասնեակ, կամ Նոլովականն նորա. * Ի լուսին քառասնեկիւ աւուրցն վերացաւ յերկինս։ Ի լման քառասնեկի աւուրն. Շ. ընդ։ Նլ. էպէ։ * Ա յոր օրէնութիւն յամենեցունց՝ պատկին զձեղ, զձեզ քառասնեկին, ևն. Տաղ։

ՔՒԱՌԱՍՆԵՐԵՔԱՅ, բեկի, կազ. ա. ֆ. Քառասնեւորդ. քառասնեակ. և Քառասնորդ-(վերոյակաս գրի և Քառասնեւրեակ). * Օ՚երկրչին երկոցս քառասնեւրեկիւք յանդիման առնել զձեզ ոյ նշանակեր...Եւ այսպէս երիւք քառասնեւրեկիւք յերիս ծնունդս մեր, ևն. Ածր։ * Կոչի առաջաւորչ, զի առաջաւոր է քառասնեւրեկին ... ի պահս քառասնեւրեկին։ Երկրորդ քառասնեւրեակն սկիզբն առնու յերկորդ շաբաթու երկշաբաթոյն. կամբչ. ՃՀ։

ՔՒԱՌԱՍՆԵՐՈՐԴ. ա. Tεσσαρακοστός. Quadragesimus. վերջինն ի քառասան թիւս. ֆաաաաանէրոդը. գէրճընճը. * Ի ՀՔառասնեւրորդի ամի։ Յամի երրեքշաբեւրորդի և քառասնեւրորդի։ Յամին Նարեւրորդի քառասնեւրորդի երրորդի. Թաաոց։ Օէրե։ Ֆ. Ֆֆ։ ա. Ռ։ * Ի Նարեւրորդի քառասնեւրորդի ո՚ զամսոյդն սկսաւ սիրել. Նաա. էր. ա։

ՔՒԱՌԱՍՆԵՐՈՐԴԻ. ֆ. Tεσσαρακοστά. Quadragesima. իս. Quaresima. Քառասնորդք. պահք քառասնօրեայ. ապաշխայք. ՀՀԺպաէ. պէօյէ՚ֆ ոորսաՃ.* Եթէ ոք զքառասնեւրորդսն ոչ պահէսցէ։ Զայս կարեւոր պահս քառասնեւրորդաց և որդին ոյ վասն մեր պահեաց։ ԶՈրը քառասնեւրորդսն պրպատկս պահելով։ Զաւուրս քառասնեւրորդացն ուժգին պահսք։ Ի որ քառասնեւրորդս պահոց. Կանան։ Մ՚անդ։ Ճ. Ր։ փաբդ։ ՅՀ. ԽՀ. ոք։

Առի և զմիշտն լինանց. զն որպէս ես աւուրք են պահոց ցծագկազարդ, նոյնպէս և ի աւուրք են ի զատկէ ցՏառնբարձումն. * Ի որ քառասնեւրորդս զատկին, և մինչև ի որ պենտեկոստէ. ՅՀ. ԽՀ. ոք։

Եզ և յոք. ա. իբր Քառասնօրեայ.* Օ՚ինչ խորհուրդ քառասնեւրորդ պահոցն։ Զորը և զերեւելն պահոցն քառասնեւրորդացն լուծանն։ Ածբ։ Մ՚անդ։

ՔՒԱՌԱՍՆԵՔԱԵՍ կամ քեան, նեցուկց. ա. ֆ. Քառասունքն առ Տէռ որպէս և մի առ մի. ֆաաաաննաց. գէրճը քա-* Քառասունն մերոյ Տեառն ի Տանէսա, ասէին, քառասնեքեանս և պահակալք լեցուք ի տեառնէ. Բէա. ի՚ն Ռ։

ՔՒԱՌԱՍՆԱՍՏ. ա. Ունօղ զտասս քառասուն. քառասնաչառասուիլ. քառասնամեայ. * Ա յոր Ժողովեալք ընդ քառ ասնատ ծասլեաս այս ի ժամանակիս ապաշխարութիւն։ Ջարդարեցաւ Ծառն քառասնատս ամենայն ծայկօք. Թէոփ. ի՚ն Ռ։

ՔՒԱՌԱՍՆԱՈՐԻ. ի, ած. ա. ֆ.} Տ. ՔՒԱ-
ՔՒԱՌԱՍՆԱՈՐԻՔ, գայ. } ՈՒԱՍՆԱՆԵ-ՐՈՐԴ, ՔՒԱՌԱՍՆԵՐՈՐԴԻ. * Յամին քառասնորդի սկզնաագոց Թագաւորեաց։ Ի քառասանորդի ևօթնեւրորդի սղոմոսիգդին. Նաա. էր. ա։ * Հանել ի գլուխ զնոր քառասանորդսն։ Քառասնորդացն պահոց։ Պահոցն քառասնորդաց աւուրք. Ածբ. Ֆ. ՃՀ։ փաբդ։ Շ. ընդհանր։

ՔՒԱՌԱՍՆՕՐ, ի, աւ աւրք, լց. ֆ. Քառասուն աւուրք. քառասնօրեայ ժամանակ.* Ի սպառնալ ացն և զարկլին՝ փախեաւ պահօր քառասնօրին. Յե երէէ։ * Յաւասլ նոեմ քառասնաւուրեան անդադար հոսանք արկածին եղեն. Փիլ. լին. Ի. 29։

ՔՒԱՌԱՍՆՕՐԵՑԱՅ, բեի, լց. ա. Τεσσαρακονθήμερος, τεσσαρακονταῖος, ևն. Ունակ քառասուն աւուրց. որ լինչ հայի ի միջոց ևս աւուրց. * քառասուն աաաոր կամ օրաան. գէրճ իՀաէիաե. * Տղայ քառասնօրեայ բառնի ի պիկիս ծերունւոյն. Շաբ։ * Հաձեցաւ ղաղաղայն սանդիացս և քառասնօրեայն վերացկոչել յօրհնաբանութիւն. Պիքաա։ * Քառասնօրեայ գալուստս առեան ի տաճարն։ Քառասնօրեայ (գոլով) պատուիրանապահ էալ ճճ։ * Քառասնօրեայ պահոյն։ Պահօք քառասնօրեայ։ Պահօք քառասնօրեայ մ՚անդ։ Ն ճ. Բ։ Շաբ։ Մի. ա՚ա։ * Քառասնօրեայ ժամանակ, կամ ժամանակս. Շ. Հաե։ Աբձբ. Ե. 5։ * Պահեաց քառասնօրեայ աւուրքք. Շ. Ռչե։ * Երկինաչափքն քառասնօրեայ գնացք ասացին զայրեալ գօտին անչէն. Մի. այրիշ։

ՔՒԱՌԱՍՆՕՐԵԱՅ. ած. Ջաւուրս՝ ըն աւուրս՝ ցաւուրս քառասուն. * Պահելով քո քառասնօրեայ։ Ընձաչաւկ լինելով քո քառասնօրեայ։ Եւ ոչ ըստ մեզ քառասնօրեայ լսմամբ յորովայնին. Շաբ։ Շ. Հաե։

ՔՒԱՌԱՍՈՒՆ, անի, լց. ա. Τεσσαράκοντα. Quadraginta. իս. Quaranta. Քառասնայ կամ չորեքտասան. ֆաաաան. գէրճ, ւէհէւ, վիւ. * Ջքառասուն ամս, և ղքառասունն դիշէր։ Եւ եղև յետ քառասուն աւուրց։ Իսկ եվեճ դասլի անդ քառասուն. և ասէ. ոչ կորուսից վասն քառասնիցն։ Եւ էր իսաՀակ ամաց քառասնից։ Լցան նորա աւուրք քառասուն։ Ջայն ամն քառասուն։ Քառասանն՝ սիով պակաս՝ աչրի (այսինքն լը)։ են։ Տիրեաց ամն երկու ընդ քառասնիւ (կամ քառասնով այսինքն խը)։ Եւ և քաղաքս ոՀ ուլ ամ քառասնիւք (այսինքն խը)։ Նաա. էր. ա։ փիլ. էն. ֆէ։ * Քառասուն Թիւդ ի հինդ ուլիկ աւարայ. Աբիաաֆ. ՀԺ։ * Քառասունքս զրիւս Տալաձնցաք, և արդ ի միում առնէ քառասունքս ընդ էրկըն. վիք։ Ո՚վ որ քառասունք։ Ո՚վ սիրց քառասնիկ (մանկանց ուբաասիոց)։ Թէ. ֆ. ի Ֆ։ Շաբ։ ՃՀ։ * Քառասուն քառասուն զպահչն լուծանիել ոսայինքն ի ին աւուրս միանգամ. Խաաբ։

Յայսմիկ են և կարծեցեալ բարգութիւնքն Քառասուն և Հինգ, կամ եօթն կամ ինն. Քառասուն Տալար. Քառասուն և մի Հաղար. ևն։

ՔՒԱՌԱՍՈՒՆԵՒԻՆՆԿԱՆԳՆԵԱՆ. ա. Որոյ չափն է քառասուն ևինն կանգուն. Յօ. Ժաու ի ըստևինն քառասունևինգկանգնեան բարձրուե պղոց Տնոցին բոլոբաբելոյ. Թէ. ֆ. ոՀ։

ՔՒԱՌԱԼԱՆԿ, կի վանգ, ի, ից. ա. * Յօդ ևալ ի ջրից վանկից կի՚ի քառեակ փաղաաոյ Թէց. * Նաալանգ անուն, և կամ քառավանգն։ Երկավանգքն և եռավանգքն և քառավանգքն, և մի ըստ միոյնքն. Եբէ. ֆէ։

ՔՒԱՌԱՍՏԱԿ, ի, ից. ա. Որոյ են վերասակք կամ առաջք և հոսանք ջրից. * Ներսուցն տիւզերայ դքառավասակ սպրիւրն եգեմայ։ Ներսուցանելով քառավասակ բովնմամբ զընդ Տանուր սիւնիցս։ Գնացիք գէաոց քառավասակք ի յադինայ. Շաբ։ Տաղ։ * Քառասկ զի սերսվերն բոցեզէն սրոյնի՝ քառավասակ հոսկս վհուրն. Տաղ. ՀՀաթբոյ։

ՔՒԱՌԱՍՏԱՐԵՑԱՆ. ա. Որ ի ի քառից տարերց. քառասնիւ Թ. * Զքառասարբեանն բնութիւս մեր յինչական անձառապէս բերել. Լով մերովս կերպացեալ վիս մեր. Զաբ։ ԱՀ։

ՔՒԱՌԱՍՏԱՍՈՒԱԿ, ի, ից.} Քառակերպ.
ՔՒԱՌԱՍՏԱՍՈՒԱԼԱՆ. ա. } Քառաձև. քառանկիւն. քառաթև. և Նալեաղ ի չորս (որպէս նամակ)։ * Զևատեաղ քառասաեսակ ոՀ նշան։ Ընդ քառասեսակ ձևացեալ անկիւնս յերկրի, ով քառասեսակ ոՀ նշան. Թէոփոր. Խղ։ * Կամ ի զատսանային քաւութիւնս բեր, և նոյն ինքն քառասեսակ. Աաան. Ելիզ։ * Գիր նկարեալ ի դէմս երեսաց գոյութիւն դիմաց քառասեսակ քարտեին. Նաբ. Խղ։ * Կազմեցին և պատրաստեցին ոսկեկուռ ձուլածոյ՝ քառասեսակ յօրինմամբ զձև տեսակն ասձնին խոչի. ած։ * Տարիսակ մտաեղագրի. և տպագիրն քառասեսլեան. Տաղ Խաչ։

ՔՒԱՌԱՓԱՂԱՒԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ զջրոս իս փալառէ՝ ի միասին առնու կամ փակէ ընդ իւրև. * Միաւփալառական գոլ. որդոն՝կենդանի հանրականապէս առնուն... ապա Թէ ոք ասէ, Թէ պատահումն քառափալառական գոյ. Աչ. պոչի։ Ուր ի լսգնի յոսմնէ լճ. այսպէս. * Քառափալառական՝ նոյնպէս և միանուն է, այսինքն բազմաբոյ է փալառեալ զոհեական կինքն. զոյս պատահումն ունուն քառափալառական չասյ աեսակին և անհատին, զի չեն և չասին առքս քառափալառական ցս։

ՔՒԱՌԱՓՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ՔՒՌՈՏԱՆ. * Իբր կենդանիի անձնաւոր ղընչսկանն քառաքայլ պարանաց. Նաբ. Ֆէ։

ՔՒԱՌԱՓՈՒՆԱԿԱՆ. ա. Ունակ չորից չափմանց քանակութեան. ընդ չորս կողմանս տարածական. * Քառաքանակական չորանաս կոյք ... երրագեցին և յառաքէցին. Նաբ. Խը

ՔՒԱՌԱՓԵՒԱՅ, քեցի, ցայց. (ի Քառ, և Ալ. Թ. այս.) Տ. ՔՒՌՈՏԱՆ. պէօբա այսէ. Τετρασκελής. Quadrupes, quatuor crura habens. * Հարկ է զմարդն ոչ գոլ քառաքաւ, որ է Հշմարիտ. Հարկ է զմարդն գոլ քառաքաւ, որ է սուտ. Աեր. պէրէաբ՚ն։ Վայրինի ամն ՀուԹիւն քառաքեայ երիվարաց. Երէ. ե։ * Զի ըստ տեսակի՝ քառաքեայ, ըստ սեռի կենդանի. Ո՚ւիքէբ։ * Ախաք ձիոյ նմանին, քանզի քառապրկայ է և ալատ իբր ձի. Փիլ. այաբ։ * Սիվասաանչ առնել զքառաքեան ձի. Պիքաա։ * ՅաղԹել այնոցիկ՝ որք չեծնել էին յախտս քառաքեայ ցաւ. Վրդեաբ։ Ո՚ր և նոյն չեծանի իբր յերիվար ի քառաքեայ յախտս՝ ըստ օրինաց զնոսին կարգելով. Վահր. յոբ. ըստ նէբ. Ռփ։

ՔՒԱՌԱՆԱԿ. եկի, կաց. ա. ֆ. Τετρὰς. Quaternio, quaternarius. Քառ. չորք. և Թիւն չորիորդ. * Ո՚ղ գործեցի զգեցոյն կրկին, քառաեակ՝ զերկուս, ասան՝ ըզչնգին։ Ո՚վ քառասեակ մանեկաս նշուլ լսիայլ մաքուր ուլանցն յեւսմանբ. Յօ երէէ։ Նաբ. Խաս։ * Ի Թիւս քառեանն պատուել է։ Ջքառեակն պատուեցին. իսկ քառեանն՝ ի չորից տարիրց մեզ գոյանալ. Փիլ. Խասֆն։ Մ՚ափ. Ե։

ՔՒԱՌԱՆԱՄ, ք.քառեամ. ֆ. Քառամեայ ժամանակ. զամն չորս. * Իբրև երեսին անցանիցէ, և ի քառեամն ելանիցէ. Ո՚ի. Ե. ֆԽն * Ջքառեամ անարգաբար Թագաւորեալ. Խաբ. Ֆ. 56։

ՔՒԱՒԵՄՈՒԱԿ, ի, ից. ա. Քառիցս երբեակ, կամ երկոս չորք. ժբ։ * Յորդոս ոբ. ընձէան ... քառեակ անձնատես զուարԹատես զմիջամոյԹեալդ վարե. Շէբ։

ՔՒԱՒԵՐԱՆԳ, ի, ից. ա. Որ ունի ե. բանգս չորս. * Ջքառերանգ նիւԹս զարգոս արքունական ձեմարանիս, զնշխատականին ասեմ մատուս. Սիաա. մբ։

ՔՒԱՒԸՆԹԱՑ. ա. Շորք ի միասին ընԹացօղ. և Քառատանի. * ԵՒս զարաֆեալն ի լեռս օգալիոս ի քառընեմաց կենդանիս ուեսաք. Նաբ. Խաս։

ՔՒԱՒՕՎՆ. ֆ. Ին. խաՃն. Χάρων.Cha-

ron. Առասպելական նաւավար դժոխոյ՝ որ ամէ մակուկաս անցուցանել զոգիս յային կոյս երից գետոց սանդարամետաց. * Տաճարն քառանկիւն և խոհեմ՝ ծալկերանգքն և առտեղանգաքը. Աճառ. Նիւէ:

ՔԱՌՈՏԱՆԻ, նուագ. նեաց. Τετράπους. Quadrupes. Հոլքոտանի. և Որ ինչ ունի չորս ոտս՝ նմանութիւն. * Քառոտանին... որ չորս ոտս ունին. Պորփ: * Ընդ քառոտաս նեաց մահու եմ փակեալ: Քառոտանեաց մսեղից և անմսեղից. Նար. Ի. Ե Ֆէ: * Ոսմանաւորս ստեղծանեն վիճաւանիս, և քառոտանիս. Երզն. 4Էր:

ՔԱՌՈՐԴ, ի, ագ. ա. Հորրորդ. Քառեակ. Τέταρτος, αρτη, τον. Quartus, a, um. * Քառորդն՝ երրորդին է յայտնագոյն: Յորս առ ի քեզ քառորդ վտակ՝ յորդահոսան գետ հոլովի. Ածող. պորփ: Շ. Երէս: * Ի յեփրատայ պարագրելի՝ որ յայ գինոյ քառորդ հոսի. Շ. Ագ:

Եւ ս. որպէս Հորրորդ. և Հոլիցս. Τετάρτως. Quarto. τετράκις, quater. * Քառորդ՝ զպարտութեի եգիպտացւոյ. ոյն յայտնապէս ի ձէջ բերէ. Փիլ. Եւ. ա. 2: * Մակեայ՝ թուոց յատկական, երկիցս երից, քառորդ. Թզ. 4Էր:

ՔԱՌՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀՈՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. * Փոխանակ աքի երրորդութեն քառորդութեի անվայելուչ սարօրինապես խորհեցան. Սահակ: Ե Ոսկիբեր. իբր յանձանաւ:

ՔԱՌՈՒՆԱԿ, ի, ագ. ա. Ունոզ ղեծիւ չորս. քառեակ. * Սերովբէքին բարձրութիք... քառունակ թևօք պարփակեալ կինքն. Մաքբ:

ՔԱՌՍԱՅՐԵԱՆ. Տ. ՔԱՌԱՍԱՅՐԵԱՆ. * Բարեբանեալ ես փրայ որ, հրաշագէն քառասայրեան՝ անեղին արեամբ. Ձօր. կի:

ՔԱՌՕՐԵԱՅ. Տ. ՀՈՐՐՈՐԵԱՑ. * Ձինչ քան վմեռելոյն քառօրեայն գիոյ առ կեն դանուի մեզ անյուսացոյն: Ոչ քառօրեայ, այլ բազմամեայ, մեռեալ հոգիս է ի մարմին. Ցն որբէ:

ՔԱՍԻՈՓԷ. որ և ԿԱՍՍԻՈՊԵ. Κασσιοπή. Cassiope. Անուն կնոջ կարգեալ ընդ հին. սեայն ասեելս. * Ձկուէք հպեալ անդրոմիդեայ, և նա հպեալ քասիոպեայ. Շէր:

ՔԱՍԱՂԵՒ. գ. Ամիս եբրայեցւոց, որ ըստ անշարժ տուեմարին առ Թուրգմանչօք համեմատեր արե ամսոյն հայոց, և նոյեմբերի Տռովմայեցւոց: Նէեմ. ա. 1: ի. Ա. ա. 9:ի.5: Ձաք. Ի. 1:

ՔԱՍԻՆԵՄ, եցի. ե. կամ ՔԱՍԻՆԻՄ, եցայ. յ. Δάκνομαι. Mordeor. (որ են խածանել, կծանիլ.) գրի և ՔԱՍԻՆԵՑՆԵ. Քաոսեիլ. իբրև ի խածուածոյ կամ ի կծանեցոյ. խորշիլ. խրտչիլ. հարթչիլ. սոսնուալ. էշտաղէն, տալտաբիլ. ՌՈՈՒԼ. խորհիլ, կենդանենք. * Ոչ թշնամանօք և ոչ հարուածովք և ընչից յափշտակութիք քասինիցեն. Ոսի.Ա.ա.18: * Մի ասյք իշխանուն քոոյ, քասինեցէք, և փախերուք դուք ի նմանե: Աւ ղմուգաւորուին առ ինմանե, և ոչ քասինեաց նա յայսմանե. Ագբ. ԽՆ. Ե արին: * Անուամբ իժիցն առաւել իմն քասինելին. Ոսի. Ես: * Ալ ևս քասինելի ի միտս անցեալ յամենաչարս ձանձալն ի ոեպօղ. Պիս: * Դիտելով գձնմարտութեի աւետարանին՝ քասիներ: Մի քասքաներ, յորժամ ի պէտս խրատուն հարկանիք զքեզ գաւազանուս հայր քո. Լ.Ի. գորփ, Ե ա.ա.ի:

ՔԱՍԻՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Տալ քասինել կամ կնճռիլ. խրատուցանել. Թզ. Թուեցուցանել. Երէսս ՌՈՈՒԼ: * Ձոր օրինակ վէրս զերծաս քասինեցուցանեն, նոյնպէս և մեզ զղջիս. Ոսի. Ես:

ՔԱՍԻՆԵՑՈՒՑԻՉ. ա. Քաոսեիեցուցիչ. սարսուցիչ. Խրտչեցնող. * Դժոխրմբերաց ոյն ինն. . . կարի յոյժ քասինեցուցիչք առ ի լսել. Պիս:

ՔԱՏԱԿ, ի, ագ. գ. (լծ. Թ. էէա, էէա. յն. գաշ, որ է ըստ.) Նմանութի. Ձև. Տա մեմատուեի. օրինակ. (այլ ի բարդուեի ելնի ա. նման. հանդոյն. համեմատ.) * Նոյեան տապանն էզև քատակ քէզ ի հնուեն. Տաղ յհ. Եզբօր հեթմոյ արգայի: * Անծան դիմագ քատակիս. Ցիւ. ոսի. յհ:

ՔԱՏԱԿԱՊԻՍ. ֆ. Յար և նման. միօրինակ. համեմատաբար. * Որոց հանդէսք ներանձնիցի բաղդատական քատակատէս ի զարդս պատճառանաց. Պիս:

ՔԱՏԱԿԵՄ, եցի. ն. Նմանեցուցանել. ձևացուցանել, համեմատել. յարմարիլ. և իշ. իբր. յ. նմանիլ. համեմատիլ. * Եգեաւ լին նի նահատակացն սրբոյնանին, որք քատակեն զքնութիեն: Ձոյս զկարգ հարկաւոր է քատակել ըստ ամենայն իրայ աշխարհս. Փիլ. լին: * Յոմանց... կուբաց քատակիցելոց յաղագս գործից չարաբանիցելոց. Սահմ. ա: * Սեւ նիւթոսմ քատակեցաւ. Պղատոնիոս մերային քատակեալ: Յամենայն բաժանման եվ է և էվ. որք քատակեցան անհոսի և բազմութե. Ածող. պորփ: * Պատկանեալ քատակէր իւրաքանչիւրոցն ձայն ըստ աեսակի յատուկ. Մաթ. ԼԷ: * Լեառն սեպուհ՝ լերինն ձիթենեաց քատակեալ. Երզն. լս: * Ի մայրկանէ ոմ քատակեալ՝ որպէս պայծառ սրիւոյ նմանեալ. Շար: Ե ՃՃ:

ՔԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Նմանութի. յարմարութի. * Յոյժ տպաւորագոյն քատակութեն փոխանակ ալաւնոյն շղարերլի երևեալ հոգին ոչ: Քատակութի ամպոյն վրնպեաց զնբ մորմինն. Թէոդոր. Խ: Ճ. Գ:

ՔԱՐ, ի, ևս կամ րարբ, րինք, բանց, ամբք. գ. Լեցոչ. Saxum, lapis. վէմ. ա. պատաժ. սալ. պնդագոյն գոյացութի հողոյ. փոբ. Ռաչ, գայթ, սենի, հեձգ. * Եղև ա պնեան ի աեղի քարի: Ուռ ի քարանց սեղ. ւոյն, և եդ ընդ սնարս իւր: Կուսեցէք քարինս: Անգործ քարտաշք չինեցաւ: Քարկոծեցին զնոսա քարամբք: Հարկանիցէ քարիս, կամ բանցի: Ձի մի երբեք հարցեսս զքար րի (այսինքն ընդ քար) ղոտն քո: Եթէ գոքա լռեսցեն, քարինքդ ազաղակեսցեն կապրոյ է ած ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել որդիս աբրահամու. ևն: * Եբևնոս իմեի ընդ քարիսն, և մանծու կայ ի նմա. վէ:օր. է: * Քարով զերեզման չսիմսիսեցին. Հ. Իւիի:

ՔԱՐ. Ալին պատուական. գոհար. գեղեցիկ քար. գաւեալ ի ներքսագոյն յատակս քարափիսա սեղի գոլդոմայիսն. Պիսա:

ՔԱՐԱԳԼՈՒԽ. Տ. ՔՈՐԱԳԱԳԱԹ. * Բանակեալ էլ մերձ ի քարափլուխն: Ձքարափլուխն բնաւ ոչ իմացան: Դնել ի քարափլուխն փախուստ առնէին, (կամ դնմ փախուստ առնէին, ի քարափլուխն արարին,) և ահան յահաւոր բարձրութենե վիմայն ի վայր հոսիլ. Մ:

ՔԱՐԱԴՆԱՑ. ա. Որ գնայ ընդ քարինս, կամ ընդ քարուտ և ապառաժ լերինս. * Քարափգնաց արամբք՝ որք երկաթի ձանկօք ընդ ժայռս ընթանան: Սարամուտք և քարաքնաց եղեն ի գլուխ ապառաժոտ լերին. Ոսա:

ՔԱՐԱԳՈՐԾ. ի, ագ. ա. Գործօղ քարայոյ. քարահատ. գոլատոտ. փորձ. Խաչ. ձի. * Տացէ ատացուածս և լերժի քարագործ: Ձլինչ եղև քարագործն ե լերժի. Վ.ի.ի. ձէ: * Ընդ գիակաւ Ձաքարագործին հայոց՝ որդատայ քարագործի. Ածող. Է. 27:

ՔԱՐԱԳՈՐԾ. ա. Գործեալ ի քարանց. քարաշէն. * Ձօրինեալ քարագործ աւազամած կրագործութե: Ածէր. Է. 11:

ՔԱՐԱԳՈՐԾ. գ. Լեցուցանել, Լեցուաւ Calculus, calculo laborare. Ախտ միզապուկեալ պատճառեալ ի քարանց. որ և ՄԻԶԱՔԱՐԱՑ. * Անկաւ յախտ լինչ, զոր քարագործն կոչեն, և այնպէս միզապրաեալ չարաչար մեռաներ. Վ.ի.ի. ոսի. յ:

ՔԱՐԱՆԻՉ. գ. Դեզ քարանց. կարք կառակոյտ. * Այս զօրս անհիւրս ժողովեալ: ըստ քարագէզին կանկառեալ ». Ցն ոչք կարկառ արարին՝ մի մի քար ձգելով. Շ.Վէպ:

ՔԱՐԱՆՈՒՏ, ի. գ. յն. Խարադրիօս. Χαραδριός. Charadrius. (վիհպահաս գրի և Քաղադր, Քաղարդ, Քարարդ.) երր. Նաճաճ. Հաւ վայրենի, կամ Թռչուն ոտիւ բարձր սրունիւք գեգերեալ ի հեղվեսս. լինի մեծ և փոքր, և այն՝ սեապես գունով. ուներ ձայն ահասոյժ. և է ի կարգէ գիշերապահաւոց. կարծեալ լինէր առ հասնիս ըժչկական ուներ ազդուժն առ հիւանդս. որպէս և պլինիոս յայտնէ զայն այրեմ Թռչնոյ, որ կոչի գալուկն, ἰκτερος, galgulus, galbula. * Ընտիր. և քարտար: Ձհնաւորեան, և զքարադր... զյոտսդ և զերգ. Ղ.Ե.ի. Ֆ.Ա. 19: Օրին. Ֆէ. 18: * Ի Թռչուն ինչ որ կոչի քարադր (կամ քարադրոս) հասման սովոտակ է. ազգ փորոյն բժչկիչ ըստ ըստ ասելոյն. և հիւանդն ընդ քարադրն, և հիւանդն ընդ քարադր, և կլանէ քարադր (կամ քարադր) ղանս ի նմանեցին և զանհան, և ապրի. Լռեէ. Բաբ: * Քրալադր գհիւանդսն բառնոյ տեսլ ամբ. Մ.Ե. ա.ա.ի. Ֆ. * Ձքարադրէ ասեն, ի տունս Թագաւորաց լինի, և ի հիւանդաց որ են մտնող, գարձս ցանեն զկրկան. և որ կենդանց է, նայի և քաղէ զդան. Վ.ի.ն. Ֆն:

ՔԱՐԱՆԴՈՀ, ի. ից. ա. Որ գրօչխուլ քանդակէ զքար ի նմանութի մարդոյ կամ կենդանւոյ. * Որպէս քարագրօշիչն է ասաղ նել. քանզի առաջի կայ արուեստագիսին՝ կենդանւոյ ուրուն ասնել ի քարի կամ ցա նել. Նէս. ի.ա՛:

ԿՈՒՐԱԹՈՇ, կամ ՝ի, ից. գ. ումկ. ևս՝ ԿՈՒՐԱԹՈՒԹՈՇ, ՝ի ՝աբլ. ՝աբլուէ, ՝աբլուէիկ. Ἀσκαλαβώτης, γαλεώτης, χαλώτης. Stellio, araneus mus. իտ. Tarantola. Ազգ մողեզի. կովադիայ փոքր՝ սիրահաւ՝ սևագոյն. Թ. ՝իվէր ՝էլաւ. (որ ի լտ. asilus առած մուկն. որպես և առիւծն՝ ունի. համահասի.) պ. ՝էաբլէն. յորմէ Թ. ՝էրլէն ՝էլէբ. (զի ՝էլէբ ե կովադիայ, իսկ հաւ ե մուկն.) ՝Քարաթոշ և մողեզ և իլուրդ... քարաթոշ և մողեզ ասէն, քարամուտ եմք ի բերդս Թշնամեաց: Կապմէն գեղ՝ քարաթոշի արեւմուտ: Մեծ քարթոշ մի գիտ, և զմորթն ան. Մխ. ասակ. ձծ: Կոճռ. վոտ. ղէ: ՝Ա ի. շատակ, առէն՝ Թէ լորտան է, և կէսք զքաթաթոշն ասէն: Մոզեզք և կովկիզեաք, քարաթոշոզք, և ընդունք՝ի վերայ կէսեալ կէրան զորս նորա. Լձ. էիւ: Ուրծ. ա. 3:

ԿՈՒՐԱՀԱՏԱՆ, ՝ի, ից. գ. ա. Ὀδοὺς

ԿՈՒՐԱՀԵՆ, ՝ի πέτρας. Dens petrae. և πετρώδης, ἀκροτομος, petrosus, praeruptus. (՝ի ՀայԼ. ժօռ. ումկ. ՝ինէիէ. պրս. ՝ղբա, ՝ղ-ասա, այսինքն ատամն ծայրիչ.) Ոչառաժ վէմ յղուեալ՝ որպէս զատամն. վասն որոյ և ՝ի յն. լտ. կոչի՝ Ատամն վիմի: Իսկ որպէս ա. է Ոչառաժուած. ասլառաժ. աէս և ծնօտ. ՝Քարաժայոք յայսմ կողմանէ, և քարաժայոք յայնմ կողմանէ. ա. ԲԳ. ՃԷ. 4: ՝Յորժամ քարաժայոք (կամ քարաժեռք) և առապարք դիպլասցին վայրկեան. Բրս. մրէ: ՝Քարաժայոքն (կամ քարաժեռայքն) բաժ ինս ՝ի մարմնոյ նորա առնուին: Յեղը քարաժայռ ձորակին: Յամուրս քարաժայռ ձորոյն խորովելոց տայոց: Փորուած այրի՝ անհամբոյր առ ՝ի բնակել սակս քարաժեռ վտանգաւոր ի վերայ: Յ. կի: ՝Ա՛րկայցուցանել գիրն, և քարշել ուժգին ընդ քարաժեռ կոպճուտ ան. պիս լանջակտրանցն. Փարպ:

ԿՈՒՐԱԼԵԱՒՆ, լերին, լոյս. գ. Քարեղէն լեառն. ապառաժ. ՝Ուռ որս Հոսի ի ոտիս (գետ) ընդ միջոցն քարալերանց: Սկիզբն գեղեցուս պտնաստ ՝ի միջոցս քարալերանց գաղարեալ. ճ. ՃՆ:

ԿՈՒՐԱԼԻՑ. ա. Լցնել քարամբք. ՝Ջուռոյ ոչ ոք արկան մեծաւեծս՝ քարալիցս, ասա. զալիցս. Կանչաք:

ԿՈՒՐԱԼԻՑ ԱՆՆԵԼ. Քարամբք ընուլ. (ի ՝ինձնէ իսկ.) ՝Քարալից արար զսոսա. մոնա իմ. ՈՒԲ. Ճ. 16:

ԿՈՒՐԱԽԱՆԻ, ա. Խառն կամ խառնեալ ընդ քարինս. ՝Հուր կիզման, և կարկուտ քարախառն զսուր բռնէ.ցուցն ասէ. Ոսկ. Ես: ՝Իրրէ զկարկուտ քարախառն. Լսող. ՃԲ:

ԿՈՒՐԱԽՏ. ա. Ուր իցէն քարինք խիտ առ իսիս. ՝Ոչ ևս լուսեղ դաւոս ՝ի վերոյ ծովուն վասն գոլոյն քարախիտ և մթացեալ. Նոնն.:

ԿՈՒՐԱԽՈՒԿ, իսկոյ. գ. Βδέλλιον. Bdellium, lacrima arboris arabicae, gummi. Խոտնկ պնդացեալ իրրև կաթ. ՝Խէշ. պէհլ, ծոխ. ՝Ա՛ղցախ... կոլմ. յորում լինի քաթախունկ. Խոր. Ց: ՝Ի կղեղեան, բդեղոս մուղս. քարախունկ. Գաղէան: ՝Մուխ ազդակ, քարախունկ: Քարախունկ, Թեղոյ ծառոյն խիժ պատուական. Բժշ: (Ա՛յլ և Թ. ՝էաբս ՝էՆՆԻ-ս. ասաս խառնիկ:)

ԿՈՒՐԱՆԵՆԴ. ա. Նուիճեալ քարամբք, կամ զքարի ՝նարեալ. ՝Մահ չարաչար այ նոցունկ է, որք ՝ի գետոց վախճանիցան, և քարանեն պատառ եցան. Լմնդ. ՝իՖ:

ԿՈՒՐԱՆԻՐԳ. ա. Ուր իցեն ծերպոյ քարանց. որոյս փապարանալ. փապարատուր. անձաւատան. ՝Բնակեցոյ յայնմ քարածերպ վիճի... որ ՝ի քարածերպ վիճին է. վ.ր.ս հց. ծԷ:

ԿՈՒՐԱՆԵՐՊԱՓ. գ. Σπηλαίον. Spelunca. πέτρα, petra, rupes. Ծերպ քարանց. քարանձաւ. այր. փապար կամ ծակ վիճոց. Հաղաբ. (եբր. ՔՁՐ, ԱՆ.) ՝Յայրս և ՝ի քարածերպս զբնէն երկոյ խոտաձարակ չորքէ: Բնակեցան ՝ի քարածերպս... Իբրև զաղաւնիս բուներալք ՝ի քարածերպս և ՝ի բերանս ձորոց. Է. Ա. ՃՆ. Ե: Երէմ. ԽԷ. 28: ՝Ցիրնչ այրս, կամ յոր ծակս, կամ լիրնչ քարածերպս մոցեն Թաքիցեն. Բաղս. Ի.լէ: ՝Ցայրս և ՝ի քարածերպս երկրին բնակեալ լիներ, և ՝ի կառաբս լերանց: Թագուցեալ էին ՝ի կիրճս և ՝ի քարածերպս լերինն: Ի քարածերպս զբաւուածքն հայցեն. Ագաթ: ճ. Ա: Երզն. ե:

Կամ ճեղքուած և ծակ քարանց. ՝Օձք ընդ մայռաս և ընդ քարածերպս մտանալ մերկանան զՆոյեվ իւրեանց: Բղխել ակունք կիսա ալբիւր պղպջակեալ ընդ քարածերպս վիմարդ քարանցն. Կոչ. ՃՀ: ՅՀ. կի:

ԿՈՒՐԱԿ, ի, ից. գ. Χάραξ, ακος. Agger, vallum. որ և իւր յատուկ անուն դրի՝ Քարավ, ի. (յն. Խարաւս. լծ. հյ. Խոյր. ումկ. Խարաչ, կամ Խաչար.) Ցանդ. պատնէշ. որմարդեալք. խից. ՝Վերտեալ զնա՝ բեւեռս ուեղէն ՝ի խաչին, որպէս ՝ի վերոյ քարակի այդպէս. Ա՛Ռ. Ը: ՝Եւ անաւ պարզեցան մեկնեցան ՝ի կողմն քարակի իւրեւ վտաւանօք հինդ հարիւր և յիսուն. ի. Ա. ՃԻ. 17:

ԿՈՒՐԱԿԱՀԿԱՒՈՒ. ա և ԿԱՀԿԱՒ. Կաշառեալ. քարակուռ. ՝Քարակաշկատ քարկոծմամբ պատուհասեալ հալածէին. Ա՛նան. Էլէգ:

ԿՈՒՐԱԿԱՐԿԱՒ. գ. ա. Կարկառ քարանց. կարկառակոյտ. քարադէզ. և ի քարանց կուտեալ լցեալ կառուցեալ. ՝Օրոյծ ընդ յորգանաւս քարակարկառ ձուլեցեալ. ճՀ: ՝Ի տեղ ոմն արձանաշատ քարակարկառ գոգաձև միջոցի: Ելինձաձեղուն քարակարկառ վտ յարկին: Ծածկեալ քարակարկառ. վ. միջ. Ուրծ. Ճ. 17: Ո՛ռ: Ռ՛ռ. Ճ. 7:

ԿՈՒՐԱԿԵՐՏ. ա. Քարամբք կերտեալ. քարաշէն. ՝Ջփայտակերտ և զքարակերտ քանդեցին. Ռ՛ռ. Ե. 55:

ԿՈՒՐԱԿԻՐ, կրի, լոյց. ա. Կրօղ զքար. բեռնակիր քարանց. ԻՐՀ. ՝Ուռ վիրաւ ՝ի քարակրացն. ճ. Գ: ՝Ա՛ռն վիրաւ ՝ի քարակրացն. ճ. Գ:

Կամ իբր Քարուկիր ընծան. ՝ԷաբՂԷր, ՝էՎՂԷր. ՝Թէ քարակիր առնիս (զանքարատնոյն), և Թէ այլ ցեղ չէնք. Վ.ոխ:

ԿՈՒՐԱԿՈՅՏ, կուտի, լց.ա. (յորմէ կարկառակոյտս.) Կոյտ քարանց. ՝Քարակոյտ իբրև զբլուր եղև... մերձ ՝ի քարակոյտն. ճ. Գ: ՝Թաղեցին զնա՝ քարակոյտ սրսրեալ ՝ի վերայ նորա. ԻՌԵՐ. Նէեց: Ա՛ռ. ՝ի յոյժ Թանձրանալ գիականցն անկելոցն իրրև զքարակոյտս գերբակոց Լեւիեին. Եզնէց. Ը:

ԿՈՒՐԱԿՈՂԿՈՂԱՃ. ա. Քարամբք կոչկոճեալ, կռճեալ քարամբք. ՝Ընդ այսակիս անզգայելոցն՝ գիւաքուկ և քարակոչկոճ՝ Տեղաժամնդակ հղկելի անճանցն. Նար. ծԷ:

ԿՈՒՐԱԿՈՂԿՈՂԱՃ ԱՐՆԵԼ, ԼԱՆԵԼ. որպէս Քարկոճել, իւ. ՝Քարակոչկոճ սրսրելն զսոցս: Քարակոչկոճ սրսրացեն զնեզ: Տայր Հրաման քարակոչկոճ առնել զնա. Եփր. Ե. ՝իՆ: Ջէր. կի: Ռ՛ռ. Ը. 36: Ե ճ. Ա: ՝Ի ձեռն քարակոչկոճ լինելոցս եռուր ինձ Տալ մայրաքաղքի. ճ. Ա:

ԿՈՒՐԱԿՈՂՈՏ, ից. գ. կոշտք քարանց. քարուտ վայր. առապարք. ՝Անձաւք՝ քնակեալքի մարդկան, քարակոչտք՝ Տանգոսապարտք. Լ.Ը. պրէտ:

ԿՈՒՐԱԿՈՒՄ. ա. որ և ԿՈՒՐԿՈՒՄ. կռեալ ՝ի քարանց. կոփածոյ. քարաշէն. քերածոյ՝ ՝նա ինքն յարուցանէ տաճար քարակուռ յիւրում տաղէմ: Շինեաց կամմունջս քարակուռս ՝ի վերոյ գետոյ. ճ. Գ: Մ՛ԼԽ. ասոր: ՝Իբրև զարդ աւազիզէն քարակուռ որմոյ. Սի.ա. ՝ԷԲ. 20. յն. τοίχου ξυστόου. լտ. parietis limpidi.

ԿՈՒՐԱԿՈՒՈՒ. գ. Կռօղ քարանց. քարակոփ. գաղտատս. ՝Ես իբրև քարակուռ զքաղինս մածուցի ՝ի շինուած. Մ՛ԳԲ. ՝Ի:

ԿՈՒՐԱԿՈՓ, ի, ից կամ ից. ա. յ. Λατομητός. Excisus e lapide. ξυστός, rasus, politus. Կոփեալ ՝ի քարանց. քարկոփ. քարակուռ. քարաշէն. կոփածոյ. տաշեալ. Բաշխան ՝էօվ՝ ՝էաքս. ՝Դնեալ կարգս երից քարակոփս. ա. ԷԼ. Ը. 25: ՝Շիրիմս քարկոփս յօրինէ: Տեղին իսկ քարկոփ շինեալ. Յ՛. ՝ի: ճ. Ա: ՝Հրամայեաց քարակոփս շինել (զկեզեցին). Մ՛ՓՂ:

ԿՈՒՐԱԿՈՓ. ա. գ. Λατόμος. Lapicida, caesor lapidum. Կոփիչ քարանց. քարահատ. Բաշխ. ՝Եսաւն ցհիւսուն փայտից, և ցքարակոփս քարանց. Ը. ԲԳ. ՃԸ. 12: ՝Ա՛րծաթագործն և պղնձագործ, և քարակոփ, և բրուտ: Ոչ էր կոմիքիչն արուեստիս քարակոփոյ մածեալ ՝ի վերոյ գերեզմանին. ԵՂՒԻ: ՍԻԼ. յոր. յորմէ և ԵՐՂ. Ֆ՛Ր: ՝Վասն հիւսան, և քարակոփ ձարտարաց: Հրամայեաց կոչել քարակոփս: Հրամայեաց քարակոփացն յանալ ոլէնն. ճՃ: ՝Եկն ՝ի գերեզմանն քարակոփք, և եբաց. Վ.ր.ս հց. ՃԸ. յ: ՍԿան քարակոփքն շինել եկեղեցի. Պ՛Ֆ. Վ.ր:

ԿՈՒՐԱԿՈՓԻԹԻՆ. գ. Արհեստ կոփելոյ զքարինս. ԲաշՃԸԼԸՓ. ՝Գիտեմ հիւսուածս և քարակոփութիւն. ճ. Ա:

ԿՈՒՐԱԿՈՏՈՐ. ա. ի քարէ կորեալ փոլևալ. Բաշխան ՝էօվ. ՝Փոխէ զայքուհիան յատևմատս կոյս ՝ի քարակոսէր մի բլոր. Խոր. Ը. 36· յորմէ և Ա՛ռ. ա. 6: ՝Էր քաղաքն (ասի) շուրջանակի քարակոսէր, և էր գետն խուրման շրջապատս. Ո՛ռ:

ԿՈՒՐԱՀԱՏ, ի. ից. գ. Λατόμος, λιθοτόμος. Lapicida, lapidarius. Որ հասանէ՝ կորէ և կոփէ զքար. քարակոփ. քարակուռ. դալատս. ՝Որ ՝էրշ. Բաշխ. ՝Ոլմաուն հազար քարահատաց ՝ի լերինն: Կացոյց քարահատս՝ հատանել զքարինս կոփածոյս: Եւուն արծաթի քարահատացն և հիւսուանցն և այլն: ՝Ի քարահատաց և ՝ի փայտահարաց Որպէս զմիձաւորս քարահատաց: Արուեստաւոր՝ գործօղ քարի, և քարահատ. Փիլ. ԳԷ. ասէ: Ջէնոբ: Վ.ր.ս հց. ծԸ:

ԿՈՒՐԱՀԱՏԱՑ. ա. Հատանել ՝ի քարէ. վճմահատ. քարակոսուր. ՝Հայեցարուք առ ՝ի վէմն՝ յորմէ հատուարուք. որպէս և անդ քահատաւք զծնունդ ժողովրդեանն յայտ առնէն. Սէբէր. Ը:

ԿՈՒՐԱՀԱՏԱՒ. գ. Λατόμια. Lapidicinae. Տեղին՝ ուր կամ ուստի քարինք հատանին. Բաշ լաՂԸԼ. ՝Ջքաղաւմս ՝ի քարահատան ոլորմէլի սատակմամբ ՝ի նդոյ ապականեաց. ի կապանս և ՝ի քարահատս զջոյր կեանս իւրեանց ծախեցին. Փիլ. ՆԳ. Ը: Բրս. մրէ:

ԿՈՒՐԱՀԱՐ. ի. ից. ա. Λιθίασον. Calculo laborans, calculosus. Հարեալն ախտիւ քարի կամ խճկից, այսինքն միզապարկեալն. որ և ԿՈՒՐԱԳՈՒՐԻ ասի. ՝Քարահարն զի փեհալ կոտիմն ջուրն արբցէ. Բժշ՛ՀԸ:

ԿՈՒՐԱՀԱԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձգտումն քարանց. և քարկոծումն. Բաշ աՂՀաՂ, ԲաշԼաՂ. Ջձեռս ձեր ատածեալ էր քարաձգութիւն... ՝Ի վերոյ յայտնակնոնց դիտակաց քարաձգութեց... ՃՃ: ՝Ջկնիկոձեալն ՝ի քաղաքեմ դարուց՝ բամբասանաց քարձգութիւն.

նոյ. խԷ:

ՔԱՐԱԶԳՈՂ, ի, աց. ոյ. ա. Զգօղ զքա-

ՔԱՐԱԶԻԳ, (անհոլով.) } բինս ի վերայ
ալլոց. քարկոծիչ. խաշ ասիան, խաչլայան. Ա-
ղօթեից ի վերայ քո քարաձգողաց: Որ ի վե-
րայ անօրէն քարաձգողացն աղօթեիր. Շար:
ԺՀ: Որ խնդրեցեր զձողուածի ի վերայ քո
քարաձիգ ժողովին. Շար: Քարաձիգքն
քարավճիժ լեալ. Սիոան:

ՔԱՐԱԶԻԳԻ. գ. որպէս Քարաձգուածի.
Ածվրէպ առնէին զքարաձիգսն՝ վլուզանել
զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք. կալանաւ:

ՔԱՐԱԶԻԳ ԼԻՆԻԼ, կամ ՔԱՐԱԶԻԳՍ ԱՐ-
ՆԵԼ. Ձգել զքարինս, և քարկոծել. խաչ
աւետագ. և խաչլամագ. Ազօթէիր՝որ քարա-
ձիգն լինիցին ի քէզ: Սոփեցին զժողովեալսն՝
քարաձիգ լինել ի նոսա: Քարաձիգ լեր ի
նոսա քարամբք զօրաց. Շար: ՃԻ: Ա: ԵԷ:
ԽՁ. 47: Քարաձիգ (կամ քարձիդ) սրսրին
ի վերայ նոցա: Քարաձիգս առնելով անթիւ
բազմութ. Ցոդրն. Ը. 8: Խոր. ա. ԿՀ. արձր:

ՔԱՐԱԶԻԳ. գ. Քարընկէց. չափ ձգման
քարի միոյ. ի վերնասուն մի ժողովեալ
էին. և էր բարձրութիւնն նորա կարի մեծ յոյժ՝
իբրև ձեռամբ ի վերայ քարաձիգք մի. (Նոր
ՃԻ. բարձր իբրև քարընկէց.) Ոսկիփոր:

ՔԱՐԱՄԲԱՆ, ի, իս. գ. ումկ. ֆորման.
Դորձի մանելոյ զգուրդ կամ զշուան՝ ի վե-
րայ խաչաձև փայտի հոլովելոյ ձեռամբ. պե-
ֆէձէ. ի տեղի արօտական ըղուտն գտա-
նէր զՆինացեալ տաւն, և առեալ զայն փայ-
տիս նիւթեիր քարամանիս, և տայր ի խորա-
նաբնակ հովիւսն. և նոքա տրարին զնիւթեն
զայն նման հանդերձ զորէն քրիւթ. և ի նմին
չատեալ օձիս՝ ագանէր քրձազգեաց լինել
լավ. Եղիէ. ՃՒ:

ՔԱՐԱՄԻՋ, միջն. գ. Մէջն քարի. մի-
ջին վայրք քարանց. Ձի անդէն կոյին ի քա-
րամիջին՝ զաւուրս հինգ ամսին. ԳԿ:

ՔԱՐԱՄՈՒՏ. ա. Որ մտանէ ընդ ծերպս
քարանց կամ ի ծակս վիմաց. Քարաճող
և մտղէզ ասէն, քարտուտ հնչ ի բերդս
Թշնամեաց. Մխ. ասաք:

ՔԱՐԱՆ. տ. ՔՈՐԱԿ:

ՔԱՐԱՆԱՏԱԿ, ի, ած. ա. Լիթόστρωτος,
օս. Lapidibus stratum. Սալայատակ. որոյ
յատակն է քար, կամ գետնին քարամբք շա-
րեալ. Ճրէ ԹԷՕՀԻՆՎ. Ի քարայատակ
տեղւոյնէ: Ի տեղւոյնի որ կոչէր քարայատակ,
և եթարայեցիերէն կապպաթա (ի ՃԻՓա, որ և
կէփա, այսինքն վէմ). Է. ճ. Ի. 3: ՁՀ. ՃԼ.
13: Կանգնեցաւ քարայատակն ամբարտակ.
Աւծր. Փ. 7:

ՔԱՐԱՆԱՐԿ, ի, ած. ա. Որոյ յարկքն
կամ յարկն է ի քարէ. Ճրէ ՃՃԷՎ. Ձոր
կաթուղիկէին վայոյարկն վերացուեցաւ՝
քարայարկ լինեաց. Ասող. Է. 3: Սրբոյն
Ղազարի ի քոյդ քարայարկ այրի... Ա,յրդ լու-
սապայծառ և քարայարկ, և առաքինաբնակ.
Նրսե. Լ:

ՔԱՐԱՆԻՆ, կամ } Քարեղէն. քա-
ՔԱՐԱՆՈՒՆ, ինոյ. ա. } րեայ. քարուտ.
Կազմինք Ծովուս այլևայլք են. զի ոմն քա-
րայուն կողմ է, և ոմն գազանաբնակ. Վրէ
ԺՅ. ՃԷ. ՃՅ. (տպ. քարային կողմն է:)

ՔԱՐԱՆՐ, ի, իս. գ. Σπιλάς. Rupes. Ա,յր
այսինքն փուլաբ՝ անձաւ՝ ի քարէ. քարան-
ձաւ: և Քարաժայռ. Ելգիա անդ քարայր
մի: Ո,քարայրան լասկինեցւոյ. Վրէ ԺՅ. ՃԷ:
Խոր. Ճ: Իբրև ի խուլեա և ի մուտս և ի
քարայրս ընդ ջրով խոյսակէ. Ոսկ. Ե. ա. 5:

ՔԱՐԱՆՐՆԱՅ. ա. Ուր իցէ քարայր.
քարաշէն. Ոչ առն գոլոյ և ոչ քարայրեայ
մուռը զծնիցեսցեն ընկալմինեցոյց. Անհնաբար-
ն ՃՈ. ԹՀ:

ՔԱՐԱՆԱՄ. ածայ. է. Ἀπολιθόομαι. Ut
lapis fio. փոխիլ ի քար. իբրև զքար լինել.
Թար թառանալ՝ Ճրէլէ. Ինչ ԹԷՄԻՀԹ:
Մեծումիթ քաղկի քո քառասային. Եւ ՃԷ. 16: Արձան
աղի մածեալ քարանայր: Կարծրացեալ քա-
րանայ: Քարայեալ ամենայն զգայարանօք:
Քարայեալ կտապաշտութեանց սառնամանեաւք:
Ցամռալ և ի քարացեալ յարդանդէ յառաջ
եկեն միամբ. Ճ. Ս: Իդն: Վրէ հց. ՃԷ: Խոր.
հոխիս: Շ. Բարձր: Որպէս ի պակասել իւ-
ղոյն՝ լինչանին լապտերք, այսպէս ի պակա-
սել զղջման շնորհին՝ միտքն քարանան. Ածա.
ՂՀ: Ոչ ըստ մարմնոյ պարծին յաբրահամ,
յոհաննէս մարգարէանայ զնոցա քարանալն
և զլուծանիլն, և զՀրէաձանոյց կոչումն, որ
քարանց և փայտից անզգայից ծառս այեին.
ՄԷին. Վ:

ՔԱՐԱՆՁԱՒ, ի, ած. գ. Պέτρα. Petra,
rupes. κρημνός, praeceps rupes. ἐξοχή, e-
minentia. Անձաւ ի քարի. քարայր. ևս և
Քարաժայռ. Ծէրպ վիմաց, վէմ սեպագեաւ
դահաւանդ. բարձունք. Դիցես ի քարան-
ձաւս զբոյն քո: Եթէ գիտիցես զժամանակ
ծննդեան յայրերաց քարանձաւաց: Եվին ի
քարանձաւս: Ածէին զնոսա ի դլուխ քար-
անձաւին: Անդր ի վերայ բունոյ նոսեաւ
դագաղիցկ ի քարանձաւս վիմայ: Ի քարան-
ձաւաց լերանց ձայնիկ արձագանգագ (այս-
լինքն գլորելով վիմայ). ևն: Ի փապարս
լերանց, ի յայրս, և ի ծերպս քարանձաւ-
ացց. Շար: Զկրծնաւորս տեսեալ, և զառ-
ղի քարանձաւաց՝ նոցա ցուցանէն, և դարձ-
ձեալ զայարագաց կերակուր պահանջէին. Մխ-
ասաք: Գիտեն երասխ հատեալ զքարանձաւս
լերանց՝ անցանել ընդ խոխոմանիգս. Խոր.
ա. ԻԻ: Ի բարձրաւանդակ քարանձաւաց ի
վայր հոսեալ: Ի գահից և ի քարանձաւաց
գահավիժ առնէին. ՅԿ. ԿԸ: Լասաք. ծՁ:
Ամրանոցին ի քարանձաւս ամրաչէն բեր-
դից: Շինեաց եկեղեցի մի յամրակառ քար-
անձաւին ի կատար քարանձաւին. Աւծր.
Ը. 1: Ծ. 11: Ա,յն որ աչս ունի, ի տես-
նելն զայբ ի կուրացն ընդ վաղս քարանձա-
ւաց գնացեալ՝ ձայնէ գալ յանլոլ ձանա-
պարհ: Ի քարանձաւաց վազելով, և ի ջուրս
անկանելով. ԼՀ. ասաք: Աղբ. պոլի:

ՔԱՐԱՆՁԱՒ. ա. իբր Քարանձաւեայ. Ի
քարանձաւս մտուրս հանգուցանէ զանբն ա-
մենայն արաւածոց. Մաթէ. Է:

ՔԱՐԱՆՁԱՒԱՄՈՒՏ. ա. Ա,յն որ մը-
տեալ բնակէ ի քարանձաւն. Լեռնականաս,
քարանձաւամուտս, և արգելականս հասաս-
տեր. Ադաք:

ՔԱՐԱՆՁԱՒԵԱՅ. ա. Ուր իցէ քար-
անձաւս. Դառնայր ի քարանձաւեայ բնա-
կու Թլին իւր. Վրէ հց. Ի:

ՔԱՐԱՆՄԱՆ. ա. Նման քարի Երբեմն
քարանմանն այս ինչ է, որ ոչ չարժելի և ոչ
յառնելի կիրքն. Դամասկ:

ՔԱՐԱՆՈՒԽ. գ. Որպէս Թէ հրաու-
նառնախ. վայրի անասունս բռնասալ յառա-
պարս. Տես Թէ ոչ գերեն յաբի (մեկնող),
քարանոնս ի ծիսէ. Վրէ. յա:

ՔԱՐԱՇԷՆ. ա. Ի քարէ շինեալ. տարէ.
տեղիէր. Ա,յրեաց գքարաշէնն յարկն. Վրէն.
պտ:

ՔԱՐԱՊԱՀՏ, ի, իս. ա. Պաշտօղ քարե-
կէն կռոց. և սեպհական այնպիսի պաշտա-
մանն. Քամնահեաց գնա, և առէ. քարապահ
չարձորդի. Ջինոբ: Ա,ռ ձեզ իսկ առա-
նէի զքարապահսն՝ զհայրապետսն մերոցն
մարգկան: Ի քարապահ՝ ի փայտապահսն.
Թէզ սրբեալ լինիցէ. Ադաք: Ի քարապահ
անմոռաձէն անուն. Ոսկ. Է. իոր:

ՔԱՐԱՊԱՀՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն քա-
րանց, այսինքն քարեղէն կռոց. Օքի մոռա-
յսուացէ Նոցա զտովսուձէի դիցապաշտ քա-
րապաշտութեանն. Ադաք:

ՔԱՐԱՊԱՏՈՒԱՐ, ի, ած. ա. Ո,յր պա-
տուաբան կամ պարիսպն է քարաշէն. քա-
րամբք պատեալ և նման քարեղէն պատուս-
րի. Կարծրակերպ կարկառք պնդակոփոք
քարապատուարք... եղէն ի Տարթ ձանա-
պարհս: Զորոյ զմարբուր ոսկերս ամփոփեալ
հուաքեցին ի քարապատուար չիլիմ անձ-
կուձէ յարկի. Նոր. Խե:

ՔԱՐԱՋԱՐԴ. ա. Զարդեալ քարամբք
կամ քարկոծմանբ. ԶՅեսն ատեփաննոս՝ զքա-
րաջարդ Տհակն. Ճ. Գ:

ՔԱՐԱՍԵՐՄՆԻԿ. գ. Λιθόσπερμον. Li-
thospermum. Խոտ բուսեալ ի քարուտ տե-
ղիս, որոյ սերմն կարծր յոյժ է որպէս զիո-
րեաւկ: ԲԺՀՀ:

ՔԱՐԱՍԻՐՏ, սրտի, ոյց. ա. Ո,յր սիրտն
է իբր քարէ ղեկն կամ քարատեալ խտասիրտ.
Քարասիրտ և կուբացեալ ի սիրոյն քրի: Ի
քարեղէն գերեալ սալան՝ Տանակ խտասէթիւն
քարտղէ քարասրտացն և չարաց. Ճ. Գ: Փ:

ՔԱՐԱՍԱՊԱՆ. ա. Քարամբք պատեալ,
կամ սպանօղ. Եւ զի փոքր Թուէցաւ յաչս
Նոցա ընկենուլ ի նա քար, եղև նա քարա-
սպան սպանողաց Նորա, զի ընդ ամենեցունց
մանն բաժանեսցի. Ոսկ. ԳԺ:

ՔԱՐԱՐՏԻԼ, տեալ. ֆ. Քարասքրա լե-
նել. խտանալ կարծրանալ պատիւ. Նոքա
քարատրտեալ՝ ոչ ողբացին. ՅՀ. ԼԲ:

ՔԱՐԱՒԱԺԻ. ա. ֆ. Վիժեալ Տանալ ի
քարաժայռից կամ ընդ քարաժայռս. գա-
Տավիժ և Տարնալ դքարի. Զանձն իւր քա-
լսլիժ ի վախճ արկանիցէ: Զանձն ի վախճ
արկեալ՝ քարավիժ սպանանէր: Թռչուն նե-
ատնոր, վախտանյան քարավիժ. Ոսկ. յհ.
ա. 2. Ե 7: Նոր. ԺՀ:

ՔԱՐԱՒԱԺԻ ԱՒՏՆԼ, ԼԻՆԼ. Κρημνίζω,
κατακρημνίζω, ομαι. Praecipito, or. Ընկեր
Նուշ զանձն, և քարավիժ առնել... ոչ վնաս
անձին ընկենուլ, և քարավիժ առնել պի-
տոյ է, այլ զայլս յարուցանել և կեցուցա-
նել: Ի խազն չանայեցին, այլ ի միում վայր-
կենի սրսրին զանձինեսեան քարավիժս: Ա-
ւաչինսրդ առ ի չարաչար կորուստ, և քա-
րավիժ առնէ: Որպէս և յորտւան լերինն
ոչ կարացաք քարավիժ առնել. Ոսկ. ա. ա.
13: Ե Է. 3: Իսէ: Ձէր. ԼՀ: Քարկոծ և
քարավիժ կամ ինն առնել. Մինն. Վ: Ձի
մի քարավիժ լինիցիս: Չիմ քարավիժ և գա-
րատնոս լինիցիս: Ի վախից մինալ քարավիժ
լինի: Որ սատակ իշխան ունիցի, այնպես
Տամարիկ Թէ քարավիժ լինիցի Տանատոյ:
Տայն, ընկենուլ զանձն, և քարավիժ լինել.
Ե-ասէր. Մատ: ՃՃ: Ոսկ. Խ. Շ՝ մգ:

Իսկ Շար. Քարավիժ կոչմամբ. Իմն
քարավիժական՝ ի կոծէլ զանձն քարամբ,
կամ ի Տանալ գիւս ձգել զայն ընդ քարա-
ժայռս:

ՔԱՐԱՎԱԺԱ. որպէս Քարկոծեալ կամ քա-
րամբք Տարեալ որ և ՔԱՐԱՎԻԺ ասի. Զորս
ձգելին զքարինս, նոքա անլնտաք, և քարա-
ձիգքն՝ քարավիժք լեալ. Ընկեղն գողու են զա-
քար զարմիւքն քարավիժ արար. Սիոան:
ԼՀ. ասաք:

Եւս և գ. որպէս Քարաձգուածիւն. քա-
րինք ձգեալք. Ընտաս անոյժս և քարավիժս
Թանձրատարափս ի վերուստ զմարդկան
ցնդելին. Ադաք:

ՔԱՐԱՒԱՀԻԼ, լլ. ն. ֆ. Քարավիժ
գահավիժ առնել լինել. Որ սրատաւաղն
սրատաչեռեան քարավիժեալ խոյանմանայր ի
կոչան կոնակին. Աւծր. Ը. 11:

ՔԱՐԱՒԱՀԻԹԻՒՆ. գ. Քարավիժն լի-

նել. գահավիժուն, և Դալաչոյ վայրք, վանք. իբր յն. κορυφὸς, praeceps rupes. *Գնացաք ընդ անձուկ ճանապարհն վանն յերկուց կողմանց քարավիժուլեաւ: Յերկուցունց կողմանց ի քարավիժուլեաէն ապրել Ոսկ. ն. է. 1. Ա 15:

ՔԱՐԱՎ ՐԻՎ. ա. որ գրի և ՔՈՐԱՎԻՒ, և ՔԱՋԱՎՐԻՒ. Քարաձգուլեաք կամ քարկոծմամբ փորձելա առ ի վերէ. *Սէմէի Թշնամանեաց պնա, և քարավրեէժ առնէր զարքային: Սամուէլին յինքեան ասէ յիսուն քարավրեժս. Եփ. Ի Կ: Խոր. ա. ահ. ոչխր: *Խոկ զգէլատրս իսազմարտի քարավրեժս (կամ քաջավրեժս) արարեալ՝ ի խորս խոսլացուցանէ ի սրսից ծովու. Ագթ. է. 3:

ՔԱՐԱՏԱՀ, ի, ից. ա. Տաշօղ քարանց. քարակոփ. *Սովորուն է քարատաշ արուեստաւորաց. Նխ. Եղէն:

ՔԱՐԱՏԵՍԱԿ, ի, ից. ա. Աւծօեւծής. Որ ունի զտեսիլ կամ գիտնութիւն քարի. քարանման. * Քարատեսակ խնոյր վերակաս (զոյնաշարն). Պլոփ. փխ:

ՔԱՐԱՑԱՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ἀπολιθόω. In lapidem verto, obduro. Տալ քարանալ. խստացուցանել. կարծրացուցանել. * Քարացուցանէին զսիրտ նորա իբր զպատառաժ խոսաքաւ: Ջսիրան քարացուցանէ՝ չլինել ունկնդիր խրատու. եղբայրս: Ձէր քարացուցեալ ոչ զսիրան փարաւոնի. Մ՚Բէ. ծէ: Մ՚Ասդ. ծՁ: Եզնիկ:

ՔԱՐԱՔՓՆ, փնի, փունք, փանդ. գ. Ափն քարի. եզր քարաժայռի. վերնակողմն և սորոտ սպառաժ լերանց. *Ջքաղուսն ընդ քարափն ի վայր ձգել սայր. ԼԾ. էԽ: *Նշոտ առ ոտս լերինն մեյն առ քարափն: Լսան գիակարիք գնաք և ձորք, և ամենայն քարափունք լերանց ծածկեցան. Վբ. հդ. ծՁ: Ո՟ահ:

ՔԱՐԱՓՈՐ. Տ. ՔԱՐԱՓՈՐ. *Մէ կուսաց ցեալ նոցա ի յայրն ի տունն քարափոր, և անդ լինին. Եփ. ի ծՒ. ոՁ: *Շերմոն քարափորս. ՃԾ:

ՔԱՐԱՒՔԱՂ. ա. Ո տասի ի բայ.քաղեալ իցէն քարինք խոշընդոտք. *Մէկալոտոյց Ճաշ ձասպարՁք ղսրկ և հոլոգեալ քարաքաղ. Սէրա. Նոր. էՁ. 11. (ոպ հինն, և յն. Χαλβέαλ՚ի քարանց:)

ՔԱՐԱՒՐԻՒ. Տ. ՔԱՐԱՒՔԱՂ:

ՔԱՐԱՒՐՈՍ, ի. ե. Վոս քարանց. մանուռս. *Քարեզէն պատկերացն առեալ ղքարոյրսոս ժանկոյն, զաղացսն ալ կանաչեալ ալ Ագաթ: *Ազգ բուսականաց՝ առասլինն, քոան ի քարինս... Ասասլինն է քարաքոան, որ մօտ է ի հոսն: Քարաքոան փուխն է, զոր բերէ հողմ և արկանէ ղքարայրն, և ըստ ժամանակին արմատանայ և բուսանի Ոսկիփոր:

ՔԱՐԱՔՈՍ. Նմանութիւն՝ Սպիտակ քոս մարմնոյ. որպէս յն. Λέυκη. Leuce, vitiligo alba. Գաղտ.

ՔԱՐԱՒՐՈՒԿ. Տ. ՔԱՐԱՔՈՍ:

ՔԱՐԱՒՐՈՒԻ. քոյ. գ. որ և ՔԱՐԱՒՐԻՒ, քոսի կամ քոսոյ. Յարի՝ որոյ բիւք են քարնոյ. քարայարի. քարայր. *Ոչ առուն և ոչ առոյլ ի բնութեան պատահէ, այլ օսպատնոց քարոտքաւի (կամ քարաքաւ), ուր ոչ մահիճք և ոչ ոյորան գտանիցէ. Մ՚Ադ. է:

Իսկ վէյօր. է. *Փառաւոյք կամ ծերոյք, դարափոյք, և քարաքոտիկ՝ բան անասնոյդ որ գոյիկ վերծանելի իցէ՝ քարաքաւիք, կամ քարափոյք:

ՔԱՐԲ. ի, ից. գ. որ և ալ. ԹԷՐՂԷ. Βασιλίσκος, κώφὸς, ἀσπὶς. Basiliscus, aspis. Ազգ վիշապ ոչի Թիւնաւոր, է որ երկայն, և է՝ որ կարճ և հաստ, մեծին գոնեով ունելով և շաչ՝ ի գլուխն իբր մազամեղ. Տամոռեալ որպէս Թագաւոր օձից. վասն որոյ առ յայնս կոչի Վասիլիսկոս, այսինքն արքայիկ. և գօճիս, այսինքն խոշ և հսար. և ասբիս, այսինքն իժ. լսան երբ. եՁԲս, ՓԷՆՆ, Խէրէ, յեՁս. Լ. առաջր էլան, սըլաՆԲ, ԹՆահԹաճա. *Ի վերայ իժից և քարբից գնասցես: Որպէս իժի և քարբի, զի խցեալ է զականջս իւր: Ծակեաց՝ բաց, և եգիտ ջուր, և ի նմին քարբ: Ջձուս քարբից ծակեցին. Սղ. ղ. 13: ծԷ. 4: Ես. ծԲ. 5: *Ջերծանի ի չար իժէն, և ի դառն քարբէն. Մանդ: *Իժ մի քարբ (յն. լոկ ἔχις, որ է իժ ալոյս) կոսեցաւ ի ձեռանէ նորա. Վէյօր. Բ: *Սպրմոն յարեալ ոչ ծանեաւ չսելս ի ծորաւական քարբէն յանգծելի վիճի արագիտ. Տօնաֆ: *Քարբքն՝ որ սպանանէին զնոսա, սատակեցան. Հ. ԱԲԼԻ: *Սկսան աղաղակել քարբքն (գոլորք և փսիսեցիք), և լսեցուցանել ձայն օրհնուլեաէ. Եփ. արմ:

ՔԱՐԲԲԱՆՈՒՆԴ. ա. Ծնունդ քարբի. ծնունդ իժի. չար ղաւակ չար ծնողի. *Տուր ինձ ասէ զգլուխն յովհաննու մկոյզն. ով մատակ սուիծունն քարբածնունդ մանկանն. Բաբէլ. յԽ. Ա:

ՔԱՐԲԵԿ. գ. *Եմբերօն, σαξίφραγον. ի լտ. Saxifragum, seselis. Խոտն՝ որ բեհանէ ղքար երիկամանց. ասի և բուսանիլ ի մէջ քարանց Ճղքելոյ: Գաղէնաս:

ՔԱՐԳՈՆԱԿԱՆ, կի՛ } ա. Աղբուենական.
ՔԱՐԳՈՆՈՄԱԿԱՆ. } Թագաւորական. ի պրս. փոբԻկյա, այսինքն արքայ, Թագաւոր. ևս և՝ մի մի՝ ի չորից տաւերաց. * Տրամակայեալ յինքեան յոքնաբեզանն քարգոնական կնիք՝ յապարանէն արքունի: Մա. Հաշտնէչ հոտ քաղուն քարգոնական նժոյգին: Ջգուշայոցելից քիչ չու՝ ի քարգոնական նպատ: Կամիմ, զի և գա արքունիս քոյոյ քարգոնոսական ապարանի տուկայցեմ՝ ուրասցէ քեզ Ճեմարան: Ի զարդ քարգոնական ապարանին. Մագ:

ՔԱՐԳՈՐԾ. Տ. ՔՈՐԱԳՈՐԾ. *Ելիւ ոմն հիւսն, կամ քարգործ. կԻՐԶ. գՆյ: *Ջերդ ըզքարգործ՝ և սյլ իմաստուն, հրաշից ծառ կանոյ չինէ իւր տուն (մեղու). Շ. ասաԿ:

ՔԱՐԲԵԱՅ. ա. և } ԱՁծաος. Lapi-
ՔԱՐԲԵՂԷՆ, ղինի. } deus, saxeus. Ի քարէ չինեալ. որոյ նիւթին է քարոտութիւնքան, ինչ. *Պատկիրք ձեռաց Ճարտարի, ոմն փայտեայսումն քարեայ: Իւրև զարձանս քարեայ: Ի քարեայ տապանի: Իբրև պպրիսակ քարեայ: Թէ քարեայք էին պարտ էր ի ղգայուլեն գալ. Ագաթ: ԱզՁոգի. Ը: Ջինոբ: Երե. ծգ: Տօնաֆ: *Կարկաս քարեայ հոսեաց նոցին, և ըղպլիծակ ղօրայ քոյին. ՁՒ ոՐԲԻ: *Հրամայեաց սալ քարեայ գնել՝ ի վերայ գերեզմանի, և ծածկել. Հ. ԱԲԼԻ: *Գծեալ մատամբ քո ՁծայինՁ ղքարեայ տախտակ պատգամաց բանին. ԳԺ: *Ալտանն քարեղէն: Տախտակս քարեղէնս: Ի վերոյ քարեղէն խարսխի: Սկսանք ոչխակոզացն քարեղէնք: ՋՁծս զոսկեղէնս, զփայտեղէնս և զքարեղէնս: Սուր քարեղէն (գայլաքաղ): Հանից զսիրան քարեղէն՝ ի մարմնոյ նոցա. ևն: *Եղերբոյք իբրև զկուռքս զոյս քարեղէն: Պաշտեն զկուռս քարեղէնս. Վբ. հդ. ծՁ: Ագաթ: *Մանրից քաջեղինաց գնալ՝ ի վերայ ծովու. Ճ. Ա: *Եղև յոյս ապաբինի նոցա առաՁարն քարեղէն: Ջուրս որ կայր յանօթս փայտեղէնս, և յանօթս քարեղէնս. Եփ. ՅՆ. Եւ: *Որ Թէ և քարեղէն (իբր քաթարիտ), քան զամենայն ոք լինիցիս մարգասէր. Ոսկ. յհ. Ք. 14:

ՔԱՐԻՆԱՒ, ու կամ ի. գ. Քարեղէն նաւ. այն է քար նաւաձև կազմեալ կարաս. հնձան, ևն. *Ասէ՛ք, քարենաւ. և ոչ ասի նաւ, վասն զի ոչ վերաբերի ՚ի ջուրց որպէս նաւ: Եթէ ՚ի քարենաւ անկանիցի ցամաք՝ առանց գինւոյ. Սահմ. ծՔ: Կանան:

ՔԱՐԻԿԱՐԿՈՒՏ, կաի, իւ. գ. Կալհատ քարեղէն. *Վանեաց զմարտուցեալսն՝ որով քարէկարկաւ. Նխ. յԷ:

ՔԱՐԻՊԱՐՈՒՊ. գ. Քարեայ պարիսպ. (Թերևս այսպէս գրելի.) *Մեծին յետոյ զքաւէպարհան երիքովի իբրև զքաւր հեղոյր աղօթիւք. Եփ. էԸ: Ո Գ՚ն:

ՔԱՐԸՆԴՈՑՆ ԼԻՆԵԼ. Խրոտ քարընդունիլ. բախիլ զքարի ընդ ոտիւք այսահելոյ. ոգԷ էոբին գալ, կամ զբնաւին՝ Թէ յանգիտացի գնալ ուրեք. քարընդոտն ելեալ վիրաւորի: Ջամենայն գնալ և գնալ, որով քարընդոտն ընծայզքն լինէին՝ ոտիւռեալն և Թերահաւատութեն գլորմամբ, ՃԾայնի բրչաւ բանին տապալեաց. ՍԻՈՈ. յԲ:

ՔԱՐԸՆԴՈՑՆԵՄ, եցի. ն. Σκελίζω. Supplanto. ի ձեռն քարի եգելոյ ընդ ոտիւք գՁեցուցանել. գլորել. ԹամԹել. *Ընձաւսիկ ես քարընդոտնեմ զբնակիչս երկրիդ այդորիկ նեղութիւն. Երեմ. ծ. 18:

ՔԱՐԸՆԿԷՑ, եցի. յաց. ա. Πετροβόλος. Lapides ejaculans. ἐξακοντίζων ὀκώματα, jaculans dicteria. Որ ընկենու զքար իսկան կամ նմանական. * Ի քարընկէց բարկութենէ Թափեացի լիով կարկուտ. Իսա. Բ. 13: *Ընաազակն լսեր զձայն ալազակին, հայհոյութիւն և այպն առնելով զքարընկէց բարբառն. Ոսկ. Խե:

ՔԱՐԸՆԿԷՑ. գ. Քարընկեցութիւն. քարաձգութիւն նախատանաց. *Թագաւորեաք յայ նահապետին՝ յամօթ և ՚ի քարընկէց յերեսս բանասրկութեան. ԺՄ:

ՔԱՐԸՆԿԷՑ. գ. ԱՁօյβολον. Instrumentum bellicum ad jaciendos lapides. Գործի քարաձիգ. բալիստ. բաբան. պարատուիկ մեծ. *Կանդնէին մանգղիոնս ... հրացանս և քարընկէցս. ա. Ա. Բ. 51:

ՔԱՐԸՆԿԷՑ. ԱՁօυ βολή. Lapidis jactus. Ձափ ձգման քարի միոյ. փորի մը նետուածչափ լոք. պիր Ռալ ասքՁը. *Մեկնեցաւ ի նոցանէ իրրև քարընկէց մի. Ղ. Բ՚. 41: Մեկնեցաւ յինէն քարընկէց մի. Վբ. հդ. ծՁ. ծԲ: *Ասս ՚ի աչ սեղի մատրանն՝ որպէս երկու քարընկէցս. Փարպ:

ՔԱՐԸՆԿԷՑ ԱՈՆՆԱԼ. Քալավիժ առնել: գահավիժել: *Ինքեանք քարչեցին ՚ի վերայ իւրեանց զաւերածն, և անձամբ զանձինս ալարին քարընկէց. Գ. Ես:

ՔԱՐԸՆԿԷՑ. ա. գ. Հմայողն կամ հմայք քարաձգութիւն. *Ձէ պարտ քրիստոնեի ՚ի վիճակաս կամ ՚ի քարընկէց գնալ. Ոսկիփոր:

ՔԱՐԸՆԿԷՑՈՒԹԻՒՆ, ՔԱՐԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Ձգումն քարանց. քարկոծումն. *Քարընկէցութիւք քարկոծ արասցեն զնոսա. յն. քարամբք քարընկէց լիցին ՚ի նա. ԳՆպ. իԲ. 16:

ՔԱՐԸՆԿԷՑՈՒԹԻՒՆ. Ուրկումն քարի հիման. *Որպէս որ զարի ձգիցեն յանկեանցն, զի երևեսցի հիմնարկութեն քարընկեցութեն. Ածգ:

ՔԱՐԹԼՆԱՋՈՒՄՆ, ջման. գ. Քրթմընջիւն. մրմունջ. մրմռաւումն ընդ ունչս կամ ընդ քիթս. Մբգնջոմագ, Մբգնջոյգ: * Ուսաս նեղ զուսանիս ծաղրելի չնչմանց, և ընդունչսարկու քարթընջմանց խօսս. Փարպ:

ՔԱՐԻՒԲԴ, կամ ՔԱՐԻԲԴ, ի. գ. Բառ յն. Χάρυβδις. Charybdis, vortex, vorago. Լսու քերթողաց՝ Ցորձանք ՚ի կիրճս ծովու, առեալ յանուանէ նե զազգին սիկիլեոյ առերի մեսսինայ՝ Հանգէսլ սկիլլական: Ի բոց. *Ցաղագս քարիբգին: Ընա սիկիլական և սիւռ. ուՆական ծովուն է խոր ինչ... Նաւորդացն

լի վշտապնուԹիւն և մահուամբ ... Յաղագս այսորիկ և հոմերոս ասէ իսկ, ԹԷ· յայսկոյս Ջածն (զոր տեսցես), և յայնկոյս արամացգեան քարիւբդին. այլ հակադարձեալ կոչեաց զքարիբդն ընդդիմադրել ընդ քածին. Կոնոս։

ՔԱՐԽՈՏ, ոյ·գ· Σύμφυτον. Symphytum, solidago. ԻտConsolida maggiore. Խոտ ինչ բուսեալ ի մէջ քարանց՝ հասկաւ· ունի հայվաս· սխՀքէտ·(ի յն· սխՀքէտ, այսինքն սընկակից) Բժշկ։

ՔԱՐՕԿԵՂԿամ ՔԱՐՑԿԵՂ·գ·Κηρίον. q. d. Favus. Ազգ քաղցկեղի կամ կեղոյ՝ ի ձև մասի մեղուաց· վասն որոյ ի յն· կոչի գԷրԹօն, որ է բջիջ, մմեղիչն։

ՔԱՐԿԱՏԵԼ· Տ· ՔԱՐՏԱԿԱՏԵԼ։

ՔԱՐԿՈՒԹՈՂ· գ· կոՀոզ ի քարէ· Տ· կՈՒԹՈՂ· Մնամաչիք իբրև զքարկոՀոզ մի նշանակեալ ի վերայ բլղոց· Գէ· Է։ Իսկ յասելն ՂՔ· Իէ· 1· Մի քարկոՀոզ դնիցէք յերկրի ձեւում երկիրպագանել նմայ· ոչ է մի բառ, այլ երկու· λίθος σκοπός, lapis signum.

ՔԱՐԿՈՒՆ· ա· Իբր Քարկոծական, կամ եղեալն քարկոծմամբ· Ընմահին մահու նոյն մահակից գոլով ... քարկոծ խողխողմամբ սՊԸն սաեփանոս· Շ· փաղ· (երկՀյս·)

ՔԱՐԿՈՒՆ ԱՌՆԵԼ· Տ· ՔԱՐԿՈՒՆԵԼ։

ՔԱՐԿՈՒՆԱՆՔ, նաց· Տ·ՔԱՐԿՈՒՆՈՒՄՆ· Հաւաստոյ աչօք զքարկոծանաւ մարդարէիցն տեսանելն· Խոցոտելոյ նոցա, և քարկոծանաց նոցա· Տանջանաքն և քարկոծանքն· Ի տան Ջանաց և ի քարկոծանաց· Մինչև ի քարկոծանս մատնէ· եղիս· Է· Ճ· Ա· եէր· Ի· փխ· Ե Ի· Իոր· կՒ·ՐԸՀԷ· Քարկոծանօք կատարեցար ի հերետիկոսացն· Հ· ԻԼԼԻ։

ՔԱՐԿՈՒՆԵՄ, եցի· Ն·Λιθοβολέω, καταλιθοβολέω, λιθάζω, καταλιθάζω. Lapido, lapides jacio. Քարամբք կոծել զոյլս· քարինս ձգել ի հարկանել և ի սպանանել· իակ կր· քարկոծիլ, կամ քարկոծ լինել· ՓոխերԷն, փոխոթէլ· Խալեմաց· Քարկոծ առնեն զմեզ· Քարկոծ արասցեն զնա քարամբք· Ամենայն ժողովուրդն քարկոծ առնեն զմեզ· Քարկոծ առնէին զստեփաննոս· Վասն որոյ գործոյ ի նոցանէ քարկոծ առնէք զնա· Վասն բարւոյ գործոյ ոչ առնեմք զքեզ քարկոծ· Ցուլն քարկոծ լինի· Մինաւգամ քարկոծ եղէ· և այլն· Քարկոծ կամէին առնել զնա· Բրեաց քարինս զղանացն սխտս չորեաց, որովք քարկոծ արար զՏոգիս· ԹԷոփ· պհ· Լ։ Իէ· ծԼ· Զոյն քարկոծեցին· Հանեալ արտաքոյ քաղաքին քարկոծէին զնա· Քարկոծեսցեն գնա քարամբք, և մեռցի· Քարկոծել զնոսա քարամբք· Քարամբք քարկոծեցան· Քարկոծեցան, սղոցեցան· ևն· Քանն ոչ քարկոծի, այլ քարկոծէ՝ յորժամ կամի· Ա· որ·· Ը։

ՔԱՐԿՈՒՆԻՉ, ծչի, չաց· ա· Ակն որ քարկոծէ· քարուձգող· Զերծաւ ի քարկոծչացն՝ անցանելով ընդ մէջ նոցա· Ա· որ·· Ը։ Որ աղօթս ի վերայ քարկոծչացն առնէիր· Տէտանի մը նկարեալ զստեփաննոս նոխասկեայ ի մէջ քարկոծչացն· Բր· ի ոգէի· Լծ· ՀծոԲ· Մովսէսիս զՀեզուԹիւն ուսցին միանձունք, զի այնպէս զերծցին ի խորանն ի քարկոծչացն· Նէղս· Ա քարկոծիչան երԹամ էս· զի փոխանակ քարկոծչացն՝ եղիցին նոքա Թաղդմանիչք· Եէր· հմաԲ։

ՔԱՐԿՈՒՆԻՈՒԹԻՒՆ· գ· } Λιθοβολία.

ՔԱՐԿՈՒՆՈՒՄՆ, ծման· } Lapidatio. Քարկոծելն և քարկոծիլն· քարկոծանք· (իրաք կամ նմանուԹեամբ·) Հալածանք, մարտք, պատերազմունք, քարկոծուԹիւնք. Ոո· գԾ· ՓորձուԹիւնք և քարկոծուԹիւնք· Լաեցից զվիշոց, որ լի է քարկոծուԹեամբ· Ջնախատանս քարկոծուԹեանց ժողովել վասն ՃշմարտուԹեան· Ա· որ· ծԲ· Մ·գ· ԾԷ· Լ՚Ի· ծէ· Ո՚ր զքարկոծուսն յանձն առեր· Ջքարկոծուսն յանձն էած· Օրինացն ընդգուշուԹիւ՝ ի քարկոծուսն և ի սպանուԹիւն Շ՚ր· Լ՚Ի· ոչ։

ՔԱՐԿՈՒՒՈՒ, կաւ· ա· Քարակուռ· քարոտ· Գործ քարկաւ· ա· Ա· ծՔ· 27։

ՔԱՐԿՈՓ· (իբր Ի՚ր·)ա·կոփեալ կամ կոփածոյ քարամբք· քարաշէն· Տէս և ՔԱՐԱԿՈՓ· Գործ քարկո՚ի՝ քարկոփ շուրջանակի· ա· Ա· ծՔ· 27։ Ջքարկոփ եկեղեցին ... ընդ բեմատն պարանս գործեալ քարկոփս ... Տեսին ի նեղքոյ եկեղեցի քարկոփ չքնաղսշէն· Ո·ոո։

ՔԱՐԿՈՓ, (իբր·) գ· } Քարակոփ·քա·

ՔԱՐԿՈՓԻՉ, փչի, չաց·} րտգործ· գա·ղատոս· և Ականագործ· ԽաչՔի· և ՃէԼէհիր· ՃԷ· Վէմ կոչեցաս՝ ոչ անչունչ անմտունչ՝ ի ձեռս քարկոփից կռեալ· կս· Ծ՚ր· Ա·նու՚ի հնգկայինն աչխարՀէ և ի տպազ քաղաքէ, մանաւանդ ԹԷ՝ ի քարկոփչաց··· զոսկեհատակն տպալուՀն· Ար՚ծր· Է· ԻԻ։

ՔԱՐՀԱՏ, ի· գ· Գործի քարահատ· մուրճ· Ոչինչ պահէր ի վաղիւն, բայց միայն զքարհատն իւր· Վ՚ր· հդ· ֆ։

ՔԱՐՁ, կամ ՔԱՐՑ, ի, կամ ու, իյ· ա· (լծ· կալՃ· և գօս, քոչ· Թ· էօոէ·) որ և ՔԱՐՁՈՒԿ· կարՃ մօուրքն· Պահասաս մօրու, որպէս քարՃ· Մօրուաք քարձ· ՃՃ· Դահլիճ եր այր քարձ, մինչև կարծել հրեիցն՝ ԹԷ նեքքնի էյե· Էր դահլիճ քարցս· և ցոմոք մուսմով· Երաժշտական անուն կնոջ, նաև քարձն (իբր անմօրուս, կամ քած)· Բերանուն կոչի յիրացն բերմանէ· գունչ, քարձ (կամ քարց)· Մահ դան· Ե Հ· օգ· իԷ· Դահլիճ Երկն· էեր· Ա՚ինչափ նա ոչ երևեցաս, որ գաւազանն իւր ծաղկեսաս· քարցուն սպա մուրուք բուսաս, բայց կարի շատ ի յայ կեցաս (ահարոն)· Շ· ոոաԼ։

ՔԱՐՁ· կարձիկ· կարճահասակ· ԳԸսա պոյտա, պօռոր· Մարկոս էր հասակաւն քարց, և անմօրուս· Հ· ՀհԷԼի· իԷ· այլ լաւ ևս Է գրել ըստ Հ· ԻԼԼԻ· Կարճահասակ էր, և քարց, և ի վերինն չնԹանն ունէր սակաս մի մօրուս։

ՔԱՐՁ· կարճ բուսեալ· ոչ բարձր· մանրաբոյս· Թէ ծառ, ԹԷ Ճոպճ, և ԹԷ խոտ՝ որ արքենի լինի և Թորնիոջ, լաւ է դեաինն· և ԹԷ մանր և քարձ, ալիզ է դեաինն, ըստ չափոյ մանրուԹեան բուսոցն· Վ՚ոպհ· ՃԷ։

ՔԱՐՁԱԳԻՆ· ա· Յոյժ քարձ· կարի կարճ· և Դիւռաբոյս, դեռ անմօրուս· Մանուկ քարցագին՝ չՀնա մի գալ իգին· Մպճ· ոո· ա Լ՚Հ։

ՔԱՐՁԳՈՒԹԻՒՆ· Տ· ՔՈՐՁԱԳՈՒԹԻՒՆ· Մէկքնայքն բահման քարձգուԹեան· Ա·ծր· Ճ· ւՀ։

ՔԱՐՁԻԴ· Տ· ՔՈՐՁ։

ՔԱՐՁՈՒԿ· Տ· ՔՈՐՁ· Վայրի քոչ մի կոյր քարձուկ, անուշահոտ և սրսղբուկուկ (եփրեմ)· Քարձուկ մի այլ նըման սրմին, ղեղդ ալուսի բարի բնուԹի (յհ· ոսկեբ·) Շ· ոոաԼ։

ՔԱՐՃԻԿ, ՃկՒ· գ· Πρόλοβος. Inglu-vies, stomachus gallinae, sive ventriculus. Նոյն և ոմ՚ի Թ· գ··ր·ոոգ· Քսակիկ իբր ոսոմեքս՝ ի կոկորդն Հաւոյ՝ քսլուսս, ուր կան Հասք և խիՃք կլլեալք· Թէ զք առնու զՀաւս կարՃիկն, միշտ՝ զոյն որ կէ վևևն և չորցնէն, խահացի բան առնէ· Վ՚ոպհ։

Ոո· գԾ· ՓորձուԹիւք և քարկոծուԹիւնք· Լաեցից զվիշոց, որ լի է քարկոծուԹեամբ· Ջնախատանս քարկոծուԹեանց ժողովել վասն ՃշմարտուԹեան· Ա՚որ· ծԲ· Մ՚գ· ԾԷ· Լ՚Ի· ծէ· Ո՚ր զքարկոծուսն յանձն առեր· Ջքարկոծուսն յանձն էած· Օրինացն ընդգուշուԹիւ՝ ի քարկոծուսն և ի սպանուԹիւն Շ՚ր· Լ՚Ի· ոչ։

ՔԱՐՕԿՈՒՒՈՒ, կաւ· ա· Քարակուռ· քարոտ· Գործ քարկաւ· ա· Ա· ծՔ· 27։

ՔԱՐՕԿՈՓ· (իբր Ի՚ր·)ա·կոփեալ կամ կոփածոյ քարամբք· քարաշէն· Տէս և ՔԱՐԱԿՈՓ· Գործ քարկո՚ի՝ քարկոփ շուրջանակի· ա· Ա· ծՔ· 27։ Ջքարկոփ եկեղեցին ... ընդ բեմատն պարանս գործեալ քարկոփս ... Տեսին ի նեղքոյ եկեղեցի քարկոփ չքնաղսշէն· Ո·ոո։

ՔԱՐՕԿՈՓ, (իբր·) գ· } Քարակոփ·քա·

ՔԱՐՕԿՈՓԻՉ, փչի, չաց·} րտգործ· գաղատոս· և Ականագործ· ԽաչՔի· և ՃէԼէհիր· ՃԷ· Վէմ կոչեցաս՝ ոչ անչունչ անմտունչ՝ ի ձեռս քարկոփից կռեալ· կս· Ծ՚ր· Ա·նու՚ի հնգկայինն աչխարՀէ և ի տպազ քաղաքէ, մանաւանդ ԹԷ՝ ի քարկոփչաց··· զոսկեհատակն տպալուՀն· Ար՚ծր· Է· ԻԻ։

ՔԱՐՕՀԱՏ, ի· գ· Գործի քարահատ· մուրճ· Ոչինչ պահէր ի վաղիւն, բայց միայն զքարհատն իւր· Վ՚ր· հդ· ֆ։

ՔԱՐՁ, կամ ՔԱՐՑ, ի, կամ ու, իյ· ա· (լծ· կալՃ· և գօս, քոչ· Թ· էօոէ·) որ և ՔԱՐՁՈՒԿ· կարՃ մօուրքն· Պահասաս մօրու, որպէս քարՃ· Մօրուաք քարձ· ՃՃ· Դահլիճ եր այր քարձ, մինչև կարծել հրեիցն՝ ԹԷ նեքքնի էյե· Էր դահլիճ քարցս· և ցոմոք մուսմով· Երաժշտական անուն կնոջ, նաև քարձն (իբր անմօրուս, կամ քած)· Բերանուն կոչի յիրացն բերմանէ· գունչ, քարձ (կամ քարց)· Մահ դան· Ե Հ· օգ· իԷ· Դահլիճ Երկն· էեր· Ա՚ինչափ նա ոչ երևեցաս, որ գաւազանն իւր ծաղկեսաս· քարցուն սպա մուրուք բուսաս, բայց կարի շատ ի յայ կեցաս (ահարոն)· Շ· ոոաԼ։

ՔԱՐՁ· կարճ բուսեալ· ոչ բարձր· մանրաբոյս· Թէ ծառ, ԹԷ Ճոպճ, և ԹԷ խոտ՝ որ արքենի լինի և Թորնիոջ, լաւ է դեաինն· և ԹԷ մանր և քարձ, ալիզ է դեաինն, ըստ չափոյ մանրուԹեան բուսոցն· Վ՚ոպհ· ՃԷ։

ՔԱՐՁԱԳԻՆ· ա· Յոյժ քարձ· կարի կարճ· և Դիւռաբոյս, դեռ անմօրուս· Մանուկ քարցագին՝ ՀՀնա մի գալ իգին· Մպճ· ոո· ա Լ՚Հ։

ՔԱՐՁԳՈՒԹԻՒՆ· Տ· ՔՈՐՁԱԳՈՒԹԻՒՆ· Մէկքնայքն բահման քարձգուԹեան· Ա·ծր· Ճ· ւՀ։

ՔԱՐՁԻԴ· Տ· ՔՈՐՁ։

ՔԱՐՁՈՒԿ· Տ· ՔՈՐՁ· Վայրի քոչ մի կոյր քարձուկ, անուշահոտ և սրսղբուկուկ (եփրեմ)· Քարձուկ մի այլ նըման սրմին, ղեղդ ալուսի բարի բնուԹի (յհ· ոսկեբ·) Շ· ոոաԼ։

ՔԱՐՃԻԿ, ՃկՒ· գ· Πρόλοβος. Inglu-vies, stomachus gallinae, sive ventriculus. Նոյն և ոմ՚ի Թ· գ··ր·ոոգ· Քսակիկ իբր ոսոմեքս՝ ի կոկորդն Հաւոյ՝ քսլուսս, ուր կան Հասք և խիՃք կլլեալք· Թէ զք առնու զՀաւս կարՃիկն, միշտ՝ զոյն որ կէ վևևն և չորցնէն, խահացի բան առնէ· Վ՚ոպհ։

ՔԱՐՄԱՐՅԱՆԿ, կամ ՔԱՐՄՐՅԱՆԿԱԿ· գ· Որսկաս Թռ· Ի·ոսկաս Թռ· Ի·ոսկաս Թռ· Բ՚ի՚ր՚ն։

ՔԱՐՇ· Ի ՔԱՐՇ· գ· ֆ· Արմատ Քարշելոյ, իբր Քաշուռնի, քաշմամբ, քաշելով ընդ դեսին· Ձգձգելով· բայիս՝ ըստ ըն· Κατασύρω. Detraho. ԻաՀւՀ, ԻաՀՀՒ, Ի ԻաՀ· ՀՀԻՀՀ, ԻԻՐԻՀՀ, ԻԻՐԻԻՀՀՀՀ· ՋօրուԹիւն որ ի սապանակին, առեալ զվարսից դադնայ՝ Հերն քարշ առ սեմն· Տծաւ· Ջխորհուրդսն բանուԹիք յարձակմանն ի վայր սրկեալ՝ ի քարշ սրկեք· Որ ի քարշ սրկեալ ընդ վայրս զքանն յածէ· ՓԻ· ոչՔ· ՆԸՒԻ· Երկու երկու լծեցան, և առին ի քարշ· ԵՒԻ· Ը· Ամսից տոռամբ ձգելով ի քարշ· Կապար մեզացն անկցին ի քարշ· Շ· ոչԻՔ· Ե չՒ· ոոչ· Ջկամեցաւ նոցա ի մեհեանն երԹալ՝ ի քարշ անկանէին· Ճ· Գ· Օձն փոխանակ ոսկոյ՝ որովչինիս և կրծիւք վարի՝ ի քարշ գնալով· ՓԻ· ԼՒ· Մինչ առնուալ գնալ ի քարշ· Պ՚Մ· ալԻԱս· Ուռեալ զաբն հսիվսի մէ սպասաւորացն բանաբար՝ մերԹ վերամբարձ, մերԹ ի քարշ· ԱՃՔ։ Տանէին ի քարշ զկապեալսն· Հ· ԻԼԼԻ։

ՔՈՐ· Անուն երաժշտական խազի· որ և ասի ՔՈՐ· Ո·ԻՒՔ·

ՔԱՐՉԱՌՈՐԴ· ա· Որպես կաշադործ, կամ ի կաշւոյ կապմեալ· մուչկէղէն· Վոհան նոցա ի փայտէ և ի կաշւոյ արարաս ... պատուճան իմն քաչչագործ բերին·Բ՚ոպհ։

ՔԱՐՉԱՆ· ոյ կամ ի· գ·Հնաք առինոց՝ որք գետնաքարշ գնան ի վերայ հողոյ· որ և ասի ՔՈՐՉԱՀՏ· Եկայք զՀետ քարշաձի վիշապիդ· Մի զՀետ երթայք քարշաձի վիշապիդ· Վ՚ր· հդ· ֆ։

ՔԱՐՉԱՀԵՏ· գ· Հետք սողալոյ օձից յանապատի· Ցանկարծակի տեսանէաք քարշահետս մեծ վիշապի· Վ՚ր· հդ· ֆ։

ՔԱՐՉԱՆՔ· նաց·գ·Քարչուսն· ի քարշ արկուսն· Ձգձգուսն· Լլկանք· ԻոոՒԵԼԼ· Ջորկանէն անխնայ (զվայրս անտառի), և անարգ քարշանօք՝ ի չինուածս և յայրուսն պատրաստեն· Մի· ոոաԼ։ Մինչ ի տանջանս և ի քարշանս և ի մահուանս պատերազմելոյք· Տանջանս և քարշանս և մահուանս ածել ի վերայ· Կոչ Ճ· Ե ՃԷ· Գան և խոշտանգանք քաշանոյից, իշխանաց և նախարարաց քարշանք և քայքայուԹիք· ՂԼոոԲ·

ՔԱՐՉԵՄ, եցի· ն· Σύρω, κατασύρω. Traho, extraho, detraho. ἕλκω, καθέλκω, deduco, և այլն· Ի քարշ սրկանել· ձգել զկնի իւր, կամ յինքն· Ձգձգել· բռնի վարել· Լիցուանիլ· ԻոՒԵԼ, ԻոՒԻԵԼ, ԻԸՈԻԸԼ· ա· ԻԷԼԻոՒՔՒ, ԻԷԼԻՒԻԵՒ· Թ· ԼԻՒՒԻ, ԻԻՐԻՒ, ԻԻՐԻԻՒՒ, ԻԻՐԻԻԻՒՒ· Քարչել զնոսա ընդ երկիր· Քարչեսցուք զնոսա (պարանօք) մինչև ցհեղեղսսս· Ի գնացս խրճանց քարչելին զառորսոս իւրևանց· Քարչելին ղգործիսն Հանդերձ ձկամբքն· Քարշեալ զսրս և զվանսյս մնան Նէր ի բանս· Քայլել առ քարսքաւսուն, կամ առ դառատուն, կամ ի գառատան, կամ ի սեղանոչէ իւրմէ· կամ ի վայր· կամ ի նեղսքաւսս արտաքս, կամ արտաքս գան զքաղաքն· կամ զմարմինս փշովք· Տուան նորա քարշէը վերսրպրտ մանն ասսեղաց· Քարչէսն զսրս քո· ևն· Հրամայեաց զնսաան ի ծովն քարչել· ԳՂոոԲ· օրԻՒ· Ե՚ր· Ջկինսց կարօցք (աքցանօք) առ սակաւսակաս քարչելին ըզմարմինն· Եէր· Վ· աբԼԼ· Նոքա տակաւին անմեռելոյն իւրևանց ընդ երկիր քարչելին· Ո·ոՀ· ՀՀ· Ե՚ր· Հ՚ր· Քարչեսցի զՀերացն ի Հրապուրանաց ՀեշտուԹենն քարշելոք Ոչսկս խոզք ընդ սիւմ քարշելոք· Ընդ գնաւմնն քարչելր· Իբրև զքան մեռաս, և իբր

զէշ քարշեցաւ. Սէյիր: Յոյն: Ոմն: Եպիսկ: Եղէշ: *Աքեսղեմ քարշէր յինքն զիսրայէլ: Հեշտութեին գող առ'ի քարչելն: Հնոցեաղ բնութիւն զնոցա: Ասրփ. ա. յհ. է: Մխ. ոռաւ: *Զարժանին սոսկալոյ 'ի ծայր քարշելն. Ոսկ. 'ի ծն. ֆոէ:

ՔԱՐՇԵԼ. Լկել. բռնադատաբեր. Լուբիլեան. Ներելենիք: *Իբրև զերգ մի քարշեցին զքոյր մեր. Ծն. ւբ. 31. յն. Իբրև ընդ քոզ վարեցան ընդ քոյր մեր: *Ի ձեռն արծաթոյ քարշեցաւ. Ճշմարտութիւն. կանան:

ՔԱՐՇԵԼ. Διασύρω. Detraho, carpo. Բամբասել. անոնել. ժպշտել. Փաղ ելիմիք, ելմմ ելմիք: *Բանիւք և գործովք քարշելին զնա: Բիբլա ինչ ամբաստանեն զնոսա՝ քայքելով զծախան ընդ վայր, և զնանիր ցաւակցութեան. Ոսկ. յհ. է. 37. 39:

ՔԱՐՇԻԼ. Զգիլ. յերկարել. *Ի քարշել մերձակայ յաւիտենից՝ սէ ապաքէն 'ի յեմն ժամանակս ասէմք մարդանաղ զքանն այ. Մենն. վ-ա:

ՔԱՐՇՈՂԱՆԱՆ, ի, ած. ա. Ἑφολκός. Attractorius. Ուշող զգայութեի յինքն քարշելոյ. Ձգողական. *Կերակրականին ընութեէ զօրութեի են չորք. քարշողական, ուռնակական, այլայլական, արատաքս վտարական: Միով արեամբ կերակրին. քանզի իւրաքանչիւր որ զիւր նմանապես քարշողական զօրութեէն ինդրէ. Նիւս. իէ: Մաք. ծէ:

ՔԱՐՇՈՒԹԻՒՆ. գ. Քաշ. և Քարշումն. *Մերթ 'ի սող, և մերթ 'ի յանձն քարշութէ հասաք առ միմեանս. փաբգ:

ՔԱՐՇՈՒԻՄՆ. չման. գ. Σύρμός. Tractus, σῦρτή, attractus. որ գրի և որպէս ումի. Քաշումն. Քարչելն, լոն. ձգումն. բերումն. քարշանք. *Ոգոյք զվերծս չարաչար քարշումամբ, մինչև մեռցի: Օրատ 'ի վայր քարշումն: Օրնեայն քարշումն: Աւ ած ձգէ 'ի լարաւք քարշումն: Ընդ երկիր զքարշումնն առնելին: Քարշումն քղանչիւ. ճ. ե: փիւ: Նոր. երէ: Աբէր. յ-ղէ: Մաք. ծէ: *Եւ այն՝ որ ոքանչելի են, յաղագս հղեբռուն նայն ձգմանցն, և հերակիլեան քարանցն, սոյունց սմենեցուն քաշումն իսկ ոչ և միոյ դոյ երբեք. Պղաբ. փիմ: *Ազիովան է այս պէս, երբ վար քաշումն և լսփումն ջրոյն և ղեալ. քանզի ջուրն քարչելով լինի առ ծախս սմանս գատարկս վնասոյն. Կանոն:

ՔԱՐՈՁ, ի, ից կամ այ. գ. որ և երբ. քաղդ. արաբ. փարօձա, փարուղ, էնթրիդ. յն. -էրէյս. Κήρυξ. Praeco, և praedicator. Կարգացող 'ի ձայն բարձր հրապարակաւ. Ձայնատու. ազդարար. պատմիչ պատգամաց և հրամանաց՝ ոյ, թագաւորի, ղորամարի. քաղաքապետի. մեծատոհմիկ. Ներկայ, նախ. փեռնաթե. փեռնչէն, լարձի. (իբր լարձրձէ). *Քարոզ կարգայր առաջի նորա: Քարոզն ալալակէր, և ասէր: Եկաց քարոզ ղորուն 'ի բանակին: Անցեն քարոզքս ընդ ամենայն նահանգս: Լսելին զձայն բարբառոյ քարոզին: Ջուանիզարդն զնոյ զարդարութեէն քարոզ: Յոր եգայ ես քարոզ և առաքեալ. և այլն: *Ջի նա քարոզ չէ Թեոնասայ էր: Ջձկնորսս քարոզս արար: Աչեհայն ծագաց և աղանդ բարդէք և առաքեալք եղեն: Աղ քարոզս ունդութեէ նորա: Որ քարոզք կք ընդ. հանուր ախեզբայց: Քարոզք բանին ճշմարտութեէ: Երևեալ արամանդ նահիյն առաքեին լինել քարոզ քարոզացն աշխարհ. Ես. պա՛: Յձն: Սաբփ: Իփն: Շար: Սիներ. յար: *Ի ձեռն քարոզայ հրամայեալ ձայնել ազգին գուստր. . Ազատիկք ասացաւք 'ի Թագաւորէն և 'ի քարոզացն համաձայնութէ. Ուէր. Ֆաիլ: *Կրկնեալ բարդագ-լքն և մարգարէիւք իրրև կամարք. Եպիսկ:

ՔԱՐՈՁ. Երաժիշտ. նուագածու. փողար. *Կերոն՝ քարոզացն և երգեցկացն և քնարահարաց յաղթեաց: Քարոզս և երգեցիկս և քնարահարս. Ես. փբ. է:

ՔԱՐՈՁ. Բան սարկաւագի 'ի ժամատեառն իրր ազդարարողի. *Ըստ իւրաքանչիւր ասանց քարոզին: Հրամայէ և քարոզս: Խորհրդածութէի քարոզացն: Ջանազանութէք քարոզաց և ալօթից. ևն. Խոբ. ֆմ. Ե պփ:

ՔԱՐՈՁ. Կերբողեան. գանձ ասնից. երգ. *Քարոզ 'ի գալուստ հոգւոյն սբ, կամ 'ի սբ եկեղեցի, կամ 'ի սբ խաչն, կամ 'ի վախճան կուսին. կամ Քարոզ առաքելոց. Նար: Գձ: *Քարոզ մեծին բարոլի (Ի յայտնութէ, և այլն). Ճգ. հն: *Քարոզ 'ի սբն գրիգորէ լուսաւորչէն ասացեալ վասն սբոց հովիսխմեանցն: Քարոզ հայրապետաց, կամ մարտիրոսաց. ժմ:

ՔԱՐՈՁ. Վարդապետաւի յայտնաբանիչ. բացատրութէի. և Ազդումն. յայտարարութէն. *Աձհաւ մխութէն քարոզ զայս բացատ ձայնեցաք. Լբ. ոփ: *Ջքարոզ չիւեշտակին լուեալ կանանցն, ընթացեալ. Շար: *Կաց մնալ նա, զի գործն իւր ելցի նմա քարոզ. եէբ. համաբ:

Ոսաւի ասմիօրէն Քարոզ ա՛ Քարոզել և ձառ վարդապետական. ըստ այմ 'ի յեմն գիրս գրի. *Եփրեմի քարոզ: Քարոզ վարդանայ. և այլն. Ցօհան: *Բասեղնին սբ մեծն յովհան՝ քարոզ առնէր անհատիան. Դնյ:

ՔԱՐՈՁ. Լինել. } Քարոզիչ լինել,
ՔԱՐՈՁ ԿԱՐԴԱԼ. } կարդալ զբանն քարոզելի. քարոզել. Հրատարակել. տես և 'ի բառն ՔԱՐՈՁ. *Աւետեաց քարոզք եկեն սուրբ աշակերտաց: Մարմնոյն Թերութէիւնք քարոզ անծանօթին լինին. Շ. փա: Սեբէր. ը: *Քարոզ կարգաց ահարոն, և ասէ, ասն տեառն առ վարիս: Հրամայեաց մովսես քարոզ կարգալ 'ի բանակին: Քարոզ կարգացէք (կամ քարոզեցէք) պատգամաս: Ընդ ամենայն քարոզս քարոզ տալքք կարգալ: Քարոզ կարդացի ընդ հրապարակս քաղաքիս. և այլն:

ՔԱՐՈՁԱԿ, ի, ից. գ. Քարոզիչ, ձայնատու, հնչօղ. Աս և Գաւազան ահարոնի լինի ղուր ցարեր. (զի 'ի յն. κάρυξ, է ընկղմ. և κηρύκειον, գաւազան պատգամախօսի.) *Ոչ եթէ անգէտ ևմ ընկղմ զոդ անուան՝ ըստ քարոզակին ասասկալ. քանզի խեղճմորթին նորա բնաւորեցաւ հնչումն և կայծումն գործ. Ես. փէ. նչ. է. դ: *Քարոզական ընկղմ զնի յայտնէն զասելիսն. Վ ԷՐՊ. Եէփ:

ՔԱՐՈՁԱԿԱՆ. ի, ից. ա. Κηρυκικός. Ad praeconium vel praeconem pertinens. Սեպհական քարոզու և քարոզչի. *Լուսաւորչական իրրև քարոզական բարբառեալ ձայնիւ. Սա մեզ իրրատ՝ օրըստօրէ քարոզականն. Պիփ: Եչն. ոփ. Երն:

ՔԱՐՈՁԱԿԱՆՆ. Κήρυξ. Cervx, praeco. Ազգ ճարասր նուագելոյ գործոյ ընդ ղղմկականս. որ ըստ յն. կոչիւր փէրէփս, այսինքն քարոզ, ձայնատու. *Յաւելեալ և քարոզականն. և յայլեր ակրաւէս հեղինակ. Ես. ոփ. է:

ՔԱՐՈՁԱԿԱՆՈՑ, կցի, ցաց. ա. Կηρυκεῖον, ընկեր՝ գործակից 'ի քարոզութէ աւետարանի. *Ընկեր պետրոսի, և քարոզակից բառնաբայ: Ի պետրոսեանց եմք առաքեալ, քարոզակցիք փրկանք եղեալ. Եպիսկ: Շ. Վպ:

ՔԱՐՈՁԵՄ, եցի. ն. Κηρύσσω, ττω. Praedico, palam annuncio. ծιαβοάω, διαμαρτύρομαι, clamo, testor. Քարոզ կարդալ 'ի ձայն մունեակի. և Քարոզ լինել. պատգամայ ոյ, թագաւորի, ևն. ալգ եզ. Հրատարակել. աւետարանել. նախաձայնել հռչակել մեծաձայն կամ գովութէ. գոչել. դնել վկայութէի. *Յովսափատ քարոզեաց պահս յամենայն յուդայ: Ագի և գնաց 'ի նինուէ քաղաք մեծ. և քարոզեաքիր անգ Քարոզել գերեաց զվնդութէի: Քարոզեա դմեսոր երուսաղեմի: Դու զնմասսուէիւն քարոզեացես: Ի դլուխս պարսպաց քարոզի Սկսաւ քարոզել յն: Քարոզեր զաւետարանն արքայութէի. և այլն: *Ջինչ ասեմ հրեշտակս, ուր և ինքն սերն քարոզեացէ (այսինքն հռչակեացէ գովութէ). Ոսկ. յհ. է. 37: *Արարածք իսկ իւրաքանչիւր շարժմունքք և փոփոխմունքք զարարչէն քարոզեն: Ցմանուսէս և սոքա ասծս զնոյնս քարոզեն. Եպիսկ: *Քարոզէ սարկաւագն: Ապա քարոզէ, և ևս վասն միաբանութէի ... ասէ ապա և քարոզսլն, կեցի և ողորմեայ մեզ. Մաբ: Խոբ:

ՔԱՐՈՁԻՉ, զչի, չից. ա. գ. Κηρύσσων, κήρυξ. Praeco, praedicator. որ և ՔԱՐՈՁ ասի. Որ քարոզէն. քարոզող. մունեաիկ. ազգարարող. *Մովսէս ըստ քաղաքաց զքարոզիչսն իւր ունի. Գձ. ձէ. 21: *Որք քարոզիչքն են ասծոյ նուա: Ի ձեռնադրութէ անտի առաքելոցն երկոտասանից, և այլոց քարոզչացն. Ին: Սաբփ. ա. գ. ձէ: *Խնդրեաձովք և ալօթիւք սբց առաքելոցն, և ամենայն քարոզչացն զքեզ. Բրս փրչ. 'ի ձչ հն: *Ջոր և քարոզիչքք բանին քոյրսէն ասծ և մարդ կատարեալ. Շ. Ռղբ *Եկուս երկուս յօրինեաց. զն մին մեսոյն քարոզիչ իցէ. Յձն. է: *Եւ հրովարտակ սրբոյն 'ի ձեռս քարոզչացն: Բարձ լուձանի ազազակաւ բանիւ այսոքիկ պատմեցաւ 'ի քարոզչացն. Աձր. ձ. 13 ճ. Ա: *Թագաւորք հեթանոսաց (որ պէս մոգք) ... եղիցին քարոզիչք (քոյ) և բերկեն պատարագս որբոյն ազատի. Մն. ծն: *Մինչ չև իցէ լեալ նոցա նմա քարոզիչ. եէբ. համաբ: *Յոյժ եկեղեցի քարոզչաց, զի խոտաարիրք և ոչ յոյնմանէ օդոյն. Մաբ. ոոաւ:

ՔԱՐՈՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Κήρυγμα. Praedicatio, praeconium. Քարոզելն իրն. Հրապարակումն. Հռչակումն. և Բանն քարոզեալ. *Կոչէր բարձր քարոզութէ 'ի խոստնեչիս իւր: Քարոզեաքիր 'ի նմա ըստ առաքչին քարոզութէին: Ըստ քարոզութէին յոյն քոյն: Չոձեցաւ ծծ յիմարութէ քարոզութէին սպրկացուցանել զնաւոսացեալս. ևն: *Առաքեալքն վասն քարոզութէ զքս (յն. քարոզելոյ) 'ի բանս արկեալք. Կոբ. ձէ. կամ ձէ: *Առաքելական քարոզութէեանց. Շար: *Խոտորումն յծծոյեոց և սրբոցմանից քարոզութէանց մի սեր զյս քս. Պիմ. յ: *Ցօն է ճշմարիտ քարոզութէեանն խնամոց. Յձն. ծն:

ՔԱՐՈՁՈՒԹԻՒՆ. որպէս Քարոզ ժամերգութէն. բան սարկաւագի. *Ջկանոնացն գչեա բերել զտուս զայս քարոզութէի. վասն 'ի վերուստ խոստացութէն. Ջկնի քարոզութէին և ալօթից զերբերբութեանն երգել. Յհ. իմ. ոփ: *Ի պատճառան եկեղեցւոյ քարոզութիւնք, և ալօթք ճահանայականք. Խոբ:

ՔԱՐՈՍ. գ. որ և ՔԱՐՈՍ. Թ. էբէվիր. Լսիսուր՝ որպէս խոշոր կարասն. գալարի յայտնի՝ ընութէի ջերմ և չոր, երկայնաձուն և երկքնճղի սերևով: Բնձղեն:

ՔԱՐՈՐՄ, ոյ, ոց. գ. Քար որմոյ լսութէ. և Քարեղէն որմ. *Եւ զգանկան գներ 'ի բարձրութէի միերկայրն (այսինքն հինութէն) 'ի շարս քարորմոյն. վ ԷՐՊ. ոփմ:

ՔԱՐՈՒԱԿ. ա. Ἀσχήμων. Indecorum,

turpis , ignominiosus . բայիւ , αἰσχημονέω, turpiter ago. Ամօթապարտ. խայտառակ. և Ամօթալի. խազ ա խայտառակ. ածէլիւ, ձա՜խս : Ուսամ ՔԱՐՈՒԱՑ ԿԱՀ Գործել զամօթալիս, և խայտառակիլ : Առացից և առ ձեզ , որ նշանակիքդ և քարուսկ կայք ի հրապարակս : Եթէ չեթանոսք առնիցեն զայն , ծաղր պարտ էր առնել . յորժամ հաւատացեալն նովիմբք քարուսկ կայցէ , զի՞նչ պատասխանատուութիւն կայցէ : Ջամաչիցես աւելի քան զնոսա քարուսկ կալով. Ոսկ. ՚ա. ՚ա. 15 : Ք. 6 :

ՔԱՐՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. } Ἀσχημοσύνη.
ՔԱՐՈՒԱԿԱՆՔ · գ · } Dedecus, turpitudo . Ամօթալի գործ . յոռւթիւն . ամաւթ . անպատեհ՝ և անարժան կամ անվայել իրք որ բերէն զամօթ . խոչո՜ռութիւն , խայտ բառ , փգեղ կամ գեղ գործ . այզի չէր , ելա՜ր պէդ, ձի՜ր մ . Կայսք և ծաղր առնէաք զքո՜ կերպացն քարուսկանութիւն : Կամիք թէ արձակիցիմ զքեզ , և յուզից՝ թէ որչափ քարուսկանութիւն է . Ոսկ. ՚ա. ՚ա. 13 : Ա Ք. 2՛ : Մի զայլն ի քարուսկանն կոչիցես : Ըզմամանիչն այսպիսի քարուսկանք (բամբասանք) ածին ի խեղդն կախաղանի : Զգործ շնացողացն ծածկել կամէին , և չահարժէին ձաղել զայլոց քարուսկանս . Ոսկ. ՚ա. ՚ա. 15 : Ք. 23 : Նա ոչ միայն սչակերաքն (փիլիսոփայից) գործէին զքարուսկանս զայս : ի սոմս երկաքանչիւրոց ՚ա՜ծոցն զայնպիսի քարուսկանս դործէին. Սարգ. յի՛ Ը. Ա ՚ա. պ՛Ե :

ՔԱՐՈՒԿ · գ · Քար փոքրիկ · փոքրիկ . Ասղնագործ. Փալաքչական . . . պլրկ , քարուկ , խոշկորակ , քարակ · Ֆր · փէր :

ՔԱՐՈՒԿԻՐ , կերոյ · գ · Զանգուած և զոդ ի քարէ և ի կրոյ . Քարուկերով կաւան (ամրացուցին) զդուռն քաղաքին. Ա՜ռ՜ուհ: Ա յոյսս լինի ընծեռնուլ և պատն կաղկանիլ . Նեբրովէ սկայ զբոլորս հրապուրեր ազինս աշտարակաշէն առնել կարկինաւ ՚ :

ՔԱՐՈՒՊԱՑ · գ · Բառ պ · ԹԷՓՐԻՊՈՍ , ԹԷՓՐԻՊՈՒ . որ է Դեղին սաթ . Վասն գունոց քարանց լերանց, որ քարուպայ է , որ է դեղին . Ոսկիճոր :

ՔԱՐՈՒՏ , ի , ից · ա · Լեժանդ . Lapidosus , saxosus , petricosus . Ունօղ զբազբինս . լի քարամբք . քարեայ . փորոտ . Խուլը Ճաչէր . ի տեղի մի քարուտ . փորոտ : Որ զնեսոտ և զքարուտ երկիրս վարեն : Զքարուտ և զապառիկրկ վայրն անդամանեն . փիլ . Ճ . բան . Ե փեռական : Գալ առ մեզ զայսքան Ճանապարհս քարուտ : Ընդ քարուտ տեղիս : Զոր օրինակ ի ջրհեղեղէ առնեայն քարուտ և խոնարհագոյն ընկղմին . Վ՚ր՜ հղ. իՀ. Եսա. պմ. Ը. կօ : Ոսկ. Ք. ՚Բ՜ : Զանապատն և զքարուտ աւերման տալ. էին իւրեանց համարեցան . Բռա՜ղ . Ճ . 7 : Ա՜յնպէս դժուարին և քարուտ լինի է Ճանապարհն կուսուսելոյ . Ոսկ. Նա :

ՔԱՐՈՒՐԱԳԻ · գ · Որպէս Թէ Ուրադ տաշէք քարի . մուրճ . Քարուրագի և աւեղացն անօթի երկաթի ազ քանեցաւ ի տաճարին . Եզր . Ք Գ :

ՔԱՐՈՒՔԱՆԴԱԿ · ա · Բառ ռմկ . որ սէս Քանգեալ քարինք . կամ Գահաւոյն ի դէպքս կամ քանգուածոց . Քարուբանդակ կարմիր լուսեր . . . ցերեկն ելան պիտեին ի վեր . փիլերն ելան Հրեաներն ի վեր . Ոսկիճոր :

ՔԱՐՍՈՆ · գ · որ գրի և ԿԱՐՍՈՆ . Բանջար մանրատերև Համեմական որպէս մանր կարոս . Խոզաձոս : Բնձ՛ր :

ՔԱՐՏԱԿԱՏԵՄ· կամ ՔԱՐԿԱՏԵՄ· հ.ձի . ն . Լ՚առ անյայտ . որպէս կարձակատոր առնել , կամ որպէս ոսկ . էերբի՜ էեր-Բի՜ Լորթէ . Ոբք մտեալ քարտակատեցին (այլ ձ . քարկատեցին) զնա տապալօք ի սենեկի անդ , և սպանին . Աձր . Ք . 3 :

ՔԱՐՏ, ի, ից · գ · } Բառ յն .
ՔԱՐՏԻՃ, ոիկ, ից, ոց · } Խոր՜էն, Խոր՜
ՔԱՐՏԻՆ, ոեղի, ից · } էիճ՝ . լո .
ՔԱՐՏԻՆ, ոիսի, ից, ոց · } ՚որ՜ա, ՚որ՜

տ՜ա՜լ . Χάρτης, τίον, τίδιον . Charta, tula. եբր . Գիլէա . Թուղթ կամ մագաղաթ , յորոյ վերայ լինի գրել . Թերթ գրոց . գիր ոլ . Ղունի . Նամակ . հրովարտակ . յեակար . գիրք մատեան . Ա՜ռեալ քարտ՝ գրեաց ի նմա զՏարկանօղն , և կառուցեալ զքարտն ի ՃՃկաման՝ այնպէս ջրէջեր . Ն՜ահա՜ : Որ գՏրովարտակս ոք արքունի պատառէ , ոչ միայն ըզքարտն փոխանակ քորոյն պահանջէ. Մ՜ա՜տ՜ . Ձնայիս ի քարտև յեղէգն , այլ ի պարգևն ձեւսին Թագաւորին՝ որ գրեաց . Սեբեր . Գ : Մատեան է՝ գալարելով գրել զքարտն. Մխ . Երեմ : Ձյեակար քարտին : Ձքարտս ամենայն՝ նիւթս գրելոյ . Ցհ . իԲ : Սարգ : Ըստ այսմ և ես նղկարկեցի՝ վերերագրական բանս ի քարտի : Նրիւզ վաստակոց ի նիւթս քարտի : Բան գրի ի քարտ և ի մագաղաթ. Ցա՜ ուրէէ : Սի՜ա՜ . ի ս՜ի : Վ՚ր՜ն . ձն : Ի սա՜ բանաւոն լսինութեան քարտենի չափեցից : Սպիտակափայլ լուսատիտ դաշտի քարտէ՜նիզ . Նար : Ձնոյն գրով ի քարտինս (կամ ի քարտինս) Թողուն . կՀմա՜ : Քարտէզն և սնագէլ և եղէգնն : Խմանալն քարտէզ : Բեր այսր քարտէզ և Թանաք . Սեբեր . գ : Ա՜յ . Բարչ : ՃՃ : Ա՜ռ գոբ քեզ քարտէս մատեանի : Գրեաց բարուք ի քարտիսի մատեանին : Սպառեցաւ աւետնայն քարտէսն ի հուր կրակատանին : Յուցանեին զքարտէսն պակասեալ : Ոչ կաճեայ քարտիսս և գեղով գրել . Երեմ . ե ՚ի : գ . ի՜ : գ . չհ : Գրոյ և յիշատա՛ , որ ի քարտէս : Ի քարտէս արքունի : Գրեաց ի քարտիսի : Հմանաքք Թագաւորին գրին առ իշխեցեալս ի վերոյ քարտեսի . փիլ : Խոր : ՃՃ : Շ՜ Բարչ : Քարտէս (կամ քարտէզ) զար գրեալ և զքարի միապես ընդունի. այլ պարտ է մեզ , զի զքարին գրեսցուք ի նա , և ոչ զայն . Վ՚ր՜ հղ . ՚Ը :

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ , ի , աց · գ · Բառ յն . Խարտ՜ուլ՜ար՜իօս . Χαρτουλάριος. Chartularius, վերակացու նամսկաց . տեղեադպիր . դըպրապետ . օբ՝ փէսն ԹԷՓՐԻՊ . (իսկ փեՓՐԻՊՐ՝ ըստ յն . Խարտ՜օՓԻՂԱ՜ . այսինքն Թղթապահ .) Ա՜յլոյ քարտուղարի ապաԹանգեղոս : ի գան արքունի կարգեալ քարտուղար : Ոչ փոքր ինչ կՀբր աշխատութիւն յայտապա քարտուղարի . Խոր . ԲՀ . Ծկ : Ֆ. 47 . 52 : Նոյնպէս և ՅՀ . ԻՀ : Խոր :

ՔԱՐՑ · Տ · Փար՜ձ :
ՔԱՐՑԱԳԵՂ · Տ · ՔԱՐԾԱՆԴ , ՔԱՂՑԱԳԱՆԴ :
ՔԱՐՔԱՇ՜փ · Խազ հրաժշտական : Ոսկիճոր : Շար :

ՔԱՑԱԽ · ոյ կամ ի · գ · Ո՜Ձոս , ὀξύδιον. Acetum . ὄξος , aciditas . կձու և բարկ լմնկի՛ի Թթուռ՜ութիւն գինւոյ և այլոց հիւԹից կազմեալ , համեմիչ , զովացուցիչ , զօրացուցիչ . ոիբ՜է . Ձքացախ ցքաղ մի արբցէ : Թացչես զպտուտ քո ի քացախիդ : ի ծարաւ իմ արբուցին ինձ քացախ : Որպէս քացախն վերի անօգուտ է : Նա սպունգ լի քացախով . և այլն : Լմնկի զքացախն գի բնութիւն ապականեալ լմնկիլին . Բր՜ . Տի : Ես սոցունց սիսիցն պատճառն ասել քացախ . Պ՜ար՜ . փԻ՜ . (իբր կձու հիւթ :)

ՔԱՑԱԽՈՒՆԴՈՑՆ , գունի , ից · ա · Ո՜Ձոյ . Acer , acris . իբր կձու և Թթու . Վ՚եր , որ սեաւ մատղի և քացախագունի , վայրենի է . Պ՜ար՜ . փԻ՜ :

ՔԱՑԱԽԱԹԱՆ · ի · գ · Ո՜Ձմեղ . Potio a melle et aceto , acetum mulsum . իա . Aceto melato , ossimele . Օշարակ բժշկական ի մեղրէ և ի քացախէ՝ խառն ընդ ազի և Ջրոյ . (յն . ՀԻՓՔԼԻ , մեղրաքացախ .) Ա՜ք՜սիմէդի , քացախաԹան . Գաղիան : Բնձ՛ր :

ՔԱՑԱԽԵՄ, եցի . ն . } ի քացախ
ՔԱՑԱԽԵՑՈՒՑԱՆԵՄ· } փոխարկիլ Թթուեցուցանել . ապականել . ՀոյԽեՑՆԵԼ . կր . ՀոյԽ՜ . Ձքամեն խախաց ժողվէ և ածգէ , և մակարդ կուբէ , յորուբ , և քացախէ . Բր՜ . Տի : Քացախեցուցանէ զանապատս կան առաքինութիւնն . Վ՚ր՜ հղ . ֆ : Քիզ քացորմեն յիշատակ , և ինձ մաղձ քացախեալ ի կատարած . Ն՜ար՜ . Ք :

ՔԱՑԱԽՈՒԹԻՒՆ . գ · Խակութիւն քացախոյ , և քացախաւն . Հերձուած քացախութեան զարմեն ոչ պանգեցաւ . Երե՜ . ը :

ՔԱՑԱՆԱՈՒՏ . ի , ից · ա · Ո՜Ձածոց. Acetosus . ὀξύς , acidus . Խառն կամ լի քացախով . բարկ . կծու . Թթու . քացախեալ . ապականեալ . ՀոյԽ՜ա , ՀոյԽ՜ած . տ՜ա՜ծ . Խմորնակ ինչ , որ ի քացախոտ վերք չարմեն ի Խմոր՝ քացախոտ չարմեն ի նշանակ : Ջքացախոտս չարմեն քաղցրացուցեալ . Խոր : Վ՚ր՜ն . եւ : Երե՜ . Տի : Ըստ ծագիսհոտ գինին ինքեանք ընկեն , իսկ ըստ քացախոտն ալքատաց բաշխեն . Վ՚ր՜ հղ . ֆ՜ : Ի յայսցանէ սխսից քացախոտս տառաւելի ընկալեալ . Պ՜ար՜ . փԻ՜ : Հացս խոտս մտցես , սպիտակ մաղաս . ա՜ք՜ :

ՄՐԲ՝ գ · իբր Հացախոտելի . ապակաՆուելի . Հալալըչ ընդ գառնըձայ . ունի սա բառնալ զհեշտացուցիչ և զգիքացեալ քացախոտս չարեաց մարքար և անապական վարուք . Իփն :

ՔԱՒ , ՔԱՒ ՔԵՉ , կամ Ի ՔԻՆ · }
ՔԱՒ ԼԻՑԻ· կի՛ ՔԱ Ի՜ ՄԻ՛ ԼԻՑԻ· }
Ἴλεως . Propitius. μηδαμῶς , μὴ γένοιτο , nequaquam , ne fiat , absit. Զայն հրաժարական . որպէս այն Թէ՝ Քաւիչ լիցի ձՃ , կամ քաւուԹի լիցի՛ի աեառնէ այդպիսուտ չարեաց . չէ և չէ օրէն , մի եղիցի . ծն անդր . ի բաց տար . ոչ իւիք . ոչ երբէք . հեռի ըստ , ձՃ պահէ , ձՃ չըՆ՝ չիշըՆԷ . հա՜ւ , աւլահ պեՃէչԷին , աւլահ սաՓսաբ՝ չեօՌԵրեՓԻՆ , ՒՆՃպԷ . Քաւ , մի երբէք դիցէ արքայ ի վերայ ծառայի իւրոյ այդպիսի բան : Քաւ քեզ , ոչ մեռանիցիս : Քաւ քեզ տէր , մի այդպէս խոսս և խմարար կատարիր զկամս քո : Քաւ լիցի քեզ առնել զայն բան : Քաւ լիցի ինձ ի աեառնէ , Թէ արարից զայնպիսի զայդ : Քաւ լիցի ինձ չայ իմիՆ՝ տալ քեզ դժառանգութեան հարց իմոց : Քաւ լիցի ասէր : Քաւ , մի լիցի : Քաւ լիցի քեզ աեր , մի եղիցի քեզ այդ : Քաւ լիցի ինձ , քաւ լիցի , Թէ ընկղմեցից . և այլն : Նա այս նուաստութեան ինչ իցէ . օ՜ն անդր . քաւ լիցի : Քաւ քեզ այգեակ : Մի կարծեցիցես . . . քաւ : Քաւ ի մէնջ , կամ քաւ ի քէն՝ տալ զայդ Սարգ : Ոսկ : Ն Մ՜ծբ . տատ : Մեզ քաւ եղիցի տանել այսպէս . Եզր . Համաբ :

ՔԱՒ . նԽ . Πλήν . Praeter. Բաց ի . ա՜ռանց . Լծղ . Քաւ յօրէ և ի ժամէն յայնմանէ : (Ազիոս տաէր .) Նուաստոյ է ընդ նմա , քաւ յոմեկնակալ էլոյ . Ա՜ն՜ : Քաւ յայնմանէ . Մա՜տ . Նիեղ :

ՔԱՒԱՒԲԵՐ . ա · Բերօղ և տուօղ զքաւութիւն . Ա՜պաւինեալ ապրդ յոս քաւաբեր և ի վրկութիւնեաց զօրութիւն . Ա՜ստ՜ . Նիեղ :

ՔԱՒԱՐԱՆ , ի , ից · գ · Ա՜ստղ՜իօս . Propitiatorium . վայր և գոՓծարան քաւութիւն . որպէս տաճար , եկեղեցի , խաչ , և ամենայն որքազանեալ տեղի . Երբ . ԹՓօբԹի , ՀաՓՓօբԹի . որ և ՔԱՒՈՒԹԻՒՆ . Ի Մովսիսեան վրանն յորիւնից կոյս ունէր զվարագ այրն և

զքաւարանն, որ էր սրբուրէն սէց։ Դամասկ։ *Բնակք և եկք հեռևեալք ի քաւարանն ի մալեմանս։ Ժողովարան քանաւոր հօտի... և մեղուորաց քաւարան։ Ի յարկի սրբուրէ... հրեշտակաց բնակարանիս, և մարդկան քաւարանիս։ Շար։ Պարգ։ *Գիզեցկաս պաճոյճ մեզ քաւարան կազմեալ (զեկեզեցի), եմերանըման կամարակապ զարդիւք։ Նար։ պազ։ *Շինեաց զպայծառաւակերտ քաւարանն սէ։ Ի գուռն քաւարանին սէց մերձ եկեալք։ Յհ։ իէ։ *Ընդ ամենայն քաւարանս տյօթից։ Ղեսէր։ *Քանզի եկեցին սէ՝ քաւարան է մեզաւորաց։ Պիսա։ *Խաչս՝ խոստովանեացն Ճշմարտիս քաւարան... Սբ զուցեղոյց քաւարան։ Ածյ։ Բարյր։ այն ինքն է՝ առ Ընորհալին, *Տէրի քաւելոյ և սրբուրէ ։։

ՔԱՒԱՐԱՆ։ Տէր քաւուրէ. քաւարար. քաւիչ։ *Ածգ ամենայնի, վերինարարէին վշտոց, և քաւարան մեղուցելոց։ Նար։ ՀԸ։ *Զմիածինդ քո առաչէն եղեր քաւարան յազգս մեզայ մերոց։ Քանզի տէր յաղագս ամենեցուն Ճաշակելով զմահ՝ քաւարան լի. նեւսվ աչխարհի. Բր։ ոչ. ծԼ. Ե պէ։ *Զոր անուանէր ի լըսր մարդկան՝ գառն ած և քաւարան։ Շ. Խոսով։

ՔԱՒԱՐԱՆ։ Մի՛նորդ կամ աւելի քաւուրէ. որպէս Տիրամայրն, քահանայն, սէք, աղքատք, ապաշխարուրէի, և այլն։ *Մեզայ լուծիչ, և մարդկան քաւարան՝ սէ ածծածին։ Պատուհէնին զքաւարան մանն մանքուր կաւսին։ ԳԺ։ ՃՃ։ *Զյիկելոց իրաւարարն, մեղայ քաւարանն (քաւիչ քահանայ)։ Վր։ ոա։ *Իմումս իւռովուրէն հաշ. տասանք, և հզօրապես քաւարանք։ Նար։ Յա։ *Ժողովեցեր զնոսա (զաղքատս) բարեխօս և ալաչօղ առ ած, և մեզայ քաւարան ածեր զնոսա ի տուն քո... Քաւարան մեղաւոց այ զքաղաքաւք ի նեւքոյ մեծատանցն նոսեցուվ։ Մ՚անդ։ Ը։ *Դիր աեր քաղցրութեամբ քո քաւարան գործելոց մեզայ մերոց։ Մաշտ ։

ՔԱՒԱՐԱՆ ասի առ մեզք և Մաքրարարանն, այսինքն առաժամանակեայ կայարանն հոգւոց սրբոցան ննջեցելոց։ ըստ լս. Բասաղ. Բժ՚ախօս. Purgatorium. զորմէ աէս ի բառն ՄԻՋԱՄԲԵՂ, և ՄԱՔՐԱՐԱՆ։

ՔԱՒԱՐԱՐ. Տ. ՔԱՒԻՉ։ *Մահացեալցս կենդարար, մեղուցելոց քաւարար. Տ՚ղ։

ՔԱՒԱՓ, ի. լց. ա. Ուրական իւղ մոմացածինք ըստ քաղեցայց. *Ընդ աիւտ երկրիս գետք հրաշից, քաւափց, և ջրոց խաղացեալ լինին ընդ ամենայն երակս. Տճած։

ՔԱՒԱՓԵՆԱՅ, եայք, էից. գ. որ գրի և ՀՕԴԵՆԱԹ. Մάντις, μαντευτής, μαντευόμενος. Vates, hariolus. Քաղդեայ. գէտ. աստեղագէտ. հմայօղ. գուշակ. մոգ. երազահան. աստղահմայ. ախտագէտ. *Քաւադեայք աստեղանշմամբք։ Քաւադեայքն պաշն գնալ էին, Թէ մեռանի Թագաւորն, և ոչ մեռաւ. ԵՂԲԻ։ *Եկին ամենայն քաւադեայքն և աստեղագէտքն։ Բ՚ղ։ Ե։ 54։ *Ոչ գիտացին քաղդեացիքն զծածուկ խորհուրդն այ... Ոչ յայտնեցաւ քեզ վախճան քո արուեստագիտուրէիւ քաւադէպիդ քոց. Գե. Ե։ *Գիտաց և քաւագիից յատուկագոյն ասեբվ գայն՝ որ եղեալց Թևւսս լինելոց է գաւառին, զի Թուեսցին յիրաւի սպանանել. Փիլ. Ե. էան ։

ՔԱՒԱՓԻՈՒԹԻՒՆ, գ. որ գրի և ՀՕԴԵՈՒԹԻՒՆ. Μαντεία. Divinatio, vaticinium. Քաղդեուրէի. աստղահմայուի. սուտ գուշակութի, երազահանուրէի. *Թափեաց զնա ի քաւագեաց կարծեաց սպանգոյն. Փիլ. Ա. Գ. ւ։ *Դիւթուրէիւք և չմայիւք և քաւագեաց վրիպեցուցանէ զմարդիկ յայ ճշմարտութէն. Եփէ։ *Ընդպատճէր զմոգուրէի և զքաւագեուրէի. Եչէլ. Է։ *Վասն յոսեսվայ չէ ասել ումեք վարժ զնա գոլ քաւագեուրէ, յորմէ ելսպզոյն լինել ասեն տեղական և մեկնիչս. Սարկ. Յաբէել։

ՔԱՒԵՄ. եցի. Դ. Ղձսոմաւ. Propitior, propitius sum. ՀՀՂձսոմաւ, ՀԽՂձսոմաւ, propitium reddo, expio, placo. Քաւել. սրբել և ՀՂրել զմեզս. ազատ և անպարտ կացուցանել ի յանցաւորուրէէ. արդարացուցանել. Հաշտ լինել այ ընդ մարդիկ, կամ հաշտ առնել քահանայի զմարդ ընդ այ. Ներել. Թողուրէի շնորհել. ցած ընդ այ. Ներել. Թողուրէի շնորհել. ցած նուլ. Հաճիլ. *ԷՔարէր ՀՂրէս, ՈՂեՔԷր ԷՒՀՀ. եբր. *ԷՔՐԷր, ասլաՒ. * Զամպարշատս ես մեր դու քաւեացես։ ԳԹած եր, քաւեր զմեզս նոցա, և ոչ ասլականեր։ Վասն ա. Նոսան քո տեր քաւեա զմեզս իմ։ Ուռ ի քաւելոյ զմեզս ժողովրդեանն. և այլն։ Կամ *Քաւեացէ տեր զծառայ քո վասն բանին այնորիկ։ Ած քաւեա զիս զմեզաւորս։ Լ՚եր տեր, քաւեա աեր, անաւ տեր, և այլն։ Կամ *Քաւեացէ ահատան։ Քաւեացէ վասն նոցա քահանայի, և Թողցին նոցա մեզքն։ Քաւեա զէ վասն նորա քահանային ի մեղայն իւրոց, և Թողցի նմա։ Ոչ քաւիցի երկիրն յարենէն հեղելոյ ի վերայ նորա։ Ոչ քաւեսցի անօրէնուրէի սանն հեղեալ խնկովք և զոհիւք. և այլն։ *Անմեղն զմեղանչականացս քաւեաց զպատրոհս։ Ոլոքեա զնա գառն արատաւոր, և քաւիս. Խոսր։ Լ՚ՀՀ. ծՂ։

Իսկ ՔԱՒԵՄԱԼ ԵՄ, ՔԱՒԵՄԱԼ ԼԻՋԻ, ԼԻՆ. լսոն յն. ասի, անպարտ. ածոյց, կամ աէ, մնքուր. καθαρός. Տէս Ծն. իէ. 8. ՀՒ։ Թուոց. Է. 19=32։ Յես. Է. 17։ Մաթ. իԷ. 24. և այլն։

ՔԱՒԵԼ. Հաճեցուցանել. *Զմ՚ինչ արարիցց ձեզ, և ի՛ւ քաւեցից. և օրհնիցէք զժառանգութէն ուռան. Է. ԼԳ. ի՛ա. 3։

ՔԱՒԵԼ. Սրբել օրհնուրէէ. * Քաւեսցեն զնեզանն, և սրբեսցեն զնա. ՆէԷ։ Խ՚ղ. 26։

ՔԱՒԵԼ. Ա՚ձսօ՚ա. Insontem declaro. Լուտրօա, Լսա, redimo, libero, solvo. Ամպարտ առնել. արդարացուցանել. սէտ Ե. ըէՀ. ծԷ. 15։ Խ՚Ը. 28։ Դան. Է. 24։ ա. էգր. Ի. 3։ *Ա՚ղակերտքն քաւէին ի վերայ քսի, ասելով Թէ առանց ամենայն բժժանց նաց կասարին ի քոէ բժշկութիւնք. Բր։ Մրէ։ *Քաւիմ, յորժամ ի դատաստանն ասոին դատապարտել, և ոք ի վկայից զնա այդպարսպացուցանէ. որպէս քո՛ քաւեաց զաչակերտն ի գառեւ զնոսա հրէից վասն հալած կորզելոյ. կամ չպահելոյ. Լ՚ՀՀ. ոչ։

ՔԱՒԵԼ. Փա. լեցի առել. խնայելով Տրա. ժարեցուցանել. *Եւ այն՝ որ ասացն չնաւորնի ի ժամանակի, իւրմէ քաւեացն զնա, երթ չետս. Եէր. Համաբ ։ *Զայն որ քաւէրն զնա ի չարչարանացն, առ. երթ չինէն ասուն նայ. ՍՀԲԷր. ի։

ՔԱՒԻՉ. ւչի. ա. "Ιλεως, ἐυίλατος. Propitius. և բայիւ, ἐυίλατεύω, ἐξιλάομαι, propitior, expio. Որ քաւէ. քաւօղ. *Քաւիչ ամենայնի։ Քաւիչ մեզանաց բազմաց։ Քաւիչ մեզայ, և կատարիչ խնդրուածոյ. Նար։ ՀՀ։

ՔԱՒԻՉ ԼԻՆԵԼ. Տ. ՔԱՒԻԷԼ. * Քաւիչ լեր ժառանգուրէի քումմ։ Ած դու քաւիչ լինելիր։ Լուիցես. և քաւիչ լիցիս։ Տէր բաւ լերաս, քաւիչ լեր ամենայն սրսից ուղղոց։ Քաւիչ եղեչ սիսրհնուրէեց նոցա և մեզայ նոցա. և այլն։

Կամ Միմնորդ լինել քաւուրէէ. *Քաւիչ մեր լեր՝ հայցմամբ առ աէր։ Քաւիչ մեր լերուք բարեխոսելով. Շ. ոոչ։

Իսկ *Քաւիչ լիցի ինձ ած՝ առնել զանգ զայդ. Է. Ա. Ժ՚ա. 19. խմն, քան լիցի ինձ։

ՔԱՒԻ ԼԻՑԻ. Տ. ՔԱՒԻ։

ՔԱՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Ղձսոմ, ἐξίλασμός, σις, αμα. Propitiatio, expiatio. Քաւուրէն. զորձ քաւելոյ. Թողուրէի. սրբուրէի. երր. *օՔՓէր. յոքն. *օՔՓէրԻմ, և ՊԷՒԻա, և այլն. և Ջոյ քաւուրէէ. երր. Խոսիսա, ալմ, ևն. *Ի քէն է քաւուրէի։ Տեառն այ մերոյ գԸԹուրէիք և քաւուրէիք։ Հայ *ի խոյէ քաւուրէին՝ որով քաւիցէ վասն իւր։ Մատուցանել քաւուրէիւն։ Զվասն մեղացն և քաւուրէէ։ Աչն ինչ քաւուրէիքն *ի ձեռս քահանայապետին մատչէին։ Ոչք երդնուրէն *ի քաւուրէիս շամինի. ևն։ *Օր քաւուրէեանն. ՂՀա. Իճ. 27. երր. *ՔՓօրԻմ. ռակ. *ՔՓՀա։

ՔԱՒՈՒԹԱՐԱՆ. Ղձսոմաւ. Propitiatorium. երր. *ՀՀՓէրԷՒ. Տուն և տեղի և սէնյան քաւուրէէ. քաւարան. սրբուրէի սէց. կափարիչ տապանակին. *Ապացես զքաւուրէն իննկակէզ յոսկւոյ սրբոյ։ Լինիցին քրովբէքն՝ մի *ի միոչէ կողմանէ, և մի *ի միւսմ կողմանէ քաւուրէիէն։ Ապարին զքաւուրէիէն *ի վերայ տապանակին։ Յանդիման քաւուրէէն՝ որ է *ի վերայ տապանակի վկայուէն։ Սմոյով երևեցայց *ի վերայ քաւուրէէն. ևն։ Իակ Եչէ. Իճ. մեծ և փոքր քաւուրէ կոչէին գաւիթք տաճարին։

ՔԱՒՈՒԹԻՒՆԱԲԵՐ. ա. Բերօղ կամ պատճառ քաւուրէէ. մեզսաքաւիչ. Ոտնաձայն առնէ, զի յոսան քաւուրէիւնաբերս հասեալ մարդոյն՝ ինքնապատրաստ զյանցանացն փրկուրէի գտանիցէ. Ագաբ։ *Թաց արատաւոբք զքաւուրէիւնաբերս ոսս տեառն. Եէր. Խոսով։ *Զտապանակն քաւուրէիւնաբերս։ Զքաւուրէիւնաբերս բնակուի։ Զօրինացն քաւուրէիւնաբերս և մեզսաքաւիչ տէրունական մարմնոյ. Ագաբ. ԵէԷ։

ՔԱՒԱՉԱԿԱՆ. բ, ացս. ա. Որ ինչ անկ է քաւչի, քաւուրէէ, քահանայուրէէ. *Իակ զքաւչական՝ ոհարոնական՝ և հեղբեական։ Ալլոք կան ինձեկին՝ նման քաւչականին. ԳԺ։

ՔԱՒԱՉԱՊԵՏ, բ, աւ. ա. Փ. Ἱεράρχης, ἀρχιερεύς. Antistes, pontifex. Գետ քաւչայ և քաւուրէէ. այսինքն Քահանայապետ, և գլուխ ուխտաւորացն այ և ուխտի Նոյոյ, Յա Նաղովբեցի. *Եդին *ի վերայ գլխոյ Նոյա, եմե՛, այս է քո քաւչապետ՝ Թագաւոր հրէից. Զէր. իԲ։ *Ժողովբեցանն հանդերձ քաւչապետացն՝ եղեալ յեկեղեցին մուտ. Մաթ. ԵէԷ։ *Քաւչապետին յանձնուին իւրեանց. անէ։

ՔԱՒԱՉԱՊԵՏԱՒԱՐ. Տ. Իբրև քաւչապետ. քահանայապետաբար. քան երկրաւոր կամ երկնային քահանայապետուրէեց. *Զուսուրէնց երկնից. ... քան իմն ընծայեցեր մարդկօրէն փրկական քահանայապետս և քաւչապետաբար. Նար։ Ա՚։

ՔԱՒԱՉԱՊԵՏԱԿԱՆ. Տ. ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԱԿԱՆ. Ἱερατικός. Sacerdotalis, ևն. *Զոր որպէս քաւչապետին յանձնուին քաւչապետականք նշանակ զիջումն. Մաթ. ԵէԷ։ *Քահանայական՝ քաւչապետական՝ քաւուղ խրատական, յոյժ՝ քաւարան. ևն. ԳԺ։

ՔԱՒԱՉԱՊԵՏԵԼ. լ. Քահանայապետ լինել, և կատարել զգործ քահանայուրէի. *Ի վերանայ որգի ծննեալ՝ համբակատիպ քաւչապետեալ (կամ քահապետեալ). Շ. Ա՚պ։ *Եւ քահանայիցն քաւչապետել՝ աղօթիցն նախաձեռնուրէէ. Հ։ և Ո։ Ի՚ոբ։

ՔԱՒԻՒՏ. Մականուն մարդոյ՝ որ Ա՚ծառեսակ, կամ այծեամն. (լծ. լա. *ՀԷր, այծ.) *Ա՚ակիս. և Ֆեհիս, այլ և մեծ դիսիսս քաւուիսա՝ գիք կարծեցան. Ես. իբ։

ՔԱՓՈՒՐ, ի. գ. որ և ռմկ. ՛էաՔփէրի, ՛էաՔուր. լծ. ՛ա՛Քաաա, ՛ա՛ՔՓաա. խիժ հնդկային ծառոյ՝ ապիտակ՝ ծանրահոտ՝ որ պէս կծու անանխոյ. պիտանի՛ ի դեղորայս. ՛Լինի՛ ի հնդիկս ... քափուր, և բազում դեղք բժշկականք. Խոր. Ճ:

ՔԱՔԱՑԵԼ. Տ. ՔՑՑՔՑՑԵԼ:

ՔԱՔԱՐ. ի, ած. գ. պ. ախ՛էաբ. Λαγάγιον. Laganum, placenta. Գան, չօճ, զանգեաւ իւղով. պլակինդի. կարկանդակ. ՛էօրէ՛, պէօրէ՛, կի՛ՔՔ, կէօպՔէ, Նէ՛ՔՔի՛Ք, լօանդա, պօղաչ. ՛էՔի՛. Եբր. ա՛ա՛Քփ. ՛Շօճով քաղարջս զանգեալ իւղով, և քաքարս բաղարջս օծեալ իւղով: Քաքար մի՛ ի խանիկ անտի բաղարջացն եգեալց առաջի տեառն: Բլլեի մի հաց, և պատառ մի՛ ի կաակարայից, և քաքար մի՛ ի տապակէ: Քաքարացն բաղարջացն, և տապակին. Եւ. ԼՔ: Ղ՛Ե. Ք. Ե՛ է: Թուոց. Ը: Ք. Լ՛Գ. Ը. 19: Ա. ՀՀ. Լ՛Գ. 29:

ՔԴԱԿ. Տ. ԳՑՑՎ կամ ԳԴԱՎ, և ՋԱՄ. ԲՂՂՑՑ (ՀԸ. զամ՛Ք.) ՛ Եպիսկոպոսուհեան զգեստուք, և քաղաք զամբեղայ՛ ի գլուխ նորա. Հ. ԼՒԼԻ:

ՔԵԱՒ. Տ. ԳՑՑՒ. ՛Մ՛Ք ապարանջանս ի՛ ձեռս, և քեաւս ի՛ պարանոցս. Ո՛Ի՛ԷՔԷ:

ՔԵԶԷՆ, գոս. քեզէն, քեզէն զքեզ. Տ.

ՔԵԶՈՅՆ, քեզ քեզոյն, քեզոյն զքեզ. Σὺ. Tu. σεαυτῷ, σάυτῳ, ταυτὸν, ἑαυτὸν, tibi ipsi, ex te, te ipsum. ἐν σεαυτῷ, in te ipso, և այլն. Ի քէն. գոս ինքնին. յանձնել քումմէ. անձամբ անձին. անձամբ զանձն՛էդ նէ, դոս ՛էդէ. դոս ՛էդի, դոս ՛էդ. ՛էՆ՛ՔՒ, ՛էՆ՛ՔԻՆ՛Ք, ՛էՆ ՛էՆ՛Ք ՛էՆ՛ՔԻՆ՛Ք. ՛ Ալրի, և քեզէն Թօղամբեաւ զանկոլինս քո: Ալրի, և գոս քեզէն պատառեա՛ մեզ. Գ՛. Ի. 34: ՛Ի՛Ք. Ը. 21: ՛Քեզէն վարեա զքեզ յանգարձ օտարութեի՛. Եղիզ. գանչ: ՛Գոս քեզէն իսկ վկայեա ինձ. Ագաթ: ՛Քեզէն վկայէր: Քեզէն բամբասեա. Մարգ. յ՛Ք՛. Ք: ՛ Քեզէն զքեզ պարտաւորեցեր, և ես Թողում ըզպարտիմն: Գոս քեզէն զպատուիմն յանձն առեր, և ես Թողում զպատուհան. Ո՛Ի՛. ա՛պաՀ. Ք: ՛Քեզէն իսկ զքեզ արկեալ զբոյնն իսկ զգործան՝ յառնիցես. Կ՛ղ. ՃՔ: ՛ Ալրա՛ քեզոյն օձ, և գիր զնա՛ ի նշան: Ալրա՛ քեզ քեզոյն: Քեզոյն քեզ՛ ի բաց հաւանեալ ցյանկուելիս: Որ ոչինչ յաչեհարհ, այլ և ոչ քեզոյն իսկ զքեզ բերեր մուծեր. Փիլ: ՛Քեզոյն զքեզ զրկելով. Բրս. Փորփ:

կամ որպէս լոկ գերանուն, Քեզ ինքնին. ի՛ քեզ յինքեան. քո գլխովին. Ո՛Ը մինչ կայրն, քեզոյն իսկ (յն. քեզ) կայր. Կ՛ղ. ՃՔ: ՛Զմարգկայինն սեռանեա քեզոյն իսկ ի՛ քեզ (յն. ի՛ քեզ ինքնի՛ն), և զայնն և՛ զմիաս. Նէա. կազ: ՛Արարէք ձեզ բանեկամս ի՛ մամոնայէ. զի գայ՛ձեալ քո քեզոյն (յն. քո՛յդ) լինիցի ուզդուին. Ո՛Ի՛. Ս՛Ա. 5:

ՔԵՂԱԿԱՐՈՍ. գ. (որպէս Գիւղակարոս.) որ և ԱՋՑՏՔՒՂ. վայրի լանուր. ըստ յն. լեռնալանուր. Ὀρεοσέλινον. Oreoselinon, apium montanum. Եապան ՛էէրէ՛ էՎի, Վաղաաա: Գաղման:

ՔԵՂԱՆԱՄ. ածայ. ը և ն. Πηδαλίουχέω. Gubernaculum teneo, ad clavum navis sedeo, guberno, or. վարել զքեզի. վարիլ քեզ. ղեկավարել. ղեկավարիլ. ՛Զծովագնաց նաւ տեառնեզով՛ի նաւահանգիստ ածեալ՝ սա զնաւաւտին գովէ. քանզի անդէտ և ոչ իւքը է՛ իմաստուն նաւաստուց զսա քեզսեալ... Ընդէ՞ր ոչ արդեօք զնահախինս մոռնի յաւազ քան զաշխարհիս մասնաւոր իսոտովանեացք՛ ի նմանէ աւետեան ասրեալց քեզագեալց. Փիլ. Նի. ա:

ՔԵՂԱՆԱՒ. ա. Քեզեաւ վարեալ. ղեկաւ վարելի. ղեկավարեալ. ՛Թև ասի մարդոյ, այլ ոչ որպէս օդավար Թև, կամ քեզավար նաւ. Ո՛Իիթ:

ՔԵՂԱՒՈՐ, ի, ած. ա. Πηδαλιοτὸς. Clavatus. Ղեկաւոր, որպէս նաւ՝ որ ունի զքեզի այսինքն զղեկ, ղեկաւ ամրացեալ. ՛Քեզինքեզաւորի (է) քեզի... քանզի քեզաւորն քեզեաւ քեզաւոր է. Աբիսա. առինք է:

ՔԵՂԻ, ղոյ, ղեաց. գ. Πηδάλιον. Clavus navis. վերին մասն ղեկաց՝ ի ձեռս ղեկավարի. Եւ և ծէգ, gubernaculum. որ է սաորին մասն՝ միեաւ՝ի ջուր. և ընդհանուր առմամբ՝ Ամրողջ ղեկն կամ ուղղիակն. որպէս Թե քեզի իցէ նոյն ձայն ընդ ղեկ՝ չըլլ. ջուն հնչմամբ. (լինի և լծ. ընդ լու. ՛էՆ՛ՔՈՍ.) փՔՆ՛Ք. (որ և իա. դՔՆ՛Ք.) ՆէՔ օգս. ՛էՆԸՆԷ, ԲՔՐի ՛էԼՐՔ, ՛էՔ՛ՔՊՔ՛ ՛էԼՐՔ. ԻԷԼԱ. ԻԷԼՈՆԷ. ՛Կաղմել առագաստս, և քեղիս և ղեկս: Որ պիտանացու արուեստիւն զքեզիսն վարել: Ածանց քեզեաց, առագաստից, և կամ այլոց: Ոչ նաւաստի Թողեք զքեզիսն, Թէպէտև յաշխոյակ հողմով վարիցի նաւն, այլ ուղղեցէ: Թողեալ նաւաստին զքեզիսն. Փիլ: ՛Քեզի նաւի...ն նաւք՝ որոց ոչ գոն քեզիք. վասն որոյ և ոչ հակագարձն. քանզի նաւ ոչ ասի քեզոյ: Քեզաւորն քեզեաւ է քեզաւոր. Աբիսա. առինք: ՛Ոնի զայս անուն փայտ, և զպատչաճն՝ի լինել ողնափայտ և քեզի... Ո՛ր միայն պատչաճ գոյ ողնափայտ լինել և ո՛վ որ քեզի գոյ պատչաճ: Նաւավար (՛ի ձմեռան) գեր՛ի վերոյ ծնոյն եգեալ զքեզիսն: Դարձցին ղեկայն Թէսրկմունք յանքոյճ նաւահանգիստն. խորտակեացի լուծն, քակտեացին քեզիքն. Սահմ:Նիս. Ինգորը: Նոր. ԼԸ: ՛Թողացուցին ասէ ղՔորգուռիա Թևոյն՝ քեզեանցն. Ո՛Ի. ԳԺ:

ՔԵՄԵՒ. Տ. ՔՒՄԵՒ:

ՔԵՄԻՍՏԱՆ. ի, ած. ա. կաչեայ. մագաղաթեայ. ՛Սովորեցան՝ի քեմիստական (կամ քեմդրական) գարեհան յեռնորդքն գրել. Մ՛Ա՛. ՛Էր:

ՔԵՄԻՍՏԱՆՑ. ա. Քեմիստով պատեալ. փակ. ՛ԼաՔՒՔ պապաՔ. ՛Չանեալ յատպաղիննէն ընձեղեալ քեմիստացոտ պարանն, և կապրոմբոլեցՔ ձգէ. Խոր. Ք. 82:

ՔԵՄՈՒԽՏ. միասոյ կամ տի. գ. որ և ալ. ար. ՛էԼյՈ՛Ք՛Ք, ՛էԼյՈ՛ՆՔ, ՛էԼՈ՛Ք՛Ք. Մորթ գաւակի գրատուց. կաշի ոլորկեալ. մանչկ կոկեալ. սաՂԸԸ. ա՛ՔՒՔյան, գԼՈ՛ՔԸ. իսաւլ. ա՛ՈՐՔՈ. ՛Որպէս ի՛ ձոզաձեա մորթեգործք, որք արտաքոյ և ներքոյ քերածովք զմորթան կազմեն, զոմանս արուեստի գրչուելՔ, որպէս մագաղաթ, և քեմուխտ. Եբր. ՛էԼՐ:

ՔԵՆԵՒ, նոյ. գ. Ռոյր Տարսին՝ քենի կոչի փեսային. ՛էՆ՛Ք. գաՂԸԸ. յն. լա. η γαλως. glos. իտ. cognata (որք նշանակին և զքոյր փեսային, և զկին եղբօրն.) ՛ Ռգլշին վրաց աշուշայ ուներ կին զքենի մեծին վաղգանայ: Որ առնէ զքենի կին: Մեռաներ մինամեա, և Թագաւորեաց փոխանակ նորա քենի նորա կին. Թագաւորեաց փոխանակ նորա քենի նորա կինս. Թագաւորեաց քոյր կիւրա զոյր. Փորդ: կանն: Ո՛Ռ:

ՔԵՉԱԿԱՐԿԱՆ. Տ. ՔՒՉԱԿԱՐԳԱՆ:

ՔԵՒԱՅՐ, առն. գ. Ալրն քեռ ուրուք. ՛էրՈՂ ԵրԻ՛Ը. ԷՆ՛ԻԼՔ. ՛Զոր Հանեալ էր ի՛ Նոյանէ տիգրանայ և առեալ իւլուա քեռ առնն միՀրդատայ: Ջատնացաս քեռայր Նորին: Բաց ի՛ մերուժանայ և ի՛ նորին քեռ առնէ վահանայ. Խոր. Ք. 41. 79: Ճ. 29:

ՔԵՒԵՄԵՆԱԿ. Տ. ՔՒՒԵՄԵՆՆԵՒԿ. ՛Կալի քաջ գայ զղարու, զապարանջանաք, զքեռ մեհեակք. Ո՛Ի. ԼԸԸ:

ՔԵՒԻ, ռ.ոյ, ռեաց. գ. Μητρᾶδελφος. Avunculus. Եղբայր մոր ուրուք. մօրեղբայր. ՛էՆ՛Ի. գայի, Խաի. ՛Ընդ կնոջ քեռ.ոյ իւրոյ. ՂԼՔ. Ք. 20: ՛Երկնչէլով՛ի պարսից, և՛ի քեռեաց իւրոց արծրունեաց: Առ տիգրան քեռի իւր առաքէ զպատանին: Քեռիք նոյա վՔգոյ և վտամ. Խոր. Ճ. 48: ՃՀ. Լ՛Ը: Աբծր. Ք. 3: ՛Ժառանգէ մայրն, և քեռիքն և նոցին որդիքն ոչ մնանին՝ի ժառանգել. որչափ մայրն և հայրենի ազգն կայ. ապա Թէ չկան, գան՝ի ժառանգել քեռիքն. ՄԻ. դա:

ՔԵՌԻՆՈՍ. գ. որ է ըստ յն. ՛էԼՐՈՆ՛Ի՛ՈՍ, կամ ՛էԼՈՈՆ՛Ի՛ՈՍ. Յամաքակղզի. ցամաք կղզի. ՛Քեռինոս՝ բոլորածիր կղզի է՛ի մէջ ծովուն (կից ընդ ցամաք). Վ՛ՐԴ. Ճ:

ՔԵՌՈՐԴԱԿ. Տ. ՔԵՌՈՐԴԻ. ՛Հաստատեալ յհինոս՛ի քեռորդեական իւր. Կ՛ՐՔ:

ՔԵՌՈՐԴԻ, գ.ոյ, ւոց. գ. Որդի կամ զաւակ քեռ ուրուք. ՛էրՎԼՐՐԻ, ՛էրՎԼԸ զաաՀԸ. ԷԷՒԷՆ, Խահեր զոՐԷ. (՛ի յն. ասի կրկին բառիւք, որդի քեռ. այլ՛ի դՆ՛Ի՛Ը մի բառ, չՀոմԻի ընդ Եղբօրորդի. զոր տեսցես. որպէս և՛ի լտ. nepos, է երկդիմի. վասն որոյ բացատրէլի՛ nepos ex sorore. որպէս Թէ Թոռն՛ի քեռէ իւրմէ. լաա ևա՛ Sororis filius.) ՛Լուռեալ քեռորդւոյն պօղոսի զգաստանալոՒթիւն. Գ՛Ի՛Ք. 16: ՛Հաշտուի իսահեցեալ ընդ սիգրանայ՝ տայ զքեռորդին նորա զպատանին միՀրդատայ՝ զորդին միՀրդատայ. Խոր. Ք. 16: ՛Աշոտ քեռորդի ամպատայ ա՛քայի... Ընդ ամպատայ քեռուոյ իւրոյ. ՃՀ. ԼՀ: ՛Որդիք քեռ քո ընտրելոյ: Ա՛յսպիսի քեռորդիս ունիս, որ՛ի հաճոյս ՀՀ գնան. Մարգ. Ք. ՀՀ: Իսկ յաւելն Խոր. ա ահՀ. ա՛ՐԳ. ՛Յովհաննէս (ա՛ետաարանիչ) կոչի քեռորդի փրկչին ա՛. իմն, որպէս քեռորդի կամ ազգական մօր տեառն:

ՔԵՏԱՅ, ի. գ. Բառ ա՛ապաք. խոՓՓ. Գիր. գրուածՔ. որպէս և Թ. ՛էՆ, ԷՆ՛Ք, գա՛ղՀաՓ, և վորագրիլ. քերիլ. յոր միտ ասի. ՛Քեռտայն բառ է, որ լսի Նեռատան. Երբ. ՛էր:

ՔԵՏԱԳՐԱԳԱՄԵԼԻ՛, կամ ՔԵՏԱԳԱՄԵԼԻ՛. ՔԵՏՐԱՔԵՐԵԼԻ՛. } Γραπτεὸν. Scribendum, pingendum, iosculpendum (est). Ի գիմազրկի՝ առ յոյնս՝ի մակբայից ոակի: Բառ ծագեալ՝ի Քեռատյէ զոյզ ընդ բառիս ԳաՀ, կամ Թ. գաՓաՓ. իբր Թէ Գրելի է վորագրել արժան է. ՛Մակբայ գրական., ամենանախելի, քեռատագամելի (լաա և ա՛՝ քեռատագամելի). Թր. ՛էր: ՛Քեռատագամելի. քեռտայն բառ է՝ որ լսի Նեռատան. իբր Թէ՝ի Նեռ մտեալ իրաց՝ գամ և Նիապա գտանէ. Երբ. ՛էր. Համառօտ: Ա՛յլ լաա և գրէ յունգարական այսպէս. ՛Քեռատաքրելի՛... իսկ քեռատաքրելին, որ քերեԼուլ իմն զքնարականան ոք առնու. քեռտայն բառ է՝ ո՛ լսի Նեռատան. իսկ քերելի իմն է, որպէս Նեռատանական գրոմբ զբանս բանկատրելով և զՈՆան նշանակելով: Բայց յն. բնագիրն ոչ ինչ այլ կամի ասել բայց միայն՝ Թէ գրելի է. կամ փորագրել պիտի:

ՔԵՏՈՒՐԱՆՆ. ա. Ծնեալ՝ի քեռորդայ վերջին կնոջէն աբրահամու. ՛Եւ գոս ոդբա՛ քեռորդածին. Գր. փղ. Ե՛Ե՛:

ՔԵՏՈՒՐԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴ-Ր կամ ՍԵՐՈՒՆԴ-Ք-ԱՂՔ աբրահամու յարեւելս սրաՀ պարթեաք, սերեալք՝ի քեռորդոյ՝ կամ կնոջ տուրայ: Խոր. ա. 1: ՃԿ. ԼՒ: Մ՛Փ. Ծ՛Ե: ՃՃ:

ՔԵՐԱԾ. ոյ. Իբր Քերուած. քերուծ. ՛Իյա հիւանդ քերելով վիրայ, անօթի լինչ առնել՝ի ձեռն քերածոյ. կամ որպէս՝ի ձոզաձեա մորթեգործք, որք արտաքոյ և ներքոյ քերածովք զմորթան կազմին. Երբ. ՛էր:

ՔԵՐԱԾՈՅ, ի, ից. ա. Ξυστὸς, ἀπεξυσμένος. Rasus, politus. Քերեալ քերմամբ

հաբեթեալ յօրինեալ· տաշածոյ, կտածոյ· քանդակեալ· փորագրեալ· դրօշեալ· *Քանդակեալ քարինս քերածոյս· ՂԼփ· ծէ· 42: * Քերածոյ վիմիք· Եսա· ԽԹ· ա: *Պալադիան (արձան ամենասայ) քերածոյ· Խոր· Բ· 85: *Ո՛չ է ամն, այլ կտածոյ և քերածոյ: Քերածոյ է այն՝ որ զօրութիւն ամն լնալ է: Ջկուռս խուզս և զքերածոյս· Ճ· Ա:

ԿԵՐԱՆԱՆ, ի, աց· ա· գ· Գրամատիկός. Grammaticus, litterator, litteratus. որպէս Գրական· գիտակ արուեստի քերականութեան. ԳՐԱՄԱՏԻԿՈՍ· որ ասի և ԿԵՐԹՈՂ՝ ոչ որպէս բանասաւղծ (որ է բան քերծողն), այլ որպէս գրագիտ· գիտիր քաջուս· Ելէվ ինի սորփ, Նէովէ· * Յարտնուանք· որպան, ի քերականութենէն քերականն, և յարուեստէն արին··· Որակ, որպան, սալիտակ, քերական· Աբէսփ· սթորփ: *Ո՛չ ամենայն մարդ քերական· Սահմ· ա: *Քերական ոչ զամենայն մարդ սահմանէ, այլ միայն զքերականն· Կամաք· *Կատարելագոյ քերականի և երաժշտականի ոչինչ պէտք են պատուիրանի յարուեստս··· Որպէս քերականութենէ՝ քերականին, և երաժշտութենէ՝ երաժշտին· Փէլ· ասյբ· Ն լԱ: *Ո՛ւսուցանել քերականի բայի քերծուծն քերծողն· Շ· Ա՛պ· (որ բերի և ի յայրդ նշ·)

ԿԵՐԱՆԱՆՆ· գ· որպէս Քերականու թեան· * Ջատապաշխականին, և զքերականն և զքերծողականին· Ճ·Ը: * Գրեցիկ ասկս քերականիս, Լձէ վի՞նչ է անուն սորա· գրամատիկանութեան, քերծողութեան, քերականութեան· Հին ԿԵՐ: *Ո՛, և Ի. Լծ՛որդ Ա՛ն ը՛քերականին խրատաս· վ չդՏ· ծնս:

ԿԵՐԱՆԱՆ· ա· Գրամատիկός, ական, կան· Grammaticus, ca, cum; grammaticalis, le. իրր Քերականական, և քերծողական կի բանատաւեղծական, և ճարտար կամ արուեստական ոճով· *Քերծողն քերական արուեստին չարագործքդր զիրս··· քանդի զքերական կանոնսն հաստատութիւնք են: Աւեալ ի նմանէ տուեն քերականս, որպէս զի մեկնասցէ զնոսա ի հնութականս: Երևելագոյց գրով բանս՝ քերականս պէտս խոստիւք զանազանեալ· Սալ· վ չ՞ Իշ· վ չ՞ ՁՃոբ: *Ամենեքին բառական և քերական (ոճով) ոչ պրևաց, այլ զամենայն պարզ և յատակիսաւեր· վ չ՞ ասկ· Ը՛ Ճ = Ձ՝:

ԿԵՐԱՆԱՆ· ա· * Իբրև Քերծող· քանդակագործ· *Սոլոմոն ոչքայն ուծ՝ քերական պէրձիք յարդարեալ զան (զաձարն)·Նոր· գոշ:

ԿԵՐԱՆԱՆԱՊՈՅՆ· ա· Գրամատիկώτερος. Magis litteratus. Աւաւել քան զայլս գերագոյն ի քերականութենէ կամ ի գրաս կնաւելեցան· *Որանդի քերականագոյն այլ քան զայլ ասի, և ոչքագոյն, ի սրգապագոյն· Աբէսփ· սրսկ:

ԿԵՐԱՆԱՆԱԼ· ն· Բարս·ոք յօրինել՝ նմանել քերականաց, կամ քերծողաց· *Քերծողականն սահմանագոյն, բայն՝ զոր Նայր սրբոց և առաքեալ, քերականալով զնոր բնութիւն՝ սրբեցս: Քերականալ ևն· Եբէն· ԹԲ· *Քերականալ գիծ· Քնբ· ԹԲՔ· (որ պէս Ճարտար կամ ամենարուեստ խոկս է:)

ԿԵՐԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ· գ· Գրամատική. Grammatica, ce, litteratura. Գրականալ· դրագիտութիւն. անվնաս գործելի իրր քերականալ և հարթեալ· արուեստ ո· զպահօտութեան և ուղղագրութեան ըստ կանոնաց բնիկ լեզուի դրոց· սարփ, Իւմ սարփ, ևն Նէովէ· *Ընծան իսկ քերականութենան, դրականութեան ասի: Նբ զգրգ տուեգործանեալ լինի քերականութեան՝ դրականին· Մ·փ· ԹԲ: Նբէն· ԹԲ· *Յատագս քերականութեան: Քերական-

նուեթէ է հմտութեան՝ որք ի քերթողացն և ի շարագրաց լեզուս քաղեալ անգամ առաց կեցոց· Թր· ԹԲ· այսինքն հմտութեան տուղրական ոճոյ բանասաւղծից և մատենագրաց· *Քերականութեան յայնցանէ է՝ որ Նենթաց կոչուսին են· Քերականութեան ասի ուրուսին մակացութեան· Ի քերականութենէն՝ քերականն· Աբէսփ· սթորփ: * Դիւրագրաւսւ շարք գրեաց, և ոչ քերականութեան արհեստին· Վ չ՞ ասկ:

ԿԵՐԱՆԱՔ, նաց, նօք· գ· Քերելն, քերումն· որպէս առանջելն քերմամբ մարմնոյ կամ մորթոյ մինչև յոսկերան· և Քերոյ՝ դործի քերելոյ· *Արկ ընդ սղոցաս և ընդ քերանաք երկաթեաք· Ը· Ի գ· ծԸ· 31· ասբ յն· τρίβολος (որպես եռասլաք տատասկ)· tribulus· *Իսկ գենոքէս՝ ի քերանան, որ քերեալ լինէր ի կողս իւր, այնու կատարեցաս: Հասին քերանքն մինչև յոսկերս ոքն: Տայր զմարմինս իւր ի քերանս առնջանաց: Որպէս հաւրն զժանդն յարծաթոյն սրբէ, և քերանքն յերկաթոյն: Լկանօք և քերանօք զարևան վասկան հոսեցին: Տատասկս առնջեալ քերանօք քերեալ Նսս· պմ· Ը· 13: Ճ· Ա: Սարփ· ա· պ· Ը· Լյր սաոկ: Շաբ:

ԿԵՐԱՆԱՔ, ԿԵՐՈՒԱԾ· Տ· ԿԵՐԹԱՆ· ԿԵՐԹՈՂ ևն: (Արմատն է կևոս:)

ԿԵՐԵԹԻՆ· Բառ ևբր· որպէս Ականջնաւորք· * Քերեթին՝ ականջնաւորք են, և ոմիևքեթին՝ պարտաւորք· և ևն անուանք դովասիեց, Լձէ կորովի ականջնաւորք էին, և քաջաձիդ պարտաւորք· Կ՝ՍԻԼ· ԹԳ:

ԿԵՐԵՄ, եցի· Ն· Ξύω, ἀποξύω, περιξύω. Rado, erado, abrado· ἐκθρίβω, contero, defrico. Շփիել և մաշել զինն եղնգամբք կամ որածայր գործեաք· քորել· գերծուել· ի բաց քանդել զվերին երեսս իրաց՝ զմորթ, զկեղև, ևն· *Երէն, *Երբնէն· գաւշմգի· *Ընդեսաք ականեալ քերէր զմարմարիոն: Մարչեցի ըզկոշտ երկրի՝ առ ի զմարմարիս քերելոյ: Քերելոյ ձարտարութիւն զամենայն կեղև նոր: Եթէ ի պղինձ անօթ երեսցի, քերեսցէ զնա, ևն:

ԿԵՐԵԼ· Ξυράω, ξυρέω. Rado, glubo, ad cutem tondeo· Վերանաք սանջել· գզել զմազինն· *Դատաւորն ղդոն և զաւազակն պրկէ և քերէ: Քերել և սպանանել զնաւ գաստիարն· Եբնի: * Ջկէաս քերէր տանջանօք: Քերեալ լինէր ի կողս իւր· Նսս· պմ· Ը· Ն Ը: * Քերելոյ զնոսա ի ջրոյ զամենայն մարմինն մինչև յոսկրս· ՃՃ· Ն Ջ· ասէպ·

ԿԵՐԵԼ· Ջնջել· մաքրել· սրել, ի բաց առնել· հեռացուցանել· և կոկել· Քերեսցէ ի նացանէ զսուտն հնոցեալ· Բոլոք մեզան իմ քերևսցին· Ածօք: ՑՁ· ուրէ: *Պարտ է հիմարսրին և զանհին (հնարին հկելոյ) ի բաց քերել: Քերէ զայն մեծ հայհոյութիւն նոցս: Քերէ զլեռան յաձախս կոմանէ անսովոի: Իբաց ինոցանէն քերեցին զսուբս իւրանց· ՑՃ· կի: * Ո՛ղիկ և քերել (այս՝ նքն հարի և կոկ) ի ձշմարտութեան գտա· նիցէք զնա բան· Պզմ· ԼԶ· ասպ· վերպակաս գրի բերել ուր չն· է բացաքերել, ձպեչեցաց·

ՑԸՆԶԱՑ ԿԵՐԵԼ· Ցճա՛ն ի՛ բառն ՈՒՆԶԱՑ:

ԿԵՐԵԼ· Γράζω. Scribo. Գրել· դրոշմել· ըստ որում նախինք գրելին ի վերայ սերևոց և կեղևոց՝ նիկոնի գրչաւ քերելով և գծագրելով· որպէս և զնին ի վերայ քերեալ մոգամալիլ՝ սևագրելով· *Գիր ասի, վասն զի իրր քերել վ իւն գաղափարի· քանզի գրիչ քերել ասեր առ նախնեացն· որպէս և ի Նումերսն (ասի)· Նբ գրեալ (է) իմ զանն այժմ գբս գաղշապար, ունայն պատ-

ծաս· Թր· ԹԲ: *Ականջն՝ գիրգ է ի քերել լոյ և ի գծելոյ: Քերելդ ընջել և ապականել ասի· իսկ գծելդ դրօշել և քանդակել· Եբէն· ԹԲ: *Անկար··· ոչ Լձ զրկար միայն անձին, և անաեղեակ քերեալ տաւեին ոչ· այսինքն քերականութենէ կի քերծողսելձ· Շ· Եբէս: *Գծել և քերել ի քարսին կամ ի մոմի և կամ յայլ ինչ յայսպիսեացս գրեալ է· Եէբ· Եբաչ:

ԿԵՐԵԼ· ը· (առ աեղեաս իւիք·) Ἅπτω. Tango. διοδεύω, permeo, transeo· Հասիլ· հշտափել· կամ հարևանցի մերձ անցանել· *Ելէնթ *Ռոնէլել անդիլ· * Անդ առ երկնիք քերել, և այսր յերկիր անցանել: Գընացց ի կողմանս ազովսայ, մաս քերեր առ գաշսիւն· Խ· ծԸ· 16: ա· Ջ· ծ· 78: * Քերեր առ սահմանաք առօրեաց· Քերեալ առ աքին ծովուն մեծի: Առաջին արծաւեացն առ երկրաւագերեցոյ՝ ծա զմեր միաս ի բալուձունս համբառնայ· Ագաթ: ՁԿ· կի: Ո՝Ի· յԿ· ա· Ֆ:

ՔԵՐԹԱԾ, կի՞ ՔԵՐԴԱԾ· ի· ած· գ· Ποίημα. Poëma. (առաւել յաքնակի վարի·) Քերեցուած· կերտուած բանասաւղծական· *Դատաւսին քերեցածաց· վերծանութենէն է՝ քերեցածց կամ շարագրաց անվթար յաղաքերութենէ: Հապնեդրութենէ և մասն քերեցածոյ՝ նեցպարտաւեալ ատորագրութենէն: Երգել զհոմերական քերեցածսն· Թր· ԹԲ: *Սոտնալի է զհոմերոսի քերեցածսն· Ան· պերէսրմ·

ՔԵՐԹԱԾՈՒԹԻՒՆ կամ ՔԵՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ· գ· Բանասաւեղծուն· վեպասանութենէ· շարագրութենէ· * Բուսն հարկանեալով զմեծս զայս քերդածուէ· Աբէր·ա·15:

ՔԵՐԹԱՒԲՈՂ, ԻՒՇԱՎԱՐԵԱՆ, կամ ՔԵՐԹԱՒԲՈՂԻ ՇԱՒԱՐԵԱՆ· Բառ ա՛յսպես· գուցէ որպես ի պ· ԹԲՐԲԷՆ· որ է Սարգ, ծագեալ ի ԹԲՐԲԷՆԷ, սարգիտասան, ևն· *Գուցէ քաջսամ է, բայց յոլովք ի նոսա անպէսսանք են, և քերծաքաղ իս շաւարեան· Փ·ոլ:

ԿԵՐԹԵՄ· կամ ՔԵՐԴԵՄ, եցի· Ն· Որպէս Ասսուկ քերել և քերծել· մերկել, այսինքն մերծեցերդ առնել ԹԲՐԲԷ· ԹԷՂԸՐԲԷ· ԹԲՐԻՈՒՔ· որպէս յն· Փ՝ՀՈ· ասս և ՏՈՒԾԼ· *Ես ըզգլուխսն քերծեցին, ի խորտան զայն ասեկին· Շ· Եբէս·

ԿԵՐԹԵԼ· որպէս Կերտել· պրս· ԹԲՔԷՆ· Ποιέω. Facio, instituo. Առնել չինել կազմել, ձևացուցանել, յաւէտ զբանասաւեղծուեցի (յօրինել զասպաւչափութեան· * Դասեղով (յասեներ) ոսկի նշանակ (գաւազանն) ունել, քերծելով զմինով· Պղաթ· ԻՀ·ա: *Թէ զբանս արանց քերծեցով, և զգայնն և զերկրի իւղ ականս բազմասրիցէ· Պղաթ· օբԻՆ· Ք: *Օրինադրին ոչ է պարտ զբել Թագն յորդորեցուցանել քերծել զայն ինչ, զոր իբրեանցն իցէ սիրելի· անդ· Ք· *Ծանեալ արդ և յաղագս քերծողացն սյսոսիկ սակաս, զի ոչ իմաստասրեցիք քերդեցին զոր ինչ քերդեցին, այլ ոայ գիտեցին՝ և տեսողքն տեսանին· Պղաթ· ասկ: *Առաջինն ներգործուէ ասեմք, որ քերծեցն կարօղ գոյ, ննջեցէ, և ոչ կամիցի քերծել· իսկ երկրորդ ներգործուեցիք ասեմք զքերծողն, որ ներգործուէ ուսուցանէ: Իսկ սմանք բարւոք ընդգիմանալով ասեն, եթէ նոյն (է) և ունակութիւնք ունել զքերծեցն, և ներգործել քերծողին· Ան· պոբէ: * Քերծեցով բան ազգողականաց· Եբէն· ԹԲ:

ԿԵՐԹԱՆԱՒ· ըստ քերականաց· որ և ԿԵՐԹԱՑԱՒ, πεποιημένος, այսինքն արարեալն, և անուն ի հնչմանէ ձայնից բանասաւեղծեալ անուանասաւ ըմանեցի· զոր օրինակ՝ խոխո-

ջիւն ջաւրց, գոփիւն ոտից. *Քերթեալ է, որ ըստ հնչման յատկութեան նմանակի ասացեալ է. Թր. ԹԲ. ուր օրինակ դնի ՚ի հյ. անյարմար. որպէս, իտալ. վկդով. յոյզ. այլ ՚ի յն. ամի, ոտգոն, խոխոջ, կրձտուն, շչիւն, չաչիւն, չառաչիւն: Իսկ ԵՐԸ. ԹԲ. Նախ բառք գնէ, *Քերթեալն ... բոմբիւն, գոփիւն, որոտ, բառաչիւն, գահչիւն, կանչիւն ։։ Եւ ապա յումպէտս յարէ. *Դարձեալ՝ քերթեալ կոչի, որ ըստ արուեստական հնչման յարմարին. որպէս՝ փողք, կոմպոզք, քնարք. տաւիղք, սրինգք ։։

ՔԵՐԹՈՂ, կամ ՔԵՐԴՈՂ, ի, աց. (գրի ՚ի հին մատեանս և ՔԵՐԼԱՒ, իբր քերթօղ, ի, ոց.) Ποιητής. Poëta. կերտող ոտանաւոր և չափաբերական բանից, և վիպասանաձեւ. բանաստեղծ. չափաբան. տաղաչափ, ստեպ սեպհականեալ հոմերոսի առ յոյնս, և առ մեզ մովսէսի խորենացւոյ. (յն. ԷՒՒԷՒՒ. ՀՒ արարօղ, արարիչ. յորմէ լտ. Fœ՚tor. հյ. պուհատ. պուհաչս, պուհաիկոս.) *պանաւոր ՀՒՈՑ կամ պէյէտ ՀՒՈՑ. այսինքն չհնօղ ըստուն բանից. ՀՒՅԷՐ, հաՓՀՒՑ. սահիպ փՒՀան. *Քերթողն հոմերոս, բազմաց հիւ քերթողաց, ըստ առաւելագունից ասի: Որպէս երջանկականքն և քերթողքն վկայեն։ Քերթողքն ծաղուց: Ամենեցունն քերթողաց և բանագրաց. ՓԼ: *Եւ ոչ որպէս քերդողքն ասեն. Խոր. Գ. 65. ըստ փիլոնի։ *Խիովգոս մի էր ՚ի պերճացեալ քերթողացն: Ի քերթողացն և ՚ի չարագրաց... Զքերթողացն յուրեաք առապալէն: Մանուկն՝ որ զօրուքն քերթողն է. Նանաս: Թր. ԹԲ: Աչ. պոէտ: *Մեծն հոմերոս խոստովանեալ իսկ եղև հայր ամենեցուն զնա ասել քերթուլաց.Պիս: *Մովսէսի քերթուղի՝ արարողէ պիտոիքցս ասաւ: Մեծն մովսէս (խորենացի), որ քերթողացն անուանի հայր.Պիս.ԼՔԷ:Աոգս.ա.ւ:

ՔԵՐԹՈՂ. Γραμματεύς. Litterator, interpres librorum. Երևելի ՚ի դպրութեան. դպրական կամ դրագէտ. Թարգման. մեկնիչ. վերծանող. * Քերթողք և գիտունք աբրուեսացին եգին զկարգ թուականաւք Թորգոմեանս հայոցդ. ՅԿ. ԼԸ: *Պետրոս եպիսկոպոս քերդօղ սիւնեաց.Աոգ.Ը.2: *Թարգմանեցան գիրք աՀն գրիգորի նիւսեայ եպիսկոպոսի՝ ՚ի ձեռն՝ տէր փանուսի քահանայի և քերթողի՝ աշակերտի տէրունի մովսէսի սիւնեայ եպիսկոպոսի. ՅԻՀՓ. Նիս:

ՔԵՐԹՈՂ. Γραμματικός. Grammaticus. Գրամատիկոս. քերական. * Քերթողք զանազանեալ բան յումէ մանն ժողովեցին. Աչ. պոէտ: * Քերթողն առնու խոստովանալոյս, եթէ էն և ՚ն քնումէ՚ն երկար են. իսկ զպատճառան եւրաժչական իմաստասէրն դիւսէ. ՍահՀ. Ը. Ե ՃՀ:

ՔԵՐԹՈՂԱԲՒՆԵՄ. ԵՀ. Ը. Քերթողաբար խօսել, Ճառել, գրել. *Սոկրատէս ի մասաւարէ, հոմերոս քերթողաբանէ. Աչ. ոոբրգ:

ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Ποιητικός. Poëticus. Բանաստեղծական. սեպհական քերթողաց և քերթողութեան. և ՔԵՐԹՈՂ. պուհատիկոս. * Ոչ երբէք՝ թշնամեալ ընդ առն՝ քերթողականի (որ գիտէ քաջ գովել կամ պարսաւել). Պղպ. ՓԻՒՂ: *Ճային իսկ՝ որ առ եւրաժչեան խրատքն են և խաւսկիքն, կարծեմք պարտ գոլ քերթողականացն.Պղպ. օրԻՒ. Է: *Քերթողականս սխորժակ: Ջրուց ցաւոցութեամբ ըստ ներգոյս քերթողական յանգնակս: Քերթողական չարագծայ: Քերթողական մեծ արհեստ: Ջհմնատս հաւաքեալ՝ զաստուածաբանականն, զքերականն և զքերթողականն. Պիս: Թր. ԹԲ: ՅԿ. ՀԸ: Ի ՀՓ. ՚ի ՀՒ-ՐԿ: Ճ. Ր: * Որք քերթողական մեծուքեամբն ոչնչէ են ըստ հատ: Որ ոչ են քերթողական բնուքեամբ: Ի քերթողական գուրս հասեալ. ՓԻՒ ՆԻ. Է:

ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆ. Γραμματικός. Grammaticalis. Քերականական. *Պղատան ոչ կարծէ զուսմնականն մատն գոլ խմաստասիրութեան, այլ նախակրթութեան ինչ, որպէս և քերթողականն: Քան զայլ արհեստս ասեմ և զմանկացուեքն, քան զքերթողականն ասեմ, և զՃարտասանականն. ՍահՀ. Ա:

ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Գ. Հմտութեամբ քերթողութեան. քերթողութեամբ. բանաստեղծութեամբ. *Հոմերոսի ոսկային զկատարեալսդոյն ծայրիցն քերթուղականութեամբ պարգեհին: Ճառէ ՚ի յաղագս քերթողականին ՚ի յաղագս քերթողականութեանց. ՓԻՒ. ՆԻ: Է: ԱՒՒ. ՀԻՒՒ. ԱրԻՒ:

ՔԵՐԹՈՂԱՀԱՅՐ, հօր. գ. Հայր և գլուխ քերթողաց. առաջնորդ բանաստեղծից. Ճարտար յարուեստաւոր շարագրութիւնս. * Մովսէս խորենացի, որ կոչեցաւ քերթողահայր: Մեծ վարդապետին մովսէսի քերթողահօրն: Մովսէսի քերթողահօրն՝ յաղագս կարգաց եկեղեցւոյ. Ճ. Զ: Աոոչ: Է. 1: Ի գԻրս Խոր: Ե ԱբՐ. ԼՈ:

ՔԵՐԹՈՂԱՊԷՍ. ՏՒ. Որպէս քերթող. ըստ արուեստի քերթողութեան, և քերականութեան. * Իսկ չարսկայացեալն, եթէ քերթողապէս ոք նկատեսցէ, ՚ի քառից տասանց չափաբերեալ գոցի. ՄՓ. յԷ. ոթ. Խ: *Քերթողապէս ստուգապահէ զբառս ասէ, յափշտակութեան է՝ յափ չտարկութեան. Երբ. ԹԲ:

ՔԵՐԹՈՂԻԹԻՒՆ. Գ. Ποίησις. Poësis. լտ. Poesia. ποιητική, poëtica, ce. որ և ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, ՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. այսինքն կերտողութիւն չափաբերական բանից. բանաստեղծուն. (յն. ԷՒՒԷՒՒ. այսինքն առնելուն) ՀայրԼԱՀ, ԻՒՒ ՀԷՐ, ՒՒՒ ԱրԻՒ. *Ան կատար ինքն (լոկ արուեստիւ քերթողն), և քերթողութեն. ՓԻՒ. ՆԻ. Է: *Ճարտասանութեն, կամ քերդողութեն. ՊԷրԻՒՀՀ: *Ներ առմանն, եթէ հոմերոս քերթող է, և ոչ և՚ս Ո՚չմարիտ՝ ասել, եթէ է հոմերոս քանզի սակս քերթողութե՚ ըստ պատահման, այլ ոչ ըստ ինքեան՚ պՀոմերոնէն էն ասուրգի. Ան. պերիՀարՀ: * Բարձրագոյն է քերթողութեի քան զբնականութե՚ ոյնչափ ոգի քան զմարմին. Մ՚Փ. ԹԲ: Ոբր և յաւելու յաւմպէտս ասել, * Քերդողութեի (կամ քերթողութեի) ստուգաբանեալ լինի՚ դիր դեղուե, կամ դիր թողուե. վասն զի յաղագս սորա գտաւ գիր, և թողաւ աչխարհի ։։

ՔԵՐԹՈՂՈՒԹԻՒՆ. Պիտակաբար դնի որ ասէս քերականութեի. *Քերդողուի (կամ քերթողութեի) է ըստ մատանց բանի. և են մասունք բանի՚ անուն, բայ, ԱՆ. Երբ. Ան: Տծոգ:

ՔԵՐԹՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Ποίημα. Poëma. Քերթած. կերտուած բանեզէն. գըլուած բանաստեղծական. տուղաչափութեի. ոտանաւոր վիպասանութեի. չԷր, չԷՈՐ. *Ի՚ սիովդոս մի էր ՚ի պերճացեալ քերթողացն, որոյ կարգեալ լինին երեք քերթուածք ... Յարփիական քերթուածոն՚ ի՚ներքոյս մնծծան՚ նեն երկու անուանք. Ն.ՆՈՈՈ: *Խիոդոս ոչ ինչ թողեալ որ ՚ի հայհոյուե դիւայ (դից) և՚ շնչեաց քերթուածս ... Լի է երեքուածք հոմերոսի առաւ հայհոյութիք (ըստ եմ դից). Փիլ. ՆԻ. Է: * Նախդեայ՝ հմտութիքն յառաչքեալ զթղորիւքն դերասանցեաց քերթուածոդ.Պիս: *Նրդեվինչոն ներական քերթուածոն. Մ՚Փ. ԾՁ: *Որ ինչ Թերևս գնոյն իսկ զքերթողն քերթուածքն զուարճացուցանէ՚ եղանակաւ և կամ դաշամբ. Պղպ. օրԻՒ. Է:

ՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔԵՐԹՈՂՈՒԹԻՒՆ, և ՔԵՐԹՈՒԱԾ. Ποίησις, ποίημα. Poësis, poëma. * Քերթուեքն յայսոսիկ վասն բարուոյն, Թէ ՁՃՔ տուիչք բարեաց են: Զոր առակեղով քերթուեքիւնն, ևն. ՍահՀ. Ֆ. Ծ. ԾՀ: *Վ երծանեացոյք զքնարական քերթուեքին ներգաշնակապէս: Քերթուեքիւն է առասպելաւարուեքի, և չափաբերական բանիւք պատմուի զանազան իրաց: Զանազանուեքի քերականուեքե և քերթուեքե. ՔԵՐ. ԹԲ. ԵՐԸ. Մ՚Փ: *Մեռանիս այս օրհնաբանեալ. . . ըստ քերթուեքեն քառի՚ որ ըստ խորուեքեն հոմերոսի, Թարգմանեալ իմանի՚ հիձ մայր. Նաբ. ՀՀ. (որպէս յն. μοὶ ῥέων, ῥύων, հիձ բղխող. կամ Ոյ. իմ մայր։)

ՔԵՐԹՈՒՄՆ, Թման. գ. ՔԵՐԹԵԼ. կերտիլն ղանազան ղեուեքի. *Ներհմտուեքի քերականի, բայի (ըստ բանի). քերթուեքն քերթողի. Շ. ՎԻՓ:

ՔԵՐԹՕՂ. Տ. ՔԵՐԹՈՂ:

ՔԵՐԻՁ, ըչի, չաց. գ. որ և ՔԵՐՈՑ.Գորձ.քերելոյ, և ասանձնլոյ քերասիք. *Եաս հրամայ քերել զկոյս նորա երկաթի քերչօք: ՔԵրել երկաթի քերչօք. ԱՓՔ: Ճ. Ր: *Պղնձի քերչօք քերեցին զկողոն. Հ. ԻԼԻՒ:

ՔԵՐՆԻ, հոյ, կամ ՔՐՆԻ, հի.փ.Ագգշան՝ բարձր ոտիւք, երեսքընհաց, որսորդ. բարակ որսական. ԲաՂԸ, ՀԻԸՆԷ. *Ցալագս քերծէոյ: Զքերծէին այսպէս ընտրէ. ըզվերջքն բարձր քան զառաջքն, Ճվերսյն երկայն, և ՚ի վիգացն ՚ի վայր հասս և կարճ. ՊՀՓՒ. յՁ:

ՔԵՐՆՈՒՄ, ծի. քերծ. որ և ՔԵՐԾՍՄ, եցի. Տ. ԳԵՐԾՍՄ, ԳԵՐԾՈՒՄ. * Ամենայն ուսք քերծեալք (կամ գերծեալք). ԵՀՀի. ԻԲ. 18: *Եքերծ զգալսոյն ՚ի գաւազանացն, և երիւք ՚ի գաւազանսն սպիտակին՝ զոր քերծոյր, նկարէն. ՇՆ. Ի. 38:

ՔԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Իրք քերթողութեի, և վերկանուեքե: Գանձի գրեալ ՚ի Տծոգ. և առ Երբ. ԹԲ: .

ՔԵՐՈՎԲ, ՔԵՐՈԲ, ՔԵՐՈՐ, ՔԵՐՈՒԲ, ի.
ՔԵՐՈՎԲԻ, ՔԵՐՈՐԵ, ՔՐՈՎԲԷ, ի, ից.
ՔԵՐՈՎԲԻՄ, ՔԵՐՈՐԻՄ, իմք, իտաց.
Բառ երր. ԹԲՈՈԳ. յոքնակի՝ ԹԲՐՈՎԲԻ, ԹԲՐՈՈԳԻ. Χερούβ, χερουβέ՚μ, βίμ, βεῖν, βίν. Cherub.Cherubim,bin.վերին դասս զուարթ. նոց գլխի Սրովբէից, քառակերպեան երեսք ՚ի տեսիլս, և քառաթև և բազմաչեայ հրաչայ. և նկար կամ քանդակ դրուագաց նոցա ՚ի ծոյն նմանութ. տալ և պրանսարկուէն՝ որ երբեմն գլուխ էր հրեշտակաց. *Ջ՚ինչ է քերովբիմն. Թարգմանի՝ գիտուի բազում: Ջաղդեացւոց լեզուսն ասացեալ է քերովբիմ. Փիլ. ԼԸ: * Քերովբէք կոչին բազմագիտութեամբ ըստ սեռանորին, որ է յաՃախ գիտութեի. Շ. Բ.ՃԻԲ: *Եւ կոչի քերովբէին բազում գիտուեքի, և հնդկաց իմաստութե. Վ.ՐԲ. ԼԸ: * Քերովբէս զնոսա ասէ, որ Թարգմանի յաՃախ գիտուեքի կամ հնդկաց իմաստութե ... քանզի գաղտնի արարուած՝ որ ասէ քերուբ. Նբ. ԼԿԻ: *Զգնաց քերոբ մի զձեռն իւր ՚ի միջոյ քերովբէիցն: Ի մէջ երոյն՝ որ էր ՚ի մէջ քերովբէիցն: Ընդ օծեալոյ քերովբէին հատս զքեզ ՚ի լեռան ՚որ ՚այ. Ի լեռնէն ՚այ իմոյ զքեզ քերովբէն վարսաւոր: Հրամայեաց քերովբէից՝ բոցեղէն որս չուրջանակաւ պատել զանապարհն ծառոյն կենաց. ԵՀՀի. ԻՒ. ԼԿ: * Արտացոլս երկուս քրովբէս ոսկիս Ճախարակեայս խօսեցայոյց ընդ քեզ ՚ի վերուստ ՚ի քաւուեքե անտի՚ ՚ի միջոյ երկուց քրովբէիցն: Արտացոլս խորան տաճարիս ղկեան. քեւոր՝ գործ անկուածոյ գործեացս զնոսա: Արտա

ցես վարագոյր. գործ անկուածոյ գործեցես զնա քերուբ. Եւ. ԻԵ. Իշ. * Զատապատնակ ուխտին սեառն զօրութիւնց, որ նստի ի քերովբէս: Արար ի ներքս ի գաբիւն երկուս քերովբէս. բարձրութիւն միոյ ի տասն կանդնոյ: Զամենայն որմն սանն շուրջանակի քանդակակաւ գրեաց դրչաւ քերոբս և արմաւենիս: Ի վերայ խորշից նոցա ի մէջ առանցիցն՝ առւծք և եզինք և քերոբք. ՟ա. Ա. Թգ. Ը. Ի. Ե. Ը. Ե: * Սուրն բոցեղէն, և քերոբիմն: Բոցեղէն որոյն սեփել, և քերոբիմն. Եւէր. ծՆ: * Եթէ քերովբին, եթէ սերովբին. Եւէր. ա՟ե՟ա՟: * Ի վերնայարկն տոբա հիանչմար քերոբիմիք, և սատրակայն ախճապակ. Տաղ: * Լուսեք քերովբիմացն ի միմեանց կողմ հայիւ: Կառս ոչ ղքերոբիմն նկարագրէ: Զսերովբիմն, և զձիսի զքերովբիմն սերոյթսդրէ: Զսերովբիմն, և զձիսի զքերովբիմն սերովբէից: Բազմահմայիք քերովբէիւք: Անպատում աճեալ ոճոցն ասէ զքերովբէան: Քերովբէից դերագոյն էին աճառ: Սերովբէ հոլեզէն, և մարմնաւոր քերովբէ. * Փիւ: Ա՟ որ: Սորգ: Ան. Բաչէր: Խոր: Շար: * Այա՛ աճոռ քեզ երկնային, բազմեաց յոգիս ըստ քերովբէին. ՟Յ՟ որէէ:

ՔԵՐՈՎԲԻԱԿԱՆ, ՔՐՈՎԲԻԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ անկ է քերովբէից և սրաշատման նոցա. * Ճոխանայ ի քերովբէական կառան, և նստի ի բարձան մարիամու. Եւէր. ի ծՆ. ֆէի: * Որ ի վերայ քերովբէական աթոռոյ բազմիս. Պարգ: * Որ նստիս ի կառս քերովբէականս. Ամ: * Քերովբէական թևօք պատածածկեցար: Ա Լծոռ. քերովբէական հրևեալ այսօր սիմեան. Շար: * Քան յաթոռն քերովբէական նստէն՝ առ աջոյն հանդչէլն բազձալի է նմա. Նար. Երգ: * Արի եկ ի տաճար (ով սիմեան), ահա հասեալ կամ, զերկսզդ ինձ յօրինեա քերովբէական կառք. Տաղ:

ՔԵՐՈՎԲԻՕՐԻՆ, ՔՐՈՎԲԻՕՐԻՆ. ն. Ըստ օրինակի կամ հանգոյն քերովբէից. * Քերովբէօրէն առաքինութիւք յաձգ միացեալք: Քրովբէօրէն հրաբերան բոլոր նշուլեայ. Նար. յա՟. Ե Լ՟ա՟:

ՔԵՐՈՑ, ի, աւ կամ ով. Տ. ՔԵՐԻՉ, ՔՆ ՐԱՆՔ. * Քերոցով քերեալ. վոկ յանձնէ հանեալ. Գանձ:

ՔԵՐՈՒԱԾ, ոյ, ոց. գ. Քերուած, և նկուճեալ ի բաց քերեալ. ՟երս՟ա՟ծ, ՟երս՟ս. * Որպէս մորթեգործք, որք արտաքոյ և ներքոյ քերուածովքմորթն սրբեն. Երէ. ՟երէ: * Քերեալն ղառնն, և հեղեալն զքերուածն արտաքոյ քաղաքին. Ղե՟ա՟. Ֆ՟. Կ՟ա՟. յն. ղՀոգ. կամ զփոշի ի բաց քերեալ:

ՔԵՐՈՒՄՆ, ըման. գ. Քերելն, իմն. * Ի հրմամբ մորթոց՝ սրբոյն անձին, բոլորք մեղացն իմ քերեսցին. Յ՟ որդ՟: * Նախ ի քերուածն զաբն ածին ի կանապատն. Լմբ. փաղ ի գեղարդ:

ՔԵՐՈՍՈՆ կամ ՔԵՌՍՈՆ, ի, լոյ. գ. (Ի յն. Խ՟ա՟օն, Խերբն. Թ. գբ, Խբ՟ա՟. այս. ինքն չոր և ցամաք, ամայի. յորմէ ՟էա՟օնէ՟ա՟օ՟ս, կամ ՟էրբՀնէ՟ա՟օս. Խբ՟ա՟, գերբմ.) Ցամաք կղզի. ցամաք ջրատար յամենայն կողմանց իբր կղզի, այլ կից ընդ ցամաք երկիր միով ծայրիւ. որպիսի են Իտալիա, և մնաս. * Ծովն սպռնաս ստ քեռսոնիս: Ջքերսոն ցամաք կղզի ... զպետպռնիսոս ցամաք կղզի. Խոր. Ծ:

ՔԵՐՔԵՄ, եցի. ն. Հեղքել. և Քեցել. ի բաց հանել. * Քեղքեղով չարաչար զմարդն ի կենցաղոյս (գեղտուռութիւք): Խեղդիւք և հեղձուցմամբք քերքեաց զանթիւս ի կենցաղ ղոյս: Ի կենաց քերքի. Պիս: * Եւ այսպէս չարազուս մահուամբք քերքեցան կենցաղ ղոյս. Կոչանք. * Խաւղեսցին կղզիք ծովու ի քերքեղջոյն քումմէ ՚ր. այսինքն ի հեղքեցին, ի լքմանէ յերեսաց ՃՀ. Եղէի Իշ. 18. յն. ելք կամ տարագրուի. ἔξοδος, ἐξοδία.

ՔԵՐՔԵՉԵԼ. ն. Չարաչար քերել. քերմամբ կնճռել. կամ կեղեքել կեղտով. * Կեղտ քերքեչեալ մորթոյ երեսաց ձեռաց և ոտից. Վրդ. Եւ. Իբրու Ի՟ե՟ի՟ Ե՟Ի՟ե՟ օլաֆ:

ՔԵՐՔԻՉ. կամ ՔԵՐՔԻՒ. գ. յն. ա՟ոբն. * Ἀκορον. Acorum, us. խոտ և արմատ բժշկական. Ե՟ի՟ր օ՟ո՟ա՟: Գագէտն:

ՔԵՑ. ա. Քեցեալ, որչեալ, զատեալ, զատ. * Ընդ սպիտակն հալկանին և ի սեառն և ընդ ամենայն ընդգիմական, որ քեց և որչէ և բացակայ են գունոյնէ. Նիւս. կաղմ. ուր յն. լուկ, Διάταμαι. Disto. բացակայիլ:

ՔԵՑԵՄ, եցի. ն. * Ἀπάγω. Abduco. ἀποχλεω, διαζέυγνυσω, νυμι, disjungo, disgrego. Իբրու խզելով ի բաց քաւրել կորզել. (որպէս և արաք. Խեչէլ ի քեցել, և խզել.) քերքեել. հերքել. ի բաց առնել. մերկնել. անջատել. զատուցանել. պոռել, հեռացնել, խորել. այբշաք, ֆեսֆե. * Քեցեցէք զորդիան (այսինքն զորթոն) ի հետոց նոցա ի տուն. ա՟. Ի՟գ. Ե. 7: * Զերկնչեցն զորթան անչարսեռ. քեցիկն: Մոգել քեցել ի կաթինն սովորութիւն: Եւ խաչին եթէ գչովիւն քեցցիցես, կորուսանես զընաւն. Ո՟ի. Ա՟ի. Ե՟ն: * Ցինքնեն անջատեալ որոշ և ի բաց քեցե: Մինչորոտ լինի և գատաւոր երկոցուն կողմանց, որք ի միաեանց քեցեալ թուին, սէր և միաբանութիւն գործելով. Փիւ. Եւ. Ե ի՟ա՟օ՟ն: * Կամէր զնա քեցել ի ՃՀ՟ա՟ի՟ա՟ և յուղիղ կրօնիցն. Ա՟. ան՟օ: * Զժողովուրդն յիրեցոց քեցեն. Լ՟ի. պարգ: * Եկի ղեցիք խրիմնացեալ, և ժողովուրդք ի նոցանէ քեցեալ: Համանաուղք ի բաց քեցեցին. Խոր: * Զաւ ազգակութիւն կամ զմարդ ազատութիւն յինքեանց ի բաց քեցել. Խոր. ի. 6: * Իբրև եկն աչոռ ի տեղին, ի բաց քեցեալ եղև գուրգէն ի դրանէ ամրոցին. Յ՟ի՟ն՟: * Ջմարգկան չարչարանս ի բաց քեցցաք. Մխ. Ժա՟:

ՔԵՑՈՒՄՆ. ցման. գ. Քեցել. լին. * Իբր յանջատումն ահա խորհի: Իբրու ի գեղեցիկ մարդ քեցումն ի սահմանց պատանեացն. Փիւ. Լ՟ի՟ն՟. ի. 135: Մ՟ա՟. Իշ:

ՔԵՒՔՈՒՄՆ. գ. Քրքիջ. քրքջանք. քնքուշն. լկամ ծռոտ. ֆա՟ֆա՟ ծիծաղ. գուշեկ և ծռեցուքեցումն խնդեսչարար. * Ծաղր ոչ նուհեւոն, ժպտումն, քեքուշն, և քնքուշն. Վ՟ր՟ հղ. յ:

ՔԵՔՈՒՐՏ կամ ՔԵՔՈՒՐԴ. գ. Ջգայուսումն. վերբերութիւն: Իերաձին խորէր խորէր վեր ֆաւը. Իեւիչեֆե. * Ոչ մարսելոյ նշան է ցաս Ճաս քեքուբաս հանել. Բիշէրն:

ՔԵՔՐՏԱԼ. ե. Քեքուբաս հանել. ֆերբաս Իեւիչեֆե, պեօվի՟ր՟ե՟. * Եթէ քեքրտալ հիւանդն, բարի է. Բիշէրն:

ՔԵՆ. քենու, կամ նոյ կամ նի. գ. պ. ֆէն, ֆէյն, ֆէյնէ. Ἐκκότημα. Ira, odium, βασκανία, invidia. Որ. ոխակալութիւն. ա՟ուբուն. վրէժ. ոգի չարաչար վրէժիմնդրութիւն՝ հանպերձ մնասանօք. (զի և ֆա՟ա՟, ըստ ևբր. է նախանձ.) * Ջաւազսէն քենու վրէժն ղամենեցուն ընդ այն հանէին: Եղև ի ծալր և ի քէս աւետեցուն՝ որ չուրջ զնովաւ. Գ. Ա՟. Գ. 9: Ներմ. Խ՟ե՟. 39: * Ջանհաշտականն յինքեան արծարծելով զքէն: Ո՛չ վեր ի վերոյ են ոխք քինուս, այլ ի ներքոյստ ի ոյսէ. Փիւ. Խ՟ա՟օ՟. Ե Լ՟ի՟: * Ըստ արդարն յակոբ քէն տամնայր (հասս). Եւէր՟ա՟ե՟ա՟օ՟: * Ընդհնարին չարիք են քէնք և նախանձք (յն. մի բառ.) Ո՟ի. Ն. Բ. 15 * Նախանձ և քէն ոչ էր, մինչ ոչ էր մոխացեալ չարն, և ի քէնս մնեալ. Յ՟ա՟ե՟. * Ջանայր վրէժիմգրել մեծաւ քինու նախանձարուկ լինելով. Ագաթ: * Որ քէն ընկերին ունի: Խնդրեացին զքէն արեան ազգին. Մ՟ա՟ե՟: Աբէր: * Յիշատակ քինու զնախնոյն իւրոյ զբեալ ունէր ի մէսի: Քէն պահէր վասն լկանաց իւրոյ հանդոյն: Վասն միոյ քինու ոչ է օրէն գիւցազնից զարմին բառնալ զկենդանուքեն: Խրնգլեաց զքէն ձեռակերտին իւրոյ: Ջքէն վրէժուցն խնդրեաց ի մերմէ աչխարհէս. Խոչ: * Ոչ յաւելուլ քէն ի քինոյ վերոյ. Կեղտ. ազէ՟ս:

ՔԻՆԱՀԱՏՈՒՑ. Տ. ՔՒՆՕՀԱՏՈՒՑ. * Ոչ քէնահատույց հղև բնաւ իւրոյ ընտանեացն. Մարբէն:

ՔԻՆԹ. ա. գ. Քածՙ չուն կամ կատու: Ւն. ֆ՟ճՀ՟ի, գ՟ա՟ճՀ՟գ, ֆ՟եֆ՟ճՀ՟ի. (Ը. լա. ֆ՟ա՟ն՟ա՟.) * Ջորձն և զքէնիծն մեկ ազգէ պիտի. Վ՟ի՟ի. յ՟ա՟:

ՔԻՉ. ի, ից. գ. որ և ՊԻՉՏ կամ ՔԻՉՏ. ա՟ֆ՟ի՟ն՟. Կրօնք գէն. ապանդ. ՀՀՀՀ, ային. * Եթէ նոյն քեչ և երկոցունց, ընդՔր տաիցն մոգք ղզանդիկս: Ի քէչին մի են երկոքեան: Ոչ քան զնոցայն միայն, այլև քան զամենայն քէչից: Պաշտօնեայք այնը քէչի. Եղնիկ:

ՔԻՉԱԿԱՐԿԱՑ, կամ ՔԻՉՏԱԿԱՐԿԱՑ. ի. ա. Կարկատօղ զքէչ. կցկցելով հնարօղ գեղն կամ ապանդոյ իրիք. ապանդաւսեա. * Հայեցեալ ընդ այն քէչակարկատին պարսից . . . մարդկօրէն բարւոք զքէչն կարկատէ, և յղուէթ և ծնդեամբ զկրօնսն կցկցէ. Եղնիկ: * Քէչտակարկատքն հեթանոսացայ ի բժշկական արուեստսն տեղեկացեալ, օրէնս ինն հաստատուցին. Կանան:

ՔԹԱՆՑՈՒ, և ՔԹՈՑՆԻ կամ ՔԹՈՑՆԻ. գ. Քամոյն ձիթոյ՝ թեւիս ի ձև հիւսուածոյ քմոյն կամ կենդանի, այսինքն կողովոյ, գամբիւղի. * Ջազգածգ ի գաշտեր հան, և ձղմէ ի քթանոցն: Յանէ ի վր տաք չուր, և դիր ի քթացնին. Վ՟ի՟:

ՔԹԱՓՈՂՔ. ղայ. գ. Փողք քթի. խողովակ կամ ծակք ընդացս ունչք. պինչք. ՟ա՟ն՟չ. * Հոտոտելիք յիրկուս ըընդունս բաժանեալ, ըստ իւրաքանչիւր քթափողաց չորչնալ. Փիւ. Լ՟ի՟. ֆ. 5: * Քթափողք՝ ծակք և ի բայ: Ընդ բերանն և ընդ քթափողքն խմչուր. Վ՟ի՟:

ՔԹԹԵ. ի կամ ոյ. գ. ի քթանէ՝ այսինքն ի կաուոյ պատրոյդ և չուան. վուշ ոլորեալ կամ ալեակ ի պէտս կապոյ. խրծուած. * Ծրարէ ի քթան քթեթ: Պատրոյսն ի քթեթ բաց, և փաթթէ: Լուսն քան զքթեթն կամ զլո ան, որ կապէ մարդ. նշանն այս է: Քթեթով կապէ: Քթեթով պագեա. Վ՟ի՟:

ՔԹԵՐ, ոյ. գ. Քիթք՝ իսօք կամ նմանութ. * Հան զսիրտն (այսինքն զսիկնակին սերկևիլ), և ղքթերն կոյբ. Վ՟ի՟. Ա՟:

ՔԹԹԵԼ, ԱԿԱՆ. Ῥοπή (որ և ԻՈՊԳ), ῥίπή Ictus, vibratus oculi. որպէս Քթթումն. քթթել լինել կամ կրել աչաց. Թարթափել, Թօթափել ական. Թարթել աչաց. * Մարմին զչեցեալ յական քթթել կայցեն առաչի ահեղ առեղին. Եղնիկ: * Կարօղ գոլով ի քթթել ական զամենայն կացուցանել: Ի քթթել ական հրաչիք զամենայնն առնէր զաչակերտսն. Խոր. Ա՟. 31: Ֆ. 28: * Նա ի քթթել ական վազվազակի հերձեալ ընդ ոչ ջրոլրս. Ցհ. լՒ: * Քթթել մի ական: Ո՛չ քթթել մի ական: Ի քթթել ական յարուցանես. Նար. ֆՒ. Հ՟. Ջ: * Ընդ արագագոյն քան զքթթել մի ական. Սորփ. Ի. ղ. Ե: * Ոչ լինի յերկարուլթի գործոյն, այլ ամենայն յական քթթել կարդին. Պիսա՟:

ՔԹԹՈՂ. որակս Ակնարկող. Նայեցող. Συνεσκοπώς. Vergens, spectans. * Ակն անողը-

առաւ յերկիր քթթրթռոց. Բր. ո. Եղն։

ՔԹԹԵԼԻՔ. } ՔԹԹՈՒՄՆ. } ՔԹԻԹ. գ. } ՔԻԼԵԼԵՆ, թարմուցանել աչաց. Թարմափ. Թօթափելն ականն. ախնարեն. Նէոզ. Ք.ԷՐԻԷՆԸ. Ալջաղն մեղմեցանք. արտասուեցան աչք. սակաւ քթթրթռեցաք. Ոսկ. ա. փխ. է։ Օչ թէ քթթռումն մի ական՝ ժամանակ ասի, այլ չափ ևս արտաբերութեան ջանին լեզուաւն. Երեք. ՔԻԼ. ուր Մափ. գրէ. Քը թիթ մի ական ։։ Օ բառիմանել սպառաց ա բար յական քթթռման. Եփր. Էրազ։ Թէ չէր օր (կամ աւուր) և քթթռի ական, որ ի սեռէն ոչ հեռացան. Հին. ՔԻԼ. Հուպ առ հուպ ի քթթռի աչաց միայն Թարթափման լծիգեալ... իսպառ հաստուածէին. Նար. Խ։ Ոչ ասյ Թոյլ ի քթթռիս ական հանդչէլ ինձ. Ոսիքոր։ Ական քթթռի մի բաւական է տեսանն՝ առնել իմաստուն։ Թէ ուժգնագոյն ակնարկէ, սպրուժն լինի չարժման ի քթթռիս. Վ.ԷՐՏ. Էլ. Ն ծն ։

ՔԹՈՑ. ի, սվ. ովք. գ. Նոյն ընդ կթոց, որպէս աման կթելոյ. կողով, ասպատ. սէ. ՔԷՔ, դիաքեր. առնս և ՈՐԹ. Աբս փայտաստովք և Թիւովք և քթոցովք։ Ի քթոց Թիկամբք, և ի Թիկ ձեռաք չարչարէին. Ճ. Բ։ Վ.ԷՐՏ. սգ։ Ի վերայ բուն հաստ սակին՝ երկու քթոց Ջրախառն և խոզի ազբատ. Վ.ՓԱՐ. ՀՂՔ։ (Ա.յլուր գրի կթոց։)

ՔԹՈՒԵՄ. հցն. Նոյն և ումի. իբր կըստուէլ. որոնել և քաղել զիներ հասս, և զայլ ՀԱՒ. կրկտելով մաքրել. Հոյլն տիրոյի քքթռուեր զբաւիայ իւր. Վ.ԷՓ ՀԳ. Ի։

ՔԻԹ, քթի, քիթք, քթայ. գ. Μυκτήρ, ῥίς. Naris, re. Նոյն և ումի։ Ռէնչք. ապնունք. Ծայր հատուածեալ. մանաւանդ Ցբուսուկ կենդանեաց. պռոբոսս, կնէք, էնֆ, ակֆ. Արկից կորթ ի քթթռս քո։ Եթէ կապիցեն անուր ի քթթռս նորա։ Իբրև գինդ ոսկի ի քթթռի խազ. Ե. Ի.Փ. ՃՔ. 28։ Յ.Բ.Ի. 21։ Ա.ՃԱ.Ի. 22։ Դնել փող եղեգան ի քթթռս նորա. ԱԳՖ. Ոմանց քաջախ և մանանխի սրկանէին ընդ քթթռն. Եփր. Վ. ԱՐՆԷ։ Օչոյն յուսահատս Թշնամանեալ Ծեծամեծացն յուշացաց, և կորեալ զքթթռն՝ սքսորեցին. ՂԱ.ՈՒ։ Օ ալաեսզի ընացելոյն զքթթռն հատանէն. Մի. Բփ. ուր և սաեպ գնի՝ հատանել զանգուն։ Մի ոք աստ ինչ մեծատուն հպարտասցի, և զքթթռս ի վեր տանիցի (յն. գյօնս վերամգհոցէ). Ոսկ. Տ. ա. 17։ Օաեզի ընչատուս քթոցն. Կաղանդ։ Ելաներ ծոփս ի քթոց և յակընջաց և ի բերանոյ նոյ նոցա. Հ. Ինէի՝ Մինչև այսդէն՝ ասէ, ընդ քթթռս ձեր գործցին. Եփր. Ռ.ա.ա։

ՔԻԼ, քլի, քլաս. գ. Δράξ. Pugillus. Παλαιστή, σπιθαμή. Palmus. իս. Quarta (որպէս չորիր մասն կանգնոյ.) Չափ տարած ծուծք ի ծագէ բոյթ մատին ի ծայր ցոյցամատին ի բանալ երկոցունց, փոքր քան զՀնգ միով յօդուածով ցուցամատին. իսկ ըստ երկրաչափից է ուղիղ մատնաչափ, կամ երկու ուղուկ, դոյզն ինչ փոքր քան զքիլ քնակաւ. ԱԷՐ, պիսի. Ո՞ չափեաց զերկինս Թզաս, և զերկիր սաեղնայն քլաս. Ես. Խ. 12։ Քիլ վկայորդոյ մատն է կանգնի. ՓԻԼ. Ի։ Ոչ (լատ) սաեղի զՀնգի քան զքիլն գտանիցէք. Եղեի՝ Ի քիլս ձեռին, և ի քոյլս տուին. Նար. Խ։

ՔԻԼ, կամ ՔԻԼՂ. ա. (Նմանուածեալ քլի, որպէս մանկիչն ի մանուկ.) Διάβολος, συκοφάντης. Criminator, calúmniator. պրօδότης, proditor. Բանասարկու. քսուս. զրպարտիչ. մատնիչ. (ձն. և լս. ֆալսիֆիքօռ.) Բան խաուսիչ, իՀՆԻԲՈՒՆՔ, պԻՆԴԻՈՆԸ, գամմալ. Իբրև զմատնիչ և զքիլ և զսարսափիր արտաքս ելանել. Ոսկ. Տ. Ճ. 16։ Քիլք ոմանք չարաբանք։ Քիլքն անօրէնք։ Զքիլն չարաբանս։ ՑՇնաունեաց տանն քիլք չարաբանք ի վերայ յարուցեալ նորա՝ բամբասանս ասելբառս յօգուտին. Ցհ. ԺԲ։ յոլամ և Ո.ոա. Քիլք ոմանք ի նոյն տանէ երևեալ սուտյօգ բանիս։ Զքիլն չարաբանս ևն ։։

ՔԻԼՂՈՍ, ի, իս. գ. Բառ յն. Խիւմ. Χυλός, Pabulum, alimonia. կերակուր. խիւս. բոյս. Ճարակ. որպէս և Խիւմ. χυλός, χυμός, succus. Հոյզն (Էօզ.) ուտելեաց. Քիլքս լեա անուանեցաս. իբր ոչ քիլոսիս անեալ. քանզի քիլոս սովորական կերակուրս է. Նահաս։

ՔԻՄԵՒ. կամ ՔԵՄԵՒ. Բառ յն. Խիմոս. Տ. ԵՂԱԶԱՐՈՒԱԾՈՒՆ. Զհայկազուն և քիմեռացն։ Սպանող զքեմեռն.... այնու և լիակատար սպան զքիմեռն.Փիլ.Ջ.Բահ.Նահաս։

ՔԻՄԵՒՈՆ. գ. Բառ յն. Խիմեռիօն. Χειμερινός, ὁν. Զմեռնային կամ ցրտային գոսալ երկրի ի հիւսիսային կողման. Ի յայրեցածէն մինչև ցքիմեռան. Խոր. Ծ։

ՔԻՄԻԱ. գ. Բառ յն. Χυμική. Chymica. կամ ար. ալքիմ. Փորձ ի քուրայս վառն խառնելոյ և վերստին ծանելոյ կամ հեղուզանելոյ զՀոգոյ բնական իրաց. որ է պիտանի ի բժշկական. իսկ փորձ փխրելոյ զայլ նիւթս յոսկի ընդ յիմաստական՝ մերժեալ յամենայն դարս յամենայն խմաստոց։ Ոսիքոր։

ՔԻՄԻԱՐԱՐ, ի, աց. ա. Որ առնէ զքիմիա. և Զուր աշխատող ի գիւտ քիմիայի ոսկւոյ, և որ քաջ զոսկի զոսկի, ոտիսի է վճռնակեան ոսկին, և որ հատանէ զընտիր դահեկան ոսկի. Վ.ՀՆԵԱԿ՝ ասեաս է ի մէջ ծովին. ուր քիմիարարն բանի, և զարծաթեղն ոսկի ներկէն. Վ.ԷՐՏ. Ծ. (որ է սուտ համբաս, փոխանակ ասելոյ՝ Թէ զոսկին և՛ե քաջ զաեն։)

ՔԻՄ.Ք, քքմոց. գ. պ. Ֆեմ. (որպէս և ումի. Խզիլ. է քմահաս.) Λάρυγξ. Faux, guatur. և ὑπερῴα, palatum. Աշատատալ կամ վերնայարկք բերանոյ՝ ճաշակաւոր զոյգ ըստ լեզուի և կոկորդի՝ կից ընդ ուղղունս հոտոտուս. փաշախ, էրմախ, կնէնք, կնէնք. Միսք զբանս քննեն, և քիմք զկերակուրս ճաշակեն։ Լիզուք նոցա ի քիմս իւրեանց կցեցան։ Կցեցան լեզուք դիեզիկ մանկանց ի քիմս իւրեանց ի ծարաւս իւրեանց։ Քայլք են ի քիմս իմ բանք քո քան վանդակ բերանոյ իմոյ. ևն։ Քայլոյր և գառն սուի, որ համաՀամ քմոյն ճանաչի։ Հիշատակիք աչքագիւ քմոց։ Քիմք հոտուտելոյ. ՅՅԽ. Ե։ Խոսր. Նոր. Էրգ։ Օչէզի ի քիմս առեր, և ապատակ ի ծնօտս ընկալար. Եփր. ապ. Օչ հարց ես նմիսդն ի քիմս ձեր. Եփր. Համաբ։ Իբրև զդառնահամս ծծուզք ի քիմս քո ծանրանան. ԿԼՆԽ։ Խմանալ վիշապին առ ի կորուստանիս կարծի ի քիմս ելիլս. Աղ. Բաբէր։ Լինի նոցա իբրև կեր ի քիմս կարծի (յն. լինի նոցա իսյած). Ոսկ. յհ. ա. 41։

Ի ՔՄՈՑ. Ըստ հաճոյս անձին. ըստ կամի. Խնէնէն, Իբ ԷՔՓՆԸ. Իբ գլխէն. Գուշտ կուտի առնէր նմա ուտա ի քմոց իւրոյ։ Յիւրաքանչիւրք քմոց ըստ կարծիս մտաց խոսէր. Բ.ա.ա. Ե. 38։ Ոսկ. յհ. ա. 1։

ՔԻՆԱԹԱՂՈՅՑ. ա. Որ զքէնն թագուցանէ յինքեան. ոխակաց. ոխակալ. Ոխի նամագոյք, ապականաւերք. Մ.ԲԲ. ՃՔ։

ՔԻՆԱԽՆԴԻՐ. ա. Էձնուգող. Ոխ. Գեղոս. որ և ՔԻՆԱՈՈՑ. Խնդրօք զքէն վրիժու. վրէժխնդիր. ԼՃՃ ա. Նոր. և Ս.ախանձայորդ գԸգաճՃ. Չնախապաղ զվիրան քինախնդիր ոխակալհայցն կսկծեցուցանէ. Մ.ԱԲ։ Քինախնդիր մեհեաւանի մօրկոյ. Վ.ԷՐՏ. պա։ Ընդք նախանձայորդք քինախնդիրք առնին զնայս իւրեանց.

ՔԻՆԱՆԱՏՈՑՑ. ա. Որ զքէնն թագուցանէ յինքեան. ոխակալ. Մ.ԲԲ. ՃՔ։

ՔԻՆԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἐχθίκησις. Ultio, vindicatio. խնդրելն զքէն վրիժուց. վրէժխնդրութիւն. քինահանուելն. Ի պատճառս քինախնդրութեանն վրիժուց։ Քինախնդրութիւն, յանգանակ, նախանձ։ Ոխակալութիւն, և քինախնդրութիւն, և չարայուզութիւն. ՅՅԽ. Ի։ Սարգ. յհ. ա. Ե. Ի։

ՔԻՆԱՀԱՆ, ի, ից. ա. Որ հանէ զքէնն յայլմէ. քինախնդիր. Էօճ խօրէզ հանօզ. Մահանաք ի քինահանից։ Վասն ոխակալաց և քինահանից. Մաթ. Ի. ՃԲ։ Մի լեզի ժողովք չարաց պաշարուցուց՝ քինահան հրատարաց. ՅՀ. Ի։

ՔԻՆԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. տ. ՔԻՆԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ. Չարայուզ քինահանութիւն։ Ի քինահանութիւնս յօժարութեցուցանէ սատանայ՝ առնուլ զվրէժս ի ղակղոյց։ Ո՛չ անձամբ ինչ պատնջնչել քինահանութիւն. Մաթ. ՃԲ։ Քինահանութիւնէ անարգանաց չահոյ։ Քինահանութիւն վրէժիխնդրութիւնէ սրսրալ։ Ոչ խնայաս քինահանութիւնէ վարել առ Տիրոջառուան և առ հնազանդս իւրեանց. Ա.ՐԴՐ. ա. 15։ Ը. 2։ Ը. 11։ Չքինահանութիւն և զնախանձ ի բաց մերժեցուք. Չքինահանութիւնէ սխան ի սրտէդ սպմատախիլ սպասցես. Ոսկ. Ֆբ։ Ճ. Գ։ Սէկայ սխակալութիւնէ, քինահանութիւն. Ոսիքոր։

ՔԻՆԱՀԱՆԱՑՑ. ա. որ գրի և ՔԻՆԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. Չատուցանօղ զքէն վրիժուց կամ չար ընդ չարի. քինահան. քինանդիր. ՔԻՆԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. ՃԲԲ. ՃՔ։

ՔԻՆԱՄ, կամ ՔԻՆԱՆԱՄ, ացայ. ը. Μηνίω, μηνιάω, γραπμάχομαι. Odium concipio sive foveo, irascor, contendo, ևն. Քէն ունել՝ պահել. սխալ. սխակալել. մխալ. խոխալ. ՀԻՆՀԱՆալ. ՀԻՆ՝ ղաբէզ Բ.ա.ՄՃ. ՀԻՆ կամ ՀԻՆԷ ԼԻՐԻՔՔԷՆ. Նա քինալ Հարկանիցէ զնա. Թ.ա.ա. Ը. 21։ ՔՔինալով ընդ վիճանան գառացոյն. Քինայ և զարի ի խոյհուրգս. ՓԻԼ. Ի.ա.ա.ն. ՅՅԽ. ՃՔ։ Քինանայ, և ոխս չպատՃՔ պահէ. և մէջ վասն քոյ չառեսջ զՀնշամիս նորա, և չքինանայք. Մաթ. Ե։ Թշնամին նախանձալ քինացաւ ընդ յաւանակին. ՍԷՐԸ. Ծ։ Քինացեալ եառաւ՝ մտաբերեր պատնեշ չնս։ Իշխայոց քինայեցոյ զարու յաւանակս ի մատաղաշէն. Եփր. Ծ։

ՔԻՆԱՑՈՅՑ. ա. տ. ՔԻՆԱԽՆԴԻՐ. Ընկն սպատնալ զնս Տրնշասուին քինայոյզ նախանձալ. Եփր. Իւ։

ՔԻՆԱՆԱԽՆԱՁՈՒԻ. տ. ՔԻՆԱԽՆԴԻՐ. Օգնեցիր մատաթիսոյն. որ լուի քինանախնդիրս սրինց քոյ. Եփր. ազ։

ՔԻՆԱՆԱՄ. տ. ՔԻՆԱՄ։

ՔԻՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Պահելն զքէն. ոխակալութիւն. քինաւորութիւն. քինաթեթիւն. Ընդ հնազանդս սքս անձնելի քինապահութիւնէք գերազանց՝ ի զուսպոյ յորձակիւն. Պէր։

ՔԻՆԱՒՈՐ, ի, ացայ. ա. Ունօղ զքէն.

ոխակալ. մախացօղ. * Թշնամի չար քինաւոր եւ նախանձաւորն : Փակին ի տուրին բանաի քինաւոր ամենակացիքն: Ցեւնագոյն խորհրդոց քինաւորի. Ես. ոգմ. ը. 15: Նար. ղ՝. : Փիլ. լին. ը. 238:

ԿԻՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ · } ԿԻՆԱՒՈՐԻՒՆ · ի. } քէն. * Ես սուտ եւ առ քինաւորութեն խօսի մանկազ զնը- մանէ. Փարպ : * Վրէժ խնդրել մեծաւ քի- նութեամբ. Ագաթ : * Չի մի՝ ննջեսցեն ոգքա յայսմ վրիժոս խնդրելոյ և ի քինուէ. Եփր. օրին :

ԿԻՉ · Բառ պրս. փխլ. Սակաւ. ազ. * Փիչ խօսլով. և իմաստութ, և ցած ձայ- նիւ. Լմբ. կան. բէնէդ :

ԿԻՍ. քրտոյ. ի.(որպէս թէ՝ փուլս- բան մը.) Վարի ոսկեզօծն որպէս կաւ՝ զոր ծեփեն ի վերայ պինակաի գրէլոյ. որ և Թ. փլ: Ա յլ անյայտ է բան գրոցն Վասակայ. յեր. * Ա՛ու որձ քիս, և իշու զալ ամբակն, ևն :

ԿԻՍԱՄՆ, ման. ի. ար. ե՛նէնէ, փուշ- նէ, փուշնէ. Թ. ագ պոռլուգ՛.* Օթωβης. Ervum. Ins. Ervo, moco, rubiglia. Ունդ իրը վայրե- նի ոլոռն, որ լինի սպիակ, և և կարմիր, և գեղնի. * Քիսամն, որոպոս · Հին բ՝ : * Ուի- սամամբ (կամ քրսամամբ) ինուսին զղջուիս (՚ի զարուիս) տանջեցելոյ. Ես. պոմ. ի. 6:

ԿԻՍՏ. քրատի կամ ոտյ. ի. * Ἀνθέρικξ. A- rista. Փշաւոր սակ մաղք՝ որք պատեն գՀատակ ցորնոյ. փխ. ԳըՀՀի. * Ռաժանի՛ ի յօղուն և ՚ի պատուճ, և՛ի գոգաձև փոՀակս ցորնոյ, և ՚ի հաս, և ՚ի քիստ... Շուրջ պատեալ ամպացոյց քստով. Վէյոր : * Ջարդարեալս Թեփովք և ցորնով և քստով, զոր յաւէլս նոցա երկիր. Եփր. ի. * Ի շղջէլ ՚ի ցո- ղան և ՚ի քիստ և ՚ի հասկ : Խոտն, ցողունն, պուռոլն, քիստն. Նիս. Հոմ. Էփ. Յոր- մէ Պր՛ուէ. ևն :

ԿԻՍՏՆ. քրատն, ատունք կի՛ տիւք, տանց. փ. Ἰδρώς. Sudor. Խոնաւութեի կայլակեալ ընդ ծակոտիս մարմնոյ կՀրմայելոյ կամ խանդելոյ. երիս. Ունէ. և նմանութե՛ ճիդն քրտնե- յուցիչ ծառը աշխատութեն. երկը. վահճն. * Քրտամբք երեսաց քոց կերիցես գՀայ քո : Հոսկեն ՚ի նմանէ քրտունք երբև զկայլակս պրեան : Մինչև ՚ի հիւանդս տանել ՚ի քրը- տանի նորա թաշկինակս : Իբրև զՀի ը քիրտն մտեալ : Մի գի՛ ըլն ինչ քան հոսկրիվքը, կամ սահաս քրտանց և պշուռնեի՛ց արժանի- ևն : * Նզև քիրտն նորա իբրև զչիրճք արեան. Եփր. հոմաբ : * Սպասափիս՝ ընդ քիրտն հո- լեալ. Լմբ. գիրգ : * Քիրտն նշան է ոչքան- Հի անգին. Բրս. տրկ : * Քրիտն և աշխատուի : Մեկնեալ են անուն քրտինք և աշխատուիք: Գործք են մարդկային քրտանց աւտրոք. Ոսկ: * Նախադաս պատ, առ ՚ի չարութեի Ճանաչ պարշն գիւրին և առանց քրտանց, իսկ առա քինու Թեցն առ զքրտինքն առաջն ածքն եգեալ են չարչանակի. Գաբաթ. օրին. ը՝ : * Վա- տակ և քիտն աշխատութե՛ : Աստքինեանն երկօք, և բաղմաշխատ քրտամբք փայլելը : Ոչ մուսայաս զգարի գործ նորա. և զքրը- տուն. Վրէ՛ ՃԵաբ : Յ՛. կբ : Վրէ՛ կղ. ծ՝ : * Ի սլաքս և ՚ի ուէգս նիզակաց զքրտուն և ը- րեսոյց մեւոյ ընչեցաքս. Բառղ. ը՝. 51 : * Ի քիրան երեսաց ուսեալ զՀայ. Սինոս. Եսայ :

ԿԻՒ, քրտոյ կամ քուի. գրի և քտոյ, քւի. գ. Σκέπη. Tegumentum, operimen- tum, tectum, spelunca. Ընդ յարկայ ունէաւայ. յարկ. Հովանի. զանխուշ. փէ՛ր. ասլաբ. (չծ.և ա. էՀՀփ.) * Յարկ վերին ասէ. որ յայնժամ յառաջ քան զգուբրս և ՚ի վերոյ գրոնց քիւրն դեւրզմանին ունէր... բայց այժմ ոչ երևի քիւրն քանզի քանգե- յաբ քիւրն վան զարդու ... Ընդ քուաւ վի-

մին ասէ՝ առաջին պատուարին. Կոլ. ձ՝ : * Քուաւայ՝ երկու քիւ ունի, որ է անկիւնքն, չորս ՚ի յայս կողմն, և չորս ՚ի յայն. Լմբ. էիւ:

ԿԻՒՍԻԹՆ, Թան. Տ. ԿՈՒՍԻԹՑՈՑ, ի. * Որպէս Թէ գասակ կարմիր գիտէ ՚ի գլուխ կրօնաւորն փոխանակ քիւսիԹեան. (մի ձեռ. քուսիԹայի.) Շ. ընդհանր :

ԿՒՄՆԿՒ. գ. (յորմէ Քծնիլ.) Συμπλο- κή. և κολακεία. Complicatio, amplexus. և adulatio. Քծնուածն. քծնուԹի. շողքորթ- ԹուԹի՛ն. շողոք. փարաւնն. հաւքոյր. փըսը- փէը. փոՀՀըփէը. եալՀոփէը. * Զաւիծաւ կորիւն մնուցեալ (մարդոյ) ածէ ՚ի համբոյր և ՚ի քծնիս, մինչև պատիլ վանուցանիչ ևաւն. ԵՀՀիի՛ (Դևն) և քծնիս և ալաթիս բանիցն ներքուստ՝ ի ներքս հաստատուել սերմանէր. վրէ հղ. ի՛ : * Ա՛ՀՀնեցաւն ընդ ծոց և ընդ գող մաեալք անհաւոր՝ քծնիս ասյցեն. Ոսկ. մ. ա. 23: * Լաւ է գան բարեկամաց քան զքծնիս Թշնամեաց. Ոսկ. Ես :

ԿՒՄՆԱԻԱՆ, ի, ից. ա. Որ քծնի բանիւք. շողքորթ. շողոմայար. * Քծնողաւանք, գալ- տասղասիրք. Թէոդոր. Մոյսէ :

ԿՒՄՆԻ, նոյ. ա. * Ա՛ն՝ որ քծնի, կամ սիրէ քծնիլ՝ բանիւ և շարժմամբ (Թերևս որ- պէս զՀատ). * Յանդիմանիչքն ղՀաստատուցա- ցանեն . իսկ քծնիքն լուծանան և գայթա- գղելոյս եցանեն . Ոսկիփոր : * Քծնիդ աղուէս, յաքիտակօղդ գայլ. Մագ. ՃԵ՝ : Ուսոյն սխա- կալ, աղուէսն քծնի : Վասն զի քծնի է կենդ- դանին, և սլատրօղ. Լմբ. խմ. ագ՝ : Սաստանայ քծնի գողով գիտէ և զգրեալսն. Եզեկ. ՃՀ : * Եթէ հեկեպտ քծնիցն, այլև շողքորթի ցան- կութիւն. Սիմ. ագ՝ : * Իւրեանց քաղցրա- գոյն և քծնի բանիւքն խաբեսցեն. Մագ. ա :

ԿՒՄՆԻՄ, եցայ. յ. Συγγελάω, σαίνω. U- na rideo, adulor, blandior, lenocinor, Շո- ղոքորթիմ. շողամիմ. փայլաքչիմ. փոռոչփիմ. եալՀոփալՀոմ, ՆուխՀՀանՀմ, էր-ալ սաֆալ ԱՀ-ըմՀ. Խօշափք ՀՀմՀ. * Մի սովրեցուս- ցանէը զնա ընդ նա՝ զի քծնիր ընդ նա : Քծնի քաղցրագունուքն (աստանայ). բայց կատարէ ի չարն. Սիրաք. ը. 10: Աքաբ. հիւս : Ն Մագ. ա՝ : * Ուրեմք առնային քծնելով. Ճ. Բ : * Ա՛ն կիմալ առ ոտն՝ քծնելն : Ազգն քծնելով կամիր մնասուրիլ առ նա. վրէ հղ. իէ՝ : Ոչ շուռք, ոչք սիրասէրք են քծնիլով չայլս ՚ի չար : Ոսկ. ա՝ : կոր : * Յոտանց դահավանձեալ, և քաղաքի՛ քծնիլ. Մագ. ԻՀ : * Փախչել չա- մեծնայն քծնող՝ նոսրեցուածոյ. Մագ :

ԿՒՆՈՒԹԻՒՆ · } Տ. ԿՔՈՒԹԻՒՆ. Ա՛ն

ԿՒՆՈՒԻՄՆ, նման. } քծնուԹի՛որչա- ռային էր. ինչ ոչ օգնէ. Եփր. հոմաբ : * Գի- սեր զքծնուածն քաղցրագոյն, և զկատարուածն գառնագոյն. Յ՝. կբ :

ԿՒՆՈՒՆՐ, կամ ՔՁՈՒՆՐ, ի, ից. գ. Գոռղ. փոց. փխլէ՛լէ. որ և Հաստուած. հաստոր. կոտոր. կոր. ֆոլէ. * Սակաւ ինչ քծուաւ յերկսեմոյ : Որ զքծուաւ երկսեմոյ դոպանալ մնաբերէ, նա Թէ և ոսկոյ պա- տահէր, ոչ ակնածէր. Սէբէր. ը՝ : Մ՝ակ. ՃՀ՝ :

ԿՒՆՈՒՐ. գ. Բառ անատոյգ. եԹէ չիցէ դրէլի՛ Հնարք, կամ ԿՒնոյ. * Զգեցան մե՛լք զՀնարբք իւրեանց զանօթս իւրեանց, և կա- ցին ՚ի վերոյ կամրջին՝ որ անցուցանէր ՚ի տուն կենաց. Եփր. հոմաբ :

ԿՂԱՄԻՒՐ. միգի կամ մղի. գ. որ և ին. Խլամ. Χλαμυς, ύδος. Chlamys, vdis. գրի և ԿՂԱՄՏՈՑ. (չծ. խլայ, խլայ.) Վերարկու զինուորական, իշխանական, Թագաւորա- կան. ԿՒնան, վերուէ՛ն · * Ա՛րկին զնովաս զքը- զամիդն կարմիր : Մերկացուցին ՚ի նմանէ զքը- զամիդն կարմիր : Ջգեցուցանեն նմա քլա- միդ կարմիր և (այսինքն) ծիրանիս. ՄԹ. ԻԷ. 28. 36 : Մրկ. ՃԷ. ւ, : * Քլամիդն արևան

գունով ներկեալ էր, զի զաբեւն մարգկան միացոյց յինքն. ՄէՒ. վ՝ : * Ագէքսանդրոս... քլամիդաձն ծածկեալ զմարմինն գարեհի. Պոմ. ագէփս : * Ապականեաց զԹագաւորական քլամիդն : Ջգեցոյց նմա զԹագաւորական քլամիդն : Գաւառեաց գքլամիդն, և զծած- կոյթ գլխոյ նորա ընկէց յերկիր. Հ=3. ին. Ես պեպ. ևն :

ԿՂԱՆՅԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ուշօզ զքը- զանցս կամ զծոպս. վերքատոր. ֆէչէի, ևն- ՃեՀՀի. * Զոր մարգարէն ասէ, եԹէ ՚ի քը- զանցաւորս յոսկեՀուաս զարդ արեալ և պա- ՃուճՃեալ. Ոսկ. էէր. էՀ. յորմէ և Վրէ՛ն- ալ. Ես : * Ա՛ղաւաչիք ձեզ սպկանելիս քզան- ցաւորս և ՃամուԹս գարձիք. Եփր. օրին :

ԿՂԱՆՅԻՒ, ցեց. գ. Κράσπεδον. (չծ. դլսաոք, որ գրի և գրասաք.) Fimbria: Դրօ- շակի՛ առանն՝ ծոպ՝ վերնքը Հանգերձից. ֆէչ, ԷՒնէ, ասլաֆ, գլինՃեՀՀ. դէբաչ. * Ի քղանցս հանդերձի նորա մերձեցին. ՄԹ. ՃԷ՝. 26: ԻԷ. 5: Մրկ. Ճ. 56: Ղկ. ը. 44:

ԿՃԱՀՃԵՄ, եցի. Գեղեր գգգղել ծուա- ՃԼ. ԷպԻՒ ԷպԻՒ ընէր * Ջիւր գՀանսին քՀքը- ՃեՃալ (՚ի սրգաստոց) պատառատուն ՚ի գուբա բերէլ՝ յորղիօղ պահեալ զանձն իւր սրբուս- Թե. Ագաթ :

ԿՄԱՋԱՐԴ, ի. Ից. ա. Ջարգարիչ քը- մոց, այսինքն ախորժելի՛ս յարմարեալն ըստ քմոց ասողին կամ լսողին. * Ո՛չ զքմազարգ բանիկ ինչ առատապէս : Քմազարգ բանիւք գրգռեն զԹագատարն ՚ի վերոյ իշխանին ա- շատոյ. Ագաթ : Աբծր. ի՛. 6: Իսկ Մագ. կա՛. * Մորթովք սրջառոյն փողս պղՃեմս... լայ- նելոյ հրգ հաւելն և քմազարգիեն ը ուրն- գունան հոսեալ հնչելոյս. Թուի՛ հնչեալ ընդ քմոս. փՂԱՆ էրգԷՒՀ:

ԿՄԱՋԱՐԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ջարգ քը- մոց. ընդ քմոս կամ ընդ քիմն նուագեալ լսլ, կի՛նուագ յարմարեալ ըստ քմոց լսո- ղաց. * Փոխեալ քնարական ներգաչնակու- պէս... մանաւանգ ՚ի յաջողանցն նեղքի- նեաց մաքրագոյն և վՃիռ քմազարգութե՛, և բաղագանչուն պատկանեալ, և յարմարեալ Հոյիւս. Մագ. ՃՀ՝ :

ԿՄԱԿԻՑ. ա. Կիզ ընդ քմոս. ընդ քիմս հնչեալ. Խըմբմ Հոյն հանուլ. Բազկանայ խէ յերկուց քմակից Քէիցս Թր. էէր. (Հյ. ևեՀ:) * Ի փոխել զնորդան և զքմակիցն : Ջքաղ- բառականիցն և զքմակիցսն բազդաճեռ առ մի մեանս. Երզ. էէր. ուր խմոնայ և չՀագա- գայինն, զի քիմք ըստ այլ ընդալաց ՚ի մէջ բերին և գնկորդ :

ԿՄԻՆ, քմինք. գ. Բառ պ. էՀՀ, էՀՀ- կեա, էՀՀեգ. Դարան. ֆոսս. * Հրամայեցաք քմինս գնել, և գարանս մեհեա գործեցաք նոցա: Կայր ՚ի քմին չիսաւն արամբք: Բա- զում զօրօք ՚ի քմին կայր : Պացուցանէր քը- մինս ՚ի բազում տեղիս. Ոսկ :

ԿՆԱԼԻՑ. ա. Լցեալ կամ լի քնով. * Տ՛ես զայս, Թէ որք զբաժանէն և զգինին զայն (Նո- գեՀոյ) ըմպեն՝ յայս քնոքին կէտնս, որպիսի արԹուն միտս առանան. Նար : Երգ : * Նմ՛ուս- Թեի, գիւրագիւտ չար, քնոքեց ծոպը. Պիգաս :

ԿՆԱՆ. ի, ից. ա. } Տ. ԿՆԱՆ. Ա՛ր-

ԿՆԱՆԱՆԱՅ, հի. ից. } ոՀնօ՛ց. * Յոյզ և քը- նած ՚ի գէ : Նուիրից և քնածից է գործ. Ոսկ. էէր. ա. Ե գաչ: * Միաղակաց քնած անկոյ ՚ի չարիս. իսկ որ արԹուն է՝ իբրև զՀնան- նոսկ կեայ. Եփր. ձ՝ : * Իբր քնածն այն՝ որ զպատառատուն էր զգեցեալ ընդ տղո- մանի : Որպէս քնածէիցն Հասանէր առաս- կուն. Երզ. Հոմ :

ԿՆԱՃՈՒՒ. ի, աց. ա. Որ ինչ ածէ ըզ- քուն. քնարեր. և ԿՆՀՀած. * Մանրագոր... խառնեալ ընդ այլ տրմաստ՝ քնած ու լինի

քնահատաց. Եղիէ։ ՙԵթէ մինչև ցայժմ քնածու էիր, յայսմ հետէ արթուն լինիլիր. Մաթ. Ժ՟։

ՔՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. ի քուն լինել առ հասարակ. ՙԱյե ցնա, արի վաղվաղակի. զի մի պղերգասցի. վասն զի քնակից էին ընդ նմա. Ող. գ՟։

ՔՆԱՀԱՏ, ի, աց. ա. Ո՛ր հատեալ է քուն յաչաց. փոնը լցածոյ, փոնը ֆախած. ՙՔնածու լինի քնահատաց. Եղիէ։

ՔՆԱՍԻՐ, սիրի, րաց. ա. Որ սիրէ զքուն. փոխ սիրող. ՙՈ՛չ ԼԹ զծոյլս և զքնասէրս կո. չեն ՚ի պատարագս. Դպրապետն քնասէր. Ող. յհ. ա. 13։ Մծբ. ծ՟։

ՔՆԱՐ, ի, աց կամ ից, օք կամ իւք կիմ ովք. գ. Քնար. կիթառ. տաւիղ. սաղմոսարան. փանդիռն. բարբուս. Նուագապատ բանիստական՝ աղեօք կամ լարիւք և ՀԱեղիւք կազմեալ յայլևայլ ձևս. սանիաս, ֆէմանչ, ֆամպուռա, պէզդուք. հարբա. երգր. փիննօս, Նէպեւ. յն. փինիս, փինիտա, լիռա, նաչլէ. լտ. Քինիս, Քինիտա, լիռա, Նակլա. Κινύρα. Cinyra. Κιθάρα. Cithara. λύρα, lyra. νάβλα, νάυλη, nabla. βάρβιτον, ος, barbiton. ὄργανον, organum. ՙՍրինգ և Հմտուկ և փող և քնար : Երգեսցէ քնարաւն, և դիպը լիցի քեզ Աբենդր գազիլ զքնարն, և նուագեր ձեռամբ իւրով։ Արուեստականօք Հմտիւ կաց և քնարաց։ Նա է հայր՝ որ եղոյց զերգս և զքնարս։ Երդովք սաղմոսաց, տաղիւք և քնարիք, և Հմտիւք և ծնծղայիւք և փողովք. եւն։ ՙՀեր բանիցուն քնարն, եհէ քնար բուն՝ այ երգս ոք մատուցանէր։ Ոչ քնարաւ փողս հարկանեն, և ոչ փողով քնար։ Ի ձեռն սաղմոսիւրգուին քնարի։ Եօթնաղի յարմարեալ քնար՝ եօթն անգամ յաւուրն նուագեր աեառն. Սէբէր. Է։ Նիւս. Ժա՟. Ի։ Զարգս՟։ Եղիէ. ոչ։

Անյաջանութիւն ասի. ՙԱրարիչն միաբան նեաց (ղհոգի և զմարմին) իբրև քնարահար ընդ քնարի, զի չարժեսցի և չարժեսցէ զսին ՚ի տեառնէ, զանկտնս ՚ի հոտոտել,զքիմնն ՚ի Հաշակել, զլեզու ՚ի խօսել, զեսլեան յիմանալ. Եւիւ. հգ։ ՙԱՀ երլորդութեիդ առ ժամանացուք լինել քնար միշտ հոգևոր հընչեմանց. Նոբ. ֆաղ։ ՙՀոգիշարժ քնարիւք ըզքեզ բանիհամբուեմք։ Քնար ամենաստուրբ հոգւոյ՝ ամենիմաստն պօղոս։ Քնար քաղցլյաիսօս՝ Հաձայնի հոգւոյն. Նոբ. Ժ՟։ ԿԻ՟ԻՐՆ հա։ Ըսբ։ ՙԼաւայ զձայն օձին, որ եվև քնար տատանեաք. Մեխ. վ։

ՔՆԱՐԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Αυρικός. Lyricus, melicus. ἁρμονικός, harmonicus. Սեպհական քնարի և քնարահարութեաե. ՙՔնարական քերթողութիւնք, կամ նուագ. Թր. ֆէբ։ Մոփ. ծՀ։

Եւ որպես Բարէյաջմար կարգ տեիզերաց. ՙՈ՞ դիտէք զաեւզծանիլ տաբերացս, և զգործ քնարականիս այսմ. Ե՟ոփբ. Իբ։

ՔՆԱՐԱՀԱՐ, ի, աց. ա. գ. Κιθαρῳδός. Citharoedus, citharista. Որ հարկանէ զբբնար. նուր. նուագիչ քնարու. քնարերգակ. փանդռնահար. ՙԼաւայ իբրև զձայն քնարահարացւոյ հարկանէին զքնարս իւրեանց, և երգէին զերգս նորս. Յայտ. ծԲ. 2։ ՙի ձեռն քնարահար երգչին ձայն. . . Զգեզեցկաձայնութիւն քնարահարաց։ Լաւագոյն է, որպես և քան զքնար՝ երգիչ քնարահար. փիւս այլբ. Ե յոբ։ ՙԳովի քնար, այլ ՚ի ձեռն քնարահարին. սակս Թէ ոչ իցէ քնարն, չերևի քնարահարն, Եղիէ. հգ։ ՙՉքնէ օգուտ իցէ ՚ի քնարէն, եղեմ քնարահարն եղծանիցի. Ող. Ե։ ՙՆերոն երգեցիկացն քնարահարաց յաղթեցաց։ ՙՆերոն ՚ի քնարահարաց պատկեր. Ե՟ոս. ֆբ։ ՙՈրպես քնար քնարահարին է. Ող. հ։

ՔՆԱՐԱՀԱՐՈՒԻ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. ՙՔնարահարու լինել երաժշտական հոգւոյն. Յհ. իմ. ոք։

ՔՆԱՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Κιθαρῳδία. Citharoedia. Չարուսին քնարի. և Արհեստ հարկանելոյ զքնար. ՙՈւնէր հմտութիւն եւ երաժշտականութիւն ասւ քնարահարուե։ Քնարահարութիւն ընդգէմ իմ չարժեսւ զոտան ա. ղեմատանգդ։ Գործի հնչման ասգմոսաց հոգևատաւիղ քնարահարութիւն։ Քնարահարուբ՝ դիւրեր սաւուղայ. Պաւմ. ոգ՟։ Վ՟։ հց. իբ։ Նոբ Խս։ Երբ. ֆէբ։

ՔՆԱՐԱՁԱՅՆ. ա. Նման ձայնի քնարոց. քաղցրաձայն. ՙԽուժոս առեալ մանկանցն քնարաձայն հնչմամբ՝ եղևն ընդառաջ անմահ արքային. Տագ։

ՔՆԱՐԱՆ, ի, աց. գ. Κοιμητήριον. Coemeterium; locus, in quo dormitur. Տեղի ՚ի քուն լինելոյ. որպէս անկողին, օրոց. ՙԻբրև ծնաւ, մատուցեալ ոմանց առ ՚ի գալ եկէ՝ սեսին, զի կանգնեցաւ ՚ի վերայ ոտից իւրոց ՚ի քնարանի անդ. Ճ. Գ. Վբ։ Նիւս։

Մանաւանդ՝ Գերեզմանի կամ տապանի ննջեցելոց. ՙՋակին՝ որ քննէ զանդունդս, ՚ի քնարան եգեբ։ Տագ։ ՙԻ քնարան շերմին տապանի։ Պատահէ ոտցա սեզի օթևանի ՚ի քնարանի սքր առաքելոյն ՚ի ներքսագոյնս տապանի խորանին. Նոբ. հԷ։ ՅՀ. իբ։

ՔՆԱՐԵՄ. կամ ՔՆԱՐ ԵՄ. ՈՀ ՔՆար հարկանել, կամ հանել զձայն քնարի. ՙԵԹԷ նոքա՝ որ քնարէին. Գբ. փղ. ԷԶ՟։

ՔՆԱՐԵՐԳ, կամ ՀՀ, ից. ա. գ. Κιθαρῳδός. Citharoedus. Երգիչ քնարաւ. քնարահար. ՙՁայն քնարաւ երգաց և երաժշտականաց. Յայտ. ծԷ. 22։ ՙՁքնար ոք սեասանելով զդելեցիկ կազմեալ, զքնարին արարիչ և կամ զքնարերգակն իմանայցե։ Ոչ գրեմ իսկ նասրեայ պայազիսիա. քնար զնա ՚ի ներքոյ եգեալ՝ իսնամամ զնոյն ինքն զքնարերգակն՝ զձնՀաՀ։ Ե։ ԱՒ.հմՖ։

ՔՆԱՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. տ. ՔՆԱՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. ՙԵւ կամ քնարերգութեաե լսիցէ. Ա՟ ոբ. Է։

ՔՆԱՐՈՒԿ. գ. Անուն ծառոյ և պտղոյ. ՙԸնկոյզն և նուշն, և քնարուկն և հաճարուկն, և Թռւենի և նուռն. Ագաթ։

ՔՆԵԱՑ. տ. ՔՆԷԱՑ. ՙՄՒ հեզգ ոք, մի քնեայ։ Եթէ ոք քնեայ իցէ՝ խօՀամիա և գանգրակոտ ՚ի հոգևորականն քան զամենեսեան քնեայ ք լինիցք. Ող. յհ. ա։ ՙՉոմանս ՚ի մէնՀ բամբասեն իբրու քնեայս և ծոյլս. Սոփ. յի. Ը։

ՔՆԵԼ. տ. ՔՈՒՆԵԼ. Καθεύδω. Dormio. ՙՔնելի՝ անՀատական պատահումն. Պոփ։

ՔՆԷԱՅ. ի, ից, կամ այ. ա. Ὑπνώδης. Somnolentus. καθεύδων, dormitans. Քնած. քնեայ. քնասէր. ծոյլ. փնոփ, փնոփ, մրափօղ. ՚Ի մբաՀ. ՙՉգեցցի պատասատունն ասենային քնեած. Ա՟։ Ի՟. 21։ ՙԴռնապան քնեած։ Սոքա են քնեածք ՚ի բարեաց։ Չարթուցիչ է քնեածից ապղերգաց։ Ի սատակումն քնեած. ծնի (կամ քնածին) գալոց է օլն այն։ Օգուտ եզև նոցա սատան, և զարթոյց զմիաս քնեածս. Նոբ. ծԷ։ Մծբ. ծՒ։ ՅՅի. ծա։ Ող։ մՓ։ ՙՀակոբն՝ որ ՚ի քնեածին հոյ. հոյէին, ննջեցուցին քուն յաւիտենից։ Եփբ. ՚ն. Ե աբՒն։ ՙԻ չոմնչ՝ քնեածոց ժողովեալ է խաբեութիւն մոլորութիւն աեղւոյն. ՚ա՟։

ՔՆԷՈՒԹԻՒՆ. փ. ՔՆեայ կամ քնեած գոլն. քնասիրութիւն. Լմնրուելիք. ՙՈ՛ քնեութիւն մտնաքաուն. Մծբ. ծՒ։

ՔՆԹՈՒՆՑԻ, ից. գ. (որոյ Թէ կնՃռնոց.) ՚ը Գալարք մարմնոյ օձիւ, կնՃռի փղոց, եղն. Խոնճ խոնճ՝ ղանգալ ըստըբ. ՙԻբրև օձի քնիճռնոցք երևին ՚ի պատիճն (փղն), յորժամ այսր անդր չորչորիցի. Վ Էոբ. ՚ի. ՚ին օձասեսիլ և դիւրաշրջիկ բնութեաե։

ՔՆԹՐՄԹԱԼ. ը Բառ ոմկ. Շարժել սաեպ զքիմն և զքերանն՝ առ ախորժակ ուտելոյ զոր սեսանէ. ՙԿատուին բերանն, յորժամ սեսանէ զմնուկն, դողայ, և ոչ կարէ Թողուլ զքնՐՐմալն. Ող։ Ի։ Բ։

ՔՆԻՆ, ՚ի քինի, ՚ի քինի. գրի և ՔՆՆԻՆ. տ. ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. Էչէտաչ. բայիս, էչետաչ, ζομαι. ՙՅորժամ քինին (կամ քնին) լինի, ՚ի վերայ հասանիցին։ Ինդիրք են չարժող կանաց, ՚ի քինին են անպարկեշտ լսոցաց (կամ լսելեաց)։ Միաք բազում անդամ ի քինի մտեալ՝ ինդրեն վասն այսր. Կանոն։ Մաեր. Է։ Ա՟Ի. գաբ։ ՙՁարար իսկ գնասս յայտնիս, այլ զմեզ սրկ ՚ի քինին։ Չայս ամենայն ՚ի քինին սրկանիցեաե։ Չերան ՚ի քինի սրկեալ։ Չհանգամանս պատճառաց ՚ի քինի (կամ ՚ի քննին)անկեալ՝ ինդրիցէ։ Խօսքն՝ որ արտաքս ելանեն, ՚ի քինի գան. Ող։ ՙԵւ արդ եկեսցուք յիրացն իսկ ՚ի քինի։ Եւ սպաս եկեսցուք յայնմ ՚ի քինին։ Միաք այսպիսեաց գան ՚ի քննին։ Բանս ՚ի քինին անկանի։ Ի քինին լինիմ ունացեալոյն. Եփիի։ Շ. Խոսբ։ Լ՟ի. ոչ։ Կ՟ը ծՀ։ ՙՉոր տեսեալ մոգուցն՝ ՚ի քինին ելին։ Չգործս և զպատուիրանս այ ՚ի քինին առեալ՝ գառն գաոսեսոր նոսին. Չոբբ. կԲ։ Մոփ. յ՟ոբ. Բ։ ՙՈ՞ր է՝որ քննէ Հարսասրութիւն և խոբագիտութիւն զքինիս այսորիկ. Եփբ. ա՟. Խբ. (որպես զքննութիւնս, կամ զքննիչն)։ ՙՄտին ՚ի քրնին, և գայթագղելոցին. Գ՟։

ՔՆՆԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Քննող բանից. ՙՔննաբանքն հանդիպեին. Մաւ։

ՔՆՆԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Քննել զբանս. խուզարկել. հարց և փորձ առնել. ՙՔննաբանքն հանդիպեին. քննաբանեն, դատապարտին. . . Քննաբանիմք յայն մեծ և յահեղ ատեան. Մաւ։

ՔՆՆԱԽՆԴԻՐ, գրի. բաց. ա. Քննող և խնդրող. խուզարկու. որոնիչ. ՙՔննախնդիրքդ սրատոյց. այսինքն պարսաւագիտաք. Լեփե ա. բոյան. Մծբ. ծՀ։

ՔՆՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Խուզարկութիւ խօսից զիրաց. քննաբանութիւ. բնազբնուելի. ՙՈր քննախօսութիւնն պարսաւեցին, սասցին զազաւնոյ ոչ ունել զնչի. Պիս։

ՔՆՆԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Քննողական. որոնողական. հարցուղական. փիլիսոփայական. տրամաբանական. բնազնական. ՙՕմնն քննական է. Երբ. ֆէբ։ ՙԶգածեալ է մոլորութիւն քննական բանիւք։ Յափշտակէ զայն ՀմտարուԹիւն, և նոքիմբք իակ քննականօք սպանանէ զմոլորութիւն. Սեբէր. Է։

Կամ իւրք Քննելի. ՙՆա իմասանոց մնաց ն այս է քննական. Շ. Իմ. Եղ։

Եւ Քննօղ. ՙՈրգ.ոյ քննականս. այսինքն քննօղ զնասս որգ.ոյ. Գ՟։

ՔՆՆԱԿԻՑ. ա. Συμβάλλων. Conjecturans. Ի միասին քննօղ. միաբան հետաքննօղ. ՙՈ. պտղսին առ իս որպէս առ քննակից եղբ. լոցն ասէ. այսոքիկ ոմ գեւպեցիկ դիտեսնէն, Հաճայնոյ իրաց հասուցմունք են. Դիոն. Ելբ։

ՔՆՆԱՅՈՅԶ ԼԻՆԵԼ կամ ԽՆԴՐԵԼ. ՔՆնուԹ յոտզել. հետաղօտել. որսնել. ՙԻ խոյզ անկն ալ քննայոյզ լիներ վասն սքր եպիս կոպոսին։ Ճ. Ա։ ՙՉամենեսին տեղիս իշխանս նուէիե իւրոյ քննայոյզ ինդրեսցեն. Ագաթ։

ՔՆՆԱՍԻՐ. ա. Φιλοπραγμων. Curiosus. Սիրօղ քննու Թե. հետաքրնին. հետաքրքիր. ՙՔննասէր է ազգ մարդկան. Վ՟ասի. յոբ։

ՔՆՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Φιλοπραγμοσύνη. Curiositas. Սէր ասելորդ քննուԹե. ընդ վայրաքննուԹե. հետաբրքրո՟։ ՙՉաբասիսասց մարդոցն քննասիրութիւն. կ՟։ ծ։

ՔՆՆԵՄ, եցի· գ· Ἐρευνάω. (լծ· որոնել) էξερευνάω, διερευνάω. Scrutor, examino. էξετάζω, exquiro, inquiro. էξιχνιάζω, investigo, pervestigo. διακρίνω, dijudico, discerno. δοκιμάζω, exploro, probo. Ի քնին առնուլ· ի քնին եւ լանել· ի քնին մտանել· ընդ քննութեամբ ականել· որոնել· զննել· հետազօտել· խուզարկել· փորձել· գաւաթել հարցափորձել· կրկաւել զպատճառս և զյանգամս իրաց· ֆնփոթել, ֆնփոփել, պրպտել· ոտմոփ, ֆոտմոփ, ՌՆՔՓԻՆ ԵՒՆԻ· * Ձկարդ զնծ քննել մարդեկէք· Քննեցէք զգիրս· Քննեա և տես· քննեցին զանօրինութիւն, պարատասխան ի քննել զքննութիւն· Իրրև զգանձս քննեացես զնա· Քննեացէ զնորհուրդս· Արուեստանաւք նորա քննեն զորդիս մարդկան· Ջչաւեղս իմ և զվիճակս իմ դու քննեցեր· Մինաք զբանս քննեն· Ուշն քննէ զսիրտ ոտակաց· Իսկ որ լինչ յերկինս է՝ ոմ քննեացէ· Իբրև զոսկի ի բովս քննեալ գնուաս· Ի վերայ դատաստանի արեան նորա կացցեն քննել· Ձի եթէ զանձինս քննեաք, ապա ոչ դատաապարտեաք· Առ ի քննել ձեզ զբանն և այլն· * Ձայլսն մեծապես քննեաց, բայց նոքա համբերեին· Ես·· պոմ· Ջ· 41· * Մի քններ զվարս առաքնորդին և մի զբանդանային և վարդապետին· Ձառեր հրաման զոբրոք զվեղս քննել· Լծոյ ինձ զբանդանային· Քո է՝ որ քննէ և դատի· Մատ· Ֆ· * Ձգրաց-ոյ քումմէ և զընչից նորա քննել· Ոոի· չհ· ա· 17·

ՔՆՆԻԿՈՆ· գ· Փոխանակ գլեզոյ Քրոնիկոն· Ժամանակագրութիւն· և Տոմար· առմատագիրք· * Հրամայէ անանիայի շնրաքայգոյ կարգել զքննիկոնն՝ հրաշալեան· յորում զառաջարս մեր կարգեաց անչարժ··· զքննիկոնն· Աոոզ· Ք· 2· * Ձքննիկոնն նա արար· վանաֆ· հդ·

ՔՆՆԻ· } Տ· ՔՆՆՆ· * Մինաք բաղատմանՔՆՆԻՆ· } գամ՝ ի քնին մտանալ՝ խնդրելն վասն այսր· Սարէ· գոգի·

ՔՆՆԻՉ, նչի, չաց· ա· Ἐκζητιτής, στοχαστής, ան. Exquisitor, conjector. Ան որ քննէ· խուզարկու· * Աստապէլոսօսք քննիչք իմնաստութեանէ· Ձգաստաւորս զմարգարէս և զքնիչս և զծեր· Բար···ք· 29· Ես· Ք·3· * Քննիչ է սրտի և երիկամանց· Ալ է այգոյիկ գաստաւոր, և աներեւոյթից քնիչ· Որք ձշմարտաւէն են քննիչք· Հնազանդել պարտիք, և ոչ քննիչք լինել· Ափոխ· Ա՛ֆոխ· Ֆիրտ· Պրոմ· յ· Մխ· ատաֆ· * Քննիչքն ամենայն մեզայ՝ չար հնոգիք· Տեսի զքննիչս հոգւոց, որք գեմ եկին· Վրք հդ· իէ·

ՔՆՆՈՂԱԿԱՆ· Տ· ՔՆՆԱԿԱՆ· * Հպատուրիւն քննողական տեսութիւն ըստ հասանելոյ· Յայլոց քննողական աշխատութիւն· Շ· ֆրէնչ· Աշխր· յ·չԼ· Եզր· ֆէր·

ՔՆՆՈՂԱՀՐԱՇ· տ· Հրաշալի քննողաց կամ քննութիւն· սխրալի· * Ի յերկրիկ բոյս բարուեակ՝ քննողահրաշ անկնելի· Տաշխէյ·

ՔՆՆՈՂԱՒԹԻՒՆ· Տ· ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ· * Գիտութիւն միոյն՝ քննողաւն միայնոյն է· Ձգաստութիւն քննողաւն ասնել· Մի՛ վարկպարագի լինչ գործ վարչիս յԱծային իրաձեռնամուխ լինել մարդկեղէն քննողութիւն· Եսագր· իէ· Երզ· ֆէր· Տճոխ·

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ· գ· Ἔξερεύνησις, ἔρευνα. Exquisitio, indagatio, investigatio, scrutinium· Քնին· քննել, քննիլն· քննողութիւն· խոյզ և խնդիր· Հարց և փորձ· * Ի քննել զքննութիւն· Ձկիր քննու ի խնաստանէնորա· Ի վերայ զօրաւորաց զօրաւոր քննութիւն հասանէ· ևն· * Ձքննուի արագածոց յօրինեաց որպէս դիկր դպրութիւն· Յայտնի էր առանց քննութեան· Ասա քննութիւն պէտք են· Յճխ· է· Ի՛ն·

2

* Ահա համարք կան՝ ի վերայ, և պատճիժք, և Ճշդիւ քննուի (յատենին ՃՅ)· Ի հասարակաց քննուի· Մատ· Ֆ· Ի՛ն· * Նոյնպէս եղև օձն վասն փորձութեան և քննութեան ադամայ· Եէր· ծո· Իսկ կալը ֆա· * Բազում քննութիւք էն՝ ի գիր ձեռաշնչոյ, յամենիդիրք արժանի քննութեան·

ՔՆՆՈՒՄՆ, նման· Նոյն ընդ վ· և Պολսպրագմսսյող· Curiositas· և sollicitudo. Հետազօտութիւն· փորձ· վարանք· * Բանիւ քննմամբ բաւականապէս՝ գերազանցեալն հասանիլ իմաստուն է· Պիւ· * Վախճան կասարեր քննման մտացն· Աոոզ· Ե· * Եթէ անօրէնն և խիստ իցէ (իշխանն), ի խրատ անօրինաց և ի քննուն արդարոց տուեալ լինի նա· Եէր· հա· * Ձհետեցեալ քննման նախաբարայն երեցուն· Եղէս· Ը·

ՔՆՈՒ· ի, ացս· ա· Քնեալ· քնեալ· Թմրութեալ· հեզգ· * Ձլինչ արարիչ զձոյլ և զքնու անձս, զի ոչինչ չահեցայ յասելոյս ձեռս· Վրք հդ· յ· * Ձայսոքիսին ծուլացուցանէ քնու և խաւարեալ միտք· Կլմաթ·

ՔՆՈՒԿ· Նոյն ընդ վ· * Աբելի արիւնն Թանձր գործէ զմարդն, և կարմիր և քնուկ· խարտեաշ մազն՝ գիպլն գործէ և Թեթև քուն· Ոոիֆոր·

ՔՆՑԱՏԵԼ· է· Քծնիլ (գուցէ որպէս զշուն· որ լատ յն· լտ· ֆծծ· գանէս)· խաղատակիլ· * Պարուկանայ ձայն յայերսէնն կիմ՝ ի փողաբշէնն, կիմ՝ ի մխիթարէնն, կամ՝ ի քնցաուէնն կամ՝ ի խանգաղատաւէնն· Մաֆ· Ե երբ· ֆէր·

ՔՆՑԵՂ· ա· Գուղձ հողոյ· գուռձ· ֆոոյ· և կամ նմանութիւն՝ բան խենիէ սիրոյ և քնցատէզոյ· * Երիտասարդ ոք պակշռեաւ զհետ կուսի՝ ոչ համարձակի իսկ և իսկ մերձենալ, այլ երբեմն ակնարկէ, և երբեմն ժպտի, և ապա քնցեղս ընկենու, և քաղաքիգս առնէ, և միշտ խելկատակուիս· Ջֆր· ի·

ՔՆՔՇԱԿԱՆ, ի, աց· ա· Քնքուշ փաղփուկ, մեմ· մեկ· * Ցելանէլն արտասուացն՝ ի քնքշական բնուէն՝ խանարհեցուցանէ զայց մարգասիրութիւնն· Ոոիֆոր·

ՔՆՔՇԱՄ, ացի կամ ացայ· որ և ՔՇՆՏԱ, ենալ, իլ· Μαλακιζομαι. Mollesco, effeminor· Վարիլ որպէս քնքուշ-խնդնեշանալ· փափկանալ· խեղճանալ· ևֆանալ· * Քնքշան տղայոցաքար· Վրք· ոշ·

ՔՆՔՇԱՆՔ, նաց· գ· Քնքշալն· փայփայումն· դրգռանք· * Քաշտանայքն այն (քր քուրքն) յոյժ վաղվաղակի կամէին զուսումն և զքնքշանս վասն ծնողաց իմոց պատուականութեան և մեծութեան· Վրք դէնն· * Թէպէտ և կան մարմնով, այլ ոչ վարին ըստ մարմնոյ քնքշանաց· Ցսղերս գառնայ այնուհետև, այսինքն յողոքել իմն քնքշանօք· Առ ծնօղսն քնքշանօք է· Եղէս· երեց· Գէ· ես· Վրք· ես· * Քնքշանօք խիք պչեակալ (կին՝ զուսուկ մեծատան), այլ ինն լեալ ապիկ (զանձնէ)· Ոոի· եէէս· ֆ·

ՔՆՔՇԵՄ, եցի· է· ն· } Քնքշալ· փայՔՆՔՇԵՆԱՄ, եցայ· } փայելը և կամիլ փայփայիլ· * Ձարդ խոնարհութիւն զոր կոչիցէ· յորժամ՝ ի քնքշելոյ՝ ի յօցաւոյ հանգուցն զեւրեաս ամփոփիցէ· Ոոի· ա· փէ· * Որպէս հարք քնքշնալով որդւոց· Բր···ֆրի·

ՔՆՔՇԵՑՈՒՑԱՆԵՄ· յուցի· ն· Տալ քնքշալ· փայփայել· դրգռել· փափկիկ պահել· * Քնքշեցուցի զմանկութիւն ձեր մեծ նանայիւն և լորամարգաւն, և սեամբ հրոյն եւն· Գէ· էս· * Քնքշեցուցանէր զպղպեխնն զայն (յղի), բերկրով նմա անոյշ կերակուրս և ըմպելիս· Վրք հդ· իէ·

ՔՆՔՇԻՄ, եցայ· յ· Տ· ՔՆՔՇԱՄ· * Բազում զուսմ կանայք այսպէս քնքշին մեզ, մինչև զմի անդաստակ չանցանել և չտեսանել զնա՝ ի հոգեւոր մտուրս, եթէ ոչ ջորեաք բարձեալ բերիցին· Ոոի· ֆ· ա· 7·

ՔՆՔՇՈՒԹԻՒՆ· Տ· ՔՆՔՇԱՆՔ· * Ձկասացաւր զկնի քան՝ ևս՝ ի բաւն ՔՆՔՈՒՄՆ· Տես՝ ի բաւն ՔՆՔՈՒՄՆ·

ՔՆՔՈՒՄՆ· Տես՝ ի բաւն ՔՆՔՈՒՄՆ·

ՔՆՔՈՒՄՔ· քնքշալ, շաց· ա· Μαλακός, Mollis, effeminatus, remissus. ῥᾳδυμος, desidiosus· βάναυσος, illiberalis, inepte magnificus, negligens· փափուկ· գիրգ· մեմ· մեկ· փափկասուն· բարեկեցիկ· Թուլամրթի· պզիրգ· նազ·· * Ընմիտս և անհնազանդս և քնքուշս անուցանեմք զորդիան· Ոոի· եէէս· է՝ * Քնքուշ անանի, գիրգ լինի· Ոոի· ֆ· փ՛ֆ·

ՔՇԵՄ, եցի· ն· (՝ի ձայնէս փչւ փչւ·) Ἀναιρέω, ἀφαιρέω. Aufero, tollo· ἀπελαύνω, abigo· Վանել՝ ի բաց· ի բաց վարել· և ցառաջ վարել· փչել, վանիլ գօվմագ, ոերմբէ· * Քշել՝ մի յանձնէ ոչ կարէ· Բառոսէ· Իզլէ· * Ոչ կարէն լու մի կի ձանձ քշել՝ի տանէ պաշտօնէիցի իւրմանց· Ագոխ· * Նատէր աբրահամ, և քշէր զհագարեան· Եէր· Ն Վրէն· ծն· * Քշելով և՝ ի բաց հալածելով փիչ լինէ· * Ա յոր տնգր քշել ջամբոն· Հովհ·ք· տաւսպելով զգառինն քշէին՝ ի գալաթացեր հովիան· Աձր· ֆ· 4·

ՔՇՈՑ· ի, ացւ, իւք· գ· } Ῥιπίδιον.ՔՇՈՑԱՆ՝ի, ացւ, նոյ· որպ քշոյք· } Flabellum, ventilationis instrumentum. Գործի քշելոյ զձանձս· ձանձավան· հովհարիչ· էնէֆոպէ· ինէ+էի+· իսկ յեկեղեցւոյ Քշոց կոչին բուժաժպազարդ ձօձանանակք, զոր շարժեն սարկաւագունք առաջի պատարագի· և առ յոյնս նա և՝ ի ժամ ընծայացերութեան հովանի առնեն՝ ի վերայ ընծայից·քան որում սկաւառակ քշոցաց ունի զպատկեր սերովբէից կամ քերովբէից·գոյր առ Գուռաս երբեմն և առ լատինս՝ ի վանել զձանձս կամ զմժգուկս՝ ի խորանէ՝ նշանակաւ վանելոյ չկիսոյնութեան· և ապա սկսան վարել լոկ զքշոց փետրակազմ՝ ի փետրոյ սիրամարգի՝ ի պատարագի քահանայապետին· Թուղ զի յոյնք վարէին երբեմն՝ ի տեղի քշոցի և զվարշամակ կամ՝ի քրտանէ Թաշկինակս· * Ջոմն՝ ի սարկաւագացն, յորոց զքշոցն ուներն· ՃՃ· Վ+ քր· (որպէս և՝ ի հին պատկերս սքոյն բարպի, ՝ի պատարագելն Նորա նկարին սարկաւագունք քշոց՝ ի ձեռս·) * Ձքշոցն բերեն՝ ի սեղանէն՝ ի սեղանն· Լքր· պոզ·· * Քշոցացն հարուածն զօրինակ ուներ սքոյ սերովբէից· Ցհ· իմ· նէէզ· * Տեսանէր զսարկաւագն բորոտելոյ առեալ՝ ի նմանէ զքշոցն, եւս՝ այլոյս սարկաւագի· Ոոիֆոր· * Սարկաւագունքն քշոցիւք և բուրվառօք· Մատ· * Ձոնման բուրման անոյշ խնկին, և ըղհնչող քշոցանին· Շ· եէէս·

ՔՇՏԵՄ, եցի· ն· Ἐκτέλλω, ἀποκνίζω, ἀκρωτηριάζω. Avello, evello, mutilo, obtrunco, amputo extremitates· (լծ· հյ· քշել· Թ· +ե·ֆէ+·) Ի բաց վարել հատանելով· կրճատել· կորզել· քանցել· յատակել· կոճապղել· ծայրաքաղ առնել· * Հատիք զծառ, և քշտեցիք զոստս դոյս· Քշտեցից, և անկեցից՝ ի վերայ լերինն բարձու· Դատ· Ֆ· 11· Եղէկ· ծէ· 22· * Ամենայն աշխարհիս յապաստիլ և քշտիլ Թափիլ ֆիէ· էմատ· * Քշտեաւն և ցամաքն քուսաս· Ոբ հոգի տուրբ է, անդ քշտեալ և՝ ի բաց ընկեցեալ է ազատղու Թէ· կ·ոլ· ծէ·

ՔՇՏ· Տես զէական գերանուն՝ Դատ, քտ· դ·տ·, +տ·· ·էն, ·էնի· ·ս՛, ասՄ· tu, tui. ՔՇՏ վան քտ· Առաջի քտ· ի ՄՀ քտ կամ քշտ·ևն·

ԿՈՂ կամ **ԿՈՑ**, քոյոյ, քում կամ քոյ-ում. ՝ի քումէ. քոյով կամ քով. քոյք, քոյոց կամ քոց, և այլն. ա. գերան, սթաղ. Տօ՛ς, տի, σόν. Tuus, tua, tuum. Որ ինչ անկ ե երկրորդ դիմի. քոյին. ԽՈ, ԽՈՒՆ. ՔՆՈՒ-ԽՒ. ՝Քեզ ասց զքա, և զաւակի քում: Ա՛ռ զքոյդ, և երթ: Ջամենայն աւուրս կենաց քոց: Հայեաց աչօք քովք: Ի քոյոցգ ոուաւ քէզ: Ի ձեռանէ քումմէ: Ընդէ՞ր աշակերտք քքն յովհաննու պահէն, և քոյդ (կամ քոյքդ) ոչ: և լմսին. ևն: ՝Իմքս ամենայն քոյ են, և քոյքն՝ իմ: Քոյոյ փուԹոյդ: Քոյումգ հեաուեալ խոստովանուԹիւնէ: Հրամանաւ քոյով: Բանիւ քոյով: Քոյով օժանդակուԹ: Վով մեծաս ոզորմուԹիդ: Պա՛տ է իբրև քոյոյ (այսինքն քոյում՝) անգամոյ խնամ ուսնել ընկերին: Ջքոյս ՝ի քոյոցս քեզ մատուցա. նեմք. կի՛ւզ գնի: Ոչ. չհ: Ա՛. ը: Մալա: Շ. Բարյ: Խոսք: Մանդ: Գործ:

ԿՈՂԱՉՆ կամ **ԿՈՑԱՉՆ**, զլխ կամ զան. ա. Որ է ՝ի քոյ ազնէ. ազգական քո. ՝Ցիչս. տակի քո կոր ազեսի, քուսչանն եղնսաբեւ ԹԻ. Գնդ:

ԿՈԹԱՆԱԿ, ի, աց. փ. Կոտաի պատմուճան. շապիկ. բաձկոն. սփածանելի. ծածկոյթ. ՝բլնանէ լաւ. ՝բնէն պէս. (երբ. խբնօն, խբնծնբե. յն. խիւօն. լտ. ՝փոծա, ռնանիփա. յորմէ իասալ. ՝ծնիւա.) ՝Ընդէ՞ր Թգենոյ աերևս կարեն և քոմծանակս. փիլ. Լին. ա. 41: ՝Քամծանակս, (իմա) ծածկոյթս. ասեն՝ ԹԷ վարսիքն է. Լծ. ՝իս: ՝Քովմա նակ և նուագասան, ծածկոյթ. Հին բա:

ԿՈՂ, կամ **ԿՕՂ**. ոյ. գ. (Լծ. հյ. գալ, գողել, գողել. աքոգել. յն. ՝ակլէմմա, և այլն.) Καλυμμα. Velum, velamen. κατακαλυμμα, tegumentum, operimentum. ἀποκρυβή, կամ φη, absconsio. Գաղտուկ արկեալ գերեսաք. ծածկոյթ՝ իրական կամ նմանական. վիժակ. վարագոյր. ՝ծոյլ. փաղաք. էօրնիս, պնուրնիձիս, գաղտնաձիս. նամսի. ՝իբբոնե. (որոյ և նաւգաբ՝ է պաղատակ. գիմակ կնդգ.) ՝Մով սէս արկանէր քող ՝ի վերայ երեսաց իւրոց: Մինչև ցայսաօր ժամանակի նոյն քող ձգեալ կայ ՝ի վերայ ընթերցուածոց հին կտակարանաց: Քօղ արկ գերեսաք իւրով. Դաւադար բանելացաց ընկեաւ զքօղ քո. ևն: ՝Եցոյց ամ, ՝ի բաց բարձեալ զքողն: ՏեսուԹի է մերկուԹի, և զքող ՝ի բաց բառնալ ընուԹե. փիլ. Լին: ՝Առագաստակ է գա ընդ քողով մոլորուԹե. Եսա. պգմ. Ե. 24: ՝Նսոի առանց քողի՝ բացաւ գլխով. եէր. ասմա: ՝Քող արկեք՝ յօրինեցէք, կարմիր արեամբ զարդարեցէք (կամ պատկեցէք). Շ. փաղ: ՝Պատառեցին զքօղն երեսաց նորա. քանզի քօղով վարեին յայնմ ժամանակի կաԹողիկոսք. կէր. պգմ: ՝Քող զառուերն արկաս պատկառանաց: ՋառուԹերն քող արկ մերկուԹե. ՔՆ. ԲՈՂՔ: Շա: ՝Քօղ արկ արեգական, և լուսոյ լուսնին. Գնդ: ՝Ոչ գոյ քօղ ամենայ երեսաց ձերոց. Ճ. Ե: ՝Կռապատրիչս է քողով ծածկեալն (կեզծաւորն). Նաբ. Խբ: ՝Ցայսոսպիսս պատրուակ քօղոյ բանիս անջրպետեցաք. Նաբ. Ծեէ:

ԿՈՂԱՓՈՐԲ. ա.) Որ իբր քող առնու.

ԿՈՂԱՓՈՐԲԵՆԻ՝ զի. րև զաղտ ինչ ոտպես ջարդ (լաւայ կամ ծխոյ). քողածաւ. ծուխ. անյայտ և ՀարատաՐ՝ որպես ուռկանն ծածկեալընդ ջրով. զի ՝ի պէտս միտս ձգի ասէն. ՝Գողտ՝ քողաբորբ ուռկան. Ճ. Ա: խակ ՝ի հին բա. ՝ի կարգի փաղանուանց դնին. ՝Քողասուեալ, քողաբորբեալ, առագաստաւոր:

ԿՈՂԲՈՐԲ. Ըստ առագաստակից՝ եռաւվանի բառ. որոյ միջին վանկն է ազօտ կամ սուղ. ՝Քողաբորբ՝ Ն՝երկարէ և Ն՝ազօտէ և Ն՝երկայնէ՝ հինգ ամանուակ. որպիսի, Ա՛մբա՛ կուա. Թր. ԹԷ: Ա՛յլ է և ԿՈՂԱՂՕՑ. զոր տեսցես:

ԿՈՂԱԶԱՐԴ կամ **ԿՕՂԱՕԱՐԴ**, ի, ից. ա. Քօղով զարդարեալ՝ որպես նոր հարսն: Նաբ. ՃԲ:

ԿՈՂԱԹԵՒԵԱԼ. Թևաւք իբր քողով ծածկեալ. Թևատքօղեալ. ՝Յոյմ վերեւ ևան սերովբէքն քողաԹեւեալ՝ զեռահիւսային գեղգեղն սրբասացուԹիւն. Նանայ:

ԿՈՂԱԽՆԴՐԵՄ, եցի. ն. Ջընդ քօղով ծածկեալն խնդրել, բանալ, պարզել, յայտնել, մերկանալ. և կամ ը քօղով արկանել. ՝Բայայայտակի քողաախնդրեալ զկռապաշտութիւն հոլանեցաք զյիմարուԹեան. ՅՀ. ԽՀ. պաւլ: ՝Ջպարզն և զանքողանդակելն էռնին մի՛ ժառեացիս քօղսինդրել՝ խնդալս չտաուս լինել. Վահր. ԵՐՐՈՐԴ: ՝Ջերկուց բնուԹեցն չարայարուԹիւն պատկանելովք՝ ի անօրէնուԹեն բանին ՅՅ՝ խորհուրդն քողախնդրէր. Կանոն. (զի նեստոր դնէր չարայարուԹիւն, և ոչ միաւորուԹե:) ՝Քողախնդրելով զբերԹողացն բաղդատելով քողարկուն կրից՝. Երէ. ԻԲԲ:

ԿՈՂԱՆԴՈՒԿ. ա. Իբրու քողով ծածկեալ, կամ ծածկոյ. ՝Քողածածուկ առագաստիս ծածկեալ զքառս ՅԾաղարդ երեսաց լուսոյ. Նաբ. յՀԼԲ:

ԿՈՂԱԿ. Դնի յօրինակս ինչ խոր. Ցն. որպէս խիժ ինչ անոյշ:

ԿՈՂԱՁԵՒԵԼ. ն. Ի ձև քողոյ յարմարել. պատրուակ արկանել. պատրուակել. ՝Քող, քողաձեւելով, քօղսինդրելով. Երէ. ԻԲ:

ԿՈՂԱՁԻԳ. ա. Որ արկանէ գնբև կիՀ զայլով զքող, զառագաստ, զվարագոյր. ՝Ալ լսածածուկ քօղսձիգ ծնկասէր Հարսունք. ՁՀ. Ի. Բ. 6: ՝Նոքին են ՅՅածոյնոյ նուիրացն և պատարագին սպասաւորք, և քողաձիգք, այսինքն սարկաւագունք. Լմբ. պգմ:

ԿՈՂԱՂՕՑ, ի, ից. ա. Իբրու քօղով ա. ղօտացեալ. Նակմ: Ըստ տաղաչափիս՝ Բառ եւավանի, որոյ առաջին և վերջին վանկք՝ են ազօտ, այսինքն սուղ. ՝Քողաղօտն՝ Ն՝աղօտէ և Ն՝երկայնէ և Ն՝ազօտէ՝ քառամանակ. սրզան, փիլիպպոս. Թր. ԻԲ:

ԿՈՂԱՆՈՑ, կամ **ԿՕՂԱՆՈՑ**. փ. Քող դլխոյ՝ զարդ պարկեշտութեան. ՝Ջմարգարիտ ըմէից գումարն սրբոց, զի արասցես կոյս քեզ քողանոց: Յանձին կենդանւոյ՝ յապրիշում Թելոց՝ կոյս քեզ քօղանոց. Դնդ:

ԿՈՂԱԱՈՒՋԵՍ, եցի. ն. Սուզանեալ ը քօղով. առագաստել. ծածկել. պատրուակել. ՝Լուսինն քօղասուզեալ ծածկեր զսյոսրուան. ՋԻԲ. կն: ՝Ջյաչագանս ձեր քպատուհզեք և պատրուակեք փառասիրութիւ. Ոխ. չհ. ա. հո. ՝Ջկենդանի իրագործուԹեն քողասուզեալ խորամանկուԹիւ. Քպատուհզեալ պատրուակեսս զկերպարան աուոսԹեն. ԹԷոդոր. Խլ. Շ. Գ:

ԿՈՂԱՐԿԵՄ, եցի. ն. որ և ԿՈՂ ԱՐԿԱՆԵ. Նոյն ընդ վ. ՝Ոչ ՝ի տեսիլ ասրոյ ցոփուԹե զչարս քողարկեցից: Քողարկեալ զգաւաՃանօղ կեզծաւորին: Քողարկեալ և պատրուակեալ էր զանդիմանուԹիւն. Նաբ. ԼԲ: ԱԾԻ. Բ. 1: Ոխ. չհ. ա. 33: ՝Ընբգծկան լոյս քօղարկեալ խաւարանայր մի՝օրէնին. Ալբ գեան լոյս քօղարկեալ՝ և լոյս լուսանին նուազեալ. ՅՅ՝ որէ: Ե Շա: ՝Երկին ՝ի վերայ սորա զօրէն ձեղուան քօղարկեալ (յն. կամարեալ). Նխա. ԼՃՀ: ՝Խմանալն աչաց քօղարկեալ բանսարկուն զտգեխուն՝ ընդ գարչելի գործս մեռաց անխորհ տայր մաղկումեա ըերիլ. Շ. ա. չհ. Գ:

ԿՈՂԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Արկուն. քօղոյ. պատրու ակումն. ծածկումն. ՝Ջկեզծեացն քողարկուԹի: ՋքերԹողացն բաղդատելով քողարկուԹի կրից. Նաբ. խե: Երկն. էէ:

ԿՈՂԱՒՈՐ, ի, ից. ա. Ո՛ւնօղ զքօղ. ՃՀՀ ուՆէՃօղ. փուվՓԼԸ. ՝Հարսն ապնիւ դու արեամբ քօղաւոր. Շ. փաղ հուխէս:

ԿՈՂԵԱՅ. Տ. ԿՕՂԵ Ա:

ԿՈՂԸՆԴԱՅ. ա. Որպէս զքօղ և զերևելի զարդ ընծայեալ հարսին. ՝Ընքեալաւոք քողընծայ՝ ամենածին կուսի Թագուհոյ. Նաբ. ՂԷ:

ԿՈՂՂԿՆԿԾ. ա. Որ ՝ի բաց ընկեցեալ իցէ զքօղ ՝ի գլխոյն, կամ զամենի երեսաց. Խիղ լուսեղօղ. աաուԸ ՝կանայք մերկացեա՛ք, քողընկեցք, յայրաուեալք. Ո՛ւխ. ՅՀ. Բ. 12. յն. ἀπερυθριασάνεαι, omni misso rubore.

ԿՈՂՈՍՏԻԿՈՍ, ի. ուց. ա. գ. Բառ յն. ՝ωλοστιχός. Շχολαստիկոս. Դարոցական. կրթեալ ՝ի դպրոցս. գիանաւոր. Ճարտար. ՝Ի գիրս սերբոսի քողոստիկոսի ընՀեղեալ ուսցի: Եթէ մեծասուն կամ քողոստիկոս ՝ի հրապարակէ ալաչէ լինել եպիսկոպոս: Բաղում քողոստիկոսաց պէաք են ասա՛ զի կաբացեն վկՃել ընդ քեզ... Եթէ զինաւ իսկ զաշխարհի քողոստիկոսս ՝ի մի վայր ժողովես, են. Սուր: կանն: Ճ. Ա:

ԿՈՂՈՒՄ՛Ն, զման. գ. Սքողուն. քօղարկութիւն. քօղ. ծածկոյթ. ՝Կանայք պատուականք ՝ի հարկէ կարօտութենն ղքօղումն ՝ի գլխոյզ մերկացեալք՝ մուրացիկ չըլչէին. ՅՀ. կն:

ԿՈՑ. Տ. ԿՈ:

ԿՈՑԱԿԱՆ. Տ. ԿՈՑԻՆ. ՝Բայց դու հայրական գըԹով քոյական: Որգ.ոյդ քոյականն և այլն. Գնդ:

ԿՈՑԻՆ, ինք. ա. Σός. Tuus. Քոյ, քոյք, քոյդ, քոյքդ. գա, գաւքդ. ՝Ես բայր քո լինելովին, քոյին ժողովրդ. Բաւսք ասեցեր ՝ի քոյին գլուխդ: Քոյին հղումԹիդ. և այլն: ՝Քոյին ձեւոքդ տուր (աղքատաց), գու քիչն սերմանեա յահաս. Ոխ. ա. ֆՀ: ՝Ջյանձն քո քննեա, զքոյին վտան ոյնեա. Ոխ. Ը. ֆՀ: ՝Քոյին իակ իսրհրդովք արմաաս չարեաց ՝ի քէզ անկ. կաբ Ը: ՝Յաղագս քոյին օրինաւյ. ՆՀլսէմք զքոյին հեղուԹիդ. Քեզ, և որ դկնի՝ քոյինքն են գալոց աղգք. Շ. ՃՀ: Շա: Խ. ա:

ԿՈՑԻՆԱՌՈՐԴ. ա. Քոյին գործած. առ ՝ի՝ քէն գործեալ. ՝Քոյինագործ անկոյն վայելչամբ. Սկա. աշ:

ԿՈՑԻՆԱՉՆ. ա. Քոյին զէն հղեալ. այն՝ որով գուզ վառեցար կամ վարեցար որպէս զինուսյն է իսչն քնի. Յորուեա վերըսին քոյինագէն հեծանաւս... զամսս հրաձինս. Նաբ. ՂԷ:

ԿՈՑԻՆԱԿՐՕՆ. ա. Որ ինչ հայի ՝ի քո կրօնս՝ օրէնս՝ կարգաւորութիւն. ՝Ջյոքինա. հաւաք աւանդս առղլուեէ քոյինակրօն լծոյզ քաղցրո. ԹԷ. Նաբ. ՂՔ:

ԿՈՑԻՆԱՐԱՄԱՆ. ա. Իսա քոյին հրամանիգ. ասո ՝ի քէն հրամայեալ. ՝Օրէնս յարակայս օրՀնարան եէլնս... քոյինահրամանն պատուէրս կենաց. Նաբ. ՂԷ:

ԿՈՑԻՆԱՆԻԹ. ա. Ի քէն նուԹեալ. կամ նի. Ես քոյին մարմնոյ եղեալ. ՝Իբրև այն ԹԷ՝ Ես ինքն եսլը ՀՀմարաիս... պատարագեալ քոյինանուԹ ղանգուածոյ նշխարաց կենաց լուսոյ. Նաբ. ծՔ:

ԿՈՑԻՆԱՐՈՒՆԵ. ա. Ան ՝ի քէն ընկեալ ազգեալ. ՝Քոյինաչունչ կտակարանացս: Իսա քոյինաչունչ գրոյն յուսադրուԹիւ: Քոյինաչունչս ընորհին ընտրուԹեամբ: Քոյինչունչ պատգամագրուԹեանն. Նաբ. ՂԲ. ՅԷ. ՂՔ: Ե գնդ ՀոՔ:

ԿՈՑԻՆԱՍՏԵՂԾ. ա. Ան ՝ի՝քէն յառկ ծեալ. ՝Քոյինասուեղծ պատկերիս կի՛ պատ

կերին. Նար. ծբ: Ղ. 4ՆՅ. Հրովա:

ՔՈՅՐՆԱՏՈՒՐ. ա. Առ 'ի քեն տուեալ: Նար:

ՔՈՅՐ, քեռ, քերբ, քորբ, քերց. գ. 'Αδελφή. Soror. (որ է լծ. ընդ հյ. և պ. խուահեր, խուահէր.) Էգ ծննդակից. դուստր ծնողաց և քոյր կոչեցեալ եղբարց և քերց իւրոց. լայնաբար ամի և զայլոց կանանց ազգականաց. որպէս և այրն առ սպարկիչտ սիրոյ՝ քոյր կոչէ զիւր կին. փափ, փափաւոն, փափին. Գէչ Գարփաշ, հեմշիրէ, ախթ. երբ. ախօթ. *Քոյր թոփեալ՝ նոյնմա: Առասցես, թէ քոյր նորա եմ: Եւանս 'ի ձեռաց քեռ իւրոյ: Լուաւ յուեբեկայ քեռէ իւրմէ: Կին առ քերբ (կամ քեռբ) իւրով մի՛ առցուցնուս: Ջեղբարս իմ և զքորս իմ: Ասէ ցնա սուրբին, մի՛ լիցի քեզ տրտմուժ քոյր: Քո՛յր մեր հարսն: Քո՛յր իմ հարսն են: *Բայց և ծնողաց մեր հանդերձ քերբ՝ լիցի յիշումն յաւուրն աներբ. Ղ. ծէՂ. աղ: *Եղխաբէթ քոյր քո՝ յղի է 'ի ծերութեան իւրում. Եփր. ծանաբ:

Գտանին և հոլովք ինչ իբր ռամկական. *Որդիք քուեր (այսինքն քեռ) նորա: Չէր քալցր սէր՝ որպէս քըւեր առ եղբայր: Ըմ. բռնեալ էր զմիտս առն քըւերն նորա. Ա. աոց. գ. 38: Լմբ. սոռեղ: Վրփ հց. խդ: *Քըւերց նորա: Պատմեցէք զայս եղբարցն ձերոց և քըւերց. Ճ. Գ: Լմբ. ոխ: *Եղբօր և քոր որդին: Որդիքն և որ ժառանգեն զնա հանդերձ քուերբն. Մխ. դա: *Եղբարս և քեռս. Եփր. աւետար: *Քեռիք (իբր քորք). Կանոն: Կայ 'ի Վարս հց. խդ. առաւել ռամկօրէն. *Քրոջ կամ քուրոջ քո: Տղայ քրոջդ: Ի կերպարանս քուրոջ: Ջտղայ քուրս քո որբ: Եղբօր քո կամ քոր (քեռ) քոյ:

ՔՈՑՐ, նմանութիւ, ըստ ոճոյ եբր. և յն. *Ասա զիմաստութիւն քոյր քեզ լինել. Առակ. է. 4: *Փառաւորութի զարծաթասիրութի ծնանի... խակ քոյր նորա ձեչաացուցութիւն յղացեալ՝ զմիջութի ծնանի, և սա զնուն: Քորք բերց դատերք երկուցն ցանկութեանց (ընչից և մարմնոյ) աւելի ժանտագոյն զանտակա ունին. Լմբ. հց. խմ:

ՔՈՅՐԱԹԻՒ. գ. Քոյր թուեցեալ՝ համարեալ. *Արդարև քոյրութիւ է իմ առ 'ի հօրէ. Եփր. ծն:

ՔՈՅՐԳԻՐ. գ. Քոյր գրեցեալ. որպէս քոյր համարեալ. *Մի՛ ստանար քեզ քոյրգիր և մայրդիր և սանամայր. Ոսկեփոր:

ՔՈՇՔԵՄ և ՔՈՇՔՈՏԵՄ. } եցի. ն. Διατείνω, ομαι, κνάω, ομαι. Expando membra, frico me, scalpo. Ձգտիլ անձին 'ի յօրանջելն. պարզել զբազուկս կամ ձգել. քարշել 'ի վեր և 'ի վայր. քերել կամ քորել զանձն. Ճապլարիլ. կերինմէ. քեշինմէ, քաշըֆմագ. *Եւ մեք յօրանջեցեմք ձգտեցուցմք, քոշքեցեմք, քոշքոտեցեմք: Յորժամ զարթնուցումք, բազում ժամս ընդ քորելն և ընդ քոշքոտելն հանեմք: Յօրանջեցէ, քոշքոտիցէ, և ձկտիցի. Ոսկ. ա. փիլ. ծդ. և եբր. իէ:

ՔՈՇՔՈՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցուցի. ն. Ձգտել զանձն 'ի յօրանջելն, և տալ ձգտիլ և քորել. Բսրուր քեշ բաշըրմագ. քեշինմէկ. կերիմէ. գաշընդրմագ. և Տալն ծուլութեն դիւին յազօթս կամ ընդ զարթնուլն 'ի քնոյ քոշքոտել. *Զքունն քայքայացուցանելով, զմարմինն ծանրացուցանելով՝ այսր անդր յեղյեղու, և քոշքոտեցուցանէ. Մանդ. դ:

ՔՈՇՔՈՏԻՄ, եցայ. յ. Տ. ՔՈՇՔՈՏԵՄ. 'Αναπετάννυμι, և այլն. *Ձգտիմք, յօրանջեմք, քոշքոտիմք. Ոսկ. մ. ա. 22:

ՔՈՌ. ի, էց. գ. որ և եբր. քօռ. յն. քօրոս. լտ. քօրուս. Κόρος. Corus. Չափ ընդեղինաց կամ արմտեաց, իբր տասն արդու, կամ երեսուն գրուաց. քիլէ, սօմար. *Որ ասկաւ ժողովեաց, տասն քոռ: Քոռի միոջ դեհնոյ: Երեսուն քոռ նաշհւոյ: Ըղվեցւրորդ արդուի 'ի քոռէ գարւոյ: Քոռի միոջ գարւոյ: Քոռ ցորենոյ. եւ: *Կորոս, ըստ հելլենացւոյն և եբրայեցւոցն՝ քոռ, որ է երեսուն մոդ. Ղեւ. կշռ. և չափ:

ՔՈՍ. ոյ, ոց. գ. Ψώρα. Scabies. Կեղ մարմնոյ զազիր՝ փուտ և չոր՝ հանդոյն բորոյ չանն. ամի և զայլոց խոյց. կէրմէ, կեր, ճէրէգ. *Այր՝ յորում իցէ քոս: Զքոս և զգաւլուկն: Կեղով, և զայրացեալ քոսով. Ղեւ. իա. 20: ԻԲ. 16: Օր. իէ. 27: *Հարի ըզմարմին նորա քոսովք, այլ սպահի քեզ քոսն յաւիտենից. Ճ. Ժ: *Եթէ այն ցանկութին իցէ, ապա և քոս ցանկութին իցէ. Ոսկ. ա. փիլ. բ: *Կեսքն որորկակեղիք են, և կեսքն զկերպարանս քոսոյ (կամ քուոյ) ունին. Վեցօր. է: *Զհոգիս հարեալ՝ արար խոց և քոս. Գնձ. (որ հայի և 'ի յաջորդ բառն:)

ՔՈՍՈՏ, ի, ալ. ա. Ψωραγριος, ψωρώδης, ψωρός. Scabiosus, scabidus, scaber. Ունող զքոս. կէրլի, կէրփար. էճրէգ. *Ըզկոյրն կամ զկաղն, կամ զքոսոտ. Ղեւ. իբ. 22: *Զքոսոտն և զկոխին: Զքոսոտ ոչխար և զախտաժէտ: Ըոլն մի քոսոտ. Մանդ. Ղ: Ճ. Բ: Ոսկ. եղ:

ՔՈՍՈՏԻՄ, եցայ. յ. Ψωριάω. Scabie laboro, psorâ infestor. Քոսոտ լինել. քոս կալել. *Մի՛ տալ քոսոտել ոչխարաց 'ի հօտի իւրում. Եւագր. ծէ: *Խոզչանկեալ քոսոտեալ ցամաք երևի կեղևն. Վեցօր. է:

ՔՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ψωρίασις. Scabies. Քոս, կամ քոսոտութի. *Նախանձու լցեալ քոսութք. Արծր. դ. 2:

ՔՈՎԹԱՐ, այ, կմ ի, աց. } գ. Բառ ՔՈՎԹԱՐՈՎԹ, ի, աց. } եբր. խօթար. յոքն. խօթարէթ. Χωθάρ, χωθαρέθ. Chottar, chottareth. Ախուեղագէս, կմ վերնախարիսխ սեան. *Քովթար պղնձի 'ի վերայ նորա (սեանն). և բարձրութի միոյ քովթարոյ (կամ քովթարաց) յերից կանգնոց. և ասրակ և նռնաձևք 'ի վերայ քովթարայն (կամ այն) շուրջանակի: Ի վերայ խոյակաց սեանցն զքովթարովթսն... Առ 'ի ծածկել զխոյակս քովթարովթայն. Դ. Թգ. իէ. 17: Բ. Մ. Դ. 12:

ՔՈՎԻՆ. ա. Իբր Քոյին. *Հետևելով վարժապետին քոյին մովսէսի. Պիտ:

ՔՈՐԵԲ. որ և ասի ԼԵՌՆ ՔՈՐԵԲԱՅ կամ ՔՈՐԵԲԱՅԿԱՆ. տես բռ. յակ. ան: *Տըպաւորեալ 'ի քորեբական լերինն խորհուրդ եկեղեցւոյ. Տօնակ:

ՔՈՐԵՄ, եցի. ն. Ψώχω, ξρίβω. Frico: Քերել չփել զմարմաջս. քաշըմագ. քաշ. *Որ զակնաջս վասն մարմանջեոյ քորիցէն: Բազում ժամս ընդ քորելն և ընդ քոշքոտելն հանեմք: Մազլօքն քորէ: Որ բռնեալ չարեաւն 'ի նմին քորիցի. Սէբեր. Ղ: Ոսկ. ա. փիլ: Վրդն. ծն: Եւագր. ճ:

ՔՈՐԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ի, աց. գ. ('ի յն. խօրա, որ է գաւառ, և գիւղ.) Χωρεπίσκοπος. Chorepiscopus, regionis inspector, episcopus ruralis, sive in agro. Գաւառատեսուչ, այցելու գիւղից և գաւառաց՝ եթէ եպիսկոպոս իցէ, և եթէ լոկ քահանայ՝ փոխանորդ առաջնորդի. *Տեսուչս և առաջնորդս գաւառաց և գիւղից կացուցանելով, որք անուանին քորեպիսկոպոսք. զի քորեպիսկոպոսք տեսուչ գաւառաց և գիւղից ասի ըստ հոռոմոց. Կանոն: *Կացուցանեն այսր քահանայս և քորեպիսկոպոսունս (կամ քորեպիսկոպոսս). Զենոբ: *Այս ամենայն եպիսկոպոսք: և բազում քորեպիսկոպոսք ժողովեալք յարտաշատ: Ափուեցան եպիսկոպոսքն յիւրաքանչիւր իշխանութիւնս, և առաքեցին զքորեպիսկոպոսս 'ի գեօղս և յագարակս. Եղիշ:

ՔՈՐԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Պաշտօն և աստիճան քորեպիսկոպոսի. *Մեծ քորեպիսկոպոսն դանիէլ... տեսուչ և հոգաբարձու էր ամենայն եկեղեցեացն հայոց... և էր սորա ընկալեալ զքորեպիսկոպոսութեան ձեռնադրութի աստիճանին 'ի ձեռաց մեծին գրիգորի. Բուզ. գ. 14:

ՔՈՐԻՍԿՈՊՈՍ. Տ. ՔՈՐԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. *Մեծ քորիսկոպոսն՝ որ պայազատէրն իսկ զմասն գուգարաց... գայր հասանէր զօրու բազմաւ. Յհ. կթ:

ՔՈՐՈՐԴԻ. գ. Իբր Քեռորդի՛ սանեալ վարի 'ի Վրդն. պտմ:

ՔՈՒԱԽՈՒՉԵԼ, կամ ՔՈՒԱՍՈՒՉԵԼ. ն. Խուզարկել զոր ինչ է 'ի քիւս. և կամ ծածկել. (եթէ չիցէ գրելի քողախուզել, կամ քողասուզել:) Հին բռ:

ՔՈՒԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Որ ինչ հայի 'ի քուեայն կամ 'ի խորանարդ, որպիսի է թիւս ութ. *Մասն ընդունել թուոյ քուականի (ութօրեայ թլփատութք). Փիլ. լին. գ. 49:

ՔՈՒԱՀԱՐՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Հ. րցումն և հմայք 'ի ձեռն քուէից, զոր առնեն հարցուկք. *Ի հաւահարցութիւս, և 'ի հաւահմայութիւս, և 'ի քուահարցութիւս. Մանդ. իդ:

ՔՈՒԱՅ. Տ. ՔՈՒԷԱՅ:

ՔՈՒԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Ունող զքիւ կմ զառաջս հովանաւոր յարկի. սաչագլը. *Ի վերուստ պատանձաւ քուաւոր: Ի տեղի առաւած քուաւոր. Խոր. գ. 45: Արծր. ա. 16:

ՔՈՒԱՔԱՏԱԿԵՄ, եցի. ն. Քատակել իբրև զքիւ. քուաւոր յօրինել. *Եւ զգմբեթին վերամբարձութի 'ի կարծրակուփ քարանց քուաքատակեալ (կամ քուաքանդակեալ). Նար. խչ:

ՔՈՒԵԱՅ կմ ՔՈՒԷ, էի, էց, կամ եայց. գ. որ և ՔՈՒԱՅ. Նոյն է և ԿԻՎՈՍ. յն. քիւպօս կամ քիւպօս. լտ. քուպուս. արաբ. քէապ, քէապ. Κύβος. Cubus. Խորանարդ ձև յամենայն կողմանց հաւասար. զար, զարի յն. որպէս և 'ի թիւս նախիկին խորանարդ է ութ. զի երկիցս երկու՝ են չորք, և երկիցս չորք են ութ. *Քուեայ ձևն՝ երկու չորեքանկիւնի է. Լծ. բէլ: *Զերկինս իբրև ըզկամար, և իբրև զքուեայ հաստատեաց. Ճ. Գ. (իբր միաչափ կիվառ՝ ընդ ամենայն կողմն հաւասար տարածեալ:) *Զերկիր ոմանք ասացին որպէս քուեայ երկեռեան գնդի: Ի չորեքանկիւնեացն քուեայն է, և սա է ձև երկրի. Շիր: Փիլ. յ. բան: *Որպէս ասէ եւրիպիդէս, թէ ինձ պատուեալ լիցի ութերեակն. որ և քուեայ առաջին զոր անուանէ յաղագս ուղղանկեանցն. քանզի յերկուց քառանկիւնից և չորից լծորդաց է բաղկացեալ ութեակն. Երգն. բէր: *Ութերեակն՝ առաջին քուեայ: Երեք 'ի միակէ մի ըստ միոջէ քուեայք, ա. ը. իէ: Ի միջի գիցի ա. բ. դ. գ. 'ի սոցանէն քուեայք, ա. ը. իէ. կդ. լինին Ճ: Երեեցուցանէ և քուէն զութն. Փիլ: *Քուեայ առաջին քառեակն երկինեալ: Իւրաքանչիւրոյ, և երկից քառից միոյ քուէի. Մագ:

ՔՈՒԵԱՅ. Σύμβολον, ψηφὸς. Symbolum, lapillus, calculus. Նշանակ բախտի կամ ընտրութե. վիճակ. և խիճ կամ քար վասն խաղալոյ. զար, պըզճ, բուլէհ. *Ի քուեայս (կամ քուայս) հարցանէին, և դաւաղանօք պատմէին նմա. Թէ. դ. 12: *Իջանէր 'ի հմայս քաղդէութե, զքուէս հարցանէր... Ճանաչէր կարգաւորք զքուէ քուէիցն գիտ

խարդն. Բառզ. Ը. 43: * Քուէից պարապաչաք. Կանան: * Հոտանուշք և առժամանակեայք և որպէս ի խալ քուէտյք՝ այլ երբեմն յայլս փոփոխեալք. ԱԲԲ. ոչխ: * Դեգերումն խաղալեացն քուէից: Նման գոլ քուէիցն խաղալիան և այդ իսկ ուսմունքդ. Պզաթ. օրին. Ը: * կամ երիս քուէս արկանելով՝ զայսոսիկ առնելի է մեզանէ:

ՔՈՒՔԵՐՈՐԴԻ. Տ. ՔՏՈՐԴԻ. * Որդւոց և քուէրորդեաց ժառանգեցուցանել: Քուէրորդւոյն ախմարի: Քուէերորդւոյն մտանել: Եւ ոչ վանորայք ի քուէրորդիս պատապարէին. ԼՔ. ոչ. Ն պզրփ: * Որ և ըստ մարմնոյն ևս ազգակից տեառն՝ քուէրորդիք. Տօնակ: * Ելիէ դասերայն ազգն հատեալ է, քուէրորդւոցն (ազգ) մտանէ. Մխ. Ւրթ:

ՔՈՒՔԵՐՔ. Տ. ՔՈՐՔ, քորք: Մխ. Ւրթ:

ՔՈՒՒԵ. Տ. ՔՈՒՏԵՑ:

ՔՈՒԼԸՄԲԱՅ. Տ. ԿՈՒԼԻՓԱՑ. Ի ՀԱՑ. ՔՈՒԼԵՓ. * Մերկ և քուլըմբայս ոտեհ.Ճ.Ֆ: որ ի Գնչ. գրի՝ քուլիպաս:

ՔՈՒՕԱՅ. Տ. ԿԱԳՒՃ. Χοῦς. Congius. * Չափ վեց քսեսաի ըստ եբրայեցւոյն կոչի քուղայ, որ է ժը մասն արդուի. Շէր. լ.պ Ե ԼԼ:

ՔՈՒՃԱՑԻ. Գ. Բառ ռմկ. Թերևս որպէս հիճաղ, կամ հիչճա, կամ հիճէ. այսինքն Ամճռալի բան, կամ վէճ, կամ հեգնուլիճ: * Պիղծ զրոյց, հանելուկ, քուճաղ, և աւաղ, յիշողք: Ծաղրածու և խեղկատակութեան բանք, քուճաղ, և աւաղ Բրս. Տբ:

ՔՈՒՂ, քղղոյ. Գ. Στρέμμα. Contortum quid, filum, tortum. (Հմ. կուղ. ըստ յունարէնն ոլորք.) Ազանի. Թել՝ ի վշոյ. առատան՝ մանաւանդ նրբաթել. Երեքան. Իէ. Լէ, Իճէ. բարակ լոտան: * Խզեաց զչիլան, զոր օրինակ խզեցի քուղ՝ ի Թօթափուելոյ՝ յորժամ՝ ի հուր հատուիցի. Դսփ. ծԷ. 9: * Զքղոյ զոյժ նրբոյ հրամայեաց տատալ որեալ՝ ի վերայ կաւիւ. Փիւ. Նխ. Ք.Ձ * Քղոյ նաւի տատրաքարշեալ. Շէր. սա ԼչՀ:

ՔՈՒՄԱՅԹ. Բառ ռմկ. գուցէ որպէս Թ. ֆասթալ. խաթաեաչ. չեկ. * Գովաբանքն ի գոյներն (ձիոյ) երևեք են. պղատոն իմաստունն զպօղն (կամ զպօզն) գովեաց, և ի յիա զՏիգրիկ սէն, և առյա զքուամայեր. Վ.ոփ:

ՔՈՒՆ, քընոյ. Գ. Ὕπνος. Somnus. և Χοίμησις. (Հմ. հյ. քուն. լտ. cubitus. պ. խաչ.) Նինջ. Նիրհ. Հանգիստ մաՀճի՝ Թըմբլուելոյ զգայուԹեց, իբր պատկեր մահու. և և երազ, տեսիլ. նմանուԹիՔ Մահ. ֆասն. ոչ ֆոս. * Քաղցր քուն է ծառային: ԶարԹեաւ յակոբ ի քնոյ անտի իւրմէ: Զոյս օր՝ քնոյ շնորհ կալցին նոքա: Զնոյն քուն ննջեցին: Ննջեսցեն քուն յաւիտենից: Զաեաւել ասյ ետես ի քուն ոչնչ իւրովք բացզոք. և այլն: * Քուն բազում՝ ոչ մարմնոյն, և ոչ հոգւոյն, և ոչ գործոցն պատաշՀի ըստ բընաԹեաց. Գնաց. օրին. Է: * Քուն՝ աչխատուԹեանց հանգիստ, հիւանդաց իդձք, մահու պատկեր. Պիգաս: * Քուն բազում՝ կենակիցս անիրաւ: Եթէ քունն ոչ գայ առ մեզ, մեք մի ընԹացուք առ նա: Իսկ զքուն այնչափ առնցուք, որպէս զի մի միաքն ի բազում ոլոր նուԹէն չխոԹեսցին. ԿչՀաֆ: * Գինի՝ լուեալ խաղաղեալ գագարեցուցանէ, և ի քուն տայ. Լէք. ա-եաոչ: * Քունք (որբելոյն) Ծանունէք և դժուարաբերելիք: Քունք ԹելԹիք և դիւրափոփոխք. Բրս. ատբեց. Ե ԻՂԲ: * Քուն ըստ ինքեան աւանձինն հիւսուն է. Փիւ. լՀ: * Որ ասի մահն, նոյն և քուն ասի: Մահ մարդկան՝ ոչ քուն համարեալ է: Քեզ միշտ ՀրամԲ ծանիր՝ քուն մահու եկեալ

Յ4. իմ. երե:Ճ.Գ:Ժ.Ֆ: * Գոյ քուն և իմաստունոյն՝ ըստ ասացելոյն. Ը. ԻՂԲ: * Կաես ի քունն, զի համար առնուԹին ի նմանէն. ԿչՀաֆ:

Ի ՔՈՒՆ ԼԻՆԵԼ կամ ՄՏԱՆԵԼ կամ ԵՐԹԱԼ. և ՔՈՒՆ ԼԻՆԵԼ. Ջքնով կիմ ընդ քնով անկանիլ. Կօւմաօմաւ, χοιτάζομαι, κοιμάομαι. Cubo, dormio, jaceo, somnum capio. Ննջել. Նիրհել. քունել. փոն ըԱալ, փանալ. ասյոմաֆ. պաաիլ. ԵաՀնաֆ, խոֆքէն, խապիֆէն. * Ելեալ ի գահոյս իւր՝ ի քուն եղև: Ամենեքեան՝ ի քուն էին: Ես նրձ. Լեցի, և ի քուն եղէ: Ի քուն լինել մարգման: Մինչ չէ՝ ի քուն մտեալ էր նոցա: Չէ նմա համարձակ՝ ի քուն մտանել: Որպէս ոչ ննջէ, և ոչ՝ ի քուն երԹայ պահապանն Իսրայէլի: Մի զքնով անկանիցիմք. և այլն: * Չիմարդ քուն լինի (ագամ). Փիւ. լԷՒ: * Մի լինիցիք ընդ քնով անկեալ. Երէ. կ: * Քաղցր՝ ի քուն կամ քուն լեցիս, կամ քուներացես. Աասյ. ֆ. 24:

Ի ՔՈՒՆ ԱՆՆԵԼ. Κοιτάζω, ὑπνόω. ՆննջեցուցանԷլ. Փանիել. ասյոմֆ. * Ասրկ հիացուին՝ ի վերայ ագամայ, ի քուն արար: Թէ զամենեցուն ինչ յառաջագոյն էր ասացեալ, ի քուն առնէին զնոսա: ՆննջԷ ի ծովուն առ՝ ի ՀչմարտուԹիւն զմարմինդն բնուԹի, և յարուցեալ՝ ի քուն առնէ զանձս ծովուն: Իջոյց զնոսա ի քուն առնել. Փիւ. լՀՒ. 24: Ոսխ. Ճ. 8: ՍԷԲԷր. Ք: Մ.ոխ:

ՔՈՒՆ կամ ՔՈՒՆՔ. Գ. օւ Κρόταφοι. Tempora. Կողմն գլխոյ յեցեալ՝ ի վերայ բարձի՝ ի ննջելն. ծամՀլիք. վերին մասն ծնօտի. փՆէրփ. ԷՀՆԷ պաշԷ, գոաֆք Բօշոս. * Որպէս ուղիղ գլխոյ, քունք, ջիլք. ՆԷոս. Բ:

ՔՈՒՆԵՄ. Եգի. Է. Κοιμάω, καθεύδω. Dormio, cubo. Ի քուն լինել. ննջել. ֆաս. նալ, փՀէլ. որ և ՔՆԵՄ: * Նէ եԹԷ ննջեսցես, հեշտալի քունեսցես: Ոչ քունես՝ ի գահոյս փղոսկրեայս: Աչժմու մարգիկս և ի տունջեան քունեն. բայց նա և ի գիշերի ի հուպ կր: Ի գիշերի ոչ քունէ անձն նորա. Աֆաբ. Ֆրփ: Բրս. հայեաց: Ոսխ. ոչ. Ֆ: ԼչՀ. ոչ: * Ո՛չ որ քունէն՝ հակէ, և ոչ որ հակէն՝ քունէ: Ես քունեմ՝ ասէ, և սիրտ իմ հակէ. Նխս. Կրփ:

ՔՈՒՆԵԼ. Ննջել զքուն մահու. վախճանել. Մեռանել. * Քունեսցես ընդ հարս քո: Քունեաց յուվաթամ ընդ հարս իւր, և ԹաղեցաւՀ ի քաղաքին գաւԹի: Քունեաց եղբ կիան ընդ հարս իւր, և ԹաղեցԷն ինա. Ծ. ՀՀ. 7. 10:

ՔՈՒՆՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ. ցուցի. Ն. Κατακοιμάω. ՆննջեցուցանԷլ. ի քուն առնել. ֆնացնէլ. * Ջամենայն մարմնական չարժմունս քունեցուցանելով մերկ և մաքուր մնաց ածային արձնուԹիւնն ընդունի զայ ըզձայնն. Նխս. Երփ:

ՔՈՒՐՃԱՆԱՐԱՓ. Տ. Իբրև զքուրճանս կամ զՀէԹ փԹալս. ՌաՀարէ պես. Որոց միան. զամ քուրճանաբար հինիս սմբակակոխս արարեալ. Խոր. ա. 12:

ՔՈՒՐՃԿԻՆ. Գ. Ուրար, ուսանող. * Սարկատզուհիք... սքէմ է նոցա ամենայն ինչ հատուտուրայ, բայց ի ՃակատսՀ իսչ լինի, և քուրչկէն ի յայլմէ կողմանէ կախ ունելով. Մխ. Ւրթ: (Ի լուսանցս գրի, ուրարս, կամ կիսաԹիկանոց):

ՔՈՒՐՉԱՅ, կամ ԴՈՒՐՉԱՅ. ի, ից. Գ. ԱկանՀիչ, որպէս սեաւ որսոյն ի չափ գինւոյ՝ բուսեալ ընդ ցորենոյ. փԷնէ: * Զբակլային և զսիսաւան և զքուշային և զոտպան յերդն մնալաւի յիւրար խառնեն: Բակլայ և քուշնայ և ոսպ ցանեն: Երբ ածզոնն ի քուշնայի չափ լինի: Ազոխ քան զքուշնայ մի լինի: Քուշնայի ալիւր: Սպիտակ քուշնայ. Վ.ոփ:

ՔՈՒՒՈ. Տ. ՔՈՒՔ. * Յամենայն արմուկաց քուռ քուռ: Ջպատուղ աւմենայն արմուկաց քուռ քուռ. կանան: * Հոգւոյս զխուսըՆըն մար ձիԹին, մարմնոյս ըզքսան քուռ ցորեՆին. Յ՝ ոչդիՔ: (իսկ որպէս ռմկ. փՀաա, ա. սեն ՔՈՒՒ. և փ, սեա ՔՈՒՒՒ, և ՔՈԱՀՈՏ:)

ՔՈՒՒՈՒԱՔ, կամ ՔՈՒՒՒՒԱՔ, ի. և ՔՈՒՒՈՒՒՔ, ռԹի. Գ. պ. ֆԷոչոչ. Պատա ընտանի. ֆաաա. * Հաղարն, կոտիւն. քուռաԹն, բոզկն և չոլգամն: ՔուռաԹի և սատապի ըստ: Վասն քուռաուԹի: Շատ քուռաԹի հունդ լից. Վ.ոփ: * Բռաստիսն. առաք. քուռաուս. այգաս պատան. որ է քուռաԹն. Բժչփ:

ՔՈՒՒՈՒԱԿ, ի, ից. Գ. Πῶλος. Pullus. Ջագ ձիոյ, և իշոյ. մորուկ. յատանակ. տրմուղ կրմուղ. ֆԷոչոչ, ֆԷոչոչՃ, ՒՒԷոչոչ, Ն.ոյ, սչՔ. * Յատանակ եԹէ կապեալ կայցէ, քուռակ նորին առս և անդ չըՔնալ հնըՃուի, և գարձեալ գառնայ առ նա. Վ.ոփ հղ. Ը: Իսկ ի գիրս վասակաց, քուռակ ձիոյ. յոքն. (ռմկ.) քուռակներ, քուռկին, քուռկներ. Բոյ:

ՔՈՒՒՈՒ, կամ ՔՈՒՒՒ. Բառ ռմկ. որպէս Փուռակ (ի կուչականն). * Ա՛յ էշ, մի փախչիր. և ձայներ՝ քուռկ քուռկ (կամ քուռ քուռ), ալորմուի ինձ և գարձիր առ տէրս քո. Վ.ոփ. սաֆ: Ե Ո·ՒՒՔոր:

ՔՈՒՍԻԹԱՅ, ի, ից. Գ. Κουκουλλιον. Cucullus. որ և ԿՆՈՒՂ. ՔիւսիԹն.գիւղատակ, և վերայ՝ գլխարկ կրօնաւորաց, որպէս սաղաւարտ զինուորաց. * Այն քուսիԹայն՝ զոր ունիմ, նշանակ է շնորհաց փըրկչին մերոյ այ՝ ծածկելոյ լինել գլխաւորին մերոյ անգամոց: Ջգեղցյց նմա.ՔՔՔաղ մի, և քուսիԹայ եգ՝ ի գլուխն նորա: Ունին քուսիԹայ ի գլուխն. Մաչէրէն քուսիԹայ եգ՝ ի գլուխն. Ե-աֆր. Ք՝ Վ.ոփ հղ. Ք: Ա. Ն: Ո-ոա: * ՔուսիԹա, կնգուղ. կամ վերայ, կամ գաւակ. Չին ԲՀ: * Ա՛յլ ովնչ ունէր, բայց զայծեամն ղեկեսալ, և զքուսիԹայն՝ ի գլուխն. Ո·ՒՒՔոր:

ՔՈՒՐԱՆԿԱՆ, ի, ից. ա. Որ ինչ վերաբերի առ քոյր ուրուք, կամ առ լուսինն՝զոր քոյր արեգական առգնէին հեԹանոսք. * Մայրենի և քուրական առաւելութիւք զարաւոր լուսաւորչին մերոյ անեն. ԵՒՒՒ:

ՔՈՒՐԱՅ, ի, ից. Գ. Χωνευτήριον. Fornax fusoria. χάμινος, caminus. որ և ՔՐԱՅ. ԵԲր. ֆոր. ա. ֆԷոչոչ: Չալոց. բովք. վառարան հնոցի. ՀՀաֆ, ֆՀԼաՀՔաաան. * Առի զերկաւն ածաԹելին և արկի՝ ի տուն ճոն՝ ի քուրայն: Վասն երկուցս այսոցիկ գալըստեանց ասէ մատաքիա՝ ժոյժ ունել ոլորկս զՀնոր քուրայի. Կալ. ՀՀ՝ Ե ՀՀ: * Ջի ոչ ածաԹե եմ քուրային, և ոչ ոսկի՝ Թէ հրով փորձիմ. Յ՝ ոչդիՔ: * Քուրայ է ոչ միայն այնոցիկ՝ որ զշրաՀալելի նիւԹա գործեն. այլև այնոցիկ՝ որ անօԹս խեղկՀնս առնեն. ԻՀՆ: * Ի քուրայս գարբնոց: Սեաւ է ցուրտ է երկաԹ. և ի քուրայ մտանել, հրայեալ ՃառագայԹիւք բռնացեալ. Ճ. Ա: Ջ.ոփ. ՀՔ: * Որ ոչ՝ ի պղՀնոյ և յերկաԹոյ կազմիցի, այլ յատաքինուԹեաց քուրայիս. Ո·ոխ. Ե: * Ա՛կանՀէ զգրիգոր՝ ի քուրայս նեղոսԹՀ. Ւ.ոծր. Ֆ. 5:

ՔՈՒՐՈԱՒՐԱՒՈՒԹԻՒՆ. Գ. Φιλαδελφία. Sororium amor. Սէր քրոջ առ մի. ա. անս. կամ

կուսանաց ի վանս . * խնդրէ զքարեձևուշին զի կանանց վարս . . . և զքուրսախուռնիւն . Բրս . ՃԳՆ :

ՔՈՒՐԴԱՄՈՐԹՈՎ, ՏԻԿ . } Տիկ
ՔՈՒՐԴԱՐԻՆ մորթով ամառն . } կամ ամառն ի մորթոյ կաղամբոյ ի մարտից . ԽԲՈՒՔ ՂԵՒԽ : ԿԱՆՈՆ :

ՔՈՒՐՁ , քրձի . գ . (յորմէ ռմկ . ՀՈՐՁ) Σάκκος , և μάρσιππος , μαρσίππιον . Saccus , cilicium , և marsupium , crumena . Θέμα , capsula . (գրի վերապակաւ և Քուրց .) Խորգ . խարտոն . գործուած ի խոշոր մազից այծեաց կամ ձիոց՝ իբրու կապերտ . և պարկ , կամ քսակ , պաշուսակ , և իբր զգեստ խիտ ի նշան կոծոյ և ճգնութեան . Խորս . Ղօղ , Ղօղաձ . (երր . ՍՊՀ .) * Պատառեաց զՀանգերձս իւր , և քուրձ զգեցաւ ի վերայ միջոյ իւրոյ . Դնել զարծաթն իւրաքանչիւր ի քրձի իւրում : Ի ծոպերէն ղքուրձս իւրեանց : Կայր ծրար արծաթոյ ի քրձի իւրեանց : Կայր արծաթն ի բէրան քրձի իւրոյ : Յամենայն փայտեղէն անօթոց , կամ ի հանգերձէ կամ ի մաղխէ , կամ ի քրձէ : Առնին քուրձս հնացեալս ի վերայ ուսոց իւրեանց : Զգեցաւ զքուրձ , և կոծեցարուք : Արկին քուրձ զմիջովք իւրեանց : Թօմաիսեին ղքուրձն առաջի սեաւն : Եւ զղբուրէ սեղանոյն քուրձ արկանէին . և այլն : * Կնաց՝ քուրձ ընտիր մոխրով , և թաղէին ի ներքս զպէտս . Եփր . Վ . ԱՐԵՒԷ :

ՔՈՒՐՄ , քրմի , մաց . գոտւոյն և քրմունք , մանց . Գ . Ջամճեանոյ՝ պաշտօնեայ կուռց . (ըստ հնոցս՝ պատմ . , յայլ լեզուս քահանայ կամ երէց ասի .) Ἱερεύς . Sacerdos . երր . ՀՕՀԷՆ . * Ընտրեցի զուսար պետաւրէայ քրմի արեգ քաղաքի : Բայ յերկրէ բրմաց : Կայցայ ի բեմէդ քուրմ բարձանց : Լինէր քուրմ չորձոցն : Ջոսկերս քրմացն պղծաց . և այլն : * Պարգեւս քրմաց չնորհէր . ԱՃԱՔ : * Յերբայելս , որ Լիպրդանի քահանայից քաղաք՝ վասն քրմանցն և կախարդացն . ՄԻԽ . ՄՈՐ :

ՔՈՒՐՃ · Տ · ԳՈՒՂԱՁ :

ՔՈՒՐՌ , քրքջ , քուրք , քուռք · գ · Σκορπίος . Scorpio , ius . որ և ԿՈՐԻՒ . ովն և երր . է ՍՓՀԵՑ . Փշոտ գաւազան ի Հարկաւ նել զպատժապարտս . * Չայր իմ խրատեաց զձեզ գանիւք , և ես խրատեցից զձեզ քրքովք . Ճ . Ռէ . ԺԲ . ԱԱ : * Քռաք կամ քուրք , ասալ ջակուռ գանիչ . Չին բ . որ առեալ է ի բանէ ասալ , * Կարիճն գործի ինչ տանջանաց ի՝ նուրբ և երկայն իբրև զքաղանան , զոր Չայիւրէն քուրքն տանի . զոր ընդուն աւազուկ և այնու հալածեն ի դան . Կ՚ուրէ . ՌՓ : (Տ՚ո և ԲԱՂԱՆՑ :) * Նդ բերել քուրքս , և տանջել զնոսա քրքովք յերկրի : Տանջեալ զնա առաքելն քրքովք : Ղակոնացոց երն . տասարդացն գզեալ ոսպն քրքովք : Ո՚չ սուրբ սրեալք մեզ , ոչ անիւք , և ոչ քուրքք . Ածէր . Ճ . 10 : ՃՃ : Անան . ՆԻԵՂ : Սարգ . ՁՁ . պ . Ժ : * Տիկնայք փափկասունք գոնալոց քրքօք Ժշնամեաց և քարշալոք ի գիրս պարակս : Վոնդեր զքաջնայսս և զպաշ . ածնեայս ածոյին խորանին խոշտանգանօք և քրքօք այսպնաւելն և գանիւք . ՂՆԱԴ :

ՔՈՒՐ · Գ · Στεναγμος . Gemitus . (ընդ Սուգ .) արմատ Քուքալոյ , և Քքուել . Քքուանք , քքուին . Հեծութիւն . Հառաչանք . Յոդոցս՝ անհուն . բողոք . ՁՆԻ ոգի գալ , ծնծղուք . ախ՝ վախ , ահ՝ պոր , Քիչան , Քիչ՝ ախ . * Ծածկեցեալ ոյսաստօք զսեան իմ , և լսալով և քրքով (կամ քրքովք) յաչխատութիւնանց . ՄՈՒԳ . Բ . ԼՅ : * Ջմասս ած , ոչ ասի բառական են քուրք այրոյ (ի վերծինդրոյ) . ՍԵՓԵՐ . Ը :

Տարտամ է և խնասս քանիս (ըստ ա կամ ը նշ) . * Ձարագոյն քան զՀայս և քան զպէսպէս քուրք լինիս . Եփր . Երաչ :

ՔՈՒՔԱՄ կամ ՔՈՔԱՄ , այլ կամ այլ . Ը . Ք . քուրիլ . հեծել . հառաչել . յոգոց հլանել . կսկիծիլ . կոծիլ . բողոքել . * Քուք այրուց , յորժամ զՀարատէ քուքայցէ : Եթէ քուքայցէ ալքատ ղմեծէ : Եթէ քուքայցէ որք զղկոզայ : Մի քուքատոյ ըզքէն ապքատն , և մի հառաչեցլէ անանկին , և մի կսկիծոլեսյի և բողոք բարձցէ զքէն որքն . ՍԵՓԵՐ . Ը :

ՔՈՒՓԱՅ · Գ · Բառ ռմկ . որպէս Թ . ԽՆՔՓ , և ԽԵՕՓՔ . * Յալաշնոյ և յոչխարի մսոյ լեսեալ և չփոխեալ քուփային ոչ է ալաշնի պէսպէս անգամք կամ ոչխար . Մխ . ՍՊՀ :

ՔՁՔՁՆԼ Տ · ՔՃՔՃՃԼ . * Մի ծակատ կէն , և մի քչքչեալ ունկնկիմք զառապասն . Ւ՚ՔՓ . Ա . ՀԻ . Ը :

ՔՈՒԱՀՈՏ , ոյ . Գ . Որպէս ռմկ . ԽՀՈՏ հոփ . այսինքն փանա հոտ . գարշահոտուն . (իսկ իբրև ա , Գարշահոտ , տես ՔՈՒ .) * Ի խառնակութենէ նոցա քառահոտոյն լինին ցաւք ի մարդիկ . Հ . Ե Ո՚ԱՒՒԲ :

ՔՈՒԹԵՆԱՒՈՐ , ի . ապ . Ա . Խարաշնազգեաց (Լծերս ի յն . Ն՚ԱՒՒԽՈՑ) , և կամ Դրզլեակս զգեցեալ (ի ռմկ . ԽՈՒՃ ԽՀՀՃՀՀՀ .) * Քռեթենաւորին՝ Թեզամաւորին , և գիսաւորին . ԳՀՅ . ՃԳՆ : * Թեզոդորոս քռեթենաւոր . վարդապետ խնաստասիսին յովհաննու , որ և խարազն ի ներքս զգենոյր . Հ . ԱԳՐ . ԺԵ :

ՔՈՒՐ , քուսոյ , քռեաց կամ քուհոց , այսինքն քուսոց . Ա . Ո՚ռ ռմկ . ԽՀՀՀ . այսինքն Գարշ . քռահոտ . չարահոտ . դարշահոտ . զարշահոտ . * Վ՚արագայ քուհոյ վարարեալ . . . իդամոլեացն . . . զնոցայն տեսանելով քռեւային քօշուին . Մ՚ՀՓ . ԽԲ :

ՔՌՈՆԵՍՍՍ · Բառ յն . ԽԵՀՀՀՕՆԽՕՀՀ . այսինքն Ցամաք կղզի . տես և ՔՏՐՍՈՆ . * Երկրի հատած անբաւ , ցամաք կղզիք , և քռոնեսոս . իսկ Ջոյ՝ Ծով և գետք և ջրաշխոյք . Փիլ . ԼԽՆ . Գ . 5 :

ՔՌՍՏԵԼ , ՋՅՕՆ · Ամբառնալ զյօնս իբր բռնչայն ամբարտաւան . * Ամբարհատաճձռէմի և ընդ վզանք ի վերայ գլխոց յաւետ երևեալ լինին , զերևս ի բարձր համբառ ձեալ , և զյանան քռաեալ : Զ յօնսդ քռըսեալ , և զվիզս վերնամբարձեալ . Փիլ . ԼԽՆ . Բ . 2Կ . Ե ԼԽՀ : * Քռասալ և քռղել . (այսինքն) ոչնչել . Չին բՀ : Տ՚ս և ՊՒՍՏԵԼ :

ՔՍԱԿ , ի , ապ . Գ . Թ . ԽԵՀՀ , ԽԻՀՀ , ԽԻՀՀՀ . երր . ՍՀՀ . յն . ՀՀՀԽՀՀ , ՀՀՀԽՀՀՀ , ՀՀՀԽՀՀՀ . Μαρσίππιον , βαλάντιον , σακκος . Marsupium , saccus , sacculus . ἔνδεσμος , ligamentum , involucrum . Պարկ . քուրձ փոքրիկ . պայուսակ գրամոյ և ծրար . ԼՔՓԸ . երր . ԾՕՂԵՐ . * Կնքեցեր զանօրէնութիւնս իմ ի քսակի : Քսակ հաստակապ տոտացուք : Ջքսակին արծաթոյ ի ձեռին իւրում ա . ռեալ : Որ արկանիք ոսկի հանգանակ ի քսակ կէ : Մի բառնայք զքսակ , և մի մախաղ , և այլն : * Ոսկի գտեալ ուրուք՝ ի քսակ արկանէ . ԽՍՐ : * Իբրև զհնի արուեստի վարժիւք զքսակ մտոց սրսի մաքրեցին . Նար . Խ . : * Չմոյք էին , որ ընդ պտրաստոցաս և ընդ արմնկաս ձեռաց գիր գրեալ , և քսակով կալեալ կասկին . Նչ . ԵՂԷ :

ՔՍԱԿԱԴԻՆ · ա . Քսակաս արծաթոյ գնեալ . էՀՀ ԻՒ ՀՀՐՔ ԱԼՀՀՀՀ . * Երկիւղ՝ եթէ չհայրենիք , ևթէ պարգևականք , և եթէ քսակագինք . ԵՂԼ . Ճ :

ՔՍԱԿԱԿԱԼ , ի , ապ . Ա . Գ . Որ ունի և կրէ զքսակն այլոց իբրև մատակարար . ԽԵՀՀՀՀ , ՀՀԽԻՀՀՀՀ . * Ած կացոյց զնա առէր մեր քսակակալ , այլ նա ժլատութիւն գողութեան իբրոյ ոչ յագեցաւ . ՈՒՂ . ԳԲ : * Հագարտա պետ քսակակալ՝ ի վերայ արծաթոյն արար զնա , զի մի՝ եղիցի նա վասն արծաթոյն մատնիչ . ԵՓՐ . Համաբ : * Աբեին , այս յուդա , որ վասն հատասարմանէ իւրոյ քսակակալ էր նորա , սա եկն , և մատնեաց զնա մեզ ի մահ . Ճ . Գ :

ՔՍԱԿԱՀԱՏՈՒ , ի , ապ . Ա . Գ . Գող՝ որ հատանէ զքսակ այլոց՝ կորզել զդրամ . Եան ԽԽՃՀ . * Աւազակս ոմանս , և քսակահատուս խառնեալով ընդ բազմութեանս . ՈՒՂ . ԱՈՐ . Ք :

ՔՍԱՆ , ի , ից . ա . (Լծ . յն . ՀՀՀՕՀ .) Ἐίκοσι . Viginti . Երկիցս տասն . ԻՒՒԻՐՒ . * Թէ գոցի անդ քսան , ոչ կորուսից վասն քսանից : Այս քսան ամ է , զի է ընդ քեզ : Զազս քսան , խոյս քսան , էշս քսան : Վաճառեցին զյովսէփ իսմայէլացւոցն քսան գահեկանի . ԼՆ : * Միով ամաւ պակաս ի քսանէ (ԺԹ) : Թագաւորեաց երիք ընդ քսանիւ (ԺԹ) . Եսս . ՀԸ . ա :

ՔՍԱՆԱԿԱՆ , ի , ապ . ա . Քսան Թուով . ուր կայ Թիւ քսան . * Բերելով ընդ իւր զարժանագնակալ քսանական կանոնեաւ ըզգլուխս ի ժողովոյն . ՅԿ . ԼՒ :

ՔՍԱՆԱՀԻՆԳԵՐՈՐԴ , ի , ապ . ա . Թիւն քսանեւորդ հինգերորդ . քսանևհինգ . * Ընդ ճր յետ ջնջեցելին նոյ կայ սմն երիքչս բիւր և յիսուն . ի քսանահինգերորդայ կայ իմմատուն . իսկ չորեքասասան քսանհինգերորդքն եօթնեկին ե յիսնամերորդ . (այսինքն եօթնիսուն յիսուն , ՃԾ) . ՓԻԼ . ԼՒՆ . Բ . 8 :

ՔՍԱՆԱՄԵԱԿ , կամ ՔՍԱՆԵՄԵԱԿ , եկի . ք . Ἐικοσαετία . Vicennalia , tempus viginti annorum . Քսանևերորդ ամ իշխանուհ կայսեր , Թագաւորի և այլն . յորում լինէր նաւականաւոր ուրախութիւն , որպէս և ի տասնևերորդ և յերեսներորդ ամի , և այլն . * Ուսոմի մինչև ցկոստանդիանոսի քսանամեակն լինին ամք յ . ի հինգերասաներորդ ամէն աիքերեայ ցկոստանդիանոսի կոստանդիանոսի յաղթողի սեբաստեան ամք յ . Եսս . ԽՐ . ՁՀ : * Յաղթողն կոստանդիանոս զքսանեամեակն ի նիկոմիդացւոց քաղաքին կատարեաց : Ձհմարիա Թուոյն ժանամեակաց եւսերի պատմ փիւռեայ աստուածաբնէ ի քսանեամեակն կոստանդիանոսի . Խոր . Բ . 85 : Աեոփ . ՁՀ . ւ :

ՔՍԱՆԱՄԵԱՅ , մեի . ից . } Ἐικοσαετής ,
ՔՍԱՆԱՄԵԱՆ , ենի . ից . } ἐικοστὸν ἔτος . Viginti annos agens , viginti annorum . որ և ՔՍԱՆԵՄԵԱՆ . Ունոյ զամն քսան . քսան ամաց . ԽՍՈ ՓԱՐՍԱՒ ԼՈՄ ՓԱՐԻՆՈՒ . * Քսանամեայ էր ինոսս , յորժամ գնաց յերուսաղէմ : Հարիւր քսանամեայ վախճաներ . Ճ . Ի : Ե ԽՐ . ՁՀ : * Ալևորեցոյ վաճնամեայն , կամ մերուս արձակելոյ քսանամեայ . ՆԽՍ . ԲՒ : * Ի քսանամեայ մինչև ցվաճնամեանս : Ի քսանամեայ և ի վեր . ՂԽՍ . ԼԸ . 3 : Եւ . Ը . 14 . ԼՒՆ : * Թագեաց Թագա զնաքով ի քսանամեայ . Եփր . ԾՆ :

ՔՍԱՆԱՆԻՍՏ · ա . Ἐικοσαέδρος , ρης . Qui viginti basibus constat . Ըստ երկրաչափիկ Ձև կամ մարմնի , որ ունի քսան նիստս իբրու հարխիս . * Հուրն հասաւ համանուշնակին հրաձևի . իսկ օդն զուշնիսան , և ջուր զքսանանիսան , և երկիր զքուսան . ՓԻԼ . ԼՒՆ . Ը . 49 : * Հողն միանիստ , ջուրն՝ քսանանիստ . օդն՝ երիք քսանանիստ , հուրն՝ ուԹ քսանանիստ . Մխ . ՄՐԻՎՆ :

ՔՍԱՆԵՄԵԱԿ · Տ · ՔՍԱՆԱՄԵԱԿ :

ՔՍԱՆԵՄԵԱՆ · Տ · ՔՍԱՆԱՄԵԱՆ . * Որ չև և հին քսանեամեանք . Ո՚ռ . ԵՓԵ . ԾՁ :

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ , ի , ապ . ա . Ἐικοστός . Vicesimus , vigesimus . Վերջինն ի մէջ քսանից . ԵՐԿՆՅՂ . * Յամի քսաներորդի յերո

բովամայ: Յամի քսանևերորդի եօթնևերորդին աստի. ևն: *Ի քսանևերորդումամի իբրու Թագաւորուէն: Քսանևերորդօք եօթնևերորդօք աւուրբք: Ես.ուր.: Փիլ. լին. ք. 47:

ՔՍԱՆԵԻՀԻՆԳԱՄԵԱՆ, ենի,ից. ա. Որ ունի զամս իե. կամ ըստ յն. և լտ. իե ամաց. *տանէհինգ տարուան. *Ի քսանևհինգամէնից և ի վեր. Թուղ. ք. Ես ը:

ՔՍԱՆԵՔՓԵԱՆ, } նեցուկոց, նեքսումքք. ա.
ՔՍԱՆԵՔՓԻՆ, } Քսանի առ հասարակ և մի ըստ միոջէ. *տասնեալ. էէրթ՝ փէ. (յն. լտ. քսան ասի լոկ.) * Քառասունն խարխոխ ութաթիս արտասկս քսանեցունց սեանց: Սիանց քսանեցունց: Քսանեքին ծառայք նորա ընդ նմա. Ես. իզ. 19: ԻԷ 22: Ձ. Ես. ՃՁ. 17: * Ընդ քսանեսին եղընգունս ձեռացն և ոտիցն արեալ եղեգունս վարել. Ճ. Ե:

ՔՍԵՄ. կամ ՔՍՍԵՄ, եցի.ն. Διαβάλλω. Calumnior, defero, criminor. Քսու լինել. լով խօսել. քսուէմի առնել. բանասարկել. բամբասել. չարախօսել գալտ. մաոնել. փասքուս լինելովքեան խառնեվնոր տալ. *Ալիատքոյ պատմեաց. որ ցուցանէ յայտնապէս, սէ քսկէզային եղբարցն միոյն, այլև այսոցիկ՝ որ շուրջ զնոքօք: Ըստ քսէլոյ իշխանին սիմեացւոյ: Ոչ մատնել ոչ քսել Ղրսեցին զնա առ շահն (այսինքն առ ալքայ). Փիլ. լին. ք. 71: Փոզպ: Սկնո. ալ: Վրդն. պտմ: *Քանցին առ գա. ւիթ կիւրապաղատան, եթէ զգլօ խօսինգլուեն. Պտմ. վ.: *Գտուցէ քսսեցէ ոք ի ձէնջ գա. ւրեհի գՀառւեցեալս յինէն: Քսսէին վասն գործոյ: Եթէ գալտ զեպ.օրէն խօսելն ինա. սէ, ոչափ և առաւել քսսելն նէ.ոգուեթը. Պտմ. ալ:

ՔՍԵՍՏ, ի, ից. գ. Ξέστης, ξεστίον, Sextarius, urceolus. կամ ըստ գրոց՝ χοτύλη, cotyla. Անօթ խոր, կամ գոգաւոր, որպէս կուժ, գորակ, փարչ. ևԲաժակ՝ մեծ և փոքր. Ճաշակ. եբր. պոտ, ըմ. *բաբլ ուժ. պարտագ, լեմչէ, լտլաբ, ևն. *Քսեստ մի իւ. ղոյ՝ տասնեւորդ սահմոյն. զի տասն քսեստն է սափոր մի: Քսեստ մի իւղ ըստ հայկին: Եղ բորգ մասն քսեստի. Եզեխ. Խե. Ե Խէ: *ԵՒն. ձին զկերակուրն, և զքսեստս գինւոյն ընդ իւրեանս. Վ.ր հդ. ձէ: *Ջամի առաչնորդ չարիոց՝ քսեստ ոյ. (որ ըստ այլևայլ աեղեաց պեղպեն վարի.) Շիր. լտ Ե կլ:: *Նոյն բաւ է, որ ի Մ.ր. *Լահ. գրի ի Նյդ. Հոլով յն. *տխոպին. *ԵՒձնոյ զչնձիան և զքսեստինն և զգաստատուկն յոտն ոյ:

ՔՍԵՍՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Քսուէմիւն. *Եւ զքսեստուէմեն զդնէլոյն նենգուէմբ առ Թագաւորն մատուցանէր. Բ.ուղ. ք. 15:

ՔՍԻՆ. ա. Բառ անյայտ, որպէս Բոյս ինչ կամ մեռուղ. զի ուր գրի ըստ Նյ. Մ.ր. *տ. *ԵՒյլև յանչուենչս գտանիս այսպիսի զօրուէմիւնս՝ ի բոյս և ի քսինս ... ի յն. դնի, *Ի յոյս, և ի խոտս, և ի մեռուղս: Տես և ՔՍՈՒՆ:

ՔՍԻՉ, կամ ՔՍՍԻՉ. ա. Որ քսե. քսու. բանասարկու. *Բանասարկուք և քսիչք. Ես.ը. ք. 2:

ՔՍԻՒՓԻՒ, կամ ՔՍԻՓԻԱՍ. գ. Բառ յն. *տիքիաս. Ξιφίας. Piscis, et cometa mucronatus. Թրաձուկն. գԸԼԸՃ պաՂՂԸ. որ և անուն աստղապան, և գիսաւոր աստեղ. *Քսիւփիք ... ձուկն ծովուն. Վ.ծ.ը. ք:

ՔՍԻՒԹ, քսեաց. Տ. ՔՍՈՒԹԻՒՆ. *Սկսաւ քսիս մատուցանել զնմանէ առ Թագաւորն. Ես.ղ. ք. 35:

ՔՍՄՆԻ, Տ. ՔՍՄՆԻ:

ՔՍՄՈՍ, ի, ից. ա. Քսու, իբր քսուսիւն. որ և ՔՍՄՈՍ. Քաֆուս. փաքքուս. չղմոգ. բանասարկու. *Ախտակալք, քամոք, չղմոգք: Թէ քամոս է, Թէ Լրկպատակ. կանն: *Շտոսիոս, և քամոս. վ.ր հդ. յ:

ՔՍՄՈՍԵՄ կամ ՔՍՄՍԵՄ, եցի. Տ. ՔՍԵԼ. *Գրգռօղ բանից նոքա են, որ քքսմասեն՝ զմիոյն առ միւսն տանելով զնախատանաց բանսն: Թէ գալտ խօսելն, Թէ քքսմոսելն: Բամբասել, քամոսել, և գրգռել: Վայ բամբասողին և քամոսղին. Լ.ք. ա.ա.ի: Ճ. Դ: Ո.ի.ք.ը:

ՔՍՄՈՍՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քամոսն լի.
ՔՍՄՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. } Նեղ քսուէ. բանասարկուի. * Մէ.ոյ քամոսուէթբ. Մ.ի: *Խցցուք զաեւելիսս ի յաղտոյ քամբասիսսուէթէ. Մ.ա.ը. ք:

ՔՍՄՍՈՏ. Տ. ՔՍՄՈՍ. *Լինի ցոփամիտ, հպարտ, քամոսու, նենգաւոր. Պ.ի.ա.ա:

ՔՍՈՒԻ, ի, ից. ա. Διάβολος. Calumniator. ψίθυρος, ψιθυρίζων, susurro, detractor, mussitans. Քաղղ փսաքսուս. բանս արկու. սերմանացան տասեւուէթեան. գաղտ չարախօս. շղոմոգ. մատնիչ. *Ջքսուն և զերկխօսն առ հասարակ անիծանիչքիք, զի բազում խաղաղասիրացս կորոյս. Սիր. իէ. 15. ուր և Ի.ՅՈ. ի հինն գրի. *Պղծէ զանձն իւր փսաքսուն: Իսկ ի նորն, *Ջանձն իւր պղծէ քսուն: *Որոյ բանիցի իրագած եղեալ նձեն գաւառ քսուին, կալեալ կապեցին. Փոզպ:

Եւ իբր Քսուական. սերմանացանաքական. * Ընդ սուտ վկայիչն են, որ քսու բանիւք մորդքեին չապաւէթէ ի մէջ ընկերացս: Լ.ք. ա.ա.ի:

ՔՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Ψιθυρισμός. Mussitatio, susurrus. διαβολή, criminatio, obtrectatio. գրի և ՔՍՍՈՒԹԻՒՆ. Քաքք. գործ քսուի. քսելն. քամուէթի. բանասարկուէ. շղոմոգուէթի. բանիւ մատնուէթի. *Գրգռուէ. Թբք, չարախօսուէթբք, քսուէնիք. ք. Խբ. ձէ. 20: Իակ Սիր. իէ. 6. ի նորն: *Քսուէ. ի հինն, *Բանասարկուէ.ոյ: *Քսուէթի մատուցանէ զնմանէ ալքայի: վ.ան.քսուէ Հօր նորա, զոր առնէր ի ատենէն ալքայի առ սէբաս: Եգիպտ պատճառս քսուէթէ. Խսր. ք. 23. 44: գ. 22: *Քսուէթի յականջս սրբոյ Հատուցանէր: Պահեսցուք զանձինս ի քսուէթէ. Ցհ. լՌ: Տնծ: *Ընդ մի.ենա արկաք, նէնի: Յորժամ զայ ոք աեսանեմք ի նեղուէթիւն, և մէք իանգստասէալ քամիքք ընդ գժնդակուէթին, ոլորուէթի է. Լ.ք. ա.ը:

ՔՍՄՈՒՆԻՄՆ, կամ } գ. Քասիուէ.
ՔՍՈՒՄՈՒՆ. քսումունք. } տսկս մն. էա. *տաղտն. *Յորժամ տսէպ ոք յօրանջիլ, տարտսփիւն գայ զտակ բերան, և քսումունք գնան ընդ անդամսն. Նէնի:

ՔՍՓՈՒՄ. ա. փ. Փաքքուս. քամոս և քամուէթի. բանասարկուէթի. *Ապրեմ[ի]կ՝ ոլք լինին բանասարկուք և քսփուք յատենի. Մ.ր. ԹՔ: *Քսփուս և տատնկնձաղք, որով արատաքս ձգեայ օձն գեայ ի գրախատն. Վ.ր հդ. յ:

ՔՐԱՁ. Տ. ՔՈՒՐԱՁ. *Յիմանալի քրայէ արատչկագոյն առաւ: Ընդ առ քրայեն (գարբնոց) գեգերբին: Ի քրայս հալտղաց: Իբր ի քրայս ընտրուէթէ: Հայեաց յատկին՝ որ ի քրայսմն: Իբրև ի քրայ ոսկերգործոյ: Զուլեսցես ի քրայս խնամալի. Ած. Բ.ր.յ.ը: Խբ. ՃՃ ա.ը.ը: Նբ. ծԹ. իԷ կԹ. Շ. այ.ո.բ. Ե ԲՂԲ: ՍկՃ. ալ: *Իբրև զկայծակունս ի քրայ ից հրեչտակք ոմ չոքէին վնասչեան, և Ելանէին ի վերայ նորա. Պ.ծ. վ.բ: *Քրայն հրաչտալելի է (այսինքն հալոց հրոյ). Լ.ծ.ա.ը:

ՔՐԱՁԱՒԱՆ. ա. Μεταλλικός որ և ՔՐԵՒԿԱՆ. Քրայիս Նալելի, հրահալելի. ձուլելոյ ի քրայս. ձուլածոյ. կաւածոյ. *Կաւոք ի քրայական և ի փայտակէն նիւթոց են. Ո.ի. Ես:

ՔՐԱՒՈՒ, կամ ՔՐԻՓՈՒ. Տ. ԿԱՐՈՍ. *Եբեէվ. *Քրաւոյ Նոնդ ի վ.ոյ քրէփսին. այս Նշանօքս առնել զքրէփսն: Զքրէփսն առաքեաս առնեն. վ.ր:

ՔՐԻՒԿԱՆ, ի, ից. ա. Μεταλλικός. Metallicus. Նոյն ընդ Քրայական. որպէս Հրահալելի. հանգ, հանգոյն. * Ւբրեմն ի վերայ քերովբէից, և Ւբրեմն ի քրկական նիւթոց կերպարանս. Ո.ի. Ես: *Յալոլք են ի նիւթս ձև Նայն յոտատյանակաց կամ ի քրկական

(այսինքն արծաթամած ոսկի) արուեստագիտաց տպաւորեալք . Սարկ . հանգ :

Եւ առաւել ընդ բառիս Մետաղք, որպէս Տէղի մետաղաց, և որ ինչ անկ է նմին . Μεταλλα . Metalla . հանդի փելին վերթբերեալ . մաքին օձաղնա հրեաւալիք . *Դարձցին ամենայն գառաւոյսասալք՝ որք ի քրիստոնեայ մետաղն իցեն: Լուծանել հրամայեր զկալանաւորսն , և որք ի քրիստոնեայ մետաղն են: Ի քրիստոնեայ յերկաթահատ կամ ի պղնձագործ մետաղն: Ոսկեհանաց, և որք ի քրիստոնեայ մետաղն խոնջեցին: Յայնմեանէ բանդակալքն ազատեցան , և քրիստոնեան մետաղքն հրդեհեցան յարփիսհրաշ փառաց քոյ . Ագաթ: Ճ. Գ: Ոսխ. ՛ն . ի . 18՛: Ե էլէիպ . Ե : Բէնիի :

ՔՐԻԱՊԱՆ . Արժանի աքսորանաց և աշխատելոյ ի մետալս . Ծանրամեղ . մեծամեղն . ՅՃՃընդդէմ. արքայընդդէմ. քարուքանի (յանցաւորութիւն) . *Չեռս ամբաւնալ յօձեալն այ , կ քրեական մեղաք վատարդիի լինել: Ոչ ունին հաւատար քրեական մեղացն նոցա հատուցանել: Ջ քրեական վերնամարտութիւնն : Ի քրեական մորուսութեց : Ոյք բանան զբերանս քրեական բանիւ վատ փսուսցն այ : Մաքրելով զոգիս ամենեցուն ի քրեական ծանուցից ծառայականաց. ՅԿ. կի: Սարք. ի. պ. ձ: Մալ: ՅԷչ. սխ. չկ :*Քրեական մեղք , որ է ի թաւալուր. Վրդնջոց: Նոյնպէս և չէն բառ. և լձ. Նար. (որք երկին ակնարկիլ և ի յն . փէրէօս , սեր, և ի ռմկ . գառ, թաւալուր :)

ՔՐԻՒԻՌԻՐ . ա. Վատթար կամ տգեղ կամ օսարոտի . (որպէս մրուր քաւրայի, կամ փոռին փոռը, գարշ , կմ փէրէն . ազ փոք , ևն .)*Խոշտագուժ սիկինոչն ծառայէ , և բազմաց քրեքերաւր սերունդ վաճառեցաւ, հպարտութեամբ , ամբարտաւանութեամբ և նախանձոտ : Մի քրեքերաւր վարուց չարութիւն նմա. Ասբեհկոտ . Ե-ոփր . ձ : ՅԿ. կի : Իսկ չէն բառ . *Քրեքերաւր, օտարոտի, կամ յորով տեր ոչ . այսինքն բազում սերունդ ծառայ , հայկերով ի յն . փէրէօս :

ՔՐԹՄՆՋՅՆՔ . Տ. ՔՐԹՄՆՋԻՒՆ :

ՔՐԹՄՆՋԵՄ , ևցի . լ. Γογγυζω , λαλέω, καταλαλέω. Murmuro , obloquor, obtrecto. Ընդ բերձն միչել կամ մրմնջել . սրանջել . մրմռալ . չչնջել դանդատելով . փոփոալ . փշ-փշրտանգագ :*Մի քրձմնջիք ընդ միմեանս: Աղեցանէին քրձմնջելով : Քրձմնջին զքէն առ սլարսպաքն և ի գրս նոս տալարանին. ՅԿ. չ. 45: ա. Ի. ձ. 20 : Եղէկ. փ. 30:*Խրատ առակս զքրձմնջոյդ սպասուորան . Մխ. առակ :

ՔՐԹՄՆՋԻՒՆ , ջեան , ջանէ կմ ջեանէ .)

ՔՐԹՄՆՋԻՒՄՆ , ջման , ջմանց . գ . } սր և ՔՐԹՄՆՋԱՆՔ , նաց . Γογγυσμος . Murmuratio . Քրձմնջելն . արասնջ . չչնջելն . մրմռումն . դանգատ . բամբասանք . փոփոաց, ծամոաց.*Զգոյշ լինել քաջ յանօգուտ քրձմնջելոյ չնահ (կամ քրձմնջանէ): Քրձմնջելն էր զնմանէ ի ժողովուրդն . Իմ. ա. 10: ՅԿ. Ե. 7 :*Եւ ըզգասուածոյ ընդ բամբասին, ըզգբրձմնջելն ընդ չոգւոցին . ՅՀ արէէ : * Լուաւ ի ժողովգնէն զքրձմնջումն . Մ Ֆ. ֆՆ :

ՔՐԻՍՈՊՐԱՍՈՍ, կմ ՔՐԻՒՍՈՊՐԱՍՈՍ· գ· գրի և ՔՐԻՒՍՈՊՐՈՍ , ևն. Բառ յն. խոխ. ՀՀՀՀՀՀՀ. Χρυσοπρασος. Chrysoprasus. Քար պատուական ընդ ոսկեգոյն և ընդ կանաչագոյն , իբր ի գոյն ոսկւոյ և սրասի, այսինքն փրասայի . էէրէՀէ . *Տպալնոն . . . քրիւսոպրասոս . . . յակինթ. Յայտ. ի՝Ճ. 20:*Քրիւսոսպասոս . այս քարս խորագոյն գոյն ունի քան զսսկւոյ . Լ Ֆ . յայտ :

ՔՐԻՍՏԻԱՆԱՍ , ի , աց . Բառ յն . Տ. ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՑ . * Յանուն քրիստոսի կոչիմք Քրիստոնեայք : Ջհասարակայն քրիստոնեայ նասաց , ևն . Սարկ . հանգ :

ՔՐԻՍՏՈՆԱՅԻՐ . Տ· ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԻՐ :

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ , նէի , լց . ա. գ . գրի և ՔՐԻՍՏՈՎՆԵԱՑ , ՔՐԻՍՏՈՆԱՑ . յորմէ ռմկ . էրիսթանէ . յն . Խրիսթիանոս . (ի Խրիսթօս . հյց . Խրիսթօն .) Χριστιανός . Christianus . Քրիստոսեան . աշակերտ և հետեւող Քրի . որ դաւանի զքս ՅՃ . էրիսթիան , ՔՀիսի . (այս պէս և Խավի, յիեան. Նասրանի՝ նազովրեանս.) *Ընտանեալ նախ յանիրաք զաշակերտեալսն՝ քրիստոնեայս : Փոքրս ինն հաւանեցուցա նես զնս լինել քրիստոնեայ: Իրրև զքրիստոնեայ. Գծ. ք՝Ա. 26: իԸ. 28: Ա. պէտ. Ը. 16 : *Պատա է մեզ ոչ միայն անուամբ կոչել քրիստոնեայ , այլև գործովք : Ոչ միայն քրիստոնեայք , այլև հեթանոսք , և մոգք գիտեն: Օծ և զմեկ և օծեալս արար , և քրիստոնեայս արար և անուանեաց . Աքսպ . Ը : Եղնիկ : Խոր :*Եւ ոչ նրբազ ի դրժանաց , ի սուտ անուն քրիստոնէից (այ քրիստոնէից) . Շ. Խոսք :*Լինի աշխարհ քրիստոնէից՝ յանչափ յանբաւ բարեաց լցեցած· Շ. էքէս :

կմ իբր Քրիստական . քրիստոնէական .*Զոր քրիստոնեայ կրօնիւք վարժեալ . Շ. Վիպ :

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԱՆԻՐ . Տ· ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՍՆԻՐ .*Զի էր զանն այն յոյժ քրիստոնեայասէր և բարեսէր . Մաղաք. աբէղ :

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱՐՄ· ՛ն . Χριστιανικῶς. Ut Christianus. κατὰ Χριστιανισμόν . Christianorum more. Քրիստոնէապէս· իբրև զքրիստոնեայ . ըստ օրինակի քրիստոնէից և քրիստոնէուհեացն . * Մի հեթանոսաբար անկուշներ ի պատուիրանաց այ , այլ կատարեա քրիստոնէաբար զհրամանն տեառն : Վարք իւրով (ըստ արտաքնոյն) կայր քրիստոնէաբար· Քրիստոնէաբար թաղուցին. Մ՚նդ. ի. Եոս. պԺ. Ը. 18 Շ. ԲՂի :*Քրիստոնեայք եհին, և քրիստոնէաբար սնեալք. Ա . անք :

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ , ի , աց . ա. Χριστιανός, νη, νόν, Χριστιανικός, κή, κόν. Christianus, na, num Որ ինչ անկ է քրիստոնէի և քրիստոնէութեան . *Ջի մի ի քրիստոնէական անուանէիգ որշեսցիս: Եւ որ այլ կս կարգք են քրիստոնէականք : Ջօրէնս քրիստոնէական հաւատոց : Ի քրիստոնէական հաւատոցն : Քրիստոնէական զարմից: Քրիստոնէական փրկաւէտ կոչմանս : Քրիստոնէական կարգովս և կրօնիւք : Ջգերս սքս քրիստոնէականս. Մ՚նդ. ա: Խոսք : ՅԿ. իԺ: Ճ.Ա Ոսիէէ : Նար. լԷ: ԼՖ. ոչ : Ոսխ. չկ. ա. 31:*Զա տուցանել զքրիստոնէականս (զաւրկ) ի հրեականէն . Շէէ . ղխ :

կամ որպէս Քրիստոնեայ . * Պատուեցին Թագաւորին՝ քրիստոնէական փիլիսոփայքն. Ճ. Բ: *Պատուեցին զքրիստոնէական փիլիսոփային (հերձուածողաց) , եթէ զպարսից թագաւորին՝ քրիստոնէական կրօնիւքն էր զարդարեալ . ԼՃ. ՃԾոԲ :

ՔՐԻՍՏՈՆԷԻԱՊԻՍ· Տ· ՔՐԻՍՏՈՆԷԱՒԱՐ. *Ուսցուք զնոցին (կելոյ) քրիստոնէապէս . ԱՃապ. Ե :

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱՅԻՐ . ա . որ և ՔՐԻՍՏՈՆԱՍՆԻՐ, ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՑԱՍՏԻՐ. Սիրող քրիստոնէից . *Եղէալ երէքեան առքս քրիստոնէասէր , և աշխատրէուչէն : Մարդասէր եմ ես (ասէ Ճծ) , ոչ թէ խորչէլասէր , կմ քրիստոնեասէր , այլ ամենայն մարդկան սիրող . Վրդն. պԺ: ԼՖ . ազ :

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՑՈՒՑԱՆԵՄ , ցուցի . ն. Տալ լինել քրիստոնեայ . քրիստոնեայ առնել . *Քրիստոնեացս զմեզ , և ուսո մեզ ըզբանն այ . Ճ. Գ :

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹԻՒՆ . գ. Χριστιανισμός. Christianismus, professio religionis Christianae . Հաւատք և կարգ քրիստոնէից . քրիստոնական կրօնք . * Քրիստոնէութեան անուն ի քէն , որ նախ յանւոիքք անուա նեցաւ աշակերտելոցն . Եղնիկ : * Մեծ ինչ է քրիստոնէութիւնն , յորժամ առեալ գնաս աշխարհ . Աքսպ . Ը : *Թերի է ի քրիստոնէութէ , զի ոչ քո ի նմա բնակի, և ոչ նա ի քո : Ըստ քրիստոնէութ և գործքն վկայեցեալ : Շինչուցանել զհաւատս քրիստոնէութէ : Գնալ ամենայն կարգաւ որութ վարուց քրիստոնէութէ. Մ՚նդ. ա: Սրգ. ա. Ե : Խոր. գ. 13 : Սարկ . ազ : * Քրիստոնէութէ սկիզբն , և արմատ բարեաց (որ բաց կոյս) , մեզ քրիստոնէիցս հանուցից՝ մայր հաւատացոց . Տաղ :

Կամ որպէս Ազգ և երկիր քրիստոնէից . * Հրամայեաց առնել հալածանս քրիստոնէութէ : Ընդ ամենայն աեղիս քրիստոնէութէ . Ե-ոս. պմ. ը. 15 : ՃՀ :

ՔՐԻՍՏՈՍ , ի , ից . գ. Բառ յն. խրիսթօս . Χριστός. Christus. այսինքն Օծեալ. երբ. Մեսիա . որպիսի են ընդհանրապէս Թագաւորք, քահանայք , և մարգարէք . ը այսմ միջս Օծեալ Թագաւորն ի մեզ ի հին կոմիայն պահեալ է բառս Քրիստոս ի գիրս Ուէթց. Ը. 20 : Ալ յետ դալստեան փրկչին սեպհականեալ է նմին Յն. զի է գլուխ մարդկային օծելոց . և մարդկութ նորա օծեալ է ածուածէր իւրով ի ձեռն անձնաւորական միաւորութէ, որ և զմեզ օծանէ շնորհօք իւրով : * Գիրք ծննդեան Յն փէ : Խօսք ցեալ զմարիամ կոյս , յորմէ ծնաւն Յն , որ անուանեցաւ Քս : Դու ես Քս որդի այ կենդանւոյ . ևն : * Կոչի Քրիստոս, այսինքն օծեալ : Քն անուն օծեալ կոչի , այսինքն ած և մարդ . զի քո ոչ սոսկ մարդկութեան է անուն , և ոչ լոկ ածութէ . Խոսք : Տէս և Պէտմ : Սաբգ . ևն : * Գրիգոր ածածան ասէ , թէ քրիստոս գիտեմ զկեցեսլոն ըստ քո . Նար . էրգ : * Երկակ քրիստոսից իսոսովանէ (նեստորի է) . Սարկ . ԺՀ : * Երկուց քրիստոսաց ժողովուածն առնէ անօրէնն (նեստոր) . Պէտմ . Լ :

ՍՈՒՏ ՔՐԻՍՏՈՍԻ· Տէս ՆԵՒՆ , ԴԵՐԸ ՔՐԻՍՏՈՍ , և ի բառն ՍՈՒՏ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԱՐ . ՛ն . ա . Խրև զքն . ը օրինակի քոյ տեառն մերոյ . և Քնական . * Շընչէր քարոզութ ընդ քաղաքս և ընդ գիւղս քնաբար : Որոց տուեալ չանձն փոխանակ քնաբարս . Վրդն. պԺ: *Պետրոս յոյժ ախորժէր զսիրելին քոյ (ղյովհաննէս) ընդ *քնարար հետզհետէ նորա . Տնակ : *Քնաբարս սիրոլիս բերկրին ընդ միմեանս . ՎրԺ ԿՂ . Ֆ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԵՐ . ա . Բերեալ ի քէն . զոր ինչ քո երեր առ մեզ կամ այլ մեզ . *Վասն ամենայն ոգւոց քնաբեր փրկութէն հասանելոյ . Կոբէն :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍԱԳԵՂ . ա . Ուեօղ զգեղ հոգևոր՝ հաձոյական քոյ . *Շուրջ զմաքս ր և զքնագեղ հոգւով նորա . Վրդն. ը :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍԱԳՈՐԾ· ա· Ի քէն գործեալ կամ արարեալ . *Ջերմեռանդն ղուկաս , որ ի բագէս և միշտ ի քնագործ իրացն կապտարելոյ . Ագաթ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍԱԳՈՒՆԴ· ա· Որ է գունդ քոյ իբրև զօրագնդի հաւատոց . ի քնէ գրնդեալ՝ խմբեալ՝ հաւաքեալ . * Քնագունդ առաքելոցն՝ շնորհակարգ ուէթ հոգւոյն սրբոյ գումարելոցն : Քնագունդ և խաչակիր առաքելոցն . Ագաթ . յորմէ և Մաչք :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍՈՒԱՆ , ի , ից· ա· Որ գաւանէ զքն ած . հաւատացեալ . քրիստոնեայ . *Ընձեռիմ իշխանութէն ի վերայ ամենայն ազգաց քնագաւանից . Թղթ . տալ : * Գրեցաք

ամենայն քնադաւան հայաստեա ժողովրդա-
կանացդ . Շ. Ի՛ղՔ : * Տօնօղք սքեղն ռուբիան-
նոսի՝ քնադաւան մարտիրոսի և նախավկայի:
Յ՚ամենայն արար քնագաւան . ԳԱՀ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱԴԻՏ . ա. Որ գիտէ ղքն , կամ
գէտական ունի ի հրամանս քնի . * Քնագէտ
պատուիրանապահութեանք ղեցի անտրտունջ.
Մ ա ղ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱԴԻՐ . ա . Ի քնէ եդեալ՝
կարգեալ և պահմանեալ . * Ընդ լծով քնա-
գիր հաւատոցն : Քնագիր արդար օրինացն :
Քնագիր կէտ , կամ կիսիւն : Քնագիր աւան-
դից . Շ. Ա Ագաթ : Կ՚երեմ : ՅԿ .ին : Սարգ .
ա. պ. Ը :

ՔՐԻՍՏՈՍԱԴՐՈՂԱՐ . ա . Քնիւ կամ ի
քնէ դրոշմեալ . կնքեալ յանուն քնի . ոս-
նոյ զգրոշմ կուտ ղկնիք քնի , խաչանիշ .
քրիստոնէական . քրիստոնէայ . * Աա ի քնէ
հայեցք լինել պաշտպան քնագրոշմ բանա-
կին : Ջ քնագրոշմ և զպատուական դլուխն
(լուսաւորչին) ի գլուցի եդեալ . ՅԿ . կ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՁԱՐԴ , ի , ից . ա . Ի քնէ
կամ քնիւ զարգասլեալ . որ ինչ է զարդ և
փառք քնի . կամ Որ քնիւ զարդարե գՀաս-
տացեալս . * Եռափափագ և քնազարդ սուրբ
նշանիս : Ի նը սիոն ի քնազարդ սեղանն ղաւր
բալեաց վերստա ի վայր : Աճածիր և քնա-
զարդն վարդապետութենէ . Աչ . Բարձր : Ճ .
Գ : Աճած . Եկէղ : * Մկրտեաց վնասա քնազարդ
օծմամբն . Ջ Ն Ո Բ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՁԱՐԴԵԱԼ . Նոյն ընդ վ .
* Յայամ քնազարդեալ հինմնափայլս տաճա-
րի . . . գերամուքուս ածունակ և քնազար-
գեալ քո յարկի . Ընած . Եկէղ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՁԳԵԱՑ , եցի , ից . ա . Քրս-
տոփորոս . Christophorus , Christifer . որ և
ՔՐԻՍՏՈՍԱՁԳԵՑՈՍ , ՔՐԻՍՏՈՍԱՍԻՐ , ՔՐԻՍ-
ՏՈՍԸՆԿԱԼ . Որ զգեցեալ է ղքն ընորհօք
մկրատիքն . որ կրէ ի՛ ունի յիրեան ղքն .
(յն . Խրիստոֆ՚օս յորմէ Քրիստափոր ա-
նունդ .) * Անուն իմ Քրիստափոր , այսինքն
Քնագգեաց , զի զքն զգեցեալ եմ ճ . Բ :
* Քրիստոնեայ անուանեցի , այսինքն է քնա-
զգեաց , և եղբայր և որդի ես կոչեցի . Նէր .
ԻԲ : * Քնազգեաց և քնընկալ լինիցիս . Մ ած .
ա : * Ջկնի քնազգեաց և ընդունդարգեալ
վարդապետիդ եկեսցես պօղոսի . Մ փ . Ը :
* Պետրոս մեծն այն , և գլուխ առաքելցին ,
և քնազգեաց անձնն . Սարգ . Է . պ . Ի : * Ե-
լիեաք քնազգեացք սկրտալքս ի մահ նորա .
Լ ՚ք . պղ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՁԳԵՑՈՍ . ի , ից . Նոյն ընդ
վ . * Անուանեաց զնա քրիստափոր , որ Թադէ-
մանի քնազգեաց . Հ = Յ . ապր : * Ջամենայն
ոգի քնազգեաց և հոգեղէն վարեաց . Կ ՚երեմ :
* Ի մէջ ոտնաւորաց քնազգեացն . Ճ . Գ :
* Երջանիկ եղբարքն , և ամենայն քնազգեաց
գնդիւն . Կաղանդ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՁԳԵՑՏԵՄ , եցի . Ն . Քնա-
զգեաց առնել . սկրտիլ . * Որ ի միում ա-
ւուր ժԷ բիւրս յարքունական զօրսյն քնա-
զգեստեաց . Վ յ դ . Ը :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՁՕՐ . ա . Քնի զօրութ վա-
ռեալ . քնի զօրական եղէալ . քնիւ զօրացեալ
* Քնազօր զինուորաց (կրօնաւորաց) համա-
խմբօղ ի հոգևոր պատերազմին . Շ ա ր :

ՔՐԻՍՏՈՍԱԹԵՒ . ա . Ըստ որպես Թէ
զիմիս քնի երկնամարիչս . Ո՛վ ոսկեթեմ տէն-
չանդն (զրաքէոսի) , մանաւանդ Թէ քնամեռ-
ոք՝ զոր ունէր անձն՝ յերկինս ի վեր հանէր .
Յով . չէ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԻՈՂՈՎ . ա . Քնիւ կամ
վասն քնի ժողովեալ . քնագունդ . * Քնա-
ժողով բանակին : Քնաժողով հարանց և
հարաբանից եղբարց . Ճ . Գ : Տօնակ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՈՒՆՔ . ա . Խառնեալ կամ
միացեալ ընդ քնի հոգեէքս . * Միասիակեաց
հարքն . . . քաղցրաձայն ոաղմոսիւք և քնա-
խառն մոզք հաձոյ եղեն ած . Ընդ . ոչ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՕՍ . ա . Որ քնիւն խօսի ,
կամ որով քն խօսի . մանկիր պօղոսի , որ ա-
սացն՝ Ձէ քն , որ ինձս խօսի . * Քնախօսն
պօղոս : Ըստ քնախօս լեզուին , որ ասէ , բա-
ւականաւէն մեր յայ է . վ ան ակ .յոբ :վրդն .երփ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՕԹ . ա . Քնի ծանօթ
լղեալ . ճանաչօղ ղքն . քրիստոնեայ . * Ջա-
մենեսեան քնածանօթ առնէր : Միանդա-
մայն քնածանօթս ծաղկեցուցեալ . Ագաթ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՈՒՆ . ա . Χριστοτόκος, Quae Christum peperit. Ծնող ղքն . որ ըստ ինքեան նշանակէ Մայր Քնի , որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱԾ ՄԱՑՈՒ . բայց ժանուն նեստոր առէր նշանա-կուԹքս մարդածին՝ ոա ի խափանել ղչէյն ուղղափառաց Ածածին . * Ածածին ոչ գոլ առէյով (նեստորի) զնր կոյսն , այլ քնածին , յաւէտ պի մարդածին : Ածածին է ծնօղն . իսկ քնածին ոչ երբէք ուրեք առելի է : Որ-պես ի դէմս քնի փոխեցաք ղքնածին , և առացաք ածածին . Պ ՚ք . ֆ : Դ ա ՚ա ՚ն : Լ ՚ք . ա ա յ ն :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԱՆ , ի , ից . ա . Χριστιανός, ή, όν. Christianus, a, um . Որ ինչ անի է քնի . և Քրիստոնէական . և Քրիստոնեայ . * Քրիստոսական հաւատոց . Մ ա ՚ա ՚ծ : * Քնական սրատարագին բաշխուսին . Խոս : * Քնական ուխտին գաւնաւորութենէն . Կ ՚ար . կոս : Կնքեալ (գերեզման սրին) քնական կրն-քովն (այսինքն նշանաւ խաչի) . Կ ՚երեմ : * Գա հակարգեալ ևս ընդ սմնմ սեռուցն քնա-կանաց յանդ երուսաղեմ : ՅԿ . կ : * Քնա-կան հօտին անմահ արօտք . Շ ա ր : * Հարկ է հաւանուքն և հաւատովք հեանել զկնի բո-լոր քնականացս . ՅԿ . ի՛ . ա ա :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԱՐԳ . ա . Ի քնէ կարգեալ . որ ինչ է ըստ քնական կարգաւորութենն . * Քնական ուխտ ոեբուքնիդ էեր . ՅԿ . կ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԵՑՈՑՑ . ա . Ա յ ն զոր քն կեցուցանէ . որ քնիւ կեայ . * Վ երացեալք խաւնեալք ի զօյս քնակեցոյց դնդին . Ագաթ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԻՐ . ա . Որ ղքն կրէ յին-քեան . քնագգեաց . * Ա յ մ և պօղոս վկայէ քնարն հոգւոյն , քնակիր բերանն , ասօղն ընտրեաւ . Սարգ . ա . պ . ԾԷ : * Ե ր ջ ա ն կ ի ք ն ա կ ի ր ս ր բ ո ց : Ա ղ ա թ . ղ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՈՁ . ա . Ի քնէ կոչեցեալ կամ հրաւիրեալ . * Միհնչև յար քնակոչ հան-դաւեան իւրոյ վախճանին . Ագաթ : Բ ա ա ղ . Ֆ . 2 : Կ ՚երեմ : Ճ . Բ : * Ա յ ս ա հ ա ս ա ն է ր գ ր . դորի քնակոչ կատարումն . Ա ղ ՚ք . Ֆ . 5 :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԿՐՕՆ , ի , ից . ա . Որ պինդ ունի և բարւոք պաշտ ղկրօնս քնի . կրօնա-ւորեալ ՚ի քն . քնագաւան . * Հանդերձ քնա-կրօն և Ճգնաւոր մարբն իւրեանց . ՅԿ . կ : * Քառասուն վկայքն՝ միահաւատ , քնա-կրօն՝ միագունդ զօրականք . Սիխան :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՉՈՒՅՑ , ա . Հաձոյ կամ հա-ձոյական քնի . * Շինեալ զվարս բարիս քնա-հաձոյս՝ ոսկի ընդ արծաթ . Ն ա ր . ԾԲ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՑԱՅՐ . ա . որ և ԱՍՏՈՒԱԾԱ ՀԱԳՐ , այսինքն Կաթուհաւ փչեցին . որպես աբրահամ , գաւիթ , և այլն . * Ընդ աբրահամ քնահայր . Եգէփ . Խազ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍԻՐ . ա . Ի քնէ ձրի տուեալ , սիրգիեալ , ընդհանուր . * Քնաձիր և առա-տաբուղն ողորմութենէ : Քնաձիր երկնառատ ձառագայթիւք . Հ . Ռ : Շ ա ր : * Մարքրութի և բժշկութենէ ախտից մեզաց՝ քնաձիր նշան կենդանատու խաչիդ . Ն ա ր . Խզ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍՐԱՐՏ , ի , ից . ա . Χριστομάχος . Christi adversarius. Որ մարտնչի ընդդէմ քնի՝ ուրանալով զածութենէն նորա , և-

* Որ առ Ճչմարտութենէ պատերազմ , ստու-գապէս քրիստոսամարտ մեռացեալն : Յարմա-րոյ քնամարտն սրիոսի գազան մարգակերպ երևեալ Ա ՚ն ՚է : * Ո՛վ հրեայ քնամարտ : Ըստ քնամարտիցն մոլութենէ : Ո՞ր քնամարտ լե-զուն վ ՚էր ՚օր . ա . յհ . ա :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍՐԵՆԱՐ . ա . Մեծարեալ ՚ի քնէ . ածառաքեալ , կամ մեծարօղ զքն , և զայլս յանուն քնի . * Ա յլև զքնասիեծար աստիճականին իւրոց բաղդամ պովութիւնս փոխանակ մեծարանացն կարդէ . կ ՚երեմ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍՄԵՐՁ . ա . Որ մերձ է առ քն . ածառաքեալ . ածահաձոյ . * Եւս առաւել Ջատագով լինել քնամերձ սրբոյիդ . Գր . պղ . Խղ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍՄՈՒՏ . ա . Որ ինչ հայի առ-մուտ կամ առ գալուստն քնի յԵ միանգամ և միասնագամ . * Քնամուտ գալստեանն . Ագաթ : Սիխան :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՑԻ , ց . ՔՐԻՍՏՈՍԱՑԿԱՆ . * Տաճարդ երկնային , սուն քնային . Կ ՚ար . Խզ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԿԱՐ . ա . Որ ղքն հնարէ կամ յանդիման առնէ յինքեան : Կ ՚ար . Խզ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՄԱՆ . ա . Χριστοειδής. Christo similis. Նման կամ նմանօղ քնի խոք օրինակաւ . քնաառնակ . * Ջոր կրեաց քնա-նման քահանայապետութեն . Երէ . ը :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՇԱՆ . ա . Նշան կամ նշա-նակ քնի ցուցեալ . հրեղացուցիչ յինքեան զնշանն քնի վերաչ . * Յիւրաքանչիւր արկեզ զնէր , և կնքէր քնանշան կնքուածք . Ագաթ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆՈՒԻՐ . ա . Նուիրեալ կամ նուիրական քնի . ընծայեալ և սրբեալ Ա յ . սրբազան . * Դարձեալ զնոսա ՚ի քնա-նուէր օրինացն յանօրէն օրէնս խրեանց : Քնանուէր մերն ածելոյն գաւանութենէ : Որ քնանուէր կոչմանէն ծագելոյր որպէս զա-լիգանն . ՅԿ . կ : Մ ագ . ա : Շ ա ր :

Եւ Ա յ ինչ ՚ոյով Նու իրն կմ պատարագի քն . * Քնանուէր որ պատարագ Ա յ ն . Եկէղ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՏՐԱՀ , ի , ից . Χριστέμπορος. q. d. Christi institor, qui Christum et e. jus doctrinam quaestui habet. Որ չահա-վաձառ հանդերձ ղքն , կամ ի մարինաւոյ շահ իւր վարէ ղքնի խորհուրդս . * Մի լե-ցուք քնավաձառք և քնաշահք Ա յ ն . հրա :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՏՇԱՐԺ , ի , ից . ա . Ի քնէ կամ քնիւ չարժեալ . * Պօղոսի՝ ածառան և քնաչարժ լեզուին : Քնաւ լինի մեր հոգին , և քնաչարժ կնտրիդ ոչ՝ մինչ . Վ յ դ . Ի ը . Ե Տ օ ն ակ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՏՈՒՀԵՑՈՍ . ա . Պահպանեալ ՚ի քնէ . կամ Տնի պահեսեալ նուիրական քնի . * Հրաչակերս նշանաց՝ որ ՚ի նշխարաց հոլով քնատուհեանն գանձարանի (կմ գան-ձարանէ) . Կ ՚ար . Խզ :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՓԱՌՁՑ , ի , ից . ա . Որ ղքն ած պաշտէ , բրիստոնեայ . * Մինչև ՚ի մեծն կոստանդիանոս՝ յառաջին քնասպաշտ ար-քայից . Լ ՚ք . ոչ : * Հաւածեաց չարաչար ըղ-քնասպաշտան . Մ ագ ՚ին :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՓԱՌՈՒԻՐ . ա . Ի քնէ պատ-մեալ և պատմօղ ղքնէ . Հաս ՚ի մէջ առնուել ղքնասպատում աւետեացն հոգևոյն՝ փո-հոգւոյն սրբ . Ագաթ : * Քնասպատում վար դապետութիւք : Եւ ոչ քնասպատում աւետա րանին վարդապետութիւք կամին համետատ նալ . Ճ . Ա : Սարգ . ա . պ . Է :

ՔՐԻՍՏՈՍԱՓՈՍԱԿ . ա . } Ի քնէ կամ
ՔՐԻՍՏՈՍԱՓՈՍԱԿԱԿԱՆ , } քնիւ պատկեր-
Թագ լնկալեալ . * Քնապատկ ածասէր ար-քայիդ հոռոմոց էմմանուէլի . Շ . Ն Գր . ԳՂ Ի՛ղՔ : * Ո՛վ քնապատկ ալ արքայ հռոմոյեց-ցոց : Քնապատկալ բարի և յաղԹօղ ինք-նակալի . ան . ած : Ն Մագ : Յ ՚ն . կ ՚ի դս

գենայ ՝ծծաուէր քՀապահակեալ արքայից.նաբ. երէ ։

Ընկալայ գեղեցիկ խորհրդով սար և զմեզ խաչէն և զեկեղեցւոյ.՝ Ընծաղարդ քՀապատակեալ փայտ ՝որ ։ Երկրպագեալ ՝ծծազարդ քՀապահակեալ փայտի խաչին. Ածկ. բաբէր ։ Ածբէ ։ ՀՀ. ու։՝ Ընծայարդ և քՀապահակեալ վեմ ՝որ. Ածան. եկեղ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՌԱՔ. ա. Ի քՀե առաքեալ. ՝ծծառաք ։ նաբ. խս։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՍԷՐ, սիրի, բաց. ա. ՓիլոքՀրիստոս. Amans et studiosus Christi. Սիրօղ քՀի. ՝ծծասէր. բարեպաշտ քրիստոնեայ. ՝Ի մէջ քՀասիրայ զքՀե խոստացայ Ճառել. զի և ես ըստ իմում չափոյ քՀասէր եմ։ Ածան քՀասիրի ։ Որ քՀասիրացն յայտնելոց է։ ՔՀասէր զօրացայ և զօրապատաց ։ կեղծաւորին լինել քՀասիրք ։ Չմիմեանս ատեն, և քՀասիրք այնու զանձինս վարկանին ։ ՍԷԷբ.ա։ կոբէ։ Սարգ։ Շաբ։ կոչ. ՀՀ։ լՀբ. ագ ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՍԻՐԱՊԷՍ. ն. Որպէս քՀասէր ։ քՀասիրասիրեալ ։ ՝ծծասիրասիրեալ ։ ՝ ՔՀասիրասիրեալ և արդարասիրեալ կալեալ է քո զնշանակ Հնգասօրսեալեդ ։ ՀՀ. գ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սիրէլն զքՀե. քՀասէրն գոլ. ՝ծծասիրասիրեալ։՝ Յայնպա զազարսւ քՀասիրասիրեալեն նորոգէ (զնա քՀե) ի գնելգմանական անշնջեալեն։ Ծանուցին ի ՀՀոն գրոյ Հնգաւորի՝ զքՀասիրասիրեալին իւրեանց ։ Ոչ բաժանեալ ի քՀասիրասիրեալին և յարծաթասիրան ի ։ Մինչի զքՀասիրասիրեալին ունելով պատճառս Մովսէս։ՀՀՀ։ վՀանկոսփ։ Վ յրդ. պաս։ ՝Հրեսելեն լուծուսին առնէր, և քՀասիրասիրեալեն նորոգուսին ։ Ոսկիփոր ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՍՊԱՆ, ի, ապ. ա. Χριστοχτόνος. Christi interfector. Սպանօղ քՀի. ՝ծծասպան. խաչահանուս. ՝ Հրէայքն քՀասպանք կոչին ։ Սաեփանեոս լինդգեմ քՀասպանչի անպատասխանի գիմամբ ։ Սակս անարժան Հայրապետութեան քՀասպան լինիմք ։ Ոսկ. յհ. բ. 2 ։ ՀՀ. Ա։ վյր. հղ. ֆ ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Սպանանելն զքՀե. ՝ծծասպանութիւն. ՝ Հրէայքն զսպանութիւն ի ՀերոՀէ ուսանելք ՝ի քՀասպանութիւն չանդգնեցան. Բաբէտ. յհ. Զ ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՎԱՃԱՌՈ, ի, ապ. ա. Χριστοκάπηλος. Qui Christum caponatur. Վաճառօղ զքՀե ըստ օրինակի կրպակաւորաց, որպէս յոգայ, սիմոնականք, ևն. ՝ Մի՛ լինիցք քՀավաճառք, և քՀաշխատ։ԱՀՀ։ Հրա։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՏԵԱՑ, հայի, ցոյ կի՛ ցկց ա. Μισοχριστος. Qui Christum odit. Ատեցօղ քՀի. ՝ծծասէաց. գոյծօղն և գործելն ուս ատելութիւն քՀի. ՝Յոյգ չարաիսամարին և քՀասատեցին ։ կեղծաւորին լինել քՀասէրք, և քՀասատեցիք ։ Խաղալիք ՝ի քՀասատեցութեն ։ Նդնդեցս և քՀասատեաց առնէ. Ա. Ա։ կոչ. ՀՀ։ Ածաբ. պՀՀոեի ։ Մաթբ ։ ծՀ. ՝ՔՀասատեաց խակութենէն Հրկից ։ Ի քՀասատեաց ազանգոյն. Նախ. ես ։ Ա. Բ ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՏԵՍԱԿ. տ. ԿՐԻՍՏՈՍՈՒՆԱՆ. Χριστοειδής Christiformis.՝Նմանապատկանք և անմոնչ լինիցիմք, և քՀասատեսակ ՝ի չարութենէն ազգն անապականութիւն քՀասատեսակ կարգին Հանդկցին. որպես աւերն ՝ի լերինն այլակերպեցաւ. Դիտե ..ծծայ ։ Մաթս ։ ՝ի էլոն ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Գոլն ատեցօղ քՀի. ատելութիւն լինդգեմ քՀի. ՝ծծատեցութիւն. ՝Չարեաց ՝ի չորից վերացեալ էլին, ՝ի պատկերամարտուսէ ՝ի խաչամարտուսէի և ՝ի քՀատեցութենէ ։ Գերազանցեալ ՝ծծանութեամբ և քՀատեցութենամբ. ՅՀ. խմ պաս։ Ա. Բ ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՏՈՒՆԿ. ա. Ի քրիստոսէ սրն. կեալ ՝ծծատուն։՝ Մի՛ ապականեսցէ կինձն զքՀո որթն քրիստոսատունկ ։ Ա. Ա ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՏՈՒՐ. ա. Ի քրիստոսէ ատելութիւն. քրիստոսատիր. քրիստոսատեաց. ՝Քրիստոսատուր փրկութենէ Հասելոյ։ Քրիստոսատուր փառացն առաքնորդութենէ ։ Քրիստոսատուր ձեռնադրութենէ ։ Քրիստոսատուր ատեհաց ատեսանութեն ։ Քրիստոսատուր խրատն. Ա գաս ։ Փարդ ։ ՃՀ ։ խոսբ ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՒԱՆԴ. ա. Աւանդեալ ՝ի քրիստոսէ. ՝Զարանց ՝ծծասիրաց՝ըստ քրիստոսատատանգ Հրաշանագելոց Ճշմարտութենէն. Ագաբ ։՝Ըստ ամենայն մասանց պատուելիք. իսկ ըստ քրիստոսատանգ գատաստանութեան աննմանք։նաբ. խս։ ՝Ի մերոց քրիստոսատանգ գատաստանելոցս ։ Քրիստոսատատանգ կարգօք Մագ. ա ։ ՅՀ. լբ։

Իսկ յասելն ՅՀ. լբ. ՝Լուծանել կամ գժրել ըստքայդ քրիստոսատանգն. իմն պարզ կեալ մեզ ՝ի քրիստոսէ, կամ պահօղ զքրիստոսատասկան ատանգս ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՓԱՅԼ. ա. Քրիստոսիս փայլել. պատճառացեալ ՝ի քրիստոս. ՝Զքրիստոսատափայլ սեռս տղայոցն՝ որ ՝ի բեթլեհէմ. Գբ. սթ. ՝ի սբէ ։

ԿՐԻՍՏՈՍԱՓՈԽԱՆ. ա. գ. Փոխանորդ քրիստոսի. ՝Գլխոր արքեպասկան՝ քրիստոսափոխան. Գ.Ի ։

ԿՐԻՍՏՈՍԵԱՆ, եանք, եանց. ա. գ. Քրիստոսեանակ. քրիստոսական. քրիստոսին. ՝Որք քրիստոսեանքն էին. գ. քրիստոսիքն, կամ որք քրիստոսի են. Գաղ. Ե. 24։՝ Եկայք ժողովուրդք քրիստոսեան ։ Ջսէրն ազատ, և զառաջին ծառայութենէն՝ քրիստոսեան արաբնալ. Շաբ։ նաբ. ղՀ։ ՝Բաժակք քրիստոսեանք (որ Հաւխսիմեանք)։ Սիք և սինհոդոսն սահակ արտաքուս ընկալաբ քրիստոսեան պատկաուն (մարտիրոսութենէ). Ագաբ ։ ՅՀ. լբ ։ ՝Ջքրիստոսեան լուծ առանց ամենայն յարպալութենէ ձգէր վիրչէ ՝ի վերծան. Բոզ. Ե. 1։ Ե։ ՝Սիք պատապարգն քրիստոսեան՝ վայելէ որ եղբարդութենէդ ընծայ ։ խոսբ ։ պարգ ։

ԿՐԻՍՏՈՍԵՐԷՆ, հնք. ա. ն. Քրիստոսպար, և քրիստոսեաբար ։ որ ոք կամ որ ինչ է ըստ քրիստոսական կրօնից։՝Ոչ ուրիվ գնան ՝ի ՀՀմարտութենէն սահմանեալ (կամ երկպատկանաց) նմանութենէ ։ նաբ. յովէր ։

ԿՐԻՍՏՈՍԻՄԱՍՏ. ա. Աճխմասա. ուղղ ՀՀնագոյն զմիաս քրիստոսի՝ ըստ պօղոսի. ՝Քրիստոսխմասս եկեղեցականաց (կամ երկպատկանաց) նմանութենէ ։ նաբ. յովէր ։

ԿՐԻՍՏՈՍԻՒՆԿԱՆ. ա. Որոյ ընկալեալ է յինքն զքրիստոս. քրիստոսակիր. ՝ծծընկալ. ՝Ջի Հոգեկից և քրիստոսազգեաց և քրիստոսընկալ լինիցիս ։ Սա առնէ քրիստոսեայս և քրիստոսընկալս ։ Ջքրիստոսընկալ ՝որ խաչն. Մաթբ ։ ՀՀ ։ լՀբ. ոգկ ։ ՅՀ ։ խ։

ԿՐԻՍՏՈՍԻՄԱՍՏ. ա. Աճխմասա. ուղղ ՀՀնագոյն զմիաս քրիստոսի՝ ըստ պօղոսի. ՝Քրիստոսխմասս եկեղեցականաց (կամ երկպատկանաց) նմանութենէ ։ նաբ. յովէր ։

ԿՐԻՍՏՈՍԻՒՆ, քրիստոսիք. գ. Քրիստոսեան, եանք. Հպյ. Քրիստոսեան, եանք. ՝Քրիստոսոս պՀան մ՝ զքրիստոսին ։ Տեսիք զնեծուսի մերոյ պատուհասն, քանզի քրիստոսիք անուանիմք ։ Որ (պօղոս) զքրիստոսեան վասն քրիստոսի սիրէր, և վՀ նոցին չարչարիր. Ագաբ։ Ե խոբ ։ ՃՀ ։ ՀՀբ։ Ոսկ. յհ. ՃՀ ։ խոսբ ։

ԿՐԻՍՏՈՍՈՒՆԱԿ, ի, ապ. ա. Χριστόληπτος. Christi sponsa. ՈւՀնօղ զքՀ յինքեան, և ընկերանալ ՝ի քՀե. Հարմնացեալ քՀի. ՝ Որչափ սար քՀուՀնակ կուսանաց. Ագաբ ։ Ե ։

ԿՐԻՍՏՈՍՈՒՐԱՑ. ա. Ուրացօղ քՀի. (յոլիանոս, և նմանիք նորա)։ ԳՀՀ ։

ԿՐԻՍՏՈՍՕՐԻՆ. ն. Ըստ օրինակին քՀի. քՀապար. քՀեբէն. քՀոփսան. ՝Որ նասի ՝ի սեղօղ վայրեզ Հաստոյիցս՝ արժանի ՀՀ, առաջիսրդ սիրոյ՝ քՀորէն՝ Հայրապետն. Ճ.Դ։

ԿՐԻՍՏՈՎՆԵԱՅ. տ. ԿՐԻՍՏՈՆՈՅԱՅ ։

ԿՐԶԱԶԳԱԾ. ա. ն. Զգածեալ այսինքն զգեցեալ արկեալ զնչափ՝ ածեալ զմիջով զբուրձ. որպէս և ԿՐԶԱԶԳԱԾ ԼԻՆԵԼ՝ և գուրձ զգենուլ. Περιβαλλω կամ περιζωννυω σακκους. Operior կամ indnor saccis. accingor ciliciis. խարբ՝ նոյն ։՝՝ երկիլ հագնիլ. գրի և ԿՐԶԱՍԳԱԾ. ԿՐԶԱՍԳԱՅ։՝ Առաքեաց զծնեսս ՝ի քահանայից անոմ քրձազգածս ։ կանայք քրձազգածք ընդ հրատարակս աչխարհին։ Քրձազգած եղերուք, կոծեցարուք ։ Քրձազգածք եղերուք, և մոլեցարուք. ևն։ ՝Քրձազգած, պահոցօղ, բոկագնաց։ Ընդ պայծառ պատմուճանին քրձազգած եղեալ։ Քրձազգած և մխրճատարած խշտեաս. Լուսփ. ՀՀ։ նաբ. ՀՀ։ Ոսկ. յ. գ. ՀՀ. ՝ Ի հրապարակս քրձազգած կոծին ։ գէ. Ե։

ԿՐԶԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Քրձազգածն լինել. քուրձս զգենուլն. ՝Ո՛վ ապաշխարելի՛, որ փոխանակ քրձազգածութեանն զքՀ զգեցեցայնես. Բբս. ապաչխ ։

ԿՐԶԱԶԳԵԱՑ. ՝ տ. ԿՐԶԱԶԳԱԾ. ՝Ա.

ԿՐԶԱԶԳԵՑՏ. Յգանէր (սակ ուղղոս) քրձազգեաց լինելով. Եզիէ. ծՀ։ ՝Կանայք քրձազգեացք և խոշտազգեացք, կարօտալք աւուրն պարհի ։ ՅՀ. լբ ։՝Քրձազգեաս լինէր Թագաւորն. Ոսկ. Ես ։՝Քրձազգեաս (կամ քրձազգաց) լինին, մխրճատարան. Գ.Ի ։

ԿՐԶԱԶԳԵՑԵԱԼ. Զգեցեալ զքուրձ և քրձազգած ։՝Իակ լուսաւորք զնոյն մերկացուցին. քրձազգեցեալ աւուերացուցին. Գ.Ի ։՝ վասն իմ խոնարհեալք, և քրձազգեալք. վյր. հղ. ֆՀ. (ապ. քրձազգեաց լեալք ։)

ԿՐԶԵՑ, ձեի, լց. ա. գ. } Σάκκος,
ԿՐԶԵՂԻՆ, զնի, նաց. } σάκκιον. Saccus, sacculus, cilicium։ Ի քրձոյ կազմեալ. մանեզին. քուրձ կամ խարազն. խաբէբ, ոխլէ, ոխրկեղէն ։՝Կրձեայս՝զգենուն, ՝ի փոքր ինչ խսկան գադարեցուցանէն զանձին ։ Ոնհեր զգեցեալ փիլոն քրձէից. Ոսկ. նէէս. ՃՀ ։ վյր. հղ. Ը ։՝Ոչ կարես քառնալ զայդպիսի քրձեզէն հանգերձ ։ Բնակեալ էին ՝ի վրանս քրձեզինս. վյր. հղ. ՃՀ։ նէբ. ֆաց։

ԿՐՄՆԱՅՈՂՄՎ. ա. ՝Ապրելեալ կամ բակացեալ ՝ի քրմաց ։՝ Տեսեալ քրմաժողով դիւցախտաւոր պաշտոնէիցն. Ճ. Ա ։

ԿՐՄԱԿԻՆ, կնոջ. գ. Ιέρη, ιέρεια. Antistita, vates, vel sacerdos idolorum femina. Կին քրմի. քրմուհի. ՝քՀանայուհի. ՝Առաց քրմակինն, ՝ի բարի ժամու մտեր. Պաղ. պՀաբ ։

ԿՐՄԱՆԱՄ. ածայ. է. Ἱερατεύω, ομαι. Քուրմ լինել. քրմութիւն առնել.՝Ձեռ Թագաւորացն կային քուրմքն կառնեայ՝ ՀՀ որ քրմացան ամն լՀ։ Որոց առաջին քրմացաբ արքեպայոս ։ Յայսպա քրմացաբ գուսար գանայեայ (հիւպերմնեստրա անուն)։ նաբ. խբ. ՀՀ ։ Բ ։

ԿՐՄԱՆՈՑՇ. նուշայ. գ. Ιέρη, ιέρεια. Դուսար կամ կին քրմի. քրմուհի. քրմակին. ՝Ընտրեաս քրմանուշայ ասացեալ։ Ասաց քրմանոյշն. Պաղ. պՀաբ ։

ԿՐՄԱՊԵՏ, ի, ապ. գ. ՝Ἀρχιερεύς. Pontifex (paganus). Պետ և գլուխ քրմաց. չքաղանդասպետ ։՝Աբգուսաս հսմարեցաբ մեծ քրմապետ. նաբ. խբ. Ե ։՝Հրամայեալ քՀրմապետին. Ճ. Ա։՝Զոր առեալ քրմապետսայն, որ էին յապգե վհանուներս ։ Մեհեանս լինելալ զնզքայր իւր եբուազ քրմապետս կոչեցուցանեն։ Քրմապետս կարգեր ՀՀոդոյ զոլքին իւրոյ հերոյ. խոբ. ե. 11. 3դ։ ՅՀ. լբ ։

ԿՐՄՈՐԴԻ, գ.ոյ, ւոց. գ. Որդի քրմի. պահանի գՀայ. ՝ Աբ մատալ մանկունս քրմ.

որդիս. Նար. կբ:

ՔՐՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Իշխանութիւն և պաշտօն քրմաց. իսկ Մեծ քրմութիւն է քրմապետութիւն. *Ի ձեռն տալով նոցա զքրմութիւնն: Ընկենուլ զնոսա ի քրմութենէն. Խոր. Բ. 7. 13: *Ոչ ընդ վայր խոստեցին հեթանոսք զպատկառութիւնն յմատուցանել ի քրմութիւն. Եւս. Տա: *Մարդիկ պաշտօնեայք քրմութ. Ագաթ: *Յուլիոս (ասկանեան) ի մեծ քրմութիւն հաստատեցաւ. Խոր. Բ. 33:

ՔՐՄՈՒՀԻ, Հոյ կամ հեայ, եայ. գ. Ἱερίς. Sacerdos femina apud paganos. Կին քրմի. և կին քուրմ. քրմակին. քրմանոյշ. *Քրմուհեայ անդրէն ուսանողք զմարգարէութիւնն հրամայեաց: Կացուցանել եղանել սթեն նայ. և զնորին քրմուհի երակէս բանադատեր: Աթինանէ և քրմուհեացն Ը սուտ տեսլեանն. Պտմ. ագէտս: Պէտ: Նէ. Եղիշ:

ՔՐՄՈՒՀՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἱερατεῖα. Sacerdotium feminarum. Իշխանութիւն և պաշտօն քրմուհոյ. *Ի բաց փոխեաց զնա ի քրմուհութիւն. Պտմ. ագէտս:

ՔՐՈՐԻ: ՔՐՈՐԻԱԿԱՆ, ՔՐՈՐԻՄ. Տ. ՔՐՈՈՎՐԻ, ևն:

ՔՐՈՆԻԿՈՆ, ի, աց. ա. գ. Բառ յն. Χρονικός, κή, κόν, κά. Chronicus, ca, cum, ca. (զրի և ՔՐԱՒԿՈՆ, որպէս քրօնիկոն.) Համանակական, և Գիրք ժամանակագրութեան. տարեգրութիւն. *Ի քրոնիկոն ժամանակական կանոնաւ փոխեցայց. Եսա. գր. ա: *Քրոնիկոն գրացն Եւսեբեայ. Սամ. երէց: *Նոսկ եւս. տեղ ի քրոնիկոնին. Նխ. յոթ: *Զորս յիշատոց տեղիս կայցաք ի փիլոնէ և ի քրոնիկոնէն. Ոսկ. գՃ: *Ըստ քրոնիկոնի բազմաէպ պատմութեան. Շիր. գրա: *Ըստ քրոնիկոնին գտաւ պատճառ զրաբեացոցը ի ներկայս. Սամ. երէց: *Ցուզեցի ի քրոնիկոնն, և ոչ գոի: Ոչ միայն ի քրոնիկոնացն, այլև յԱծայիսցն գրոց. Նէ. եղիշ:

ՔՐՈՆՈԳՐԱՓԵԻՍ. կամ ՔՐՈՆՈԳՐՈՓԻՒՍ. Բառ յն. Χρονογράφος, χέως. Temporum sive annalium scriptor. Ժամանակագիր. *Աղեքսանդրոս գաղղիոն ընկեր էր սիմոնի. ոմն կեսարացին (Եւսեբիոս) քրոնոգրափեա անգ ցուցանէ. Եփր. Բ. գՀ:

ՔՐՈՎԲԻ. Տ. ՔՍԵՐՈՎԲԻ:

ՔՐՈՎԲԻԱՒՆԱԿ. ա. Ուր լեզ բնաւկութիւն քերովբէից. *Հրաշալագործ խորհրդոյն քերովբէականի (կամ սրովբէականի) յարկաց. Նար. Խե:

ՔՐՈՎԲԻԱԳՈՒՄԱՐ. ա. Ի քերովբէից դումարեալ բազկացեալ. *Քրովբէագումար զօրքն հանդիսից. Գանձ:

ՔՐՈՎԲԻԱԹՈՒՈՒ. գ. Ըմթռաւ քերովբէական. *Ականս քեզ սիրասիրայր, սրով բէանման, քերովբէաթռուռ. Գանձ:

ՔՐՈՎԲԻԱԿԱՆ. Տ. ՔՍԵՐՈՎԲԻԱԿԱՆ

ՔՐՈՎԲԻԱՆԻՒԹ. ա. Որ ինչ է ի ձեռ քերովբէի նիւթոսական յօրինելոյ կամ նիւթելոյ. *Յաքնաչեայ քերովբէականիւթ ձեռագործ կառուցան, Նար. Խե:

ՔՐՈՎԲԻԱՆԿԱՐ. ա. Նկարեալ և քանդակեալ ի նմանութիւն քերովբէից. *Ի սպաս եւրեւելի քերովբէանկար և սրբագործեալ ամենայարմար նաձեայ օձառ. Նար. Խե:

ՔՐՈՎԲԻՊԵՍ. Տ. ՔՍԵՐՈՎԲԻՈՐԵՆ. *Ինդ սարկաւագացն քերովբէապես ձեռնամուխ: Վերածեալ քերովբէապես տուաք ի ձեռս քահանայիցն. Լմբ. գՀԲ:

ՔՐՈՎԲԻԱՈՁՈՐ. ա. Որպէս հնար ծախիչ ասղերոյ և գնրեղէն քերովբէս, կամ ըզքերոբն վարսաւոր անկեալ յերկինից. *Որ զմեզ սպասէ զկոյս ծախեաց հրախառն և քերով բէաաոյոր որ սրեամբն. Նար. յՀԷԲ:

ՔՐՈՎՐԻՄ. Տ. ՔՍԵՐՈՎԲԻՄ:

ՔՐՏԱՂՈՒՆԴ. ա. Քրտամբք զանգեալ. ոես և ՔՐՏՆԱՋՈՒՆԴ. որ ուղիղ Էս է. *Քըրտաղանգ երեսաք ուսեալ հայ. Տօնակ:

ՔՐՏԱՆԵԼ. Տ. ՔՐՏՆԻԼ. *Որպէս քըրտանեալ քրտանցն ի հոսմանս. Ջէր. կՀ:

ՔՐՏԻՒԱՐ. գ. ա. Բառ անյայտ. որպէս պաշտօն և պատիւ երկասիրութ կամ ընտրողութ. և պաշտօնեայ երկասէր՝ հաւատարիմ, երեսաուոր: Ըստ ա, ասի, *Ջկիրակ պատնեշիք, և զջուրս պղծիք. զերկիր ապականիք, և քրտնկոր չարչարելով այժ ապրիք խաբտանուցին. Եղէս. Բ: Նա ըը ը, *Եա սպատնեշ զՅօրիզպայր իւր զվաղնիակ, և յինչն տարաւ զաէրոսթեին իբրև զքրտնկոր չարքսեին. Եղէս. Է: (Կայ և պրս. *եէրթ=նոր. պրպէս չորմարար, սուտակապատ: Իսկ ի հին բ=. կայ Քրտոն, որպէս պաշտօնեայ: Քրտմարիմ, մեհեան: Եւ նախկին ըանն եղև. Էի մեկին անդ ըստ կամ այպէս. *Քրտիկար... լուացուցին ի փոր չաուելով մուտ տայք գիւղ և հոտոյ գայրչութ:)

ՔՐՏՆԱՐԲԵՐ. ա. Բերօղ զքրտն. պատճառ քրտանց. Ռեր ՀԷՐԲԵՆ. *Ուն լուծեալ բարձաւ քրտնարբեր անհնազրութեն ագատմայ. Թէոդոր. Խե:

ՔՐՏՆԱՂՈՒՆԴ. ա. Յայժ քրտնեալ. լի քրտնամբք. *Աշխատասէր, և քրտնագին եղեալ որպէս մշակ ի տալ խորշակի. Ոսկ. համբէբ:

ՔՐՏՆԱՋՈՒՆԴ. ա. և ՔՐՏՆԱՂՈՒՆԴ. կամ ՔՐՏՆԱՋՈՒՆԳՈՒԱԾ. Ի քրտանէ զանգեալ. որ ինչ լինի քրտնելով. *Քրտնաջունդ աշխատեալ. Ռեր Իւր Եղեսրոմոնէս. *Վերնոյա փուշք, վասն նորա քրտնազանգ հաց: Քրտնեալին արիւն զքրտնազանգ հացն ի կնոջ մանանայն դարձուցանէր: Ջարտաճանաչելի որք. ւոցն, և զքրտնազանգ հացն. Մաշ: Սարք. ա. պ. Տօնակ: *Տաժանել ի հնարս քրտնազանգած պարկին. Տօնակ:

ՔՐՏՆԱՓՈՐ. ա. Նչեալն Թորմակ քրտանց. *Քրտնաջունդ Ռաքելով եղաք բաներ. *Քրտնաղանգ և աշխատակիր վաստակօք. Նար. ա:

ՔՐՏՆԱԼ. ա. } Ի կիմ լցեալ քրտամբք,
ՔՐՏՆԱԼԻ. } դժուարութիւն և աշխատութիւն. *Վարք առաքինութեան (կամ քրտնալիք) է, և մեծ աշխատութիւն առնլեալ: Հնգետասանամեայ քրտնալիք աշխատութիւն: Ա յսոցանէ զան վաստակոց քրտնալից աշխատութիւն անձամբ անձին մատուցանել. Նար. երդ: Լ:

ՔՐՏՆԱԽՈՆՋ. ա. Խոնջեալ կամ խոնջելի քրտամբք ջան. *Ջքրտնախոնջ աշխատութեան. Ճ. Ա:

ՔՐՏՆԱՆԻ. ա. Ի քրտանց ծնեալ կամ պատճառեալ. *Քրտնելով ի ձորձոց իւրոց զքրտնաժին բծիծան. Նանաս: *Բիծք. ա. նիծք. և երամանիք ոտանք քրտնաժնիք զաղտրտիք. Նար. կՀ:

ՔՐՏՆԱՆԿՈՂՈՒԿ. ա. Լատուցեալն ոյ իւրմէ կնդրուկ ի ձեռն քրտանց և ձգանց և ալօթից. *Որոց վաստականուէր քրտանք կընդգրուկ աղերսիցն յարգմամբ ընկալ զնս. Նար. յԲ:

ՔՐՏՆԱՀԱՐ. ա. Հարեալ ի քրտունս. քրտնեալ. և Քրտնեցուցիչ քրտնալիր. *Ձնա այսպիսի խոչընդոտանաց և քրտնահար աշխատութեցս հատանէին զորով գիշերս: Զոգայ ի բաւ համ աղբիւրիկն, յորմէ զոհացեալ սկքն լինէին ի ատպոյ քրտնահար երկոցն. Ցհ. կՀ:

ՔՐՏՆԱԼ. Տ. ՔՐՏՆԵԼ. *Քրտնալով. սակայն և ձեռնելով. հատանէր. Փիլ. յոՂ:

ՔՐՏՆԱՆԱՒՆ. ա. Քրտամբք չափ չանաց. օգ, չանացեալ, և չանալի. *Քրտնաչան մը չանին անգատան. Եր:Ղ. Լոս: *Քրտնաչան աշխատութիւն առանալ, կամ կոփիլ, կամ ուսեալ. Սրփ. յի. Բ. Ա Բ. գ. ա: Մաշտ. աբէբ:

ՔՐՏՆԱՅՈՒՑՆԵԼ. յու-ցի. ն. Տալ քրտնալ. քրտնեցուցանել (իրաք կամ նմանութիւն). *Քրտնջնեալ. Ռեր:Ղ:Ռ: *Ընդիւն չահկան... խորակիչ փայլատակմամբ, և որ զՀլ-լամագոլն սրկեալ առ ի բոյսն քըրտնացուցանէ. Ագաթ:

ՔՐՏՆԱՑՈՒՑԻՉ. եցի.) որև ՔՐՏՆԱՆԱՒՆ.
ՔՐՏՆԻՒՐ. եցայ. յ} նոյն, ՔՐՏՆՈՒԼ. Ի-ձիւ, ίδρόω. Sudo. Ի քրտան չարհանիլ կամ մնանել. ի քրտան լինել. ի քրտունս չանալիկ. տարժանիլ աշխատալիք խանդիլ. *Ըստ-Նէս. Ռեր:Ղ:Ռ:, Խոյ:Ռ:Ես. *Որ քրտնեացն յերկեղ, նոյն ընկրկեաց և զարտուչեալն ի վերոյ: Քրտնեաց, այլ զքրտան երկասց նահանջն ցամաքեցոյց. Շ. Ռ:Ը: *Ի տալ սօթիոյ սաս քրտնեցիք, յանմոնչական գրամաին հանգչիք. Շ. Երէս: *Վ առատակեր, յոր քրտնեաց և աշխատեցաւ, ի նմանէ յափշտակի մահուամբն: Ալ պ Է՝ որ զքիչ ի գոցա որոգայթիցն քրտնեաց և վերծանց: Եւ ի ձանապարհս վատատկեալ քրտնեացն. Լմբ. ծՂ. ոՂ. կՀ: *Նէ ոչ ի ժամանակի ուրմնեէցն Լաոս քրտնել. Ոսկ. յՀ. ա. Յ: *Թէ ոչ քրտնեացի մշակն, ոչ բերանէ արգիլնս չահեկանս. Ագաթ: *Չնչիւց զքիսն, որ վան անուանն քեի քրտնեցան. Փարպ: *Նէ թէ փախագրութիւն երկանցն ինդրեմ, յոր ոչ քրտնեցայ. Նար. իԲ: *Քրտնեցաւ, ի ըզքիսն երեսացն ապ ամայ չնչեսցէ. Շ. Ռ:Ը: *Ջնի քրտնեցաւ ինքն ի վաստակ աշխատութէ իւրոյ. Եփր. Ֆ:

ՔՐՏՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Քրտնելն. քիրտն. Քրտնաբուղի Ժամանակ է, և կռուոյ, և քրտնուէ. Ոսկ. կէ:

ՔՐՏՆՈՒՄ. ասեայ. Տ. ՔՐՏՆԵՒ. *Ի արտհոյ ոչ միայն ուչք արտասուէն, այլ բոլոր անդամքն քրտնուն. Մաշ:

ՔՐՏՈՆ. Ըստ չէ Բ. Պաշտօնեայ. (որպէս խոսէ. Խոյ:Ռ:Ես. այն է Ռորա, մանչ:) Տես և ՔՐՏԻՈՒՐ:

ՔՐՔՆՈՒՆՔ. նաց. փ. } Γέλως. Risus.
ՔՐՔՒԻՒՂ. քրքջի. } χαχασμός. Cachinnatio, risus effusus. և բայիւ, χαχάζω, χάζω, in cachinnos erumpo. (Լծ. և կատակել. և հրկիզաձայն.) Ծաղր բարձրաձայն կամ լռելի. *Ըզր *Ըզր. կճահճահճ ծիծաղ. *Ջպղտագնալ ի վերայ սիգն անօրէն իշխանն յաղագս Լշնամանացն, որպէս Լեհ ի Յոպ աւար կոմին դարձուցին զնա ի զքրքանս. Փարպ: *Ոչ դոյր ի միջի նոցա ծաղրս և զրքրքջս (տպ. քրքինջս). Վ Ըռ: *Ծաղր և քրքիջ ամենեցուն կայցէ: Ընդ իսպ կիմ բարի ինչ (այսինքն զուարճախօս) բանս վայելուչի ամենեքին զքրքրքիջ բառնան: Մինչեթարեցի ի ժպտելով, և ոչ զքրքիջ բառնայեցի, և չանտպաղի ծաղր հատանելովք: Ծաղր առնիցէ. քրքիջ բառնայէ. Ոսկ. ֆՂ. Ե Եէր:

ՔՐՔՐԻՐ. ա. Քրքրեալ, քայքայեալ, թոյլ, փոխուկ. *Ըէրէ՝ Ն՝Լ է խոշորեալ հոգոյ՝ քարուան, և այլ քրքիրն և արգաւանդն ի բերս բուսոց. Վ Ըռ. ծՎ:

ՔՐՔՄՈՒՏԻՒԿ. ա. Κροκοειδής, κροκοειδής. Croco similis, colqris croceі. Քրքմանմուկ. քրքմագոյն. Լերկ զքրքում. *Ընտասեալ այր քրքմաւորիկին արկանի. Ագաթ. Ը. (այլ յն. κροκωτόν, պղպեղաձոյս:)

ՔՐՔՄՈՒՅԱՆ. ա. ՛. Յանկալ քրքմովցանկալով զքրքում. *Քրքմոյան պատրաստեցի զանկոլինս իմ. Ասող. Է. 17:

ՔՐՔՄՈՒՏԻՒՏ. ա. Յաւէտ առատեղեալ քրքմով. բերօղ զքրքում առատ. *Ջնինոյ աշխարհն գեղմիկի բուսովք վարդոյ՝ քրքմաւէտ. Խոր. Բ. 78:

ՔՐՔՈՒԻՄ. հց. յ. Καλλωπίζομαι. ՀաՃիլ ընդ պճնուԼիլ անձին կամ այլոց. գեղասպանծ լինել. ՙԹուի ինձ, եԼէք ոչ այնչափ կինն ընդ Իուր ոսկի զարդն քրքուիլի, որպէս այլն ընդ նորա. Ո՛վ. Եփես. ֆ՚ֆ:

ՔՐՔՈՒՄ, քրքմոյ կամ քրքմի. գ. (որ և յն. κρόκη. լա. crocus. եբր. ահբահ, յօտ.) Κρόκος, κρόκον. Crocus, crocum. Ծաղիկ մանուշակագոյն՝ հոտաւէտ յոյժ, ունելով ՚ի միջի երիս դեղին ծիղս. զոր կոտրեալ չոր, բայցացանեն ՚ի պէտս համեմից, ներկոց, և դեղոց. չաքան, չաքերան. ՙՆարդոս, և քրքքում. Երփ. ՚Ր. ։4: ՙՆարդոսիս և քրքմով. Վրդ. յանհատաճ: ՙ Ճենաստան ունի և քրքում անբաւ: Խառնեալ հալուածիս, յարմարութիւ հոտոյ քրքմոյ: Ասէն զքրքմէն, Թէ միլիասնման է, ոչ կարի հով, և ոչ կարի չերմ: Խոր. Ց: Նար. ՃՀ. Ե Եփես:

ՔՐՔՋԱԼ. Տ. ՔՐՔՋԵԼ. ՙ Ո՞ւր անդ քրքջալ (ապ. քրքինջալ). Վրդ. հց. Ր:

ՔՐՔՋԵՍՆ էլ. լ. Ἀναχαιτίζω. Cachinnor, elfuse rideo. Քրքիջ բառնալ. Նմանաձակ ծիծաղիլ. ֆէր ֆէր՝ ահն ահն խնդալ. ՙՁէ ասաս Թաար ծուռս, և ոչ վասն այնորիկ ժողովեցաք, զի քրքջիցեն ՚ի մեծամեծս. ՚ի միս առ զնորա լալն և զվհատիլն: Սքօլաստիկաւ զգլուխ ծածկեալ քրքջէին. ով կին գա՛ որ նուաճալ կարկաչիցես ևՃ. Ո՛վ. Ֆի. Յոզ. Երբ:

ՔՐՔՋԵԼ. Եռալ կեպոյ. կսկծել. սաստիկ մորմոքիլ. ՙ Ի վեր եռալեալ իսպառ աւրաք քրքջեալ մորմոքէին. Վրդ. Եզ:

ՔՐՔՈՒՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. կարկաուտ կոյտ ածնիլ. կուտակիլ. ՙՓափկուԼիք... բլուրս ՚ի բլուրս զանդամս մարմնոյն քրքուեցանէ. Ո՛վ. Ֆ. Ի. 19. (յն. զթաքսեմ չեմքն էարեաց ժողովէ:)

ՔՐՔՐԱՆՔ. Նայ. գ. Քրքրութիւն. քայքայումն. փափկութիւն կամ ԺուռԼութիւն. ՙՕ՚ինչ ՚ի պիղծ խոպոշն ընկալար. քրքրանս, և տուվանս և ԺեԼեանս. և օգուտ և աչքինչ. Մ՚անդ. ՃՀ:

ՔՐՔՐԵՄ, եցի. Ն. ԳոգուեԼ, և հեռաքրքրեԼ. քայքայիլ. քաՃ բանալ և պարզիլ. հեռացուիլ. քննեԼ. յոյԼիլ շարժիլեԼ. ՙԸՐԵՒ, պրպտել, փնտրել. ուսմամբ ԲարամաՓ, գտրԸՍՔՐՄՓ, ՒՒՃՀՐՒՄՔ, ևն. ՙՄանրամասն զամենայն մեղաչնայն քրքրեաԼ խոյաատաՃկեաց: ԱՆՃրմեն քՀ ինչանէ ՚ի դեպմն մտաց մերոց քրքրեալն սկրով. և որչափ յոյժ քրքրի, այնչաւի աասուիկ և զօսյն ասնի: ՔրքրեԼով զվայրկեանիցն սորին աատչի աեսուԼեմ մտացն: Ի Նահապետն քրքրիս (կամ գրգռիս), և ըզբարիսք լուրն ոչ կարես ասնեԼ. ԼՃր. ոչ. պ՚ր՚ք. Ն ապ: ՙՄրԼեմ քան զվէմն ապառաժ ևյեՄք. որ դեպզք քրքրեաԼ իցեն, և ԹուԼանան. Եփր. ՂՂՀ: ՙ Քրքրեցաս յամենայն խորհուրդսն: Ի քրքրԼն հեՀաուԼեմ յախաս վասաչ ցանկուԼեմ. Եսագր. ՚Ր: Երբ. Ֆի:

ՔՐՔՐՆԵԼ ԶՄՏՏՍ. Ἀνεστεῖραι, διανίστημι. Erigo, suscito, excito. ԼինդատաուցանեԼ. զարԹուցանել. արԹարՃանեԼ. շարժեԼ. յորդորեԼ. արՃՃնՃնեԼ. գրգռեԼ. ոչնՃրՃՓ, փՃրՃՒՃՀ. ՙ ԸնդԼուԼ եԼէք ՚ի ձեռս մեզաւոյ, քրքրե զվիսս նոցա, յայս արարեալ Ժէ նոցս չարուԼեն է գործն: Տես վարդ յաչորդաքն քրքրե զվիսս նորա: Քրքրե զվիսս նոցա վրկիչ ՚ի վտանգից: Քրքրե զվիսս նոցա յանձնարարուԼեն ալՀիՒքս առ գուԼի Իուր: ՋաշակըսաՒուցն վիսս քրքրե յուսուցիչ ՚ի ուէր: Ընծին իւր եղև չարժուծն, դի քրքրՔՐԼսցին և սՀԹափեսցին: Ջև և զայլս խրատեԼով զնուր վիսս քրքրե: Քրքրեսոյ յուսարԹայցոյց զվիսս նորա. Ո՛վ. Ֆի. Եբր. Ւոզ. ԲՒՀ: ՙՅորդորեր զվիսս նոցա, և քրքրեր առ ԼաագոյնսՀ: Քրքրեցաց զվիսս նոցա պատուհասիս, կամ անՃառ պարգևաքն: ՊՀսպէս լսարեաց խոստմամբք քրքրեաց զվիսն ՀնՃնոյ: ՍուՓ. ՚ա. պ. Ֆ. Ն Ֆ: ԼՃր. ատաՓ:

ՔՐՔՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔՐՔՐԱՆՔ. ՙՁԻնՀնին պատՃառանաՔք քրքրուՀ առնուս Հոգին, և այնիս զօրանան տուգուիՃքն բուսոյց. Վ՚ոՓ. ԼՃ:

ՔՐՕՒԻԿՈՆ. Տ. ՔՐՈՆԻՈՆ: Գրի Քրաւնի՛կաւն՝ առ Սոփ. Երեց:

ՔՑԱՓ. գ. Բառ անյայտ. որպէս դնելն լինչ ՚ի գլուխ. ՙ Եդից քցափ ՚ի գլուխ իմ. Ոսկիփոր:

ՔՑԻՄ. փոխանակ գրելոյ Քեցիմ. ՙԵԼձէ ոչ քցիցի ոք յամենայն հիւԼեցոյ յաՒաՒանիս այսորիկ. Վրդ. հց. յ: (Իսկ ռամկ. ՚ՀՃմ՝ է աւելորդ մնան փշաձև բուսեաՒ՚ի մէջ մաՒն և եղնգան. ՀՃՐՈՒՒԸ:)

ՔԻԱՅ, կամ ՔԻԵԱՅ, կամ ՔԻՒ. Տ. ՔՈՒԵԱՑ. պր, պրի յՃՒՃ ԲՃ մ Լմ՚ ՒՒՃ. ՙԳունդ, և քաՒ (կամ քուՒ), և երկայն գունդ, և դլան. Ա՚ՐԻՒՔ. Ֆ: ՙ(Ի Թիւս) քՃայք (կամ քրՃայք). ը. ժ՚ը. ԻՒ. ՂՔ. ԼՒ. ԻՒՔ. ծ՚ղ... Առանձնակ քՃայք. ՒՀ. Լ՚Ծ. ժ՚ը. Իէ. ՂՀ՚ք. ծ՚ղ, ևն. Սարի. փՃմար:

ՔՔՈՒԻՄՆՔ, նաց. գ. Σύγχυσις. Confusio, turbatio. որ և ՔՈՒՒ, ՔՔՈՒԻՄՆ. Ծուռք. ամբոխումն. շփոԹ. հՃծուԼիւն. վիշտ և նեղուԼիւն. ՙԱյսպիսի արուաստաՃք և քրքուանՔ ձայնի զուիԼցոյ ոՃքաաայն խառնեաՃ է ընդ զոհս ձեր. ԼՃր. ՅովաՓ: ՙ Կայսիցեալ խմումս ԹշուաառուԼիՃ ոՃքականՃք քքուանաց ձայնիցՃ. Նար. ֆՃ: ՙ Ի քքուաՃնայ խառնուԼ էին վիշք ՚ի մեծ վշտի. Ուբիե:

ՔՔՈՒԻՄ, հցայ. յ. Որպէս Փուբքալ. յոգոյց հանել. փղձկիլ. խռովիլ յոգին. ՙՁմարսն լինել ինքեան հաստատ, զի և քրքուեցաս, և արուաստուեաց. Ո՛վ. յհ. Ի. 17. (որ ՚ի ճ. Գ. դրի, քրքուեցաս:)

ՔՔՈՒՒԻԼ. որպէս Ի՚րքՔՀԼ. ծիծաղիլ բարձրաձայն. և Գոգուիլ. գրգիլ. ախորժԼ. խնդալ. զուարճանալ. հեշտանալ. որ և ՔՔՈՒՒԻԼ. ՙԻ սուդ և յարաատուս եկիր, և դու քքուես և ծիծաղես. Եփր. ապ.: ՙՄի՛ք քքուել կարի ընդ պէսպէս և ազգի ազգի հանդիպմս: ՋմարԹս գեսպակացն օծանեն, յորում նասին և քքուին. Ո՛վ. ֆ. ա. 22: Ե ՀՒԼպ. ծ: ՙԻ գիշերի և ՚ի տուԼՔեան քքքուեԼ անձամբ հրՃուԼՔով. Բրս. ԽղԼ: Աև կրկին նշ. բերին յն. բայք ևս, σύγχυσα, ομαι, confundor. διαχύω, effundo. և փչօրմաι, feror, vehor.

ՔՔՈՒԻՄՆ, քքքման, կամ քքքման. Տ. ՔՔՈՒՒԱՆՔ. Σύγχυσις. ՙՍաատեաց ՚ի վՔոյ ասրաատուացն և քքքմանն, և արգել զարամն ԼեԼն. Ո՛վ. յհ. Ի. 17:

ՔՕԴԻԱՅ. դէի, ից. Տ. ՔՕՂՂԻՔԱՔ, ՔՕՒԻՔՈՒԱՔ. ՙԱսորոց ԼԹարգմանՔ ասէ, յերկիրն կախարդոց. քանՀլ քաղՔացեալն և քՃ. զՔաքն՝ աՃաՃնգոյ և անասուն ՈրՔՀԼեալ առ ՔՃ խարդս և ՏարՅուաս և քօգեայս և վՀուաս. Նև. էԼէ: ԿանաՃ:

ՔՕԴԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔՕՒԻՔՈՒԱՔՒՒՆ:

ՔՕՃ, ևր. Տ. ԳՈՒ. եր. ՙփողս և քօզեբրըս (կամ քաւզեբրըս) գոչէին, երբև յամպոց որոտային. Շ. էէս. (այլ ձձ. գոսեր կամ գողեր:)

ՔՕՂ. Տես ՔՈՂ, և զորս զինի:

ՔՕՂԻՔ. գ. ամկ. Ֆօլլոփ. Բազպան առ ՚ի զարգ. յն. Խιφός. Χλυδών. Brachiale. որ և ԱՊԱՐԱՆՃԱՆՔ, ՄԵՃԵՒՔՈՒՔ Թմպգմանի ՚ի մեզ. ՙՃ՚քօղես, և զանպարանՃՃան, և զմՀՃանգս. Ես. Ֆ. 3: ՙՔՕՂՃՔ, որ վերդ արձիկանցն. Դէ. ես: Իսկ Հին Բ. ասէ, ՙՔՃՂես. ատնապատանՃՃան, կամ խաղխաղալոյն: ՃագոյնսՀ: Քրքքեաց զվիսս նոցա պատուհասիս, կամ անՃառ պարգևաքն: Պհսպէս լսարեաց խոստմամբք քրքքեաց զվիսն ՀնՃնոյ: ՍուՓ. ա. պ. Ֆ. Ն Ֆ: ԼՃր. ատաՓ:

ՔՐՔՐԵՄ, եցի. Ն. ԳոգուեԼ, և հեռաքրքրեԼ. քայքայիլ. քաՃ բանալ և պարզիլ. հեռացուիլ. քննեԼ. յոյԼիլ շարժիլեԼ. ՙԸՐԵՒ, պրպտել, փնտրել. ուսմամբ ԲարամաՓ, գտրԸՍՔՐՄՓ, ՒՒՃՀՐՒՄՔ, ևն. ՙՄանրամասն զամենայն մեղաչնայն քրքրեաԼ խոյաատաՃկեաց: ԱՆՃրմեն քՀ ինչանէ ՚ի դեպմն մտաց մերոց քրքրեաՃն սկրով. և որչափ յոյժ քրքրի, այնչաւի աասուիկ և զօսյն ասնի: ՔրքրեԼով զվայրկեանիցն սորին աատչի աեսուԼեմ մտացն: Ի Նահապետն քրքրիս (կամ գրգռիս), և ըզբարիսք լուրն ոչ կարես ասնեԼ. ԼՃր. ոչ. պ՚ր՚ք. Ն ապ: ՙՄրԼեմ քան զվէմն ապառաժ իցեմ ես. որ դեպզք քրքրեաԼ իցեն, և ԹուԼանան. Եփր. ՂՂՀ: ՙ Քրքրեցաս յամենայն խորհուրդսն: Ի քրքրԼն հեՀաուԼեմ յախաս վասաչ ցանկուԼեմ. Եսագր. ՚Ր: Երբ. Ֆի:

ՔՐՔՐՆԵԼ ԶՄՏՏՍ. Ἀνεστεῖραι, διανίστημι. Erigo, suscito, excito. ԼինդատաուցանեԼ. զարԹուցանել. արԹարՃանեԼ. շարժեԼ. յորդորեԼ. արՃՃնՃնեԼ. գրգռեԼ. ոչնՃրՃՓ, փՃրՃՒՃՀ. ՙ ԸնդԼուԼ եԼէք ՚ի ձեռս մեզաւոյ, քրքրե զվիսս նոցա, յայս արարեալ Ժէ նոցս չարուԼեն է գործն: Տես վարդ յաչորդաքն քրքրե զվիսս նորա: Քրքրե զվիսս նոցա վրկիչ ՚ի վտանգից: Քրքրե զվիսս նոցա յանձնարարուԼեն ալՀիՒքս առ գուԼի Իուր: ՋաշակըսաՒուցն վիսս քրքրե յուսուցիչ ՚ի ուէր: Ընծին իւր եղև չարժուծն, դի քրքրՔՐԼսցին և սՀԹափեսցին: Ջև և զայլս խրատեԼով զնուր վիսս քրքրե: Քրքրեսոյ յուսարԹայցոյց զվիսս նորա. Ո՛վ. Ֆի. Եբր. Ւոզ. ԲՒՀ: ՙՅորդորեր զվիսս նոցա, և քրքրեր առ ԼաագոյնսՀ: Քրքրեցաց զվիսս նոցա պատուհասիս, կամ անՃառ պարգևաքն: Պհսպէս լսարեաց խոստմամբք քրքրեաց զվիսն ՀնՃնոյ: ՍուՓ. ՚ա. պ. Ֆ. Ն Ֆ: ԼՃր. ատաՓ:

ՔՐՔՐՆԵԼ ԶՄՏՏՍ. Ἀνεστεῖραι, διανίστημι. Erigo, suscito, excito. ԼինդատաուցանեԼ. զարԹուցանել. արԹարՃանեԼ. շարժեԼ. յորդորեԼ. արՃՃնՃնեԼ. գրգռեԼ. ոչնՃրՃՓ, փՃրՃՒՃՀ. ՙ ԸնդԼուԼ եԼէք ՚ի ձեռս մեզաւոյ, քրքրե զվիսս նոցա, յայս արարեալ Ժէ նոցս չարուԼեն է գործն: Տես վարդ յաչորդաքն քրքրե զվիսս նորա: Քրքրե զվիսս նոցա վրկիչ ՚ի վտանգից: Քրքրե զվիսս նոցա յանձնարարուԼեն ալՀիՒքս առ գուԼի Իուր: ՋաշակըսաՒուցն վիսս քրքրե յուսուցիչ ՚ի ուէր: Ընծին իւր եղև չարժուծն, դի քրքրՔՐԼսցին և սՀԹափեսցին: Ջև և զայլս խրատեԼով զնուր վիսս քրքրե: Քրքրեսոյ յուսարԹայցոյց զվիսս նորա. Ո՛վ. Ֆի. Եբր. Ւոզ. ԲՒՀ: ՙՅորդորեր զվիսս նոցա, և քրքրեր առ ԼաագոյնսՀ: Քրքրեցաց զվիսս նոցա պատուհասիս, կամ անՃառ պարգևաքն: Պհսպէս լսարեաց խոստմամբք քրքրեաց զվիսն ՀնՃնոյ: ՍուՓ. ՚ա. պ. Ֆ. Ն Ֆ: ԼՃր. ատաՓ:

ՔՕՉ, ի, յց. գ. Τράγος. Hircus. χίμαρος, haedus. αἴξ, caper. Նոխազ. ինոյ այծեաց. քաՂ. արու այծ. ՆՀԿաՂ. ղօչ. ՀեչՀեբր. յաՓիր, ծաՀիա. ՙԵս ահա քօչ մի այծեաց: Ես քօչին եպՀիւ մի էր ՚ի մէջ աչաց նորա: Քօչ մի յայծեաց վասն մեղաց: Քօչ երեմեան. Դան. Ը. 5. 8. 21: Թուոց. ԻՀ. 22: Ծն. ծՃ. 9: ՙՑաուԼս և խոյս և քօչ-ՓիուՃ. Բ. Բաե: ՙԲրսաՂ զքօչն (վայրի. Հին ապզքօչանն). Խոր. Ի. 7: ՙԱյրի գնա՛ քօչ հասու, զի չես նման Թագաւորի, այլ քօչի ոՃնիս պարանոց և մորուս. Պհմ. Վր:

ՔՕՉԻ Հոչեցան նմանուԼԹՃ ԻուիՔ և ԼեՃնակեաց սՃ սուքիաուաՔ. ՙՆշխարացս յայսնեաՒ՝ սՃ քօչիցս ընտրեաՒ: ՆշխարՔՃն ըՂձալի՛ քօչիցն եբամի. Գնչ: Տես և ԳՕՉ, ԳՕՍ:

ՔՕՉԱՆՄԱՆ. ա՚նման քօչից. ՙՍՃչն ասուքիաուաՔ. քօչանման խոտաՃաՒակաց. Գնչ:

ՔՕՉԻԼ. Տ. ԳՕՉԻԼ:

ՔՕՉՄԻՄՆ. չման. ա. Քօչիցն կամ գօչիցն. ՚ի վերայ յարձակումն (ասպէս քօչի վագէն. կամ որպէս Ը. ֆօՃՓ.) ՙՁՆոցայն (զաբազացն) աե ասնեՒլով քաեաց քօչումն (՚ի խառնս). ՄՓ. ՚ր:

( )

( ). Նշանագիր նար, հնարեցաս յեա ժՃ գարս ասա. ՚ի գեարոլԹ՚ փոխանակ երկաքառաս գուոլԹես ա., ՚ի փոխ ասեեալ ՚ի յոնՒ և ՚ի լատ՚ներ, օ. որ կոչի ըստ յն. ὁ ῥῆτωρ, այսինքն փաքրիկ կամ սուղ. չի է որպէս ., փակ և բոլորեալ՝ առ առաեալ տրՃակ հընչեաՃ բաայմամբ չբՃծանց. իսկ մեծ ., կամ ὁ ῥήτωρ՝ յոնՒաց, այսինքն երկայն ամանակաս, է և ձեռալ նման երկուց տասիյս աս, կամ կրկին օս տասից: Արգ ο փոքրիկ բաայոս. նաց՝ միչտ վերածի ՚ի մերս ., և ա՚ որպէս ο. զոր օրինակ՝ յն. πολις, բ՚ոլ՚ս, քնիկ ՚ի մեզ պձ. լիս, կամ պասլիս. Πέτρος, բ՚էդրօս, պետրոս. Ὀνίαρ, ὀ՚նիար, անքաս կամ աեՃնքաս. Ὄφις, ՚օփիս, ոգիքս. σοφία, ὀ՚ֆիա. սոփիա՝ որԹի, կամ սաւիքաս սաԹի. Κρόνος, գաՃնօս, կռոնաս կամ կրաՃնաս. ևՃ: Իսկ մեծ ο, կամ ω յունաց փոխագրի ՚ի մեզ ՚ո՛. զոր օրինակ. Ἰωσήφ, Ովսէփ, Ἰώτα, յովՃեփ, պզաաուիլ, յաՃս. ևՃ:

Ա՚Ա զանգի կրկնաձայն և հոմառձայն է ՚ի մեզ ա., զի նախ քան զայ ձայնաւոր՝ կամ ՚ի վախճան բաւից Թաա հնչէ որպէս մեա ՚ի ո՛Ճ. զոր օրինակ աւազ, աւազան, աւեՃքաք. աւիչկ, հալաա, ցնա. և այլն. աա ՚ի գիաեՃ ԼԹէ եբր գրի բբր ծ, սկսան ոմանք ՚ի վերայ աուռնս աա՝ գնեՃ գյաունական ω, ծՃկա. վասն զի ուեռնն աա հընա եգեաՃ, զոյն եբբեմն ՚ի վերայ վանկիս ո՛Ճ, ՚ի նշանակ՝ ԼԹէ այն վանկ ըստ յունաց գրի ասուիա ω, ծՃկաս Ա՚Ա եՃլն և անՃմաա գրիչք, որ կարծեՃլով ԼԹէ ձևդ ο, յասմենայնի ընս զտեզի տա. ուիցս աա, փոխանակ դրեՃլ՝ ԴասւիԼի, զաՃակ, ցաա, ևն, գլուեցին՝ ԴսիԼի, զաակ, ցօ, ևն.

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

ՔՐՔՈՒԻՄ. հց. յ. Καλλωπίζομαι. ՀաՃիլ ընդ պճնուԼիլ անձին կամ այլոց. գեղասպանծ լինել. ՙԹուի ինձ, եԼէք ոչ այնչափ կինն ընդ Իուր ոսկի զարդն քրքուիլի, որպէս այլն ընդ նորա. Ո՛վ. Եփես. ֆ՚ֆ:

ՔՐՔՈՒՄ, քրքմոյ կամ քրքմի. գ. (որ և յն. κρόκη. լա. crocus. եբր. ահբահ, յօտ.) Κρόκος, κρόκον. Crocus, crocum. Ծաղիկ մանուշակագոյն՝ հոտաւէտ յոյժ, ունելով ՚ի միջի երիս դեղին ծիղս. զոր կոտրեալ չոր, բայցացանեն ՚ի պէտս համեմից, ներկոց, և դեղոց. չաքան, չաքերան. ՙՆարդոս, և քրքքում. Երփ. ՚Ր. ։4: ՙՆարդոսիս և քրքմով. Վրդ. յանհատաճ: ՙ Ճենաստան ունի և քրքում անբաւ: Խառնեալ հալուածիս, յարմարութիւ հոտոյ քրքմոյ: Ասէն զքրքմէն, Թէ միլիասնման է, ոչ կարի հով, և ոչ կարի չերմ: Խոր. Ց: Նար. ՃՀ. Ե Եփես:

ՔՐՔՋԱԼ. Տ. ՔՐՔՋԵԼ. ՙ Ո՞ւր անդ քրքջալ (ապ. քրքինջալ). Վրդ. հց. Ր:

ՔՐՔՋԵՍՆ էլ. լ. Ἀναχαιτίζω. Cachinnor, elfuse rideo. Քրքիջ բառնալ. Նմանաձակ ծիծաղիլ. ֆէր ֆէր՝ ահն ահն խնդալ. ՙՁէ ասաս Թաար ծուռս, և ոչ վասն այնորիկ ժողովեցաք, զի քրքջիցեն ՚ի մեծամեծս. ՚ի միս առ զնորա լալն և զվհատիլն: Սքօլաստիկաւ զգլուխ ծածկեալ քրքջէին. ով կին գա՛ որ նուաճալ կարկաչիցես ևՃ. Ո՛վ. Ֆի. Յոզ. Երբ:

ՔՐՔՋԵԼ. Եռալ կեպոյ. կսկծել. սաստիկ մորմոքիլ. ՙ Ի վեր եռալեալ իսպառ աւրաք քրքջեալ մորմոքէին. Վրդ. Եզ:

ՔՐՔՈՒՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. կարկաուտ կոյտ ածնիլ. կուտակիլ. ՙՓափկուԼիք... բլուրս ՚ի բլուրս զանդամս մարմնոյն քրքուեցանէ. Ո՛վ. Ֆ. Ի. 19. (յն. զթաքսեմ չեմքն էարեաց ժողովէ:)

ՔՐՔՐԱՆՔ. Նայ. գ. Քրքրութիւն. քայքայումն. փափկութիւն կամ ԺուռԼութիւն. ՙՕ՚ինչ ՚ի պիղծ խոպոշն ընկալար. քրքրանս, և տուվանս և ԺեԼեանս. և օգուտ և աչքինչ. Մ՚անդ. ՃՀ:

ՔՐՔՐԵՄ, եցի. Ն. ԳոգուեԼ, և հեռաքրքրեԼ. քայքայիլ. քաՃ բանալ և պարզիլ. հեռացուիլ. քննեԼ. յոյԼիլ շարժիլեԼ. ՙԸՐԵՒ, պրպտել, փնտրել. ուսմամբ ԲարամաՓ, գտրԸՍՔՐՄՓ, ՒՒՃՀՐՒՄՔ, ևն. ՙՄանրամասն զամենայն մեղաչնայն քրքրեաԼ խոյաատաՃկեաց: ԱՆՃրմեն քՀ ինչանէ ՚ի դեպմն մտաց մերոց քրքրեալն սկրով. և որչափ յոյժ քրքրի, այնչաւի աասուիկ և զօսյն ասնի: ՔրքրեԼով զվայրկեանիցն սորին աատչի աեսուԼեմ մտացն: Ի Նահապետն քրքրիս (կամ գրգռիս), և ըզբարիսք լուրն ոչ կարես ասնեԼ. ԼՃր. ոչ. պ՚ր՚ք. Ն ապ: ՙՄրԼեմ քան զվէմն ապառաժ ևյեՄք. որ դեպզք քրքրեաԼ իցեն, և ԹուԼանան. Եփր. ՂՂՀ: ՙ Քրքրեցաս յամենայն խորհուրդսն: Ի քրքրԼն հեՀաուԼեմ յախաս վասաչ ցանկուԼեմ. Եսագր. ՚Ր: Երբ. Ֆի:

ՔՐՔՐՆԵԼ ԶՄՏՏՍ. Ἀνεστεῖραι, διανίστημι. Erigo, suscito, excito. ԼինդատաուցանեԼ. զարԹուցանել. արԹարՃանեԼ. շարժեԼ. յորդորեԼ. արՃՃնՃնեԼ. գրգռեԼ. ոչնՃրՃՓ, փՃրՃՒՃՀ. ՙ ԸնդԼուԼ եԼէք ՚ի ձեռս մեզաւոյ, քրքրե զվիսս նոցա, յայս արարեալ Ժէ նոցս չարուԼեն է գործն: Տես վարդ յաչորդաքն քրքրե զվիսս նորա: Քրքրե զվիսս նոցա վրկիչ ՚ի վտանգից: Քրքրե զվիսս նոցա յանձնարարուԼեն ալՀիՒքս առ գուԼի Իուր: ՋաշակըսաՒուցն վիսս քրքրե յուսուցիչ ՚ի ուէր: Ընծին իւր եղև չարժուծն, դի քրքրՔՐԼսցին և սՀԹափեսցին: Ջև և զայլս խրատեԼով զնուր վիսս քրքրե: Քրքրեսոյ յուսարԹայցոյց զվիսս նորա. Ո՛վ. Ֆի. Եբր. Ւոզ. ԲՒՀ: ՙՅորդորեր զվիսս նոցա, և քրքրեր առ ԼաագոյնսՀ: Քրքրեցաց զվիսս նոցա պատուհասիս, կամ անՃառ պարգևաքն: ՊՀսպէս լսարեաց խոստմամբք քրքրեաց զվիսն ՀնՃնոյ: ՍուՓ. ՚ա. պ. Ֆ. Ն Ֆ: ԼՃր. ատաՓ:

ՔՐՔՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔՐՔՐԱՆՔ. ՙՁԻնՀնին պատՃառանաՔք քրքրուՀ առնուս Հոգին, և այնիս զօրանան տուգուիՃքն բուսոյց. Վ՚ոՓ. ԼՃ:

ՔՐՕՒԻԿՈՆ. Տ. ՔՐՈՆԻՈՆ: Գրի Քրաւնի՛կաւն՝ առ Սոփ. Երեց:

ՔՑԱՓ. գ. Բառ անյայտ. որպէս դնելն լինչ ՚ի գլուխ. ՙ Եդից քցափ ՚ի գլուխ իմ. Ոսկիփոր:

ՔՑԻՄ. փոխանակ գրելոյ Քեցիմ. ՙԵԼձէ ոչ քցիցի ոք յամենայն հիւԼեցոյ յաՒաՒանիս այսորիկ. Վրդ. հց. յ: (Իսկ ռամկ. ՚ՀՃմ՝ է աւելորդ մնան փշաձև բուսեաՒ՚ի մէջ մաՒն և եղնգան. ՀՃՐՈՒՒԸ:)

ՔԻԱՅ, կամ ՔԻԵԱՅ, կամ ՔԻՒ. Տ. ՔՈՒԵԱՑ. պր, պրի յՃՒՃ ԲՃ մ Լմ՚ ՒՒՃ. ՙԳունդ, և քաՒ (կամ քուՒ), և երկայն գունդ, և դլան. Ա՚ՐԻՒՔ. Ֆ: ՙ(Ի Թիւս) քՃայք (կամ քրՃայք). ը. ժ՚ը. ԻՒ. ՂՔ. ԼՒ. ԻՒՔ. ծ՚ղ... Առանձնակ քՃայք. ՒՀ. Լ՚Ծ. ժ՚ը. Իէ. ՂՀ՚ք. ծ՚ղ, ևն. Սարի. փՃմար:

ՔՔՈՒԻՄՆՔ, նաց. գ. Σύγχυσις. Confusio, turbatio. որ և ՔՈՒՒ, ՔՔՈՒԻՄՆ. Ծուռք. ամբոխումն. շփոԹ. հՃծուԼիւն. վիշտ և նեղուԼիւն. ՙԱյսպիսի արուաստաՃք և քրքուանՔ ձայնի զուիԼցոյ ոՃքաաայն խառնեաՃ է ընդ զոհս ձեր. ԼՃր. ՅովաՓ: ՙ Կայսիցեալ խմումս ԹշուաառուԼիՃ ոՃքականՃք քքուանաց ձայնիցՃ. Նար. ֆՃ: ՙ Ի քքուաՃնայ խառնուԼ էին վիշք ՚ի մեծ վշտի. Ուբիե:

ՔՔՈՒԻՄ, հցայ. յ. Որպէս Փուբքալ. յոգոյց հանել. փղձկիլ. խռովիլ յոգին. ՙՁմարսն լինել ինքեան հաստատ, զի և քրքուեցաս, և արուաստուեաց. Ո՛վ. յհ. Ի. 17. (որ ՚ի ճ. Գ. դրի, քրքուեցաս:)

ՔՔՈՒՒԻԼ. որպէս Ի՚րքՔՀԼ. ծիծաղիլ բարձրաձայն. և Գոգուիլ. գրգիլ. ախորժԼ. խնդալ. զուարճանալ. հեշտանալ. որ և ՔՔՈՒՒԻԼ. ՙԻ սուդ և յարաատուս եկիր, և դու քքուես և ծիծաղես. Եփր. ապ.: ՙՄի՛ք քքուել կարի ընդ պէսպէս և ազգի ազգի հանդիպմս: ՋմարԹս գեսպակացն օծանեն, յորում նասին և քքուին. Ո՛վ. ֆ. ա. 22: Ե ՀՒԼպ. ծ: ՙԻ գիշերի և ՚ի տուԼՔեան քքքուեԼ անձամբ հրՃուԼՔով. Բրս. ԽղԼ: Աև կրկին նշ. բերին յն. բայք ևս, σύγχυσα, ομαι, confundor. διαχύω, effundo. և փչօրմաι, feror, vehor.

ՔՔՈՒԻՄՆ, քքքման, կամ քքքման. Տ. ՔՔՈՒՒԱՆՔ. Σύγχυσις. ՙՍաատեաց ՚ի վՔոյ ասրաատուացն և քքքմանն, և արգել զարամն ԼեԼն. Ո՛վ. յհ. Ի. 17:

ՔՕԴԻԱՅ. դէի, ից. Տ. ՔՕՂՂԻՔԱՔ, ՔՕՒԻՔՈՒԱՔ. ՙԱսորոց ԼԹարգմանՔ ասէ, յերկիրն կախարդոց. քանՀլ քաղՔացեալն և քՃ. զՔաքն՝ աՃաՃնգոյ և անասուն ՈրՔՀԼեալ առ ՔՃ խարդս և ՏարՅուաս և քօգեայս և վՀուաս. Նև. էԼէ: ԿանաՃ:

ՔՕԴԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՔՕՒԻՔՈՒԱՔՒՒՆ:

ՔՕՃ, ևր. Տ. ԳՈՒ. եր. ՙփողս և քօզեբրըս (կամ քաւզեբրըս) գոչէին, երբև յամպոց որոտային. Շ. էէս. (այլ ձձ. գոսեր կամ գողեր:)

ՔՕՂ. Տես ՔՈՂ, և զորս զինի:

ՔՕՂԻՔ. գ. ամկ. Ֆօլլոփ. Բազպան առ ՚ի զարգ. յն. Խιφός. Χλυδών. Brachiale. որ և ԱՊԱՐԱՆՃԱՆՔ, ՄԵՃԵՒՔՈՒՔ Թմպգմանի ՚ի մեզ. ՙՃ՚քօղես, և զանպարանՃՃան, և զմՀՃանգս. Ես. Ֆ. 3: ՙՔՕՂՃՔ, որ վերդ արձիկանցն. Դէ. ես: Իսկ Հին Բ. ասէ, ՙՔՃՂես. ատնապատանՃՃան, կամ խաղխաղալոյն: ՃագոյնսՀ: Քրքքեաց զվիսս նոցա պատուհասիս, կամ անՃառ պարգևաքն: Պհսպէս լսարեաց խոստմամբք քրքքեաց զվիսն ՀնՃնոյ: ՍուՓ. ա. պ. Ֆ. Ն Ֆ: ԼՃր. ատաՓ:

ՔՐՔՐԵՄ, եցի. Ն. ԳոգուեԼ, և հեռաքրքրեԼ. քայքայիլ. քաՃ բանալ և պարզիլ. հեռացուիլ. քննեԼ. յոյԼիլ շարժիլեԼ. ՙԸՐԵՒ, պրպտել, փնտրել. ուսմամբ ԲարամաՓ, գտրԸՍՔՐՄՓ, ՒՒՃՀՐՒՄՔ, ևն. ՙՄանրամասն զամենայն մեղաչնայն քրքրեաԼ խոյաատաՃկեաց: ԱՆՃրմեն քՀ ինչանէ ՚ի դեպմն մտաց մերոց քրքրեաՃն սկրով. և որչափ յոյժ քրքրի, այնչաւի աասուիկ և զօսյն ասնի: ՔրքրեԼով զվայրկեանիցն սորին աատչի աեսուԼեմ մտացն: Ի Նահապետն քրքրիս (կամ գրգռիս), և ըզբարիսք լուրն ոչ կարես ասնեԼ. ԼՃր. ոչ. պ՚ր՚ք. Ն ապ: ՙՄրԼեմ քան զվէմն ապառաժ իցեմ ես. որ դեպզք քրքրեաԼ իցեն, և ԹուԼանան. Եփր. ՂՂՀ: ՙ Քրքրեցաս յամենայն խորհուրդսն: Ի քրքրԼն հեՀաուԼեմ յախաս վասաչ ցանկուԼեմ. Եսագր. ՚Ր: Երբ. Ֆի:

ՔՐՔՐՆԵԼ ԶՄՏՏՍ. Ἀνεστεῖραι, διανίστημι. Erigo, suscito, excito. ԼինդատաուցանեԼ. զարԹուցանել. արԹարՃանեԼ. շարժեԼ. յորդորեԼ. արՃՃնՃնեԼ. գրգռեԼ. ոչնՃրՃՓ, փՃրՃՒՃՀ. ՙ ԸնդԼուԼ եԼէք ՚ի ձեռս մեզաւոյ, քրքրե զվիսս նոցա, յայս արարեալ Ժէ նոցս չարուԼեն է գործն: Տես վարդ յաչորդաքն քրքրե զվիսս նորա: Քրքրե զվիսս նոցա վրկիչ ՚ի վտանգից: Քրքրե զվիսս նոցա յանձնարարուԼեն ալՀիՒքս առ գուԼի Իուր: ՋաշակըսաՒուցն վիսս քրքրե յուսուցիչ ՚ի ուէր: Ընծին իւր եղև չարժուծն, դի քրքրՔՐԼսցին և սՀԹափեսցին: Ջև և զայլս խրատեԼով զնուր վիսս քրքրե: Քրքրեսոյ յուսարԹայցոյց զվիսս նորա. Ո՛վ. Ֆի. Եբր. Ւոզ. ԲՒՀ: ՙՅորդորեր զվիսս նոցա, և քրքրեր առ ԼաագոյնսՀ: Քրքրեցաց զվիսս նոցա պատուհասիս, կամ անՃառ պարգևաքն: Պհսպէս լսարեաց խոստմամբք քրքրեաց զվիսն ՀնՃնոյ: ՍուՓ. ՚ա. պ. Ֆ. Ն Ֆ: ԼՃր. ատաՓ:

ՔՐՔՐՆԵԼ ԶՄՏՏՍ. Ἀνεστεῖραι, διανίστημι. Erigo, suscito, excito. ԼինդատաուցանեԼ. զարԹուցանել. արԹարՃանեԼ. շարժեԼ. յորդորեԼ. արՃՃնՃնեԼ. գրգռեԼ. ոչնՃրՃՓ, փՃրՃՒՃՀ. ՙ ԸնդԼուԼ եԼէք ՚ի ձեռս մեզաւոյ, քրքրե զվիսս նոցա, յայս արարեալ Ժէ նոցս չարուԼեն է գործն: Տես վարդ յաչորդաքն քրքրե զվիսս նորա: Քրքրե զվիսս նոցա վրկիչ ՚ի վտանգից: Քրքրե զվիսս նոցա յանձնարարուԼեն ալՀիՒքս առ գուԼի Իուր: ՋաշակըսաՒուցն վիսս քրքրե յուսուցիչ ՚ի ուէր: Ընծին իւր եղև չարժուծն, դի քրքրՔՐԼսցին և սՀԹափեսցին: Ջև և զայլս խրատեԼով զնուր վիսս քրքրե: Քրքրեսոյ յուսարԹայցոյց զվիսս նորա. Ո՛վ. Ֆի. Եբր. Ւոզ. ԲՒՀ: ՙՅորդորեր զվիսս նոցա, և քրքրեր առ ԼաագոյնսՀ: Քրքրեցաց զվիսս նոցա պատուհասիս, կամ անՃառ պարգևաքն: Պհսպէս լսարեաց խոստմամբք քրքրեաց զվիսն ՀնՃնոյ: ՍուՓ. ՚ա. պ. Ֆ. Ն Ֆ: ԼՃր. ատաՓ:

ՔՕՉ, ի, յց. գ. Τράγος. Hircus. χίμαρος, haedus. αἴξ, caper. Նոխազ. ինոյ այծեաց. քաՂ. արու այծ. ՆՀԿաՂ. ղօչ. ՀեչՀեբր. յաՓիր, ծաՀիա. ՙԵս ահա քօչ մի այծեաց: Ես քօչին եպՀիւ մի էր ՚ի մէջ աչաց նորա: Քօչ մի յայծեաց վասն մեղաց: Քօչ երեմեան. Դան. Ը. 5. 8. 21: Թուոց. ԻՀ. 22: Ծն. ծՃ. 9: ՙՑաուԼս և խոյս և քօչ-ՓիուՃ. Բ. Բաե: ՙԲրսաՂ զքօչն (վայրի. Հին ապզքօչանն). Խոր. Ի. 7: ՙԱյրի գնա՛ քօչ հասու, զի չես նման Թագաւորի, այլ քօչի ոՃնիս պարանոց և մորուս. Պհմ. Վր:

ՔՕՉԻ Հոչեցան նմանուԼԹՃ ԻուիՔ և ԼեՃնակեաց սՃ սուքիաուաՔ. ՙՆշխարացս յայսնեաՒ՝ սՃ քօչիցս ընտրեաՒ: ՆշխարՔՃն ըՂձալի՛ քօչիցն եբամի. Գնչ: Տես և ԳՕՉ, ԳՕՍ:

ՔՕՉԱՆՄԱՆ. ա՚նման քօչից. ՙՍՃչն ասուքիաուաՔ. քօչանման խոտաՃաՒակաց. Գնչ:

ՔՕՉԻԼ. Տ. ԳՕՉԻԼ:

ՔՕՉՄԻՄՆ. չման. ա. Քօչիցն կամ գօչիցն. ՚ի վերայ յարձակումն (ասպէս քօչի վագէն. կամ որպէս Ը. ֆօՃՓ.) ՙՁՆոցայն (զաբազացն) աե ասնեՒլով քաեաց քօչումն (՚ի խառնս). ՄՓ. ՚ր:

( )

( ). Նշանագիր նար, հնարեցաս յեա ժՃ գարս ասա. ՚ի գեարոլԹ՚ փոխանակ երկաքառաս գուոլԹես ա., ՚ի փոխ ասեեալ ՚ի յոնՒ և ՚ի լատ՚ներ, օ. որ կոչի ըստ յն. ὁ ῥῆτωρ, այսինքն փաքրիկ կամ սուղ. չի է որպէս ., փակ և բոլորեալ՝ առ առաեալ տրՃակ հընչեաՃ բաայմամբ չբՃծանց. իսկ մեծ ., կամ ὁ ῥήτωρ՝ յոնՒաց, այսինքն երկայն ամանակաս, է և ձեռալ նման երկուց տասիյս աս, կամ կրկին օս տասից: Արգ ο փոքրիկ բաայոս. նաց՝ միչտ վերածի ՚ի մերս ., և ա՚ որպէս ο. զոր օրինակ՝ յն. πολις, բ՚ոլ՚ս, քնիկ ՚ի մեզ պձ. լիս, կամ պասլիս. Πέτρος, բ՚էդրօս, պետրոս. Ὀνίαρ, ὀ՚նիար, անքաս կամ աեՃնքաս. Ὄφις, ՚օփիս, ոգիքս. σοφία, ὀ՚ֆիա. սոփիա՝ որԹի, կամ սաւիքաս սաԹի. Κρόνος, գաՃնօս, կռոնաս կամ կրաՃնաս. ևՃ: Իսկ մեծ ο, կամ ω յունաց փոխագրի ՚ի մեզ ՚ո՛. զոր օրինակ. Ἰωσήφ, Ովսէփ, Ἰώτα, յովՃեփ, պզաաուիլ, յաՃս. ևՃ:

Ա՚Ա զանգի կրկնաձայն և հոմառձայն է ՚ի մեզ ա., զի նախ քան զայ ձայնաւոր՝ կամ ՚ի վախճան բաւից Թաա հնչէ որպէս մեա ՚ի ո՛Ճ. զոր օրինակ աւազ, աւազան, աւեՃքաք. աւիչկ, հալաա, ցնա. և այլն. աա ՚ի գիաեՃ ԼԹէ եբր գրի բբր ծ, սկսան ոմանք ՚ի վերայ աուռնս աա՝ գնեՃ գյաունական ω, ծՃկա. վասն զի ուեռնն աա հընա եգեաՃ, զոյն եբբեմն ՚ի վերայ վանկիս ո՛Ճ, ՚ի նշանակ՝ ԼԹէ այն վանկ ըստ յունաց գրի ասուիա ω, ծՃկաս Ա՚Ա եՃլն և անՃմաա գրիչք, որ կարծեՃլով ԼԹէ ձևդ ο, յասմենայնի ընս զտեզի տա. ուիցս աա, փոխանակ դրեՃլ՝ ԴասւիԼի, զաՃակ, ցաա, ևն, գլուեցին՝ ԴսիԼի, զաակ, ցօ, ևն.

արդեա համառօտագրութիւն:

Բազում իմաստութիւնք անգամ առեալ վերա-
նէին և ցարդ ևս վերանին, թէ ուր գնին
ըստ հին գրչութեան, Աւետան. Սաւսան, Մա-
ռաակիմ, Լաւոգէ,էն, արգելօք իբրու՞ վերծա-
նելի իցէ, եթէ իբր ծ. զոր գիւրին է որո-
շել հայելով յայլ լեզուս. զի հնչելի է ըստ
նոցա, առնեան, ասսան, առաւակիմ, լոդէ,
և այլն: Որպէս և վիպակ առաքութեամբ
գրուածքն կամ իբր ուսումիրքն հեշտաւ ար-
տաբերեսցուքն՝ օգոստոս, օրելիոս, պօղոս,
պաւտին լինել աւգոստոս, աւրելիոս, պաւ-
ղոս և այլն: Եւ չեն ինչ զարմանք. զի և ի-
տալացիք՝ որոց լեզուն է ուսումնականն լատի-
նական, ասեն ծաօ, խօփէրէ, բաւլո կամ բաւլ,
ասօփոնե կամ օպիոե, փոխանակ լատինի ձայ-
նիցա՝ աւգոստ, խաօփէրէ, բաւլոս, աւօփէրէ,
և այլն:

Ի յայտնութիւն իրացս գիտեմ, զի և երբ-
եմն բացեցիք գրեն ասէ, ասի, ասփ, էէշ,էն,
է ասիգ. և ընթերցանեն՝ օր (լայս), օմ, ասփ,
էշօդ. էլի, էասիոգ. Թուղքք զբառագ. օ-
գոտ, չօէ, օթ, ծն, գօգասդ, գրեն՝ ասփն կամ
ասգան, չօէ, ասփ. ասն, գասիչ կամ գասիչ.
գալսիկք զբառագ խօճա կամ խէչօէ, խօգա
կամ խօսգա, խօրա, օլնդ, ոյա կամ ասյա,
գիս, ախամ, գրեն՝ խօէ, խօգա, խօրէ. ա-
նդագ, ասյա, գս, գամ:

Ուր ի յն. փէր. իրակ. գրի յունարէն,
՝Ձայնաւորք են եօթն, α, ε, η, ι, ο, υ, ωայ.
ի հայոց մեգաւ էնդնահնիք մեր. ՝Ձայ-
նաւորք են ուրե. ա, է, է, ը, ի. ո, ւ, ով.
այլ ի յիմին օրինակս փոխանակ վերջինյն
գնի ծ: Իակ Մաւգիսարոս և Երղնկացին ի
մեկնու թէ քեր. ասէն, ՝Բաւն երկբարբառք
ըստ հայոց մն են, է (իբրև). ա. ո, այ. ոյայ:

Յորոց յայտ է, թէ սքեռ մեծրագ որպէս
ոչ յօրինեաց զատա ինչ նման լատինականին
ա, այլ նոյնպէս հնչել ասացեալ զվանգ ծ.
հանգեաս յունաց՝ որք գրեն օյ. ըստ նմին
ոչ յատել զատանծ. այլ ասացեալ ըստ ասգ.ոյն
գրել փոխանակ այնր ա, կամ ո. Նմանգոյն
այլոց արեւելեայց հատորին. որպէս և գաղ-
դիացիք գրեն au, և վերծանեն ծ:

Սակայն լուծանի և այն տարակոյս, թէ
գիարդ՝ ի հին մատեանս անխախտ գրին ամե-
նայն հոլովք նեղրակ ընդունելութեամբ՝ ոչ,
կամ ոչ. սիրոգ, ի, ից. սիրաչ, ի. սի-
րասչք, ղաց, և այլն. ուստի երև առ մեզ ո-
մանց միշա գրել ոչ, և ոմանց միշտ ուչ. այլ
ըստ կանոնի երեսի գլուխ յատգլուխն ոչ, և
՝ի հոլովականն ուչ. քանզի և՝ ի յն. ուղղա-
կանն է ών, հոլովականն է, ὄντος, ὄντα,
ὄντες, ὄντων, և այլն. վասն զի ω, է երկայր,
և ο, առաչ. որպէս և՝ ի մեզ ո կամ ա է եր-
կայր, և ՝ առաչ:

Յայս է՝ ի վախճանի, զի որչ սկսանն նախ
քան զաւետարս իսկ լսանկ.ոնայեցն գրել ծ,
իբր ա, ոչ ծուծին նոր հնչիւն, այլ նոր նը-
չանագիր հաստատեալ. գիտելով թէ ասե-
նայն ժողովուրդն գիտէ վնչանակութիւն բա-
ռիցս՝ օր, օրհնութիւն, օգնել. հօր, մօր, եղ-
բօր և այլն. և ոչ ոք այլազգ ընթերանոյր ըզ-
գրեալսն յատկիոց՝ ասր, ասրհնութիւն,
ասգնել, հասր, մասր, եգբասր են:

Խմանաս և յոտանաւորէ ասսի Շնորհալ-
ւոյն՝ ի Յե որգին. ՝Մի ասսին երկու՝ միշակ
բառիւք (այսինքն բառիւք), այլ ասգն՝ մի
փորուիք գործելք ց. այսինքն թէ ըստ
նախնեաց նմանաձայն իմն են ասփ (այսինքն
գք). և ասէ՝ Յոյնպէս խմա և զգուշ լիր նորին
Շնորհալւոյ ըստ կարգի այբուբենիցն՝ Ա.բգ.
նեղք ըզգիզ. չայր անսկզբնաւ. այսինքն որ-
ասայանելով Օրհնեմք ըզգիզ են: Յայսմէ
է և գրեալն ի վարս Հարանց, զի փոխանակ
ո ասաի յունաց՝ զոր գրեր երանելին Հար-
կոս աշակերտն սէրովանէի՝ ի հյ. գրի ա-,
գնելով ի վերայ զօմիկայ յունաց. որ ի տպ.
ուղիղ բացատրութիւք գնի՝ օ.՝ Գրեալն ասն
(օն)ակաեալ էր գծել. և մինչ լուսաւ զձայնն,
ոչ կատարեալ էր զասն (զօն). Վրթ հց. ծէ:
Ապա ապայ մեզ զնմ բառս գրեալ յատաչինոց
երկբարբառս. ձայնաւորաւս ա՝ գնել՝ ի կար-
գիս ընդ այժմու սովրական տառիւս օ:

ՕԳՆ, ՅՕԳՆ. գ. Նոյն է և գրելն ևս Ուդն.
այսինքն Օգնութիւն կամ օգնականութիւն.
օձան. օժանդակութիւն. ՝ Ա յս հրեշտակա-
կան գործութիւս, որ յօգն ժողովրդեանն ա-
ռաքեալ յերկնից. Նար. յաղէտ: ՝Աբք հինգ
Հարիւր եկին յօգն քրմին գեմմոլեայ: Ո՞ր
են սմբաւս քաջ. Հասիր յօգն ծերոյս. Ջե-
նօբ: Մ.ովի: ՝ Ո՛վ մարիամ, յօգն հասիր
մեզ: Յօգն կոչէր ղորդին միածին: Յօգն հա-
սեալ աերն և արարիչ: Յուհան՝ի վեր կի-
սին գոչէր, պետրոս ըզքեզ յօգըն կոչէր.
Գնդ:

ՕԳՆԱԴԻՂ. Տ. ՕԳՏԱԴՂ:

ՕԳՆԱԿԱՆ. ի, ից. ա. Յօդծօ, Ցոյ,
Ցծ. Auxiliator, adjutor, trix. συμβοη-
Ցծ, coadjutor, և այլն. Որ ոք կամ որ ինչ
օգնէ. ձեռնտու. գործակից. նպաստիչ. ա
պաւէն. օժանդակ, նիզակակից. օգնօղ. Եր-
գմնից. ՝Ընտացաբ գմա օգնական ըստ գմա:
Բազոյ ազամայ ոչ գտաւ (՝ի կենգանիս) օգ-
նական նման նմա: Աստուած երկրորդին եղիա-
զար. ասէ, ած հօր իմոյ՝ օգնական իմ:
Օգնական՝ի թշնամեաց եղեցես նմա: Որ ոչ
արար զնծ իւր օգնական: Խազազուն քեզ,
և խազազ թիւն օգնականաց քոց: Թագա-
ւորք օգնականք նորա: Օգնական լինել (՝ի
պատերազմի): Որպէս ձիւնաբեր ամրոյնի՝
ասթաչէլոյ օգնական է (այսինքն օգնէ. օգ-
ասէ. ածբելեւ, prodest), և այլն: ՝ Մ՝անա-
ւանգ զի զգէրբեր եա իւր օգնական գործակից
գասաներ. Բ. Ջ. Ը. ղ: ՝Երիչսասէմեանցն
օգնականաւս վարեալ՝ի նաւարկութէ).
Աֆ-ոբ. Ջէրա: ՝Օգնական առնիցեն զիւրեանց
զամուրան. Աբդ. Գ. 2: ՝Աղօթիցն օգնա-
կանք են ազգրմս. Թէքի և նուէրքն: Յօղո-
կէնի՝ զձեռն առչն և զօգնական լինելն առչ.
խօր:

ՕԳՆԱԿԱՆԵՄ. եցի. լ. Օգնական լի-
նել. օգնել. ՝Բոլորեցուն՝ ևծ՝ խլույցոյն
օգնականեաց բառականապես. ՝Յանբաժա-
նելի երբարգամէն օգնականեալք՝ առաչ
նորդիք յաղքայսէնն. Եղիէ. ալ: Թէ-
ֆիլ. Ք Ջ:

ՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բօղծ:ա, βοη-
Ցոμα. Auxilium, juvamen, adjumentum,
adjutorium, opitulatio. Օգնական լինելն.
օգն. օգնութէ. ձեռնտուութիւն. Եարբմ,
խմօփ, Եարբէ. ՝Ընդուստ լինի օգնականու-
թէ և վերկութիւն հրեից: Մի՛ հեռի առներ
զօգնականութէդ քո յինէն: Օգնականութէք
լսելոյ բարեբերցն: Յուսացեալ յօգնական-
նութէ առաւն: Զօրինս յօգնականութիւն
եա: Հաղիւ կարացաք լսբռնել զմահկին.
զոր առեալ յօգնականութէ կապէին ընդ
նաւն. էն: ՝Ջգիմանաս օգտեցուցանել ան-
նախանձ օգնականութէք. ՅՀՖ. ծէ: ՝Առա-
քեցի քեզ զոր յօգնականութէն. խոր. Ք.
5: ՝Վարձկանաւթէնս օգնականութէ ինքեան
գտանեալք: Զօրացուիցէ օգնականութէնն
լեալ. Եսս. ԽԸ. ՝ Եթէ լոկ առանձին
քննիցեն (կիրք). կարիք կացեն. իակ չափով
և ըստ ժամանակի՝ օգնականութէն են քնու-
թէս. ՅՀ. ՆՀ. ԷԻՆ: ՝Ջար օրինակ՝ ի բժըշ-
կացն օգնականութէնս բազում բանիցարս առ-
նուն, և մի գեղ կացին. Ո-ի. ԷԻԸ. Ք:

ՕԳՆԵՄ. եցի. լ. Յօղծէա. Auxilior,
adjuvo, opitulor. ἀντιλαμβάνομαι, suscipio, assumo, apprendo. Յօգն՝ ի թիկունս
Հասանել. Նպաստաստատոյց՝ ձեռնկալու-
սաւոր լինել. օժանդակել. որ ասի և ընդու-
նել. օգնել, օգնօղի ընել. Եարբմ՝ ինքոփ
ենմէ. ՝Օգնեաց քեզ ած իմ: Ոչ ոք էր՝ որ
օգնէր նմա: Յարիցեն օգնեացեն ձեզ: Ոկոր-
մուեթիւն քո աեր օգնէր ինձ: Յօգնել ինձ
նայեաց. ևն: ՝Յորժամ ընկերացն օգնի-
ցեմք, համարեսցուք՝ եթէ անձանց օգնես-
ցուք. Ո-ի. ԷԻԸ:

Իակ որ ասի ըստ յն. էր. օգնիլ, կամ օգ-
նեալ լինել, ի մեզ գնի՝ Օգնականութիւն
դասանել: Որպէս և որ գասանի գրեալ ՝ի հին
վարս հայց. ՝Մեծ է մարդ, ցոր վայր օգնի
յայլոյ, ի սովրական օրինակս գրի. ՝ Մեծ
ես, որչափ ունիս զօգնութէնն յայլոյ:

ՕԳՆԵ. էիմ. ՝Ձէլեւ. Prolest, συμβέ-
բηει, expedit. Օգտէ. օգուտ է. չայ է. Նբ-
բոր. ՝ Արդ պարծեալ ինչ պարտ իցէ. այլ
օգնէ ինչ ոչ: Այլ նոցա ոչ ինչ օգնեաց
լուր բանին: Դրօշէին զնոսանի, ոյք ոչ
օգնիցէն նոցա Ջչարիսն քա՝ որք ոչ օգնես-
ցեն քեզ. ևն:

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՕԳՆ, և ՕԳՆԱԿԱ-
ՆՈՒԹԻՒՆ. Βοηθεια, ἀντίληψις. ՝Ա.աքես-
ցէ քեզ աեր օգնութէն: Ուստի եկեսցէ ինձ
օգնութէն: Ի աեառնէ է օգնութէն աքին խո-
րոյէլի՝ Թագաւորին մերոյ: Որ Հանապա-
զորդ զօգնութէն իւր ոչ առնէր պակաս՝ ի նմա
նէ, և այլն: ՝Օգնութէ՝ յատակցաբար գեղոց
է բացայայտիչ: Յօգնութէն մեզ ժամանակ
կարօղ աեր. Խոր: Շար:

ՕԳՈՒՏԱ. ա. գ. այն է Աւգուստս. Բառ
լա. ածխոգա, որ ըստ յն. սեբաստ. Au-
gusta, imperatrix. որպէս գերապատ կամ
պաշտելի սիրուհի, այն է ինքնակալուհի.
կայսրուհի, գէհոյ. տիկնոց տիկին. աչխար-
հատիկին. մայր կամ կին ինքնակալի: Իակ
ՕԳՈՒՏԱՏ ՏԻՐՈՒՀԻ, կամ ՕԳՈՒՅՏԱՏԻՐՈՒՀԻ՝
սիրաւար ասի զերկնից Թագուհոյն. ՝Օգոս-
տաս տիրուհի անցանէ. Վրթ հց. ծէ:

ՕԳՈՒՏԱԿՆԱԿ. ա. Յինքնակալից բնա-
կեալ. Հայերէնի. ՝Մատեսկաւ՝ ի յօգոս-
տաքնակ պատգամ զինուորեր. Նար. Խ:

ՕԳՈՒՏԱԿԱՆ. ի, ից. ա. գ. Augusta-
lis, imperialis. Σεβαστικός. Սեպհական
աւգուստոսից. կայսերական. և Օգոստափառ
կայսրը. ՝Ընկալեալ զՏրամանս օգոստա-
կան. Ղևնդ: Հրամարեալ ի ծիրանափառ
օգոստակենացն. Ագաթ: Ն կորնթ: ՝ Ջօ-
գոստական և զինքնակալ Թագաւորդ.
Ցհ. ի՛:

ՕԳՈՒՏԱՓԱՌ. ա. Ունակ օգոստա-
կան փառաց. կայսերաշուք. մեծափառ.
՝Ինքնակալ և մշտայալեի կայսեր կոստան-
դիանոսի՝ մեծ և օգոստափառ՝ Թագաւորաց
Թագաւորի. Թղթ. դաւ: Շ. Խդ: Նար:

ՕԳՈՒՏՈՍ. ասսի, կամ ասի, կամ ասեայ.
ա. գ. Ան է Աւգուստոս. բառ լա. Au-
gustus. ածխոգոս. իրրու բարեբասխաս և գե-
ղափառ, մանգիքր կոչեալ հնկոսեւիանոսի
կայսեր, և յայլորգ ինքնակալից. ըստ յն.
սեբաստոս, կամ սեվաստոս, Σεβαστός. այս-
ինքն պաշտելի, ազդոյ, քաջ արանց. ՝ Նմ
հրամանն յաւգուստոս կայսերէ. Ղև. Բ.ւ: ՝Աւ-
գոստոս Հռոմայեցւոց Թագաւորացն, որ սե-
բաստոսն յորիորկեցաւ. Եսս. ԽԸ: ՝Թագա-
ւորէ կայսր սեբաստոս ոհաւսիոս, որ և աւ-
գոստոս. . . յորմէ հետէ աւգոստեանք և
սեբաստեանք (այսինքն օգոստոսք և սեբաս-
տոսք) անուանեցան Թագաւորք Հռոմայե-
ցւոց. ՇԻԸ. ԽԸ: ՝Օգոստոս ինքնակալ կայսր
կոստանդս. ինքնակալի օգոստոս վասն.
Խոր. Ք. 5. 28: ՝ Օգոստոս և ինքնակալ

հոռոմոց կոմիկենոս առը մանուէլ-ուղքեր թագաւոր օգոստ. Շ. Ի՚ղ ։

Եւ ևս՝ Augustus. Αὐγουστος. Ութերորդ (երբեմն վեցերորդն) ամիս հռովմայեցւոց՝ յանուն նորին կայսեր. Աւգոստոս սեբաստոս անուանեցաւ (հոկտաւիանոսն), և զսեբաստոս ամիս՝ սեպտեմբեր անուանեցաւ. Եսս. ԽԲ։ Վախճան կենաց մարմնոյ առեալ՝ յաւգուստոսի տասն Թուեալ. Լ՚ԺԲ. Ի Շ։ Նախ քան զսուն կալանդին օգոստեայ. Ճ. Գ ։

ՕԳՈՒՏ, օգտի, եց. գ. Ὠφέλεια. Utilitas, lucrum. Շահ. պտուղ. լաւութիւն. պիտանութիւն. օճան. ֆայտա, ֆախէք, հաւիչք, ուսք, ֆեար, ասոլ. Ջի՞նչ շահ է, կամ զի՞նչ օգուտ, զի հանդիպեսցաք նմա։ Ջի՞նչ օգուտ է՝ թէ այսպիսցես զճանապարհն քո։ Ջի՞նչ օգուտ է քեզ յորելնէ իմմէ։ Օգուտ ոչ եղև քեզ (ի գեղջ)։ Ոչինչ են քեզ աւետիքն յօգուտ՝ երթալոյ (յին. երթողի)։ Խօսիւք՝ որ ոչ իցէ յօգուտ։ Ջի այն ոչ յօգուտ ձեր է։ Այրն այն ոչ օգտի և խաղաղութիւն բանս խօսի։ Առնուն ամն և լեռաց՝ վասն օգտի։ Վասն օգտի հասարակաց և շինուածոց. և այլն։ Սողոմոնէ վասն ծառոց և փայտից խօսեր, որ ոչ ինչ օգուտ գործէին եկեղեցւոյ. և ես զանճառն իրայ և զհագային խորհրդոց. Ռ։ յ. Բ. 18։ Ցո՛ղովիկ՝ բանք խրատուց ոչինչ օգուտ գործեն։ Ըստ ամենայն օգտից։ Շահաւոր օգտիւք։ Պատճառ օգտից լինել։ Զանի՞ օգուտս բերէ. Յ՚Ա։ Մ՚իայն օգտիկն ևւեթ հայիք, զոր ընդունիք յաշխարհացն։ Յայլոց օգտե և յաշխատութենէ հեռի գտանել։ Ո՚րքան օգտից և չնորհայ առ յա՛յ. Փոխ։ Ռ։ յ։ Խոսք։ Ա՚յլ մեք ոչ լիցուք իրրև զնա դատարկ ի յօգտից. Եբր. պՀ։

ՕԳՈՒՏ. ա. Χρήσιμος, ον. Utilis, le. Իբր Օգտակար. պիտանի. Շատ ինչ իրք են, յորում օգուտ են նոքա նոցա. Բ. Ի. Ք. 26։ Տացէ նմա զօգուտ պատասխանին։ Եւ զայսպիսի օգուտ բանս անդ և ևս լուայ։ Ո՚չ ևեթ ի պատշաճ և յօգուտ ինչ իրայ. Վ՚ր. Հղ. ֆ՚Ե. ֆԵ։ Ռ։ Ի. Բ. 2։

ՕԳՈՒՏ. ա. (իբր լծ. ընդ Յոգն. լծ.) Յոլով. բազում. Հարուստ մի. բաւական. չոբ, խէնճ, հէրէի. հաւէս. եէ եյ. պիր եչ. Զեռ օգուտ ժամու ապա ի իսէլ նկն։ Զայն բարձեալ լացին զօգուտ ժամն։ Ագռել զլուրսըն՝ օգուտ ժամ մի. Չ. աաէալ ։

ՕԳՈՒՏ Ե. ԾՕԳՈՒՏ Ե. ՕԳՏԻ Ե. ՆՆ. Բէ. Տաճ. Συμφέρει, συμφερον (ἐστί). Prodest, confert, expedit, utile est. Օգտէ. օգնէ. օգտակար է. պիտանի է. լաւ է. ապէ է. Եյի ֆէր, եարբ. Ա՚րարէք ընդ իս, որպէս և ձեզ օգուտ և լաւ իցէ։ Եւ ոչ օգուտ են արքայի, եթէ թողուս զսա զինոսա։ Ամենայն ինչ ինձ ւմարէ է, այլ ոչ ամենայն ինչ օգուտ է. և այլն։ Ա՚յն իսկ օգտի է ձեզ (կամ յօգուտ է ձեզ). Բ. Կոր. Ը. 10։ Օ՚Ոգուտ եղև ձեզ՝ երանելը ոչն տարեմայի յիշեսցին։ Բր. ղղրմ։

ՕԳՏԱԲԱՆ, ի, ից. ա. Որոյ բանն է օգտակար. Հոգեծնունդ հրաւիրական բանից օգտաբան սաղմոսին. Մ՚ոլ ։

ՕԳՏԱԲԱՐ. ն. Օգտիւ. շահու. յօգուտ. օգտակարապէս. Մ՚ԻՆԻԿՅան օգտաբար, զի մին առնիցէ, և միւսն իշխեսցէ։ Ա՚յլև օգտաբար եղև այն. Փիլ. Եւ. Բ. 66։ Երէց. ՏԱՐ։

ՕԳՏԱԲԵՐ, ի, ից կամ աց. ա. Որ բերէ զօգուտ. օգտակար. շահեկան. Մ՚ԻՏ օգտաբեր աշխարհիս Հայոց գիւտիս այսոքիկ։ Զօգտաբերս հրաշանգս մանկանցն։ Զաձնուզան օգտաբեր խրատուց վարդապետութեան։ Զսրմանալիս համարիլ վերկոցունց օգտաբերացս բնութեան։ Օգտաբեր յարդիս և յոտաբանիս. Փոխ։ Պիտ։ Խոսք։ Զօգտաբերս հրամայեսցես՝ ի վերայ երկրի. Կազմ։

ՕԳՏԱԴՈՅՆ, գունի, ից. Տ. ՕԳՏԱԿԱԲՈՒԹԻՒՆ. Տեսակք բազմաւորական օգտադունից անկոց. Պիտ ։

ՕԳՏԱԴԵՂ, ոյ, ոց. գ. Օգտակար գեղդեղ օգտութեան. Պէսպէս տեսանելի զօգտագեղսն. Վ՚ր. հղ. Ե. (հին Թարգ. զօգնագեղսն)

ՕԳՏԱՀՈՂՈՎ. ա. Որ զանձին օգուտ ևւեթ ժողովէ. չահասէր. կամ Որ բազում ինչս ժողովէ. Զար ախտիւն ագահութեան ընչաքաղց և օգտաժողով էիք. Մ՚ոդ. Ի՚Ա ։

ՕԳՏԱԼԻՑ. ա. Լցեալ կամ լի օգտիւ. կարի օգտակար. Զայսպիսի շահասէր և զօգտալից խրատս. Ճ. Ը։

ՕԳՏԱՍՏՆԴԻՐ. ա. Որ խնդրէ զնէր կամ զայլոց օգուտ և զշահ. Ձնաւտակել զցայլ և զգերեկ օգտասնդիր Թագաւորութեանդ. Փոխ ։

ՕԳՏԱՆԱՐԱՒ կամ ւե, ի, ից, և ոյ, եաց. ա. Որ ծարաւին է յօգուտ իւր. օգտաժողով. օգտասնդիր. շահասնդիր. շահասէր. Ըստ ընչաքաղցն լինել և օգտանարաւ։ Վ՚ր Ճառասէրք և օգտանարաւք. Յ՚ո. ԼԲ։ Վ՚ր հղ. Իբ։ Ի մարտ պատրաստիւն ընչաքաղցիկն և օգտանարաւեացն. (Մի Ճ. օգտանարաւեացն). Ա՚ֆՖ։ (Իսկ Ճ. Դ. Ընչաքաղց և օգտանարաւութիւք էիք ։ պիտի՝ օգտաժողովք ։)

ՕԳՏԱԿԱՐ, ի, աց. ա. Ὠφελημός. Utilis. συμφέρων, ον. և բայիւ. ὠφελέω, συμφέρω. (որպէս Թէ Օգտաւոր. ըստ որս. ԽԲՐ. այսինքն գործ, արուեստ.) Օգտաբեր. օգտանարաւ. չահաւոր. չահեկան. պիտանի. ֆայֆայդալը, հաւիչէվ. Մ՚արմնոյ կրթութենէն առ սակաւ ինչ օգտակար է. իսկ ՅԾ պաշտաւնէից առ ամենայն ինչ օգտակար է։ Ա՚յն է բարի և օգտակար մարդկան։ Ամենայն գիրք ՅԾ բազմունչք և օգտակարք։ Ոչինչ զանփութեցի յօգտակարսըն չպատմել ձեզ։ Օգտակար առուղղութիւք ։։. յն. քաշառողջաբար. ևն։ Ո՚ր զվարդապետս և զօգտակար անձն ապանաղնէ, ոչ մի այր սպանանիցէ, այլ այնքան, որքան կենդանին էր՝ կարէր կենդանագործել ի ձեռն բանին. Բաբիղ. յհ։ Ի։ Փոխհրեցան յօգտակարսըն ի միասնականն։ Օգտակարք և շահաւորք։ Զպիտանացուն և զօգտակարն։ Զօգտակարն մեր առաւել ցանկասաւ Յ՚ՃԲ։ Եփիի։ Մարգ։ Խոսք։

ՕԳՏԱԿԱՐԱԳՈՅՆ, գունի, ից. ա. Առաւել կիսյոյժ օգտակար. օգտագոյն. շահեկանագոյն. Ո՚չինչ օգտակարագոյն ի կեանս աչխարհիս քան զսիրելեաց բազմութիւնն։ Ո՚չ են՝ ո՚չ կեանք, ո՚չ գործք, որում ոչ է սա օգտակարագոյն։ Եւ ոգտակարագոյնն անչէին. Խոր. ։։. 27։ Ա՚ֆՖ. Ղրփ։ Ճ. Ա։ Օգտակարագոյնք կան կենցաղոյս. (յն. մի բան կենցաղ օգտակարագոյն.) Փիլ. Ջ. բան։ Ձէ՛ ինչ անտեղի՝ կամ առաջին, կաւտարեցոյ յիմաստուն՝ յանկատարից ընդունել զօգտակարագոյնն ինքան. Շ. Ի՚ղ ։

ՕԳՏԱԿԱՐԱԳԻՍ. ն. Συμφερόντως, συμφόρως. Utiliter. Օգտակարութիւք. օգտիւ. օգտաբար. Ի անանկութիւն պահէ զնոսա օգտակարապէս։ Օգտակարաբեր և պարզաբար երկեցուցանէ. Նիսս. Բ՚ն։ Ռ։ ։։. Խոսք։

ՕԳՏԱԿԱՐԻՒ. յ. Օգտակար և պիտանի գտանիլ. օգտել. Երէքս այս (հոս, Ճաշակ, չօշափ) յուսամնականս ինչ օգտակարին, այլ միայն ի մարմնոյ կազմած. ՍԷՓԷր. ֆ՚Ե։

ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Ὠφέλεια. Utilitas. Օգտակարն գոլ. և օգտել. Շահ. պիտանութիւն. Պատուղ ինչ բանս ընկալցի զձեր օգտակարութիւնն. Ա՚ս. ։։. Դնել օգտակարութեան։ Օգտակարութեան գտանել (ի ընտանեկացս գլխովին). Աֆաֆ։ Եփիի։ Ոչ ինչ վնհարեր վասն օգտակարութեան կղզւոյն. Փոխ։ Ա՚յս են գիրք ամենայն հոգեշնորհ օգտակարութեան. Նար. ֆ՚Ը։ Ա՚զ կրկին ունի զընտանեական օգտակարութեան. Շ. Ֆ՚ասիին գնե՛ի բերանն յօգտակարութեան մանկանն. Մ՚ոլ ։

ՕԳՏԱՄՏՈՑ. ա. Որ ինչ օգուտ մատուցանէ. օգտաբեր օգտակար. Ոչ նմանապէս միմեանց՝ օգտամատոյց մեզ լինելով. Ցհ. ի՚ս. ոք ։

ՕԳՏԱՍԷՐ, սիրի, րաց. ա. Որ սիրէ զօգուտ իւր. օգտասնդիր. Ընծայէ օգտասիրաց շահս և չբերդութեան. Փոխ։

ՕԳՏԱՑՈՑ. ա. Որ ցուցանէ այլոցմ օգուտ ինչ (առյգ կամ ստա). Ոլորապէս օգտացոյց այսպիսի կարևոր և մեծ իրաց։ Դուք էք օգնա՛ցոյցք շահուց. Փոխ։ Մ՚ծ֊ֆ։

ՕԳՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ՕԳՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Դառնալ առաւել՝ քան ևեթ օգտացուցեալս. Ջինչ օգտացուսցէ զսրեգակին՝ զթաղում քան զասեղս գերազոյնն գոլ. Կ՚ոչ. ֆԿ։

ՕԳՏԵՄ, եցի. ը. ն. Ὠφελέω. Prosum. Օգուտ առնել կամ լինել. օգտեցուցանել օգնել. նպաստել. Է՚. օգուտս գտանել. օգնոց ընել կամ ըլալ. ֆայտա էՓէֆ՚ օլմագ. էաբամագ. Եթէ կարացիցեն ինչ օգտել, եթէ կարացեն կազդուրել։ Դիցուք օրէնս մի, որպէս սպժան իցէ օգտել վասն ձեր. Ի՚ս. ֆԵ. 12։ Բ. Ի. ֆ՚ա. 36։ Զայս առնեն մեզ՝ եթէ այսարածք են, օգտելով և վնասելով. Յ՚ՃԲ. Ք։ Օգտելի՚ ինչ ոչ օգտեսցեն ժողովրդականդ այդմիկ. Երեմ. Ի՚Ֆ. 32։ Մի՛ հատարիր ասել, եթէ յատկացուսն օգտեսցէ ինչ զպատժաւորն։ Զչէզ ինքն և զընկերսն օգտել։ Ո՚չ զի՛ ի մեզ օգտի (ՃԾ), այլ զի ղՀԿ օգտիցէ. Ոհ։ յհ. ա. 27։ Ի նկարս զպէշն տեսանել (պատկերն) օգտէ զմիտս հանձարեալս և ուղղախոհս. Մարի. հանգ։ Ճ. ժ։ Մ՚Ի. Էէմ։ Յորժամ այրուի տունեմ, օգտիմ՚ օգտեցուցեմ. Եվէ. ՆՆ։ Տե՛ս և ՕԳՏՍ ։

ՕԳՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ցոցի. ն. Ὠφελέω. Prosum, juvo. Օգուտ առնել այլոց. օգտել. չահել. Պատկաւ օգտեցուցանել զնա։ Ամենայն ինչ՝ որ օգտեցուսցէ զձեզ նորին հակառակն չնսաեսցէ. Վ՚ր հղ. ֆ՚ա. Ե Բ։ Նաղդն չնոգին սը տրուհցուցանէ, զանձինս ոչ օգտեցուցանէ. Վ՚ր հղ. ֆ։ Ա՚յսոքիկ են՝ որ զանձն օգտեցուցանեն։ Ջմիմանս օգտեցուցանել աննախանձ օգնականութեամբ. Յ՚ֆ. ֆԵ. ֆԵ։ Եթէ իցէս ծեր, և ծոյլ և մեզկ խորհրդովք, ծերութիւնն զքեզ ինչ ոչ օգտեցուցանէ. Սոփ. ։։. գ. Ի։ Օգտիմ, զի և զիմ հոգիս ի հանգուցելոցն խնայեմ. և օգտեցուցանեմ՝ զի վկայեմ ճշմարիտ հաւատով հանգուցելոցն. Եվէ. ՆՆ։ Ջմեզ և զայլս օգտեցուցոցք. Խոր. պոբփ։ Ջինչ օգտեցուցանիս զերազոյն՝ բառնաս եղծանել. զքեզ վնասեցեր, և նա ոչինչ օգտեսցաւ. Շ. ընդ։ Ջի զմարգարիտն՝ ազտելացոյց, և զանշնազանդն ոչ օգտեցոյց. Կոփ. ոք։ Վաղգապէտք վարժեալ զպիրսս ծարգմանեալ, զայլս օգտեցուցեալ. Գ՚ի ։

ՕԳՏԵՑՈՒՑԻՉ, ցչի. ա. Որ օգտերս ցանէ. չահեցող. չնօգ լսելեաց. Պարզաբան՝ յատակախօս՝ օգտեցուցիչ. Վ՚ր՚ն. ւ։

ՕԳՏԻՄ. եցայ. յ. Ե Ի. Ὠφελέομαι. ωμαι. Proficio, prodest mihi. χερδαίνω. lucror. Օգուտ գտանել կամ քաղել. շահել. չահաւորիլ. ֆայտա պռՓ՚ագ. էաբանմագ, գաղանմագ. Խրատուցարուք բանիւք իմովք և օգտեցարուք։ Ուստի ոչ օգտիցին ։ Ուս.

ակ ոչինչ օգտիցի : Ա՛ւ ինչ օգտիք : Ո՛չինչ օգտիմ: Ջի՛նչ օգտիցի մարդ : Պատարագ է զոր յինէն օգտիցիս : Ձեր ինչ օգտեալ (ի բժշկից): Ո՛րովք ոչինչ օգտեցան . ևն: Օգտեմ: և օգտեցուցանեմ. Եղէր. Նե՛ : Օգտեցայց քեզ քաւարարեալ և ես ընդ նմին. Նար. ՃԳ: Եթէ մեռեալքն օգտեցան ի նմանէ (ի պատարագէ), և՛ առաւել կենդանիքս օգտեսցուք ի նմանէ. Եփր. ա՛ոչ օգտեցան ի հազարապետն լինելոյ, այլ մանաւանդ ընտրեցան . Սարգ. ա. գ: Ջի օգտեցայց (այսինքն չահեցայց) զանօրէնան յարդարելն. Ոսի. ա. կը:

ՕԳՏՈՒԹԻՒՆ . գ . Ὠφέλεια. Utilitas . Օգտելն և օգտիլն . օգուտ . օգտակարութիւն . չահ . Օգտութեի ինչ ոչ օգտեն. Երեմ. իԳ. ՅՀ: Աչք արդեօք ըսա իմոյ բանից՝ պատճառաք մեզ մեծին եղեն օգտութիւն. Պղատ. փիմ: Քոնն է ա յօգտուն մարմնոց և ոգւոց: Մաուրացանէ օգտուիս : Յօգտութեի իշխեցեալդ. փիս: Վիրիսիչ են չահաւոր օգտու թեց. ՅՀԲ: Սոտանի զօգտութեի իւրեանց. ՄԺԲ. Է: Գրաւական եդեալ յանձինս չահուն օգտութեի կէս զմիմ: Աւրէնք զքաժակն խափողութեե, որ լի է օգտութիւ. ԱՓա: Ջայս պիսի չահ օգտութեի՝ որ ի բարեկամութենէն լինի, տեսանելով խորհեցայ. Խոր. ա. 27 : Յայսպիսի օգտութեի զարթուցիր, զի հրեշտակաց լեցուք երգակիցք. Խոր: Վասն զի ՃԺ է, ոչ գոն նորա ընդգէմ, այլ յամենայն կողմանց ամենայնիւ օգտութիք երևին. Եղէս Խալէլ: Պատմեցին առ ի յօգտութեի լսողացդ. Վրք հդ. իա:

ՕԴ. ի. ից, և ոյ, ոց. գ.(յբ.հյ.ոան. լս. ՛ոթ.) Ὑπόδημα. Calceamentum, calceus; udo, onis. Ագանէլիք ոտից մոլեգնէն.կօշկ. հոզաթափ . տրեխ . մոկ. մոՃակ . սանդալ. ոտի ման. ֆոտ-ս, լորքի. ֆոսֆալ, ֆաւնէրի, ֆօնիտ-ս, լիվիե . Օգիւս սինդեցեր զսուս գոցա: Տուր և օդ յոտս գորս. Ոսի. վ: Ընդ նուալ հանդերձ կամ օդ՝ որպէս և իցէ. Բրս. հդ : Որոց օգն հնամաացաւս, զսկեայն կօշկաց կատարեսցեն , ՅՃԲ. իՁ: Ջօգ ոտիցն հանել : Օդ յոտան ունէր : Օդ ոտիցն հնապատրուել զձև կօշկայ ի մորթոց այծից. ՃՙԱ:Աարփ . յոտ . Է : Ածբ . Է . 7 : Ամրակապ կարկոտ օգիցս կօշկաց . Նար . Խ: Գնդած զգեստուք և օգիւք ոտից:Աչխարհական կօշկօք, և կանացի օգս (կամ օգիս)ոտից ատուցեալ. Վրք հդ. Է : Տօնակ : Օգոմ և առնապանօք մորթելիցինօք : Նայն իմ բանս և վասն օգոցն է՝ անաւելորդ և թեթեւ ագնի լինել: Եւ որ ինչ այլ պէսք են օգոյ ոտից. Պտմպէսս: Բրս. հդ: ՅՃԲ: Սարփ :

ՕԴ, ոյ, ոց, և ի, ից. գ. պ. Էնդ. յն. այէր. Ἀήρ,ἀέρος. Aër. խս. Aria. և Մեզմ օգ.ἄὔρα, aura, ventus levior. Մի ի չորից տարերաց համամիւռս, որոյ չարժումն կոչի հովմ և թեթեւն՝ սիւք, սիք. և բարձրագոյնն՝ եթեր. հալ, հեվ (յորմէ հավ), բ-ալինեաց. Ջամպս օգոց: Ոգին սփռի իբրև զօդ թոյլ: Իբրև զհաւս թառուցելոյ յօդս: Իբրև ի նէսէ ձգելոյ ի նպատակ կարեալ օգն՝ վաղվաղակի լինքն կարկառեցաւ : Ջփոշին ցանել յօդս: Իստ իշխանին իշխանութեե օդոյս՝ այսոյ: Զայն մեռոյ օդոյ, և անդ տեր. ևն: Դարձոյց զմրրիկն յօդ. Երէ. Ֆգ : Ի կենդանեացդ, որ ի յօդի են, և ի յերկրի, և ի ծովս : Ի հողոյ, ի ջրոյ, յօդէ. Ածիս. Ֆ : Ի յիւ. ապ: Բնական յանկան ի նեւրքոյ օգոյ (որպէս բացօթեայ), այսինքն յանապատի, ի լերինս ամայիս. Համա. առաւ: Ի ջհո գիսն՝ որք են ի նեւրքոյ օդից. տեսանեն. Կւնա: Ծաղկոցս՝ որ զգնուատուն և անուշահոտ օգիցն են արբք. Բրս. ապալ: Ջօգն հարկանել, կամ վիրաւորել, քանել են ,, աեւս ի բայսն անգ :

ՕԴ . Ընչաուրկ յօդոյ . Ջհաստարակաց օգն ձգելի լիս : Եւ ոչ ունէք առ ի ձգելոյ զօդ. իմ. Ե. 3: ՅԵ. 15: Ուստի է քէզ գոլ, տուրհատուելի օդոյդ. Աշխ. ապ: Կենդան են միայն զօդն ծծելով. Եփս. Շ:

ՕԴԱԲԱՆ . ի . ից . ա . փ . Ունայնաբան ապագաւոս՝ որպէս ընդ օգս քարբառեալ և Օգաբանել. անհիմն կամ հարևանցի զբոյնբ . Ոչ ԼԹ ծայրաքաղ ինչ արարեալ՝ օգաբանս կամ արագարս իսուեցաս. Եփ:

ՕԴԱԲԵՐ . ի . ից . ա . Որ բերէ զօդ կամ գհոսղ զովացուցիչ . Հալ՝ հովբերուց երեանն Նէր. Ջգրուն կազմեալ օգաբերս զովացուցիչս: Դրանք երկրացիկք են օգաբերք. Աշխ . Է . 6:

ՕԴԱԳՆԱՑ . ի . ից կամ աց. ա . Ἀεροπόρος. Aërius . Որ գնայ ընդ օգս. օդանաց. օդաթռիչ. օդագնացիկ. օդային . սրտգանիչ. օդաթռիչ . Ագրագ , և օդագնաց : Թռչունն և օդագնաց : Ոչ օդագնաց եղեալ. Խ յօդագընացից գրչին: Մի մի ցամաքայնոց՝ ջրայնոց՝ օդագնացաց. Փիւ: Թռչնոց և օդագնացից. Պզաթ . փխ: Օդագնացիցդ սիրեալ: Օդագնացից սիրեալ. Օդ. Ֆ: Օդագնացից . Պիս : Կ՝ւ. Է: Ձնոց երկուց լեալ Թեթև առաւել քան զսիգաստս երագընքն անբաւ, զորս ոչ երկրակոխս, այլ օդագնացս համարէին: Երիվարս իբրև օդագնացս ին. Խոր. Բ. 59 : ՅԿ. ԱՔ :Տեսեալ զօդագնաց նաւավարն փոԹռալով ի նաւահանգիստն՝ զերկինս բանալ նմա. Ճ. ի:

Կամ իբր Օդագնացական . Թռչական . Օդագնաց սլացուքն Թեթևս Թռուցեալ Թեոդոր. Խ:

ՕԴԱԳՈՅՆ . ա . Որ է ի գոյն օդոյ. երկնագոյն. Թափանցիկ. Հեվայի . կամ Թեթև գոյն . բարձրագոյն . Սեվեռեալս պայծառաս և լուսաճաճանչս յօդագոյն քարսէ. Պխ. ալբեա: Երկրի վերնամբագոյնն , հրոյ և ջրոյ զօդագոյնն: Ջրհարի օդագոյն գօտին վերնակեաց. Փիւ. ֆեոխ աբր: Շիր :

ՕԴԱԳՈՐԾ . ի , ից . ա . փ . Որ գործէ զօդս ոտից. խոպոխորդ. կօշկակար. կարուակ. ֆոտ-ՃՀՀ , էսիՀՀ . Ագրչմարտհեալ (Հք հրէայքդ) ի մէջ ազգաց. դործել գանարգաց նոց արուեստս. լինել նաբօտանեկիս և օդագործս , և որ այլ այսպիսիս. Պիֆտա :

ՕԴԱԳՈՒԻ . ա. Դիւրաֆոփոխ հանգոյն օդոց. Ագյասիսի է մարգկան կենցաղս, անհաստատուն ծուլ, օդագիւրք՝ երազ անվստահալի. Մաւ :

ՕԴԱԹԵՒ . ա. Ոևնօղ վիհս ո պէ , զօդոյ կամ գհոսղոյ. Ըստ օդաթեին արագուեն յարձակեալք իբրև օձք Թևաւորք. Գ Ներսէս :

ՕԴԱԹՈՒՉ. ա. Թռչօղ կամ Թռչողական ընդ օգս. օդագնաց . Օդաթռիչ է հսուն. Մ Ե՛ն. գՀա : Պօղոս սանդ էցոյց զայս օդաթռիչ և վերասլացեալ չՅՀՆ՝ կատս. Նար. յՀՀ: Ագաբ: Օդաթռիչ Թևաք. Մ՚ա:ա: Ագսաթհեալ՝ օդաթռիչ արագուԹՀ վհրանալ ընդառաջ քրիս. Ոնան Ագնէս: Թռչունք օդաթռիչ ընծայիցք վերադրն գտան նէին որսորդական հնարից. Ոսի Բ:

ՕԴԱԽՈՂԱՑ . տ. օդագնաց . Ագա ի սլաւաձև ղեքանչելիսն , որ ի յօդախաղաց Թռչունս գտանին. վ Ֆ:օդ . Շ:

ՕԴԱԽՍԻՆ . ա . Խառն ընդ օդոյ . ուր կայ և օդ . Եւ է աս (երկրորդ գօսին) սլարչ օդախառն. Շիր:

ՕԴԱԽՏ . ա . Խոտոտեալ կամ լքեալ օգով . Հողմալից կարծեցեալ, որ ինչ ՃՀմարաւորԹՀ է հոդելից: ՅՀ. ԱՔ :

ՕԴԱԽՕՄՆԻՒ . ա . Խոնաւացեալ յօդոյ. Ի աց հալչէն Բաւչտ . Օդախանաւ մէղկութ

զքնարս ձայնատպական . . . Թուլագաչնաւ կեալ. Նար. ՀՀ :

ՕԴԱՆԱՐԱՒԻ . տ . օգտանարար :

ՕԴԱԿԱՆ , ի , աց . ա . Օգային , և Օդագնաց . Ջի օգական նիւթ ամանդն է երկրեարան . Երէ . ապ . էրէն : Աարահան կենդան գոյ լերկ օգական . յորժամ վերաթևեալ բարձրացի , յայնժամ վաղվաղակի է օգական: Օգական կենդանեաց : Եւ թևաւորս՝ օդականաց . ՃՀ: Աալ: Շար: Վան ծովածին կենդանեացդ՝ օդականաց , և ըզականաց . Աի . այրէվան :

ՕԴԱԿԱՈՒՈՑՑ . ա . Յօգս կառուցեալ. եթևրական . Ատեղացդ ՃախարագոյԹեն երկնաչէս օդակառոյց ընԹացից. Ածբ. ա:

ՕԴԱԿԵՐՊ . ի , ից . ա . Օդատեսիլ. օդանման . օդագոյն . Բիւրեզ . այս քար ծովակոխ է , և օդակերպ . Լմբ . յաբ :

ՕԴԱՒՈՑՈՐ . ա . Կատարիչ օդոյ . պատասող զօդս . օդահերձիկ . Թռչունք օդակոտորք , և սրտահոք են . վ Ֆ:

ՕԴԱՀԱՏԵԼ . Հատանեալ կամ հատանող զօդս: Նոյն ընդ վ: Խորխապար եռանկիւնեաց (կռնկանց) օդահատեալ կառաջամբ . Մ՚ափ . ֆը:

ՕԴԱՀԵՐՁԻԿ . ա. Հերձիչ օդոյ: Նոյն ընդ վվ: Հրաման առին ի ջուրքն լողալ զարգամ գանազան կենդանիս , և ձկունս , և Թռչունս օդահերձիկս . ՃՀ :

ՕԴԱՀՈՑ , ոյ . գ . Ἀποῤῥοή. Exhalatio, exspiratio. Հոտ բուրեալ յօդս . հոգի . գոլորշի . արտաշնչելի . Օդ լինն և հոգի... իբրու Թէ օդահոտոյ իրիք , որպիսիք լինին յանուշահոտ նիւթոցն . Փիւ . այաբ :

ՕԴԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ . գ . Σκυτοτομία, σκυτοτομική. Ars sutoria, coriaria. Ձեւելն զօդս ոտից . կարուակութիւն . կօշկակարուԹ . ֆոտ-ՃՀՀ-ոյ-ն . Ն յայսմ և յօդաձեւութենէ արուեստիսն ոտաուարուց . Բրս . հդ :

ՕԴԱՄԱՆՈՒԱԾ . ա . Որոյ մանուածն և հիւսուածն է օդակերպ . կարի նրբանկի . Երկնագոյն օդամանուած շար , բեհեզ ծիրանի՝ նիւթ նոր խորանի . Գեղ :

ՕԴԱՄՐՈՒՏ . մոմ , ից . ա . Ընդ որ մաղնէ օգն ի ուսն . օգարբ . որպիսի է գուռն կամ պատուհանն . Երկուս գուրս օգամուռս սարկալ էր : Ըստ օգամոր խցկանդ երևեալ . վ Ֆ:ը : Ն՚ափ . Ի՛

ՕԴԱՅԱՆ . ա . Որ յատկի յօդս . օգախաղաց . օդագնաց . Ջորս սրինակ Թռչունքն օդայածք են . Փիւ . ւԲ:

ՕԴԱՅԻՆ . ա . Որոյ յատակն կամ ատնամէնն է օգ . Գաս գաս խորդոց Ֆաւոյ. օգայատակ Թռչուն գոլշապարոյ կոխան առնէն գանՀատատան Ճանապարհս. Լփաբ.(ուր լինի ընԹեռնալ և Օգաշատակ, իբր օգակատար , օգահերձիկ :)

ՕԴԱՅԻՆ , յինոյ , ոյ . ա . Ἀέριος. Aërius. և ἀἰθέριος, aetherius, caelestis. Որ ինչ անկ և ձՀՀսաս, aetherius, caelestis. Որ ինչ անկ է կամ նման է օդոյ . օգական . երԹևթային . և նուրբ իբր օդամանուած . Յօգային ցրտառնել . փիւ. ֆ. բան : Ջօգային նաւելս ընդ լերկրի տարածելցին : Ի վերայատաց օգային անկումս ածել . Ածբ . ապ : Չիրեշտակք սլանան օգային ընդ ոգիսբ.ՃՀ: Ջարագելաքն ի լեռս օգային . նար . խս: Չողային մտանց, որպիսի օգային իցէն. գ.ապ . փխ.

Եւ կամ որպէս Օգագնաց . օգաթռչող . Ըստ նմանութեե սլացման օգային Թռչնոյ: Օգայինք , ջրայինք , երկրայինք : Օգայինն վերսյեալ յերկրէ և յօդս փչէ : Օգային գերեսցի : Օգային այսոյն պղծոյ : Ի վհասակս բացն Թռչնոց . այս է՝ այսոյն օգայնոց. նար. ի խս: Ս՚ՀՀ: Ագբ.ապ . Ֆ: ՃՀՀ: Խոր: Ն՚ր. ի

ՕԴԱՆԱՆ . այ և . ը . Ἀερίζω. Ut aer

ֆօ. Օգոյ նման լինել. զգեհուլ զչիրս օգոյ. *Հուր չիջեալ, և ի քաց եղեալ զարուրեցին՝ օգանայ. Նիւս. Բն ի խոկ փիլ. ֆհ. Ը.* Զմեզն անկարծելի, և օգոյեալ՝ իմն կամ գիւտս, գարուսնայեալ. յն. Էարէլ. ուր հյ. վերծանեալ է՝ աերիլ:

ՕԴԱՆՄԱՆ, ի, ից. ա. Նման օգոյ կամ ի գոյն օգոյ՝ կապուտակ՝ Թափանցիկ. օգաձեւակ. աւանակ. Հէնայն. *Իբրեւ զնոսա՝ զօդանման. Վրդն. Եւ՝ Նը եղեն:* Բիւրեղն իսաժագոյն օգանման: Յաւաքի՝ քաղցմագոյն, օգանման, և առանակերպ, կամ ոչպէս իսառնեալ արեան ընդ կաթն. Տծառ:

ՕԴԱՆՈՒԱԾ, ի, ացս. ա. Ընդ օգս նաւագեալ՝ հնչեցեալ գոչմամբ. *Ալ և հոլաւկանն է, կամ առ ինքն կոչումն ընծայեցուցանէ այսիւ օգանուագ հնչմամբ. Ագաթ. Ե:*

ՕԴԱՀԱՆՉ. ա. Ընդ օգս նշեալ՝ վչեալ հաւասս նչն. *Ըստոյ՝ երանեն օգաշունչ սիրգք հողոյ բանս լծի. Ածառ:*

ՕԴԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀερομετρία Aeris mensio. Չափումն տարածութեան օգոյ. չասի վայրոց բան ուղիղ գծի օգային միջոցին. *Ին է տարափեան բան օգաչափութեան՝ քայլս ձծ. խոր. Ց:*

ՕԴԱՁՈՒԻ. ա. Որ չուէ ընդ օգս. օգաքաղց. օգագնաց. *Նեաս արձակեցեր օգաչուս և յարմարութիւնս. Նար. ՀԲ:*

ՕԴԱՊԱՐ, ի, ից. Որ պարկ ընդ օգս՝ ՕԴԱՊԱՐԻԿ. ա. Ի իրաց կամ նմանութ. օգախտագոյ. օգագնաց. պատճառիչ. Թագչուն. *Առ մեռուսան երամս օգապարիկ:* Ընդ ապաչանայ օգապարիկ: Խոկաձիմ ազաւնի օգապար. Պիպ: Շար: Տաւ: *Ընդ սրծուոյ և ընդ բազէի օգապարիկ լինելի: Նոյնք ի յօդս օգապարիկք: Թռչն ոչնաքին Թագչնոյ օգապարիկ առնէ: Թագչունն կերակրոյն ցան կուտէ՝ ի վարսին յօդապարիկ լինելոյն զմ բրտնի:* Բայն է օգապարիկ մեաց մեր յերկնային յարկին. Խոսր: Շ. Ֆչ. Եէտ: Լ Ֆէ. ա. Ն ռոաւ: *Իբր օգապարիկ ինն երիվարս:* Երիվարս օգապարիկս. Ցհ. լՒ: *Սբ կիրս. կոս մաքուր տատրակ, օգապարիկ բարձրաթռիչակ. Գնդ:*

ՕԴԱՌ ԼՅՆԵԼ. Օգ առնուլ և վերասիլ արմատաց. հալա ալՅոփ՝ լամֆ. Ընդունացո լենոյ, որ և ոչ ի ժամանակատուխ բուսոյն օգառ եղեալ. թէոֆ. Ֆն Ա:

ՕԴԱՍԻԼ կամ ՕԴԱՍՈՒԼ. սլն. Ձեղ. ա. Իբր Օգասլաց. սլաչէակ ընդ օգս. օգաթռիչ. Թռչունն. *Ոչպէս օգասլիկ երամեցն. Մ ֆգ. Ն երբն. ֆէր:*

ՕԴԱՎԱՐ, ի, ացս. ա. Որ վարի ընդ օգս. և Որ վարէ զօգս քան քերթողայ կիՅ առաստ ուեցաց. *Թէ ասի մարդոյ, այլ ոչ պատկն օգաւարի Թէ, կամ քեզաւար Նաւ. Ո-ԼՒՖԲ: Ընդ ծածկի արեգական յամպի, և հարեալ օգ ավազային խուսարային, և առեալ զարեգական ընդ հետիսի ածէն ի հարաւս. Պէ ֆա:*

ՕԴԱՎԱՐԻՄ. ևցայ. ֆ. Վ սրիկ սլանալ ընդ օգս. *Մարմին ոչ օգաւարի, մարդ երկնագնաց ոչ լինի. Ագ. հաՅ: Ե Գ. Ե:*

ՕԴԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Վարումն կամ սլացումն ընդ օգս, կամ ընդ Լեթս վերինս. *Ընտեզատուն ի շաւիղս օգաւարութեան ոչ զմիմեանց եւանէն. Տծառ:*

ՕԴԱՏԱՐԱԾ. ա. Տարածեալ ընդ օգս և ընդ եղերս. կամ Տարածիչ ցրիչ օգոյ. և Որ տարածեալ իցէ օգ. *Խարսխան օգատարածս յածէին. ճ. Ր: Ջրամած և օգատարած երկինս. Նար. յանէտ:*

ՕԴԱՏԵՍԱԿ. ի, ացս. ա. Ἀεροσκόπος. Aërius. Իբր Օգատես. օգակրպ. օգանման. օգագոյն. *Հրաշալագոյս՝ հնգիս ոչ օգատեսական, և հոգի՝ ոչ նիւթեղինս. Ի՝ ՁՅաբ:* և Ոսկիթոր: *(Ջգայութիւնն զոյ) օգատեսականաւն (այսինքն աչքը) զօդոյն կիրս. Նէատբն:* *Օգատեսակ գոնաւն ծաղիկ է. և ի քաց լուծեալ ի կակղութն զդեստուէ երեք գոտնին ևն. Նէատ. Երգ:*

ՕԴԱՒՈՐ, ի, ացս. Տ. ՕԴԱՑԱՒ. *Օգատոր Թռչնոց. Մագ:*

ՕԴԱՓՈՒՆ. ա. գ. Որպէս փառ օգոյ ոստից. Մագի մարթոյ. մարդ կօչի. *Ի խոտաբոյս խուսափուածին այծեաց օգափառ կորզեալ չորսմանել սապատոյ. Մագ. Ն:*

ՕԴԱՒՅԲ. Տ. ՕԴԻՓ. *Դասիլ ընդ օգևայն՝ ի յայլակողմ. Գնդ:*

ՕԴԵԳՅՆ, վինի, նայց. ա. Որ ինչ է յօդոյ և յօգոս. օգայնի. Ելմեռական. *Ելոյ նէին և ի՛ջանէին ի՛ այերս օգեվէնս: Թէլեն են լընթացս իւրեանց քան զՀողմս օգեվէնս. Մ Ֆէ. ֆէ: Ոդերկնից կամարաց օգեվէն և լուսեղէն ընդարձակուն: Ջարտնեամուս երկինք՝ օգեվէն և ջրեվէն և լուսեղէն ամուրս. Նար. յանէտ: Յօգևվէնն կամար, որ է հասատուսելի. Վրդն. պհ: Ի չորեքշաբաթևոջ գլոյն առած և զան ժողովէ յանօթս օգեվէնս. Տծառ:*

ՕԴԵՆԻ, նւոյ, նէաց. ա. գ. Կածέον. Ovina pellis. Որ ինչ է յօգևաց՝ այսինքն յոչխարաց. մարթ օգեաց. ոչխարենի. *Բեւ բինն պարիս օգենիս. Եփա: Սոքա օգևնեօք (այսինքն հանգիստբիւք ոչխարաց) կերպարասնէալք՝ գՅօտան փողոտեն: Դաս աՀանօզ նեն գասոյ, և գալ օգենեօք գինեալ. Ի՛. Ֆղ: Գիտն. Ն՝ղ: Ասաւի Հանգիստին նմանեալ, որք յոչխարի մեռեալ օգենեացն են պատւոք. Մենի. վ՛որ:*

ՕԴԻՆԿԱԼ. ա. Ընդունօզ կինքն զօգս. ընդունարան օգոյ. Ու սոխ իմացար գինուքան օգընկալս կասկել. Սէբեր. Ե:

ՕԴԻ. գ. Ոչխար. գառն. որոջ. յորմէ յոքնականն՝ Օգիք. *Մրի օր՝ օգի սպիտակ կոցեալ երևիս, և մի օր այծի սևամոյս. Մանդ. Ե:* *Օգի կոչին գեղմեաւոքն. Մենի. ծն: Ջմինչ օգին է, և կամ զմինչ այծինն. Ի հանդերձէ քումմէ ճանաչէ զքեզ, եթէ գոս օգի ես. Նալ. ֆե:*

ՕԴԻԿ, օգկի կամ օգկան. գ. Օգենի. մորթ ոչխարի. մանկեակ. Մեկնոց յոչխարենոյ. Տաւսակ՝ *Իսրէ ալեսի կամ գառան մորենէ. Օգիկ սպիտեալ զոտսվք իւր. Բաղ. Ե. Ց:*

ՕԴԻՔ, օգեաց. գ. որ և լինի եզակի՝ օգիկ. Πρόβατον, τα. Ovis, oves. ձոչղ, ձոչնջ. (լծ. գառն.) agnus ձμνός. (լծ. Հօս.) Ոչխարք և գառնիք. իսան. *Փօյոն.գոսզոս՝ Ջանդրանիկս արջառոց, և զանդրանիկս օգեաց, և զանդրանիկս այծեաց: Ջամէնայն սրօտաս կան զՀամակ յօդեայ: Յօգեաց և յայծեաց առնուցուս: Մեկնելոյ զօգիս յայծեաց և կացուցէ զօգիսն ընդ աջմէ իւրմէ. ևն: Օգեաց նմանին արջառքն յաղագս անհզութեան: Ի գոսս աջակողմ՝ օգեաց կացի ընդ մեզ. Շ. Բ՝ղէ: Ե գոս:*

ՕԴՈՑԻ. գ. Իբր Օգոհի. *Հնծուհի օգոց. գոց. ըստ յն. Հէրա, հեռայ, Ի՛ա, Ἥρα. Juno. (Ի բառիս այերս. աէր. օգ.) Կոչէն ոմանք զերկիրս ազՋիկ դեմեարա, և օգոյի՛ զօգ. և զՀնուր՝ հեփեստոս. Փիլ. Ջ. Բ:*

ՕԴՈՑ. գ. Իբր վՀակ օգոց՝ բարեխառն կամ խառնակ. *Ցորժամ գասիս ասես զՀօգ, որ մի՛ Հոլից տարերցս է՝ նշանակեն և օգոց զբարեխառն կամ գՀաժան օգոց ցուցանեն. իսկ Հոլիս ասել օձ՝ զօձանէնն՝ ի սեղբոջ նշանակեն. և օձոց՝ զՀոլոցն նշանակեն. Երբեմ. ֆէր:*

Օֆ. ի. ից. գ. Καταλυσις, ὑπν. Diversio, diversorium. և ἄειλν, tempus pomeridianum, vespera. (տրմաս Օձելոյ. լծ. Թ. էաւ, Նաւագ, օձագ, օձս.) Օձելն. ագաղնիլն. Երեկօձք. և Օձեան. Հոլի միջոցի յերկնիւ վանէ յիջելան, և Երեկոյ. գօագ, գմաս, Հաւշ, Հաւագ. Հաւաձագ Էէր, Հաւշ, Հաւ. *Ցեկին առ նա՝ յանկողնս օձի. Եվէ. ի՛ֆ. ւ՝: Ի տունս ակակղնայ առ օձ գագարեաց. գենոյ. այսինքն առ երեկս. ընդ երեկս. Ս-ֆան. ի՛. ղ: Պհսակս տաճարս, և սենեակս օձից հրաշակերտաց: Երձեալ բազում անգամ օձս գՀնս (այսինքն յօձաս նէ յօձեան, կամ երեկօձս առնելով). Խոր. ա. 15: Փոդս՝ Հեռի էին ի կարաւանէն երբեմն օձից հնգետասան. Եվէ. ի՛: Երկուս օձս արարեալ գոյ վուռմանակի: Գնացեալ ընդ անապատս օձս երկուս. ՃՃ: Ծոփս ասել օձ՝ զօձեանն՝ ի տեղոջ նշանակէ, օձեվանս կալաք. Երբ. ֆէր:*

ՕՁԱԿԱՏԱՆԱՄ, ացայ, ացեալ. } Κατα-
ՕՁԱԿԱՅԵՄ, եցի, այեալ. } λύω.
ՕՁԱԿԱՅԻՄ, էցայ, այեալ. } Diver-
ՕՁԵԿՈՒՆ ԼԻՆԵԼ, եղեալ. } sor.
ՕՁԱԿԱՆԱՄ, գացայ, գացեալ. } διατυ-
ՕՁԱԿԱՆ ԻՄ, ացայ, ացեալ. } χτε-

ρεύω, pernocto. αὐλίζομαι, commoror, morar. Օձել՝ ագանել. երեկօձս առնել. ի՛լՀանիլ ուրեք զՀանապարհայն՝ ընդ յորկաս կամ բացօձեալ. գագարել՝ Հանդչել ուրեք առ ժամանակ մի՛. լուծանիլ Հանել գգիշերն ի գլուխ. Ի՛ընաւ. գեչեր ընե զաս. ի՛է. ֆաւ. գօձանգ, խանգ՝ լաբերս՝ գերգա եռնֆագ. ի՛եձեչ՛ֆ, գալֆագ. *Խառնաղանձից օձագայելոցն (կամ օձագիլոցն) յանապատին (վանաք): Ի զաղուէթի որգանց նոսա օձագոցեալ (կամ օձեգոցեալ) բացականի (ի բացի). Երեմ. ի՛է. 2 ֆ: Յ-ֆ. ֆ. օ: Ի քեզ գագաչք օձագայանան. Լ ագ. ֆ՝: Գա-Հէին գգրուն սանցն, յորում օձագայացեալն էր (կամ օձագացեալ, կամ օձագեալ էր) իշխանն. Ցհ. լՒ: Սառուցեալ էին՝ զգայդն ի բացակայ օձագացեալք. Ա ագ. ֆ. ֆ: Վ ասի ի տանն օձագ այելոց... ոչ կամէին զօձագայելն առ նոսա... օձագայեաց առ նոսա: Ի լերինն կամ ի լերինս օձագայեալ: Աւետիս ձեզ օձագայեալք ի բացի. Ո-ի. յհ: Շ. Խոս. Ե Վ ահ: Լ՛ֆ. Վերֆէ: Ո՛ր այնպէս օձագան եգեալ. Տծառ: Բազում անգամ արտաքոյ օձագանելով. Ո-ի. յհ. ֆ. 3ղ. 3ց: Ջմինչ երթիր ինչ՝ յորում լոյսն օձագանեաց: Յաղթս ամենայն չարեաց օձագանեցաք (ապ. օձագայեցաք). ՃՃ: Լ՛ֆ. ֆս: Ընկեալ օձագացեալ ի գետոյն. Ագեր. ֆ. 2: Ջգիչերն ամենայն ի վերայ ձեռն օձագացեալ էին: Դիակունք քացընկեցիկ օձագացեալ ի վայրի, ի խոլեաս և ի փոշոջ և յանձրևի և ի մերկիս հողմոյ. Գ՛անդ: Ջուխտաւոր կանոյսն խոպայելի օձագացեալս. Տծառ: Գ՛անդ: Ի տանն քումի օձագանել, որպէս խոսացար: Յոր ի փողոցս օձագանեալ (կամ օձագացեալ). Լ՛ֆ. ագ. Ե ագաւ: Ջաառաքին ոչ է պարս օձագանել (կամ օձագայել) արտաքոյ խցին. Վ՛ր ֆս. ֆ:

ՕՁԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συναυλίζομαι. Una commoror, contubernalis sum. ի միասին օձել. բնակակից լինել. *Սի Թողուցաս յանկոյս յարկին, մի օձակից լինել չարին. Ցհ՝ որդէ: Սոքա օձակից քեզ լեցին ի պահպանութիւն. Բր. ֆրա:*

ՕՁԱՆԱԼ. այեալ. (յորինակս ինչ Ցհ. լՂ.) Տ. ՕՁԱԳՑԱՆԱԼ:

ՕՁԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Տեղի օձելոյ. օձեան, օձարան. բնակարան. սենեակ. գօագ, օձագ. Հաւագ, օագ. *Որ Թագաւորական օձանոցին էր ներքինապետ: Ոչ ոք առնէ, կամ օձանոցս մեզ պատրաստեայ*

Ական ամենէքեան մասանել՝ի քոյն յանդիսիր օթմանոցն. Սարգ. խոր. Ե. 89 կամ 92։ Արծր. Գ. 2։

ՕԹԱՐԱՆ, ի, աց. Նոյն ընդ վ. իրաք կամ նմանութիւն. *Պատահէ սորա տեղի օթարանն ճաճ առ գիրս (գերեզմանի) ՚ի առաքելոցն. խոր. Ե. 71։ *Արևելք գերապիծին, և օթարան լուսածնին. Շար։ *Անտանելոյն և սիրական՝ բնութենն առնէ սա օթարան. Ցզ ոչդէ։ *Սիրին նման երկնաման՝ յորում է գալ ՚ի քան, լեցին և սիրաք մեր արժան՝ լինել նմին օթարան. Տագ։

ՕԹԱՆԱՍ ԱՒՆԵԼ, Տ. օթել. *թէ անօրինաց մոռալ (յերկեցին) օթեակս ոչ առնէն, քահանային սրբեացէ. Լեթ օթեակս առնէն, հրամանաւ Լափկոպոսին սրբեացէ։ Ո չէ արժան օթեակս առնել կնոջ ՚ի Թաստես կամ ՚ի վաճառս. կանոն։

ՕԹԵԳՆԱՒԱԼ, Տ. ՕԹԱԳՆԱՒԱՆԱԼ, ՕԹԱԳՆԱԼ. *Ոչ զմի օր կամ զմի ժամ, այլ ըզգիչերս ընդ տիս միաբանեալ՝ օթեգանաս արտաքոյ. Խոխ։ *Զմորիս առիւծուցն յիչեցուցանէ, յորում օթեգանային. Զերկուս ոտըս այծեամանն խնամալ, որ մերձ ՚ի սիրտ հարսինն օթեգանան (կամ օթեգանին). Նիս. երփ։

ՕԹԵԿ. և ՕԹԵԿԱՆ. ա. որ և ռամկ. օճէ. էի. Մնայեալ յերկիկ և յեւանդէ. հին, հնացեալ. պայտ, խարիւ, գորիւ, էօղեայ ին. Նիւթ։ *Ապա թէ երկօրեայ նչնայոզ մատուցանէ... իսկ եթէ օթեկ ջրով ՚ի պատառեալս ծուլանէ կազմեայ զնչխարն, ևն. կանոն։ *Զօթեկան մի կերիցէն (որս). կանոն։ (ռամկ. օճէի էերաւոր, և փորձս հայ ասի՝ երկեանն կամ հինն։)

ՕԹԵՄ. եցի. ը որ և ՕԹԻՄ. Ուռնել օթ. օթեւակս՝ երեկօթս՝ օթեվանս առնել. հանգչել. դադարել. իջեւանիլ. *Որ ամենայն աթարածոց է տէր, յայրի օթէ։ Օթեամ առ մեզ խաղաղարար։ Զգոյր տեղի. և նոքա յայր անդր գնացին օթելը։ Ո՛չ է պատ ՚ի չարագանդ մծղնէիցն տեղիս օթել ուսիք։ Չո պատ հանգիստ սըշն օթեւալ նիս. երան։ ևմ։ իփն։ ՁՀ. իմ. ապ։ Շ. վէպ։ *թէ օթեզ (կամ օթեի) մարդ ՚ի պանդուխ. ՄԻ. էպ։

ՕԹԵՎԱՆ, ի, այ կամ յց. գ. Κατάλυσις, ոյ, Օթեւան, ի, Հնամ. Diversorium, hospitium. (ուսում իմ. Osteria. գալլ. hotel.) Մոտ. Mansio, habitatio. στασμός, statio. բայ. իլ, μένω, maneo. Վանք օթեւոյ, այսինքն տեղի ագանելոյ. օթանոց. իջեվան. իշխան, պանդոկի. հիւրանոց. և բնակարան, օթատան. կայք. կայան. գոգաւք, տուն. գօնագի, օճոտ, գօնագքզի. *Իբրև զպանդուխտ յերկրի, կամ իբրև զինակ երկրի՝ որ գառնայցէ յօթեվանս։ Ո՞ տայր ինձ յանապատի դոյզն օթեվանս։ Ո՞ր են օթեվանք քո։ Ի տան Հօր իմոյ օթեվանք բազում են. ևն։ *Ոչ յարկք, և ոչ օթեվանք։ Օթեվանք պատրաստել են քեզ. ՃՃ։ *Մերթ կացուցանէ յօթեանս սքեզ։ Ժամանեացուք յօթեանս կենացն։ Լինին օթեւանք ՚ի. ՁՀ։ *Ըզոր վն օթեվանին առաց. արժանաւորս արասցուք մերում օթեւանի։ Մնայր նորա գալատեանն օթեւանիւ յօթեւանս. Նանայ։ Լսար. Ե։

կամ Ջափ միջոցի ՚ի մէջ օթեւանաց. ուղի յայրուէ ցելեկոյ. *Մերձեալք որպէս թէ օթեւանաւս մերով ՚ի որ տեղի ուսն նահատակին գրիգորի. Փարպ։ *Երբ հնդեւտասան օթեւանաք ՚ի բացեալ վանքն այն. Վրդ հյ. իէ։ *Հնուի երեսուն օթեւանաք. ՃՃ։

Նե Հիերրնկալ. վանաւուր. օթեւանաւորս. *Օթեւան և ուսոյնական լերս Ճանապարհորդաց. Մանդ. Ե։

ՕԹԵՎԱՆՍ ԱՌՆԵԼ, կամ ԱՌՆՈՒԼ, կամ ՈՒՆԵԼ. իրր Օթեւանիլ. օթեւ. օթեւակս առնել։ Երեմ. Է. 7։ Ցհ. ֆԳ. 23։ Յես. Է. 1։ Մրկ. Ե. 10։ Է. Եզր. Է. 15։

ՕԹԵՎԱՆԱՒՈՐ, ի, աց. ա. Որ ունի օթեւանս առ ընդունել զանցաւորս. վանաւուր. պանդոկապետ. գծագ սահաղը. *Ոսման էս գոռ առն Ճանապարհորդի, և էս նման եմ օթեւանաւոր ասոյնքականի. Ճ. Ա։

ՕԹԵՎԱՆԵՄ, եցի. Ն. Ընդունել յօթեւանս իւր. հիւրընկալել. *Մի ոմն (՚ի ձըկանցս) իսորասոյզ մերոյն հաւսւ՝ ամփոփեալ (զոսկիսն) յսխտիգիսն պատապարեաւ օթեւանեաց. Մագ. ֆՁ։

ՕԹԵՎԱՆԵՒՄ, եցայ. յ. Ագանիլ յօթեվանս. օթեւ. *Ջտաճար հոգւոյ խոյ մոքրեայ, և առ իս օթեւեվանիս. Եփր. ապ։ Ա յսպէս գիտէ քաղցրութիւն գիտութեան այ, յօթեւանելն ՚ի Հանապարհ հոգւոց մերոյ՝ Տանել զմեզ ընդ իւր ՚ի յերկինս. Լմբ. վչ։

ՕԹԻՄ. եցայ. յ. Նոյն ընդ վ. Տ. և օթեմ. *Տագաւոյ՝ ուր ՁԾ օթեցաւ։ Ջարուճի մի օթեցաւ ՚ի սիրտս վիսնձանց. Լմբ. վերջաբ։ Նեղոս։ *Մի՛ օթիր ՚ի առնս աչխարհականաց առանց ընկերի. Պիտառ։

ՕԹՈՑ. ի, ոց. գ. Μοιή. Mansio. Օթատոց. սենեակ. Ննչարան. գօնագ, էաթագ օթատոց. *Նոքա Ննչէնն յիւրաքանչիւր վրանաց օթոցն. Ջհիւանդութիւն կենդանաւորեալ՝ ՚ի տեղւոջ օթոցին անկեալ դներ. Ասծր. Գ. 10. 15։

ՕԹՈՑ. Ἀμφίταπος. Tapes utrimque villosus. Ծածկարան անկողնոյ. կապերտ երկուառաք գործեալ՝ Թաւ մազովք օգեաց. էօրչան, խալէ, էօրիէա. *Բևերին անկողնոյն առան, և օթոցս. Ե. Ի. ֆԷ. 28։

ՕԹՈՑ. Ἱματιον ἀμπεχόνη, ἐσθής. Cultus corporis vestitus, vestis. Ծածկոյթ սրպսիսի և է. արկանելի. վերարկու. ձոյն. զգեստ. հանդերձ. կրկնոց. *Աչկաը զլոյս որպես զօթոց. Սչ. ՃՀ. 2։ *Օթոց արբունէ անմահ բնակչին. Ներ. կոտ։ *Օթոց՝ զհոգեոց նըշանակէ. Երզն. տէր։ *Օթոցն՝ վերարկու առէ. ԼՁ. Նար։ *Օթոցն, և վերածածկութիւց, և բնակութեաց. Պզոփ. օրէն. Ք։ *Աւօթիչ մաչկեղինից, և ամենայն օթոցաց. անդ. Ը։

ՕԹՈՒՆԱԿ, ի, ոց. ա. (Հմ. Օգն. օճան.) Օգնական. ասասպիչ. Նպաստամատոյց. ձեռնտու. այգելու. գործակից. *Մտանիչեն առ հիւանդս, և օթանոցակ առ յաւտն լինիցին։ Տիգրան՝ օթանոցակ զկիւրոս ուներլով։ Իսկ կայսեր օթանոցակ լեալ խոսրովայ։ Օ. Ժանդակ լեր տկարս թեՀ. Ոսկ. յհ. Ք. 13։ Խոր. Ա. 30։ ՅԽ. կՒ։ Նար. ՂԱ։ *Օթանոցակ լեալ առ վերին կոչուին. ՅՁԽ. ֆԷ։ *Ջոր. րոյ զպհատկս վկայութիւնն՝ Նանդերձեալ բանին առեալ օթանոցակ։ Օթանոցակ լեր քահանայ. իցդ պաղատանոց։ Տարէք զսրբութիւն մեր նոցա օթանոցակ. Լմբ. պոփ։ *Մեծդ մկքայել և գաբրիէլ... Նօր տնածնիդ յոլ՝ գուք խորհրդոցն օթանոցակք. Լմբ. փագ հրէայք։ *Ի մա՛ ի վերայ սպանողաց, որք զօրէնս օթանոցակ առնուն. Երզն. Ցգ։

գ. Իբր Օթանոցութիւն. տատար. նպաստ. *Ի քահանայիցն առցէ օթանոցակ. ՄԽ. երեմ։

ՕԹԱՆՈՑԱԿԱՆ. Նոյն ընդ վ. ա. Վանագերչց օթանոցական. Նիւս. ի մբ։

ՕԹԱՆՈՑԱԿԵՄ, եցի. է. Ծառայտիլապաբ՝ նոմաւ. Adjuvo, opitulor. χειραγωγέω, manuduco. Օթանել, ձեռնտու՝ առաքնորդ և տատար լինել. նպաստաւել. Երբեմ՝ ՚ի ֆնթագ ԷՀ. ՅԷՀ. յեսու պաւ. Էշ Վերջ. *Ձեռն իմ առէ օթանոցակեցէ նմա, և քաղուկ իմ ղօրացուցէ զնա։ Ջնոսա երդմնեցուցանելով յառաքինութիւնն կենցաղ օթանոցակէ. Նիս. երփ. (ըստ յն. նեւրդ՝) Օթանոցակեցէ մեզ հոգին ՚ի՛ր։ Ջրկելոցն օթանոցակէը։ Հոգւոյս օթանոցակեա՝ ընդ հրեղէն փառս սրանիլան փառաբանել։ Օթանոցակեա Թևոցդ սղոթիւք՝ և ելիցի իմ յերկրէս հովիւ։ Պատապարեալ օթանոցակեցիս։ Ո չ է Թէ փրկեալ լինիս ՀեԹանոսք՝ ՚ի վրկագործութենն վստակ օթանոցակեցին. Սարգ. յոան. ա։ Սկես. ՚ի լմբ։ խոսր։ Նար. ֆ. ղՀ։ Լմբ. կամբ։

ՕԹԱՆՈՑԱԿԵԼ. Ո յԺ կամ ձեռն տալով զբոցուցանել. ձեռամբացի առաջնորդել. բարգաւաճ առնել. պատապարել. պատապարացանել. յանձանձել. *Ջոսրք բազուկք Տոմին ՚ի լերանդ, և իսառնեալ օթանոցակէն զգեան մեծ սիպրիս. Խոր. սա արծր։ *Ի ձեռն վերհիդ սպասաւորութեն զանարս օթանոցակեալ։ Օծ ալքայութեիս, օթանոցակեաց Թագաւորս։ Իրր առ Նուռ՝ լաս օթանոցակեաց։ Հոգիդի զորութիդ օրհնեալ օթանոցակեացես կատարելապես զայս պատճառն առաի։ Ջորդւոյն գալշատպես օթանոցակեաց։ Նար. Է. ՁԲ. Նյբ։ Կալ։

ՕԹԱՆՈՑԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գ. Օճան. օգն. օգնականութեի. ձեռնտուութիւն. Նպաստ. տատարութեի. *գրի և ՕԹՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, և ՈՒԹՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. *Օթանոցակութեն այ՝ մատչելի է ՚ի սկիզբն ՁԾտուտնդն գործոյ։ Քոյով օթանոցակութեք ԹեԹև Թաւուցեալ վերաբերեր։ Լքերոյս օթանոցակութեի։ Ո չ է առալան կատարեալ առանց օթանոցակութեն։ Ընդնիս այլովք ընալ զսկեաս այնոցիկ՝ օթանոցակութեք այնմ, որ ունի բանալ և ընալ զսկեաս հայցողին. Ցհ. իմ. ԷՒԷ։ Շ. Բարբ։ Նար. յՁ. սբ։ Իփն։ *Գլուխի միայն առանց բոլոր անդին անդամոց օթանոցակութեան՝ ոչ է կարօղ ներգործութիւն ինչ կատարել. Շ. Բղ։ *Ես ոչ արասքուսս ուսուեք այսոցիկ ՚ի ներքս ածել խորհկեան օթանոցակութիս խնասից։ Գալիանային ուխքն գեաոցեալ՝ գան յուժգնագութեի գեաոյն մեծի՝ որ կոչի սիգրիս. խոր. ա. 1. Նաա արծր։

ՕԹՐՆԱԿ կամ ՕԹՆԱԿ, ի, այ. ա. որ և ՕԹՈՒՆԱԿ. Օգնական. ձեռնտու. *Ջոյս բոլոր բարեխոսութեին մարիամայ օթրնակ և Ջատագով առնուսք արբասայութեն. Ցհ. իմ. ԷՒԷ։ *Ջարանց և գիտանց զառաքինութեիս և վկաւասս սո՛ք քեզ օթրնակ։ Ածո և այլս բազումս դասեսս օթրնակս քեզ. Եփր. խոս. փա։ *Դնոց օթրնակ զորու գուրգեին։ Գրաեալ օթրնակ չար և սագրիչ՝ սնօրէն մնաց. ծութեն իւրում այր մի ՚ի սոյնմէն սիրեալ այ. Ասծր. Գ. 17։ Փարպ։ *Տալ օթրնակ իւրոյ օրինացն զկատանաս զայս ասՀաւատս. Մխ. տա

Նե ա. գ. Παράτροχος. Accurrens, cursor. Սուրհանդակ. լաՒԷր. *Երկրորդ մասն ՚ի գրան զկին օթրնակացոյն։ Ձարեան օթրնակեն՝ այլ և գործի իւր ՚ի ձեռին իւրում. Գ. Ի. ֆ. Ց. ԱԱ։

ՕԹՐՆԱԿԱՆ. Տ. ՕԹԱՆՈՑԱԿԱՆ. ՕԳՆԱԿԱՆ. *Նահատակաց վէգ և վշտան՝ վատանդելոց օթրնական. Շ. սա. Բարբ։

ՕԹՐՆԱԿԵԼ. Տ. ՕԹԱՆՈՑԱԿԵԼ. *Օթրնակեալ ՚ի գլոց. Նիւթ. ա. 1։ * ի քեզ օթրնակեալ. Ինյ. Բարբ։

ՕԹՐՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՕԹԱՆՈՑԱԿՈՒԹԻՒՆ. * Օթրնակութեի նորա իսկ ցիս մատուցանել քեզ պատիւ և փառս ՕՀՐ պա-

կուլթ արտաքսեսի մերժիցեն և զզարմ և զզուանակ քո ի Թագաւորութենէ ՅօժնգակուԹի պատիր խաբէուԹենն. Սարմ. ազ: Ածր. ՟ա. 10: ՟ֆ. 4:

ՕԺՏ. օժախ, իմ կամ ացւ. գ. Φέρνη. Dos, munus, donum. գրի և ՈՒԺԺՏ, ՈԺԺՏ. Ուղերձ. Հիւրք. որպէս վարձանք, պաշտաման. Ակհիշ, Ակհազ. ՝ Յաճախեցէք յոյժ զվարձանս և զօժիտս (յն. մի բառ). Դն. ՟ֆ. 12: ՝Եւ զի՞նչ օժիտք հարսինն. Ոսկ. Ի. կոր: ՝ Պատրաստեսցուք օժիտս հարսնութեաց Նոր. Նա է փեսայ. պատրաստեսցուք մեք զօժիտ. ՄԺԲ. ՟ը. Ա ՅԲՐ: ՝Գոյգս ... և պարգեք՝ որ է օժիտ: Ընգիր պարգեւք՝ որ կոչի օժիտ: Դարձեալ օժիտն ի տուօղն պարգևայ. ՄԽ. ՃՄ:

ՕԺՏ. Ո՛ր և է ընծայ. պարգև. տուրք. ԷՐԱ, ԿԷԻՆԷ, պերիՒԼՈՐ, արմաՀան, ռալԼԱ. ՝ Պատրաստեսէք զօժիտս արքային՝ որ գայ, և ապատեն մտանել յատադաստ. ՄԺԲ. Ի: ՝Պարգև՝ որ կոչի օժիտ. ՄԽ. ՃՄ: ՟ Տրգատ ոչ սակաս տայր օժիտս մերձակայից իւրոց սպասաւորաց: Րնծայիւք և հաճոյականսոր օժտիւք. կանան: ՝Օժիտս հարկաց (այսինքն ղձրի Յողուի հպրկաց) գտեալ՝ի նմանէ՝նկ. ՟. Ի:՝Եկին դեսպանք պատուաւորք՝ի տուլ դանէն, և բերին օժիտս մեծագին: Մահն նորա տուաւ օժիտս լկտուԹենէ. Երզն. ՟էր. Ա ՅՈՒ: ՝ Զբանիցն օժիտս ըստ կարողուԹենէ մերում ընծայեցուցաք. Ճ. Ե:՝Տուր մեզ օժիտս, զի Յոան ծնաւ քեզ. Վրդ. ՟ա՝:

ՕԺՆԴԱԿ, ՕԺՆԴԱԿԱՒԹԻՒՆ. Տես օժանդակ, ևն:

ՕԺՏԱՒԵՐ. ա. Որ՝բերէ օժիտս. և Որ ինչ հայի յօժիտս. ընծայաբեր. նուիրական. ՝Ամենեքեան օժտաբեր ընծայատար լինցին մեծի հարանհացն: Թէ՝ սէր ունիս, և նուաւ չսիժեցար օժտաբեր լինել՝ այ.Ագաթ: ԼՓ. պԳՐԳ: ՝ Օժտաբեր և ընծայաբերք լինէին նորոգ նուա տէրուԹենէ. կաղնիկ:՝Օժտաբեր ընծայիւք պատուեաց զերանելին: Զայսպիսի նամակս օժտաբեր ընծայիւք առեալ գայր. ԺՀ. հոռիլ:

ՕԺՏԵՄ, եցի. ն. Ընծայել. ընծայաբեր լինել. ՝ Նուէրս և պարգեւս օժտեմք (կամ ուժտեմք) միմեանց. Հ. յնվր. ՟ա:

ՕԺՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Օժտել. և Օժիտք. ՝ Բազմօք ումեքք ընծայական օժտուԹիք զնա պատուասիրեալ՝ տայ նմա և զմարգպատուԹիւնն վրկանայ: Երևելի պատուական օժտուԹիս ընծայից նմա (ոստիկանին) մատուցանէր (սմբատ սպզպ). ՁԿ. ԼՒ:

ՕՆ. գ. ա. Իւղ օծանելի կամ օծումք. օծիչ. ՝ Շնորհեցից քեզ օծն. զի որքան նեաս և սուրս ընդունիցիս, ոչ մերձենայ՝ի քեզ. և հանեալ չիշ իւղոյ սիր, ևն. Վրդ ԿՅ. ՟ Աաելոլին քրիստոս, յոլեցանէ զօծն, որ է հոգին ՝ր. ՄԽ. ՃԳՐ:

ՕՆԱԿԱՆ. ա. Որպէս Օծեալ, կամ օծումք ՝ե նշանակ. քնական. ՝ ԵՒհարսին տպատուրեաց զՀնչմարիտ օծեալն զքՒ. զնորին անունն օծական՝ մարգկան գուշակեցուվ Հ. ԻԼԻՒ:

ՕՆԱՆԻՑ. ա. Կցորդ օծումք. ՝ Վասն պիրեզի որգւոյդ քոյի քո օծելոյ մի դադարուցաներ զերկնս քո յօծակից անգամոց նորին քրիստոնէից. Լ.ՓԸ. պԳՐԳ. Ե ՃՂ:

ՕՆԱՆԵՄ. օծի, օծ. Ն. Χρίω. (յորմէ Χριστός. ՔՒ, օծեալ.) Ungo (unctus.) ἀλείφω, ἐγχρίω, oblino, λιπαίνω, pinguefacio. impinguo. Մածանել՝ շաղախել՝ ներկանել՝ զանգանել իւղով՝ արկանել զՀՆ՝ զմիւռոն՝ վիւղ անոյշ՝ի գլուխ, և զոյզ հիւթս պարարուսէ՝ի վերայ այլոց իրաց. և Պարարել. օծել, եղ ՟ոել. Եազմաճ, եազ ոիւրեէ, ՀՀԿ ԷՒՀէ. Երբ. Տալաթ. յորմէ Հեոու՝Աաելոլին քրիստոս, յոլեցանէ զօծն՝ յիւղոյ անուի օծմանն, և արկցես՝ի գլուխ նորա, և օծցես զնա: Օծ զսեղանն, և սրբեաց զնա: Օծ զխորանն, և զամենայն որ ինչ՝ի նմա: Արկ մովսէս յիւղոյն օծումնէ՝ի գլուխն ահարոնի, և օծ զնա: Արիւ օծ զդաւԹիւ: Եւ օծ զնա: Օծանել իւրեանց Թագաւոր, ևն: կամ ՝Օծեր իւղով զգլուխ իմ: Իւղ մեղաւորի մի՝ օծցէ զգլուխ իմ: Ուր օծեր լիսի զարձանն: Օծ զերեսս իւր յանոյշ իւղոյ: Լուասցիս, և օծցիս: կամ ՝Եւ լեղիս՝ եԹէ ոք ուսի զլուսն յաչս իւր, օծանի սովաս, և բժշկի: Օծ շուրջ զաչօքն զլեղին, ևն: կմ՝ ՝Քաքարս բանարջ օծեալ իւղով. ևն՝ ՝Օծեր իւղոյն՝ որ յերկնէրին (զգաւԹիթ), առ՝ի բեկուսին՝ որ յապակին (՝ի վերայ գլխոյ փրկչիդ). Ցո՞ ուրէր: ՝Մի՝ օծանիցք՝ի ձեզ զհոտ (այսինքն հոտով) չարուԹեան իշխանի աշխարհիս այսորիկ. ԱՃՈՒԹ. Ֆ:

ՕԾՆԵԼ. Περιέχω, ἐγχρίω. Obduco, oblino. Գասէլ. գրուագէլ. գՀելաճ, էալ. գՀելաճ. ՝ Հինգ սիւնակ յանփուտ փայտից, և օծցես զնոսա ոսկւով: Զամենայն տուն օծ ոսկւով: Ոսկի՝ի տովՀերայ, և ընծիրսրծամ՝ օծանել նոքօք ղորմս տաճարին, ևն: ՝ Ի ներքուստ կուսէ զօծանիլն իւղով: Ոսկին օծեալ զփայտիւն. Պրմ. ծ՟:

ՕԾՆԵԼ, էլոյ, ոց. ա. Χριστός. Unctus. Մակգիր քահանայից և Թագաւորաց. ՝ԵԹէ քահանայապետն օծեալ՝ մեղանչեցէ: Որ է լինքն յազգէ քահանայիցն յօծելոց սակի: Առնել ողորմութիւն ընդ օծելոյ նորա ընդ գաւԹի: Ցօծեալս իմ մի՛ մեղանչէք: Օծեալն տեառն: Փրկիչ զօծեալս քո: Ա.յսպէս ասէ տէր ՅօծեալՒն իւր ցկիւրոս. ևն:

ՕԾՆԵԼԻՆ, կամ ՕԾՆԵԼՆ ԱՍՏԱՒԾՈՅ՝ կամ ՕԾՆԵԼ ՏԻՐ. Սկսիսկական անուն Բանին մարմնացելոյ՝ Հմարիտ քահանայապետին և Թագաւորին Թագաւորաց. յն. Քրիստոս, կամ խոխրծ. Χριστός. Christus. Երբ. Մաշիախ կամ Ղեռս. Մինչև յօծեալն առաջնորդ: Վասն տեառն, և վասն օծելոյ նորա: Ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ, որ է օծեալ տէր. ևն: ՝Փրկիչ, որ է օծեալ ՒՐ. և արդ է ըստ (այլոց) լեզուաց այսպէս. ծնաւ ձեզ այսօր յՒՐ, որ է ՒՐ քո. իԳՒ: ՝ՑՒ օծեալն ՒՅ՝ ՒՐ մեր: Որ միանգամ սիրէն զօծեալն ՒՅ. Եսա. իր. Ե պգՒ: ՝Օծեալ օծելոյ: Զեռնադքեցան այսօր օծմամբ սրբութեան՝ի յօծելոյն մեծէ. Տաղ:

ՕԾՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Իբր Օծուիլ կամ օծելութիւն. ՝ Անդ արար մովսէս զարձանքի էպՀիւր օծանութենէ իւրոյ ... անգուստ ւայր կայգեալ օծութենին. Ագաթ:

ՕԾԵԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Օծեալ գոլն կամ օծանիլն. օծութի. օծումն. ՝ ԴաւԹի պաշտեաց զպաշտօնն օծելութենէ: Առ հետիոս առաքելութենէ՝ զօծելութի՝ի քորեք ազգեաց յԵռւայ և ազայելի. Եփր. Ի գ: Նար. ՂՓ:

ՕԾԵՄ, եցի, եա՛, (առաւել. ռմկ.) Տ. ՕԾՆԵԼ. ՝ Ընուշահոտ ՅԲ իւղով օծեա. Եփր. ազ: ՝Օծեմք քահանայ: Օծել զառաջ քահանայս. Լ.ՓԸ. պԳՐԳ:

ՕԾԻՉ, օչի. ա. Աչն՝ որ՝օծանէ կամ ձեռնադրէ. ՝ Գ.ոլովկեան հարկանել զօծեալս՝ի տեառնէ, և ինև զՀշնամանս յօծիչն իմ վերացուցանել. Մովսէս էր օծիչ և կատարիչ նոցա. Լ.ՓԸ. ազ: Վրդ. ՂԿ:

ՕԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Χρίσις. Unctio. χρίσμα, unguentum, Chrisma. Օծանելն և իլն. Ներգործուելի օծանելոյ. և իւղ օծանելոյ, կամ դրոշմի. մեռոն, ևն. և իշխանութենի օծեալ դոլոյ. օծեալն. ՝Աւգես յիւղոյ օծուելի: Ջիւղն լուսոյ, և զիւղն օծուելի: Բարձրի օծուելի: Օծուի զոր ընկալուաք՝ի նմանէ՝ քնակեսցէ՝ի ձեզ. ևն: ՝ Իւղն օծուելի՝ զոր արկանէր դրիգոր՝ի վր մարգկանն: Ի լեառն պարաբ օծուելի: Տէրն՝ պեռուելի անուն է, և քրն՝ օծուելի. Ագաթ. գՀ: Ոսկ. յհ. ա. 2:

ՕԾՈՒՄՆ, օծման. Նոյն ընգ վ. ՝ Առ յն՝ս յիւղոյ անուի օծման: Ի՛ւղ լուսոյ, և խունկս յիւղ օծման: Այս օծուելի է ահարոնի և որգւոց նորա: Փոխանակ մխրոյն՝ օծուելի ուրախուելի. ևն: ՝ Քաւեսցեայ՛ն խորհրդածուելիքդ՝ օծմամբ և հոգւով՝ի քն: Մզեւով զձեզ՝ի լուսաւորուել խնամալեաց և յօծուին. Ցձ՟. է. ծ՟: ՝ Երանելոյսն օծուելին: Աւազանին օծուելին: Որ զինի մկրտուելին է օծուելի: Սոցա ալօելքն և քարոզուելին և օծմունքն բաժանաբար ըստ իւրաքանչիւրոցն վայել է լինել խորհրդոյ. Ցհ. ԻՀ. ա՟: ՝Օծուելի Թագաւորական: Օծմամբ անոյշ իւղոյ հոգւոյն. Խ՟: Ցո՞ ուրէր: ՝Վ՟ օծմանն ոք անուանի քրիստոս (այսինքն օ. ծեալ). Գրգհ. Յ: ՝Ոչ որպէս ՅՈ՝ օծմն կաբոտ գոլով, և ոչ դարձեալ օծմանն առանց ՅՈ եղելոյ, այլ ՅՈ զօծուելի մնասուցեալ. ևն. Ա՟. ՟: ՝Բարեաւ հոգւոյդ ձեռնադրեցան այսօր՝ օծմամբ սրբուելի՝ի յօծելո՛ մեծ. Տաղ: ՝Ձարն՝ի՝ներքոյ՝ դառն ապաժոյժ գեղեւոյ, իսկ՝ի վերոյ բարեկերպ գեղեցիկ՝ ևրը քաղցր օծմամբ. Ակ. հգ. Իմ: ՝Ջանօթս այբեցուցանողս, և զօծմունս խոցոյ խարանացն. . . կիզիչ անօթ. կԱմա:

ՕԾՕՂ, կամ ողւ, ի. Տ. ՕԾՈՂ. ՝Ըն ՐՀօք աջոյն՝ զբանն օծուելն: Թագաւորաց օծօլն իւղով սամուէլ. Շ՟: ԳՆՅ:

ՕԶ, ի, ից. գ. (լծ. յն. ὄφις.)՝ փւց. Serpens, coluber, anguis. Չեռուն ժանտ՝ի մէջ ամենայն սողնոց՝ իբր Թագաւոր նոցա, ցամաքային և ջրային, ազգի ազգի, խորամանկ քան զամենայն կենդանիս, և Թունաւոր խածուած նորա. Տես և իձ, ՎԻՐՈՎ, ՀՄՐՐ, ԽՐԱՄԱՆԻ; ԱՐՀՑՅԿ. Երբ. եհչ, Տար. Երբ. Նախաչ. ՝Եւ օձն էր խմաստնագոյն քան զամենայն գազանս: Եւ եւիցէ գան՝ օձ գարձանակալ՝ի ճանապարհի: Առաքեաց օձս կոտորիչս: Հարուածով կամս կոր օձիցն: Ի վերայ վիշապ օձին կամաւորի (՟ գալարելոյ): Սպանցէ զնս լերդս օձի. ևն: ՝Իբրև զօձ Թիւրեալ ամենայն զչայուքդ ԸՐկիր սուլայ. որպէս զօձ՝ զի գալարուն է և ծուռ. Աստ. Ի. ա. ՟: ՝Նչանակէ օձդ զոչ ծերանալն. զի սուի՝ Թէ մերկանայ զձերութենն, և նորոգի. Կ.ՃՈՒս: ՝ Խորամանկուելի՝ օձից բարք են. Վ՟ծոր. Ի:

ՕՁ. ատեպ գնի փոխանակ նախնոյ օձին կամ բանաարկուին. ՝Ձերկնչիմք այժմ՝ի յօձէն, զի խմաստուն կոյն երևի. Տաղ: ՝Օձ է նոյն ինքն բանաարկուն. Լ.ՓԸ. ծգ. ՝ Սատանայ օձիւն խօսեցաւ. Կ՟ՐՀ. ծ՟:

ՕՁ ԱՒԱԶԱՆ. Նոյն ինքն բանաարկուն. ՝Քև խայտառակեցաւ օձ աւազային, և բացաւ գրախտ մեղդ աւազակին. Թէոփոր. Խւ: ՝ Չսկզբնաչար զգրախտին օձն իրրև գաւազակապետ ժանդատսիլ կալեալ, և ձազաձանակ արարեալ... ուր Թագաւորն փառաց պսակեալ՝ի խաչին՝ յանդիման առնելով զօձ աւազային մեղդ աւազակին, հանելով զնա՝ի հայհոյուէն՝ի խոստովանութենի աբքայութենէ իւրոյ՝ լուծանէ զանէծս, Ը. իւր ասենալով՝ի դրախտն. Աբէլ:

ՕՁԱՒԱՐ. ՟. Իբրև զօձ. ՟ի պես՝Օձաբար սողլն, և գազանաբար ընդոստուցանեն. Ո՟ՒՓ՟:

ՕՁԱՒԱՐՈՅ. ՕՁԱՒԱՐՈՒ. ի, ից. ա. Ունող զբարս օձի. խորամանկ. նենգաւոր. դաւաճան. ՝Եղերբուք խորագէտք առ օձաբարոյ արուաքինն: Պատանի՝ որ՝ի չար և՛ յօձաբարու աշակերտէն. Երզն. Տիտ: Տես:

ՕՁԱՌՆԱԿ, ի. ած. ա. Բնակեալ յօձից. ուր իցէ բնակուելի օձից. ՚Ընդ օձաբնակ խառաւ գրբին, ուր լուսաւուն էր իմ ոտիցն՝ Զհևկեցեցին՝ որ իւրեանց օձաբնակ տեղիս ի վազելոյ չինեալ էին. Յե՞ ուրէ՞ Լ՚ապ. Իգ՝:

ՕՁԱՓԻՆ, ի, ից. ա.՝ Ունող զձոյն օձի.

ՕՁԱՓՈՅՆ, ունի, ից.՝ Ձի կամ որպէս զօձ. ՚Ձլոր և զօձամերձն և զարեւանաորդս գազան: Յաղագս օձաձոյն և կարճախոյթոց հնչմ ցանկուելոց. Մեսր. երեց: Վ՚ետ. եւ:

ՕՁԱԽԱՁ, ի, ից. ա. Խածեալ յօձէ. օձախած, և պատճառեալ ի խածուածոց օձի. ՚Օձախած վերաց ապտին յակոբեան. ԴՒՀ:

ՕՁԱԽԱՂԱՑ, ի, ից. ա. Որ խոզայ օձիւք. ՚ՀՀիմեանք, որ են օձախաղացք ... ունին բազում օձս ընդ ինքեանս ի տապատս. Ոսիփոս:

ՕՁԱԽԱՒՆ, ա. Խառն ընդ օձից. ի մէջ օձից. ՚ Վասն կարակուռ տղին, օձախառն բնակուելէ, և խորուելէ (վերապին). ՒՀած:

ՕՁԱԿԱ, ի. ա. ՚Օφιούχος. Anguitenens. Որ կալեալ ունի զօձ. մի յասաելազասից. որպէս և օձն ջոյին. ՚Օձակալ ասի գալ ասկզբանէս՝ վերստին սուէ բժշկական նէն ... փոխանակ պատկերի (արձան ՀԱնդհանելոյ՝) ի ձեռն ասաելոց սրբազանեցին յերկինս. Նանաս:

ՕՁԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Որ ունի զկերպարանս օձի. օձանման. ՚ Կլանէ զսա այլոք օձակերպ գաւազանաս: Գաւազանն մովսէսի օձակերպ եղև: Զար դևքն օձակերպք: Յարեան ի վերայ իմ օձակերպ դևքն. Նէ՞ էլ: ՀՀ: Մեսր. երեց: Մարաք: ՚Օձակերպ բերանովին (երկրէ ըրիճ լեզուաւ) Համբուրեաց զնա. Կէլաս. ոսկ:

ՕՁԱԿՈՒ. ա. Որ կոխէ զօձս կամ զգելս օձի. ՚ Խրտխոցք միանգամայն և հանգամանք բան օձակոիւն զարմի որթուցն (կամ որգուցն) է զկերտաց. Նար. ասաս:

ՕՁԱԿՈՂ, ի, ից. ա. գ. Թովիչ. գիւթ՝ որ կոչէ զօձս չչէլով չնկնչլով. ՚ Որպէս զօձակոչացն և զրահավոյնասիսաս. ՓԱՐԳ:

ՕՁԱՀԱՐԱԾ. ա. ՚Οφιοβολος. Serpentis percussor. ὀφιοβόρος, angues devorans. Հալածիչ օձից. ՚ Նկղիրու օձահալած: Պզան սը ծնաս զորմն օձահալած. Մարգ. ա. գ. Հմմտ. ասս: Ե վ՚անա. յովէր: ՚Եղջերոս օձ ուտէ. վասն այսորիկ կոչի եղջերան. որ հաստիրէն օձահալած ասի. Ոսկ. գիւթ: (Իսկ յն. ἐλαφόβοσα, է եղջերուասպան, կամ սպանող արմատ էզանց:)

ՕՁԱՀԱՐ, ի, ած. ա. ՚Οφιόδηκτος. δεδηγμένος, πεπληγὼς ἀπὸ ὄφεως. A serpente morsus, percussus. Հարեալն յօձէ. օձախած. ՚ Ամենայն օձոյս, որ առեալ զնա, կեցցէ: Ի վիրաւորի իբրև զօձահար տարտաղնիցիս. Թագ. իա. 8: Ածող. իգ. 32: ՚Ո՞ այրգահաւասցէ Թովիչն օձահարի. Սիր. ձէ. 17. ուր նոր Թարգ. դնէ. ՚Ջհովիչ օձահարի ոչ ապաշաւէ: ՚Բժշկեաւ զօձահարսն. գաձն: ՚Օձահալքն զանշունչ ձայն առնեն իվերայ փայտին՝ բժշկեաւ լինելոյն. Խոսր. ԱԻ:

ՕՁԱՀՄԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Հարուած կամ խածուածն յօձէ. ՚Ասաց առեսանէն (ղբ՞), Ընդէ՞ն Թոյնք օձահարութենէն. Եղէս. Խոսր:

ՕՁԱՁԻ, ի. ից. ա. ած. Ὀφιώδης, ὀφιῶδης. Serpenti similis, serpentinus, anguinus. Ուեղոյ զձի և զնմանութեի օձի. օձաձեւիկ. օձակերպ. ՚Գաւազանն մովսէսի էրգասցէ՝ օձաձև կամ՝ օձակերպ. Կոչ. ՃԲ: ՚Ի չոպասակի և յօձաձև սեռէն: Օձաձև և ըրևէր: Օձաձև ի սրդահանոյք հնոյէր. փիլ. այլոք: ԵՀԻ: Լ՚ապ. ԼԲ: ՚Ձև բնաւոր օձին ըստ հինգ Թագաւորացն՝ կրկնելոյն, կապէ զնոսա յիսու զհոգեսեան օձաձևան: Թիւ Թագաւորացն օձաձև էր, զձևն կոխուց: ՆԹէ կամի (ոք). օձաձև լինի. և ևԹէ կամի, ՃԾաձև: Ինքն զինքն օձաձև սրար. ՆՀԷ. յե: ՚ԵՀ՝ ի ծոցոյ հօր, և էառ զօձաձև բնուԹիս. ԵՀԷ. ՃՆ. առ Վ՚ետ. Լ ապաք: ՚Ջօձաձև մարմինն ագահացն զդեցաւ: ՄԷր. կանայ զհոլթս մեզացն զօձաձև. հևպատրանն. Լ՚ե. Լ՚ալ: ՚Վ՚ասն կամակոր օձաձև բնուԹեան. Գե. Ես: ՚Ջոսոյն մեր կոլծանէր զատաս նայ, զօձաձև ցանկուԹին. Սահան:

ՕՁԱՀԱՒՐՈՒԿ ՍՈՊՆԱՒՆ. Եօսէ. օրինակ զգայուԹէ իբր սոպնակի՝ ՃաշակսՀ՝ ի սրտպոյն պատրաստք բանասրիս օձին. ՚ Մրմոքն՝ որ ի դլուխ առակիակ է (ոյսէս ագահ՝), հնազանդ լռև իրատու օձաձաչակ սոպնակին, որով զմտիւ ընկալաս. Վ՚ահան. յոբ:

ՕՁԱՀԱՐԻՉ. ի, ից. ա. ՚Οφιομάχος. Qui serpentes oppugnat. Մարանչող ընդդէմ օձի. և իբր Օձամարտական. ՚Ինդիրան օձամարտ է. Դե. Ես: ՚Յառակս օրինակաց բուսոյն բարուց օձամարտ պատերազմին. Նոսփր. Ե:

ՕՁԱՄԱՐՏ. ի. ՚Οφιομάχη, ὀγκέφαλος. Ichneumon. կինդանի՝ Թշնամի օձի. ազգ մարթոյ, կամ մուկն Եգիպտական՝ ոսոխ կոկորդիլոսի. ՚ Ջերձակգ, զիսարտգալ. զմարթ, և զօձամարտ. ՊՆփ. ՃԱ. 22: ՚ Ջորեակն և պրուիձն և մարթան և օձամարտն. փիլ. այլոք:

ՕՁԱՄՄՈՒՏՈՒԻ ԽՈՒՏ. Որպէս յն. Օձամարտական հանճար. ՚ Ընդ զօձամարտս զհարտաս բարս ցն հակառակ կարդալ. փիլ. այլոք:

ՕՁԱՆԱԼ, տալեալ. է. Օձ կամ նման օձի լինել. ՚Ոնի օրինակ դաւազանն օձանգեալ զորդոյց և մեզաւորաց. Լ՚ե. Է: ՚Օձանգեալ գաւազանն, և հաստատեալն յիսրաէլ՝ բնութեն. Վ՚ետ. Ա:

ՕՁԱՆՄԱՆ, ա. ն. Նման օձի. ՚Օձանգեման ի քարտճերպս ուզանեին. Վ՚ահան. յոբ:

ՕՁԱՐՀՈՒՆՉ. ա. Յօձէ ընկնուլ թելագրեալ. շնորով օձի կամ բանասրիսեին դեզեալ. ՚ի ձայնականէ օձաչունչ և վիշապապարիր պատգին. Ջէր. ԿՀ:

ՕՁԱՊԱՀՉ, ի, ած կամ ից. ա. Որ պահաէ զօձս. ՚Նեղէ հնԹանոս ինչ ... յանգիմանեացն յիւրոց արուեստականացն օձապահաց. Նահ:

ՕՁԱՊԱՀՏՈՒԻԹԻՒՆ. փ. Պահման օձից, ազանդ օձախաղացց ովկիսեանդ, և այլոց չնԹանոաց. ՚Որով և օձապուչուսԹիւնն հնարեցաւ. յաշխարէ մուծանել. Նահ:

ՕՁԱՊԱՏԻՐ. ա. Պատրաստի յօձէ. և նզեալ պատպանօք օձին, այսինքն բանասրիսին. ՚Ջնդան և յոհան իմաստասէր ասէր, ոչ օձապատիր մերկասելոյն ի վտասս տեսանելոյ ադամայ համմտաի երկրորդ ագամ, այլ ՃԾաստաի զնին. Գիսոս: ՚ Օձապատիր խաբմանց նախնոյն իսոյ: Ա ըհսմմտ. օձապատիր խաբԷութեն: Ճաշակելոց նոր խոհարարն զօձապատիր պատուն: Ընդ օձապատիր յանցանսոյ. Նոր. երփ: Ոսկ. գ. Ե: ԳԻ:

ՕՁԱՆԱԼԱՓ. ա. Չամբելոյ յօձէն առԹելոյ ի բանասրիսէն. ՚Օձաճլաքս պատրաստ գաղգեաց (վասիկանոն). ՅՀ. ԽՀ. ՆՒԷ: ՚ Ի ձեռն օձաճլաքս պատրաստական պատգին: Յիշէ զառաչին սխալուեն օձաճլաքս պատրանացն. Ջ՚ար. ԼՀ: ՚Օձաճլաքս պատրանօքն Ճաշակեալ ի պատգին. Շ՚ար:

ՕՁԱՆՉԱՆ. ա. Ներգործեալն ջանիւք և հնարիւք օձին. ՚Օձանչան քանիսն Ճաշակեալ ի պատգին մահաբեր վաճառին. Տագ: ՚Ի ձեռն օձանչան (կամ օձաչանք) պատրաստական պատգին. Ջ. Ե:

ՕՁԱՈՂՈՐԴ. փ. ՚Οφιοκτόνος. Ophiocteno, scolopendrae genus. (իբր օձ ասի, գրասիս.) Սպղուն զևասուն բազմոտանի. կայ և ուԹոտանի՝ խայԹողասւոր ի տասն. որպէս ևէվնձիս, գբրի այոփ, ՒԷսպիկ պեՀՀէյն՝ փոսրասս. ՚ Որպէս զհնչէս, և քառասեաս, և զօձաոսնդրս: Մոլեզ, կամ օձասանդր, կամ անկնչսմատս. Մոփ. ՃԲ: Կանոն:

ՕՁԱՍՊԱՆ, ի, ած կամ ից. ա. ՚Οφιοκτόνος. Serpentum interfector. Սպանող օձի. ՚Օձասպան պատգիլ գոս արգար. Շ. գաղ. Հոխ:

ՕՁԱՏԵՍԱԿ, ՚ Տ. օձաձեւ. ՚ Նմ այլ

ՕՁԱՏԻՍԻՆ, ՚ մարթին նորս օձատեսակ է. Ն՚ննաս: ՚ Վասն խածման օձատեսիլ ցանկուԹեաց գՀենուլ և զկօչիկս: Օձատեսիլ ցանկուԹիւնն ասէ. Լ՚ե: ՚Ասաս նայ գողաբար մատնեցուով ասղեցաս օձատեսիլ ցանկուԹիւն յաննի և ևայի. Տճան:

ՕՁԻ ԴԻՆ. գ. Γεντιάνη. Gentiana. Բոյս բժշկական. Ի՚ապ, ՃԲԳԻՆԱՒ: ՌՃԱՐ:

ՕՁԻՆՉՐԻՒ. ա. Իրր Օձաչարժ. չարժեալ կամ առԹեալ ի ձեռն օձին. ՚Լուսն օձինաչարժ զէն՝ յաՀեկիս աջատրիսալ, դեռ ինքն ի լերինն գաչտասկաւի դեմ փառատնուն. Սիսն. փաղ Խէ:

ՕՁԻՔ. օձեայ. գ. Περιστόμιον. Peristomium, orificium. Օձաձև դալար հնդեղ. դերձից ի ծոգ վերին, որ պատէ զպարտնոյն. վերնաբերան կամ չորբին պատուհանի. ժապաւէն. ափն. էաԹա, էՀԹա. (յն. վակաս.) ՚Ջօձիսն գրասպանաս. արտլալ Օձիքը վասաւակայն: Հիւանդին գրասպանաս օձիքն չուրչպանակի անգամ. Նր. իԷ: Յշ: ԼՀ. 21: ՚ Ձևոն զօձեաք սրկանէին, և զպատուհասնան պատաւելին: Ջօձիս պատաւելին: ՚՚. Ա. Բ. Է. ԺՀ: ՚Ջի անկեալ կամ՝ զօձիս արկեալ, պատաւելալ զպեաս քր. Նէր. յԽ: ՚ Ջօձեացն Հալեալ կոծանելալ անկաս. Լ՚Բ. ՎԷրեթ:

ՕՁՈՐՈՎԱՅՆ. ա. ն. Որ սողի իբրև զօձ՝ ի վերայ որովայնի, կամ Հոգաձարակ, կամ օձաբայ. ՚Գևբևզմանակրկիան՝ առ վախճանեալս նմանապես լեալ՝ օձորովայն գայ ի վրէժիմնգրութեի բարաք. Պիս:

ՕՁՈՒԹԻՒՆ. փ. Բնութեի օձի. ԵալանէՀ. ՚Օձ կամ չուն. . . ի յօձութեի կամ ի չնութեի ոչ զաաին. Ջ՚ար. Ֆ՚ար:

ՕՁՈՒՏ. ա. ՚Οφιώδης. Anguibus abundans, serpentem referens. Որ են բազմութեիք օձից. օձապնակ և Օձային. օձանման. ՚ի բաց կայ օձուտ Հեչտ ցանկուԹին: Վնասակար ինք և օձուտ Հեչտ ցանկուԹին. փիլ այլոք:

ՕՁՈՒԻՆ. կամ **ՕՁՏԻՆ**. Հցի. ն. Աւազսեա. Divello, discerpo, dissipo. διακόπτω, discindo, disseco, dirimo. κατάλυω, dissolvo. գրի և ՈՁՏԻՆ. (յն. ասաուցանել. յորմի. յօշասել. զօձայ քարշել. և Հեաաել.) Վնկել. սպասուցանել. ՃԷզբել. պոշել յընկերաց. ցրել. վարաել. պաաակուել. Հրաալ բել. կամ Քարշել. Հդել. քահուել. բաժանել. Հասուցանել. Իր. Հեսուել. և այլն. Փոբս Հաչէս. Հաչէչէս. յրուել. ըստ չՆն ի՚ս ՀչՀչՆէլ. ՀՀէՀէ. փաղՀՆաք. ՚ Օձոխքեն քիր. Ժողքն գյարմարութենէն իսկ և զձևս առանց գաչսոյ սոսկ բանս առ չարիս գնել լալ. Պլոփ. օրՆ. Բ: ՚Հ սաարակայն չաղկապէ. և յաաուկն օձակ զքաղաքն. ՃՊ. Հ: ՚ Մի օձուտգոյսք զանգամս մեր, որ է գործ մնալ. Օձուտն և ՃեզքեԼ: Եւ ոչ մի ի ՚նչանայն

այնչափ օձուելի գնաս՝ իբրև զզազարուն: Չէ հնար դիւի զգուշ հանել. զի ժողովուրդոյդ է զնալ, և ոչ օգուել ոգւոյ: Գայթ օգուաց զնմ դարմանաւորն. ոգւոյ չարեաւթ: Ընդ ի բերս նմանօձ սենեկով, որ օգուեր զեկուցին որ ի քո. ոգւոյ ա. խր: Որ օգուէ ի ձըզմարտութենէ, այսինքն վարաւել. Պիտա: Բայց արգ այժմ օգուաց գնա (քո գրան. սարկուն), զգացինս նորա և զպաշտամունն ցրուեաց. Գր. ոտանէ: Եթէ ոչ զեկուցէր սեռունէութ օգուալ և պատակեալ յայլոց: Մի զմնծութի (հանապազ երրորդութ) անոտի անուամբ օգուացուք. վասն զի ոչ որ է քան զինքն մեծ: Ո վ երրորդութիւն, որ երկայնամիտ ես, որ այսքան ներեցեր զքեզ օգտակաց. Ընդր. ի. ծէ: Դէն հրապուրէ, և օգուէ ի ձշմարիտ աւանդին. Յձի. ի՜: Զնկեղեցւոյն (ինչ) օգտեր. կանո: Ի ջոլիս էսրագոյն գազան ինչ ի վերայ անկեալ օգտիր. Պիտ: Ընդառաջեզ գազանացն մի երկնչիւարատել օձաեր զգաստուն հոսի աեւտն. Յն. ին: Զի մի ոք օգտեալ ի բանասիրուէն՝ երկե արատքս. Շար: Մի քայքայեալ ցրուեացէ, որ օձաեաց և ապականեաց երբէմն: Մոանեն դիտեն զազատութիւն մեր օձաել: Զհովիւս՝ հօտից օձաօղս զնեզը. Սարի. ազ: Շ. ա. գ. ի՜: Լ՜ծ. ար: Բայան բերանք աւետեցուց ի բեկանել և յօդուել զաբաիտան: Խոտեցին խոտոր. նակ՝ օձաելով զի կեզեցի ա՜յ. Ճ. փ: Օձոտեալ ի նմանէ՝ ուացին զանհնազանդութիւն. Վ յ՛ հղ. իշ: Զգլուխ առաքելոյն ըմբրնդ. նեցին, որով աւելի իմն կարծէին զայլն զաբնութեցուցանել, և օգտել (կամ ոգտել) ի միմեանց. Ո. գծ: Որդին օձաղղ ալժան. նի եղև փրկութիւն. Ոգ. է: Զի մի օգտեցցի վարդապետութիւն աւրին և աւասկին ի միմեանց: Ան. գ՛ր: Երբեմն սայթաքին, երբեմն օձանն (երիվարք կոսց): Հաւրն խոտանիխուեան օձաեւլով երկնեկեր. Եղնի: Եերկար աքբոսնի է լզուզ. Եեզ ընդոպ. ձոակերաստնոյ թողուցուս օգտել (յն. բերկել), և խոյտալ. սաասնայի և գիւաց հեծանեւլը լինիցին. Ոգ. ն. ի՜. 2ն: Ալ ոք այլոր օձաեցաք և ցրեցաք կրօնաւորքս, և զհետ կամաց մերոց չարաց պնուցաք. Ա՜ր. գ. յն: Ոմն ի մեզ նեղպաշնակապես. և ոմն օգտելով առ այսոցիկ չարժիցի. Գլաք. օրին. Է. յն. անցանել լսա չաբ: Օգտող, չէ օձ, այլ վարատող և խրամասող իրըն զգալ. Գէլ. արիսթ:

ՕՁՏՈՒՄՆ, կամ **ՕՑՏՈՒՄՆ**, տման. գ. Օձաելն, օձաբնն. ցրուեան. քայքայուեան. յօշատուեն. * Եթէ չլինաւծք էք, ոչ է պարտ օձտուեն ընդունել. Ոգ. Է. խր: Ըզ վերաւոր ոչխայն հօտին քոլ տեսանեմ օչխալ յանդնայ, և առաջի գիշակեր գազանաց ընկեցեալ յօշտուեն: Որը նախ ցրուեալք յօտարէն ի յօշտուեն կորստական ամպարշտութենէ՝ հաւաքեցաք վերսանի ի սմա.փոխ: ՅՀ. իմ. ԵէԷ:

ՕԳ, ի. ից, և ոյ, ոց. գ. Կրկոչ. Circulus. Ծակτύλιος, annulus. (լծ. հյ. ողոր, բողոր. յն. օլօս.) Բոլորչի մանեակ կամ օղա. մանեակ, մեծ և փոքր՝ յայլևայլ նիւթոյ յոր և է իրս. օղ, որ է գինգ. և օղակ. խոշտ, Ածէ: Ուրասչես օղս ոսկես, յոյս ագռոցս. Նիկես գն. ն (անուց): Ի վերոյ ասեսաս կին երկուս օղս ոսկես: Ի վերոյ երկոցուն օղոցն: Ջոտիսանին յօղոյ նորա մինչև ցօղս վակսանին: Պիդէյին զտասիսանին յօղից նորա մինչև ցօղս վակսանին: Խառնեսցես զգոն ընդ մի ձարմանգան: Խառնեաց զմեկական ընդ միմեանս օղիւքն. Եշ. Իշ. Իշ: Ե Իշ: Ընկաս. նէ չզ ոսկի ի պարանոց նորա: Եթէ դարձեալ զայնպէս զվարանոց քո իբրև զօղ երկաթի (որ և անուր): Որպես գլուխս օղից չարամանեալ ընդ միմեանս. Ա՜ր՛. գ՛ր: Ա՜ր՛. Ն՜ծ: Եր՛ր. ի՜ր:

ՕՂԱԿԱՄԲ, ի. ացս. գ. Σκυταλη. Scutica, lorum, clava. Լամբ օղից, որև լամբ լծակաց. լծակ. ձող. * Եւ եղկին լծակք օղակամբացն՝ բառնալ զնա ներքք. Եւ. ւ. 5:

ՕՂԱՄԱՆԵԱԿ, ակի, կաց. գ. Δακτύλιος. Annulus. Օղ. մանեակ. օղակ. հալած. * Զուլեացիս ի նմա չորս օղամանեակս ոսկիս: Ընե ագռաւցես զգնական յօղամանեական ի կողմանս տապանակին: Եւ եղիցին օղամանեակքն լամբք լծակացն. Եւ. իէ. իէ. ա՜. ւէ:

ՕՂԵՐՁ. ՕՂԵՐՁԵԼ, ՝. տ. ուՂերձ, ուՂերձել. * Բազում բարութիւս օղերձեալ բերին՝ ասէ. Ոգ. ՛. ի. է՜. 10:

ՕՂԻ, օղոյ. գ. Σίκερα. Sicera. (լծ. ագի.) Ցքի. ըմպելի բարկ ոգելից. ա՜ւ, ա՜ծք. * Գուցէ ըմպիցես գինի և օղի: Գինի և օղի մի ապրեցէ. Դ՜ած. ծէ՜. 4. 7. 14: Դյ. ա. 15:

ՕՂՈՒՆ. ա. բառ երկդիմի. զի կամ է Բոլորեալ իբրև օղ՝ ի լեալ կատարեալ. և կամ Ընբռնեցիչ իբր օղն. զմայլեցուիչ. * Դիւց. ազնական է տալտ քաշխոլորեալ, և տալ պլպղոն՝ օղոն և զկղուն. Մ՜ած. կէ:

ՕՃԱՆ, ի. ա՜, իոյ. գ. Προστασία. Praesidium, auxilium, favor. բոյլ, ըպևաμβάνω, opem feio. Օգն. օգնութի. օճանգատուեթի. նպաատ. ձիրք. բարիք. երախտիք. աշխատութի. պաշտպանութի. ներողութի. վերակացութի. իշխանութի կամ թոյլատուեթի. Հանգամանք. առիթ. յաջողութի. * Եկեալր ոչ փրկէ. մի միայն օձոն վերակացուեթի յիւրոց գործոցն ևցէ: Կաև ապանութենն՝ ի դէպ ժամանակի առաել օձան՝ պատուեաց քահանայուեթի զնեն հէս: Ջպատակերայ (թագաւորացն) ոտից յորժամ բուռն հարկատիչէն յանցաւորը, հատանեն օձանի. Ոգ. յհ. ֆգ. Ե ա՜. փ: * Ես զքեզ ստեղծի, և դա քինէն օձան ինգրես. Ոգ. Ես: * Պատանոյ յոյն ինգրեալ առնոյր օձան, և ապա մեռր ի փորձութիւն (յոբայ): Եւ զայս օձան ընկալեալ ի տեառնէ երանելի առաքելոցն. Եզնի: Կրիւն: * Ահաւասիկ սատանայ առ օձան (լս. օքան) մեզել զքեզ իբրև զգորեան. Եիբ. համբ: * Ա՜յսպէս բազում աշխատութի վարեալ վասն աշխարհին բարեաց օձան ինչ գտանելոյ: Օձան բարեայ յոյնմ հետ ոչ ևս ումեք հասցէ գտանել. Ընփ: Ա՜ծիր. ի. 2: * Մեծաս պատասով և բարի օձանաս ընդունի զնս: Բարեզգեաց բանիւք և բարի օձանաս զնոսս ածել յուզ զութի: Ջօրութենց և քաչնութենց, և բազում բարի օձանիւ. Յն. ին:

ՕՃԻՒՆ. ի. ա՜ կամ ով, աց, օք, ովք. գ. Իբր նոյն ընդ օձան, և օժիտ. կամ Հանգիստիք. զարգ, սպաս, Հանգամանք. սաւիթ. պատճառ. Նուէր. Օճառ բարեպաշտուեթի մատուցանել: Սատանայ՝ ի յօճառ բարեկեցուեթ: Որ է խորին խաղաղութեան օճառ անթառ բարութեաս: Ի գլխաւոր կացուրդս օճառք են խորին խաղաղութեան: Ընչքանեցք կենացն օձուածիւք. Պիտ: * Բազում այլոց իրաց գոյ ի նմա առատուի մեծուեթի օճառի: Բազում նշոյգս արքունի օճառաք առյր նմա: Խառնուածք և օճառք զանազանք փոշիառուած խնկոցն. Փիլ. Ի. Մոսփ: Յն. ին: Ընան. ԵէԷ: * Պատրաստ. մեան օճառս առաչի իւր ընծայեանել: Օճառք անվաստելի զինուց: Ջնձուած օճառոց: Ընձեալ օճառս սքանչելի սրահին. Շ. ա. յհ. ֆէ՜: Նոր. ին. Ե իշ: Յուցանէ զօճառաւ վերծանութե ըստ Եւից յեզանակս. Մ՜ած. Ե Եէր. ֆէր: * Օձառք, այսինքն նիւթք անվանելի զինուց. Լ՜ծ. Նոր:

ՕՃԱՌ, կամ **ԱՒՃԱՌ**. տ. ա՜ճառ. որ և օՃՆԱՆ. ոգոն, լշոն: Ելն. Է՜. 5: Դան. ֆգ. 17: * Օձառաց լուանալեաց, սապոնն, կամ մխոջուսն. Լ՜ծ. Նոր:

ՕՃԱՌ. կի՜ ԱՒՃԱՌ. տ. ա՜ճառ, որպէս կաճառ. կռճիկ. * Ոսկր, աստին, աւճառք, գեղձք. Նխոս. Բ: * Օձառք, հրճըրձուկք, այն՝ որ պատեալ է վնուչփոյն. Լ՜ծ. Նոր:

ՕՃԻՐ. կամ **ՕՃԻՒ. ՕՃՐԱԳՈՐԾ**. տ. ոճ՛ր, ևն. որպես Ձարիք, եղեռն. * Ցշնամանօղն՝ ի պէսպէս օձիրս գրգռեէ զընկերն: կայէն ոչ յետս բազում սպանողաց, այլ նախ եգիտ զօձիրսն. Ոգ. ՛. ա՜. 16: Բ. 1: * Եղէն օձիրք անհնարին չարեաց կազմածք:

ՕՆ. ին. * Ագաμεν, բերε, բերε ὄՂη, φέρε σὺν. Age, agedum, eja. Ընկ՛. հմպաս. բեր. փէ. փէՂ՛, ՀեՂԻՔ, հայդե. (ըստ յն. այծ. բեր. ածցնք. արտացնք.) * Օն արիք գնասցնք: Օն եկայք և մեք՝ զի ընդ նմա մեռցուք. Մ՛ած. ծ՜. 42: Յհ. ծա. 16: ծ՜. 5ւ: * Ալէ գուք օն եկայք՝ ի վեր յերկինեւէլ մեռցուք մաք և կարգք. Ոգ. յհ. ա՜. 1: * Աստի օն հրաւիրեսյար գնալ՝ ի յերկրէ յերկինս (յասէն աեւտն, օն արիք գնասցուք ասաք). Լ՜ծ. հմբ:

Կա՜ օ՛ն ԱՒՈ, օ՛ն ԱՒՈԵԱ. * Օն առ, յաձէզէն բարձուն ընթացուք. ՍԵԲԵր. ի: * Օն առ, կացուցուք սմին յանդիման զՀեզ ոք և ղՀանդարտ: Օն առ, զայն բան երկրորդեցուք: Օն առ, վճռապատն խոկ և զկուլաներուն ընդ միմեանս Հարցուք: Օն առ՝ և զՀակայն ևս դասս քնեցուք: Օն առեալ մատիսր յերկրորդն գիմեցուք: Օն առեալ այսօր զնեցուցանն սրկանիցեմբ՝ ի Հարց և ի փորձ: Օն առեալ և օրինակ ինչ ուղղութե Հնարեցուք. Ոգ. ֆգ. ասէպ: * Օն առեալ անցցուք՝ ի Հանգիստ: Օն առեալ անցցուք՝ ի Հանգիստ: Օն առեալ պատմեցուք: Օն առեալ յերկրորդն գիմեցուք: Օն առեալ խուն մի յշաասեկեցուք. Եսս. ար. ա՜. Ընան. ԵէԷչ: Խոր: Նոր. էրգ: Սկսս. յ՜ծ:

Օ՛ն ԱՆԴՐ. ՛. * Ապαγε, μὴ γένοιτο, ἀπόστα ἐκεῖ. Apage, apagesis, aufer, absit. Ի բաց տար. քաա լեցի. ի բաց կաց. ի մի կողմն. հեռի ըլաց, հեռա՜ կեցիր, Հեյ դէ. հայա, փէ հայդե, ոյնդ. պէր Բուրգա. * Հըպեալ մարգ առ ամ ասի. մարմնով. օն անդր, ի բաց տար: Օն անդր, ի բաց կաց. մուր քնահեզ պանդխտութի, մի և գաասատան ևս գաաեզ. Փիլ. Լին: * Օն անդր, չէք Հնար: Ոչ վասն ոսկարաւ թեն գնէ զբանն, օն անդր: Գազս և աւազակս ոչ վասն մարգարէիցն առաց. օն անդր. Ոգ. յհ. ա՜. 3. 3ղ: Բ. 13: * Տի օն անդր Թողչէք զյիմարուեն զարբազմուեանդ: Օն անդր՝ ի բաց Թողեաս զբր ինչ մաքմնոյն է. խոսս: Բայց օն անդր՝ ի բաց Թողեալ զանբանինն՝ զանկոյն ասացիս բնական շարժմունս. Պիտ:

Օ՛ն ԱՆԴՐ.) Ան եռեղ. անգէն և անգ.
Օ՛ն ԻԱՑ.) Ջ կի՜ թող նաւ ասանձին. Հնգեն հեռ փեչը. Իշե. Իա՜. * Ամենեքեան օն անդր փութապես չնեաւծաս և ձեռակերաս հասատասցեն. Աձր. Է. 7: * Ծիւրեալք՝ ի ցաւս սիրատանքին, օն անդր և ատ մեռա. նէին: Եւ օն անդր միաքն ձգէին՝ ի յօրըն մեծ անեւրև կին. Գր. փշ. Էնմ: * Իբրև աեսին զատգն, խնդացին յոյժ ուրախութի մեծ. օն և անդր Հաւատով գրեցին՝ ի սիրտս խըբեանց, այս է ատալ ծագիալ՝ ի յակովայ: Օն անդր Երանելին յոմվեսի առեալ վմա

նուկն յա և զմայր նորա, և գարձաւ պնդրէն ի նազարէէ. Եղիէ. ՃՆ. ատեպ: * Օն իսկ և ի ձեռն մարգմնացելոյն առ ի նմանէ ի կուսէն՝ լինին ամենքքին նոքա որպէս աղ գառամեմ յետ քոյ. Եղիէ. Խոմ. ատեպ: * Օն իսկ իբրև որդի այ գաւանեաց. Եղիէ: ՃՆ:

ՕՆ ԵՒ ՕՆ. ս. Ταδε ταδε. Haec, et haec. Ձև երգման՝ գերբնդմնական առա- ցեալ, անորոշ ինչաս կաւելով անձին. Ա՛յս- պէս և այնպէս. զայս և զայն (սրսացե ինձ ՃՃ). ասաղ՝ անանկ, սանկանանկ. ընդլէ՝ պէդլէ. * Օն և ծն սրսացե ինձ ոեր, և օն և ծն յաւելցե: Օն և ծն սրսացեն ինձ դիքն, և օն և ծն յաւելցեն. Հռոմ. ա. 17: Ֆ. Խգ. Ի. 10. ԼՆ.

ՕՆ և ՕՆ. } Ա՛յս այն այապես. սմէն ամէն
ՕՆ, ՕՆ. } այնպես. անշուշտ. հաւաս- տեաս. ակրատպես. եթէ այապես և եթէ այն- պէս. հայ հայ, հէնհէդէբէ. * Ջհարդ ոչ պրա- լիան անկեալս ի մեզ հոգւոյ բարուքիս՝ ի խնամամակալուքեէ կանայ կէցուցչիդ՝ ծն և ծն գրեացես սեր բարե գուքե. Նաբ. ԻԲ: * Օն և ծն գրեացես, անպատճառ. գրեացես. օն և ծն կերպարանք երգման են, և ոչ երգուքիս. ԼՃ. Նաբ: * Ո՛չ եթէ մատեանք ինչ են իրաց անցելոց, այլ մարգարէուքի իրաց լինելոց (այսինքն լինելոց), և եթէ ծն, թէ ծն՝ գա- լոց իրացն. Կոլ. ՃԲ:

Օ՛Շ ԹԻ, կամ Օ՛Շ. Ղ. Ἐιδε, ὄφελον. Utinam! կամ ա. μακάριος, beatus. (ասկ. ըստ ոմանց, Խաբէ.) Իցէ Թէ. իցիւ. երանի Թէ. վա՛շ Թէ. լա՛ւ էր՝ Թէ. էրնէկ, ա՛խ ինէ, հայ ինէ. * Օ՛շ Թէ յաչողեաւ էին ինձ ճանա- պարհք իմ. Սղ. ՃԻԷ. ատ վերջանայ: * Տըր- սընչէին, և ատէին, օշ Թէ մեռնալ էաք: Օ՛շ Թէ անասյիք փոքր մի: Որոյ օշ Թէ՝ ըստ ասողին՝ լինելոյ արգանդ անուղի. Պրգմ. յ: Ո- ւի. Ի. ի- Սկաա. ազ. * Մարելայ՝ ըլ- ձիկն նշանականք են, իբրու Թէ, իցիւ, օշ, գուշ, մայասն: Իսկ օշն, որ երանուելի յանկոյ ըղձալոյն. օշ Թէ լինէր ինձ զոյս ինչ առնասնել կամ գործել. օշ Թէ յաջո- ղեալ էին ինձ ճանապարհք. Քնէ. Ի: Երզ. անդ:

ՕՇ. կամ ՕՇԱԿ. Տ. ԱՒՀԱՒ, իբր ա- ւիշկ կամ խիժ. * Ասայիձ. վասաձ. որ է օշ: Օշակ. վաշաս. Գաղիան: Բիթլէն:

ՕՇԱՏԵԼ. Տ. ՅՕՇԱՏԵԼ. Σπαοάττω. * Ջորդիան օշատեն: Ալա ոք օշատեաց զայն ոմն: Վայելելոյ զանձեռնընդհել չար գազա- նիգ օշատել մասուն. մալիսոյ. Ա՛ա ուրս. ա: Նանաա: Պիթ:

ՕՇԱՐԱԿ, ի, ա գ. Ըմպելի յօրինեալ ի պէսպէս հիւթ ց՝ յախորժ արբուքին, և ի պէտս դեղոց. ընդօք, ընդղէր, սա-փո-փ. * Ապթուցից ձեզ ի գինւոյ նւագործոց, յո- չե ոակէ նռնենեաց իմոց. Երգ. Ը. 2: Նաբ. ան ը: Ն խոյրվին: Բիթլէն. ատեպ:

ՕՇԵԼ. Տ. ՅՕՀՆԼ. * Ջվիրաւոր ոչխար հօտին՝ քոյ տեսանեմ օշեալ յանխնայ. Փարպ:

ՕՇԽԴՐ, ընդեր, կամ ԱՒՇԽԴՐ. Եա և ԹՓՍԽՆ, ԵՓՍՆԴԻՆ. Ἀψίνθιον, ἄψινθος. Absinthium. Խոտ գառն յոյժ, այլ օգտակար ի դեղս ափ- սինթ. էնլին, էնլոան, էֆէնդին. * Օշնդրն, և գառնուել խոր: Ընդ քաղցուքեն ձաշակ՝ օ- շինդր խառնեամ. Նաբ. Ը. հա: * Ի վերոյ լոր- ոոյ խաւար ածել, և ընդ մեզր խառնել օ- շինդր: (Խոնաւութիւն) գառնանայ յօշըն- դերն. Ա՛ա ուրս. ՃՁ: Նէս. կայ: * Ախսան- դին. աւշինդր կամ օշինդր. Գաղիան: * Օշին- արի, կամ օշինդրի գինի. Վ-փ-(էէլին ըսրապը):

ՕՇՆԱՆ, ի. գ. Յառ ապ. Խ-նան, Վ-նան, Հ-նէի. Sodum, alcali herba. Օճառ կամ ոճառ. ոսպան. և խոտ մաքրիչ ձեռաց. Լ- զան. լնօյէն, զ-նէի, զ-նէ. * Ջանկաւ օշնան՝ ի ձեռս փափկասուն կանանց. Եղիէ. Ը: * Ոչխան, որ է օշնան. որ է չորան. Բիթլէն:

ՕՇՈՏԵԼ. Տ. ՅՕՇԱՏԵԼ. * Որ զորդիս իւ- րեանց օչոտեն: Դեղոց, և արիւնհոսն օշո- տելոյն կատուանայ առ ի հմնադոյն ընդու- նել բժշկաց. Ա՛ագ. ա. գ. Ֆ: Պիթ:

ՕՇ ՕՇ. Տ. ՅՕՇ ՅՕՇ. * կամ զմայմինս իմ օշ օշ կոտորեացես: Ջամենայն անգամս քո օշ օշ արարից: Եա կոտորել կայնով օշ օշ զմայմին որգւոյն իւրոյ. ՃՃ: Ն Հ:

ՕՍԱՐԴ. Տ. ԱՒՍԱՐԴ. * Ձէա երիտասար- գին՝ օսարդն է. Ոսկիփոր:

ՕՍՈՒԽ, կամ ԱՒՍՈՒԽ. Տ. ՈՍՈՒԽ. * Ան- օսխոն յաղթասխրուքեէն զգուտակարն անտէս պար. Բէս. յաղէիթ: * Մտասցեալ կայ օ- սոխ վասն նոցին. Եէբ. Ի գ: * Ոսոնչար լինի, օսոխ և ամբաստան. Մէնի. ՃՆ:

ՕՍԱՐ, ի. այ. (Հ. Ֆ. վտար. ի տար- ի. Ետերօս, ա՛լէրիօս). Ἕτερος, ἀλλότριος. Alter, alienus, diversus. Արտաքին կամ հե- ռաւոր (տք. և իմն). այլ. աննման. անծա- նօթ. անընդհէլ. տարտիր. վատրանդի. զա- տուցեալ. հեռի. անմիաբան. տրտի, տրէի- ել, այրէ, դայրէ. այրէ. Եաք, փոր, խարէճ, էրափ. եբր. ախէր, Նափրի, դար. * Ածէք օտարքը: Ջհետ ոճծոց օտարայս: Բուռն հարին զոճծոց օտարայս: Օտարք կերկեցին: Թողցեն օտա- րաց: Յաղդայ օտարաց: Յորդւոյ իւրեանց՝ Թէ յօտարաց: Խոնին օտար: Հոգւոյ օտար: Կարաս ծակ է տուն օտար: Օտար համա- րեալ՝ ի քուսմէ զօրու Թէ: Որպէս Թէ օտար ինչ իւք ձեզ դիպեցին: Յօտար լերինս կոր- ձեր՝ ի կենաց. ևն: * Ո՛ր օտարքն են ուսմանց մերոց: Օտար էր չարախօսուքեին: Օտար՝ ի նոցանէ ուղին շահ իցէ: Օտար ամենևին՝ ի ձմարտութէ: Օտար է քէզ չորրմէն. լէ- զուզ օտարք իսօէ: Օտար Թէսք պղնեալ: Ա յակիսի հերպարան կարի իմն օտար է՝ ի քրիստոնէից. Ե-ո. պփ: Շ. ա. յհ: Սրի- ազ: Խոսէ: Նանաա: Սարգ. ա. գ. Ֆ: * Հրա- ման առաք օտար լինել յայսմ կենաց. Ո-ի. յհ. ա. 3դ: * Յամենայն իրաց չարաց, որ օ- տար իցեն նորոյն, ի բաց կացէք: Որ օտար իցեն նորոյն, ի բաց կացէք: Որ օտար իցեն նորոյն լինասուքեէ գրոց, ի բաց մերժեալքիր ղքեզ. Եէբ. ա. Ե-ե. Ե Ֆ: փխ: յակ Ես. ֆ- ը 10. * Ճշմարտուէց օտար լեալ՝ ի զուսակէն պատրից. իմն ըստ յն. Ճշմարտուէքը օ- տար՝ ի պարսից արեւէ:

ՕՏԱՐ. Անման. անբաժ. զ-րի. * Օ- տար եմ ամենայն բարի վարուց. ՃՃ:

ՕՏԱՐ. Նոր. Նորանշան. * Օտար պքանչե- լիք յերկինս. ՃՃ:

ՕՏԱՐԱԿ. Ξένος. Peregrinus. Օտարական ոք. պանդխտ. հիւր. զբէիդ, էապանճէ, փ-ոսֆիէր: * Այր օտար ես դու, և խախտեցար՝ ի տեղւոյդ քումմէ: Արտաքոյ սէ ապանէր օտար, զի դուռն իմ բաց էր ամենայն եկելոց: Օտար էի, և ժողովեցիք զիս: Ի գերութեան օ- տարաց: Զոր եթէ առնիցես առ եղբարս, զդոն և առ օտարս. ևն:

ՕՏԱՐԱ. որպէս Արտաքինք. փիլիսոփայք. * Որ ինչ՝ ի զդալիս սրեդական, յիմնական ՃՃ, ասաց ոմն յօտարացն. Ա- ա ուրս. Ե:

ՕՏԱՐ. ՀՀ. Յանկրաւի. վայրապար. * Ընդ- էր բառնայք զուր օտար տարտպարտուց զազգս իմ. որ ոչինչ գործեաց չարիս. Ե-ի. Ե. 1:

ՕՏԱՐԱԲԱՐ. ՀՀ. Ἀλλοτρίως, ξένως. Alienе, alia ratione, peregrine. Իբրև օտար. օտար օրինակաւ. տարօրինակ. և պանդրիս- տաբար. * Սրսմնու Թէ նորա օտարաբար գա- ուեացի, և գառնուէքն նորա օտարաբար հաս- ցէ. Ե-ո. ԼԷ. 21: * Վասն չինուածոյս՝ զոր ասացի ես, ոչ եթէ օտարաբար ինչ ասացի. ՄԾԷ. ա: * Իսկ յայլոցն, որ զինչ և բացա- արեացե ոք, օտարաբար էզիցի. Աբէոփ. ոփ- ըոփ: * Ձոյժ օտարաբար նովաւ և այլասէս՝ ի միմեանց վարիմք. Յհ. ԻՀ. ոփ: * Ծնանիլ զոր յինքենէն՝ օտարաբար ըսա՝ ի մէնջ (այսինքն աննման ծննդեան մերում). Ակ-ըէդ գանչ: * Ձիւր ատեղծեալ աշխարհս օտարա- բար եկաց. Եէբ. Ֆբ:

ՕՏԱՐԱԲԱՐՔ. ա. Օտար բարուք՝ բա- րոյիւք, ընթացիւք. * Մի բամբասեր զօտարա- բարսն չարասէրս. Ոսի. յհ. Ի. 14:

ՕՏԱՐԱԲԵՐ. ա. Բերեալ, այսինքն ե- կեալ օտարուէքէ, կամ վարեալ յօտարուի. օտարական. վատրանդի. * Նոյն արսացէ տէրն իմ յի՛ զքէզ տարաբերեալ օտարաբեր. Շ. Եէբ:

ՕՏԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Παραφορά, ἔτερατις. Efferatio, immanitas. Օտարանալն յանձինէ. այլանդակուէքն. կատարուէքեան գազանային. * Վասն օտարաբերուէքեն՝ քիս- լոյ չարեացս ինքեանիցէ պատճառս. Պ-ոփ:

ՕՏԱՐԱԲՆԱԿ. } ա. Ἕτεροφυής. Alie-
ՕՏԱՐԱԲՈՒՆ. } nae naturae. παρὰ φύσιν, praeter naturam. Որոյ բունն կամ բոյսն և բնուէքն է օտար. յօտար բնոյ, և օտար՝ի բնուէքէ. * Ջերկիր (այսինքն ղՀոն) յորժամ ձգմամբ առ աննման օդն և օտարա- բնակս. յին. բոնի և օտար՝ ի բնու է. Պղոփ. փխ: * Օտարաբնակ կամ յեղանակաւ և կամ սովորուէքէ իւրք. Պղոփ. օբ. է: * Օտա- բաբուէնք գոլով և վտան այսորիկ հատեալք: Ջհարդ սայր պրէպ, եթէ արդարև եզական, և օտարաբուն է. կէ-ըէ. փԿ:

ՕՏԱՐԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Օտար գը- նաց. օտարտալ՝ խառնրնակ՝ Թիւր ընթացք. * Ո՛Հ ասէ՝ ի վերայ կորնն օտարագնացուէն. Լ- ի. ա-ա:

ՕՏԱՐԱԴՈՅ. ա. Ἐτερουσιος. Alienae substantiae. Որոյ օտար է գոյուէքն և գոյա- ցուէքն. այլագոյ, ոչ համագոյ. * Ոչ ուրեմն է ըստ ձեզ օտարագոյ, այլ համագոյ. կէ-ըէ. գԿ:

ՕՏԱՐԱԳՈՅՆ. ա. ս. Ἀλλοτριώτατος, πα- ρὰ τάυδ'. Alienissimus, praeter haec Աբա- ւել կամ կարի օտար. անաւել. աննման. * Բայց գնեԹէ օտարագոյն յիւրանակաց այ- սոքիկ: Ա-փ և այլն կին ունել, և կինն այր. բայց երևեցաւ օտարագոյն յԱԼՆեալոյ գալ (՝ի կարգի տարագուէնէ). Աբէոփ. ոփ-ըփ: * Որ այժմ օտարագոյն յայսցանէ՝ իբրու տաեէ՝ի տալոյ օրինագրելոյ են. Պղոփ. օբ. Ֆ: * Օտարագոյն ինչ և անծանօթ կերպարանաք: Ոչ օտարագոյն՝ ի միմեանց արուեստսիսս- սեալ. Ակաբ:

ՕՏԱՐԱԴՈՅԱՒԹԻՒՆ. Ֆ. Օտարագոյ գոլն. օտար գոյացուէքէ. հակառակն հա- մագոյուէքէ. * Բներելով՝ ի նեղըս մեզ՝ ի վե- րայ հօր և որգւոյ զօտարագոյուէն, աւետարդ ցուցուին առնէք օտարագոյուէն. կէ-ըէ. գԿ:

ՕՏԱՐԱԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ֆ. Ἀλλοτριο- πραγία. Alieua actio. Օտար գործուէքէ կամ գործ. * Ջամենայն անհաւատարուէքէ և օտարագործուէքէ՝ ի բոլորիցս՝ ի բաց ար- տաքսել. Դէոն. ՃՁայ:

ՕՏԱՐԱԻՒՄ. ա. Օտար գիմօք. այլան- դակ. * Ջոր ինչ օտարագեմ և ա՛յլաէլոս. Վ-րդն. պփ:

ՕՏԱՐԱԴԻՑ. Տ. ՕՏԱՐԱՏՏՈՒՈՂ. Ջհեր- ձուածողն հաւատոյս դնէ չարագործացն՝ օտարագեամ առուանել. Շ. ա. գ. Ի:

ՕՏԱՐԱՆԱԳԻ, գ-ոյ, գ-ացս. ա. գ. Ἀλ- λογενής. Alienigena. Որ է յօտար ազգէ, այլ ազգի. օտարածին. և կամաւտ. Հապաճէ,

ԷՀՆԷԳԻ, Եաբ. *Օտարազգի աք մի՛ կերկեցէ՛ ի նմանէ: Օտարազգին՝ որ եկեալ յեկեալ իցէ՛ ի տէր. Եւ. ԽՇ. 33: Ես. ԾՀ. 3: *Զօտարազգիան կոտորել: Յօտարազգեացն աքանչ֊մանէ (կամ օտար յազգացն). ՆԵՒԻ: Պէտ:

Եւ որպէս Օտարաբուն.*Թզկնին զնմանն իւր ծնանի, և ոչ զօտարազգին զԼեթեհնին. Ասբ. յի. Ը:

ՕՏԱՐԱՉՆ, ի, ից. Նոյն ընդ վ. * Ալլէ յօտարազինին ընտրութիւ՛ ի սիպտ սպաթոյն կերպիւ վիշտալի նմանեալ ցուցեր. Նար. ԿՀ:

ՕՏԱՐԱԼԵՉՈՒԻ, ի, աց. ս. Ոյր լեզուն կամ բարբառն է օտար. *Մրմէք օտարալեզուք ոք իցէք: Յօտարալեզու ազգաց տիրե֊ցան: Ալլազգաբ և օտարալեզուբ. Գէ. Ես: Երե. Ը: Ռո. ԼԱԼԻԿ. ԾԳ:

ՕՏԱՐԱԽՈՏՆ, խառնք. ա. գ. Էտերո֊ζυγος. Diversi generis. Խառնեալն և խառ֊նուեալ ընդ օտարի. Լծակից և լծակցութիւն ընդ օտար սեռական. *Զանառնն քո յօտա֊րախառնեան մի խառնեսցես. ՂՆ. ԾԸ. 19: *Զառալ զանառնս յօտարախառնս. Ն֊Ղ:

ՕՏԱՐԱԽՈՀ, ի, ից. ս. Որ օտարաբար խորհի. այլազգաւ. *Յամօթ լինին որպէս օ֊տարախոհք. Պտմ. ԾԸ:

ՕՏԵՐԱԽՈՐԹ. ա. Օտար և խորթ. ան֊հարազատ. *Ծնաւ զՀեզ ոչ օտարախորթս: Որդիք եմք, և ոչ օտարախորթք. Սոփ. ՃԳ. ՃԿ. Ք. ՃՃ:

ՕՏԱՐԱԾԻՆ, ծնի, նաց. ա. գ. Ալլογε֊νής, ἀλλότριος Alienigena, extraneus. Ծը֊նեալ յօտարէ. ծնունդ օտարի. օտարպղծ. այլազգի. *Յամենայն օտարածնէ, որ ոչ ի֊ցէ՛ ի զաւակէ քումմէ: Ոչ եկին օտարածինք՝ հովիք խաչանց քոյ: Ամենայն որդի օտարածին ան֊ԼՀԱՒՈՒ. ՒԶՆ: * Տեսանել լսրգիս օտարա֊ծնոց՝ կոխելով զսահմանս հայրենիս: Դիւրա֊մուս զօտարածինն՝ ի բնակութիս իւրեանց առնէին: Աղքք օտարածնաց օտարցուցին զմեզ՝ ի բնակութենէս մերմէ. Խոր. Ա. 12: ՅԿ. ԼԸ: Լսող. Ա:

ՕՏԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. գ. Ակխարհա֊կալութիւն կամ տերութիւն օտարի. իշխանաւո֊րութեան օտարազգի. *Յեկս Նորա վարդապետ՝ ի Նմին Թագաւորութենէն առնմէ. որ ապա օտարակալութիւն. ԵՒՒԻ ԼՐԲ:

ՕՏԱՐԱՒՈՒՆ, ի, ից. ա. գ. Ալλότριος, ια, ιον. Alienus. Ξενικός, peregrinus, a, um. Օտար և պանդխտ ոք. օտարտպղծ. *Ամ֊նայն օտարական՝ որ ոչ իցէ՛ ի ժողովրդենէ. Ը. ՃԱ. Ը. 32: *Ալլ մի օտարական և անաշ֊խարհիկ եկիր յսրբեցար՝ ի մէջ. Ագաթ: *Ի֊նուէրքն տալ փառս ոչ գոան՝ բայ՝ ի միոյն օտարական. Շ. Խոսք.:

Եւ որ ինչ օտարին է. արտաքին. ոտքիւ, ԵՐԻ. *Ընդունիցէս ընդ գեան օտարական. Ը֊ած. Ը. 18: *Եղեն ոգաբ ինձ իբրև զոյգի մի օտարական. ՄԾԲ. Ե: *Սկզբմունք օտա֊րականաց և տոհմային պատերազմաց... պա֊տերազմաց տոհմիկ և օտարականաց փոփոխ֊մունք. Փիլ. Ե. Բան:

ՕՏԱՐԱԿԵՆՑԱՂԵՄ. եմի. լ. կենցա֊ղիլ իրը օտար ոք՝ անծանօթ երեսոք. *Ընդ սուրհակայ կապէցաւ, ընդ յակոբայ օտարա֊կենցաղեաց. Ա. Գ:

ՕՏԱՐԱԿԵՐՊ, ի, ից. ա. Օտար կերպիւ կամ կերպարանօք. անծանօթ. այլատեսակ. այլատարազ. *Մեծ միջոցաւ օտարակերպք էին՝ ի բնաւ ազգայ: Միւս ևս այլք օտա֊կերպ՝ ի տոցանէ: Ալլև իշխանին (հովիւն կենդանեաց) օտարակերպ է յիշխեցելոցն. Պիծ: Վ. Յօր. Ը: Վ. Ա. Ծ: Յորոց ծնանիլ ոգուն տար (կամ հրէշք) օտարակերպք այ֊լանդակատեսիլք. Փիլ. Ե. Բան:

ՕՏԱՐԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. գ. Օտարութիւն կերպի և կերպարանից. այլանդակ հիւրա֊բանք. *Պարտաւէր զնա վասն օտարակերպու֊թեան. Հ=Ց. ոգր:

ՕՏԱՐԱԿՈՂՄՆ ԿՈՑՍ. Օտար կողմն կամ սահման. *Զօրաժողով լինէր յօտարակողմն կուսաց. Ե. Ա. Ե. 24. յն. Ժողովեալ զօ֊տար զօր:

ՕՏԱՐԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Հաւա֊տելի զօտարս. չընդունելի զօտարականս. *Օ֊տարատպանութիւն, օտարահաւատութիւն, բըւ֊նուի. ՃՃ: Օտարահաւատութեն վարելով, և յեպանիոք՝ որ են յանդգնութ. Պղտպ. օրէն. ԾԵ: *Պատուելով զկիւրեղիական ՋԼա֊ն՝ ոչ կերակրօք և զեղութք, զօտարահաւատու֊թիան առնելով. անդ:

ՕՏԱՐԱՁԱՅՆ, ի, ից. ա. Ետերοφωνος, ἀλλότριος, ξένος. Alienam edens vocem, a֊lienus, peregrinus. Որոյ ձայնն կամ բար֊բառն է օտար. օտարալեզու. օտարախոհ. հակառակաբան. Օտարաձայն այլաւմիտ իւոր. Տուրգս ունել նմա ընդ օրէնս սրբոցն: Յուսմանեան ոչ ասէ և յօտարաձայնս մի գան֊գաչէք. Ե. Ա. ԾԳ. 16: ԵՀԲ. ԾԳ. 9: *Օտա֊րաձայն բանից. զինչ օտարաձայն ինչ է՝ զոր մեք պատմեմք: Յաչխարհս հեռաւորս և օ֊տարաձայնս: Առ օտարաձայնս աստղեէն ըղ֊քեզ: Եւ ոչ այլ ումեք օտարաձայնից. Կ֊ը Ծ. ԾԵ: Կանան: Գէ. Ես: Ո֊ՒՒԲ֊Բ: *Ահիւ տագնապեալ այլալեզու հրեից... սար֊սեալ գոզային յօտարաձայն լեզուացն. Տոզ ածբՒԲ:

ՕՏԱՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ետերοφω֊νία. Diversitas vocis. Օտարաձայն գոլն. օ֊տար ձայն. անլսելի կամ անլսելի բառ. բար֊բառ. անվիայանութիւ. *Ո՞չ է արժան յօ֊տարաձայնութիէ ակիւքն առնել բառից, այլ ի ծանօթից. Այ. Վբւծ. արխ: *Ոչ ու֊ղեձայնս ըստ զինի այլոց օտարաձայնու֊թիւ. Մոփ. ԻԲ:

ՕՏԱՐԱՁԵՒ. ա. գ. Օտար ձև, և ձևով նորաձև. *Փոխարկեալ զձև կարգին... և օտարաձև զգեցեալ. Ո֊ՒԲԲ: *Ո՞յր աղա֊զաւ զայս օտարաձև ընդունելու֊թիւ արարեր. ԿԼՆՈՓ:

ՕՏԱՐԱՄԱՀ ԼԻՆԵԼ. Մեռանիլ յօ֊տարութիէ կամ ի պանդխտութիւ. *Լինի օտարամահ, և ոչ տեսանէ զտուն: Զօտա֊րամահն իւր լինել: Քահանայք և կրօնաւորք հղին օտարամահք. Մաթ. ԾԸ: ՅԿ. ԼԸ: Ո֊ՈՀ:

ՕՏԱՐԱՄԵՐԺ. ա. Ἄξενος. Inhospitalis. Մերժօղ զօտար և զհիւրս. օտարամեռած. *Եգիպտական ազգն՝ օտարամերժք, և հիւր֊առեաց. Փիլ. Խ՝ասոփ:

ՕՏԱՐԱՄԻՏ. ա. Օտար մտօք. անմիա֊բան. անհաւատարիմ. *Ոչ այնոսիկ լինչ պա֊հապանն՝ որ յանկէնն ի նա, այլ հակառա֊կորդս և օտարամիտս. Ո֊Ո. Ես:

ՕՏԱՐԱՄՈՒՏ. ա. Իբրև օտար մտեալ՝ մուծեալ. *Օտարամուտ մարդ ոք մտեալ (անդր) ի գալնանային աւուրսն՝ հիւանդա֊նայ. կալմախ: *Ձնիք ի նմա սէր օտարամուտս: Բերին գՀուրն օտարամուտս. ՄԾԲ. ԾԸ. ԾՃ:

ՕՏԱՐԱՆԱՄ. այոյ. լ. Ἀλλοτριόομαι, ἀπαλλοτριόομαι, ἐξαλλοτρίομαι, ἀποξενόο֊μαι. Alienor, abalienor, peregrinor, ան. Օտար լինել. հեռանալ. վտարիլ. պանդխտ֊անիլ. և ընծանօթ լինել կամ ձևանալ. *Օ֊տարացան, և յետս կացին: Օտարացարուք՝ ի միոյ բարեբանի: Օտարանային բաղդաք՝ ի մեջ: Օտարանայր՝ ի՝ նմանէ: Իբրև հոտս յով֊սէի զեղբարսն իւր, ծանեաւ, և օտարանայր՝ ի նոցանէ. Լ այլն: *Օտարանալ՝ ի խոտովէ, կամ յասպաշխարութիէ, կամ՝ ի հայրենեաց: Օտարացեալ յաստնմ նմանութենէ: Օտա֊բոցեալք աշխարհի, և որ՝ ի սմա: Օտարա֊ցեալն իմ ալեքսիանոս (այսինքն կամաւո֊պանդութ). Ռո. ՑճԲ: Սրփ: ԿԽՐԲ. ԳՆԺ: ՎԸԲ հց:

ՕՏԱՐԱՆՈՑ, ի, ից. գ. Ξενοδοχεῖον, կամ χεῖον. Hospitium, diversorium. Տեղի ընդունելութենէ օտարաց. հիւրանոց. իջևան պանդխտաց. *Ո՞չ գոյ օտարանոց: Յօտարա֊նոցի անդ էր. Վ. ԸԲ հց. ԾԲ: *Յամենայն գիւղս վանս չինել, զի լինիցի օտարանոցք: Վանո֊րայս, օտարանոցս, և հիւրանոցս: Զվանորայսն քակել, և զօտարանոցս. Խոր. Գ. 20: ՅԿ. ԼԲ. Մ֊Ե. Ե֊Ե: * Ո՞չ տեսանեա, որչափ օտա֊րանոցք ընդ ամենայն տեղիս չինեալ են՝ ի դարմանս հիւանդաց. Գէ. Ես:

ՕՏԱՐԱՉԱՓ. ա. Յայլոց կամ արտա֊քուստ չարժեալ. *Խրեն և՝ ի զքմտնեան ինք֊նաչարժք, որ զնտնարհուրեան ունին կատա֊րումն. և օտարաչարժ, որ՝ ի անափառուրեն աւարառ. ԿԼՒՈՓ:

ՕՏԱՐԱՔԱՂԱՔԱՑԻ· ՕՏԱՐԱՔԱՂԱՔԱՑԻԿ· ՕՏԱՐԱՔԱՂԱՔԱՑԻԿ· } ա. Ἀλλοδαπός, ή, όν. Regionis exterae, extra֊neus. Որ է յօտար աշխարհէ. օտարա֊կան. օտար ոք կամ ինչ. *Թէև ինձ ոչ հա֊ւատաս իբր օտարաբարբարացւոյ, հարց զգա֊ւառականդ քո. Եղէն յար: * Ի բացայայեալ օտարաշխարհեայ քաղաքաց. Պէտ: * Եթէ ի բուն գայեկումիս՝ ոչ ինայիտց ի նա, ոչյսմ ևս ի ձեզ յօտարաշխարհիկ: Զայս Թէկզ ղհալածական օտարաշխարհիկ տայր առ քեզ: Ան զի՝ մի անէն (յուիան) եմուտ ի քաղաքն՝ օտարաշխարհիկ և անծանօթ յա֊մենեցունց. Եւէս. Է՝ Ա: Լսող. ԾՁ: *Նմ֊ման երիանայրկ ոք օտարաշխարհիկ. Եփբ֊առեաբ:

ՕՏԱՐԱՊԷՍ. ՛. Որպէս օտար ոք. օտար օրինակ. օտարաբար. նոյօրինակ. հրաշա֊փառապէս. *Ածի՝ ի վերուստ էջ՝ ի մերս ան֊տեղորաբար, և օտարապէս ծնունդ եզև ըստ մարմնոյ. Պտմ. յ:

ՕՏԱՐԱՍԵՒ, ի, ից. ա. Որ է յօտար ՕՏԱՐԱՍԵՐ. Խուռն կամ սերնդեանք. օ֊տարածին. օտարազգի. այլաազգ. այլազգի, և այլալզ. *Մերասեռաց, և օտարասեռից: Ի մէջ օտարասեռ ազանց: Ի ներ չար դոր֊ծոց՝ հայհոյի յօտարասեռից լեզուաց. Լ֊ՓԸ. ա. Նա: *Օտարասեռ աուղբայից. Ճ. Ր: *Իբրև զոյգի օտարասեր և այլազգի: Օտա֊րասեր հեթանոսաց. ՄԾԲ: Նգնյ:

ՕՏԱՐԱՍԵՐՄ. Նոյն ընդ վ. *Յօտարա֊սերմ ազանց քանանու: Ոչ օտարախորհս, և ոչ յօտարասերմ ազանց քանանու: Յօ֊տարասերմ ազանց՝ եթովպացւոց և քանա֊նու. Նար. գԱԽՅ ԷՒԷՑ Սրփ. ա. յհ. Ֆ: Ա֊Նա. ա:

ՕՏԱՐԱՒԵՐ. սիրի, բաց. ա. Փիλόξενος. Hospitalis, liberalis in hospites. Որ սիրէ զօտարս. հիւրասէր. *Օտարասէրք լինել ընդ միմեանս առանց տրտնջելոյ. ա. պ. Բ. 9: *Օտարասէր, և գործարիչ աղբատաց: Մար֊գասէր և օտարասէր: Աբրահամ սիրէր մեհեան չինէր. Ղ֊Նդ: Մոփ. ԾԲ: Եա. Ր. Ե: *Ո՞չ է ամենայն կենցաղս հա֊ւատար, զի արբշհամ օտարասէր էր, և ետծ էր ընդ նմա. Վ. ԸԲ հց. յ:

ՕՏԱՐԱՒԻՐԱԿԱՆ, ի, ից. ա. գ. Փիλό֊ξενος, νή, νόν. Hospitalis, le, hospitalitas. Սէալհական օտարասիրի և օտարասիրութ. Ես և ըստ չն. օտարասիրութ. *Ընդ օտա֊բարերական (առաքինուե) առնս ասացեալ էզև. Փիլ. Խասոփ:

ՕՏԱՐԱՒԻՐԵԼ. Ն. Φιλοξενίζω. Հիւրըն֊կալել. օտարասիրութ. *Չամնոյ Թուեցոյն քեզ՝ (վեհկեալդ) և իբրև զբրիտաոնեայ և ըզ֊գուաստացի օտարասիրել. Մոփ. Խա:*Օտա֊

բասիրել բանաստղիկ զձանձրացկոտսն դևն. կլինաց:

ՕՏԱՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Փիլօքսենία. Hospitalitas, liberalitas in hospites. որ ևս ՕՏԱՐՕՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. Մարդասիրութիւն առ օտարս. Հիւրասիրութիւն. Քսենագիտ, Խոսքիր ալմսոը, Ինհամարուէտ, զբրիտ էերվէրի. Հոգ տալոյն ածպաշտութիւն, միտգամայն և օտարասիրութիւն. Փիլ. լին: Իքաւանք առ ատ. Ձարան գոլ՝ օտարասիրութիւ մարդկան պատրաստեալք. Պղատ. օրին. ծբ: Ընդարձակ կացգոյն բացեր ըօտարասիրութիւնդ զդոգ: Ջօտարասիրութիւնն, զՀիւրընկալութիւնն: Օտարասիրութիւ ժողովել: Մշակելի ծանօթիցն և հեռաւորացն առատաձեռն զօտարոտիրութիւնն հատուցմանս. Պրուկ. Ներբ. վ: Մաթ. իբ: Վ. ոտ: Պիտ:

ՕՏԱՐԱՊԱՆ, ի. ա. Ξενοκτόνος. Hospitum occisor, hospitocida. Պպանող օտարաց կամ հիւրից: Ա յս իսիւգենիա ի տուլոսք գոլով, զի մի ծանիցի ի հիւրոցն եկեղեցի, հրամայեր զհեղ զնոսա արաեմիգեայ. և նա էր օտարապանն: Ջի մի ըստ սովորութե օտարապանին այն խողհոպէացն. Նաննաս: Մաթ. ը:

ՕՏԱՐԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ξενοκτονία. Hospitum occisio. Օտարապանն լինել. սպանուլքի հիւրից. Տալգազոյ օտարապանուլքի. Աբ. յայան: Նաննաս:

ՕՏԱՐԱՏԱՆ. ի, ացս. Տ. ՕՏԱՐԱՆՈՑ. Օտարատանն, հիւանդանոցս, և աղքատանոցս. Նաննաս:

ՕՏԱՐԱՏԵԱՑ. ա. Μισοξένος. Osor peregrinorum, hospitum. Աթեյոտ օտարաց. օտարամերժ. հիւրատեաց. Օտարատեացք եղիլն: Ջհիւրամերժս և զօտարատեացս աւտակս յանգիմանել: Ապաշնորհ և օտարատեաց է ազգն եգիպտացւոց: Օտարատեաց գոլով գերդեաացւոցն՝ ոչ ելլին ընդառաջ Նորա. Լմբ. իմ: Մ. ասա: Վ. ոտ. Եւ: Երեն. ծա:

ՕՏԱՐԱՏԵՍԱԿ. ա. Օտար տեսակաւ կամ տելեամբ. օտարաբոյն. անհման. անտաղոր. Եւ ոչ նմանն նոցա, այլ օտարատեսակ, այս լինքն այլաբոյն քան զնոսա. Պրոմ. յ: Ջքաւ նականին կենդանւոյն մերձաւորութիւն առ ջ այնպիսին, այլ օտարատեսակ և այլազգ. Մէին. վնա: Են զուզակք ի ծովս.... օտարատեսակ այլազան զարմից. Նար. խա:

ՕՏԱՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպիսս Աբարձակութիւն յիրս օտարի և ի փառս նորա առ նախանձու. կամ Օտարութիւն ի լաւութ. Ցօտարատեսութ կարծիս հանգիստ զնա. Ոսկ. յծ. ը. 12:

Եւ որպէս հիւրասիրսն, այսինքն հիւրընկալութիւն. Ջմերիան տեսիլ և զգեցուցիչ, և օտարասիրութիւն սրարիք. Մանդ. ը:

ՕՏԱՐԱՏԵՍՈՒՉ. ա. Ἀλλοτριοεπίσκοπος. Alienarum rerum inspector. որ և ՕՏԱՐԱՏԵՍ. Դիտող և տեսող զօտարին իսկ ասելոյդ չետաքրքրութիւ, կամ աշարձակութ, կամ յաչալանաց. Խրել զբարագործ, կամ իբրև զօտարատեսուչ. ա. պէտ. ը. 15: (Սարգիս խնամոյ զկախարդս և զվհուկս. իսկ ի հինէ.դնի որպէս ասացաւորեպիսկոպոս:)

ՕՏԱՐԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Աթելութ ընդգէմ օտարաց և հիւրից. ամարգութիւն. անպիծութ. Ջարաչար օտարատեցուլն հնարեցան. Խմ. ծը: 12:

ՕՏԱՐԱՏՈՒՆ. տան. Տ. ՕՏԱՐԱՆՈՑ. Էին չինեալ օտարատունք, հիւանդանոցք: Հարկատուք են միմեանց սիրով. քանզի գոն ի միջն նոցա օտարատունք. Բ. ը. Յ: Ե. էիշ. էրեց:

ՕՏԱՐԱՏՈՒՆԿ. ա. Օտար ի լաւութիւ բոլոր անկոց. վայրենի. Եապանի. Ա յրի օտարատունք և օտարատունիկ: Որթ օտարացեալ և օտարատունիկ. Մծբ. ծը. ծը:

ՕՏԱՐԱՑԵՂ. ի, ից. ա. Ἐτερόφυλος. Diversae gentis, vel naturae. Որ է յօտար ցեղէ. օտարատեռ. օտարազգի. և Օտարաբոյն. օտարատի. այլանդակ. Որպէս այլասեր և ծտարացեղ առնել զնա (զորդի ի հօրէ). կ.բղ. գխ: Ջօտարացեղից խուժադուժ ազգացն: Օտարացեղ ձայնից յայտնութիւք. Ներ. ի. և ած: Ի քահկանս յանբնականս, յօտարացեալս, և անտանայինս. Սիոն. ազ:

ՕՏԱՐԱՑՆԴԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Օտարացնդացոյ գոլ. օտարութիւ. Եապանձըէգ. Ցընտանեբար գերտասիրութիւնէն՝ օտարացեալութիւ ի մէջ արկեալ լինի. Գագիի ած. Օտարացեալութիւ աւալով կարծես. Խոսքվիի:

ՕՏԱՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ. յուցի. ն. Ἀλλοτριόω, ἀποξενόω. Alieno, abalieno, alienum facio, removeo. Տալ օտարանալ. ի բաց առնել. հեռացուցանել. յերկայքիլ. խորհեցուցանել. վտարել. և Ընդուցանել առ օտարս. օտար ցուցանել. Օտարացուցանէն զորդիս ձեր (յայ): Օտարացուցանել յարդար խորհրդոց: Օտարացուցին զաեվիս զայս յինէն: Բազումս և անթիւս յիւրմէ աչխարհէ օտարացոյց. Յես. ի: 25: Ած. ը. 16: Երեմ. ծլ. կ: ը. ժ. ը. 9: Ջի մի օտարացուցցանիցէք զնովք ի ծառէ. կոչ. ծա: Օտարացուցանել զմեզ յաչխարհէ, կամ նորաձևութիւ զվարան, կամ ի պատուիրանացն այ, կամ ի հաւատոց, կամ ի կենաց աստի. Բր. հղ: Նիս. խած: Խոսք: Ղևանդ: Վրդն. ծն: Կարի օտարացուցանէն զայս կարծիս: Լեառն սաեվ զնաչս՝ չօտարացուցանէ ի բանէս: Ոչ օտարացուցին զսոյն (գիրս խմսատուլքն) ի սողոմոնէ: Իգն: Շ. բաբյր: Լմբ. իմ: Ա րձակ հայց ոչ ատացին որք Թարգմանիչքինն՝ վասն չօտարացուցանելոյ, այլ պիղծ ատացին. կ.բղ. ի:

ՕՏԱՐԱՑՈՒՑԻՉ. ցչի, չաց. ա. Ξενίζων. Որ օտարացուցանէ. հեռացուցիչ. տարագրիչ. և Ածչէյուցիչ մտաց. նորոլոգ. Օտարացուցիչ է յայ, կամ (ի) հաւատոյ. ՀՀ. Ն: Մի զօտարացուցչական յայ բուռն նա. բեալ զձանապարհայց. Նեբ. աբէղ. ի մբ: Օտարացուցիչ է ումենայն գԺողակաց, կամ աաելութէ. Յես. ծա: Օտարացուցչա իմն բերես ի լսելիս մեր. Գ. ծէ. 20:

ՕՏԱՐԱՒՈՐ. ի, ացս. ա. Օտար. օտարոտի. կամ Ունող զօտար լինչ. Ջի այսինքն է նշանակ օտարաւոր իրաց. Նաբ. իէ:

ՕՏԱՓԱՌՆ. ի, ացս կամ ից. ա. Ἑτεροδοξος. Heterodoxus, qui alterius est opinionis, sectae. Ա յլափառ. զյր կարծիք ի հաւատս է օտար և մոլար. Ջօտառակիչ ձայնս օտափառացն: Հեռի փախիցէ օտափառացն ուղձաւտանք: Ըստ օտափառիցն մոլութէ. կ.բղ. գխ: Ջի թէ օտափառք ոմանք՝ ըստ կարծեաց իւրեանց անպտուքմբ ժնան, ասկայն մեծ և անսխալ թռչի պտիճ կայ առաչի նոցա. Մ.էին. վնա:

ՕՏԱՐԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԸՁԱԸՓՈՌՈՒԹԻՒՆ. Ցաձուցանել զօտարափառութիւն իւրոյ ջերմութիւն. Խոսվէի: Մի իբրև ի լեշնամիս հնել վասն օտարափառութեն. Մէին. վնա:

ՕՏԱՐԱՓՈԽ. ա. Օտար օրինակաւ ի փոխառեալ. ի կնոջէ օտարի ծնեալ. Սղոմոն յօտարափոխ ծննդենէ եղև պատուր որդութէ. Համամ. ած:

ՕՏԱՐԻՉԿԱՆ. ի, ից կամ ացս. ա. Ξενοδόχος, κος. Hospes, qui peregrinos excipit. Ընդունող օտարաց՝ հիւրից. հիւրընկալ. աս. սրընդական. Ոսկ. հա: Օտարընկալին խոստանայ: Ցօտարընկալին բարւոյ: Ջօտարընկալ մարգան. փիլ: Հիւրատէրք՝ օտարընկալք. Աբծր. ի. ը: Կոչէ զառն նորա օտարընկալ. Նկ. էէ:

ՕՏԱՐԸՆԿԱԼԵՄ, ևցի. Տ. ՀԻՒՐԸՆԿԱԼԵԼ. Ξενοδοχέω. Ընծ ի հայրապետէն օտարընկալեցաք: Ընծ հրեշտակօքն օտարընկալեցաք ի նոցանէ. Ոսկ. ի յոյն: Սբփ. ած:

ՕՏԱՐԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՀԻՒՐԸՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. Ξενοδοχία. Կոչեցեալ յօտարընկալուլ հրաժարեն: Ջիւն առալի էգեալ օտարընկալուն: Եկայք երիցս յօտարընկալուլքն հոր ձեր: Ա.ան.նական կեանք՝ օտարընկալուլքն: Ջհեռ երիցս օտարընկալուլքն. Փիլ. լին. Ած: Ա. Խոսք: Ե.ափ:

ՕՏԱՐԻՆ. ա. Ἀλλότριος. Alienus. Որ լինչ է օտարի կամ այլոյ. Ցօտարին չէգիք հաւատարիք. Ղի. ծը. 12:

ՕՏԱՐԻՏ. կամ ՈՏԱՐԻՏ. ա. Տ. ՓՈՑԱԼՈՒՈՒՈՒ. Ճիր:

ՕՏԱՐՈՏԻ. ատոյ, ւոց. ա. Ἀλλότριος. Alienus. ξένος, peregrinus. νόθος, nothus, adulterinus. Օտար ոք. Եապանճի. Կարաս ծակ է աուն օտար, և ջրհոր նեղ՝ օտարոտին: Խրճ օտարոտիս համարիալ եմք նմա: Որ գիք օտարոտիք: Ոչ խոտորեացոք ի քաղաքս օտարոտուցս: Կանանց ի լոց օտարոտուց. և այլն: Յերկիր օտարոտուց ազգաց անցցէ. Սիր: Մոգոքս օտարոտիքք (կամ էաք) հաւանեացին: Ածն թշնամւոյ և օտարոտւոյ յաղգէ մերմէ: Օտարոտի էին յայ և յաբրահամ. Ոսկ: Տէր մեր յիւրոն եկն, և ոչ յօտարոտիս. Եփիի: Մի սար օտարոտից (տուց) զընակուլքիւն սիրելեաց քոց. Մաթ:

կամ Օտար և սուտ ածք. էածք. դիք. կուռք. Ի քաց առէք զծածգ օտարոտիս. Բարկացուցին զես օտարոտուովք, կամ սնոտուովք օտարոտուովք: Սիրէր զօտարոտիս, և երիցայր ղՀետոնոցս: Օտարոտի իւն պիղ լուսի պատմիչ լինելոյ. ածն:

Եւ Օտար լինչ իւք. Ցօրէնս օտարոտիս. ա. Ա. ա. ա. կն: Փոխանակ զի արբնն նաբա յօտար ալբերբ. ընկալան նոքա դՀետոտուցուն ջուրքդն օտարոտուք. Եէր. ծն: Ջնոր կատա կարանս օտարոտի Համարի ի հնոյն: Խլեալ զօտարոտի քոյոս: Ջանսչէլ զօտարոտի խոտանուածն. Եփիի: Յմի. ծա: Յվ. խմ. էրե: Ուսի և Օտարոտի կարծիք, տեսիք, գործք, սէր, աչք, ականջ, ածն: Ուսենայն օտարոտին՝ ի բնուէ (յն. արտաքոյբնուէ) ցաւսրեր է. Պետ. ֆն:

կամ Ընհատաղատս. խորհ. Ոչ զօտարոտին քան զՀետագոտս. այլ զՀետագոտս քան զօտարոտին. Փիլ. Նմասփ: Թվ յայլմէ տարաչէ էին, ոչ կոչէր զնոսա հոգին ի փառատրութէ, այլ իբրև զօտարոտիս մերկուսի պներ. Եփիի:

ՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Ἀλλοτρίωσις. Alienatio, abalienatio, aversio. ἑτέρωσις, alteratio, diversitas. ἀλλοδαπή, ξενεια, peregrinitas, peregrinatio. Օտար գոլն. օտարանալն. հեռանալութիւն. երեսդարձութէ. Եփասն ձերբգ. Մի լինիր ինձ յօտարութէ: Ջառանդ գործոյ մեր գործաձ յօտարութէ. Երեմ. ծէ. 17: Ոչբ. է. 2: Խնգրել ի մարդկանէ փառս՝ ցոյց է անհաւատութէ, և ածպաշտութէ օտարութէ: Ջարձրոյ Ան, և օտարութէ յայ: Ջամենան ախտաւոր ցանկութէ օտարոտի: Ջքնի փոխան լինելն օտարութէ ի նմանէ Համարեցաք. Բր. հղ: Սարգ. յի. Ա. ա. գ: Լմբ. գաբգ:

ՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. Ընդունութէ. տարբերութէ. անյայտութէ. Ցայնութէն իրացն կարծիցես, և կամ գոցէ գործեալ օտարութէ մոռացանիցես. Ոսկ. յի. ա. 13: Ոչ որոշէ գնա՝ ոչ աչխատէն, և ոչ լեզուէն օտարութէն: Ունի յարմարութէ ընդ առաջինն, օնի և

օտարուլթի : Օրի մի կասկածանօք մնասցէին վասն օտարուլթե ժամանակի գրոցին . խոսք : Լ՚է . իմ : նկ . յոբ :

ՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ . Պանդխտուլթի . նժդեհուլթի . վտարանգուլթի . և հրաժարումն յոչ խարհէ . «Վասն անուանն քոյ ընտրեմ գնալ յօտարուլթի : Արտաքին տեսիլն կարի ողորմելի էր յօտարուլթեն : Ըկօթակ արարի զնա յայնչափ օտարուլթի հեռաւոր : Զի՚ տանէն գաղուլթ բնակավոխուլթեն, զօտարուլթիան առէպ առէպ . փոքպ : Եւ իւ . ի . Ա ը : Փիւ . ի՚ Օտարուլթի է՝ թողուլն անգարձ զորս ի հայրենիան . կ՚ էնդ :

ՕՏԱՐԻՀԻ . ա . գ . ի Ձևող. Peregrina . Կին օտարական , տարաշխարհիկ . Տանջէլով միշտ զանիրաւելն, զծառայ և զաղախին, և զօտար և զօտարուհի . Պղպ . օբին . ի :

ՕՏԱՐՈՒՍՈՒՄՆ, սմունք . ա . Ուսուցիչ օտար վարդապետուլթե . «Պատուէր տացես տմոնց չլինել օտարուսմունս . ա . գխ . ա . 3 . յն . բայիւ , Ἑτεροδιδασκαλέω . « Պատուէր տայցես ասէ այնոցիկ , որ օտարուսմունքն ի՚ ցեն . Եէր . ա . գխ :

ՕՏԱՐՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ի, ից . ա . Այլ տղանդ . չյաւատիաս . անհաւատ . «Ոչ ուսանք ի վարդապետէն մերմէ և՚ի տեառնէն՝ օտարուսուսմնականաց զայսպիսի միայնակ ձեզ գիտուն առաջի ընկենուլ ի ծաղր կատականաց . Ղ . նէր :

ՕՏԱՐՈՒՍ . ՀՕՏԱՐՈՒՍ . } Յօտար տեղւոջէ կամ ի վիճակէ . արտաքսուստ . այլուստ . «Ո՛չ օտարուստ Թշնամի ոք է . կ՚ . ի : «Եղբայր ոմն Ճգնող եկին յօտարուստ : Յօտարուստ առնուլ զկերակուրն : Զաթոռն աւետ զհայրենին . . . ոչ յօտարուստ կամ արտաքին . վ՚ գխ . յ : Ե՚ագիր . ի : Յ՚ օրէի :

ՕՏԱՐՍԻՐԱԳՈՅՆ . ա . Աղտեղ կամ յոյժ օտարասէր . «Եւ էր տեսանել քան զաբրահամ յաւէտ զկինն (սարէ փիացի) օտարասիրագոյն . Ոսկ . ի պէտր . Ն յէդ :

ՕՏԱՐԱՍԻՐԵԼՈՒԹԻՒՆ , Տ . ՕՏԱՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . «Աբրահամ (ի) ծանօթուլթիւն օտարասիրելուլթեն դնէը առաջի զեզանն . փիւ . ամ՚ :

ՕՏԱՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՕՏԱՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ . Փիլօքսենիա. Hospitalitas. « Զօտարասիրուլթի մի մոռանայք . Եբր . ժգ . 2 : «Եւ էր տեառնել զընուլթի առ ոտն կոխակ , և զօտարասիրութիւն պատուել զորդիսն արհամարհեաց , և զօտարասիրուլթեն զնէտ չորաս : Զօտարասիրուէն եւ ից գպատուիրանին ... Պատկառէին յօտարասիրուլթիւն՝ զոր ետցոյց նոցա . Ոսկ . պէտր . էդ : Ճ . Ա : Նոյնպէս և խոսք : Սրփ : Ը . ա . պ : Սրի : « Յայտագ օտարասիրուէ ասէ տէրն պ . տպ . օտարասիրուէ . վ՚ գխ . ա :

ՕՏԱՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . փ . Սպանուլթի օտար մնդոյ , կամ այլոյ անձին . տես և ՕՏԱՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . « Չար է անչնումս հուլթի քան զօտարապանուի . Մ՚ան . ժբ :

ՕՐ , կամ ԱՒՐ , աւուր , յօրէ , աւուրբ , աւուրք , ուրց , ուրբք . (անկանոն է հոլովս, որպէս և Տայր , Հօր , մայր,մօր) . գ . (լծ.եբր. ար . որ հնչի ôr . և նշանակէ լոյս . իսկ յն . քտ . ἐφ . ἀέρα , է ժաւմ .) Ի մէջ Օր ամբողջ չափ քան և չորից ժամուց յաւնածագէ յաբՒածագ . այն է տիւ և գիշեր միանգամայն . Հմբօ. Dies. ը . ԻՒՆ , բ—պ : «Եւ եղև երե կոյ , և եղև վաղորգայն , օր մի : Հանգեաւ յաւուրն ևօթնևերորդի : Եւ օրհնեաց Ած զորն ևօթնևերորդ : Նէ եղև չէտ աւուրց : Աւուր գնաց առաի , և աւուր գնաց անաի . (այսինքն միօրեայ Ճանապարհ) : Սուգ ասի զաւուրս (ասի՝ ըէրեվ, շաբ օր) . ԱՆ : « Եբ-լսէեցիր և ասողիք դէրեկոյն ասէն սկիզբն ա-

ւուրն . Տծնակ : «Եկն օր (մի) յաւուրց , հիւանդացաւ գուստր իմ . Վ՚ գխ . ի՚ . յ :

ՕՐ . Հմբօ. Dies. Տիւ , որ է ազնուագոյն մասն աւուր . ցորէն . Ինձնգիաչ . «Օր աւուր բղխէ զբան , և գիշեր գիշերի ցուցանէ զգիտուէ : Մինչ օրն ասրաժամէր : Տարաժամեալ է օրս : Զօրն ոչջոյն և զգիշերն ողջոյն : Զօրս ցերեկ : Ո՚չ երկոտասան ժամէ աւուր ԱՆ : «Ած մեզ լոյս՝ օր կոչի . Բբ . Ի՚ւէ : Իսկ ուր գրի , « Դեռ աւուր շատ կայ : Պարտ է գործել , մինչ աւուր կայ , ԱՆ ո . ըստ յն . ասի՝ օր կայ : Գնացէք ասէ , ի լոյս , մինչ դեռ աւր (օր) կայ . Կ՚ ուզ . ի՚ :

ՕՐ . որպէս ժամանակ . ամ . տարի . « Ա մեծայն աւուրք ազամայ , զորս եկեաց : Ցաւուրան յայնոսիկ : Ծերացեալ և անցեալ զաւուրքք . և այլն : « Յամմանեալ իցէ օր մանուհ . որպէս ասեն , Թէ օր իւր եկեսցէ . կ՚ ուզ . ի՚ գ :

ՕՐ ՄԻ . որպէս ոմկ . այսինքն Ցաւուր մի . ուր . « Օր մի երբեմն ասէ կոյէն ցհաբէլ . Եէր . ծ : Տծա և ՈՐ ՕՐ . իբր ոմկ . որ օրն որ , այսինքն յորում աւուր :

ՕՐ ԱՒՈՒՐ . իբր ս .	Καθ՚ ἡμέραν, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. De die in diem, quotidie. Օր ը օրէ . ըստ իւրաքանչիւր աւուր՝ անընդհատ . հանապազօր . հետզհետէ յամենայն աւուր . ի սահմանեալ աւուրս . օրէ օր . կ՚ ուզ . ամմն օր . Հէր կ՚ուն՝ արա արա . «Օր աւուր հանապազ խնդրէին տեսանել զնա : Օ՚ր աւուր և՚ա առաւել պայծառանայր քաղաքն բարեպաշտուլթ՚ . վ՚ գխ . ոմ՚ : « Օր զաւուրն հացի ձեռաքն գործէր . վ՚ գխ . ղ : « Յուրբաթի իւրաքանչիւրը ոք ի տոցանէ աւուր աւուր գրամ մի . Պղպ . օբին . ը : « Աւուր աւուր ընդ առաւօտն զերգս երից մանկանցն ի բերան առեալ . խոսք : « Զայս արասջիք աւուր աւուր զեօթն օր : Աւուրց յաւուրս գային առ դաւիթ . Թագ . ի՚ը . 24 : ա . ճ . ծ՚ . 22 : Իսկ եւ . ծ՚ . 10 : Գաթ . ծ՚ա . 40: ծ՚ . 10: իա . 19: ա . ի՚գ . ա . 3 . իմն որպէս՝ Ըստ սահմանեալ ժամանակաց . աթէնի կ՚ըբէ , աթէն աթէն , աաւր պաքշէն . « Տային նմա աւուրն նկատնակ մի : Ա՚յս էր յաւուրն ծախքն իմ . Եր . կ՚ . ը՚ . 20 : Նէէմ . ը՚ . 18 :

ՕՐ ԸՍՏ ՕՐԵ . Նոյն ընդ վ . ոա՚ ս . Καθ՚ ἡμέραν . De die in diem. Խոսք օր ըստ օրէ : Ձոր օր ըստ օրէն ժողովեցէն . ԱՆ :

Եբ որպէս ա . իբր Օրաւսօրական . Հանապազորեան . Τὸ τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέραν , ἐπουσίως. Quotidianus, ԱՆ . « Ժողովեսցեն զօրըստօրէն : Ձհայ մեր հանապազորդ տուր մեզ զօրըստօրէն : Որոշեալ զնուա գաւիթ յօրըստօրէ պաշտամունս . ԱՆ : « Ձօր ը օրէն հաց , այս է զաւուրն կեանս (կամ զպարէնս՝) դոյսէթեն մերոյ պիտանացու . Բբ . հդ :

ՕՐ ԾՕՐԵ . Ի միոյ օրէ՝ի միւս օր . յօրէ ստսի յայլ օր . խարեբով զաւուրս . Ա՚ւրկսնէր վիճակ օր յօրէ , և ամիս յամսոյ ս . չն . զօր յօրէ , և զամիս յամսոյ . Եսի . ի՚ . 7 :

ՕՐ Ի ՅՕՐ ԱՒՈՒՆԵԼ կամ ՅԵՐԿԱՐՁԱԳԵԼ . Յօրէ՝ի յօր արկանել . յապաղել . օրէ օր յ՚ետ կ՚ենալ կ՚ենալ պրաֆմտ . «Ուշացուցանէլով և օր յօր առնելով : Օր՝ի յօր առնելով , և ժամէ՝ի ժամ սահմանելով վնէզ գործել զբարի . Մ՚ան . ի՚ : Եէր . Խոսք . վ՚ : « Մի՛ օր՝ի յօր յերկարձգեսցես . Նաբ . ծ՚ :

ՕՐ ԸՆԴ ՕՐՆ . Երբեմն երբեմն . կամ Օր ը մէջ . կամ օրըստ օրէ . « (Յաւն այն) օր ընդ օրն լինի , և ժամ ընդ ժամ , և է զի յետ ամսոց , և է՛ զի միանգամ՝ի տարւոջն . կանան : ՕՐ ԸՆԴ ՄԵՋ . Օր մի ընդ օրէ անկեալ . օր մի այո , և օր մի ոչ . « Պահեացես օր ընդ մէջ զերիս ևօթնեակս : Եւ նոցա օր ը մէջ ետ պահել : Դուք օր ընդ մէջ պահեցիք : Ուսում օր ընդ մէջ մի հաց . Վ՚ գխ . ի : « Ձօր ընդ մէջ ջերմն՝ եռօրեայ անուանէն . Մխ . ԻԾ՚ն :

ՈՑՆ ՕՐ . իբր ոմկ . ան օրը . այսինքն Յայնմ աւուր , որ և ասի ՁՈՑՆ ՕՐ . ոյսէս գնի ը յն . յասէն . « Եւ ոտ նմա ագան այն օր , զի ժամ էր իբրև ասանէորդ . Յհ . ա . 59 :

ՈՑՈ ՕՐ . } Տ . ՈՑՈՕՐ . ասօրը . պ՚ն՚ն .
ՁՈՑՍ ՕՐ . } « Եւ զայս օր կեցեալ գտա նին : Ձայս օր՝ քեզ չհորհ կալցին նոքա . Ծ . Ղ . Ը . 9 . 10 :

ՈՒՐ ՕՐԻՆ . ՀՆ . } Ի՝ նմին աւուր անդ . Տճս
ՆՈՑՆ ՕՐԻՆ . } ի կարգի ասելիցդ ա , և ն . « Ա՚ն օրին տալ զվարձս վաթձկանին : Իբրև մանուկ ծնեալ ասա օրին յաթդանդ . Նէ . վ՚ա : Մ՚ծ . ծ՚ը : « Ո՚չ նոյն օրին ի՚ նմին ժամու անդ զվռիչն ուսուցանեն : Կամ նոյն օրին . կամ այլուա՛ շաբաթու-ո՚ւ՚կ՚ուերբ՚ն՚ա՚ն :

ՁՕՐ ՔՄՈՆՈՑՆ . Ղ . Հանապազօր . և զօրն ոոլջոյն . « Ձօր ամենայն նախասիրեալ իմ ասոլջ իմ են : Ձօր ամենայն ձգեցի զձեռս իմ . և այլն :

ՑՕՐ ՈՄՈՆՈՑՆ . իբր Օր ըստ օրէ . Եա՚ն . ֆ . Ձ :

ՁՕՐ ՀԱՆՈՑՈՒՁ . Տճս՝ի տատն Ձ :

ՁՕՐ ՑԵՐԵԿ . Նոյն ընդ վվ . « Ձօր ցերեկ զօրհանապազ ձգեցի զձեռս իմ . Եէր . կա :

ՕՐ ՀԱՍԱՐԱՑ . Տ . ՀԱՍԱՐԱՑ ՕՐ :

ՄՈՈՎ ՕՐՈՎ . Միով աւուրբ՝ յառաջ կամ յետոյ . «Յետոյ ուրեք հասանէին միով օրով քան զմտրան , որ եզև ի մառաւեռն . Պղպ . օբին . ֆ :

ՕՐ ԿԱՑ ՁՕՐ . Տ . Օրըստօրէ՝ առաւելուլթ իւիք . հետզհետէ՝ յաւելուածով . օր առաւր վրայ . Իւնթէն իւնէ . « Լինէր յուդիթ մեծացեալ և պատուեալ օր քան զօր . Յուդիթ . ծ՚ . 28 : « Օր քան զօր մեծանայր զարմանքն՝ Օր քան զօր յաւելու ի մեզանէլ : Ա՚յս ևեթ խորհուրդ և խնդիր օր քան զօր աՀէ ի սիրտս մեր . Ոսկ . յհ . ի՚ . 20 : Մ՚անդ . ի՚ : Փարպ :

ՕՐԱԲԵՐ , ի , ից . ա . Որ բերէ զօր կամ զտիւ . մանկիկ արեգական , կամ լուսոյ մեղ երևեալոյ . « Լոյսն Համոաքիւա խուսարակուլ օրարեր : Քառասնհազով եղանակօք , օրարեր ժամք . Ագաթ : Ա՚ռ՚ . յէւ :

ՕՐԱԲՆԱԿ ԼԻՆԵԼ . Դեգերիլ զտիւ և զդիշեր , անցուցանել ուրեք զաւուրս . «Տալ մի օրաբնակ եղև ասպանն ի վերայ ջրոյն . Վ՚ գխ . ֆ՚ն :

ՕՐԱԳԻՐԵՐ . ոյ . գ . Հմբօրսնչտւս. Diei et noctis spatium . Օրն ամբողջ . տիւ և գիշեր միանգամայն . « Ի քսան և՚ի չորից ժամուց օրագիրերոյն . Բբ . Ի՚ը :

ՕՐԱԳԻՏՑ ԱՒՆԵԼ . Գասանել տումարագիտաց զօրն ևօթնեկի՝ի ձեռն ևօթնևերեսից . «Օրագիւս այսպէս արա . կալ զաւուրս ամոյն . և զկրկնակ նոքին , և զեօթնեերեակ սաբ զրն . և երթ է է . Թէ ա մնայ , կիրակէ է . Տ՚ասբ : « կալ մէթ , և արա ևօթնեերեակ չոռւոմի . և օրագիւս արա սապրիլի ևօթան , և գասնես չորեքշաբաթ . Աւրւ :

ՕՐԱՒՆԱՑ . ա . գ . } Միօրեայ գնացք .
ՕՐԱՒՆԱՑՔ . } աւուր Ճանապարհ . օրուան ճամբայ . « Երից աւուրց Ճանապարհ այսպէս (Հնդկաստան քարոզուելթ՚) ընդ լայնուէ քաղաքին , որ էր օրացաց մի . Լ՚ էր . յոբ : «Եկեալ օրացնաց մի Ճանապարհ յիրևանան՝ յոր օթևվանս առնելոց էր . Լ՚ ասբ . ի՚ : «Երկու օրագնաց հեռացեալ՝ի քաղաքէն . Ո՚ոհ :

ՕՐԱՒՈՒԹԻՒՆ . Թաւթ . գ . Էφημερία . Functio per certas vices statutis diebus. որ և ՕՐԱՄՈՒՏՔ . Պաշտօն Հանապազորդեան , զոր կատարեն պաշտօնեայք մի մի օր յեօթնեկի ,

կամ 'ի սահմանեալ աւուրս ամսոյ. որ ըստ օրէ պաշտամունք. գաւառակարգ աւուրց. *Կայսրն զքահանայսն 'ի տաճարին անտանի ըստ ամենայն օրաթուի. Ճ. Եզր. Ճ. 2։

Եւ Ἡμερόδεκτον. Թիւ աւուրց տարւոյ. *Եթէ վաճառեսցէ ոք տուն բնակութե... մինչև 'ի կատարել տարւոյն աւուրցն վաճառի նորա, օրաթուի լինիցին փրկանք նորա. Ղևտ. ԻԵ. 29։

ՕՐԱԽՆԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Զաւուրս խնդրել խարանօք. *Մի՛ օրախնդիրք լիցուք, զի մի է ամենայն. Խոր.։

ՕՐԱԿԱՆ. ի, ագ. ա. Ἡμερινός, ἡμερίσιος. Diurnus. Միօրեայ. աւուր. օրական. *Օրական, շաբաթական, ամսական, տարեկան եղև. Լմ. ող։

ՕՐԱԿՇԻՌ. ա. Կշռօղ և չափ աւուրց կամ տուընջեան. մակդիր արեւու. *Լուսակիրն օրակշիռն... ակամն արեւու. Նար. յիշ։

ՕՐԱԿՈՅԻԼ. ա. Կլանօղ զօրն այսինքն զլոյսն. մակդիր գիշերոյ. *Գիշերն խաւարակուլ և օրակուլ ափուէր՝ ծածկէր զաշխարհ. Սիօխն։

ՕՐԱՀԱՍ. Տ. ՕՐՀԱՍ. իբր Ճակատագիր ըստ հեթանոսաց. էծէլ. *Փոխանակ գառն այնր օրահասին. Գ. Թ. Ի. 22. (գրի և վրիպակաւ՝ գաւանածառք օրհասին։) *Ոչ ծնընդեամբ. և ոչ բախտիւք, ոչ օրահասօք փակեալ. Կոչ. Ի։

ՕՐԱՀՄԱՅՔ. գ. իբր Օրահմայութի. հմայք՝ խարանօք աւուրց. *Յասաեղագիտութիս, յօրահմայս, 'ի լուսնախաւիրս։ Յօրահմայս ամբարշտել։ Ընդէ՞ր յօրահմայս և 'ի խաւիրս անկանիս. Իւ միասակար է շաբաթն և չորեքշաբաթին. Մանդ. ԻԴ։

ՕՐԱՄԿՐՏԻՉՔ. աշաց. գ. Աղանդաւորք եբիոնեանք՝ որ ըստ օրէ մկրտօղք արդէն մկրտելոց. յամենայն աւուր լուանալ կամեցողքն. *Զաղանդն բանսայ զօրամկրտչացն զեբիոնացւոց, որք զջուրն ած պաշտեն յանդգս լուացութէ. Տօնակ։

ՕՐԱՄՈՒՏՔ. մակց. գ. Ἐφημερία. Diurnae vices. Օրաթիւ. որ ըստ օրէ կարգաւ մուտք 'ի պաշտօն. *Զամենայն իշխանս օրամտիցն 'ի սպաս անձնապահաց թագաւորին։ Մնացորդացն օրամտիցն 'ի պաշտօն քահանայիցն։ Օրամտից քահանայիցն և ղեւտացւոց։ Ըստ օրամտից պաշտաման ձերոյ. Ճ. Ժ.ԻԸ։Ի.Ժ.ԼԵ։

ՕՐԱՆ. ի, ագ. գ. Στάχυς. Spica, spicula. καλαμή, stipula. δράγμα, manipulus Որոյ պատրաստեալ 'ի կասուլ. չեղջ հասկաց. հասկք. ած ցորենոյ. ցօղուն. *Ածիցէ 'զխալ կամ զօրան։ Արձակեաց յոռ այլազգեացն, և այրեաց զօրանն։ Հոլովի սայլ լի օրանաւ։ Ժողովեաց զնոսա իբրև զօրան 'ի կալ. Եւ. ԻԵ. 6։ Դտ. ԺԵ. 5։ Ամովս. Բ. 13։ Միք. Գ. 12։ *Զօրանն կրել և կասուլ։ Ամբարանօքս խաւսի և օրանի. Ռու. Մ. Բ. 27։ Առակ. Գ. 23։

ՕՐԱՉԱՓ. ի. գ. Որ չար համարեալ ըստ աւուրց. *Անսանողոյնք ... զօրաչար՝ ժամաչար՝ պարտ չարեացն եղելոց գնիցեն. Ոսկ. յհ. Ճ. 4. (յհ. զգես կամ զչախտս չարս, և զժամ չար։)

ՕՐԱՊԱԿԱՍ. ա. Պակասեալ աւուրբք ինչ. *Իմաստնոյն ծնունդ (փոխանակ յաւուրց) ոչ է ամսապակաս, և ոչ օրապակաս, այլ լիք և կատարեալք. Փիլ. ԼԻՆ. Ի. 158։

ՕՐԱՊԱՀԱԿ. ի, ագ. գ. Ἡμεροφύλαξ. Custos diurnus. Պահապան 'ի տուընջեան կամ ցերեկի. ցորեկուան պէտք. *Օրապահակք, և գիշերապահք. Փիլ. ԺՀ. ԾԷ։

ՕՐԱՊԱՀԻ. ա. գ. } Որ ինչ պէտք 'ի պահել զնեանս առ օրին.
ՕՐԱՊԱՀԻԿ. } աւուրեայ ողեպահիկ. *Գնացին (ձաւկն օրաւալ). զի բերցեն զօրապահի աւուրն. Եփր. յոբ։ Ճ. Գ։ *Ի գարի սերմանեաց պատրաստեալ զօրապահիկ կերակուր. Լամբ։

ՕՐԱՊԱՐԷՆ, էնի, ից. ա. Որ զաւուր պարէնս հայթե գտանէ. որ և յհ. ոճով ասի Անկեաց. ῎Αβιος. ապաշխարաւոր. Կեանիր կեանէմեղ. *Միայնցեաց ձիակթայ, կաթանկերաց, օրապարէնից, արդարոց մարդկան. Փիլ. 'ի Նահր։

ՕՐԱՍ. որ գրի ՕԻՐԱՍ. գ. Բառ յհ. օրասիս. ῎Ορασις. Երեւոյթ լուսոյ. Նշոյլ. պղտոր չողին իբրև բակ երեւելի աստեղաց. որպէս և լոյս ճրագի յանդիման ակսոյ աչաց. փոխանուր շամփ. *Կալ է երեւութն պայծառուն աստեղացն պարահեղեալ. իսկ օրասն՝ որ ասացեալ լինի՝ կալ է, ընդ ամենայն աստեղբ շուրջ լինի. Արիստ. Ծ։

ՕՐԱՎԱՐ. Տ. ՕՐՈՒՎԱՐ։

ՕՐԱՑԻ. ա. Օրական, օրըստօրէն. հնոտապազօրդեան, առօրական. *Ի հիւր ժամու էր, և ոչ մեղք օրացի. Եփր. Բգ։

ՕՐԱՒՈՐ. ի, ագ. ա. Ἐφήμερος, ἐφημέριος. Unius diei, diurnus, brevis vitae. Միօրեայ. առօրեայ. անցաւոր. օրական, տանի մը օրուան. պէր գօշ կիւնլիւք. *Սահման ծանուցման յարակայինն և օրաւորին, երկնայնոյն և անցաւորին. Նար. ԽԵ։

ՕՐԱՒՈՐԱԿ. ի, ագ. ա. գ. Ἐφημερευτής. Ephemereuta, qui per vices diarias aliquid muneris administrat. Կարգաւոր 'ի պաշտօն օրաթուի. Նէօպէթճի. *Օրաւորակքն քահանայիցն զպատարագսն զենուին։ Նշան արարեալ նոցա օրաւորակին. Փիլ. Եւ. Ճ. 10։ Եւ Փէսակխ։

ՕՐԵՐ. կամ ԱԻՐԵՐ. Փոխանակ գրելոյ Արէր, և Որէար։ Ըստ առաջնոյն է բառ յհ. ար, ᾿Αρά. Անէծք. թշնամանք. նախատինք. Ք... *Յաղագս օրերացն զոր եդ հայր մարդկեանն՝ թշնամանս ձաղանացն. Բուզ. Է. 3։ իսկ ըստ երկրորդին որպէս բառ հյ. ուր գնի 'ի տիպ Սարգ. Բ. յհ. *Տեսանեն զառաքինութն այնր ժամանակի օրերոյս, վերծանելի է ըստ ձեռագրաց՝ Որերոյ. այսինքն արանց, մարդկան։

ՕՐԵՐ. որպէս Աւուրք. *Արդ քեզ հասցէ (անէծքն՝) կարճ 'ի յօրեր, և կայենին հասցէ երեր. Շ. ԵՐԷ։

ՕՐԷՆ, օրինի. մնունդ } (արմատ բառիցս,
ՕՐԷՆՔ. օրինաց. գ. } Տնօրէն. Զօրէն, Յօրինել, ԵՆ.) Νόμος. Lex. Կարգ և կանոն սահմանեալ յայ կամ 'ի մարդկանէ. կրօնք. հաւատք. դէն. աւանդութիւն. իրաւունք. պատուիրանք. արարողութիւնք և Մատեանք օրինաց. Բէօրէ, Նամուս, Քանուն, ային, դէր. *Այս օրէն է զատկի։ Օրէն մի և նոյն կացցէ բնակին և եկին։ Օրէն յաւիտենական։ Այս օրէն է ողջակիզին։ Այս իրաւունք օրինի են՝ զոր հրամայեաց տէր։ Ըստ օրինի իւրում՝ ըստ պայմանի իւրում արասցեն զնա (զզատիկն). ԵՆ։ Կամ *Զհրամանն իմ և զօրէնս նորա։ Զիրաւունս իմ և զօրէնս իմ։ Ըստ օրինացն և ըստ դատաստանի։ Զգիր օրինացս այսոցիկ։ Երկրորդումն օրինաց։ Սկսաւ մովսէս մեկնել զօրէնս զայսոսիկ։ Օրէնք և մարգարէք։ Որդեակ զօրէնս իմ մի մոռանար։ Ըստ օրէնս նախնեաց իւրեանց։ Ըստ օրինացն հեթանոսաց. և այլն։ *Ոչ երբէք զանազանի ոսկի յոսկւոյ, այսպէս և ոչ օրէն յօրէնէ։ Զինչ օրէն արդեօք իցէ, եթէ ոչ՝ օրինեալքն... օրինիւն ԵՆ. Պղատ. Մինով։

ՕՐԷՆՔ. ᾿Εθισμός Consuetudo, mos. Սովորութիւն. ադէթ. *Ցուէին ըստ օրինին իւրեանց։ Ի կանանց օրէնս եմ. Պակասեալ էր 'ի սառայէ լինել 'ի կանանց օրինի։ Անօրէնութէ նոր օրէնս արկանէր. և այլն։ *Ամենայն օրէնք աւանդութի գոլ քաղաքի։ Աւանդութի տուաց գոլ քաղաքի զօրէնն։ Ո՞չ արդեօք յարմարի չար աւանդութիւնն օրէն գոլ. Պղատ. Մինով։ *Պատմէ այժմիկ զկուշեցեալսն 'ի բազմաց անգիր օրէնս, և զորս հայրենի օրէնս մականուանեն. Պղատ. օրին. Է։ *Ի մանկունս խնայել հարց օրէնք են. Առ օր. ԾԷ։

ՕՐԷՆՔ. Νόμος. Regio, provincia, praefectura. Գաւառ կամ նահանգ, տեղի բաժանեալ յայլոց օրինօք և կարգօք իւրովք. (ըստ հոմաձայնութէ յհ. ձայնիս, νόμος, կամ νομός.) Գավըլէգ, Տաշըլէգ, Վիլայէթ. *Տայցեն պատերազմ քաղաք ընդ քաղաքի, և օրէնք ընդ օրէնս։ Յերիցն օրինաց՝ որ յաւելան, 'ի ձեզ, և 'ի Համբոասցիս, և 'ի գալիլեացիս։ Զերիս օրէնս։ Համարել ընդ երկոսին մի օրէնս։ Հաստատեալ եմ զքեզ 'ի վերայ չորիցն օրինաց. Ես. ԺԹ. 2։ Ճ. Ա. Ժ. ԺՃ։ *Սախուէս թագաւորեաց ամս Ժթ. յորմէ և սովորացուցոց օրէնքն չինեցան. Եւս. Քր։

Եւ զի Օրէնք. ըստ յհ. νόμοι, է որպէս նոմ այսինքն բաշխումն, ըստ այսմ իմա զասելն. *Զքաղաքս մասնակարարելով, զմասցն բաշխումն մականուանելով օրէնս. Պղատ. օրին. Գ։

ՕՐԷՆՔ. ᾿Ευχαριστία. Eucharistia, communio. Սբ խորհուրդ Հաղորդութէ. *Իջուցեալ զարբուն օրինացն 'ի բեմբէն, եւ տուեալ էր՝ զօրէնսն։ Ընդ առաւօտն սբ օրինացն հաղորդեցան։ Օրէնս էառ։ Ցեա օրինացն կցորդուէ, ԵՆ։ Արժանաւոր կարգօք պատկիլ և հաղորդիլ օրինացն։ Խոստովանութբ հաղորդէն օրինացն. Բուզ. Ե. 28։ Եղիշ. Է։ Յհ. ԽՄ ապ։ Վրք հց. ԻԴ։ Մխ. ատեան։ Կանոն. առէպ։ *Արժ զմեզ արժանի սրբութբ ճաշակել 'ի հոգւոր օրինացդ. Եփր. աշ։

ՕՐԷՆՍ ԴՆԵԼ կամ ՀԱՍՏԱՏԵԼ. Տ. ՕՐԻՆԱԴՐԵԼ։ Սղ. ՃԳ. 8։ Բ. Թ. Գ. 15. ԵՆ։

ՕՐԻՆՕՔ. Մ. } ᾿Ευτακτῶς, νομίμως. Ordi-
ԸՍՏ ՕՐԻՆԱՑ } nate, legitime, rite. Օրինաւ-
ԸՍՏ ՕՐԻՆԻ. } որապէս. ըստ կանոնի. *Զօրաժողով լինի իբրև 'ի միջէ հրամանէ օրինօք. Առակ. Լ. 26։ *Օրինօք ճակատեցան. Բ. Թ. Ժ. 37։ *Օրինօք յարդարէր. Կորիւն։ *Ըստ օրինացն պաշտօնատար լինէին այ. Ագաթ։ *Ոչ պսակի, եթէ ոչ ըստ օրինին մարտիցէ. Բ. Տիմ. Բ. 5։

ՕՐԷ՛Ն Է. Դիմաց. Θέμις, θεμιτόν ἐστί. Jus, justum, aequum est, fas, licitum. δεῖ, oportet. Իրաւացի է. արժան է. 'ի դէպ է. անկ է. վայել է. պարտ կամ սովորութի է. ճայիզ՝ հագ՝ ապէթ պէր. *Որպէս օրէն է համբերողաց բացէ 'ի բաց մերժել ինչ, զոր ոչ է օրէն յանձինս մատուցանել։ Զոր ոչ էր նմա օրէն ուտել։ Ոչ է օրէնքեզ ունել զկին եղբօր քո։ Արար զնա՝ որպէս և օրէն էր։ Արասցէ յողջակէզ՝ որպէս և օրէն իցէ։ Որպէս օրէն է ամենայն երկրի։ Արժան և օրէն է յիշել։ Որում օրէն էր ինձ տալ աւետիս. ԵՆ։

ՕՐԷՆԱԴԻՐ. Տ. ՕՐԻՆԱԴԻՐ, ՕՐԷՆՍԴԻՐ. *Որպէս սովորութէ է օրէնադրաց... առ օրէնադրին։ Եթէ օրէնադրի եղեալ էր որդի. Փիլ. Ժ. բան։ Հ. Գ։

ՕՐԷՆԱԴՐԱԿԱՆ. Տ. ՕՐԻՆԱԴՐԱԿԱՆ. *Օրէնադրականն և խոստանդողն. Փիլ. ԼԻՆ։

ՕՐԷՆԱԴՐԵԼ. Տ. ՕՐԻՆԱԴՐԵԼ. *Հայրն ամենեցուն օրէնադրեաց։ Իբր առ մի օրէնադրել կամել։ Ոչ արժանի համարեցաւ օրէնադրել։ Զբանիջաւորսն պէտս օրէնադրել. Փիլ. Ժ. բան։

ՕՐԷՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՕՐԻՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. *Տէրունեան օրէնադրութեքն։ Ամենայն օրէնադրութի։ Յամենայն օրէնադրութիս. Փիլ.

ՕՐԷՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. } Տ. ՕՐԻՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ.
ՕՐԷՆՍԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. } Ձի օրինազանցութիւն է. Կանոն: Օրէնսազանցութիւն կարծելով զայս. Յհ. իմ. ոփ:

ՕՐԷՆՍԱՏՈՒ. ի, աց. ա. Օրէնս տուող ազգի իրաւամբ. Ունիմ զգիր ձեռն ի՛ն մահճեմ օրէնսատուութեան քո. Ճ. Ա:

ՕՐԷՆՍԳԷՏ. գէտի, կամ գիտի. Տ. ՕՐԻՆԱԳԷՏ. Ձի յամօթ արասցէ զօրէնսգէտսն. Եփր. համաՏ: Որպէս օրէնսգէտի միով հրաման եա նմա գործել. Եփր. ծն: Յանդգնանին օրէնսգէտքն 'ի տգիտաց անուն: Եզբի օրէնսգիտի. Իփն. ւ կէ. ոփ:

ՕՐԷՆՍԳԷՏ ԼԻՆԵԼ. Νομοθετέω. Գիտակ լինել զանկեաւ օրինաց. եբր. հօրա, որ է լուսաւորել (օրինօք). ուսուցանել, հրահանգել. Օրէնսգէտ արա զիս զմեղաւորս 'ի ճանապարհի: Օրէնսգէտ արա զիս տէր 'ի ճանապարհի քում: Դու օրէնսգէտ արարեր զիս. ևն:

ՕՐԷՆՍԴԻՐ. գրի, րաց. ա. գ. Νομοθέτης. Legislator. որ և ՕՐԻՆԱԴԻՐ. Օրէնսդրիչ. տէր օրինաց ած. և մարդ դնող օրինաց բանիւ կամ գրով, հնազանդութեան իւր կամ անձանց անձին. կանոնադիր. սահմանադիր. Մի է օրէնսդիր և դատաւոր: Տաց քեզ տախտակս քարեղէնս, և օրէնս և պատուիրանս՝ զորս գրեցի լինել նոցա օրէնսդիր: Կացո տէր օրէնսդիր 'ի վերայ նոցա. և այլն: Մովսէս հրէից օրէնսդիր. Նար. տբ: Աթենացւոց օրէնսդիրն սողոն: Ոմանց օրէնսգրաց հրաման տուեալ է՝ ոչ վկայել զուրբ. Փիլ. էլ. և ձ. բան: Օրէնսդրին պարտ է չառնել քաղաքացին իշխանութեան. Պղատ. օրէն. գ: Թէ բնութիւն իցէն չարիքն, ոչ պարտ օրէնսդրին օրէնս դնել. Եզնիկ: Հաւատոյն և հաւատացեալ ծառայի է, իսկ քննելոյն օրէնսդրի և դատաւորի. Սարգ. յկ. է: Ընդ պահոց երկպառակս կարծառաւորաց ասղաստայն, և օրէնսդրացն մեղադիր լինելն. Լծ. կող:

ՕՐԷՆՍԴՐԱԿԱՆ. Տ. ՕՐԻՆԱԴՐԱԿԱՆ. Օրէնսդրականին՝ որոյ անունն է գեղեցկագիր տառակիւ: Զօրէնսդրականն և զատտակիւ զօրութիւն. Փիլ:

ՕՐԷՆՍԴՐԱԿԻՑ. կցի. ա. Համապատիւ և իշխանակից յօրէնսդրութեան. 'ի միասին օրինադրող. Որդին արարչակից հօր, և աթոռակից, և օրէնսդրակից, և դատաւորակից. Կանոն:

ՕՐԷՆՍԴՐԵԼ. Տ. ՕՐԻՆԱԴՐԵԼ. Νομοθετέω, ... Եւ ասէին օրէնսդրել հրամայելով: Աթենացւոց քաղաքի կամեցաւ օրէնսդրել: Որ գեղեցկագոյն օրէնսդրեցանն Օրէնսդրիլ 'ի նմանէ. Փիլ: Ըստ օրէնսդրեալ գաւիթ. Ճ. Գ:

ՕՐԷՆՍԴՐԻՉ. րչի, չաց. Տ. ՕՐԷՆՍԴԻՐ. Ի ձեռն օրէնսդրչայն և փրկչին մերոյ: Կոչ ... յօրէնսդրչայն. Թէ. 'ի դատաւորացն: Ամաչեսցուք յօրէնսդրչայն. Նար. գմ. ա. 2: Սարգ. յկ. բ. և ա. յհ. գ: Յանդարտ անգ 'ի վերակացութեան օրէնսդրչին: Օրէնսդրչին օրէնք իւր ոչ մեղանչեն: Եւ ոչ օրէնքն համառակօրդ օրէնսդրչին լինէին զանձանց. Եփր. ծն. և համաՏ:

ՕՐԷՆՍԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Νομοθεσία, νόμημα. Legislatio, lex, constitutio. Օրինադրութիւն. և Օրէնք. Որոց կտակարանքն. և օրէնսդրութիւն. Հռ. Յ. կ: Մովսէս օրէնսդրութին: Սա լինելով կամս յաւելուածս զօրէնսդրութիւն: Զանուն օրէնսդրութեան: Սկսաւ հնգկեր օրէնսդրութիւն յայդ: Զմեղաւոր օրէնսդրութիւն կործանէ... Մէջ. է: Եփր. թ. 12. Ով վասն 'ի թագաւորացն եղեալ բարի օրէնսդիր. որոյ ասացեալ է այժմ օրէնսդրութեան կան և մնան՝ իբրու ածային գրով. Պղատ. Մինոս:

ՕՐԷՆՍԶԱՆՑ. Տ. ՕՐԻՆԱԶԱՆՑ. Παράνομος. Չեմ օրէնսզանց: Խնդրեանք են օրէնսզանց. Ոսկ. մ. ա. 25: բ. 26:

ՕՐԷՆՍԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՕՐԻՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Παράβασις. Ձի մի 'ի մեղադրութեան օրէնսզանցութեան գրգռեցին. Ոսկ. մ. բ. 15:

ՕՐԷՆՍԽՕՍՈՂ. ա. Խօսակցութիւն յօրինաց, կամ խօսօղ յօրինաց անուն. Սակս յամենայն թղթոյն ազդակ լինելի ուրանան, և կոչէն օրէնսխօսօղ. Եսա. գոմ. գ. 27:

ՕՐԷՆՍՈՒՍՈՅՑ. ա. Νομοδιδάσκαλος. Legis doctor. Ուսուցիչ և վարժապետ օրինաց. օրինաց վարդապետ. Գամաղիէլ օրէնսուսոյց. Գծ. է. 34: Քահանայից և օրէնսուսոյց վարդապետաց մատնեցաւ: Զքահանայական և զօրէնսուսոյցն. Եփր. Մարգ. ա. գ. դ:

Եւ իբր Ուսուցչական. վարդապետական. Զգրիգոր հանգ իւ կացուցանել մեզ զի նորոգեսցէ զմեզ օրէնսուսոյց խորհրդով ատարքն մերոյ այ. Ագաթ: Տալ մեզ (նշխարաց) 'ի յօրէնսուսոյց ծնողէն խոստովանողին քան մեծին գիրգորի. Կոչեմ: Ընդ 'ի գանձակ օրէնսուսոյց այ ծնօղն լուսաւորչին. անդ:

ՕՐԷՆՍՊԱՀ. Տ. ՕՐԻՆԱՊԱՀ. Եղոյց օրէնսպահն. Եփր. համաՏ:

ՕՐԷՆՍՊԱՀԱՆՋ. ա. Պահանջող կամ վրէժխնդիր օրինաց. Կատարողք և օրէնսպահանջքն. Եսա. գոմ. է. 12:

ՕՐԷՆՍՍԻՐԵՆ. մ. ա. Ըստ օրինաց. և Որ գնայ ըստ հրէական օրինաց. Հեթանոսքն էին և հրէկրէնք, և քաղդէնք էին, և օրէնսսիրէնք. Եփր. թող:

ՕՐԷՆԹՐԻՔ. գ. Ընթրիք տէրունական աւուրց ինչ խրախճանութեան. խրախճան. խնճոյք. կամ աւագն յերկշաբթի ուտելոյ և ըմպելոյ զորն ... Բարեկենդանական մի իշխեսցեն զգուան եկեղեցւոյ փակել և խափանել զամ աւուրն ազօթից ժամ վասն ընթրեաց... բայց զպարտաւորս ընթրեացն և զնեղութեանցն անձինս բանադրեսցին. Կանոն: Յայս հայի մասամբ առաջին վասն երեկոյի ընթրեաց. Որ ըստ երեկոյի յուղարկութեան ասացեն՝ ընթրիս կոչեն. Վքրն. դան:

ՕՐԻՍՏՕՐԷ. որպէս Օրըստօրէնք. հաստ աւուրն. Թռչուն. օրական ... Զամենայն օրըստօրեայն՝ որ ոչ է նմա անկատար. մի տայցէ. Կանոն:

ՕՐԻՍՏՕՐԷ. Տե՛ս 'ի բառն ՕՐ:

ՕՐԻՍՏՕՐԵԱՅ կամ րէ. էի. իւ. ա. Τὸ καθ' ἡμέραν. ἐφημερινός. Diurnus. Օրըստօրական. հանապազօրեայ. և Առօրեայ. Մաքին մարդկան կենաց օրըստօրէից և աւուրց չարեաց ծանօթութիւնք (այսինքն ապաքաջութեան). Ագաթ. ժդ:

ՕՐԹԻ. ՕՐԹԻՔ. գրի ՈՒՐԹԻ կամ ՈՒՐԹԻ, թւ. և ՈՐԹԻ, թւ. Թոա յն. օրթի. Ὀρθοί. Recti, erecti. Ուղիղք, իմա ուղղորդ և կանգուն յոտն կացէք՝ ուղղութեամբ և մտաց ոչ գնել այլ ուշատարանել. յոր բառ յն. կցի յառաջինն, ասէ՛ը, այսինքն խնամութիւն, խնամութեամբ: Պարզ: ծ. կմ:

ՕՐԻՆԱԲԱՆ. մ. Իւրն օրէնք. կանոնաւոր. Համբերեա յիս՝ որ ընդունիս զնա հատուցանել օրինաբար. Ոսկ. յհ. բ. 16:

ՕՐԻՆԱԳԷՏ. գիտի. աց. ա. Օրէնսգէտ. գիտակ օրինաց. ուսեալ ուսուցիչ օրինաց. Օրինագէտք ոչ ծանեան զնա. Մեկ. ... Ով այսպէս. մեզ զի մեզ գնէ, զորս ոչ արար օրինագէտ... այսինքն օրինագէտ... ջրհ. ...

Կամ Հաստատեալ օրինօք. օրինաւոր. Νόμιμος. Legitimus. Ոչ ապաքէն օրինագէտք՝ օրինիւն օրինագէտք, և անօրէնքն՝ անօրէնութեամբ անօրէնք. Պղատ. Մինոս:

ՕՐԻՆԱԴԻՐ. գրի. րաց. ա. Νομοθέτης. Legislator. Օրէնսդիր. դնող և սահմանող օրինաց. ած, կմ մարգարէ. և Տուող կանոնաց. անօրէն. Օրինադիրն ած: Օրինադիրք՝ ըստ օրինին մերժ ընծայ 'ի առաքելոյ: Ինքն օրինադիր. և ը օրինաւ. Ղևտ. Յս. ... Մովս. 'ի տէր: Յուցանել առ օրինադիրն զապականեալսն... Ոչ էր եկեալ հակառակ օրինադրին. Ոսկ. յհ: Յորժամ կամեցաւ զնա օրինադիր առնել ազգաց: Հրեշտակք. և օրինադիրք, ամ հնոյն խորհրդ: Օրինադրի ոչ կարօտանայ. Իփն: Լ. է. Վլր հ. բ: Ոչ կարօտանայ ի երբէք օրինադրաց. Պղատ. օրէն. գ: Ճանապարհ առէ զօրինադիրն զմտօքս և զմարգարէս. Պղատ: Կամեցան գանձիւ իւրեանց ունել օրինադիր վարդապետս: Կայցեն գըլխք օրինադիրքն ժողովրդեանն. Եփր. ...

Կամ որպէս Օրինադրական. Ըստ ածագործ սրբութեան օրինադիր կրօնից. բ. Գ. ... 25: Նախ 'ի սկզբան՝ մտացն խնդրել զուղղութիւն օրինադիր բանն. Յճխ. է:

ՕՐԻՆԱԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Տե՛ս ՕՐԻՆԱԴՐԵԼ. Զանխտան զանապակ. օրէնսն օրինադիր լինէր (անձին իւրում). բ. Գ. ծդ. 58: Որ 'ի սկզբանն օրինադիր (եղև) պահոցն 'ի դրախտին. Շար:

ՕՐԻՆԱԴՐԱԿԱՆ. ի. աց. ա. Սեպհական օրինադրի և օրինադրութեան. և Մովսիսական. Օրինադրական վճիռ հատանել: Օրինադրական դատաստան յայտնի է ամենեցուն: Սահմանեաց զքահանայսն, զօրինադրականն, և զաւետարանականն օրէնսն. Պղտ. ... ԻՒ. ...

ՕՐԻՆԱԴՐԵՄ. եցի. ն. Νομοθετέω. Legem sive leges fero. որ և ՕՐԷՆՍԴՐԵԼ, ՕՐԻՆԱԴՐԵԼ, ՕՐԻՆԱԴԻՐ ԼԻՆԵԼ. Օրէնս դնել կամ տալ, և կարգել՝ սահմանել օրէնս և կանոնս որ և է օրինակաւ. Զգուշացուցէք յայժ առնել ըստ ամենայնի՝ որպէս օրինադրեսցի քեզ: Որ յառաջ ... օրինադրեցաւ. Օր. ժէ. 10: Եփր. է. 6: Օրինադրեաց մարգարէիւք: Որպէս օրինադրեցաւ 'ի մարգարէիցն: Օրինադրէ մանկանց անուանել ... Ի մշտնջենաւոր լերանց օրինադրեցաք: Օրինադրեցին նոր հաւրքն. Յձխ: Նիւսացւոյն: Շար: Վլր ... Գտանէ օրինադրին յայտնապէս հայելով օրինադրել. Պղատ. օրէն. գ: Պարզապար և առանց երկիւղի անհնարաւ օրինադրեմք. անդ: Զարտաքոյ ընդունելոյ մեզ զհետ օրինադրէք: Օրինադրէ մարգական զոգորմածս առ կարօտեալս. Սարգ. ա. պ. բ: Ը. յոբ: Օրինադրէ ոչ կեալ յայբարուս 'ի բնականս որպէս: Զօրինադրեալ ժամս գիշերոյն կարծէին երկայնագոյն քան զայլ գիշերոյն: Խորհուրդք զարգահութիւն մեզ օրինադրէն. Խոր. բ. 21: Փարպ: Խոսր:

ՕՐԻՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Νομοθεσία, Θεσμοθεσία. Legislatio. νόμημα, lex, constitutio. որ և ՕՐԷՆՍԴՐՈՒԹԻՒՆ. Դրութիւն օրինաց. օրէնք. սահմանադրութիւն. Հռոմ. թ. 4. յօրինակս ինչ. Օրէնսն իւր բանից հանճարով և օրինադրութեամբ: Իսկ խնդրեմ. բ. 11. Օրինադրութիւն բանութեան մեր եղեն. յինքն օրինակս և 'ի յն. ասէ. Օրէնս արդարութեան բանութեան մեր եղիցի: Ամբարշտին օրինադրութեան օրինաց: Ընդ հօր օրինադրութիւնն կարգեալ. Դի... Եփր: Յամենայն օրինադրութեան է, նորա և հրաման պատուհասին: Յօրինադրութիւն այս: Նորա բերանոյն օրինադրութեան զղուցեալ: Յհան:

այս օրինադրուիլք եկամուտք, և ոչ ի հարցն առ մեզ ժամանեալ. Յհ. ի: Սարկ. ա. պ. ի: Լխ. ծգ. Ն գործ:

ՕՐԻՆԱԶԱՆՑ. ի, ից. ա. Παράνομος. Legum violator. παραβάτης, transgressor. որ և ՕՐԵՆՍԱԶԱՆՑ, ՕՐԻՆՍԱԶԱՆՑ. Որ զանցանէ կամ զանց առնէ զօրինօք. յանցաւոր ընդդէմ օրինաց. պատուիրանազանց. ուխտազանց. *Յանդիմանեալք յօրինացն իբրև օրինազանցք. Յհ. ի. 9: *Իբրև զօրինազանց գտանիցիս: Տիրական ոչ օրինացն եղեր քարոզ առ օրինազանսն. Մանր. ի: Շար: *Օրինազանց լինել. Շ. Նախ: Լխ. ոչ:

ՕՐԻՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Παρανομία, παράβασις. Transgressio legis. Օրէնազանցումի. զանցումն զօրինօք. պատուիրանազանցութիւն. մեղք. ապստամբութիւն. *Ի հրէական ուխտագրուժ օրինազանցութենէն ի քաց վինել: Աշ Թագուհի, և մեր չմոռանալն զօրինազանցութենէն մեր: Պատմական գաւա օրինազանցութեան. Վրք հյ. իէ: Ի Ֆն: Լխ. ոչ:

Կամ որպէս Լուծանումն չարաչեռս ի քէն. *Ի՛մն ԼՀ և օրինազանցութիւն է, յաղագս փրկութիւն մարգկան էր. Ռոմ. յհ. ի. 3. յն. ես ԼՀ և զօրէնս լուծի:

ՕՐԻՆԱԿ, ի, ից. գ. լ. Exemplum, exemplar. յն. պէսպէս. իբրու Ὑπόδειγμα. Օրէն և քանոն իմն առաջի եգեալ առ ի նրմանել. նախատիպ. ախոյ. յայտացոյց. Էօրնէ, Էդրէն, Նաստա. *Օրինակ մի եաու ձեզ, զի որպէս ես արարի՛ և դուք առնիջիք: Օրինակ առէք եղբարք էարչարութեան և երկայնմտութեան զմարգարէն: Օրինակ բարեաց և առաքինութեան մանկտոյ Թողից: Օրինակ առ յատա ամպարշտելոցն կացուցանէր. ևն:

ՕՐԻՆԱԿ. Τύπος, παράδειγμα գաղափար. բէսմ. *Օրինակ զար ունէր ի մահ իւրում արասիցց, և զօրինակ քերովբէից: Ոչ ցուցաս քեզ օրինակ ի լերինն: Օրինակ խորանի, և օրինակ ամենայն ապաստաց նորա. ևն:

ՕՐԻՆԱԿ. Αἴνιγμα, ἀντίτυπος, εἶδος. Aenigma, species, forma. Սաուէրագիր. Նկար բագիր. առակ. նմանութիւն. *Որ ի օրինակ չանգիերձելոցն: Զօրինակս ձշմարտութենէն: Եւ այն օրինակաւ լինէր վասն մեր: Աչքի առանձինք իբրև ընդ հայեցի՝ օրինակաւն: *Խակ բարոյական օրինակաւ՝ հարիւր ամաւն ցնաստարեալ առաքինուին յայտնէ. Գե. ես:

ՕՐԻՆԱԿ. Τεκμήριον. Indicium. Յուցակ. *Օրինակ ցուցանելի՝ եթէ իցէ ուրուք, թէ չիցէ. առաքին մարգոյն Հշտառակացն է. Եսա. պամ. ֆ. 6:

ՕՐԻՆԱԿ. Ἀντίγραφον. Գաղճէն գրոց. սաղթե. * ի վերայ հանանել յառաւէ հրէից օրինակացն. Եսա. ԽԸ. ա: *Սպրնն իմանալք զերուսաղէմ, որ է յայլ օրինակ՝ սաղմ. Լխ. ոչ:

ՕՐԻՆԱԿ. Modus. Τρόπος. Եղանակ. կերպ. հանդամանք. սաքաչ. սարսա. պէս. ևարչ, ձեւ. ինչ. *Եհմար զնասս ըստ օրինակի ցի ցոյս ՈՐ ԸՆՁին օրինակի պատկերացն: Որով օրինակաւ և իցէ: Մէ ասացք ներգնել զնոսա մեով իւրք օրինակաւ: Խնդրեցից ի նոցանէ ւլուեժս չորիւք օրինակօք: Հրովարտակս սալ օրինակաւս ոչ սուտիկ: Եւ էր ազօթեցն օրինակ՝ այս: Եւ Թագաւորն յայն օրինակ (կամ յայմ օրինակի) գրեաս իւր մերկանայր. և այլն: *Գործն նոյն է երկոցունց. բայց օրինակն ոչ նոյնպիսի. առնուլն երկոցուն նոյն է, բայց օրինակ առնուլն ոչ նոյնպիսի. զի զօրինակ պիտոյիցն յանապատն հրա գործոյց. Նդիի: *Ա՛յլ սէաս ապրէս, և ոչ մեով օրինակաւ կատարեն. Յան յհ. իմ. ա:

ՕՐԻՆԱԿ. Յար և նմանն Հշմարտաւ Թեան, որպէս իսկութեին իրի սահմանեալ՝ ի քեն. *Չհնացն և ղդինին պատարագեմք յօրինակ անարատ մսուինոյ և արեան քրի (զի պատարագաւ լինի մարմին և արիւն քրի Հշմարտապէս.) կանան: Ըստ այսմ և Հարք յունաց երբեմն տύπος ասացին, որ է սիպ և կնիք. այլ զգուշալի է առաւելն այդպիսի:

ՕՐԻՆԱԿ. Նխ. ֆ. Δίκην, τρόπου. Instar, sicut, more. Ջօրէն. Հանդէպն. իբրու. նման. ըստ օրինակի. այսպիսի. պէս. *Իբրև զայր գազան, չանց օրինակ կեանս կէաչ: Պիղծ գազանաց օրինակ. Կաղ. ի: *Լէր օրինակ սահմռկելոյ, ԼՀ նա զնարդ անասլր հեղեղայ. Կրպ. ոթ: *Եւ էր առեալ երեսաց օրինակ այս. ի. ֆ. ֆի. 12: *Հրամայեաց զայրագին օրինակ չինել. ա. էզր. ը. 25: *Եւ մի՛ ի մարդինս մնհկանացուս ձձակերպ օրինակ (այ օրինակաս) բարձրանալ. ի. ֆ. ը. 12:

ՕՐԻՆԱԿ ՋԱՑՍ. ֆ. } (որ են զօրուբ խնդիր նախագրութեաց,
ՋՕՐԻՆԱԿ ՋԱՑՍ. } իբրև. որպէս. պէս. հետևողութ ոչոյ յունաց. առ որս κατά, որ է ըստ, առնու ինդիր հյց.) Τὸν τρόπον τοῦτον, τοῦτον τὸν τρόπον, τοῦν δε τὸν τρόπον. Hoc modo, in hunc modum. Ըստ այսմ օրինակի. ըստ օրինակիս ըստ այսմիկ. օրինակաւս այսուիկ. ասանկ. պէսյէ, էօյնէնէ. *Նա էին հրովարտակք օրինակ զայս: Գրէր նամակ օրինակ զայս. ա. ֆ. ֆ. 2: փարդ: *Աստուձինն զօրինակ զայս փոխեցաւ յաչխարհէ. ի. ֆ. ի. 7: *Եւ սա զայս օրինակ պատուիրագիրս յաչխարհէ փոխեցաւ: Եւ նա զայս օրինակ փոխեցաւ յաչխարհէ: Զայս օրինակ ասէին. ի. ֆ. ի. 31: ֆի. 46: փիլ. իմասի:

ՋՆՑՆ ՕՐԻՆԱԿ. ֆ. } Ա՛յնպէս. նոյնպէս.
ՋՆՑՑՆ ՕՐԻՆԱԿ. } Նոյն օրինակ. միօրէնակ. *Եթէ ամենեքին զայն օրինակ ունիցեք (առնել, և մեռանել). ա. ֆ. ի. 40: *Հեռացեալք և մնասալք՝ զնոյն օրինակ վատագէին: Մի ևս ձեզ զնոյն օրինակ գնալ. իմ. ֆա. 12: Եբէս. ը. 17:

ՋՈՐ ՕՐԻՆԱԿ. Օν τρόπον. Quemadmodum, sicut. Տես՝ ի կարդի տատիդ Ջ:

ՕՐԻՆԱԿ ԻՄՆ. Τρόπον τινα. (զօրինակ իմն.) Quodam modo. Ըստ այնմ օրինակի՝ որպէս ԼՀ. իբրու այն ԼՀ. դրեԼՀ. ըստ իմիք. օրինակաւ իմն. ոգւովք ընտանացեալք. փիլ. իմասի. Ե նէ: *Նիշակաս՝ օրինակ իմն իբր զնուր հեղեալ զերկնաւէի ամուր հանգերձն՝ չամիրճ զաժգահակ: Օրինակ իմն՝ գեղեցիկ՝ ցանցորդի լի ձկամբք յերկիր թագեալ ցանցոյն կայսուէին յերեսս երկրի: Օրինակ իմն՝ որպէս փոթորիկ յանասուէ. Խոր. ա. 28: ֆ. 82: գ. 37: *Օրինակ իմն ԼՀ առաս ՀԻ կացեք քանիս առնէք: Օրինակ իմն՝ օձի՛ ի բաց եգեալ զնասեալ զնածանեէն: Օրինակ իմն՝ կնքուսր է վարդապետուԼՀն կերպարանի. Յհ. իմ. էր: Քարի. ը: Եբէս. ֆի:

ՕՐԻՆԱԿԱՐԱՐ. ֆ. Τυπικῶς. Per figuram. Իբրև օրինակ. ընդ օրինակաս. յօրինակ ասլոց. *Ոչ ըմբռնէր ի հոգևոր վիմէն, ԼՀ ոչ օրինակաւար միլուեալ էր. Եբր. ֆ. 4: *Ամենեք տեսիլ տպաւորութիւր և օրինակաւքար տեսին: Ջնոյն Հշմարտապէս, որպէս և այժմ օրինակաւքար, վասլելիցեմք: Ըստ եսօճն ընորհաց հոգւոյն, որ նախաձեռնեալ օրինակաւար ի վերայ նորա Հանգեաս. Ճ. գ: Յհ. իմ. ապ: Վրդն. ոչ:

ՕՐԻՆԱԿԱԴԻՒ, գձի, ծաց. ա. Βιβλιογράφος. Librarius, exscriptor. Գձագրող. կամ ընդօրինակող մատենից. փոխագրող. *Ագաչիմ զօրինակագիծ գծոլզ. Յհ. գբ. Վ. ի վերս ոչ:

ՕՐԻՆԱԿԱԳԻՐ, գրի, բաց. ա. φ. Συγγραφεύς, νομικός. Scriptor, auctor, historicus. Գրող զնախասիրան. մատենադիր. պատմագիր. *Միոյ յօրինակագիր գրոցս առաջնոց՝ որ եղեն ի մէջ ևիեզեցւոյ: Պատմ ասլն իսկ օրինակագիր. Եսա. պամ. ա. 1: ի. 6: գ. 32: ե. 17: որպէս և վՀ. ի. ա. ի: *Ի սաղգ օրինակագիր գրոցդ զայս ոչ ընկալաք. Լխ:

ՕՐԻՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տ. ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. *Փայլ եղև մովսէսի օրինակագրութեան Հշմարտութեան ընդդէմ մոլորութեան առնել. Եփ. ծՀ:

ՕՐԻՆԱԿԱԿԱՆ, ի, ից. ա. Գաղշաձեալ օրինակի կամ նմանութեան. տպաւորական. սլլաբանական. *Ոչինչ օրինակական յայտնէ. Ռոխ. յհ. ի. 36: *Աչեսարանեալ առակաս այսր օրինակականս երուսաղէմի. Նար. ւի:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ, ի, ից. ա. φ. Νομικός. Legalis, legisperitus. Օրէնագէտ. օրինաց վարդապետ. Տես և ՆՈՄՍԿՈՍ. Յարեաս ոմն օրինական: Փարիսեցիքն, և օրինականքն: Ոմն յօրինականացն: Եւ ձեզ վայ օրինականացդ: Զրէնոն զօրինական գիր, ևն: Խակ Ն յոր ձեռքն օրինականք՝ մանկամբք նորոյ սլնսի. Շար. Հայլ և ի յայլսդ նշանակութեի:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ. Νομικός, κή, κόν. Legalis, le. Յանկաւար օրինաց. սեպհական հին օրինաց. որ ինչ Հայի ի գիրս օրինաց. *Ջօրինական կռիւս (խորանայ) ի բաց մերժեալիր. Տիտ. ֆ. 9: *Ջօրինական խորանի անդ: Յաւուրս բազալրչակերացն յօրինական ասլին: Ջամենայն օրինականս պահեաց. Ածխ: Եսդ: Կոբիւն: Նչ եչի: *Օրինականին գրոյ: Ջօրինական գիրն լցեաս: Ջօրինականէն բերեալ զայս. Գրգ. լ: Շար: Յհ. իմ. ապ: *Իբրև մկռեաց յն գովչանէս, ի նա կացոյց զամենայն օրինականն, զքահանայսլեթ, զմատուռլութեթ, և զմարդալսէութեթ. նաև զամենայն Հաս առ նա գարձոյց. Ածան. յհ. ի:

Կամ իբր Օրինականի ինչ որ ի հին օրէնան. *Մովսէսի նմանութեթ օրինական, և տալրական խորան ցուցեալ: Տիպք իմն օրինական. Ածաբ: Շ. Նախ:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ. Իբր Օրինաւոր. Νόμιμος. Legitimus. *Ո՞չ սպաքէն զայն իսկ՝ որ ոս. զնսի իցէ, օրինական զնս ասացուք ւլոլ. Գլաթ. գնուվ:

ՕՐԻՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. Νομικώτατος. Կարի օրինաւոր. քաջ օրինագէտ կամ օրինապահ. *Ուրեմն ոտա օրինականագոյն է ասցուն այն է, որ փոզաՀալագոյն է. Գլաթ. գնուվ:

ՕՐԻՆԱԿԱՊԵՍ. Տ. ՕՐԻՆԱԿԱԳԻՐ. *Ջոր և յառաջն իսկ ի ձեռն օրինացն զգաստիկս օրինակապսէս նշանակելով. Ճ. գ: (կայ և ի գնուվ. Էնէզ. գրեաչ Օրինակապես, որպէս օրինագէտ. νομικῶς.)

ՕՐԻՆԱԿԱՍՏԵՂԾ. ի. ա. Κηροπλάστης. Qui a cera imagines fingit. Որ առեզ ծաս զօրինակ իրաց կանխաս, որպէս մոմով, կաւով. վասն որոյ ի յն. ասի՝ մոմասաեղծ. *Ջայսոսիկ յայտգաս մեր խորհելով օրինակասաեղծն (արարիչ). Գլաթ. գնՀ:

ՕՐԻՆԱԿԱՐԱՐ. ա. կատարիչ և լցուցիչ օրինաց. *Օրէնքն իսկ առատերագիր յօրինակատարն քո կորուսին զմեզ. Լգաթ:

ՕՐԻՆԱԿԱՒՕՐԱՊՈՅՆ. ա. Տպաւորագոյն, յատկապոյն. *Օրինակաւորագոյն է. քանզի ձձուլման աթժանեաց լսե. փիլ. ա. ոչ:

ՕՐԻՆԱԿԱՒՕՐԵԱԼ. Տպաւորեալ, կնքեալ, սահմանեալ. կանոնաւոր. *Ո՛չ սմանե, ոչ սօճ, ոչ օրինակաւ որեալ հարկաւորութեի ժամանակաց. Ոռի: Ի գեղ. Ե յէչ

ՕՐԻՆԱԿԵՄ, եմ. ն. Ὑποδείκνυμι. Subindico, monstro, praemonstro. ὑποτυποω, designo, informo, delineo. Օրինակ սալ, և առնուլ. ցուցանել կամ նկարել և գաղափարել յինքեան. "կա տէր էր . . . ա. բասցուք՝ զոր և նայն օրինակեաց (յոան. լուսաւ.). Ոսկ. յհ. Բ. 25: "Օրինակեալ ըզհամբերութիւն փրկչին յանձինս եբրեանց։ Օրինակեցէ՛ք ի քէզ զվարս երանելոյ հօր քո՝ նէրսեսի. Ագաթ: Փարպ:

Մանաւանդ՝ նախանկարել. նշանակել. երևակցուցանել զորինակ ինչ. յայտ առնել տպաւորաբար. նմանեցուցանել. յօրինակ բերել. "Զմշանջնեաւոր քահանայութիւնդ քո օրինակաց: Որ՝ օրինակէր զինչանել նոցա որպես զանձրև: Զմեզ դգժնեալ գառնութեի գժախոհն գաղափարեալ օրինակ: Որ՝ ի կեանս վերագրելն ընդէնս զարժամբ յորգանանու օրինակեցեր . . . Զողաբարձ նպաստակ օրինակալ քառամեայ աքի խոչին. Եփր. Ջոր. կի: Շար: "Որպես օրինակէ եւ սայի վան հնգեաորին վերկրաւոր մշակսի: Զնա կարծաց օրինակեաց, և զնա ճառագայթի նշանակեաց: Զգեղիչս ի հոգի, և զնաս ի խոխ օրինակ. Խոր: Նար. կե: Մխ. երեմ:

ՕՐԻՆԱԿԵԼ. Παραβάλλω. Comparo. ՀաՄեմատել. բազդատել. "Օրինակեացուք ըզհանգիստ առ հանգիստ, ընտրեացուք զառագոյնն. Ոսկ. յհ. Բ. 44: "Ի դէպ լինն օրինակեաց նոցա զպատրեզոյն կենդանին. Շ. Նաղ:

ՕՐԻՆԱԿԵԼ. Μεταγράφω. Transcribo. Ընդօրինակել զգիրս. փոխագրել. "Յօրինակէն փոյթ լեր՝ի գիր, ի կէս, ևն: Զատ կաս յիշատակարանս՝ի գիրսն, զոր նորոգեցէք, օրինակել. Յհ. Ա. առել:

ՕՐԻՆԱԿ ՉԱՅՍ. ՕՐԻՆԱԿ ԻՄՆ, ևն. Տես կնի բառիւք ՕՐԻՆԱԿ:

ՕՐԻՆԱԿԻ. ա. Որ կրկ յինքեան զօրէնս. օրինապահ. կամ առնելի օրինաց, որպես դնի՛ի յն. "Յարեալքը՝ի ձէ պղամենայն օրինակիցս օրինաց. ա. Ղ. Ե. 67:

ՕՐԻՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ. Συνομαίζω. կարծակից լինել. զնայն նոյնպէս օրինել՝ այսինքն գտանել. "Հարկ է, զի գիտալք եբրեանց (Նոցին իրաց) առցուն օրինակից լինիցին. Պղատ. Գնովե: "Եգ և արս իբրև օրինակիցք եկեսցեն. Պղատ. օրին. Ծա:

ՕՐԻՆԱԿԱՒԹԻՒՆ. ց. Օրինակելն, և իքն. տպաւորութիւն. նմանութիւն. "Ցոր կեր պարան օրինակութիւ յօրինեցեր: Եւ լմն օրինակութիւն բանիս պատկերի: Համակերպութիւնք (կամ համակերպութիւնք) օրինակու թիւք առ չքնաղ ընտրութիւն աչք. Նար. լՁ. Հ. Ե Ֆէ:

ՕՐԻՆԱՊԱՀ, ի, ագ. ա. Νομοφύλαξ, որպես νομοτηρων. Legum observator. Որ պահ էզօրէնս. պատուիրանապահ. "Ընծոսեր Թագաւորն օրինապահն կալով: Օրէնդիրքն և օրինապահքն: Օրինապահքն պատկեցան: Դուռնդք ամենայն օրինապահ ժողովրդեանն: Օրհնէ ՅՀ զօրինապահսն, և անիծանէ զլաներսն. Ագաթ: Յճխ. Ձ. Ե: Աբգ. ՅՀ. պ. ծԲ: ԼԲ. ոչ: "Սոցունց իսկ օրինացս օրինապահք գոլ. Պղատ. օրին. Բ: "Պատ է մեզ օրինադրել, և միանդամայն փոյթ առնել գործել և պահել զսոսա օրինադիրք իսկ՝ և օրինապահք, ըստ որում հնար է. անդ. Ձ:

Եւ Պահօղ ջհին օրէնսն. "Կարծելով զնա չրեալ ոչ օրինապահ լինել: Քան զվարկանգ ցոյն օրինապահաց. Ոսկ. յհ: "Յանէփան. նոս՝ օրինապահ ծնողաց զաւակ. Տճոսկ:

ՕՐԻՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ. ց. Օրինապահն լինել. պահպանութիւն օրինաց և պատուիրանաց. "Լուծուցին չարաթուն՝ օրինապահու-

թիւն էր. Ոսկ. յհ. Բ. 3: "Ի վերջերսդումն մարդն գագարէր յօրինապահութենէ: Անչարժ կայսին յօրինապահութենէն: Մի՛ լինիցի օրինապահութիւն անօրինել. Մամբր. Ջոր. կի: ԼՁ. ոչ:

ՕՐԻՆԱՊԱՀՈՒՄՆ. Նոյն ընդ վ: Թէոդոր. Մոյսէս:

ՕՐԻՆԱՊԱՀՈՒՄՔ, մաց. գ. Օրէնք և պատուէր ից. "Մինչամեւ եղեալ հանգամանեաց օրինապահութեան. Կոչ:

ՕՐԻՆԱՊԱՏՈՒՄ, ոմի, լց. ա. Պատմիչ և մեկնիչ օրինաց. որպէս և պատմեալն յօրէնս. "Եզրայ գպիր և օրինապատմի. Եփր. Ե գ: "Նոյն կանոն և առաքելովք պատկաբեբ. քանզի միոյ ից օրէնք և օրինապատուէք առաջնի և երկրորդն Ճանաչէր. Ագաթ:

ՕՐԻՆԱՒԱՐ. ս. Նոմίμως. Legitime. որ և ՕՐԻՆԱՒԱՐ. Օրինք, ըստ կանոնի. օրինաւորապէս. "Օրինապէս Ճգնեալք արժանայողիցն ալքայուէ արժանաւորապ պատկաց. Մաթև. Նիկ:

Կամ Ըստ հին օրինաց. որ և ՕՐԷՆՍԵՐԷՆ. "Բարւոք էն՝ որ ոչն հնազանդին գնալ հոգեպէս, այլ օրինապէս. Եփր. փԲ:

ՕՐԻՆԱՒԱՒՄԱՆ. ա. Սահմանելն յօրինաց. "Ասարան, և այք ի նմանէ, նոսիրատ կատարք օրինաւորման պատարագաց. Ճ. ժ:

ՕՐԻՆԱՏԻՊ. ա. Որ ինչ է որպէս տիպ և օրինակ. "Ոչ՝ի ձեռագործ արբեսիս նմուտքն օրինապիպ Ճշմարտին. Ոսկ. ի ՅՀ. փՀ:

ՕՐԻՆԱՏՈՊ ԳՐՈՒԹ. Ἀπογραφή. Census tabulae. "Ջայսոցիկ ոտուգումն յօրինապային գրոյն գիտելով միշտ զհաւատսին. Պղատ. օրին. Ը:

ՕՐԻՆԱՏՈՒ, ի, ագ. ա. Տուօղ օրինաց. օրէնսդիր. "Ջխաչէսն օրինաւոյս ՅՀ քաղողէր մեծն պօղոս: Կ՝ախտիհնամօղ օրինաւորին սոյն այս է հաՃոյ՝ իզել զաբրս. Ճ. Գ. պԲ:

ՕՐԻՆԱՒՈՐ, ի, ագ. ա. Νόμιμος, νόμιος, ἔννομος. Legitimus, justus, aequus, debitus. Որ ինչ է ըստ օրինաց կամ ըստ օրինի. իրաւացի. վայելչական. պատշաճ. նուիրականն. ՀԲրի, Ճայիչ, հաՓԳ, հելաւ, նօաա. "Ջկրօնն օրինաւորս: Օրինաւոր օրէնք կամ սրբութ, առօրեք, ամօթ, ժողովք. Բ. Ե Ֆ. Ֆ: Գծ. ֆՀ. 39: "Օրինաւոր ամուսնութեի, կամ չափ հասակի, կամ այլ կնոջ: Օրինաւոր երկրպագութեի կամ սրբաբանութեք. ԱՅաՓ: ՅՃՆ: Մխ. ար: Փիլ: Պորփ: Ճ. ԲՀ: "Ոչ այլ ինչ է մոգաւորութեին, բայց եթէ անամօթ լռութիւն, օրինաւոր (կարծեցեալ) մեկք, գեմք ագահութեի. Ոսկ. ագաւ. Բ:

ՕՐԻՆԱՒՈՐ. գ. ա. Νόμιμος, νομικός. Legalis. Օրինական. օրինադէս. օրինապահ առ եբրայեցիս. կրօնասէր. առաքինի. "Աահ ցօրինաւորան և ցփարիսեցիսն. Գյ. ֆԲ. 3: Իակ եՀԲ. Է. 23. "Հարկ էր օրինաւորացն այնպիսեաքն սրբել. ի՛ն օրինակացն: "Օրինաւոր գալիր ասա կուչ զնա, վասն ղի տրհւից գրոյ տեղեակ էր. Ոսկ. փԲ: "Օրինաւորքն արգար, և անօրէնքն՝ ապիրատք. Պղատ. հնովե: "Մարթոյ և ապաեղեացն, օրինաւորսյ և անօրինաց. Փիլ. ԺԳ. Է: "Առանց օրինաց՝ իբր օրինաւորք կարծեցուցանելով զանձինս. Մխ. երեմ: "Ուսեալ ընդ օրինաք, զի զօրինաւորսն փրկեսցէ. ԱԳաՓ: "Արդի և զեալ եմ ես ասէ ծնօղաց օրինաւորաց. Փարպ: "Կուսան Հաճեաս որպես զօրինաւորաց. Խոր: Ե: 79: "Խրատեցար ոչ լինել քան զօրէնսն օրինաւոր. ԼՁ. պԲՀ:

ՕՐԻՆԱՒՈՐ. ա. Νομικός. Որ ինչ հայի ի հին օրէնս. մովսիսական. "Յեաս օրինաւոր Թլփատութենէն: Հրէական ժողովրդն օրինաւոր առաքինութեն յայտնէր. Շ. Նգն:

"Մի ևս ընդ իս խօսիր ի ձեռն մարդարէից և օրինաւոր առակաց. Նէս. Էրգ: "Քան զամենայն զօրինաւոր քահանայապետութեն պատճառադոյն. ԱՃաՓ: ՖակաՓ: "Հաստատեալ կայցեք յառաքինութեն, ոչ յօրինաւորն, այլ ի հոգեղէնն: Լի լցեք ոչ երկրաւոր պաղատիւ, կամ օրինաւոր, այլ պատրաստութեք. Եփր. Էէ. Ե ՀԼՀ:

ՕՐԻՆԱՒՈՐԱԳՈՅՆ. ա. Νομιμώτερος. Lege exactior. Կարի կամ առաւել օրինաւոր. "Մի քան զօրէնսն օրինաւորագոյն, մի քան զկանոնն ուղղագոյն. Ա. Որ. Ֆ Ե:

ՕՐԻՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. ա. Որպէս Օրինաւոր. օրինական. "Ջօրինաւորական և զհնադևորական աւանդիցն ասէ. Մամբր:

ՕՐԻՆԱՒՈՐԱԿԱՆԱԳՈՅՆ. ա. ած. Օրինաւորագոյն, Ճահոլագոյն, Ճահոլակի յոյժ. "Ընձեռուցեցին զքեզ՝ յոյժ սասցեալ է իմասանցն օրինաւորականագոյն: Թագաւորքն՝ի քէն եղիցին՝դարձեալ օրինաւորականագոյն լմն ասէ. Փիլ. Լին:

ՕՐԻՆԱՒՐԵՄ. եցի. ն. Τυπόω. Administro. Ըստ օրինի կարգել. կարգաւորել. օրինադրել. և Յօրինել. օրինակել. տպաւորել. "Խնամտուն անաւս, որպէս փորձեցէ, օրինաւորեսցէ. Բեր. հղ: "Ջհաստատ բանացն քրիստոնեայց օրինաւորեալ մեր. Սարկ. հանգ: "Օրինաւորեալք են բնական սովորութիւ: Անյուցանէր զաւարան զայնոսիկ զօրինաւորեալսն կանոնիս: Եւ ոչ օրինաւորեալ լինէր՝ի ձեռն արբունեցոյն. Պիք: Ասող. Գ. ւղ: Փիլ. Էլ: "Օրինաւորեալ ըզքեզ նոյի ատխտակ արբութ. Գանձ:

ՕՐԻՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Νόμισις, νόμισμα. Mos receptus, ritus, consuetudo. Օրէնք և կարգ. "Ջքաղաքն կորուսեալ և զատնալ և զօրինաւորուն և զդաւառ: Ուսար բարիք օրինաւորուն, և ոչ մի ինչ չար. Ա. Ե: Նէս. "Ի ոտանէ:

ՕՐԻՆԱՒՔԱՂԱՔ, ի, ագ. Տ. ՔԱՂԱՔՈՐԵՆ. "Թողուլ օրինաքաղաքացն: Յաղագս օրինաքաղաքացն. Պղատ. օրէն. ԺՁ:

ՕՐԻՆԵՄ. եցի. ն. Νομίζω. Lege sancio. Օրէնս դնել. օրինադրել. և ըստ հնէ նուիր՝Օրէն հմարել. լաւ վարկանել, կարծէլ. Puto, existimo, arbitror. "Եւ այլ ևս ինչ օրէն արդեօք իցէ, ով սակրատէս, եւ ոչ օրինեալքն: Այլ ինչ արդեօք օրէնք, և այլ ինչ օրինեալն: Ո՛չ մեք մեզ ինքեանց միտ նոքօք օրինօքն օրինեմք, և ոչ միմեանց այլ մարդիկ: Ո՞րպես օրինեա. զարգարսն անիրաւ, և եզ զարդարն արդար: Մականացուքն զնոյնսըն յաղագս նոցունց օրինեն, եթէ այլ այլ ինչ. Պղատ. հնովե: "Ոչ իսկ օրինեմ ես զայսոսիկ օրէնս. Պղատ. օրէն. Բ:

ՕՐԻՆՈՂ. Որպէս ա Երեսփոխան և ոստիկան քաղաքի, կամ ագարակաց. Ἀστυνόμος. Aedilis. ἀγρόνομος, agrorum curator. "Ջանապարհայ և չինուեցանց և ղարգուց (վերակացուս) օրինողս քաղաքի մանաւանդ եղելով: Եգարակաց օրինողք, և ագռակաւեք: Օրինօղս ագարակացն ընտրել: Ջագարակաց օրինողս զայս. Պղատ. օրէն. Ը:

ՕՐԻՈՐԴ. ի, ոց. ա. գ. Νεᾶνις. Puella, virgo, adolescentula. գրի և ՕՐԻՈՐԴ, ՈՐԻՈՐԴ. (ձ. Թ. հէ. Բ, հՅ. Բէ ԳԷՂԱՒԸԷ.) Երիտասարդուհի. ազջիկ. կոյս. Գէղ. "Օրիորդն կոյս լսի. Լձ. Նար: "Աչեցնայն օրիորդ մեր. ձառս ժառանգութեն: Օրիորդք սիրեցին զքեզ: Օրիորդք՝ որոց ոչ գոյ Թիւ: Օրիորդ գուսար բարեբաստուց: Օրիորդք իմ և երիտասարդք իմ վարեցան՝ի գերութեի. և այլն: "Առնուլ զօրիորդն ալանոց իւր կնութեան: կոյս օրիորդիս. Խոր. Ե. 47: "Օրիորդ տղէն հետևեալ. փեսաւէրին Թիւրանս հասեալ:

հալաձուք երկնաւորք, և օրհորդք ըղձաւորք. Շ. վիպ. Ն գիմ։ *Դասք հրեշտակաց և հոգւոյ անմարմնացեալ օրհորդ՝ օրհնեն զքեզ անդադար. ԺՀ. յն։

ՕՐԻՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. գ. Վիճակ օրիորդաց. կուսութիւն. *Հաստատուն է առ իս պահպանել օրիորդութիւնէ իմոյ։ Որք ի հասակ օրիորդութեան կանայք. Եփր. Ի ծն. բհ. կմ ճ. Գ. Լխ. ոչ։

ՕՐԿԱՆՈՑ. Տ. ՈՒՐԿԱՆՈՑ։

ՕՐՀԱՍ, ի, աս. գ. Մ՛որս, μοῖρα. Mors, fatum. որ և ՕՐԱՀԱՍ. Որ վախճանի՝ ի վերայ հասեալ. մահ. և ըստ նէոմանասաց՝ Աստիճան ճախառապրեալ կամ ախտաբուկան. պատահարք մահու. մահ ասնջանօք կամ անկարծ. Եղէս. * Աչյաթի օրհասաւ հրաժայեցին զանօրէն չիմեն ի միջոյ կիրճէ։ Անյուշացնել զօրհասն։ Զմահաբեր զօրհասի ժամանակն զանցուցեալ։ Աչեալ զօրհասաւն։ Փակիլ զնաս յանշնարին օրհասէն. Ք. Ա։ Ճ. Ա։ *Անհագին օրհասք մահու հասուցանէին։ Օրհաս մահու կանխեալ. Ցհ. կԲ։ ԺՀ. հոմ։ * Աչ ես զնա ի ձեռն նորա, այսինքն՝ օրհասն եկն ես։ Եփր. ծն։

ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ, ի, աց. ա. Եւμαρμένος. Fatalis. Որ ինչ հայի յօրհաս. վախճանական. մահաբեր. յեզակարծ. *Զօրհասականն վերան յոգիսն ընկալեալ էր. ես։ Ա ՅՀ. կԲ։ *Գայ օրհասական մահն յանգստուորաց։ Յետ օրհասական մահուն յանէծս և ի հուր մտանին։ Յորքան օրհասական կորըստական մահուանէ ապրեցուցեր զիս բարեբար. Լխ. ասող։ Ես։ Ֆրե։ Բէնի։ *Լուսա յոգւոյն բժշկէ, լեզ քաղաքն յօրհասական վախճան հասեալ է. Ռոխ. ես։

ՕՐՀԱՍԱՒՈՒՆ. Ἀποθνήσκων. Moribundus, moriens. Մերձեալն յօրհաս. ըստ յն. մեռանօղ. *Իբրև օրհասականք ընդ ոտիս ջանայեն. ես. ԺԸ. ես։ *Աւրէք օրհասականք ընդ վախճանել շնչոյն հզօրագոյնք կռուին։ Սկսաւ կիճռել պատմաճառ իբրև Օլօրհասական վերաւոր։ Ոըպէս զգազան օրհասականն ընդ ելանել հոգւոյն գժտալոգոյնին կռուի. Եղիշ. ա. Բ։ Շ. ա. ոչ. կԲ։

ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ. գ. ա. Տ. ՕՐՀԱՍ. *Պատասխանի ոչ ընկալեալ, օրհասականըն փութացեալ։ այսինքն՝ զի կանխեաց մահն. Շ. վիպ։

ՕՐ ՀԱՍԱՐԱԿ. Տ. ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐ. *Եկէն ի շարժել յօրհասարակին. Եփր. ԼԿ։

ՕՐՀՆ, ի, յց. գ. Նոյն ընդ Օրհնուէ, որոյ է արմատ. (ասի. օրհնէ։, օրհնէ։.) Բաւեմաղթութիւն, որպէս Թէ՝ զոգ հնասցի. *Նկեալ եմ յօրհն (կամ յօրհնէ) զեկեղեցիդ ըստ իմում օրինացս. Վրդն. պօ։ *Եղև պատճառք այսց օրհնութեանց, որ ելանեն այսօր ի հեթանոսաց, այն՝ որ յառաջ հայհոյութիւն փոխանակ օրհնից հանէին։ Զի ըղձիցից կամ զանիծից մշակաւքս՝ ըղձոշակ վարձուց ուացես արգարատէս. Յհ։

ՕՐՀՆԱԲԱՆ, ի, յց. ա. Օրհնաբանիչ. օրհնաբանօղ. և Օրհնաբանական, կամ օրհնաբանուած. *Պատարագ քեզ օրհնաբանս Զքաւրինս բաւական է պատարագել օրհնաբանիս։ Սովոր եմ վասն ա. մեզ չնորհացն լինել՝ այ օրհնաբանք. Նար. խոս։ Խճն։ Լխ. պօրփ։ *Եւ ընդ օրհնաբան մանկանցն արժանաւորս ինձ զինչ ձայնակից լինել։ Խլեր ի միջ հնոցին, և պատրաստեալ օրհնաբանիցն ըղհնօրէն չիրուքեր. Հաբդնափառ։ *Օրհնաբան դասիւքն ընդ առաջ ելեալ՝ մատուցանեն զտաս ի ծագոց. Մխն. չԲ։ * Չեռնահիւսին առնեալ զօրհնաբան՝ զիսաւորսն ասրբևական. Դնչ։

Եւ որպէս Օրհնաբանեալ. օրհնաբանեալ. *Աւ հայր քո օրհնաբան՝ անաւոր առնեմ՝ ձգեալ մատուցանս ի լեալ մեծապէս օրհնաբան աւետեաց քոց ձայն. Նար. ղԲ. խԲ։

ՕՐՀՆԱԲԱՆԱԿԱՆԱԲՆ. գ. Երգք օրհնութեան. *Վերջիւրեան ելոգաշարժ գործեալք լինն զօրհնաբանականն ըստ սիրոյս բաժանեալիք. Ցհ. կմ։

ՕՐՀՆԱԲԱՆԵՄ, եցի. ն. Եւλογέω, եὐφημέω. Benedico. Բանիւ և երգով օրհնել. բարեբանել. փառաբանել. *Ընդ հոր և ընդ հոգւոյն սրբոյ(զօրդին)օրհնաբանէ. Քաւ ամծ՝ օրհնաբանեմք զքեզ։ Օրհնաբանեմք յաւուր քո ծննդեան։ Անեղծական կենդանեօք նա օրհնաբանի. խոս։ Շար։ Նար. խոս։

կամ Ըմյեա. Laudo, celebro, praedico. Հռչակել գովութիւն. ներբողել. քարոզել. Նուագել. *Արդ զայսոսիկ փութագէ բանս օրհնաբանել. զնախահնամութիւնն յայտնաբանականն ամծանուանութիւն։ Բան օրհնաբանի ամծ ոս. ի սրբազանին ասացեալոց. Դիտ. աչխ։ *Յետ զնացն և ղարթնութեան, զլարութեին և զհամբարձումն քոյ օրհնաբանելոյն. Լիք. պօրփ։ *Բանք սպօղիցս... օրհնաբանի յառաւօտուն ժամու. Ի գիրս խոս։ * Եղիսաբէթ զծնունդ սըղ կուսին՝ պատուղ որովայնի նորա օրհնաբանէր. Վահ. հիք։

ՕՐՀՆԱԲԱՆԻՉ, նչի, չաց. ա. Որ օրհնաբանէ. օրհնարան. փառաբանիչ. *Զգաստացեալք օրհնաբանիչք եղեալք։ Օրհնաբանիչք նմին եղեալ. Շար։ Շ. վիպ։ *Զմարդիկ սատացուք անուանս մեր օրհնաբանիչս։ Որ զերեչուակս ունի օրհնաբանիչս. Լիք. ասիպ. Ես։ *Վերացոյն կանդնեցան օրհնաբանիչք առեանն։ Որոմ. (՝ի ձեռն յովհաննու՝) օրհնաբանիչք բանին ոյ յօրինելոց էին ազգ մարդկան. կԻ։ Ղև։

ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Ըմνολογία. ὕμνος. Hymnologia, hymnus, laus, laudatio. Օրհնութիւն բանիւ և երգով. բարեբանութիւն. փառաբանութիւն. օրհնաբանելն և իւն. *Հրաւիրեցին յօրհնաբանութիւն սքն երրորդութեդ. Շար։ *Քեզ միայնոյ սքն երրորդութեդ օրհնաբանուել, դոհութիւն։ Օրհնաբանութեամբ անեղարժանելիս։ Ընեզծ պաշտօնէիցդ օրհնաբանութիւն. Նար։ *Ա յո օրհնութիւն առհասարակ է հանգիւսելոցն օրհնաբանութեդ։ Սարգ. ա. ոչ. Բ։ *Զայսոսիկ զգերազոյնս օրհնաբանութիս երկնայինցն իմացութեդ, յորում յաղագս ոնծայինցն օրհնաբանութեդ։ . . .ցուցաք. Դիտ. եչէ։

ՕՐՀՆԱՁԱՅՆ. ա. Որ ի բեզ ձայն օրհնութեդ. *Օրհնաձայն գոնաբանութեդ՝ ունքեին ներբողիս գովեալ. Նար. կԲ։

ՕՐՀՆԱՆՈՒՆ. ա. Որոյ անուանն է օրհնեալ և օրհնելի յատկութեան. * Երեքսրբեան անսասմանելի՝ օրհնանուն կենդանի. Նար. գանչ Խ։

ՕՐՀՆԱՒԱԳ. ա. Որ ոք և որ ինչ օրհնութիւն վերապաւք. *Աչխութեն օրհնաւաք հրեշտակացն պարք. Նար. խոս։ *Նմին ընծայ օրհնաւաք փառաց սեռչութեն։ Օրհնաւաք փառաբանութեն. Նար. խոս։ Գնչ։

ՕՐՀՆԵԱԼ, եալ, ոց. ա. Եւλογητός, εὐλογημένος. Benedictus. ἀνετός, laudabilis, laudatus. Սեպհականեալ անուն ոյ. Որ ժամի ամենայն օրհնութեն. միշտ բարեբանեալ, օրհնած ամին ՀԷրզով. Ռ-զորէթ, պօրփ. Եբբ. պօրփ։ *Օրհնեալ ոտէր ամծ՝ ամծ սեմայ։ Օրհնեալ է ամծ բարձրեալ։ Մրեծ է ամէր, և օրհնեալ է յոյժ։ Զօրհնեալն զաեր կարգացից։ Որ է օրհնեալ յաւիտեանս։ Որ է՝ի վերայ ամենեցուն ամծ օրհնեալ յաւիտեան։ Դուռ ես քո որդի ոյ օրհնելոյն։ Ապա մեծագոյն է քո քան զօրհնեալն. քան և մի լիցի զայդ ասել. Ամ. Ֆ։

ՕՐՀՆԵԱԼ. Որ ոք լեզ արժանի օրհնութե՝ի տեառնէ. օրհնաչ. *Ոչ արդ դու օրհնեալ՝ի տեառնէ ես։ Օրհնեալ դու՝ի տեառնէ։ Օրհնեալ լիցես դու քան զազգս ամենայն. ևն։

ՕՐՀՆԵԱԼ. Նուիրեալ ոյ օրհնութիւն. պէս և նուիրական. * Եղիցի ամենայն պատուղ նորա սքն՝ օրհնեալ տեառն. Ղաս. չԲ։ *Յարեաւ մինչ՝ի մեռեսս սրանս օրհնալ է անուն տեառն. Սղ. չԲ. 3։

ՕՐՀՆԻՄ, եցի, եալ. ն. Եւλογέω. Benedico. Բարեբանել գովել. մաղթել կամ ասել ոչ ինչ. սքն և նուիրական համարել կամ առնել. ուսոյ՝ Օրհնել ոյ զարաքածս՝ է բարիս խոստանալ և շնորհել, և սրբել զնոսա. *Օրհնեաց զնոսա ամծ, և ասէ, աճեցէք և բազմացարուք։ Օրհնեաց ամծ զօրն հօթներորդ, և սրբեաց զնա։ Օրհնեցից զքեզ, և եղիցես օրհնեալ։ Օրհնեցից զօրհնիչս քո։ Աչյ օրհնեալ օրհնեցից զքեզ. ևն։

ՕՐՀՆԵԼ ԶԱՍՏՈՒԱԾ՝ Է փառս և գովել տալ նմա, և գոհաբանել կամ երգաբանել. որ և ասի՝ի յն. Եւλογέω. Benedico. ἀνέω, laudo. ὑμνέω, ἀνυμνέω, hymnum dico, cantu celebro. ᾄδω, cano, canto. *Օրհնեա անձն իմ զտէր։ Օրհնեցէք մանկունք զտէր։ Երկիր պագի տեառն, և օրհնեցի զտէր ամծ տեառն իմոյ աբրաամու. Ի մէջ եկեղեցւոյ օրհնեցից զքեզ։ Օրհնեսցուք զտէր, զի փառաւք է փառաւորեալ. ևն։ *Որ օրհնես զայնոսիկ, որք օրհնեն զքեզ տէր. Պօրփ։

ՕՐՀՆԵԼ ՄԱՐԴՈՑ ԶՄԵՌԴ՝ է Մաղթել բարիս, և բաւականացուցանել. *Աներայց. և օրհնեսցէ զքեզ ամն իմ. Օրհնեցից զքեզ առաջի տեառն։ Օրհնեաց վինա, և ասէ, ահա հոտ որդւոյ իմոյ իբրև զհոտ անդոյ, զոր օրհնեաց տէր. ևն։ *Եւ ոչ քառասուն լինդու քաւական էր զայնչափ արանց առաքինութեի օրհնել. Բռ. ես։

ՕՐՀՆԵԼ. Եւλογέω. Benedico. Յհկեղեցական իրս վարի առնել և իբր Սպասաւորեել. սրբել, նուիրել ոյ, ձեռնադրել և այլն. զոր օրինակ. *Օրհնել զեկեղեցի, վիսաչզատկան, զնշխար, զրաժակ տեառն. և այլն։ *Առեալ զհացն օրհնեաց. և օրհնէն՝ զկոտրն սքն տալ ի նմա, զի զհացին միութեի յորդին ոյ նմա, զի զհացին միութեի յորդին ոյ տրաչադրեցեալ (հոգին՝ որպէս յորդանդի կուսին). խոս. պօրփ։ *Ամենաբաւել զձեռս իւր՝ օրհնեաց զնոսա։ Եւ եղիւ յօրհնէն նորա զնոսա՝ մեկնեցաւ ի նոցանէ, և վերանայր յերկինս. Ղկ. խԲ. 50։ *Եղ ի վերայ գլխոց նոցա զձեռն իւր՝ յօրհնէ բանիւ զնոսա. Շ. խոսփ։

ՕՐՀՆԵԼ, հնգ նաբար, է Անիծանել. հայհոյել. ի՛ոչ ասէ։ *Յերեսս իսկ օրհնեացէ զքեզ. Օրհնեցեր զնծն և զարբայ. օրհնեաց նաբովիթ զնծ և զարբայ. Յոբ. ա. 11։ Բ. 5։ Գ. Խփ. իա. 10. 13։ *Եթէ ոչ յերեսս իսկ օրհնեացէ զքեզ. փոխանակ ասելոյ, լեզ անիծեալիցէ. Սիբէր. Բ։

ՕՐՀՆԵԼ. յն. ոՀՈՎ, որպէս Ընդունել զօրհնութիւն. *Զօրհնութիւնն ընդ ամենեսին օրհնեցար... զնաբդ չհատորգնային սեզանդն. Ռոխ. եչես։ *Աւ աւեալ են օրհնութիւնքն՝ զոր ես օրհնեցայց. Եփր. ծն։

ՕՐՀՆԵՐԳԱԲԱՐ. ս. Ըմνητικός. Օրհներգութիւն. հռչակաւոր։ *Յայտնաբանապէս և օրհներգաբար յօրինեալ յաճախանն անուանակոչութիւնս. Դիտ. աչխ։

ՕՐՀՆԵՐԳԱԿԱՆ. ի, այ. ա. Որ իցէ օրհներգութիւն ինչ. *Զօր և գործիւ օրհներգական բերանով գոչէ։ Զմովսեականն իմաչարուկք աւաբանել զօրհներգական մաղթութեան. Եզեկ։ Ես Թէոդոր. Խայրափ։

ՕՐՀՆԵՐԳՈՒՒ, ի, ած. ա. Ὑμνῳδός. Qui hymnos decantat. Որ երգս յօրինէ և նուագէ յօրհնութիւն ած. Օրհներգուն գալիւթ ասէ։ Զոր ՃԾաշունչ ձայնն նուագեաց օրհներգուին (կամ օրհներգոյին, կամ օրհներգոյն) գալիթ։ Օրհներգուք զոլով տեառն ընդ գալիլ. Ճ. Ին. նոր. կ՝ը. Երգեցէք ի հնոցէն ապրեալք՝ օրհներգուք քեզ եղեն։ Եւ զօրհներգուսն սիոնին, ի գերուն խիստ վարելոյն. ՅՃԼ. ծ՝ը։ Խոսր։ Յ՝ը արէի։

ՕՐՀՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑμνῳδία. Hymnorum cantatio, hymnus, laus, laudatio. Երգ օրհնութեան. օրհնութիւն երգով. օրհնաբանութիւն. Ընծաեւսականին այնորիկ և բազմապատիկ օրհներգութեն խրհրդազգած լինէր. Դիոն. էրխ։ Հրեշտակային օրհներգուքն. ՅՃԼ. ծ՝ը։ Զառաւօտու զօրհներգութիւնս մեր. Շար։ Կոչէին զարարչածս յօրհներգութիւն նմա։ Միաբանին յօրհներգութիւն ած։ Յամենայնի զաղօթս և զօրհներգութիւնս ի բերան կալ ցուք։ Օրհներգութենէ և աղաղոսաց փոյթ առնէը ՅՀ. խ. ապ. Լ յբ. պշ։ Մխ. ասաել։

ՕՐՀՆԵՐԳՈՂ, Տ. ՕՐՀՆԵՐԳՈՒ. Զօրհներգօղսն հարեալ վկրաւորէին. Ս՝որ։

ՕՐՀՆԸՆԿԱԼ, ա. Բարձրեալն ընդունող օրհնութենէ կամ զօրհներգութիւնս. Օրհնելին մարդն է քան զնաս՝ որք յերկինս են. Վ յբ՝ն. պշ։

ՕՐՀՆԻՉ, նչի, չաց. ած. Εὐλόγουν, αἴνων. Benedicens, laudans, laudator. Ան՝ որ օրհնէ. օրհնող։ Օրհնիչք քո օրհնեացին։ Օրհնելոյն զօրհնիչս քո։ Օրհնիչք նուագս բանիք. ևն։ Մտեղ առնէ նա զօրհնութիւն օրհնչին։ Յայնմանէ՝ որ կոչեաց. այսինքն յօրհնէ անուն. Եւր. ՃՆ. Ե հա։ Ո՛չ ես անիծիչ, այլ օրհնիչ։ Եռաւր զմայր բանին զօրհնիչն եւայլ. Նոր. յբ։ Շար։ Մի՛ երկեաք, դէկ քաջանայ և օրհնիչ. Լ՝ը ած՝ը։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐλογία Benedictio. αἴνος, αἴνεσις, laudatio. ὕμνος, hymnus, ᾄσμα, ᾠδή, cantus, canticum, carmen, ode Օրհնելն և օրհնիլն՝ ըստ ա Ներայն առման. բանն և արդիւնքն օրհնելոյ. և Օրհներգութիւն. Յերրայեցւոց լեզուն՝ օրհնու թիւ յովհաննէան Յարգմանի. Յովհաննէս զնա անուանելով, այսինքն օրհնուի. կ՝ը։ Աղօթք Թերևս առ Նիզուելի սրսին լինին, օրհնութի՛ առ խնդութիւն սրսին. Օրհնու թի՛ ոգւոյ բերկրելոյ Փշանակ է. Սէբէր. ի։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Նշանակ օրհնուէ, պարգև, ընծայ, պատարագ. Տճս Ծն. ԼՓ. ։։ ։ Ե. ՌՀ. ։ Հ։ Ե. Խոր. ի. 5։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Լիութիւն բարեաց. բարիք. քերք. պէրէքէ։ Տճս Ծն. ԼՀ. 5։ ՂՆ. ԻԷ. 21։ Սղ. ՃԼ. 8։ Ի կրկին նշանակութիւնս անդր ևայլ ասէին. Իւրին մեզ օրհնութի՛ մի մի չուի ձէվ ամանաք։ Իւր լեալ վնասոյն յերկեղեցին՝ բաժանիլ օրհնութիւնս, որպէս և էր իսկ. Վ յբ՝ն. է։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Գործիք օրհնելոց. նուագարանք պէսպէս. (ուր յայլս դիմ Սաղմոսարան, քնար, լիր, թմբուկ, պար, ևն.) Տճս Սղ. լԵ. ԽԷ. ԽԵ. ծՀ. Ի. յ. ՀՀ. ՀԷ. ՃԷ. ՃՀ։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Մասն գիշերային ժամուն՝ սկսեալ երգովս, Օրհնեացուք զտէր. Շար։ Ժ՝ի։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Վհահանայագործութենի, նուիրագործութենի, Հաղորդութենի. և այլն. առեալ ի ՃՈ. Խոր. Ֆ. 16. Բաժակն օրհնութենի, զոր օրհնեմք. և այլն։

Թող զի և մանն Հացի օրհնեալ սոսկայիցէ՝ որ բաժանի ոսկիկն յարձակման պատասխոգի, ըստ չն. Է-ւօվՀ, այսինքն օրհնութենի ասի։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Մասն նշխարաց սրբոց, հանդերձից նոցա, և այլ ևս յիշատակաց. և մեռանն կամ տիրչին քանեալ որպէս քիրան՝ ի տապանաց սրց ևն. Աբէն զՀանգերձս սրբոյն, և բաժանէցին յօրհնութենի. ՃՀ. Ը։ Ի սբ տապանէն քղնէ օրհնութենին անօսրագոյն իւրև զփոշի առ ի բժշկութենի հաւատացելոց. Հ. ՅԼԱԼ։ Կնքեմք զգաւազանն անդամ պատուական խաչիւն. և օրհնութիւս գնեմք ի վերայ, և դնեմ. Վ յբ՝ Հդ. Է։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՕՐՀՆՈՒԹԵՑՒՑ. Նոյն ընդ երգ հրգոց ասացեալ գիրս սաղմոնի. Ἆσμα ἀσμάτων. Canticum canticorum. Իշ՝փ. ա. ։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԱԲԵՐ, ի, ից. ա. Որ բերէ զօրհնութի. Զաւետաւարանչին զաւակ գաբէթ և սբրաշունչ զօրհնութենաբերն հեբեթանոսաց։ Օրհնութենաբեր կոյս. ՃՃ։ Կարասկուեցին զօրհնութենաբեր գալստեան կենարարին։ Օրհնեացէ յառաջին անիծից անտի գերկիր, իւրովք օրհնութենաբեր գարշապարօքն եկեալ նորոգեցէ. Ս՝փ. ա. պ. Է։ Ապօ։ Իսկ Կարգաւորսի օրհնութենաբեր ցուցցակիս, է Մաշտոց գիրքն ընդ ուշարան օրհնութի ամէնայն իրաց. Մ՝ա։ Ո՝ւիֆ՝ը։ Շ. Ի՝ղի։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՍԸՆԿՆԱԼՈՒ. ա. Ընկալուլ կամ ընդունիլ օրհնութենից. Իւրով վարդապետէն անձրևաւն պարարեր մնուցանիլ զշայկան արգարութեան օրհնութենաընկալսս. Բ՝ա։ Ի։ Հ։

ՕՐՈՒԿ, կամ ԱՒՐՈՒԿ, օրկի, օրկունք, կանց և կաց. Տ. ՈՒՐՈՒԿ։ Ո՝ւ. ա. ֆ՝ծ. ՃՀ։ Բ՝ա։ Ի։ Հ։ Է. 21։ ՍԷՐԷՐ. Ի։

ՕՐՈՑ, կամ ՕՐՕՐՈՑ. Տ. ՈՐՈՐԱՆ։

ՕՐԻՈՆՋ. Իբր Որոջ։ Բ՝ա. պշ. ատեպ։

ՕՐՕՐՔ. գ. Անուն երգոյ, որպէս Օ՛ր օր գԼզեղ մայց՝ի ննջեցուցանել զզաւակին. Քի՝ն ոչ մերոյ օրորքն է (՝ի բերանոյ կուսին). Երկինք երկնից լսայց արարէք...այ օրօր. Տպ։

ՕՑՏԵԼ, ՕՑՏՈՒՄՆ. Տ. ՕՁՏԵԼ, ՕՁՏՈՒՄՆ։

ՕՓՐԱՆՏ, կամ ՕՓՐԱՆԹ, և կամ ՕՓՐԱՆՔ. ֆ՝ա. Բառ գաղղիական՝ի լատինէ, օՓ՝ՓՐ՝ՔՀ՝Ռ՝Ռ, օՓՓՐ՝Ռ՝Ռ՝ա. այսինքն ընծայ. նուէր. ուրբք պատարագիք. ծաղոդ, յետ՝Ե՝ա։ Ա՝ա՝ն զՀատուածն յետ աւետարանին, և ապա օՓրանա առնեն ժողովուրդն։ Ջինչ է օՓ՝ռանթ, ևն. Լյբ. պՓրԳ։

Ֆ

Ֆ. Նոր այս նշանագիր՝ ձայնեալ ըստ այլ լեզուաց ՓՀ, ՓՒ, էՓՓՀ. չկը՝ի մեր բարբառ. այլ փոխանակ նորին վարեմք պատառ ֆ, երբեմն և Վ, ա. որպէս և լատինք Թէպէտև ունին F, բայց գործական բառս գրեալս ասեմք Փ, վերածեն՝ի ֆՀ, բհ հնչելով Փ։Իսկ երբայեցիքս և այլ արևելիցք՝ Է զի տարաբերեն Փ, և Է զի ֆ։ Ի մեզ յեռ ժա, կամ ժԷ դարու՝ի լատինացւոց առին կիւլկեցիք՝ զոյնց բառս գրոչմել Փ նշանա գրով. զոր օրինակ.

ՓԱՐԱՆԳ. Տճս ՓԵՐՍԵՈՆ, ՀԻՒՍԵՈՆ։ Երե. ֆաթ։

ՓԱՐՏ. Տ. ՓԱՐՏ, պՈՃԱՏ։ Ո՝ւիֆ՝որ։

ՓԻՋԻՓԱՅ կամ ՓԻՋԻՓԻԱ. ՓԻՋԻՓԱՆԱՆ. Տ. ՓԻՍԱԳԵՏ, ԲՆԱԳԱՆ (գիտութիւն)։

ՓԻԼԻՍՈՓՈՍ, ՓԻԼՈՍՈՓՈՍ. Տ. ՓԻԼԻՍՈՓԱՏ. որ և ՓԻԼՈՍՈՓՈՍ. Իմաստասէր. Ցետս երեց ֆիլիսոֆոսն. այսինքն երաժիշտ. Յիւսեփ. փաղ՝ի Ի՝ա՝ին ընէ։

ՓԻՒԱՆԳ, ՓԻՒԱՆԿ, ՓՐԱՆԿ. Տ. ՓՈՒԱՆԿ, ՝ի բա. յտկ. ան։ Ալ գաւանի գրոչմեալ երբեմն ըստ կամի գրչաց՝ և Փ ասեաիւ՝ի գիրս Մ՝ՓՓ՝ՓՐ. Շնորհ. Լ՝ՄԲՐ. Մ՝ԻՒ. Փօղ. Վրդն. և հետագային. որպէս և ՝ի լուսաւորս պրինաց կայ սբ գրոց առ կիւլկեցւովք դնի սկիզբն լատին գլխակարգութեց գրովս Փ. այսինքն ֆ Փռանկաց, իմս լատինացւոց։

ՓԻՒԱՆԳԱՅՏԱՆ. վարի ռամկօրէն որպէս Եւրոպա. Որպէս յեւրոպին՝ յաշխարհն լատին՝ Ֆրանգաստանին։ Բամբ արևմտին՝ ազգըն Ֆրանկին, և լատինացին. Գնչ։

ՓԻՒԱՆՑԻՍ. եսթ. Ռամկական անուն ազգին գաղղիացւոց. Եւ ոչ իմ զօրքըն Ֆռանցեսին. Գր. փշ. ԷՀ։

ՓՐԵՐ, կամ ՓԻՒՐ. Զայն գաղղիական՝ի լատինականէս ՓՈՓՐԷՐ. պրս. պէրաթէր. այսինքն Եղբայր։ (՝ի յետին օրինակս Թղթոյ դաշանց. որ ըստ հին գրչութեց ունի լինել Փրեր։) Իսկ՝ի Գաղատ. մատթէի ուռհայեցւոյ և գրիգորի երիցու՝ Ֆրեր կՓ Փրեր կոչին խաչակիր զօրք լատինացւոց։ Որոյ և Երզնկացին՝ի յիշատ. քեր. ասէ. Փաղաքն ազայ, զոր ունէին ազգ Ֆրեբացն՝ տունն դամբլուն և ոսպէթալնոյ. յր առաջարական և ասպինջական կոչեցեալքն։

ՕՐՀՆԵՐԳՈՒՒ, ի, ած. ա. Ὑμνῳδός. Qui hymnos decantat. Որ երգս յօրինէ և նուագէ յօրհնութիւն ած. Օրհներգուն գալիւթ ասէ։ Զոր ՃԾաշունչ ձայնն նուագեաց օրհներգուին (կամ օրհներգոյին, կամ օրհներգոյն) գալիթ։ Օրհներգուք զոլով տեառն ընդ գալիլ. Ճ. Ին. նոր. կ՝ը. Երգեցէք ի հնոցէն ապրեալք՝ օրհներգուք քեզ եղեն։ Եւ զօրհներգուսն սիոնին, ի գերուն խիստ վարելոյն. ՅՃԼ. ծ՝ը։ Խոսր։ Յ՝ը արէի։

ՕՐՀՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ. գ. Ὑμνῳδία. Hymnorum cantatio, hymnus, laus, laudatio. Երգ օրհնութեան. օրհնութիւն երգով. օրհնաբանութիւն. Ընծաեւսականին այնորիկ և բազմապատիկ օրհներգութեն խրհրդազգած լինէր. Դիոն. էրխ։ Հրեշտակային օրհներգուքն. ՅՃԼ. ծ՝ը։ Զառաւօտու զօրհներգութիւնս մեր. Շար։ Կոչէին զարարչածս յօրհներգութիւն նմա։ Միաբանին յօրհներգութիւն ած։ Յամենայնի զաղօթս և զօրհներգութիւնս ի բերան կալ ցուք։ Օրհներգութենէ և աղաղոսաց փոյթ առնէը ՅՀ. խ. ապ. Լ յբ. պշ։ Մխ. ասաել։

ՕՐՀՆԵՐԳՈՂ, Տ. ՕՐՀՆԵՐԳՈՒ. Զօրհներգօղսն հարեալ վկրաւորէին. Ս՝որ։

ՕՐՀՆԸՆԿԱԼ, ա. Բարձրեալն ընդունող օրհնութենէ կամ զօրհներգութիւնս. Օրհնելին մարդն է քան զնաս՝ որք յերկինս են. Վ յբ՝ն. պշ։

ՕՐՀՆԻՉ, նչի, չաց. ած. Εὐλόγουν, αἴνων. Benedicens, laudans, laudator. Ան՝ որ օրհնէ. օրհնող։ Օրհնիչք քո օրհնեացին։ Օրհնելոյն զօրհնիչս քո։ Օրհնիչք նուագս բանիք. ևն։ Մտեղ առնէ նա զօրհնութիւն օրհնչին։ Յայնմանէ՝ որ կոչեաց. այսինքն յօրհնէ անուն. Եւր. ՃՆ. Ե հա։ Ո՛չ ես անիծիչ, այլ օրհնիչ։ Եռաւր զմայր բանին զօրհնիչն եւայլ. Նոր. յբ։ Շար։ Մի՛ երկեաք, դէկ քաջանայ և օրհնիչ. Լ՝ը ած՝ը։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Εὐλογία Benedictio. αἴνος, αἴνεσις, laudatio. ὕμνος, hymnus, ᾄσμα, ᾠδή, cantus, canticum, carmen, ode Օրհնելն և օրհնիլն՝ ըստ ա Ներայն առման. բանն և արդիւնքն օրհնելոյ. և Օրհներգութիւն. Յերրայեցւոց լեզուն՝ օրհնու թիւ յովհաննէան Յարգմանի. Յովհաննէս զնա անուանելով, այսինքն օրհնուի. կ՝ը։ Աղօթք Թերևս առ Նիզուելի սրսին լինին, օրհնութի՛ առ խնդութիւն սրսին. Օրհնու թի՛ ոգւոյ բերկրելոյ Փշանակ է. Սէբէր. ի։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Նշանակ օրհնուէ, պարգև, ընծայ, պատարագ. Տճս Ծն. ԼՓ. ։։ ։ Ե. ՌՀ. ։ Հ։ Ե. Խոր. ի. 5։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Լիութիւն բարեաց. բարիք. քերք. պէրէքէ։ Տճս Ծն. ԼՀ. 5։ ՂՆ. ԻԷ. 21։ Սղ. ՃԼ. 8։ Ի կրկին նշանակութիւնս անդր ևայլ ասէին. Իւրին մեզ օրհնութի՛ մի մի չուի ձէվ ամանաք։ Իւր լեալ վնասոյն յերկեղեցին՝ բաժանիլ օրհնութիւնս, որպէս և էր իսկ. Վ յբ՝ն. է։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Գործիք օրհնելոց. նուագարանք պէսպէս. (ուր յայլս դիմ Սաղմոսարան, քնար, լիր, թմբուկ, պար, ևն.) Տճս Սղ. լԵ. ԽԷ. ԽԵ. ծՀ. Ի. յ. ՀՀ. ՀԷ. ՃԷ. ՃՀ։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Մասն գիշերային ժամուն՝ սկսեալ երգովս, Օրհնեացուք զտէր. Շար։ Ժ՝ի։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Վհահանայագործութենի, նուիրագործութենի, Հաղորդութենի. և այլն. առեալ ի ՃՈ. Խոր. Ֆ. 16. Բաժակն օրհնութենի, զոր օրհնեմք. և այլն։

Թող զի և մանն Հացի օրհնեալ սոսկայիցէ՝ որ բաժանի ոսկիկն յարձակման պատասխոգի, ըստ չն. Է-ւօվՀ, այսինքն օրհնութենի ասի։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Մասն նշխարաց սրբոց, հանդերձից նոցա, և այլ ևս յիշատակաց. և մեռանն կամ տիրչին քանեալ որպէս քիրան՝ ի տապանաց սրց ևն. Աբէն զՀանգերձս սրբոյն, և բաժանէցին յօրհնութենի. ՃՀ. Ը։ Ի սբ տապանէն քղնէ օրհնութենին անօսրագոյն իւրև զփոշի առ ի բժշկութենի հաւատացելոց. Հ. ՅԼԱԼ։ Կնքեմք զգաւազանն անդամ պատուական խաչիւն. և օրհնութիւս գնեմք ի վերայ, և դնեմ. Վ յբ՝ Հդ. Է։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՕՐՀՆՈՒԹԵՑՒՑ. Նոյն ընդ երգ հրգոց ասացեալ գիրս սաղմոնի. Ἆσμα ἀσμάτων. Canticum canticorum. Իշ՝փ. ա. ։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԱԲԵՐ, ի, ից. ա. Որ բերէ զօրհնութի. Զաւետաւարանչին զաւակ գաբէթ և սբրաշունչ զօրհնութենաբերն հեբեթանոսաց։ Օրհնութենաբեր կոյս. ՃՃ։ Կարասկուեցին զօրհնութենաբեր գալստեան կենարարին։ Օրհնեացէ յառաջին անիծից անտի գերկիր, իւրովք օրհնութենաբեր գարշապարօքն եկեալ նորոգեցէ. Ս՝փ. ա. պ. Է։ Ապօ։ Իսկ Կարգաւորսի օրհնութենաբեր ցուցցակիս, է Մաշտոց գիրքն ընդ ուշարան օրհնութի ամէնայն իրաց. Մ՝ա։ Ո՝ւիֆ՝ը։ Շ. Ի՝ղի։

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՍԸՆԿՆԱԼՈՒ. ա. Ընկալուլ կամ ընդունիլ օրհնութենից. Իւրով վարդապետէն անձրևաւն պարարեր մնուցանիլ զշայկան արգարութեան օրհնութենաընկալսս. Բ՝ա։ Ի։ Հ։

ՕՐՈՒԿ, կամ ԱՒՐՈՒԿ, օրկի, օրկունք, կանց և կաց. Տ. ՈՒՐՈՒԿ։ Ո՝ւ. ա. ֆ՝ծ. ՃՀ։ Բ՝ա։ Ի։ Հ։ Է. 21։ ՍԷՐԷՐ. Ի։

ՕՐՈՑ, կամ ՕՐՕՐՈՑ. Տ. ՈՐՈՐԱՆ։

ՕՐԻՈՆՋ. Իբր Որոջ։ Բ՝ա. պշ. ատեպ։

ՕՐՕՐՔ. գ. Անուն երգոյ, որպէս Օ՛ր օր գԼզեղ մայց՝ի ննջեցուցանել զզաւակին. Քի՝ն ոչ մերոյ օրորքն է (՝ի բերանոյ կուսին). Երկինք երկնից լսայց արարէք...այ օրօր. Տպ։

ՕՑՏԵԼ, ՕՑՏՈՒՄՆ. Տ. ՕՁՏԵԼ, ՕՁՏՈՒՄՆ։

ՕՓՐԱՆՏ, կամ ՕՓՐԱՆԹ, և կամ ՕՓՐԱՆՔ. ֆ՝ա. Բառ գաղղիական՝ի լատինէ, օՓ՝ՓՐ՝ՔՀ՝Ռ՝Ռ, օՓՓՐ՝Ռ՝Ռ՝ա. այսինքն ընծայ. նուէր. ուրբք պատարագիք. ծաղոդ, յետ՝Ե՝ա։ Ա՝ա՝ն զՀատուածն յետ աւետարանին, և ապա օՓրանա առնեն ժողովուրդն։ Ջինչ է օՓ՝ռանթ, ևն. Լյբ. պՓրԳ։

Ֆ

Ֆ. Նոր այս նշանագիր՝ ձայնեալ ըստ այլ լեզուաց ՓՀ, ՓՒ, էՓՓՀ. չկը՝ի մեր բարբառ. այլ փոխանակ նորին վարեմք պատառ ֆ, երբեմն և Վ, ա. որպէս և լատինք Թէպէտև ունին F, բայց գործական բառս գրեալս ասեմք Փ, վերածեն՝ի ֆՀ, բհ հնչելով Փ։Իսկ երբայեցիքս և այլ արևելիցք՝ Է զի տարաբերեն Փ, և Է զի ֆ։ Ի մեզ յեռ ժա, կամ ժԷ դարու՝ի լատինացւոց առին կիւլկեցիք՝ զոյնց բառս գրոչմել Փ նշանա գրով. զոր օրինակ.

ՓԱՐԱՆԳ. Տճս ՓԵՐՍԵՈՆ, ՀԻՒՍԵՈՆ։ Երե. ֆաթ։

ՓԱՐՏ. Տ. ՓԱՐՏ, պՈՃԱՏ։ Ո՝ւիֆ՝որ։

ՓԻՋԻՓԱՅ կամ ՓԻՋԻՓԻԱ. ՓԻՋԻՓԱՆԱՆ. Տ. ՓԻՍԱԳԵՏ, ԲՆԱԳԱՆ (գիտութիւն)։

ՓԻԼԻՍՈՓՈՍ, ՓԻԼՈՍՈՓՈՍ. Տ. ՓԻԼԻՍՈՓԱՏ. որ և ՓԻԼՈՍՈՓՈՍ. Իմաստասէր. Ցետս երեց ֆիլիսոֆոսն. այսինքն երաժիշտ. Յիւսեփ. փաղ՝ի Ի՝ա՝ին ընէ։

ՓԻՒԱՆԳ, ՓԻՒԱՆԿ, ՓՐԱՆԿ. Տ. ՓՈՒԱՆԿ, ՝ի բա. յտկ. ան։ Ալ գաւանի գրոչմեալ երբեմն ըստ կամի գրչաց՝ և Փ ասեաիւ՝ի գիրս Մ՝ՓՓ՝ՓՐ. Շնորհ. Լ՝ՄԲՐ. Մ՝ԻՒ. Փօղ. Վրդն. և հետագային. որպէս և ՝ի լուսաւորս պրինաց կայ սբ գրոց առ կիւլկեցւովք դնի սկիզբն լատին գլխակարգութեց գրովս Փ. այսինքն ֆ Փռանկաց, իմս լատինացւոց։

ՓԻՒԱՆԳԱՅՏԱՆ. վարի ռամկօրէն որպէս Եւրոպա. Որպէս յեւրոպին՝ յաշխարհն լատին՝ Ֆրանգաստանին։ Բամբ արևմտին՝ ազգըն Ֆրանկին, և լատինացին. Գնչ։

ՓԻՒԱՆՑԻՍ. եսթ. Ռամկական անուն ազգին գաղղիացւոց. Եւ ոչ իմ զօրքըն Ֆռանցեսին. Գր. փշ. ԷՀ։

ՓՐԵՐ, կամ ՓԻՒՐ. Զայն գաղղիական՝ի լատինականէս ՓՈՓՐԷՐ. պրս. պէրաթէր. այսինքն Եղբայր։ (՝ի յետին օրինակս Թղթոյ դաշանց. որ ըստ հին գրչութեց ունի լինել Փրեր։) Իսկ՝ի Գաղատ. մատթէի ուռհայեցւոյ և գրիգորի երիցու՝ Ֆրեր կՓ Փրեր կոչին խաչակիր զօրք լատինացւոց։ Որոյ և Երզնկացին՝ի յիշատ. քեր. ասէ. Փաղաքն ազայ, զոր ունէին ազգ Ֆրեբացն՝ տունն դամբլուն և ոսպէթալնոյ. յր առաջարական և ասպինջական կոչեցեալքն։

Ի Ն Ա Ց Ո Ր Դ Ր

ԵՒ

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ի Ա Ն

Մ Ն Ա Ց Ո Ր Դ Ք

Ն Ո Ր Ա Գ Ի Ո Տ Ր Ա Ն Ի Ց

Ե Ւ Վ Կ Ա Ց Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ց

Ց Ա Ւ Ո Ւ Ր Ս Տ Պ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ի Վ Ե Ր Ե Ր Ե Ւ Ե Լ Ո Ց

Ա. ՝ Զոր օրինակ ա՛ , է նշան Թուոյս Մի, կամ Առաջին, նոյնպէս և լինի ա՛ այլով նշանաւ՛ի վերուստ (կամ՛ի ստորէ), ա՛, (կամ ա), նշանակ Տասն հազարի, որ՛ի մեզ Բիւրաւոր . վասն զի յետ նշանագրոյս ք՛ , որ է ինն հազար, յաջորդէ բիւրաւորն անդրէն ա՛, բ՛, ևն. որպէս և առ յոյնս ά, է ։ իսկ α, ։ ։ ի ցոյց բանիս գրի՛ի հին երկաթագիր մատենի առ կենդանուն՝ սկզբն գրիգորևնա-րեկացւոյ՛ի Թուրին Հ. Ն՛ այսպէս. ՛կառք ա՛յ՝ ա՛. պատիկ, ւ՛. ուղղիչք ։

ԱԲԵԼՈՒՀԻ. տ. գ. Քոյր սրեղլի արգա-րոյ՝ ըստ սահմանութեան հրէից. ՛Ծնաւ զա-ռաջին ազգարն զՀաբէլ, ընդ նմին և զԵւ-մոզապայ արեւմուտից՝ երկուսիցակ . Յորում՛ի հաբէլ նկարեցաւ փեսային քո՛, և յաբե-լուհի՛ եկն լեցի հարան ընդ այմէ նորա . . . Յայտգս աբելուհւոյ, որ էր քոյրն աբելին . Եպիփ. ծն ։

ԱԲԵՂԱՑՈՒԹԻՒՆ. ՛Որպէս փառք է Թա-գաւորի երկայ՛ի կրնաւորութեն, նոյնպէս ամօթ է կրօնաւորի երկայ յաբեղայութենէ, և երկնել Թագաւոր ամենայն երկրի. վ.ր+ հդ.յ։

ԱԳԱԹԻՍ. տ. Ա. Ա. ՛Ակն ագա-գէս՝ ծագող արփենին. Գ.Ն.յ ։

ԱԳԱՀԱՄԻՏ. տ. Ագահ մասք. անյագ ուեհնչիւ. ՛ Զագահամիան՝ ի յանօթին քո՝ զգեցուցեր աքաչելեօքն քո. Գ.Ն.յ ։

ԱԳԱՐԱԿԱՐԱՉԻ, ի, աց կամ կոյ. տ. գ. ՛Ագρονόμος. Magistratus, aedili ruris. վերակացու ագարակաց. ոստիկան անգաս-տանաց. էՓԲԼԻ. տ. ՛Դամասնօղք գոլ այսոցիկ ամենեցունց՝ ագարակաբաշ-խոյն ։ Օրինագահք, և ագարակաբաշխքն, և քաղաքօրէիքն. Պ.ա. օ.ին. Ը ։

ԱԳԱՄԱՑԱՆԱՔ. ՛Ամենայն ագամայնոցս ազ-գի. վ.ր+ հդ. Ը. յ. (ուր տպ. ագամեան ազ-գի.) ՛Երկիւղ մեծ իսկ ամենայն ագամայ-նոցս. անդ. (որ պակասի՛ի տպ ։)

ԱՒԱՄԱՆԴՈՒՆ. տ. ԱԳԱՄԱՆԴԱՑ. ՛Ջվէմն՝ զոր անարգեցին. որ վէմ. այն՝ որ ագամանգեան կոչի. Եփր. Համաբ ։

ԱԳԵՆԱԿԱՆ. տ. ԵԳԵՄԱԿԱՆ. ՛ Իբր գոյզն անօթիս յագեցականն աղբերկ ա-ռեալ. Շ. հրէաբ ։

ԱԶԱՏԱՏԵԼԻՔ, տեսլ կամ տերանց. տ. ԱԶԱՏՈՐԵԼԻ. ՛Ոչ ուրուն լինէին՛ի նա ազատատելոյնցն գրոնք . Աբծր. Ը. 2 ։

ԱԶԱՏԱՐԱՐ. ՛Սը կոյս մարիամ՝ մերն Քրիստի բժիշկ, նախնոյն ագամայ ազատարար ծը-նողիդ . Տաղ ։

ԱԶԳԱԲԱՆ, ի, իւ. ա. Γενεαλόγος. Generationes recensens. Որ գրէ զազգաբա-նութիւն. ազգարանող. ՛Յետվայ և գատա-ւորացն և հռութայ գիրքն, և Թագաւորու-թեացն չորեքին, և մնացորդացն . . . են ան-պակաս ազգաբանքն արգարոցն ազգի.Ղևոնդ ։

ԱԶԳԱԴԻՒԼՈՒԽ. տ. ԱԶԳԱՂԵՑ. ՛ Զօ-րավարիք և գաստպետք և ազգագլուխք և հե-ծելապետք. Պ.ա. օ.ին. Ը ։

ԱԶԳԱՆԱԼ. ՛ Եղբարյութեի՛ ոբ՝ ազգակ-ցեալ և կապտալ՛ի աքանչելի տեսութեի և՛ի գործս. կ.ի.ծ ։

ԱԶԳԱՀԱՄԱՐԵԼ, լվ. ն. ի. Ազգաբա-նել, իւ. գրել զակիրքն ազգին. և ընդել ըն-ծագումն և զանուն ազգին յումեքէ. ՛Հե-Թանոսք և բարբարոսք ազգաշտամարին՛ի բե-ղոյ, և յայլ բազում՝ ածող իւրեանց. յոյնք ազգահամարին՛ի հելենոսէ. իսկ հրեայք ազգահամարին յաբրահամէ. իսկ քրիստո-նեայք ազգահամարին՛ի տեառնէ յեսէ քրիս-ղ.ԵՒոնդ ։

ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ, ըստ ՚ի՛ նչ. կամ հաս-տել որպէս ազգդ. Հաստատեալ Μήνυσω. Sta-tuo. ՛Որ առ՛ի մէնջ է բանիւս (արամեան-հռութէ), մի զոս (զաշխարհս) ըստ վայելչա-կանն բանին քնաւորեալ ազգեցուցանէ ած. Պ.ա. օ.ին ։

կամ Գրգեալ. շարժեալ. ՛Թշնամին իմ գևն զկոյս ումն ազգ եցոյց բերել առ իս ձևագործ վնաս. վ.ր+ հդ. Ի՛. յ ։

ԱԶԴՈՂԱԿԱՆ. ՛Ընտրեալք սրով հրամա-նաւ բարձրելոյն, որ ազդոլական զօրութի՛ն Թափանցական է քան զամենայն սուր երկ-սայրի. Ղևոնդ ։

ԱԶՆՈՒՒ. ս. ՛ի մասնէ ինչ զայդ ազնիւս ա-սես. Ա.Ը. Ը ։

ԱԼԱՊԱՍՏՐ. գ. Բառ յն. ալաբաստրօն. ՚Αλαβαστρον. Alabastrum. Շիշ իւղոյ կամ մեռանի՛ առանց ունկանց, մանաւանդ՛ի հանքային քարէ. ՛Ալաբաստրն է մարմա-րիոն սպիտակ՝ սրով իբրև զապակի, և ունի կաւաեր բազում. Իր. Հրէ ։

ԱԼԻՔՆԱՊԻԿ. տ. Որպէս Ալէօք ծաղ-կեալ. սպիտակ հնդօք գունեալ. ՚Ձերմակ մա-զերով ծաղաւոր. ՛Ալյապես փարիր զորգեսին իւրոյ, զի գոյն երիսաց (նորա) ալէծապնիկ զարդարէրի՛ի հնդաց ծերուենոյն). Կաղանդ ։

ԱԽՃԱՊԱԿ. տ. ՑԱԽՃԱՊԱԿ ։

ԱԽՄԱՐ. ՛ Ջօրութի՛ն անհասանելի խոր-հրդոյն յայտնէ սիրամբ և ակար մտաց խոց. Եպիփ. ծն ։

ԱԽՈՆԴԻԿՔ. տ. ԱԽՈՆԴԻՔ. ՛Ելեկ ոչ՛ի փայծապէն Թըմեու և փոխումն ինչ մանր յախոնդիկքն ձգեսցէ. Մ.ափ. ծ.Ե ։

ԱԽՏԱՓԵՐԻԼ, բեալ. յ. Բևբեկ լինել քան զախտս ինչ մարմնոյ կամ հոգւոյ. ՛Ցոլոց ըստ ամենայն մասանց սիտացաւ աշխարհ մեզք, ըստ չորից փոփոխանց (ե-զանակաց) ասելոյքս սիտասբեբեալք՝ ազգի ազգի մասուցանեն հիւանդութիւնս . Ան-հդ. խմ ։

ԱԽՏԱՀԱՏԻՄ, տեալ. յ. ՚Նոյն ընդ վ. ՚Մի դադարեցուսք սիտաժեռեալքս ապա-չեալ ընծ. կ.ի.ծ ։

ԱԽՏԱԼԻՑ. ՛Ջկաւս սխտալից զգեցեալ եմք ։ Յերկիր օտար, այսինքն չսխտալից ա-բարուածս. կ.ի.ծ ։

ԱԽՏԱՍԻՐԵԼ. ն. ե. Սիրել զսխտա-ցանկաւքն լինել. ՛Սիրեալ լինի ցանկութի՛ն. այլ գուշակ (որպէս՛ի սիէտս) ծննդեան, և-թէ ոչ սխտասիրեալ (կամ սխտասիրաբար լեալ). Ան. հդ. խմ ։

ԱԽՏԱՒՈՐԻՄ, եցայ. յ. Սխտաւոր գտանիլ. սխտաբերիլ. սխտանալ. ՛Որպէս զի զանձինս անսխտս համարեացուք, որք միշտ սխտասուրիմք . կ.ի.ծ ։

Ած. ՛Նոյ եկն հոլոպ սրծ (և այգեգործ). ուսաւ՛ եգիտ զսունկն և զածն, զի երկիր չհիւլ զիւալ էր. Պ.ա. օ.ին. Ը ։ ՛Որ ած անկեն, և ծիւղ և տերև պատրուանն, և արմատա-նան . Չ . մաբ . ծ.Ե ։

ԱՆԱՆԻՄ. հ. ՛Ա. կենդան և առ մահ պա-րտքեւ եբեալ ածանին. Յհ. խմ. երս ։

ԱՆԱՆՑՈՒՑԻՉ. ս. Որ ածէ անցուցա-նէ, կամ յառաջ բերէ . ամրիչ. ՛ Յոյս գերբուսթի՛ ածանցուցիչ. Պ.ա. օ.ին. Յի-սի բառ. ἐνταράκτικος, գիբրամբք, որպէս պատիր ։

ԱՆԻՆԱԽՏԻՑ. տ. ԱՆԱԽՏԻՑ, կամ ԱՆԱ-ԽՏԻՑ. ՛Ընդհանուր անկախիս պատրաստու-թի՛ ականախտս (կամ ակնախտս) վայել-ցուցի՛ն . Աբծր. ս. 11 ։

ԱՆԱՆԱՅԵԼԻ. ս. Յեռեալ սկամբք. ա-կանակաց. ՛Անդրանական ականայեան այն պատմուճան . Տաղ ։

ԱՆԱՆԱՏԱՄԱՆ. տ. ԱՆԱՆԱՏՆԵՐՑ. ՛Յա-

կանց չափիւղայ. և ոչ այս ձեկանաւեսակք, որ՛ի Թագան Թագաւորաց յարեւմտից. Պիպա՛ս:

ԱԿՆԱՆԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. *Որդին քո գայ առ քեզ ՅԱծայնի փառօք իւրով յանդիման լինել ականատեսութեաբ. Պիպա՛ս:

ԱԿՆԱՆԱՔԹԻՒ. } տ. ա. գ. ՔԹիթ կամ

ԱԿՆԱՔԹԻՒ. } քԹիթել. մի ական. յոսել. վայրկեան. ակնարբու. ինչ գերբեմբ. *ԱկանաքԹիթ մի չգադարեն, ի պէսպէս չարիս յորդորելն. Ոսկիփոր: * Աւին բերելոյ օրհաս... ժամին ժամանեալ ուռուր, ա. ուրք ակնաքԹիթ հրաւէր. Նար. փաղ յար. ղէր:

ԱԿՈՅՄԲ ԱՐՆՈՒՒ. *ԱՀՅոո ՅՅ (ՅՅր կոյս), որովքեական գաւազն ակամբ առեալ զքև որբասաց ձայնիւ. Տաղ: * Ակամբ առեալ զքև երկնային կըթայն՝ ահիւ սարսափմամբ ծածկեն զգեմս իւրեանց. Նար. փաղ ենէղ:

ԱՀԱԳՆԵՄ, նիմ. Ն. յ. Ահիւ սասփնալել, իլ. զարհուրեցուցանել, զարհուրիլ. կամ ահագին գոլ ՅՅուցանել. *Եսայի և եզեկիէլ մարգարէք, մին զսերովբէից, և միւսն զքերովբէիցն հանդամանն՝ որչափ կարացին առնոլ, պատուիրին մեզ, ահագնեալ զնոսա յոյժ զարհուրանօք. Խոսր. պոլիտ:

ԱՀՄԱՐ. Տ. ԵՒՄԱՐ. *Կամաւ իսկ որպ. գայլիել զահմարան անգիաւէն օրինին. Ածխ. հց. խմ:

ԱՂ. Գառանի և յոքնականն՝ Ուղք, ապոց. որպէս Համառաւութիւն, կամ Համեղութիւն. *Ազն քաջայարմար գոլով հաղորդութիւն այնմիկ, որ առ բերանայն ղգայութիւն ապոյ ըստ համեմատութեաբ օրինին (սերելն Ելիւ՛ի նոսէր դից). Պիպա՛. փխ:

ԱՂԱՆԴԱԽՈՒՄԲ. ա. Ուր իցէ խուռն ազանդոյ. *Ազանդ ախուռն մոլորութիւն կալ խորագաւարայն. Կանոն:

ԱՂԱՆԳՈՒՈՒԹՆ. *Ցիշատակէ զորդանայն անմահիկ զբոցակէզ զաղանձուն. Ոսկ. յանիպ. Ղազյին:

ԱՂԱՏԱՈՒՈՅ. *Ե՛կ և տէս զաղէտս ազեսատկոծ սրսից. Նար. փաղ ղէր:

ԱՂԵՐՍԱՒՈՐ. ա. Որ ինչ լինի ազերսալից գոչմամբ. պատաճախուռն. * Սրսից ՁանասպարՏ՝ ձայն ազերսագոչ ողբոց. Նար. փաղ ղէր:

ԱՂԵՐՍԱՒՈՐ. որպէս Ազաչաւոր. որ ազերսէ. *Գոհութիւն մեռելոյն՝ չափ պատասուաց, մեսիասուս ազերսաւոր քաջք. Նար. փաղ ղէր:

ԱՂԻԿԱՉ. ա. Որ ազիք կիզանին ի դիոյ. գորովագութիւն. *Էր Նա և ողորմած և ազէկեզ ի վերայ քրիստոնէից. Պատ. Ղր:

ԱՂԵՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Իւր ՅերգործուԹի սրեաց կամ լայից քնարի. քնարեղծու Թիւն. *Փառաբանեալ ազենէրգործութեամբ հնչուցականն քաղցր ձայնիւ մանր նուագեալ եղանակ է. Ածխ. ազ:

ԱՂԸՆԹԱՑ. ա. Ուր իցէ ընթացք ապտ, կամ ալեաց. (մակդիր ծովու.) *Նա ծով ազընթաց՝ գուաձ արևելեան առեալ. Նար. փաղ յար:

ԱՂՒ. *Ապա և խոհակերացն ոչ իցէ մեզ ի յաղի առնելոյ զնորոյկան, զի ազ բաղում ունին: Ոսկիփոր: *Ծիծաղեալ ամբաստայ ընդ աղի բանին սուրեցայ. Մարիէ:

ԱՂԻՒՍԱՀԱՐ. ա. Ազիւսով չարեալ. ՅերքիՅ՛էն, ՅուշաբանՅ. *Ոչ կարէր չակահել զաղիւսաւոր բուրդն բերդին. Կաղանփ:

ԱՂԻՒՍԱՀԻՆ. ա. Նոյն ընդ վ. Յաղիւսոյ չինեալ. *Շինեաց զորբեմ, որ արդ կոչի չաճըղեգ, և զաղիւսաշէն բերդն զուսնան. Պատ. Ղր:

ԱՂՅԱՑԳՐ. Տ. ԱՂՈՒԱԾԳՐ. *Ջատրան, և զաղնացան, և զորբեքշորամ և զորբաքեր. Պիպա՛: * Ի զատկի աղհատս. ՃՃ:

ԱՂՃԱՏԻԼ. որպէս Օրհաս. մահ կամ ըստանումն. էձՅէլ. πότμος, mors, vel interfici. *Յետ եքատասոսի՝ աղՃատիլն քեզ հոռոմ է. Պլաս. ասիր:

ԱՂՈՒԻՍԱԽԱՐԱՆ, ի, ացի. գ. (այսպէս գրելի՛ է եդեալն մեր ըստ այլոցմ օրինակի՝ Ազուհս խարան.) այն է խարան աղուհատրոյմ. * Աղուհսախատանօք պղեմն նոցա գրոշմել հրամայէ, զի մի ոք ոգիատարար հաղորդեսցի ընդ նոսա. Լ՛սա. ի՛Ե:

ԱՂՈՒԻՀԱՑԳ ԱՄԱՌԱՆ. Պահք որ սկիզբ լինանց. *Ընդ եղև ի սբՅ սմին (Յոհաննէ հ. շԵգ. յսմի սեռատն 1105. յորում սբՅ հոմեմատեր սկզբանն յոհնիսի), յոսոյ՛ին չաբաթն ամառան աղուհսացիցն վախճանեցաւ աբՅ հայրապետն սեր գրիգորիս (վկայասէր). Ոսոհ:

ԱՂՏԱՂՏ. *Թէպէտև սասցից, ոչ որ լուիցէ, զի ալտալտ իցէ երկիր մեր. Վ՛ր+ հղ. ծԸ:

ԱՂՔԱՏՏԵՑՈՒՑ. *Յերևելիս ալքատատեր, և ի ծածուկ ազքատատուց. Ոսկիփոր:

ԱՂՔԻՆՅԻՄ, սեռ. յ. Տ. ԱՂՔԱՏԱՆԱՄ՝ ըստ կրկին նշ. *Չխնդրէ՛ եռ, սէր. միայն գտանիցիմ ալքատեալ առ գոբս արբուս. նեաց քոյ յայնքանեաց և յայնպիսեաց միծաշոհութեչ. Սարկ. ազ: * Ձարհեմեաբ ալքատատեալ (այսինքն ազատ՛ի չարութենէ). Մաթե. ենկէ:

ԱՃԱՌՆԼ. Ն. Տ. ԱՃՌԵԼ (որ ասսի է առեալ որպէս ասի.) *Ալլն ամենայն խառնուածովք այլոյն ալիսացեալ՝ ամառեալ լինն առ՛ի ձիլեոյ ազգ. իսկ ձիլենեոյ ըստ ինքեան իսկ առանձինն. Փիլ. եւ. Բ. 105:

ԱՃԱՐԻ, բոյ, բեաց. Տ. ՀԱՃԱՐԻ. Ἐλάτη. Abies. Ազդ եղևնափայտի, կամ ինչ փայտից. *Ոչ գոյ բնաւ՝ ոչ ամՃարի ոճն՝ բան նիկ արժանի, և ոչ սօսի, և նոռի ոչ բաղուած. Պլաս. օրին. Բ:

ԱՄԱՌՆԱԿԱՉՔ. ա. Մակդիր արիւս, որ կիսու զերկիր չամառան. առչորիչ ամառաննի. *Արեգական՝ ձմեռնաատանչ, ամառնաչեզ. Գ՛սա. Ի՛Ղ. ա՛ա վաչ:

ԱՄԲԱՌՆԱԼԻՔ ԹԵՉԱՆԵՒՑ. Ἀναλάβος. Analabus, scapulare. Վերառեալ ման թեզանեաց կրծնաւորաց վիՅչև յոսս. որ առ ոմանս է որպէս փարաւրար խաչաձև հանդերձ մեսասի վերալոյ. *Իսկ որ Թեզուս նեսցի ամբառնալքան զառաՃքն է, որ յօրի նակ խաչին՝ ի վերայ ուսոց նոցա պատի, նշանակ է՝ ի քէն հաւատոց. Ն՛սա փբ. Բ:

ԱՄԲՈՒՆԻ. Ն. *Ծանիւ գագաթեաց չամ բսխելոյ զալան. Վ՛ր+ էգԻ:

ԱՄԵՆԱՆԻՐՏՈՂ. ի. Կերտող բոլոր եզելոց. արարիչ ամենայն ալաբածոց. * Ընծ ինքնաբուն, վեմական գոյս Թիվ, ամենանկերտող յոչնչից էացուլոյ. Պիպա՛:

ԱՄԵՆԱՆՈՒՐԱԿ. ա. Ամենևին անոյշ և անո. չահոտ. ամենայնիւ քաղցր. *Ամենանոյչական անանձաւալի բաղգատութեամբ: Մարմին անաստական չամենանոյչակ մնաս կուսէ, ծոցածին հօր նախայաւիտեան որդի՝ երկնածին մանու կ կուսամօրզի. Պիպա՛:

ԱՄԵՆԱՊԻՏՈՒԹԻՒՆ. գ. Պիտանին գոլ առ ամենայն պէսս. * ՋամենապիտութեՅն իւր ցուցանէ. Նէր. ղէՀ. (որ վերապաճա. ի գաւ ԱմենապետութեՅն, ըստ սպ. Վ՛ր+ հղ. ի՛Ը:)

ԱՄԵՆԱՒՈՒԻՐՔ, ուրբք. գ. որ և Ամէն կամ ԱՄԵՆԱՏՈՒ ԵՒՈՒՐՔ. Ամենայն ժամանակ լսացեալ հաստակի. * Ծերբանչեք Էին զանցեալ և զամենաւուրքն. Փիլ. կՆ. Բ. 114:

ԱՄՈՒՄՆԱՒԹԻՒՆՐՆԿԱՒ. ա. Ուր իցէ ընդունելութեՅն ամուսնութեՅ, ազգակցուՅ. խնամութեՅ, կամ հարսնախոստութեՅ. * Մի սասէլ, և մի գաւ բերել իւրեանց ամուսնութիւնընկալ կողմանց. Բ՛սա. Բ. կ:

ԱՄՊ. Որպէս բառ ոմի. (Յծ. ընդ հ. ումպ, ըմպել. և Թ. էմՏէ., որ է ծծել.) է ինոյն և ՃՃին սպնդոյ, կամ սպունդ, սաՅ նուկ. սիՀՀէր. *Սպունգն սման է ՃիՃոյ, որ՛ի ծովու լինի. զոր մարդիկ ամպ անուանեն. Ջ՛ր. կԲ:

ԱՄՊԱԽՈՒՆ. *Ամպն անկրպակեաց՛ի մէջ եղևայի և եղևսէի, որպէս կայ յատորին՝ ամպսխաուն լոյսն. Պիպա՛:

ԱՄՊԱՆԱՒՈՒՆ. *Ամպանման հասեալ զանձրև կենաց առ ծարաւեսն (մարգարէքն). Ը. փաղ:

ԱՄՊԱՐՈՊԱՑԻՆ. որպէս Բարձրացեալ մինչև յամպս. *Ի մայրս լինսանոյ՝ ՃիՀ քաղակերաեալ՝ սմբարձաՅեռիչ ամպրոպային. Տաղ Խ. սԻՀ. սիՀՀ:

ԱՄՍԵՒՑ. ա. Մպուսիος. Menstruus. որ և ԱՄՍԱՑԱՆ. Որ ինչ լինի ամսոյ յամի. այսպէս այս. * Հաւսիւրաճաղովք և սասնՃաճաղովք սաղսեալքի և լսել զանուանս ամեսոյք պահանՅոլք. Բ՛սա. Վ՛ա:

ԱՑԼՈՒԱՆ. որպէս Ածլալեղս, կամ այլ այլևայց. * կամ խեղին առողջութեՅ, կամ այլաբանիցդ միաբանութեՅ. Ածխ. հց. խմ:

ԱՅԼԱԶԱՆՑԱՏԵՍԱԿ. ա. Որ ինչ լինի այլազգ օրինակաւ՝ քան զոր կարծիր. կամ գիսլուածական. * Եթէ մեքբեցն (՛ի յանցանաց) կարձելով Հաղորդիլ այլազան ցասեսակ հանգիսմամբ. Պիպա՛. օրին. Բ:

ԱՅԼԱԽԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Խառնուրդ օսար. խառնուած ինչ. * Ի հոգևորականս եհաս կայեանս... յորս է այլախառնութեՅ դառնութեՅ. Եվէ. հոգ:

ԱՅԼԱԽՈՐՀ, կամ ՋԱՅԼԱԽՈՐՀ. ի. ա. Որ այլազգ խորհի. օսար մտաք. Տէս զբանն զկին՛ի բառն ԱՑԼՒՄԱՑ:

ԱՅԼԱՍԻՔՐՈՒԹԻՒՆ. գ. Սէր այլոյ չէս սիրոյ անձին. (լաւ ևս է գրել ԱլլասիրուԹիլ, եԹէ չիցէ գրելի ԱլլասերուԹիլ, որպէս սերբազգ զաւակի.) * Ալլասէրութիւն առ լսոն (բնաւորեալ էր յադամ՝) որպէս ոչ առանձինն և միոյն, այլ՛ի կողէ նսին եղելոյն՝ առ նա լինել (սիրոյ). Աբ. հց. խմ. (իբր զի՝ եԹէ սեռանէր ադամ զմր և է մարգ նման իւր բանական կենդանի, սիլեր բնաւորապես. այլ զի նախ եաես զեւա՝ և այն յիւրմէ եղեալ, չարկաւ սիրէր զնա.)

ԱՅԼԱՍԿԱՆՉՒՆ, սկզբունք. ա. Որոց սկիզբն է այլևայլ. ոչ համագոյ. * Ընդ ձեռ ամենայն մարգ, որ երկուս կամ երիս խոտատունկի ՅձԸս, զի չարիկ է զայնսկի այլասերելս և այլասկզբունս սասել. Ղևսոր:

ԱՅԼԻՄՏԱՑ, ի. ա. որ գրի և ՋԱՅԼԻՄՏԱՑ՝ անչուռք բարդութեՅ. Որ ոք զոյ ինչ և այլազգ իմանայ. օսար իմայսուածով. * Ասա ալալեմ. ՃՃա ծառայիցն ՅՅ՝ զի և յաղագս միոյ խօսողաց՝ վկայութեՅ ՃշմարիՏ է, եԹէ միոյ զալախորհի և զայլմիայի, և սուէ լով ՃշմարտեՅ կարծոյի. Ղևսոր:

ԱՅԾԻԱՆՈՑ. ա. Որ ինչ սահի զհոտ անախորժ որպէս զայծից. կերտ՛ել մէ հոտած. * Ընդ անԹեական մոլգքն. են այծահոտք. Բ՛ղ՛ր:

ԱՅՄՐԱՆԴՐԱՒԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. գ. Դարձուած այլ և անգր. դիւրագարձութեան. * Մարմին՝ պատկանեալ չղակապ յօգիւք՝ յաղագս այսոսանգլագարձութեան ըստ պիտոյից գործոյդ առ՛ի գործդ. Ածխ. հց. խմ:

ԱՅՑՔՆԱՆ. *Ածքանի ոմք է (կամ ևն), զի եմ ասաս, և քնաս ոչ եմ՛ի գիւղն. Վ՛ր+ հղ. ի՛Ը: *Ես ահա այաքանի ժամանակք ունիմ՛ի ՃգնուԹիս՝ անգ. ի՛ն. (ապ. այաքան):

ԱՅՐԱԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Գողանալն զայր ոք ի տանէ այլոց յիւր ծառայութիւն. որպէս յն. ἀνδραποδισμός, plagium, reductio in servitutem. *Այրագողութիւն պարտասական ունիցի զինարեալն ընդ ծառային որս.* Պղպ. օրին. ճ:

ՅԱՅՐԱԿԵՐՊԵԼ, իլ. ն. յ. Զգեցուցանել և զբաղեցուցանել զկերպարանս առն. մարդակերպ երևեցուցանել, և երևիլ. *Այրակերպեալ զգօրաւորն իւր ղինքայէլ զօրագլխին խրտում յեռուսով ի գաշտին ցուցանէր.* Եսթի:

ԱՅՐԱՍԱՆ, ըստ ք նշ. *Տուբիթ ընդ հրեշտակին կամակցեալ զայրասանի զգևն յիւրմէ ամուսնոյն ի բաց կապեաց, և զհօր իւրոյ զաչսն եբաց.* Սեբեր. ծբ:

ԱՅՐԵՑԱԳՈՐԾ. ա. Ակրեցելովք գործեալ. *Չանիմացեալ. Ղևին (յասպս) առանց այրեցագործ նեռից.* Եզեկ. ծն:

ԱՆԱՅՑԱՆԵԼԻ. ըստ ք նշ. Անվախճան. անչէջ. *Զայր օրինակ Դուրն՝ որ զիւրոյն գըտանէ, ոչ սպառի, նոյնպես և այն Հուր՝ որ զմարմին գտանէ (անմահ ընդ հոգւոյն), անանցանելի է.* Պիտա:

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱՆԱԻՆ. ա. Ծնօղ անապատ կանաչաբ՝ կուսութիւն. *Ե՛ս գերեզմանն անապականածին, և յաճածին.* Պիտա:

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱՆԱԼ, ացեալ. է. Անապական պահիլ. անեղծ՝ աբ՝ անարատ գտանիլ. *Աւետիսն ունեմ ոչ ի կորուստ ապականելոյ, այլ անապականաւոր գործեցեալք անապականացեալքն՝ ի նոյն պահակեր նորոգելոյն փառաց ի փառս.* Պիտա:

ԱՆԱՊԱԿԱՆԱԲԱՐ. ա. Որ առնէ կամ պահէ անապական. որ չկրցուլ եղծանիլ կամ ծախիլ. *Ծաղկին անապական ծագկէ յարմատոյն ի հնար անապականաբար.* Պիտա:

ԱՆԱՆԱՄԵՂ. տ. ԱՆԱՍՆԱԳԻՏ. *Ա նանամեղն սպանող.* ՆԼ. ղևպ:

ԱՆԱՍՆԱԳԻՏ. ս. ա. *Ի ձեռն սորա ապաքէն իմանի, թէ ոչքան չար էր չարն, որում հասաւ անասնագիտն սիւսաւերն.* Այ. հց. իմ:

ԱՆԱՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Անասնական բարք. անբանութիւն. *Ընկղմեալք չարբեցութիւն... զանխորհրդական զանասնաւորութիւն իբրև յանգունդս տարեալ.* Փիլ. սամ:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԱՒԵՐ. ա. Յեռանեալ յածախրութիւն. պաղեալ ի սիրոյ անտի աբ. *Ի քէզ սիրացուցեր (զախաս Հոգւոյ). ուսաբ. յանձնասէր լարուցդ՝ խմասահակիրդ չար իմացաւածովդ.* Այ. հց. իմ:

ԱՆԱՐԴԱՒ. *Ո՛վ անարժանիքդէդ արքա, զնձրի բժիշկք՝ ոյոց յուսան: Անարժանիացդ յանգիւտին՝ սասս տագնապելոքս կան յանգիտան.* Տաղ:

ԱՆԱՒԱՄԱՐՀ. ա. Որ ոչ սրհամարհի. *Ցեսին ժամանակս գայ սրքայն էրկնաւոր, և աեսանեն զանարհամարհն սրհամարհալ ի մէջ ժողովրդոց.* Պիտ. վբ:

ԱՆԱՐՈՒԵՍՏԱՅՆԱԼ, Տ. ԱՆԱՐՈՒԵՍՏ, ըստ ք և ճ նշ. *Ջանեկնաւորականն՝ զանարուեստացեալն.* Անյ. բաժան:

ԱՆԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Որպէս Անբանաւորութիւն. անաեղութիւն. և չտկառակն օրինութիւն. (ըստ լտ. թրգ. անէնք.) Փիլ. Ա. ճ. ւղ. (գրեալ էր՝ անբնակութիւն:)

ԱՆԲԱՅ. ա. Ընդան, անբանական. անպատեհ. անոյն. *Ջանիրատ խոսս մերժեաւ ի քէն. զայն միայն խոսեա, որ քեզ ծգուտ բերէ և ընկերին. զի վայրապար խօսք՝ պատուհասութիւն է չքնաղից.* Ա յտ հղ. յ: (Տես և ԱՆԲԱՅ, իբր անասուն:)

ԱՆԲԱՅՐԵԼԻ. ա. Զոր դժուարին է այնչք բոլորել իբրու անբովանդակելի մեծութիւն. *Ճառագայթքն արուեստագիտին այ անբոլորելի ակուառեն (արեգական).* ՓԻԼ. յ-ժէ:

ԱՆԳԱՄ. *Ակրիւց զբազում իշխանս, որ յայլ աղգամ գնային նահատակ էին զնա.* Վրդն. պմ:

ԱՆԳԱՐԻՄ, եցայ. յ. (ի բառէդ Անգար՝ ըստ ք նշ.) Ի համար գրիլ. յանկատար դառիլ իբրև օրինաւոր. *Աթ ատնել (զգաթիկ) և յաւուրս եղեկիայի. բայց վասն զի ոչ յառաջնում ամսեանն, այլ յերկրորդումն, և ոչ ըստ օրինացն, ոչ անգալեցաւ քանզի խառնեակ եղև և անաբ.* Շիր. զպի:

ԱՆԳԱՐՀ. ըստ ք նշ. *Ի հրեշտակաց փառաւորեցոյց պատմուճանաւս զարդարեալ անգարշ որդեակ իմ վաչէ աղուանից ալքայ.* Գիւտ. Ռեղ. սա վերջ:

ԱՆԳԵԶ. Օմանց. Aequalis. *ոմն հարթ, ողորկ, կամ անկռուելի. Ամենայն քաղաքն մի պարիսպ՝ անգեզ նմանութիւ.* Պղպ. օրին. ը եւ որպէս "Ὑπαυγος, պատպաջուն և անարատ. *Աստուած լցեալ առ ի յոյնգանէ՝ որ մաքրեն, աձեալ մեծ և անգեզ լինիցի.* Պղպ. փխ:

ԱՆԳԻՀԵՐ. ա. Ուր չիք գիշեր. անեղեկոյ. անստուեր. *Յառաջ գալ յաւետարանի անտի ի հանգերձեալ անգիշեր լոյսն: Ջնծայնոյնն ինքնաբաւական և անգիշերն լուսոյն ևն.* Վրդ:

ԱՆԳԻՆԱԿԱՆ. ա. Անհասն ի գինուիլ խոնաւութիւ. *Քոյրն (աշարունի հարկանէր) զմեռելն անգինական.* Տաղ:

ԱՆԳՈՀԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. ֆ. Զգոհանալն. անշնորհակալութ պատնիլն. ապաշնորհութիւն. *Զարին է սկիզբն՝ անգոհացողութիւն զայ.* Այ. հղ. իմ:

ԱՆԳՈՍՆԱՐԱՐ. ս. Անգոհանելով. արհամարհելով (զբարին). *Եւ ոչ նոքա՝ որ առաւելագոյնն արժանաւորք եղեն պատուոյ մարմնաբոյսն, յայտնել ուսիք(ի մէնջ դիտութ իբրեանց) ոչ կորեն, և ոչ ի տեսիլ գիշերոյ. ապա թէ անգոհանաբար ոք կամ անխոբրատ սովորութիւ երասքը վարեսցի, այս ի բաց մերժեալ է յեկեղեցւոյ քէն.* Եղիշ. հոփ. (բանն է ընդդեմ պատուոյ զուտաեռսիլս և զի բազապատում ըղձութիւս:)

ԱՆԳՈՒՆԱՐԱՐ. ա. Որ ոչ բերէ յիւրմէ կամ յինքեան զգեստս. *որ ոչ կանայ տ ի ձայ. Յանդէն յանկոս յանդալոյսաբեր անապատի բնակելով.* Բաբիշ. յհ. Ա:

ԱՆԴԱՆԱՒՈՐ. ա. Ուր չգոյեցէ գաւառ. *Ի դիպող ժամուն, զի անգաւառ էր քաղաքն. քարկոծելոյն զսակ փանիոս նահատակին.* Պիտա:

ԱՆԴԱՌՆ. *Անան չարաթ, որ օգտէ անգոհ՝ որ ի մնդոյ սիւս ընկնի: Փորանցի և վերլսելութիւն և անգոհի օգտէ.* Բժշկ:

ԱՆԴԻՄԱՐԱԶԱՏԱԲԱՐ. ըստ վերջին նշ. *Գովեսա զնա ընծայնին՝ ըստ անուան ոգոյնն անդրագարձութիւնս.* Տաղ. (սկզբնաառատ. *զի նահատակ, որ է կոստանդ:*) *Անգլուագարձուն տատից յիշատակի.* Շ. *Ի էէր տաղ. ի Ք տառէ մինչև ց Ի:*

ԱՆԴԻՏԵԼ: Որպէս բայ եգաբ. այլ մարմն է խնամել և իբր ա. Անդիտելի, կամ չտեսոյ. *Ի պատերազմին զիրծանել ոչ ոք կարող է, այլ ի գործոյն լուել գիւրին իցէ, և զանց առնել զնուազ անհասս և անդիտել ակամբ.* Վ յտ հղ. իե:

ԱՆԴՐԻՆԱՐԱՐԶԱԿԱՆ. ա. Անգրադարձական յոգնասիրութիւն բառնական. *Անգրկնագարձական բառնասիրութիւն է.* Եղիշ. գոտ:

ԱՆԵՐԵԱՆ. *Գործասան (Հատոր) վալվալակի մաշելով այնպիսին անեղական գտանէր, և լինելոյ այլ ոչ էր հնար: Արհեստքն յայնմ ժամանակի անեղական էին.* Պղպ. օրին. ճ:

ԱՆԶՆՍՏԵԼԻ. ա. Որ չէ զնաեալ. անզլանելի. Լոր լինելոյ այլ ոչ էր հնար: *Ցառագայթէն (աստուած) անզնստելի էին զնա.* Պղպ. օրին. ճ:

ԱՆԶՆՍՏԵԼԻ. ա. Որ չէ զնաեալ. անզլանելի. Լոր լինելոյ. Եսմէլ, ազատաց. *Ցառագայթէն (աստուած), յորս անզնաեալն էր ջրհեղեղն, զի մեռ ևս յաշխատն էր.* Փիլ. Ա:

ԱՆԶՆԹԱՐՈՆՈՒԹԻՒՆ. Իբր Անընթեռնելի. անկարդալի. օգտանաց. *Գիրն ծաղեալ՝ անքաց և անընթեռնելոյ.* Եբեր. ղձի:

ԱՆԶՆԳԱՆ ԱՒՆԵԼ. որպէս Զընդունիլ. չանաալ. *Անընկալ եղեալ և ոչ կատարէ զհրամանն իշխանին իւրոյ: Անընկալք եզեն բանից նորա.* Ղևնդ:

ԱՆԶՆԳՈՐ. *Ագամ էր անընկեր միայնակ.* Եպիփ. ծն:

ԱՆԶՆԳԷՑ. *Ջնաւեալն ընդ աչմէ հօր ունի անընդհեց մարքնութիւ. բայց յաւելուած յերրորդութեն ոչ գործէ.* Պիտա. ընդդէմ Մայրագոմ:

ԱՆԹԱՏԱԿ, ի. ֆ. Բառ ռամկ. որպէս Անթի տակն. *ընդանթիական մասն մարմնոյ. աեղիքն՝ որ ընդ անթովք գօլոփ ալիք՝ փոփ. Մեռաւ ումն իշխան, և ի լուանալն գտին քանալի մի յանթատակն.* Ոսկիփոր:

ԱՆԻԱՄԱՆԵԼԱԳԱՅՆ. ա. Որ չժամանէ բնաւ. *Անժամանելագոյն առ կատարեալն Թիւ (երրորդ. առանց բոլմանն հոգւոյն աքր).* Պիտա:

ԱՆԻՄԱՑ. *Զգալուսաս քեղ ոչ անիմաց եղեալ.* ԱՔ. ոչ:

ԱՆԻՄԱՐ. *Զսա գիտեմք այ բան, ճառագայթ անխաւար՝ անորակ լուսոյ.* Ղևնդ:

ԱՆԻՒԻՐՏ. *Ի յորս հրեղոյ անկեալ գնեզ անիւիրտ իբրև զմեռեալ.* Պիտ. վբ:

ԱՆԽԱՐՏԵԼԻ. ա. որ և ԱՆԻՒԻՐՏ. Որ չկարէ խրտիլ. անշարժ. *Ցապս Թէ Ժողեզ չարժողն (Հոգի), անկեալ դնի մարմին անխրտելի.* Եղիշ. հոփ:

ԱՆԽՈՀԱԿԱՆԱՊԻՍ. ս. Առանց խոհականեալ. անխոհրդաբար. *Անխոհակաս օր ժողովոց կարգեցեր, զպատճառս և ոչ մի ինչ իրաւանց դնահատով.* Ղևնդ:

ԱՆԽՈՀԱԿԱՆ. *Նաւարկելով անխոհականի՝ ընդ ծով կենացս այս հիւթական. Շ. փալ. ի դէն նէրեան:*

ԱՆԾԱՓ. ա. Որ ոչ ծագէ պայծառ. անլոյս իբրև, լուսաւորեալ յարեգակնէ. կամ որ ծագն է ի վերս քան զմեռս մեր. *Լուսին՝ նաւորդաց միսիթարիչ բոլորակ՝ որում չէ սանիկ ոք. անծագ տեսիլ պատկանորդ գիշերոյ.* Պիտա:

ԱՆԾԱՅՐԵՆԻ. ա. Ածայր. անսահման. անեղական. *Աշ՝ անծայրենի լոյս, լոյս գերազանցիկ.* Նար. փալ յոբ:

ԱՆԾԱՒՈ. ա. Ուր չկայցէ ծառ. կիմառունկ երևելի և պատղաբեր. *Ցանծառ յանապատ յանկոս անապատի բնակելով յովհաննէս.* Բաբիշ. յհ. Ա:

ԱՆԾԵՐՈՒՆԻ. Տ. ԱՆԾԵՐԱՆԱԻ. *Ի նոյն հին և յանծերուսին՝ քահանայից քահանայապետէն յոհէ՝ մատուցանէ յոհէ՝ մատուցանելով առաջի այ.* Եզեկ. ծն: *Ցայ տղայ մանուկ՝ որպ անծերունի հօր, հօր քաղցր կամաբար, մատաղաց այգեհամ չքնաղագոյն պազասիմ, զնս սրձակեսա աեր.* Տաղ:

ԱՆԿԱՐԵԼԻՆ. ֆ. Անկար պատառ ինչ. (որ յայլ օրինակս գրի Դատաստանակ կամ փաղեզն. *վասն որոյ Թուի գրելի՝ Արկանելի.*) *Ուսեալ որգոյ նորա զանկարելին՝ պատառ զնեռս իւր, զի մի մեզանցի ի մարմնոյ նորա.* Վրդ հղ. յ. լտ. pallium.

ԱՆԿԱՐՍԿԱՆ. *Խանալես այս ի մեզ վերպ. փխ:*

ԱՆԵՐԵԱՆ. *Գործասան (Հատոր) վալվալակի մաշելով այնպիսին անեղական գտանէր, և լինելոյ այլ ոչ էր հնար: Արհեստքն յայնմ ժամանակի անեղական էին.* Պղպ. օրին. ճ:

հագոյն՝ ազատ, և անկարեկան նիւթից, մաուսոր այ բնուքն, հրեշտականման. Եղիշ. հոփ:

ԱՆԿԵՐՊ. ըստ ք ներ. *Չքնչ է իմաստ (իմացականութ). պարգև այ, գործուի աննիւթ, անկերպ ակն հոգւոյ. Ածխ. հց. իմ:

ԱՆԿԻՒՆԱՔԱՐ. *Անկիւնաքարն յատպիս, և միջնայարկքն (կամ միջնաքաղքն) վանեալք. Տաղ:

ԱՆՀԱԼԱԿԱՆ. Տ. ԱՆՀԱԼ. *Ատηκτος. Non liquescens, non liquefactus. *Եթէ այսպէս փոխաբերութեամբ բազում անգամ յերկաքանչիւրս, անհալական առ՝ի յերկոցունցն գործէր. Պղատ. փխ:

ԱՆՀԱՄԵՄ, եցի. ն. Անհամ կացուցանել. անհամբնել. փաթոզութիւնք. *Մի՛ յաճախեր զառէլդ, զի մի և զակաս արգարն անհամեացես. ՂԼանդ:

ԱՆՀՈՒՆ. ք. որպէս խորք. անգունդք. *Ջխորդ ընդ անհուն յայնկոյս անցանէին. Վրք հց. յ:

ԱՆՁԻՒՀԱՆԱԲԱՐ. որպէս ինքնադիտութ. ըստ կամի. ինքիք պաշտնա, ինքինք. *Ջամենայն օրէնան անձնիշխանաբար փոփոխել ջնջնայք (ասես): Առացեր, անձնիշխանաբար զիշխատուին մեզ՝ի միրառել փոխել. զայս ոչ մեք, այլ նոյն ինքն աէրն փոխեաց. ՂԼանդ:

ԱՆԶԻԲԱՆԱԻՐ. *Ո՛վ յօղոյն կենաց՝ հօրէն լուսոյ իջեալ, ամպ անձրևաձիր՝ ծարաւելոցս յայրուման. Տաղ:

ԱՆՃԱՐՈՒԹԻՒՆ. ք. Անճառակ մեալն. ծամ. *Յերկարաձգեալ միտչ. յերիս աւուրս անճառութիւն կատարեր զուխտ ազօթիցն. ՂԼանդ:

ԱՆՃՈՒՆԱՑԵԱԼ. իբր Անբնակ. որ ըստ այլ ձ. լաւ ևս գոպչիս եգաւ՝ի մէնջ Աձիւնացեալ. *Ապարանիք հնոցայեալք, արբուն նաչէն սրահք անճուճունացեալք. Լաոփ. ֆ:

ԱՆՄԱՀԱՑԱԳՈՐԾԵԼ. ն. Անմահացուցանել. կենագործել. *Անմահագործեալ փառք զի հոգւոյն ծնեալն՝ի սա. Շ. փաղ. ենէզ:

ԱՆՄԱՀ. *Ջինչ է սրեգակն. ակն երկնաւոր, անմահ բոց, աննպաստ պայծառաւէն. Պիփա:

ԱՆՄԱՐԴԱՑԱՑՆ. *Իսկ լեառն կովկասայ մինչև ցգետն մեծ զուէ՝ էր անմարդաձայն. Պտ. Ղր:

ԱՆՄԵԾԱՐԱՆՓ. Տ. ԱՆԱՐԴԱՆՓ. *Եւ Իմագաւորն զայրացեալ ընդ անմեծապանն (իբր՝ի սհկունգոսէ) առաջի սիւնիկվատոսին, կոչեաց զսուրհանդակն՝ զի սպանցէ զնա. Պիփա:

ԱՆՄՈՒԽ. ա. Ուր ոչ լինի մխիլ. անհրաժեշտ. անմատոյց. *Սակաւ մի քաղաքերեցայոյց, և յանմուխդ միտցայոց. Դիոփ. ԲՂԱ.ա ներ:

ԱՆՄՈՒՈՒՆՁ. *Թողեալ զնձ՝ անմաքնչոց մաուցանել պաշտօն. Կազանփ:

ԱՆՁԱՆՁՈՒԹԻՒՆ. փ. Չանձնել զյանձնոն. անմեզուիթ. անմեզանչականութիւն. *Մաքուր և արուչական մսուքինն, որ զմեր զապականութիւնն և զմահ քիւր անմահ մարքինն էառ. յանձին անչոցութիւն, զի յանմահ հոգի զմահոս յոյժանիս փոխեսցէ. Պիփա. (որ է ասել, անմեղն և անպարտականն մահ՝ վասն մեր մեռաւ:)

ԱՆՅԵՂՅԵՂԱԼԻ. Տ. ԱՆՓՈՓՈԽ. *Իմաս. ոտանաւորեցելոյն անեստարար ագի՝ անյեղյեղելի և անփոփոխելին. Փիւ. լԲ:

ԱՆՆԱԽԱՐԿԵԼԻ. Նոյն ընդ Աննաւելի, Աննաւագնաց. *Տիզմ անեզը առ խորս ատոս գոլով անննաւարկելը առնել զատ. Պիփա. փխ:

ԱՆՆԻՆՁ. *Աբրհամն լինգաւքն զուտորհունս. քանզի ոտրան չէր սատանայ անինչ իբրև զառիծ գոչէ, և խնդրէ՝ թէ զի կլանիցէ. Վրք հց. ա. յ:

ԱՆՈՂՈՐՄԱԳԵՍ. *Ընողորմապէս արկանեն յատակս պատրաստեալ գեհենին. Պիփա:

ԱՆՈՑՆ. յոլմէ ՁԱՆՈՑՍ՝ ն. Առանց ոտից. *Իբրու ոչինչ տակաւին ոտից գոլով պիտոյից, յանտոս սոքա և գետնաշարժս առ երկիսս ծնան. Պիփա. փխ:

ԱՆՈՒԱՆԱԴՐԵԼ. բոլ. ն. Անուն գնել. յանուանէ կոչել. *Ա յսօր՝ի կարգ բնաեւ մարդկան՝ մանալ կոչիս անուանիւք Յն. անուանադրող բոլոր գոյից՝ առնուս անուն՝ի ծառայից. Տաղ:

ԱՆՈՒԱՆԱԼ. ագեալ. լ. (եթէ չկայցէ սխալ դրչի.) Իբրու անիւ շրջանակիլ. *Անանուն՝ի բաց ժք ժք՝ վասն կատարման ինն անանիրեկին, և խաղացուցանէ անուադեալ ծանուցեալ, և՝ ճարտարութեամբ պատծուլով Շիր. փփխ:

ԱՆՈՒԱՆԱՒՈՐԱԳՈՑՆ. ա. Ὀνομαστότατος. Memoria dignissimus. Առաւել անուանաւոր. յոյժ տնուանի, հռչակելի անվնասիկ. *Վասն մեծագունիս այս, և անուանաւորագունիս քան զայլս բազումս, և իրաւացի գործոյս՝ զոր գործեաց քաղաքս այս. Պիփա. փխ:

ԱՆՈՒԲ. *Չարկանէին զերկաճիղս փայտիցն՝ի ներքոյ անթիցն. ՂԼանդ:

ԱՆՈՒՀԵԼ. *Եւ ոչ յետ մահուան անուշ չեալ քաղցրանայր դառնութեամբ սրսին, այլ ինքուգեալ՝ի փայտէն՝ հրով ծախէր. ՂԼանդ:

ԱՆՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՆՈՒՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ. Ἀμαθία. *Ջմեծաւդունն հիւանդութեամբ զանուսումնականութեամբն գործեն. Պիփա. փխ:

ԱՆՁԱՐԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. *Աննախանձ է ածոց թեին, և անչարակնուն պարգևասէր. Եփես. հոփ:

ԱՆՊԱՅԹՈՒՆ. Տ. ԱՆՊԱՑԹԵԼԻ. *Ջիայսոն՝ զոր հասանէք՝ի լեռնէ, օծանէք զնա, զի մի պայթուսցի. նոյնպէս և օծուսն մեր և մկրտութեամբ՝ յաղագս մարմնոյ և հոգւոյ մերոյ անպայթուն մնասցոյ. Պիփա:

ԱՆՊԱՏ. ս. *Ի բերանոյ առիւծուն զքաոնիս իւր ապրեցոյց անպատ և անվնաս. Վրք հց. յ:

ԱՆՊԱՏԱՆԴ. իբր Անկերպարան. ոչ ձևացեալ տիրապես. անկատ. ἀδιάπλαστος, ασον formatus. *Անտեսս մանրկուբ, և անատեզծ կենդանիս. Պղատ. փխ:

ԱՆՊԱՏԱՒՈՐԱԳՈՐ. *Ճշդարտիւ գրուածքին, զի անպատում և անատեղծուիր ասացուբեալ ելիցի գրութեան. Շիր. փփխ:

ԱՆՊՆԱՆԼ. Իբրու չիմնեալ երևիլ, կամ անգործ մնալ. տարածի պէս երևնալ. *Պարան իսկ է՝ յերևիլ լուսոյ աբեգականն՝ անցանել լուսոյ հրաւքին. Եփր. համաբ:

ԱՆՈՐԱՇԱՐԱՐ. *Անփորձաբար անդր առղակիալ հոսեցաւ: Մտասուն՝ որ պատճառապես անխորձաբար նմանեաց. մարդ՝ի պատուի էր, և ոչ իմացաւ. Ածխ. հց. իմ:

ԱՆՎԱՅՐԻՆԱՓԱԿ. Տ. ԱՆՎԱՑԱՐՓԱՓԱԿ. *Անվայրինափակ մկրճած ապեկ սահմանի կենդանց. Սիոն. փաղ խս:

ԸՆՎԵՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Չանձնել զվերադիր կամ զյաւելեալսած. *Ի չորրորդ աւուրն լուսաւիեդ... վասն զի՝ի նմին աւուրս հանդիպել բան երրայեցոց չորքաստանն հիանալի լուսնի (լուսնից), և անվերադրութեամբ: Դնէ զնա գլուխ բոլորի (չորքանի). լուսնին և անվերադրութեամբ. Շիր. ղփխ:

ԱՆՏԱԿԻՑ, կամ ԱՆԴԻՐԱԿԻՑ. ա. Որոց չիք տուրևառ կամ դրակցութեամբ. անծանօթ. *Ծածկելով և անյայտելով զանտակիսյան (քաղդեացոց՝ ղրուն անուանս). անանխա, որ է ընդ՝ն այ. ազատիա՝ համարձակութեամբ այ. միայիկ՝ որ է չշափուն այ. Վրք. ֆան:

ԱՆՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. փ. Չցանկալն. պատկասուն ցանկութ. *Օրինակն այս՝ է վարուց առաքինութեամբ, յորժամ զանչարչարութիւն (զանխոտութիւն) և զանցանկութիւնն երկրաւոր կենցաղոյս յանձինս ձեր առացեալ իցէք. Վրք հց:

ԱՆՔԱՐՈՋ. ա. որ և ԱՆՔԱՋ. Ἀκήρυκτος. Non denunciatus per concionatorem. Ոչ քարոզեալ. չհրատարակեալ՝ի ձեռն քարոզի. ևհռչակած, իմոյ չգուածի. խոպերիկ փայլեիցէք. *Ջոր յոլովք՝ի մարգկանէ խոպոպութեամբ կոչեն, զայս իսկ անուն միայն գոլ. սակայն գործով առ ամենայն քաղաքս ըստ բնութեան պատերազմ անքարոզ գոլ. Պղատ. օրիւ. ա:

ԱՆՔԱՐԱԾ. *Եւ նա հայէր ընդ երկինս անքթիթ աչօք՝ լի զուարթութեամբ. Պտ. Լր:

ԱՆՔԱՐԻՍՏՈՆԷԱԲԱՐ. Տ. Օտարանալով՝ի քրիստոնէութ. անհաւատութեամբ. հեթանոսաբար. *Յնորիչ (գՀա) մոլորութեամբ երազահան ատուհ, ընդ անկոխելին գնալ պղտոտայ անքրիստոնէաբար. Եփես. հոփ:

ԱՆՕՍՐԵԼ. *Գրուն բազում թանձր ստնէ զմիտան. բայց տքնուն անօգուտ զնա. Վրք հց. յ:

ԱՆՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Ոչ գոլն օտար. ընտանութեամբ. *Որ մտերմութ և անօտարութ հաձոյ լինել գիտէ. փիւ. լԲ:

ԱՐԱՒՈՑՍ. Տ. ԱՐԵԱԼՈՒՐԸ. *Ելանէին ընդ աշալոյսն առաւօտուն՝ի գերեզմանս. Վրք հց. Ը. յ. (տպ. ընդ արշալոյսն:)

ԱՃԽԱՐՀԱԲԱՆԱԿ. Որպէս գաւառական.

ԱՃԽԱՐՀԱԿԱՆ. Հասմիկ.խոտանիմանոյն. չինական. *Զբազումս յաչխարհակալանացն հրապուրեալ զկնի ինքեանց՝ի հեթոտաս տանէին՝ի մարս պատերազմի... .կատուկին ըստ մեծ մասն հետևակ զօրուն՝ որ յաչխարհքնակ մարդկանէն էին. Ղլանդ:

ԱՃԽԱՐՀԱԿՈՐԾԱՆ. *Տբ ամ յայտնեաց զաչխարհակործան քո ամբարշտութիւդ. Կազանփ:

ԱՃԽԱՐՀԱՀԱՑՈՐ. Նոյ արգար՝ աշխարհահայր եղև, և արուհասմ՝ հայր արգարոց. Պիփա:

ԱՃԽԱՐՀԱՃԻԵՒ. որպէս Իբոլոր աշխարհն չինեալ, կամ եղեալ ընդ պատուոյ ակա աշխարհաշինութեամբ. *Յնա կործանման աշխարհահաշինութեամբ. Պիփա. փխ:

ԱՃԽԱՐՀԱՃԱՓՈՒԹԻՒՆ. փ. Չափել զաշխարհ ըստ աշխարհագրաց. *Ճանապարհ ըզկնի և գիւթաց և հնոյից՝ իմաստնոց, և որ զաշխարհաչափութեամբ գիտէին. Եփես. ծն:

ԱՃԽԱՐՀԱՆԱԽԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. փ. Ոտանաւորեալն զաշխարհ. քարտուղարութեամբ առ ամենայն մարդ. *Աշխարհանախարդապետութեամբ լուսաւորչաց զքաղուսն. Եփես. ծն:

ԱՃԽԱՐՀԱՐՔՈՒՆ. ա. Որ արբուցանէ զաշխարհ, կամ առատանէ զքրեղեալս. *Ջոյայլուսին երկնային աշխարհարբուոյց մատլաուսակէր հոգին՝ Տաղ:

ԱՃԽԱՐՀԱՒԵՐ. *Ի նոյն ամին ասպատաս կեաց սևագոյ աշխարհաւէրն: Ձերբակալ արարեալ զաւրաւորն բարան զմարգահաղթ խոզ՝ աշխարհաւեր՝ արիւնարբու գազանն. Կազանփ:

ԱՃՆԱՒ. *Աշնանի քննաձոյ (կամ քնաձոյ) լինիս, ամենայնի անօգտանաս և ատրամծիս. Պիփա:

ԱՃՏԱՐԱԿԱՐԱՀՆ ԱՅՆՆԻ. Ջինել զաւարակ. առնել դինու ի աւտարակի. *Ներ-

բովիլ սկայն կախարդուԹիւ՝ զբոլորս հրապուրեր աղջիկս աչառարակչէն առնել. կազմանք : (ԵՒԹէ իմացիս, առնել գնաս, յայնժամ լինի՝ չինօզ աչառարակի :)

ԱՁԱՌԵԼ. ՙՄրի աչառիցես զերեսս մեծամասին. Վրթ. Եպիփ :

ԱՁԱՐՁԱՆ. ա. Ո յր աչք են արձակեալ յօտարին իբր և յաւելորդս. զակատաչալմոզ. ցանկասէր. ագահ. ՙՅանկուն միշտ անքուն կայ, ՙի բազմանս ևԹԷ աչարձակ, ՙի յափշտակութիւն կայ. Ածխ. հց. իմ :

ԱՁԵՐ. ՙՕդակերն սրտասուօք ընոյր՝ առաւօտուն ցօղոյն նըման. Տաղ :

ԱՂԱԽՏ. ա. իբր Ախօրհնաւոր, կամ անմերձենալի. ՙ Գազանալոյնն՝ մեծ ինչ կամ փոքր առնելով կամ ՙի տաճարաց, կամ յայլոց ապահաս տեղւոյ. Պլոփ. օրէն. Ը :

ԱՂԱԿԱՆ. ա. Ագռականեալ վարուք, եղծ զեղծ, անառակ. և Ագռականիչ, ՙշնաագարս. ՙԱպրեցանալաղաս անառակուԹիւ՝ զեղծ և ապականն յիրս Թագաւորութեանն եղեալ. Ածխ. ա. հ :

ԱՂԱԿԱՆԱԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. ՙԾինագործեամբ ՙի կուսէ եհեալ, զի զապականագործուԹեան քահանայէ զՀնմանէն. Պլոփ :

ԱՂԱԿԱՆԱԿԱՆ. ա. Ագռականացու. եղ ծանելի. ՙԼուսին զապականական և զլիփսիսեալսն բնութիւն մարդկային աղին նմանեցուցանէ (յինքեան). Պլոփ :

ԱՂԱՅԱՀՈՒԹԻՒՆ. փ. Բառ անաւոյգ. որ ըստ այ չ. Աստնային զինուորու ԹԷ. Թերևս գրէլի էր ԱնպայազինուԹիւն, որպէս սպառազինուԹիւն. ՙԱռցե զինուորն առանց բարժանն զինուԹիւն իւր Թողուցանէ իւր անպակաս. Մխ. տպ. յօրէնս Ե :

ԱՂԱՒԱՒԻՒՆ. ն. Ի բաց վարել վարելը արտաքսել մաքրել կամ ըստ չէն բառ. լուանալ. ՙԽոյսուն կոլին (քրի՛) ՙի կոլէն (ա դամոյ՝ յիւսայէ) ղանդատն ապաւաւել. Պլոփ :

ԱՂԱՃԻՒ, կամ ԱՂՐՃԻՒ. Մակդիր ազդի իրիք քնարի. ՙՏաւիղ սալտնիս երգ գալիլեացւարձիլ. Նար. փազ արմա :

ԱՂՈՂԱՂ և ԱՂՈՄԱՄ. փ. Յարմարեալ անուանիք ըստ չի. և լո. աբօբՀՀԷա, աբՀօմՀի. ապաՀա, սպաՀԻ. որպէս և Ապեկ Թոռնի, Ապեկ Թոռնեայն. Մխ. տպ. Ա կանան. ուր և ամկնին. ՙ Մրծ ընտանին և մեծ ընտանիսայն նախաՀօրն և նախամօրն. այսինքն որ ՙի պապէն և ՙի մամէն եղբայր է. որ է սրտաբինն եղբայր. և արտաքին քոյրն. (որ են անաւոյր բառք՝ նանգեցիմ բացատրուԹիքն :)

ԱՂՈՒԻ. ՙԿալեալ զկիրճնն՝ Թափեր աստու. ինչ չատարէն. Ղևնդ :

ԱՂՈՒՍՆԱ. որպէս բացատրելով մերժել, և չտանել ՙի ժառանգութեան. ՙԱ չպահս և ըստ այսոցիկ պարտ է Հորն զորդին (խնդ) աստ սել և ՙի բաց քարոզել. Պլոփ. օրէն. ՃԸ :

ԱՂՈՒԿՆԵԼ. ՙՏեսէ ալ (Հրէկիգ) ՙի բացուստ զերուսաղէմ, սպասիկք գծնօտս ձեր, և պատառեք զՀանդերձս. Պլոփ :

ԱՂՕՏԻՒՆ. ոքսի. (գրեալ Ապատուիքս) Բառ. ՙ Ապոδειξις. Demonstratio. ապացոյց. կամ ՙՍπόδειξις, ὑποδήκη, hypotheca, obligatio, pignus. Կնիմադրութիւն պարտաւորիչ. գրաւականութիւն. մուրհակ. ՙԿրկին ըստ չափոյն ուրացողն զպարսս Հասուցանէ ըստ իւր ձեռնադիր ապօքսին Ճշմարտութեան, որով զՀաստատութիւնն պարտ կէր : Թէ պահնա մարդ ՙի փոխ Համար սակաւ, և գրէ տուողին ապօքսիքս, և դնէ առ նա գրաւական. Մխ. տպ. յօրէնս Դ :

ՈՂՂԱԿՈՂ. ի, ից. Ք. ԱՂ կող. կողք ա. Ջոյ կողման. ՙՈՀ յաշակողկն ապամոյ ըղնեղբնագոյնն՝ որ փոքրիկն է քան զամենեսեան. Եպիփ. ՃՆ :

ԱՂՈՒՈՐԻՆ, բեալ. յ. ԱՂով վարիլ. ա. Ջողակի շարժիլ. ՙՋէն յահեկին աղաւորեալ. Սիր. տպ. Խզ :

ԱՄԱԿԱՀՕՍՈՒԹԻՒՆ. Ք. Առակասիսան լինել իսօսել որպէս առակաս. ՙԽրատառուԹԻՆ առակախօսուԹԻՒ. մի՛ նախանձիր ընդ չարաս. Ածխ. ոչ. (տալ. անառակիսօսուԹ :)

ԱՄԱՅԱՐԱՀ. ՙԽորհրդոյն ՀաՃայնոց առատարաչս Հազարապետք. Շ. փազ :

ԱՄԱՄՍԵԱՅՔ. փ. Ամսականն կանանց. դաշտան. ՙՈՀ զառամեալսյս կանանց՝ ծնընդականութիւն մարդկան (կարգեաց). Ղևնդ :

ԱՄԱՆԱՁԱԿ. ՙՅոյգ, եԹԷ ասի և իմատաւուԹիւն ՀՅ՝ առանձնակ գիտաս. Ածխ. ԸԹ :

ԱՄԱՆՅԱԿԱՆ. Տ. ԱՄԱՆՅԻԿ. ՙՈչ Հաւասաց այսմ (բանի տեսանն), այլ առանցական բանս իրրև զմարգոյ ուրուք լուաս. Լսող. ԻԲ. (ուր մին չիմատակ գրչագ ունի, առանձնական :)

ԱՄԱՆՉԱԿՈՒԼ. Յառաջագոյն կլանօզ և կլեալ. ՙ Ա՛ռ տպանաւանն մարմնաւորեան և Հոգեկալ վիշապին, և ՙի բաց Հգելով վառաջնակուլն ՙի սկզբանէ. Պլոփ :

ԱՄԱՋԱՆԱԳԱՐԳԵՒ. ՙ Ցնաս անպոյգ ընդ յորգանան-զբրգին իսրայէլի. և այնաս արժանաւորեցան կերակրիլ զաւաշնապարգևն Հոգին յերկիկն աւետաց: Ա՛ւաշնապարգև նշան ՙի կանա գալիլեացւոց. . . (ուր) խորհմոց խորհրդով առաչնապարգևին իւրոյ ընտրեալ արտասուակալ. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՄԻԱՋՆԱՒՐԱՆՁ. ա. Աւաչէն ՙի ըստքանչելիս քէն. ՙՀրաչափառապէս առաջ նաւաքանչ նշանիւն զարգարեալ զՀարանեան. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՄՈՍՊՆԱԳՈՑՆ. ՙՈՀ, ամենոյ արժանի սաուԹիդ, և աւետարկիչգոյն քան զամենայն սուուԹիդ. Ղևնդ :

ԱՄՈՒԽԱՆԱ. ՙԻ ձեռն բանիդ իմատագդ առաւելանին. Ածխ. հց. իմ :

ԱՄՈՒՍԵԼԱՏԵՍՆԻ. ա. Ուր իրք տեսիլ և վճռակ սուսուկ լեալ ա ՀեռոյՀ լսաւելի. ՙԱՅնահեսանելին և առնչգական (Հոգի բանական) յառաւելասիսել փոփոխական չտեսի ակաս առ մարմնականս առ այս կեանս. Ե. ղէՀ. հոգ :

ԱՄՈՒՐԵԼԱԿԻՑ. ա. Կորգ և ընկեր աւաքելոց և առաքեալս ԹԷ. մի յերկուասանց նից. ՙ Որպէս էին նոքա քաղաքացիք, նմանապէս և նոքա և առաքեալակից. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՄՈՒՐԻՆԱՏԵՑՅ. ա. Ասէցօղ առաքինութիւն, և առ աքինասուց ՙէ ասէլ. ՙԲարուք Թշնամի՛ իսկզբանէ առաքինասուց էգ ասէլ. Փիլ. իմասոփ :

ԱՄՈՒՑԱԿԱՆ. ՙ Ասոց գործիկէ ցմոլիսոմ, բազալու Թէ ընդ քեզ առլցեալդ շնորՀիս, սէր ընդ քեզ. Պլոփ :

ԱՄՆՀԵԹԱՆ. այապէս գրի՛ ի կսկին օրինակս Ածխ. փ. 2 : Տ. ԱՄԽԵԹԱՆ :

ԱՄՆՈՎԱՅՈՑՆ. ա. Յանկասուր առն կամաբելոյ. ՙՈր ոչ ՙի մարմնականն կայ միայ, այլ յառնոգոյն և յասն էասկս խոհմեանս. փիլ. իմասոփ :

ԱՄՆՈՎԱՅՓ. ՙԱասոյն խոնարհեալ մերժ յերկիկիսն՝ զինակ նոցա լինելովը որպէս առնուչասի. Եպիփ. ՅՆ : ՙԱրկին զՀիմն, և չինեցին յասենեայն կողմանց աւելն ևս որպէս առնաջափ. Պլոփ :

ԱՄՈՂՋԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆ. փ. Բերելն զառաջնորդ բերս. քաղաքերութիւն. ՙԱռողջնաբերութիւն պատոյց, որք Հօգւոց են անմահ կերակուրք. փիլ. կՒՆ :

ԱՄՈՒՍԱՐՆԱՆ կամ ԱՄՈՒ ԱՐԵԱՆ. Տ. ԱրեանԱՄՈՒՏ. ՙԱզգականք, և առաս. բեան կուսին մերիսոմս. Եպիփ. Դաղ : ՙԵկին ՙի խառան, և գտին անգ յատուարեան ազգէ իւրեանց. Եպիփ. ՅՆ : ՙՈրպէս նահինի լուսաւորչին, ուստի և ինքն առուարեան նոյս . . . որ և առու արեան մեծ և ՀռչակՀին նոյն գրիգորի Հայոց մեծաց. Պլոփ :

ԱՄՈՒՏԻՒՄՈՍ. Տ. ԱՐԵՏՈՐՈՍ. ՙԱրքտօյրոչ. Arcturus. ՙՀանդիսի Ճաշակիչով կամ ոսկևազից կամ Թզից՝ նախ քան զգալն ժամուն առնելոյն սկսուԹիւ՝ ագբտիւրոսի ղուգընԹաց (յաշխան). Պլոփ. օրէն. Ը :

ԱՍՊԱՆԴԱԿ. ՈՀղիլ գրչուԹիւ է և յընտիր օրինակն վրթ. Հց. իՂ :

ԱՍՏԵՂԱԳՈՒԹԱԿԱՆ. ՙԱյուսմամիսի ոմն, որ էր խորամանկ յատուկագիտական ազանդն. Ղևնդ :

ԱՍՏԵՂԱՁԱԻԹՔ. փ. Թռիչք լուսոյ յօգս որպէս աստղ լինչ. ասուպ. օլար էբՀԸՆ. ՙՕՀինչ է՝ որ վերաձգին որպէս փայլական, ղոր անուանք և յողդողդք աստեղաձիգք կոչեն. Պլոփ :

ԱՍՏՂԱՃԱՆԱՉ. Տ. ԱՍՏԵՂԱԳԵՏ. ՙԿարծեաց զայն ՙի գիցն իւրոց, զոր աստեղաճանաչքն պնդէին՝ ասելով նմա որդի լինել բելոյ. Վրթ. փան :

ԱՍՏԵՂԱՆԻՀ. ՙՉՀիս աստեղանիչ կսանցն սրև յողացաս, խաւարն ՀնՀեալ բընաս ՙի միջոյ բարձաս. Տաղ :

ԱՍՏԵՂԻԱՆ. ա. Իբր Աստեղեայ. կամ Աստեղն. ՙԱստեղեան ծագումն ՙի յայրին, աստեղան ծագումն ՙի գիցն ՙի բերն. Տաղ :

ԱՍՏՂՆԱԳՈՑՆ. ա. Որ ունի զգոյն և զձև աչքուն աստեղն. աստեղատիպ. ՙՀյատեսական կարմրերանգ, և աստեղնագոյն լոյս բազանեալ. Պլոփ :

ԱՍՏՂԱՀՐԱԻԻՐ. ա. Հլաւերեալն աստեղս յերկրագործութիւն փրկչին. ՙԱրևելեանն այն մնդուց՝ աստղահրաւէրն եկելոց, Հաստատ և յոյս մեր և սէր՝ դէր նոցայնոյն քեզ նը էր. Տաղ. յհ. Եպէ. ԱՆՂՏ :

ԱՍՏՂԱՍՊԱՏ. ՙՍկզբնք որբութիւ՝ աստղնմանն անթիւ։ Ա՛ստղանմանս պատճառ փայլելով դէորգեաս վկայն Նահատակ ակնբով. Տաղ

ԱՍՏՈՒԱԾԱԱՁՈ. ա. Ուզգեալ յայնՀամաստ. ՙվանն Հոգեառու Հայցն, և ՀԱծաազգ մեռց նոցա. վրթ. Հղ. ՃՆ. ՅՆ. Ն փգ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՐԻ. ՙՋարԹեաս արդարն յովսէփ յԱծաբեր քնոյն. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՈՐԾ. (իբր Ն.) ՙՓաՀանայապործն ԱծաՀմարն է. Ոսկիբոր :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԱՁՈ (տնչմին). Ի լատին գիրս քաղատրի, Deo mixtum, divinum. իսկ ՙի յն. ԹԷսկեաև լինի բազդուԹի Հանգէտ հյ. այլ ՙի բանն Եպիփ. Խէ. դնի միով բառիս Θεάνθρωπος, որպէս ԹԷ ԱԾմամարմին. որ չէ ՙի գէպ Հայկաբանորէն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԱՁՈՒԹԻՒՆ. Դոյն բարգուԹիւ է և ՙի յն. Θεοκρασία, Թարգմանեալ ՙի լս. Conjunctio cum Deo.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՆՁԱՐ. ՙԸստ ԱծաՀանձար գիտաւեն ձգին և մտացն աւետիք. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՈՒԻՐ. ՙ Անբիծ անարատ լինել Ածամարգասբս յլսուէն կուսին. Եպ՝ ՙի. ՅՆ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԻ. ՙԻ յայգին դրախտին տանՀի գիւ ը Ածատնկալ պատկերս. Ն. փազ ՂՂ :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՏԻՐ. ՙԱԾընտիրն Նոյ Հաւատով կազմեր գտապանն. Եպիփ. ՅՆ :

ԱՏԱԿ. ՙՊատմիչ Թագաւորն պատերազմէր ընդ հնդկացն և ընդ սիգացոց և ընդ Նաբատիսն. և ոչ էր ատակ նմա առ վերս (այսինքն ատիկէ). Պհմ. Ճբ :

ԱՏԵՆԱԲՈՒԹԻՒՆ. փ. Գրութիւն ատենական բանից. դիւան. տրամանագրութիւն. օրէնք. ՙՅատաբաղատ լինել յատենագրութիս նոյս խորհրդէն. Յհ. ԱՆ :

ԱՏԵՆԱՒՈՒԻՐ. դպրի, լոյց. փ. Դպիր ա-

աւետ. գալրապետ. գեաֆիպ, փիլոն՝ սբա գեաֆիպի. որպես յն. ՝ի ՚ռբ գիլու՝ Γραμματοεισαγωγεύς. Litterarum institutor, magister. ՚Աստուածապիրս գաստատուրացն ձերոց: Դաստատուիս և աստուածապիրս կացուսցես յամենայն քաղաքս քո: Գաստատուրք ձեր, և աստուածապիրք ձեր: Ջգաստատուրս ձեր և զաստուածապիրս ձեր: Օրէն. ռ. 15: ծ֊. 18: իմ. 10: լ֊. 28: ՚Ոչ եթէ անիսաս էր, այլ աստուածապիր էր յուներաց Ձարտարապետս. Վրք հց. յ:

ԱՐԱԳԱԼՈՑԾ. ա. Որ արագ լուծանի. գիւրաշրջական. ՚Սա(մարմինս) քաղաք է իշխանականին գործանատուր, անդպական, և կենդանի տաճար, այլ եղծանելի և արագալոյծ և առաժամայն վայելչուրեն: Եփէս. հոփ:

ԱՐԱԳԱՀԱՐԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել արագաշարժ. ՚Լուսկանին իբր լաւերայս հրոյ արագաշարժագոյնք զօրութիք. Փիլ. լին:

ԱՐԱՐԱԿԵՐՊ. ա. Որ ի ՚ի կերպի արարածոյ. որպես ՚ի գործոց. ՚Մի գործուցաներ չՁածն բովանդակ յարարակերպն: Արարածակերպն օգ է Թանձրոգն (կամ Թանձրոգի) ՚ի լուսոյ և ՚ի հրոյ. Պիսա:

ԱՐԳԱՓՈՑՆ. ա. Իբր նախգոյն և պատուականագոյն. ՚ Կոչէն զնա կոստանդին յարգագոյն նախնոյն կոստանդեայ. Պիսա:

ԱՐԳԵԼԱՆ. որպես Արգելք. խափան. ՚Ա յամ լուսոյ՝ որ գիշերապատ ծածկի, և արգելանու չինուածոցս. Ղևոնդ:

ԱՐԳԵԼԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ. որպես Արգելական կենալոյ. ՚Ջրամայեր ապաստարին յարգելաւորութիՁն զնոքա ՚ի խոնարհ իշուցանել. Շիր. էր:

ԱՐԳԵԼՈՒԼ. որպես Սահմանել զոք ՚ի ՃաշՁել ընդ իւր. տէր գեաֆ. ՚Անասկի, զի ՚ի ներքս արգելցի զոք ՚ի հնձոց՝ Ճաշակել. և երկնալ՝ ոչ ոք արգել ինա. Վրք հց. յ:

ԱՐԴԱՐԱԿԱՆ. Տ. ԱՐԴԱՐ, և ԱՐԴԱՐԱՑ. ՚Եզև տէր ինՁ ՁՆամի արդարական. Տաղ:

ԱՐԴԱՐԱՑՈՒԹ. իբր Արդարութիւն. ՚ Ի սմանէ միւս բանս առնել բարի ոտ՝ որ է մարդասիրութիւն, իրաւացնուն առ նմանն պահիլ զարդարական. Աւ. հղ. իմ:

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. ՚Ցամուղ յարգանդին արգանդուհոյն ներկաբելի. Եզիէ. ծն: ՚Ցոյժ սիրելին զարգարուհին (ներկաբելի). անդ:

ԱՐԴԱՕՏ. ի. որպես Ա՛րդ. ՚Ես յառաջագոյն մեռանել եկի յաշխարհէ, և նա արդիօք մեռանու. Վրք հց. է. յ. (տպ. արգ.) ՚Արգեաք բերեմ զնա, և յարուցեալ գնաց. անդ. (տպ. արժմ.) Եւ Թէ ՚ննջեալ է իմ, արգեաք ՚ննջէ առասցես. անդ. է. (տպ. արգ.)

ԱՐԴԻԻՆԱԼՈՒԻ. ա. Ուր իցէ արդիւնք լոյ. կամ բարիք լուսոյ. ՚Տօթ ՚ի ծառաւոտ երկրի՝ երկին կոյս, կոյս արդիւնալուր՝ սիրայիսնուհ սէր. Նար. փաղ յար:

ԱՐԴԻԻՆԱՒՈՐ. ա. Որոյ ոսկի է արգիւռքը ցուցեալ. Հաճոյական. բարեվեց. ՚Ջ՚ին՚ արգիւնաւոր վայելչասիպ կոյին. ձեր ՚ի սերոյ քաղցրաշնչեալ օգոյն. Տաղ:

ԱՐԴԻԻՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՚Ջոմանս ՚ի ոսկիս (հայելացական կեանս) կոչեր, և զոմանս յարգիւնարկութիւն սրկուելոյս ասացքիսեաւ մատուցաներ. Վրք հց. յ:

ԱՐԵՐՆԱԲԵՐՈՒ, և ԱՐԵՐՆԱՀԵՂԻՒԹԻՒՆ. Լսոփ. իմ. է. քան այլ Ձ. որ ըստ միում. գիՁնակի եգան ՚ի ՁինՁ Աբիւնաբերեաւ, Աբիւնհեղութիւն:

ԱՐԵԳՆԿՆԱՆ, Ն, ՆՈՑ, ՆԱԿՑ. Տ. ԱՐԵԳՆԿՆԱՒՈՒ. ՚Եւ զՁՆէ նմանութիՁ իցէ Թէ երկքառասան չքվառուրեաՁ լուսնակասից գալ-

րեգակնանեաքն ասուրցն լինելութիՁ. Շիր. զոփ:

ԱՐԵ՚Կ. փոխանակ ասելոյ՝ Արի ես՚կ. ՚Ղաշտրէ սրտիկ արտաքս ՚ի գժոխական բանտէդ: Փոյթ ընդ փոյթ սրտիկ արտաքս՝ իմ կենդանական ձայնիւս. Նար. փաղ ղէր:

ԱՐԵՒՄՏԵՒՆ, ենի. ՚Արևմտենի՝ արևմտենի սեռի՝ լսմամբ լինացեալ, ապերս ձայնողի առնէր ՚ի ծայրս արևու. Նար. փաղ յար:

ԱՐԹՆԱՁԵՍՑ. ա. Արթուն աչօք. անքնութն ակն. ՚ՎՀմ արթընաչեայ (կամ արթնոյնաչեայ) մեզ նոր աւետիք՝ աւետաւոր սեսիլ. Նար. փաղ ղէր:

ԱՐԹՈՒՆԱԳՆԱՑ. ա. Որ խաղաց գնայ որպես արթուն. ՚Միշտ արթնաուգնաց գեաոց ընդ ուսոս բազմանալ. Տաղ:

ԱՐՃԱՆԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ. գ. Բան անհնթեՁ՝ արժանի սասյոգ խոսելոյ. ՚ Եւ որ անպատճառ սոյն է ասացեալ ըստ նոցայն արժանաբանութեՁ (այլ Ձ. արժանաբանութեՁ), առ ՚ի յեղծուՁն առցուք. Աբծր. ռ. 3:

ԱՐՃԱՆԱՀԱՍ. (՚ի բառս մասին առեալ.) ՚Մի՚ ներհեսյուք ծուլութիք, զի արժանի լիցուք արժանհատս ողորմութիՁն ՀՅ հատանել, և ընդ նմա յարատեալ յաբեհեռական ՚ի կեանան. Պիսա:

ԱՐԺԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. ն. ՚Աքւօա. Digoum censeo. Արժանի առնել. արժանաւոր համարել. ՚ Նախ իսկ յաւտերացն՝ զոր արժանեցուցանեն լինել ժառանգորդ, գրիցէ (կտակ). Պիսա. օրէն. ծ֊:

ԱՐԺԱՆԻ. որպես Արժէք. ի ՚Աքւօա. Liciatio. ֆահա, գեյնէր. ՚Ոչ յոլովագոյն գին հատանել չանասցեն, այլ իբրու պարզագոյն ՚ի նոյն արժանան հրամայիցէ տալ այնմ՝ որ պայմանեալ իցէ. Պիսա. օրէն. ծ֊:

ԱՐԺԱՔԻ. ՚ԵթԷ ագուռ և մանչեաց, առնու զարժէքն՝ մինչ նոր էր, ըստ որում ասեն վաճառականքն. Մխ. զոփ:

ԱՐԻԻՆ, ՑԱՐԵՆԻ. որպես Արեւնակից. ազգական. ՚Կարէս զօսարն սիրել իբր զ յարեն. Նէ. Վրք հց. յ:

ԱՐԻԻՆԱԹԱՒԱԼ. Տ. ԱՐԻԻՆԱԹԱԹԱՒ, և ԱՐԻԻՆԱԹԱԹԱՒ. ՚Մինչ գոյին եղբարքն առնուլ զիր խորհուրդն, առայր նոցա քահանայն՝ նոյն ինս սրիւնեհաւալՎրք հց. ծ֊. յ. Նփզ:

ԱՐԻԻՆԱՈՒԻՆ. ա. Որ ծծէ զարիւն բերանով կամ գործեալ իւիք. ՚ Գործել զանարգանաց արուեստս՝ (ձեզ հրէիցդ է.) արիւնածուծս լինել, զորս ՚ի պարանոցս մարդկան ծծէք փորովք ապականելոյք. Պիսա:

ԱՐԻՒՆԱՍԵՐ. ՚Ես էր այր բանաւոր և աբիւնասէր. Գոմ. վր:

ԱՐԾԱԹԱՀՈՂՎ. ա. Որ ժողովէ զարծաթ, կամ քաղէ կեղեքելով. ՚Ջաղքատաստեաքն . . . յարծաթաժողով մարդկանէ. եզիէ. ծն:

ԱՐԾՈՒԱՔԵՐ. Ի և յառուկ անուն մեծատանէ. ՚Ցերկիրն քաղքերունի ՚ի գուան արծուաբեր ՅՁածնեին. Ո-ԼիՒ:

ԱՐԾՈՒԱՔԱԻՒՉ. ՚Հարսինըք կանայք արծուաձևիչք արընհոյց. Նար. փաղ ելէղ:

ԱՐՆՈՒԱՆՄԱՆ. ա. Նման արծուոյ. ՚Պատասխանի նա արծուանման Թագաւորն քո, և ասէ. Նար. յ֊ՂԷ:

ԱՐՀԱԻՈՑԻՍԿՈՊՈՍ. ՚Երանելին սԹեոնաս արհիեպիսկոպոսն ազգքաղաքս. Վրք հց. իբ:

ԱՐՁԱԿ. իբր Անգարկաց կամ բացոՂՁեալ. ՚Ջարս գաղին յարձակ տեղիս, տապին և գնացին. Գոմ. էր:

ԱՐՁԱԿԱՆՈՑ. Տ. ՁՈՐՁԱԿԱՐՈՆ. ՚Իբրու զորքն յարձակականագէ իմն ՚ի Թագաւորէն փոխանակ պատահէր. Փիլ. լին:

ԱՐՁԱՒԱ. ՚Զարպարասէ ծառը և քան զոր-

ձիՀ և քան զերկաթ: Ըալկեայլ արձիՀ և երկաթ. էէր ծանր քան զպարսքն. Ռ-ԼիՒէր:

ԱՐՉԱՒՈՒՄՆ. ՚ Շատապ չոյս ընԹացեալ փուԹով այսր անդր արշաւմամբ: Բառեալ արշաւմամբ՝ արփիանայր ևն. Տաղ:

ԱՐՉԻ... Տ. ԱՐԱՒ՚. և ԱՐՔ՚. ՚Ընկալաւ զնա ուրախուԹիք ԹԷոփիլոս արշիեպիսկոպոսն. Վրք հց. Ք. յ. (տպ. արհիեպիսկոպոս:)

ԱՐՈՒԵՍՏԱՑԵԱԼ. Արհեստիս չինեալ. ՚Աւրուեսատացեալս քան արհեստոյն. Անյ. Բածան:

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐԻՉ. ա. Որ արուեստաւորէ որպես Ձարտարապետ. յօրինիչ. հատուիչ. ՚ Մի գիտեմք ՅՁ՝ արարիչ երկնի և երկրի, ոչ անբան, այլ ամենաՀզ և արուեստաւորիչ իւրով բանիւն, որով արար և ունի զարարածս. Ղևոնդ:

ԱՐՈՒԵՍՏԻՈՒԹԻՒՆ. Տ. ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐ. ՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, և ՈՒՐՈՒՈՒՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. ՚Պատրաստեաց ՅՁ նմա այնպիսի զգաստուԹիք սնուդ ՚ի յարուեստասիրուԹիՁ. Ցանկ հհ. իմ. ապ:

ԱՐՋ. ՚Ընդունք և արջունքն եկեալ զոսան լիցուն. Տաղ՝ ՚ի յոյնէ:

ԱՐՏԱՍՈՒՆ, ուոյ, ովք. Տ. ԱՐՑԱՍՈՒՈՒ, և ԱՐՏՕՍՐ. ՚Աւատատուով և լալով շնորհակալեցան նոցա. եզիէ. ծն:

ԱՐՓԵՆՆ. } ՚ Մարգարիտ լուսոյ ար-
ԱՐՓԵՆԻ. } Հիմնուղն, արփենուղն տարփմամբ արտի սէր. Շ. փաղ:

ԱՐՓԻԱՋԱՐԴԵԱԼ. Տ. ԱՐՓԻԱՋԱՐԴ. ՚Երկին նոր՝ երկին լոյս՝ արփիաջարգեալ. Նար. փաղ ելէղ:

ԱՐՓԻԱՆԱԼ. ՚ Բառեալ արշաւմամբ, արփիանայր ՚ի խոր ներհեալ քնոյ. քուն մահու Թափեալ՝ խանալի գիտամբ գիտեալ՝ ի լոյսն. Շ. փաղ:

ԱՐՔԱՑԱԾԻՆ. (իբր ն.) Ծնօղ աղքատից. մայր Թագաւորին. ՚ Աւետիս աղքայածին մոյ՝ ՚ռբ կուսիք. Տաղ:

ԱՐՔԱՑԱԿԵՐՊ. ՚Ո՚վ աղքայակերպ սէր, քահանայապետ ՚ռբ՝ և հովիւ քարի: ՔէրԹ. հեղեր լաս:

ԱՐՔՈՒՆԱՃԻՄ. ա. Ուր ձեմի աղքայ, և ձեմելիք բացեալ յաղքայէ. աղքունի. ա. Բահա. ՚Ըահ աղքունաձեմ՝ վերայ ծովս քայլ:՚Նիսա աղքունաձեմ անապատի սօճ. (կամ անապատ ՚ի սօճ):Նար. փաղ յար:

ԱՐՕՏԱՒՈՑԾ. ա. գ. Արածօղ և բաւծիչ անասնոց. հովիւ. հօտարած. ՚ Որբք զոռալոյ՝ արօտարոյծ ազատաց՝ զգուեալ յանծանօԹի աչխարհի. Աբծր. ռ. 3. (գրեալ էր՝ առքրատարոյծ:)

ԱՐՕՐԱՒԱՐ. ֆ. Ըստ օրինակի արօրոյ կամ արօրագրելոյ. ՚Օրինակ բերել զնոքա անգաստանաց, որովք արօրատար սպղծուԹիք ամանք ՚ի ձէնջ ուսան մերձենալ ՚ի կանայս. Ղևոնդ:

ԱՐՕՐԵՆ. ՚Ջարտրոս զՀիր մՀկին, որ զինքն արօրեաց զինեաւ. ևն. Տաղ:

ԱՒԱԶԱԿՈՒՒՆ ԳԱՆԻՉ. Ըստ հին բառնկին, զուռը կամ քուռը: Որ է առեալ ՚ի բանից աստի կոչէ. Ք֊. ՚կարեձն գործի ինչ տանջանաց է՝ նուրբ և երկայն իբրև ըզբազանան, զոր հայիրէն քուքան ասեն, զոր ընուն առաղեվ, և այնու հարկանեն ՚ի գանն:

ԱՒԱԶԱԿՈՒՆ. ՚Ըստ արագ և առատականն այն ՚ի վՀ կոյ աերուներանն բանի. զի լոյն (կամ ՚ի լոյն) առ կորուստ ուզին բարեվՀ առնեալ երԹան. Անյ. հց. իմ: ՚Ո՚յք են առեառաց ձայնք, և այք ապերգագանք. առազանք, աչխարհականք. Անյ. էեր. յորմէ և ԵՒՆ. էեր:

ԱՒԱՂԻԿ. Տ. ԱՒԱՂՈՒԿ. ՚Աչն առեալ

գնդին՝ ողորմ աւազիկ ալէտ, զոչս ի վեր հանբարձեալ յերկինս. նոր. փազ. համբ:

ԱԻԵԼՈՒԿԻՔ. տ. ԱՒԵԼՈՒՔ (ըստ այլ ձ.) որ և ԱՒԵԼԱՑ. Աւելեաց գնացին, և զաւելուկն կուտեաց ի մէջ տան. Ո-ՒՖՖԵՐ:

ԱՒԵՏ. որպէս Աւետիք. Աբրահամն աւետ՝ սահակաւ տրեալ՝ ի քէն կատարումն. Շ. փազ:

ԱՒԵՏԱԲԱՆ. ա. Ուրնակ բանից աւետաց. աւետարանիչ. Յոլոցաւ ի նը այս խոսան, և որոտաց ձայն աւետաբան. Լմբ. փազ ի յհ. ասէր:

ԱՒԵՏԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Աւետեաք զոր արձակուցիչ, կամ զուարճացեալ. Սա նա՝ խաղաղական դաւեթեան՝ աւետաւորարձ լեր բանց. Տազ:

ԱՒԵՏՕՐԻՆ. ք. ա. Աւետաւք. և Աւետաց կանխուղիր. Դարձուցանէ զկարդ բանն՝ առ ծնողսն յանկնութիւ՝ կատարուածն առնելով աւետաւորին պարգեւին. Եպիփ. ծն:

ԱՒԻՒԼԻ. տ. ԱՒՆԱԼ (որ եգաբ ըստ այլ ձ):

ԱՒՒԸՔ. որպէս Աւրհնեք չարահոտք. աղաւեզուիցն. Փոխան բուրմանցըն նարդոսին՝ սրբք և աւրհնք ի քեզ կուանին. Ո-ՈՄ. ոչԻ:

ԱՓՍ ՉԱՓԻ. տ. ԾԱՓ ՉԾԱՓԻ. Բաղում բարկացեալ, և ապա զաւիի հարեալ՝ ասէ, Ել և գնա առաի. Եպիփ. ծն:

ԱՓՍԻՆԹԻ կամ ԱՓՍԻՆԹԻՆ: Վրփ հղ. Շ. ըստ հին ձ:

ԱՓՍՈՐԵԼ Ի ԲԱՆՑ. Սակաւ դրի՛ ի մի-ւթ-ա. յօրէնս Ե փ. որպէս ի բանս արկանել. մանաւանդ ի տեղին ալաւորանաց:

ԱՓՀԱԼ, ԶՈՒ ցեալ. Յարիան ամենեքեան աւիւռցնալ և հայհոյել. Ո-ՒՖՖԵՐ. (Նոր ձ. ի նա պղտուցնալ հայհոյեն:)

ԲԱԶՄԱՊԱՐԶ. ա. Որ բազում օրինաց սակս ասելոց ոտեպ գառնոյ. Լուսարձք տեսասերք կաքաւչաց, որք ի բազմադարձ ոտան զձեր ալա պղտցանէք: Լուսարձք, որպիսի Թռչակ մահու բազմադարձ ոտն կաքաւէլոյն ծագկէ. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ:

ԲԱԶՄԱԹԵՒ. ի միաձևաց (զուգից) մինչև ի բազմաձև առ մեզ կենդանեաց. Պիփաս:

ԲԱԶՄԱՁԱԶԱՐՔ. Նա էր՝ որ զսակաւ նկանական ի բազմահազարան ածէցոյց. Պիփաս:

ԲԱԶՄԱՊԵՐՊԻ, լբ. տ. ԲԱԶՄԱԿԵՐՊ. Երկոքաւ ծնանին ցանկութիւք (մարմնոյ և ընչից), և ի նոցանէ բազմակերպիցն ամենայն՝ չար ուղիչք զիմեամբք խուռն հիւսեալք. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՄԱՁՈՍ. և Բազմահոս ապատ.

ԲԱԶՄԱՁՈՍԱՆ. Ջաուայն ի վեր բղխեալք ի յորմէ ապբիւրոյն. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ: Ծանրապատեալ Թշուառականն ի կնոջէ բազմահոսանաս հէչտութիւն ... առաքեաց գլխաւեաց զովք հանեսս. անփ:

ԲԱԶՄԱՄԱՆԱԿ. փ. Ո՛չ որպէս Բազմամաժամանակ. այլ որպէս Հազիմանի. սկսրեալ գալաքեալ. Ի յայսմ բազմամանակ է երկագործն գրուժանս այս չար ցանկութիւն և ագահութիւն. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՄԱՄԲՈՒՐԻՇ. ա. Ո յր կամ սուր բազում իցէ միաբոլորութիւն. Ի մէջ բազմաձևի բազմամանիք բազմամարդիկ սրանցն անհրկիզ խոտոռվանցն. Տազ ի յակոբ:

ԲԱԶՄԱՎԷՐ. Ո վ ձորաւոր բժիշկ և հմուտ տագնապ, ողջացո և զիս զայս բազմավէր հիւ անգա. Տազ:

ԲԱԶՄԱՑՆԱՆՋ. Ի ձևոն կուսական ծնընդեանն զանձն յօրինուածն փոխարկեալ

Թեմեւացոյց ևս (զկանայս) ի բազմատանջ լինելոյ. Եպիփ. ծն:

ԲԱԶՄԱՈՑԵՑԱՑ. Բազմադրյն և բազմադրեալ է չարդ (ցանկութիւն) ... ուստի ամենք բազմաստեայ չար ասացին. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱԶՈՒՐԾԱՄԱՆԱԿԵՑԱՑ. Ջմի զայս ժամս ապաշխարուհի գորս առաւել ընկալոյ քան զբազումժամանակեայ ապաշխարուհիս այլոց. Վրփ հղ. ծԷ. յ. (տպ. զբազմամժամանակեայ:)

ԲԱԶՄԱՒԱՏՈՑ. ա. Ուր իցէ տասն որսի յոյժ. կամ դրելի է բազմատադնապ (զոր ոչացես). Ընյոսր հանգուցէք զնս ի բազմատապ աշխատութիւնս (վասն նորածնին ապրգային հրեից). Եպիփ. ծն:

ԲԱԶՄԱՒՈՐՆ, ասին կիմ ոտան. գ. Ոտն բազրոց, որպէս աստիճանք ոտնգոյց, վանդակոց, գոհոյից. այոփ, պատմափ. Շինել Թագաւորին ասիատ գեղեցիկս մեծ վանդակս... մի բազրոտան փայտ պակաս էր: կոմիսն զրպարտող զայդ կարդաբ ի վերուստ մինչև ի վայր Աւ զերկուգկոմսունց բազրոտն. Ո-ՒՖՖԵՐ: (Տե՛ս և ԲԱԶՐՈՒՐ:)

ԲԱՒԱԽ. գ. Չարդ մեծագին ի գլուխն կամ ի լանջս և ի բազուկս տաւեալ ի պարգև յաղթողաց. Էլէնկ, աօրղաճ, ևն. Աեալ զոսկի բաւիշն, որ է տափարակաձև ի չափ ձգոյ միոյ, և ի կշիռ լտեր միոյ. զն այն իսկ եր յաղթուհեթ պատուին. Ոսբել:

ԲԱԿԱՂԱՔ. Ըստ հին բառ. Շալակ. տ. ԲԱԿԱՂԱՔ, և ԿԱՂՔ:

ԲԱՂԱԲՋԻԱՅ. տ. ԲԱՂԱԲՋ, ա. Բեռեալ առաջի նորա զհացն բազարջեայ, և գինի. Եպիփ. ծն: Երիք նկանակս հաց՝ բազարջեայս. անդ:

ԲԱՂԲԱՂԱԻԻՐ. ք. տ. ԲԱՂԲԱՂԵՔ, և ՊԱՏՃԱՌԻՒՐ. Ջոյս ինչ և զայն բաղբաղիք ի վերոյ արդարոյն. Վրփ եպիփ:

ԲԱՂՉԱՏՈՒԹՅՈՒՆԵՒ. Ո՛չ վայ զկիշեան բաղձացուցանող զմտողայն, մինչև ի բաց բարձեալ նորա գիմակ, և զիարձ առեալ ձնասիրանին. Ընդ. հղ. Ջ:

ԲԱՄԲԱԿ կամ ԲԱՄՊԱԿ, ի. Լատին. Նոր (մեքենայի բառանին) պարիսպ կանգնեցին քաղաքին բեւեանց. և յայլ բազում կողմունս. Լաթ. ծԷ. (եգաբ ի մեկնէ ըստ այլ ձ. Բազմակի. որ Լրիւ սիոյ խոտոտակ դըրչ:) Վերեալ ձեռաք զվէրն, և ժողովեաց բամբակով զվերսին. Վրփ հղ. ԻՅ. յ:

ԲԱՄԲԵՐԱՑԻՆ, Յիոյ. Որ հանեկ զբամբ կամ պատիղ ձոյն երգոց՝ ըստ հնոտ սղեայ քնարի. Տաւիղ եաստուիչ, բամբերգողնոյ տաւիղ. Նոր. փազ. արմաս. որ և գրէ ի տուղ յոր. Ջնոր քնար տաւիղ՝ բամբ չարժողին քաղցրաձայնեալ:

ԲԱՑ. որպէս Բան, կամ բառ. Բարեսիրական բայիւք երդաբանեալ գաչիւք, հայոյն երկնից դշնոյ ուրախասկիր բերկրեալ. Շ. փազ:

ԲԱՆ. իբր Գործ. Սուր ի բան արկեալ՝ խողխողին ևս զանմեղ գառինն. Պիփաս:

ԲԱՆԱԿԱԹԻՒ. գ. որպէս Բանակատուեալ. Բանակ իւ ձեր և հակառակիչ՝ հոտ անոյշ եշանէ առ մէջ ես. Վրփ հղ. ծԷ. յ. (տպ. բա նակատուեալ:)

ԲԱՆԱՊԱՀ. ա. Որ պահէ զբանն լուեալ և պահեալ բանիւ որպէս աւանդ. Բանապահ աւանդուքէ, և պահատուեալ օրինացն, և յայտնի քարոզուքէ մարգարէիցն. Եպիփ. ծն:

ԲԱՆԶԻ. գ. Ընուն ծառոյ առ վերուցիս. Եւ իմ գաւեալ զակն բիւրեղ՝ եկի առ ծառ ռումն բանչի, զոր առեն հովանի բարտամոյ արքայի. Պահ. Վր:

ԲԱՆՋԱՐԻԿ. լրկուք. Ընեալ և տապալաւոր գևանոփոր, յորում զժոդովեալ բանջարիկն գնէր: Բանջարիկ ինչ ինքնեակ բուսեալ յերկրէ: Բանջարկուք իմն ուտեք ուտեք ժողովեալ. Վրփ հղ. յ:

ԲԱՆՑԱՏՈՒՑ. Եւ այսպէս զիմեանաքանջարկ եալ ի ժամանակս բանաստուս վրշտացն. Դևանփ:

ԲԱՇԽ. որպէս Տուրք ողորմելոյ. Ընդրին խնդութեամբ մեծ, և բաշխ ազքատաց, և հատուն գոհութեամբ ալ. Պահ. Վր:

ԲԱՍՐԱՆՔ. Ո՛չ հարկանել բասրանովք ինչ զիմիզ ընկերին՝ ծնունդ զնանարհութեամբ յոդաղ... Բայց չընկիչն հանգերձ բասրանովք զիմիզ ընկերին՝ հալածէ զառաքինութիւս. Վրփ հղ. յ:

ԲԱՍԵՒՐՈՒՒՀ. Իսկ բարեգրուժն գրիգոր՝ որպէս ի մեծ արհութեամբ գործեալ՝ անկանէր ի քաղաքն կարնոյ. Դևանփ:

ԲԱՐԵԱՒՈՒՆՈՒԹԻՒՆ. որպէս Զգաստութեամբ, հեզութեամբ, մարդասիրութեամբ. աչխուՒՒՀ. Յաւելոյր զբարեխառնութեամբ, և զպարեմտութեամբ զոր առ ազգ քրիստոնէից. Դևանփ:

ԲԱՌԵԿԵՐՊ. ա. Որ ունի զկերպարանս բարւոյ. աղեխ երեսոյ. Էյի ՀեօբՒՒՀն. Ձոյն՝ ի նեղբոյ գաճն տպաժոյժ զեզոյ. իսկ ի վերոյ բարեկերպ գունեալ. Աչ. հղ. իմ:

ԲԱՐԵՀԱՒ. ա. Բարւոք սկսեալ. քաղիյալոյ. բարեբաստ. Նզիկի քեզ աորեր՝ ի նուէս ի բաց գնացեալ, և բարեհաւ այլոսմ նաւի՝ յոր երթիսն լինցես (ի փոր կիսին). Փիւ. յ:

ԲԱՐԵՀԵՂ. ա. Բարի և հեզ բարեքաղ. հեզաբարոյ և քաղցր. որ և ՀԱՂՑՐՔ. ՀԵՂ. Ձարպաւս ՀԾՀուսոյց և բարեհեզ կուսին մարիամու. Եպիփ. ծն:

ԲԱՐԵՉԱՉԻՒՆ. ա. Ո յր չարչիւնն է բաղ կամ սխորժ. հանոյ լսելեաց. Չաւուցն գևիցկաձայնութեք հնչմամբ, և ջրոցն բարեչուչիւն հոսանաքն հեշտացուցեալ. Բ-ՒԲԼ. յհ. Ջ:

ԲԱՐԻ. ե. Նոյն ընդ ասկ. պարէ. որ և ՓՈՐԹԱՐ, և ԲՍՐԻ. Գոնեաս. ԴէԹ. Բարեկ դուք հաց և ջուր ձաշակեցիք յայնժամ այլ ես և ոչ վայն առի. Վրփ հղ. ծՀ. 5. (տպ. բարի է:) Եթէ ոչ առնես զաստուածորութիւն քո (զաարկաւագութիւն), ապա բարկ զսկիհն կոլցես ի ձեռին քո ի ժամ հաղորդութենն անդ. (տպ. ապա սակայն:) Եթէ ոչ ունիս աղօթս հոգևորս և իսոնարհութիս, ապա բարկ աչխատաւիս մարմնաւորս արասցես. անդ. (տպ. գոնէ:)

ԲԱՐՁԱՑԱՍԱՆԱԾ. ա. Տարածեալ ի բարձունս. բարձր տարածութք. Ջոնկի բարձրատարած սաեղնեալ տեսութեամբ կենդանոյ փայտին. Սկն. փազ Խ:

ԲԱՐՁԱՐՆԹԱՑ. ա. Որ ի բարձունսն ընթանայ. բարձրաթռիչ. Սա արծիւ Թռչունն բարձրընթաց՝ որ լսացաւ գեր քան զսահման. Լմբ. փազ յհ. ասէր:

ԲԱՐԻՄՈՒՆԻ. ա. պերճէ, ատոյգ է և գեաչն ի կարգի՝ մեկնութեամբ, որպէս գաւազան մագաղան, կամ խոլրձ գաւազանաց մանուկս ի ձեռին յաչուարար քրմի. այլ սիրալ է ասելն ըստ այլոց՝ Թէ իսկ նաև ապրեցաքիրք պատսկց, փոխանակ ասելոյ՝ Թէ մուկն լընթեռնուլ անդ զգանս Ջհենն կամ Ջանդիկ գրոց զգագաչաի, ուսեր ի ձեռս և զբարմանան:

ԲԱՐԻՈՑԱԿԱՆ. տ. ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. Եք ուսակք են սիոյց. առաջին՝ բարեդրաչ կանգ, որ ի լուս բնութեն զվատթարն կամ ոչ սխատացար. երկրորդ՝ որում գոք քնաչ կանգ ասեք (որպէս ցաւ). և երրորդն (պատահարք). Աչ. հղ. իմ:

ԲԱՑԱԲԱՌՆԱԼ. Թե լցին յիսուն արգոյս ի քաղաքին, և այնպէս բացաբարձեալ հինգ, և գարձեալ չինգն, եւն մինչև ցասա-

ներքոդն Թիւ. ԱՒ. Ը:

ԲԱՅԱԲԱՐԶ. ած. որ և ԲԱՅԱԲԱՐՁՈՂԱԿԱՆ. Ի բաց բարձող, և վերաբարձող. որպէս գառն ՚ի՝ որ բառնայ զմեղս աշխարհի՚. ՚Նոյն ինքն մարդինն բարձանել լինէր առ ՚ի բառնէն չօր, զի ամենայն ապականութեանց և մեղաց բացաթող իցէ. Պիտառ. յանձնառ:

ԲԱՅԱԳԼԽՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացագլխութիւն լինել. հոլանի կալն. ՚Լատագոյն է ինձ ամօթ բացագլխութենէ իմոյ, քան մտանել ՚ի տունն անդրէն, որ է առն մեղաց. Վրք հց. ծ. յ:

ԲԱՅԱԾԱԳԻԼ. ն. Ի դուրս ծագեալ. և բևեցուցանեալ. արտափայլել. ՚Ցորմէ (՚ի մէկ տաց) այնուհետեւ իբր ՚ի վայրկ ուանենէ ի մտանան զնորոգութիւնդ բացածագէ, և ինքն յինքեան կայ ինայ. Ածխ. հց. խ:

ԲԱՅԱՀԱՆԵԼ. ն. Ի բաց հանել. փարատել. ՚Ուրախ լեր, ասէ, բերկրեալդ, առ նա հրէշտակին. բացահանէ ձայնիւ զարմանութիւն. Պիտառ. ՚ի Նեռ. Երգ. (ըստ այլ Թարգ):

ԲԱՅԱՀՈՍՈՒՄՆ. տ. ԲԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ. ՚Օչխարովակս բայահոսման սուէլորդաց կեսարկոցն և ըմպելեացն՚ ՚ի կենացն պահպանութենէն (կարգեաց): Ղեւնդ:

ԲԱՅԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. գ. Բացատուելը. պարզվելը, և տարածումն. որ և ԲԱՅԱՅՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. ՚Աղէտն՚ որ է յօդն, և արձակեալ ըստ բացատուութենէ պարղոյն. Փիւ. լիւն:

ԲԱՅԱՐՆԿԱՅԻԿ. ած. Օգխակուռնան բացընկեցեալ օձիկ ՚ի վայրի. Ղեւնդ:

ԲԱՅՈՒՄՆ. ած. Որպէս առաջինն ազգութիւն նովև գրասենին, երկրորդաւս եզեցի բացուելոն. Պիտառ:

ԲԱՅ. ած. Տեսանելի և այլ բազում յոյժ միայնակեացս, որ ոչ էր լաւ և համար զԹիւ ունել զմարդկանն. Վրք հց. յ:

ԲՒՀԱԼ. տ. ԲՆԱԶԵԼ. որ և ԲՂԱԼ, ԲԶԵԼ, ԲԱՈՒԱԶԵԼ. ՚Գոչեցին գազանքն և սմենայն երկքն միաբան, և երկու առիւծքն գոռալ սկսեալ բրչային զօրանչելովք. Ոսկիթոր:

ԲԿՏԵԼ. ՚Տօնեաս երաշտացեալ բեկոհա, հիւսիսով յարտանաս և կուսիս. Պիտառ:

ԲՆԵՁԱՋԳԵՒՑ. տ. ԲԵՁԱՋԱՋԵՑՍ. ՚Կայր մեծ քահանայն բեհեզապատ նայ՝ ասա զանին ընձեր, որ ՚ի գրասիսէն բղխեր. Տաղ:

ԲԼԻՆԱՐԿԵԼ. ն. Արկանել զանձամբ զբեռն. ստանձնել. չալսհել. լսվել. ՏՒ-ՀԼՒՆՔ. ՚Հակայն և ՚ի նշանա սրն յամենայն ազգս որդառ Թիկամբք բեռնարկեալ չինէր առնն ՚ի. Պիտ. վր:

ԲՒՃ. ՚Մերկացաւ, և կուր մի կուսա ՚ի բէՃՆ կասեաց. և նատաւ ՚ի վերայ սեմոց գրանին. Ոսկիթոր:

ԲՒՐԱՍՊՒՏ. Նոյն ընդ Բիւրասպիւ առաջապելեալ առ պատսիկս. ՚Աբրիտան (՚ի տառնէն նեղրսվիայ՚) առեն, Լեհ կասկաց ապանդավք զնչխանն օձիկ յերկուս՝ դիոչեցեալն Բիւրասպի՚ յանքնակ երկինն ասչիսայ. որպէս և գրեալ է ՚ի մատեանս պատմից. Պիտ. վր:

ԲՒՒՐԱՁԵԱՅ. ած. Բազմաչեայ. լի ամէն յաճենայն կողմանց. ՚Հրաբուն սեռ վիհից վերնոց, անդ խումբ բիւրաչեայ՝ Թևառաքուելոյ երամ. Տաղ:

ԲՒՒՐԵՂ. ՚Տեսի անդ այր մի՝ պղնձի զլուսն և սաղատարտ զգեցեալ ոսկի՝ երկու ակամբք փղիրտիւք. և մով լիւղոյս զարգարեալ. Պիտ. վր:

ԲՆԱԲՈՒՆ. ած. Բուն և ՚ի բնէ. էական. իսկական. և Ընդաբոյս. ընտանի. ՚Ի ժամանակ ժամանակս զիրկուԹեի քարոզչին, զոր ՚ի ձէռն բնաբուն արդասրոյն և անդրանիկ և ՚այ Նոր որդւոյն լինելոց էր. Եպէի. ծ: ՚Ի. հաստատուկք էին ՚ի բնաբուն բարս. անդ:

ԲՆԱԳԻՐ. որպէս հին կատարած. ՚Քննեալ ցուկք զտեղիս գոյս. նախ՝ զքննագիրն, և ապա զաւետարանն: Ասէ բնագիրն այսպէս, եԹէ ասիք իմ նուիրեալք ՚ի կոչեցին ձեզ: Երիս ժամանակս ՚ի տարուընն ասենեալիք զայս՝ բնագիրն. Շէր. յոյն:

ԲՆԱԽՐԱՏ. ի, ից. և ած. Խրատաւեալ

ԲՆԱԽՐԱՏԱԿԱՆ. ի, աց. ՚ի բնէ, կամ լինեակ բարոյից ՚ի խրատ. ՚Երիքեան որպիք նոյն... երեք ասէ դալ բնաիւրատականացն. Փիւ. լիւն: ՚Բնաիւրատք էին երեք որպիքն. ամ բարի, քամ չար, յաւելեր ոչ չար և ոչ բարի. Ածխ. էիւ:

ԲՆԱՒԵՄ. եցի. ն. Բնաւին ատհմանել. ամրապես խոստանալ. բամնդակել՝ վճռել. ՚Եա նմա զիատակ, և ՚ի նմա բնաւեաց օրհնել ամենայն ազգաց. Եպէի. ծն:

ԲՆԱՒՈՐ. ած. Ի բնէ փոյեալ. փորածոյ ըստ ինքեան. ՚Ի մէջ անտառախիտ ծառոց այր բնափոր եղեալ յարարչէն, և ոչ յոմեքէ. Եպէի. ծն:

ԲՆԵ Ի ԲՈՒՆ. ած. Բանիբուն և վարժ անդամին ՚ի մանկունէ. ՚Ցամենայն կոչմանց կարէր օգնել հօտին քոյ. վասն զի էր բնէ ՚ի բուն կրտովն գրոց հնորհաց. Ոսկ:

ԲՈՋԵԱՆ. Որպէս յոքն. Բողք: Վրք հց.յ:

ԲՈՂՈՐԱԿԻՐ. տ. ՓՈՂՈՐԱԿԱԾԻՐ. (որ է ուղիղ գրչուԹիւն):

ԲՈՂՈՐՈՇԻ. տ. ԲՈՂՈՐՇԻ. ՚Եւ է պատուհան բոլորոյն՝ որ երևիդ մեզ... եգեալ զպատուհանն բոլորոշին ՚ի նմէ հրեղէն ձիոյն. Պիտառ:

ԲՈՂՈՔ. Որպէս Պղպէկ, կամ նման նուԹիւ, և կամ ըստ լծորդ տասիկ. ՚Կարկաչուն բոլորոջից բղխեալ յատակ սղբերոյց. Եպէի. ծն:

ԲՈՄՐՈՑԱՒՆ. յնոյ. ՚Ձեմ պատմուճանի բոտրայնոյ գոյն, գոյն նէրկեալ արեամբ՝ սղբիւր բղխեալ կոշ. նար. փաղ յաղ:

ԲՈՂՈՎԱՆ. որպէս Բաւական. ՚Ինքն յինքեան չարժի, ինքն յինքեան և գադարի, ինքն իւր բոլական. Եղիշ. հոփ:

ԲՈՒՃԱԿԱՆ. որպէս Բժիշկ. ՚Ուռ յոր վիճակէ քահանայապետիս իմաստասէրքդ էին... իպակրատես յուժական, Թոկկիդէս դես Ճարտասան. Շէր. էր:

ԲՈՒՏ. ՚Օրինադրեցին (՚ի պահ՚) պարկեշտին զանաւելորդ բուան ըստ մեր սակարուեաս. այլ ոչ փափկուն մարմնոյ. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱԴԱՐԵՑ. ած. Որ ինչ բուան ուժով գործի. գժուսրնին ՚ի գործելոյ. ՚Ոչ ըստ ուժոյ ՚ի գործելոյ՝ ոչ ընդունի զնեց ապականութիւն, զի գնա ՚ի բաց փոխեսցէ յապականութիւն. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱՀԱՐԵԼ. որպէս Խուռն հարկանել (զզաւակին աքրտհամոս). ՚Վայել էր զան առաքականելին՝ բառնահարել զբնէ զնեց ապականութիւն, զի գնա ՚ի բաց փոխեսցէ յապականութենէն. Պիտառ:

ԲՈՒՆԱՒԱՐԵԼ. ՚Ի ձէռն գեղոց հնարի գրգռել սրծայծել զլքեալ ախան յինքեան, և բառնավարեալ զքնութիւն ծառայեցուցանել (ախոմն). Ածխ. հց. խ:

ԲՈՒՆԱՎԻԺ. վիժի. ած. Ր. Որ բառնութիւն

ԳԵՂ

խելիք գահավիժ առնէ. բուան խարգաւառնեալ. ՚Սառութիւն և ամբարտաւանութիւն... երկոքումբք չար յղար դոք (կամ յղարիցք) բառնավիժ՚ի կորուստն յուղարկեալ փութացուցանէ. Ածխ. հց. խ. (կայ և յատուկ առնն առնոյ՝ բառնավիժի ասացեալ:)

ԳԱՋԱՆԱՁԵՒ. ՚Ուրին չարաչուք տեսակս գազանաձև՝ Թռչնաւորս: Գազանաձև կերպագ ձեզ ասյ. Ածխ. հց. խ:

ԳԱՂԹԱԿ. ն. ՚Գաղթեն զբնակիչս աշխարհին յամրոցս, և ՚ի քաղաքս ամուրս յբերասց խորայելի: Եւնանէ հրամանն ՚ի կայսրէն՝ գաղթել զբնակիչս աշխարհին ՚ի քաղաքս ամուրս, և յամուր աշտարակս. Ղեւնդ:

ԳԱՂԱՑԱԳՈՂԱՆ. նե. ՚Գազատագողն յագատմայ հայեր ՚ի նա. Եպէի. ծն:

ԳԱՄ, այ. օք. ք. Հեղոյս. զոք. գաՏքաՅ. ՚ Ջելևէջ նորա սանդղաձև արասցես բևեռասինդ գամօք. Ոսկիթոր: (Յորմէ և բարգուԹին՝ երկաթագամ ևն:)

ԳԱՅԱԳԱՂԵԼ կամ կղել. ն. ՚Թէ կերակուր գայթակղէ զեղբայրն, ոչ կերայց միս յաւիտեան, և ոչ զեղբայրն գայթակղեցից. Վրք հց. ա. յ. (տայ. գայթակղեցանեմ:)

ԳԱՅԼԱԽԱՋԵՑԱՑ. ՚Գայլախաղեալ սուրբ ՚ի պահեստ առեալք. Ածխ. հց. խ:

ԳԱՅԼԵՂԻՆ. տ. ԳԱՅԼԵՂՆԻ ըստ ա նչ. ՚Իբրև գառն անմեղ ՚ի գայլուկն բարուցս փոփոխեալ. Վրք հց. յ:

ԳԱՅՈՒԼ. ռեալ. յ. (որպէս Թէ գայառալ, գեռատիւ.) Գայլիւ չաղախիլ. խոտիլ աղաեզիլ. ՚Նովին ղօրուԹիւ զգայլեալ հանդերձն մերկեաւ, պաշնեալ սերձալի պատմուճանաւս զնա. Տաղ յհ. նէբ. հէԲհ:

ԳԱՆԳԱՑ՝ աղերսական. ՚Որպէսզի մեզ ՚այ գրիգոր, լսէ զգանգատ վիշապ օձիցս. Տաղ:

Կամ ողբական. ՚ Լրեծի ուրբաԹիւն այլոյն գանգատն է. Ագծածին կոյսն մարիամ, ևն. Տաղ. (ուր այրոյն՝ կամ է որպէս այրի ձեացելոյ ՚ի միածնէն, կամ երգելի որպէս զայլ ողբ՝ կոչեցեալ Թերևս Աքլեայ գանգատ. և կամ է գանգատ այ սհ ասելոյ, որ գրի յայս առազարան՝ այ վայ այ վայ:)

ԳԱՆՈՒԳԻՒՆ. տ. ԳԱՆԱԳՆԴ կամ ԳԱՆԱԳԻՒՆ. (չծ. լս. գ՜ա՜չէ՚ և գանչէաւ.) ՚Ինքնաբոյս երկպատիկ գառագիտ չար գազանիս (յանկուԹէ) բնուԹիւն եբեր զոյատիկ, զամօԹ և զերկիւղ. Ածխ. հց. խ:

ԴԱՄԲԱՑ կամ ԴԱՐԲ. տ. ԳԱՐՆԶԷՆ. ՚Չաց նորա էր ոսկեն և գարբ. Վրք հց. ք. հին ձ. և ապ. (իսկ նոր ձ. ոսկեն և գարբ:)

ԳԱՐՆԱՆԱՇԱՐԺ. ՚Գարնանաշարժ յարուԹիւն՝ որ ասրնդոստ այԹնուԹիւն, ծով իւր ալեօքքն ցնծայր՝ կարկաչահոս վազակօք. Տաղ ՚ոսգանէբայ: ՚Յորեան առանց որոման ՚ի գարնանաշարժ յարուԹեանն բուսանիցի. Ոսկիթոր:

ԴԱՄՐԵԼԱԴՈՅՆ. ած. Առաւել կամ յոյժ գայլելի. ՚Մովսրացաւցն և որք ընդ նովաս ազգայն կառապաշտութիւնք՝ գարշելագոյնք էին քան զամենայն ազգաց. Ղեւնդ:

ԳԱՒԱՌՈՂՆԱԿԱՐ. ած. Որ հարկանէ գաւազանաւ, կամ զգաւազան՝ ՚ի ձեռնակ հրամայելոյ. Բաւելացուցոյ գաւազանահարացն և լերդահմայից. Եղիշ. հոփ:

ԳԲԱՅԱՔ. գ. Բառ անյայտ՝ որպէս առն, բնակարան. (զոր խմաստակ գրիչն գրէ՝ պղատաս.) ՚Ջայս լուեալ իշխանացն՝ գնացին առանց պատասխանի առոյ յերկրաքանչիւր գաւառի. Ածխ. ծքէ:

ԳԵՂԱՐՏԱՏԱԿ. ՚Ջուրց աւազանին (առ յակոբաս.) գեղարտատակ առնկ կխտարի. Սիոն. փաղ իւ:

ԳԵՂԱՄԻՋՔ • ֊ • Մէջին վայրք գիւղերէից • կամ բուն մէշն գեղջ • Իւանց ի պարտուս, և եգիտ անգ գաղձականս ի Լուսլքայ ի գեղամէջս, և եհար զնոսա քեռանով սրոյ • Պ֊. Վր ։

ԳԵՂԵՑԿԱԽՈՒՆ • ՝ Գեղեցկախառն մանր նուագք • Ա՛Ե • ած ։

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊԱԳՈՅՆ • ա • Ա՛սաւել գեղեցկակերպ • ՝Յոսկելոց լինել գեղեցկակերպագոյնս կենդանիս • Փիւ • Լին ։

ԳԵՂԵՑԿԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ • որպէս Պայծառակերպութիւն • ՝ Տալ գեղեցկակերպութիւն առաուն (ի Թաբոր) ի նեղսիսէ կալ • Հյ ։ Ա՛յլ տալ պայծառակերպուէ • Շ֊ ֆած ։

ԳԵՂԵՑԿԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ • ֆ֊ Գեղեցիկ մանկութ, որպէս գինի յայլ ձ• Փիւ Լին ։

ԳԵՂԱՁԱՑ • ՝ Յողովեալ էին հեթանոսք առ քրիստոնեայ գեղջևայսն ի վերայ անդաստանային ի մորա պատերազմի • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՂԵՑԿԱՀԱՒ • ֊ • Գեղեցիկ չարեալ հիւանդ • ՝Խոստք գեղեցկաչարք • Վ֊ Հց • Ք • ուր ըստ լաւ ձ • գինի գեղեցկայարմարք ։

ԳԵՂՋԵՐԵՑ • ֆ • Երէց գեղջ • Ք֊Ի֊Ե֊ • ՝ Նման էս գու գեղջերիցու ի գեօղդ որ առ ձեզ մեռ է֊֊֊ բահել սկսաւ, եկն որսաքս գեղջերէցն • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՂՋԿԱՐ • ֊ • Ուր եկ գեղեցիկ պար, և քաղցրանուագ գեղասպրութիւն • ՝ Շուրջ ոտցս կայեալ գեղապար երգով, պատմել եղեալ նոցին հանդիսական մրցման • Տ֊Ղ ։

ԳԵՏԱՆԱՒ • ի, կամ ու • ֆ• Նաւակ գեղապ • յայ ՝Ի֊Ք֊ • ՝Խարիսխ երկաթի գետապ նաւի կառուցեալ ի կառանՙարգելուհնոնս ։

ԳԵՏՆԱՓՈՐՔ • ՝ Ջանայր որպէս զկախեմանգ և ի գիւղերին արար գեանապարս ի գրան քաղաքին ծածուկս, և Թաքոյց ի նեղքս տասն այր ընտիր • Պ֊. Վր ։

ԳԵՐԱՒԱՐԵԼ • ՝ Ջամենայն հեռեւեալս նոքա՝ ի լոյս անբեկոյ գեղապեալ մուծապ նէ • Վ֊ Հց • ֊ • յ ։ ՝ Ի խորոց մեղայ ի վեր հանէ, և առ ամենեցուն ձայ գեղապրէ • անդ ։

ԳԵՐԱԶԱՆՁԱԿԱՆ • ա• Որ ինչ ցուցանէ զդերապանութիւն կամ զպահպանութիւնն • ՝Ո՛Ձով առնել զպահանութիւն, և ոչ գերապահանական աշխատասաւ քայլափոխիլ • Ան֊ պ֊ր֊ ։

ԳԵՐԱԽԱՆՁ • որ գրի և գիւրահանչ • ՝Ձանկուք ուսուելեայն և գգեղի ացն, որ է մինդ գերախանչ և երկնապող, և միւսդ խոզարբար գեանանգայեայ երկրաքարշ Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳԵՐԵԿ, կամ ԳՆԵՐԵԱԿ • Իւր Գիւրի եկաւ, կամ գերի առալիլ • ՝Գերեկ, և յապալի երթեալ, եկ այր • Վ֊ Հց • Յ ։

ԳԵՐՄԱԿ • ՝Յաւետարանի անգ գրեալ է, և աշակերտքն՝ զորս գուք (խոմչելացիքդ) գերման կոչէք, նոքա վկայեն • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԵՐԵՍՏԱՆԱՒԱՅՐ, ապյց կամ էապ • ֆ• Որպէս Գերիք-քաղմութիւն գերեաց • ՝Հա ապեալ զբազմութիւն գերեսանանացն, և ապար բազում, գալձան ի բնակութիւս իւրեանց • Ղ֊ան֊ դ ։

ԳԻՆԵՋՆԽՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Չգեղխութիւն գինւոյ • գինեխաղութիւն • ՝Գաին զնա Լծմբեռնալ գինի գեխութիւ, և ապաւին զնա պրավ • Ղ֊ան֊դ ։

ԳԽՆԵՈՒՄ • ՝Եւ այնպէս երկուքն ապատեցան, և գինեխուժն կորեաւ • Ո֊Ի֊Ք֊ ։

ԳԻՆԵԴԱԽ • Տ • ԳԽՆԱՁԱՅԱՒ • ՝Եգեալ առ գինեձախն՝ ասաց • Ո֊Ի֊Ք֊ ։

ԳԻՀԱՏԵՍԱՆ • ՝Ա՛ս գիշատեսական իւր լինելոյ ոչ իշխէ (նեռն՝ ի սկզբան անգ) պարզաբար ասել զանձինէ իւրմէ, եթէ ես Լեմ քեզ • խնդրեմիշ և գիշատեսակ որպէս զանհնային խելոյ՝ որ են յաչխարհի • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏԻԿ • Տ • ԳԻՇԵՐԱՄԱՐՏ • ՝Գուշանգք առաքելոցն զարհուրեալ փախեան, գիշերամարտիկ աշխատասէմ կէին • Տ֊Ղ Տես և գյաղերգ բառս ։

ԳԻՇԵՐԱՄՐԻԿ • ա • Ըմբռնեալ ի մըրիկ գիշերայնի մրրկեալ ի գիշերի • ՝Գուշգք առաքելոյն ի ծովակին կային, գիշերամրրիկ աշխատասէմ՝ տաքնալ • Տ֊Ղ ։

ԳԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Լինել գէշ մտաք • ցանկասիրութիւն • անառակութիւ • ի մասասաք գործել, և ոչ գիշատասաք • Փիւ Լին ։

ԳԻՏԱՍՏՈՒԹԻՒՆ • Փոխանակ գրելոյ՝ Գիտակցութիւն, կամ գիտել, որպէս գինի ի նոր Լմարգ • յն • Ճանաչումն • գոհ֊ատասուելիք Լմասանոց իրքն զՀեզիզ սատակասոյի (նոյն, յորդեացէ) • Սէր • Լ֊ • ւճ ։

ԳԻՏԱՅՈՒՆԱՆԵՄ, ցուցի, ցո՛ • Ն • Տալ գիտել • ծանուցանել • գիտցընել, Լմացնել • ՝Նայեալով ի ծառն ինքն եւայ՝ ոչինչ գիտասոյց զայնմանէ ոտամայ • Եղիէ • ծն ։

ԳԻՐԿԸՆԿԱԼ • Տ • ԳՐԿԸՆԿԱԼ • ՝Եւ ինքն յո՛ գիրկընկալ ի մօրն իւրմէ՝ ևՀ յեգիպտոս • Եղիէ • ծն ։

ԳԼԽԱՀԱՏԵԼ • ՝ Եթէ հրամայող զնուսդ զնւր զնուսդարակից սրով հարկանէ, գլխատասցի (այլ ձ • գլխատասցի) • ՄԼ • Ք֊ • յօբէնս Ք֊ ։

ԳԼԽԱՀԱՐԿ • որպէս Հարկ ըստ գլխոյ, և Մարգոհարկ • ՝Ջհարկն ի կայսր տացիք, և զգլխահարկն յոչ կամայ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԼԽԻՎՀԱՅՐԵԼ, իլ եմ • Գլխիվայր մեալ գետնէք էոր խոխէ՝ ՝Ի֊Ե֊Լ, էոր Նայէ • ՝Գլխիվայրել և լուեալ գիշերի է գործ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳԼՈՎԱԻՐ • ՛ • Իւրոս Գլխոյն • (որպէս գինի ի տուլ) • ՝Ա՛ռեալ մայրն այն գլխովին զաուշաս, և զաւփոս • Վ֊ Հց • Ք֊ • յ ։

ԳԾՈՂԱԿ • ֆ• Բառ ռամկ • որպէս Նուաստ գրիչ • ՝Ջեզկեալ գծողակս յիշեցեք ի մաքրաթիայ աղօթս ձեր • Յ՛Ի֊ֆ ։

ԳՈՅԱՆ • Տես ի վայր ԳՈՒԹԱՑ ։

ԳՈՂ, ի, կամ ոյ, ոց • Նոյն և ռամկ • գ֊ղ, ֆ֊ղ֊ • ՝Ջկամ չոգիք • չոգոլիք • ՝Ո՛չ աուն գաղոյ, և քաղաքիայ մուռը զծնեցեալն ընկուլնեցոյց • Ա՛Ի֊ֆ֊ • ծն ։

ԳՈՒԼՈՐՇՈՒՈՐ • ա • Իւրոս Գոլորշեալ, չոգեալ • յորմէ ցնդի չկամ չոգի • պ֊֊֊ ֊ • պ֊֊ֆ֊ • ՝Ընդլաստեսակ է որովյնամոլութի ըստ նմանութե խոզի տղմասէր գոլորշուոր • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳՈՂԱՂԻՄԱԲԱՐ, կամ ըստ այլ Ձ • ԳՈՂԱԽԻՄԱԲԱՐ • Տ • Գալատադողն Նինուէ • Ձալատար կամ խմփական գողութ • Եւ զայն ի միասին եւս Ձէզ, գողալիմաբար զՁեզ պատրեալ, և ոչ բռնութի • Ղ֊ան֊դ • (Թերևս գրելի իցէ՝ գեղալիչաբար •)

ԳՈՂԱՆԱԼ • որպէս Գողել, քօղել, ծածկել • ՝ Արտօր բազում հեպոյր, և ընանայր գողանալ զարտօսրն, և ոչ կարէր • Եղիէ֊ծն ։ ՝ՈւՆեր գործալի գիներովընիկ լծեալ խլրովք, և գնայր գողացեալ Վ֊ Հց • Ք֊ • յյ • (ապ գողալ ։)

ԳՈՂՏ կամ ԳՈՂԴ • Ըստ Հին էաս • Մաղեալ ։

ԳՈՆՋՈՒԹԻՒՆ • ՝ԱպաքաՀութիւք, և գոնջութիւք՝ սորին են ստակ • Ան֊ Հց • Ի֊ն ։

ԳՈՎԱՀԱՆ • ա • Շատ գովելի • որ գովութեին է բաղում • ՝ Սիգրաք (նշանակէ) անվար • միաք, գեղով • աքեղնագով գովաչատ, ըստ իւրեանց բառիցն (քաղցեաց֊ ոց) • Վ֊ր֊ն • ր֊ած ։

ԳՈՎԱՍԱՆԵՄ, ցի • Ն • գովել, գովաբանել • Հոչակել գովասանութի • ՝ Գարաձեալ երթաք ֊֊֊ գովասանեցէք զայի և ղաղթող վկայսն • Տ֊Ղ • ի յ֊Ի֊Ե֊յ ։

ԳՈՐԾԱՒՈՒԹԻՒՆ • Տ • ԳՈՐԾԱԲՈՒՈՒԹԻՒՆ • (կամ այսպէս է գրելի •) ՝Ջոյս ամենայն զբազմութի մասանոյս մարթելոյ չարժել ի կենդանութի և ի գործառութի, ցորքան ժամանակ միաբանութի է չարժողին և չարժելոյն • Եղիէ • հոփ ։

ԳՈՐԾԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Վարիլն և վարիլն ի գործ • Իմի էէրէւէ՝ գալը, գործաթ֊֊ի • ՝Մարմին՝ պատկանեալ ջղակապ յօդիւք, զի սրապաշաճ լինի ի գործավարութի • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԳՈՐՈՁՈՒՄՆ • ՝ Հայկական գործովմամբ խրատեալ • Վ֊ր֊ հց • յ ։

ԳՈՒԹԱՑ, ոյ կամ այի • ֆ • ռամկ • գ֊ղ֊ Ի֊ն կամ ֆ֊ղ֊ն • Ընօր մեծ՝ ահագին մեքենայիս, բազում լծովք եզանց, որպէս սուն և հնգեսասան զոյգ արջառովք, ի խորագոյն հերկել վկորգ երկիր • ՝Գուղթա մի բոլորեա յիշատակ (ի վանս սրծուսաբեր ամածն) • և միաբանք ուխտին պաշտամբ և պսակարագաք ապաչէ՛ին գոք ամածինն • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՈՒՄՈՒԿ • ի, ոց • ֆ • կոզմած կառոյ՝ սորօք իւրովք և անուօք • ՝ Ի մէջ հրնգէն ձնոյն, որ ունի գուսմակս երկուս, և անչանէ ի մէջ գուսմակացն որպէս զանիս սայլակաղոյ • Պ֊ֆ֊ ։

ԳՈՒՆԱՓՈՒԽՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Որպէս Ապլակելոյ ի աեառն • ՝Յուսոր մեծի գունապփոխելճ տեառն, յորժամ էոյզ աչեն զպատս կերն հօր՝ գլխաւորացդ առաքելոյ և մարգարէից • Պ֊ֆ֊ վ ։

ԳՈՒՆԴԽԱՂ, ի • ֆ • Խազ գնդոց • գընսակախաղալոյ ի մանանաւ • ՝Տեսի զքեզ ի գունդխաղին, և ունկիդ զՀոգեանն ի ձեռին քումմ • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՈՒՐՉՊ, կամ ԳՈՒՆ • Ըստ Հին էաս • Ծոխոյ ։

ԳՈՒՐՆ • ֆ • Բառ ռամկ • որպէս Նուաստ գրիչ • ՝Ջեզկեալ գծողակս յիշեցեք ի մաքրաթիայ աղօթս ձեր • Յ՛Ի֊ֆ ։

ԳՐԱՖՐՈՒԹԻՒՆ • ֆ • Ապառնել ռամկ • որպէս Նօսաղրութի • գպրութի ի գիւանս • էոպզեՀՀէէֆ, ֆ֊ՒՒիդՒՒ֊ • ՝Յառաջն աղքատ էի, և վասն գրագրութե մեծ փառաց ՝ապատյ • Ո֊Ի֊ֆ֊ր ։

ԳՐԱԻՐԻՄ • յ • Ընասնել զգիր՝ զգիրս, կամ պնչանագիրս • Ձնանաչել զասուս • իսր գրամատէշօաւ • ՝ Եթէ ոչ նախ ուսցի ոք զգիրն, զինչ ղորան ընթեռնուլ ոչ կարէ • ուսուն Հարկ է նախի գրասրիլ և ապա այնպէս խնդալ զասացեալն և գնչանակեալս ի Ձեռն գլոյն • Ա՛Ե • ֆ ։

ԳՐԿԱՊԻՆԴ • ա • ֆ • Փնգեալ ի գիրկս կամ գրկոք • ՝ Մտեալ էր ընդ ազեկն իւր գրկապինդ՝ լցեալ նեռիւք • Եղիէ֊ ծն ։ ՝Բացեալ զգիրկս՝ ընկալաս գնա, և գրկապինդ ունելով Համբուրէր ։ Գրկապինդ ունելով ողջունե՝ ի Համբոյր սրբութե • անդ ։

ԳՕՏԵԼՈՑԾ • ՝ Ա՛ռնուլ նոցա օրէնս (Հաղորդութի) զուրբամ և զաթամ և զկիրակ֊կե, և ի ժամ օրինացն գօտելոյնք եպիցին • Վ֊ր֊ հց • յ • (եգաս ըստ այլ ֊ • Գօտեկած • բայց և ի լաս ասի, լուծցեն զգօտիս ։)

ԴԱՆԿԱԳՈՅՆ • ա • Որ ունի զգոյն գալկան • դժգոյն գեղին՝ Թխասեսիլ • ՝Ընդվայրած՝ ասուսի, և գալկաբար՝ յաչխաս֊կուսիքն, և գալկագոյն՝ նախանձ • Ան֊ հց • Ի֊ն ։

ԴԱՂՄԱՑ • ՝Եւ էր ուսեալ այրն (Թեով՝ նաս) երեքկին բարբառս ընդհանց, յոյն և դաղմաս և եգիպտացի ընտիրցուածս ։ Ճար-

ատր էին 'ի բանս յուշաց և գազմատաց և եգիպատացւոց · Վ.բ. հց. յ :

ԴԱՄՐՈՆ · ՝ Հիւանդին հատուած, և 'ի գամրանի ներծածկել · Թէոփր. Խոյրագ. (որ 'ի Գիպա. գրի, Որպէս յահան կարծոյ քաղքեցի ասէ :)

ԴԱՂՆԱԳՆԵԼ · ՝Մերթ գաշնակելով, և մերթ հարթ առնելով · Ան · ագ :

ԴԱՀՑԱՆՈՒԹԻՒՆ · ՝Յորժամ արուն սերմին առնուլ (կամ առնել) սկսանի, և իգին հատել գաշտանուելիքն · Փիլ. կն :

ԴԱՒՆԱՀԱՍ · ՝Դաւնահամ պաղոյն Ճաշակ քաղցրանայ լեզուաւս · Շ. փագ :

ԴԱՒՆԱՄԱՆ · ա · Որ ինչ է յամանի գաւանուելիք, կամ քաւմալ 'ի գաւն ամանոյ · ՝Որ ըզքաժակըն գաւնամանն՝ ինձ աբերուցեր զիմարական · Շ. Եզե :

ԴԱՒՍԱՓԱՆ (կամ քեաբ, կեաբ). Զեռագիտ արուեստաւոր · ֆէլսփէնք, գէոպոֆեաբ · ՝Ճարտարացուսցէ զոհաստիճի հոգւոյ իմոյ առնելով զիս արուեստագէտ գաւառքար · Մր · այրիվան :

ԴԱՏԱՐԿԱԲԱՆ · գ · որպէս Դատաւորական բանուելիք · ՝Ընդ գատարկաբանին (կամ գատարկ բանին) պատասխանի տալ պարտէ · Վ.բ. հց. ի. յ :

ԴԱՏԱՓԵՏ Լինել · որպէս Դատափետ առնել, 'ի գատ քարշել · գատախաղ լինել · Դատափետ եղեն գպիրքն առ պիղատոս, գատաստանաւ բառնալ 'ի խաչ բոզրքեն · Շ · փագ · (այլ Ձ. գատաապետ. այլ. դատապետ :)

ԴԱՒԹԻԱՋԱՐՄ · ա · Որ է 'ի զարմէ և 'ի տանէ գաւթի · ՝Ի յաբրահամեան յեսուեան արմատ գաւթիազարմ · Շ · փագ :

ԴԵՐԱՔՐՈՅՑ · ՝Բանջարքն ոչ գեռաբոյաք (առեղծան) · այլ հասեալք · և ծառքն կատարեալք և պտղալիցք, և մաքրն երեսնամեայ հասակաւ, թէպէտև միոյ աւուր կեն դանի · Շիր · վոփ :

ԴԵՐԱՔՐԻՈՅՑ · ՝Վասն ժողովելոյ ձեզ յերուսաղէմ վկայեմ և ես. քանզի ժողովելք առ գերաքրիստոն, որ է նեռն · Գի. գա :

ԴԵՐԲՈՒԿ · ՝Ամպասյր 'ի գերբուկս ձոյ բոյն մաճաց · Անց 'ի քաղաժայռ գերբուկս անձաւացն · Պամ. վբ :

Դժխնակն · ա · Չարակն. և գժնգակ աջք · ՝կարծեր գժնակն, եթէ յերկիւղէ անաի առաջնոյն գերկորդն գիւրաւ պատրիցէ · Վ.բ. հց. յ :

Դժոխնաշեի · ա · Դժոխորովակն · կլաշոյ նման գժոխոց, որ չասէ երբէք չասա · ՝Դժոխոռմէ ագահուելոյն անհամբոյր Թշնամ ւոյն ոչ շատացաւ էՀ · Ղևոնդ :

ԴԺՈՒԱՐԲԱՆՈՒԹԻՒՆ · ՝Ի յոյս քաւութեան գժուարալուաց իմոյն մերոյ · Վ.բդն. գան :

Դժուարաբան · ա · Որ գժուարաւ փոխ անիծուա · ՝կինքեն(ատամնակի)գժուարբոխուա և գժուարապականելի գեպ եղև լինել · Փիլ. էն :

Դիակ · գ · Թխակ ուսոց, կամ կողին մի քամակի · կոնքին գէ կողը · ՝ Ցեեռաւսա կողմանէ աշխատարեալ քանքսէս, բուռն հարեալ զգիակաց պղնձակուռ վարագանին (կամ պղնձաձև վարիպապանաց) աչգահակայ, 'ի վերայ Թիկանցն գչաւակաս երկվարին արկեալ · Աբեր · ա · 5 :

Դիծանուել · ՝Զօրութիւն քոյ գնա ևս գիթաւալ յերկիր ընկենոյր · Գամ. վբ :

Դիմակ · իբր Ընդդիմակ · ՝Ծառ կենաց, գիմակ մահաւթի : Ջէն երկիւղածից՝ գիմակ նեռից գազանեաց · Շ · փագ :

Դիմանալ · ՝Գանալ օգնութիւն 'ի կացանբ՝ գիմացաւ պարտից · Գամ. վբ :

ռական, Դիմառութիւն.) Աւօղ զգէմս այլոց անձինք և իրք՝ զորոց զգէմս լինի 'ի մէջ առնուլ · ՝Փառք իմ գիմառից էից գոյէից գառնիգ : Դու պահից զատանդ՝ երաչխաւոր տիոյ գիմառից · Նար · փագ յար · ևն :

Դիմիր Ելանել · Դիմել · գէմ է գէալ՝ ընգ առալ եւանել · ՝Դիմեալ յեգեմեան գիտէն՝ ձեմ հարսաւային գոլով, ժողով յոքանչիալ խմբից՝ խիտ առ խիտ գիմիւ եւէալ · Նար · փագ արմա :

Դիոպտեան, կամ Դիոպտուն · Բառ յն. Διόπτρα. Dioptra, instrumentum ad speculandum longinqua. որ առ մեզք Դիտանին ասի. գիւրպին · մանաւանդ՝ երկիրաչափական գիտանին գողաձև՝ դէս անդապակի 'ի հին գարս · ՝կարևոր է գիտուրաս (կամ գիտագ առա) առ 'ի ցամաքաչափութիւն · Խոր · Ծ :

Դիոս · ՝Բեզոս (որ և բէչ, կամ բանիալ) յունարէն գիտս, հայերէն արամազդ, սարս, կերբէն ոյսիզդ · Ընբ · ԽԸ :

Դիւանագէտ, բ, աց · ա · Որ նուագած զերգս գիւականս · սիրոյ գիւական երգոց · ՝Թաւեբարաւեր լինին · · · և գողաշարք, և կամ գիւաերգ · Գիպա :

Դիւանաօս · ա · Որ խոսի 'ի ձեռն գիւաց բանս խօլսիանս՝ ոլսպէս այսահար · ՃինՀ · ՝Երուանդ էառ 'ի վերաց գքաղաքն Ծծոգոյ, և բնակեցոյց 'ի նմա մարդ գիւասիոս, և աս նուանեաց գնա քաղաւոն · Պամ. վբ :

Դիւրաձաս · ըստ վերջին նշ · ՝ Հոգեզէն բնութիեն եղեր գիւրահաս պատճառ (փերկուելոյ) · Շ. փագ Խ :

Դիւրաշարժ Լինել · Դիւրաւ կամ արագ շարժիլ · ՝Ցամէնայն տեղ՝ ուր և նըստցիս, մի գիւրաշարժ լինցիս · Վ.բ հց. յ :

Դիւրտիին · Տ · ընդիոցուն · ՝Եւ այս եղև 'ի չիզ Թուխս (կամ Թուականիս) մերոյ, յորում հոռոմ գիքսիոնի (տարին) երՃ · լասփ · ծԸ :

Դիցչնչամանակեաց · ա · Սակաւ ժամանակեայ · սակաւակեաց · ՝Մարդ գոյզնժամանակեայ տեսիլ, դէտ աչհարհի, բահաի խաղալիկ, կենաց մանչիչ · Պիպա :

Դիցր · գ · Դիւր, գիւրութիւն, անդորրութիւն, և անգորրիչ · ՝Եւ էր սա գոյր և գաղար ժողովելոցն առ նա յամենայն կողմանց · Վ.բ հց. իԸ. յ · (տպ · և էր սա ինքն անգորր անդագար :)

Դրիփանաստաձ · գ · Բառ յն. փռիս, փռիֆագեօն · Δρύς, δρύφακτον, κτα · կտրնի վայրի · և գասանէչ կրկեսաչ յատուց · ՝Փիչի, և սօսի, և զեզատան, որ է սօնապարեչնին, և գրիփաբաչայքն, որ է վայրենի ծառոյն անուն · Լչ · իիւ :

Դրոյշմանն · գ · Դրոչմել ինչ · նկարագիր · պատկեր · ՝Չի՞նչ է գեղեցկութիւն · նկար բարութիւն, ծաղիկ՝ որ Թառչամի, գլուչմած ընչաւար, առեսիլ ցանկալի · Պիպա :

Դրոնթան · ա · գ · Երկագլուխ գրուժանաց՝ չար ցանկութիւն, և ագահութիւն · զայս գազան առաքինքն մամնոյ անուանեցին · Աչ. հց. իմ :

Եզականութիւն · գ · Միութիւն այ, կամ ամուրիւն · և անհամեմատն գոլ սրարչ ընդ սրածոն · ՝Աչ ինքնաբուն, վսեմական գոյութիւն · նոյն եզականութիւն երկրպագեալ 'ի բոլոր եզականաց՝ իմանալեաց և զգալեաց, ոչ 'ի բաց բարձեալք զնայր և զորդի և զհոգին սբ · Պիպա :

Եզեռնակ, ի, կամ ՝ Մի և երբեակ. մի

Եզեռնակի · ա · գ · ՝ ամուրիւն երեչ. անձեալ · ՝ Թէ միշտ եռակի՝ եզեռակի փառք իմ դիմառից՝ էից գոյէից (կամ գոյից) գունդ · Նար · փագ յար :

Եզնակ, ի · գ · Եզն մի փոքրիկ կամ աղքատի · ՝Ընչր մի առուտրեալ ունելով էզն . . . զեզնակն իբր զոր ունէր, և այլն · Եոէէ · ծն ·

Եթերբնութ. ՝ Սրամիտ սրագրնիմաց սղաւնի, չքեզացեալ սիրամարգ, եմերբնիմաց գնացիք աւուանացաւր 'ի յերկինս · Տաչ վերափոխ · 'ի Նոսփանդեայ :

Եթերթ, կամ Յեթերթ · Խորու Թեղթ կրկին և կրկին : Ո-կիէոր :

Ելինկ · Տ · եղունդն, և Խուխուծ, գեսի · ՝Իակ ծերն կինքեաց խոչ յերնին, և արձակեաց գնա · Վ.բ հց · Ի · յ · (տպ. կընքեաց գնա խաչիս, և տեսանագրեաց զերկունդն :)

Եկեղեցական Ղպտուղ · Տ · եկեղեցական Ղպտուս · Վ.բ հց · Ը · յ · տպ. եկեղեցի կղպտող :

Եղ, ի կամ ոյ, ուս · ա · Արմատ եղանելոյ, որպէս եղական · Գեպոէ. ՝Ո՛վ նոր խառնուսն զքանչելի, ոնեղ ընդ եղուսն, կուսուԹիւն և ծնունդ 'ի քեզ ներգործի սիրիամ, ուրախ լեր · Տաչ :

Եղանկ, ի · ա · գ · Որպէս եղեչոցս հակ : հացուցիչ · տուրիչ · և որպէս Աւիթ եղանուելոյ, բանն անձնական, և մասր բանին մատնին եղելոյ · ՝Վ.եին ունեղ ,և էից եղանկ՝ եղակ վիրատին · Երբին անկեսի կկա ժամանակեայ՝ սկիզբն անսկզբան · Շ.փագ ծն :

Եւ որպէս Եղեալ մարդ · ՝ Էն՝ էին անձնին (որդի՛) Լանսի եղակ · Նար · փագ Նամբ :

Եղանորիմ. բեալ · յ · Եղանիլ · գոյացուրիլ · լինել · ՝ Գոլն յոչէից եղատուրեալ անալ · Նար · փագ :

Եղբայրաբանին Առնել · Տալ ըզբաժին որպէս եղբօր հարազատի · ժառանգեցուցանել · ՝Ջորդիս քեռուրայ՝ յամենայն առացուածոց իւրոց զոր ունէր՝ եղբայրաբաժին արարեալ զնոսա յիսահակայ եղբօրէն իւրեանց, և յիսկապէս յեղբօրորդւոյն յեմմանուէլէն · (այսինքն մանուակից աբար մանկեալ և հոգևոր բարեաց ·) Եպէէ · ծն :

Եղբօրասպան · Տ · եղբասպան · ՝Նչանակ գնի եղբօրասպանին (հայհոյ) · փիլ · կն :

Եղեգնաբոյս · ՝ Խաղայր յորգանան, ձոխայր կարապետն, եղեգնաբոյս ծառոյն, ծառոյն ծագկաւէս ծագիս հնրուրին զնառնիք · Տաչ :

Եղերական · ՝ Կային անհրաւագ, բաց 'ի միոյն՝ եղերական անձին, անձին եղկելոյ տալ բանաբժեալ 'ի բազանիս յընեցաց · Շ. փագ փառաւնէդ :

Եղիտամն · Բառ անյայտ · որպէս Որսող նապաստակի · λαγοθήρας · արծիւ, ևն · Գալիան :

Եղնգնան · ՝Մահու վայր՝ 'ի քեզ ինքեան 'ի բնուելեզ բառնալ, 'ի ձեռն եղծական կերակրոյդ ընդ քեզ սնեալ · Աչ. հց. իմ :

Եղոյն · որպէս Գոյացական · էական · և Համագոյական · ՝Առանց եղուս և այսրչս գործ բանին և հոգւոյն խմանալք զնծուելին իբրև զչնչեայս · Ղևոնդ :

Եննատրել · ՝ Որ զայս պժ զօրութիեն ուներ, այնպես ենեծագրեալ է (այսինքն նկուն եգեալ և ահաբեկ) յահէ չարաթոյն գազանին, որ ապականէ զերկիր · Ղևոնդ :

Եննակացութիւն · որպէս Անձն, չար և նման ըստ այժմու առման յն · ձայնիս՝ նիւ փոստասիս. ὑπόστασις, hypostasis. Մի ծածուԹիւ յերիս անձնաւորութիեն և առանձնաւորութիես, հայր և որդի և հոգի՝ չբ · և պչ փոխին պատճառք կամ կարգ անուանցն, այլ

զիւրաքանչիւր ենթակայութի գիմաց ամբողջ պահելով առանց բաժանման․ Պիտառ․

ԵՊԱՐԽՈՍ․ ըստ Յ․ Վ․րք հց․ ծԳ․ սակս․ Տ․ ԵՊԱՐՔՈՍ․

ԵՊԵՐԵՆ․ * Նպա և զաս (զսէր ա՛յ և ընկերին) կենայ ծառ առել, ոչ եպերելի է․ Անյ․ հց․ խժ․

ԵՌԱԲԱԺԻՆ ԱՌՆԵԼ․ Յերիս մաս․ ի՛նս բաժանել․ * Եռաբաժին արարեալ նոյ զաշխարհս ամենայն՝ յարևելից մինչև 'ի մուտս արևու․ Եղիշ․ ծն․

ԵՌԱԹԻՒ (անձամբ)․ * Մի՛ երրորդութիւն, որ մի է, և եռաթիւ երկրպագեալ քարոզի․ Եղիշ․ ծն․

ԵՌԱՀԱՄԱՐ․ ա․ Երրեակ համարով․ եռաթիւ․ երեք․ * Տարժանեալք․․․ եռահամար հանդստարանօք՝ յերեսնուոր և 'ի վաթսնաւոր և 'ի հարիւրաւորսն․ Եղիշ․ ծն․

ԵՌԱՄԵԾ․ * Յաւուրս սամփսոնի՛ն գեղաշ և երակվէս, և երմէս եռամեծ՝ երևէին․ Շիր․ ժր․

ԵՌԱՀՆԳԵԿԻՆ․ ա․ Երից հնգեակ․ հնգեասան․ * Հնգեկին զգայարանօքն պահելով՝ միացին եռահնգեկին աւուրբք՝ յանունն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ․ Եղիշ․ ծն․

ԵՌԱՆԳ․ ա․ Որպէս եռագլուխ․ յերիս յանգեալ․ Triceps, triplex, triformis․ * Շունն՝ որ ունի գլուխս երիս, որ և կոչի եռանգ (կերբերոս)․ Նոննոս․

ԵՌԱՍՏՈՒԻՉ․ ա․ Որ իցէ եռաստեղն չափ ձայնի․ (իբրու գոյցել ամկ․ խուլ ԲՀԵԼ ․․․) * Տաւիղ եռաստուիչ, բամբերգոյնից տաւիղ․ Նար․ փոք․ տաղ․

ԵՌԻԵՍ կամ ԵՐԵԽՍ, սանք․ Տ․ ԵՐԵՓՍ, և ԵՐԷՑ․ * Տեսանէին եռիէսունս և պապաս, ուեատարանօք և մամեղինօք և խնկօք առաջի երթալով զօրացուցանէին ըզնոսա․ Ղևոնդ․

ԵՌԸՆԾԱՅ․ ա․ Որ իցէն երրեակ ընծայք․ * Մանուկն յո՛ խանդաղատեալ 'ի վերայ եռընծայ պատարագացն, և ձգեալ ըզ բազուկն ա՛ծայլն, և յինքն ամփոփեալ արկանէր 'ի վերայ բարձուցն (ոսկւոյ)․ Եղիշ․ ծն․

ԵՐԱԳԱՀԱՍՔ․ մկ․ գ․ Երագ հասանելն․ փոյթ ժամանումն․ * Հեռանալ լինել (կամ լինէր) բարեաց՝ երագահասիւք 'ի ժամագրոցին պայման լևառն գալլէայ․ Նար․ փոք․ յար․

ԵՐԱԶԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Մեկնելն զերազս՝ կամ ըղձութի, կամ յայտնութիւ առ յայ․ * Իղձն բաղսամայ՝ բաբելոնացւոյն ապրեցուցիչ երազահանութի, և յակեփ երազամի և երազահան փարաւոնի ․․․ այն հեթանոսաց է, և ոչ քրիստոնէից․ Եղիշ․ հօգ․

ԵՐԱԶԱՀԱՄԱՅ ԼԻՆԵԼ․ Հմայել երազովք․ ըղձապաստամ լինել․ * Օտար խոր հրգով նշանաւորս գծել․ և երազահմայ լինել, ցնորել (զհետ) մոլորութէ երազահան սաութէ․ Եղիշ․ հօգ․

ԵՐԱԶԳԱՅԻՑ, կամ ՅԵՐԱԶԳԱՅԻՑ․ Բառ անստոյգ․ որպէս որբազան (յն․ իէրօս), կամ սրբերգենի, երեքսրբեան, են․ Երկեցս գտանի առ Նար․ փոք․ համբ․

ԵՐԱՄ․ ա․ Որպէս Երամական․ բամեալ 'ի մի․ համօրէն․ * Երթեալ պատմէր զաւետիս՝ երամ գասուց սեառովին, բարուհից տէր վարդապետան այսօր յարեաւ բաղձալին․ Շ․ փոք․ (այլ Յ․ գովեալ գնդին պետրոսին․)

ԵՐԱՄԱԳ, ի, կամ ԵՐԱՄԱԳԻ․ ա․ գ․ } Բառ անյայտ․ թեև բնոն Երամ ողայոց որպէս քնար բազմալի․ * Կերպ երամագին և ցուցանի շուք ․․․ մեա սաղերամին ձայնաւորեղծեալ երրայական ողայք․ Նար․ փոք․ տրմա․

ԵՐԱՆԱԿՈՉ․ ա․ Որ կոչէ յերանութի․ երանաւէտ․ * Յերանակոչքն քո ձայնէ՝ հաւատացեալ, եւ յաջխարհէ․ Տօղ․

ԵՐԱՆՈՒՀԻ․ * Էի երբեմն առ երանուհոյն գիոնէսիայի․ Վ․րք հց․ Է․

ԵՐԲ, ի․ ա․ որպէս Անժամանակն մնեալ ՚է ժամանակաւ․ * Եւ ծագածին բանին անեղ եղեալ երբին․ Երբին անկէսի կէս ժամանակեայ (ՃԷ կոյս)․ Շ․ փոք․

ԵՐԵԿՈՐԵԱՅ, եայք․ Տ․ ԵՐԵԿՈՐՆԱԿԱՆ, և ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ․ * Մկիզըն երեկորեայց ծովուն, այսինքն է ծով արևմտից կոչեցեալ․ Շիր․ ժր․

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ․ * Աշխարհն քո՛ւ երեսփոխան է․ Ոսկիփոր․

ԵՐԵՒԵՆԱԼ․ ու․ (յորմէ ամկ․ երեւնալ․) որպէս Երևել․ * Խնդիր լիցի այսմ 'ի դատաւորացն․ եթէ երևենայ սուտ․ կրկին դարձուցանէ նմա՝ զորոյ ունէր 'ի պահեստ․ Մխ․ դտ․ յօրէն․ ԲԳ․

ԵՐԵՔԲԵՐԱՆ, կամ ԵՐԵՔԲԵՐԱՆԵԱՆ․ ա․ Երեքայրի․ երեքարձէն․ խուլ ····· կամ ······․ * Հրեշտակ ա՛յ՝ սուր հրեղէն երեքբերան 'ի ձեռինն․ Ոսկեփոր․

ԵՐԹԵՒԵԿՔ․ գ․ Դեսպք․ պատահարք․ * Խաղալիկ եմ բախտից, փակեալ եմ ընդ երթևեկօք․ Պիտառ․

ԵՐԻԶԱՊԱՐԳԵՒ․ ա․ Տուեալն 'ի պարգևի մասին հանդերձ երիզապինդ պատանօք․ այն է զոյար յարուցեալն․ * Քորք նորախնդիր (կամ նորա խնդիր) արտաշինեալ արտաքերեալ զերիզապարգև (կամ զերիզապարգևս)․ Նար․ փոք․ ՂՂՐ․

ԵՐԻՑՕՐԵԱՅ․ Որպէս Երեքօրեայ․ * Օր երիցօրեայ՝ ես տապանի գնիմ․ Նար․ փոք․ յար․

ԵՐԿԱԳԼՈՒԽ․ ա․ Որ իցէն գլուխք երկու․ խիխ ······․ * Երկագլուխի գրուժանս այս չար ցանկութի և ագահութիւն․ Անյ․ հց․ խժ․

ԵՐԿԱԹԱԿՈՒՌ․ * 'Ի վայրին կառուցան երկաթակուռ մահակօք՝ իբրև զուռունս գորբնոց, որ բախեն 'ի վերայ սալից․ Պղմ․ Վր․

ԵՐԿԱԹԱՀԱՆՔ․ * Պարսպեցին զնա տուն բնակութէ իւրեանց, և կոչեցին սարակինէ, որ ասի երկաթահանք․ Պղմ․ Վր․

ԵՐԿԱԹԱՀԱՐ ԼԻՆԵԼ․ Խարել և կարել երկաթով բժշկաց․ երակ հատանելն․ * Ծանրութի ջերման, երկաթահար կամ (երկաթահատ) լինել հնարակիր (լինել) ատամանց՝ կորելով և բաժանելով․ Պիտառ․

ԵՐԿԱԹԱՁՈՐ․ գ․ Ձոր երկաթոյ կամ հանքայ երկաթոյ․ որպէս յատուկ անուն տեղւոյ․ * Ձոգաւ ընդառաջ նոցա 'ի հրինսիխեաւ, որ է երկաթաձոր․ Պղմ․ Վր․

ԵՐԿԱԾԻՆ․ * Ծնաւ 'ի հօրէ, և ծնաւ 'ի մօրէ․ և ոչ է երկածին, այլ միածին․ Պիտառ․

ԵՐԿԱՑՆԱՐԱԶՈՒԿ․ * Հրամանաւ պողոմեոսի երկայնաբազկի զծածեղէն գիրսն թարգմանեցին․ Եղիշ․ ծն․

ԵՐԿԲԱՑ․ * Մխասմո՛նք իցեն 'ի սէր միմեանց, եթէ երկբայք․ Ղևոնդ․

ԵՐԿԲԱՅԵՑՈՒՑԱՆԵԼ․ * Բազումք երկբայեցուցանէին զխոգաւորն․ Շիր․ ժր․

ԵՐԿԲԱՑԻՒ․ * Եւ են պատուհանք երկբացիկք՝ երկոտասանք․ Պիտառ․

ԵՐԿԵՂԱԾԻՄ, կամ ԵՐԿԻՒՂԱԾԻՄ․ յ․ } Երկնչել․ վարանիլ խիթալ․ * Մի երկեղածիր, մի զարհուրեալ գոլար․ չէ՛ ասաս, այլ յարեաւ․ Մի երկեղածիք եղբարք, ես եմ տէր յո՛, տէր մարգարէիցն․ Տօղ․

ԵՐԿԻՒՂԱԾԻՆ․ ն․ * Ծանեաւ ազամ զնըշան գալըյ տեառն 'ի դժոխս, ծանր ամօթով կայր հեզացեալ երկիւղագին (կամ երկիւղագին)․ Շ․ փոք․

ԵՐԿԾՈՎ․ * Եւ էր յայնժամ անձն հերով գի իբրև յերկծովու նաւ ըմբռնեալ․ Բաբիլ․ յհ․ Ռ․

ԵՐԿՆԱԿԱՏԱՐ․ որպէս Երկնաբերձ․ կամ Հասուիչ կատարից բարձրութէ երկնից․ * Որով եռաեղծ զագամ երկնակատար ձեռօքն 'ի մարին տարածեալ, այն՝ որ տարածելոց էր 'ի վերայ խաչին կենաբեր․ Տօղ․

ԵՐԿՆԱՄԻՋԱԿ․ * Ասեն վարդապետք եբրայեցւոց, եթէ յերկնամիջակին խսկ էր (ՃԷ 'ի հասարակածի) առեղծումն (արեգական և լուսնի)․ Շիր․ ժր․

ԵՐԿՆԱՇԱՒԻՂ․ * Լոյս գերազանցիկ երկնաշաւիղ ռահ․ Նար․ փոք․ յար․

ԵՐԿՆԱՊՈՂ․ * Ցանկութի զգենլեաց ․․․ գերախանչ, երկնապող․ Անյ․ հց․ խժ․

ԵՐԿՆԱՏԱՐԱԾ․ (որ և վրիպակաւ տպեալ է՝ Երկնատարած․) * Ծով գարնանաչարժ ալեօք՝ ծով երկնատարած ծրփի․ Տօղ․

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԱՄԵԱՆ․ * Առ երկոտասանամենիւք ուրեմն սկսանի շարժել յարբունս հասակին․ Անյ․ հց․ խժ․

ԵՐԿՈՒՑԱՆԵԼ․ * Եկ երկուացուք զնա ․․․ մի՛ երկուսյուք զգա․ Վ․րք հց․ ծԳ․ յ․ (տպ․ երկեցուացուք․)

ԵՐԿՐԱԴԱՐՁ․ ա․ Որ շրջի կամ յածի յերկրի․ * Յալիս երկրադարձս արթուն լինին և փրկեն զնաւս իւրեանց յընկղմութենէ․ Վ․րք հց․ ծԲ․ (այլ Յ․ երկադարձս․ տպ․ երրադարձս․)

ԵՐԿՐԱԺԵՇՏ․ գ․ Հրաժեշտ կամ ձանձրոյթ յերկրէ․ (կամ երկաժեշտ, ձանձրոյթ յերկոց․) * Զինչ է տիւ․ հանդէս՝ որ լի է աշխատութե ․․․ յորդորումն աշխարհի, երկրաժեշտ 'ի գործոյ, հոգք ծփալիցք․ Պիտառ․

ԵՐԿՐԱՍՈՂՈՒԹԻՒՆ․ գ․ Սողելն ընդ երկիր․ գետնաքարշն գոլ․ * Ջուր, հող, վայրաբեր ծանրութք, մշտաշարժ երկրասողութք․ Եղիշ․ հօգ․

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆՔ․ Տ․ ԵՐԿՐՈՐԴԱՆՔ․ * Յաղագս երկրորդականացն, եթէ յայտնապէս, և մի՛ գաղտաբար ուսուսցին․ Ցան․ յհ․ խժ․ ապ․

ԵՐԿՐՈՒՏ․ ա․ Երկրային, հողեղէն․ * Զգալի և երկրուտ՝ որ ընդունիցայս մարմինս մեր է․ Փիլ․ լին․

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒՆՔ․ Որպէս Երկրպագուք․ (որպէս լինի և խաչահանուք, նուէրք․) * Բանսարկուն իւր արար երկրպագուս, և ուրախ լինէր պատկերօք կռոցն՝ յերկրպագութեան․ Ղևոնդ․

ԵՐՓՆ ԱՌ ԵՐՓԻՆ․ Տ․ ԵՐՓՆ ԵՐՓՆ․ * Շողն երփն առ երփին, շող երփն առ երփին փողով (խմա, փողելով, հեւամամբ), հոլիտ շուշանի․ Նար․ փոք․ յար․

ԵՐՓՆԱԹԵՐԹ․ ա․ Որոյ թերթքն երփն երփն հարկանին․ գոյնզգոյն փայլող թերթով․ * Խումբ երամ տղայոցն՝ երփնաթերթից, առինակոտր արմաւենեացն ձի․ Նար․ փոք․

ԵՐՓՆԱՍՈՒՐ․ ա․ (եթէ չկայցէ սխալ գրչի․) Որոյ երփն է սուր և զօշոտիչ ական․ երփնասուր՝ ազգի ազգի գունովք․ * Հրազարդ երփնասուր հովիտ բլուր կնդրկի գիմաց․ Նար․ փոք․ տրմա․

ԵՐՓՆԱՏԻՊ․ Տ․ ԵՐՓՆԱԳՈՅՆ, կամ ԵՐՓՆԱԶԱՐԴ․ գոյնզգոյն․ * Երփնատիպ սաղարթ՝ տերևախիտ կանաչազուարճ, հողմով հոգւոյն շարժեալ՝ քաղցրիկ օդով վայրաբերեալ․ Շ․ փոք․

ԵՕԹՆԱԿՆԵԱՆ․ ա․ Որոյ իցեն եօթն աղբերակունք կամ առաջք․ * Նստան 'ի վերայ եօթնակնեան գետոցն երկուց․ Պղմ․ Վր․

ԵՕԹՆԱՏԵՍ․ * Գուշակք 'ի յեւթ եօթնատես միակին․ Նար․ փոք․ էէէղ․

ԽՕԹՆՀԱԶԱՐԵԱՆ. ա. *Տարժամանակ եօթն հազարեան ամաց (աշխարհի). Եղիշ. ծն.:

ԽՕԹՆԳԱՐԵԱՆ. ած. Եօթնապարունակեան. *Ցեանէին զուսապայծառ և գերաձգաբերձ եօթնապարեան բոլորակացն և զդօտեացն ըղկարգս. Եղիշ. ծն.:

ԶԱՀՈՄԻԼ. Ըստ Հին բռ. Պատշաճիլ. միաւորիլ:

ԶԱՀՈՄՈՒԹԻՒՆ. Ըստ Հին բռ. Անյայտութիւն:

ԶԱՅԼԱԽՈՐՀ, ի. } Տես 'ի վեր անդր ԶԱՅԼԻՄԱՑ. ա. } ԶԱՅԼԱԽՈՀ, և ԱՅԼԻՄԱՑ:

ԶԱՆԳԱԿ. *Ըարժեաց ծերն զզանգակն՝ գալ աշակերտին... մատուցաւ զհարկանել զանգակին. Վրք հց. յ:

ԶԱՅՐԱԳՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Տ. ԶԱՅՐԱԳՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. (որ ոչ այնչափ ուղիղ երևի.) *Այնպէս զայրագնեցոյց զանգամայոյծն սատանայ. Վրք հց. յ:

ԶԱՌԻԹԱՓ. *Ելցուք 'ի վերայ նոցա 'ի կողմանէ ծովուդ զառ 'ի թափ. Պտմ. Հր:

ԶԱՏԱԹԵԻ. ա. Որոյ թեքն են զատուցեալք իւրք՝ յիրերաց, կամ առաւել տարածեալ՝ որպէս 'ի սաւառնիլն. *Ի միաթեւեաց մինչև 'ի բազմաթևս և զատաթևս, և կցաթևս. Պիտառ.:

ԶԱՏԱՆԵԼ. *Ճշմարտապէս անուանի զատիկ տեառն, այսինքն զատուցեալ յամենայն հեթանոսականաց և հրէականաց տօնից: Զամենայն համարն բովանդակեցի զժը կարգ. և զատի մեկնեցի զմի մի կարգ առ մի մի տարի. Շիր. ձօն:

ԶԳԱՅԱԳՈՅՆ. ա. Կարի յոյժ զգալի, թանձր և յայտնի, շօշափելի. *Բայց զյոլովագոյն և զգայագոյն ստութեք ձերոյ որքան անհնար է գալ զհետ. Ղևոնդ:

ԶԳԱՑԱԿԷՍ. *Գրիգորիոս իմանալեաց տեսող, զձև մեծ խորանին ըզգայապէս շինող. Տաղ.:

ԶԳԱՑՈՒՆԱԿԱՆ. Ըստ այլ ձ. գրի Զգայունաւորական: Վրք հց. իզ:

ԶԳԵՍՏԱԿԱՆ. ա. Որ ինչ հայի 'ի զգեստ. համգերձեղէն. *Զգեցեալ ունիս զարքունական պատմուճանդ, որ ոչ 'ի բնութե թագաւորութեդ, այլ զգեստական (կմ զգեստակայն). Պիտառ.:

ԶԳԵՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Զգենուլն. կրելն 'ի վերայ իւր կամ յինքեան. *Իւրով յարութբն շնորհեաց մարդկան զյարութի և զյոյս վերստին զգենլոյն մարմիննինքեանց հոգւոց, զերծեալք հոգւոյն անմարմինք և յանմարմնաբար զգեցութէ թշնամոյն. Ղևոնդ:

ԶԳՈՒՇԱԿԻ. Տ. ԶԳՈՒՇԱԿԷՍ. *Պահող զգուշակի լեր լեզուի և որովայնի և կոկորդի քո. Վրք հց. ճ. յ:

ԶԵՆՈՃՈՒԻԼ, ուեալ. յ. Բառ անյայտ, թերևս յունախառն բարդութբ (որպէս զօղոճօղ; կամ զօննէժ.) Զօրանալ, կմ զօտեորիլ. *Խաչին զօրութեամբն զենոճուեալք. Ժմ. յն:

ԶԵՏԵՂՈՒԱԾ. գ. Զետեղումն. [illegible]. *Զետեղուածն տացա 'ի ամս և կայուածն՝ ասի միոյ. Անյ. հց. խմ:

ԶԵՏԿԱԶԵՂ, կամ ԶԵՏ ԿԱԶԵՂ. Բառ անստոյգ, որպէս Անշուանք. վաղք. *Եւ զետվաղեղ առեալ (այլ ձ. և վող առեալ) գառնայք 'ի վերայ բազրեանգայ. Լամբ. ա:

ԶԻՆԱԶԳԵՍՏ. *Գումարել զինազգեստ զօրականս. Շիր. փր:

ԶԻՆՈՐՈՐԵԼ. ն. *Որք իւրեանց ընչիւք զարգիւն իւրեանց զինուորէին... Դնէ զինչսն՝ որովք զինքն զինուորէյին. Մխ. դտ. յօրէնս Բ.

ԶԼԱՑՈՒԹԻՒՆ. *Անուն զլացութե (նորա)՝ հայր գանգի. զի որպէս բանից կարգ է ասել, զգանգ առաւել քան զմն մեծարէր. Ղևոնդ:

ԶՂՋՄՏԱԲԱՐ. մ. Զղջացեալ մտօք. բեկեալ սրտիւ. *Ի հոգեշահ և 'ի լուսաբուխ աղբերէն յայնմանէ լցցուք միամիտ զղջմըտաբար. Վրք հց. ձ. հին յ. (ուր նորքն և ապ. միամիտ խորհրդով և բարեգործ խղճմտանօք:)

ԶՄԱՅԼԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Անգամ մի առ բեամբ նորին զմայլեցուցէք ըզսիրտս. կեբայք արտասուօք զմարմին փրկչին ձերոյ. Տաղ:

ԶՄՐԽՏԵԱՑ, ակի, տեաց. կամ } Որ է 'ի ԶՄՐԽՏԻ, ւոյ, տեայ. ա. } զմրխտէ, կազմեալ 'ի զմրխտոյ. [illegible]. *Զորոց զգիրն եդաք ընդ երկուց թագացն զմրխտեաց. Պտմ. Հր. (գրեալ էր՝ զմրտեաց:)

ԶՆԻՆ, զննոյ, ով. որպէս Զննումն. քննին, քննութի, ընտրութի. *Ներկագործ զըննով զըննեալ՝ և կազմէին կերպասագործքն, ոսկեթել յօրինէին, զարդ հարսանեաց պատրաստէին. Շ. փող:

ԶՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵԼ. *Զորս ծարաւի են այժմ գիտութե, զովացուցաք. Մխ. դփ:

ԶՈՒԱՐՃ. ա. մ. *Անդ 'ի մէջ դրախտին՝ ցընծային զուարճ ուրախալից կենօքն. Տաղ:

ԶՈՒԳԱԾԻՆ. ա. գ. Զոյգ ծնեալ՝ որպէս երկուորեակ եղբայր. *Սկսեալ (կամ պատճառեալ) որդի միանջենաւորաբար 'ի հօրէ՝ ոչ թողացոյց զնոյն կրել և հոգւոյն որդեպէսն (զծնունդ), և զնոյն հօր զկարգն (երկրորդ անձն գոլոյ իւրոյ). ապա թէ ոչ՝ երկածին զուգածնացն հայր (լինէր), անժամանելագոյն առ կատարեալն թիւ (երրորդուէ). Պիտառ. հին. յ. գրեալ յաւուրս նորեկացւոյն, խորին տեսութբ: (Այն է ասելն մեծարանից, թէ բովանդակ հայրութի հօր եղերի առ որդի. կմ որ նոյն է՝ որդին ծնընդեամբ իւրով եղերէ զբովանդակ ծնողութի հօր. վասն որոյ հոգին ոչ կարէ լինել ծնունդ. այլ բղխումն. որով է անձն երրորդ:)

ԶՈՒԶԱՅ. գ. } (կամ Ուզայ. Ուզէ.) ԶՈՒԶԷ, ի, եց. } Անուն և չափ դրամոյ իրիք. *Առնուլ ըստ գլխոյ քաղում զուզէս արծաթոյ. և կնիք կապարեայ դնել յամենեցուն պարանոց: Տայր կնիք կապարեայ դնել յամենեցուն պարանոցն, և առ մի մի կնիք պահանջէր քազում զուզայս, մինչև հասանել մարդկան յետին անանկութիւն. Ղևոնդ:

ԶՈՒՏ. *Հատանել 'ի նոցունց զխանութս արծաթոյ զզուտ առ 'ի պէտս մարդկան. Ղևոնդ:

ԶՌՃԻ. գ. Անուն ծառոյ 'ի վիրս. *Հատին զծառն զռճի, և կազմեցին 'ի նմանէ վեց սիւն. Պտմ. Հր:

ԶՍՏԱՓՈԿ. գ. Փոկ՝ որ պատէ զգլխոյն իբր անդրավարտիք փոկեղէն կամ մաշկեղէն. *Արտախուր՝ խոյր ասէն 'ի գլուխն ունել՝ նշանակ պատուի թագաւորին. զանկապան՝ խանջանոցն. դարձեալ ասէն զարտախուր՝ զզարգարուն զստափոկն. ոչ թէ այնոքիւք կապեցան, այլ զայնս ոչ մերկացին, և կապեցին երկաթեղէն կապան և արկին 'ի հուրն. Վրդն. դան:

ԶՐԱՎԱՍՏԱԿ. *Հայրկ լինէր զընթացս զրավաստակ աշխատութեանցն ոչ պահել. Ղևոնդ:

ԶՐԵՀԵԼ. Տ. ԶՐԱՀԵԼ. *Ած զրեհեալ զօրացոյց զմեզ ընդդէմ ախոյեանցն. Վրք հց. Բ. յյ:

ԶՐԿՈՒԹԻՒՆ: Տ. ԶՐԿՈՂՈՒԹԻՒՆ. *Աւելութիք, զրկութիք միմեանց, սպանութիք. Ղևոնդ:

ԶՐԳԱՄՏ. գ. Տ. ԶՐԳԱՐՑՈՒԹԻՒՆ. *Զինչ է աղքատութի. բարի առեցեալ. մայր առողջութե, խափանիչ ամենայն ցանկութեց, ատացուած որիշ 'ի զրպարտէ (այսինքն անկողոպտելի). Պիտառ.:

ԶՕԴԻՈՒԱԾ. Տ. ՅՕԴ. ՅՕԴՈՒԱԾ. *Հաստատեցան չիլք և զօդուածք ոսկերացն. Ոսկեփոր:

ԶՕՐԱԶՈՒԱՐՃ. ա. Զուարճացուցիչ զօրու, կամ զօրն ողջոյն. ուրախարար յոյժ. *Զէքն բախճանագոյն լսի, կմ զօրազուարճ. (զի ասի,) ջէքն այնքան գեղեցիկ էր պտակն. Երզն. քեր:

ԻՐԱՆ. որպէս յն. Αὔρα. Aura. Սիւք. մեղմ այեր կամ օդ. և Այգ. (որ է լտ. aurora.) *Ոչ 'ի ծայրս կապնեաց բողբոջ, և ոչ երան ցօղախառն. Ոսկ. 'ի յհ. Ա. և հերոդ:

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ. *Մարանչէին առ միմեանս՝ ոչ գունդ առ գունդ, այլ ըմբշամարտ մարտիւ. Ղևոնդ:

ԸՆԴԱՂՕՏԱՆԱԼ. Տ. ԱՂՕՏԱՆԱԼ. *Բուն արքունիք սատակութե արեգակնային ճառագայթիցն (ընդ երեկս) ընդաղօտանան. Փիլ. լին:

ԸՆԴԵՐԿՆԱՀԱՅԵԱՑ. ա. Որ հայէ ընդ երկինս. ուժգին հայեցող դէպ 'ի վեր. *Ընդերկնահայեաց մոգութի. Անյ. հց. խմ: *Ըռունք տիրասէրք 'ի տեղւոջ սպանմանն հոլովեալք, և գիշերապահ վառմամբ կատարեալք. ընդերկնահայեաց ողբովք հալածական առնէին զգազանս անապատի. Արծր. Գ. 11:

ԸՆԴՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ. գ. Ընդ միտ ածելն. մտածումն. *Որ 'ի խորհուրդսն է 'ի ձեռն խորհրդոյն և ընդմտածութեանցն. Փիլ. լին:

ԸՆԴՈՍՏԱԽՕՍ. ա. Որ ընդոստնու 'ի խօսել. մեծամեծս կոտորող. մեծաբան. պոռոտաբան. ֆաֆ ֆաֆ՝ ճաճ ճաճ խօսօղ. *Ոչ կարաց ընդոստախօս պատապրոսն այն համբառնալ զգլուխն իւր. Ղևոնդ:

ԸՆԴՈՍՏՉԻՄ, ոիմ, անում. *Յերկիւղէ տերանց իբրև ոսկր խիթանով հարեալ՝ ընդոստչի. 'ի վեր վազէ: Ո՛ւր ուրեմն 'ի խոր ընկղմութէն 'ի վեր ընդոստիցէ. Անյ. հց. խմ.

ԸՆԴՎԱՅՐԻ. Տ. ԸՆԴ ՎԱՅՐ. ա. մ. 'ի բառն ՎԱՅՐ:

ԸՆԴՎԱՅՐՔ. բաց. Տ. ԸՆԴՎԱՅՐԱԳՆԱՑ. [illegible]. *Սատահակաց խրատ, ընդվայրաց նահանջ. Անյ. բարյր: *Ի բանից զբուշացեալ պահեն զդատարկսն և զընդվայրսն. Աթ. ող:

ԸՆԴՎԶԱՆՔ, նաց. գ. Ընդվզելն. ըմբոստութի. *Ամբարհաւաճութի և ընդվզանքն 'ի վերայ գիմաց երևեալ լինին. Փիլ. լին:

ԸՆԹԵՌՆՈՒԼ. *Զոր թէ կամիցիս, ընթերցիս խնամով. և այսպէս գտցես. Ղևոնդ:

ԸՆԹԵՐ. *Կայր մեծ քահանայն բեհեզազգեաց՝ աւազանին ընթեր, որ 'ի դրախտէն բղխէր. Տաղ:

ԸՆԾԱՅԵԼ. ըստ Գ նշ. այսինքն Պատուել ընծայիւք. *Ընծայեալ զնոսա ոսկւով և արծաթով: Զիւրաքանչիւր 'ի թագաւորսն ընծայեաց նմանապէս: Ընծայեալ զնորածին արքայն. Եղիշ. ծն:

ԸՆԿԵՐԱԲԱՐ. *Ընկերաբար կոչէր զնոսա, և նստուցանէր ընդ իւր. Ոսկեփոր:

ԸՆՁՈՒԿ. Տ. ԸՆՁԻԿ. *Եթէ որ զիւր ընչուկն թագուցեալ էր ուրեք, արտաքս պեղէին. Լամբ. ձբ. (այլ ձ. ընչուքն, որ է սխալ:)

ՐՆՏՈՒՆԻԱ. և)(յառնական ոճով յար-
ՐՆՏԱՆՈՒՀԻ. Համբեալ.) Հին մանեն ազ-
գատոհմին, կամ քոյր նախնապապուն. ՙՄԵԾ
ընտանին, և մեծ ընտանիքն՝ նախահօրն և
նախամօրնն-այսինքն որ ի պապէն և ի մամէն
եղբայր և քոյր: Ընտանի մեծագոյն և ընտա-
նուհի. նախնահայր և նախամայր, և որք ըստ
նոցին, որք յապուպապէն և որք յապոմամէն
եղբայր և քոյր. Մխ. փպ. հին յ: Ն կանոն:
ԸՆՏՐՈՒՄՆ. ՙ Յընարման չարեացն լաւ է
զնուազագոյնն ընդունել. Բաբիւ. յհ. հ:

ԹԱԴԱԿԱՆ. ա. Թագաւորական. որ-
քայական. ՙՍա աշխոյ է Թագական, սա գոր-
ծարան ոսքայական. Տալ Խլ:
ԹԱԹԱՒՈՒՆ. ա. Թաթաւեալ. Թա-
թապուն. ՙ Ջլինչ է եթէր. օդք սարածք և
Թաթաւուածք, ուեսիլաբ յատակ, լի հողմիք
բազմալեզ. Պիփա:
ԹԱՂ. որպէս Թաղիք. ժեչ. ՙԱմպ Թանձ-
բահոծ իբրև զԹաղ լմեալ. Աբծր. ա. 3:
ԹԱՂ. ըստ ա նշ. ՙՅառնուլն զմծխիթեայ
զԹաղքն՝ որ սարակինա կոչեցաբ, և զաբա-
նամային հրկեից. Պոմ. վբ:
ԹԱՂԱՆԹԱԹԵԻ. ա. Ո յր Թևքն են Թա-
ղանթոմ իւիք յար յիրեարս. մանկամեւ.
ՙ Ի միամեաց մինչև ի բազմամեաս և զատա-
մեաս և կցամեաս և Թաղանթամեան առ մեզ
կենդանեացս են, և ոչի վեր անդ. Պիփա:
ԹԱՆԿԱՐ. տ. ԹԱՆԳԱՐ. ՙԷմպօրօք. Mercator. ՙՎան վաճառելոյ կապասաւոյև Թան-
կարաց. Սիր. խԲ. 5:
ԹԱՆՁՐԱՀՈՆ. ա. Հոծեալ Թանձրութ-
խիս. ՙԱմպ Թանձրահոծ իբրև զԹաղ լմեալ՝
քաղաեև սպիտակափայլ յոյժ. Աբծր. ա. 3.
(գրի Թանձրախոծ ի կրկին ձձ:)
ԹԱՆՁՐԱՄՕՐՈՒՍ, ի տպ. Սարգ. յն. Ե.
որ ա ձ. պարտի գրիլ, զԹանձր մոռրան:
ԹԱՆՁՐԱՅՆ. Նոյ, Նեաց. ա. Թանձր.
Թանձրային. ՙԱ յսկ մասւր՝ աման օդոցն Թան-
ձրանեաց. Պիփա:
ԹԱՌՈՒՆՁԵԼ. ՙՄեծաս հաս աչանօք յոգ-
ւոց հանեալ Թառունչէր. Եպիփ. ծՆ:
ԹԱՈՒՈՒՆ. ա. Որ Թառէ շնչով որպէս
շնչափրել կամ խանչէ իբրև զիսով շուտակե-
րոսիք. ՙՈրովայնապարպաս, Թաուուն, յո-
րոնչոտն, անյագ. Աչ. հղ. խ:
ԹԱՓԱՆՁԱԿԱՆ. ՙՈր ազդոդական զօրութիւն
Թափանցական է քան զամէնայն սուր երկ-
սայրի՝ յորշուման սպեղոյ և շնչոյ. ՂԼանդ:
ԹԱՓԱՆՁԱՆՅԱԼՈՑՍ. ա. Որ ունի զլոյս
Թափանցանց. Թափանցիկ. պայծառ. անա-
պօս. ՙՆշանակ է խլոյն երևելի (որպէս չզաշ-
տեան Թափանցիկ՝) Թափանցանցալոյս ագաթ
քինոսէ. Փիլ. լԽ:
ԹԱՓԹԱՓԻԼ. Տ. ԹՕԹԱՓԵԼ, իսկ ՄԵՐԹ՝
որպէս Թարթափիլ. ՙՄինչև յերբ զհոգի զէն
վիճաստօք Թաեւթափիս. և ոչ զերկինսաւոր վա-
ճառոյն բուռն հարկանիս. Վբփ հղ. յ:
ԹԱՓԱՌՆԱԿԻ. ՛. (ոչ է որպէս Թափա-
ռական. Թափառելով, այլ) Թափ առնելով
վազս առեալ. փսրԹանակի. արշաւական.
հարձակողական. ՙ Եւ նոքա Թա-
փառնակի անյապաղ հանդիպ խրտչացան.
չիւր զօրսս նկին հասին առ մեծն վարգան.
Աբծր. բ. 1:
ԹԱՓԱՐՏՈՑ. լաւ ևս երև ի այսպէս ըն-
Թեռնուլ քան Թաքստոյք, կամ տպաք. ՙԵւ
էին Թաքստոյք ի տան նորս. Վբփ հղ. յ:
ԹԵՄ, Թեմի. ՙ Եմ արչելն զշամղդեզ որ-
դ ասղնչիւրոյ ամենայն Թեմսան. Պոմ. վբ:
ԹԵՒԱՏՐՈՀԱՆԹԻ. ա. Ոանակ Թևոյ և
Թևոց տրոհելոց, որպէս վերցեմեան, և այլն.
ՙ Թևատրոհանիւը չառաչմամբ բոյլ հիւթ ձա-

խարանը գասուց, մի առ մի հրաւէրը փղոյ
յատպարէս մատիք. Նաբ. փագ համբ:
ԹԻՒՐ, Թիւրս. ա. ՛. իբրու Յանիրաւի կամ
անպատճառ. ՙ Պարկեշտութիւն կեան, և ոչ
յուժիքէ առնուն Թիւրս, և ոդորմութիւնս
բազումս առնեն. Վբփ հղ. ԲՀ. յՀ. (ապ.բերս:)
ԹՒՆՏԻՑ. ՙ Հաս ապա այծենց անԹիս՝
Թրխաստիկ ի ծոմիկ մխեալ, անպ ի լուսա-
կիզն գարձեալ՝ ելանեն պայծառ և չքնաղ.
Տալ:
ԹՄԲՈՒՏ, կամ ԹԱՄԲՈՒՏ. Ըստ հին
բառ. Յիղոսի կամ ծնծոտ. Տ. ԹԱՄԲՈՒՏԵՒԿ:
ԹՄԲԿԱՀԱՐԻԿ. Տ. ԹՄԲԿԱՀԱՐ. ՙԿայ-
Թեր կաքաւեր Թմբկահարիկ աղջկին. Տալ.
ՙի յհ. հ:
ԹՈԹՈՎԵԼ. Իբր Թաթաւեալ. ՙՉի մի՛
ի սկզբան անդ զյոռոգեցեան խորհուրդս զան-
պատհաս զճոռաս ածել յանձն առնուցու ոք,
Թոզ Թէ զպղծութեանցն՝ որ ի մեր եգեալ,
Թոռոմեալ գտանիլ. Վբփ հղ. յ:
ԹՈՒՐԻ. գ. Բառ. Եբր. և ար. Խեօբ.
Խեվբօ. այն է Օրէնք. ՙՈրպէս արեգական
առաւել լուսաւոր է քան զլուսին և զաս-
տեղս, նոյնգունակ և ուեւեսպանն քան զնո-
բեն. և Թուրքք քան զդրեվլիս ի մարդկանէ.
Պիփա:
ԹՐՈՒՆՋ. Տ. ԹՈՒՐՈՒՆՋ. (ուսաի և թրունջ.)
ՙԴրախտ լի մգոյվ. արմաս, Թրուընջ նուռն,
Թուէ, դեղձ. Վբփ հղ. յ:
ԹՕՀՆԻԼ. ՙՈրպէս ի յրտուԹիւն մարմինն
(ձերոց) դառնայ և ակալասայ, ըստ նմին և
ցանկութին հանդարտեալ Թօհնի. Աչ. հղ. խ:

ՃԱՄ. որպէս ումի. ծամ. Նուագ. ան-
գամ. որոշեալ ժամանակ յուսուր. ՙ Եկեր
երեք ժամ հաց. միւս օրն եկեր մի ժամ հաց.
երեք ժամ ուսուէն՝ անասնոց է դիպ. եր-
կու ուսուէն՝ մարդկան. միանգամ ուսուէն՝
հրեշտակաց, այս է կուսակրօն աբեզայից,
որ հրեշտակաց կարգ ունին. Ռ-ի-ի-ե:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻ. ՙ ի ժամադրոցին պայման
լեառն գալլիլեայ. Նար. փագ յար:
ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐԻՐ. գ. որպէս ժամանակա-
գրութիւն. ՙ Վերծանեալ ոսպա զժամանակա-
գրութիւն, և գացիս, եԹէ ի գարեհէ ոլգոյ
արշաւրի մինչև ցքա են ամք չորեքարիւր
ութսուն և երեք. ԼՂ. Ե:
ՃԱՆԿՈՏԵՑՈՒՅԱՆԵԼ. Տ. ՃԱՆԿՈ-
ՏՄ. ն. Κατιόω. Rubigine obduco, erugino. ՙՈրպէս սլվինձ ժանգոտէ, այսպէս
և չարութիւն նորս. եղիցես՝ որպէս զայն՝ որ
ընկնցէ զհայելի, և գխաւացես՝ զի ոչ իսպառ
ժանկոտեցոյց. Սիր. ՃԲ. ԱԱ:
ՃԱՆՁԱՔԱՐՈՑ. ՙԿարգէր ի վերայ երկրիս
հրամանատարս սպարապան և ժանգաբարոյ
անՁոտութիւն, որք զերկնաշէն ՚այ անգամ և ընդ
միտս ոչ ածէին. Ղևանդ:
ՃԱՆՁՏԵՍԱՆ. ՙ ժանտատեսակ իբրև ըզ-
գպոան, և բազմագոյն. Աչ. հղ. խ:
ԺՈՒԺԿԱԼԵՑՈՒՅԱՆԵԼ, ԶԱՆՁՆ. Տ.
ԺՈՒԺԿԱԼԵԼ. ՙԺողժկալեցուցանեն զիս, զի
մի եփեցից ջերմ. Վբփ հղ. յ:

Ի ԲԱՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. գ. Որպէս յին-
սբօպոսիս, որ է Ապատամբութիւն. ՙԻ բաց
կացութիւնէ և անդգամութիւնէ անուն է գէՌ. և
դասուերք այնոցիկ՝ որ ի բացկացութիւնէ խոր-
հուրդքն՝ են անարգել յարձակմանք. Փիլ. լԽ:
ԻԳԱՒԱՁՈՒԹԻՒՆ. ՙ վաթեր արբշռութիւնք
յանարգել գիշերւի իգաւազուէ. ՂԼանդ:
ԻԺԱՒԱՄ. Տ. Իբրև զԺԺ. ըստ օրինակի
իժից և քարերից. ՙԻժաբար գիմեալ յանՁն-
ոմն ... աստղաւակէին՝ գործել զանազան

բարս աննգակից չար սերմանցն. ՂԼանդ:
ԻԿՈՆՈՄՈՍ. յինքնօնս. Տ. ԿՈՆՈՄՈՍ.
ՙԱյլ իկոնոմոս նորա ոչ բարւոք յարգեր
զգործս եկեղեցւոյն. Վբփ հղ. ծԸ. յ. (ապ.
այլ և կոնոմոս:) ՙԸնգիր ոչ ասասես իկո-
նոմոսին. անբ. (ապ. կանոմոսին:)
ԻՄԱՍՏԱՀԱՆՁԱՐ. ա. Խմասասուն. հան-
Ձարիզ. լի խմասասիբք հանձարոյ. ՙՏեսանեմ
զիմասասահանձար և զնձասաղց բանս ասե-
ասրանչին. Եպիփ. ծՆ:
ԻՄԱՍՏԱԳՆԻՍ. ՙ իակ եղեն ընգիր. լուբ-
ցես իմասասագնես. Վբփ հղ. Բ. հին յ. ուբ նոցն
և ապ. իմասասնագնես:
ԻՄԱՍՏԱՑՈՒՑՆՆԵԼ. ՙնահ պատուղս որիմոյ
իմասասպոյդ առնել գիմի. Եպիփ. ծՆ:
ԻՆՔՆԱԲԱԽԱԿԱՆ. Տ. ԻՆՔՆԱԲԱՒ.
Ձնծայնոյն՝ ինքնաբաւականի և անգիջեր
լուսոյն. ՂԼանդ:
ԻՆՔՆԱԳՈՅՈՒԹԻՒՆ. ըստ ֆ նշ. որպէս Գոյացու-
թիւն ինքեան եղեմակոյացեալ. ՙԻնքն յինք-
եան իմանալ, ինքն յինքեան հանդչիլ (հո-
գի բաժանեալ ի մարմնոյ)... ինքնագոյ իմա-
ցութիւն, ինքնալուր, ինքնատես. Եղիշ հոփ:
ԻՆՔՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. փ. Ինքնագոյու-
թիւն. ան. անձական մշտնջենաւորութիւն.
ՙԱնակիզքն և անկասարած ինքնակայուԹիւն
բնութ, սա ա ծանու ցեալ և երկրպագեալ.
Պիփա:
ԻՆՔՆԱՀԱՑՈՑԱՑ. ՙ կոկոզավիզ ինքնահայ-
եաց ամբարտաւանուԹ. Աչ. հղ. իմ:
ԻՆՔՆԱՁԵՂԱՒԻՆ. ՙՅանապատի բնակեցով
յովհաննէս ... ոչ յոսկեձեզուն տուն, այլ
ընդ ինքնաձեզուն վիմօք. Բաբիւ. յհ. հ:
ԻՆՔՆԱՑՕԱՐ. ՙ Մարդ՝ կենաց մաչիչ,
ինքնայօժար յամենայն: կին՝ առն մխիԹա-
րութիւն, ինքնայօժար ի կոխ (անձին կամ այ-
լոց): Նաւավար՝ ալեաց Ճանապարհորդ,
ինքնայօժար ի մահ. Պիփա:
ԻՆՔՆԱՍԷՐ. ՙ եկաց նա ի քաղաքին ա-
ւուրս վեշտասան, որպէս ինքնասեր (կամ
ինքն սուէր). Վբփ հղ. Բ. յյ:
ԻՆՔՆԵՂ. ա. Որպէս Անեղ. ինքնագոյ.
որ էն. ՙ Ո՛րչափ և սաասուիլ ինձ իմասցիս
զԱծոյնդ՝ ինքնեղ և ինքնաբաւական և ան-
գիջեր լուսոյն: ՂԼանդ:
ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՄՆԱԿ. ա. Ինքնուսումն.
ինքնուսոյց. ՙԱարրա՝ զինն ծնանի ըստ բնու-
Թեան զինքնուսումնակ օրինակս քարուց.
Փիլ. լԽ:
ԻՊՊԻԿ. յորմէ Իպպասի. Բառ յն. Ἱπ-
πεία. Equitatio. ՁիընԹացք. ձիարձակա-
բան. ա՛ն ՚ձիոյն. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպէն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
իմարն. Վբփ հղ. ՐՀ:
ԻՍՄՆ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴασος,
ἴασον. (ձծ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
կեռ. ա՛ն ՚ձիոյն. ՙԿռչէր նմա անուն մար-
կոս իպպասի. և էր իպպէն այն Թագաւո-
րական ձիընԹացք. և անդ կայր մարկոս
իմարն. Վբփ հղ. ՐՀ:
ԻՍՕՆ. (որ գրի Իսաւն.) Բառ յն. Ἴασος,
ἴασον. (ձծ. Թ. էչ.) Հաւասարն, օրինակ
նախագիծ կամ համանման. սահչեն, գծա-
կեռ. ՙԹէ այր ոք առնէ իսօն, այսինքն նա-
խագիծ կասակի, և ոչ գրի նոյն հաւասառա-
ԹԸ ... ոչ է ընդունելի կասկն (առանց
վկայից). Մխ. փպ. յօչեն Ե-գ:
ԻՐԱՆԱՄ, ուցայ, ցեալ. է. Իր լինել.
իրօք գոլ. ՙ Ջլինչ է ապականուԹիւն. եզ-
ծուծն առաւացէլոյ, կամ իւրացէլոյ. Անյ.
հղ. խ:
ԻՐԱՒԱԽՈՐՀՈՂՈՒԹԻՒՆ. գ. Խոր-
հելն և դատելն ըստ իրաւանց. ՙԻակ սիրա-
կան (մանն մեր՝ միոք կամ հոգի) իբր զմա-
գաւոր և սեռուէ, և գաստաւոր իրաւա-
խորհուրդսԹԸ. Եղիշ հոգ:
ԻՐԱՒՈՑԻ. ա. ՙԲարի ոտա (ՀՈՑսիրուԹԸ),
որ է մարդասիրուԹիւն, իրաւացնաւն առ նը-
մանն պահել զարդարական. Աչ. հղ. խ:

ԼԱՅՆԱՏԻՐ. ա. Լայն պրիւք. : Որպէս ի վերոյ լայնագիր կամրջաց. Եղիէ. ծն:

ԼԱՅՆԱՁԱՅՆ. ա. մ. Լայն և ընդարձակ ձայնիւք. համարձակաձայն. *Եւ զայս լայնաձայն քարոզութեամբ ասէմոսէ. Ա՛ր. ոչ:

ԼԱՅՆԱՍԱՂԱՐԲ. * Ա՛յն ծառոյն աերև լայնաստաղարիճ՝ պատճառ պատճառ: Ծառ արդ կենաց ծաղկեցալ՝ լայնաստաղարիճ տերևաւք. Տոդ:

ԼԱՅՆՏԵՐԵԻ, ի-կի՛ (Πλάτανος (լայնաԼԱՅՆՏԵՐԵԻ. գ. (կան). Platanus. Ծառ լայնատերև ի մէջ կազամախեաց կամ ոստեաց, ևն. Ընդճղ ոչ բազում, և շոշի, և լայնատերևի ատկաս Թեթևս գացէ ոք. Պլոփ. օրին. Ե:

ԼԱՒԱՔԵՒՆԻՄ , եցայ. հ. Բառնալ զլաւ բեռն բարւոք. *Զոր բեռն լաւաքեռ նէցան. զլաւագոյն առաքինուեցի զուանւմն. Փիլ. կն:

ԼԵՒՒՆԱՒԻՏ. ա. մ. Որպէս գէտ ներսաեալ ի լերին. որոմ լեառն է որպէս գիսանոց. լեռնակեաց ճգնող, և ճգնելով. *Լ՚առնագէտ ունայնացան ի ծլփանաց մարմնազգեցից, աքնուԹիք և ազօԹիւք յոյժ դասակից եղեն վերնոյն. Տաղ սոփեանց:

ԼԻԹ. Բառ յն. λίθος. Քար, որպէս քարընկէց. *Աւրկանէ զայրեցեալ օդն արեւնագոյն երկու լինիս. Պիտա:

ԼԻՈՒԼՓԻՄՆՕՐԻՆ. մ. Լիուլի. լի և լի. մէ լեցոն. փօֆ փօլո. *Իմ վարսս անձրևով քաղցրիկ ցօղովվ լի, լիուլփումնօրէն (կամ լիուլփումն օրէն) զիս պատկեաց մայր իմ. Նար. փաղ յար:

ԼՕՄԱՁԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. Աբձակումն կիմ քակուիմն յանկուծ անեղի լծոյ ամուսնուԹեան. *Աղտեզացուցանեն զգործ ամուսնուԹեն, և զընդարձակուԹիւն առնեն իւրովի, և ոչ ըստ օրինադրուԹեան սահմանի. Մխ. տիտ. յօ. ըէնս ԲԹ:

ԼԾԿԱՆ. որ գրի և ԼԾԱՆ. *Ընծ օրհնէ ձեր գասական, և ըզլծան և ըզկիծան. Ոսկիփոր:

ԼՄՈՒԹԻՒՆ. գ. Լմընել. կռել՝ կոխելն ի փորի. ծակեելն զամենայն ինչ որկրամոլուԹիւն. անյագուԹիւն. լմելն, կուլ գալ, անփոյունի. *ՈրովայնամոլուԹիւն չարակն, անյագ, աւուր զինեալ, որ զծով և զցամաք և զօդ միանգամայն լիւր ժողովէ ի լմուԹիւն. Ածխ. հղ. իմ:

ԼՆԴԵԼ. ն. Հալուել զկաթն ի խնոցի՝ առ զատանելոյ զպարարուԹիւն նորա զկոգի. *Ջկոգւոյ ընդեալ և հարեալ անօԹիւ առնէր (արէլ) իւզ անոյշ. Եղիէ. ծն:

ԼՈՒՈՑԱՆԵԼ. * Արդար պտանիս՝ Թիւկամքըն լուսացանեալ (գտնիւք), զոր ականջօք ոչ լուաք. Վրդն. փան:

ԼՈՒՍԱԿԱՆ. * Նստի ի վերոյ լուսական ջուրցն, և կանաչային օդոց. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՀԵՐ. ա. Սպիտակ և պայծառ հերովք և ալեօք. *Երևեալ ՅԱԾ հայր՝ նմանեալ առն աքոյ պատառականի, և լուսահեր ծերուներոյ. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՆՄԱՆ. *Ի բաց առ ի նմանէ զլուսանման խաչն. Պիտա:

ԼՈՒՍԱՆՑՔ, յից. կիմ ԼՈՒՍԱՆՑ, ի. փ. Ուսաւել ամպ. բառ միջին և յեռին դարուց. (զոր և մեք վարեցաք յընթացս գոյնոյս.) Եղէրք մատնին անգիր մնացեալք ի չորից կողմանց. Margo (ginis). *Յայլ օրինակէ գոյ և գրեցի զամենայն տունքս՝ որ ի լուսանց գրոցս. Յիւսփ:

ԼՈՒՍՍԱՏԵՍԱԿԱԳՈՅՆ. ա. Առաւել լուսասեսակ. պայծառագոյն. *Քանզի ոգիք են լուսասեսակագոյնք. Փիլ:

ԼՈՒՍՍԱՅՈՒՑԱՆԵԼ. ն. Առնել զի լուսասցի այգն. պիէչերն ի գլուխ հանել. ևնել ինչոսան ի լուսանալ. *Չօր ոք կիրակէին հակելով յերեկոյէ առանց քնոյ լուսայուսցանէին յեկեղեցւոջն յաղթու. Վրդ հղ. Ը. յն. (տպ. անցուցանէին :)

ԼՈՒՄՆԱԹԻՒ, Թուոյ. ա. գ. Թուեւաչն ըստ աւուրց լուսնի. *Յառաջնումն ամսոյ, որ օր մի էր ըստ հեբրայեցւոց լուսնամեայ տոմարին: Իսա լուսնամեայ, հեբրայականնէն ի տասն լուսնին. Եղիէ. ծն:

ԼՈՒՄՆԱԼԻՐ. ա. գ. Լուսին լուսնի. օր լման լուսնի. *Յչորեքտասաներորդ օր ամսոյս՝ յաղագս լուսնալիրն լինելոյ. Շիր. ղ:

ԼՈՒՄՆԱՆԱԻՈՒԹԻՒՆ. գ. Ալլաբանական նաւորգուԹիւն լուսնի՝ առաջնորդելով նաւորգաց յընթացս դիչերոյ, որպէս և աբեգական ի տուէ. *Յորժամ ջուրն ովկիանոսի վարասաւը օդով զօրանայր արեգակինաւուԹիք, և լուսանաւուԹիք արշնաբոլորդ լուսանաւոյական դիչերոյ. ՃՀ. Վր. Ե-սաք:

ԼՈՒՍՆԱՑՈՑ. որպէս Յուսյակ ծննդեան և լման լուսնի. և Օրացոյց տումար. *Որ և ինքն իսկ յուլիոս եգիպ զլուսնացոյցն հոռովմայ (հռովմայեցւոց), և զբերքբեքսաոնն (լս. պիօեէպէնէ, որ է նահանջ) կարգեաց. Շիր. ժբ:

ԼՈՒՍՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. ա. Մակդիր դիչերոյ՝ յորում լիցէ լուսին պայծառ. լուսին կամ լուսնոյ ոսնեցող. Մահիքացը. Լուսնաւորական դիչերոյ. ՃՀ. Վր. Ե-սաք:

ԼՈՒՍՈՒՆԱԿ. ա. Ունակ լուսոյ. լուսաւոր. լուսաւուսս. *Ջկահն լուսունակ, և զնկունսոյն. Եղիէ. ծն:

ԼՐԲԻՆ. * Ջարն կայնի կայր լրբին դիմօք և անլ. զմօք. Եղիէ. ծն:

ԽԱՒՈՒԿ. ա. Խաբող. որպէս անունս յակոբ. Եփեսոս. *Ընդիւք ունէր՝ երկու մանուկ, միոքն յիմար (հասս՝) միւսքս խաբուկ (յակոբ). Շ. ասաք:

ԽԱԺՈՒԹԻՒՆ. գ. (ի նմանուԹէ խաժ գունոյ՝ որ չէ քաջքաժուխ), որպէս խակուԹիւն, տգասուԹիւն, անփուսականուԹիւն. *Ջման կականն նոցա պատճառեբով խաժուԹիւնն հատակին՝ ակասս զամուսին յինքն գրաւել Ածբ. Ե. 4:

ԽԱԼԻՋՈՆ. Ուղիղ է երկրորդ մեկնուԹիւն բառիս, որպէս արաբ. հալէչոն. Թ.պօյնաղ լս պէօձէչ. Limax.

ԽԱԽԱՆԴ. * Որ պայծառացեալ էր, և զարգացեր զմեզ բանիւ վերադասուԹիւ՝ զգեհան, խաչանքն կողոպտեցին, զի բարիոք առ ձեզ հանդիպեցաք մերկք. Ոսկ. ի Ռեխ:

ԽԱԾԻԹԱՅ, ի, ից. գ. Որպէս արաբ. գէղտ, ագատ. որ է Ռոձիկ, հռոպ. Թուչակ, մանաւանդ եռանմեայ. * Յերից ամաց և անդր արգելեալ էր (ասորկանն) վնասաբարացն հայոց և նոցին հնձելոյ խածիլ Թռչնոյն. Ղևոնդ: *Եւ տային հայոց զօրուն սմի՝ հարիւր հազար դահեկան խածիլ Թռչնոյ. վ բդն. պտ:

ԽԱՀՐԵՆ. ըստ ա նչ. * Եթէ խահրեալ և աւերեալ է (կեղակուրն), բարւոք է հնդոլ արտաքս, զի մի ձաշակեալ հիւանդասցին. Վր. հղ. ծա:

Կամ լուս ք նչ. *Նման է համարձակուԹեն կիզոլական խորշակի... որ և զպտուղս խահրէ զծառոց և զամենայն երկրի. Վր. հղ. ծա:

Եւ կամ նմանուԹէ՝ որպէս խանգալել. *Եթէ ոք կամիցի գործել զտաւքինուԹի, Թէպէտև խահրեցէ ինչ ի նմանէ, մի մեկնեցէ. Վր. հղ. Ե. յէ: *Նաև ինքն զկոչն ուսուցչի մեզ զգործն, ոչք զօրացուցանէն զնա, և ոչք խանդնէն և մեբժէն. անդ. Ե:

ԽԱՂԱԼԻԿ. *Խաղայր հրոյն որպէս իրն. ձորով կամայ իւիք խաղալիկք: Չգիսիսլն զքեզ, եԹէ մարդ ես, խաղալիկ ես բանսոից. Պիտա:

ԽԱՂԱՂԱԿ, ի, ից. ա. գ. Մանուկ որ խաղայ. (զի ըստ յնարմանն էէ, այնարիկ ի տղայ, և ի խալ.) * Ընխարգաս հասակ խաղացաց է. յորմէ և խաղային նախկին անուանեցաւ. Փիլ. կն. Ե. 188:

ԽԱՂԱՂԱՕԹԻՒՆ. գ. Խաղալն տղայոցս. *Կատարեալոյն զուարճանաք, խրախուԹէ քաջալավր և առաքինի՝ կոչի խաղալուԹի. Փիլ. կն. Ե. 188:

ԽԱՂԱՅՈՒԿ. ա. գ. Որ խաղայ, մանաւանդ անուսնակաբար. էէկի. *Ընկ սերգեաց՝ որ յաղբեսանգրիս խաղացուկ և պտուկոյոյզ. Վր. հղ. յ:

ԽԱՂԽԱՂԱԿՈՅՑ. Տ. ԽԱՂԱՂԱԿՈՅ. *Յովսիա եդ զխաղխաղակոյտ ոսկերաց մարգկան ի վերոյ պատկերաց կռոցն. Շիր. ար:

ԽԱՂԽԱՂ, ի, ից. գ. (յորմէ խաղխաղմայ՝ եգեալ ի կարգի գործոյս.) Խոզ խոզ բաժանմամբ հիւսք յերկաԹոյ կամ ի փայտէ. այն է վանդակ. Κάγκλις. Cancelli. գաՀքս. ֆարմագէբ. (աեւս և գՒԱՒՆ. գԵՂ. Γαλεάγρα. Cavea ferrea.) *Գազանքն յորժամ ի գառագէղն արդէ լուցուն... ընդ միջոց խաղխաղացն պէսպէս կերպարանօք ոգորին. Վէյօր. Ե:

ԽԱՆԴԱԳՈՐՈՎ, ԼԻՆԵԼ. Գորովիլ խանդիւ սրտի. խանդագալտիլ գորովով. *Եվև խանդագորով սրտաճմլիկ մարիամանց եղբայրական գուԹ. Նար. փաղ ղչր:

ԽԱՆԴԱՂԱԿԱՆ. Տ. ԽԱՆԴԱՂԱՏԱԿԱՆ. *Ծաղկական, կամ խանդաղական բան. Վր. հղ. Ը:

ԽԱՆՁԵՐՈՒՐԴ. * Տնօրինականքն քեն, պատուճաձանն և հանդերձին, վնասչամանն. որ ի տալսուԹէ պատշաճիւ խանձարուրքդ: Առեալ յովՀանու զխանձարուրն (պատառնայ կուսին), և զսուլ կապան, գնաց ի փեսս. Պիտա:

ԽԱՆՈՒԹ. որպէս ՄԹելք, ևն. * Բացեալ զխանուԹեան գանձուցն աքբուհեաց՝ սփռէր զօրացն: Լերինք արծաԹոյ յայտնեցան յաչս խարհիս հայոց՝ հատանել ի նոցունց զխանուԹիս արծաԹոյ զտոյ առ ի սէբս մարդկան. Ղևոնդ:

ԽԱՆՍԱՐ. Որպէս ումկ. խանդար, գանդար: Վր. հղ:

ԽԱՀԵԼ. * Իսկ եԹէ բեզ հրամանատու ապատաղ այ էիցէ, զիմդրգ էիցէ զի արամագդ ի գօտւոյ իւրմէ խաչիցի հրամանաւ քեզոյ. Ածբ. ա. 1:

ԽԱՉԱԲԱՐԶ. *Վաստակաւորքն ի քո, և խաչաբարձք նորա. Յիւսփ. կէ:

ԽԱՉԱԼՈՒԱԾ. * Խնդրեալ ջուր՝ առնէր խաչալուայ, և տայր ըմպել (այսահարին). Պիտա:

ԽԱՉԱՑԱՐԱԾ. * Բամել զգրուեալս զվնասեալս մեղօք, զոր և ժողովեաց խաչատարած բակուսն. Տոդ:

ԽԱՒԱՆ. *Ընդայց խառան ի պարանոց, և երկուց հեծելոց հրամայեաց առ միմեանս ձգել, մինչև հատաս գլուխն. Պտմ. վ:

ԽԱՒՆԱՄԽԻ, յ. Տ. ԽԱՒՆԱՄՈՒԽ ԼԻՆԵԼ. *Յատալէր խաբանն զնաւնամխիլ (ի) պատերազմին (կամ պատերազմին) վան գալտեան առ՝ , խաւնին, զոր էր կոչեալ ի Թիկունս սգնականուԹեն. Ղևոնդ:

ԽԱՒՏՂԱՆ. Ըստ հին բա. որպէս ևնսոին.

՝Դևիզ վիրի , կամ կատրանյու. գաբբան. կամ մաղիմ , մալեչ :

ԽԱՐԴԱԽՄԻՄ . Ն . որպէս կեղծիչ. ՝Հոգւոյն և մարմնոյ և հայք զառաքինութիւն՝ ղոր ոչ ունին , խարդախեն , և պարծին ունել. Վրք հց . ֆԷ:

ԽԱՐԴԱԽԻՄ . հ . որպէս Ցօգիչ. ՝ Պատճառս առաւելիք խարդախին . Վրք հց . Ը . ֆ : տալ . պատճառս առաւելիք խարդախեն :

ԽԱՐՃԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . Իբր խարշապանք . ՝Ջցկերն կին տանեայն՝ ի տօթի անգ չեռնեալք խարշապատեն. Վրք հց. ֆ:

ԽԱՐՏՈՒԻՐԱՐ . (՝ի հին ձմ.) Տ. ՀՈՒՐՏՈՒՂԻ . Χαρτοφύλαξ . Chartularius . ՝Կզերիկոսք և խոյտուրարք, և ԹԷ այլ այս պիսի հայք , որք իւրեանց ընչիւք զորդիան իւրեանց գնեուորեն : Ոչ կարեն խափանել զկուակ Պռեվլոյն Թագաւորական գործս ւորք , ոչ գատաւորք , ոչ խարտուրարք , և ոչ ազգականք նոցին . ՄԽ. դս. յօրէնս ԲԳ:

ԽԱԽՄԶՅԻ. Տ. ԽԱՒԱՐՁԻՒՆ . ՝ Ոչ ետես , զի երկոյ խաւարչտի էր . Վրք հց. ֆ :

ԽԱՒԱՐՆԻՄ. Ն . խաւարեաց զարեգակն , խաղաւ կորուսանելով զամենայն ազգս դիւաց. Պիքաա :

ԽԱՓԶԻՄ. Տ. ԽԱՓՆՈՒՄ. ՝Իբրև զաոչը բունն ինչ վառման հրոյ ինքեամբ խոկ ինքն խափչի . Ածյ. հց. ԽՀ :

ԽԵԹ . ՝Ոնի ՝ի մտոյ կորուսանել յանդունդս գժոխոց զևսեցն զոյն , առ որ յոյսացեալ դնայք : Ամենայն իրօք ջանայ սիրգծն և գարշելի խեղճն կեղծաւորիլ. Պիքաա :

ԽԵԹԵԼ . որպէս խեղճի գնալ, կաղալ. ՝Լսա կարձուքեն միոյ ոտինն առնէ և զընթացան՝ խեղճելով. Պիքաա :

ԽԵԼԳ . ՝Մահուկ մի ննջէր ՝ի լեզուն ՝ի խելս տանն . Ոսկիփոր. (նոր ձ. լեզեր տանին:)

ԽԵՂՑԵՍԱԿ. ա. խեղ տեսակաւ . խեղուկ թիւր . ագեղաձև . ՝ Լիրկ , և խոշոր ... ծերուներ , և մանուկ ... ոչ և խեղտեսակին . Փիլ. ՀՒՆ :

ԽԵՂՃՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՝ Մի կարծիք , եթէ խեղճմտութիւն ինչ անկանի ՝ի սիրտ իմ վասն լսելոյ ձերոյ և արտասուաց՝ արձակել զձեզ . Ոսկիփոր:

ԽԵՆԴ. ՝կամարդ և գարշելի (ոեւն) , և մահանուն խենդ ասելով նմա . Պիքաա :

ԽԵՑ , ի , իս . գ. Ընօթի կաւեղէն. կուժ. ՝Որ ՝ի ձեռն եղիսկի մարգարէին զոր և զանգաւակ ջուրն ապիս և խեցիս լժշկեցեր. ՃՄ. յն:

ԽԻՋԱՐ. ի, ացս. գ. Ալոց մեծ : Ոսկիփոր: Ա Ն :

ԽԻՂԱ . ա. Խոռնակ, ոլորտացեալ որպէս զիսիցս . խուռն. չատ. Խել մը . ՝Բոլոր ՝նարեալ , և վայ ՝ի բերան առեալ , և խիւք ՝ևասս(յօդելով զաշուոց). Ածբ. ԲՀ. 6:

ԽՆԴ , ինդս . ՝ Յանչափ ինդոյն արուսոյ բաղում յօղևին (մուգ՝) խանուարատելով ընդգիմ մանկանն . Եղիփ. ֆն :

ԽՈՀԱՒԱՀԱՐԹ. Տ . ՍԱՂԱՐԹԱԽՈՏ . որպէս ուռճացեալ. ՝Գարուն հոգեաոր՝ կաղամչ սաղարթեալ բոլոր , խնամասալարթ աւրևոք ՝ի ինկաբեր լերանց . Տալ :

ԽՕՆՆԱՐ . ՀՀ. (՝ի խէծ , խիղճ, խիղճ.) խղճիլ, կամ խեղճարար . և կամ ընթեր ցիր՝ խժաբար, ծուխ ժաբար. ՝Ներսրդ՝ խծաբար նեղուելին (կայենի ընդգիմ աբելի ,) զոր անիրկանակ (կամ անիրկական) ՝ի ծնողացն մեկուսի սարելալ սպան սարապատ . Ածբ. ա. ։ :

ԽՄԱՅԵԼ . Տ. ՀՄԱՅԵԼ . ՝Նաև տուն ա ռանց հիմանն,խմայեալ գերեզմանն,անհրեղելի փրկուելին . Պիքաա :

ԽՆԴԱՆ . (ԹԵրևս ՝ի խինծ բառէ .) Ցօղուն . ոճ, չև տուքացեալ . ՝ Հնձէաց զորոյն յանդաստանի , կանաչ , խնծան , որ ՝ի հասկի . Շ. էԷս :

ԽՈՉԵԱՆ . ՝Ջմեծամեծ խոզխանն եգեալ ՝ի գլրկան (քահանայիցն սպանելոց՝) առ ՝ի նախատինս մեզ , և այսի կատականաց տեսլ զայն . Լսաք . ֆԲ :

ԽՈԽ. Տ. ԽՈՒԽ. ՝Թքանէր զնոսխ : Ա ռեալ զնոսխ հիւանդին ևն. Վրք հց. Է . ֆ . (տալ. խուխ:)

ԽՈՑԱՒ. ՝Ընդգիմաց չարին խոկացաւ ընդ լուր (սրբոլեն) նորա կին ումն սիրգծ և լիրբ (՝ի պատուել զնա). Վրք հց. Շ:

ԽՈՒՀԱՄՆԱՒ. Ը Որպէս Ամանալ ՝ի խոխամ , խոլդաւանիլ. ՝Ուր արտաւոյդն արտաշխոան քարավիժեալ խոհմանայր ՝ի կոշտն (կամ ՝ի կուշտն) կոհակին . Ածբ. Շ. ։։ :

ԽՈՇՈՐԱԳԻՐ. ա. Ընդարձ տառիւք գրեալ . ՝Խոշորագիր գրով գրեցի. ՅԼաք :

ԽՈՊԱՆԱՆԱՒ. ՝Ընծայն Թագաւորութեի բաժանեալ յինքն՝ խոպանանայ . Ա. Է . (իբր ասի . Խոբաց լռեայ . ի-բրեւի :)

ԽՈՐԱՆԱԲՆԱԿ . ՝Խորանաբնակ և բացօ Թեայ հովիւքն : Տայր ՝ի խորանաբնակ հովիւսն . Եփբ . ծն :

ԽՈՐԱՆԳԻՐ . գ . Վերնագիր. (որ առ մեզ սակ խորագիր .) ՝Ալլ ձառք գրեցան խառն՝ առանց խորանագրի գլխոց . ՅԼաք. Ռվ. ա՜ճ :

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹ . ՝ Պարտ է զսրնպիսեան յամրոգոյն բանսու արգելուլ , և զորս ընդ նոսս խորհրդակցեան . ՄԽ . դա :

ԽՈՐՀՈՒԴ. (ըստ մի ձ .) Տ. ԽՈՐՀՈՒՆԴ :

ԽՍՏԱՐԱՐ . ըստ ք՝ նչ. ՝Ազատչեալ զձեզ իմ խոտաբար՝ եկն ինձ յանկրևոյեռս ձայն. Վրք հց . ֆ :

ԽՍՏԱՐԱՐՈՑՈՒԹԻՒՆ . գ. Խիստն գոլ բարուք . ՝Ըստ չհլուԹեն նմանուԹե խըսաաբոլոյսուե . Ածա. (այլ ձ. խըսոտոտոտուԹե. որպես եգաւ ՝ի կարգի գործոյս :)

ԽՍՏԱՄԲԵՐՈՂ. Տ.ԽՍՏԱՄԲԵՐ . ՝Խըսաանքեւոյն հեղիսա , երկնից փակոլն , և արձակողն . Շ. փաշ :

ԽՏՐԱՊԻՄ. ֆ. խոռնելով. որոշակի. ՝Ծանուցանէ արժանեացն՝ զգուշաբար և խոռապես . Փիլ. ՀՒՆ :

ԽՐԱԽՃԱՆԵԼ, իլ. Տ. ԽՐԱԽՃԱՆԱԼ. ՝Ջայս առելով խրախճանեին , երգս և խրնճայս յօրինեին : Ջոր արարած խրախճանեալ լոյց՝ ևր զզօսանսըս հրձռելոյց. Շ. էԷս :

ԽՐԱՏՏՈՒՆ , ոյ . գ. Որպէս Խրատուուելե ՝ի . ՝ Իբրև խրատատուով յառաքինութենե քաջնուեի . ԱՒ. ոչ :

ԽՐԹՆԱՏԵՍԱԿ . ՝ Ջմեզ խրեմնատեսակ պատեալ զմեզ հեԹանոսաց , զոյն հալաձեզ հոգմով սքե հոգւոյն . Շ. փաշ :

ԽՕԽԱՐԵՐԵԼ. ի գուրս տալ զիսոս , որ և խուխ , Թուք , տուլուն. ՝Ալլ Թէ հիւանդ խօսաբեբլեցէ անընդմիջելի . մի տալ ցեն հաղորդ . կանան :

ԽՕՍԱՆԱԿ . Ա յսպէս գրելի է վերջին նչ. Խօսնակ բառին՝ եդեալն ՝ի մէնջ ըստ այլում օրինակի. ՝Զանգի յոյժ խօսանակ էր ոչն , և Ձարտարալեզուուեի՝ կախարդէր զգալոցս լսելեան. Լսաք. ֆԲ :

ԾԱԽ. որպէս վաճառ. ՝Վասն վաճառելոյ և գնելոյ . . . անգիր և գրով գին և ծախ, որպէս և կերպի է վաճառուն. ՄԽ. դա :

ԾԱԾԿՈՑ. իբր Աւտագատ . վարագոյր . ՝Դիւբառ առնոյր զծածկոց երեսաց կատակրանացն ։ Ոսկ:

ԾԽԱՆՑ . Տ. ԲՈՒՐԱՆ . ՝Ջինկանացն, և զծխանոցն . Իգիփ . ֆն :

ԾՁՐԱԿ . և) Տ . ԾՈՁՈՐԱԿ. ՝Հարեալ ԾՈՐԾՈՐԱԿ .) յեսոյ ձոկանուին զծածրակն նորա : Ջյեսոյ հարեր զծածրակ նորա , և ՝ի բարձրուելենէ աշտարակին ՝ի վայր սրկեալ ապաներ . Ոսկիփոր : ՝Մրոյն արտաքս ոտեան աչք նորա , և միւսոյն դէմքն գարձան յետս ՝ի ծորձորակս. Ոսկիփոր :

ԿԱԳՂԻԼ. կակղանալ. մեզմանալ. կոլընանալ. ՝Ամենեին ոչ կակղեցաւ , և ասէ , ոչ կամիմ զքո զայդ ողոք բանագ . Վրք հց. ֆ :

ԿԱՄԱԿԱՆ . ՝Ասելք ինչ և կրնեք ՝ի մտի զմեզ՝ կամականս ինչ , կամ ծաղրականս , կամ խանդաղատականս բան. Վրք հց. Շ. ֆ :

ԿԱՄՇԱՆԱԼ. ե. Իբրու կաշխանալ, խմտանալ. կամ պակասիլ ՝ի լուսոյ . ՝ Կուրացեալ հրէիցն կամշացեալ սրտիւք , կամին սպանանել զնեանս ազգի մարգկան . Տալ :

ԿԱՄՇՈՏԻԼ. տեալ. ֆ. Նոյն ընդ վ.՝Անուամանիք ոգւոյն աչօք կուրացեալք և կամշոտեալք . . . հայել ոչ կարեն առ ՝ի տեսիլս իանուալեացն. փիլ. ՀՒՆ. Շ. 168:

ԿԱՑԻՆՈՒԿՏ . ա. գ . Քոյրն կայենի, որ և կին նորա. ՝Ծնաւ զկայեն , ընդ նմին և զաւուսս զկայենուկի երկուսորեակ. Իգիփ. ֆն:

ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ. Տ. ԿԱՆԹԵՂԱՒՈՐ . ՝ Ի մէջ գիշերին կանխեղնուսր հրեշտակ երեսեր պահապանացն . Վրք հց. ֆ :

ԿԱՊ . Ի ԿԱՊ. Տէս կին, ձեռս Ի ԿԱՊ :

ԿԱՊԱՆՔԻ, զէք. Տ. ԿԱՊԵԱՑ , զայ , ևն. ՝Նսաեր ՝ի կապեղէն ընդ պռնդիկս ՝ի գինեբերս խայտալով: Իբրև մոռ ՝ի կապեղէն : Եբէր որ ինչ ՝ի կապեղէն սովոր էր ծախել (վաճառիլ) : Ահասակի ՝ի կապեղէն գտեր զնս . Վրք հց. ֆ:

ԿԱՊԵՂՈՒԻԻ , հ.ոյ . ա . գ . կին պանդոկապետի . և վերակացու կանանց ՝ի պանդոկի . ՝Ասեմ ցկապեղուհին , ուսուր՝ է կինայս : Եկին կապեղուհին , և ասաց ինձ . Վրք հց . ֆ :

ԿԱՊԼԻՈՆ . Տ . ԿԱՊԵԼՈՆ . ՝Իմուտ ՝ի կապլիոնին ... մանուկս այս ՝ի կապլիոնի կալով և սիրտ ոչ ատացեալ ուլնի . Վրք հց . ֆ :

ԿԱՊՈՒԱԴ . ա . գ . Ազդ գունոց . ՝ Կանոչ , կապոյտ , կատղաջ , լուլջ . Ոսկիփոր :

ԿԱՐԻԿԱՐ . Տ . ԳՈՐՈՒԿՈՐ :

ԿԱՐԿԱՏԻՉ . ա . գ. Որ կարկատէ զպագանելիս . գերձակ . կարուակ , կօշկակար . Ռեբեզէի , և Եսիէի . ՝Իր և այլ վանք , և կայր ՝ի նմա կարկատիչս ժԸ , և Թափիչսն Ը. Վրք հց.ֆ:

ԿԱՐԿԵՀԱՆ . ըստ ք՝ նչ . ՝Ընդ կարկեհանաց ոճծատուսնկ ծառանն՝ ծառն կենաց . Եպիփ . ֆն :

ԿԱՐՃԱՄՏՈՒԹԻՒՆ . ՝ Խոնարհումեի քո յաղԹեաց կարճամտուԹեն իմոյ . Վրք հց. Ը. ֆ . (տպ. կարձմտուԹես :)

ԿԱՄՃԻՔ . ըստ մի ձ . Ագաթ : Տ. ԿԱՃԻՆ :

ԿԱՐՈՂԵԼԻ Ե . իբր՝ կարող լինի առնել. ՝Ո՞ կարելի առնն ևն... Թէ ցուցանէ հասուսուն , կարողԼԼ է . ՄԽ. դա :

ԿԱՐՈՂՈՒԻՈՐ. Բառ ունկ. որպես Թէ կարողաւոր , զօրաւոր . ՝Ամենայն ինչ որ յանկարէն չարժի , զկարողուսրդն օժանդակէ ՝ի գործ ժրուԼԼե . Ցիշաք . ՝ի Ռ-ին ԼՀԸ :

ԿԱՐՕՏ . գ . ՝Ունելի զայս կարօտ ՝ի մտի : Ահա եհաս ժամ՝ ցուցանել զպատուղ կարօտին քո . Վրք հց . Ը:

ԿԵԱՆՍՈՒՍՈՑՑ . ըստ հին ձ . Վրք հց . Տ . ԿԵՆՍՈՒՍՈՑՑ :

ԿԵՆԴԱՆԱՏՆԿԵԱԼ. *Ածս որքեայ գբ-
ատանել կենդանատանկեալս. Փիլ. լին:

ԿԵՑՈՒԱՀԱԲԱՐ. * Առաջին գալուստան՝ խնայելով և կեցուցչաբար. Վրդ. դան:

ԿԹԵՂԻ, ղոյ, ղեայ, գ. Խրք՝ որ կթին և քաղին. կուրք և կիրք. բիւք անկոյ և կեն-
դանեայ. *Ոչ յոլովագս կենդանի անասնոյ, և ոչ յաղագս սատուածոյ և կամ կթե-
ղեայց է բանս. Փիլ. լին. ։ 172:

ԿՒ ՁԱՐԵԱՑ. Որ ինչ է՛ի կիսարիս փայ-
ատ. Նոմ. *Գոհեալ ծառ մի կիսագործայ՛ի
ձեռ խուշի: Աշներ՛ի ձեռին իւրում փոյա կի-
սարեայ. Եպիփ. ծն:

ԿԻՍԱԹԻԿԱՆՈՑ. Տ. ՔՈՒՐԿԻՆ. զի՛ի
Մխ. ։ ։ ուր կայ այդ բառ, գրի և՛ի լու-
սանցս անդ. *Ուրար, կամ կիսամիկանոց:

ԿԻՍԱՀԱՏ. ա. Կէս մի հատեալ. ոչ բոլո-
րովին կարեալ. * Թողեալ զդանակն՛ի մէջ
ձկանն, և ոչ եհատ զնա բնաւ (ըստ բոլո-
րին). այլ կիսահատ ևս Թողեալ. Վրդ. հց.
ծ։. (տպ. կիսհատ:)

ԿԻՍԱՄԱՍՆ. *Զկիսամասն պտղոյն Ձնշալ
կէլով (Եւայ) ... և ագամայ առեալ՛ի ձե-
ռանէ նորա զկէս պտղոյն՝ եկեր. Եպիփ. ծն:

ԿԻՐԻԼԼՍՕՆ. այն է յն. գիւոէ եէէ-
օն. Վրդ. հղ. ծ։. ձ. ուր այլք մեկնաբար գնեն, ՏԸր ողորմեա:

ԿՂԻՄԵՏՐ. *Տեսի վէմ մի, և կղնխիսր, և
՛ի միջի նոցա եգեալ ոսկի. Վրդ. հղ. ծ.(տպ.
կղնմինոր. այլ ձ. կղմինոր:)

ԿՃՈՒՃ. Վրդ. հղ. ծ։. յ. տպ. կճիճ:

ԿՆԱՅԻՐ. *Կնասիրացն սատուկով զի զա-
եւ լորդ խոսնակուհեան արդելցեն. Փիլ. լին:

ԿՆԳԱՒՈՐԵԱԼ. * Ամենևքեան հաւատա-
ցեալք և կնքաւորեալք էին. Վրդ. հղ. յ:

ԿՈԿՈՎԱՆՔ, Նաց. գ. արպես ոսկ. ի-
նէլէր. Երկաւորիք որոցց. (չծ. և իտ. Co-
glioni.) *Փոշտանկ է անկուձին ապեաց՛ի
փոշտն, ար զկոկովանս պատէ. Լծ. Նխս:

ԿՈՂԱՐԻՒՆԱՑ. Տ. ԿՈՂՈՐ. և ասա զկնի՛
ՂԷՐԻՒՑՈՆ:

ԿՈՃԱԿ. *Տայ՛ի քահանայ քոյ՛ի ձեռս ի-
մասատուն գարւոնի, և ալար զնա կոճակ սան-
ձի ձիոյ. Պիպա:

ԿՈՃՄՈՒՆՔ. արպես կրճմունք. զոր
ուտցես. այսինքն կնճռմունք. Ի-ընձմաց՛
յէ-ոէ էծէրը. *Գարգելով զձեռս, վասն կոճ-
մանյն՝ որ՛ի նոսա, ասկցեաք. Նահաս:

ԿՈՒԱՐԱՆՋԱՐ, կամ ԿՈՒԱՐԱՆՋԱՐ.
Իսա չէն բ. և բծչէր. մեկնի Դամբել, չոսմ
լոլ. խակ կուաբանջրի տակ, սոսրուս:

ԿՈՒՐԾ ՍԱՅԼԻ. Տ. ՍԱՅԼ:

ԿՈՒՏ, կցոյ, ով. Տ. ԳՈՒՏ. լծ. և կից.
*Առեալ կցոցն ջուր (և առացեալ) եվլց՛ի վե-
րայ ձեռաց գաստատարին. Հ. Ալց. Ք:

ԿՈՓ. գ. Աչառս կոփելոյ. արպես կո-
փուհն, *Ուրա զարուեսա հիւանուելե, վկոփ,
զտաչ, զձև: Զկոփ և զտուչ նորա արացես:
Որ գիտեն առնել տաչ և կոփ. Ոսկիթոր:

ԿՈՓՆԷ. որպես յն. գօ՛էէօ. χόπτω. Հար.
կանել (սրով). *Օ՛ծ զպատանոդ քո, և ես
կոփեցից զքոյն: Կոփեաւ ուժով: Կոփեալ
ուժգին՝ նաեւ զպատուական գլուխ նորա
հատեալ: Կոփեալ սրովն եսպան և զմիս
ապտյն. Վրդ. հց. յ:

ԿՈՓՈՂ. *Աւա զկոփիչն, զի հարցէ զնա:
Զգեաց կկոփիչն զկնի. Ոսկիթոր:

ՑՏԱԼ. Տ. ՆՑՏԱԼ:

ՑՑԱՒՑԳՈՐԾ. * Աւա կատաղագործն բանս
ձեռոյ իմ, զի՛ի վաճառականացդ ձեզ նա. Վրդ
հց. ծ։:

ՑՏԱՒԱՀԱՏ. գ. Տ. ՀԱՑՑԳԵՑԻ, և ՑՏԱ-
ՒԱՏ. *Գնեաց կատաւահատ տուն՛ի գործս.
Վրդ հց. Ք. յ. ուր տպ. վրիպակաւ ուշի.
..Գնաց կատաւահատ ունն ։։.

ԿՐԱՅՐԵԱՑ ԼԻՆԵԼ. Ա յրիվ կրավ.*Ըս
՛ի մերկանալոյ զՀանգիւթս կրայրեաց լինե-
լով. Պիպա:

ԿՐԵԱՑ. ա. Որ ինչ է՛ի կրոյ. ֆէրէճֆկէն.
կամ Նման կրոյ. ֆէրէճէ ֆէօֆ-ի. *Սկսան
հրեայք զհնին տաճարին բանալ, ՛ի բաց հա-
նելով զքար և զհող կրևոյ այրեցեալ մոխ-
րով որք և կանայք՛ի կոզովս և՛ի հանգիւթս.
Պիպա:

ՀԱԳԱՑՆԻՄ, հագուցեալ. ն. *Զմանչեալ և
զհագուցեալ (ռմկ. հագած) զդեան ոչ
գարմացանէ ... եթէ ագաւ, և մանչեաց.
Մխ. ։ ։:

ՀԱԶԱՆ.) *Հազեր, և Թքանէր. Վրդ հղ.
ՀԱԶԵՆ.) Ք. յ. (տպ. հազոյր:)

ՀԱԶՂՈՐԴԻՄ. հ. * Որ խաչեցին զանէրն
յայնժամ, և որք զմարմին նորա անարժա-
նութիւն հայհոյեցին, ՛ի միւսմ տանջանս գնա-
լոց են՝ ըստ բանի երանելոյն պօղոսի. Վրդ
հղ. Ջ:

ՀԱՄԱՍՊԻՐԱՆ, կամ բամ, ի. գ. Հա-
մատարամեգաս՛ի կարգի բուսարանիս ըստ
սովորական առմանն նախնեաց՝ որպես ընդհա-
նուր անուն անառուհատ և համասփիւռ ծառ
կանց: Այլ ասի լինել՛ի կոմսիանս հայաս-
տան աշխարհի և առանձին ծառւոյ սակաւա-
գիւտ. և ըստ այսմ գրի՛ի Մխ. առակ. Իէ-
*Կամեցան (ծառկունք) և ինքեանց կարգել
Թագաւորութիւն. ոմանք ասէին զշուշան լի-
նել, և այլք զախրիզան, և բազուկք զհա-
մասպան. և ամենեցուն հաճոյ Թուեցաւ
լինել համասպրանն: Երկոտասան ոստ հա-
մասպրանին ... մեծամեծ ունեղով զօրութիւն
բժշկութեան: Ամենեցուն հաւանութիւն Թա-
գաւորեաց համասպրանն ։. (ուր և՛ի Իէ.յի-
շեն յառակութիւնք ինչ ծառկանս:)

ՀԱՄԱԿԱՄՔ. որպես յն. ήδόνη, volu-
ptas. Հեշտասութիւն. փափկութիւն. * Ամենայն
համագասոյց՝ փափկութիւն տիրէ (որպես ա-
ասաքնագր). խակ զգաստութիւն ծնանին խեչք և
զգայութիւնք. Եսփէ. Ք:

ՀԱՄՐԱՐԱՊԵՏ. որպես Տաճարապետ,
կամ մատռուակ (՛ի հարանին). *Ի գինո-
ւոյն յայնմանէ մատուցանէր համբարապետն
տեառն յսի. յորմէ արբեալ տէրն՝ օրհնեաց
զնոսա. Եպիփ. ծն:

ՀԱՑԻՄ. հ. *Հայեր զնոսա քաղցրութիւ:
Հայեր զնոսա մեծաս ցնծութիւ և ուրախու-
թիւ. Եպիփ. ծն:

ՀԱՅՐ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵՒՆ. Տ. ԽՈՍ-
ՏՈՎԱՆԱՀԱՑՈՒ. *Բարեաց կամեսզիկոս, որ
էր հայր խոստովանութեաց պատուոյին (բաղ-
գովանեաի). Ո-ահ:

ՀԱՅԱՕՐԵՆ. Տ. ՀԱՑԱԲՐԵՆ. Ֆ. ա. *Ցով
Հանդիման օրհնութիւն ըստ եբրայեցւոյն Թարգ-
մանի, նոյնպես և՛ի բարբառ հայօրէն: Ի հայ-
օրէն բարբառն գործածուցանեցովք վերատայն՝
պատարագութեան ասի. Եպիփ. ծն:

ՀԱՆԳԻՏԱԿԱՐ. Տ. ՀԱՆԳԻՏԱՑՈՐ. *Գո-
վութիւն հանգետակարացեալ, որ ոչ ստանգ
և ոչ առանց արուեստի՝ գործէ առաքինին.
Փիլ. լին:

ՀԱՆԳԻՃԵԼ. Ըստ հին բ. Համեմա-
տել: Տ. ԱՆԳԱՃԵԼ, որ և ԱՆՏԻՃԵԼ:

ՀԱՑՐԱԿՈՉ ԼԻՆԵԼ. Եգաւ ըստ տպ.
Վրդ հղ. Իէ. ուր ձձ. ունին. *Հայր կոչէր:

ՀԱՒԱՉ. *Ամենեքեան առ հասարակ հե-
ծեծեալ երկնեցին՝ հառաչս՛ի վէր առ ա-
րարչէն առաքելով. Եպիփ. ծն:

ՀԱՒԻՐ. բառ ուղղ. որ և խոէ. Գարխե-
փսիսթ. *Ոչ բնաւ սատցաւ ինչ՛ի պիռոյիոյ
աշխարհիս, բայց միայն փիլոն մազէայ հնա-
ցեալ, և հասիր, և Թաս (կամ գաս) մի փայ-
տեղէն. Վրդ հղ. Ք:

ՀԱՍԱՐԱԿ. որպես Հաւասար. *Ուսաւ՛ի
ծերոցն, և եղև հասարակ այլոց. Վրդ հղ. Ք.
յ. (տպ. հաւասար:)

ՀԱՏԿՑԱՒ. * Խնդրեաց՛ի նմանէ հատկը-
տաւ, զի արասցէ հանգերձս. Վրդ հղ. Ք:

ՀԱՐԿՐ. Որպես ոսկ. հարկիէ. իսկ Հրա-
եբեր, մեծարանք՛ի սե ղան. փաչէր. *Հրաւէ-
րեալ և կոչեալ հարկաք՛ի ժամու ճաշոյ ընթե-
րեացն. Ո-ակէոր:

ՀԱՐՕՐ. Տ. ՍԲՐՕՐ: Ո-ակէոր:

ՀԱՒԱՏՑՑՈՒՑՍՆԵԼ. *Աղաչէր կոյսն այն,
որպես Թէ հաւատացուսցէ զծերն՝ սեաս-
նեալ զնա. Վրդ հղ. Ֆ. ծ։. յ. (տպ. հաւանե-
ցուսցէ:)

ՀՆԱԼԵՆԱԽՈՀ, ի, լոց. ա. Խոստա-
սեր, ուսուսնասէր, զգօն՝ ըստ գովելի արանց
հելլենացւոց *Սկիւթական ազանց, ոչ հել-
լենախոհիցն, այլ բարբարոսացն եղեալ մուտ
յաշխարհս. Սոփ. պտմ. ա Սամ. Եփիղ.:

ՀԵԶԱԳՆԱՑ. իբր Հեզաբարոյ. միտիմ.
*Եթէ տեսանես հեզագնաց զոք, ասա, Է-
գիպտացիք էն. և յորժամ զազնուական
զոք, երուսաղէմացիք են. Վրդ հղ. յ:

ՀԵՑ, ի. Տ. ՀԵՑ. ոյ. *Ի՛ աչ լեառն ձիթե-
նեաց՛ի աեղի հեաի ոտիցն յիսի էր ծառ մի.
Եպիփ. ծն: *Շրջէր՛ի աեղիս սերուհական,
և երկիր պագանէր հեսի ոտից նորա. Պի-
պա:

ՀԵՐՁԱԾ, ոյ, ով. գ. Պատառուած.
ակօս. առու. *Երկրագործք՝ նուրբ երկրի
հերձածով գնաց ջրոց անոիգործն. Փիլ.:

ՀՆԱՒՈՒՆ. ա. Հին և բուն. նախին.
վաղնջի. կամ Բանիբուն սերնդակ հնութեց.
*Ջոյա և բազում ինչ իրս գժուարիմաց ըս-
տուգեալ մեր՛ի վարդապետացն հրեից և
հնաբուն ժամանակագրաց: Հարցանէին ընդ
աքգալ, զի նա ուսեալ և էր՛ի հնաբուն
ժամանակագրաց. Եպիփ. ծն:

ՀՆԱԿԱՆ. Տ. ՀԱՆ. *Ո՛չ ըստ հնական օ-
րինացն, որ՛ի ձեռն ընչաւոր պատարագացն.
Եպիփ. ծն:

ՀՈԳԵԲԱՐՁ. Տ. ՀՈԳԵԲԱՐՁՈՒ, ՀՈ-
ԳԱԲԱՐՁՈՒ. *Ոնիմ ես հոգեբարձ ինձ և
իմոյն զձձ. Վրդ հղ. Ք. յ. (տպ. հոգաբարձ:)

ՀՈԳՆԿՈՒԼ. ա. Որ կլանէ զնոգիս. հո-
գեկորոյս. *Աւա սպանուածն մարմնաապան և
հոգեկուլ վիշապին. Պիպա:

ՀՈԳԵՊԼՍ, որ է հոգեմոլապես, նշա-
նակէ ևս՝ հոգոլուքն մեծաս, բաղում իմա-
մով, ոգեավ չարժ. *Տարաս՛ի տուն իւր զան-
գամուլոյծն, և խնամարկեաց զնա հոգեպես,
և հաձէր զմիսս նորա. Վրդ հղ. յ:

ՀՈԳԻԱՆԱԿ. որպես Աւա երևոյթա հոգի
զգենուլ մարմնոց մեռելոց. Խօրխանմաթ,
Ճանչանմաթ. * Արպես Թէ մեռեալ և ապա-
նեալ մարմնոյ հոգիացեալ, և՛ի միասին գը-
տեալ (ընդ մարմնոյ). որ ոչ յօգուտ, այլ
՛ի վնաս և՛ի մոլորեմիսն փոխեցեալ
լինի. և նա զայն անուսումնաբար պատմէ.
այն արատքոյ է քրիստոնէութեան. Եղիշ.
հգ. (ուր գիտասլութեմի յոլանգակ խորհ-
մաց ճառիս բերի՛ի հերքութեն այդր մոլորու-
Թե տխմարաց:)

ՀՈՄՈՒՆԻ. ըստ բ նշ. իբր Հոմանիոն. *Աա-
տանայ քաղաքացիքդ փոխանակեր զհոմունիս
իւր զգես. Եպիփ. ծն:

ՀՈՏՈՏԻՉ. Տ. ՀՈՏՈՏԱԿԻՉ. *Ոչ վայ-
րապար նախաձաչակիչս զհոտոտիչն սատ-
կին եզ ոմանք. Փիլ. լին:

ՀՐԱԶՈՒՑԻՆ կամ ՀՐԱԶՈՒՑՈՒՆ ԱՍ-
ՆԵԼ. Հրոմ լուացանել. այլեզ. * Ա՛սատու-
ցանէին զքուրան առ՛ի յանդիմանութիւն, և
զմերպապատան հրաշուցիքս առնէին. Ո-ակէոր:

ՀՐԱՄԱՆԱՒԱՏԱՐԱՒԹԻՒՆ. գ. Ա-

տարուձն հրամանաց . ՝ Ինձերորդ առաքեան խոնարհութեճե, որ վասն հրամանակատարուե. Լմբ . խն . բեն էբ :

ՀՕՑՈՑՆԵՄ . Ն . ՝ Տեսի եա զնաբէուԹիւնե դնեաց , և հոտոտեցի զսար հոտս նոցա . Վ բ . հդ . Ը :

ՀՐԱՄԱՔՈՒՐ . ՝ Ծանուցեալ ազատայ զեայ (ընդ տեսանելն զառաջինն), և խանգագատեալ զնովաս հրամաքաւր ձեծային ան, սխտ սիրոյնե, որպես է այսօր քն ՝ի վերայ հարբին եկեզեցւոյ . Եպէփ . ծն :

ՀՕՐՔՈՑՐ . Տ . ՀՕՐԱՔՈՑՐ . ՝ Հօրեղբայր, և հօրքոյր : Եպէօրորդի ոչ կարէ հակատակ խօսել հօրեղբօրն կամ հօրքօրն (հօրաքեռն) ՝ի յ՝առնել զսխտհեկն . Մխ . ԹՔ . (հին ձձ :)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՄ . ՝ Ջերկուսեանն ձե խա փանեսցե . յայտ է՝ զի զանկարգ ցանկուԹես հրապարակէ սուաս . Վբ ի հդ . ա . յ :

Զ

ԶԱՑՆԱՒՈՐԻ . ՝ Երանու Թիք ձայնաւորեալ են, երանեալ է այր . երանի ոմ ԹողուԹի . երանեալ են ամբիծք . ԱՔ . սդ :

ԶԱՆԶԱՐԱՑԿՈՑ . ՝ Իակ եԹէ եմք ձանձրացկոտք յոյժ , յայնմի եմք իբրև զմատնիչս (անձանց). Վբ ի հդ . յ :

ԶԵՌԱՀԷՆ . ՝ Որով և օծանին բանաւոր և ձեռաչէն եկեզեցիք (ձեռակերտք ա՝ մարդիկ), քրիստոնեայք կոչելով, և որուԹիք խորանայ և ձծոցնակ ատձարայ (նովին մեռանիս) . Վ . դ . գ . :

ԶԵՌՆԱՓՈՒ .) փոխ ձեռամբ տուեք .

ԶԵՌՆՓՈՒ , ոյ . գ .) որ և Ա՛ր ձեռն փոխ ասի . ՝ Վասն փոխոյ գրով և անգիր , և որ լինի ձեռնափուխ : փոխ տայ ըստ վաշխի , տայ և զնի առ ձեռն փոխ . . . ոչ կարէ զձեռն փոխին արդելուլ , և պատճառել փոխատուին ևն . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

ԶԵՌՆՏՈՒԻԼ . Ն . խօսել ՝ի տարտնաւի . Նշանէս . ՝ Ազ չլիկ , զոր ձեռնտուէն , և մեռաև խօսնայն . Մխ . դփ :

ԶԵՌՍ Ի ԿԱՊ . Տ . կապիտը կամ մատձեալ ունելով զձեռս ՝ի վերայ կրծոց . ձեռն ՝ի ձեռին վերայ դնելով ՝ի լանջս , կամ ապխեկով զձեռն . յէոփ յէոփ էրայ . ՝ Ընդեալ կային (երեք մոգքն) ձեռս ՝ի կասի՝ աչք ՝ի նս հայեցուլ : Եւ կային ՝ի կարգի՝ ձեռս ՝ի կասի լինելով ըստ օրինի . Եպէփ . ծն :

ԶԻՆԴՈՈՂ . ա . Որ գաղանայ կձի , կամ գող ձիաւոր . ՝ Մեծացեալ ապան՝ եղև ձիագող և անուանի աւազակ . Ռ ի ֆ է ր :

ԶԻԱՎԱՋ . ա . Տ . Որ վազէ ձիով . և վազելով ձիով . ձիարշաւ . ՝ Ձիավազ գնացին ՝ի գուան պալատին . Ռ ի ֆ է ր :

ԶԻՔԱՑՈՒՈՂ . ՝ Բարձեալ էր զանկիզ լի հացիւ և ձիթապտղով . Վբ ի հդ . յ :

ԶՈՂԱՆՄԱՆ . ա . Նման ձողոյ . ձողաձև . ՝ Օձն պլնձի կախեալ զփայտէ ձողանման . Պիսա :

Ղ

ՂԱՆՋԵՆԱԿ . Իբր ղենջակ , և կոտւի որպիսի և իցէ . ՝ Ղանջեակ փոքրիկ զգլխով Նոբա . (ռմկ . խաՒնց , աորբ . ղոչ) Վբ ի հդ . յ :

ՂԵԲԻՏՈՆ . Տ . ԼԻԲԻՏՈՆ . ՝ Եւ էր հան գերձ նորա ղեբիտոն , զոր ոմանք կողովքիս նայ Թարգմանեալ կոչեն . Վբ ի հդ . յ :

Ճ

ՃԱԽՃԱՀԱՊՈՒԹԻՒՆ . Իբր ձահոզուլիճ , կամ ձահաւոր ձոխուլիճ . ՝ Ցովիմանեա՝ որ զանկաս ծնունդն հօր սկսեալ ձեռնարկէ , և խօսի պարզ և առանց զգաղման զուտն և զանարատն ՝ի ձհաձհոհուլիճ մարգացելոյ բանէն . Ցձչաս . ՝ ի Ի ա ն ն ե ն ե յ Ե :

2

Մ

ՃՈՊԱՂ . որպէս ձասպաղիք . ՝ Սրով խողխոսէ , և արեան ձապաղ առնէ . Եղիշէ ի ա ա :

ՃԵՆՃ . Տ . ՃՆՃԵՐ . ՝ Սև ացեալ գգեստ հանդերձից նորա ՝ի ՃենՃոյ և ՝ի ձարպոյ անտի . Ռ ի ֆ է ր . հին :

ՃԻԴ . և) ՝ Ա՛ր ժամայն ոչ խոնարհեալ
ՃԻԴ .) Ճղոյն . և նա ՝ի վայր քարչեցաւ
ՃՈՒԴ .) լով յանդգնաբար՝ բեկեալ եկն . Եպէփ . ծն : ՝ Խոնարհեցուցանել ըզՃուղս : ՁՃուղն ՝ի վայր խոնարհեցուցանէր . Ռ ի ֆ է ր :

ՃՈՊԱՆ . գաւազան կամ մահան որպէս զլախտ . ՝ Ճոկանոցն հարեալ զգունդն (կի զգունդն) , Թռեալ վերացաւ և բարձրացաւ յոյժ գունդն : Հարեալ յետոյ Ճոկանոցին : Ունէիր զՃոկանն ՝ի ձեռին քում . Ռ ի ֆ է ր :

ՃՈՒՈՄՄԱՐԱՆԱԿԱՆ . ա . Ուր իցէ բան Ճռւոմ . Ճոխաբանական . ՝ Իւ մեծն իսկ և սայլ Ճռւոմաբանական իմն և ասձխմասս ազդողական ձայնիւ ասէ . Եպէփ . ծն :

ՃՈՐՏ . ՝ Վասն արձակուսն առնելոյ Ճորտոսն , և գարձուցանելոյ . արձակուսն ընդ ձեռամբ անկելոյն յիշխանէն . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

Մ

ՄԱՄՈՆԱՊԱՀՏ . ի . իգ . ա . Պաշտօնեայ մամոնայի . ծառայ և գերի ոսկւոյ , արծաԹասէր . ՝ Աշխարհասէրք և մամոնապաշտք ոչ կարացին հաւատով և սիրով Ճանապէլ գնա . Եպէփ . ծն :

ՄԱՆԿԱԼԱՒ , ի , կամ ոյ , ով . գ . Լախտ . բիր . որպէս լտ . Manualis clava . յորմէ յն . ՝ի միջին դարս , Μαγκλάβιον . (ուստի Թերևս և մանկլաւան է բրաւոր՝ պաշտօնեայ ՝ի դրան .) ՝ Որ զնարգաս իբրով յաւուր մարսին զանց առնէ , մանկլաւով ծեծեն , կի զվնին իւր հանեն ՝ի նմանէ . Մխ . դփ . յօրէնս ԹՔ :

ՄԱՆՐԵԼ . ռմկ . Ճանաչբել . որպէս՝ Զմեծ գրասին ՝ի գիտունս լուծանել . ահճ պզմեաց , ոճփափ ոտճե էնմէ . ՝ Աձեալ զդահեկանին (կամ զդեհկանին), և տարեալ ՝ի չուկայն՝ մանրեաց , և ետ ազքատաց . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՅՆԵԼ . ՝ Կնքեալ զանկիլդ . է զի ՝ի մսի ունել պահել , և է զի գրել և մատանել և առ հաւատարիմ տալ յանդ . Վբդն . գ . :

ՄԱՆՆԵՀԱՐԵԼ . Տ . ՄԱՆՆԵՀԱՐԵԼ . ՁԸգուս տանն , զոր փակեալ եմ և մանանեհարեալ , մի բացցես . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՐԱՆ . ըստ վերջին նշ . ՝ Խոտ ինչ . . . արմատ նորա է քաղցրահամ զորհն խորխոտ մեզու . և կոչի անուն նորա մարախ . Ե . պէփ . ծն

ՄԱՐԳԱՊՈՅՆ . ա . Ո՛ր իցեն մարգք և մարգագեամք չատ . ՝ Ի տեղի մի վայելչուէ և գեղեցիկ , որ էր մարգագոյն առհասնք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐ , ըք . գ . Մատեներագիր , կամ մատենագրուԹ գարուց՝ի գարս . Տուին ազգացն չուք առանց ստուԹե կան գրեալ յամենայն մատենագարս . Աբծր . ա . ւ :

ՄԵՆԱՒԱՐՈՒ . ա . Որ է կարի մեծ բարի . անզուգական . ՝ Զի մի հպարտացեալ՝ ի մեծ ծաբարի առաքինուէ անաւ զրկեցայց . Վբ ի հդ . յ :

ՄԵՆՈՒՆԻՔ . գ . Մեծամեծք . իշխանք . Թագաւորք . ՝ Թագաւորն մեծաս սիրով և պատուով ընկալաս զմեզ , որպես արժան է մեծամեծաց ընդունել զոք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄԻԱՑԱՏԵՑ . ա . Միատ մեռեալ . զի և առն զքն . ՝ ԳուԹե մեռելոյն՝ չափ արասս առապ , մեռեալս ազեղապատոր քորք . նոր գաղ ղչր :

ՄԻՋԱՆՁՈՂՈՑ . Տ . ՓՈՂՈՑՄԻՋ . Պատահեալ նմա հրեշտակն ընդգՃելով ՝ի մեջ ջափողոց այգեստանեաց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՍՀԱՒՈՑ . ՝ Ընբռհամ և մեղքեսեգիկ կարի քաջ սերկին զմիմեանս , միաչաս սաս լինելով սուս ՁՃ բարձրեալն , և ըստ մարմնոյ արեանսուս (՝ի սեմայ) . Եպէփ . ծն :

ՄԻԱՒՈՐ , կամ) ա . Բաս անաւոյգ , որ
ՄԻԻՆԱՒՈՐ .) պես Միակերպ , կամ միօրինակ . (պէր Խաչ . .) ՝ Ի Թագաւորն սկսեալ մինչև յայն՝ որ յաղօրին նսաեր , միաւոր (այլ ձ . միգաւոր) եղև ամենեցուն կոծ (՝ի նինուէ) . Լսաք . ծՁ :

ՄԻՋԱՒԱՑՐ . ՝ Եկեալ տապանն ՝ի միջավայր ապարածոց՝ գնայր և գայր : Ոյ ետ սեմայ զմիջավայր ապարածոց . Եպէփ . ծն :

ՄԻՋՕՐԱՑ , որպես կէս աւուր . Կէս օրաան . Էաբը կէսնվ . ՝ Հեռվ եղեն ՝ի քաղաքէն որպէս միջօրայ ձանապարհաս . Եպէփ . ծն :

ՄՆՁՂԵԽ . Տ . ՄՁԵԽ . ՝ ՁանՁ և մընՁղեխս բազում նեղուլիճ հատուցանէր մարդոյ և անասնոյ : Ջի՛նչ էր ձանՁն այս և մընՁղեխս՝ որ եկն ՝ի վերայ մեր . Ռ ի ֆ է ր . հին . (նորն , մձեխ :)

ՄՈՒՐ . ՝ Փոխեալ էր մրով գիրն , և ոսկւով էր գրեալ . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՈՒՂ . ՝ Եաես լոյս եկեալ յերկինս իբրև զմեռեղ հրոյ , և վառեալ զՇրագ նորս . Վբ ի հդ . ը . յ . (տպ . տկեղ :)

ՄՏԱՐԱՑՈՒԹԻՒՆ . Ա՛յն՝ որ գրի Վբ ի հդ . տալ . ըստ վերջին պարզ Թարգմանուլիեան , ՝ Յաղագս զղջուԹե՛ն ,, գնի ՝ի ձձ . ըստ հին Թարգ . ՝ Վասն մտաբայուԹեան ,, խնդ ընԹերցեալ փոխանակ բառիս յն . κατάνυξις , compunctio , զայլ բառ՝ որպես κατανόησις , animadver·io . ոլ պէս և ապաշխարուԹիւնն ասի ըստ յն . μετάνοια , որպես Թէ փոխելն զմիտս . resipiscentia , poenitentia .

ՄՈՒՈՑ , ի . գ . Լատ . անյայտ . որպէս Ալմուկ . չփոԹ . խառնակուլեի տերուլեն . ՝ Յերկուս բաժանեցաս տունն յուսնց . . . արգ ՝ի լինել մուռանն հոռոմոց՝ որպէս լինալոսին խավանէ իբրև լուաս զայն , ԹՀ Թագաւորուլեն յերկուս բաժանեցաս , ևն . Լսաք . ծԸ . (ուր յայլ ձ . խմաստակ գրիչն գրոչմե ՝ի կարգի , մարախն , և ՝ի լ . գնի՝ մուռանին , հանդոյն լինդրին :)

ՄՏԱՆՈՆ ԼԻՆԵԼ . կածիլ մազք . վրանիլ մոլորիլ . ՝ Չի մի այսք կամ անգր մտանագ լինելով՝ ՀԱաս ինչ խօսեայն սք . Ե պէփ . ծն :

ՄՏԱԳՈՑՐ . ՝ Ի քաղմաՀէ լալոյն և յամաքեն մնակոյր նսեալ մնագոյ . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ . ըստ ձ . կամ Մտաւորս Թիւ ըստ տալ որպես Մտագրաւ : Ա՛ն . պէս :

ՄՐՈՑԵԼ . ՝ Եաս առաւել փախիր ՝ի կանանց , զի ոչ մրոսիս և սևանատ մեղք . Ռ ի ֆ է ր :

ՄՕՐԱՑ . Վբ ի հդ . ծՁ . յ . ուր տպ . Մուբատս :

Յ

ՅԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ . Տ . ՑՑՑՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ . ՝ Աչեմնատս վերատուլեն գտաեցաք զանյայտին զայտարակուլեի . Եպէփ . ծն :

ՅԱՆԳԱՒԻՉՆ . ՛ . Ջգաստուլեիչ , կի՛ հանգըստատաք . ՝ Հանգաստուլեի արարիչ զկամս ՁՃ . և յանկարձ գնացիր զՃանապարհս նորս . Վբ ի հդ . ծԸ . ձ . (տպ . ոչ անգդոյշ :)

ՅԱՆԿԱՐԾՕՐԵԱՅ . ՛ . Յանկարծօրեայ օր . յանկարծօրեն . ՝ Որ յանկարծօրեայ հնասն ինձ ՝ի յեղակարծ ժամու . Եպէփ . ծն :

ՑՑՈՒՅՈՒՄՆ . որպես Յաստաջադիմուլեի .

՝ Գոհացան զնոյ՝ ի յառաջուընն տղայոյն՝ վկայուածէ աբաւոն. Վ.բ. հղ. յ:

ՑԱՏԵԼ. ՝ Գնայ՝ ի յատել զարմուհնին իւր. Վ.բ. հղ. Ե. յ. (տպ. յոտել:)

ՑԱՄԱՃԵԼ. այլ ձ. Ցաճախել փխ. լէն:

ՑԱԽԻՃԱԽԱՂԱՑ. ա. Որ յաւէժ խաղայ. անպատա. ՝ Որոյ զնեա գան աղբիւրք յաւէժախաղաց բարեացն. փխ. լէն:

ՑԱՄՈՒԱՂԱՑԱՆՑ. ի. ա. Ցառաջագոյն յանցաւեալ. ՝ Երկրորդն մեղաւեալ, և ոչ խրատեալ յառաջայանցին պատուհասիս. փխ. լէն:

ՑԵՂՄ. ա. գ. ՝ Եթէ ասեմ յեղմ ձայնիւ, տիրուհի անլուսին, օգնեա ինձ. Վ.բ. հղ. յյ: ՝ Ցուիժամ ձաշակես, յեղմ կերիցես. Վ.բ. հղ. Ե. յ. հէն. (նորն, մեղմ:)

ՑԻԶՑԻԼ, կիմ ՑԵԶՑԻԼ. Որպէս չանդչէլ կամ փոքր մի ցամաքիլ՝ ի հոնաւուրէ. ՝ Զի լեցի յիզգիլ գետին՝ ընչեղչին զգուշացեալ. փխ. լէն. Ե. 6կ: ՝ Ցեզգիլ վերկիր ասէ. չայ Թոյլ՝ ի վերայ երկրի ելանել ընդհեղհղին. Լ.ի. էէլ:

ՑԻՀԱՏԱԿԱԳՐԻԼ. ն. Արձանագրել՝ ի յիշատակագիրս. գրել՝ ի յիշատակարանս. ՝ Եւ այս յիշատակագրի՝ ի նամակի տեառն իւրոյ հինգ վկայիւքն կիմ երիւքն. ՄԽ. ՃՓ. յօրէնս Ռ.ի:

ՑՈՏՆԱՒՈՐ. ՝ Ընթերցաւ յայ զգիրս եայ. հայ յոտնաւոր պատուով. Եպէի. ծն:

ՅՕԴԱՒԱՆ, ի, իյ. ա. Որ յօգէ բանս լսատ կամի. սասիաս. ՝ Արդ դու ով յօգաբան և զայսոցուր, իբր գերաթեւեալ, հէն. թեոդոր. մայրագ:

ՏՆԱԽԱՀՈԳ. ա. գ. Գլխաւոր հոգաբարձու. տնտուչ գաւառի. նախարար. ՝ Կայուցուներ նախահոգս ձին. զի ասէն՝ այնքան լինել գաւառագ ընդ Թագաւորութիւն նորա. Վ.բրն. դան:

ՆԱԽՆԻՔ. իբր Ծնօղք. ՝ Տղայ ոմն տուաւ ի վանս ի նախնեաց իւրոց. Վ.բ. հղ. յ. (ուր և վկնի ասի՝ ծնօղքն:)

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԱՆ. ա. Սեպհական նահատակաց (ըստ ամենայն նշ.) Աւ նահատակական չանգիսան. փխ. լէն:

ՆՆՉ, ոյ. գ. որպէս Նիզռել. ՝ Ցառաւեալ յաւոյ գլխոյն և ի սասիկ նեղոյն՝ լոյս աչացն պակասեալ էր: ի սասիկ նեղոյն և յառաւել տանջանացն լուծեալ քակտեցան ամենայն անդամք մարմնոյ իմոյ. Ո.ի:

ՆԵՆԳԱՒԵՒ. ա. Որ խեռայ և նենգ. չարամիտ. ՝ Չտմարձակեալ նենգաբուծս սղոսէան (հերովդէս՝) հրամայեաց կոչել առ ինքն զդաշնաւորսն և զդաշինս. Եպէի. ծն:

ՆԵՏԵԼ. որպէս Զգել գնեա. Նետաձիգ լինել. (յորմէ ազգ նետողաց՝ Թաթարք.) ՝ Ոմն բարկացեալ վասն ոչ ունելոյն չայօդումն ի իւալն՝ նետեաց ընդգէմ երկնից՝ իբր Թէ կամելով վրէժ առնուլ յայ. և ի միւսում ասուրն ընդ նատելն ի խողալ՝ նոյն նետն ուժգնակի չարձակմամբ և արիւնաթաթաւ անկաւ առաջի նորա և ցցեցաւ ի վերայ սասիսակի իաղոցն. Ո.ի:ը: ՝ Հրամայեաց զնոյսն (զմեռեալ) կապել ի սիւն, և նետ տաժիգ լինել ի նա որգւոցն... երկուքն նետահիգ եղեն, և երրորդն յոյժ բարկացաւ ընդգէմ նոցա, և ոչ բնաւ կամեցաւ նետաւել ի հայքն. անդ:

ՆԵՐՈՒՆԱԿԱՆ. Տ. ՆԵՐՈՒՆԱՑ: Ա.ի. ագ:

ՆԵՐՔՍՈՒԱԾԱԿ, ի, իւ. գ. Փակ կիմ տալիս որ ի ներքին կողմանէ դրաց. ախորիւռ. ՝ Փակեալ զդուրս բուրաստանին ներքսափակիւն, և սինգեալ ամրացոյց. Շոսէի. ծն:

ՆԻՀ. Նոյն. փ. Բառ ալս. նէհ, նէհաց. այն է գին կամ արժէք եգեալ յարքունուստ ի վերայ վաճառելեայ. Նարդ. ՝ Ջոր ինչ աւելի առնուա քան դնաստարակաց նիհին, այն ղոկոնք է: Ազավաճառն՝ որ քան զնիհն աւելի խոթէ, և առնու. ևն. Վ.բրն. Խր:

ՆԿՆԱՀ. գ. պ. Նախեահ. Անդէտ. տգէտ. ՝ Ահա՝ այն որ չէդէ, նրկահ եկաց իւրըն բանն. Մ.գ. ոգ. Տանուել:

ՆՇԱՆԱԿԱՆԱՏՈՑՆ. ա. Առաւել նշանական, կամ խորհրդաւոր: փխ. լէն:

ՆՈՑՆ. ՆՈՑՆ ԶՆՈՒՑ. ՝ Ո՞ւր իցէ փոքրիկ աւետարանն այն. առ ծերն. զոյն՝ որ միշտ ասէր, վաճառէցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն աղքատաց, նոյն զինչն ես վաճառեցի, և ետուս. Վ.բ. հղ. ծէ:

Ի ՆՈՑՆ. ՝ Ցայսուցեալ քո՛ ի քնոյ, ի նոյն յառաջին բան՝ փառաւորեացէ զնոճ բերան քո. և ի նմին՝ սկսիր յօրհնութիւնն այ և ի սաղմոս. Վ.բ. հղ. յ:

Ի ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. Տ. ՆՈՑՆ ԺԱՄԱՑՆ. ՝ Ի նոյն ժամուն յանկարծակի յայտնաւ՝ որպէս ի քնոյ զարթուցեալ. Ի նոյն ժամուն յանկարծակի չարժեցան. Ո.ի:ը:

ՆՈՑՁԱՓ. ա. ս. ՝ Գնեա տան լիար հաց, և նոյնչափ գինի, և նոյնչափ միս. Վ.բ. հղ. յ:

ՆՈՐԱԳՏԻՏՈՑ. ՝ Ընդունեցէ՛ք ինձ զնորագիւտ կեանս. Ո.ի. ՝ Է.ԷՀ.ԿԶ:

ՆՍՏԱՒԻՑ. Տ. ԲԱՐՁԱՑԻՑ. և ԱՔՈՒՆԿՈՑ. ՝ Սմանով է քոյ, և նատակից նորա. Ընէզ:

ՇՂԱՄՐԻՀԱՆ. ՇՂԱՄՐԻՆԴԻԱՆ. Անուանք բուսոց: Վ.փի. ղէ. ՃՅ. ևն:

ՇՈՂԱՐԻՆ. ՝ Փախուցեալ փուլթանակի յահաւոր շաչմանէն. Պ.փ.ա:

ՇԻՆԱԳԱՀ. ա. Որ ագա հէ՝ ի չէնս և կոզապատ. ՝ Զաղքատացեալսն՝ ի չաՃմանէ վաչխիցն և տոկոսացն, և՝ ի չինագահ և չարծաթոզով ամպարշտաւալ մարդկանէ. Ե.պէի. ծն:

ՇՒՒԱՆ. Բառ ումկ. որպէս ՃՀչ, ողբ. ՝ Կէս քէն չնաւան մեծ քաղէին. կէսքն ըղվարսիցըն փեաէին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՇՆՁԱՒՈՒԱԿԱՆ. Տ. ՇՆՁԱՒՈՑ. ՝ Ումանց բուսականաւ գոլ, և ումանց չնչականս, և այլոց չնչաբուսականս ... Իսա մասանցն անորոշաբար՝ որպէս զչնչաբուսականան. Ընդ. բանի:

ՇՂԹԱՅՕՐԻՆ. ա. Ս. Չանգոյն չղլեայի: Շղլեայորէն աեսակս պինգ ունին զկրեսս. Պ.փ.ա:

Ի ՇՈՒՐՋ ԳԱԼ. որպէս Շրջիլ և ինդրեր. ՝ Թագեաւ ի նոցանէ. գայլն ի չուրջ, և ոչ գտանէին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ինդրէին, և ոչ գտանէին:)

ՇՐՈՒՇԱՆ. ՝ Իբրև փախստական զբնն գոնեան չրուչակաս կապեցաւ. Ա.ի. անդ:

ՈԽԱՊԱՀԵԼ. Որս պահել. ՝ Թէ որս պահէ (կամ որսապահ է). Կանան:

ՈՂՐԱՆՔ. որ և Ողբ, ողբք. ՝ Թողուեմք զողբանքըս ցաւագին, առնեմք ուսարս լաչեայ բանին. Ո.ա.ա. ոչԷ:

ՈՍԿԵԳՐԱԼ. Ոսկի գրով գրոչմեալ. ՝ Տեսին զգիրն սեագիր՝ փոխարկեալ յոսկեգիր... և առեալ զգիրն ոսկեգրեալ՝ համբուրեցին. Ո.ի:ը:

ՈՍԿԵՀԱՑ. ՝ Քան զայս մանուկս յառաջ ունէի այլ գեղեցիկ մի ոսկեհատ, և՝ ի մեռանել մանկանն՝ ես յոյժ լայի անմխիթար. Ո.ի:ը:

ՈՍՊՆԵՑԱՑ. ՝ Հայ նորա էր ոսպնէ և գաւ.

ՈՍՊՆԷ. ՝ լբ. Վ.բ. հղ. Է. հէն յ. Ե փո. (իսկ նոր ձ. ոսպն և պարի:)

ՈՍՏԱՅԱՐՁԱԿ ԼԻՆԵԼ. Որս այծ. կեղ. ուռճանալ. ՝ Փուլթան արմատանալ, ոստայարձակ լինին՝ կրկնատատիկ պղտուեսիլ. Ցիշաք. ի Խոխ լէյէ:

ՈՍՏԵԼ. ՝ Զգեալ զձեռն իւր զալ՝ ի պըստուկ մի... և ոստեալ գնաս. Եպէի. ծն:

ՈՐՄԵԼ. ՝ Առեալ զնայատատ, քակեալ զդուռն սեռեկին, որ որմեալն էր. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. յոր մռեալն էր:)

ՈՐՔԱՆ. ՝ Ընդքանի օր եկեալ ես, այնչափ հեռի ես՝ ի սեռեկէն. Վ.բ. հղ. ծէ. յ. (տպ. ոչքան օր:)

ՈՒՂԵՂ. ՝ Հերձաւ գլուխն նորա, և ուրիշն հանդերձ ընդ գանն ցրուեալ՝ ի վերայ վիմին. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, ընդ գոլն:)

ՈՒՂԵՑ. ՝ Բռուռն հարեալ զուղէչ (զուղէչն) միոյ, յորում էր պատուղ բազում. Եպէի. ծն:

ՈՒՆԱՑՆ. յ. իբր վայրապար, և ծաուԹէ. ՝ Ոչքիչ ունայն, և ասէր. գԹեալ և մոլորեալ եկի առ. Վ.բ. հղ. է: ՝ Զանակոզմեան աւազանն՝ ունայն կրեաց զժամն զայն փրկուԹէ. անդ. Ֆ:

ՈՒՆԿՆԱԼՈՒՐ. Տ. ԱՊԱՆՁԱԼՈՒՐ. ՝ Որպէս ականատես և ունկնդալուր առ ի նմանէ. Եպէի. ծն:

ՈՒՐ. ՝ Զամենայն գուշով ածեալ ասէր, լիշեցի զաւուրսն զառաջինս: Զուշով ածեալ վկայս ամբարշիռն՝ որ բերանով օձին. Եպէի. ծն:

ՈՒՍՏ. ՝ Ո՛չ պիտեմ, Լ.Թէ ոՃսա, այլ եղև նմա կարծիս լինէն. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. ուստի՞:)

Զ

ԶԵՁ. Յաւէլ՝ ի մէկնուԹիւն. Աւաւեալ ասի ումկ. որպէս չիւ կամ ձիոՃ խաղողոյ. և որպէս գառասրկ մալ մեղու:

ԶԻՒ ԱՐՆԵԼ. ՝ Սասաւեալ սկզբնաչարին՝ չէք արար գնա՝ ի սահմանաց անտի. Եպէի. ծն:

Պ

ՊԱԼԱՐԱՒԱՐ. մ. Իրրև զպալատ. ՝ Ի բաց ընկենուալ և ըստանալ... որովՀ պալատաբար ըծոտեալ լիներ. փխ. լէն:

ՊԱՒՐԻՔ. ըստ ան և ք նշ. ՝ Ասէ անդամալոյծն. վսյեալ է ինձ մուրացիկն պախրէին. Վ.բ. հղ. յ:

ՊԱՏՃԱՌԱԳԱՑՆ. գունի. Գլխաւոր և զօրագոյն պատճառ. ՝ Ազաչեածին (՝ի ծբ. նոցա) արուն, և պատճառագունի զօրուէն. փխ. լէն:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐԱԴՈՑՆ. ա. Առաւել պատուաւոր. պատուականագոյն. ՝ Ի դիրկս բանաւոլով պատուաւորագոյն ևս լինել բազկացն, և բարձրագոյն քան զսիմուս քառակեցիցն. Եպէի. ծն:

ՊԱՏՈՒՀԱՒԱՊԱՐՏ. ա. Արժանի պատուհասի. պատժապարտ. ՝ Տեառն հաՃոյ լինցի, և մի պատուհասապարտ. Ա.ի. անդ:

ՊՍՐԶՈՒՆԱԳ. որպէս ումկ. էՃԸ, պինա. կազմած չինագործոյ պարկեալ տարբեր ծամանէ՝ ի վերայ հիման և որմոց. ՝ Սկիզբն որա. բեալ չինուԹէ՝ ի վերայ հիման սեղանոյն՝ կամեցաւ ձգել՝ ի վերոյ զպարզունակն. Ո.ի:ը. հէն. (նորն, զպարուճանն:)

ՊԵՏԱՆԱԼ. ՝ Ես զիմ աման ձիմոյն ոչ բացեալ էի, այլ մանսԹով ծակեալ էի զկծեմ նորա. քանզի փոքր ինչ պնասցաւ՝ ի նմանէ. Վ.բ. հղ. Է. յ. (տպ. պետոյացաւ:)

ՊՆԴԱՒԱՐ. Տ. ՊՆԴԱՊԵՏ. ՝ Զհաս ունեալ պնդաւար եկաց նա յալԹել Վ.բ. հղ. յ:

ՋՐԾԱՂՈՂ. որպէս Ջրաչէղ, կամ Ջրաբղխ. *Դնայցին ի ան՝ի վայրս՝ և դէպ ցիկ, որ էր մարդադոյն սահմանք, և Ջրաժողով. Ո-ՒՒէ՛ր. հին. (Նոմն, Ջրաժողով:)

ՌԱՔԻԱ. ֆ. Բառ յն. Ῥαχία. Պատառումն ալեաց հարեալոց ի ծովափն. ի ժայռս և առաւելմի. *Ջուրն քարչեալ լինի առ ծակս, և այն ասի ոսկրուտ, և դարձեալ ի գուրս բխեալ լինի, որ և կոչի ռաքիա։ Նոյնա.

ՍԱԿԱՒԱՒԱՄԱՆԱԿՊՈՑՆ. ա. Սակաւադոյն ըստ ժամանակին. * Որ յառաջ քան զնորա զամն այն ինչ է սակաւագոյն ժամանակագոյն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍԱՂՄՈՍԱՅԻ. ըստ Ա. կամ Սաղմոսիցկ. ըստ տպ. ԱՒ. ագ:

ՍԱՏԱՑԱԼ. * Եւ դա սատայէլ հակառակ իմ և պէտ և առիղծուածոց իմոց. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. սադայէլ)

ՍԵՐՆԱՆԱԼ. *Ի սերտնալ և ի բազմանալ երից ազգաց: Ի բազմանալ և ի սերտնալ մարդկան ազգի. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՐԱՋԱՆ. ա. Որ ինչ լինի սիրով և ջանիւ. *Բազում երկիւղիւ և սիրոյ ջան ասակոց ազօթիւք խնդրէլ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԻՒՆԱԴԻՒԼՈՒԽ. գ. Գլուխ սեան. խոյակ. *Ջսիւնադիւղխս նոցա արտաքս յատենային կերպարանս ի նմանութի կենդանեաց. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍԻՒՆԱՆՄԱՆ. Տ. ՍԻՒՆԱՁԻ. *Հուր ձեռնութեն իջեալ սիւնանման. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍԼԱՔԱՊԻՆԴ. ա. Որոյ սլաքն կամ սայրն է պինդ և կարծր, ատրացեալ սուր սլաքաս. *Ազէն իւր առանց լարի և սայրատուր սլաքապինդ այլեայդ որձ նետից. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՈԿՐԱՏԻԿՈՍ. Բառ յն. իբր Սոկրատեան, կամ աշակերտ սոկրատայ. *Որպէս ասէ սոկրատիկոս պղատոն. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՊԱՌԻԼ. *Նոյն ժամայն սպառեցաւ ոգի նորա ի մարմնոյն. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՊԻՏԱԿԱՋԱՐԴ. *Եւ անդ էր առնանել զնոսա իւրև գունդ մի հրեշտակաց ի սպառազինութի զարդարեալ ի զարդ սպիտակազարդ հանդերձի. Վ.Յ. հց. յ:

ՍՏԵՂՆԱՏՈՒՆԿ: գ. Սեղն անկոյ կամ անկեալ. *Սառնատունկն վայրենի է. խակ պտուղն նորա կաղին ընտանի. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԵԼ. որպէս Ստուգաբեմամբ քարոզել. *Պետրոս և յակոբոս և յովհան նէս առաքեալքն զաւետարանն. Պ.Փ.ա:

ՍՐԲԱՀԱՅԵՑՈՑ. *Եւ որդ առն քոյին սրբահայեաց ալօքդ. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՍՐՐԱՔԵԼ. ա. Մաքրապար քերմալ քերծոյ մաքուր. *Ջկոփ և զտաշ նորս սրբաքերս արտասեռս վանդակաւ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՍՔԱՆՉԵԼԱԽԱՒՆ. ա. ս. Խառն ընդ աքանչելիս. *Ցս քս զամենայն ինչ սքանչելս լսեսառն արդեամբք և գործովք եղոյց. Ա.Ե.ա:

ՍՕՆԱԳԱՐԵՆԻ. Տ. ՍՈՆՈԳՐԻ: Լծ. ՀԻՆ:

ՎԱՂ. որպէս Առաւօտ. այդ. *Դնեալով վաղ ի վաղ զթագն ի գլուխ նորս. Պ.Փ.ա:

ՎԱՂԻՒՆ. որպէս ի վաղորդայն. ընդ առաւօտն. *Ջկնի մեր էր վաղիւն, և զորն առնէին: Վաղիւն զկնի ձեր եկեալ ժամանեալ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՎԱՒՒՎԱՒՒԵԱԼ. *Վառիվառեալ առագն լուսաճառագանչ երիցս անգամ, և եկաց ի վերայ գլխոյ մանկանն յիւն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՎԱՐԱՆԱՆԱՄ. Տ. ՎԱՐԱՆՈՒ. *Ջառաքոնն ի վերայ օգոյն՝ և գնայր հետ և համեմատաբար՝ որպէս ի վերայ լայնագիր և վիմափակ կամրջոց. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

Տ.Ա.Ե. *Շինել Թագաւորին տախտ գեղեցիկ մեծ վանդակաւ: Յալոգս Թագաւորին տախտ շինել աղբունական. Ո-ՒՒէ՛ր. (Նոր Ա. Թախտ:)

ՏԱԽՏԱԿԵԱՅ. ա. Որ ինչ է ի տախտակէ. և նկարեալ ի վերայ տախտակի. *Տախտակեայ պատկեր սերտմանն սրբ. Պ.Փ.ա:

ՏԱՀ. գ. Ակռաս Տահելոյ. որպէս Տահնուքն, և առաջելի ինչ. *Ուրս զարուեսս տիւս նուքձ, զկոփ. զտաշ. զձև. Ջկոփ, և զտաշ նոցս: Որ դիտեն առնել տաշ և կոփ. Ո-ՒՒէ՛ր:

Ի ՏԱՐԵ Ի ՏԱՐ. Բացուստ ի բաց. հեռագոյն. *Ելցուք հաւասար ի խալ գնդին, և տեսցուք եթէ որ կողմն յաղթէ, և զգունդն ի տարէ ի տալ վտարէ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՏԻՒՐ. տից. կամ գուցէ լաւ ևս՝ Տիաք, տիտից, կամ տուից. որպէս պ. պիտի. Ա.Ք. Լծ. հյ. դիտ, դիտել. * Համբուրեալ (մեզ գուց) զտան յիւն, և դնելով զծածկին ոտն ի վերոյ տից և էրեսաց իւրեանց. ԵԳԻԷ.ԾՆ:

ՏՈՒՏՆ. *Դալեալ զմի տուան փայտին... կալաւ զտուանէ փայտին, զի երկայնացի. Ո-ՒՒէ՛ր. (որպէս ասի. ՃՈՒ. ՃՃ.)

ՏՍՏԱԿ. Տ. ՏՐՑԱԿ. փէ՛ռէ. *Առեալ ոգեմայ զգառն ի որ գրկացն աբէլի, և զոքմտուկ հասկացն ի ձեռանէն կայէնի... առեալ անացոյց զոջոյակ հասկացն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑԱՑԳՕՓ կամ ՑԱՑԳ Օ՛Ք ԱՌՆԵԼ. Առնել օթս ցայգ. պահել կամ կալ զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ. *Հրով ջեռուցանէր զկաթն մաքեաց, և ցայգօթ առնէլով յօգս հովացուցանէր. ԵԳԻԷ. ԾՆ: Ցայգ օթ արարեալ անգ՝ հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան այ. Պ.Փ.ա:

ՑԱՑՑԵԼ. որպէս ռամկ. յաճէլ. *Ջի մի յանկարծօրէն ցայտեալ և ձառագայթեալ՝ հարկանէլով չլայուցանէ զաեւանանելիան աստ նեցուն. ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՑՈՒՆՑ ՏԱԼ. յոմն Ցնցել. *Ցունց տալով միչև ետնն անգամ, և ապա հատեալ հզև (պտուղ զի ծառոյն). ԵԳԻԷ. ԾՆ:

ՓԱՅԼԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ. Ն. Փայլեցուցանել իբրև զփայլական. ծագել. *Իբրև ձառագայթս իւն փայլակեցուցեալ. ՓԻԼ. ԼԲՆ:

ՓԱՅՏԿՈՓՈՒԹԻՒՆ. գ. Կոփել զփայտն յոր և է ձև. *Չմուտ եմ և գիտակ գործոյ հիւսնուքձ, փայտկոփուձ, (չինվ.ոյ) լուծ, հարսր, և այլ ևս զինչ պիտոյ իցէ ուսիք գործ. Ո-ՒՒէ՛ր:

ՓԱՆԴԵՄՈՆԱՍԻՐ, սիրէ, րաց. ա. Սիրոզ ձայնի փանգեռանց, կամ փանգռնաց հարուածէ. *Թաւաբրատք լինին, կամ փանգեռասէրք. Պ.Փ.ա:

ՔԱՋԱԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. * } Որպէս ՔԱՋՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. գ. } Քաջաքաջութձ. և բարեքաջութձի հաշտարար. *Աշ ոա մարդիկ միաբանութձին՝ քաջաքանութձի (որպէս յն. օրհնուձ), և քաջրանակուձ (կամ քաջաքանուձ) ի հարկէ մաուսեցանէ. ՓԻԼ. ԼԲՆ. Ր. 279:

ՑՈՒՑԱԿ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆԻ

ԱՆՎԱՆԱԾ Ի ԳՐՈՑ ԱՌ ՄԵԶ ԵՂԵԼՈՑ

Ա՛բիղամաղ կամ Հաբիղամաղ. ճաշ ա-
բեղջիյ · ընկոյզ ծեծեալ խառն ընդ խատո-
րոյ, և զանգեալ ջրով · յոր և աղքատք
բրդեն զհագ, և ուտեն :

Աբիղոմ· Թռչուն փոքրիկ. որոյ կատարքն
է՛ի ձև վիզապի աքեզայից : Տե՛ս և ՈՐՈՑԵՑ
կամ ՈՐՈՒԻՑ · որ և ասի Աբիղոփ :

Ա՛փսը·ի՛՞Ա՛սը՛, կի՛՞ Ա՛փսը· Ա՛քսաղաղ փոք-
րիկ· արձա ձագ հաստ·խօղովի՛, էրփէի էիւմ:

Ա՛փոխել· Մէկոյն ընդ ա՛ձ էրկուց պռունգ ·
պաճոփ , պաճոփ արարը :

Ա՛ւազ· · խոտ փոքրիկ և նօսր , Թռուն-
ասր · իբր լա · խա · Carpesium , carpesia .

Ա՛ւպաւոր· Յոգաստաւի վերածեալն · ա-
ղաղտալա :

Ա՛ւոլիյ · Տ · ՈՋԳՈՍՒՑ :

Ա՛ՒՈ՛ր · Քակոր եզանց պրկելի· որ և Ա՛ՒՈ՛ր
ազխոյ, և ՁէռնաՒՈ՛ր · որպէս ագիւսաձև
չորացեալ, կամ ձեռաց ձեացեալ և հարեալ
յորմե՛ն զի չորասցի՛ի պէտս կրակի· Ի՛ՒՂԼԻ :

Ա՛ՒՈ՛ր · Երկայն փայտ խառնիչ ալմաւի,
կամ կրակի Թոնրին · որ և Ա՛ՒՂՈ՛ր :

Ա՛ՒՈ՛ր·Ա՛ՒՈ՛ն խոտոյ· Տ· Վ՛ՈՂԱՄԵՈՒՈՒՑ:

Ա՛ի առնուլար և Ա՛ի առնուլ Ա՛ի՛ՒՆ Ա՛ի՛ՒՆ:
Սկսանիլ հերձանիլ և պատառիլ կարծր նիւ-
Թոց՝ յատկանելով զդի՛ն ինչ ձեռգուածոյ ·
ուսան ասի զոր կամ առնՒՆ ինչ ա՛ժնեալ,
որպէս նշան առնուլ ձեռքման՝ բեկման :

Ա՛ի՛ն· կտրոն Թղթոյ , կամ ոստ ծառոյ՝
ի ծածկոյթ առնելոց· ուր ի վերոյ ա՛ժախի
դնի եզէգն , և ի վերոյ եզէգան յարդ , և
ի վերոյ յարդի հող:

Ա՛ի՛ն· Ուղն լձին և ջուրց ապրելոց՝ նուրբ
քան զասղնի՛ն, Թզու չափ երկայն · որ եթէ
յանգեաս կլանիցի՛ ընդ ջուր , ա՛ՂՁ ի փորի
բազմուՒՆի՛, և հաշէ՝ մինչև ի սպանանիլ
զբմպոզն :

Ա՛ի՛ն առնուլ կի՛՞ Ա՛ի՛ՒՆ Ա՛ի՛ՒՆ Տե՛ս ի վեր
անգր՝ Ա՛ի՛ առնուլ:

Ա՛ւոդոյ · Գաւազդ Թզոյ կամ բեզք ծառոյ՝
ի ձև գնդակ· որ լինի նման գեղձին ներկոյ·իսկ
առնեն կոչի Ա՛ւոդահարի :

Ա՛ՒՈ՛րօսի՛, կամ Ա՛ՒՈ՛րՒի՛ · կայ և Հալա-
բեռ՝, հալաորեի՛ · Սպիտակ խառզղ ընտիր՝
խոշորահաս , ի կախ պահելոյ խոձա հասան
խոզի՛ն, հեղձնի խոզի՛ն :

Ա՛ՒՂԼ՛ոմ՝ Ցոփ , լկսի · կանացի :

Ա՛ւղ, կամ Լ՛ւղ· Դնդակ մաուա, որոյ կորիզն
կից է ընդ մաքսնայն · ասրը ֆոխա :

Ա՛ւղոյ · Ա՛ալոր բազմատակ կանաչագոյն ·
հնձին էրէյնի ՒՆօկՒՆ ա՛ւլեան· ասի և ՀալՒՆճան:

Ա՛ՒՂՈ՛ւգ Ձորհոյ·Մազ ալքը՛ի մազէ ձիոյ:

Ա՛ի՛ոյեւ·) Նշան ապուհոյից՝ ի ոտիոյ և
Ա՛ի՛ՒՆ·ի՛՞ի վհատութ չՒՆեալ և կախեալ
՝ի առնեա· Տատասող:

Ա՛ի՛ՒՆ· Տ· ՈՂՆ· և ՓՈՒ:

Ա՛ծի՛ · Քան կամ խիւս ցորենոյ · (որպէս
ասիպա, մանկ խասիւ) որ և Ա՛ի՛ՒՆ · որպէս ա-
լիւր խոնաւ ցորենոյ :

Ա՛ի՛ՒՆ· Ախտ աչաց գրաստաու· ալիւայ·ևէօ-
պի՛ՒՆՔեի՛ :

Ա՛ի՛ՒՆ կամ Ա՛ի՛ՒՆ· Գործի՛ իւցիչ զանի
Թոնրի՛: Եւ ևա՝ Բրինձ արկեալ՝ ի կերակուր
բանջարոյ :

Ա՛ի՛ՒՆ· Տ· ՈՏՈՄՆ, և ԾՈՒՆՒՈՒ Տե՛ս և ասա
Յառի՛ոյ :

Ա՛ի՛ր· Բոյս ջրասէր նման սրտոտւոյ, անու-
շահոտ , խորշելի լուոց · արմատն դեղին և
հաստ ալևատղին, զոր չորացուցեալ վաւրն՝ ի
գեղոյայս :

Ա՛ի՛ՒՓ· ԵրեկոյաՒՆՉի՛կ՝ որպէս նախընթե-
րիք · և և Երկրորդ նախաՒՆՉի՛կ աշխատա-
ւորաց՝ նոյի՛ քան զՆՉ :

Ա՛ղման·Ա՛ման՝ ուր դնի աղ՝ Խաչալտփ, Խոռ
գաւզ :

Ա՛ձէւ· Տ· ՑԾՂՆԵՒ:

Ա՛ձի՛ման· Օղ կամ ապաստանեան ոտից:

Ա՛ղ·Էախրտ՝ · խոտ գաւռն՝ ախորժելի
խաչանց , բազմատեսակ , և գնասաՒՆ գե-
ղի՛ն ծաղկօք · յորոյ ի չորանալն՝ և ի ցնդիլ
տերևոց հողմովք կամ ի խլիլն արմատաքի՛
ի չաչմանէն խրաչին ապուէսք :

Ա՛ՒՈ՛ւօրոյ· Յորոմ կոյնչին կամ էբերևին
աղաք · ասի զմՆագոյն կոսաՒՆՒՆոց :

Ա՛ղան · Ա՛յսպէս կոչի առ մեօք ամենայն
բանջարեղէն՝ եփեալ կամ անեփ , յոր աղ
ցանելով հանդերձ ձիթով և քացախով լինի
ուտելի օգտակար · սալաթա · (իտ. insalata.)

Ա՛ղիոյ· Թ· ագռ · Ռուսի (էէ՛էՒ) չատ
եփեալ և Թանձրացեալ, ի կարմիր կամ ի
սպիտակ խաղողոյ · Թ· ասի և գՒՈՒՈ պալը :

Ա՛ՒՆ· Տ· ԵՐՈՒՆՔ · և ՑԾՑԼՔ· գաւզի :

Ա՛ՓՈՒի՛ · Ազգ տանձի , ազնիւ , մշկահոտ:

Ա՛ՒՐՁի՛ · Տ· ԵՐՑՈՒՈՐՒՔ :

Ա՛ղագնեա կամ Ա՛ղագնէր · իբր Ա՛ՒՂՈՒ ,
ամպային :

Ա՛ՓՈՒ· Քայլ· ագբ՝ :

Ա՛ծՂՈՒ՛, կամ Ա՛ՒՐՒՈՒ՛, կամ Ա՛ծ՝՝
ՈՒՈՒ՛ · խաղող երկայնաձև որպէս զպատուկ
այծի՛ · էէլի ՀՆէՒի՛:

Ա՛ՒՈՒ՛ · յի՛ · անագիօս , ἄναλκος , անոյժ·
անժոյժ · անարի՛ · (սե՛ս և ՈՂՑՈՂՑ· ըստ ՀՆ-
Նշ:)Գաւանի՛ ի գիրս ինչ և Ա՛ղեկա, որպէս յի-
ձևչո, ոյժ , զօրաւորՒՆ· և Ե՛՝՝ · ԿՐ· այլ Ա՛ղ-
կանդրայ , յատուկ անուն կարծեցեալ, այն
է ձևչա՛ձդօς, քաջայր, առն:

Ա՛ՒՐՁՓՈՒ՛ · Ափսփայլ և ժայռք լերին
ծո՛ի գագաՓՆի՛ :

Ա՛ՒՒՈՒՐ · Բառ յի՛ · անՒրաՒ՛՝՝ · Ἀνδρεὰς ·
կայծ · կայծակին :

Ա՛ՒՒՒՂՈՒ,կամ Ա՛ՒՒՂՈՒ, և Ա՛ՒՒՐՈՒ·Տե՛ս ի վեր
անգր Ա՛ՒՈՐՈՒ :

Ա՛ՒՈ՛ՒՈ՛ւ· Մեծ տաչտ(կամ լանաչ) խեցե-
ղէն , ի ձև անկանի՛ :

Ա՛ՒՐՁի՛ՒՓ, Ա՛ՒՐՁի՛ՒՒ Տ· ՈՒՁՈՐՈՑ , ՏՑՈՐ· և
ՑՈՒՆՀՆՈՐՈՍ ՄՏՈՒՆԵԼ · ևՆ :

Ա՛ՒՂՂՒՈ՛ւ· Տ· ՈՒՈՄՋՄՈՋՈՒՆՑ :

Ա՛ՒՆՈՒ· Սովորական ցորեանՆ՝ ցա՛ՆեալՔ
չաշՆոյ ,

Ա՛ՒՒՒՒ (կերակրոյ)· Խանգարիլ:

Ա՛ՒՈՒՐՏ· Նոպաք · ժապաւէն· վերՁք կի՛՞
ատորոյք Հա՛ղելոյ՝ ից· լապտե՛ · Ի՛ՒՐՒՒ:

Ա՛ՒՐՈՒ՛ · ՀաՁոյ · լավոյր :

Ա՛ՒՐՈՒ՛· Բոյս երկայնեալ որպէս զՀաՁոյր·
ասՒ ծաղիկ անպտուղ :

Ա՛ՒՓ· Խորշ· ՒՆօՂ, պէօլի՛ :

Ա՛ՒՒՒՒ· Տ· ՈՐՈՒՒ :

Ա՛ՒՈՐՒի՛· Գօա· չոր· արուգ· ազազուն· ցա-
մաքեալ :

Ա՛ՒՐՈՒ՛ · կամ Ա՛ՒՐՈՒ՛ · (իբր ապրեալ՝ Ստա-
ցեալ·) Ասան գաստարկեալ կշռելի· չափ և
կշիռ նորա· փութ :

Ա՛ՒՒՒ·Մահիճք մշակաց կազմելոյ առ ձե-
ղունն կամ ծեղնեք· ի մէջ ախոռոյ կամ
ի գոմս :

Ա՛ՒՒՒՒ կամ Ա՛ՒՒՒՒ, որ և ՔարՆան ասի·
Գործի՛ մանելոյ զրամբակ որպէս իլ մեծ :

Ա՛ղաւոր · կամ Ա՛ղՆոր · իբրու Ա՛ղՆա-
ւոր· մանր կոր հանդերձի, որ Հագնու· ի վեր
երևի · մանՒՆախա , սբլան փեշի :

Ա՛ՒՆՒ՛ · Տ · ԵՐՈՒՆՔ :

Ա՛ՓՓՈ· ՈՒռ Հատեալ յորմոյ· ձիւղ յա-
ոտեալ· յօա՛ :

Ա՛ղՆան· ի յի՛ն՝ծ՛ղՆան·Նուագարանի բազ-
մաղի :

Ա՛ՒՈ՛ոյ · Խոշոր ալևւր , զոր եփեն ի պու-
ւտան և ուտեն զանգեալ իւղով որպէս Թան:

Ա՛ՒՈՒՒ՛, արրայ· կապ ամուսնայ՝ հեթա-
նոսական կամ կախարդական կարծեցեալ :

Ա՛ՒՓՒՒՆ· Փայտն եղեալ ի՛ներքոյ տաչէ՛ի
կամ պատառելի փայտի , ղի մի ուրագն կի՛՞
կայնինն ղգետնի՛ հարցի՛ :

Ա՛ՒՓՒՈ՛ւ· իտ· articiocco . Տե՛ս ԿՈՆԿՈՒՏ
(ընտանի) · ԷՆԻՆՈՐ :

Ա՛ՒՑՈՒՒ՛ · Տ· ՈՐՑՈՍՐ , ՈՐՑՈՍՈՒՈՒ :

Ա՛ՒՆՒՒ· (որպէս Թէ ասաղել և ոլորիլ·)
խնայել· զինքզ· Գ՛ՒՆՄՈՒ՛ :

Ա՛ՒՒՒՒՒՒ· Ցոփ և անխորՆուրդ· ՈՒՓՈՐ·
ասՓՈՐ , ՈՐՈՒՈՐՂ:

Բ՛ՈՒՐՁՈ՛ւ· կամ փՈՒՐՁՈ՛ւ· Տ· ՄՈՒ՛ՈՐ:

Բաղ· Ագգ պիծակի՛ կրկին մեծուՐ՝ չա-
բաչար խայտ՛ոց :

Բ՛ՈՒՒՒ· Վայրի բազուկ կամ բանջար ո-

բոյ մանուկք են տերունք քան զընտանեղն :

Բաւ-ըմինէն կամ փո-ըմինէն . Բոյս ինչ որ պէս պատառուկ կամ պատռուիճ :

Բալխիր . կազմած ՚ի փայտէ որպէս կառք առանց գնուոյ՝ առ ընդմանալոյ առիւծմամբ ընդ ձիւնս և ընդ սառնամանիս . գբզոփ :

Բալոս . որ և Բարոր (ոսկ պարոյր) . խանձարուր :

Բալոսել կամ Բալոսիլ . խանձարրատպատել , և պարուրել զայլ ինս :

Բախխիակ . Ձուկն գետոյ իբր կանգնացեալ՝ սպիտակ և պարարտ . խոշոր ւեփչի պէս՝ անուշ ըրի յոյն :

Բախիչ . Մախայողդ :

Բախիլ . Մախալ :

Բախոցիւն . Մախանք :

Բախոց ապ պահոս , բահոս . հյ . փակ . լտ . baculus , bacillus . գաւազան . ցոլս :

Բախտրզ . Դադարումն ՚ի գործելոյ . հանգիստս . խայթօս , խայթօտ :

Բախիլ . Տ . ԳՈՐԾԵԼ , և ՆԵՐԳՈՐԾԵԼ :

Բանհոփ . որպէս ոսկ . բան հոփայօղ . հոգաբարձու :

Բանյաս . Պատառս , կամ ցանցառ և ցնցղակեալ ինչ :

Բանկրճոսալ . ըստ ոմանց՝ Գաբնանափէշ . Տե՛ղ որ ոչ ձիւն է , և ոչ կարկուտ , այլ որպէս փշուր բամբակի կամ որպէս կորեակ մանր՝ աեղացեալ ՚ի գետնան :

Բանչոփ . Թռչուն նման լսպէի :

Բարոր , կամ Բանրել . Տ . ԽԱՆՁԱՐՈՒՐ :

Բիլել . Սողել ընդ երկիր :

Բէբէրիայ , կամ Բէբէռիայ . Բերանակապ արջառոց ՚ի կասուցն՝ առ չուտելոյ զցորեանն , հիւսեալ գոգաձև յօտառոց ծառոց . (իբր պաբբաբէփ . էնիւթ :)

Բէր . (որպէս Թ.պէրի , պէրիյն .) Ա՛յժր ե՛կ . (զի ՚ի գումարել զոչխարս առ ՚ի կիճել՝ բէր ասեն կիծողք :)

Բիւր . որ և Բօր . Բոյծն . բոյծ մսան :

Բիւր . Բնիւ . Նրիզ օրօրոցի , որով պատեն և պնգեն զսպայն չուրջանակի՝ չանկանել ՚ի դուրս պաղըտիայ :

Բլոր , կամ Բլոխ , Բլիխ . Տ . ԲՂՈՒՂ :

Բխիոլ . ՏՅԾԳՈՒՏԱԼ :

Բիլ . Մսան լծոյ սկսեալ ՚ի միջնին վայրէ :

Բլոշ . Նեխեալն և ՚ի չուր լուծեալ որպէս ժամկաեալ միջուկ ձուոյ . ճըփ :

Բնաս . Օձ վիսաստկար յոյժ :

Բոփ . Ցօղունն , կամ բուն խոշոր խոտոյ՝ հասս քան զցորենոյն , և բարակ քան զեղէգն :

Բոծոխ , կամ Պոծան . որպէս Ձընկըրփան , ՚ի Պարսից չերամոյ :

Բոլորվէլ , իմ . խազ տալոյց , որով գնեն զոք ՚ի միջի՝ չուան ՚ի ձեռին , որ կապեալ է ՚ի ցից , և ինքեանք լորլորեալ չանան կորլել զոլորեալ անձեռացն որ առ նմա , առ ՚ի ծեծել զթիկունս նորա . էբր Բոլոսաբ , էինչ :

Բոխ , կամ Բոխի , Բոխի . Տ . ԲՈՂ :

Բոխճ . Կաթն արմատոյ՝ քաղ բանջարոյ . զոր ժողովին հովիւք , և գնեն յեղջիւր , ուր մածուն գառնայ . և նովաւ օծանեն զորդ ՚ի ձեռաց վէրս խաչանց . քանզի և հոտն է սաստիկ՝ սասակիչ որպանց :

Բոխրէն . Տ . ԲՈՎՀՐԵՆ :

Բոչփալ . Ո՛ւզիլ ձգիլն օձի՝ առանց գլխոյ :

Բոնծոփ , կամ Բոնյոփ . Խեցգետնէն ՚ի ծովահաւ , մեսամբ ինչ բեկ . սոխփոփ . սոփոփ :

Բուլի . Խոտ բարակ իբրև ջմուկ՝ ՚ի ձև փնջի , ճաթակ գրատաուց , խաշանց , և թըռչնոց . գին և ՚ի մէջ կօշկաց և արեխաց առ ՚ի չերմացուցանել զոտս ՚ի ձմերանի . այլ օխս :

Բոբոս . որ և Սանգին սաթ . Թռչուն ՚ի չափ աղաւնոյ՝ խայտաբեռուս , որոյ կատարքն է որպէս թագ սանտրաձև :

Բոխոտիկ . Ծխահանք վառարանի , և նովին ձևով կազմած եղլյն ՚ի տանիս :

Բոխ . Կոկորդ . պօղազ :

Բոխիալ . Ձու եգիտալ ՚ի բոյնն հաւուց . որով և նոքա յօժարին ՚ի ձու ածել :

Բոփի . կամ Գոնի . Նոյն ընդ Աւելուկ , խոտ գառն՝ որ լինի ալցան օգտակար : Ի և տեսակ ինչ՝ որ առաւել բարձրանայ . և ի կարի գառնէ՝ անասնոց անէծ ուտելի :

Բոփէլ , կամ Բրփէլ . Սալ մեծ և տափարակ որպէս բուրդն հասեալ կամ կոլոզ կարճ , կանդնեալ ՚ի լերինս և ՚ի ձորս , յորս պակասի տղորի կամ երկան . արդ եգեալ զգորնանն ՚ի վերայ նորա՝ լռանն գնգաձև քարամբ մեծաս՝ հողովելով և գլեղով , և մնալեն զփշուրսն . և դարձեալ կրկնեն և երեքկնեն զնոյն գործ . մինչև հանել զալիւր բաւականի՝ ուրիշ ՚ի ժեփոյ :

Բոխիլ . Պատուղ մանր և քաղցր՝ նման յոնապի : Ծառն ասի Բոնչի՝ բուսեալ ՚ի վայրի յանջրդոլ :

Բոխիլ . Տ . ՈՐՈԿ :

Բոխիլ , կամ փո-ըխիլ . Տ . ԲՈՐԲՈՔԻԼ :

Բրբէլ (խօսփէրէ) . Մեծամեծ կտորիլ վայրաբանիլ :

Բրբոն , կամ Բրբօնփ . և Բրբոնճ . Բրգեալ պատառ հացի կամ լաւաշէ . յոր ծալուեալ մսան ՚ի կերակրոյ՝ արկանեն ՚ի բերան :

Բսարփ . իբրու Բքարգել . Ակրկնելեալ ՚ի բքոյ զձանապարհայն :

Գաբանալ . որպէս Թ . Քէբէնէլ . (ըստ և խախուտցանիլ . գաբնիմաք :)

Գաղաւիլ . Թափառականի լինիլ . գնգրիլին ըլլալ . և Ջայրագնիլ տղայոց լալեօք :

Գախայ . Թ . էնիէ . Կարկանգակ ՚ի խիւսոյ և ՚ի խորխոյ :

Գալ . Հիւսուած բանջարիղէն ՚ի պահեստ պարեհի ձմերան . որպէս մանր ըղգամի՝ տեղւով հանդերձ :

Գալաձօղ . իրրու Գայլուձաչ . կերակուր ՚ի չոր Թանէ , ՚ի ոնոյ , ՚ի խիւսոյ , և ՚ի խրտուորոյ :

Գախնոց . իբր Խոխնոց . տեղի աղբևաց . աղբիւրք . լէօխլիւ :

Գակ . Ցառ կամ ուռոյզք ՚ի Թիկունս . որ և Խոպլինձ . գաղաձ :

Գամաղաչ . Խոտ և ծաղիկ նորա , է որ գորշ . և է որ կապոյտ Թխադոյն :

Գարնանափէշ . Տե՛ս ՚ի վեր Բանչբոսաք :

Գարնան . Ցորեան կարմրորակ , որ ցանի ՚ի գարնան :

Գեղակ փոր . Քար Թոյլ՝ մոխրագոյն :

Գեղբանակ . Փուշ անցուցեալ ՚ի մէջ չհասնէ՝ առ քարշ ոլորելոյ և պնդելոյ , և ՚ի պէս պնդագոյն կապելոյ զբեռինս վոնձառաց :

Գեղաբերան . Փուշ խորամուռ արմատով՝ զորս անմարթ է խլել խապտռ , ընտանակար յոյժ արտորելիս :

Գեղոխիլ , կամ Գեղոխիլ Մթագնիլ աչից յանցս գետոյ . առնուլ գետոյ զաչս անցաւորաց գրատուաւք , որպէս և լուսզորգաց :

Գերփըռալ . Զգառալ ըսքըմսոփ , ըսքըմսոփ :

Գիլիր . Գիւղապետ :

Գիմ . Ցիմար . խենթ , խե :

Գիմ . Մանր պատուղ քաղցր ընդ հոգով . որոյ բոյն կոչի Ղէր :

Գինէլ . Բանջար՝ նեղ տերեւով Թզուկաի յերկայնութեի . զոր իւղով տապակեն և ուտեն :

Գինկլխի . Բանջար , որոյ բուսնն կերպեալ՝ լինի ուտելի :

Գիրոց . Տ . ՃՈՐՂ :

Գխոփակ . Ուրի գամչոյ :

Գճղուխ , կամ Գլճղուխ . Բոյս վայրի բազմաձիւղ՝ փուռն փուռն տպիտակ ծաղիկք , յոտաին առկիս . տյր տերմն որպէս ամիակ ազազուն՝ ՚ի փչրելն տայ զանուշահոտութեի . ամանք խառնեն ՚ի կերակուրս . զի լերմ ե բնութեի . և տյլք ՚ի դեղագոյս :

Գոճի . Ձագ խոշի . խոճկորակ :

Գմուխ . Բոյս վայրի ծաղացեալ՝ մանրախիս ծաղիկօք ՚ի փունջս , օգտակար յոնտեաս :

Գոփնոց . Սփածամանկի , տաքգածի , և պղպեղոց . ֆոյ :

Գոլոխ . Թ . գօղալափ , ղազէ . (ըստ կաճակ . կոզակ :)

Գոմիսի . Ծակ գոմոյ և տխոտոյ՝ որմս փոր , ընդ որ գքակորս արջառոց ձգեն արտաքս :

Գուլան . կոճն կամ կուրծն կազմոյ . հասս ցօգուն արմտեաց մաս յարմատն :

Գոռոխ . Գազալ , աշխեն . փէօղ :

Գոբխատ . Հնոց բազանեաց . փիւնան :

Գոտ . Փայտեայ տատգան կիմ խոզովակ , ուր լմնն գչուխայս , կամ արբուցանեն գանասունս : խակ գոռոնտ . Թ . է տատգան . որ գտանի և ՚ի ատկեկան գիրս :

Գոբգոբալ կուրծրէն խարխափել և գըրգալ , խանգազատիլ :

Գոբգոլ Ճալ . Թռչնոյ պզծոյ ՚ի պէտս հիւսելոյ զգուրպայ . ըզտպ ևիւ :

Գոպիփ . (Տ . ԳՈՋԻ .) զոր ոմանք մի կհնեն այսպէս . Բանջար որպէս գզազկ . տերեւք նորա որպէս սլնձ հասկեղ :

Գոռնել . Սայլ՝ որոյ անիւքն հոլովին առանց հոլովմանն առանն :

Գրբեխ կամ Գոխիս . Նոր բան հնարեալ՝ որպէս Թ . հոփոս :

Գրփոփ . Գլան փայտակերպն ՚ի բանալ գինոմոր . օփ լաղս :

Դաստպոյ . Որմ տախտակամած :

Դոռնիլ . որ ըստ ոմանց Դառնիճ . խընձոր վայրի , է որ գառն , և է որ Թիռս . զոր կարեալ յերկուս՝ չորացուցանեն , և արկանեն ՚ի կերակուրս՝ ՚ի տեղի լիմոնի :

Դոստոփակ . Դաստատակ , կամ պատառ սփռեալ ՚ի վերայ հայոյ Թրքոյ :

Դարոփ . որպէս Թ . տաճ . որպէս Թէ ՚ի գարի կամ ՚ի բարձր վայրէ տեղի դնելոյ և պահելոյ զնրս . (խակ Թ . փէրէի , է գարան ՚ի խորշս արկեզ կիմ տեղանոյս :)

Դէրմաճ . որպէս եղէրնէյե . կամ Դէրմաճ ապոր , Թան պահոց յեղէրնէյեն . խոտն ընդ սխտեռն և ընկոյզ :

Դուփ . որ և Տզոյ , և Շտիվի տափ . Գարատտի կամ քաղ տազգին՝ մարգոյ և տնտանոյ յարգպանդի մեր , որ և արտաքս ձգէ ընդ ծնանիլ զատակին իբրև զլիտզանին ջրասից . փուվոփ :

Դնփ կամ Դեփ տափ՝ նման ՚ի էն բոլոր , և անապայ . նոփս , բիթիլ , փէս . Տ՚ս և ԴՈՓ :

Դերյան . Ընգանիք . խիմիլ :

Դէս . Աւելուկք . ֆոքրէնձիթս , գիվիլ :

Դերբի . Ցօնախփաւք ՚ի ցգիզորեա՝ կայմիկք և պարուք :

Դէր . Ազգ ինչ ցորենոյ :

Դէրփ . Մրուր . փոքիս , բիլիք :

Դիլի . Ծոտս , որոյ փայտն է տպնիս . ատաղ կոպիի գգոյ :

Դնլոց . որպէս Բէբէնէ էեան . ՚ի լոյս . անաստղ :

Դոխ . Ագաւնի :

Դասալ. Փխիթ. ցասուկ. կնճռիթ. և. կզակ. ծնօտ:

Դասբէ. Ը. փերէկ. Խորշ արկեղ՝ որ պէս պահարան՝ ի մի կողմն:

Դէլայ, կամ Դէլան. (ոյզ սոսք գէօֆէնկ.) Խաղալիկ մանկանց յեղեգանէ. յոր մէկն ի բնծուծս և հաւս ինչ, և մղեալ այլով մեղ խաս՝ ի հեռւն վայրս արձակեն ձայլմամբ. ֆանկըզըք:

Դէտայ. Բագրատնակ. Նստարան՝ ի հսղոյ և ի քարէ. սէն, ֆօթըֆգան կի Բալքան սեպէր:

Եղտրգ. Երեսք պազեալ ձեան քարա ցեալ, յորոյ վերայ գնան իբրև ի սալայատակի:

Եղվերէ. Ծառ նման ուռւոյ՝ յանկղգիս բուսեալ. յորոյ ոստոց կազմեն կողովս, և ցախ աւել, և վարոց եզանց:

Եղէս. Գործի փոյձելոյ զիւղ կոգւոյ. այն է ոսա բարակ, զոր մեսալ՝ ի մէջ խնոցին՝ ուսանելն ձեզ ուրչափ իւղ մածնի՝ ի նա, առ իմանալ զչափ հարմարն կաթին կի մածնոյ. զի ձեզ շատ մածնու, գոգարեն՝ ի հայմանէ. ապա ձեզ սակաւ, գարձեալ հարսւն:

Եէրէյնալ. կամ Եէրէնալ. Ջրցակ խոռոյ գնասաձև՝ ի խնուլ զերգն կամ զլուսամուտն տանեաց:

Եէրնէակ. Տ. Եէրնիակ:

Եէրնակ, կամ Իրմակ. Աչիւր խոշոր և սևագոյն:

Եէրնել. Տ. հոմսել:

Եէրնէկ. Ը. էրէվիէր, սոաճագ:

Եէրսակ. Փչուրք բամբակի ցիլուգան ցըն գեալ՝ ի գզէլն, զոր պատրաստով ժողովէն:

Ջէնայ. Քանոն որմնադրաց՝ ուղղաչափ. իտ. Squadra.

Ջէյհէնէլի. Նոյն ընդ Ը. զէյհինջ էապէս. ձէհի. զոր ոմանք վարեն՝ ի խօսս որպէս պէղիր էապէս:

Ջըվըռտնէլ. որ և Բալաթօսել. Հարնեան ցի առնել. պոչան ասվմ կամ փնտրիա կիպի էնիգ:

Ջըռռել, Ջըռռփել. Շրջել. ոլորել:

Ջոմի. Գաւառ աքսկայի՝ վերզուով կամ առանց վերզարի:

Լչան էչան ընել. որ և Եհնել. Հոսել. ողվռմաճ:

Ընթռմի. Տ. ցօնգ:

Ընթռմի. Դրամ. փող. ոգնչ:

Թախռնարռնի ընալ. Զարաչար մաչիլն գուլուպպիդ:

Թալ. Բանջար յածուս. զոր խարշելով առնուչին կամ իւղով և այնպէս ուտեն:

Թալաթռսել. Տ. Ջըվըռտնել:

Թաքէ. և Թագէ. Զգել, ընկենուլ:

Թանխալ, կամ Թանխարչ. Խիս եփեալ յալերէ, յոր փոխանակ ջրոյ լծան խառնի, և իւղ՝ ի վերայ արկեալ լինի ոմն հերիսայ:

Թագռալ. Տ. Սիմակ:

Թագռլել. Զգել. ընկենուլ:

Թաքո. Նախագիծ օրինակ. ուրուագրական գաղափար նկարուց և քանդակաց. ևն. Բռալ, խոդդ, ըեսմ, էեւրնէհ, ֆնէրէիր, գուլըդ, էօրնէ. Delineatio, adumbratio. իտ. Abbozzo.

Թաշան. կամ Թէնեզէն կամ կճեզէն ինչ, կղպեալ՝ ի կաթսան է. որպէս սեր, մածուն, պանիր են. և ամենայն ուտելի ընդ հացի. խաֆէխ. գաֆըզի:

Թափռռ. Կապ Թամբի և համատի՝ որպէս գօսի գրաստու. էյէր՝ սէմէր գօլանը:

Թել Բանջար, կամ Թելռռ. Բանջար՝ որոյ տերևքն են տանձաձև՝ ալոցաբերան էգ և ըջք. խարչեան լինի աղցան, և վարի յայլ ևս պէտս կերակրոց:

Թեռռր. Տ. փՏՏՈՒՐ. ֆիլ:

Թերխռլ. Տ. ԹՆՐԽՈՐՈՎ (որ յոմանց հրն. չի Թերխորով): Լ և անուն ուտելի բանջարոյ:

Թէնոյ. Թեզանիք կանանց՝ որպէսզի վքազ ալան. գօլաֆ:

Թիխռր, կամ Թիխռռր. և Տխռռր. որ և ասի՝ ՌՒռա խռր. Հայս Թիռւեալ. որպէս ֆայա, որով կազմի հռռր՝ քո խմոյ:

Թիռռռռալ, կամ Թրխռռլ. Տ. ԹՔՈՒԿՈՉ:

Թիրիեան. և Թիրիեանիլ. Թրիռւր փռխռ կերպեալ՝ ի Թռչնոն Թևռւեաւոր՝ բազմագունն. էէլենկէյ, էէրլանկ. Ψυχή (ոգի). Papilio. իտ. Farfalla.

Թիրիեն կամ Թիրիրեն. Թրիքը՝ քակոր արլռռոց անկեալ՝ ի դաշտի և չորացեալ. էռպան ՌեգեյՀ:

Թնիլռռ. Տ. ԴՆԴԵՂ:

Թնփըրիռռփ. Խոսփ Թոնրի կի Թանորի:

Թնփր. (իբր Ի ռռփըրռ Թոնիր.) որ և Ճըռռնիկ. Թոնրաձև կազմած ի պէտս մանկանց՝ կալ յոտին և քայլել:

Թնօփ. Տ. ԲՕՆՈՒՏ:

Թռչել. Լնուլ զՀուչն. լսփեալով ուտել:

Թռի. Ձուն:

Թռչ կամ Թռրչ. Թաղանթ սլատեալ յերեսս ջուրց՝ ի փուշոյ, ի խոռոյ, ի սառնէ և այլն:

Թռրիծ. Ծակ ունկան, ուստի գինգք կախին. և Ծակ փայտից կամ տախտակաց, յոր անցուցեալ չռուանս՝ կապեն կամ քաջշեն:

Թռրիչել. Թ. Ռեչ էՒՄԼ. Թռղօռլ:

Թռռրիռ. Տ. ԲՈՒՏԻ, և ՇՈՒՓՑՑ: Իսկ որպէս անուն ծաղկի, Տ. ՀՕՐՈՒՏ:

Թռռնիռռռալ. Մրմռալ արջոյ:

Թռփչ. Անգայտ և կակուղ, որ ի բռնուելն չչ քշտի, այլ սեղմի որպէս փռռաձգական. իբրու պռռուղ փափուկ, այլ գժռուարաձգաչ կելի:

Թրմչալ. Տ. ՄՐՄՆՋԵԼ:

Թրռռի. Խոռ վայրի՝ ի զառ՝ ի Թափ ռեվիս. ղգալարն ոչ ուտեն այծք, այլ զչորացեալն սիրեն յաւուրս ձմերայնոյ:

Ժահիլ. Որ կոչէ ի ժամ գալ ալօթից, կամ յերկեղեցի:

Ժանիփ. Իսռ գրոց՝ է ասումն. այլ ումի. որպէս խոժոռ հայեացք. ևհրե:

Ժէխ. Ժէխնոց. Տ. ԺԱՆ:

Ժիչ. Դժռուարաշարժ կամ անշարժ առ հրամանս. (ապ. պիչ. վատմար:)

Ժհնել. Տ. ԺԱՄՄՆՆԵԼ:

Ժոխ. Գռռուղ վայրի Թփոյ՝ քաղցր, կարմիր ապխռակախառն:

Ժոխռռր. Խաղող չռռագոյն՝ քան սեռռ, խոշոր և փոքր մի երկայն հասիւք, խիտ և մեծռղկոյզ:

Ինչռռն, կամ Ինչռիկ. Տ. ՄԻՆԶԵՒ:

Իչխռն. որ և Ը. իչխռն. Տ. ԽՈՒՏՐԻՒ:

Իմռռծփ. որպէս Ը. էնմե. էչք հիւլեոց՝ ի գլխոյ:

Լափռն. Փայտ մանեկաձև՝ հիւսուելոյ, զոր կապեալ յոտս՝ ընթանան՝ ի վերայ ձեանառանց խրելոյ:

Լաե. Տ. ՁՈՐՉ:

Լալ. Համր. (ի յն. ἄλαλος, անխօս:)

Լալալալ. Բոյս ինսասակար՝ ի սարարտ վայրս. որոյ սերմն է սրբեցուցիչ, և ծփիչ խելաց իբրև օր մի:

Լալ. (արմատ Լակելոյ. լծ. լիզ, լեզ. լեզուլ.) Թան Թանձրացած, իբրու կերակուր խոնաւ և Թանձր. ասի և լիճ, լաճ, և այլն. լափ:

Լանդակ. Կերակուր՝ ի ցորենոյ մանրելոյ իբրու ձաւար, եփեալ որպէս Թան Թանձրամած. յորոյ ածելալ իւղ և կամին անեալ՝ ուսանն որպէս հերիսայ:

Լալի. Բոյս ասպրածեալ՝ ի վերայ գետնոյ որպէս լասս կամ ասոլուսակ, բովանդակն արմատ. իսկ խոռն նման է տերևոց ձիլեն. ոյ, և է գիւրասվառ յոյժ:

Լալակ. Գլխաչօրք. փակեղն կանանց:

Լալըսփրակ. որ և Լամալըսփակ. Տ. ՆԱՊՍՏԱԿ:

Լասաչ, կամ Լօչ. Տ. ՀՕՁ:

Լէղսախոռփ. Տ. ԵՁՆԱԼԻՁՈՒՆ:

Լէի. Սերմկ. բարակ կաշի գնելի՝ ի բերան ամանոց:

Լէղի. Տ. ԼԵԳԻ, գ. և ԴԱՈՒՆ, ա:

Լէղնփրակ. Խոտ վայրի կանգնուչափ. որ ունի ծագիկ գեղին, և տերևք նորա երկայն և լայն քան զծխախոտոյ. այնչափ դառն, զի Թէ ժամ մի գիցի ընդ հովանեաւ նորա հաց կամ կերակուր, գառնացուցանէ զնա, մինչև լինել անուտելի:

Լէզրակ. Երես լերին ընդ զառ՝ ի վայր, ոմն՝ ի ստորոտս՝ ի վայր քան զեմակն. (որպէս Թէ չուրձն. պ. լէզ. լտ. labium, labrum.)

Լէռզէլ. Տ. ԼՈՏՈՒԼ. և գլխի՝ Լճձել:

Լէփ կամ Լէփ. (լծ. լտ. լէփիս.) Փար բոլորակ՝ տափարակ, զոր ձգեն տլոյք հարկանել գալ քարինս բոլորչիս՝ ի վարել հեռադոյնս, կամ տալ ոստոստաել յերեսս ջրոց:

Լէխան. (լծ. յն. լէխօս, քար.) Փառակուսի ձոյլ խաւն յերկաթոյ է՝ ի պղնձոյ, եղեալ ընդ լիտռամբ անուռոյ ջրաղացից. յորոյ վերայ հոլովվ լինի:

Լինճ. Ջանգուած որպէս խիս կապմեալ՝ ի մոխրոյ. որով օծանեն զմորթ խաչանց կի զնուռս բրդոյն, զի գիւրաւ լուծցին բուրդքն:

Լխանիկ. Լիսեւն փոքրիկ. Ճախարակ. Տախարա:

Լխիլ կամ Լչիլ. Տ. ԺՈՂԽՈՒԼ:

Լիիլ. Ջրջրկիլ:

Լղար. Նիհար. տկար. հիւծեալ:

Լղձել. որ և Փեղրնել ասի. Շփելով զնոյն ընդ այլ մարմին՝ գերծուլ զմորթ նորա:

Լմպան. որ և Լանկպան. լենել պաղը:

Լոփ, կամ Լոփն, կամ Լնօփ. (որպէս Թէ Լոլակ.) Ձուկն եղեալ յերասխ գետոյ գրրկաչափ երկայն, մեծագլուխ, և առ ատամբն բարակ. սևագոյն է և համեղ. յաշնան գոտնի՝ ի գետն սևջուր անուանեալ՝ մեռ յէջմիածին:

Լոկ. Կաղպար օձառւի. գալըզ.

Լոզ. Փայտատ՝ միապաղաղ երկոմիլ հանդերձ մեղեխաւն, մեծ և լայն իբրև զվաղ կամ զգեղանդի, երկու և երեք հօխայ ծանրուելք:

Լոզնալ. Լոգանալ. լուանալ զանձն:

Լոձել. որ և Լէռւել Լէռւալ մաչիլ ոզոլ կէզ, կոկել:

Լոլի. Եղուրզ Թուլացեալ և լուծեալ մերձ ի հալիլ:

Լորթռռ. որ և Շաղռռ. Տ. ԽՂՈՒՆՁՆ.

Լ՚ուլոխ. Ձիւն անձրեւախառն։
Լ՚ուսին. Լուսին, և լոյս լուսնի։
Լ՚ուսոյ. Գազօղ բամբակի և բրդոյ ազէազմբ. հալաճ։
Լ՚ափոբի. Թուփ կամ փոքրիկ ծառ վայրի, սպինդ փայտիւ. զորոյ ղանձևս սիրեն խաչելնիք. և պտուղքն են ալարարիչ ուրուց այծեաց. իսկ մնացեալ հինգքն ձեղքեալ ընդ մէջ՝ լինին ի պէտս հիւանդոյ զկողովս և ըզխանս։
Լ՚փոփ, կամ Լ՚ոփոփ. Պտուղ ծառոյ՝ անուշակ, ոլոռնաձև մանր. այլ խոշոր է կոլրիզն. լ՚ենլ՚ենդիկ. կամ գաւազ էնդիւր։
Լ՚ոիկ. Սալայատակ կողմանք փողոցի. հայի. գալարբրմ։
Լ՚ափափալ, կամ Լ՚ափել. Արագ և չիտոի խօսել կամ ընթեռնուլ։

Խաղ կամ Խաֆ. Գաւառ. խորովածի՝ խըզելակ կամ խայծելալ։
Խաի. Տով կողմն վիգի. Խօխան։
Խաֆոռէի. Բոյս գարնայնոյ ընդ հնոլիլ ձեռանց՝ որ կանաչագեղ ծաղկաւէտ լինի։
Խալ. Նիշ Թուխ որպէս սպի ոսպնաձև, սեռ կամ փոքր, ի բնէ երևեալ ի մարմնիս. որ և Ծին ասի. գոռ, պէնի, պէննէ։
Խախալ. Խարխալ կաշեայ։
Խաղ. Երգ. ասղ. Ինչ։
Խաձին. որ ըստ մարաց՝ Բալախ ասի. Խոտ փափուկ ի ջրայրքի տեղիս, բուստ արջառոց. յորմէ և չինականք ունկողինս կալցին։
Խամոզ. Առաջին ջուրն յոտագանելոյ անդ զարուս։
Խանչիլ կամ Խանճիլ. Կապոյտ կտաւիանձողեալ. որ պահի ի պէտս պատելոյ ղպատուտուած դլխոյ առ ի բժշկութիւն. կոպոսք լսելի երօսք։
Խաչ. որպէս Լ. ֆալա, Եփոյ սՁգանց։
Խալէրկան. Երկաթ ի ձև եռանիւ խաչի եգեալ ի բերան Թոնրի, յորոյ վերայ դնին եփոցք։
Խափել, կամ Խափէալ. Կտաւ խիտ. պօղաթ։
Խափոխիճ. (որպէս խայտառուիչ.) ըստ այլոց՝ Կոխիլ. փայտ փորագրեալ ձևով և զարգուս, զոր կոխեն ի վերայ խմորեղինաց առ ի զարդ. ևս և նկարք ձուոյ, ձորձոց, և այլն. Նափըն։
Խարիճալ. Սեխ. գաւառ։
Խարխիճին. Եփեալ ի ստապակի գմակ
Խարխիճին. ոչխարի. գափըփափ։
Խարխափալ, կամ Խարխափաս. Կրակի Լիճ։
Խարուկ. (լծ. լարփ. որ է տրեխ.) Մշակ կամ կօշկակ արանց և կանանց ի տաւտիանալ հիւանդալ ի մահից այծեաց, ի կանեփոյ, և ի Թաղիկ ճաղատար մնանու ածով։
Խաղիճ. Խիւս ալեր և իւզոյ և մեղու. գաւշմափ։
Խաուսան. Անուանդէն և գունաւոր քօղ ապրկանոյ։
Խելաս. Խելագաթ. խելայեղ. փելի, փելանէ. որ և Խելէդ, և Խելբոսի։
Խեմ. Բարակ Թերթ տախտակի. որով կազմին տուփք, և չրջանակք մեզից և Թըմբկաց. Լեփըքվս Նահիա, Ռէնդեգ Նահիաոը։
Խելակ. Տ. Խէշ, ըստ ես Նչ։
Խելէխ, կամ Խըլէխ. Մածանիլ յերկիր. ուղղորդ վայրաբերիլ. անկանիլ. Լեօփեփ։
Խելմայր կամ Խլմոր. Խելակ որթոյ. տաղաւիղ։
Խեր. Եփոյ կաթին։
Խլըզիլ, կամ Խծծել. Խղճալով իրրու. զգըծուծ առնել. որ և Գլձել, գղձել Բպպիլ ձեռօք պրաւոյդ ևն։

Խթիթ կամ Խծոճ. Տ. ԿճՒՃ։
Խլեզ. Տ. ՄՈՂԷՋ։
Խոհոմ. իբր Խոհոմասէր. Ջգալից. ուսեալ
Խոհել՝ է Թրջիլ, տոգորիլ. և Ըւանուել իրաց արկեալոց ի ջուր։
Խմորոլ. Պատուղ կակուղ ի բնէ որպէս զխմոր, որ և ՆԼԱՑ, գեռանաքայս. այն է խտասլ. Փըռնլէն. իսկ Խոճա ԷնԹլի է պատուղ Թփոյ, որոյ տերևքն են նման գաւինոյ։
Խմրիսոտ. Խոտ ինչ վայրի։
Խնճլուլ. Բանջար ուսեալի հիթելով. սեւ բնի քն ունի արձակեալ չուրչնակի ի մի կարգ։
Խչբէլ. Փլ ի ձորձոյ քառանկիւնի (որպէս խշոլ հանգատեան) կաւեալ քնգանելոյք ի յայտմարել զձև զգեստուն. գօլնոսփ։
Խչբիլ. Յիշատակաւ Թեռու իւրոց յօժարիլ ի նոյնս փափաքմամբ, որպէս պատքել ծարաւելոյն ի Լուսրբերոը Լըչբիլ. ապրը ասլանոյ, էչլէյնէ իշգահլանմաֆ, ևօյնէս իսփեֆ։
Խոռն. Չնուռեալ մասն լերին ի մէջ գաղաձոր, և կողմնական ափափայից կամ անդրգագանաց։
Խորտ. Խորթաֆ. կոկ. կոկեալ. լաւ. ընտիր. օրինաֆ։
Խորտել. կոկել. հարթել. յօրինել։
Խորթ. որպէս Խուռն. Թուք պլլսամոտ։
Խորամ. Կէս խուրձ խոտոյ այն ինչ հնձելոյ՝ առ եռակ կապեալ հարևանցի. զի լեռոյ կապեալ զերկուս կամ զերիս խորամս ի մի՝ առնեն մի խուրձ կատարեալ։ Ալլք խորամ կոչեն և զխուրձ յորմէնոյ կամ գաւսոյ։
Խոռլ. Որ չուռնի զձակ, զոր պէտք էին ունել։
Խոսմ. Խոսմայ. Անագեայ սաման գինւոյ կամ ցգբոյ։
Խոռնել. կոշկ ծառոյ. արմ. փէռնիփ, Ռօմբոսֆ։
Խոռնչի կամ Խոռնչի. Քաւոր ձիոյ ջորացեալ. Փըլեփը։
Խոդիդ. Միու կամ ուռոյց կախեալ ընդ կզակաւ։
Խոսմ. Ցորեան նման դիր ցորենոյ։
Խոխալ. Տ. ԽՈՐԴՈՒԼ, և ԽՈՒՉՈՒԼ. Խըլալամաֆ։
Խփոսի կամ Խսփոսի. Խոզաուսեաց. Փըլփէ, Փըշըփ, Փըփըփլանմաֆ։
Խփոսփ. Խոտ վայրի ի վիմուտ տեղիս՝ նման եղդպակի. որ տայ ծաղիկ գեղին. իսկ յաւլատոյ և ի ծղօտից նլանէ կամճի ինչ, որ է օգտակարագոյն դեղ աչաց՝ մանրիչ յօտառ հիւանդոց և յարենէ։
Խրինչ. Թեփանման մնացուածք ի վերայ մորեղոյ այծեաց՝ յետ Թափելոյ գեղմանն մնոյսով. և նմանուելք Որքնուն. Ընչրեչի։
Խրխնփոսի. Խոտ կամ բանջար ուսեալի ձմերուկի։
Խօչօփ Խօչօփ. Տ. ՀՕՐՈՒՏ ՄՕՐՈՒՏ։

Ճափլոփ. Տ. ԿՈՃԶԿՈՑ։
Ծուշիլ. որպէս Մոխիր վարի ի հայոց քեւլատան։
Ծաղրիլ հաս. Ազգ ճայի. Խրնի, Խրնը գոռնոս։
Ծամ. Սաուեռէ՝ պնգեալ զպարանոցաս որ. Լառոց՝ վասն ունելոյ զնոսա առ մարով։
Ծառափել. Գաւառաստել։
Ծոփ. կճիճ սապիտակ և շրթնաւոր. փոքոլ կիսվէճ։
Ծնեհիլ կամ Ծնէրիլ. Թարշամիլ բուսոց յերբեսաց սապոյ և սօճոյ։
Ծնեփոլ. (լծ. ծխա. և ծայլ.) Մանր որդունք կամ սերմունք որգանց՝ գծուարաս սեռսանելիք՝ ի վերայ մսոյ կամ ապխակ եայլոց իրաց ներխելոց. սակ և զծուոց սՂոյ, են։ Տ՚ա և ՕՆՒՆ. Լիս սիրփ։
Ծուիճեռնիլ կամ Ծիճռնիլ. Ճախարակ փոքրոնկ ձգելոյ զլար կամ զպարան, որ չանէ զձայն հանգոյն ծիծառանց. Խախաբ։
Ծրիփ. յորմէ Ծրփ պալար, որպէս Լեկ պարէն ճնճղկանց, խոտ փոքրիկ սակաւաոերև՝ նման նորաբոյս ապառաժի. փափփէն ուսոյ յոտանց։
Ծրբիճփոփ կամ Ծրբիճփոփ. Բլիլ ի սապակէ. սալեր զանգեալ ջրով. զոր գրգռլաս առնուն և ապրանեն յիւղ եռացեալ. ըբրլամ։
Ծիս ծիս. Գաւառ. պատառ. Քիճիլ. Քիճիլ։
Ծոլալ. Հիւթ ածիգանց յատենս կաԹեալ ի ձմերան և ի ծերուԹէ։
Ծխեբդիփ կամ Ծխեբդիս. Ծխանք երգոց. ծխահանք. ծխնելոյզ վառարանի։
Ծնկիմ կամ Չկնել. Չգիսիլ ի հայելը. պշնուլ. յատիլ. փոյտնոսի պափֆ։
Ծնկիլ. Գերան տուռոյ պրկելը, զոր բնկունն փոքրիկ անուռոք։
Ծնծեղ. Թուփ ինչ։
Ծոպկեի. Ծատ իւզային և խժային, ազոյ կեղևոյնէն երկանեն փոխ կամճին և քաղցցուոյ, զի մի ծծեացեն զնոսա, և ինքն անփուտ մնասցէ։
Ծոր. Խոտ հնձելոյ և ապածելալ առ ի չորանալ։
Ծուրեւ. Հնձել զխոտ, և Թռչուլ գեաներ տարած։
Ծոսոզ. Պատուղ ծառոյ՝ որ նման է գափնոյ, ի չափ բալի կամ ելեւսափ, զոտալ չինն կարմիր, այլ ի հասունանալն սեռաս սմնենլին, ախորժ յատելլ և օգտակար. յաճախեալ ի տապակիզան. գոբս եէդէ։ Ա՚լլ է և գրապղան գաւառասոը. որոյ կարիզն ոչ է բոլորակ, այլ տապիրակ։
Ծոսոփէլ. } Ծիս ծիս առնել. քՀքձնել.
Ծոսըգփէլ. } Բըլըփփել։
Ծոսել. Ոլորել. գատանել զպրելանն ի յարդից և ի մզելոյց։
Ծոփ. Աչօմ խեցեգէն լայն և խոր. որ և կոչաս կամ կոբասի, և Բլլոս. սըռլը խալանօզ, և փխփ։
Ծօփ. Թաչլան կաքաւաչափ, որ կառաչէ ի գոլեան ծոփ ծօփ. Թ. ծօչօլս։

Կափօսոչ կամ Կափսոփ. խոտ ինչ, զոր իրրև գՀամճեն սրկանեն ի Թան։
Կանիգէրս. Թուփ որոյ տերևքն են սնձեւգաթար այծեաց։
Կաճ. Ջառ ի վեր անկիւն լերին՝ ուր միանան կազմուածքն. և բրբակ վերուստ ի վայր տարածեալ ընդ երկայնաւի լերին, են։ Կաճ ասի յոտանց և կարճի։
Կախլըգիլ. փղոյոց. Տ. ԸՆԳՕՂՉՈՆԱԼ։
Կաճալոյ. Տ. ԸՆՈՈՁՉ. և ԵՐԿՈՒՈՒՐԻՒ։
Կաղարբ. կամ Կաղաբ. կեղեւ. կազմ. ասպառ փոքրիկ. և այլ անօթ հիւանեալ ի մորչ փայտից կամ յոտաց։
Կաղրիկ. Գործի երկաթի երկբերանեան, որոյ մէկնեսին անցուցեալ ընդ մէջ երկուց կազմանց, յորոց միւն է որպէս ուրագ, և միւսն որպէս տապար, ի հասանելն և ի սրբել զորին։
Կանփոյ. Փայտ ծակ յերկոսին ծայրս. յորոց զմին կապեն ի կամճասայրն, և զմիւսն ի լուծն եզանց։
Կայծխոփ. Տ. ԾՂՆԻՐԴ. և ԾՂՆԷՓ։
Կանիլ. Փայտեայ կեռ կամ ճանկ միս. կազմանի՝ կապելալ ի ծայր չուանի, որով

կբէն ղբուանն ՚ի պնգիլ ջրեան գրատուց :

Կանիրան. Գործի բրելոյ և հանելոյ գիանկար՝ երիք մատնաչափ լայնութիւն և կոթով որպէս բահ փոքրիկ ՚ի ձեռս կանանց և աղջկանց :

Կանթռղ կամ կանթփռղ. Խոտ՝ որոյ արմատն է նման ընկղոյ կամ կատաղոյի՝ կամ նահամ ուտելի, զոր սիրկ յոյժ և մուկն, և ամարուկ, այլ ՚ի ծլելն ՚ի գարնան՝ հանէ ՚ի դուրս և չորացուցանէ. իսկ բոյսն մնարմատրև և ջերմին՝ կազդ յոմանց և ազգաց :

Կանթռր. Թուփ բուսեալ ՚ի գետափն, որ լինի ուսիլ ախտից. ուժ ունի և հոտն և գառնութիւնն ունի նմանութիւն ընդ օշինդր :

Կապէլոխ. Վերին ծայր ապխտոյ, զոր մի կապի առաստանն առ ՚ի կախել :

Կապաղ կամ Կապրաղ. Թուփ բազմաճղի ուղղաձիգ, յոտացն կազմին սապատաք, և կեղևն լինի կարմիր. զոր յորժամ քերծուն՝ միջին փայտն է դեղնագոյն. ուստի ջուր նոքա ներկէկ զլոա ՚ի գեղին մօտ ՚ի կանաչ :

Կարճ. Մանածն առեալ յերկայ ՚ի վերոյ վիլակի. ընէ, ընէվ :

Կարճառ. որ և ՎԻՒԾՑ. տրլը. Գործի յորոյ վերոյ առնուն թուով զմանածն յիլոյ, որով լինի կարճ. և ապա անցուցանեն ՚ի նազուկ. (իտ. aspo, naspo .)

Կեղար. Նոյն ընդ Թ. ֆիւնր. և լտ. ընէ լուծիս. Մատան. չաեմարան :

Կեղտոտ. Որպէս լաճ տրաստուստ միայն լուացեալ. վարի որպէս վէր ՚ի վերոյ, հարևանցի, գործ առ գործով եղեալ :

Կելի. Ծառ՝ ապխտակ և Թանձր կեզևով. սոյ ՚ի ներքոյ նախկին և նուրբ Թաղանթոյ է կարմիր. որ ստրեալ Թուղթի լինի ՚ի պէտս գեղոյ :

Կեռան կամ Կերան. Նոյն ընդ յն. Κηρός, κηρίον, cereus, um . Տ. ՄՈՄԵՂԻՆ :

Կերտ. Բոյս կանգնաչափ անուսա, որոյ ծաղիկն է գեղին, և սերկըն մանր սրածայրուն կաղին յարմատ իւր. որ խառնեալ ընդ հոգի՝ լինի ղօրաւոր ապեզանի վերոց, և առանձինն ծամեալ որպէս մաղաքէ՝ օգտակար է յոյժ առաջմանց :

Կերցա. Տ. ԿԵՂՑԱՒ :

Կիեն որ և ՔՆԿԼ. Շահել ՚ի խազն. էոնիմագ, գողանմագ :

Կիսան. Կաշեհատ մինչուին գեռահասս ընկղոյ. ՏԷՎԷՆ ԻԼԻ :

Կինէլ. Ազգ ընկղոյ փոքր մի մանր քան զկորիզ քալի. զոր ապտակեալ՝ կազմեն Թան ապխտակ որպէս զձիւն :

Կիպ. Տ. ՍԻՕ. պիՒՒԻԼԻ :

Կիրճափիր. Տ. ԵՕՔՆԵՐԵՑՍ :

Կլաբրոն. Խազաւարս. ԻՒԼԻՆՃԻ :

Կլիխի. որ և ՀԷՔՆԻՔ. ԸՍԲԸԸ :

Կլիխ կամ Կիւխ. Բազրակ նման. Հաքա, ՍԻՓ :

Կմիւ. Աբմոխը նման գազուայ. որոյ է և առաւն փոքրիկ :

Կոյճ. Բազարի հաց:

Կծղմիճ. Խազաւ ցամաքիլ և չօրանալ հնձոց՝ ՚ի յապաղելոյ հնձողաց. (որպէս Թէ կծանիլ և կիպանիլ.)

Կծմախոց, կամ Կծմաղօղ. Ազգ կոյծ խոտի կամ եղզակի :

Կլուի. Տ. ՑՏՈՒ :

Կղնդ. Կանաչ պատեան կեղևոյն ընկղոյ. որ լինի ՚ի պէտս սեաւ ներկոյ :

Կձել. Տ. ԿԹՑՆԵԼ :

Կձեզ, կմ կեձեզ, և կզեճ. Տ. ԿԵՂՑԻ. և ՓՆՃՆԿ :

Կմիալ. որ և Կղնդալ. Սայթաքիլ յընթեաց. Նուզն և ՚ի խոտէն :

Կմշրուն. Ընձուն խոտոյ. օղալ օթաս. որ է ը Մենինքեայ, mercurialis . իտ. mercuriale, mercorella . որ յոմանց կոչի՝ եապան Քեօլխէն :

Կոլը. Գլխանոյ կանանց. քէս, քօնօղ :

Կոլոլ. Հաս անառուան. գոյշգոտոզ իաւոփ :

Կողինջ. կեղև հացի :

Կոպոզ. Դեզ հնձեալ ցորենոյ ՚ի բացի ոչ յոյժ մեծ. (իտ. croce, crocetta .)

Կոպռն. Մրուր իւղոյ կտաւատի, զոր ըստացուցեալ տան ՚ի կուր ալիքատոյ ձմերանին. որ և է գիրացուցիչ :

Կոս. Վեգ արջառոյ. աչէփ և Գերեզման. Ռեղբ. որ և կօս, էօս, էյ, էնդրեսան :

Կոտոխ. Թրիք գոմշոյ : Ըստ ոմանց և խոշոր մեծ :

Կոտրէլ. Թրքեալ գոմշոյ :

Կոփալ կամ Կռիալ. Տրոփել, և եռալ ցաւոց. (իսկ իտալ. ծրՒՒա, է ռանատուծիք. Նէգրիս.)

Կոչդոչ. Խոտ վայրի յանկղգին և ՚ի կորիւ հողս՝ վայելուչ ծաղիօք, անատնոց և ՚ի ռաւելն :

Կոսհոմ. Խոտ և ծաղիկ նման հարանուկի կամ սլուա խոտոյ :

Կոսնջոսպ. Տ. ՍՈՒՆՁՆ :

Կոսպ. Նկան եփեալ ՚ի Թոնրի, կամ ՚ի գալարախ Նռոտ :

Կոսպոցել. Ժողովել և դիպել կամ ամփոփել զկրակ Թոնրին անԹղոյիս :

Կոսպուղ. Պոչատ հաս, և գաճաճ :

Կլի. Ծառ անպտուղ սպիտակ կեղևով, և կարճր փայտիս :

Կոտհ, և Կոտհել. կարծրլն և դուշակիլն մօք :

Կոտնի, կամ Կոտնուկ. Տ. ՆՃԱՒ :

Կոտն. որպէս կրծօն. մնացորդ խոտոյ յետ կրծելոյ անասնոց :

Կոտիլ. կարկամիլ. կծկիլ. բռնըսիլ. լեփէնէ, պիւղիւլէ :

Կոտիս-Թուփ փշալից անմերձենալի՝ ատզանման ամուր փշովք զինեալ. փայտն է պինդ և կարմիր :

Կոսուբ. Հասկ ցորենոյ. ուսասի՝ Կոտիլ, ՚ի գուբա տալ ղհասկ :

Կոփն. Կոմիլ. Ուրել զմիս մարմնոյ՝ խեթելով և կուսելով. էյնֆէ, էյնֆէյնէ :

Կոբոր. կամ Կոբոբ : Տ. Պոբոբ :

Կոբիճ. Տ. ՔՒԱՉ, և ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ :

Կոբոտ. Տ. ԲԱՐԿ. և ՀԱՑՈՒ :

Կրնկոպ ընել. Տ. ԿՂՔԵԼ :

Կրիճ. որպէս կՀՒՃ, և բեկոր կՃՃոյ :

Կրիճոկ. Անօթ խորովկաձև՝ որ կայ ընդ ողունիս. զի յորմունէ ՚ի կրիճակ անդր հնաւի ցորեանն ալալի, կամ ալիւրն մանղելի :

Կրճոկ. Կրծանոյ. լանկանոց :

Կրոր. Ժամակ լճի և առուակաց. որ զուռաջինն է իբրև աղտ ուընգանց երկայնեալ, և ապա բաժանի ՚ի բոլորչի սեագոյնս՝ երկայնագիս, և յանկանել ագուցն՝ ձևանայ ձագ գորտան, և սկսանի երգս մրմնջել :

Կրէլ. Տ. ԿՑԻՐ, և ԿՑՐԵՄ : Իսկ ռամկ. վարլ առաւել որպես Յոգնիլ, տարժանիլ. ձեռնթափ լինել, կձոռիլ, լքանիլ. հեւալ օլմաք, ևլնէմէ :

Կօշ. Դիպում կարծրակեզև, երկայնակոթ կամ երկայնանավիզ, որ լինի սման գինոյ :

Կօտ. Ըստք եզանց կամ գոմշոց ուռիից կամ սատանց, զորս չորչեցուցանեն ՚ի կալն՝ ռաիւք մանրել զորայն :

Կօփ. (լծ. լտ. cos, cotis.) Կեղև կմ պատեան, որպէս կրայի, ընկուզոյ, ևն. խեցի, և փետակ, փոՃակ :

Կօփօչ կամ Կոփոչ. Տ. ԵՂՋՒՐ :

Ճագաուակ. Ճանկ՝ որ ՚ի ծայրս չղճայից, կշռորգաց, և այլոց իրաց. ԼՒՆԼԵ :

Ճալ. Գործի փայտեղէն երկայն՝ Թիաձև, կամ հնծանոց միապաղաղ. որով ժողովեն զցորեանն կամնասայլեալ և դիպեն, և ապա հոսեն հոլմով որուել զցորեանն ՚ի յարդ և ՚ի փոշոյ :

Ճանդ. Ջամի արօտի յանգս, ուր զօրն ողջոյն կարէ արածիլ հօտն :

Ճարմիկ. Թռչուն մոխրագոյն՝ գոյզն ինչ մեծ քան զսարւակ, սիրէ ղիժուէ :

Ճրիւխ. որ և ՀԱՐՐՈՒԽ. Տ. ԽՈՐՐՈՒԽ:

Ճուխիկ. Ընդ ցորենոյ, որ ՚ի ջերմին գասաւս սերմանի :

Ճատաղ. Երկնչի ասկր հատս, որով խաղան դաշն դնելով խաղան. Եապէսք ֆէյէ :

Ճեվարդ, կամ Ճեվարփ. Փուռնչ մեծ ՚ի Թեզոյ մանելոյ՝ երկոյն իւր կանգուն մի և կէս. զոր յետոյ կոզմանէ կախեն ուրեք ուրեք ՚ի հայս. (իբր ծամոկալ, ևն :)

Ճեմել. Տ՚ս ղկնի՝ Ճեմալ:

Ճեծկաւալ. որ և ԳԵՐԵՁԱՒԱԼ կոչիի ընել. Զգուալ ձգեալ առնել. ընփըմաք, ընՃըըզըբաղմաք :

Ճերխոյ. որ և Ճերէք. ֆեվէք. Թան ՚ի ցորենոյ և ՚ի մսոյ հարեալ :

Ճեռալ. որ և Ճառիլ, և Ճերնալ. Սաէպ չունչ տալ և առնուլ ՚ի խռնչելն. աօլամաք. ձՃՄԱՀՆ, ձՃՄԱՒՆ, anhelo.

Ճեռ. աօլամաֆԼՀՓ. ձՃՄԱ. anhelitus.

Ճողհաբկ. Չարկ տալն սերուելճ վասն երկրի կամ անգոյ :

Ճոմայն. և Ճոմայնաբերեան. վարին առ մեջ՝ որպէս լտ. aequivocus, um . ի գիրս նախնեաց ասի Ճոմանուն, երկդիմի, երկբանուն, և այլն. լատ, դուբիվէնս, ընՃՆԻ :

Ճոն. Տ. ԱՆԴ, ԱՆԻՐ, և Օ՚Ն՝ :

Ճոբանոց. փոս կամ հոր ՚ի կուտոց քաղկորոց անասնոց :

Ճրել. Տ. ՄՂԱԼ :

Ճրճկրճոսկ. որ և կՃոսկ. ԱՃառ :

Ջարմաղ. Մաղ հիւսեալ ՚ի ձարէ՝ ՚ի մազոյ. գըլՃան էլէ :

Ջնոնկաճ. Դոյլ ջրոյ կամ պոյան ՚ի կաս, որով ջեռուցանեն զջուր :

Ջոց. Քանոն որմնադրաց ուղղաչափ. իտ. Squadra .

Ջիվը. Ալուամն աչաց յերեսոյ ձեռն :

Ջնջոմ. Աբեղոջ միջուկին ընկղոյ. Էրեյնէ :

Ջոսովէլ, կամ Ջոսոյնէլ. որպէս լծ. գայլաձա :

Ղէբ. Բոյսն գիմ պտղոյ. լինի ուսուելի և բոյսն գլխովին ՚ի մատաղութենէ : Ղէբ ասի յոմանց և միջին ծիրն սոխոյ :

Ղէղէնէր. Թուփ նման վարդի տանձեաց:

Ճամբայ. Տ. ՃԱՆԱՊԱՐՀ :

Ճանաճ. Ձուկն եփեալ յերեսաց գետոյ՝ փոքր ինչ պակաս քան վշտասակ մսոյդ, սևագոյն, և պեհասւոր :

Ճեղճ. Ընգոյ և վէս (մանուկ). ոսպ ճղէղ՝ ՌԲԲԵՃՓ՝ լալան փղոյ :

Ճղէղ. Տ. ՃՄԼԵԼ :

Ճիլ. կնհան կամ եղէգն կակուղ՝ որոյ

մէկն է լե։

Ճիւ-ս. Ճիւլ. Ոտն. և Սրունք։

Ճլպրուկ. Խոտ պատուական, յորոյ արմատս լինին կոճղեզք հատեզք. ըստ ոմանց է այն՝ ուստի եփի սալէպն։

Ճխու. Տ. Խոցտալ։

Ճղրփել կամ Ճղոփել. Պատառոտիլ (փայտից, և այլն)։

Ճմլտալ. որ և Ճմրտել. կարի Ճմլիլ՝ Ճըմնչել, և խանգսրել պինդ շօշափմամբ։

Ճմռսս. Չոց լծրմեալ իւղով և Ճմլեալ. որպէս թ. փխ՝ Ճիչ։

Ճմրել. Տ. Ճմլել։

Ճմրի. Տ. Անձգուած։

Ճոռ. Տ. Ծուցր, Ծուգ։ խակ՝ Ճոռ չը, պատառիկ մի. պիր լոկմաճափ։

Ճօլոր. Թռչուն փոքր քան զլոր՝ նոքին գունով։

Ճոճ. Տ. Ճըձփիճ, Նրկտիր։

Ճոռ, կամ Ճռսս. Տ. Ճեռ, և Ոզ. կոցզ։

Ճռսս, կամ Ճռանէր. Տ. Սրունկ, Ազդր։

Ճռել. Տ. Ճղռունկ։

Ճռտալ. Նիհար. հիւծեալ։

Ճռնիլ. Սայլ փոքրիկ՝ յոր մտեալ ուղայն սովորի քայլել։

Ճօլորիլ. որ և Յակոբիլ. Օլոց՝ ի կախ. Ճօճափ. Տ աալըճափ։

Մ

Մալվարօթ. կարօտ մազոյ. քարձ. փէօսէ։

Մանէշ. Ալիւր ջրախառն որպէս խիւս՝ ի մանծուցանել զմեխրիմս ևն. պռալճաճ։

Մախախ. Թան՝ ի մեխփոյ մեխռուելոյ՝ խառն ընդ դդում և ընդ այլ իրս։

Մամոխ. Ազդ սալորոյ. դամոն։

Մամախ. Սարդ, և ոստայն սարդի։

Մայել. Խառաչել խաչանց. և Նուազել կամ մլաւել կատուի։

Ման. Շրջան. փէռխմ, փէվ. և Մասյլ՝ ի յայոյ. փխան. և Ազտ ատամանց. փէ փէրի։

Մանի. Թուփ անպտուղ, որոյ տերևն լի նի բուտ անատոց։

Մանիլ. Ճարմանդ կարժատին. կամ փայտ Ճախարակի, որով Ճախր առնու։

Մանիճա կամ Մանիճա. Տ. Սնմիւռ։

Մանիճան. Սայլն ցաքանելոյ, կամ տապխանելոյ լծուիք եզանց. յորոյ ի սմիզքն են մատունք կամ ատամունք ատփանի, և ի վերայ նորա փայտակիրտ, ուստի եզնավարն վարէ զերկիրս։

Մանուկ. Սարդ. մանուկ։

Մասուր. Սերմն վարդի, որոյ հասուն և կակուղն է ուտելի ոմանց, այլ զգուշութիւն ի լայ Նանելով դմեզըն՝ որ որպէս մազ կը ատուին ի կոկորդն։

Մար. Տ. Մռնցել, և Մնռ, Մնռն։

Մարել. Հիշուցանել։

Մարիլ. Հիշանիլ, և Նուազիլ։

Մաս. Տ. Մեկոն։

Մէնի. Գործի ատայնանիւց՝ երկուատեք ատեղամբք ագուցեալ՝ որպէս գսալ կտաւոյն և լարիչ նորին։

Մինչաղ. Ընչաժղղին. մռայլ։

Մլաւ. որպէս Թէ մնակ. Մատն փոքրիկ. մոծակ մանր։

Մնոյ. Ջգեաստականաց մեծագոյն և եր կայն՝ զգեցեալ ի պէաս խոշակերտցի։

Մղոս. Տ. Մռնցել, Բնալ։

Մղռուի. որ և Հնդկ. Տ. Անուշտ։

Մղվի. Տ. Մոզի։

Մոխլոր. որպէս Թ. մոխլագոյ։

Մոմոպ. որ և կճաթ. Բարակ և փոքրիկ մոմեղէն.

Մոմխան. Աչտանակ. լամխան։

Մոր. Գառագ մորենոյ՝ նոտ գունով։

Մորէխ. Տ. Մռռոմ։

Մոմոսի. ա. փոխմոխմահամ. և գ. գրագ ցաւ այն ինչ սկսեալ փոխիլ՝ ի գինի։

Յ

Յակոբիլ. Ոտորան. օրոց՝ ի կախ՝ վասն և յախայից, և վասն խազալոյ այլոց ազոյց. որ և Ճօլորիլ. աալըճափ։

Յաղոյ. որպէս Ագոյ. Աաամն։

Յաղիս պնիւս. Ընդ մազերեայ զատամունս։

Յեմակ. Եմակ լերին, կամ միջին վայրք նորին՝ ի զատ՝ ի վայրին։

Յեփ փալ. Որոնել հաւնս զհասս՝ յետ փորելոյ զհոդ՝ յետս յետս գալով։

Ն

Նպղոփ, կամ Նէպղոփ. ըստ ոմանց նոյն ընդ կարժատ. Թ. էնէֆս. իս. acrolajo.

Նդատ. Նշան հաւանութեամբ աղջիկանսի իբրու գրաս. Հեօրնիլիւ, Նիշան։

Նորֆենի. Ծառ նման կեռասենոյ. փայտ նորա կարմիր և պատուական. իսկ պտուղն կոչի Թ. մանիսոբ։

Նորհարսնոյ. Ծաղիկ նման կակաչի (որ կոչի Թ. ինկնձիկ լինելոյ.) այլ սարբեր առկաս, և արմատն իւր է սոխ։

Նոփսս. Բանջար ինքնաբոյս՝ ի պարտէզս և՝ ի վայրի. լինի՝ ի պէաս ազգանի և այլ կա կէրակրոց։

Նռնիճ. Բանջար, զոր ժողովեն գեղացրուսիկ, և իւղով կամ կաթամբ անուշեն և ուտեն։

Շ

Շաշ. Չհասարակ անուն կամ ինդիզիցոյց. որպիսի են պանիր, մածուն. կոդի, սեր, ևն։

Շաղրդ. Գործօղն կամ ինդիզիցոյց։

Շամխոր. որպէս Աստեղատուն կէզոյ. որոյ երկք ասուիզք երևելիք՝ ի մի շար առանին որպէս չամփուր, կամ գաւազան, կամ մէա կէզոյ։

Շապրոր. Մազ հիւսեալ՝ ի փոկոյ. խարբաղ ցորենոյ. գարոյ. բրնձոյ։

Շարմազ. Իարակ մազ աչեր գերմակոյ։

Շարմազան կամ Շարմզան ալիւր. Բարակ կամ գերմակ ալիւր անցեալ ընդ չարմազ։

Շաբէր. Վին. ազգ քնարի. էնդինէ, ուստի Շաբէր տալն, է վին չարկանել։

Շաթրիկեան. Ազգ քաղցր խնձորոյ. որպէս Թ. էնեբէ էլմաս, իբրեւ էիրին. և իս. Տօրօ. պինօ։

Շէտ. յորմէ Շէտ. Մէզ. Միզել. Լուծել, Լուսնել։

Շէփիլ. Մազ գործեալ՝ ի մազից ձիոյ՝ խիտ քան զձաղմազ։

Շէփ, կամ Շէփ. որպէս Ագռամէջ. էփ փիլ արաբերէն. (որպէս և ար. էփէր՝ է առակաղնք։) Տ. Ցանցէր։

Շէփ. կեզ. պալար. էշտան. ոիւնիցէփ։

Շէրիլ. Փայտ ատփալակ, կամ ատփատակ՝ քերատսի ընդ երկայն, և երկք կամ չորս մատնաչափ լայն, որով կապին երկու ատփատակք գրան ընդ միմեանս. և՝ ի միատեղ երկուց փեղկից՝ շերիշակն ծածկի՝ ի մէջ նոց։ (հմ. Թ. փերիէ, փերիէլաճե։)

Շէրէիլ. կամ Շէրէ-փէիլ. Հաստատ շարժմամբ ատաց հայել։

Շղդիր, կամ Շեղէրիլ. Դանակ կամ սուր առանց երամեակալի, երկաթեն առանց ունէլեաց մնացեալ. էշղէփ կամ էշղէփ փէիր։

Շշոլ. պ. չնչէ. Էդ գառն ատրևոր. (որպէս ալշին և էդ ուղ ատրևոր.) ըստ Մենինոքեայ՝ agnus anniculus, (անխուիր՝ ատու կամ էգ։)

Շահ. Խոտ յալերէն, ի կաւեժէ, և յայլոց իրաց. յոր Թաթառեն գխոտս առ՝ ի խրատանալ և պնդանալ։ (իմ. ըստ յն. փօլ, փօլտ. որ է պինդ, առպինդ. նալէլ, և ինդ։)

Շալդր. Նշմարանք կամ հետք իրաց. նչան ինչ։

Շապգ. Շաքոյ քաղցրաւենեաց, զոր շապեն և ուտեն. փիճ, ատճափ։

Շարեն. Շրջբջրել գծատգիս. որ և ասի ինքնաբեն ատազ ատազ։

Շատ. Ազատ. գաւիթ. միջոց ատաքնին և նեղքին գրաց, և պահակ առալի ատանքին գրան մեծամեծաց. նախագահն. վայրագաւիթ։

Շաղոյ. (յորմէ շղալել, հարևանցի կամ.) խուզ ազգանեաց, և ազրչիք, ևն. կին, էին, ենէվէ, դօրթ։

Շապգ կամ Շղնգ. Ճիւաղ. գարգին. ձօղոյ։

Շմատ, կամ Շվատ. Արինգ կի փող ատղոց՝ ի կեզեայ բարակ ատաց ուռուցյ, ևն. փխ՝ փիլ, գօռատ։

Շղեն (՝ի վղ. որ է չղոյ). Տապեցուցանել. փոխմեզ ատղոյ զհամ պապղելի։

Շփիլ. Գալար. խաղաղատ, ուռոյցք վերի. գատատճգի. սիվիճգի։

Շգահ. Նոյն ընդ Շիճակ։ Տ. Ոիմ։

Շրագ կամ Շատ. Ջուր պաճրոյ ծիացեալ՝ ի տանն. յորմէ կազմեն զմանձնատ։

Շտա. Տ. Ընդ։

Ո

Ոլոխ. կանաչ կեզել ընկղոյ։

Ոլիլ ոլիլ գալ. Մոմոքիլ, և կոլկոզիլ։

Ողոն կամ Օղոն. Ջագաթ պղորկաց, ուր լնան պղոբանն ազոյք կամ զալիւրն մաղելք։

Ոճոր. որ և Աճիր. Ձեղուն. առաստաղ։

Ոչխոզ. որպէս Թ. մալբոդա, մալբոդա։

Ոպնաբոփ. Ուրագ մեծ՝ այլևայլ երկաթեօք յարմարեալ։

Որճաբոծ. կամ Հոլճաբոծ. Աքածօղ որ Թաց, կամ հալեալ հօրթաց։

Որոխ. Ջոճ՝ ի վայրն սկսեալ յափանց ատգարակի կամ այգւոյ. որ էթէ նուազ իցէ քան զմարգաչափ, Բոնկալ ասի. սէի, նօթոնշղոզ։

Որոճալ. որ և Երբիլբոզալ. Տ. ճօրճնչգնալ։

Որթիլ կամ Որբիլ. որպէս Թ. սալնբոմաճ. ի վեր առնալ և Թազալ չերեփով զփոցն։

Չ

Չանի. Հազարմաճ հնասի։

Չալդի. (ի ոպ. ընչմ, որ է ասչք.) Դեղ ասչաց. որ է պատղ փշատ Թփոյ՝ ապտնման և կարծր. զոր լսան և ցանեն յայլս ցատած. իսկ փուշք Թփոյս այնպէս պատին զձորձռոյք, մինչև գժատարաս զերծուալ՝ ի բաց։

Չալ. Դալար բոյս չոգաճաճ, ևն։

Չարդեղէր. Շար կամ տեա. Թ. կար. որպէս ապտատակ քոզ ապտնաց։

Չէլ. Մազ ձեզատց ատանց մեզոյ. և Շիւ կամ վրատ խատրոյց կսկծոյց։

Չիլ. Ազգ կաքաւու, որոյ փետուրն է լի՝ այսինքն խոյատբքեա։

Չիլան. Թատփ փշոյ՝ ատատ պտղովք՝ ի չափ պտատն. որոց հանն է Թմոր՝ ապխորժելի ոմանց յատաճի։

Չլէի. Խատ ջրարբի. որոյ ծագին կարմիր իբրև ատնգ բոլորչի՝ լինի գեղին ներկ մանածոյ։

Չոր կամ Ջոր. Խոզովակ ջրոյ քարեայ կամ փայտեայ, որ ածէ զջուր ապրելոյ. որ-

պէս և մեծ խառնուածով ջրոյ տանելոյ՝ ջնջուած տալ :

Ջրհեան . Ջրոյ հեան . այն է Քան կամ Ինն, մանձնոյ եւ այլն . չորացուցեալ :

Ջրհեղեղ . Թիւռուզին կամ Թուրքին ջրոյ գալն պատճառել, ջրոր եկեղն ի չմիրան :

Ջրցան . Ջրոյգը եղանց լծեալ յառաջոյ զոգոյ ձգողաց գոյլն :

Պաթիլ . տե՛ս Պալիլ . Համբոյր մի . խոտ . պալլիս . տ . պոտ . Թ . Եօթիլ :

Պալտրակ . Պալտն այտինքն սառն կախեալ գլխուց առն . պոտ . Լիպլիսի :

Պանոգի . փայտ կեռ և ճանկաձև , որով որոյ կապեն :

Պալտլոլ . վարունգ դեղնեալ հնասցու . սարմանել ներքին խոյսը :

Պապլոր . կամ Պապոլ . Տ . ՆԱԳՈՒԿ :

Պապրփալ . Գաւազան նուրբ , որով քաղեն ի գետնոյ զիշտրս բամբակի գզելոյ , և նավիմբ ոլորեն և բոլորեն զբամբակն . որ յայն ժամ կոչի Պատրոյգ . և զայս մտնեն Ճախարակաս , և լինի մանած կամ պժոժ փոխ Թուլեցեալ լինի :

Պապրկալ . Ընծայի գլպատրոյկ Ճրագի ի վեր , այն է փոքրիկ խողովակ ի ծայր Ճրագաբեր բանոյ :

Պարիոլ . Տ . ՀԱՒԻՓԱԼ . որ և ՀՕՒԱԼ . վայրի աղաւնի :

Պարոյ . կողմն և կողմն տափտիսի . կամ ձողք մանկեաբին ի տափտակ մատանցն մինչև ի լուծս եզանց :

Պաշալ . խոտ ինչ նմման բամպի :

Պղէս . Վազվազել արձուց՝ ցցելով գագիս :

Պղտի . Պղտիի . Տ . ՓՈՔՐԻԿ :

Պեծոփ . (որպէս Թէ բուժիչ .) խոտ հնաղանդաց . որոյ արմատն է գեղին և հոտաւէտ . ծեծեալ և խառնեալ ընդ Թիռս մածնոյ՝ լինի առաջնորդ բորոտութեան :

Պէծ . (լծ . իտ . pezzo .) Կտոր մի փոքր ինչ . զի ասի՝ պէծ մի կրակ . և առձնձնին խակ՝ Պէծ , Ոչանակէ կրակ փոքրիկ . կայծ :

Պծոփ . Մանածն գիզեալ ի վերայ իւրոյ :

Պիծնի . Որպէս Բժիկ . մանր բիծ , ապխտուածք իրրև Ոչիլք երևեալք յեղջիւրն ձեռաց մարդոյ :

Պիւնի . Խազալիկ ազայոց ազայաքելի . ՔԲՈՒՔ , ՓԱՐԱՓԱ :

Պլճ . Որթի քորոցների . Ձագ գոմէշոյ :

Պլտիել . Կոզտաձել . և Ջերծուել զմորձն :

Պլորել . Փաթիտուել . պատրուհել :

Պլոռ . Ուռկին կամ ափսոնք սրածայր ցցուեալ փաթուռնանք . գոտանի յայծխս , ևս . և ի մորգին :

Պղուղ . Փայլել . և Սկսանիլ չիլանել :

Պլօճ . Բալորքն ինչ . պլորած , լլորած . որպէս չորգաճին :

Պղոչ . Ձու ապականեալ ի Թուխս , յորմէ չելանէ ձագ :

Պճոլել . փետռել (որպէս ապճղամբ) զկերթ , զպիեռուքս . խլել զմազ , քաղել զծաղիկ . էրոյճնել . փոխարփ , Էոլճափ . և փետճեկել . հանել զթեղեղ կամ զմաշկ . որպէս ասի՝ պլճել զընկոյզ . ասյճափ :

Պոթի . Նռպղիկ ինչ ներկոց :

Պուճ . Տ . ՃՃԻ :

Պուճակի . Երիկամունք , և Լովիաս :

Պոճիճակ . Ծոծրակ . Ենթակ , Եափս :

Պոճիել . Ճռռել . փետռել զներթս , զչուս , և զպալտրիս :

Պուլոլ . Ունդ մանր՝ որպէս լոկաղ կամ ապաղաս , բռատռալ ի մէջ ցորենոյ , բռատ հատուց և գրատատուց . այլ ընդհանրապէս մարգոյ , զինչ մատղեալ առանել և մեռուցանել կոչ :

Պոպիել , կամ Լպոպիել . կեղևել . գերծռել և փետռել զհատս , և կենդանել զմարդիկ :

Պոռիալ . Պարպատիլ , և ի գուրս տալ պայթելով :

Պոխերիի . Վառարան որմափոր ի սենեկի . ՃԱՓ . իտ . cammino . լտ . caminus .

Պուղ . որ և Հասխոր . կարճատես , վատատես :

Պոպրիի , կամ Պոբպիի . Պաճուճապատանք մարդակերոյ՝ կամ սրձան կուսէի , զոր յօրինեն խաղացօղք , կամ տան ի ձեռս որ ղայոց խաղալոյ , պեպէս , օյոնճափ , ճոբճիկա , լոլոսոկինա :

Պոփ . կամ Ինչ սիսակի , և բան . Լար , զոր յայնն և ընդն մանրատոմով ընկզոյ՝ ուտել ի ձմերան :

Պլխիլ . Խառնիչ . մոբրիչ :

Պոխոփ . Տ . ՀՈՒՐՑՆ . չրթունք :

Պաճուի . Դիժուարակնձիուն :

Պուլել . Խռնդել կամ փռնգալ այծից :

Պիեղել . Ոսկեք խառնիլ հաւուց զաղբևս առ գոտանեղոյ զհատս :

Պիզփոսր . որ և Պիզիոր . Փակոր խաչանց . տես և ՍՊՏՈՒՐ :

Պոխոփ . կով կամ ոչխար , յորոյ ի միում ի ստեանց պտուկն ցամաքի , և ոչ ասյ զկամեն :

Պիզոսոց . Ձասի փոշէառեալ իրաց կուելոց երկոսք կամ երիսք մատամբք :

Պրոճ . (ոմն Թէ բրուծ .) Տեղի գոգեալ կամ փոսորակեալ . խոչափիս . լտգոսբ :

Պլպիել . Որոնել . հետաքննել :

Պոզոսոյ . Ագռուն մանլոյ առոմնասուր , որ սլատուակեալ մասնէ ի ծակն , և Ճմլէ քսմէ զոր ի միջոցին , զսպէլով ի մէջ երկուց տախտակաց՝ ոլոց գոլտրքն են ի նդրքուսս :

Պօփիլ . (որպէս մեծ տիզ .) Ոչիլ մեծ . յորոյ ի մէջն երևի ի նիշ տրեան ծծելոյ :

Ջանի . Հաց ի կորեկէ . փոռը էֆեյի :

Ջախոզ . Որպէս ճաղ . Նաղ , այսինքն գոգաղոք :

Ջաղլ . Ոստ փուտ կամ պիտակ , մանր և և անպէտ , զոր ի բաց քանցեն ի ծառոց . ճաղաձ՝ էֆճ ճղէր :

Ջղէրեոց . Գոռհիկ . սինկքոր . արիկայ :

Ջնինել . Ժողովել , հաւաքել . և կծեել կամ չսհեել ի խաղն :

Ջրբոսոփ . (որպէս բուշտ ջրալից .) Ընդ խաղողոյ ջրհամ , բոլորչի կանաչագոյն :

Ջրխոչ . Խիտ աղեր ջրով խարշելոյ , յորմէ արկեալ զնուչ ուտեն . փեսակ մը խոտի :

Ջրհոգրան , որ և ճոլոգրան , Ջրդրան . Խոզովակ տանեաց՝ ուսան ի վայր հոսի անձ լեալջուրն :

Ջրփելել . Փչել ղշուր ի բերանոյ ի վերայ իրաց՝ առ ի Թանալ և կակղել . ցօղել . արսկել . սոս էխոսիէրնէ :

Ջրտափ . Որպէս Ջրսպան , Ջուրան , Ջրսբաշխ . պահապան և բաժանօղ Ջրոյ ի վերայ փիւղորեից՝ առ ոռոգանել զարտոյայս և զպաշտս :

Ռոֆաթիս . որ և փոխան ասի . Գործի՝ որով մածուցանեն զնմոռեպենս ի մէջ Թոնրոյ :

Ռեղ . Աղբ խաշանց և այլոց անց՝ գոբնայ ին , լոյծ և խոնաւ . պատրատացուցիչ հողոյ :

Ռուշոյ . Ներկ ի խոտոյ՝ կակղացուցիչ մաշքի , որպէս և ձեռին մարդոյ :

Ռոտ . Ագռաւքին անկիւն որմոց կամ շէնոսածոց :

Սալպափոր . Կերակուր ի քաղրձէ կարտուէլոյ և լպելոյ մնով խառն ընդ բրինձ կամ ընդ ձուար . Իւլմէպէ փօլմաը :

Սախինել . Թել կամ փակ կապիչ սամիտեաց ի ստորուսս : Տես ՍԱՄԻՏԻՒ :

Սախր . Կորեակ խոշոր , որ և Գավարս , ծեծեալ ի սանդի , և կեղևեալ ի Թեփոց , ի պէտս կերակրոյ :

Սայս . Պատմուճան կանանց երկայն քղամբիկ , ղորս ի ժամ աշխատութեն չետս ծալեն երկուսութիւք . ֆեչէի էնիաբի : Իակ Թ . սայս , է չուխայ ազնիւս և մեծ ոսոն , ոմն ծնունդ , կամ յայսմուհետ , իբր աւուրք զգենոյց հանդերձ աղնիւս :

Սախէրփ . Մեծ սանտր ոտապայանկաց և գղողաց զրուբդ և զքԹան՝ խոշոր և սուր ատամամբք :

Սախգրալ . Բոյս՝ որ լինի ի ծմակ և ի խոնաւ տեղիս քարուտս՝ ի վեր երևեալ զնի ձեան . զոր խորչեն՝ քամեն , և ուտեն : Իակ արմատն ծխծեալ իբր զալիւր՝ լինի որպէս կռէժ մածուցիչ իւրոց :

Սապոսի . Խոտ՝ բարակ և երկայն տեղուվք . և ծաղիկ իւր հինգ կամ վեց ԹերԹեան՝ սպիտակ . կեղևեալ լինի ուտելի որպէս նորաբոյս կաղին և նուշ . Թ . էֆեկէ , էֆյոկէ :

Սառաս . Խորքալ խոշոր , մինչև սիառան անցանել ընդ ծակս :

Սապանի էզանգ . կամ Սապանի ձար . Քար սեաւ՝ նման գայլասիաղի . Երակ ինչ փուխ քարի :

Սարէի . Համբոյր մեծ . չռեմարան ցորեանոյ կամ ալեր . ամպոր :

Սարգել (կամ Սարիել , որ լինի արմատ Սարկաւագելոյ) . Կաղմել . Հանդերձել ,

Սարդոյ , կամ Սարգոյ . որ և Սարդոսփ , կամ Սանգոսփ . որպէս Ոստոյն սարգի . էրինճկի :

Սառաոյ . Սրինգ՝ որ ունի զձայն սուլելոյ . չվոլ :

Սափալ . Տափարակ . Եասը . .

Սեխ Էրեկի , կամ Սեռս Էրեկ . Ունդ Թխագոյն իբրև զկատաւս , կեր Թուշոց . էնենէրբ :

Սեխ . որ է Մալոխ ասի . փայտ սրեալ իբրու սեպ . զոր անցուցեալ ընդ բերան քըլեզի՝ բառնան ի վերայ գրաստու :

Սեկնոսկ . Տ . ՁԻՂԼ :

Սեռ . որ և ասի Սեզի փեղ . որպէս Թ . սէր . այն է Դարի գահ . բլլուակ :

Սիկրի կամ Սըսիրի . Տեղ իլճալ , որ ոչ անձրև է , և ոչ ձիւն , և ոչ կարկուտ , այլ հիւթ պաղեալ և գնատացեալ . Ռիֆի :

Սիմակ . որ և Թագուր . Մատն բրգոյ պատրաստել և պատչ առաեալ ի մտնել :

Սիպէռ . Բանջար , որ լինի ի կերակուրս :

Սխոնել . որպէս Թ . սէֆոփ . Ճմլել . Ճնշել :

Սխոտրփոլ . Սանդ ծեծելոյ գնաստոր :

Սպիւ . ոմն Թ . սըլմոփ . Ականփիլ . պարտլիլ . (ասի և հինիւ , առնուլ , տանիլ ի մէջս)

Սպղտ . Հատուած սառնի պատեալ գետոյ լուծելոյ :

Սկնոսալ . Սկնոսարփ . Սկռվըլէլ . Սկոռ . } Խուփն կամ դրխաձն պղնձի . կուսալի . ծակ կամ խոտոր՝ որ վակ Թռնրի ի ստորն՝ որպէս ծխահանք . ընդ որ արծարծանեն և գնաոյին լուսցեալ ի նմա . Եանքի հնախ . սօլոֆլօգ .

Սմփել . Տ . ԸՆԿՃԻԼ , և ՆՈՒՃՃԻԼ :

Սկփլոխ . Խոյակ . և Սեփոր , խարխոխ սեաւն :

Սկիսփել . որ և կլնիի անել . Հեծկլտալ . (լտ . սինկուլտիօ :)

Սկլիի . Ազգ ձմեռնայնին տանձի . Գբլ սրճոսոս :

Սոբեռ կամ Սոբէ. Ընդգ. նման կորեկան. Թ. փ—բիմ: Աբի և զայլոց այսմահաց. չգիտեմ յոմանց և ընդ բանջարն Ասորեաց:

Սոմաթ. Սինգոն. սմուռց սեպհանոյ մեծ՝ պարզեալ՝ ի դեռանի. յորոյ վերայ գնեն զաճենայն ինչ. սոփրա պէպէ՝ ֆեվիերէ:

Սոսամպար. որ և Մաիէրան. Բանջար ոչ աւելի առանձին, և ընդ կերակուրս. Համաա նանէթ, համաանան օրէս. խս. majorana. լս. amaracus, sampsuchum. ἡ յն. σαμψυχον.

Սոսրս. Տ. ՍՈՒՍՐ:

Սպիտակ կամ ճերմակ Բանջար. Ազգ ճակնդեղի՝ զոր և ժողովեալ պահեն հիւսուածովք և լինի կերակուր ձմերանի:

Սպիտակ. Բանջար ուտելի. յորմէ կազմի և հերիսայ պահոց ծննդեան կամ յայտնութեան. վասն որոյ կոչի և Տօնի բանջար:

Սոխ կամ Սըղէ. Թուփ՝ որ ունի զպաղատուղ մանր՝ կարմիր և քաղցր. խակ՝ ի կնդղևոյն կազմի փսխաթ:

Սրբանփ. Անլա սրբիւղի. հիւթ հոսեալ ընդ սրբանն կնվու մօտ՝ ի ծնունդս, և գոտանի նաև՝ ի վերայ նորածին որթոց:

Սրծնէս Աքցան կամ ունելիք ոսկերչաց և դարբնաց. գըռոճ:

Սրտոդիւ. կամ Սրտոփլ. Տ. ՍՐՏՄՏԻՒ:

Սրտտա. Հաստ հաստ երևեալ միւն՝ յետ հալելոյ փորը մի, և անկրեն պաղելոյ. նոյն պէս և հաստ հաստ երևեալ հոտ, որպէս և բրինձ և ցորեան յետ եփելոյ. Բանէւի, Բանէ Բանէ, ՚ի՛օղ ՚ի՛օղ:

Սրտրիւ. Թռչուն՝ որ հասարակօրէն երամովին չըլլի, դոյլն ինչ փուքր քան զքաց, խայտաբղետ՝ մանրագոյն, և ձայն Թևոց նոր լսելի:

Սրւիւ. Անհաբեկ լռել:

Վաթ, կամ Վաթ, կամ Վանթ. Խողովակ ջրոյ՝ մանաւանդ ուղղութեաց. որոյ վերնապատիւն է որպէս ձագար:

Վանձնաթ, կամ Վաչնաթ. Քամուած կաթին մակաղուելոյ ՚ի պէտս չինելոյ գպանիր. որպէս չիճուկ, յորմէ կազմի դարձեալ պատնիւ Թեղիւ. լսմ լոր, լոր ֆեյնէրի. (ըստ ֆասալ. ֆ՚ռինա, և ռիֆծիֆա:)

Վարտաթոց. Խօթուրեի մանկանց՝ տասպատ ցուցիչ. գըլխոփ:

Վարցոս. Տ. ՈՐՈՎԱՑՆԱԾՈՒԹԻՒՆ:

Վէրնաւ. Վէրին երկանաքար. վերինն ևր. կանի:

Վխթալ Եռաւ զեռալ. հայոտալ կայտալ:

Վրթին կամ Վրյին. Բառ յարմարեալ առ մեզք՝ ոլպէս ՚ի. ֆըրլս:

Վրնիւ. Փոքրիկ. մատաղ. որպէս ասի՝ Վրնիւ ոչ, Վրնիւ գլոյ:

Տալ. Բանջար կարմիր. ճակնդեղ. լին. ֆնոֆիւ:

Տարի. Սպասուր կամ քակոր խաշանց սակայեալ ՚ի ներքոյ նոցա ՚ի գոմս, և ապա ազիւսաձև հատեալ և չորացեալ՝ ի պէտս խարտուկի:

Տապախ. որ և ըստ գրոց՝ Տապասակ կամ Տապասատ. Ցաւ արջառոց փոխադրական, ուռուցիք ոսից և կճղակաց մինչև ՚ի նեխուիլն որդնալից:

Տապտիղ. Տ. ՊՂՊՆՂ:

Տե. որպէս ՚ի Տերև ուսական: Աղալիւ և ոսո կաղնեաց և սպանաց ժողովեալ և պահեալ վասն ձմերային ճարակի իշաձանց:

Տեռոր. Մշակ՝ որ ժողովէ զսուն:

Տէֆոր. Խան. ֆոքե սիւն, Բապլա:

Տիւ. Տ. ՅՈՂՄ. Ի՛իւ:

Տվիւ. Տոգորիլ իւրաց սրկիւղոց ՚ի ջուր:

Տուռի. Ճիռ սղկու զոց. Լըծիլու. Ճըծիլու:

Տիզդիւ. Որսնել. խուզարկել:

Տոձիիւ. Խաչհրիլ խանգարիլ եփոցի բրըձոյ:

Ցէֆալ. Տրոփիլ, կոթոտալ վիրաց, և շարժիլ երակաց, ևն:

Տէմիւ. Տափարակիլ, և Նափիլ հաւուց ՚ի գետնի:

Տուս. Հեծնել. Իյնլմիֆ:

Ցաֆան, կամ Ցախան. Գործի ցախելոյ կամ ցաքանելոյ գհող:

Ցաֆիւ. Տ. ԾԱԳԻ, և ՑՑՑԹԻ. ՑՑՑՏՍԻ:

Ցաֆիւ. Ոսանուլ ՚ի վեր վազել. և Ցայտել:

Ցան, կամ Ցանն. Ալմար չտզեալ, և մանուկալ յորմին. Ի՛եվէ:

Ցէս. Տ. ՈՐՈՎԱՑՆԱԾՈՒԹԻՒՆ:

Փախաթ. Փաթուիեալ քուրձ կամ բարձ փոքրիկ. որով արկանեն կամ հարկանեն ըզխմոր ևփելի ՚ի Թանիր:

Փարփէլ. Տ. ՓԵՐՓԻՐՏՏԻ, և ՋՆՋԻ:

Փարփիլ կամ Փարփոց. Թ. պարփճ. Սրբիլ փուան, որպէս և հողից Թանրի՝ նախ քան զդնելն զհաց:

Փախիդխաշ. Փախիդ ջրով խարշեալ:

Փիլէֆալ. Մաղ հիւսեալ ՚ի փոկոյ:

Փիլիւ. Տ. ԿՐԿՈՒՏ:

Փրհարսաի, կամ Փրփլսիի. Տ. ՈՐՈՎԱՑՆԱԾՈՒԹԻՒՆ:

Փսաճ. Ձնկին. անոսի. անապհասն. պօչ, ե—ճ:

Փանճ, կամ Փանճախ. որպէս Փունջ, ծոպ. ֆիսսիւլ:

Փսանիի. Նկան հացի. այն՝ զոր յեփելն զլաւաշ ՚ի Թանրի՝ արկանեն ՚ի խարոյկն, և այնպէս գնուացեալ եփի:

Փսիւ. Տ. ՍՓՒՆԻ:

Քաշան. Ծառ հատեալ և քաշշեալ՝ որպէս պերան մեծ՝ ՚ի պէտս այրելոյ կամ շինուածոյ:

Քարիսս. որպէս Թ. պայտ. Հնացեալ ուսեալին. (այլ է Թ. գարի, խորի:) իակ գահ է և անաւսուն ծեբսացեալ:

Քարմաշ. Մաղ զաւսանեալոյ գքարինս և զևիճս ՚ի ցորենոյ:

Քարման. Տ. ՀԱՐԱՄՄՈՆ:

Քեբէլշտալ. որ և Հեծնիլ. Զգաստալ. ընկերանգ. ընկերանգ:

Քիսր. Ցոփ. անառակ:

Քնէր. Տ. ԳՈՒՆԴ:

Քոշոյ. որպէս Թ. գոշ. Գուժ փայատղէն, և ամեն մակարգելոյ գիաՀն:

Քոշորիւ. Կծկիլ հաւուց, որպէս և մարդոյ՝ հանգոյն նուցա:

Քոսանիւ. Ձոռ չև պնգացեալ ը կեզևոյն ՚ի փորի հաւուս. մանր հաւկիթ անկեզև:

Քրիի տաք. Ցուցամատ:

Քօֆոփ, կամ Գոտոփ. Գոլիւն. Ձագ. ակռանգ. ատիս և ԳՈՑԱԳ: